

BIBLICA® KIUGO GĨTHERU
KĨA NGAI KĨHINGŨRE™

KĨRĨKANĨRO
KĨRĨA GĨKŨRŨ
NA KĨRĨA KĨERŨ

Biblica® Kiugo Githeru Kĩa Ngai Kĩhingũre™
Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Gikuyu Holy Word of God™
Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Wĩra ũyũ ũheanĩtwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ũngĩenda kuona kobĩ ya rũtha rũrũ rwa biacara, rora rũrenda-inĩ rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ũtũme marũa kũrĩ: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio nĩ Biblica, Inc., kũhũthĩra mũhũri wa biacara wa Biblica® kũbataraga marũa ma gwĩtĩkĩrio kuuma kũrĩ Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ũkobie kana ũtambie wĩra ũyũ ũtarĩ mũgarũre, ĩndĩ ndũkagarũre rũri rwa biacara rwa Biblica®. Ũngĩgarũra kana ũkobie wĩra ũyũ, na tondũ wa ũguo ũtuĩke nĩ wĩra mwerũ uumanĩte na ũcio-rĩ, no nginya weheria mũhũri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-inĩ ũcio mwerũ no nginya wonanie nĩ maũndũ marĩkũ ũgarũrĩte, na ũtarĩrie wĩra-inĩ ũcio ta ũũ: “Wĩra wa kĩhumo warĩ wa Biblica, Inc. na ũheanĩtwo tũhũ ng’enda-inĩ cia www.biblica.com na open.bible.”

Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra no nginya kĩaandĩkwo iratathi rĩa kĩongo kĩa wĩra kana rĩa ũhoro wa Mwene-wĩra ta ũũ:

Biblica® Kiugo Githeru Kĩa Ngai Kĩhingũre™
Kĩmenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Gikuyu Holy Word of God™
Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wĩtĩkĩrie wĩra ũcio mwerũ ũgarũrĩte ũheanwo na ũndũ wa rũtha rwa biacara rũu rwa CC BY-SA.

Ũngĩenda kũmenyithia Biblica, Inc. ũhoro wĩgĩ ũtaũri waku wa wĩra ũyũ-rĩ, twandĩkĩre rũrenda-inĩ rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica®

trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugu Githeru Kĩa Ngai Kĩhingũre™
Kĩmenyithia Kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Gikuyu Holy Word of God™
Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” nĩ mũhũri wa biacara wandĩkithĩtio wabici-inĩ ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ũhũthĩrĩtwo na rũtha.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).†

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

MŪTARATARA WA MABUKU THĨINĨ WA

KĨRĨKANĨRO KĨRĨA GĨKŪRŪ

Kĩambĩrĩria	9	Kohelethu	853
Thaama	75	Rwĩmbo	867
Alawii	129	Isaia.....	877
Ndari.....	169	Jeremia.....	977
Gũcookerithia.....	225	Macakaya.....	1069
Joshua.....	271	Ezekieli.....	1079
Atiirĩrĩri	305	Danieli	1149
Ruthu	337	Hosea	1171
1 Samũeli.....	343	Joeli.....	1185
2 Samũeli.....	383	Amosi	1191
1 Athamaki	421	Obadia	1203
2 Athamaki	463	Jona.....	1205
1 Maũndũ Ma Matukũ Ma Tene..	503	Mika	1209
2 Maũndũ ma Matukũ ma Tene..	547	Nahumu.....	1219
Ezara.....	593	Habakuku	1223
Nehemia.....	607	Zefania	1229
Esiteri	627	Hagai.....	1235
Ayubu.....	639	Zekaria	1239
Thaburi.....	687	Malaki.....	1251
Thimo	809		

KĨRĨKANĨRO KĨRĨA KĨERŪ

Mathayo.....	1257	1 Timotheo.....	1537
Mariko	1301	2 Timotheo.....	1543
Luka	1329	Tito	1547
Johana.....	1375	Filemona	1551
Atũmwo	1409	Ahibirania.....	1553
Aroma.....	1453	Jakubu	1569
1 Akorinitho	1473	1 Petero	1575
2 Akorinitho	1491	2 Petero	1581
Agalatia	1503	1 Johana.....	1585
Aefeso.....	1511	2 Johana.....	1591
Afilipi	1517	3 Johana.....	1593
Akolosai	1523	Judasi	1595
1 Athesalonike	1529	Kũguũrĩrio.....	1597
2 Athesalonike	1533		

ŪHORO WA GŪTONGORIA

Kirikanĩro gĩkĩ gĩa *Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre* kĩandĩkĩtwo na ũtaũri mwerũ wa Ibuku rĩa Ngai na rũthiomi rwa Gĩkũyũ. Ũtaũri ũyũ mwerũ uumanĩte na wendo mũnene wa Akristiano a matukũ maya wa kũgĩa na Ibuku rĩa Ngai rĩandĩkĩtwo na rũthiomi rwitũ rwa Gĩkũyũ rũrĩa rũkũiguĩka nĩ mũthomi wa mahinda maya.

Rũthiomi o ruothe nĩrũkũraga, na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu, mũhũthĩrĩre wa ciugo nĩũgarũrũkaga, kana ciugo ingĩ igakorwo nĩitigĩte kũhũthĩka. Maũndũ ta macio nĩmo matũmaga kũgĩa na bata wa gũtaũra ũhoru na ciugo ikũmenyeka, na itegũte gĩtũmi kĩa mbere.

Ũtaũri wa *Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre* ũrũmĩrĩre ũtaũri wa thiomi iria Kirikanĩro kĩandĩkĩtwo nacio o mbere. Nĩ ũndũ ũcio ũtaũri ũyũ nĩũtwaranĩte wega na ũrĩa ciugo icio cia mbere ciataanyĩte kuuga. Ataũri nĩmageretie na kĩyo kuona atĩ gũtirĩ ũndũ wĩkĩtwo wa kũhũthia ũhoti wa Kiugo kĩa Ngai. Ũndũ ũyũ nĩũhotekete na ũndũ wa kũhooya Ngai amateithie, na ningĩ gũthaitha Roho Mũtheru amahe ciugo iria ikuuga o ũrĩa Ngai aatanyĩte Kiugo gĩake kiuge kuuma o kĩambĩrĩa.

Ningĩ nĩ wega kũmenya atĩ Kiugo kĩa Ngai o mbere gĩtiandĩkĩtwo na rũthiomi rwa Gĩthũngũ kana rwa Gĩkũyũ. Kirikanĩro kĩrĩa Gĩkũrũ kĩandĩkĩtwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania, nakĩo Kirikanĩro kĩrĩa Kĩerũ kĩandĩkĩtwo na rũthiomi rwa Kĩyunani tondũ nĩruo rwaragio hĩndĩ iyo, na no ruo rwahũthĩkaga maũndũ-inĩ makoniĩ wonjoria. Ningĩ rũthiomi rwa Asuriata nĩrũhũthĩkĩte icunji-inĩ imwe cia Kirikanĩro. Roho Mũtheru nĩwe wekĩrĩre Ũhoru thĩinĩ wa aandĩki arĩa aathuurĩte nĩguo mahunjie Ũhoru wake. Ataũri nĩmekĩrĩre ũndũ ũyũ kĩyo gĩa kwamba kũmenya ũrĩa ciugo icio cia Kĩhibirania na cia Kĩyunani cioigĩte nĩguo gũkorwo na ũtaũri ũrĩa wagĩrĩre.

Wĩra wa gũtaũra Kirikanĩro gĩkĩ ũrutĩtwo nĩ ataũri kuuma bũrũri witũ wa Kenya. Moimĩte makanitha-inĩ matiganĩte ma Gĩkristũ, na mĩena mwanya mwanya ya bũrũri wa Gĩkũyũ.

Nĩguo mũthomi wa Ibuku rĩrĩ rĩa Ngai ateithĩke-rĩ, ataũri nĩmaandĩkĩte ũhoru ũrĩa ũrĩ Ibuku-inĩ o ibuku, na ũrĩa rĩgayanĩtio. Ningĩ nĩ kũrĩ na ciongo cia icunji cia gũteithia mũthomi wa *Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre* kuona ũhoru ũrĩa arenda gũthoma ategũthũnĩka. Magũrũ-inĩ ma tũratathi twa Kirikanĩro gĩkĩ nĩ harĩ na gũtaarĩria ciugo imwe itoĩo wega nĩguo mũthomi ahote kũmenya kĩhumo gĩacio. Tũratathi-inĩ twa mũthia, ciugo iria nditũ nĩitaarĩrio, o hamwe na mabu cia ũrĩa mabũrũri ma matukũ ma Kirikanĩro Gĩkũrũ na Kĩerũ maatarĩ.

Nĩtũkũmũria mũtũhoere ithuĩ arĩa tũteithanĩtie kũruta wĩra ũyũ, atĩ Ngai athĩ na mbere kũrathima wĩra ũyũ, na ũgĩa na maciaro maingĩ ma gũtũma agoocagwo. Mahooya maitũ nĩ atĩ, kiugo kĩa Ngai gĩthĩ na mbere gũtuĩka ũtheri nĩguo andũ aingĩ mamenye ũhoru ũrĩa wa ma, o na ningĩ Kiugo kĩa Ngai gĩthĩ na mbere kũrehe ũrũmwe wa wĩtĩkio thĩinĩ wa Kanitha wa Ngai. Mahooya maitũ nĩ Roho Mũtheru aguũragĩrie arĩa marĩthomaga ibuku rĩrĩ ma ya Kiugo gĩkĩ thĩinĩ wa ngoro ciao, na gĩtuĩke ũteithio mũtũũrĩre-inĩ wao wa o mũthenya.

Kũrĩkĩrĩa-rĩ, ataũri marĩ na mwĩhoko atĩ kiugo gĩkĩ nĩgĩgũteithia athomi a rũthiomi rwa Gĩkũyũ nĩguo mataũkĩrwo nĩ Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ũrĩa ũtũmaga andũ moime mehĩa-inĩ nĩ ũndũ wa kũhonokio nĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ũrĩa watũkuĩrĩre nĩguo tũtuĩke a kũgĩa na muoyo wa tene na tene.

Nĩ ithuĩ,
Ataũri.

KĪRĪKANĪRO
KĪRĪA GĪKŪRŪ

KĪAMBĪRĪRIA

¹ Kĩambĩrĩria-inĩ kĩa maũndũ mothe, Ngai nĩombire igũrũ na thĩ. ² Hĩndĩ ãyo thĩ ndĩarĩ ũrĩa yatarĩ na ndĩarĩ na kĩndũ, nayo nduma yarĩ igũrũ rĩa kũrĩa kũrikũ, nake Roho wa Ngai aareerete igũrũ rĩa maaĩ.

³ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe ũtheri,” na gũkĩgĩa ũtheri. ⁴ Ngai akĩona atĩ ũtheri ũcio warĩ mwega, nake akĩgayũkania ũtheri na nduma. ⁵ Ngai agĩĩta ũtheri ũcio “mũthenya,” nayo nduma akĩmũĩta “ũtukũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ, na gũkĩgĩa rũciĩnĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa mberĩ.

⁶ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe wariĩ mũnene gatagatĩ ka maaĩ ũgayũkanie maaĩ na marĩa mangĩ.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩĩkĩra wariĩ ũcio na akĩgayũkania maaĩ marĩa maarĩ thĩ ya wariĩ ũcio na maaĩ marĩa maarĩ igũrũ rĩaguo. Na gũgĩtuĩka o ũguo. ⁸ Ngai agĩĩta wariĩ ũcio “matu mairũ.” Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciĩnĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa keerĩ.

⁹ Nake Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Maaĩ marĩa marĩ thĩ ya matu mairũ nĩ mongane handũ hamwe na kũgĩe thĩ nyũmũ.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁰ Ngai agĩĩta kũrĩa kũmũ “thĩ,” namo maaĩ marĩa maacookanĩrĩre akĩmeeta “marĩa.” Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega.

¹¹ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thĩ nĩ ĩmere mũmera: Mĩmera ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mĩtĩ ĩrĩa ĩciaraga matunda marĩ na mbeũ thĩĩnĩ, kũringana na mĩthemba yayo.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹² Thĩ ĩkĩmera mũmera: Mĩmera ĩgũciara

mbeũ kũringana na mĩthemba yayo, na mĩtĩ ĩgũciara matunda marĩ na mbeũ thĩĩnĩ kũringana na mĩthemba yayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹³ Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciĩnĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa gatatu.

¹⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Nĩkũgĩe imũrĩ wariĩ-inĩ wa matu mairũ cia kũgayũkania mũthenya na ũtukũ, na irekwo ituĩke imenyithania cia imera, na mũthenya na mũaka. ¹⁵ Na ituĩke imũrĩ wariĩ-inĩ ũcio wa matu mairũ, itũmage thĩ kũgĩage na ũtheri.” Na gũgĩtuĩka o ũguo. ¹⁶ Ngai nĩombire imũrĩ igĩrĩ nene. Kĩmũrĩ kĩrĩa kĩnenanene, nĩkĩo rĩũa, kĩarage mũthenya; nakĩo kĩmũrĩ kĩrĩa kĩninanini, nĩkĩo mweri, kĩarage ũtukũ. O na ningĩ akĩũmba njata. ¹⁷ Ngai agĩciiga wariĩ-inĩ wa matu mairũ itũmage thĩ kũgĩe ũtheri, ¹⁸ ciarage mũthenya na ũtukũ, na igayũkanagie nduma na ũtheri. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ¹⁹ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa rũciĩnĩ. Ŭcio ũgĩtuĩka mũthenya wa kana.

²⁰ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Maaĩ nĩmaiyrwo nĩ ciũmbe irĩ muoyo, nacio nyoni nĩciũmbũkagĩre igũrũ rĩa thĩ gũtuĩkania wariĩ wa matu mairũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩũmba ciũmbe irĩa nene cia irĩa-inĩ na kĩũmbe o gĩothe kĩrĩ muoyo na kĩongoyaga, ikĩiyũra maaĩ-inĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni o yothe ĩrĩ mathagu kũringana na mũthemba wayo. Nake Ngai akĩona atĩ ũndũ ũcio warĩ mwega. ²² Ngai agĩcirathima akiuga atĩrĩ, “Ciaranai mũingĩhe,

mūiyūre maaĩ-inĩ marĩa marĩ
maria-inĩ, nacio nyoni nĩcingĩhe
thĩ.” ²³ Na gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na
gũkĩgĩa rũciinĩ. Ūcio ūgĩtuĩka
mũthenya wa gatano.

²⁴ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga atĩrĩ,
“Thĩ nũgĩe ciũmbe irĩ muoyo
kũringana na mĩthemba yacio:
mahiũ, na ciũmbe iria ithiagĩra
thĩ, na nyamũ cia gĩthaka, o
nyamũ kũringana na mĩthemba
wayo.” Na gũgĩtuĩka o ūguo.

²⁵ Ngai akĩũmba nyamũ cia
gĩthaka kũringana na mĩthemba
yacio, na mahiũ kũringana na
mĩthemba yamo, na ciũmbe
ciothe iria ithiagĩra thĩ
kũringana na mĩthemba yacio.
Nake Ngai akĩona atĩ ūndũ ūcio
warĩ mweka.

²⁶ Ningĩ Ngai agĩathana, akiuga
atĩrĩ, “Nĩtũũmbei andũ na mũhianĩre
witũ, mahaanane na ithuĩ, nao
maathage thamaki cia iria na nyoni
cia rĩera-inĩ, na mahiũ ma thĩ yothe,
na maathage ciũmbe ciothe iria
ithiagĩra thĩ.”

²⁷ Nĩ ūndũ ūcio Ngai akĩũmba
mũndũ
na mũhianĩre wake mwene,
akĩmũmba na mũhianĩre wa Ngai;
akĩmomba marĩ mũndũ
mũrũme na mũndũ-wa-nja.

²⁸ Ngai akĩmarathima, akĩmeera atĩrĩ,
“Ciaranai mũingĩhe, mūiyūre thĩ na
mũmĩtoorie. Athagai thamaki cia iria na
nyoni cia rĩera-inĩ, na mwathage ciũmbe
ciothe irĩ muoyo iria ithiagĩra thĩ.”

²⁹ Ningĩ Ngai akiuga atĩrĩ,
“Nĩdamũhe mĩmera yothe ya thĩ
ĩrĩa ĩciaraga mbeũ, na mũtĩ o wothe
ũrĩa ūciaraga matunda marĩ mbeũ
thĩinĩ. Īyo ĩgũtuĩka irio cianyu.

³⁰ Na kũrĩ nyamũ ciothe cia gũkũ
thĩ, na nyoni ciothe cia rĩera-inĩ,
o na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra
thĩ, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ
ya muoyo-rĩ, ndaacihe mĩmera

mĩruru yothe ĩtuĩke irio ciacio.” Na
gũgĩtuĩka o ūguo.

³¹ Ngai akĩona atĩ kĩndũ kĩrĩa
gĩothe oombĩte kĩarĩ kĩega mũno.
Nakuo gũkĩgĩa hwaĩ-inĩ na gũkĩgĩa
rũciinĩ. Ūcio ūgĩtuĩka mũthenya wa
gatandatũ.

2 Igũrũ na thĩ ikĩrĩka na ūgemu wacio
wothe.

² Naguo mũthenya wa mũgwanja
wakinya, Ngai agĩkorwo arĩkĩtie
wĩra ūcio aarutaga; nĩ ūndũ
ũcio Ngai akĩhurũka mũthenya
ũcio wa mũgwanja kuuma
wĩra-inĩ wake wothe. ³ Nake
Ngai akĩrathima mũthenya ūcio
wa mũgwanja na akĩwamũra,
tondũ nĩ mũthenya ūrĩa we
aahurũkire kuuma wĩra-inĩ
wothe ūrĩa aarutĩte wa ūũmbi.

Adamu na Hawa

⁴ Ūcio nĩguo ūhoru ūrĩa wĩgĩĩ igũrũ na
thĩ rĩrĩa ciombirwo.

Rĩrĩa Jehova Ngai ombire thĩ na
igũrũ-rĩ, ⁵ gũtiarĩ kahinga o na kamwe
ga gĩthaka koonekete thĩ kana mũmera
wa gĩthaka ūkamera. Nĩ tondũ Jehova
Ngai ndoirĩtie mbura thĩ na gũtiarĩ
mũndũ wa kũrĩma mũgũnda, ⁶ no tũrũũ
twoimaga na thĩ na tũkaihũgia thĩ igũrũ
guothe. ⁷ Nake Jehova Ngai akĩũmba
mũndũ kuuma rũkũngũ-inĩ rwa thĩ,
na akĩmũhuhĩra mĩhũmũ ya muoyo
maniũrũ-inĩ make, nake mũndũ ūcio
akĩgĩa na muoyo.

⁸ Ningĩ Jehova Ngai nĩathondekete
mũgũnda mwena wa irathĩro, o kũu
Edeni; na kũu nĩkuo aigire mũndũ ūcio
oombĩte. ⁹ Nake Jehova Ngai agĩtũma thĩ
ĩmere mĩtĩ ya mĩthemba yothe na ĩkũre.
Yarĩ mĩtĩ mĩega ĩkĩoneka na maitho na
yaciaraga matunda mega ma kũrĩa.
Gatagatĩ ka mũgũnda ūcio nĩ haarĩ na
mũtĩ wa muoyo, na mũtĩ wa ūmenyo wa
gũkũũrana wega na ūũru.

¹⁰ Na nĩ kwarĩ rũũ rwathereraga
ruumĩte Edeni rũkaihũgia mũgũnda ūcio;

ruoima Edeni rūkagayūkana rūgatuīka njūū inya. ¹¹ Rūū rwa mbere rwītagwo Pishoni; na nīruo rūthiūrūrūkaga būrūri wothe wa Havila, kūria kūri thahabu. ¹² (Thahabu ya būrūri ūcio nī njega; ningī kūu no kūri maguta manungi wega metagwo bendora, na tūhiga twa goro twītagwo onigithi.) ¹³ Rūū rwa keerī rwītagwo Gihoni; naruo rūthiūrūrūkaga būrūri wothe wa Kushi.^a ¹⁴ Rūū rwa gatātū rwītagwo Hidekela naruo rūgeragīra mwena wa irathīro wa būrūri wa Ashuri. Naruo rūū rwa kana rwītagwo Farati.

¹⁵ Jehova Ngai akīoya mūdū ūcio oombīte, akīmūiga mūgūnda-inī ūcio wa Edeni aūrīmage na aūmenyagīrīre. ¹⁶ Nake Jehova Ngai agīatha mūdū ūcio, akīmwīra atīrī, “No ūrie maciaro ma mūtī o wothe ūrī mūgūnda ūyū; ¹⁷ no rīrī, ndūkanarīe maciaro ma mūtī ūria wa ūmenyo wa gūkūūrana wega na ūūru, nīgūkorwo rīrīa ūkaamarīa, ti-itherū no gūkua ūgaakua.”

¹⁸ Ningī Jehova Ngai akiuga atīrī, “Ti wega mūdū ūyū aikare arī wiki. Nīngūmūmbīra mūteithia ūria ūmwagīrīre.”

¹⁹ Na rīrī, Jehova Ngai nī oombīte nyamū ciothe cia gīthaka na nyoni cia rīera-inī kuuma tīri-inī. Agīcīrehe kūrī mūdū ūcio one marītwa marīa egūcitua; na ūria mūdū ūcio aatuire kīūmbe o gīothe kī muoyo, rūu rīgītūka rītwa rīakīo. ²⁰ Nī ūndū ūcio mūdū ūcio akīhe mahiū mothe marītwa, o na nyoni cia rīera-inī na nyamū ciothe cia gīthaka.

No Adamu ndooneirwo mūteithia ūmwagīrīre. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehova Ngai agītūma mūdū ūcio akome toro mūnene mūno; na rīrīa aakomete, Jehova Ngai akīruta rūbaru rūmwe rwa mūdū ūcio na agīcookia nyama hau rwarī. ²² Hīndī ūyo Jehova Ngai akīūmba mūdū-wa-nja kuuma rūbaru rūrīa aarutīte kūrī

mūdū ūcio na akīrehe mūdū-wa-nja ūcio kūrī we.

²³ Mūdū ūcio akiuga atīrī,

“Hī! Rīu-rī, rūrī nī ihīndī kuuma mahīndī makwa,
na nyama cia mwīrī wakwa.
Arīttagwo mūdū-wa-nja,
tondū aarutirwo kuuma kūrī
mūdū mūrūme.”

²⁴ Gīkī nīkīo gītūmaga mūdū mūrūme atige ithe na nyina, na anyiitane na mūtumia wake, nao magatuīka mwīrī ūmwe.

²⁵ Acio eerī, mūdū ūcio na mūtumia wake, maarī njaga, na matiaconokaga.

Kūgūa kwa Mūdū Mehia-inī

3 Na rīrī, nyoka yarī na wara mūingī gūkīra nyamū ciothe cia gīthaka iria Jehova Ngai oombīte. Nyoka ūyo ikīūria mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ti-itherū Ngai nī oigire mūtikanarīe maciaro kuuma mūtī o wothe wa mūgūnda ūyū?”

² Mūdū-wa-nja ūcio agīcookeria nyoka ūyo atīrī, “No tūrīe matunda ma mītī irīa irī mūgūnda ūyū, ³ no Ngai aatwīrīre atīrī, ‘Mūtikanarīe matunda ma mūtī ūria ūrī gatagatī ka mūgūnda ūyū, na mūtikanauhutīe, nīguo mūtīgakue.’”

⁴ No nyoka ikīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ti-itherū mūtīngīkua. ⁵ No Ngai nīoī atī rīrīa mūkaarīa matunda macio, maitho manyu nīmakahingūka, mūtūike o ta Ngai, mūmenyage wega na ūūru.”

⁶ Rīrīa mūdū-wa-nja ūcio onire atī matunda ma mūtī ūcio maarī mega ma kūrīa, na ma kwendeka makīonwo na maitho, o na ma kwīrīrīrio nī ūndū wa kūūhīgīa mūdū, agītua mamwe, akīrīa. Agīcooka akīhe mūthuuri wake, ūria maarī nake, nake akīrīa. ⁷ Hīndī ūyo maitho mao eerī makīhingūka, nao makīmenya atī maarī njaga; nī ūndū ūcio magītumania mathangū ma mūkūyū, magītthondekera kīndū gīa kūhumbīra njaga yao.

⁸ Hwaī-inī rīrīa riūa rīarurīte-rī, mūdū ūcio na mūtumia wake makīgua makīnya ma Jehova Ngai agīceera kūu

^a13 Kushi thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū nī rītwa rīa Kīhibirania rīa Sudani kana Ethiopia.

mūgūnda-inī, nao makīhitha mītī-inī ya mūgūnda nīguo Jehova Ngai ndakamone.
⁹ No Jehova Ngai agīta mūdū ūcio, akīmūria atīrī, “Ūrī ha?”

¹⁰ Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī ngūigire ūgīceera mūgūnda-inī ndeetigira tondū nyuma njaga; nī ūndū ūcio ndeethitha.”

¹¹ Nake Jehova akīmūria atīrī, “Nū ūkwīre atī ūrī njaga? Ka ūrīte matunda ma mūtī ūrīa ndagwaathire ngīkwīra ndūkanaūrīe?”

¹² Mūdū ūcio akiuga atīrī, “Mūdū-wa-nja ūrīa waheire ndūūranie nake nīwe ūūheire matunda mamwe ma mūtī ūcio, na nī ndarīa.”

¹³ Nake Jehova Ngai akīūria mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Atī nī atīa wīkīte?”

Mūdū-wa-nja ūcio akiuga atīrī, “Nī nyoka īheenirīe na nī ndarīa matunda macio.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio Jehova Ngai akīra nyoka atīrī, “Tondū nīwīkīte ūguo-rī,

“Wee ūrogwatwo nī kīrumi gūkīra mahiū mothe
na gūkīra nyamū ciothe cia gīthaka!

Ūrīthiia na nda,
na ūrīrīaga rūkūngū matukū mothe ma muoyo waku.

¹⁵ Na nīngūtūma kūgīe ūthū gatagatī gaku na mūdū-wa-nja ūyū, na gatagatī ka rūciaro rwaku na rwake;
nake nīagakūhehenja mūtwe, nawe nīūkamūgūtha ndiira ya kūgūrū gwake.”

¹⁶ Nīngī akīra mūdū-wa-nja ūcio atīrī,

“Nīngūkūingīhīria ruo mūno hīndī ya gūciara;
ūrīciaraga ciana na ruo.
Merirīria maku marīkoragwo marī harī mūthuuriguo, nake nīarīgwathaga.”

¹⁷ Nīngī Ngai akīra Adamu atīrī, “Tondū nīwathīkīre mūtumia waku, na warīa matunda ma mūtī ūrīa ndagwaathire, ngīkwīra atī, ‘Ndūkanarīe,’

“Thī nīyarumwo nī ūndū waku; ūrīrīaga irio ciayo na ruo rwa mīnoga matukū mothe ma muoyo waku.

¹⁸ Ūrīgūciaragīra mīguo na mahiū ma nyeki-inī, nawe ūrīrīaga mīmera ya mūgūnda.

¹⁹ Ūrīrīaga irio cia thithino ya mīnoga yaku, o nginya rīrīa ūgaacooka tīrī-inī, tondū nokuo warutītwo; tondū wee ūrī rūkūngū na ūgaacooka o rūkūngū-inī.”

²⁰ Adamu agīta mūtumia wake Hawa, tondū nīwe watūkire nyina wa arīa othe matūūraga muoyo.

Ngai kūingata Adamu na Hawa kuuma Edeni

²¹ Jehova Ngai agīthondekera Adamu na mūtumia wake nguo cia njūūa, akīmahumba. ²² Nake Jehova Ngai akiuga atīrī, “Mūdū ūyū nīatuīkīte o ta ūmwe witū, akamenya wega na ūūru. Ndagīrīre gwītīkīrio atue matunda ma mūtī wa muoyo o namo, amarīe nake atūūre nginya tene.” ²³ Nī ūndū ūcio Jehova Ngai akīmūingata kuuma Mūgūnda wa Edeni athiī akarīmage tīrī-inī kūrīa aarutītwo. ²⁴ Ngai aarīkia kūrūtūrūra mūdū ūcio-rī, akīga akerubi mwena wa irathīro wa Mūgūnda wa Edeni, o na rūhiū rwa njora rwarīrīmbūkaga mwaki na rwahenagia mbarī ciothe, nī ūndū wa kūgitīra njīra ya gūthiī mūtī-inī ūcio wa muoyo.

Kaini na Habili

4 Nake Adamu agīkoma na mūtumia wake Hawa, nake akīgīa nda, agīciara Kaini. Nake akiuga atīrī, “Ndīkūgīa na mwana wa kahī nī ūndū wa gūteithio nī Jehova.” ² Thuutha ūcio agīciara Habili, mūrū wa nyina.

Habili aarī mūrīithi wa mbūri nake Kaini aarī mūrīmi. ³ Maikarīte kwa ihinda-rī, Kaini akīrehe maciaro mamwe ma mūgūnda marī igongona kūrī Jehova.

⁴No Habili akĩrehe marigithathi mamwe marĩa manoru ma rūũru rwake. Nake Jehova agĩkenio nĩ Habili na igongona rĩake, ⁵no ndaakenirio nĩ Kaini na igongona rĩake. Nĩ ūndũ ūcio Kaini akĩrakara mũno, na agĩtukia gĩthiithi.

⁶Nake Jehova Ngai akĩũria Kaini atĩrĩ, “Ūrakarĩte nĩkĩ? Na nĩ kĩ gĩtũmĩte ūtukie gĩthiithi? ⁷Ūngĩka ūrĩa kwagĩrĩre-rĩ, no wage gwĩtikĩrĩka? No ūngĩaga gwĩka ūrĩa kwagĩrĩre-rĩ, mehia makuoheirie mūrango-inĩ waku makĩenda gũgwatha; no wee no nginya ūmatoorie.”

⁸Thuutha ūcio Kaini akĩĩra mūrũ wa nyina Habili atĩrĩ, “Nĩtumagare tũthĩ mũgũnda.” Na rĩrĩa maarĩ kũu mũgũnda, Kaini agĩtharĩkĩra mūrũ wa nyina Habili, akĩmũũraga.

⁹Nake Jehova akĩũria Kaini atĩrĩ, “Arĩ ha mūrũ-wa-nyũkwa Habili?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndiũ, kaĩ arĩ nĩ mũmenyereri wa mūrũ-wa-maitũ?”

¹⁰Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa wĩkĩte? Ta thikĩrĩria! Thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa nĩĩrangairĩ ĩrĩ tĩĩri-inĩ. ¹¹Na rĩrĩ, nĩũgwatĩtwo nĩ kĩrumi na ūkaingatwo mũgũnda ūrĩa waathamirie kanua kaguo kwamũkĩra thakame ya mūrũ-wa-nyũkwa kuuma guoko-inĩ gwaku. ¹²Rĩrĩa ūrĩũrĩmaga-rĩ, ndũgacooka gũgũciarĩra maciaro maguo. Ūgũtuĩka mũndũ ūtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ.”

¹³Nake Kaini akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Iherithia rĩakwa nĩ inene gũkĩra ūrĩa ingĩhota gwĩtiiria. ¹⁴Ūmũthĩ ūyũ nĩũranyingata kuuma mũgũnda ūyũ na ndũũre hithĩtwo ūthiũ waku; ngũtuĩka mũndũ ūtakindagĩria, wa kũũrũũraga gũkũ thĩ, na ūrĩa wothe ūkaanyona nĩakanjũraga.”

¹⁵No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, ti ūguo; mũndũ o na ūrĩkũ angĩkooraga Kaini, nĩakarĩhio maita mũgwanja.” Jehova agĩcooka agĩkĩra Kaini rūũri nĩgeetha ūrĩa wothe ūngĩmuona ndakamũũrage! ¹⁶Nĩ ūndũ ūcio Kaini akĩehera akiuma harĩ Jehova, na

agĩtũũra bũrũri-inĩ wa Nodu, mwena wa irathĩro rĩa Edeni.

¹⁷Kaini agĩkoma na mūtumia wake, na akĩgĩa nda, agĩciara Enoku. Hĩndĩ ĩyo Kaini nĩakaga itũũra inene, na aarĩkia kũrĩaka, akĩrĩta Enoku o ta ūrĩa mũriũ eetagwo. ¹⁸Nake Enoku agĩciarĩwo Iradu, nake Iradu aarĩ ithe wa Mehujaeli, nake Mehujaeli aarĩ ithe wa Methushaeli, nake Methushaeli aarĩ ithe wa Lameku.

¹⁹Lameku ūcio akĩhikia andũ-a-nja eerĩ, ūmwe eetagwo Ada na ūrĩa ūngĩ eetagwo Zila. ²⁰Ada agĩciara Jabali; na nĩwe ithe wa andũ arĩa matũũraga hema-inĩ na marĩithagia mahiũ. ²¹Mūrũ-wa nyina eetagwo Jubali; nake nĩwe ithe wa andũ arĩa othe mahũũraga inanda cia mũgeeto na makahuha mĩtũrirũ. ²²Zila o nake aarĩ na mũriũ, nake eetagwo Tubali-Kaini, na nĩwe waturaga indo cia mĩthemba yothe cia gĩcango na cia kĩgera. Tubali-Kaini aarĩ na mwarĩ wa nyina wetagwo Naama.

²³Lameku akĩĩra atumia ake atĩrĩ,

“Ada na Zila, taa thikĩrĩriai;
inyũ atumia a Lameku, ta iguai
ciugo ciakwa.

Nĩnjũragĩte mũndũ nĩ ūndũ wa
kũndiĩhia,

ngooraga mũndũ mwĩthĩ nĩ
ũndũ wa kũnguraria.

²⁴Angĩkorwo Kaini arĩhagĩrio maita
mũgwanja-rĩ,

Lameku nake akarĩhĩrio maita
mĩrongo mũgwanja na
mũgwanja.”

²⁵Nake Adamu agĩkoma na mūtumia wake rĩngĩ, nake agĩciara kaana ga kahiũ, na agĩgatua Sethi, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩaheete mwana ūngĩ handũ ha Habili, ūrĩa Kaini ooragire.” ²⁶Sethi o nake aarĩ na mũriũ wake, nake akĩmũtua rĩitwa Enoshu.

Hĩndĩ ĩyo nĩrĩo andũ mambĩrĩirie gũkaĩra rĩitwa rĩa Jehova.

Njjarwa cia Adamu

5 Ūyũ nĩguo ūhorĩ ūrĩa wandĩkĩtwo
wĩgĩ njjarwa cia Adamu.

Hĩndĩ ĩrĩa Ngai oombire mũndũ-rĩ, amũũmbire na mũhianĩre wa Ngai.

²Ngai aamooombire mũndũ mŭrũme na mũndũ-wa-nja na akĩmarathima. Na aarĩkia kũmomba, akĩmeeta “mũndũ.”

³Adamu aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtatũ-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wamũtũkĩtie na wa mũhianĩre wake; nake akĩmũtua Sethi. ⁴Na thuutha wa Sethi gũciarwo-rĩ, Adamu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁵Mĩaka yothe ĩrĩa Adamu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtatũ, agĩcooka agĩkua.

⁶Sethi aakinyia mĩaka igana na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Enoshu. ⁷Na thuutha wa Enoshu gũciarwo-rĩ, Sethi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mŭgwanja na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ⁸Mĩaka yothe ĩrĩa Sethi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi na ĩĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

⁹Enoshu aakinyia mĩaka mĩrongo kenda-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Kenani. ¹⁰Na thuutha wa Kenani gũciarwo-rĩ, Enoshu agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na ikũmi na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹¹Mĩaka yothe ĩrĩa Enoshu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹²Kenani aakinyia mĩaka mĩrongo mŭgwanja-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Mahalaleli. ¹³Na thuutha wa Mahalaleli gũciarwo-rĩ, Kenani agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩna, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁴Mĩaka yothe ĩrĩa Kenani aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na ikũmi, agĩcooka agĩkua.

¹⁵Mahalaleli aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Jaredi. ¹⁶Na thuutha wa Jaredi gũciarwo-rĩ, Mahalaleli agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ¹⁷Mĩaka yothe ĩrĩa Mahalaleli aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka

magana manana na mĩrongo kenda na ĩtano, agĩcooka agĩkua.

¹⁸Jaredi aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩtandatũ na ĩĩrĩ-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Enoku. ¹⁹Na thuutha wa Enoku gũciarwo-rĩ, Jaredi agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana manana, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁰Mĩaka yothe ĩrĩa Jaredi aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na ĩĩrĩ, agĩcooka agĩkua.

²¹Enoku aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Methusela. ²²Na thuutha wa Methusela gũciarwo-rĩ, Enoku agĩtũũra atwaranaga na Ngai mĩaka magana matatũ, akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²³Mĩaka yothe ĩrĩa Enoku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtandatũ na ĩtano. ²⁴Enoku agĩtwarana na Ngai nginya akĩagwo tondũ Ngai nĩamuoire.

²⁵Methusela aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na mŭgwanja-rĩ, akĩgĩa na mŭriũ wetagwo Lameku. ²⁶Na thuutha wa Lameku gũciarwo-rĩ, Methusela agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana mŭgwanja na mĩrongo ĩnana na ĩĩrĩ, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ²⁷Mĩaka yothe ĩrĩa Methusela aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtandatũ na kenda, agĩcooka agĩkua.

²⁸Lameku aakinyia mĩaka igana na mĩrongo ĩnana na ĩĩrĩ-rĩ, akĩgĩa mwana wa kahĩ. ²⁹Nake agĩgatua Nuhu, akiuga atĩrĩ, “Nĩarĩtũhooragĩria ruo rwa wĩra na mĩnoga ya moko maitũ rĩrĩa tũkũrĩma, tondũ Jehova nĩarumire thĩ.”

³⁰Thuutha wa Nuhu gũciarwo-rĩ, Lameku agĩtũũra muoyo mĩaka ĩngĩ magana matano na mĩrongo kenda na ĩtano, na akĩgĩa na ciana ĩngĩ cia aanake na cia airĩtu. ³¹Mĩaka yothe ĩrĩa Lameku aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana mŭgwanja na mĩrongo mŭgwanja na mŭgwanja, agĩcooka agĩkua.

³²Nuhu aakinyia ũkũrũ wa mĩaka

magana matano-rĩ, akĩgĩa na ariũ ake na nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

Mũiyũro wa Maaĩ

6 Rĩria andũ maambĩrĩrie kũingĩha thĩ na magĩciarĩrwo airĩtu-rĩ, ² ariũ a Ngai makĩona atĩ airĩtu a andũ maarĩ athaka, nao makĩhikia o ũria mũndũ ethuuragĩra. ³ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Roho wakwa ndegũtũũra agianaga na mũndũ nginya tene, tondũ mũndũ nĩ wa gũkua; matukũ make marĩkoragwo marĩ mĩaka igana na mĩrongo ĩrĩ.”

⁴ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, o na thuutha ũcio, rĩria Anefili matũũraga gũkũ thĩ, nĩrĩo ariũ a Ngai maakomire na airĩtu a andũ na magĩciara ciana nao. Ciana icio nĩcio ciarĩ njamba cia tene na andũ arĩa maarĩ igweta.

⁵ Jehova akĩona ũria waganu wa andũ waingĩhite gũkũ thĩ, na atĩ merĩrĩria ma mecĩria ma ngoro ciao maarĩ mooru hĩndĩ ciothe. ⁶ Jehova akĩnyĩitwo nĩ kĩa nĩ ũndũ wa kũũmba mũndũ gũkũ thĩ, na ngoro yake ikĩiyũrwo nĩ ruo. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũniina andũ, o arĩa nĩ ndombire, mathire kuuma thĩ, andũ na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ, nĩgũkorwo ndĩ na kĩa nĩ ũndũ wa gũciũmba.” ⁸ No Nuhu agĩtũkĩrĩka maitho-inĩ ma Jehova.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Nuhu.

Nuhu aarĩ mũndũ mũthingu, ũtaarĩ na ũcuuke kũrĩ andũ a hĩndĩ yake, na nĩatwaranaga na Ngai. ¹⁰ Nuhu aarĩ na ariũ atatũ: nĩo Shemu, na Hamu na Jafethu.

¹¹ Thĩ nayo yarĩ thũku maitho-inĩ ma Jehova na yaiyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ũhinya. ¹² Ngai nĩonire ũria thĩ yathũkĩte, nĩgũkorwo andũ othe a thĩ nĩmathũkĩtie mĩthĩre yao. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Nĩnduĩte itua kũniina andũ aya othe, nĩgũkorwo thĩ nĩ ĩiyũrĩtwo nĩ maũndũ ma ũhinya nĩ ũndũ wao. Ti-itherũ nĩngũmaniinanĩria hamwe na thĩ. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, wĩyakĩre thabina ya mĩtĩ ya mĩthithinda; na ũthondeke

tũnyũmba thĩinĩ, na ũmĩhake rami thĩinĩ na nja. ¹⁵ Na ũkũmĩaka ũũ: Ũraihi wa thabina ũkorwo ũrĩ buti magana mana na mĩrongo ĩtano, na wariĩ wa buti mĩrongo mũgwanja na ithano na buti mĩrongo ĩna na ithano, kũraiha na igũrũ.” ¹⁶ Ũmĩgite igũrũ, no ũtigie buti ĩmwe na nuthu mwena wa igũrũ wa thingo. Wikĩre mũrango mwena-inĩ wa thabina, na ũmĩake ĩrĩ na ngoroba ya thĩ, na ya gatagatĩ, na ya igũrũ. ¹⁷ Nĩngũrehe mũiyũro wa maaĩ gũkũ thĩ wa kũniina kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ, kũmbe o gĩothe kĩrĩ na mĩhũmũ ya muoyo thĩinĩ wakĩo. Indo ciothe irĩ thĩ nĩikũniinwo. ¹⁸ No nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro nawe. Wee nĩugatoonya thabina, wee mwene na ariũ aku na mũtumia waku, na atumia a ariũ aku. ¹⁹ Nĩngĩ nĩũkaingĩria ciũmbe cia mĩthemba yothē thĩinĩ wa thabina, o mũthemba ciũmbe igĩrĩ, wa njamba na wa nga, nĩguo itũũre muoyo, o hamwe nawe. ²⁰ O mũthemba wa nyoni, na o mũthemba wa nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, nĩigooka kũrĩ we igĩrĩ igĩrĩ nĩguo itũũre muoyo. ²¹ Nĩũkamaatha mĩthemba yothē ya irio iria irĩagwo, ũciige irĩ irio ciaku na ciacio.”

²² Nuhu agĩka maũndũ mothe o ta ũria Ngai aamwathite eke.

7 Nĩngĩ Jehova akĩra Nuhu atĩrĩ, “Toonya thabina thĩinĩ, wee na nyũmba yaku yothē, tondũ nĩnyonete ũrĩ mũthingu rũciaro-inĩ rũrũ. ² Na ũtoonye thĩinĩ na nyamũ mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothē ĩria ĩtarĩ thaahu, o njamba na nga yayo, na igĩrĩ igĩrĩ cia mĩthemba yothē ĩria ĩrĩ thaahu, o njamba na nga yayo, ³ o na nĩngĩ ũtoonye na nyoni mũgwanja mũgwanja cia mĩthemba yothē, o njamba na nga yayo, nĩgeetha mĩthemba yacio ĩtũũrio muoyo thĩ yothē. ⁴ Thĩkũ mũgwanja kuuma rĩu, nĩnguuria mbura, yure gũkũ thĩ matukũ mĩrongo ĩna mũthenya na ũtukũ, na

^a 15 nĩ ta mita 140 kũraiha, mita 23 kwarama, na mita 13.5 kũraiha na igũrũ.

niine ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo iria niĩ ndombire, ithire thĩ.”

⁵ Nake Nuhu agĩĩka ũrĩa wotho Mwathani aamwathĩte eeke.

⁶ Nuhu aarĩ na mĩaka magana matandatũ rĩrĩa mũiyũro ũcio wa maaĩ waiyũrire thĩ. ⁷ Nake Nuhu na ariũ ake na mũtumia wake na atumia a ariũ ake magĩtoonya thabina morĩre mũiyũro ũcio wa maaĩ. ⁸ Nyamũ igĩrĩ igĩrĩ iria itarĩ thaahu na iria irĩ thaahu cia nyoni o na cia ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, ⁹ njamba na nga-rĩ, igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. ¹⁰ Na thuutha wa matukũ mũgwanja mũiyũro wa maaĩ ũkĩiyũra thĩ.

¹¹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na mũgwanja, mweri wa keerĩ, mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo ithima cia maaĩ ciothe cia kũrĩa kũriku ciatuthũkire, nacio ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingũrwo. ¹² Nayo mbura ikiura thĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ.

¹³ Mũthenya o ro ũcio nĩguo Nuhu na ariũ ake, Shemu, na Hamu na Jafethu, hamwe na mũtumia wake na atumia a ariũ ake atatũ maatoonyire thabina. ¹⁴ Nao maarĩ na mĩthemba yotho ya nyamũ cia gĩthaka, o nyamũ kũringana na mũthemba wayo, na mahiũ mothe kũringana na mĩthemba yamo, na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ kũringana na mĩthemba yacio, na nyoni ciothe kũringana na mĩthemba yacio, na kĩndũ gĩothe kĩrĩ mathagu. ¹⁵ Ciũmbe ciothe iria irĩ mĩhũmũ ya muoyo igĩũka kũrĩ Nuhu igĩtoonya thabina igĩrĩ igĩrĩ. ¹⁶ Nyamũ iria ciatoonyire thĩnĩ ciarĩ njamba na nga cia mĩthemba yotho ya indo iria irĩ muoyo, o ta ũrĩa Ngai aathĩte Nuhu. Nake Jehova akĩmũhingĩrĩa thĩnĩ.

¹⁷ Handũ ha matukũ mĩrongo ĩna, mũiyũro ũcio ũgĩthĩ na mbere kuongerereka thĩ, na o ũrĩa maaĩ macio maingĩhaga makĩoya thabina ĩyo na igũrũ mũno na ikĩreera igũrũ rĩa

maaĩ. ¹⁸ Maaĩ macio makĩambatĩra na makĩongerereka mũno gũkũ thĩ, nayo thabina ikĩreera maaĩ igũrũ. ¹⁹ Maaĩ macio makĩambatĩra mũno igũrũ wa thĩ, nacio irĩma ciothe iria ndaaya na igũrũ gũkũ mũhuro wa matu guothe ikĩhumbĩrwo nĩmo. ²⁰ Maaĩ macio maambatire makĩhumbĩra irĩma na makĩria ma buti mĩrongo ĩrĩ. ^{a 21} Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo na gĩathiiaga gũkũ thĩ gĩgĩkua, nyoni, na mahiũ na nyamũ cia gĩthaka, na ciũmbe ciothe iria ciahunĩte thĩ, o na andũ othe. ²² Kĩndũ gĩothe kĩarĩ thĩ nyũmũ na kĩarĩ na mĩhũmũ ya muoyo maniũrũ-inĩ makĩo gĩgĩkua. ²³ Kĩndũ gĩothe kĩarĩ muoyo gũkũ thĩ guothe gĩkĩniinwo biũ; andũ na nyamũ na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ ikĩniinwo ciothe gũkũ thĩ. No Nuhu watigarire hamwe na andũ arĩa maarĩ nake thĩnĩ wa thabina.

²⁴ Maaĩ macio magĩkara mahumbĩrĩte thĩ matukũ igana rĩmwe na mĩrongo ĩtano.

8 No rĩrĩ, Ngai nĩaririkanire Nuhu o hamwe na nyamũ ciothe cia gĩthaka o na mahiũ marĩa mothe aarĩ namo thĩnĩ wa thabina, na agĩtũma rũhuho rũhurutane gũkũ thĩ, namo maaĩ makĩambĩrĩa kũhũa. ² Nacio ithima cia kũrĩa kũriku na ihingo cia mũiyũro wa igũrũ ikĩhingwo, nayo mbura igĩtiga kuura. ³ Namo maaĩ magĩthĩ makĩhũũaga, magĩthiraga thĩ. Thuutha wa matukũ igana na mĩrongo ĩtano-rĩ, maaĩ magĩkorwo manyihanyiihĩte, ⁴ nague mũthenya wa ikũmi na mũgwanja wa mweri wa mũgwanja, thabina ikĩrũgama irĩma-inĩ cia Ararati. ⁵ Maaĩ macio magĩthĩ na mbere na kũhũa o nginya mweri wa ikũmi, na mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi-rĩ, tũcũmbĩrĩ twa irĩma tũkĩambĩrĩa kuoneka.

⁶ Na thuutha wa matukũ mĩrongo ĩna, Nuhu akĩhingũra ndirica ĩrĩa aakĩte thabina-inĩ, ⁷ na akĩrekereria ihuru na nja, narĩo rĩgĩtũũra rĩũmbũkaga kũndũ

^a20 nĩ ta mita 7.

na kũndũ o nginya rĩrĩa maaĩ maahũire thĩ. ⁸ Ningĩ akĩrekereria ndutura iĩthĩ iĩkarore kana maaĩ nĩmahũite gũkũ thĩ. ⁹ No ndutura iyo ndĩonire handũ ha kũũmba tondũ thĩ yothē yaiyũritwo nĩ maaĩ; nĩ ũndũ ũcio iĩgĩcooka thabina-inĩ kũrĩ Nuhu. Nake agĩtambũrũkia guoko akimĩoya, akimĩtoonyia thabina thĩinĩ kũu we aarĩ. ¹⁰ Ningĩ agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, na maathira akĩrekereria ndutura rĩngĩ yume nja ya thabina. ¹¹ Rĩrĩa ndutura iyo yamũcookereire hwaĩ-inĩ-rĩ, yakuuĩte ithangũ rĩa mũtamaĩyũ na mũkanye wayo, rĩatuĩtwo o hĩndĩ iyo! Nuhu agĩkĩmenya atĩ maaĩ nĩmahũite thĩ. ¹² Nuhu agĩeterera matukũ mangĩ mũgwanja, agĩcooka akĩrekereria ndutura iyo yume nja rĩngĩ, no hĩndĩ iño ndũigana kũmũcookerera.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere, mweri wa mbere wa mwaka ũrĩa Nuhu akinyirie mĩaka magana matandatũ na ũmwe-rĩ, mũthenya ũcio nĩguo maaĩ maahũire biũ gũkũ thĩ. Nake Nuhu akĩeheria kĩrĩa kĩagitĩte thabina, agĩkĩona atĩ thĩ nĩyanĩarĩte. ¹⁴ Gũgĩkinya mũthenya wa mĩrongo iĩrĩ na mũgwanja wa mweri wa keerĩ-rĩ, thĩ nĩyanĩarĩte biũ.

¹⁵ Ningĩ Ngai akĩra Nuhu atĩrĩ, ¹⁶ “Uma thabina, wee na mũtumia waku, na ariũ aku na atumia ao. ¹⁷ Hingũrĩra mĩthemba yothē ya ciũmbe iria irĩ muoyo icio ũrĩ nacio: irĩ nyoni, na nyamũ, na ciũmbe iria ithiagĩra thĩ, nĩgeetha ciongerereke thĩ, na iciarane cingĩthe gũkũ thĩ.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Nuhu akiuma thabina hamwe na ariũ ake, na mũtumia wake, na atumia a ariũ ake. ¹⁹ Nyamũ ciothe na ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na nyoni ciothe, na kĩndũ o gĩothe gĩthiagĩra gũkũ thĩ, ciothe cikiuma thabina, mũthemba o mũthemba.

²⁰ Nake Nuhu agĩakĩra Jehova kĩgongona, na akĩoya nyamũ imwe cia iria ciothe itarĩ thaahu, na nyoni iria itarĩ thaahu, akĩrutĩra Ngai igongona

riĩ njino ho.^a ²¹ Nake Jehova agĩkenio nĩ mũtararĩko ũcio, akiuga atĩrĩ na ngoro yake: “Ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũruma thĩ rĩngĩ nĩ ũndũ wa mũndũ, o na gũtuĩka merirĩria ma ngoro yake nĩ mooru kuuma ũnini-inĩ wake. Na ndirĩ hĩndĩ ngaacooka kũniina ciũmbe ciothe iria irĩ muoyo ta ũguo njĩkĩte.

²² “Mahinda mothe marĩa thĩ iĩgũtũũra-rĩ, kũrĩkoragwo na hĩndĩ ya kũhaanda na ya magetha, na hĩndĩ ya heho na ya ũrugarĩ, na hĩndĩ ya themithũ na ya gathano, na mũthenya na ũtukũ.”

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Nuhu

⁹ Hĩndĩ iyo Ngai akĩrathima Nuhu na ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ciaranai na mũingĩhe na mũiyũre thĩ. ² Nyamũ ciothe cia thĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, ciothe nĩ irĩmwĩtigagĩra na imakage nĩ inyuĩ, ciũmbe ciothe iria ithiagĩra thĩ, na thamaki ciothe cia iria-inĩ; nĩndacineana moko-inĩ manyu. ³ Kĩndũ gĩothe gĩtũũraga muoyo na gĩthiagĩra-rĩ, gĩgũtuĩka irio cianyu. O ta ũrĩa ndamũheire mĩmera iĩria mĩruru mũrĩage, rĩu nĩ ndamũhe indo ciothe ituĩke irio cianyu.

⁴ “No rĩrĩ, mũtikanarĩe nyama irĩ na thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo. ⁵ Na ti-itherũ nĩngarĩhanĩria gũitwo gwa thakame yanyu. Ndĩmĩrĩhanĩrie o na kuuma kũrĩ nyamũ o na iĩrĩkũ. Nake mũndũ angĩita thakame ya mũndũ ũngĩ, o nake nĩakarĩhio thakame iyo.

⁶ “Mũndũ o wothē ũgaita thakame ya mũndũ ũngĩ, thakame yake o nayo iĩgaitwo nĩ mũndũ; nĩgũkorwo Ngai ombire mũndũ na mũhianĩre wake.

⁷ No inyuĩ-rĩ, ciaranai na mũingĩhe; muongerereke thĩ na mũiyũre kuo.”

⁸ Ningĩ Ngai akĩra Nuhu hamwe na

^a20 Ihinda rĩrĩ norĩo iruta rĩa njino rĩcinĩtwo rĩrĩ rĩothe thĩinĩ wa Kĩrĩkanĩro.

ariũ ake atĩrĩ, ⁹“Rĩu nĩ nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ, na njiaro cianyu iria igooka thuutha wanyu, ¹⁰o na hamwe na kũmbe gĩothe kĩrĩ muoyo kĩa iria mũraarĩ nacio; nĩcio nyoni, na mahiũ o na nyamũ cia gĩthaka ciothe iria cioimire thabina hamwe na inyuĩ, ici nĩcio ciũmbe ciothe irĩ muoyo gũkũ thĩ. ¹¹Nĩndathondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ: Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ muoyo wothē ũkaaniinwo na mũiyũro wa maaĩ; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ gũkaagĩa mũiyũro wa maaĩ wa kũniina thĩ.”

¹²Nĩngĩ Ngai akiuga atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndĩrarĩkanĩra na inyuĩ na ciũmbe ciothe irĩ muoyo irĩ hamwe na inyuĩ, kĩrĩkanĩro kĩa njiarwa ciothe iria igooka: ¹³Nĩndekĩra mũkũnga-mbura wakwa matu-inĩ, na nĩguo ũgũtuĩka kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa na andũ a thĩ. ¹⁴Hĩndĩ ĩrĩa yothē ngaarehe matu igũrũ rĩa thĩ, naguo mũkũnga-mbura woneke matu-inĩ macio, ¹⁵nĩndĩiririkanaga kĩrĩkanĩro gĩakwa gatagatĩ kanyu na nĩ, na gatagatĩ ga ciũmbe cia mĩthemba yothē iria itũũraga muoyo. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ maaĩ magatuĩka mũiyũro wa kũniina mĩoyo yothē. ¹⁶Rĩrĩa rĩothe mũkũnga-mbura ũrĩonekaga itu-inĩ-rĩ, ndĩwonaga ngarĩrikana kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩa gũtũũra nginya tene gatagatĩ ka Ngai na ciũmbe cia mĩthemba yothē iria itũũraga muoyo gũkũ thĩ.”

¹⁷Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩĩra Nuhu atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndathondeka gatagatĩ gakwa na kĩndũ gĩothe kĩrĩ muoyo gũkũ thĩ.”

Ariũ a Nuhu

¹⁸Ariũ a Nuhu arĩa moimire thabina maarĩ Shemu, na Hamu na Jafethu. (Hamu nĩwe warĩ ithe wa Kaanani). ¹⁹Acio atatũ nĩo maarĩ ariũ a Nuhu, na kuuma kũrĩ o gũkiuma andũ arĩa othe maahurunjirwo thĩ yothē.

²⁰Nuhu aarĩ mũrĩmi, na nĩahaandire mũgũnda wa mĩthabibũ. ²¹Rĩrĩa aanyuire ndibei ya mĩthabibũ ĩyo,

akĩrĩno, na agĩkoma thĩinĩ wa hema yake atehumbĩrĩte. ²²Hamu, ithe wa Kaanani, nĩonire njaga ya ithe, na akĩĩra ariũ a nyina eerĩ arĩa maarĩ nja. ²³No Shemu na Jafethu makĩoya nguo makĩgĩrĩra ciande; magĩthĩ na kĩĩhutaatĩ, makĩhumbĩra njaga ya ithe. Mothiũ mao maahũgũkĩte na kũngĩ nĩguo matikoone njaga ya ithe wao.

²⁴Rĩrĩa Nuhu aarĩĩũkirwo na akĩmenya ũrĩa mũriũ wake ũrĩa mũnini aamwĩkĩte-rĩ, ²⁵akiuga atĩrĩ,

“Kaanani aronyiitwo nĩ kĩrumi!
Agaatuĩka ngombo ya
kũhinyĩrĩrio biũ nĩ ariũ a
nyina.”

²⁶Nĩngĩ akiuga atĩrĩ,

“Jehova arogaathwo, o we Ngai wa
Shemu!
Kaanani arotuĩka ngombo ya
Shemu.

²⁷Ngai aroaramia mĩhaka ya
Jafethu;
Jafethu arotũũra hema-inĩ cia
Shemu,
na Kaanani arotuĩka ngombo
yake.”

²⁸Thuutha wa mũiyũro wa maaĩ gũthira-rĩ, Nuhu aatũũrire muoyo mĩaka magana matatũ na mĩrongo ĩtano. ²⁹Mĩaka yothē ĩrĩa Nuhu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka magana kenda na mĩrongo ĩtano, agĩcooka agĩkua.

Mũtaratara wa Ndũrĩrĩ

10 Ũyũ nĩguo ũhoru wa njiarwa cia Nuhu, nĩo Shemu, na Hamu, na Jafethu, arĩa o ene maagĩire na ariũ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Ariũ a Jafethu

²Ariũ a Jafethu nĩ aya:
Gomeri, na Magogu, na Madai,
na Javani, na Tubali, na
Mesheki, na Tirasi.

³Ariũ a Gomeri nĩ aya:
Ashikenazu, na Rifathu, na
Togarima.

⁴Ariũ a Javani nĩ aya:
Elishahu, na Tarishishi, na
Kitimu, na Rodanimu. ⁵(Kuuma
kũrĩ o gũkiuma andũ ariã
matũũraga ndwere-inĩ cia
iria, o andũ na rŭgongo rwao
kũringana na mĩhĩrĩga yao,
mabũrũri-inĩ mao, na o andũ na
rũthiomi rwao.)

Ariũ a Hamu

⁶Nao ariũ a Hamu nĩ aya:
Kushi, na Miziraimu, na Putu,
na Kaanani.^a

⁷Ariũ a Kushi nĩ aya:
Seba, na Havila, na Sabita, na
Raama, na Sabiteka.
Nao ariũ a Raama nĩ:
Sheba, na Dedani.^b

⁸Kushi nĩwe warĩ ithe wa Nimurodi,
ũrĩa wakũrire agĩtuĩka njamba ya
hinya ya ita gũkũ thĩ. ⁹Aarĩ mũguĩmi
warĩ hinya mbere ya Jehova; na nĩkĩo
kwĩragwo atĩrĩ, “O ta Nimurodi, mũguĩmi
ũrĩ hinya mbere ya Jehova.” ¹⁰Matũũra
ma mbere ma ũthamaki wake maarĩ
Babeli, na Ereku, na Akadi na Kaline,
kũu Shinaru.^c ¹¹Kuuma bũrũri ũcio
wa Shinaru agĩthĩ bũrũri wa Ashuri,
nakuo kũu agĩaka matũũra ma Nineve,
na Rehobothu-Iru, na Kala, ¹²na Reseni,
itũũra rĩrĩ gatagatĩ ka Nineve na Kala;
rĩu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene.

¹³Nake Miziraimu nĩwe warĩ ithe
wa
Aludi, na Aanami, na Alehabi,
na Anafituhi, ¹⁴na Apathirusi,
na Akasuluhi (Afilisti moimire
kuuma harĩ o), na Akafitori.

¹⁵Kaanani nĩwe warĩ ithe wa
Sidoni irigithathi rĩake, na Ahiti,
¹⁶na Ajobusi, na Aamori, na

^a6 Miziraimu nĩ bũrũri wa Misiri, Putu
nakuo kwahoteka gũkorwo nĩ bũrũri wa
Libia kana bũrũri wa Somalia ũmũthĩ.

^b7 Mabũrũri maya mũgwanja ma ariũ a
Kushi maakoragwo Arabia.

^c10 Shinaru nĩ rĩitwa rĩa tene rĩa bũrũri wa
Babuloni.

Agirigashi, ¹⁷na Ahivi, na Ariki,
na Asiniti, ¹⁸na Aarivadi, na
Azemari, na Ahamathi.

Thuutha ũcio mĩhĩrĩga ya Kaanani
ĩkĩhurunjũka, ¹⁹mĩhaka ya Akaanani
yoimĩte Sidoni ĩrorete Gerari ĩgakinya
Gaza, ningĩ ĩkarora Sodomu, na Gomora,
na Adima, na Zeboimu, o nginya Lasha.

²⁰Acio nĩo ariũ a Hamu kũringana
na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ
ng'ongo ciao, na mabũrũri-inĩ mao.

Ashemu

²¹Shemu o nake nĩaciarĩrwo ariũ ake.
Mũrũ wa nyina na Shemu ũrĩa warĩ
mũkũrũ eetagwo Jafethu. Shemu nĩwe
warĩ ithe wa rũruka ruothe rwa ariũ a
Eberi.

²²Ariũ a Shemu nĩ aya:
Elamu, na Ashuri, na
Arafakasadi, na Ludi, na Aramu.

²³Nao ariũ a Aramu nĩ aya:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na
Mesheki.

²⁴Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa
Shela, nake Shela aarĩ ithe wa
Eberi.

²⁵Eberi nake nĩaciarĩrwo ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ
hĩndĩ yake thĩ nĩyagayũkanire;
mũrũ wa nyina eetagwo
Jokitani.

²⁶Jokitani nĩwe warĩ ithe wa
Alimodadi, na Shelefu, na
Hazarimavethu, na Jera, ²⁷na
Hadoramu, na Uzali, na Dikila,
²⁸na Obali, na Abimaeli, na
Sheba, ²⁹na Ofiri, na Havila, na
Jobabu. Acio othe nĩo maarĩ ariũ
a Jokitani.

³⁰Rŭgongo rũrĩa maatũũraga ruoimĩte
Meshu rŭgathĩ rũrorete Sefari, kũu
mwena wa irathĩro wa bũrũri ũrĩa ũrĩ
irĩma.

³¹Acio nĩo ariũ a Shemu kũringana
na mĩhĩrĩga yao, na thiomi ciao, marĩ
ng'ongo ciao na mabũrũri-inĩ mao.

³²Īyo nĩyo mĩhĩrĩga ya ariũ a Nuhu

kūringana na njiaro ciao, marĩ mabūrĩ-inĩ mao. Kuuma kūrĩ o, ndūrĩrĩ ikĩhurunjũka thĩ yothe thuutha wa mũiyũro wa maaĩ.

Mũthiringo wa Babeli

11 Hĩndĩ iyo ya tene-rĩ, andũ othe a thĩ maarĩ na rũthiomi rũmwe na mwario o ũmwe. ²Na rĩrĩa andũ maathiiaga na mwena wa irathĩro, magĩkina werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Shinaru, na magĩtũũra kuo.

³Nao makĩrana atĩrĩ, “Ūkai tũũmbe maturubarĩ na tũmacine wega.” Magĩtũmĩra maturubarĩ handũ ha mahiga, na rami handũ ha thimiti.

⁴Nĩgĩ magĩcooka makiuga atĩrĩ, “Ūkai, rekei twĩyakĩre itũũra inene, rĩna mũthiringo mũraaya na igũrũ, ũkinye o matu-inĩ, nĩgeetha twĩgĩre igweta, na nĩguo tũtikaanahurunjwo thĩ yothe.”

⁵No rĩrĩ, Jehova agĩkũrũka oke one itũũra rĩu na mũthiringo ũcio andũ acio maakaga. ⁶Jehova akiuga atĩrĩ na ngoro yake, “Angĩkorwo na ũndũ wa ũrũmwe wa kwaria rũthiomi rũmwe andũ aya nĩmambĩrĩria gwĩka ũũ-rĩ, gũtirĩ ũndũ makaabanga gwĩka ũkaamarema. ⁷Ūkai, tũikũrũke tũkahĩngĩcanie rũthiomi rwao, nĩgeetha matigacooke kũiguithania mĩario mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

⁸Nĩ ũndũ ũcio, kuuma hau Jehova akĩmahurunja thĩ yothe, nao magĩtiga gwaka itũũra rĩu inene. ⁹Na nĩkĩo itũũra rĩu rĩetirwo Babeli,^a tondũ nĩkuo Jehova aahĩngĩcanĩrie rũthiomi rwa andũ a thĩ yothe. Kuuma kũu, Jehova akĩmahurunja thĩ yothe.

Njjarwa cia kuuma Shemu nginya Aburamu

¹⁰Ūyũ nĩguo ũhoru wa Shemu.

Mĩaka ĩrĩrĩ thuutha wa mũiyũro wa maaĩ-rĩ, rĩrĩa Shemu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe-rĩ, nĩguo aatuĩkire ithe wa Arafakasadi. ¹¹Shemu aatũũrire muoyo mĩaka magana matano thuutha

wa gũtuĩka ithe wa Arafakasadi, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹²Nake Arafakasadi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano, agĩtuĩka ithe wa Shela. ¹³Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Shela, Arafakasadi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁴Nake Shela aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Eberi. ¹⁵Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Eberi, Shela agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁶Nake Eberi aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩna, agĩtuĩka ithe wa Pelegu. ¹⁷Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Pelegu, Eberi agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana mana na mĩrongo ĩtatũ, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

¹⁸Nake Pelegu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Reu. ¹⁹Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Reu, Pelegu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na kenda na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁰Nake Reu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩrĩ, agĩtuĩka ithe wa Serugu. ²¹Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Serugu, Reu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na mũgwanja na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²²Nake Serugu aakinyia mĩaka mĩrongo ĩtatũ, agĩtuĩka ithe wa Nahoru. ²³Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Nahoru, Serugu agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ magana meerĩ na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁴Nake Nahoru aakinyia mĩaka mĩrongo ĩrĩrĩ na kenda, agĩtuĩka ithe wa Tera. ²⁵Na thuutha wa gũtuĩka ithe wa Tera, Nahoru agĩtũũra muoyo mĩaka ingĩ igana na ikũmi na kenda, na akĩgĩa na ciana ingĩ cia aanake na cia airĩtu.

²⁶Thuutha wa Tera gũkinyia mĩaka mĩrongo mũgwanja, agĩtuĩka ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani.

^a9 Rĩtwa Babeli rĩgĩtaũrwo na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ ta kuuga “kĩrigĩicano.”

Njjarwa cia Tera

²⁷ Ūyũ nĩguo ūhoru wa Tera.

Tera nĩwe warĩ ithe wa Aburamu, na Nahoru na Harani. Nake Harani agĩtuĩka ithe wa Loti. ²⁸ Ithe wao Tera arĩ o muoyo-rĩ, Harani nĩakuire arĩ bũrũri-inĩ wa Uri-kwa-Akalidei, kũria aaciarĩrwo. ²⁹ Aburamu na Nahoru o eerĩ nĩmahikanirie. Mũtumia wa Aburamu eetagwo Sarai, nake mũtumia wa Nahoru eetagwo Milika; Milika aarĩ mwarĩ wa Harani. Harani nĩwe warĩ ithe wa Milika na Isika. ³⁰ Na rĩrĩ, Sarai aarĩ thaata; ndaarĩ na ciana.

³¹ Nake Tera akĩoya mũriũ wake Aburamu, na Loti mũrũ wa mũrũwe Harani, na Sarai mũtumia wa mũriũ wake Aburamu; nao makiumagara hamwe moime bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei mathiĩ Kaanani. No rĩria maakinyire bũrũri wetagwo Harani,^a magĩtũura kuo.

³² Tera agĩtũura muoyo mĩaka ĩngĩ magana meerĩ na ĩtano, na agĩkuĩra kũu Harani.

Ngai gwĩta Aburamu

12 Nake Jehova nĩeerĩte Aburamu atĩrĩ, “Thaama uume bũrũri wanyu na ũtuge andũ anyu, na nyũmba ya thoguo, ũthiĩ bũrũri ũria ngaakuonia.

² “Nĩ nĩngagũtua rũrĩrĩ rũnene,
na nĩngakũrathima;
nĩngatũma rĩitwa rĩaku rĩgie
igweta,
nawe nĩũgatuĩka kĩrathimo.

³ Nĩngarathima arĩa
magaakũrathima,
na ũria o wothe ũgaakũruma na
nĩ nĩngatũma anyiitwo nĩ
kĩrumi;
nao andũ othe a thĩ
nĩmakarathimwo nĩ ũndũ
waku.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akiumagara

^a31 Harani rĩarĩ itũura thĩinĩ wa bũrũri wa Mesopotamia, na andũ akuo nĩmahoooya mwerĩ o ta ũria andũ a Uri meekaga.

agĩthiĩ, o ta ũria Jehova aamwathĩte; nake Loti agĩthiĩ nake. Aburamu aarĩ na mĩaka mĩrongo mũgwanja na ĩtano rĩria oimire Harani. ⁵ Nake nĩathiire na mũtumia wake Sarai, na Loti, mũriũ wa mũrũ wa nyina, na indo ciothe iria maagĩte nacio, na andũ arĩa maagĩte nao kũu Harani, na makiumagara marorete bũrũri wa Kaanani, na magĩkinya kuo.

⁶ Aburamu agĩtuĩkanĩria bũrũri ũcio agĩkinya handũ haarĩ na mũtĩ mũnene wa More kũu Shekemu. Hĩndĩ ĩyo Akaanani nĩo maatũraga bũrũri ũcio. ⁷ Nake Jehova akiumĩrĩra Aburamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ nĩguo ngaahe rũciaro rwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Aburamu agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, o we Jehova ũcio wamuumĩrĩre.

⁸ Kuuma hau agĩthiĩ erekeire irĩma iria irĩ mwena wa irathĩro wa itũura rĩa Betheli, na akĩamba hema yake, Betheli ĩgĩkorwo ĩrĩ mwena wa ithũiro na itũura rĩa Ai rĩrĩ mwena wa irathĩro. Hau nĩho aakiire Jehova kĩgongona na agĩkaĩra rĩitwa rĩa Jehova. ⁹ Thuutha-inĩ Aburamu akiumagara rĩngĩ agĩthiĩ na mbere na rũgendo arorete Negevu.^b

Aburamu gũthiĩ Misiri

¹⁰ Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire ng’aragu bũrũri ũcio, nake Aburamu agĩkũrũka athiĩ Misiri agaikare kuo kwa ihinda, tondũ ng’aragu nĩ yarĩ nene mũno.^c ¹¹ Arĩ o hakuhi gũtoonya Misiri-rĩ, akĩira mũtumia wake Sarai atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ũrĩ mũndũ-wa-nja kĩrorerwa. ¹² Na rĩrĩ, andũ a Misiri makuona mekuuga atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩ mũtumia wake,’ tondũ ũcio manjũrage no wee makũreke ũtũure muoyo, makuoe. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio wee uga atĩ ũrĩ mwarĩ wa baba, nĩgeetha ũhonokie muoyo wakwa na manjĩke wega nĩ ũndũ waku.”

^b9 Rĩitwa Negevu rĩgĩtarwo nĩ kuuga “bũrũri mũũmũ”; ũyũ warĩ bũrũri mwaraganu watambũrũkite nginya Jerusalemu werekeire werũ-inĩ.

^c10 Bũrũri wa Misiri ndwagĩire na ng’aragu nĩ ũndũ wa ũrĩmi wago wa kunithia maaĩ ma Rũũ rwa Nili.

¹⁴Rĩrĩa Aburamu aakinyire Misiri, andũ a Misiri makĩona atĩ mĩtumia wake aarĩ kĩĩrorerwa biũ. ¹⁵Nao anene a Firaũni mamuona, makĩmũgaathĩrĩria kũrĩ Firaũni, na makĩmuoya makĩmũtwara nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ¹⁶Nake Firaũni agĩtuga Aburamu nĩ ũndũ wa Sarai, na Aburamu akĩgĩa na mbũri na ng'ombe, na ndigiri cia njamba na cia nga, ndungata cia arũme na cia airĩtu, na ngamĩra.

¹⁷No Jehova akĩnyamaria Firaũni na nyũmba yake na mĩrimũ mĩũru nĩ ũndũ wa Sarai, mĩtumia wa Aburamu. ¹⁸Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, "Nĩ atĩa ũũ ũnjĩkĩte? Nĩ kĩĩ kĩagĩririe ũnjĩre atĩ ũyũ nĩ mĩtumia waku?" ¹⁹Nĩ kĩĩ gĩatũmire uuge, 'Ŭyũ nĩ mwarĩ wa baba,' na nĩkĩo ndaamuoire atũĩke mĩtumia wakwa? Mĩtumia waku nĩwe ũyũ! Muoye mũthĩi!" ²⁰Hĩndĩ iyo Firaũni agĩathana akĩĩra andũ ake ũrĩa megwĩka Aburamu, nao makĩmumagaria arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio.

Gũtigana kwa Aburamu na Loti

13 Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambata akiuma Misiri agĩthĩ Negevu, arĩ na mĩtumia wake na indo ciothe iria aarĩ nacio, na Loti agĩthĩ hamwe nake. ²Aburamu nĩatongete mũno na ũtonga wa mahiũ, na wa betha, na wa thahabu.

³Kuuma kũu Negevu nĩathiire kũndũ na kũndũ o nginya agĩkinya Betheli, o harĩa aambĩte hema yake rĩa mbere gatagatĩ ka Betheli na Ai, ⁴na hau nĩho aakĩte kĩgongona ihinda rĩa mbere. Na Aburamu agĩakĩra rĩitwa rĩa Jehova ho.

⁵Na rĩrĩ, Loti, ũrĩa matwaranaga na Aburamu, o nake aarĩ na ndũũru cia mbũri, na cia ng'ombe, na ndungata nyingĩ. ⁶Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũcio ndũngĩahotire kũmaigania ũrĩthio marĩ hamwe, nĩ tondũ indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno, ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe. ⁷Na nĩ kwagĩire ngũĩ gatagatĩ ka arĩithi a Aburamu na arĩithi a Loti. Akaanani na Aperizi o nao maatũũraga o bũrũri-inĩ ũcio hĩndĩ iyo.

⁸Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩĩra Loti atĩrĩ, "Nĩtũtĩge kũgĩa na ngũĩ gatagatĩ gaitũ nawe, kana gatagatĩ ka arĩithi aku na arĩithi akwa, nĩ tondũ tũrĩ andũ a nyũmba imwe. ⁹Githĩ bũrũri ũyũ wothĩ ndũrĩ mbere yaku? Reke tũtigane. Wathĩ mwena wa ũmotho, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũrĩ; wathĩ mwena wa ũrĩo, na nĩ ngũthĩ mwena wa ũmotho."

¹⁰Loti nĩatiire maitho, akĩbaara, akĩona atĩ kĩaragana gĩothe kĩa Jorodani kĩarĩ na maaĩ maingĩ, gĩgakĩhaana o ta mũgũnda ũrĩa wa Jehova, na o ta bũrũri wa Misiri, ũrĩa ũng'etheire Zoari. (Hĩndĩ iyo nĩ mbere ya Jehova kũnũha Sodomu na Gomora.) ¹¹Nĩ ũndũ ũcio Loti agĩthuurĩra kĩaragana kĩa Jorodani gĩothe na akiumagara erekeire irathĩro. Andũ acio eerĩ magĩtigana: ¹²Aburamu agĩtũũra bũrũri wa Kaanani, nake Loti agĩtũũra matũũra-inĩ ma kĩaragana kũu, akĩamba hema ciake hakuhĩ na Sodomu. ¹³Na rĩrĩ, andũ a Sodomu maarĩ aaganu, na makehagĩria Jehova mũno.

¹⁴Aburamu na Loti maatigana-rĩ, Jehova akĩĩra Aburamu atĩrĩ, "Ta tiira maitho maku na igũrũ ũrĩ o hau ũrĩ, ũrore mwena wa gathigathini na gũthini, irathĩro na ithũĩro. ¹⁵Bũrũri ũrĩa wothĩ ũkuona nĩngũkũhe ũtuĩke waku, na wa rũciaro rwaku nginya tene. ¹⁶Nĩngaatũma rũciaro rwaku rũngĩhe o ta rũkũngũ rwa thĩ, na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa thĩ-rĩ, o na rũciaro rwaku no rũgĩtarĩke. ¹⁷Ŭkĩra ũthĩ, ũtuĩkanie bũrũri ũyũ ũraihi wago na wariĩ wago, tondũ nĩngũkũhe guo."

¹⁸Nĩ ũndũ ũcio Aburamu akĩambũra hema ciake, agĩthĩ gũtũũra hakuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure kũu Hebironi, na agĩakĩra Jehova kĩgongona hau.

Aburamu gũteithũra Loti

14 Ihinda-inĩ rĩu, Amurafeli mũthamaki wa Shinaru, na Arioku mũthamaki wa Elasarũ, na Kedorilaomeri mũthamaki wa Elamu, na Tidali mũthamaki wa Goimu, ²nĩmathiire ita

kūrūa na Bera mūthamaki wa Sodomu, na Birisha mūthamaki wa Gomora, na Shinabu mūthamaki wa Adima, na Shemeberi mūthamaki wa Zeboimu na mūthamaki wa Bela (na nokuo Zoari). ³ Athamaki acio othe a gīkundi gīa keerī nīmacookanīrīre hamwe Gītuamba-inī gīa Sidimu (na nokuo Iria rīa Cumbī). ⁴ Ihinda rīa mīaka ikūmi na īrīrī maatūire matungatagīra Mūthamaki Kedorilaomeri, no mwaka-inī wa ikūmi na ītatū makīregana na watho wake.

⁵ Mwaka-inī wa ikūmi na īna-rī, Mūthamaki Kedorilaomeri na athamaki arīa maarī hamwe nake magīthī makīhoota Arefai^a kūu Ashiterothu-Karinaimu, na Azuzi kūu Hamu, na Aemi kūu Shave-Kiriathaimu, ⁶ nao Ahori makīmahootera būrūrī-inī wa irīma wa Seiru, o nginya Eli-Parani gūkuhī na werū. ⁷ Ningī athamaki acio makīgarūrūka, magīthī Eni-Mishipatu (na nokuo Kadeshi), magītooria rūgongo ruothe rwa Amaleki,^b o hamwe na Aamori arīa maatūūraga kūu Hazazoni-Tamaru.

⁸ Ningī mūthamaki wa Sodomu, na mūthamaki wa Gomora, na mūthamaki wa Adima, na mūthamaki wa Zeboimu, na mūthamaki wa Bela (na nokuo Zoari) magīthī makīhaarīria ita rīao rīa mbaara o kūu Gītuamba-inī gīa Sidimu, ⁹ mahūūrane na Kedorilaomeri mūthamaki wa Elamu, na Tidali mūthamaki wa Goimu, na Amurafeli mūthamaki wa Shinaru, na Arioku mūthamaki wa Elasarū, athamaki acio ana mahūūrane na athamaki acio angī atano. ¹⁰ Na rīrī, Gītuamba kūu gīa Sidimu kīaiyūrīte marima ma rami, na rīrīa athamaki a Sodomu na Gomora mooraga-rī, andū amwe ao makīgūa kuo nao arīa angī makīūrīra irīma-inī. ¹¹ Athamaki acio ana magītunyana indo ciothe cia Sodomu na Gomora o na irio ciakuo ciothe; magīcooka magīthīra.

^a5 Arefai rīgītaūrwo nī kuuga andū anene mūno kīūga.

^b7 Amaleki maarī rūrīrī rwa andū maatūūraga Negevu na būrūrī ūrīa ūrīgīciirīre Kīrīma gīa Sinai.

¹² Ningī magītaha Loti, mūrīū wa mūrū wa nyina na Aburamu, na indo ciake, tondū aatūūraga kūu Sodomu.

¹³ Na rīrī, mūdū ūmwe wahonokete gūtahwo-rī, agīūka na akīra Aburamu ūrīa Mūhibirania ūhorō ūcio. Na rīrī, Aburamu aatūūraga hakuhi na mīti irīa minene ya mīgandi ya Mamure ūrīa Mūamori, mūrū wa nyina na Eshikoli na Aneri, na othe maarī rūmwe na Aburamu.

¹⁴ Rīrīa Aburamu aiguiire atī mūdū ūcio wao nīanyititwo agatahwo-rī, agīūta andū magana matatū na ikūmi na anana arīa maarutitwo kūrūa mbaara na maaciariirwo gwake mūciī, makīingatithia thū icio o nginya Dani. ¹⁵ Ūtukū-rī, Aburamu akīgayania andū ake mamatharīkīre, nake akīmahoota na akīmaingatithia nginya Hoba, itūūra rīrī gathigathini wa Dameski. ¹⁶ Aburamu agīcookithia indo ciothe irīa ciatahitwo, na Loti mūdū ūcio wao, na indo ciake ciothe, hamwe na andū-a-nja na andū arīa angī.

¹⁷ Aburamu acooka kuuma kūhoota Kedorilaomeri na athamaki arīa maarī rūmwe nake-rī, mūthamaki wa Sodomu agīthī kūmūtūnga Gītuamba-inī gīa Shave (na no kīo gīttagwo Gītuamba-kīa-Mūthamaki).

¹⁸ Nake Melikisedeki mūthamaki wa Salemu^c akīrehe mīgate na ndibei. We aarī mūthīnjīri wa Mūrungu Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno. ¹⁹ Na akīrathima Aburamu, akiuga atīrī,

“Aburamu arorathimwo
nī Mūrungu
Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
o we Mūmbi wa igūrū na thī.
²⁰ Ningī Mūrungu Ūrīa-ūrī-Igūrū-
Mūno arogaathwo,
o ūcio ūraneanire thū ciaku
moko-inī maku.”

Nake Aburamu akīhe Melikisedeki gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe irīa aatunyīte athamaki arīa ana.

²¹ Nake mūthamaki wa Sodomu akīra

^c18 Kwahoteka atī Salemu nī rītwa rīa tene rīa Jerusalemu.

Aburamu atĩrĩ, “Niĩ nengera o andũ tu, ũrigie na indo ituĩke ciaku.”

²²No Aburamu akĩĩra mũthamaki ũcio wa Sodomu atĩrĩ, “Nĩnyambararĩtie guoko gwakwa na igũrũ na ngehĩta na mwĩhitwa kũrĩ Jehova Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, Mũmbi wa igũrũ na thĩ, ²³atĩ ndingĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩmwe gĩaku, o na karũrigi kana kamũkwa ga kĩaatũ, nĩgeetha ndũkanoige atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ ndatongirie Aburamu.’ ²⁴Ndingĩtĩkĩra kuoya kĩndũ, o tiga kĩa kĩa kĩa niĩ andũ akwa, na igai rĩa andũ arĩa tũrathiĩte nao, na nĩo Aneri, na Eshikoli, na Mamure. Acio nĩmooe rũgai rwao.”

Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Aburamu

15 Thuutha wa maũndũ macio, ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Aburamu na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Aburamu, ndũgetigĩre.

Niĩ nĩ niĩ ngo yaku,
na nĩ niĩ kĩheo gĩaku kĩnene.”

²No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, hihi nĩ kĩ ũkũũhe, kuona atĩ ndirĩ mwana, na ũrĩa ũkaagaya mũciĩ ũyũ wakwa nĩ Eliezeri wa Dameski?” ³Nĩngĩ Aburamu akiuga atĩrĩ, “Nĩwagĩte kũũhe ciana; nĩ ũndũ ũcio ndungata ya mũciĩ wakwa nĩyo ikaangaya.”

⁴Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova igĩkinyĩra Aburamu, akĩrwo atĩrĩ, “Aca, Eliezeri tiwe ũgaakũgaya, no mũrũguo ũrĩa ũkoima mũthiimo waku nĩwe ũgaakũgaya.” ⁵Akiumia Aburamu nja, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tiira maitho ũrore igũrũ na ũtare njata, angĩkorwo ti-itherũ no ũcitare.” Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo rũciaro rwaku rũkaigana.”

⁶Aburamu agĩtĩkia Jehova. Nake Jehova agĩkenio nĩ wĩtĩkio ũcio, akĩmũtua mũthingu.

⁷Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ niĩ Jehova ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Uri-kwa-Akalidei, nĩgeetha ngũhe bũrũri ũyũ ũtuĩke igai rĩaku.”

⁸No Aburamu akĩmũũria atĩrĩ,

“Mwathani Jehova, ũngĩmenyithia nakĩ atĩ niĩgatuĩka igai rĩakwa?”

⁹Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta ndeehera moori, na mbũri, na ndũrũme, na o imwe yacio ikorwo irĩ na mĩaka itatũ, o hamwe na ndutura, na gĩcui kĩa ndirahũgĩ.”

¹⁰Aburamu akĩrehera Jehova indo icio ciothe, agĩciatũrania njatũ igĩrĩ, na agĩciara mũhari, o rwatũ rũkaringana na rwatũ rũrĩa rũngĩ; no nyoni-rĩ, aaciũraga ndaaciatũranirie.” ¹¹Nacio nderi ikĩharũrũkĩra nyama icio, no Aburamu agĩcingata, agĩciũmbũra.

¹²Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Aburamu agĩkoma toro mũnene, nayo nduma nene na ya kũmakania ikĩmũnyĩta. ¹³Nĩngĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya na ma atĩ njaro ciaku niĩgatũũra irĩ ageni bũrũri ũtarĩ wacio, na niĩgatuuo ngombo na inyariirwo mĩaka magana mana. ¹⁴No nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu igatungata irĩ ngombo, na thuutha ũcio niĩkoima kuo irĩ na ũtonga mũingĩ. ¹⁵No wee-rĩ, ũgaakua na thayũ, na ũgaathikwo ũrĩ na ũkũrũ mwega. ¹⁶Rũciaro-inĩ rwa kana-rĩ, njaro ciaku niĩgacooka gũkũ, niĩgũkorwo mehia ma Aamori matikinyĩte harĩa ho.”

¹⁷Na rĩrĩ, riũa rĩathũa na kwagĩa nduma-rĩ, hakĩoneka nyũngũ ya mwaki yatoogaga irĩ na kĩmũrĩ gĩkĩrĩmbũka gĩgĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka njatũ icio.

¹⁸Mũthenya ũcio, Jehova akĩrĩkanĩra na Aburamu kĩrĩkanĩro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe njaro ciaku bũrũri ũyũ, kuuma rũũĩ rwa Misiri nginya rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Farati: ¹⁹bũrũri wa Akeni, na wa Akenizi, na wa Akadimoni, ²⁰na wa Ahiti, na wa Aperizi, na wa Arefai, ²¹na wa Aamori, na wa Akaanani, na wa Agirigashi, na wa Ajebusi.”

Hagari na Ishumaeli

16 Na rĩrĩ, Sarai mũtumia wa Aburamu ndaamũciariĩte ciana. No nĩ aarĩ

^a10 Kĩrĩkanĩro o gĩothe kĩa rĩkia kũiguithanĩrio nĩ kwarutagwo igongona rĩa nyamũ irĩa yatinanagio maita meerĩ, nao arĩa maathondekaga kĩa rĩkanĩro kũu makagera gatagatĩ ga icunji icio cieri.

na mûirîtu Mûmisiri wamûtungatagîra wetagwo Hagari; ² tondû ūcio Sarai akîira Aburamu atîrî, “Jehova nîagirîtie ngîe na ciana. Thiî ūkome na ndungata yakwa ya mûirîtu; hihi kwahoteka ngîe na rûciaro nî ūndû wake.”^a

Nake Aburamu agîitikanania na ūrîa Sarai oigire. ³ Nî ūndû ūcio, thuutha wa Aburamu gûkorwo atûurîte Kaanani mîaka ikûmi-rî, mûtumia wake Sarai akîoya Hagari Mûmisiri ūrîa warî ndungata yake ya mûirîtu, akîmûneana kûrî mûthuuriwe atuîke mûtumia wake.

⁴ Nake Aburamu agîkoma na Hagari, nake akîgîa nda.

Na rîrîa aamenyire atî nîagîite nda-rî, akîambîrîria kûnyarara Sarai mwathi wake. ⁵ Hîndî îyo Sarai akîira Aburamu atîrî, “Ūuru ūyû ūrathîinia-rî, ūrogûcookerera arî we. Ndaneanire ndungata yakwa moko-inî maku, na rîu tondû nîmenyete atî îrî na nda, no kûnyarara. Jehova arotûtuithania nî nawe.”

⁶ Aburamu akîmûcookeria atîrî, “Ndungata yaku îrî moko-inî maku. Îka nayo ūrîa ūkuona kwagîrîire.” Nake Sarai akînyamaria Hagari mûno; nî ūndû ūcio Hagari akîmûurîra.

⁷ Mûraika wa Jehova agîkora Hagari hakuî na handû haatherûkaga maaî werû-inî; gathima kau kaarî mûkîra-inî wa njîra îrîa ya gûthîi Shuri. ⁸ Mûraika akîmûurîa atîrî, “Hagari ndungata ya Sarai, uuma kû na wathîi kû?”

Hagari akîmûcookeria atîrî, “Nî kûurîra ndîroorîra Sarai ūrîa mwathi wakwa.”

⁹ Ningî mûraika wa Jehova akîmwîra atîrî, “Cooka kûrî mûtumia ūcio mwathi waku na ūmwînyîihîrie.”

¹⁰ Ningî mûraika agîcooka akîmwîra atîrî, “Nîngaingîhia njiaro ciaku ūndû itagaatarîka.”

^a2 Kwaga kûgîa ciana kuonekaga taarî îherithia kuuma kûrî Ngai. Mûtugo wa mahinda macio nîwetîkîrîtie mûtumia athuurîre mûthuuriwe mûtumia, no ciana iria maagîa igakorwo îrî cia mûtumia ūcio thata.

¹¹ Mûraika wa Jehova ningî akîmwîra atîrî:

“Rîu ūrî na nda,
na nîŭgaciara kaana ga kahîi,
na ūgaagatua Ishumaeli.

Nîgûkorwo Jehova nîaiguîte
ûhoru wa mînyamaro
yaku.^b

¹² Mûrûguo agaatuîka wa mbûrûrû
ta ndigiri ya gîthaka;
guoko gwake gûgookagîrîra
andû othe,
nao andû othe mamûûkagîrîre:
agaatûura na ūthû na ariû a ithe
othe.”

¹³ Nake Hagari akîhe Jehova ūcio wamwarîirie rîitwa rîrî: “Wee nîwe Ngai ūrîa ūnyonaga,” nîgûkorwo oigire atîrî, “Rîu nîi ndîkuona Ūrîa ūnyonaga.”

¹⁴ Nîkîo gîthima kîu gîetirwo Biri-Lahai-Roi, na kîrî o ho, kûu gatagatî ga Kadeshi na Beredî.

¹⁵ Nî ūndû ūcio Hagari agîciarîra Aburamu mwana wa kahîi, nake Aburamu agîtua kaana kau aaciarîirwo Ishumaeli. ¹⁶ Aburamu aarî wa mîaka mîrongo înana na îtandatî rîrîa Hagari aamûciarîire Ishumaeli.

Kîrîkanîro gîa Kûrua

17 Na rîrî, rîrîa Aburamu aarî na ūkûrû wa mîaka mîrongo kenda na kenda-rî, Jehova nîamuumîrîire, akîmwîra atîrî, “Nîi nî nîi Mûrungu Mwene-Hinya-Wothe; tûûra ūnjathîkagîra, na ūtarî na ūcuuke. ² Na nîi nîngûtûurîa kîrîkanîro gatagatî gakwa nawe, na nîngaingîhia mûigana waku mûno.”

³ Aburamu agîturumithia ūthîi wake thî, nake Ngai akîmwîra atîrî, ⁴ “Hakwa-rî, gîkî nîkîo kîrîkanîro gîakwa nawe: Wee nîŭgatuîka ithe wa ndûrîrî nyingî. ⁵ Ndûgûcooka gwîtwo Aburamu; ūrîitagwo Iburahîmu, nîgûkorwo nîngûtûite ithe wa ndûrîrî

^b11 Rîitwa Ishumaeli rîgîtaurwo nî kuuga “Ngai nîaiguga.”

nyingĩ. ⁶Nĩngūtũma ũciare mũno; na ndũme ũtuĩke ithe wa ndũrĩrĩ nyingĩ, nao athamaki nĩmakoiima thĩinĩ waku. ⁷Nĩngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩ kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene gatagatĩ gakwa nawe na njiaro ciaku iria igooka thuutha waku, na nginya njiarwa ciaku cia thuutha, nĩguo nduĩke Ngai waku na Ngai wa njiaro iria igooka thuutha waku. ⁸Nĩngakũhe bũrũri ũyũ wothē wa Kaanani, kũrĩa ũrĩ mũgeni rĩu, ũtũũre ũrĩ igai rĩaku na rĩa njiaro ciaku iria igooka thuutha waku; na nĩngatuĩka Ngai wao.”

⁹Ningĩ Ngai agĩcooka akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Wee-rĩ, no nginya ũmenyagĩrĩre kĩrĩkanĩro gĩakwa, wee na njiaro iria igooka thuutha waku, harĩ njiarwa na njiarwa iria igooka. ¹⁰Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩakwa nawe na njiaro iria igooka thuutha waku, kĩrĩkanĩro kĩrĩa ũrĩmenyagĩrĩra: Arũme othe thĩinĩ wanyu nĩmarĩruaga. ¹¹Mũrĩruaga nĩguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia gĩa kĩrĩkanĩro gatagatĩ gakwa nawe. ¹²Harĩ njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ mũrũme wothē thĩinĩ wanyu no nginya arue arĩ na ũkũrũ wa thĩkũ inyanya, kũrutia arĩa maciarĩtwo thĩinĩ wa nyũmba yaku kana arĩa magũrĩtwo na mbeeca kuuma kũrĩ andũ a kũngĩ-aria matarĩ a rũciaro rwaku. ¹³Mũndũ ũcio, wagũciarĩtwo nyũmba-inĩ yaku kana wakũgũrwo na mbeeca ciaku-rĩ, no nginya arue. Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩa mũrĩ yanyu gĩgũtuĩka kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene na tene. ¹⁴Mũndũ mũrũme wothē ũtarĩ mũruu, ũrĩa ũtaruithĩtio mwĩrĩ wake-rĩ, nĩakeherio harĩ andũ ao; ũcio ndahingĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa.”

¹⁵Ningĩ Ngai akĩira Iburahĩmu atĩrĩ, “Ha ũhoro wa Sarai mũtumia waku-rĩ, ndũgũcooka kũmwĩta Sarai; arĩitagwo Sara. ¹⁶Nĩngũmũrathima, na ti-itherũ nĩngũkũhe mwana wa kahĩ ũciarĩrwo nĩwe. Nĩngũmũrathima nĩguo atuĩke nyina wa ndũrĩrĩ; athamaki a ndũrĩrĩ makoima harĩwe.”

¹⁷Iburahĩmu agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, agĩcooka agĩtheka, akĩyũria

na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na mĩaka igana nĩegũciara mwana wa kahĩ? Sara no aciara mwana arĩ na mĩaka mĩrongo kenda?” ¹⁸Nake Iburahĩmu akĩira Ngai atĩrĩ, “Naarĩ korwo Ishumaeli atũũra arathimagwo nĩwe!”

¹⁹Nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩguo, no mũtumia waku Sara nĩagagũciarĩra kahĩ, na nĩũgaagatua Isaaka. Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro nake gĩa gũtũũra tene na tene harĩ njiaro ciake iria igooka thuutha wake. ²⁰Na ha ũhoro wa Ishumaeli, nĩndakũigua: Ti-itherũ nĩngũmũrathima; nĩngūtũma aciarane, aingĩhe mũno. Nĩagatuĩka ithe wa aathani ikũmi na eerĩ, na nĩngamũtua rũrĩrĩ rũnene. ²¹No kĩrĩkanĩro gĩakwa ngaathondeka na Isaaka, ũrĩa Sara egũgũciarĩra mwaka ũyũ ũgũũka, ihinda-inĩ ta rĩrĩ tũrĩ.” ²²Ngai aarĩkia kwaria na Iburahĩmu, akĩambata, akĩmũtiga.

²³Mũthenya o ro ũcio, Iburahĩmu akĩoya mũriũ wake Ishumaeli, na arĩa othe maciarĩrwo gwake, o na arĩa magũrĩtwo na mbeeca ciake, mũndũ mũrũme wothē wa nyũmba yake, akĩmaruithia, o ta ũrĩa Ngai aamwĩrite. ²⁴Iburahĩmu aarĩ wa mĩaka mĩrongo kenda na kenda rĩrĩa aaruire, ²⁵nake mũriũ wake Ishumaeli aarĩ wa mĩaka ikũmi na itatũ. ²⁶Iburahĩmu na mũriũ wake Ishumaeli maaruire hamwe mũthenya o ro ũcio. ²⁷Na mũndũ mũrũme wothē thĩinĩ wa nyũmba ya Iburahĩmu, arĩa maciarĩrwo gwake, kana mũndũ wagũrĩtwo kuuma kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, maaruanĩire hamwe nake.

Ageni arĩa Atatũ

18 Mũthenya ũmwe Jehova nĩ oimĩrĩire Iburahĩmu rĩrĩa aikarĩte mũromo-inĩ wa hema yake hakuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya mĩgandi ya Mamure, ihinda rĩa mĩaraho. ²Na rĩrĩ, Iburahĩmu aatiira maitho-rĩ, akĩona andũ atatũ marũgamĩte o hakuhĩ nake. Rĩrĩa aamoonire, akĩhiũha akiuma mũromo-inĩ wa hema yake, agĩthĩ kũmatũnga, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

³ Akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, angĩkorwo nĩndetĩkĩrĩka maitho-inĩ maku, ndũkahĩtũke ndungata yaku. ⁴ Reke tũũ tũnini tũrehwo, na inyuĩ inyuotho mwĩthambe magũrũ na mũhurũke kũruru-inĩ kĩa mĩtĩ ũyũ. ⁵ Na nĩĩ thiĩ ndĩmũrehere kĩndũ gĩa kũrĩa, nĩgeetha mũcookwo nĩ hinya, kuona atĩ nĩmwagĩũka kwa ndungata yanyu, nĩguo mũcooke mwĩthĩre.”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, ĩka o ũguo woiga.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Iburahĩmu akĩhiũha agĩthĩĩ hema-inĩ kũrĩ Sara, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ibaba ithatũ” cia mĩtu ũrĩa mũhinyu wega, ũũkande na ũruge mĩgate naihenya.”

⁷ Ningĩ Iburahĩmu agĩteng’era rũru-inĩ, agĩthuura njaũ njega na njororo, akĩmĩnengera ndungata, nayo ĩkĩmĩthĩnja naihenya. ⁸ Ningĩ Iburahĩmu akĩmarehera iria imata na iria rĩa mwĩtha, na nyama cia njaũ ĩyo yathĩnjĩtwo, agĩciiga hau mbere yao. Nake akĩrũgama hakuhĩ nao mĩtĩ-inĩ rĩrĩa maarĩĩaga.

⁹ Maarĩkia kũrĩa makĩmũũria atĩrĩ, “Sara mĩtumia waku-rĩ, arĩ kũ?”

Iburahĩmu akĩmacookeria atĩrĩ, “Arĩ kũũrĩa hema thĩnĩ.”

¹⁰ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngooka kũrĩ we rĩngĩ hĩndĩ o ta ĩno mwaka ũyũ ũroka, na Sara mĩtumia waku nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

Nake Sara nĩathikagĩrĩria arĩ hau mũromo-inĩ wa hema ĩrĩa yarĩ thuutha wa Iburahĩmu. ¹¹ Na rĩrĩ, Iburahĩmu na Sara maarĩ akũrũ na magatĩdĩka mĩaka yao ma, nake Sara akahĩtũkia mĩaka ya gũciara. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, Sara agĩthekera, akĩĩyũria atĩrĩ, “Thuutha wa gũkũra ũũ-rĩ, na mwathi wakwa nĩ mũkũrũ-rĩ, no ngĩgĩe na gĩkeno kũ?”

¹³ Nake Jehova akĩũria Iburahĩmu atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma Sara atheke na eyũrie, ‘Ti-itherũ no ngĩe na mwana ndĩ mũkũrũ ũguo?’ ¹⁴ Kaĩ kũrĩ ũndũ ũngĩrema Jehova? Mwaka ũyũ ũroka-rĩ,

nĩngacooka ihinda rĩrĩa rĩamũre, nake Sara nĩagaciara kaana ga kahĩ.”

¹⁵ Sara agĩĩtigĩra mũno, nĩ ũndũ ũcio akĩheenania, akiuga atĩrĩ, “Nĩĩ ndinatheka.”

Nowe Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ma nĩwatheka.”

Iburahĩmu Gũthaithanĩrĩa Sodomu

¹⁶ Rĩrĩa andũ acio mookĩrire mathĩ-rĩ, makĩerekera na Sodomu,^b nake Iburahĩmu agĩtwarana nao amoĩmagarie.

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩĩyũria atĩrĩ, “No hithe Iburahĩmu ũrĩa ndĩrenda gwĩka?”

¹⁸ Ti-itherũ Iburahĩmu nĩagatuĩka rũrĩrĩ rũnene na rwa hinya, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩkarathimwo nĩ ũndũ wake.

¹⁹ Nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte nĩgeetha onagĩrĩrie ciana ciake, na nyũmba yake, na arĩa magooka thuutha wake, kũrũmagia mĩthĩre ya Jehova na ũndũ wa gwĩkaga ũrĩa kwagĩrĩire, na kĩhooto, nĩgeetha Jehova akaahĩngĩria Iburahĩmu ũrĩa aamwĩrĩire.”

²⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mũkayo wĩgĩĩ Sodomu na Gomora nĩ mũnene mũno, naguo wĩhia wao nĩ mũũru mũno.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngũikũrũka thĩĩ nyone kana ũũru ũrĩa mekĩte nĩũigana ikaya rĩrĩa rĩnginyĩire. Na aakorwo tĩguo-rĩ, nĩngũmenya ũrĩa ngwĩka.”

²² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩuma hau magĩthĩĩ merekeire Sodomu, no Iburahĩmu agĩtĩgwo arũgamĩte mbere ya Jehova. ²³ Nake Iburahĩmu agĩkuhĩrĩria Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa athingu ũkũmaniinanĩria hamwe na arĩa aaganu? ²⁴ ĩ kũngĩkorwo kũrĩ na andũ mĩrongo ĩtano athingu itũũra-inĩ rĩu inene? Ti-itherũ no ũrĩniine na ndũrĩhonokie nĩ ũndũ wa andũ acio mĩrongo ĩtano athingu marĩ kuo? ²⁵ ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio, wa kũũraganĩria arĩa athingu hamwe na arĩa aaganu, arĩa athingu na arĩa aaganu ũmataranĩrie ũndũ ũmwe. ũroaga gwĩka ũndũ ta ũcio! Mũtuanĩri ciira wa thĩ

^a6 nĩ ta kilo 22.

^b16 Itũũra rĩa Sodomu rĩrĩ o harĩa rĩarĩ mwena wa gũthini wa Iria rĩa Cumbĩ.

yothe-rĩ, githĩ ndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩre?”

²⁶ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩtano athingu kũu itũũra rĩu inene rĩa Sodomu-rĩ, nĩngũhonokia kũndũ kũu guothe nĩ ũndũ wao.”

²⁷ Ningĩ Iburahĩmu akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani, o na gũtuĩka ndĩ o rũkũngũ na mũhu-rĩ, atĩrĩ, ²⁸ ĩ hangĩaga andũ atano a acio mĩrongo ĩtano athingu? Nĩ ũngĩniina itũũra rĩu inene rĩothe nĩ ũndũ wa kwaga acio atano?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ingĩkora andũ mĩrongo ĩna na atano kuo, ndikũrĩniina.”

²⁹ O rĩngĩ Iburahĩmu akĩmwarĩria akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩna tu kuo?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩna-rĩ, ndikũrĩniina.”

³⁰ Ningĩ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara, no areke njarie. ĩ ũngĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndikũrĩniina ingĩkora andũ mĩrongo ĩtatũ kuo.”

³¹ Iburahĩmu akiuga atĩrĩ, “Rĩu tondũ nĩngĩũmĩrĩrie nginya ndaaria na Mwathani-rĩ, ĩ kũngĩoneka o andũ mĩrongo ĩrĩ kuo?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio mĩrongo ĩrĩ, ndikũrĩniina.”

³² Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani aroaga kũrakara no areke njarie rĩngĩ rĩmwe. ĩ kũngĩoneka o andũ ikũmi kuo?”

Nake Jehova agĩcookia, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa acio ikũmi-rĩ, ndikũrĩniina.”

³³ Rĩria Jehova aarĩkirie kwaria na Iburahĩmu, agĩthĩra, nake Iburahĩmu agĩcooka mũciĩ.

Kwanangwo gwa Sodomu na Gomora

19 Nao araike acio eerĩ magĩkinya Sodomu hwaĩ-inĩ, nake Loti aikarĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Rĩria aamoonire-rĩ, agĩũkĩra nĩguo amatũnge, na agĩturumithia ũthiũ wake thĩ. ² Akĩmeera atĩrĩ, “Aathi akwa,

ndamũthaiha ũkai mũtoonye nyũmba ya ndungata yanyu. No mwĩthambe magũrũ na mũraarĩrĩre, na rũciinĩ tene mũrooke gũthiĩ na mbere na rũgendo rwanyu.”

No-o makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ tũkũraara nja kĩaaro-inĩ.”

³ Nowe Loti akĩmaringĩrĩria na hinya mũno mathiĩ gwake mũciĩ, nginya magĩtũkĩra. Magĩthiĩ nake, magĩtoonya nyũmba gwake. Nake akĩmathondekera irio, akĩruga mĩgate ĩtaarĩ ndawa ya kũimbia, nao makĩria. ⁴ Matanathiĩ gũkoma-rĩ, arũme othe a kuuma ituri ciothe cia itũũra rĩu rĩa Sodomu, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, makĩrigiicĩria nyũmba ya Loti. ⁵ Nao magĩta Loti, makĩmũũria atĩrĩ, “Andũ arĩa mookire gwaku ũtukũ ũyũ-rĩ, marĩ-kũ? Marehe na gũkũ nja, tũkome nao.”

⁶ Loti akiuma na nja amatũnge, na akĩhinga mũrango, ⁷ akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa; mũtigeke ũndũ ũcio wa waganu. ⁸ Atĩrĩrĩ, ndĩ na airĩtu akwa eerĩ matarĩ maakoma na mũndũ mũrũme. Rekei ndĩmarehe na gũkũ nja, na inyuĩ mwĩke o ũrĩa mũkwenda nao. No mũtigeke ũndũ o na ũrĩkũ kũrĩ andũ aya, tondũ mokĩte gwakwa na no nginya ndĩmagĩtĩre.”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ehera.” Na makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ookire gũkũ arĩ mũgeni, na rĩu arenda gũtũciirithia! Wee nĩwe tũgwĩka ũũru gũkĩra acio!” Magĩkĩrĩrĩria kũhatĩrĩria Loti, na magĩkuhĩrĩria nĩguo moinange mũrango.

¹⁰ No ageni acio maarĩ thĩinĩ magĩtambũrũkia moko, makĩguucia Loti, makĩmũcookia nyũmba na makĩhinga mũrango. ¹¹ Magĩcooka makĩhũũra andũ acio maarĩ nja ya mũrango wa nyũmba, ethĩ na akũrũ, na ũtumumu nĩgeetha mage kuona mũrango.

¹² Andũ acio eerĩ makĩũria Loti atĩrĩ, “Ũrĩ na andũ angĩ aku gũkũ, ta arĩa mahikĩtie airĩtu aku, aanake kana airĩtu aku, kana mũndũ ũngĩ waku o wotho ũrĩ itũũra-inĩ rĩrĩ inene? Moimagarie muume gũkũ, ¹³ tondũ nĩtũkwananga

kündũ gũkũ. Mũkayo ũrĩa ũkaĩirwo Jehova okĩrĩre andũ a gũkũ nĩ mũnene mũno, na nĩatũtũmĩte tũũke tũrianange.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Loti akiumagara, agĩthĩ akĩaria na athoni ake, arĩa maarĩ mahikie airĩtu ake. Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhĩke muume kündũ gũkũ, nĩ ũndũ Jehova arĩ hakuhi kwananga itũũra rĩrĩ inene!” No athoni ake magĩĩciiria nĩ itherũ aamaringaga.

¹⁵ Rũciiniĩ ruoro rũgĩtema-rĩ, araika acio makĩhĩkahĩka Loti, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩke! Oya mĩtumia waku na airĩtu aku eerĩ arĩa marĩ gũkũ, kana mũniinanĩrio na itũũra rĩrĩ rikĩherithio.”

¹⁶ Rĩrĩa Loti aahindahindire-rĩ, andũ acio makĩmũnyiita guoko, na moko ma mĩtumia wake na ma airĩtu ake eerĩ, na makĩmoimagaria o wega nginya nja ya itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo Jehova nĩamaiguĩrĩre tha. ¹⁷ Na maarĩkia kũmaruta nja ya itũũra, ũmwe wao akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩtharei mũhonokie mĩoyo yanyu! Mũtikehũgũre, na mũtikarũgame handũ o na ha gũkũ kĩaragana-inĩ gĩkĩ! Ūrĩrai irĩma-inĩ, kana mũniinwo!”

¹⁸ No Loti akĩmeera atĩrĩ, “Aca, aathi akwa, ndamũthaitha! ¹⁹ Tondũ ndungata yanyu nĩ itĩkĩrikĩte maitho-inĩ manyu, na nĩmũnyonetie ũtugi mũnene wa kũhonokia muoyo wakwa, no ndingĩhota kũũrĩra irĩma-inĩ; mwanangĩko ũyũ nĩũkũngorerera, na nĩngũkua. ²⁰ Ta rorai, haarĩa harĩ na itũũra rĩrĩ hakuhi ingĩũrĩra, na nĩ inini. Rekei njũrĩre kuo, nĩ itũũra inini mũno, githĩ tiguu? Naguo muoyo wakwa nĩũkũhonoka.”

²¹ Nake mũraika akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega mũno, nĩngũkũiguĩra ihooya rĩu o narĩ; Ndikũharagania itũũra rĩu waria ũhoru warĩ. ²² No rĩrĩ, ũrĩa kuo na ihenya, nĩ ũndũ gũtirĩ ũndũ ingĩũka nginya ũkinye kuo.” (Nĩkĩo itũũra rĩu rĩtagwo Zoari.)

²³ Loti agĩkinya Zoari-rĩ, riũa nĩrĩarĩkĩtie kũratha. ²⁴ Nake Jehova akiurĩria Sodomu na Gomora mwaki wa ũbiriti uumĩte igũrũ kũrĩ Jehova. ²⁵ Nake akĩharagania matũũra macio manene,

na kĩaragana kũu gĩothe, o hamwe na arĩa othe maatũire matũũra-inĩ macio manene, o na mĩmera yothe ya bũrũri ũcio. ²⁶ No mĩtumia wa Loti nĩehũgũrĩre na thuutha, nake agĩtuĩka gĩtugĩ gĩa cumbĩ.

²⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciiniĩ tene-rĩ, Iburahĩmu agĩũkĩra na agĩcooka handũ harĩa aarũgamĩte mbere ya Jehova. ²⁸ Agĩcũthĩrĩria mwena wa Sodomu na Gomora, bũrũri wothe wa kĩaragana kũu, nake akĩona ndogo ndumanu yambatĩte na igũrũ kuuma bũrũri-inĩ ũcio, ihaana ta ndogo yumĩte icua-inĩ.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa Jehova aanangire matũũra macio manene ma kĩaragana kũu, nĩaririkanire Iburahĩmu, na akĩruta Loti mwanangĩko-inĩ ũcio waharaganirie matũũra macio manene kũrĩa Loti atũire.

Loti na Airĩtu ake

³⁰ Thuutha ũcio Loti akiuma Zoari, agĩthĩ gũtũũra kĩrĩma-inĩ arĩ hamwe na airĩtu ake eerĩ, tondũ nĩetigĩrĩre gũikara Zoari. We na airĩtu ake eerĩ magĩtũũra ngurunga-inĩ. ³¹ Mũthenya ũmwe-rĩ, mũirĩtu ũrĩa warĩ mũkũrũ akĩra ũrĩa warĩ mũnini atĩrĩ, “Ithe witũ nĩ mũkũrũ, na gũtirĩ mũndũ mũrũme ũrĩ hakuhi wa gũkoma na ithuĩ, ta ũrĩa arĩ mũtugo kündũ guothe gũkũ thĩ. ³² Reke tũhe ithe witũ ndibei anyue nĩgeetha tũkome nake, na tũtũũrie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.”

³³ Ūtukũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei, na mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ agĩtoonya na agĩkoma nake. Nowe Loti ndaamenyire rĩrĩa mũirĩtu aakomire kana rĩrĩa ookĩrĩre.

³⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ, mũirĩtu ũrĩa mũkũrũ akĩra ũrĩa mũnini atĩrĩ, “Hwaĩ ũtukũ nĩ nĩ ndĩrakomire na ithe witũ. Reke tũmũhe ndibei rĩngĩ anyue ũtukũ wa ũmũthĩ, nawe ũthĩ ũkome nake, nĩgeetha tũtũũrie rũciaro rwitũ na ũndũ wa ithe witũ.” ³⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtũma ithe wao anyue ndibei ũtukũ ũcio o naguo, nake mũirĩtu ũrĩa warĩ mũnini agĩtoonya agĩkoma nake. O rĩngĩ Loti

ndaamenyire rîrîa mûirîtu aakomire kana rîrîa ookîrîre.

³⁶ Nî ûndû ûcio airîtu acio eerî a Loti makîgîa nda na ithe wao. ³⁷ Mûirîtu ûrîa mûkûrû agîciara kahî na agîgatua Moabi, na nîwe ithe wa andû a Moabi gwata ûmûthî. ³⁸ Mûirîtu ûrîa mûnini o nake agîciara kahî, nake agîgatua Beni-Ami, na nîwe ithe wa Aamoni arîa marî kuo nginya ûmûthî.

Iburahîmu na Abimeleku

20 Na rîrî, Iburahîmu nîoimire kûu aarî, agîthî mwena wa Negevu, na agîtûûra gatagatî ga Kadeshî na Shuri. Gwa kahinda nîatûûrîre Gerari ² na arî kûu Iburahîmu oigaga atîrî ha ûhoro wa mûtumia wake Sara, “Ûyû nî mwarî wa baba.” Tondû ûcio Abimeleku mûthamaki wa Gerari agîtûmanîra Sara na akîmuoya.

³ No rîrî, Ngai akiumîrîra Abimeleku ûtukû na kîroto, akîmwîra atîrî, “Wee-rî, no ta ûkuîte tondû mûndû-wa-nja ûcio woete nî mûtumia wene.”

⁴ No Abimeleku ndaakoretwo akuhîrîrie Sara, nî ûndû ûcio akîûria atîrî, “Mwathani, no wanange rûrîrî rûtehîtie? ⁵ Githî ti we wanjîrîre, ‘Ûyû nî mwarî wa baba?’ Na ningî o nake Sara githî ndoigire atîrî, ‘Ûyû nî mûrû wa baba?’ Njîkîte ûndû ûcio na ûrûngîrîru wa ngoro na moko mwarî ûcuuke.”

⁶ Ningî Ngai akîmwîra atîrî kîroto-inî, “Î, nînjûûi ûrekîte ûguo na ûrûngîrîru wa ngoro, na nîkîo ndîrakûgirîrie ûnjîhîrie. Nîkîo itanareka ûmûhutîe. ⁷ Rîu-rî, cookeria mûndû ûcio mûtumia wake, nîgûkorwo nî mûnabii, nake nîegûkûhooera, na nîgûtûûra muoyo. No waga kûmûcookia-rî, ûmenye ti-itherû wee nîgûgûkua, na andû aku othe nîmegûkua.”

⁸ Mûthenya ûyû ûngî rûciinî tene, Abimeleku agîtûmanîra anene ake othe, na aarîkia kûmeera maûndû marîa mothe meekîkîte, andû acio magîtîgîra mûno. ⁹ Abimeleku agîcooka agîta Iburahîmu na akîmûûria atîrî, “Nî atîa ûguo ûtwîkîte? Nî atîa ngwîhîrie,

nîguo ûndeherere nî na ûthamaki wakwa ûûru mûnene ûguo? Ûnjîkîte maûndû mataagîrîre gwîkwo.” ¹⁰ Ningî Abimeleku akîûria Iburahîmu atîrî, “Nî kî gîatûmire wîke ûguo?”

¹¹ Iburahîmu akîmûcookeria atîrî, “Ndeîrîre atîrî, ‘Kûndû gûkû andû matiîtigîrîte Ngai, na nîmekûnjûraga nî ûndû wa mûtumia wakwa.’” ¹² O na kûrî ûguo, ti-itherû nî mwarî wa-baba, mûirîtu wa baba; no tûtirî a nyina ûmwe, nîkîo aatuîkîre mûtumia wakwa. ¹³ Na rîrîa Ngai aandutîre kuuma nyûmba-inî ya baba thiî ngorûûrage, ndeerîre mûtumia wakwa atîrî, “Ûû nîguo ûrînyonagia wendo waku: Kûrîa guothe tûrîthiîaga, uugage atîrî ûhoro-inî ûnjîgî, “Ûyû nî mûrû wa baba.””

¹⁴ Iburahîmu aarîkia kwaria, Abimeleku akîruta ng’ondû na ng’ombe, na ngombo cia arûme na cia andû-a-nja, na agîcihe Iburahîmu, na akîmûcookeria Sara mûtumia wake. ¹⁵ Ningî Abimeleku akîmwîra atîrî, “Bûrûri wakwa ûrî mbere yaku; tûûra harîa hothe ûngîenda.”

¹⁶ Nake Abimeleku akîûria Sara atîrî, “Nîngûhe mûrû-wa-thoguo cekeri 1,000 cia betha^a ituîke cia kûrîhîria ihîtia rîrîa ûhîtîrio mbere ya andû aya othe mûrî nao; we ndûrî ûûru wîkîte.”

¹⁷ Nake Iburahîmu akîhooya Ngai, nake Ngai akîhonia Abimeleku, na mûtumia wake, na ngombo ciake cia airîtu nîguo mahote gûciara ciana rîngî, ¹⁸ nîgûkorwo Jehova nîahîngîte nda cia andû-a-nja othe a nyûmba ya Abimeleku, makaaga kûgîa ciana, nî ûndû wa Abimeleku kuoya Sara mûtumia wa Iburahîmu.

Gûciarwo kwa Isaaka

21 Nake Jehova agîtuga Sara o ta ûrîa oigîte, na Jehova akîhingîria Sara kîrîkanîro kîria aamwîrîre. ² Sara akîgîa nda, na agîciarîra Iburahîmu kaana ga kahî ûkûrû-inî wake, o ihinda rîrîa Jehova aamwîrîte. ³ Iburahîmu agîtua kaana kau ga kahî aaciarîrwo nî Sara,

^a16 nî ta kilo ikûmi na îmwe na nuthu (11.5).

Isaaka. ⁴Na rīrīa mūriū ūcio wake Isaaka akinyirie thikū inyanya-rī, Iburahīmu akīmūruithia, o ta ūrīa Ngai aamwathīte. ⁵Iburahīmu aarī na mīaka igana rīmwe rīrīa mūriū wake Isaaka aaciarirwo.

⁶Sara akiuga atīrī, “Ngai nīatūmīte theke, na mūdū o wothē ūrīguaga ūhorō ūcio nīarīthekaga hamwe na nī.”

⁷Agīcooka akiuga atīrī, “Nūū ūngīerire Iburahīmu atī Sara nīakongithia ciana? No rīrī, nīndīmūciarīre kaana ga kahī ūkūrū-inī wake.”

Hagari na Ishumaeli Kūingatwo

⁸Nako kaana kau gagīkūra na gagītīgithio kuonga; naguo mūthenya ūrīa Isaaka aatīgithirio kuonga-rī, Iburahīmu akīrugithia iruga inene.

⁹No Sara akīona atī mūriū wa Hagari ūrīa Mūmisiri aaciarīre Iburahīmu aarī na kīnyūrūri. ¹⁰Nake akīra Iburahīmu atīrī, “Ingata ngombo īno ya mūdū-wa-nja hamwe na mūriū, tondū mūriū ūcio wa ngombo īyo ya mūdū-wa-nja ndakagayana igai na mūriū wakwa Isaaka.”

¹¹Naguo ūhorō ūcio ūgīthīnia Iburahīmu mūno tondū wakoniī mūriū. ¹²No Ngai akīmūwīra atīrī, “Tiga gūthīnīka mūno nī ūndū wa kīmwana kīu, na ndungata īyo yaku ya mūdū-wa-nja. Thikīrīria ūrīa wothē Sara egūkwīra, tondū rūciarō rūrīa rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka. ¹³O na ningī nīngatūma mūriū wa ndungata īyo ya mūdū-wa-nja atuīke rūrīrī rūnene, tondū nī rūciarō rwaku.”

¹⁴Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene Iburahīmu akīoya irio na mondo ya rūūa īrī na maaī, na agīcinengera Hagari. Akīmūgīrīra ciande-inī ciake, agīcooka akīmumagara hamwe na kīmwana kīu. Nake Hagari agīthīra, na agītūrīrwo nī njīra arī kūu werū-inī wa Birishiba.

¹⁵Na rīrīa maaī marīa maarī rūūa-inī maathirire-rī, Hagari akīga kīmwana kīu rungu rwa kīhinga kīmwe. ¹⁶Nake agīthiathīa, agīkara thī handū hataarī haraihu, ta ha rīikia rīa mūguī, tondū eeciirire atīrī, “Ndingīrorera kīmwana

gīakwa gīgīkua.” Na aikarīte hau hakuhi, akīambīrīria kūgirīka.

¹⁷Nake Ngai akīigua kīmwana kīu gīkīrīra, nake mūraika wa Ngai agīta Hagari arī kūu igūrū akīmūuria atīrī, “Nī kī kīragūthīnia Hagari? Tiga gwītīgīra; Ngai nīaiguīte kīrīro gīa kīmwana kīu kīrī o hau kīrī. ¹⁸Tiira kīmwana kīu na igūrū, na ūkīnyiitīrīre na guoko, nīgūkorwo nīngagītua rūrīrī rūnene.”

¹⁹Hīndī īyo Ngai akīmūhingūra maitho, nake akīona gīthima kīa maaī. Agīthī ho, akīyūria rūūa maaī, na akīhe kīmwana kīu kīnyue.

²⁰Ngai nīakorirwo hamwe na kīmwana kīu o ūrīa gīakūruga. Gīatūirire werū-inī, na gīgītūika mūrathi na ūta. ²¹Hīndī īyo aatūūraga Werū-inī wa Parani-rī, nyina akīmūwethera mūtumia kuuma Mīsiri.

Kīrīkanīro kīa Iburahīmu na Abimeleku

²²Ihinda-inī-rū Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita makīra Iburahīmu atīrī, “Ngai arī hamwe nawe maūdū-inī mothe marīa wīkaga.

²³Rīu-rī, wīhīte ūrī mbere ya Ngai atī ndūkanjuukanīrīra, kana ūcuukanīre ciana ciakwa, o na kana njaro ciakwa. Nyonagia ūtugi nī na būrūri ūyū we ūtūūraga ūrī mūgeni o ta ūrīa nī nguonetie ūtugi.”

²⁴Iburahīmu agīcookia atīrī, “Nīndehīta.”

²⁵Ningī Iburahīmu agītetia Abimeleku nī ūndū wa gīthima kīa maaī kīrīa ndungata cia Abimeleku ciamūtunyīte.

²⁶No Abimeleku akiuga atīrī, “Ndiū nū wīkīte ūndū ūcio. Wee ndwanjīrīre, na ndaigua ūhorō ūcio ūmūthī.”

²⁷Nī ūndū ūcio Iburahīmu akīrehe ng’ondū na ng’ombe akīhe Abimeleku, nao andū acio eerī makīgīa na kīrīkanīro.

²⁸Iburahīmu akīamūra mīatī mūgwanja kuuma rūūru-inī rwake. ²⁹Nake Abimeleku akīuria Iburahīmu atīrī, “Mīatī īno mūgwanja-rī, wamīamūra kuuma rūūru-inī nīkī?”

³⁰Iburahīmu akīmūcookeria atīrī, “Itīkīra kuoya mīatī īno mūgwanja

kuuma kūrī niī, ītuīke ūira atī nī niī ndenjire gīthima gīkī.”

³¹Tondū ūcio handū hau hagīttwo Birishiba tondū hau nī ho andū acio eerī mehītīre mwīhīwa.

³²Thuutha wa kūrīkanīra kīrīko kīu kīu Birishiba, Abimeleku na Fikolu mūnene wa mbūtū ciake cia ita, magīcooka būrūri wa Afilisti. ³³Nake Iburahīmu akīhaanda mūtī wa mūbinde kīu Birishiba, na agīkaīra rītwa rīa Jehova, o we Mūrungu Ūrīa-Ūtūūruga-Tene-na-Tene, arī handū hau. ³⁴Nake Iburahīmu agīkara būrūri-inī ūcio wa Afilisti ihinda iraaya ma.

Kūgerio kwa Iburahīmu

22 Thuutha wa maūndū macio-rī, Ngai nīageririe Iburahīmu. Ngai akīmwīta atīrī, “Iburahīmu!”

Nake agīcookia atīrī, “Niī ūyū haha.”

²Nake Ngai akīmwīra atīrī, “Oya mūrīū waku, o we ūrīa wa mūmwē Isaaka, ūrīa wendete, ūthī rūgongo rwa Moria, na ūmūrute ta igongona rīa njino kuo kīrīma-inī kīmwe kīa iria ngaakuonia.”

³Nī ūndū ūcio mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Iburahīmu agīūkīra, agītandika ndigiri yake. Akīoya ndungata ciake igīrī na mūrīū wake Isaaka. Aarīkia gwatūra ngū cia kūigana igongona rīa njino-rī, akiumagara erekeire handū harīa Ngai aamwīrīte. ⁴Mūthenya wa gatātū, Iburahīmu agītīira maitho na akīona handū hau harī o kūraya. ⁵Akīra ndungata ciake atīrī, “Ikaragai haha na ndigiri īno, na niī na kīmwana gīakwa tūthī haarīa tūkahoo Ngai, na tūcooke tūmūcookerere.”

⁶Iburahīmu agīkīoya ngū icio cia igongona rīa njino, agīciigīrīra mūrīū wake Isaaka, nake agīkuua mwaki na kahiū. Na rīrīa o eerī mathiiga hamwe, ⁷Isaaka akīaria, agītita ithe Iburahīmu atīrī, “Baba!”

Iburahīmu akīmūcookeria atīrī, “Niī ūyū, mūrū wakwa.”

Isaaka akiuga atīrī, “Ndīrona tūrī na mwaki na ngū! No rīrī, gatūrūme ka igongona rīa njino karī ha?”

⁸Iburahīmu agīcookia atīrī, “Mūrū wakwa, Ngai we mwene nīekūheana gatūrūme ka igongona rīa njino.” Nao eerī magīthī na mbere marī hamwe.

⁹Maakinya handū harīa Ngai aamwīrīte-rī, Iburahīmu agīaka kīgongona ho na akīara ngū igūrū rīakīo. Agīcooka akīoha mūrīū wake Isaaka na akīmūkomia kīgongona-inī kīu igūrū rīa ngū. ¹⁰Ningī akīoya kahiū, agītambūrūkia guoko gwake, oorage mūrīū. ¹¹No mūraika wa Jehova akīmwīta kuuma igūrū, akiuga atīrī, “Iburahīmu! Iburahīmu!”

Nake Iburahīmu agīcookia atīrī, “Niī ūyū haha.”

¹²Akīmwīra atīrī, “Ndūkahutie kīmwana kīu na guoko gwaku, na ndūgagīke ūndū o na ūrīkū. Rīu nīndamenya atī nīwītīgīrīte Ngai, tondū ndūnarega kūruta mūrūguo, o we mūrūguo waku wa mūmwē, arī igongona.”

¹³Nake Iburahīmu agītīira maitho, na hau kīhinga-inī akīona ndūrūme īnyiitītwo hīa nī mīrita. Agīthī ho, akīoya ndūrūme īyo na akīmūruta īrī igongona rīa njino handū ha mūrīū. ¹⁴Nī ūndū ūcio Iburahīmu agītita handū hau Jehova-Nīariheanaga. Na nginya ūmūthī kuugagwo atīrī, “Kīrīma-inī kīa Jehova-rī, nīarītūheaga.”

¹⁵Nake mūraika wa Jehova arī igūrū, agītita Iburahīmu hīndī ya keerī, ¹⁶akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Nīndīhītīte na niī mwene, atī tondū nīwīkīte ūndū ūyū na ndūnarega kūndutīra mūrūguo, o mūrūguo waku wa mūmwē-rī, ¹⁷ti-itherū nīngakūrathima na ndūme njaro ciaku cingīhe ta njata cia matu-inī na ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. Njaro ciaku nī ikegwatīra matūūra marīa manene ma thūciacio, ¹⁸na nī ūndū wa rūciaro rwaku, ndūrīrī ciothe cia thī nīikarathimwo, tondū wee nīunjathīkīre.”

¹⁹Nake Iburahīmu agīcookerera ndungata ciake, magīthī hamwe marorete Birishiba. Nake Iburahīmu agītūūra kīu Birishiba.

Ariū a Nahoru

²⁰ Thuutha wa maündũ macio Iburahĩmu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro, akĩĩrwo atĩrĩ, “Milika o nake nĩagĩite na ciana; nĩaciarĩire mūrũ-wa-nyũkwa Nahoru ciana: ²¹ Uzu nĩwe wa irigithathi, na mūrũ wa nyina nĩ Buzu, na Kemueli (ithe wa Aramu), ²² na Kesedu, na Hazo, na Pilidashu, na Jidilafu, na Bethueli.” ²³ Bethueli nĩwe watuĩkire ithe wa Rebeka. Acio nĩ ariū ariā anana Milika aaciarĩire Nahoru, mūrũ wa nyina na Iburahĩmu. ²⁴ Thuriya yake, ĩria yetagwo Reuma, o nayo yarĩ na ariū ake, nĩ Teba, na Gahamu, na Tahashu na Maaka.

Gĩkuũ gĩa Sara

23 Sara aatũũire muoyo agĩkinyia mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja. ² Nake aakuĩrĩre Kiriathu-Ariba (na nokuo Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani; nake Iburahĩmu agĩthĩ, agĩcakaĩra Sara na akĩmũrĩra.

³ Nĩngĩ Iburahĩmu agĩũkĩra akiuma hau mwĩrĩ wa mĩtumia wake warĩ, agĩthĩ akĩarĩria Ahiti akĩmeera atĩrĩ, ⁴ “Nĩ ndĩ mũgeni na mũgendi gũkũ kwanyu. Nyenderiai handũ gũkũ ha gũthikana nĩgeetha hote gũthika mĩtumia wakwa ũrĩa ũkuĩte.”

⁵ Nao Ahiti magĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ: ⁶ “Mũthuuri ũyũ, ta tũthikĩrĩrie. Wee ũrĩ mũthamaki ũrĩ hinya gatagatĩ-inĩ gaitũ. Thika mĩtumia waku mbĩrĩra-inĩ ĩmwe ya iria njega ciitũ. Gũtirĩ mũndũ witũ ũngĩkũgiria mbĩrĩra ya gũthika mĩtumia waku.”

⁷ Iburahĩmu agĩũkĩra akĩinamĩrĩra mbere ya Ahiti, andũ acio ene bũrũri. ⁸ Akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwĩtikĩrĩte thike mĩtumia wakwa-rĩ, gũthikĩrĩriei, na mũthaithanĩrĩre kũrĩ Efironi mūrũ wa Zoharu, ⁹ nĩguo anyenderie ngurunga ya Makipela, ĩria yake ĩrĩ mũthia-inĩ wa gĩthaka gĩaake. Mũũriei anyenderie na thogora ũrĩa ũmĩigana, ĩtuĩke handũ hakwa ha gũthikana gũkũ kwanyu.”

¹⁰ Nake Efironi ũcio Mũhiti aikarĩte thĩ o

hau gatagatĩ-inĩ ka andũ ariā angĩ; tondũ ũcio agĩcookeria Iburahĩmu akĩiguagwo nĩ Ahiti othe ariā mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu rĩake. ¹¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, thikĩrĩria; nĩndakũhe gĩthaka kũu, na nĩndakũhe ngurunga ĩyo ĩrĩ thĩĩnĩ wakĩo. Ndakũhe andũ akwa makĩonaga. Thika mĩtumia waku.”

¹² O rĩngĩ Iburahĩmu akĩinamĩrĩra mbere ya andũ acio ene bũrũri, ¹³ na akĩarĩria Efironi andũ acio makĩiguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ītikĩra gũũthikĩrĩria. Nĩngũrĩha thogora wa gĩthaka kũu. Amũkĩra mbeeca kuuma kũrĩ nĩ, nĩgeetha hote gũthika mĩtumia wakwa kuo.”

¹⁴ Efironi agĩcookeria Iburahĩmu atĩrĩ, ¹⁵ “Ta thikĩrĩria, mwathi wakwa; gĩthaka kũu kĩngiuma cekerĩ magana mana ma betha,” no rĩrĩ, kũu nĩ kũĩ gatagatĩ gaku na nĩ? Thĩĩ ũthike mĩtumia waku.”

¹⁶ Iburahĩmu agĩũtikĩra thogora wa Efironi na akĩmũthimĩra betha iria aagwetete andũ a Ahiti othe makĩiguaga; cekerĩ magana mana cia betha cia mũigana wa gĩthimo kĩa onjorithia.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gĩthaka kĩa Efironi kũu kĩarĩ Makipela hakuhĩ na Mamure-gĩthaka na ngurunga ĩyo, na mĩtĩ yothe ĩria yarĩ mĩhaka-inĩ ya gĩthaka kũu ikĩgarũrĩrwo ¹⁸ Iburahĩmu mbere ya Ahiti othe ariā mookĩte kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. ¹⁹ Thuutha wa ũguo, Iburahĩmu agĩthika Sara mĩtumia wake ngurunga-inĩ ĩyo yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhĩ na Mamure (ĩria ĩrĩ Hebironi), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio gĩthaka kũu na ngurunga ĩyo yarĩ kuo ikĩgarũrĩrwo Iburahĩmu nĩ Ahiti ĩrĩ handũ ha gũthikanaga.

Isaaka na Rebeka

24 Na rĩrĩ, Iburahĩmu aarĩ mũkũrũ na agatindĩka mĩaka. Nake Jehova nĩamũrathimĩte maündũ-inĩ make mothe. ² Nake akĩra ndungata ĩria yarĩ nene mũciĩ-inĩ wake, o ĩria yarũgamĩrĩire indo ciothe iria aarĩ nacio

^a15 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5).

atĩrĩ, “Ta iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa. ³ Nĩngwenda wĩhĩte na rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa igũrũ na Ngai wa thĩ, atĩ ndũgethara mũrũ wakwa mĩtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani aya ndũũraga thĩĩnĩ wao, ⁴ no nĩũgathiĩ bũrũri-inĩ wakwa na kũrĩ andũ a nyũmba iitũ, na wethere mũrũ wakwa Isaaka mĩtumia kũu.”

⁵ Ndungata iyo ikĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka na nĩ bũrũri-inĩ ũyũ? Ngaacookia mũrũguo bũrũri ũrĩa woimire?”

⁶ Iburahĩmu akĩmwĩra atĩrĩ, “Menyerera, ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu! ⁷ Jehova, o we Ngai wa igũrũ ũrĩa wandutire kuuma nyũmba ya baba na kuuma bũrũri ũrĩa ndaciarĩrwo na akĩnjarĩria na akĩnjĩra na mwĩhitwa atĩrĩ, ‘Rũciarorwaku nĩngarũhe bũrũri ũyũ’ we nĩwe ũgaatũma mũraika wake mbere yaku nĩguo ũkoonera mũrũ wakwa mĩtumia kuuma kuo. ⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio angĩkaarega gũũka nawe-rĩ, ndũkoohwo nĩ mwĩhitwa ũyũ wakwa; no ndũkanacookie mũrũ wakwa kũu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio ndungata iyo ikĩiga guoko kwayo rungu rwa kĩero kĩa Iburahĩmu ũcio mwathi wayo, na ikĩĩhĩta na mwĩhitwa harĩ we kũringana na ũhororĩ ũcio.

¹⁰ Ndungata iyo igĩcooka ikĩoya ngamĩra ikũmi cia mwathi wayo na ikĩumagara ikuĩte mĩthemba yotha ya indo njega kuuma kũrĩ mwathi wayo. Igĩthiĩ igĩkinya itũũra rĩrĩa Nahoru aatũũraga mwena wa gathigathini-ithũiro wa Mesopotamia. ¹¹ Nayo igĩtũma ngamĩra ikome nja ya itũũra hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ; kwarĩ kĩhwaĩ-inĩ rĩrĩa andũ-a-nja maathiiaga gũtaha maaĩ.

¹² Igĩcooka ikĩhooya, ikiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, tũma ngaacĩre ũmũthĩ na ũtuge mwathi wakwa Iburahĩmu. ¹³ Rora, ndũgamĩte haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, nao airĩtu a ene itũũra nĩ maroka gũtaha maaĩ. ¹⁴ Kũrotũika atĩrĩ, atĩ rĩrĩa ndĩrĩra mũirĩtu atĩrĩ, ‘Ndakũhooya, he ndigithũ yaku nyue maaĩ,’ nake oige atĩrĩ, ‘Nyua

na nĩngũtahĩra o na ngamĩra ciaku,’ reke ũcio atuĩke nĩwe ũthuurĩire ndungata yaku Isaaka. Na ũndũ ũcio ũtũme nĩ menye atĩ nĩtũgĩte mwathi wakwa.”

¹⁵ Itanarĩkia kũhooya-rĩ, Rebeka agĩũka akuuĩte ndigithũ kĩa nde-inĩ. Aarĩ mũirĩtu wa Bethueli mũrũ wa Milika, ũrĩa warĩ mĩtumia wa Nahoru mũrũ wa nyina na Iburahĩmu. ¹⁶ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno, mũirĩtu gathirange; gũtirĩ mũndũ mũrũme wakomete nake. Agĩkũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, akĩiyũria ndigithũ yake maaĩ, agĩcooka akĩambata rĩngĩ.

¹⁷ Nayo ndungata iyo ikĩhiũha ikamũtũnge, na ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha, he tũũ tũnini twa kũnyua kuuma ndigithũ-inĩ yaku.”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, nyua,” nake akĩruta ndigithũ mũtwe na ihenya, akĩmĩnyiita na moko, na akĩmũhe maaĩ.

¹⁹ Na aarĩkia kũmũhe maaĩ ma kũnyua, agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Nĩngũtahĩra ngamĩra ciaku, o nacio o nginya ciigania kũnyua.” ²⁰ Agĩkĩonoreria maaĩ marĩa maarĩ ndigithũ yake mũharatĩ-inĩ na ihenya, agĩcooka agĩteng’era gĩthima-inĩ gũtaha maaĩ mangĩ, agĩtaha ma kũigana ngamĩra ciake ciothe. ²¹ Mũndũ ũcio akĩmwĩrorera atekwarĩa, nĩguo amenye kana Jehova nĩagacĩrithĩtie rũgendo rwake kana ndaarũgacĩrithĩtie.

²² Rĩrĩa ngamĩra ciarĩkirie kũnyua maaĩ-rĩ, mũndũ ũcio akĩruta gĩcũhĩ kĩa iniũrũ gĩa thahabu kĩa ũritũ wa nuthu cekerĩ, ^a na bangiri igĩrĩ cia thahabu cia ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ^b akĩmwĩkĩra. ²³ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ mwarĩ wa ũ? Ndagũthaitha ta njĩra atĩrĩ, mũciĩ gwa thoguo-rĩ, he handũ tũngĩrarĩrĩa?”

²⁴ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mwarĩ wa Bethueli, mũriũ ũrĩa Milika aaciarĩire Nahoru.” ²⁵ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũrĩ na riya na nyeki nyingĩ, o na handũ wee ũngĩrarĩrĩa.”

²⁶ Mũndũ ũcio akĩinamĩrĩa thĩ,

^a22 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5).

^b22 nĩ ta giramu 110.

akíhooya Jehova,²⁷ akiuga atĩrĩ, “Jehova arogaathwo, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, o ũcio ũtatigĩte kuonania ũtugi na wĩhokeku wake kũrĩ mwathi wakwa. Hakwa-rĩ, Jehova nĩandongoretie rũgendo-inĩ, akanginya kwa andũ a nyũmba ya mwathi wakwa.”

²⁸ Nake mũirĩtu ũcio agĩteng’era, agĩthĩĩ akĩhe andũ a nyũmba ya nyina ndeto icio. ²⁹ Na rĩrĩ, Rebeka aarĩ na mũrũ wa nyina wetagwo Labani, nake akiumagara ahiũhĩte, agĩthĩĩ kũrĩ mũndũ ũcio hau gĩthima-inĩ kĩa maaĩ. ³⁰ Rĩrĩa onire gĩcũhĩ kũrĩ kĩa iniũrũ na bangiri irĩ moko-inĩ ma mwarĩ wa nyina, na aigua Rebeka akiuga ũrĩa mũndũ ũcio aamwĩrĩte-rĩ, agĩthĩĩ kũrĩ mũndũ ũcio, akĩmũkora arũgamĩte harĩ ngamĩra ciake hakuhĩ na gĩthima kĩa maaĩ. ³¹ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩĩ mũciĩ, wee ũrathimĩtwo nĩ Jehova. Ūrũgamĩte haha nja nĩkĩ? Nĩhaarĩirie nyũmba yaku na handũ ha ngamĩra.”

³² Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩtoonya nyũmba, nacio ngamĩra ikĩaũrwo mĩrigo. Ngamĩra ikĩreherwo riya na nyeki, nake mũndũ ũcio na andũ arĩa aarĩ nao makĩreherwo maaĩ ma gũthamba magũrũ. ³³ Ningĩ akĩreherwo irio, nowe akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndingĩrĩa, itambĩte kũmwĩra ũndũ ũrĩa ũndehete gũkũ.”

Nake Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩtwĩre.”

³⁴ Nake agĩkiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Iburahĩmu.” ³⁵ “Jehova nĩarathimĩte mwathi wakwa mũno, na nĩ atongete mũno. Nĩamũheete ng’ondũ na ng’ombe, betha na thahabu, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja, na ngamĩra o na ndigiri. ³⁶ Nake Sara mũtumia wa mwathi wakwa nĩamũciarĩre kĩmwana arĩ o mũkũrũ, nake nĩakĩheete indo ciake ciothe. ³⁷ Nake mwathi wakwa agĩtũma ndĩhĩte akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanethere mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Akaanani, a gũkũ bũrũri ũyũ ndũũraga, ³⁸ no ũthĩĩ kũrĩ nyũmba ya baba na kũrĩ mũhĩrĩga wakwa, na ũrutĩre mũriũ wakwa mũtumia kuo.’

³⁹ “Ningĩ ngĩũria mwathi wakwa atĩrĩ,

ĩ mũndũ-wa-nja ũcio angĩrega gũũka na nĩ?”

⁴⁰ “Nake akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Jehova ũrĩa ndũire thiiaga mbere yake, nĩagatũma mũraika wake athĩĩ nawe, na atũme rũgendo rwaku rũgaacĩre, nĩgeetha ũkaarutĩra mũriũ wakwa mũtumia kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wakwa na kuuma kũrĩ andũ a nyũmba ya baba. ⁴¹ Ningĩ wathĩĩ kũrĩ mũhĩrĩga wakwa-rĩ, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa wakwa; o na mangĩkaarega kũmũnengerana kũrĩ we, nĩũkohorwo kuuma kũrĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa.’ ”

⁴² Agĩthĩĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Ūmũthĩ rĩrĩa nginyire gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, njugire atĩrĩ, ‘Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũngĩenda, ndagũthaitha, gaacĩrithia rũgendo rũrũ njũkĩte. ⁴³ Ta kĩone, nũngĩĩ haha gĩthima-inĩ kĩa maaĩ; mũirĩtu angĩũka gũtaha maaĩ na nĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, ‘Itĩkĩra nyue tũũ tũnini kuuma ndigithũ-inĩ yaku,’ ⁴⁴ nake angĩnjĩra atĩrĩ, ‘Nyua na nĩngũtahĩra ngamĩra ciaku o nacio,’ nĩagĩtuĩke nĩwe mũndũ-wa-nja ũrĩa Jehova athuurĩre mũriũ wa mwathi wakwa.’

⁴⁵ “Itanarĩkia kũhooya ũguo na ngoro-rĩ, Rebeka oka arĩ na ndigithũ yake kĩaende. Nake aikũrũka gĩthima-inĩ kĩa maaĩ, aataha maaĩ na nĩ ndamwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha he maaĩ nyue.’

⁴⁶ “Aaruta ndigithũ yake kĩaende o naihenya anjĩra atĩrĩ, ‘Nyua, na nĩngũnyuithia o na ngamĩra ciaku.’ Nĩ ũndũ ũcio ndanyua maaĩ na ahe ngamĩra o nacio.

⁴⁷ “Na nĩ ndamũũria atĩrĩ, ‘Ūrĩ mwarĩ wa ũ?”

“Nake anjookeria atĩrĩ, ‘Ndĩ mwarĩ wa Bethueli mũrũ wa Nahoru, ũrĩa Milika aamũciarĩre.’

“Na nĩ ndakĩmwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na bangiri moko, ⁴⁸ ndacooka ndainamĩrĩa ndahooya Jehova. Ndagatha Jehova, o we Ngai wa Iburahĩmu mwathi wakwa, ũrĩa ũndongoretie na njĩra irĩa njagĩrĩru nyonere mũrũ wa mwathi wakwa mwarĩ wa mũriũ wa mũrũ wa nyina nake. ⁴⁹ Na

rĩrĩ, angĩkorwo nĩ mũkuonania ũtugi na wĩhokeku kũrĩ mwathi wakwa, njĩrai; na angĩkorwo tiguu, mũnjĩre nĩgeetha na nĩ menyene na kũrĩa ngũrora.”

⁵⁰ Labani na Bethueli magĩcookia atĩrĩ, “Ŭndũ ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova; ithuĩ tũngĩgĩkwĩra atĩa? ⁵¹ Rebeka nĩwe ũyũ; muoe mũthĩĩ agatuĩke mĩtumia wa mũriũ wa mwathi waku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.”

⁵² Rĩrĩa ndungata ya Iburahĩmu yaiguire ũrĩa moigire, ikĩinamĩrĩra, igĩturumithia ũthiũ wayo thĩ mbere ya Jehova. ⁵³ Ningĩ ndungata iyo ikĩruta thahabu, na mathaga ma betha na nguo, na igĩcihe Rebeka; igĩcooka ikĩhe Labani mũrũ wa nyina, o na nyina, iheo cia goru.

⁵⁴ Ndungata iyo na andũ arĩa yarĩ nao makĩrĩa na makĩnyua, na makĩraara kũu ũtukũ ũcio.

Na rĩrĩa mookĩrĩre mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, ikiuga atĩrĩ, “Rekei ndĩthĩire kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁵ No Labani mũrũ wa nyina na mũirĩtu, o na nyina, makiuga atĩrĩ, “Reke mũirĩtu ũyũ aikare na ithuĩ ta matukũ ikũmi; mũcooke mũthĩĩ.”

⁵⁶ No yo ikĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũngiria thĩĩ, kuona atĩ Jehova nĩagaćĩrithĩtie rũgendo rwakwa. Rekei ndĩthĩire kũrĩ mwathi wakwa.”

⁵⁷ Nao makiuga atĩrĩ, “Rekei twĩte mũirĩtu tũmũĩre ũhoru ũcio.” ⁵⁸ Nĩ ũndũ ũcio magĩta Rebeka, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũgũthĩĩ na mũndũ ũyũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũthĩĩ.”

⁵⁹ Nĩ ũndũ ũcio magĩtikĩria Rebeka mwarĩ wa nyina ũcio ethĩire, hamwe na mũmũrori, na ndungata ya Iburahĩmu na andũ ake. ⁶⁰ Nao magĩkĩrathima Rebeka makĩmwĩra atĩrĩ,

“Mwarĩ wa maitũ,
ũroingĩha ũtuĩke nyina wa ngiri
maita ngiri,
naruo rũciaro rwaku rũroigwatĩra
ihingo cia thũ ciao.”

⁶¹ Nake Rebeka na ndungata ciake, cia andũ-a-nja, makĩhaarĩria na makĩhaica ngamĩra, na magĩthĩĩ na mũndũ ũcio. Nĩ

ũndũ ũcio ndungata iyo ikĩoya Rebeka igĩthĩira.

⁶² Na rĩrĩ, Isaaka nĩoimĩte Biri-Lahai-Roi, nĩ ũndũ aatũũraga Negevu.

⁶³ Hwaĩ-inĩ ũmwe-rĩ, nĩathiire na kũu mũgũnda-inĩ agećũũranganie, na aatiira maitho, akĩona ngamĩra ciũkĩte. ⁶⁴ O nake Rebeka agĩtiira maitho akĩona Isaaka. Akiuma ngamĩra igĩrũ, ⁶⁵ na akĩũria ndungata iyo atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũrĩ kũũrĩa mũgũnda ũroka gũtũtũnga nũũ?”

Ndungata iyo igĩcookia atĩrĩ, “Nĩ mwathi wakwa.” Nake Rebeka akĩoya taama wake akĩhumbĩra.

⁶⁶ Nayo ndungata iyo ikĩira Isaaka ũrĩa wotho yekĩte. ⁶⁷ Nake Isaaka agĩtoonyia Rebeka hema-inĩ ya nyina Sara, akĩmũhikia. Nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka mĩtumia wake, na akĩmwenda; nake Isaaka akĩhoorerio ihooru rĩa gĩkuũ kĩa nyina.^a

Gĩkuũ kĩa Iburahĩmu

25 Thuutha ũcio Iburahĩmu nĩ aahikirie mĩtumia ũngĩ, wetagwo Ketura.

² Nake akĩmũciarĩra ariũ atandatũ, na nĩo Zimirani, na Jokishani, na Medani, na Midiani, na Ishibaku na Shua. ³ Jokishani nĩwe warĩ ithe wa Sheba na Dedani; nacio njiaro cia Dedani nĩcio ciarĩ Aashuri, na Aletushi na Aleumi. ⁴ Nao ariũ a Midiani maarĩ Efa, na Eferi, na Hanoku, na Abida na Elidaha. Acio othe maarĩ njiaro cia Ketura.

⁵ Nake Iburahĩmu akĩgaĩra Isaaka indo ciothe iria aarĩ nacio. ⁶ No arĩ o muoyo-rĩ, akĩhe ariũ a thuriya^b ciake iheo, agĩcooka akĩmeheranĩria na mũriũ Isaaka magĩthĩĩ na kũu bũrũri wa irathĩro.

⁷ Mĩaka yotho irĩa Iburahĩmu aatũũrire muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo mũgwanja na itano. ⁸ Iburahĩmu

^a67 Mĩaka itatũ nĩyathirĩte kuuma Sara aakua (17:17; 23:1; 25:20).

^b6 Thuriya yarĩ mũndũ-wa-nja ũtahikĩtio na mĩtugo wa ndũire; aikaranagia na mũndũ mũrũme arĩ wa gwĩkenia nake, kana aheetwo nĩ mĩtumia wake aciare nake ciana handũ ha mĩtumia ũcio wake.

agĩtuĩkana na agĩkua arĩ mũthuuri mũniaru, arĩ mũkũrũ na akaingĩhia mũaka, agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ⁹Nao ariũ ake, Isaaka na Ishumaeli, makĩmũthika ngurungainĩ ya Makipela hakuhĩ na Mamure, gĩthaka-inĩ kĩa Efironi mũrũ wa Zoharu ũrĩa Mũhiti, ¹⁰gĩthaka kĩa Iburahĩmu aagũrĩte kuuma kũrĩ Ahiti. Hau nĩho Iburahĩmu aathikirwo hamwe na Sara mũtumia wake. ¹¹Thuutha wa gĩkuũ kĩa Iburahĩmu-rĩ, Ngai nĩarathimire mũriũ Isaaka ũrĩa watũũraga hakuhĩ na Biri-Lahai-Roi.

Ariũ a Ishumaeli

¹²Ūyũ nĩguo ũhoru wa Ishumaeli mũrũ wa Iburahĩmu, ũrĩa waciariũrwo Iburahĩmu nĩ Hagari ũrĩa Mũmisiri, ndungata ya Sara.

¹³Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Ishumaeli, maandĩkĩtwo kũringana na ũrĩa maarũmanĩrĩre gũciarwo: Irigithathi rĩa Ishumaeli rĩarĩ Nebaiothu, rĩkarũmĩrĩrwo nĩ Kedari, na Adubeeli, na Mibisamu, ¹⁴na Mishima, na Duma, na Masa, ¹⁵na Hadadi, na Tema, na Jeturu, na Nafishu, na Kedema. ¹⁶Acio nĩo maarĩ ariũ a Ishumaeli, na macio nĩmo marĩtwa ma aathani ikũmi na eerĩ a mĩhĩrĩga yao kũringana na kũrĩa maatũũraga na kambĩ ciao. ¹⁷Mĩaka yothĩ rĩa Ishumaeli aatũũrĩre muoyo yarĩ mũaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja. Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua, na agĩthikwo hamwe na andũ ao arĩa maakuĩte. ¹⁸Njiaro cia Ishumaeli igĩtũũra kuuma Havila nginya Shuri, gũkuhĩ na mũhaka wa Misiri werekeire bũrũri wa Ashuri. Nao magĩtũũra na rũmena na ariũ arĩa angĩ othe a ithe wao.

Jakubu na Esaũ

¹⁹Ūyũ nĩguo ũhoru wa Isaaka mũrũ wa Iburahĩmu.

Iburahĩmu nĩwe waciarire Isaaka, ²⁰nake Isaaka aarĩ na mũaka mĩrongo ĩna rĩrĩa aahikirie Rebeka, mwarĩ wa

Bethueli ũrĩa Mũsuriata wa Padani-Aramu, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Labani ũrĩa Mũsuriata.

²¹Isaaka agĩthaitha Jehova nĩ ũndũ wa mũtumia wake tondũ aarĩ thaata. Nake Jehova akĩgua mahooya make, na Rebeka mũtumia wake akĩgĩa nda.

²²Natuo twana tũu tũkĩgianĩra kũu nda yake, nake akĩyũria atĩrĩ, “Ūndũ ūyũ ũrekĩka kũrĩ nĩ nĩkĩ?” Nĩ ũndũ ūcio agĩthiũ gĩtũria ũhoru harĩ Jehova.

²³Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ,

“Ndũrĩrĩ igĩrĩ irĩ nda yaku,
na andũ a mĩthemba ĩrĩ kuuma
nda yaku nĩmagatigithanio;
gĩthemba kĩmwe nĩgĩgakĩria kĩa
kĩngĩ hinya,
na ũrĩa mũkũrũ nĩagatungatĩra
ũrĩa mũnini.”

²⁴Na rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara, agĩkorwo nĩ tũhĩ twa mahatha aarĩ natuo nda. ²⁵Karĩa kaambire gũciarwo kaarĩ gatune na mwĩrĩ wako wothĩ wahaanaga ta nguo ya maguoya; tondũ ūcio magĩgatua Esaũ. ²⁶Thuutha ūcio mũrũ wa nyina agĩciarwo guoko gwake kũnyĩĩtĩre ndiira ya Esaũ; tondũ ūcio agĩtuo Jakubu. Isaaka aarĩ na mũaka mĩrongo ĩtandatũ rĩrĩa Rebeka aaciarire twana tũu.

²⁷Natuo tũmwana tũu tũgĩkũra, nake Esaũ agĩtuĩka mũguĩmi mũũgĩ, mũndũ wa werũ, no Jakubu aarĩ mũndũ mũhooreri, waikaraga hakuhĩ na mũciĩ.

²⁸Isaaka eendete Esaũ tondũ nĩ eendete nyama cia ũguĩmi, no Rebeka eendete Jakubu.

²⁹Mũthenya ũmwe Jakubu nĩarugaga gĩtoero kĩa ndengũ ndune, nake Esaũ agĩũka kuuma werũ-inĩ ahũtiĩ mũno.

³⁰Akĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta he gĩtoero kiu ũraruga! Ndĩ mũhũtu mũno!” (Nĩkĩo gĩatũmire acooke gwĩtwo Edomu.)

³¹Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Amba ũnyenderie ũrigithathi waku!”

³²Nake Esaũ akiuga atĩrĩ, “Ngirie gũkua, ũrigithathi ūyũ ũkaang’una na kĩ?”

³³No Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, “Amba

wihite kūrī niī.” Nake akīhita na mwihitwa, akīenderia Jakubu ūrigithathi wake.

³⁴ Nake Jakubu akihe Esaū mūgate na gitoero kīa ndengū. Nake akīria na akīnyua, agīcooka agīūkīra agīthiira.

Tondū ūcio Esaū akīnyarara ūrigithathi wake.

Isaaka na Abimeleku

26 Na rīrī, nī kwagīire ng’aragu īngī būrūri-inī ūcio, tīga īria ya mbere ya hīndī ya Iburahīmu, nake Isaaka agīthi Gerari kūrī Abimeleku mūthamaki wa Afilisti.^a ² Jehova akiumīrīra Isaaka, akīmīwīra atīrī, “Ndūgaikūrūke ūthiī Misiri; tūūra būrūri o ūria ndīrīkwīra ūtūūre. ³ Ikara būrūri-inī ūyū kwa ihinda, na nīngūkorwo hamwe nawe na nīngūkūrathima. Nīgūkorwo nīwe na njaro ciaku ngūhe mabūrūri maya mothe na hīngie mwihitwa ūria ndehitire kūrī thoguo Iburahīmu. ⁴ Nīngatūma njaro ciaku cingīthe ta njata cia matu-inī na nīngamahe mabūrūri maya mothe, na nī ūndū wa rūciaro rwaku, ndūrīrī ciothe cia thī nīkarathimwo, ⁵ tondū Iburahīmu nīanjathīkīire na akīrūmia ūria ndendaga, akīrūmīrīra maathanī makwa, na matūiro makwa ma kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa.” ⁶ Nī ūndū ūcio Isaaka agīūkara o kūu Gerari.

⁷ Rīrī andū a kūu maamūririe ūhoru wa mūtumia wake-rī, we akiuga atīrī, “Nī mwarī wa baba,” tondū nīetigīrire kuuga, “Nī mūtumia wakwa.” Eeciiririe atīrī, “Andū a gūkū mahota kūnjūruga nī ūndū wa Rebeka, tondū aarī mūthaka.”

⁸ Na thuutha wa Isaaka arīkītie gūikara kūu kahinda karaihu-rī, Abimeleku mūthamaki wa Afilisti nīacūthīrīrie nja na ndirica, nake akīona Isaaka akīhambata mūtumia wake Rebeka. ⁹ Nī ūndū ūcio Abimeleku agītūmanīra Isaaka, akīmūūria atīrī, “Ti-itherū ūyū

^{a1} Ūyū aarī Mūthamaki Abimeleku ūngī; Abimeleku wa hīndī ya Iburahīmu nīakuīte ta mīaka mīrongo īnana yahitūkīte.

nī mūtumia waku! Nī kīī gīatūmire uuge atī, ‘Ūyū nī mwarī wa baba?’”

Isaaka akīmūcookeria atīrī, “Tondū ndeciiririe ndahota kūūrāgwo nī ūndū wake.”

¹⁰ Nīngī Abimeleku akīmūūria atīrī, “Nī atīa ūguo ūtwīkīte? Ī mūdū mūrūme ūmwe wa gūkū angīrakorirwo akomete na mūtumia waku, nawe ūgītūme tūnyiitwo nī ihitia?”

¹¹ Nī ūndū ūcio Abimeleku akīruta watho kūrī andū othe, akiuga atīrī, “Mūdū o na ūrīkū ūngīthiīnia mūdū ūyū kana mūtumia wake no kūūrāgwo akooragwo.”

¹² Nake Isaaka akīhaanda irio būrūri ūcio, na mwaka o ro ūcio akīgetha maita igana, tondū Jehova nīamūrathimire.

¹³ Nake Isaaka agītonga, naguo ūtonga wake ūgīthiī o ūkīngīhaga o nginya agītonga mūno. ¹⁴ Aarī na ndūuru nyingī cia mbūri na cia ng’ombe, na ndungata nyingī, o nginya Afilisti makīmūiguīra ūiru. ¹⁵ Tondū ūcio, ithima iria ciothe ndungata cia ithe cienjete hīndī ya ithe Iburahīmu-rī, Afilisti magīcithika, magīciyūria tīri.

¹⁶ Nīngī Abimeleku akīra Isaaka atīrī, “Ūkīra ūthiī, ūtweherere, tondū nīūgīte na hinya mūno gūtūkīra.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio Isaaka agīthaama, akīehera kūu, agīthiī kwamba hema Gītumba-inī kīa Gerari, na agītūūra kuo. ¹⁸ Isaaka agīthikūria ithima iria cienjetwo hīndī ya ithe Iburahīmu, o icio Afilisti maathikīte thuutha wa Iburahīmu gūkua, na agīciita marīitwa o marīa ithe aacihete.

¹⁹ Na rīrī, ndungata cia Isaaka nīcienjire kūu gītumba-inī na igīkora gīthima kīa maaī mega kuo. ²⁰ No rīrī, arīithi a Gerari makīnegenania na arīithi a Isaaka, makīmeera atīrī, “Maaī maya nī maitū!” Nake agīta gīthima kīu Eseku, tondū nīmakararanirie nake. ²¹ Nīngī ndungata icio ciake ikīenja gīthima kīngī, no-o nakīo makīnegenanīria, nake Isaaka agīgīta Sitina. ²² Nake agīthaama kūu, agīthiī akīenja gīthima kīngī, na matianegenanirie na mūdū. Nake

agĩgĩta Rehobothu, akiuga atĩrĩ, “Rĩu Jehova nĩatũheete ũikaro mũiganu, na nĩtũgũtheeremera bũrũri-inĩ ũyũ.”

²³ Agĩcooka akiuma kũu, agĩthiĩ Birishiba. ²⁴ Ũtukũ ũcio aakinyire kũu, Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ Ngai wa thoguo Iburahĩmu. Ndũkanetigĩre, tondũ ndĩ hamwe nawe; nĩngũkũrathima na nyingĩhie njiaro ciaku nĩ ũndũ wa Iburahĩmu ndungata yakwa.”

²⁵ Isaaka agĩaka kĩgongona kũu, na agĩakaĩra rĩitwa rĩa Jehova. Akĩamba hema yake o kũu, nacio ndungata ciake ikĩenja gĩthima o kuo.

²⁶ Hĩndĩ ĩyo Abimeleku agĩthiĩ kũrĩ Isaaka oimĩte Gerari, marĩ na Ahuzathu ũrĩa wamũtaaraga, na Fikolu mũnene wa ita ciake. ²⁷ Isaaka akĩmooria atĩrĩ, “Muoka kũrĩ nĩ nĩkĩ, kuona atĩ nĩmwathũũrĩre na mũkĩnyingata?”

²⁸ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩtuonete hatarĩ nganja atĩ Jehova aĩ hamwe nawe, na nĩ ũndũ ũcio tuoiga atĩrĩ, ‘Nĩ kwagĩrĩre tũgĩe na mwĩhĩtwa wa ũiguano gatagatĩ gaitũ’: ĩi, gatagatĩ gaitũ nawe. Reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nawe, ²⁹ atĩ ndũgatwĩka ũũru, o ta ũrĩa o na ithuĩ tũtaagũthĩnirĩe, no hĩndĩ ciothe twagwĩkaga wega, na tũgĩkumagaria ũthiĩ na thayũ. Na rĩu nĩũrathimĩtwo nĩ Jehova.”

³⁰ Isaaka akĩmarugithĩria iruga, nao makĩrĩa na makĩnyua. ³¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, rũciinĩ tene, andũ acio na Isaaka makĩhĩtanĩra mwĩhĩtwa mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Isaaka agĩcooka akĩmoimagaria, magĩthiĩra, makĩmũtiga na thayũ.

³² Mũthenya o ro ũcio maathiire, ndungata cia Isaaka igĩũka, ikĩmwĩra ũhoru wa gĩthima kĩrĩa cienjete, ikiuga atĩrĩ, “Nĩtwakinyĩra maai!” ³³ Nake agĩta gĩthima kĩu Shiba, na nginya ũmũthĩ itũũra rĩu rĩtũũraga rĩitagwo Birishiba.

³⁴ Esaũ aakinyia mĩaka mĩrongo ĩna, akĩhikia Judithi mwarĩ wa Beerĩ ũrĩa Mũhiti, o na ningĩ akĩhikia Basemathu mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti. ³⁵ Nao magĩtuĩka kĩhumo gĩa kĩa kũrĩ Isaaka na Rebeka.

Jakubu Kwĩgĩra na Irathimo cia Isaaka

27 Rĩria Isaaka aakũrĩre na maitho make makĩaga hinya ũndũ atangĩahotire kuona-rĩ, agĩtũmanĩra Esaũ mũriũ wake ũrĩa mũkũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa.”

Nake Esaũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

² Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ndiũ mũthenya ũrĩa ingĩkua.

³ Rĩu-rĩ, oya indo ciaku cia ũguĩmi; ũta na mĩguĩ yaku, na uumagare ũthiĩ werũ-inĩ ũkanguĩmĩre nyamũ cia gĩthaka.

⁴ Thondekera irio njega iria nyendete na ũndehere ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa itanakua.”

⁵ Na rĩrĩ, Rebeka agĩkorwo nĩathikĩrĩrie Isaaka akĩhe mũriũ Esaũ ũhoru ũcio. Na rĩria Esaũ aathiire werũ-inĩ kũguĩma nyamũ nĩguo amĩinũkie-rĩ, ⁶ Rebeka akĩra mũriũ Jakubu atĩrĩ, “Nĩ ndaigua thoguo akĩra Esaũ mũrũ wa nyũkwa atĩrĩ, ⁷ ‘Ndehere nyamũ ya kũguĩma na ũthondekere irio njega ndĩe, nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa ndĩ mbere ya Jehova itanakua.’ ⁸ Rĩu, wee mũrũ wakwa-rĩ, thikĩrĩria wega na wĩke ũrĩa ngũkwĩra: ⁹ Thiĩ rũũru-inĩ rwa mbũri ũndehere tũũri twĩrĩ twa mbũri tũria twega biũ, nĩguo thondekere thoguo irio njega, o ta ũrĩa endaga ithondekwo. ¹⁰ Ũcooke ũcioe ũcitwarĩre thoguo arĩe nĩgeetha akũrathime na kĩrathimo gĩa atanakua.”

¹¹ No Jakubu akĩra nyina Rebeka atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa maitũ nĩ wa mwĩrĩ ũrĩ guoya, na mwĩrĩ wakwa ndũrĩ guoya.

¹² ĩi baba angĩĩhaambata? Ingĩonekana ngĩmũheenia na nĩ ndiũreherere kĩrumi handũ ha kĩrathimo.”

¹³ Nyina akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, reke kĩrumi kũ kĩnjookerere, wee ĩka o ũrĩa ndĩrakwĩra; thiĩ ũndehere tũũri tũu.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩthiĩ, akĩgĩra tũũri, na agĩtũrehere nyina, nake agĩthondeka irio njega o ta iria ithe eendete. ¹⁵ Ningĩ Rebeka akĩoya nguo iria ciarĩ njega cia Esaũ mũriũ wake

ũrĩa mũkũrũ iria aarĩ nacio nyũmba agĩcihumba Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini. ¹⁶Agĩcooka akĩhumbĩra moko make na ngingo kũrĩa gũtaarĩ guoya na njũũa cia tũũri tũu. ¹⁷Agĩcooka akĩnengera Jakubu mũriũ wake irio icio ciarĩ njega na mũgate ũrĩa aathondekete.

¹⁸Nake Jakubu agĩthĩĩ kũrĩ ithe, akiuga atĩrĩ, “Baba.”

Nake Isaaka agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ, mũrũ wakwa; wee nĩwe ũ?”

¹⁹Jakubu akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ mũriũ waku wa irigithathi. Njikĩte o ta ũrĩa ũnjĩĩre. Ndagũthaitha wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

²⁰Nake Isaaka akĩũria mũriũ atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, kaĩ waciona narua atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ Jehova Ngai waku nĩaheire ũhootani.”

²¹Ningĩ Isaaka akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ta ũka hakuhi mũrũ wakwa, nĩguo ngũhambate menye kana ti-itherũ nĩwe Esaũ mũrũ wakwa kana tiguu.”

²²Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩkuhĩrĩa ithe Isaaka, nake akĩmũhambata, akiuga atĩrĩ, “Mũgambo nĩ wa Jakubu, no moko nĩ ma Esaũ.” ²³Na ndaigana kũmũkũũrana tondũ moko make maarĩ na guoya ta ma mũrũ wa nyina Esaũ; nĩ ũndũ ũcio akĩmũrathima. ²⁴O rĩngĩ akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe mũrũ wakwa Esaũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ.”

²⁵Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndehere nyama imwe cia ũguĩmi waku ndĩe nĩgeetha ngũrathime na kĩrathimo gĩakwa.”

Jakubu akĩmũrehera nake akĩrĩa, na akĩmũrehera ndibei na akĩnyua. ²⁶Ningĩ ithe Isaaka akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũka haha ũũmumunya?”

²⁷Nake agĩthĩĩ harĩ we na akĩmũmumunya. Rĩrĩa Isaaka aiguike kĩheera kĩa nguo ciake, akĩmũrathima, akiuga atĩrĩ,

“Hĩ, kĩheera kĩa mũrũ wakwa nĩ ta kĩheera gĩa gĩthaka kĩrĩa kĩrathimĩtwo nĩ Jehova.

²⁸Ngai arokũhe ime rĩa igũrũ o na ũnoru wa thĩ, na ũingĩ wa ngano na wa ndibei ya mũhihano.

²⁹Ndũrĩrĩ irogũtungatagĩra nayo mĩhĩrĩga ya andũ ikũinamagĩrĩre.

Tuĩka mwathi wa ariũ a thoguo, nao ariũ a nyũkwa marokũinamagĩrĩa.

Arĩa mangĩkũruma na kĩrumi marocookererwo nĩkĩo, nao arĩa magaakũrathima marorathimagwo.”

³⁰Na rĩrĩ, Isaaka aarĩkia kũmũrathima na Jakubu aarĩkia kuuma harĩ ithe o ro ũguo-rĩ, mũrũ wa nyina Esaũ agĩũka kuuma kũguĩma. ³¹O nake agĩthondeka irio njega na agĩcirehere ithe. Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba, wĩtiire ũrĩe nyama imwe cia ũguĩmi wakwa nĩgeetha ũndathime na kĩrathimo gĩaku.”

³²Nake ithe Isaaka akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ Esaũ, mũrũ waku wa irigithathi.”

³³Isaaka agĩkĩinaina mũno akĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũcio ũngĩ ũkũguĩmĩte, na andehera nyama? Ndacirĩa o ro rĩu ũtanooka, na ndamũrathima, na ti-itherũ nĩ mũrathime.”

³⁴Rĩrĩa Esaũ aiguike ciugo cia ithe, agĩtumũka na kĩrĩro kĩnene na kĩa ruo, akĩĩra ithe atĩrĩ, “Ndaathima! O na nĩ baba ndaathima!”

³⁵No ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa nyũkwa okire na wara, aheenia, na oya kĩrathimo gĩaku.”

³⁶Esaũ akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩ ma nĩkĩo etagwo Jakubu? Arĩ kũũheenia maita maya meerĩ;” nĩoire ũrigithathi wakwa, na rĩu nĩoya kĩrathimo gĩakwa!” Agĩcooka akĩũria ithe atĩrĩ, “Ndũnandigĩria kĩrathimo o na kĩmwe?”

³⁷Isaaka agĩcookeria Esaũ atĩrĩ, “Ndĩmũtuire mwathi waku na andũ ao othe ndaamatua ndungata ciake, na

^a36 Rĩtwa Jakubu rĩgĩtaũrwo nĩ ta kuuga “mũheenanĩa.”

ndamũhe ngano na ndibei ya mũhihano imũtũũragie. Nĩ ũndũ ũcio nĩ atĩa ingĩhota gũgwĩkĩra, mũrũ wakwa?”

³⁸ Esaũ akĩũria ithe atĩrĩ, “Baba, ndũrĩ na kĩrathimo o na kĩmwe ũndigĩrie? Ndaathima o na nĩ, baba!” Na hĩndĩ iyo Esaũ akĩrĩra anĩrĩre.

³⁹ Nake ithe Isaaka akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Wee ũgaatũũraga kũraihi na
ũnoru wa thĩ,
kũraihi na ime rĩrĩa riumaga
igũrũ.”^a

⁴⁰ ũgaatũũragio nĩ rūhiũ rwa njora
na nĩũgatungataga mũrũ wa
nyũkwa.

No rĩrĩ, rĩrĩa ũkaaremwo
nĩgũkirĩrĩa-rĩ,
nĩũkeruta icooki rĩake ngingo,
ũrĩte.”

Jakubu Kũũrĩa kwa Labani

⁴¹ Esaũ agĩthũũra Jakubu nĩ ũndũ wa kĩrathimo kũ aaheirwo nĩ ithe. Nake akiuga na ngoro atĩrĩ, “Matukũ ma gũcakaĩra baba makirĩ gũkinya; maathira nĩguo ngooraga mũrũ wa maitũ Jakubu.”

⁴² Rĩrĩa Rebeka eerirwo ũrĩa Esaũ mũriũ ũcio wake mũkũrũ oigĩte, agĩtũmanĩra Jakubu mũriũ wake ũrĩa mũnini, akĩmwĩra atĩrĩ, “Esaũ mũrũ wa nyũkwa arehooreria marakara na gwĩciiria ũrĩa egũkũũraga. ⁴³ Rũ mũrũ wakwa-rĩ, ika o ũrĩa ngũkwĩra. Thiũ o ro rĩũ ũũrĩre Harani, kwa mũrũ wa maitũ Labani. ⁴⁴ Nawe ũikare nake kwa ihinda nginya mang’ũrĩ ma mũrũ wa nyũkwa mahũahũe. ⁴⁵ Rĩrĩa mũrũ wa nyũkwa agaatiga gũkũrakarĩra, na ariganĩrwo nĩ ũrĩa wamwĩkire-rĩ, nĩngagũtũmanĩra ũcooke mũciĩ. Ingĩkĩũrwo nĩ inyuĩ mũrĩ eerĩ mũthenya o ro ũmwe nĩkĩ?”

⁴⁶ Ningĩ Rebeka akĩĩra Isaaka atĩrĩ, “Nĩnogetio nĩ mũtũũrĩre nĩ ũndũ wa andũ-a-nja aya a Ahiti. Jakubu

angĩhikania kuuma kũrĩ andũ-a-nja aya a Ahiti a bũrũri ũyũ-rĩ, ta andũ-a-nja aya Esaũ ahikĩtie-rĩ, hatirĩ bata wa gũtũũra muoyo.”

28 Tondũ ũcio, Isaaka agĩĩta Jakubu akĩmũrathima na akĩmwatha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani. ² ũkĩra ũthĩ Padani-Aramu, kwa nyũmba ya Bethueli ithe wa nyũkwa. Wĩcarĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu a Labani, mũrũ wa nyina na nyũkwa. ³ Ngai Mwene-Hinya-Wothe arokũrathima na atũme ũciarane mũno na ũingĩhe o nginya ũgaatũũka rũrĩrĩ rwa andũ aingĩ. ⁴ Ngai arokũhe kĩrathimo kĩrĩa aaheire Iburahĩmu hamwe na njaro ciaku, nĩgeetha wĩgwatĩre bũrũri ũyũ ũratũũra rĩũ ũrĩ ta mũgeni, o bũrũri ũyũ Ngai eerĩre Iburahĩmu.” ⁵ Isaaka akĩĩra Jakubu athĩ, nake agĩthĩ Padani-Aramu kwa Labani mũrũ wa Bethueli ũrĩa Mũsuriata, mũrũ wa nyina na Rebeka, nyina wa Jakubu na Esaũ.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ nĩamenyire atĩ Isaaka nĩarathimĩte Jakubu na akamũtũma Padani-Aramu akahikanie kuo, na atĩ rĩrĩa aamũrathimire nĩamwathire, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanahikie mũndũ-wa-nja wa kuuma gũkũ Kaanani.” ⁷ O na akĩmenya atĩ Jakubu nĩathĩkĩre ithe na nyina na nĩathiĩte Padani-Aramu. ⁸ Ningĩ Esaũ agĩkũũrana atĩ andũ-a-nja acio a Ahiti matiakenagia ithe, Isaaka; ⁹ nĩ ũndũ ũcio, agĩthĩ gwa Ishumaeli na akĩhikia Mahalathu, mwarĩ wa nyina na Nebaiothu, mũirĩtu wa Ishumaeli mũriũ wa Iburahĩmu, akĩmuongerera harĩ atumia arĩa angĩ aarĩ nao.

Kĩroto kĩa Jakubu kũu Betheli

¹⁰ Jakubu oima Birishiba aathiire erekeire Harani. ¹¹ Na aakinya handũ hana-rĩ, akĩraarĩrĩa ho tondũ riũa nĩ rĩathũite. Akĩoya ihiga rĩmwe hau, agĩĩtiira narĩo mũtwe nĩguo akome. ¹² Nake akĩroota, akĩona ngathĩ ĩturumĩte thĩ, na mũthia wayo ũgakinya igũrũ matu-inĩ, nao araike a Ngai mambataga magĩkũrũkaga nayo. ¹³ Jakubu akĩona

^a39 Bũrũri wa Edomu ũrĩa watũũragwo nĩ njaro cia Esaũ warĩ wa mahiga, na ndwarĩ mũnoru ta bũrũri wa Kaanani.

Jehova arūgamīte igūrū rīa ngathī iyo akīmwīra atīrī, “Nī nī Jehova, Ngai wa thoguo Iburahīmu na Ngai wa Isaaka. Būrūri ūyū ūkomete nīngakūhe, wee hamwe na njiaro ciaku. ¹⁴Njiaro ciaku ikaingīha ta rūkūngū rwa thī, na nīūgatambūrūka na mwena wa ithūiro, na mwena wa irathīro, na wa gathigathini, o na wa gūthini. Andū a mīhīrīga yothē ya thī nīmakarathimwo nī ūndū waku, na nī ūndū wa rūciaro rwaku. ¹⁵Na nī ndī hamwe nawe, na nīndīkūmenyagīrīra kūrīa guothe ūrīthiiga, na nīngagūcookia būrūri ūyū. Ndigagūtiganīria nginya ngaahingia maūndū marīa ndakwīrīra.”

¹⁶Rīrīa Jakubu ookīrīre, agīciiria atīrī, “Ti-itherū Jehova arī handū haha, na ndīkūūi.” ¹⁷Agīkīigua guoya, akiuga atīrī, “Kaī handū haha nī ha kūmakania-! Haha nīho nyūmba ya Ngai; na gīkī nīkīo kīhingo kīa igūrū-kwa-Ngai.”

¹⁸Mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, Jakubu akīoya ihiga rīrīa etiirīte narīo mūtwe, akīrīrūgamia ta gītugī, akīrītīrīria maguta. ¹⁹Agīcooka agīita handū hau Betheli, o na gūtuika mbere iyo itūūra rīu rīetagwo Luzu.

²⁰Ningī Jakubu akīhīta na mwīhītwa, akiuga atīrī, “Ngai angīkorwo hamwe na nī, na aamenyerere rūgendo-inī rūrū ndīrathī, na aaheage irio cia kūrīa na nguo cia kwīhumba, ²¹nīguo ngaacooka nyūmba-inī ya baba na thayū-rī, Jehova nīagatuika Ngai wakwa, ²²narīo ihiga rīrīrī ndaarūgamia ta gītugī rīgaatuika nyūmba ya Ngai, na kīrīa o gīothe ūkaahe, nīngakūhe gīcunjī gīa ikūmi.”

Jakubu Gūkinya Padani-Aramu

29 Thuutha ūcio Jakubu agīthī na mbere na rūgendo rwake, agīkinya būrūri wa andū a mwena wa irathīro. ²Na rīrī, akīona gīthima werū-inī, na ndūūru ithatū cia mbūri ikomete hakuhī nakīo, tondū cianyuithagio maaī kuuma gīthima-inī kīu. Narīo ihiga rīrīa rīakunīkīte mūromo wa gīthima kīu rīarī inene mūno. ³Na ndūūru ciothe ciarīkia kūrūrūngana hau, arīithi

nao maagaragaragia ihiga rīkeherio mūromo-inī wa gīthima, makahe ndūūru maaī. Magacooka magacookia ihiga handū harīo mūromo-inī wa gīthima.

⁴Jakubu akīūria arīithi acio atīrī, “Ariū a baba, muumīte kū?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Tuumīte Harani.”

⁵Akīmooria atīrī, “Nī mūūi Labani mūrū wa Nahoru?”

Nao magīcookia “Ī, nī tūmūūi.”

⁶Ningī Jakubu akīmooria atīrī, “No mwega?”

Makiuga atīrī, “Ī, nī mwega. Na rīrī, mwarī Rakeli-rī, nīwe ūrīa ūroka na ng’ondū.”

⁷Nake Jakubu akīmeera ūū, “Atīrīrī, rīūa rīrī o igūrū; na ti ihinda rīa gūcookanīrīria ndūūru. Heei ng’ondū maaī, mūcooke mūthī mūgacirīithie.”

⁸Nao makīmūcookeria atīrī, “Tūtingīka ūguo o nginya ndūūru ciothe icookanīrīrio, narīo ihiga rīgaragario kuuma mūromo wa gīthima, tūcooke tūhe ng’ondū maaī.”

⁹O akīmaragīria-rī, Rakeli agīkinya na ng’ondū cia ithe, tondū aarī mūrīithi.

¹⁰Rīrīa Jakubu onire Rakeli mwarī wa Labani, mūrū wa nyina na nyina, na ng’ondū cia Labani, agīthī, akīgaragara ihiga, akīrīeheria mūromo-inī wa gīthima na akīhe ng’ondū cia mamawe maaī. ¹¹Ningī Jakubu akīmumunya Rakeli, na akīrīra anīrīre. ¹²Jakubu nīeerīte Rakeli atī nī metainwo na ithe, na atī aarī mūrū wa Rebeka. Nī ūndū ūcio Rakeli agīteng’era akīira ithe ūhorō ūcio.

¹³Labani aarīkia kūigua ūhorō wa Jakubu, mūrīū wa mwarī wa nyina, akīhiūha agīthī kūmūtūnga. Akīmūhīmbīria akīmūmumunya, na akīmūtware mūciī, na arī kūu mūciī Jakubu akīhe Labani ūhorō ūcio wothē. ¹⁴Nake Labani akīmwīra atīrī, “Ti-itherū, ūrī wa mūthiimo wakwa na thakame yakwa.”

Jakubu Kūhikia Lea na Rakeli

Thuutha wa Jakubu gūikara nake

mweri mūgima, ¹⁵ Labani akīmūūria atīrī, “Ūrīndutagīra wīra o ūguo tūhū tondū ūrī wa mbarī ciitū? Njīra mūcaara ūrīa ūkwenda.”

¹⁶ Na rīrī, Labani aarī na airītu eerī; ūrīa mūkūrū eetagwo Lea, nake ūrīa mūnini eetagwo Rakeli. ¹⁷ Lea aarī na maitho mataarī na hinya, no Rakeli oombītwo arī kīīrorerwa na aarī mūthaka. ¹⁸ Jakubu eendete Rakeli, nake akiuga atīrī, “Nīngūgūtungatīra mīaka mūgwanja, ūndīhe na kūūhe Rakeli, mwarīguo ūrīa mūnini.”^a

¹⁹ Labani agīcookia atīrī, “Nī kaba ndīmūheanīte kūrī we gūkīra ndīmūhe mūdū ūngī. Ikara gūkū na nī, ūndungate.” ²⁰ Nī ūndū ūcio Jakubu agītungata mīaka mūgwanja nīguo aheo Rakeli, no harī we yarī o ta matukū manini nī ūndū wa ūrīa aamwendete.

²¹ Mīaka īyo yathira Jakubu akīira Labani atīrī, “Rīu kīīhe mūtumia wakwa ndīmūhikie, tondū nīndīrarīkirie ihinda rīakwa rīa gūtungata.”

²² Nī ūndū ūcio Labani agīkīūngania andū a kūu othe, akīmarugīra iruga. ²³ No rīrīa hwaī-inī wakinyire-rī, akīoya mwarī Lea, akīmūnengera Jakubu, nake Jakubu agīkoma nake. ²⁴ Nīngī Labani akīheana Zilipa, ndungata yake ya mūrītu kūrī mwarī īmūtungatagīre.

²⁵ Na gwakīa rūcīnī-rī, Jakubu akiona atī aaheetwo Lea! Tondū ūcio Jakubu akīūria Labani atīrī, “Hī nī atīa ūū wanjīka? Githī ndiragūtungatagīra nī ūndū wa Rakeli? Ūūheeneticie nīkī?”

²⁶ Labani akīmūcookeria atīrī, “Ti mūtugo witū gūkū kūheana mūrītu ūrīa mūnini ahike mbere ya ūrīa mūkūrū: ²⁷ Rūkīa kiumia kīa mūrītu ūyū wahikia, na nītūgūcooka tūkūhe o na ūcio ūngī mūnini, nawe ūndutīre wīra mīaka īngī mūgwanja.”

²⁸ Nake Jakubu agīika o ūguo. Akīrīkia kiumia kīa Lea, nake Labani akīmūnengera mwarī Rakeli atuīke

mūtumia wake. ²⁹ Labani akīheana Biliha, ndungata yake ya mūrītu, kūrī Rakeli īmūtungatagīre. ³⁰ Jakubu agīkoma na Rakeli o nake, na akīenda Rakeli gūkīra Lea. Na akīrutīra Labani wīra mīaka īngī mūgwanja.

Ciana cia Jakubu

³¹ Rīrīa Jehova onire atī Lea ndendeetwo-rī, akīhingūra nda yake, no Rakeli aarī thaata. ³² Lea akīgīa nda na agīciara kahī. Nake agīgatua Rubeni, akiuga atīrī, “Nī tondū Jehova nīonete mīnyamaro yakwa. Ti-itherū, rīu mūthuari wakwa nīekūnyenda.”

³³ Na akīgīa nda rīngī, na rīrīa aaciarire kahī, akiuga atīrī, “Tondū Jehova nīaiguire atī ndirī mwende-rī, nīaheete gaka o nako.” Nake agīgatua Simeoni.

³⁴ O rīngī akīgīa nda na rīrīa aaciarire kahī, akiuga atīrī, “Ihinda rīrī mūthuari wakwa no ekwīohania na nī tondū nīndīmūciarīre ihī ithatū.” Nī ūndū ūcio agīgatua Lawī.

³⁵ Agīcooka akīgīa nda rīngī, agīciara kahī kangī, akiuga atīrī, “Ihinda rīrī nī ngūgooca Jehova.” Nī ūndū ūcio agīgatua Juda. Agīcooka akīrūgama kūgīa ciana.

30 Rīrīa Rakeli onire atī ndaraciarīra Jakubu ciana-rī, akīguīra mwarī wa nyina ūiru. Nī ūndū ūcio akīira Jakubu atīrī, “He ciana kana ngue!”

² Jakubu akīrakario nī Rakeli akīmūūria atīrī, “Kaarī nī ndī ithenya rīa Ngai ūrīa ūkūimīte ciana?”

³ Rakeli akīmūwīra atīrī, “Biliha ndungata yakwa ya mūrītu īrī haha; koma nayo nīgeetha īnjarīre ciana, na nī ngīe na nyūmba na ūndū wayo.”^b

⁴ Nī ūndū ūcio akīmūhe Biliha ndungata yake ya mūrītu īrī ta mūtumia wake. Jakubu agīkoma nayo, ⁵ nake Biliha akīgīa nda, akīmūciarīra kahī.

⁶ Rakeli akiuga atīrī, “Ngai nīandīhīria na nīaiguīte gūthaithana gwakwa, na

^a18 Mūhikania aarīhaga rūrācio kūrī ithe wa mūrītu (34:12). Angīakorirwo atarī na indo cia kūraacia, nīangīarīhire rūrācio na njīra ya kūrūtīra ithe wa mūrītu wīra.

^b3 Mūtugo ūyū woirwo nī mbarī ya Iburahīmu kuuma kūrī mītugo ya ndūrīrī cia tene.

nñaheete kahii.” Na tondũ ũcio, agĩgatua Dani.

⁷ Biliha ndungata iyo ya Rakeli ikigĩa nda ingĩ, na igĩciarĩra Jakubu kahii ga keerĩ. ⁸ Nake Rakeli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo na kũgiana kũnene na mwarĩ wa maitũ, na nĩ hootanĩte.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Nafitali.

⁹ Na rĩrĩa Lea onire atĩ nĩarũgamĩte kũgĩa ciana-rĩ, akĩoya Zilipa ndungata yake ya mũirĩtu akĩmĩhe Jakubu irĩ ta mĩtumia wake. ¹⁰ Nake Zilipa, ndungata iyo ya Lea, igĩciarĩra Jakubu kahii. ¹¹ Nake Lea akiuga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ ũyũ nĩ mũnyaka-ĩ!” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Gadi.

¹² Zilipa ndungata iyo ya Lea igĩciarĩra Jakubu kahii ga keerĩ. ¹³ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũkenu-ĩ! Andũ-a-nja marĩnjĩtaga ‘mũkenu.’ ” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Asheri.

¹⁴ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũgetha ngano-rĩ, Rubeni agĩthĩ mũgũnda-inĩ na akĩona mĩmera ya mandarĩki,^a na akĩrehera nyina Lea. Nake Rakeli akĩĩra Lea atĩrĩ, “Ndagũthaitha he mandarĩki mamwe ma mũrũguo.”

¹⁵ Nake Lea akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ arĩ ũndũ mũnini kũndunya mũthuuri wakwa? Rĩu ningĩ nĩũkuoya mandarĩki ma mũriũ wakwa o namo?”

Rakeli akĩmwĩra atĩrĩ, “He mandarĩki ma mũrũguo, nake Jakubu akome nawe ũmũthĩ.”

¹⁶ Na rĩrĩa Jakubu ookire hwaĩ-inĩ oimĩte mũgũnda-rĩ, Lea agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ũkome na niĩ, tondũ nĩngũgũrire na mandarĩki ma mũriũ wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkoma nake ũtukũ ũcio.

¹⁷ Nake Ngai akĩigua mahooya ma Lea, nake akigĩa nda na agĩciarĩra Jakubu kahii ga gatano. ¹⁸ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai nñaheete kĩheo nĩ ũndũ wa kũheana ndungata yakwa ya mũirĩtu kũrĩ mũthuuri wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Isakaru.

^a14 Matunda ma mandarĩki mahaana ndongu, na meeciiragĩrio atĩ nĩmongagĩrĩra hinya wa mündũ ũhoro-inĩ wa gũciara.

¹⁹ Lea agĩcooka akigĩa nda ingĩ, na agĩciarĩra Jakubu, kahii ga gatandatũ. ²⁰ Ningĩ Lea akiuga atĩrĩ, “Ngai ekũhe kĩheo kĩa goro mũno. Rĩu mũthuuri wakwa nĩariheega gĩtĩio tondũ ndĩmũciarĩire ihĩ ithathatũ.” Nĩ ũndũ ũcio agĩgatua Zebuluni.

²¹ Thuutha ũcio agĩciara mũirĩtu na akĩmũtua Dina.

²² Thuutha ũcio Ngai akĩiririkana Rakeli, akĩmũigua, na akĩhingũra nda yake. ²³ Nake akigĩa nda na agĩciara kahii, akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩanjehereria thoni.” ²⁴ Nake agĩgatua Jusufu, akiuga atĩrĩ, “Ngai arohe kahii kangĩ!”

Ndũũru cia Jakubu Kũingĩha

²⁵ Thuutha wa Rakeli gũciara Jusufu, Jakubu akĩĩra Labani atĩrĩ, “Ndekereria ndĩthĩire, nĩguo njooke bũrũri witũ.

²⁶ Nengera atumia akwa na ciana ciakwa, arĩa ngũtungatĩire nĩ ũndũ wao, na niĩ ndĩthĩire. Wee nĩũũĩ wĩra ũrĩa ngũrutĩire.”

²⁷ No Labani akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrikĩte maitho-inĩ maku-rĩ, ndagũthaitha ikaranga. Nĩmenyete na ũndũ wa ũragũri atĩ Jehova nĩandathimĩte nĩ ũndũ waku.” ²⁸ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Njĩra mũcaara ũrĩa ũkwenda na nĩ ngũkũrĩha.”

²⁹ Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ ũrĩa ngũrutĩire wĩra na ũrĩa menyereire mahiũ maku nginya makaingĩha. ³⁰ Kĩrĩa kĩnini warĩ nakĩo itaanoka nĩkĩingĩhĩte mũno, nake Jehova nĩakũrathimĩte kũrĩa guothe ngoretwo. No rĩrĩ, ngeekĩra nyũmba yakwa ũndũ rĩ?”

³¹ Labani akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda ngũhe kĩ?”

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkahe kĩndũ o na kĩ. Korwo no ũnjĩkĩre ũndũ ũyũ ũmwe tu, no thĩ na mbere na kũrĩithia ndũũru ciaku na gũcimenyera:

³² Naguo ũndũ ũcio nĩ ũyũ: Njĩtikĩria thĩ ndũũru-inĩ ciaku ciothe ũmũthĩ, na njeherie thĩinĩ wacio ng’ondũ iria ciothe irĩ maara kana irĩ marooro, na ndũrũme ciothe iria njirũ na mbũri

ciotthe iria irĩ maara na irĩ maroro. Icio nĩcio igĩtuĩka mũcaara wakwa. ³³ Naguo wĩhokeku wakwa nĩguo ũkaanjarĩrĩria thuutha-inĩ, rĩrĩa rĩothe ũngĩũka kuona mũcaara ũrĩa ũndĩhĩte. Mbũri o yothe ĩtarĩ maara kana maroro, kana ndũrũme o yothe ĩtarĩ njirũ, ingĩgaakorwo nacio, igaatuĩka nĩ cia ũici.”

³⁴ **Nake Labani akiuga atĩrĩ,** “Nĩndetĩkĩra; reke gĩtuĩke o ro ũguo woiga.” ³⁵ Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Labani akĩeheria thenge ciothe iria ciarĩ maara na iria ciarĩ na maroro, na mĩgoma yothe ĩrĩa yarĩ maara na ĩrĩa yarĩ na marooro (iria ciothe ciarĩ na handũ herũ), na ndũrũme ciothe iria ciarĩ njirũ agĩcineana kũrĩ ariũ ake macirĩthagie.

³⁶ **Ningĩ agĩcieheranĩria na iria ingĩ na ũraihi wa rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ gatagatĩ gake na Jakubu.** **Nake Jakubu agĩthĩ na mbere kũrĩthia ndũũru iria ingĩ cia Labani ciatigarire.**

³⁷ **No rĩrĩ, Jakubu agĩtema thanju njigũ cia mũribina, na mũrothi, na cia mũarimaũ, agĩciĩkĩra mĩcoora mĩerũ na ũndũ wa kũnũra igoko agatũma werũ wa thĩinĩ wa thanju icio wonekane.**

³⁸ **Agĩcooka akĩiga thanju icio oonũrĩte mĩtaro-inĩ yothe ĩrĩa yanyuuagĩrwo maaĩ, nĩgeetha ikoragwo irĩ mbere ya mbũri rĩrĩa cioka kũnyua maaĩ. Rĩrĩa ndũũru icio ciakorwo irĩ na mũrukĩ na cioka kũnyua maaĩ-rĩ,** ³⁹ **igakĩhaicanĩra hau mbere ya thanju icio. Thuutha ũcio igaciara tũũri tũrĩ na manyaga, kana maara, kana marooro.** ⁴⁰ **Jakubu akĩamũranĩa tũũri tũu kuuma rũũru-inĩ rwa Labani, na tũgetindia, no agatũma icio ingĩ ing’ethere iria ciarĩ na maroro na iria njirũ cia Labani. Nĩ ũndũ ũcio agĩthondekera ndũũru ciake mwene, na ndaacituranĩrĩre na cia Labani.** ⁴¹ **Hĩndĩ ĩrĩa yothe mbũri iria ciarĩ na hinya ciagĩ na mũrukĩ-rĩ, Jakubu aigaga thanju icio mĩtaro-inĩ ya maaĩ mbere yacio, nĩgeetha cihacanĩre hakuhĩ na thanju icio;** ⁴² **no ingĩakorirwo nĩ iria itaarĩ na hinya, ndaigaga thanju icio ho. Nĩ ũndũ ũcio mbũri iria ciarĩ mocu igĩtuĩka cia Labani, na iria ciarĩ hinya igĩtuĩka cia Jakubu.**

⁴³ **Nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo, mũndũ ũcio ti Jakubu agĩkĩrĩrĩria kũgĩ na indo nyingĩ, akĩgĩ na mahiũ maingĩ, na ndungata cia airĩtu na cia arũme, o na ngamĩra na ndigiri.**

Jakubu Kũũrĩa Labani

31 **Jakubu nĩaguire ariũ a Labani makiuga atĩrĩ, “Jakubu nĩoete indo iria ciothe iraaĩ cia baba na ũtonga ũrĩa wotha arĩ naguo eyoneire kuuma indo-inĩ cia baba.”** ² **Ningĩ Jakubu akĩona atĩ Labani ndaamwendete ta ũrĩa aamwendete mbere iyo.**

³ **Nake Jehova akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa maithe manyu na kũrĩ andũ anyu, na nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe.”**

⁴ **Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩtũmanĩra Rakeli na Lea mathĩ kũrĩ we kũu werũ-inĩ kũrĩa mahiũ make maarĩ.** ⁵ **Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnyonete atĩ wendo wa thoguo harĩ nĩ ti ta ũrĩa ararĩ naguo hau mbere, no Ngai wa baba nĩakoretwo hamwe na nĩ.** ⁶ **Inyuĩ eerĩ nĩmũũ atĩ ndutĩire thoguo wĩra na hinya wakwa wotha,** ⁷ **no thoguo nĩaheenetie na akagarũra mũcaara wakwa maita ikũmi. No rĩrĩ, Ngai ndarĩ aamwĩtũkĩria anjĩke ũũru.** ⁸ **Thoguo angĩoigire atĩrĩ, ‘Mbũri iria irĩ maara nĩcio mũcaara waku,’ hĩndĩ iyo mahiũ mothe magaciara tũũri tũrĩ na maara; na angĩoigire atĩrĩ, ‘Iria irĩ marooro nĩcio mũcaara waku,’ namo mahiũ magaciara tũũri tũrĩ na marooro.** ⁹ **Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩatunyĩte thoguo mahiũ make na akamaheana kũrĩ nĩ.**

¹⁰ **“Ihinda rĩrĩa mahiũ maahaicanaga, rĩmwe nĩndarootire kĩroto na ndarora na igũrũ ngĩona atĩ thenge iria ciahacaga mahiũ ciarĩ na manyaga, na ciarĩ na maara, o na ciarĩ na marooro.** ¹¹ **Nake mũraika wa Ngai akĩnjarĩria ndĩ kĩroto-inĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Jakubu.’ Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Nĩ ũyũ haha.’** ¹² **Nake akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ta tiira maitho na igũrũ wone atĩ thenge iria ciothe irahaica mahiũ nĩ iria irĩ na manyaga, na iria irĩ na maara, na iria irĩ na marooro; nĩgũkorwo nĩnyonete maũndũ marĩa**

mothe Labani agwĩkĩte. ¹³ Nĩ nĩĩ Ngai wa Betheli, kũrĩa waitĩrĩrie gĩtugĩ maguta, na nokuo wehĩĩre na mwĩhĩtwa nĩ ũndũ wakwa. Rĩu uma bũrũri ũyũ narua ũcooke bũrũri ũrĩa waciariĩrwo. ’ ”

¹⁴ Nake Rakeli na Lea makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithui-rĩ, no anga tũrĩ na kĩndũ kana igai indo-inĩ cia baba? ¹⁵ Githĩ ndatũtuaga o ta tũrĩ andũ a kũngĩ? To gũtwendia aatwendirie, no rĩu nĩarĩkĩtie kũhũthĩra indo iria twagũrirwo nacio. ¹⁶ Ti-itherũ ũtonga ũrĩa wothe Ngai atunyĩte baba nĩ witũ na ciana ciitũ. Nĩ ũndũ ũcio ika ũrĩa wothe Ngai akwĩrĩte wĩke.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩĩhaarĩria, akĩĩgĩrĩra ciana ciake na atumia ake igũrũ rĩa ngamĩra, ¹⁸ na akiumagaria mahiũ make mothe mathiĩ mbere yake hamwe na indo ciake ciothe iria aagĩte nacio kũu Padani-Aramu, nĩguo athiĩ kũrĩ ithe Isaaka o kũu bũrũri wa Kaanani.

¹⁹ Hĩndĩ iyo, Labani aathiĩte kwenja ng’ondũ ciake guoya-rĩ, Rakeli akĩiia ngai cia ithe cia mĩhianano. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩheenia Labani ũcio Mũsuriata tondũ ndaamwĩrire nĩ kũũra aroora. ²¹ Nake akĩũra na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, na aringa Rũũĩ rwa Farati, akĩerekera bũrũri wa irĩma wa Gileadi.

Labani Kũingatana na Jakubu

²² Mũthenya wa itatũ kuuma Jakubu oora, Labani akĩĩrwo atĩ Jakubu nĩorĩte. ²³ Agĩkĩoya andũ a nyũmba yao, akĩingatana na Jakubu matukũ mũgwanja na akĩmũkinyĩra kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi. ²⁴ No Ngai akiumĩrĩra Labani ũcio Mũsuriata kĩroto-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya wĩre Jakubu ũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.”

²⁵ Na rĩrĩ, Jakubu aambĩte hema yake kũu bũrũri wa irĩma wa Gileadi rĩrĩa Labani aamũkinyĩrire, nake Labani na andũ a nyũmba yao makĩamba hema ciao kuo. ²⁶ Nake Labani akĩũria Jakubu atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ wĩkĩte? Nĩũũheenietie, na ũgathiĩ na airĩtu akwa ta andũ matahĩtwo mbaara-inĩ. ²⁷ Nĩ kĩĩ gĩatũmire

ũre na hitho, na ũũheenie? Waregire kũnjĩra nĩkĩ, nĩguo ngumagarie na gĩkeno na gũkũinĩra nyĩmbo na ihembe na inanda cia mũgeeto? ²⁸ O na ndwarekire mumunye ciana cia ciana ciakwa, kana njugĩre airĩtu akwa ũhoru. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ. ²⁹ Ndĩ na hinya wa gũkũgera ngero; no rĩrĩ, ũtukũ wa ira Ngai wa thoguo aranĩĩrĩre atĩrĩ, ‘Menya wĩre Jakubu ũndũ, ũrĩ mwega kana ũrĩ mũũru.’ ³⁰ Rĩu-rĩ, nĩumagarĩte nĩ ũndũ nĩũrerirĩria gũcooka nyũmba-inĩ ya thoguo. No rĩrĩ, ũrakĩiyire ngai ciakwa nĩkĩ?”

³¹ Jakubu agĩcookeria Labani atĩrĩ, “Nĩndetigĩrire tondũ ndeciiririe wahota kũndunya airĩtu aku na hinya. ³² No rĩrĩ, ũrĩa ũgũkora arĩ na ngai ciaku-rĩ, ndegũtũura muoyo. Tuĩria wone kana kũrĩ kĩndũ giaku ndĩ nakĩo andũ aya aitũ marĩ ho; na wakĩona-rĩ, ũkĩoe.” No Jakubu ndooĩ atĩ Rakeli nĩaiyĩte ngai icio.

³³ Nĩ ũndũ ũcio Labani agĩtoonya hema ya Jakubu, na hema ya Lea, o na hema ya ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, no ndaigana kuona kĩndũ. Oima hema ya Lea, agĩtoonya ya Rakeli. ³⁴ Rakeli oete ngai icio cia mĩhianano na agacikia matandĩko-inĩ ma ngamĩra thĩinĩ na akamaikarĩra. Labani akiururia kĩrĩa gĩothe kĩarĩ hema-inĩ iyo na ndaigana kuona kĩndũ.

³⁵ Nake Rakeli akĩĩra ithe atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndũkandakarĩre nĩ ũndũ ndinakũrũgamĩra; nĩgũkorwo nĩ maũndũ ma andũ-a-nja ndĩ namo.” Nĩ ũndũ ũcio akiururia no ndaigana kuona ngai icio.

³⁶ Jakubu agĩkĩrakara na agĩtetia Labani, akĩmũũria atĩrĩ, “Ithĩia rĩakwa nĩ rĩrĩkũ? Nĩ rĩhia rĩrĩkũ njĩkĩte rĩtũmĩte ũnyingatithie ũguo? ³⁷ Rĩu tondũ nĩwoiruria indo ciakwa ciothe-rĩ, nĩ kĩĩ wona kĩa indo cia gwaku mũciĩ? Kĩige haha mbere ya andũ aya anyu na mbere ya andũ akwa nĩguo matũtuithanie ciira.

³⁸ “Ngũrutĩire wĩra mĩaka mĩrongo iĩrĩ. Ng’ondũ ciaku na mbũri ciaku itĩrĩ ciahuna, na ndirĩ ndarĩa ndũrũme cia mahiũ maku. ³⁹ Ningĩ ndirĩ ndakũrehera

iria ciatambuurgwo nĩ nyamũ cia gĩthaka; no nĩ nĩ ndaarĩhaga ngathiĩ hathara. Ningĩ-rĩ, nĩwandĩhagia ĩrĩa yothē yaiywo kũrĩ mũthenya kana kũrĩ ũtukũ. ⁴⁰ Ũguo nĩguo ndũũrĩte: Ndaarugagwo nĩ ũrugarĩ wa mũthenya na ngarĩĩo nĩ heho ya ũtukũ, nago toro ũkĩnjũrĩra. ⁴¹ Ũguo nĩguo ndũũrĩte gwaku mũciĩ handũ-inĩ ha mĩaka ĩyo mĩrongo ĩĩrĩ. Ndakũrutĩre wĩra mĩaka ikũmi na ĩna nĩ ũndũ wa airĩtu aku eerĩ, na mĩaka ĩtandatũ nĩ ũndũ wa mahiũ maku; no rĩrĩ, wagarũrĩre mũcaara wakwa maita ikũmi. ⁴² Korwo Ngai wa baba, o we Ngai wa Iburahĩmu na nĩwe wĩtigĩrĩtwo nĩ Isaaka, ndaraakoragwo hamwe na nĩ-rĩ, ti-itherũ ũngĩranyumagaririe moko matheri. No Ngai nĩonete gũthĩĩnĩka gwakwa na wĩra wa moko makwa, na nĩkĩo arakũrũithirie ũtukũ wa ira.”

⁴³ Nake Labani agĩcookeria Jakubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atumia aya aku nĩ airĩtu akwa, ciana ici o nacio nĩ ciana ciakwa, namo mahiũ maya-rĩ, no mahiũ makwa. Kĩrĩa gĩothe ũroona nĩ gĩakwa. No rĩrĩ, nĩ atĩa ingĩhota gwĩka airĩtu aya akwa kana njĩke ciana ici maciarĩte ũmũthĩ? ⁴⁴ Rĩu gĩũke, reke tũgĩe na kĩrĩkanĩro nĩ nawe, na ũreke gĩtuĩke mũira gatagatĩ gaitũ.”

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩoya ihiga na akĩrĩhaanda ta gĩtugĩ. ⁴⁶ Akĩĩra andũ a nyũmba yake atĩrĩ, “Cookanĩrĩra mahiga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩũngania mahiga makĩmaiganĩrĩra hĩba, magĩcooka makĩrĩanĩra irio hau hakuhĩ na hĩba ĩyo. ⁴⁷ Labani akĩmĩĩta Jagari-Sahadutha, nake Jakubu akĩmĩĩta Galeedi.

⁴⁸ Labani akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ hĩba ĩno nĩ mũira gatagatĩ gakwa nawe.” Kĩu nĩkĩo gĩatũmire hetwo Galeedi. ⁴⁹ O na ningĩ hagĩĩtwo Mizipa, tondũ oigire atĩrĩ, “Jehova arotũmenyagĩrĩra rĩrĩa tũraihanĩrĩrie. ⁵⁰ Wee ũngĩgaathĩnia airĩtu akwa kana ũmahikĩrĩrie atumia angĩ, o na hangĩgakorwo hatarĩ mũndũ ũngĩ-rĩ, ririkana atĩ Ngai nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe.”

⁵¹ Ningĩ Labani akĩĩra Jakubu atĩrĩ, “Ĩno nĩ hĩba, na gĩkĩ nĩ gĩtugĩ kĩrĩa ndahaanda

gatagatĩ gaku na nĩ. ⁵² Hĩba ĩno nĩ mũira, na gĩtugĩ gĩkĩ nĩ mũira, atĩ ndigakĩra hĩba ĩno njũke mwena waku ngũgere ngero, na atĩ nawe ndũgakĩra hĩba ĩno, kana ũkĩre gĩtugĩ gĩkĩ ũũke mwena wakwa ũngere ngero. ⁵³ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Nahoru,^a o we Ngai wa ithe wao-rĩ, arotũtuithania ciira.”

Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩhĩta na mwĩhĩtwa rĩĩtwa-inĩ rĩa ũcio Wĩtigĩrĩtwo nĩ ithe Isaaka. ⁵⁴ Jakubu akĩruta igongona kũu bũrũri-inĩ ũcio wa irĩma, na agĩĩta andũ a nyũmba yake marĩianĩre. Na marĩkia kũrĩa-rĩ, makĩraara o kũu.

⁵⁵ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciini tene, Labani akĩmumunya ciana cia ciana ciake o na airĩtu ake, akĩmoigĩra ũhororo na akĩmarathima. Agĩcooka akĩmatiga agĩcooka gwake mũciĩ.

Jakubu Kwĩhaarĩria Gũcemanía na Esaũ

32 Jakubu nĩathiire na mbere na rũgendo rwake, na agĩtũngwo nĩ arĩa a Ngai. ² Na rĩrĩa Jakubu aamoonire, akiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩ mbũtũ ya Ngai!” Nĩ ũndũ ũcio agĩĩta handũ hau Mahanaimu.

³ Ningĩ Jakubu agĩtũma andũ mathĩĩ mbere yake kũrĩ mũrũ wa nyina Esaũ kũu Seiru, bũrũri-inĩ wa Edomu.

⁴ Akĩmataara, akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo mũgũthĩ kwĩra mwathi wakwa Esaũ: ‘Ndungata yaku Jakubu ĩkuuga atĩrĩ, ndĩraikaraga na Labani, na ngoretwo kuo nginya rĩu. ⁵ Ndĩ na ng’ombe na ndigiri, na ng’onde na mbũri, ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja. Na rĩu ndagũtũmĩra ndũmĩrĩri, we mwathi wakwa, nĩgeetha njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku.’”

⁶ Rĩrĩa atũmwo maacookire kũrĩ Jakubu makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũrathiire kũrĩ mũrũ wa nyũkwa Esaũ, na rĩu nĩarooka gũgũtũnga, na arĩ na andũ magana mana.”

⁷ Jakubu akĩmaka mũno na

^a53 Nahoru aarĩ mũrũ wa nyina na Iburahĩmu (11:26), na aarĩ gukawe wa Labani (24:24, 29).

akĩnyamarĩka, akĩgayania andũ arĩa aarĩ nao ikundi igĩrĩ, o na ndũũru cia mbũri na ndũũru cia ng'ombe o na ngamĩira nacio. ⁸ Agĩciiria atĩrĩ, "Esaũ angĩũka atharĩkĩre gĩkundi kĩmwe-rĩ, gĩkundi kũu kĩngĩ no kĩũre."

⁹ Ningĩ Jakubu akĩhooya, akiuga atĩrĩ, "Wee Ngai wa baba Iburahĩmu, o Wee Ngai wa baba Isaaka, Wee Jehova ũrĩa wanjĩĩre atĩrĩ, 'Cooka bũrũri waku na wa andũ anyu, na nĩngatũma ũgaacĩre,'"

¹⁰ ndirĩ mwaagĩrũru wa kuonio ũtugi ũyũ wotho na wĩhokeku ũrĩa ũnyonetie nĩ ndungata yaku. Ngĩringa Jorodani-rĩ, ndaarĩ o na rũthanju rwakwa rwiki, no rĩu ndũkĩte ikundi igĩrĩ. ¹¹ Ndagũthaitha honokia kuuma moko-inĩ ma mũrũ wa maitũ Esaũ, nĩgũkorwo nĩndĩretigĩra ndagoke gũũtharĩkĩra, nĩ hamwe na ciana ici, na manyina maacio. ¹² No nĩ uugĩte atĩrĩ, "Ti-itherũ nĩngatũma ũgaacĩre na ndũme njiaro ciaku cingĩhe ta mũthanga wa iria-inĩ, ũrĩa ũtangĩtarĩka.'"

¹³ Akĩraara hau ũtukũ ũcio, na kuuma kũrĩ kĩrĩa aarĩ nakĩo, agĩthuurĩra mũrũ wa nyina Esaũ kĩheo gĩkĩ; ¹⁴ mbũri magana meerĩ cia mĩgoma na thenge mĩrongo ĩrĩ, ng'onde magana meerĩ na ndũrũme mĩrongo ĩrĩ, ¹⁵ ngamĩira mĩrongo ĩtatũ cia mĩgoma na njaũ ciacio, ng'ombe mĩrongo ĩna na ndegwa ikũmi, na ndigiri mĩrongo ĩrĩ cia mĩgoma na ikũmi cia njamba. ¹⁶ Agĩcinengera ndungata ciake, o rũũru mwanya, na akĩira ndungata icio ciake atĩrĩ, "Thiĩagai mbere yakwa, na mũtigithũkanie rũũru na rũũru rũrĩa rũngĩ."

¹⁷ Ningĩ agĩtaara ũrĩa wamatongoretie, akĩmwĩra atĩrĩ, "Rĩrĩa mũrũ wa maitũ Esaũ arĩgũtũnga na akũũrie atĩrĩ, 'Wee ũrĩ waũ? Na wathĩĩ kũ? Na ũhiũ ũyũ wotho ũrĩ mbere yaku nĩ waũ?' ¹⁸ Nawe nĩũrĩmũcookeria ũmwĩre atĩrĩ, 'Nĩ cia ndungata yaku Jakubu. Nĩ kĩheo gĩa kũhe mwathi wakwa Esaũ, na Jakubu arĩ thuutha witũ agĩũka.'"

¹⁹ Agĩcooka agĩtaara wa keerĩ na wa gatatũ, na arĩa othe marũmagĩrĩra ndũũru icio, akĩmeera atĩrĩ, "Ūguo nĩguo

mũrĩĩraga Esaũ mwamũtũnga. ²⁰ Na mũtikanaage kũmwĩra atĩrĩ, 'Jakubu ndungata yaku arĩ thuutha witũ agĩũka.' ²¹ Tondũ eeciiririe atĩrĩ, "Ngũmũhooreria na iheo ici ngũtũma mbere yakwa; thuutha-inĩ ndamuona-rĩ, hihĩ ahota kũnyamũkĩra." Nĩ ũndũ ũcio iheo icio Jakubu aaheanĩte igĩthiĩaga mbere yake, nowe akĩraara kũu kambĩ ũtukũ ũcio.

Jakubu Kũgiana na Ngai

²² Na ũtukũ o ro ũcio, Jakubu agĩũkĩra, akĩoya atumia ake eerĩ, na ndungata iria igĩrĩ cia andũ-a-nja, na ariũ ake ikũmi na ũmwe, na akĩmarĩngĩria iringĩro rĩa Jaboku. ²³ Aarĩkia kũmarĩngia, akĩringia indo iria ciothe aarĩ nacio. ²⁴ Nake Jakubu agĩtigwo arĩ o wiki, na hagĩũka mũndũ maagianire nake o nginya gũgĩthererũka. ²⁵ Na rĩrĩa mũndũ ũcio onĩre atĩ ndangĩmũhoota-rĩ, akĩmũhutia ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ, nakuo kũgũrũ kwa Jakubu gũgĩthenyũkĩra hau gĩtina-inĩ, o makĩgianaga na mũndũ ũcio. ²⁶ Na mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Reke ndĩthĩire tondũ nĩ gwathererũka."

No Jakubu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndingĩreka ũthĩĩ ũtandathimĩte."

²⁷ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, "Wĩtagwo atĩa?"

Jakubu akĩmũcookeria atĩrĩ, "Njĩtagwo Jakubu."

²⁸ Ningĩ mũndũ ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũgũcooka gwĩtwo Jakubu, no ũrĩĩtagwo Isiraeli, tondũ nĩũgianĩte na Ngai o na andũ, na ũkahootana."

²⁹ Jakubu akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndagũthaitha, njĩra rĩitwa rĩaku."

Nowe akĩmũcookeria atĩrĩ, "Ūranjũũria rĩitwa rĩakwa nĩkĩ?" Agĩcooka akĩmũrathima marĩ o hau.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jakubu agĩta handũ hau Penieli, akiuga atĩrĩ, "Tondũ nĩnyonete Ngai ũthĩũ kwa ũthĩũ, na akahonokia muoyo wakwa."

³¹ Narĩo riũa rikĩmũrathĩra akĩhĩtũka hau Penieli, na nĩathuaga nĩ ũndũ nĩathenyũkĩtwo nĩ ihĩndĩ rĩa gĩtina gĩa kũgũrũ. ³² Nĩ tondũ ũcio, nginyagia ũmũthĩ ũyũ andũ a Isiraeli matirĩĩaga

mūkiha ūrīa ūnyiitanīte na ihīndī rīa gītina gīa kūgūrū, tondū ihīndī rīa gītina gīa kūgūrū kwa Jakubu rīahutīirio hakuhī na mūkiha ūcio.

Jakubu Gūtūngana na Esaū

33 Na rīrī, Jakubu agītīira maitho, akīona Esaū agīūka arī na andū ake magana mana; nī ūndū ūcio akīgayania ciana kūrī Lea na Rakeli na kūrī ndungata iria igīrī cia andū-a-nja. ² Akīga ndungata cia andū-a-nja na ciana ciacio mbere, nake Lea na ciana ciake makīrūmīrīra, nake Rakeli na Jusufu makīrigia thuutha. ³ Nake we mwene akīmatongoria, na rīrīa aakuhīrīrie mūrū wa nyina, akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū wake thī maitho mūgwanja.

⁴ No Esaū akīhanyūka agatūnge Jakubu na akīmūnyiita, akīmūhīmbīria, akīmūmumunya. Nao makīrīranīra. ⁵ Ningī Esaū agītīira maitho akīona atumia na ciana. Akīūria Jakubu atīrī, “Andū aya mūrī nao nī a ū?”

Jakubu agīcookia atīrī, “Ici nī ciana iria Ngai aheete ndungata yaku nī ūndū wa ūtugi wake.”

⁶ Hīndī īyo ndungata icio cia andū-a-nja na ciana ciacio igīkuhīrīria na makīnamīrīra. ⁷ Lea na ciana ciake makīrūmīrīra, magīūka na makīnamīrīra. Marigīrīrio, Jusufu na Rakeli magīūka, o nao makīnamīrīra.

⁸ Esaū akīūria atīrī, “Nī kī gītūmi gīa kūdūmīra ikundi icio ndatūnga?”

Nake Jakubu agīcookia atīrī, “Nīgeetha njītīkīrīke maitho-inī maku, wee mwathi wakwa.”

⁹ No Esaū akiuga atīrī, “Mūrū wa maitū, nī ndī na indo cia kūnjigana. Ikara na icio ūrī nacio wee mwene.”

¹⁰ Jakubu akiuga atīrī, “Aca, ndagūthaitha! Angīkorwo nīnjītīkīrīkīte maitho-inī maku-rī, amūkīra kīheo gīkī kuuma kūrī nī. Nī ūndū kuona ūthiū waku no ta kuona ūthiū wa Ngai, tondū nī wanyamūkīra na gīkeno. ¹¹ Ndagūthaitha ītīkīra kīheo kīu ūreheirwo, tondū Ngai nīanjīkīte wega, na ndī na indo

cia kūnjigana.” Na tondū Jakubu nīamūringīrīrie-rī, Esaū agīciitīkīra.

¹² Ningī Esaū akīmwīra atīrī, “Nītūthi; nīngūtwarana nawe.”

¹³ No Jakubu akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa nīoī atī twana tūtū tūtīrī na hinya, na no nginya menyerere ng’ondū na ng’ombe iria irongithia. Ingītwarwo na ihenya o na mūthenya ūmwe, nyamū ciothe no ikue. ¹⁴ Nī ūndū ūcio mwathi wakwa nīathiage mbere ya ndungata yake, na nī thī o kahora kūringana na mūthiire wa ikundi ici, o na wa ciana, nginya rīrīa ngaakinya kwa mwathi wakwa kūu Seiru.”

¹⁵ Esaū akīmwīra atīrī, “No kīreke ngūtīgīre ndungata imwe ciakwa.”

Jakubu akīmūria atīrī, “Ūgwīka ūguo nīkī? Reke nī njītīkīrīke maitho-inī ma mwathi wakwa.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio Esaū akīhūdūka mūthenya o ro ūcio agīthiī arorete Seiru. ¹⁷ Nowe Jakubu, agīthiī Sukothu, kūrīa eyakīire nyūmba, na agīthondeka ciugū cia mahiū make. Nīkīo handū hau hetagwo Sukothu.

¹⁸ Thuutha wa Jakubu kuuma Padani-Aramu, agīkinya o wega itūūra-inī rīrīa inene rīa Shekemu kūu Kaanani, na akīamba hema hakuhī na itūūra rīu inene. ¹⁹ Nake akīgūra gīcunjī kīa mūgūnda na betha igana rīmwe kuuma kūrī ariū a Hamoru ithe wa Shekemu, harīa aambire hema yake. ²⁰ Agīaka kīgongona handū hau, na agīgīta Eli-Elohe-Isiraeli.

Dina na Andū na Shekemu

34 Na rīrī, mūthenya ūmwe, Dina mūrītu ūrīa Lea aaciarīire Jakubu, nīathiire gūceerera andū-a-nja a būrūri ūcio. ² Na rīrīa Shekemu mūrū wa Hamoru ūrīa Mūhivi, mūnene wa gīcigo kīu aamuonire, akīmūnyiita, agīkoma nake na hinya. ³ Na ngoro yake ikīguucīrīrio nī Dina mwarī ūcio wa Jakubu, na akīenda mūrītu ūcio na akīmwarīria wega. ⁴ Nake Shekemu akīra ithe Hamoru atīrī, “Njarīrīria harī

ithe wa mūirītu ūyū atuīke mūtumia wakwa.”

⁵ Rīrīa Jakubu aiguire atī mwarī Dina nīarīkītie gūthūkio-rī, na tondū ariū ake maarī gīthaka-inī na mahiū make, agīkira na ūhorō ūcio o nginya rīrīa mainūkire.

⁶ Hīndī ūyo Hamoru ithe wa Shekemu agīthiī kwaria na Jakubu. ⁷ Nao ariū a Jakubu nīmainūkīte kuuma mīgūnda-inī maigua ūrīa gwēkīkīte. Nao makīiyūrwo nī kīeha na mang’ūrī, tondū Shekemu nīekīte ūndū wa thoni thīnī wa Isiraeli, nī gūkoma na mwarī wa Jakubu, ūndū ūrīa ūtagīrīrwo nī gwīkwo.

⁸ No Hamoru akīmeera atīrī, “Ngoro ya mūrū wakwa Shekemu nīguucīrīrio nī mwarī wanyu. Ndamūthaitha ītikīrai amūhīkie atuīke mūtumia wake. ⁹ Rekei tūhikanagie; mūtūheage airītu anyu na inyuī tūkāmūheaga airītu aitū. ¹⁰ Inyuī no mūtūre hamwe na ithuī; būrūri ūyū gūtīrī handū mūrīgīrīrio. Tūūrai kuo, mwonjorithagie kuo, na mwīgīre na indo ciaguo.”

¹¹ Ningī Shekemu akīra ithe wa Dina na ariū a ithe atīrī, “Rekei nītīkīrīke maitho-inī manyu na nīngūmūhe o kīrīa gīothe mūngīnjītia. ¹² Nītīai rūracio rwa mūhiki na kīheo kīrīa ingīrehe, o mūigana ūrīa mūngīenda, na nīngūrīha o kīrīa gīothe mūngīnjītia. No ndamūthaitha mūūhe mūrītu ūyū atuīke mūtumia wakwa.”

¹³ Na tondū mwarī wa nyina Dina nīarīkītie gūthūkio-rī, ariū a Jakubu rīrīa maaragia na Shekemu na ithe Hamoru, magīcookia ūhorō ūcio na njīra ya maheeni. ¹⁴ Makīmeera atīrī, “Tūtingīka ūndū ta ūcio; tūtingīheana mwarī witū kūrī mūdū ūtarī mūruu. Ūndū ūcio no ūtuīke wa gūtūnyararithia. ¹⁵ Tūkūmwītīkīria tondū wa gītūmi o kīmwe tu; inyuī mūtūke ta ithuī na ūndū wa kūrūithia arūme anyu othe. ¹⁶ Hīndī ūyo nīmūrīhikagie airītu aitū na nītūrīhikagie airītu anyu. Nītūgūtūūrania na inyuī na tūtūke andū amwe. ¹⁷ No angīkorwo mūtīgītīkīra kūrūa-rī, tūkuoya mwarī witū twīthīre.”

¹⁸ Ūhorō ūcio ūkīoneka ūrī mwega nī

Hamoru na mūrīū Shekemu. ¹⁹ Tondū nīwe warī mūtīe mūno kūrī andū othe a nyūmba ya ithe, mwanake ūcio ndaateire ihinda rīa gwīka ūrīa moigire, tondū nīakenetio nī mwarī wa Jakubu.

²⁰ Nī ūndū ūcio Hamoru na mūrīū Shekemu magīthī kīhingo-inī gīa itūūra rīa inene makaarie na andū ao a itūūra rīu. ²¹ Nao makiuga atīrī, “Andū aya nī arata aitū; rekei matūre būrūri-inī witū na monjorithagie kuo; būrūri ūyū nī mūnene wa kūmaigana. Ithuī no tūhīkie airītu ao, nao no mahīkie airītu aitū.

²² No andū acio mangītīkīra gūtūūrania na ithuī ta rūrīrī rūmwe angīkorwo arūme aitū othe nīmekūrūa, o ta ūrīa o marūite. ²³ Githī mahiū mao, na indo ciao ciothe, o na nyamū iria ingī ciao ciothe itīgūtūika ciitū? Nī ūndū ūcio rekei tūmetīkīre, na nī megūtūūrania na ithuī.”

²⁴ Arūme arīa othe maathīte kīhingo-inī gīa itūūra rīu inene magītīkīria na Hamoru na mūrīū Shekemu, na arūme othe a itūūra rīu makīrūa.

²⁵ Thuutha wa mīthenya ītatū, hīndī ūrīa othe maarī na ruo ariū eerī a Jakubu, Simeoni na Lawi, ariū a nyina na Dina, makīoya hiū ciao cia njora magītharīkīra itūūra rīu hīndī ūrīa rītekūūaga makīūraga arūme othe. ²⁶ Ningī makīūraga Hamoru na mūrīū Shekemu na rūhūi rwa njora, na makīrūta Dina nyūmba-inī ya Shekemu, magīthīra.

²⁷ Ariū arīa angī a Jakubu magīkinya kūu ciimba ciarī, na magītīahīra indo cia itūūra rīu mwarī wa ithe wao aathūkīrio. ²⁸ Nao magītaha ndūūru cia mbūri na cia ng’ombe na ndigiri, na indo iria ingī ciao ciothe iria ciarī itūūra-inī rīu inene, na iria ciarī mīgūnda-inī.

²⁹ Na magīkuua ūtonga wothe wa itūūra, na atumia othe na ciana, magītaha indo ciothe iria ciarī nyūmba-inī icio.

³⁰ Nake Jakubu akīra Simeoni na Lawi atīrī, “Nīmwandehera thīna nī ūndū wa gūtūma menwo nī Akaanani na Aperizi,

^a 20 Kīhingo-inī gīa itūūra nīho athuuri maacemanagia.

andũ arĩa matũũraga bũrũri ũyũ. Ithuĩ tũrĩ anini tũgĩtarwo, na mangĩnyiitana manjũkĩrĩre na matharĩkĩre-rĩ, nĩ na nyũmba yakwa no tũniinwo.”

³¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩkũraagĩrĩre atue mwarĩ wa maitũ ta mũmaraya?”

Jakubu Gũcooka Betheli

35 Thuutha wa ũguo Ngai akĩira Jakubu atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ Betheli ũgatũũre kuo, na wakĩre Ngai kĩgongona kuo, o we ũrĩa wakuumĩrĩre rĩrĩa woragĩra mũrũ wa nyũkwa Esaũ.”

² Nĩ ũndũ ũcio Jakubu akĩira andũ a nyũmba yake, na arĩa othe maarĩ nao, atĩrĩ, “Eheriai ngai cia mĩhianano iria mũrĩ nacio, na mwĩtherie inyuĩ ene, na mwĩkĩre nguo ingĩ. ³ Mũcooke mũũkĩre, mũreke tũthĩ twambate Betheli, ngaakĩre Ngai kĩgongona kuo, ũrĩa wanjĩtikire mũthenya ũrĩa ndaari thĩina-inĩ, na ũrĩa ũkoretwo na nĩ kũrĩa guothe ndanathiĩ.” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩnengera Jakubu ngai cia mĩhianano iria maarĩ nacio, na irengeeri iria ciarĩ matũ mao,^a nake Jakubu agĩcithika gĩtina-inĩ kĩa mũgandi kũu Shekemu. ⁵ Nao makiumagara, magĩthĩira, namo matũũra marĩa maamathiũrũrũkĩrie makĩnyiitwo nĩ guoya wa Ngai, nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe wamaingatithirie.

⁶ Jakubu na andũ arĩa othe aarĩ nao magĩkinya Luzu (na nĩkuo Betheli), bũrũri-inĩ wa Kaanani. ⁷ Agĩaka kĩgongona kũu, na agĩta handũ hau Eli-Betheli, tondũ hau nĩho Ngai aamwĩguũrĩrie rĩrĩa ooragĩra mũrũ wa nyina.

⁸ Nake Debora mũreri wa Rebeka agĩkua na agĩthikwo gĩtina-inĩ kĩa mũgandi mũhuro wa Betheli. Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩitwo Aloni-Bakuthu.

⁹ Thuutha wa Jakubu gũcooka kuuma Padani-Aramu, Ngai akĩmuumĩrĩra rĩngĩ na akĩmũrathima. ¹⁰ Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩitwa rĩaku nĩ Jakubu, no ndũgũcooka

gwĩtwo Jakubu rĩngĩ; ũrĩitagwo Isiraeli.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩra Isiraeli.

¹¹ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai Mwene-Hinya-Wothe; ciaranai na mũingĩhe. Rũrĩrĩ na gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ nĩkoima harĩwe, na athamaki nĩmakoma mwĩrĩ-inĩ waku. ¹² Bũrũri ũrĩa nĩ ndaheire Iburahĩmu na Isaaka, o nawe nĩngakũhe guo, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku.” ¹³ Hĩndĩ ĩyo Ngai akĩambata akĩmweherera kuuma handũ hau aamwaragĩria.

¹⁴ Jakubu akĩhaanda gĩtugĩ kĩa ihiga handũ hau Ngai aarĩtie nake, agĩgĩtĩrĩria ndibei; agĩcooka agĩgĩtĩrĩria maguta. ¹⁵ Jakubu agĩta handũ hau Ngai aamwarĩrie Betheli.

Gĩkuũ kĩa Rakeli na kĩa Isaaka

¹⁶ Thuutha ũcio Jakubu na andũ ake makiuma Betheli magĩthĩ na mbere na rũgendo. Na matigairie hanini makinye Efiratha-rĩ, Rakeli akĩambĩrĩria kũrũmwo na agĩkorwo arĩ na thĩina mũingĩ mũno. ¹⁷ Na tondũ aarĩ na thĩina mũingĩ mũno wa gũciara, mũmũciarithia akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, tondũ ũrĩ na kahĩ kangĩ.” ¹⁸ Na atanatũkana, tondũ nĩ gũkua aakuaga, agĩtua kahĩ kau Beni-Oni. No ithe agĩgatua Benjamini.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Rakeli agĩkua na agĩthikwo mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Efiratha (na nokuo Bethlehemu.) ²⁰ Jakubu akĩhaanda gĩtugĩ igũrũ rĩa mbĩrĩra yake, na nginya ũmũthĩ ũyũ gĩtugĩ kũu nĩkĩo kĩonanagia mbĩrĩra ya Rakeli.

²¹ Isiraeli agĩthĩ o na mbere na rũgendo na akĩamba hema yake mwena ũrĩa ũngĩ wa Migidali-Ederi. ²² Hĩndĩ ĩyo Isiraeli aatũũraga bũrũri ũcio-rĩ, Rubeni agĩthĩ, agĩkoma na Biliha, thuriya ya ithe, nake Isiraeli akĩgua ũhoro ũcio.

Jakubu aarĩ na ariũ ikũmi na eerĩ:

²³ Ariũ a Lea maarĩ:

Rubeni irigithathi rĩa Jakubu, na Simeoni, na Lawi, na Juda, na Isakaru, na Zebuluni.

^a4 Irengeeri cia matũ ciahũthagĩrwo irĩ ta njĩra ya kũgĩtira mũndũ.

²⁴ Ariũ a Rakeli maarĩ:

Jusufu na Benjamini.

²⁵ Ariũ a Biliha ndungata ya mũirĩtu

ya Rakeli maarĩ:

Dani na Nafitali.

²⁶ Ariũ a Zilipa ndungata ya mũirĩtu

ya Lea maarĩ:

Gadi na Asheri.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Jakubu, ariũ aaciarĩrwo arĩ kũu Padani-Aramu.

²⁷ Na Jakubu agĩkinya mũciĩ kũrĩ ithe Isaaka kũu Mamure, hakuhĩ na Kiriathu-Ariba (nĩkuo Hebironi), kũrĩa Iburahĩmu na Isaaka maatũũrite. ²⁸ Isaaka aatũũrire muoyo mĩaka igana na mĩrongo ĩnana. ²⁹ Agĩcooka agĩtuĩkana agĩkua na agĩthikwo hamwe na andũ ao ariũ maakuĩte, arĩ mũkũrũ na arĩ na mĩaka mũingĩ. Nao ariũ ake Esaũ na Jakubu makĩmũthika.

Njiaro cia Esaũ

36 Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ (na nowe Edomu).

² Esaũ ahikirie atumia ake kuuma kũrĩ andũ-a-nja a Kaanani: Ada aarĩ mwarĩ wa Eloni ũrĩa Mũhiti, na Oholibama mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ wa Zibeoni ũrĩa Mũhivi, ³ o na ningĩ Basemathu ũrĩa warĩ mwarĩ wa Ishumaeli na mwarĩ wa nyina na Nebaiothu.

⁴ Ada agĩciarĩra Esaũ Elifazu, na Basemathu agĩciara Reueli, ⁵ nake Oholibama agĩciara Jeushu, na Jalamu na Kora. Acio nĩo maarĩ ariũ a Esaũ, ariũ aaciarĩrwo kũu Kaanani.

⁶ Na rĩrĩ, Esaũ akĩoya atumia ake na ariũ ake na airĩtu ake na andũ othe a nyũmba yake, o na mahiũ make na nyamũ iria ingĩ ciake, na indo ciothe iria aagĩte nacio kũu Kaanani, na agĩthiĩ bũrũri waraihanĩrĩrie na mũrũ wa nyina Jakubu. ⁷ Indo ciao ciarĩ nyingĩ mũno ũndũ matangĩahotire gũikarania hamwe; bũrũri ũrĩa maatũũraga ndũngĩahotire kũmaigana eerĩ nĩ

ũndũ wa mahiũ mao. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Esaũ (na nowe Edomu) agĩthiĩ gũtũũra bũrũri wa irĩma wa Seiru.

⁹ Ũyũ nĩguo ũhoru wa Esaũ ithe wa andũ a Edomu kũu bũrũri-inĩ wa irĩma wa Seiru.

¹⁰ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a

Esaũ:

nĩ Elifazu, mũrũ wa Ada

mũtumia wa Esaũ, na Reueli,

mũrũ wa Basemathu mũtumia

wa Esaũ.

¹¹ Ariũ a Elifazu nĩ aya:

nĩ Temani, na Omari, na Zefo,

na Gatamu, na Kenazu.

¹² Elifazu mũrũ wa Esaũ o nake nĩ aarĩ na thuriya yetagwo Timina, ĩrĩa yamũciarĩre Amaleki. Acio nĩo maarĩ ariũ a mũrũ wa Ada mũtumia wa Esaũ.

¹³ Ariũ a Reueli nĩ aya:

nĩ Nahathu, na Zera, na Shama,

na Miza. Acio nĩo maarĩ ariũ a

mũrũ wa Basemathu mũtumia

wa Esaũ.

¹⁴ Ariũ a Esaũ ariũ aaciarĩrwo nĩ

Oholibama mũtumia wake

mwarĩ wa Ana ũrĩa warĩ mwarĩ

wa Zibeoni:

nĩ Jeushu, na Jalamu, na Kora.

¹⁵ Nao aya nĩo maarĩ anene thĩinĩ wa njiaro cia Esaũ:

Ariũ a Elifazu irigithathi rĩa Esaũ:

Anene maarĩ Temani, na Omari,

na Zefo, na Kenazu, ¹⁶ na Kora,

na Gatamu, na Amaleki. Acio

nĩo anene ariũ Elifazu aaciarĩrie

kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa

Ada.

¹⁷ Ariũ a Reueli mũrũ wa Esaũ:

Anene maarĩ Nahathu, na Zera,

na Shama, na Miza. Aya nĩo

anene ariũ Reueli aaciarĩrie

kũu Edomu; maarĩ a mũrũ wa

Basemathu mũtumia wa Esaũ.

¹⁸ Ariũ a Oholibama mũtumia wa

Esaũ:

Anene maarĩ Jeushu, na Jalamu,

na Kora. Aya nĩ anene arĩa
maaciarirwo nĩ Oholibama
mũtumia wa Esaũ mwarĩ wa
Ana.

¹⁹ Aya nĩ maarĩ ariũ a Esaũ (na nowe
Edomu), na acio nĩ maarĩ anene ao.

²⁰ Aya nĩ maarĩ ariũ a Seiru ũrĩa
Mũhori arĩa maatũũraga bũrũri ũcio:

Lotani, na Shobali, na Zibeoni,
na Ana, ²¹ na Dishoni, na Ezeri,
na Dishani. Ariũ acio a Seiru
nĩ maarĩ anene a Ahori kũu
Edomu.

²² Ariũ a Lotani maarĩ:
Hori, na Homani. Timina aarĩ
mwarĩ wa nyina na Lotani.

²³ Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na
Ebali, na Shefo, na Onamu.

²⁴ Ariũ a Zibeoni maarĩ:
Aia, na Ana. Ũyũ nĩwe Ana ũrĩa
wonire ithima cia maaĩ mahiũ
werũ-inĩ rĩrĩa arĩithagia ndigiri
cia ithe Zibeoni.

²⁵ Ciana cia Ana ciarĩ:
Dishoni, na Oholibama mwarĩ
wa Ana.

²⁶ Ariũ a Dishoni maarĩ:
Hemudani, na Eshibani, na
Itharani, na Cherani.

²⁷ Ariũ a Ezeri maarĩ:
Bilihani, na Zaavani, na Akani.

²⁸ Ariũ a Dishani maarĩ
Uzu, na Arani.

²⁹ Aya nĩ maarĩ anene a Ahori:
nĩ Lotani, na Shobali, na
Zibeoni, na Ana, ³⁰ na Dishoni,
na Ezeri, na Dishani. Acio nĩ
maarĩ anene a Ahori, kũringana
na ikundi ciao kũu bũrũri wa
Seiru.

Aathani a Edomu

³¹ Aya nĩ maarĩ athamaki arĩa
maathamakaga Edomu o mbere ya
Isiraeli gũtanagĩa na mũthamaki o na
ũmwe:

³² Bela mũrũ wa Beori nĩwe

watuĩkire mũthamaki wa
Edomu. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Dinihaba.

³³ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mũrũ
wa Zera wa kuuma Bozira
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

³⁴ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu
wa kuuma bũrũri wa Atemani
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

³⁵ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi
mũrũ wa Bedadi, ũrĩa
wahootire Midiani kũu bũrũri
wa Moabi, agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Avithu.

³⁶ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala
wa kuuma Masereka agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

³⁷ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa
kuuma Rehobothu, kũu gũkuhĩ
na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

³⁸ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani
mũrũ wa Akibori agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

³⁹ Rĩrĩa Baali-Hanani mũrũ wa
Akibori aakuire, Hadadi
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Pau, na mũtumia wake
eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa
Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa
Mezahabu.

⁴⁰ Aya nĩ maarĩ anene kuuma kũrĩ
njiaro cia Esaũ, kũringana na marĩitwa
mao, na mĩhĩrĩga, na ng'ongo ciao:
Timina, na Aliva, na Jethethu, ⁴¹ na
Oholibama, na Ela, na Pinoni, ⁴² na
Kenazu, na Temani, na Mibizaru,
⁴³ na Magidieli, na Iramu. Acio nĩ
maarĩ anene a Edomu, kũringana
na kũrĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũrĩa
watuĩkĩte wao.

Esaũ ũcio nĩwe warĩ ithe wa andũ a
Edomu.

37 Jakubu nīatūūrire būrūri-inī ūrīa ithe aakarīte, nīguo būrūri wa Kaanani.

² Ūyū nīguo ūhoru wa Jakubu.

Jusufu arī mwanake mūnini wa mīaka ikūmi na mūgwanja aarīthagia mbūri marī na ariū a ithe, na ariū a Biliha, na ariū a Zilipa, atumia a ithe, nake agītwarīra ithe wao ūhoru mūūru ūkonī ariū a ithe.

³ Na rīrī, Isiraeli nīendeete Jusufu gūkīra ariū arīa angī ake othe, tondū aamūciarire arī mūkūrū; na nīamūtumithīrie kanjū ya goro ng’emie wega mūno. ⁴ Na rīrīa ariū a ithe moonire atī ithe nīamwendete kūmakīra-rī, makīmūmena na matingīamwarīrie kiugo o na kīmwe kīega.

⁵ Ūtukū ūmwe Jusufu nīarootire kīroto, na rīrīa eerire ariū a ithe ūhoru wakīo, makīmūmena makīria. ⁶ Akīmeera atīrī, “Thikīrīriai ūhoru wa kīroto gīkī ndootete: ⁷ Tūrohaga itīia cia ngano tūrī mūgūnda-inī, na o rīmwe gītīia gīakwa kīrehaanda na igūrū, nacio itīia cianyu irathiūrūrūkīria gīakwa, na irakīnamīrīra.”

⁸ Ariū a ithe makīmūūria atīrī, “Anga nīūrenda gūtūthamakīra? Anga ti-itherū nīūgatwatha?” Nao magīkīrīrīria kūmūmena nī ūndū wa kīroto kīu gīake, na nī ūndū wa ciuge ciake.

⁹ Nīngī Jusufu akīroota kīroto kīngī, na akīra ariū a ithe ūhoru wakīo. Akīmeera atīrī, “Thikīrīriai, nīndīrarootire kīroto kīngī, na ihinda rīrī, ndīrarootire rīūa, na mweri, na njata ikūmi na īmwe ikīnyinamīrīra.”

¹⁰ Rīrīa eerire ithe o na ariū a ithe ūhoru ūcio, ithe akīmūkūma, akīmūūria atīrī, “Nī kīroto kīa mūthemba ūrīkū kīu ūrotete? Anga nyūkwa, na nī, na ariū a thoguo nītūgooka, na tūinamīrīre thī mbere yaku?” ¹¹ Ariū a ithe nīmamūguīrīre ūiru, no ithe agīikara agīiciiragia ūhoru wa irooto icio.

¹² Na rīrī, ariū a ithe nīmathiite kūrīithia mbūri cia ithe wao gūkuhī na Shekemu, ¹³ nake Isiraeli akīra Jusufu atīrī, “O ta ūrīa ūūī, ariū a thoguo nīmararīithia mbūri gūkuhī na Shekemu. Ūka, nīngūgūtūma kūrī o.”

Nake akīmūcookeria, akīmūwīra atīrī, “Ūguo noguo.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio Isiraeli akīmūwīra atīrī, “Thī ūkarore kana ariū a thoguo marī o ho o wega, o ūndū ūmwe na mbūri, na ūnjookerie ūhoru.” Nake akīmūtūma kuuma Gītumba-inī kīa Hebironi.

Rīrīa Jusufu aakinyire Shekemu, ¹⁵ mūndū ūmwe akīmuona akīūrūūra mīgūnda-inī, akīmūūria atīrī, “Nī kī ūracaria?”

¹⁶ Nake Jusufu agīcookia atīrī, “Nī ariū a baba ndīracaria. No ūnjūre kūrīa mararīithia mbūri ciao?”

¹⁷ Mūndū ūcio akīmūcookeria atīrī, “Nīmoimīte gūkū. Ndīraigūre makiuga atīrī, ‘Rekei tūtūhī Dothani.’”

Nī ūndū ūcio Jusufu akīrūmīrīra ariū a ithe, na akīmākora hakuhī na Dothani. ¹⁸ No makīmuona arī haraaya, na ataanakinya harīa maarī, magīciirīra kūmūūraga.

¹⁹ Makīrāna atīrī, “Mūroti ūrīa nīokīte!

²⁰ Ūkai; rekei tūmūūrage na tūmūikie irima rīmwe rīa maya, na tuuge atī nī nyamū njūru īmūrīte. Nītūkīone ūrīa irooto icio ciake ikaahinga.”

²¹ No rīrīa Rubeni aigūre ūguo, akīgeria kūhonokia Jusufu kuuma moko-inī mao. Akiuga atīrī, “Rekei tūtige kūmūūraga. ²² Mūtigaite thakame. Mūikie irima-inī rīrī rī gūkū werū-inī, no mūtikamwīke ūūru.” Rubeni oigaga ūguo nīgeetha amūhonokie kuuma kūrī o, nīguo amūcookie kūrī ithe.

²³ Na rīrīa Jusufu aakinyire harī ariū a ithe, makīmūruta kanjū yake īrīa eekīrīte, o īrīa yarī ya goro na ng’emie wega mūno. ²⁴ Makīmūnyiita, makīmūikia irima rīu. Na rīrī, irima rīu rīarī rīūmū; rītiarī na maaī.

²⁵ Magīcooka magīikara thī kūrīa irio

ciao, magĩtiira maitho makĩona gĩkundi kĩnene kĩa Aishumaeli gĩgĩũka kiumĩte Gileadi. Ngamĩira ciao ciakuuithĩtio mahuti manungi wega, na ũbani, na ũũkĩ-wa-ngoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na maikũrũkĩte mathiĩ matware indo icio Misiri.

²⁶ Juda akĩira ariũ a ithe atĩrĩ, “Nĩ uumithio ũrĩkũ tũkuona tũngĩũraga mũrũ wa ithe witũ na tũhithe gĩkuũ gĩake?” ²⁷ Rekei tũmwenderie Aishumaeli aya, no tũtikamwĩke ũũru na moko maitũ, tondũ ũyũ nĩ mũrũ wa ithe witũ, tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame o ĩmwe.” Nao ariũ a ithe magĩtikĩra.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa onjorithia acio Amidiani maahĩtũkagĩra hau, ariũ a ithe makĩruta Jusufu irima, na makĩmwendia cekerĩ mĩrongo ĩĩrĩ cia betha^a kũrĩ Aishumaeli acio, nao makĩmũtwara Misiri.

²⁹ Rĩrĩa Rubeni aacookire irima-inĩ na akĩona atĩ Jusufu ndaarĩ ho, agĩtembũranga nguo ciake. ³⁰ Agĩcooka kũrĩ ariũ a ithe akĩmeera atĩrĩ, “Kamwana kariĩ gatiĩ ho! Nĩ ngwĩka atĩa?”

³¹ Nao makĩoya kanjũ ya Jusufu, magĩthĩnja mbũri na magĩtobokia kanjũ ĩyo thĩĩnĩ wa thakame ĩyo. ³² Magĩcooka makĩoya kanjũ ĩyo yagemetio, makĩmĩtwarĩra ithe wao makĩmwĩra atĩrĩ, “Kanjũ ĩno nĩ kũmĩona tũramĩonire. Mĩrore wega wone kana hihĩ nĩ kanjũ ĩrĩa ya mũrũguo.”

³³ Nake akĩmĩmenya, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kanjũ ya mũrũ wakwa! Nyamũ njũru nĩimũrĩte. Ti-itherũ Jusufu nĩarĩkĩtie kũũragwo, agatambuuro icunji.”

³⁴ Ningĩ Jakubu agĩtembũranga nguo ciake, agĩkĩra nguo ya ikũnia, na agĩcakaĩra mũriũ matukũ maingi.

³⁵ Ariũ ake othe na airĩtu ake magĩũka kũmũhooreria, no akĩrega kũhoorerio, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ngathĩĩ mbĩrĩra kũrĩ mũrũ wakwa ngĩrĩraga.” Nĩ ũndũ ũcio ithe agĩthĩĩ na mbere kũmũrĩrĩa.

³⁶ Nao Amidiani acio makĩendia^b Jusufu kũu Misiri kũrĩ Potifaru, ũmwe wa anene a Firaũni, nake aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arangĩri a Firaũni.

Juda na Tamaru

38 Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, Juda agĩtiga ariũ a ithe agĩkũrũka agĩthĩĩ gũikara na mũndũ wa Adulamu wetagwo Hira.

² Juda arĩ kũu agĩcemanĩa na mwarĩ wa Mũkaanani wetagwo Shua. Akĩmũhikia na agĩkoma nake; ³ nake akĩgĩa nda na agĩciara kahĩĩ, gagĩtuuo Eri. ⁴ Akĩgĩa nda ĩngĩ, agĩciara kahĩĩ kangĩ gagĩtuuo Onani. ⁵ O na ningĩ agĩciara kahĩĩ kangĩ, agĩgatua Shela. Aagaciariĩre kũu Chezibu.

⁶ Maagimara Juda akĩgũrĩra Eri ũrĩa warĩ irigithathi rĩake, mũtumia wetagwo Tamaru. ⁷ No Eri, irigithathi rĩa Juda, aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga.

⁸ Nake Juda akĩira Onani atĩrĩ, “Koma na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa, ũmũhingĩrie ũrĩa wagĩrĩrwo nĩkũmwĩka ũrĩ mũrũ wa nyina na mũthuri wake, nĩguo ũciarĩre mũrũ wa nyũkwa rũciaro.” ⁹ Nake Onani nĩamenyaga atĩ rũciaro rũu rũtigatuĩka rwake; nĩ ũndũ ũcio o akoma na mũtumia wa mũrũ wa nyina, agaita mbeũ ya ũciari thĩ, nĩguo ndagaciariĩre mũrũ wa nyina rũciaro. ¹⁰ ũndũ ũcio eekire warĩ mũũru maitho-inĩ ma Jehova; nĩ ũndũ ũcio o nake akĩũragwo nĩ Jehova.

¹¹ Juda akĩira Tamaru mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Thĩĩ ũtũũre ũrĩ wa ndigwa gwa thoguo mũciĩ nginya mũrũ wakwa Shela agimare.” Tondũ eeciiririe atĩrĩ, “O nake Shela ahota gũkua ta ariũ a nyina.” Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthĩĩ gũtũũra mũciĩ gwa ithe.

¹² Thuutha wa ihinda iriia, mũtumia wa Juda, mwarĩ wa Shua, agĩkua. Na kahinda ka macakaya gaathira na Juda athirwo nĩ kĩa, akĩambata agĩthĩĩ Timina kũrĩ andũ arĩa meenjaga ng’ondũ

^a28 nĩ ta giramu 220.

^b36 Wonjoria wa kwendia ngombo nĩwekĩrĩrwo mũno nĩ andũ arĩa maatũũraga werũ-inĩ.

ciake guoya, na agĩthĩĩ hamwe na mūrata wake, Hira wa Adulamu.

¹³ Na rĩrĩa Tamaru eerirwo atĩrĩ, “Ithe wa mũthuuriguo erekeire Timina kwenja ng’ondũ ciake guoya,” ¹⁴ akĩruta nguo ciake cia mūtumia wa ndigwa, akĩhumbĩra na taama nginya ũthiũ nĩguo ndakae kũmenyeka, agũikara thĩ itoonyero-inĩ rĩa Enaimu, rĩrĩa rĩarĩ njĩra-inĩ ya gũthiĩ Timina. Nĩgũkorwo nĩonire atĩ, o na gũtuĩka Shela aarĩ mũndũ mũgima, Juda ndaheanĩte Tamaru kũrĩ we atuĩke mūtumia wake.

¹⁵ Rĩrĩa Juda aamuonire-rĩ, agĩciirira atĩ Tamaru aarĩ mũmaraya^a tondũ nĩehumbĩrite ũthiũ. ¹⁶ Na tondũ ndooĩ atĩ aarĩ mūtumia wa mũriũ, agĩthĩĩ harĩ we mũkĩra-inĩ wa njĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, itĩkĩra ngome nawe.”

Mūtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Na nĩ kĩĩ ũkũũhe nĩguo ngome nawe?”

¹⁷ Juda akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩngũgũtũmĩra koori kuuma rũũru-inĩ rwakwa.”

Mūtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũkũndigĩra kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra kĩĩranĩro gĩaku nginya rĩrĩa ũgaakaneana?”

¹⁸ Juda akĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda ngũtigĩre kĩĩ gĩa kũrũgamĩrĩra?”

Mūtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndigĩra gĩcũhĩ kĩa rũũri rwaku na rũrigi rwakĩo, o na rũthanju rũu rũrĩ guoko-inĩ gwaku.” Nĩ ũndũ ũcio Juda agĩtigĩra mūtumia ũcio indo icio na agĩkoma nake; na Tamaru akĩgĩa nda yake. ¹⁹ Mūtumia ũcio aarĩkia gwĩthiĩra, akĩaũra taama wake, akĩhumba nguo ciake cia mūtumia wa ndigwa rĩngĩ.

²⁰ Rĩrĩa Juda atũmire mūratawe ũcio wa kũu Adulamu na koori nĩgeetha acookerio indo icio cia kũrũgamĩrĩra kuuma kũrĩ mūtumia ũcio-rĩ, ndaamuonire. ²¹ Nake akĩũria andũ arĩa maatũũraga kũu atĩrĩ, “Arĩ ha mũmaraya

ũrĩa ũraarĩ haha mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthiĩ Enaimu?”

Na magĩcookia atĩrĩ, “Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.”

²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka kũrĩ Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩĩ ndinamuona. Hamwe na ũguo-rĩ, andũ arĩa matũũraga hau moigire atĩrĩ, ‘Haha hatirĩ hakorwo na mũmaraya.’”

²³ Nake Juda akiuga atĩrĩ, “Nĩakĩrekwo aikare na kĩrĩa arĩ nakĩo, kana tũtuĩke a gũthekererwo. Ningĩ-rĩ, nĩngũmũtũmĩre koori gaka, no ndũnamuona.”

²⁴ Thuutha wa mĩeri itatũ, Juda akĩrwo atĩrĩ, “Tamaru mūtumia wa mũrũguo nĩehĩtie, akahũũra ũmaraya, na nĩ ũndũ ũcio arĩ na nda.”

Juda akiuga atĩrĩ, “Mumiei mũmũrehe, acinwo akue!”

²⁵ Na rĩrĩa oimagio-rĩ, agĩtũma ndũmĩrĩri kũrĩ ithe wa mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ na nda ya mũndũ ũrĩa mwene indo ici.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ta rora kana no ũmenye nũũ mwene gĩcũhĩ gĩkĩ kĩ na mũhũũri, na rũrigi rũrũ, o na rũthanju rũrũ.”

²⁶ Juda agĩcimenya, na akiuga atĩrĩ, “Mūtumia ũyũ nĩ mũthingu kũngĩra; ekĩte ũguo nĩgũkorwo ndiamũheanire kũrĩ mũrũ wakwa Shela.” Juda ndaacookire gũkoma nake rĩngĩ.

²⁷ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩakinyire rĩa gũciara-rĩ, kwarĩ na tũhĩ twĩrĩ twa mahatha nda yake. ²⁸ Na rĩrĩa aaciara-rĩ, kamwe gatuo gagĩcomora guoko; nake mũmũciarithia akĩoya uthi mũtune, akĩwoherera guoko-inĩ gwako, na akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe woima mbere.” ²⁹ No rĩrĩa aacookirie guoko na thĩinĩ, mũrũ wa nyina akiuma, nake mũciarithania akiuga atĩrĩ, “Githĩ nĩguo weturĩra njĩra!” Nake agĩtũuo Perezũ.^b

³⁰ Nake mũrũ wa nyina ũrĩa warĩ na uthi mũtune guoko-inĩ gwake akiuma, nake agĩtũuo Zera.

^a15 Maraya maya maahũthagĩrwo mahooero-inĩ ma matukũ ma tene, na maakonainie na ngai ya ũciari.

^b29 Perezũ aarĩ ũmwe wa maithe ma tene ma Daudi.

39 Na rîrî, Jusufu nîaikûrûkirio o nginya bûrûri wa Misiri. Nike Potifaru, Mûmisiri ûmwe wa anene a Firaûni, na mûrûgamîrîri wa arangîri a Firaûni, akîmûgûra kuuma kûrî Aishumaeli arîa maamûtwarîte kûu.

² Nike Jehova aarî hamwe na Jusufu, nake akîgaacîra, na agîtûûra nyûmba-inî ya Mûmisiri ûcio mwathi wake. ³ Na rîrîa mwathi wake onire atî Jehova aarî hamwe nake, na atî Jehova nîatûmîte Jusufu agaacîre maûndû-inî mothe marîa ekaga-rî, ⁴ Jusufu agîtîkîrîka maitho-inî make na agîtûika wa kûmûtungatîra. Potifaru akîmûtua mûrori wa nyûmba yake na akîmwîhokera ûmenyereri wa kîrîa gîothe aarî nakîo. ⁵ Kuuma hîndî îrîa aamûtuire mûrori wa nyûmba yake na kîrîa gîothe aarî nakîo, Jehova akîrathima nyûmba ya Mûmisiri ûcio nî ûndû wa Jusufu. Kîrathimo kîa Jehova kîarî igûrû wa indo ciothe cia Potifaru, iria ciarî nyûmba o na iria ciarî mûgûnda. ⁶ Nî ûndû ûcio agîtigîra Jusufu indo ciothe iria aarî nacio acimenyagîrîre; rîrîa rîothe Jusufu aarî mûrûgamîrîri-rî, Potifaru ndarûmbûyanagia na kîndû o nakî tîga o irio iria aarîaga.^a

Na rîrî, Jusufu aarî mûthaka na wa mwîrî mwega, ⁷ na thuutha wa ihinda, mûtumia wa mwathi wake akîmwîrîrîa, akîmwîra atîrî, “Ûka ûkome na nîi!”

⁸ No Jusufu akîrega. Akîmwîra atîrî, “Nîi ndî mûrori-rî, mwathi wakwa ndarûmbûyanagia na kîndû o nakî kîa nyûmba, indo iria ciothe arî nacio nîanjîhokeire ndîcimenyagîrîre. ⁹ Gûtîrî mûndû ûngî mûnene nyûmba îno ûngîrîte. Mwathi wakwa ndangîrîrîrie kîndû o nakî, tîga wee wiki, tondû ûrî mûtumia wake. Ndaakîhota atîa gwîka ûndû ta ûyû wa waganu njîhîrie Ngai?”

¹⁰ Na o na gûtûika nîaringagîrîria Jusufu mûthenya o mûthenya akome nake-rî,

Jusufu nîaregire gûkoma nake o na kana gûkorwo hamwe nake.

¹¹ No mûthenya ûmwe Jusufu nîaingîrîre nyûmba kûruta wîra wake, na gûtîarî ndungata o na îmwe ya nyûmba yarî kûu thîinî. ¹² Mûtumia ûcio akînyiita nguo ya Jusufu, akîmwîra atîrî, “Ûka ûkome na nîi!” No Jusufu agîtîga nguo yake guoko-inî kwa mûtumia ûcio, akiuma nyûmba akîûra.

¹³ Na rîrîa mûtumia ûcio onire atî Jusufu nîatîga nguo yake guoko-inî gwake na oora-rî, ¹⁴ agîta ndungata cia nyûmba yake, agîcîra atîrî, “Ta kîonei Mûhibirania ûyû aarehirwo kûrî ithuî nîgeetha atûnyarare! Egûûkîte haha nîguo akome na nîi, na nîi ndakaya. ¹⁵ Na rîrîa aigua ngîkaya ndeithio, aatîga nguo yake haha, oima nyûmba na oora.”

¹⁶ Nike agîkara na nguo îyo nginya rîrîa mwathi wa Jusufu aainûkire. ¹⁷ Nike mûtumia ûcio akîmûhe rûgano rûu, akîmwîra atîrî, “Ngombo îrîa ya Mûhibirania, îrîa watûreheire îgûûkîte kûrî nîi kûnyarara. ¹⁸ No rîrîa njugire mbu ndeithio, yatîga nguo îno harî nîi, yoima nyûmba na yora.”

¹⁹ Rîrîa mwathi wa Jusufu aiguire rûgano rûu aaheirwo nî mûtumia wake, rîrîa aamwîrîre, “Ûguo nîguo ngombo yaku înjîkire,” agîcinwo nî marakara. ²⁰ Nike mwathi wa Jusufu akînyiita Jusufu akîmûikia njeera, kûndû kûrîa gwaikagio andû arîa oohe a mûthamaki.

No hîndî îyo Jusufu aarî kûu njeera-rî, ²¹ Jehova aarî hamwe nake; akîmûtuga na agîtûma etîkîrîke maitho-inî ma mûnene wa njeera. ²² Nî ûndû ûcio mûnene wa njeera agîtua Jusufu mûrori wa arîa othe moohetwo njeera, na agîtûuo mûmenyereri wa maûndû mothe marîa meekagwo kûu. ²³ Mûnene ûcio wa njeera ndaarûmbûyagia ûndû o na ûmwe wa marîa maamenyagîrîrwo nî Jusufu, tondû Jehova aarî hamwe na Jusufu na akîmûhe ûgaacîru maûndû-inî mothe marîa ekaga.

^a6 Irio cia andû a Misiri ciarî na ûtiganu na irio cia andû a Isiraeli (43:32), na nî kwarî magongona maarutagwo rîrîa irio cia andû a Misiri ciarugagwo.

40 Thuutha ūcio-rĩ, mũndũ ūrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei, na mũndũ ūrĩa wathondekagĩra mũthamaki wa Misiri mĩgate-rĩ, makĩhĩtiria mwathi wao, ūcio mũthamaki wa Misiri. ²Firaũni mũthamaki ūcio akĩrakario nĩ anene acio ake eerĩ, mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate, ³na akĩmahingĩrithia nyũmba ya mũnene wa arĩa arangĩri njeera, o irĩa Jusufu oheetwo. ⁴Mũnene wa arangĩri akĩmaneana kũrĩ Jusufu amarorage, nake Jusufu akĩmatungatĩra.

Na thuutha wa gũikara kĩoho-inĩ kwa ihinda-rĩ, ⁵o ūmwe wa acio eerĩ, ūrĩa watwaragĩra mũthamaki ndibei na mũthondeki wa mĩgate ya mũthamaki wa Misiri, o acio maahingĩrwo njeera, makĩroota irooto ūtukũ ūmwe, na o kĩroto kiarĩ na mũtaũrĩre wakĩo.

⁶Rĩrĩa Jusufu aathiire kũrĩ o rũciinĩ rwa mũthenya ūyũ ūngĩ-rĩ, akĩona marĩ na kĩahe. ⁷Nĩ ūndũ ūcio akĩũria anene acio a Firaũni, o acio moohetwo hamwe nake nyũmba-inĩ ya mwathi wake, atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mĩtukie ithiithi cianyu ūmũthĩ?”

⁸Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ithuerĩ nĩtũrotete irooto, na gũtirĩ mũndũ wa gũcitaũra.”

Jusufu akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ūtaũri ti wa Ngai? Njĩrai irooto cianyu.”

⁹Nĩ ūndũ ūcio mũnene wa arĩa maatwaragĩra mũthamaki ndibei akĩira Jusufu kĩroto gĩake. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩroto-inĩ gĩakwa ndĩronire mũthabibũ ūrĩ mbere yakwa, ¹⁰na ūraarĩ na honge ithatũ. Nacio iraaruta kĩro o ūguo iracanũka, nacio imanjĩka cia thabibũ irerua. ¹¹Na nĩ ndĩrakorwo nyiitĩte gĩkombe kĩa Firaũni na guoko, ndĩrooya thabibũ icio, ndĩraacihĩra gĩkombe-inĩ kĩa Firaũni, na ndĩramũnengera.”

¹²Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ūyũ: Honge icio ithatũ nĩ mũthenya ĩtatũ. ¹³Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ,

Firaũni nĩegũgũtũgĩria na agũcookie wĩra-inĩ waku, na ūcooke kũnengagĩra Firaũni gĩkombe gĩake, o ta ūrĩa wekaga rĩrĩa warĩ mũmũhei ndibei. ¹⁴No rĩrĩa maũndũ maku makaagaacĩra-rĩ, ūkandirikana ūnjiguĩre tha, ūngweete harĩ Firaũni, ūndute gũkũ njeera. ¹⁵Tondũ nĩkũnyiitwo ndaanyiitirwo na hinya, ngĩrutwo bũrũri wa Ahibirania, na ningĩ o na gũkũ gũtirĩ ūndũ mũũru ndeekĩte wa gũtũma njikio njeera.”

¹⁶Na rĩrĩa mũnene wa arĩa athondeki mĩgate onire atĩ Jusufu nĩataũra kĩroto kũ wega-rĩ, akĩira Jusufu atĩrĩ, “O na nĩ nĩndĩrarootete: Ndĩrakuuĩte ikabũ ithatũ cia mĩgate na mĩtwe. ¹⁷Gĩkabũ kĩria kĩrarigĩtie igũrũ kĩraarĩ na mĩgate ya mĩthemba yothĩ ĩthondekeirwo Firaũni; no nacio nyoni iramĩrĩnaga ĩrĩ o gĩkabũ-inĩ ndĩgĩkuuĩte na mĩtwe.”

¹⁸Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūtaũri wakĩo nĩ ūyũ: Ikabũ icio ithatũ nĩ mũthenya ĩtatũ. ¹⁹Mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira-rĩ, Firaũni nĩagagũtinithia mĩtwe na akwambithie mĩtĩ igũrũ. Nacio nyoni nĩkarĩa nyama cia mwĩrĩ waku.”

²⁰Na rĩrĩ, mũthenya wa gatatũ warĩ wa kũririkana gũciarwo kwa Firaũni, nake akĩrugithĩria anene ake iruga inene. Nake akĩririkana mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei na mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate mbere ya anene arĩa angĩ ake: ²¹Agĩcookie mũnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei wĩra-inĩ wake, nĩgeetha acooke gũtwarĩra Firaũni gĩkombe rĩngĩ. ²²No rĩrĩ, mũnene wa arĩa maamũthondekagĩra mĩgate-rĩ, akĩmũcuria mĩtĩ igũrũ o ta ūrĩa Jusufu aamerĩte ūtaũri-inĩ wake.

²³No mũnene ūcio wa arĩa maatwaragĩra Firaũni ndibei ndaigana kũririkana Jusufu; nĩariganĩrwo nĩwe.

Irooto cia Firaũni

41 Na rĩrĩ, mĩaka ĩrĩ mĩgima yathira-rĩ, Firaũni akĩroota kĩroto: Akĩona arũgamĩte rũteere-inĩ rwa Rũũ rwa Nili; ²na rĩrĩ, gũkiumĩra ng'ombe mũgwanja njega na noru kuuma thĩinĩ wa rũũ rũu, na igĩitĩka kũria nyeki ithanjĩ-inĩ.

³Thuutha wacio rĩ, hakiumĩra ng'ombe ingĩ mūgwanja, njong'i na hĩnju, kuuma rūũĩ rūu rwa Nili, na ikĩrũgama mwena-inĩ harĩa icio ingĩ ciarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia rūũĩ. ⁴Na rĩrĩ, ng'ombe icio njong'i na hĩnju ikĩrĩa ng'ombe iria mūgwanja njega na noru. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro.

⁵Ningĩ Firaũni agĩkoma rĩngĩ na akĩroota kiroto gĩa keerĩ: Magira mūgwanja mega ma ngano, maiyũrite ngano, maakũraga kamũtĩ-inĩ kamwe ka ngano. ⁶Thuutha wamo gũgĩthethũka magira mangĩ mūgwanja ma ngano mahĩnju, mahaana ta macinĩtwo nĩ rūhuho rwa mwena wa irathĩro. ⁷Magira macio mahĩnju ma ngano makĩmeria magira marĩa mūgwanja maarĩ mega na maiyũrite ngano. Hĩndĩ iyo Firaũni akĩũrwo nĩ toro, agĩũkĩra agĩkora nĩ kũroota ekũrootaga.

⁸Rũciinĩ agĩtangĩka meciiria, na nĩ ũndũ ũcio agĩtũmanĩra andũ-ago othe na andũ arĩa oogĩ a Misiri. Firaũni akĩmeera irooto ciake, no gũtirĩ wao o na ũmwe wahotire kũmũtaũrĩa.

⁹Hĩndĩ iyo mūnene wa arĩa maamũtwaragĩra ndibei akĩra Firaũni atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩndaririkanio mahĩtia makwa. ¹⁰Hĩndĩ imwe-rĩ, Firaũni nĩarakarĩtio nĩ ndungata ciake; na nĩ hamwe na mūnene wa arĩa athondeki mĩgate-rĩ, agĩtuohithia njeera nyũmba-inĩ ya mūnene wa arangĩri. ¹¹Ũtukũ ũmwe-rĩ, o ũmwe witũ akĩroota kiroto, na o kiroto kiarĩ na ũtaũri wakĩo mwanya. ¹²Na rĩrĩ, kũu njeera twarĩ na mwanake Mũhibirania, ndungata ya mūnene wa arangĩri. Na ithuĩ tũkĩmwĩra irooto ciitũ, nake agĩtũtaũrĩa; akihe o mũndũ ũtaũri wa kiroto gĩa. ¹³Namo maũndũ magĩkĩka o ta ũrĩa aatũtaũriire. Nĩ ngĩcookio wĩra-inĩ wakwa, nake mũndũ ũcio ũngĩ agĩcuurio mũtĩ igũrũ.”

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtũmanĩra Jusufu, nake akĩrutwo kũu njeera narua.

Na aarĩkia kwĩyenja^a na kũruta nguo iria arĩ nacio na gwĩkĩra ingĩ-rĩ, agĩthĩ mbere ya Firaũni.

¹⁵Nake Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndĩrarootire kiroto na gũtirĩ mũndũ ũrahota gũgĩtaũra. No nĩnjiguĩte gũkĩrwo atĩrĩ, wee ũngĩrwo kiroto no ũhote gũgĩtaũra.”

¹⁶Jusufu agĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Nĩ mwene ndingĩhota, no Ngai nĩekũhe Firaũni macookio marĩa arenda.”

¹⁷Hĩndĩ iyo Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Kiroto-inĩ gĩa kwa-rĩ, ndĩrarũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Nili, ¹⁸ĩrĩa haroimĩrire ng'ombe mūgwanja njega na noru kuuma rūũĩ, na iraitĩka kũrĩa kũu ithanjĩ-inĩ. ¹⁹Thuutha wacio kũracooka kũroimĩra ng'ombe ingĩ mūgwanja hinyaru, njong'i mũno na hĩnju. Ndirĩ ndona ng'ombe njong'i ta icio bũrũri-inĩ wotha wa Misiri. ²⁰Nacio ng'ombe icio hĩnju na njong'i irarĩa ng'ombe iria mūgwanja noru iria iroimĩrite mbere. ²¹No rĩrĩ, o na ciarĩkia gũcirĩa-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩramenyire atĩ nĩirarĩite; tondũ ironekaga irĩ o njong'i o ta mbere. Hĩndĩ iyo ndĩrokĩra.

²²“Ningĩ irooto-inĩ ciakwa-rĩ, nĩndĩronire magira mūgwanja mega ma ngano na maiyũrite ngano, magĩkũra kamũtĩ-inĩ ka ngano. ²³Thuutha wamo, magira mangĩ mūgwanja marathethũka, marĩ mahoohe na macinĩtwo nĩ rūhuho rwa mwena wa irathĩro. ²⁴Namo magira macio mahĩnju marameria magira marĩa mūgwanja mega. Ndĩraheire andũ-ago ũhoro ũcio, no gũtirĩ o na ũmwe ũrahotire kũndaũrĩa irooto icio.”

²⁵Nake Jusufu akĩra Firaũni atĩrĩ, “Irooto cia Firaũni cieri no kiroto kĩmwe. Ngai nĩaguũrĩrie Firaũni ũrĩa akirĩ gwĩka. ²⁶Ng'ombe iria mūgwanja njega nĩ mĩaka mūgwanja, na magira marĩa mūgwanja mega ma ngano nĩ mĩaka mūgwanja; kiroto kũu no kĩmwe. ²⁷Nacio ng'ombe icio mūgwanja hĩnju na

^a14 Warĩ mūtugo wa andũ a Misiri kwenjwo njuĩri na nderu, no Ahibirania matiekaga ũguo.

njong'i iria cioimĩrire thuutha nĩ mĩaka mũgwanja, na no taguo magira marĩa mũgwanja matarĩ ngano macinĩtwo nĩ rūhuho rwa mwena wa irathĩro: ĩyo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu.

²⁸ “Na o ta ũrĩa ndeera Firaũni: Ngai nĩ oneetie Firaũni ũrĩa akiriĩ gwĩka. ²⁹ Nĩgũgũkorwo na mĩaka mũgwanja ya bũthi mũnene bũrũri wothe wa Misiri, ³⁰ no nĩgũgũcoka kũrũmĩrĩrwo nĩ mĩaka mũgwanja ya ng'aragu. Naguo bũthi ũcio wothe wa Misiri nĩũkariganĩra, nayo ng'aragu nĩkananga bũrũri ũyũ. ³¹ Bũthi wa bũrũri ndũkaririkanwo, tondũ ng'aragu ĩrĩa ĩgacooka kũgĩa nĩgakorwo ĩrĩ nene mũno. ³² Gĩtũmi kĩa Firaũni aheo kĩroto kũu maita meerĩ, nĩ tondũ Ngai nĩatuĩte nĩegwĩka ũndũ ũcio, na ekũwĩka o narua.

³³ “Rĩu Firaũni nĩacarie mũndũ ũũĩ gũkũũrana maũndũ na mũndũ mũũgĩ, amũtue mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wa Misiri. ³⁴ O na nĩngĩ Firaũni nĩagĩthuure atabarĩri a bũrũri a kuoyaga gĩcunjĩ gĩa ithano kĩa magetha ma Misiri mĩaka-inĩ ĩyo mũgwanja ya bũthi. ³⁵ Nao nĩmacookanĩrĩrie irio icio ciothe cia mĩaka ĩyo mĩega ĩrooka, na ngano ĩyo ĩkorwo watho-inĩ wa Firaũni, ĩgwo matũũra-inĩ ĩrĩ irio. ³⁶ Nacio irio icio ciagĩrĩrie kũigwo ĩrĩ mũthiithũ wa bũrũri, ikaahũthĩrwo hĩndĩ ĩrĩa ya mĩaka mũgwanja ya ng'aragu ĩrĩa ikaagĩa Misiri, nĩgeetha bũrũri ndũkanathũkio nĩ ng'aragu ĩyo.”

³⁷ Firaũni na anene ake makĩona mũbango ũcio ũrĩ mwega. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩmooria atĩrĩ, “No tuone mũndũ ũngĩ ta ũyũ, mũndũ ũrĩ na roho wa Ngai thĩinĩ wake?”

³⁹ Firaũni agĩkĩra Jusufu atĩrĩ, “Kuona atĩ Ngai nĩakũmenyithĩtie maũndũ maya mothe-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũngĩkũũrana maũndũ na mũũgĩ ta we. ⁴⁰ Wee nĩwe ũkũrũgamĩrĩra nyũmba yakwa ya ũthamaki, na andũ akwa othe marĩathĩkagĩra watho waku. Ũndũ ngũgũkĩra naguo no atĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Mũthamaki.”

Jusufu Kũrũgamĩrĩra Misiri

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Kuuma rĩu nĩndagũtua mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.” ⁴² Nĩngĩ Firaũni akĩruta gĩcũhĩ gĩa ke kĩa mũhũuri kuuma kĩara gĩa ke agĩgũkĩra kĩara-inĩ kĩa Jusufu.^a Agĩcoka akĩmũhumba nguo cia gatani njega, na kĩrengeri gĩa thahabu ngingo. ⁴³ Nĩngĩ agĩtũma akuuo na ngaari yake ya ita, arĩ mũndũ wa keerĩ harĩ we wathani-inĩ, nao andũ magĩthĩ makĩanagĩrĩra marĩ mbere yake atĩrĩ, “Eherai njĩra-inĩ!” Nĩ ũndũ ũcio Firaũni agĩtua Jusufu mũrũgamĩrĩri wa bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁴ Nĩngĩ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, “Nĩ nĩ Firaũni, no rĩrĩ, hatarĩ na rũtha rwaku, gũtirĩ mũndũ ũgeeka ũndũ atarĩ na rũtha rwaku gũkũ Misiri guothe.” ⁴⁵ Nake Firaũni agĩta Jusufu Zafenathu-Panea, na akĩmũhe Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu, atuĩke mũtumia wake. Nake Jusufu agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri.

⁴⁶ Jusufu aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩtatũ rĩrĩa atoonyire ũtungata-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nake Jusufu akĩehera mbere ya Firaũni, agĩtuĩkania bũrũri wothe wa Misiri. ⁴⁷ Na rĩrĩ, ihinda rĩa mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, bũrũri ũcio ũgĩciara maciaro maingĩ mũno. ⁴⁸ Nake Jusufu agĩcokaanĩrĩria irio ciothe cia bũrũri wa Misiri iria ciagĩre kuo mĩaka ĩyo mũgwanja ya bũthi, na agĩciigithia matũũra-inĩ marĩa manene. O itũra inene akaiga irio iria ciakũragio mĩgũnda-inĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩrie. ⁴⁹ Jusufu agĩkĩgithia ngano nyingĩ mũno, o ta mũthanga wa iria-inĩ; yarĩ nyingĩ mũno, o nginya agĩtiga kũiga maandĩko ma mũigana wayo tondũ ndĩngĩathimĩkire.

⁵⁰ Mĩaka ya ng'aragu ĩtaanakinya-rĩ, Jusufu nĩaciarĩrwo tũhĩ twĩrĩ nĩ Asenathu mwarĩ wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa Onu. ⁵¹ Jusufu agĩta irigithathi

^a42 Gĩcũhĩ gĩa guoko nĩkio kĩa hũthagĩrwo nĩ athamaki kũhũura mĩhũuri.

rĩake Manase, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ndiganĩrwo nĩ thĩĩna wakwa wothe na nyũmba ya baba yothe.” ⁵² Nako kahĩ ga keerĩ, agĩgeeta Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ Ngai nĩatũmĩte ngĩe na maciario bũrũri-inĩ wa mĩnyamaro yakwa.”

⁵³ Nayo mĩaka mũgwanja ya bũthi kũu Misiri igĩthira, ⁵⁴ na mĩaka mũgwanja ya ng’aragu ikĩambĩrĩria, o ta ũrĩa Jusufu oigĩte. Kwarĩ na ng’aragu mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ mothe, no bũrũri wa Misiri wothe warĩ na irio. ⁵⁵ Na rĩrĩa andũ a Misiri othe maambĩrĩrie kũigua ng’aragu-rĩ, magĩkaĩra Firaũni amahe irio. Nike Firaũni akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ kũrĩ Jusufu na mwĩke ũrĩa ekũmwĩra.”

⁵⁶ Rĩrĩa ng’aragu yagĩire bũrũri wothe-rĩ, Jusufu akihingũra makũmbĩ ma irio, akienderia andũ a Misiri ngano, nĩgũkorwo ng’aragu yarĩ nene mũno Misiri guothe. ⁵⁷ Namo mabũrũri mothe magĩũka Misiri kũrĩ Jusufu kũgũra ngano, tondũ ng’aragu ĩyo yarĩ nene mũno thĩ yothe.

Ariũ a ithe na Jusufu Gũthĩ Misiri

42 Rĩrĩa Jakubu aamenyire atĩ Misiri nĩ kwarĩ na ngano, akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũikare o ro ũguo mũcũthanĩrĩrie?” ² Agĩthĩ na mbere akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũgũite atĩ Misiri kũrĩ na ngano. Ikũrũkai kuo mũgatũgũrĩre irio, nĩgeetha tũtũũre muoyo tũtigakue.”

³ Nao ariũ ikũmi a ithe na Jusufu magĩkũrũka, magĩthĩ kũgũra ngano Misiri. ⁴ No Jakubu ndaatũmire Benjamini mũrũ wa nyina na Jusufu athĩ na arĩa angĩ, tondũ nĩetigagĩra ndakone mũtino. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩthĩ marĩ hamwe na arĩa angĩ maathĩte kũgũra ngano Misiri, tondũ bũrũri wa Kaanani o nago warĩ na ng’aragu.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu nĩwe warĩ mwathi wa bũrũri wa Misiri na nĩwe wendagĩria andũ othe a bũrũri ngano. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ariũ a ithe maakinyire kuo-rĩ, makĩmũinamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ. ⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire

ariũ a ithe, o ro rĩmwe akĩmamenya, no agĩitua ndamooĩ na akĩmaarĩria arĩ na ũũru, akĩmooria atĩrĩ, “Mumĩte kũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tuumĩte bũrũri wa Kaanani tũgooka kũgũra irio.”

⁸ O na gũtũka Jusufu nĩamenyire ariũ a ithe-rĩ, o matiigana kũmũmenya. ⁹ Nĩngĩ akĩrĩrikana irooto ciake irĩa aarootete imakoniĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ athigaani! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, mwathi witũ! Ndungata ciaku ciũkĩte o kũgũra irio tu. ¹¹ Ithuĩ ithuothe tũrĩ ariũ a mũthuari ũmwe. Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ andũ ehokeku, tũtirĩ athigaani.”

¹² Nike Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Aca! Mũũkĩte kũrora bũrũri witũ kũrĩa ũtarĩ mũgitĩre.”

¹³ No makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata ciaku ciarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuari ũmwe, ũrĩa ũtũũraga bũrũri wa Kaanani. ũrĩa mũnini biũ nĩwe ũrĩ na baba rĩu, na ũmwe witũ ndarĩ ho.”

¹⁴ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “No ta ũrĩa ndamwĩra: Inyuĩ mũrĩ athigaani! ¹⁵ Na ũũ nĩguo mũkũmenyeka atĩ mũrĩ andũ a ma: Ti-itherũ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo-rĩ, mũtingiuma kũndũ gũkũ nginya ũrĩa mũnini wanyu oke. ¹⁶ Tũmai ũmwe wanyu athĩ agĩire mũrũ wa thoguo ũcio ũngĩ; inyuĩ aya angĩ nĩ mũgũikio njeera nĩgeetha ciago cianyu icio mwarĩtie irorwo kana nĩ ũhoru wa ma. Mũngĩkorwo ũguo muugĩte tiguorĩ, o ta ũrĩa Firaũni atũũraga muoyo, inyuĩ mũrĩ athigaani!” ¹⁷ Nike akĩmaikia othe njeera, magĩkara kuo mĩthenya ĩtatũ.

¹⁸ Mũthenya wa ĩtatũ Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tondũ ndĩ mwĩtigĩri Ngai-rĩ, ikai ũũ nĩguo mũtũũre muoyo: ¹⁹ Angĩkorwo mũrĩ andũ ehokeku, ĩtĩkĩrai ũmwe wanyu aikare gũkũ njeera, na inyuĩ arĩa angĩ mũthĩ mũtwarĩre andũ anyu ngano nĩ ũndũ wa ng’aragu ĩrĩa marĩ nayo. ²⁰ No rĩrĩ, no nginya mũndehere mũrũ wa thoguo ũcio mũnini biũ, nĩgeetha ciago cianyu ciĩtĩkĩrĩke kũna atĩ nĩ cia ma, na nĩguo mũtigakue.” Nao magĩika o ũguo.

²¹ Nao makĩĩrana atĩrĩ, “Ti-itherũ

tūraherithio nĩ ūndũ wa mūrũ wa ithe witũ. Nĩtuonire ūrĩa aarĩ na thĩĩna rĩrĩa atũthathaga tũhonokie muoyo wake, no tũkĩrega kũmũigua; na no kĩo tũnyiiitwo nĩ thĩĩna ūyũ.”

²² Rubenĩ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩre mĩtikehĩrie kamwana kau? No inyuĩ mũkĩrega gũũthikĩrĩa! Rĩu no nginya tũrĩhio thakame yake.” ²³ No matiamenyaga atĩ Jusufu nĩaiguaga ūrĩa moigaga, tondũ we aatũmagĩra mĩtabuti akĩmaarĩria.

²⁴ Jusufu akĩmahutatĩra akĩmeherera, akĩambĩrĩa kũrĩa; ningĩ agĩcooka agĩthĩ akĩmaarĩria rĩngĩ. Akĩnyiiitithia Simeoni akĩeherio harĩo na akĩohwo makĩonaga.

²⁵ Jusufu agĩathana makũnia mao maiyũrio ngano, na betha cia o mũndũ icookio ikũnia-inĩ rĩake, na maheo rĩngu wa rũgendo. Thuutha wa gwĩkĩrwo maũndũ macio, ²⁶ makĩgĩrĩra ndigiri ciao mĩrigo ĩyo ya ngano na makiumagara.

²⁷ Harĩa maarũgamire mararĩrĩre-rĩ, ūmwe wao agĩtumũra ikũnia rĩake ahe ndigiri yake irio, nake akĩona betha ciake hau mũromo-inĩ wa ikũnia rĩake. ²⁸ Akĩĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Haiya, nĩnjookeirio betha ciakwa; ĩ ici haha ikũnia-inĩ rĩakwa.”

Ngoro ciao ikĩnyiiitwo nĩ ihooru na makĩrorana makĩinainaga, makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ atĩa ūũ Ngai atwĩkĩte?”

²⁹ Na rĩrĩa maakinyire kũrĩ ithe wao Jakubu kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe monete. Makĩmwĩra atĩrĩ, ³⁰ “Mũndũ ūrĩa mwathi wa bũrũri ūcio aatwarĩrie na ūũru mũingĩ na agĩtũtua ta twathiite gũthigaana bũrũri ūcio. ³¹ No ithuĩ tũkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ andũ ehokeku; tũtirĩ athigaani. ³² Twarĩ andũ ikũmi na eerĩ, ariũ a mũthuuri ūmwe. Ūmwe ndarĩ ho, na ūrĩa mũnini biũ arĩ na ithe witũ kũu Kaanani.’

³³ “Ningĩ mũndũ ūcio mwathi wa bũrũri agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Gĩkĩ nĩkĩo gĩgũtũma menye kana mũrĩ andũ ehokeku: Ndigĩrai mũrũ wa thoguo ūmwe gũkũ, muoe irio mũthĩ mũcitwarĩre andũ a

nyũmba cianyu acio marĩ na ng’aragu. ³⁴ No mũndehere mũrũ wa thoguo ūrĩa mũnini biũ na noguo ngaamenya atĩ mũtirĩ athigaani, mũrĩ andũ ehokeku. Hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookeria mũrũ wa thoguo, na nĩmũgetĩkĩrio kuonjorithagia bũrũri-inĩ ūyũ.’”

³⁵ Na rĩrĩa moonoragia makũnia mao-rĩ, o mũndũ agĩkora kiohe kĩa betha ciake ikũnia-inĩ rĩake! Nao na ithe wao mona ciohe icio cia mbeeca, makĩmaka.

³⁶ Ithe wao Jakubu akĩmeera atĩrĩ, “Mũrĩ kũũniĩrĩa ciana ciakwa. Jusufu ndarĩ ho, na Simeoni ndarĩ ho, na rĩu mũrenda kuoya Benjamini. Maũndũ maya mothe nĩ nĩ mokĩrĩre!”

³⁷ Hĩndĩ ĩyo Rubeni akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩũkooraga ariũ akwa eerĩ ingĩkaaga gũcookia Benjamini harĩwe. Reke akorwo ūmenyereri-inĩ wakwa, na nĩngamũcookia.”

³⁸ No Jakubu akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa ndegũikũrũka athĩ na inyuĩ; mũrũ wa nyĩna nĩ mũkuũ na nowe wiki ūtigarĩte. Angĩnyiiitwo nĩ mũtino mũna rũgendo-inĩ rũu mũrathĩ-rĩ, mwatũma mbuĩ ici ciakwa ithĩ mbĩrĩra-inĩ na kĩahe.”

Rũgendo rwa Keerĩ rwa Gũthĩ Misiri

43 Na rĩrĩ, ng’aragu ĩyo ikĩneneha mũno bũrũri-inĩ wa Kaanani. ² Nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa maarĩre ngano yothe ĩrĩa maagũrĩte Misiri igĩthĩra-rĩ, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Cookai Misiri rĩngĩ mũgatũgũrĩre irio ingĩ nini.”

³ No Juda akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ūcio aatwĩhĩtĩre agĩtwĩra atĩrĩ, ‘Mũtikoona ūthĩ wakwa rĩngĩ tiga mũrũ wa thoguo ūcio ūngĩ akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.’

⁴ Akorwo nĩgũtũtũma hamwe na mũrũ wa ithe witũ Benjamini, nĩtũgũikũrũka tũthĩ tũkũgũrĩre irio. ⁵ No akorwo ndũkũmũtũma na ithuĩ, tũtũgũikũrũka, tondũ mũndũ ūcio aatwĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũtikoona ūthĩ wakwa rĩngĩ tiga no mũrũ wa thoguo akorirwo arĩ hamwe na inyuĩ.’”

⁶ Nake Isiraeli akĩmooria atĩrĩ, Mwandehereire thĩĩna ūyũ nĩkĩ, na

ündũ wa kwĩra mũndũ ũcio atĩ nĩ mũrĩ na mũrũ wa ithe wanyu ũngĩ?

⁷ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũcio aatũũragia ciũria itũkonĩ ithuĩ ene o na cia nyũmba ciitũ abarĩĩre mũno. Agĩtũũria atĩrĩ, ‘Ithe wanyu arĩ o muoyo? Nĩ mũrĩ na mũrũ wa thoguo ũngĩ?’ Ithuĩ no gũcookia twacookagia ciũria ciake. Tũngĩamenyire atĩa atĩ no oige, ‘Thĩĩ mũrehe mũrũ wa thoguo gũkũ?’”

⁸ Ningĩ Juda akĩra Isiraeli ithe atĩrĩ, “Njĩtĩkĩria thĩĩ na kamwana gaka, na nĩtũgũthĩĩ o ro rĩmwe, nĩgeetha wee na ithuĩ na ciana ciitũ tũtũũre muoyo, na tũtigakue. ⁹ Nĩ mwene nĩngũmũrũgamĩrĩra wega; na nĩ nĩ ũkoria ũhoru wake. Ingĩkaaga kũmũcookia kũrĩ wee, na ndĩmũrũgamie mbere yaku-rĩ, nĩ ngaacookerwo nĩ ihĩtia rĩu matukũ ma muoyo wakwa wothe. ¹⁰ Ūrĩa kũrĩ nĩ atĩ, korwo tũtinatindĩrĩra ũhoru ũyũ tũngĩthĩite rĩa keerĩ na tũgacooka.”

¹¹ Nake Isiraeli, ithe wao akĩmeera atĩrĩ, “Kũngĩkorwo no nginya athĩ-rĩ, ĩkai ũũ: ĩkĩrai maciaro marĩa mega mũno ma bũrũri ũyũ mondo-inĩ cianyu, mũikũrũkĩrie mũndũ ũcio marĩ kĩheo, na mahuti manini marĩa manungi wega na kaũũkĩ kanini, na ũbani na ũũkĩ-wangoma ũrĩa wĩtagwo manemane, na njothĩ na rothĩ. ¹² Na mũkuue betha maita meerĩ, tondũ no nginya mũcookie betha iria ciacooketio miromo-inĩ ya makũnia manyu. No gũkorwo ũndũ ũcio wekirwo na mahĩtia. ¹³ Oyai mũrũ wa thoguo o nake, mũcooke kũrĩ mũndũ ũcio o narua. ¹⁴ Nake Ngai Mwene-Hinya-Wothe arotũma mũiguĩrwo tha nĩ mũndũ ũcio, nĩgeetha etĩkĩre mũcooke na mũrũ wa thoguo wanyu ũcio ũngĩ o na Benjamini. Hakwa-rĩ, akorwo nĩ ngũkuĩrwo-rĩ, nĩ nguĩrwo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩoya iheo icio na betha maita meerĩ, na magĩthĩĩ na Benjamini. Magĩkũrũka na ihenya Misiri na makĩĩneana kũrĩ Jusufu. ¹⁶ Rĩrĩa Jusufu onire Benjamini arĩ hamwe nao-rĩ, akĩra mũnene wa nyũmba yake atĩrĩ, “Twara andũ aya gwakwa mũciĩ,

ũthĩnje na ũthondeke irio cia mĩaraho; tondũ nĩ mekũrianĩra na nĩ mĩaraho.”

¹⁷ Nake mũndũ ũcio agĩka o ta ũrĩa Jusufu aamwĩrĩte, na akĩmatwara kwa Jusufu mũciĩ. ¹⁸ Nao andũ acio nĩmamakire maatwarwo gwake mũciĩ. Magĩciiria atĩrĩ, “Twarehwo gũkũ nĩ ũndũ wa betha iria ciacookirio makũnia-inĩ maitũ hĩndĩ ya mbere. Arenda gũtũtharĩkĩra atũtoorie na atũtue ngombo ciake, na oe ndigiri ciitũ.”

¹⁹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthĩĩ kũrĩ mũnene wa nyũmba ya Jusufu, makĩmwarĩria marĩ hau mũromo-inĩ wa nyũmba. ²⁰ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaitha mwathi witũ, nĩ tuokire gũkũ hĩndĩ ya mbere kũgũra irio. ²¹ No harĩa twarũgamire tũrarĩrĩre-rĩ, twatumũra makũnia maitũ o mũndũ agĩkora betha yake, o ũrĩa yoheetwo ĩrĩ mũromo-inĩ wa ikũnia. Nĩ ũndũ ũcio nĩ twacooka nacio. ²² Na ningĩ nĩtuoka na betha ingĩ cia kũgũra irio. Tũtiũũ nũũ wekĩire betha ciitũ makũnia-inĩ maitũ.”

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ na thĩĩna, tigai gwĩtigĩra. Ngai wanyu, o we Ngai wa ithe wanyu, nĩwe wamũheire kĩgĩĩna makũnia-inĩ manyu; betha cianyu nĩndacĩamũkĩire.” Agĩcooka akĩmarehera Simeoni.

²⁴ Ningĩ mũnene ũcio wa nyũmba ya Jusufu akĩmatwara mũciĩ kwa Jusufu, akĩmahe maaĩ na gwĩthamba magũrũ, na akĩhe ndigiri ciao gĩa kũrĩa. ²⁵ Nao makĩhaarĩria iheo ciao cia kũhe Jusufu ooka mĩaraho, tondũ nĩmaiguĩte atĩ nĩmekũrĩa irio kuo.

²⁶ Rĩrĩa Jusufu ookire mũciĩ-rĩ, makĩmũhe iheo iria maarehete kũu nyũmba-inĩ, na makĩĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothĩũ mao thĩ mbere yake. ²⁷ Nake akĩmahooa ũhoru, akĩmooria, “Mũkũrũ ũrĩa mwaheire ũhoru wake-rĩ, nĩ mũhoru? Arĩ o muoyo?”

²⁸ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ũcio ithe witũ arĩ o muoyo na ndarĩ na ũũru.” Nao makĩĩnamĩrĩra mamũhe gĩtĩĩo.

²⁹ Na aaroranga akĩona mũrũ wa nyina

Benjamini, ūrīa maaciaranūrwo nake; akīmooria atīrī, “Ūyū nīwe mūrū wa thoguo ūrīa mūnini biū, ūrīa mwaheire ūhoro wake?” Agīcooka akīmŵira atīrī, “Mūrū wakwa, Ngai arogūtuga.”

³⁰ Na rīrī, aigua ta ekumwo nī ngoro nī kuona mūrū wa nyina Benjamini-rī, Jusufu agīkiuma na ihenya agīthī gūcaria handū angīrīrīra. Nake agīthī kanyūmba gake ga thīnī akīrīrīra kuo.

³¹ Na aarīkia gŵithamba ūthiū akiuma, akīnyūmīrīria, akiuga atīrī, “Igai irio metha-inī.”

³² Makīgīra Jusufu irio ciake arī wiki, na ariū a ithe marī oiki, nao andū a Misiri marī oiki, tondū andū a Misiri matingīarīanīre na Ahibirania tondū warī thaahu harīo. ³³ Andū acio maaikarītio mbere yake kūringana na ūkūrū wao, kuuma irigithathi nginya ūrīa warī mūnini biū; nao makīrorana o mūdū na mūdū nī kūgega. ³⁴ Rīrīa maihūrīrwo irio kuuma metha-inī ya Jusufu-rī, rwīga rwa Benjamini rwarī maita matano gūkīra rwa arīa angī. Nao makīrīa na makīnyuuanīra nake mategŵitīgīra.

Gīkombe kīa Betha Ikūnia-inī rīa Benjamini

44 Nake Jusufu agīatha mūnene wa nyūmba yake, akīmŵira atīrī, “Iyūria makūnia ma andū aya irio nyingī o ta ūrīa mangīhota gūkuua, na wīkīre betha ya mūdū o mūdū mūromo-inī wa ikūnia rīake. ² Ningī wīkīre gīkombe gīakwa kīrīa kīa betha mūromo-inī wa ikūnia rīa ūrīa mūnini biū wao, hamwe na betha cia ngano yake.” Nake mūnene ūcio agīka o ūrīa Jusufu aamwīre.

³ Rūciinī gwakīa-rī, andū acio makiumagario hamwe na ndigiri ciao.

⁴ Matanathī kūrāya na itūūra rīu inene-rī, Jusufu akīra mūnene wa nyūmba yake atīrī, “Rūmīrīra andū acio o rīu, na wamakinyīra ūmoorie atīrī, ‘Mwarīha wega na ūūru nīkī? ⁵ Githī gīkombe gīkī tikīo mwathi wakwa anyuuga nakīo na akaragūra nakīo? Ūndū ūyū mwīkīte nī ūndū mūūru mūno.’”

⁶ Na rīrīa aamakinyīre-rī, agīcookera ciugo icio kūrī o. ⁷ Nao makīmūria atīrī, “Mwathi witū ekwaria maūdū ta macio nīkī? Ithuī ndungata ciaku tūroaga gwīka ūndū ta ūcio! ⁸ Ithuī o na nītūragūcookeirie betha iria twakorire mīromo-inī ya makūnia maitū kuuma būrūri wa Kaanani; nī kī kīngītūma tūiye betha kana thahabu kuuma nyūmba ya mwathi waku? ⁹ Ndungata o na īmwe yaku yakorwo īrī nakīo-rī, no īgūkua, na ithuī aya angī tūtūike ngombo cia mwathi witū.”

¹⁰ Nake akiuga atīrī, “Nī wega, nīgūtūike o ūguo mwoiga. Ūrīa ūgūkorwo nakīo nīwe ūgūtūika ngombo yakwa; inyuī arīa angī mūtīrī na ūcuuke.”

¹¹ O mūdū o mūdū agīkūrūkia ikūnia rīake thī na ihenya na akīrītumūra. ¹² Nake mūnene ūcio wa nyūmba ya Jusufu akīambīrīria gūcaria gīkombe, ambīrīrie harī ūrīa mūkūrū wao na akīrīkīrīria harī ūrīa mūnini biū. Nakīo gīkombe kīu gīkīoneka ikūnia-inī rīa Benjamini. ¹³ Nao moona ūguo-rī, magītembūranga nguo ciao. Magīcooka makīhaicia mīrigo yao ndigiri igūrū magīcooka na thuutha kūu itūūra-inī inene.

¹⁴ Jusufu aarī o kūu nyūmba rīrīa Juda na ariū a ithe maatoonyire kuo. Nao makīgūthia thī mbere yake. ¹⁵ Jusufu akīmooria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūyū mwīkīte? Kaī mūtōō atī mūdū ta nī no ahote kūmenya maūdū na njīra ya ūragūrī?”

¹⁶ Juda akīmūcookeria atīrī, “Nī atīa tūngīra mwathi witū? Tūngiuga atīa? Tūngīhota atīa kuonania atī tūtūihītie? Ngai nīwe ūguūrītie mahītia ma ndungata ciaku. Rīu ithuī tūrī ngombo cia mwathi witū, ithuothe ūndū ūmwe na ūrīa ūkorirwo na gīkombe kīu.”

¹⁷ No Jusufu akiuga atīrī, “Ndīroaga gwīka ūndū ta ūcio! Mūdū ūrīa ūkorirwo na gīkombe kīu nowe ūgūtūika ngombo yakwa. Inyuī aya angī, cookai kūrī ithe wanyu na thayū.”

¹⁸ No Juda agīthī harī we, akiuga atīrī, “Ndagūthaita mwathi wakwa, ītīkīria

ndungata yaku yaririe mwathi wakwa. Ndūkarakarire ndungata yaku o na gūtuika ūiganaine na Firaūni we mwene. ¹⁹Mwathi wakwa, wee woririe ndungata ciaku atiri, 'Ni mūri ithe wanyu kana mūru wa thoguo wanyu ūngi?' ²⁰Na ithu tūgūgūcookeria atiri, 'Tūri na ithe witū mūthuuri mūkūru mūno, na kūri kamwana kanini aaciarirwo ūkūru-ini wake. Mūru-wa-nyina na kamwana kau nī mūkuū, na nowe wiki wa ariū a nyina ūtigarite, na ithe nīamwendete mūno.'

²¹"Hīndi iyo ūkūira ndungata ciaku atiri, 'Thiī mūmūikūrukīe mūmūrehe ndīmwiōnere.' ²²Na ithu tūkūira mwathi witū atiri, 'Kamwana kau gatinguma harī ithe; kangiuma harī we, ithe no gūkua angikua.' ²³No wee werire ndungata ciaku atiri, 'Tiga mūukire na mūru wa thoguo ūcio mūnini biū, mūtikoona ūthiū wakwa rīngi.' ²⁴Na twainūka kūri ndungata yaku ūcio ithe witū, tūkīmwiira ūria wee mwathi witū woigite.

²⁵"Ningī ithe witū agītwīra atiri, 'Cookai, mūthi mūgūre irio ingi nini.' ²⁶No ithu tūkīmwiira atiri, 'Tūtingīikūruka kuo. No gūkorirwo nītūgūthi na mūriū waku ūyū mūnini biū. Tūtingīona ūthiū wa mūdū ūcio tiga mūriū waku ūyū akorirwo na ithu.'

²⁷"Nayo ndungata yaku ūcio ithe witū agītwīra atiri, 'Inyuī nīmūūi atī mūtumia wakwa Rakeli aanjiarīre ariū eerī. ²⁸Ūmwe wacio nīathiire na ndacooke, na nī ngiuga atiri, 'Ti-itherū nīatambuurrītwo nī nyamū!" Na kuuma hīndi iyo ndirī ndamuona rīngi. ²⁹Mūngīoya ūyū ūngi nake akoone mūtino-rī, mwatūma mbuī ici ciakwa ithi mbīrīra na kīeha.'

³⁰"Na rīrī, kamwana gaka kangīaga gūthi na nī tūgacooka kūri ndungata yaku ūcio baba, o baba ūcio muoyo wake wohanitio na muoyo wa kamwana gaka-rī, ³¹oone atī kamwana gaka tūtirī nako, no gūkua agaakua. Ithu ndungata ciaku tūgūikūrukīe mbuī cia ithe witū mbīrīra-ini na kīeha. ³²Nī ndungata yaku-rī, nīnderutīre kūri baba

gūkamenyerera. Ngiuga atiri, 'Ingīkaaga gūgacookia kūri we-rī, nīngacookerewo nī ihītia rīrī ndī mbere ya baba, matukū mothe ma muoyo wakwa!'

³³"Na rīu ndagūthaita ūreke nī ndungata yaku ndigwo gūkū nduīke ngombo ya mwathi wakwa handū ha kamwana gaka, na wītīkīrie kamwana gaka kainūke na ariū a ithe. ³⁴Ingīhota atīa kūinūka kūri baba itarī na kamwana gaka? Aca! Ndūkareke ngoone kīeha kīria kīngīnyiita baba."

Jusufu Kwīmenyithia kūri Ariū a Ithe

45 Hīndi iyo Jusufu akīremwo nī kwīyūmīrīria mbere ya ariā othe maamūtungataga, akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atiri, "Andū othe nīmehere harī nī!" Tondū ūcio, hatiarī mūdū o na ūmwe warī na Jusufu rīria emenyithanirie kūri ariū a ithe. ²Na akīrīra anīrīire o nginya andū a Misiri makīmūigua, o na andū a nyūmba ya Firaūni makīigua ūhorō wa kīrīro kīu.

³Jusufu akīira ariū a ithe atiri, "Nī nī Jusufu! Baba arī o muoyo?" No ariū a ithe matiahotire kūmūcookeria, nīgūkorwo nīmamakīte mūno marī mbere yake.

⁴Ningī Jusufu akīira ariū a ithe atiri, "Ta nguhiirīiai." Meeka ūguo-rī, akīmeera atiri, "Nī nī mūru wa thoguo Jusufu, ūria mwendirie Misiri! ⁵Na rīu, mūtīgathīnīke kana mwīrakarīre nīkūnyendia gūkū, tondū nī Ngai wandūmire njūke mbere yanyu nīgeetha honokie mīoyo. ⁶Handū-ini ha mīaka iirī rīu gūkoretwo na ng'aragu būrūri-ini, na mīaka itano īgūūka gūtīgūkorwo na kūrīma kana kūgetha. ⁷No Ngai aandūmire mbere yanyu nīguo ndūme matigari manyu matūūre gūkū thī, na honokie mīoyo yanyu na kūhonokania kūnene.

⁸"Nī ūndū ūcio-rī, ti inyuī mwandūmire gūkū, no nī Ngai. Na nīanduīte ta ithe wa Firaūni, na mwathi wa nyūmba yake yothe o na mwathi wa būrūri wothē wa Misiri. ⁹Na rīu hīūhai mūcooke kūri baba mūmwīre atiri, 'Ūū nīguo mūrūguo Jusufu ekuuga: Ngai nīanduīte mwathi

wa bŭrŭri wa Misiri guothe. Ikŭrŭka ũuke kŭrŭ nĩ; ndũgaikare. ¹⁰ Ũgŭtũŭra bŭrŭri wa Gosheni^a na ũkorwo ũrĩ hakuhĩ na nĩ, wee na ciana ciaku, na ciana cia ciana ciaku, na ndũũru ciaku cia mbŭri na cia ng'ombe, na kŭrŭa gŭothe ũrĩ nakĩo. ¹¹ Kũu nĩkuo ndĩrĩgũeithagĩria tondũ kŭrŭ na mĩaka ĩngĩ itano ya ng'aragu ĩtigariĩte. Kwaga ũguo wee na nyũmba yaku na andũ arĩa othe makwĩgiĩ nĩmũgũtuĩka athĩnĩki.'

¹² "Inyuĩ nĩmũreyonera, o na Benjamini mŭrũ wa maitũ akeyonera, atĩ nĩ nĩ mwene ndĩramwarĩria. ¹³ Na mwĩre baba ũhoru wa gĩtũo kŭrŭa gŭothe heetwo gũkũ Misiri, na ũrĩa wotho mwĩoneire, na mũikŭrũkie baba gũkũ narua."

¹⁴ Ningĩ akĩhĩmbĩria mŭrũ wa nyina Benjamini na akĩrĩra, o nake Benjamini akĩmũhĩmbĩria akĩrĩraga. ¹⁵ Na akĩmumunya ariũ a ithe othe na akĩmahĩmbĩria akĩrĩraga. Thuutha ũcio ariũ a ithe makĩaranĩria nake.

¹⁶ Na rĩrĩa ũhoru ũcio waiguirwo nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni, atĩ ariũ a ithe na Jusufu nĩmokĩte-rĩ, Firaũni na anene ake othe magĩkena. ¹⁷ Firaũni akĩĩra Jusufu atĩrĩ, "Ĩra ariũ a thoguo atĩrĩ, 'Ĩkai ũũ: Igĩrĩrai nyamũ cianyu mĩrigo mũcooke bŭrŭri wa Kaanani, ¹⁸ na mũndehere ithe wanyu na andũ a nyũmba cianyu. Na nĩ nĩngamũhe kũndũ kŭrŭa kwega mũno bŭrŭri-inĩ wa Misiri, na mũkenagĩre ũnoru wa bŭrŭri ũyũ.'

¹⁹ "Ningĩ nĩwathĩrĩrio ũmeere atĩrĩ: 'Ĩkai ũũ: Oyai makaari mamwe kuuma gũkũ Misiri nĩ ũndũ wa ciana na atumia anyu, mũgũire ithe wanyu mũuke. ²⁰ Na mũtigatindanĩre na indo cianyu tondũ maũndũ mothe marĩa mega mũno ma Misiri megũtuĩka manyu.' "

²¹ Nĩ ũndũ ũcio ariũ a Isiraeli magĩĩka o ro ũguo. Jusufu akĩmahe makaari o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte na agĩcooka akĩmahe rĩngu wa rŭgendo rwao. ²² Ningĩ

akĩhe o mũndũ o mũndũ wao nguo njerũ, no Benjamini-rĩ, akĩmũhe betha magana matatũ,^b na nguo ithano cia kũgarũrĩra. ²³ Na indo ici nĩcio aatũmĩire ithe: Ndigiri ikũmi ikuuĩte indo iria njega mũno cia Misiri, na ndigiri ingĩ ikũmi cia mĩgoma ikuuĩte ngano na mĩgate na rĩngu wake wa rŭgendo. ²⁴ Agĩcooka akiumagaria ariũ a ithe, na magĩthĩĩ akĩmeera atĩrĩ, "Mũtikanegenanie mŭrĩ njĩra-inĩ!"

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩambata makiuma Misiri, magĩthĩĩ magĩkinya kŭrŭ ithe wao Jakubu kũu bŭrŭri-inĩ wa Kaanani.

²⁶ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, "Jusufu arĩ o muoyo! Na nĩwe mwathi wa bŭrŭri wotho wa Misiri." Jakubu akĩgegeara; akĩaga kũmetũkia. ²⁷ No rĩrĩa maamwĩire maũndũ marĩa mothe Jusufu aamerĩte, na rĩrĩa onire makaari marĩa Jusufu aatũmĩte ma kũmũkuua mamũtware Misiri-rĩ, roho wa Jakubu ithe wao ũkĩarahũka. ²⁸ Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, "Nĩndetĩkia! Mŭrũ wakwa Jusufu arĩ o muoyo. Nĩngũthĩĩ ngamuone itanakua."

Jakubu Gũthĩĩ Misiri

46 Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli akiumagara na indo ciothe iria aarĩ nacio, na aakinya Birishiba-rĩ, akĩrutĩra Ngai wa ithe Isaaka magongona.

² Nake Ngai akĩarĩria Isiraeli na kĩoneki ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, "Jakubu! Jakubu!" Nake agĩcookia atĩrĩ, "Nĩ ũyũ haha."

³ Ngai akiuga atĩrĩ, "Nĩ nĩ Ngai, Ngai wa thoguo. Ndũgetigĩre gũikŭrũka ũthĩĩ Misiri, tondũ nĩngagũtua rŭrĩrĩ rŭnene mũno kũu. ⁴ O na nĩngũikŭrũkania nawe kũu Misiri, na ti-itherũ nĩ ngagũcookia gũkũ rĩngĩ. Nakuo guoko kwa Jusufu kuo kwene nĩkuo gũgaakũhinga maitho wakua."

⁵ Hĩndĩ ĩyo Jakubu akiuma Birishiba, nao ariũ a Isiraeli magĩkuua ithe wao Jakubu na ciana ciao na atumia ao na makaari marĩa Firaũni aatũmĩte ma kũmũkuua. ⁶ O na ningĩ magĩthĩĩ na mahiũ mao na indo iria ciothe maagĩite nacio marĩ kũu Kaanani, na Jakubu na

^a10 Bŭrŭri wa Gosheni warĩ mũthia-inĩ wa Rũũ rwa Nili na nĩ kũndũ kwarĩ kũnoru mũno.

^b22 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5).

rũciaro rwake ruothe magĩthiĩ Misiri.
⁷ Aathiire Misiri na ariũ ake na tũmwana
twa ariũ ake, agĩthiĩ na airĩtu ake na
tũirĩtu twa airĩtu ake, ũguo nĩ kuuga
rũciaro rwake ruothe.

⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a
Isiraeli (Jakubu na njiaro ciake) ariã
maathiire Misiri:

Rubeni irigithathi riã Jakubu.

⁹ Ariũ a Rubeni maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi,
na Karimi.

¹⁰ Ariũ a Simeoni maarĩ:

Jemueli, na Jamini, na Ohadi,
na Jakini, na Zoharu, na
Shauli mũrũ wa mĩtumia ũriã
Mũkaanani.

¹¹ Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na
Merari.

¹² Ariũ a Juda maarĩ:

Eri, na Onani, na Shela, na
Perezu, na Zera (no Eri na
Onani nĩmakuĩrĩire bũrũri wa
Kaanani.)

Nao ariũ a Perezu maarĩ:
Hezironi na Hamuli.

¹³ Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Puya, na Jashubu, na
Shimuroni.

¹⁴ Ariũ a Zebulun maarĩ:

Seredi, na Eloni, na Jahaleeli.

¹⁵ Acio nĩo ariũ ariã Lea aaciarĩire
Jakubu kũu Padani-Aramu, hamwe na
mwarĩ Dina. Ariũ acio na airĩtu ake othe
maarĩ mĩrongo itatũ na atatũ.

¹⁶ Ariũ a Gadi maarĩ:

Zifioni, na Hagi, na Shuni, na
Eziboni, na Eri, na Arodi, na
Areli.

¹⁷ Nao Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na
Beria.
Mwarĩ wa nyina aarĩ Sera.
Ariũ a Beria maarĩ:
Heberi na Malikieli.

¹⁸ Icio nĩcio ciana iria ciaciarĩirwo

Jakubu nĩ Zilipa, ũriã Labani aaheete
mwarĩ Lea; ciothe ciarĩ ciana ikũmi na
ithathatũ.

¹⁹ Ariũ a Rakeli mĩtumia wa Jakubu
maarĩ:

Jusufu na Benjamini. ²⁰ Nake
Jusufu arĩ kũu Misiri,
nĩaciarĩirwo Manase na
Efiraimu nĩ Asenathu mwarĩ
wa Potifera, mũthĩnjĩri-ngai wa
Onu.

²¹ Nao ariũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekeri, na Ashibeli, na
Gera, na Naamani, na Ehi, na
Roshu, na Mupimu, na Hupimu,
na Aradi.

²² Acio nĩo ariũ a Rakeli ariã
maaciarĩirwo Jakubu othe maarĩ andũ
ikũmi na ana.

²³ Mũriũ wa Dani aarĩ:

Hushimu.

²⁴ Nao Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazeeli, na Guni, na Jezeri, na
Shilemu.

²⁵ Acio nĩo ariũ ariã maaciarĩirwo
Jakubu nĩ Biliha ũriã Labani aaheete
mwarĩ Rakeli, othe maarĩ mũgwanja.

²⁶ Andũ othe ariã maathiire na
Jakubu Misiri, ariã maarĩ a njiaro ciake
tũtegũtara atumia a ariũ ake, maarĩ
andũ mĩrongo itandatũ na atandatũ.

²⁷ Hamwe na ariũ ariã eerĩ a Jusufu
ariã aaciarĩire Misiri, andũ a nyũmba
ya Jakubu ariã maathiire Misiri maarĩ
mĩrongo mũgwanja.

²⁸ Nake Jakubu agĩtũma Juda athiĩ
mbere yake kũrĩ Jusufu nĩgeetha
athĩrĩrwo njĩra ya gũthiĩ Gosheni. Rĩriã
maakinyire bũrũri wa Gosheni, ²⁹ Jusufu
akĩhaarĩria ngaari yake ya mbarathi, na
agĩthiĩ Gosheni gũtũnga ithe Isiraeli.
Na Jusufu aakinya o ũguo harĩ ithe,
akĩmũhĩmbĩria na akĩrĩra ihinda inene.

³⁰ Nake Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Rĩu
no ngĩkue, kuona atĩ nĩndeyonera nĩĩ
mwene atĩ ũrĩ o muoyo.”

³¹ Hĩndĩ iyo Jusufu akĩĩra ariũ a

ithe na andũ a nyũmba ya ithe atĩrĩ, Nĩngwambata thĩ njarie na Firaũni, ndĩmwĩre atĩrĩ, Ariũ a baba, na nyũmba ya baba, arĩa maratũũraga bũrũri wa Kaanani, nĩmokĩte kũrĩ nĩ. ³² Andũ acio nĩ arĩithi; marĩithagia mahiũ, na mokĩte na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe, na indo ciothe ciao. ³³ Na rĩrĩa Firaũni arĩmwĩta na amũũrie atĩrĩ, "Inyuĩ mũrutaga wĩra ũrĩkũ?" ³⁴ mwagĩrĩrwo mũmũcookerie atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũtũũraga tũrĩithagia mahiũ kuuma ũnini witũ, o ta ũrĩa maithe maitũ meekaga." Hĩndĩ iyo nĩmũgetĩkĩrio mũtũũre mwena wa Gosheni, tondũ arĩithi othe moonagwo marĩ thaahu nĩ andũ a Misiri.

47 Jusufu agĩthĩrĩ akĩra Firaũni atĩrĩ, "Baba na ariũ a baba hamwe na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe na indo ciao ciothe nĩmokĩte kuuma bũrũri wa Kaanani, na rĩu marĩ Gosheni." ² Ningĩ agĩthũura ariũ a ithe atano na akĩmatwara mbere ya Firaũni.

³ Firaũni akĩmooria atĩrĩ, "Mũrutaga wĩra ũrĩkũ?"

Nao magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, "Ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ arĩithi, o ta ũrĩa maithe maitũ maarĩ." ⁴ Ningĩ makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũũkĩte gũikara gũkũ kwa ihinda, tondũ ng'aragu ĩno nĩ nene kũu Kaanani, na ndũũru cia ndungata ciaku nĩ ciagĩte ũrĩithio. Nĩ ũndũ ũcio twagũthaita wĩtĩkĩrie ndungata ciaku itũũre Gosheni."

⁵ Firaũni akĩra Jusufu atĩrĩ, "Thoguo na ariũ a thoguo mokĩte kũrĩ we, ⁶ na bũrũri wa Misiri ũrĩ mbere yaku; he thoguo na ariũ a thoguo mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũyũ. Reke maikare Gosheni. Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩũũĩ amwe ao marĩ na ũũgĩ wa mwanya-rĩ, matue arũgamĩrĩri a mahiũ makwa."

⁷ Ningĩ Jusufu akĩrehe ithe Jakubu mbere ya Firaũni. Na Jakubu aarĩkia kũrathima Firaũni-rĩ, ⁸ Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, "Ūrĩ na mĩaka ĩgana?"

⁹ Nake Jakubu akĩra Firaũni atĩrĩ, "Mĩaka yakwa ya kũũrũũra nĩ igana rĩmwĩ na mĩrongo ĩtatũ. Mĩaka yakwa

ĩkoretwo ĩrĩ mĩnini na ya mĩtangĩko, na ndĩgana mĩaka ya kũũrũũra kwa maithe makwa." ¹⁰ Jakubu agĩcooka akĩrathima Firaũni na akĩhehera akiuma hau Firaũni aarĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩhe ithe na ariũ a ithe ũtũũro kũu Misiri na akĩmahe mĩgũnda mwena ũrĩa mwega mũno wa bũrũri ũcio, rũgongo rwa Ramesese o ta ũrĩa Firaũni aathanĩte. ¹² Ningĩ Jusufu nĩaheaga ithe na ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe othe irio kũringana na mũigana wa ciana ciao.

Jusufu na Ng'aragu

¹³ Na rĩrĩ, gũtiarĩ irio mwena ũcio wothe, tondũ ng'aragu yarĩ nene mũno; na Misiri na Kaanani cieri nĩ ciahinyĩrĩrĩkĩte nĩ ũndũ wa ng'aragu ĩyo. ¹⁴ Jusufu akĩũngania mbeeca iria ciothe ingĩonekire bũrũri wa Misiri na wa Kaanani, irĩ irĩhi rĩa ngano ĩrĩa andũ maagũraga, nake agĩcitwara nyũmba-inĩ ya ũthamaki ya Firaũni. ¹⁵ Na rĩrĩa mbeeca cia andũ a Misiri na cia andũ a Kaanani ciathirire-rĩ, andũ a Misiri othe magĩthĩrĩ kũrĩ Jusufu, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũhe irio. Tũngĩgĩkua ũtũwĩroreire nĩkĩ? Mbeeca ciitũ nĩithirĩte biũ."

¹⁶ Nake Jusufu akĩmacookeria atĩrĩ, "Ndeherai mahiũ manyu, na nĩngũmwenderia irio nĩ ũndũ wa mo tondũ mbeeca nĩ thiru." ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩtwarĩra Jusufu mahiũ mao, nake akĩmakũũranĩria irio na mbarathi ciao, na ng'ondũ na mbũri ciao, na ng'ombe na ndigiri ciao. Nake Jusufu akĩmateithĩrĩria mwaka ũcio wothe na irio, magĩcikũũrania na mahiũ mao mothe.

¹⁸ Naguo mwaka ũcio wathira-rĩ, magĩũka kũrĩ we mwaka ũyũ ũngĩ, makĩmwĩra atĩrĩ, "Tũtingĩhota kũhitha mwathi witũ ũndũ, kuona atĩ mbeeca ciitũ nĩithirĩte, na mahiũ maitũ rĩu nĩ maku, na gũtirĩ kĩndũ gĩtigaire kĩa mwathi witũ tiga mĩrĩ iitũ na ithaka ciitũ. ¹⁹ Tũngĩgĩkua ũtũwĩroreire nĩkĩ, ithuĩ na ithaka ciitũ hamwe? Tũgũranĩrie hamwe na ithaka ciitũ, ũtũhe irio, na

ithuĩ na ithaka ciitũ tũtuĩke ngombo cia Firaũni. Tũhe mbeũ nĩgeetha tũtũire muoyo, tũtigakue, na nĩguo bũrũri witũ ndũkanangĩke.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũrĩra Firaũni bũrũri wothe wa Misiri. Nao andũ a Misiri makiendia ithaka ciao, mũndũ o mũndũ, nĩ ũndũ ng’aragu nĩyamahatĩrĩrie mũno. Naguo bũrũri wothe ũgĩtuĩka wa Firaũni. ²¹ Nake Jusufu agĩgĩtua andũ ngombo kuuma mwena ũmwe wa Misiri nginya ũrĩa ũngĩ. ²² No rĩrĩ, ndaigana kũgũra ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo, tondũ o maarĩ na igai maaheagwo nĩ Firaũni, na maarĩ na irio cia kũmaigana kuuma kũrĩ igai rĩu Firaũni aamaheaga. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire mage kwendia ithaka ciao.

²³ Nake Jusufu akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Rĩu tondũ ũmũthĩ nĩndamũgũra hamwe na ithaka cianyu mũtuĩke a Firaũni-rĩ, mbeũ cianyu nĩcio ici; oyai mũkahaande mĩgũnda. ²⁴ No rĩrĩa mũkaageetha, mũkaahe Firaũni gĩcunjĩ gĩa gatano. Icunjĩ icio ingĩ inya harĩ ithano no mwĩgĩre irĩ mbeũ cia kũhaanda na irio cianyu ene na cia nyũmba cianyu, na cia ciana cianyu.”

²⁵ Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩwahonokia mĩoyo iitũ. Tũroogĩtũkĩrĩka maitho-inĩ ma mwathi witũ; ithuĩ tũgũtũũra tũrĩ ngombo cia Firaũni.”

²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩruta watho ũkonĩ ithaka cia Misiri, na nĩtũire nginya ũmũthĩ, atĩ gĩcunjĩ gĩa gatano kĩa mageetha nĩ kĩa Firaũni. No ithaka cia athĩnjĩri-ngai akuo itaatuĩkire cia Firaũni.

²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩtũũra Misiri bũrũri-inĩ wa Gosheni. Makĩgĩa na indo kuo na magĩciarana, makĩngĩha mũno.

²⁸ Jakubu aikarĩre Misiri mĩaka ikũmi na mũgwanja, nayo mĩaka yake irĩa aatũũrĩre muoyo yarĩ mĩaka igana rĩmwe na mĩrongo ĩna na mũgwanja.

²⁹ Na rĩrĩa ihinda rĩa Isiraeli rĩa gũkua rĩakuhĩrĩrie-rĩ, agĩtũmanĩra mũriũ wake Jusufu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtũkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, iga guoko gwaku rungu rwa kĩero gĩakwa, na

ũnjĩire atĩ nĩũkanjĩka maũndũ ma ũtugi na ma wĩhokeku. Ndũkanaathike gũkũ Misiri, ³⁰ no rĩrĩa ngaahurũka hamwe na maithe makwa, ũkanguua, ũndute Misiri, ũgaathike o harĩa mathikĩtwo.”

Nake Jusufu akiuga atĩrĩ, “Nĩngeeka o ũguo woiga.”

³¹ Nake Isiraeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwa.” Nake Jusufu akĩhĩta harĩ we na mwĩhĩtwa, nake Isiraeli akĩhooya enyĩitĩrĩire mũthĩgi wake.

Manase na Efiraimu

48 Thuutha-inĩ ũcio Jusufu akĩĩrwo atĩrĩ, “Thoguo nĩ mũrũaru.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya ariũ ake eerĩ, Manase na Efiraimu, agĩthĩ kũmũrora. ² Na rĩrĩa Jakubu eerirwo atĩrĩ, “Mũrũguo Jusufu nĩoka gũkuona,” Isiraeli akĩyũmĩrĩa, agĩikara thĩ ũrĩrĩ-inĩ.

³ Jakubu akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩanyumĩrĩire ndĩ Luzu bũrũri-inĩ wa Kaanani, na akĩndathima, ⁴ akĩnjĩra atĩrĩ, Nĩngatũma ũciarane na ũngĩhe. Nĩngagũtua kĩrĩndĩ kĩa andũ, na nĩngaheana bũrũri ũyũ kũrĩ njiaro ciaku iria igooka thuutha waku ũtuĩke wacio tene na tene.”

⁵ “Rĩu-rĩ, ariũ aku eerĩ arĩa maaciarĩrwo gũkũ Misiri itanooka kũrĩ we-rĩ, megũtuuo ta marĩ akwa; Efiraimu na Manase meegũtuĩka akwa, o ta ũrĩa Rubeni na Simeoni marĩ akwa. ⁶ Ciana iria ingĩ ũngĩciarĩrwo thuutha wao nĩ ciaku; kũrĩa makagaya mageetanagio na marĩtwa ma ariũ a ithe wao. ⁷ Na rĩrĩa ndacookaga kuuma Padani, ngĩnyĩtwo nĩ kĩa gĩa gũkuĩrwo nĩ Rakeli kũu bũrũri-inĩ wa Kaanani tũrĩ o rũgendo-inĩ, hakuhi na Efiratha. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũthika hau mũkĩra-inĩ wa njĩra ya gũthĩ Efiratha” (na nokuo Bethlehemu).

⁸ Na rĩrĩa Isiraeli onire ariũ a Jusufu, akĩũria atĩrĩ, “Aya nĩ a?”

⁹ Jusufu akĩĩra ithe atĩrĩ, “Nĩ ariũ akwa arĩa Ngai aaheete ndĩ gũkũ.”

Nake Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Mareharehe harĩ nĩ ndĩmarathime.”

¹⁰ Na rĩrĩ, maitho ma Isiraeli nĩmoorĩte nĩ gũkũra, na ndoonaga wega. Jusufu

agĩkĩrehe ariũ ake hakuhĩ na Isiraeli, nake Jakubu akĩmamumunya na akĩmahĩmbĩria.

¹¹ Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndieciragia nĩngona ũthiũ waku rĩngĩ, na rĩu Ngai nĩanjĩtũkĩrĩtie nyone o na ciana ciaku.”

¹² Nake Jusufu akĩmaruta maru-inĩ ma Isiraeli, akĩĩnamĩrĩria ũthiũ akĩũturumithia thĩ. ¹³ Jusufu akĩoya ariũ ake eerĩ, Efiraimu arĩ mwena wake wa ũrĩo aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũmotho gwa Isiraeli, na Manase arĩ mwena wake wa ũmotho aamwerekeirie guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa Isiraeli, akĩmarehe hakuhĩ nake. ¹⁴ No Isiraeli agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo agĩkũigĩrĩra mĩtwe wa Efiraimu, o na gũtũka nĩwe warĩ mũnini, na akĩhĩtũkania moko make, akĩigĩrĩra guoko gwake kwa ũmotho mĩtwe-inĩ wa Manase, o na gũtũka Manase nĩwe warĩ irigithathi.

¹⁵ Ningĩ akĩrathima Jusufu, akiuga atĩrĩ,

“Ngai ũrĩa maithe makwa
Iburahĩmu na Isaaka
maatungatagĩra,
Ngai ũrĩa ũkoretwo arĩ mũrĩithi
wakwa mĩtũũrĩre-inĩ
wakwa wothe nginya
ũmũthĩ,

¹⁶ na Mũraika ũrĩa ũũhonoketie
kuuma mĩtino-inĩ yothe,
arorathima imwana ici.
Iroetanagio na rĩitwa rĩakwa,
na ciĩtanagio na marĩitwa ma
maithe makwa, Iburahĩmu
na Isaaka,
na maroingĩha mũno gũkũ thĩ.”

¹⁷ Na rĩrĩa Jusufu onire atĩ ithe aigĩrĩre guoko gwake kwa ũrĩo mĩtwe-inĩ wa Efiraimu-rĩ, ndaakenire; akĩnyĩita guoko gwa ithe akweherie kuuma mĩtwe-inĩ wa Efiraimu, akũigĩrĩre mĩtwe-inĩ wa Manase. ¹⁸ Jusufu akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, baba ũyũ nĩwe irigithathi; mũigĩrĩre guoko gwaku kwa ũrĩo mĩtwe.”

¹⁹ No ithe akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjũũ ũguo mũrũ wakwa, nĩnjũũ. O

nake nĩagatuĩka rũrĩrĩ, na nĩakaneneha. No rĩrĩ, mũrũ wa nyina ũrĩa mũnini nĩakaneneha kũmũkĩra, nacio njiaro ciake ituĩke gĩkundi kĩa ndũrĩrĩ.” ²⁰ Akĩmarathima mũthenya ũcio, akiuga atĩrĩ,

“Isiraeli akaarathimanaga
akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa
akoiga atĩrĩ:
‘Ngai arotũma ũtuĩke o ta
Efiraimu na Manase.’ ”

Nĩ ũndũ ũcio akĩgweta Efiraimu mbere ya Manase.

²¹ Ningĩ Isiraeli akĩĩra Jusufu atĩrĩ, “Ndĩ hakuhĩ gũkua, no Ngai nĩegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩakamũcookia bũrũri-inĩ wa maithe manyu. ²² Nawe, ũrĩ ta mwathi wa ariũ a thoguo-rĩ, nĩndakũhe rũgongo rwa bũrũri ũrĩa ndaatunyire Aamori na rũhiũ rwakwa rwa njora na ũta wakwa.”

Jakubu Kũrathima ariũ Ake

49 Ningĩ Jakubu agĩtũmanĩra ariũ ake, akĩmeera atĩrĩ: “Cookanĩrĩrai haha nĩgeetha ndĩmwĩre ũrĩa gũgekĩka kũrĩ inyuĩ matukũ-inĩ marĩa magooka.

² “Ũnganai na mũthikĩrĩrie, inyuĩ ariũ a Jakubu;
thikĩrĩrai Isiraeli ithe wanyu.

³ “Rubeni, ũrĩ irigithathi rĩakwa, ũhoti wakwa, kĩonithania kĩa mbere kĩa hinya wakwa; ũkĩrĩte arĩa angĩ na gũtũka, ũkamakĩra na hinya.

⁴ Wagagĩte ta maaĩ, na nĩ ũndũ ũcio ndũgũcooka gũkĩra arĩa angĩ,
tondũ nĩwahaicire ũrĩrĩ wa thoguo,
ũgĩthaahia ũrĩrĩ wakwa.

⁵ “Simeoni na Lawi nĩ a nyina ũmwe,
hiũ ciao cia njora nĩ indo cia mbaara cia ũhinya.

- ⁶ Ngoro yakwa ndūkanatoonye
ndundu-inĩ yao,
ndūkananyitane na kīūngano
kīao,
nīgūkorwo nīmooragīte andū
marakarīte,
na magatemanga ndegwa
magūrū macithuithie o ūrīa
mangīendire.
- ⁷ Marakara mao mahiū mūno,
na mang'ūrī mao matarī tha,
maronyitwo nī kīrumi.
Ngaamaharagania thīinī wa
Jakubu
na ndīmahurunjīre thīinī wa
Isiraeli.
- ⁸ “Juda, ariū a thoguo
nīmagagūkumia;
nakuo guoko gwaku
nīgūgatooria thū ciaku;
ariū a thoguo
nīmagakūinamīrīra.
- ⁹ Juda, we ūrī kīana kīa mūrūūthi,
mūrū wakwa;
we ūcookaga kuuma ūguīmi-inī
ūhūūnīte ūguīmi waku.
O ta mūrūūthi-rī, ethunaga na
agakoma thī,
o ta mūrūūthi wa mūgoma-rī,
nūū ūngīthīgīrīria
kūmwarahūra?
- ¹⁰ Rūthanju rwa ūthamaki rūtikoima
harī Juda,
o na kana rūthanju rwa ūnene
rūthenge gatagatī-inī ka
magūrū make,
o nginya agooka ūrīa mwene ruo,
o we ūrīa ūgaathīkagīrwo nī thī.
- ¹¹ Akoohagīrīra ndigiri yake
mūthabibū-inī,
nayo njaū yake ya ndigiri
amīohagīrīre rūhonge-inī
rūrīa rwega mūno.
Agaathambagia nguo ciake na
ndibei,
na kanjū ciake na ūtune wa
thabibū.
- ¹² Maitho make makaira gūkīra
ndibei,
namo magego make merūhe
gūkīra iria.
- ¹³ “Zebuluni agaātūūra hūgūrūrū-inī
cia iria,
na atuīke handū hega ha
gūikaragwo nī marikabu;
mīhaka yake īgaakinya o Sidoni.
- ¹⁴ “Isakaru nī ndigiri īrīa īrī hinya
īkomete gatagatī ka mīrigo
īrī.
- ¹⁵ Rīrīa akoona ūrīa ūhurūko wake
ūrī mwega,
na ūrīa būrūrī wake wagīrīte-rī,
no rīo akainamīrīria kīande gīake
akuue mīrigo,
na etīkīre kūruta wīra ūtarī
mūcaara.
- ¹⁶ “Dani agaaciirīrīra andū ake na
kīhooto,
arī ta mūhīrīga ūmwe wa
Isiraeli.
- ¹⁷ Dani agaatuīka ta nyoka īrī
mūkīra-inī wa njīra,
atuīke ta nduīra īrī gacīra-inī,
īrīa īrūmaga ndiira cia mbarathi,
na tondū ūcio mūmītwarithia
akagūa na ngara.
- ¹⁸ “Wee Jehova-rī, njetereire
kūhonokania gwaku.
- ¹⁹ “Gadi nīagatharīkīrwo nī ikundi
cia atunyani,
nowe nīagacitharīkīra
aciingatithie.
- ²⁰ “Irio cia Asheri nī cia kūguna
mwīrī;
na akaaheanaga irio njega
ingīkenia mūthamaki.
- ²¹ “Nafitali nī ta thīiya ya mūgoma
īrekereirio,
īrīa īciaraga tūthīiya tūthaka.

²²“Jusufu nĩ mũthabibũ ũrĩa
ũciaraga,
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga ũrĩ
hakuhi na gĩthima,
ũrĩa honge ciaguo itambagĩrĩa
rũthingo.

²³Aikia a mĩguĩ nĩmamũtharĩkĩire
marĩ na marũrũ;
makĩmũikĩria mĩguĩ marĩ na
ũũru mũingĩ.

²⁴No ũta wake ndwenyenyekire,
moko make marĩ hinya
magĩikara merũmĩtie
nĩ ũndũ wa guoko kwa
Mwene-Hinya wa Jakubu,
na nĩ ũndũ wa Mũrĩithi,
o we Ihiga rĩa Isiraeli,

²⁵nĩ ũndũ wa Ngai wa thoguo, ũrĩa
ũgũteithagia,
na tondũ wa
Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũkũrathimaga na irathimo
cia igũrũ,
na irathimo cia kũrĩa kũriku
mũhuro wa thĩ,
o na irathimo cia nyondo na cia
nda.

²⁶Irathimo cia thoguo nĩ makĩria ma
irathimo cia irĩma iria cia
tene,
na nĩ makĩria ma ũtonga wa
tũrĩma tũrĩa tũkũrũ.
Ici ciothe nĩirekwo ihurũke
mũtwe-inĩ wa Jusufu,
o thiithi-inĩ wa ũcio ũhaana ta
mwana wa mũthamaki harĩ
ariũ a ithe.

²⁷“Benjamini ahaana ta njũui irĩa
ngoroku;
kĩroko-inĩ atambuura kĩa
aguĩmĩte,
hwaĩ-inĩ akagayania kĩa
atahĩte.”

²⁸İyo yothe nĩyo mĩhĩrĩga irĩa ikũmi na
ĩĩrĩ ya Isiraeli, na ũguo nĩguo ithe wao
aameerire rĩrĩa amarathimaga, akĩhe
o mũndũ kĩrathimo kĩa kĩaamwagĩrĩire.

Gĩkuũ kĩa Jakubu

²⁹Ningĩ Jakubu akĩmahe mawatho
maya: “Ndĩ hakuhi gũkua. Mũgaathika
harĩa maithe makwa mathikĩtwo,
ngurunga-inĩ irĩa irĩ gĩthaka-inĩ kĩa
Efironi ũrĩa Mũhiti, ³⁰ngurunga irĩa
irĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela hakuhi na
Mamure kũu Kaanani, irĩa Iburahĩmu
aagũranĩire na gĩthaka kũu, irĩ handũ
ha gũthikana, kuuma kũrĩ Efironi
ũrĩa Mũhiti. ³¹Hau nĩho Iburahĩmu na
mũtumia wake Sara maathikirwo, na
no ho Isaaka na Rebeka mũtumia wake
maathikirwo, na no ho ndaathikire
Lea. ³²Gĩthaka kũu na ngurunga iyo
ciagũrirwo kuuma kũrĩ Ahethi.”

³³Nake Jakubu aarĩkia kũhe ariũ ake
ũhoro ũcio-rĩ, agĩthuna magũrũ make arĩ
o gĩtanda-inĩ, agĩtuĩkana, agĩcookanĩrĩrio
kũrĩ andũ ao arĩa maakuĩte.

50 Nake Jusufu agĩkĩgũithia thĩ
mbere ya ithe, akĩmũrĩrĩa na
akĩmũmumunya. ²Ningĩ agĩcooka agĩatha
athondekani arĩa maarĩ ndungata ciake
mathondeke mwĩrĩ wa ithe Isiraeli nĩguo
ndũkabuthe. Nĩ ũndũ ũcio athondekani
makĩmũthondeka, ³handũ ha ihinda rĩa
thikũ mĩrongo ĩna, tondũ rĩu nĩrĩo ihinda
rĩrĩa rĩabatarainie rĩa kũũthondeka. Nao
andũ a Misiri makĩmũcakaĩra matukũ
mĩrongo mũgwanja.

⁴Namo matukũ ma kũmũcakaĩra
maathira-rĩ, Jusufu akĩra kĩa kĩa
Firaũni atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte
maitho-inĩ manyu-rĩ, njarĩrĩriai kũrĩ
Firaũni. Mwĩrei atĩrĩ, ⁵Baba nĩatũmire
ndĩhĩte na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ndĩ
hakuhi gũkua; na ndakua ũgaathika
mbĩrĩa-inĩ irĩa nĩ mwene ndeyenjeire
bũrũri-inĩ wa Kaanani.” Rĩu rekei
nyambate thĩ ngathike baba; na
nĩngũcooka hũndũke.”

⁶Nake Firaũni akĩmũtũmanĩra,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthĩ ũgathike
thoguo, o ta ũrĩa aatũmire wĩhĩte.”

⁷Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩambata
agĩthĩ gũthika ithe. Nao anene othe a
Firaũni magĩthĩ nake, andũ a gĩtũo othe
a kĩa kĩa Firaũni o na andũ arĩa atĩku

a Misiri othe, ⁸ o hamwe na andũ othe a nyũmba ya Jusufu, na ariũ a ithe, na ariã othe maarĩ a nyũmba ya ithe. No ciana ciki na ndũũru ciao cia mbũri na cia ng'ombe ciatigĩtwo Gosheni. ⁹ Thigari cia ngaari cia ita na cia mbarathi o na cio igĩthĩ nake. Kĩarĩ gĩkundi kĩnene mũno kĩa andũ.

¹⁰ Nao maakinya ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, hakuhi na Jorodani, makĩrĩa manĩrĩre marĩ na ruo; na hau Jusufu agĩcakaĩra ithe matukũ mũgwanja. ¹¹ Na rĩrĩa Akaanani ariã maatũũraga kũu moonire macakaya macio hau ihuhĩro-inĩ rĩa ngano rĩa Atadi, makĩrĩa ariũ, “Andũ a Misiri marĩ na igongona rĩa macakaya ma kĩa.” Na nĩkĩo handũ hau hakuhi na Jorodani heetagwo Abeli-Miziraimu.

¹² Nĩ undũ ũcio ariũ a Jakubu magĩka o ũrĩa aamaathĩte: ¹³ Makĩmũkuua makĩmũtwara bũrũri wa Kaanani, na makĩmũthika ngurunga-inĩ ĩrĩa yarĩ gĩthaka-inĩ kĩa Makipela, hakuhi na Mamure, ĩrĩa Iburahĩmu aagũranĩrie na gĩthaka kũu kĩrĩ handũ ha gũthikanwo kuuma kũrĩ Efironi ũrĩa Mũhiti. ¹⁴ Thuutha wa gũthika ithe-rĩ, Jusufu agĩcooka Misiri hamwe na ariũ a ithe na ariã othe maathĩte nake gũthika ithe.

Jusufu Kũmĩrĩria Ariũ a Ithe

¹⁵ Na rĩrĩa ariũ a ithe moonire aĩ ithe wao nĩakua, makiuga atĩrĩ, “Ĩ angĩkorwo Jusufu nĩatũũire atũiguagĩra ũũru, na atũrĩhie maũru marĩa mothe twamwĩkire?” ¹⁶ Nĩ undũ ũcio magĩtũmana kũrĩ Jusufu makiuga atĩrĩ, “Thoguo atanakua nĩatigire oiga atĩrĩ: ¹⁷ ‘Ũũ nĩguo mũkeera Jusufu: ndagũthaitha ũrekere ariũ a thoguo mehia na mahĩtia marĩa meekire nĩ undũ nĩmagwĩkire ũũru mũno.’ Na rĩu twagũthaitha wohera ndungata cia Ngai wa thoguo mehia macio.” Na rĩrĩa ndũmĩrĩri yao yamũkinyĩre, Jusufu akĩrĩa.

¹⁸ Ariũ a ithe magĩcooka magĩthĩ kũrĩ we, makĩgũithia thĩ mbere yake, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ ngombo ciaku.”

¹⁹ No Jusufu akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Kaĩ nĩ akĩrĩ nĩ Ngai?” ²⁰ Inyuĩ mwaciĩrĩte kũnjĩka ũũru, no Ngai aanjĩrĩre undũ mwegu nĩguo akinyanĩrie ũrĩa kũrekĩka rĩu, ũhoru wa kũhonokia mũoyo ya andũ aingĩ. ²¹ Nĩ undũ ũcio-rĩ, mũtigitigĩre. Nĩndĩmũheaga irio cianyu na cia ciana cianyu.” Nake akĩmomĩrĩria na akĩmarĩria wega.

Gĩkuũ kĩa Jusufu

²² Jusufu agĩkara Misiri, hamwe na andũ othe a nyũmba ya ithe. Aatũũrire muoyo mĩaka igana rĩmwe na ikũmi, ²³ na akĩona rũciarwo rwa gatatũ rwa ciana cia Efiraimu. O na ciana cia Makiru mũrũ wa Manase ciaciarwo nĩciaigĩrĩrwo maru-inĩ ma Jusufu.

²⁴ Nĩngĩ Jusufu akĩrĩa ariũ a ithe atĩrĩ, “Ndĩ hakuhi gũkua. No rĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũrora amũteithie na amũrute kuuma bũrũri ũyũ, amũtwara bũrũri ũrĩa erĩre Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa.” ²⁵ Nake Jusufu agĩtũma ariũ a Isiraeli mehĩte na mwĩhĩtwa, akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai nĩagooka kũmũteithia, na hĩndĩ ĩyo yakinya no nginya mũgaakuua mahĩndĩ makwa kuuma kũndũ gũkũ.”

²⁶ Nĩ undũ ũcio Jusufu agĩkua, arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩmwe na ikũmi. Thuutha wa kũmũthondeka ndakabuthe, makĩmũiga ithandũkũ-inĩ rĩa gũthikwo narĩo o kũu Misiri.

THAAMA

Kühinyĩrĩrio kwa Andũ a Isiraeli

1 Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Isiraeli arĩa maathiire bũrũri wa Misiri hamwe na Jakubu, o mũndũ na andũ a nyũmba yake: ² Nao nĩ Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na Juda; ³ Isakaru, na Zebulun na Benjamini; ⁴ Dani na Nafitali; Gadi na Asheri. ⁵ Njiaro cia Jakubu ciothe ciarĩ mĩrongo mũgwanja; nowe Jusufu, aarĩ bũrũri wa Misiri o na mbere iyo.

⁶ Na rĩrĩ, Jusufu na ariũ a ithe othe, na rũciaro rũu ruothe rwa ihinda rĩu magĩkua, ⁷ no andũ a Isiraeli magĩciarana na makĩingĩha mũno, magĩtuĩka aingĩ makĩria, o nginya makĩiyũra bũrũri ũcio.

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoro wa Jusufu akĩambĩrĩria gũthamaka kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ Nake akĩũra andũ ake atĩrĩ, “Onei, andũ a Isiraeli nĩmaingĩhĩte mũno makĩria, magatũkĩria hinya. ¹⁰ Gĩũkei, no nginya tũmathĩĩ na wara nĩguo matikae kũingĩha mũno gũkĩra ũũ, tondũ kũngĩgĩa mbaara, no manyiitane na thũ ciitũ na marũe na ithuĩ, na macooke moore moime bũrũri ũyũ.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩmaigĩra arori a ngombo mamahinyĩrĩrie na ũndũ wa kũmarutithia wĩra wa hinya, nao andũ a Isiraeli magĩaka Pithomu na Ramesese marĩ matũũra manene ma kũigwo indo cia Firaũni. ¹² No o ũrĩa maathiire na mbere kũhinyĩrĩrio-rĩ, noguo maaciaranire na makĩiyũra bũrũri-inĩ ũcio; nĩ ũndũ ũcio andũ a Misiri makĩambĩrĩria gwĩtigĩra andũ a Isiraeli mũno, ¹³ na makĩmahinyĩrĩria na wĩra matekũmaiguĩra tha. ¹⁴ Andũ a Misiri magĩtũma mũtũũrĩre wa andũ a Isiraeli ũgĩe na ruo rũkĩru nĩ ũndũ wa wĩra mũritũ wa gũthondeka maturubarĩ na thimiti, hamwe na mawĩra ma mĩthemba yothe mĩgũnda-inĩ; andũ a Misiri maamahinyagĩrĩria

matekũmaiguĩra tha mawĩra-inĩ mao mothe.

¹⁵ Mũthamaki wa bũrũri wa Misiri akĩũra Shifira na Pua, aciarithania arĩa maateithagia atumia a Ahibirania,^a atĩrĩ, ¹⁶ “Rĩrĩa mũrĩteithagia atumia a Ahibirania makĩgĩa ciana, na mwamarora marĩ gĩtanda-inĩ gĩa kũgĩũra mwana-rĩ, mũngĩona nĩ kahĩ kooragei, no kangikorwo karĩ kairĩtu, mũkareka gatũũre muoyo.” ¹⁷ Na rĩrĩ, aciarithania acio tondũ nĩmetigĩrĩte Ngai, matiigana gwĩka ũrĩa mũthamaki wa bũrũri wa Misiri aamerĩte meke; makĩreka tũhĩ tũu tũtũũre muoyo. ¹⁸ Nake mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri agĩũta aciarithania acio, akĩmooria atĩrĩ, “Mwĩkĩte ũũ nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũreke tũhĩ tũtũũre muoyo?”

¹⁹ Nao aciarithania acio magĩcookeria Firaũni atĩrĩ, “Atumia a Ahibirania matihaana ta atumia a Misiri; o nĩ ahiũ magĩaga ciana aciarithania matanakinya.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Ngai agĩgĩtanahĩra aciarithania acio, nao andũ a Isiraeli makĩongerereka o na makĩingĩha makĩria. ²¹ Na rĩrĩ, tondũ aciarithania acio nĩmetigĩrĩte Ngai, akĩmahe ciana ciao kũũmbe.

²² Nake Firaũni agĩatha andũ ake othe atĩrĩ: “Kahĩ o gothe gaaciarwo nĩ Mũhibirania no nginya mũgagaikia Rũũĩ rwa Nili, no mũreke kairĩtu o gothe gatũũre muoyo.”

Gũciarwo kwa Musa

2 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa nyũmba ya Lawi nĩahikirie mũtumia wa mũhĩrĩga wa Alawii, ² nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Rĩrĩa onire kaarĩ kaana gathaka-rĩ, agĩkahitha nyũmba mĩeri

^a15 Shifira na Pua maarĩ atumia a Misiri arĩa maaciarithanagia, na nĩo maateithagĩrĩria atumia a Ahibirania gũciara.

itatũ. ³No rĩrĩa aaremirwo nĩgũkahitha rĩngĩ-rĩ, agĩgathondekera gĩkabũ gĩa ithanjĩ na agĩgĩthinga na rami. Agĩcooka agĩkomia kaana kau thĩinĩ wakĩo, agĩkahitha mathanjĩ-inĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Nili. ⁴Mwarĩ wa nyina na kaana kau aarũgamaga haraaya nĩguo one ũndũ ũrĩa ũngĩgakora.

⁵Na rĩrĩ, mwarĩ wa Firaũni agĩkũrũka Nili nĩguo agethambe, nacio ndungata ciake ciaceerangaga kũu hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ rũu. Nake akĩona gĩkabũ kũu kũu ithanjĩ-inĩ, na agĩtũma ngombo yake ya mũirĩtu ikĩgĩre. ⁶Agĩkunũra gĩkabũ kũu na akĩona kaana kau. Agĩkaiguĩra tha tondũ nĩkarĩraga. Nake akiuga atĩrĩ, “Gaka nĩ kaana kamwe ga twana twa Ahibirania.”

⁷Nake mwarĩ wa nyina na kaana kau akĩũria mwarĩ wa Firaũni atĩrĩ, “Ngacarie mũtumia ũmwe Mũhibirania akũrerere kaana gaka?”

⁸Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi, thii.” Nake mũirĩtu ũcio agĩthĩ, akĩgũra nyina wa kaana kau. ⁹Mwarĩ wa Firaũni akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya kaana gaka ũkanderere, nĩndĩrĩkũrĩhaga.” Nĩ ũndũ ũcio mũtumia ũcio akĩoya kaana kau agĩkarera. ¹⁰Rĩrĩa kaana kau gaakũire-rĩ, agĩgatwarĩra mwarĩ wa Firaũni nako gagĩtuĩka ta mũriũ. Agĩgeeta Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩ tondũ ndakarutire maaĩ-inĩ.”

Musa Kũũrĩa Midiani

¹¹Thuutha wa Musa gũtuĩka mũndũ mũgima-rĩ, mũthenya ũmwe nĩathiire gũceera harĩa andũ ao maarĩ, nake akĩmabaara makĩrutithio wĩra na hinya. Nĩngĩ akĩona Mũmisiri akĩhũũra Mũhibirania, ũmwe wa andũ ake mwene. ¹²Nake acũthĩrĩria mĩena yothe na ndone mũndũ-rĩ, akĩũraga Mũmisiri ũcio, na akĩmũthika mũthanga-inĩ. ¹³Mũthenya ũyũ ũngĩ akiumagara na akĩona Ahibirania eerĩ makĩrũa. Akĩũria ũrĩa wogitanĩte atĩrĩ, “Ūraringa Mũhibirania wanyu nĩkĩ?”

¹⁴Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ? Anga nĩũreciiria

kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri?” Nake Musa agĩtigĩra na agĩciiria atĩrĩ, “Ūrĩa ndĩrekire no nginya ũkorwo nĩũmenyekete.”

¹⁵Rĩrĩa Firaũni aigũire ũhoro ũcio, akĩgeria kũũragithia Musa, nowe Musa akĩũrĩa Firaũni agĩthĩ gũtũũra Midiani,^a kũrĩa aikarire thĩ hakuhĩ na gĩthima. ¹⁶Na rĩrĩ, Jethero mũthĩnjĩringai wa Midiani aarĩ na airĩtu ake mũgwanja, nao magĩũka gũtaha maaĩ na kũiyũria mĩharatĩ manyuithie rũũru rwa mbũri rwa ithe wao. ¹⁷Arĩthi amwe nĩmookire na makĩngata airĩtu acio, no Musa agĩũkĩra, akĩmateithũra na akĩhe ũhiũ wao maaĩ.

¹⁸Rĩrĩa airĩtu acio maainũkire kũrĩ ithe wao Reueli-rĩ,^b akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũcooke narua ũguo ũmũthĩ?”

¹⁹Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũmisiri ũmwe nĩatũteithũrĩre kũrĩ arĩthi; o na nĩwe ũtũtahĩre maaĩ na atũheera mbũri ciitũ maaĩ.”

²⁰Jethero akĩmooria atĩrĩ, “Na akĩrĩ kũ?” “Mũmũtigire nĩkĩ? Thĩĩ mũmwĩte, oke arĩanĩre na ithuĩ.”

²¹Nake Musa agĩũkĩra gũikara kwa mũndũ ũcio, nake akĩmũhe mwarĩ wetagwo Zipora amũhikie. ²²Zipora agĩciara kaana ga kahĩ, nake Musa agĩgeeta Gerishomu, tondũ oigire atĩrĩ, “Nduĩkite mũgeni bũrũri wene.”

²³Thuutha wa ihinda iraaya-rĩ, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri nĩakuire. Andũ a Isiraeli magĩcaaya nĩ ũndũ wa ũkombo, na makĩrĩrĩa Ngai; nakĩo kĩrĩro kĩa atĩ mateithio nĩ ũndũ wa ũkombo gĩgĩkinyĩra Ngai. ²⁴Nake Ngai akĩigua gũcaaya kwao nake akĩirĩkana kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu. ²⁵Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩona gũtangĩka kwa andũ a Isiraeli, nake akĩrũmbũiya ũhoro wao.

^a15 Midiani aarĩ ũmwe wa ariũ a Iburahĩmu (Kiam 25:2); andũ a Midiani maatũũraga gathigathini wa Kĩrĩma gĩa Sinai.

^b18 Reueli nowe wetagwo Jethero, na nĩ we warĩ mũthoni-we wa Musa.

3 Na rĩrĩ, Musa nĩ kũrĩithia arĩithagia rũuru rwa mbũri rwa mũthoni-we Jethero, mũthĩnjĩri-ngai wa Midiani, nake agĩtongoria rũuru rũu rwa mbũri mwena ũũrĩa ũngĩ wa werũ kũraya ma, na agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai.^a ² Arĩ kũu-rĩ, akiumĩrĩrwo nĩ mũraika wa Jehova arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki ikiuma kĩhinga-inĩ. Musa akĩona atĩ o na gũtuika kĩhinga nĩgĩakanaga-rĩ, gĩtiahĩaga. ³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩciirira atĩrĩ, “Nĩngũthĩi ho nĩgeetha nyone ũndũ ũyũ mũgeni, menye kĩrĩa kĩragiria kĩhinga kĩhĩe.”

⁴ Rĩrĩa Jehova onire atĩ nĩathiĩ hau gũcũthĩrĩria, Ngai akĩmwĩta arĩ kĩhinga-inĩ, “Musa! Musa!”

Nake Musa agĩtĩka, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

⁵ Nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgakuhiĩrĩrie haha. Ruta iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru.” ⁶ Nĩngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Ngai wa thoguo, Ngai wa Iburahĩmu, Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu.” Kahinda kau Musa akĩhitha ũthiũ wake, tondũ nĩetigĩrĩre kũrora Ngai.

⁷ Jehova akiuga atĩrĩ; “Ti-itherũ nĩnyonete mĩnyamaro ya andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte kĩrĩro kĩa nĩ ũndũ wa arũgamĩrĩri a ngombo arĩa mamahinyagĩrĩria, na nĩngũrũmbũiya ũhoru wa kũnyamarĩka kwao.” ⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩnjikũrũkĩte nĩguo ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma andũ a Misiri, ndĩmarute bũrũri ũcio, ndĩmatware bũrũri mwega na mwariĩ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, kũrĩa gũtũũragwo nĩ Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁹ Na rĩu kĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli nĩkĩnginyĩire, na nĩnyonete ũrĩa andũ a bũrũri wa Misiri maramahinyĩrĩria. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, thiĩ. Ndĩragũtũma kũrĩ Firaũni ũkarute

andũ akwa a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.”

¹¹ No Musa akĩũria Ngai atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ũ wa gũthĩi kwa Firaũni ngarute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri?”

¹² Nake Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Naguo ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia gĩa atĩ nĩ nĩ ngũtũmĩte: Rĩrĩa ũkaaruta andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri, nĩmũkahooagĩra Ngai kĩrĩma-inĩ gĩkĩ.”

¹³ Musa akĩũra Ngai atĩrĩ, “Ingĩthiĩ kũrĩ andũ a Isiraeli ndĩmeere atĩrĩ, ‘Nĩ Ngai wa maithe manyu wandũma kũrĩ inyuĩ,’ nao manjũũrie atĩrĩ, ‘Ngai ũcio etagwo atĩa?’ ngaamacookeria atĩa?”

¹⁴ Ngai akĩũra Musa atĩrĩ, “NII NDŪIRE O TA ŪRĪA NDŪIRE. Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, Ūrĩa wĩtagwo ‘NII NDŪIRE nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.’”

¹⁵ Nĩngĩ Ngai agĩcooka akĩũra Musa atĩrĩ, “Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka na Ngai wa Jakubu nĩandũmĩte kũrĩ inyuĩ.’ Rũrĩ nĩrĩo rĩitwa rĩakwa nginya tene, rĩitwa rĩrĩa ndĩiririkanagwo narĩo kuuma njiarwa na njiarwa.

¹⁶ “Thiĩ, ũcookanĩrĩrie athuuri a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Jehova, Ngai wa maithe manyu o we Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu nĩanyumĩrĩre akanjĩira atĩrĩ: Nĩndorete na ngoona maũndũ marĩa mwĩkĩtwo kũu bũrũri wa Misiri, ¹⁷ na nĩndũite nĩngũmũruta kuuma mĩnyamaro-inĩ yanyu kũu bũrũri wa Misiri, ndĩmũtware bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.’

¹⁸ “Athuuri acio a Isiraeli nĩmagagũthikĩrĩria. Nĩngĩ wee na athuuri acio nĩmũgathĩi kũrĩ mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩarĩtie na ithuĩ. Nĩ ũndũ ũcio twĩtĩkĩrie tũthĩi rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona.’ ¹⁹ No nĩnjũũĩ atĩ mũthamaki ũcio wa bũrũri wa Misiri ndakamwĩtĩkĩria

^a1 Kĩrĩma gĩa Sinai kĩaĩkaine ta kĩrĩma kĩa Ngai.

mũthiĩ, tiga guoko gwakwa kwa hinya kũmũhatĩrĩrie gwĩka ũguo. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩngatambũrũkia guoko gwakwa hũũre andũ a Misiri na maũndũ mothe ma magegania marĩa ngeeka thĩinĩ wao. Thuutha ũcio, nĩakamwĩtikĩria mũthiĩ.

²¹ “Na nĩngatũma mwĩtikĩrike nĩ andũ a Misiri, nĩgeetha rĩrĩa mũkoimagara, mũtikanathĩ moko matheri. ²² Mũndũ-wa-nja o wothe Mũisiraeli nĩakahooya mũndũ wa itũũra rĩake, na ahooe mũndũ-wa-nja o wothe matũũranagia nake gwake nyũmba indo cia betha na thahabu o na nguo, iria mũkaahumba ciana cianyu cia aanake na cia airĩtu. Na nĩ ũndũ ũcio nĩmũgataha andũ acio a Misiri.”

Musa Kuona Ciana

4 Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩ mangĩrega kũnjĩtikia kana kũnjigua, na manjĩire atĩrĩ, ‘Jehova ndakuumĩrĩire?’”

² Nake Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kũũ ũrĩ nakĩo guoko?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ rũthanju.”

³ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũikie thĩ.”

Musa akĩrũikia thĩ, naruo rũgĩtuĩka nyoka, nake akĩmũrĩra. ⁴ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũmĩnyiite mũting’oe.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akĩmĩnyiita, nayo ikĩgarũrũka, igĩtuĩka rũthanju guoko-inĩ gwake. ⁵ Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo wa gũtũma metikie atĩ Jehova, o we Ngai wa maithe mao Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu nĩakuumĩrĩire.”

⁶ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ikia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩikia guoko nguo-inĩ yake, na rĩrĩa aakũrutire kwarĩ na mangũ, gũkeerũha ta ira.

⁷ Jehova agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia guoko nguo-inĩ yaku.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcookia guoko nguo-inĩ, na rĩrĩa aakũrutire kwagarũrũkĩte gũkahaanana na mwĩrĩ ũcio ũngĩ wake.

⁸ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Mangĩaga gũgwĩtikia na kũrũmbũiya kĩa kĩa

mbere, no gũkorwo nĩmagetĩkia gĩa keerĩ. ⁹ No mangĩaga gwĩtikia ciana ici cieriĩ kana mage gũkũigua-rĩ, ũgaataha maaĩ kuuma Rũũ rwa Nili na ũmaite thĩ. Maaĩ macio ũgaataha kuuma rũũ nĩmagatuĩka thakame maitwo thĩ.”

¹⁰ Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Wee, Mwathani, nĩũũĩ nĩ ndirĩ ndatuĩka mũndũ mwaria wega, kuuma o tene o na kuuma wambĩrĩria kwaria na nĩ ndungata yaku. Nĩ ndirĩ mĩtũkĩ ya mĩario, na ndĩ rũrĩmĩ rũritũ.”

¹¹ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũũ waheire mũndũ kanua? Nũũ ũtũmaga mũndũ aage kũigua kana aremwo nĩ kwaria? Nũũ ũtũmaga mũndũ one kana atuĩke mĩtumumu? Githĩ ti nĩ, Jehova? ¹² Na rĩrĩ, thĩ; nĩngakũhotithia kwaria na ngũrute ũrĩa ũkoiga.”

¹³ No Musa akiuga atĩrĩ, “Mwathani, ndagũthaitha tũma mũndũ ũngĩ akaarie.”

¹⁴ Namo marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra Musa, akĩmũũria atĩrĩ, “Ĩ mũrũ wa nyũkwa Harũni, ũrĩa Mũlawii-rĩ, ndangĩaria? Nĩnjũũĩ no aarie wega. Arĩ njĩra-inĩ agĩũka gũgũtũnga, na nĩegũkena akuona. ¹⁵ Ũrĩmwaragĩria na ũkamwĩra ũrĩa ekuuga, na nĩngamũhotithia inyuĩ eerĩ kwaria, na ndĩmũrute ũrĩa mũgeeka. ¹⁶ Nĩakaarĩria andũ handũ haku, na agaatuĩka taarĩ we kanua gaku, nawe ũtuĩke ta ũrĩ Ngai harĩ we. ¹⁷ No oya rũthanju rũrũ nĩguo ũhotage kũringa ciana naruo.”

Musa Gũcooka Bũrũri wa Misiri

¹⁸ Nake Musa agĩcooka kwa Jethero mũthoni-we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria njooke bũrũri wa Misiri kũrĩ andũ aitũ, ngarore kana nĩ kũrĩ matũire muoyo.”

Jethero akiuga atĩrĩ, “Thĩ, ndakũhoera thayũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, Jehova nĩarĩirie Musa arĩ o kũu Midiani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka bũrũri wa Misiri, nĩgũkorwo andũ othe arĩa meendaga gũkũũraga nĩmakuĩte.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya mĩtumia wake na ariũ ake, akĩmahaicia ndigiri na makĩambĩrĩria rũgendo rwa gũcooka

būrūri wa Misiri. Nake akīoya rūthanju rwa Ngai akīrūnyiita na guoko.

²¹ Jehova akīira Musa atīrī, “Wacooka būrūri wa Misiri-rī, tigīrīra nī weka morirū mothe marīa ngūhotithīe gwīka mbere ya Firaūni. No nīngomia ngoro yake nīgeetha ndageŭkīrie andū mathiī.

²² Ningī wīre Firaūni atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova ekuuga: Isiraēli nīwe mūrīū wakwa wa irigithathi, ²³ na nīndakwīre atīrī, “Reke mūrīū wakwa athiī akaahooe.” No nīwaregire kūmwītīkīria athiī; nī ūndū ūcio nīngooraga mūrīū waku wa irigithathi.’ ”

²⁴ Marī handū harīa mararīrīre marī rūgendo-inī-rī, Jehova akiumīrīra Musa, na aarī hakuhī kūmūūraga. ²⁵ No Zipora akīoya kahiga kaarī kogī ta kahiū, akīruithia mūrīū, na akīhutithia gīkonde kīu nyarīrī cia Musa. Agīcooka akīmŵīra atīrī, “Ti-itherū ūrī mūthuuri wakwa wa thakame.” ²⁶ Nī ūndū ūcio Jehova agītigana nake. (Hīndī ūyo mūtumia ūcio wake oigire “ūrī mūthuuri wakwa wa thakame” aaragia ūhorō wa irua.)

²⁷ Nake Jehova akīira Harūni atīrī, “Thiī werū-inī ūgathaagane Musa.” Nī ūndū ūcio Harūni agītūnga Musa kīrīma-inī kīa Ngai, akīmūhīmīria. ²⁸ Nake Musa akīira Harūni ūrīa wothe Jehova amūtūmīte akoige, o na ningī ūhorō wa cīama ciothe irīa aamwathīe aringe.

²⁹ Musa na Harūni magīcookanīrīria athuuri a Isiraēli othe, ³⁰ nake Harūni akīmeera ūrīa wothe Jehova eerīte Musa. O na ningī Musa akīringa cīama mbere yao; ³¹ nao magītūkia. Na rīrīa maiguire atī Jehova nīameciirītie na akona mīnyamaro yao-rī, makīnamīrīra, magīthathaiya.

Gūthondeka Maturubarī

5 Thuutha-inī Musa na Harūni nīmathiire kūrī Firaūni, makīmŵīra atīrī, “Jehova, o we Ngai wa Isiraēli, oigīte ūū: ‘Reke andū akwa mathiī, nīgeetha makagīe na gīathī gīakwa werū-inī.’ ”

² Nake Firaūni akīmooria atīrī, “Jehova nīwe ū, atī ndīmŵathīkīre na ndekererie andū a Isiraēli mathiī? Nīī ndiūū Jehova

na ndikūrekereria andū a Isiraēli mathiī.”

³ Ningī makīmŵīra atīrī, “Ngai wa Ahibirania nīatwarīrie. Nī ūndū ūcio twītīkīrie tūthiī rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī tūkarutīre Jehova Ngai witū magongona, kwaga ūguo no atūrehithīrie mīthiro kana atūniine na rūhiū rwa njora.”^a

⁴ No mūthamaki wa būrūri wa Misiri akīmooria atīrī, “Musa na Harūni, nī kīī kīratūma mūrute andū wīra-inī wao? Cookai wīra-inī wanyu!” ⁵ Nake Firaūni akiuga atīrī, “Ta rorai, andū a būrūri rīu nīmaingīhīte, na inyuī nīmūragiria marute wīra.”

⁶ Mūthenya o ūcio Firaūni agīatha arūgamīrīri a ngombo o na nyabaara cia andū, ^b akīmeera atīrī, ⁷ “Mūtīgacooke kūhe andū a Isiraēli nyeki ya gūthondeka maturubarī; nīmathiī magecarīrie nyeki o ene. ⁸ No mūmeere atī no nginya mathondeke maturubarī mūigana o ta wa mbere; mūtīkamanyihīrie gīthimo. Nī igūūta; nīkīo mararīra makoiga atīrī, ‘Nītūrekwo tūthiī tūkarutīre Ngai witū igongona.’ ⁹ Maritūhīriei wīra nīgeetha makoragwo makīruta wīra hīndī ciothe, na mūtige gūthikīrīria ūhorō wa maheeni.”

¹⁰ Nao arūgamīrīri a ngombo na nyabaara cia andū magīthiī makīra andū atīrī, “Firaūni ekuuga ūū: ‘Ndigūcooka kūmūhe nyeki rīngī. ¹¹ Thiī mūgecarīrie nyeki yanyu kūrīa guothe mūrīmīona, no wīra wanyu ndūkūnyihanyihio o na hanini.’ ” ¹² Nī ūndū ūcio andū makīhurunjūkīra būrūri wa Misiri guothe kūngania makoni ma ngano matatūmīre ta nyeki. ¹³ Arūgamīrīri a ngombo makīmahinyīrīria mūno, makameeraga atīrī, “Rīkīai wīra ūrīa mwagīrīrwo wa o mūthenya, o

^a3 Gītūmi kīa andū a Isiraēli gūthiī kūrufīra magongona kūrīaihu na andū a Misiri nī tondū kūrī andū a Misiri, ng’ombe ciarī nyamū nyamūre (8:22).

^b6 Arūgamīrīri arīa maaroraga andū a Isiraēli maarī andū a Misiri, nacio nyabaara ciarī andū a Isiraēli.

ta ūrĩa mwekaga rĩrĩa mwaheagwo nyeki.”¹⁴ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara arĩa maathuurĩtwo nĩ anene a ngombo a Firaũni magakĩhũũragwo, makoorio atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩragiririe mũhingie mũigana wa maturubarĩ ma ira kana ma ūmũthĩ, ta ūrĩa mũrekaga mbere?”

¹⁵ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara magĩthĩĩ kũrĩ Firaũni kũmũthaita, makĩmũũria atĩrĩ: “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte wĩke ndungata ciaku maũndũ maya? ¹⁶ Ndungata ciaku itiraheo nyeki, na no tũrerwo, ‘Thondekai maturubarĩ!’ Ndungata ciaku nĩrahũũrwo, no andũ aku nĩo marĩ na mahĩtia.”

¹⁷ Nake Firaũni agĩcookia atĩrĩ, “Igũũta ici! Inyuĩ mũrĩ igũũta! Nĩkĩo mũraikara mũkiugaga atĩrĩ, ‘Nĩtũrekwo tũkarutĩre Jehova igongona.’ ¹⁸ Cookai wĩra-inĩ. Mũtikũheo nyeki, na no nginya mũthondeke mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo.”

¹⁹ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ nyabaara makĩmenya atĩ maarĩ thĩĩna-inĩ rĩrĩa meerirwo atĩrĩ, “Mũtikũnyiihĩrio mũigana wa maturubarĩ marĩa mwagĩrĩrwo gũthondeka o mũthenya.”

²⁰ Rĩrĩa moimire harĩ Firaũni-rĩ, magĩkora Musa na Harũni arĩa maameteraire, ²¹ nao anyabara acio makĩmeera atĩrĩ, “Jehova aromuona na amũtuĩre ciira! Mũtũmĩte tũtuĩke kĩndũ kĩnugu kũrĩ Firaũni na anene ake, na mũkamane rũhiũ rwa njora moko-inĩ mao matũũrage.”

Ngai Kwĩranĩra Gũkũũra Andũ Ake

²² Musa agĩcookaa kũrĩ, Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ūrehithĩrie andũ aya thĩĩna? Gĩkĩ nĩkĩo gĩatũmire ūndũme? ²³ Kuuma rĩrĩa ndaathiire kũrĩ Firaũni kũmwarĩria thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩaku, nĩareheire andũ aya thĩĩna, nawe ūkaaga gũteithũra andũ aku o na hanini.”

6 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Rũu nĩũkuona ūrĩa ngwĩka Firaũni: Nĩ tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya-rĩ, nĩakamarekereria mathĩĩ; na ningĩ nĩ

tondũ wa guoko gwakwa kũrĩ hinya, nĩakamaingata moime bũrũri wake.”

² Ngai agĩcookaa akĩĩra Musa atĩrĩ, “Nĩnĩĩ Jehova. ³ Nĩ nĩĩ ndoimĩrĩire Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu ndĩ Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe, no matiamenyire na rĩĩtwa rĩu rĩakwa Jehova. ⁴ O na nĩndathondekire kĩrĩkanĩro gĩakwa nao atĩ nĩngamahe bũrũri wa Kaanani, kũrĩa maatũũraga marĩ ageni. ⁵ Na makĩria-rĩ, nĩnjiguĩte gũcaaya kwa andũ a Isiraeli, arĩa matũĩtwo ngombo nĩ andũ a Misiri, na nĩndirikanĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa nao.

⁶ “Nĩ ūndũ ūcio, ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova, na nĩngamwũra icooki rĩu mũigĩrĩrwo nĩ andũ a Misiri. Nĩngamuohora mũtĩge gũcookaa gũtuĩka ngombo ciao, na nĩngamũkũũra ndambũrũkĩtie guoko na ciĩko nene cia ūtuanĩri ciira. ⁷ Ngaamuoya ta andũ akwa kũmbe, na ndũike Ngai wanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩĩ Jehova Ngai wanyu ūrĩa wamũrutire icooki-inĩ rĩa andũ a Misiri. ⁸ Na nĩngamũtwara bũrũri ūrĩa ndeeranĩire na mwĩhĩtwa nyambararĩtie guoko atĩ nĩngaahe Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu. Nĩguo ngũmũhe mũwĩgwatĩre ūtuĩke wanyu. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.’ ”

⁹ Musa agĩkĩheana ūhoru ūcio kũrĩ andũ a Isiraeli, no matiamũiguire nĩ ūrĩa maakuĩte ngoro nĩkũhinĩrĩrio nĩ ūkombo.

¹⁰ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹¹ “Thĩĩ wĩre Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake.”

¹² No Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Angĩkorwo andũ a Isiraeli matingĩnjigua-rĩ, nĩkĩ kĩngĩtũma Firaũni anjigwe, kuona njaragia ngĩtondoiraga?”

Andũ a Nyũmba ya Musa na Harũni

¹³ Ngai nĩacookire akĩaria na Musa na Harũni ūhoru wĩgĩ andũ a Isiraeli na Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri na akĩmaatha marute andũ a Isiraeli moime bũrũri wa Misiri.

¹⁴ Aya nño maarĩ atongoria a nyũmba ciao:

Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli maarĩ Hanoku na Palu, na Hezironi, na Karimi. Acio nño maarĩ mbarĩ cia Rubeni.

¹⁵ Ariũ a Simeoni maarĩ Jemueli, na Jamini, na Ohadi, na Jakini, na Sohari, na Shauli ũrĩa warĩ mũriũ wa mĩtumia Mũkaanani. Acio nño maarĩ mbarĩ cia Simeoni.

¹⁶ Maya nĩmo maarĩ marĩtwa ma ariũ a Lawi kũringana na maandĩko mao: Gerishoni, na Kohathu, na Merari. Lawi aatũũrire muoyo mĩaka 137.

¹⁷ Ariũ a Gerishoni kũringana na mbarĩ ciao maarĩ Libini na Shimeĩ.

¹⁸ Ariũ a Kohathu maarĩ Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli. Kohathu aatũũrire muoyo mĩaka 133.

¹⁹ Ariũ a Merari maarĩ Mahali na Mushi. Acio nño maarĩ mbarĩ cia Lawi kũringana na maandĩko mao.

²⁰ Amuramu nĩahikirie mwarĩ wa nyina na ithe wetagwo Jokebedi, ũrĩa wamũciarĩre Harũni na Musa. Amuramu aatũũrire muoyo mĩaka 137.

²¹ Ariũ a Iziharu maarĩ Kora, na Nefegu, na Zikiri.

²² Ariũ a Uzieli maarĩ Mishaeli, na Elizafani, na Sithiri.

²³ Harũni nĩahikirie Elisheba, mwarĩ wa Aminadabu, o ũrĩa warĩ mwarĩ wa nyina na Nahashoni, nake akĩmũciarĩra Nadabu na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru.

²⁴ Ariũ a Kora maarĩ Asiri, na Elikana, na Abiasafu. Acio nño mbarĩ cia Akora.

²⁵ Eleazaru mũrũ wa Harũni nĩahikirie mũirĩtu ũmwe wa Putieli, nake akĩmũciarĩra Finehasi.

Acio nño maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, o mbarĩ o mbarĩ.

²⁶ Harũni o ũcio, marĩ na Musa, nño

meerirwo nĩ Jehova atĩrĩ, “Rutai andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri kũringana na ikundi ciao.” ²⁷ Nño maarĩrie Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, ũhoru wa kũruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri. Maarĩ Musa o ũcio na Harũni.

Harũni Kwaria Ithenya rĩa Musa

²⁸ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩrie Musa arĩ kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, ²⁹ aamwĩrire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Jehova. ĩra Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri ũrĩa wothe ngũkwĩra.”

³⁰ No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Kuona njaragia ngĩtondoiraga-rĩ, Firaũni angĩkĩnjigua nĩkĩ?”

7 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “We ngũtuĩte ta Ngai harĩ Firaũni, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni egũtuĩka mũnabii waku. ² Wee ũriugaga ũrĩa wothe ndĩgwathaga, nake mũrũ wa nyũkwa Harũni nĩwe ũrĩiraga Firaũni arekererie andũ a Isiraeli moime bũrũri wake. ³ No nĩngũtũma ngoro ya Firaũni yũme, na o na ndaingĩhia ciama ciakwa na morirũ gũkũ bũrũri wa Misiri-rĩ, ⁴ ndakamũigua. Ningĩ nĩngatambũrũkia guoko gwakwa kũu bũrũri wa Misiri, na ndute ikundi cia andũ akwa a Isiraeli moime kuo na ũndũ wa ciiko nene cia ũtuanĩri ciira. ⁵ Nao andũ a Misiri nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngataambũrũkia guoko gwakwa njũkĩrĩre bũrũri wa Misiri na ndute andũ a Isiraeli moime kuo.”

⁶ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aamaathĩte meke. ⁷ Musa aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana nake Harũni mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩtatũ hĩndĩ ĩrĩa maaragia na Firaũni.

Rũthanju rwa Harũni Gũtuĩka Nyoka

⁸ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ⁹ “Rĩrĩa Firaũni arĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ringai kĩama,’ nawe Musa wĩre Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku, ũrũkie thĩ o hau mbere ya Firaũni,’ naruo rũtuĩke nyoka.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthĩĩ kũrĩ Firaũni, nao magĩka o ta

ũrĩa maathĩtwo nĩ Jehova. Harũni agĩkia rũthanju rwake thĩ mbere ya Firaũni na anene ake, naruo rũgĩtuĩka nyoka.¹¹ Nake Firaũni agĩta andũ arĩa oogĩ o na ago, na aringi ciama a Misiri, nao magĩĩka o ũguo magĩtũmĩra maũgĩ mao ma ũgo.¹² O mũndũ agĩkia rũthanju rwake thĩ na rũgĩtuĩka nyoka. No rũthanju rwa Harũni rũkĩmeria thanju ciao.¹³ No rĩrĩ, ngoro ya Firaũni ikĩũma nake akĩrega kũmaigua, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Thakame

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ngoro ya Firaũni ndĩngĩororoa; nĩaregete kũrekereria andũ mathiĩ.¹⁵ Nĩũgathiĩ kũrĩ Firaũni rũciĩnĩ agĩthiĩ rũũ.^a Weterere mũcemanie nake hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Nili, na ũthiĩ na rũthanju rũrĩa rwagarũrũkĩte rũgatuĩka nyoka.¹⁶ Ũcooke ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania, nĩandũmĩte ngwĩre ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ nĩgeetha makandungatĩre marĩ werũ-inĩ. No nginya rĩu nĩũregete gũthikĩrĩria.¹⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova: Ngũgũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili na rũthanju rũrũ rũrĩ guoko-inĩ gwakwa, namo magarũrũke matuĩke thakame.¹⁸ Thamaki iria irĩ thĩnĩ wa Rũũ rwa Nili nĩgũkua, naruo rũũ rũnunge; andũ a Misiri maremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo.’ ”

¹⁹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Oya rũthanju rwaku na ũtambũrũkie guoko igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, na igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaro, na tũmaria o na kũrĩa guothe kũhingĩrĩrie maaĩ nakuo guothe gũtuĩke thakame. Thakame ikaiyũra kũndũ guothe bũrũri wa Misiri, o na kũu ndoo-inĩ cia mĩtĩ na mĩtũngi-inĩ ya mahiga.’ ”

²⁰ Musa na Harũni magĩka o ũrĩa Jehova aathanĩte. Agĩkĩambararia rũthanju rwake arĩ mbere ya Firaũni na anene

ake, nake akĩgũtha maaĩ ma Rũũ rwa Nili, namo maaĩ mothe makĩgarũrũka magĩtuĩka thakame.²¹ Thamaki iria ciarĩ Rũũ rwa Nili igĩkua, naruo rũũ rũkĩnunga ũũru mũno, nginya andũ a bũrũri wa Misiri makĩremwo nĩ kũnyua maaĩ maruo. Bũrũri wa Misiri wothe ũkĩyũra thakame.

²² No aringi ciama a bũrũri wa Misiri magĩka mũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, nayo ngoro ya Firaũni ikĩũma; akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.²³ Handũ ha kũigua-rĩ, akĩhũndũka agĩthiĩ nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio ngoro-inĩ yake.²⁴ Nao andũ othe a Misiri makĩenja ithima gũkuhĩ na Rũũ rwa Nili nĩguo mone maaĩ ma kũnyua, tondũ matingĩahotire kũnyua maaĩ ma rũũ rũu.

Mũthiro wa Ciũra

²⁵ Mĩthenya mũgwanja nĩyahĩtũkire thuutha wa Jehova kũgũtha maaĩ ma Nili.

8 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova oigĩte ũũ: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.² Ũngĩrega kũmarekereria mathiĩ, nĩngũhũra bũrũri waku wothe na mũthiro wa ciũra.³ Rũũ rwa Nili rũkũiyũra ciũra. Igũka ciambate o nginya nyũmba yaku ya ũthamaki o na nyũmba yaku ya toro o nginya ũrĩrĩ waku igũrũ, itoonye nyũmba cia anene aku, o na irũgĩrĩre andũ aku o ene, ikorwo kuo o na mariiko-inĩ maku na mĩharatĩ-inĩ ya gũkandĩrwo mũtu.⁴ Ciũra icio ikũrũgĩrĩre na irũgĩrĩre andũ aku o na anene aku.’ ”

⁵ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia guoko gwaku na rũthanju igũrũ rĩa tũrũũ, na mĩtaro, na tũmaria, ũtũme ciũra ciũke bũrũri-inĩ wa Misiri.’ ”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩtambũrũkia guoko gwake igũrũ rĩa maaĩ ma bũrũri wa Misiri, nacio ciũra ikĩumĩra ikĩyũra bũrũri.⁷ No aringi ciama a bũrũri wa

^a15 Warĩ mūtugo wa Firaũni guthiĩ kũhooya ngai ya Rũũ rwa Nili, na nĩyo yoikaine ta ithe wa ngai ciothe.

Misiri magũka maũndũ o ta macio na ũndũ wa maũgĩ mao ma ũgo, o nao magĩtũma ciũra ciũke bũrũri wa Misiri.

⁸Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai Jehova anjehererie na ehererie andũ akwa ciũra ici, na nĩngũrekereria andũ anyu mathii makarutĩre Jehova magongona.”

⁹Musa akĩira Firaũni atĩrĩ, “Wee nĩwe ngũhe gĩtũo gĩa gĩtua ihinda rĩa gũkũhoera, wee na anene aku o na andũ aku nĩguo inyuĩ na nyũmba cianyu mwehererwo nĩ ciũra, itigare o iria irĩ thĩĩnĩ wa Rũĩ rwa Nili.”

¹⁰Firaũni akiuga atĩrĩ, “Mũkaahooera rũciũ.”

Nake Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩgĩtuĩke ũguo woiga, nĩgeetha ũmenye atĩ gĩtirĩ mũndũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ. ¹¹Ciũra nĩcigũkweherera na ciehere nyũmba ciaku, cieherere anene aku na andũ aku; itigare o iria irĩ rũĩ-inĩ rwa Nili.”

¹²Na rĩria Musa na Harũni mehereire Firaũni, Musa agĩkaĩra Jehova ũhoru wĩgĩ ciũra iria aarehithĩirie Firaũni.

¹³Nake Jehova agĩka o ũria Musa aahooete. Ciũra iria ciarĩ nyũmba, na iria ciarĩ nja na iria ciarĩ mĩgũnda igĩkua.

¹⁴Ikiũnganio ikiigwo irũndo, nacio ikiĩnungia bũrũri. ¹⁵No rĩria Firaũni onire atĩ marĩkũhoorerwo nĩ thĩĩna-rĩ, akĩũmia ngoro na akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Rwagĩ

¹⁶Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tambũrũkia rũthanju rwaku ũgũthe rũkũngũ rũria rũrĩ thĩ,’ na bũrũri-inĩ wothe wa Misiri-rĩ, rũkũngũ rũu rũgĩtuĩka rwagĩ.” ¹⁷Nao magĩka ũguo; na rĩria Harũni aatambũrũkirie guoko anyiitĩte rũthanju-rĩ, agũtha rũkũngũ nago, rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ. Rũkũngũ ruothe bũrũri-inĩ wa Misiri rũgĩtuĩka rwagĩ. ¹⁸No hĩndĩ ĩria aringi a ciama a bũrũri wa Misiri maageririe kũrehe rwagĩ na maũgĩ mao ma ũgo-rĩ, nĩmaremirwo. Naruo rwagĩ rũgĩtambĩrĩra andũ na nyamũ.

¹⁹Aringi acio a ciama makĩira Firaũni atĩrĩ, “Ūyũ nĩ hinya wa kĩara kĩa Ngai.” No Firaũni akĩũmia ngoro akĩrega kũigua, o ta ũria Jehova oigĩte.

Mũthiro wa Ngi

²⁰Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ūkĩra rũciĩnĩ tene, uumĩrĩre Firaũni agĩthĩ Rũĩ rwa Nili, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũu: Rekereria andũ akwa mathii nĩgeetha makandungatĩre. ²¹Ūngĩaga kũreka mathii-rĩ, ngũkũrehera mĩrumbĩ ya ngi, ndehere anene aku na andũ aku, o na ndĩcirehe nyũmba-inĩ cianyu. Nyũmba cia andũ a Misiri ikiĩyũra ngi, o na ningĩ ciyũre thĩ kũria guothe marĩ.

²²“ ‘No rĩrĩ, mũthenya ũcio ngeeka ũndũ ũrĩ ngũrani bũrũri-inĩ wa Gosheni, kũria andũ akwa matũũraga; gũtikagĩa na mĩrumbĩ ya ngi kũu, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ, Jehova, ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ. ²³Nĩngĩkĩra ngũũrani gatagatĩ ka andũ akwa na aku. Rũciũ nĩrĩo kĩa magĩkĩ gĩgekĩka.’ ”

²⁴Na ũguo noguo Jehova eekire. Ngi mĩrumbĩ mĩnene ikiĩyũra nyũmba ya ũthamaki ya Firaũni na igĩtoonya nyũmba cia anene ake, nago bũrũri wa Misiri wothe ũkĩanangwo nĩ ngi icio.

²⁵Ningĩ Firaũni agĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkarutĩre Ngai wanyu iruta gũkũ bũrũri-inĩ.”

²⁶No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtingĩagĩrĩra gwĩka ũguo. Magongona marĩa tũkũrutĩra Jehova Ngai witũ nĩ mekuoneka marĩ magigi nĩ andũ a Misiri. Tũngĩkĩruta magongona marĩ magigi maitho-inĩ mao-rĩ, githĩ matigũtũhũura na mahiga nyuguto? ²⁷No nginya tũthĩ rũgendo rwa mũthenya ĩtatũ werũ-inĩ tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona, o ta ũria atwathĩte.”

²⁸Firaũni akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmũrekereria mũthĩ mũkarutĩre Jehova Ngai wanyu magongona werũ-inĩ, no mũtigathiĩ kũraya mũno. Na rĩu, hooerai.”

²⁹Musa agĩcookia atĩrĩ, “Ndaarĩkia kuuma harĩwe, nĩngũhooya Jehova, na rũciũ ngi nĩkoima kũrĩ Firaũni na anene

ake, na andũ ake. No ũkĩmenyerere atĩ Firaũni ndageke ũndũ wa kũheenania rĩngĩ, na ũndũ wa kwaga kũrekereria andũ mathiĩ makarutĩre Jehova magongona.”

³⁰ Musa agĩkiuma harĩ Firaũni, akĩhooya Jehova, ³¹ nake Jehova agĩka ũrĩa Musa aamũhoire; nacio ngi ikĩeherera Firaũni, na anene ake, na andũ ake, na gũtirĩ ngi yatigarire. ³² No rĩrĩ, o na ihinda rĩrĩ Firaũni akĩũmia ngoro yake akĩrega kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Kũniina Ũhiũ

9 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni ũkamwĩre atĩrĩ, ‘Jehova, o we Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: “Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre.”’ ² Ũngĩrega kũmarekereria, na ũthiĩ na mbere kũmarigĩrĩria-rĩ, ³ guoko kwa Jehova nĩgũkũrehithĩria ũhiũ waku ũrĩa ũrĩ ũriithio-inĩ mũthiro mũũru mũno kũrĩ mbarathi cianyu na ndigiri, na ngamĩra, na ng’ombe cianyu, na ng’onde na mbũri. ⁴ No Jehova nĩagekĩra ngũũrani gatagatĩ ka ũhiũ wa andũ a Isiraeli na andũ a Misiri, nĩgeetha gũtikagĩe nyamũ ya Mũisraeli igũkua.’”

⁵ Jehova agĩtua ihinda, na akiuga atĩrĩ, “Rũciũ Jehova nĩageeka ũndũ ũyũ gũkũ bũrũri-inĩ.” ⁶ Na mũthenya ũyũ ũngĩ Jehova agĩgĩka o ũguo: Ũhiũ wothe wa andũ a Misiri ũgĩkua, no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ya Mũisraeli yakuire. ⁷ Firaũni agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru, nao makĩona atĩ gũtiarĩ nyamũ o na ĩmwe ya andũ a Isiraeli yakuĩte. No rĩrĩ, ngoro yake ndĩororoire na ndaigana kũrekereria andũ mathiĩ.

Mũthiro wa Mahũha

⁸ Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Oyai ngundi cia mbiro kuuma riiko rĩria inene, nake Musa amĩkie igũrũ mbere ya Firaũni. ⁹ Mbiro ĩyo nĩgatuĩka rũkũngũ rũhinyu, naruo rũiyũre bũrũri wothe wa Misiri, rũcooke rũtuĩke mahũha ma ironda mĩrĩ-inĩ

ya andũ na ya nyamũ bũrũri-inĩ ũcio wothe.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩoya mbiro kuuma riiko inene, makĩrũgama mbere ya Firaũni. Musa akĩmũkia igũrũ, namo mahũha ma ironda makiumĩra mĩrĩ-inĩ ya andũ o na ya nyamũ. ¹¹ Aringi ciama a Misiri matingĩahotire kũrũgama mbere ya Musa nĩ ũndũ wa mahũha marĩa maarĩ namo,^a hamwe na andũ othe a bũrũri wa Misiri. ¹² No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, akĩrega kũigua Musa na Harũni, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Musa.

Mũthiro wa Mbura ya Mbembe

¹³ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ũkĩra rũciĩnĩ tene, ũkarũgame mbere ya Firaũni ũmwĩre atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga: Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makahooe, ¹⁴ kana ihinda rĩrĩ ngũtũmĩre mĩthiro yakwa yothe ya hinya, we o hamwe na anene aku na andũ aku, nĩguo ũmenye atĩ gũtirĩ ũngĩ ũhaana ta nĩ gũkũ thĩ guothe. ¹⁵ Nĩgũkorwo nginya rĩu nĩingĩhotete gũtambũrũkia guoko gwakwa, ngakũhũura na ngahũura andũ aku na mũthiro ũrĩa ũngĩmũniĩnĩte inyuothe thĩ. ¹⁶ No ngũrũgamĩtie nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, atĩ nguonie hinya wakwa, na atĩ rĩitwa rĩakwa rĩhunjio thĩ yothe. ¹⁷ No wĩyũmĩtie kũhinyĩrĩria andũ akwa na ũkagiria mathiĩ. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, rũciũ ihinda ta rĩrĩ ngoiria mbura ya mbembe njũru mũno, ĩtarĩ yoiria ĩngĩ tayo gũkũ bũrũri wa Misiri kuuma rĩria Misiri kwambĩrĩrie gũtũũrwo nginya rĩu. ¹⁹ Giathane rĩu atĩ ũhiũ waku na indo ciothe iria ũrĩ nacio mũgũnda itoonyio handũ ĩngĩgitia, tondũ mbura ĩyo ya mbembe yoirĩra mũndũ o wothe ũrĩ nja kana nyamũ ĩtarehetwo mũciĩ o yothe na ĩrĩ kũu mũgũnda no igũkua.’”

²⁰ Anene acio a Firaũni arĩa meetigĩrĩte kiugo kĩa Jehova makĩhiũha gũtoonyia ngombo ciao na ũhiũ wao nyũmba thĩnĩ.

^a11 Mũthiro ũyũ wahũũrĩre aringi a ciama a bũrũri wa Misiri, no ĩyo ĩngĩ yerekeirio kũrĩ indo iria ciahoooyagwo nĩ andũ a Misiri.

²¹ No arĩa mateetigĩrire kiugo kĩa Jehova maatigire ngombo ciao na ũhiũ wao mĩgũnda-inĩ.

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũoretie matu-inĩ nĩgeetha mbura ya mbembe yure bũrũri wa Misiri guothe; yurĩre andũ, na nyamũ na yurĩre kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ ya bũrũri wa Misiri.” ²³ Rĩrĩa Musa aatambũrũkirie rũthanju arũoretie matu-inĩ, Jehova agĩtũma kũgĩe na marurumĩ hamwe na mbura ya mbembe, naruo rũheni rũkĩhenũka thĩ. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuria mbura ya mbembe kũu bũrũri wa Misiri; ²⁴ mbura ya mbembe ĩgĩkiura, naruo rũheni rũkĩhenũka kũndũ guothe. Nĩkĩo kĩarĩ kĩhuhũkanio kĩrĩa kĩũru mũno kĩonekanĩte bũrũri wothe wa Misiri kuuma wambĩrĩria gũtũũrwo nĩ andũ. ²⁵ Mbura ĩyo ya mbembe ĩkiura bũrũri wothe wa Misiri, ĩkiurĩra kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda, andũ o hamwe na nyamũ; ĩgĩthũkia kĩndũ gĩothe kĩarĩ mũgũnda na ĩgĩkahũra mĩtĩ yothe. ²⁶ Kũndũ kũrĩa mbura ĩyo ya mbembe ĩtoirire no bũrũri wa Gosheni, kũrĩa andũ a Isiraeli maarĩ.

²⁷ Nake Firaũni agĩĩta Musa na Harũni, akĩmeera atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩ nĩnjĩhĩtie. Jehova nĩwe wa ma; nĩ na andũ akwa nĩtũhĩtĩtie.” ²⁸ Hooyai Jehova, nĩgũkorwo nĩtũiganĩtie marurumĩ na mbura ya mbembe iria tuonete. Nĩngũmũrekereria mũthiĩ; mũtigũikara gũkũ rĩngĩ.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndoima itũũra rĩrĩ inene, nĩngũtambũrũkia moko hooe Jehova. Marurumĩ nĩmegũthira, na gũtigũkorwo na mbura ĩngĩ ya mbembe, nĩgeetha ũmenye atĩ thĩ nĩ ya Jehova.” ³⁰ No nĩnjũũ atĩ wee na anene aku mũtirĩ mũretigĩra Jehova Ngai.”

³¹ (Ũguta na cairi nĩciathũkirio, nĩ ũndũ cairi nĩyarutĩte magira, naguo ũguta ũkaruta kĩro. ³² No rĩrĩ, ngano o na guthemethu itiathũkirio, tondũ itiarĩ ngũrũ.)

³³ Hĩndĩ ĩyo Musa akĩehera harĩ Firaũni na akiuma nja ya itũũra inene.

Agĩtambũrũkia moko amaroretie na kũrĩ Jehova; marurumĩ na mbura ya mbembe ĩgĩthira, na gũtiacookire kuura. ³⁴ Rĩrĩa Firaũni onire atĩ mbura ya mbembe na marurumĩ nĩciathira akĩĩhia rĩngĩ; we na anene ake makĩũmia ngoro ciao. ³⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngoro ya Firaũni yarĩ nyũmũ na ndangĩarekereirie andũ a Isiraeli mathiĩ, o ta ũrĩa Jehova aarĩtie na kanua ka Musa.

Mũthiro wa Ngigĩ

10 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ Firaũni, nĩgũkorwo nĩnyũmĩtie ngoro yake na ngoro cia anene ake nĩgeetha ninge ciama ici ciakwa gatagatĩ-inĩ kao; ² nĩguo mũkeeraga ciana cianyu na ciana ciacio ũrĩa ndokĩrĩre andũ a Misiri, na ũrĩa ndaringire ciama ciakwa gatagatĩ-inĩ kao, nĩguo mũmenye atĩ nĩ nĩ njĩ Jehova.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni magĩthiĩ kũrĩ Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Ahibirania ekuuga ũũ: ‘Ũgũikara nginya rĩ ũregete kũnjĩnyĩhĩria? Rekereria andũ akwa mathiĩ, nĩgeetha makandungatĩre. ⁴ Warega kũmarekereria-rĩ, rũciũ nĩngarehithia ngigĩ bũrũri ũyũ wanyu. ⁵ Ikaiyũra thĩ, imĩhumĩre yage kuoneka. Nĩkarĩa kĩrĩa gĩothe gĩtigĩtio nĩ mbura ya mbembe, o na ĩrie mĩtĩ yothe ĩrĩa ĩrakũra mĩgũnda-inĩ yanyu. ⁶ Ikaiyũra nyũmba ciaku, na cia anene aku, na cia andũ othe a Misiri, ũndũ maithe manyu kana maguuka manyu matarĩ mona kuuma rĩrĩa mambĩrĩrie gũtũũra bũrũri ũyũ nginya rĩu.’” Nake Musa akĩgarũrũka akĩeherera Firaũni.

⁷ Anene a Firaũni makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũndũ ũyũ egũtũũra arĩ mũtego harĩ ithui? Rekereria andũ aya mathiĩ, nĩgeetha makahooe Jehova Ngai wao. Ndũramenya atĩ bũrũri wa Misiri nĩwanangĩtwo?”

⁸ Musa na Harũni magĩcookio kũrĩ Firaũni. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũkahooe Jehova Ngai wanyu; no rĩrĩ, nĩ arĩkũ megũthiĩ?”

⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũgũthiĩ

na andũ aitũ arĩa ethĩ o na arĩa akũrũ, tũthiĩ na aanake na airĩtu aitũ, na tũthiĩ na ũhiũ witũ wothē, tondũ tũrathiĩ gũkũngũira Jehova na iruga inene.”

¹⁰ Firaũni akiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ Jehova arogĩkara na inyuĩ ingĩmũrekereria mũthiĩ na atumia anyu na ciana cianyu-ĩ! Hatirĩ nganja mũrĩ na muoroto mũũru. ¹¹ Aca! Thiĩ o arũme oiki,” mũthiĩ mũhooe Jehova, nĩgũkorwo ũguo nĩguo mũkoretwo mũkienda.” Nao Musa na Harũni makĩingatwo, makĩehera mbere ya Firaũni.

¹² Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri nĩgeetha ngigĩ ciũke ciyũre bũrũri ũyũ wothē, nacio irĩe kĩndũ gĩothe kĩrakũra mĩgũnda-inĩ, kĩrĩa gĩothe gĩatigirio nĩ mbura ya mbembe.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia rũthanju rwake igũrũ rĩa bũrũri wa Misiri, nake Jehova agĩtũma rũhuho ruumĩte irathĩro rũhurutane kũu bũrũri ũcio mũthenya wothē na ũtukũ wothē. Gũgĩkinya rũciinĩ rũhuho rũu nĩ rwarehete ngigĩ. ¹⁴ Nacio ngigĩ icio ikĩhithũkĩra bũrũri wa Misiri wothē na igĩkara kũndũ guothe bũrũri-inĩ irĩ nyingĩ mũno. Mbere iyo gũtiagĩte mũthiro wa ngigĩ ta ũcio na gũtikagĩa ũngĩ ta ũcio. ¹⁵ Ikĩhumbĩra thĩ yothē o nginya ikĩira. Ikĩrĩa kĩrĩa gĩothe gĩatigarĩtio nĩ mbura ya mbembe, kĩrĩa gĩothe gĩakũraga mĩgũnda o na matunda marĩa maarĩ mĩtĩ-inĩ. Gũtirĩ kĩndũ kĩgũ gĩatigarire mũtĩ-inĩ kana mũmera bũrũri-inĩ wothē wa Misiri.

¹⁶ Nake Firaũni agĩta Musa na Harũni narua, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wanyu, o na inyuĩ nĩndĩmwĩhĩrie.

¹⁷ Rĩu ndekeraĩ mehia makwa o rĩngĩ na mũhooe Jehova Ngai wanyu anjehererie mũthiro ũyũ mũũru.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Musa akĩeherera Firaũni agĩthiĩ akĩhooya Jehova. ¹⁹ Nake Jehova akĩgarũra rũhuho, akĩrũtua rũhuho rũnene rwa kuuma ithũĩro, naruo

rũkĩũmbũra ngigĩ icio, rũgĩcitwara Iria-inĩ Itune. Gũtirĩ gakigĩ o na kamwe gaatigarire bũrũri wa Misiri. ²⁰ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũrekereria andũ a Isiraeli mathiĩ.

Mũthiro wa Nduma

²¹ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko ũkũroretie igũrũ matu-inĩ nĩgeetha nduma iyyũre bũrũri wa Misiri, nduma ingĩhutĩka.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtambũrũkia guoko akũroretie igũrũ matu-inĩ, nayo nduma nene ikĩiyũra bũrũri wa Misiri mĩthenya itatũ. ²³ Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kuona ũrĩa ũngĩ kana oime gwake handũ ha mĩthenya itatũ. No andũ a Isiraeli, othe kũrĩa maikaraga kwarĩ na ũtheri.

²⁴ Ningĩ Firaũni agĩta Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ mũkahooe Jehova. O na atumia anyu na ciana no mathiĩ na inyuĩ; no rĩrĩ, mũtuge ndũũru cianyu cia mbũri na cia ng’ombe.”

²⁵ No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “No nginya ũtwĩtikĩrie tũkarutĩre Jehova Ngai witũ magongona na maruta ma njino. ²⁶ ũhiũ witũ no nginya tũthiĩ nago; gũtirĩ o na ihũngũ tũgũtiga na thuutha. No nginya tũhũthĩre imwe ciacio tũkĩhooya Jehova Ngai witũ, na tũtingĩmenya nĩ irĩkũ irĩbatarania mahooya-inĩ nginya tũkinye kũu.”

²⁷ No Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, nake akĩrega kũmarekereria mathiĩ.

²⁸ Firaũni akĩira Musa atĩrĩ, “Uma, ũnjeherere! Wĩmenyerere ndũkanooke mbere yakwa rĩngĩ! Mũthenya ũrĩa ũkoona ũthiũ wakwa, no gũkua ũgaakua.”

²⁹ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ta ũguo woiga, ndigooka mbere yaku rĩngĩ.”

Mũthiro wa Marigithathi

11 Na rĩrĩ, Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Nĩngũrehere Firaũni na bũrũri wa Misiri mũthiro ũngĩ ũmwe. Thuutha ũcio, nĩakamũrekereria mũthiĩ mume gũkũ, na rĩrĩa ageeka ũguo, nĩkũmũingata akaamũingata biũ. ² ĩra arũme othe, o hamwe na andũ-a-nja mahooe andũ

^{a11} Arũme no-o metĩkĩritio kũhooya thĩinĩ wa ndini ya andũ a Misiri.

a matũura mao indo cia betha na cia thahabu.”³ (Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrike nĩ andũ a Misiri, na Musa we mwene aarĩ mũtũku mũno kũu bũrũri wa Misiri nĩ anene a Firaũni o na andũ arĩa angĩ.)

⁴Nĩ undũ ũcio Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Kũrĩ ta ũtukũ gatagatĩ nĩngatuĩkania bũrũri wa Misiri wothe.’⁵ Mwana wothe wa kahĩ wa irigithathi gũkũ bũrũri wa Misiri nĩagaakua, kwambĩrĩria irigithathi rĩa Firaũni, rĩria rĩikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene, nginya irigithathi rĩa ngombo ya mũirĩtu, ũria ũrutaga wĩra gĩthĩ-inĩ, na marigithathi mothe ma ng’ombe o namo.”⁶ Nĩgũkaagĩa kĩrĩro kĩnene bũrũri wa Misiri wothe, kĩrĩro kĩũru gĩtarĩ gĩakorwo kuo, na gĩtakagĩa kuo rĩngĩ o na rĩ. ⁷No gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, gũtirĩ ngui ĩgaakũgĩra mũndũ, kana ĩkũgĩre nyamũ.’ Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ Jehova nĩekĩrite ngũũrani harĩ andũ a Misiri na andũ a Isiraeli.”⁸ Anene aya aku othe magooka kũrĩ nĩ, manyinamĩrĩre makiugaga atĩrĩ, ‘Thiĩ, we mwene o na andũ arĩa makũrũmĩrĩre!’ Thuutha ũcio nĩngathĩ.” Hĩndĩ ĩyo Musa, acinĩtwo nĩ marakara, akĩeherera Firaũni.

⁹Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Firaũni nĩakarega gũkũigua, nĩgeetha morirũ makwa gũkũ bũrũri wa Misiri mongerereke.”¹⁰ Musa na Harũni nĩmarĩngire morirũ maya mothe mbere ya Firaũni, no Jehova akĩũmia ngoro ya Firaũni, na ndaigana kũrekereria andũ a Isiraeli moime bũrũri-inĩ wake.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

12 Jehova akĩira Musa na Harũni marĩ kũu bũrũri wa Misiri atĩrĩ, ²“Mweri ũyũ nĩguo ũgũtuĩka mweri wa mbere harĩ inyuĩ, ũtuĩke mweri wa mbere wa mwaka wanyu.”³ ĩrai andũ othe a Isiraeli atĩ mũthenya wa ikũmi mweri ũyũ, o mũndũ akanyĩĩtĩra andũ a nyũmba yake gatũrũme; o nyũmba gatũrũme kamwe.”⁴ Nyũmba ĩngĩgakorwo ĩrĩ nini mũno, undũ ĩtangĩniĩna gatũrũme kamwe-rĩ, nĩmanyiitanĩre gatũrũme kamwe na

nyũmba ĩria mahakanĩte nayo, marĩkĩtie gwĩtara mũigana wao meturanĩire. Rorai na mũtue wega nĩ tũtũrũme tũigana tũkabatarania kũringana na mũrĩire wa o mũndũ.”⁵ Nyamũ iria mũgũthuura no nginya ikorwo irĩ tũtũrũme twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na ĩtarĩ na kaũũgũ, na mũgaaciruta kuuma harĩ ng’ondũ kana mbũri.”⁶ Cimenyererei nginya mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri, hĩndĩ ĩria andũ othe a Isiraeli magaacithĩnja hwaĩ-inĩ.”⁷ Hĩndĩ ĩyo makooya thakame ĩmwe ya tũtũrũme tũu, nao mamĩhake hingĩro-inĩ cia igũrũ na cia mĩena ya mũrango wa nyũmba ĩria makaarĩra tũtũrũme tũu.”⁸ ũtukũ o ũcio makaarĩa nyama icio ĩhĩhĩtio na mwaki, marĩianĩrie na nyeni ndũrũ na mĩgate ĩtarĩ mũĩkĩre ndawa ya kũimbĩa.”⁹ Mũtikanarĩe nyama irĩ njĩthĩ kana ĩtherũkĩtio na maaĩ, no ĩhĩhĩtio na mwaki, mũtwe, na magũrũ o na nyama cia nda.”¹⁰ Mũtikanatigie imwe ciacio ikinyĩrie rũciĩnĩ; iria ĩngĩtigara nginya rũciĩnĩ, no nginya mũgaacicina.”¹¹ ũũ nĩguo mũkaarĩa nyama icio: mũkorwo mwĩhotorete mĩcibi yanyu njohero, na iraatũ cianyu irĩ magũrũ,”^a na mĩtirima yanyu irĩ moko. Mũgaacirĩa naihenya; ĩyo nĩyo Bathaka ya Jehova.

¹²“O ũtukũ ũcio nĩngatuĩkanĩria bũrũri wa Misiri, na nĩngooraga marigithathi mothe ma andũ na ma nyamũ, na nĩngatuĩra ngai cia bũrũri wa Misiri ciothe ciira. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”¹³ Thakame ĩyo ĩgaatuĩka rũrũri rwanyu nyũmba-inĩ iria mũgaakorwo mũrĩ, na rĩria ngoona thakame-rĩ, no kũmũhĩtũka ngaamũhĩtũka. Gũtirĩ mũthiro ũkamũhutia hĩndĩ ĩria ngaahũura bũrũri wa Misiri.

¹⁴“Mũthenya ũcio nĩmũrĩrĩrĩkanaga; ũkũngũyagĩrei harĩ njiarwa iria igooka ũrĩ wa gĩathĩ kĩa Jehova, ũrĩ undũ wathanĩtwo wa gũtũura.”¹⁵ Thinda rĩa mũthenya mũgwanja, mũkaarĩaga mĩgate ĩtarĩ mũĩkĩre ndawa ya kũimbĩa.

^a11 Ndwarĩ mũtugo wa andũ hĩndĩ ĩyo kũria mekĩrite iraatũ na makeyoha mĩcibi, nĩ tondũ maarutaga iraatũ magĩtoonya nyũmba kana hema.

Mūthenya wa mbere mūkeeheria ndawa ya kūmbia kuuma nyūmba cianyu,¹⁴ nīgūkorwo mūdū o wothē ūngīrīa kīndū kīrī ndawa ya kūmbia kuuma mūthenya wa mbere nginya wa mūgwanja-rī, nīakaingatwo eherio harī andū a Isiraeli.¹⁶ Gīai na kīūngano gītheru mūthenya wa mbere, na mūgīe na kīngī mūthenya wa mūgwanja. Mūtikanarute wīra o na ūrīkū mūthenya īyo, tīga o wa kūhaarīria irio cia kūrīio nī mūdū wothē, ūguo noguo mūngūka.

¹⁷ “Kūngūirai Gīathī kīa Mīgate Ītarī Ndawa ya Kūmbia, tondū nī mūthenya ūyū kīūmbe ndamūrutire mūrī ikundi kuuma būrūrī wa Misiri. Kūngūirai mūthenya ūyū ūrī ūndū wathanītwa wa gūtūūra nginya njiarwa iria igooka.¹⁸ Mweri wa mbere mūrīrīaga mīgate ĩtarī na ndawa ya kūmbia, kwambīrīria hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna, nginya hwaī-inī wa mūthenya wa mīrongo ĩrī na ūmwe.¹⁹ Handū ha matukū mūgwanja, gūtikoneke ndawa ya kūmbia mīgate nyūmba-inī cianyu. Na rīrī, mūdū o wothē ūngīrīa kīndū kīrī na ndawa ya kūmbia nīakaingatwo athengio mūngī-inī wa Isiraeli, arī mūgeni, kana aciarītwa arī Mūisiraeli.²⁰ Mūtikanarīe kīndū gūkīrītwa ndawa ya kūmbia. Kūrīa guothe mūgaatūūra, mūkaarīaga mīgate ĩtarī ndawa ya kūmbia.”

²¹ Nake Musa agīta athuuri a Isiraeli othe, akīmeera atīrī, “Thīī o narua mūgathuure nyamū nī ūndū wa nyūmba cianyu na mūthīnje gatūrūme ka Bathaka.²² Oyai kīohe kīa mahuti ma mūthobi, mūgītobokie karaī-inī karī na thakame, mūcooke mūmīhake hīngīro ya igūrū ya mūrango, o na mīena yeerī ya hīngīro cia mūrango. Gūtīkagīe mūdū o na ūmwe wanyu ūkuuma nja ya nyūmba yake nginya rūciinī.²³ Hīndī ĩrīa Jehova arītūikania būrūrī nīguo orage andū a Misiri-rī, nīarīona thakame īyo ĩrī igūrū

na mīena ya hīngīro cia mīrango, nake ahītuke mūromo wa nyūmba īyo, na nīakagīria mūniinani atoonye nyūmba cianyu amūūrage.

²⁴ “Athīkīrai ūrutani ūyū taarī watho wa gūtūūra wathīkagīrwo nī inyuī na njiaro cianyu.²⁵ Rīrīa mūgaatoonya būrūrī ūrīa Jehova akaamūhe ta ūrīa eranīire-rī, mūkaamenyagīrīra gīathī gīkī.²⁶ Na rīrīa ciana cianyu ikamūūria atīrī, ‘Gīathī gīkī kiugīte atīa harī inyuī?’²⁷ Mūgaaciīra atīrī, ‘Nī igongona rīa Bathaka rīa kūrutīra Jehova, ūrīa waagararire nyūmba cia andū a Isiraeli kūu būrūrī wa Misiri, na akīhonokia andū a nyūmba ciitū hīndī ĩrīa ooragire andū a Misiri.’ ” Nao andū makīnamīrīria mothīū mao, makīhooya.²⁸ Andū a Isiraeli magīgīka o ūrīa Jehova aathire Musa na Harūni.

²⁹ O ūtukū gatagatī Jehova akīūraga marīgithathi mothe kūu būrūrī wa Misiri, kwambīrīria irīgithathi rīa Firaūni, ūrīa waikaragīra gītī kīa ūnene, nginya irīgithathi rīa mūdū muohe ūrīa warī njeera na marīgithathi ma mahīū mothe.³⁰ Firaūni na anene ake othe o na andū a Misiri othe, magīūkīra kūrī o ūtukū, nakuo gūkīgīa kīrīro kīnene kūu būrūrī wa Misiri, nīgūkorwo gūtīarī nyūmba ĩtaarī na mūdū wakuīte.

Thaama

³¹ O ūtukū ūcio, Firaūni agīta Musa na Harūni, akīmeera atīrī, “Ūkīrai! Ehererai andū akwa, inyuī o na andū a Isiraeli othe! Thīī mūgatungatīre Jehova o ta ūrīa mūūrītīe.³² Oyai ndūūru cianyu cia mbūrī na cia ng’ombe o ta ūrīa mūroigīte na mūthīī. Na mūdathime o na nīī.”

³³ Nao andū a Misiri makīhīka andū acio moime būrūrī ūcio na ihenya, nīgūkorwo moigire atīrī, “Kwaga ūguo, tūgūkua ithuothe!”³⁴ Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli makīoya kīmere kīao gītane kīrwo ndawa ya kūmbia, na magīgīkuua na ciande, nayo mīharatī yoohereirwo nguo-inī.³⁵ Nao andū a Isiraeli magīka o ta ūrīa meerītwa nī Musa na makīhooya andū a Misiri mamahe indo cia betha na

¹⁴ Gīathī kīa Bathaka no kīo kīoīkaine na rūtwa rīngī ta Gīathī kīa Mūgate ūtarī mwīkīre ndawa ya kūmbia.

cia thahabu, o na nguo. ³⁶ Jehova agĩtũma andũ acio metĩkĩrike nĩ andũ a Misiri nao makĩmahe kĩrĩa gĩothe meetirie; nĩ undũ ũcio magĩtaha indo cia andũ a Misiri.

³⁷ Andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria rũgendo kuuma Ramesese magĩthĩi Sukothu. Arũme arĩa metwaraga na magũrũ maarĩ ta 600,000 hategũtarwo atumia na ciana. ³⁸ Na andũ angĩ aingĩ nĩmathiire na makĩambatanĩa nao, hamwe na ndũũru nene cia mahiũ ma mbũri na ng'ombe. ³⁹ Kĩmere kĩrĩa maarutĩte bũrũri wa Misiri nĩkĩo maatũmĩrire gũthondeka mĩgate ĩtarĩ ndawa ya kũmbia. Kĩmere kĩu gĩtiarĩ na ndawa ya kũmbia tondũ nĩkũingatwo maingatirwo bũrũri wa Misiri, na matiigana kũgĩa na ihinda rĩa kũhaarĩria irio ciao.

⁴⁰ Ihinda rĩrĩa andũ a Isiraeli maatũũrire bũrũri wa Misiri nĩ mĩaka 430. ⁴¹ Harĩa mĩaka ĩyo 430 yathiriĩre-rĩ, mũthenya o ro ũcio, nĩguo ikundi ciothe cia andũ a Jehova cioimire bũrũri wa Misiri. ⁴² Tondũ ũtukũ ũcio nĩguo Jehova aikarire eiguĩte nĩguo amarute bũrũri wa Misiri-rĩ, na ũtukũ ũyũ nao andũ a Isiraeli othe nĩmarĩkaraga meiguĩte nĩguo matũĩage Jehova njarwa-inĩ ciothe iria igooka.

Mĩhingo ya Bathaka

⁴³ Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, “Maya nĩmo mawatho ma Bathaka:

“Gũtirĩ mũgeni ũngĩrĩa Bathaka ĩyo. ⁴⁴ Ngombo o yothe ũgũrĩte no ĩrĩe Bathaka ĩyo thuutha wa kũmĩruithia, ⁴⁵ no mũrarĩrĩri kana mũruti wĩra wa mũcaara ndakanamĩrie.

⁴⁶ “No nginya ĩrĩĩagĩrwo thĩinĩ wa nyũmba o ĩmwe, mũtikanoimie nyama o na ĩrĩkũ nja ya nyũmba. Mũtikanoine ihĩndĩ o na rĩmwe rĩayo. ⁴⁷ Mũingĩ wotho wa Isiraeli no nginya ũkũngũire Bathaka.

⁴⁸ “Mũgeni ũtũũrĩte thĩinĩ wanyu na nĩekwenda gũkũngũira Bathaka ya Jehova, no nginya aruithie arũme othe a nyũmba yake; thuutha ũcio nĩrĩo angĩkũngũira Bathaka ta mũndũ

ũciarĩrwo bũrũri-inĩ. Gũtirĩ mũndũ mũrũme ũtarĩ mũruu ũngĩrĩa Bathaka. ⁴⁹ Watho o ũcio noguo ũgwatha arĩa maciarĩtwo marĩ a bũrũri, o na ageni arĩa matũũranagia na inyũ.”

⁵⁰ Andũ a Isiraeli othe magĩĩka o ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni. ⁵¹ Na mũthenya o ro ũcio, Jehova akĩruta andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri na ikundi ciao.

Kwamũrwo kwa Marigithathi

13 ² “Nyamũrĩra marigithathi mothe ma twana twa tũhĩ. Maciaro ma mbere ma nda o yothe gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nĩ makwa, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ.”

³ “Nake Musa akĩira andũ atĩrĩ, “Ririkanagai mũthenya ũyũ, mũthenya ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, mũkiuma bũrũri wa ũkombo, tondũ Jehova nĩamũrutire kuo na guoko kwa hinya. Mũtikarĩĩage kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia. ⁴ ũmũthĩ, mweri-inĩ ũyũ wa Abibu, nĩguo mũroimagara mũthĩ. ⁵ Rĩrĩa Jehova akaamũkinyia bũrũri wa Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Ahivi, na Ajebusi bũrũri ũrĩa eehĩtire mbere ya maithe manyu ma tene atĩ nĩakamũhe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ-rĩ, mũkaamenyagĩrĩra gĩathĩ gĩkĩ mweri-inĩ ũyũ: ⁶ Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja mũkaarĩĩaga mĩgate ĩtarĩ mũĩkĩre ndawa ya kũmbia na mũthenya wa mũgwanja mũthondeke iruga inene nĩ undũ wa Jehova. ⁷ Rĩĩagĩ mĩgate ĩtarĩ mũĩkĩre ndawa ya kũmbia ihinda rĩa mũthenya ĩyo mũgwanja; gũtikoneke kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũmbia gatagatĩ kanyu, kana ndawa ya kũmbia yoneke handũ o hothe mĩhaka-inĩ yanyu. ⁸ Mũthenya ũcio o mũndũ ere mũriũ atĩrĩ, ‘Ndĩreka ũũ tondũ wa ũrĩa Jehova aanjĩkĩire rĩrĩa ndoimire bũrũri wa Misiri.’ ⁹ Kũmenyerera mũthenya ũyũ nĩkuo kũrĩtuĩkaga ta rũũri guoko-inĩ gwaku, na kĩrĩrikania ũthĩũ-inĩ waku, atĩ watho wa Jehova nĩũrĩkaraga iromo-inĩ

ciaku. Nīgūkorwo Jehova nīakūrutire būrūri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya. ¹⁰No nginya mūrūmie watho ūyū mwathane ihinda rīaguo rīakinya, mwaka o mwaka.

¹¹“Thuutha wa Jehova kūmūkinyia būrūri wa Akaanani na amūhe guo, o ta ūrīa eeranīre na mwīhītwā kūrī inyuī o na maithe manyu ma tene-rī, ¹²nīmūkahe Jehova maciāro ma mbere ma nda ciothe. Marigithathi ma njamba mothe ma ūhiū wanyu nī ma Jehova.

¹³Mūgaakūūrāga irigithathi o rīothe rīa ndigiri na gatūrūme,^a no mūngīaga kūrīkūūra-rī, mūriune ngingo. Kūūrāgai marigithathi mothe manyu ma aanake.

¹⁴“Matukū-inī marīa magooka, rīrīa mūrūguo agaakūūrīa atīrī, ‘Ūū nī kuuga atīa?’ mwīre atīrī, ‘Jehova aatūrutire būrūri wa Misiri, agītūruta būrūri wa ūkombo, na guoko gwake kwa hinya.

¹⁵Rīrīa Firaūni omirie mūtwe akīrega gūtūrekereria-rī, Jehova nīooragire marigithathi ma būrūri wa Misiri mothe, andū o na nyamū. Ūndū ūcio nīguo ūtūmaga ndutīre Jehova igongona rīa njamba ciothe iria ciambaga kuuma nda, na ngakūūra mūrīū wakwa wothē wa irigithathi. ¹⁶Naguo ūndū ūcio ūrītūikaga ta rūūrī guoko-inī gwaku, o na ūtūikage kīonania gūlkīrītū ūthiū-inī waku, atī Jehova nīatūrutire būrūri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya.’”

Kūringa Iria Itune

¹⁷Rīrīa Firaūni aarekereirie andū a Isiraeli mathiū-rī, Ngai ndaamatongoreirie njīra-inī ya kūhītūkīra būrūri wa Afilisti,^b o na gūtūika īyo nīyo yarī njīra īrīa nguhī. Nīgūkorwo Ngai oigire atīrī, “Mangīcēmania na mbaara-rī, maahota kwīricūkwo, macooke būrūri wa Misiri.”

¹⁸Nī ūndū ūcio Ngai agīgītongoria andū acio mathiūrūrūkīre njīra ya werū-inī

^a13 Ndigiri ndīngīarutīrwo Ngai ta igongona, no watho nīwetīkīrītīe ikūūrānio na ndūrūme.

^b17 Njīra īno nīyo yarī nguhī kuuma Gosheni gūthīi Kaanani, na nīyarangagīrwo nī andū a Misiri.

merekeire Iria Itune. Andū a Isiraeli maambatire makiuma būrūri wa Misiri meeohete indo cia mbaara.

¹⁹Musa nīakuire mahīndī ma Jusufu, nī ūndū Jusufu nīehītīthīe ariū a Isiraeli na mwīhītwa. Oigīte atīrī, “Ti-itherū Ngai nīakamūteithia, na inyuī hīndī īyo no nginya mūgaakuua mahīndī makwa kuuma kūndū gūkū.”

²⁰Thuutha wa kuuma Sukothu maambire kambī ciao Ethamu ndeere-inī cia werū. ²¹Mūthenya, Jehova aathīaga mbere yao arī gītugī-inī gīa itu gīa kūmoonēria njīra, na ūtukū-rī, aathīaga mbere yao arī gītugī-inī kīa mwaki amamūrīkīre njīra, nīgeetha mahote gūthīi mūthenya o na ūtukū.

²²Gītugī gīa itu mūthenya kana gītugī kīa mwaki ūtukū, gūtīrī kīeheraga handū hakīo mbere ya andū acio.

14 Ningī Jehova akīra Musa atīrī, ²“īra andū a Isiraeli macooke na thuutha, na mambe hema gūkuhī na Pi-Hahirothu, gatagatī ka Migidoli na iria. Nīmambe hema hūgūrūrū-inī cia iria, kūng’ethanīra na Baali-Zefoni. ³Firaūni nīageciiria atīrī, ‘andū a Isiraeli marī na kīrigīcano no kūrūūra marorūūra būrūri-inī, mahingīrīrio nī werū.’ ⁴Na nīngomia ngoro ya Firaūni, nake nīakamaingātīthia. No nī mwene nīngegīra na rīiri nī ūndū wa Firaūni na mbūtū yake yothe ya ita, nao andū a Misiri nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.” Nī ūndū ūcio andū a Isiraeli magīka o ūguo merītūo.

⁵Rīrīa mūthamaki wa būrūri wa Misiri eerirwo atī andū acio nīmorīte-rī, Firaūni na anene ake makīricūkwo ūhorō ūcio, magīkiuga atīrī, “Hī! Tweka atīa? Twarekereria andū a Isiraeli mathīi na ithuī tuorīrwo nī ūtungata wao?”

⁶Nī ūndū ūcio akiuga ngaari yake ya ita īhaarīrio, na agīthīi na mbūtū yake ya ita. ⁷Agīthīi na ngaari cia ita 600 iria njega mūno, o hamwe na ngaari cia ita iria ingī ciothe cia būrūri wa Misiri, ciothe irūgamīrīrwo nī anene. ⁸Jehova akīūmia ngoro ya Firaūni mūthamaki wa būrūri wa Misiri, na nī ūndū ūcio

akirūmīrīra andū a Isiraeli na ihenya arīa moimagarīte makinyūkītie na ūcamba. ⁹ Andū a Misiri, hamwe na mbarathi ciothe cia Firaūni na ngaari cia ita, na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi, na thigari, makirūmīrīra andū a Isiraeli na ihenya makīmakinyīra harīa maambīte hema rūteere-inī rwa iria, hakuhī na Pi-Hahirothu kūng’ethera Baali-Zefoni.

¹⁰ Firaūni akuhīrīria-rī, andū a Isiraeli makīhūgūra, makīona andū a Misiri mamoiimīte thuutha makīmaka mūno, magīkaīra Jehova. ¹¹ Makīra Musa atīrī, “Nī mbīrīra gūtaarī būrūri wa Misiri, nīguo ūtūrehe tūkuire gūkū werū-inī? Nī atīa ūū ūtwīkīte ūgatūruta būrūri wa Misiri? ¹² Githī tūtiakwīrire tūrī o būrūri wa Misiri atī ūtigane na ithuī, ūreke tūtungatīre andū a būrūri wa Misiri? Kūngīarī wega tūtungatīre andū a Misiri kūrī gūkuīra werū-inī!”

¹³ Musa agīcookeria andū acio atīrī, “Tigai gwītīgīra. Mwīhaandei wega, na nīmūkuona ūhonokio ūrīa Jehova ekūmūrehere ūmūthī. Andū a Misiri aya mūrōna ūmūthī, mūtikamona rīngī. ¹⁴ Jehova nīekūmūrūrīra, mūbatie o gūikara mūhooreire.”

¹⁵ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Ūrangāira nīkī? Ira andū a Isiraeli mathīi na mbere. ¹⁶ Oya rūthanju rwaku, na ūtambūrūkie guoko igūrū wa iria ūgayanie maaī nīgeetha andū a Isiraeli matuīkanīrie iria-inī, mathīūrīre thī nyūmū. ¹⁷ Nīngūūmia ngoro cia andū a Misiri nīgeetha o nao mamarūmīrīre. Na nīngēgīra riiri nī ūndū wa Firaūni na mbūtū yake ya ita, o na nī ūndū wa ngaari ciake cia ita, o na andū ake arīa mathiiga mahaicīte mbarathi. ¹⁸ Nao andū a Misiri nīmakamenya atī nī nī nī Jehova hīndī iyo ngegīra riiri nī ūndū wa Firaūni, na ngaari ciake cia ita na andū ake arīa mathiiga mahaicīte mbarathi.”

¹⁹ Hīndī iyo mūrāika wa Ngai ūrīa wathīiga atongoretie mbūtū ya thigari cia Isiraeli, akīehera agīcooka thuutha wao. Gītugī gīa itu nakīo gīkiuma

hau mbere, gīkīrūgama thuutha wao, ²⁰ gīkīgīa gatagatī ga thigari cia Misiri na cia Isiraeli. Ūtukū wothe itu rīu rīgūkīra nduma mwena ūmwe, na ūtheri mwena ūrīa ūngī; nī ūndū ūcio gūtīrī andū makuhīrīrie arīa angī ūtukū wothe.

²¹ Ningī Musa agītambūrūkia guoko igūrū wa iria, na ūtukū wothe Jehova agītīndīka iria na thuutha na ūndū wa rūhuho rwa kuuma mwena wa irathīro, na agītūma hau hatuīke thī nyūmū. Maaī macio makīgayūkana, ²² nao andū a Isiraeli makīringa iria mahītūkiire thī nyūmū, maaī marūgamīte mwena wao wa ūrīo na wa ūmotho.

²³ Nao andū a Misiri makīmarūmīrīra na ihenya, nacio mbarathi ciothe cia Firaūni na ngaari cia ita, na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi makīmarūmīrīra nginya iria-inī.

²⁴ Rūciinī ruoro rūgītema-rī, Jehova agīcūthīrīria mbūtū ya ita ya andū a Misiri arī gītugī-inī kīa mwaki na gīa itu, nake akīmīrigīca. ²⁵ Agītūma magūrū ma ngaari ciao cia ita macomoke nīgeetha makorwo na thīina wa gūcitwarithia. Nao andū a Misiri makiuga atīrī, “Nītūūrei twehere harī andū aya a Isiraeli! Jehova nīwe ūamarūrīra kūrī andū a Misiri.”

²⁶ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Tambūrūkia guoko igūrū wa iria nīgeetha maaī macooke mahubanīrie andū a Misiri na ngaari ciao cia ita, na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi.” ²⁷ Musa agītambūrūkia guoko gwake igūrū wa iria, na gūgīkīa-rī, iria rīgīcooka gūtherera o ta mbere. Nao andū a Misiri makīgeria kūrīūrīra, no Jehova akīmahubanīria iria-inī thīinī.

²⁸ Maaī magīcookana, magīthika ngaari cia ita na andū arīa mathiiga mahaicīte mbarathi; nīo mbūtū yothe ya Firaūni irīa yarūmīrīre andū a Isiraeli iria-inī. Gūtīrī o na ūmwe wao wahonokire.

²⁹ No andū a Isiraeli maaringire iria magereire njīra nyūmū, rūthingo rwa maaī rūrūgamīte mwena wao wa ūrīo na wa ūmotho. ³⁰ Mūthenya ūcio Jehova akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma andū a Misiri, nao andū a Isiraeli

makĩonera ciimba cia andũ a Misiri kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ³¹ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire hinya mũnene ũrĩa Jehova onirie andũ a Misiri-rĩ, andũ acio magũtigĩra Jehova na makĩmwĩhoka o na makĩihoka Musa ndungata yake.

Rwĩmbo rwa Musa na Miriamu

15 Hĩndĩ iyo Musa na andũ a Isiraeli makĩinĩra Jehova rwĩmbo rũrũ:

“Nĩngũinĩra Jehova,
nĩgũkorwo nĩwe ũtũũgĩrĩtio
mũno.

Mbarathi amĩikĩtie iria-inĩ hamwe
na mũmĩhaici.

² Jehova nĩwe hinya wakwa na
rwĩmbo rwakwa;
nĩwe ũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

Nĩwe Ngai wakwa na
nĩndĩmũgoocaga,
Nĩwe Ngai wa baba na
nĩndĩmũtũũgagĩria.

³ Jehova nĩ njamba ya ita;
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake.

⁴ Ngaari cia ita cia Firaũni na
mbũtũ yake aamĩikirie
iria-inĩ.

Anene arĩa ega mũno a Firaũni
moorĩre maaĩ-inĩ ma Iria
Itune.

⁵ Maaĩ marĩa mariku
nĩmamathikĩte;
Nao magakĩrikĩra kũrĩa kũriku
ta ihiga.

⁶ “Wee Jehova, guoko gwaku kwa
ũrĩo kwarĩ gwa kũgegania,
gũkagĩa hinya.

Wee Jehova, guoko gwaku kwa
ũrĩo nĩ gwathuthangire thũ.

⁷ Nĩ ũndũ wa ũnene waku wa
magegania,
nĩwakurumanirie arĩa
magũũkĩrĩre.

Nĩwaitũrũrire marakara maku
mahiũ;
makĩmacina taarĩ mahuti.

⁸ Na ũndũ wa mũrurumo wa

mĩhũmũ ya maniũrũ
maku-rĩ,
maaĩ nĩmeiganĩrĩre hĩba.
Makũmbĩ ma maaĩ makĩrũgama
ta rũthingo;
maaĩ ma kũrĩa kũriku
makĩnyiitana gatagatĩ ka
iria.

⁹ “Thũ nayo yetĩite, ikoiga atĩrĩ,
‘Nĩngamarũmĩrĩra na ihenya,
ndĩmakinyĩre.

Ngagayania indo iria matahĩte,
ndĩhũnĩrĩrie nacio.

Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa
njora,
nakuo guoko gwakwa
kũmaniine.’

¹⁰ No wahuhire rũhuho
rũkĩhurutana,
narĩo iria rĩkĩmathika,
makĩrika ta kĩgera maaĩ-inĩ
maingĩ.

¹¹ “Wee Jehova-rĩ, nũ ũhaana tawe
harĩ ngai ciothe?

Nũ ũhaana tawe,
wee ũrĩ ũtheru wa magegania,
wee wĩtigĩrĩtwo nĩ ũndũ wa
riiri waku,
wee wĩkaga maũndũ ma
magegania?

¹² Watambũrũkirie guoko gwaku
kwa ũrĩo, nayo thĩ
ĩkĩmameria.

¹³ “Nĩ ũndũ wa wendo waku
ũtathiraga,
nĩũgũtongoria andũ arĩa
ũkũũrĩte.

Nĩũkamatongoria na ũndũ wa
hinya waku,
ũmatware nginya gĩikaro gĩaku
gĩtheru.

¹⁴ Ndũrĩrĩ ikaigua, nacio ciinaine;
ruo rũnyiite andũ a Filistia.

¹⁵ Aathani a Edomu nĩmakamaka
mũno,
na atongoria a Moabi manyiitwo
nĩ kũinaina,

andũ a Kaanani makaiyũrwo nĩ
 maaĩ nda;
¹⁶ guoya na kĩmako
 nĩkamakinyĩrĩra.
 Na ũndũ wa hinya wa guoko
 gwaku-rĩ,
 makahaana ta ihiga
 matekwĩnyagunya,
 nginya andũ aku, Wee Jehova,
 maringe,
 nginya andũ arĩa wegũrĩire
 maringe.
¹⁷ Ũkaamarehe thiĩnĩ na ũmahaande
 kĩrĩma-inĩ kĩa igai rĩaku,
 o handũ harĩa, Wee Jehova,
 wombire hatuĩke gĩkaro gĩaku,
 handũ-harĩa-haamũre, harĩa Wee
 Jehova,
 wahaandire na moko maku.
¹⁸ Jehova agaathamaka tene na
 tene.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mbarathi cia Firaũni, na
 ngaari cia ita, na andũ arĩa maathiiaga
 mahaicĩte mbarathi maatoonyire iria-
 inĩ-rĩ, Jehova agĩcookania maaĩ ma iria,
 makĩmathika. No rĩrĩ, andũ a Isiraeli
 maatuĩkanirie iria-inĩ mathiĩrĩire
 thĩ nyũmũ. ²⁰ Hĩndĩ ĩyo Miriamu ũrĩa
 mũnabii mũndũ-wa-nja, mwarĩ wa
 nyina na Harũni, akĩoya kĩhembe gĩa
 kũinio, nao atumia othe makĩmuuma
 thuutha marĩ na ihembe ciao makĩinaga.
²¹ Miriamu akĩmainĩra atĩrĩ:

“Inĩrai Jehova,
 nĩgũkorwo nĩwe ũtũgĩrĩtio
 mũno.
 Mbarathi amũikĩtie iria-inĩ, hamwe
 na mũmĩhaici.”

Maaĩ ma Mara na ma Elimu

²² Ningĩ Musa agĩtongoria Isiraeli
 kuuma Iria Itune magĩthiĩ Werũ wa
 Shuri. Magĩthiĩ rũgendo rwa mũthenya
 ĩtatũ werũ-inĩ na matekuona maaĩ.
²³ Rĩrĩa maakinyire Mara, matingĩahotire
 kũnyua maaĩ makuo tondũ maarĩ
 marũrũ. (Nĩkĩo handũ hau hetagwo
 Mara.) ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩtetia
 Musa, makiuga atĩrĩ, “Tũkũnyua kĩ?”

²⁵ Nake Musa agĩkaĩra Jehova, nake
 Jehova akĩmuonia kamũtĩ. Agĩgaikia
 maaĩ-inĩ, namo makĩgĩa mũcamo mwega.
 O hau Jehova agĩathana,
 akĩmathondekera watho na uuge
 wa kũrũmagĩrĩrwo, na akĩmagereria
 ho. ²⁶ Akiuga atĩrĩ, “Mũngĩthikĩrĩria
 mũgambo wa Jehova Ngai wanyu wega,
 na mwĩke maũndũ marĩa magĩrĩire
 maitho-inĩ make, mũngĩrũmbũiya
 maathani make na mũmenyerere
 wathani wake wothe-rĩ, ndikamũrehera
 mũrimũ o na ũmwe wa ĩrĩa ndareheire
 andũ a Misiri, nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ
 Jehova, ũrĩa ũmũhonagia.”

²⁷ Ningĩ magĩkinya Elimu, harĩa
 haarĩ ithima ikũmi na igĩrĩ, na mĩtende
 mĩrongo mũgwanja, nao makĩamba
 hema hau hakuhĩ na maaĩ.

Mana na Tũmakia-Arũme

16 Mũngĩ wothe wa Isiraeli
 nĩwoimagararire ũkiuma Elimu
 ũgĩkinya Werũ wa Sini, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ
 ka Elimu na kĩrĩma gĩa Sinai, mũthenya
 wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa keerĩ
 thuutha wao kuuma bũrũri wa Misiri.
² Kũu werũ-inĩ, mũngĩ ũcio wothe
 nĩwatetirie Musa na Harũni. ³ Andũ a
 Isiraeli makĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo
 Jehova aatũragĩire bũrũri wa Misiri
 na guoko gwake! Kũu twaikaraga
 tũthiũrũkĩirie nyũngũ cia nyama,
 na tũkarĩaga o kĩria gĩothe twendaga,
 no inyuĩ mĩtũrehete gũkũ werũ-inĩ
 nĩguo mũũrage kĩũngano gĩkĩ gĩothe
 na ng’aragu.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩira Musa atĩrĩ,
 “Ngũmuurĩria mĩgate kuuma igũrũ ta
 mbura. Andũ mariumaga nja o mũthenya
 makongania mĩgate ya kũmaigana o
 mũthenya ũcio. Ngũmageria na njĩra
 ĩyo nyone kana nĩmekũrũmĩrĩa ũrutani
 wakwa. ⁵ Mũthenya wa gatandatũ-rĩ,
 marĩharagĩria kĩrĩa mainũkia, nakĩo
 gĩkoragwo kĩrĩ maita meerĩ ma kĩrĩa
 monganagia mũthenya ĩrĩa ĩngĩ.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa na Harũni makĩira
 andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Hwaĩ-inĩ-rĩ,
 nĩmũrĩmenya atĩ nĩ Jehova wamũrutire

būrūri wa Misiri, ⁷ na rūciinĩ nīmūkona riiri wa Jehova, tondū nāiguĩte ūrĩa mūmūtetietie. Ithuĩ tūkīrĩ a, atĩ nĩguo mūtūtetie?” ⁸ O na ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nīmūkamenya atĩ ūcio nĩ Jehova, rĩrĩa akaamũhe nyama mūrĩe hwaĩ-inĩ na amũhe mĩgate ĩrĩa yothe mūkwenenda rūciinĩ, tondū nāiguĩte ūrĩa mūmūtetietie. Ithuĩ tūkīrĩ a? Ti ithuĩ mūrātetia, no nĩ Jehova mūrātetia.”

⁹ Ningĩ Musa akĩira Harūni atĩrĩ, “Ĩra mūingĩ wothē wa Isiraeli atĩrĩ, ‘Ūkai mbere ya Jehova, nīgũkorwo nāiguĩte gūteta kwanyu.’”

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Harūni aaragĩria mūingĩ wothē wa Isiraeli-rĩ, makĩrora na mwena wa werū-inĩ, na kũu makĩona riiri wa Jehova ūrĩ itu-inĩ.

¹¹ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩnjiguĩte gūteta kwa andũ a Isiraeli. Meere atĩrĩ, ‘Hwaĩ-inĩ mūrĩrĩaga nyama na rūciinĩ mūkārĩa mĩgate mūkahũũna. Hĩndĩ ĩyo nīmūkamenya atĩ niĩ, nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu.’”

¹³ Hwaĩ-inĩ ūcio gũgũka tũnyoni tũrĩa twĩtagwo tũmakia-arũme tũkĩiyũra kambĩ ciao. Naguo rūciinĩ kwarĩ ime rĩathiūrūrũkĩirie kambĩ ciao. ¹⁴ Ime rĩaitĩka-rĩ, gũkĩoneka tũthendũ twa gĩthiūrũrĩ tũhaana maaĩ magandie nĩ mbaa, tũgwĩte thĩ kũu werū-inĩ. ¹⁵ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maatuonire, makĩũrania atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩĩ?” nīgũkorwo matiamenyaga nĩ kĩĩ.

Musa akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mĩgate ĩrĩa Jehova amũheete mūrĩe. ¹⁶ Jehova aathanĩte ūũ: ‘O mūdũ nĩonganie o ĩrĩa ĩkũmũigana. Oyagai o kībaba kĩmwe kĩa omeri’ kĩa o mūdũ wothē ūrĩ hema-inĩ cianyu.’”

¹⁷ Andũ a Isiraeli magũka o ta ūrĩa meerirwo; amwe makĩũngania mĩingĩ, na amwe makĩũngania mĩnini. ¹⁸ Na rĩrĩa yathimirwo na kībaba kĩa omeri, gũkĩoneka atĩ ūrĩa wonganĩtie mĩingĩ-rĩ, ndaarĩ na mĩingĩ makĩria; nake ūrĩa wonganirie mĩnini, ndaarĩ na mĩnini

makĩria. O mūdũ oonganĩtie mũigana wa ūrĩa aabataire.

¹⁹ Ningĩ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Gūtikanagĩe mūdũ ūkũiga kĩndũ o na kĩnini kĩayo nginya rūciinĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, amwe matiigana kūrũmbũiya ūrĩa Musa oigire; makĩigĩra ĩmwe yayo nginya rūciinĩ, nayo ĩgĩkorwo ĩiyũrite igunyũ na ĩkambĩrĩria kũnunga. Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩrakario nĩo.

²¹ O rūciinĩ mūdũ o mūdũ nĩoyaga ĩrĩa abatairio nĩyo, narĩo riũa rĩahiũha ĩgatweka. ²² Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, nĩmoonganagia maita meerĩ; ibaba igĩrĩ cia omeri^b harĩ o mūdũ. Nao atongoria a mūingĩ magĩũka makĩira Musa ūhoru ūcio. ²³ Nake Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova aathanĩte, ‘Rũciũ nĩ mũthenya wa kũhurũka, Thabatũ Theru ya Jehova. Nĩ ūndũ ūcio rugai ĩrĩa yothe mūkwenenda kũruga, na mūcamũkie kĩria gĩothe mūkwenenda gūcamũkia. Kĩria gĩgūtigara-rĩ, mūkĩige nginya rūciinĩ.’”

²⁴ Nĩ ūndũ ūcio makĩiga ĩmwe nginya rūciinĩ, o ta ūrĩa maathĩtwo nĩ Musa, nacio itiigana kũnunga, kana kũgĩa na igunyũ. ²⁵ Musa akĩmeera atĩrĩ, “Cĩrĩei ūmũthĩ, tondũ ūmũthĩ nĩ mũthenya wa Thabatũ ya Jehova. Ūmũthĩ mūtigũciona igwĩte thĩ. ²⁶ Mĩthenya ĩtandatũ nĩguo mūrĩciũnganagia, no mũthenya wa mũgwanja-rĩ, ūcio wa Thabatũ, gūtĩrĩkoragwo kūrĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁷ No rĩrĩ, andũ amwe makĩumagara mũthenya ūcio wa mũgwanja, magĩthĩĩ gũciũngania, nao matiigana kuona kĩndũ. ²⁸ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ mũgūtũũra mũregete kũmenyerera maathani makwa na kũigua ūrutani wakwa?

²⁹ Menyai atĩ Jehova nĩamũheete Thabatũ; na nĩkĩo amũheaga mĩgate ya mĩthenya ĩrĩ mũthenya ūcio wa gatandatũ. Mūdũ o wothē nĩaikarage harĩa arĩ mũthenya ūcio wa mũgwanja; gūtikanagĩe mūdũ ūkumagara.” ³⁰ Nĩ ūndũ ūcio andũ makĩhurũka mũthenya wa mũgwanja.

^a16 nĩ ta lita igĩrĩ na robo (2:25)

^b22 nĩ ta lita inya na nuthu (4.5)

³¹ Andũ a Isiraeli magĩta mĩgate ĩyo mana. Maarĩ merũ ta mbegũ cia korianda, na maacamaga ta tũmĩgate tũthondeketwo na ũũkĩ. ³² Musa akiuga atĩrĩ, “Jehova aathanĩte atĩrĩ; ‘Oyai kĩbaba kĩa omeri ĩmwe ya mana na mũkĩge nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka thuutha, nĩgeetha makooni mĩgate ĩria ndamũrutire bũrũri wa Misiri.’ ”

³³ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩra Harũni atĩrĩ, “Oya ndigithũ na wĩkĩre omeri ĩmwe ya mana thĩnĩ wayo. Ningĩ ũcooke ũmĩge mbere ya Jehova ĩgĩrwo njiarwa iria igooka thuutha.”

³⁴ O ta ũria Jehova aathire Musa-rĩ, Harũni akĩga mana mbere ya ithandũkũ rĩa ũira, nĩguo matũũre ho. ³⁵ Andũ a Isiraeli maarĩre mana mĩaka mĩrongo ĩna nginya magĩkinya bũrũri ũria watũũragwo nĩ andũ; maarĩre mana nginya rĩria maakinyire mũhaka-inĩ wa Kaanani.

³⁶ (Omeri ĩmwe ĩgana ta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe.)

Maaĩ Kuuma Rwaro-inĩ rwa Ihiga

17 Mũingĩ wotha wa Isiraeli ũkiomagara kuuma Werũ wa Sini, ũkoimaga handũ hamwe ũgathiĩ harĩa hangĩ o ta ũria Jehova aathanaga. Makĩamba hema ciao Refidimu, no gũtiarĩ maaĩ ma kũnyuwa nĩ andũ acio. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩnegenia Musa, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe maaĩ ma kũnyua.”

Nake Musa akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũranegenia nĩkĩ? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũgerie Jehova?”

³ No andũ nĩmanyootire marĩ kũu, nao magĩtetia Musa makĩmũũria atĩrĩ, “Watũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, tũũke ũtũũrage na nyoota ithuĩ na ciana ciitũ na ũhiũ witũ?”

⁴ Nake Musa agĩkaĩra Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ngwĩka atĩa na andũ aya? Marĩ hakuĩ kũhũũra na mahiga nyuguto.”

⁵ Jehova agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mbere ya andũ aya. Thĩĩ na athuuri amwe a Isiraeli na ũkuue

rũthanju rũria wagũthire Nili naruo. ⁶ Nĩ ngũrũgama hau mbere yaku, o hau hakuĩ na rwaro rwa ihiga kũu Horebu. Gũtha ihiga, na maaĩ nĩmekuuma thĩnĩ warĩo nĩguo andũ manyue.” Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩka ũguo athuuri a Isiraeli makĩonaga. ⁷ Nake agĩta handũ hau Masa na Meriba, tondũ nĩho andũ a Isiraeli maanegenirie na makĩgeria Jehova, makĩũragia atĩrĩ, “Ĩĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ kana aca?”

Kũhootwo kwa Amaleki

⁸ Andũ a Amaleki nĩmookire makĩhithũkĩra andũ a Isiraeli kũu Refidimu. ⁹ Musa akĩra Joshua atĩrĩ, “Thuura andũ amwe aitũ mumagare mũkahũũrane na andũ a Amaleki. Rũciũ ngaarũgama kĩrĩma igũrũ nyiitĩte rũthanju rwa Ngai na guoko.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhũũrana na andũ a Amaleki o ta ũria Musa aathanĩte; nake Musa, na Harũni na Huri makĩhaica kĩrĩma-inĩ. ¹¹ Rĩria rĩothe Musa akoragwo oete moko make na igũrũ-rĩ, andũ a Isiraeli makahootana, no rĩria agũithia moko make, andũ a Amaleki makahootana. ¹² Rĩria Musa aanogire moko-rĩ, makĩoya ihiga makĩga thĩ akĩrĩkarĩra. Harũni na Huri magĩkinyiitĩrĩra moko make, o ũmwe akanyiiitĩrĩra guoko kũmwe, na ũcio ũngĩ kũu kũngĩ. Nĩ ũndũ ũcio moko ma Musa magĩtikara mambarairio nginya riũa rĩgĩthũa. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩhoota mbũtũ cia andũ a Amaleki na rũhiũ rwa njora.

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũrĩ ũndũ wa gũtũũra ũririkanagwo na ũreke Joshua aũigue, tondũ nĩngeheria rĩitwa rĩa Amaleki biũ nao matigacooka kũririkanwo gũkũ thĩ.”

¹⁵ Musa agĩaka kĩgongona na agĩgũta atĩrĩ “Jehova Nĩwe Bendera yakwa.”

¹⁶ Akiuga atĩrĩ, “Nĩgũkorwo moko nĩmambarairio na igũrũ kwerekera gĩti-inĩ kĩa ũnene kĩa Jehova. Jehova arĩhũũranaga na andũ a Amaleki kuuma njiarwa na njiarwa.”

18 Na rīrī, Jethero, ūrīa warī mūthīnjīri ngai wa Midiani na mūthoni-we wa Musa, akīgua maūndū mothe marīa Ngai eekīre Musa na andū ake a Isiraeli, na ūrīa Jehova aarutire andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri.

²Thuutha wa Musa gūcookia mūtumia wake Zipora, mūthoni-we Jethero nīamwamūkīre, ³hamwe na ariū ake eerī. Mūriū ūmwe eetagwo Gerishomu, nīgūkorwo Musa oigire atīrī, “Nīndūkīte mūgeni būrūri-inī wene”; ⁴mūriū ūcio ūngī eetagwo Eliezeri, nīgūkorwo oigire atīrī, “Ngai wa baba nīwe warī mūteithia wakwa; nīahonokirie kuuma rūhiū-inī rwa Firaūni.”

⁵Jethero, mūthoni-we wa Musa, hamwe na mūtumia wa Musa na ariū ake, magīuka kūrī we kūu werū-inī, kūrīa aambīte hema hakuhī na kīrīma kīa Ngai. ⁶Jethero nīamūtūmanīire akoiga atīrī, “Nī, mūthoni-guo Jethero, nīndīrooka kūrī we tūrī na mūtumia waku na ariū aku eerī.”

⁷Nī ūndū ūcio Musa agīkiumagara agatūnge mūthoni-we, akīinamīrīra, akīmūmumunya. Makīgeithania, na magīcooka magītoonya hema thīnī. ⁸Musa akīhe mūthoni-we ūhoru wothe wa ūrīa Jehova eekire Firaūni na andū a Misiri nī ūndū wa andū a Isiraeli na, akīmwīra mathīina mothe marīa moonete rūgendo-inī, na ūrīa Jehova aamahonoketie.

⁹Jethero nīakenirio nī kūigua maūndū macio mothe mega marīa Jehova eekīre Isiraeli, nī ūndū wa kūhonokia andū a Isiraeli kuuma guoko-inī kwa andū a Misiri. ¹⁰Jethero akiuga atīrī, “Jehova arogocwo, ūrīa wamūteithūre kuuma guoko-inī kwa andū a Misiri na gwa Firaūni, na agīteithūra andū kuuma guoko-inī kwa andū a Misiri. ¹¹Rīu nī nīmenyete atī Jehova nī mūnene gūkīra ngai iria ingī ciothe, nīgūkorwo ūguo nīguo eekire arīa maahatīrīrie Isiraeli metīte.” ¹²Hīndī iyo Jethero, mūthoni-we wa Musa, akīrehe maruta ma njino na

magongona mangī ma kūrūtīra Ngai, nake Harūni agīuka marī na athuuri othe a Isiraeli nīguo marīanīre irio na mūthoni-we wa Musa, marī mbere ya Ngai.

¹³Mūthenya ūyū ūngī Musa agīkarīra gītī nīguo atuithanie andū ciira, nao andū makīrūgama mamūthiūrūrūkīrie kuuma rūciinī nginya o hwaī-inī. ¹⁴Rīrīa mūthoni-we onire wīra ūrīa wothe Musa aarutagīra andū, akīmūūria atīrī, “Nī wīra ūrīkū ūyū ūrarutīra andū aya? Nī kī gīgūtūma ūrute wīra wa gūtūthania ciira ūrī o wiki, nao andū aya othe matindage marūngī magūthiūrūrūkīrie kuuma rūciinī nginya o hwaī-inī?”

¹⁵Musa akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Tondū andū aya marokaga kūrī nī nīguo mamenye wendi wa Ngai. ¹⁶Rīrīa rīothe marī na ūndū matekūiguanīra, ūrehagwo kūrī nī, na nī ngamatuithania na ngamamenyithia uuge wa Ngai na mawatho make.”

¹⁷Mūthoni-we wa Musa akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Ūrīa ūreka ti wega. ¹⁸Wee, na andū aya marooka kūrī we nīmūkwīnogia na mīnoga. Wīra ūyū nī mūrītū mūno makīria harīwe; ndūngūtūhota ūrī wiki. ¹⁹Rīu-rī, ta thikīrīria ngūtaare, na Ngai aroikara nawe. Wee tūika mūtūmwo wa Ngai kūrī andū aya, na ūkamūtwaragīra maūndū marīa matekūiguanīra. ²⁰Marute uuge wa Ngai na mawatho make, na ūmoonie njīra njega ya mūtūūrīre na mawīra marīa magīrīre kūruta. ²¹No rīrī, thuura andū marī na ūhoti kuuma andū-inī aya, andū etigīri Ngai, na andū ehokeku arīa mathūire kwamūkīra ihaki, na ūmatue anene a kūrūgamagīrīra ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mīrongo ītano, na ikundi cia makūmī. ²²Reke matūike a gūtūthania andū aya ciira mahinda mothe, no makūrehagīre maciira marīa marītū; marīa mahūthū makamatuithanagia arī o. Ūndū ūcio nīgūgūkhūthīria mūrigo, tondū nīmarīgayanaga nawe. ²³Ūngīka ūguo na Ngai agwathe, nīūrīhotaga gwītīiria

mīnoga, na andū aya othe marīinūkaga maiganiire.”

²⁴ Musa nīathikīrīirie mūthoni-we na agīika ūrīa wothē aamūtaarire.

²⁵ Agīthuura andū marī na ūhoti kuuma Isiraeli guothe, akīmatua atongoria a andū acio; akīmatua anene a ikundi cia ngiri, na ikundi cia magana, na ikundi cia mīrongo ītano, na ikundi cia makūmi.

²⁶ Magītuika a gūtuithanagia andū ciira hīndī ciothe. Maciira marīa maritū magatwarīra Musa, no marīa mahūthū magatuithanagia arī o.

²⁷ Musa agīcooka akiugīra mūthoni-we ūhorō, nake Jethero agīcooka būrūri wake mwene.

Kīrīma-inī gīa Sinai

19 Mweri wa gatātū thuutha wa andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri, mūthenya o ūcio-rī, magīkinya Werū wa Sinai. ² Thuutha wa kuuma Refidimu, magītoonya werū wa Sinai, nao andū a Isiraeli makīamba hema ciao kūu werū-inī, magūrū-inī ma kīrīma kīu kīa Sinai.

³ Ningī Musa akīambata kīrīma-inī harī Ngai, nake Jehova akīmwīta arī kīrīma-inī, akīmwīra atīrī, “Ūū nīguo ūkwīra nyūmba ya Jakubu, na wīre andū a Isiraeli: ⁴ ‘Inyuī ene nīmweyoneire ūrīa Ndeekire būrūri wa Misiri, o na ūrīa ndahaanire ta ndamūkuuire na mathagu ma nderi, ngīmūre harī nīi. ⁵ Na rīrī, mūngīnjathīkīra biū na mūmenyerere kīrīkanīro gīakwa-rī, gatagatī-inī ka ndūrīrī ciothe, inyuī mūgaatuika andū akwa a goro. O na gūtuika thī yothē nī yakwa-rī, ⁶ inyuī mūgaatuika ūthamaki wakwa wa athīnjīri-Ngai na rūrīrī rwamūre.’ Ciugo icio nīcio ūkwīra andū a Isiraeli.”

⁷ Nī ūndū ūcio Musa agīcooka, na agīita athuuri arīa matongoragia andū, akīmahe ūhorō wothē ūrīa Jehova aamwathīte ameere. ⁸ Nao andū acio magīitikanīria hamwe makiuga atīrī, “Nītūgwīka ūrīa wothē Jehova oigīte.” Nī ūndū ūcio Musa agīcookeria Jehova ūhorō ūrīa moigire.

⁹ Jehova akīra Musa atīrī, “Nīngūka

kūrī inyuī ndī thīinī wa itu itumanu, nīgeetha andū maanjigie ngīaria nawe, nao nī megūtūūra makwīhokete.” Musa agīcooka akīra Jehova ūrīa andū moigīte.

¹⁰ Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Thīi kūrī andū ūmatherie ūmūthī na rūciū. Meere mathambie nguo ciao,

¹¹ na makorwo mehaarīirie mūthenya wa gatātū, tondū mūthenya ūcio Jehova nīagaikūrūka igūrū rīa Kīrīma gīa Sinai andū othe makīonaga. ¹² Īkīra mīhaka īthiūrūrūkīrie kīrīma, na ūmeere ūū, ‘Mwīmenyererei mūtikahaice kīrīma kana mūhutie magūrū-inī ma kīo. Ūrīa wothē ūkaahutia kīrīma ti-itherū nīakoorage. ¹³ Ti-itherū nīakahūūrwo na mahiga nyuguto, kana arathwo na mīguī; hatirī guoko gūkaamūhutia. Ndagetikīrio atūūre muoyo, arī mūdū kana nyamū.’ No rīrīa corō wa rūhīa rwa ndūrūme ūrīgamba, no rīo marīhaica kīrīma igūrū.”

¹⁴ Thuutha wa Musa gūikūrūka oimīte kīrīma-inī agīthīi kūrī andū, akīmatheria, nao magīthambia nguo ciao. ¹⁵ Ningī akīmeera atīrī, “Mwīhaarīriei nī ūndū wa mūthenya wa gatātū. Mūtigakome na andū-a-nja.”

¹⁶ Rūciinī rwa mūthenya wa gatātū, gūkīgīa ngwa o na heni, na itu itumanu rīgīkara igūrū rīa kīrīma, gūkiiguuo mūgambo mūnene wa corō. Andū othe arīa maarī kambī, makīinaina. ¹⁷ Hīndī īyo Musa agītongoria andū kuuma kambī magacemanie na Ngai, nao makīrūgama magūrū-inī ma kīrīma. ¹⁸ Kīrīma gīa Sinai kīahumbīrītvo nī ndogo, tondū Jehova aikūrūkire igūrū wakīo arī mwaki-inī. Nayo ndogo igītoogororoka kuuma igūrū rīa kīrīma ta ndogo īkuuma riiko-inī inene; nakīo kīrīma gīgīthingitha na hinya, ¹⁹ naguo mūgambo wa corō ūgīkīrīrīria kūnenaha. Nake Musa akīaria, naguo mūgambo wa Ngai ūkīmūcookeria.

²⁰ Jehova agīkūrūka igūrū rīa Kīrīma gīa Sinai na agīita Musa ahaice kūu kīrīma igūrū. Nī ūndū ūcio Musa akīhaica, ²¹ nake Jehova akīmwīra

atĩrĩ, “Ikũrũka na ũkaanie andũ matikehatĩrĩrie kwambata gũũka kuona Jehova, nĩguo aingĩ ao matigakue. ²²O na athĩnjĩri-Ngai arĩa me gũthengerera Jehova, no nginya metherie kana Jehova amahithũkĩre, amaniine.”

²³Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ matingĩhaica Kĩĩma gĩa Sinai tondũ we mwene nĩwatũkaanirie, ũgĩtwĩra atĩrĩ, ‘Ikĩra mũhaka ũthiũrũrũkĩrie kĩĩma, na ũkĩamũre gĩtuĩke gĩtheru.’”

²⁴Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka, mwambate na Harũni. No athĩnjĩri-Ngai na andũ matikehatĩrĩrie kwambata mathiĩ kũrĩ Jehova kana amahithũkĩre amaniine.”

²⁵Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩkũrũka kũrĩ andũ acio, akĩmahe ũhoro ũcio.

Maathani Marĩa Ikũmi

20 Nake Ngai akĩaria ciugo ici ciothe, akiuga atĩrĩ:

²“Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

³“Ndũkanagĩe na ngai ingĩ tiga nĩ.

⁴“Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁵Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe, nĩgũkorwo nĩ, Jehova Ngai waku, ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ⁶no ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

⁷“Ndũkanagwete rĩtwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩtwa rĩake na itherũ.

⁸“Ririkanaga mũthenya wa

Thabatũ ũwamũrage. ⁹Rutaga wĩra waku wothē mĩthenya ĩtandatũ, ¹⁰no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mũthenya ũcio ndũkanarute wĩra o na ũrĩkũ, wee mwene, kana mũrũ-guo, kana mwarĩ-guo, kana ndungata yaku ya mũndũ mũrũme, kana ya mũndũ-wa-nja, kana ũhiũ waku, kana mũgeni ũrĩ gwaku mũciĩ. ¹¹Nĩgũkorwo Jehova ombire igũrũ na thĩ, na iria rĩrĩa inene na indo ciothe iria irĩ kuo, na mĩthenya ĩtandatũ, no akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrathima mũthenya ũcio wa Thabatũ, akĩwaamũra.

¹²“Tĩa thoguo na nyũkwa, nĩgeetha ũtũũre matukũ maingĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹³“Ndũkanoragane.

¹⁴“Ndũkanatharanie.

¹⁵“Ndũkanaiye.

¹⁶“Ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyo.

¹⁷“Ndũkanacumĩkĩre nyũmba ya mũndũ ũrĩa ũngĩ. Ndũkanacumĩkĩre mũtumia wa mũndũ ũngĩ, kana ũcumĩkĩre ndungata yake ya mũndũ mũrũme kana ya mũndũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, o na kana kĩndũ gĩothe gĩake.”

¹⁸Rĩrĩa andũ maiguire marurumĩ, na makĩona rũheni, na makĩigua coro ũkĩgamba, na makĩona kĩĩma gĩgĩtoga ndogo, makĩinaina nĩ guoya. Magĩikara o haraaya, ¹⁹na makĩira Musa atĩrĩ, “Twarĩrie arĩ we, na nĩtũgũkũigua, no tiga kũreka twarĩrio nĩ Ngai, tũtigakue.”

²⁰Musa akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Ngai okĩte kũmũgeria, nĩgeetha mũtũũre mwĩtigĩrĩte Ngai, mwagage kwĩhia.”

²¹Andũ acio magĩgĩikara o haraaya,

nowe Musa agĩthengerera harĩa haarĩ nduma ndumanu, harĩa Ngai aarĩ.

Mĩhianano na Magongona

²² Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli undũ ũyũ: ‘Nĩmweyonera inyuĩ ene atĩ ndaaria na inyuĩ ndĩ o igũrũ.’ ²³ Mũtikanathondeke ngai ingĩ cia kũhooyagwo hamwe na nĩ; mũtikanethondekere ngai cia betha kana ngai cia thahabu.

²⁴ “ ‘Njakĩrai kĩgongona gĩa tĩĩri, na mũrutĩre ng’ondũ na mbũri na ng’ombe cianyu ho irĩ magongona manyu ma njino na ma ũiguano. Kũria guothe ngaatũma rĩtwa riakwa rĩtũagwo, nĩndĩũkaga kũrĩ inyuĩ na ngamũrathima. ²⁵ Mũngĩnjakĩra kĩgongona kĩa mahiga, mũtigagĩake na mahiga marĩa maacũhie, nĩgũkorwo mũngĩgaatũmĩra kĩndũ gĩa gwacũhia nĩmũgagĩthaahia. ²⁶ Mũtikanahaice kĩgongona gĩakwa na ngathĩ, nĩguo njaga yanyu ndĩkanonekanĩre ho.’

21 “Maya nĩmo mawatho marĩa ũkũhe andũ a Isiraeli:

Ndungata cia Ahibirania

² “Ũngĩgũra Mũhibirania arĩ ndungata, agaakũrutĩra wĩra mĩaka itandatũ. No mwaka wa mũgwanja, nĩũkamũrekereria athiĩ, na ndagakũriha kĩndũ. ³ Angĩgooka arĩ wiki, akaarekererio athiĩ arĩ o wiki; no angĩgooka arĩ na mũtumia, makaarekererio mathiĩ marĩ hamwe. ⁴ Mwathi wa ndungata iyo angĩmĩhe mũtumia nake mũtumia ũcio amũciarĩre ciana cia aanake na airĩtu, mũtumia ũcio na ciana ciake magaatũka a mwathi ũcio wake, na no ndungata iyo ya mũndũ mũrũme ikaarekererio iĩthĩ.

⁵ “No ndungata iyo ingĩkaaria, imwĩre atĩrĩ, ‘Nĩnyendete mwathi wakwa, na mũtumia wakwa na ciana na ndikwenda kũrekererio thiĩ,’ ⁶ hĩndĩ iyo mwathi wa ndungata iyo nĩakamĩtwara mbere ya atuithania ciira. Akaamĩtwara mũrango-inĩ, kana hingĩro-inĩ ya mũrango,

na amĩtũre gũtũ na mũkuha.” Nayo ndungata iyo iigaatũka ya mwathi ũcio matukũ ma muoyo wayo wothē.

⁷ “Mũndũ angĩendia mwarĩ agatũike ndungata, ndikarekererio iĩthĩ ta ũria ndungata cia arũme ciĩkagwo. ⁸ Ingĩaga gũkenia mwathi ũria wamĩthuurĩte, no nginya etĩkire ndungata iyo ikũũrwo. Ndarĩ na kĩhoo to gĩa kwendia ndungata iyo kũrĩ ageni, tondũ nĩagĩte kwĩhokeka harĩ yo. ⁹ Angĩmĩũrĩria mũriũ, no nginya amĩtue ta irĩ mwarĩ wake mwene. ¹⁰ Mũriũ angĩhikia mũtumia ũngĩ, ndakaime ũria wa mbere irio na nguo, na ndakamũime kĩhoo to gĩaake ta mũtumia wake. ¹¹ Angĩaga kũmũhingĩria maundũ maya matatũ-rĩ, akĩrekererio athiĩ, gũtarĩ na mbeeca ikũrĩhwo.

Watho Ũkonĩ Gũtihia Mũndũ

¹² “Mũndũ ũria ũngĩgũtha mũndũ amũũrage, ti-itherũ o nake no akooragwo. ¹³ No rĩrĩ, angĩkorwo ekĩte ũguo atekwenda-rĩ, no gũtuĩke nĩ Ngai ũtũmĩte undũ ũcio wĩkĩke, nake mũndũ ũcio nĩakoorĩra kũndũ kũria ngaathuura. ¹⁴ No mũndũ angĩtũmĩra mawara na oorage mũndũ ũria ũngĩ akĩendaga-rĩ, mweheriei kĩgongona-inĩ gĩakwa, na mũmũũrage.

¹⁵ “Mũndũ ũria ũngĩtharĩkĩra ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁶ “Mũndũ ũngĩiya mũndũ ũngĩ na hinya akamwendie, kana o na anyiitwo arĩ nake atanamwendia-rĩ, no nginya ooragwo.

¹⁷ “Mũndũ ũria ũngĩruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.

¹⁸ “Andũ mangĩũgitana na ũmwe aringe ũria ũngĩ na ihiga kana na ngundi na aage gũkua, no akome ũrĩrĩ kwa ihinda-rĩ, ¹⁹ ũcio mũringani ndagacookerewo nĩ mahĩtia angĩkorwo ũria waringĩtwo nĩakehota na etware nja na mũtirima wake. No rĩrĩ, no nginya

²⁰ “Ngombo ciatũragwo matũ irĩ njira ya kuonania wĩrutĩri wa gũtungata aathani aacio. Ũyũ warĩ mũtugo thiĩni wa bũrũri wa Ashuri na mabũrũri marĩa maariganĩtie.

arihe mahinda ma mündũ ũcio mũthie marĩa morĩte na one atĩ nĩahona biũ.

²⁰“Mündũ angĩhũũra ngombo yake ya mündũ mūrũme kana ya mündũ-wa-nja na rūthanju, nayo ngombo iyo ikue nĩ ihũũra rĩu-rĩ, no nginya aherithio, ²¹no ndangĩherithio ngombo iyo ingĩarahũka thuutha wa mũthenya ũmwe kana irĩ, tondũ ngombo iyo nĩ kĩndũ gĩake.

²²“Andũ mangĩkorwo makĩrũa, maringe mũtumia ũrĩ nda, ahune no ndagĩe na thĩĩna ũngĩ-rĩ, ũrĩa ũmũringĩte nĩakarĩha kĩrĩa gĩothe mũthuuri wa mũtumia ũcio ageetia, igooti rĩetĩkĩria.

²³No mũtumia ũcio angĩtihio ũũru, muoyo nĩũrĩhagio na muoyo, na ²⁴riitho rĩrĩhagio na riitho, na igego rĩrĩhagio na igego, na guoko kũrĩhagio na guoko, na kũgũrũ kũrĩhagio na kũgũrũ, na ²⁵ihĩa rĩrĩhagio na ihĩa, na itihia rĩrĩhagio na itihia, naruo rūhara rĩrĩhagio na rūhara.

²⁶“Mündũ angĩgũtha ndungata ya mündũ mūrũme kana ya mündũ-wa-nja riitho narĩo rĩthũke-rĩ, no nginya akaarekereria ndungata iyo iĩthĩre, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa riitho.

²⁷Na angĩkũũra igego rĩa ndungata ya mündũ mūrũme kana ya mündũ-wa-nja, no nginya arekererie ndungata iyo iĩthĩre, ũndũ ũcio ũtuĩke nĩguo irĩhi rĩa igego.

²⁸“Ndegwa ingĩtheeca mündũ mūrũme kana mündũ-wa-nja na rūhĩa akue, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga nginya ikue, na nyama ciayo itikarĩĩo. No mwene ndegwa ndangĩũrio.

²⁹No rĩrĩ, angĩkorwo ndegwa iyo nĩĩmenyerete gũtheeca andũ na rūhĩa, na mwene nĩamenyithĩtio ũhoro ũcio nake akaaga kũmĩhingĩra, nayo icooke yũrage mündũ mūrũme kana mündũ-wa-nja-rĩ, ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga ikue, na mwene o nake no nginya ooragwo. ³⁰Na rĩrĩ, angĩtuĩka nĩ gwĩtio irĩhi-rĩ, no akũũre muoyo wake na kũrĩha kĩrĩa gĩothe angĩtio. ³¹Watho ũyũ noguo ũrũgamĩrĩire ndegwa ingĩtheeca mwanake kana mũirĩtu wa mündũ na rūhĩa. ³²Ndegwa ingĩtheeca ngombo ya mündũ mūrũme kana mündũ-wa-nja,

mwene no nginya arihe cekeri mĩrongo itatũ cia betha kũrĩ mwathi wa ngombo iyo,^a nayo ndegwa iyo no nginya ihũũrwo na mahiga.

³³“Mündũ angĩkunũra irima, kana enje rĩmwe na aage kũrĩkunĩka, nayo ndegwa kana ndigiri igwe thĩĩnĩ warĩo, ³⁴mwene irima rĩu no nginya arihe hathara iyo; no nginya arihe mwene nyamũ, nayo nyamũ iyo ikuĩte itũike yake.

³⁵“Ndegwa ya mündũ ingĩtihia ndegwa ya mündũ ũngĩ ikue, andũ acio nĩmakendia ndegwa irĩa irĩ muoyo, magayane mbeeca na magayane nyamũ iyo ikuĩte. ³⁶No rĩrĩ, kũngĩkorwo nĩkũmenyekete atĩ ndegwa iyo nĩĩmenyerete gũtheecana na rūhĩa, nake mwene akaaga kũmĩhingĩra-rĩ, no nginya mwene arihe, nyamũ irĩhio na nyamũ ingĩ, na irĩa ikuĩte itũike yake.

Ūgitĩri wa Indo

22“Mündũ angĩiya ndegwa kana ng’ondũ, na amĩthinje kana amĩendie-rĩ, no nginya arihe ndegwa ithano nĩ ũndũ wa ndegwa iyo na ng’ondũ inya nĩ ũndũ wa ng’ondũ iyo.

²“Mũici angĩnyiitwo agĩtua nyũmba nake agũthwo akue-rĩ, mũmũgũthi ndarĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame; ³no ũndũ ũcio ũngĩkĩka thuutha wa riũa kũratha, mündũ ũcio wagũthana arĩ na ihĩtia rĩa gũita thakame.

“Mũici no nginya arihe kĩrĩa aiyĩte, no angĩkorwo ndarĩ na kĩndũ, no nginya endio nĩguo kĩrĩa aiyĩte kĩrĩhwo.

⁴“Nyamũ irĩa iiyĩtwo ingĩonekana irĩ muoyo moko-inĩ make, irĩ ndegwa kana ndigiri kana ng’ondũ no nginya arihe maita meerĩ.

⁵“Mündũ angĩrĩithia ũhiũ wake mũgũnda wene o na kana arĩithie mũgũnda wene wa mĩthabibũ, aũrekererie ũrĩe mũgũnda wa mündũ ũngĩ-rĩ, no nginya arihe na indo iria njega cia mũgũnda wake o na arihe na

^a32 Thogora wa ngombo warĩ icunjĩ mĩrongo itatũ cia betha.

thabibũ iria njega mũno cia mũgũnda wake.

⁶ “Mwaki ũngĩtuthũka na ũcine ihinga cia mũigua nginya ũkinyĩre itĩia cia ngano kana ngano ĩrũngĩ, kana ũcine mũgũnda wothe, mwakia wa mwaki ũcio no nginya arihe ngano ĩyo.

⁷ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra riake betha kana indo amũigĩre-rĩ, nacio indo icio ciywo kuuma nyũmba yake, mũici ũcio angĩnyiitwo no nginya arihe indo icio maita meerĩ. ⁸ No mũici ũcio angĩaga kũnyiitwo, mwene nyũmba no nginya athĩ mbere ya aciirithania nĩguo kũmenyeke kana nĩwe ũiyĩte indo icio cia mũndũ ũcio ũngĩ. ⁹ Ha ũhoru o wothe wa mũndũ gũkorwo na kĩndũ na njĩra ĩrĩa ĩtagĩrĩre, kĩrĩ ndegwa, kana ndigiri, kana ng’ondũ, kana nguo, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothe kĩũrite kĩrĩa mũndũ ũngĩ angiuga atĩrĩ, ‘Kĩndũ gĩkĩ nĩ gĩakwa,’ andũ acio eerĩ no nginya marehe ũhoru wao mbere ya aciirithania. Mũndũ ũrĩa aciirithania magatua atĩ nĩehĩtie-rĩ, no nginya arihe mũndũ ũcio ũngĩ maita meerĩ.

¹⁰ “Mũndũ angĩhithia mũndũ wa itũũra riake ndigiri, kana ndegwa, kana ng’ondũ kana nyamũ o yothe amũigĩre, nayo ĩkue, kana ĩtihio, kana ĩywo, hatarĩ mũndũ ũroona-rĩ, ¹¹ ũhoru ũcio wao ũgaatuuo na njĩra ya kũhĩta mwĩhitwa mbere ya Jehova atĩ ũrĩa ũhithĩtio tiwe ũiyĩte indo icio. Mwene nake etĩkire mwĩhitwa ũcio, na hatikagĩ ũhoru wa kũrĩhania. ¹² No angĩkorwo nyamũ nĩkũiywo yaiirwo kuuma kũrĩa yahithĩtio-rĩ, no nginya mũndũ ũcio arihe mwene. ¹³ Angĩkorwo yatambuuirwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩakonania matigari matuĩke ũira, na ndakaarĩhio nyamũ ĩyo ĩtambuuirwo nĩ nyamũ.

¹⁴ “Mũndũ angĩgwatio nyamũ ya mũndũ ũngĩ, nayo ĩtihio kana ĩkue mwene atarĩ hakuhĩ, no nginya amĩrĩhe. ¹⁵ No nyamũ ĩyo ĩngĩkorwo ĩrĩ na mwene-rĩ, ũrĩa ũgwatĩtio ndangĩmĩrĩha. Angĩkorwo nyamũ nĩgũkomborithio yakomborithĩtio, mbeeca iria ĩkomboretwo nĩrĩhĩte hathara ĩyo.

Maũndũ makoniĩ Gũikarania

¹⁶ “Mũndũ angĩuha mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio kũhikio, nake akome nake, no nginya arihe rũracio, nake mũirĩtu ũcio atuĩke mũtumia wake. ¹⁷ Ithe wa mũirĩtu angĩrega biũ kũmũheana kũrĩ mũndũ ũcio, no nginya mũndũ ũcio arihe rũracio rwa airĩtu gathirange.

¹⁸ “Mũtigitikĩrie mũndũ-wa-nja mũrogi atuũre muoyo.

¹⁹ “Mũndũ ũngĩgwata nyamũ no nginya ooragwo.

²⁰ “Mũndũ ũkarutĩra ngai ĩngĩ iruta tiga Jehova nĩakaniinwo.

²¹ “Mũtigateke mũgeni ũũru kana mũmũhinyĩrĩrie, nĩgũkorwo o na inyũĩ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

²² “Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai.

²³ Mũngĩika ũguo nao mangaĩre, hatirĩ nganja nĩngaigua kĩrĩro kĩa.

²⁴ Nĩngacinwo nĩ marakara, na nĩngamũũraga na rũhiũ rwa njora, nao atumia anyu matuĩke a ndigwa na ciana cianyu ituĩke cia ngoriai.

²⁵ “Ũngĩkombera mũndũ ũmwe wakwa gatagati-inĩ kanyu mbeeca abatairio nĩcio-rĩ, ndũgatuĩke ta mũkombanĩri wa mbeeca; ndũkamũrĩhie uumithio wacio.

²⁶ Mũndũ ũngĩ angĩkũnengera nguo yake ya ĩgũrũ ĩrũgamĩrĩre thiĩrĩ, mũcookerie riũa rĩtanathũa, ²⁷ tondũ noyo arĩ nayo ya kũĩhumbĩra. Angĩkũĩhumbĩra nakĩ agĩkoma? Angaĩra, nĩngamũigua, nĩgũkorwo ndĩ mũigua tha.

²⁸ “Ndũkanarume Ngai kana ũrume mũnene wa andũ anyu.

²⁹ “Ndũgacerithĩrie maruta kuuma makũmbi-inĩ maku kana mahihĩro-inĩ maku ma ndibei.

“No nginya ũũheage marigithathi ma ariũ aku. ³⁰ Wĩkage o ũguo mwena-inĩ wĩgĩ ng’ombe na ng’ondũ ciaku. Iria ciaciawo ũrekage igaikara na manyina mĩthenya mũgwanja, mũthenya wa ĩnana ũgacineana kũrĩ nĩ.

³¹ “Inyũĩ mũgũtuĩka andũ akwa aamũre. Nĩ ũndũ ũcio mũtikanarĩe

nyama cia nyamũ ndamburange nĩ nyamũ cia gĩthaka; ciikagĩriei ngui.

Mawatho ma Kĩhoto na Kũiguanĩra Tha

23 “Ndũkanamemerekie ndeto cia maheeni. Ndũgateithĩrie mũndũ mwaganu na ũndũ wa kũrũgamĩrĩra ũira wa maheeni.

² “Ndũkarũmanĩrĩre na mũingĩ gwĩka ũuru. Ũngĩruta ũira igooti-inĩ, ndũkogomie kĩhoto ũkĩnyiitanĩra na mũingĩ,³ na ndũkonanie kĩmenyano harĩ mũndũ mũthĩni ciira-inĩ wake.

⁴ “Ũngĩona ndegwa kana ndigiri ya mũndũ mũrĩ ũthũ nake yũrite-rĩ, tigĩrĩra atĩ nĩwamĩcookia kũrĩ we.

⁵ Ũngĩona ndigiri ya mũndũ ũgũthũire igwĩte ikaremererwo nĩ mũrigo wayo-rĩ, ndũkamĩtĩge hau; no nginya ũmũteithie kũmĩkĩria.

⁶ “Ndũkanaime andũ anyu arĩa athĩni kĩhoto ciira-inĩ wao.⁷ Ndũkahutanie na thitango ya maheeni, na ndũkoorage mũndũ ũtarĩ na mahĩtia kana mũndũ mwĩhokeku, nĩgũkorwo ndikarekereria mũndũ mwĩhia.

⁸ “Ndũkoe ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩritũmaga arĩa monaga matũike atumumu, na rĩkoogomia ciugo cia andũ arĩa athingu.

⁹ “Ndũkahatĩrĩrie mũgeni; inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mũgeni aiguga, tondũ mwarĩ ageni bũrũri wa Misiri.

Mawatho ma Thabatũ

¹⁰ “Haandaga irio mĩgũnda yaku mĩaka ĩtandatũ, na ũkagetha irio irĩa iciarĩte mĩaka ĩyo,¹¹ no mwaka wa mũgwanja ũkarekaga mĩgũnda ũikare ũguo ũtarĩmĩtwo na ũtekũhũthĩrwo. Nao arĩa athĩni gatagatĩ ka andũ anyu makonaga irio kuuma mĩgũnda ũcio, nacio nyamũ cia gĩthaka ikarĩaga kĩrĩa marĩtigagia. Īkaga o ũguo na mĩgũnda waku wa mĩthabibũ na wa mĩtamaĩyũ.

¹² “Rutaga wĩra waku mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ndũkanarute wĩra, nĩgeetha ndegwa na ndigiri yaku ihurũke, nayo ngombo ĩrĩa

ĩciarĩrwo gwaku, kana mũgeni, o nao magĩage na ihinda rĩa kũnogoka.

¹³ “Menyagĩrĩra wĩkage maũndũ marĩa mothe ngwĩrite. Ndũkanagwete marĩitwa ma ngai ingĩ; ndũkareke maiguu makĩgwetwo na kanua gaku.

Ciathĩ Ithatũ cia o Mwaka

¹⁴ “Gĩagai na gĩathĩ gĩa gũkũngũrĩa maita matatũ o mwaka.

¹⁵ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ na Ndawa ya Kũimbĩa; handũ ha mĩthenya mũgwanja ũrĩĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbĩa, o ta ũrĩa ndagwaathire. Īkaga ũndũ ũyũ hĩndĩ ĩrĩa ĩtuĩtwo mweri-inĩ wa Abibu, tondũ nĩ mweri-inĩ ũcio woimire bũrũri wa Misiri.

“Gũtikanagĩe mũndũ ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

¹⁶ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Magetha^a na maciaro ma mbere ma irio irĩa ũhaandĩte mĩgũnda yaku.

“Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Igetha mũthia-inĩ wa mwaka, rĩrĩa ũgũcookanĩrĩria irio ciaku kuuma mĩgũnda.

¹⁷ “Arũme othe nĩmarĩthiiga mbere ya Mwathani Jehova maita matatũ o mwaka.

¹⁸ “Ndũkanandutĩre thakame ya igongona hamwe na kĩndũ kĩrĩ na ndawa ya kũimbĩa.

“Maguta ma maruta makwa ma gĩathĩ matikaigwo nginya rũciini.

¹⁹ “Rehaga indo iria njega cia maciaro ma mbere nyũmba-inĩ ya Jehova Ngai waku.

“Ndũkanaruge koori na iria rĩa nyina.^b

Mũraika wa Ngai Kũhaarĩria Njĩra

²⁰ “Na rĩrĩ, nĩ nĩndĩratũma mũraika athiĩ mbere yanyu, amũrangĩre njĩra-inĩ na amũkinyie handũ harĩa ndĩmũhaarĩrie.

²¹ Iguagai na mwathĩkagĩre ũrĩa

^a16 Gĩathĩ kĩa Magetha no kĩo kĩoikaine ta Gĩathĩ kĩa Ciumia (34:22), na gĩakũngũyagĩrwo ciumia mũgwanja thuutha wa Bendegothito.

^b19 Kũruga kori na iria rĩa nyina warĩ mĩtugo wa andũ a Kaanani.

ekūmwīra. Mūtikanamūkararie tondū ndakamūrekerā ūremi wanyu, nīgūkorwo Rīitwa rīakwa rīrī thīinī wake.²² Mūngīmūigua kūna ūrīa aroiga, na mwīke ūrīa wothē ngaamwīra, nīngatuīka thū kūrī thū cianyu, na njūkīrīre arīa makaamūūkīrīra.²³ Mūraika wakwa nīagathiī mbere yanyu, na amūkinyie būrūri wa Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Akaanani, na Ahivi, na Ajebusi, na nī nīngamaniina biū.²⁴ Mūtikanainamīrīre ngai ciao, kana mūcihooe, kana mūrūmīrīre mītugo yao. No nginya mūcianange, nayo mīhianano ya ngai ciao cia mahiga mūmiunange tūcunjī.²⁵ Hooyagai Jehova Ngai wanyu nake, nīarīrathimaga irio cianyu na maaī manyu. Nīndīīmweheragīria mīrimū gatagati-inī kanyu,²⁶ na gūtīrī mūdū ūkaahuna kana atuīke thaata būrūri-inī wanyu. Nīndīīmūkinyagīria matukū marīa mwathīrīrio ma gūtūūra muoyo.

²⁷ “Nīngūtūma kīmakania gīakwa mbere yanyu, na ndūme ndūrīrī iria mūrīkoragīrīra inyiitwo nī kīrigiicano. Nīndītūmaga thū cianyu imūūrāgīre.²⁸ Nīngatūma magi mbere yanyu, maingate Ahivi, na Akaanani na Ahiti mamweherere.²⁹ No rīrī, ndikamaingata o mwaka ūmwe, tondū būrūri wahota gūcooka gīthaka, nacio nyamū cia gīthaka imūingīhire mūno.³⁰ Ndīmaingata o kahora o kahora, nginya rīrīa mūkaingīha mūhote kwīnyiitīra būrūri ūcio.

³¹ “Nīngekīra mīhaka yanyu kuuma Iria Itune, ndīmīkūrūkie nginya Iria rīa Afilisti, na kuuma werū-inī nginya Rūūi rwa Farati. Andū arīa maikaraga kūu nīngamaneana moko-inī manyu, na inyuī mūmaingate mamweherere.³² Mūtikagīe na kīrīkanīro nao kana na ngai ciao.³³ Mūtikareke matūūre būrūri-inī wanyu; nī tondū no matūme mūnjīhīrie, nī tondū kūhooya ngai icio ciao ti-itherū nīgūkamūtoonya mūtego-inī.”

Kīrīkanīro Gwīkīrwo Hinya

24 Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Ambata, ūuke kūrī Jehova, wee na Harūni, na Nadabu, na Abihu, na athuuri mīrongo mūgwanja a Isiraeli, mūnamīrīre mūhooe mūrī haraaya,² no Musa wiki ūgaakuhīrīria Jehova; acio angī matigooke hakuhī. Nao andū acio angī a Isiraeli matikambate nawe.”

³ Nake Musa agīthī na akīira andū ciugo ciothe cia Jehova na mawatho make, nao andū magītīkanīria na mūgambo ūmwe, makiuga atīrī, “Ūrīa wothē Jehova oigīte, nītūgwīka.”⁴ Nake Musa akīandīka ūhorō wothē ūrīa Jehova aarītie.

Mūthenya ūyū ūngī agītūkīra rūciinī tene, agīaka kīgongona magūrū-inī ma kīrīma, na akīrūgamia itugī ikūmi na igīrī cia mahiga irūgamīrīre mīhīrīga ikūmi na īrī ya Isiraeli.⁵ Nīngī agītūma aanake amwe a Isiraeli, nao makīruta magongona ma njino, na magīthīnja tūtegwa tūrī igongona rīa ūiguano kūrī Jehova.⁶ Musa akīoya nuthu ya thakame yatuo akīmīkīra mbakūri-inī, na nuthu īrīa īngī akīmīminjaminjīria kīgongona kūu.⁷ Nīngī akīoya Ibuku rīa Kīrīkanīro, na akīrīthomera andū. Nao andū magītīkanīria, makiuga atīrī, “Nītūgwīka ūrīa wothē Jehova oigīte; nītūgwathīka.”

⁸ Musa agīcooka akīoya thakame īyo, akīmīminjaminjīria andū, na akiuga atīrī, “Īno nī thakame ya kīrīkanīro kīrīa Jehova aarīkanīre na inyuī kūringana na ciugo ici ciothe.”

⁹ Musa na Harūni, na Nadabu na Abihu hamwe na athuuri acio mīrongo mūgwanja a Isiraeli makīambata,¹⁰ na makīona Ngai wa Isiraeli. Rungu rwa makinya make haarī handū haakītwe wega na mahiga ma yakuti ya bururu, matherete o ta igūrū rīo rīene.¹¹ No Jehova ndaigana kūhūra atongoria acio a Isiraeli; nīmoonire Ngai, na makīria na makīnyua.

¹² Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Ambata, ūuke kūrī nī kīrīma igūrū, na

ũikare ho, na nĩngũcooka ngũnengere ihengere cia mahiga, irĩ na maandĩko ma watho na maathani marĩa nyandĩkite nĩguo ũmarutage andũ a Isiraeli.”

¹³ Ningĩ Musa akiumagara marĩ na mũteithĩrĩa wake Joshua, nake Musa akĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ¹⁴ Akĩira athuuri acio atĩrĩ, “Twetererei haha nginya rĩrĩa tũgaacooka. Harũni na Huri marĩ hamwe na inyuĩ, mũndũ o wotho ũrĩa ũngĩgĩa na ciira nĩathiiage kũrĩ o.”

¹⁵ Rĩrĩa Musa aambatire kĩrĩma-inĩ, itu rĩkĩhumbĩra kĩrĩma, ¹⁶ naguo riiri wa Jehova ũgĩkara igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa Sinai. Kĩrĩma gĩkĩhumbĩrwo nĩ itu rĩu mĩthenya itandatũ, na mĩthenya wa mũgwanja Jehova agĩita Musa arĩ itu-inĩ rĩu. ¹⁷ andũ a Isiraeli moonaga riiri wa Jehova ũtarĩ ta mwaki wa kũniinana ũrĩ kĩrĩma igũrũ. ¹⁸ Hĩndĩ iyo Musa agĩtoonya itu-inĩ o akĩambataga kĩrĩma. Agĩkara kũu kĩrĩma-inĩ matukũ mĩrongo ĩna, ũtukũ na mĩthenya.

Maruta ma Hema ĩrĩa Nyamũre

25 Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli mandehere iruta. Nĩwe ũkwamũkĩra iruta rĩu handũ hakwa kuuma kũrĩ mũndũ o wotho ũrĩa ngoro yake ĩkwenda kũheana. ³ Maruta marĩa ũrĩamũkagĩra kuuma kũrĩ o nĩmo maya: thahabu, na betha na gĩcango; ⁴ na ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o na guoya wa mbũri; ⁵ na njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mĩtune, na njũa cia pomboo, na mbaũ cia mũgaa; ⁶ na maguta ma mĩtamaiyũ ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gũthondeka maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba ũrĩa mũnungi wega; ⁷ na tũhiga twa onigithi, na tũhiga tũngĩ twa goro twa gwĩkĩrwo ebodi-inĩ na gakuo ga gĩthũri.^a

⁸ “Ningĩ ũnjakithĩrie handũ haamũre, na nĩ nĩngatũũranagia nao. ⁹ Thondekai hema ĩno nyamũre, na mwĩkĩre indo

cia thĩinĩ kũringana na mũhano ũrĩa ngũkuonia.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

¹⁰ “Nĩmathondekere ithandũkũ rĩa mbaũ cia mũgaa. Ūraihi warĩo ũkorwo ũrĩ mĩkono ĩrĩ na nuthu,^b na kwarama kwarĩo gũkorwo kũrĩ mũkono ũmwe na nuthu,^c na kũraiha na igũrũ kwarĩo gũkorwo nĩ mũkono ũmwe na nuthu.

¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩgemio na thahabu therie mĩena yeerĩ nja na thĩinĩ, na mũrĩtirihe na mũcibi wa thahabu mĩena yotho. ¹² Rĩtwekerie icũhĩ inya cia thahabu, na ũcioherere magũrũ-inĩ marĩo mana, icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũrĩa ũngĩ. ¹³ Ūcooke ũthondeke mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa ũmĩgemie na thahabu. ¹⁴ Toonyia mĩtĩ iyo mĩraaya icũhĩ-inĩ irĩa irĩ mĩena ya ithandũkũ nĩgeetha rĩkuuĩkage. ¹⁵ Mĩtĩ iyo mĩraaya ĩrekwo ĩkarage icũhĩ-inĩ cia ithandũkũ rĩrĩ, na ndikeheragio. ¹⁶ Ūcooke wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu Ūira, ũrĩa ngũkũhe.

¹⁷ “Thondeka gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu therie, gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihi wa mĩkono ĩrĩ na nuthu,^d na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.^e ¹⁸ Na ũture makerubi meerĩ ma thahabu, ũmekĩre mĩthia-inĩ ya gĩtĩ kũu gĩa tha. ¹⁹ Thondeka ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe, na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũrĩa ũngĩ wa gĩtĩ gĩa tha; thondeka makerubi macio maanyiitanĩte na gĩtĩ gĩa tha mĩthia-inĩ yeerĩ. ²⁰ Makerubi macio makorwo matambũrũkĩtie mathagu mamu na igũrũ, magathiika gĩtĩ kũu gĩa tha namo. Makerubi macio makorwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũu gĩa tha. ²¹ Igĩrĩra gĩtĩ kũu gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ, na wĩkĩre thĩinĩ wa ithandũkũ rĩu Ūira ũrĩa ngũkũhe. ²² Na hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha, gatagatĩ ka makerubi macio meerĩ marĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa Ūira nĩngacemania nawe

^b 10 nĩ ta mita ĩmwe

^c 10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^d 17 nĩ ta mita ĩmwe

^e 17 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^a 7 Ebodi yarĩ nguo nyamũre na yekagĩrwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene (28:6-14).

ngũhe maathani makwa mothe nĩ ùndũ wa andũ a Isiraeli.

Metha

²³ “Thondeka metha na mbaũ cia mũgaa, ũraihi wayo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono iĩrĩ,^a na wariĩ wayo ũkorwo ũrĩ wa mũkono ũmwe,^b na kũraiha na igũrũ ikorwo iĩrĩ na mũkono ũmwe na nuthu.^c ²⁴ Ũmĩgemie na thahabu therie, na ũmĩtirihe na mũcibi wa thahabu.

²⁵ Mĩthondekere karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rūhĩ^d gathiũrũrũkĩrie metha iyo, na ũgatiirihe na mũcibi wa thahabu.

²⁶ Thondekera metha iyo icũhĩ inya cia thahabu, ũcioherere koono-inĩ iria inya o harĩa magũrũ macio mana marĩ.

²⁷ Icũhĩ icio ikorwo irĩ hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha inyiitagiĩre mĩtĩ iĩa ya gũkuuaga metha iyo. ²⁸ Thondeka mĩtĩ mĩraaya ya mbaũ cia mũgaa, ũmĩgemie na thahabu na ũkuuaga metha nayo. ²⁹ Na ũthondeke thaani ciayo, na thaani nene cia thahabu therie na ndigithũ, na mbakũri cia gũitaga maruta. ³⁰ Iga mĩgate iĩa iigagwo mbere yakwa igũrũ rĩa metha iyo, nayo iĩkarage hau mbere yakwa mahinda mothe.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

³¹ “Thondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa ma thahabu therie, kĩrũgamo o na gĩtina kiaguo iturwo inyiitanĩte; ikombe ciaguo ihaana ta mahũa, na tũkonyo twaguo o na mahũa ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe inyiitanĩte naguo.

³² Honge ithathatũ ciumĩre mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, ithatũ mwena ũmwe na ithatũ mwena ũrĩa ũngĩ. ³³ Ikombe ithatũ iturĩtwo na mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa ikorwo irĩ rūhonge-inĩ rūmwe, nacio ithatũ ikorwo rūu rūngĩ; honge icio

ciothe ithathatũ ikorwo ihaana o ũguo, ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. ³⁴ Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa hagiĩ ikombe inya cia mũhiano wa mahũa ma mũrothi irĩ na tũkonyo na mahũa. ³⁵ Gakonyo kamwe gakorwo karĩ rungu rwa honge cia mbere igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kagiĩ rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, nako gakonyo ga gatatũ kagiĩ thĩ wa honge cia gatatũ igĩrĩ, ciothe nĩ honge ithathatũ. ³⁶ Tũkonyo tũu na honge icio ikorwo irĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo na thahabu therie.

³⁷ “Nĩgĩ ũthondeke matawa mũgwanja maguo na ũmaigĩrĩre igũrũ rĩaguo nĩgeetha mamũrĩke hau mbere ya guo. ³⁸ Magathĩ ma gũtinia ndaambi na thaani cia mũrarĩ wa ndaambi ikorwo irĩ cia thahabu therie. ³⁹ Taranda^e ya thahabu therie iħũthĩrwo gũthondeka mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa o na indo icio ciothe. ⁴⁰ Ũtigĩrĩre atĩ nĩwacithondeka kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ.

Hema iĩa Nyamũre

26 “Thondeka hema nyamũre iĩrĩ na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothetwo wega ya ndigĩ cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na igemio na makerubi nĩ mĩtumi mũũgĩ na wĩra ũcio. ² Itambaya icio cia gũcuurio ciothe ikorwo ciiganaine, mĩkono mĩrongo iĩrĩ na iħana^f kũraiha na mĩkono iħa^g kwarama. ³ Itambaya ithano-rĩ, itumanio hamwe, na icio ingĩ ithano itumanio hamwe. ⁴ Kundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico wa mwena ũmwe, na wĩke o ro ũguo harĩ gĩtambaya kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. ⁵ Kundĩka

^a23 nĩ ta mita ĩmwe

^b23 nĩ ta nuthu mita

^c23 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^d25 nĩ ta centimita 8

^e39 nĩ ta kilo 34

^f2 nĩ ta mita ikũmi na igĩrĩ na nuthu (12:5)

^g2 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

ciana mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ, na ũringithanie o kĩana na kĩa kĩa kĩa. ⁶ Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu, na ũchũthĩre na kuohithania itambaya icio cia gũcuurio nĩguo hema ĩyo nyamũre ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe.

⁷ “Tuma itambaya ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri ĩtuĩke hema ya kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre.

⁸ Itambaya icio ciothe ikũmi na kĩmwe ikorwo ciiganaine, ikorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtatũ^a kũraiha na mĩkono ĩna^b kwarama. ⁹ Tumania itambaya ithano cia icio cia gũcuurio ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe, nacio icio ingĩ ithathatũ itumanio hamwe. Kũnja gĩtambaya gĩa gatandatũ maita meerĩ mwena wa mbere wa hema.

¹⁰ Kundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa itambaya cia gũcuurio cia mwena ũmwe, ningĩ wĩke o ũguo mũthia-inĩ wa itambaya icio cia mwena ũrĩa ũngĩ.

¹¹ Ningĩ ũthondeke ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango, na ũcitoonyie ciana-inĩ nĩgeetha hema ĩyo ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe.

¹² Harĩ ũraihi wa gĩtambaya gĩa gũcuurio ũrĩa ũngĩtigara, nuthu ya gĩtambaya kĩa gitigaire nĩ gĩcunjuure mwena wa thuutha wa hema ĩyo nyamũre.

¹³ Itambaya cia gũcuurio cia hema ikorwo iraihĩte kũrĩ icio ingĩ na mũkono ũmwe^c mĩena yeerĩ; kĩa gĩgũtigara gĩcunjuure kĩhumbĩre mĩena ya hema ĩyo nyamũre.

¹⁴ Thondekera hema ĩyo kĩaandarũ kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mũtune igatunĩha, na igũrũ wakĩo ũkĩhumbĩre na njũa cia pomboo.

¹⁵ “Thondeka mbaũ cia kũrũgama cia mũtĩ wa mũgaa cia gwaka hema ĩyo nyamũre. ¹⁶ O rũbaũ-inĩ rũkorwo rũrĩ rwa mĩkono ikũmi^d kũraiha na mũkono ũmwe na nuthu^e kwarama,

^a8 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5)

^b8 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

^c13 nĩ ta nuthu mita

^d16 nĩ ta mita ĩnya na nuthu (4.5)

^e16 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

¹⁷ mbaũ icio igĩe na tũhocio tũcomokete tũigananiĩre. Thondeka mbaũ icio ciothe cia Hema-ĩrĩa-Nyamũre na njĩra ĩyo. ¹⁸ Thondeka mbaũ mĩrongo ĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ¹⁹ na ũthondeke itina cia betha mĩrongo ĩna cia gũikarĩrwo nĩ mbaũ icio mĩrongo ĩrĩ, o rũbaũ rũmwe rũgaikarĩra itina igĩrĩ, o rũmwe rũkorwo rũrĩ rungu rwa kahocio. ²⁰ Ningĩ mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, thondeka mbaũ mĩrongo ĩrĩ ²¹ na itina mĩrongo ĩna cia betha o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe.

²² Thondeka mbaũ ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ĩyo nyamũre, ²³ na ũthondeke mbaũ igĩrĩ cia koine cia mwena wa na thuutha. ²⁴ Koina-inĩ icio cieri no nginya ikorwo ĩrĩ mbaũ igĩrĩ igĩrĩ kuuma thĩ nginya igũrũ, na ciohanio na mũrĩnga ũmwe; koine cieri igakorwo itariĩ ũguo. ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio hegũkorwo na mbaũ inyanya, na itina ikũmi na ithathatũ cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ rũbaũ rũmwe.

²⁶ “Ningĩ ũthondeke mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũmwe wa hema ĩyo nyamũre, ²⁷ na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa mbaũ cia mwena wa ithũiro mũthia-inĩ ũrĩa wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre.

²⁸ Mũgamba wa gatagatĩ uume mũthia ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ, ũgereire gatagatĩ ka mbaũ icio. ²⁹ Gemia mbaũ icio na thahabu, na ũthondeke mũrĩnga ya thahabu ya kũnyiitĩrĩra mĩgamba ĩyo. O nayo mĩgamba ĩyo nĩngemio na thahabu.

³⁰ “Aka hema ĩyo nyamũre kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

³¹ “Tuma gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mũtune ta gakaraku, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega na ĩkagemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. ³² Cuuria gĩtambaya kũu na tũcuurio twa thahabu ikĩngĩ-inĩ ĩnya cia mũgaa iria igemetio na thahabu,

na ikarũgama igũrũ rĩa njikarĩro inya cia betha. ³³ Cuuria gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio na ngathĩka, na ũcooke ũige ithandũkũ rĩa Ũira thuutha wa gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio. Gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio kihakanie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.^a ³⁴ Igĩrĩra gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira thĩĩnĩ wa Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. ³⁵ Iga metha nja ya gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio mwena wa gathigathini wa hema iyo nyamũre, naguo mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa ũũige mwena wa gũthini ũng'ethanĩre na metha iyo.

³⁶ "Itoonyero-inĩ rĩa hema, thondeka gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mũtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, kigemetio nĩ mũgemia mũũgĩ. ³⁷ Thondekera gĩtambaya kũu gĩa gũcuurio tũcuurio twa thahabu na itugĩ ithano cia mũgaa igemetio na thahabu. Na ũcitwekerie itina ithano cia gĩcango.

Kĩgongona kĩa Iruta rĩa Njino

27 "Aka kĩgongona na mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ^b kũraiha na igũrũ; gĩkorwo kĩiganaine mĩena yothē, mĩkono ĩtano^c kũraiha na mĩkono ĩtano kwarama. ² Thondeka hĩa inya, o rũmwe koine-inĩ ĩmwe ya kĩgongona, nĩgeetha hĩa ĩcio na kĩgongona ikorwo irĩ kindũ kĩmwe, nakĩo kĩgongona kũu ũkĩgemie na gĩcango. ³ Thondeka indo ciothe cia kĩgongona irĩ cia gĩcango, ũgĩthondekere nyũngũ cia kũrutaga mũhu, na icakũri na mbakũri cia gwĩkĩrwo thakame ya kũminjaminja, na njibe cia kũnyiita nyama, na ngĩo cia mwaki. ⁴ Thondekera kĩgongona kũu gĩtara, na ningĩ ũthondeke mũkwa wa gĩcango, na ũthondeke mĩrĩnga ya

^a33 Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nowe wiki wetĩkĩrĩtio gũtoonya Harĩa-Hatheru-Mũno, na eekaga ũguo riita rĩmwe o mwaka hĩndĩ ĩrĩa ekũhoroheria andũ mehia mao.

^b1 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1:25)

^c1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

gĩcango, o ũmwe wĩkĩrwo koine-inĩ iria inya cia mũkwa ũcio. ⁵ Ũige gĩtara kũu rungu wa muoho wa kĩgongona nĩgeetha rũkinye nuthu ya ũraihi wa kĩgongona. ⁶ Thondeka itugĩ cia mũgaa nĩ ũndũ wa kĩgongona na ũcigemie na gĩcango. ⁷ Itugĩ ĩcio itoonyio mĩrĩnga-inĩ iyo nĩgeetha ĩgakoragwo ĩkarĩire mĩena-inĩ yeerĩ ya kĩgongona hĩndĩ ya gũgĩkuua. ⁸ Thondeka kĩgongona kũu na mbaũ nĩguo kĩgĩe na irima gatagati. ũgĩthondeke o ta ũrĩa wonirio rĩrĩa warĩ kĩrĩma-inĩ.

Nja ya Hema ĩrĩa Nyamũre

⁹ "Thondeka nja ya hema ĩrĩa nyamũre; mwena wa gũthini ũkorwo ũrĩ wa mĩkono igana^d kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio cia gatani ũrĩa mwogothē wega, ¹⁰ ũkorwo na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ. ¹¹ Mwena wa gathigathini o naguo ũkorwo ũrĩ na mĩkono igana kũraiha na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio, ũgĩe na itugĩ mĩrongo ĩrĩ na itina mĩrongo ĩrĩ cia gĩcango, irĩ na tũcuurio na tũmĩkwa twa betha itugĩ-inĩ.

¹² "Mwena wa ithũĩro wa nja iyo ũkorwo ũrĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtano^e kwarama na ũgĩe na itambaya cia gũcuurio na itugĩ ikũmi na itina ikũmi. ¹³ Mwena wa irathĩro, kwerekera kũrĩa riũa rĩrathagĩra, nja iyo ĩkorwo ĩrĩ ya warĩi wa mĩkono mĩrongo ĩtano. ¹⁴ Itambaya cia gũcuurio ikorwo irĩ cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano^f na ikorwo irĩ mwena ũmwe wa itoonyero rĩa nja iyo, na ikorwo na itugĩ ithatũ na itina ithatũ, ¹⁵ na itambaya ingĩ cia gũcuurio cia ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩtano ikorwo mwena ũcio ũngĩ wa itoonyero, na ikorwo irĩ na itugĩ ithatũ na itina ithatũ.

¹⁶ "Naguo ũhoro wa itoonyero rĩa nja iyo, wĩkire gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩkorwo kĩrĩ kĩa ũraihi wa mĩkono

^d9 nĩ ta mita 46

^e12 nĩ ta mita 23

^f14 nĩ ta mita 7

mĩrongo ĩĩrĩ,^a kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũgemia mũũgĩ, na gĩkorwo na itugĩ inya na itina inya.¹⁷ Itugĩ ciothe gũthiũrũrũkĩria nja ĩyo, igĩe na tũmĩkwa na tũcuurio twa betha na itina cia gĩcango.¹⁸ Nja ĩyo ĩkorwo na ũraihi wa mĩkono igana,^b na mĩkono mĩrongo ĩtano kwarama,^c na ĩkorwo na itambaya cia gũcuurio cia gatani yogothetwo wega ya mĩkono ĩtano kũraiha na igũrũ, na ĩrĩ na itina cia gĩcango.¹⁹ Indo iria ingĩ ciothe cia gũtũmĩrwo wĩra-inĩ wa hema ĩrĩa nyamũre, irĩ cia wĩra o na ũrĩkũ, o hamwe na higĩ cia kwamba hema na cia nja ciothe, nĩkorwo irĩ cia gĩcango.

Maguta ma Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

²⁰ “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte.²¹ Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa Ūira, Harũni na ariũ ake nĩmaigage matawa maakanĩte mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciini. Ūndũ ũyũ ũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene thĩinĩ wa Isiraeli njiarwa-inĩ ciothe iria igooka.

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

28 “Tũmanĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa oke harĩwe kuuma gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, hamwe na ariũ ake Nadabu na Abihu, na Eleazaru na Ithamaru, nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai.² Tumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa nguo nyamũre, cia kũmũnenegahia na kũmũtũithagia.³ Arĩria mabundi marĩa marĩ na ũũgĩ wa gũtuma, nguo arĩa nĩ heete ũũgĩ maũndũ-inĩ ta macio, nĩguo matumĩre Harũni nguo cia kwĩhumba akĩamũrwo, nĩguo andungatagĩre arĩ

mũthĩnjĩri-Ngai.⁴ Nacio ici nĩcio nguo iria megũtuma: gakuo ga gĩthũri, na ebodi, na nguo ndaaya, na kanjũ ya taama ng’emie wega, na kĩremba, na mũcibi. Nguo ici nyamũre megũcitumĩra Harũni mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai.⁵ Nĩ mahũthĩre thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, hamwe na gatani ĩrĩa njega.

Ebodi

⁶ “Tuma ebodi ya ndigi cia rangi wa thahabu na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mĩtune ta gakarakũ na ya gatani ĩrĩa yogothetwo wega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ.⁷ Nĩ wega ebodi ĩyo igĩe na tũmĩkwa twĩrĩ twa kũmĩnyitithanĩria ciande-inĩ, tũtumĩrĩrwo mĩthia-inĩ yeerĩ yayo nĩgeetha ndaamĩ ciayo cieri inyiitane.⁸ Naguo mũcibi wayo wa njohero ũrĩa mĩtume wega ũkorwo ũhaana tayo na ũrĩ wa gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi ĩyo na ũthondeketwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, hamwe na gatani njogothwe wega.

⁹ “Oya tũhiga twĩrĩ twa onigithi ũkurure marĩtwa ma ariũ a Isiraeli igũrũ rĩatuo¹⁰ marũmanĩrĩre ũrĩa maaciarĩrwo, ũkurure marĩtwa matandatũ kahiga-inĩ kamwe, na matandatũ kau kangĩ.¹¹ Kurura marĩtwa ma ariũ a Isiraeli tũhiga-inĩ tũu twĩrĩ ta ũrĩa mũrengi wa tũhiga twa goro akururaga kahengere ga gwĩkĩra mũhũuri. Ūcooke ũtũtumĩrĩre tũkonyo-inĩ twa thahabu,¹² na ũtuohereere ndaamĩ-inĩ cia kĩande cia ebodi, tũrĩ tũhiga twa kĩririkania kĩa ariũ a Isiraeli. Harũni nĩarĩkuuaga marĩtwa macio ciande-inĩ ciake matuĩke kĩririkania mbere ya Jehova.¹³ Thondeka tũkonyo tũgemu twa thahabu¹⁴ na irengeeri igĩrĩ cia thahabu therie, ihaana ta mũkanda, nacio ũcinyiitithanie na tũkonyo tũu.

^a16 nĩ ta mita 9

^b18 nĩ ta mita 46

^c18 nĩ ta mita 23

Gakuo ga Gĩthũri

¹⁵ “Thondekithia gakuo ga gĩthũri ga gwĩkagĩrwo ituĩro-inĩ rĩa ciira, nako gatumwo nĩ mūtumi mũũgĩ. Gathondeke ta ebodi: karĩ ka ndigi cia rangi wa thahabu na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ na gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ¹⁶ Gakuo kau gakorwo kaiganaine mĩena yothē ĩna inji kenda^a kũraiha na inji kenda kwarama, na koinanĩrwo maita meerĩ. ¹⁷ Ũcooke ũgatumĩrĩre mĩhari ĩna ya tũhiga twa goro. Mũhari wa mbere hakorwo kahiga ka wakiki ũrĩa mūtune, na ka yakuti ĩrĩa ihaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹⁸ mũhari wa keerĩ ũtumĩrĩre kahiga ga thumarati, na ka yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹⁹ mũhari wa gatātũ ũtumĩrĩre kahiga ka wakiki ũrĩa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ²⁰ naguo mũhari wa kana ũtumĩrĩrwo kahiga ga thumarati ĩrĩa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Ũtutumĩrĩre tũkonyo-inĩ tũgemu twa thahabu. ²¹ Hagĩkorwo harĩ na tũhiga ikũmi na twĩrĩ, o kamwe karũgamĩrĩre marĩtwa ma ariũ a Isiraeli, o kamwe gakururwo rĩtwa rĩa mũhĩrĩga ũmwe wa ĩrĩa ikũmi na ĩrĩrĩ ya Isiraeli, o ta ũrĩa kahengere ka mũhũuri gakururagwo.

²² “Thondekera gakuo kau ga gĩthũri irengeeri njogothē cia thahabu therie ihaana ta mũkanda. ²³ Gathondekere mĩrĩnga ĩrĩrĩ ya thahabu, ũmĩoherere mĩthia-inĩ ĩrĩrĩ ya gakuo kau ga gĩthũri. ²⁴ Ohania irengeeri igĩrĩ cia thahabu mĩrĩnga-inĩ hau mĩthia-inĩ ya gakuo ga gĩthũri, ²⁵ nayo mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ya irengeeri yohithanio na tũkonyo tũrĩa twĩrĩ, ũmĩnyiiitithanie na ndaamĩ cia kĩande cia ebodi mwena wa na mbere. ²⁶ Thondeka mĩrĩnga ĩrĩrĩ ya thahabu ũmĩnyiiitithanie na mĩthia ĩrĩa ĩngĩ ĩrĩrĩ ya gakuo ga gĩthũri mwena wa na thĩĩnĩ kũrigania na ebodi. ²⁷ Thondeka mĩrĩnga ĩngĩ ĩrĩrĩ ya thahabu na ũmĩnyiiitithanie magũrũ-inĩ ma ndaamĩ cia kĩande

mwena-inĩ wa mbere wa ebodi, hakuhi na rūtumo, igũrũ hanini wa mũcibi wa njohero ya ebodi. ²⁸ Mĩrĩnga ya gakuo ga gĩthũri ĩrĩohithanagio na mĩrĩnga ya ebodi na rũrigi rwa bururu, na inyiitithanio na mũcibi wa njohero, nĩgeetha gakuo ga gĩthũri gatikarekanie na ebodi.

²⁹ “Rĩrĩa rĩothe Harũni arĩtoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru, arĩkuuaga marĩtwa ma ariũ a Isiraeli marĩ gĩthũri-inĩ gĩake gakuo-inĩ ga gĩthũri ga ituĩro rĩa ciira, arĩ kĩiririkanĩa gĩa gũtũura mbere ya Jehova. ³⁰ Ningĩ wĩkĩre Urimu na Thumimu^b thĩĩnĩ wa gakuo kau ga gĩthũri, nĩgeetha ciikarage gĩthũri-inĩ kĩa Harũni rĩrĩa rĩothe arĩtoonyaga agathĩĩ mbere ya Jehova. Ũguo nĩguo Harũni arĩkuuaga ũhoti wa gũtuagĩra andũ a Isiraeli ciira gĩthũri-inĩ gĩake arĩ mbere ya Jehova.

Nguo ingĩ cia Athĩnjĩri-Ngai

³¹ “Tuma nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mũtheri, ³² na ĩkorwo na harũkĩrio ya mūtwe gatagati kayo. ĩkorwo ĩtirihĩtwo mĩthia-inĩ ta kara ya ngingo gũthiũrũrũkĩria iharũkĩrio rĩu rĩa mūtwe, nĩgeetha ndĩgatarũke. ³³ Thondeka tũcunjuura tũtariĩ ta matunda ma makomamanga twa ndigi cia rangi wa bururu, na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakũ gũthiũrũrũka rūtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo, tũhakanĩtio na ngengere cia thahabu. ³⁴ Ngengere cia thahabu na makomamanga macio mathiĩ mahakanĩtio gũthiũrũrũka rūtumo rwa magũrũ-inĩ rwa nguo ĩyo ndaaya. ³⁵ Harũni no nginya ehumbage nguo ĩyo hĩndĩ ciothe rĩrĩa egũtungata. Ngengere nĩrĩguagwo ikĩgamba rĩrĩa egũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru o hau mbere ya Jehova na rĩrĩa ekuuma ho, nĩgeetha ndagakue.

³⁶ “Thondeka gatanji ga thahabu

^b30 Urimu na Thumimu twarĩ tũnyamũ twahũthagĩrwo kũmenya wendi wa Ngai; no ũrĩa twahũthagĩrwo kana ũrĩa twarutaga wĩra, gũtirĩ mũndũ ũũĩ.

^a16 nĩ ta centimita 22

therie, na ūgakurure ta ūrĩa mũhũũri ūkururagwo, ūkurure ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRIRE JEHOVA.³⁷ Koherere rūrigi rwa rangi wa bururu nĩguo ūkanyitithanie na kĩremba, gakorwo karĩ mwena wa mbere wa kĩremba.³⁸ Karĩkoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni, nake agakuuaga mahĩtia makoniĩ iheo iria theru, iria andũ a Isiraeli mangĩkorwo mamũrĩre Jehova, o na irĩ cia mũthemba o na ūrĩkũ. Gatanji kau gakoragwo karĩ thiithi-inĩ wa Harũni hĩndĩ ciothe nĩgeetha magetĩkĩrĩkaga nĩ Jehova.

³⁹ “Kanjũ nĩtumwo ĩrĩ ya gatani ĩrĩa njega mũno, o na ūtume kĩremba na gatani ĩrĩa njega mũno. Mũcibi ūtumwo nĩ mũgemia ūrĩa mũũgĩ na wĩra ūcio.⁴⁰ Tumĩra ariũ a Harũni kanjũ, na mĩcibi, na tũmĩcibi twa kĩongo, cia gũtũma manenehagio na maheagwo gĩtũio.⁴¹ Warĩkia kũhumba mũrũ wa nyũkwa na ariũ ake nguo icio-rĩ, ūmaitĩrĩre maguta na ūmaamũre. Ūmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁴² “Matumithĩrie thuruarĩ cia thĩĩnĩ cia gatani, cia kũhumbĩra njaga ya mũĩrĩ yao kuuma njohero nginya ciero-inĩ.⁴³ Harũni na ariũ ake no nginya macĩhumbage rĩrĩa rĩothe marĩtoonyaga Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩthengerera kĩgongona marutĩre wĩra Handũ-harĩa-Hatheru nĩgeetha matikahĩtie, nao makue.

“Ūyũ nĩũtuĩke watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciae.

Kwamũrwo gwa Athĩnjĩri-Ngai

29 “Na rĩrĩ, ūũ nĩguo ūgwĩka nĩgeetha wamũre Harũni na ariũ ake, nĩguo mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai: Oya gategwa kamwe na ndũrũme igĩrĩ itarĩ kaũũgũ.² Na kuuma mũtu-inĩ mũhinyu mũno wa ngano ūtarĩ ndawa ya kũimbĩa, ūthondeke mĩgate na keki itukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũhũthũ tũhakĩtwo maguta.³ Īkĩra indo icio gĩkabũ-inĩ na ūcinenganĩre ūguo hamwe na ndegwa ĩyo na ndũrũme icio

cierĩ.⁴ Ūcooke ūrehe Harũni na ariũ ake itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ūmathambie na maaĩ.⁵ Oya nguo icio, ūhumbe Harũni kanjũ, na nguo ndaaya ya ebodi, na ebodi yo nyene na gakuo ga gĩthũri. Muohe ebodi na mũcibi wayo wa njohero ūrĩa mũtume wega.⁶ Mwĩkĩre kĩremba mũtwe, nako gatanji karĩa kaamũre ūgekĩre kĩremba-inĩ kũu.⁷ Oya maguta ma gũitanĩrĩrio ūmũitĩrĩre mũtwe ūmwamũre.⁸ Rehe ariũ ake na ūmahumbe kanjũ,⁹ na ūmoohe tũmĩcibi twa mũtwe. Ningĩ wohe Harũni na ariũ ake mĩcibi. Ūthĩnjĩri-Ngai nĩ wao ūrĩ watho wa kũrũmagĩrĩrwo tene na tene. Ūguo nĩguo ūkaamũra Harũni na ariũ ake.

¹⁰ “Rehe ndegwa ĩyo mwena wa mbere wa Hema-ya-Gũtũnganwo, nake Harũni na ariũ ake mũigĩrĩre moko mao mũtwe wayo.¹¹ Ūcooke ūmĩthĩnjĩre mbere ya Jehova o hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo.¹² Ningĩ woe thakame ĩmwe ya ndegwa ĩyo, ūmĩhake hĩa cia kĩgongona na kĩara gĩaku, ĩyo ĩngĩ ūmĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona.¹³ Ningĩ woe maguta mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio ūmacinĩre hau kĩgongona-inĩ.¹⁴ No nyama cia ndegwa ĩyo hamwe na rũũa na mahu ūcinĩre nja ya kambĩ. Rĩu nĩ iruta rĩa mehia.

¹⁵ “Oya ndũrũme ĩmwe nake Harũni na ariũ ake mamũigĩrĩre moko mao mũtwe igũrũ wayo.¹⁶ Mĩthĩnje na woe thakame, ūmĩminjaminjĩre kĩgongona mĩena yothe.¹⁷ Tinangia ndũrũme tũcunjĩ, na ūthambie nyama cia nda, na magũrũ mayo, ūciige hamwe na mũtwe na tũcunjĩ tũu tũngĩ.¹⁸ Ūcooke ūcinĩre ndũrũme ĩyo yothe igũrũ wa kĩgongona. Rĩu nĩ iruta rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova, rĩrĩ mũtararĩko mwega rĩrutĩrwo Jehova, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹⁹ “Oya ndũrũme ĩyo ĩngĩ, nake Harũni na ariũ ake mamũigĩrĩre moko mao mũtwe.²⁰ Mĩthĩnje, woe thakame ĩmwe yayo ūmĩhake moni cia matũ ma ūrĩo

ma Harūni na ariū ake o na ciara iria nene cia moko mao ma ūrīo, na ciara iria nene cia magūrū mao ma ūrīo. Ūcooke ūminjaminjīrie kīgongona thakame mīena yothe. ²¹Na woe thakame ĩmwe kuuma kīgongona-inĩ na maguta ma gūtanĩrīrio ūciminjaminjīrie Harūni na nguo ciake, na ariū ake na nguo ciao. Hĩndĩ iyo Harūni na ariū ake hamwe na nguo ciao nĩmagatuika aamūre.

²²“Oya maguta mamwe ma ndūrūme iyo, maguta ma mūting’oe ūrīa mūnoru, na maguta marīa mahumbĩire nyama cia nda, na maguta marīa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, na kīero kīa mwena wa ūrīo. (Iyo nīyo ndūrūme ya igongona rīa kwamūrana.)

²³Kuuma gīkabū-inĩ kīa mīgate ĩtarĩ mīkīre ndawa ya kūmbia kīrīa kīrī mbere ya Jehova, oya mūgate ūmwe na keki ĩthondeketo na maguta, na woe kamūgate kahūthū. ²⁴Indo ici ciothe cineane moko-inĩ ma Harūni na ariū ake, ūcooke ūcithūngūthie mbere ya Jehova ĩrī Igongona rīa gūthūngūthio.

²⁵Ningĩ ūcooke woe indo icio kuuma moko-inĩ mao, ūcicinīre kīgongona-inĩ igūrū hamwe na iruta rīa njino, ĩtuīke mūtatarīko mwega harĩ Jehova, rīrī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki. ²⁶Warīkia kūruta gīthūri kīa ndūrūme iyo ya kīamūrano kīa Harūni, gīthūngūthie mbere ya Jehova rīrī iruta rīa gūthūngūthio, nakīo gītuīke rwīga rwaku.

²⁷“Amūra icunjĩ cia ndūrūme iyo ya kīamūrano iria ĩrī cia Harūni na ariū ake nacio nĩ: gīthūri kīrīa gīathūngūthītio na kīero kīrīa kīaheanītwo. ²⁸Indo icio ĩtuīke rwīga rwa kūheagwo Harūni na ariū ake nĩ andū a Isiraēli hĩndĩ ciothe. Nīrīo iruta rīrīa andū a Isiraēli marīrutagīra Jehova kuuma maruta-inĩ ma ūguano.

²⁹“Nguo iria nyamūre cia Harūni igūtuika cia njiaro ciake, nīgeetha magaitagīrīrio maguta na makaamūragwo macīhumbīte. ³⁰Mūriū ūrīa ūkamūgaya atuīke mūthĩnjīri-Ngai na oke gūtungata thīinĩ wa Handū-Harīa-Hatheru, Hema-inĩ-ya-Gūtūnganwo

arīihumbaga nguo icio mīthenya mūgwanja.

³¹“Oya ndūrūme iyo ya kīamūrano nacio nyama ciayo ūcirugīre handū harīa hatheru. ³²Harūni na ariū ake marīrīagīra nyama cia ndūrūme iyo na mīgate kuuma gīkabū-inĩ o hau ĩtoonyero-inĩ rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

³³Nīmarīrīaga indo icio ĩrutītwo cia horohio nĩ ūndū wa kwamūrwo kwao na gūtherio. No itikanarīio nĩ mūndū ūngī, nĩ ūndū nĩ theru. ³⁴Na rīrī, nyama cia ndūrūme iyo ya kīamūrano kana mīgate ĩngītigara nginya rūciinĩ-rī, nīcinwo. Itikanarīio tondū nĩ theru.

³⁵“Īka Harūni na ariū ake maūndū mothe marīa ngwathīte, na ūniine mīthenya mūgwanja ūkīmaamūra.

³⁶Rutagai ndegwa ĩmwe o mūthenya, ĩrī iruta rīa mehīa rīa kūhorohanīria. Theria kīgongona na ūndū wa gūkīhoroheria na gūgīitīrīria maguta, ūkīamūre. ³⁷Gīa na horohio ya kīgongona mīthenya mūgwanja ya gūkīamūra. Thuutha ūcio kīgongona kīu nīgīgūtuika gītheru mūno, nakīo kīrīa gīothe kīrīkīhutagia kīrītuikaga gītheru.

³⁸“Gīkī nīkīo kīndū kīrīa ūrīrutaga hĩndĩ ciothe kīgongona-inĩ o mūthenya: tūtūrūme twīrī, o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe. ³⁹Gatūrūme kamwe gakarutwo rūciinĩ na karīa kangī hwaī-inĩ kūrī mairia. ⁴⁰Gatūrūme ka mbere gakarutanagīrio na mūtu mūhinyo mūno gīcunjī gīa ĩkūmi kīa eba^a ūtukanītio na maguta ma mūtamaīyū gacunjī ka inya ka hini ĩmwe^b na ndibei gacunjī ka inya ka hini ĩmwe, ĩrī kīndū gīa kūnyuuo.

⁴¹Ruta gatūrūme kau kangī igongona hwaī-inĩ kūrī mairia, hamwe na iruta rīa mūtu na rīa kīndū gīa kūnyuuo o ta cia rūciinĩ, arī guo mūtatarīko mwega, rīrī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwaki.

⁴²“Harī njiaro iria igooka, iruta rīrī rīa njino rīkaarutagwo hĩndĩ ciothe ĩtoonyero-inĩ rīa Hema-ya-Gūtūnganwo

^a40 nĩ ta kilo 2

^b40 nĩ ta lita ĩmwe

mbere ya Jehova. Hau niho ndicemanagia nawe na njaragie nawe; ⁴³ningi hau no ho ndicemanagia na andu a Isiraeli, naho nihakaamurwo ni riiri wakwa.

⁴⁴“Ni undu ucio ningamura Hema-iyoya-Gutunganwo na kigongona na nyamure Haruni na ariu ake mandungatagire mari athinjiri-Ngai. ⁴⁵Ningi ningatũranya na andu a Isiraeli na nduike Ngai wao. ⁴⁶Nimakamenya ati ni ni ni Jehova Ngai wao, uria wamarutire bururi wa Misiri nigeetha ndũuranagie nao. Ni ni ni Jehova Ngai wao.

Kigongona kia Ubumba

30 “Thondeka kigongona kia mbaui cia mugaa gia gucinagira ubumba. ²Nigikorwo kiganaine miene yothe mukono umwe^a kuraiha na mukono umwe kwarama na mukono iri^b kuraiha na iguru, hia ciakio ituike kindu o ro kimwe na kigongona. ³Kigemie iguru, o na miene yothe, o na hia ciakio, na thahabu therie, na ugutirihe na mucibi wa thahabu ugithiururukirie. ⁴Thondekera kigongona kiu miringa iri, umioherere thi wa mucibi ucio, iri mwena umwe, na iri mwena uria ung i nyiitagitire miti iria miraaya itumagirwo gugikuuu. ⁵Thondeka miti miraaya ya mbaui cia mugaa, na umigemie na thahabu. ⁶Iga kigongona kiu mbere ya gitambaya gia gucuurio kiria kiri mbere ya ithanduku ria Uira, mbere ya gititi gia tha kiria kiri iguru ria ithanduku ria Uira, haria ngaacemania nawe.

⁷“Haruni no nginya acinire ubumba munungi wega hau iguru ria kigongona o rucini riria eguthondeka matawa. ⁸No nginya acine ubumba ringi agiakia matawa hwai-ini kuri mairia, nigeetha ubumba uikarage ugicinagwo mahinda mothe mbere ya Jehova, njiarwa na njiarwa iria igooka. ⁹Ndukanacinire ubumba wa muthemba

ungi kigongona-ini giki kana urutire ho iruta ria njino, kana ria muti, na ndukanaiturie iruta ria kunyuu iguru riakio. ¹⁰Haruni njarutage horohio hia-ini cia kigongona kiu o mwaka riita rimwe. Horohio ino ya o mwaka no nginya irutagwo na thakame ya iruta ria kuhorheria mehia, nginya njiarwa iria igooka. Horohio iyo ni igongona itheru muno hari Jehova.”

Mbeeca cia Horohio

¹¹Hindi iyo Jehova akira Musa atiri, ¹²“Riria ugutara andu a Isiraeli-ri, o mundu no nginya arutagire Jehova kindu gia gukuura muoyo wake riria egutarwo. Na gutiri muthiro ukaamakora ukimataru. ¹³Mundu o wotho urikiraga agathi mwena wa andu aria marikitie gutarwo, njarirutaga nuthu ya ceker^c kuringana na uria ceker^c ya haria haamure itarii iria iri na uritu wa geera mirongo iri. Nuthu iyo ya ceker^c ni iruta kuri Jehova. ¹⁴Aria othe marikiraga magathi mwena wa aria marikitie gutarwo, mari na ukuru wa miaka mirongo iri na makiria, no nginya maheage Jehova iruta riu. ¹⁵Aria atongu matirihanaga makiria ya nuthu ya ceker^c, nao aria athini matirihanaga kindu kinini gukira nuthu ya ceker^c hindi ya kurutira Jehova horohio ya mioyo yao. ¹⁶Amukira mbeeca cia horohio kuuma kuri andu a Isiraeli nawe ucihuthire utungata-ini wa Hema-ya-Gutunganwo. Uguo ugaatuika kiririkano kia andu a Isiraeli mbere ya Jehova makirutira mioyo yao horohio.”

Kiraia gia Gwithambira

¹⁷Ningi Jehova akira Musa atiri, ¹⁸“Thondeka kiraia gia gwithambagira gia gicango, kiri na kiguru giakio gia gicango. Ukiige gatagati ka Hema-ya-Gutunganwo na kigongona, na ugikire maa. ¹⁹Haruni na ariu ake marithambaga moko mao na nyariri na maa macio. ²⁰Riria riothe maritoonyaga

^a2 ni ta nuthu mita

^b2 ni ta mita imwe

^c13 ni ta giramu 6

Hema-ya-Gütunganwo, marĩthambaga na maaĩ nĩgeetha matigakue. O na ningĩ rĩrĩa mathengerera kīgongona nĩguo marutĩre Jehova iruta rĩa gūcinwo na mwaki,²¹ marĩthambaga moko na nyarĩrĩ nĩgeetha matigakue. Ũndũ ũcio ũgaatuĩka watho wa kūrũmĩrwo tene na tene nĩ Harũni na njiaro ciake, na njiarwa ciao ciothe iria igooka.”

Maguta ma Gũitanĩrĩa

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ,
²³ “Oya mahuti maya manungi wega: cekeri 500^a cia manemane ĩrĩa ndwekie, nuthu yamo (nacio icio nĩ cekeri 250) cia ndarathini nungi wega, na cekeri 250 cia karamathi nungi wega,²⁴ cekeri 500 cia mwĩnũ, ciothe kūrĩngana na cekeri ya handũ-harĩa-haamũre, na hini^b ya maguta ma mĩtamaĩyũ. ²⁵ Indo ici ũcithondeke ituĩke maguta matheru ma gũitanĩrĩrio matukanĩtio makanunga wega marutĩrwo wĩra nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Macio matuĩke maguta matheru ma gũitanagĩrĩrio. ²⁶ Ningĩ ũhũthĩre maguta macio gũitĩrĩa Hema-ya-Gütunganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira,²⁷ na metha na indo ciayo ciothe, na mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciagu, na kīgongona gĩa gūcinĩra ũbumba, na ²⁸ kīgongona kĩa iruta rĩa njino na indo ciakĩo ciothe, na kĩaĩ na kīgũrũ gĩakĩo. ²⁹ Nĩũgaciamũra nĩgeetha ituĩke theru mũno makĩria, nakĩo kĩrĩa gĩothe gĩgacihutia nĩgĩgatuĩka gĩtheru.

³⁰ “Itĩrĩa Harũni na ariũ ake maguta ũmaamũre nĩgeetha mandungatagĩre marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³¹ ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Maya nĩmo maguta makwa marĩa matheru ma gũitanagĩrĩrio ma njiarwa iria igooka. ³² Ndũkanamaitĩrĩrie mĩrĩ ya arũme, na ndũkanathondeke maguta mangĩ na mũthondekere ũcio. Nĩ matheru na nĩ wega ũmatuage atĩ nĩ matheru. ³³ Mũndũ wotho ũrĩthondekaga maguta manungi wega mahaana ta maya, na mũndũ o wotho ũngĩmaitĩrĩa mũndũ

ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Ūbumba

³⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya mahuti manungi wega marĩa metagwo thitakiti, na onuka na garibane, hamwe na ũbani ũrĩa mwega mũno, mothe mathimĩtwo maiganaine,³⁵ na ũthondekithie magĩe na mũtararĩko mwega wa ũbumba; wĩra ũcio ũrutwo nĩ mũthondeki mũũgĩ wa maguta. Makorwo mekĩrĩtwo cumbĩ, na marĩ matheru na makaamũrwo. ³⁶ Thĩithia mahuti mamwe matuĩke mũtu, naguo ũũige mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira thĩinĩ wa Hema-ya-Gütunganwo, harĩa ndĩicemanagia nawe. Ūgaakorwo ũrĩ mũtheru mũno harĩwe. ³⁷ Mũtikanethondekere ũbumba wa mũthemba ũyũ nĩ ũndũ wa inyuĩ ene; ũtuagei mũtheru nĩ ũndũ wa Jehova. ³⁸ Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgathondeka ũngĩ taguo nĩguo ekenagie na mũtararĩko waguo nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.”

Bezaleli na Oholiabu

31 ² “Ta rora wone, nĩthuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri wa mũhĩrĩga wa Juda,³ na nĩndĩmũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ na ũhoti na ũmenyo mawĩra-inĩ ma mũthemba yotho ya moko; ⁴ ya gũcora mĩcoro ya ũũgĩ indo-inĩ cia thahabu, na betha na gĩcango, na ⁵ gwacũhĩa tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mũthemba yotho ya ũbundi. ⁶ O na rĩrĩ, nĩthuurĩte Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩguo ateithagie Bezaleli wĩra. Ningĩ nĩheete mabundi mothe ũũgĩ wa gũthondeka indo ciothe iria ngwathĩte: ⁷ nacio nĩ Hema-ya-Gütunganwo, na ithandũkũ rĩa Ũira, na gĩtĩ gĩa tha kĩa kĩa igũrũ rĩarĩo, na indo iria ingĩ ciothe cia hema,⁸ nacio nĩ metha na indo ciayo, na mũtĩ wa thahabu therie wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciagu ciothe, na kīgongona gĩa

^a23 nĩ ta kilo 6

^b24 nĩ ta lita 4

gūcinīra ūbumba, na ⁹kīgongona kīa iruta rīa njino na indo ciakīo, na kīrāi na kīgūrū gīakīo, ¹⁰o na nguo iria ndume, iria theru cia kwīhumbwo nī Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai na nguo cia kwīhumbwo nī ariū ake rīrīa megūtungata marī athīnjīri-Ngai, ¹¹na maguta ma gūtanīrīro, na ūbumba mūnungi wega wa Handū-harīa-Hatheru. Mathondeke indo icio o ta ūrīa ngwathīte.”

Thabatū

¹²Ningī Jehova akīira Musa atīrī, ¹³“Īra andū a Isiraēli ūū: ‘No nginya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Rūrū nīruo rūgatuīka rūūri gatagatī gakwa na inyuī njiarwa iria igooka, nīguo mūmenye atī nīi nī nīi Jehova ūrīa ūmūtheragia.

¹⁴“ ‘Menyagīrīrai Thabatū tondū nī mūthenya mūtheru harī inyuī. Mūdū ūngīūthaahia no nginya ooragwo; mūdū ūngīruta wīra mūthenya ūcio nīakaingatwo kuuma kūrī andū ao. ¹⁵Wīra nīūrutagwo mīthenya ītandatū, no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatū theru ya Jehova ya andū kūhurūka. Ūrīa wothe ūkaaruta wīra mūthenya wa Thabatū no nginya ooragwo. ¹⁶andū a Isiraēli nīmathīkagīre Thabatū, mamīkūngūyagīre ītuīke kīrikanīro gīa gūtūūra njiarwa iria igooka. ¹⁷Rūrū nīruo rūgaatuīka rūūri gatagatī gakwa na andū a Isiraēli nginya tene, nīgūkorwo Jehova ombire igūrū na thī na mīthenya ītandatū na mūthenya wa mūgwanja ndaigana kūruta wīra, akīhurūka.’ ”

¹⁸Rīrīa Jehova aarīkirie kwaria na Musa kūu igūrū rīa Kīrīma gīa Sinai, akīmūnengera ihengere icio igīrī cia Ūira, o ihengere icio cia mahiga, o icio ciandīkītvo na kīara kīa Ngai.

Njaū ya Thahabu

32 Rīrīa andū moonire atī Musa nīaikarire mūno ataikūrūkīte kuuma kīrīma-inī, magīcookanīrīra harī Harūni makīmīwīra atīrī, “Ūka, tūthondekere ngai iria irītūtongoragia. Ha ūhoru wa mūdū ūyū ūgwītvo Musa,

ūrīa watūrutire būrūri wa Misiri, tūtīūī ūrīa oonete.”

²Harūni akīmacookeria akīmeera atīrī, “Rutai icūhī cia thahabu iria irī matū ma atumia anyu, na aanake na airītu anyu mūndehere.” ³Nī ūndū ūcio andū othe makīruta icūhī cia thahabu icio ciarī matū-inī mao magīcirehere Harūni. ⁴Nake akīoya indo iria maamūreheire, agīcitwekia agītūmīra indo cia ūbundi gūcithondeka mūhianano wa njaū. Nao andū makiuga atīrī, “Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraēli, iria ciakūrutire būrūri wa Misiri.”

⁵Rīrīa Harūni onire ūguo, agīaka kīgongona mbere ya njaū īyo, na akīanīrīra, akiuga atīrī, “Rūciū nīgūgakorwo na gīathī kīa Jehova.”

⁶Nī ūndū ūcio mūthenya ūyū ūngī andū magīūkīra rūciinī tene, makīruta magongona ma njino na ma ūiguano. Thuutha ūcio magīikara thī kūrīa na kūnyua, magīcooka magīūkīra kūina na gwīkenia.

⁷Nake Jehova akīira Musa atīrī, “Ikūrūka, tondū andū aku arīa warutire būrūri wa Misiri nīmethūkīte.

⁸Nīmagarūrūkīte narua magatiga ūrīa ndaamathīte, na nīmethondekeire mūhianano wa gūtwekio ūhaana njaū. Nīmaūinamīrīire na makaūrūtīra iruta makiugaga atīrī, ‘Ici nīcio ngai ciaku, wee Isiraēli, iria ciakūrutire būrūri wa Misiri.’ ”

⁹Jehova akīira Musa atīrī, “Nīnyonete andū aya, nī andū momītīte ngingo. ¹⁰Rīu tigana na nīi nīgeetha marakara makwa mamarīrīmbūkīre, nīgeetha ndīmaniine. Nīngacooka ngūtue rūrīrī rūnene.”

¹¹No Musa agīthaitha Jehova Ngai wake, akīmīwīra atīrī, “Wee Jehova, ūngīcinwo nī marakara ūūkīrīre andū aku nīkī, o arīa warutire kuuma būrūri wa Misiri na guoko gwaku kūrī ūhoti na ūkīmaruta kuo na hinya mūnene?

¹²Nī kīi kīngītūma andū a Misiri moige atīrī, ‘Aamarutire būrūri wa Misiri arī na muoroto wa kūmeka ūūru amooragīre irīma-inī, na amaniine mathire gūkū thī?’ Tiga kūrakara mūno; wīricūkwo

ndūkarehere andũ aku mwanangĩko.
¹³ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, arĩa wee wehĩtire kũrĩ o na mwĩhĩtwa ũkĩgwetaga, ũkiuga atĩrĩ: ‘Nĩngatũma njiaro ciaku cingĩhe ta njata cia matu-inĩ, na nĩngaah njiaro ciaku bũrũri ũyũ wothe ũria ndaamerĩire, nague ũgaatuĩka igai rĩao nginya tene.’ ” ¹⁴ Hindĩ ĩyo Jehova akĩĩricũkwo, na ndaigana kũrehere andũ ake mwanangĩko ũria oigĩte atĩ nĩekũmarehera.

¹⁵ Musa akĩhũndũka, agĩkũrũka kuuma kĩrĩma igũrũ akuuĩte ihengere icio igĩrĩ cia Ũira na moko make. Ciarĩ nyandĩke mĩena yeerĩ, mbere na thuutha. ¹⁶ Ihengere icio ciarĩ wĩra wa Ngai; maandĩko macio maarĩ maandĩko ma Ngai makururĩtwo ihengere-inĩ icio.

¹⁷ Rĩria Joshua aigũire inegene rĩa andũ makiugĩrĩria akĩira Musa atĩrĩ, “Kũrĩ mbugĩrĩrio ya mbaara kambĩ-inĩ.”

¹⁸ Musa akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Ti mĩgambo ya ũhootani,
 na ti mĩgambo ya kũhootwo;
 nĩ mĩgambo ya kũina
 ndĩraigua.”

¹⁹ Rĩria Musa akuhĩrĩrie kambĩ, na akĩona njaũ na ndũrũhĩ rĩa yarĩ kũndũ kũu, agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩkia ihengere icio thĩ, ikiunĩkanga icunji o hau magũrũ-inĩ ma kĩrĩma. ²⁰ Nake akĩnyiita njaũ ĩyo maathondekete, akĩmĩcina na mwaki, agĩcooka akĩmĩthĩa, ĩgĩtuĩka mũtu, akĩũikia maaĩ-inĩ na agĩatha andũ a Isiraeli manyue maaĩ macio.

²¹ Nake Musa akĩũria Harũni atĩrĩ, “Andũ aya maragwĩkire atĩa nĩgeetha ũmatoonyie mehia-inĩ manene ũũ?”

²² Nake Harũni akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrakara, mwathi wakwa; wee nĩũũ ũria andũ aya mendete gwĩka ũũru. ²³ Maanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Ha ũhoru wa mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũria watũrutire bũrũri wa Misiri-rĩ, tũtiũ ũria oonire.’ ” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmeera atĩrĩ, ‘Ũria wothe ũrĩ na mathaga ma thahabu, nĩarute.’ Nao makĩnengera

indo icio cia thahabu, ngĩciikia riiko, nacio ikiuma njaũ ĩno!”

²⁵ Musa akĩona atĩ andũ nĩmakararĩtie, na atĩ Harũni nĩamarekereirie meke ũria mekwenda, nginya magaatuĩka andũ a gũthekagĩrĩtwo nĩ thũ ciao. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩrũgama itoonjero-inĩ rĩa kambĩ, akiuga atĩrĩ, “Ũria wothe ũrĩ mwena wa Jehova-rĩ, nĩoke haha.” Nao Alawii othe makĩrũgama mwena wake.

²⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ‘O mũndũ nĩeyohe rũhiũ rwa njora njohero. Hungurai kambĩ ĩno kuuma mwena ũmwe nginya ũria ũngĩ, o mũndũ nĩoorage mũrũ wa nyina na oorage mũratawe na mũndũ wa itũũra rĩake.’ ” ²⁸ Alawii magĩka ta ũria maathirwo nĩ Musa, na mũthenya ũcio gũkĩũragwo andũ ta 3,000. ²⁹ Nake Musa akiuga atĩrĩ, “Nĩmwarikia kwamũrĩtwo Jehova ũmũthĩ, nĩgũkorwo nĩmwareganire na ariũ anyu na mũkĩregana na arĩa mũciararĩtwo nao, na Jehova nĩamũrathima ũmũthĩ.”

³⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa akĩira andũ atĩrĩ, “Nĩmwĩhtie mũno. No rĩu, nĩngwambata kũrĩ Jehova; hihi no kũhoteke ndĩmũrutĩre horohio nĩ ũndũ wa rĩhia rĩanyu.”

³¹ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcooka kũrĩ Jehova, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ andũ aya nĩmekĩte rĩhia inene-ĩ! Nĩmethondekere ngai cia thahabu. ³² No rĩu-rĩ, ndagũthaita marekere mehia mao; angĩkorwo ndũkũmarekera, o na nĩ tharia ibuku-inĩ rĩria wandĩkite andũ aku.”

³³ Nake Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Ũria wothe ũnjĩhĩrie, nĩngamũtharia ibuku-inĩ rĩakwa. ³⁴ Rĩu gĩthĩ, ũtongorie andũ acio mathĩ bũrũri ũria ndaaririe ũhoru wague, nake mũraika wakwa nĩakamũtongoria. Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kũmaherithia yakinya-rĩ, no ngaamaherithia nĩ ũndũ wa mehia mao.”

³⁵ Nake Jehova akĩhũũra andũ acio na mũthiro nĩ tondũ wa ũria meekire na njaũ ĩyo yathondeketwo nĩ Harũni.

33 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Umai handũ haha, wee na andũ

arĩa warutire kuuma bŭrŭri wa Misiri, mwambate bŭrŭri ūrĩa nderiire Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njaro ciaku.’ ² Nĩngŭtũma mŭraika mbere yanyu na nĩngaingata Akaanani, na Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ³ Ambatai mũthiĩ bŭrŭri ūcio ūrĩ bũthi wa iria na ūũkĩ. No nĩ ndigathiĩ na inyuĩ, tondũ mŭrĩ andũ momĩtie ngingo na ndahota kũmũniĩra njĩra-inĩ.”

⁴ Rĩrĩa andũ acio maiguire ciugo icio cia kũmathiĩnia ngoro, makĩambĩrĩria gũcakaya na gũtirĩ mũndũ wacookire kwĩhumba mathaga. ⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Inyuĩ mŭrĩ andũ momĩtie ngingo. Ingĩtwarana na inyuĩ o na kahinda kanini, ndahota kũmũniina. Rĩu rutai mathaga manyu, na nĩngũmenya ūrĩa ngwĩka na inyuĩ.’” ⁶ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli makĩrutĩra mathaga mao hau kĩrĩma-inĩ kĩa Horebu.

Hema-ya-Gũtũnganwo

⁷ Na rĩrĩ, Musa nĩamenyerete kuoya hema akamĩamba nja ya kambĩ iyo handũ haraaya na kambĩ, akamĩita “Hema-ya-Gũtũnganwo.” Mũndũ o wotho ũngĩendire gũtũria ūhoro kŭrĩ Jehova, aathiiaga hema-inĩ iyo ya gũtũnganwo kũu nja ya kambĩ. ⁸ Na rĩrĩa rĩothe Musa aathiiaga hema-inĩ, andũ othe mookĩraga makarũgama nja ya hema ciao, magacũthĩrĩria Musa nginya rĩrĩa arĩtoonya hema iyo. ⁹ Musa agĩtoonya hema iyo, gĩtugĩ gĩa itu gĩaikũrũkaga gĩaikara itoonyero-inĩ Jehova akĩaria na Musa. ¹⁰ Rĩrĩa andũ mona gĩtugĩ kũu gĩa itu kĩrũgamĩte itoonyero-inĩ rĩa hema iyo, othe maarũgamaga makahooya o mũndũ arĩ itoonyero-inĩ rĩa hema yake. ¹¹ Jehova agakĩaria na Musa makĩonanaga ūthiũ kwa ūthiũ o ta ūrĩa mũndũ maaragia na mŭratawe. Thuutha ūcio Musa agacooka kambĩ, no Joshua mŭrũ wa Nuni, mwanake ūrĩa wamũteithagia, ndoimaga hema-inĩ iyo.

Musa na Riiri wa Jehova

¹² Musa akĩira Jehova atĩrĩ, “Ūkoretwo ūkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Tongoria andũ aya,’ no ndũũmenyithĩtie ūrĩa ūkũndũmĩra tũthiĩ nake. Nĩũnjĩrĩte atĩrĩ, ‘Nĩngũũĩ na rĩtwa, na wĩ mwĩtũkĩrĩku harĩ nĩi.’” ¹³ Angĩkorwo nĩũkenetio nĩ nĩi, menyithia njĩra ciaku nĩgeetha ngũmenye na thiĩ na mbere gwĩtũkĩrĩka nĩwe. Ririkana atĩ rŭrĩrĩ rŭrũ nĩ andũ aku.”

¹⁴ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩi Mwene nĩngũtwarana na inyuĩ na ndĩmũhe ūhurũko.”

¹⁵ Naked Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũgũtwarana hamwe na ithuĩ, ndũgatũme tuume haha. ¹⁶ Mũndũ o na ūrĩkũ angĩkĩmenya atĩa atĩ nĩũkenetio nĩ nĩi, na ūgakenio nĩ andũ aku, tiga no ūtwaranire na ithuĩ? Nĩ kĩĩ kĩngĩ kĩngĩonania ngũũrani yakwa na ya andũ aku kuuma kŭrĩ andũ arĩa angĩ othe marĩ thĩ ĩno?”

¹⁷ Naked Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Nĩngwĩka o ūrĩa ūnjũũrĩtie njĩke, tondũ nĩngenetio nĩwe, na nĩngũũĩ na rĩtwa rĩaku.”

¹⁸ Nĩngĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Nyonia riiri waku ūrĩa ūtariĩ.”

¹⁹ Naked Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũtũma wega wakwa wotho ūhĩtũkĩre mbere yaku, na nĩngwanĩrĩra rĩtwa rĩakwa, Jehova, mbere yaku: Nĩndĩguagĩra tha ūrĩa ndenda kũiguĩra tha, na nĩndĩcaayagĩra ūrĩa ndenda gũcaĩra.” ²⁰ No Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩdũngĩona ūthiũ wakwa, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ūngĩona ūthiũ wakwa na acooke atũũre muoyo.”

²¹ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ handũ hakuhĩ na nĩi, harĩa ūngĩrũgama igũrũ rĩa mwaro rwa ihiga. ²² Rĩrĩa riiri wakwa ūrĩkorwo ūkĩhĩtũkĩra hau-rĩ, nĩndĩgũtoonyia mwanya-inĩ wa rwaro rũu rwa ihiga, ngũhumbĩre na guoko gwakwa nginya hĩtũke handũ hau. ²³ Rĩrĩa ndĩrĩheheria guoko gwakwa, nawe nĩũrĩnyona na thuutha; no ūthiũ wakwa ndũngĩonwo.”

34 Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Icũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere, na nĩngũciandĩka ciugo iria ciaandĩkĩtwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. ² Wĩhaarĩrie rũciinĩ, ũcooke wambate kĩrĩma gĩa Sinai. Ūrũgame mbere yakwa hau kĩrĩma igũrũ. ³ Gũtikagĩe mũndũ ũkwambatania hamwe nawe kana onekane handũ o hothe kũu kĩrĩma-inĩ; o na gũtikagĩe ndũũru cia mbũri kana cia ng’ombe ingĩrĩthio kũu mbere ya kĩrĩma.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga o ta iria cia mbere na akĩroka kwambata kĩrĩma gĩa Sinai rũciinĩ tene, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte; agĩthĩi akuuĩte ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁵ Nake Jehova agĩkũrũka arĩ itu-inĩ, akĩrũgama hau harĩ we, na akĩanĩrĩra rĩĩtwa rĩake, Jehova. ⁶ Agĩkĩhĩtũkĩra mbere ya Musa akĩanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Jehova, Jehova, Ngai ũrĩa mũcaayanĩri na mūtugi, ũtahiũhaga kũrakara, ũiyũrĩtwo nĩ wendani na wĩhokeku, ⁷ ũtũũragia wendani kũrĩ andũ ngiri na ngiri, na akohanagĩra waganu, na ũremi, o na mehia. No rĩrĩ, ndaagaga kũherithia arĩa mehĩtie; nĩaherithagia ciana na ciana ciacio nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao, nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana.”

⁸ Musa agĩkĩnamĩrĩra thĩ o rĩmwe, akĩhooya. ⁹ Akiuga atĩrĩ, “Wee Mwathani, angĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte maitho-inĩ maku, ndagũthaitha Mwathani twarana na ithuĩ. O na gũtuĩka aya nĩ andũ momĩtie ngingo-rĩ, tuohere waganu witũ o na mehia maitũ, na ũtũme tũtuĩke igai rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. Nĩndĩrĩkaga morirũ matarĩ mekwo rũrĩrĩ-inĩ o na rũrĩkũ thĩinĩ wa thĩ yothe mbere ya andũ aya aku othe. Andũ arĩa mūtũũranagia nao nĩmakeyonera ũrĩa nĩ, Jehova, ngeeka ũndũ wa kũmakania nĩ ũndũ waku.

¹¹ Athĩkĩra ũrĩa ngũgwatha ũmũthĩ. Nĩngarutũrũra Aamori, na Akaanani,

na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi na Ajobusi mbere yaku makweherere. ¹² Wĩmenyerere ndũkagĩe kĩrĩiko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio ũrathĩi, matigatuĩke mũtego harĩwe. ¹³ Nĩmũkoinanga igongona ciao, na mũthethere mahiga mao maamũre, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera. ¹⁴ Mũtikanahooe ngai ingĩ o na irĩkũ, nĩgũkorwo Jehova, ũrĩa rĩĩtwa rĩake arĩ Mũigua Ūiru, nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

¹⁵ “Mwĩmenyererei mũtikagĩe kĩrĩiko na andũ arĩa matũũraga bũrũri-inĩ ũcio; nĩgũkorwo rĩrĩa maahũura ũmaraya na ngai ciao na magacirutĩra iruta, nĩmarĩmwĩtaga, na inyuĩ nĩmũrĩrĩaga indo cia magongona macio mao. ¹⁶ Na rĩrĩa mũngĩthuura airĩtu amwe ao matuĩke atumia a aanake anyu, nao airĩtu acio mahũure ũmaraya na ngai ciao, nĩmakonereria ariũ anyu gwĩka ũguo.

¹⁷ “Ndũkanathondeke mĩhianano ya gũtwekio.

¹⁸ “Kũngũyagĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbua. Handũ-inĩ ha mĩthenya mũgwanja, rĩĩagai mĩgate ĩtarĩ mĩkĩre ndawa ya kũimbua, o ta ũrĩa ndaamwathire. ĩkagai ũndũ ũyũ ihinda rĩaguo rĩakinya mweri-inĩ wa Abibu, nĩgũkorwo nĩguo mweri ũrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri.

¹⁹ “Irigithathi rĩa nda o yothe nĩ rĩakwa, hamwe na marigithathi mothe ma njamba ma mahiũ manyu, marĩ ma kuuma ndũũru-inĩ cia ng’ombe kana cia mbũri. ²⁰ Irigithathi rĩa ndigiri ũrĩrĩkũũraga na gatũrũme, no ũngĩaga kũrĩkũũra, riune ngingo. Nao ariũ aku a marigithathi ũmakũũrage.

“Gũtikanagĩe mũndũ o na ũmwe ũrĩũkaga mbere yakwa moko matheri.

²¹ “Rutaga wĩra mĩthenya ĩtandatũ, no mũthenya wa mũgwanja ũhurũkage; o na hĩndĩ ya icimba na ya magetha no nginya ũhurũke.

²² “Kũngũyagĩra Gĩathĩ-gĩa-Ciumia, na maciaro ma mbere ma magetha na ngano, na Gĩathĩ-gĩa-Gũcookereria irio makũmbĩ-inĩ mũthia-inĩ wa mwaka.

²³Arūme anyu othe no nginya mokage mbere ya Mwathani Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, maita matatū o mwaka. ²⁴Nīngarutūrūra ndūrīrī imweherere, na nīnganenehia mīhaka ya būrūri wanyu na gūtīrī mūdū ūgaacumīkīra būrūri wanyu rīrīa mūrīkoragwo mūkiambata maita matatū o mwaka mbere ya Jehova Ngai wanyu.

²⁵“Ndūkanandutīre thakame ya igongona itukanīte na kīndū gīkīre ndawa ya kūmbia, na mūtikanareke kīndū kīa igongona rīa Bathaka kīraare nginya rūciinī.

²⁶“Rehagai maciaro ma mbere marīa mega mūno ma mīgūnda yanyu, mūmarehage nyūmba ya Jehova Ngai wanyu.

“Mūtikanaruge koori na iria rīa nyina.”

²⁷Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, “Andīka ciugo ici, nīgūkorwo kūringana na ciugo ici, nīndagīa na kīrīkanīro nawe o na Isiraeli.” ²⁸Musa aikarire na Jehova hau matukū mīrongo īna, mūthenya na ūtukū, atekūrīa irio kana akanyua maaī. Na agīkīandīka ihengere-inī ocio ciugo cia kīrīkanīro kīu, na nīcio Maathani marīa Ikūmi.

Ūthiū Ūgūkenga wa Musa

²⁹Rīrīa Musa aikūrūkire kuuma kīrīma gīa Sinai arī na ihengere igīrī cia Ūira moko-inī make, ndaamenyaga atī ūthiū wake nīwakengaga nī ūndū nīarītīe na Jehova. ³⁰Rīrīa Harūni na andū a Isiraeli othe moonire Musa, ūthiū wake nīwakengaga, nao magīitigīra kūmūkuhīrīria. ³¹No Musa akīmeeta; nī ūndū ūcio Harūni na atongoria othe a mūingī magīcooka harī we, nake akīmaarīria. ³²Thuutha ūcio andū a Isiraeli othe makīmūkuhīrīria, nake akīmahe mawatho mothe marīa Jehova amūheete kūu Kīrīma-inī gīa Sinai.

³³Rīrīa Musa aarīkirie kūmaarīria, akīhumbīra ūthiū wake na taama wa kwīhumbīra ūthiū. ³⁴No rīrīa rīothe aatoonyaga harī Jehova maranīrie, nīarutaga taama ūcio wa kwīhumbīra

ūthiū nginya oime ho. Na rīrīa oka kūrī andū a Isiraeli na aameera ūrīa aathītwo, ³⁵makona ūthiū wake o ūkengete. Nake Musa agacookia taama ūcio wa kwīhumbīra ūthiū nginya rīrīa rīngī agaathiī kwaria na Jehova.

Mawatho ma Thabatū

35 Musa nīonganirie mūingī wothe wa andū a Isiraeli, akīmeera atīrī, “Maya nīmo maūdū marīa Jehova aamwathīte mwīkage: ²Wīra nīūrutagwo mīthenya itandatū, no mūthenya wa mūgwanja ūrīkoragwo ūrī mūthenya wanyu mūtheru, Thabatū ya Jehova ya kūhurūka. Ūrīa ūkaaruta wīra mūthenya ūcio no nginya ooragwo. ³Mūtigaakagie mwaki mūthenya ūcio wa Thabatū kūrīa guothe mūrītūūraga.”

Indo cia gwaka Hema īrīa Nyamūre

⁴Musa akīra mūingī wothe wa andū a Isiraeli atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte: ⁵Rutīrai Jehova maruta kuuma indo-inī iria mūrī nacio. Mūdū ūrīa wothe ūkūigua akīenda, nīarehere Jehova iruta rīa thahabu, na rīa betha na rīa gīcango; ⁶na rīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū; o na gatani īrīa njega; na guoya wa mbūrī; ⁷njūa cia ndūrūme itoboketio rangi-inī mūtune igatunīha, na njūa cia pomboo; na mbaū cia mūgaa; ⁸na maguta ma mūtamaiyū ma gwakia tawa; na mahuti manungi wega ma gwīkīrwo maguta-inī na gūitanīrīrio, na ma ūbumba ūrīa mūnungi wega; ⁹na tūhiga twa onigithi na tūhiga tūngī twa goro twa gūtumīrīrwo nguo ya ebodi na gakuo ga gīthūri.

¹⁰“Arīa othe marī na ūūgī wa ūbundi gatagatī-inī kanyu, nīmoke mathondeke indo ciothe iria Jehova aathanīte, nacio nī: ¹¹Hema īrīa nyamūre na hema yayo o na kīndū gīa kūmīhumbīra, na ngathīka cia kūnyiita, na mbaū ciakīo, na mīgamba yakīo, na itugī na itina ciayo; ¹²na ithandūkū rīa kīrīkanīro hamwe na mītī yarīo, na gītī gīa tha, hamwe na gītambaya gīa gūcuurio kīrīa gīa

kūhakanja; ¹³ metha na mĩtĩ yayo, na indo ciayo ciothe, hamwe na mĩgate ya kūigwo mbere ya Jehova, ¹⁴ na mũtĩ wa kūigĩrĩrwo matawa ma kũmũrĩkaga, hamwe na indo ciaguo, na matawa hamwe na maguta ma kũmaakia; ¹⁵ na kĩgongona kĩa ũbumba na mĩtĩ yakĩo, na maguta ma gũitanĩrĩrio, na ũbumba mũnungi wega; na gĩtambaya gĩa gũcuurio mũrango-inĩ wa itonyero-inĩ rĩa hema iyo nyamũre; ¹⁶ na kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hamwe na gĩtara gĩakĩo gĩa gĩcango, na mĩtĩ yakĩo, na indo ciakĩo ciothe; na kĩaĩ gĩa gĩcango na kĩgũrũ gĩaakĩo; ¹⁷ na itambaya cia gũcuurio cia itonyero rĩa nja hamwe na itugĩ na itina ciacio na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itonyero rĩa kuuma nja ya hema ¹⁸ na higĩ cia hema ĩria nyamũre, na cia nja yayo, na mĩkanda yayo; ¹⁹ na nguo ndume cia kwĩhumbagwo mũndũ agĩtungata arĩ handũ-harĩa-haamũre; nĩcio nguo ĩria nyamũre cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na cia ariũ ake rĩrĩa megũtungata marĩ athĩnjĩri-Ngai.”

²⁰ Naguo mũingĩ wothē wa andũ a Isiraeli ũkĩehera harĩ Musa, ²¹ na mũndũ o wothē ũrĩa weyendeire na ngoro yake yahũahĩaga, nĩokire na akĩrehera Jehova kĩndũ gĩa kũmũrutĩra nĩ ũndũ wa wĩra wa hema-ya-Gũtũnganwo na mawĩra mayo mothe, o na nĩ ũndũ wa nguo ĩria nyamũre. ²² Arĩa maiguire metĩkĩra ũhoru ũcio, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe, nĩmookire na makĩrehe mathaga ma thahabu ma mĩthemba yothē: namo nĩ mbini ng’emie cia gwĩkĩrwo nguo-inĩ, na icũhĩ cia matũ, na icũhĩ cia ciara na mathaga mangĩ. Othe nĩmarehire thahabu yao ĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio harĩ Jehova. ²³ ũrĩa wothē warĩ na ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mĩtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega, kana guoya wa mbũri, kana njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mĩtune igatunĩha, kana njũa cia pomboo, nĩacireehire.

²⁴ Andũ arĩa maarehire iruta rĩa betha kana rĩa gĩcango, maarĩrehire rĩrĩ iruta harĩ Jehova, na ũrĩa wothē warĩ

na mbaũ cia mũgaa nĩ ũndũ wa wĩra ũcio nĩacireehire. ²⁵ Mũndũ-wa-nja o wothē warĩ mũũgĩ wĩra-inĩ wa kuogotha ndigi na moko make, akĩrehe kĩrĩa ogothete, ndigi cia rangi wa bururu, kana cia rangi wa ndathi, kana cia rangi mĩtune ta gakarakũ, kana gatani ĩrĩa njega. ²⁶ Nao andũ-a-nja othe arĩa meyendeire na nĩ maarĩ na ũũgĩ ũcio, nĩmoogothire ndigi cia guoya wa mbũri. ²⁷ Atongoria marehire tũhiga twa onigithi na tũhiga tũngĩ twa goro tũtumĩrwo nguo-inĩ ya ebodi na gakuo ga gĩthũri. ²⁸ Nĩmacookire makĩrehe mahuti manungi wega, na maguta ma mĩtamaĩyũ ma gwakia tawa, na maguta ma gũitanĩrĩrio o na ma gũthondeka ũbumba ũrĩa mũnungi wega. ²⁹ Andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja arĩa meyendeire, nĩmareheire Jehova maruta ma kwĩyendera nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa Jehova aamaathĩte na kanua ka Musa marute.

Bezaleli na Oholiabu

³⁰ Ningĩ Musa akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Onei, Jehova nĩathuurĩte Bezaleli mũrũ wa Uri ũrĩa mũriũ wa Huri, wa mũhĩrĩga wa Juda, ³¹ na nĩamũiyũrĩtie na Roho wa Ngai, na ũũgĩ, na ũhoti, na ũmenyo wa mawĩra mothe ma ũbundi ³² nĩgeetha athugunde mĩcoro ya ũũgĩ ya indo-inĩ cia thahabu, na betha, na gĩcango, ³³ na gwacũhia tũhiga twa goro twa gũthecererwo indo-inĩ, na kũruta wĩra wa gũkaaya mbaũ, na kũruta mawĩra ma mĩcoro ma mĩthemba yothē ya ũbundi. ³⁴ Na eerĩ, we marĩ na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku wa mũhĩrĩga wa Dani, nĩamaheete ũhoti wa kũruta andũ arĩa angĩ. ³⁵ Nĩamaiyũrĩtie na ũũgĩ wa kũruta mawĩra mothe, marĩ mabundi, na acori, na agemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, o na atumi: othe marĩ mabundi moogĩ, na acori oogĩ.

36 “Nĩ ũndũ ũcio Bezaleli, na Oholiabu, na mũndũ o wothē warĩ mũũgĩ na wĩra, arĩa Jehova aheete ũũgĩ na ũhoti

wa kũmenya kũruta wĩra ũcio wotho wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩruta wĩra ũcio o ta ũrĩa Mwathani aathanĩte ũrutwo.”

² Ningĩ Musa agĩta Bezaleli na Oholiabu na mũndũ o wotho warĩ mũũgĩ, ũrĩa Jehova aheete ũhoti, na ũrĩa warĩ na wendo wa gũũka kũruta wĩra ũcio. ³ Nao makĩamũkĩra kuuma kũrĩ Musa maruta mothe marĩa andũ a Isiraeli maarehete ma kũruta wĩra wa gwaka handũ-harĩa-haamũre. Nao andũ magĩthĩ o na mbere kũrehe maruta ma kwĩyendera rũciĩnĩ o rũciĩnĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio mabundi mothe marĩa maarĩ na ũũgĩ, arĩa maarutaga wĩra wotho wa gwaka handũ-harĩa-haamũre, makĩamba gũtiga wĩra wao, ⁵ na makĩira Musa atĩrĩ, “Andũ nĩmararehe indo makĩria ya irĩa ibatarainie wĩra-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte ũrutwo.” ⁶ Nake Musa akĩruta watho, nao magĩtwara ũhoro ũcio kambĩ-inĩ guothe: “Gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũgũcooka kũrehe iruta rĩngĩ nĩ ũndũ wa handũ-harĩa-haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩrigĩrĩrio gũcooka kũrehe indo ingĩ, ⁷ tondũ indo irĩa maarĩ nacio ciarĩ nyingĩ makĩria ma irĩa ciabatarainie kũruta wĩra ũcio wotho.

Hema Nyamũre

⁸ Andũ othe arĩa maarĩ oogĩ thĩinĩ wa aruti a wĩra magĩthondeka hema nyamũre na itambaya ikũmi cia gũcuurio itumĩtwo na gatani yogothetwo wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mĩtune ta gakaraku, na ikĩgemio na makerubi nĩ mĩtumi mũũgĩ wa wĩra ũcio. ⁹ Itambaya ciothe cia gũcuurio nĩciaiganaine, ciarĩ cia mĩkono mĩrongo iĩrĩ na ĩnana^a kũraiha, na mĩkono ĩna^b kwarama. ¹⁰ Makĩnyiitithania itambaya ithano hamwe, na magĩka o ro ũguo na icio ingĩ ithano. ¹¹ Ningĩ magĩkundĩka ciana cia gĩtambaya kĩa rangi wa bururu

mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mũico-inĩ wa mwena ũmwe, na magĩka o ro ũguo harĩ gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ. ¹² Magĩcooka magĩkundĩka ciana ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ kĩmwe gĩa gũcuurio kĩa mwena ũmwe, na ingĩ mĩrongo ĩtano gĩtambaya-inĩ gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũcio ũngĩ, o kĩa kĩringaine na kĩrĩa kĩngĩ. ¹³ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia thahabu na magĩcihũthĩra kũohithania itambaya icio cia gũcuurio cia mĩena yeerĩ, nĩ ũndũ ũcio hema ĩyo nyamũre igĩtuĩka kĩndũ kĩmwe.

¹⁴ Ningĩ magĩtuma itambaya cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe cia guoya wa mbũri igĩtuĩka cia kũhumbĩra hema ĩrĩa nyamũre. ¹⁵ Itambaya icio ciothe cia gũcuurio ikũmi na kĩmwe nĩciaiganaine; ciarĩ cia mĩkono mĩrongo ĩtatũ^c kũraiha, na mĩkono ĩna^d kwarama. ¹⁶ Magĩtumithania itambaya ithano cia gũcuurio igĩtuĩka kĩndũ kĩmwe, na cio icio ingĩ ithathatũ igĩtumithanio hamwe. ¹⁷ Ningĩ magĩkundĩka ciana mĩrongo ĩtano mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũmwe, na magĩka o ũguo mũthia-inĩ wa gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa mũico kĩa mwena ũrĩa ũngĩ. ¹⁸ Ningĩ magĩthondeka ngathĩka mĩrongo ĩtano cia gĩcango cia kuohania hema ĩtuĩke kĩndũ kĩmwe. ¹⁹ Magĩcooka magĩthondekera hema kũhumbĩri kĩa njũa cia ndũrũme itoboketio rangi-inĩ mĩtune igatunĩha, na igũrũ wakĩo hakĩhumbĩrwo na njũa cia pomboo.

²⁰ Ningĩ magĩthondeka buremu cia kũmĩrũgamia cia mbaũ cia mĩtĩ wa mũgaa nĩ ũndũ wa hema ĩyo nyamũre. ²¹ O buremu yarĩ ya mĩkono ikũmi^e kũraiha, na mũkono ũmwe na nuthu^f kwarama, ²² natuo tũhocio tũgĩcomoka tũigananĩrie. Maathondekire buremu ciothe cia hema ĩyo nyamũre na njĩra

^c15 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5)

^d15 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

^e21 nĩ ta mita ĩnya na nuthu (4.5)

^f21 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^a9 nĩ ta mita ikũmi na igĩrĩ na nuthu (12.5)

^b9 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

īyo. ²³ Ningĩ magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ cia mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁴ na magĩthondeka itina mĩrongo ĩna cia betha cia gwĩkĩrwo rungu rwacio; o itina igĩrĩ ikanyĩtĩrĩra buremu ĩmwe, rungu rwa kahocio kamwe. ²⁵ Cia mwena ũcio ũngĩ, mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, magĩthondeka buremu mĩrongo ĩrĩ ²⁶ na itina mĩrongo ĩna cia betha, o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe. ²⁷ Ningĩ magĩthondeka buremu ithathatũ cia mwena wa na thuutha, nĩguo mwena wa mũthia wa ithũiro wa hema ĩyo nyamũre, ²⁸ na buremu igĩrĩ igĩthondekwo nĩ ũndũ wa tũkoine-inĩ twa hema ĩyo nyamũre cia mwena wa na thuutha. ²⁹ Koine-inĩ ici cieri, buremu ciarĩ igĩrĩ igĩrĩ, kuuma thĩ nginya igũrũ, ikooohanio na mũrĩnga ũmwe; nacio cieri igakorwo ihaanaine. ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na buremu inyanya na itina ikũmi na ithathatũ cia betha; o igĩrĩ igaikarĩrwo nĩ buremu ĩmwe.

³¹ Magĩcooka magĩthondeka mĩgamba ya mbaũ cia mũgaa: ĩtano yayo nĩ ũndũ wa buremu cia mwena ũmwe wa hema ĩyo nyamũre, ³² na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena ũcio ũngĩ, na ĩtano nĩ ũndũ wa buremu cia mwena wa ithũiro, mũthia-inĩ wa na thuutha wa hema ĩyo nyamũre. ³³ Maathondekire mũgamba wa gatagatĩ uumĩte mũthia ũmwe nginya ũria ũngĩ hau gatagatĩ ga buremu icio. ³⁴ Nĩmagemirie buremu icio na thahabu, na magĩthondeka mĩrĩnga ya thahabu ya kũnyĩtĩrĩra mĩgamba ĩyo. Magĩcooka makĩgemia mĩgamba ĩyo na thahabu.

³⁵ Nĩmatumire gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩria njogothē wega, na gĩkĩgemio na makerubi nĩ mũbundi mũũgĩ. ³⁶ Makĩmĩthondekera itugĩ inya cia mbaũ cia mĩgaa na magĩcigemia na thahabu. Magĩcooka magĩthondeka tũcuurio twa thahabu, na magĩtwekia itina inya ciacio cia betha. ³⁷ Itoonyero-inĩ rĩa hema makĩrĩthondekera gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia

rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩria njogothē wega, nakĩo kĩagemetio nĩ mũgemia mũũgĩ; ³⁸ na magĩthondeka itugĩ ithano ĩrĩ na tũcuurio twacio. Makĩgemia itugĩ icio na igũrũ na mĩcibi yacio na thahabu, na magĩcithondekera itina ithano cia gĩcango.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

37 Bezaleli nĩathondekire ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa mbaũ cia mũgaa, mũigana wa mĩkono ĩrĩ^a kũraiha, na mũkono ũmwe na nuthu^b kwarama, na mũkono ũmwe na nuthu kũraiha na igũrũ. ² Akĩrĩgemia na thahabu therie thĩinĩ na nja, na akĩrĩtiriha na mũcibi wa thahabu mĩena yothē. ³ Nĩarĩtwekeirie icũhĩ inya cia thahabu na agĩciohania na magũrũ marĩo mana, o icũhĩ igĩrĩ mwena ũmwe na icũhĩ igĩrĩ mwena ũria ũngĩ. ⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩtĩ mĩraaya ya mũgaa na akĩmĩgemia na thahabu. ⁵ Agĩcooka agĩtoonyia mĩtĩ ĩyo mĩraaya mĩrĩnga-inĩ ĩyo yarĩ mĩena-inĩ ya ithandũkũ ĩrĩ ya kũrĩkuua.

⁶ Nĩarĩthondekeire gĩtĩ gĩa tha gĩa thahabu, therie kĩa ũraihi wa mĩkono ĩrĩ na nuthu,^c na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.^d ⁷ Agĩcooka agĩtura makerubi meerĩ ma thahabu akĩmekĩra mĩthia-inĩ ya gĩtĩ kũu gĩa tha. ⁸ Nĩathondekire ikerubi rĩmwe rĩikare mũthia-inĩ ũmwe na ikerubi rĩu rĩngĩ rĩikare mũthia-inĩ ũria ũngĩ; mĩthia-inĩ ĩyo yeerĩ akĩmathondeka marĩ kĩndũ kĩmwe na gĩtĩ gĩa tha. ⁹ Mathagu ma makerubi macio matambũrũkĩtio na igũrũ, magathiĩka gĩtĩ kũu gĩa tha. Makerubi macio maathondeketwo maroranĩte, na marorete gĩtĩ kũu gĩa tha.

Metha

¹⁰ Nĩmathondekire metha ya mbaũ cia mũgaa, ũraihi wayo warĩ mĩkono ĩrĩ,^e na wariĩ wayo warĩ mũkono

^a1 nĩ ta mita 1

^b1 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^c6 nĩ ta mita 1

^d6 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^e10 nĩ ta mita 1

ũmwe,^a na kũraiha na igũrũ kwayo kwarĩ mũkono ũmwe na nuthu.^b ¹¹ Ningĩ makĩmĩgemia na thahabu therie, na makĩmĩtiriha na mũcibi wa thahabu. ¹² Magĩcooka makĩmĩthondekera karũbaũ gaceke ka wariĩ wa rũhĩ,^c gagĩthiũrũrũkĩria metha iyo, na magĩgatiriha na mũcibi wa thahabu. ¹³ Magĩtwekeria metha iyo mĩrĩnga ina ya thahabu, na makĩmĩoherera koine-inĩ inya ciayo, o harĩa magũrũ mayo mana maarĩ. ¹⁴ Icũhĩ icio ciekĩrĩrwo hakuhĩ na mũcibi wa karũbaũ karĩa gaceke, nĩgeetha inyĩitagĩrĩre mĩtĩ irĩa mĩraaya yahũthagĩrwo gũkuua metha iyo. ¹⁵ Mĩtĩ iyo mĩraaya ya gũkuua metha yarĩ ya mbaũ cia mũgaa, na ikagemio na thahabu. ¹⁶ Ningĩ magĩthondeka indo cia thahabu therie, cia kũigagĩrĩrwo metha, na nacio nĩ: thaani, na thaani nene, na mbakũri, na ndigithũ cia gũitaga iruta rĩa kũnyuuo.

Mũtĩ wa Kũigĩrĩrwo Matawa

¹⁷ Nĩmathondekire mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa wa thahabu therie. Mũrũgamo wago na gĩtina kĩaguo igĩturwo inyĩitanĩte o hamwe na ikombe ciaguo na mahũa maguo, na tũkonyo twago; ciothe igĩkorwo irĩ kĩndũ kĩmwe nago. ¹⁸ Mũtĩ ũcio warĩ na honge ithathatũ ciumĩte mĩena-inĩ ya mũrũgamo wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa; ithatũ mwena ũmwe, na ithatũ mwena ũria ũngĩ. ¹⁹ Ikombe ithatũ ciaturĩtwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa, igakorwo rũhonge-inĩ rũmwe, nacio ithatũ igakorwo rũhonge-inĩ rũu rũngĩ; honge icio ciothe ithathatũ ciahanaanaga ũguo ciumĩte mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa. ²⁰ Na mũtĩ-inĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa haarĩ na ikombe inya ciathondeketwo ihaana ta mahũa ma mũrothi, irĩ na tũkonyo na mahũa. ²¹ Gakonyo kamwe kaarĩ rungu rwa honge igĩrĩ ciumĩte mũrũgamo-inĩ

wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, nako gakonyo ga keerĩ kaarĩ rungu rwa honge cia keerĩ igĩrĩ, na gakonyo ga gatatũ kaarĩ rungu rwa honge cia gatatũ igĩrĩ; ciothe ciarĩ honge ithathatũ. ²² Tũkonyo na honge ciarĩ kĩndũ kĩmwe na mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa, iturĩtwo kuuma thahabu therie.

²³ Nĩmathondekire matawa mũgwanja maguo, o ũndũ ũmwe na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, cia thahabu therie.

²⁴ Maahũthĩrĩre taranda ĩmwe^d ya thahabu therie gũthondeka mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa na indo ciaguo ciothe.

Kĩgongona kĩa Ūbumba

²⁵ Nĩmathondekire kĩgongona gĩa gũcinĩra ūbumba na mbaũ cia mũgaa. Kĩaianaine mĩena yothe, mũigana wa mũkono ũmwe^e kũraiha, na mũkono ũmwe kwarama, na mĩkono ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Hĩa ciakĩo ciarĩ kĩndũ kĩmwe na kĩgongona. ²⁶ Magĩkĩgemia igũrũ na mĩena yothe o na hĩa ciakĩo na thahabu therie na magĩgĩtiriha na mũcibi wa thahabu ũgĩgĩthiũrũrũkĩria. ²⁷ Magĩthondeka mĩrĩnga ĩĩrĩ ya thahabu mũhuro wa mũcibi ũcio, ĩĩrĩ mwena ũmwe na ĩĩrĩ mwena ũria ũngĩ. Mĩrĩnga iyo nĩyo yatoonyagio mĩtĩ irĩa mĩraihi yatũmagĩrwo gũgĩkuua. ²⁸ Magĩcooka magĩthondeka mĩtĩ ĩngĩ mĩraaya ya mũgaa na makĩmĩgemia na thahabu.

²⁹ O na ningĩ magĩthondeka maguta matheru ma gũitanĩrĩrio na ūbumba mũnungi wega ũria mũtherie, wĩra wa mũthondeki mũũgĩ wa maguta.

Kĩgongona kĩa Iruta rĩa Njino

38 Nĩmakire kĩgongona kĩa iruta rĩa njino kĩa mbaũ cia mũgaa, kĩa mĩkono ĩtatũ^g kũraiha na igũrũ; kĩaianaine mĩena yothe; mĩkono ĩtano^h

^d 24 nĩ ta kilo 34

^e 25 nĩ ta nuthu mita

^f 25 nĩ ta mita ĩmwe

^g 1 nĩ ta mita ĩmwe na robo (1.25)

^h 1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

^a 10 nĩ ta nuthu mita

^b 10 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^c 12 nĩ ta centimita 8

kūraiha na mīkono itano kwarama.
² Nīmathondekire hīa inya, o rūmwe koine-inī īmwe ya kīgongona, nī ūndū ūcio hīa icio na kīgongona igītuika kīndū kīmwe, na makīgemia kīgongona kīu na gīcango. ³ Nīmathondekire indo ciakīo ciothe irī cia gīcango; na nīcio nyūngū, na icakūri, na mbakūri cia wīra wa kūminjaminjīria, na njibe cia nyama, na ngīo cia mwaki. ⁴ Nīmathondekire kīrūtara gīa kīgongona gīa gīcango, gīa kūigwo rungu rwa muoho wakīo, rūkinye nuthu ya ūraihi wa kīgongona. ⁵ Magītwekia mīrīnga ya gīcango ya kūnyiitīrīra mītī īrīa mīraaya ya koine inya cia kīrūtara gīa gīcango. ⁶ Magīthondeka mītī mīraaya ya mbaū cia mūgaa na magīcigemia na gīcango. ⁷ Magītoonya itugī icio mīrīnga-inī nīguo ikoragwo mīena-inī ya kīgongona nī ūndū wa gūgīkuua. Maagīthondekire na mbaū, kīrī na ihero thīinī.

Kīraī gīa Gwīthambīrwo

⁸ Nīmathondekire kīraī gīa gwīthambīra gīa gīcango na kīgūrū gīakīo gīa gīcango kuuma icicio-inī cia andū-a-nja arīa maarutaga wīra itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

Nja ya Hema īrīa Nyamūre

⁹ Thuutha ūcio magīthondeka nja ya hema īyo nyamūre. Mwena wa gūthini ūgūkīrwo ūrī wa mīkono igana^a kūraiha, na warī na itambaya cia gūcuurio cia gatani yogothetwo wega. ¹⁰ Itambaya icio ciarī na itugī mīrongo īirī, na itina ciacio mīrongo īirī cia gīcango, na tūcuurio na tūmīkwa twa betha, twīkīrītvo itugī-inī icio. ¹¹ Mwena wa gathigathini o nago warī wa mīkono igana kūraiha, na warī na itugī mīrongo īirī na itina ciacio mīrongo īirī cia gīcango, na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītvo itugī-inī.

¹² Mwena wa ithūiro wa nja īyo warī wa mīkono mīrongo itano^b kwarama na

warī na itambaya cia gūcuurio, na itugī ikūmi na itina ikūmi na warī na tūcuurio na tūmīkwa twa betha twīkīrītvo itugī-inī. ¹³ Mwena wa irathīro o nago warī wa mīkono mīrongo itano kwarama. ¹⁴ Itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano,^c na ciarī mwena ūmwe wa itoonyero rīa nja īyo, irī na itugī ithatū na itina ithatū; ¹⁵ na itambaya cia gūcuurio ciarī cia ūraihi wa mīkono ikūmi na itano na ciarī mwena ūcio ūngī wa itoonyero, irī na itugī ithatū na itina ithatū. ¹⁶ Itambaya ciothe cia gūcuurio iria ciathiūrūrūkiirie nja ciarī cia gatani yogothetwo wega. ¹⁷ Itina cia itugī icio ciarī cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa tūrīa twekīrītvo itugī-inī twarī twa betha na igūrū wacio ciagemetio na betha; Nī ūndū ūcio itugī ciothe cia nja īyo ciarī na tūmīkwa twa betha.

¹⁸ Itambaya cia gūcuurio cia itoonyero rīa nja īyo ciarī cia ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa njogothē wega; wīra wa mūgemia mūūgī. Yarī ya mīkono mīrongo īirī^d kūraiha, na mīkono itano^e kūraiha na igūrū, o ta ūrīa itambaya cia gūcuurio cia nja īyo ciatarī. ¹⁹ Na igīkorwo na itugī inya na itina inya cia gīcango. Tūcuurio na tūmīkwa twacio twarī twa betha, na igūrū wacio ciagemetio na betha. ²⁰ Higī ciothe cia hema īyo nyamūre na cia nja īrīa yamīthiūrūrūkiirie ciarī cia gīcango.

Indo cia Mwako iria Ciahūthīrīrwo

²¹ Ūyū nīguo mūigana wa indo iria ciahūthīrīrwo gwaka hema īyo nyamūre, Hema-īrīa-ya-Ūira, iria ciandīkirwo nī Alawii o ta ūrīa Musa aathanīte matongoretio nī Ithamaru mūrū wa Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai. ²² (Bezaleli mūrū wa Uri, ūrīa warī mūrū wa Huri, wa mūhīrīga wa Juda, nīathondekire kīrīa gīothe Jehova aathīte Musa;

^a9 nī ta mita 46

^b12 nī ta mita 23

^c14 nī ta mita 7

^d18 nī ta mita 9

^e18 nī ta mita igīrī na robo (2.25)

²³ nake aarĩ hamwe na Oholiabu mũrũ wa Ahisamaku, wa mũhĩrĩga wa Dani, ũrĩa warĩ mũbundi na mũcori mũũgĩ, na wamenyete kũgemia na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega.) ²⁴ Mũigana wa thahabu yothe ĩrĩa yarutirwo kuuma kũrĩ iruta rĩa gũthũngũthio ĩrĩa yahũthĩrirwo kũruta wĩra wotho wa handũ-harĩa-haamũre, yarĩ taranda 29 na cekerĩ 730,^a kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre.

²⁵ Betha ĩrĩa yarehirwo nĩ mũingĩ ũrĩa watarirwo hĩndĩ ya itarana yarĩ taranda 100 na cekerĩ 1,775,^b kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ²⁶ o mũndũ aarutĩte beka ĩmwe,^c nayo nĩ ũndũ ũmwe na nuthu ya cekerĩ, kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, nayo yarutirwo nĩ mũndũ o wotho wakĩraga agathĩ harĩ arĩa maatarĩtwo, arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, nao othe maarĩ arũme 603,550. ²⁷ Taranda icio 100 cia betha^d ciahũthĩrirwo gũtwekia itina cia handũ-harĩa-haamũre na itina cia itambaya cia gũcuurio; taranda 100 igĩaka itina 100, ũguo nĩ ta kuuga taranda ĩmwe ĩgaaka gĩtina kĩmwe. ²⁸ Nĩmahũthĩrĩre cekerĩ icio 1,775^e gũthondeka tũcuurio twa itugĩ, na kũgemia itugĩ na igĩrũ, na gũthondeka tũmĩkwa twacio.

²⁹ Gĩcango kĩrĩa kĩarutĩtwo kuuma iruta rĩa gũthũngũthio kĩarĩ gĩa taranda 70 na cekerĩ 2,400.^f ³⁰ Maahũthĩrĩre gĩcango kũ na gũthondeka itina cia itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na gwaka kĩgongona gĩa gĩcango hamwe na kĩrũtara gĩakĩo gĩa gĩcango na indo ciakĩo ciothe, ³¹ na gwaka itina cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie na itina iria cia itoonyero rĩayo, na hĩgĩ ciothe cia hema ĩyo nyamũre, na hĩgĩ cia nja ĩrĩa yamĩthiũrũrũkĩirie.

^a24 nĩ ta kilo 1,000

^b25 nĩ ta kilo 3,400

^c26 nĩ ta giramu ithano na nuthu (5:5)

^d27 nĩ ta kilo 3,400

^e28 nĩ ta kilo 20

^f29 nĩ ta kilo 2,400

Nguo cia Athĩnjĩri-Ngai

39 Nĩmatumire nguo na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, cia kũrutaga wĩra nacio handũ-harĩa-haamũre. Magĩcooka magĩtumĩra Harũni nguo theru, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ebodi

² Nĩmatumire ebodi na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na cia gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ³ Nĩmahũrĩre thahabu makĩmĩtua tũbaati tũhũthu, magĩtũtinangia nguucio cia gũtumanio na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa njega, wĩra wa mũbundi mũũgĩ. ⁴ Ningĩ nĩmatumire ndaamĩ cia ciande cia ebodi, nacio ikĩohererwo koine-inĩ igĩrĩ ciayo, nĩguo inyitithanio nayo. ⁵ Naguo mũcibi wayo wa njohero watumĩtwo wega ũkahaanana nayo, na warĩ o gĩcunjĩ kĩmwe na ebodi, na ũgathondekwo na ndigi cia rangi wa thahabu, na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁶ Nao magĩtumĩrĩra tũhiga twa onigithi tũkonyo-inĩ twa thahabu, na magĩtũkurura marĩitwa ma ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa mũndũ akururaga kahengere ka mũhũĩri. ⁷ Magĩcooka magĩtuohereera ndaamĩ-inĩ cia ciande cia ebodi tũrĩ twa kĩririkania kĩa ariũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Gakuo ga Gĩthũri

⁸ Magĩthondeka gakuo ga gwĩkĩrwo ga gĩthũri; karĩ wĩra wa mũbundi mũũgĩ. Magĩgathondeka o ta ebodi ĩyo: karĩ ga thahabu, na ka ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakũ, na gatani ĩrĩa yogothetwo wega. ⁹ Gakuo

kau kaiganaine mīena yothe īna, karī ka inji kenda^a kūraiha na inji kenda kwarama, na gakoinanīrwo maita meerī. ¹⁰ Ningī magītumīrīra kahiga mīhari īna ya tūhiga twa goro. Mūhari wa mbere magītumīrīra kahiga ka wakiki ūrīa mūtune, na ka yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na ka baregethu; ¹¹ mūhari wa keerī magītumīrīra kahiga ga thumarati, na ka yakuti īrīa ya rangi wa bururu, na ka arimathi; ¹² mūhari wa gatātū magītumīrīra kahiga ka wakiki ūrīa wa bururu, na ka yacimu, na ka amethuthito; ¹³ mūhari wa kana magītumīrīra kahiga ga thumarati īrīa theru, na ka onigithi, na ka njathibi. Natuo tūgītumīrīrwo tūkonyo-inī tūgemie twa thahabu. ¹⁴ Tūgīkorwo tūrī tūhiga ikūmi na twīrī, o kamwe gakarūgamīrīra rīmwe rīa marītwa ma ariū a Isiraeli, o kamwe gagakururwo rītwa rīa mūhīrīga ūmwe wa īrīa ikūmi na īrīrī ya Isiraeli, o ta ūrīa kahengere ka mūhūūri gakururagwo.

¹⁵ Nīmathondekeire gakuo kau ga gīthūri mīgathī ya thahabu therie, īhaana ta mūkanda. ¹⁶ Ningī magīthondeka tūkonyo twīrī tūgemie twa thahabu, na mīrīnga īrīrī ya thahabu, na makīoherera mīrīnga īyo koine-inī igīrī cia gakuo kau ga gīthūri. ¹⁷ Makīnyīitithania mīgathī īyo īrīrī ya thahabu na mīrīnga īrīa yarī koine-inī cia gakuo kau ga gīthūri, ¹⁸ na mīthia īrīa ingī ya mīgathī makīmīnyīitithania na tūkonyo tūu twīrī twarī tūgemie twa thahabu, magītuohania na ndaamī cia kīande kīa ebodi mwena wa mbere. ¹⁹ Magīthondeka mīrīnga īrīrī ya thahabu na makīmīnyīitithania na koine igīrī cia gakuo ga gīthūri mūico-inī wa na thīinī, kūrigania na ebodi. ²⁰ Magīcooka magīthondeka mīrīnga ingī īrīrī ya thahabu na makīmīnyīitithania na mwena wa magūrū-inī ma ndaamī cia kīande mwena-inī wa mbere wa ebodi, hakuhī na rūtumo, igūrū hanini wa mūcibi wa ebodi. ²¹ Makīohania mīrīnga ya gakuo ga gīthūri kūrī mīrīnga ya ebodi na rūrigi rwa rangi wa bururu,

magīcinyīitithania na mūcibi wa njohero nīgeetha gakuo ga gīthūri gatikarekanie na ebodi, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Nguo Ingī cia Ūthīnjīri Ngai

²² Nīmatumire nguo ndaaya ya ebodi ya taama wa bururu mūtheri, nayo yatumītwo nī mūtumi mūūgī. ²³ Yarī na harūkīrio ya gūtoonyeria mūtwe gatagatī kayo, ningī igītīrihwo mīthia-inī ta kara, nīgeetha ndīgatarūke. ²⁴ Ningī magīthondeka tūcunjuura tūtariī ta matunda ma makomamanga, twa ndigi cia rangi wa bururu, na twa ndigi cia rangi wa ndathi, na twa rangi mūtune ta gakarakū, na gatani īrīa yogothetwo wega, tūgīthiūrūrūka rūtumo rwa magūrū-inī ma nguo īyo ndaaya. ²⁵ Magīcooka magīthondeka ngengere cia thahabu therie magīcitumīrīra rūtumo-inī rūu gatagatī ga tūcunjuura tūu tūhaana matunda ma makomamanga. ²⁶ Ngengere na tūcunjuura tūu tūhaana matunda ma makomamanga igīthīi ihakanītio gūthiūrūrūka rūtumo rwa nguo īyo ndaaya; ya kwīhumbwo nī mūndū agītungata, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²⁷ Nīmatumīire Harūni na ariū ake kanjū cia gatani njega, itumītwo nī mūtumi mūūgī. ²⁸ Makīmatumīra iremba cia gatani njega, na tūkūbia twa gatani, na thuruarī cia thīinī cia gatani īrīa yogothetwo wega. ²⁹ Mūcibi warī wa gatani īrīa njogothe wega na ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi, na cia rangi mūtune ta gakarakū, wīra wa mūgemia mūūgī, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

³⁰ Magīthondeka gatanji kaamūre ga thahabu therie, na igūrū rīako magīkurura, o ta ūrīa mūhūūri ūkururagwo, ciugo ici: MŪTHERU MWAMŪRĪRE JEHOVA. ³¹ Ningī makīoherera gatanji kau na rūrigi rwa rangi wa bururu, magīkanyīitithania na kīremba, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

Kūrīika kwa Wīra

³² Nī ūndū ūcio wīra wothe wa

^a9 nī ta centimita 22

gwaka hema iyo nyamüre na Hema-ya-Gütüŋganwo ükîrika. Andü a Isiraëli magîka maündü mothe o ta üria Jehova aathîte Musa. ³³ Ningî makîrehe hema iyo nyamüre kürî Musa: hema na indo ciayo ciothe na ngathika ciayo, na buremu, na mîgamba, na itugî na itina ciayo; ³⁴ na kîhumbîri kîa njûa cia ndürûme itoboketio rangi-inî mûtune, igatunîha, na kîhumbîri kîa njûa cia pomboo, na gîtambaya gîa gûcuurio gîa kûhakania; ³⁵ ithandûkû rîa Üira na mîtî mîraaya yariö, hamwe na gîtî gîa tha; ³⁶ metha na indo ciayo ciothe, na mîgate ya kûigwo Mbere ya Jehova; ³⁷ mûtî wa thahabu therie wa kûigîrîrwo matawa, hamwe na mîhari ya matawa na indo ciaguo ciothe, o na maguta ma kûmaakia; ³⁸ kîgongona gîa thahabu, na maguta ma gûitanîrîrio, na übumba mûnungi wega, na gîtambaya gîa gûcuurio gîa itoonyero-inî rîa hema; ³⁹ kîgongona gîa gîcango hamwe na kîrütara gîakîo gîa gîcango na itugî ciakîo na indo ciakîo ciothe; na kîraî gîa gwîthambîra na kîgûrû gîakîo; ⁴⁰ itambaya cia gûcuurio cia nja, na itugî ciacio, na itina ciacio, na gîtambaya gîa gûcuurio gîa itoonyero rîa kuuma nja wa hema; na mîkanda na higî cia nja; na indo ciothe cia hema îria nyamüre, na Hema-ya-Gütüŋganwo; ⁴¹ na nguo ndume cia kwîhumbwo nî mündü agîtungata thîinî wa handû-harîa-haamüre, nguo iria theru cia Harûni üria mûthînjîri-Ngai, o na cia ariü ake cia kwîhumba rîria mekûruta wîra wa mûthînjîri-Ngai. ⁴² Andü a Isiraëli maarutire wîra wothe o ta üria Jehova aathîte Musa. ⁴³ Musa akîona wîra üria warutîtwo nake akîona atî nîmaûrutîte o ta üria Jehova aathanîte. Nî ündü ücio Musa akîmarathima.

Gwaka Hema îria Nyamüre

40 Ningî Jehova akîra Musa atîrî: ² “Ügaaka hema iyo nyamüre, nîo Hema-ya-Gütüŋganwo, mûthenya wa mbere wa mweri wa mbere. ³ Nîûkaiga ithandûkû rîa Üira thîinî wayo, na ühakanie ithandûkû rîu na gîtambaya

gîa gûcuurio. ⁴ Ningî nîûgatoonyia metha na ümîgîrîre indo ciayo, na ücibange wega. Ningî ütoonyie mûtî wa tawa, na üüigîrîre matawa maguo. ⁵ Ningî üige kîgongona gîa thahabu gîa gûcînîrwo übumba mbere ya Ithandûkû rîu rîa Üira, na wîkîre gîtambaya gîa gûcuurio itoonyero-inî rîa hema iyo nyamüre.

⁶ “Iga kîgongona kîa maruta ma njino mbere ya itoonyero rîa hema iyo nyamüre, na nîyo Hema-ya-Gütüŋganwo; ⁷ üige kîraî gîa gwîthambîrwo gatagatî ka Hema-ya-Gütüŋganwo na kîgongona, na ügîkîre maaî. ⁸ Aka nja îmithiürürükîrie, na wîkîre gîtambaya gîa gûcuurio itoonyero-inî rîa nja iyo.

⁹ “Oya maguta ma gûitanîrîrio, na üitîrîrie hema iyo nyamüre na kîria gîothe kîrî thîinî wayo; mîamüre na indo ciayo ciothe, na nîgatuika theru. ¹⁰ Ningî üitîrîrie maguta kîgongona kîa maruta ma njino na indo ciakîo ciothe; wamüre kîgongona kîu, nakîo nîgîgatuika gîtheru mûno. ¹¹ Itîrîria kîraî gîa gwîthambîrwo na kîgûrû gîakîo maguta, üciamüre.

¹² “Rehe Harûni na ariü ake itoonyero-inî rîa Hema-ya-Gütüŋganwo, na ümathambie na maaî. ¹³ Ningî ühumbe Harûni nguo iria theru, ümûitîrîrie maguta, na ümwamüre nîguo andungatîre arî mûthînjîri-Ngai. ¹⁴ Rehe ariü ake, ümahumbe kanjû. ¹⁵ Maitîrîrie maguta o ta üria üitîrîrie ithe wao, nîguo mandungatîre marî athînjîri-Ngai. Gûitîrîrio maguta kwao nîkûmatoonyia ütungata-inî wa üthînjîri-Ngai üria ügûtûûra njiarwa-inî ciothe iria igooka.”

¹⁶ Nake Musa agîka maündü mothe o ta üria Jehova aamwathîte.

¹⁷ Nî ündü ücio hema iyo nyamüre îgiakwo mûthenya wa mbere wa mweri wa mbere, mwaka-inî wa keerî. ¹⁸ Rîria Musa aakire hema iyo nyamüre, nîaigire itina handû ha cio, na akîrûgamia buremu, agîtoonyia mîgamba na akîrûgamia itugî. ¹⁹ Ningî agîtambûrûkia hema igûrû rîa hema iyo nyamüre na akîigîrîra kîhumbîri igûrû rîa hema o ta üria Jehova aamwathîte.

²⁰ Agîcooka akîoya ihengere cia Üira,

na agĩciiga thĩĩnĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro. Akĩnyiitithania mĩtĩ ĩrĩa mĩraaya na ithandũkũ, na akĩiga gĩtĩ gĩa tha igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ²¹ Ningĩ akĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro thĩĩnĩ wa hema ĩyo nyamũre, na agĩĩkĩra gĩtambaya gĩa kũhakania na akĩhakania ithandũkũ rĩa Ũĩra o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²² Musa akĩiga metha thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo mwena wa gathigathini wa hema ĩyo nyamũre, nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio ²³ na akĩgĩrĩra mĩgate igũrũ rĩayo o hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁴ Akĩiga mũtĩ wa kũigĩrĩrwo matawa thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo ũng'etheire metha mwena wa gũthini wa hema ĩyo nyamũre, ²⁵ na agĩakia matawa macio mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

²⁶ Musa agĩtoonyia kĩgongona gĩa thahabu thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya gĩtambaya gĩa gũcuurio, ²⁷ na agĩcinĩra ũbumba ũrĩa mũnungi wega ho o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ²⁸ Ningĩ agĩcuuria gĩtambaya itoonyero-inĩ rĩa hema ĩyo nyamũre.

²⁹ Ningĩ akĩiga kĩgongona kĩa maruta ma njino hakuhĩ na itoonyero rĩa hema ĩyo nyamũre, nĩyo Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra magongona ma njino igũrũ rĩakĩo o na magongona ma ngano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte.

³⁰ Nĩagire kĩaĩ gĩa gwĩthambĩrwo gatagatĩ ka Hema-ya-Gũtũnganwo na kĩgongona na agĩgĩĩkĩra maaĩ ma gwĩthamba, ³¹ nake Musa na Harũni na ariũ ake magĩtũmĩra maaĩ macio gwĩthamba moko na magũrũ. ³² Nĩmethambaga hĩndĩ ciothe magĩtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo kana magĩkuhĩrĩra kĩgongona o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³³ Ningĩ Musa agĩaka nja gũthiũrũrũka hema ĩyo nyamũre na kĩgongona na agĩĩkĩra gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa nja ĩyo. Na nĩ ũndũ ũcio Musa akĩrĩkia wĩra ũcio.

Riiri wa Jehova

³⁴ Hĩndĩ ĩyo itu rĩkĩhumbĩra Hema-ya-Gũtũnganwo, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hema ĩyo nyamũre. ³⁵ Musa ndangĩahotire gũtoonya Hema-ya-Gũtũnganwo tondũ itu rĩaikarĩte igũrũ rĩayo, naguo riiri wa Jehova ũkaiyũra hema ĩyo nyamũre.

³⁶ Ng'endo-inĩ ciothe cia andũ a Isiraeli-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa yothe itu rĩoyagwo na igũrũ kuuma hema ĩyo nyamũre, nĩguo moimagaraga; ³⁷ no itu rĩĩaga kuoywo na igũrũ, nao makaaga kuumagara, nginya mũthenya ũrĩa rĩkoywo na igũrũ. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio itu rĩa Jehova rĩaikaraga igũrũ wa hema ĩyo nyamũre mũthenya, naguo mwaki wakoragwo itu-inĩ rĩu ũtukũ, rĩgakĩonagwo nĩ nyũmba yothe ya Isiraeli mahinda mothe ng'endo-inĩ ciao ciothe.

MAÜNDŪ MA ALAWII

Iruta rĩa Njino

1 Nake Jehova agũta Musa akĩmwarĩria arĩ Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, akĩmwĩra atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩria mündũ wanyu o na ũrĩkũ arĩrutagĩra Jehova iruta, nĩarehage maruta ma nyamũ kuuma rūũru-inĩ rwa ng’ombe o na kana rwa mbũri.

³ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu nĩ iruta rĩa njino kuuma rūũru-inĩ rwa ng’ombe-rĩ, nĩarutage nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ.^a No nginya amĩneane mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo nĩgeetha etĩkĩrike harĩ Jehova. ⁴ Mündũ ũcio akaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mūtwe wa nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino, nayo nĩgetĩkĩrwo handũ-inĩ hake, ĩtuĩke ya kũmũhoroheria. ⁵ Nake nĩagethĩnjĩra gategwa kau arĩ mbere ya Jehova, nao ariũ a Harũni arĩa athĩnjĩri-Ngai moe na marehe thakame yako, mamĩminjaminjĩrie kīgongona mĩena yothe mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁶ Nĩakaruta nyamũ ĩyo ya iruta rĩa njino rūũa na amĩtinangie tũcunjĩ. ⁷ Ariũ a Harũni ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩmagaakia mwaki igũrũ rĩa kīgongona na maare ngũ igũrũ rĩa mwaki ũcio. ⁸ Ningĩ ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, matandaiye tũcunjĩ tũu twa gategwa, o ro hamwe na mūtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kīgongona-inĩ. ⁹ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiyo na maaĩ nake mũthĩnjĩri-Ngai acicinĩre ciothe hau kīgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki,

^a3 Kwarĩ nyamũ maita matatũ ciarutagwo magongona ma njino kũringana na ũria mũruti wa igongona aatarĩ. Andũ arĩa maarĩ atongu maarutaga ndegwa, nacio ng’ondũ na mbũri ikarutwo nĩ andũ arĩa mataarĩ atongu mũno (1:10), nao andũ arĩa athĩni makaruta nyoni (5:7; 12:8).

rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁰ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino nĩ kuuma rūũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa ng’ondũ kana rĩa mbũri, akaaruta nyamũ ya njamba ĩtarĩ na kaũũgũ. ¹¹ Nake akaamĩthĩnja arĩ mbere ya Jehova, hau mwena wa gathigathini wa kīgongona, nao ariũ a Harũni, acio athĩnjĩri-Ngai, moe thakame yayo, mamĩminjaminjĩrie kīgongona kĩu mĩena yothe. ¹² Nĩagatinangia nyamũ ĩyo tũcunjĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai atandaiye tũcunjĩ tũu twa nyamũ ĩyo, o ro hamwe na mūtwe na maguta, igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra hau kīgongona-inĩ. ¹³ Ningĩ no nginya athambie nyama cia nda na mathagiyo na maaĩ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩrehe yothe na amĩcinĩre hau kīgongona-inĩ. Nĩ iruta rĩa njino, iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

¹⁴ “ ‘Angĩkorwo iruta rĩu rĩa njino rĩa kũrutĩra Jehova nĩ rĩa nyoni-rĩ, akaaruta ndirahũgĩ, kana kĩaana kĩa ndutura. ¹⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamĩrehe kīgongona-inĩ, amĩthiore ngingo ĩtinĩke mūtwe, amĩcinĩre kīgongona igũrũ; nayo thakame yayo ĩitwo hau mwena-inĩ wa kīgongona. ¹⁶ No ambe arute kabutu kayo hamwe na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩnĩ wako, agaikie mwena-inĩ wa irathĩro wa kīgongona, harĩa mũhu ũitagwo. ¹⁷ Nĩakamĩatũrania, na ũndũ wa kũguucia mathagu atekũmĩtinania biũ, nake mũthĩnjĩri-Ngai amĩcinĩre igũrũ rĩa ngũ icio irakanĩra igũrũ rĩa kīgongona. Nĩ iruta rĩa njino, rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mūtatarĩko mwega wa gũkenia Jehova.

Iruta rĩa Ngano

2 “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa mündũ arĩrehagĩra Jehova iruta rĩa ngano-rĩ, iruta rĩa ke no nginya rĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno. Nĩauĩtĩrĩrie maguta na

awĩkĩre ũbani, ² acooke aũtwarĩre ariũ a Harũni acio athĩnjĩri-Ngai. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarũma ngundi ya mũtu ũcio mũhinyu mũno ũrĩ na maguta hamwe na ũbani ũcio wothē, na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩririkano, ũrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ³ Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

⁴ “ ‘Mũngĩrehe iruta rĩa mũtu rĩhĩhĩrio riiko, nĩrĩkorwo rĩrĩ rĩa mũtu mũhinyu mũno, keki irugĩtwo itarĩ na ndawa ya kũmbia, itukanĩtio na maguta, kana tũmĩgate tũhũthũ tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũhakĩtwo maguta. ⁵ Angĩkorwo iruta rĩanyu rĩa mũtu nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ wa rũgĩo-rĩ, no nginya ũthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, na ũtarĩ na ndawa ya kũmbia. ⁶ Ũwenyũrange cienyũ, ũuitĩrĩre maguta; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. ⁷ Igongona rĩanyu rĩa mũtu rĩngĩgakorwo nĩ mũgate ũkarangĩrwo igũrũ rĩa rũgĩo-rĩ, igongona rĩu nĩrĩthondekwo na mũtu ũrĩa mũhinyu mũno na maguta. ⁸ Reherai Jehova iruta rĩa mũtu rĩthondeketwo na indo icio; rĩneanwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nake arĩtware kĩgongona-inĩ. ⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta gĩcunjĩ gĩa kĩririkano kuuma iruta rĩu rĩa mũtu na arĩcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona kũu, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁰ Mũtu ũrĩa ũrĩtigaraga wa iruta rĩu rĩa mũtu nĩ wa Harũni na ariũ ake; nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno kĩa iruta rĩrĩa rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

¹¹ “ ‘Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova no nginya rĩthondekagwo rĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, nĩgũkorwo mũtigaacina ndawa ya kũmbia kana ũũkĩ mũkirutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ¹² Indo icio no mũcirutĩre Jehova irĩ iruta rĩa maciaro ma mbere, no itikarutwo kĩgongona-inĩ irĩ ta mũtararĩko mwega.

¹³ Nĩ mũgekĩraga cumbĩ^a maruta-inĩ manyu mothe ma mũtu. Mũtikanaage gwĩkĩra cumbĩ wa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai wanyu maruta-inĩ manyu ma mũtu; ikĩragai cumbĩ maruta-inĩ manyu mothe.

¹⁴ “ ‘Mũngĩkarehere Jehova iruta rĩa mũtu rĩa maciaro ma mbere-rĩ, heanai mũtu wa ngano ya mũgethano irĩ hĩhie na mwaki. ¹⁵ Na mwĩkĩre maguta na ũbani igũrũ rĩayo; rĩu nĩ iruta rĩa mũtu. ¹⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacina gĩcunjĩ gĩa kĩririkano kĩa ngano thĩye irĩ na maguta hamwe na ũbani wothē, rĩrĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova na mwaki.

Iruta rĩa Ũiguano

3 “ ‘Iruta rĩa mũndũ rĩngĩkorwo nĩ iruta rĩa ũiguano-rĩ, nake arute nyamũ rũũru-inĩ rwa ng’ombe, irĩ ya njamba kana ya nga, nĩakĩnengere Jehova nyamũ itarĩ na kaũũgũ. ² Mũndũ ũcio nĩagĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩake, na acooke amĩthĩnjĩre hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Nao ariũ a Harũni, athĩnjĩri-Ngai, nĩmakaminjaminjĩria kĩgongona thakame yayo mĩena yothē. ³ Kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩre nyama cia nda na rũrĩa rũnyiitaine nacio, ⁴ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩre hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩre ini, amarutanĩre na higo icio. ⁵ Nao ariũ a Harũni macicinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ, ciigĩrĩrwo igũrũ rĩa iruta rĩu rĩa njino rĩrĩa narĩo rĩgĩrĩrwo igũrũ rĩa ngũ irakana, rĩrĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

⁶ “ ‘Mũndũ angĩkaaruta nyamũ rũũru-inĩ rwa mbũri, irĩ ya kũrutĩra Jehova iruta rĩa ũiguano, nĩakaruta ndũrũme kana mwaĩ itarĩ na kaũũgũ. ⁷ Angĩkaaruta gatũrũme-rĩ, nĩagakaneana mbere ya Jehova. ⁸ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mũtwe wa nyamũ iyo ya iruta rĩake,

^a13 Bata wa cumbĩ nĩ kũgĩrĩrĩria kũbutha.

na acooke amithinjire mbere ya Hema-ya-Gütunganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yako mamiminjaminjirie kigongona kũu mĩena yothe. ⁹ Kuuma harĩ iruta rĩu rĩa ũiguano, nĩakarutĩra Jehova nyama imwe cia gũcinwo na mwaki: nacio nĩ maguta mako, na mũting'oe wothe ũrĩa mũnoru ũtinĩrio gĩtina-inĩ kĩa rũcuthĩ, na maguta ma rũambũ mothe marĩa mahumbĩire nyama cia nda, na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁰ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹¹ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki.

¹² “ ‘Na angĩkorwo iruta rĩake nĩ mbũri, nĩamĩneane mbere ya Jehova. ¹³ Nĩagĩrĩre guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wayo, na acooke amithinjire mbere ya Hema-ya-Gütunganwo. Nao ariũ a Harũni moe thakame yayo, mamiminjaminjirie kigongona mĩena yothe. ¹⁴ Kuuma harĩ kĩrĩa akaaheana, nĩakarutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki: na nĩ maguta mothe ma rũambũ marĩa mahumbĩrĩte nyama ciothe cia nda na marĩa manyiitaine nacio, ¹⁵ higo cieri na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio. ¹⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ irĩ irio, rĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega. Maguta mothe nĩ ma Jehova.

¹⁷ “ ‘Ũndũ ũyũ ũgaatuĩka watho wa gũtũura ũrũmagĩrĩrwo nĩ njiaro iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũura: Mũtikanarĩe maguta kana thakame.’ ”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

4 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ² “‘Ira andũ a Isiraeli ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ angĩthia atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova:

³ “ ‘Kũngĩkorwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai

ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wĩhĩtie na atũme andũ mahĩtie-rĩ, no nginya arehere Jehova ndegwa itarĩ ngũrũ na itarĩ na kaũgũ, irĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia macio ekĩte. ⁴ No nginya aneane ndegwa iyo mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütunganwo arĩ mbere ya Jehova. Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wayo, na acooke amithinjire hau mbere ya Jehova. ⁵ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame imwe ya ndegwa iyo amĩtware thĩnĩ wa Hema-ya-Gütunganwo. ⁶ Na nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ iyo, aminjaminje imwe yayo mbere ya Jehova maita mũgwanja, hau mbere ya gĩtambaya kĩrĩa gĩa gũcuurio kĩa handũ-harĩa-haamũre. ⁷ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakoya thakame imwe ahake hĩa cia kigongona kĩa ũbani ũrĩa mũnungĩ wega kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gütunganwo. Thakame ya ndegwa iyo irĩa iġaatigara nĩakamũita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kigongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gütunganwo. ⁸ Nĩakaruta maguta mothe ma ndegwa iyo ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, namo nĩmo rũambũ rũrĩa ruothe rũhumbĩire nyama cia nda na rũrĩa rũnyiitaine nacio, ⁹ higo cieri hamwe na maguta marĩa macihumbĩire hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩire ini, amarutanĩrie na higo icio, ¹⁰ akaaruta maguta macio o ta ũrĩa marutagwo ndegwa irĩa ithĩnjagwo irĩ iruta rĩa ũiguano. Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacicinĩra kigongona-inĩ kĩa igongona rĩa njino, ¹¹ na rũũa rwa ndegwa iyo, na nyama ciayo ciothe hamwe, na mĩtwe na mathagi, na nyama cia nda na mahu, ¹² ũguo nĩ ta kuuga nyama icio ingĩ ciothe cia ndegwa iyo, no nginya agaaciruta nja ya kambĩ, acitware handũ hatarĩ thaahu, harĩa mũhu ũitagwo, na acicinĩre na mwaki wa ngũ hau mũhu-inĩ ũcio.

¹³ “ ‘Na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa Isiraeli kĩngĩkehia gĩtekwenda, gĩke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩnĩ wa maathani mothe ma

Jehova, o na angĩkorwo kĩrĩndĩ kũu gĩtiũĩ ũndũ ũcio, nĩkĩhĩtĩtie. ¹⁴ Rĩrĩa gĩkaamenya mehia marĩa gĩĩkĩte, kĩũngano kũu nĩgĩkaruta gategwa ka igongona rĩa kũhoroherio mehia, kaneanwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁵ Athuuri a kĩrĩndĩ kũu nĩmakaigĩrĩra moko mao igũrũ rĩa mĩtwe wa ndegwa iyo mbere ya Jehova, nayo ndegwa iyo ithĩnjĩrwo o ro hau mbere ya Jehova. ¹⁶ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũitĩrĩrie maguta nĩakoya thakame ĩmwe ya ndegwa iyo amĩtoonyie thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁷ Nĩagatobokia kĩara gĩake thakame-inĩ iyo, amĩminjaminje mbere ya Jehova maita mũgwanja hau mbere ya gĩtambaya kĩrĩa gĩa gũcuurio. ¹⁸ Nĩakoya thakame ĩmwe ahake hĩa cia kĩgongona kĩrĩa kĩrĩ hau mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Thakame ĩrĩa ĩgaatigara nĩakamĩita thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona kĩa iruta rĩa njino hau mũromo-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Nĩakamĩruta maguta mayo mothe amacinĩre igũrũ rĩa kĩgongona, ²⁰ na eke ndegwa iyo o ta ũrĩa eekire ndegwa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akamahoroheria mehia mao, nao nĩmakarekerwo. ²¹ Ningĩ nĩakoimia ndegwa iyo amĩtware nja ya kambĩ na amĩcine o ta ũrĩa aacinire ndegwa ĩrĩa ya mbere. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa kũhoroheria mehia ma kĩrĩndĩ kũu.

²² “ ‘Rĩrĩa mũtongoria angĩhĩa atekwenda, na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova Ngai wake, nĩahĩtĩtie. ²³ Rĩrĩa angĩmenyithio mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe thenge ĩtarĩ na kaũũgũ ĩrĩ iruta rĩake. ²⁴ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa thenge iyo na acooke amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo hau mbere ya Jehova. Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. ²⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ²⁶ Ningĩ

nĩagacinĩra maguta mothe kĩgongona-inĩ igũrũ o ta ũrĩa aacinire maguta ma iruta rĩa ũguano. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mehia ma mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

²⁷ “ ‘Mũndũ ũmwe thĩinĩ wa kĩrĩndĩ angĩhĩa atekwenda na eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩinĩ wa maathani mothe ma Jehova, nĩahĩtĩtie. ²⁸ Rĩrĩa angĩmenyithio amenye mehia marĩa ekĩte, no nginya arehe harika ĩtarĩ na kaũũgũ arĩ iruta rĩake nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁹ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wa harika iyo ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na amĩthĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁰ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe na kĩara gĩake, na amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ³¹ Nĩakaruta maguta mothe o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma iruta rĩa ũguano, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ matuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mũndũ ũcio, nake nĩakarekerwo.

³² “ ‘Angĩkaarehe kagondũ karĩ iruta rĩake rĩa kũhoroherio mehia, nĩakarehe kamwatĩ gatarĩ na kaũũgũ. ³³ Nĩakaigĩrĩra guoko gwake igũrũ rĩa mĩtwe wako, na agathĩnje gatuĩke iruta rĩa kũhoroherio mehia, agathĩnjĩre harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo. ³⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia na kĩara gĩake, nayo amĩhake hĩa cia kĩgongona kĩa iruta rĩa njino, nayo thakame iyo ĩngĩ amĩite gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. ³⁵ Nĩakaruta maguta mothe, o ta ũrĩa maguta marutagwo kuuma kũrĩ kagondũ ka iruta rĩa ũguano, na mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, maigĩrĩrwo igũrũ rĩa maruta marĩa marutĩrwo Jehova na mwaki. Ūguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria nĩ ũndũ wa mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

5 “Mündũ angĩaga kũruta ũira rĩrĩa etĩtwo arute ũira igũrũ rĩa ũndũ oonete kana akaigua, mündũ ũcio nĩehĩtie, na nĩagacookererwo nĩ wĩhia ũcio wake.

2 “Kana mündũ angĩhutia kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu, kĩrĩ kĩĩmba kĩa nyamũ ya gĩthaka irĩ thaahu kana kĩa ũhiũ ũrĩ thaahu, kana gĩa ciũmbe iria itambaga thĩ irĩ thaahu, o na aakorwo ndooĩ ũndũ ũcio, mündũ ũcio nĩanyitĩtwo nĩ thaahu na nĩahĩtĩtie.

3 “Kana angĩhutia kĩndũ kĩrĩ thaahu kiumĩte harĩ mündũ, kĩndũ o nakĩ kĩrĩa kĩngĩmũthaahia, o na akorwo ũndũ ũcio ndaũũ-rĩ, hĩndĩ irĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie.

4 “Kana mündũ angĩhĩta gwĩka ũndũ o na ũrĩkũ atawĩcĩrĩtie wega, ũrĩ ũndũ mwega kana mũũru, ũndũ-inĩ o wotha ũrĩa mündũ angĩhiũha kwĩhĩta, o na angĩkorwo atekũũmenya-rĩ, rĩrĩa akaaũmenya, nĩagatuĩka nĩahĩtĩtie ũndũ-inĩ ũcio.

5 “Rĩrĩa mündũ ahĩtĩtie na njĩra ĩmwe ya macio-rĩ, no nginya oimbũre ũndũ ũrĩa ehĩtie nague, 6 na nĩ ũndũ wa rĩhĩa rĩu ekĩte, no nginya arehere Jehova kamwatĩ kana mbũri kuuma rũũru-inĩ, rĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia; nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũhoroheria mehia make.

7 “Angĩkorwo ndangĩona kagondũ, nĩakarehera Jehova ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, rĩrĩ irĩhi rĩa wĩhia wake, ĩmwe irĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia na irĩa ĩngĩ irĩ ya iruta rĩa njino.

8 Nĩagacirehera mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũkaamba kũruta irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. Nĩakamĩthiora ngingo yunĩke no ndakamĩtinanie, 9 na nĩagacooka aminjaminje thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mehia mwena-inĩ wa kĩgongona, na thakame ĩyo ĩngĩ amũite thĩ gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia.

10 Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka arute ĩyo ĩngĩ irĩ iruta rĩa njino o ta ũrĩa gũtuĩtwo, na amũhoroherie mehia marĩa ekĩte, nake nĩakarekerwo.

11 “No rĩrĩ, angĩkorwo ndangĩona ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, nĩakĩrute gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba^a ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũrĩ iruta rĩa mehia make. Ndakawĩkĩre maguta kana ũbani, nĩ ũndũ rĩu nĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia. 12 Nĩakaũtwarĩra mũthĩnjĩri-Ngai, nake arũme ngundi yaguo ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩririkano acooke aũcinĩre kĩgongona-inĩ igũrũ rĩa maruta marĩa marutũrwo Jehova na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa kũhoroherio mehia. 13 Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio rĩhĩa o rĩothe rĩa macio angĩkorwo ekĩte, nake nĩakarekerwo. Matigari ma iruta rĩu magaatuĩka ma mũthĩnjĩri-Ngai, o ta ũrĩa gwĩkagwo hĩndĩ ya iruta rĩa mũtu.”

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

14 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: 15 “Hĩndĩ irĩa mündũ angĩhĩtia na ehie atekwenda wĩhia ũkonĩ indo iria nyamũrĩre Jehova-rĩ, nĩakarehera Jehova ndũrũme irĩ iruta rĩa irĩhi rĩa ihĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩkorwo irĩ ya thogora ũrĩa mũiganĩru wa betha, kũringana na cekerĩ^b ya handũ-harĩa-haamũre. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa ihĩtia. 16 No nginya arĩhe irĩhi nĩ ũndũ wa ũndũ ũrĩa aagĩte kũhingia ũkonĩ indo iria nyamũre, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano gĩa thogora wa kĩndũ kĩu ararĩha, na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai ciothe, ũrĩa ũkamũhoroheria na ndũrũme ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia, nake nĩakarekerwo.

17 “Mündũ angĩhĩa eke ũndũ ũrĩa mũkananie thĩĩnĩ wa maathani mothe ma Jehova o na angĩkorwo ndaraũmenya-rĩ, nĩagacookererwo nĩ mahĩtia macio ekĩte. 18 Nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai ndũrũme ya iruta rĩa mahĩtia kuuma rũũru-inĩ, ndũrũme ĩtarĩ na kaũũgũ na ya thogora ũrĩa wagĩrĩre. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaahoroheria mündũ ũcio nĩ ũndũ

^a11 nĩ ta kilo 2

^b15 nĩ ta giramu ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

wa mahitia maria ekite atekwenda, nake niakarekerwo. ¹⁹ Riu niri iruta ria mahitia; ti-itheru mundu ucio niahitirie Jehova.”

6 Ningi Jehova akira Musa atiri: ² “Mundu o woth angihia aage kwihokeka hari Jehova na undu wa kuheenia mundu uria ung iguru ria kindu ehokeirwo kana atigirwo amenyerere, kana kindu kiiritwo, kana amuheenie, ³ kana angiona kindu kiurite na aheenanie uhoru wakio, kana ehite na maheeni, kana eke rihia o riothe riria rihagio ni andu, ⁴ riria angikorwo ehite ugo na atuke muthia-ri, no nginya acookie kiria aiyite, kana atunyanite, kana kiria ehokeirwo, kana kindu kiorite agikiona, ⁵ kana undu woth ehite na maheeni uhoru-ini wakio. No nginya agaacookia kindu kiu giothe o uria kiaiganaga, na ongerere gicunji gia ithano gia thogora wakio, na ciothe acinengere mwene muthenya uria akaaneana iruta riake ria mahitia. ⁶ Niakarehera muthinjiri-Ngai irihi, ugo ni kuuga arute kindu giake gia kurutirwo Jehova ni undu wa mahitia make, arute ndurume kuuma ruuru-ini, ndurume itari na kauugu na ya thogora uria wagirire. ⁷ Ugo niguo muthinjiri-Ngai akaahoroheria mundu ucio mehia hau mbere ya Jehova, nake niakarekerwo undu o woth wa maria ekite wa gutuma atuke muthia.”

Iruta ria Njino

⁸ Nake Jehova akira Musa atiri, ⁹ “Atha Haruni na ariu ake, uweere u: ‘Ino nyo mitabarire ya iruta ria njino: Iruta ria njino ririraaraga riiko hau kigongona-ini iguru utuku woth o nginya rucini, nago mwaki ukare ugikanaga hau kigongona-ini. ¹⁰ Ningi muthinjiri-Ngai niakehumba nguo ciake cia gatani, o na nguo cia thini cia gatani iriganitie na mwiri wake; nake niakeheria muhu wa iruta riu ria njino riria ricinitwo ni mwaki wa kigongona na auge mwena-ini wa kigongona kiu. ¹¹ Ningi acooke arute nguo icio, ehumbe

ingi, eherie muhu ucio autware nja ya kamb handu hatar thaa. ¹² Mwaki uria uri kigongona-ini no nginya ukare o ugikanaga; ndukanarekwo uhore. Hindi ciothe o rucini, muthinjiri-Ngai niariongagirira ngu, na niaritandayagia iruta riu ria njino iguru ria mwaki ucio, na acinire maguta ma maruta ma uguano ho. ¹³ Mwaki ucio no nginya ukare o ugikanaga kigongona-ini hindi ciothe; ndukanarekwo uhore.

Iruta ria Ngano

¹⁴ “ ‘Ino nyo mitabarire ya iruta ria mut: Ariu a Haruni niamurehaga mbere ya Jehova, hau mbere ya kigongona. ¹⁵ Muthinjiri-Ngai niarirumaga ngundi ya mutu ucio muthinyu muno uri na maguta, hamwe na ubani woth uri iruta-ini riu ria mutu, na acinire gicunji gia kiririkano hau kigongona-ini kiri mutarariko mwea wa gukenia Jehova. ¹⁶ Nake Haruni na ariu ake marirage uria uritigaraga, no uriragwo utari na ndawa ya kumbia, na uriragirwo handu hatheru; mauriragire nja ya Hema-ya-Gutunganwo. ¹⁷ Mutu ucio ndukanarugwo na ndawa ya kumbia; ndimaheete uri gicunji kiao kia maruta maria njinagirwo na mwaki. O ta uria iruta ria kuhoroherio mehia na iruta ria mahitia mari matheru muno makiria, no taguo iruta riri riri itheru muno makiria. ¹⁸ Mundu murume o woth wa ruciaro rwa Haruni no auri. Ni gicunji giake kia hindi ciothe kia maruta maria maricinagirwo Jehova na mwaki hari njiarwa iria igooka. Kiria giothe gikaahutia maruta macio nigatuka githeru.’ ”

¹⁹ Ningi Jehova akira Musa atiri, ²⁰ “Riri niri iruta riria Haruni na ariu ake mariragira Jehova muthenya uria egutirio maguta: ni gicunji gia ikumi kia eba imwe ya mutu uria muthinyu muno, uri iruta riria rirutagwo ria mutu, nuthu imwe rucini na iria ingi hwa-ini. ²¹ Ukarange na maguta rugio-ini; urehe utukanitio wega, na uneane iruta riu ria mutu rienyurangitwo cienyu,

rĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ²² Mũriũ ũrĩa ũgaacooka ithenya rĩake arĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũitĩrĩrie maguta nĩwe ũkaarĩhaarĩria. Gĩkĩ nĩ gĩcũnjĩ kĩa Jehova kĩa hĩndĩ ciothe, nakĩo kĩrĩcinagwo biũ. ²³ Iruta o rĩothe rĩa mũtu rĩrutĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩcinagwo biũ; rĩtikanaarĩo.”

Iruta rĩa Kũhoroherio Mehia

²⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁵ “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa kũhoroherio mehia: Iruta rĩu rĩrĩthĩnjagĩrwo mbere ya Jehova o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo; rĩrĩrĩ nĩ iruta itheru mũno makĩria. ²⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkaahorohanĩria mehia narĩo nĩwe ũkaarĩria; na rĩrĩagĩrwo handũ harĩa hatheru, nja ya Hema-ya-Gũtũnganwo. ²⁷ Kĩrĩa gĩothe gĩkaahutia nyama icio gĩgaatuĩka gĩtheru, na thakame o yothe ikaaminjũkĩra nguo no nginya ũkaamĩthambĩria handũ hatheru. ²⁸ Nayo nyũngũ ya rĩũmba ĩrĩa ikaaruga nyama icio no nginya yũragwo; no ingĩkaarugwo na nyũngũ ya gĩcango-rĩ, nyũngũ ĩyo nĩigakumuthwo, ĩcooke ĩkamũrwo na maaĩ. ²⁹ Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama icio; iruta rĩu nĩ itheru mũno makĩria. ³⁰ No iruta o rĩothe rĩa mehia rĩrĩa thakame yariĩo ĩtwarĩtwo thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ĩrĩ ya kũhorohanĩria thĩĩnĩ wa Handũ-Harĩa-Hatheru-rĩ, rĩtikanaarĩo; no nginya rĩcinwo.

Iruta rĩa Irĩhi rĩa Mahĩtia

⁷ “ ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia, narĩo nĩ itheru mũno makĩria: ² Iruta rĩu rĩa irĩhi rĩa mahĩtia rĩgaathĩnjagĩrwo o harĩa iruta rĩa njino rĩthĩnjagĩrwo, na thakame yariĩo ĩminjaminjĩrio kĩgongona mĩena yothe. ³ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩarĩrutaga maguta mothe marĩo: maguta ma mũting’oe ũrĩa mũnoru, na maguta marĩa mahumbĩre nyama cia nda, ⁴ higo cieriĩ na maguta ma cio marĩa macihumbĩre

hakuhĩ na honge, na maguta marĩa mahumbĩre ini, marutanagĩrio na higo icio. ⁵ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamacinĩra kĩgongona-inĩ, matuĩke iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. Rĩu nĩrĩo iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia. ⁶ Mũndũ mũrũme o wothe wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai no arĩe nyama cia iruta rĩu, na no nginya rĩrĩrwo handũ hatheru; nĩ iruta itheru mũno makĩria.

⁷ “Watho wa iruta rĩa kũhoroherio mehia na wa iruta rĩa irĩhi rĩa mahĩtia no ũmwe: nyama ciamo nĩ cia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũkũhorohanĩria nacio. ⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũraruta iruta rĩa njino rĩa mũndũ o wothe we no arigie na rũũa. ⁹ Iruta rĩothe rĩa mũtu rĩrugĩrwo rĩiko-inĩ kana rĩgakarangwo na rũgĩo kana na kĩbaati nĩ rĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩrĩrutagĩra Jehova, ¹⁰ narĩo iruta o rĩothe rĩa mũtu ũtukanĩtio na maguta kana rĩtarĩ maguta o narĩo nĩ rĩa ariũ othe a Harũni, marĩgayane rĩiganaine.

Iruta rĩa ũiguano

¹¹ “ ĩno nĩyo mũtabarĩre ya iruta rĩa ũiguano rĩrĩa mũndũ angĩneana kũrĩ Jehova:

¹² “Angĩkorwo ekũruta nĩ ũndũ wa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩ arutanĩrie iruta rĩu rĩa gũcookia ngaatho hamwe na tũmĩgate tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũtukanĩtio na maguta na tũmĩgate tũrĩa tũhũthũ tũrugĩtwo tũtarĩ na ndawa ya kũmbia tũrĩ tũhake maguta, na tũmĩgate twa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũkimanĩtio wega na ũgatukania na maguta. ¹³ Ningĩ hamwe na iruta rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaatho-rĩ, nĩakarĩrutanĩria na tũmĩgate tũrugĩtwo na ndawa ya kũmbia. ¹⁴ Nĩakarehe o kĩndũ kĩmwe kĩmwe kĩrĩ iruta, kĩheo kĩheanĩtwo harĩ Jehova; nĩ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũminjaminjaga thakame ĩyo ya iruta rĩu rĩa ũiguano. ¹⁵ Nyama icio cia iruta rĩu rĩake rĩa ũiguano rĩa gũcookia ngaatho no nginya irĩio mũthenya o ro ũcio ikaarutĩrwo

Jehova; ndakanatigie gĩcunji o na kĩmwe ehikinyie rūciini.

¹⁶ “ ‘No rĩrĩ, angĩkorwo iruta rĩake riumanĩte na ũndũ wa mwĩhĩtwa ehĩtũte, kana nĩ rĩa kwiyendera-rĩ, iruta rĩu rĩkaarĩo mũthenya o ro ũcio akaarĩruta, no kĩrĩa gĩothe gĩgaatigara no kĩrĩo mũthenya ũyũ ũngĩ. ¹⁷ Nyama ciothe cia igongona rĩu ingĩtigara ikinyie mũthenya wa gatatũ-rĩ, no nginya icinwo na mwaki. ¹⁸ Nyama cia iruta rĩa ũiguano ingĩrĩo mũthenya wa gatatũ-rĩ, iruta rĩu rĩtigetĩkĩrĩka. Mũndũ ũcio ũĩrutĩte agaatarwo ta atarutĩte kĩndũ, tondũ ti rĩtheru; ũrĩa wothē ũkaarĩa o na kanini karĩo nĩagacookerewo nĩ wĩhia ũcio.

¹⁹ “ ‘Nyama iria ingĩhutania na kĩndũ o ro gĩothe kĩrĩ na thaahu itikanarĩo; no nginya icinwo na mwaki. No nyama icio ingĩ mũndũ o ro wothē ũtethaahĩte no acirĩe. ²⁰ No mũndũ o wothē wĩthaahĩte angĩkaarĩa nyama cia iruta rĩu rĩa ũiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya akaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ²¹ Mũndũ o wothē angĩkaahutia kĩndũ kĩrĩ na thaahu, arĩ thaahu uumĩte harĩ mũndũ, kana nyamũ ĩrĩ na thaahu, kana kĩndũ o ro gĩothe kĩũru biũ kĩrĩ na thaahu, na acooke arĩe nyama o yothē ya iruta rĩu rĩa ũiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Kũgirio kũrĩa Maguta na Thakame

²² Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²³ “‘Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũtikanarĩe maguta o na marĩkũ, ma ng’ombe kana ma ng’ondũ, o na kana ma mbũri. ²⁴ Mũngĩgaakora nyamũ ĩkuĩte, kana ĩkooragwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, maguta mayo no mahũthĩrwo na ũndũ ũngĩ o wothē, no mũtikanamarĩe. ²⁵ Mũndũ o wothē angĩrĩa maguta ma nyamũ ĩrutĩrwo Jehova iruta rĩa gĩcinwo na mwaki, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ²⁶ Na kũrĩa guothe mũgaatũũra-rĩ, mũtikanarĩe thakame ya mũthemba o na ũrĩkũ, ĩrĩ ya nyoni kana ya nyamũ. ²⁷ Mũndũ o wothē angĩkaarĩa

thakame, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.’ ”

Rwĩga rwa Athĩnjĩri-Ngai

²⁸ Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²⁹ “‘Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o wothē ũngĩrehere Jehova iruta rĩa ũiguano, akaarehe gĩcunji kĩarĩo kĩrĩ igongona rĩake mwene kũrĩ Jehova. ³⁰ Kĩrĩa akaaruta agaakĩrehe na moko make we mwene gĩtuĩke iruta rĩa kũrutĩrwo Jehova na gĩcinwo na mwaki; nĩakarehe maguta, hamwe na gĩthũri, na agĩthũngũthie mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gĩthũngũthio. ³¹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaacinĩra maguta macio kĩgongonainĩ, no gĩthũri gĩtuĩke kĩa Harũni na ariũ ake. ³² No nginya mũheage mũthĩnjĩri-Ngai kĩero kĩa ũrĩo kĩa maruta manyu ma ũiguano kĩrĩ kĩheo kĩanyu kũrĩ o. ³³ Mũriũ wa Harũni ũrĩa ũrahoroahanĩria na thakame na maguta ma iruta rĩu rĩa iruta rĩa ũiguano-rĩ, nĩakaheo kĩero kĩa mwena wa ũrĩo kĩrĩ rwĩga rwake. ³⁴ Kuuma harĩ iruta rĩa ũiguano rĩa andũ a Isiraeli, nĩnjoete gĩthũri kĩrĩa gĩthũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩneanĩtwo kũrĩ nĩ, ngacihe Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ ariũ ake ĩtuĩke rwĩga rwao rwa hĩndĩ ciothe kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli.’ ”

³⁵ Gĩkĩ nĩkĩo gĩcunji kĩa maruta marĩa maarutagĩrwo Jehova macinĩtwo na mwaki, kĩrĩa kĩaagaĩrwo Harũni na ariũ ake mũthenya ũrĩa maamũrĩrwo matungatagĩre Jehova marĩ athĩnjĩri-Ngai. ³⁶ Mũthenya ũrĩa maaitĩrĩirio maguta, Jehova nĩathanire atĩ andũ a Isiraeli mamaheage nyama icio hĩndĩ ciothe ĩtuĩke rwĩga rwao nginya njiarwa iria igooka.

³⁷ ĩno nĩyo mũtabarĩre ya maruta ma njino, na ma mũtu, na ma kũhoroherio mehĩa, na ma mahĩtia, na ma kĩamũrano, na ma ũiguano, ³⁸ marĩa Jehova aaheire Musa arĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, mũthenya ũrĩa aathire andũ a Isiraeli marehagĩre Jehova maruta mao kũu Werũ-inĩ wa Sinai.

8 Nake Jehova akīra Musa atīrī, ² “Rehe Harūni na ariū ake, na nguo ciao, na maguta ma gūitanīrīrio, na ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehia, na ndūrūme igīrī, na gīkabū kīa mīgate irugītwo itarī na ndawa ya kūimbia, ³ ūcooke ūcookanīrīrie kīūngano gīothe kīa andū a Isiraeli mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.” ⁴ Musa agīka o ta ūrīa Jehova aamwathīte, nakīo kīūngano kīu gīgīcookanīrīra mūromo-inī wa Hema-ya-Gūtūnganwo.

⁵ Nake Musa akīra kīūngano kīu atīrī, “Ūū nīguo Jehova aathanīte gwīkwo”

⁶ Nake Musa akīrehe Harūni na ariū ake hau mbere, akīmathambia na maaī.

⁷ Agīcooka akīhumba Harūni kanjū, na akīmuoha mūcibi, na akīmūhumba nguo īrīa ya igūrū ndaaya, na akīmwikīra ebodi. Ningī akīmuoherera ebodi na mūcibi wa njohero ūrīa watumītwe wega; nī ūndū ūcio ūkīohererwo harī we, akīmūhotora nago. ⁸ Agīcooka akīmwikīra gakuo ga gīthūri, na gakuo-inī kau agīkīra Urimu na Thumimu.

⁹ Ningī akīoha Harūni kīremba mūtwe, na agīkīra gathuuma ga thahabu, nako nī tanji nyamūre, akīmūkīra mwena wa mbere wa kīremba o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁰ Ningī Musa akīoya maguta marīa ma gūitanīrīrio na akīmaitīrīria Hema-īrīa-Nyamūre na kīrīa gīothe kīarī thīnī wayo, na nī ūndū ūcio agīciamūra.

¹¹ Nīaminjaminjīrie kīgongona kīu maguta mamwe ma macio maita mūgwanja, agīitīrīria kīgongona kīu maguta hamwe na indo ciakīo ciothe, na mbakūri hamwe na mīrūgamo yakīo, agīciamūra. ¹² Nīaitīrīrie Harūni maguta mamwe mūtwe akīmūitīrīria maguta nīgeetha amwamūre. ¹³ Ningī akīrehe ariū a Harūni hau mbere na akīmahumba kanjū, akīmooha mīcibi na akīmekīra tūkūbia mūtwe, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁴ Ningī akīneana ndegwa ya iruta rīa kūhoroherio mehia, nake Harūni na

ariū ake makīgīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndegwa īyo. ¹⁵ Musa agīthīnja ndegwa īyo, na akīoya thakame īmwe yayo na kīara gīake, akīmīhaka hīa ciothe cia kīgongona nīgeetha atherie kīgongona. Agīcooka agīta thakame īyo īngī gītina-inī gīa kīgongona. Nī ūndū ūcio agīkīamūra nīguo akīhoroherie.

¹⁶ Ningī Musa akīoya maguta mothe marīa maahumbīre nyama cia nda, na marīa maahumbīre ini, na higo cierī na maguta ma cio, akīmacinīra kīgongona-inī. ¹⁷ No ndegwa īyo, hamwe na rūūa rwayo na nyama ciayo na mahu mayo agīcicinīra nja ya kambī, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁸ Agīcooka akīneana ndūrūme ya iruta rīa njino, nake Harūni na ariū ake makīgīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wa ndūrūme īyo. ¹⁹ Musa agīcooka agīthīnja ndūrūme īyo, na akīminjaminjīria thakame yayo mīena yothe ya kīgongona. ²⁰ Agīcooka agītinangia ndūrūme īyo icunjī, na agīcina mūtwe na icunjī icio na maguta. ²¹ Musa nīathambirie nyama cia nda na mathagiyo na maaī, na agīcinīra ndūrūme īyo yothe kīgongona-inī, īgītuika iruta rīa njino rīrī na mūtatarīko mwega, narīo nī iruta rīrutīrwo Jehova rīa gūcinwo na mwakī, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

²² Ningī Musa akīneana ndūrūme īyo īngī, nīyo ndūrūme ya kīamūrano, nake Harūni na ariū ake makīgīrīra moko mao igūrū rīa mūtwe wayo. ²³ Musa agīthīnja ndūrūme īyo, na akīoya thakame īmwe yayo akīmīhaka moni ya gūtū kwa ūrīo kwa Harūni, na kīara gīake kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo, na kīara gīake kīrīa kīnene gīa kīgūrū gwake kwa ūrīo.

²⁴ Ningī Musa akīrehe ariū a Harūni hau mbere, na akīmahaka thakame īmwe moni cia matū mao ma ūrīo, na ciara ciao iria nene cia moko mao ma ūrīo, na ciara ciao iria nene cia magūrū mao ma ūrīo. Ningī akīminjaminjīria kīgongona thakame mīena yothe. ²⁵ Agīcooka akīoya maguta, maguta ma mūting’oe mūnoru, na maguta mothe marīa mahumbīre

nyama cia nda, na marĩa mahumbĩire ini, na higo cieri na maguta ma cio, o na kiero kĩa mwena wa ũrĩo. ²⁶ Ningĩ kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa mĩgate ĩrĩa yarugĩtwo ĩtarĩ ndawa ya kũmbia, kĩrĩa kĩarĩ hau mbere ya Jehova, akĩoya kamũgate, na kamũgate kangĩ kaarugĩtwo na maguta, na kamũgate kangĩ kahũthũ; agĩtũgĩrĩa igũrũ rĩa icunjĩ cia maguta macio na kiero-inĩ kũ kĩa ũrĩo. ²⁷ Indo icio ciothe agĩciigĩrĩa moko-inĩ ma Harũni na ma ariũ ake, agĩcithũngũthĩria mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁸ Ningĩ Musa agĩcooka agĩcioya kuuma moko-inĩ mao, agĩcicinĩra kĩgongona-inĩ igũrũ rĩa iruta rĩa njino, irĩ iruta rĩa kĩamũrano rĩrĩ na mũtararĩko mwega, nĩrĩo iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁹ Musa agĩcooka akĩoya gĩthũri kĩrĩ rwĩga rwake thĩinĩ wa ndũrũme ĩyo ya kĩamũrano, agĩgĩthũngũthĩria mbere ya Jehova gĩtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁰ Ningĩ Musa akĩoya maguta mamwe ma macio ma gũitanĩrĩrio, na thakame ĩmwe kuuma kĩgongona-inĩ agĩciminjaminjĩria Harũni hamwe na nguo ciake, na ariũ ake hamwe na nguo ciao. Nĩ ũndũ ũcio akĩamũra Harũni na nguo ciake, na ariũ ake na nguo ciao.

³¹ Ningĩ Musa akĩĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, “Rugĩrai nyama icio itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na mũcirĩire o hau hamwe na mĩgate kuuma gĩkabũ-inĩ kĩa iruta rĩa kĩamũrano, o ta ũrĩa njathanĩte ngoiga atĩrĩ, ‘Harũni na ariũ ake nĩmacirĩĩage.’” ³² Ningĩ mũcooke mũcine nyama na mĩgate ĩrĩa ĩgũtigara.

³³ Mũtikehere itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, nginya matukũ manyu ma kwamũrwo mahinge, nĩ ũndũ kwamũrwo kwanyu gũgaikara mĩthenya mũgwanja.

³⁴ ũrĩa gwĩkĩtwo ũmũthĩ, gwathanĩtwo nĩ Jehova nĩguo mũhoroherio. ³⁵ No nginya mũikare itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo mĩthenya mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, nĩguo mũhingie ũrĩa Jehova arenda, nĩguo mũtigakue; nĩgũkorwo ũguo nĩguo njathĩtwo.” ³⁶ Nĩ

ũndũ ũcio Harũni na ariũ ake magĩika maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Musa mekwo.

Athĩnjĩri-Ngai Kwambĩrĩria Wĩra Wao

⁹ Mũthenya wa ĩnana wakinya, Musa agĩĩta Harũni na ariũ ake, na athuuri a Isiraeli. ² Akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Oya njaũ ya ndegwa ya iruta rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na ndũrũme ya iruta rĩaku rĩa njino, cieri itigakorwo na kaũũgũ, ũcineane hau mbere ya Jehova. ³ ũcooke wĩre andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Oyai thenge ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na gacaũ na gatũrũme, twerĩ twa ũkũrũ wa mwaka ũmwe na tũtarĩ na kaũũgũ, tũtuĩke iruta rĩa njino, ⁴ na muoye ndegwa na ndũrũme cia iruta rĩa ũiguano irutwo igongona mbere ya Jehova, hamwe na iruta rĩa mĩtu ũtukanĩtio na maguta. Nĩgũkorwo ũmũthĩ Jehova nĩekũmuumĩrĩa.”

⁵ Nao magĩtwara indo icio Musa aathanĩte irutwo mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, nakĩo kũngano kĩa andũ a Isiraeli gĩothe gĩgĩkuhĩrĩria, gĩkĩrũgama hau mbere ya Jehova. ⁶ Musa agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo Jehova aathanĩte mwĩke, nĩguo riiri wa Jehova ũmuumĩrĩe.”

⁷ Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Ŭka kĩgongona-inĩ ũrute igongona rĩaku rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩaku rĩa njino, wĩhoroherie wee mwene na ũhoroherie andũ aya; ũcooke ũrute igongona rĩa indo irĩa andũ marehete ũmahoroherie, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Harũni agĩũka kĩgongona-inĩ, agĩthĩnja gacaũ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, nĩ ũndũ wake mwene. ⁹ Ariũ ake makĩmũrehere thakame ĩyo, nake agĩtobokia kĩara gĩake thakame-inĩ ĩyo, akĩmĩhaka hĩa cia kĩgongona; nayo thakame ĩyo ĩngĩ akĩmũita hau gĩtina-inĩ gĩa kĩgongona.

¹⁰ Agĩcooka agĩcinĩra maguta hau kĩgongona igũrũ, na higo cieri na maguta marĩa mahumbĩire ini, ma kuuma iruta-inĩ rĩu rĩa kũhoroherio mehia, o ta ũrĩa

Jehova aathite Musa; ¹¹ nacio nyama cia iruta riu na ruua agicicinira nja ya kambĩ.

¹² Ningĩ agithinja iruta ria njino. Nao ariũ ake makimünengera thakame iyo, nake akimiminjaminjiria kigongona miena yothe. ¹³ Nao makimünengera iruta riu ria njino gicunjĩ kimwe gwa kimwe, o hamwe na mütwe, nake agicicinira kigongona-inĩ. ¹⁴ Ningĩ agithambia nyama cia nda na mathagiyo na agicicinira igũrũ ria iruta ria njino hau kigongona-inĩ.

¹⁵ Ningĩ Harũni akirehe iruta riria riarĩ ria kurutirwo andũ. Akioya thenge iria ya kurutirwo andũ iri iruta ria kumahoroheria mehia akimithinja akimiruta ni undũ wa iruta ria kuhoroheria mehia, o ta uria ekite iyo ya mbere.

¹⁶ Harũni akirehe iruta riu ria njino akiriruta o ta uria gwaũtũtwo. ¹⁷ Agicooka akirehe iruta ria mütu, akiruma ngundi yaguo, na akiucinira igũrũ ria kigongona hamwe na iruta ria njino ria ruciniĩ.

¹⁸ Ningĩ agithinja ndegwa na ndũrũme iri iruta ria uiguano ni undũ wa andũ. Ariũ ake makimünengera thakame yacio, nake akimiminjaminjiria kigongona miena yothe. ¹⁹ No maguta ma ndegwa, na ma ndũrũme, na ma mütĩng'oe münoru, na ma rüambũ, na higo cieri na maguta maria mahumbiire ini, ²⁰ icio magiciigirira ithuri-inĩ, nake Harũni agicinira maguta macio kigongona-inĩ. ²¹ Harũni agicooka agithungũthia ithuri icio na kiero kia mwena wa urio mbere ya Jehova iri iruta ria gũthungũthio, o ta uria Musa aathanite.

²² Ningĩ Harũni akiambararia moko make amaroretie na kũri andũ akimarathima. Na tondũ nĩarikitie kũruta iruta riu ria kuhoroherio mehia, na iruta ria njino, na iruta ria uiguano, agikũrũka kuuma kigongona-inĩ.

²³ Musa na Harũni magithiĩ magitoonya Hema-inĩ-ya-Gũtunganwo. Riria moimire nja, makirathima andũ; naguo riiri wa Jehova ukiumirira andũ othe. ²⁴ Mwaki ukiuma harĩ Jehova ugicina iruta riu ria

njino na maguta maria maarĩ kigongona-inĩ. Na riria andũ othe maawoonire makianirira ni gũkena, makiinamirira maturumithitie mothiũ mao thi.

Gĩkuũ kia Nadabu na Abihu

10 Na riri, ariũ a Harũni, nio Nadabu na Abihu, nimoire ngio ciao cia ubani, magiciikira mwaki na makiongerera ubani; na makirehe mwaki uteetikiritio mbere ya Jehova, uria wareganite na watho wa Jehova. ² Ni undũ ucio mwaki ukiuma kũri Jehova, ukimaniina, nao magikuira o hau mbere ya Jehova. ³ Ningĩ Musa akira Harũni atiri, “Undũ uyũ nĩguo Jehova aaririe, riria oigire atiri:

“ ‘Gatagati-inĩ ka andũ aria marũthengagirira,
nĩndĩrĩonanagia ndĩ mũtheru;
nĩndĩrĩtũagwo mbere ya andũ
othe.’ ”

Nake Harũni agikira ki.

⁴ Musa agiita Mishaeli na Elizafani, ariũ a Uzieli, ithe münini wa Harũni, akimeera atiri, “Ukai haha, muoye ciimba cia ariũ a ithe wanyu, mũciumie nja ya kambĩ haraihu na itoonyero ria handũ-haria-haamũre.” ⁵ Ni undũ ucio magiũka, makimakuua, mari o na kanjũ ciao, makimatwara nja ya kambĩ, o ta uria Musa aathanite.

⁶ Ningĩ Musa akira Harũni na ariũ ake Eleazaru na Ithamaru atiri, “Mũtikanareke njuiri cianyu ciikare itari njanũre, kana mũtembũrange nguo cianyu, nĩguo mũtigakue, na mũtũme Jehova arakarire kirĩndĩ giki gĩothe. No riri, rekei andũ a nyũmba yanyu, nyũmba yothe ya Isiraeli, macakaire acio Jehova aniinite na mwaki. ⁷ Mũtikehere itoonyero-inĩ ria Hema-ya-Gũtunganwo nĩguo mũtigakue, tondũ nĩmũtirĩrio maguta ma Jehova.” Ni undũ ucio magiũka o ta uria Musa aameerire.

⁸ Ningĩ Jehova akira Harũni atiri, ⁹ “Wee na ariũ aku-ri, mũtikananyue ndibei kana kindũ o gĩothe kĩngitũma mũndũ ariio riria riiothe mũritoonyaga Hema-ya-Gũtunganwo, nĩguo mũtigakue.

Ũndũ ũcio nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya njiarwa-inĩ iria igooka.

¹⁰No nginya mũkũũranage indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre, o na iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, ¹¹na no nginya mũrutage andũ a Isiraeli watho wothe wa kũrũmagĩrĩrwo, ũrĩa Jehova aamaheire na kanua ka Musa.”

¹²Ningĩ Musa akĩĩra Harũni na ariũ ake arĩa maatigaire, nĩo Eleazaru na Ithamaru, atĩrĩ, “Oyai iruta rĩu rĩa mũtu rĩatigarĩte kuuma harĩ maruta marĩa maarutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki, mũrĩrĩe rĩthondeketwo rĩtarĩ na ndawa ya kũimbia, mũrĩrĩe hau mwena-inĩ wa kĩgongona, nĩ ũndũ nĩ iruta rĩtheru mũno makĩria. ¹³Mũrĩrĩrĩe handũ hatheru, tondũ nĩ rwĩga rwaku na rwa ariũ aku kuuma maruta-inĩ marĩa marutĩrwo Jehova ma gũcinwo na mwaki; tondũ ũguo nĩguo njathĩtwo.

¹⁴No wee, na ariũ aku na airĩtu aku no mũrĩe gĩthũri kĩrĩa gĩathũngũthĩtio, na kĩero kĩrĩa kĩaheanĩtwo. Mũcĩrĩrĩe handũ hatarĩ thaahu; icio nĩwe ũheetwo hamwe na ciana ciaku ituĩke rwĩga rwanyu rwa maruta ma ũiguano ma andũ a Isiraeli.

¹⁵Kĩero kũu kĩarutĩtwo, na gĩthũri kũu gĩathũngũthĩtio, no nginya irehanĩrio na maguta ma maruta ma gũcinwo na mwaki, na ithũngũthio mbere ya Jehova, ituĩke igongona rĩa gũthũngũthio. Rũrũ nĩruo rwĩga rwaku na rwa ciana ciaku hĩndĩ ciothe, o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.”

¹⁶Rĩrĩa Musa oorĩrĩrĩe ũhoru wa mbũri irĩa ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na akĩmenya atĩ nĩyarĩkĩtie gũcinwo biũ-rĩ, akĩrakarĩra Eleazaru na Ithamaru, ariũ a Harũni arĩa maatigaire, akĩmooria atĩrĩ, ¹⁷“Nĩ kĩĩ kĩgiririe mũrĩrĩe iruta rĩu rĩa kũhoroheria mehia handũ-harĩa-haamũre? Nĩ iruta itheru mũno makĩria; mwaheirwo iruta rĩu rĩa kweheragia mahĩtia ma kĩrĩndĩ rĩrĩa mũkũmahoroheria hau mbere ya Jehova. ¹⁸Kuona atĩ thakame yayo ndĩnatoonyio thĩinĩ wa Handũ-hau-Hatheru-rĩ, nĩmũkwagĩrĩrwo nĩkũrĩra mbũri iyo Handũ-hau-Haamũre, o ta ũrĩa ndaathanire.”

¹⁹Harũni agĩcookeria Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩmarutire igongona rĩao rĩa kũhoroherio mehia, na iruta rĩao rĩa njino hau mbere ya Jehova, no maũndũ ta macio o na nĩĩ manangora. Ingĩkũrĩte iruta rĩu rĩa kũhoroherio mehia ũmũthĩ-rĩ, ũndũ ũcio nĩũngĩkenĩrie Jehova?” ²⁰Hĩndĩ irĩa Musa aiguire ũhoru ũcio-rĩ, akĩiganĩra.

Irio iria irĩ Thaahu na iria itarĩ Thaahu

11 Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²“Irai andũ a Isiraeli ũũ, ‘Gatagatĩ-inĩ ka nyamũ ciothe iria irĩ bũrũri-inĩ-rĩ, ici nĩcio mũngĩrĩa: ³No mũrĩe nyamũ o yothe irĩ mahũngũ marekanĩtie gatagatĩ biũ na ĩcookagia ithagumia.

⁴“ ‘Nĩ kũrĩ nyamũ imwe icookagia o ithagumia tu, na ingĩ irĩ o mahũngũ marekanĩtie; icio mũtikanacĩrĩe. Ngamĩra o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁵Gĩkami o na aakorwo nĩgĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ makĩo matirekanĩtie; kũu kĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁶Mbũkũ o na aakorwo nĩcookagia ithagumia-rĩ, mahũngũ mayo matirekanĩtie; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁷Nayo ngũrwe o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio; icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

⁹“ ‘Harĩ ciũmbe ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ ma iria na ma tũrũũĩ-rĩ, no mũrĩe ciothe iria irĩ mathagu manyiitaine na nĩ irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰No ciũmbe ciothe iria irĩ iria-inĩ kana tũrũũĩ-inĩ, na itirĩ mathagu manyiitaine o hamwe na ngaracũ mwĩrĩ, irĩ imwe cia iria ithiĩaga irĩ hamwe, kana irĩ ciothe cia iria irĩ muoyo kũu maaĩ-inĩ; no nginya mũcithũũre biũ. ¹¹Na tondũ no nginya mũcithũũre-rĩ, mũtikanarĩe nyama ciacio, na no nginya mũthũũre ciimba ciacio biũ. ¹²Kĩndũ o gĩothe gĩtũũraga maaĩ-inĩ na gĩtirĩ mathagu manyiitaine

kana ngaracũ mwĩrĩ, nĩciagũthũũrwo nĩ inyuĩ biũ.

¹³ “ ‘Ici nĩcio nyoni iria mwagĩrĩrwo nĩgũthũũra na mũtangĩrĩa tondũ nĩ thũũre; nacio nĩ nderi, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹⁴ na hũngũ ĩrĩa ndune, na mũthemba o wotho wa hũngũ iria njirũ, ¹⁵ na mahuru mothe, ¹⁶ na ndundu ĩrĩa ĩrĩ rũhĩa, na ndundu ĩrĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wotho wa rwĩgĩ, ¹⁷ na gatundu karĩa kanini, na nyoni ya iria-inĩ ĩrĩa ĩrĩ ngingo ndaaya, na ndundu ĩrĩa nene, ¹⁸ na ndundu ĩrĩa njerũ, na ndundu ya werũ-inĩ, na hũngũ ya iria-inĩ, ¹⁹ na karoga-ngunũ, na mĩthemba yotho ya cũcũ-wa-njoka, na hudihuda, o na rũhuhu.

²⁰ “ ‘Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũmbũkaga na tũthiagĩra thĩ na magũrũ mana nĩ mwagĩrĩrwo nĩ gũtũthũũra mũno. ²¹ No nĩ kũrĩ tũnyamũ tũmwe tũrĩ mathagu na tũthiaga na magũrũ mana tũrĩa mũngĩrĩa; natuo nĩ tũrĩa tũrĩ na magũrũ marĩ nyunĩro ma gũtũteithia kũrũga. ²² Thĩinĩ wa tuo no mũrĩe mĩthemba yotho ya ngigĩ, na ndararĩki, na ngiria, o na kana ndaahi. ²³ No tũnyamũ tũu tũngĩ tuothe tũrĩ mathagu na tũrĩ na magũrũ mana no nginya mũtũthũũre mũno.

²⁴ “ ‘Nĩmũgethaahia na maũndũ maya; ũrĩa wotho ũngĩhutia ciimba ciatuo agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁵ Mũndũ o wotho ũkooya kĩimba gĩatuo no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁶ “ ‘Nyamũ o yotho ĩrekanĩtie mahũngũ no matirekanĩtie biũ, kana ĩrĩa ĩtacookagia ithagumia, ĩyo ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ o wotho ũkaahutia kĩimba kĩa ĩmwe yacio nĩakanyitwo nĩ thaahu. ²⁷ Harĩ nyamũ ciothe iria ithiiaga na magũrũ mana-rĩ, iria ikinyaga na ithu ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ; mũndũ ũrĩa wotho ũkaahutia ciimba ciacio agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²⁸ Mũndũ o wotho ũngĩoya ciimba ciacio no nginya athambie nguo ciake, na atiinde arĩ na

thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Icio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ.

²⁹ “ ‘Harĩ nyamũ ciothe iria ithiagĩra thĩ, ici nĩcio ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ: mũrũngũru na mbĩa, na njagathi iria nene cia mĩthemba yotho, ³⁰ na gĩthenyũka, na kĩgurumũki, na njagathi, na gĩcagathi kĩrĩa kĩa mahiga-inĩ, na kĩĩmbu. ³¹ Harĩ iria ciothe ithiagĩra thĩ, ici ĩrĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũndũ o wotho ũngĩcihutia ikuĩte-rĩ, agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ³² Rĩrĩa ĩmwe yacio ĩngĩkua na ĩgũĩre kĩndũ, kĩndũ kĩu o na kĩngĩkorwo kĩrĩ kĩa wĩra ũrĩkũ, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, o na aakorwo gĩthondeketwo na mbaũ, kana gĩtambaya, kana rũũa kana ikũnia. Nĩkĩrindwo maaĩ-inĩ; gĩgaakorwo kĩrĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ, na nĩgĩgacooka gĩthirwo nĩ thaahu. ³³ Nyamũ ĩmwe ya icio ĩngĩgũa thĩinĩ wa nyũngũ ya rĩũmba-rĩ, kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na no nginya mũũrage nyũngũ ĩyo. ³⁴ Irio o ciothe ĩngĩrĩno no ikorwo ĩrĩ na maaĩ moimĩte nyũngũ-inĩ ta ĩyo ĩrĩ na thaahu, na kĩndũ o gĩothe gĩa kũnyuuo kiumĩte thĩinĩ wayo kĩrĩ na thaahu. ³⁵ Kĩndũ o gĩothe kĩngĩkaagwĩrwo nĩ kĩimba kĩmwe gĩacio, nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu; riiko kana nyũngũ ya kũruga no nginya ciũragwo. Indo icio ĩrĩ na thaahu, nacio indo icio nĩigatuĩka thaahu harĩ inyuĩ. ³⁶ No rĩrĩ, gĩthima kana irima rĩa maaĩ, icio ĩtingĩnyitwo nĩ thaahu, no mũndũ o wotho ũkaahutia kĩimba kĩmwe kĩa indo icio ĩrĩ thaahu nĩakanyitwo nĩ thaahu. ³⁷ Kĩimba kĩngĩkaagwĩra mbeũ o na irĩkũ cia kũhaandwo, itikanyitwo nĩ thaahu. ³⁸ No mbeũ icio ĩngĩkorwo irĩndĩtwo maaĩ-inĩ, nakĩo kĩimba gĩcigũĩre, mbeũ icio ĩrĩ na thaahu harĩ inyuĩ.

³⁹ “ ‘Nyamũ ĩrĩa mwĩtĩkĩrĩtio kũrĩa ĩngĩkua, mũndũ o wotho ũkaahutia kĩimba kĩa yaga agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁴⁰ Mũndũ o wotho ũngĩrĩa nyama cia kĩimba kĩu no nginya athambie nguo ciake, nake agaatainda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Mũndũ o wotho ũngĩoya kĩimba kĩu no nginya

athambie nguo ciake, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

⁴¹ “Kĩũmbe gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ nĩgĩthũũre; ti gĩa kũrĩño. ⁴² Mũtikanarĩe kĩa gĩtambaga thĩ, kana gĩthiia na nda, kana na magũrũ mothe mana, kana magũrũ maingĩ; icio mũcithũũre mũno. ⁴³ Mũtikanethaahie na kĩaũmbe o na kĩmwe gĩacio. Mũtikanekĩre thaahu nĩ ũndũ wacio kana mũreke imũgwatie thaahu. ⁴⁴ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; mwĩamũrei na mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru. Mũtikanethaahie na kĩaũmbe o gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁵ Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa wamũrutire kuuma bũrũri wa Misiri ndũike Ngai wanyu; nĩ ũndũ ũcio mwĩtherie, tondũ nĩ ndĩ mũtheru.

⁴⁶ “ ‘Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ nyamũ, na nyoni, na kĩndũ gĩothe kĩa muoyo kĩa gĩthiia gĩra maaĩ-inĩ, na kĩaũmbe o ro gĩothe kĩa gĩtambaga thĩ. ⁴⁷ No nginya mũkũũranage nyamũ iria irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu, na mũkũũranage ciũmbe iria irĩ muoyo ingĩrĩño na iria itangĩrĩño.’ ”

Gũtherio Thuutha wa Kũgĩa Mwana

12 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Ĩra andũ a Isiraeli ũũ: ‘Mũndũ-wa-nja angĩgĩa nda aciare kahĩ, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri. ³ Na mũthenya wa kanana wakinya, kahĩ kau nĩgakaaruithio. ⁴ Nake mũndũ-wa-nja ũcio no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame. Ndakanahutie kĩndũ kĩaũmbe kana atoonye handũ-harĩa-haamũre o nginya matukũ ma gũtherio gwake mathire. ⁵ No angĩciara mwana wa kairĩtu, agaakara arĩ na thaahu ciumia igĩrĩ, o ta ũrĩa aikaraga arĩ na thaahu ihinda rĩake rĩa mweri. Ningĩ no nginya eterere mĩthenya mĩrongo ĩtandatũ na ĩtandatũ nĩguo atherio thaahu wa kuura thakame.

⁶ “ ‘Hĩndĩ ĩrĩa matukũ make ma gũtherio, marĩ ma kahĩ kana ma

kairĩtu, makahinga-rĩ, nĩakarehera mũthĩnjĩri-Ngai gatũrũme ka mwaka ũmwe hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, karĩ iruta rĩa njino, na atware gatutura kana ndirahũgĩ ya iruta rĩa kũhoroherio mehia. ⁷ Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagacirutĩra hau mbere ya Jehova nĩguo amũhoroherie, nake mũndũ-wa-nja ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu wa kuuma gwa thakame.

“ ‘Macio nĩmo mawatho ma mũndũ-wa-nja ũrĩa ũciarĩte kahĩ kana kairĩtu. ⁸ Angĩkorwo ndangĩhota kũruta gatũrũme, nĩakaruta ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, kamwe ka iruta rĩa njino na karĩa kangĩ ka iruta rĩa kũhoroherio mehia. Ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria, nake mũndũ-wa-nja ũcio nĩagathera.’ ”

Mawatho Makoniĩ Mĩrimũ ya Ngoothi

13 Ningĩ Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wotho angĩgĩa na handũ haimbu, kana mũtũnda, kana handũ hakaragacũku ngoothi-inĩ yake, harĩa hangĩtuĩka mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo kũrĩ Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, kana kũrĩ ũmwe wa ariũ ake ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ³ Nake mũthĩnjĩri-Ngai arore kĩronda kũ kĩa ngoothi-inĩ yake, na angĩkorwo njuĩrĩ ya handũ hau harũaru nĩgarũrũkĩte ĩkerũha, na kĩronda kũ kionwo kĩrikĩre thĩinĩ wa mwĩrĩ gũkĩra harĩa ngoothi yakinya-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. Nake mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũmũrora, nĩagacooka atue atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ⁴ Angĩkorwo kĩmeni kũ arĩ nakĩo ngoothi-inĩ yake nĩkĩerũhĩte na gĩtirikĩre ngoothi-inĩ, nayo njuĩrĩ yaho ndĩerũhĩte-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mũrũaru handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ⁵ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora na angĩkoona atĩ kĩronda gĩtigarũrũkĩte na gĩtithegeete-rĩ, nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya ingĩ mũgwanja. ⁶ Mũthenya wa mũgwanja

mũthĩnjĩri-Ngai, nĩakamũrora o rĩngĩ, na angĩkorwo kĩronda kũu nĩkĩrathira na gĩtithegeete ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; iyo no mĩtũnda. Mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake, nake nĩagathera, athirwo nĩ thaahu. ⁷No mĩtũnda ũcio ũngĩthegea ngoothi-inĩ yake thuutha wa kwĩonania harĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo atuĩke ndarĩ na thaahu, no nginya acooke kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai rĩngĩ. ⁸Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na angĩkorwo mĩtũnda ũthegeete ngoothi-inĩ, nĩakamũtua atĩ arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio.

⁹“Rĩrĩa mũndũ o wothe angĩgĩa na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya atwarwo harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na hangĩkorwo harĩ na handũ haimbu hakeerũha ngoothi-inĩ hagatũma njuĩrĩ yerũhe, na angĩkorwo handũ hau haimbu nĩhatũrĩkĩte hakagĩa kĩronda-rĩ, ¹¹ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũtangĩhona, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Ndakamũiga handũ mwanya, tondũ mũndũ ũcio nĩarĩkĩtie kũgĩa na thaahu.

¹²“No rĩrĩ, mũrimũ ũcio ũngĩhunja ngoothi-inĩ yake yothe, na harĩa hothe mũthĩnjĩri-Ngai angĩhota kuona oone atĩ mũrimũ ũcio ũiyũrĩte ngoothi-inĩ ya mũndũ ũcio mũrũaru kuuma mĩtwe nginya magũrũ-rĩ, ¹³mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo mũrimũ ũcio nĩ ũiyũrĩte mwĩrĩ wake wothe, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Kuona atĩ nĩerũhĩte kũndũ guothe-rĩ, ndarĩ na thaahu. ¹⁴No hĩndĩ ĩrĩa yothe mũndũ ũcio angĩonwo arĩ na ironda-rĩ, nĩagatuĩka arĩ na thaahu. ¹⁵Rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩona kĩronda-rĩ, nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Kĩronda kũu kĩrĩ na thaahu; mũndũ ũcio arĩ na mũrimũ ũngĩgwatanio. ¹⁶No kĩronda kũu kĩngĩgarũrũka kĩerũhe, no nginya mũndũ ũcio athĩ harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁷Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora, na aakorwo ironda nĩcierũhĩte-rĩ,

mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio mũrũaru ndarĩ na thaahu, nake nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu.

¹⁸“Rĩrĩa mũndũ angĩgĩa na ihũha ngoothi-inĩ yake na rĩcooke rĩhone, ¹⁹naho hau ihũha rĩraarĩ haimbe na herũhe, kana hagĩe na kameni gatune-rĩ, no nginya athĩ akeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai. ²⁰Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na hangĩoneka nĩ harikĩire gũkĩra ngoothi, na njuĩrĩ ciahō ikerũha, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu. Nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio ũtuthũkĩte harĩa ihũha rĩu rĩraarĩ. ²¹No, mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora handũ hau one hatĩrĩ na njuĩrĩ njerũ thĩinĩ waho, na hatĩrikĩire gũkĩra ngoothi, na nĩhahohete-rĩ, hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja.

²²Kũngĩkorwo kĩronda kĩa ihũha rĩu nĩkĩrathegea ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio. ²³No handũ hau hangĩkorwo hatĩgarũrũkĩte na hatithegeete, kũu no kĩrema kĩa ihũha, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

²⁴“Mũndũ angĩgĩa na ihĩa ngoothi-inĩ yake, narĩo ihĩa rĩu rĩgĩe na kĩronda gĩtunĩhe kana kĩerũhe-rĩ, ²⁵mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora handũ hau, na angĩkorwo njuĩrĩ ciahō nĩcierũhĩte, na hakorwo hakĩoneka harikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ũcio nĩ mũrimũ ũngĩgwatanio ũtũrĩkĩire ihĩa-inĩ rĩu. Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁶No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkaarora one atĩ hatĩrĩ na njuĩrĩ njerũ kĩrema-inĩ kũu na ti harikĩru gũkĩra ngoothi yake na nĩhahohete-rĩ, thuutha ũcio mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ²⁷Mũthenya wa mũgwanja mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora rĩngĩ, nague mũrimũ ũcio ũngĩkorwo nĩũrathegea ngoothi-inĩ-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio. ²⁸No

handũ hau hangĩkorwo hatigarũrũkĩte, na hatithegeete ngoothi-inĩ, no nĩhahohete, ũcio nĩ ũmbu wa ihĩa rĩu, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu; kũu no kĩrema kĩa ihĩa.

²⁹ “Mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja angĩkorwo na kirona mūtwe kana kĩreru-rĩ, ³⁰ mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora kirona kũu, na kĩngĩoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi, nayo njuĩrĩ yaho ikorwo nĩ ya rangi wa ngoikoni, na ikorwo irĩ njeke, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua atĩ mũndũ ũcio arĩ na thaahu; ũcio nĩ ũhere, nĩ mūrĩmũ wa mangũ ma mūtwe kana ma kĩreru. ³¹ No hĩndĩ irĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kirona kĩa mũthemba ũcio, na gĩkorwo ti kĩrikĩru gũkĩra ngoothi, na hatirĩ njuĩrĩ njirũ thĩnĩ wakĩo, hĩndĩ iyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaiga mũndũ ũcio mūrũaru handũ mwanya mĩthenya mũgwanja. ³² Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora kirona kũu rĩngĩ na angĩkorwo ũhere ũcio ndũthegeete na hatirĩ njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni, na gĩtikuoneka kĩrikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, ³³ no nginya mũndũ ũcio enjwo tiga o harĩa harũaru, nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũiga handũ mwanya mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. ³⁴ Mũthenya wa mũgwanja, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakarora ũhere ũcio o rĩngĩ, na angĩkorwo ndũthegeete ngoothi-inĩ na ndũkuoneka ũrikĩire gũkĩra ngoothi-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩagatua atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. No no nginya athambie nguo ciake, na nĩagatuĩka ndarĩ na thaahu. ³⁵ No, ũhere ũcio, ũngĩthegea ngoothi-inĩ thuutha wa mũndũ ũcio gũtuuo atĩ ndarĩ na thaahu-rĩ, ³⁶ mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũrora na angĩkorwo ũhere ũcio nĩũthegeete ngoothi-inĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũcio ndakabataro nĩkũrora njuĩrĩ cia rangi wa ngoikoni; mũndũ ũcio arĩ na thaahu. ³⁷ No mũthĩnjĩri-Ngai angĩkoona atĩ hatirĩ na ũgarũrũku na nĩhamerete njuĩrĩ njirũ, ũhere ũcio nĩũhonete. Mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu, nake

Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua ndarĩ na thaahu.

³⁸ “Hĩndĩ irĩa mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja angĩgĩa na tũmeni twerũ ngoothi-inĩ-rĩ, ³⁹ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatũrora, na tuo tũngĩkorwo ti twerũ mũno-rĩ, ũcio nĩ mūtũnda ũtangĩrwaria mũndũ ũtuthũkĩte ngoothi-inĩ; mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu.

⁴⁰ “Hĩndĩ irĩa mũndũ angĩmunyũka njuĩrĩ na agĩe na kĩhara-rĩ, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴¹ Angĩkorwo amunyũkĩte njuĩrĩ ĩrutĩtie na thiithi akagĩa kĩhara kĩa na mbere, ũcio ndarĩ na thaahu. ⁴² No angĩkorwo arĩ na kirona gĩtune kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake-rĩ, ũcio nĩ mūrĩmũ ũngĩgwatanio ũratuthũka kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ wake. ⁴³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũrora, na angĩkorwo kirona kũu kũimbĩte kĩhara-inĩ kana thiithi-inĩ nĩ gĩtune gĩkahaana ta mūrĩmũ wa ngoothi ũngĩgwatanio-rĩ, ⁴⁴ mũndũ ũcio nĩ mūrũaru na arĩ na thaahu. Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakamũtua arĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kirona kũu kĩrĩ mūtwe wake.

⁴⁵ “Mũndũ ũrĩ na mūrĩmũ ta ũcio ũngĩgwatanio-rĩ, no nginya ehumbe nguo ndarũku, na arekererie njuĩrĩ yake, na ahumbĩre kanua gake, athĩi akĩanagĩrĩra akiugaga atĩrĩ, ‘Ndĩ na thaahu! Ndĩ na thaahu!’ ⁴⁶ Rĩrĩa rĩothe mũndũ ũcio arĩ na mūrĩmũ ũcio, arĩkoragwo arĩ na thaahu. No nginya atũũrage wiki, na no nginya atũũrage nja ya kambĩ.

Mawatho Makoniĩ Ūgumu

⁴⁷ “Nguo o na ĩrĩkũ ĩngĩguma, ĩrĩ ya guoya wa ng’ondũ kana ya gatani, ⁴⁸ kana ya taama o wotho ũtumĩtwo na ndigi njogotho kana taama wa gatani, kana guoya wa ng’ondũ, kana rũũa o ruotho, kana kĩndũ o gĩothe gĩthondeketwo na rũũa-rĩ, ⁴⁹ na angĩkorwo ũgumu ũcio ũrĩ nguo-inĩ, kana rũũa-inĩ, kana taama-inĩ wa ndigi njogotho, kana taama-inĩ o wotho mūtume, kana kĩndũ-inĩ o gĩothe gĩtumĩtwo na rũũa-rĩ, ũgumu ũcio ũngĩkorwo na rangi ta wa nyeki nduru kana mūtune, ũcio nĩ ũgumu ũrathegea,

na no nginya wonio mũthĩnjĩri-Ngai.

⁵⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakarora ũgumu ũcio, na aige kĩndũ kũu kĩrĩ na ũgumu handũ mwanya mĩthenya mũgwanja.

⁵¹ Mũthenya wa mũgwanja nĩakarora kĩndũ kũu, na angĩkorwo ũgumu ũcio nĩũthegeete nguo-inĩ, kana ndigi-inĩ njogothē, kana taama-inĩ mūtume, kana rūũa-inĩ, rūrĩ rwa kũrutĩrwo wĩra o na ũrĩkũ, ũcio nĩ ũgumu wa kwananga; kĩndũ kũu kĩrĩ na thaahu. ⁵² No nginya acine nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama ũcio mūtume na guoya wa ng'ondū kana gatani, kana kĩndũ kĩngĩ gĩothē kĩa rūũa rūrĩa rūgwatie ũgumu ũcio, nĩ ũndũ ũgumu ũcio nĩ wa kwananga; kĩndũ kũu no nginya gĩcinwo.

⁵³ “No rūrĩ, rūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũu, ũgumu ũcio ũkorwo ndũthegeete nguo-inĩ iyo, kana ndigi-inĩ icio njogothē kana taama-inĩ ũcio mūtume, kana kĩndũ kĩa rūũa-rĩ,

⁵⁴ nĩagaathana kĩndũ kũu kĩgwatĩtio ũgumu gĩthambio. Ningĩ nĩagakĩiga handũ mwanya mĩthenya ĩngĩ mũgwanja.

⁵⁵ Thuutha wa kĩndũ kũu kĩgwatie ũgumu gũthambio-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagakĩrora, na angĩkorwo ũgumu ũcio ndũrĩ ũndũ ũgarũrũkĩte, o na gũtuĩka ndũthegeete-rĩ, kĩndũ kũu kĩrĩ na thaahu. Nĩgĩcinwo na mwaki, o na aakorwo ũgumu ũnyiiĩte mwena ũmwe kana ũrĩa ũngĩ.

⁵⁶ Hĩndĩ ĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai angĩrora kĩndũ kũu na akore ũgumu ũcio ũnyihanyiihĩte thuutha wa kĩndũ kũu gũthambio-rĩ, nĩagatembũra nguo iyo eherie hau he na ũgumu kuuma nguo-inĩ iyo, kana rūũa-inĩ, kana ndigi-inĩ icio njogothē, kana taama-inĩ ũcio mūtume.

⁵⁷ No ũgumu ũcio ũngĩcooka woneke nguo-inĩ, kana harĩ ndigi icio njogothē, kana taama ũcio mūtume, kana kĩndũ kĩa rūũa, ũgumu ũcio nĩgũthegea ũrathegea, na kĩrĩa gĩothē kĩrĩ na ũgumu ũcio no nginya gĩcinwo na mwaki. ⁵⁸ Nguo iyo, kana ndigi icio njogothē, kana taama mūtume, kana kĩndũ kĩa rūũa kĩrĩa gĩthambĩtio gĩkaniinwo ũgumu ũcio no nginya gĩthambio rĩngĩ, na nĩ gĩgaathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁹ Macio nĩmo mawatho marĩa makoniĩ indo inyiitĩtwo nĩ ũgumu, ĩrĩ cia guoya wa ng'ondū, kana taama wa gatani, kana ndigi njogothē, kana taama mūtume, kana kĩndũ o gĩothē kĩa rūũa, nĩmo mawatho ma gũtua kana indo icio ĩrĩ na thaahu kana ĩtirĩ na thaahu.

Gũtherio Thaahu wa Mĩrimũ ya Ngoothi

14 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Maya nĩmo mawatho makoniĩ mũndũ mũrũaru hĩndĩ yake ya gũtherio thaahu, rūrĩa aarehwo kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai: ³ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoima nja ya kambĩ amũrore. Angĩkorwo mũndũ ũcio nĩahonete mũrimũ ũcio wa kũgwatanio wa ngoothi, ⁴ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaathana areherwo nyoni ĩgĩrĩ ĩrĩ muoyo na ĩtarĩ na thaahu, na kamũtĩ ka mũtarakwa, na rūrigi rwa rangi wa gakarakũ, na mũthobi ĩrehwo nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio ũgũtherio. ⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke aathane atĩ nyoni ĩmwe yacio ĩthĩnjĩrwo ĩgũrũ rĩa nyũngũ ya rūũmba ĩrĩ na maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ iyo. ⁶ Ningĩ acooke oe nyoni iyo ĩrĩ muoyo, amĩtobokie, hamwe na kamũtĩ kau ka mũtarakwa, na rūrigi rūu rwa gakarakũ na mũthobi thĩinĩ wa thakame ya nyoni iyo ĩthĩnjĩrwo ĩgũrũ wa maaĩ macio matahĩtwo o hĩndĩ iyo. ⁷ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjĩria mũndũ ũcio ũratherio mũrimũ ũcio ũngĩgwatanio thakame iyo maita mũgwanja, na acooke oige atĩ mũndũ ũcio ndarĩ na thaahu. Ningĩ acooke arekererie nyoni iyo ĩngĩ ĩrĩ muoyo yũmbũke ĩthiĩ werũ-inĩ.

⁸ “Mũndũ ũcio ũtheretio no nginya athambie nguo ciake, no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothē na ethambe na maaĩ nĩguo athirwo nĩ thaahu. Thuutha ũcio, no atoonye kambĩ; no rūrĩ, no nginya aikare nja ya hema yake mĩthenya mũgwanja. ⁹ Mũthenya wa mũgwanja no nginya enjwo njuĩrĩ yake yothē; no nginya enjwo mūtwe, na nderu, na ngobe, na njuĩrĩ ĩria ĩngĩ ciake ciothe. Na no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, nake nĩagathirwo nĩ thaahu.

¹⁰ “Mūthenya wa kanana wakinya, no nginya atwarire mūthĩnjĩri-Ngai tūtūrume twĩrĩ na kamwatĩ, o kamwe ka ūkūrũ wa mwaka ūmwe, na ciothe ikorwo itarĩ na kaũũgũ, atware hamwe na icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba^a ya mũtu mũhinyu ūtukanĩtio na maguta nĩ ūndũ wa iruta rĩa mũtu, na kabakũri kamwe ka maguta. ¹¹ Mūthĩnjĩri-Ngai ūrĩa ūgaatua atĩ mũndũ ūcio ndarĩ na thaahu nĩagatwara mũndũ ūcio ūratherio hamwe na maruta make mbere ya Jehova hau itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gūtũnganwo.

¹² “Nĩngĩ mūthĩnjĩri-Ngai ūcio nĩakoya gatūrume kamwe gatu, akarute karĩ iruta rĩa mahĩtia, hamwe na kabakũri kau ka maguta; nĩagacithũngũthĩria hau mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ¹³ Nĩagathĩnja gatūrume kau handũ harĩa hatheru, harĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia na iruta rĩa njino ithĩnjagĩrwo. O ta ūrĩa iruta rĩa kũhoroherio mehia rĩrĩ rĩa mūthĩnjĩri-Ngai-rĩ, no taguo iruta rĩa mahĩtia rĩrĩ rĩake, rĩu nĩ iruta itheru mũno makĩria. ¹⁴ Mūthĩnjĩri-Ngai ūcio nĩakoya thakame ĩmwe ya iruta rĩu rĩa mahĩtia na amĩhake moni ya gũtũ kwa ūrĩo kwa mũndũ ūcio ūratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ūrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ūrĩo. ¹⁵ Mūthĩnjĩri-Ngai nĩagacooka oe maguta mamwe marĩa marĩ kabakũri-inĩ amaitĩrĩre rūhĩ rwake rwa mwena wa ūmotho, ¹⁶ acooke atobokie kĩara gĩa ke kĩa muoroto kĩa ūrĩo maguta-inĩ macio marĩ rūhĩ rwake, aminjaminje maguta mamwe ma macio marĩ kĩara gĩa ke mbere ya Jehova maita mũgwanja. ¹⁷ Mūthĩnjĩri-Ngai ūcio nĩakoya maguta mamwe ma marĩa matigaire rūhĩ rwake amahake moni ya gũtũ kwa ūrĩo kwa mũndũ ūcio ūratherio, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ūrĩo, na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ūrĩo, igũrũ rĩa thakame ĩyo ya iruta rĩa mahĩtia. ¹⁸ Namo maguta macio

mangĩ marĩ rūhĩ rwake, mūthĩnjĩri-Ngai nĩakamahaka mūtwe wa mũndũ ūcio ūratherio nĩguo amũhoroherie hau mbere ya Jehova.

¹⁹ “Nĩngĩ mūthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta igongona rĩa kũhoroherio mehia ahoroherie mũndũ ūcio ūratherio thaahu wake. Thuutha ūcio, mūthĩnjĩri-Ngai nĩagathĩnja iruta rĩa njino ²⁰ na arĩrutĩre kĩgongona-inĩ, hamwe na iruta rĩa mũtu nĩguo amũhoroherie, nake athirwo nĩ thaahu.

²¹ “No rĩrĩ angĩkorwo mũndũ ūcio nĩ mūthĩni na ndangĩhota kũruta indo icio, no nginya arute gatūrume kamwe gatuĩke iruta rĩa mahĩtia rĩa gũthũngũthio nĩguo rĩmũhoroherie, hamwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba^b ya mũtu ūrĩa mũhinyu mũno ūtukanĩtio na maguta, rĩtuĩke iruta rĩa mũtu, na kabakũri ka maguta, ²² na ndirahũgĩ igĩrĩ kana tūtutuura twĩrĩ, o iria angĩhota kũruta, ĩmwe ĩtuĩke ya iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ĩrĩa ĩngĩ ya iruta rĩa njino.

²³ “Mūthenya wa kanana wakinya no nginya acirehe kũrĩ mūthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gūtũnganwo nĩgeetha athererio hau mbere ya Jehova. ²⁴ Nake mūthĩnjĩri-Ngai nĩakoya gatūrume kau ka iruta rĩa mahĩtia, hamwe na kabakũri ka maguta, acithũngũthĩrie mbere ya Jehova ituĩke iruta rĩa gũthũngũthio. ²⁵ Nĩagathĩnja gatūrume ka iruta rĩa mahĩtia na acooke oe thakame ĩmwe yako amĩhake moni ya gũtũ kwa ūrĩo kwa mũndũ ūcio ūratherio, na amĩhake kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa guoko gwake kwa ūrĩo na kĩara kĩrĩa kĩnene gĩa kũgũrũ gwake kwa ūrĩo. ²⁶ Mūthĩnjĩri-Ngai nĩagekĩra maguta mamwe rūhĩ rwa mwena wake wa ūmotho, ²⁷ na aminjaminje maguta mamwe ma macio marĩ rūhĩ rwake na kĩara kĩa muoroto gĩa guoko gwake kwa ūrĩo, hau mbere ya Jehova, maita mũgwanja. ²⁸ Maguta mamwe ma macio marĩ rūhĩ rwake amahake o harĩa aahakĩte thakame ya iruta rĩa mahĩtia, moni-inĩ ya gũtũ kwa

^a10 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5)

^b21 nĩ ta kilo 2

ūrīo kwa mūdū ūcio ūratherio, na kīara kīrīa kīnene gīa guoko gwake kwa ūrīo na kīara kīrīa kīnene gīa kūgūrū gwake kwa ūrīo. ²⁹ Namo maguta macio mangī marī rūhī rwake, mūthīnjīri-Ngai nīakamahaka mūtwe wa mūdū ūcio ūratherio, nīguo amūhoroherie hau mbere ya Jehova. ³⁰ Ningī nīakaruta igongona rīa ndirahūgī kana tūtutuura, o iria mūdū ūcio angīhota kūruta, ³¹ imwe īrī iruta rīa kūhoroherio mehia na īyo īngī īrī iruta rīa njino, o hamwe na iruta rīa mūtu. Ūguo nīguo mūthīnjīri-Ngai akaahoroheria mūdū ūcio ūratherio hau mbere ya Jehova.”

³² Macio nīmo mawatho makoni mūdū o wothē ūrīa ūrī na mūrīmū wa ngoothi ūngīgwatanio, na ndangīhota kūruta iruta rīrīa rīathanītvo rīa gūtherio gwake.

Gūtherio Ūgumu wa Nyūmba

³³ Ningī Jehova akīra Musa na Harūni atīrī, ³⁴ “Rīrīa mūgaakinya būrūri wa Kaanani, ūrīa ngūmūhe ūtuīke igai rīanyu, na nī njīkīre ūgumu ūgūthegea nyūmba thīinī būrūri-inī ūcio-rī, ³⁵ mwene nyūmba īyo no nginya athīi akeere mūthīnjīri-Ngai atīrī, ‘Nīnyonete kīndū kīhaana ta ūgumu thīinī wa nyūmba yakwa.’ ³⁶ Mūthīnjīri-Ngai ūcio nīagaathana indo ciothe irutvo nyūmba īyo atanatoonya kūrora ūgumu ūcio, nīgeetha gūtikagīe kīndū o na kīmwe kīrī nyūmba īyo kīngītuvuo atī kīrī na thaahu. Thuutha wa ūguo mūthīnjīri-Ngai nīagatoonya arore nyūmba īyo. ³⁷ Nīakarora ūgumu rūthingo-inī, na aakorwo rūrī na tūrīma twa rangi ta wa nyeki nduru kana wa rangi mūtune tūhaana ta tūtoonyete thīinī wa rūthingo-rī, ³⁸ mūthīnjīri-Ngai ūcio nīakoima nja ya nyūmba īyo na acooke amīhinge gwa kahinda ka mīthenya mūgwanja. ³⁹ Mūthenya wa mūgwanja wakinya, mūthīnjīri-Ngai nīagacooka athīi arore nyūmba īyo. Angīona ūgumu ūcio nīūthegeete thingo-inī, ⁴⁰ nīagaathana mahiga marīa marī na ūgumu mamomorwo na mateo handū

hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra. ⁴¹ Nīagaathana thingo ciothe ikūrūrwo mwena wa na thīinī, namo makūrūro macio mateo kīara-inī na kūu nja ya itūūra. ⁴² Ningī moe mahiga mangī make namo mathenya macio mamomoretwo, na macooke moe rīūmba rīerū mathinge nyūmba īyo narīo.

⁴³ “Ūgumu ūcio ūngīcooka woneke rīngī nyūmba-inī īyo, thuutha wa mahiga macio kūmomorwo, na thingo icio gūkūrūrwo na igathiingwo rīngī-rī, ⁴⁴ mūthīnjīri-Ngai nīagacooka athīi amīrore rīngī, na angīona ūgumu ūcio nīūthegeete nyūmba-inī īyo, ūcio nī ūgumu wa kwananga; nyūmba īyo īrī na thaahu. ⁴⁵ No nginya īmomorwo: mahiga mayo, na mbaū, na thingo ciothe, nacio indo icio itwarwo handū hatarī hatheru na kūu nja ya itūūra.

⁴⁶ “Mūdū o wothē ūngītoonya nyūmba īyo hīndī īyo īrī hinge nīakanyiitvo nī thaahu o nginya hwaī-inī. ⁴⁷ Mūdū o wothē ūngīkoma kana arīre irio nyūmba īyo, no nginya athambie nguo ciake.

⁴⁸ “No rīrī, mūthīnjīri-Ngai angīūka kūmīrora akore atī ūgumu ūcio ndūthegeete thuutha wa nyūmba īyo gūthingwo rīngī-rī, nīagatua atī nyūmba īyo ndīrī na thaahu, nīgūkorwo ūgumu ūcio nīūthirīte. ⁴⁹ Nīgeetha atherie nyūmba īyo, nīakoya nyoni īgīrī, na kamūtī ka mūtarakwa, na rūrigi rwa rangi wa gakarakū, na mūthobi. ⁵⁰ Nīagathīnjīra nyoni īmwe ya icio īgūrū rīa nyūngū ya rīūmba īrī na maaī matahītvo o hīndī īyo. ⁵¹ Acooke oe kamūtī ka mūtarakwa, na mūthobi, na rūrigi rwa rangi wa gakarakū na nyoni īyo īrī muoyo, acitobokie thīinī wa thakame īyo ya nyoni īyo thīnje, na maaī-inī macio matahītvo o hīndī īyo, aminjaminjīrie nyūmba īyo maita mūgwanja. ⁵² Nīagatheria nyūmba īyo na thakame ya nyoni īyo, na maaī macio matahītvo o hīndī īyo, na nyoni īyo īrī muoyo, na kamūtī kau ka mūtarakwa, na mūthobi ūcio, na rūrigi rūu rwa rangi wa gakarakū. ⁵³ Acooke arekererie nyoni īyo īrī muoyo yūmbūke īthīi

na kũu werũ-inĩ, nja ya itũũra. Ūguo nĩguo akaahoroheria nyũmba iyo, nayo nĩgathirwo nĩ thaahu.”

⁵⁴ Macio nĩmo mawatho makoniĩ mũrimũ o ro wothe wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, na ũhere, ⁵⁵ na ũgumu ũrĩ nguo-inĩ kana thiĩnĩ wa nyũmba, ⁵⁶ na handũ haimbu, na handũ harĩ na mĩtũnda, kana handũ hakaragacũku, ⁵⁷ nĩguo kũmenyekage rĩrĩa kĩndũ gĩtarĩ na thaahu na rĩrĩa kĩrĩ na thaahu.

Macio nĩmo mawatho makoniĩ mĩrimũ ya ngoothi iĩrĩa iĩngĩgwatanio, na makoniĩ ũgumu.

Kuura Kũngĩrehe Thaahu

15 ¹ *Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ,* ² *“Arĩriai andũ a Isiraeli, mũmeere ũũ: ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme o wothe angĩkorwo akiura kuuma njaga-inĩ yake, kuura kũu nĩ thaahu. ’* ³ *Mũndũ ũcio arĩkoragwo arĩ na thaahu hĩndĩ iĩrĩa angĩkorwo akiura hĩndĩ ciothe, o na kana angĩtiga kuura. Kuura kũu arĩ nakuo kũrĩtũmaga athahe na njĩra ici:*

⁴ *“Ūrĩrĩ o wothe mũndũ ũcio ũkuura angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe kĩrĩa angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ’* ⁵ *Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia ũrĩrĩ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ’* ⁶ *Mũndũ o wothe ũngĩkarĩra kĩndũ gĩkarĩrwo nĩ mũndũ ũcio ũroira, no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

⁷ *“Mũndũ o wothe ũngĩhutia mũndũ ũcio ũroira no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

⁸ *“Mũndũ ũcio ũroira angĩtũira mũndũ ũtarĩ na thaahu mata-rĩ, mũndũ ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

⁹ *“Matandĩko mothe marĩa mũndũ ũcio ũroira angĩkarĩra akuuĩtwo nĩ nyamũ, nĩmakanyitwo nĩ thaahu,*

¹⁰ *nake mũndũ o wothe ũngĩhutia kĩndũ*

o na kĩmwe gĩkarĩre nĩ mũndũ ũcio, nĩakanyitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ; ũrĩa wothe ũngĩungania indo icio no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

¹¹ *“Mũndũ ũcio ũkuura angĩhutia mũndũ atethambite moko na maaĩ, mũndũ ũcio ahutia no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

¹² *“Nyũngũ ya rĩũmba iĩrĩa mũndũ ũcio angĩhutia, no nginya yũragwo, na kĩndũ gĩothe kĩa mbaũ no nginya gĩkamũrwo na maaĩ.*

¹³ *“Rĩrĩa mũndũ ũcio angĩhonio mũrimũ ũcio wa kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja nĩguo ambĩrĩrie gũtherio gwake; no nginya athambie nguo ciake na ethambe na maaĩ, matahĩtwo o hĩndĩ iyo, nake nĩgathirwo nĩ thaahu. ’* ¹⁴ *Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, athiĩ mbere ya Jehova hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo na acinengere mũthĩnjĩri-Ngai. ’* ¹⁵ *Nake mũthĩnjĩri-Ngai nĩagaciruta igongona, imwe iĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia na iĩrĩa iĩngĩ irĩ iruta rĩa njino. Ūguo nĩguo akaahoroheria mũndũ ũcio hau mbere ya Jehova, nĩ ũndũ wa kuura gwake.*

¹⁶ *“Rĩrĩa mũndũ mũrũme angiumwo nĩ hinya wa arũme, no nginya ethambe mwĩrĩ wothe na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ’* ¹⁷ *Nguo o yothe kana rũũa ingĩtũkĩrwo nĩ hinya wa arũme handũ, no nginya ithambio na maaĩ, na itiinde irĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

¹⁸ *Rĩrĩa mũndũ mũrũme akomania na mũndũ-wa-nja, nake oimwo nĩ hinya wa arũme, o eerĩ no nginya methambe na maaĩ, nao matiinde marĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

¹⁹ *“Rĩrĩa mũndũ-wa-nja ekuura ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, nĩagaikara mĩthenya mũgwanja arĩ na thaahu, nake mũndũ o wothe ũngĩmũhutia, atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.*

²⁰ *“Kĩndũ o gĩothe angĩkomera*

ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na kĩndũ o gĩothe angĩkarĩra nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu. ²¹ Mũndũ o wotho ũngĩhutia ũrĩrĩ wake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²² Mũndũ o wotho ũngĩhutia kĩndũ o gĩothe aikarĩre no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, nake atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ²³ Kĩndũ kũ kĩngĩkorwo nĩ ũrĩrĩ, kana o kĩndũ kĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio aikarĩre, hĩndĩ ĩyo mũndũ wotho angĩkihutia, nĩagatinda arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁴ “Mũndũ mūrũme angĩkoma nake na ahutio nĩ thakame ya ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja; naguo ũrĩrĩ o wotho angĩkomera nĩũkanyitwo nĩ thaahu.

²⁵ “Rĩrĩa mũndũ-wa-nja angiura thakame ategũtigithĩria mĩthenya mĩngĩ ihinda rĩtarĩ rĩake rĩa mweri, kana kuura kũngĩ gũkĩrĩte ihinda rĩake rĩa mweri, nĩagaikara arĩ na thaahu rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, o ta ũrĩa akoragwo arĩ na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁶ ũrĩrĩ wotho ũrĩa angĩkoma rĩrĩa rĩothe ekuura ũguo, nĩũkanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa ũrĩrĩ wake ũkoragwo na thaahu ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri, na kĩrĩa gĩothe angĩkarĩra nĩ gĩkaanyitwo nĩ thaahu, o ta ũrĩa gũkoragwo ihinda-inĩ rĩake rĩa mweri. ²⁷ Mũndũ o wotho angĩcihutia nĩakanyitwo nĩ thaahu; nake no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na atiinde arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ.

²⁸ “Aarĩkia gũtiga kuura, nĩageterera mĩthenya mũgwanja, na thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ²⁹ Mũthenya wa kanana wakinya, no nginya arute ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ, acirehere mũthĩnjĩri-Ngai hau itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaruta ĩmwe ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia, nayo ĩyo ĩngĩ ĩrĩ iruta rĩa njino. ũguo nĩguo mũthĩnjĩri-Ngai akaamũhoroheria hau mbere ya

Jehova nĩ ũndũ wa thaahu wa kuura kũu gwake.

³¹ “No nginya mwehanĩrĩrie andũ a Isiraeli na indo iria ingĩmagwatia thaahu, nĩgeetha matikanakue marĩ na thaahu nĩ ũndũ wa gũthaahia gũikaro gĩakwa kĩrĩa kĩrĩ gatagatĩ kao.”

³² Macio nĩmo mawatho marĩa makonĩ mũndũ ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ o wotho ũrĩa ũnyitĩtwo nĩ thaahu nĩ ũndũ wa kuumwo nĩ hinya wa arũme, ³³ na ma mũndũ-wa-nja nĩ ũndũ wa ihinda rĩake rĩa mweri, na ma mũndũ mūrũme kana mũndũ-wa-nja ũrĩa ũkuura, na ma mũndũ mūrũme ũrĩa ũngĩkoma na mũndũ-wa-nja ũrĩa ũrĩ na thaahu.

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

16 Nake Jehova akĩarĩria Musa thuutha wa gĩkuũ kĩa ariũ arĩa eerĩ a Harũni arĩa maakuire rĩrĩa mookire magĩkuhĩrĩa mbere ya Jehova. ² Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: “Ĩra mūrũ wa nyũkwa Harũni ndagatoonyage o rĩrĩa enda Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, hau thuutha wa gĩtambaya gĩa gũcuuria kĩrĩa kĩrĩ mbere ya gĩtĩ gĩa tha kĩrĩa kĩrĩ igũrũ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro ndakae gũkua, tondũ hau nĩho ndĩyumagĩria ndĩ thĩnĩ wa itu hau igũrũ wa gĩtĩ gĩa tha.

³ “Ũũ nĩguo Harũni arĩtoonyaga harĩa haamũre: arĩtoonyaga na gategwa ka iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ĩmwe ya iruta rĩa njino. ⁴ Nĩarĩhumbaga kanjũ ya gatani ĩrĩa nyamũre, na thuruarĩ cia thĩnĩ cia gatani iriganie na mwĩrĩ wake, nĩarĩhotoraga mũcibi ũrĩa wa gatani, na akeoha kĩremba kĩrĩa gĩa gatani. Icio nĩcio nguo iria nyamũre; nĩ ũndũ ũcio no nginya ethambe na maaĩ mbere ya gũciĩhumba.” ⁵ Nĩakoya thenge igĩrĩ cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, na ndũrũme ya iruta rĩa njino kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli.

⁶ “Harũni nĩakaruta ndegwa ĩyo ĩrĩ iruta rĩa kũhoroherio mehia make mwene nĩguo ehoroherie we mwene

^a4 Nguo cia athĩnjĩri-Ngai ciaigagwo thĩnĩ wa hekarũ (Ezek 44:17-19).

na nyumba yake. ⁷ Ningi niakoya thenge icio cieri acineane hau mbere ya Jehova itonyero-ini ria Hema-ya-Gutunganwo.

⁸ Niagacuukira thenge icio cieri miti, umwe ni wa Jehova, naguo ucio ungi ni wa mburi ya kurekererio ikuuithitio mehia. ⁹ Haruni niakaruta thenge iria ikaagurwo ni miti wa mwena wa Jehova, amirute iri igongona ria kuhoroherio mehia. ¹⁰ No thenge iria ikaagurwo ni miti ituike ya kurekererio ikuuithitio mehia niikaneanwo mbere ya Jehova iri muoyo, ituike ya kuhorohaniria, na undu wa kumirekereria ithiire weru-ini, iri yo ya kurekererio ikuuithitio mehia.

¹¹ "Haruni niakarehe ndegwa iyo ituike ya iruta ria mehia make mwene, nigu ehoroherie we mwene na nyumba yake, na niagathinja ndegwa iyo ni undu wa iruta ria kuhoroherio mehia make mwene. ¹² Niakoya rugio rwa ubani ruiyuritio makara ma mwaki marutitwo kigongona-ini mbere ya Jehova, na ngundi igiri cia ubani muhinyu uria utararikaga wega, na acitware na kuu thuutha wa gitambaya gia gucurio. ¹³ Niagekira ubani ucio mwaki-ini mbere ya Jehova, nayo ndogo ya ubani ucio niigathiika gitiki kuu gia tha, kuu kiri iguru ria ithanduku ria Uira, nigu ndagakue. ¹⁴ Ningi niakoya thakame imwe ya ndegwa iyo na kiera giake, amiminjaminje mwena wa mbere wa gitiki kuu gia tha; ningi niakaminjaminja imwe yayo na kiera giake maita mugwanja hau mbere ya gitiki kuu gia tha.

¹⁵ "Ningi niagathinja thenge iria ya iruta ria kuhoroherio mehia makoni andu acio, na atware thakame yayo thuutha wa gitambaya gia gucurio, eke nayo o ta uria eekire thakame ya ndegwa iyo: amiminjaminje iguru ria gitiki kuu gia tha o na mbere yakio. ¹⁶ Uguo nigu akaahoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno tondu wa thaahu na uremi wa andu a Israeli, kuringana na mehia mao mothe. Na uguo noguo ageeka ni undu wa Hema-ya-Gutunganwo, iria iri gatagati kao na thaahu wao. ¹⁷ Gutiri mundu o na uriku ugaakorwo

thiini wa Hema-ya-Gutunganwo kuuma ihinda riria Haruni agaathi kuhoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno nginya hndi iria akoima ho, arikitie kwihoroheria we mwene, na akahoroheria nyumba yake na akahoroheria kirindi giothe gia Israeli.

¹⁸ "Ningi niakoima athi kigongona-ini kira kiri hau mbere ya Jehova akihoroherie. Niakoya thakame imwe ya ndegwa iyo, na thakame imwe ya thenge, amihake hia ciothe cia kigongona kuu.

¹⁹ Niakaminjaminja thakame imwe na kiera giake iguru riakio maita mugwanja, agitherie na akiamure nigu githirwo ni thaahu wa andu a Israeli.

²⁰ "Haruni aarikia kuhoroheria Handu-haria-Hatheru-Muno, na Hema-ya-Gutunganwo na kigongona kuu, niakarehe thenge iria iri muoyo.

²¹ Niakaigirira moko make meeriguru ria mutwe wa thenge iyo iri muoyo, na oimburi hau iguru riayo waganu wotha na uremi wa andu a Israeli, oimbure mehia mao mothe, amacookerie iguru ria mutwe wayo. Niakarekereria thenge iyo ithiire weru-ini imenyereirwo ni mundu uria uthuuriirwo wira ucio.

²² Thenge iyo niigakuithio mehia mao mothe, imatware kundu kuria gutatuiragwo ni Andu; nake mundu ucio niakarekereria thenge iyo na kuu weru-ini.

²³ "Haruni niagacooka atoonye Hema-ya-Gutunganwo arute nguo icio cia gatani iria eekire mbere ya gutoonya Handu-haria-Hatheru-Muno, nake acitige kuo. ²⁴ Niagethamba mwiri na maa, ari handu hatheru na acooke ehumbe nguo ciake cia nduire. Acooke oime nja na erutire iruta ria njino ni undu wake mwene, na arute iruta ria njino ni undu wa andu, nigu ehoroherie we mwene na ahoroherie andu ari ang.

²⁵ Ningi niagacinira maguta ma iruta ria kuhoroherio mehia iguru ria kigongona.

²⁶ "Mundu ucio urekagiriia thenge iyo ya gukuithio mehia no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwiri na maa; thuutha ucio acooke atoonye kamb.

²⁷ Ndegwa iyo na thenge, iria cia iruta rĩa kũhoroherio mehia, iria thakame yacio yatwarĩtwo Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno ya kũhorohanĩria, no nginya ciumio nja ya kambĩ; njũa ciacio na nyama, na mahu ciothe icinwo ihĩe biũ. ²⁸ Mũndũ ũria ũgacicina no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ; thuutha ũcio no acooke atoonye kambĩ.

²⁹ “Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ: Mũthenya wa ikũmi mweri-inĩ wa mũgwanja no nginya mwĩimage irio, na mũtikarutage wĩra o na ũrĩkũ, arĩ mũndũ ũciarĩrwo bũrũri wanyu, kana arĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ, ³⁰ tondũ mũthenya ũcio nĩmũkahoroherio, nĩguo mũtherio. Hĩndĩ iyo nĩmũgatherio kuuma kũrĩ mehia manyu mothe mũrĩ hau mbere ya Jehova. ³¹ Iyo nĩ Thabatũ ya kũhurũka, na no nginya mwĩimage irio; ũyũ nĩ watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe. ³² Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũitĩrĩrie maguta na akaamũrwo gũcooka ithenya rĩa ithe ta mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũkaahoroheria andũ. Nĩakehumbaga nguo iria nyamũre cia gatani ³³ na ahoroherie Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na kĩgongona, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a mũingĩ wa Isiraeli.

³⁴ “Ũndũ ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe nĩ inyuĩ; horohio ĩrĩrutagwo riita rĩmwe o mwaka nĩ ũndũ wa mehia mothe ma andũ a Isiraeli.”

Na gũgũkwo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkagwo.

Kũgĩrio Kũrĩa Thakame

17 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, na ariũ ake na andũ othe a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ³ Mũndũ o wotho Mũisiraeli ũrĩrutaga igongona rĩa ndegwa, kana rĩa gatũrũme, kana rĩa mbũri thĩinĩ wa kambĩ kana nja ya kambĩ, ⁴ handũ ha kũrĩrehe itoonjero-inĩ

rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, arĩrute rĩrĩ igongona rĩa kũrutĩrwo Jehova hau mbere ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩagatuuo arĩ na mahĩtia ma gũita thakame; mũndũ ũcio nĩaitĩte thakame, na no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ⁵ Ũndũ ũyũ nĩwagũtũma andũ a Isiraeli matwaragĩre Jehova magongona marĩa rĩu mararutĩrwo werũ-inĩ. No nginya mamarehagĩre mũthĩnjĩri-Ngai, ũguo nĩ kuuga kũrĩ Jehova, hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, marutwo marĩ maruta ma ũiguano. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakaminjaminja thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, na acine maguta marĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ⁷ Matikanacooke o na rĩ kũruta magongona mao o na marĩkũ kũrĩ mĩhianano ya mbũri ĩrĩa mahũũraga ũmaraya nayo. ũyũ nĩ watho mwandĩke wa kũrũmagĩrĩtwo hĩndĩ ciothe kũrĩ o, na kũrĩ njiarwa iria igooka.’

⁸ “Meere atĩrĩ: ‘Mũisiraeli o wotho, kana mũgeni o na ũrĩkũ ũtũũranagia nao, ũkaaruta iruta rĩa njino, kana arute igongona, ⁹ na ndarĩtware hau itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo arĩrutĩre Jehova-rĩ, mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao.

¹⁰ “ ‘Mũisiraeli wotho kana mũgeni o wotho ũtũũranagia nao ũkaarĩa thakame o yotho, nĩngahũgũkĩra mũndũ ũcio ũrĩĩte thakame, na nĩngamũingata kuuma kũrĩ andũ ao. ¹¹ Nĩgũkorwo muoyo wa kũĩmbe ũrĩ thĩinĩ wa thakame, na nĩyo ndĩmũheete mwĩhorohagĩrie nayo kĩgongona-inĩ; thakame nĩyo ĩhorohagĩria muoyo wa mũndũ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio ngwĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe thĩinĩ wanyu wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa thakame, o na mũgeni ũrĩa ũtũũranagia na inyuĩ ndakanarĩe thakame.”

¹³ “ ‘Mũisiraeli o wotho, kana mũgeni o wotho ũtũũranagia na inyuĩ, ũkaaguĩma nyamũ kana nyoni o yotho ĩngĩrĩio, no nginya agaita thakame yayo thĩ, acooke amĩthike na tĩĩri, ¹⁴ tondũ muoyo wa

kĩũmbe gĩothe nĩ thakame yakĩo. Nĩkĩo nĩjĩrĩte andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikanaarĩ thakame ya kũĩmbe o gĩothe, tondũ muoyo wa kũĩmbe nĩ thakame yakĩo; mũndũ o wotho ũngĩmĩrĩa no nginya aingatwo.”

¹⁵ “ ‘Mũndũ o wotho, arĩ wa gũciarĩrwo bũrũri wanyu kana arĩ mũgeni, angĩkaarĩa nyamũ ikuĩte kana itambuurangĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka-rĩ, no nginya agaathambia nguo ciake na ethambe na maaĩ, na atiinde na thaahu nginya o hwaĩ-inĩ; thuutha ũcio nĩagathirwo nĩ thaahu. ¹⁶ No angĩkaaga gũthambia nguo ciake na aage gwithamba-rĩ, nĩagacookererwo nĩ ũũru ũcio wake.’ ”

Gũkomania kũrĩa Kũgirie

18 ² “ ‘Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ³ Mũtikaneke maũndũ marĩa andũ a Misiri, kũrĩa mwatũũraga, meekaga, na mũtikaneke maũndũ marĩa mekagwo bũrũri wa Kaanani, kũrĩa ndĩramũtwara. Mũtikarũmĩrĩre mĩthiire yao. ⁴ No nginya mwathĩkagĩre mawatho makwa na mũmenyagĩrĩre gwithĩkĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu. ⁵ Tũũrai mũrũmĩtie kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa ũrĩmathĩkagĩra nĩarĩtũũrio muoyo nĩmo. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁶ “ ‘Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũgaathengerera mũndũ wa nyũmba yake nĩguo makomanie; nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ “ ‘Ndũkanakonorthie thoguo nĩ ũndũ wa gũkoma na nyũkwa. ũcio nĩ nyũkwa; ndũkanakome nake.

⁸ “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa thoguo; ũguo nĩ gũconorithia thoguo.

⁹ “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyũkwa, kana mwarĩ wa thoguo ũrĩa mũciarĩtwo nĩ ithe ũmwe kana mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũtarĩ a ithe ũmwe.

¹⁰ “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa mũrũguo kana mwarĩ wa mwarĩguo; ũguo nĩ gwĩconorithia.

¹¹ “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa mũndũ-wa-nja wa thoguo, ũrĩa ũciarĩtwo nĩ thoguo; ũcio no ta mwarĩ wa nyũkwa.

¹² “ ‘Ndũkanakome na mwarĩ wa nyina na thoguo; ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba ya thoguo.

¹³ “ ‘Ndũkanakome na tataguo, ũcio nĩ mũndũ wa nyũmba imwe na nyũkwa.

¹⁴ “ ‘Ndũkanakonorthie mũrũ wa nyina na thoguo, na ũndũ wa gũthengerera mũtumia wake nĩguo mũkomanie; ũcio nĩ tataguo.

¹⁵ “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũguo. ũcio nĩ mũtumia wa mũrũguo; ndũkanakome nake.

¹⁶ “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũrũ wa nyũkwa; ũguo nĩgũconorithia mũrũ wa nyũkwa.

¹⁷ “ ‘Ndũkanakome na mũndũ-wa-nja ũcooke ũkome na mwarĩ. Ndũkanakome na mwarĩ wa mũriũ, kana mwarĩ wa mwarĩ; acio nĩ andũ a nyũmba yake. ũcio nĩ waganu.

¹⁸ “ ‘Ndũkanahikie mwarĩ wa nyina na mũtumia waku atuĩke mũiru wa mũtumia waku, ũkomage nake mũtumia waku arĩ muoyo.

¹⁹ “ ‘Ndũkanathengerere mũndũ-wa-nja mũkomanie rĩrĩa arĩ na thaahu wa hĩndĩ yake ya mweri.

²⁰ “ ‘Ndũkanakome na mũtumia wa mũndũ ũngĩ, ndũgethaahie nake.

²¹ “ ‘Mũtikananeeane ciana cianyu irutĩrwo Moleku igongona, mũtikanaathaahie rĩtwa rĩa Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

²² “ ‘Ndũkanakome na mũndũ mũrũme ta ũrĩa mũndũ akomaga na mũndũ-wa-nja; ũndũ ũcio ũrĩ magigi.

²³ “ ‘Ndũkanakome na nyamũ nawe wĩthaahie nayo. Mũndũ-wa-nja ndakanetware harĩ nyamũ akome nayo; gwĩka ũguo nĩ waganu mũkĩru njano.

²⁴ “ ‘Mũtikanaethaahie na ũndũ o na ũmwe wa macio, tondũ ũguo nĩguo ndũrĩrĩ iria ngũingata imweherere ciethaahirie.

²⁵ O naguo bũrũri nĩwathaahirio; nĩ ũndũ ũcio ngĩũherithĩria mehia maguo, naguo bũrũri ũcio ũgĩtahĩka arĩa maatũũraga kuo. ²⁶ No inyuĩ, no

nginya mūrūmie kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho makwa. Andū arīa maciarīrwo būrūri wanyu, kana ageni arīa matūūranagia na inyuī, matikaneke ūndū o na ūrīkū wa macio marī magigi, ²⁷ nīgūkorwo maūndū macio mothe nīmo meekagwo nī andū arīa maatūūruga būrūri ūcio mbere wanyu, nago būrūri ūcio ūkīnyiitwo nī thaahu. ²⁸ O na inyuī mūngīgwatia būrūri ūcio thaahu, nīūkamūtahīka o ta ūrīa watahīkire arīa maatūūruga kuo mbere wanyu.

²⁹ “Mūndū o wothē ūngīka ūndū o na ūmwe wa maūndū macio marī magigi, andū ta acio no nginya maingatwo kuuma kūrī andū ao. ³⁰ Rūmiai maūndū marīa ndīmwithite na mūtikanarūmīrīre mītugo iyo īrī magigi, īrīa yekagwo mūtaanoka, na mūtikanethaahie nayo. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.”

Mawatho ma Mīthemba Mīthemba

19 Ningī Jehova akīīra Musa atīrī, ² “Arīria kīūngano gīothe kīa Isiraeli, ūmeere atīrī, ‘Tuīkai atheru tondū nīī, Jehova Ngai wanyu, ndī mūtheru.

³ “ ‘O mūndū wanyu no nginya atīīe nyina na ithe, na no nginya mūrūmagie Thabatū ciakwa. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

⁴ “ ‘Mūtikanandirike, mūhooyage mīhianano kana mwīthondekere ngai cia kīgera gītweketio. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

⁵ “ ‘Rīrīa mūkūrūtīra Jehova igongona rīa ūiguano, rīrutagei na njīra īrīa īngītūma igongona rīu rīanyu rītīkīrīke.

⁶ Igongona rīu mūrīrīūage o mūthenya ūcio rīarutwo, kana mūthenya ūyū ūngī; kīndū o gīothe kīa rīo kīngītigara gīkinyie mūthenya wa gatātū, no nginya gīcinwo kīhīe biū. ⁷ Kīndū o na kīrīkū kīarīo kīngīkaarīo mūthenya wa gatātū, igongona rīu ti rītheru na rītigetīkīrwo.

⁸ Mūndū o wothē ūngīrīrīa mūthenya wa gatātū, nīagacookerewo nī ūūru ūcio ekīte, tondū nīathaahītie kīndū kīarūtīrwo Jehova kīrī gītheru; mūndū

ūcio no nginya aingatwo kuuma kūrī andū ao.

⁹ “ ‘Rīrīa mūkūgetha irio būrūri-inī wanyu, mūtikanagethe nginya ndeere-inī cia mīgūnda wanyu, o na mūtikanonganīe rūitīki rwa magetha manyu. ¹⁰ Mūtīgacookage rīngī kūhaara mīgūnda-inī wanyu ya mīthabībū, o na mūtikahaarage thabībū iria igūite thī. Citīgagīriei andū arīa athīnī na arīa ageni. Nīī nī nīī Jehova Ngai wanyu.

¹¹ “ ‘Mūtikanaiye.

“ ‘Mūtikanahēenanie.

“ ‘Mūndū ndakanaheenie ūrīa ūngī.

¹² “ ‘Mūtikanehīte na maheeni mūkīgwetaga rītīwa rīakwa, na nī ūndū ūcio mūthaahie rītīwa rīa Ngai wanyu. Nīī nī nīī Jehova.

¹³ “ ‘Mūtikaheenie mūndū ūrīa ūngī, muoe indo ciake kana mūmūtunye indo ciake.

“ ‘Mūtikanaikarie mūcaara wa mūruti wa wīra ūkinyie rūciū.

¹⁴ “ ‘Mūtikanarume mūndū ūtaiguaga, kana mūigīre mūtumumu kīndū gīa kūmūhīnga, no mwītīgagīrei Ngai wanyu. Nīī nī nīī Jehova.

¹⁵ “ ‘Mūtikanooomie kīhooto; ndūkanacāire mūndū tondū nī mūthīnī kana mūndū mūnene ūrī igweta, no tuagīrai mūndū ūrīa ūngī ciira na kīhooto.

¹⁶ “ ‘Mūtikanorūūre mūgīcambanagia gatagatī-inī ka andū anyu.

“ ‘Mūtikaneeke ūndū ūngīrehere mūndū ūrīa ūngī ūgwati. Nīī nī nīī Jehova.

¹⁷ “ ‘Ndūkanathūūre mūrū wa thoguo ngoro-inī yaku. Kaanagia mūndū ūrīa ūngī maūndū ūtekūhithīrīa nīgeetha ndūkanagwatanīre nake mahītia-inī make.

¹⁸ “ ‘Ndūkanerīhīrie kana ūtume mūndū wanyu ūthū, no endaga mūndū ūrīa ūngī o ta ūrīa wīyendete wee mwene. Nīī nī nīī Jehova.

¹⁹ “ ‘Rūmagiai uge wakwa.

“ ‘Ndūkanaciarithanie nyamū itarī cia kīruka kīmwe.

“Ndūkanahaande mūgūnda waku mbeū mīthemba īīrī.

“Ndūkanehumbe nguo itumītwo na ndigi mīthemba īīrī itahaanaine.

²⁰ “ ‘Mūndū mūrūme angīkoma na mūndū-wa-nja ngombo, nake aakorwo nīmūrie nī mūndū ūngī, no ndakūūrītwo kana akarekererio, no nginya maherithio ta ūrīa kwagīrīre. No matikooragwo, tondū mūndū-wa-nja ūcio ndatigīte gūtuika ngombo.

²¹ Nake mūndū mūrūme ūcio-rī, no nginya arute ndūrūme, amītware itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo ītuīke iruta rīa kūrūtīrwo Jehova rīa kūhoroherio mahītia. ²² Mūthīnjīri-Ngai nīakahoroheria mūndū ūcio na ndūrūme īyo ya iruta rīa mahītia, īrutīrwo hau mbere ya Jehova nī ūndū wa rīhīa rīu ehītīe, nake nīakarekerwo rīhīa rīake.

²³ “ ‘Rīrīa mūgaatoonya būrūri ūcio wa Kaanani, na mūhaande mīti ya mīthemba yothe īciaraga maciaro-rī, nī mūgaatua atī maciaro macio marī na thaahu. Ihinda rīa mīaka itatū nīmūkamatua atī marī na thaahu, na matikanarīio.

²⁴ Mwaka wa kana, maciaro mothe mayo nīmagatuika matheru, matuīke maruta ma kūgoocithia Jehova. ²⁵ No mwaka wa gatano, no mūrīe maciaro mayo. Ūguo nīguo magetha manyu makoongerereka. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

²⁶ “ ‘Mūtikanarīe nyama īrī na thakame thīnī wayo.

“ ‘Mūtigekage maūndū ma kūragūra kana ma kūrogana.

²⁷ “ ‘Mūtikanenje njuīrī cianyu thikīrīrio-inī kana mūrenge mīthia ya nderu cianyu.

²⁸ “ ‘Mūtikanetemange mīrī yanyu nī ūndū wa andū arīa akuū, kana mwīkīre marūūrī mīrī-inī yanyu. Nī nī nī Jehova.

²⁹ “ ‘Ndūkanaagithie mwarīguo gītīo na ūndū wa kūmūrekereria atuīke mūmaraya, kana ūndū ūcio ūtūme būrūri ūgarūrūkīre ūmaraya, na ūiyūrwo nī waganu.

³⁰ “ ‘Menyagīrīrai Thabatū ciakwa, na

mūtīage handū hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova.

³¹ “ ‘Mūtikanatuīrie maūndū kūrī andū arīa marī maroho ma kūragūra kana arogi, nīgūkorwo nīmakamūgwatia thaahu. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

³² “ ‘Rūgamagīrai andū arīa akūrū, mūmatīage; heagai andū arīa akūrū gītīo, na mwītigagīre Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova.

³³ “ ‘Hīndī īrīa mūgeni aatūūrania na inyuī būrūri-inī wanyu, mūtikanamwīke ūūru. ³⁴ Mūgeni ūrīa ūtūūranagia na inyuī no nginya atuagwo taarī mūndū ūciarīrwo būrūri wanyu. Mwendei ta ūrīa mwīendete inyuī ene, nīgūkorwo o na inyuī mwarī ageni būrūri wa Misiri. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

³⁵ “ ‘Mūtīkahūthagīre ithimi itarī cia kīhoto rīrīa mūgūthima ūraihi, kana ūritū, kana ūingī. ³⁶ Hūthagīrai ithimi cia kīhoto, na mahiga ma gūthima ma kīhoto, na eba ya kīhoto, na hini ya kīhoto. Nī nī nī Jehova Ngai wanyu ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri.

³⁷ “ ‘Rūmagiai irīra ciakwa cia watho ciothe na mawatho makwa mothe, na mūmarūmagīrīre. Nī nī nī Jehova.’ ”

Kūherithio nī Ūndū wa Mehia

20 Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ² “Īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Mūisiraēli o wothe kana mūgeni o wothe ūrīa ūtūūraga būrūri wa Isiraēli ūkaaheana ūmwe wa ciana ciake kūrī ngai īrīa itagwo Moleku, no nginya akooragwo. Mūingī wothe nī ūkaamūhūra na mahiga nyuguto. ³ Nīngahūgūkīra mūndū ūcio, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao; tondū wa kūheana ciana ciake kūrī Moleku, nīathaahītīe handū hakwa harīa haamūre na agathaahia rītwa rīakwa itheru. ⁴ Mūingī ūcio wa andū ūngīkaaga kūherithia mūndū ūcio ūheanīte ūmwe wa ciana ciake kūrī Moleku, mage kūmūūraga-rī, ⁵ nīngahūgūkīra mūndū ūcio, hamwe na andū a nyūmba yake, na ndīmaingate kuuma kūrī andū ao, we mwene na

arīa othe mamūrūmagīrīra na kūhūūra ūmaraya na Moleku.

⁶ “ ‘Nīngahūgūkīra mūdū ūrīa ūtūiragia maūdū kuuma kūrī andū arīa marī na maroho ma kūragūra na kuuma kūrī arogi, nīguo ahūūre ūmaraya na ūndū wa kūmarūmīrīra, na nīngamūingata kuuma kūrī andū ao.

⁷ “ ‘Mwīyamūrei mūtūike atheru tondū nī nī nī Jehova Ngai wanyu.

⁸ Rūmagiai irīra ciakwa cia watho na mūcirūmagīrīre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “ ‘Mūdū o wothē ūngīruma ithe kana arume nyina, no nginya ooragwo. Nīarumīte ithe kana akaruma nyina, na thakame yake nīkamūcookerera.

¹⁰ “ ‘Mūdū mūrūme angītharia na mūtumia wa mūdū ūngī, atharie na mūtumia wa mūdū wa itūūra rīake, itharia icio cierī, mūdū mūrūme ūcio na mūtumia, no nginya mooragwo.

¹¹ “ ‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa ithe, nīaconorithītie ithe. Mūdū mūrūme ūcio na mūtumia ūcio eerī no nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹² “ ‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūtumia wa mūrīū, eerī no nginya mooragwo. Ūndū ūcio mekīte nī waganu ūkīrīte njano; thakame yao nīkamacookerera.

¹³ “ ‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū mūrūme ūngī ta ūrīa mūdū akomaga na mūdū-wa-nja-rī, andū acio eerī nīmekīte ūndū ūrī magigi. No nginya mooragwo; thakame yao nīkamacookerera.

¹⁴ “ ‘Mūdū mūrūme angīhikia mūdū-wa-nja na ahikie nyina, ūcio nī waganu. Mūdū mūrūme ūcio na andū-a-nja acio eerī no nginya macinwo na mwaki, nīgeetha gūtikanakorwo na waganu thīnī wanyu.

¹⁵ “ ‘Mūdū mūrūme angīkoma na nyamū-rī, no nginya mūdū ūcio ooragwo, na no nginya mūūrage nyamū ūyo.

¹⁶ “ ‘Mūdū-wa-nja angītwarīrīra harī nyamū nīguo akome nayo-rī,

nīmūkooraga mūdū-wa-nja ūcio hamwe na nyamū ūyo. No nginya mūdū-wa-nja ūcio ooragwo na nyamū ūyo yūrāgwo; thakame yake nīkamūcookerera, na thakame ya nyamū ūyo imīcookerere.

¹⁷ “ ‘Mūdū mūrūme angīhikia mwarī wa ithe, arī mwarī wa ithe kana wa nyina, na makomanie, icio nī njono. No nginya maingatwo mehere kuuma kūrī andū ao. Nīaconorithītie mwarī wa ithe. Na nīagacookererwo nī ūūru ūcio ekīte.

¹⁸ “ ‘Mūdū mūrūme angīkoma na mūdū-wa-nja hīndī yake ya mweri, nīaguūria riurīro rīake, o nake mūdū-wa-nja ūcio agakīguūria riurīro rīa thakame yake. Andū acio eerī nīmakaingatwo kuuma kūrī andū ao.

¹⁹ “ ‘Ndūkanakome na tataguo kana mwarī wa nyina na thoguo, nī ūndū gwīka ūguo nī gūconorithia mūdū ūrīa mūrī rūrīra; inyuī eerī nīmūgacookererwo nī ūūru ūcio mwīkīte.

²⁰ “ ‘Mūdū angīkoma na tatawe-rī, nīaconorithītie mamawe. Nīmagacookererwo nī ūūru ūcio mekīte; magaakua matarī magīa mwana.

²¹ “ ‘Mūdū angīhikia mūtumia wa mūrū wa nyina ūcio nī thaahu, nīaconorithītie mūrū wa nyina. Megūtūūra matarī magīa mwana.

²² “ ‘Rūmagiai irīra ciakwa ciothe cia watho, na mawatho makwa mūmarūmagīrīre, nīguo mūtūūre būrūri ūrīa ndīramūtware, na nīgeetha ndūkanamūtahīke. ²³ Mūtikanatūūre kūringana na mītugo ya ndūrīrī iria ngūingata imweherere. Ndacimenire nī tondū nīciekire maūdū macio mothe. ²⁴ No nī ngīmwrīa atīrī, “Nīmūkegwatīra būrūri wao; nīngamūhe guo ūtūike igai rīanyu, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī.” Nī nī nī Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamwamūrīre kuuma kūrī ndūrīrī.

²⁵ “ ‘Nī ūndū ūcio no nginya mūkūūranage nyamū iria itarī thaahu na iria irī thaahu, na nyoni iria itarī thaahu na iria irī thaahu. Mūtikanethaahie na nyamū kana nyoni o na īrīkū, kana kīndū o gīothe gīthiagīra thī, iria ciothe ndaamūranirie tondū irī thaahu harī

inyuī. ²⁶ No nginya mūtuīke atheru harī nī, tondū nī, Jehova, ndī mūtheru, na nīndīm wamūranītie na ndūrīrī iria ingī mūtuīke akwa kīūmbe.

²⁷ “ ‘Mündū mūrūme kana mündū-wa-nja ūrī maroho marīa maragūruga kana mūrogi thīinī wanyu, no nginya makooragwo. Mūmahūre na mahiga nyuguto. Thakame yao nīkamacookerera.’ ”

Mawatho ma Kūrūmīrīrwo nī Athīnjīri-Ngai

21 Nake Jehova akīra Musa atīrī, “Arīria athīnjīri-Ngai, nīo ariū a Harūni, ūmeere atīrī: ‘Mūthīnjīri-Ngai ndakanethaahie nī ūndū wa mündū wao ūkuīte, ² tiga no akorirwo arī mündū wa nyūmba yake, ta nyina kana ithe, kana mūriū kana mwarī, kana mūrū wa nyina, ³ kana mwarī wa nyina ūtarī mūhiku ūrīa ateithagia nī ūndū ndarī na mūthuuri, nī ūndū wake-rī, no ethaahie. ⁴ Ndakanethaahie nī ūndū wa athoni ake, na nī ūndū ūcio anyiitwo nī thaahu.

⁵ “ ‘Athīnjīri-Ngai matikanenjwo mītwe, kana marengerere mīthia ya nderu ciao kana metemange mīrī yao nī ūndū wa gūkuīrwo. ⁶ No nginya makorwo marī atheru harī Ngai wao, na matikanathaahie rīitwa rīa Ngai wao. Tondū nīo matwaragīra Jehova indo iria arutīrwo irī iruta rīa njino, nīcio irio cia Ngai wao, no nginya makorwo marī atheru.

⁷ “ ‘Athīnjīri-Ngai matikanahikie andū-a-nja arīa methaahītie na ūmaraya, kana arīa matiganīte na athuuri ao, tondū athīnjīri-Ngai nī atheru harī Ngai wao. ⁸ Matuagei atheru, tondū nīo marutagīra Ngai wanyu irio iria arutīrwo igongona. Matuagei atheru, tondū nī Jehova ndī mūtheru, o nī ūrīa ūmūtheragia.

⁹ “ ‘Mwarī wa mūthīnjīri-Ngai angīithaahia na gūtuīka mūmaraya, nīaconorithītie ithe; no nginya acinwo na mwaki.

¹⁰ “ ‘Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, ūrīa ūrī gatagatī ka ariū-a-ithe, na ūitīrīrio maguta mūtwe na akaamūrwo nīguo

ehumbage nguo cia ūthīnjīri-Ngai, ndakanarekererie njuīrī yake iikare itarī njanūre kana atembūranga nguo ciake. ¹¹ Ndakanatoonye handū harī kīimba. Ndakanethaahie o na aakorwo nī ūndū wa ithe kana nyina, ¹² o na ndakanoime handū-harīa-haamūre ha Ngai wake, kana ahathaahie, tondū nīamūrītwo, agaitīrīrio maguta ma Ngai wake. Nī nī nī Jehova.

¹³ “ ‘Mündū-wa-nja ūrīa akaahikia no nginya agaakorwo arī mūirītu gathirange. ¹⁴ Ndakanahikie mūtumia wa ndigwa, kana mūtumia matiganīte na mūthuuriwe, kana mündū-wa-nja wīthaahītie na ūmaraya, no akaahikia mūirītu gathirange wa andū ao, ¹⁵ nīgeetha ndakanathaahie rūciaro rwake gatagatī ka andū ao. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmūtheragia.’ ”

¹⁶ Nīngī Jehova akīra Musa atīrī, ¹⁷ “Īra Harūni atīrī: ‘Harī njiarwa iria igooka, gūtīrī mündū wa njiaro ciaku ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo arutīre Ngai wake irio cia igongona. ¹⁸ Gūtīrī mündū o na ūmwe ūrī na kaūgū ūgaakuhīrīria: mündū mūtumumu kana gīthua, kana mündū mūthūku ūthiū, kana ūrī na wonje, ¹⁹ mündū mwonju kūgūrū kana guoko, ²⁰ mündū ūrī iguku kana mūhomu, mündū ūrī na kaūgū ka riitho, kana mündū ūrī na ironda iratogota kana iroira, kana mūthūku nyee. ²¹ Gūtīrī mündū wa njiaro cia Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai ūrī kaūgū ūgaakuhīrīria nīguo atware maruta marīa marutīrwo Jehova ma njino. Ūcio ūrī na kaūgū ndakanakuhīrīrie atī nīguo arute irio icio cia Ngai wake cia igongona. ²² We no arīe irio iria theru mūno cia Ngai wake, o na irio iria theru; ²³ no rīrī, nī ūndū wa ūgū ūcio wake, ndakanakuhīrīrie gītambaya gīa gūcuurio kana athengerere kīgongona, nīgeetha ndagathaahie handū hau hakwa harīa haamūre. Nī nī nī Jehova, ūrīa ūmatheragia.’ ”

²⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīra Harūni na ariū ake ūguo, o na akīra andū a Isiraeli othe.

22 Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²“Ĩra Harũni na ariũ ake matĩĩage maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maanyamũriire, nĩgeetha matikanathaahie rĩitwa rĩakwa itheru. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

³“Meere atĩrĩ, ‘Njiarwa iria igooka thuutha, mũndũ o na ũrĩkũ wa njiaro cianyu angĩgakorwo ethaahĩtie, nake akuhĩrĩrie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli maamũriire Jehova, mũndũ ũcio no nginya aingatwo, ehene mbere yakwa. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

⁴“ ‘Mũndũ wa njiaro cia Harũni angĩkorwo arĩ na mũrimũ wa ngoothi ũngĩgwatanio, kana mwĩrĩ wake ũkoira, ndakaarĩa indo iria theru irutĩtwo cia maruta, nginya agaathirwo nĩ thaahu. Ningĩ nĩakanyĩitwo nĩ thaahu angĩkaahutia kĩndũ gĩthaahie nĩ kĩimba, kana ahutie mũndũ o wothie ũrĩa uumĩtwo nĩ hinya wa arũme, ⁵o na kana angĩhutia kĩndũ o gĩothie kĩrĩa gĩtambaga thĩ kĩrĩa kĩngĩmũgwatia thaahu, kana ahutie mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtũma anyĩitwo nĩ thaahu, o na thaahu ũcio ũngĩkorwo nĩ ũrĩkũ. ⁶Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ o na kĩrĩkũ ta kũ nĩakanyĩitwo nĩ thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. Ndakanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa maruta marĩa maamũre, no akorirwo ethambĩte mwĩrĩ na maaĩ. ⁷Riũa riathũa nĩagathirwo nĩ thaahu, na thuutha ũcio no arĩe maruta marĩa maamũre, tondũ nĩcio irio ciae. ⁸Ndakanarĩe nyama cia nyamũ ikuĩte, kana nyama cia nyamũ itambuuriitwo nĩ nyamũ cia gĩthaka, nĩguo ndakae gũthaahio nĩcio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova.

⁹“ ‘Athĩnjĩri-Ngai nĩmarũmagie mawatho makwa nĩgeetha matikahĩtagie, nao makue nĩ ũndũ wa kwaga gũtĩia mawatho macio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.

¹⁰“ ‘Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũtarĩ wa nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai wagĩrĩrwo nĩ kũrĩa maruta marĩa matheru, o na mũgeni wa mũthĩnjĩri-Ngai, kana mũruti

wa wĩra gwake o nao matigacirĩe. ¹¹No mũthĩnjĩri-Ngai angĩgũra ngombo na mbeeca, kana ngombo ĩciarĩrwo gwake mũciĩ, ngombo iyo no ĩrĩe irio ciae. ¹²Mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩhikio nĩ mũndũ ũtarĩ mũthĩnjĩri-Ngai, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe kĩa maruta macio matheru. ¹³No mwarĩ wa mũthĩnjĩri-Ngai angĩtuĩka mũtumia wa ndigwa, kana matigane na mũthuriwe na ndarĩ ciana, nake acooke agaikare gwa ithe o ta rĩrĩa aarĩ mwĩthĩ, no arĩe irio ĩcio nyamũre cia ithe. No mũndũ ũtetĩkĩrĩtio, ndakanarĩe kĩndũ o na kĩmwe gĩacio.

¹⁴“ ‘Mũndũ o wothie angĩrĩa maruta matheru atekũmenya, no nginya acookerie mũthĩnjĩri-Ngai kĩndũ kũ kĩamũre arĩite na ongerere gĩcunjĩ gĩa gatano gĩa thogora wakĩo. ¹⁵Athĩnjĩri-Ngai matikanathaahie maruta marĩa matheru marĩa andũ a Isiraeli marutagĩra Jehova, ¹⁶na ũndũ wa kũmetĩkĩria marĩe maruta macio matheru, na ũguo ũtũme mũcookererwo nĩ mahĩtia marĩa mũngĩrĩhio. Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova ũrĩa ũmatheragia.’ ”

Magongona marĩa Matangĩtĩkĩrĩka

¹⁷Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸“Arĩria Harũni na ariũ ake, na warĩrie andũ a Isiraeli othe, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ o na ũrĩkũ thĩĩnĩ wanyu, arĩ Mũisiraeli kana arĩ mũgeni ũtũũraga Isiraeli, angĩkaarutĩra Jehova kĩheo kĩa iruta rĩa njino nĩ ũndũ wa kũhingia mwĩhĩtwa, kana kĩrĩ kĩa iruta rĩa kwĩyendera, ¹⁹no nginya akaaruta njamba ĩtarĩ na kaũũgũ kuuma kũrĩ ng’ombe, kana ng’ondũ, kana mbũri, nĩgeetha kĩheo kũ gĩtĩkĩrĩke handũ-inĩ hanyu. ²⁰Mũtikanarehe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩ na kaũũgũ, tondũ gĩtĩgeetĩkĩrĩka handũ-inĩ hanyu. ²¹Rĩrĩa mũndũ arĩrutaga kĩndũ kiumĩte rĩrũ-inĩ rwake rwa ng’ombe kana rwa mbũri, kĩrĩ kĩa iruta rĩa ũiguano rĩa kũrutĩrwo Jehova, nĩguo ahingie mwĩhĩtwa wa mwanya, kana kĩa iruta rĩa kwĩyendera, no nginya gĩkoragwo gĩtarĩ na kaũũgũ kana kameni

nĩguo gĩĩtikĩrĩke. ²² Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ndumumu kana ndihie, kana irathua, kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩ na mbatata, kana kĩrĩ na ironda iratogota kana iroira. Mũtikanaigĩrĩre o na imwe ya icio kigongona-inĩ itũike ya iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²³ No rĩrĩ, no mũrute ndegwa, kana ng'ondũ nyonju kana homu, ĩrĩ ya igongona rĩa kwĩyendera, no ĩyo ndĩngĩtũkĩrwo itũike ya kũhingia mwĩhĩtwa. ²⁴ Mũtikanarutĩre Jehova nyamũ ĩrĩa ĩtĩhĩtio nyee, kana ĩkamendereka, kana ndarũre, kana hakũre. Mũtikanarute magongona ta macio bũrũri-inĩ wanyu, ²⁵ na mũtikanamũkĩre nyamũ ta icio kuuma kũrĩ mũndũ mũgeni atĩ nĩguo mũcirute itũike irio cia Ngai wanyu. Nyamũ ta icio ĩtĩngĩtũkĩrĩka handũ-inĩ hanyu, nĩ ũndũ nĩ nyonju, na ĩrĩ na ũũgũ.”

²⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁷ “Rĩrĩa gacaũ, kana gatũrũme, kana koori gaaciarwo, karĩikaraga na nyina mũthenya mũgwanja. Kuuma mũthenya wa kanana na thuutha ũcio, nĩgagetũkĩrĩka gatuĩke iruta rĩa gũcinwo na mwaki harĩ Jehova. ²⁸ Mũtikanathĩnje ng'ombe kana ng'ondũ hamwe na mwana wayo mũthenya ũmwe.

²⁹ “Rĩrĩa mũkũruta igongona rĩa gũcookeria Jehova ngaatho, rĩrutagei na njĩra ya gũtũma rĩtũkĩrĩke nĩ ũndũ wanyu. ³⁰ No nginya rĩrĩho mũthenya o ro ũcio rĩarutwo; mũtikanatigie kĩndũ kĩarĩo gĩkinyie rũciinĩ. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³¹ “Rũmagiai maathani makwa na mũmarũmagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³² Mũtikanathaahie rĩtwa rĩakwa itheru. No nginya andũ a Isiraeli mamenyage atĩ ndĩ mũtheru. Nĩ nĩ nĩ Jehova ũrĩa ũmũtheragia, ³³ na ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri ndũike Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

Ciathĩ iria Njathane

23 Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Ici nĩcio ciathĩ ciakwa iria ciathanĩtwo, o iria ciathanĩtwo cia

Jehova, iria mũkaahunjanĩria ũhoro wacio atĩ nĩ ciũngano theru.

Thabatũ

³ “Kũrĩ na mũthenya ĩtandatũ rĩrĩa mũngĩruta wĩra, no mũthenya wa mũgwanja nĩ Thabatũ ya kũhurũka, mũthenya wa kĩũngano gĩtheru. Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ; kũrĩa guothe mũgaatũura, ĩyo nĩ Thabatũ ya Jehova.

Bathaka na Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũimbia

⁴ “Ici nĩcio ciathĩ iria ciathanĩtwo cia Jehova, nĩcio ciũngano iria theru, iria mũrĩhunjanagĩria mahinda macio makinya. ⁵ Bathaka ya Jehova ĩrĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ kwaira, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. ⁶ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano, wa mweri ũcio nĩguo gĩathĩ kĩa Jehova kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũimbia kĩrĩambagĩrĩria, na kwa ihinda rĩa mũthenya mũgwanja no nginya mũrĩage mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũimbia. ⁷ Mũthenya wa mbere mũgĩe na kĩũngano gĩtheru, na mũtikarute wĩra ũrĩa mũrutaga. ⁸ Mũthenya mũgwanja rutagĩrai Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Na mũthenya wa mũgwanja, mũgĩage na kĩũngano gĩtheru, na mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga.’ ”

Magetha ma Mbere

⁹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁰ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũcio ngũmũhe na mũgethe magetha maguo, nĩmũkarehere mũthĩnjĩri-Ngai kĩahe kĩa mbere kĩa ngano ĩrĩa mũkaagetha.

¹¹ Nike athũngũthie kĩahe kĩa mberer ya Jehova nĩguo gĩtũkĩrĩke handũ-inĩ hanyu; mũthĩnjĩri-Ngai agagĩthũngũthia mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ.

¹² Mũthenya ũcio mũgaathũngũthia kĩahe kĩa, no nginya mũkaarũfira Jehova iruta rĩa njino rĩa gatũrũme ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe gatarĩ na kaũũgũ, ¹³ hamwe na iruta rĩarĩo rĩa mũtu wa gĩthimi gĩa

icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe^a ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, nĩrĩo iruta rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega, na iruta rĩa kũnyuuo, rĩrĩ gacunjĩ kamwe ka inya ka hini ĩmwe^b ya ndibei. ¹⁴ Mũtikanarĩe mĩgate o na ũrĩkũ, kana ngano ya kũhĩhio, kana ya mũgethano, o nginya mũthenya ũrĩa mũkaarehera Ngai wanyu iruta rĩrĩ. Ũndũ ũyũ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũũra nginya kũrĩ njiarwa iria igooka, kũrĩa guothe mũgaatũũra.

Gĩathĩ kĩa Magetha

¹⁵ “Kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ, mũthenya ũrĩa mwatwarire kĩahe kĩa iruta rĩa gũthũngũthio, mũgatara ciumia ingĩ mũgwanja. ¹⁶ Mũtare matukũ mĩrongo ĩtano kuuma mũthenya ũrĩa ũrũmĩrĩire Thabatũ ya kũhingithia mũgwanja, mũcooke mũrutĩre Jehova iruta rĩa mũtu wa ngano ya mũgethano. ¹⁷ Kuuma kũrĩa guothe mũtũũraga, mũrehe mĩgate ĩrĩ ĩthondeketo na tũcunjĩ twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe ya mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, ĩrugĩtwo na ndawa ya kũmbia, ĩtuĩke ya iruta rĩa gũthũngũthio rĩa maciaro ma mbere marutĩrwo Jehova. ¹⁸ Rutanĩriai mĩgate ĩyo na tũtũrũme mũgwanja, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, na tũtarĩ na kaũũgũ, na gategwa kamwe, na ndũrũme igĩrĩ. Nacio igaatuĩka iruta rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova, hamwe na maruta macio ma mũtu na ma kũnyuuo, rĩrĩ nĩ iruta rĩa gũcinwo na mwaki, rĩrĩ na mĩtararĩko mwega wa gũkenia Jehova. ¹⁹ Mũcooke mũrute thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia, na tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe karĩ na ũkũrũ wa mwaka ũmwe, twa iruta rĩa ũiguano. ²⁰ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagathũngũthia tũtũrũme tũ tweerĩ mbere ya Jehova, tũtuĩke iruta rĩa gũthũngũthio, hamwe na mĩgate ĩyo ya maciaro ma mbere. Macio nĩ maruta

matheru marutĩrwo Jehova nĩ ũndũ wa mũthĩnjĩri-Ngai. ²¹ Mũthenya o ro ũcio, nĩmũkahunjanĩria kũngano gĩtheru, na mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga. Ũyũ nĩguo ũgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũũra nginya harĩ njiarwa iria igooka, o kũrĩa guothe mũgaatũũra.

²² “ ‘Rĩrĩa mũkaagetha irio bũrũri-inĩ wanyu, mũtikanagethe nginya ndeere-inĩ cia mĩgũnda yanyu, o na mũtikanonganie rũitiki rwa magetha manyu. Rũtigagĩriei andũ arĩa athĩni na arĩa ageni. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

Gĩathĩ gĩa Kũhuha Tũrumbeta

²³ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja-rĩ, nĩmũrĩgiaga na mũthenya wa kũhurũka, kũngano gĩtheru, na ũririkanagwo na ũndũ wa kũhuha tũrumbeta. ²⁵ Mũtikanarute wĩra ũrĩa mũrutaga, no mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki.’ ”

Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia

²⁶ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²⁷ “Mũthenya wa ikũmi wa mweri ũyũ wa mũgwanja, nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia. Mũgiage na kũngano gĩtheru na mwĩimage irio, na mũrutagĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. ²⁸ Mũtikanarute wĩra mũthenya ũcio, tondũ nĩguo Mũthenya wa Kũhoroherio Mehia, hĩndĩ ĩrĩa mũrahoroherio mehia mbere ya Jehova-Ngai wanyu. ²⁹ Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũtakeima irio mũthenya ũcio nĩakaingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³⁰ Mũndũ o wotho ũkaaruta wĩra mũthenya ũcio nĩngamũniina kuuma thĩnĩ wa andũ ao. ³¹ Mũtikanarute wĩra o na ũrĩkũ. Ũyũ ũgũtuĩka watho mwandĩke wa gũtũũra nginya harĩ njiarwa iria igooka, o kũrĩa guothe mũgaatũũra. ³² ĩyo nĩ Thabatũ yanyu ya kũhurũka, na no nginya mwĩime irio. Kuuma hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa kenda wa mweri o ro ũcio nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ũcio ũngĩ, nĩmũrĩmenyagĩrĩra Thabatũ yanyu.”

^a13 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

^b13 nĩ ta lita 1

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

³³ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ³⁴ “Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ: ‘Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mũgwanja nĩguo Gĩathĩ kĩa Jehova gĩa Ithũnũ gĩkaambĩrĩria, na gĩgaaikara mĩthenya mũgwanja. ³⁵ Mũthenya wa mbere nĩ wa kĩũngano gĩtheru; mütikanarute wĩra ũrĩa mūrutaga. ³⁶ Mĩthenya mũgwanja mũkaarutagĩra Jehova maruta ma gũcinwo na mwaki, nagueo mũthenya wa ĩnana-rĩ, mũgĩe na kĩũngano gĩtheru, na mūrũtĩre Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki. Mũthenya ũcio nĩguo wa kũhinga kĩũngano; mütikanarute wĩra ũrĩa mūrutaga.

³⁷ (“ ‘Ici nĩcio ciathĩ cia Jehova iria ciathanĩtwo, iria mũkaahunjanĩria irĩ ciũngano theru cia kũrehere Jehova maruta ma gũcinwo na mwaki, na nĩmo maruta ma njino, na maruta ma mĩtu, na magongona na maruta ma kũnyuuo marĩa marĩbataranagia o mũthenya. ³⁸ Maruta maya nĩ ma kuongererwo harĩ marĩa mangĩ ma Thabatũ cia Jehova na nyongerera ya iheo cianyu na kĩrĩa gĩothe mwĩranĩire na mwĩhĩtwa, na maruta mothe ma kwĩyendera marĩa mūrutagĩra Jehova.)

³⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, kwambĩrĩria mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa mũgwanja, mwarĩkia kũgetha irio bũrũri-inĩ, nĩ mũgaakũngũira gĩathĩ kĩu kĩa Jehova mĩthenya mũgwanja. Mũthenya wa mbere nĩ wa kũhurũka, na mũthenya wa ĩnana o nagueo no wa kũhurũka. ⁴⁰ Mũthenya wa mbere nĩmũkooya maciaro marĩa mega mũno ma mĩtĩ, na mathĩgĩ ma mĩtende, na honge cia mĩtĩ ĩrĩa ĩrĩ na mathangũ maingĩ, na cia mĩtĩ ĩrĩa ĩmeraga tũrũũ-inĩ, na mũkene mũrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu mĩthenya mũgwanja. ⁴¹ Kũngũyagĩrai ũndũ ũyũ arĩ gĩathĩ kĩa Jehova mĩthenya mũgwanja o mwaka. ũndũ ũyũ nĩ ũtuĩke watho mwandĩke wa gũtũura nginya harĩ njiarwa iria igooka; kũngũyagĩrai ũndũ ũcio mweri-inĩ wa mũgwanja. ⁴² Ikaragai ithũnũ-inĩ

mĩthenya mũgwanja. Andũ a Isiraeli arĩa othe maciarĩrwo Isiraeli magaaikaraga ithũnũ-inĩ, ⁴³ nĩ ũndũ ũcio njiaro cianyu nĩikamenya atĩ nĩ nĩ ndaatũmire andũ a Isiraeli maikare ithũnũ-inĩ hĩndĩ ĩrĩa ndaamarutire bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩanĩrĩra kũrĩ andũ a Isiraeli ũhoro wa ciathĩ icio ciathanĩtwo cia Jehova.

Maguta na Mĩgate ya Kũigwo Mbere ya Jehova

24 Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “Atha andũ a Isiraeli makũrehere maguta marĩa makeere wega ma ndamaiyũ hihe ma gũkũheaga ũtheri, nĩgeetha matawa maikarage maakanĩte hĩndĩ ciothe. ³ Nja ya gĩtambaya gĩa gũcuurio kĩrĩa kĩrĩ mbere ya ithandũkũ rĩa ũira o kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Harũni nĩamenyagĩrĩre matawa macio mbere ya Jehova kuuma hwaĩ-inĩ o nginya rũciinĩ, hĩndĩ ciothe. ũndũ ũyũ ũgaatuĩka watho mwandĩke wa gũtũura wa njiarwa iria igooka. ⁴ Matawa macio marĩ mbere ya Jehova, o macio maigĩrĩrwo mũtĩ-inĩ wa matawa wa thahabu ĩrĩa therie no nginya mamenyagĩrĩrwo hĩndĩ ciothe.

⁵ “Oya mĩtu ũrĩa mũhinyu mũno, ũthondeke mĩgate ikũmi na ĩĩrĩ, o mũgate ũmwe ũrugwo na tũcunjĩ twĩrĩ twa ikũmi twa eba ĩmwe. ⁶ ũcooke ũmĩare mĩhari ĩrĩ, o mũhari mĩgate ĩtandatũ, ũmũgĩrĩre igũrũ rĩa metha ya thahabu therie hau mbere ya Jehova. ⁷ Na o mũhari-inĩ nĩhaigwo ũbani ũrĩa mũtherie ũtuĩke gĩcunjĩ gĩa kĩririkano ũrũgamĩrĩre mĩgate ĩyo, na ũtuĩke iruta rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova na mwaki. ⁸ Mĩgate ĩyo nĩ ĩigagwo mbere ya Jehova hĩndĩ ciothe, o Thabatũ o Thabatũ, ĩrũgamagĩrĩre andũ a Isiraeli, ĩtuĩke kĩrĩkanĩro gĩa gũtũura. ⁹ Mĩgate ĩyo nĩ ya Harũni na ariũ ake, nao mamĩriagĩre handũ hatheru, nĩ tondũ mĩgate ĩyo nĩ gĩcunjĩ gĩtheru mũno harĩ rwĩga rwao

^{a5} nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

rwa maruta marĩa marutĩirwo Jehova ma gũcinwo na mwaki.”

Mũrumi Ngai Kũhũũrwo na Mahiga

¹⁰ Na rĩrĩ, mũrũ wa mũtumia Mũisiraeli, no ithe aarĩ Mũmisiri, nĩathiire gũceerera andũ a Isiraeli, nake mũndũ ũcio na Mũisiraeli makĩrũa marĩ kũu kambĩ.^a

¹¹ Ũcio mũrũ wa mũtumia Mũisiraeli nĩarumire Rĩtwa rĩa Ngai na kĩrumi; nĩ ũndũ ũcio makĩmũtwarĩra Musa. (Nyina wa mũndũ ũcio eetagwo Shelomithu, mwarĩ wa Dibiri ũrĩa Mũdani.)

¹² Makĩmũikia thĩinĩ, makĩmũrangĩra nginya rĩrĩa mangĩamenyire wega wendi wa Jehova.

¹³ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ¹⁴ “Twara mũrumani ũcio nja ya kambĩ. Andũ arĩa othe maamũiguire akĩrumana mamũigĩrĩre moko mũtwe, nakĩo kĩũngano gĩothe kĩmũhũũre na mahiga nyuguto. ¹⁵ Īra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaaruma Ngai wake, no nginya agaacookererwo nĩ ũũru ũcio ekĩte: ¹⁶ Mũndũ o na ũrĩkũ ũkaaruma rĩtwa rĩa Jehova no nginya akooragwo. Kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli no nginya gĩkaamũhũũra na mahiga nyuguto. Aakorwo arĩ mũgeni kana arĩ mũndũ ũciarĩirwo bũrũri-inĩ wanyu, rĩrĩa akaaruma Rĩtwa rĩu rĩa Jehova, no nginya akooragwo.

¹⁷ “ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkooraga mũndũ ũngĩ, no nginya nake akooragwo.

¹⁸ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩũraga nyamũ ya mũndũ ũrĩa ũngĩ, no nginya akaamĩrĩha, nyamũ irĩhwo na nyamũ ingĩ. ¹⁹ Mũndũ o na ũrĩkũ angĩgatihiha ũrĩa ũngĩ, o ũrĩa ekanĩte no nginya nake ekwo o ũguo:

²⁰ Mũndũ oina mũndũ ũrĩa ũngĩ ihĩndĩ, nake akoinwo ihĩndĩ, riitho rĩrĩhagio na riitho, igeo rĩrĩhagio na igeo. O ũrĩa mũndũ atiihĩtie mũndũ ũngĩ, o nake atiihio o ro ũguo. ²¹ Mũndũ ũrĩa ũkooraga nyamũ nĩakamĩrĩha, no ũrĩa ũkooraga mũndũ ũrĩa ũngĩ no nginya

^a10 Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moimaga bũrũri wa Misiri, nĩ kũrĩ na andũ maatwaranire nao, makĩmaruta mĩtugo mĩũru (Thaam 12:38).

akooragwo. ²² Mũrĩkoragwo na watho o ro ũmwe ũkonĩĩ mũgeni na mũndũ ũrĩa ũciarĩirwo bũrũri wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’ ”

²³ Nake Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao magĩtwara mũndũ ũcio warumĩte Ngai nja ya kambĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto. Nao andũ a Isiraeli magĩĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Mwaka wa Thabatũ

25 Nake Jehova akĩĩra Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa mũgaatoonya bũrũri ũrĩa ngaamũhe-rĩ, bũrũri ũcio guo mwene no nginya ũkaagiaga na Thabatũ ĩrĩa yamũrĩrwo Jehova. ³ Mũkaahaandaga mĩgũnda yanyu mĩaka ĩtandatũ, na mũcehage mĩgũnda yanyu ya thabibũ mũkamĩcehaga mĩaka ĩtandatũ mũgĩcookanagĩrĩria maciaro mayo.

⁴ No mwaka wa mũgwanja wakinya, bũrũri ũcio nĩũkagĩa na Thabatũ ya kũhurũka, Thabatũ yamũrĩrwo Jehova; mũtikanahaande kĩndũ mĩgũnda kana mũcehe mĩthabibũ yanyu. ⁵ Irio iria ikeemeria, nĩcio cia maitĩka-rĩ, mũtikanacigethe kana mũgethe thabibũ cia mĩthabibũ yanyu ĩyo ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra. Bũrũri ũcio no nginya ũkaagiaga na mwaka wa kũhurũka. ⁶ Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara mwaka-inĩ ũcio wa Thabatũ gĩgaatuĩka irio cianyu, inyuĩ ene na cia ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na cia aruti anyu a wĩra wa mũcaara, na mũraarĩrĩrĩ ũrĩa mũikaranĩtie nake, ⁷ o hamwe na mahiũ manyu na nyamũ cia gĩthaka iria itũũraga bũrũri wanyu. Kĩrĩa gĩothe bũrũri ũcio ũgaaciara no kĩrĩio.

Mwaka wa Jubili

⁸ “Tarai Thabatũ mũgwanja cia mĩaka, mĩaka mũgwanja maita mũgwanja, nĩguo Thabatũ icio mũgwanja cia mĩaka ihinge mĩaka mĩrongo ĩna na kenda.

⁹ Ningĩ mũcooke mũhuhe karumbeta kũndũ guothe mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mũgwanja; Mũthenya

wa Kūhoroherio Mehia, mūkaahuha karumbeta kūndū guothe bŭrŭri-inĩ wanyu. ¹⁰ Amŭrai mwaka ūcio wa mĩrongo ĩtano, na mŭhunjanĩrie ūhoru wa kūohorwo kwa andū othe ariā matūŭraga bŭrŭri ūcio wothē. Mwaka ūcio ūgaatuika wa Jubilii^a nĩ ūndū wanyu; o mŭndū wanyu nĩagacooka kŭria ithaka cia nyŭmba yao irĩ, na kŭria andū a mŭhĩrĩga wao marĩ. ¹¹ Mwaka ūcio wa mĩrongo ĩtano ūgaatuika wa Jubilii kŭrĩ inyuĩ; mŭtikanahaande na mŭtikanagethe kĩrĩa gŭikŭrĩtie kŭo kĩene, kana mŭgethe mĩthabibũ ĩria ĩtarĩ mĩrutĩre wĩra. ¹² Nĩgŭkorwo ĩyo nĩ Jubilii, na nĩyo ĩgaatuika theru kŭrĩ inyuĩ; rĩĩagai o kĩrĩa gŭikŭrĩtie mĩgũnda-inĩ.

¹³ “Mwaka-inĩ ūyũ wa Jubilii, o mŭndū no nginya acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

¹⁴ “Mŭngĩkenderia mŭndū wa bŭrŭri wanyu mŭgũnda kana mŭgũre mŭgũnda kŭrĩ we, mŭtikanahaenanie mŭndū na ūria ūngĩ. ¹⁵ Mŭrĩgŭraga mŭgũnda wa mŭndū wa bŭrŭri wanyu kŭringana na ūria mĩaka ĩthirĩte thuutha wa Jubilii. Nake mwendia akaawendagia kŭringana na mĩaka ĩria ĩgakorwo ĩtarĩte ya magetha. ¹⁶ Mĩaka ĩngĩkorwo ĩtarĩte mĩngĩ, mŭkongerera thogora, na mĩaka ĩngĩkorwo ĩtarĩte mĩnini, mŭkanyiihia thogora, nĩ ūndū kĩrĩa arakwenderia nĩ mũigana wa magetha. ¹⁷ Mŭtikanahaenanie mŭndū na ūria ūngĩ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

¹⁸ “Rŭmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa na mwĩmenyagĩrĩre nĩguo mwathikagĩre mawatho makwa, na inyuĩ nĩ mŭgaatũura bŭrŭri ūcio mŭrĩ na thayũ. ¹⁹ Naguo bŭrŭri ūcio nĩgaciaraga maciaro maguo, na inyuĩ nĩmŭkarĩĩaga mŭkahũuna na mŭtũure kuo mŭrĩ na thayũ. ²⁰ Mwahota kũria atĩrĩ, “Tũkaarĩa kĩ mwaka wa mŭgwanja aakorwo tũtikahaanda kana tũgethe?”

²¹ Nĩngamŭtũmĩra kĩrathimo mwaka-inĩ ūcio wa gatandatũ nĩguo mĩgũnda yanyu ĩgaaciara maciaro ma kũmũigana

mĩaka ĩtatũ. ²² Mŭkĩhaanda mwaka-inĩ wa kanana, mŭkaarĩĩaga irio iria mwaigĩte mũthiithũ, na mŭgaacĩria nginya mŭgethe maciaro ma mwaka wa kenda.

²³ “Mĩgũnda ndĩkanendio biũ, tondũ bŭrŭri nĩ wakwa na inyuĩ mŭrĩ o ageni kuo, na nĩ nĩ ndĩmŭkomborithĩtie.

²⁴ Bŭrŭri wothē ūria mwĩnyiitĩire ūgaatuika wanyu, no nginya kũgĩ na mweke wa gŭkũŭraga mĩgũnda ĩyo.

²⁵ “Mŭndū wa bŭrŭri wanyu angĩthũina na endie gĩcunjĩ kĩa mŭgũnda wake, mŭndū ūria wa hakuhĩ mŭno wa nyŭmba yake nĩagooka na akũũre mŭgũnda ūcio mŭndū wao eendetie.

²⁶ No rĩrĩ, mŭndū angĩkorwo ndarĩ na mŭndū wa kũmũkũũrĩra mŭgũnda, na we mwene atonge agĩ na indo ciiganĩte kũũkũura, ²⁷ nĩwe ūgaatua thogora kŭringana na mĩaka ĩria mĩthiru kuuma rĩria aawendirie, na acookie mbeeca icio ingĩ kŭrĩ mŭndū ūria eendeirie; thuutha ūcio no acooke mŭgũnda-inĩ wake. ²⁸ No angĩaga kũgĩa na indo cia kũmũrĩha-rĩ, gĩcunjĩ kĩrĩa eendirie gĩgũtũura kĩrĩ kĩa mŭgũri nginya Mwaka wa Jubilii. Gĩgaacookio hĩndĩ ya Jubilii, na hĩndĩ ĩyo no acooke gĩthaka-inĩ gĩake.

²⁹ “Mŭndū angĩkeendia nyũmba ĩrĩ itũura-inĩ inene rĩirigĩre, nĩarĩkoragwo arĩ na kĩhooito gĩa kũmũkũũra ihinda rĩa mwaka mŭgima kuuma amĩendia. Thĩnĩ wa ihinda rĩu no amĩkũũre. ³⁰ ĩngĩaga gŭkũũrwo mwaka ūmwe ūtanathira, nyũmba ĩyo ĩrĩ itũura-inĩ inene rĩirigĩre nĩgatuika ya mŭmĩgũri na njiaro ciake nginya tene. Nyũmba ĩyo ndĩgaacookerio mwene Mwaka wa Jubilii. ³¹ No nyũmba cia tũtũura-inĩ tũria tũtarĩ tũirigĩre, irĩtuagwo ta mĩgũnda ya kũndū gũtarĩ kũirige. Icio no ikũũrwo, na nĩ ĩgaacookio Mwaka wa Jubilii.

³² “Alawii hĩndĩ ciothe nĩ marĩ na kĩhooito gĩa gŭkũũraga nyũmba ciao iria ĩrĩ matũura-inĩ ma Alawii, marĩa megwatĩire. ³³ Nĩ ūndū ūcio indo cia Alawii no ikũũrwo, ūguo nĩ ta kuuga atĩ, nyũmba nyendie itũura-inĩ o rĩothe rĩao, nĩgaacookio Mwaka wa Jubilii, tondũ

^a10 Jubilii nĩ kuuga “ũtoorania.”

nyumba iria iri matũũra-inĩ ma Alawii nĩcio igai rĩao thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.³⁴ No ithaka cia ũrĩthio cia matũũra mao itikanendio; icio nĩ ciao nginya tene.

³⁵ “Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩna nginya aremwo nĩ kwĩrũgamĩrĩra gatagatĩ kanyu, mũteithagiei o ta ũrĩa mũngĩteithia mũgeni kana mũndũ ũrarĩĩre kwanyu, nĩgeetha ahote gũtũũrania na inyuĩ.³⁶ Mũtikanamũrĩhie uumithio o na ũrĩkũ, no mwĩtigagĩre Ngai wanyu, nĩgeetha mũndũ wa bũrũri wanyu ahote gũtũũrania na inyuĩ.³⁷ Mũtikanamũkombere mbeeca nĩguo acooke na maciaro, kana mũmwenderie irio nĩguo muone uumithio.³⁸ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo ndĩmũhe bũrũri wa Kaanani na ndũike Ngai wanyu.

³⁹ “ ‘Mũndũ wa bũrũri wanyu angĩthĩna arĩ gatagatĩ kanyu, nake eyendie harĩ inyuĩ, mũtikanamũrutithie wĩra ta ngombo.⁴⁰ Mũkaamũtua ta mũruti wa wĩra wa mũcaara kana ta mũndũ ũrarĩĩre kwanyu; mũndũ ũcio akaamũrutĩra wĩra nginya Mwaka wa Jubilii.⁴¹ Thuutha ũcio mũndũ ũcio na ciana ciake nĩmakarekererio, nake acooke kũrĩ andũ a mũhĩrĩga wake, na gĩthaka-inĩ kĩa maithe make ma tene.⁴² Tondũ andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bũrũri wa Misiri, matikanendio matũike ngombo.⁴³ Mũtikamaathage mũtekũmaiguĩra tha, no mwĩtigagĩrei Ngai wanyu.

⁴⁴ “ ‘Ngombo cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja iriumaga ndũrĩrĩ-inĩ iria imũrigiicĩrie; kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ icio no mũgũrage ngombo.⁴⁵ O na ningĩ no mwĩgũrĩre ngombo kuuma kũrĩ andũ arĩa mararĩĩre kwanyu na kuuma kũrĩ andũ a mũhĩrĩga yao arĩa maciarĩrwo bũrũri wanyu, nao matũike indo cianyu.⁴⁶ Andũ acio no mũmeegaĩre kũrĩ ciana cianyu matũike igai rĩrĩa mũmagaĩre, na no mũmatue ngombo rĩrĩa rĩothe marĩ muoyo, no mũtikanaathe andũ anyu a Isiraeli mũtekũmaiguĩra tha.

⁴⁷ “ ‘No rĩrĩ, mũgeni kana mũndũ ũrĩa ũrarĩĩre kwanyu angĩtonga arĩ

gatagatĩ kanyu, nake mũndũ wa bũrũri wanyu athĩne na eyendie kũrĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ, kana kũrĩ mũndũ wa mũhĩrĩga wa mũndũ ũcio mũgeni-rĩ,⁴⁸ mũndũ ũcio no arĩkoragwo arĩ na kĩhooto gĩa gũkũũrwo thuutha wa kwĩyendia. Mũndũ wa nyũmba yao no amũkũũre: ⁴⁹ Ithe mũnini kana ithe mũkũrũ, kana mũrũ wa ithe, kana mũndũ wa rũrĩra rwa mũhĩrĩga wao no amũkũũre; kana we mwene angĩgaacĩra, no ekũũre.⁵⁰ Mũndũ ũcio na mũmũgũri magaataa ihinda rĩrĩa rĩthiru kuuma mwaka ũrĩa eyendirie nginya rĩrĩa Mwaka wa Jubilii ũgaakinya. Thogora wa kũrekererio gwake ũkaaringana na irĩhi rĩa mũndũ wa mũcaara thĩinĩ wa mĩaka iyo.⁵¹ Angĩkorwo nĩ mĩaka mũngĩĩgarĩte, nĩakarĩha gĩcunjĩ kĩnene gĩa thogora ũrĩa aagũrĩtwo nago.⁵² No angĩkorwo no mĩaka mũnini itigarĩte Mwaka wa Jubilii ũkinye, iyo noyo agaataa arĩhe gũkũũranio gwake kũringana na ũrĩa kwagĩrĩre.⁵³ Agaatuuo ta mũndũ wa mũcaara mwaka o mwaka; na no nginya mũmenyagĩrĩre atĩ mũmũgũri ndarĩmwathaga atekũmũiguĩra tha.

⁵⁴ “ ‘O na angĩaga gũkũũrwo na njĩra imwe ya icio, we na ciana ciake no nginya makaarekererio Mwaka wa Jubilii wakinya,⁵⁵ nĩgũkorwo andũ a Isiraeli nĩ ndungata ciakwa. Acio nĩ ndungata ciakwa, iria ndaarutire bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

Irĩhi rĩa Gwathĩka

26 “ ‘Mũtikanethondekere mĩhianano kana mwĩrũgamĩrie mũhianĩre wa kĩndũ kana ihiga rĩamũre rĩa kũhooywo, mũtikaige ihiga rĩacũhie bũrũri-inĩ wanyu atĩ nĩguo mũrĩnamagĩrĩre. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

² “ ‘Menyagĩrĩrai Thabatũ ciakwa na mũtĩage handũ hakwa harĩa haamũre. Nĩ nĩ nĩ Jehova.

³ “ ‘Mũngĩrũmĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wakwa na mũmenyagĩrĩre gwathĩkagĩra maathani makwa,⁴ nĩngamuuragĩria mbura imera ciayo ciakinya, na mĩgũnda yanyu nĩrĩciaraga irio, nayo

mĩtĩ ya mĩgũnda yanyu ĩciarage maciaro mayo. ⁵ Mũrĩhũuraga ngano yanyu mũgakinyĩria magetha ma thabibũ, namo magetha ma thabibũ magakinyĩria hĩndĩ ya mahaanda, na mũrĩrĩaga irio mũkahũuna, na mũtũũre bũrũri wanyu mũrĩ na thayũ.

⁶ “Nĩngatũma bũrũri wanyu ũgĩe na thayũ, na mũrĩkomaga gũtarĩ mũndũ ũngĩtũma mwĩtigĩre. Nĩnganiina nyamũ njũru ciehere bũrũri-inĩ wanyu. Nacio itigacooka kuoneka bũrũri-inĩ wanyu. ⁷ Nĩmũkaingathia thũ cianyu, na mũcihoote mbaara-inĩ. ⁸ Andũ atano anyu makaahũura andũ igana, nao andũ anyu igana makaahũura andũ ngiri ikũmi, nacio thũ nĩ mũgaacihoota mũciũrage na rũhiũ rwa njora.

⁹ “Nĩngamuonia ũtugi wakwa, na ndũme mũciarane na mũingĩhe, na nĩngatũũria kĩrĩkanĩro gĩakwa na inyuĩ. ¹⁰ Mũgaakoragwo o mũkĩria magetha ma mwaka mũthiru nginya rĩrĩa mũkaamaruta nja nĩguo mũgĩe na handũ ha kũiga magetha marĩa maragethwo. ¹¹ Ngaiga gũikaro gĩakwa gatagatĩ kanyu, na ndikamũthũura. ¹² Ngaathiiaga ndĩ gatagatĩ kanyu, ndũike Ngai wanyu, na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. ¹³ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, nĩguo mũtuge gũtuĩka ngombo cia andũ a Misiri; ndoinangire macooke ma ngingo cianyu ngĩtũma mũhotage gũthĩ mwĩhaandĩte wega.

Kũherithio nĩ Ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁴ “No mũngĩkaaga kũnjigua, mwage kũhingia maathani macio mothe, ¹⁵ na mũngĩrega kĩrĩa gĩakwa kĩa watho na mũthũũre mawatho makwa, na mwage kũhingia maathani makwa, na nĩ ũndũ ũcio mũthũkie kĩrĩkanĩro gĩakwa-rĩ, ¹⁶ Nĩ na nĩ nĩngamwĩka maũndũ maya: Nĩngamũrehere kĩmako, na ndĩmũrehere ndwarĩ cia kũmũniina na ũndũ wa kũhiũha kwa mĩrĩ kũrĩa gũkaamũte maitho, na gũtũme mũũrwo nĩ hinya. Mũkaahaanda mbeũ tũhũ, nĩ ũndũ ikaarĩagwo nĩ thũ cianyu. ¹⁷ Nĩngamũrũithia ndĩmũũkĩrĩre

nĩguo mũhootwo nĩ thũ cianyu; arĩa mamũthũire nĩ makaamwathaga, na mũkooraga hatarĩ mũndũ ũmũingathĩtie.

¹⁸ “‘Angĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, ngaakĩrĩrĩa kũmũherithia nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mũgwanja. ¹⁹ Nĩnganiina rũng’athio rwa mwĩtĩio wanyu, na ndũme matu matuĩke ta cuuma, nayo thĩ yũme ĩtuĩke ta gĩcango. ²⁰ Mũkaahũthĩra hinya wanyu o tũhũ, tondũ tũri wanyu ndũkagethwo kĩndũ, kana mĩtĩ ya bũrũri wanyu ĩciare maciaro mayo.

²¹ “Nĩngĩ mũngĩthĩ na mbere na mĩthĩire ya kũnemera, na mwage kũnjigua, nĩngakĩrĩrĩa kũmũingĩhĩria mahũura mangĩ maita mũgwanja o ũrĩa mehia manyu magĩrĩrwo nĩ kũherithio. ²² Nĩngamũrehere nyamũ cia gĩthaka imũũkĩrĩre, nacio imũtunye ciana cianyu, na iniine ng’ombe cianyu, o na itũme mũigana wanyu ũnyiihe ũũ atĩ barabara cianyu ciage andũ.

²³ “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio no mũkaarega kũnjookerera na mũgĩthĩ na mbere kũnjũkĩrĩa-rĩ, ²⁴ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩa, na nĩngakĩrĩrĩa kũmũhũura nĩ ũndũ wa mehia manyu maita mangĩ mũgwanja. ²⁵ Nĩngamũrehithĩria rũhiũ rwa njora rũrĩhĩrie kĩrĩkanĩro kĩrĩa mũthũkĩtie. Muorĩra matũũra-inĩ marĩa manene manyu, nĩngamũrehithĩria mũthiro thĩinĩ wanyu, na ndĩmũrekererie moko-inĩ ma thũ cianyu. ²⁶ Rĩrĩa ngaamwehereria makũmbĩ manyu ma irio, andũ-a-nja ikũmi makaarugagĩra mĩgate yanyu riiko rĩmwe, nao macooke kũmũrehera mĩgate ĩyo ĩthimĩtwo na ratiri. Mũkaamĩrĩaga na mũtihũũne.

²⁷ “Nĩngĩ kũngĩkorwo o na mwekwo maũndũ macio mũtikanjigua-rĩ, no mũthĩ o na mbere kũnjũkĩrĩa, ²⁸ nĩ na nĩ nĩngamũũkĩrĩa na marakara na nĩ mwene ngĩrĩrĩrie kũmũherithia maita mangĩ mũgwanja nĩ ũndũ wa mehia manyu. ²⁹ Mũkaarĩaga nyama cia ariũ na aarĩ anyu. ³⁰ Nĩngĩ nĩngananga

kūndū kwanyu kūrīa gūtūũgĩru, na ndemange magongona manyu ma ūbani na njooke njigĩrĩre ciimba cianyu igūrū rīa mīhianano iyo yanyu itarĩ muoyo, na ndīmūthūũre. ³¹ Matūūra manyu marīa manene nīngamananga na handū hanyu harīa haamūre ndīhoonūhe, o na ndigakenio nī mūtatarīko mwegwa wa maruta manyu. ³² Nīngonūha būrūri ūcio, nginya thū cianyu iria itūūruga kuo igege. ³³ Nīngamūharagania ndūrīrī-inī na njomere rūhiū rwakwa rwa njora ndīmūingatithie. Naguo būrūri wanyu ndīūnūhe, namo matūūra manyu marīa manene ndīmanange. ³⁴ Thuutha ūcio, būrūri ūcio nīũgakenera mīaka ya Thabatū hīndī iyo yothe ūgaakorwo ūkirīte ihooru, na inyuī mūrī būrūri-inī wa thū cianyu; naguo būrūri nīũkahurūka, na ūkenere thabatū ciaguo. ³⁵ Ihinda rīrīa būrūri ūcio ūgaakorwo ūkirīte ihooru, nīũkahurūka kūrīa wagīte kūhurūka hīndī ya Thabatū iria mwatūūrīte kuo.

³⁶ “ ‘Nao arīa anyu magaatigara, nīngatūma ngoro ciao inyitwo nī guoya marī mabūrūri-inī macio ma thū ciao, o nginya ithangū rīabarabario nī rūhuho rīgatūma moore. Nao makoora o ta ūrīa mūdū ooragīra rūhiū rwa njora, na nīmakagūūga o na gūtārī mūdū ūmaingatithīte. ³⁷ Makaahīnganaga makīūra o ta andū maroorīra rūhiū rwa njora o na gūtārī mūdū ūmaingatithīte. Nī ūndū ūcio mūtīkahota gwītīiria thū cianyu. ³⁸ Mūgaathirīra kūu ndūrīrī-inī; būrūri wa thū cianyu ūkaamūrīa ūmūniine. ³⁹ Nao andū anyu arīa magaatigara nīmakoorwo nī hinya marī kūu būrūri-inī ūcio wa thū ciao nī ūndū wa mehia mao; o na nīngī nī ūndū wa mehia ma maithe mao, nī makoora nī hinya.

⁴⁰ “ ‘No mangīkoimbūra mehia mao na mehia ma maithe mao, o na mehia ma kūnemera na ma kūnjūkīrīra, ⁴¹ kūrīa gwatūmire ndīmookīrīre nginya ngīmatwarithia būrūri wa thū ciao, thuutha ūcio rīrīa ngoro icio ciao nyūmū ikenyīhia na ciītīkīre ihūūra rīa

mehia mao-rī, ⁴² nīngaririkana kīrīkanīro gīakwa na Jakubu, na kīrīkanīro gīakwa na Isaaka, na kīrīkanīro gīakwa na Iburahīmu, na ndirikane būrūri ūcio. ⁴³ Nīgūkorwo būrūri ūcio nīũgaticanīrio nīo, naguo nīũgakenera Thabatū ciaguo rīrīa ūgaakira ihooru ūtarī nao. Nīmakarīhio mehia mao nī ūndū nīmaregire mawatho makwa na magīthūūra kīrīra gīakwa kīa watho. ⁴⁴ No rīrī, o na gūtārī ūguo, hīndī iyo marī būrūri-inī wa thū ciao, ndikamarega kana ndīmathūũre biū ūndū ūngītūma ndīmaniine biū, thūkie kīrīkanīro gīakwa nao. Nī nī nī Jehova Ngai wao. ⁴⁵ No nī ūndū wao, nīngaririkana kīrīkanīro gīakwa na maithe mao, arīa ndaarutire būrūri wa Misiri mbere ya ndūrīrī nīgeetha nduīke Ngai wao. Nī nī nī Jehova.’ ”

⁴⁶ Icio nīcio irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo, na matūiro ma ciira na mawatho marīa Jehova aarīkanīire na andū a Isiraeli Kīrīma-inī gīa Sinai, akīira Musa amamenyithanie kūrī andū a Isiraeli.

Gūkūūra Kīndū Kīamūrīrwo Jehova

27 Nīngī Jehova akīira Musa atīrī, ² “Arīria andū a Isiraeli, ūmeere atīrī: ‘Mūdū o wothē angīkeehīta mwīhītwa wa mwanya wa kwamūrīra Jehova andū, na ūndū wa kūruta indo iria ciiganīire iruta rīu, ³ nīũgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme wa kuuma mīaka mīrongo īrī nginya mīaka mīrongo ītandatū rīkorwo rīrī cekerī mīrongo ītano cia betha,^a kūringana na cekerī^b ya handū-harīa-haamūre, ⁴ na aakorwo nī mūdū-wa-nja, ūgaatua irīhi rīkorwo rīrī cekerī mīrongo ītatū.^c ⁵ Aakorwo nī mūdū wa kuuma mīaka ītano nginya mīrongo īrī, ūgaatua irīhi rīa mūdū mūrūme rītūike nī cekerī mīrongo īrī,^d na irīhi rīa mūdū-wa-nja nī cekerī

^a 3 nī ta nuthu kilo (0.5)

^b 3 nī ta giramu ikūmi na īmwe na nuthu (11:5)

^c 4 nī ta giramu 330

^d 5 nī ta giramu 220

ikūmi.^a ⁶ Aakorwo nĩ mūdũ wa kuuma mweri ūmwe nginya mĩaka ĩtano, ūgaatua irĩhi rĩa kahĩ rĩtuĩke nĩ cekerĩ ithano cia betha,^b na irĩhi rĩa kairĩtu nĩ cekerĩ ithatũ cia betha.^c ⁷ Aakorwo nĩ mūdũ wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ kana makĩrĩa, ūgaatua irĩhi rĩa mūdũ mūrũme rĩtuĩke nĩ cekerĩ ikūmi na ithano,^d na rĩa mūdũ-wa-nja nĩ cekerĩ ikūmi.^e ⁸ Angĩkorwo mūdũ ūrĩa wĩhĩtĩte mwĩhĩtwa nĩ mũthĩni muno ndaangĩhota kūrĩa irĩhi rĩrĩa rĩtuĩtwo, nĩagatwara mūdũ ūcio kūrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, ūrĩa ūgaatua irĩhi rĩrĩa mūdũ ūcio wĩhĩtĩte mwĩhĩtwa angĩhota kūrĩa.

⁹ “ ‘Angĩkorwo kīndũ kīrĩa eeranĩire na mwĩhĩtwa nĩ nyamũ ĩngĩtĩkĩrĩa ĩrĩ iruta kūrĩ Jehova, nyamũ ta ĩyo ĩheanĩtwo kūrĩ Jehova ĩrĩtuĩkaga nĩ nyamũre. ¹⁰ Ndakanamĩkũūranie kana amĩgarũranie, aige ĩrĩa njega ithenya rĩa ĩrĩa njũru, kana aige ĩrĩa njũru ithenya rĩa ĩrĩa njega; angĩgakũūrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cieri ĩyo ya mbere na ĩyo ya gũkũūranio nĩgatuĩka nyamũre. ¹¹ Angĩkorwo kīndũ kīu ehĩtĩte kūruta nĩ nyamũ ĩrĩ na thaahu, ĩrĩa ĩtangĩtĩkĩrĩa ĩrĩ iruta kūrĩ Jehova,^f nyamũ ĩyo no nginya ĩtwarĩrwo mũthĩnjĩri-Ngai, ¹² ūrĩa ūgaatua kana nĩ njega kana ti njega. Thogora ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agaata, ūcio nĩguo ūgaatuĩka thogora wayo. ¹³ Angĩkorwo mwene no ende gũkũūra nyamũ ĩyo, no nginya ongerere gĩcunjĩ kīngĩ gĩa ithano harĩ thogora ūrĩa ūtuĩtwo.

¹⁴ “ ‘Mūdũ angĩamūra nyũmba yake ĩrĩ kīndũ kīamũrĩrwo Jehova, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua itua kana nĩ njega kana ti njega. Thogora ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agaata, ūcio nĩguo ūgaatuĩka thogora wayo. ¹⁵ Mūdũ ūrĩa wamũrĩte nyũmba yake angĩmĩkũūra-rĩ, no nginya ongerere

gĩcunjĩ kīngĩ gĩa ithano gĩa thogora wayo, nayo nyũmba ĩyo nĩgatuĩka yake rīngĩ.

¹⁶ “ ‘Angĩkorwo mūdũ nĩakamũrĩa Jehova gĩcunjĩ kĩa mũgũnda wa nyũmba yao, thogora wago ūgaatuuo kũringana na mbeũ irĩa ĩngĩhaandwo, nacio nĩ cekerĩ mĩrongo ĩtano cia betha, irĩa arĩ kībaba kīmwe kĩa omeri^g ya mbeũ cia cairi. ¹⁷ Angĩkaamūra mũgũnda wake Mwaka-inĩ wa Jubili, thogora ūrĩa ūtuĩtwo nĩguo ūgaatuĩka thogora wago. ¹⁸ No angĩamūra mũgũnda wake thuutha wa Jubili, mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua thogora kũringana na mĩaka ĩrĩa ĩtigarĩte Jubili ĩrĩa ĩngĩ ĩgĩgaakinya, nago thogora wago nĩũkanyihanyihio. ¹⁹ Mūdũ ūcio wamũrĩte mũgũnda wake angĩenda kũũkũūra, nĩakongerera gĩcunjĩ kīngĩ gĩa ithano harĩ thogora wago, mũgũnda ūcio ūcooke ūtuĩke wake rīngĩ. ²⁰ No rĩrĩ, angĩkorwo ndegũkũūra mũgũnda ūcio, kana aakorwo nĩawendeirie mūdũ ūngĩ, mũgũnda ūcio ndũrĩ hĩndĩ ūgaakũũrwo o na rĩ. ²¹ Rĩrĩa mũgũnda ūcio ūkaarekererio Mwaka-inĩ wa Jubili, nĩũgatuĩka mwamũre, o ta mũgũnda wamũrĩrwo Jehova; ūgaatuĩka mũgũnda wa athĩnjĩri-Ngai.

²² “ ‘Nĩngĩ mūdũ angĩkaamũrĩa Jehova mũgũnda ūrĩa agũrĩte, na ti mũgũnda wa nyũmba yao, ²³ mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatua thogora wago nginya Mwaka wa Jubili, nake mūdũ ūcio nĩakarĩha irĩhi rĩu mũthenya ūcio taarĩ kīndũ kīamũrĩrwo Jehova. ²⁴ Mwaka-inĩ wa Jubili, mũgũnda ūcio nĩũgacookerera mwene ūrĩa wamwendeirie, ūrĩa warĩ mwene mũgũnda ūcio. ²⁵ Thogora wothe ūrĩtuagwo kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, nacio nĩ geera mĩrongo ĩrĩ harĩ cekerĩ ĩmwe.

²⁶ “ ‘Na rĩrĩ, gũtirĩ mūdũ ūngĩamũrĩa Jehova irigithathi rĩa nyamũ, nĩ ūndũ marigithathi mothe nĩ ma Jehova; arĩ ndegwa, kana ng’ondũ, ĩcio nĩ cia Jehova. ²⁷ Angĩkorwo nĩ nyamũ ĩmwe ya irĩa ĩrĩ thaahu, no amĩgũre na thogora ūrĩa ĩtuĩrĩrwo, ongerere gĩcunjĩ kīngĩ

^a5 nĩ ta giramu 110

^b6 nĩ ta giramu 55

^c6 nĩ ta giramu 33

^d7 nĩ ta giramu 165

^e7 nĩ ta giramu 110

^f11 Nyamũ irĩa ciarĩ thaahu nĩ ta ngamũra, mbarathi, na ndigiri.

^g16 nĩ ta kilo 220

gĩa ithano harĩ thogora ũcio. Aakorwo ndekũmĩkũũra, nyamũ ĩyo nĩkeendio na thogora ũrĩa ũtuĩtwo.

²⁸ “ ‘No gũtirĩ kĩndũ kĩa mũndũ kĩrĩa aamũrĩire Jehova, arĩ mũndũ, kana nyamũ, kana mũgũnda wa nyũmba yao, kĩngĩendio kana gĩkũũrwo; indo ciothe ciamũrĩrwo Jehova nĩ nyamũre harĩ Jehova.

²⁹ “ ‘Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ wamũrĩrwo kũũragwo ũngĩkũũrwo; no nginya ooragwo.

³⁰ “ ‘Gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe cia kuuma mũgũnda, arĩ ngano ya mũgũnda kana maciaro ma mĩtĩ, nĩ kĩa Jehova; gĩcunjĩ kĩu kĩamũrĩrwo Jehova. ³¹ Mũndũ angĩgakũũra gĩcunjĩ gĩaake gĩa ikũmi, no nginya akongerera gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithano harĩ thogora ũrĩa ũtuĩtwo. ³² Gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩothe kĩa rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, nyamũ ya ikũmi yothe ĩrĩa ĩhĩtũkagĩra rungu rwa rũthanju rwa mũrĩithi nĩkamũrĩrwo Jehova. ³³ Mũndũ ndagathuure ĩrĩa njega kana ĩrĩa njũru, kana akũũranie. Angĩgakũũrania nyamũ ĩyo na ĩngĩ, cieri, ya mbere na ĩyo ya gũkũũranio, nĩ igaatuĩka nyamũre, na icio itingĩkũũrwo.’ ”

³⁴ Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aaheire Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai makoniĩ andũ a Isiraeli.

NDARI

Gūtarwo kwa Andū a Isiraeli

1 Na rīrī, Jehova akīarīria Musa arī Hema-inī ya Gūtūnganwo kūu Werū-inī wa Sinai mūthenya wa mbere wa mweri wa keerī, mwaka-inī wa keerī kuuma andū a Isiraeli moima būrūri wa Misiri. Akīmīwīra atīrī: ²“Tara kīrīndī gīothe kīa andū a Isiraeli, ūmatara na mbarī ciao, na nyūmba ciao ūrīa itarī, mūdū mūrūme o mūdū mūrūme andīkwo rītwa rīake. ³Wee mūrī na Harūni mūtare ikundi cia arūme othe arīa marī Isiraeli, arīa makinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria, arīa mangīhota gūthī ita-inī. ⁴Mūdū ūmwe kuuma o mūhīrīga, na akorwo arī mūtongoria wa nyūmba yao, nīo mekūmūteithīa. ⁵Maya nīmo marītwa ma andū arīa marīmūteithagīrīria:

kuuma mūhīrīga wa Rubeni, nī
Elizuru mūrū wa Shedeuru;

⁶kuuma mūhīrīga wa Simeoni, nī
Shelumieli mūrū wa Zurishadai;

⁷kuuma mūhīrīga wa Juda,
nī Nahashoni mūrū wa
Aminadabu;

⁸kuuma mūhīrīga wa Isakaru, nī
Nethaneli mūrū wa Zuaru;

⁹kuuma mūhīrīga wa Zebuluni, nī
Eliabu mūrū wa Heloni;

¹⁰kuuma ariū a Jusufu:
kuuma Efiraimu, nī Elishama
mūrū wa Amihudu;
kuuma Manase, nī Gamalieli
mūrū wa Pedazuru;

¹¹kuuma mūhīrīga wa Benjamini, nī
Abidani mūrū wa Gideoni;

¹²kuuma mūhīrīga wa Dani, nī
Ahiezeri mūrū wa Amishadai;

¹³kuuma mūhīrīga wa Asheri, nī
Pagieli mūrū wa Okirani;

¹⁴kuuma mūhīrīga wa Gadi, nī
Eliasafu mūrū wa Deueli;

¹⁵kuuma mūhīrīga wa Nafitali, nī
Ahira mūrū wa Enani.”

¹⁶Acio nīo andū arīa maathuurirwo kuuma kūrī kīrīndī gīa Isiraeli, marī atongoria a mīhīrīga ya maithe mao ma tene. Nīo maarī atongoria a mīhīrīga ya Isiraeli.

¹⁷Musa na Harūni makīoya andū acio maaheetwo marītwa mao. ¹⁸Magīcooka magīita kīrīndī gīothe hamwe mūthenya wa mbere wa mweri wa keerī. Andū makīonania rūruka rwao kūrīngana na mbarī na nyūmba ciao, nao arūme arīa maakinyītie mīaka mīrongo īrī na makīria makīandīkwo, o mūdū o mūdū na rītwa rīake, ¹⁹o ta ūrīa Jehova aathīte Musa. Nī ūndū ūcio akīmatarā marī kūu Werū-inī wa Sinai:

²⁰Kuuma njiaro-inī cia Rubeni,
mūrīu wa irigithathi wa Isiraeli:
Arūme othe arīa maakinyītie
mīaka mīrongo īrī na makīria,
arīa mangīahotire gūthī ita-
inī, makīandīkwo o mūdū
o mūdū na rītwa rīake,
kūrīngana na maandīko
ma mbarī na nyūmba ciao.

²¹Kuuma mūhīrīga wa Rubeni
maarī andū 46,500.

²²Kuuma njiaro-inī cia Simeoni:
Arūme othe arīa maakinyītie
mīaka mīrongo īrī na makīria,
arīa mangīahotire gūthī ita-inī,
magītarwo na makīandīkwo
o mūdū o mūdū na rītwa
rīake, kūrīngana na maandīko
ma mbarī na nyūmba ciao.

²³Kuuma mūhīrīga wa Simeoni
maarī andū 59,300.

²⁴Kuuma njiaro-inī cia Gadi:
Arūme othe arīa maakinyītie
mīaka mīrongo īrī na makīria,
arīa mangīahotire gūthī ita-
inī, makīandīkwo o mūdū
o mūdū na rītwa rīake,
kūrīngana na maandīko ma
mbarī ciao na nyūmba ciao.

- ²⁵ Kuuma mûhîrîga wa Gadi maarî andû 45,650.
- ²⁶ Kuuma njiaro-inî cia Juda:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ²⁷ Kuuma mûhîrîga wa Juda maarî andû 74,600.
- ²⁸ Kuuma njiaro-inî cia Isakaru:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ²⁹ Kuuma mûhîrîga wa Isakaru maarî andû 54,400.
- ³⁰ Kuuma njiaro-inî cia Zebuluni:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî kana makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ³¹ Kuuma mûhîrîga wa Zebuluni maarî andû 57,400.
- ³² Kuuma kûrî ariû a Jusufu:
Kuuma njiaro-inî cia Efiraimu:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ³³ Kuuma mûhîrîga wa Efiraimu maarî andû 40,500.
- ³⁴ Kuuma njiaro-inî cia Manase:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ³⁵ Kuuma mûhîrîga-inî wa Manase maarî andû 32,200.
- ³⁶ Kuuma njiaro-inî cia Benjamini:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ³⁷ Kuuma mûhîrîga wa Benjamini maarî andû 35,400.
- ³⁸ Kuuma njiaro-nî cia Dani:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ³⁹ Kuuma mûhîrîga wa Dani maarî andû 62,700.
- ⁴⁰ Kuuma njiaro-inî cia Asheri:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî na makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ⁴¹ Kuuma mûhîrîga wa Asheri maarî andû 41,500.
- ⁴² Kuuma njiaro-inî cia Nafitali:
Arûme othe arîa maakinyîtie mîaka mîrongo îîrî kana makîria, arîa mangîahotire gûthiî ita-inî, makîandîkwo o mûndû o mûndû na rîitwa rîake, kûringana na maandîko ma mbarî ciao na nyûmba ciao.
- ⁴³ Kuuma mûhîrîga wa Nafitali maarî andû 53,400.
- ⁴⁴ Acio nîo andû arîa maatarirwo

nĩ Musa na Harũni na atongoria arĩa ikũmi na eerĩ a Isiraeli, o ũmwe wao arũgamĩrĩire nyũmba yake. ⁴⁵ Andũ othe a Isiraeli arĩa maakinyĩtie mĩaka mĩrongo iĩrĩ kana makĩria, arĩa mangĩahotire gũthĩ ita-inĩ, magĩtarwo kũringana na nyũmba ciao. ⁴⁶ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 603,550.

⁴⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya mũhĩrĩga wa Lawi matiataranĩrio hamwe na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. ⁴⁸ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Mũtigatare andũ a mũhĩrĩga wa Lawi kana mũmataranĩrie na andũ arĩa angĩ a Isiraeli. ⁵⁰ Handũ ha ũguo-rĩ, amũrai Alawii matuĩke arori a hema ya Ũira, mamenyagĩrĩre indo ciothe ciayo, na kĩndũ o gĩothe kĩa hema iyo. Nĩo marĩkuuaga hema iyo o na indo ciothe ciayo; na mamĩmenyagĩrĩre na mamĩthiũrũrũkagĩrie na hema ciao.

⁵¹ Rĩrĩa rĩothe hema iyo igũthaamio, Alawii acio nĩo marĩmĩambũraga, na rĩrĩa rĩothe hema iyo iĩkwambwo-rĩ, Alawii acio nĩo marĩmĩambaga. Mũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ angĩkamĩkuhĩrĩria nĩakooraagwo. ⁵² Andũ a Isiraeli marĩambaga hema ciao kũringana na ikundi ciao, o mũndũ kambĩ-inĩ yake harĩa bendera yake iĩrĩ. ⁵³ No rĩrĩ, Alawii marĩambaga hema ciao mathiũrũrũkĩrie hema ya Ũira nĩgeetha kĩrĩndĩ kũ kĩa Isiraeli gĩtigakorererwo nĩ mang’ũrĩ ma Ngai. Alawii nĩo marĩhokagĩrwo ũmenyereri wa hema iyo ya Ũira.”

⁵⁴ Nao andũ a Isiraeli magĩka maũndũ macio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Kũbangwo gwa Kambĩ cia Mĩhĩrĩga

2 Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Andũ a Isiraeli nĩmambage hema ciao irigiicĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo no irĩ haraaya nayo, o mũndũ arĩ harĩa bendera yake iĩrĩ iĩria iĩrĩ na marũuri ma nyũmba yao.”

³ Mwena wa irathĩro, kũrĩa riũa rĩrathagĩra-rĩ, nĩho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Juda ikaamba hema harĩa bendera yao iĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Juda nĩ Nahashoni mũrũ

wa Aminadabu. ⁴ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 74,600.

⁵ Mũhĩrĩga wa Isakaru ũkaamba hema ciao mariganĩtie na andũ a Juda. Mũtongoria wa andũ a Isakaru nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru. ⁶ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 54,400.

⁷ Mũhĩrĩga wa Zebuluni nĩguo ũgaacookerera. Mũtongoria wa andũ a Zebuluni nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni. ⁸ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 57,400.

⁹ Andũ othe arĩa maagaĩrwo gũikara kambĩ ya Juda, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 186,400. Acio nĩo makaamba kuumagara.

¹⁰ Mwena wa gũthini nĩho ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Rubeni igaakorwo, harĩa bendera yao iĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Rubeni nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru. ¹¹ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 46,500.

¹² Mũhĩrĩga wa Simeoni ũkaamba hema ciao mariganĩtie na Rubeni. Mũtongoria wa andũ a Simeoni nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai. ¹³ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 59,300.

¹⁴ Mũhĩrĩga wa Gadi nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Gadi nĩ Eliasafu mũrũ wa Deueli. ¹⁵ Gĩkundi gĩaake nĩ kĩa andũ 45,650.

¹⁶ Andũ othe arĩa magaiirwo gũikara kambĩ ya Rubeni, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 151,450. Acio nĩo magaatuĩka a keerĩ kuumagara.

¹⁷ Nayo Hema-ya-Gũtũnganwo na kambĩ ya Alawii moimagare marĩ gatagatĩ ga kambĩ icio ingĩ. Makoimagara marũmanĩrĩire kũringana na ũrĩa hema cia kambĩ ciao ciambĩtwo, o kambĩ iĩrĩ handũ hayo nyene o harĩa bendera yao iĩrĩ.

¹⁸ Mwena wa ithũiro nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu igũkorwo, o harĩa bendera yao iĩrĩ. Mũtongoria wa andũ a Efiraimu

nĩ Elishama mūrũ wa Amihudu.

¹⁹ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 40,500.

²⁰ Mũhĩrĩga wa Manase nĩguo ũkũrigania nao. Mũtongoria wa andũ a Manase nĩ Gamalieli mūrũ wa Pedazuru. ²¹ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 32,200.

²² Mũhĩrĩga wa Benjamini nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Benjamini nĩ Abidani mūrũ wa Gideoni. ²³ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 35,400.

²⁴ Andũ othe arĩa magaaĩrwo gũikara kambĩ ya Efiraimu, kũringana na ikundi ciao-rĩ, nĩ andũ 108,100. Acio nĩo marĩthiia marĩ a gatatũ.

²⁵ Mwena wa gathigathini nĩkuo ikundi cia kambĩ ya mũhĩrĩga wa Dani igũkorwo, harĩa bendera yao irĩ. Mũtongoria wa andũ a Dani nĩ Ahiezeri mūrũ wa Amishadai.

²⁶ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 62,700.

²⁷ Mũhĩrĩga wa Asheri ũkaamba hema ciao mariganĩtie nao. Mũtongoria wa andũ a Asheri nĩ Pagieli mūrũ wa Okirani. ²⁸ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 41,500.

²⁹ Mũhĩrĩga wa Nafitali nĩguo ũgũcookerera. Mũtongoria wa andũ a Nafitali nĩ Ahira mūrũ wa Enani.

³⁰ Gĩkundi gĩake nĩ kĩa andũ 53,400.

³¹ Andũ othe arĩa magaaĩrwo gũikara kambĩ ya Dani nĩ andũ 157,600. Acio nĩo magaakorwo marĩ a mũthia kuumagara, marĩ harĩa bendera ciao irĩ.

³² Acio nĩo andũ a Isiraeli, arĩa maatarirwo kũringana na nyũmba ciao. Arĩa othe maarĩ kambĩ-inĩ kũringana na ikundi ciao-rĩ, maarĩ andũ 603,550. ³³ No rĩrĩ, Alawii matiataranĩrio na andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magũika maũndũ mothe marĩa Jehova aathĩte Musa, na tondũ ũcio maambire hema harĩa bendera ciao ciarĩ, na ũguo noguo

moimagarire, o mũtongoria na andũ a mũhĩrĩga wake na nyũmba yake.

Alawii

3 Ũyũ nĩguo ũhoru wa njiaro cia Harũni na Musa hĩndĩ irĩa Jehova aaririe na Musa Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai.

² Marĩitwa ma ariũ a Harũni maarĩ Nadabu ũrĩa warĩ irigithathi, na Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ³ Macio nĩmo marĩitwa ma ariũ a Harũni, nao maarĩ athĩnjĩri-Ngai aitĩrĩrie maguta, arĩa maamũrĩtwo matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai. ⁴ Na rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire marĩ mbere ya Jehova rĩrĩa maarutaga igongona na mwaki ũtarĩ mwĩtikĩrie mbere yake Werũ-inĩ wa Sinai. Matiarĩ na ciana cia aanake; nĩ ũndũ ũcio, Eleazaru na Ithamaru nĩo maatungataga marĩ athĩnjĩri-Ngai hĩndĩ irĩa yothe ithe wao Harũni aarĩ muoyo.

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁶ “Rehe andũ a mũhĩrĩga wa Lawi ũmaneane kũrĩ Harũni mũthĩnjĩri-Ngai, nĩguo mamũteithagie.” ⁷ Marĩrutaga wĩra wa kũmũtungatĩra, na matungatagĩre kĩrĩndĩ kũ gĩothe hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁸ Nao marĩmenyagĩrĩra indo ciothe cia Hema-ya-Gũtũnganwo, mahingagie maũndũ marĩa magĩrĩre nĩ gwĩkwo nĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũruta wĩra wa hema iyo. ⁹ Neana Alawii acio kũrĩ Harũni na ariũ ake; nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũneanwo kũrĩ we biũ. ¹⁰ Amũra Harũni na ariũ ake matungatage marĩ athĩnjĩri-Ngai; mũndũ ũngĩ o wotho ũrĩa ũrĩkuhagĩrĩra harĩa haamũre no nginya ooragwo.”

¹¹ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹² “Nĩ nĩ nĩ thuurĩte Alawii kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli ithenya rĩa marigithathi ma arũme arĩa marigithathĩtwo nĩ andũ-a-nja othe a Isiraeli. Alawii nĩ akwa, ¹³ nĩgũkorwo marigithathi mothe nĩ makwa. Hĩndĩ irĩa ndooragire marigithathi mothe ma Misiri, noguo

^a6 Alawii nĩo maateithagĩrĩra athĩnjĩri-Ngai.

ndeyamũrĩire marigithathi mothe ma Isiraeli, marĩ ma mũndũ kana ma nyamũ. Macio nĩ makwa kũũmbe. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa kũu Werũ-inĩ wa Sinai atĩrĩ, ¹⁵ “Tara Alawii^a kũringana na nyũmba ciao na mbarĩ ciao. Tara arũme othe arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Musa akĩmatara o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

¹⁷ Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Lawi:
Nĩ Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

¹⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma mbarĩ cia Agerishoni:
Nĩ Libini na Shimei.

¹⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ:
Amuramu, na Iziharu na Heberoni, na Uzieli.

²⁰ Mbarĩ cia Amerari:
ciarĩ Mahali na Mushi.

Ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Alawii, kũringana na nyũmba ciao.

²¹ Gerishoni aarĩ na mbarĩ cia Alabini na Ashimei; ici nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Agerishoni.

²² Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria arĩa maatarirwo maarĩ andũ 7,500. ²³ Mbarĩ icio cia Agerishoni ciarĩ ciambe hema ciao mwena wa ithũiro, thuutha wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ²⁴ Mũtongoria wa nyũmba cia Agerishoni aarĩ Eliasafu mũrũ wa Laeli. ²⁵ Hau Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo-rĩ, Agerishoni nĩ maarĩ na wĩra wa kũmenyerera Hema-iyoy-Nyamũre na hema, na ciandarũa cia kũmĩhumbĩra, na gĩtambaya gĩa gũcuurio itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio cia kũirigĩra nja, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero rĩa nja ĩrĩa ithiũrũkĩirie Hema iyo nyamũre

na kĩgongona na mĩhĩndo, na indo ciothe irĩa ikonainie na wĩra wacio.

²⁷ Kohathu aarĩ na mbarĩ cia Aamuramu, na Aiziharu, na Aheberoni, na Auzieli; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Akohathu. ²⁸ Arũme arĩa othe maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 8,600. Wĩra wa Akohathu warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre. ²⁹ Mbarĩ cia Akohathu ciarĩ ciambage hema mwena wa gũthini wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ³⁰ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ cia Akohathu aarĩ Elizafani mũrũ wa Uzieli. ³¹ Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, na metha, na mũtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa, na igongona, na indo cia gũtũmĩrwo harĩa haamũre, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania, o na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio. ³² Mũtongoria mũnene wa Alawii aarĩ Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Nĩwe watuirwo mũrũgamĩrĩri wa arĩa maamenyagĩrĩra harĩa haamũre.

³³ Merari aarĩ na mbarĩ cia Amahali na Amushi; icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Merari. ³⁴ Arũme arĩa othe maatarirwo arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria maarĩ andũ 6,200. ³⁵ Mũtongoria wa nyũmba cia mbarĩ ya Merari aarĩ Zurieli mũrũ wa Abihaili; nao maarĩ maambage hema mwena wa gathigathini wa Hema-ĩrĩa-Nyamũre. ³⁶ Amerari maamũrirwo mamenyagĩrĩre buremu ya hema ĩrĩa yaamũritwo, na mĩgũiko yayo, na itugĩ, na itina ciacio, o na indo ciothe ciayo cia wĩra, na indo ciothe ciakonainie na mũhũthĩrĩre wacio, ³⁷ o na mamenyagĩrĩre itugĩ irĩa ciirigĩte nja yayo hamwe na itina ciacio, na hĩgĩ cia hema na mĩhĩndo yayo.

³⁸ Musa na Harũni na ariũ ake maarĩ mambage hema ciao mwena wa irathĩro wa Hema-iyoy-Nyamũre, mang’etheire irathĩro, o hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao warĩ wa kũmenyerera harĩa haamũre ithenya rĩa andũ a Isiraeli. Mũndũ ũngĩ

^a15 Alawii matiathiiaga mbaara-inĩ. Kĩu nĩkĩo kĩagiragia matarwo maakinyia mĩaka mĩrongo ũrĩ ta andũ arĩa angĩ.

o wotho ũngĩakuhĩrĩrie hau haamũre aarĩ ooragwo.

³⁹ Alawii arĩa othe maatarirwo ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa na Harũni kũringana na mbarĩ ciao, hamwe na arũme othe arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maarĩ andũ 22,000.

⁴⁰ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Tara marigithathi ma arũme othe ma andũ a Isiraeli arĩa makinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, na wandĩke marĩtwa mao. ⁴¹ Nyamũrĩra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli; o naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha marigithathi mothe ma mahiũ ma andũ a Isiraeli. Nĩ nĩ nĩ Jehova.”

⁴² Nĩ ũndũ ũcio Musa agĩtara marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ⁴³ Marigithathi mothe ma arũme arĩa maakinyĩtie mweri ũmwe na makĩria, maandĩkwo na marĩtwa mao, maarĩ andũ 22,273.

⁴⁴ Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Amũra Alawii handũ ha marigithathi mothe ma andũ a Isiraeli, naguo ũhiũ wa Alawii ũwaamũre handũ ha mahiũ mao. Alawii megũtuĩka akwa. Nĩ nĩ nĩ Jehova. ⁴⁶ Gũkũura marigithathi macio 273 ma andũ a Isiraeli, acio makĩrite mũigana wa Alawii-rĩ, ⁴⁷ oya cekerĩ ithano^a irũgamĩrĩre o mũndũ, kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ĩrĩa ũritũ wayo ũrĩ gera mĩrongo ĩrĩ. ⁴⁸ Mbeeca icio cia gũkũura andũ a Isiraeli acio makĩrite-rĩ, cinengere Harũni na ariũ ake.”

⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩũngania mbeeca cia gũkũura andũ acio maakĩrite mũigana wa andũ arĩa maakũũritwo nĩ Alawii. ⁵⁰ Kuuma kũrĩ marigithathi ma andũ a Isiraeli, akĩũngania betha ya ũritũ wa cekerĩ 1,365^b kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre. ⁵¹ Musa akĩnengera Harũni na ariũ ake mbeeca icio ciakũũrite andũ, o ta ũrĩa aathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova.

^a47 nĩ ta giramu 55

^b50 nĩ ta kilo 15

Akohathu

4 ² “Thiĩnĩ wa Alawii-rĩ, tarai rũhonge rwa Akohathu kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ³ Mũtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

⁴ “Ŭyũ nĩguo wĩra wa Akohathu thiĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ kũmenyerera indo irĩa theru mũno. ⁵ Rĩrĩa kambĩ ĩgũthaama-rĩ, Harũni na ariũ ake marĩtoonnyaga thiĩnĩ wa hema ĩyo makaruta gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa kũhakania na makahumbĩra ithandũkũ rĩa Ŭira nakĩo. ⁶ Ningĩ marĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu mũtheri igũrũ rĩacio, na matoonyie mĩti ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁷ “Nao maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa metha ya mĩgate ĩrĩa ĩigagwo mbere ya Jehova, na mamĩgĩrĩre thaani, na thaani, nene na mbakũri, na ndigithũ cia magongona ma kũnyuu; na mĩgate ĩrĩa ĩigagwo hau hĩndĩ ciothe ĩikare o hau igũrũ. ⁸ Macooke maigĩrĩre gĩtambaya kĩa rangi wa gakaraku igũrũ rĩa indo icio na ningĩ mahumbĩre gĩtambaya kũu na njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩti ya kũrĩkuua handũ hayo.

⁹ “Ningĩ moe gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, mahumbĩre mĩti ũrĩa wa kũigĩrĩrwo matawa marĩa mamũrĩkaga, hamwe na matawa maguo, na magathĩ ma gũtinia ndaambĩ, na thaani cia mũrarĩ wa ndaambĩ, na ndigithũ cia gwĩkĩrwo maguta ma matawa macio. ¹⁰ Ningĩ makũnje mĩti ũcio na indo ciaguo ciothe ciohetwo na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na macigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹¹ “Nĩ maare gĩtambaya kĩa rangi wa bururu igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu, na makĩhumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na matoonyie mĩti ĩrĩa ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹² “Ningĩ moe indo ciothe iria

ihũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa handũ-harĩa-haamũre, macikũnje na gĩtambaya kĩa rangi wa bururu, macihumbĩre na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo, na maciigĩrĩre igũrũ rĩa gĩkuui gĩacio.

¹³ “Ningĩ nĩ marute mũhu kuuma kĩgongona-inĩ gĩa gĩcango, na maare gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi igũrũ riakĩo. ¹⁴ Ningĩ maigĩrĩre indo ciothe iria ihũthagĩrwo gũtungata kĩgongona-inĩ, nacio nĩ hamwe na ngĩo cia mwaki, na njibe, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria. Igũrũ riakĩo nĩ maare gĩthii kĩa njũũa cia pomboo na matoonyie mĩti ya gũgĩkuua handũ hayo.

¹⁵ “Thuutha wa Harũni na ariũ ake kũrĩkia kũhumbĩra indo ciothe theru o na indo ciothe nyamũre, na rĩrĩa andũ a kambĩ mehaarĩria gũthaama-rĩ, ariũ a Akohathu nao moke makuue indo icio. No matikanahutie indo icio nyamũre matigakue. Akohathu acio nĩo magaakuua indo iria irĩ thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

¹⁶ “Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra maguta ma gwakia tawa, na ũbumba ũrĩa ũnungaga wega, na mũtu ũrĩa ũrutagwo hĩndĩ ciothe, o na maguta marĩa maitanagĩrĩrio. Nĩwe ũrĩmenyagĩrĩra Hema-iyoy-Nyamũre irĩ yothe na indo iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo, nĩcio indo iria nyamũre ciĩkĩrĩtwo kuo, na indo cia wĩra.”

¹⁷ Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ¹⁸ “Menyererai mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Akohathu matikaneherio kuuma kũrĩ Alawii. ¹⁹ Nĩguo matũũre muoyo na matikae gũkuu rĩrĩa mangĩkuhĩrĩria indo iria theru mũno-rĩ, mekagĩrei ũũ: Harũni na ariũ ake nĩo marĩtoonyaga handũ harĩa hatheru, na makagaĩra o mũndũ wĩra wake na kĩrĩa egũkuua. ²⁰ No ariũ a Kohathu matikanatoonye thĩinĩ kuona indo iria theru o na hanini, nĩguo matigaakue.”

Agerishoni

²¹ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²² “Tara Agerishoni o nao kũringana na nyũmba

ciao na mbarĩ ciao. ²³ Ũtare arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo.

²⁴ “Ũyũ nĩguo ũtungata wa mbarĩ cia Agerishoni rĩrĩa mekũruta wĩra na gũkuua mĩrigo: ²⁵ Nĩo marĩkuuaga itambaya cia gũcuurio cia Hema-ĩrĩa-Nyamũre, na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo cia kũmĩhumbĩra, o na gĩthii kĩa njũũa cia pomboo cia kũmĩhumbĩra na igũrũ, na itambaya cia gũcuurio cia itoonyero rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, ²⁶ na itambaya cia gũcuurio iria cia kũirigĩra nja ĩrĩa ĩthiũrũrũkĩirie Hema-iyoy-Nyamũre na kĩgongona, na gĩtambaya gĩa gũcuurio gĩa itoonyero-inĩ, na mĩhĩndo na indo ciothe itũmagĩrwo ũtungata-inĩ wayo. Agerishoni acio nĩo marĩrutaga wĩra wothe ũrĩa wagĩrĩre kũrutwo na indo icio. ²⁷ Ũtungata wao wothe, ũrĩ wa gũkuua mĩrigo kana wa kũruta wĩra ũngĩ, ũrĩrutagwo ũtongoretio nĩ Harũni na ariũ ake. Nĩ inyuĩ mũrĩmagayagĩra wĩra wao wa kĩrĩa gĩothe marĩkuuaga. ²⁸ Ũcio nĩguo ũtungata wa mbarĩ ya Agerishoni Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. Wĩra wao ũrĩrutagwo ũtongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

Amerari

²⁹ “Tara Amerari kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁰ Tara arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mokaga gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. ³¹ Ũyũ nĩguo wĩra wao ũrĩa marĩrutaga magĩtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo: wĩra wao nĩ gũkuuaga buremu cia Hema-iyoy-Nyamũre, na mĩgĩko yayo, na itugĩ na itina ciacio, ³² o ũndũ ũmwe na itugĩ iria ciirigĩte nja hamwe na itina ciacio, na hĩgĩ cia hema na mĩhĩndo, na indo ciothe ciacio na kĩndũ gĩothe gĩkonainie na kũruta wĩra ũcio. Gayagĩra o mũndũ indo iria agĩrĩrwo nĩ gũkuua. ³³ Ũcio nĩguo ũtungata wa mbarĩ ya Amerari

rĩrĩa marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, matongoretio nĩ Ithamaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.”

Gũtara Mbarĩ cia Alawii

³⁴Na rĩrĩ, Musa, na Harũni, na atongoria a kĩrĩndĩ nĩmatarire Akohathu acio kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁵Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ³⁶matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 2,750 ³⁷Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa andũ othe arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

³⁸Agerishoni maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ³⁹Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁰matarĩtwo na mbarĩ na nyũmba ciao, maarĩ andũ 2,630. ⁴¹Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Agerishoni arĩa maatungataga thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Musa na Harũni maamatarire kũringana na watho wa Jehova.

⁴²Amerari maatarirwo kũringana na mbarĩ na nyũmba ciao. ⁴³Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire gũtungata wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴matarĩtwo na mbarĩ ciao, maarĩ andũ 3,200. ⁴⁵Ūcio nĩguo warĩ mũigana wa mbarĩ cia Amerari. Musa na Harũni maamatarire kũringana na ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

⁴⁶Nĩ ũndũ ũcio, Musa na Harũni na atongoria a Isiraeli magĩtara Alawii othe kũringana na mbarĩ ciao na nyũmba ciao. ⁴⁷Arũme othe a ũkũrũ wa kuuma mĩaka mĩrongo ĩtatũ nginya mĩaka mĩrongo ĩtano arĩa mookire kũruta wĩra wa gũtungata na gũkuua Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁸mũigana wao warĩ andũ 8,580. ⁴⁹Kũringana na watho wa Jehova

ũrĩa aathĩte Musa, mũndũ o mũndũ nĩagayagĩrwo wĩra wake, na akeerwo kĩrĩa egũkuua. Ūguo nĩguo maatarirwo, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Gũtherio gwa Kambĩ

5 Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²“Atha andũ a Isiraeli maingate kuuma kambĩ-inĩ yao mũndũ o wotho ũrũarĩte mũrimũ wa ngoothi ũrĩa ũngĩgwatanio, kana mũndũ ũrĩ na handũ o na ha he kuura, kana mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutia kĩimba. ³Ingata arũme o na andũ-a-nja; ũmaingate nja ya kambĩ nĩguo matigathaahie kambĩ yao kũrĩa nĩ ndũũranagia na inyuĩ.” ⁴Ūguo noguo andũ a Isiraeli meekire; makĩruta andũ acio nja ya kambĩ. Magĩka o ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwiĩkwo.

Irĩhi rĩa Mahĩtia

⁵Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ⁶“Ĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩhĩtĩria mũndũ ũrĩa ũngĩ na njĩra o yotho, na nĩ ũndũ ũcio aage kwĩhokeka harĩ Jehova-rĩ, mũndũ ũcio nĩ mũhĩtia, ⁷na no nginya oimbũre mehia marĩa ekĩte. No nginya arute irĩhi rĩothe nĩ ũndũ wa mahĩtia macio make, na ongerere gĩcunjĩ gĩa ithano kũrĩ irĩhi rĩu, anengere mũndũ ũcio ahĩtĩrie. ⁸No mũndũ ũcio angĩkorwo ndarĩ na mũndũ wa nyũmba yao ũrĩa ũngĩrĩhwo nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩu, irĩhi rĩu rĩrĩtuĩkaga rĩa Jehova, na no nginya rĩnengerwo mũthĩnjĩri-Ngai rĩrĩ hamwe na ndũrũme ya kũrutwo igongona rĩa horohio nĩ ũndũ wake. ⁹Maruta mothe maamũre marĩa andũ a Isiraeli marĩrehagĩra mũthĩnjĩri-Ngai-rĩ, marĩtuĩkaga make. ¹⁰Iheo cia o mũndũ iria nyamũre nĩ ciake we mwene, no kĩrĩa angĩhe mũthĩnjĩri-Ngai, gĩgaatuĩka kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio.’”

Ūhoro Ūkonĩ Mũtumia Ūtarĩ Mwĩhokeku

¹¹Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹²“Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Mũtumia wa mũndũ angĩhĩngĩcania mĩthĩire yake, atuĩke ti mwĩhokeku harĩ

we ¹³ na ūndũ wa gũkoma na mũndũ ūngĩ, na ūndũ ūcio ūhithwo mũthuriwe na thaahu wake wage kũmenyeka (tondũ hatirĩ mũira wa kũmuumbũra, na ndaakorereirwo agũika ūndũ ūcio-rĩ), ¹⁴ na mũthuriwe aigũire mũtumia wake ūiru na amwĩkũũire atĩ nĩethaahĩtie, kana amũiguĩre ūiru na amwĩkũũire o na akorwo atethaahĩtie, ¹⁵ hĩndĩ ĩyo nĩatware mũtumia wake harĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Ningĩ no nginya atware gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe^a ya mũtu wa cairi nĩ ūndũ wa mũtumia wake. Ndagaitĩrĩrie mũtu ūcio maguta kana awĩkĩre ūbumba, nĩ ūndũ rĩu nĩ iruta rĩa mũtu rĩrutagwo nĩ ūndũ wa ūiru, iruta rĩa mũtu rĩa kĩririkano, rĩa kũririkanania ihĩtia rĩu.

¹⁶ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩagatwara mũtumia ūcio amũrũgamie mbere ya Jehova. ¹⁷ Acooke oe maaĩ maamũre marĩ ndigithũ-inĩ ya rĩũmba, na ahakũre rũkũngũ hau thĩ ya Hema-ĩria-Nyamũre arwĩkĩre maaĩ-inĩ macio.^b ¹⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai aarĩkia kũrũgamia mũtumia ūcio mbere ya Jehova, nĩakamuohora njuĩrĩ yake, acooke amũnengere iruta rĩu rĩa kĩririkano rĩa mũtu nĩ ūndũ wa ūiru arĩnyiite na moko, nake mũthĩnjĩri-Ngai we mwene akorwo anyiĩtie maaĩ macio marũrũ marĩa marehaga kĩrumi. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke ehĩtithie mũtumia ūcio, amwĩre atĩrĩ, “Angĩkorwo hatirĩ mũndũ ūngĩ ūkomete nawe, na ndũhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ūgethaahia hĩndĩ ĩria ūrĩ na mũthuri-rĩ, maaĩ maya marũrũ marĩa marehaga kĩrumi maroaga gũgwĩka ūũru. ²⁰ No angĩkorwo nĩũhĩngĩcanĩtie mĩthĩire yaku ūrĩ na mũthuri na ūgethaahia nĩ ūndũ wa gũkoma na mũndũ ūngĩ tiga mũthuri-guo-rĩ,” ²¹ hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai nĩakehĩtithia mũtumia ūcio na mwĩhĩtwa ūyũ ūrehanagĩra kĩrumi, oige atĩrĩ, “Jehova arotũma andũ anyu makũrume na magũkaane, rĩria agaataũma kĩero gĩaku kihinyare

^a15 nĩ ta kilo 2

^b17 Maaĩ matheru hamwe na rũkũngũ monanagia ituĩro rĩa Ngai kũrĩ mũndũ ūria ūhĩtĩtie.

na nda yaku ĩimbe. ²² Namo maaĩ maya marehaga kĩrumi marotoonya mwĩrĩ waku, nayo nda yaku ĩimbe na kĩero gĩaku kihinyare.”

“ ‘Nake mũtumia ūcio acooke oige atĩrĩ, “Ameni, nĩgũtuĩke ūguo.”

²³ “ ‘Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakandĩka irumi icio ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, acooke acithambĩrie maaĩ-inĩ macio marũrũ.

²⁴ Nĩagatũma mũtumia ūcio anyue maaĩ macio marũrũ marehaga kĩrumi, namo maaĩ macio mamũtoonye na matũme aigue ruo rũnene mũno. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai acooke oe iruta rĩu rĩa mũtu nĩ ūndũ wa ūiru kuuma moko-inĩ ma mũtumia ūcio, arĩthũngũthie mbere ya Jehova, na acooke arĩrehe kĩgongona-inĩ. ²⁶ Ningĩ mũthĩnjĩri-Ngai ūcio arũme ngundi ĩmwe ya mũtu ūcio ūrutĩtwo ūrĩ wa kĩririkano na aũcinĩre igũrũ rĩa kĩgongona; thuutha ūcio atũme mũtumia ūcio anyue maaĩ macio. ²⁷ Angĩkorwo nĩethaahĩtie na ti mwĩhokeku harĩ mũthuriwe-rĩ, rĩria akaanyuithio maaĩ macio marehaga kĩrumi, nĩ makaamũtoonya matũme aigue ruo rũnene mũno, na nda yake ĩimbe na kĩero gĩa ke kihinyare, nake atũke thaahu kũrĩ andũ ao. ²⁸ No rĩrĩ, angĩkorwo mũtumia ūcio ndethaahĩtie na akorwo nĩ mũthingu-rĩ, ndagatuuo mũhĩtia, na nĩakahota kũgĩa na ciana.

²⁹ “ ‘Ūyũ nĩguo watho wa ūiru rĩria mũtumia angĩhĩngĩcania mĩthĩire yake, ethaahie o arĩ na mũthuri, ³⁰ kana rĩa mũndũ mũrũme angĩnyiitwo nĩ ūiru nĩ ūndũ nĩegwĩkũũa mũtumia ūcio wake. Mũthĩnjĩri-Ngai arĩmũrũgamagia mbere ya Jehova na arĩmĩrĩre watho ūcio wothe. ³¹ Mũthuriwe nĩagatuuo ndarĩ na ihĩtia o na rĩrĩkũ, no mũtumia ūcio nĩwe ūgaacookerewo nĩ mehia make.’”

Mũnaziri

6 ² Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Arĩria andũ a Isiraeli, ūmeere atĩrĩ: ‘Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja angĩenda kwĩhĩta mwĩhĩtwa wa mwanya, ūrĩ mwĩhĩtwa wa kwĩyamũrĩra

Jehova atuïke Mûnaziri,^{a 3} no nginya atige kûnyua ndibei o na indo iria ingi ngagatu cia kûnyua, na ndakananyue thiki ithondeketwo kuuma kûri ndibei kana kindû kîngi kîgagatu gîa kûnyua. Ndakananyue maaî ma thabibû, kana arîe thabibû, kana thabibû iria nyûmithie.⁴ Hîndî îria yothe arîkoragwo arî Mûnaziri, ndakanarîe kindû gîa kuuma he mûthabibû, irî mbegû kana makoni.

⁵ “‘Thinda rîothe rîa mwîhîtwâ ûcio wa kwîyamûra, ndakanenjwo mûtwe. No nginya aikarage arî mûtheru o nginya ihinda rîake rîa kwîyamûrîra Jehova rîthire; no nginya areke njuîrî cia mûtwe wake ikûre iraihe. ⁶Thinda rîu rîothe eyamûrîre Jehova ndakanakuhîrîrie kîimba. ⁷O na ithe, kana nyina, kana mûrû wa nyina, kana mwarî wa nyina angîkua, ndakanethaahie nî ûndû wao, tondû arî na rûûri rwa kwîyamûrîra Ngai mûtwe. ⁸Ihinda rîothe rîa kwîyamûra gwake arîkoragwo aamûrîrwo Jehova.

⁹ “‘Mûndû angîkua gîkuu kîa narua arî ho, naguo ûndû ûcio ûthaahie njuîrî îria aamûrîte, no nginya enjwo mûtwe mûthenya wake wa gûtherio, na nîguo wa mûgwanja. ¹⁰Nîngî mûthenya wa înana no nginya atware ndirahûgi igîrî kana tûtutuura twîrî harî mûthînjîri-Ngai hau itoonyero-inî rîa Hema-ya-Gûtûnganwo. ¹¹Nake mûthînjîri-Ngai arute îmwê îtuïke igongona rîa kûhoroherio mehia, nayo îyo ingi îtuïke nî iruta rîa njino nîguo ahoroherio, nî ûndû nîehîtie nîgûkorwo arî hamwe na kîimba. Mûthenya o ro ûcio no nginya aamûrîre Jehova mûtwe wake rîngî. ¹²No nginya eyamûrîre Jehova ihinda rîu rîa kwîyamûra, na no nginya arute gatûrûme ka mwaka ûmwê gatuïke ka igongona rîa mahîtia. Mîthenya

^a2 Mûndû nîangîehîtire mwîhîtwâ wa gûtuika Mûnaziri kwa ihinda, kana mûtûrîre wake wothe. Aciari nîmangîehîtire mwîhîtwâ handû ha ciana ciao. Mûnaziri ndetîkîrîtio kûnyua kindû kîgagatu, kwenja njuîrî kana nderu, o na kana kûhutia kindû gîkuu.

îria mîhîtûku ndîgûtarwo, tondû nîathaahirio ihinda rîria eyaamûrîte.

¹³ “‘Na rîrî, ûyû nîguo watho wa Mûnaziri ihinda rîake rîa kwîyamûrîra Ngai rîathira. Nîakarehwo itoonyero-inî rîa Hema-ya-Gûtûnganwo. ¹⁴Hau nîho akaarehe maruta make harî Jehova, namo nî: gatûrûme ka mwaka ûmwê gatarî na kaûûgû gatuïke ka iruta rîa njino, na kamwatî ka mwaka ûmwê karî igongona rîa kûhoroheria mehia, na ndûrûme îmwê îtarî na kaûûgû îrî iruta rîa ûiguano, ¹⁵hamwe na maruta ma mûtu na maruta ma kûnyuu, na gîkabû kîa mîgate îtarî na ndawa ya kûimbia, na keki cia mûtu ûrîa mûhinyu mûno ûtukanîtio na maguta, na tûmîgate tûhûthû tûhakîtwo maguta.

¹⁶ “‘Mûthînjîri-Ngai nîakaiga indo icio mbere ya Jehova, na acooke arute igongona rîa kûhoroheria mehia o na iruta rîa njino. ¹⁷Nîakarehe gîkabû kû kîa mîgate îtarî mîimbie na arute ndûrûme îyo îrî igongona rîa ûiguano kûrî Jehova, hamwe na igongona rîayo rîa mûtu na rîa indo cia kûnyuu.

¹⁸ “‘Nîngî hau itoonyero-inî rîa Hema-ya-Gûtûnganwo, Mûnaziri no nginya enjwo njuîrî îria aamûrîte. Nîakoya njuîrî îyo na amûkie mwaki-inî ûrîa ûrî rungu rwa igongona rîu rîa ûiguano.

¹⁹ “‘Thuutha wa Mûnaziri ûcio kwenjwo njuîrî yake ya kwîyamûra, mûthînjîri-Ngai nî akoya kîande gîtherûkîtio kîa ndûrûme îyo, na keki na tûmîgate tûrîa tûhûthû kuuma gîkabû-inî kû, cierî itarî ndawa ya kûimbia. ²⁰Mûthînjîri-Ngai acooke acithûngûthie mbere ya Jehova, ituïke igongona rîa gûthûngûthio; nî nyamûre, na nî cia mûthînjîri-Ngai, hamwe na gîthûri kîria gîthûngûthîtio, o na kîero kîria kîrufîtwo. Thuutha ûcio Mûnaziri no anyue ndibei.

²¹ “‘Ûcio nîguo watho wa Mûnaziri ûrîa wîhîtaga kûrutîra Jehova indo kûringana na ûrîa eyaamûrîte, hamwe na kîria kîngî gîothe angîhota kûruta. No nginya ahîngie mwîhîtwâ ûrîa ehîtîte, kûringana na watho wa Mûnaziri.’ ”

Kirathimo kĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

²² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ²³ “Ĩra Harũni na ariũ ake atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo mũrĩrathimaga andũ a Isiraeli. Meragei atĩrĩ:

²⁴ “ ‘Jehova arokũrathima,
na akũmenyagĩrĩre;

²⁵ Jehova arotũma ũthiũ wake
ũkwarĩre,
na agũkinyagĩrie wega wake;

²⁶ Jehova arogũtiirĩra gĩthiithi gĩake,
na akũhe thayũ.”

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio athĩnjĩri-Ngai nĩmarĩgwetaga rĩitwa rĩakwa kũrĩ andũ a Isiraeli, na nĩ nĩndũimarathimaga.”

Maruta Hĩndĩ ya Kwamũrwo kwa Hema-ĩrĩa-Nyamũre

7 Rĩrĩa Musa aarĩkirie kũhaanda Hema-ĩrĩa-Nyamũre, nĩamũtĩrĩrie maguta o na akĩmĩamũrĩra Jehova hamwe na indo ciayo ciothe. Ningĩ agĩitĩrĩria kĩgongona maguta, na agĩkĩamũra hamwe na indo ciakĩo ciothe. ² Ningĩ atongoria a Isiraeli, atongoria a nyũmba ciao arĩa maarĩ atongoria a mũhĩrĩga arĩa maarũgamĩrĩire andũ arĩa maatarĩtwo, makĩrehe maruta. ³ Maareheire Jehova iheo ikuuĩtwo nĩ ngaari ithathatũ cia ng’ombe irĩ humbĩre, hamwe na ndegwa ikũmi na igĩrĩ, ndegwa ĩmwe ĩkarutwo nĩ o mĩtongoria, na ngaari ĩmwe ĩkarutwo nĩ atongoria eerĩ. Indo icio nĩcio maarehire mbere ya Hema-ĩrĩa-Nyamũre.

⁴ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ: ⁵ “Ĩtĩkĩra indo icio kuuma kũrĩ o, nĩguo ihũthĩrwo wĩra-inĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo. Ũciheane kũrĩ Alawii o ta ũrĩa wĩra wa mũndũ o mũndũ ũkũbatara.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya ngaari icio na ndegwa icio agĩciheana kũrĩ Alawii. ⁷ Aaheire Agerishoni ngaari igĩrĩ na ndegwa inya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga, ⁸ ningĩ akĩhe Amerari ngaari inya na ndegwa inyanya, o ta ũrĩa wĩra wao wabataraga. Othe maatongoragio nĩ Ithamaru mũrũ wa

Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. ⁹ No Musa ndaigana kũhe Akohathu kĩndũ o nakĩ, tondũ wĩra wao warĩ wa gũkuuaga indo iria nyamũre na ciande ciao, nĩgũkorwo ũcio nĩguo warĩ wĩra ũrĩa meehokeirwo.

¹⁰ Rĩrĩa kĩgongona gĩaitĩrĩrio maguta, atongoria nĩmarehire maruta mao nĩguo kĩamũrwo, na makĩmaiga mbere ya kĩgongona kĩu. ¹¹ Nĩ ũndũ Jehova nĩeerĩte Musa atĩrĩ, “O mũthenya, mĩtongoria ũmwe arĩrehaga maruta make nĩ ũndũ wa kwamũrwo gwa kĩgongona.”

¹² Mũndũ ũrĩa warehire maruta make mũthenya wa mbere aarĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu wa mũhĩrĩga wa Juda.

¹³ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ,^a na mbakũri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja,^b cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũrĩtio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ¹⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi,^c ĩiyũrĩtio ũbumba; ¹⁵ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, Nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ¹⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ¹⁷ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nahashoni mũrũ wa Aminadabu.

¹⁸ Mũthenya wa keerĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru, mĩtongoria wa Aisakaru, nake akĩrehe maruta make.

¹⁹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ,

^a13 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1:5)

^b13 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75)

^c14 nĩ ta giramu 110

na mbakūri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũritio ũbumba; ²¹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ²² na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ²³ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Nethaneli mũrũ wa Zuaru.

²⁴ Mũthenya wa gatatũ Eliabu mũrũ wa Heloni, mũtongoria wa andũ a Zebuluni, nake akĩrehe maruta make.

²⁵ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakūri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ²⁶ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũritio ũbumba; ²⁷ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ²⁸ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ²⁹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Eliabu mũrũ wa Heloni.

³⁰ Mũthenya wa kana, Elizuru mũrũ wa Shedeuru, mũtongoria wa andũ a Rubeni, nake akĩrehe maruta make.

³¹ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩmwe rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakūri ĩmwe ya kũminjaminjĩria ya betha ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe yaiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³² na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũritio ũbumba; ³³ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ³⁴ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ³⁵ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Elizuru mũrũ wa Shedeuru.

³⁶ Mũthenya wa gatano, Shelumieli mũrũ wa Zurishadai, mũtongoria wa andũ a Simeoni, nake akĩrehe maruta make.

³⁷ Indo iria aarutire ciarĩ thaani ĩmwe ya betha ya ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtatũ, na mbakūri ĩmwe ya betha ya kũminjaminjĩria ya ũritũ wa cekerĩ mĩrongo mũgwanja, cierĩ kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre, na o ĩmwe ĩiyũritio mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta, ũrĩ iruta rĩa mũtu; ³⁸ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ũritũ wa cekerĩ ikũmi, ĩiyũritio ũbumba; ³⁹ na gategwa kamwe, na ndũrũme ĩmwe, na gatũrũme kamwe ka mwaka ũmwe, nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino; ⁴⁰ na thenge ĩmwe ya igongona rĩa kũhoroherio mehia; ⁴¹ na ndegwa igĩrĩ, na ndũrũme ithano, na thenge ithano na tũtũrũme tũtano twa mwaka ũmwe, irutwo irĩ igongona rĩa ũiguano. Ici nĩcio indo iria ciarutirwo nĩ Shelumieli mũrũ wa Zurishadai.

⁴² Mūthenya wa gatandatū Eliasafu mūrū wa Deueli, mūtongoria wa andū a Gadi, nake akīrehe maruta make.

⁴³ Indo iria aarutire ciarī thaani ĩmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīa mīrongo ĩtatū, na mbakūri ĩmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o ĩmwe ĩyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁴⁴ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, ĩyūrītio ūbumba; ⁴⁵ na gategwa kamwe, na ndūrūme ĩmwe, na gatūrūme ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁴⁶ na thenge ĩmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁴⁷ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Eliasafu mūrū wa Deueli.

⁴⁸ Mūthenya wa mūgwanja Elishama mūrū wa Amihudu, mūtongoria wa andū a Efiraimu, nake akīrehe maruta make.

⁴⁹ Indo iria aarutire ciarī thaani ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīa mīrongo ĩtatū, na mbakūri ĩmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o ĩmwe ĩyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁵⁰ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, ĩyūrītio ūbumba; ⁵¹ na gategwa kamwe, na ndūrūme ĩmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁵² na thenge ĩmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁵³ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria

ciarutirwo nī Elishama mūrū wa Amihudu.

⁵⁴ Mūthenya wa kanana Gamalieli mūrū wa Pedazuru, mūtongoria wa andū a Manase, nake akīrehe maruta make.

⁵⁵ Indo iria aarutire ciarī thaani ĩmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīa mīrongo ĩtatū na mbakūri ĩmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o ĩmwe ĩyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁵⁶ na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, ĩyūrītio ūbumba; ⁵⁷ na gategwa kamwe, na ndūrūme ĩmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁵⁸ na thenge ĩmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁵⁹ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Gamalieli mūrū wa Pedazuru.

⁶⁰ Mūthenya wa kenda, Abidani mūrū wa Gideoni, mūtongoria wa andū a Benjamini, nake akīrehe maruta make.

⁶¹ Indo iria aarutire ciarī thaani ĩmwe ya betha ya ūritū wa cekerī igana rīa mīrongo ĩtatū, na mbakūri ĩmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekerī mīrongo mūgwanja, cieri kūrīngana na gīthimo gīa cekerī ya harīa haamūre, na o ĩmwe ĩyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁶² na thaani ĩmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekerī ikūmi, ĩyūrītio ūbumba; ⁶³ na gategwa kamwe, na ndūrūme ĩmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁶⁴ na thenge ĩmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁶⁵ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na

tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Abidani mūrū wa Gideoni.

⁶⁶ Mūthenya wa ikūmi Ahiezeri mūrū wa Amishadai, mūtongoria wa andū a Dani, nake akīrehe maruta make.

⁶⁷ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁶⁸ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁶⁹ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁰ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁷¹ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahiezeri mūrū wa Amishadai.

⁷² Mūthenya wa ikūmi na ūmwe, Pagieli mūrū wa Okirani, mūtongoria wa andū a Asheri, nake akīrehe maruta make.

⁷³ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁷⁴ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁷⁵ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁷⁶ na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia;

⁷⁷ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Pagieli mūrū wa Okirani.

⁷⁸ Mūthenya wa ikūmi na īirī Ahira mūrū wa Enani, mūtongoria wa andū a Nafitali, nake akīrehe maruta make.

⁷⁹ Indo iria aarutire ciarī thaani īmwe ya betha ya ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri īmwe ya betha ya kūminjaminjīria ya ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja, cieri kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre, na o īmwe īiyūrītio mūtu ūrīa mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta, ūrī iruta rīa mūtu; ⁸⁰ na thaani īmwe nene ya thahabu ya ūritū wa cekeri ikūmi, īiyūrītio ūbumba; ⁸¹ na gategwa kamwe, na ndūrūme īmwe, na gatūrūme kamwe ka mwaka ūmwe, nī ūndū wa iruta rīa njino; ⁸² na thenge īmwe ya igongona rīa kūhoroherio mehia; ⁸³ na ndegwa igīrī, na ndūrūme ithano, na thenge ithano, na tūtūrūme tūtano twa mwaka ūmwe, irutwo irī igongona rīa ūiguano. Ici nīcio indo iria ciarutirwo nī Ahira mūrū wa Enani.

⁸⁴ Maya nīmo maarī maruta ma atongoria a andū a Isiraeli nī ūndū wa kwamūrwo gwa kīgongona rīrīa gīaitagīrīrio maguta: ciarī thaani cia betha ikūmi na igīrī na mbakūri cia betha cia kūminjaminjīria ikūmi na igīrī na thaani nene cia thahabu ikūmi na igīrī. ⁸⁵ Thaani o īmwe ya betha yarī na ūritū wa cekeri igana rīa mīrongo ītatū, na mbakūri o īmwe ya kūminjaminjīria yarī na ūritū wa cekeri mīrongo mūgwanja. Thaani cia betha ciothe ciarī na ūritū wa cekeri ngiri igīrī na magana mana,^a kūringana na gīthimo gīa cekeri ya harīa haamūre. ⁸⁶ Thaani iria nene ikūmi na igīrī cia thahabu ciyūrītio ūbumba

^a85 nī ta kilo 28

ciarĩ na ũritũ wa cekerĩ ikũmi o ĩmwe, kũringana na gĩthimo gĩa cekerĩ ya harĩa haamũre. Thaani icio nene cia thahabu ciothe ciarĩ na ũritũ wa cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ.^a ⁸⁷ Mũigana wothē wa nyamũ cia kũrutwo igongona rĩa njino warĩ tũtegwa ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme ikũmi na igĩrĩ na tũtũrũme ikũmi na twĩrĩ twa mwaka ũmwe, hamwe na maruta ma cio ma mũtu. Thenge ikũmi na igĩrĩ ciarutirwo irĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁸⁸ Mũigana wa nyamũ ciothe cia igongona rĩa ũiguano ciarĩ ndegwa mĩrongo ĩĩrĩ na inya, na ndũrũme mĩrongo ĩtandatũ, na thenge mĩrongo ĩtandatũ, na tũtũrũme mĩrongo ĩtandatũ twa mwaka ũmwe. Macio nĩmo maarĩ maruta ma kwamũrwo gwa kigongona thuutha wa kiarĩkia gũitũrĩrio maguta.

⁸⁹ Rĩrĩa Musa atoonyire Hema-ya-Gũtũnganwo kwaria na Jehova-rĩ, nĩaiguire mũgambo ũkĩmwarĩria kuuma gatagati ka makerubi marĩa meerĩ maarĩ igũrũ rĩa gĩtĩ gĩa tha, igũrũ rĩa ithandũkũ rĩa Ũira. Nake Jehova akĩmwarĩria.

Kũgwatia Matawa

8 Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria Harũni, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Hĩndĩ ĩrĩa ũribangaga matawa marĩa mũgwanja, mabangage nĩguo ũtheri wamo waragĩre mwena wa na mbere wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa.’ ”

³ Harũni agĩĩka o ta ũguo; akĩbanga matawa macio amaroretie mwena ũrĩa ũtheri wamo watheragĩra hau mbere ya mũtĩ ũcio maaigagĩrĩrwo, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa gwĩkwo. ⁴ Mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo ũũ: wathondeketwo na thahabu ya gũturwo, kuuma gĩtina-inĩ kiaguo o nginya kũrĩa mahũa maguo maarĩ. Mũhianĩre wa mũtĩ ũcio wa kũigĩrĩrwo matawa wathondeketwo o ta ũrĩa mũhianĩre waguo wonetio Musa nĩ Jehova.

Kwamũra Alawii

⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: ⁶ “Oya Alawii ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, ũmatherie mathirwo nĩ thaahu. ⁷ ũkĩmatheria ũgeekaga ũũ: Maminjaminjĩrie maaĩ ma kũmatheria thaahu; macooke menje njuĩrĩ cia mũĩrĩ yao kũndũ guothe na mathambie nguo ciao, nĩguo metherie. ⁸ Ningĩ ũreke moe gatagwa hamwe na iruta rĩa rĩa mũtu ũrĩa mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; nawe ũcooke woe gatagwa kangĩ ga keerĩ ga kũrutwo igongona rĩa kũhoroherio mehia. ⁹ ũrehe Alawii acio mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, na ũcooke wĩte kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli hamwe. ¹⁰ ũrehe Alawii acio mbere ya Jehova, nao andũ a Isiraeli mamaigĩrĩre moko mũtwe. ¹¹ Nake Harũni arutĩre Jehova Alawii acio hau mbere yake taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio rĩrutĩtwo nĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maikarage mehaarĩrie kũruta wĩra wa Jehova.

¹² “Thuutha ũcio Alawii maaigĩrĩre moko mao mũtwe ya ndegwa icio, ũcirutĩre Jehova, ĩmwe ĩtuĩke ya igongona rĩa kũhoroherio mehia na ĩyo ĩngĩ ĩtuĩke iruta rĩa njino, nĩgeetha Alawii mahoroherio. ¹³ Reke Alawii marũgame mbere ya Harũni na ariũ ake, na ũcooke ũmarutĩre Jehova taarĩ igongona rĩa gũthũngũthio. ¹⁴ ũguo nĩguo ũkaamũra Alawii, ũmeherie kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ a Isiraeli, nao Alawii acio matuĩke akwa.

¹⁵ “Warĩkia gũtheria Alawii acio na kũmaruta matuĩke ta igongona rĩa gũthũngũthio-rĩ, nĩmarutage wĩra wao Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ¹⁶ Acio nĩo andũ a Isiraeli arĩa mekũheanwo kũrĩ nĩ biũ. Ndĩmeyoeire marĩ akwa ithenya rĩa marigithathi ma ciana cia tũhĩ kuuma kũrĩ mũtumia o wothē Mũisiraeli. ¹⁷ Irigithathi o rĩothe rĩa njamba gũkũ Isiraeli, kana nĩ rĩa mũndũ kana nĩ rĩa nyamũ-rĩ, nĩ riakwa. Rĩrĩa ndooragire marigithathi mothe kũu bũrũri wa Misiri-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩguo ndaamaamũrire

^a86 nĩ ta kilo ĩmwe na nuthu (1.5)

matuīke akwa mwene.¹⁸ Na niī nī njoete Alawii ithenya rīa marigithathi mothe maciana cia tūhī thīnī wa Isiraēli.¹⁹ Thīnī wa andū a Isiraēli othe-rī, nīheanīte Alawii matuīke iheo kūrī Harūni na ariū ake, na marutage wīra Hema-inī-īno-ya-Gūtūnganwo handū ha andū a Isiraēli, na mamahorohagīrie nīgeetha andū a Isiraēli matikae kūniinwo na mūthiro hīndī īrīa mangīkuhīrīria handū-harīa-haamūre.”

²⁰ Musa, na Harūni marī na kīrīndī kīu gīothe kīa andū a Isiraēli magīka Alawii o ta ūguo Jehova aathīte Musa.²¹ Alawii acio magītheria na magīthambia nguo ciao. Harūni nake agīcooka akīmaruta ta igongona rīa gūthūngūthio mbere ya Jehova, na akīmahoroheria nīguo amatherie.²² Thuutha ūcio, Alawii magītoonya Hema-inī-īyo-ya-Gūtūnganwo marutage wīra wao marūgamīrīrwo nī Harūni na ariū ake. Magīka Alawii acio o ta ūrīa Jehova aathīte Musa gwīkwo.

²³ Ningī Jehova akīra Musa atīrī,²⁴ “Ūndū ūyū nīguo ūkonī Alawii: Atīrī, arūme othe arīa mahingītie mīaka mīrongo īrī na ītano na makīria nīo marīūkaga kūruta wīra Hema-inī-ya-Gūtūnganwo,²⁵ no mahingia mīaka mīrongo ītano-rī, no nginya mahurūke kuuma wīra ūcio wao wa gūtungata, matigacooke kūruta wīra.²⁶ No rīrī, no mateithagīrīrie ariū a ithe wao rīrīa mekūruta wīra Hema-inī-ya-Gūtūnganwo, no-o ene matikarute wīra ūcio. Ūguo nīguo ūrīgayagīra Alawii wīra ūrīa marīrutaga.”

Gīathī-gīa-Bathaka

9 Nake Jehova akīarīria Musa kūu Werū-inī wa Sinai mweri-inī wa mbere wa mwaka wa keerī thuutha wa andū a Isiraēli kuuma būrūrī wa Misiri, akīmīwīra atīrī,² “Īra andū a Isiraēli makūngūyagīre Gīathī-kīa-Bathaka ihinda rīrīa rītuītwo.³ Kūngūyagīrai gīathī kīu ihinda rīrīa rītuītwo, hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa

mweri ūyū, kūringana na mawatho makīo mothe na mūtabarīre wakīo.”

⁴ Nī ūndū ūcio Musa akīra andū a Isiraēli makūngūire Gīathī-kīa-Bathaka.⁵ Nao magīka o ro ūguo kūu Werū-inī wa Sinai hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa mbere. Andū a Isiraēli magīka maūndū mothe o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

⁶ No amwe ao matingīakūngūire Gīathī-kīa-Bathaka mūthenya ūcio nī ūndū nīmagwatītwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū. Nī ūndū ūcio magīka kūrī Musa na Harūni mūthenya o ro ūcio⁷ makīra Musa atīrī, “Nī tūnyīītītwo nī thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū, no nī kī gīgūtūma tūgīrio kūneana indo cia kūrūtīra Jehova tūrī hamwe na andū a Isiraēli arīa angī ihinda rīrīa rītuītwo?”

⁸ Musa akīmacookeria atīrī, “Etererai nyambe ndūrie ūhoru wa ūrīa Jehova egwathana ūhoru wanyu.”

⁹ Jehova agīcooka akīra Musa atīrī,¹⁰ “Īra andū a Isiraēli atīrī: ‘Rīrīa mūndū wanyu o na ūrīkū kana njiaro cianyu marī na thaahu nī ūndū wa kūhutania na kīimba kīa mūndū, kana akorwo arī rūgendo-inī-rī, mūndū ūcio o nake no akūngūire Gīathī-kīa-Bathaka ya Jehova.¹¹ Marīkūngūyagīra gīathī kīu hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri wa keerī. Marīrīaga gatūrūme na mīgate ītarī mīkīre ndawa ya kūimbā na nyeni ndūrū.¹² Matikanatigie gacunī o na kamwe karaare nginya rūciinī kana moine ihīndī rīako o na rīmwe. Rīrīa megūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka īyo no nginya marūmagīrīre mūtabarīre wakīo wothe.¹³ No mūndū angīkorwo ndarī na thaahu, na ndathīite rūgendo, na aage gūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka, mūndū ūcio nīakaingatwo athengio kuuma kūrī andū ao, nī ūndū ndaareheire Jehova indo iria arutagīrwo ihinda rīrīa rītuītwo. Mūndū ūcio nīagacookerewo nī mehia make mwene.

¹⁴ “ ‘Mūgeni ūikaranītie na inyuī na ende gūkūngūira Gīathī-kīa-Bathaka ya Jehova-rī, no nginya eke ūguo kūringana

na watho na mūtabarire wakio. No nginya mūgiage na mītabarire ya mūthemba ūmwe kūrī mūgeni na kūrī mūdū ūrīa ūciarirwo būruri wanyu.’”

Itu Igūrū rīa Hema-īrīa-Nyamūre

¹⁵ Mūthenya ūrīa Hema-īrīa-Nyamūre, o Hema-īyo-ya-Ūira yaambirwo-rī, itu rīkīmīhumbīra. Kuuma hwaī-inī nginya rūciinī itu rīu rīarī igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre na itu rīu rīkoonagwo rīhaana ta mwaki. ¹⁶ Ūguo nīguo gwathiire na mbere gūikara; itu rīkamīhumbīra ūtukū na rīkoonagwo rīhaana ta mwaki. ¹⁷ Hīndī īrīa yothe itu rīu rīeheraga kuuma harī hema īyo, andū a Isiraeli makoimagara magathiī; na rīrī, itu rīu rīarūgamīra handū, andū a Isiraeli makaamba hema ciao ho. ¹⁸ Jehova aathana-rī, andū a Isiraeli makoimagara magathiī, na aathana rīngī makaamba hema ciao. Hīndī īrīa yothe itu rīu rīaikara igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre, maikaraga o hau kambī. ¹⁹ Hīndī īrīa itu rīaikara igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre kahinda karaaya-rī, andū a Isiraeli magaathīkīra Jehova na makaaga kuumagara. ²⁰ Mahinda mamwe itu rīu rīaikaraga igūrū rīa Hema-īyo-Nyamūre o matukū manini; no Jehova aathana makaamba hema, na nīngī aathana, makoimagara magathiī. ²¹ Mahinda mamwe itu rīu rīaikaraga o kuuma hwaī-inī nginya rūciinī, na itu rīehera rūciinī-rī, makoimagara magathiī. Kana nī mūthenya kana nī ūtukū, hīndī o yothe itu rīu rīehera nao makoimagara magathiī. ²² Itu rīu rīngīaikarire igūrū rīa hema īyo mūthenya īirī, kana mweri, kana mwaka, andū a Isiraeli maikaraga kūu kambī, na matingīoimagarire mathiī, no itu rīu rīehera makoimagara magathiī. ²³ Jehova aathana makaamba hema, na nīngī Jehova aathana makoimagara magathiī. Maathīkagīra watho wa Jehova kūringana na ūrīa aathaga Musa.

Tūrumbeta twa Betha

10 Jehova akīira Musa atīrī: ² “Thondeka tūrumbeta twīrī, ūtūthondeke na

betha ndure, tūhūthagīrwo gwītaga kīrīndī hamwe, o na twa gwīta andū moime kambī moimagare mathiī. ³ Hīndī īrīa tūrumbeta tweerī twahuhwo hamwe, kīrīndī gīothe gīkongana harīwe hau itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁴ Angīkorwo no karumbeta kamwe kahuhwo-rī, atongoria, nīo anene a mbarī cia Isiraeli, nīo marīūnganaga harīwe. ⁵ Rīrīa karumbeta kahuhwo na mūgambo mūnene, mīhīrīga īrīa īikarīte mwena wa irathīro īkoimagara. ⁶ Karumbeta ga keerī kahuhwo na mūgambo mūnene, andū a kambī cia mwena wa gūthini makoimagara. Mūgambo ūcio mūnene nīguo kīmenyithia gīa kuumagara. ⁷ Nīgeetha kīrīndī kīūngane-rī, huhagai tūrumbeta, no ti na mīhuhire ta īyo īngī.

⁸ “Ariū a Harūni, acio athīnjīri-Ngai, nīo marīhuhaga tūrumbeta tūu. Ūndū ūcio ūtuīke watho wa gūtūūrio nī inyuī na njiarwa iria igooka. ⁹ Rīrīa mūgūthī mbaara īrī būruri wanyu kīūmbe mūkarūe na thū iria imūhinyagīrīria-rī, huhagai tūrumbeta na mūgambo mūnene. Hīndī īyo Jehova Ngai wanyu nīakamūiririkana na amūhonokie kuuma kūrī thū cianyu. ¹⁰ Nīngī mahinda manyu ma gūkena, nīmo ma ciathī cianyu iria njathane, na ciathī cia Karūgamo ka Mweri, nī mūrīhuhaga tūrumbeta nī ūndū wa maruta ma njino na maruta ma ūiguano, na nīmo magaatuīka kīririkano kīanyu mbere ya Ngai wanyu. Nī nī nī Jehova Ngai Wanyu.”

Andū a Isiraeli Kuuma Sinai

¹¹ Mūthenya wa mīrongo īirī wa mweri wa keerī mwaka-inī wa īirī, itu nīrīeherire kuuma hema-inī īrīa nyamūre ya Ūira. ¹² Nao andū a Isiraeli makiumagara kuuma Werū wa Sinai magīthī kuuma handū hamwe nginya harīa hangī, o nginya rīrīa itu rīu rīarūgamire Werū-inī wa Parani. ¹³ Nao makiumagara, arī riita rīa mbere, o ta ūrīa Jehova aathīte Musa.

¹⁴ Ikundi cia kambī ya Juda nīcio cioimagarire mbere, irūmīrīire bendera yao. Nake Nahashoni mūrū wa

Aminadabu nīwe warĩ mūtongoria wao. ¹⁵Nethaneli mūrũ wa Zuaru nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, ¹⁶nake Eliabu mūrũ wa Heloni nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Zebuluni. ¹⁷Ningĩ Hema-ĩrĩa-Nyamũre ĩkĩambũrwo, nao Agerishoni na Amerari, arĩa maamĩkuuaga, makiumagara.

¹⁸Nacio ikundi cia kambĩ ya Rubeni ĩkĩrũmĩrĩra ikundi cia Juda, irũmĩrĩire bendera yao. Elizuru mūrũ wa Shedeuru nīwe warĩ mūtongoria wao. ¹⁹Shelumieli mūrũ wa Zurishadai nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Simeoni, ²⁰nake Eliasafu mūrũ wa Deueli nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Gadi. ²¹Nao Akohathu makiumagara makuuĩte indo iria nyamũre. Hema-ĩrĩa-Nyamũre yarĩ ĩkorwo yaambĩtwo matanakinya.

²²Nacio ikundi cia kambĩ ya Efiraimu ĩkĩrũmĩrĩra ikundi cia Rubeni, irũmĩrĩire bendera yao. Elishama mūrũ wa Amihudu nīwe warĩ mūtongoria wao. ²³Gamalieli mūrũ wa Pedazuru nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Manase, ²⁴nake Abidani mūrũ wa Gideoni nīwe warĩ mūtongoria wa gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Benjamini.

²⁵Kũrigĩrĩria-rĩ, ikundi cia kambĩ ya Dani ĩkiumagara irĩ thuutha wa icio ingĩ ciothe, ĩkiumagara ĩrũmĩrĩire bendera yao. Ahiezeri mūrũ wa Amishadai nīwe warĩ mūtongoria wao. ²⁶Pagieli mūrũ wa Okirani nīwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Asheri, ²⁷nake Ahira mūrũ wa Enani nīwe watongoragia gĩkundi kĩa mũhĩrĩga wa Nafitali. ²⁸Uguo nĩguo ikundi cia andũ a Isiraeli ciarũmanĩrĩire ĩkiumagara.

²⁹Na rĩrĩ, Musa akĩra Hobabu mūrũ wa Reueli ũrĩa Mũmidiani ũrĩa warĩ mũthoni-we atĩrĩ, “Nĩtũroimagara tũthĩ kũrĩa Jehova aatwĩire ũhoru wakuo atĩrĩ, ‘Nĩngamũhe kũndũ kũu.’ Ũka tũthĩ nawe, na nĩtũgũgũka maũndũ mega, nĩ ũndũ Jehova nĩerĩire Isiraeli maũndũ mega.”

³⁰Hobabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca,

ndigũũka; no ngũcooka bũrũri witũ na kũrĩ andũ aitũ.”

³¹No Musa akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha ndũgatũtĩge. Wee nĩũũ kũndũ kũrĩa tũngĩamba hema ciitũ gũkũ werũ-inĩ, na no ũtuĩke maitho maitũ. ³²Ũngĩtwarana na ithuĩ-rĩ, nĩtũrĩkũgayagĩra kĩrĩa gĩothe kĩa Jehova arĩtũheaga.”

³³Nĩ ũndũ ũcio makiumagara moimĩte hau kĩrĩma-inĩ kĩa Jehova, magĩthĩ rũgendo rwa mĩthenya ĩtatũ. Narĩo ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩthĩ rĩmatongoretie mĩthenya ĩyo ĩtatũ, nĩguo rĩkamacarĩrie handũ ha kũhurũka. ³⁴Narĩo itu rĩa Jehova rĩakoragwo igũrũ rĩao o mũthenya makiumagara kuuma kambĩ.

³⁵Hĩndĩ ĩrĩa yothe ithandũkũ rĩoimagario, Musa akoiga atĩrĩ,

“Jehova, arahũka!
Thũ ciaku irohurunjũka;
thũ ciaku irokũũrĩa.”

³⁶Hĩndĩ ĩrĩa rĩagwo thĩ, akoiga atĩrĩ,

“Jehova cookerera ngiri ici cia
Isiraeli itangĩtarĩka.”

Mwaki Kuuma kũrĩ Jehova

11 Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩteta nĩ ũndũ wa moritũ mao, nakuo gũteta kwao gũkĩguuo nĩ Jehova, na rĩrĩa aamaiguire, agĩakanwo nĩ marakara, nague mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova, ũgĩakana gatagatĩ kao, na ũgĩcina ndeere imwe cia kambĩ. ²Rĩrĩa andũ acio maakaĩre Musa, Musa akĩhooya Jehova, nague mwaki ũcio ũkĩhora. ³Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Tabera, tondũ mwaki ũcio woimĩte kũrĩ Jehova nĩwakanĩte gatagatĩ kao.

Tũmakia-arũme Tuumĩte kũrĩ Jehova

⁴Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩarũmanĩrĩire nao makiuma bũrũri wa Misiri gĩkĩambĩrĩria kwĩrĩrĩria irio cia mĩthemba ĩngĩ, na o rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩambĩrĩria kũrĩa, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! ⁵Nĩtũkũrĩrikana

thamaki iria twarĩaga kũu bũrũri wa Misiri tũtekũgũra, o na marenga ma mĩthemba mĩthemba, na itũngũrũ cia mahuti, na itũngũrũ iria ndungu, o na itũngũrũ thumu. ⁶No rĩu, tũtirĩ na wendo wa kũrĩa; na tũtirĩ kĩndũ o nakĩ tuonaga, tĩga o mana maya moiki!”

⁷Mana macio maahaanaga ta mbegũ cia mĩtĩ ũrĩa wĩtagwo korianda, na mũhianĩre wamo watariĩ ta bedola.

⁸Andũ maathiiaga makamongania, magacooka makamathĩa na gĩthĩ kĩa moko, kana makamahũrĩa ndĩrĩ-inĩ na mũũthĩ. Maamarugaga na nyũngũ kana magathondeka tũmĩgate. Na maacamaga ta kĩndũ gĩthondeketwo na maguta ma mũtamaĩyũ. ⁹Rĩrĩa kwagĩa ime ũtukũ kũu kambĩ-inĩ, mana macio makagũanĩra narĩo.

¹⁰Musa nĩagũire andũ a nyũmba ciothe makĩrĩa, o mũndũ arĩ mũromoinĩ wa hema yake. Nake Jehova nĩarakarire mũno makĩria, na Musa agĩthĩnĩka. ¹¹Akĩũria Jehova atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrehere ndungata yaku thĩna ũyũ? Nĩ atĩa njĩkĩte ũkaaga gũgũkenia nĩguo ũnjigĩrĩre mũrigo wa andũ aya othe? ¹²Kaĩ arĩ nĩ ithe wao? Kaĩ arĩ nĩ ndaamaciarire? Nĩ kĩ kĩratũma ũnjĩre ndĩmakuue na moko makwa, ta ũrĩa mũrerĩ wa mwana akuuaga kaana ka rũkenge, ndĩmatware bũrũri ũrĩa werĩre maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa?

¹³Ingĩruta nyama cia kũhe andũ aya othe kũ? Marandĩrĩa makiugaga atĩrĩ, “Tũhe nyama tũrĩe!” ¹⁴Ndingĩhota gũkuua andũ aya othe ndĩ nyiki; mũrigo ũyũ nĩ mũritũ mũno kũrĩ nĩ. ¹⁵Angĩkorwo ũguo nĩguo ũkũnjĩka-rĩ, njũraga o ro rĩu, angĩkorwo nĩnjĩtũkĩrĩkĩte nĩwe, na ndũkareke nyone mwanangĩko wakwa mwene.”

¹⁶Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ: “Ndehere athuuri mĩrongo mũgwanja a Isiraeli arĩa wee ũũĩ atĩ nĩ atongoria na anene thĩnĩ wa andũ aya. Ũmarehe Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩguo marũgame hau hamwe nawe. ¹⁷Nĩ na nĩ nĩngũikũrũka ngwarĩrie ho, njoe Roho ũrĩa ũrĩ nũguo na ndĩmekĩre Roho ũcio. Nao nĩmarĩgũteithagia gũkuua mũrigo

wa andũ aya nĩgeetha ndũkaũkuuage ũrĩ wiki.

¹⁸“Nĩgĩ wĩre andũ atĩrĩ, ‘Mwĩtheriei, mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ, rĩrĩa mũkaarĩa nyama. Jehova nĩaramũguire rĩrĩa mũrarĩraga, mũkiugaga atĩrĩ, ‘Naarĩ korwo tũrĩ na nyama cia kũrĩa! Maũndũ maitũ maarĩ mega rĩrĩa twarĩ bũrũri wa Misiri!’” Rĩu-rĩ, Jehova nĩekũmũhe nyama, na nĩmũgũcirĩa. ¹⁹Na rĩrĩ, mũtigũcirĩa o mũthenya ũmwe, kana mĩthenya iĩrĩ, kana ĩtano, kana ikũmi, kana mĩthenya mĩrongo iĩrĩ, ²⁰no mũgũcirĩa mweri mũgima, o nginya ciume na maniũrũ manyu, na inyuĩ mũcinyire, nĩ ũndũ nĩmũregete Jehova ũrĩa ũrĩ hamwe na inyuĩ, na mũkarĩa mũrĩ mbere yake, mũkiugaga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmire tuume bũrũri wa Misiri?” ’ ”

²¹No Musa akĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ arĩa ndĩ nao haha nĩ ngiri magana matandatũ arĩa maretwara na magũrũ, nawe woiga atĩ, ‘Nĩngũmahe nyama cia kũrĩa mweri mũgima!’” ²²Andũ aya o na mangĩthĩnjĩrwo ndũũru cia mbũri na cia ng’ombe-rĩ, no imaigne? O na mangĩtegerwo thamaki ciothe cia iria-inĩ-rĩ, no imaigne?”

²³Jehova agĩcookeria Musa atĩrĩ, “Anga hinya wa guoko kwa Jehova nĩũnyiihĩte? Rĩu wee, nĩũkuona kana ũrĩa njugĩte nĩũkahingio kana ndũkahingio.”

²⁴Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩuma nja, akĩra andũ acio ũrĩa Jehova oigĩte. Nake agĩcookanĩrĩria athuuri amwe ao mĩrongo mũgwanja, akĩmarũgamia marigiicĩrie Hema ĩyo. ²⁵Nake Jehova agĩkũrũka na itu akĩaria na Musa, akĩoya Roho ũrĩa warĩ thĩnĩ wa Musa, na agĩkĩra Roho ũcio thĩnĩ wa athuuri acio mĩrongo mũgwanja. Rĩrĩa Roho okire igũrũ rĩao-rĩ, makĩratha mohoro, no matiacookire gwĩka ũguo hĩndĩ ĩngĩ.

²⁶No rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Elidadi na Medadi, nĩmatigĩtwo kambĩ. Nao nĩmandĩkĩtwo hamwe na athuuri acio angĩ no matiathiĩte Hema-inĩ ĩyo. No rĩrĩ, Roho nĩ okire igũrũ rĩao, nao makĩratha mohoro marĩ kũu kambĩ. ²⁷Mwanake ũmwe agĩteng’era akĩra Musa atĩrĩ,

“Elidadi na Medadi nīmararatha mohoro kūu kambī.”

²⁸Joshua mūrū wa Nuni, ūrīa wateithagia Musa kuuma arī mūnini, akīarīria Musa, akīmwīra atīrī, “Musa, mwathi wakwa, makaanie!”

²⁹No Musa akīmūcookeria atīrī, “Kaī ūkūigua ūiru nī ūndū wakwa? Nī ingiēnda andū othe a Jehova makorwo marī anabii, na atī Jehova amekīre Roho wake!” ³⁰Thuutha ūcio Musa na athuuri acio a Isiraeli magīcooka kambī.

³¹Na rīrī, rūhuho rūkiuma harī Jehova, rūkīrehe tūmakia-arūme kuuma iria-inī. Rūgītūgūithia tūthiūrūrūkīrie mīena yothe ya kambī buti ithatū kuuma thī, handū ha itīina rīa rūgendo rwa mūthenya mūgima mbarī ciothe.

³²Mūthenya ūcio wothē na ūtukū, na mūthenya ūcio ūngī wothē, andū acio makiumagara makīūngania tūmakia-arūme. Gūtīrī mūndū wonganirie thuutha wa homeri ikūmi.^a Ningī magītwanīka gūthiūrūrūkīria kambī yothē. ³³No rīrī, rīrīa nyama icio ciarī tūnua-inī twao, o na itarī ndanuke-rī, marakara ma Jehova magīakanīra andū acio, akīmahūūra na mūthiro mūnene.

³⁴Tondū ūcio handū hau hagīttwo Kibirothu-Hataava, nī ūndū hau nīho maathikire andū arīa maaiguīte thuti ya irio ingī.

³⁵Kuuma Kibirothu-Hataava, andū acio nīmathiire rūgendo, magīkinya Hazerothu, magīikara kuo.

Miriamu na Harūni Gūkararia Musa

12 Nao Miriamu na Harūni magītetia Musa, nī ūndū wa mūtumia wake Mūkushi, nīgūkorwo Musa nī ahikītie Mūkushi. ²Ningī nao mooragia atīrī, “Anga Jehova angīaria o na Musa wiki? Githī o na ithuī to atwarīrie?” Nake Jehova akīigua ndeto icio.

³(Na rīrī, Musa aarī mūndū mwīnyihia mūno, mwīnyihia gūkīra andū arīa angī othe gūkū thī).

⁴O rīmwe Jehova akīira Musa na

Harūni na Miriamu atīrī, “Inyuī atatū umai mūūke Hema-inī iyo-ya-Gūtūnganwo.” Nī ūndū ūcio othe atatū makiuma magīthī ho.

⁵Ningī Jehova agīikūrūka arī thīinī wa gītugī gīa itu, akīrūgama itoonyero-inī rīa Hema iyo, na agīita Harūni na Miriamu. Na eerī magīthiathia harī we, ⁶nake akīmeera atīrī, “Thikīrīriai ciugo ciakwa:

“Rīrīa mūnabii wa Jehova arī gatagatī-inī kanyu-rī, nī nīndīmwīguūragīria na cioneke, na ngamwarīria na irooto.

⁷No ha ūhorō wa Musa ndungata yakwa ndīkaga ūguo; we nī mwīhoeku thīinī wa nyūmba yakwa yothē.

⁸Musa-rī, twaranagīria nake ūthiū kwa ūthiū, tūkaaranīria ūhorō mūtaūku, na ndimwaragīria na thimo; na nīwe wonaga ūrīa Jehova atarīi.

Nī kī kīgīrie mwītīgīre gūtetia Musa ndungata yakwa?”

⁹Nake Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wao, agīthī akīmatiga.

¹⁰Rīrīa itu rū rīheherire igūrū rīa Hema iyo, Miriamu agīkorwo aarūgamīte o ro hau, arī na mangū, akerūha o ta ira. Nake Harūni ehūgūra akīona atī Miriamu aarī na mangū; ¹¹nake akīira Musa atīrī, “Ndagūthaitha, mwathi wakwa, ndūgatūrūithīrie wīhia ūcio twīkīte na ūrimū. ¹²Ndūkareke ahaane ta kīhuno kiumīte nda ya nyina mwīrī wakīo ūbuthīte mwena ūmwe.”

¹³Nī ūndū ūcio Musa agīkaīra Jehova, akiuga atīrī, “Wee Ngai, ndagūthaitha, mūhonie!”

¹⁴Nake Jehova agīcookeria Musa, akīmwīra atīrī, “Korwo ithe nīamūtuīrīre mata ūthiū-rī, githī ndangīaikarire na thoni matukū mūgwanja? Mūhingīrīriei na kūu nja ya kambī matukū mūgwanja; na thuutha ūcio no acookio kambī.” ¹⁵Nī ūndū ūcio Miriamu akīhingīrīrio na kūu

^a32 nī ta kilo 2,200

nja ya kambĩ iyo matukũ mũgwanja, nao andũ acio angĩ matiathiire na mbere na rūgendo nginya rĩrĩa Miriamu aacookirio kambĩ.

¹⁶ Thuutha ũcio, andũ acio a Isiraeli makiuma Hazerothu magĩthĩ makĩamba hema ciao Werũ-inĩ wa Parani.

Gũthigaana Kaanani

13 ² “Tũma arũme amwe mathiĩ magathigaane bũrũri wa Kaanani, ũrĩa ngũhe andũ a Isiraeli. Tũma mũtongoria ũmwe wao, kuuma o mũhĩrĩga o mũhĩrĩga wa maithe mao.”

³ Nake Musa agĩathĩkĩra watho wa Jehova, na agĩtũma andũ acio kuuma Werũ wa Parani. Andũ acio othe maari atongoria a andũ a Isiraeli. ⁴ Maya nĩmo mariĩtwa ma atongoria acio:

kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, aarĩ
Shamua mũrũ wa Zakuri;

⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni, aarĩ
Shafati mũrũ wa Hori;

⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Juda, aarĩ
Kalebu mũrũ wa Jefune;

⁷ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, aarĩ
Igali mũrũ wa Jusufu;

⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Efiraimu,
aarĩ Hoshea mũrũ wa Nuni;

⁹ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini,
aarĩ Paliti mũrũ wa Rafu;

¹⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni,
aarĩ Gadieli mũrũ wa Sodi;

¹¹ kuuma mũhĩrĩga wa Manase (na
nĩguo mũhĩrĩga wa Jusufu), aarĩ
Gadi mũrũ wa Susi;

¹² kuuma mũhĩrĩga wa Dani, aarĩ
Amieli mũrũ wa Gemali;

¹³ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, aarĩ
Sethuri mũrũ wa Mikaeli;

¹⁴ kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, aarĩ
Nahabi mũrũ wa Vofisi;

¹⁵ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi, aarĩ
Geueli mũrũ wa Maki.

¹⁶ Macio nĩmo mariĩtwa ma andũ arĩa Musa aatũmire magathigaane bũrũri ũcio. Nake Musa akĩgarũra rĩtwa rĩa Hoshea mũrũ wa Nuni akĩmũtua Joshua.

¹⁷ Rĩrĩa Musa aatũmire andũ acio magathigaane bũrũri wa Kaanani, aameerire atĩrĩ, “Ambatai mũtuĩkanĩrie Negevu, mũthiĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

¹⁸ Tuĩriai bũrũri ũcio ũrĩa ũtariĩ, muone kana andũ akuo mari na hinya kana matirĩ hinya, o na kana nĩ aingĩ kana nĩ anini. ¹⁹ Ningĩ mũmenye bũrũri ũcio matũũraga ũhaana atĩa? Nĩ mwega kana nĩ mũũru? Matũũraga matũũra ma mũthemba ũrĩkũ? Nĩ mairigĩre na thingo cia hinya kana ti mairigĩre? ²⁰ Tũri wakuo ũtariĩ atĩa? Nĩ mũnoru kana nĩ mũhĩnju? Kũrĩ mĩtĩ kana gũtirĩ? Geriai mũno mũrehe maciaro mamwe ma bũrũri ũcio.” (Hĩndĩ iyo nĩguo mĩthabibũ yaambagĩrĩria kwĩrua.)

²¹ Tondũ ũcio makĩambata magĩthigaana bũrũri ũcio kuuma Werũ wa Zini nginya Rehobu, merekeire Lebo-Hamathu. ²² Mambatire matuĩkanĩrie Negevu na magĩkinya Hebironi kũrĩa Ahimani, na Sheshai, na Talimai, njiaro cia Anaki, maatũũraga. (Itũura rĩa Hebironi rĩakĩtwo mĩaka mũgwanja mbere ya itũura rĩa Zoani gwakwo bũrũri-inĩ wa Misiri.) ²³ Rĩrĩa maakinyire Kĩanda gĩa Eshikoli, magĩtema rũhonge rwarĩ na kĩmanjĩka kĩmwe gĩa thabibũ. Andũ eerĩ ao makĩrũkuuanĩra na mũtĩ, hamwe na makomamanga mamwe, na ngũyũ. ²⁴ Naho handũ hau hagĩtwo Kĩanda gĩa Eshikoli nĩ ũndũ wa kĩmanjĩka kũ gĩa thabibũ kĩrĩa andũ a Isiraeli acio maatemire ho. ²⁵ Matukũ mĩrongo ĩna mathira magĩcooka kuuma gũthigaana bũrũri ũcio.

Gũcookia Ũhoru wa Ũthigaani

²⁶ Nao magĩcooka kũrĩ Musa, na Harũni na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũu Kadeshi o kũu Werũ-inĩ wa Parani. Kũu makĩhe Musa na Harũni, na kĩũngano gĩothe ũhoru ũcio na makĩmoonia maciaro ma bũrũri ũcio. ²⁷ Makĩhe Musa ũhoru ũyũ: “Nĩtwateroonyire bũrũri ũrĩa watũtũmire, naguo nĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ! Maya nĩmo maciaro maguo. ²⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa matũũraga kũu mari hinya, na matũũra mao nĩmairigĩre na

thingo cia hinya, na nĩ manene mũno. O na ningĩ nĩtuonire njiaro cia Anaki kuo.²⁹ Aamaleki matũũraga kũu Negevu; Ahiti, na Ajebusi, na Aamori matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma; Akaanani nao matũũraga ndwere-inĩ cia iria na hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani.”

³⁰ Nake Kalebu agĩkiria andũ acio o hau mbere ya Musa, akiuga atĩrĩ, “Nĩtwagĩrĩrwo nĩ kwambata tũthiĩ twĩnyiĩtĩre bũrũri ũcio, nĩ ũndũ no tũhote gwĩka ũguo.”

³¹ No andũ arĩa maambatĩte nake makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩtharĩkĩra andũ acio, marĩ na hinya gũtũkĩra.”

³² Nao makĩhunja ũhoru mũũru kũrĩ andũ a Isiraeli ũkonĩ bũrũri ũcio maathigaanĩte. Makiuga atĩrĩ, “Bũrũri ũcio tũrathigaanire nĩ bũrũri ũgũtambuura andũ arĩa matũũraga kuo ũkamaniina biũ. Andũ arĩa othe tuonire kuo nĩ anene mũno.³³ Nĩtuonire Anefili kuo (njiaro cia Anaki, a kĩruka kĩa Anefili). Tweyonaga tũhaana ta ndaahi, o nao moonaga tũhaana o ta cio.”

Andũ Kũrema

14 Ũtukũ ũcio andũ othe a kĩrĩndĩ gĩa Isiraeli makĩrĩra maanĩrĩre na mũgambo mũnene.² Andũ acio othe a Isiraeli makĩnuguna nĩ ũndũ wa Musa na Harũni, na kĩũngano kũu gĩothe gĩkĩmeera atĩrĩ, “Naarĩ korwo twakuĩrĩre Misiri! Kana werũ-inĩ ũyũ! ³ Nĩ kĩ gĩgũtũma Jehova atũrehe bũrũri ũyũ atũrekererie tũũragwo na rũhiũ rwa njora? Atumia aitũ na ciana ciitũ megũtuĩka a gũtahwo. Githĩ wega ti tũcooke bũrũri wa Misiri?” ⁴ Nao makĩrĩrana mũndũ na ũrĩa ũngĩ atĩrĩ, “Twagĩrĩrwo nĩ tũthuure mũtongoria tũcooke bũrũri wa Misiri.”

⁵ Hĩndĩ iyo Musa na Harũni makĩgũithia maturumithĩtie mothiũ mao thĩ mbere ya kĩũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩrĩa kĩagomanĩte hau. ⁶ Joshua mũrũ wa Nuni na Kalebu mũrũ wa Jefune, arĩa maarĩ hamwe na arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio

magĩtembũranga nguo ciao.^a ⁷ Makĩĩra kĩũngano kũu gĩothe kĩa andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Bũrũri ũrĩa twatuĩkanĩirie na tũkĩũthigana, nĩ bũrũri mwega mũno makĩria. ⁸ Jehova angĩkorwo nĩakenetio nĩ ithuĩ, nĩegũtũtongoria tũtoonye bũrũri ũcio, bũrũri ũcio ũiyũrĩte bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩegũtũhe guo ũtuĩke witũ. ⁹ No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova. Na mũtigetigĩre andũ a bũrũri ũcio, nĩ ũndũ tũkũmameria biũ. Ũgĩtĩri wao nĩ mweherie, no Jehova arĩ hamwe na ithuĩ. Mũtikametigĩre.”

¹⁰ No kĩũngano kũu gĩothe gĩkĩaria ũhoru wa kũmahũũra na mahiga nyuguto. Hĩndĩ iyo riiri wa Jehova ũkĩumĩrĩra andũ othe a Isiraeli hau Hema-inĩ ya Gũtũnganwo. ¹¹ Nake Jehova akĩũria Musa atĩrĩ, “Andũ aya megũtũũra maanyararĩte nginya-rĩ? Megũtũũra maregete kũnjĩtikia nginya-rĩ, o na ningĩte ciama nyingĩ ũguo gatagatĩ kao? ¹² Nĩngũmahũũra na mũthiwo ndĩmanĩine, no wee ngũgũtua rũrĩrĩ rũnene na rũrĩ na hinya kũmakĩra.”

¹³ Musa akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Andũ a Misiri nĩmakaigua ũhoru ũcio! Nĩwe warutire andũ aya makĩuma gatagatĩ kao na ũndũ wa ũhoti waku. ¹⁴ Nao nĩmakeera aikari a bũrũri ũyũ ũhoru ũcio. Nĩmaiguĩte atĩ Wee, O Wee Jehova-rĩ, ũkoragwo na andũ aya, na atĩ Wee Jehova, wanonwo ũthiũ kwa ũthiũ, na atĩ itu riaku riĩkaraga igũrũ rĩao, o na atĩ Wee ũthiĩaga mbere yao thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa itu mũthenya na ũrĩ thĩnĩ wa gĩtugĩ kĩa mwaki ũtukũ. ¹⁵ Ũngĩũruga andũ aya othe o ro rĩmwe-rĩ, ndũrĩrĩ iria ciiguĩte ũhoru ũyũ waku nĩikoiga atĩrĩ, ¹⁶ Jehova nĩaremĩrwo nĩgũkinyia andũ aya bũrũri ũrĩa aamerĩre na mwĩhĩtwa; nĩ ũndũ ũcio akĩmooragĩra werũ-inĩ.”

¹⁷ “Na rĩrĩ, hinya wa Mwachani ũrokĩonekana o ta ũrĩa ugĩte, atĩrĩ: ¹⁸ ‘Jehova ndahiũhaga kũrakara, aiyũrĩtwo nĩ wendo, na nĩohanagĩra mehia na ũremi. No ndaagaga kũherithia

^a6 Gũtarũranga nguo yarĩ njĩra ya gũcakaya kana kuonania marakara.

mündũ ũrĩa wĩhĩtie; nĩaherithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe nginya rūciarō rwa gatatũ na rwa kana.’ ¹⁹ Kūringana na wendo waku mūnene-rĩ, ohera andũ aya mehia mao, o ta ũria wanamarekera kuuma hĩndĩ ĩria moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu.”

²⁰ Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndamarekera o ta ũguo woria. ²¹ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, na ti-itherũ o ta ũria riiri wa Jehova ũiyũrĩte thĩ yothe-rĩ, ²² gũtirĩ o na ũmwe wa andũ arĩa moonire riiri wakwa na ciama iria ndaringĩire kũu bũrũri wa Misiri o na gũkũ werũ-inĩ, no makĩĩnemera na makĩĩngeria maita ikũmi-rĩ, ²³ gũtirĩ o na ũmwe wa acio ũkoona bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma tene na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ o na ũmwe wao wa arĩa maanyararĩte ũkaawona. ²⁴ No tondũ ndungata yakwa Kalebu arĩ na roho wa mũthemba ũngĩ na nĩanũmagĩrĩa na ngoro yake yothe, nĩngamũtwara bũrũri ũcio aathiĩte, nacio njiaro ciake nĩikaũgaya. ²⁵ Na tondũ andũ a Amaleki na a Kaanani matũũraga cianda-inĩ-rĩ, rokai kũgarũrũka mumagare mũrorete na werũ-inĩ, mũthiĩ na njĩra ya Iria Itune.”

²⁶ Nake Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ: ²⁷ “Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩkũ kĩrĩndĩ gĩkĩ kiaganu gĩgũtũũra kĩnugunagĩra? Nĩnjiguĩte mateta ma anugunĩki aya a Isiraeli. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩ ngũmwĩka o maũndũ macio njiguĩte mũkĩaria.

²⁹ Ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ ũyũ, inyuĩ arĩa othe mũrĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria arĩa mwatarirwo hĩndĩ ya itarana na arĩa manugunĩte nĩ ũndũ wakwa. ³⁰ Gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũgatoonya bũrũri ũcio ndehĩtire nyambararĩtie guoko atĩ nĩũgatuĩka wanyu, tiga o Kalebu mũrũ wa Jefune, na Joshua mũrũ wa Nuni. ³¹ No ha ũhoro wa ciana cianyu iria mwoigire atĩ nĩ igaatahwo-rĩ, nĩngamakinyia kuo makenagĩre bũrũri ũcio mũregete. ³² No inyuĩ-rĩ, ciimba cianyu ikaagũa werũ-inĩ

ũyũ. ³³ Ciana cianyu igũtuĩka arĩthi gũkũ werũ-inĩ mĩaka mĩrongo ĩna, igĩthĩnikaga nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka kwanyu, nginya rĩrĩa kĩimba kĩanyu kĩa mũthia gĩkaagũa werũ-inĩ. ³⁴ Mĩaka mĩrongo ĩna, o mwaka ũmwe ũrũgamĩrĩire mũthenya ũmwe wa mĩthenya mĩrongo ĩna ĩria mwathigaanire bũrũri ũcio, mĩaka ĩyo nĩyo mũgaathĩnĩka nĩ ũndũ wa mehia manyu, na mũmenye ũũru wa gũũkĩrĩrwo nĩ nĩ.” ³⁵ Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na ti-itherũ nĩngeeka maũndũ macio kũrĩ kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe kĩaganu, kĩria gĩcookanĩrĩire hamwe kĩnjũkĩrĩre. Gĩgaathirĩa werũ-inĩ ũyũ; gũkũ nĩkuo gĩgaakuĩra.”

³⁶ Nĩ ũndũ ũcio, andũ arĩa Musa aatũmĩte magathigaane bũrũri ũcio wa Kaanani, o acio macookire na magĩtũma kĩrĩndĩ gĩothe kĩnugunĩre Musa nĩkũmemerekia ũhoro mũũru wa bũrũri ũcio, ³⁷ andũ acio mamemerekirie ũhoro ũcio mũũru wa bũrũri ũcio makĩhũũrwo na mũthiro, magĩkuĩra hau mbere ya Jehova. ³⁸ Harĩ andũ arĩa maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio, no Joshua mũrũ wa Nuni, na Kalebu mũrũ wa Jefune maatigarire.

³⁹ Rĩrĩa Musa aaheire andũ othe a Isiraeli ũhoro ũcio, makĩgirĩka mũno.

⁴⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ rūciĩnĩ tene makĩambata marorete bũrũri ũria ũrĩ ĩrĩma. Makiuga atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, nĩtũkwambata tũthiĩ nginya kũria Jehova aatwĩrĩire.”

⁴¹ No Musa akĩmooria atĩrĩ, “Mũraremera watho wa Jehova nĩkĩ? ũndũ ũyũ ndũngĩgaacĩra!

⁴² Mũtikambate tondũ Jehova ndarĩ hamwe na inyuĩ. Nĩmũkũhootwo nĩ thũ cianyu, ⁴³ nĩgũkorwo andũ a Amaleki na Akaanani nĩmakarũa na inyuĩ kũu. Nĩ ũndũ nĩ mũhutatĩire Jehova, nake ndegũkorwo hamwe na inyuĩ, na nĩmũkũũragwo na rūhiũ rwa njora.”

⁴⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa mwĩiro wao, makĩambata marorete bũrũri ũria ũrĩ ĩrĩma o na gũkorwo Musa ndoimire kambĩ o na kana ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkiuma kambĩ.

⁴⁵No rîrî, andũ a Amaleki na Akaanani arîa maatũũraga bũrũri ũcio ũrî irîma, magĩkũrũka, makĩmatharĩkĩra, na makĩmahũũra mamaikũrũkĩtie o nginya Horoma.

Maruta ma Mĩthemba Mĩthemba

15 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²“Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Thuutha wa gũtoonya bũrũri ũrĩa ngũmũhe ũtuĩke mũciĩ wanyu, ³na mũrutĩre Jehova maruta ma njino kuuma rũũru rwa ng’ombe kana rwa mbũri, matuĩke mũtararĩko wa gũkenia Jehova, marĩ maruta ma njino, kana magongona, nĩ ũndũ wa mũhĩtwa ya mwanya, kana maruta ma kwĩyendera kana maruta ma ciathĩ-rĩ, ⁴ũrĩa ũrĩrehaga iruta rĩake, arĩrutagĩra Jehova iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe^a ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe^b ya maguta. ⁵Harĩ o gatũrũme ka iruta rĩa njino kana igongona, haaragĩria gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo.

⁶“‘Igongona rĩa ndũrũme-rĩ, haarĩria igongona rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe^c ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe^d ya maguta, ⁷na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo. Rĩrutei rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova.

⁸“‘Rĩrĩa mũkũhaarĩria gategwa nĩ ũndũ wa iruta rĩa njino kana igongona, nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wa mwanya kana iruta rĩa ũiguano rĩrutĩrwo Jehova-rĩ, ⁹rehagai hamwe na ndegwa ĩyo iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe^e ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na nuthu ya hini ĩmwe^f ya maguta. ¹⁰O na ningĩ rehagai nuthu ya hini ĩmwe ya ndibei ĩrĩ iruta rĩa kũnyuuo.

^a4 nĩ ta kilo 2

^b4 nĩ ta lita 1

^c6 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

^d6 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1:25)

^e9 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5)

^f9 nĩ ta lita 2

Narĩo igongona rĩu rĩgatuĩka iruta rĩa njino rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹¹Ndegwa kana ndũrũme o yothe, kana gatũrũme kana koori o gothe, irĩhaaragĩrio o ro ũguo. ¹²Īkagai ũguo harĩ o ĩmwe yacio ya iria ciothe mũrĩharagĩria.

¹³“‘Mũndũ wotho ũciarĩrwo kwanyu no nginya ekage maũndũ macio ũguo rĩrĩa arĩrehaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁴Nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka, rĩrĩa rĩothe mũgeni kana mũndũ ũngĩ o wotho ũtũũranĩtie na inyuĩ arĩrutaga iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko wa gũkenia Jehova-rĩ, no nginya ekage o ta ũrĩa inyuĩ mwĩkaga. ¹⁵Kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩrĩkoragwo na watho o ũmwe wanyu na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ; ũyũ nĩ watho wa gũtũũra nĩ ũndũ wa njiarwa iria igooka. Inyuĩ na mũgeni mũrĩkoragwo mũrĩ o ũndũ ũmwe maitho-inĩ ma Jehova. ¹⁶Mawatho mamwe na mwathanĩre ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ inyuĩ na harĩ mũgeni ũrĩa ũtũũranĩtie na inyuĩ.’ ”

¹⁷Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ¹⁸“Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgatoonya bũrũri ũrĩa ndĩramũtware, ¹⁹na mũrĩe irio cia bũrũri ũcio, heanai ĩmwe ciacio ĩrĩ iruta harĩ Jehova. ²⁰Nĩ mũkaaruta tũmĩgate kuuma mũtu-inĩ wanyu ũrĩa mũgaathĩa rĩa mbere na mũtũheane tũrĩ iruta kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano. ²¹Nĩmũkaheanaga iruta rĩrĩ rĩa mũtu ũrĩa mũgathĩa rĩa mbere kũrĩ Jehova njiarwa-inĩ cianyu ciothe iria igooka thuutha.

Maruta nĩ ũndũ wa Mehia Matarĩ ma Rũtũrĩko

²²“‘Na rĩrĩ, mũngĩkaaga kũrũmĩrĩra rĩathani o na rĩmwe rĩa maya Jehova aaheire Musa mũtekwenda-rĩ, ²³rĩathani o rĩothe Jehova aamũheire na kanua ka Musa kuuma mũthenya ũrĩa Jehova aamaheanire na kũrũmĩrĩra nginya njiarwa iria igooka, ²⁴na ũndũ ũcio ũngĩkorwo wĩkĩtwo mũtekwenda, kĩrĩndĩ

gitekūmenya ũhoro ũcio, hĩndĩ ĩyo kĩrĩndĩ gĩothe nĩgĩkaruta gategwa gatuĩke igongona rĩa njino rĩna mūtatarĩko wa gũkenia Jehova, hamwe na maruta ma mūtu na ma kũnyuu, marĩa matuĩtwo, na thenge ya igongona rĩa kũhoroheria mehia. ²⁵ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria kĩrĩndĩ kũ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, na nĩmakarekerwo, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ndwarĩ wa rūtũrĩko, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra Jehova iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩa mahĩtia mao, na iruta rĩa kũhoroherio mehia. ²⁶ Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao nĩmakarekerwo, nĩ ũndũ andũ othe mehĩtie matekwenda.

²⁷ “No kũngĩkorwo no mũndũ ũmwe wĩhĩtie atekwenda, no nginya arehe kaharika ka mwaka ũmwe ka igongona rĩa kũhoroherio mehia. ²⁸ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakahoroheria mũndũ ũcio wĩhĩtie atekwenda hau mbere ya Jehova na aarĩkia kũhoroherio, nĩakarekerwo. ²⁹ Watho o ro ũmwe nĩguo ũrĩhũthagĩrwo harĩ mũndũ o wotho ũkehia atekwenda, arĩ Mũisiraeli ũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mũgeni.

³⁰ “No mũndũ ũrĩa ũkehia na rūtũrĩko akĩendaga, arĩ wa gũciarĩrwo kwanyu kana arĩ mũgeni, ũcio nĩarumĩte Jehova, na mũndũ ũcio no nginya aingatwo kuuma kũrĩ andũ ao. ³¹ Nĩ ũndũ nĩ amenete kiugo kĩa Jehova na akoina maathani make, mũndũ ũcio ti-itherũ no nginya aingatwo biũ naguo wĩhia wake nĩũkamũcokerera.’”

Mũthũkia wa Thabatũ Kũũragwo

³² Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩ werũ-inĩ, kũrĩ mũndũ wonirwo akiuna ngũ mũthenya wa Thabatũ. ³³ Arĩa maamuonire akiuna ngũ makĩmũtwara kũrĩ Musa na Harũni, o na kũrĩ kĩũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli, ³⁴ na makĩmũhingĩra nĩ ũndũ gũtiamenyekaga ũrĩa agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ³⁵ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, “Mũndũ ũcio no nginya akue. Kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli no nginya kĩmũhũũre na mahiga nyuguto nja ya kambĩ.” ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio

kĩũngano kũ gĩkĩmũtwara nja ya kambĩ gĩkĩmũhũũra na mahiga nyuguto agĩkua, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Ciohe cia Ndigi Nguo-inĩ

³⁷ Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ³⁸ “Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Njarwa-inĩ ciothe iria igooka, nĩmũgatumagĩrĩa ciohe cia ndigi koine-inĩ ka ngu cianyu, o kiohe gĩkohererwo na rũrigi rwa rangi wa bururu. ³⁹ Ciohe icio nĩcio mũrĩrora nĩguo mũririkanage maathani mothe ma Jehova, nĩguo mũmathĩkagĩre, mũtikanahũũre ũmaraya na ũndũ wa kũrũmĩrĩa merirĩria ma ngoro o na kana maitho manyu. ⁴⁰ Ningĩ nĩmũkaririkanaga gwathĩkagĩra maathani makwa mothe na mũtuĩke andũ mamũrĩrwo Ngai wanyu. ⁴¹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri nĩguo nduĩke Ngai wanyu. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.’”

Kora na Dathani na Abiramu

16 Na rĩrĩ, Kora mũrũ wa Iziharu, mũrũ wa Kohathu, ũrĩa warĩ mũrũ wa Lawi, marĩ na andũ amwe a mũhĩrĩga wa Rubeni nĩo Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu, na Oni mũrũ wa Pelethu, magĩtuĩka a kũng’athia. ² Nao magĩũkĩrĩa Musa. Hamwe nao haarĩ arũme a Isiraeli 250, atongoria mooĩkaine a kĩrĩndĩ kũ arĩa maathuurĩtwo marĩ a kĩa. ³ Nao magĩũka marĩ gĩkundi makararie Musa na Harũni, makĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmwĩtũgĩrĩtie mũno! Kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe nĩ gĩtheru, mũndũ o mũndũ, nake Jehova arĩ hamwe nao. Nĩ kĩ gĩtũmĩte mwĩtũgĩrie igũrũ rĩa kĩũngano gĩkĩ kĩa Jehova?”

⁴ Rĩrĩa Musa aigũire ũguo-rĩ, akĩgũa, agĩturumithia ũthĩũ thĩ. ⁵ Ningĩ agĩcooka akĩra Kora na arũmĩrĩri ake othe atĩrĩ: “Rũciĩnĩ, Jehova nĩakonania nũũ wake na nũũ mũtheru, na nĩakareka mũndũ ũcio amũkuhĩrĩrie. Mũndũ ũrĩa agaathuura, ũcio nĩwe akaareka amũkuhĩrĩrie. ⁶ Wee Kora na arũmĩrĩri aku othe, ũũ nĩguo mũgeeka: mũkoya ngĩo cia gũcinĩra

ũbumba, ⁷ na rūciũ mūciĩkĩre mwaki na ũbumba mūrĩ mbere ya Jehova. Mũndũ ũrĩa Jehova agaathuura-rĩ, ũcio agaatuĩka nĩwe mũtheru. Inyuĩ Alawii nĩmwītũgĩrĩtie mũno!”

⁸ Ningĩ Musa akĩĩra Kora atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! ⁹ Anga mūtiganĩre nĩ Ngai wa Isiraeli kũmwamũrania na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli, akamũrehe hakuhĩ nake nĩgeetha mũrutage wĩra hema-inĩ ĩrĩa nyamũre ya Jehova, na mũrũgamage mbere ya kĩrĩndĩ mũgĩtungatagĩre? ¹⁰ Inyuĩ hamwe na Alawii othe a thiritũ yanyu nĩamũrehete hakuhĩ nake, no rĩu mũrageria kuoya wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai o nago. ¹¹ Wee na arũmĩrĩri aku othe mũnganĩte hamwe mũũkĩrĩre Jehova. Harũni nũũ atĩ nĩguo mũnugune nĩ ũndũ wake?”

¹² Musa agĩcoka agĩĩta Dathani na Abiramu, ariũ a Eliabu. No-o makiuga atĩrĩ, “Tũtigũũka! ¹³ Anga ti kũiganu atĩ nĩwatũrutire bũrũri warĩ bũthi wa iria na ũũkĩ ũũke ũtũũragĩre werũ-inĩ ũyũ? Rĩu ningĩ ũrenda gũtwatha? ¹⁴ Ningĩ-rĩ, ndũrĩ ũratũkinyia bũrũri ũrĩ na bũthi wa iria na ũũkĩ, kana ũgatũhe igai rĩa ithaka na mĩgũnda ya mĩthabibũ. Nĩ ũgũkũura andũ aya maitho ũmaheenie? Aca, tũtigũũka!”

¹⁵ Nake Musa akĩrakara mũno, akĩĩra Jehova atĩrĩ, “Ndũgetikĩre maruta mao. Nĩĩ ndioete o na ndigiri kuuma kũrĩ o, o na ndihĩĩirie mũndũ wao o na ũmwe.”

¹⁶ Ningĩ Musa akĩĩra Kora atĩrĩ, “Wee na arũmĩrĩri aku othe mũgooka mbere ya Jehova rūciũ, wee, nao, na Harũni. ¹⁷ O mũndũ nĩakoya rũgĩo rwake na arwĩkĩre ũbumba, ngĩo ciothe nĩ 250, na mũcirehe mbere ya Jehova. Wee, na Harũni, o na inyuĩ mũrehe ngĩo cianyu.” ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio o mũndũ akĩoya rũgĩo rwake, akĩrwĩkĩra mwaki na ũbumba, na makĩrũgama mbere ya Musa na Harũni itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ¹⁹ Rĩrĩa Kora aarĩkirie gũcookereria arũmĩrĩri ake othe nĩguo makararie Musa na Harũni marũngĩ itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo-rĩ, riiri wa Jehova

ũkiumĩrĩra kũngano kũu gĩothe. ²⁰ Nake Jehova akĩĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ²¹ “Mwĩyamũranie na kũngano gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.”

²² No Musa na Harũni makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Wee Ngai, Ngai wa Maroho ma andũ othe, kaĩ ũngĩrakarĩra kũngano gĩkĩ gĩothe hĩndĩ ĩrĩa ari o mũndũ ũmwe wĩhĩtie?”

²³ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²⁴ “Ĩra kũngano gĩothe atĩrĩ, ‘Eherai kuuma hema-inĩ cia Kora na Dathani na Abiramu.’”

²⁵ Musa agĩũkĩra, agĩthiĩ kũrĩ Dathani na Abiramu, nao athuuri a Isiraeli makĩmũrũmĩrĩa. ²⁶ Nake agĩkaania kũngano kũu, agĩkĩra atĩrĩ, “Ehererai hema cia andũ aya aaganu! Mũtikahutie kĩndũ o na kĩmwe kĩa, nĩguo mũtikaniinwo nĩ ũndũ wa mehia mao mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩeherera hema icio cia Kora na Dathani na Abiramu. Dathani na Abiramu nĩ moimĩte makarũgama na atumia ao, na ciana cia ngenge itoonyero-inĩ rĩa hema ciao.

²⁸ Ningĩ Musa akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ nĩguo ũgũtũma mũmenye atĩ Jehova nĩwe ũndũmĩte nĩjike maũndũ maya mothe, na atĩ rĩtiarĩ ithugunda rĩakwa: ²⁹ Andũ aya mangĩkua gĩkuũ kĩa ndũire-rĩ, o na kana mone maũndũ o ta marĩa makoraga andũ othe-rĩ, nĩmũkũmenya atĩ ti Jehova ũndũmĩte. ³⁰ No Jehova angĩrehe ũndũ ũngĩ mwerũ biũ, nayo thĩ yathamie kanua kayo ĩmamerie hamwe na indo ciao ciothe, na mathiĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ muoyo, nĩmũkamenya atĩ andũ aya nĩ manyararĩte Jehova.”

³¹ Na rĩrĩ, Musa aarĩkia kuuga ũguo wothē, thĩ ĩgiatũka hau maarĩ. ³² Nayo thĩ ĩgiathamia kanua kayo ĩkĩmameria, hamwe na andũ ao na arũmĩrĩri othe a Kora, na indo ciao ciothe. ³³ Nao magĩikũrũka mbĩrĩra marĩ muoyo hamwe na indo ciao ciothe; nayo thĩ ĩkĩmahumbĩra, magĩkua, magĩthengio kĩrĩndĩ-inĩ kũu. ³⁴ Nĩ ũndũ wa kĩrĩro kĩa, andũ othe a Isiraeli arĩa maamarigĩciĩrie

makĩūra, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “O na ithuĩ thĩ nĩgũtũmeria!”

³⁵ Naguo mwaki ũkiuma kũrĩ Jehova ũgĩcina andũ acio 250 arĩa maarehete ũbumba.

³⁶ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ³⁷ “Ĩra Eleazaru mũrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, oe ngĩo icio cia gũcinĩrwo ũbumba, acieherie hau irahĩĩra, na ahurunje makara macio handũ haraaya, nĩ ũndũ ngĩo icio nĩ nyamũre, ³⁸ ngĩo icio cia andũ acio makuĩte nĩ ũndũ wa mehia mao. Ngĩo icio nĩiturwo ituĩke mabati ma kũhumbĩra kĩgongona, nĩ ũndũ nĩciarehetwo mbere ya Jehova, na igatuĩka nyamũre. Nacio nĩ ituĩke kĩmenyithia harĩ andũ a Isiraeli.”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ngĩo icio cia gĩcango ciarehetwo nĩ andũ acio maacinĩtwo, nake agĩciturithia ituĩke cia kũhumbĩra kĩgongona, ⁴⁰ agĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩĩre Musa. Ũndũ ũyũ warĩ wa kũririkania andũ a Isiraeli atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ, tĩga wa rũciaro rwa Harũni, wagĩĩrwo nĩ gũũka gũcina ũbumba mbere ya Jehova, kana atuĩke ta Kora na arũmĩrĩri ake.

⁴¹ Mũthenya ũyũ ũngĩ, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩtetia Musa na Harũni, gĩkĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũragĩte andũ a Jehova.”

⁴² Na rĩrĩa kĩũngano kũu gĩecookanĩrĩrie gũkĩrĩre Musa na Harũni, o na gĩkĩerekera na kũrĩa Hema-ya-Gũtũnganwo yarĩ-rĩ, o rĩmwe itu rĩkĩhumbĩra hema ĩyo, naguo riiri wa Jehova ũkĩonekana. ⁴³ Nao Musa na Harũni magĩthĩi hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo, ⁴⁴ nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ⁴⁵ “Ehererai mume kĩũngano-inĩ gĩkĩ nĩguo ndĩkĩniine o ro rĩmwe.” No-o makĩgũithia thĩ, na magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

⁴⁶ Ningĩ Musa akĩĩra Harũni atĩrĩ, “Oya rũgĩo rwaku ũrwĩkĩre ũbumba hamwe na mwaki wa kuuma kĩgongona-inĩ, na ũthĩi narua kĩũngano-inĩ kũu ũkĩthoroherie. Mang’ũrĩ moimĩte kũrĩ Jehova; mũthiro nĩwambĩrĩrie kũmaniina.” ⁴⁷ Nĩ ũndũ

ũcio Harũni agĩĩka o ta ũrĩa Musa aamwĩire, agĩteng’era agĩtoonya thĩĩnĩ wa kĩũngano kũu. Mũthiro nĩwarĩkĩtie kwambĩrĩria thĩĩnĩ wa andũ, no Harũni akĩruta ũbumba akĩmahoroheria. ⁴⁸ Akĩrũgama gatagatĩ ka andũ arĩa maarĩ muoyo na arĩa maakuĩte, naguo mũthiro ũgĩthira. ⁴⁹ No andũ 14,700 magĩkua nĩ ũndũ wa mũthiro ũcio, kuonganĩrĩria na andũ arĩa maakuĩte nĩ ũndũ wa Kora. ⁵⁰ Thuutha ũcio Harũni agĩcooka kũrĩ Musa itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo, tondũ mũthiro ũcio nĩwathirĩte.

Rũthanju rwa Harũni Gũthundũka

17 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ² “Arĩria andũ a Isiraeli, wĩtie thanju ikũmi na igĩrĩ, rũmwe kuuma kũrĩ o mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya maithe mao. Andĩka rĩitwa rĩa o mũndũ rũthanju-inĩ rwake. ³ Rũthanju rwa Lawĩ ũrwandĩke rĩitwa rĩa Harũni, nĩ ũndũ no nginya kũgĩe na rũthanju rũmwe rwa mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene. ⁴ Igaai thanju icio thĩĩnĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo hau mbere ya ithandũkũ rĩa Ũira, harĩa ndũnganaga nawe. ⁵ Rũthanju rwa mũndũ ũrĩa nĩĩ ngaathuura nĩrũgũthundũka, na nĩĩ ndĩyehererie kũnuguna gũkũ mũnugunagĩrwo hĩndĩ ciothe nĩ andũ a Isiraeli.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli, nao atongoria ao makĩmũnengera thanju ikũmi na igĩrĩ, o rũmwe kuuma mũtongoria wa o mũhĩrĩga wa maithe mao ma tene, naruo rũthanju rwa Harũni rwarĩ hamwe nacio. ⁷ Nake Musa akĩĩga thanju icio mbere ya Jehova kũu Hema-inĩ-ya-Ũira.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, Musa agĩtoonya thĩĩnĩ wa Hema-ya-Ũira akĩona atĩ rũthanju rwa Harũni, rũrĩa rwarũgamĩrĩire nyũmba ya Lawĩ, to gũthundũra rwathundũrĩte, no nĩ rwathuunĩte rũkaruta kĩro, na rũgaciara ndothi. ⁹ Nake Musa akĩruta thanju icio nja, kuuma hau mbere ya Jehova, agĩciiga mbere ya andũ a Isiraeli

othe. Nao magācirora, o mūdū akīoya rūthanju rwake mwene.

¹⁰ Ningī Jehova akīra Musa atīrī, “Cookia rūthanju rwa Harūni hau mbere ya Ithandūkū rīa Ūira, rūigwo rūrī kīmenyithia kūrī andū acio aremi. Ūndū ūyū nīguo ūkaaniina kūnuguna kwao kūrī nī, nīgeetha matigakue.”

¹¹ Nake Musa agīka o ta ūrīa Jehova aamwathīte.

¹² Andū a Isiraēli makīra Musa atīrī, “Nītūgūkua! Ithuothe nītūūrīte! ¹³ Mūdū o wothē o na ūngīkuhīrīria Hema-īyo-Nyamūre ya Jehova nīegūkua. Kai tūgūgūkua ithuothe?”

Mawīra ma Athīnjīri-Ngai na Alawii

18 Nake Jehova akīra Harūni atīrī, “Wee, na ariū aku, na andū a nyūmba ya thoguo, nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonī handū-harīa-haamūre, na wee na ariū aku inyuī nī inyuī mūrīcookagīrīrwo nī mahītia marīa mangīkwo makonī wīra wa ūthīnjīri-Ngai. ² Rehe Alawii a mbarī yanyu, a mūhīrīga wa maithe manyu, nīguo manyiitane na inyuī na mamūteithagīrīrie rīrīa wee na ariū aku mūgūtungata mbere ya Hema-ya-Ūira. ³ Acio nīwe marīathīkagīra na marutage wīra wothē wa Hema īyo, no matikanakuhīrīrie indo cia handū hau haamūre kana kīgongona, kana wee hamwe nao mūkue. ⁴ Marīruthanagia wīra na inyuī na mamenyagīrīre Hema-ya-Gūtūnganwo, marutage wīra wothē wa Hema īyo na gūtīkagīe na mūdū ūngī o wothē ūngīkuhīrīria harīa mūrī.

⁵ “Nī wīra wanyu kūmenyerera handū hau haamūre o na kīgongona, nīguo mang’ūrī ma Jehova matikanakinyīre andū a Isiraēli rīngī. ⁶ Nī mwene nīthuurīte Alawii athiritū anyu kuuma thīinī wa andū a Isiraēli matuīke kīheo kīanyu, maamūrīrwo Jehova nīguo marutage wīra wa Hema-ya-Gūtūnganwo. ⁷ No rīrī, no wee na ariū aku mūrītungataga ta athīnjīri-Ngai maūdū-inī mothe ma kīgongona, na mūtungatage o na mwena ūcio ūngī

wa gītambaya kīu gīa kūhakania. Nī nīndamūhe ūtungata wa ūthīnjīri-Ngai ta kīheo. Mūdū ūngī o wothē ūngīkuhīrīria handū hau haamūre no nginya ooragwo.”

Maruta nī ūndū wa Athīnjīri-Ngai na Alawii

⁸ Ningī Jehova akīra Harūni atīrī, “Nī mwene nīngūtūite mūmenyereri wa maruta marīa ndehagīrwo; maruta mothe maamūre marīa andū a Isiraēli marīndutagīra nī ndakūhe wee na ariū aku matuīke gīcunjī gīaku na rūgai rwaku rwa mahinda mothe.” ⁹ Wee ūrīheagwo gīcunjī kīa maruta marīa maamūre mūno marīa matarī ma gūcinwo na mwaki. Kuuma kūrī iheo ciothe iria andū a Isiraēli marīndutagīra irī maruta maamūre mūno, marī ma mūtu, kana ma kūhoroherio mehia, kana maruta ma mahītia, gīcunjī kīu nī gīaku na ciana ciaku. ¹⁰ Rīiaga gīcunjī kīu ta kīndū kīamūre mūno; mūdū mūrūme o wothē wa nyūmba yaku nīagakīrīiaga. Wee no nginya ūtuage atī gīcunjī kīu nī kīamūre.

¹¹ “O na ningī ici no ciaku: kīrīa gīothe kīamūrītuo kuuma iheo ciothe cia gūthūngūthio cia andū a Isiraēli. Icio nīndakūhe wee, na ariū aku, na airītū aku, ituīke rūgai rwaku rwa hīndī ciothe. Mūdū o wothē wa nyūmba yaku ūtarī na thaahu no acirīe.

¹² “Nīndakūhe maguta mothe marīa mega mūno ma mūtamaiyū na ndibei yothē irīa njega mūno ya mūhihano, na ngano irīa maheaga Jehova irī maciaro ma mbere ma magetha mao. ¹³ Maciaro mothe ma būrūrī ma mbere marīa marīrehagīra Jehova marītūkaga maku. Mūdū o wothē wa nyūmba yaku ūtarī thaahu no amarīe.

¹⁴ “Kīndū gīothe kīrī Isiraēli kīrīa kīamūrīrwo Jehova nī gīaku.

^{a8} Alawii matiarī na igai thīinī wa Isiraēli, no nīmagāirwo matūūra manini na kīndū gwa kūrīithia kūrīa kwariganītīe na matūūra macio. Athīnjīri-Ngai maarī mateithagīrīrio wīra-inī wao wa ūtungata.

¹⁵ Marigithathi mothe, marĩ ma andũ kana ma nyamũ, marĩa marĩrutagĩrwo Jehova nĩ maku. No rĩrĩ, no nginya ũkũũrithagie irigithathi rĩothe rĩa kahĩ, na ũkũũrithagie irigithathi rĩa njamba rĩa nyamũ iria irĩ thaahu. ¹⁶ Marigithathi macio marĩ ma mweri ũmwe, no nginya ũkaamakũũrithia na thogora wa gũkũũrana ũrĩa ũtuĩtwo wa cekerĩ ithano cia betha,^a kũringana na cekerĩ ya handũ-harĩa-haamũre, ĩrĩa ĩrĩ na ũritũ wa geera mĩrongo ĩrĩ.

¹⁷ “No mũtikanakũũrithie marigithathi ma ndegwa, kana ma ng’ondũ, kana ma mbũri; icio nĩ nyamũre. Thakame yacio nĩminjaminjagwo kigongona-inĩ igũrũ, na maguta ma cio macinwo na mwaki nĩguo matuĩke igongona rĩ na mũtararĩko wa gũkenia Jehova. ¹⁸ Nyama ciacio nĩ ciaku, o ta ũrĩa gĩthũri kĩa igongona rĩa gũthũngũthio na kiero kĩa ũrĩo irĩ ciaku.

¹⁹ Kĩrĩa gĩothe kĩa mũragĩrwo Jehova nĩ andũ a Isiraeli kĩrĩ kĩa mũre nĩndakũhe wee mwene, na ariũ aku, na airĩtu aku, kĩrĩ rũgai rwaku rwa hĩndĩ ciothe. Nĩkĩo kĩrĩkanĩro gĩa tene na tene gĩa cumbĩ mbere ya Jehova kũrĩ wee na njiaro ciaku.”

²⁰ Ningĩ Jehova akĩra Harũni atĩrĩ, “Wee ndũgakorwo na igai bũrũri-inĩ wao, kana ũgie na rũgai thĩinĩ wao; nĩ nĩ nĩ rũgai rwaku o na igai rĩaku thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.

²¹ “Nĩndahe Alawii icunjĩ ciothe cia ikũmi thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ rĩo igai rĩao nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa marutaga rĩrĩa megũtungata Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ²² Kuuma rĩu andũ a Isiraeli matigakuhagĩrĩrie Hema-ya-Gũtũnganwo, kana macookererwo nĩ mehia mao, nao makue. ²³ Alawii nĩo marĩrutaga wĩra Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo na nĩo marĩcookagĩrĩrwo nĩ mahĩtia marĩa meekĩrwo hau. Ũyũ nĩ watho wa gũtũũrio nĩ njiaro iria igooka. Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli. ²⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, ngũhe Alawii icunjĩ cia ikũmi iria andũ a

Isiraeli marehaga irĩ maruta kũrĩ Jehova ituĩke igai rĩao. Nĩkĩo ndoigire igũrũ rĩao atĩrĩ: ‘Matikagĩa na igai thĩinĩ wa andũ a Isiraeli.’ ”

²⁵ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶ “Arĩria Alawii, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mwamũkĩra icunjĩ cia ikũmi kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli iria ndĩmũheete arĩ cio igai rĩanyu-rĩ, no nginya mũrehage gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa gĩcunjĩ kũ, kĩrĩ iruta kũrĩ Jehova. ²⁷ Maruta manyu marĩtuĩkaga ta ngano ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhuhĩro-inĩ, kana ndibei ĩrĩa ĩrutĩtwo kĩhĩhĩro-inĩ. ²⁸ Ũguo nĩguo o na inyuĩ mũrĩrutagĩra Jehova iruta kuuma kũrĩ icunjĩ cia ikũmi iria mũrĩamũkagĩra ciumĩte kũrĩ andũ a Isiraeli. Kuuma kũrĩ icunjĩ icio cia ikũmi, no nginya mũnengagĩre Harũni mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunjĩ kĩa Jehova. ²⁹ No nginya mũkarutagĩra Jehova gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũno na kĩrĩa kĩa mũre mũno kĩa indo ciothe iria mũheetwo.’

³⁰ “Ĩra Alawii atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwaruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩa mũno-rĩ, kĩrĩtuĩkaga ta iruta rĩanyu riumĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kana kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei. ³¹ Inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu no mũrĩre icio ingĩ handũ o hothe, nĩgũkorwo ũcio nĩ mũcaara wanyu nĩ ũndũ wa wĩra wanyu kũu Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo. ³² Nĩ ũndũ wa kũruta gĩcunjĩ kũ kĩa mũno gĩacio, mũtigaatuĩrwo mahĩtia nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ; na ningĩ mũtigathaahia maruta marĩa maamũre ma andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio mũtigaakua.’ ”

Maaĩ ma Kũniina Thaahu

19 Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, ² “Ũndũ ũyũ nĩ wa kũrũmĩrĩrwo thĩinĩ wa watho ũrĩa Jehova aathanĩte: ĩra andũ a Isiraeli makũrehere moori ndune ĩtarĩ kaũgũ kana kameni, na ĩtarĩ yekĩrwo icooki. ³ Mũmĩnengere Eleazarũ, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai; ĩtarwo nja ya kambĩ, na ĩthĩnjĩrwo hau mbere yake. ⁴ Nake Eleazarũ, ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, oe thakame na kĩara gĩa ke, na amĩminjaminje maita mũgwanja amĩroretie na mwena wa mbere wa

^a16 nĩ ta giramu 55

Hema-ya Gütunganwo. ⁵ Nayo moori iyo icinwo yothe akionaga, ũguo nĩ kuuga rūūa rwayo, na nyama, na thakame, o na taatha wayo. ⁶ Mũthĩnjĩri-Ngai ũcio oe rŭkũ rwa mũtarakwa, na mũthobi, na guoya wa rangi wa gakarakũ, acikie igũrũ wa moori iyo irahĩa. ⁷ Thuutha wa ũguo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ. Thuutha ũcio no acooke kambĩ, no arĩ na thaahu o nginya hwaĩ-inĩ. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũrĩcinaga moori iyo no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, na o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.

⁹ “Mũndũ ũtarĩ na thaahu acooke ahakũre mũhu ũcio wa moori iyo na aũige handũ hatarĩ na thaahu nja ya kambĩ. Mũhu ũcio ũigagwo nĩ kĩrĩndĩ kĩa andũ a Isiraeli, nĩgeetha ũhũthagĩrwo maaĩ-inĩ ma kũniina thaahu; ũcio nĩguo wa gũtheranagia kuuma mehia-inĩ. ¹⁰ Mũndũ ũrĩa ũrĩhakũraga mũhu wa moori iyo, no nginya athambie nguo ciake, o nake atiinde arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. Ũndũ ũyũ nĩ watho wa gũtũũra harĩ andũ a Isiraeli na ageni arĩa matũũranagia nao.

¹¹ “Mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩa kĩa mũndũ o na ũrĩkũ arĩkaraga arĩ na thaahu mĩthenya mũgwanja. ¹² No nginya etherie na maaĩ mũthenya wa gatatũ, na mũthenya wa mũgwanja; hĩndĩ iyo athirwo nĩ thaahu. No angĩaga gwĩtheria mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, ndagaathirwo nĩ thaahu. ¹³ Mũndũ o wotho ũngĩhutia kĩa kĩa mũndũ o na ũrĩkũ na aage gwĩtheria, ũcio nĩathaahĩtie Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova. Mũndũ ũcio no nginya aingatwo oime Isiraeli. Tondũ ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, mũndũ ũcio arĩ na thaahu; thaahu wake ndũthirĩte.

¹⁴ “Ũyũ nĩguo watho wa kũrũmĩrĩrwo rĩrĩa mũndũ akuĩra hema-inĩ: Mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩtoanya hema iyo, mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa ũgaakorwo thĩnĩ wayo-rĩ, nĩakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja, ¹⁵ nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩa

nyũmba gĩgaakorwo gĩtarĩ gĩkunĩke nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu.

¹⁶ “Mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩ na kũu nja ũngĩhutia mũndũ ũragĩtwo na rūhiũ rwa njora kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire, kana mũndũ o wotho ũngĩhutia ihĩndĩ rĩa mũndũ kana mbĩrĩra, ũcio nĩakanyitwo nĩ thaahu mĩthenya mũgwanja.

¹⁷ “Nĩ ũndũ wa mũndũ ũrĩ na thaahu, ikĩra mũhu wa moori irĩa yacinĩtwo irĩ ya gũtherania ndigithũ-inĩ, naguo ũitĩrĩrio maaĩ matahĩtwo o hĩndĩ iyo.

¹⁸ “Nake mũndũ ũtarĩ na thaahu nĩoe mũthobi aũtobokie maaĩ-inĩ macio, na aminjaminjĩrie hema iyo na indo ciayo ciothe, na andũ arĩa maarĩ kũu thĩnĩ. Ningĩ no nginya aminjaminjĩrie mũndũ ũrĩa wotho ũhutĩtie ihĩndĩ rĩa mũndũ, kana mbĩrĩra, kana mũndũ ũragĩtwo, kana mũndũ ũkuĩte gĩkuũ kĩa ndũire. ¹⁹ Mũndũ ũrĩa ũtarĩ na thaahu nĩakaminjaminjĩria mũndũ ũcio ũrĩ na thaahu maaĩ macio mũthenya wa gatatũ na wa mũgwanja, naguo mũthenya wa mũgwanja nĩguo akamũtheria. Nake mũndũ ũcio ũgũtherio no nginya athambie nguo ciake na ethambe mwĩrĩ na maaĩ, naguo hwaĩ-inĩ ũcio nĩgakorwo athirĩtwo nĩ thaahu. ²⁰ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩ na thaahu angĩaga gwĩtheria, no nginya aingatwo kuuma kũrĩ kĩrĩndĩ, nĩ ũndũ nĩathaahĩtie handũ-harĩa-haamũre ha Jehova. Nĩgũkorwo ndaminjaminjĩrio maaĩ ma kũniina thaahu, nĩ ũndũ ũcio arĩ na thaahu. ²¹ Ũyũ nĩ watho wao wa gũtũũra.

“Mũndũ ũcio wakũminjaminjanĩria maaĩ macio ma kũniina thaahu no nginya o nake athambie nguo ciake, na mũndũ o wotho ũngĩhutia maaĩ macio ma kũniina thaahu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ. ²² Kĩndũ gĩothe mũndũ ũrĩ na thaahu akaahutia nĩgĩkanyitwo nĩ thaahu, na mũndũ ũrĩa ũngĩhutia kĩndũ kũu nĩagatinda arĩ na thaahu nginya hwaĩ-inĩ.”

20 Na rĩrĩ, mweri wa mbere, kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩgĩkinya kũu Werũ-inĩ wa Zini, na gĩgĩkara Kadeshi. Nake Miriamu agĩkuĩra kũu na agĩthikwo o ro kuo.

²Na rĩrĩ, handũ hau hatiarĩ maaĩ ma kũnyuuo nĩ kĩrĩndĩ, nao andũ acio makĩũngana, magĩũkĩrĩra Musa na Harũni. ³Makĩneenia Musa, makiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩtwakuire rĩrĩa ariũ a ithe witũ maakuire marĩ mbere ya Jehova! ⁴Nĩ kĩ gĩatũmire mũrehe kĩrĩndĩ kĩa Jehova werũ-inĩ ũyũ, nĩguo ithuĩ na mahiũ maitũ tũkuĩre gũkũ? ⁵Mwatũrutire bũrũri wa Misiri nĩkĩ, mũgĩtũrehe kũndũ gũkũ kũũru ũũ? Gũkũ gũtirĩ ngano kana ngũyũ, kana thabibũ, kana makomamanga. O na gũtirĩ maaĩ ma kũnyua!”

⁶Musa na Harũni makiuma hau kĩungano kĩarĩ, magĩthiĩ nginya o itoonyero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo makĩĩgũithia na magĩturumithia mothiũ mao thĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩmoimĩrĩra. ⁷Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ⁸“Oya rũthanju rwaku, nawe na mũrũ wa nyũkwa Harũni mũcokanĩrĩrie kĩrĩndĩ kũu hamwe. Arĩria rwaro rũrũ rwa ihiga makwĩroreire, na nĩrũkuuma maaĩ. Nawe ũrutĩre kĩrĩndĩ maaĩ rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga, nĩgeetha kĩnyue hamwe na mahiũ ma kĩa.”

⁹Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩoya rũthanju akĩrũruta hau mbere ya Jehova, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte. ¹⁰Nake Musa na Harũni magĩcokanĩrĩria kĩrĩndĩ kũu hamwe hau mbere ya rwaro rwa ihiga, na Musa akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ aremi aya, no nginya tũmũrutĩre maaĩ kuuma rwaro-inĩ rũrũ rwa ihiga?”

¹¹Musa agĩcooka akĩoya guoko gwake na igũrũ, akĩgũtha rwaro rũu rwa ihiga na rũthanju rwake maita meerĩ. Maaĩ makĩbororoka, nakĩo kĩrĩndĩ kũu gĩkĩnyua, o na mahiũ makĩo makĩnyua.

¹²No Jehova akĩra Musa na Harũni atĩrĩ, “Tondũ mũtinanjĩtikia nĩguo muonanie atĩ nĩ ndĩ mũtheru, mũtũme

heo gĩtũio maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli, inyuĩ mũtigaakinyia kĩrĩndĩ gĩkĩ bũrũri ũrĩa ndĩmaheete.”

¹³Macio nĩmo maarĩ maaĩ ma Meriba, kũrĩa andũ a Isiraeli maatetanirie na Jehova na kũrĩa eyonanirie atĩ nĩ mũtheru thĩinĩ wao.

Edomu Kũgiria Isiraeli Njĩra

¹⁴Musa agĩtũma andũ kuuma Kadeshi mathiĩ kũrĩ mũthamaki wa Edomu,^a makamwĩre atĩrĩ:

“Mũrũ wa nyũkwa Isiraeli oiga atĩrĩ: Wee nĩũũ mathĩina marĩa mothe tũkoretwo namo. ¹⁵Maithe maitũ ma tene nĩmaikũrũkire magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, na ithuĩ tũgĩtũura kuo mĩaka mĩingĩ. Andũ a Misiri nĩmatũhiinyĩrĩrie mũno ithuĩ ene o na maithe maitũ, ¹⁶no rĩrĩa twakaĩre Jehova-rĩ, nĩaguire kĩrĩro giitũ nake agĩtũma mũraika agĩtũruta kũu bũrũri wa Misiri.

“Na rĩu tũrĩ gũkũ Kadeshi, itũura rĩrĩa rĩ mũthia-inĩ wa bũrũri waku. ¹⁷Ndagũthaitha ũtwĩtikĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũtikũgerera mĩgũnda-inĩ ya irio, kana ya mĩthabibũ, kana tũnyue maaĩ ma gĩthima o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra irĩa nene ya mũthamaki, na tũtigũkerũra na mwena wa ũrĩo o na kana wa ũmotho, o nginya tũtuĩkanie bũrũri waku.”

¹⁸No Edomu akĩmũcookeria atĩrĩ:

“Ndũgũtuĩkanĩria gũkũ; na ũngĩgeria-rĩ, tũkuumagara tũmũtharĩkire na rũhiũ rwa njora.”

¹⁹Andũ a Isiraeli acio makĩmũcookeria atĩrĩ,

“Ithuĩ tũkũgerera o njĩra irĩa nene, na ithuĩ ene kana mahiũ maitũ tũngĩnyua maaĩ manyu-rĩ, nĩtũkũrĩha. Tũrenda o tũtuĩkanie

^a14 Andũ a Edomu maarĩ njiaro cia Esaũ.

tūthiite na magūrū tu hatarī ūndū ūngī.”

²⁰ Ningī Edomu agĩcookia atĩrĩ:

“Aca, mūtigūtũkanĩria gũkũ.”

Hĩndĩ iyo Edomu akiumagara akamatharĩkĩre, arĩ mbūtũ nene ĩna hinya mũingĩ. ²¹ Tondũ Edomu ndametĩkĩririe matũkanĩrie bũrũri wao-rĩ, andũ a Isiraeli makĩhũndũka, magĩtigana nao.

Gĩkuũ Kĩa Harũni

²² Kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli gĩkiuma kũu Kadeshĩ na magĩkinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu. ²³ Marĩ kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, hakuhĩ na mũhaka wa Edomu, Jehova akĩira Musa na Harũni atĩrĩ, ²⁴ “Rĩu Harũni nĩegũkua. Ndegũtoonya bũrũri ūrĩa ngũhe andũ a Isiraeli, nĩ ūndũ inyuĩ eerĩ nĩmwaremeire watho wakwa kũu maaĩ-inĩ ma Meriba. ²⁵ Oya Harũni na mũriũ Eleazaru, ūmatware Kĩrĩma-igũrũ kĩa Horu. ²⁶ Ūrute Harũni nguo ciake, ūcihumbe mũriũ Eleazaru, nĩ ūndũ Harũni nĩegũkua, na egũkuĩra o ro kũu.”

²⁷ Musa agĩĩka o ta ūrĩa Jehova aamwathĩte; makĩambata Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu makĩonagwo nĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ²⁸ Musa akĩruta Harũni nguo ciake, agĩcihumbe mũriũ Eleazaru. Nake Harũni agĩkuĩra kũu kĩrĩma igũrũ. Nake Musa na Eleazaru magĩikũrũka makiuma kũu kĩrĩma igũrũ, ²⁹ na rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩamenyire atĩ Harũni nĩakuĩte, andũ othe a nyũmba ya Isiraeli makĩmũcakaĩra mũthenya mĩrongo ĩtatũ.

Kwanangwo kwa Aradi

21 Na rĩrĩ, rĩrĩa mũthamaki Mũkaanani wa Aradi, ūrĩa watũũraga Negevu, aigũire atĩ Isiraeli nĩokagĩra njĩra ya Atharimu, agĩthĩĩ agĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na agĩtaha amwe ao. ² Nao andũ Isiraeli makĩhĩta na mwĩhĩtwa ūyũ harĩ Jehova makiuga atĩrĩ: “Ūngĩneana andũ aya moko-inĩ maitũ-rĩ, nĩtũkananga matũũra mao marĩa manene biũ.” ³ Nake

Jehova akĩigua ihooya rĩa andũ a Isiraeli na akĩneana andũ acio a Kaanani kũrĩ o. Nao makĩananga andũ acio biũ hamwe na matũũra mao; nĩ ūndũ ūcio handũ hau hagĩtwo Horoma.

Nyoka ya Gĩcango

⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo kuuma Kĩrĩma kĩa Horu magereire njĩra ya gũthĩĩ Iria Itune, nĩguo mathiũrũrũke bũrũri wa Edomu. No andũ acio magĩthethũka marĩ njĩra-inĩ; ⁵ nao magĩũkĩrĩra Ngai o na Musa na mĩario makiuga atĩrĩ, “Mwatũrutire bũrũri wa Misiri tũũke tũkuĩre gũkũ werũ-inĩ nĩkĩ? Gũkũ gũtirĩ irio! Na gũtirĩ maaĩ! O na nĩtũthũire irio ici itarĩ kĩene!”

⁶ Nake Jehova akĩmatũmĩra nyoka ciarĩ na thumu; ikĩrũma andũ a Isiraeli, na aingĩ ao magĩkua. ⁷ Andũ acio magĩthĩĩ kũrĩ Musa makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwehirie rĩrĩa twaaririe tũgũkĩrĩra Jehova hamwe nawe. Hooya nĩguo Jehova atwehererie nyoka ici.” Nĩ ūndũ ūcio Musa akĩhoera andũ acio.

⁸ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Thondeka nyoka ūmĩcuurie gĩtugĩ igũrũ; mũndũ o wotho ūrĩrũmagwo-rĩ, aamĩrora nĩarĩtũũraga muoyo.” ⁹ Nĩ ūndũ ūcio Musa agĩthondeka nyoka ya gĩcango, akĩmĩcuuria gĩtugĩ igũrũ. Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mũndũ o wotho aarũmwo nĩ nyoka na aarora nyoka iyo ya gĩcango, agatũũra muoyo.

Rũgendo rwa Gũthĩĩ Moabi

¹⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara, magĩthĩĩ makĩamba hema ciao Obothu. ¹¹ Ningĩ makiuma Obothu magĩthĩĩ Iye-Abarimu, makĩamba hema ciao werũ-inĩ ūrĩa ūng’ethanĩire na Moabi mwena wa irathĩro. ¹² Kuuma kũu magĩthĩĩ na mbere, makĩamba hema ciao Kĩanda kĩa Zeredi. ¹³ Moimagara kuuma kũu makĩamba hema kũrigania na Rũũĩ rwa Arinoni, kũu werũ ūrĩa ūthĩite nginya bũrũri wa Aamori; nĩgũkorwo Rũũĩ rwa Arinoni nĩruo rwarĩ mũhaka wa Moabi na Aamori. ¹⁴ Na nĩkĩo Ibuku rĩa Mbaara cia Jehova riugĩte atĩrĩ:

“...Wahebu thĩinĩ wa Sufa, na
mĩkuru,
Arinoni ¹⁵ na igaragaro-inĩ cia
mĩkuru
ĩrĩa ithiite o nginya kũu Ari,
na igatwarana na mũhaka wa
Moabi.”

¹⁶ Kuuma kũu magĩthiĩ na mbere nginya
kũu Biri, gĩthima-inĩ harĩa Jehova erire
Musa atĩrĩ, “Cookereria andũ hamwe na
nĩngũmahe maaĩ.”

¹⁷ Hĩndĩ iyo Isiraeli makĩina rwĩmbo
rũrũ:

“Therũka maaĩ, wee gĩthima gĩkĩ!
Inyuĩ na inyuĩ inai ũhoru wakĩo,
¹⁸ ũhoru wa gĩthima kĩrĩa anene
menjete,
kĩrĩa gĩathikũrurio nĩ andũ arĩa
marĩ igweta,
andũ arĩa marĩ igweta marĩ
na njũgũma cia ũnene na
mĩthĩgi yao.”

Ningĩ makiuma werũ-inĩ magĩthiĩ
Matana, ¹⁹ kuuma Matana magĩthiĩ
Nahalieli, kuuma Nahalieli magĩthiĩ
Bamothu, ²⁰ na kuuma Bamothu magĩthiĩ
kĩanda kĩa Moabi, kũrĩa gacũmbĩrĩ ka
Pisiga kang’etheire werũ ũrĩa ũtarĩ
kĩndũ.

Kũhoota Sihoni na Ogu

²¹ Isiraeli nĩatũmire andũ kũrĩ Sihoni
mũthamaki wa Aamori makamwĩre
atĩrĩ:

²² “Twĩtĩkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri
wanyu. Tũtigũtoonya mĩgũnda
yanyu ya irio, kana ya mĩthabibũ,
kana tũnyue maaĩ kuuma gĩthima
o na kĩmwe. Tũkũgerera njĩra
ĩrĩa nene ya mũthamaki o nginya
tũtuĩkanie bũrũri wanyu.”

²³ No Mũthamaki Sihoni akĩgiria andũ
a Isiraeli mahĩtũkĩre bũrũri wake. We
onganirie mbũtũ ciake ciothe cia ita,
akiumagara agĩthiĩ werũ-inĩ agatharĩkĩre
andũ a Isiraeli. Rĩrĩa aakinyire Jahazu-rĩ,
akĩhũũrana na andũ a Isiraeli. ²⁴ No

andũ a Isiraeli makĩmooraga na hiũ cia
njora na magĩtunya mũthamaki ũcio
bũrũri wake kuuma Arinoni nginya
Jaboku, no maakinyire o mũhaka-inĩ
wa andũ a Amoni, tondũ warĩ mũirige
na hinya mũno. ²⁵ Isiraeli agĩtunya
Aamori matũũra mothe mao marĩa
manene na magĩtũũra kuo, o hamwe
na Heshiboni na tũtũũra tuothe tũrĩa
twarigainie nakuo. ²⁶ Heshiboni nĩrĩo
rĩarĩ itũũra inene rĩa Sihoni mũthamaki
wa Aamori, ũrĩa warũite na mũthamaki
wa Moabi ũrĩa waathanaga mbere iyo,
na akamũtunya bũrũri wake wothe o
nginya Arinoni.

²⁷ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga aini a marebeta
moige atĩrĩ:

“Ũkaai Heshiboni nĩgeetha rĩakwo
rĩngĩ;
itũũra inene rĩa Sihoni
nĩrĩcokererio.

²⁸ “Mwaki nĩwoimire kũu Heshiboni,
rũrĩrĩmbĩ rũkiuma itũũra inene
rĩa Sihoni.

Ũkĩniina itũũra rĩa Ari Moabi,
o atũũri a kũrĩa gũtũũgĩru kwa
Arinoni.

²⁹ Kaĩ ũrĩ na haaro, wee Moabi-ĩ!

Inyuĩ andũ a Kemoshu! Kaĩ
mũrĩ aanange-ĩ.

Nĩarekereirie ariũ ake magatuĩka
eethari,

o na airĩtu ake akĩmarekereria
matahwo

nĩ Sihoni mũthamaki wa
Aamori.

³⁰ “No ithuĩ nĩtũmang’aũranĩtie;
Heshiboni kwanangĩtwo guothe
nginya o Diboni.

Tũmamomorete tũgakinya Nofa,
itũũra rĩrĩa rĩkuhanĩrĩrie na
Medeba.”

³¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli
magĩtũũra bũrũri ũcio wa Aamori.

³² Thuutha wa Musa gũtũma andũ
magathigaane Jazeri, andũ a Isiraeli
magĩtunyana tũtũũra tũrĩa twarigiiciĩrie
itũũra rĩu, na makĩingata Aamori arĩa

maarĩ kuo. ³³ Ningĩ makĩgarũrũka, makĩambata na njĩra marorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani na mbũtũ ciake ciothe cia ita makiumagara makahũũrane na Isiraeli kũu Edirei.

³⁴ Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ũndũ nĩndĩmũneanĩte moko-inĩ maku, hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita, o na bũrũri wake. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩũraga Mũthamaki Ogu hamwe na ariũ ake, o na mbũtũ ciake ciothe cia ita, mategũtigia mũndũ o na ũmwe muoyo. Nao andũ a Isiraeli makĩgwatĩra bũrũri wake.

Balaki Gũtũmanĩra Balamu

22 Ningĩ andũ a Isiraeli makĩnyiita rũgendo marorete werũ wa Moabi na makĩamba hema ciao hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa itũũra rĩa Jeriko.

² Na rĩrĩ, Balaki mũrũ wa Ziporu nĩonete maũndũ marĩa mothe Isiraeli meekĩte Aamori, ³ nao andũ a Moabi magĩĩtigĩra mũno nĩ ũndũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ mũno. Ti-itherũ, andũ a Moabi maiyũrĩtwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli.

⁴ Andũ a Moabi makĩĩra athuuri a Midiani atĩrĩ, “Mũingĩ ũyũ ũkũrĩa indo ciothe iria itũrigiicĩrie, o ta ũrĩa ndegwa ĩrĩĩaga nyeki ya gĩthaka.”

Nĩ ũndũ ũcio Balaki mũrũ wa Ziporu, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Moabi ihinda rĩu, ⁵ agĩtũmanĩra Balamu mũrũ wa Beori, ũrĩa warĩ Pethori, hakuhĩ na Rũũ rwa Farati, kũu bũrũri wao. Balaki akĩmwĩra atĩrĩ:

“Harĩ na andũ mokĩte moimĩte bũrũri wa Misiri; nao maiyũrĩte bũrũri ũyũ wothe, na maikarĩte o hakuhĩ na niĩ. ⁶ Ndagũthaiha ũka ũnumĩre andũ aya manyiitwo nĩ kĩrumi, nĩ ũndũ marĩ na hinya mũno kũngĩra. Ũngĩmaruma kwahoteka ndĩmahote na

ndĩmarutũrũre moime bũrũri ũyũ. Nĩ ũndũ nĩnjũũ atĩ arĩa warathima nĩmarathimagwo, nao arĩa waruma nĩ manyiitagwo nĩ kĩrumi.”

⁷ Nao athuuri a Moabi na a Midiani magĩthĩ makuuĩte irĩhi rĩa kũragũrĩrwo. Maakinya kũrĩ Balamu, makĩmũhe ũhoru ũrĩa Balaki oigĩte.

⁸ Nake Balamu akĩmeera atĩrĩ, “Raraai gũkũ ũmũthĩ, na nĩngamũcookeria macookio marĩa Jehova ekũhe.” Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi makĩraarania nake.

⁹ Nake Ngai agĩkora Balamu akĩmũuria atĩrĩ, “Andũ aya mũrĩ nao nĩ a?”

¹⁰ Balamu agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Balaki mũrũ wa Ziporu, mũthamaki wa Moabi, niwe ũrandeheire ndũmĩrĩri ĩno: ¹¹ Kũrĩ andũ moimĩte bũrũri wa Misiri makaiyũra bũrũri ũyũ wothe. Ndagũthaiha ũuke ũnumĩre o manyiitwo nĩ kĩrumi, no gũkorwo no hũũrane nao ndĩmaingate moime bũrũri ũyũ!”

¹² No Ngai akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Ndũgũthĩ nao. Ndũkarume andũ acio, tondũ nĩ andũ arathime.”

¹³ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, Balamu agĩũkĩra, akĩĩra anene acio a Balaki atĩrĩ, “Cookai bũrũri wanyu kĩũmbe, nĩ ũndũ Jehova nĩarega kũnjĩtĩkĩria tũthĩ na inyuĩ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio anene a Moabi magĩcooka kũrĩ Balaki makĩmwĩra atĩrĩ, “Balamu nĩarega gũũka na ithuĩ.”

¹⁵ Ningĩ Balaki agĩtũma anene angĩ aingĩ makĩria na maarĩ igweta gũkĩra acio a mbere. ¹⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Balamu makĩmwĩra atĩrĩ:

“Ũũ nĩguo Balaki mũrũ wa Ziporu ekuuga: Ndũgetĩkĩre ũndũ o na ũrĩkũ ũgirie ũuke kũrĩ niĩ, ¹⁷ tondũ nĩngũkũrĩha wega mũno, na njike ũrĩa wothe ũngiuga. Ndagũthaiha ũka ũnumĩre andũ aya.”

¹⁸ No Balamu akĩmacookeria atĩrĩ, “O na Balaki angĩhe nyũmba yake ya ũnene ĩyũrĩtio betha na thahabu-rĩ, ndingĩka ũndũ o na ũrĩkũ, mũnene kana mũnini, wagararĩte watho wa Jehova Ngai wakwa. ¹⁹ Na rĩrĩ, raraai gũkũ

umũthĩ, o ta ũrĩa acio angĩ mareekire, na nĩngũtuĩria ũndũ ũrĩa ũngĩ Jehova ekũnjĩra.”

²⁰ Ũtukũ ũcio Ngai nĩakorire Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ andũ aya nĩ mokĩte gũgwĩta, thiĩ nao, no wĩke o ũrĩa wiki ngũkwĩra.”

Ndigiri ya Balamu

²¹ Balamu agĩũkĩra rũciinĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, na agĩthiĩ na anene acio a Moabi. ²² No Ngai nĩarakarire mũno athiĩ, na mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra nĩguo amũgirĩrĩrie gũthiĩ. Balamu aahaicĩte ndigiri yake, na ndungata ciake igĩrĩ ciarĩ hamwe nake. ²³ Na rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra, acomorete rũhiũ rwa njora, na arũnyiitĩte na guoko, ikĩgarũrũka, igĩtoonya mũgũnda. Nake Balamu akĩmĩhũũra nĩguo icooke njĩra.

²⁴ Nake mũraika wa Jehova akĩrũgama njĩra-inĩ yarĩ njeke gatagatĩ ka mĩgũnda iĩrĩ ya mĩthabibũ, na o mũgũnda warĩ mũirige. ²⁵ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova-rĩ, ikĩĩhatĩrĩria rũthingo-inĩ, ikĩhinyĩrĩria kũgũrũ kwa Balamu rũthingo-inĩ rũu. Nĩ ũndũ ũcio akĩmĩhũũra rĩngĩ.

²⁶ Ningĩ mũraika wa Jehova agĩthiĩ mbere akĩrũgama handũ haarĩ hakeke hataarĩ na handũ ha kwĩgarũrĩra, na mwena wa ũrĩro kana wa ũmotho. ²⁷ Rĩrĩa ndigiri yoonire mũraika wa Jehova hau, igĩkoma thiĩ Balamu arĩ o igũrũ rĩayo, nake akĩrakara akĩmĩhũũra na rũthanju rwake. ²⁸ Nake Jehova agĩtumũra kanua ka ndigiri, nayo ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Nĩatĩa ngwĩkĩte tondũ wahũũra maita maya matatũ?”

²⁹ Balamu akĩmĩcookeria atĩrĩ, “Wee ũndũite kĩrimũ! Korwo nyuma na rũhiũ rwa njora guoko-inĩ, ingĩakũraga o ro rĩu.”

³⁰ Nayo ndigiri ikĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ niĩ ti niĩ ndigiri yaku, iĩa ũtũire ũhaicaga nginya umũthĩ? Nĩmenyerete gũgwĩka ta ũũ?”

Balamu akiuga atĩrĩ, “Aca.”

³¹ Nake Jehova akĩhingũra maitho ma

Balamu, nake akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ njĩra-inĩ acomorete rũhiũ rwa njora. Nĩ ũndũ ũcio akĩĩnamĩrĩra na akĩĩgũithia, agĩturumithia ũthiũ wake thiĩ.

³² Mũraika wa Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma ũhũũre ndigiri yaku maita macio matatũ? Njũkĩte haha ngũhingĩrĩrie nĩ ũndũ mĩthiĩre yaku nĩ ya ũremi maitho-inĩ makwa.

³³ Ndigiri iĩyonire, yanjeherera maita macio matatũ. Korwo ndĩnanjeherera, hatĩrĩ nganja nĩngĩgũkũũragĩte, no yo nĩngĩamĩhonokia.”

³⁴ Balamu akĩĩra mũraika ũcio wa Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie. Ndikũũ atĩ nĩũkũrũgamĩte njĩra-inĩ ũhingĩrĩrie. Na rĩrĩ, ũngĩkorwo ndũkenete-rĩ, nĩngũhũndũka.”

³⁵ Mũraika ũcio wa Jehova akĩĩra Balamu atĩrĩ, “Thiĩ na andũ acio, no uuge o ro ũrĩa ngũkwĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Balamu agĩthiĩ na anene acio a Balaki.

³⁶ Rĩrĩa Balaki aiguire atĩ Balamu nĩarooka, agĩthiĩ kũmũtũnga itũũra-inĩ rĩa Moabi, mũhaka-inĩ wa Arinoni, o kũu mũhaka wa bũrũri wake. ³⁷ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Githĩ ndiagũtũmanĩire ũũke narua? Nĩ kĩĩ kĩagiririe ũũke? Anga ndingĩhota gũkũrĩha?”

³⁸ Balamu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩndagũũka. No rĩrĩ, niĩ no njuge o ũrĩa ngwenda? Nii ngwaria o ũrĩa Ngai angĩnjĩra njarie.”

³⁹ Hĩndĩ iyo Balamu na Balaki magĩthiĩ Kiriathu-Huzothu. ⁴⁰ Balaki akĩruta igongona rĩa ng’ombe na ng’ondũ, na akĩhe Balamu na anene arĩa maarĩ nake nyama imwe. ⁴¹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, Balaki akĩoya Balamu makĩambata nginya Bamothe-Baali,^a na marĩ kũu Balamu akĩona gĩcunjĩ kĩmwe kĩa andũ acio.

^a41 Baali nĩ kuuga “mũhonokia”. Īno yarĩ ngai ya marurumĩ yahooyagwo nĩ andũ arĩa maatũũraga Suriata na Kaanani.

Ūrathi wa Mbere wa Balamu

23 Nake Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Njakĩra igongona mũgwanja haha, na ũhaarĩrie ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja.” ² Balaki agĩĩka o ũrĩa Balamu oigĩte, na igũrũ rĩa o kĩgongona-inĩ makarutĩra igongona rĩa ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.

³ Ningĩ Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Wee ikara haha hakuhi na iruta rĩaku nyambe thiĩ keheri-inĩ. Hiji Jehova nĩegũũka acemanie na nĩ. Ũndũ ũrĩa wothe ekũnguũrĩa nĩngũkwĩra.” Nake agĩthĩ handũ hatheri hatũũgĩru.

⁴ Ngai agĩcemanie nake hau, nake Balamu akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩhaarĩrie igongona mũgwanja, na o kĩgongona-inĩ ngaruta ndegwa ĩmwe na ndũrũme ĩmwe.”

⁵ Nake Jehova agĩĩka ndũmĩrĩri yake kanua ka Balamu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe ndũmĩrĩri ĩno.”

⁶ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ Balaki, akĩmũkora arũngĩ hakuhi na igongona rĩake, marĩ hamwe na anene othe a Moabi. ⁷ Nake Balamu akĩaria ndũmĩrĩri yake, akiuga atĩrĩ:

“Balaki andehithĩtie kuuma bũrũri
wa Aramu,
mũthamaki wa Moabi akanduta
kuuma irĩma-inĩ cia mwena
wa irathĩro.

Akoiga atĩrĩ, ‘Ūka ũnumĩre Jakubu;
ũka ũthitange Isiraeli.’

⁸ Ndaakĩhota atĩa kũruma arĩa Ngai
atarumĩte?

Ndaakĩhota atĩa gũthitanga arĩa
Jehova atathitangĩte?

⁹ Kuuma tũcũmbĩrĩ twa ndwaro cia
mahiga nĩndĩramoona,
kuuma kũrĩa gũtũũgĩru
nĩndĩramoona.

Ndĩrona andũ matũũraga
meikarĩtie,

nao matiĩtaraga atĩ o nĩ amwe a
ndũrĩrĩ.

¹⁰ Nũũ ũngĩhota gũtara rũkũngũ rwa
Jakubu,
kana atare gĩcunjĩ kĩa inya kĩa
Isiraeli?
Rekei ngue gĩkuũ kĩa arĩa athingu,
na marigĩrĩrio makwa-rĩ,
marotuĩka ta mao!”

¹¹ Balaki akĩũria Balamu atĩrĩ, “Wanjĩka
atĩa? Ngũrehire ũnumĩre thũ ciakwa, no
ndũrĩ ũreka ũndũ o tiga kũmarathima!”

¹² Balamu akĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ
ndiagĩrĩrwo njarie o kĩrĩa Jehova ekĩrĩte
kanua-inĩ gakwa?”

Ūrathi wa Keerĩ wa Balamu

¹³ Ningĩ Balaki akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ūka tũthĩ nawe handũ hangĩ harĩa
ũkũmoona; ũkũmoona o gĩcunjĩ kĩmwe
kĩao, no ti othe hamwe. Na ũrĩ hau
ũnumĩre andũ acio.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio
akĩmũtwara gĩthaka-inĩ gĩa Zofimu,
gacũmbĩrĩ ga Kĩrĩma kĩa Pisiga, naho
hau agĩaka igongona mũgwanja, na o
kĩgongona-inĩ agĩthĩnjĩra ndegwa ĩmwe
na ndũrũme ĩmwe.

¹⁵ Balamu akĩĩra Balaki atĩrĩ, “Wee
ikara haha hakuhi na iruta rĩaku nyambe
thĩ ngacemanie nake haarĩa.”

¹⁶ Jehova agĩcemanie na Balamu,
agĩĩka ndũmĩrĩri kanua gake, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Balaki ũmũhe
ndũmĩrĩri ĩno.”

¹⁷ Tondũ ũcio Balamu agĩcooka kũrĩ
Balaki na akĩmũkora arũngĩ hakuhi
na iruta rĩake, marĩ hamwe na anene a
Moabi. Balaki akĩmũũria atĩrĩ, “Jehova
oiga atĩa?”

¹⁸ Balamu agĩcooka akĩaria ndũmĩrĩri
yake, akiuga atĩrĩ:

“Arahũka, wee Balaki na ũigue;
Thikĩrĩria, wee mũrũ wa Ziporu.

¹⁹ Ngai ti mũndũ, atĩ nĩguo
aheenanie,
o na ti mũrũ wa mũndũ, atĩ
nĩguo ericũkwo.
No oige ũndũ na ndawũke?
No eranĩre ũndũ na
ndaũhingie?

²⁰Niī njathītʼwo ndathimane;
nake arathimanīte-rī,
ndingīhota kūgarūra ūndū
ūcio.

²¹“Gūtīrī mūtino wonekete harī
Jakubu,
gūtīrī ihooru rīonetwo thīnī wa
Isiraeli.
Jehova Ngai wao arī hamwe nao;
kayū ka mūthamaki karī thīnī
wao.

²²Ngai nīamarutire būrūri wa
Misiri;
marī na hinya o ta ndegwa ya
gīthaka.

²³Gūtīrī ūrogi ūngīūruga Jakubu,
gūtīrī ūragūri ūngīthūkia
Isiraeli.
Rū ha ūhoro wa Jakubu na wa
Isiraeli kūrīranagwo atīrī,
“Ta kīonei ūrīa Ngai ekīte!”

²⁴Andū acio maarahūkaga ta
mūrūūthi wa nga;
mookagīra ta mūrūūthi wa
njamba,
ūrīa ūtangīhurūka ūtarīite kīrīa
ūnyīitīte,
na ūkanyua thakame ya kīrīa
ūragīte.”

²⁵Ningī Balaki akīīra Balamu
atīrī, “Ndūkamarume o na atīa, na
ndūkamarathime o na atīa!”

²⁶Balamu akīmūcookeria atīrī, “Githī
ndiakwīrire no nginya njike ūrīa wothē
Jehova oigīte?”

Ūrathi wa Gatatū wa Balamu

²⁷Ningī Balaki akīīra Balamu atīrī,
“Ūka tūthī ngūtware handū hangī.
Hihi Ngai no agwītīkīrie ūnumīre andū
aya ūrī hau.” ²⁸Balaki akīoya Balamu
akīmūtware kīrīma igūrū kīa Peoru,
kūng’ethera Werū ūrīa ūtarī kīndū.

²⁹Nake Balamu akīmwīra atīrī,
“Njakīra igongona mūgwanja haha,
na ūhaarīrie ndegwa mūgwanja na
ndūrūme mūgwanja.” ³⁰Balaki agīka o
ta ūrīa Balamu oigīte, na o kīgongona-inī

agīthīnjīra ndegwa īmwe na ndūrūme
īmwe.

24 Na rīrī, rīrīa Balamu onire atī
Jehova nīakenaga nī kūrathima
Isiraeli-rī, ndaacookire kūrūmīra
ūragūri ta ūrīa ekaga mahinda macio
mangī, no ehūgūrie akīroa werū-inī.

²Rīrīa Balamu eroreire akīona ūrīa
Isiraeli maambīte hema kūringana na
mīhīrīga yao-rī, akīyūrwo nī Roho wa
Ngai, ³nake akīaria ndūmīrīri yake,
akiuga atīrī:

“Īno nīyo ndūmīrīri ya Balamu
mūrū wa Beori,
ndūmīrīri ya mūdū ūrīa riitho
rīake rīonaga wega,

⁴ndūmīrīri ya mūdū ūrīa ūiguaga
ciugo cia Ngai,
ūrīa wonaga kīoneki kuuma
kūrī Mwene-Hinya-Wothe,
ūrīa ūgūūaga agakoma thī,
namo maithe make
makahingūka:

⁵“Kaī hema ciaku, wee Jakubu, nī
thaka-ī,
o na ciikaro ciaku igagīthakara,
wee Isiraeli-ī!

⁶“Igītambūrūkīte o ta cianda,
ikahaana ta mīgūnda īrī
hūgūrūrū cia rūūī-inī,
itarīi ta mītī ya thubiri īhaandītʼwo
nī Jehova,
o na ta mītarakwa īrī hakuhī na
maaī.

⁷Maaī makaiyūra ndoo ciao nginya
maitīke;
o nayo mbegū yao īgakorwo na
maaī maingī.

“Mūthamaki wao akaaneneha
gūkīra Agagi;
ūthamaki wao nīūgaatūgīrio.

⁸“Ngai aamarutire būrūri wa
Misiri;
marī na hinya ta wa ndegwa ya
gīthaka.

Matambuura ndūrīrī iria
imathūire,
na makoinanga mahīndī ma cio
tūcunjī;
macitheecaga na mīguī yao.

⁹O ta mūrūūthi, methunaga
magīkoma,
o ta mūrūūthi wa mūgoma, nūū
ūngīgeria kūmaarahūra?

“Arīa makūrathimaga
marorathimwo,
nao arīa makūrumaga
maronyiitwo nī kīrumi!”

¹⁰Nake Balaki agīcinwo nī marakara
nī ūndū wa Balamu. Akīhūūra hī ciake,
akīmīwira atīrī, “Ndagwītire ūnumīre thū
ciakwa, no wee ūcirathimīte maita macio
matatū. ¹¹Na rīrī, ūkīra o rīu ūinūke!
Ndoigīte nīngūkūrīha wega mūno, no
Jehova nīagīrītīe ūrīhwo.”

¹²Balamu agīcookeria Balaki atīrī,
“Githī ndierire andū arīa wandūmīire
atīrī, ¹³“O na Balaki angīthe nyūmba yake
ya ūthamaki iyyūrītio betha na thahabu,
ndingīhota gwīka ūndū wakwa mwene,
mwega kana mūūru, njagarare watho
wa Jehova; no nginya njuge ūrīa Jehova
oigīte”? ¹⁴Na rīrī, nī nīngūcooka o kūrī
andū aitū, no ūka, ngūmenyithie ūrīa
andū aya mageeka andū aku matukū
marīa magooka.”

Ndūmīrīri ya Balamu ya Kana

¹⁵Ningī akīaria ndūmīrīri yake, akiuga
atīrī:

“Īno nīyo ndūmīrīri ya Balamu
mūrū wa Beori,
ndūmīrīri ya mūdū ūrīa riitho
rīake rīonaga wega,
¹⁶ndūmīrīri ya mūdū ūrīa ūiguaga
ciugo cia Ngai,
ūrīa ūrī na ūmenyo uumīte kūrī
Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno,
ūrīa wonaga kīoneki kuuma kūrī
Mwene-Hinya-Wothe,
ūrīa ūgūūaga agakoma thī,
namo maitho make
makahingūka, ekuuga ūū:

¹⁷“Nīndīramuona, no ti rīu;
nīndīmūcūthīrīrie, no ndarī
hakuhī.
Njata nīkoima kūrī Jakubu;
njūgūma ya ūnene yume kūrī
Isiraēli.
Nīakahehenja mothiū ma Moabi,
na ahehenje, mahīndī ma mītwe
ya ariū othe a Shethu.

¹⁸Edomu nīgūkahootwo;
Seiru, thū yake, nīakahootwo,
no Isiraēli agakīrīrīria kūgīa na
hinya.

¹⁹Mwathani mūnene akoima kūrī
Jakubu
na aanange andū arīa
magaakorwo matigaire a
itūūra inene.”

Ndūmīrīri ya Balamu ya Mūthia

²⁰Ningī Balamu akīona Amaleki, na
akīaria ndūmīrīri yake, akiuga atīrī:

“Amaleki nīwe warī wa mbere
harī ndūrīrī,
no marigīrīrio-inī
nīakanangwo.”

²¹Ningī akīona Akeni, na akīaria
ndūmīrīri yake, akiuga atīrī:

“Gīikaro gīaku nī kīgītire,
gītara gīaku gīakītwo thīnī wa
rwaro rwa ihiga;

²²no rīrī, inyuū andū a Akeni
nīmūkanangwo
hīndī īrīa Ashuri
makaamūtaha.”

²³Ningī akīaria ndūmīrīri yake, akiuga
atīrī:

“Hī! Nūū ūngītūūra muoyo rīrīa
Ngai areka ūguo?

²⁴Meeri nīigooka ciumīte
hūgūrūrū-inī cia Kitimu;
nīgatooria Ashuri o na Eberi,
no rīrī, o nacio nīikaanangwo.”

²⁵Nake Balamu agīgīūkīra, akīinūka
gwake mūciī, nake Balaki agīthiī na njīra
ciake.

25 Hīndī ĩrĩa andũ a Isiraeli maikaraga Shitimu-rĩ, arũme a Isiraeli makĩambĩrĩria gũtharia na andũ-a-nja a Moabi, ²arĩa mameetaga magongonainĩ ma ngai ciao. Andũ acio a Isiraeli makĩrĩa na makĩnamĩrĩria mbere ya ngai icio. ³Nĩ undũ ũcio andũ a Isiraeli makĩnyiitanĩria nao kūhooya ngai ya Baali ya Peori. Namo marakara ma Jehova makĩmarĩrĩmbūkĩra.

⁴Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya atongoria othe a andũ aya, ũmoorage na ũmaanĩke mũthenya barigici mbere ya Jehova, nĩguo marakara mahiũ ma Jehova matigakinyĩrĩre andũ a Isiraeli.”

⁵Nĩ undũ ũcio Musa akĩira aciirithania a Isiraeli atĩrĩ, “O mündũ wanyu no nginya oorage arũme anyu arĩa manyiitanĩre na andũ a Moabi kūhooya Baali ya Peori.”

⁶O hīndī ĩyo mündũ mūrũme Mũisraeli akĩrehe mündũ-wa-nja Mũmidiani mūciĩ gwake akĩonagwo nĩ Musa na kũngano kiu gĩothe gĩa Isiraeli, o hīndī ĩrĩa maarĩragĩra itoonyeroinĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ⁷Rĩrĩa Finehasi mūrũ wa Eleazaru, mūrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, onire undũ ũcio-rĩ, akiuma kũngano-inĩ kiu, akĩoya itimũ, ⁸akĩrũmĩrĩria Mũisraeli ũcio nginya hema-inĩ yake. Akĩmatheeca na itimũ rĩu, akĩmatũrĩkania eerĩ, itimũ rĩu rĩgĩtũrĩkania Mũisraeli ũcio o na rĩgĩtheeca mündũ-wa-nja ũcio. Hīndī ĩyo mũthiro ũcio wokĩrĩre andũ a Isiraeli ũgĩthira; ⁹no andũ arĩa maakuire nĩ undũ wa mũthiro ũcio maarĩ andũ 24,000.

¹⁰Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹¹“Finehasi, mūrũ wa Eleazaru, mūrũ wa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩatũmĩte marakara makwa meherere andũ a Isiraeli; nĩ undũ nĩahĩahĩre ngoro o ta ũrĩa ndaiguite nĩ undũ wa gĩtĩio gĩakwa thĩinĩ wao, na nĩ undũ ũcio o na ndahĩahĩa ndiamaniinire. ¹²Nĩ undũ ũcio ĩra Finehasi atĩrĩ, nĩ ngũthondeka kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa thayũ nake. ¹³We

na njiaro ciake nĩ makagĩa na kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra kĩa ũthĩnjĩri-Ngai, nĩ undũ nĩahĩahĩre ngoro nĩ undũ wa gĩtĩio kĩa Ngai wake, na akĩhoroheria andũ a Isiraeli.”

¹⁴Mũisraeli ũcio woragirwo marĩ na mündũ-wa-nja Mũmidiani eetagwo Zimuri mūrũ wa Salu, mũtongoria wa nyũmba ya Asimeoni. ¹⁵Nake mündũ-wa-nja ũcio Mũmidiani woragirwo, eetagwo Kozibi mwarĩ wa Zuru, mūnene wa mũhĩrĩga thĩinĩ wa nyũmba ĩmwe ya Amidiani.

¹⁶Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ¹⁷“Tua andũ a Midiani thũ cianyu na ũmoorage, ¹⁸tondũ nĩmamũtuire thũ ciao rĩrĩa maamũheenirie ũhoroinĩ wa kūhoera kũu Peori na wa mwarĩ wa nyina wao Kozibi, mwarĩ wa mũtongoria Mũmidiani, mündũ-wa-nja ũrĩa woragirwo rĩrĩa mũthiro wokire nĩ undũ wa Peori.”

Gũtaranwo gwa Keerĩ

26 Na rĩrĩ, thuutha wa mũthiro ũcio Jehova akĩira Musa na Eleazaru mūrũ wa Harũni, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ²“Tarai kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kũringana na nyũmba ciao, andũ arĩa othe maakinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, arĩa mangĩhota gũthĩ ita-inĩ marĩ mbũtũ cia Isiraeli.” ³Nĩ undũ ũcio, Musa na Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩarĩria andũ a Isiraeli kũu werũ-inĩ wa Moabi hakuhi na Rũũ rwa Jorodani mūrĩmo wa Jeriko, makĩmeera atĩrĩ, ⁴“Tarai andũ arĩa makinyĩtie mĩaka mĩrongo ĩrĩ na makĩria, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.”

Aya nĩo andũ a Isiraeli arĩa moimire bũrũri wa Misiri:

⁵Njiaro cia Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli ciarĩ ici:

kuuma kũrĩ Hanoku, nĩ mbarĩ ya
Ahanoku;
kuuma kũrĩ Palu, nĩ mbarĩ ya
Apalu;

⁶kuuma kũrĩ Hezironi, nĩ mbarĩ ya
Ahezironi;

kuuma kūrī Karimi, nī mbarī ya
Akarimi.

⁷Icio nīcio mbarī cia Rubeni; ariā
maatarirwo maarī andū 43,730.

⁸Mūrū wa Palu arī Eliabu, ⁹nao ariū
a Eliabu maarī Nemueli, na Dathani, na
Abiramu. Dathani na Abiramu nio maarī
anene a kīrindī, na nio maaremeire Musa
na Harūni na maarī amwe a arūmīriri
a Kora rīrīa maaremeire Jehova. ¹⁰Nayo
thī īgīathamia kanua kayo ikīmameria
hamwe na Kora, ūrīa arūmīriri ake
maakuire rīrīa mwaki wacinire arūme
ariā 250. Nao magītuika kionereria gīa
gūkaania ariā angī. ¹¹No rīrī, rūciaro rwa
Kora rūtiathirire.

¹²Nacio njiaro cia Simeoni kuringana na
mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Nemueli, nī mbarī ya
Anemueli;
kuuma kūrī Jamini, nī mbarī ya
Ajamini;
kuuma kūrī Jakini, nī mbarī ya
Ajakini;
¹³kuuma kūrī Zera, nī mbarī ya
Azero;
kuuma kūrī Shauli, nī mbarī ya
Ashaulu.

¹⁴Icio nīcio ciarī mbarī cia Simeoni; nao
maarī andū 22,200.

¹⁵Nacio njiaro cia Gadi kuringana na
mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Zefoni, nī mbarī ya
Azefoni;
kuuma kūrī Hagi, nī mbarī ya
Ahagi;
kuuma kūrī Shuni, nī mbarī ya
Ashuni;
¹⁶kuuma kūrī Ozini, nī mbarī ya
Aozini;
kuuma kūrī Eri, nī mbarī ya Aeri;
¹⁷kuuma kūrī Arodi, nī mbarī ya
Aarodi;
kuuma kūrī Areli, nī mbarī ya
Aareli.

¹⁸Icio nīcio ciarī mbarī cia Gadi; ariā
maatarirwo maarī andū 40,500.

¹⁹Eri na Onani, maarī ariū a Juda, no
maakuirire Kaanani.

²⁰Nacio njiaro cia Juda kuringana na
mbarī ciao nī ici:

kuuma kūrī Shela, nī mbarī ya
Ashela;
kuuma kūrī Perezu, nī mbarī ya
Aperezu;
kuuma kūrī Zera, nī mbarī ya
Azera.

²¹Nacio njiaro cia Perezu ciarī ici:
kuuma kūrī Hezironi, nī mbarī
ya Ahezironi;
kuuma kūrī Hamuli, nī mbarī ya
Ahamuli.

²²Icio nīcio ciarī mbarī cia Juda; ariā
maatarirwo maarī andū 76,500.

²³Nacio njiaro cia Isakaru kuringana na
mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Tola, nī mbarī ya
Atola;
kuuma kūrī Puva nī mbarī ya
Apuva;

²⁴kuuma kūrī Jashubu, nī mbarī ya
Ajashubu;
kuuma kūrī Shimuroni, nī mbarī
ya Ashimuroni.

²⁵Icio nīcio ciarī mbarī cia Isakaru; ariā
maatarirwo maarī andū 64,300.

²⁶Nacio njiaro cia Zebuluni kuringana
na mbarī ciao ciarī ici:

kuuma kūrī Seredi, nī mbarī ya
Aseredi;
kuuma kūrī Eloni nī mbarī ya
Aeloni,
na kuuma kūrī Jahaleeli, nī mbarī
ya Ajahaleeli.

²⁷Icio nīcio ciarī mbarī cia Zebuluni; ariā
maatarirwo maarī andū 60,500.

²⁸Nacio njiaro cia Jusufu kuringana
na mbarī ciao kuuma kūrī Manase na
Efiraimu ciarī ici:

²⁹Njiaro cia Manase:

kuuma kūrī Makiru, nī mbarī ya

Amakiru (Makiru nīwe warī ithe wa Gileadi);
kuuma kūrī Gileadi nī mbarī ya Agileadi.

³⁰Ici nīcio njiaro cia Gileadi:
kuuma kūrī Iezeri, nī mbarī ya Aiezele;
kuuma kūrī Heleku, nī mbarī ya Aheleku;

³¹kuuma kūrī Asirieli, nī mbarī ya Aasirieli;
kuuma kūrī Shekemu, nī mbarī ya Ashekemu;

³²kuuma kūrī Shemida, nī mbarī ya Ashemida;
kuuma kūrī Heferi, nī mbarī ya Aheferi.

³³(Zelofehadi mūrū wa Heferi ndaarī na aanake, no airītu atheri, namo marīitwa mao maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza.)

³⁴Icio nīcio ciarī mbarī cia Manase, arīa maatarirwo maarī andū 52,700.

³⁵Ici nīcio njiaro cia Efiraimu kūringana na mbarī ciao:
kuuma kūrī Shuthela, nī mbarī ya Ashuthela;
kuuma kūrī Bekeri, nī mbarī ya Abekeri;
kuuma kūrī Tahani nī mbarī ya Atahani.

³⁶Ici nīcio ciarī njiaro cia Shuthela;
kuuma kūrī Erani, nī mbarī ya Aerani.

³⁷Ici nīcio ciarī mbarī cia Efiraimu; arīa maatarirwo maarī andū 32,500.

Icio nīcio njiaro cia Jusufu kūringana na mbarī ciao.

³⁸Nacio njiaro cia Benjamini kūringana na mbarī ciao ciarī ici:
kuuma kūrī Bela, nī mbarī ya Abela;
kuuma kūrī Ashibeli, nī mbarī ya Aashibeli;
kuuma kūrī Ahiramu, nī mbarī ya Aahiramu;

³⁹kuuma kūrī Shefufamu, nī mbarī ya Ashefufamu;
kuuma kūrī Hufamu, nī mbarī ya Ahufamu.

⁴⁰Nacio njiaro cia Bela kuuma kūrī Aridi na Naamani ciarī ici:
kuuma kūrī Aridi, nī mbarī ya Aaridi;
na kuuma kūrī Naamani nī mbarī ya Anaamani.

⁴¹Ici nīcio ciarī mbarī cia Benjamini; arīa maatarirwo maarī andū 45,600.

⁴²Nacio njiaro cia Dani kūringana na mbarī ciao ciarī ici:
kuuma kūrī Shuhamu nī mbarī ya Ashuhamu.

Icio nīcio ciarī mbarī ya Dani. ⁴³Acio othe maarī a mbarī cia Ashuhamu: na arīa maatarirwo maarī andū 64,400.

⁴⁴Nacio njiaro cia Asheri kūringana na mbarī ciao ciarī ici:
kuuma kūrī Imuna, nī mbarī ya Aimuna;
kuuma kūrī Ishivi, nī mbarī ya Aishivi;
kuuma kūrī Beria, nī mbarī ya Aberia;

⁴⁵nao aya nīo maarī a njiaro cia Beria:
kuuma kūrī Heberi, nī mbarī ya Aheberi;
na kuuma kūrī Malikieli, nī mbarī ya Amalikieli.

⁴⁶(Asheri aarī na mwarī wetagwo Sera.)

⁴⁷Icio nīcio ciarī mbarī cia Asheri; arīa maatarirwo maarī andū 53,400.

⁴⁸Nacio njiaro cia Nafitali kūringana na mbarī ciao ciarī ici:
kuuma kūrī Jahazeeli, nī mbarī ya Ajahazeeli;
kuuma kūrī Guni, nī mbarī ya Aguni;

⁴⁹kuuma kūrī Jezeri, nī mbarī ya Ajezeri;

kuuma kūrī Shilemu, nī mbarī ya Ashilemu.

⁵⁰ Ici nīcio ciarī mbarī cia Nafitali; arīa maatarirwo maarī andū 45,400.

⁵¹ Mūigana wa arūme acio othe a Isiraeli maarī andū 601,730.

⁵² Jehova akīira Musa atīrī, ⁵³ “Būrūri ūyū nīguo makagaīrwo ūtuīke igai rīao kūrīngana na mūigana wa marītwa mao.

⁵⁴ Andū arīa aingī ūmagaīre igai inene, nao arīa maanyīiha ūmagaīre igai inini; o mūhīrīga ūheo igai rīaguo kūrīngana na mūigana wa andū arīa maandīkītwa.

⁵⁵ Na ūmenyerere wega atī, būrūri ūyū ūkaaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī. Kīrīa o gīkundi gīkaagaya gīkaringana na marītwa ma mīhīrīga ya maithe mao ma tene. ⁵⁶ O igai rīkaheanwo na ūndū wa gūcuuka mītī kūrī ikundi iria nene na iria nini.”

⁵⁷ Aya nīo Alawii arīa maatarirwo kūrīngana na mbarī ciao:

kuuma kūrī Gerishoni, nī mbarī ya Agerishoni;
kuuma kūrī Kohathu, nī mbarī ya Akohathu;
kuuma kūrī Merari, nī mbarī ya Amerari.

⁵⁸ O nacio ici ciarī mbarī cia Alawii: mbarī ya Alibini, na mbarī ya Aheberoni, na mbarī ya Amahali, na mbarī ya Amushi, na mbarī ya Akora.

(Kohathu aarī guka wa Amuramu;

⁵⁹ nake mūtumia wa Amuramu eetagwo Jokebedi, wa rūciaro rwa Lawī, waciārīrwo Alawii kūu būrūri wa Misiri. Nake Jokebedi agīciarīra Amuramu Harūni, na Musa, na mwarī wa nyina wao Miriamu. ⁶⁰ Harūni nīwe warī ithe wa Nadabu na Abihu na Eleazaru na Ithamaru. ⁶¹ No Nadabu na Abihu nīmakuire rīrīa maarutīire Jehova igongona na mwaki ūtaarī mwītīkīrie.)

⁶² Alawii othe arūme a ūkūrū wa mweri ūmwē na makīria arīa maatarirwo maarī andū 23,000. Matiataranīirio hamwe na andū a Isiraeli arīa angī tondū matiagaire kīndū hamwe na andū arīa angī.

⁶³ Acio nīo maatarirwo nī Musa na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai rīrīa maatarīire andū a Isiraeli werū-inī wa Moabi hūgūrūrū-inī cia Rūūi rwa Jorodani, mūrīmo ūyū wa Jeriko.

⁶⁴ Hatiarī o na ūmwē wa arīa matarītwa nī Musa na Harūni ūrīa mūthīnjīri-Ngai, hīndī īrīa maatarīire andū a Isiraeli werū-inī wa Sinai. ⁶⁵ Nī ūndū Jehova nīeerīte andū a Isiraeli atī ti-itherū no nginya makuire werū-inī, na gūtīrī o na ūmwē wao watigarire, tīga no Kalebu mūrū wa Jefune, na Joshua mūrū wa Nuni.

Airītu a Zelofehadi

27 Na rīrī, airītu acio a Zelofehadi mūrū wa Heferi mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase maarī a mbarī cia Manase mūrū wa Jusufu. Marītwa ma airītu acio maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. Nīmathiire, magīkuhīrīria ² itoonyero rīa Hema-ya-Gūtūnganwo, makīrūgama mbere ya Musa, na Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mbere ya atongoria, o na kīūngano gīothe gīa Isiraeli, makiuga atīrī, ³ “Ithe witū aakuīrīire werū-inī. Ndaarī ūmwē wa arūmīrīri a Kora, arīa manyiitanire mokīrīire Jehova, no aakuire nī ūndū wa mehia make mwene na ndaarī na aanake. ⁴ Nī kīi gīgūtūma rītwa rīa awa rīniinwo mbarī-inī yao, nī ūndū atī ndaarī na mwanake? Tūhei igai hamwe na andū a nyūmba ya ithe witū.”

⁵ Nī ūndū ūcio Musa agītwarīra Jehova ūhorō ūcio wao, ⁶ nake Jehova akīmwrīra atīrī, ⁷ “Ūguo airītu a Zelofehadi maroiga nī kīhooto. Ti-itherū nī wega ūmaheanīrie igai rīao na andū a nyūmba ya ithe wao, o narīo igai rīa ithe wao ūmahe.

⁸ “Īra andū a Isiraeli atīrī, ‘Mūndū

angĩkua na ndatige mwana wa kahĩ, mwarĩ nĩaheo igai rĩake. ⁹ Angĩgakorwo atarĩ na mũirĩtu-rĩ, heagai ariũ a nyina igai rĩake. ¹⁰ Angĩgakorwo atarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai ariũ a nyina na ithe igai rĩake. ¹¹ Angĩkorwo ithe ndaarĩ na ariũ a nyina-rĩ, heagai mũndũ wa mbarĩ yao ũrĩa marĩ a igai rĩake, nĩguo rĩtuĩke rĩake. Ũndũ ũcio ũgũtuĩka watho wa kũrũmagĩrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova aathire Musa.’ ”

Joshua Gũcooka Ithenya rĩa Musa

¹² Ningĩ Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Ũkĩra wambate kĩrĩma-inĩ gĩkĩ, kũu rũgongo rwa Abarimu, wĩrorere bũrũri ũrĩa heete andũ a Isiraeli. ¹³ Warĩkia kũwona, we nĩgũkua o ta ũrĩa Harũni mũrũ wa nyũkwa aakuire, na ũcookanĩrĩrio na andũ anyu, ¹⁴ nĩgũkorwo rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩanemeire hau maaĩ-inĩ ma Werũ wa Zini, wee na Harũni inyuĩ eerĩ mũtiathĩkĩre watho wakwa, nĩmwagire kũndĩithia nĩguo muonanie atĩ ndĩ mũtheru mbere ya maitho mao.” (Maaĩ macio nĩ marĩa ma Meriba Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.)

¹⁵ Musa akĩira Jehova atĩrĩ, ¹⁶ “Jehova-Ngai wa maroho ma andũ othe, nĩagĩthuure mũndũ atuĩke mũrori wa kĩrĩndĩ gĩkĩ, ¹⁷ atwaranage nakĩo gĩkiumagara na gĩkĩinũka, ũrĩa ũrĩgĩtongoragia gĩgĩthĩ na gĩgĩcooka, nĩguo kĩrĩndĩ gĩkĩ kĩa Jehova gĩtigatuĩke ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi.”

¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Oya Joshua mũrũ wa Nuni, mũndũ ũrĩ na roho thĩinĩ wake, na ũmũigĩrĩre guoko gwaku. ¹⁹ Mũrũgamie mbere ya Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na mbere ya kĩũngano gĩothe ũmũtue mũtongoria wao hau mbere yao. ²⁰ Ũmũhe ũhoti ũmwe waku, nĩgeetha kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli kĩmwathĩkagĩre. ²¹ Nake arũgamage mbere ya Eleazarũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai, ũrĩa ũrĩmũtuĩragĩria ũhoru na ũndũ wa kũũria Urimu mbere ya Jehova. Rĩrĩa aathana, hamwe na kĩrĩndĩ gĩothe kĩa andũ a Isiraeli

makoimagara, ningĩ aathana rĩngĩ makainũka.”

²² Musa agĩika o ta ũguo Jehova aamwathĩte. Akĩoya Joshua, na akĩmũrũgamia mbere ya Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai o na mbere ya kĩũngano kĩu gĩothe. ²³ Ningĩ akĩmũigĩrĩra moko make na akĩmũtua mũtongoria wao o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

Maruta ma o Mũthenya

28 Jehova akĩira Musa atĩrĩ, ² “He andũ a Isiraeli watho ũyũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Menyagĩrĩrai muone atĩ nĩ mwandehere irio cia maruta makwa ma gũcinwo na mwaki ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, irĩ mũtararĩko mwega wa kũngenia.’ ³ Meere atĩrĩ, ‘Rĩrĩ nĩrĩo iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩa mũrĩrehagĩra Jehova: nĩ tũtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, rĩtuĩke igongona rĩa kũrutagwo rĩa njino hĩndĩ ciothe o mũthenya. ⁴ Haaragĩriai gatũrũme kamwe rũciinĩ, na karĩa kangĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia, ⁵ hamwe na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe^a ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe^b ya maguta mahihĩtwo kuuma kũrĩ ndamaiyũ. ⁶ Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe rĩrĩa rĩaathanirwo Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, rĩrĩ mũtararĩko mwega, igongona rĩrutĩrwo Jehova rĩa gũcinwo na mwaki. ⁷ Nakĩo kĩndũ gĩa kũnyuuo kĩrĩa kĩrĩrutanagĩrio na igongona rĩu kĩrĩkoragwo kĩrĩ gĩcunjĩ gĩa kana kĩa hini ĩmwe^c ya ndibei ngagatu harĩ o gatũrũme kamwe. Itagĩrai Jehova iruta rĩu rĩa kũnyuuo handũ-harĩa-haamũre. ⁸ Haragĩriai gatũrũme ga keerĩ hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia hamwe na iruta rĩa mũtu o na iruta rĩa kĩndũ gĩa kũnyuuo o ta ũrĩa mũharagĩria rĩa rũciinĩ. Rĩu nĩrĩo igongona rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ na mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova.

^a5 nĩ ta kilo 2

^b5 nĩ ta lita 1

^c7 nĩ ta lita 4

Maruta ma Thabatũ

⁹ “ ‘Mũthenya wa thabatũ-rĩ, rutagai iruta rĩa tūtũrũme twĩrĩ, o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tũtarĩ na kaũũgũ, hamwe na kĩndũ kĩa iruta rĩa kũnyuu, na iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe^a ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. ¹⁰ Rĩrĩ nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa kũrutagwo o mũthenya wotha wa Thabatũ, hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, na iruta rĩa kĩndũ kĩa rĩo gĩa kũnyuu. ”

Maruta ma o Mweri

¹¹ “ ‘Kĩambĩrĩria kĩa o mweri-rĩ, rutagĩrai Jehova igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ na ndũrũme ĩmwe na tūtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, tuothe tũtarĩ na kaũũgũ. ¹² Harĩ o ndegwa hagĩage na iruta rĩa mũtu icunjĩ ithatũ cia ikũmi cia eba ĩmwe^b ya mũtu mũhinyu mũno, ũtukanĩtio na maguta; na harĩ ndũrũme hagĩe iruta rĩa mũtu icunjĩ igĩrĩ cia ikũmi cia eba ĩmwe^c ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; ¹³ na harĩ o gatũrũme hagĩage na iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe^d ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta. Rĩrĩ nĩ igongona rĩa njino, rĩrĩ na mũtararĩko mwega, rĩrũtũrwo Jehova na ũndũ wa gĩcinwo na mwaki. ¹⁴ Harĩ o ndegwa nĩ harĩkoragwo na iruta rĩa kũnyuu rĩa nuthu ya hini ĩmwe^e ya ndibei; na harĩ ndũrũme, nĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa hini ĩmwe;^f na harĩ o gatũrũme, nĩ gĩcunjĩ kĩa inya kĩa hini ĩmwe.^g Rĩu nĩrĩo igongona rĩa njino rĩa o mweri rĩrĩa rĩrĩrutagwo o karũgamo ka mweri, mwaka wotha. ¹⁵ Hamwe na igongona rĩa njino rĩu rĩa hĩndĩ ciothe na kĩndũ kĩa rĩo gĩa kũnyuu, Jehova

^a9 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

^b12 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6:5)

^c12 nĩ ta kilo inya na nuthu (4:5)

^d13 nĩ ta kilo 2

^e14 nĩ ta lita 2

^f14 nĩ ta lita ĩmwe na robo (1.25)

^g14 nĩ ta lita 1

nĩarĩrutagĩrwo thenge ĩmwe ĩrĩ ya igongona rĩa kũhoroheria mehia.

Bathaka

¹⁶ “ ‘Mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere nĩrĩo mũrĩkoragwo na Bathaka ya Jehova. ¹⁷ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri ũcio nĩguo mũrĩgiaga na gĩathĩ; mũthenya mũgwanja mũrĩage mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũimbua. ¹⁸ Mũthenya wa mbere mũgĩage na kũngano kĩa mũre na mũtikarutage wĩra wa ndũire. ¹⁹ Rehagĩrai Jehova iruta rĩa gĩcinwo na mwaki, igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe na tūtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁰ Harĩ o ndegwa ĩmwe haaragĩraia iruta rĩa mũtu gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa ikũmi kĩa eba ĩmwe^h ya mũtu mũhinyu mũno ũtukanĩtio na maguta; harĩ ndũrũme gĩcunjĩ kĩa igĩrĩ gĩa ikũmi;ⁱ ²¹ na harĩ o gatũrũme gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ikũmi.^j ²² Na mũrutage thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũmũhoroheria mehia. ²³ Haaragĩraia icio hamwe na maruta ma rĩciinĩ na njino marĩa ma hĩndĩ ciothe. ²⁴ ũguo nĩguo mũrĩharagĩria irio cia gĩcinwo na mwaki o mũthenya matukũ mũgwanja nĩguo ĩtuĩke mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova; rĩrĩharagĩrio hamwe na igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe na iruta rĩa rĩo gĩa kũnyuu. ²⁵ Mũthenya wa mũgwanja mũgĩage na kũngano kĩa mũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

²⁶ “ ‘Mũthenya wa kũruta maciaro ma mbere, rĩrĩa mũrehagĩra Jehova maruta ma ngano ya mũgethano hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Ciumia-rĩ, gĩagai na kũngano kĩa mũre, na mũtikarutage wĩra wa ndũire. ²⁷ Rehagai igongona rĩa njino rĩa tũtegwa twĩrĩ, na ndũrũme ĩmwe, na tūtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ

^h20 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5)

ⁱ20 nĩ ta kilo inya na nuthu (4.5)

^j21 nĩ ta kilo ithathatũ na nuthu (6.5)

wa mwaka ūmwe, rītuīke mūtārārīko mwega wa gūkenia Jehova.²⁸ Na harī o ndegwa hakorwo na iruta rīa mūtu rīa icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe^a ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi,^b ²⁹ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmi^c kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ³⁰ Mūcirutanīrie na thenge īmwe ya kūmūhoroheria mehia. ³¹ Haaragīriai icio hamwe na indo ciacio cia kūnyuu, hamwe na igongona rīa njino rīa hīndī ciothe na maruta marīo ma mūtu. Na mūmenyagīrīre nyamū icio itikanakorwo na kaūūgū.

Gīathī gīa Tūrumbeta

29 “ ‘Mūthenya wa mbere wa mweri wa mūgwanja, gīagai na kīūngano kīamūre na mūtīkarute wīra wa ndūire. Nī mūthenya wanyu wa kūhuhaga tūrumbeta. ² Haaragīriai igongona rīa njino, rīa gategwa kamwe na ndūrūme īmwe na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū, irī ta mūtārārīko mwega wa gūkenia Jehova. ³ Na harī o ndegwa īyo hakorwo na iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe^d ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi,^e ⁴ na o gīcunjī kīmwe gīa ikūmi^f kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ⁵ Mūcirutanīrie na thenge īmwe īrī igongona rīa kūmūhoroheria mehia. ⁶ Icio nī cia kuongererwo harī magongona ma njino ma o mweri, na ma o mūthenya, hamwe na maruta macio ma mūtu na ma indo cia kūnyuu o ta ūrīa ūtuītwo. Macio nī maruta marutīirwo Jehova macinītwo na mwaki, marī na mūtārārīko wa kūnunga wega.

Mūthenya wa Kūhoroheria Mehia

⁷ “ ‘Mūthenya wa ikūmi wa mweri ūyū wa mūgwanja, gīagai na kīūngano gītheru. No nginya mwīimage irio na mūtīkarute wīra. ⁸ Rehagai igongona rīa njino rīa mūtārārīko mwega wa gūkenia Jehova rīa gategwa kamwe na ndūrūme īmwe, na tūtūrūme mūgwanja o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ⁹ Hamwe na ndegwa īyo haragīriai iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe^g ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; nayo ndūrūme īrutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi,^h ¹⁰ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmiⁱ kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu mūgwanja. ¹¹ Mūcirutanīrie na thenge īmwe īrī igongona rīa kūhoroheria mehia, yongererwo harī igongona rīa horohio, na igongona rīa njino rīa hīndī ciothe, hamwe na iruta rīa mūtu, na maruta mao ma kūnyuu.

Gīathī gīa Ithūnū

¹² “ ‘Mūthenya wa ikūmi na ītano mweri wa mūgwanja, gīagai na kīūngano kīamūre na mūtīkarute wīra wa ndūire. Kūngūirai Jehova na gīathī mīthenya mūgwanja. ¹³ Rehagai maruta ma gūcinwo na mwaki marī na mūtārārīko mwega wa gūkenia Jehova, igongona rīa njino rīa tūtegwa ikūmi na tūtātū, na ndūrūme igīrī, na tūtūrūme ikūmi na tūna o kamwe ka ūkūrū wa mwaka ūmwe, ciothe itarī na kaūūgū. ¹⁴ Harī o ndegwa icio ikūmi na ithatū-rī, haragīriai iruta rīa mūtu icunjī ithatū cia ikūmi cia eba īmwe^j ya mūtu mūhinyu mūno ūtukanītio na maguta; harī o ndūrūme īmwe ya icio igīrī, irutanīrio na icunjī igīrī cia ikūmi,^k ¹⁵ na gīcunjī kīmwe gīa ikūmi^l kīrutagwo harī o gatūrūme ga tūu ikūmi na tūna. ¹⁶ Mūcirutanīrie na thenge īmwe

^a28 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5)

^b28 nī ta kilo inya na nuthu (4.5)

^c29 nī ta kilo 2

^d3 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5)

^e3 nī ta kilo inya na nuthu (4.5)

^f4 nī ta kilo 2

^g9 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5)

^h9 nī ta kilo inya na nuthu (4.5)

ⁱ10 nī ta kilo 2

^j14 nī ta kilo ithathatū na nuthu (6.5)

^k14 nī ta kilo inya na nuthu (4.5)

^l15 nī ta kilo 2

ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

¹⁷ “ ‘Mũthenya wa keerĩ, haaragĩriai tũtegwa ikũmi na twĩrĩ, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ¹⁸ Hamwe na ndegwa na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ¹⁹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩaao rĩa kũnyuuo.

²⁰ “ ‘Mũthenya wa gatatũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikũmi na ĩmwe, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²¹ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, mũhaaragĩriei maruta macio ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²² Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

²³ “ ‘Mũthenya wa kana-rĩ, haaragĩriai ndegwa ikũmi, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²⁵ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

²⁶ “ ‘Mũthenya wa gatano, haaragĩriai ndegwa kenda, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ²⁷ Hamwe na ndegwa na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai

maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ²⁸ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa kũnyuuo.

²⁹ “ ‘Mũthenya wa gatandatũ-rĩ, haaragĩriai ndegwa inyanya, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁰ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³¹ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³² “ ‘Mũthenya wa mũgwanja, haaragĩriai ndegwa mũgwanja, na ndũrũme igĩrĩ, na tũtũrũme ikũmi na tũna o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³³ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³⁴ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁵ “ ‘Mũthenya wa kanana-rĩ, gĩagai na kĩũngano na mũtikarute wĩra wa ndũire. ³⁶ Rehagai iruta rĩa gũcinwo na mwaki rĩrĩ mũtararĩko mwega wa gũkenia Jehova, igongona rĩa njino rĩa ndegwa ĩmwe, na ndũrũme ĩmwe, na tũtũrũme mũgwanja o kamwe ka ũkũrũ wa mwaka ũmwe, ciothe itarĩ na kaũũgũ. ³⁷ Hamwe na ndegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme tũu, haaragĩriai maruta macio ma mũtu na maruta ma kũnyuuo kũringana na mũigana ũrĩa ũtuĩtwo. ³⁸ Mũcirutanĩrie na thenge ĩmwe ĩrĩ igongona rĩa kũhoroherio mehia, yongererwo harĩ igongona rĩa

njino rĩa hĩndĩ ciothe, hamwe na iruta rĩa mũtu na iruta rĩa kũnyuuo.

³⁹“Hamwe na mwĩhĩtwa na maruta manyu ma kwĩyendera-rĩ, haaragĩriai indo icio nĩ ũndũ wa Jehova ciathĩ-inĩ cianyu iria ciathanĩtwo: na nĩcio maruta manyu ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo, na maruta ma ũiguano.’”

⁴⁰Musa akĩĩra andũ a Isiraeli maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte.

Mĩĩhĩtwa

30 Musa akĩĩra atongoria a mĩĩrĩga ya Isiraeli atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova aathanĩte: ²Rĩrĩa mũndũ angĩĩhĩta mwĩhĩtwa harĩ Jehova kana ehĩte mwĩhĩtwa wa kwĩhinga mũhingo na ũndũ wa kĩĩranĩro, ndakanericũkwo, na no nginya eke maũndũ marĩa mothe ehĩtĩte.

³“Rĩrĩa mũĩrĩtu ũrĩ gwa ithe mũciĩ angĩĩhĩta mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova, kana ehinge na mũhingo na ũndũ wa kĩĩranĩro, ⁴nake ithe aigue ũhoru wa mwĩhĩtwa ũcio wake, kana kĩĩranĩro kũ, no aage kũmwĩra ũndũ hĩndĩ iyo, mĩĩhĩtwa yake yothe, na kĩĩranĩro kĩrĩa gĩothe ehingĩte nakĩo we mwene, nĩĩgatũũra. ⁵No ithe angĩmũkaania aigua ũhoru wa mĩĩhĩtwa iyo, hatĩrĩ o na kĩmwe kĩa mĩĩhĩtwa iyo yake, kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene, igatũũra; nake Jehova nĩakamũrekerana nĩ ũndũ ithe nĩamũgirĩtie eke ũndũ ũcio.

⁶“No angĩhika arĩkĩtie kwĩhĩta, kana thuutha wa kwĩranĩra ũndũ na kanua gake ateciĩrĩtie ũhoru wa kĩĩranĩro kũ ehingĩte nakĩo, ⁷nake mũthuriwe aigue ũhoru ũcio na aage kũmwĩra ũndũ, hĩndĩ iyo mĩĩhĩtwa yake kana ciĩranĩro icio ehingĩte nacio we mwene nĩĩgatũũra. ⁸No mũthuriwe angĩmũkaania rĩrĩa aigua ũhoru wa mĩĩhĩtwa iyo, nĩakeheria mwĩhĩtwa ũcio ũmuohete, kana kĩĩranĩro kĩrĩa ehingĩte nakĩo we mwene ateciĩrĩtie, nake Jehova nĩakamũrekerana.

⁹“Mwĩhĩtwa o wotha kana ũndũ ũrĩa mũtumia wa ndigwa kana mũtumia ũrĩa

ũtiganĩte na mũthuriwe angĩkorwo ehĩtĩte nĩatũũre aũrũmĩtie.

¹⁰“Mũtumia ũrĩ na mũthuriwe angĩĩhĩta kana ehinge we mwene na kĩĩranĩro kĩa mwĩhĩtwa, ¹¹nake mũthuriwe aigue ũhoru ũcio, no aage kũmwĩra ũndũ kana aage kũmũgĩria, hĩndĩ iyo mĩĩhĩtwa yake yothe, kana ciĩranĩro iria ehingĩte nacio we mwene, nĩĩgatũũra. ¹²No mũthuriwe angĩregana na ũhoru ũcio hĩndĩ iyo aũigua-rĩ, hatĩrĩ o na kĩmwe kĩa mĩĩhĩtwa kana ciĩranĩro iria ciumĩte kanua gake igaatũũra. Mũthuriwe nĩareganĩte nacio, nake Jehova nĩakamũrekerana. ¹³Mũthuriwe no etĩkĩre kana aregane na mwĩhĩtwa o wotha ũrĩa angĩĩhĩta kana kĩĩranĩro kĩrĩa eranĩre na mwĩhĩtwa gĩa kwĩrega we mwene. ¹⁴No mũthuriwe angĩaga kũmwĩra ũndũ igũrũ rĩa ũhoru ũcio mũthenya o mũthenya, nĩetĩkĩrĩte mĩĩhĩtwa yake kana ciĩranĩro iria imuohete. Nĩetĩkĩrĩte maũndũ macio nĩ ũndũ wa kwaga kũmwĩra ũndũ rĩrĩa aigua ũhoru ũcio. ¹⁵No angĩrega maũndũ macio thuutha hanini, aarĩkia kũmaigua, nĩwe ũngĩcookererwo nĩ mahĩtia ma mũtumia wake.”

¹⁶Macio nĩmo mawatho marĩa Jehova aaheire Musa makoniĩ mũndũ na mũtumia wake, na makoniĩ ithe na mwarĩ ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

Kwĩrĩhĩria harĩ Amidiani

31 Nake Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ: ²“Rĩhĩria andũ a Isiraeli harĩ andũ a Midiani. Na thuutha ũcio nĩũgũcooka ũkue.”

³Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩĩra andũ acio atĩrĩ, “Andũ amwe anyu nĩmeohe indo ciao cia mbaara mathĩ makahũũrane na andũ a Midiani nĩguo marĩhĩrie Jehova kũrĩ o. ⁴Tũmai andũ 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli mbaara-inĩ.”

⁵Nĩ ũndũ ũcio andũ 12,000 meeohete indo cia mbaara, o 1,000 kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga, makĩneanwo kuuma mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ⁶Musa akĩmatũma mbaara-inĩ, o 1,000 kuuma harĩ o mũhĩrĩga, marĩ hamwe na Finehasi mũrũ wa Eleazaru

ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, ūrĩa wakuuire indo cia handũ-harĩa-haamũre, o na tũrumbeta twa kũhuhwo.

⁷Nao makĩhũũrana na andũ a Midiani o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa, na makĩũraga arũme othe. ⁸Gatagatĩ ka arĩa mooragire nĩ Evi, na Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, athamaki arĩa atano a Midiani. O na ningĩ nĩmooragire Balamu mũrũ wa Beori na rũhiũ rwa njora. ⁹Nao andũ a Isiraeli magĩtaha andũ-a-nja a Midiani na ciana, na magĩkuua ndũũru ciothe cia andũ a Midiani cia ng'ombe na cia mbũri, na magĩtaha indo iria ingĩ ciothe. ¹⁰Magĩcina matũũra mothe kũrĩa andũ a Midiani maatũũrite, o ūndũ ūmwe na kambĩ ciao. ¹¹Magĩkuua indo ciothe iria maatahĩte na iria maatunyanĩte hamwe na andũ na nyamũ, ¹²na magĩtwara andũ arĩa matahĩtwo na indo icio maatunyanĩte, na iria maatahĩte kũrĩ Musa na kũrĩ Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na kũrĩ kũngano kĩa andũ a Isiraeli kũu kambĩ yarĩ werũ-inĩ wa Moabi, hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko.

¹³Musa, na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria othe a kĩrĩndĩ magĩthĩ kũmatũnga nja ya kambĩ. ¹⁴Musa akĩrakarĩa anene a mbũtũ icio cia ita na atongoria a mbũtũ cia o ngĩri, ngĩri, na atongoria a mbũtũ cia o igana, igana, arĩa moimĩte mbaara-inĩ.

¹⁵Akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mwĩtũkĩrĩtie andũ a nja othe matũũre muoyo? ¹⁶Acio nĩ maarũmĩrĩre mataaro ma Balamu, na nĩ maatũmire andũ a Isiraeli matirike Jehova ūhoroinĩ ūrĩa wekĩkire kũu Peori, naguo ūndũ ūcio ūkĩrehithĩria andũ a Jehova mũthiro. ¹⁷Nĩ ūndũ ūcio, ūragai tũhĩ tuothe. Na ningĩ mũũrage mũndũ-wa-nja wothe ūrĩ wakoma na mũndũ mũrũme, ¹⁸no mwĩhonokerie mũĩrĩtu o wothe ūrĩa ūtarĩ wakoma na mũndũ mũrũme.

¹⁹“Inyuothe arĩa mũũragĩte mũndũ o wothe kana mũkahutia mũndũ o wothe mũũrage no nginya mũikare nja ya kambĩ mĩthenya mũgwanja. Mũthenya wa itatũ na wa mũgwanja, no nginya

mwĩtherie inyuĩ ene na arĩa mũtahĩte. ²⁰Therĩai nguo ciothe, o ūndũ ūmwe na kĩndũ gĩothe gĩthondeketwo na rũũa, kana guoya wa mbũri kana mbaũ.”

²¹Ningĩ Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩra thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ atĩrĩ, “Watho ūrĩa Jehova aaheire Musa uugĩte atĩrĩ: ²²Thahabu, na betha, na gĩcango, na kĩgera, na ibati, na rũbũũa ²³na kĩndũ o gĩothe kĩngĩhota gwĩtiiria mwaki, no nginya kĩhĩtũkagĩrio mwaki-inĩ nĩgeetha gĩthirwo nĩ thaahu. No rĩrĩ, no nginya gĩcooke gĩtherio na maaĩ marĩa ma kũniina thaahu. Nakĩo kĩndũ gĩothe gĩtangĩtiiria mwaki no nginya kĩhĩtũkĩrio maaĩ-inĩ macio. ²⁴Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, thambiai nguo cianyu na inyuĩ nĩ mũgaathirwo nĩ thaahu. Thuutha ūcio no mũtoonye kambĩ.”

Kũganyia Indo iria Ndahe

²⁵Nake Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ²⁶“Wee na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na atongoria a nyũmba cia kĩrĩndĩ gĩkĩ no nginya mũtare andũ othe na nyamũ iria ciatahirwo. ²⁷Gayaniai indo cia iria ndahe gatagatĩ ga thigari iria ciathiĩte mbaara-inĩ na kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩngĩ. ²⁸Kuuma kũrĩ thigari iria ciarũire mbaara, rutai gĩcunjĩ kĩa Jehova, kĩndũ kĩmwe thĩnĩ wa indo magana matano, marĩ andũ, kana ng'ombe, kana ndigiri, kana ng'ondũ, o na kana mbũri. ²⁹Oya gĩcunjĩ gĩkĩ kuuma harĩ nuthu ya igai rĩao mũkĩnengere Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai kĩrĩ gĩcunjĩ kĩa Jehova. ³⁰Kuuma kũrĩ nuthu ya gĩcunjĩ kĩa andũ a Isiraeli, thuura kĩndũ kĩmwe kuuma harĩ o gĩkundi kĩa mĩrongo itano, kĩrĩ kĩa andũ, kana ng'ombe, kana ndigiri, kana ng'ondũ, kana mbũri o na kana nyamũ ingĩ. Cinengere Alawii arĩa wĩra wao ūrĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.” ³¹Nĩ ūndũ ūcio Musa na Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩka o ta ūrĩa Jehova aathĩte Musa.

³²Indo cia gũtahwo cia iria ciatigarĩte kuuma kũrĩ indo iria ciatunyanĩtwo nĩ thigari ciarĩ ng'ondũ 675,000, ³³na ng'ombe 72,000, ³⁴na ndigiri 61,000 ³⁵na

andũ-a-nja 32,000 arĩa mataakomete na mündũ mürũme.

³⁶ Nuthu ya igai rĩa andũ arĩa maarũite mbaara-inĩ ciarĩ:

ng'ondũ 337,500, ³⁷ na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng'ondũ 675;

³⁸ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000 na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ng'ombe 72;

³⁹ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, na kuuma harĩ icio Jehova akĩrutĩrwo ndigiri 61;

⁴⁰ andũ maarĩ 16,000, na kuuma kũrĩ o Jehova akĩrutĩrwo andũ 32.

⁴¹ Musa akĩnengera Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai gĩcunji kĩa Jehova, o ta ũrĩa Jehova aathite Musa.

⁴² Nuthu ĩrĩa yarĩ ya andũ a Isiraeli, ĩrĩa Musa aamũranĩtie na arĩa maathĩite mbaara-inĩ, ⁴³ nuthu ĩrĩa yaheirwo kĩrĩndĩ ciarĩ ng'ondũ 337,500, ⁴⁴ nacio ng'ombe ciarĩ 36,000, ⁴⁵ nacio ndigiri ciarĩ 30,500, ⁴⁶ nao andũ maarĩ 16,000. ⁴⁷ Kuuma kũrĩ nuthu ĩrĩa yaheirwo andũ a Isiraeli, Musa agĩthũura mündũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ mĩrongo ĩtano, na nyamũ ĩmwe kuuma kũrĩ nyamũ mĩrongo ĩtano, o ta ũrĩa Jehova aamwathĩte, na agĩcihe Alawii arĩa wĩra wao warĩ kũmenyerera Hema-ĩrĩa-Nyamũre ya Jehova.

⁴⁸ Ningĩ anene arĩa matongoragia mbũtũ cia ita, acio maathaga ikundi cia o ngiri ngiri, na ikundi cia o igana igana, magĩthĩ harĩ Musa, ⁴⁹ nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata ciaku nĩitarĩte thigari iria twathaga na hatĩrĩ o na ũmwe ũtarĩ ho. ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩtwarehe indo ici cia thahabu ĩtuĩke iruta riitũ kũrĩ Jehova iria o ũmwe witũ eegwatĩre, nacio nĩ icũhĩ cia moko na bangiri cia moko, na icũhĩ cia ciara, na cia matũ, na mĩgathĩ ya ngingo, nĩguo twĩhoroherie mbere ya Jehova.”

⁵¹ Musa na Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ o, indo icio ciothe ciaturĩtwo wega. ⁵² Thahabu yothĩ ĩrĩa yoimire kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene

a ikundi cia o igana, igana ĩrĩa Musa na Eleazarũ maatwarĩire Jehova kĩrĩ kĩheo, yarĩ ya ũritũ wa cekeri 16,750.^a

⁵³ O mũthigari nĩetahĩire indo ciake.

⁵⁴ Musa na Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai makĩamũkĩra thahabu ĩyo kuuma kũrĩ anene a ikundi cia o ngiri, ngiri na anene a ikundi cia o igana, igana magĩcirehe Hema-inĩ ya Gũtũnganwo ĩtuĩke kĩririkania harĩ andũ a Isiraeli mbere ya Jehova.

Mĩhĩrĩga ya Mũrĩmo wa Jorodani

32 Na rĩrĩ, andũ a mĩhĩrĩga ya Rubeni na Gadi, arĩa maarĩ na ndũũru nene cia ng'ombe na cia mbũri, nĩmoonire atĩ mabũrũri ma Jazeri na Gileadi maarĩ mega na mahiũ mao.

² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ kũrĩ Musa na Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ atongoria a kĩrĩndĩ, makiuga atĩrĩ,

³ “Atarothu, na Diboni, na Jazeri, na Nimura, na Heshiboni, na Eleale, na Sebamu, na Nebo, o na Beoni, ⁴ bũrũri ũyũ Jehova aatooririe andũ akuo mbere ya andũ a Isiraeli, nĩ kũndũ kwega kwa mahiũ, na ĩthui ndungata ciaku tũrĩ na mahiũ.” ⁵ Makiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩtwĩtũkĩrikĩte harĩ inyuĩ-rĩ, rekei bũrũri ũyũ ũheo ndungata cianyu ũtuĩke witũ. Mũtigatũme tũringe Rũũ rwa Jorodani.”

⁶ Musa akĩũria andũ a Gadi na a Rubeni atĩrĩ, “Andũ anyu no mathĩ ita-inĩ mamũtĩge mũikarĩte gũkũ? ⁷ Nĩ kĩ gĩgũtũma mũũrage ngoro cia andũ a Isiraeli nĩguo matikaringe rũũ matoonye bũrũri ũrĩa Jehova amaheete? ⁸ ũguo noguo maithe manyu meekire hĩndĩ ĩrĩa ndaamarekirie kuuma Kadesi-Barinea mathĩ magathigaane bũrũri ũcio. ⁹ Thuutha wa kwambata, magĩkinya kĩa kĩa Eshikoli na makĩĩrorera bũrũri ũcio-rĩ, nĩmatũmire andũ a Isiraeli makue ngoro makĩaga gũtoonya bũrũri ũrĩa Jehova amaheete. ¹⁰ Jehova agĩcinwo nĩ marakara mũthenya ũcio, akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa ũyũ: ¹¹ Nĩ ũndũ nĩmagĩte kũnũmĩrĩra na ngoro ciao

^a52 nĩ ta kilo 190

kūna, hatirī mūdū o na ūmwe wa ūkūrū wa mīaka mīrongo ūrī na makīria wa arīa moimire būrūri wa Misiri ūkoona būrūri ūrīa nderīre Iburahīmu na Isaaka, o na Jakubu na mwīhītwa,¹² gūtīrī o na ūmwe tīga Kalebu mūrū wa Jefune, ūrīa Mūkenizi,^a na Joshua mūrū wa Nuni, nī ūndū nīmarūmīrīre Jehova na ngoro ciao kūna.¹³ Jehova agīcinwo nī marakara nī ūndū wa Isiraeli, nake agītūma morūūre werū-inī mīaka mīrongo īna, o nginya rīrīa rūciaro rūu ruothe rwehītīe maitho-inī make rwathirire.

¹⁴ “Na rīrī, mūrī haha inyuī, inyuī rūciaro rūrū rwa ehia, mūcookete ithenya rīa maithe manyu nīguo mūtūme Jehova akīrīrīrie kūrakarīra Isiraeli.¹⁵ Mūngīgarūrūka mūtīge kūmūrūmīrīra-rī, nake Jehova nīegūtiganīria andū aya othe gūkū werū-inī rīngī, na inyuī mūtūike gītūmi gīa kūmanīinithia.”

¹⁶ Nao magīthīi kūrī Musa makīmwīra atīrī, “Ithuī tūkwenda gwakīra ūhiū witū ciugū gūkū, na twakīre andū-a-nja aitū na ciana matūūra manene.¹⁷ No rīrī, nītwīhaarīrie kuoya indo ciitū cia mbaara na tūthīi mbere ya andū a Isiraeli nginya tūmakinyie kwao. Hīndī īyo, andū-a-nja aitū na ciana maikarage matūūra manene mairīgīre na hinya, nīgeetha magītīrwo kuuma kūrī atūūri a būrūri ūyū.¹⁸ Tūtīgacooka mīcīi iitū o nginya hīndī īrīa Mūisiraeli o wothe akaamūkīra igai rīake.¹⁹ Ithuī tūtīkaamūkīra igai hamwe nao mūrīmo ūrīa ūngī wa Jorodani, nī ūndū igai riitū tūrī narīo mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani.”

²⁰ Nake Musa akīmeera atīrī, “Mūngīka ūguo-rī, na mwīohe indo cianyu cia mbaara mbere ya Jehova nīguo mūkarūe,²¹ na inyuothe mūngīthīi mwīohete indo cia mbaara, mūrīnge Rūūī rwa Jorodani mūrī mbere ya Jehova

o nginya rīrīa akaingata thū ciake ciume mbere yake,²² hīndī īrīa būrūri ūcio ūgaakorwo ūtooretio mbere ya Jehova, hīndī īyo no mūcooke mīcīi yanyu na muohorwo kuuma kīranīro kīanyu kūrī Jehova o na kūrī Isiraeli. Naguo būrūri ūyū nīūgatuīka wanyu maitho-inī ma Jehova.

²³ “No mūngīkaaga gwīka ūguo, nīmūkehīria Jehova; na mūmenye na ma atī mehia manyu nīmakamūcookerera.

²⁴ Akīrai andū-a-nja anyu na ciana matūūra manene na ciugū cia ndūūru cianyu, no hingiai ūguo mweranīra.”

²⁵ Andū a Gadi na a Rubeni makīra Musa atīrī, “Ithuī ndungata ciaku nītūgwīka o ta ūguo mwathi witū aathana.²⁶ Ciana ciitū na atumia aitū megūikara gūkū matūūra-inī manene ma Gileadi, ūndū ūmwe na ndūūru ciitū cia mbūri na cia ng’ombe.²⁷ No ithuī ndungata ciaku-rī, o mūdū eyohete indo ciake cia mbaara, nītūkūringa mūrīmo ūūrīa tūkarūe tūrī mbere ya Jehova, o ta ūguo mwathi witū oiga.”

²⁸ Nake Musa akīruta watho nī ūndū wao, akīarīria Eleazarū ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joshua mūrū wa Nuni, na atongoria a nyūmba cia mīhīrīga ya andū a Isiraeli,²⁹ akīmeera atīrī, “Angīkorwo andū a Gadi na a Rubeni nīmekūringa Jorodani, o mūdū wao eyohete indo cia mbaara, marī hamwe na inyuī marī mbere ya Jehova-rī, hīndī īrīa būrūri ūcio ūgatoorio mbere yanyu, nīmūkamahe būrūri wa Gileadi ūtūike wao.³⁰ No mangīaga kūringa hamwe na inyuī meeohete indo ciao cia mbaara, no nginya metīkīre igai rīao hamwe na inyuī būrūri wa Kaanani.”

³¹ Andū a Gadi na a Rubeni makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nī igwīka o ta ūguo Jehova oigīte.

³² Nītūkūringa tūrī mbere ya Jehova tūtoonye būrūri wa Kaanani twīohete indo cia mbaara, no kūdū kūrīa ithuī tūkaagaya-rī, gūgaakorwo kūrī mbarī īno ya Jorodani.”

³³ Musa akīhe andū a Gadi na a Rubeni na nuthu ya mūhīrīga wa Manase

^a12 Kūringana na ūhoro ūrīa wandīkītwo Kīambīrīria 15:19; na 36:11, Akenizi o nao maarī Akaanani, no maarī njīaro cia Esaū.

mūrū wa Jusufu, būrūri ūrīa wothe wathamakagwo nī Sihoni mūthamaki wa Aamori, na ūrīa wothe wathamakagwo nī Ogu mūthamaki wa Bashani, akīmahe būrūri ūcio wothe, na matūūra manene makuo o na ng'ongo iria ciamarigiicīrie.

³⁴ Andū a Gadi nīmakire Dibonī, na Atarothu, na Aroerī, ³⁵ na Atarothu-Shofani, na Jazerī, na Jogibeha, ³⁶ na Bethi-Nimira, na Bethi-Harani, maarī matūūra manene mairigīre na hinya na magīākīra ndūūru ciao cia mbūri ciugū.

³⁷ Nao andū a Rubeni magīāka Heshiboni, na Eleale, na Kiriathaimu rīngī, ³⁸ o ūndū ūmwe na Nebo na Baali-Meoni (marīitwa macio nīmagarūrirwo) na Sibima. Nao makīhe matūūra macio manene maakire marīitwa mangī.

³⁹ Nacio njiaro cia Makiru mūrū wa Manase igīthīi Gileadi, magīkwīnyiitīra na makīingata Aamori arīa maarī kuo.

⁴⁰ Nī ūndū ūcio Musa akīheana Gileadi kūrī andū a Makiru, acio njiaro cia Manase, nao magītūūra kuo. ⁴¹ Na rīrī, Jairu wa rūciaro rwa Manase, akīnyiitīra tūtūūra twa Gileadi na agītūūra Havothu-Jairu. ⁴² Nake Noba akīnyiitīra Kenathu, na tūtūūra tūrīa twagūthiūrūrūkīrie agītūūra Noba, o ta ūrīa we eetagwo.

Matīina ma Rūgendo rwa Isiraeli

33 Maya nīmo matīina ma rūgendo rwa andū a Isiraeli rīrīa moimire būrūri wa Misiri marī ikundi matongoretio nī Musa na Harūni. ² Musa nīandīkire matīina ma rūgendo rwao o ta ūrīa aathītwo nī Jehova. Maya nīmo matīina ma rūgendo rwao.

³ Andū a Isiraeli moimagarire kuuma Ramesese mūthenya wa ikūmi na itano mweri wa mbere, mūthenya ūrīa warūmīrīire Bathaka. Makiumagara momīrīire, makīonagwo nī andū othe a Misiri, ⁴ arīa maathikaga marigithathi mao mothe, marīa Jehova ooragīte gatagatī kao; nīgūkorwo Jehova nīatuīrīire ngai ciao ciira.

⁵ Andū a Isiraeli moima Ramesese, maambire hema Sukothu.

⁶ Moima Sukothu, magīthīi makīamba hema ciao Ethamu, ndeere-inī cia werū.

⁷ Moima Ethamu, maacookire na thuutha magīthīi Pi-Hahirothu, mwena wa irathīro wa Baali-Zefoni, makīamba hema ciao hakuhī na Migidoli.

⁸ Moima Pi-Hahirothu, magītuīkanīria iria-inī gatagatī, magīkinya werū-inī, na maarīkia gūthīi rūgendo rwa mīthenya itatū werū-inī ūcio wa Ethamu, makīamba hema ciao Mara.

⁹ Moima Mara maathiire Elimu, kūrīa kwarī na ithima ikūmi na igīrī, na mītende mīrongo mūgwanja, na makīamba hema kuo.

¹⁰ Moima Elimu magīthīi makīamba hema ciao hakuhī na Iria Itune.

¹¹ Moima Iria Itune, magīthīi makīamba hema ciao werū-inī wa Sini.

¹² Moima werū ūcio wa Sini, magīthīi makīamba hema ciao Dofika.

¹³ Moima Dofika, magīthīi makīamba hema ciao Alushu.

¹⁴ Moima Alushu, magīthīi makīamba hema ciao Refidimu, handū hataarī na maaī ma kūnyuuo nī andū.

¹⁵ Moima Refidimu, magīthīi makīamba hema ciao Werū-inī wa Sinai.

¹⁶ Moima kūu Werū-inī wa Sinai, magīthīi makīamba hema ciao Kibirothu-Hataava.

¹⁷ Moima Kibirothu-Hataava magīthīi makīamba hema ciao Hazerothu.

¹⁸ Moima Hazerothu, magīthīi makīamba hema ciao Rithima.

¹⁹ Moima Rithima, magīthīi makīamba hema ciao Rimoni-Perezu.

²⁰ Moima Rimoni-Perezu magīthīi makīamba hema ciao Libina.

²¹ Moima Libina, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Risa.

²² Moima Risa, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kahelatha.

²³ Moima Kahelatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu.

²⁴ Moima Kĩrĩma-inĩ gĩa Sheferu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Harada.

²⁵ Moima Harada, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Makelothu.

²⁶ Moima Makelothu magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tahathu.

²⁷ Moima Tahathu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Tera.

²⁸ Moima Tera, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Mithika.

²⁹ Moima Mithika, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Hashimona.

³⁰ Moima Hashimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Moserothu.

³¹ Moima Moserothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Bene-Jaakani.

³² Moima Bene-Jaakani, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Horu-Hagidigadi.

³³ Moima Horu-Hagidigadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Jotibatha.

³⁴ Moima Jotibatha, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Abirona.

³⁵ Moima Abirona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Ezioni-Geberi.

³⁶ Moima Ezioni-Geberi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kadeshi, Werũ-inĩ wa Zini.

³⁷ Moima Kadeshi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, mũhaka-inĩ wa Edomu. ³⁸ O ta ũrĩa aathĩtwo nĩ Jehova-rĩ, Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩambata Kĩrĩma kĩa Horu, harĩa aakuĩrĩre mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri. ³⁹ Harũni aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aakuĩrĩre kũu Kĩrĩma kĩa Horu.

⁴⁰ Nake Aradi mũthamaki wa Kaanani ũrĩa watũũraga Negevu ya Kaanani, akĩigua atĩ andũ a Isiraeli maarĩ njĩra magĩthiĩ kuo.

⁴¹ Moima Kĩrĩma kĩa Horu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Zalimona.

⁴² Moima Zalimona, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Punoni.

⁴³ Moima Punoni, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Obothu.

⁴⁴ Moima Obothu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Iye-Abarimu, mũhaka-inĩ wa Moabi.

⁴⁵ Moima Iyimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Diboni-Gadi.

⁴⁶ Moima Diboni-Gadi, magĩthiĩ makĩamba hema ciao Alimoni-Dibilathaimu.

⁴⁷ Moima Alimoni-Dibilathaimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao irĩma-inĩ cia Abarimu hakuhĩ na Nebo.

⁴⁸ Moima irĩma-inĩ cia Abarimu, magĩthiĩ makĩamba hema ciao werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko. ⁴⁹ Maambire hema hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani kuuma Bethi-Jeshimothu nginya Abeli-Shitimu, kũu werũ-inĩ wa Moabi.

⁵⁰ Kũu werũ-inĩ wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko, nĩkuo Jehova erĩre Musa atĩrĩ, ⁵¹ “Arĩria andũ a Isiraeli, na ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye Kaanani-rĩ, ⁵² mũkaaingata andũ arĩa othe matũũraga bũrũri ũcio, mehere mbere yanyu. Mũkaananga mĩhianano yao yothe ĩrĩa mĩcũhie, na mĩhianano yao ĩrĩa ya gũtwekio, o na mũmomore mahooero mao mothe ma kũndũ kũrĩa gũtũgĩru. ⁵³ Mwĩnyiitĩrei bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu na mũtũũre kuo, nĩgũkorwo nĩ ndĩmũheete bũrũri ũcio ũtuĩke wanyu. ⁵⁴ Mũkaagayania bũrũri ũcio na ũndũ wa kũucukĩra mĩtĩ, kũringana na mĩhĩrĩga yanyu. Kũrĩ

gĩkundi kīnene mūheane igai inene, na gĩkundi kīnini mūkīhe igai inini. Kīrĩa gĩkaamagũira na ūndũ wa gũcuuka mītī nīkĩo gĩgaatuĩka kĩa. Nīmũgakũgayania kũringana na mīhĩrĩga ya maithe manyu ma tene.

⁵⁵ “ ‘No mũngĩkaaga kũingata atũuri a bũrũri ūcio-rĩ, arĩa mugeetikĩria matigwo magaatuĩka ngaracũ cia kũmũtũraga maithe, o na matuĩke mĩgua ya kũmũtheecaga mbaru. Nao nĩmakamũthĩnagia kũu bũrũri ūcio mũgaatũura. ⁵⁶ Na rĩrĩ, ūndũ ūrĩa ndaciirĩire kũmeka-rĩ, ūtuĩke nĩguo ngaamwĩka inyu.’ ”

Mĩhaka ya Kaanani

34 ² “Atha andũ a Isiraeli, ūmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũgaatoonya Kaanani-rĩ, bũrũri ūcio mũkaagaĩrwo ūtuĩke igai rĩanyu ūgaakorwo na mĩhaka ĩno:

³ “ ‘Mwena wanyu wa gũthini ūkoima Werũ-inĩ wa Zini kũrigania na mũhaka wa Edomu. Mwena wa irathĩro, mũhaka wanyu wa mwena wa gũthini ūkaambĩrĩria mũthia-inĩ wa Iria rĩa Cumbĩ, ⁴ ūtuĩkanĩirie mwena wa gũthini ūrore Mwanya wa Akirabimu, ūthĩte na mbere o nginya Zini, na ūikũrũke na mwena wa gũthini wa Kadeshi-Barinea. Ningĩ ūcooke ūkinye Hazoru-Adari, na uumĩrĩre Azimoni, ⁵ kũrĩa ūkaarigiicũka, ūnyiitane na karũũĩ ka Misiri, na ūrĩkĩrie Iria-inĩ.

⁶ “ ‘Mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro ūgaakorwo ūrĩ hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene. Ūcio nĩguo ūgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa ithũĩro.

⁷ “ ‘Naguo mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini uumĩte Iria rĩrĩa Inene ūgaakinya Kĩrĩma-inĩ kĩa Horu, ⁸ na kuuma Kĩrĩma kĩa Horu ūgaakinya Lebo-Hamathu. Ningĩ mũhaka ūcio ūgaakinya Zedadi, ⁹ ūthĩĩ na mbere nginya Zifironi, na ūgaathĩrĩa Hazoru-Enani. Ūcio nĩguo ūgaatuĩka mũhaka wanyu wa mwena wa gathigathini.

¹⁰ “ ‘Na rĩrĩ, mũhaka wanyu wa

mwena wa irathĩro, ūkoima Hazoru-Enani ūkinye Shefamu. ¹¹ Mũhaka ūcio ūgaakũrũka kuuma Shefamu nginya Ribila, mwena wa irathĩro wa Aini, na ūthĩĩ na mbere ūtwaranĩte na hurũrũka cia mwena wa irathĩro wa Iria rĩrĩa rĩa Kinerethu. ¹² Ningĩ mũhaka ūcio ūikũrũkanie na Rũũĩ rwa Jorodani, ūrĩkĩrie Iria-inĩ rĩa Cumbĩ.

“ ‘Ūcio nĩguo ūgaatuĩka bũrũri wanyu, na mĩhaka yaguo mĩena yothe.’ ”

¹³ Musa agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera atĩrĩ: “Mũkaagaya bũrũri ūcio na ūndũ wa kũucukĩra mītī ūtuĩke igai rĩanyu Jehova nĩathanĩte akoiga ūkaahero mĩhĩrĩga ĩrĩa kenda na nuthu, ¹⁴ Tondũ nyũmba cia mũhĩrĩga wa Rubeni, na mũhĩrĩga wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩa. ¹⁵ Mĩhĩrĩga ĩyo yeerĩ na nuthu nĩrĩkĩtie kwamũkĩra magai mayo mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani ya Jeriko, kwerekera irathĩro rĩa rĩa.”

¹⁶ Ningĩ Jehova akĩra Musa atĩrĩ, ¹⁷ “Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa makaamũgayania bũrũri ūcio ūtuĩke igai rĩanyu: nĩ Eleazaru ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Joshua mũrũ wa Nuni. ¹⁸ Na ūthũure mũtongoria ūmwe kuuma kũrĩ o mũhĩrĩga nĩgeetha mateithĩrĩrie kũgayania bũrũri ūcio. ¹⁹ Maya nĩmo marĩtwa mao:

nĩ Kalebu mũrũ wa Jefune,
kuuma mũhĩrĩga wa Juda;

²⁰ na Shemueli mũrũ wa Amihudu,
kuuma mũhĩrĩga wa Simeoni;

²¹ na Elidadi mũrũ wa Kisiloni,
kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini;

²² na Buki mũrũ wa Jogili,
ũrĩa mũtongoria kuuma
mũhĩrĩga wa Dani;

²³ na Hanieli mũrũ wa Efodi,
ũrĩa mũtongoria kuuma
mũhĩrĩga wa Manase mũrũ wa
Jusufu;

²⁴ na Kemueli mũrũ wa Shifitani,
ũrĩa mũtongoria kuuma

- mũhĩrĩga wa Efiraimu mũrũ wa Jusufu;
²⁵na Elizafani mũrũ wa Paranaki, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni;
²⁶na Palitieli mũrũ wa Azani, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru;
²⁷na Ahihudu mũrũ wa Shelomi, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Asheri;
²⁸na Pedaheli mũrũ wa Amihudu, ũrĩa mũtongoria kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali.”
²⁹Acio nĩo andũ arĩa Jehova aathanire makaagaĩra andũ a Isiraeli magai mao kũu bũrũri wa Kaanani.

Matũũra ma Alawii

35 Na rĩrĩ, kũu werũ-inĩ wa Moabi gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa itũũra rĩa Jeriko, Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ, ²“Atha andũ a Isiraeli mahe Alawii matũũra mao ma gũtũũraga kuuma kũrĩ igai rĩrĩa andũ a Isiraeli makegwatĩra. Na macooke mamahe ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao gũkuhĩ na matũũra macio. ³Nao Alawii nĩmakaagĩ na matũũra ma gũtũũra, na magĩe na kũndũ gwa kũrĩithagia ng’ombe ciao, na mbũri, o na ũhiũ ũrĩa ũngĩ wao.
⁴“Nacio ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao iria ithiũrũrũkĩirie matũũra marĩa mũkaahe Alawii, igaatambũrũka buti 1,000 na magana matano^a kuuma rũthingo-inĩ rwa itũũra. ⁵Kuuma nja ya itũũra-rĩ, mũthime buti 3,000^b mwena wa irathĩro, na buti 3,000 mwena wa gũthini, na buti 3,000 mwena wa gathigathini, narĩo itũũra rĩgĩe gatagatĩ. Gĩcunjĩ kũu kĩa bũrũri nĩkĩo gĩgaatuĩka ũrĩithio wa matũũra macio.

Matũũra Manene ma Kũũrĩrwo

⁶“Matũũra matandatũ ma macio

mũkaahe Alawii magaatuĩka ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte angĩũrĩra. Hamwe na macio matandatũ, mahei matũũra mangĩ mĩrongo ĩna na meerĩ. ⁷Matũũra mothe marĩa mũkaahe Alawii no nginya magaakorwo marĩ mĩrongo ĩna na manana, hamwe na ithaka cia kũrĩithia mahiũ mao.
⁸Matũũra marĩa mũkaahe Alawii kuuma kũrĩ bũrũri ũcio andũ a Isiraeli makegwatĩra, makaahewanwo kũringana na ũrĩa igai rĩa o mũhĩrĩga rĩigana: Oyai matũũra maingĩ kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ na matũũra maingĩ, na muoe matũũra manini kuuma kũrĩ mũhĩrĩga ũrĩa ũrĩ matũũra manini.”
⁹Ningĩ Jehova akĩĩra Musa atĩrĩ:
¹⁰“Arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ: ‘Rĩrĩa mũkaaringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri wa Kaanani-rĩ,
¹¹nĩmũgathuura matũũra mamwe matuĩke matũũra manene manyu ma kũũrĩrwo, kũrĩa mũndũ ũraganĩte ataciĩrĩre gwĩka ũguo angĩũrĩra. ¹²Macio magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo kuuma kũrĩ mũndũ ũrĩa ũrĩhanagĩria,^c nĩgeetha mũndũ ũrĩa ũthitangĩrwo kũũragana ndagakue ataambĩte gũciirithio mbere ya kĩrĩndĩ. ¹³Matũũra macio matandatũ mũkaaheana nĩmo magaatuĩka matũũra manyu manene ma kũũrĩrwo. ¹⁴Heanai matũũra matatũ mwena ũyũ wa Rũũĩ rwa Jorodani na matatũ kũu Kaanani matuĩke matũũra manene ma kũũrĩrwo.
¹⁵Matũũra macio matandatũ magaatuĩka kũndũ gwa kũũrĩrwo nĩ andũ a Isiraeli, na ageni, o na andũ arĩa angĩ matũũraga thĩinĩ wao, nĩgeetha mũndũ ũraganĩte ataciĩrĩre gwĩka ũguo ooragĩre kuo.
¹⁶“ ‘Mũndũ angĩgũtha ũrĩa ũngĩ na kĩndũ gĩa kĩgera, nake ũcio wagũthwo akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani ũcio no nginya ooragwo.
¹⁷Kana mũndũ o wotho ũngĩkorwo na ihiga rĩngĩũragana guoko, nake agũthe mũndũ narĩo, mũndũ ũcio akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũũragani; mũũragani

^a4 nĩ ta mĩta 450
^b5 nĩ ta mĩta 900

^c12 Mũrĩhanĩria wa thakame aarĩ mũndũ wa hakuhĩ na mũndũ ũcio ũũragĩtwo.

ũcio no nginya ooragwo. ¹⁸ Kana mündũ o wotho ũngĩkorwo na mütĩ ũngĩuragana guoko, nake agũthe mündũ naguo acooke akue-rĩ, ũcio ũgũthanĩte nĩ mũuragani; mũuragani ũcio no nginya ooragwo. ¹⁹ Mũrihanĩria wa thakame no nginya oorage mũuragani ũcio; angĩmũtũnga no nginya amũurage. ²⁰ Mündũ o wotho angĩkorwo aciriĩre rūmena na athinĩkanie ũrĩa ũngĩ, kana amũikĩrie kĩndũ akĩendaga nake mũgũthwo akue, ²¹ kana amũgũthe ngundi arakarĩte amũurage, mündũ ũcio no nginya ooragwo; ũcio nĩ mũuragani. Mũrihanĩria wa thakame no nginya akooraga mũuragani ũcio rĩrĩa angĩmũtũnga.

²² “No rĩrĩ, mündũ angĩkorwo atarĩ na rūmena, na o rĩmwe athinĩkanie mündũ ũngĩ kana amũikĩrie kĩndũ atekwenda, ²³ kana amũgũthĩrie ihiga rĩngĩmũuraga atekũmuona, nake mündũ ũcio akue, no tondũ ti thũ yake na ningĩ ndaciĩrĩre kũmũgera ngero-rĩ, ²⁴ hĩndĩ iyo kĩũngano kũ no nginya kĩmũtuithanie ciira na mũrihanĩria wa thakame kũringana na mawatho maya. ²⁵ Kĩũngano kũ no nginya kĩgitĩre mündũ ũcio ũthitangĩrwo kũuragana kuuma kũrĩ mũrihanĩria wa thakame, na kĩmũcookie itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire. Nake no nginya aikare kuo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua, o ũcio waitĩrĩrio maguta marĩa maamũre.

²⁶ “‘No rĩrĩ, mũthitangwo ũcio ũraganĩte angĩgaathĩ nja ya itũũra rĩu inene rĩa kũũrĩrwo rĩrĩa oorĩire, ²⁷ nake mũrihanĩria wa thakame amũkore na kũu nja ya itũũra rĩu inene, mũrihanĩria ũcio wa thakame no oorage mündũ ũcio mũthitange, na ndatuĩrwo ihĩtia rĩa kũuragana. ²⁸ Mündũ ũcio mũthitange no nginya aikare thĩnĩ wa itũũra rĩu rĩa ke inene rĩa kũũrĩrwo o nginya rĩrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene agaakua; thuutha wa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene, no acooke gĩthaka-inĩ kĩrĩa eegwatĩire.

²⁹ “‘Maya nĩmo megũtuĩka mawatho manyu ma kũrũmagĩrĩrwo hĩndĩ

ciothe njiarwa-inĩ iria igooka, o kũrĩa mũgaatũũra.

³⁰ “‘Mündũ o wotho angĩuraga mündũ no nginya akooragwo ta mũuragani, no no nginya hagĩe na ũira wa aira aingĩ. No gũtirĩ mündũ o na ũ ũkooragwo nĩ ũndũ wa ũira wa mündũ ũmwe.

³¹ “‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mũuragani, ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gũkua. Ti-itherũ ũcio no nginya ooragwo.

³² “‘Mũtikanamũkĩre indo cia gũkũũra muoyo wa mündũ o wotho ũrĩa ũũrĩre itũũra inene rĩa kũũrĩrwo, atĩ nĩguo mũmwĩtikĩrie acooke agatũũre mũgũnda-inĩ wake mbere ya gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

³³ “‘Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũrĩ. Ũiti wa thakame nĩ ũthaahagia bũrũri, na horohio ndĩngĩrutĩrwo bũrũri ũrĩa thakame ĩrĩkĩtie gũitwo, tiga no ĩrutĩrwo na thakame ya mündũ ũcio wamũitire. ³⁴ Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa mũtũũraga na kũrĩa nĩ ndũũraga, nĩ ũndũ nĩ Jehovah ndũũraga gatagatĩ ka andũ a Isiraeli.’ ”

Igai rĩa Airĩtu a Zelofehadi

36 Atongoria a nyũmba cia mbarĩ ya Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase, arĩa maarĩ a mbarĩ cia njaro cia Jusufu, nĩmathiire na makĩaria marĩ mbere ya Musa na atongoria arĩa matongoragia nyũmba cia andũ a Isiraeli. ² Makiuga atĩrĩ, “Rĩrĩa Jehovah aathire mwathi wakwa aheane bũrũri ũtuĩke igai rĩa andũ a Isiraeli na ũndũ wa gũcuukĩra mĩtĩ-rĩ, Jehovah nĩagwathire ũheane igai rĩa mũrũ wa ithe witũ Zelofehadi kũrĩ airĩtu ake. ³ Na rĩrĩ, mangĩkaahikio nĩ andũ a mĩhĩrĩga iyo ĩngĩ ya andũ a Isiraeli, hĩndĩ iyo igai rĩaao nĩrĩkeherio igai-inĩ rĩa maithe maitũ rĩonganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩcunji kĩa igai rĩrĩa twagaĩrwo nĩrĩkeherio. ⁴ Rĩrĩa mwaka wa Jubili wa andũ a Isiraeli ũgaakinya-rĩ, igai rĩaao nĩrĩkonganganĩrĩrio na igai rĩa mũhĩrĩga ũrĩa makaahikĩra,

narĩo igai rĩao rĩeherio kuuma kũrĩ igai
rĩa mũhĩrĩga wa maithe maitũ.”

⁵ Nake Musa, kũringana na watho wa
Jehova, agĩatha andũ a Isiraeli, akĩmeera
atĩrĩ, “Ũguo mũhĩrĩga wa njaro cia
Jusufu ũroiga nĩ ũndũ wa kĩhooto. ⁶ Ũũ
nĩguo Jehova athanĩte nĩ ũndũ wa airĩtu
a Zelofehadi: No mahikĩre mũndũ o
wothe ũrĩa mangĩendera, angĩkorwo
mekũhika thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa ithe
wao. ⁷ Gũtirĩ igai thĩinĩ wa Isiraeli
rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe rĩtuĩke rĩa
mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo Mũisiraeli o
wothe nĩagatũũria gĩthaka kĩa mũhĩrĩga
kĩrĩa maagaire kuuma kũrĩ maithe mao
ma tene. ⁸ Mũirĩtu o wotho ũkaagaya
gĩthaka mũhĩrĩga-inĩ o wotho wa Isiraeli,
no nginya ahikĩre mũndũ wa nyũmba ya
mũhĩrĩga wa ithe, nĩgeetha Mũisiraeli o
wotho atũũre enyiitĩre igai rĩa maithe.
⁹ Gũtirĩ igai rĩkoima mũhĩrĩga ũmwe
rĩtuĩke rĩa mũhĩrĩga ũngĩ, nĩgũkorwo o
mũhĩrĩga wa andũ a Isiraeli ũrĩtũũragia
gĩthaka kĩrĩa ũgaĩte.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio airĩtu acio a Zelofehadi
magĩka o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹¹ Airĩtu a Zelofehadi, nĩo Mahala, na
Tiriza, na Hogila, na Milika, na Noa,
maahikirio nĩ ariũ a mũrũ wa nyina na
ithe wao. ¹² Maahikire thĩinĩ wa mbarĩ
cia njaro cia Manase mũrũ wa Jusufu,
narĩo igai rĩao rĩgũikara mbarĩ-inĩ na
mũhĩrĩga-inĩ wa ithe wao.

¹³ Macio nĩmo mawatho na matuĩro
ma kũrũmĩrĩrwo marĩa Jehova aathire
Musa eere andũ a Isiraeli marĩ kũu werũ
wa Moabi hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa
Jorodani mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jeriko.

GŪCOOKERITHIA MAATHANI

Andũ a Isiraeli Gwathwo Moime Horebu

1 Ūyũ nĩguo ūhoru ūrĩa Musa aarĩirie andũ a Isiraeli othe kũu werũ-inĩ mwena wa irathĩro wa Rũũrwa Jorodani, na kũu nĩkuo Araba, kũng'ethera Sufi, gatagatĩ ka Parani na Tofeli, na Labani, na Hazerothu na Dizahabu. ² (Kuuma Horebu^a gũthiĩ Kadeshi-Barinea, kugerera njĩra ya kĩrĩma gĩa Seiru, nĩ rũgendo rwa mĩthenya ikũmi na ūmwe.)

³ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩna kuuma andũ a Isiraeli moima bũrũri wa Misiri mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ūmwe-rĩ, Musa akĩarĩria andũ a Isiraeli akĩmeera ūrĩa wotho Jehova aamwathĩte ameere. ⁴ Ūndũ ūyũ wekĩkire thuutha wake gũkorwo atootetie Sihoni mũthamaki wa Aamori, ūrĩa wathamakaga Heshiboni, na ningĩ nĩatootetie Ogu mũthamaki wa Bashani, ūrĩa wathamakaga Ashitarothu arĩ kũu Edirei.

⁵ Musa arĩ kũu mwena wa irathĩro wa Rũũrwa Jorodani bũrũri-inĩ wa Moabi, nĩambĩrĩirie gũtaarĩria ūhoru wa watho ūyũ, akiuga atĩrĩ:

⁶ Jehova Ngai witũ aatwĩrire tũrĩ kũu Horebu atĩrĩ, “Ihinda rĩrĩa mũikarĩte kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩrĩiganĩte. ⁷ Thariai kambĩ mũthiĩ bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Aamori; mũthiĩ kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe iriganĩtie cia Araba, na irĩma-inĩ, na magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũiro, na Negevu o na gũtwarana na hũgũrũrũ cia iria, gũthiĩ o nginya bũrũri wa Akaanani, o na kũu Lebanoni, o nginya rũũrũ rũrĩa rũnene rwa Farati. ⁸ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũheete bũrũri ūyũ. Thiĩ kuo mwĩgwatĩre bũrũri ūcio Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa akiuga nĩakaũhe maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, o na aũhe njiaro ciao iria igooka thuutha wao.”

^a2 Kĩrĩma kĩa Horebu kĩoĩkaine na rĩtwa rĩngĩ ta Kĩrĩma gĩa Sinai.

Gũthuurwo gwa Atongoria

⁹ Hĩndĩ ĩyo ndaamwĩrire atĩrĩ, “Wĩra wa kũmũrora nĩ mũritũ mũno, ndingĩũhota ndĩ o nyiki. ¹⁰ Jehova Ngai wanyu nĩamũingĩhĩtie mũno nginya ūmũthĩ mũrĩ aingĩ o ta njata cia igũrũ. ¹¹ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, aromũingĩhia maita ngiri, na amũrathime o ta ūrĩa eeranĩire! ¹² No rĩrĩ, ingĩhota atĩa gũkuua mathĩina manyu, na mĩrigo yanyu, o na maciira manyu ndĩ o nyiki? ¹³ Thuurai andũ oogĩ, na amenyi maũndũ, o na atĩiku kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yanyu ndĩmatue anene mamũrorage.”

¹⁴ Inyuĩ mwanjookeirie atĩrĩ, “Ūndũ ūcio watua nĩ ūgwĩka nĩ mwega.”

¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio ngĩoya atongoria a mĩhĩrĩga yanyu, acio maarĩ oogĩ na atĩiku, ngĩmatua a kũmwathaga, marĩ atongoria a ikundi cia andũ ngiri ngiri, na cia igana igana, na cia mĩrongo ĩtano na cia ikũmi, matuĩke anene a mĩhĩrĩga. ¹⁶ Na nĩndathire atuithania ciira anyu ihinda-inĩ rĩu ngĩmeera atĩrĩ: Thikagĩrĩriai maciira gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu, na mũmatuithanagie na kĩhoo, kana nĩ ciira ūrĩ gatagatĩ ka Mũisiraeli na Mũisiraeli ūngĩ, kana Mũisiraeli na mũndũ wa kũngĩ. ¹⁷ Mũtikanathutũkanie mũgĩtua ciira; thikagĩrĩriai andũ arĩa anene na arĩa anini o ūndũ ūmwe. Mũtikanetigĩre mũndũ o na ūrĩkũ, nĩgũkorwo ūtuanĩri ciira nĩ wa Ngai. Ndehagĩrai ciira ūrĩa wotho wamũritũhĩra, na nĩndĩũthikagĩrĩria. ¹⁸ Na hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra maũndũ mothe marĩa mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Athigaani Gũtũmwo

¹⁹ Ningĩ o ta ūrĩa Jehova Ngai witũ aatwathire-rĩ, nĩtwoimire Horebu, tũgĩthiĩ twerekeire bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Aamori tũtuĩkanĩirie werũ-inĩ ūcio mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o ūcio mweyoneire, na nĩ ūndũ ūcio

tũgĩkinya Kadeshi-Barinea. ²⁰ Hĩndĩ ĩyo ngĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩmũkinyĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamori, ũrĩa Jehova Ngai witũ aratũhe. ²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũcio. Ambatai mũthĩĩ mũwĩgwatĩre ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre. Mũtikanetigĩre; kana mukue ngoro.”

²² Ningĩ inyuĩ, inyuothe mũgĩũka hari nĩ mũkĩnjĩra atĩrĩ, “Reke tũtũme andũ mathĩĩ mbere iitũ magatũthigaanĩre bũrũri ũcio, matũcookerie ũhoru ũkonĩĩ njĩra ĩrĩa twagĩrĩrwo kũgerera na matũũra marĩa tũgũkora.”

²³ Rĩciiria rĩu ngĩona rĩ-rĩega; nĩ ũndũ ũcio ngĩthũura andũ ikũmi na eerĩ thĩĩnĩ wanyu, o mũhĩrĩga hakiuma mũndũ ũmwe. ²⁴ Makiumagara makĩambata bũrũri ũcio, wa irĩma, magĩkinya Gĩtuamba kĩa Eshikoli na magĩtuĩria ũhoru wakĩo. ²⁵ Nĩmakuire matunda mamwe ma bũrũri ũcio, magĩtũrehere, na magĩtũcookeria ũhoru atĩrĩ, “Bũrũri ũcio Jehova Ngai witũ araatũhe nĩ mwega.”

Ũremi wa Gũũkĩrĩa Jehova

²⁶ No inyuĩ mũtiendaga kwambata mũthĩĩ kuo; nĩ mwaremeire rĩathani rĩa Jehova Ngai wanyu. ²⁷ Mũkĩnugunĩka mũrĩ thĩĩnĩ wa hema cianyu, mũkiuga atĩrĩ, “Jehova nĩatũthũire; nĩkĩo aatũrutire bũrũri wa Misiri oke atũneane moko-inĩ ma Aamori nĩguo matũniine. ²⁸ Tũngĩgĩthĩĩ na kũ? Ariũ a ithe witũ nĩmatũmĩte tũũrwo nĩ hinya tondũ maroiga atĩrĩ, ‘Andũ acio marĩ na hinya gũtũkĩra, na nĩ araihu kũrĩ ithuĩ; matũũra mao nĩ manene mũno, na mairigĩrwo na thingo ikinyĩte o matu-inĩ. O na nĩtũronire ariũ a Anaki^a kuo.’”

²⁹ Nĩĩ na nĩĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtikamake, na mũtikametigĩre. ³⁰ Jehova Ngai wanyu, ũrĩa ũrathĩĩ amũtongoretie, nĩekũmũrũĩrĩa, o ta ũrĩa aamũrũĩrĩre kũu bũrũri wa Misiri

mũkĩionagĩra na maitho manyu, ³¹ na kũu werũ-inĩ kũu nĩmuonire Jehova Ngai wanyu ũrĩa aamũtwaraga amũkuuĩte, o ta ũrĩa mũndũ athiiaa akuuĩte mũriũ, akĩmũkuua kũrĩa guothe mwagereire nginya mũgĩkinya gũkũ.”

³² No o na muonete ũguo-rĩ, mũtiigana kwĩhoka Jehova Ngai wanyu, ³³ ũrĩa wathiiaa amũtongoretie mũrĩ rũgendo-inĩ rwanyu arĩ gĩtugĩ-inĩ kĩa mwaki ũtukũ, na arĩ itu-inĩ mũthenya, na akamũcaragĩria kũrĩa mũngĩamba hema o na akamuonagia njĩra ĩrĩa mũkũgera.

³⁴ Rĩrĩa Jehova aaguire ũrĩa mwoigire, akĩrakara na akĩĩhĩta, akiuga atĩrĩ: ³⁵ “Gũtĩrĩ mũndũ o na ũmwe wa rũciaro rũrũ rwaganu ũkoona bũrũri ũcio mwega ũrĩa ndehĩtire atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene, ³⁶ tĩga o Kalebu mũrũ wa Jefune. Nĩakawona, na nĩngamũhe bũrũri ũcio aakinyĩte na magũrũ make, marĩ na njiaro ciake, tondũ nĩarũmĩrĩre Jehova na ngoro yake kũna.”

³⁷ O na nĩĩ Jehova nĩandakarĩire akĩnjĩra atĩrĩ, “O nawe ndũgatoonya bũrũri ũcio. ³⁸ No ndungata yaku, Joshua mũrũ wa Nuni nĩakaũtoonya. Mũmagĩrĩrie, tondũ nĩwe ũgaatongoria Isiraeli mathĩĩ makaũgae. ³⁹ Na rĩrĩ, andũ anyu arĩa anini arĩa mwoigire atĩ nĩmagatahwo, na ciana cianyu o ĩcio itakũũranĩte wega na ũũru, nĩigatoonya bũrũri ũcio. Nĩngaũheana kũrĩ o, nao megwatĩre ũtuĩke wao. ⁴⁰ No inyuĩ-rĩ, hũndũkai, mumagare mũthĩĩ na njĩra ya werũ-inĩ mũrore Iria Itune.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũkĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩtũhĩĩrĩre Jehova. Nĩtũkwambata tũkarũe, o ta ũrĩa Jehova Ngai witũ aatwathĩte.” Nĩ ũndũ ũcio inyuĩ inyuothe o mũndũ o mũndũ akĩĩoha indo ciake cia mbaara, mwĩciirĩtie atĩ nĩ ũndũ mũhũthũ kwambata mũthĩĩ bũrũri ũcio ũrĩ irĩma.

⁴² No Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Meere ũũ, ‘Tigai kwambata mũkarũe, tondũ ndigũkorwo hamwe na inyuĩ. Nĩmũgũtoorio nĩ thũ cianyu.’”

⁴³ Nĩ ũndũ ũcio na nĩĩ ngĩmwĩra, no mũtiigana kũnjigua. Nĩmwaremeire

^a28 Aanaki nĩo maatũũraga Kaanani, na nĩo magwetetwo ta marimũ ma andũ.

watho wa Jehova, na nĩ ũndũ wa rūnano rwanyu mūkĩambata mūgĩthĩ būrūri ũcio ũrĩ irĩma. ⁴⁴Nao Aamori arĩa maatũūruga kũu irĩma-inĩ makĩmũtharĩkĩra, makĩmũingata ta mĩrumbĩ ya njūkĩ, nao makĩmũhũura kuuma Seiru o nginya Horoma. ⁴⁵Mwacookire mūgĩũka mūkĩrĩraga mbere ya Jehova, no ndaigana kūrũmbũiya kĩrĩro kĩanyu, na akĩrega kũmũthikĩrĩria. ⁴⁶Na nĩ ũndũ ũcio mūgĩkara kũu Kadeshi matukũ maingĩ, ihinda rĩu rĩothe mwaikarire kuo.

Kūrũrũra Werũ-inĩ

2 Thuutha ũcio tūkĩhũndũka, tūkĩumagara tũrorete na werũ-inĩ, tūgĩthĩ na njĩra irĩa yerekeire Iria Itune, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte. Tūkĩūrũura būrūri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ihinda iraa ya.

²Nake Jehova agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, ³“Nĩmūrũūrĩte būrūri ũyũ ũrĩ irĩma ihinda rĩa kũigana; rĩu garũrũkai mũrorete mwena wa gathigathini. ⁴Atha andũ, ũmeere atĩrĩ: ‘Mūrĩ hakuhi gũtũkanĩria būrūri wa ariũ a ithe wanyu, njiaro cia Esaũ, arĩa matũūruga Seiru. Nĩmekũmwĩtigĩra, no inyuĩ mwĩmenyererei mũno. ⁵Mũtikamoogite nĩguo mūrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe būrūri wao o na hanini, o na handũ mũngĩkinyithia kũgũrũ. Nĩheete Esaũ būrūri ũcio ũrĩ irĩma wa Seiru ũtuĩke wake mwene. ⁶Irio iria mūrĩnyuuga na maaĩ marĩa mūrĩnyuuga mūrĩmarĩhaga na betha.’”

⁷Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte wĩra-inĩ wothe wa moko manyu. Nĩamũmenyereire rũgendo-inĩ rwanyu werũ-inĩ ũyũ mũnene. Mĩaka iyo mĩrongo ina ithĩrĩte, Jehova Ngai wanyu akoretwo hamwe na inyuĩ, na mūtĩrĩ mwaga kĩndũ o na kĩ.

⁸Nĩ ũndũ ũcio tūgĩkĩhĩtũkĩra kũu kwa ariũ a ithe witũ, njiaro cia Esaũ,

acio maatũire kũu Seiru. Nĩtwatigire barabara ya gũthĩ Araba irĩa yumĩte Elathu na Ezioni-Geberi, tūkĩnyiita barabara ya werũ ya gũthĩ Moabi.

⁹Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũgathĩnie andũ a Moabi kana ũmogite nĩguo mūrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe būrūri wao o na hanini. Nĩndĩkĩtie kũheana Ari kũrĩ njiaro cia Loti gũtuĩke igai rĩao.”

¹⁰(Aemi nĩo maatũūruga kuo tene, andũ maarĩ hinya na aingĩ mũno, na makaraiha ta ariũ a Anaki. ¹¹O nao andũ acio maatuĩtwo Arefai, o ta Anaki, no andũ a Moabi maameetaga Aemi. ¹²Aahori tene maatũūruga Seiru, no njiaro cia Esaũ ikĩmarutũrũra, makiuma kuo. Njiaro cia Esaũ ikĩniina Aahori, ikĩmeeheria mbere yao, na magĩtũura kuo ithenya rĩao, o ta ũrĩa andũ a Isiraeli meekire būrūri-inĩ ũrĩa Jehova aamaheire megwatĩre ũtuĩke wao.)

¹³Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Rĩu ũkĩrai mũringe Kĩanda gĩa Zeredi.” Nĩ ũndũ ũcio tūgĩkĩringa karũũ kau.

¹⁴Mĩaka mĩrongo itatũ na inana nĩyathĩrire kuuma hĩndĩ irĩa tuoimire Kadeshi-Barinea nginya rĩrĩa twaringire Kĩanda kũu gĩa Zeredi. Ihinda-inĩ rĩu rũciaruo ruothe rwa andũ arĩa maathĩiaga ita rũgĩkorwo rũthĩrĩte kũu kambĩ-inĩ, o ta ũrĩa Jehova aamerĩte na mwĩhĩtwa.

¹⁵Guoko kwa Jehova nĩ kwamokĩrĩre nginya hĩndĩ irĩa aamaniinire biũ, magĩthira kũu kambĩ-inĩ.

¹⁶Na rĩrĩ, rĩrĩa mũndũ wa mũthia gatagatĩ-inĩ ka andũ acio arĩa maathĩiaga ita aakuire-rĩ, ¹⁷Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, ¹⁸“Ŭmũthĩ nĩmũkũhĩtũkĩra Ari, būrūri-inĩ wa Moabi. ¹⁹Mwakinya kũrĩ Aamoni, mũtikamathĩnie kana mũmoogite nĩguo mūrũe, nĩgũkorwo ndikũmũhe būrūri o na ũmwe wa Aamoni. Nĩndĩũheanĩte kũrĩ njiaro cia Loti ũtuĩke igai rĩao.”

²⁰(O naguo ũcio watuĩtwo ta būrūri wa Arefai, arĩa matũūrĩte kuo, no Aamoni maametaga Azamuzumi.

²¹Maarĩ andũ marĩ hinya na aingĩ na makaraiha ta Aanaki. Jehova nĩamaniinire makĩheherera Aamoni, nao

^{a5} Andũ a Edomu, na a Moabi, na a Amoni nĩmahutanĩtie na andũ a Isiraeli, na Ngai nĩamaheete būrūri wa gũtũura.

makĩmaingata magĩtũũra kuo ithenya rĩao.²² Ūguo noguo Jehova eekĩire njiaro cia Esaũ arĩa maatũũrite Seiru, hĩndĩ ĩrĩa aaniinire Aahori mehere mbere yao. Nĩmamarutũũrĩre, na nĩo matũũraga kuo ithenya rĩao nginya ūmũthĩ.²³ Nao Aavi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ gũthĩ o nginya Gaza, nĩmaniinirwo nĩ Akafitori arĩa moimĩte Kafitori, nao magĩtũũra kuo ithenya rĩao.)

Sihoni Mũthamaki wa Heshiboni Kũhootwo

²⁴ “Umagarai mũringe Kĩanda kĩa Arinoni. Na atĩrĩ, nĩneanĩte Sihoni ũrĩa, Mũamori mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wake moko-inĩ manyu. Ambĩrĩriai kũrũa nake, mwĩgwatĩre bũrũri ūcio.²⁵ Mũthenya ūyũ wa ūmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũtũma andũ a ndũrĩrĩ ciothe iria itũire gũkũ thĩ inyiitwo nĩ guoya na kĩmako nĩ ūndũ wanyu. Ciaigua ūhoru wanyu nĩkũinaina na inyiitwo nĩ kĩgirĩko kĩnene nĩ ūndũ wanyu.”

²⁶ Tũrĩ werũ-inĩ wa Kedemothu nĩndatũmire andũ kũrĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni ngĩmũũria tũgĩe na thayũ, na ngĩmwĩra atĩrĩ,²⁷ “Twĩtũkĩrie tũtuĩkanĩrie bũrũri waku. Tũkũrũmĩrĩra barabara ĩrĩa nene tũtikwahũka na mwena wa ũrĩo kana wa ūmotho.²⁸ Twenderieĩ irio cia kũrĩa na maaĩ ma kũnyua, tũrĩhe na betha. No rĩrĩ, ūtwĩtũkĩrie tũtuĩkanĩrie kũu na magũrũ,²⁹ o ta ũrĩa njiaro cia Esaũ iria itũũraga Seiru, na andũ a Moabi arĩa matũũraga Ari maatwĩkire, nginya tũringe Rũũĩ rwa Jorodani tũkinye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai witũ araatuhe.”

³⁰ No Sihoni mũthamaki wa Heshiboni nĩaregire tũtuĩkanĩrie kuo. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩatũmire roho wake ūng’athie, na akĩũmia ngoro yake, nĩgeetha amũneane moko-inĩ manyu, o ta ũrĩa ekĩte rĩu.

³¹ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩndambĩrĩria kũneana Sihoni na bũrũri wake kũrĩ inyuĩ. Ambĩrĩriai kũmahũũra mũmatoorie, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ūcio wake.”

³² Hĩndĩ ĩrĩa Sihoni oimagarire na mbũtũ yake yothe nĩguo acemanie na ithuĩ mbaara-inĩ kũu Jahazu,³³ Jehova Ngai witũ nĩamũneanire moko-inĩ maitũ na ithuĩ tũkĩmũhũũra, tũkĩmũũraga hamwe na ariũ ake na mbũtũ yake yothe.³⁴ Hĩndĩ ĩyo tũkĩnyĩita matũũra make mothe tũkĩmaananga biũ, o na tũkĩniina arũme, na andũ-a-nja, o na ciana. Tũtiatigirie mũndũ o na ūmwe.³⁵ No mahiũ na indo iria twaatahire kuuma matũũra macio twanyĩtire nĩtweyoeire tũgĩthĩ nacio.³⁶ Kuuma Aroeri mũthia-inĩ wa kĩaanda kĩa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ kĩaanda-inĩ kũu, nginya o Gileadi, gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩatũkĩrĩrie hinya. Jehova Ngai witũ nĩaneanire matũũra mothe kũrĩ ithuĩ.³⁷ No kũringana na watho wa Jehova Ngai witũ, mũtiigana gũkuhĩrĩria bũrũri o na ũrĩkũ wa Aamoni, kana mũgĩkuhĩrĩria bũrũri ũrĩa wariganĩtie na Rũũĩ rwa Jaboku, o na kana bũrũri ũrĩa ūthiũrũrũkĩrie matũũra marĩa marĩ irĩma-inĩ.

Ogu Mũthamaki wa Bashani Kũhootwo

3 Nĩtwacookire tũkĩgarũrũka na tũkĩambata na njĩra tũrorete Bashani, nake Ogu mũthamaki wa Bashani akiumagara na mbũtũ ciake ciothe cia ita oke ahũũrane na ithuĩ kũu Edirei.² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Ndũkamwĩtigĩre, nĩ ūndũ nĩndĩmũneanĩte hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita na bũrũri wake moko-inĩ maku. Mwĩke o ũrĩa wekire Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni.”

³ Nĩ ūndũ ūcio Jehova Ngai witũ akĩneana Ogu mũthamaki wa Bashani moko-inĩ maitũ na mbũtũ yake yothe. Tũkĩmooraga na tũtiatigirie mũndũ o na ūmwe.⁴ Ihinda-inĩ rĩu tũkĩmatunya matũũra mao mothe. Gũtirĩ itũũra o na rĩmwe rĩa matũũra mao mĩrongo ĩtandatũ tũtaamatunyire, marĩa maarĩ bũrũri-inĩ ūcio wotho wa Arigobu, ūthamaki-inĩ wa Ogu kũu Bashani.⁵ Matũũra macio mothe maarĩ mairigĩre na hinya, na thingo ndaaya na igũrũ,

na ihingo ciarĩ na mĩgĩlko, na ningĩ no kwarĩ tũtũũra tũingĩ tũtaarĩ tũirigĩre. ⁶Nĩtwamanangire biũ, o ta ũrĩa tweekĩte Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, tũkĩananga matũũra mothe manene, o na tũkĩniina arũme na andũ-a-nja o na ciana. ⁷No mahiũ mothe na indo iria twatahire kuuma matũũra macio mao manene nĩtwacioire tũgĩthĩ nacio.

⁸Nĩ ũndũ ũcio ihinda-inĩ rĩu nĩtwatunyanire bũrũri ũrĩa warĩ irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, kuuma kũrĩ ahamaki acio eerĩ a Aamori, naguo uumĩte kĩaanda kĩa Arinoni nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Herimoni. ⁹(Kĩrĩma kĩa Herimoni gĩtagwo Sirioni nĩ Asidoni; nao Aamori magĩitaga Seniru.) ¹⁰Nĩtwatahire matũũra mothe marĩa maarĩ kũndũ kwaraganu, na Gileadi guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka na Edirei, matũũra ma kũrĩa Ogu aathanaga kũu Bashani. ¹¹(No Ogu mũthamaki wa Bashani wiki watigarire harĩ matigari ma Arefai. Gĩtanda gĩaake kĩaarĩ gĩa cuuma, na kĩaarĩ na ũraihi wa makĩria ma buti ikũmi na ithatũ,^a na wariĩ wa buti ithathatũ.^b Gĩtanda kũu kĩrĩ o kũu Raba kwa Aamoni.)

Kũgayania Bũrũri

¹²Naguo bũrũri ũrĩa twatunyanire hĩndĩ iyo-rĩ, nĩndagaĩire andũ a Rubeni na a Gadi bũrũri ũrĩa warĩ gathigathini wa Aroeri kũnyiitana na kĩaanda kĩa Arinoni, hamwe na nuthu ya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Gileadi, o hamwe na matũũra makuo. ¹³Nakuo kũrĩa kũngĩ guothe gwatigaire kũu Gileadi o na Bashani guothe, kũrĩa Ogu aathanaga, ngĩkũhe nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase. (Bũrũri wothe wa Arigobu kũu Bashani hĩndĩ imwe wetagwo bũrũri wa Arefai. ¹⁴Jairu, wa rũciaro rwa Manase, nĩegwatĩire bũrũri wothe wa Arigobu o nginya mũhaka-inĩ wa Ageshuru na Amaakathi; nakuo gũgĩitanio nake, nĩ ũndũ ũcio Bashani gwĩtagwo

Havothu-Jairu o nginya ũmũthĩ.) ¹⁵Na nĩndaheanire Gileadi kũrĩ Makiru. ¹⁶No andũ a Rubeni na a Gadi ndaamaheire bũrũri ũrĩa uumĩte Gileadi ũgaikũrũka nginya kĩaanda kĩa Arinoni (mũhaka warĩ gatagatĩ ga kĩaanda kũu), ũgacooka ũgakinya rũũ-inĩ rwa Jaboku, arĩ ruo mũhaka wa Aamoni. ¹⁷Mũhaka wakuo wa mwena wa ithũiro warĩ Rũũ rwa Jorodani kũu Araba, kuuma Kinerethu nginya Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

¹⁸Hĩndĩ iyo nĩndamwathire ngĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai wanyu nĩamũheete bũrũri ũyũ mũwĩgwatĩre. No andũ anyu arĩa marĩ na hinya, arĩa meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mbere ya andũ a Isiraeli ariũ a ithe wanyu. ¹⁹No rĩrĩ, atumia anyu, na ciana cianyu, o na ũhiũ wanyu (nĩnjũũĩ nĩ mũrĩ na ũhiũ mũingĩ) no maikare matũũra-inĩ marĩa ndĩmũheete, ²⁰nginya rĩrĩa Jehova akaahe ariũ a thoguo ũhurũko ta ũrĩa amũheete inyuĩ, nao makorwo meyoire bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe, mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani. Thuutha ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu no acooke handũ harĩa ndĩmũheete mwĩgwatĩre hatũike hanyu.”

Musa Kũgirio Kũringa Rũũ rwa Jorodani

²¹Nĩngĩ ngĩatha Joshua ngĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩwĩoneire na maitho maku ũrĩa wothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ahamaki acio eerĩ. Ũguo noguo Jehova ageeka mothamaki marĩa mothe marĩ kũndũ kũu mũrathĩ. ²²Ndũkanametigĩre; Jehova Ngai wanyu nĩwe ũrĩmũrũagĩrĩa.”

²³Hĩndĩ iyo nĩndathaithire Jehova ngĩmwĩra atĩrĩ: ²⁴“We Mwathani Jehova, nĩwambĩrĩirie kuonia ndungata yaku ũnene waku na hinya wa guoko gwaku. Nĩ ũndũ-rĩ, nĩ ngai irĩkũ igũrũ kana thĩ ingĩlka ciũko cia hinya ta iria wee wĩkaga? ²⁵Reke nĩnge kũndũ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani ngeyonere bũrũri mwega, bũrũri ũcio mwega ũrĩ irĩma o na bũrũri wa Lebanoni.”

²⁶No nĩ ũndũ wanyu-rĩ, Jehova

^a11 nĩ ta mĩta 4

^b11 nĩ ta mĩta imwe na robo ithatũ (1:75)

nĩandakarĩire na ndangĩathikĩrĩirie. Jehova akiuga atĩrĩ, “Reke ũhoro ũcio ũkinye hau, ndũkanjarĩirie rĩngĩ ũndũ wĩgĩĩ ũhoro ũcio.”²⁷ Ambata gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩa Pisiga wĩrorere mwena wa ithũiro, na wa gathigathini, na wa gũthini, o na wa irathĩro. Wĩrorere bũrũri ũcio na maitho maku, nĩ ũndũ ndũkũringa rũũĩ rũrũ rwa Jorodani.²⁸ No rĩrĩ, taara Joshua, na ũmũũmĩrĩrie, na ũmwĩkĩre hinya, nĩgũkorwo nĩwe ũgaatongoria andũ aya maringe mathĩĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, na atũme magae bũrũri ũcio ũkuona.”²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũgũkara kũu gĩtuamba-inĩ hakuhĩ na Bethi-Peori.

Andũ a Isiraeli Gwathwo Maathĩkĩre Jehova

4 Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a Isiraeli, iguai watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũruta. Marũmagĩrĩrei nĩgeetha mũtũũre muoyo na nĩguo mũthĩĩ mũtoonye mwĩgwatĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aramũhe.² Mũtikanongerere ũrĩa ngũmwatha kana mũrutarute, no rũmagiai maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ngũmũhe.

³ Nĩmweyoneire na maitho manyu ũrĩa Jehova eekire kũu Baali-Peori. Jehova Ngai wanyu nĩaniĩnĩre gatagatĩ-inĩ kanyu ũrĩa wothe warũmagĩrĩra Baali ya Peori,⁴ no arĩa othe anyu maarũmĩrĩire Jehova Ngai wanyu, marĩ muoyo nginya ũmũthĩ.

⁵ Atĩrĩrĩ, nĩndĩmũrutĩte watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ta ũrĩa Jehova Ngai wakwa aanjathire, nĩgeetha mũmarũmagĩrĩre bũrũri-inĩ ũcio mũgũtoonya mũwĩgwatĩre.

⁶ Menyagĩrĩrai maathani macio wega, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ũkoonania ũũgĩ na ũmenyo wanyu kũrĩ ndũrĩrĩ irĩa irĩguaga ũhoro wa watho ũyũ wa kũrũmĩrĩrwo, ciugage atĩrĩ, “Ti-itherũ rũrĩrĩ rũrũ rũnene nĩ rũũgĩ na nĩ andũ marĩ na ũmenyo wa maũndũ.”⁷ Nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ, rũrĩ na ngai ciao irĩ hakuhĩ nao ta ũrĩa Jehova Ngai witũ

akoragwo hakuhĩ na ithuĩ rĩrĩa rĩothe tũkũmũhooya?⁸ Ningĩ nĩ rũrĩrĩ rũrĩkũ rũngĩ rũnene ũũ rũrĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho ma kĩhooto ta maya ndĩramũhe ũmũthĩ?

⁹ Mwĩmenyererei, na mũikare mwĩguĩte nĩgeetha mũtikanariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa muonete na maitho manyu, kana mũreke mehere ngoro-inĩ cianyu matukũ marĩa mothe mũgũtũũra muoyo. Marutagei ciana cianyu o na ciana cia ciana cianyu iria igooka thuutha.¹⁰ Ririkanai mũthenya ũrĩa mwarũgamire mbere ya Jehova Ngai wanyu kũu Horebu, rĩrĩa anjĩrĩre atĩrĩ, “Cookanĩrĩria andũ mbere yakwa nĩguo maigue ciugo ciakwa, nĩgeetha mamenye kwĩindigĩra rĩrĩa rĩothe megũtũũra muoyo bũrũri ũcio, na marute ciana ciao maũndũ macio.”¹¹ Nĩmwakuhĩrĩrie na mũkĩrũgama magũrũ-inĩ ma kĩrĩma hĩndĩ ĩrĩa kĩarĩrĩmbũkaga mwaki wakinyĩte o igũrũ, gũkĩgĩa na matu mairũ na nduma ndumanu.¹² Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩamwarĩirie arĩ thĩinĩ wa mwaki ũcio. Nĩmwaiguire mũgambo, no gũtirĩ kĩndũ muonire; mũgambo noguo warĩ ho.¹³ Nĩamũmenyithirie ũhoro wa kĩrĩkanĩro gĩake, na nĩmo Maathani marĩa Ikũmi, marĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga.¹⁴ Na rĩrĩ, Jehova nĩanjathire o ihinda rĩu ndĩmũrute watho ũcio wa kũrũmagĩrĩrwo, o na mawatho marĩa mũrĩrũmagĩrĩra mũrĩ bũrũri ũcio mũraringa Rũũĩ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre.

Kũgĩrio Kũhooya Mĩhianano

¹⁵ Mũthenya ũrĩa Jehova aamwarĩirie o kũu Horebu arĩ thĩinĩ wa mwaki, mũtionire mũhianĩre o na ũrĩkũ. Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyagĩrĩrei mũno,¹⁶ nĩgeetha mũtikanethũkie na gwĩthondekera mũhianano mũicũhie, mũhiano wa kĩndũ o gĩothe, ũthondeketwo ũrĩ mũhianĩre wa mũndũ mũrũme kana wa mũndũ-wa-nja,¹⁷ kana wa nyamũ o yothe ĩrĩ gũkũ thĩ, kana wa nyoni o yothe ĩrĩa yũmbũkaga rĩera-inĩ,¹⁸ kana mũhianĩre

wa nyamũ o na ĩrĩkũ ĩtambaga thĩ, kana mũhianĩre wa thamaki o na ĩrĩkũ ĩrĩa ĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ.¹⁹ Na rĩrĩa mwarora igũrũ, muona riũa, kana mweri na njata, arĩ cio mbũtũ ciothe cia igũrũ, mũtikanaguucĩrĩrio mũciĩnamĩrĩre, kana mũhooe indo iria Jehova Ngai wanyu aagaĩre ndũrĩrĩ iria ciothe irĩ gũkũ thĩ.²⁰ No inyuĩ-rĩ, Jehova nĩamũrutire icua-inĩ rĩu rĩa gũtwekia igera akĩmũruta bũrũri wa Misiri, nĩgeetha mũtuĩke andũ ake kĩũmbe, o ta ũrĩa mũtariĩ rĩu.

²¹ Jehova nĩandakarĩire nĩ ũndũ wanyu, na akĩhĩta na mwĩhĩtwa akiuga atĩ ndikaringa Rũũ rwa Jorodani, ndonye bũrũri ũcio mwega ũrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe ũrĩ igai rĩanyu.²² Nĩĩ ngaakuĩra bũrũri ũyũ; ndikaringa Rũũ rwa Jorodani; no inyuĩ mũkirie kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ mwĩgwatĩre bũrũri ũcio mwega.²³ Mwĩmenyererei mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aarĩkanĩire na inyuĩ; mũtikanethondekere mũhianano wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa Ngai akaananĩtie.²⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mwaki ũniinanaga, na nĩ Ngai ũrĩ ũiru.

²⁵ Thuutha wa kũgĩa na ciana, o na ciana cia ciana cianyu, na mũkorwo mũtũũrĩte bũrũri ũcio ihinda iraaya, mũngĩgacooka mwĩthũkie mwĩthondekere mũhianano mũicũhie wa mũthemba o na ĩrĩkũ, na mwĩke maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wanyu, mũtũme arakare-rĩ,²⁶ ũmũthĩ ndeeta igũrũ na thĩ ituĩke aira atĩ nĩmũkaniinwo o narua kuuma bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkawĩgwatĩre. Mũtigatũũra kũndũ kũu ihinda iraaya na hatirĩ nganja nĩ mũkaaniinwo.

²⁷ Jehova nĩakamũharagania kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ, na no andũ anini anyu magaatigara gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ iria Jehova akaamũharaganĩria.²⁸ Mũrĩ kũu, nĩmũkahooyaga ngai ithondeketwo nĩ andũ cia mĩtĩ na cia mahiga, o iria itangĩhota kuona, kana ciigue, kana irĩe, o na kana ciigue mũrukĩ.²⁹ No mũngĩgaacaria Jehova Ngai wanyu

mũrĩ kũu, nĩmũkamuoja, angĩkorwo nĩmũkamũrongoria na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothē.³⁰ Rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ mathĩĩna-inĩ na maũndũ maya mothe mekĩke kũrĩ inyuĩ, nĩmũgacookerera Jehova Ngai wanyu na mũmwathĩkĩre matukũ-inĩ ma thuutha.³¹ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ Ngai ũrĩ-tha; ndakamũtiganĩria, kana amũniine, kana ariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro gĩake na maithe manyu ma tene kĩrĩa aarĩkanĩire nao na mwĩhĩtwa.

Jehova nĩwe Ngai

³² Na rĩrĩ, ũriai ũhoru wa matukũ marĩa mahĩtũku, o marĩa maarĩ mbere yanyu, kuuma mũthenya ũrĩa Ngai ombire mũndũ gũkũ thĩ; ũriai kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Nĩ kũrĩ kwahaana ũndũ mũnene ta ũyũ, kana nĩ kũrĩ kwaiguĩka ũndũ ũngĩ taguo?³³ Nĩ kũrĩ andũ angĩ marĩ maigua mũgambo wa Ngai akĩaria arĩ thĩinĩ wa mwaki, ta ũrĩa inyuĩ mũiguĩte, na magatũũra muoyo?³⁴ Nĩ kũrĩ ngai yanageria kwĩyoera rũrĩrĩ ĩrũrutĩte thĩinĩ wa rũrĩa rũngĩ, na ũndũ wa magerio, na kũringa ciama, na morirũ, na kũhũũrana mbaara, na gwĩka maũndũ na njara ĩrĩ na hinya na guoko gũtambũrũkĩtio; o na kana ciĩko ingĩ nene na cia gwĩtigĩrwo ta maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu aamwĩkĩre kũu bũrũri wa Misiri mũkĩĩonagĩra na maitho?

³⁵ Muonirio maũndũ macio nĩgeetha mũmenye atĩ Jehova nĩwe Ngai; tiga o we wiki gũtirĩ ũngĩ.³⁶ Nĩatũmire mũigwe mũgambo wake kuuma igũrũ nĩguo amũrute. Nakuo thĩ akĩmuonia mwaki wake mũnene, na mũkĩigua ciugo ciake ikiuma mwaki-inĩ ũcio.³⁷ Tondũ nĩendeete maithe manyu ma tene, na agĩthuura njaro iria igooka thuutha wao, nĩamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene, na agĩtwarana na inyuĩ,³⁸ nĩgeetha amũingatĩre ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra, amũrehe bũrũri wacio, amũhe guo ũtuĩke igai rĩanyu, ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ.

³⁹ Menyai na mũnyiite na ngoro cianyu

ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai kũu igũrũ na gũkũ thĩ. Gũtirĩ ũngĩ. ⁴⁰ Rũmiai watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, nĩgeetha muonage maũndũ mega inyuĩ ene na ciana cianyu iria igooka thuutha wanyu, na nĩguo mūtũũre matukũ mainĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe nginya tene.

Matũũra Manene ma Kũũrĩra

⁴¹ Hĩndĩ iyo Musa akĩamũra matũũra matatũ manene mwena wa irathĩro wa Jorodani, ⁴² marĩa mũndũ o na ũrĩkũ ũragĩte mũndũ angĩorĩire angĩkorwo oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atathugundĩte, na atarĩ na rũthũũro. Nĩangĩorĩire itũũra rĩmwe rĩa macio ahonokie muoyo wake. ⁴³ Matũũra macio nĩmo maya: Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni; na Ramothu kũu Gileadi, nĩ ũndũ wa andũ a mũhĩrĩga wa Gadi; na Golani kũu Bashani, nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wa Manase.

Kĩambĩrĩria gĩa Kũrutana Watho

⁴⁴ Ũyũ nĩguo watho ũrĩa Musa aaheire andũ a Isiraeli maũrũmagĩrĩre. ⁴⁵ Ici nĩcio irĩkanĩro na watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa Musa aamaheire rĩrĩa moimire bũrũri wa Misiri, ⁴⁶ na maarĩ gĩtuamba-inĩ gũkuhĩ na Bethi-Peori, irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, bũrũri-inĩ wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni, nĩwe wahootirwo nĩ Musa na andũ a Isiraeli hĩndĩ irĩa moimaga bũrũri wa Misiri. ⁴⁷ Nĩmegwatĩire bũrũri wake na makĩgwatĩra bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, athamaki acio eerĩ a Aamori a kũu irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁴⁸ Bũrũri ũcio uumĩte Aroeri, mũthia-inĩ wa kĩanda kĩa Arinoni ũgakinya kĩa Sirioni (na nĩkĩo Herimoni), ⁴⁹ na ũkanyĩita Araba guothe mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, o nginya iria rĩa Araba, mũhuro wa iharũrũka cia Pisiga.

Maathani marĩa Ikũmi

5 Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ: Inyuĩ Aisiraeli, ta kĩigui irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmwĩra ũmũthĩ mũkĩiguaga. Mũmeerute na mūtĩgĩrĩre nĩ mwamarũmĩrĩra. ² Jehova Ngai witũ nĩarĩikanĩire kĩrĩkanĩro na ithuĩ kũu Horebu. ³ Jehova ndarĩikanĩire kĩrĩkanĩro gĩkĩ na maithe maitũ oiki, no nĩarĩikanĩire na ithuĩ, ithuothe arĩa tũrĩ muoyo ũmũthĩ. ⁴ Jehova aaranĩirie na inyuĩ ũthiũ kwa ũthiũ arĩ thĩnĩ wa mwaki kĩrĩma igũrũ. ⁵ (Hĩndĩ iyo nĩ ndarũgamĩte gatagatĩ kanyu na Jehova nĩguo ndĩmwĩre ũhoru wa Jehova, nĩ tondũ nĩmwetigagĩra mwaki ũcio, na mūtĩigana kwambata kĩrĩma igũrũ.)
 Nakedũ akĩmwĩra atĩrĩ:

⁶ “Nĩ nĩ Jehova Ngai waku, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo.

⁷ “Ndũkanagĩte na ngai ĩngĩ tiga nĩ.

⁸ “Ndũkanethondekere mũhianano mũicũhie wa mũhianĩre wa kĩndũ o gĩothe kĩrĩ kũũrĩa igũrũ, kana gũkũ thĩ, kana kĩrĩ maaĩ-inĩ marĩa marĩ mũhuro wa thĩ. ⁹ Ndũkanacinamĩrĩre kana ũcihooe, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai waku ndĩ Ngai ũrĩ ũiru, herithagia ciana nĩ ũndũ wa mehia ma maithe mao nginya rũciaro rwa gatatũ na rwa kana rwa andũ arĩa maathũire, ¹⁰ no nĩ ngonania wendo kũrĩ njiarwa ngiri na ngiri cia andũ arĩa manyendete na magaathĩkĩra maathani makwa.

¹¹ “Ndũkanagwete rĩitwa rĩa Jehova Ngai waku na itherũ, nĩgũkorwo Jehova ndagatua atĩ mũndũ ndehĩtie ũrĩa ũgwetaga rĩitwa rĩake na itherũ.

¹² “Menyagĩrĩra mũthenya wa Thabatũ ũwamũrage, o ta ũrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte.

¹³ Rutaga wĩra waku wothe

mīthenya itandatũ, ¹⁴ no mūthenya wa mūgwanja nī Thabatũ ya Jehova Ngai waku. Mūthenya ūcio ndūkanarute wīra o na ūrīkũ, wee mwene, kana mūrũguo, kana mwarĩguo, kana ndungata yaku ya mūdũ mūrũme kana ya mūdũ-wa-nja, kana ndegwa yaku, kana ndigiri yaku kana nyamũ o na ūrīkũ yaku, kana mūgeni ūrī gwaku mūciĩ, nĩgeetha ndungata yaku ya mūdũ mūrũme o na ya mūdũ-wa-nja o nacio ihurũke o tawe. ¹⁵ Ririkanaga o nawe warĩ ngombo būrũri wa Misiri, na atĩ nĩ Jehova Ngai waku wakūrutire kuo na njara ĩrĩ hinya na guoko kwa ūhoti gūtambūrũkĩtio. Nĩ ūndũ ūcio Jehova Ngai waku agwathĩte ūmenyagĩrĩre mūthenya wa Thabatũ.

¹⁶ “Tĩia thoguo na nyũkwa o ta ūrĩa Jehova Ngai waku agwathĩte, nĩgeetha ūtũũre matukũ maingĩ, na maũndũ maku magĩrĩre būrũri-inĩ ūrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe.

¹⁷ “Ndūkanoragane.

¹⁸ “Ndūkanatharanie.

¹⁹ “Ndūkanaiye.

²⁰ “Ndūkanaigĩrĩre mūdũ ūrĩa ūngĩ kĩgeenyo.

²¹ “Ndūkanacumĩkĩre mūtumia wa mūdũ ūrĩa ūngĩ. Ndūkanerĩrĩre nyũmba ya mūdũ ūrĩa ūngĩ kana gĩthaka gĩake, kana ndungata yake ya mūdũ mūrũme kana ya mūdũ-wa-nja, kana ndegwa yake kana ndigiri yake, kana kĩndũ o nakĩ kĩa mūdũ ūrĩa ūngĩ.”

²² Macio nĩmo maathani marĩa Jehova aarĩirie ūngano wanyu wothē na mūgambo mūnene kĩrĩma-inĩ kũu arĩ thĩĩnĩ wa mwaki, o na itu-inĩ, o na nduma ndumanu; na ndoongereire ūndũ ūngĩ.

Agĩcooka akĩmaandĩka ihengere-inĩ igĩrĩ cia mahiga, akĩnengera.

²³ Rĩrĩa mwaiguire mūgambo ūkiuma nduma-inĩ ĩyo, na kĩrĩma gĩgĩakanaga mwaki, athuuri na atongoria a mĩhĩrĩga yanyu yothē nĩmookire kūrĩ nĩ. ²⁴ Mũkiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai witũ nĩatuonetie riiri wake na ūnene wake, na nĩtũiguĩte mūgambo wake ūkiuma mwaki-inĩ. Ūmũthĩ nĩtwonete atĩ mūdũ no atũũre muoyo o na Ngai aarĩtie nake.

²⁵ No rĩrĩ, tũgũkua nĩkĩ? Mwaki ūyũ mūnene ūũ nĩ ūgũtũniina, na nĩtũgũkua tũngĩigua mūgambo wa Jehova Ngai witũ hĩndĩ ĩngĩ. ²⁶ Nĩ ūndũ-rĩ, nĩ mūdũ ūrĩkũ ūrĩ muoyo ūrĩ waigua mūgambo wa Ngai ūrĩa ūtũũraga muoyo akĩaria arĩ thĩĩnĩ wa mwaki ta ūrĩa ithuĩ tũiguĩte, na agatũũra muoyo? ²⁷ Wee thĩĩ ūkuhĩrĩrie, ūigue ūrĩa wothē Jehova Ngai witũ ekuuga. Ūcooke ūũke ūtwĩre ūrĩa wothē Jehova Ngai witũ egũkwĩra. Nĩtũkũigua na twathĩke.”

²⁸ Jehova nĩamũiguire rĩrĩa mwanjaragĩria, nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩnjiguĩte ūrĩa andũ aya makwĩrite. Ūhoro ūcio wothē maarĩtie nĩ mwega. ²⁹ Naarĩ korwo magĩa na ngoro ya gũtũma meĩndigagĩre na matũũre marũmĩtie maathani makwa hĩndĩ ciothe, nĩguo matũũre monaga maũndũ mega o ene o na ciana ciao nginya tene!

³⁰ “Thĩĩ ūmeere macooke hema-inĩ ciao.

³¹ No wee-rĩ, ikara haha harĩ nĩ nĩgeetha ngũhe ūhoro wa maathani mothe, na irĩra cia watho wa kūrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ūrĩmarutaga nĩguo mamarũmagĩrĩre marĩ būrũri ūrĩa ngũmahe mawĩgwatĩre ūtuĩke wao.”

³² Nĩ ūndũ ūcio, mwĩmenyererei nĩguo mwĩkage ūrĩa Jehova Ngai wanyu amwathĩte; mūtĩkarore na mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho. ³³ Thĩiagai na mĩthĩire ĩria yothē Jehova Ngai wanyu amwathĩte, nĩguo mūtũũre muoyo na mũgaacĩre, na nĩguo mūtũme matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra būrũri ūcio mũkegwatĩra.

6 Na rĩrĩ, maya nĩmo maathani, na watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai wanyu aanjathire ndĩmũrute nĩgeetha mũmamenyagĩrĩre mũrĩ bũrũri ũcio mũkũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũthĩĩ mũkawĩgwaĩrĩre ũtuĩke wanyu. ² Nĩgeetha inyuĩ na ciana cianyu, na ciana ciao irĩa igooka thuutha mwĩtigagĩre Jehova Ngai wanyu rĩrĩa rĩothe mũgũtũũra muoyo, na ũndũ wa kũmenyerera watho wake wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa mothe ngũmũhe, na nĩguo mũtũũre mũkenete matukũ maingĩ. ³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, thikĩrĩria na ũmenyagĩrĩre gwachĩkaga nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, na ningĩ nĩgeetha mũingĩhe mũno mũrĩ bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩre.

⁴ Atĩrĩrĩ, wee Isiraeli, thikĩrĩria: Jehova Ngai witũ, we wiki nowe Jehova. ⁵ Endaga Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na hinya waku wothe. ⁶ Maathani maya ndĩrakũhe ũmũthĩ ũreke matũũre ngoro-inĩ yaku. ⁷ Ũmarutage ciana ciaku na kĩyo. Aragia ũhoru wamo rĩrĩa ũikarĩte gwaku mũcĩĩ na rĩrĩa ũgũthĩĩ na njĩra, o na rĩrĩa ũkomete na rĩrĩa wokĩra. ⁸ Mohagĩrĩre guoko-inĩ gwaku marĩ imenyithia, na ũmohagĩrĩre ũthiũ-inĩ waku. ⁹ Maandĩke hĩngĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba ciaku, o na ũmaandĩke ihingo-inĩ ciaku.

¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa Jehova Ngai waku agaagũkinyia bũrũri ũcio erĩire maithe maku na mwĩhĩtwa: akĩrĩra Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, atĩ nĩagakũhe bũrũri ũrĩ na matũũra manene, mega, ũtaakĩte wee mwene, ¹¹ na akũhe nyũmba ciyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, no tiwe mwene ũciyũrĩtie kuo, na ithima ũteenjete wee mwene, na mĩgũnda ya mĩthabibũ na ya mĩtamaĩyũ irĩa ũtaahandĩte wee mwene; hĩndĩ iyo warĩa na wahũũna, ¹² ũkaamenyerera ndũkanariganĩrwo

nĩ Jehova, ũrĩa wakũrutire bũrũri wa Misiri, agĩkũruta bũrũri wa ũkombo.

¹³ Wĩtigagĩre Jehova Ngai waku, ũmũtungatĩre o we wiki, na rĩrĩa ũkwĩhĩta ũgwetage rĩĩtwa rĩake. ¹⁴ Ndũkanarũmĩrĩre ngai ingĩ, ngai cia andũ arĩa makũrigiicĩirĩe; ¹⁵ nĩgũkorwo Jehova Ngai waku, ũrĩa ũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu, nĩ Ngai ũrĩ ũiru, na marakara make nĩmagagũkĩrĩra magũcine, na makũniine biũ ũthire bũrũri-inĩ ũcio. ¹⁶ Mũtikanagerie Jehova Ngai wanyu ta ũrĩa mwekire kũu Masa. ¹⁷ Mũtikanaage kũmenyerera maathani ma Jehova Ngai wanyu, na irĩkanĩro, na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, marĩa akũheete ũrũmagĩrĩre. ¹⁸ Ikaga maũndũ marĩa moonagwo nĩ Jehova magĩrĩre na mega, nĩgeetha ũtũũre wonaga maũndũ mega, nĩguo ũthiĩ ũkegwatĩre bũrũri ũcio mwega ũrĩa Ngai eerĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa, ¹⁹ atĩ nĩakaingata thũ cianyu ciothe ciehere mbere yaku, o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

²⁰ Matukũ-inĩ ma thuutha, rĩrĩa mũrũguo agaakũũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa irĩkanĩro icio, na kĩrĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho marĩa Jehova Ngai aamwathĩte mũrũmagĩrĩre, nĩ kĩĩ?” ²¹ ũkaamũcookeria atĩrĩ: “Ithuĩ twarĩ ngombo cia Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova agĩtũruta bũrũri ũcio wa Misiri na ũndũ wa guoko gwake kwa hinya. ²² Nĩtweyoneire na maithe maitũ Jehova akĩringa ciana na agĩka maũndũ ma kũgegania, maũndũ manene mũno na ma kũmakania, akĩmeeka kũu bũrũri wa Misiri, o na kũrĩ Firaũni na andũ a nyũmba yake yothe. ²³ No nĩatũrutire kuuma kũu nĩgeetha atũrehe gũkũ nĩguo atũhe bũrũri ũyũ eerĩire maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa. ²⁴ Nake Jehova agĩtwatha twathĩkagĩre kĩrĩra kĩa watho wothe wa kũrũmĩrĩrwo, na twĩtigagĩre Jehova Ngai witũ, nĩgeetha tũgaacagĩre hĩndĩ ciothe, na tũtũũre muoyo o ta ũrĩa gũtariĩ ũmũthĩ. ²⁵ Na ithuĩ tũngũmenyerera gwachĩkĩra watho ũyũ wothe tũrĩ mbere ya Jehova Ngai

witũ, o ta ũrĩa atwathĩte-rĩ, ũcio nĩ ũgaatuĩka ũthingu witũ.”

Kũingata Ndũrĩrĩ

7 Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaagũkinya bũrũri ũrĩa ũratoonya ũkawĩgwaťire na aingate ndũrĩrĩ nyingĩ ikweherere, nacio nĩ Ahiti, na Agirigashi, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi na Ajebusi, ndũrĩrĩ mũgwanja nene na irĩ hinya gũgũkĩra-rĩ, ² na rĩrĩa Jehova Ngai waku agaacineana kũrĩ we nawe ũkorwo ũcitooretie, hĩndĩ iyo no nginya ũgaciniina biũ. Ndũkanagĩe na kĩrĩkanĩro nacio na ndũkanaciiguĩre tha. ³ Mũtikanagũrane nacio. Mũtikanahene airĩtu anyu kũrĩ aanake ao kana aanake anyu mahikie airĩtu ao, ⁴ nĩgũkorwo nĩmakagarũra aanake anyu matige gũcooka kũnũmĩrĩra, na matuĩke a gũtungatĩra ngai ingĩ, namo marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra, mamũcine na mamũniine o narua. ⁵ Ũũ nĩguo mũkaameeka: Mũkoinanga igongona ciao, na mũharaganie mahiga ma igongona ciao, na mũtemange itugĩ ciao cia Ashera, o na mũcine mĩhianano yao na mwaki. ⁶ Nĩgũkorwo inyuĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Jehova Ngai wanyu aamũthurire kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ mũtuĩke rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rũrĩ bata mũno harĩ we.

⁷ Jehova ndaamwendire na akĩmũhuura tondũ mwarĩ aingĩ gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ, nĩgũkorwo nĩ inyuĩ mwarĩ anini mũno gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁸ No nĩ ũndũ wa Jehova kũmwenda na kũmenyerera mwĩhĩtwa ũrĩa eehĩťire maithe manyu ma tene, nĩkĩo aamũrutire na guoko gwake kũrĩ hinya, na akĩmũkũra akĩmũruta bũrũri wa ũkombo, kuuma hinya-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai; o we Mũrungu ũrĩa mwĩhokeku, ũmenyagĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ njaro ngiri cia andũ arĩa mamwendete, na makamenyerera maathani make. ¹⁰ No rĩrĩ,

arĩa mamũthũire nĩakerĩhĩria
na njĩra ya kũmaniina biũ
makĩonaga;
ndakagĩa thieya kwĩrĩhĩria harĩ
andũ arĩa mamũthũire,
makĩonaga.

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩmenyererei mũrũmagĩrĩre maathani na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho marĩa ngũmũhe ũmũthĩ.

¹² Mũngĩrũmbũiya mawatho macio na mũmamenyerere mũmarũmĩrĩre, nake Jehova Ngai wanyu nĩarĩigaga kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo na inyuĩ, o ta ũrĩa eehĩťire mbere ya maithe manyu.

¹³ Nĩarĩmwendaga na amũrathimage na atũmage mũingĩhage. Nĩarĩrathimaga maciaro ma nda cianyu, na maciaro ma mĩgũnda yanyu, marĩ ma ngano, na ma ndibeĩ ya mũhihano, na ma maguta, na ma njaũ cia ndũũru cianyu na ma tũtũrũme twa ndũũru cia ng'ondũ cianyu kũu bũrũri-inĩ ũrĩa eehĩťire harĩ maithe manyu atĩ nĩakamũhe. ¹⁴ Inyuĩ nĩmũkarathimwo gũkĩra rũrĩrĩ rũngĩ o ruothe; gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja wanyu ũkaaga mwana, o na kana ũhiũ wanyu o wotho wage gũciara. ¹⁵ Jehova nĩakamũgitĩra kuuma kũrĩ mĩrimũ yotho. Ndakamũrehithĩria mĩrimũ mĩũru ta ĩrĩa muoĩ rĩrĩa mwarĩ kũu bũrũri wa Misiri, no rĩrĩ, nĩakamũrehithĩria andũ arĩa othe mamũthũire. ¹⁶ No nginya mũkaaniina ndũrĩrĩ ciothe iria Jehova akaarekereria acineane kũrĩ inyuĩ; mũtikanaciguĩre tha kana mũtungatĩre ngai ciacio, nĩgũkorwo ũndũ ũcio no ũtuĩke mũtego kũrĩ inyuĩ.

¹⁷ Mwahota kwĩra atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici irĩ na hinya gũtũkĩra. Tũngĩhota atĩa gũciingata?” ¹⁸ No mũtikanacĩitĩgĩre; rĩrĩkanagai wega ũrĩa Jehova Ngai wanyu eekire Firaũni, o na ũrĩa eekire bũrũri wa Misiri guothe. ¹⁹ Nĩmweyoneire na maithe manyu maũndũ manene marĩa andũ acio maageririo namo, o na ciama iria ciaringirwo, na maũndũ ma kũgeganĩa marĩa meekirwo; ningĩ mũririkane ũrĩa Jehova Ngai wanyu

aamūrutire bŭrŭri wa Misiri na guoko kwa hinya na gŭtambŭrŭkŭtio. Ūguo noguo Jehova Ngai wanyu ageeka ndŭrŭrŭ icio ciothe mŭretigŭrŭ rŭ. ²⁰O na ningŭ, Jehova Ngai wanyu nŭagatŭma magi ma mboora gatagatŭ ga cio, nginya o na matigari ma cio marŭa makaamwŭhitha makorwo mathirŭte. ²¹Mŭtikamakio nŭcio, nŭgŭkorwo Jehova Ngai wanyu, ŭrŭa ŭrŭ hamwe na inyuŭ, nŭ Mŭrungu mŭnene na wa gwŭtigŭrwo. ²²Jehova Ngai wanyu nŭakarutŭrŭra ndŭrŭrŭ icio ciehere mbere yanyu hanini o hanini. Mŭtigetŭkŭrio mŭciniine o rŭmwe, nŭguo nyamŭ cia gŭthaka itikamŭingŭhŭre imŭrigiicŭrie. ²³No Jehova Ngai wanyu nŭakaneana ndŭrŭrŭ icio kŭrŭ inyuŭ, atŭme igŭe na kŭrigiicano kŭnene o nginya iniinwo. ²⁴Athamaki ao nŭakamaneana moko-inŭ manyu, na inyuŭ nŭmŭkaniina marŭtwa mao biŭ mehere gŭkŭ thŭ mŭhuro wa riŭa. Gŭtirŭ mŭndŭ ŭkaahota kŭmwŭtiiria; nŭ mŭkaamaniina. ²⁵Mŭhiano ya ngai ciao nŭmŭkamŭcina na mwaki. Mŭtikanacumŭkŭre betha na thahabu iria ciŭkŭrŭtwo igŭrŭ riayo, kana mŭmŭioe ituike yanyu, mŭtikaguucŭrŭrio nŭyo mŭheeneke, nŭgŭkorwo nŭrŭ magigi kŭrŭ Jehova Ngai wanyu. ²⁶Ndŭkanarehe kŭndŭ kŭrŭ thaahu nyŭmba-inŭ yaku, nŭgeetha ndŭkaamŭrwo hamwe na kŭndŭ kŭu mŭniinwo. Kŭrege biŭ na ŭgŭthŭŭre, nŭgŭkorwo nŭgŭtŭtwo gŭa kŭniinwo.

Ndŭkanariganŭrwo nŭ Jehova

8 Maathani maya mothe ndŭramŭhe ŭmŭthŭ ma kŭrŭmŭrŭa mamenyagŭrŭrei nŭgeetha mŭtŭŭre, na mŭingŭhe, na mŭtoonye mwŭgwatŭre bŭrŭri ŭrŭa Jehova erŭire maithe manyu ma tene na mwŭhŭtwa. ²Ririkanai ŭrŭa Jehova Ngai wanyu aamŭtongoririe njŭra-inŭ yothe kŭu werŭ-inŭ mŭaka iyo mŭrongo ŭna, akienda mwŭnyiihie na amŭgerie nŭguo amenye maŭndŭ marŭa maarŭ ngoro-inŭ cianyu, kana hihi nŭmŭkamenyagŭrŭa maathani make kana aca. ³Nŭatŭmire mwŭnyiihie, na akŭreka mŭhŭte agŭcooka akŭmŭhŭŭnia

na mana, marŭa mŭtaamenyete kana makamenywo nŭ maithe manyu, nŭgeetha amŭrute atŭ ti irio ciki ingŭtŭŭria mŭndŭ muoyo, no nŭ kiugo o gŭothe kŭrŭa kŭngiuma kanua ka Jehova. ⁴Nguo cianyu itiigana gŭtuŭka kana magŭrŭ manyu makŭimba ihinda-inŭ rŭ rŭa mŭaka mŭrongo ŭna. ⁵Kimenyei na ngoro cianyu atŭ o ta ŭrŭa mŭndŭ ahŭŭraga mŭriŭ akŭmŭrŭnga, ŭguo noguo Jehova Ngai wanyu amŭhŭŭraga.

⁶Menyagŭrŭrai maathani ma Jehova Ngai wanyu, mŭthiage na njŭra ciake na mŭmwŭtigagŭre. ⁷Nŭgŭkorwo Jehova Ngai wanyu aramŭtwara bŭrŭri mwega mŭno, bŭrŭri ŭrŭ tŭrŭŭŭ, na ŭrŭ tŭria twa maaŭ, na ithima cia maaŭ megŭtherera kŭu cianda-inŭ o na irŭma-inŭ; ⁸bŭrŭri ŭrŭ na ngano na cairi, na ŭrŭ na mŭthabibŭ na mŭkŭyŭ, na mŭkomamanga, ningŭ nŭ bŭrŭri ŭrŭ na maguta ma mŭtamaŭyŭ na ŭŭkŭ; ⁹nŭ bŭrŭri ŭtakanyiihia irio, na inyuŭ mŭtirŭ kŭndŭ mŭkaaga, bŭrŭri ŭrŭa mahiga maguo arŭ igera, na no mwenje icango irŭma-inŭ ciaguo.

¹⁰Rŭrŭa mŭkaarŭa mŭhŭŭne, mŭkaagooa Jehova Ngai wanyu nŭ ŭndŭ wa bŭrŭri ŭcio mwega amŭheete. ¹¹Mwŭmenyagŭrŭrei mŭtikanariganŭrwo nŭ Jehova Ngai wanyu, mwage kŭmenyerera maathani make na mawatho make, na kŭrŭa kŭa watho wake wa kŭrŭmŭrŭrwo ŭrŭa ndŭramŭhe ŭmŭthŭ. ¹²Kwaga ŭguo, mwarŭa mwahŭŭna, na mwaka nyŭmba njega na mŭcitŭŭre, ¹³na rŭrŭa ndŭŭru cianyu cia ng'ombe na cia mbŭri ikaaneneha, nacio betha na thahabu ciongerereke, na indo ciothe iria mŭrŭ nacio ikorwo ciongererekete mŭno-rŭ, ¹⁴hŭndŭ iyo ngoro cianyu nŭikaagŭa na mwŭtŭŭo, na nŭmŭkariganŭrwo nŭ Jehova Ngai wanyu, o we ŭrŭa wamŭrutire bŭrŭri wa Misiri, akŭmŭruta bŭrŭri wa ŭkombo. ¹⁵Nŭamŭtongoririe mŭgŭtŭŭkanŭria werŭ ŭcio mŭnene na wa kŭmakania, bŭrŭri ŭcio mŭng'aru ŭtarŭ maaŭ, na warŭ na nyoka njŭru, o na tŭng'aurŭ. Nŭamŭrutŭire maaŭ ihiga-inŭ rŭa nyaigŭ. ¹⁶Nŭamŭheire mana mŭrŭire

kūu werū-inī, marīa maithe manyu mataamenyete ūhoru wamo, nīguo atūme mwīnyiihie, na akīmūgeria nīgeetha thuutha-inī maūndū manyu makaagīrīra. ¹⁷ Mwahota gūkeīra atīrī, “Ūhoti witū na hinya wa moko maitū nīcio ituoneire ūtonga ūyū.” ¹⁸ No rīrī, ririkanagai Jehova Ngai wanyu, nīgūkorwo nīwe ūmūheaga ūhoti wa kwīgīra na ūtonga, na nī ūndū ūcio agakīhingia kīrīkanīro gīake, kīrīa aarīkanīre na maithe manyu ma tene na mwīhītwa, o ta ūrīa gūtariī ūmūthī.

¹⁹ Mūngīkariganīrwo nī Jehova Ngai wanyu mūrūmīrīre ngai ingī, mūcihooe na mūciinamīrīre, ngūmumbūrīra mūthenya wa ūmūthī atī ti-itherū no mūkaaniinwo. ²⁰ Mūkaaniinwo o ta ndūrīrī iria Jehova aaniinire agīcieheria mbere yanyu, nī ūndū wa kwaga gwachīkīra Jehova Ngai wanyu.

Ūremi wa Andū a Isiraeli

9 Ta thikīrīria wee Isiraeli. Rīu ūrorete kūringa Rūūī rwa Jorodani ūthīī ūgatunye ndūrīrī nene na irī hinya gūgūkīra, būrūrī ūrī na matūūra manene mūno mathiūrūrūkīrio na thingo ikinyīte o igūrū. ² Andū akuo marī hinya na nī araihu, nīo Aanaki! Nīūūī ūhoru wao, na nīūiguīte gūkīrwo atīrī: “Nūū ūngīhota gwītīirīa andū a Anaki?” ³ No menya wega ūmūthī atī Jehova Ngai waku nīwe ūkūrīnga athīī mbere yaku ahaana ta mwaki wa kūniinana. Nīakamaniina; amatoorie mbere yaku. Nawe nīūkamarutūrūra ūmaniine biū o narua, o ta ūrīa Jehova aakwīrīre.

⁴ Jehova Ngai waku aarīkia kūmaingata mehere mbere yaku-rī, ndūkaneīre atīrī, “Jehova andehete gūkū ndīgwatīre būrūrī ūyū nī ūndū wa ūthingu wakwa.” Aca, ti ūguo, no nī tondū wa waganu wa ndūrīrī icio, nīkīo Jehova egūciingata ciehere mbere yaku. ⁵ Ti ūthingu waku o na kana ūrūngīrīru waku ūgūtūma ūkegwatīre būrūrī wacio; no nī tondū wa waganu wa ndūrīrī icio-rī, Jehova Ngai waku nīekūmarutūrūra mehere mbere yaku nīguo ahingie ūrīa eehītire kūrī

maithe maku, nīo Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu. ⁶ Nī ūndū ūcio, kīmenye atī ti ūthingu waku ūtūmīte Jehova Ngai waku akūhe būrūrī ūcio mwega ūwīgwatīre ūtuīke waku, nīgūkorwo inyuī mūrī andū momītīe ngingo.

Njaū ya Thahabu

⁷ Ririkanaga na ndūkanariganīrwo nī ūrīa warakaririe Jehova Ngai waku kūu werū-inī. Kuuma mūthenya ūrīa woimire būrūrī wa Misiri nginya rīrīa mwakinyire gūkū, mūkoretwo mūkīremera Jehova. ⁸ Mūrī kūu Horebu nīmwatūmire marakara ma Jehova maarahūke akīrakara nginya akīenda kūmūniina. ⁹ Rīrīa ndaambatire kīrīma-inī nganengerwo ihengere cia mahiga, ihengere iria ciandīkītwo kīrīkanīro kīrīa Jehova aarīkanīre na inyuī, nīndaikarire kūu kīrīma igūrū matukū mīrongo īna, mūthenya na ūtukū; ndiarīire irio kana ngīnyua maaī. ¹⁰ Jehova nīanengerire ihengere igīrī cia mahiga ciandīkītwo na kīara kīa Ngai. Ciandīkītwo maathani mothe marīa Jehova aamwarīirie kūu kīrīma-inī arī thīinī wa mwaki, mūthenya ūrīa mwagomanīte.

¹¹ Hīndī īrīa matukū macio mīrongo īna, mūthenya na ūtukū, maathirire-rī, Jehova nīanengerire ihengere icio igīrī cia mahiga, ihengere icio cia kīrīkanīro. ¹² Jehova agīcooka akīnjīra atīrī, “Ikūrūka narua uume gūkū nī ūndū andū aku arīa warutire būrūrī wa Misiri nīmethūkītie. Nīmagarūrūkīte o na ihenya magatiganīria maathani marīa ndamaathire na nīmethondekeire mūhianano wa gūtwekio.”

¹³ Ningī Jehova akīnjīra atīrī, “Andū aya nīndīmoonete, ngoona atī nī andū momītīe ngingo mūno! ¹⁴ Ndekereria, nīguo ndīmaniine na tharie rīitwa rīao gūkū thī mūhuro wa rīua. Thuutha wa ūguo njooke ngūtue rūrīrī rūrī hinya na rūrī na andū aingī kūmakīra.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio ngīhūdūka ngīkūrūka kuuma kīrīma igūrū o gīkīrīrīmūkaga mwaki. Nacio ihengere icio igīrī cia kīrīkanīro ciarī moko-inī makwa.

¹⁶ Rĩrĩa ndaacũthĩrĩirie, nĩndonire atĩ nĩmwehĩirie Jehova Ngai wanyu; nĩ mwethondekeire mũhianano wa gũtwekio ũhaana ta njaũ. Nĩmwagarũrũkĩte o narua mũgatiga kũrũmĩrĩa njĩra irĩa Jehova aamwathĩte mũrũmagĩrĩre. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩnyiita ihengere icio igĩrĩ ngĩcirekania kuuma moko-inĩ makwa, nacio ikĩenyũkanga icunjĩ mũkĩĩonagĩra na maitho manyu.

¹⁸ Ningĩ ngĩgũithia thĩ mbere ya Jehova matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ; ndiigana kũrĩa irio kana ngĩnyua maaĩ, nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe mwekĩte, mũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũgĩtũma arakare. ¹⁹ Nĩndetigagĩra marakara na mang'ũrĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩamũrakarĩire o kũigana ũndũ angĩamũniĩre. No Jehova nĩathikĩrĩirie o rĩngĩ. ²⁰ Nake Jehova nĩarakarĩire Harũni o kũigana ũndũ angĩamũniĩre, no ihinda rĩu, nĩndahooeire Harũni o nake. ²¹ Ningĩ ngĩcooka ngĩoya kĩndũ kũ kĩanyu kĩa wĩhia, nakĩo nĩkĩo njaũ ĩyo mwathondekete, na ngĩmĩcina na mwaki. Ngĩcooka ngĩmĩthethera ngĩmĩthĩa igĩtuĩka mūtutu mũhinyu ta rũkũngũ, naruo rũkũngũ rũu ngĩrũikia karũũ gaathereraga koimĩte kĩrĩma-inĩ.

²² O na ningĩ nĩmwarakaririe Jehova mũrĩ kũu Tabera, na Masa, na Kibirothu-Hataava.

²³ Na rĩrĩa Jehova aamũtũmire kuuma Kadeshi-Barĩnea, aamwĩrĩre atĩrĩ, “Ambatai mũthĩĩ mũkegwatĩre bũrũri ũrĩa ndĩmũheete.” No nĩ mwaremeire watho wa Jehova Ngai wanyu. Mũtiigana kũmwĩhoka kana kũmwathĩkĩra. ²⁴ Kuuma rĩrĩa ndamũmenyire, mũtũũraga mũremeire Jehova.

²⁵ Nĩndegũithirie thĩ mbere ya Jehova matukũ macio mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, tondũ Jehova nĩoigĩte atĩ nĩekũmũniina. ²⁶ Ngĩhooya Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Mwathani Jehova, tiga kũniina andũ aya aku, o aya igai rĩaku kũmbe arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku mũnene, ũkĩmaruta bũrũri wa Misiri na guoko gwaku kwa hinya.

²⁷ Ririkana ndungata ciaku Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Tiga kũrora ũmũ wa ngoro cia andũ aya, na waganu wao, o na mehia mao. ²⁸ Kwaga ũguo, bũrũri ũrĩa wee watũrutire ũkoiga atĩrĩ, “Tondũ Jehova ndangĩahotire kũmakinyia bũrũri ũrĩa aamerĩire, na nĩ tondũ nĩamamenete-rĩ, nĩkĩo aamatwarire werũ-inĩ amooragĩre kuo.” ²⁹ No andũ aya nĩ aku, o igai rĩaku kũmbe, arĩa warutire kũu na ũndũ wa hinya waku mũnene, na guoko gwaku gũtambũrũkĩtio.”

Ihengere Ihaana ta Iria cia Mbere

10 Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Acũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaana ta iria cia mbere, ũcooke wambate gũkũ kũrĩ nĩ kĩrĩma-inĩ. Na ũcooke ũthondeke ithandũkũ rĩa mbaũ. ² Nĩngwandĩka ciugo iria ciaandĩkitwo ihengere-inĩ iria cia mbere, iria woragire. Nawe nĩũgũcooka ũciĩkĩre thĩĩnĩ wa ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro.”

³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgĩthondeka ithandũkũ rĩu na mbaũ cia mũtĩ wa mũgaa, na ngĩcũhia ihengere igĩrĩ cia mahiga ihaanaine na iria cia mbere, ngĩambata kĩrĩma-inĩ nguũite ihengere icio igĩrĩ na moko. ⁴ Jehova akĩandĩka Maathani macio Ikũmi ihengere-inĩ icio, o ta ũrĩa maandĩkitwo hĩndĩ ya mbere, o marĩa aamwarĩrĩre kũu kĩrĩma-inĩ arĩ thĩĩnĩ wa mwaki, mũthenya ũrĩa mwagomanĩte. Jehova agĩcooka akĩĩnengera ihengere icio. ⁵ Na nĩ ngĩcooka ngĩgarũrũka, ngĩikũrũka, ngiuma kĩrĩma igũrũ, ngĩĩkĩra ihengere icio ithandũkũ-inĩ rĩu ndaathondekete o ta ũrĩa Jehova aanjathĩte, na nĩho irĩ o na rĩu.

⁶ (Andũ a Isiraeli nĩmathiire rũgendo moimĩte ithima-inĩ cia andũ a Jaakani, magĩkinya Mosera. Kũu nĩkuo Harũni aakuĩrĩre, na nokuo aathikirwo; nake mũriũ Eliazaru agĩtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩake. ⁷ Kuuma kũu magĩthĩĩ nginya Gudugoda, na magĩcooka magĩthĩĩ magĩkinya Jotibatha, bũrũri ũrĩ tũrũũ. ⁸ Ihinda-inĩ rĩu Jehova nĩamũrĩre mũhĩrĩga wa Lawi ũkuuage

ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, na ūrūgamage mbere ya Jehova, ūtungatage na ūrathimanage ūkīgwetaga rīitwa rīake, o ta ūrīa meekaga ūmūthī. ⁹Kīu nīkīo gītūmi kīa Alawii gūkorwo matarī na igai rīao kīūmbe gatagatī ka ariū a ithe wao; Jehova nīwe igai rīao, o ta ūrīa Jehova Ngai wanyu aameerire.)

¹⁰Nīndaikarire kūu kīrīma-inī matukū mīrongo īna, mūthenya na ūtukū, o ta ūrīa ndeekīte hīndī ya mbere, na ihinda rīrī o narīo Jehova nīanjiguire. Ndwarī wendo wake amūniine. ¹¹Jehova akīnjīra atīrī, “Thī ūgatongorie andū aya kūrīa megūthī, nīguo mathī megwatīre būrūri ūrīa nderīre maithe mao na mwīhītwa atī nīngamahe.”

Mwītigagīrei Jehova

¹²Na rīrī, wee Isiraēli, nī ūndū ūrīkū Jehova Ngai waku endaga wīke, tīga o wītigagīre Jehova Ngai waku, na ūthīiage na nījra ciake ciothe, na ūmwendage, na ūtungatagīre Jehova Ngai waku na ngoro yaku yothe o na muoyo waku wothe, ¹³na ūmenyagīrīre maathani ma Jehova, na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo ūrīa ngūkūhe ūmūthī nīguo maūndū maku magīrīre?

¹⁴Jehova Ngai waku nīwe mwene igūrū, o na igūrū rīrīa rīrī kūrāya kūu matu-inī, o na thī no yake na indo ciothe iria irī kuo. ¹⁵No rīrī, o na kūrī ūguo, Jehova nīakenirio nī maithe manyu ma tene na akīmeenda, na akīmūthuura inyuī njiaro ciao harī ndūrīrī iria ingī ciothe, o ta ūrīa gūtariī ūmūthī. ¹⁶Nī ūndū ūcio, ruithiai ngoro cianyu na mūtigacooke kūūmia ngingo cianyu rīngī. ¹⁷Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīwe Ngai wa ngai iria ingī, na Mwathani wa aathani, o we Mūrungu ūrīa mūnene, ūrīa ūrī hinya mūno na wa kūmakania, ūrīa ūtathutūkanagia, na ndoyaga mahaki. ¹⁸Nīarūagīrīra ciira wa ciana cia ngoriai na wa atumia a ndigwa, na nīendaga mūndū wa kūngī, akamūheaga irio na nguo. ¹⁹O na inyuī no nginya mwendage andū a kūngī, nīgūkorwo o na inyuī mwatūūire mūrī andū a kūngī būrūri-inī wa Misiri.

²⁰Wītigagīre Jehova Ngai waku na ūmūtungatagīre. Wīnyiitanagie nake, na ūkīhīta ūgwetage rīitwa rīake. ²¹Ūcio nowe ūrīgocaga; na nīwe Ngai waku, ūrīa wagwīkīre maūndū macio manene na ma kūmakania marīa weyoneire na maitho maku. ²²Maithe manyu ma tene arīa maikūrūkire magīthī būrūri wa Misiri maarī andū mīrongo mūgwanja, na rīu Jehova Ngai waku nīakūingīhītie o ta njata cia matu-inī.

Endaga Jehova na Ūmwathīkagīre

11 Endaga Jehova Ngai waku na ūmenyagīrīre maūndū marīa endaga, arī kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo, na mawatho make, na maathani make hīndī ciothe. ²Ririkana ūmūthī atī ciana ciaku itionire na itiamenyire kūherithania kwa Jehova Ngai waku: o na itionire ūnene wake na guoko gwake kūrīa kūrī hinya, o na guoko gwake gūtambūrūkītio; ³o na ciana iria aaringire, na maūndū marīa eekire kūu būrūri wa Misiri, na kūrī Firaūni mūthamaki wa būrūri wa Misiri, na būrūri wake wothe; ⁴na ūrīa eekire mbūtū cia ita cia būrūri wa Misiri, na mbarathi ciao, na ngaari ciao cia ita, na ūrīa aamahubīkanirie na maaī ma Iria Itune hīndī īyo maathingatanīte nao, na ūrīa Jehova aamarehithīrie mūthiro wa gūtūūra. ⁵Ciana cianyu ticio cionire ūrīa aamwīkīre mūrī kūu werū-inī, nginya rīrīa mwakinyire gūkū; ⁶o na ūrīa eekire Dathani na Abiramu, ariū a Eliabu ūrīa Mūrubeni, rīrīa thī yamaathamīrie kanua kayo marī gatagatī ka andū a Isiraēli othe, thī ikīmameria hamwe na nyūmba ciao, na hema ciao, na kīrīa gīothe maarī nakīo. ⁷No nī maitho manyu meeyoneire maūndū macio mothe manene marīa Jehova ekīte.

⁸Nī ūndū ūcio menyagīrīrai maathani mothe marīa ndīramūhe ūmūthī, nīgeetha mūgīe na hinya wa gūtoonya na wa gūtunyana būrūri ūrīa mūraringa Rūūī rwa Jorodani mūkawīgwatīre, ⁹na nīgeetha mūgaatūūra matukū maingī būrūri ūcio Jehova eehītire na

mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene na njaro ciao, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ. ¹⁰ Bũrũri ũrĩa mũrathiĩ mũkaũtunyane ndũhaana ta bũrũri wa Misiri, kũrĩa muumĩte, kũrĩa mwahaandaga mbegũ cianyu na mũgaciunithagĩria maaĩ na magũrũ taarĩ mũgũnda wa mboga. ¹¹ No rĩrĩ, bũrũri ũrĩa mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũkegwatĩre nĩ bũrũri ũrĩ irĩma na cianda iria inyuuaga maaĩ ma mbura kuuma igũrũ. ¹² Nĩ bũrũri ũmenyagĩrũwo nĩ Jehova Ngai wanyu; maitho ma Jehova Ngai wanyu maikaraga maũcũthĩrĩrie kuuma kĩambĩrĩria kĩa mwaka nginya mũthia wago.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũngĩathĩkĩra maathani marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ mũrĩ na wĩhokeku, na mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na muoyo wanyu wothe-rĩ, ¹⁴ hĩndĩ ĩyo nĩngoiria mbura bũrũri wanyu kĩmera kĩayo gĩakinya, mbura ya mũringo na ya gũkũria irio, nĩgeetha mũgaacookagĩrĩria ngano yanyu, na ndibei ya mũhihano na maguta. ¹⁵ Nĩngatũma kũgĩe na nyeki ithaka-inĩ nĩ ũndũ wa ng'ombe cianyu, na mũkarĩĩaga mũkahũũna.

¹⁶ M w ĩ m e n y a g ĩ r ĩ r e i mũtikanaaguucĩrĩrio, mũgarũrũke mũhooe ngai ingĩ na mũciinamĩrĩre. ¹⁷ Mũngĩkaguucĩrĩrio, marakara ma Jehova nĩmakamũũkĩrĩra mamũcine, na nĩakahinga igũrũ nĩgeetha gũtikoire nayo thĩ yage kũruta maciaro, na inyũ nĩmũgathira o narua mwehere bũrũri ũcio mwega Jehova aramũhe. ¹⁸ Igaai ciugo ici ciakwa ngoro-inĩ cianyu na meciirĩa-inĩ manyu; ciohagĩrĩrei moko-inĩ manyu irĩ imenyithia, na mũciohagĩrĩre mothiũ-inĩ manyu. ¹⁹ Cirutagei ciana cianyu, na mũciaragie rĩrĩa mũkarĩte kwanyu mĩcĩ na rĩrĩa mũrathiĩ na njĩra, na rĩrĩa mũkomete na rĩrĩa muokĩra. ²⁰ Ciandĩkei hingĩro-inĩ cia mĩrango ya nyũmba cianyu o na mũciandĩke ihingo-inĩ cianyu, ²¹ nĩgeetha matukũ manyu na matukũ ma ciana cianyu maingĩhe kũu bũrũri-inĩ ũcio

Jehova eehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ nĩakahe maithe manyu ma tene; maingĩhe o ta matukũ marĩa igũrũ rĩgũtũũra rĩ igũrũ wa thĩ.

²² Mũngĩmenyerera wega maathani maya mothe ndĩramũhe mũmarũmagĩrĩre, mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũthiage na njĩra ciake ciothe na mũikarage mwigwatanĩtie nake-rĩ, ²³ hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakaingata ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere yanyu, na inyũ mwigwatĩre kũndũ kũu kwa ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya kũmũkĩra. ²⁴ Kũndũ guothe kũrĩa mũgaakinyithia makinya manyu gũgaatuĩka kwanyu; bũrũri wanyu ũkoima werũ-inĩ ũkinye Lebanoni, na uume Rũũ rwa Farati ũkinye iria-inĩ rĩa mwena wa ithũiro. ²⁵ Gũtirĩ mũndũ ũkaahota kũmwĩtiiria. O ta ũrĩa aamwĩrĩre, Jehova Ngai wanyu nĩagatũma mwigĩrwo nĩ andũ a bũrũri wothe kũrĩa guothe mũgaathiĩ.

²⁶ Atĩrĩrĩ, ũmũthĩ ndĩramũigĩra kĩrathimo mbere yanyu na ngamũigĩra kĩrumi, ²⁷ ndĩramũigĩra kĩrathimo angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu marĩa ndĩramũhe ũmũthĩ; ²⁸ na ngamũigĩra kĩrumi angĩkorwo nĩmũrĩagaga gwathĩkĩra maathani ma Jehova Ngai wanyu mũgatiga gũthĩ na njĩra irĩa ngũmwatha ũmũthĩ, na ũndũ wa kũrũmĩrĩa ngai ingĩ, iria mũtooĩ. ²⁹ Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũkinyia bũrũri ũrĩa mũrathiĩ mũkawĩgwatĩre, nĩmũkanĩrĩra ũhoru wa kĩrathimo kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Gerizimu, nakĩo kĩrumi mũheanĩre ũhoru wakĩo kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali. ³⁰ O ta ũrĩa mũũĩ, irĩma icio irĩ kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa ithũiro wa njĩra kwerekera na kũrĩa riũa rĩthũagĩra, gũkuhĩ na mĩtĩ irĩa mĩnene ya More, kũu bũrũri wa andũ a Kaanani arĩa matũũraga Araba gũkuhĩ na Giligali. ³¹ Mũrĩ hakuhĩ kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye mũkegwatĩre bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu aramũhe. Rĩrĩa mũgaakorwo mũwoete na mũgatũũra kuo-rĩ, ³² menyagĩrĩrai gwathĩkĩra kĩrĩa

kĩa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho marĩa ndīramũhe ūmũthĩ.

Handũ Hamwe tu ha Kũhooerwo

12 Ici nĩcio irĩa cia watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho marĩa mwagīrīrwo nĩ kũmenyerera mũmarūmagīrīre mūrĩ būrūri ūrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu amũheete mũwīgwatīre, rīrĩa rĩothe mũgūtũūra būrūri-inĩ ūcio. ²Mũkaananga biũ kũndũ guothe kũu igūrũ wa irĩma iria ndaaya na tūrĩma na rungu rwa mūtĩ o wotho mūruru kūrĩa ndūrĩrĩ icio mũkegwatīra būrūri wacio ihooyagīra ngai ciacio. ³Mũkoinanga igongona ciacio, na mũharaganie mahiga mao marĩa maamũre, na mũcine itugĩ cia Ashera ciacio; mũtemange mĩhianano ya ngai ciao, na mũtharie marītwa ma cio mehere kũndũ kũu.

⁴Mūtikanahooe Jehova Ngai wanyu ta ūrĩa ndūrĩrĩ icio ihooyaga ngai ciacio. ⁵No rīrĩ, no nginya mũgaacaria handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura thĩinĩ wa mĩhīrīga yanyu yotho, nĩguo haamūrīrwo rītwa rīake, harĩ gīikaro gīake. Hau nĩho mūrĩthiiga; ⁶na nĩho mūrītwaraga maruta manyu ma njino na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta ma mwanya, na kīrĩa gĩothe mūrīrutaga kĩa mĩhītwa yanyu, o na maruta manyu ma kwīyendera, na marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde. ⁷Mūrĩ hau mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu nĩmũkarĩiiga na mũgakenera maũndũ mothe marĩa mūrīkaga na moko manyu, nĩ ūndũ Jehova Ngai wanyu nĩamūrathimĩte.

⁸Mūtikaneeke ta ūrĩa tũreka tūrĩ gũkũ ūmũthĩ, o ūrĩa mũndũ aroona kwagīrīre, ⁹tondũ mūtīrĩ mūraakinya ūhurũko-inĩ kana igai-inĩ rīrĩa Jehova Ngai wanyu aramũhe. ¹⁰No nĩmũkaringa Rũũ rwa Jorodani mūtũũre būrūri ūrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ūtũike igai rĩanyu, na nĩakamũhurũkia harĩ thũ cianyu ciothe iria imũthiūrūrũkīrie, nĩgeetha mūtũũre mūtārĩ na ūgwati. ¹¹Hĩndĩ

īyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura haamūrwo ha gūtũũria Rītwa rīake, nĩho mũgaatwaraga indo ciothe iria ngũmwatha mūtwarage: nacio nĩ maruta manyu ma njino, na magongona manyu, na icunjĩ cianyu cia ikũmi na maruta manyu ma mwanya, na indo ciothe njega iria mwrĩire Jehova na mwĩhĩwa. ¹²Na mūrĩ hau, mũkenage mūrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, inyuĩ ene, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu arĩa matarĩ na mĩgũnda kana igai rīao ene. ¹³Mwĩmenyererei mūtikanarutĩre magongona manyu ma njino handũ harĩa hothe mũngĩenda. ¹⁴Marutagīrei o handũ harĩa Jehova agaathuura mũhīrīga-inĩ ūmwe wa mĩhīrīga yanyu, nĩho mũgeekagīra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte.

¹⁵No rīrĩ, no mũthĩnjire nyamũ cianyu itũũra-inĩ rĩanyu o rĩothe na mūrĩe nyama nyingĩ o ūrĩa mũngĩenda, o taarĩ nyama cia thwariga kana cia thiiya, mūrĩe kũringana na kīrathimo kīrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete. Andũ othe, arĩa marĩ na thaahu o na arĩa matarĩ, no marĩe nyama icio. ¹⁶No mūtikanarĩe thakame; mĩitagei thĩ o taarĩ maaĩ. ¹⁷Mūtikanarĩre matũũra-inĩ manyu gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibeĩ ya mũhihano, na maguta, kana marigithathi ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia ng'onde, kana kīndũ o gĩothe mwĩhītĩte kūrutaga, kana maruta manyu ma kwīyendera, o na kana maruta ma mwanya. ¹⁸Handũ ha gwĩka ūguo-rĩ, mūrīrĩiagīra indo icio mbere ya Jehova Ngai wanyu mūrĩ handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura, inyuĩ ene, na ariũ anyu na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii a kuuma matũũra-inĩ manyu, na nĩmūrĩkenagīra maũndũ mothe marĩa mūrīkaga na moko manyu mūrĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu. ¹⁹Menyererai mūtikanarekererie Alawii hĩndĩ irĩa yotho mũgūtũūra būrūri ūcio wanyu.

²⁰ Rĩrĩa Jehova Ngai waku agaakwaramĩria bũrũri waku o ta ũrĩa aakwĩrĩre, nawe wende kũrĩa nyama na uuge atĩrĩ, “Nĩngwenda nyama,” hĩndĩ iyo no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²¹ Kũngĩkorwo handũ harĩa Jehova Ngai waku athuurĩte haamũrĩrwo Rĩĩtwa rĩake nĩ hakũraihĩrĩrie-rĩ, no ũthĩnje nyamũ kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia ng’onde iria Jehova akũheete, ta ũrĩa ngwathĩte, na ũrĩ o kũu matũũra-inĩ maku, no ũrĩe nyama nyingĩ o ũrĩa ũngĩenda. ²² Rĩa nyama icio o ta ũrĩa ũngĩrĩa nyama cia thwariga kana cia thiiya. Andũ arĩa marĩ na thaahu na arĩa matarĩ no marĩe nyama icio. ²³ No ũmenyerere ndũkanarĩe thakame, tondũ thakame nĩyo muoyo, ndũkanarĩanĩrie muoyo ũcio na nyama. ²⁴ Ndũkanarĩe thakame; mũite thĩ o ta maaĩ. ²⁵ Ndũkanamĩrĩe, nĩguo maũndũ maku magĩrĩre, o na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova.

²⁶ No rĩrĩ, nĩũkoya indo ciaku iria nyamũre na kĩndũ kĩrĩa gĩothe wĩhĩtĩte atĩ nĩũkaruta, ũthĩ handũ harĩa Jehova agaathuura. ²⁷ Rutĩra magongona maku ma njino, ma nyama na ma thakame kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai waku. Thakame iyo ya magongona macio maku no nginya iitwo hau mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku, no nyama no ũcirĩe. ²⁸ Menyerera wathĩkĩre mawatho maya mothe ndĩragwatha, nĩgeetha maũndũ maku na ma ciana ciaku iria igooka thuutha waku maagagĩrĩre hĩndĩ ciothe, tondũ ũrĩkoragwo ũgĩka wega na ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai waku.

²⁹ Jehova Ngai waku nĩakeheria mbere yaku ndũrĩrĩ iria ũkirĩi kũhithũkĩra ũcitunye bũrũri. No rĩrĩa ũgaacingata na ũtũũre bũrũri wacio, ³⁰ na ciarĩkia kũniinwo ciehere mbere yaku, wĩmenyerere ndũkanategwo na ũndũ wa gũtuĩria ũhoru wa ngai ciacio ũkĩũria atĩrĩ, “Ĩ ndũrĩrĩ ici itungatagĩra ngai

ciacio atĩa? Tũgwĩka o ta ũrĩa ciĩkaga.”

³¹ Ndũkanahoe Jehova Ngai waku na njĩra icio ciacio, nĩ ũndũ ikĩhooya ngai icio ciacio, nĩciĩkaga maũndũ mothe marĩa marĩ magigi marĩa Jehova athũire. O na nĩcinaga ariũ ao na airĩtu ao na mwaki marĩ magongona ma ngai ciacio. ³² Tigĩrĩra atĩ nĩ weka maũndũ mothe marĩa ngwathĩte; ndũkanongerere ũndũ kana ũrutarute.

Kũhooya Ngai Ingĩ

13 Mũnabii kana mũroti wa irooto angĩkeyumĩria thĩinĩ wanyu, nake amwĩre ũhoru wa kĩama kana wa ũrirũ, ² nague ũhoru ũcio aarĩtie wa kĩama kana wa ũrirũ wĩkĩke-rĩ, acooke oige atĩrĩ, “Nĩtũrũmĩrĩrei ngai ingĩ (ngai iria mũtooĩ) mũreke tũcihooe,” ³ mũtikanathikĩrĩrie ndeto cia mũnabii ũcio, kana cia mũroti ũcio wa irooto; Jehova Ngai wanyu nĩkũmũgeria aramũgeria amenye kana nĩmũmwendete na ngoro cianyu ciothe na mũoyo yanyu yothe. ⁴ Jehova Ngai wanyu nĩwe mũrĩrũmagĩrĩra, na nĩwe mũrĩitagĩra. Menyagĩrĩrai maathani make na mũmathĩkagĩre; mũtungatagĩrei na mwĩgwatanagie nake. ⁵ Mũnabii ũcio kana mũroti ũcio no nginya ooragwo, tondũ nĩahunjĩtie ũhoru wa kũremera Jehova Ngai wanyu, ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misĩri, akĩmũkũura kuuma bũrũri wa ũkombo; nĩageretie kũmũgarũra mwehere njĩra rĩa Jehova Ngai wanyu aamwathire mũrũmagĩrĩre. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

⁶ Mũrũ wa nyũkwa ũrĩa mũciaraniĩrwo, kana mũrũguo kana mwarĩguo, kana mũtumia waku ũrĩa wendete, kana mũrataguo ũrĩa mumĩranĩtie ngoro nake angĩkũheenereria, akwĩre atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria wee kana maithe manyu matooĩ, ⁷ ngai cia andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩrie, marĩ gũkuhĩ, kana marĩ kũraya, kuuma mwena ũmwe wa bũrũri nginya ũrĩa ũngĩ), ⁸ ndũkanetĩkĩre ũhoru ũcio wake, kana ũmũthikĩrĩrie. Ndũkanamũiguĩre tha. Ndũkanamũtĩge arĩ muoyo kana

ũmũhithĩrĩre. ⁹No nginya ũkaamũũraga. Guoko gwaku nĩkuo gũgaakorwo kũrĩ kwa mbere ũhoro-inĩ ũcio wa kũmũũraga, gũcooke kũrũmĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. ¹⁰Mũhũũrei na mahiga nyuguto nginya akue, nĩ ũndũ nĩageretie kũmũgarũra amũrute njĩra-inĩ ya Jehova Ngai wanyu ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri, kuuma bũrũri wa ũkombo. ¹¹Hĩndĩ iyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua ũhoro ũcio nao nĩmagetigĩra, na gũtirĩ mũndũ gatagatĩ kanyu ũgeeka ũndũ mũũru ta ũcio rĩngĩ.

¹²Mũngĩkaigua ũhoro ũkĩheanwo ũkonĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũtũũre kuo-rĩ, ¹³atĩ andũ aaganu nĩmeyumĩrĩtie thĩinĩ wanyu na makahĩtithia andũ a itũũra rĩao njĩra, makameera atĩrĩ, “Nĩtũthiĩ tũkahooe ngai ingĩ” (ngai iria inyuĩ mũtooĩ), ¹⁴hĩndĩ iyo no nginya mũkoorĩrĩa ũhoro ũcio, na mũũthuthuurie na mũũtuĩrie wega biũ. Mũngĩona nĩguo kũrĩ na kũmenyeke wega atĩ ũndũ ũcio ũrĩ magigi ũguo nĩwĩkĩkĩte thĩinĩ wanyu-rĩ, ¹⁵no nginya mũkooraga andũ arĩa othe matũũraga itũũra rĩu na rũhiũ rwa njora. Itũũra rĩu nĩmũkarĩniina biũ, mũniine andũ a rĩo o na mahiũ makuo. ¹⁶Mũgaacookanĩrĩa indo ciothe iria ndahe cia itũũra rĩu handũ hamwe o kũu gatagatĩ ga kĩaaro gĩa itũũra, mũcine itũũra rĩu biũ hamwe na indo ciarĩo cia gũtahwo, ituĩke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova Ngai wanyu. Rĩgaatũũra rĩrĩ rĩanange nginya tene, na rĩtigaakwo rĩngĩ. ¹⁷Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio ituĩrĩrwo kũniinwo gĩgaakorwo kĩrĩ moko-inĩ manyu, nĩgeetha Jehova atige gũcinwo nĩ marakara make mahiũ; nake acooke amũiguĩre tha, na amwĩke maũndũ ma ũtugi, na atũme mũĩngĩhe, o ta ũrĩa erĩre maithe manyu ma tene na mwĩhitwa, ¹⁸nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu na kũmenyerera maathanĩ make mothe marĩa ngũmũhe ũmũthĩ, na gwĩka maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ make.

Irio iria itarĩ Thaahu na iria irĩ Thaahu

14 Inyuĩ nĩ inyuĩ ciana cia Jehova Ngai wanyu. Mũtikanetemange^a kana mwenjwo ihara ũthiũ-inĩ nĩ ũndũ wa mũndũ mũkuũ, ²nĩgũkorwo mũrĩ andũ mamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu. Kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe cia thĩ, Jehova nĩamũthuurĩte mũtuĩke andũ ake a bata. ³Mũtikanarĩe kĩndũ o nakĩ kĩrĩ thaahu. ⁴Ici nĩcio nyamũ iria mwagĩrĩrwo kũrĩa: nĩ ndegwa, na ng’ondũ, na mbũri, ⁵na thwariga, na thiiya, na thwara, na mbũri ya werũ, na ndoo, na ngondi, o na ng’ondũ cia irĩma-inĩ. ⁶No mũrĩe nyamũ o yothe irĩ mahũngũ maatũku na makarekania na nĩcookagia ithagumia. ⁷No rĩrĩ, harĩ nyamũ iria ĩcookagia ithagumia kana irĩ mahũngũ maatũku marekanĩtie biũ, mũtikanarĩe ngamĩra, kana mbũkũ, kana ikami. O na gũtuĩka nĩcookagia ithagumia, mahũngũ ma cio ti maatũku, icio irĩ thaahu harĩ inyuĩ. ⁸Nayo ngũrwe, o na akorwo mahũngũ mayo nĩmarekanĩtie biũ-rĩ, ndĩcookagia ithagumia; iyo irĩ thaahu harĩ inyuĩ. Mũtikanarĩe nyama ciacio kana mũhutie ciimba ciacio.

⁹Thĩinĩ wa nyamũ ciothe iria itũũraga maaĩ-inĩ, no mũrĩĩage irĩa yothe irĩ mathagu manyiitaine na irĩ ngaracũ mwĩrĩ. ¹⁰No irĩa yothe ĩtarĩ tũthagu na ngaracũ, mũtikanamĩrĩe; nĩgũkorwo irĩ thaahu harĩ inyuĩ.

¹¹No mũrĩe nyoni o yothe irĩa ĩtarĩ thaahu. ¹²No ici mũtikanarĩe: nderĩ, na ndiyũ, na ndiyũ iria njirũ, ¹³na hũngũ irĩa ndune na mũthemba o wotho wa hũngũ iria njirũ, ¹⁴na mũthemba o wotho wa mahuru ¹⁵na ndundu irĩa irĩ rũhĩa, na ndundu irĩa ĩgambaga, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ mathagu maraaya, na mũthemba o wotho wa rwĩgĩ, ¹⁶na gatundu karĩa kanini, na ndundu irĩa nene, o na ndundu irĩa njerũ, ¹⁷na ndundu ya werũ, na rwĩgĩ rũnene rũrĩa rũrĩaga thamaki, na nyoni ya iria-inĩ irĩa irĩ ngingo ndaaya, ¹⁸na karoga-ngunũ,

^a1 Gwĩtemanga mwĩrĩ rĩarĩ igongona rĩa andũ a Ndũrĩrĩ hĩndĩ ya macakaya.

na mĩthemba yothe ya cūcū-wa-njoka, na hudihuda, o na rūhuhu.

¹⁹Tũnyamũ tuothe tũrĩa tũrĩ mathagu tũmbūkaga tũrĩ gĩtutu tũrĩ thaahu harĩ inyuĩ, mūtikanatũrie. ²⁰No nyamũ yothe ĩrĩ mathagu na ndĩrĩ thaahu no mũmĩrie.

²¹Mūtikanarĩe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa mũgaakora gĩkuĩte. No mũkĩhe mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga itũũra-inĩ o rĩothe rĩa matũũra manyu, nake no akĩrie, kana ũkĩenderie mũrũrĩrĩ. No inyuĩ mũrĩ andũ maamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu.

Mūtikanaruge koori na iria rĩa nyina.

Icunjĩ cia Ikũmi

²²Menyererai mũrutage gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro mothe ma mĩgũnda yanyu mwaka o mwaka. ²³Rĩagĩrai gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano yanyu, na ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta manyu, na marigithathi manyu ma ndũũru cianyu cia ng'ombe na cia mbũri mbere ya Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, nĩgeetha mwĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu hĩndĩ ciothe. ²⁴No rĩrĩ, handũ hau hangĩkorwo nĩ haraihu mũno, na Jehova Ngai wanyu nĩamũrathimĩte na mũtingĩhota gũkuua gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi mũtware handũ hau (nĩ ũndũ handũ hau Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake nĩhamũraihĩrĩrie mũno-rĩ), ²⁵hĩndĩ ĩyo mũgaakũũrania gĩcunjĩ kĩanyu gĩa ikũmi na betha, na inyuĩ mũtware betha ĩyo handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura.

²⁶Hũthĩrai betha ĩyo na kũgũra kĩrĩa gĩothe mũngĩenda: ng'ombe, kana ng'onde, kana ndibei o na kana kĩndũ kĩgagatie gĩa kũnyua, kana o kĩndũ gĩothe kĩrĩa mũngĩenda. Ningĩ inyuĩ na andũ a nyũmba cianyu mũkaarĩra indo ĩcio o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu mũkenete. ²⁷Na mūtikanarekererie Alawii arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, nĩgũkorwo matĩrĩ gĩthaka kana igai rĩao ene.

²⁸Na rĩrĩ, o mĩaka ĩtatũ yathira, mũrutage icunjĩ cia ikũmi cia uumithio

wanyu wothe wa mwaka ũcio, mũgaaciga kũu matũũra-inĩ manyu, ²⁹nĩgeetha Alawii (arĩa matarĩ agaĩre gĩthaka kana igai rĩao ene), na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na atumia a ndigwa arĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu, magookaga makarĩa na makahũũna, nĩguo Jehova Ngai wanyu amũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko manyu.

Mwaka wa Kũrekanĩra Mathiirĩ

15 Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira, no nginya mũkarekanagĩra mathiirĩ. ²Ũndũ ũcio mũrĩwĩkaga ũũ: mũkombithania o wothe nĩarĩrekanagĩra thiirĩ o wothe ũrĩa akombeire Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ. Ndakarandũra Mũisiraeli ũrĩa ũngĩ thiirĩ kana mũrũ wa ithe, nĩ ũndũ ihinda rĩa Jehova rĩa kũrekanĩra mathiirĩ nĩrĩhunjanĩrio. ³No mũrandũre mũndũ wa kũngĩ thiirĩ, no rĩrĩ, no nginya mũrekanĩre thiirĩ o wothe ũrĩa mũrũ wa thoguo arĩ nague.^a ⁴No rĩrĩ, gũtiagĩrĩire gũkorwo na mũndũ mũthĩini thĩini wanyu, nĩgũkorwo mũrĩ bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre ũtũike igai rĩanyu-rĩ, nĩakamũrathima mũno, ⁵angĩkorwo nĩmũgwathĩkĩra Jehova Ngai wanyu biũ, o na mũmenyagĩrĩre kũrũmagĩrĩra maathani maya mothe ngũmũhe ũmũthĩ. ⁶Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima ta ũrĩa eeraniire, na nĩmũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ, no inyuĩ mũtigaakombaga harĩ cio. Nĩmũgaathaga ndũrĩrĩ nyingĩ, no cio itikamwathaga.

⁷Kũngĩgaakorwo na mũndũ mũthĩini gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu itũũra-inĩ o rĩothe kũu bũrũri-inĩ ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mūtikanamũmĩrie ngoro, kana mũtũike akarĩ kũrĩ mũrũ wa ithe wanyu ũcio mũthĩini. ⁸No rĩrĩ, nĩ kaba mũmũtambũrũkĩrie guoko, na mũmũkombithie kĩrĩa gĩothe akaabatario

^a3 Andũ a mabũrũri mangĩ matiatigaga kũrĩma mĩgũnda yao mwaka-inĩ wa mũgwanja ta andũ a Isiraeli. Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu o matiagaga mbeeca cia kũrĩha thiirĩ.

nĩkĩo. ⁹ Mwĩmenyererei mūtikanagĩe na meciiria mooru, mũkoiga atĩrĩ: “Mwaka wa mũgwanja, mwaka ũrĩa wa kũrekanĩra mathiirĩ ũrĩ hakuhi,” nĩguo mūtikanagĩe na ngoro njũru, mwage gũtaanahĩra mũrũ wa ithe wanyu ũrĩa ũbataire, kana mwage kũmũhe kĩndũ. Nake hĩndĩ iyo no akaĩre Jehova nĩ ũndũ wanyu, na inyuĩ nĩmũkonwo mwĩhitie. ¹⁰ Heagai mũndũ ta ũcio na ũtaana, na mwĩkage ũndũ ũcio na ngoro itarĩ na ũũru; na nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu nĩarĩmũrathimaga mawĩra-inĩ manyu mothe, o na maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga. ¹¹ Nĩkũrikoragwo na andũ athiĩni hĩndĩ ciothe bũrũri-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngũmwatha mĩtuĩke ataana kũrĩ ariũ a ithe wanyu, na kũrĩ andũ ariũ athiĩni o na abatarĩ ariũ marĩkoragwo bũrũri-inĩ wanyu.

Kũrekereria Ndungata

¹² Mũrũ wa ithe wanyu Mũhibirania, arĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wanja, angĩyendia kũrĩ we na agĩtungatĩre mĩaka itandatũ-rĩ, mwaka wa mũgwanja wakinya no nginya ũkaamũrekereria athiĩ. ¹³ Na rĩrĩa ũkaamũrekereria, ndũkanareke athiĩ moko matheri. ¹⁴ Nĩũkamũhe indo na ũtaana kuuma rũũru-inĩ rwaku, o na kuuma kĩhũrĩro-inĩ gĩaku kĩa ngano o na kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei. ũkaamũhe indo kũringana na ũrĩa Jehova Ngai waku akũrathimĩte. ¹⁵ Ririkanaga atĩ o na we warĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, no Jehova Ngai waku agĩgũkũũra. Kĩu nĩkĩo gĩatũma ngũhe rĩathani rĩu ũmũthĩ.

¹⁶ No rĩrĩ, ndungata yaku ĩngĩgawkĩra atĩrĩ, “Nĩi ndikwenda gũgũtiga,” nĩ ũndũ nĩkwendete na ĩkenda andũ a nyũmba yaku, na nĩ ũndũ nĩyonaga gwaku gwĩ kwegarĩ, ¹⁷ hĩndĩ iyo nĩũgakĩnyiita mũkuha, ũmĩtũrĩkie gũtũ ĩrĩ hau mũrango-inĩ, ĩtuĩke ndungata yaku mĩtũũrĩre wayo wothe. ũguo noguo ũgeeka ndungata yaku ya mũndũ-wanja.

¹⁸ Ndũkone taarĩ ũndũ ũrĩ hinya kũrekereria ndungata yaku ĩthiĩ, nĩ ũndũ ũtungata ũrĩa ĩgũtungatĩre mĩaka ĩyo

ĩtandatũ nĩ ta maita meerĩ ma mũcaara wa mũndũ wa kwandĩkwo. Nake Jehova Ngai waku nĩarĩkũrathimaga maũndũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga.

Marigithathi ma Nyamũ

¹⁹ Rutagĩra Jehova Ngai waku marigithathi mothe ma njamba kuuma ndũũru-inĩ ciaku cia ng’ombe na cia mbũri. Ndũkanatware marigithathi maku ma ndegwa wĩra-inĩ, na ndũkanamure marigithathi maku ma ng’onde guoya. ²⁰ O mwaka, wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgacĩrĩagĩra mbere ya Jehova Ngai waku handũ harĩa agaathuura. ²¹ Nyamũ ĩngĩgakorwo ĩrĩ na kaũũgũ, ĩkorwo ĩgĩthua kana ĩrĩ ndumumu, kana ĩkorwo na ũũgũ o na ũrĩkũ-rĩ, mūtikanamĩrutĩre Jehova Ngai wanyu igongona. ²² Mũkaamĩrĩra o kũu matũũra-inĩ manyu. No ĩrĩio nĩ ariũ marĩ na thaahu na ariũ matarĩ na thaahu, o taarĩ thiiya kana thwariga maraarĩa. ²³ No mūtikanĩĩage thakame; mĩitagei thĩ o ta maaĩ.

Bathaka

16 Menyagĩrĩrai mweri wa Abibu na mũkũngũyagĩre Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, nĩ ũndũ mweri-inĩ wa Abibu nĩguo aamũrutire bũrũri wa Misiri kũrĩ ũtukũ. ² Nĩmũgathĩnjĩra Jehova Ngai wanyu igongona rĩa Bathaka rĩa nyamũ kuuma rũũru-inĩ rwanyu rwa mbũri kana rwa ng’ombe, mũcithĩnjĩre handũ harĩa Jehova agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. ³ Mūtikanamĩrĩanĩrie na mĩgate mĩĩkĩre ndawa ya kũimbia, no ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩe mĩgate ĩtarĩ mĩimbie, arĩ yo mĩgate ya mĩnyamaro, nĩ ũndũ mwoimire bũrũri wa Misiri na ihenya, na nĩgeetha matukũ-inĩ mothe ma muoyo wanyu mũrĩkanage mũthenya ũcio mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁴ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mūtikanakorwo mũrĩ na ndawa ya kũimbia bũrũri-inĩ wanyu wothe. Mūtikanareke nyama o ciothe cia irĩa mũkũruta igongona hwaĩ-inĩ

wa mūthenya wa mbere iraare nginya rūciinĩ.

⁵ Mūtikanathĩnjĩre igongona rĩa Bathaka itũũra-inĩ o rĩothe kũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, ⁶ tĩa o harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake. Hau nĩho mũkaarutĩra igongona rĩa Bathaka hwaĩ-inĩ rĩrĩa riũa rĩthũaga, rĩtuĩke rĩa kũririkana ihinda rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ⁷ Mũkaarĩhĩhĩria na mũrĩrĩre handũ hau Jehova Ngai wanyu agaathuura. Ningĩ kwarooka gũkĩa mũcooke hema-inĩ cianyu. ⁸ Ihinda rĩa mĩthenya itandatũ mũkaarĩaga mĩgate itarĩ mĩimbie, nague mũthenya wa mũgwanja mũgĩe na kũngano kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu, na mũtikarute wĩra o na ũrĩkũ.

Gĩathĩ gĩa Ciumia

⁹ Taragai ciumia mũgwanja kuuma mwambĩrĩria kũgetha ngano ĩria itarĩ ngethe. ¹⁰ Mũcooke mũkũngũire Gĩathĩ gĩa Ciumia nĩ ũndũ wa Jehova Ngai wanyu, na ũndũ wa kũruta maruta ma kwĩyendera maringaine na irathimo iria Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte nacio. ¹¹ Na mũkenagĩre Jehova Ngai wanyu mũrĩ handũ harĩa agaathuura ha gũtũũria Rĩitwa rĩake, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii arĩa marĩ matũũra-inĩ manyu, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũranagia na inyuĩ. ¹² Ririkanai atĩ mwarĩ ngombo kũu bũrũri wa Misiri, na mũrũmagĩrĩre wega irĩra icio cia watho wa kũrũmĩrĩrwo.

Gĩathĩ gĩa Ithũnũ

¹³ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ gĩa Ithũnũ mĩthenya mũgwanja thuutha wa gũcookereria maciaro marĩa moimĩte ihuhĩro-inĩ cianyu cia ngano, na ihihĩro-inĩ cianyu cia ndibei. ¹⁴ Kenagĩrai Gĩathĩ kũu kĩanyu, inyuĩ, na ariũ anyu, na airĩtu anyu, na ndungata cianyu cia arũme na cia andũ-a-nja, na Alawii, na andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, o na atumia a ndigwa arĩa matũũragaga matũũra-inĩ

manyu. ¹⁵ Kũngũyagĩrai Gĩathĩ kũu kĩamũrĩrwo Jehova Ngai wanyu ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩakamũrathima magetha-inĩ manyu mothe, na mawĩra-inĩ mothe ma moko manyu, nakĩo gĩkeno kĩanyu nĩgĩkaiganĩra.

¹⁶ Arũme othe anyu no nginya makeyumĩria mbere ya Jehova Ngai wanyu maita matatũ o mwaka marĩ handũ hau agaathuura: hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Mĩgate itarĩ Mĩimbie, na ya Gĩathĩ gĩa Ciumia, na ya Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. Gũtikanagĩe mũndũ ũkoimĩra mbere ya Jehova moko matheri: ¹⁷ O ũmwe wanyu no nginya akarehaga kĩheo kĩringaine na ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũrathimĩte.

Aciiri

¹⁸ Mũgaathuura aciiri, o na anene a o mũhĩrĩga kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe yanyu o itũũra-inĩ o rĩothe Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, nao nĩmagatuagĩra andũ ciira wega. ¹⁹ Mūtikanahotomie ciira kana mũgĩe na gũthutũkania. Mūtikanamũkĩre ihaki, nĩgũkorwo ihaki nĩrĩtũmaga maitho ma mũndũ mũũgĩ matuĩke matumumu, na rĩkoogomia ciugo cia mũndũ ũrĩa mũthingu. ²⁰ Rũmagĩrĩrai kĩhoo to kĩo giiki, nĩgeetha mũtũũre muoyo na mwĩgwaĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe.

Kũhooya Ngai Ingĩ

²¹ Mūtikanahaande gĩtugĩ kĩa Ashera mwena-inĩ wa kĩgongona kĩrĩa mũgaathondekera Jehova Ngai wanyu, ²² na mūtikanaaake ihiga rĩa kũhooyagwo, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio.

17 Mūtikanarutĩre Jehova Ngai wanyu igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'onde ĩrĩ na kaũũgũ kana ũũgũ, nĩgũkorwo ũndũ ũcio ũrĩ thaahu harĩ Jehova.

² Mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ũtũũranagia na inyuĩ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũrĩa Jehova ekũmũhe, angĩoneka agĩlka ũũru maitho-inĩ ma

Jehova Ngai wanyu na ūndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, ³ na agakararia rĩathani rĩakwa akahooya ngai ingĩ, na agaciinamĩrĩra kana akainamĩrĩra riũa, kana mweri, kana njata cia matu-inĩ, ⁴ na mũmenyithio ūhoru ūcio-rĩ, hĩndĩ ĩyo no nginya mũgaatũria ūhoru ūcio wega. Kũngĩkorwo ūhoru ūcio nĩ wa ma, na hakorwo na ūira atĩ ūndũ ūcio ūrĩ thaahu nĩwĩkĩtwo thĩinĩ wa Isiraeli, ⁵ oyai mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja ūcio wĩkĩte ūndũ ūcio mũũru mũmũtware kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩanyu inene na inyuĩ mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue. ⁶ Na ūndũ wa ūira wa andũ eerĩ kana atatũ, mũndũ no oragwo, no gũtirĩ mũndũ ūkooragwo na ūndũ wa ūira wa mũndũ ūmwe. ⁷ Moko ma aira acio no nginya makorwo marĩ ma mbere ūhoru-inĩ ūcio wa kũmũũraga, na thuutha ūcio marũmĩrĩrwo nĩ moko ma andũ arĩa angĩ othe. No nginya mũniine ūũru ūcio wehere gatagatĩ-inĩ kanyu.

Magooti ma Ciira

⁸ Kũngĩkaagĩa maciira magooti-inĩ manyu mũtangĩhota gũtua, marĩ ma ūiti wa thakame, o na ma gũtuithania mũndũ na mũndũ ūria ūngĩ, kana mũndũ ūhũũrĩte ūria ūngĩ, matwaragei handũ harĩa Jehova Ngai wanyu agaathuura. ⁹ Thĩĩ kũrĩ Alawii arĩa athĩnjĩrĩ-Ngai, na kũrĩ mũtuithania ciira ūria ūrĩ wĩra-inĩ ihinda rĩu. Mũmoorie ūhoru ūcio nao mamuonie ūria ciira ūcio wagĩrĩire gũtuuo. ¹⁰ No nginya mwĩke kũringana na matua marĩa makaamũhe mũrĩ handũ hau Jehova agaathuura. Menyagĩrĩrai mwĩkage ūria wothe marĩmwathaga mwĩke. ¹¹ ĩkagai kũringana na watho ūria mamũrutĩte, na mũrũmĩrĩre matua mao marĩa mekũmũhe. Mũtikanehũgũre mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho, mũtigane na ūria mamwĩrĩte. ¹² Mũndũ ūria ūngĩonania kũnyarara mũtuithania ciira kana mũthĩnjĩrĩ-Ngai, ūria ūrũgamaga agĩtungatĩra Jehova Ngai wanyu, no nginya ooragwo. No nginya mũniine ūũru ūcio wehere Isiraeli. ¹³ Andũ othe nĩmakagwa ūhoru ūcio nao

metigĩre, na matigacooka gũkorwo marĩ na kĩnyararo rĩngĩ.

Mũthamaki

¹⁴ Rĩria mũgaathiĩ bũrũri ūria Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, na mũkorwo mũwĩgwatĩire na mũgaatũura kuo, na muuge atĩrĩ, “Rekei tũgie na mũthamaki witũ ta ndũrĩrĩ iria ciothe itũthiũrũrũkĩrie,” ¹⁵ Menyererai wega mũgaathuura mũthamaki ūria Jehova Ngai wanyu amwamũrĩire. No nginya akoima gatagatĩ-inĩ ka ariũ a ithe wanyu. Mũtigathuure mũndũ wa kũngĩ atuĩke mũthamaki wanyu, mũndũ ūtarĩ mũrũ wa thoguo Mũisiraeli. ¹⁶ Mũthamaki ūcio, o nake ndakaneingĩhĩrie mbarathi, kana atũme andũ macooke bũrũri wa Misiri makamũgĩrĩre ingĩ, nĩgũkorwo Jehova amwĩrĩte atĩrĩ, “Mũtikanacooke na thuutha, mũgere njĩra ĩyo rĩngĩ.” ¹⁷ Nake ndakanahikie atumia aingĩ, nĩguo ngoro yake ndĩkanagarũrũke. Nĩngĩ ndakaneingĩhĩrie betha na thahabu.

¹⁸ Rĩria agaikarĩra gĩtĩ gĩaake kĩa ūthamaki, akoya ibuku rĩa gĩkũnjo, eyandĩkire watho ūyũ, aũrutĩte ibuku-inĩ rĩria riumĩte harĩ athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩ o Alawii. ¹⁹ Narĩo ibuku rĩu nĩaikarage narĩo, arĩthomage matukũ marĩa mothe egũtũura muoyo nĩguo erutage gwĩtigĩra Jehova Ngai, na arũmagĩrĩre wega ciugo ciothe cia watho ūyũ na irĩra cia watho wa kũrũmagĩrĩrwo, ²⁰ na ndagetuage mwega gũkĩra ariũ a ithe agarũrũke mwena wa ūrĩo kana wa ūmotho atigane na watho. Hĩndĩ ĩyo, we na njiaro ciaeke nĩmagathamaka ihinda iriia ūthamaki-inĩ wake kũu Isiraeli.

Maruta nĩ ūndũ wa Athĩnjĩrĩ-Ngai na Alawii

18 Athĩnjĩrĩ-Ngai, arĩa Alawii, hamwe na mũhĩrĩga ūcio wothe wa Lawi, matikagĩa na gĩthaka kana igai hamwe na andũ a Isiraeli arĩa angĩ. Magaatũũragio nĩ indo iria irutĩrwo Jehova cia igongona rĩa njino, nĩgũkorwo rĩu nĩrĩo igai rĩao. ² Matikagaya igai gatagatĩ ka ariũ a ithe

wao; nīgũkorwo Jehova nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

³Indo ici nĩcio athĩnjĩri-Ngai magĩĩrwo nĩ kũheagwo ciumĩte kũrĩ andũ arĩa marĩrutaga igongona rĩa ndegwa kana rĩa ng'ondũ: nĩ guoko, na thĩĩa cieri, na nyama cia nda. ⁴No nginya mũmaheage maciaro ma mbere ma ngano yanyu, na ma ndibei yanyu ya mũhihano, na maguta, o na guoya wa mbere wa ng'ondũ cianyu cienjwo, ⁵nīgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩamathuurĩte hamwe na njiaro ciao kuuma harĩ mĩhĩrĩga yanyu yothe, nĩgeetha marũgamage magatungataga thĩĩnĩ wa Rĩitwa rĩa Jehova hĩndĩ ciothe.

⁶Mũlawii angĩthaama, oime kũrĩa atũũraga itũũra-inĩ rĩmwe rĩa matũũra manyu thĩĩnĩ wa Isiraeli, na oke endete mũno gũkinya handũ harĩa Jehova agaathuura-rĩ, ⁷no atungate thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, o ta Alawii arĩa angĩ arĩa matungataga hau mbere ya Jehova. ⁸Nake akaagairwo indo ciiganaine na cia arĩa angĩ, o na gũtuĩka nĩamũkĩrĩte mbeeca cumanĩte na kwendia indo cia nyũmba yao.

Mitugo ĩrĩa ĩrĩ Magigi

⁹Rĩrĩa mũgaathĩ bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, mũtikanerute maũndũ ma kwĩgerekania na mĩthĩire ĩrĩa ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ iria ĩrĩ kuo.

¹⁰Rekei gũtikanoneke mũndũ thĩĩnĩ wanyu ũkũruta igongona rĩa gũcina mũrĩũ kana mwarĩ, kana ũkũragũra, kana ũkũrogana, kana mũtuĩria wa nyoni ya mũndũ, kana mũndũ-mũgo, ¹¹kana mũrogani wa ithitũ, kana mũndũ ũrĩ na maroho ma kũragũra, kana mũrogi, o na kana mũndũ ũkaragũra na maroho ma andũ akuũ. ¹²Mũndũ ũrĩa wĩkaga maũndũ macio nĩonagwo arĩ magigi nĩ Jehova, na nĩ ũndũ wa maũndũ macio marĩ magigi, nĩkĩo Jehova Ngai wanyu ekũrutũrũra ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. ¹³Inyuĩ no nginya mũtuĩke andũ matarĩ ũcuuke mbere ya Jehova Ngai wanyu.

Mũnabii

¹⁴Ndũrĩrĩ iria mũgaatunya bũrũri-rĩ, nĩithikagĩrĩria arogi na andũ arĩa maragũraga. No inyuĩ, Jehova Ngai wanyu ndamwĩtikĩrĩtie gwĩka ũguo. ¹⁵Jehova Ngai wanyu nĩakamũtũmĩra mũnabii o ta nĩĩ kuuma harĩ ariũ a thoguo. No nginya mũmũiguage. ¹⁶Nīgũkorwo ũguo nĩguo mworirie Jehova Ngai wanyu mũrĩ kũu Horebu mũthenya ũrĩa muonganĩte, rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, “Ndũkareke tũigwe mũgambo wa Jehova Ngai witũ, kana tuone mwaki ũcio mũnene rĩngĩ, nĩgeetha tũtigakue.”

¹⁷Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: “Ūguo moiga nĩ wega. ¹⁸Nĩngamarahũrĩa mũnabii o tawe oime thĩĩnĩ wa ariũ a ithe wao; na nĩngekĩra ciugo ciakwa kanua gake, nake nĩakameera ũrĩa wotha ngaamwatha. ¹⁹Mũndũ o wotha ũkaarega kũigua ciugo ciakwa iria mũnabii ũcio akaaria thĩĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngamũũria ũhoru ũcio. ²⁰No rĩrĩ, mũnabii ũrĩa ũkaaria ũndũ o na ũrĩkũ na mwĩgerero akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa, oige ũndũ itamwathĩte, kana mũnabii ũrĩa ũkaaria akĩgwetaga rĩitwa rĩa ngai ingĩ, no nginya alooragwo.”

²¹Mwahota kwĩyũria atĩrĩ, “Tũngĩkĩmenya atĩa rĩrĩa ndũmĩrĩrĩ ĩtaarĩtio nĩ Jehova?” ²²Ūndũ ũrĩa mũnabii angĩaria rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, naguo ũndũ ũcio wage kuoneka kana kũhinga, ĩyo nĩ ndũmĩrĩrĩ ĩtaarĩtio nĩ Jehova. Mũnabii ũcio aarĩtie na mwĩgerero. Mũtikanamwĩtigire.

Matũũra ma Kũũrĩrwo

19 Rĩrĩa Jehova Ngai wanyu agaakorwo aniinĩte ndũrĩrĩ iria ekũmũhe bũrũri wacio, na rĩrĩa na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩkĩtie kũingata ndũrĩrĩ icio, na mũgaatũũra matũũra ma cio na nyũmba ciacio, ²hĩndĩ ĩyo nĩmũkamũra matũũra matatũ marĩ handũ gatagatĩ ka bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe mũwĩgwatĩre. ³Mũgaathondeka barabara cierekeire matũũra macio, naguo bũrũri ũcio

Jehova ekūmūhe ūtuīke igai rīanyu, mūwatūre icunjī ithatū, nīgeetha mūndū o wothē ūngīūruga mūndū oragīre kuo.

⁴ Ūyū nīguo watho ūkonīi mūndū ūrīa ūngīūruga mūndū ūngī na oorīre kuo nīguo ahonokie muoyo wake, nake nī mūndū ūrīa ūngīūruga mūndū wa itūūra rīake ataciirīre gwīka ūndū ūcio, na akorwo ndaamūthūire mbere iyo. ⁵ Ta rīrīa mūndū angīthiī mūtītū marī na mūndū wa itūūra rīake makoine ngū, na akīhiūria ithanwa ateme mūtī-rī, ithanwa rīrūke, rīrūūge, rīringe mūndū ūcio wa itūūra rīake, rīmūūrage. Mūndū ūcio no orīre itūūra rīmwe rīa macio nīguo ahonokie muoyo wake.

⁶ Angīaga gwīka ūguo-rī, mūrīhanīria wa thakame ahota gūthingatana nake arī na marakara amūnyiite, angīkorwo itūūra rīa kūrīrwo nīrīraihrīrie mūno, amūūrage o na gūtuīka ndagīrīre kūrīragwo nī ūndū ndaathūire mūndū ūcio mbere iyo. ⁷ Kīu nīkīo gītūmi kīrīa gītūma ndīmwathe mwīyamūrīre matūūra manene matatū ma kūrīrwo.

⁸ Jehova Ngai wanyu angīkongerera mīhaka ya būrūri wanyu o ta ūrīa erīire maithe manyu na mwīhītwa, amūhe būrūri wothē ūrīa aamerīre, ⁹ nī ūndū wa ūrīa mūgaakorwo mūmenyereire wega maathanī maya ndīramwatha ūmūthī, atī mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūthiage na njīra ciake hīndī ciothe, hīndī iyo nīmūkāmūra matūūra mangī matatū ma kūrīrwo. ¹⁰ Mūgeeka ūguo nīgeetha gūtikanaitwo thakame ya mūndū ūtarī na ūūru būrūri-inī wanyu, ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe ūtuīke igai rīanyu, na ningī nīgeetha mūtīkagīe na mahītia ma gūita thakame.

¹¹ No mūndū angīkorwo athūire mūndū wa itūūra rīake, nake amuoherie njīra-inī, amūtharīkīre amūūrage, acooke orīre itūūra-inī rīmwe rīa macio-rī, ¹² athuuri a itūūra rīake nīmakamūtūmanīra, arehwo kuuma kūu itūūra-inī, mamūneane kūrī mūrīhanīria wa thakame nīguo ooragwo.

¹³ Mūtikanamūguīre tha. No nginya mūniine wīhia wa ūiti wa thakame itarī

na ūūru būrūri-inī wa Isiraeli, nīgeetha maūndū manyu magīrīre.

¹⁴ Mūndū ndakaneherie ihiga rīa mūhaka rīa mūndū ūrīa mariganītie, rīrīa rīahaandirwo nī arīa maarī mbere yanyu igai-inī rīrīa mūkaamūkīra būrūri-inī ūrīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe mūwīgwatīre.

Aira

¹⁵ Mūira ūmwe ti mūiganu wa gūtūma mūndū atuīrwo nī ūndū wa ngero kana wa ihītia rīrīa angīkorwo ekīte. No nginya ūhorō ūtuuo nī wa ma na ūndū wa ūira wa andū eerī kana atatū.

¹⁶ Mūira ūrī na rūthūūro angīrūgama gūthitangīra mūndū ngero, ¹⁷ andū acio eerī magīte na ngarari, no nginya marūgame harī Jehova, mbere ya athīnjīri-Ngai na aciirithania arīa magaakorwo makīruta wīra ihinda-inī rū. ¹⁸ Aciirithania acio no nginya matūirie ūhorō na kīyo, na mūira ūcio angīoneka nī wa maheeni, nīaraigīrīra mūrū wa ithe kīgeenyo-rī, ¹⁹ hīndī iyo mūmwīke o ta ūrīa aciirīre gwīka mūrū wa ithe. No nginya mūniine ūūru ūcio thīnī wanyu.

²⁰ Andū arīa angī nīmakaigua ūhorō ūcio nao metigīre, naguo ūndū ūcio mūūru ndūgacooka gwīkwo rīngī thīnī wanyu.

²¹ Mūtikanaique tha; muoyo uumage muoyo, na riitho riumage riitho, na igego riumage igego, na guoko kuumage guoko, o na kūgūrū kuumage kūgūrū.

Gūthī Mbaara-inī

20 Rīrīa mūgaathī kūrūa na thū cianyu na muone irī na mbarathi na ngaari cia ita na mbūtū cia ita nyingī gūkīra cianyu, mūtikanaciitigīre, nī ūndū Jehova Ngai wanyu, ūrīa wamūrutire būrūri wa Misiri, agaakorwo hamwe na inyuī.

² Rīrīa mūgaakorwo mūkuhīrīrie gūthī mbaara, mūthīnjīri-Ngai nīagakuhīrīria mbūtū cia ita na aciarīrie. ³ Aciīre atīrī, “Thīkīrīria wee Isiraeli, ūmūthī nī ūgūthī mbaara-inī ūkarūe na thū ciaku. Ndūgakue ngoro kana wītīgīre na ndūkamaake kana ūinaine ūrī mbere yacio. ⁴ Nīgūkorwo Jehova Ngai waku

nīwe ūgūtwarana nawe nīguo akūrūrīre kūrī thū ciaku, akūhootanīre.”

⁵ Anene nao nīmakooria mbūtū ya ita atīrī: “Nī harī mūdū wakīte nyūmba njerū na ndamīrugūrīte? Nīarekwo acooke mūciī, ndagakuire mbaara-inī, nake mūdū ūngī atuīke wa kūmīrugūria.

⁶ Nī harī mūdū ūhaandite mūgūnda wa mīthabibū na ndambīrīrie gūkenera matunda maguo? Nīarekwo ainūke ndagakuire mbaara-inī nake mūdū ūngī atuīke wa gūkenera matunda macio. ⁷ Nī harī mūdū marīkanīire na mūdū-wa-nja atī nīekūmūhikia na ndamūhikītie? O nake nī ainūke ndagakuire mbaara-inī nake mūdū-wa-nja ūcio ahikio nī mūdū ūngī.”

⁸ Ningī anene nīmagacooka morie atīrī, “Nī harī mūdū ūretigīra kana agakua ngoro? Ūcio nīarekwo ainūke nīgeetha ariū a ithe o nao matigakue ngoro.”

⁹ Rīria anene makaarīkia kwarīria mbūtū cia ita-rī, nīmagathuura anene a ita a gūtongoria mbūtū icio.

¹⁰ Rīria mūkaambata mūkahūire itūūra inene, mūkaamba kūria andū a rīo metīkīre kūgīe thayū.

¹¹ Mangīgetīkīra na mahingūre ihingo ciao-rī, andū a itūūra rīu othe magaatuīka a kūrutithio wīra na hinya, mamūrutagīre wīra. ¹² Mangīkaarega kūgīe thayū na mambīrīrie kūrūa na inyuī, mūgaathiūrūrūkīria itūūra rīu.

¹³ Rīria Jehova Ngai wanyu akaarīneana moko-inī manyu-rī, mūkooraga arūme othe arīa marī thīinī warīo. ¹⁴ No ha ūhoro wa andū-a-nja, na ciana, na mahiū, o na kīndū kīria kīngī gīothe kīrī thīinī wa itūūra rīu, no mūcitahe ituīke cianyu. Na rīrī, no mūhūthīre indo icio Jehova Ngai wanyu amūheete kuuma kūrī thū cianyu. ¹⁵ Ūguo nīguo mūgeeka matūūra manene mothe marīa marī kūrāya na kūrīa mūrī no ti ma ndūrīrī iria irī gūkuhī na inyuī.

¹⁶ No rīrī, thīinī wa matūūra manene ma ndūrīrī marīa Jehova Ngai wanyu ekūmūhe matuīke igai rīanyu, mūtikanatigie kīndū o nakī, kīhihagia kana kīrī muoyo. ¹⁷ Mūkaamaniina biū;

andū a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi o ta ūria Jehova Ngai wanyu aamwathīte. ¹⁸ Kwaga ūguo nīmakamūruta kūrūmīrīra maūdū mothe marī magigi marīa mekaga makīhooya ngai ciao, na inyuī nīmūkehīria Jehova Ngai wanyu.

¹⁹ Mūngīgaakorwo mūthiūrūrūkīrie itūūra ihinda irāaya, mūkīrīhūūra nīguo mūrītahe, mūtikanathūkangie mītī yarīo na kūmītemanga na ithanwa, nī ūndū no mūrīe matunda mayo. Mūtikanamīteme. Mītī ya gīthaka ikīrī andū, atī nīguo mūmīthiūrūrūkīrie? ²⁰ No rīrī, no mūteme mītī irīa mūkūmenya atī ti ya matunda, na mūmītūmīre gwīthondekera mwīgitio wa rūirigo nginya itūūra rīu rīrarūa na inyuī rīgwe.

Horohio ya Gīkuū gītoño Mūragani

21 Mūdū angīkooneka oragītwo, na akorwo akomete gīthaka-inī kūu būrūri ūcio Jehova Ngai wanyu ekūmūhe mūwīgwatīre, na kwage kūmenyeka mūdū ūria ūmūūragīte-rī, ² athuuri anyu na aciirithania nīmakoiagara magathime itīina rīa kuuma harīa mwīrī ūrī nginya matūūra-inī marīa marī hakuhi nago. ³ Ningī athuuri a itūūra rīria rīkuhīrīrie mūno na harīa mwīrī ūcio ūrī nīmakanyiita moori itarī yarutithio wīra na itarī yohwo icooki, ⁴ nao mamūkūrūkie gītuamba-inī gītārī kīarīmwo kana gīkahaandwo, na kīrī na karūū gegūtherera. Nīmakoinīra moori iyo ngingo kūu gītuamba-inī kūu. ⁵ Nao athīnjīri-Ngai, o acio ariū a Lawi, nīmakeyumīria nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīamathuurīte nīguo matungatage na makarathimana makīgwetaga rītwa rīa Jehova na magatuithanagia maciira ma andū arīa marī na ngarari o na ma andū maangīrūa. ⁶ Ningī athuuri othe a itūūra rīria rīkuhīrīrie mūno harīa mwīrī ūcio ūrī nīmagethamba moko^a igūrū

^a6 Gwīthamba moko kwarī ūndū wa kuonania atī mūdū ndaarī na ihītia rīa ūragani.

rĩa moori iyo yunĩtwo ngingo o kũu gĩtuamba-inĩ, ⁷ na moige atĩrĩ, “Moko maitũ timo maaitire thakame ĩno, o na kana maitho maitũ makĩona ũndũ ũcio ũgĩkwo. ⁸ Ītĩkĩra horohio ĩno nĩ ũndũ wa andũ aku a Isiraeli, arĩa Wee Jehova ũkũũrite, na ũtĩge kũmatua ahĩtia ũndũ-inĩ wa thakame ĩno ya mũndũ ũtarĩ na ũũru.” Nayo thakame iyo ĩtĩtwo nĩkahoroherio. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgetheria ihĩtia-inĩ rĩu rĩa gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ na ũũru, kuona atĩ nĩmwĩkĩte ũndũ ũrĩa wagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova.

Kũhikia Mũndũ-wa-Nja Mũtahe

¹⁰ Rĩrĩa mũngĩthĩ kũrĩa na thũ cianyu, nake Jehova Ngai wanyu acirekererie moko-inĩ manyu mũcitahe-rĩ, ¹¹ mũngĩcooka muone thĩnĩ wa andũ acio atahe harĩ na mũndũ-wa-nja mũthaka na ũmwe wanyu aguucĩrĩrio nĩwe, no amũhikie atuĩke mũtumia wake. ¹² Nĩakamũinũkia gwake mũciĩ acooke atũme enjwo mũtwe na arenge ndwara ¹³ na arute nguo iria eekĩrite rĩrĩa aatahagwo. Thuutha wa gũikara gwake mũciĩ na acakaĩre ithe na nyina ihinda rĩa mweri mũgima-rĩ, hĩndĩ iyo no athĩ harĩ we, atuĩke mũthuuri wake nake atuĩke mũtumia wake. ¹⁴ Angĩkaaga gũkenio nĩwe, nĩakamwĩtĩkĩria athĩ o kũrĩa guothe angĩenda. Ndakanamwendie kana amũtue ngombo, kuona atĩ nĩamwagithĩtie gĩtĩo.

Kĩhooto kĩa Mwana wa Irigithathi

¹⁵ Mũndũ angĩkorwo na atumia eerĩ, na akorwo endete ũmwe na akaaga kwenda ũcio ũngĩ, na eerĩ mamũciarĩre ciana cia ihĩ, no mwana wa irigithathi akorwo nĩ wa mũtumia ũrĩa atendete-rĩ, ¹⁶ angĩkorwo akĩgaĩra ariũ ake indo, ndakanaheane kĩhooto kĩa irigithathi kũrĩ mũriũ wa mũtumia ũrĩa eendete, handũ ha kũhe mũriũ ũrĩa arĩ we irigithathi kũna, mũriũ ũcio wa mũtumia ũrĩa atendete. ¹⁷ No nginya onanie atĩ mũriũ ũcio wa mũtumia ũcio atendete nĩwe irigithathi na ũndũ

wa kũmũhe indo maita meerĩ thĩnĩ wa indo iria ciothe arĩ nacio. Mũriũ ũcio nĩwe kĩonereria kĩa mbere kĩa hinya wa ithe. Kĩhooto kĩa mwana wa irigithathi nĩ gĩake.

Mwana ũrĩa Mũremi

¹⁸ Mũndũ angĩkaagĩa na mũriũ ũtangĩgua na mũremi, ũtaathĩkagĩra ithe na nyina, na ũtangĩmaigua o na mamũhũũra-rĩ, ¹⁹ ithe na nyina nĩmakamũnyĩta mamũtware kũrĩ athuuri hau kĩhingo-inĩ gĩa itũũra. ²⁰ Nao meere athuuri atĩrĩ, “Mũriũ ũyũ witũ ndatũiguaga na nĩ mũremi, ndangĩtwathĩkĩra. Atũũraga arĩ mũmaramari na arĩ mũrĩu.” ²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a itũũra nao nĩmakamũhũũra na mahiga nyuguto nginya akue. No nginya mũniine ũũru ũcio wehere gatagati-inĩ kanyu. Ũhoro ũcio nĩũkaiguuo nĩ andũ a Isiraeli othe nao meetigĩre.

Mawatho Matiganĩte

²² Mũndũ angĩhĩa wĩhia ũngĩtũma ooragwo, nake ooragwo na mwĩrĩ wake ũcuurio mũtĩ igũrũ-rĩ, ²³ mũtikanareke mwĩrĩ ũcio ũraare mũtĩ igũrũ ũtukũ ũcio wothe. Tigĩrĩrai nĩ mwamũthika mũthenya o ro ũcio, tondũ mũndũ o na ũrĩkũ mũcuurie mũtĩ-inĩ nĩ mũrume nĩ Ngai. Mũtikanathaahie bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke igai rĩanyu.

22 ũngĩkoona ndegwa kana ng'ondũ ya mũrũ wa ithe wanyu yũrite, ndũkamĩtiganĩrie, no tigĩrĩra wona nĩwamĩcookia kũrĩ we. ² Mũrũ wa ithe wanyu ũcio angĩkorwo ndaikaraga hakuhĩ nawe, kana ũngĩkorwo ndũmũ, ũkaamĩtwara gwaku mũciĩ nginya rĩrĩa agooka kũmĩcaria; hĩndĩ iyo ũmũcookerie. ³ Ũgeeka o ũguo, ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana kabuti gake, kana o kĩndũ gĩothe atete, ndũkanetue ta ũtacionete.

⁴ ũngĩkoona ndigiri ya mũrũ wa thoguo, kana ndegwa yake igũite njĩra-inĩ,

ndūkanamītiganīrie; mūteithīrīrie kūmīrūgamia.

⁵ Mūdū-wa-nja ndakanehumbe nguo cia arūme, kana mūdū mūrūme ehumbe nguo cia andū-a-nja, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīathūire mūdū o wothe wīkaga ūguo.

⁶ Ūngīgaakorerera gītara kīa nyoni mūkīra-inī wa njīra, kīrī mūtī igūrū kana kīrī thī, nayo nyoni iyo ikorwo ikomereirie tūcui twayo kana matumbī, ndūkanoe nyoni iyo na tūcui twayo. ⁷ No woe tūcui, no no nginya ūkaarekereria nyina yūmbūke, nīgeetha wonage maūdū mega na ūtūūre hīndī ndaaya.

⁸ Hīndī īrīa ūngīaka nyūmba njerū, ūkaamūkīra rūirigo rūmīthiūrūrūkīrie igūrū nīgeetha ndūkarehithīrie andū a nyūmba yaku ūūru wa ūiti wa thakame, mūdū angīkaagūa kuuma nyūmba igūrū.^a

⁹ Ndūkahaande mbegū cia mīthemba iirī mūgūnda waku wa mīthabibū; ūngīgeeka ūguo nīūgathaahia mīmera īrīa ūhaandīte, o na maciaro ma mūgūnda ūcio wa mīthabibū.

¹⁰ Ndūkanarīmīthie ndegwa na ndigiri ciohanītio mūraū ūmwe.

¹¹ Ndūkanehumbe nguo cia guoya wa ng'ondū na cia gatani ciogothanītio hamwe.

¹² Ohagīrīra ciohe cia ndigi mīthia-inī īrīa īna ya kabuti karīa wīhumbaga.

Gūthūkia Kīhiko

¹³ Mūdū angīhikia mūtumia na thuutha wa gūkoma nake acooke amūthūūre, ¹⁴ na aarie ndeto cia kūmūcambia, nake amūthūkīrie rītwa, oige atīrī, “Ndahikirie mūtumia ūyū, no rīrī, ndamūkuhīrīria ndionire imenyithia cia atī nī mūrītu gathirange,”

¹⁵ hīndī iyo ithe na nyina nīmagatwara maūdū ma kuonania atī nī mūrītu gathirange harī athuuri hau kīhingo-inī gīa itūūra. ¹⁶ Ithe wa mūrītu nīakeera athuuri atīrī, “Ndaheanire mūrītu

wakwa ahikio nī mūdū ūyū, no rīrī, rīu nīamūthuūrīte. ¹⁷ Nīamūcambītie akoiga atīrī, ‘Ndiakorire mwarīguo arī mūrītu gathirange.’ No rīrī, ici nīcio imenyithia cia kuonania atī mūrītu wakwa arī mūrītu gathirange.” Hīndī iyo aciari a mūrītu ūcio nīmagatambūrūkia gītambaya kīu mbere ya athuuri a itūūra, ¹⁸ nao athuuri acio nīmakanyiita mūdū ūcio mamūherithie. ¹⁹ Nīmakamwītia thīnjo ya cekeri igana rīmwe cia betha,^b macineane kūrī ithe wa mūrītu, nī ūndū mūdū ūcio nīacambītie mūrītu gathirange wa Isiraeli. Mūrītu ūcio agaathīi na mbere gūtuīka mūtumia wake; ndakanamūte matukū mothe marīa egūtūūra muoyo.

²⁰ No rīrī, kūngīgaatuīka atī thitango iyo nī ya ma, na kwage kīmenyithia gīa kuonania atī mūrītu ūcio aarī gathirange, ²¹ nīakarehwo mūrango-inī wa nyūmba ya ithe, nao arūme a itūūra rīake nīmakamūhūūra na mahiga nyuguto nginya akue. Nīekīte ūndū wa thoni thīinī wa Isiraeli nīkūhūūra ūmaraya arī o nyūmba gwa ithe. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere gatagatī-inī kanyu.

²² Mūdū mūrūme angīnyitwo akomete na mūtumia wa mūdū ūngī, o eerī, mūdū mūrūme ūcio na mūtumia ūcio, no nginya makue. No nginya mūniine ūūru ūcio wehere Isiraeli.

²³ Mūdū angīcemanīa na mūrītu gathirange itūūra-inī orītio ahikio, na mūdū ūcio akome nake, ²⁴ nīmūkamanyiita eerī, mūmoimagarie kīhingo-inī gīa itūūra rīu, mūmahūūre na mahiga nyuguto nginya makue; mūrītu ūcio alooragwo tondū aarī thīinī wa itūūra na ndoigire mbu nīguo ateithio, nake mūdū mūrūme ūcio alooragwo tondū wa gūthūkia mūtumia wa mūdū ūngī. No nginya mūniine ūūru wehere gatagatī-inī kanyu.

²⁵ No rīrī, mūdū mūrūme angīcemanīa na mūrītu ūrītio ahikio arī na kūu nja ya itūūra, na amūnyiite na hinya,

^a8 Nyūmba cia tene ciakagwo na rūirigo igūrū, na mūdū nīangīagereire kuo.

^b19 nī ta kilo 1

mündũ mŭrũme ũcio wĩkĩte ũguo nowe wiki ũgaakua. ²⁶ No rĩrĩ, mũirĩtu ũcio mŭtikanamwĩke ũndũ; ndeekĩte rĩhia rĩa gŭtũma ooragwo. ũndũ ũcio nĩ ta wa mündũ ũrĩa ũtharĩkagĩra akooraga mündũ wa itũũra rĩake, ²⁷ nĩgũkorwo mündũ ũcio aacemanirie na mũirĩtu ũcio na kũu nja ya itũũra, o na gũtuĩka mũirĩtu ũcio ũrĩtio nĩoigire mbu, hatiarĩ na mündũ wakũmũteithũra.

²⁸ Mündũ angĩgacemania na mũirĩtu gathirange ũtoorĩtio ahikio, amũnyiite na hinya nao mamenyeke-rĩ, ²⁹ mündũ ũcio nĩakarĩha ithe wa mũirĩtu ũcio cekeri mĩrongo itano cia betha.^a Mündũ ũcio no nginya ahikie mũirĩtu ũcio, nĩgũkorwo nĩamũthũkĩtie. Ndakanamũte matukũ mothe marĩa egũtũũra muoyo.

³⁰ Mündũ mŭrũme ndagĩrĩirwo nĩkũhikia mŭtumia wa ithe; ndakanaconorithie ũrĩrĩ wa ithe.

Kweherio Kĩũngano-inĩ

23 Gũtirĩ mündũ mũhakũre na ũndũ wa kũhinyo kana gũtinio kĩga gĩake gĩa ũciarĩ ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova.

² Gũtirĩ mwana ũciarĩtwo kuuma ũhiki-inĩ mũgirie, kana mündũ o wotho wa rŭciarĩ rwake ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rŭciarĩ rwa ikũmi.

³ Gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi, kana mündũ o wotho wa rŭciarĩ rwake, ũgaatoonya kũũngano-inĩ kĩa Jehova, o nginya rŭciarĩ rwa ikũmi. ⁴ Nĩgũkorwo matiigana gũũka kũmũtũnga na mĩgate na maaĩ mŭrĩ njĩra mũkiuma bŭrũri wa Misiri, na ningĩ nĩmarĩhire Balamu mŭrũ wa Beori kuuma Pethori kũu Mesopotamia nĩguo oke amũrume.

⁵ O na kŭrĩ o ro ũguo-rĩ, Jehova Ngai wanyu ndaigana gũthikĩrĩria Balamu, no aagarũrire kĩrumi kũu gĩgĩtuĩka kĩrathimo harĩ inyuĩ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩamwendete. ⁶ Mŭtikanagĩe kĩrĩko gĩa gũtũũra ũrata nao hĩndĩ irĩa yotho mũgũtũũra muoyo.

⁷ Mŭtikanamene Mũedomu nĩgũkorwo

nĩ mŭrũ wa ithe wanyu. Mŭtikanamene Mũmisiri, nĩ ũndũ nĩmwatũire mŭrĩ ageni bŭrũri wake. ⁸ Andũ a rŭciarĩ rwa gatatũ arĩa magaaciario nĩo, no matoonye kũũngano-inĩ kĩa Jehova.

Kwaga Ũtheru Kambĩ-inĩ

⁹ Hĩndĩ irĩa mũngĩamba kambĩ mũng'ethanĩire na thũ cianyu, mŭtikahutanie na kĩndũ kĩrĩ thaahu.

¹⁰ Mündũ mŭrũme ũmwe thĩnĩ wanyu angĩkorwo nĩathaahĩte nĩ ũndũ wa ũndũ ũrĩa ũmũkorete ũtukũ, nĩakoima na kũu nja ya kambĩ aikare kuo. ¹¹ No rĩrĩ, gwatua gũtuka nĩethambe, na riũa rĩgĩthũa no acooke kambĩ-inĩ.

¹² Thondekai handũ nja ya kambĩ harĩa mŭrĩthiĩaga gwĩteithia. ¹³ Harĩ indo cianyu cia wĩra-rĩ, gĩagai na kĩndũ gĩa gũcimbaga nakĩo, na rĩrĩa mündũ athĩ gwĩteithia, akenja irĩma agathika kĩoro gĩake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩaceraceeraga kũu kambĩ-inĩ wanyu nĩguo amũgĩtĩre na aneane thũ cianyu kŭrĩ inyuĩ. Kambĩ wanyu no nginya itũike theru, nĩgeetha ndakanooone ũndũ ũtagĩrĩire gatagatĩ-inĩ kanyu, nake amweherere.

Mawatho Mangĩ Ngũũrani

¹⁵ Ngombo ĩngĩgakorwo yŭrĩire gwaku, ndũkanamĩneane kŭrĩ mwathi wayo.

¹⁶ Reke itũũre gatagatĩ kanyu kŭrĩa guothe ĩngĩenda na itũũra-inĩ o rĩothe rĩrĩa ĩngĩthuura. Ndũkanamĩhinyĩrĩrie.

¹⁷ Gũtirĩ Mũisiraeli, mündũ mŭrũme kana mündũ-wa-nja, ũgaatuĩka mũmaraya wa ihooero. ¹⁸ Mŭtikanarehe thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova Ngai wanyu mbeeca ithũkũmĩtwo na njĩra ya ũmaraya wa andũ-a-nja kana wa arũme irĩ cia kũhingia mwĩhĩtwa o na ũrĩkũ, nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩathũire maũndũ macio meerĩ.

¹⁹ Ndũkanarĩhie mŭrũ wa ithe wanyu uumithio wa kĩndũ ũmũheete, ũrĩ wa mbeeca kana irio kana wa kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩngĩrehe uumithio. ²⁰ No ũrĩhie mündũ wa kũngĩ uumithio wa kĩndũ ũmuohoreire, no ti mŭrũ wa ithe wanyu

^a29 nĩ ta nuthu kilo

Mūisiraeli, nīgeetha Jehova Ngai wanyu amūrathimage maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga būrūri-inī ūrīa mūrathiī mūwīgwaŧire.

²¹ Ūngīkeehīta mwīhītwa kūrī Jehova Ngai waku, ndūgekīre mūhūthia kūhingia mwīhītwa ūcio, nīgūkorwo Jehova Ngai waku ndarī hīndī atagakūūria ūndū ūcio, na nūgatuuo nīwīhītīe. ²² No ūngīaga kwīhīta mwīhītwa, ndūgaakorwo wīhītīe. ²³ Ūndū ūrīa wothe mīromomo yaku īriugaga no nginya ūūhingagie, nī ūndū wehītīre mwīhītwa kūrī Jehova Ngai waku na kanua gaku wīyendeire.

²⁴ Ūngītoonya mūgūnda wa mīthabibū wa mūndū ūngī, no ūrīe thabibū nginya ūhūūne, no ndūgekīre o na īmwe kīondo-inī gīaku. ²⁵ Ūngītoonya mūgūnda wa ngano wa mūndū ūngī, no ūbute magira mayo na moko, no ndūkanagethe ngano īyo yake.

24 Mūndū angīhikia mūtumia na age gūkenio nīwe nī ūndū wa kūmuona na ūndū ūtagīrīre, nake mūndū ūcio amwandīkīre marūa ma ndigano, amūnengere na amūingate oime gwake mūciī, ² na thuutha wa kuuma gwake mūciī, mūtumia ūcio atuīke mūtumia wa mūndū ūngī, ³ nake mūthuuriwe ūcio wa keerī age kūmwenda, na amwandīkīre marūa ma ndigano, amūnengere na amūingate oime gwake mūciī, kana mūthuuri ūcio wa keerī akue, ⁴ mūthuuri wake ūrīa warī wa mbere, ūrīa wamūingatiŧire, ndetīkīrītio kūmūhikia rīngī thuutha wa gūkorwo arīkītīe gūthūkio. Ūcio ūngītūika ūndū ūrī thaahu maitho-inī ma Jehova. Mūtikanarehe wīhia būrūri-inī ūcio Jehova Ngai wanyu aramūhe ūtuīke igai rīanyu.

⁵ Mūndū angīkorwo no hīndī arahikanirīe, ndakanatūmwō mbaara-inī kana aheo wīra ūngī o wothe. Ihinda rīa mwaka mūgīma, nīarekwo aikare mūciī ambe akenie mūtumia wake ūcio ahikītīe.

⁶ Ndūkanoe mahiga meerī ma gīthīi ma mūndū ūrī na thiirī waku, o na kana ūthīi na ihiga rīa igūrū riiki atī nīguo

rīrūgamīrīre thiirī ūcio, nī ūndū gwīka ūguo no ta kuoya muoyo wa mūndū ūcio.

⁷ Mūndū angīnyitwo aiyīte mūrū wa ithe Mūisiraeli akamūtua ta ngombo kana akamwendia, mūci ūcio no nginya ooragwo. No nginya mūniine ūuru wehere gatagatī-inī kanyu.

⁸ Ha ūhoro wa mīrimū ya mangū, mwīmenyagīrīrei mūno gwīka o ūrīa athīnjīri-Ngai, o acio Alawii, makaamūruta. No nginya mūrūmīrīre wega ūrīa ndīmathīte. ⁹ Ririkanai ūrīa Jehova Ngai wanyu eekire Miriamu mūrī njīra-inī mwarīkia kuuma būrūri wa Misiri.

¹⁰ Hīndī īrīa ūngīkombithia mūndū wa itūūra kīndū o gīothe, ndūkanatoonye nyūmba yake, ūgīre kīrīa eranīire atī nīakaruta kīrūgamīrīre. ¹¹ Ikara nja ūreke mūndū ūcio ūkombithītīe kīndū akūrehere kīrīa eranīire hau nja. ¹² Mūndū ūcio angīkorwo arī mūthīini, ndūkanaraarie kīu eeranīire. ¹³ Mūcookerie kabuti gake rīūa rītanathūa nīgeetha ehumbe agīkoma. Hīndī īyo nīagagūcookeria ngaatho, naguo ūndū ūcio nīūkonwo ūrī gīiko kīa ūthingu maitho-inī ma Jehova Ngai waku.

¹⁴ Ndūkanahinyirīrie mūndū wa kūrīhwo ūrīa mūthīini na mūbatari, arī mūrū wa ithe wanyu Mūisiraeli kana mūndū wa kūngī ūtūūrāga itūūra rīmwe rīa matūūra manyu. ¹⁵ Mūrīhe mūcaara wake wa o mūthenya rīūa rītanathūa, nī ūndū nī mūthīini na mūcaara ūcio nīguo ehokete. Kwaga ūguo, aahota gūkaīra Jehova igūrū rīaku, nawe woneke wīhītīe harī Jehova.

¹⁶ Maithe ma ciana matikooragwo nī ūndū wa mahītīa ma ciana ciao, kana ciana ciūrāgwo nī ūndū wa mahītīa ma maithe; o mūndū arīkuaga nī ūndū wa mehīa make mwene.

¹⁷ Ndūkanaagithīe mūndū wa kūngī kana mwana wa ngoriai kīhooto ciira-inī, kana woe kabuti ka mūtumia wa ndigwa karūgamīrīre thiirī. ¹⁸ Ririkanaga warī ngombo būrūri wa Misiri, na Jehova

Ngai waku nĩagũkũũrire ũkiuma kuo. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

¹⁹ Rĩrĩa ũkũgetha mũgũnda waku, ũngĩrganĩrwo nĩ gĩtũĩa, ndũgagĩcookere. Gĩtigĩre mũndũ wa kũngĩ, na mwana wa ngoriai, na mĩtumia wa ndigwa, nĩgeetha Jehova Ngai waku akũrathimage wĩra-inĩ wothe wa moko maku. ²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũhũrũra ndamaiyũ kuuma mĩtĩ-inĩ yaku, tigaga gũcookera honge ciaguo riita rĩa keerĩ. Tigagĩria andũ a kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mĩtumia wa ndigwa matigari. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa ũkũgetha thabibũ mũgũnda waku wa mĩthabibũ, ndũgacooke kũhaara rĩngĩ iria ciatigwo. Tigagĩria mũndũ wa kũngĩ, na ciana cia ngoriai, na mĩtumia wa ndigwa matigari. ²² Ririkanaga atĩ warĩ ngombo bũrũri wa Misiri. Nĩkĩo ndĩragwatha wĩkage ũguo.

25 Hangĩgĩa ngarari gatagatĩ ka andũ eerĩ, nĩmatware ciira ũcio igooti-inĩ, nao atuithania a ciira mamatuithanie, marekererie mũndũ ũrĩa ũtarĩ na mahĩtia, nake ũrĩa ũrĩ na mahĩtia mamũtuĩre itua. ² Kũngĩoneka atĩ ũrĩa ũrĩ na mahĩtia nĩagĩrĩire kũhũrwo, mĩtuithania wa ciira nĩagaathana akome ahũrwo iboko iringaine na mahĩtia make, mũciiri ũcio akĩonaga, ³ no rĩrĩ, ndakamũhũrithie iboko makĩria ya mĩrongo ĩna. Angĩhũrwo makĩria ya iboko ĩcio, mũrũ wa thoguo aahota kuoneka arĩ mũmene maitho-inĩ maku.

⁴ Ndũkanoohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.⁴

⁵ Mũndũ na mũrũ wa nyina mangĩkorwo matũũranagia hamwe, na ũmwe wao akue atarĩ na mwana wa kahĩ, mĩtumia ũcio wake ndakanahike nja ya nyũmba ĩyo. Mũrũ ũcio wa nyina na mũthuuriwe nĩakamuoya amũhikie, na amũhingĩrie bata wake o ta mũrũ wa nyina na mũthuuriwe. ⁶ Mwana wa mbere wa kahĩ ũrĩa agaaciara nĩwe ũgaatũũria rĩtwa rĩa ũcio ũkuĩte,

nĩgeetha rĩtwa rĩa ke rĩtikanathario rĩehere Isiraeli.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo ndekwenda kũhikia mĩtumia wa mũrũ wa nyina, mĩtumia ũcio nĩagathiĩ kũrĩ athuuri hau kihingo-inĩ gĩa itũũra, ameere atĩrĩ, “Mũrũ wa nyina na mũthuuri wakwa nĩaregete gũtũũria rĩtwa rĩa mũrũ wa nyina gũkũ Isiraeli. Nĩaregete kũhingia bata ũrĩa mũrũ wa nyina na mũthuuri wa mĩtumia agĩrĩrwo nĩ kũhingia.”

⁸ Hĩndĩ ĩyo athuuri acio a itũũra rĩa ke nĩmageta mũndũ ũcio mamwarĩrie. Mũndũ ũcio angĩgwatĩria kuuga atĩrĩ, “Ndirenda kũmũhikia,” ⁹ mĩtumia ũcio wa mũrũ wa nyina nĩakambata athĩ harĩ we o hau harĩ athuuri acio, amũrute kĩaatũ kĩmwe gĩa ke, acooke amũtuĩre mata ũthiũ, amwĩre atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo mũndũ ũrĩa warega gwaka nyũmba ya mũrũ wa nyina ekagwo.” ¹⁰ Rũciaro rwa mũndũ ũcio kũu Isiraeli rũgeetagwo Nyũmba ya Mũndũ Ŭrutĩtwo Kĩaatũ.

¹¹ Andũ eerĩ mangĩkorwo makĩrũa, nake mĩtumia wa ũmwe wao oke gũteithũra mũthuuri wake kuuma kũrĩ ũcio maraarũa nake, nake amũnyiite kĩga gĩa ke gĩa ũciari, ¹² nĩagatinio guoko kũu gwake. Ndakanaiguĩrwo tha.

¹³ Mũtigaakoragwo na mahiga ma gũthima meerĩ mataiganainie ũritũ mondo-inĩ cianyũ, rĩmwe ĩritũ na rĩngĩ ihũthũ. ¹⁴ Mũtigakoragwo na ĩgeri ĩgĩrĩ itaiganaine nyũmba-inĩ cianyũ, kĩmwe kĩnene na kĩmwe kĩnini. ¹⁵ No nginya mũkoragwo na ithimi na ĩgeri iria ciagĩrĩire na cia kwĩhokwo, nĩgeetha matukũ manyu maingĩhe ma gũtũũra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe. ¹⁶ Nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩathũire mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ macio, mũndũ o wothe wĩkaga maũndũ matarĩ ma wĩhokeku.

¹⁷ Ririkanaga ũrĩa Aamaleki maamwĩkire mũrĩ njĩra-inĩ rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri. ¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa mwarĩ anogu na mũgathirwo nĩ hinya, nĩmacemanirie na inyuĩ rĩrĩa mwarĩ rũgendo-inĩ na makĩũraga andũ othe arĩa maarigĩtie na thuutha; makĩaga

^a4 Ndegwa nĩcio ciarangaga ngano nĩguo ĩmitĩgĩthũkanie na mahuti.

gwĩtigĩra Ngai. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehova Ngai wanyu akaamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ iria ciothe imũrigiciĩrie bũrũri-inĩ ũrĩa ekũmũhe mũwĩgwaĩre ũtuĩke igai rĩanyu-rĩ, mũkaaniina kĩndũ o gĩothe kĩngĩtũma Aamaleki maririkanwo gũkũ thĩ guothe. Mũtikanariganĩrwo nĩ ũndũ ũcio.

Maciaro ma Mbere na Iacunĩ cia Ikũmi

26 Rĩrĩa ũgaatoonya bũrũri ũrĩa Jehova Ngai waku egũkũhe ũrĩ igai, na ũwĩgwaĩre na ũtũũre kuo, ² nĩũkoya maciaro mamwe ma mbere ma kĩrĩa gĩothe ũgaakũria tĩri-inĩ wa bũrũri ũcio Jehova Ngai arakũhe na ũmekĩre kĩondo. Ũcooke ũthĩ handũ harĩa Jehova Ngai waku agaathuura ha gũtũũria Rĩtwa rĩake, ³ wĩre mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ũrĩ wĩra-inĩ hĩndĩ iyo atĩrĩ, “Nĩndoiga ũmũthĩ ndĩ mbere ya Jehova Ngai wakwa atĩ nĩndĩkĩtie gũkinya bũrũri ũrĩa Jehova eerĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagatũhe.”

⁴ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio nĩakamũkĩra kĩondo kũu kuuma moko-inĩ maku, akĩge hau mbere ya kĩgongona kĩa Jehova Ngai waku. ⁵ Ningĩ nĩũkoiga ũrĩ hau mbere ya Jehova Ngai waku atĩrĩ: “Baba aarĩ Mũsuriata watũũraga orũũraga,^a nake agĩkũrũka agĩthĩ bũrũri wa Misiri marĩ na andũ mataarĩ aingĩ, nao magĩtũũra kuo na magĩtuĩka rũrĩrĩ rũnene rũrĩ hinya na rwa andũ aingĩ. ⁶ No andũ a Misiri nĩmatũnyamaririe na magĩtũma tũthĩnĩke, na magĩtũrutithia wĩra wa hinya. ⁷ Hĩndĩ iyo tũgĩkaĩra Jehova, o we Ngai wa maithe maitũ, nake Jehova akĩigua mũgambo witũ, na akĩona mĩtangĩko iitũ, na wĩra mũritũ na ũrĩa twahiinyagĩrĩrio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩtũruta bũrũri wa Misiri na guoko gwake kwa hinya, na gũtambũrũkĩtio, akĩhũthĩra maũndũ manene ma kũmakania, na akĩringa ciama, o na agĩika maũndũ ma magegania. ⁹ Nĩatũrehire kũndũ gũkũ na agĩtũhe

bũrũri ũyũ, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ; ¹⁰ na rĩrĩ, nĩndarehe maciaro ma mbere ma tĩri ũrĩa, Wee Jehova, ũheete.” Nawe ũkĩge kĩondo kũu mbere ya Jehova Ngai waku na ũinamĩrĩre mbere yake. ¹¹ Wee mwene, na Alawii, o na andũ a kũngĩ arĩa marĩ thĩnĩ wanyu, nĩmũgakenera maũndũ mothe mega marĩa Jehova Ngai wanyu amũheete na akahe andũ a nyũmba cianyu.

¹² Rĩrĩa ũgaakorwo ũrĩkĩtie kwamũra gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa maciaro maku mothe mwaka-inĩ wa gatatũ, mwaka ũcio wa kũrutwo gĩcunjĩ gĩa ikũmi, nĩũgakiheana kũrĩ Alawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, o na kũrĩ mũtumia wa ndigwa, nĩgeetha marĩe mahũũne marĩ kũu matũũra-inĩ manyu. ¹³ Ũcooke wĩre Jehova Ngai waku atĩrĩ, “Nĩndĩkĩtie kũruta gĩcunjĩ kĩrĩa kĩamũre kuuma nyũmba-inĩ yakwa, na nĩ ndĩkĩheanĩte kũrĩ Mũlawii, na kũrĩ mũndũ wa kũngĩ, na kũrĩ mwana wa ngoriai, na kũrĩ mũtumia wa ndigwa o ta ũrĩa wothe wathanĩte. Nditiganĩirie maathani maku o na kana ngariganĩrwo nĩ rĩmwe rĩamo. ¹⁴ Ndirĩte gĩcunjĩ o na kĩmwe gĩa kĩrĩa kĩamũre hĩndĩ ya macakaya, kana ngeheria o na kĩmwe gĩakĩo rĩrĩa ndaari mũthaahu, o na kana ngarutĩra arĩa akuũ kĩmwe gĩakĩo. Nĩnjathĩkĩre Jehova Ngai wakwa, nĩnjĩkĩte o ta ũrĩa wothe ũnjathĩte. ¹⁵ Kĩrore ũrĩ o kũu igũrũ, o kũu gĩtũũro gĩaku gĩtheru, ũrathime andũ aku a Isiraeli na bũrũri ũyũ ũtũheete o ta ũrĩa werĩre maithe maitũ ma tene na mwĩhĩtwa, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ.”

Rũmagĩrĩa Maathani ma Jehova

¹⁶ Jehova Ngai waku egũgwatha ũmũthĩ ũrũmagĩrĩre irĩa cia watho wa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho; ũmenyerere kũmaathĩkĩra na ngoro yaku yothe na muoyo waku wothe. ¹⁷ Nĩumbũrĩte ũmũthĩ atĩ Jehova nĩwe Ngai waku, na atĩ nĩũrĩthiia na njĩra ciake, na nĩũrĩathĩkagĩra irĩa cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani make, o

^a5 Jakubu nĩwe ũgwetetwo haha arĩ Mũsuriata ũrĩa worũũraga.

na mawatho, na atĩ nĩũrĩmwathĩkagĩra.
¹⁸ Nake Jehova nĩoimbũrĩte ũmũthĩ atĩ wee ũrĩ rũrĩrĩ rwake, rũrĩrĩ rwa bata mũno o ta ũrĩa eeranĩire, na nĩ ũrĩmenyagĩrĩra maathani make mothe.
¹⁹ Nĩoimbũrĩte atĩ nĩagagũtũũgĩria, ũgĩe na ngumo na gĩtĩio gũkĩra ndũrĩrĩ ciothe irĩa oombĩte, na nĩũgatuĩka rũrĩrĩ rũtheru kũrĩ Jehova Ngai waku, o ta ũrĩa eeranĩire.

Kĩgongona Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

27 Musa na athuuri a Isiraeli nĩ maathire andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rũmiai maathani maya mothe ndĩramũhe ũmũthĩ. ² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe-rĩ, mũkaahaanda mahiga manene na mũmathinge na rĩũmba. ³ Mũkaandĩka igũrũ rĩamo ciugo ciothe cia watho ũyũ mwarĩkia kũringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ mũtoonye bũrũri ũcio Jehova Ngai wanyu ekũmũhe, bũrũri ũrĩ bũthi wa irĩa na ũũkĩ, o ta ũrĩa Jehova Ngai wa maithe manyu aamwĩrĩire. ⁴ Na mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mũkaahaanda mahiga macio kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali, ta ũrĩa ndĩramwatha ũmũthĩ, na mũmathinge na rĩũmba. ⁵ Ningĩ mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona, kĩgongona kĩa mahiga. Mũtikanahũthĩre kĩndũ o gĩothe gĩa kĩgera mahiga-inĩ macio. ⁶ Mũgaakĩra Jehova Ngai wanyu kĩgongona na mahiga moimĩte mũgũnda, na mũrutĩre Jehova Ngai wanyu maruta ma njino igũrũ wakĩo. ⁷ Mũkarutĩra indo cia magongona ma ũiguano o hau, mũcirĩe mũgĩkenagĩra o hau mbere ya Jehova Ngai wanyu. ⁸ Na nĩmũkandĩka ciugo ciothe cia watho ũyũ mahiga-inĩ macio mũkaahaanda na ndemwa ikuoneka wega.”

Irumi kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebali

⁹ Nake Musa na athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii, makĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Ta kirai, inyuĩ andũ a Isiraeli, na mũthikĩrĩrie! Rĩu nĩmũtuĩkĩte

andũ a Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Athĩkĩrai Jehova Ngai wanyu na mũrũmĩrĩre maathani make na kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa ndĩramũhe ũmũthĩ.”

¹¹ Mũthenya o ro ũcio, Musa agĩatha andũ acio, akĩmeera atĩrĩ:

¹² Mwarĩkia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, mĩhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Gerizimu ĩrathime andũ: Nĩ mũhĩrĩga wa Simeoni, na wa Lawi, na wa Juda, na wa Isakaru, na wa Jusufu na wa Benjamini. ¹³ Nayo mĩhĩrĩga ĩno nĩkarũgama kĩrĩma igũrũ kĩa Ebali yanĩrĩre irumi: Nĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Asheri, na wa Zebuluni, na wa Dani na wa Nafitali.

¹⁴ Nao Alawii nĩmakoiga ciugo na mũgambo mũnene, meere andũ othe a Isiraeli atĩrĩ:

¹⁵ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũciũhagia mũhianano kana agatwekia mũhianano, kĩndũ kĩ magigi harĩ Jehova, wĩra wa moko ma mũbundi, na akahaanda kĩndũ kũu na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
 “Amenĩ!”

¹⁶ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtatĩaga ithe kana nyina.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
 “Amenĩ!”

¹⁷ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa weheragia ihiga rĩa mũhaka wake na mũndũ wa itũũra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
 “Amenĩ!”

¹⁸ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũhĩtithagia mũtumumu njĩra.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
 “Amenĩ!”

¹⁹ “Kũgwatwo nĩ kĩrumi-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtaciiragĩra mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa na kĩhooto.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
 “Amenĩ!”

²⁰ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũkomaga na mūtumia wa ithe, nĩgũkorwo nĩ ũrĩrĩ wa ithe aagĩire gĩtũo.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²¹ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũngĩkoma na nyamũ o yothe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²² “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũkomaga na mwarĩ wa nyina, kana na mwarĩ wa ithe.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²³ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũkomaga na nyina wa mūtumia wake.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²⁴ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũragaga mūdũ wa itũũra rĩake na hitho.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²⁵ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa wamũkagĩra ihaki nĩguo oorage mūdũ ũtarĩ na ihĩtia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

²⁶ “Kūgwatwo nĩ kīrumi-rĩ, nĩ mūdũ ũrĩa ũtarĩrũmagia ciugo cia watho ũyũ na ũndũ wa gũcihingia.”

Hĩndĩ ĩyo nao andũ othe moige,
“Amenĩ!”

Irathimo nĩ ũndũ wa Gwathĩka

28 Ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku kũna na ũmenyerere maathani make mothe marĩa ngũkũhe ũmũthĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũtũũgĩra igũrũ rĩa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ. ² Irathimo ici ciothe nĩ igagũkinyĩra na itwaranage nawe ũngĩathĩkĩra Jehova Ngai waku:

³ Nĩũkarathimĩrwo kũu itũũra-inĩ inene, na ũrathimĩrwo mĩgũnda-inĩ.

⁴ Ũciari wa nda yaku nĩũkarathimwo, o na ũrathimĩrwo

maciaro ma mũgũnda waku na maciaro ma mahiũ maku, nĩmo njaũ cia ng'ombe ciaku na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

⁵ Kĩondo gĩaku o na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩra mũtu nĩkarathimwo.

⁶ Nĩũrĩrathimagwo rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ o na rĩumagarĩro-inĩ.

⁷ Jehova nĩarĩitũmaga thũ iria ingĩarahũka igũũkĩrĩre ihootagĩrwo mbere yaku. Irĩkũhithũkagĩra na njĩra ĩmwe, no irĩkũũragĩra na njĩra mũgwanja.

⁸ Jehova nĩagatũma kĩrathimo kũu makũmbĩ-inĩ maku o na ũndũ-inĩ o wotho ũngĩka na moko maku. Jehova Ngai waku nĩagakũrathimĩra bũrũri-inĩ ũcio arakũhe.

⁹ Jehova nĩagakũhaanda agũtue rũrĩrĩ rwake rũtheru o ta ũrĩa aakwĩrĩre na mwĩhĩtwa, ũngĩmenyerera maathani ma Jehova Ngai waku na ũthiĩage na njĩra ciake. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo nacio ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ nĩcikoona atĩ wĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova, nacio nĩagagwĩtigĩra. ¹¹ Jehova nĩagakũhe ũgaacĩru mũingĩ, akũgaacĩrithie ũciari-inĩ wa nda yaku, na maciaro-inĩ ma mĩgũnda yaku, kũu bũrũri-inĩ ũrĩa erĩire maithe manyu ma tene na mwĩhĩtwa atĩ nĩagakũhe.

¹² Jehova nĩakahingũra igũrũ, o kũu kũrĩ nyũmba cia mũthiĩthũ wa indo iria aheanaga, nĩguo oirĩrie bũrũri waku mbura hĩndĩ yayo yakinya, na arathime wĩra wotho wa moko maku. Nĩũgakombagĩra ndũrĩrĩ nyingĩ indo, no wee ndũgakomba kuuma kũrĩ mūdũ o na ũrĩkũ. ¹³ Jehova agaagũtua wa gũtongoria, no ti wa kũrigia. Ũngĩrũmbũiya maathani ma Jehova Ngai waku marĩa ndĩrakũhe ũmũthĩ, na ũmenyerere ũmarũmĩrĩre, ũrĩkoragwo hĩndĩ ciothe ũrĩ wa mbere na ndũgatuĩka wa kũrigagia. ¹⁴ Ndũkanehũgũre mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtigane na rĩathani o na rĩmwe rĩa maya ndĩrakũhe ũmũthĩ, kana ũrũmagĩrĩre ngai ingĩ na ũcitungatagĩre.

Irumi nĩ ũndũ wa Kwaga Gwathĩka

¹⁵ No rĩrĩ, ũngĩaga gwathĩkĩra Jehova Ngai waku, na wage kũrũmĩrĩra wega maathani make mothe na irĩra cia watho wa kũrũmĩrĩrwo iria ndĩrakũhe ũmũthĩ, irumi ici ciothe nĩgagũkinyĩrĩra:

¹⁶ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi ũrĩ itũũra-inĩ inene o na ũnyitwo nĩ kĩrumi ũrĩ mĩgũnda-inĩ.

¹⁷ Kĩondo gĩaku na ndĩrĩ yaku ya gũkandĩrwo mũtu nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi.

¹⁸ Ũciari wa nda yaku nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi, o na irio cia mũgũnda waku, na mahiũ maku, ma njaũ cia ng'ombe na tũũri twa ndũũru ciaku cia mbũri.

¹⁹ Nĩũkanyitwo nĩ kĩrumi rĩinũkĩro-inĩ rĩa gwaku mũciĩ, na ũnyitwo nĩ kĩrumi ũkiumagara.

²⁰ Jehova nĩagakũrehithĩria irumi, na kĩrigiicano, na ikũũma ũndũ-inĩ ũrĩa wotho ũrĩkaga na guoko gwaku, nginya akũniine ũthire na ihenya nĩ ũndũ wa wĩhia ũrĩa wĩkĩte wa kũmũtiganĩria.

²¹ Jehova nĩagakũhũũra na mĩrimũ nginya akũniine wehere bũrũri ũrĩa ũratoonya ũwĩgwatĩre. ²² Jehova nĩagakũhũũra na mũrimũ wa kũhũrũrũka mwĩrĩ, na wa kũhiũha mwĩrĩ, na wa kũrugĩka, na agũcine na ũrugarĩ mũingĩ, na kwaga mbura, na mbaa na mbuu, maũndũ macio makũhũũre nginya makũniine.

²³ Matu marĩa marĩ igũrũ wa mũtwe waku nĩmagatuĩka gĩcango, nakuo thĩ waku gũtuĩke kĩgera. ²⁴ Jehova nĩagatũma mbura ya bũrũri waku itũũke rũkũngũ na mũtutu; igaakuurĩra yumĩte igũrũ nginya ũniinwo.

²⁵ Jehova nĩagatũma ũhootwo nĩ thũ ciaku. Ũgaacihithũkĩra na njĩra ĩmwe, no ũciũrĩre na njĩra mũgwanja, na nĩ ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi harĩ mothamaki mothe ma thĩ. ²⁶ Ciimba ciaku igaatuĩka irio cia nyoni ciothe cia rĩera-inĩ na cia nyamũ cia gũkũ thĩ, na gũtikagĩa mũndũ wa gũcihahũra ciũre. ²⁷ Jehova nĩagakũhũũra na mahũha marĩa ma bũrũri wa Misiri, na

mĩrimũ ya ngaaĩ, na ironda iratogota, na ũhere, na ndũkahona. ²⁸ Jehova nĩagakũhũũra na ũgũrũki na ũtumumu, na kĩrigiicano kĩa meciiria. ²⁹ Nĩũgathĩ ũkĩhambatagĩria kũrĩ mũthenya barigici ta mũndũ mũtumumu arĩ nduma-inĩ. Ndũkagaacĩra ũndũ-inĩ o wotho ũgeeka; mũthenya o mũthenya nĩũkahinyagĩrĩrio na ũgatunywo indo ciaku, hatarĩ mũndũ ũngĩgũteithũra.

³⁰ Nĩ ũkaagĩa kĩrĩiko na mũndũ-wa-nja gĩa kũmũhikia, no mũndũ ũngĩ nĩakamuoya akome nake. Nĩũgaka nyũmba no ndũkamĩtũũra. Nĩũkahaanda mũgũnda wa mĩthabibũ no ndũkambĩrĩria gũkenera maciaro mayo. ³¹ Ndegwa yaku nĩũgathĩnjwo ũkĩonaga na maitho maku, no ndũkamĩria. Ũgaatunywo ndigiri yaku na hinya na ndĩgacookio. Ng'ondũ ciaku nĩikaneanwo kũrĩ thũ ciaku na gũtirĩ mũndũ ũgaaciteithũkia. ³² Aanake aku na airĩtu aku nĩmakaneanwo kũrĩ rũrĩrĩ rũngĩ, namo maitho maku mathire hinya ũkĩmacũthĩrĩria mũthenya o mũthenya, na ndũkahota gwĩka ũndũ na guoko gwaku. ³³ Rũrĩrĩ ũtooĩ nĩrũkarĩa irio cia bũrũri iria ũrutĩire wĩra, na gũtirĩ kĩndũ ũkaagĩa nakĩo, tĩa o kũhinyĩrĩrio gũkĩru matukũ maku mothe. ³⁴ Maũndũ marĩa ũkoona nĩ magaatũma ũgũrũke. ³⁵ Jehova nĩakahũũra maru maku na magũrũ maku na mahũha marĩ ruo matangĩhona, namo mahunje kuuma makinya maku nginya ruototia rwa mũtwe waku.

³⁶ Jehova nĩagagũtwara hamwe na mũthamaki ũrĩa wĩrũgamĩrie agwathage kũrĩ rũrĩrĩ ũtooĩ kana rũkamenywo nĩ maithe manyu. ũrĩ kũu nĩũkahooyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga. ³⁷ Ũgaatuĩka kĩndũ kĩ magigi, na kĩndũ gĩa gũthekererwo na kũnyararwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe kũu Jehova agaagũtwara.

³⁸ ũkaahaanda mbegũ nyingĩ mũgũnda-inĩ no ũkaagetha o tũnini, nĩ ũndũ nĩkarĩio nĩ ngigĩ. ³⁹ ũkaahaanda mĩgũnda ya mĩthabibũ na ũmĩrĩmĩre, no ndũkanyua ndibei yayo kana ũtue thabibũ, nĩ ũndũ igunyũ nĩgacirĩa.

⁴⁰ Ūgaakorwo na mītī ya mītamaiyū būrūri-inī waku wothe, no ndūkahūthīra maguta mayo, nī ūndū ndamaiyū nīigaitūka thī. ⁴¹ Ūkaagīa na aanake na ūgīe na airītu no ndūgatūūra nao, nī ūndū nīmagatahwa mathī ūkombo-inī. ⁴² Mīrumbī ya ngigī nīkegwatīra mītī yaku yothe na īrīe irio cia būrūri waku.

⁴³ Mūndū wa kūngī ūrīa ūtūūranagia na inyuī agaakīrīrīra kwambatīra igūrū rīaku, na we ūkīrīrīrie o kūnyīha. ⁴⁴ Nī agagūkombagīra nowe ndūkamūkombagīra. Agaatuīka wa gūtongoria nawe ūtūike wa kūrigia.

⁴⁵ Irumi ici ciothe nīagagūkinyīrīra. Nīgathingatana nawe igūtoorie nginya ikūniine, nī tondū ndwathīkīre Jehova Ngai waku, na ndūmenyereire maathani na irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo iria aakūheire. ⁴⁶ Igaatuīka kīmenyithia na igegania harīwe, o na harī njiaro ciaku nginya tene. ⁴⁷ Tondū ndūigana gūtungatīra Jehova Ngai waku ūrī na gīkeno na ūcanjamūkīte hīndī ya ūgaacīru, ⁴⁸ tondū ūcio ūgaatungatīra thū ciaku iria Jehova agaagūtūmīra igūūkīrīre, ūrī mūhūtu na ūnyootī, na ūrī njaga na ūrī mūthūnīku mūno. Nīagagwīkīra icooki rīa kīgera ngingo nginya akūniine.

⁴⁹ Jehova nīagakūrehithīra rūrīrī ruumīte kūraya, rūgūūkīrīre, kuuma ituri-inī cia thī, rūmbūkīte o ta nderi, rūrīrī ūtangīmenya rwario rwa ruo, ⁵⁰ rūrīrī rwa gwītīgīrwo, rūtangītīa andū akūrū kana rūguīre andū ethī tha. ⁵¹ Nīmakarīa njaū cia mahiū maku, na marīe maciaro ma būrūri waku nginya makūniine. Matigagūtīgīria ngano, kana ndibei ya mūhihano, kana maguta, o na kana magūtīgīre njaū o na īmwe ya ndūūru cia ng'ombe ciaku kana tūūri twa rūūru rwa mbūri ciaku, nginya ūthīnīke biū. ⁵² Nīmakarīgīcīria matūūra mothe manene guothe būrūri-inī waku, o nginya thingo icio ndaihu ciakītwa na hinya na wīhokete imomoke. Nīmakarīgīcīria matūūra manene mothe marīa marī būrūri-inī ūrīa Jehova Ngai waku egūkūhe.

⁵³ Tondū wa thīina ūrīa ūkaareherwo nī thū yaku hīndī ya kūrigīcīrio, nī ūkaarīa maciaro ma nda, ūrīe nyama cia ariū na airītu arīa Jehova Ngai waku akūheete. ⁵⁴ O na mūndū ūrīa mūhooreri mūno na ūrī tha gatagatī-inī kanyu ndakaiguīra mūrū wa nyina tha, kana mūtumia wake ūrīa endete, kana ciana ciake iria itigaire, ⁵⁵ na ndarī mūndū o na ūmwe wao akaahe nyama cia ciana ciake icio araarīa. Icio nocio kīndū kīrīa agaakorwo atīgītīe nī ūndū wa thīina ūrīa thū yaku īgaakūrehere hīndī irīa īkaarīgīcīria matūūra maku manene mothe. ⁵⁶ Mūndū-wa-nja ūrīa mūhooreri mūno na ūrī tha gatagatī-inī kanyu, ūcio ūrī tha mūno na mūhooreri nginya ndangīūmīrīria kūhutia thī na ikinya rīake, nīakaima mūthuuriwe ūrīa endete, na mūrīū kana mwarī, ⁵⁷ njogu irīa yumīte nda yake na ciana iria agaciara. Nīgūkorwo no ende gūcīria na hitho hīndī iyo ya kūrigīcīrio na ya thīina ūrīa thū ciaku īgaakūrehere kūu matūūra-inī manene manyu.

⁵⁸ Ūngīaga kūrūmīrīra wega ciugo ciothe cia watho ūyū, iria ciandīkītwa ibuku-inī rūrī, na wage gūtīa rūtwa rūrī rūrī riiri na rīa gwītīgīrwo, rīa Jehova Ngai waku, ⁵⁹ Jehova nīagakūrehithīra mīthiro ya kūmakania, wee na njiaro ciaku, na thīina mūnene na wa ihinda iraaya, o na mīrimū mīūru na ya gūikara mūno. ⁶⁰ Nīagakūrehithīra mīrimū yothe ya būrūri wa Misiri irīa wetīgīrīte, nayo nīgakwīgwatīrīra. ⁶¹ O na ningī Jehova nīagakūrehithīra mīrimū ya mīthemba yothe o na mathīina marīa matarī maandīke Ibuku-inī rūrī rīa Watho, nginya ūniinwo. ⁶² Inyuī mwarī aingī ta njata cia igūrū, mūgaatigara o andū anini mūgītārwo, nī ūndū wa kwaga gwathīkīra Jehova Ngai wanyu. ⁶³ O ta ūrīa Jehova aakeneire kūmūgaacīrīthia na kūmūingīhia, noguo agaakena akīmūharagania na akīmūniina. Nīmūkamunywo mweherio būrūri ūrīa mūrathī mūwīgwatīre.

⁶⁴ Ningī Jehova nīagakūhurunja ndūrīrī-inī ciothe, kuuma gīturi kīmwe

gĩa thĩ nginya kĩa kĩa kĩa. Ūrĩ kũu ūkaahoyaga ngai ingĩ, ngai cia mĩtĩ na cia mahiga, iria wee o na maithe manyu mũtooĩ. ⁶⁵ Ūrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ icio ndũkoona ūndũ mwega, kana wone handũ ha kũhurũkia ikinya rĩa kũgũrũ gwaku. Mũrĩ kũu Jehova nĩagatũma ūtangĩke meciiria na maitho mage kuona, o na ūrwo nĩ hinya. ⁶⁶ Ūgaatũura na wagagu, ūiyũrĩtwo nĩ guoya ūtukũ na mũthenya, ūtarĩ na ma ya ūtũuro waku. ⁶⁷ Rũciinĩ ūkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ hwaĩ-inĩ!” Naguo hwaĩ-inĩ ūkoiga atĩrĩ, “Naarĩ korwo nĩ rũciinĩ!” Tondũ wa kĩmakania kĩa gĩgaakorwo kĩmũiyũrite ngoro cianyu, na maũndũ marĩa maitho manyu makeyonera. ⁶⁸ Jehova akaamũcookia bũrũri wa Misiri na meeri, rũgendo rũria ndoigire mũtikarũthĩ rĩngĩ. Mũrĩ kũu nĩkuo mũkeneana mũgũrwo nĩ thũ cianyu, mũrĩ ngombo cia arũme na cia andũ-a-nja, no gũtirĩ mũndũ ūkaamũgũra.

Kwerũhio gwa Kĩrĩkanĩro

29 Ici nĩcio ciugo cia kĩrĩkanĩro kĩa Jehova aathire Musa arĩkanĩre na andũ a Isiraeli kũu Moabi, hamwe na kĩrĩkanĩro kĩa aarĩkanĩre nao marĩ Horebu.

² Musa nĩetire andũ a Isiraeli othe, akĩmeera atĩrĩ:

Maitho manyu nĩmeyoneire ūria wothe Jehova eekire Firaũni kũu bũrũri wa Misiri, na ūria eekire anene ake othe na bũrũri wake wothe. ³ Nĩmweyoneire na maitho manyu magerio macio manene, o na ciana na maũndũ manene ma kũgegania. ⁴ No nginya ūmũthĩ Jehova ndamũheete meciiria marĩ na ūmenyo, kana maitho me kuona, kana matũ me kũigua. ⁵ Ihinda rĩu rĩa mĩaka mĩrongo ina ndamũtongoririre werũ-inĩ, nguo cianyu itiigana gũtuĩka, o na kana iraatũ iria ciarĩ magũrũ manyu igĩtarũka. ⁶ Mũtiigana kũria irio, kana mũkĩnyua ndibei kana kĩndũ kĩngĩ o gĩothe kĩgagatu. Ndeekire ūndũ ūcio

nĩgeetha mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.

⁷ Rĩria mwakinyire gũkũ, Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani nĩmookire kũhũrana na ithuĩ, no nĩtwamatooririe. ⁸ Nĩtwegwatĩire bũrũri wao na tũkĩũheana ūtuĩke igai rĩa andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁹ Rũmĩrĩrai wega ciugo cia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, nĩguo mũgaacĩre maũndũ-inĩ mothe marĩa mũrĩkaga. ¹⁰ Inyuĩ inyuothe mũrũgamĩte ūmũthĩ mbere ya Jehova Ngai wanyu, na atongoria anyu, na atongoria a mũhĩrĩga yanyu, na athuuri anyu, na anene anyu, na arũme arĩa angĩ othe a Isiraeli, ¹¹ hamwe na ciana cianyu, na atumia anyu, na andũ a kũngĩ arĩa matũũraga kambĩ-inĩ cianyu, arĩa mamunagĩra ngũ na makamũtahĩra maaĩ. ¹² Mũrũgamĩte haha nĩguo mũgĩe na kĩrĩkanĩro na Jehova Ngai wanyu, kĩrĩkanĩro kĩa Jehova ekũgĩa na inyuĩ ūmũthĩ, na akĩhũure mũhũũri na ūndũ wa mwĩhĩtwa, ¹³ na agĩkĩre hinya kũna atĩ mũrĩ andũ ake ūmũthĩ, na atĩ atuĩke Ngai wanyu, o ta ūria aamwĩrĩire, na nĩngĩ o ta ūria eehĩtĩre kũrĩ maithe manyu Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. ¹⁴ Ndirathondeka kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mwĩhĩtwa na inyuĩ inyuiki, ¹⁵ o inyuĩ mũrũgamĩte haha na ithuĩ ūmũthĩ mbere ya Jehova Ngai witũ, no nĩ hamwe na arĩa matarĩ haha ūmũthĩ.

¹⁶ Inyuĩ ene nĩmũũĩ ūria twatũũraga bũrũri wa Misiri na ūria twatuĩkanĩirie mabũrũri-inĩ tũgũka gũkũ. ¹⁷ Gatagatĩ-inĩ kao nĩmuonire mĩhianano yao irĩ thaahu, na ngai cia kũhooywo cia mĩtĩ na cia mahiga, na cia betha na cia thahabu. ¹⁸ Menyererai wega hatigakorwo mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, kana andũ a nyũmba imwe kana mũhĩrĩga gatagatĩ-inĩ kanyu ūmũthĩ, ūngĩgĩa na ngoro ya kũhutatĩra Jehova Ngai witũ athĩ akahooe ngai cia ndũrĩrĩ icio; menyererai wega gũtikagĩe mũri mũrũrũ gatagatĩ kanyu ūngĩciara maciaro marũrũ ta nyongo.

¹⁹ Rĩrĩa mũndũ ta ũcio aigua ciugo cia mwĩhĩtwa ũyũ, eĩtagĩria kĩrathimo, na nĩ ũndũ ũcio ageciiria atĩrĩ, “Ndikona ũgwati o na ingĩkĩrĩa gũthĩ na njĩra yakwa mwene.” Ũndũ ũcio nĩũkarehe mwanangĩko bũrũri ũrĩa ũrĩ maaĩ, o na ũrĩa mũng’aru. ²⁰ Jehova ndarĩ hĩndĩ akenda kũmũrekeri; marakara make na kũyo gĩake nĩkarĩrĩmbũkĩra mũndũ ũcio. Irumi ciothe iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩrĩ nĩikamũkinyĩrĩra, nake Jehova nĩakahuura rĩtwa rĩake rĩehere gũkũ thĩ. ²¹ Jehova nĩakamwamũra kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotha ya Isiraeli, anyiitwo nĩ mwanangĩko, kũringana na irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩandĩke thĩinĩ wa Ibuku rĩrĩrĩ rĩa Watho.

²² Ciana cianyu iria ikaamũrũmĩrĩra njĩaro-inĩ iria igooka thuutha, o na ageni arĩa magooka moimĩte mabũrũri ma kũraya nĩmakona mathĩna marĩa makorete bũrũri o na mĩrimũ rĩa Jehova ahũũrĩte bũrũri nayo. ²³ Bũrũri wotha ũgaatuĩka kũndũ gũtangĩkũra kĩndũ, kũiyũrĩte cumbĩ na ũbiriti, gũtirĩ kĩndũ gĩkahaandwo na gũtirĩ riyi rĩgaakũra kuo, kana kĩndũ kĩmere kuo. Gũkahaana ta mwanangĩko wa matũũra ma Sodomu na Gomora, na Adima o na Zeboimu, marĩa Jehova aaharaganirĩe arĩ na marakara mahiũ. ²⁴ Ndũrĩrĩ ciothe ikooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ ũguo? Marakara maya mahiũ ũũ, nĩ ma kĩ?”

²⁵ Narĩo icookio rĩgaakorwo rĩrĩ atĩrĩ, “Nĩ tondũ andũ aya nĩmatiganĩrie kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, Ngai wa maithe mao, kĩrĩkanĩro kĩrĩa aagĩire nao rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri. ²⁶ Nĩmamwehereire magĩthĩ kũhooya ngai ingĩ na magĩciinamĩrĩra, ngai matooĩ, na ngai Jehova ataamaheete. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio marakara ma Jehova makĩrĩrĩmbũkĩra bũrũri ũyũ, akĩũkinyĩria irumi iria ciothe ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩrĩ. ²⁸ Ningĩ Jehova, arĩ na marakara mahiũ na mang’ũrĩ manene, nĩamamunyire kuuma bũrũri wao akĩmaikia bũrũri ũngĩ, ta ũrĩa gũtarĩ rĩũ.”

²⁹ Maũndũ ma hito nĩ ma Jehova Ngai witũ, no maũndũ marĩa maguũrie nĩ maitũ na ciana ciitũ nginya tene, nĩguo tũrũmagĩrĩre ciugo ciothe cia watho ũyũ.

Ūgaacĩru Thuutha wa Gũcookerera Jehova

30 Rĩrĩa irathimo na irumi ici ciothe njigĩte mbere yaku igaagũkinyĩrĩra, nawe ũciamũkĩre ngoro-inĩ yaku kũrĩa guothe Jehova Ngai waku agaakũhurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, ² na rĩrĩa wee mwene na ciana ciaku ũgaacookerera Jehova Ngai waku na ũmwathĩkĩre na ngoro yaku yotha na muoyo waku wotha, kũringana na ũrĩa wotha ngũgwatha ũmũthĩ-rĩ, ³ hĩndĩ iyo Jehova Ngai waku nĩagagũcookeria irathimo ciaku na akũiguĩre tha, na nĩagagũcookanĩrĩria rĩngĩ, akũrute ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa aakũhurunjĩre. ⁴ O na ũngĩgaakorwo ũthaamĩrio bũrũri ũrĩa ũrĩ kũraya mũno gũkũ thĩ, Jehova Ngai waku nĩagagũcookanĩrĩria, akũrute kuo agũcookie bũrũri-inĩ waku. ⁵ Nĩagagũcookia bũrũri ũrĩa warĩ wa maithe maku, na we nĩũkawĩgwatĩra. Nĩagatũma ũgaacĩre na ũingĩhe gũkĩra maithe maku. ⁶ Jehova Ngai waku nĩakarũthia ngoro yaku na arũthie ngoro cia njĩaro ciaku, nĩgeetha ũmwendage na ngoro yaku yotha na muoyo waku wotha, nĩguo ũtũũre muoyo. ⁷ Jehova Ngai waku nĩagakinyĩria irumi ici ciothe kũrĩ thũ ciaku iria igũthũire na ikũnyariiraga. ⁸ Nĩũgacooka gwathĩkĩra Jehova rĩngĩ, na ũrũmĩrĩre maathani make, o maya ndĩrakũhe ũmũthĩ. ⁹ Hĩndĩ iyo Jehova Ngai waku nĩagatũma ũtheereme mũno wĩra-inĩ wotha wa moko maku na maciaro-inĩ ma nda yaku, o na njaũ cia mahiũ maku na maciaro ma mĩgũnda yaku. Jehova nĩagakena rĩngĩ nĩ ũndũ waku, na atũme ũgaacĩre, o ta ũrĩa aakenire nĩ ũndũ wa maithe maku, ¹⁰ ũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai waku, na ũmenyagĩrĩre maathani make na irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩrĩrĩ rĩa Watho, na ũcookerera Jehova

Ngai waku na ngoro yaku yothe na muoyo waku wotho.

Kūheo Gūthuura Muoyo kana Gīkuū

¹¹Na rīrī, ūrīa ndīragwatha ūmūthī ti ūndū ūrī hinya, ūngīkūrema, kana ūndū ūtangīhota gwīka. ¹²Ndūrī igūrū matu-inī, atī no ūrie atīrī, “Nūū ūkwambata igūrū, aūgīre atūrehere, na awanīrīre kūrī ithuī nīguo tūwathīkīre?” ¹³O na ndūrī mūrīmo ūrīa ūngī wa iria, atī no ūrie atīrī, “Nūū ūkūringa iria, aūgīre atūrehere, na awanīrīre kūrī ithuī nīguo tūwathīkīre?” ¹⁴Aca, ti ūguo, kiugo kīrī hakuhi mūno nawe; kīrī o kanua-inī gaku na ngoro-inī yaku, nīguo ūgīathīkīre.

¹⁵Atīrīrī, ūmūthī ūyū nīndaiga ūhoro wa gūtūūra muoyo na wa ūgaacīru mbere yaku, o na wa gīkuū na wa mwanangīko. ¹⁶Nīgūkorwo ndagwatha ūmūthī wendage Jehova Ngai waku, na ūthiige na nīra ciake, na ūmenyagīrīre maathani make, na irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho; hīndī ūyo nīugatūūra muoyo na ūingīhe, nake Jehova Ngai waku nīagakūrathima ūrī būrūri-inī ūrīa ūratoonya ūwīgwathīre.

¹⁷No ngoro yaku īngīkagarūrūka wage gwathīka, na ūguucīrīrio, ūnamīrīre ngai ingī ūcihoee, ¹⁸ngūkwīra na ma ūmūthī atī no ūkaaniinwo. Ndūgatūūra matukū maingī būrūri-inī ūrīa ūraringa Rūūī rwa Jorodani ūūtoonye na ūwīgwathīre.

¹⁹Ūmūthī ndeeta igūrū na thī ituīke aira atī nīnjigīte mbere yaku ūhoro wa gūtūūra muoyo na wa gīkuū, na wa irathimo na wa irumi. Na rīrī, thuura muoyo, nīguo wee na ciana ciaku mūtūūre muoyo, ²⁰na nīguo mwendage Jehova Ngai wanyu, na mūthikagīrīre mūgambo wake, na mūnyitane nake. Nīgūkorwo Jehova nīwe muoyo waku, na nīagakūhe mīaka mīingī ya gūtūūra būrūri-inī ūrīa eehītire atī nīakaūhe maithe maku, nīo Iburahīmu, na Isaaka, na Jakubu.

Joshua Gūcooka Ithenya rīa Musa

31 Nake Musa akiumagara agīthīī akīarīria andū othe a Isiraēli na ciugo ici akīmeera atīrī, ²“Rīu ndī na ūkūrū wa mīaka igana na mīrongo īrī, na ndingīhota kūmūtongoria rīngī. Jehova nīanjūrīte atīrī, ‘Wee ndūkūringa Rūūī rwa Jorodani.’” ³Jehova Ngai wanyu we mwene nīakaringa arī mbere yanyu. Nīakaniina ndūrīrī icio mbere yanyu na inyuī nīmūkegwathīra būrūri wacio. Joshua o nake nīakaringa arī mbere yanyu ta ūrīa Jehova oigire. ⁴Nake Jehova nīakameka o ta ūrīa eekire Sihoni na Ogu, athamaki a Aamori, arīa aaniinire hamwe na būrūri wao. ⁵Jehova nīakamaneana kūrī inyuī, na inyuī no nginya mūkaameeka ūrīa wotho ndīmawathīte. ⁶Gīai na hinya na mūmīrīrie. Mūtigetigīre kana mūmake nī ūndū wao, nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nī egūthīī hamwe na inyuī; ndakamūtiga kana amūtirike.”

⁷Nake Musa agīta Joshua, akīmīwīra arī mbere ya andū othe a Isiraēli atīrī, “Gīa na hinya, nīgūkorwo no nginya ūthīī na andū aya būrūri-inī ūrīa Jehova eehītire kūrī maithe mao ma tene atī nīakamahe, nawe no nginya ūkaaūgayania gatagatī-inī kao, ūtuīke igai rīao.” ⁸Jehova mwene nīegūthīī mbere yaku na nīarīkoragwo hamwe na we; ndarī hīndī agaagūtiga kana agūtirike. Ndūkanetigīre, o na kana ūkue ngoro.”

Gūthoma Watho

⁹Nī ūndū ūcio Musa akīandīka watho ūcio, agīcooka akīūnengera athīnjīri-Ngai, ariū a Lawi, arīa maakuīte ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova, o na akīūnengera athuuri othe a Isiraēli. ¹⁰Ningī Musa akīmaatha akīmeera atīrī, “O mūthia-inī wa mīaka mūgwanja, mwaka-inī ūrīa ūtuītuo wa kūrēkanīra mathiirī, hīndī ya Gīathī gīa Ithūnū-rī, ¹¹nīrīo andū othe a Isiraēli mariumagīra mbere ya Jehova Ngai wanyu handū harīa we mwene agaathuura, nīmūrīmathomagīra watho ūyū mūrī

mbere yao makĩguaga.¹² Cookanagĩrĩria andũ othe hamwe: arũme, na andũ-a-nja, na ciana, na andũ a kũngĩ aĩa matũũraga matũũra-inĩ manyu,^a nĩgeetha mathikĩrĩrie na merute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu, na marũmagĩrĩre ciugo cia watho ũyũ.¹³ Ciana ciao iria itooĩ watho ũyũ, no nginya ciũigwe, na ciĩrute gwĩtigĩra Jehova Ngai wanyu rĩria rĩothe mũgũtũũra bũrũri ũcio mũraringa Rũũ rwa Jorodani mũthiĩ mũkawĩgwatĩre.”

Ūrathi wa Ūremi wa Isiraeli

¹⁴ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthenya wa gũkua gwaku ũrĩ hakuhi. Īta Joshua mũuke nake na mũrũgame Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo, nĩho ngũnengerera Joshua wĩra.” Nĩ ũndũ ũcio Musa na Joshua magĩũka makĩrũgama Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo.

¹⁵ Hĩndi iyo Jehova akiumĩra Hema-inĩ iyo ari thĩnĩ wa gĩtugĩ gĩa itu, nariĩo itu rĩu rikĩrũgama itoonyero-inĩ rĩa Hema.

¹⁶ Nake Jehova akĩira Musa atĩrĩ, “Wee nĩũkũhurũka hamwe na maithe maku, nao andũ aya ihinda rĩtarĩ kũraihi nĩmekũhũũra ũmaraya na ngai cia kũngĩ cia bũrũri ũria mũratoonya. Nĩmakandirika na mathũkie kĩrĩkanĩro kĩa ndaathondekete nao.”¹⁷ Mũthenya ũcio nĩngamarakarĩra na ndĩmatirike; nĩngamahitha ũthiũ wakwa, nao nĩmakaniinwo. Nĩmagakorwo nĩ mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ, nao mũthenya ũcio nĩ makooria atĩrĩ, ‘Githĩ mĩanangĩko ĩno ndĩtũkorete nĩ ũndũ Ngai ndakoretwo hamwe na ithuĩ?’

¹⁸ Na hatarĩ nganja nĩngamahitha ũthiũ wakwa mũthenya ũcio, nĩ ũndũ wa waganu wao wothe wa gũcookerera ngai ingĩ.

¹⁹ “No rĩrĩ, wĩyandĩkĩre rwĩmbo rũrũ, na ũrũrute andũ a Isiraeli, na ũreke marũine, nĩguo rũtuĩke ũira wakwa wa kũmookĩrĩra.”²⁰ Ndaarĩkia kũmatoonyia bũrũri ũcio ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri ũcio nderĩire maithe mao ma

tene, na rĩrĩa makaarĩa na mahũũne na matheereme, nĩmakagarũrũkĩra ngai ingĩ macihooe, maamene na mathũkie kĩrĩkanĩro gĩa kwa.”²¹ Na rĩrĩa mĩanangĩko mĩingĩ na moritũ maingĩ makaamakora, rwĩmbo rũrũ nĩrũgatuĩka ũira wa kũmookĩrĩra, nĩ ũndũ njiaro ciao itikariganĩrwo nĩruo. Nĩnjũũ ũria maciĩrĩre gwĩka, o na itarĩ ndĩramatoonyia bũrũri ũria ndaamerĩire na mwĩhitwa.”²² Nĩ ũndũ ũcio Musa akĩandika rwĩmbo rũu o mũthenya ũcio, na akĩrũruta andũ a Isiraeli.

²³ Jehova nĩaheire Joshua mũrũ wa Nuni rĩathani rĩrĩ: “Gĩa na hinya na ũũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũkinya andũ a Isiraeli bũrũri ũria ndamerĩire na mwĩhitwa, na Nĩ mwene nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe.”

²⁴ Thuutha wa Musa kũrĩkia kwandĩka ciugo cia watho ũcio ibuku-inĩ kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia,²⁵ nĩaheire Alawii aĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova watho ũyũ,²⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Oyai Ibuku rĩrĩ rĩa Watho mũrĩge mwena-inĩ wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu. Rĩgũtũũra hau rĩrĩ ũira wa kũmũkagĩrĩra.”²⁷ Nĩgũkorwo nĩnjũũ ũria mũrĩ aremi na mũkoomia ngingo. Angĩkorwo mũkoretwo mũremeire Jehova ndĩ muoyo na ndĩ hamwe na inyui-rĩ, mũgaakĩrĩrĩria kũrema atĩa ndakua!²⁸ Cookanĩrĩria athuuri othe a mĩhĩrĩga yanyu, na anene anyu othe mbere yakwa, nĩgeetha njarie ciugo ici makĩĩguagĩra, na njĩte igũrũ na thĩ irute ũira wa kũmookĩrĩra.”²⁹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ ndaarĩkia gũkua inyui nĩ mũgethũkia biũ, na mũgarũrũke mũtĩge gũthiĩ na njĩra ĩria ndĩmwathĩte. Matukũ marĩa magooka mwanangĩko nĩũkamũkora, nĩ ũndũ nĩmũgeeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, mũtũme arakario nĩ kĩa mũthondekete na moko manyu.”

Rwĩmbo rwa Musa

³⁰ Nake Musa agĩcookera ciugo ici cia rwĩmbo rũrũ kuuma kĩambĩrĩria nginya

^a12 Atumia na ciana nĩmetĩkĩrĩtio gũthiĩ gũthikĩrĩria watho ũgĩthomwo.

mũthia, akĩiguagwo nĩ kũũngano gĩothe
gĩa Isiraeli:

32 Ta thikĩrĩria, wee igũrũ, ngũhe
ũhoru;

o na we thĩ-rĩ, ta igua ciugo cia
kanua gakwa.

²Reke ũrutani wakwa uure ta
mbura,
nacio ciugo ciakwa igwe ta ime,
ituĩke ta rūthuthuũ rūkiurĩra
nyeki ya mũmerano,
o na ituĩke ta mbura nyingĩ
ĩkiurĩra mĩmera mũithĩ.

³Nĩngũhunja ũhoru wa Rũitwa rĩa
Jehova.
Hĩ, kĩgooceti ũnene wa Ngai
witũ!

⁴We nĩwe Rwaro rwa Ihiga,
mawĩra make nĩ
makinyanĩru,
nacio njĩra ciake ciothe nĩ cia
kĩhoto.
Nĩ Ngai mwĩhokeku na ndahĩtagia,
nĩ mũrũngĩrĩru, na nĩ wa
kĩhoto.

⁵Nĩmethaahĩtie harĩ we;
ũndũ wa thoni nĩ atĩ ti ciana
ciake rĩngĩ,
no nĩ rūciaro rūremi na
rwaganu.

⁶Ũũ nĩguo mũngĩrĩha wega wa
Jehova,
inyuĩ andũ aya akĩgu na
mwagĩte ũũgĩ?
Githĩ tiwe Ithe wanyu, o we
Mũmbi wanyu,
ũrĩa wamũmbire na agĩtũma
mwĩhaande wega?

⁷Ririkana matukũ ma tene;
wĩciirie ũhoru wa njiaro iria
ihĩtũkĩte.

Ūria thoguo na nĩegũkwĩra,
O na athuuri anyu na
nĩmegũgũtaarĩria.

⁸Rĩrĩa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno aaheire
ndũrĩrĩ igai rĩacio,
rĩrĩa aagayanirie iruka ciothe
cia andũ,

nĩekĩrĩire andũ othe mĩhaka,
kũringana na mũigana wa ariũ
a Isiraeli.

⁹Nĩ gũkorwo igai rĩa Jehova nĩ
andũ ake,
Jakubu nĩwe igai rĩake rĩrĩa
eegaĩire.

¹⁰Aamuonire arĩ kũndũ werũ-inĩ,
werũ ũtarĩ kĩndũ, ũgambagwo
nĩ nyamũ.

Nake akĩmũgitĩra na
akĩmũmenyerera;
aamũrangagĩra o ta kĩũma kĩa
riitho rĩake,

¹¹o ta ũrĩa nderi yarahũraga tũcui
twayo gĩtara-inĩ kĩayo,
ĩkareera igũrũ rĩa tũcui twayo,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo
nĩguo ituoe,
na ĩgatũkuua mathagu-inĩ mayo.

¹²Jehova o we wiki nĩwe
wamũtongoririe;
gũtiarĩ ngai ng'eni yarĩ hamwe
nake.

¹³Atũmire ahaice kũndũ kũrĩa
gũtũgĩru bũrũri-inĩ,
na akĩmũhũũnia na matunda
ma mĩgũnda.
Nĩamũheire ũũkĩ uumĩte ihiga-inĩ,
na akĩmũhe maguta moimĩte
ihiga-inĩ rĩa nyaigĩ;

¹⁴akĩmũhe ngorono na iria kuuma
ndũũru-inĩ cia ng'ombe,
na cia mbũri na tũtũrũme
tũnoru.
o na mbũri na ndũrũme iria njega
mũno cia Bashani,
na ngano ĩrĩa njega mũno.
Nĩwanyuire thakame ĩrĩ mũhũyũ
ya thabibũ, nĩyo ndibei
yacio.

¹⁵Jeshuruni nake aanorire, agĩũkia
haati;
aahũũnĩre, agĩtunguha, na
agĩkenga mwĩrĩ.

Agĩgĩtigana na Ngai ũrĩa
wamũmbire,
na akĩrega Rwaro rwa Ihiga, o
ruo Mũhonokia wake.

¹⁶Nĩmatũmire aigue ũiru nĩ ũndũ
wa ngai icio ciao ng'eni,
na makĩmũrakaria na
mĩhianano yao ĩrĩ magigi.

¹⁷Nĩmarutĩire ndaimono
magongona, iria itarĩ Ngai:
ngai iria matooĩ,
ngai iria cieyumĩrĩtie o
ica-ikuhĩ,
ngai iria iteetigĩrĩtwo nĩ maithe
manyu.

¹⁸Nĩwatiganĩirie Rwaro rwa Ihiga,
rũrĩa rwagũciarire;
ũkĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa
rwagũciarire.

¹⁹Jehova nĩonire ũndũ ũcio
nake akĩmarega nĩ ũndũ
nĩarakarĩtio nĩ ariũ ake na
airĩtu ake.

²⁰Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩngũmahitha
ũthiũ wakwa,
nyone ũrĩa marigĩrĩrio mao
magaakorwo matariĩ;
nĩgũkorwo nĩ rũciaro rũremi,
ciana itaangĩũhoheka.

²¹Manjiguithirie ũiru nĩ ũndũ wa
ngai itarĩ bata,
na makĩndakaria na ngai ciao
itarĩ kĩene.

Ngaamaiguithia ũiru na rũrĩrĩ
hatariĩ;
ngaatũma marakario nĩ rũrĩrĩ
rũtarĩ na ũmenyo.

²²Nĩ gũkorwo mwaki nĩwakĩtio nĩ
mang'ũrĩ makwa,
ũrĩa wakanaga ũgakinya
mũhuro wa kwa ngoma.
Nĩũkaniina thĩ na magetha mayo,
na ũmundie itina cia irĩma
mwaki.

²³“Nĩngamombĩrĩra mĩtino
na mĩguĩ yakwa ndĩmĩhũthĩre
ngĩmahũũra nayo.

²⁴Nĩngamarehithĩria ng'aragu ya
kũmahinyaria,
ndĩmarehithĩrie gĩthĩina gĩa
kũmaniina na mũthiro wa
kũmooraga;
Ngaamarehithĩria nyamũ cia
gĩthaka irĩ magego moogĩ,
ndĩmarehithĩrie ũrũrũ wa
ndũira iria inyororokaga
rũkũngũ-inĩ.

²⁵Rũhiũ rwa njora nĩrũkaniina
ciana ciao njĩra-inĩ ya
itũũra;
kĩmako gĩkaamaiyũra marĩ
kwao mĩciĩ.
Aanake na airĩtu nĩmagathira,
o hamwe na ngenge, na andũ
arĩa marĩ na mbuĩ.

²⁶Ndoigire nĩngamaharagania,
na tharie kũririkanwo kwao
kuuma kũrĩ andũ,

²⁷no nĩndetigĩrĩre kĩnyararo gĩa thũ,
nĩguo mũmuku ndakaage
gũtaũkĩrwo,
oige atĩrĩ, ‘Guoko gwitũ
nĩgũtooranĩtie;
Jehova tiwe wĩkĩte ũũ wothe.’ ”

²⁸Nĩ rũrĩrĩ rũteciiragia,
matirĩ na gũkũũrana thĩinĩ wao.

²⁹Naarĩ korwo maarĩ oogĩ mahote
kũmenya ũguo
na makũũrane ũrĩa ũhoro wao
wa kũrigĩrĩria ũgaakorwo
ũtariĩ!

³⁰Mũndũ ũmwe angĩhota atĩa
gũteng'eria andũ ngiri,
kana andũ eerĩ matũme andũ
ngiri ikũmi moore,
tiga makorirwo meendetio nĩ
Rwaro rwa Ihiga,
tiga Jehova akorirwo
amatiganĩrie?

³¹Nĩ gũkorwo ihiga rĩao rĩtihaana ta
Rwaro rwa Ihiga riitũ,
o ta ũrĩa o na thũ ciitũ ciĩũ.

³²Mũthabibũ wao uumĩte
mũthabibũ-inĩ wa Sodomu,
na ũkoima mĩgũnda-inĩ ya
Gomora.

Thabibũ ciayo ciyũrĩte thumu,
 nacio ikũmba ciacio ikarũra.
³³ Ndibei yacio nĩ ũrũrũ wa ndũira,
 o guo thumu ũria mũũru mũno
 wa ndũira.

³⁴ “Githĩ ndikoretwo njigĩte ũndũ
 ũyũ wega
 ngaikara ndũmenyereire
 mũthiithũ-inĩ wakwa?”

³⁵ Kũrihanĩria nĩ gwakwa; nĩ nĩ
 ngaarĩhanĩria.
 Ihinda riakinya, kũgũrũ kwao nĩ
 gũgaatenderũka;
 mũthenya wao wa mwanangĩko
 ũrĩ hakuhi,
 nago mũtino wao ũhiũhĩte
 ũmakore.”

³⁶ Jehova nĩagaciirithia andũ ake,
 na aigũire ndungata ciake tha,
 rĩria akoona nĩmathirĩtwo nĩ
 hinya,
 na gũtirĩ o na ũmwe wao
 ũtigarĩte, arĩ ngombo kana
 atarĩ ngombo.

³⁷ Nake nĩ akoiga atĩrĩ, “Rĩu ngai ciao
 ikĩrĩ ha,
 ihiga rĩu meehithaga harĩ rĩo,
³⁸ ngai iria ciarĩaga maguta ma
 magongona mao,
 na ikanyua ndibei ya indo iria
 ciarutagwo cia kũnyuuo?
 Reke cigĩũkĩre imũteithie!
 Reke imũhe kĩigitio!”

³⁹ “Rĩu menyai atĩ nĩ mwene nĩ nĩ
 Ngai!
 Gũtirĩ ngai ũngĩ tiga nĩ.
 Nĩ nĩ njũraganaga na nĩ
 ndũũranagia mũyo,
 nĩndiihanĩtie na nĩngũhonia,
 na gũtirĩ o na ũmwe
 ũngĩthonokania kuuma
 guoko-inĩ gwakwa.

⁴⁰ Nguoya guoko gwakwa na igũrũ
 njuge atĩrĩ:
 O ta ũria ndũũraga muoyo
 nginya tene,

⁴¹ rĩria ngaanoora rūhiũ rwakwa
 rwa njora rūkahenia
 na ndĩrũnyiite na guoko
 gwakwa ngĩtua ciira,
 nĩngerĩhĩria kũrĩ thũ ciakwa,
 na ndĩrĩhĩrie kũrĩ arĩa
 maathũire.

⁴² Nĩngatũma mĩguĩ yakwa ĩnyue
 thakame ĩrĩio,
 Naruo rūhiũ rwakwa rwa njora
 rūrĩage nyama:
 ĩyo nĩ thakame ya arĩa moragĩtwo
 na arĩa matahĩtwo,
 na mĩtwe ya atongoria a thũ.”

⁴³ Inyuĩ ndũrĩrĩ, kenai hamwe na
 andũ ake,
 nĩgũkorwo nĩakarĩhanĩria
 thakame ya ndungata ciake;
 acirĩhĩrie harĩ thũ ciake,
 na ahoroherie bũrũri wake, o na
 andũ ake.

⁴⁴ Musa nĩmookire na Joshua mũrũ
 wa Nuni, na makĩaria ciugo ciothe cia
 rwĩmbo rũrũ andũ makĩiguaga. ⁴⁵ Rĩria
 Musa aarĩkirie kũhe andũ a Isiraeli
 ũhoru ũcio, ⁴⁶ akĩmeera atĩrĩ, “Ciugo ici
 ciothe ndaamwĩra ũmũthĩ itarĩ na ĩtherũ,
 rekei ciikare ngoro-inĩ cianyũ, nĩgeetha
 mũgaatha ciana cianyũ gwathĩkĩra wega
 ciugo icio ciothe cia watho ũyũ. ⁴⁷ To
 ciugo o ũguo harĩ inyuĩ, no nĩcio muoyo
 wanyũ. Nĩngatũma mũtũũre matukũ
 maingĩ bũrũri ũria mũraringa Rũũ rwa
 Jorodani mũkawĩgwatĩre.”

Musa Gũkuĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Nebo

⁴⁸ Mũthenya o ro ũcio Jehova akĩira
 Musa atĩrĩ, ⁴⁹ “Ambata, ũkinye mwambato
 wa Abarimu o, kũu kĩrĩma kĩa Nebo
 bũrũri-inĩ wa Moabi, kũng’ethanĩra na
 Jeriko, wĩrorere Kaanani, bũrũri ũria
 ndĩrahe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao.
⁵⁰ Kĩrĩma kũu ũkũhaica nĩkĩo ũgaakuĩra,
 nawe ũcookanĩrĩrio hamwe na andũ
 anyũ, o ta ũria mũrũ wa nyũkwa
 Harũni aakuĩrĩre kĩrĩma-inĩ kĩa Horu,
 nake agĩcookanĩrĩrio hamwe na andũ
 arĩa manakua. ⁵¹ Gĩtũmi kĩa ũguo nĩ
 tondũ inyuĩ eerĩ nĩmwagire kũnjĩtikia

mūrĩ mbere ya andũ a Isiraeli o kũu maaĩ-inĩ ma Meriba Kadeshi werũ-inĩ wa Zini tondũ mũtiigana kũrũgamĩrĩra ũtheru wakwa harĩ andũ a Isiraeli. ⁵² Nĩ ũndũ ũcio, nĩ ũkuona bũrũri ũcio ũrĩ o haraaya; no ndũgatoonya bũrũri ũcio ndĩrahe andũ a Isiraeli.”

Musa Kũrathima Mĩhĩrĩga

33 Gĩkĩ nĩkĩo kĩrathimo kĩrĩa Musa mũndũ wa Ngai aarathimire andũ a Isiraeli atanakua. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩokire kuuma Sinai,
na akĩmathererũkĩra kuuma
Seiru;
akĩmaarĩra kuuma kĩrĩma gĩa
Parani.
Ookire na ikundi cia arĩa atheru
kuuma gũthini,
akiuma iharũrũka-inĩ cia irĩma
ciake.

³ Ti-itherũ wee nĩwe wendete andũ;
arĩa othe atheru marĩ guoko-inĩ
gwaku.

Othe mainamagĩrĩra magũrũ-inĩ
maku,
makaamũkĩra ũrutani kuuma
harĩwe,

⁴ watho ũrĩa twaheirwo nĩ Musa,
nĩguo igai rĩa ũngano wa
Jakubu.

⁵ Nĩwe warĩ mũthamaki wa
Jeshuruni,
rĩrĩa atongoria a andũ
moonganĩte,
marĩ hamwe na mĩhĩrĩga ya
Isiraeli.

⁶ “Rubeni arotũura na ndagakue,
o na kana andũ ake manyiĩhe.”

⁷ Na ha ũhoro wa Juda akiuga atĩrĩ,

“Wee Jehova, thikĩrĩria kĩrĩro kĩa
Juda;
mũrehe kũrĩ andũ ake.
Nĩarũagĩrĩra maũndũ make na
guoko gwake.

Wee-rĩ, tuĩka wa kũmũteithia
akĩrũa na thũ ciake.”

⁸ Ũndũ wĩgĩĩ Lawi oigire atĩrĩ:

“Thumimu yaku na Urimu yaku
nĩ cia mũndũ ũrĩa ũkenagio
nĩwe.

Nĩwamũgeririe arĩ kũu Masa;
ũkĩmũrũithia kũu maaĩ-inĩ ma
Meriba.

⁹ Ũhoro wa ithe na nyina oigire
atĩrĩ,

‘Ndirameciiria.’

Ndaigana kũmenya ariũ a ithe,
kana akĩrũmbũiya ciana ciake
mwene,
no nĩamenyereire kiugo gĩaku,
na akĩgitĩra kĩrĩkanĩro gĩaku.

¹⁰ Nĩarutaga Jakubu kĩrĩra kĩa watho
waku,
na akaruta Isiraeli watho waku.
Nĩarutagĩra ũbumba mbere yaku,
na akarutĩra magongona
ma njino marĩ magima
kĩgongona-inĩ gĩaku.

¹¹ Rathima ũmenyi wake wa wĩra,
Wee Jehova,
na ũkenagĩre wĩra wa moko
make.

Gũtha njohero cia arĩa
mekũmũũkĩrĩra;
ringa thũ ciake itigacooke
kwarahũka rĩngĩ.”

¹² Ũndũ wĩgĩĩ Benjamini oigire atĩrĩ:

“Reke ũrĩa wendetwo nĩ Jehova
ahurũke atarĩ na ũgwati
harĩ we,
nĩgũkorwo amũgitagĩra
mũthenya wothe,
nake ũrĩa Jehova endete
ahurũkaga gatagatĩ-inĩ ga
ciande ciake.”

¹³ Ũndũ wĩgĩĩ Jusufu oigire atĩrĩ:

“Jehova arorathima bũrũri wake
na ime rĩega rĩa kuuma igũrũ,
na maaĩ ma kũrĩa kũriku marĩa
marĩ na thĩ;

¹⁴hamwe na indo iria njega mũno
ireehagwo nĩ riũa,
na kĩa kĩa mũno kĩnguma
kũrĩ mweri;
¹⁵aũrathime na iheo iria thuuranĩre
cia irĩma-inĩ cia tene,
na maciara ma tũrĩma twa tene
na tene;
¹⁶hamwe na iheo iria njega mũno
cia thĩ,
na indo iria ciyũrĩte kuo,
na ũtugi ũrĩa waikarĩte
kĩhinga-inĩ kĩa kĩa hĩaga.
Maũndũ maya mothe maroikara
mũtwe-inĩ wa Jusufu,
maroikara ũthiũ-inĩ wa mũriũ
wa mũthamaki arĩ harĩ ariũ
a ithe.
¹⁷Ũnene-inĩ wake ahaana ta ndegwa
ya irigĩthathi;
hĩa ciake igakĩhaana ta cia
ndegwa ya gĩthaka-inĩ.
Nĩagatheeca ndũrĩrĩ na cio,
o na ndũrĩrĩ iria irĩ ituri cia thĩ.
Ũguo nĩguo kũrĩ makũmi-inĩ ma
ngiri ma Efiraimu;
ũguo noguo kũrĩ harĩ ngiri na
ngiri cia Manase.”
¹⁸Ũndũ wĩgĩ Zebuluni oigire atĩrĩ:
“Kena, wee Zebuluni, ũkiumagara,
nawe Isakaru ũkene ũrĩ hema-
inĩ ciaku.
¹⁹Nĩmagatũmanĩra andũ moke
irĩma-inĩ
marutĩre magongona ma
ũthingu kuo;
nĩmakaarĩa indo nyingĩ cia
iria-inĩ,
na marĩe mĩthithũ ĩrĩa mĩhithe
mũthanga-inĩ.”
²⁰Ũndũ wĩgĩ Gadi oigire atĩrĩ:
“Kũrathimwo nĩ ũrĩa ũkwaramia
mĩhaka ya Gadi!
Gadi atũũraga kuo ta mũrũũthi,
atambuura guoko kana
mũtwe.

²¹Ethuurĩre bũrũri ũrĩa mwega
mũno;
akĩgĩrwo gĩcunĩ kĩa
mũtongoria.
Rĩrĩa anene a andũ moonganire,
nĩ eekire maũndũ ma kĩhooto
kĩa Jehova,
na matua makoniĩ Isiraeli.”
²²Ũndũ wĩgĩ Dani oigire atĩrĩ:
“Dani nĩ kĩa kĩa mũrũũthi,
kĩguthũkĩte kiumĩte Bashani.”
²³Ũndũ wĩgĩ Nafitali oigire atĩrĩ:
“Nafitali nĩaingĩhũrwo nĩ ũtugi wa
Jehova,
na aiyũrĩtwo nĩ kĩrathimo gĩake;
nĩakagaya mwena wa gũthini o
nginya iria-inĩ.”
²⁴Ũndũ wĩgĩ Asheri oigire atĩrĩ:
“Mũriũ ũrĩa mũrathime gũkĩra
arĩa angĩ othe nĩ Asheri;
ariũ a ithe maroomwendaga,
na arothambagia nyarĩrĩ ciake
na maguta.^a
²⁵Hingĩro cia ihingo ciaku
igaakorwo irĩ cia kĩgera na cia
gĩcango,
naguo hinya waku
ũkaaiganana na matukũ maku.
²⁶“Gũtirĩ ngai ũhaana ta Mũrungu
wa Jeshuruni,
o we ũgeragĩra igũrũ oke
agũteithie,
na agaikarĩra matu onanie
ũnene wake.
²⁷Ngai ũrĩa ũtũũraga tene na tene
nĩwe kĩhitho gĩaku,
namo moko make matũũraga
nginya tene na tene marĩ
mũhuro waku.
Nĩakarutũrũra thũ yaku yehere
mbere yaku,
akiugaga atĩrĩ, ‘Mĩniine!’

^a24 Maguta maarĩ kĩonereria kĩa ũtonga
ũrĩa woimanaga na ũrĩmi.

²⁸Nĩ ũndũ ũcio Isiraeli agaathũũra arĩ
 wiki atarĩ na ũgwati;
 gĩthima kĩa Jakubu nĩkĩgĩtĩre
 o kũu bũrũri wa ngano, na ndibei
 ya mũhihano,
 kũrĩa ime rĩa igũrũ rĩtataga.
²⁹Kũrathimwo-rĩ, nĩwe Isiraeli!
 Nũũ ũkĩhaana ta we,
 rũrĩrĩ rũhonoketio nĩ Jehova?
 Nĩwe ngo yaku na mũgũteithia,
 na nowe rũhiũ rwaku rwa njora
 rũrĩ riiri.
 Thũ ciaku nĩkaaigua guoya irĩ
 mbere yaku,
 nawe nĩũkarangĩrĩa kũndũ
 gwacio kũrĩa gũtũũgĩru.”

Gĩkuũ kĩa Musa

34 Thuutha wa ũguo Musa akĩambata
 kĩrĩma kĩa Nebo oimĩte werũ-inĩ
 ũrĩa mwaraganu wa Moabi, agĩkinya
 gacũmbĩrĩ ka Pisiga, kũng’ethera Jeriko.
 Arĩ hau, Jehova akĩmuonia bũrũri wothe
 wa Kaanani, kuuma Gileadi nginya
 Dani, ²na Nafitali guothe, na bũrũri
 wa Efiraimu na wa Manase, na bũrũri
 wothe wa Juda wothe nginya iria-inĩ
 rĩa mwena wa ithũĩro, ³na akĩmuonia
 kũu Negevu na rũgongo ruothe kuuma
 Gĩtuamba kĩa Jeriko, na Itũũra inene
 rĩa Mĩkĩndũ, gũthiĩ o nginya Zoari.
⁴Nĩngĩ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭyũ
 nĩguo bũrũri ũrĩa nderĩire Iburahĩmu,
 na Isaaka na Jakubu na mwĩhĩtwa rĩrĩa
 ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩngaũhe njiaro cianyu.’
 Nĩndareke ũwone na maitho maku, no
 ndũkũringa ũtoonye kuo.”

⁵Nake Musa, ndungata ya Jehova
 agĩkuĩra kũu Moabi, o ta ũrĩa Jehova
 oigĩte. ⁶Nake akĩmũthika kũu Moabi
 gĩtuamba kĩrĩa kĩaang’etheire Bethi-
 Peori, no nginya ũmũthĩ gũtirĩ mũndũ
 ũũ harĩa mbĩrĩra yake irĩ. ⁷Musa aarĩ na
 ũkũrũ wa mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩrĩ
 agĩkua, na maitho make matiorĩtwo nĩ
 hinya kana akoorwo nĩ hinya wa mwĩrĩ.
⁸Nao andũ a Isiraeli magĩcakaĩra Musa
 kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Moabi
 ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ, nginya

matukũ ma kũmũrĩrĩra na kũmũcakaĩra
 magĩthira.

⁹Na rĩrĩ, Joshua mũrũ wa Nuni
 nĩaiyũrĩtwo nĩ roho wa ũũgĩ, tondũ Musa
 nĩamũigĩrĩre moko make. Nĩ ũndũ ũcio
 andũ a Isiraeli makĩmũthikĩrĩria, na
 magĩka ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰Kuuma hĩndĩ ĩyo, gũtirĩ kwagĩa
 mũnabii ũngĩ ta Musa kũu Isiraeli, ũrĩa
 Jehova aamenyanĩte nake ũthiũ kwa
 ũthiũ, ¹¹na ũrĩa waringire ciana na
 agĩka maũndũ ma magegania marĩa
 Jehova aamũtũmĩte ageeke kũu bũrũri
 wa Misiri, na kũrĩ Firaũni, na kũrĩ anene
 ake othe, na kũrĩ bũrũri wake wothe.
¹²Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũrĩ wonania
 hinya mũnene kana ageeka ciĩko cia
 kũmakania ta iria Musa eekire maitho-
 inĩ ma andũ a Isiraeli othe.

JOSHUA

Jehova Gwatha Joshua

1 Na rĩrĩ, thuutha wa gĩkuũ kĩa Musa ndungata ya Ngai, Jehova akĩra Joshua mũrũ wa Nuni, ũrĩa watungatagĩra Musa, atĩrĩ: ²“Musa ndungata yakwa nĩakuĩte. Na rĩrĩ, wee na andũ aya othe, mwĩhaarĩrei kũringa Rũũ rwa Jorodani mũtoonye bũrũri ũrĩa ngũmũhe, o ũcio ngũhe andũ a Isiraeli.” ³Na rĩrĩ, handũ o hothe harĩa mũgaakinya na makinya manyu nĩngamũhe, o ta ũrĩa ndeerire Musa. ⁴Bũrũri wanyu ũgaatambũrũka kuuma werũ-inĩ o nginya Lebanoni, na kuuma rũũ rũrĩa rũnene rwa Farati, nĩguo bũrũri wothe wa Ahiti, o nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũiro. ⁵Gũtikagĩa mũndũ ũkaahota gũgwĩtiiria matukũ mothe ma muoyo waku. O ta ũrĩa ndaarĩ na Musa, ũguo noguo ngũkorwo hamwe nawe; ndigagũtiganĩria kana ngũtirike.

⁶“Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie, nĩgũkorwo nĩwe ũgũtongoria andũ aya mathiĩ makagae bũrũri ũrĩa ndehĩtire na mwĩhĩtwa kũrĩ maithe mao atĩ nĩngamahe.” ⁷Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie mũno. Menyagĩrĩa gwathĩkagĩa watho wothe ũrĩa ndungata yakwa Musa aagwathire wĩkage; ndũkanagarũrũke na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho ũtĩge, nĩgeetha ũgĩĩage na ũhootani kũrĩa guothe ũrĩthiĩaga. ⁸Ciugo cia Ibuku rĩrĩ rĩa Watho itikanatige kwario nĩ kanua gaku; no wĩcũũranagie ũhoro warĩo mũthenya na ũtukũ, nĩgeetha ũmenyagĩrĩre gwĩka maũndũ marĩa mothe maandĩkitwo thĩinĩ warĩo. Hĩndĩ iyo nĩ ũkaagaacĩra, na ũgĩe na ũhootani. ⁹Githĩ ti-nĩ ngwathĩte? Wee gĩa o na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũkanetigĩre o na kana; ũrwo nĩ hinya, nĩgũkorwo

Jehova Ngai waku arĩ hamwe nawe kũrĩa guothe ũrĩthiĩaga.”

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha anene arĩa maaroraga andũ atĩrĩ: ¹¹“Tuĩkanĩriai kambĩ-inĩ mũkĩĩraga andũ atĩrĩ, ‘Haarĩriai rĩgu mũige, nĩ ũndũ mĩthenya itatũ kuuma ũmũthĩ yathira nĩguo mũkaaringa Rũũ rwa Jorodani nĩgeetha mũthiĩ mũtoonye na mwĩgwathĩre bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmũhe ũtuĩke wanyu.’”

¹²Nĩngĩ Joshua akĩarĩria andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, akĩmeera atĩrĩ, ¹³“Ririkanai watho ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova, akiuga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wanyu nĩamũheete ũhurũko na nĩamũheete bũrũri ũyũ.’” ¹⁴Atumia anyu, na ciana cianyu, na ũhiũ wanyu no maikare bũrũri ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa mwena wa irathĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani, no arũme othe anyu othe arĩa njamba cia ita meeohete indo cia mbaara, no nginya maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ matongoretie ariũ a ithe wanyu. No nginya mũgateithie ariũ a ithe wanyu. ¹⁵nginya rĩrĩa Jehova akaamahe ũhurũko o ta ũrĩa amũheete inyuĩ, na nginya rĩrĩa o nao makegwathĩra bũrũri ũrĩa Jehova Ngai wanyu ekũmahe. Thuutha ũcio, no mũcooke mũgaikare bũrũri wanyu inyuĩ ene, ũrĩa mwaheirwo nĩ Musa ndungata ya Jehova mwena wa irathĩro wa Jorodani, ũcio ũrorete mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra.”

¹⁶Hĩndĩ iyo magĩcookeria Joshua, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũgwĩka ũrĩa wothe ũgũtwatha na nĩ tũgũthiĩ kũrĩa guothe ũgũtũtũma. ¹⁷O ta ũrĩa twaathĩkiire Musa maũndũ-inĩ mothe-rĩ, ũguo noguo tũrĩgwathĩkagĩa. No rĩrĩ, Jehova Ngai waku arokorwo hamwe nawe o ta ũrĩa aarĩ hamwe na Musa. ¹⁸Mũndũ wothe ũkaaremera uuge waku na arege gwathĩkĩra maũndũ mothe marĩa

^a2 Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli maarĩ Shitimu (2:1), werũ-inĩ wa Moabi (Gũcook 34:3) gũkuhĩ na Rũũ rwa Jorodani.

ũkaamatha, no nginya mündũ ũcio akooragwo. No rĩrĩ, gĩa na hinya na ũmĩrĩrie!”

Rahabu na Athigaani

2 Nake Joshua mũrũ wa Nuni agĩtũma athigaani eerĩ kuuma Shitimu na hitho; akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũbaare bũrũri ũcio, na makĩria Jeriko.”^a Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, magĩtoonaya nyũmba ya mũmaraya wetagwo Rahabu, magĩkara kuo.

² Nake mũthamaki wa Jeriko akĩrwo atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ andũ amwe a Isiraeli mokire gũkũ ũtukũ ũyũ gũthigaana bũrũri ũyũ ũria ũhaana.” ³ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Jeriko agĩtũmana kũrĩ Rahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Andũ acio mokire gwaku nyũmba marutũrũre na nja, tondũ mokite gũthigaana bũrũri ũyũ wothē.”

⁴ No rĩrĩ, mündũ-wa-nja ũcio nĩarĩkĩtie kuoya andũ acio eerĩ na akamahitha. Nake akiuga atĩrĩ, “Iĩ nĩguo, andũ acio nĩmegũkĩte gwakwa, no ndinamenya kũrĩa mekuumĩte.” ⁵ Hwaĩ-inĩ rĩrĩa kĩhingo gĩa itũũra inene kĩhingagwo-rĩ, andũ acio nĩmathiire. Ndinamenya na kũrĩa mathiire. Marũmĩrĩrei na ihenya. Mwahota kũmakinyĩra.” ⁶ (No rĩrĩ, nĩamatwarĩte nyũmba igũrũ, na akamahitha rungu rwa ũguta ũria aarĩte kũu nyũmba igũrũ). ⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio maatũmĩtwo nĩ mũthamaki makiumagara, makĩmarũmĩrĩra na njĩra ĩrĩa ĩthiiaa mariũko-inĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani, na rĩrĩa andũ acio mamarũmĩrĩire moimire na nja o ũguo-rĩ, kĩhingo gĩkĩhingwo.

⁸ Athigaani acio eerĩ matanakoma, mündũ-wa-nja ũcio akĩambata kũu nyũmba igũrũ, ⁹ na akĩmeera atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ Jehova nĩamũheete bũrũri ũyũ, na atĩ nĩtũnyiiĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ wanyu, o nginya ithuothe andũ arĩa tũtũũraga bũrũri ũyũ tũkaiyũrwo

^a1 Jeriko rĩarĩ itũũra rĩa tene, na rĩairigĩtwo na thingo cia hinya. Rĩarĩ ta kilomita 8 mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani.

nĩ maaĩ nda nĩ ũndũ wanyu. ¹⁰ Nĩtũiguĩte ũrĩa Jehova aahũithirie maaĩ ma Iria Itune nĩ ũndũ wanyu rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na ũrĩa mwekire Sihoni na Ogu, athamaki arĩa eerĩ a Aamori o kũu mwena wa irathĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani, arĩa mwaninire biũ. ¹¹ Rĩrĩa twaiguire ũhoro ũcio, ngoro ciitũ nĩciaringĩkire na ũmĩrĩru wa mündũ o mündũ akĩrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩwe Ngai wa kũu igũrũ o na wa gũkũ thĩ. ¹² Na rĩrĩ, ndamũthaitha mwĩhĩte na mwĩhĩtwa mũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova atĩ nĩmũkaiguĩra andũ a nyũmba iitũ tha, na mũmĩke wega, tondũ o na nĩ nĩndamũiguĩra tha na ndamwĩka wega. Na mũnyonie ũndũ ũcio na kĩmenyithia kĩa ma ¹³ kĩa atĩ nĩmũkahonokia baba na maitũ, na ariũ a baba o na aarĩ a baba, na andũ ao othe ciana ciao ciothe, na atĩ nĩmũgatũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ.”

¹⁴ Nao andũ acio makĩmũmĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrokua tũngĩkaaga kũhonokia mĩoyo yanyu! Waga kuuga ũria tũreeka, nĩtũkaamwĩka maũndũ ma ũtugi na ma kĩhooito rĩrĩa Jehova agaatũhe bũrũri ũyũ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmaikũrũkia na mũkanda, akĩmoimĩria ndirica tondũ nyũmba ĩrĩa aikaraga yaakitwo rũthingo-inĩ rwa itũũra rĩu inene. ¹⁶ Na rĩrĩ, nĩameerĩte atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩa ĩrĩma-inĩ nĩgeetha andũ acio mamũrũmĩrĩire matikamuone. Mwĩhitheĩ kũu mĩthenya ĩtatũ o nginya makorwo macookete, mũcooke mwĩthiire.”

¹⁷ Nao andũ acio makĩrĩa mündũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Mwĩhĩtwa ũyũ watwĩhĩtithia ndũgatũcookerera kana ũtwĩke ũũru, ¹⁸ o tiga wĩkire ũũ: rĩrĩa tũgaatoonya bũrũri ũyũ-rĩ, ũgaakorwo wohereire rũrigi rũrũ rũtune ndirica-inĩ o ĩno watũharũrũkĩria, nawe ũkorwo ũrehete thoguo na nyũkwa, na ariũ a thoguo, na andũ anyu othe gũkũ gwaku nyũmba. ¹⁹ Mündũ o wothē ũkoima nja ya nyũmba yaku athiĩ na kũu barabara-inĩ-rĩ, thakame yake ĩkamũcookerera we mwene; no ithuĩ tũtigacookererwo nĩ

ũuru nĩ ũndũ wake. No ũhoro wa mündũ o wothē ũgaakorwo nyũmba hamwe nawe, thakame yake nĩgatũcookerera angĩgeekwo ũuru nĩ guoko kwa mündũ o na ũrikũ. ²⁰ No rĩrĩ ũngĩaria ũhoro ũyũ witũ twĩ nago, tũtigacookererwo nĩ ũuru ũkonĩ mwĩhĩtwa ũrĩa watwĩhĩtithia.”

²¹ Nake agĩcookia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndetĩkĩra; nĩgũtuĩke o ta ũguo mwoiga.” Nĩ ũndũ ũcio agĩkĩmoigĩra ũhoro, nao magĩthĩ. Na akĩohererera rūrigi rūu rūtune hau ndirica-inĩ.

²² Maarĩkia kuumagara-rĩ, magĩthĩ irĩma-inĩ na magĩikara kuo mĩthenya itatũ, nginya rĩrĩa andũ arĩa maamarũmĩrĩre maahũndũkire. Andũ acio maamacarĩtie kũu njĩra-inĩ iyo yothē kũrĩa maathĩrĩre, no matiigana kũmona. ²³ Thuutha wa ũguo Hĩndĩ iyo nao andũ acio eerĩ makĩambĩrĩria gũcoka. Magĩkũrũka moimĩte na irĩma-inĩ, makĩringa Rũũ rwa Jorodani, magĩkinya harĩ Joshua mũrũ wa Nuni, na makĩmũhe ũhoro wa maũndũ marĩa mothe maamakorete. ²⁴ Makĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ Jehova nĩatũheete bũrũri ũcio wothē, akaũneana moko-inĩ maitũ; andũ othe a kũu nĩmaiyrĩtwo nĩ guoya mũnene nĩ ũndũ witũ.”

Kũringa Rũũ rwa Jorodani

3 Rũciinĩ tene Joshua na andũ othe a Isiraeli makiuma hau Shitimu, magĩthĩ nginya Jorodani, na matanaringa mũrĩmo ũcio ũngĩ magĩikara hau. ² Thuutha wa mĩthenya itatũ-rĩ, anene magĩthĩ kũndũ guothe gũikaro-inĩ kũu, ³ magĩatha andũ, makĩmeera atĩrĩ: “Rĩrĩa mũrĩona ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, na muone athĩnjĩri-Ngai, o acio Alawii, marĩkuuĩte-rĩ, mumagare muume harĩa mũrĩ na mũrĩrũmĩrĩre. ⁴ Hĩndĩ iyo nĩguo mũrĩmenya njĩra irĩa mũrĩgera, nĩgũkorwo mũtirĩ mwagera njĩra iyo rĩngĩ. No rĩrĩ, gatagati-inĩ kanyu na ithandũkũ rĩu, nĩhagĩe itĩina ta rĩa mĩkono ngiri igĩrĩ; mũtikarĩkuhĩrĩrie.”

⁵ Nake Joshua akĩra andũ acio atĩrĩ,

“Mwĩtheriei, nĩgũkorwo rũciũ Jehova nĩageeka maũndũ ma magegania gatagati-inĩ kanyu.”

⁶ Nake Joshua akĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro mũthĩ mbere ya andũ aya.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrĩoya, magĩthĩ mbere yao.

⁷ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ũmũthĩ nĩngwambĩrĩria gũgũtũgĩria maitho-inĩ na andũ othe a Isiraeli, nĩguo mamenye atĩ ndĩrĩkoragwo hamwe nawe o ta ũrĩa ndaarĩ hamwe na Musa. ⁸ Ira athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro atĩrĩ: ‘Mwakinya hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani, mũthĩ mũrũgame Jorodani thĩinĩ.’ ”

⁹ Nake Joshua akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Ũkai haha mũigue ciugo cia Jehova Ngai wanyu. ¹⁰ Ũhoro ũyũ nĩguo ũrĩmũmenyithia atĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo arĩ hamwe na inyuĩ, na atĩ hatĩrĩ nganja nĩakamũingatĩra Akaanani, na Ahiti, na Ahivi, na Aperizi, na Agirigashi, na Aamori, na Ajebusi. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩa Mwathani wa thĩ yothē nĩrĩkũringa Rũũ rwa Jorodani mbere wanyu. ¹² Na rĩrĩ, thuurai andũ ikũmi na eerĩ kuuma mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli, o mũhĩrĩga mündũ ũmwe. ¹³ Na rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, o we Mwathani wa thĩ yothē, marĩtoboka thĩinĩ wa Rũũ rwa Jorodani-rĩ, maaĩ maruo marĩa maratherera maikũrũkĩte nĩmarĩtinĩka na meyũmbe hĩba.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa andũ moimagarire makiuma kambĩ nĩguo maringe Rũũ rwa Jorodani, athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro magĩthĩ mbere yao. ¹⁵ Na rĩrĩ, nĩgũkorwo Rũũ rwa Jorodani nĩrũiyũraga mũno rũgakĩra hũgũrũrũ ciaguo hĩndĩ ya magetha. No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩu maakinyire Rũũ rwa Jorodani, namo magũrũ mao magĩtoboka hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ¹⁶ maaĩ marĩa moimaga mwena wa na igũrũ wa rũũ magĩtiga gũtherera maikũrũkĩte; makĩyũmba hĩba kũndũ kũraya mũno nginya itũũra-inĩ rĩetagwo Adamu rĩrĩa

^a4 nĩ ta mita 900

rĩ gũkuhĩ na Zarethani, namo maaĩ marĩa maathereraga marorete Iria-inĩ rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ) magĩtinĩka biũ. Nĩ ũndũ ũcio andũ makĩringa mang'etheire Jeriko. ¹⁷ Athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩrũgama mehaandĩte wega kũndũ kũmũ gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, nao andũ a Isiraeli othe makĩhĩtũka makĩringagĩra thĩ nyũmũ o nginya rĩrĩa rũrĩrĩ rũu ruothe rwarĩkirie kũringa rũũ rũu rwa Jorodani.

4 Rĩrĩa andũ othe a rũrĩrĩ rũu maarĩkirie kũringa Rũũ rwa Jorodani, Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ² “Thuura andũ ikũmi na eerĩ kuuma gatagatĩ-inĩ ka andũ aya o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ³ na ũmeere moe mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani handũ harĩa athĩnjĩri-Ngai maarũgamĩte, mamakuue maringe namo mũrĩmo mũkamaige harĩa mũrĩraara ũtukũ ũyũ.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩta andũ acio ikũmi na eerĩ arĩa aathuurĩte kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, o mũhĩrĩga mũndũ ũmwe, ⁵ akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mbera ya ithandũkũ rũu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu, mũthĩ o gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani. Mũndũ o mũndũ kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli, oe ihiga rĩmwe arĩgĩrĩre kĩande, ⁶ rũtũke rũrĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. Mahinda marĩa magooka, rĩrĩa ciana cianyu ikaamũria atĩrĩ, ‘Gĩtũmi kĩa mahiga maya nĩ kĩ?’ ⁷ Mũgaaciĩra atĩ gũtherera kwa maaĩ ma Jorodani nĩ gwatĩnithirio mbera ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rũu rĩaringaga Jorodani-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani nĩmatĩnithirio. Mahiga maya megũtuĩka kĩrĩrĩkania gĩa kũrĩrĩkanagia andũ a Isiraeli ũhoro ũcio nginya tene.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩka o ta ũrĩa maathĩtwo nĩ Joshua. Makĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kuuma gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani, kũringana na mũigana wa mĩhĩrĩga ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eerĩte Joshua; nao magĩkuua mahiga macio nginya kambĩ yao, makĩmaiga kuo. ⁹ Nake Joshua

akĩhaanda mahiga macio ikũmi na meerĩ, akĩmaiganĩrĩra hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani harĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maarũgamĩte. Namo marĩ ho nginya ũmũthĩ.

¹⁰ Nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai arĩa maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro maikarire marũngĩ hau gatagatĩ ka Rũũ rwa Jorodani nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ meekire maũndũ marĩa mothe Jehova aathĩte Joshua, na magĩkwo o ta ũrĩa Musa aathĩte Joshua mekwo. Nao andũ magĩkĩhiũha, makĩringa mũrĩmo, ¹¹ na andũ othe maarĩkia kũringa o ũguo, ithandũkũ rĩa Jehova o narĩo na athĩnjĩri-Ngai makĩringa makĩonagwo nĩ andũ othe. ¹² Andũ a mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase makĩringa mũrĩmo, meeohete indo cia mbaara, marĩ mbera ya andũ a Isiraeli, o ta ũrĩa Musa aamaathĩte. ¹³ Andũ ta 40,000 methagathagĩte na meeohete indo cia mbaara makĩringa mũrĩmo ũcio, marĩ mbera ya Jehova, magĩkinya werũ-inĩ wa Jeriko.

¹⁴ Mũthenya ũcio, Jehova agĩtũũgĩria Joshua maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe; nao makĩmwĩtigĩra matukũ mothe marĩa aatũũrĩre muoyo, o ta ũrĩa meetigĩrĩte Musa.

¹⁵ Nĩngĩ Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, ¹⁶ “Aha athĩnjĩri-Ngai arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩa ũira mambate moimĩre Rũũ rwa Jorodani.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩatha athĩnjĩri-Ngai acio, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mumĩre Jorodani.”

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai makĩambata, makiuma rũũ makuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. Maarĩkia gũkinyithia magũrũ mao thĩ nyũmũ o ũguo-rĩ, maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani magĩcookana handũ hamo, nĩngĩ makĩyũra hũgũrũrũ ciaruo o ta mbera.

¹⁹ Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa mbera, andũ acio makĩambata, makiuma Jorodani na makĩamba kambĩ mwena wa irathĩro wa Jeriko, o kũu Giligali. ²⁰ Nake Joshua

akīga mahiga marīa ikūmi na meerī maarutitwo Rūūi rwa Jorodani kūu Giligali. ²¹ Akīra andū a Isiraeli atīrī, “Mahinda marīa magooka, rīrīa njaro cianyu ikooria maithe ma cio atīrī, ‘Ī gītūmi kīa mahiga maya nī kī?’” ²² Hīndī īyo nīmūkamenyithia ciana cianyu ūhoru, mūmeere atīrī, ‘Andū a Isiraeli maaringire Rūūi rwa Jorodani rūhūite rūgatuika thī nyūmū.’” ²³ Nīgūkorwo Jehova Ngai wanyu nīahūithirie maaī ma Jorodani mbere yanyu nginya rīrīa mwarikire kūringa. Jehova Ngai wanyu eekire Rūūi rwa Jorodani o ta ūrīa eekire Iria Itune rīrīa aarīhūithirie mbere iitū nginya rīrīa twarīkirie kūringa. ²⁴ Eekire ūguo nīgeetha andū othe a thī mamenye atī guoko kwa Jehova kūrī hinya mūno, na nīgeetha mūtūure mwītīgīrīte Jehova Ngai wanyu nginya tene.”

Andū a Isiraeli Kūruīra Giligali

5 Na rīrī, rīrīa ahamaki othe a Aamori arīa maarī kūu mwena wa ithūiro wa Rūūi rwa Jorodani, na ahamaki othe a andū a Kaanani arīa maarī kūu ndwere-inī cia iria maiguire ūrīa Jehova aahūithītie maaī ma Jorodani mbere ya andū a Isiraeli nginya tūkīrīkia kūringa mūrīmo ūrīa ūngī, ngoro ciao ikīyūrwo nī guoya, na matiacookire kūgīa na ūmīrīru wa kūng’ethanīra na andū a Isiraeli.

² Hīndī īyo Jehova akīra Joshua atīrī, “Thondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī, ūroke kwerūhia ūhoru wa irua harī andū a Isiraeli.” ³ Nī ūndū ūcio Joshua agīthondeka tūhiū twa mahiga ma nyaigī na akīruithia arūme a Isiraeli kūu Gibeathi-Haaralothu.

⁴ Na rīrī, kīrīa gīatūmire Joshua aruithanie nī rīrī: arūme arīa othe mooimire būrūri wa Misiri, o acio othe maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara-rī, nīmakuīrīre werū-inī marī rūgendo-inī thuutha wa kuuma būrūri wa Misiri.

⁵ Arūme othe arīa mooimire būrūri wa Misiri nīmarūite, no andū othe arīa maaciariirwo werū-inī marī rūgendo-inī rwa kuuma būrūri wa Misiri matiarūite.

⁶ Andū a Isiraeli moorūūire werū-inī mīaka mīrongo īna nginya rīrīa andū othe arīa maakinyītie mīaka ya gūthīi mbaara rīrīa moimaga būrūri wa Misiri maakuire, tondū nīmaregire gwathīkīra Jehova. Nīgūkorwo Jehova nīameerire na mwīhītwa atī matikoona būrūri ūrīa eerīre maithe mao na mwīhītwa atī nīagatūhe, būrūri ūrī būthi wa iria na ūūkī. ⁷ Nī ūndū ūcio akīarahūra ariū ao ithenya rīao, na acio nīo maaruithirio nī Joshua. Maakoretwo matarī aruu nī ūndū matiaruithītio marī rūgendo-inī. ⁸ Na rīrīa maarīkirie kūruithia arūme a rūrīrī rūu ruothe, magīikara o kūu maakīte kambī-inī o nginya andū acio makīhona.

⁹ Nīngī Jehova akīra Joshua atīrī, “Ūmūthī nīguo ndeheria rūmena rwa andū a Misiri kuuma kūrī inyuī.” Nī ūndū ūcio handū hau hagīttwo Giligali nginya ūmūthī.

¹⁰ Hwaī-inī wa mūthenya wa ikūmi na īna wa mweri ūcio, o maambīte hema kūu Giligali werū-inī wa Jeriko, andū a Isiraeli magīkūngūīra Gīathī kīa Bathaka. ¹¹ Mūthenya ūrīa warūmīrīre Bathaka-rī, mūthenya oro ūcio, makīrīa maciaro mamwe ma būrūri ūcio; mīgate ītarī mīkīre ndawa ya kūimbīa, na ngano hīhie. ¹² Maarīa irio cia būrūri ūcio-rī, mana makīrooka kwaga mūthenya ūyū ūngī; andū a Isiraeli matiacookire kuona mana rīngī, no rīrī, mwaka ūcio nīmarīire maciaro ma Kaanani.

Joshua na Mūnene wa Mbūtū ya Ita rīa Jehova

¹³ Rīrīa Joshua aarī hakuhī na Jeriko, agītiira maitho akīona mūndū warūgamīte mbere yake acomorete rūhiū njora, akarūnyiita na guoko. Nake Joshua agīthīi o harīa aarī, akīmūūria atīrī, “Wee-rī, ūrī mwena witū kana ūrī mwena wa thū ciitū?”

¹⁴ Nake agīcookīa atīrī, “Ndirī mwena wanyu o na kana wa thū cianyu, no njūkīte ndī mūnene wa mbūtū ya ita rīa Jehova.” Nake Joshua akīgūithia, agīturumithia ūthīū thī, akīhooya,

akĩmũũria atĩrĩ, “Wee, Mwathi wakwa, nĩ ndũmĩrĩrĩ ĩrĩkũ ũkwenda kũũhe nĩ ndungata yaku?”

¹⁵ Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita rĩa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Amba ũrute iraatũ ciaku magũrũ, nĩgũkorwo handũ hau ũrũgamĩte nĩ haamũre.” Nake Joshua agĩka o ta ũguo.

Kwanangwo kwa Jeriko

6 Rĩu-rĩ, itũũra rĩu rĩa Jeriko rĩahingĩtwo biũ nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli. Gũtirĩ mũndũ woimaga nja kana agatoonya kuo.

² Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Nĩneanĩte itũũra rĩrĩ rĩa Jeriko moko-inĩ maku, o hamwe na mũthamaki wakuo, o na njamba cia hinya ciakuo.

³ Thiũrũrũkai itũũra rĩu inene hamwe na andũ anyu othe a ita riita rĩmwe. Mwĩke ũguo mũthenya ĩtandatũ. ⁴ Na athĩnjĩri-Ngai mũgwanja matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro, makuuĩte macoro mũgwanja mathondeketwo na hĩa cia ndũrũme. Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, mũgaathiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja, nao athĩnjĩri-Ngai mathĩĩ makĩhuhaga macoro. ⁵ Rĩrĩa mũkaigua mahuha macoro na mũgambo mũnene, ĩra andũ othe makaanĩrĩra na rĩanĩrĩra inene mũno; naruo rũthingo rwa itũũra rĩu nĩrũkamomoka, nao andũ othe matoonye itũũra rĩu, o mũndũ athĩite na mbere na kũrĩa arorete.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio, Joshua mũrũ wa Nuni agĩta athĩnjĩri-Ngai, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na mũreke athĩnjĩri-Ngai mũgwanja thĩinĩ wanyu makuue macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme, matongorie ithandũkũ rĩu.” ⁷ Nake agĩatha andũ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mbere! Mũthĩĩ mũthiũrũrũkĩirie itũũra, andũ arĩa meeohete indo cia mbaara matongorie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.”

⁸ Rĩrĩa Joshua aarĩkirie kwarĩria andũ, na athĩnjĩri-Ngai acio mũgwanja maakuuĩte macoro marĩa mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ marĩ mbere ya Jehova, makĩhuhaga macoro mao, narĩo

ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkĩmarũmĩrĩra. ⁹ Nacio thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara igĩthĩĩ itongoretie athĩnjĩri-Ngai acio maahuhaga macoro, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kuuma na thuutha. Hĩndĩ ĩyo yothe macoro no maahuhagwo. ¹⁰ No rĩrĩ, Joshua nĩathĩte andũ akameera atĩrĩ, “Mũtikananĩrĩre na mũgambo wa mbaara, o na kana mũreke mĩgambo yanyu ĩguo, o na mũtikoige ũndũ o na ũrĩkũ nginya mũthenya ũrĩa ngamwĩra mwanĩrĩre. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaanĩrĩra!” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio akiuga ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩkuuo, rĩthiũrũrũkio itũũra-inĩ rĩu inene, riita rĩmwe. Andũ magĩcooka kambĩ na makĩraara kuo ũtukũ ũcio.

¹² Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, Joshua agĩũkĩra tene, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa mũgwanja makuuĩte macoro mũgwanja ma hĩa cia ndũrũme magĩthĩĩ na mbere, makinyũkĩtie matongoretie ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova o makĩhuhaga macoro. Thigari iria ciarĩ na indo cia mbaara ikĩmatongoria, nacio thigari ingĩ ikĩrũmĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma na thuutha, o macoro makĩgambaga. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthenya wa keerĩ magĩthiũrũrũka itũũra rĩu inene riita rĩmwe, magĩcooka kambĩ. Meekire ũguo mũthenya ĩtandatũ.

¹⁵ Mũthenya wa mũgwanja-rĩ, magĩũkĩra ruoro rũgĩtema na magĩthiũrũrũka itũũra rĩu maita mũgwanja o ta ũrĩa meekaga mũthenya ĩyo ĩngĩ, tiga atĩ mũthenya ũcio, maathiũrũrũkire itũũra rĩu inene maita mũgwanja. ¹⁶ Nao makĩrĩthiũrũrũka riita rĩa mũgwanja-rĩ, rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai maahuhire macoro, Joshua akĩra andũ atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete itũũra rĩrĩ!” ¹⁷ Itũũra rĩrĩ inene na kĩndũ kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo nĩikwamũrĩrwo Jehova, cianangwo. No Rahabu ũrĩa mũmaraya wiki, na andũ arĩa othe marĩ hamwe nake thĩinĩ wa nyũmba yake, mekũhonokio,

tondũ nĩahithire athigaani arĩa twatũmĩte. ¹⁸Na rĩrĩ, mwĩmenyererei mũtikahutie indo icio ciamũritwo cia kũniinwo, nĩgeetha mũtikerehere mwanangĩko nĩ ũndũ wa kuoya kĩndũ o na kĩrĩkũ gĩacio. Mũngĩcihutia nĩmũgatũma kambĩ ya Isiraeli itũĩke ya kũniinwo, na mũmĩrehere thĩĩna.

¹⁹Betha yotha na thahabu, na indo cia gĩcango na kĩgera, nĩ nyamũrĩre Jehova na no nginya ciigwo kĩgĩĩna-inĩ gĩake.”

²⁰Rĩrĩa coro wahuhirwo, andũ makĩanĩrĩra, na rĩrĩa andũ maaiguire mũgambo wa coro, makĩanĩrĩra rĩanĩrĩa inene, naruo rũthingo rũkĩmomoka; nĩ ũndũ ũcio o mũndũ o mũndũ agĩtoonya itũũra rĩu, na makĩrĩtunyana. ²¹Nao makĩamũrĩra Jehova itũũra rĩu, na makĩananga kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩarĩ muoyo kuo na rũhĩu rwa njora, arũme na andũ-a-nja, andũ ethĩ na akũrũ, na ng’ombe, na ng’ondũ, na ndigiri.

²²Joshua akĩĩra andũ arĩa eerĩ maathiĩte gũthigaana bũrũri ũcio atĩrĩ, “Thiĩi mũtoonye nyũmba ya mũtumia ũrĩa mũmaraya, mũmuumie nja hamwe na andũ ao othe, o ta ũrĩa mwamwĩrĩre na mwĩhĩtwa.” ²³Nĩ ũndũ ũcio aanake acio maarĩ athigaani magĩtoonya na makiumia Rahabu na nja, hamwe na ithe na nyina, na ariũ a nyina na andũ ao othe. Magĩkiumia andũ a nyũmba yake othe, makĩmaiga handũ kũu nja ya kambĩ ya Isiraeli.

²⁴Magĩcooka magĩcina itũũra rĩu inene rĩothe, na kĩrĩa gĩothe kĩarĩ thĩĩnĩ warĩo, no betha na thahabu, na indo cia gĩcango na cia kĩgera, magĩciiga kĩgĩĩna-inĩ kĩa nyũmba ya Jehova. ²⁵No rĩrĩ, Joshua nĩahonokirie Rahabu ũrĩa mũmaraya, hamwe na andũ a nyũmba yake na andũ ao othe, tondũ nĩahithire andũ arĩa Joshua aatũmĩte magathigaane Jeriko nake atũũranagia na andũ a Isiraeli nginya ũmũthĩ.

²⁶Ihinda o ro rĩu, Joshua akĩĩhĩtithia andũ acio na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi maitho-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũkaageria gwaka itũũra rĩrĩ inene rĩa Jeriko rĩngĩ:

“Mũndũ ũrĩa ũgaaka mĩthingi ya itũũra rĩrĩ,
nĩagakuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi;
na akĩrũgamia ihingo cia itũũra rĩrĩ,
akuĩrwo nĩ mũriũ wake wa kĩhinga-nda.”

²⁷Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkorwo arĩ hamwe na Joshua, nayo ngumo yake ikĩhunja kũndũ guothe bũrũri ũcio.

Rĩrĩa rĩa Akani

7 No rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmagire kwĩhokeka ũhoro-inĩ ũkonĩĩ indo iria ciamũritwo cia kũniinwo; nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩoire imwe ciacio. Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli.

²Ningĩ Joshua agĩtũma andũ kuuma Jeriko mathĩ Ai, itũũra rĩakuhanĩrĩrie na Bethi-Aveni mwena wa irathĩro wa Betheli, akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩi mũgathigaane bũrũri ũcio.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthĩi na magĩthigaana Ai.

³Nao magĩcooka kũrĩ Joshua na makĩmwĩra atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa andũ othe mambate makahũũre itũũra rĩa Ai. Rekia andũ 2,000 kana ithatũ makarĩtunyane; tĩga kũnogia andũ othe, nĩgũkorwo no andũ anini marĩ kuo.” ⁴Nĩ ũndũ ũcio no andũ ta 3,000 maambatire, no magĩtoorio nĩ andũ a Ai, ⁵nao andũ acio a Ai makĩũraga ta andũ mĩrongo itatũ na atandatũ a Isiraeli. Nĩmaingatire andũ a Isiraeli kuuma kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu makĩmakinyia o kũrĩa kwenjagwo mahiga, na makĩmahũũrĩra kũu igaragaro-inĩ. Ihũũra rĩu rĩgĩtũma ngoro cia andũ a Isiraeli iringĩke, na makĩiyũrwo nĩ maaĩ nda.

⁶Nake Joshua agĩtembũranga nguo ciake, akĩngũithia thĩ, agĩturumithia ũthĩũ wake thĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, agĩkara hau nginya hwaĩ-inĩ. Nao athuuri a Isiraeli magĩĩka o ta ũguo na makĩĩhurĩria

rūkūngũ mītwe. ⁷ Nake Joshua akiuga atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova, nĩ kĩ gĩatũmire ũrehe andũ aya mūrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Jorodani nĩguo ũtũneane moko-inĩ ma Aamori, matũniine? Naarĩ korwo nĩtwaiganĩire tũtũure mūrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani! ⁸ Wee Mwathani, ingĩkiuga atĩa, kuona atĩ Isiraeli nĩmatooretio nĩ thũ ciao? ⁹ Andũ a Kaanani na andũ arĩa angĩ a bũrũri ũyũ nĩmarĩguwa ũhoro ũcio, nao matũthiũrũrũkĩrie, matũniine biũ, meherie rĩitwa riitũ gũkũ thĩ. Nawe ũgaagũka atĩa nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩu rĩaku inene?”

¹⁰ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ŭkĩra! Ŭkwĩgũithia ũturumithĩtie ũthiũ waku thĩ nĩkĩ? ¹¹ Isiraeli nĩmehĩtie; nĩmathũkĩtie kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩrĩa ndamaathire marũmagĩrĩre. Nĩmoete indo imwe irĩa ciamũrĩtwo cia kũniinwo; nĩmaiĩyĩte, na makaheenania, o na magaciiganĩria hamwe na indo ciao o ene. ¹² Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩgirĩtie andũ a Isiraeli meetirie thũ ciao; na nĩkĩo marorĩra thũ ciao tondũ nĩmatũkĩte a kũniinwo. Na nĩ ndigũcooka gũkorwo hamwe na inyuĩ o tĩa mũniinire kĩndũ kũ kĩamũrĩtwo gĩa kũniinwo kĩehere thĩnĩ wanyu.

¹³ “Ŭkĩra, ũthiũ ũtherie andũ acio. Thĩ ũmeere atĩrĩ, Mwĩtherie mwĩhaarĩrie nĩ ũndũ wa rũciũ; nĩgũkorwo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Nĩ harĩ kĩndũ kĩamũre gĩa kũniinwo kĩrĩ thĩnĩ wanyu, inyuĩ Isiraeli. Mũtingĩhota gwĩtiiria thũ cianyu o nginya rĩrĩa mũgaakĩeheria kiume thĩnĩ wanyu.

¹⁴ “ ‘Tondũ ũcio rũciũ kĩroko mũkeyumĩria inyuĩ ene o mũhĩrĩa, o mũhĩrĩa. Na rĩrĩ, mũhĩrĩa ũrĩa Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o mbarĩ, o mbarĩ; nayo mbarĩ rĩria Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o nyũmba, o nyũmba; nayo nyũmba rĩria Jehova agaathuura nĩũkeyumĩria o mũndũ, o mũndũ. ¹⁵ Mũndũ ũrĩa ũkũnyiitwo na indo icio ciamũrĩtwo cia kũniinwo nĩagacinwo na mwaki hamwe na indo ciake ciothe. Nĩgũkorwo nĩathũkĩtie

kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na nĩekĩte ũndũ wa thoni thĩnĩ wa Isiraeli!’ ”

¹⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene, Joshua akĩra andũ a Isiraeli moimĩre o ta ũrĩa mĩhĩrĩa yao yatarĩ, naguo mũhĩrĩa wa Juda ũgĩthuurwo. ¹⁷ Mbarĩ cia Juda ikiumĩra, nake agĩthuurwa mbarĩ ya Azera. Agĩcooka akiumĩria mbarĩ cia Azera mbere kũringana na nyũmba ciao, nake Zabedi agĩthuurwo. ¹⁸ Nake Joshua akiumĩria nyũmba yake mũndũ o mũndũ, nake Akani mũrũ wa Karimi, mũrũ wa Zimuri, mũrũ wa Zera, wa mũhĩrĩa wa Juda, agĩthuurwo.

¹⁹ Nake Joshua akĩra Akani atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, gooca Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, na ũmũkumie. Njĩra ũrĩa wĩkĩte na ndũkaahithe.”

²⁰ Nake Akani agĩcookia akĩra Joshua atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩnjĩhĩrie Jehova Ngai wa Isiraeli. Na ũũ nĩguo njĩkĩte: ²¹ Rĩrĩa ndonire kabuti gathaka koimĩte Babuloni, na cekerĩ magana meerĩ” cia betha, na gĩkama gĩa thahabu kĩa ũritũ wa cekerĩ mĩrongo ĩtano^b thĩnĩ wa indo irĩa twatahĩte, nĩndaciĩrĩrĩrie na ngĩcioya, na ithikĩtwo thĩ kũu hema-inĩ yakwa, nayo betha rĩrĩ rungu wacio.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtũma andũ, nao makĩhanyũka magĩthiĩ nginya hema-inĩ yake, na magĩkora indo icio ihithĩtwo thĩnĩ wa hema ĩyo, nayo betha ĩyo yaigĩtwo rungu rwacio. ²³ Nao andũ acio makĩruta indo icio kuuma hema-inĩ ĩyo, magĩcitwarĩra Joshua o hamwe na andũ a Isiraeli othe, nao magĩciaragania thĩ mbere ya Jehova.

²⁴ Nake Joshua, hamwe na Isiraeli othe, makĩnyiita Akani mũrũ wa Zera, na makĩoya betha ĩyo, na kabuti, na gĩkama gĩa thahabu, na ariũ ake na airĩtu ake, na ng’ombe ciake, na ndigiri na ng’ondũ ciake, na makĩoya hema yake o na indo ciothe irĩa arĩ nacio, magĩcitwara Gĩtuamba kĩa Akori. ²⁵ Nake Joshua akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte

^a21 nĩ ta kilo 2

^b21 nĩ ta nuthu kilo

ūtūrehere thĩna ūyū? Wee nawe ūmūthĩ nĩkuonio thĩna nĩ Jehova.”

Nao andũ a Isiraeli othe makĩmũhũura na mahiga nyuguto, na maarĩkia kũhũura acio angĩ na mahiga, makĩmacina. ²⁶Magĩcooka makĩhũmbĩra Akani na hĩba nene mũno ya mahiga, namo mahiga macio marĩ o ho nginya ūmūthĩ. Nake Jehova agĩthirwo nĩ marakara marĩa maamũcinĩte. Nĩ ūndũ ūcio handũ hau hagĩcooka gwĩtwo Gĩtuamba kĩa Akori o nginya ūmūthĩ.

Kwanangwo kwa Ai

8 Ningĩ Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũgetigĩre na ndũgakue ngoro. Thĩ na mbūtũ yothe ya ita, mwambate mũgatharĩkire itũũra rĩa Ai. Nĩgũkorwo nĩneanĩte mũthamaki wa Ai moko-inĩ manyu, hamwe na andũ ake, na itũũra rĩa ke rĩu inene na bũrĩri wake. ²Ikai itũũra rĩa Ai na mũthamaki warĩo o ta ūrĩa mwekire itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, o tiga atĩrĩ, no muoye indo iria mũgũtaha, o na mahiũ matuĩke manyu. Oheriai andũ a itũũra rĩu inene na mwena wa na thuutha.”

³Nĩ ūndũ ūcio Joshua na mbūtũ yothe ya ita makiumagara magatharĩkire Ai. Nake agĩthuura andũ 30,000 arĩa maarĩ njamba mũno akĩmatũma mathĩ kũrĩ ūtukũ, ⁴akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai wega. Inyuĩ mũkuoheria andũ a itũũra rĩu inene na mwena warĩo wa na thuutha. Mũtigaikare haraaya narĩo. Inyuothe mũikare mwĩguĩte. ⁵Nĩ na arĩa othe tũrĩ nao tũgũthengerera itũũra rĩu inene kuuma na mbere na rĩrĩa andũ acio mariumagara gũtũhũura o ta ūrĩa meekire hĩndĩ ya mbere-rĩ, tũmoorĩre. ⁶Nao matũngatĩthie o nginya tũmaguucĩrĩrie biũ moime itũũra rĩu inene, nĩgũkorwo mariuga atĩrĩ, ‘Nĩ ithuĩ maroorĩra ta ūrĩa meekire rĩa mbere.’ Nĩ ūndũ ūcio rĩrĩa tũrĩmoorĩra-rĩ, ⁷inyuĩ na inyuĩ mũkĩre muume kũrĩa mũmooherie, mũtharĩkire itũũra rĩu inene na mũrĩtunyane. Jehova Ngai wanyu nĩekũrĩneana moko-inĩ manyu.

⁸Na rĩrĩ, mwarĩkia kwĩgwatĩra itũũra rĩu

inene-rĩ, mũrĩcine. Ikai o ta ūrĩa Jehova aathanĩte gwĩkwo. Mũtigĩrĩre nĩ mweka ūguo ndamwatha.”

⁹Nake Joshua akĩmeera moimagare, nao magĩthĩ harĩa maathĩaga kuoheria andũ a itũũra rĩu, na makĩhitha metereire gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa Ai, no Joshua araaranĩrie na andũ arĩa angĩ ūtukũ ūcio.

¹⁰Mũthenya ūyū ūngĩ rũciinĩ tene, Joshua agĩcookanĩrĩria andũ ake, nake we mwene hamwe na atongoria a Isiraeli makĩmatongoria marorete Ai. ¹¹Mbūtũ yothe ya ita rĩa yarĩ hamwe nake igĩthĩ yambatĩte, igĩkuhĩrĩria itũũra rĩu inene mariumĩte na mbere. Nao makĩamba hema mwena wa gathigathini wa Ai, na hagĩkorwo nĩ haarĩ gĩtuamba gatagatĩ kao na itũũra rĩu inene. ¹²Joshua nĩakoretwo oete andũ ta 5,000 na akamaiga moheirie andũ kũu gatagatĩ ka Betheli na Ai, mwena wa ithũiro wa itũũra rĩu inene. ¹³Magĩgĩatha thigari ciikare ciĩhaarĩrie o andũ handũ hao, iria ciothe ciarĩ kambĩ igĩikara mwena wa gathigathini wa itũũra rĩu inene, na iria cioheirie andũ mwena wa ithũiro warĩo. Naguo ūtukũ ūcio Joshua agĩthĩ kũraara kũu gĩtuamba-inĩ.

¹⁴Rĩrĩa mũthamaki wa Ai onire ūndũ ūcio, agĩũkĩra na ihenya rũciinĩ tene, akiumagara na ihenya hamwe na andũ othe a itũũra rĩu inene nĩguo agacemanie na Isiraeli marũe mbaara handũ hana haang’ethanĩire na Araba. No rĩrĩ, ndaigana kũmenya atĩ nĩmehithĩrwo na mwena wa thuutha wa itũũra rĩu inene. ¹⁵Nake Joshua na andũ a Isiraeli othe magĩtũta ta mahũũrĩtwo magatoorio, nao makĩũra marorete na werũ-inĩ. ¹⁶Nao andũ othe a itũũra rĩa Ai magĩtwo nĩguo mamarũmĩrĩre, nao magĩteng’eria Joshua makĩguucĩrĩrio makiuma itũũra rĩa. ¹⁷Gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ūmwe wa Ai kana Betheli ūtoimire gũthĩ gũkinyĩra andũ a Isiraeli. Magĩtiga itũũra rĩu rĩtaahingĩtwo magĩteng’eria andũ a Isiraeli.

¹⁸Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ,

“Ambararia itimũ rĩu ũnyiiĩte na guoko, ũrĩrorie mwena wa Ai, nĩgũkorwo nĩngũneana itũũra rĩu inene moko-inĩ manyu.” Nĩ ũndũ ũcio Joshua akĩambararia itimũ riake akĩrĩroria Ai.¹⁹ Na rĩrĩ, Joshua aarĩkia gwĩka ũguo, arũme arĩa moohetie andũ magĩũkĩra narua, magĩteng’era na ihenya, magĩtoonya itũũra rĩu na makĩrĩtunyana, ningĩ makĩrĩgwatia mwaki o narua.

²⁰ Na rĩrĩa andũ acio a Ai maarorire na thuutha na makĩona ndogo yumĩte itũũra rĩu yambatĩte na igũrũ-rĩ, nao makĩaga mweke wa gwĩthara na mwena o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli arĩa morĩte marorete werũ-inĩ nĩmagarũrũkĩre acio maamateng’eragia.

²¹ Rĩrĩa Joshua na Isiraeli othe moonire atĩ andũ ao arĩa mooheirie andũ thuutha wa itũũra nĩmarĩtunyanĩte, na makĩona ndogo igĩtoga kuuma itũũra, makĩgarũrũka na makĩũraga andũ acio a Ai.²² Nao andũ arĩa maamohetie makiuma itũũra rĩu inene matharĩkĩre. Andũ a Ai magĩgũkĩrwo gatagatĩ ka andũ a Isiraeli, makĩmagĩa mbere na thuutha. Andũ a Isiraeli makĩmaniina, na matiatigirie mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, kana makĩreka o na ũmwe ahonoke.²³ No nĩmanyiĩte mũthamaki wa Ai arĩ muoyo, makĩmũtwarĩra Joshua.

²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maarĩkirie kũũraga andũ othe a Ai arĩa maarĩ gĩthaka-inĩ na kũu werũ-inĩ, kũrĩa maamateng’erierie-rĩ, na rĩrĩa andũ acio othe maarĩkirie kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, andũ a Isiraeli othe magĩcooka Ai na makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo.²⁵ Andũ arĩa mooragirwo mũthenya ũcio maarĩ andũ 12,000, arũme na andũ-a-nja; nao nĩo andũ othe a itũũra rĩa Ai.²⁶ Nĩgũkorwo Joshua ndaigana gũthuna guoko kũrĩa kwambararĩtie itimũ riake nginya rĩrĩa aarĩkirie kũniina andũ arĩa othe maatũũraga Ai.²⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkuuĩra ũhiũ na indo iria maatahĩte kuuma itũũra rĩu inene, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Joshua.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩcina Ai na akĩrĩtua hĩba ya mwanangĩko ya

gũtũũra, gũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru nginya ũmũthĩ.²⁹ Joshua agĩcooka agĩcuuria mũthamaki ũcio wa Ai mũtĩ igũrũ, akĩreka aikare ho o nginya hwaĩ-inĩ. Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana atĩ mwĩrĩ ũcio ũrutwo mũtĩ igũrũ, ũikio hau itoonjero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩu, magĩcooka makĩũigĩrĩra hĩba nene ya mahiga, nayo ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ.

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro Kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ

³⁰ Thuutha wa ũguo Joshua agĩakĩra Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, kīgongona o kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Ebalĩ,³¹ o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathĩte andũ a Isiraeli. Aagĩakire o ta ũrĩa kwandĩkitwo thĩinĩ wa Ibuku rĩa Watho wa Musa, kīgongona kĩrĩ kĩa mahiga matarĩ maicũhie, hatarĩ indo cia wĩra cia kĩgera ikũhũthĩrwo ho. Igũrũ riakĩo makĩrutĩra Jehova maruta ma njino na magongona ma ũiguano.³² Nake Joshua akĩandĩka watho wa Musa igũrũ rĩa mahiga macio, aandĩkire andũ a Isiraeli marĩ ho makĩionagĩra.³³ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe, na andũ a kũngĩ na ene bũrũri o ũndũ ũmwe, hamwe na athuuri ao, na anene na atuithania ciira, makĩrũgama mĩena yeerĩ ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova mang’etheire athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ Alawii na nĩo maarĩkuuaga. Nuthu ya andũ yarũgamĩte mbere ya kĩrĩma kĩa Gerizimu, na nuthu ĩyo ingĩ ĩkarũgama mbere ya kĩrĩma kĩa Ebalĩ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte mbere ĩyo rĩrĩa aarutanire ũhoro wa kũrathimaga andũ a Isiraeli.

³⁴ Thuutha ũcio, Joshua agĩthoma ciugo ciothe cia Watho, agĩthoma irathimo o na agĩthoma irumi, o ta ũrĩa kwaandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.³⁵ Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩa iria ciothe Musa aathanĩte Joshua ataathomeire kĩũngano kũu gĩothe kĩa Isiraeli, o hamwe na andũ-a-nja na ciana na andũ o kũngĩ arĩa maatũũranagia nao.

Wara wa Andũ a Gibeonĩ

9 Na rĩrĩa athamaki othe arĩa maarĩ mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa

Jorodani maiguire maũndũ macio, na arĩa maarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na arĩa maarĩ ituamba-ini ciikũrũko cia irĩma cia mwena wa ithũiro, na kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩrĩa Inene guothe o nginya Lebanoni (nĩo ahamaki a andũ a Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi), ² magĩcookanĩrĩa hamwe nĩguo mahũũrane na Joshua na Isiraeli.

³ No rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Gibeoni^a maaiguire ũrĩa Joshua ekĩte itũũra rĩa Jeriko o na rĩa Ai, ⁴ magĩka ũndũ wa wara. Magĩthĩ marĩ ta andũ matũmĩtwo marĩ na ndigiri ciao ikuuithĩtio makũnia matarũkangu, na mondo ngũrũ mũno cia ndibei irĩ nduĩkangu na igatumwo. ⁵ Nao arũme acio meekĩrĩte iraatũ ciarĩ ndarũku, ciarĩ na iraka, na makehumba nguo ngũrũ. Irio ciao ciothe iria meekuuĩre rĩgu ciarĩ nyũmũ na ikagĩa mbuu. ⁶ Nao magĩthĩ kũrĩ Joshua kambĩ-inĩ o kũu Giligali, makĩmwĩra atĩrĩ we mwene hamwe na andũ a Isiraeli, “Tũũkĩte kuuma bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ; tondũ ũcio gĩaĩ kĩrĩkanĩro na ithuĩ.”

⁷ Nao andũ a Isiraeli makĩra Ahivi^b acio atĩrĩ, “Hihi no gũkorwo mũtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ, tũngĩhota atĩa kũgĩa kĩrĩkanĩro na inyuĩ?”

⁸ Nao magĩcookeria Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ ndungata ciaku.”

Ningĩ Joshua akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a, na muumĩte kũ?”

⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku tuumĩte bũrũri wa kũraya mũno na gũkũ, tũũkĩte nĩ ũndũ wa ngumo ya Jehova Ngai wanyu. Nĩgũkorwo nĩtũiguĩte ũhoru wake: o na maũndũ mothe marĩa eekire bũrũri wa Misiri, ¹⁰ na ũrĩa wothe eekire ahamaki arĩa eerĩ a Aamori kũu irathĩro rĩa Rũũr rwa Jorodani, nao nĩ Sihoni mũthamaki

wa Heshiboni, na Ogu mũthamaki wa Bashani, ũrĩa wathamakaga Ashitarothu. ¹¹ Nao athuuri atongoria aitũ na andũ arĩa othe matũũraga bũrũri witũ nĩmatwĩre atĩrĩ, ‘Kuuai irio nĩ ũndũ wa rũgendo rwanyu, mũthĩ mũcemanie na andũ acio, na mũmeere atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũrĩ ndungata cianyu; gĩaĩ kĩrĩkanĩro na ithuĩ.’” ¹² Irio ici ciitũ cia rĩgu ciarĩ hiũ mũthenya ũrĩa tuoimire gwitũ tũke kũrĩ inyuĩ. No rĩu ta kĩonei ũrĩa ciũmĩte na ikagĩa mbuu. ¹³ Nacio mondo ici ciarĩ njerũ tũgĩciyũria ndibei, no rĩu ta kĩonei ũrĩa ituĩkangĩte. Nacio nguo ciitũ na iraatũ nĩikũrĩte nĩ ũndũ wa rũgendo kũraiha mũno.”

¹⁴ Nao andũ a Isiraeli makĩrora irio imwe cia andũ acio, no matiigana kũhooya kĩrĩa kuuma harĩ Jehova. ¹⁵ Nake Joshua akĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao atĩ areke matũũre muoyo, nao atongoria a kũngano kũu kĩa andũ a Isiraeli magĩkĩra ũhoru ũcio hinya na mwĩhĩtwa.

¹⁶ Mĩthenya itatũ thuutha wa kũgĩa na kĩrĩkanĩro kũu na andũ acio a Gibeoni, andũ a Isiraeli makĩgua atĩ andũ acio maahakanĩte nao, na maatũũraga o hakuhi nao. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makiumagara, na mũthenya wa gatatũ magĩkinya matũũra-inĩ mao manene, na nĩmo: Gibeoni, na Kefira, na Beerothu, na Kiriathu-Jearimu. ¹⁸ No andũ a Isiraeli matiigana kũmahũũra, nĩ ũndũ atongoria a kũngano kĩa nĩmehĩtĩte na mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli.

Nakĩo kũngano kũu gĩothe gĩkinuguna nĩ ũndũ wa atongoria acio, ¹⁹ no atongoria acio othe makĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtĩte na mwĩhĩtwa tũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, na tondũ ũcio tũtingĩmahutia. ²⁰ ũrĩa tũngĩmeeka nĩ atĩrĩ: Nĩ tũkũreka matũũre muoyo, nĩgeetha tũtikanacookererwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa kuuna mwĩhĩtwa ũrĩa twehĩtĩre nĩ ũndũ wao.” ²¹ O na ningĩ makĩmeera atĩrĩ, “Rekei matũũre muoyo, no matũũke a kuunaga ngũ na a gũtahagĩra kĩrĩndĩ gĩkĩ gĩothe gĩa Isiraeli

^a3 Itũũra rĩa Gibeoni rĩarĩ kilomita 10 kuuma Jerusalemu.

^b7 Ahivi maarĩ gĩkundi kĩa andũ arĩa kĩhumo kĩa kiarĩ Mesopotamia. Andũ aya nĩo moĩkaine ta Aamori thĩinĩ wa ibuku rĩa Samũeli wa Keerĩ.

maaĩ.” Nĩ ùndũ ùcio atongoria makĩiga kĩrĩko kĩa kũrĩ andũ acio a Gibeoni.

²² Ningĩ Joshua agĩita andũ acio a Gibeoni akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire mĩtũheenie rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, ‘Tũtũũraga kũndũ kũraya mũno na inyuĩ,’ o rĩrĩa mĩtũũraga o gũkũ gũkuhĩ na ithuĩ?” ²³ Tondũ ùcio nĩmwagwatwo nĩ kĩrumi, na inyuĩ mĩtigatiga gũtuĩka ndungata cia kuuna ngũ na gũtahagĩra nyũmba ya Ngai wakwa maaĩ.”

²⁴ Nao magĩcookeria Joshua makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ ndungata ciaku nĩtwerirwo o wega ũrĩa Jehova Ngai waku aathire ndungata yake Musa akamũhe bũrũri ũyũ wothe, na atĩ aniine andũ othe arĩa matũũraga kuo mehere mbere yanyu. Nĩ ùndũ ùcio tũgĩtigĩra mũno, tweciria ũrĩa mũngĩtũũraga, na nĩkĩo twekire ùndũ ùcio.” ²⁵ Na rĩrĩ, rĩu tũrĩ moko-inĩ maku. Twĩke ùndũ ũrĩa wothe ũkuona ũrĩ mwega na wa kĩhooto.”

²⁶ Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩmahonokia kuuma kũrĩ andũ a Isiraeli, na matiamoragire. ²⁷ Mũthenya o ro ùcio Joshua agĩtua andũ acio a Gibeoni oini a ngũ na atahĩri mũngĩ wa Isiraeli maaĩ, o na atahĩri kĩgongona kĩa Jehova maaĩ o harĩa hothe Jehova angĩathuurire. Ũguo nĩguo matũire nginya ũmũthĩ.

Riũa Kũrũgama

10 Na rĩrĩa, Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu aigũire atĩ Joshua nĩarĩkĩtie gũtunyana itũũra rĩa Ai na akarĩananga o biũ, na ageeka Ai na mũthamaki warĩo o ta ũrĩa ekĩte itũũra rĩa Jeriko na mũthamaki warĩo, na atĩ andũ a Gibeoni nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Isiraeli na atĩ maatũũraga hakuhĩ nao-rĩ. ² Nake, we na andũ ake makĩmaka mũno nĩ ùndũ wa ũhoru ùcio, nĩgũkorwo Gibeoni rĩarĩ itũũra inene na rĩa bata, o ta rĩmwĩ rĩa matũũra marĩa maakoragwo marĩ ma ũthamaki; na rĩarĩ inene gũkĩra Ai, o na ningĩ andũ a rĩo othe maarĩ njamba cia ita. ³ Nĩ ùndũ ùcio Adoni-Zedeki mũthamaki wa Jerusalemu agĩtũmanĩra Hohamu mũthamaki wa Hebironi, na Piramu mũthamaki

wa Jaramuthu, na Jafia mũthamaki wa Lakishi, o na Debiri mũthamaki wa Egiloni, ⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũũke mũndeithie kũhũũra Gibeoni, nĩ ùndũ nĩmagĩte kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na Joshua na andũ a Isiraeli.”

⁵ Nao athamaki acio atano a Aamori, nao nĩ athamaki a Jerusalemu, na Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi, na Egiloni, magĩcookeria rĩa hamwe. Makĩambata na mbũtũ ciao ciothe cia ita, nao makĩamba hema ciao mang’etheire itũũra rĩa Gibeoni, makĩrĩtharĩkĩra.

⁶ Nao andũ a Gibeoni magĩtũmanĩra Joshua o kũu Giligali kambĩ-inĩ yake, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũgatiganĩrie ndungata ciaku. Ambata, ũũke gũkũ narua nĩguo ũtũhonokie! Tũteithie nĩ ùndũ athamaki othe a Aamori arĩa matũũraga bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩmacookanĩrĩre matũũkĩrĩre.”^a

⁷ Nĩ ùndũ ùcio Joshua akĩambata akiuma Giligali arĩ na ita rĩake rĩothe hamwe na njamba ciake cia ita iria irĩ hinya. ⁸ Nake Jehova akĩra Joshua atĩrĩ, “Ndũkametigĩre, nĩ ùndũ nĩndĩmaneanĩte moko-inĩ maku. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwĩ wao ũkũhota gũgwĩtiiria.”

⁹ Thuutha wa gũthĩĩ ũtukũ wothe kuuma Giligali, Joshua akĩmahithũkĩra o rĩmwĩ. ¹⁰ Nake Jehova akĩmarehere kĩrigiicano mbere ya Isiraeli, nao makĩmatooria o biũ kũu Gibeoni. Ningĩ andũ a Isiraeli makĩmateng’eria na njĩra rĩa yathiĩte yambatĩte nginya Bethi-Horoni, magĩthĩĩ makĩmooragaga o nginya Azeka na Makeda. ¹¹ Hĩndĩ iyo moragĩra andũ a Isiraeli maikũrũkĩte kuuma Bethi-Horoni marorete Azeka-rĩ, Jehova akĩmagũithĩria mahiga manene ma mbura kuuma igũrũ, nao andũ aingĩ makĩũragwo nĩ mahiga macio ma mbura o na gũkĩra arĩa mooragĩtwo nĩ andũ a Isiraeli na rũhiũ rwa njora.

¹² Mũthenya ũrĩa Jehova aaneanire Aamori kũrĩ a Isiraeli-rĩ, Joshua akĩarĩria

^a6 Kĩrĩkanĩro kĩa Joshua aagĩire nakĩo na andũ a Gibeoni kĩa atĩ mangĩtharĩkĩrwo Aisiraeli nĩmarĩmateithagia.

Jehova, andũ a Isiraeli makĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ:

“We riũa-rĩ, rūgama o ũguo
wĩhaande igūrũ rĩa Gibeoni,
O nawe mweri-rĩ, rūgama o ro
ũguo wĩhaande igūrũ rĩa
Gituamba kĩa Aijaloni.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio riũa rĩkĩrũgama o ro
ũguo,

naguo mweri ũkĩrũgama,
o nginya rĩrĩa rūrĩrĩ rūu
rwerĩhĩrie harĩ thũ ciao,

o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa
Jasharu.

Riũa rĩarũgamire o kũu matu-inĩ
gatagatĩ na rĩkĩamba gũtiga gũthũa
handũ ha mũthenya mũgima. ¹⁴ Gũtirĩ
kwagĩa mũthenya ũngĩ ta ũcio mbere
ĩyo kana thuutha ũcio, mũthenya ũrĩa
Jehova aacookirie mahooya ta macio.
Ti-itherũ Jehova nĩwe warũagĩrĩa andũ
a Isiraeli!

¹⁵ Nake Joshua agĩcooka hamwe na
andũ othe a Isiraeli kambĩ-inĩ kũu
Giligali.

Athamaki Atano a Aamori Kũũragwo

¹⁶ Na rĩrĩ, athamaki acio atano
nĩmoorĩte na magathiĩ makehitha thĩinĩ
wa ngurunga kũu Makeda. ¹⁷ Rĩrĩa Joshua
eerirwo atĩ athamaki acio nĩmonetwo
mehithĩte ngurunga-inĩ kũu Makeda,
¹⁸ akiuga atĩrĩ, “Garagariai mahiga
manene mũhinge mũromo wa ngurunga
ĩyo na mũige arangĩri ho. ¹⁹ No inyuĩ
mũtigatithie. Teng’eriai thũ cianyu,
mũcitharĩkĩre mũcirutĩtie na thuutha,
na mũtikareke itoonye matũũra macio
manene, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu
nĩacineanĩte moko-inĩ manyu.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Joshua hamwe na
andũ a Isiraeli makĩmaniina biũ, hakuhi
kwage mũndũ o na ũmwe ũgũtigara,
no anini arĩa maatigarire nĩmahotire
kũũrĩa matũũra mao manene marĩa
maarĩ mairigĩre. ²¹ Mbũtũ yothe ya ita
igĩgĩcooka kambĩ kũrĩ Joshua o kũu
Makeda na thayũ, na gũtirĩ mũndũ o

na ũmwe wacookire kwaria kiugo gĩa
gũũkĩrĩa andũ a Isiraeli.

²² Joshua agĩcooka akiuga atĩrĩ,
“Hingũrai mũromo wa ngurunga-inĩ na
mũndehere athamaki acio atano.” ²³ Nĩ
ũndũ ũcio magĩika o ũguo, makĩruta
athamaki acio atano kuuma ngurunga-
inĩ, na nĩo athamaki a Jerusalemu, na
Hebironi, na Jaramuthu, na Lakishi o
na Egiloni. ²⁴ Athamaki acio marĩkia
kũrehwo harĩ Joshua, agĩta andũ othe
a Isiraeli na akĩira anene a ita arĩa
mathiĩte nake atĩrĩ, “Ũkai haha, mũkinye
athamaki aya ngingo.” Nĩ ũndũ ũcio
makiumĩra, magĩkinya athamaki acio
ngingo.

²⁵ Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigetigĩre
kana mũkue ngoro. Gĩai na hinya na
mũũmĩrĩrie. Ũũ nĩguo Jehova arũkaga
thũ cianyu ciothe irĩa mũrĩrũaga nacio.”

²⁶ Nake Joshua akĩringa athamaki acio
akĩmooraga, agĩcooka akĩmacuuria
igūrũ rĩa mĩtĩ itano, nao magĩtinda
macunjurĩte mĩtĩ-inĩ ĩyo nginya hwaĩ-inĩ.

²⁷ Riũa rĩgĩthũa-rĩ, Joshua agĩathana,
nayo mũrĩ ya andũ acio igĩcuurũrio
kuuma mĩtĩ-inĩ, igĩkio ngurunga ĩrĩa
meehithĩte; na hau mũromo-inĩ wa
ngurunga ĩyo hakĩgwo mahiga manene
mũno, namo matũire ho o na ũmũthĩ.

²⁸ Mũthenya ũcio, Joshua agĩtunyana
itũũra rĩa Makeda; akĩniina mũthamaki
na itũũra rĩu na rūhiũ rwa njora, na
akĩniina andũ othe arĩa maarĩ thĩinĩ
warĩo biũ. Ndaatigirie mũndũ o na
ũmwe arĩ muoyo; na agĩika mũthamaki
wa Makeda o ta ũrĩa eekire mũthamaki
wa Jeriko.

Gũtoorio kwa Matũũra ma Mwena wa Gũthini

²⁹ Ningĩ Joshua na Isiraeli rĩothe
arĩa maarĩ hamwe nake makiuma
kũu Makeda magĩthiĩ nginya itũũra
rĩa Libina na makĩrĩtharĩkĩra. ³⁰ Nake
Jehova akĩneana itũũra rĩu o narĩo na
mũthamaki warĩo moko-inĩ ma andũ
a Isiraeli. Nake Joshua akĩniina itũũra
rĩu na andũ arĩa maarĩ kuo na rūhiũ
rwa njora. Ndaigana gũtigia mũndũ o

na ūmwe thīinī warīo arī muoyo. Nake agūka mūthamaki warīo o ta ūrīa eekire mūthamaki wa Jeriko.

³¹ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makiuma kūu Libina magīthī nginya Lakishi; makīring’ethera, makīrītharīkīra. ³² Nake Jehova akīneana Lakishi kūrī Isiraeli, nake Joshua akīrītunyana mūthenya wa keerī. Itūūra rīu akīrīniina na rūhiū rwa njora o hamwe na andū othe arīa maarī thīinī warīo, o ta ūrīa eekire Libina. ³³ O hīndī īyo, nake Horamu mūthamaki wa Gezeri nīokīte gūteithia Lakishi, no Joshua akīmūhoota hamwe na mbūtū yake, o nginya gūkīaga mūdū watigarire muoyo.

³⁴ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makiuma kūu Lakishi magīthī nginya Egiloni; makīring’ethera makīrītharīkīra. ³⁵ Nao magītunyana itūūra rīu mūthenya o ro ūcio, na makīrīniina biū na rūhiū rwa njora, na makīniina andū othe arīa maarī thīinī warīo, o ta ūrīa meekīte Lakishi.

³⁶ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake, makīambata kuuma Egiloni magīthī nginya Hebironi, makīrītharīkīra. ³⁷ Magītunyana itūūra rīu, na makīrīniina na rūhiū rwa njora hamwe na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, na arīa othe maarī thīinī watuo. Matiatigirie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nao makīrīananga biū hamwe na arīa othe maarī thīinī warīo, o ta ūrīa meekīte Egiloni.

³⁸ Ningī Joshua na Isiraeli othe arīa maarī nake makīhūdūka, magītharīkīra Debiri. ³⁹ Magītunyana itūūra rīu, na mūthamaki warīo, na tūtūūra twarīo, makīmaniina na rūhiū rwa njora. Makīananga arīa maarī thīinī warīo biū. Matiatigirie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nao magīka Debiri na mūthamaki warīo o ta ūrīa meekīte Libina na mūthamaki warīo, na noguo meekīte Hebironi.

⁴⁰ Nī ūndū ūcio Joshua agītooria mwena ūcio wothē, nago būrūrī ūrīa ūrī irīma,

o na Negevu, na ituamba-inī cia irīma cia mwena wa ithūiro, o na kūu ciikūrūko-inī cia irīma, hamwe na athamaki othe akuo. Ndaatigirie mūdū o na ūmwe arī muoyo. Nīanangire arīa othe maarī na mīhūmū, o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraeli aathanīte. ⁴¹ Joshua akīmatooria kuuma Kadeshi-Barinea nginya Gaza na kuuma mwena ūcio wothē wa Gosheni^a nginya Gibeoni. ⁴² Athamaki acio othe hamwe na mabūrūrī mao-rī, Joshua aamahootire na itharīkīra rīmwe, nī ūndū Jehova, Ngai wa Isiraeli nīwe warūagīrīra Isiraeli.

⁴³ Nake Joshua agīcooka hamwe na andū othe a Isiraeli kambī-inī kūu Giligali.

Athamaki a Mwena wa Gathigathini Kūhootwo

11 Na rīrī, rīrīa Jabini mūthamaki wa Hazoru aiguire ūhorō wa maūdū macio, agītūma ūhorō kūrī Jobabu mūthamaki wa Madoni, kūrī athamaki a Shimuroni na Akishafu, ² o na kūrī athamaki a mwena wa gathigathini arīa maarī irīma-inī, o kūu Araba mwena wa gūthini wa Kinerethu, o na ituamba cia mwena wa ithūiro, o na kūu Nafothu-Dori mwena wa ithūiro; ³ na kūrī Akaanani arīa matūire mwena wa irathīro na wa ithūiro; na kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi o kūu būrūrī ūcio wa irīma; o na kūrī Ahivi kūu mūhuro wa Herimoni rūgongo rwa Mizipa. ⁴ Nao magīka na mbūtū ciao ciothe cia ita, na gīkundi kīnene kīa mbarathi na ngaari cia ita, maarī mbūtū nene mūno, makaingīha o ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. ⁵ Athamaki acio othe magīturanīra mbūtū ciao, na makīamba kambī hamwe gūkuhī na maaī ma Meromu, nīgeetha mahūūrane na Isiraeli.

⁶ Nake Jehova akīra Joshua atīrī, “Ndukametigīre, tondū rūciū ihinda ta

^a41 Būrūrī ūyū wa Gosheni tiguō ūrīa watūūragwo nī andū a Isiraeli hakuhi na Rūū rwa Nili.

rĩĩrĩ nĩngamaneana othe kũrĩ Isiraeli, moragĩtwo. Mũgaatinia mbarathi ciao mĩtari ithue, na mũcine ngaari ciao cia ita na mwaki.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Joshua na mbũtũ yake yothe ya ita, makĩmakorerera o rĩmwe kũu maaĩ ma Meromu, makĩmatharĩkĩra, ⁸ nake Jehova akĩmaneana mokinoĩ ma Isiraeli. Nao makĩmahoota makĩmaingatithia o nginya Sidoni ĩrĩa Nene, makĩmakinyia Misirefothu-Aimu, o na makĩmakinyia Gĩtuamba kĩa Mizipa kĩrĩa kĩrĩ mwena wa irathĩro, o nginya hakĩaga mũndũ watigirwo arĩ muoyo. ⁹ Joshua akĩmeeka o ta ũrĩa Jehova aathanĩte: Agĩtinia mbarathi ciao mĩtari, na agĩcina ngaari ciao cia ita na mwaki.

¹⁰ Ningĩ Joshua akĩhũndũka na agĩtunyana itũũra rĩa Hazoru na akĩũraga mũthamaki warĩ na rũhiũ rwa njora. (Hazoru nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene mothamaki-inĩ macio). ¹¹ Nao makĩũraga andũ arĩa othe maarĩ kuo na rũhiũ rwa njora. Makĩmaniina biũ na matiigana gũtigia kĩndũ o na kĩmwe kĩarĩ na mĩhũmũ, nake agĩcina Hazoru na mwaki.

¹² Nake Joshua agĩtunyana matũũra macio mothe ma ũthamaki na athamaki a mo, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora. Akĩmaniina biũ, o ta ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aathanĩte. ¹³ No rĩrĩ, Isiraeli matiigana gũcina itũũra o na rĩmwe rĩa marĩa maakĩtwo ihumbu-inĩ, o tiga itũũra rĩa Hazoru, rĩrĩa Joshua aacinire.

¹⁴ Andũ a Isiraeli nĩmekuuĩre indo ciothe iria maatahire, na mahiũ ma matũũra macio, no makĩũraga andũ othe na rũhiũ rwa njora o nginya makĩmaniina biũ, na matiigana gũtiga mũndũ o na ũmwe warĩ na mĩhũmũ. ¹⁵ O ta ũrĩa Jehova aathire ndungata yake Musa-rĩ, ũguo noguo nake Musa aathire Joshua; nake Joshua agĩka o ta ũguo; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe atekire wa maũndũ marĩa Jehova aathĩte Musa mekwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe: nĩguo bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na bũrũri wothe wa Negevu, na mwena wa Gosheni wothe,

na ituamba cia irĩma cia mwena wa ithũĩro, na bũrũri wa Araba, na irĩma cia kũu Isiraeli o na ituamba ciacio, ¹⁷ na kuuma kĩrĩma kĩa Halaku, kĩrĩa kĩrorete mwena wa Seiru, nginya Baali-Gadi kũu Gĩtuamba kĩa Lebanoni mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni. Akĩnyiita athamaki ao othe, na akĩmahũũra, akĩmooraga.

¹⁸ Joshua nĩarũire mbaara na athamaki acio othe ihinda iraaya. ¹⁹ Na tiga o Ahivi arĩa maatũũraga Gibeoni, gũtirĩ itũũra inene o na rĩmwe rĩagĩire kĩrĩkanĩro gĩa thayũ na andũ a Isiraeli, nao andũ a Isiraeli magĩtunyana matũũra macio mothe na ũndũ wa kũrĩa mbaara nao. ²⁰ Nĩgũkorwo nĩ Jehova we mwene watũmire, momie ngoro ciao nĩguo makarũe mbaara na andũ a Isiraeli, nĩgeetha amaniine biũ, amaniine o kũmaniina atekũmaiguĩra tha, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

²¹ O hĩndĩ ĩyo Joshua agĩthĩĩ akĩniina andũ a Anaki kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma: kuuma Hebironi, na Debiri na Anabu, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Juda, na kuuma bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Isiraeli. Joshua akĩmaniina biũ hamwe na matũũra mao. ²² Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa Anaki bũrũri ũcio wa Isiraeli; no itũũra rĩa Gaza, na rĩa Gathu, na rĩa Ashidodi nĩ gwatigarire andũ amwe ao. ²³ Nĩ ũndũ ũcio Joshua agĩtunyana bũrũri ũcio wothe, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, nake akĩũhe andũ a Isiraeli ũtuĩke igai rĩao na ũgaywo kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yagayanĩtio.

Naguo bũrũri ũkĩhoorera, gũkĩaga mbaara.

Mũtaratara wa Athamaki arĩa Maahootirwo

12 Na rĩrĩ, aya nĩo athamaki a bũrũri arĩa maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli na makĩnyiitĩra bũrũri wao wa mwena wa irathĩro mũrĩmo ũcio ũngĩ wa Jorodani, kuuma mũkuru wa Rũũĩ rwa Arinoni nginya kĩrĩma kĩa Herimoni, o hamwe na mwena wothe wa irathĩro wa Araba:

² Athamaki acio nĩ Sihoni wa Aamori, ũrĩa wathamakaga Heshiboni. Aathanaga kuuma itũũra rĩa Aroeri rĩrĩa rĩrĩ rũteere-inĩ rwa mũkuru wa Arinoni, o na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mũkuru ũcio o na nuthu ya Gileadi nginya Rũũ rwa Jaboku, rũrĩa rũrĩ mũhaka-inĩ wa Aamoni. ³ O na nĩathanaga mwena wa irathĩro wa Araba, kuuma Iria rĩa Kinerethu nginya iria rĩa Araba (nĩrĩo Iria rĩa Cumbĩ), nginya Bethi-Jeshimothu, na ningĩ gũthiĩ na mwena wa gũthini agakinya mũhuro wa kĩaanda kĩa iharũrũka cia Pisiga.

⁴ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩtunyana bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani, ũmwe wa matigari ma andũ a Refaimu arĩa maatũũraga kũu Ashitarothu na Edirei. ⁵ Aathanaga Kĩrĩma kĩa Herimoni, na Saleka, na Bashani guothe, o nginya mũhaka-inĩ wa andũ a Geshuru, na wa Maaka, na nuthu ya Gileadi o nginya mũhaka-inĩ wao na Sihoni mũthamaki wa Heshiboni.

⁶ Musa ndungata ya Jehova hamwe na andũ a Isiraeli nĩmamatooririe. Nake Musa ndungata ya Jehova akĩheana bũrũri wao kũrĩ andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, gũtuĩke igai rĩao.

⁷ Acio nĩo athamaki a bũrũri ũrĩa Joshua na andũ a Isiraeli maatooririe kũu mwena wa ithũĩro wa Rũũ rwa Jorodani, kuuma Baali-Gadi, Gĩtuamba-inĩ kĩa Lebanoni, nginya Kĩrĩma kĩa Halaku, kĩa kĩrorete na mwena wa Seiru (mabũrũri mao nĩmaheanĩtwo nĩ Joshua kũrĩ mĩhĩrĩga ya Isiraeli matuĩke magai mao kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio, ⁸ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, na ituamba cia mwena wa ithũĩro, na Araba, na kũrĩa kũrĩ ciikũrũko cia irĩma, na kũu werũ-inĩ, o na Negevu, nĩ mo mabũrũri ma Ahiti, na Aamori, na Akaanani, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi):

⁹ mũthamaki wa Jeriko, ũmwe, na mũthamaki wa Ai (hakuhĩ na Betheli), ũmwe,
¹⁰ na mũthamaki wa Jerusalemu, ũmwe, na mũthamaki wa Hebironi, ũmwe,
¹¹ na mũthamaki wa Jaramuthu, ũmwe, na mũthamaki wa Lakishi, ũmwe,
¹² na mũthamaki wa Egiloni, ũmwe, na mũthamaki wa Gezeri, ũmwe,
¹³ na mũthamaki wa Debiri, ũmwe, na mũthamaki wa Gederi, ũmwe,
¹⁴ na mũthamaki wa Horoma, ũmwe, na mũthamaki wa Aradi, ũmwe,
¹⁵ na mũthamaki wa Libina, ũmwe, na mũthamaki wa Adulamu, ũmwe,
¹⁶ na mũthamaki wa Makeda, ũmwe, na mũthamaki wa Betheli, ũmwe,
¹⁷ na mũthamaki wa Tapua, ũmwe, na mũthamaki wa Heferi, ũmwe,
¹⁸ na mũthamaki wa Afeku, ũmwe, na mũthamaki wa Lasharoni, ũmwe,
¹⁹ na mũthamaki wa Madoni, ũmwe, na mũthamaki wa Hazoru, ũmwe,
²⁰ na mũthamaki wa Shimuroni Meroni, ũmwe, na mũthamaki wa Akishafu, ũmwe,
²¹ na mũthamaki wa Taanaka, ũmwe, na mũthamaki wa Megido, ũmwe,
²² na mũthamaki wa Kedeshi, ũmwe, na mũthamaki wa Jokineamu itũũra rĩ kũu Karimeli, ũmwe,
²³ na mũthamaki wa Dori (kũu Nafothu-Dori), ũmwe, na mũthamaki wa Goimu kũu Giligali, ũmwe,

²⁴na mūthamaki wa Tiriza, ūmwe;

athamaki acio othe maarĩ mĩrongo itatũ na ūmwe.

Būruri ūrĩa Watigaire Gūtahwo

13 Na rĩrĩ, rĩrĩa Joshua aarĩ mündũ mūkũrũ na mĩaka yake ikaingĩha-rĩ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūrĩ mūkũrũ mũno,^a na no gūtigarĩte būruri mūnene mũno wa kwĩgwaĩrwo ūtuĩke wanyu.

²“Ūyũ nĩguo būruri ūrĩa ūtigarĩte: nĩ ng’ongo ciothe cia Afilisti na cia Ageshuru: ³kuuma Rũũĩ rwa Shihoru mwena wa irathĩro wa būruri wa Misiri, o nginya būruri wa Ekironi ūrĩa ūrĩ mwena wa gathigathini, ūrĩa wonagwo ūrĩ būruri wa Akaanani (nĩguo būruri wa aathani arĩa atano a Afilisti arĩa maathanaga kũu Gaza, na Ashidodi, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi, nĩguo būruri wa Aavimu); ⁴kuuma gũthini, būruri wothe wa andũ a Kaanani, kuuma Ara kwa Asidoni gũthiĩ nginya Afeku, rũgongo rwa Aamori, ⁵na būruri wa a Gebali; na Lebanoni guothe nginya mwena wa irathĩro, kuuma Baali-Gadi mũhuro wa kĩrĩma kĩa Herimoni nginya Lebo-Hamathu.

⁶“Andũ othe arĩa matũũraga būruri ūrĩa ūrĩ irĩma kuuma Lebanoni nginya Misirefothu-Maimu, na nĩo Asidoni othe, nĩ nĩ ngaamaingata mehere mbere ya andũ a Isiraeli. Nawe ūtigĩrĩre nĩwagaĩra Isiraeli būruri ūcio ūtuĩke igai rĩao o ta ūrĩa ngwathĩte, ⁷na ūũgae ūtuĩke igai harĩ mĩhĩrĩga iyo kenda, hamwe na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.”

Kũgaywo kwa Būruri wa Mwena wa Irathĩro rĩa Jorodani

⁸Nuthu iyo ingĩ ya andũ a mũhĩrĩga wa Manase, na wa Rubeni na wa Gadi nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra igai rĩrĩa Musa

^a1 Ihinda-inĩ rĩrĩ Joshua aarĩ na ūkũrũ wa gatagatĩ ka mĩaka 90 na 100, nake Kalebu aarĩ wa mĩaka 85.

aamaheete kũu mwena wa irathĩro rĩa Rũũĩ rwa Jorodani, ta ūrĩa we Musa ndungata ya Jehova aamaheete.

⁹Naguo mũhaka ūcio woimĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mūkuru ūcio, hamwe na werũ ūrĩa mūtũũgĩru kũu Medeba, nginya o Diboni, ¹⁰na matũũra mothe ma Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrĩa wathamakaga Heshiboni, nginya o mũhaka wa Aamoni. ¹¹Ningĩ ūgakinya Gileadi, būruri wa andũ a Geshuru na Maaka, o na kĩrĩma kĩa Herimoni guothe, na Bashani guothe, o nginya Saleka, ¹²ũguo nĩ kuuga ūthamaki wothe wa Ogu kũu Bashani, ūrĩa waathanaga Ashitarothu na Edirei, nake ūcio nĩwe warĩ wa mũico wa matigari ma Arefaimu. Musa nĩamatooretie na agataha būruri wao. ¹³No rĩrĩ, andũ a Isiraeli matiigana kũingata andũ a Geshuru na Maaka; nĩ ūndũ ūcio matũũraga hamwe na andũ a Isiraeli nginya ūmũthĩ.

¹⁴No ndaigana kũhe Alawii igai, kuona atĩ maruta mothe ma njino marĩa maarutagĩrwo Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩmo maarĩ igai rĩao, o ta ūrĩa aamerĩire.

¹⁵Nake Musa akĩgaĩra mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ūrĩa mbarĩ ciao ciatarĩi:

¹⁶Būruri ūrĩa uumĩte Aroeri rũteere-inĩ rwa mūkuru wa Arinoni, na kuuma itũũra rĩrĩa rĩarĩ gatagatĩ ka mūkuru ūcio, na kũrĩa guothe gūtũũgĩru kũhĩtũka Medeba, ¹⁷nginya Heshiboni na matũũra marĩo marĩa maarĩ werũ-inĩ ūcio mūtũũgĩru, na nĩmo Diboni, na Bamothu Baali, na Bethi-Baali-Meoni, na ¹⁸Jahazu, na Kedemothu, na Mefaathu, na ¹⁹Kiriathaimu, na Sibima, na Zerethu-Shaharu rĩrĩa rĩrĩ kĩrĩma igũrũ kĩrĩa kĩarĩ kũu gĩtuamba kĩu, ²⁰na Bethi-Peoru, na iharũrũka cia Pisiga, na

Bethi-Jeshimothu, ²¹ o na matũũra mothe marĩa maarĩ werũ-inĩ ũcio mūtũũgĩru o hamwe na ũthamaki wothe wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, ũrĩa waathanaga Heshiboni. Musa nĩamũtooretie na agatooria anene a Midiani, na Evi, nao nĩ Rekemu, na Zuru, na Huri, na Reba, anene maanyiitanĩte na Sihoni arĩa maatũire bũrũri ũcio. ²² Hamwe na arĩa mooragĩrwo mbaara-inĩ, andũ a Isiraeli nĩmooragĩte Balamu mũrũ wa Beori ũrĩa warĩ mũragũri na rũhiũ rwa njora. ²³ Mũhaka wa mũhĩrĩga wa Rubeni warĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Rubeni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

²⁴ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

²⁵ Nĩ bũrũri wa Jazeri, na matũũra mothe ma Gileadi, na nuthu ya bũrũri wa andũ a Amoni o nginya Aroeri, gũkuhĩ na Raba; ²⁶ na kuuma Heshiboni nginya Ramathu-Mizipe na Betonimu, na kuuma Mahanaimu o nginya bũrũri wa Debiri; ²⁷ na kũu gĩtuamba-inĩ, na Bethi-Haramu, na Bethi-Nimira, na Sukothu, na Zafoni hamwe na kũu kũngĩ gwathanagwo nĩ Sihoni mũthamaki wa Heshiboni (mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani, bũrũri ũrĩa ũkinyĩte mũthia-inĩ wa Iria rĩa Kinerethu). ²⁸ Matũũra macio hamwe na tũtũũra twamo nĩmo maatuĩkire igai rĩa mũhĩrĩga wa Gadi, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

²⁹ Ũyũ nĩguo bũrũri ũrĩa Musa aaheete nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya nyũmba ya njiaro cia Manase, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

³⁰ Nĩ bũrũri ũrĩa uumĩte o Mahanaimu, hamwe na Bashani

guothe, kũrĩa guothe gwathanagwo nĩ Ogu mũthamaki wa Bashani, o na matũũra mothe ma Jairu kũu Bashani, namo mothe nĩ matũũra mĩrongo itandatũ, ³¹ nuthu ya Gileadi, na Ashitarothu na Edirei (matũũra ma mũthamaki ma Ogu marĩa maarĩ kũu Bashani). Kũu nĩkuo kwarĩ kwa njiaro cia Makiru mũrũ wa Manase, ũguo nĩ kuuga nuthu ya ariũ a Makiru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

³² Rũĩrĩ nĩrĩo igai rĩrĩa Musa aaheanĩte hĩndĩ irĩa aarĩ kũu werũ-inĩ wa Amoabi mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, mwena wa irathĩro wa Jeriko. ³³ No rĩrĩ, mũhĩrĩga wa Lawi ndwaheirwo igai nĩ Musa; Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩwe igai rĩao, o ta ũrĩa aamerĩire.

Kũgaywo kwa Bũrũri wa Mwena wa Ithũĩro rĩa Rũũ rwa Jorodani

14 Maya nĩmo mabũrũri marĩa andũ a Isiraeli maheirwo matuĩke igai rĩao bũrũri-inĩ wa Kaanani, ũrĩa Eleazaru mũthĩnjĩri-Ngai,^a na Joshua mũrũ wa Nuni, na atongoria a mbarĩ cia mĩhĩrĩga ya Isiraeli maamagaĩire. ² Magai mao maagairwo na njĩra ya gũcuukĩra mĩtĩ kũrĩ o mĩhĩrĩga iyo kenda na nuthu, o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa, ³ nĩgũkorwo Musa nĩaheete mĩhĩrĩga iĩrĩ na nuthu igai rĩao mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. No rĩrĩ, ndaaheete Alawii igai hamwe na andũ acio angĩ, ⁴ nĩgũkorwo ariũ a Jusufu nĩmatuĩkĩte mĩhĩrĩga iĩrĩ, nĩyo mũhĩrĩga wa Manase, na wa Efiraimu.^b Alawii matiigana kũgaĩrwo ithaka tiga o matũũra ma gũtũũra, na ithaka iria ciarigiicĩirie matũũra macio cia kũrũthagia ndũũru ciao cia mbũri na ng'ombe. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩganyania bũrũri ũcio o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

^a1 Eliazaru aarĩ mũrũ wa Harũni.

^b4 Jakubu nĩoire Manase na Efiraimu, ciana cia Jusufu, na akĩmatua ciana ciake (Kĩam 48:5); ũndũ ũyũ nĩguo watũmire Jakubu amagaĩre igai ta ciana ciake.

⁶Na rīrī, andū a mūhīrīga wa Juda magīthī kūrī Joshua kūu Giligali, nake Kalebu mūrū wa Jefune ūrīa Mūkenizi akīmīwīra atīrī, “Wee nīūū ūhorō ūrīa Jehova eerire Musa mūdū wa Ngai ūkonī nī nawe tūrī kūu Kadeshi-Barinea. ⁷Nī ndaarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īna hīndī īrīa Musa ndungata ya Jehova aandūmire kuuma Kadeshi-Barinea thī ngathigaane būrūri ūcio. Nīndamūcookeirie ūhorō o ta ūrīa warī ngoro-inī yakwa, ⁸no rīrī, ariū a ithe witū ariā twaambatanītie nao nīmatūmire ngoro cia andū ciyūrwo nī guoya. No o na kūrī ūguo-rī, nī nī ndarūmīrīire Jehova Ngai wakwa na ngoro yakwa yothe. ⁹Nī ūndū ūcio, Musa akīhīta na mwīhītwā mūthenya o ro ūcio akīnjīra atīrī, ‘Ti-itherū būrūri ūcio makinya maku marakinyangire ūgaatuika igai rīaku na rīa ciana ciaku nginya tene, nī ūndū nīūrūmīrīire Jehova Ngai wakwa na ngoro yaku yothe.’

¹⁰“Na rīrī, o ta ūrīa Jehova eranīire nīageeka-rī, nīandūūrītie muoyo mīaka mīrongo īna na ītano kuuma hīndī īrīa aarīirie Musa akīmūhe ūhorō ūcio, hīndī īyo yothe Isiraeli moorūūrāga werū-inī. Na rīrī, ndī haha ūmūthī, ndī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īnana na ītano!

¹¹Ndī na hinya ūmūthī o ta ūrīa ndarī naguo mūthenya ūrīa Musa aandūmire; ndī na hinya wa gūthī mbaara-inī o ta ūrīa ndaarī naguo hīndī īyo, hinya wa gūthī rūgendo kana wa kūinūka mūciī.

¹²Tondū ūcio rīu kīhe būrūri ūyū wa irīma, o ūrīa Jehova aaririe ūhorō waguo mūthenya ūcio. Wee mwene nīwaiguire mūthenya ūcio atī andū a Anaki maarī kūdū kūu, namo matūūra mao maarī manene na makairigīrwo na hinya mūno, na rīrī, Jehova angīkorwo hamwe na nī andeithie-rī, nīngūmaingata o ta ūrīa oigire.”

¹³Nake Joshua agīkīrathima Kalebu mūrū wa Jefune, na akīmūhe Hebironi gūtūike igai rīake. ¹⁴Nī ūndū ūcio Hebironi gūtūūire kūrī gwa Kalebu

mūrū wa Jefune ūcio Mūkenizi kuuma hīndī īyo, nī ūndū nīarūmīrīire Jehova Ngai wa Isiraeli na ngoro yake yothe. ¹⁵(Hebironi gwetagwo Kiriathu-Ariba nī ūndū gwetanītio na Ariba, ūrīa warī mūdū mūnene mūno gūkīra ariā angī othe thīinī wa andū a Anaki).

Naguo būrūri ūkīhoorera, gūkiaga mbaara.

Igai rīa Juda

15 Naguo būrūri ūrīa wagaīrwo mūhīrīga wa Juda, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatariī, wakinyīte o mūhaka-inī wa būrūri wa Edomu, o na ūgakinya werū-inī wa Zini gīturi-inī kīa mwena ūcio wa gūthini.

²Mūhaka wao wa mwena wa gūthini wambīrīire gīcongoco-inī kīa mwena wa gūthini kīa Iria rīa Cumbī, ³mūhaka ūcio ūkahītūkīra mwena wa gūthini wa Mwanya wa Akirabimu, ūgathī na mbere o nginya Zini, na ūkambatīrīra na mwena wa gūthini wa Kadeshi-Barinea. Ningī ūgathī wīgiritanītie na Hezironi, ūkambata ūgakinya Adari, ningī ūkarigiicūka ūgakinya Karika. ⁴Ningī wacookete ūgathī o ro ūguo nginya Azimoni, ūkoimīrīra karūū ka būrūri wa Misiri, ūkarīkīrīra iria-inī. Ūyū nīguo mūhaka wao wa mwena wa gūthini.

⁵Mūhaka wa mwena wa irathīro warī Iria rīa Cumbī nginya mūthia wa Rūū rwa Jorodani.

Naguo mūhaka wa mwena wa gathigathini wambīrīirie gīcongoco-inī kīa iria mūthia-inī wa Rūū rwa Jorodani, ⁶ūkambatīrīra nginya Bethi-Hogila, na ūgathī ūhītūkīre mwena wa gathigathini wa Bethi-Araba, na ūkambata ūgakinya Ihiga-inī rīa Bohani mūrū wa Rubeni. ⁷Ningī mūhaka ūcio wacookete ūkambata nginya Debiri uumīte Gītumba kīa Akori, ūgacooka ūkerekerā gathigathini o nginya itūūra-inī rīa Giligali, rīrīa rīangēthanīire na Mwanya wa

Adumimu, mwena wa gũthini wa mũkuru ũcio. Wacookete ũgathiĩ na mbere ũgakinya maaĩ-inĩ ma Eni-Shemeshu, na ũkoimĩrĩra o kũu Eni-Rogeli. ⁸ Ningĩ ũkambatania na Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu ũikũrũkanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Mũjebusi (na nĩrĩo Jerusalemu). Kuuma hau ũkambata nginya gacũmbĩrĩ ga karĩma karĩa karĩ mwena wa ithũĩro wa Gĩtuamba kĩa Hinomu o kũu mũthia wa gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. ⁹ Kuuma gacũmbĩrĩ ga karĩma mũhaka ũcio werekeire gĩthima kĩa maaĩ ma Nefitoa, ũkiumĩrĩra matũũra-inĩ ma kĩrĩma kĩa Efironi, na ũgaikũrũka ũgakinya Baala (na nokuo Kiriathu-Jearimu). ¹⁰ Ningĩ mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa ithũĩro uumĩte Baala ũgakinya Kĩrĩma kĩa Seiru, ũgacooka ũgaikũrũkania na kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini wa kĩrĩma gĩa Jearimu (nĩkĩo Kesaloni), ũgathiĩ na mbere ũikũrũkĩte nginya Bethi-Shemeshu, na ũgakĩra nginya Timina. ¹¹ Ningĩ mũhaka ũcio ũkoima hau, ũgathiĩ nginya kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Ekironi, ũkehiũria werekeire Shikeroni, ũkahĩtũka, ũgathiĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Baala, na ũgakinya Jabuneeli. Mũhaka ũcio wathirĩire o iria-inĩ.

¹² Naguo mũhaka wa mwena wa ithũĩro wegiritanĩtie na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene.

İyo nĩyo mĩhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩirie andũ a mũhĩrĩga wa Juda, o ta ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

¹³ O ta ũrĩa Jehova aamwathĩte-rĩ, Joshua nĩahaire Kalebu wa Jefune igai thĩinĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, akĩheo Kiriathu-Ariba, na nokuo Hebironi. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹⁴ Nake Kalebu akĩingata Anaki arĩa atatũ kuuma Hebironi, nĩo Sheshai, na Ahimani, na

Talimai, arĩa njiaro cia Anaki. ¹⁵ Ningĩ agĩcooka agĩthĩĩ kũrũa na andũ arĩa maatũũraga itũũra inene rĩa Debiri (kũrĩa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹⁶ Nake Kalebu akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ugũtharĩkĩra na atunyane Kiriathu-Sefari, ũcio nĩwe ngũhe mwarĩ wakwa Akisa, amũhikie.” ¹⁷ Nake Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu, nĩwe watunyanire itũũra rĩu; nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe mwarĩ Akisa atuĩke mĩtumia wake.

¹⁸ Mũthenya ũmwe rĩrĩa Akisa aathiire kũrĩ Othinieli-rĩ, akĩringĩrĩria Akisa ahooe mũgũnda kũrĩ ithe Kalebu. Aarĩkia kuuma igũrũ rĩa ndigiri yake, Kalebu akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

¹⁹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndagũthaithe ũndathime. Tondũ nĩũũheete bũrũri wa Negevu, he ithima cia maaĩ o nacio.” Nĩ ũndũ ũcio Kalebu akĩmũhe ithima cia mwena wa rũgongo na cia mwena wa kĩaanda.

²⁰ Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩa mũhĩrĩga wa Juda, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

²¹ Matũũra marĩa maarĩ mũthia wa gũthini ma mũhĩrĩga wa Juda thĩinĩ wa Negevu kwerekera mũhaka wa Edomu maarĩ maya:

Kabizeeli, na Ederi, na Jaguri, ²² na Kina, na Dimona, na Adada, ²³ na Kedeshi, na Hazoru, na Ithinani, ²⁴ na Zifu, na Telemu, na Bealothu, ²⁵ na Hazoru-Hadata, na Keriothu-Hezironi (na norĩo Hazoru), ²⁶ na Amamu, na Shema, na Molada, ²⁷ na Hazoru-Gada, na Heshimoni, na Bethi-Peletu, ²⁸ na Hazoru-Shuali, na Birishiba, na Biziothia, ²⁹ na Baala, na İimu, na Ezemu, ³⁰ na Elitoladi, na Chesili, na Horoma, ³¹ na Zikilagi, na Madimana, na Sanisana, ³² na Lebaothu, na Shilihimu, na Aini, na Rimoni; mothe nĩ matũũra mĩrongo ĩrĩ na kenda na tũtũũra twamo.

³³ Namo matũũra marĩa maarĩ ituamba-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro:

maarĩ Eshitaoli, na Zora, na Ashina, ³⁴na Zanoa, na Eni-Ganimu, na Tapua, na Enamu, ³⁵na Jaramuthu, na Adulamu, na Soko, na Azeka, ³⁶na Shaaraimu, na Adithaimu, na Gederu (kana Gederothaimu); mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũũra twamo.

³⁷Zenani, na Hadasha, na Migidali-Gadi, ³⁸na Dilani, na Mizipe, na Jokitheeli, ³⁹na Lakishi, na Bozikathu, na Egiloni, ⁴⁰na Kaboni, na Lahamasu, na Kitilishu, ⁴¹na Gederothu, na Bethi-Dagoni, na Naama, na Makeda; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũũra twamo.

⁴²na Libina, na Etheri, na Ashani, ⁴³na Ifita, na Ashina, na Nezibu, ⁴⁴na Keila, na Akizibu, na Maresha; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁴⁵Na Ekironi na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twamo; ⁴⁶ningĩ itũũra rĩa Ekironi, nginya iria-inĩ na kũrĩa guothe gwakuhĩrĩirie Ashidodi, hamwe na tũtũũra twakuo; ⁴⁷o na Ashidodi na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twarĩo; na Gaza na mĩciĩ ĩrĩa yarĩthiũrũrũkĩirie, na tũtũũra twa rĩo, nginya karũũĩ ka bũrũri wa Misiri, na hũgũrũrũ cia Iria rĩrĩa Inene.

⁴⁸Namo matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma nĩ:

Shamiru, na Jatiri, na Soko, ⁴⁹na Dana, na Kiriathu-Sana (na no kuo Debiri), ⁵⁰na Anabu, na Eshitemo, na Animu, ⁵¹na Gosheni, na Holoni, na Gilo; mothe maarĩ matũũra ikũmi na rĩmwe na tũtũũra twamo.

⁵²Na Araba, na Duma, na Eshani, ⁵³na Janimu, na Bethi-Tapua, na Afeka, ⁵⁴Humuta, na Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), na Zioru; mothe maarĩ matũũra kenda na tũtũũra twamo.

⁵⁵Maoni, na Karimeli, na Zifu, na Juta, ⁵⁶na Jezireeli, na Jokideamu, na Zanoa, ⁵⁷na Kaini, na Gibeaa, na Timina; mothe maarĩ matũũra ikũmi na tũtũũra twamo.

⁵⁸Na Halihuli, na Bethi-Zuru, na Gedoru, ⁵⁹na Maarathu, na Bethi-Anothu, na Elitekoni; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶⁰Kiriathu-Baali (na nĩkuo Kiriathu-Jearimu), na Raba; matũũra meerĩ na tũtũũra twamo.

⁶¹Nakuo kũu werũ-inĩ matũũra maarĩ:

Bethi-Araba, na Midini, na Sekaka,

⁶²na Nibushani, na itũũra inene rĩa Cumbĩ, na Eni-Gedi; mothe maarĩ matũũra matandatũ na tũtũũra twamo.

⁶³No rĩrĩ, andũ a Juda matiahotire kũingata Ajebusi, arĩa maatũũraga Jerusalemu; na Ajebusi matũũranagia na andũ a Juda kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

Igai rĩa Efiraimu na rĩa Manase

16 Bũrũri ũrĩa wagaĩrwo ciana cia Jusufu wambĩrĩirie kuuma Jorodani o kũu Jeriko, mwena wa irathĩro wa maaĩ ma Jeriko, ũkambata kuuma kũu Jeriko, ũgatuĩkanĩria kũu werũ-inĩ nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma ũgakinya Betheli. ²Wacookete ũgathiĩ na mbere kuuma Betheli (na nokuo Luzu), ũkaringa ũgakinya bũrũri wa Aariki o kũu Atarothu, ³ningĩ ũgaikũrũka na mwena wa ithũĩro, ũgakinya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Ajafileti, nginya rũgongo rwa Bethi-Horoni ya Mũhuro, na ũgacooka ũgathiĩ ũgakinya Gezeri, ũkarĩkĩrĩria iria-inĩ.

⁴Nĩ ũndũ ũcio Manase na Efiraimu, njiaro cia Jusufu, ikĩgwatĩra igai rĩa.

⁵Ŭyũ nĩguo warĩ bũrũri wa Efiraimu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatariĩ:

mwena wa irathĩro, mũhaka wa

igai rīao woimīte Atarothu-Adari ūgathiī nginya Bethi-Horoni ya Rūgongo, ⁶ ūgathiī na mbere nginya iria-inī. Kuuma Mikemethathu mwena wa gathigathini, ūkarigiicūka na mwena wa irathīro ūgakinya Taanathu-Shilo, ūkahitūkīra kuo ūrore na mwena wa irathīro wa Janoa. ⁷ Ūgacooka ūgaikūrūka kuuma Janoa nginya Atarothu na Naara, ūkahutia Jeriko, na ūkoimīrīra Rūūī rwa Jorodani. ⁸ Kuuma Tapua mūhaka ūcio ūgathiī ūrore na mwena wa ithūīro, ūgakinya mūkuru wa Kana, na ūkarīkīrīria iria-inī. Rūīrī nīrīo rīarī igai rīa mūhīrīga wa Efiraimu, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīī. ⁹ Būrūri ūcio wothe warī hamwe na matūūra mothe na tūtūūra twamo tūrīa Efiraimu maagaīrwo thīnī wa igai rīa andū a mūhīrīga wa Manase.

¹⁰ No andū a mūhīrīga wa Efiraimu matiigana kūrutūrūra andū a Kaanani arīa maatūūruga Gezeri; nginya ūmūthī andū a Kaanani matūūranagia hamwe na andū a Efiraimu, nao magītuīka ndungata marutage wīra o ūrīa mangīathwo marute.

Nuthu īrīa īngī ya Mūhīrīga wa Manase

17 Rūīrī nīrīo rīarī igai rīa mūhīrīga wa Manase arī we irīgithathi rīa Jusufu, na rīa Makiru, ūrīa warī irīgithathi rīa Manase. Makiru nīwe warī ithe wa andū a Gileadi, arīa maaheirwo Gileadi na Bashani nī ūndū andū a Makiru maarī njamba cia hinya. ² Nī ūndū ūcio igai rīrīrī nīrīo rīarī rīa andū acio angī a Manase, na nīo mbarī cia Abiezeri, na cia Heleku, na cia Aisiraēli, na cia Shekemu, na cia Heferi, o na cia Shemida. Icio nīcio ciarī njiaro iria īngī cia arūme cia Manase mūrū wa Jusufu kūringana na mbarī ciao.

³ No rīrī, Zelofehadi mūrū wa Heferi, mūrū wa Gileadi, mūrū wa Makiru, mūrū wa Manase ndaarī na ciana cia aanake o tīga cia airītu, nao marītwa

mao maarī Mahala, na Noa, na Hogila, na Milika, na Tiriza. ⁴ Nao airītu acio magīthī kūrī Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na kūrī Joshua mūrū wa Nuni, o na kūrī atongoria makīmeera atīrī, “Jehova nīathire Musa atī o na ithuī tūheo igai hamwe na ariū a ithe witū.” Nī ūndū ūcio Joshua akīmahe igai mariganīte na ariū a ithe wao o ta ūrīa Jehova aathanīte. ⁵ Igai rīa gīthaka kīa Manase rīarī thanju ikūmi tūtegūtara Gileadi na Bashani iria ciarī mwena wa irathīro wa Rūūī rwa Jorodani, ⁶ Na tondū airītu acio a mūhīrīga wa Manase nīmaheirwo igai hamwe na ariū a mūhīrīga ūcio, būrūri wa Gileadi ūgītuīka wa njiaro iria īngī cia Manase.

⁷ Naguo būrūri wa Manase woimīte o kūu Asheri nginya Mikemethathu mwena wa irathīro wa Shekemu. Mūhaka wagereire mwena wa gūthini kuuma kūu ūgakinya kwa andū arīa maatūūruga Eni-Tapua. ⁸ (Būrūri wa Tapua warī wa Manase, no itūūra rīa Tapu, rīrīa rīarī mūhaka-inī wa Manase, rīarī rīa andū a Efiraimu). ⁹ Ningī mūhaka ūcio ūgīthī na mbere ūrore na mwena wa gūthini ūgīkinya mūkuru wa karūūī ga Kana. Kūu kwarī na matūūra ma Efiraimu o hamwe na matūūra ma Manase, no mūhaka wa Manase warī mwena wa gathigathini wa mūkuru ūcio, na warīkīrīrie o iria-inī. ¹⁰ Mwena wa gūthini būrūri warī wa Efiraimu, naguo mwena wa gathigathini warī wa Manase. Būrūri wa Manase wakinyīte iria-inī, na ūkahakana na būrūri wa Asheri mwena wa gathigathini, na Isakaru mwena wa irathīro.

¹¹ Kūu Isakaru na Asheri, Manase no aarī na matūūra, namo nī Bethi-Shani, na Ibileamu, na andū a Dori, na Endori, na Taanaka na Megido, hamwe na mīcīī īrīa yamathiūrūrūkīrie (rīa gatatu mūtatarata-inī nī Nafothu).

¹² No rīrī, andū a Manase matiahotire

kūingata andū arīa maatūūruga matūūra macio, nīgūkorwo andū a Kaanani nīmehotorete gūtūūra rūgongo rūu.¹³ No rīrī, rīrīa andū a Isiraēli maagīire hinya mūno, makīhatīrīria andū acio a Kaanani, makamarutithagia wīra na hinya o ta ūrīa mangīamaathire, no matiigana kūmaingata moime kūu biū.

¹⁴ Ningī andū a Jusufu^a makīūra Joshua atīrī, “Nī kīi gītūmīte ūtūhe o igai rīmwe na gīcunjī o ro kīmwe kīrī igai riitū? Tūrī andū aingī na Jehova nīatūrathimīte mūno.”

¹⁵ Nake Joshua akīmacookeria atīrī, “Angīkorwo ūguo nīguo mūingīhīte-rī, na angīkorwo būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraīmu nī mūnini mūno harī inyuī-rī, ambatai mūthīi kūūrīa mūtītū-inī na mwīthererie būrūri inyuī ene kūu būrūri-inī wa Aperizi na wa Arefaīmu.”

¹⁶ Andū a Jusufu makīmūcookeria atīrī, “Būrūri ūrīa wa irīma ndūngītūigana, nao andū a Kaanani arīa othe matūūruga werū-inī marī na ngaari cia ita cia igera, o ūndū ūmwe na arīa marī Bethi-Shani na matūūra makuo, na arīa matūūruga gītuaamba-inī kīa Jezireeli.”

¹⁷ No Joshua akīra nyūmba ya Jusufu, nīo Efiraīmu na Manase, atīrī, “Inyuī mūrī aingī mūno na mūkagīa na hinya mūno. Mūtingīheo o igai rīmwe,¹⁸ no nīmūkūheo mūtītū wa būrūri ūrīa ūrī irīma o nago. Gūtheriei, ngīnya o kūrīa guothe ūkinyīte gūgaatuīka kwanyu; o na akorwo andū a Kaanani marī na ngaari cia ita cia igera, o na makorwo marī na hinya mūno-rī, no mūhote kūmaingata.”

Kūgaywo kwa Būrūri ūrīa Watigaire

18 Nakīo kīūngano gīothe kīa andū a Isiraēli gīkīūngana kūu Shilo na

gīkīamba Hema-ya-Gūtūnganwo kuo,^b tondū nīmarīkītie gūtooria būrūri ūcio ūgakorwo ūrī rungu rwao,² no nī gwatigarire mīhīrīga mūgwanja ya Isiraēli irīa itegwatīre igai rīayo.

³ Nī ūndū ūcio Joshua akīūra andū a Isiraēli atīrī, “Nī ngīnya rī mūgweterera mūtegūthīi kwīgwatīra būrūri ūrīa Jehova Ngai wa maithe manyu aamūheire? ⁴ Thuurai andū atatū kuuma kūrī o mūhīrīga, na nī nīngūmatūma magatuīrie ūrīa būrūri ūcio ūtariī na maandīke ūhoru wago, wa ūrīa ūngīgaīrwo o mūhīrīga. Thuutha ūcio macooke moke kūrī nī.

⁵ Na inyuī nīmūkagayania būrūri ūcio icunjī mūgwanja. Mūhīrīga wa Juda ūgaikara o kūu būrūri wago mwena wa gūthini, nayo nyūmba ya Jusufu ūkare būrūri wayo mwena wa gathigathini.

⁶ Mwarīkia kwandīka ūrīa ng’ongo icio mūgwanja ingīgayanio-rī, mūndehere ūhoru o haha, na nī ndīmūcuukīre mītī ndī mbere ya Jehova Ngai witū. ⁷ No rīrī, Alawīi matikagaya igai gatagati kanyu, nīgūkorwo igai rīao nī gūtungatīra Jehova na wīra wa ūthīnjīri-Ngai. Nao andū a Gadi, na a Rubeni, na nuthu ya mūhīrīga wa Manase nīmarīkītie kwīgwatīra igai rīao kūu mwena wa irathīro wa Rūūi rwa Jorodani, kūrīa Musa ndungata ya Jehova aamaheire.”

⁸ Nao andū acio makīambīrīria kuumagara magatuīrie būrūri ūcio. Nake Joshua akīmaatha, akīmeera atīrī, “Thīi mūgatuīrie ūrīa būrūri ūcio ūtariī na mwandīke ūhoru wago. Thuutha ūcio mūcooke kūrī nī, na nī ndīmūcuukīre mītī o gūkū Shilo ndī mbere ya Jehova.”

⁹ Nī ūndū ūcio andū acio makīumagara magītūikania būrūri ūcio, na makīandīka ibuku-inī rīa gīkūnjo ūrīa būrūri ūcio watariī, o itūūra, maūgaite icunjī mūgwanja, na magīcooka kūrī Joshua

^a14 Andū a mīhīrīga ya Manase na Efiraīmu nīo magwetetwo haha ta andū a Jusufu.

^b1 Shilo nīkuo gwatūikire itūūra rīa maūndū ma thīrikari na ma ndini na andū a Isiraēli. Hema-ya-Gūtūnganwo yaikarire kūu ngīnya hīndī ya Samūeli (1Sam 1–11) mbere ya gūthaamīrio Gibeoni (1Maū 21:29).

kambĩ-inĩ, o kũu Shilo. ¹⁰ Nake Joshua akĩmacuukĩra mĩtĩ o kũu Shilo mbere ya Jehova, na hau nĩho aagaĩire andũ a Isiraeli bũrũri ũcio kũringana na ũrĩa mĩhĩrĩga yao yagayanĩtio.

Igai rĩa Benjamini

¹¹ Na rĩrĩ, Joshua aacuukĩra bũrũri ũcio mĩtĩ-rĩ, wa mbere wagwĩrĩire mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. Bũrũri ũrĩa maagaĩrwo warĩ gatagatĩ ka mũhĩrĩga wa Juda na wa Jusufu:

¹² Naguo mũhaka wa mwena wa gathigathini waambĩrĩirie Rũũĩ rwa Jorodani, ũkahĩtũkĩra kĩharũrũka-inĩ kĩa mwena wa gathigathini wa Jeriko, ũrorete mwena wa ithũĩro ũgakinya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, ũkoimĩrĩra werũ wa Bethi-Aveni.

¹³ Kuuma kũu ũgakĩrania ũrorete na mwena wa kĩharũrũka kĩa gũthini kĩa Luzu (na norĩo Betheli) na ũgaikũrũka nginya Atarothu-Adari gũkuhĩ na kĩrĩma kĩa mwena wa gũthini wa itũũra rĩa Bethi-Horoni ya Mũhuro.

¹⁴ Kuuma kĩrĩma kĩrĩa kĩng'etheire Bethi-Horoni mwena wa gũthini, mũhaka ũcio ũkarigiicũka na mwena wa na gũthini ũgereire na mwena wa ithũĩro, ũkiumĩrĩra Kiriathu-Baali (na norĩo Kiriathu-Jearimu), itũũra rĩmwe rĩa andũ a Juda. Ũguo nĩguo mũhaka ũcio watariĩ mwena wa ithũĩro.

¹⁵ Naguo mwena wa gũthini mũhaka waambĩrĩirie gĩturi-inĩ kĩa Kiriathu-Jearimu, ũgathiĩ ũrorete mwena wa ithũĩro, ũkoimĩrĩra gĩthima-inĩ kĩa maaĩ ma Nefitoa.

¹⁶ Ningĩ mũhaka ũcio waikũrũkĩte o nginya magũrũ-inĩ ma kĩrĩma kĩrĩa kĩaŋ'etheire Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, gathigathini wa Gĩtuamba kĩa Refaimu. Naguo ũgĩkũrũka na kĩaŋa gĩa Gĩtuamba kĩa Hinomu, wĩgiritanĩtie na kĩharũrũka kĩa mwena wa gũthini wa itũũra inene rĩa Ajebusi, ũgĩkũrũka

nginya Eni-Rogeli. ¹⁷ Mũhaka ũcio wacookete ũkegonya na mwena wa gathigathini, ũgathiĩ nginya Eni-Shemeshu, na ũgathiĩ na mbere nginya Galilothu, itũũra rĩrĩa rĩng'etheire Mwanja wa Adumimu, ũgaikũrũka nginya Ihiga-inĩ rĩa Bohani mũrũ wa Rubeni. ¹⁸ Mũhaka wathiĩte na mbere nginya kĩharũrũka-inĩ gĩa gathigathini kĩa Bethi-Araba na ũgaikũrũka nginya Araba. ¹⁹ Ningĩ ũgacooka ũkarora kĩharũrũka kĩa mwena wa gathigathini kĩa Bethi-Hogila, na ũkoimĩrĩra gĩcongoco-inĩ kĩa mwena wa gathigathini kĩa Iria rĩa Cumbĩ, o kũu mũthia-inĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani mwena wa gũthini. ũcio nĩguo warĩ mũhaka wa mwena wa gũthini.

²⁰ Rũũĩ rwa Jorodani nĩruo rwarĩ mũhaka wa mwena wa irathĩro. Ĩyo nĩyo yarĩ mĩhaka ĩrĩa yathiũrũrũkĩte igai rĩa mbarĩ cia Benjamini mĩena ĩyo yothe.

²¹ Mũhĩrĩga wa Benjamini, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ, warĩ na matũũra maya:

Jeriko, na Bethi-Hogila, na Emeki-Keziza, ²² na Bethi-Araba, na Zemaraimu, na Betheli, ²³ na Avimu, na Para, na Ofira, ²⁴ Kefari-Amoni, na Ofini, na Geba; mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũura twamo.

²⁵ O na ningĩ warĩ na Gibeoni, na Rama, na Beerothu, ²⁶ na Mizipe, na Kefira, na Moza, ²⁷ na Rekemu, na Iripeeli, na Tarala, ²⁸ na Zela, na Elefu, na Itũũra inene rĩa Ajebusi (na nĩrĩo, Jerusalemu), na Gibeathi, na Kiriathu; mothe maarĩ matũũra ikũmi na mana na tũtũura twamo.

Rĩu nĩrĩo rĩrarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Benjamini kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Simeoni

19 Mũtĩ wa keerĩ wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. Igai rĩa rĩarĩ thĩnĩ wa bũrũri wa Juda. ²Igai rĩu rĩa rĩarĩ na matũũra maya:

Birishiba (kana Shiba), na Molada, ³na Hazari-Shuali, na Bala, na Ezemu, ⁴na Elitoladi, na Bethulu, na Horoma, ⁵na Zikilagi, na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susa, ⁶na Bethi-Lebaothu, na Sharuheni; mothe maarĩ matũũra ikũmi na matatũ na tũtũura twamo.

⁷Matũũra marĩa mangĩ maarĩ Aini, na Rimoni, na Etheri, na Ashani, matũũra mana na tũtũura twamo, ⁸hamwe na tũtũura tũrĩa tũngĩ tuothe twathiũrũrũkĩirie matũũra macio o nginya Baalathu-Biri (norĩo Rama ya kũu Negevu). Rĩu nĩrĩo rĩarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa andũ a Simeoni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ⁹Igai rĩu mũhĩrĩga wa Simeoni wagaĩrwo rĩarutirwo kuuma igai rĩa andũ a Juda, nĩ ũndũ gĩcunjĩ kĩa Juda kĩarĩ kĩnene gũkĩra ũrĩa maabataire. Nĩ ũndũ ũcio andũ a mũhĩrĩga wa Simeoni makũgwatĩra igai rĩa thĩnĩ wa bũrũri wa Juda.

Igai rĩa Zebuluni

¹⁰Mũtĩ wa gatatũ wagũrĩire mũhĩrĩga wa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ:

Mũhaka wa igai rĩa wathiĩte nginya Saridi. ¹¹Mũhaka ũcio ũkĩambata ũrorete na mwena wa ithũĩro ũgĩkinya Marala, ũkĩhutia Dabeshethu na ũgĩtambũrũka ũgĩkinya karũũĩ karĩa kaarĩ hakuhi na Jokineamu. ¹²Ūgĩcooka ũkĩrigiicũka na mwena wa irathĩro kuuma Saridi werekeire mwena ũrĩa riũa rĩrathagĩra, ũrorete bũrũri wa Kisilothu-Taboru, na ũkerekeru Daberathu, ũkambata ũgakinya Jafia. ¹³Ningĩ mũhaka ũcio ũgĩthĩĩ na mbere ũrorete

mwena wa irathĩro, ũgĩkinya Gathi-Heferi na Ethi-Kazini; ũkĩumĩrĩra Rimoni, na ũkĩrigiicũka mwena wa Nea. ¹⁴Kuuma hau mũhaka ũcio ũgĩthĩrũrũka na mwena wa gathigathini, ũgĩkinya Hanathoni, na ũkĩrĩkĩrĩra gĩtuamba-inĩ kĩa Ifita-Eli. ¹⁵Matũũra marĩa maanyĩitĩtwo nĩ mũhaka ũcio maarĩ Katathu, na Nahalali, na Shimuroni, na Idala, na Bethilehemu. ^a Mothe maarĩ matũũra ikũmi na meerĩ na tũtũura twamo.

¹⁶Matũũra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa Zebuluni, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Isakaru

¹⁷Mũtĩ wa kana wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Isakaru kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ¹⁸Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Jezireeli, na Kesulothu, na Shunemu, ¹⁹na Hafaraimu, na Shioni, na Anaharathu, ²⁰na Rabithu, na Kishioni, na Ebezu, ²¹na Remethu, na Eni-Ganimu, na Eni-Hada, na Bethi-Pazezu. ²²Mũhaka wahuťtie Taboru, na Shahazuma, na Bethi-Shemeshu, na ũkarĩkĩrĩria Jorodani. Mothe maarĩ matũũra ikũmi na matandatũ na tũtũura twamo.

²³Matũũra macio na tũtũura twamo nĩmo maarĩ igai rĩa mũhĩrĩga wa Isakaru, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ.

Igai rĩa Asheri

²⁴Mũtĩ wa gatano wagwĩrĩre mũhĩrĩga wa Asheri, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩĩ. ²⁵Bũrũri wao warĩ na matũũra maya:

Helikathu, na Hali, na Beteni, na Akishafu, ²⁶na Alameleki, na Amadi, na Mishali. Mwena wa ithũĩro mũhaka wahuťtie Karimeli

^a15 Bethilehemu ĩno ĩgwetetwo maandĩko-inĩ maya ti ĩmwe na Bethilehemu ya Juda (1Sam 17:21; Ruth 1:1).

na Shihoru-Libunathu. ²⁷ Ūgacooka ūkarigiicūka ūrorete na mwena wa irathīro, ūgakinya Bethi-Dagoni, ūkahutia Zebuluni na Gītuamba kīa Ifita-Eli, ūgacooka ūkerekera mwena wa gathigathini ūgakinya Bethi-Emeki na Neieli, ūhītūkīre Kabuli mwena wa ūmotho. ²⁸ Mūhaka ūcio ūgīthiī nginya Abudoni, na Rehobu, na Hamoni, na Kana, ūgīkinya Sidoni īrīa Nene. ²⁹ Mūhaka ūcio ūgīcōoka ūkīrigiicūka werekeire Rama, ūgīthiī nginya itūūra inene rīrīa rīirige na hinya rīa Turo, ūgīcōoka ūkīrigiicūka ūgīkinya Hosa, na ūkiumīrīra iria rīrīa rīrī gūkuhī na Akizibu, ³⁰ o na matūūra ma Uma, na Afeku, na Rehobu. Macio maarī matūūra mīrongo īrī na meerī na tūtūūra twamo.

³¹ Matūūra macio hamwe na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Asheri, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

Igai rīa Nafitali

³² Mūtī wa gatandatū wagwīrīre mūhīrīga wa Nafitali, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi:

³³ Mūhaka wao woimire Helefu o kūu mūtī-inī ūrīa mūnene thīnī wa Zaananimu, ūkīhītūkīra Adami-Nekebu, na Jabineeli, ūgīkinya Lakumu, na ūkīrīkīrīra Jorodani.

³⁴ Mūhaka ūcio ūkīrigiicūka ūrorete mwena wa ithūīro ūhītūkīre Azinothu-Taboru, na ūkiumīrīra Hukoku. Nīwahutītie Zebuluni mwena wa gūthini, na ūkahutia Asheri mwena wa ithūīro, na ūkahutia Jorodani mwena wa irathīro. ³⁵ Matūūra marīa maarī mairigīre na hinya maarī Zidimu, na Zeri, na Hamathu, na Rakathu, na Kinerethu, ³⁶ na Adama, na Rama, na Hazoru, ³⁷ na Kedeshi, na Edirei, na Eni-Hazoru, ³⁸ na Ironi, na Migidali-Eli, na Horemu, na Bethi-Anathu, na Bethi-Shemeshu. Mothe maarī

matūūra ikūmi na kenda na tūtūūra twamo.

³⁹ Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Nafitali, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

Igai rīa Dani

⁴⁰ Mūtī wa mūgwanja wagwīrīre mūhīrīga wa Dani, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi. ⁴¹ Būrūri wa igai rīao warī na matūūra maya:

Zora, na Eshitaoli, na Iri-Shemeshu, ⁴² na Shaalabini, na Aijaloni, na Ithila, ⁴³ na Eloni, na Timina, na Ekironi, ⁴⁴ na Eliteke, na Gibethoni, na Baalathu, ⁴⁵ na Jehudu, na Bene-Beraka, na Gathi-Rimoni, ⁴⁶ na Me-Jarikoni, na Rakoni, hamwe na gīcunjī kīrīa kīng'etheire Jopa.

⁴⁷ (No rīrī, andū a Dani nīmaremirwo nī kwīgwatīra būrūri wao; nī ūndū ūcio makīambata magītharīkīra itūūra rīa Leshemu, makīrītunyana na makīūruga andū arīa maatūūruga kuo na rūhiū rwa njora, narīo rīgīgītūika rīao. Nao magītūūra kūu Leshemu. Makīrītua Dani o ta ūrīa ithe wao eetagwo.)

⁴⁸ Matūūra macio na tūtūūra twamo nīmo maarī igai rīa mūhīrīga wa Dani, kūringana na ūrīa mbarī ciao ciatarīi.

Igai rīa Joshua

⁴⁹ Rīrīa maarīkirie kūgaya būrūri ūcio kūringana na ūrīa icunjī ciaheanītwo-rī, andū a Isiraeli makīhe Joshua mūrū wa Nuni igai gatagatī-inī kao, ⁵⁰ o ta ūrīa Jehova aathanīte. Nao maamūheire itūūra rīrīa oorītie aheo narīo nī Timuna-Sera o kūu būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu. Nake agīaka itūūra rīu agītūūra kuo.

⁵¹ Maya nīmo mabūrūri marīa Eleazaru ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Joshua mūrū wa Nuni, na atongoria a mbarī cia mīhīrīga ya Isiraeli maaheanire na njīra ya gūcuuka mītī kūu Shilo o mbere ya Jehova itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo. Na nī ūndū ūcio makīrīkia kūgaya būrūri ūcio.

20 Nake Jehova akĩĩra Joshua atĩrĩ, ²“Ĩra andũ a Isiraeli mathuure matũũra manene ma kũũrĩrwo, marĩa ndamũheire ũhoro wamo rĩrĩa ndaaririe na Musa, ³nĩgeetha mũndũ o wotho ũrĩa ũngĩũraga mũndũ na njĩra ya mũtino na atekwenda-rĩ, no orĩre kuo na agĩe na ũgitĩri kuuma kũrĩ mũrĩhĩria wa thakame ĩrĩa ĩĩtũwo.

⁴“Rĩrĩa orĩra itũũra rĩmwe rĩa macio manene-rĩ, nĩarĩrũgamaga kihingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene, nake akoiga ũrĩa ekĩte arĩ mbere ya athuuri a itũũra rĩu inene. Nao makamwĩtkĩria atũũre itũũra rĩu rĩao na makamũhe handũ atũũranie nao. ⁵Nake mũrĩhĩria wa thakame ĩyo ĩĩtũwo angĩmuuma thuutha, matikaneane mũndũ ũcio mũthitange, tondũ oragĩte mũndũ wa itũũra rĩake atekwenda na ataciirĩire gwĩka ũguo. ⁶Mũndũ ũcio nĩarekwo aikare itũũra rĩu inene nginya hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio, kana nginya rĩrĩa gĩkuũ kĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene ũcio ũratungata hĩndĩ ĩyo gĩgaakinya. Thuutha ũcio no acooke mũciĩ gwake o itũũra-inĩ rĩrĩa oimĩte akĩũra.”

⁷Nĩ ũndũ ũcio makĩamũra Kedeshi itũũra rĩrĩa rĩrĩ kũu Galili bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Nafitali, na Shekemu itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, na Kiriathu-Ariba (na nĩkuo Hebironi) itũũra rĩa bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda.

⁸Naguo mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani mũrĩmo wa Jeriko magĩthuura Bezeri kũu werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu mũhĩrĩga-inĩ wa Rubeni, na Ramothu kũu Gileadi mũhĩrĩga-inĩ wa Gadi, na Golani thĩinĩ wa Bashani mũhĩrĩga-inĩ wa Manase. ⁹Mũndũ o wotho Mũisraeli o na kana mũndũ wa kũngĩ ũtũũranagia nao ũrĩa ũngĩũraga mũndũ ataciirĩire gwĩka ũguo no oorĩre matũũra-inĩ macio manene maathuurĩtwo nĩguo ndakooragwo nĩ mũrĩhanĩria wa thakame ĩyo ĩĩtũwo atanarũgama mbere ya andũ monganĩte aciirithio.

21 Na rĩrĩ, atongoria a nyũmba cia Alawii magĩthiĩ kũrĩ Eleazaru ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Nuni, o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia mĩhĩrĩga ĩrĩa ĩngĩ ya Isiraeli ²kũu Shilo bũrũri wa Kaanani makĩmeera atĩrĩ, “Jehova nĩathanire na kanua ka Musa atĩ tũkaaheo matũũra ma gũtũũra, marĩ na kũndũ gwa kũrĩithagĩria mahiũ maitũ.” ³Nĩ ũndũ ũcio, andũ a Isiraeli makĩhe Alawii matũũra o hamwe na kũndũ gwa kũrĩithio kuuma magai-inĩ mao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte:

⁴Na rĩrĩ, mĩtĩ yacuukwo-rĩ, mũtĩ wa mbere wagwĩrĩire mbarĩ ya Akohathu, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ. Alawii arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai maaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mũhĩrĩga ya Juda, na wa Simeoni, na wa Benjamini. ⁵Acio angĩ a rũciaro rwa Kohathu maaheirwo matũũra ikũmi kuuma mbarĩ ya mũhĩrĩga wa Efiraimu, na wa Dani, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶Njiaro cia Gerishoni ciaheirwo matũũra ikũmi na matatũ kuuma mbarĩ cia mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa Asheri, na wa Nafitali, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase kũu Bashani.

⁷Njiaro cia Merari, kũringana na ũrĩa mbarĩ ciao ciatarĩ, ciaheirwo matũũra ikũmi na meerĩ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na wa Zebuluni.

⁸Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩkĩhe Alawii matũũra macio na kũndũ kũrĩa kwamathiũrũrũkĩirie kũrĩ ũrĩithio wao o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa.

⁹Kuuma mũhĩrĩga wa Juda na wa Simeoni andũ a Isiraeli makĩheana matũũra maya magwetetwo na marĩitwa ¹⁰(matũũra maya maaheirwo njiaro cia Harũni arĩa maarĩ a mbarĩ cia Akohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii, nĩ ũndũ nĩo magwĩrĩrwo nĩ mũtĩ wa mbere):

¹¹Magĩkĩmahe Kiriathu-Ariba (na no kuo Hebironi), hamwe na

kündũ kũrĩa gwathiũrũrũkĩirie gwa kũrĩithĩrio mahiũ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Juda. (Ariba nĩwe warĩ ithe wa Anaki). ¹² No rĩrĩ, mĩgũnda na tũtũũra tũrĩa twathiũrũrũkĩirie itũũra rĩu inene nĩmaheete Kalebu mũrũ wa Jefene gũtuĩke igai rĩake.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai magĩcihe Hebironi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na ikĩheo Libina, ¹⁴ na Jatiri, na Eshitemoa, ¹⁵ na Holoni, na Debiri, ¹⁶ na Aini, na Juta, na Bethi-Shemeshu, o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; matũũra mothe maarĩ kenda kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga iyo ĩrĩ.

¹⁷ Na kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini makĩheo Gibeoni, na Geba, ¹⁸ na Anathothu, na Alimoni o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

¹⁹ Matũũra mothe ma athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ njiaro cia Harũni, maarĩ ikũmi na matatũ o hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

²⁰ Nacio mbarĩ icio ingĩ ciatigarĩte cia Kohathu cia mũhĩrĩga wa Alawii^a ciaheirwo matũũra kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu ta ũũ:

²¹ Kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu maaheirwo Shekemu (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Gezeri, ²² na Kibizaimu, na Bethi-Horoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²³ Ningĩ kuuma mũhĩrĩga wa Dani makĩheo Eliteke, na Gibethoni, ²⁴ na Aijaloni, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

²⁵ Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase makĩheo Taanaka, na Gathi-Rimoni hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ.

^a20 Akohathu matiarĩ athĩnjĩri-Ngai tondũ matiarĩ njiaro cia Harũni.

²⁶ Matũũra macio mothe ikũmi hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio nĩmo maheirwo mbarĩ icio ingĩ cia Kohathu.

²⁷ Na rĩrĩ, mbarĩ cia Agerishoni cia mũhĩrĩga wa Alawii ciaheirwo ta ũũ:

kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, nĩ itũũra rĩa Golani kũu Bashani (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Be-Eshitara, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra meerĩ;

²⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru, ikĩheo Kishioni, na Deberathu, ²⁹ na Jaramuthu, na Eni-Ganimu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁰ kuuma mũhĩrĩga wa Asheri, ikĩheo Mishali, na Abidoni ³¹ na Helikathu, na Rehobu hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³² kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali, ikĩheo Kedeshi kũu Galili (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Hamothu-Dori na Karitani, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra matatũ.

³³ Matũũra mothe ma mbarĩ cia Agerishoni maarĩ ikũmi na matatũ hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio.

³⁴ Nacio mbarĩ cia Amerari (nao nĩo Alawii arĩa angĩ maatigaire) makĩheo:

kuuma mũhĩrĩga wa Zebuluni, nĩ itũũra rĩa Jokineamu, na Karita, ³⁵ na Dimuna, na Nahalali, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁶ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni, ikĩheo Bezeri, na Jahazu, ³⁷ na Kedemothu, na Mefaathu, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana;

³⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Gadi,

ikiheo Ramothu kũu Gileadi (itũũra inene rĩa kũũrĩrwo nĩ mũndũ ũrĩa ũraganĩte), na Mahanaimu, ³⁹ na Heshiboni, na Jazeri, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio; mothe maarĩ matũũra mana.

⁴⁰Matũũra mothe marĩa maaheirwo mbarĩ cia Amerari, nao nĩ Alawii arĩa maatigaire, maarĩ ikũmi na meerĩ.

⁴¹Nĩ ũndũ ũcio matũũra ma Alawii thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa wegwatĩrwo nĩ andũ a Isiraeli maarĩ mĩrongo ĩna na manana marĩ mothe, hamwe na ithaka ciamo cia ũrĩithio. ⁴²O itũũra rĩarĩ na ũrĩithio ũrĩa warĩthiũrũrũkĩirie; ũguo nĩguo matũũra macio mothe maatarĩ.

⁴³Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩhe Isiraeli ũhurũko mĩena yothe, o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Maarĩkia kwĩgwatĩra bũrũri ũcio ũgĩtuĩka wao, magĩtũũra kuo. ⁴⁴Nake Jehova akĩmahe ũhurũko na mĩena yothe o ta ũrĩa eerĩte maithe mao na mwĩhĩtwa. Gũtirĩ thũ o na ĩmwe yao yahotire kũmeetiiria, nĩgũkorwo Jehova nĩaciheanĩte moko-inĩ mao. ⁴⁵Gũtirĩ kĩrĩkanĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mega Jehova aameerĩire gĩtaahingirio; ciĩranĩro icio ciothe nĩciahingirio.

Mĩhĩrĩga ya Mwena wa Irathĩro Kũinũka

22 Ningĩ Joshua agĩta andũ a Mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi. na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase, ² akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmwĩkĩte maũndũ marĩa mothe Musa ndungata ya Jehova aamwathire, na nĩmũnjathĩkĩire maũndũ-inĩ mothe marĩa ndĩmwathĩte. ³Matukũ macio mothe mathirĩte o nginya ũmũthĩ-rĩ, mũtirĩ mwatiganĩria ariũ a thoguo, no nĩmũrutĩte wĩra ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamũheire. ⁴Na rĩrĩ, kuona atĩ Jehova nĩaheete ariũ a thoguo ũhurũko o ta ũrĩa eeranĩire-rĩ, cookai mũthĩ mĩcĩ kwanyu bũrũri-inĩ ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Jorodani. ⁵No rĩrĩ, menyerera mũno mũtikanaage kũhingia maathani na

watho ũrĩa Musa ndungata ya Jehova aamũheire; akĩmwĩra mwendage Jehova Ngai wanyu, na mũrũmagie njĩra ciake ciothe, na mwathĩkagĩre maathani make, na mũtũũre mwĩgwatanĩtie nake, na mũmũtungatagĩre na ngoro cianyu ciothe na mĩoyo yanyu yothe.”

⁶Nake Joshua akĩmarathima, akĩmeera mathĩ, nao magĩthĩ, makĩinũka kwao mĩcĩ. ⁷(Musa nĩaheete nuthu ĩmwe ya mũhĩrĩga wa Manase gĩthaka kũu Bashani, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ ya mũhĩrĩga ũcio Joshua akĩmĩhe gĩthaka mwena wa ithũĩro wa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na ariũ a ithe wao.) Rĩrĩa Joshua aameerire mainũke-rĩ, nĩamarathimire, ⁸akĩmeera atĩrĩ, “Cookai mĩcĩ kwanyu hamwe na ũtonga wanyu mũnene, wa mahiũ maingĩ, na betha, na thahabu, na icango, na ĩgera, na nguo nyingĩ mũno cia kwĩhumba, na mũthĩ mũgayane indo icio mũtahĩte kuuma kũrĩ thũ cianyu na ariũ a ithe wanyu.”

⁹Nĩ ũndũ ũcio mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase magĩtiga andũ a Isiraeli Shilo kũu Kaanani nĩguo macooke Gileadi, bũrũri wao kĩũmbe, ũrĩa meegwatĩire naguo o ta ũrĩa Jehova aathĩte Musa.

¹⁰Rĩrĩa maakinyire Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani kũu bũrũri wa Kaanani-rĩ, mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase nĩmakire kĩgongona kĩnene biũ o kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Jorodani. ¹¹Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire atĩ nĩmakĩte kĩgongona kũu mũhaka-inĩ wa Kaanani kũu Gelilothu gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani mwena wa andũ a Isiraeli-rĩ, ¹²kĩungano gĩothe gĩa Isiraeli gĩkĩũngana Shilo nĩguo gĩkarũe nao.

¹³Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũma Finehasi mũrũ wa Eleazaru ũrĩa mũthinjĩri-Ngai athĩ bũrũri wa Gileadi; athĩ kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na wa Gadi, na nuthu ya Manase. ¹⁴O hamwe nake, magĩtũma atongoria ikũmi o mũtongoria ũmwe akarũgamĩrĩra mũhĩrĩga o mũndũ ũmwe wa Isiraeli, o ũmwe wao nĩwe warĩ mũnene wa

nyumba ya ithe thini wa mbari cia andu a Israeli.

¹⁵ Riria maathiire Gileadi, magithi kuri muthira wa Rubeni, na Gadi, na nuthu ya Manase, makimeera atiri, ¹⁶ “Kiungano githo kĩa Jehova gikumuuria atiri, ‘Ni kii gitumite mwage kwihoeka harĩ Ngai wa Israeli? Mwahota afia kuhutatira Jehova mukeyakira kigongona nĩguo mũkĩrĩre Jehova mũmũremere?’ ¹⁷ Mehia marĩa meekĩrwo Peori matitũganite? Nginya umũthĩ uyũ tũtirĩ twetheria mehia macio, o na gũtuĩka mũthiro nĩwokire igũrũ rĩa kĩrĩndĩ kĩa Jehova! ¹⁸ Riu na inyuĩ nĩ Jehova mũrahutatira?

“ ‘Mũngĩremera Jehova umũthĩ, rūciũ nake nĩakarakarĩra kĩrĩndĩ githo gĩa Israeli. ¹⁹ Angĩkorwo bũrũri ũrĩa mwĩgwatiire nĩmũthaahu-rĩ, ringai mũũke bũrũri wa Jehova, kũria hema ya Jehova irĩ, mũgayane bũrũri na ithuĩ. No rĩrĩ, mũtikaremere Jehova kana mũtũremere na ũndũ wa kwĩyakĩra kigongona kĩanyu inyuĩ ene, o tĩa kigongona kĩa kĩa kĩa Jehova Ngai witũ. ²⁰ Riria Akani mũrũ wa Zera aagire kwihoeka maũndũ-inĩ makoniĩ indo iria ciamũritwo cia kũniinwo-rĩ, githi mang’ũrĩ matiakinĩrĩre kĩrĩndĩ githo gĩa Israeli? Mũndũ ũcio to we wiki wakuire nĩ ũndũ wa mehia make.’ ”

²¹ Hĩndĩ iyo andũ a Rubeni, na a Gadi, na a nuthu ya Manase magĩcookeria anene a mbari cia Israeli makimeera atiri: ²² “Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Jehova, Ngai, Mwene-Hinya, o we Jehova! Nĩwe ũũ! Narĩo Israeli nĩrimenye! Angĩkorwo ũndũ uyũ nĩ wa ũremi o na kana kwaga gwathĩkĩra Jehova, mũtigatũtigie muoyo umũthĩ. ²³ Angĩkorwo nĩtwakĩte kigongona giitũ ithuĩ ene nĩguo tũhutafire Jehova, na tũrutage maruta ma njino na ma mũtu, o na kana tũkarutagĩra igongona rĩa ũiguano igũrũ rĩakĩo-rĩ, Jehova aroĩyũrĩa gĩtũmi kĩa ũhoro ũcio harĩ ithuĩ.

²⁴ “Aca! Ithuĩ tweekire ũguo nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra atĩ mũthenya umwe njiaro cianyu ciahota gũkeera ciitũ atiri, ‘Inyuĩ

nĩ ũhoro ũrĩkũ mũrĩ naguo na Jehova Ngai wa Israeli?’ ²⁵ Jehova nĩekĩrite mũhaka wa Rũũ rwa Jorodani ũtuĩke wa gũtũhakanĩa ithuĩ na inyuĩ, na andũ aya a Rubeni na Gadi! Gũtirĩ ũndũ mwĩtainwo na Jehova.’ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cianyu ciahota gũtũma ciitũ itige gũcooka gwĩtigĩra Jehova.

²⁶ “Kiu nĩkĩo gĩatũmire tuuge atiri, ‘Nĩtwĩhaarĩre twĩakĩre kigongona, no ti kĩa maruta ma njino o na kana magongona mangĩ.’ ²⁷ No rĩrĩ, nĩ gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ na njiarwa iria igooka, atĩ tũrĩhooyagĩra Jehova hema-inĩ yake tũrĩ na maruta maitũ ma njino, na magongona na maruta ma ũiguano. Nĩgĩ matukũ ma thuutha njiaro cianyu itikeera njiaro ciitũ atiri, ‘Mũtirĩ na igai harĩ Jehova.’

²⁸ “Na ithuĩ tũkiuga atiri, ‘Mangĩgaatwĩra ũguo, o na kana meere njiaro ciitũ ũguo-rĩ, nĩtũkamacookeria, tũmeere atiri: Ta rorai muone mũhianĩre wa kigongona kĩa Jehova, kĩa maithe maitũ maakire, gĩtiakirwo nĩ ũndũ wa maruta ma njino na magongona mangĩ, no gĩakirwo nĩguo gĩtuĩke ũira gatagatĩ gaitũ na inyuĩ.’

²⁹ “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ no tũremere Jehova tũmũhutafire umũthĩ na ũndũ wa gwaka kigongona kĩngĩ gĩa keerĩ gĩa kũrutĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu na magongona mangĩ, tĩa o kigongona kĩa Jehova Ngai witũ kĩa gĩakĩtwo hema-inĩ yake.”

³⁰ Riria Finehasi, mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na atongoria a kĩrĩndĩ, o acio atongoria a mbari cia andũ a Israeli maaigũre ũrĩa Rubeni, na Gadi, na Manase moigire-rĩ, magĩkena. ³¹ Naked Finehasi mũrũ wa Eleazarũ ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩra Rubeni, na Gadi, na Manase atiri, “Umũthĩ nĩtwamenya atĩ Jehova arĩ hamwe na ithuĩ, tondũ mũthĩtũrie Jehova ũndũ-inĩ uyũ. Riu nĩmũteithũkĩtie andũ a Israeli kuuma guoko-inĩ kwa Jehova.”

³² Naked Finehasi mũrũ wa Eleazarũ, ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, hamwe na atongoria magĩcooka Kaanani thuutha

wa gūcemia na andũ a Rubeni na Gadi kũu Gileadi, nao magĩcookeria andũ a Isiraeli ũhoru. ³³Nĩmakenire nĩ kũigua ũhoru ũcio, na makĩgooca Ngai. Na matiigana gũcooka kwaria ũhoru wa kũrũa nao atĩ nĩguo maharaganie bũrũri ũrĩa andũ a Rubeni na Gadi matũũraga.

³⁴Nao andũ a Rubeni na Gadi magĩĩta kĩgongona kũu ũũ: Mũira Gatagatĩ Gaitũ atĩ Jehova nĩwe Ngai.

Joshua kuugĩra Atongoria Ũhoru

23 Thuutha wa ihinda inene gũthira na Jehova agĩkorwo aheete andũ a Isiraeli ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciao ciothe iria ciamathiũrũrũkĩirie, na Joshua agĩkorwo aarĩ mũkũrũ mũno na akaingĩhia mĩaka-rĩ, ²agĩĩta andũ a Isiraeli othe, na athuuri ao, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene, akĩmeera atĩrĩ: “Rĩu nĩ ndĩ mũkũrũ na ngaingĩhia mĩaka. ³Inyuĩ ene nĩmwĩoneire maũndũ marĩa mothe Jehova Ngai wanyu ekĩte ndũrĩrĩ ici ciothe Nĩ ũndũ wanyu, nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai wanyu wamũrũĩire. ⁴Ririkanai ũrĩa ndamũgaiire ndũrĩrĩ iria ciatigarĩte ituĩke igai rĩa mĩhĩrĩga yanyu, hamwe na mabũrũri ma ndũrĩrĩ iria nĩ mwene ndatooririe, kuuma Rũũ rwa Jorodani o nginya Iria rĩrĩa Inene rĩa mwena wa ithũĩro. ⁵Jehova Ngai wanyu we mwene nĩagaciingata imweherere. Nĩagacieheria mbere yanyu, na inyuĩ nĩmũkegwatĩra bũrũri wao ũtuĩke wanyu, o ta ũrĩa Jehova Ngai wanyu aamwĩrire.

⁶“Gĩai na hinya mũno; mũrũmie na mwathĩkagĩre watho wothe ũrĩa wandĩkĩtwo Ibuku-inĩ rĩa watho wa Musa, mũtekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. ⁷Mũtikanagwatanĩre na ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu; mũtikanagwete marĩtwa ma ngai ciacio kana mwĩhite nacio. Mũtikanacitungatĩre kana mũciinamĩrĩre. ⁸No inyuĩ no nginya mũrũmie kwĩgwatania na Jehova Ngai wanyu, o ta ũrĩa mũkoretwo mũgũka nginya ũmũthĩ.

⁹“Jehova nĩamũingatiire ndũrĩrĩ nene na irĩ hinya mũno ikamweherera; na nginya ũmũthĩ ũyũ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũhotete kũmwĩtiria. ¹⁰Mũndũ ũmwe wanyu atooragia andũ ngiri, Nĩ ũndũ Jehova Ngai wanyu nĩwe ũmũrũagĩrĩa, o ta ũrĩa eeranĩire. ¹¹Nĩ ũndũ ũcio mwĩmenyererei mũno nĩguo mwendage Jehova Ngai wanyu.

¹²“No rĩrĩ, mũngĩgarũrũka na mũnyiitanagĩre na matigari ma ndũrĩrĩ ici itigaire thĩinĩ wanyu na mũhikanie nacio na mũgwatanĩre nacio, ¹³hĩndĩ ĩyo na inyuĩ mũmenye wega atĩ Jehova Ngai wanyu ndagacooka kũingata ndũrĩrĩ icio ciehere mbere yanyu. No rĩrĩ, igaatuĩka cia kũmũheenereria o na ituĩke ta mĩtego ya kũmũgwatia, na ituĩke iboko cia kũmũhũũra, na mũigua ya kũmũtũra maitho, nginya mũthire bũrũri-inĩ ũyũ mwega, ũrĩa Jehova Ngai wanyu amũheete.

¹⁴“Rĩu nĩ ngirie gwĩthĩra na njĩra ĩrĩa andũ othe a thĩ mathiiga. Nĩmũũ na ngoro cianyu ciothe, na maroho manyu atĩ gũtirĩ kĩĩranĩro o na kĩmwe kĩa maũndũ marĩa mothe mega Jehova Ngai wanyu aamwĩrĩre atahingĩtie. Irĩkanĩro ciothe nũhingĩtio, na gũtirĩ o na kĩmwe gĩtahingĩte. ¹⁵No rĩrĩ, o ta ũrĩa ciĩranĩro ciothe njega iria Ngai eeranĩire ihingĩte-rĩ, ũguo noguo Jehova akaamũrehithĩria ũũru ũrĩa wothe oigĩte nĩakamũrehere, o nginya amũniine mwehere bũrũri-inĩ ũyũ mwega amũheete. ¹⁶Mũngĩthũkia kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai wanyu kĩrĩa aamwathire mũrũmagĩrĩre, na mũcooke gũtungatagĩra ngai ingĩ na mũgaciinamĩrĩra-rĩ, marakara ma Jehova nĩmakamũrĩrĩmbũkĩra, na inyuĩ nĩmũgakua narua mũthire bũrũri ũyũ mwega amũheete.”

Kwerũhia Kĩrĩkanĩro kũu Shekemu

24 Ningĩ Joshua agĩcookanĩrĩria mĩhĩrĩga yotho ya Isiraeli kũu Shekemu. Agĩĩta athuuri, na atongoria, na atuithania a maciira, na anene a Isiraeli, nao magĩthĩ makĩrũgama mbere ya Ngai.

² Nake Joshua akĩira andũ othe atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Tene mũno maithe manyu, nĩ Tera ithe wa Iburahĩmu na Nahoru, maatũũraga mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Farati na makahooyaga ngai ingĩ. ³ No nĩndarutire ithe wanyu Iburahĩmu, oime bũrũri ũcio ũrĩ mũrĩmo wa rũũ rũu rwa Farati, ngĩmũtongoria kũu Kaanani guothe, na ngĩmũhe njiaro nyingĩ. Nĩndamũheire Isaaka, ⁴ nake Isaaka ngĩmũhe Jakubu na Esaũ. Nĩndagaĩre Esaũ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru, no Jakubu na ariũ ake magĩkũrũka magĩthĩ Misiri.

⁵ “ ‘Ningĩ ngĩcooka ngĩtũma Musa na Harũni, na ngĩhũũra andũ a Misiri na maũndũ marĩa mothe ndeekire kũu, ngĩcooka ngĩmaruta kuo. ⁶ Rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nĩmwakinyire irĩa-inĩ, nao andũ a Misiri makĩmarũmĩrĩa na ngaari cia ita, na andũ mahaicĩte mbarathi o nginya Iria Itune. ⁷ Nao andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova amateithie, nake agĩkĩra nduma gatagatĩ kanyu na andũ a Misiri; ningĩ agĩtũma irĩa rĩmakorere, akĩmathika narĩo. Nĩmweyoneire na maithe manyu ũrĩa ndeekire andũ a Misiri. Ningĩ mũgĩcooka mũgĩtũũra werũ-inĩ matukũ maingĩ.

⁸ “ ‘Ningĩ ngĩmũtwara bũrũri wa Aamori arĩa maatũũraga mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani. Nao makĩrũa na inyuĩ na nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. Nĩndamaanangire mamweherere, na inyuĩ mũkĩgwatĩra bũrũri wao ũgĩtuĩka wanyu. ⁹ Na rĩrĩa Balaki mũrũ wa Ziporu mũthamaki wa Moabi eharagĩria kũrũa na Isiraeli-rĩ, nĩatũmanĩre Balamu mũrũ wa Beori nĩguo oke amũrume. ¹⁰ No nĩ ndingĩathikĩrĩrie Balamu; nĩ ũndũ ũcio agĩkĩrĩrĩa kũmũrathima maita maingĩ, na nĩ ngĩmũhonokia kuuma moko-inĩ make.

¹¹ “ ‘Ningĩ mũkĩringa Rũũ rwa Jorodani na mũgĩkinya Jeriko. Nao andũ a Jeriko makĩrũa na inyuĩ, o ta ũrĩa Aamori, na Aperizi, na Akaanani, na Ahiti, na Agirigashi, na Ahivi, na Ajobusi o nao

nĩmarũire na inyuĩ, no nĩ ngĩmaneana moko-inĩ manyu. ¹² Ngĩcooka ngĩrekia magi marĩ mboora mathĩ mbere yanyu, marĩa maamaingatire mamweherere, o hamwe na athamaki arĩa eerĩ a Aamori. Ti inyuĩ mwamaingatire na rũhiũ rwanyu rwa njora kana na ũta wanyu. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũhe bũrũri mũtaanogeire na matũũra mũtaakĩte; na nĩkuo mũtũũraga, mũkĩrĩaga maciaro ma mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩtamaĩyũ irĩa mũtaahaandire.’

¹⁴ “Na rĩrĩ, mwĩtigĩrei Jehova na mũmũtungatagĩre mũtarĩ na ũhinga, na mũrĩ ehokeku kũna. Eheriai ngai iria maithe manyu ma tene maahooyaga kũu mũrĩmo wa Rũũ rwa Farati, o na kũu bũrũri wa Misiri, na mũtungatagĩre o Jehova. ¹⁵ No rĩrĩ, mũngĩona ũhoru ũcio wa gũtungatagĩra Jehova ta ũtamwagĩrĩre-rĩ, thuurai ũmũthĩ ũrĩa mũrĩtungatagĩra, mũmenye kana nĩ ngai iria maithe manyu maatungatagĩra kũu mũrĩmo wa rũũ, kana nĩ ngai cia Aamori arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũũraga. No ha ũhoru wakwa mwene na nyũmba yakwa-rĩ, tũrĩtungatagĩra Jehova.”

¹⁶ Nao andũ acio magĩcookia makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo, atĩ tũtiganĩrie Jehova atĩ nĩguo tũtungatĩre ngai ingĩ! ¹⁷ Nĩgũkorwo nĩ Jehova Ngai witũ we mwene watũrutire bũrũri wa Misiri hamwe na maithe maitũ, tũkiuma bũrũri ũcio wa ũkombo, na akĩringa ciana icio nene ũguo na tũgĩciona na maithe maitũ. Nĩaatũgĩrĩre rũgendo-inĩ rwitũ ruothe kũrĩa twagereire, o na tũrĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ ciothe kũrĩa twatuĩkanĩrie. ¹⁸ Nake Jehova nĩaingatire ndũrĩrĩ icio ciothe ciehere mbere iitũ, o hamwe na Aamori arĩa maatũũraga bũrũri-inĩ ũcio. Tondũ ũcio o na ithũ tũrĩtungatagĩra Jehova, nĩ ũndũ nĩwe Ngai witũ.”

¹⁹ Nake Joshua akĩira andũ acio atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũtungatĩra Jehova. Jehova nĩ Ngai Mũtheru; we nĩ Ngai ũrĩ ũiru. Ndakamũrekeri ũremi wanyu o na kana mehia manyu. ²⁰ Mũngĩgaatiganĩria Jehova na mũtungatĩre ngai cia kũngĩ,

nĩakamũgarũrũka na amũrehere mwanangĩko amũniine, o na amwĩkĩte maũndũ mega.”

²¹No andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova.”

²²Nake Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ ene mũrĩ aira a ũguo mwoiga, atĩ nĩmwathuura gũtungatagĩra Jehova.”

Nao makĩmũcookeria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Iĩ, ithuĩ tũrĩ aira.”

²³Joshua akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, kĩaherieĩ ngai cia kũngĩ iria irĩ thĩnĩ wanyu, na mũheane ngoro cianyu biũ harĩ Jehova Ngai wa Isiraeli.”

²⁴Nao andũ acio makĩira Joshua atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩtungatagĩra Jehova Ngai witũ na tũmwathĩkagĩre.”

²⁵Mũthenya o ro ũcio Joshua agĩthondekera andũ kĩaĩkanĩro, na akĩmandikĩra kĩaĩra kĩa watho wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho, marĩ o kũu Shekemu. ²⁶Nake Joshua akĩandĩka maũndũ macio Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Ngai. Agĩcooka akĩoya ihiga inene, akĩrĩrũgamia hau gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ wa mũgandi hakuhĩ na handũ-harĩa-haamũre ha Jehova.

²⁷Akĩira andũ acio othe atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ! Ihiga rĩĩrĩ nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira witũ wa ũrĩa tuoiga. Nĩrĩguĩte ciugo ciothe iria Jehova atwĩrĩte. Nĩrĩo rĩgũtuĩka mũira wanyu mũngĩkaaga kwĩhokeka harĩ Ngai wanyu.”

Gũthikwo Bũrũri-inĩ wa Kĩĩranĩro

²⁸Nake Joshua agĩcooka akĩira andũ acio mathiĩ, o mũndũ acooke kũrĩa igai rĩake rĩarĩ.

²⁹Thuutha wa maũndũ macio Joshua mũrũ wa Nuni, ndungata ya Jehova, agĩkua arĩ na ũkũrũ wa mĩaka igana na ikũmĩ. ³⁰Nao makĩmũthika kũu gĩthaka kĩa igai rĩake, o kũu Timinathu-Sera bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu gathigathini wa kĩaĩma kĩa Gaashu.

³¹Nao andũ a Isiraeli magĩtungatĩra Jehova matukũ-inĩ mothe ma Joshua na ma athuuri arĩa maatigirwo muoyo Joshua akua, o arĩa maamenyete

maũndũ mothe marĩa Jehova ekĩte Nĩ ũndũ wa Isiraeli.

³²Namo mahĩndĩ ma Jusufu, marĩa andũ a Isiraeli maarehete kuuma bũrũri wa Misiri, magĩthikwo kũu Shekemu gacigo-inĩ ga gĩthaka kĩaĩra Jakubu aagũrĩte kuuma kũrĩ ariũ a Hamoru, ithe wa Shekemu. Rĩu nĩrĩo rĩatuĩkire igai rĩa njaro cia Jusufu.

³³Nake Eleazaru mũrũ wa Harũni agĩkua na agĩthikwo kũu Gibeia, kũrĩa kwagaĩrwo mũriũ Finehasi, o kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu.

ATIIRĪRĪRI BŪRŪRI

Andū a Isiraēli Kūhūūrana na Andū a Kaanani arīa Maatigaire

¹ Thuutha wa Joshua gūkua, andū a Isiraēli makīūra Jehova atīrī, “Nī a mekwambata mathiī mbere magatūhūūranīre kūrī andū a Kaanani?”

² Nake Jehova agīcookia atīrī, “Andū a Juda nīo megūthiī, tondū nīneanīte būrūri ūcio moko-inī mao.”

³ Hīndī iyo andū a Juda makīūra andū a Simeoni, ariū a ithe wao,^a atīrī, “Ūkai mwambatanie na ithuī tūtoonye būrūri ūrīa twagaīrwo, tūkahūūrane na andū a Kaanani, na ithuī nītūgaacooka tūthiī na inyuī tūkahūūranīre igai rīanyu.” Nī ūndū ūcio andū a Simeoni magīthiī hamwe nao.

⁴ Rīrīa andū a Juda maamatharīkīre-rī, Jehova akīneana andū a Kaanani na Aperizi moko-inī mao, nao andū a Juda makīūruga arūme 10,000 kūu Bezeki. ⁵ Kūu nīkūo maakorire Adoni-Bezeki, makīhūūrana nake, magītooria andū a Kaanani na Aperizi. ⁶ Adoni-Bezeki akīūra, no makīmūteng’eria, makīmūnyiita, makīmūtīnia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magūrū.^b

⁷ Nake Adoni-Bezeki akiuga atīrī, “Athamaki mīrongo mūgwanja^c matinītio ciara ciao iria nene cia moko na iria nene cia magūrū, moonganagia rūitiki rwa irio rungu rwa metha yakwa. Na rīrī, Ngai nīandīhīte nī ūndū wa ūrīa ndeekire.” Nao makīmūtware Jerusalemu, na agīkuīra kuo.

⁸ Ningī andū a Juda magītharīkīra

^a3 Andū a Simeoni na a Juda maarī a rūciaro rwa Lea.

^b6 Mūtugo wa gūtīnia ciara iria nene cia moko na iria nene cia magūrū ma mīgwate ya mbaara warī wa kūmagiria gūthiī mbaara.

^c7 Būrūri wa Kaanani wagayanītio tūtūūra tūngī tūnini tūrīa twathiūrūrūkiire itūūra inene; o gatūūra kaarī na mūthamaki wako.

itūūra rīa Jerusalemu, o narīo makīrītunyana, makīūruga andū a itūūra rīu na hiū cia njora, magīcookia makīrīcina na mwaki.

⁹ Thuutha wa ūguo, andū a Juda magīkūrūka makahūūrane na andū a Kaanani arīa maatūūruga būrūri ūrīa ūrī irīma wa Negevu na magūrū-inī ma irīma cia mwena wa ithūiro. ¹⁰ Ningī magīthiī kūhūūrana na andū a Kaanani arīa maatūūruga kūu Hebironi (kūrīa tene gwetagwo Kiriathu-Ariba) maathī makīhoota Sheshai, na Ahimani, na Talimai.

¹¹ Kuuma kūu magīthiī kūrūa na andū arīa maatūūruga Debiri (kūrīa tene gwetagwo Kiriathu-Sefari.) ¹² Nake Kalebu akiuga atīrī, “Mūndū ūrīa ūgūtharīkīra na atunyane Kiriathu-Sefari-rī, ūcio nīwe ngūhe mwarī wakwa Akisa, amūhikie.” ¹³ Nake Othinieli, mūrū wa Kenazu, mūrū wa ithe na Kalebu ūrīa mūnini, nīwe watunyanire itūūra rīu. Nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe mwarī Akisa atuīke mūtumia wake.

¹⁴ Mūthenya ūmwe Akisa nīathiire kūrī Othinieli, nake akīringīrīra Akisa ahoove mūgūnda kūrī ithe Kalebu. Aarīkia kuuma igūrū rīa ndigiri yake, Kalebu akīūra mwarī atīrī, “Ūkwenda ngwīkīre atīa?”

¹⁵ Nake akīmūcookeria atīrī, “Ndagūthaitha ūndathime. Tondū nīūheete būrūri wa Negevu, he ithima cia maaī o nacio.” Nī ūndū ūcio Kalebu akīmūhe ithima cia mwena wa rūgongo na cia mwena wa kīanda.

¹⁶ Nacio njiaro cia mūthoni-we wa Musa, ūrīa Mūkeni, ikīambata ikiuma Itūūra Inene rīa Mīkīndū irī hamwe na andū a Juda, igīthiī gūtūūrania na andū a werū wa Juda ūrīa ūrī Negevu gūkuhī na Aradi.

¹⁷ Nao andū a Juda magīthiī hamwe na andū a Simeoni ariū a ithe wao, na magītharīkīra andū a Kaanani arīa

maatũũraga Zefathu, nao makĩananga itũũra rĩu inene biũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩgĩtwo Horoma. ¹⁸ O na ningĩ andũ a Juda magĩtunyana matũũra manene ma Gaza, na Ashikeloni, na Ekironi, o itũũra inene na bũrũri warĩo.

¹⁹ Jehova aarĩ hamwe na andũ a Juda. Magĩkĩĩnyitĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, no matiahotire kũingata andũ arĩa maatũũraga kũrĩa kwaraganu, nĩgũkorwo maarĩ na ngaari cia ita cia igeri. ²⁰ Na o ta ũrĩa Musa eeranĩire, Hebironi kwaheirwo Kalebu, nake akĩingata ariũ atatũ a Anaki kuuma kuo. ²¹ No rĩrĩ, andũ a Benjamini nĩmaremirwo nĩ kũingata andũ a Jebusi arĩa maatũũraga Jerusalemu. Andũ a Jebusi matũũranagia na andũ a Benjamini kũu Jerusalemu nginya ũmũthĩ.

²² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Jusufu magĩtharĩkĩra Betheli, nake Jehova aarĩ hamwe nao. ²³ Rĩrĩa maatũmire andũ magathigaane Betheli (kũrĩa mbere ĩyo gwetagwo Luzu), ²⁴ athigaani acio makĩona mũndũ akiuma kũu itũũra-inĩ rĩu inene, makĩmwĩra atĩrĩ, “Tuonie ũrĩa tũngĩtoonya itũũra rĩrĩ inene, na nĩtũgaagwĩka maũndũ mega.” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmoonia, nao makĩũraga andũ a itũũra rĩu inene na rũhiũ rwa njora, no makĩhonokia mũndũ ũcio na nyũmba yake yothe. ²⁶ Mũndũ ũcio agĩcooka agĩthĩ bũrũri wa Ahiti, kũrĩa aakire itũũra inene, na akĩrĩta Luzu, na nĩrĩo rĩtwa rĩarĩo o na ũmũthĩ.

²⁷ No andũ a Manase matiaingatire andũ a Bethi-Shani, kana andũ a Taanaka, kana andũ a Dori kana andũ a Ibileamu, kana andũ a Megido na matũũra marĩa maamarigiĩcĩrie, tondũ andũ a Kaanani nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra bũrũri ũcio. ²⁸ Na rĩrĩ, rĩrĩa andũ a Isiraeli maagiĩre na hinya, makĩrutithia andũ a Kaanani wĩra wa hinya, no matiigana kũmaingata biũ. ²⁹ O nao andũ a Efiraimu matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Gezeri, no andũ acio a Kaanani maathiire o na mbere gũtũũrania hamwe nao. ³⁰ O

nao andũ a Zebuluni matiigana kũingata andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kũu Kitironi kana Nahaloli, arĩa maatigaire gatagatĩ kao; no nĩmamarutithirie wĩra na hinya. ³¹ O na andũ a Asheri matiigana kũingata andũ othe arĩa maatũũraga Ako, kana arĩa matũũraga Sidoni, kana arĩa maatũũraga Ahalabu, kana arĩa maatũũraga Akizibu, kana arĩa maatũũraga Heliba, kana arĩa maatũũraga Afeku, kana arĩa maatũũraga Rehobu, ³² na tondũ wa ũguo andũ a Asheri magĩtũũrania na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio. ³³ O nao andũ a Nafitali matiigana kũingata andũ arĩa maatũũraga kũu Bethi-Shemeshu, o na kana arĩa maatũũraga Bethi-Anathu; no andũ a Nafitali o nao maatũũranirie na andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio, nao andũ arĩa maatũũraga Bethi-Shemeshu na Bethi-Anathu magĩtuĩka andũ ao a kũrutithagio wĩra wa hinya. ³⁴ Andũ a Aamori makĩhingĩrĩria andũ a Dani kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, makĩmagirĩrĩria gũikũrũka kũrĩa kwaraganu. ³⁵ Ningĩ Aamori nĩmatuĩte itua rĩa gũtũũra Kĩrĩma-inĩ kĩa Herezu, na kĩa Aijaloni, na kĩa Shaalubimu, no rĩrĩa andũ a nyũmba ya Jusufu maagiĩre na hinya, o nao Aamori magĩtuĩka a kũrutithio wĩra wa hinya. ³⁶ Mũhaka wa Aamori woimĩte Ituĩkanĩrio rĩa Akirabimu, ũgakinya Sela na ũkahĩtũka.

Mũraika wa Jehova kũu Bokimu

2 Na rĩrĩ, mũraika wa Jehova nĩambatire agĩkinya Bokimu oimĩte Giligali, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ndaamwambatirie ngĩmũruta bũrũri wa Misiri na ngĩmũtongoria nginya bũrũri-inĩ ũrĩa ndeerĩre maithe manyu na mwĩhĩtwa atĩ nĩngamahe. Ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ngaathũkia kĩrĩkanĩro gĩtũ na inyuĩ, ² na inyuĩ mũtikanagiĩ na kĩrĩkanĩro na andũ a bũrũri ũyũ, no nĩmũkoinanga igongona ciao.’ No inyuĩ mũtiinjathĩkĩire. Mwikĩte ũguo nĩkĩ? ³ Nĩ ũndũ ũcio, ndamwĩra atĩrĩ, ndikũmaingata mamweherere; no megĩtuĩka ta mĩigua ĩmũtheecage

mīena, nacio ngai ciao ituīke mūtego harī inyuī.”

⁴Rīrīa mūraika wa Jehova aarīkirie kwarīria andū a Isiraeli maūndū macio mothe, andū makīrīra manīrīire, ⁵nao magīita handū hau Bokimu. Nao makīrutīra Jehova magongona hau.

Kwaga Gwathīka na Kūhootwo

⁶Thuutha wa Joshua kūrekereria andū a Isiraeli-rī, andū acio magīthī kwīgwatīra būrūri, o mūdū igai rīake. ⁷Nao andū acio magītungatīra Jehova matukū-inī mothe ma Joshua na ma athuuri arīa maatigirwo marī muoyo Joshua akua, arīa meyoneire maūndū mothe manene marīa Jehova eekīire Isiraeli.

⁸Nake Joshua mūrū wa Nuni, ndungata ya Jehova, aakuire arī na ūkūrū wa miaka igana na ikūmi. ⁹Nao makīmūthika kūu gīthaka-inī gīake o kūu Timinathu-Heresi būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraumu, mwena wa gathigathini wa Kīrīma kīa Gaashu.

¹⁰Thuutha wa rūciaro rūu ruothe gūkua, gūkīgīa na rūciaro rūngī rūtooī Jehova kana rūkamenya maūndū marīa eekīire Isiraeli. ¹¹Ningī andū a Isiraeli magīika maūndū mooru maitho-inī ma Jehova na magītungatīra ngai cia Baali. ¹²Nao magītirika Jehova, Ngai wa maithe mao ūrīa wamarutīe būrūri wa Misiri. Nao makīrūmīrīra na makīhooya ngai cia mīthemba mūngī cia andū arīa maamarigīciīrie, magītūma Jehova arakare ¹³tondū nīmatirikīte Jehova, magatungatagīra Baali na Maashitarothu. ¹⁴Nake Jehova akīrakarīra andū a Isiraeli, akīmaneana kūrī atharīkanīri arīa maatahire indo ciao. Akīmarekereria thū ciao iria ciamathiūrūrūkīrie, na matiacookire gūciītiiria. ¹⁵Rīrīa rīothe andū a Isiraeli maathīiaga kūrūa, guoko kwa Jehova kwamookagīrīra magatoorio, o ta ūrīa eehītīte na mwīhītwa kūrī o. Nao makīnyamarīka mūno.

¹⁶Ningī Jehova akīmaarahūrīra atīirīrīri būrūri arīa maamahonokirie moko-inī

ma andū acio maamatharīkagīra. ¹⁷No rīrī, o na kūrī ūguo, matiigana kūigua atīirīrīri būrūri acio ao, no nīmahūūrire ūmaraya na ūndū wa kūhooya ngai ingī. Matiigana gwīka ta maithe mao, no nīmagarūrūkire narua, magītiga gūthī na mīthīire īrīa maithe mao maathīiaga nayo, nīyo mīthīire ya gwathīkīra maathanī ma Jehova. ¹⁸Rīrīa rīothe Jehova aamaarahūrāgīra mūtiirīrīri būrūri-rī, Jehova aakoragwo hamwe na mūtiirīrīri būrūri ūcio, akamahonokagia moko-inī ma thū ciao hīndī īrīa yothe mūtiirīrīri būrūri ūcio aarī muoyo; nīgūkorwo Jehova nīamaiguagīra tha nī ūndū wa ūrīa macaayaga nī kūhinyīrīrio nī arīa mamanyariiraga. ¹⁹No mūtiirīrīri būrūri akua, andū magacookerera maūndū mooru makīria kūrī marīa ma maithe mao, makarūmagīrīra ngai ingī, magacihooyaga na magacitungatīra. Makīrega gūtiga mītugo iyo yao mūuru na mīthīire yao ya ūremi.

²⁰Tondū ūcio, Jehova agīkīrakario mūno nī andū a Isiraeli, akiuga atīrī, “Tondū rūrīrī rūrū nīrūthūkītie kīrīkanīro kīrīa ndaarīkanīire na maithe mao ma tene, na nī rwagīte kūnjigua-rī, ²¹ndigūcooka kūrūtūrūra rūrīrī o na rūmwe rwa iria Joshua aatigire kuo agīkua. ²²Nīcio ngūhūthīra kūgeria andū a Isiraeli, ngūo menyeka nīmekūrūmia mīthīire ya Jehova, na mathīiage nayo o ta ūrīa maithe mao meekaga.” ²³Jehova nīetīkīrīrie ndūrīrī icio itigare kuo, na ndaigana gūcīrutūrūra o rīmwe na ūndū wa gūcīneana moko-inī ma Joshua.

3 Ici nīcio ndūrīrī iria Jehova aatigirie kuo nīguo ageragie andū a Isiraeli arīa mataamenyerete ūhoru wa mbaara cia kūu Kaanani. ²(Eekire ūguo nīgeetha arute njiaro cia andū a Isiraeli ūhoru wa mbaara tondū njiaro icio itiamenyete ūhoru wa kūrūa mbaara). ³Ndūrīrī icio nīcio ici: aathanī arīa atano a Afilisti, na Akaanani othe, na Asidoni, na Ahivi arīa maatūrāga irīma-inī cia Lebanoni kuuma Kīrīma kīa Baali-Herimoni o nginya Lebo-Hamathu. ⁴Ciatigirio

nĩgeetha igerie andũ a Isiraeli, nĩguo monwo kana nĩmarĩathĩkagĩra maathani ma Jehova marĩa aaheete maithe mao ma tene na guoko kwa Musa.

⁵ Andũ a Isiraeli magĩtũũrania na Akaanani, na Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi. ⁶ Nao makĩhikia airĩtu ao, na makĩheana airĩtu ao mahikio nĩ aanake a andũ acio, na magĩtungatĩra ngai ciao.

Othinieli

⁷ Andũ a Isiraeli nĩmekire ũũru maitho-inĩ ma Jehova; makĩriganĩrwo nĩ Jehova Ngai wao, na magĩtungatĩra ngai cia Baali na cia Ashera. ⁸ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra andũ a Isiraeli o nginya akĩmarekereria moko-inĩ ma Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu-Naharaimu, ũrĩa andũ a Isiraeli maatungatĩre mĩaka ĩnana. ⁹ No rĩrĩa maarĩrĩre Jehova, akĩmaarahũrĩa mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Othinieli mũrũ wa Kenazu, mũrũ wa ithe na Kalebu ũrĩa mũnini, nake akĩmahonokia. ¹⁰ Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩake, agĩtuĩka mũtiirĩrĩrĩ bũrũri wa Isiraeli na agĩthĩ ita-inĩ. Nake Jehova akĩneana Kushani-Rishathaimu mũthamaki wa Aramu moko-inĩ ma Othinieli, nake akĩmũtooria. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio bũrũri ũgĩkorwo na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna, nginya rĩrĩa Othinieli mũrũ wa Kenazu aakũire.

Ehudu

¹² O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, na tondũ wa gwĩka ũũru ũcio Jehova akĩhe Egiloni mũthamaki wa Moabi hinya wa gũtooria Isiraeli. ¹³ Egiloni akĩgũra andũ a Amoni na Amaleki,^a makĩũngana hamwe nake magĩtharĩkĩra andũ a Isiraeli, na makĩmatunya Itũũra rĩrĩa Inene rĩa Mikĩndũ. ¹⁴ Andũ a Isiraeli magĩtuĩka

^a13 Andũ a Amoni na a Moabi maarĩ njaro cia Loti (Kĩam 19:38), nao Amaleki maarĩ njaro cia Esaũ (Kĩam 36:12, 16). Andũ aya nĩo maahakanĩte na andũ a Isiraeli, na nĩo maarĩ thũ ciao ĩria njũru.

ndungata cia Egiloni mũthamaki wa Moabi mĩaka ikũmi na ĩnana.

¹⁵ O rĩngĩ andũ a Isiraeli makĩrĩrĩa Jehova, nake akĩmahe mũndũ wa kũmahonokia wetagwo Ehudu, warĩ wa kĩmotho; mũrũ wa Gera ũrĩa Mũbenjamini. Nao andũ a Isiraeli makĩmũtũma na ĩrĩhi rĩa igooti kũrĩ Egiloni mũthamaki wa Moabi. ¹⁶ Na rĩrĩ, Ehudu nĩathondekete rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ, ta rwa buti ĩmwe na nuthu^b kũraiha rũrĩa oohereire njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo nguo-inĩ thĩinĩ. ¹⁷ Nake agĩtwarĩa Egiloni mũthamaki wa Moabi igooti, na rĩrĩ, Egiloni aarĩ mũndũ mũnoru mũno. ¹⁸ Thuutha wa Ehudu kũmũnengera igooti, akiumagaria andũ arĩa maarĩkuuĩte, magĩthĩ. ¹⁹ Nowe mwene aakinya mĩhianano-inĩ ĩrĩa yarĩ hakuhĩ na Giligali, akĩhũndũka, agĩthĩ akĩra mũthamaki ũcio atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku ya hitho.”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kirai!” Nao arĩa othe maamũtungatagĩra makĩehera harĩ we.

²⁰ Nake Ehudu akĩmũkuhĩrĩria rĩrĩa aikarĩte arĩ o wiki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki ya igũrũ, ĩrĩa aikaraga hĩndĩ ya riũa. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndĩ na ndũmĩrĩri yaku kuuma kũrĩ Ngai.” Na rĩrĩa mũthamaki ookagĩra kuuma gĩtĩ-inĩ kĩrĩa aikarĩre, ²¹ Ehudu agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũmotho, akĩruta rũhiũ rwa njora kuuma njohero-inĩ yake mwena wa ũrĩo, agĩtheeca mũthamaki ũcio nda. ²² O na mũtĩ waruo ũgĩtoonya na rũhiũ rũkiumanĩra na thuutha. Ehudu ndaacomorire rũhiũ, namo maguta makĩrũhumbĩra. ²³ Ningĩ Ehudu agĩthĩ gĩthaku-inĩ, akĩhinga mĩrango ya nyũmba ĩyo ya igũrũ, akĩmũhingĩrĩria kuo.

²⁴ Ehudu aarĩkia gũthĩ, ndungata cia mũthamaki igĩũka igĩkora mĩrango ya nyũmba ya igũrũ ĩrĩ mĩhinge, ikiuga atĩrĩ, “No nginya akorwo nĩ gwĩteithia areteithia kanyũmba-inĩ ka na thĩinĩ.”

²⁵ Nacio igĩeterera o nginya igĩconoka,

^b16 nĩ ta nuthu mita

no rîrîa aagire kûhingûra mîrango ya nyûmba, ikîoya hingûro ikîhingûra mîrango. Na hau ikîona mûnene wao agûite thî arî mûkuû.

²⁶ Na rîrî, hîndî îyo cietereire ihingûrîrwo-rî, Ehudu akîiyûrîra. Akîhîtukîra mîhianano-inî akîûrîra Seira. ²⁷ Aakinya kuo akîihuha karumbeta kûu bûrûri ûrîa ûrî irîma wa Efiraimu, nao andû a Isiraeli magîkûrûkania nake moimîte irîma-inî, amatongoretie.

²⁸ Akîmaatha atîrî, “Nûmîrîrai, nîgûkorwo Jehova nîaneanîte Moabi thû yanyu moko-inî manyu.” Nî ûndû ūcio magîkûrûka makîmûrûmîrîra, makînyiita mariûko ma Rûûi rwa Jorodani marîa maaringagîrîra bûrûri wa Moabi, na matiigana gwîtikîria mûndû o na ûrîkû aringe rûûi rûu. ²⁹ Na hîndî îyo makîûraga andû ta 10,000 a Moabi, na othe maarî andû njamba na maarî na hinya; na gûtirî mûndû o na ūmwe wahonokire. ³⁰ Mûthenya ūcio andû a Moabi magîtuîka ndungata cia andû a Isiraeli, naguo bûrûri ūgîkorwo na thayû mîaka mîrongo înana.

Shamigari

³¹ Thuutha wa Ehudu hagîûka mûndû wetagwo Shamigari mûrû wa Anathu, ûrîa woragire Afilisti magana matandatû na mûcengi ûrîa ūtindîkaga ndegwa. O nake akîhonokia andû a Isiraeli.

Debora

4 Thuutha wa Ehudu gûkua-rî, andû a Isiraeli o rîngî magîika maûndû mooru maitho-inî ma Jehova. ² Nî ûndû ūcio Jehova akîmarekereria moko-inî ma Jabini, mûthamaki wa bûrûri wa Kaanani ûrîa waathanaga kûu Hazoru. Nake mûnene wa mbûtû ciake cia mbaara eetagwo Sisera, ûrîa watûûraga kûu Haroshethu-Hagoyimu. ³ Jabini aarî na ngaari cia ita cia igera magana kenda, na nîahinyîrîrie andû a Isiraeli atarî na tha ihinda rîa mîaka mîrongo îrî, nao andû a Isiraeli magîkaîra Jehova amateithie.

⁴ Na rîrî, Debora, mûnabii

mûndû-wa-nja, mûtumia wa Lapidothu, nîwe watongoragia Isiraeli hîndî îyo. ⁵ Nake aarî na handû ha gûciîrîra rungu rwa Mûkîndû wa Debora, gatagatî ka Rama na Betheli kûu bûrûri ûrîa ûrî irîma wa Efiraimu, nao andû a Isiraeli maathiiaga harî we nîgeetha amatuithanie maciîra.

⁶ Debora agîtûmanîra Baraka mûrû wa Abinoamu kuuma Kedeshi ya Nafitali, akîmwîra atîrî, “Jehova Ngai wa Isiraeli nîaragwatha agakwîra atîrî, ‘Thîi, woe andû 10,000 a kuuma Nafitali na Zebuluni, na ūmatongorie nginya Kîrîma-inî kîa Taboru. ⁷ Nîi nîngûguucîrîria Sisera, mûnene wa mbûtû cia ita cia Jabini, hamwe na ngaari ciake cia ita na thigari ciake nginya rûûi-inî rwa Kishoni, ndîmûneane moko-inî maku.’”

⁸ Nake Baraka akîmwîra atîrî, “Nîngûthîi aakorwo nîgûtwarana hamwe na nîi; no aakorwo ndûgûtwarana hamwe na nîi-rî, o na nîi ndigûthîi.”

⁹ Nake Debora akîmwîra atîrî, “Nî wega, nîngûtwarana nawe. No rîrî, nî ûndû wa ûrîa ūroya ūhoru ūyû-rî, gîtiîo gîtigatuîka gîaku, nîgûkorwo Jehova nîekûneana Sisera moko-inî ma mûndû-wa-nja.” Nî ûndû ūcio Debora agîtwarana na Baraka nginya Kadeshi, ¹⁰ na kûu Baraka agîta andû a Zebuluni na a Nafitali. Andû 10,000 makîmûrûmîrîra, o na Debora agîthîi hamwe nake.

¹¹ Na rîrî, Heberi ûrîa Mûkeni nîeyamûrîte agatigana na Akeni arîa angî a rûciaro rwa Hobabu, mûthoni-we wa Musa, ⁴ na akaamba hema yake mûti-inî ûrîa mûnene kûu Zaananimu gûkuhî na Kadeshi.

¹² Nao andû makîhe Sisera ūhoru, atî Baraka mûrû wa Abinoamu nîambatîte agakinya Kîrîma gîa Taboru. ¹³ Sisera agîcookanîrîria ngaari ciake cia ita cia igera magana kenda, hamwe na andû othe arîa maarî hamwe nake, kuuma

^a 11 Akeni maarî athiritû ya andû a Isiraeli kuuma hîndî ya Musa (Thaam 3:1), no Heberi rîu nîatuîkîte mûthiritû wa Jabini (4:17).

Haroshethu-Hagoyimu nginya Rũũ rwa Kishoni.

¹⁴Nake Debora akĩra Baraka atĩrĩ, “Thi! Ūyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aneanĩte Sisera moko-inĩ maku. Githĩ Jehova tiwe ũthĩte arĩ mbere yaku?” Nĩ ũndũ ūcio Baraka agĩkũrũka oimĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Taboru, arũmĩrĩrwo nĩ andũ 10,000.

¹⁵Rĩrĩa Baraka aamakuhĩrĩrie, Jehova akĩingatithia Sisera hamwe na ngaari ciake cia ita ciothe, na mbũtũ yake yothe, akĩmahũũra na rũhiũ rwa njora, nake Sisera agĩtiganĩria ngaari yake ya ita, akĩũra na magũrũ. ¹⁶No Baraka akĩingatithia ngaari icio cia ita o hamwe na mbũtũ cia ita nginya Haroshethu-Hagoyimu. Nacio thigari ciothe cia Sisera ikĩũragwo na rũhiũ rwa njora; na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe watigarire.

¹⁷No rĩrĩ, Sisera agĩũthara na magũrũ, akĩũrĩa hema-inĩ ya Jaeli, mĩtumia wa Heberi ũrĩa Mũkeni, nĩ ũndũ kwarĩ na ũrata gatagatĩ-inĩ ka Jabini mũthamaki wa Hazoru na mbarĩ ya Heberi ūcio Mũkeni.

¹⁸Jaeli akĩumagara agatũnge Sisera, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, mwathi wakwa, toonya thĩinĩ. Ndũgetigĩre.” Nĩ ũndũ ūcio agĩtoonya hema thĩinĩ nake Jaeli akĩmũhumbĩra.

¹⁹Sisera akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyootu, ndagũthaitha he maaĩ nyue.” Jaeli agĩkunũra mbũthũ ya iria, akĩmũhe anyue, agĩcooka akĩmũhumbĩra.

²⁰Sisera akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama mũrango-inĩ wa hema, na hangĩũka mũndũ akũũrie atĩrĩ, ‘Kũrĩ mũndũ ũrĩ gũkũ?’ uuge atĩrĩ, ‘Aca.’”

²¹No Jaeli ūcio mĩtumia wa Heberi akĩoya higĩ ya hema na nyondo, agĩthĩ acemete harĩa Sisera aakomete anogete mũno. Akĩhũũrĩrĩa higĩ iyo thikĩrĩrio-inĩ, igĩtũrĩkania nginya igĩtoonyerera thĩ, nake agĩkua.

²²Baraka agĩũka aingatithĩtie Sisera, nake Jaeli agĩthĩ kũmũtũnga. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka, nĩngũkuonia mũndũ ũrĩa ũracaria.” Nĩ ũndũ ūcio Baraka agĩtoonya hamwe na Jaeli, na agĩkora

Sisera akomete thĩ arĩ mũkuũ nayo higĩ ĩmũtũrĩkanĩtie thikĩrĩrio.

²³Mũthenya ūcio-rĩ, nĩguo Ngai aatoorie Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, mbere ya andũ a Isiraeli.

²⁴Nakuo guoko kwa andũ a Isiraeli gũgĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya igũrũ rĩa Jabini, mũthamaki wa andũ a Kaanani, nginya makĩmũniina biũ.

Rwĩmbo rwa Debora

5 Mũthenya ūcio Debora na Baraka mũrũ wa Abinoamu makĩina rwĩmbo rũrũ:

²“Rĩrĩa anene a Isiraeli
maatongoria,
rĩrĩa andũ meheana
meyendeire-rĩ,
goocai Jehova!

³“Iguai ũhoro ūyũ, inyuĩ ahamaki!
Thikĩrĩriai, inyuĩ aathani!
Nĩngũinĩra Jehova, nĩngũina;
nĩngũtungĩra Jehova rwĩmbo, o
we Ngai wa Isiraeli.

⁴“Rĩrĩa Wee Jehova woimire Seiru,
rĩrĩa woimire bũrũri wa Edomu,
thĩ nĩyainainire, igũrũ rikiura,
namo matu magĩita maaĩ.

⁵Irĩa nĩciathingithire mbere ya
Jehova, o we Ngai wa Sinai,
ikiinaina mbere ya Jehova, Ngai
wa Isiraeli.

⁶“Matukũ-inĩ ma Shamigari mũrũ
wa Anathu,
o na matukũ-inĩ ma Jaeli, njĩra
nĩciagĩte andũ a kũgerera;
agendi maageraga tũcĩra twa
mĩkĩra.

⁷Tũtũũra tũkĩaga andũ kũu Isiraeli,
tũkĩaga andũ, o nginya rĩrĩa nĩ,
Debora, ndarahũkire,
ngĩarahũka ngĩtuĩka ta nyina
wa Isiraeli.

⁸Hĩndĩ irĩa maathuurire ngai
ng’eni,
mbaara nĩyokire o ihingo-inĩ cia
itũũra inene,

na gũtionekire ngo kana itimũ
harĩ andũ 40,000 kũu Isiraeli.
⁹Ngoro yakwa ĩrĩ hamwe na anene
a Isiraeli,
o hamwe na andũ arĩa merutĩire
na kwĩyendera gatagatĩ-inĩ
ka andũ.
Goocai Jehova.

¹⁰“Inyuĩ mũhaicaga ndigiri njerũ,
mũikarĩire matandĩko manyu,
na inyuĩ mũthiiga na njĩra,
cũraniai, ¹¹kũrĩ na mĩgambo ya
aini itahĩro-inĩ rĩa maaĩ.
Mainaga ciĩko cia ũthingu cia
Jehova,
ciĩko cia ũthingu cia njamba
ciake kũu Isiraeli.

“Ningĩ andũ a Jehova magĩkũrũka
nginya ihingo-inĩ cia itũũra
inene.

¹²“Wee Debora, ũkĩra! Ĩ ndũgũũkĩre!
Ũkĩra, ũkĩra, ũkũye rwĩmbo!
Arahũka wee Baraka!
Wee mũrũ wa Abinoamu-rĩ,
wĩnyiĩtĩre mĩgwate yaku.’

¹³“Ningĩ andũ arĩa maatigaire,
magĩkũrũka kũrĩ andũ arĩa
maarĩ igweta;
andũ a Jehova magĩũka kũrĩ nĩ
hamwe na andũ arĩa maarĩ
hinya.

¹⁴Amwe mookire kuuma Efiraimu,
arĩa iruka ciao ciarĩ kũu
Amaleki;
Benjamini aarĩ hamwe na andũ
arĩa maakũrũmĩrĩire.
Anene a ita cia mbaara
nĩmaikũrũkire kuuma
Makiru,
nakuo Zebuluni gũkiuma arĩa
maanyiitaga rũthanju rwa
mũnene wa mbũtũ cia ita.

¹⁵Anene a Isakaru maarĩ hamwe na
Debora;
Ĩĩ-ni, Isakaru maarĩ na Baraka,
mamumĩte thuutha na ihenya o
nginya kĩaanda-inĩ.

Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ na ũhoro mũnene wa
gwĩcookera.

¹⁶Nĩ kĩĩ gĩatũmire mũikare mĩaki-inĩ
mũiguage mahiũ makĩhuhĩrwo
mĩrũri?
Ng’ongo-inĩ cia Rubeni
nĩ kwarĩ ũhoro mũnene wa
gwĩcookera.

¹⁷Gileadi aikarire o kũu mũrĩmo wa
Rũũĩ rwa Jorodani.
Nake Dani-rĩ, nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire
atiindage marikabu-inĩ?
Asheri aikarire o kũu ndwere-inĩ
cia iria,
agĩkara icukĩro-inĩ ciake cia
marikabu.

¹⁸Andũ a Zebuluni nĩmetwarĩrĩire
ũgwati-inĩ wa gĩkuũ;
o nake Nafitali agĩka o ũguo
kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ.

¹⁹“Athamaki magĩũka, makĩrũa;
athamaki a Kaanani makĩrũira
kũu Taanaka, gũkuhĩ na
maaĩ ma Megido,
no matiakuuure betha, o na kana
ndaho.

²⁰Kũu igũrũ njata nĩciarũire,
o kũu njĩra-inĩ ciacio ikĩrũa
mbaara na Sisera.

²¹Rũũĩ rwa Kishoni nĩ
rwamathereririe,
rũu rũũĩ rwa tene, Rũũĩ rwa
Kishoni.
Wee ngoro yakwa wĩtware, na
ũgĩe na hinya!

²²Ningĩ mahũngũ ma mbarathi
makĩrumia thĩ,
iteng’erete, mbarathi ciake irĩ
hinya igathĩ iteng’erete.

²³Nake mũraika wa Jehova akiuga
atĩrĩ, ‘Merozu ĩrogwatwo nĩ
kĩrumi.^a
Arĩa matũũruga kuo
marogwatwo nĩ kĩrumi
kĩrĩa kĩũru,

^a23 Itũũra rĩa Merozu rĩarumirwo nĩ
kwaga kũnyiitanĩra na ita rĩa Jehova;
itũũra rĩrĩ rĩarĩ rĩa Nafitali.

nĩ ũndũ matiokire gũteithia
Jehova,
gũteithia Jehova kũrũa na arĩa
marĩ hinya.’

²⁴“Jaeli mĩtumia wa Heberi ũrĩa
Mũkeni,
arorathimwo gũkĩra atumia arĩa
angĩ,
o we mũrathime mũno harĩ
atumia arĩa matũũraga
hema-inĩ.

²⁵Sisera aamũhoire maaĩ, nake
akĩmũhe iria;
akĩmũrehera iria imata na
mbakũri ĩngĩnyũrwo nĩ
andũ arĩa me igweta.
²⁶Aatambũrũkirie guoko gwake
akĩoya higĩ ya hema,
akĩnyiita nyondo ya bundi na
guoko kwa ũrĩo.
Akĩringa Sisera, akĩmũhehenja
mũtwe,
akĩmũtheeca na agĩthethera
thikĩrĩrio yake.

²⁷Akĩinama magũrũ-inĩ make,
akĩgũa; agĩkoma hau.
Akĩinama magũrũ-inĩ make,
akĩgũa;
o hau ainamire, no ho aagũire
arĩ mũkuũ.

²⁸“Nyina wa Sisera agĩcũthĩrĩria na
ndirica;
akĩanĩrĩra arĩ gatorica-inĩ kau,
akiuga atĩrĩ,
‘Nĩ kũ gĩtũmĩte ngaari yake ya ita
ĩikare ũguo ĩtookĩte?
inegene rĩa magũrũ ma ngaari
cia ita-rĩ, rĩcereirwo kũ?’

²⁹Atumia ake arĩa oogĩ mũno
makamũcookagĩria;
o nake agecookagĩria na ngoro
yake atĩrĩ,

³⁰‘Githĩ tĩ gwetha mareetha na
makagayana indo cia
ndaho:
mũirĩtu ũmwe kana eerĩ harĩ o
mũndũ,
na nguo cia marangi maingĩ
itahũrwo Sisera,

nguo cia marangi maingĩ iria
ng’emie,
nguo iria ng’emie mũno cia
ngingo yakwa,
icio ciothe nĩ cia gũtahwo?’

³¹“Nĩ ũndũ ũcio thũ ciaku iroothira,
Wee Jehova!
No arĩa makwendete-rĩ,
marotuĩka ta riũa
rĩkĩratha rĩrĩ na hinya warĩo.”

Naguo bũrũri ũcio ũkĩgĩa na thayũ
ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

Gideon

6 Andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmekire
maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova,
na ihinda rĩa mĩaka mũgwanja Jehova
akĩmaneana moko-inĩ ma Amidiani.^a

²Na tondũ hinya wa andũ a Midiani
nĩwamahatĩrĩrie mũno, andũ a Isiraeli
nĩmethondekeire kũndũ gwa kwĩhitha
mĩanya-inĩ ya irĩma, na ngurunga-inĩ,
na ciũgitĩro-inĩ iria nũmu. ³Rĩrĩa rĩothe
andũ a Isiraeli maahaandaga irio-rĩ,
Amidiani, na Aamaleki, na andũ angĩ
a mwena wa irathĩro nĩmatharĩkagĩra
bũrũri ũcio. ⁴Nao nĩmambĩte hema ciao
kũu bũrũri-inĩ, na magĩthũkia irio iria
ciarĩ mĩgũnda kũndũ guothe o nginya
Gaza, na matiigana gũtigĩria andũ a
Isiraeli kĩndũ o na kĩmwe kĩrĩ muoyo,
arĩ ng’ondũ kana ng’ombe, o na kana
ndigiri. ⁵Nĩgũkorwo maambataga kuo
na mahiũ mao na hema ciao mahaana
ta ngigĩ kũingĩha. Andũ na ngamĩra
ciao matingĩatarĩkire; magĩtharĩkĩra
bũrũri ũcio nĩgeetha mawanange biũ.
⁶Amidiani makĩnyariira andũ a Isiraeli o
nginya andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova
amateithie.

⁷Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli
maarĩrĩre Jehova nĩ ũndũ wa Amidiani-rĩ,
Jehova ⁸akĩmatũmĩra mũnabii, ũrĩa
wameerire atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova, Ngai
wa Isiraeli, ekuuga: Nĩ ndamũrutire
bũrũri wa Misiri, ngĩmũruta bũrũri

^a1 Amidiani maarĩ njiaro cia Iburahĩmu
iria aaciarire na Ketura (Kĩam 25:2).

wa ūkombo. ⁹Ni ni ndaamũtharire kuuma guoko-inĩ kwa andũ a Misiri, na kuuma guoko-inĩ kwa arĩa othe maamũhinyagĩrĩa. Ngĩmarutũrũra mbere yanyu na ngĩmũhe bũrũri wao. ¹⁰Ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Niĩ nĩ niĩ Jehova Ngai wanyu; Mũtikanahooe ngai cia Aamori, arĩa ene bũrũri ũyũ mũtũire.’ No inyuĩ mũtiigana kũnjigua.”

¹¹Nake mũraika wa Jehova agĩũka agĩkara thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũgandi o kũu Ofira, mũgandi wa Joashu ũrĩa Mũabiezeri, harĩa mũriũ Gideoni aahũũragĩra ngano kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei nĩguo amĩhithe ndĩkonwo nĩ Amidiani. ¹²Nake mũraika ūcio wa Jehova akĩumĩrĩa Gideoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arĩ hamwe nawe, njamba ĩno ĩrĩ hinya.”

¹³Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “No rĩrĩ, mwathi wakwa, angĩkorwo Jehova arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ maya mothe matũkore? Makĩrĩ ha morirũ make mothe marĩa maithe maitũ maatwĩraga ũhoru wamo atĩrĩ, ‘Githĩ ti Jehova watwambatirie agĩtũruta bũrũri wa Misiri?’ No rĩu-rĩ, Jehova nĩatũtiganĩirie agatũneana guoko-inĩ kwa Midiani.”

¹⁴Nake Jehova akĩmũgarũrũkĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na hinya ūcio ũrĩ nago ũkahonokie Isiraeli, ũmarute guoko-inĩ kwa Midiani. Githĩ ti niĩ ndĩragũtũma?”

¹⁵Gideoni akĩmũũria atĩrĩ, “No rĩrĩ, Mwathani, ingĩkĩhota atĩa kũhonokia Isiraeli? Mũhĩrĩa witũ nĩguo ũtarĩ hinya thĩinĩ wa Manase, na ningĩ nĩ niĩ mũnini mũno nyũmba-inĩ iitũ.”

¹⁶Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ nĩngũkorwo ndĩ hamwe nawe, na nĩũkũhũra Amidiani ũmaniine othe me hamwe.”

¹⁷Nake Gideoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte maitho-inĩ maku-rĩ, kĩnyonie kĩmenyithia atĩ ti-itherũ nĩwe ũranjarĩria.

¹⁸Ndagũthaita ndũkae kuuma haha nginya njooke na ndeehe iruta rĩakwa na ndĩriige mbere yaku.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweterera nginya ūcooke.”

¹⁹Gideoni agĩtoonya nyũmba, agĩthĩnja koori, ningĩ agĩthondeka mĩgate ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia kuuma eba ĩmwe^a ya mũtu. Agĩkĩra nyama icio gĩkabũ-inĩ, nago thathi wacio akĩwĩkĩra nyũngũ-inĩ, agĩtwarĩra mũraika na akĩmũigĩra hau gĩtina-inĩ kĩa mũgandi.

²⁰Nake mũraika wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya nyama na mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, ũciigĩrĩre ihiga-inĩ rĩrĩ, na ũciitĩrĩre thathi ũcio.” Nake Gideoni agĩka ũguo. ²¹Nake mũraika wa Jehova akĩhutia nyama na mĩgate ĩyo ĩtarĩ na ndawa ya kũmbia na mũthia wa rũthanju rwake. Mwaki ũgĩakana uumĩte ihiga-inĩ, ũgĩcina nyama icio o hamwe na mĩgate ĩyo. Nake mũraika wa Jehova akĩbũria na ndaacookire kuonwo. ²²Rĩria Gideoni aamenyire atĩ oima mũraika wa Jehova-rĩ, akĩanĩrĩa, akiuga atĩrĩ, “Īiya wakwa-ĩ! Mwathani Jehova! Nĩnyonete mũraika wa Jehova ũthiũ kwa ũthiũ!”

²³Nowe Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na thayũ! Tiga gwĩtigĩra. Wee-rĩ, ndũgũkua.”

²⁴Nĩ ũndũ ūcio Gideoni agĩakĩra Jehova kĩgongona hau, agĩgũta Jehova nĩ Thayũ. Nakĩo gĩtũire kũu Ofira kwa Aabiezeri nginya ũmũthĩ.

²⁵O ũtukũ ūcio Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ndegwa ya keerĩ kuuma rũũru-inĩ rwa thoguo ya mĩaka mũgwanja. Ūcooke ũgũithie kĩgongona gĩa thoguo kĩa Baali, na ũtemange gĩtugĩ kĩa Ashera kĩria kĩrĩ mwena-inĩ wakĩo. ²⁶Ūcooke wakĩre Jehova Ngai waku kĩgongona kĩria kĩagĩrĩre hau igũrũ rĩa harĩa hambatũru. Hũthĩra ngũ cia gĩtugĩ kĩa Ashera kĩria ũtemangire, ũndutĩre ndegwa ĩyo ya keerĩ ĩtuĩke igongona rĩa njino.”

²⁷Nĩ ũndũ ūcio Gideoni akĩoya ndungata ciake ikũmi, agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrite. No rĩrĩ, tondũ nĩetigagĩra andũ a nyũmba yao na andũ a ĩtũũra rĩu-rĩ, eekire maũndũ macio ũtukũ handũ ha mũthenya.

^a19 nĩ ta kilo 22

²⁸ Rūciinī kwarooka gūkīa rīrīa andū a itūūra mookīrīre-rī, kīgongona kīa Baali kīarī kīmomore, hamwe na gītugī kīa Ashera gītemangīrwo hau mwena-inī wakīo, nayo ndegwa iyo ya keerī irutīrwo kīgongona-inī kīu kīerū gīakītwo!

²⁹ Makīūrania atīrī, “Nūū wīkīte ūū?”

Rīrīa maatuīrīre wega, makīrwo atīrī, “Nī Gideoni mūrū wa Joashu wīkīte ūguo.”

³⁰ Andū acio a itūūra makīra Joashu atīrī, “Umia mūrūguo na nja. No nginya akue, nī ūndū nīoinangīte kīgongona kīa Baali na agatemenga gītugī kīa Ashera kīrīa kīrī mwena-inī wakīo.”

³¹ Nowe Joashu agīcookeria kīrīndī kīu kīamūrīgīciīrīe kī na ūūru atīrī, “Anga nīmūkwenda kūrūrīra Baali? Mūrageria kūmūhonokia? Mūndū ūrīa ūkūmūrūrīra, ūcio ekūūrāgwo gūtanakīa! Angīkorwo Baali nī ngai-rī, no ahote kwīrūrīra rīrīa mūndū angīunanga kīgongona gīake.” ³² Nī ūndū ūcio mūthenya ūcio magītua Gideoni “Jerubu-Baali,” makiuga atīrī, “Baali nīarekwo arūe nake we mwene,” nī ūndū nīoinangīte kīgongona kīa Baali.

³³ Na rīrī, Amidiani othe, na Amaleki, na andū angī a mwena wa irathīro magīcookanīrīra mbūtū ciao cia ita, makīringa mūrīmo wa Jorodani, na makīamba hema ciao Kīanda-inī kīa Jezireeli. ³⁴ Hīndī iyo Roho wa Jehova agīūka igūrū rīa Gideoni, nake akīhuha karumbeta, agītā Aabiezeri mamūrūmīrīre. ³⁵ Agītūma andū būrūri wothe wa Manase, akīmeera meeohē indo cia mbaara, o na agītūmana mabūrūri ma Asheri, na Zebuluni, na Nafitali, o nao makīambata makamatūnge.

³⁶ Nake Gideoni akīra Ngai atīrī, “Ūngīkorwo nīūkūhonokia Isiraeli na guoko gwakwa o ta ūrīa weranīre-rī, ³⁷ atīrī, nīngūiga rūūa rwa ng’ondū kīhuhīro-inī kīa ngano. Ime rīngīkorwo rūūa-inī rwiki na kūu kūngī thī gūkorwo kūrī kūmū-rī, hīndī iyo nīngamenya atī nīūkūhonokia Isiraeli na ūndū wa guoko gwakwa, o ta ūrīa uugīte.” ³⁸ Na

ūguo noguo gwtuīkire. Gideoni akīroka gūūkīra rūciinī tene mūthenya ūyū ūngī; akīhiha rūūa rūu ime rūkiuma maaī mbakūrī imwe.

³⁹ Ningī Gideoni akīra Ngai atīrī, “Ndūkae kūrakario nī nī. Ngirīrīra ngūhooe ūndū ūngī ūmwe. Njītūkīra o igeria rīngī rīmwe na rūūa rūrū. Ihinda rīrī reke rūūa rūrū rūkorwo rūrī rūmū, nakuo thī gūkorwo kūhumbīrwo nī ime.” ⁴⁰ Ūtukū ūcio Ngai agīka o ro ūguo. No rūūa rwiki rwarī rūmū; nakuo thī guothe kwarī kūhumbīre nī ime.

Gideoni Gūtooria Andū a Midiani

7 Rūciinī tene, Jerubu-Baali (nīwe Gideoni) na andū ake othe nīmambire hema gīthima-inī kīa Harodi. Kambī ya Amidiani yarī mwena wao wa gathigathini kūu gītuaamba-inī, hakuhi na karīma ka More. ² Jehova akīra Gideoni atīrī, “Ūrī na andū aingī mūno gūkīra arīa ngwenda nīgeetha neane Amidiani moko-inī mao. Nīgeetha Isiraeli matikanjītīre atī nī hinya wao wamahonokia, ³ Na rīrī, anīrīra kūrī andū, ūmeere atīrī, ‘Mūndū o wothe ūrainaina nī guoya no ahūndūke, ehēre Kīrīma-inī kīa Gileadi.’ ” Nī ūndū ūcio andū 22,000 na igīrī makīehera, magītigara 10,000.

⁴ No Jehova akīra Gideoni atīrī, “O na rīu andū no aingī mūno. Maikūrūkie maaī-inī, na nīngūgūthuuranīra andū acio ho. Ingiuga atīrī, ‘Ūyū nīegūthīi hamwe nawe,’ ūcio nīwe ūrīthīi nawe; no ingiuga atīrī, ‘Ūyū ndegūthīi hamwe nawe,’ ūcio ndegūthīi nawe.”

⁵ Nī ūndū ūcio Gideoni agīkūrūkia andū acio maaī-inī. Marī hau Jehova akīmwrīa atīrī, “Amūrania arīa mekūnyua maaī na rūrīmī ta ūrīa ngui īnyuuaga na arīa mekūnyua maaī na hī ciao maturītie ndu.” ⁶ Andū magana matatū makīnyua maaī na hī ciao. Acio angī othe magīturia ndu makīnyua maaī.

⁷ Jehova akīra Gideoni atīrī, “Nīngūmūhonokia na ūndū wa andū magana matatū arīa manyuire maaī na hī, neane Amidiani moko-inī manyu.

Reke andũ acio angĩ othe mathiĩ, o mũndũ ainũke gwake.”⁸ Nĩ ùndũ ũcio Gideoni akĩra andũ acio angĩ a Isiraeli macooke hema-inĩ ciao, no agĩtigwo na andũ magana matatũ, arĩa mooire rĩgu na tũrumbeta twa acio mainũkire.

Na rĩrĩ, kambĩ ya Amidiani yarĩ mũhuro wake o kũu kĩanda-inĩ.⁹ Ũtukũ ũcio Jehova akĩra Gideoni atĩrĩ, “Ũkĩra, ũikũrũke ũtharĩkĩre kambĩ ĩyo ya Amidiani, tondũ nĩndĩmĩneanĩte moko-inĩ maku.”¹⁰ No angĩkorwo nĩũgwĩtigĩra gũtharĩkĩra-rĩ, gĩikũrũke kambĩ-inĩ mũrĩ na Pura ndungata yaku,¹¹ na ũthikĩrĩrie ũrĩa maroiga. Thuutha ũcio nĩũkũgĩa na hinya wa gũtharĩkĩra kambĩ ĩyo.” Nĩ ùndũ ũcio Gideoni na Pura ndungata yake magĩikũrũka nginya tũnyũmba-inĩ twa arangĩri a kambĩ ĩyo.¹² Nao Amidiani, na Aamaleki na andũ othe a mwena wa irathĩro maikarĩte kĩanda kũu maingĩhĩte ta ngigĩ. Ngamĩra ciao itingĩatarĩkire nĩ ùndũ ciarĩ nyingĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ-inĩ cia irĩa ũrĩa ũtangĩtarĩka.

¹³ Gideoni aakinyire ho o hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũmwe eeraga mũratawe ũhoru wa kĩroto gĩake. Nake oigaga atĩrĩ, “Ndootete kĩroto ngoona mũgate wa cairi wa gĩthiũrũrĩ ũũkĩte ũkagwĩra kambĩ ya Amidiani. Ũragũthire hema na hinya mũnene mũno, nginya hema ĩrang’aũka, ĩragũa.”

¹⁴ Mũrata wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũyũ ti ùndũ ũngĩ tiga rūhiũ rwa Gideoni mũrũ wa Joashu, ũrĩa Mũisiraeli. Ngai nĩaneanĩte Amidiani na kambĩ yao yothe moko-inĩ make.”

¹⁵ Rĩrĩa Gideoni aiguire ũhoru wa kĩroto kũu na ũtaũri wakĩo, akĩhooya Ngai. Agĩcooka nginya kambĩ-inĩ ya Isiraeli akĩmeeta akĩmeera atĩrĩ, “Ũkĩrai! Jehova nĩaneanĩte kambĩ ya Amidiani moko-inĩ manyu.”¹⁶ Akĩganyania andũ acio magana matatũ ikundi ithatũ, akĩmanengera othe o mũndũ karumbeta na nyũngũ the, ĩrĩ na kĩmũrĩ thĩinĩ.

¹⁷ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ndoraai. Mwĩke o ũrĩa ngwĩka. Hĩndĩ ĩrĩa ndĩrĩkinya mũthia-inĩ wa kambĩ, mwĩke

o ũrĩa ndĩrĩka.”¹⁸ Hĩndĩ ĩrĩa nĩ na arĩa othe ndĩ nao tũrĩhuha tũrumbeta twitũ, hĩndĩ ĩyo inyuothe mũthiũrũrũkĩrie kambĩ mũhuhe twanyu na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ùndũ wa Jehova o na wa Gideoni.’”

¹⁹ Gideoni na andũ acio igana rĩmwe arĩa maarĩ nake magĩkinya mũthia wa kambĩ o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ũtukũ gatagatĩ, thuutha hanini wa gũcenjania arangĩri. Makĩhuha tũrumbeta twao na makĩũraga nyũngũ iria ciarĩ moko-inĩ mao.²⁰ Ikundi icio ithatũ ikĩhuha tũrumbeta, na ikĩũraga nyũngũ. Maanyitĩte imũrĩ na moko mao ma ũmotho, na makanyĩta tũrumbeta twao twa kũhuha na moko mao ma ũrĩo, nao makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Jehova na rwa Gideoni!”²¹ Na rĩrĩa o mũndũ aarũgamire handũ hake gũthiũrũrũkĩria kambĩ-rĩ, Amidiani othe magĩteng’era, magĩkayaga morĩte.

²² Hĩndĩ ĩrĩa tũrumbeta tũu magana matatũ twahuhirwo, Jehova agĩtũma andũ arĩa maarĩ kambĩ-inĩ yothe mahũũrane na hiũ ciao cia njora mũndũ na mũndũ ũrĩa ũngĩ. Nayo mbũtũ ĩyo yothe ikĩũrĩra Bethi-Shita ĩrorete Zerera o nginya mũhaka-inĩ wa Abeli-Mehola gũkuhĩ na Tabathu.²³ Andũ a Isiraeli kuuma Nafitali, na Asheri na Manase guothe nĩmetirwo nao magĩteng’eria Amidiani.²⁴ Nake Gideoni agĩtũmana bũrũri wothe ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu, akiuga atĩrĩ, “Ikũrũkai mũhũũrane na Amidiani na mwĩnyitĩre maaĩ ma Jorodani mbere yao o nginya Bethi-Bara.”

Nĩ ùndũ ũcio andũ othe a Efiraimu nĩmetirwo, na makĩĩnyitĩra maaĩ ma Rũũ rwa Jorodani o nginya Bethi-Bara.²⁵ O na ningĩ nĩmanyitĩre atongoria eerĩ a Midiani, nĩo Orebu na Zeebu. Nao makĩũragĩra Orebu ihiga-inĩ rĩa Orebu, nake Zeebu makĩmũũragĩra kĩhĩhĩro-inĩ kĩa ndibei kĩa Zeebu. Nao magĩthingatana na Amidiani, na magĩtwara mĩtwe ya Orebu na Zeebu kũrĩ Gideoni, ũrĩa warĩ mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani.

Zeba na Zalimuna

8 Na rīrī, andū a Efiraimu makīūra Gideoni atīrī, “Nī kī gītūmīte ūtwīke ūguo? Wagire gūtūwīta ūgīthī kūhūūrana na Amidiani nīkī?” Nao makīmūtetia mūno.

² Nowe akīmacookeria atīrī, “Nīatīa nī njīkīte ngerekanītio na inyuī? Githī kūhaara thabibū cia Efiraimu ti kwega gūkīra magetha mothe ma thabibū cia Abiezeri? ³ Ngai nīaneanire Orebū na Zebū, atongoria a Amidiani moko-inī manyu. Nīatīa nī hotete gwīka ngerekanītio na inyuī?” Maigua ūguo, marakara marīa maamūrakarīire namo magīthira.

⁴ Gideoni na andū ake magana matatū, o na marī anogu, magīteng’eria thū ciao magīkinya Jorodani na makīringa rūū rūū. ⁵ Nake akīra andū a Sukothu atīrī, “Heei ita rīakwa kīndū gīa kūrīa; nī ūndū nī anogu biū, na no ndeng’eretie Zeba na Zalimuna, athamaki a Midiani.”

⁶ No anene a Sukothu makīmūūra atīrī, “Rīu-rī, ūkīrī ūranyīita Zeba na Zalimuna magakorwo marī moko-inī maku? Tūkūhe thigari ciaku irio nīkī?”

⁷ Nake Gideoni akīmacookeria atīrī, “Nī ūndū wa ūguo mwoiga, rīrīa Jehova arīneana Zeba na Zalimuna moko-inī makwa, ndītembūranga mūrī yanyu na mīgua ya werū-inī na mahiū ma nyeki-inī.”

⁸ Oima kūu akīambata nginya Penieli,^a akīmooria o ta ūguo oorītie andū a Sukothu, nao magīcookia o ta ūria andū a Sukothu maamūcookeirie. ⁹ Nī ūndū ūcio akīra andū a Penieli atīrī, “Hīndī ūria ngaahūndūka hootanīte-rī, nī nīngamomora mūthiringo ūyū mūrāihu na igūrū.”

¹⁰ Nao Zeba na Zalimuna maarī kūu Karikori marī na ita rīa andū ta 15,000, acio oiki no-o maatigaire kuuma kūrī mbūtū ya andū a irathīro; andū 100,000 rīa mīrongo ūrī arīa maarūaga na hiū cia njora nī moragītwo. ¹¹ Gideoni akīambata na njīra ya andū arīa

maikaraga hema-inī mwena wa irathīro rīa Noba na Jogibeha, akiumīrīra mbūtū ūyo hīndī ūria ītegeragīria kūrī na ūgwati. ¹² Zeba na Zalimuna, athamaki acio eerī a Midiani, makīūra, nowe akīmateng’eria, akīmānyīita, na akīhoota mbūtū ūyo yao yothe.

¹³ Gideoni mūrū wa Joashu akīhūndūka oimīte mbaara-inī, agereire Ihītūkīro rīa Heresi. ¹⁴ Nake akīnyīita mwanake wa Sukothu, na akīmūhooya ūhoru, nake mwanake ūcio akīmwandīkīra marītwa ma anene mīrongo mūgwanja na mūgwanja a Sukothu, na nīo athuuri a itūūra rīu. ¹⁵ Hīndī ūyo Gideoni agīūka, akīra andū a Sukothu atīrī, “Aya nīo Zeba na Zalimuna, arīa mwanyūrūrīrie ūhoru wao, mūkiuga atīrī, ‘Anga nīūkīnyīitīte Zeba na Zalimuna magakorwo marī moko-inī maku? Tūkūhe andū aya aku anogu irio nīkī?’” ¹⁶ Agīkīnyīita athuuri acio a itūūra, nake akīherithia andū acio a Sukothu na mīgua ya werū-inī, na mahiū ma nyeki-inī. ¹⁷ Nīngī akīmomora mūthiringo ūcio mūrāihu na igūrū wa Penieli, na akīūraga andū a itūūra rīu.

¹⁸ Hīndī ūyo akīūra Zeba na Zalimuna atīrī, “Andū arīa mworagīire kūu Tabori-rī, maahaanaga atīa?”

Nao magīcookia atīrī, “Nī andū tawe, o ūmwe wao aahaanaga ta mūrū wa mūthamaki.”

¹⁹ Gideoni akīmacookeria atīrī, “Acio maarī ariū a baba, o na ariū a maitū. O ta ūria Jehova atūūraga muoyo-rī, korwo nīmwahonokirie mīoyo yao-rī, ndīngīamūūraga.” ²⁰ Akīgarūrūkīra Jetheri, mūrīū wake wa irigithathi, akīmūrā atīrī, “Moorage!” Nowe Jetheri ndaigana gūcomora rūhiū rwa njora, tondū aarī o kamwana kanini, na nīetigagīra.

²¹ Zeba na Zalimuna makīra Gideoni atīrī, “Ūkīra, ūtūūrage arī we. Tondū o ta ūria mūndū atarīi noguo hinya wake ūigana.” Nī ūndū ūcio Gideoni agīūkīra, akīmooraga, na akīruta irengeeri iria ciagemetie ngingo cia ngamīra ciao, agīthī nacio.

^a8 Penieli nīho Jakubū aagianīire na Ngai.

Ebodi ya Gideoni

²² Andũ a Isiraeli makĩira Gideoni atĩrĩ, “Tũthamakĩre, wee, na mũrũguo, na mũrũ wa mũrũguo o nake, nĩgũkorwo wee nĩtũhonogetie, ũgatũruta moko-inĩ ma Midiani.”

²³ Nowe Gideoni akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũthamakĩra, o na kana mũrũ wakwa. Jehova nĩwe ũkũmũthamakĩra.”

²⁴ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ ũndũ ũngĩ ũmwe ngũmũhooya, naguo nĩ atĩ o ũmwe wanyu aahe gĩcũhĩ kĩmwe gĩa gũtũ kĩa iria aatahire.” (Ūcio warĩ mūtugo wa Aishumaeli, gwĩkĩra icũhĩ cia thahabu matũ.)

²⁵ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũgũciheana tũkenete.” Nĩ ũndũ ũcio makĩara nguo thĩ, na o mũndũ agĩkia gĩcũhĩ ho kuuma kũrĩ indo iria aatahite. ²⁶ Naguo ũritũ wa icũhĩ icio cia thahabu aahooete wakinyire cekerĩ 1,700,^a mathaga marĩa mangĩ matatarĩtwo, na nĩmo mĩgathĩ, na nguo cia rangi wa ndathi iria ciehungagwo nĩ athamaki a Amidiani, kana mĩnyororo ĩrĩa yarĩ ngingo cia ngamĩira ciao.

²⁷ Gideoni agĩthondeka thahabu ĩyo ĩgĩtuĩka ebodi, ĩrĩa aigire kũu Ofira, itũũra rĩake. Isiraeli othe makĩhũũra ũmaraya na ũndũ wa kũmĩhooya marĩ kũu, nayo ĩgĩtuĩka mũtego harĩ Gideoni na nyũmba yake.

Gĩkuũ kĩa Gideoni

²⁸ Ūguo nĩguo andũ a Midiani maahootirwo nĩ andũ a Isiraeli, na matiacookire kwambararia mĩtwe rĩngĩ. Matukũ-inĩ marĩa Gideoni aatũũrĩre muoyo, bũrũrĩ ũcio ũkĩgĩa na thayũ mĩaka mĩrongo ĩna.

²⁹ Jerubu-Baali mũrũ wa Joashu nĩacookire gwake mũciĩ gũtũũra kuo.

³⁰ Na aarĩ na ariũ mĩrongo mũgwanja ake mwene, nĩ ũndũ nĩ aarĩ na atumia aingĩ. ³¹ Nayo thuriya yake ĩrĩa yaikaraga Shekemu, nĩyamũciarĩire mwana wa kahĩ, ũrĩa aatuire Abimeleku. ³² Gideoni mũrũ wa Joashu aakuire arĩ mũkũrũ

mũno, na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe Joashu kũu Ofira ya Aabiezeri.

³³ Gideoni akua-rĩ, andũ a Isiraeli o rĩngĩ nĩmahũũrĩre ũmaraya na Mabaali. Makĩrũgamia Baali-Berithu^b ĩtuĩke ngai yao, ³⁴ na matiacookire kũrĩrikana Jehova Ngai wao, ũrĩa wamahonogetie akamaruta moko-inĩ ma thũ ciao ciothe iria ciarĩ mĩena-inĩ yao yothe. ³⁵ O na ningĩ nĩmagire gũcookia ngaatho kũrĩ nyũmba ya Jerubu-Baali (nĩwe Gideoni) nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe mega aamekĩire.

Abimeleku

9 Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Baali nĩathiire kũrĩ aa mamawe na andũ othe a mbarĩ ya kũrĩa nyina oimĩte kũu Shekemu, akĩmeera atĩrĩ, ² “Ūriai atũũrĩ othe a Shekemu atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega na inyuĩ. Nĩ mwathwo nĩ ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, kana mũthamakĩrwo nĩ mũndũ ũmwe?’ Ririkanai ndĩ wanyu, tuumĩte mũthiimo ũmwe.”

³ Rĩrĩa aa mamawe meerire atũũrĩ a Shekemu ũhoru ũcio wothe, andũ a Shekemu makĩenda kũrũmĩrĩa Abimeleku nĩ ũndũ nĩmoigire atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũrũ wa ithe witũ.” ⁴ Nao makĩmũhe cekerĩ mĩrongo mũgwanja cia betha^c irutĩtwo hekarũ-inĩ ya Baali-Berithu, nake Abimeleku agĩcihũthĩra kwandĩka andũ matarĩ kiene na a mbũkĩrĩa, arĩa maatuĩkire arũmĩrĩri ake. ⁵ Agĩthĩ gwa ithe mũciĩ o kũu Ofira na akĩũragithĩria ariũ a ithe mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, nĩo ariũ a Jerubu-Baali. No Jothamu, mũrũ wa Jerubu-Baali ũrĩa warĩ kĩhinga-nda, nĩahonokire nĩ ũndũ nĩehithire. ⁶ Nao atũũrĩ othe a Shekemu na a Bethi-Milo makĩũngana mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene o hau gĩtugĩ-inĩ kĩrĩa kĩrĩ Shekemu, magĩtua Abimeleku mũthamaki.

⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Jothamu aaheirwo ũhoru

^b33 Baali-Berithu yarĩ ngai ya andũ a Kaanani, na hekarũ yayo yarĩ Shekemu.

^c4 nĩ ta kilo robo ithatũ (0.75)

^a26 nĩ ta kilo 20

ũcio-rĩ, akĩhaica Kĩrĩma-igũrũ kĩa Gerizimu na akĩanĩrĩra, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai inyuĩ atũũri a Shekemu, nĩgeetha o nake Ngai amũthikĩrĩrie.⁸ Mũthenya ũmwe mĩtĩ nĩyoimagarire igaitĩrĩrie ũmwe wayo maguta atuĩke mũthamaki wayo. Nayo ikĩĩra mũtamaiyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

⁹ “No mũtamaiyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na maguta makwa marĩa matũmaga ngai o na andũ matĩio, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ingĩ?’

¹⁰ “Thuutha ũcio mĩtĩ iyo ikĩĩra mũkũyũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹¹ “No mũkũyũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ngũyũ ciakwa njega ũguo na irĩ mũrĩo, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ingĩ?’

¹² “Ningĩ mĩtĩ ikĩĩra mũthabibũ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹³ “No mũthabibũ ũcio ũgĩcookia atĩrĩ, ‘No ndigane na ndibei yakwa irĩa ikenagia ngai o na andũ, ngariũnge ũũ na ũũ igũrũ rĩa mĩtĩ irĩa ingĩ?’

¹⁴ “Kũrĩkĩrĩria mĩtĩ yothe ikĩĩra mũtare wa gĩthaka-inĩ atĩrĩ, ‘Ūka ũtuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Naguo mũtare ũcio wa gĩthaka ũkĩĩra mĩtĩ iyo atĩrĩ, ‘Kũngĩkorwo ti-itherũ nĩ mũkwenda kũnjitĩrĩria maguta ndũke mũthamaki wanyu-rĩ, gĩũkei mwĩhithe kĩruru-inĩ gĩakwa; no kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma mũtare-inĩ wa gĩthaka ũcine mĩtarakwa ya Lebanoni!’

¹⁶ “No rĩrĩ, angĩkorwo mwekire ũndũ ũcio na kĩhoo, na mũrĩ na ngoro njega rĩrĩa mwatuire Abimeleku mũthamaki, na angĩkorwo nĩmwĩkĩte Jerubu-Baali na nyũmba yake maũndũ mega, mũkamwĩka ũria agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo-rĩ,¹⁷ tondũ baba nĩwe wamũrũrĩre, agĩtwarĩrĩria muoyo wake ũgwati-inĩ nĩgeetha amũhonokie moko-inĩ ma Amidiani,¹⁸ (no ũmũthĩ nĩmũũkĩrĩre nyũmba ya baba, mũkooragĩra ariũ ake mĩrongo mũgwanja ihiga-inĩ rĩmwe, na mũgatua Abimeleku, mũrũ wa ngombo

yake ya mũirĩtu, mũthamaki wa atũũri a Shekemu tondũ nĩ mũrũ wa ithe wanyu),¹⁹ mũngĩkorwo mwĩkĩte ũndũ ũcio na kĩhoo, na mũrĩ na ngoro njega kũrĩ Jerubu-Baali na nyũmba yake ũmũthĩ-rĩ, Abimeleku arotuĩka gĩkeno kĩanyu, o na inyuĩ mũgĩtuĩke gĩkeno gĩake!²⁰ No kũngĩkorwo ti ũguo-rĩ, mwaki ũrokiuma harĩ Abimeleku ũmũcine, ũmũniine biũ, atũũri aya a Shekemu na Bethi-Milo, o na mwaki ũrokiuma harĩ inyuĩ atũũri a Shekemu na Bethi-Milo, ũcine Abimeleku, ũmũniine biũ.”

²¹ Hĩndĩ iyo Jothamu agũthara, akĩũrĩra kũu Biri, nake agĩtũũra kuo nĩ ũndũ nĩetigagĩra mũrũ wa ithe, Abimeleku.

²² Thuutha wa Abimeleku gwachana Isiraeli mĩaka itatũ-rĩ,²³ Ngai agĩtũma roho mũũru gatagati ka Abimeleku na atũũri a Shekemu, arĩa meekire maũndũ mooru ma ũhinga kũrĩ Abimeleku.

²⁴ Ngai eekire ũndũ ũyũ nĩgeetha ngero irĩa yagerirwo ariũ mĩrongo mũgwanja a Jerubu-Baali, ya gũitwo thakame yao, irĩhio mũrũ wa ithe wao, Abimeleku, na irĩhio atũũri a Shekemu arĩa maamũteithirie kũũraga ariũ a ithe.²⁵ Nĩ ũndũ wa kũregana nake-rĩ, atũũri acio a Shekemu nĩmaigire andũ irĩma-inĩ nĩguo mohie na matunye o mũndũ ũria wahitũkaga indo ciake, naguo ũhoru ũcio ũkĩmenyithio Abimeleku.

²⁶ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi hamwe na ariũ a ithe magĩthaamĩra kũu Shekemu, nao atũũri akuo makĩmwĩhoka.²⁷ Thuutha wa gũthiĩ mĩgũnda-inĩ na gũcookereria thabibũ na gũcihiha, makĩgĩa na iruga hekarũ-inĩ ya ngai yao. Rĩrĩa maarĩaga na makĩnyuuaga, makĩruma Abimeleku.

²⁸ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi akiuga atĩrĩ, “Abimeleku nũũ, na Shekemu nũũ, nĩguo tũtuĩke ndungata ciake? Githĩ ti mũrũ wa Jerubu-Baali, nake Zebuli githĩ tiwe mũnini wake? Tungatĩrai andũ a Hamoru, ithe wa Shekemu! Tũgũgĩtungatĩra Abimeleku nĩkĩ?²⁹ Naarĩ korwo andũ aya me rungu rwa wathani wakwa! Hĩndĩ iyo nĩ no ndĩmweherie.

No njĩre Abimeleku atĩrĩ, ‘Ita ita riaku rĩothe!’ ”

³⁰ Rĩrĩa Zebuli ũcio mwathi wa itũūra aigũire ũrĩa Gaali mũrũ wa Ebedi oigĩte-rĩ, akĩrakario nĩ ũhoro ũcio mũno. ³¹ Agĩtũmĩra Abimeleku andũ na hitho, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gaali mũrũ wa Ebedi na ariũ a ithe nĩmokĩte gũkũ Shekemu, na nĩmararahũra andũ a itũūra magũũkĩrĩre. ³² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, ũtukũ wakinya wee na andũ aku mũũke mũmoohie mĩgũnda-inĩ. ³³ Rũciinĩ tene riũa rĩkĩratha-rĩ, ũthĩĩ ũtharĩkĩre itũūra inene. Na rĩrĩa Gaali na andũ ake mariumĩra magũtharĩkĩre-rĩ, ĩka ũrĩa wothe guoko gwaku kũngĩhota gwĩka.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Abimeleku marĩ hamwe na mbũtũ ciake ciothe cia ita makiumagara ũtukũ, makĩhitha gũkuhĩ na Shekemu marĩ ikundi inya. ³⁵ Nake Gaali mũrũ wa Ebedi nĩoimagarĩte akarũgama itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũūra inene, o hĩndĩ ĩyo Abimeleku na thigari ciake moimagĩra kũrĩa meehithĩte.

³⁶ Rĩrĩa Gaali aamoonire-rĩ, akĩira Zebuli atĩrĩ, “Ta rora, harĩ na andũ maroka maikũrũkĩte kuuma irĩma igũrũ!”

Nake Zebuli agĩcookia atĩrĩ, “Wee ũroona ciĩruru cia irĩma taarĩ andũ.”

³⁷ No Gaali akĩaria rĩngĩ, akiuga atĩrĩ: “Ta rora wone andũ maroka maikũrũkĩte moimĩte gatagatĩ ka bũrũri, na mbũtũ ĩrĩa ĩngĩ yũkĩte yumĩte na mwena wa mũtĩ wa mũragũri.”

³⁸ Ningĩ Zebuli akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩgaatho waku ũkĩrĩ ha rĩu, wee woigire atĩrĩ, ‘Abimeleku nũũ atĩ nĩguo atwathe?’ Githĩ andũ aya ti o wanyũrũririe. Umagara ũkarũe nao!”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio Gaali agĩtongoria atũũri a Shekemu makĩhũũrana na Abimeleku.

⁴⁰ Abimeleku akĩmũteng’eria, nao andũ aingĩ makĩgũa magurarĩtio makĩũra kũu guothe o nginya itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo. ⁴¹ Abimeleku agĩtũũra Aruma, nake Zebuli akĩrutũrũra Gaali hamwe na ariũ a ithe kuuma Shekemu.

⁴² Mũthenya ũyũ ũngĩ andũ a Shekemu magĩthĩĩ mĩgũnda-inĩ, nake Abimeleku akĩmenyithio ũhoro ũcio. ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio akĩoya andũ ake, akĩmagayania ikundi ithatũ, akĩmaiga moherie andũ mĩgũnda-inĩ. Hĩndĩ ĩrĩa onire andũ acio magĩũka moimĩte itũūra-inĩ rĩrĩa inene, agĩũkĩra amatharĩkĩre. ⁴⁴ Abimeleku na ikundi iria aarĩ nacio makĩguthũka mbere nginya hau itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũūra inene, nacio ikundi icio ingĩ igĩrĩ ikĩguthũkĩra arĩa maarĩ mĩgũnda-inĩ, ikĩmooraga. ⁴⁵ Abimeleku akĩhũũrana na itũūra rĩu inene mũthenya wothe nginya akĩrĩtaha na akĩũraga andũ a rĩo othe. Ningĩ akĩananga itũūra rĩu inene, na akĩrĩtũrĩria cumbĩ.

⁴⁶ Rĩrĩa maigũire ũhoro ũcio, andũ arĩa maatũũraga mũthiringo-inĩ wa Shekemu magĩtoonya kĩhitho-inĩ kĩa hinya kĩa hekarũ ya Eli-Berithu. ⁴⁷ Rĩrĩa Abimeleku aigũire atĩ nĩmacookanĩrĩre kuo-rĩ, ⁴⁸ we na andũ ake othe makĩambata Kĩrĩma-inĩ gĩa Zalimuna. Akĩoya ithanwa, agĩtema honge, na agĩciigĩrĩa ciande. Agĩatha andũ arĩa maarĩ nake, akĩmeera atĩrĩ, “Narua! ĩkai ũguo muona ndeka!” ⁴⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe magĩtema honge, na makĩrũmĩrĩa Abimeleku. Magĩciũmba hĩba kũnyiitana na kĩhitho kĩu kĩa hinya magĩciywatia mwaki andũ marĩ thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio othe maarĩ thĩinĩ wa mũthiringo ũcio wa Shekemu, ta andũ 1,000, arũme na andũ-a-nja, o nao magĩkua.

⁵⁰ Abimeleku agĩthĩĩ itũūra rĩa Thebezu, akĩrĩrigiicĩria na akĩrĩtunyana. ⁵¹ No rĩrĩ, thĩinĩ wa itũūra rĩu inene nĩ kwarĩ na mũthiringo mũrũmu kũrĩa arũme othe na andũ-a-nja, na andũ othe a itũūra rĩu inene, moorĩre. Makĩhĩngĩra thĩinĩ, na makĩhaica mũthiringo igũrũ.

⁵² Abimeleku agĩthĩĩ mũthiringo-inĩ ũcio, akĩũhithũkĩra. No rĩrĩa akuhĩrĩrie itoonyero rĩa mũthiringo nĩguo aũgwatie mwaki-rĩ, ⁵³ mũtumia ũmwe akĩmũgũithĩria ihiga rĩa gĩthĩĩ mũtwe, rĩkĩmũhehenja mũtwe.

⁵⁴ Nake agĩĩta mũkuui wake wa indo cia mbaara na ihenya, akĩmwĩra

atĩrĩ, “Comora rūhiũ rwaku rwa njora ũnjũrage, nĩgeetha matikoigage atĩrĩ, ‘Ooragirwo nĩ mũndũ-wa-nja.’” Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ikĩmũtheeca, agĩkua.⁵⁵ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ Abimeleku nĩakuĩte-rĩ, makĩinũkĩra.

⁵⁶ Ũguo nĩguo Ngai aarĩhirie Abimeleku nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa ekĩte ithe, wa kũũraga ariũ-a-ithe mĩrongo mũgwanja.⁵⁷ Ningĩ Ngai akĩrĩhia andũ a Shekemu nĩ ũndũ wa waganu wao wothe. Kĩrumi kĩa Jothamu mũrũ wa Jerubu-Baali gĩkĩmacookerera.

Tola

10 Thuutha wa Abimeleku, mũndũ wa mũhĩrĩga wa Isakaru wetagwo Tola mũrũ wa Pua, mũrũ wa Dodo, akĩarahũka ahonokie Isiraeli. Nake agĩtũũra Shamiru, kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ ĩrĩma wa Efiraimu.² Agĩtiirĩrĩa Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ; agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Shamiru.

Jairu

³ Nake Tola akĩrũmĩrĩrwo nĩ Jairu wa kuuma Gileadi, ũrĩa watiirĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ.⁴ Jairu aarĩ na ariũ mĩrongo ĩtatũ arĩa mathiiga mahaicĩte ndigiri mĩrongo ĩtatũ. Maathaga matũũra mĩrongo ĩtatũ kũu Gileadi, marĩa nginya ũmũthĩ metagwo Havothu-Jairu.⁵ Jairu akua aathikirwo kũu Kamonu.

Jefitha

⁶ O rĩngĩ andũ a Isiraeli nĩmekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Magĩtungatĩra Mabaali na Maashitorethu, na ngai cia Aramu, na ngai cia Sidoni, na ngai cia Moabi, na ngai cia Aamoni, o na ngai cia Afilisti.^a Na tondũ andũ a Isiraeli nĩmatiganĩrie Jehova na matiacookire kũmũtungatĩra-rĩ,⁷ akĩrakario nĩo. Akĩmaneana moko-inĩ

ma Afilisti na moko-inĩ ma Aamoni,⁸ arĩa maamanyariire na makĩmahinyĩrĩa mwaka-inĩ ũcio. Nao makĩhinyĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani kũu Gileadi, bũrũri wa Aamori, mĩaka ikũmi na ĩnana.⁹ Ningĩ Aamoni makĩringa Rũũ rwa Jorodani nĩguo makarũe na andũ a Juda, na andũ a Benjamini, o na nyũmba ya Efiraimu; nakuo Isiraeli gũkĩgĩa na kĩnyariirĩko kĩnene.¹⁰ Ningĩ andũ a Isiraeli magĩkaĩra Jehova makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie, tũgatiganĩria Ngai witũ, tũgatungatĩra Mabaali.”

¹¹ Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Misiri na Aamori, na Aamoni, na Afilisti,¹² na Asidoni, na Aamaleki, o na Amaoni maamũhinyĩrĩrie na mũkĩngaĩra ndĩmũteithie-rĩ, githĩ ndiamũhonokirie kuuma moko-inĩ mao?¹³ No inyuĩ nĩmwandiganĩrie na mũgĩtungatĩra ngai ingĩ, tondũ ũcio ndigacooka kũmũhonokia o na rĩ.¹⁴ Thiĩ mũgakaĩre ngai icio mwĩthuurĩre. Nĩmũhonokagie hĩndĩ ĩrĩa mũranyamarĩka!”

¹⁵ No andũ a Isiraeli makĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩtwĩhĩtie. ĩka na ithuĩ o ta ũrĩa ũkuona kwagĩrĩre, no rĩrĩ, twagũthaita ũtũhonokie rĩu.”¹⁶ Hĩndĩ ĩyo magĩkieheria ngai icio cia kũngĩ gatagati-inĩ kao, na magĩtungatĩra Jehova. Nake ndangĩakirĩrĩrie rĩngĩ kuona Isiraeli makĩnyariirĩka.

¹⁷ Rĩrĩa Aamoni meerirwo moe indo cia mbaara na makĩamba hema ciao kũu Gileadi-rĩ, andũ a Isiraeli makĩũngana na makĩamba hema ciao kũu Mizipa.¹⁸ Atongoria a andũ a Gileadi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwambĩrĩria kũrũa na Aamoni-rĩ, ũcio nĩwe ũgũtuĩka mũnene wa andũ arĩa matũũraga Gileadi.”

11 Na rĩrĩ, Jefitha aarĩ Mũgileadi warĩ njamba yarĩ hinya. Nake ithe wa Jefitha eetagwo Gileadi, na nyina aarĩ mũmaraya.² Mũtumia wa Gileadi o nake akĩmũciarĩra aanake, na rĩrĩa maagimarire makĩngata Jefitha. Nao makiuga atĩrĩ, “Wee ndũkagaya igai

^a6 Ngai cia Aramu ciarĩ Hadadi (kana Baali), Motu, Anathi, na Rimoni; ngai ĩrĩa nene ya andũ a Moabi yarĩ Kemoshu, nayo ya andũ a Amoni yarĩ Moleku.

thiini wa nyumba iitu, tondū ūrī wa mūtumia ūngī.” ³Nī ūndū ūcio Jefitha akīūrīra ariū a ithe, agīthiī gūtūūra būrūri wa Tobu, kūrīa gikundi kīa andū matarī kiene kīamūrigiiciire na gikimūrūmīrīra.

⁴Thuutha wa ihinda inini, hīndī īrīa Aamoni maahaarīrie mbaara na Isiraeli, ⁵athuuri a Gileadi magīthiī kūgīra Jefitha kuuma būrūri wa Tobu. ⁶Nao makīmwīra atīrī, “Ūka, ūtūike mūnene witū wa ita, nīgeetha tūhūūrane na Aamoni.”

⁷Jefitha akīmeera atīrī, “Githi mūtiathūūrire mūkīnyingata kuuma nyūmba ya baba? Nī kī kīratūma mūūke kūrī nī rīu mūrī na thīina?”

⁸Athuuri a Gileadi makīmwīra atīrī, “O na kūrī ūguo, nītwagūcookerera; twarana na ithuī tūkahūūrane na Aamoni, na nīūgūtūika mūnene witū wa gwathaga andū othe arīa matūūraga Gileadi.”

⁹Jefitha akīmooria atīrī, “Mūngīnjookia ngahūūrane na Aamoni nake Jehova amaneane kūrī nī-rī, ti-itherū nī nīngatūika mūnene wanyu?”

¹⁰Athuuri acio a Gileadi makīmūcookeria atīrī, “Jehova nīwe mūira witū; nītūgwīka o ta ūrīa ūkuuga.”

¹¹Nī ūndū ūcio Jefitha agīthiī hamwe na athuuri a Gileadi, na andū acio makīmūtua mūnene na mwathi wao. Nake agīcookeria ciugo ciake ciothe mbere ya Jehova o kūu Mizipa.

¹²Ningī Jefitha agītūmana kūrī mūthamaki wa Aamoni na kīūria gīkī: “Nī ūhoro ūrīkū ūrī naguo na ithuī nīgeetha ūtharīkīre būrūri witū?”

¹³Mūthamaki wa Aamoni agīcookeria andū a Jefitha atīrī, “Hīndī īrīa Isiraeli maambatire kuuma Misiri, nīmooire būrūri wakwa kuuma Arinoni nginya Jaboku, o na nginya Jorodani. Rīu njookeriai būrūri ūcio na thayū.”

¹⁴Nake Jefitha agītūma andū rīngī kūrī mūthamaki wa Aamoni, ¹⁵akiuga atīrī: “Ūū nīguo Jefitha oiga: Isiraeli ndooire būrūri wa Moabi kana būrūri wa Aamoni. ¹⁶No rīrīa

maambatire makiuma Misiri, Isiraeli maatuīkanīrie werū-inī nginya Iria Itune, magīkinya Kadeshi. ¹⁷Ningī Isiraeli agītūma andū kūrī mūthamaki wa Edomu, makamwīre atīrī, ‘Twītīkīrie tūtūikanīrie būrūri-inī waku,’ no mūthamaki wa Edomu ndaigana gūthikīrīria. Ningī magītūmana kūrī mūthamaki wa Moabi, nake akīrega. Nī ūndū ūcio Isiraeli magīkara kūu Kadeshi.

¹⁸“Magīcooka magītūikanīria werū-inī, magīthiūrūrūka būrūri wa Edomu na Moabi, makīgerera mwena wa irathīro wa būrūri wa Moabi, na makīamba hema ciao mūrīmo ūrīa ūngī wa Arinoni. Nao matiatooonyire būrūri wa Moabi, nīgūkorwo Rūūī rwa Arinoni nīruo rwarī mūhaka wakuo.

¹⁹“Ningī Isiraeli agītūma andū kūrī Sihoni mūthamaki wa Aamori, ūrīa waathanaga Heshiboni, makīmwīra atīrī, ‘Twītīkīrie tūhītūkīre būrūri-inī waku tūthiī būrūri witū.’ ²⁰Na rīrī, Sihoni ndaigana kwīhoka Isiraeli mahītūkīre būrūri wake. Akīūngania ita rīake rīothe na akīamba hema kūu Jahazu, na akīhūūrana na Isiraeli.

²¹“Nake Jehova, Ngai wa Isiraeli, akīneana Sihoni na andū ake othe moko-inī ma Isiraeli, makīmahoote. Isiraeli makīyoera būrūri wothe wa Aamori arīa maatuūraga būrūri ūcio, ²²magītunyana guothe kuuma Arinoni nginya Jaboku, na kuuma werū-inī nginya Jorodani.

²³“Na rīrī, kuona atī Jehova, Ngai wa Isiraeli nīwe ūingatīte Aamori akameheria mbere ya andū ake Isiraeli-rī, wee ūkīrī na kīhooito kīrīkū gīa kūwīgwatīra? ²⁴Kaī ūtangīoya kīrīa Kemoshu ngai yaku ikūheete? Ithuī na ithuī twīgwatīre kīrīa gīothe Jehova Ngai witū atūheete. ²⁵Anga wee nīūkīrīte Balaki mūrū wa Ziporu, mūthamaki wa Moabi?

Nĩ kũrĩ hĩndĩ arĩ ahaarana na Isiraeli kana akĩrũa nao? ²⁶ Handũ ha mĩaka magana matatũ Isiraeli matũũrite kũu Heshiboni, na Aroeri, na matũũra marĩa mothe magũthiũrũrũkĩrie, na matũũra mothe marĩa marĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Arinoni. Nĩ kĩ kĩagiririe ũmeyerie rĩngĩ hĩndĩ iyo? ²⁷ Nĩ ndikũhĩtie, no wee nĩuranjika ũũru nĩ ūndũ wa kũndehera mbaara. Reke Jehova, ũrĩa mũtuithania, atuithanie ciira ũyũ ũmũthĩ gatagatĩ ka andũ a Isiraeli na Aamoni.”

²⁸ O na kũrĩ ũguo, mũthamaki wa Amoni ndaigana kũrũmbũiya ndũmĩriri iyo aatũmĩrwo nĩ Jefitha.

²⁹ Hĩndĩ iyo Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Jefitha. Akĩringa Gileadi na Manase, akĩhĩtũkĩra Mizipa ya Gileadi, na kuuma kũu agĩthĩ gũkora Aamoni.

³⁰ Nake Jefitha akĩhĩta mwĩhĩtwa mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ũgĩneana Aamoni moko-nĩ makwa-rĩ, ³¹ o kĩrĩa gĩkoima nja na mũrango wa nyũmba yakwa kĩndũnge rĩrĩa ngaacooka hootanĩte kuuma kũrĩ Aamoni, gĩgaatuĩka kĩa Jehova, na nĩngakĩruta gĩtuĩke igongona rĩa njino.”

³² Nake Jefitha agĩthĩ kũhũũrana na Aamoni, nake Jehova akĩmaneana moko-inĩ make. ³³ Agĩthũkangia matũũra mĩrongo iĩrĩ kuuma Aroeri nginya gũkuhĩ na Minithu, o nginya Abeli-Karamimu. ũguo nĩguo Isiraeli maatooririe Aamoni.

³⁴ Hĩndĩ iĩa Jefitha aacookire gwake mũciĩ kũu Mizipa-rĩ, nũu wagĩũkire kũmũtũnga tiga mwarĩ, akĩmũinagĩra na akĩhũũraga tũhembe! Nake aarĩ mwana wa mũmwe. Tiga o we wiki, Jefitha ndaarĩ na kahĩ kana kairĩtu.

³⁵ Rĩrĩa aamuonire-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũ! Mwarĩ wakwa! Nĩwandua mũndũ mũthĩnĩku na mũnyamarĩku nĩ ūndũ nĩndĩhĩtie mwĩhĩtwa harĩ Jehova ũrĩa itangĩaga kũhingia.”

³⁶ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Baba, wee nĩweehĩtie mwĩhĩtwa kũrĩ Jehova.

Njĩka o ta ũrĩa weranĩire, kuona atĩ Jehova nĩakũrĩhĩria harĩ Aamoni thũ ciaku.” ³⁷ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “No nĩngũkũũria ũnjĩtũkĩrie ūndũ ũyũ ũmwe: ũũhe mĩeri iĩrĩ ngacangacange irĩma-inĩ na ndĩre hamwe na arata akwa, tondũ ndikaahika.”

³⁸ Akĩmwĩra atĩrĩ, “No ũthĩ.” Akĩmwĩtũkĩria athĩ mĩeri iĩrĩ. We marĩ na airĩtu acio angĩ magĩthĩ irĩma-inĩ, makĩrĩranĩra tondũ ndarĩ hĩndĩ angĩkaahika. ³⁹ Thuutha wa mĩeri iyo iĩrĩ, agĩcooka kũrĩ ithe, nake akĩmwĩka o ta ũrĩa eehĩtie. Nake aarĩ mũirĩtu gathirange.

Kuumanagia na ūndũ ūcio, ũgĩtuĩka mũtugo wa andũ a Isiraeli, ⁴⁰ atĩ o mwaka airĩtu a Isiraeli mathiige nja mĩthenya iĩa kũrĩrikana mwarĩ wa Jefitha ūcio Mũgileadi.

Jefitha na Efiraimu

12 Na rĩrĩ, andũ a Efiraimu magĩcookanĩrĩria ikundi ciao cia ita, na makĩringa mũrĩmo wa Zafoni makĩra Jefitha atĩrĩ, “Wathiire kũhũũrana na Aamoni na ndwatwĩtũre tũthĩ nawe nĩkĩ? Tũgũgũcina hamwe na nyũmba yaku.”

² Jefitha akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ na andũ akwa tũraarĩ na kĩgiano kĩnene na Aamoni, na o na gũtuĩka nĩndetanire, inyuĩ mũtiahonokirie kuuma moko-inĩ mao. ³ Rĩrĩa ndonire atĩ mũtindeithia-rĩ, ngĩtwarĩrĩa ũgwati-inĩ wa gĩkuũ, ngĩringa mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ ngahũũrane na Aamoni, nake Jehova akĩhotanĩra kũrĩ o. Rĩu-rĩ, mũgĩũkĩte ũmũthĩ kũhũũrana na nĩ nĩkĩ?”

⁴ Jefitha agĩcookanĩrĩria andũ a Gileadi, makĩhũũrana na andũ a Efiraimu. Nao andũ a Gileadi makĩmahũũra mũno tondũ andũ a Efiraimu nĩmoigĩte atĩrĩ, “Inyuĩ Agileadi aya nĩ kũũra mworire kuuma kũrĩ Efiraimu na Manase.” ⁵ Nao Agileadi makĩgwatĩra mariũko ma Rũũ rwa Jorodani marĩa maaringĩrĩre kũu Efiraimu, na rĩrĩa rĩothe mũndũ wa Efiraimu ũrĩa watigaire oiga atĩrĩ, “Reke ninge mũrĩmo ũrĩa ũngĩ,” Nao

andũ a Gileadi makamũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ Mũefiraimu?” Nake angĩacookirie oige, “Aca,”⁶ makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ wega, kiuge, ‘Shibolethu.’” Nake angĩoigire, “Shibolethu,” tondũ ndangĩahotire kũgweta kiugo kũ wega, makamũnyiita na makamũũragĩra kũu mariũko-inĩ ma Rũũĩ rwa Jorodani. Aefiraimu 42,000 makĩũragwo ihinda-inĩ rĩu.

⁷Jefitha agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka itandatũ. Jefitha ũcio Mũgileadi agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo itũũra-inĩ rĩmwe rĩa kũu Gileadi.

Ibizani, na Eloni, na Abidoni

⁸Thuutha wake, Ibizani wa kũu Bethlehemu agĩtiirĩrĩra Isiraeli. ⁹Nake aarĩ na aanake mĩrongo itatũ na airĩtu mĩrongo itatũ. Akiheana airĩtu ake mahikio nĩ arĩa maarĩ nja ya mũhĩrĩga wake, nao aanake ake akĩmarehere airĩtu mĩrongo itatũ kuuma nja ya mũhĩrĩga wake matuĩke atumia ao. Ibizani agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka mũgwanja. ¹⁰Ibizani agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Bethlehemu.

¹¹Thuutha wake, Eloni ũrĩa Mũzebuluni agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ikũmi. ¹²Eloni agĩcooka agĩkua, na agĩthikwo kũu Aijaloni bũrũri-inĩ wa Zebuluni.

¹³Thuutha wake, Abidoni mũrũ wa Hileli, kuuma Pirathoni, agĩtiirĩrĩra Isiraeli. ¹⁴Nake aarĩ na aanake mĩrongo ĩna na ciana ciao mĩrongo itatũ, nao maakuuagwo nĩ ndigiri mĩrongo mũgwanja. Agĩtiirĩrĩra Isiraeli mĩaka ĩnana. ¹⁵Abidoni mũrũ wa Hileli agĩcooka agĩkua, agĩthikwo Pirathoni kũu Efiraimu, bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Aamaleki.

Gũciarwo gwa Samusoni

13 O rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na nĩ ũndũ wa ũguo Jehova akĩmaneana moko-inĩ ma Afilisti handũ ha mĩaka mĩrongo ĩna.

²Mũndũ ũmwe warĩ wa Zora, wetagwo Manoa kuuma mũhĩrĩga wa

Adani, aarĩ na mĩtumia warĩ thaata watũũrite atarĩ na mwana. ³Mũraika wa Jehova akĩmuumĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũrĩ thaata na ndũrĩ mwana, no nĩũkũgĩa nda ũciare kahĩ. ⁴Na rĩrĩ, wĩmenyerere ndũkananyue ndibei kana kĩndũ o gĩothe kĩgagatu, na ndũkanarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, ⁵tondũ wee nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Gũtirĩ kanyũĩ gakaahũthĩrwo mĩtwe-inĩ wake, nĩ ũndũ kahĩ kau gagaatuĩka Mũnaziri wamũrĩrwo Ngai kuuma gũciarwo, na nĩakambĩrĩria kũhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma Afilisti.”

⁶Hĩndĩ ĩyo mĩtumia ũcio agĩthĩĩ kũrĩ mũthuuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ wa Ngai nĩokire kũrĩ nĩ. Ekuonekaga ahaana ta mũraika wa Ngai wa gwĩtigĩrwo mũno. Ndinamũũria kũrĩa oimĩte, nake ndananjĩra rĩtwa rĩake. ⁷No nĩnanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Nĩũkũgĩa nda na ũciare kahĩ. Nĩ ũndũ wa ũguo, ndũkanyue ndibei kana kĩndũ kĩgagatu, o na ndũkarĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu, tondũ kahĩ kau gagaakorwo karĩ Mũnaziri wa Ngai kuuma gũciarwo nginya mũthenya wako wa gũkua.’”

⁸Hĩndĩ ĩyo Manoa akĩhooya Jehova: “Mwathani nĩdagũthaita, reke mũndũ ũcio wa Ngai ũgũtũmĩte kũrĩ ithuĩ oke rĩngĩ nĩguo atũrute ũrĩa tũkũrera kahĩ karĩa gagaaciurwo.”

⁹Ngai akĩũga Manoa, na mũraika wa Ngai agĩũka rĩngĩ kũrĩ mĩtumia rĩrĩa aarĩ mũgũnda-inĩ; no mũthuuriwe Manoa ndaarĩ hamwe nake. ¹⁰Nake mĩtumia akĩhiũha gũthĩĩ kwĩra mũthuuriwe, “Mũndũ ũrĩa wanyumĩrĩre mũthenya ũrĩa ũngĩ-rĩ, arĩ haha!”

¹¹Manoa agĩũkĩra, akĩrũmĩrĩra mĩtumia wake. Rĩrĩa aakinyire harĩ mũndũ ũcio-rĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “We nĩwe waririe na mĩtumia wakwa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ nĩ.”

¹²Nĩ ũndũ ũcio Manoa akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ciugo ciaku ikaahinga-rĩ, watho wa mĩtũũrĩre wa kahĩ gaka na wĩra wako ũgaakorwo ũrĩ ũrĩkũ?”

¹³Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Mĩtumia waku no nginya eeke ũrĩa

wothe ndimwĩrite. ¹⁴ Ndakarĩe kĩndũ o gĩothe kiumĩte mũthabibũ-inĩ, kana anyue ndibei o yothe, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kũnyua kĩgagatu kana arĩe kĩndũ o gĩothe kĩrĩ thaahu. No nginya eeke maũndũ mothe marĩa nĩ ndimwathĩte.”

¹⁵ Manoa akĩra mũraika wa Jehova atĩrĩ, “No twende ũikare nginya tũgũthĩnjire koori.”

¹⁶ Mũraika wa Jehova agĩcookia atĩrĩ, “O na wangiria thĩ, ndikũrĩa irio ciaku. No wahaarĩria igongona rĩa njino-rĩ, rĩu rĩrutĩre Jehova.” (Manoa ndaigana gũkũũrana atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.)

¹⁷ Nake Manoa agĩtũria ũhoru kuuma kũrĩ mũraika wa Jehova akĩmũria atĩrĩ, “Wee wĩtagwo atĩa, nĩguo tũgaagũtĩia hĩndĩ irĩa kiugo gĩaku gĩgaatuĩka kĩa ma?”

¹⁸ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjũũrie rĩitwa rĩakwa? Ndũngĩhota kũrĩmenya, nĩ rĩa magegania.” ¹⁹ Hĩndĩ iyo Manoa akĩoya koori hamwe na mũtu wa igongona, agĩcirutĩra Jehova igũrũ rĩa ihiga. Nake Jehova agĩka ũndũ wa magegania o Manoa na mũtumia wake meroreire: ²⁰ O rũrĩmbĩ rũkĩrĩmbũkaga kuuma kĩgongona-inĩ rũrorete igũrũ-rĩ, mũraika wa Jehova akĩambatĩra rũrĩmbĩ-inĩ rũu. Nake Manoa na mũtumia wake mona ũguo, makĩgũithia magĩturumithia mothiũ mao thĩ. ²¹ Rĩria mũraika ũcio wa Jehova aagire gũcooka kwĩyonithania kũrĩ Manoa na mũtumia wake, Manoa akĩmenya atĩ ũcio aarĩ mũraika wa Jehova.

²² Akĩra mũtumia wake atĩrĩ, “Ithuĩ rĩu no tũgũkua, tondũ nĩtuonete Ngai!”

²³ No mũtumia wake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Korwo Jehova nĩegũtũite gũtũũraga-rĩ, ndangĩtũkĩrĩre igongona rĩa njino na igongona rĩa mũtu kuuma moko-inĩ maitũ, o na kana atuonie maũndũ maya mothe kana gũtwĩra ũguo aatwĩra rũu.”

²⁴ Mũtumia ũcio agĩciara kahĩ na agĩgatua Samusoni. Gagĩkũra, nake Jehova agĩkarathima, ²⁵ nake Roho wa

Jehova akĩambĩrĩria gũkaarahũra o hĩndĩ iyo kaarĩ kũu Mahane-Dani, gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli.

Uhiki wa Samusoni

14 Na rĩrĩ, Samusoni agĩkũrũka agĩthĩ Timina,^a na kũu akĩona mũirĩtu Mũfilisti. ² Acooka mũciĩ, akĩra ithe na nyina atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ-wa-nja Mũfilisti kũu Timina; rĩu-rĩ, ngũrĩrai we atuĩke mũtumia wakwa.”

³ Ithe na nyina makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ gũtarĩ mũndũ-wa-nja ũngĩtũkĩrĩka gatagatĩ-inĩ ka andũ a mũhĩrĩga wanyu o na kana gatagatĩ-inĩ ka andũ aitũ othe? No nginya ũthĩ kwa Afilisti acio mataruaga ũgĩre mũtumia kuo?”

No Samusoni akĩra ithe atĩrĩ, “Ngũrĩra ũcio. ũcio nowe ũnjagĩrĩre.” ⁴ (Aciari ake matiamenyaga atĩ ũndũ ũcio woimĩte kũrĩ Jehova, ũria wacaragia handũ ha kũrutia Afilisti amokĩrĩre, nĩ ũndũ hĩndĩ iyo Afilisti nĩ maathaga Isiraeli.) ⁵ Samusoni agĩkũrũka Timina marĩ hamwe na ithe na nyina. Na rĩria makuhĩrĩrie mĩgũnda ya mũthabibũ ya Timina-rĩ, o rĩmwe kĩa kĩa mũrũũthi^b gĩgũka na kũrĩ we kĩmũraramĩre. ⁶ Roho wa Jehova agĩka igũrũ rĩake na hinya nginya agĩtarũranga mũrũũthi ũcio na moko matheri o ta ũria angĩtarũranga koori. No ndaigana kwĩra ithe o na kana nyina ũria ekite. ⁷ Nake agĩcooka agĩkũrũka makĩaranĩria na mũndũ-wa-nja ũcio, na akĩmwenda.

⁸ Thuutha ũcio, rĩria aacookaga akamũhikie-rĩ, agĩkerũra oone kĩimba kĩa mũrũũthi ũcio. Thĩnĩ wakĩ haarĩ na mũrumbĩ wa njũkĩ na ũũkĩ, ⁹ ũria aatahire na hĩ, agĩthĩ akĩrĩaga. Na rĩria aakinyĩrĩre aciari ake, akĩmagaĩra ũũkĩ ũcio o nao makĩũria. Nowe ndaigana kũmeera atĩ aarutĩte ũũkĩ ũcio kĩimba-inĩ kĩa mũrũũthi.

¹⁰ Na rĩrĩ, ithe agĩkũrũka akoone

^a1 Timina rĩarĩ itũũra thĩnĩ wa Dani (Josh 19:43); Afilisti nĩ maikaraga kuo gũtanatunyanwo nĩ andũ a Isiraeli.

^b5 Ihinda rĩrĩ nĩ gwakoragwo na mũrũũthi mũngĩ mwena wa gũthini wa Palestina.

mündũ-wa-nja ũcio. Nake Samusoni akĩrugithia iruga kũu, o ta ũrĩa warĩ mūtugo wa ahikania. ¹¹Na rĩrĩa andũ maamuonire, makĩmũhe aanake mĩrongo ĩtatũ maikare nake.

¹²Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rekei ndĩmũgwatie ndaĩ, muona mwamĩtaũra mĩthenya-inĩ ĩno mũgwanja ya iruga-rĩ, nĩngamũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ. ¹³Mwaremwo nĩ kũmĩtaũra-rĩ, no nginya mũũhe nguo cia gatani mĩrongo ĩtatũ, na nguo cia kũgarũrĩra mĩrongo ĩtatũ.”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtũgwatie ndaĩ ĩyo yaku, tũmĩgue.”

¹⁴Nake akĩmeera atĩrĩ,

“Kuuma nyamũ ndĩani, gũkiuma
kĩndũ kĩngĩrĩro;
kuuma kũrĩ nyamũ ĩrĩ hinya,
gũkiuma kĩndũ kĩrĩ mũrĩo.”

Na handũ ha mĩthenya ĩtatũ, matiahotete kũmĩtaũra.

¹⁵Naguo mũthenya wa ĩna wakinya, makĩra mūtumia wa Samusoni atĩrĩ, “Heenereria mũthuuriguo nĩguo atũtaũrĩre ndaĩ ĩyo, kana tũgũcine wee na nyũmba ya thoguo nginya mũkue. Anga mũtwĩtite gũkũ nĩguo mũtũtunye ĩndo ciitũ?”

¹⁶Nake mūtumia wa Samusoni akĩgũithia harĩ we, akĩrĩraga akiugaga atĩrĩ, “Wee nĩũũthũire! Wee ndũnyendete o na atĩa. Ũgwatĩtie andũ aitũ ndaĩ, na nĩũregete kũndaũrĩra ndaĩ ĩyo.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na baba na maitũ ndimataũrĩre, wee-rĩ, ngũgĩgũtaũrĩra nĩkĩ?” ¹⁷Akĩrĩra mĩthenya ĩyo yothe mũgwanja ya iruga rĩu, na mũthenya wa mũgwanja Samusoni akĩmumbũrĩra, nĩ ũndũ wa ũrĩa aikarire akĩmũringagĩrĩra. Nake mūtumia ũcio agĩcooka agĩtaarĩra andũ ao ndaĩ ĩyo.

¹⁸Riũa rĩtanathũa mũthenya ũcio wa mũgwanja, andũ a itũũra rĩu makĩmũũria atĩrĩ,

“Nĩ kĩrĩ kĩrĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ?
Nĩ kĩrĩ kĩrĩ hinya gũkĩra
mũrũũthĩ?”

Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ,

“Korwo mūtinarĩma na moori
yakwa-rĩ,
mũtingĩahota gũtaũra ndaĩ
yakwa.”

¹⁹Nake Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Samusoni na hinya mũno. Nake agĩũkũrũka nginya Ashikeloni,^a akĩũraga andũ mĩrongo ĩtatũ akuo, akĩmatunya ĩndo ciao, na akĩheana nguo ciao kũrĩ arĩa maataũrĩte ndaĩ ĩyo. Na akĩambata agĩthĩ gwa ithe mũciĩ arakarĩte mũno. ²⁰Nake mūtumia ũcio wa Samusoni akĩheanwo kũrĩ mũratawe ũrĩa wamũrũgamĩrĩre ũhiki-inĩ wake.

Samusoni Kwĩrĩhĩria kũrĩ Afilisti

15 Thuutha ũcio, ihinda-inĩ rĩa magetha ma ngano-rĩ, Samusoni akĩoya koori na agĩthĩ gũceerera mūtumia wake.^b Akiuga atĩrĩ, “Ngũthĩ ndoonye kanyũmba-inĩ ka mūtumia wakwa.” No ithe wa mūtumia ũcio akĩmũgĩria atoonye kuo.

²Ithe akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndaari na ma atĩ nĩwamũthũũrĩre biũ, ngĩkĩmũheana kũrĩ mũrataguo. Githĩ mwarĩ wa nyina ũrĩa mũnini ndakĩrĩ mũthaka kũrĩ we? Kĩmuoe ithenya rĩake.”

³Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na kĩhooito gĩa kwĩrĩhĩria harĩ Afilisti; ti-itherũ nĩngũmekaka ũũru biũ.” ⁴Nĩ ũndũ ũcio akĩumagara, akĩnyiita mbwe magana matatũ, agĩciohithania mĩting’oe igĩrĩ igĩrĩ. Agĩcooka akĩoherera gĩcinga harĩ o mĩting’oe ĩyo ĩrĩ ĩrĩ, ⁵akĩgwatia icinga icio mwaki na akĩrekereria mbwe icio ngano-inĩ ya Afilisti ĩrĩa yarĩ mĩgũnda. Agĩcina itĩia cia ngano ĩrĩa

^a19 Ashikeloni rĩarĩ itũũra rĩa Afilisti.

^b1 Kĩhiko kĩa mũthemba ũyũ kĩaheanagĩrwo koori ka mbũri, na mũĩritu aikaraga gwa ithe. Ithe wa mũĩritu ndaaracagĩrio, no nĩarehagĩrwo iheo rĩrĩa mũthuri wa mũĩritu wake oka gũceera.

yarūgamītio mūgūnda na ngano ĩrĩa ĩtaarĩ ngethe, na agĩcina mīgūnda ya mĩthabĩbũ na ya mĩtamaiyũ.

⁶Rĩrĩa Afilisti mooririe atĩrĩ, “Nũũ wĩkĩte ũũ?” Makĩĩrwo atĩrĩ, “Nĩ Samusoni, mũthoni-we wa mũndũ ũrĩa Mũtimina, tondũ mũtumia wake nĩaheirwo mũratawe.”

Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩambata na magĩcina mũtumia ũcio o na ithe nginya magĩkua. ⁷Nake Samusoni akĩmeera atĩrĩ, “Kuona atĩ nĩ ũguo mweka, ndikũmũtigithĩria nginya ndĩĩrĩhĩrie kũrĩ inyuĩ.” ⁸Agĩkĩmatharĩkĩra na ũũru mũnene na akĩũraga aingĩ ao. Agĩcooka agĩkũrũka na agĩkara ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu.

⁹Nao Afilisti makĩambata na makĩamba hema kũu Juda, makĩaragana gũkuhĩ na Lehi. ¹⁰Nao andũ a Juda makĩũria atĩrĩ, “Mũũkĩte kũhũũrana na ithuĩ nĩkĩ?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũũkĩte kũnyiita Samusoni, tũmwĩke o ta ũrĩa aatwĩkire.”

¹¹Hĩndĩ ĩyo andũ ngiri ithatũ kuuma Juda magĩkũrũka nginya ngurunga-inĩ ya ihiga rĩa Etamu na makĩĩra Samusoni atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtakũũranĩte atĩ Afilisti nĩo matwathaga? Nĩ atĩa ũtwĩkĩte?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩmekĩte o ta ũrĩa maanjĩkire.”

¹²Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũkĩte gũkuoha tũkũneane kũrĩ Afilisti.”

Samusoni akiuga atĩrĩ, “Mwĩhĩtei atĩ ti inyuĩ mũkũnjũraga.”

¹³Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwetĩkĩra, ithuĩ no gũkuoha tũgũkuoha tũkũneane kũrĩ o. Ithuĩ tũtigũkũũraga.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha na mĩkanda ĩĩrĩ mĩerũ na makĩmwambatia kuuma rwaro-inĩ rũu rwa ihiga. ¹⁴Rĩrĩa aakuhĩĩrie Lehi-rĩ, Afilisti acio magĩũka na kũrĩ we makĩanagĩĩra. Roho wa Jehova agĩũka ĩgũrũ rĩake na hinya mũno. Mĩkanda ĩrĩa oohetwo moko nayo ĩgĩtuĩkanga o ta ũguta mũhiũ, nayo mĩhĩndo ĩyo ĩkĩgũa kuuma moko-inĩ make. ¹⁵Akĩona rũkambucu rwa ndigiri rũtaarĩ rũkũrũ, akĩrũhuria na akĩũraga andũ ngiri ĩmwe.

¹⁶Hĩndĩ ĩyo Samusoni akiuga atĩrĩ,

“Njũragĩte andũ na rũkambucu rwa ndigiri^a hĩba na hĩba.

Njũragĩte andũ ngiri ĩmwe na rũkambucu rwa ndigiri.”

¹⁷Rĩrĩa aarĩkirie kwaria-rĩ, agĩte rũkambucu rũu; naho handũ hau hagĩĩtwo Ramathu-Lehi.

¹⁸Na tondũ aarĩ mũnyootu mũno, agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Nĩũheete ndungata yaku ũhootani mũnene ũũ. No nginya rĩu ngue nĩ nyoota ngwe moko-inĩ ma andũ arĩa mataruuga?” ¹⁹Hĩndĩ ĩyo Ngai agĩthikũria irima kũu Lehi, rĩkiuma maaĩ. Rĩrĩa Samusoni aanyuire, agĩcookererwo nĩ hinya na akĩarahũka. Nĩ ũndũ ũcio gĩthima kũu gĩgĩtwo Eni-Hakore. Na kĩrĩ o ho kũu Lehi.

²⁰Samusoni aatiĩrĩĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ matukũ-inĩ ma Afilisti.

Samusoni na Delila

16 Mũthenya ũmwe Samusoni nĩathiire Gaza, akĩona mũmaraya kuo. Agĩtoonya gwake nĩguo akome nake. ²Andũ a Gaza makĩĩrwo atĩrĩ, “Samusoni arĩ gũkũ!” Nĩ ũndũ ũcio magĩthiũrũrũkĩria handũ hau, makĩraara mamuoheite ũtukũ wothe kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩu inene. Nao matiigana kwehera ho ũtukũ ũcio, nĩ ũndũ moigĩte atĩrĩ, “Rũciĩnĩ gwakĩa, nĩtũkaamũũraga.”

³Nowe Samusoni aakomire kuo nginya ũtukũ gatagatĩ. Agĩcooka agĩũkĩra akĩnyiita mĩrango ya kĩhingo gĩa itũũra rĩu inene, hamwe na itugĩ ciayo cieri, agĩcimunyanĩria na igera ciothe. Agĩciĩgĩrĩra ciande, agĩcitwara kĩrĩma-ĩgũrũ kĩrĩa kĩng’etheire Hebroni.

⁴Thuutha ũcio, nĩagiĩre ũrata na mũndũ-wa-nja kũu gĩtuamba-inĩ gĩa Soreki na rĩĩtwa rĩake eetagwo Delila.

⁵Nao aathanĩ a Afilisti^b magĩthiĩ kũrĩ we,

^a16 Na Kĩhibirania, kiugo ndigiri gĩtamũkagwo ta kiugo hĩba

^b5 Bũrũri wa Afilisti warĩ wa ngwatanĩro ya matũũra matano, namo matũũra macio maathagwo nĩ aathanĩ atano.

makîmwîra atîrî, “Rora kana wahota kûmûheenereria, akwîre hitho ya hinya ūcio wake mûnene, na ūrîa tûngîmûkîria hinya nîguo tûmuohe, tûmûtoorie. O ūmwe witû nîagakûhe cekerî ngiri îmwene na igana rîmwene cia betha.”⁶

⁶ Nî ūndû ūcio Delila akîira Samusoni atîrî, “Njîira hitho ya hinya waku mûnene, na ūrîa ūngîohwo na ūtoorio.”

⁷ Nake Samusoni akîmûcookeria atîrî, “Mûndû o na ūrîkû angînjoha na nga mûgwanja cia mwogothano itarî nyûmithie-rî, nî ngwaga hinya nduîke o ta mûndû ūngî o wothe.”

⁸ Hîndî îyo aathani a Afilisti makîmûrehere nga mûgwanja iria itaarî nyûmithie, nake akîmuoha nacio. ⁹ Nao andû mehithite thîinî wa nyûmba-rî, akîmwîra atîrî, “Samusoni, ūrî mûkore nî Afilisti!” Nowe agîtuanga nga icio na ūhûthû o ta ūrîa rûrigi rûtuîkaga rwahutia rûrîrîmbî rwa mwaki. Nî ūndû ūcio hitho ya hinya wake ndîamenyekire.

¹⁰ Nake Delila akîira Samusoni atîrî, “Nî ūnduîte mûndû mûkîngu; ūkaheenia. Ndagûthaitha njîira kîrîa ūngîohwo nakîo.”

¹¹ Nake akîmûcookeria atîrî, “Mûndû o na ūrîkû angînjoha wega na mîhîndo mîerû itarî yahûthîrwo, nîngwaga hinya nduîke o ta mûndû ūngî o wothe.”

¹² Nî ūndû ūcio Delila akîoya mîhîndo mîerû na akîmuoha nayo. Hîndî îyo, andû mehithite nyûmba thîinî-rî, akîmwîra atîrî, “Samusoni, ūrî mûkore nî Afilisti!” Nowe agîtuanga mîhîndo îyo kuuma moko-inî make o ta ūrîa angîtuanga uthi.

¹³ Delila agîcooka akîira Samusoni atîrî, “Nginya rîu ūkoretwo ūkîndua mûndû mûkîngu, ūkaaheenia. Njîira kîrîa ūngîohwo nakîo.”

Nake agîcookia atîrî, “Ūngîogotha makundo maya mûgwanja ma njuîrî ya mûtwe wakwa ndigi-inî, ūciigîrîre mûtambo-inî wa gûtuma taama na ūcirûmie na higî, nî nîngwaga hinya nduîke o ta mûndû ūngî o wothe.” Nî

ūndû ūcio rîrîa aakomete-rî, Delila akîoya makundo mûgwanja ma njuîrî cia mûtwe wake, agîciogothania na ndigi, ¹⁴ na agîcirûmia na higî.

Agîcooka akîmwîra o rîngî, akîmwîra atîrî, “Samusoni, ūrî mûkore nî Afilisti!” Nake Samusoni akîarahûka toro, na akîguucia higî îyo, o na mûtambo ūrîa warî na ndigi.

¹⁵ Agîcooka akîmûūria atîrî, “Wahota atîa kuuga atî nî ūnyendete, rîrîa ūtangîihoka? Rîrî nî riita rîa gatatû ūnduîte mûndû mûkîngu, na ndûrî wanjîira hitho ya hinya ūcio waku mûnene.” ¹⁶ Nî ūndû wa ūrîa aamûgiaga na akamûtindîrîra mûthenya o mûthenya, akîmûnogia o nginya hakuhi gûkua.

¹⁷ Nî ūndû ūcio Samusoni akîmwîra maūndû mothe. Akiuga atîrî, “Mûtwe ūyû wakwa ndûrî wenjwo nî ūndû-rî, nî ndûire ndî Mûnaziri wamûrîrwo Ngai kuuma rîrîa ndaciariirwo. Ingîenjwo-rî, hinya wakwa no ūnjeherere, na njage hinya nduîke o ta mûndû ūngî o wothe.”

¹⁸ Na rîrîa Delila aamenyire atî nîamwîra maūndû make mothe, agîtûmanîra aathani a Afilisti akîmeera atîrî, “Cookai riita rîngî rîmwene, nî ūndû nîanjîrîte maūndû mothe.” Nî ūndû ūcio aathani acio a Afilisti magîcooka makuuîte betha na moko. ¹⁹ Nake Delila agîtuma Samusoni akome ciero-inî ciae, agîta mûndû ūmwe amwenje makundo mothe mûgwanja ma njuîrî yake, nao makîambîrîria kûmûtooria. Naguo hinya wake ūkîmuuma.

²⁰ Hîndî îyo akîmwîra atîrî, “Samusoni, ūrî mûkore nî Afilisti!”

Nake agîūkîra kuuma toro, agîciirîa atîrî, “Nînguuma nja o ta tene na ndîribaribe, ndîohore.” No rîrî, ndaamenyete atî Jehova nîamwehereire.

²¹ Hîndî îyo Afilisti makîmûnyîita na hinya, makîmûkûra maitho na makîmûkûrûkia Gaza. Makîmuoha na mînyororo ya gîcango, na makîmûiga athîage ngano arî kûu njeera. ²² No rîrî, njuîrî ya mûtwe wake ikîambîrîria gûkûra rîngî, thuutha wa kwenjwo.

^a 5 nî ta kilo 13

Gĩkuũ gĩa Samusoni

²³ Na rĩrĩ, aathani a Afilisti makĩũngana nĩguo marutĩre Dagoni ngai yao^a igongona inene na makũngũire, makiugaga atĩrĩ, “Ngai iitũ nĩĩneanĩte Samusoni thũ iitũ, moko-inĩ maitũ.”

²⁴ Rĩrĩa andũ maamuonire, makĩgooca ngai ĩyo yao makiugaga atĩrĩ,

“Ngai iitũ nĩĩneanĩte thũ iitũ
moko-inĩ maitũ,
thũ ĩrĩa yathũkangirie bũrũri
witũ na ĩkĩũraga andũ aitũ
aingĩ.”

²⁵ Na rĩrĩa ngoro ciao ciacanjamũkĩte, makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Rehei Samusoni nĩguo oke atũkenie.” Nĩ ũndũ ũcio makĩruta Samusoni njeera, nake agĩka maũndũ ma mathekania.

Rĩrĩa maamũrũgamirie gatagatĩ-inĩ ga itugĩ-rĩ, ²⁶ Samusoni akĩĩra ndungata ĩrĩa yamũnyĩtĩte guoko atĩrĩ, “Njiga harĩa ingĩhota kũhutia itugĩ iria inyĩtĩrĩre hekarũ, nĩgeetha ndĩtiranie nacio.” ²⁷ Na rĩrĩ, hekarũ ĩyo yaiyũrĩte arũme na andũ-a-nja; na aathani othe a Afilisti maarĩ kuo, na nyũmba igũrũ kwarĩ na arũme na andũ-a-nja ta ngiri ithatũ meroreire Samusoni agĩka maũndũ ma kũmakenia. ²⁸ Samusoni akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Mwachani Jehova, ndirikana. Wee Ngai, ndagũthaiha ũnjĩkĩre hinya o ihinda rĩngĩ rĩmwe, na ũreke ndĩĩrĩhĩre kũrĩ Afilisti na igũtha rĩmwe nĩ ũndũ wa maitho makwa meerĩ.” ²⁹ Hĩndĩ ĩyo Samusoni akĩnyĩita itugĩ ĩcio cieriĩ cia gatagatĩ iria ciarũgamĩtie hekarũ ĩyo. Agĩtĩirania nacio, kĩmwe agĩkĩnyĩita na guoko gwake kwa ũrĩo na kĩrĩa kĩngĩ na guoko gwake kwa ũmotho, ³⁰ Samusoni akiuga atĩrĩ, “Reke ngue hamwe na Afilisti!” Agĩcooka agĩcitindĩka na hinya wake wotho, nayo hekarũ ĩkĩgwĩra aathani ĩcio hamwe na andũ othe arĩa maarĩ thĩnĩ wayo. Nĩ ũndũ ũcio akĩũraga andũ aingĩ agĩkua gũkĩra arĩa ooragire arĩ muoyo.

³¹ Nao ariũ a ithe na nyũmba yotho ya ithe magĩĩkũrũka makamũgĩire. Makĩmũkuua makĩmũinũkia na makĩmũthika gatagatĩ ga Zora na Eshitaoli mbĩrĩra-inĩ ya ithe Manoa. Nake aatĩrĩrĩre Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩrĩ.

Mĩhianano ya Mika

17 Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Mika wa kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu ² akĩĩra nyina atĩrĩ, “Cekeri ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha^b iria cioirwo kuuma kũrĩ we, na iria ndaiguire ũkĩrumanĩra kĩrumi-rĩ, nĩ nĩ ndĩ nacio; nĩ nĩ ndacioire.”

Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, Jehova arokũrathima.”

³ Rĩrĩa aacookirie cekeri ĩcio ngiri ĩmwe na igana rĩmwe cia betha kũrĩ nyina-rĩ, nyina akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩndamũrĩra Jehova betha yakwa kũna nĩgeetha mũrũ wakwa athondeke mũhianano mũicũhie na mũhianano wa gũtwekio. Nĩngũgũcookeria.”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩcookia betha ĩyo kũrĩ nyina, nake nyina akĩoya cekeri magana meerĩ cia betha^c na agĩcineana kũrĩ mũturi wa betha, ũrĩa wacithondekire mũhianano wa gwacũhio na mũhianano wa gũtwekio. Nayo ikĩigwo thĩnĩ wa nyũmba ya Mika.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio wetagwo Mika nĩ aarĩ na ihooero, nake agĩthondeka ebodi, na mũhianano ĩmwe ya gũtwekio na agĩtua mũriũ ũmwe wake mũthĩnjĩringai wake. ⁶ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ mũthamaki; o mũndũ ekaga ũrĩa oonaga kwagĩrĩre.

⁷ Mũlawii ũmwe mwanake kuuma itũũra rĩa Bethlehemu ya Juda, watũũraga thĩnĩ wa mũhĩrĩga wa Juda, ⁸ akiuma itũũra-inĩ rĩu agĩthĩ gweetha kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra. Arĩ njĩra-inĩ agĩkora nyũmba ya Mika ĩrĩa yarĩ bũrũri-inĩ ũrĩa wa irĩma wa Efiraimu.

^a23 Dagoni nĩyo yarĩ ngai nene ya Afilisti; Dagoni na Kĩhibirania nĩ kuuga “ngano.”

^b2 nĩ ta kilo 13

^c4 nĩ ta kilo igĩrĩ na robo (2:25)

⁹ Mika akīmũuria atĩrĩ, “Wee uumĩte kũ?”

Nake akīmũcookeria atĩrĩ, “Niĩ ndĩ Mũlawii kuuma Bethlehemu ya Juda, na ndĩreetha kũndũ gwa gũtũũra.”

¹⁰ Nake Mika akĩmwĩra atĩrĩ, “Tũũrania na nĩ ũtuĩke baba na mũthĩnjĩri-ngai wakwa, na nĩndĩrikũheaga cekerĩ ikũmĩ cia betha^a o mwaka, na nguo ciaku cia kwĩhumba na irio cia kũrĩa.” ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Mũlawii ũcio agĩtĩkĩra gũtũũrania hamwe nake, na mwanake ũcio agĩtuĩka ta ũmwe wa ariũ ake. ¹² Ningĩ Mika akĩamũra Mũlawii ũcio, nake mwanake ũcio agĩtuĩka mũthĩnjĩri-ngai wake na agĩtũũra gwake mũciĩ. ¹³ Nake Mika akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ Jehova nĩekũnjĩka wega, nĩgũkorwo Mũlawii ũyũ nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-ngai wakwa.”

Andũ a Dani gũtũũra Laishi

18 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki.

Na matukũ-inĩ macio mũhĩrĩga wa Dani nĩwacaragia kũndũ kwao gwa gũtũũra, tondũ matiegwatiire igai rĩao gatagatĩ-inĩ ka mũhĩrĩga ya Isiraeli. ² Nĩ ũndũ ũcio andũ a Dani magĩthuura njamba cia ita ithano kuuma Zora na Eshitaoli ithĩĩ igathigaane bũrũri ũcio na ituĩrie ũhoru. Andũ a mũhĩrĩga wa Dani makĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ, mũgatuĩrie ũhoru wa bũrũri ũcio.”

Andũ acio magĩtoonya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika kũrĩa maararĩrĩre ũtukũ ũcio. ³ Na rĩrĩa maakuhĩrĩre nyũmba ya Mika, magĩkũũrana mũgambo wa mwanake ũcio Mũlawii; nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya kuo makīmũuria atĩrĩ, “Nũũ wakũrehire gũkũ? Nĩ kĩĩ ũreka kũndũ gũkũ? Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũkorwo ũrĩ gũkũ?”

⁴ Nake akĩmeera ũrĩa Mika aamwĩkĩre, akĩmeera atĩrĩ, “We nĩanyandĩkĩte na nĩ ndĩ mũthĩnjĩri-Ngai wake.”

⁵ Nao magĩcooka makĩmwĩra atĩrĩ, “Twagũthaitha ũtũtuĩrĩre ũhoru kũrĩ

Ngai tũmenye kana rũgendo rwitũ nĩrũkũgaacĩra.”

⁶ Nake mũthĩnjĩri-Ngai ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩ na thayũ. Rũgendo rwanyu nĩ rwĩtĩkĩriku nĩ Jehova.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atano makiuma kuo na magĩkinya Laishi, kũrĩa maakorire atĩ andũ maatũũraga na thayũ matarĩ na ũgwati, o ta andũ a Sidoni, mategwĩkũũa na mategwĩtigĩra. Na tondũ bũrũri wao ndwarĩ kĩndũ waagaga, maarĩ atongu. Ningĩ maatũũraga kũraya na andũ a Sidoni, na matiatarainie na mũndũ o na ũrĩkũ.

⁸ Na rĩrĩa maacookire Zora na Eshitaoli, ariũ a ithe makĩmooria atĩrĩ, “Mũronire atĩa?”

⁹ Magĩcookia atĩrĩ, “Ũkĩrai tũthĩĩ tũkamatharĩkĩre! Nĩtuonete atĩ bũrũri ũcio nĩ mwega mũno. Anga gũtirĩ ũndũ mũgwĩka? Mũtigatithie gũthĩĩ mũkaũtunyane. ¹⁰ Mwakinya kuo, nĩmũgũkorerera andũ mategwĩkũũa ũgwati o na ũrĩkũ. Bũrũri ũcio nĩ mũnene ũrĩa Ngai aneanĩte moko-inĩ manyu, bũrũri ũtagaga kĩndũ o na kĩrĩkũ.”

¹¹ Hĩndĩ iyo andũ magana matandatũ a kuuma mũhĩrĩga wa Dani, meeohete indo cia mbaara, makiumagara kuuma Zora na Eshitaoli. ¹² Marĩ njĩra-inĩ, makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Kiriathu-Jearimu kũu Juda. Nĩkĩo gĩtũmaga handũ hau he mwena wa ithũũro rĩa Kiriathu-Jearimu heetwo Mahane-Dani nginya ũmũthĩ. ¹³ Kuuma kũu magĩthĩĩ na mbere nginya bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na magĩkinya mũciĩ wa Mika.

¹⁴ Ningĩ andũ acio atano arĩa maathigaanĩte bũrũri ũcio wa Laishi makĩra ariũ a ithe atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ nyũmba imwe ya ici irĩ na ebodi, na ngai ingĩ cia nyũmba, na mũhianano mũicũhie, na mũhianano wa gũtwekio? Rĩu nĩmwamenya ũrĩa mũgwĩka.” ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya nyũmba ya mwanake ũcio Mũlawii o kũu mũciĩ kwa Mika na makĩmũgeithia. ¹⁶ Nao andũ acio a Dani magana matandatũ meeohete indo cia mbaara makĩrũgama

^a10 nĩ ta giramu 110

hau kīhingo-inĩ. ¹⁷ Andũ acio atano arĩa maathigaanĩte bŭrŭri ūcio magĩtoonya thĩinĩ, makĩoya mŭhianano ũrĩa mŭicũhie, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba na mŭhianano wa gŭtwekio, nake mŭthĩnjĩri-Ngai o na andũ acio magana matandatũ meeohete indo cia mbaara maarũgamĩte hau kīhingo-inĩ.

¹⁸ Rĩria andũ acio maatoonyire nyũmba ya Mika na makĩoya mŭhianano wa gwacũhio, na ebodi, na ngai icio ingĩ cia nyũmba, na mŭhianano wa gŭtwekio-rĩ, mŭthĩnjĩri-ngai ūcio akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ atĩa mŭreka?”

¹⁹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Kira ki! Ndũkoige ũndũ. Ūka ũtwarane na ithuĩ, ũtuĩke ithe witũ na mŭthĩnjĩri-Ngai witũ. Githĩ ti wega ũgitungatĩra rŭrĩrĩ na mŭhĩrĩga thĩinĩ wa Isiraeli ũrĩ mŭthĩnjĩri-Ngai, handũ ha gŭtungatĩra nyũmba ya mŭndũ ũmwe?” ²⁰ Nake mŭthĩnjĩri-Ngai ūcio agĩkena. Akĩoya ebodi, na ngai iria ingĩ cia nyũmba, na mŭhianano ũrĩa mŭicũhie, nake agĩthĩ na andũ acio. ²¹ Nao makĩhũndũka magĩthĩ matongoretio nĩ ciana ciao iria nini na mahiũ mao, na indo ciao.

²² Rĩria maakorirwo mathiĩte handũ haraaya kuuma nyũmba ya Mika-rĩ, andũ arĩa maatũruga hakuhĩ na Mika makĩũngana hamwe na magĩkinyĩra andũ acio a Dani. ²³ O andũ acio makĩmoigagĩrĩria-rĩ, andũ a Dani makĩhũgũra makĩũria Mika atĩrĩ, “Kaĩ wona atĩa tondũ weta andũ aku othe marũe?”

²⁴ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Muoire ngai iria ndethondekeire, o na mŭthĩnjĩri-ngai wakwa, na mwathiĩ. Nĩ kĩĩ kĩngĩ ngĩrĩ nakĩo? Mwakĩhota atĩa kũũria atĩrĩ, ‘Kaĩ wona atĩa?’ ”

²⁵ Andũ acio a Dani magĩcookia atĩrĩ, “Tiga gũkararania na ithuĩ, kana ũtharĩkĩrwo nĩ andũ amwe arĩa me marakara, nawe hamwe na nyũmba yaku mũũrwo nĩ mĩoyo yanyu.” ²⁶ Nĩ ũndũ ūcio andũ acio a Dani magĩthĩra, nake Mika, ona atĩ maarĩ na hinya mŭnene mũno kũmũkĩra, akĩhũndũka agĩcooka mũciĩ.

²⁷ Ningĩ makĩoya kĩrĩa Mika aathondekete, na mŭthĩnjĩri-Ngai wake, magĩthĩ nginya Laishi, magĩũkĩrĩa andũ maarĩ na thayũ na matekũũaga ũndũ. Makĩmatharĩkĩra na rũhiũ rwa njora na magĩcina itũũra rĩao inene. ²⁸ Gũtiarĩ na mŭndũ wa kũmahonokia tondũ maatũruga kũraihi na Sidoni na matiatarainie na mŭndũ o na ũrĩkũ. Itũũra rĩu inene rĩarĩ gĩtuamba-inĩ kĩrĩa kĩarĩ hakuhĩ na Bethi-Rehobu.

Andũ acio a Dani magĩaka itũũra rĩu inene rĩngĩ na magĩthaamĩra kuo. ²⁹ Makĩrĩta Dani o ta ithe wao Dani ũrĩa waciariĩtwo nĩ Isiraeli o na gũtuĩka itũũra rĩu inene rĩetagwo Laishi mbere iyo. ³⁰ Andũ a Dani makĩĩhaandĩra mĩhianano kũu, nake Jonathani mŭrũ wa Gerishomu, mŭrũ wa Musa, na ariũ ake magĩtuĩka athĩnjĩri-Ngai mŭhĩrĩga-inĩ wa Dani nginya hĩndĩ irĩa andũ acio maatahirwo makĩrutwo bŭrŭri ūcio. ³¹ Magĩthĩ na mbere kũhũthĩra mĩhianano irĩa Mika aathondekete, ihinda rĩrĩa rĩothe nyũmba ya Ngai yarĩ Shilo.

Mŭlawii na Thuriya Yake

19 Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mŭthamaki. Na rĩrĩ, Mŭlawii watũũruga kũndũ kũraya thĩinĩ wa bŭrŭri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu nĩagire thuriya ya kuuma Bethilehemu kũu Juda. ² No thuriya iyo ikĩaga kwĩhokeka kũrĩ we. Nayo ikĩmũtiga igĩcooka mũciĩ gwa ithe kũu Bethilehemu ya Juda. Thuutha wa gũkorwo kũu mĩeri ina, ³ mũthuuri wake agĩthĩ kũrĩ we kũmũringĩrĩria acooke. Aathiire na ndungata yake na ndigiri igĩrĩ. Nake mũtumia ūcio akĩmũtoonyia nyũmba ya ithe, na rĩria ithe aamuonire, akĩmũnyiita ũgeni akenete. ⁴ Mũthoni-we, ithe wa mũirĩtu ūcio, akĩmũringĩrĩria aikare; nĩ ũndũ ūcio agĩkara hamwe nake mĩthenya itatũ, arĩaga na akanyua, na agakoma kuo.

⁵ Mũthenya wa ina magĩũkĩra tene na akĩĩhaarĩria oimagare, no ithe wa mũirĩtu akĩira mũthoni-we ūcio atĩrĩ,

“Wikenie na kīndū gĩa kūrĩa; ũgĩcooke ũgĩthĩ.” ⁶ Nĩ ūndū ūcio eerĩ magĩikara thĩ kūrĩa na kūnyua. Thuutha-inĩ ithe wa mūrĩtu akīmŵira atĩrĩ, “Ndagũthaiha raara na wikenie.” ⁷ Na hĩndĩ ĩrĩa mūdū ūcio ookĩrĩre athĩ, mũthoni-we akīmũringĩrĩa araare; nĩ ūndū ūcio akĩraara ūtukũ ūcio. ⁸ Rũciinĩ rwa mũthenya wa gatano, okĩra athĩ, ithe wa mūrĩtu ūcio akīmŵira atĩrĩ, “Wikenie. Eterera nginya mĩarahol!” Nĩ ūndū ūcio eerĩ makĩrĩanĩra.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mūdū ūcio, hamwe na thuriya yake na ndungata yake, mookĩrĩre mathĩ, mũthoni-we, ithe wa mūrĩtu ūcio, akīmŵira atĩrĩ, “Rĩu ta thikĩrĩria, nĩ hakuhi hwaĩ-inĩ raarĩrĩa nĩ ūndū gũkirie gũtuka. Ikara ūhurũke. Rũciũ rũciinĩ tene no ūũkĩre ūinũke.” ¹⁰ No rĩrĩ, tondū ndendire gũikara ūtukũ ũngĩ, mūdū ūcio akiuma kuo agĩthĩ erekeire mwena wa Jebusi (na nĩkuo, Jerusalemu), arĩ na ndigiri ciake cieri cioletwo matandĩko na thuriya yake.

¹¹ Rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jebusi na kūrĩ hakuhi gũtuka-rĩ, ndungata ĩyo ĩkĩra mwathi wayo atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, reke tũtithie gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene rĩa Ajebusi tũraarĩrĩre kuo.”

¹² Mwathi wayo agĩcookia atĩrĩ, “Aca. Tũtigũtoonya itũũra inene rĩa andũ agenĩ, andũ a rĩo ti Aisraeli. Tũgũthĩ nginya tũkinye Gibeaa.” ¹³ Nake akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩ tũgerie gũkinya Gibeaa kana Rama na tũrarĩrĩre itũũra rĩmwe rĩamo.” ¹⁴ Nĩ ūndū ūcio magĩthĩ na mbere, narĩo rĩua rĩgĩthũa magĩkorwo maakuhĩrĩria Gibeaa, kũu Benjamini. ¹⁵ Kũu nĩkuo maatithirie maraarĩrĩre. Nao magĩthĩ magĩikara thĩ kĩaaro-inĩ kĩnene gĩa itũũra rĩu inene, no gũtirĩ mūdū o na ūmwe wamanyĩtĩre ūgeni mararĩrĩre gwake.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ūcio, mũthuuri ūmwe mũkũrũ wa kuuma bũrũri ūrĩa ūrĩ ĩrĩma wa Efiraimu, watũũraga Gibeaa, (andũ a kũu maarĩ Abenjamini), agĩũka oimĩte wĩra mĩgũnda-inĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa aarorire akĩona mũgendi ūcio hau kĩaaro-inĩ gĩa

itũũra inene, mũthuuri ūcio akīmũũria atĩrĩ, “Wathĩ kũ na uumĩte kũ?”

¹⁸ Agĩcookia atĩrĩ, “Tuumĩte Bethlehemu ya Juda twerekeire kũndũ kũraya thĩinĩ wa bũrũri ūrĩa ūrĩ ĩrĩma wa Efiraimu kũrĩa ndũũraga. Ndĩrarĩ Bethlehemu ya Juda na rĩu ndĩrathĩ nyũmba ya Jehova. Gũtirĩ mūdū o na ūmwe ūũnyiĩtĩre ūgeni gwake. ¹⁹ Ithũ tũrĩ na mahuti na ĩrio cia ndigiri ciitũ na mĩgate na ndibei nĩ ūndū witũ ithũ ndungata ciaku, nĩ, na ndungata yaku ya mūrĩtu, na mwanake ūyũ tũrĩ nake. Tũtikũbatario nĩ kĩndũ o na kĩ.”

²⁰ Nake mũthuuri ūcio mũkũrũ akīmŵira atĩrĩ, “Nĩũnyiĩtĩtwo ūgeni nyũmba-inĩ ĩno yakwa, reke ngũhe kĩrĩa gĩothe ūbatarĩtio nĩkĩo, no ndũkaraare kĩaaro.” ²¹ Nĩ ūndū ūcio akīmũtoonyia nyũmba yake na akĩhe ndigiri ciake gĩa kūrĩa. Maarĩkia gwĩthamba magũrũ-rĩ, makĩrĩa na makĩnyua.^a

²² Na hĩndĩ o ĩyo meekenagia-rĩ, andũ amwe aaganu a itũũra rĩu inene makĩrigiĩcĩria nyũmba ĩyo. Makĩhũũra mũrango, na makĩgũthũkĩra mũthuuri ūcio mũkũrũ ūrĩa warĩ mwene nyũmba ĩyo, makiuga atĩrĩ, “Ruta mūdū ūcio ūũkĩre nyũmba yaku nĩguo tũkome nake.”

²³ Mwene nyũmba ĩyo akiuma na nja akĩmeera atĩrĩ, “Aca, arata akwa, mũtĩgeke ūndũ wa waganu ūguo. Kuona atĩ mūdū ūyũ nĩ mũgeni wakwa-rĩ, tigai gwĩka ūndũ ūyũ wa thoni ūguo. ²⁴ Thikĩrĩriai, haha harĩ mūrĩtu wakwa gathirange, na thuriya ya mũgeni ūyũ. Nĩngũmaruta na nja kũrĩ inyuĩ rĩu, na no mũmahũthĩre na mũmeke o ūrĩa mũngĩenda. No mūdū ūyũ-rĩ, mũtikamwĩke ūndũ wa thoni ta ūcio.”

²⁵ No andũ acio matiigana kũmũthikĩrĩria. Nĩ ūndū ūcio, mūdū ūcio akĩoya thuriya yake na akīmũruta na nja kũrĩ o, nao makĩmĩnyiita na hinya na makĩmĩnyariira ūtukũ wothĩ, na gwakĩa makĩreka ĩĩthĩre. ²⁶ Na gũgĩthererũka-rĩ,

^a21 Gĩko gĩa gũthambia mūdū magũrũ kĩarĩ gĩko gĩa kūnyiita mūdū ūgeni.

mündū-wa-nja ūcio agĩcooka nyũmba kũrĩa mwathi wake aarĩ, akĩgũa thĩ hau mũrango-inĩ, na agĩkoma ho nginya gũgĩkĩa.

²⁷Na rĩrĩa mwathi wake ookĩrire rūciinĩ na akĩhingũra mũrango wa nyũmba akiuma nja nĩguo ethĩire-rĩ, thuriya yake yakomete hau igwĩte mũromo-inĩ wa nyũmba, namo moko mayo maarĩ hingĩro-inĩ. ²⁸Nake akĩmũira atĩrĩ, “Ūkĩra; reke tũthĩ.” No ndĩacookirie. Nake mündū ūcio agĩcooka akĩmĩoya, akĩmĩigĩrĩa igũrũ rĩa ndigiri yake, makĩinũka.

²⁹Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire mũciĩ-rĩ, akĩoya kahiũ agĩtinangia thuriya yake kĩga o kĩga icunjĩ ikũmi na igĩrĩ, agĩcitũma ng’ongo ciothe cia Isiraeli, ³⁰na mündū o wothe ūrĩa wonire ūndū ūcio akiuga atĩrĩ, “Ūndū ta ūyũ ndũrĩ wonwo kana ūgĩkwĩ, kuuma mũthenya ūrĩa andũ a Isiraeli moimire bũrũri wa Misiri. Teciriei ūhoru ūcio na mũwĩcũũranie, mũtwĩre ūrĩa tũgwĩka!”

Andũ a Isiraeli Kũrũa na Andũ a Benjaminĩ

20Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli othe kuuma Dani nginya Birishiba, na kuuma bũrũri wothe wa Gileadi magĩũka o taarĩ mündū ūmwe, makĩũngana mbere ya Jehova kũu Mizipa. ²Atongoria a andũ othe a mĩhĩrĩga ya Isiraeli makĩrũgama handũ hao kũu kĩũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, marĩ thigari ngiri magana mana meeohete hiũ cia njora. ³(Nao andũ Benjaminĩ makĩũgua atĩ andũ a Isiraeli nĩmambatĩte nginya Mizipa.) Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makiuga atĩrĩ, “Ta twĩre ūrĩa ūndū ūcio mũũru wekĩkire.”

⁴Nĩ ūndū ūcio Mũlawii ūcio mũthuuri wa mũtumia ūrĩa woragĩtwo akiuga atĩrĩ, “Nĩ na thuriya yakwa tuokire Gibe a ya andũ a Benjaminĩ tũraarĩrĩre kuo. ⁵Ūtukũ ūcio andũ a Gibe a nĩmaanũmĩrĩire, na magĩthiũrũrũkĩria nyũmba, mehaarĩirie kũnjũraga. Makĩnyĩta thuriya yakwa na hinya, nginya ĩgĩkua. ⁶Ngĩoya thuriya yakwa, ngĩmĩtinaangia icunjĩ, na ngĩtũma o gĩcunjĩ o rũgongo rwa igai

ri a Isiraeli, nĩ ūndū nĩmekĩte ūndū wa thoni na wa gĩconoko thĩinĩ wa Isiraeli. ⁷Atĩrĩrĩ, inyuũ andũ a Isiraeli inyuothe, kĩariei, mũheane itua rĩanyu.”

⁸Andũ acio othe magĩũkĩra o taarĩ mündū ūmwe, makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mündū o na ūmwe witũ ūkũinũka. Aca, gũtirĩ o na ūmwe witũ ūgũcooka gwake mũciĩ. ⁹No rĩrĩ, ūndū ūrĩa tũgwĩka Gibe a nĩ ūyũ: Tũkwambata kuo tũmookĩrĩre o ta ūrĩa ūcuuki wa mĩtĩ ūgũtuonia.

¹⁰Tũkũruta andũ ikũmi thĩinĩ wa o andũ igana a mĩhĩrĩga yothē ya Isiraeli, na andũ igana thĩinĩ wa o andũ ngiri, na andũ ngiri thĩinĩ wa o andũ ngiri ikũmi, nĩguo magĩrĩre mbũtũ cia ita irio. Nĩgeetha rĩrĩa mbũtũ cia ita igaakinya Gibe a ya Benjaminĩ, ikaameka maũndũ maringaine na waganu wa andũ akuo ūrĩa meekĩte thĩinĩ wa Isiraeli.” ¹¹Tondũ ūcio andũ othe a Isiraeli makĩũngana na makĩnyĩtana o ta maarĩ mündū ūmwe mahũire itũũra rĩu inene.

¹²Mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩgĩtũma andũ mathiĩ kũrĩ mũhĩrĩga wothe wa Benjaminĩ, makamoorie atĩrĩ, “Nĩ ngero ĩrĩkũ ĩno njũru ūũ ĩkĩtwo gatagatĩ-inĩ kanyu? ¹³Na rĩrĩ, tũnengerei andũ acio aaganu a Gibe a nĩgeetha tũmoorage tweherie ūũru ūcio thĩinĩ wa Isiraeli.”

No andũ a Benjaminĩ matiigana kũũgua andũ acio angĩ a Isiraeli. ¹⁴Moimire matũũra-inĩ mao, makĩũngana hamwe kũu Gibe a nĩguo mahũũrane na andũ a Isiraeli. ¹⁵O ro rĩmwe andũ a Benjaminĩ magĩcookanĩrĩria andũ arĩa marũaga na hiũ cia njora 20,060 kuuma matũũra-inĩ mao, mongereiwo harĩ andũ magana mũgwanja arĩa maathuurĩtwo kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kũu Gibe a. ¹⁶Gatagatĩ-inĩ ga thigari icio ciothe nĩ kwarĩ na andũ magana mũgwanja maathuurĩtwo a kĩmotho, na o ūmwe wao nĩahotaga gũikia ihiga na kĩgũtha ūndū angĩringa rũcuĩrĩ na ndahĩtie.

¹⁷Tiga andũ a Benjaminĩ-rĩ, Isiraeli nĩmacookanĩrĩirie thigari 400 arĩa marũaga na hiũ cia njora, na othe maarĩ andũ a ita.

¹⁸Andũ a Isiraeli makĩambata nginya

Betheli na magĩtuĩria ũhoro harĩ Ngai makĩũria atĩrĩ, “Nũũ thĩinĩ witũ ũkwambĩrĩria kũhũũrana na andũ aya a Benjamini?”

Nake Jehova agĩcookia atĩrĩ, “Juda nĩwe ũkwambĩrĩria.”

¹⁹ Rũciinĩ rũrũ rĩngĩ andũ a Isiraeli magĩũkĩra na makĩamba hema ciao gũkuhĩ na Gibe. ²⁰ Andũ a Isiraeli makiumagara makahũũrane na andũ a Benjamini, na makĩga andũ o handũ hao mbaara-inĩ marũe nao kũu Gibe. ²¹ Nao andũ a Benjamini makiuma kũu Gibe na makĩũraga andũ a Isiraeli 22,000 kũu mbaara-inĩ mũthenya ũcio. ²² No andũ a Isiraeli makĩũmanĩrĩria mũndũ na ũrĩa ũngĩ na makĩrũgama handũ hao rĩngĩ o harĩa meigĩte mũthenya wa mbere. ²³ Nao andũ a Isiraeli makĩambata makĩrĩrĩa mbere ya Jehova nginya hwaĩ-inĩ, nao magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova atĩrĩ, “Hihi twambate rĩngĩ tũkahũũrane na andũ a Benjamini, aya ariũ a ithe witũ?”

Nake Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Ambatai mũkahũũrane nao.”

²⁴ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magĩkuhĩrĩria andũ a Benjamini mũthenya wa keerĩ. ²⁵ Mũthenya ũcio, rĩrĩa Abenjamini mookire moimĩte Gibe mahũũrane nao-rĩ, makĩũraga andũ a Isiraeli angĩ 18,000, othe meeohete hiũ cia njora.

²⁶ Ningĩ andũ a Isiraeli, marĩ othe, makĩambata nginya Betheli, na kũu magĩkara kuo makĩrĩa marĩ mbere ya Jehova. Makĩĩhinga kũrĩa irio mũthenya ũcio o nginya hwaĩ-inĩ, na makĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano kũrĩ Jehova. ²⁷ Nao andũ a Isiraeli, magĩtuĩria ũhoro harĩ Jehova. (Matukũ-inĩ macio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai rĩarĩ kũu, ²⁸ nake Finehasi mũrũ wa Eleazar, mũrũ wa Harũni, nĩwe watungataga mbere yariũ.) Nao makĩũria atĩrĩ, “Nĩtũkwambata rĩngĩ tũkahũũrane na Abenjamini ariũ a ithe witũ, kana tũtĩge?”

Jehova akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩi, nĩ ũndũ rũciũ nĩngamaneana moko-inĩ manyu.”

²⁹ Nao andũ a Isiraeli makĩmoheria mathiũrũrũkĩirie Gibe. ³⁰ Nao makĩambata makahũũrane na andũ a Benjamini mũthenya wa gatatũ na makĩrũgama handũ hao nĩguo mahũũrane na Gibe o ta ũrĩa meekĩte hau mbere. ³¹ Nao Abenjamini makiumĩra mamatũnge na makĩguucĩrĩrio kũraiho na itũũra rĩu inene. Makĩambĩrĩria kũhũũra andũ a Isiraeli o ta mbere iyo, na andũ ta mĩrongo itatũ makĩrũndĩrwo werũ-inĩ na njĩra-inĩ iĩrĩa iĩthiaga Betheli na iĩrĩa iĩngĩ Gibe.

³² Rĩrĩa andũ a Benjamini meeranaga atĩrĩ, “Nĩtũramahoota o ta mbere,” noguo nao andũ a Isiraeli meeranaga atĩrĩ, “Rekei tũcooke na thuutha tũmaguucĩrĩrie moime itũũra-inĩ inene moke njĩra-inĩ.”

³³ Andũ othe a Isiraeli makĩehera harĩa maarĩ na makĩrũgama handũ hao kũu Baali-Tamaru, nao andũ a Isiraeli arĩa meehithĩire andũ a Benjamini makiumĩra kũrĩa meehithĩte mwena wa ithũĩro wa Gibe. ³⁴ Hĩndĩ iyo andũ ngiri ikũmi arĩa maarĩ njamba iria thuure cia Isiraeli magĩtharĩkĩra Gibe kuuma na mbere. Nayo mbaara yari nene ũũ atĩ andũ a Benjamini matiigana gũkũũrana ũrĩa mwanangĩko wamakuhĩrĩirie. ³⁵ Nake Jehova akihootera andũ a Benjamini mbere ya Isiraeli, na mũthenya ũcio andũ a Isiraeli makĩũraga andũ a Benjamini 25,100, arĩa meeohete hiũ cia njora. ³⁶ Tondũ ũcio andũ a Benjamini makĩona atĩ nĩmaatooretio.

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩire andũ a Benjamini, nĩ ũndũ nĩmehokete andũ arĩa maigĩte a kuoheria andũ a Benjamini gũkuhĩ na Gibe. ³⁷ Nao andũ acio moohetie andũ makĩguthũka o rĩmwe magĩtoonya Gibe, makĩaragana kuo na makĩhũũra itũũra rĩu inene rĩothe na rũhiũ rwa njora. ³⁸ Nao andũ a Isiraeli nĩ mabangĩte na andũ acio moohetie andũ atĩ matoogie ndogo nene iĩthĩ na igũrũ yumĩte itũũra rĩu inene, ³⁹ nĩgeetha hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli magariũrũke na macooke mbaara-inĩ.

Andũ a Benjamini maakorirwo

maambĩrĩria kũũraga andũ a Isiraeli (ta andũ mĩrongo ĩtatũ), nao makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũramatooria o ta ũrĩa twamekire mbaara-inĩ ya mbere.”⁴⁰ No rĩrĩa ndogo yambĩrĩrie kwambata na igũrũ yumĩte itũũra-inĩ rĩu inene-rĩ, andũ a Benjamini makĩhũgũra makĩona ndogo itũũra-inĩ rĩu inene rĩothe yambatĩte na igũrũ matu-inĩ.⁴¹ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩmagarũrũkĩra nao andũ a Benjamini makĩnyĩtwo nĩ guoya mũnene, nĩ ũndũ nĩmakũũranire atĩ mwanangĩko nĩwarũkĩtie kũmakora.⁴² Nĩ ũndũ ũcio makĩũrĩra andũ a Isiraeli marorete na werũ-inĩ, no matingĩahotire kũũrĩra mbaara. Nao andũ a Isiraeli arĩa mookire moimĩte matũũra-inĩ makĩmooragĩra kuo.⁴³ Magĩthiũrũrũkĩra andũ a Benjamini acio, makĩmateng’eria, na makĩmakinyĩra na njĩra hũthũ kũu gũkuhĩ na Gibeia mwena wa irathĩro.⁴⁴ Andũ a Benjamini ngiri ikũmi na inyanya magĩkua, nao othe maarĩ arũi njamba.⁴⁵ Na rĩrĩa maagarũrũkire marorete na werũ-inĩ nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, andũ a Isiraeli makĩũragĩra andũ 5,000 njĩra-inĩ icio. Nao magĩkĩrĩrĩria kũrũmĩrĩra andũ a Benjamini o nginya Gidomu na makĩũraga 2,000.

⁴⁶ Mũthenya ũcio andũ a Benjamini 25,000 arĩa maarũaga na hiũ cia njora makĩũragwo, na othe maarĩ arũi njamba.⁴⁷ No andũ magana matandatũ makĩgarũrũka na makĩũrĩra werũ-inĩ o nginya ihiga-inĩ rĩa Rimoni, na magĩkara kuo mĩeri ĩna.⁴⁸ Nao andũ a Isiraeli magĩcooka nginya bũrũri wa andũ a Benjamini na makĩhũũra matũũra mothe na rũhiũ rwa njora, o gwata nyamũ na kĩndũ o gĩothe kĩngĩ kĩrĩa maakorereire. Na matũũra mothe marĩa maakorire makĩmacina na mwaki.

Andũ a Benjamini Gwetherwo Atumia

21 Andũ acio a Isiraeli nĩmehĩtĩte mwĩhitwa marĩ kũu Mizipa makoiga atĩrĩ, “Gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkaaneana mũĩritu wake ahikio nĩ Mũbenjamini.”

² Andũ acio nĩmathiire Betheli, kũrĩa maikarire mbere ya Ngai o nginya

hwaĩ-inĩ, makĩanĩrĩra na mũgambo makĩrĩra na kĩgirĩko kĩnene.³ Nao makiuga atĩrĩ, “Hĩ! Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ kĩ gĩtũmĩte ũndũ ũyũ woneke Isiraeli? Nĩ kĩ gĩgũtũma mũhĩrĩga ũmwe ũkorwo ũtarĩ ho thĩinĩ wa Isiraeli ũmũthĩ?”

⁴ Mũthenya ũyũ ũngĩ rũciinĩ tene andũ magĩaka kĩgongona na makĩruta maruta ma njino o na maruta ma ũguano.

⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli-rĩ, nũũ ũtokĩte kũngana haha mbere ya Jehova?” Nĩgũkorwo nĩmehĩtĩte mwĩhitwa mũrũmu atĩ ũrĩa ũkwaga gũũka kũngano mbere ya Jehova kũu Mizipa ti-itherũ nĩagĩrĩre kũũragwo.

⁶ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli magĩcakaya nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao, andũ a Benjamini, na makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ mũhĩrĩga ũmwe nĩmweherie kuuma Isiraeli.⁷ Tũngĩhota atĩa kuonera arĩa matigarĩte atumia, kuona atĩ nĩtwĩhĩtĩte mwĩhitwa mbere ya Jehova atĩ tũtikaamahe airĩtu aitũ mamahikie?”⁸ Magĩcooka makĩũria atĩrĩ, “Nĩ mũhĩrĩga ũrĩkũ wa Isiraeli ũtokĩte kũngano-inĩ mbere ya Jehova kũu Mizipa?” Nao makĩmenya atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi wokĩte kambĩ-inĩ ĩyo nĩ ũndũ wa kũngano kũu.⁹ Tondũ rĩrĩa maatarire andũ, nĩmamenyire atĩ gũtirĩ mũndũ o na ũmwe kuuma Jabeshi-Gileadi warĩ kuo.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio kũngano kũu gĩgĩtũma andũ a kũrũa 12,000 marĩ na mawatho mathiĩ nginya Jabeshi-Gileadi na moorage arĩa maatũũraga kuo na rũhiũ rwa njora, gwata atumia na ciana.¹¹ Nao makiuga atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo mũgwĩka, ũragai mũndũ mũrũme o wotho na mũndũ-wa-nja o wotho ũrĩa ũtarĩ gathirange.”¹² Nao magĩkora gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maatũũraga kũu Jabeshi-Gileadi airĩtu magana mana arĩa mataakomete na mũndũ mũrũme, makĩmatwara kambĩ ĩrĩa yarĩ Shilo kũu Kaanani.

¹³ Nĩngĩ kũngano gĩothe gĩgĩtũma ihooya rĩa thayũ kũrĩ andũ a Benjamini

o hau rwaro-inĩ rwa ihiga rĩa Rimoni.
¹⁴ Nĩ ùndũ ùcio andũ a Benjamini makĩhũndũka ihinda o rĩu na makĩheo andũ-a-nja a Jabeshi-Gileadi arĩa matooragĩtwo. No matingĩamaiganire.

¹⁵ Nao andũ magĩcakaĩra andũ a Benjamini, tondũ Jehova nĩatũmire hagĩe na ithenya mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli.

¹⁶ Nao athuuri arĩa akũrũ a kũngano makiuga atĩrĩ, “Tondũ andũ-a-nja a Benjamini nĩaniine-rĩ, tũkuonera arũme arĩa matigaire atumia kũ?” ¹⁷ Makiuga atĩrĩ, “Abenjamini arĩa maahonokire no nginya magĩe na a kũmagaya, nĩguo gũtikagĩe mũhĩrĩga o na ùmwe wa Isiraeli ùkũniinũkio. ¹⁸ Tũtingĩmahe airĩtu aitũ matuĩke atumia ao, nĩgũkorwo ithuĩ andũ a Isiraeli nĩtwehĩtire mwĩhĩtwa ùyũ: ‘Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ùrĩa ùngĩhe Mũbenjamini mũtumia.’ ¹⁹ No rĩrĩ, nĩkũgĩaga gĩathĩ kĩa Jehova o mwaka kũu Shilo, mwena wa gathigathini wa Betheli, na mwena wa irathĩro wa njĩra ĩrĩa ĩthiiaaga kuuma Betheli nginya Shekemu, na mwena wa gũthini wa Lebona.”

²⁰ Nĩ ùndũ ùcio magĩatha andũ a Benjamini, makĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mwĩhithe kũu mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ

²¹ na mũikare mũkĩroraga. Rĩrĩa airĩtu a Shilo mariumĩra meturanĩre na arĩa angĩ rwĩmbo-inĩ-rĩ, mũguthũke kuuma mĩgũnda-inĩ ya mĩthabibũ, na o mũndũ ehurĩrie mũtumia kuuma kũrĩ airĩtu acio a Shilo, na mũthiĩ bũrũri wa Benjamini. ²² Rĩrĩa maithe mao kana ariũ a maithe mao magaatũrehera thitango, tũkaameera atĩrĩ, ‘Twĩkei wega na kũmateithia, tondũ tũtiamoooneire atumia hĩndĩ ya mbaara, no inyuĩ mũtirĩ na mahĩtia, tondũ mũtiamahaire airĩtu anyu.’ ”

²³ Ūguo nĩguo andũ a Benjamini meekire. O rĩrĩa airĩtu maainaga-rĩ, o mũndũ akĩnyiita ùmwe, na akĩmũkuua agatuĩke mũtumia wake. Hĩndĩ ĩyo magĩcooka kũrĩ igai rĩao, magĩaka matũũra mao rĩngĩ, na magĩtũũra kuo.

²⁴ Na ihinda rĩu andũ a Isiraeli makiuma kũndũ kũu, makĩinũka mũciĩ

kũrĩ mĩhĩrĩga yao na nyũmba ciao, o mũndũ kũrĩ igai rĩake.

²⁵ Matukũ-inĩ macio Isiraeli gũtiarĩ na mũthamaki; o mũndũ ekaga ùrĩa oonaga kwagĩrĩire.

RUTHU

Elimeleku na Andũ ake Gũthĩ Moabi

¹ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ marĩa atiirĩrĩrĩ bũrũri maathanaga, nĩ kwagiĩre na ng'aragu bũrũri-inĩ, nake mũndũ ũmwe wa Bethlehemu kũu Juda, marĩ na mĩtumia wake, na ariũ ake eerĩ, magĩthĩ gũikara bũrũri wa Moabi kwa ihinda. ² Mũndũ ũcio eetagwo Elimeleku, nake mĩtumia wake eetagwo Naomi, namo marĩtwa ma ariũ acio ake eerĩ nĩ Mahaloni na Kilioni. Nao maarĩ Aefiratha kuuma Bethlehemu kũu Juda. ^a Nao magĩthĩ bũrũri wa Moabi magĩtũura kuo.

³ Na rĩrĩ, Elimeleku mũthuuri wa Naomi agĩkua, nake Naomi agĩtigwo na ariũ acio ake eerĩ. ⁴ Nao makĩhikia andũ-a-nja a Moabi, ũmwe eetagwo Oripa, na ũrĩa ũngĩ Ruthu. Thuutha wa gũtũura kũu ta ihinda rĩa mĩaka ikũmi, ⁵ Mahaloni na Kilioni o nao magĩkua, nake Naomi agĩtigwo atarĩ na ariũ ake eerĩ, o na kana mũthuuri.

⁶ Rĩrĩa Naomi aiguiire arĩ kũu Moabi atĩ Jehova nĩateithĩtie andũ ake akamahe irio-rĩ, akĩhaariĩa hamwe na atumia acio a ariũ ake oime bũrũri wa Moabi acooke kwao. ⁷ We na atumia acio eerĩ a ariũ ake makiumagara kuuma kũu maatũũraga, makĩnyiita njĩra nĩguo macooke bũrũri wa Juda.

⁸ Nake Naomi akĩĩra atumia acio eerĩ a ariũ ake atĩrĩ, "Cookai, o mũndũ athĩ mũciĩ kwa nyina." ^b Jehova aromwĩka maũndũ mega, o ta ũrĩa o na inyuĩ mwekire acio maakuire, o na nĩ mwene. ⁹ Jehova arotũma o ũmwe wanyu eyonere ũhurũko mũciĩ wa mũthuuri ũngĩ."

Agĩcooka akĩmamumunya, nao

^a2 Efiratha rĩarĩ rĩtwa rĩa nyũmba rĩa Elimeleku oimĩte, na nĩrĩo rĩahetwo bũrũri ũrĩa wathiũrũrũkĩirie Bethlehemu.

^b8 Airĩtu na atumia a ndigwa maikaraga na manyina mao (Kĩam 24:28). Ihinda rĩrĩrĩ ithe wa Ruthu aarĩ muoyo (2:11).

makĩrĩra maanĩrĩire, ¹⁰ makĩmwĩra atĩrĩ, "Ithuĩ tũgũcooka nawe kũrĩ andũ anyu."

¹¹ No Naomi akĩmeera atĩrĩ, "Aarĩ akwa, cookai mũciĩ kwanyu. Mũgũgĩthĩ na nĩ nĩkĩ? Nĩngũkĩgĩa na ariũ angĩ nĩguo macooke matuĩke athuuri anyu?"

¹² Aarĩ akwa, cookai kwanyu mũciĩ; nĩ ndĩ mũkũrũ mũno wa kũgĩa na mũthuuri ũngĩ. O na ingĩciiria atĩ harĩ na mwĩhoko harĩ nĩ, na ngĩe na mũthuuri ũtukũ ũyũ na njiare aanake-rĩ, ¹³ mwakĩmeterera o nginya hĩndĩ rĩa makaagimara? No mũikare mũtahikite mũmetereire?^c Aca, aarĩ akwa. Nĩ ndĩ na ruo kũmũkĩra, nĩgũkorwo guoko kwa Jehova nĩgũtambũrũkĩte gũkanjũkĩrĩra!"

¹⁴ Nao maigua ũguo makĩrĩra rĩngĩ. Nake Oripa akĩmumunya nyaciarawe, akĩmuugĩra ũhoru. No Ruthu akĩrũmanĩrĩra na nyaciarawe.

¹⁵ Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, "Ta rora, mĩtumia wa mũrũ wa nyina na mũthuuriguo nĩahũndũka acooke kũrĩ andũ ao, o na kũrĩ ngai ciake. Cooka mũthĩi nake."

¹⁶ No Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, "Tiga kũningĩrĩria ngũtĩge kana ngarũrũke ndige gũkũrũmĩrĩra. Kũrĩa ũgũthĩ nĩkuo ngũthĩ, na kũrĩa ũgaatũura nĩkuo ngaatũura. Andũ anyu magaatuĩka andũ aitũ, nake Ngai waku atuĩke Ngai wakwa. ¹⁷ Kũrĩa ũgaakuĩra nĩkuo ngaakuĩra, na nokuo ngaathikwo. Jehova aronjĩka ũũru makĩria, kũngĩkaagĩa ũndũ o na ũmwe ũgaatũtigithania nĩ nawe, tĩga o gĩkuu gĩiki!" ¹⁸ Rĩrĩa Naomi onire atĩ Ruthu nĩatuĩte itua rĩa gũthĩ nake, agĩtiga kũmũringĩrĩria acooke.

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio a nja eerĩ magĩthĩ nginya magĩkinya Bethlehemu. Rĩrĩa maakinyire Bethlehemu-rĩ, andũ

^c13 Warĩ mũtugo wa Ayahudi atĩ mũthuuri angĩakuire na atĩge mĩtumia wake atarĩ na mwana, mĩtumia ũcio aahikagio nĩ mũrũ wa nyina na mũthuuriwe (Kĩam 38:6-8; Gũcook 25:5-10).

a itũũra rĩu othe makĩgega nĩ ũndũ wao, nao andũ-a-nja makĩũrania atĩrĩ, “Hĩ! Ũyũ no akorwo arĩ Naomi?”

²⁰ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gũcooka kũnjĩta Naomi, njĩtagaai Mara, nĩ ũndũ Ngai Mwene-Hinya-Wothe nĩatũmĩte mũtũũrĩre wakwa ũtuĩke wa ruo mũno.

²¹ Ndoimire gũkũ njiyũrĩrĩre, no Jehova anjookia itarĩ kĩndũ. Mũngĩcooka kũnjĩta Naomi nĩkĩ? Jehova nĩanyariirĩte; Mwene-Hinya-Wothe nĩandehithĩirie mathĩĩna.”

²² Nĩ ũndũ ũcio Naomi agĩcooka kuuma Moabi marĩ hamwe na Ruthu ũcio Mũmoabi, mũtumia wa mũriũ, magĩkinya Bethlehemu hĩndĩ ĩrĩa cairi yaambagĩrĩria kũgethwo.^a

Ruthu Gũcemanĩa na Boazu

2 Na rĩrĩ, Naomi nĩarĩ na mũndũ wa mbarĩ yao mwena wa mũthuurĩwe, kuuma mũhĩrĩga wa Elimeleku, mũndũ warĩ igweta, wetagwo Boazu.

² Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akĩĩra Naomi atĩrĩ, “Reke thĩĩ mĩgũnda-inĩ ngahaare cairi ĩrĩa ĩtigĩtio;^b ndĩ thuutha wa mũndũ o wothē ũrĩa ingĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ make.”

Nake Naomi akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ, mwarĩ wakwa.” ³ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara agĩthĩĩ, akĩambĩrĩria kũhaara cairi kũu mĩgũnda-inĩ arĩ thuutha wa arĩa maagethaga. Na gũgĩkinya atĩrĩ, Ruthu ekorire akĩruta wĩra mĩgũnda wa Boazu, ũcio warĩ wa mũhĩrĩga wa Elimeleku.

⁴ O hĩndĩ ĩyo Boazu agĩkinya oimĩte Bethlehemu, na akĩgeithia acio maagethaga, akĩmeera atĩrĩ, “Jehova aroikara na inyuĩ!”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arokũrathima!”

⁵ Boazu akĩũria mũrũgamĩrĩri wa acio

^a22 Magetha ma cairi nĩmo maambagĩrĩra, magacookererwo nĩ magetha ma ngano (2:23).

^b2 Atumia a ndigwa, na ciana iria itaarĩ aciari a cio, hamwe na ageni nĩo metĩkĩrĩtio kũhaara ngano ĩrĩa yatigagio (Alaw 19:9; 23:22; Gũcook 24:19).

maagethaga atĩrĩ, “Mũirĩtu ũũrĩa nĩ wa ũ?”

⁶ Nake mũrũgamĩrĩri akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Mũmoabi ũrĩa wokire na Naomi kuuma bũrũri wa Moabi.” ⁷ Nake oigire atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha ũnjĩtĩkĩrie haare cairi, na nyũnganie ĩrĩa ĩtigĩtio itĩĩa-inĩ ndĩ thuutha wa agethi.’ Nake aathĩi mĩgũnda, na arutĩte wĩra ategũtigithĩria kuuma o rũciinĩ nginya rĩu, tĩga o ihinda inini ekũhurũkĩte haarĩa kĩĩruru-inĩ.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩĩra Ruthu atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, ta thĩkĩrĩria, ndũgathĩi kũhaara cairi mĩgũnda ũngĩ, na ndũkae kuuma gũkũ. Ikara gũkũ mũrĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu. ⁹ Ũrorage mĩgũnda ũrĩa arũme aya megũkorwo makĩgetha, na ũtwaranage na airĩtu acio. Nĩndakaanĩa arũme aya matigakũhutie. Na rĩrĩa rĩothe ũngĩnyoota, ũthĩĩ ũnyue maaĩ kuuma ndigithũ-inĩ irĩa arũme aya matahĩrĩre.”

¹⁰ Rĩrĩa Ruthu aigũire ũguo, akĩĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthĩũ thĩ. Akiuga atĩrĩ, “Nĩ kũĩ gĩatũma njĩtĩkĩrĩke maitho-inĩ maku na wenda kũnjĩka maũndũ mega, ndĩ o mũndũ wa kũngĩ?”

¹¹ Boazu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjĩrĩtwo maũndũ marĩa mothe wĩkĩte nyaciaraguo kuuma hĩndĩ ĩrĩa mũthuurĩguo aakuire, na ũrĩa watiganire na thoguo na nyũkwa, o na bũrũri wanyu, ũgũũka kũrĩ andũ ũtaamenyanĩte nao mberē ĩyo. ¹² Jehova arokũrĩha nĩ ũndũ wa ũguo wĩkĩte. Jehova Ngai wa Isiraeli, o ũrĩa wee ũũkĩte kwĩhitha mathagu-inĩ make, arokũrĩha na irĩhi inene.”

¹³ Nake Ruthu akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ndĩrookĩrĩrĩria gwĩtĩkĩrĩka maitho-inĩ maku. Nĩũũhooreretie, na ũkaarĩria ndungata yaku ndeto njega cia tha, o na gũtuĩka nĩi ndirĩ ta ũmwe wa ndungata ciaku cia airĩtu.”

¹⁴ Hĩndĩ ya kũrĩa irio yakinya, Boazu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka haha. Oya mũgate ũũtobokie thiki-inĩ ya ndibei.”

Rĩrĩa Ruthu aikarire thĩ na agethi, Boazu akĩmũhe cairi hĩhie. Nake akĩrĩa akĩhũũna, o nginya agĩtigia. ¹⁵ Na hĩndĩ

ĩrĩa ookĩrĩre akahaare-rĩ, Boazu agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “O na ahaara kũu itũĩa-inĩ, mũtikamũtetie.”¹⁶ O na nĩ kaba mũrutage cairi ĩmwe kuuma itũĩa-inĩ, mũmĩrekie thĩ nĩ ũndũ wake, mũmũtigĩre nĩguo oke akĩmĩhaaraga, no mũtikamũtetie.”¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu akĩhaara kũu mũgũnda ũcio nginya o hwaĩ-inĩ. Agĩcooka akĩhũũra cairi ĩrĩa aahaarĩte, ĩgĩkinya mũigana wa eba ĩmwe.¹⁸ Akĩmĩkuua, agĩcooka itũũra-inĩ, nake nyaciarawe akĩona cairi ĩrĩa yotha aahaarĩte. Ruthu agĩcooka akĩmũrutĩra kĩrĩa aatigĩtie aahũũna, akĩmũnengera.

¹⁹ Nyaciarawe akĩmũũria atĩrĩ, “Ũmũthĩ uuma kũhaara kũ? Uuma kũruta wĩra kũ? Kũrathimwo nĩ mũndũ ũcio ũkũmenyire, agwĩka maũndũ mega!”

Nake Ruthu akĩhe nyaciarawe ũhoru ũkonĩ mwene mũgũnda ũcio aatindĩte akĩruta wĩra, akiuga atĩrĩ, “Mwene mũgũnda ũcio ngũrutaga wĩra gwake ũmũthĩ-rĩ, etagwo Boazu.”

²⁰ Naomi akĩĩra mũtumia ũcio wa mũriũ atĩrĩ, “Jehova aromũrathima! We ndatigĩte gwĩka maũndũ ma ũtugi kũrĩ arĩa me muoyo, o na arĩa makuĩte.” Ningĩ Naomi akĩĩra Ruthu atĩrĩ, “Mũndũ ũcio nĩ wa mbarĩ iitũ; o na nĩ ũmwe wa arĩa mangĩtũmenyerera.”^b

²¹ Nake Ruthu ũcio Mũmoabi akiuga atĩrĩ, “O na anjĩrĩre atĩrĩ, ‘Ikara na aruti akwa a wĩra o nginya marĩkie kũgetha cairi yakwa yotha.’ ”

²² Naomi akĩĩra Ruthu ũcio mũtumia wa mũriũ atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wa gũtwarana na airĩtu ake nĩũgũtuĩka mwega harĩwe, wee mwarĩ wakwa, tondũ mũgũnda-inĩ wa mũndũ ũngĩ wahota kũgerwo ngero.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ruthu agĩkara hakuhĩ na ndungata cia airĩtu cia Boazu akĩhaaraga nginya magetha ma cairi na ma ngano magĩthira. Nake agĩtũũra na nyaciarawe.

Ruthu na Boazu Kĩhuhĩro-inĩ kĩa Ngano

3 Mũthenya ũmwe-rĩ, Naomi, nyaciarawe wa Ruthu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ wakwa, githĩ ndiagĩrĩrwo ngũcarĩrie mũciĩ waku, kũrĩa wee ũngĩona maũndũ mega? ² Githĩ Boazu ũcio wee ũkoretwo na ndungata ciake cia airĩtu ti mũndũ wa rũrĩra rwitũ? Ũtukũ ũyũ nĩguo ekũhuha cairi kĩhuhĩro-inĩ.”^c ³ Wĩthambe na wĩhake maguta mekũnunga wega, ningĩ wĩhumbwe nguo ciaku irĩa njega mũno. Ũcooke ũikũrũke ũkinye kĩhuhĩro-inĩ, no ndũkeyonithie mũndũ ũcio nginya arĩkie kũrĩa na kũnyua. ⁴ Rĩrĩa arĩkoma, wone harĩa akoma. Ningĩ ũthĩ ho na ũhumbũrie magũrũ make, ũkome ho. Nake nĩegũkwĩra ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁵ Ruthu akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe wanjĩra no mo ngwĩka.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio agĩkũrũka agĩkinya kĩhuhĩro-inĩ kũu, na agĩka ũrĩa wothe nyaciarawe aamwĩrĩte eke.

⁷ Na rĩrĩa Boazu aarĩkirie kũrĩa na kũnyua, na agĩkorwo arĩ mũkenu, agĩthĩ agĩkoma mũthia-inĩ biũ wa hĩba ya cairi. Nake Ruthu agĩthĩ acemete, akĩmũhumbũria magũrũ, agĩkoma ho. ⁸ Ũtukũ gatagatĩ, kĩndũ gĩkĩhahũra Boazu, nake egarũra, agĩkora nĩ mũndũ-wa-nja wakomete magũrũ-inĩ make.

⁹ Akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata yaku Ruthu. Tambũrũkia gĩcurũ kĩa nguo yaku ũhumbĩre, nĩ ũndũ wee nĩwe ũngĩtũmenyerera.”^d

¹⁰ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova arokũrathima mwarĩ wakwa. Ũtugi ũrĩa wonania nĩũkĩrĩte ũrĩa wonanirie kĩambĩrĩria-inĩ, nĩ ũndũ ndũnenda kũrũmanĩrĩa na aanake, marĩ athĩni kana marĩ itonga. ¹¹ Na rĩrĩ, mwarĩ

^c2 Cairi yahuhagwo hwaĩ-inĩ thuutha wa kũrangwo nĩ ng'ombe, kana kũrangwo nĩ magũrũ ma ngaari mũthenya; mwene yo aakomaga kĩhuhĩro-inĩ kũmĩrangĩra.

^d9 Njĩra ya gũtambũrũkia gĩcurũ kĩa nguo kĩhumbĩre mũirĩtu yarĩ ya kuonania kũmũgĩrĩa, kana kũhooya kĩhiko.

^a17 nĩ ta kilo 22

^b20 Mũmenyereri aakoragwo arĩ mũndũ wa nyũmba ya mũthuuri ũcio ũkuĩte (Gũcook 25:5-10).

wakwa, ndūgetigīre. Nīngūgwīkīra ūrīa wothe ūkūūhooya. Andū othe a itūūra rīrī riitū nīmooī atī wee ūrī mūdū-wa-nja ngatha. ¹²O na gūtuīka ndī ūmwe wa arīa mangīkūmenyerera-rī, nī harī mūdū ūngī ūngīkūmenyerera wa hakuhi kūngīra. ¹³Rīu kīraare haha ūtukū ūyū, na rūciinī gwakīa angīkorwo nīekwenda gūkūmenyerera, nī wega; nīagakūmenyerera. No angīkorwo ndekwenda, o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, nīngakūmenyerera. Kīraare haha nginya rūciū rūciinī.”

¹⁴Nī ūndū ūcio Ruthu agīkoma hau magūrū-inī make nginya rūciinī, no akīroka gūūkīra rūciinī tene kūrī mairia, nake Boazu akīmwīra atīrī, “Ndūkareke kūmenyeke atī nī kūrī mūdū-wa-nja ūrokīte kīhuhīro-inī.”

¹⁵Nīngī akīmwīra atīrī, “Rehe nguo īyo wīgīrīre wanīrīre.” Rīrīa eekire ūguo, Boazu agūtīrīra ibaba ithathatū cia cairi, akīmūgīrīra. Nake Ruthu agīcooka itūūra-inī.

¹⁶Na rīrīa Ruthu aacookire kūrī nyaciarawe-rī, Naomi akīmūūria atīrī, “Mwarī wakwa, kūraathiire atīa?”

Nake akīmwīra maūdū marīa mothe Boazu aamwīkīre. ¹⁷Nīngī agīcooka akīmwīra atīrī, “Ibaba ici ithathatū cia cairi nīwe ūuheire, na anjīra atīrī, ‘Tiga kūnūkīra nyaciaraguoko matheri.’”

¹⁸Nake Naomi akīmwīra atīrī, “Eterera o ro ūguo, mwarī wakwa, nginya ūmenye ūrīa ūhoru ūcio ūgūthī, nīgūkorwo mūdū ūcio ndangīhurūka nginya rīrīa aniine ūhoru ūcio ūmūthī.”

Boazu Kūhikia Ruthu

4 Na rīrī, Boazu akīambata agīthī nginya kīhingo-inī gīa itūūra, agīkara thī ho. Rīrīa mūdū ūrīa wa mbarī yao, ūrīa Boazu aarītie ūhoru wake ookire-rī, Boazu akīmwīra atīrī, “Mūrata wakwa, ūka haha ūikare thī.” Nī ūndū ūcio agīthī hau agīkara thī.

²Boazu agīta athuuri ikūmi a itūūra akīmeera atīrī, “Ta ikarai thī haha!” Nao magīka o ūguo. ³Nīngī akīra mūdū ūcio wa mbarī yao atīrī,

“Naomi ūrīa ūracookire kuuma būrūri wa Moabi-rī, nīarendia gīthaka kīrīa kīarī kīa Elimeleku, mūdū wa mbarī ciitū. ⁴Ndagīciiria ngūhe ūhoru ūcio na ngwīre ūgūre gīthaka kīu ūrī mbere ya andū aya maikarīte haha o na mbere ya athuuri a andū aitū. Ūngīkorwo nīgūgīkūūra, ūgīkūūre. No angīkorwo ndūgwīka ūguo-rī, ūnjīre nīguo menye. Nīgūkorwo hatirī mūdū ūngī ūrī na kīhoto gīa gwīka ūguo tiga wee, na nī ngagūcooka.”

Nake akiuga atīrī, “Nīngūgīkūūra.”

⁵Boazu nake akiuga atīrī, “Mūthenya ūrīa ūkaagūra gīthaka kīu kuuma kūrī Naomi, na kuuma kūrī Ruthu ūrīa Mūmoabi, nīūkahikia mūtumia wa ndigwa wa mūdū ūcio wakuire, nīgeetha ūtūūrie rīitwa rīa ūcio ūkuite o hamwe na indo ciake.”

⁶Na rīrīa mūdū ūcio wa mbarī yao aigūre ūguo-rī, akiuga atīrī, “Ndikūhota gūgīkūūra, nī ūndū ndahota gwīthūkīria ūgai wakwa nī mwene. Gīgīkūūre arī we. Nī ndingīhota gwīka ūguo.”

⁷(Matukū-inī ma tene thīinī wa Isiraeli-rī, mūtugo wa gūkūūra kana gūkūūrania indo nīguo maūdū mothe marīkio wega, mūdū ūmwe wa eene ūhoru aarutaga kīraatū gīake agakīnengera mūdū ūcio ūngī. Kūu Isiraeli ino nīyo yarī njīra ya gwīkīra ūra atī ūndū ūrīa mūiguanīre nīwarīkīrīra wega biū.)

⁸Nī ūndū ūcio mūdū ūcio wa mbarī yao akīra Boazu atīrī, “Kīgūre wee mwene.” Na akīruta kīraatū gīake, akīmūnengera.

⁹Hīndī īyo Boazu akīra athuuri acio na andū othe atīrī, “Ūmūthī mūrī aira akwa atī nīdagūra indo ciothe cia Elimeleku, na cia Kilioni, na cia Mahaloni kuuma kūrī Naomi. ¹⁰Nīngī nīndahikia Ruthu ūrīa Mūmoabi, mūtumia wa ndigwa wa Mahaloni, atuīke mūtumia wakwa, nīguo ndūūrie rīitwa rīa ūcio ūkuite hamwe na indo ciake, nīguo rīitwa rīake rītikaanoore nyūmba-inī yao, kana rīehere maandīko-inī marīa maigītwo ma itūūra. Ūmūthī nīmwtuīka aira!”

¹¹ Ningĩ athuuri acio, o na andũ arĩa othe maikarĩte hau kihingo-inĩ, makiuga atĩrĩ, “Tũrĩ aira. Jehova arotũma mũndũ-wa-nja ũcio ũroka gwaku mũciĩ atuĩke o ta Rakeli na Lea, andũ-a-nja arĩa eerĩ maakire nyũmba ya Isiraeli.^a Ūromenyeka kũu Efiratha, na ũgĩe igweta inene kũu Bethlehemu. ¹² Ciana iria Jehova egũkũhe kuuma kũrĩ mũirĩtu ũcio irotũma nyũmba yaku ihaane ta ya Perezu,^b ũrĩa Tamaru aaciarĩire Juda.”

Rũruka rwa Daudi

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Boazu akĩhikia Ruthu, agĩtuĩka mĩtumia wake. Ningĩ aakoma nake, Jehova agĩtũma Ruthu agĩe nda, na agĩciara kahĩ. ¹⁴ Nao andũ-a-nja makĩira Naomi atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ũrĩa ũtagũtigĩte ũtarĩ na mũkũmenyereri. Kahĩ kau karogĩa ngumo njega Isiraeli guothe! ¹⁵ Kau nĩko gakerũhia mĩtũũrĩre waku, na gagũtũũrie ũkũrũ-inĩ waku. Nĩ ũndũ mĩtumia wa mũrũguo, ũrĩa ũkwendete na wa bata harĩ we gũkĩra aanake mũgwanja, nĩwe ũgaciarĩte.”

¹⁶ Nake Naomi akĩoya kaana kau, agĩkaigĩrĩra ciero-inĩ ciake, agĩkarera. ¹⁷ Nao andũ-a-nja arĩa maatũũraga kũu makiuga atĩrĩ, “Naomi arĩ na kahĩ.” Nao magĩgatua Obedi. Nake nĩwe warĩ ithe wa Jesii, ũrĩa warĩ ithe wa Daudi.

¹⁸ Ici nacio nĩcio njiaro cia Perezu:

Perezu nĩwe warĩ ithe wa

Hezironi,

¹⁹ nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,

²⁰ nake Ramu aarĩ ithe wa

Aminadabu,

nake Aminadabu aarĩ ithe wa

Nahashoni,

nake Nahashoni aarĩ ithe wa

Salimoni,

²¹ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu,

nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi.

²² nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,

nake Jesii aarĩ ithe wa Daudi.

^a11 Andũ a Isiraeli moimire harĩ Rakeli na Lea. Daudi na Solomoni maatuĩkire a rũciaro rwa Ruthu.

^b12 Boazu aarĩ wa rũciaro rwa Perezu (Math 1:3; Luk 3:33).

IBUKU RĪA MBERE RĪA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samūeli

¹ Na rīrī, nī kwarī na mūdū ūmwe wa kuuma Ramathaimu, Mūzofimu kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Elihu, mūrū wa Tohu, mūrū wa Zufu, Mūefiraimu. ² Aarī na atumia eerī; ūmwe eetagwo Hana na ūrīa ūngī eetagwo Penina. Penina aarī na ciana, no Hana ndaarī na ciana.

³ Mwaka o mwaka mūdū ūcio nīambataga kuuma itūūra rīake agathiī Shilo kūhooya na kūrutīra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona. ⁴ Shilo nīkuo Hofini na Finehasi, ariū eerī a Eli, maarī athīnjīri-Ngai a Jehova.

⁴ Rīrīa rīothe mūthenya wa Elikana wakinyaga wa kūruta igongona-rī, nīagayagīra mūtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airītu. ⁵ No nīaheaga Hana rūgai maita meerī, tondū nīamwendete, nowe Jehova nīamūhingīte nda. ⁶ Na tondū Jehova nīamūhingīte nda-rī, mūruwe nīaikaraga akīmūthirīkagia nīguo amūng'ūrīkie. ⁷ Naguo ūndū ūcio ūgīthī na mbere mwaka o mwaka. Rīrīa rīothe Hana aambataga athīi nyūmba ya Jehova-rī, mūruwe nīamūthirīkagia nginya akarīra, akaaga kūrīa irio. ⁸ Nake Elikana mūthuuriwe akamūūria atīrī, “Hana, ūrarīra nīkī? Ūraaga kūrīa nīkī? Ūkuīte ngoro nīkī? Githī nīi ndikīrīte ihīi ikūmi harīwe?”

⁹ Hīndī īmwe maarīkia kūrīa na kūnyua marī kūu Shilo-rī, Hana agīūkīra. Na rīrī, Eli, mūthīnjīri-Ngai, aikarīire gītī itoonjero rīa hekarū ya Jehova. ¹⁰ Hana akīrīra mūno na akīhooya Jehova, arī na ruo rwa ngoro. ¹¹ Nake akīhīta

^a3 Ithandūkū rīa kīrīkanīro na Hema-ya-Gūtūnganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andū a Isiraeli nīmagīrīrwo nīgūthīi kuo maita matatū o mwaka (Gūcook 16:16-17; Thaam 23:14-19).

mwīhītwa, akiuga atīrī, “Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūngīūkīra kūroora thīina wa ndungata yaku na ūndirīkane, na ndūkariganīrwo nī ndungata yaku, no ūmīhe mwana wa kahīi-rī, hīndī īyo na nīi nīngamūheana kūrī Jehova matukū mothe ma muoyo wake, na gūtīrī hīndī rwenji rūkaahutia mūtwe wake o na rī.”

¹² Na rīrīa aathīiaga na mbere kūhooya Jehova, Eli akīmūbara kanua. ¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nīciainainaga, no mūgambo wake ndwaiguīkaga. Eli agīciiria atī nī kūrīio arīitwo, ¹⁴ akīmūūria atīrī, “Nī nginya rī ūgūikara ūrī mūrīi? Eheria ndibeī īyo yaku.”

¹⁵ Hana akīmūcookeria, akiuga atīrī, “Tiguo mwathi wakwa, nīi ndī mūdū-wa-nja ūthīnīkīte mūno. Ndinyūite ndibeī kana njooi; no nī ngoro yakwa ndīraitūrīra Jehova. ¹⁶ Tiga kuona ndungata yaku ta īrī mūdū-wa-nja mwaganu; ngoretwo gūkū ngīhooya ndī na ruo rūngī o na kīeha.”

¹⁷ Eli akīmūcookeria atīrī, “Thīi na thayū, na Ngai wa Isiraeli aroītīkīra gūkūhe kīrīa ūmūhooete.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Ndungata yaku īroītīkīrīka maitho-inī maku.” Nake Hana agīthīi na akīrīa irio, na ndaacookire gūtuka gīthiithi.

¹⁹ Magīūkīra mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, makīhooya marī mbere ya Jehova, na magīcooka magīthīi kwao mūciī kūu Rama. Elikana agīkoma na Hana mūtumia wake, nake Jehova akīmūrīrikana. ²⁰ Nī ūndū ūcio ihinda rīgīkinya Hana akīgīa nda na agīciara kahīi. Agīgatua Samūeli, akiuga atīrī, “Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova.”

Hana Kūheana Samūeli kūrī Jehova

²¹ Rīrīa mūdū ūcio wetagwo Elikana aambatire hamwe na nyūmba yake yothe kūrutīra Jehova igongona rīa

mwaka o mwaka na akahingie mwĩhĩtwa wake-rĩ, ²² Hana ndaathiire. Eerire mũthuuriwe atĩrĩ, “Kahĩi gaka gaatiga kuonga-rĩ, nĩngagatwara na ndĩkaneane kũrĩ Jehova,^a na gagaatũũraga kũu hĩndĩ ciothe.”

²³ Mũthuuriwe Elikana akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire. Ikara gũkũ o nginya rĩrĩa gagaatiga kuonga; we Jehova arotũma kiugo gĩake kĩhinge.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ-wa-nja ũcio agũkara mũciĩ na agĩkongithia nginya rĩrĩa aagatigithirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akĩoya kahĩi kau o karĩ kanini, hamwe na ndegwa ya mĩaka ĩtatũ, na eba ĩmwe^b ya mũtu, na gĩtete kĩa ndibei agĩgatwara nyũmba ya Jehova kũu Shilo. ²⁵ Maarĩkia gũthĩnja ndegwa-rĩ, magĩtwara kahĩi kau kũrĩ Eli, ²⁶ Nake Hana akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa wee mwathi wakwa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ nĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa warũgamĩte haha hakuhi nawe akĩhooya Jehova. ²⁷ Ndahooire heo kahĩi gaka, nake Jehova nĩetĩkĩrĩte kũũhe kĩrĩa ndamũhooire. ²⁸ Tondũ ũcio o na nĩ nĩndakaamũrĩra Jehova. Matukũ mothe marĩa gegũtũũra muoyo-rĩ, gegũtũũra kaamũrĩrwo Jehova.” Nake akĩhooya Jehova arĩ o hau.

Ihooya rĩa Hana

2 Ningĩ Hana akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa
nĩkeneire Jehova;
na rũhĩa rwakwa
rũkaambarario thĩinĩ wa
Jehova.
Kanua gakwa gakeerahĩra thũ
ciakwa,
nĩgũkorwo nĩngenete nĩ
ũhonokio waku.

^a22 Ciana ciatigaga kuonga irĩ na mĩaka ĩtatũ kana makĩria.

^b24 nĩ ta kilo 22

² “Gũtirĩ mũndũ o na ũ mũtheru ta Jehova;
gũtirĩ ũngĩ tiga wee wiki,
kana gũkagĩa Rwaro rũngĩ rwa
Ihiga rũtariĩ ta Ngai witũ.

³ “Mũtigacooke kwaria na
mwĩikĩrĩro ũguo
kana mũreke tũnua twanyu
twarie na mwĩtĩio,
nĩgũkorwo Jehova nĩwe Ngai ũrĩa
ũũĩ maũndũ,
na agacũũrania ciĩko cia andũ.

⁴ “Mota ma njamba cia ita
nĩmoinangĩku,
nao arĩa mataarĩ hinya
makaheo hinya.

⁵ Arĩa maarĩ ahũũnu
meyandĩkithagia nĩguo
mone irio,
no arĩa maarĩ ahũtu
nĩmathirĩtwo nĩ ng’aragu.
Thaata nĩciarĩte ciana mũgwanja,
no ũrĩa warĩ na aanake aingĩ
nĩmũhinyĩrĩrĩku.

⁶ “Jehova nĩwe ũrehaga gĩkuũ, na
nĩwe ũtũũragia muoyo;
nĩwe ũharũrũkanagia mbĩrĩra-
inĩ, na akambatia mũndũ
oime kuo.

⁷ Jehova nĩwe ũtũmaga andũ
mathĩine na arĩa angĩ
matonge;
nĩwe ũnyiihanagia na
agatũũganĩria.

⁸ Ooyaga mũthĩinĩ akamũruta
rũkũngũ-inĩ,
na akaruta mũbatari kuuma
kĩara-inĩ kĩa mũhu;
amaikaragia hamwe na anene,
na agatũma magae gĩtĩ kĩa
ũnene.

“Nĩgũkorwo mĩthin-
gi ya thĩ nĩ ya Jehova; igũrũ rĩayo
nĩho aigĩrĩire thĩ.

⁹ Nĩakamenyerera makinya ma
andũ ake arĩa atheru,
no arĩa aaganu nĩakamaikia kũu
nduma-inĩ.

“Mündũ ndahootanaga na ũndũ wa hinya wake;

¹⁰ arĩa makararagia Jehova nĩmagathuthwo.

Nĩakamookĩrĩa na marurumĩ arĩ o kũu igũrũ;

Jehova nĩwe ũgatuĩra ituri cia thĩ ciira.

“Nĩakahe mũthamaki wake hinya, a na ambararie rũhĩa rwa ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta.”

¹¹ Nake Elikana akĩinũka mũciĩ gwake Rama, no kahĩ kau gagitungatĩra Jehova karĩ harĩ Eli ũcio mũthĩnjĩri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rĩrĩ, ariũ a Eli maarĩ andũ aaganu; matiatĩite Jehova. ¹³ Na rĩrĩ, warĩ mūtugo wa athĩnjĩri-Ngai harĩ andũ, atĩ rĩrĩa mündũ o wotho aruta igongona, na rĩrĩa nyama ikĩrugwo, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai yokaga na njibe ya mĩtheece itatũ irĩ guoko-inĩ. ¹⁴ Yaikagia njibe iyo nyũngũ-inĩ ya kĩgera, kana thaburia-inĩ, kana gĩteng’ũ-inĩ, kana nyũngũ-inĩ ya rĩũmba, nake mũthĩnjĩri-Ngai akeyoera o kĩrĩa gĩothe njibe ĩngĩarutire. Ũguo nĩguo meekaga andũ othe a Isiraeli arĩa mookaga Shilo.

¹⁵ Na o na mbere ya maguta gũcinwo-rĩ, ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai nĩyokaga na ikeera mündũ ũrĩa ũraruta igongona atĩrĩ, “He mũthĩnjĩri-Ngai nyama imwe ahĩhie; ndegwĩtikĩra nyama nduge kuuma kũrĩ we, tiga o nyama njĩthĩ.”^a

¹⁶ Mündũ angĩamwĩrĩre atĩrĩ, “Reke maguta mambe macinwo, ũcooke woe kĩrĩa gĩothe ũkwenda,” ndungata yacookagia atĩrĩ, “Aca, nengera o ro rĩu; kwaga ũguo, ndĩmĩoe na hinya.”

¹⁷ Wĩhia ũcio wa aanake a Eli warĩ mũnene mũno maitho-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo nĩmanyararaga magongona marĩa andũ maarutagĩra Jehova.

¹⁸ Nowe Samũeli aatungataga mbere ya Jehova arĩ o mwana mũnini, ehumbĩte

^a15 Kũringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagĩrwo igũrũ wa kigongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

ebodi ya gatani. ¹⁹ O mwaka nyina nĩamũtumagĩra gakanjũ, akamũtwarĩra rĩrĩa megũthĩ na mũthuuriwe kũruta igongona rĩa mwaka o mwaka. ²⁰ Eli nĩarathimaga Elikana na mũtumia wake, akoiga atĩrĩ, “Jehova arokũhe ciana na mündũ-wa-nja ũyũ icooke ithenya rĩa mwana ũyũ aahooete, na agĩcooka kũmũheana harĩ Jehova.” Nao magacooka makainũka kwao mũciĩ. ²¹ Nake Jehova akĩguĩra Hana tha; akĩgĩa nda agĩciara aanake atatũ na airĩtu eerĩ. Nake mwana ũcio ti Samũeli agĩkũrĩra hau mbere ya Jehova.

²² Na rĩrĩ, Eli aarĩ mũkũrũ mũno, na nĩaiguaga maündũ mothe marĩa ariũ ake meekaga Isiraeli guothe, na ũrĩa maakomaga na andũ-a-nja arĩa maatungataga itoonjero-inĩ rĩa Hema-ya-Gũtũnganwo. ²³ Nĩ ũndũ ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga mwĩke maündũ ta maya? Nĩndĩraigua kuuma kũrĩ andũ othe ũhoru wa ciiko ici cianyu cia waganu. ²⁴ Aca, ariũ akwa; ũhoru ũrĩa ndĩraigua ũkĩhunja gatagati ka andũ a Jehova ti mwega. ²⁵ Mündũ angĩhĩria mündũ ũrĩa ũngĩ-rĩ, Ngai no amateithũrane; no mündũ angĩhĩria Jehova-rĩ, nũ ũngĩmũthaithanĩrĩra?” No rĩrĩ, aanake ake matiigana kũigua magĩkaanio nĩ ithe wao, nĩgũkorwo Jehova nĩatuĩte nĩekũmooraga.

²⁶ Nake mwana ũcio ti Samũeli agĩkũra, akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Jehova o na andũ.

Ũrathi wa Gũkĩrĩra Nyũmba ya Eli

²⁷ Na rĩrĩ, mündũ wa Ngai nĩokire kũrĩ Eli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Githĩ nĩ ndieguũrĩrie nyũmba ya thoguo rĩrĩa maarĩ Misiri watho-inĩ wa Firaũni?’ ²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yotho ya Isiraeli atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai wakwa, aambatage kigongona-inĩ gĩakwa, na acinage ũbumba, na ehumbage ebodi arĩ mbere yakwa. Ningĩ nĩndaheire nyũmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nĩ andũ a Isiraeli cia maruta ma gũcinwo na mwaki. ²⁹ Nĩ kĩ gĩtũmĩte

mũnyarare igongona rĩakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irĩ cia gĩikaro gĩakwa? Nĩ kũ gītũmĩte ūtĩe ariũ aku kũngĩra, mwĩnoragie na icunji iria njega cia iruta o rĩothe rĩria ndutagĩrwo nĩ andũ akwa a Isiraeli?”

³⁰ “Tondũ wa ũguo-rĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte atĩrĩ, ‘Nĩnderaniire atĩ nyũmba yaku na nyũmba ya thoguo nĩgūtũũra indungatagĩra nginya tene.’ No rĩu Jehova oigĩte atĩrĩ, ‘Undũ ũcio ũrondaihĩrĩa! Arĩa mandĩite nĩndĩrĩmatĩiaga, no arĩa maamenete nĩmarĩmenagwo. ³¹ Hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andũ a nyũmba ya thoguo, nĩgeetha gũtikanakorwo na mũndũ mũkũrũ thĩnĩ wa nyũmba yaku, ³² nawe nĩũkona mĩnyamaro gĩikaro-inĩ gĩakwa. O na gũtuĩka undũ mwega nĩũgeekwo Isiraeli, thĩnĩ wa nyũmba yaku gũtirĩ hĩndĩ gũgaakorwo mũndũ mũkũrũ. ³³ O mũndũ waku ũrĩa itakeheria kĩgongona-inĩ gĩakwa-rĩ, agaatio no geetha agĩtue mũtumumu na maithori, na aigũthagie ngoro yaku kĩa, nacio njaro ciaku ciothe irĩkuuaga o rĩria ciatuĩka andũ agima.

³⁴ “ ‘Naguo undũ ũrĩa ũkũhaana kũrĩ ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, ũgaatuĩka kĩmenyithia kũrĩ wee na ariũ aku, o eerĩ magaakua mũthenya ũmwe.

³⁵ Na nĩ nĩngethuurĩra mũthĩnjĩri-Ngai mwĩhokeku, ũrĩa ũgeekaga kũringana na undũ ũrĩa ũrĩ ngoro-inĩ na meciĩria-inĩ makwa. Nĩngahaanda nyũmba yake itũũre irũmĩte, nake nĩagatungataga mbere ya ũrĩa wakwa mũitĩrĩrie maguta hĩndĩ ciothe. ³⁶ Nĩngĩ mũndũ wothĩ ũrĩa ũgaatigara wa nyũmba yaku, nĩagooka amũinamĩrĩre nĩ undũ wa gĩcunji kĩa betha na kenyũ komũ ka mũgate, amũthaithe amwĩre atĩrĩ, “Ta he wĩra ũmwe wa ũthĩnjĩri-Ngai nĩguo nyonage gĩa kũrĩa.” ’ ”

Jehova gwĩta Samũeli

3 Nake mwana ũcio ti Samũeli aatungataga mbere ya Jehova ari harĩ Eli. Matukũ-inĩ macio kiugo kĩa Jehova

gĩtiaiguagwo kaingĩ, na gũtionekaga cioneki kaingĩ.

² Ūtukũ ũmwe Eli, ũrĩa maitho make maambĩrĩrie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harĩa aamenyerete.

³ Tawa wa Ngai ndwahorete,^a nake Samũeli aakomete kũu thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova, harĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩari.

⁴ Hĩndĩ iyo Jehova agĩta Samũeli.

Samũeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.” ⁵ Nake agĩteng’era kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

No Eli akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩtanĩte; cooka ũgakome.” Nĩ undũ ũcio Samũeli agĩthĩ agĩkoma.

⁶ Jehova agĩtana rĩngĩ, “Samũeli!” Nake Samũeli agĩũkĩra, agĩthĩ kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

Eli akiuga atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, nĩ ndĩtanĩte; cooka ũgakome.”

⁷ Hĩndĩ iyo Samũeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguũrĩrio kiugo kĩa Jehova.

⁸ Jehova nĩetire Samũeli riita rĩa gatatũ, nake Samũeli agĩũkĩra agĩthĩ kũrĩ Eli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wanjĩta; nĩ ũyũ haha.”

Nake Eli akĩmenya atĩ nĩ Jehova wetaga mwana ũcio. ⁹ Nĩ undũ ũcio Eli akĩra Samũeli atĩrĩ, “Thĩ ũgakome, na wona aagwĩta uge atĩrĩ, ‘Jehova, aria, nĩ undũ ndungata yaku nĩthikĩrĩrie.’ ” Nĩ undũ ũcio Samũeli agĩthĩ, na agĩkoma harĩa aakomaga.

¹⁰ Nake Jehova agĩũka akĩrũgama hau, agĩtana o ta mahinda macio mangĩ atĩrĩ, “Samũeli! Samũeli!”

Nake Samũeli akiuga atĩrĩ, “Aria, nĩ undũ ndungata yaku nĩthikĩrĩrie.”

¹¹ Nake Jehova akĩra Samũeli atĩrĩ, “Rora, nĩ ndĩ hakuhĩ gwĩka undũ thĩnĩ wa Isiraeli ũrĩa ũgaatũma matũ ma mũndũ o wothĩ ũrĩa ũkaũigua mararake. ¹² Hĩndĩ iyo maundũ marĩa mothe ndoigire ma gũũkĩrĩra Eli na nyũmba yake nĩngamahingia kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia. ¹³ Nĩgũkorwo

^a 3 Tawa wa thahabu ũrĩa waigagwo Handũ-harĩa-Hatheru waakanaga ũtukũ wothĩ (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samũeli eetirwo mathaa ma rũciĩnĩ gũtakĩte.

nĩndamwĩrire nĩngatuĩra nyũmba yake ciira nginya tene nĩ ũndũ wa mehia marĩa we oĩ ũhoro wamo; ariũ ake nĩmetuire andũ a kũmeneka, nake akĩremwo nĩ kũmakaania. ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio nĩndehĩtire igũrũ rĩa nyũmba ya Eli ngiuga atĩrĩ, ‘Waganu wa nyũmba ya Eli ndũrĩ hĩndĩ ũkaahoroherio na igongona kana iruta.’”

¹⁵Samũeli agĩkoma o nginya rũciinĩ, na okĩra akĩhingũra mĩrango ya nyũmba ya Jehova. Nĩetigagĩra kwĩra Eli ũhoro wa kĩoneki kũu, ¹⁶no Eli akĩmwĩta, akiuga atĩrĩ, “Samũeli, mũrũ wakwa.”

Nake Samũeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.”

¹⁷Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio Jehova arakwĩrire? Ndũkae kũũhitha ũndũ ũcio. Ngai arogwĩka ũndũ mũũru makĩria, ũngũhitha ũndũ o na ũmwe ũrĩa arakwĩrire.” ¹⁸Nĩ ũndũ ũcio Samũeli akĩmwĩra maũndũ mothe, na ndaamũhithire ũndũ o na ũmwe. Eli agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ Jehova; nĩeke ũndũ ũrĩa ekuona wagĩrĩire maitho-inĩ make.”

¹⁹Jehova nĩakoragwo hamwe na Samũeli o ũrĩa aakũraga, na ndaarekire kiugo o na kĩmwe gĩake kĩũrĩre thĩ. ²⁰Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magĩkũũrana atĩ Samũeli aarĩ mũthuure atuĩke mũnabii wa Jehova. ²¹Nake Jehova agĩthĩ na mbere kuonekana kũu Shilo, na kũu nĩkuo eguũrĩrie kũrĩ Samũeli na ũndũ wa kiugo gĩake.

Nakĩo kiugo gĩa Samũeli gĩgĩkinya Isiraeli guothe.

Afilisti Gũtaha Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

4 ²⁰Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoimagarire makarũe na Afilisti. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao kũu Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makĩamba ciao kũu Afeku. ²Afilisti magĩtũma ita rĩao rĩgacemanie na Isiraeli, na o ũrĩa mbaara yathiiaga na mbere-rĩ, noguo Isiraeli maahootagwo nĩ Afilisti, ariĩa mooragire andũ ta 4,000 kũu maarũagĩra. ³Rĩrĩa mbũtũ ciacookire kambĩ-inĩ-rĩ, athuuri

a Isiraeli makĩũria atĩrĩ, “Jehova atũma tũhootwo nĩ Afilisti ũmũthĩ nĩkĩ? Nĩ tũgĩirei ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Shilo, nĩgeetha tũthĩ narĩo rĩtũhonokie kuuma moko-inĩ ma thũ ciitũ.”

⁴Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩtũma andũ kũu Shilo, nao makĩrehe ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi. Nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, maarĩ hamwe na ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

⁵Rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩakinyire kambĩ-inĩ-rĩ, andũ a Isiraeli othe makiugĩrĩria na mũgambo mũnene o nginya thĩ ikĩinaina. ⁶Na rĩrĩa Afilisti maaiguire mbugĩrĩrio iyo makĩũrania atĩrĩ, “Mbugĩrĩrio iyo irĩ kambĩ-inĩ ya Ahibirania nĩ ya kĩ?”

Hĩndĩ irĩa maamenyire atĩ nĩ ithandũkũ rĩa Jehova rĩakinyĩte kambĩ-inĩ-rĩ, ⁷Afilisti magĩtigĩra makiuga atĩrĩ, “Ngai nĩyũkĩte kambĩ-inĩ, ithuĩ tũrĩ thĩina-inĩ! Gũtirĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ mbere ĩno. ⁸Wũi-ĩiya-witũ-ĩ! Nũũ ũgũtũhonokia moko-inĩ ma ngai ici irĩ hinya ũũ? Ici nĩcio ngai iria ciahũũrĩre andũ a Misiri na mĩthiro ya mĩthemba yothe werũ-inĩ. ⁹Mwĩyũmĩrĩriei, Afilisti aya! Tuĩkai arũme ki, kana mũtuo ngombo cia Ahibirania, ta ũrĩa matũire marĩ ngombo cianyu. Tuĩkai arũme ki, na mũrũe!”

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio Afilisti makĩrũa nao, na andũ a Isiraeli makĩhootwo, nake o mũndũ akĩũrĩra hema-inĩ yake. Nayo njũragano yarĩ nene mũno; thigari cia Isiraeli ngiri mĩrongo ĩtatũ iria ciathiiaga na magũrũ ikĩũragwo. ¹¹Narĩo ithandũkũ rĩa Ngai rĩgĩtahwo, nao ariũ eerĩ a Eli, Hofini na Finehasi, magĩkua.

Gĩkuũ kĩa Eli

¹²Mũthenya o ro ũcio Mũbenjamini ũmwe akĩhanyũka oimĩte mbaara-inĩ, agĩthĩ nginya Shilo, nguo ciake irĩ ndembũkangu na aarĩ na tĩiri mũtwe. ¹³Na rĩrĩa aakinyire-rĩ, agĩkora Eli aikarĩire gĩtĩ gĩake mũkĩra-inĩ wa njĩra,

acũthĩrĩrie, tondũ ngoro yake yarĩ na guoya nĩ ùndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai. Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio aatoonyire itũũra-inĩ, na akĩheana ũhoru ũrĩa gwekĩkĩte-rĩ, itũũra rĩothe rĩgĩkayũrũrũka.

¹⁴ Rĩrĩa Eli aiguire mũkayũrũrũko ũcio akĩũria atĩrĩ, “Gĩtũmi kĩa inegene rĩu nĩ kĩĩ?”

Nake mũndũ ũcio agĩthĩ narua harĩ Eli, ¹⁵ ũrĩa warĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo kenda na ĩnana, ũrĩa maitho make moorĩte, akaagaga kuona. ¹⁶ Akĩra Eli atĩrĩ, “No hĩndĩ ndooka nyumĩte mbaara-inĩ; ndoora kuuma kuo o ũmũthĩ.”

Eli akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa gwĩkĩkire mũrũ wakwa?”

¹⁷ Mũndũ ũcio warehire ũhoru agĩcookia atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli nĩmoorĩre Afilisti, nayo mbũtũ ya ĩta nĩyũragĩtwo mũno. O na ariũ aku eerĩ, Hofini na Finehasi, nĩ akuũ, narĩo ithandũkũ rĩa Ngai nĩitahe.”

¹⁸ Rĩrĩa aagwetire ithandũkũ rĩa Ngai, Eli akĩgũa na ngara oimĩte gĩtĩ-inĩ gĩake hau mwena-inĩ wa kĩhingo. Ngingo yake ĩkiunĩka, agĩkua, nĩ ùndũ aarĩ mũndũ mũkũrũ na akaritũha. Aatongoretie Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁹ Mũtumia wa mũriũ wake Finehasi aarĩ na nda na aatigĩtie hanini aciare. Na rĩrĩa aaguire ũhoru ũcio wa atĩ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo, na atĩ iciciarawe hamwe na mũthuuriwe nĩmakuĩte-rĩ, akĩnyiitwo nĩ ruo rwa kũrũmwo na agĩciara, no agĩtoorio nĩ ruo rwa gũciara. ²⁰ Na rĩrĩa aakuaga, atumia arĩa maamũteithagĩrĩa makĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gũkua ngoro; nĩwaciara kahĩ.” No ndaacookirie ùndũ o na kana kũrũmbũiya ũhoru o na ũrĩkũ.

²¹ Nake agĩtua kahĩ kau Ikabodu, akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete Isiraeli,” nĩ ùndũ wa ithandũkũ rĩa Ngai gũtahwo, na gũkua gwa iciciarawe na mũthuuriwe.

²² Akiuga atĩrĩ, “Riiri nĩweherete ũkoima Isiraeli, nĩ ùndũ ithandũkũ rĩa Ngai nĩrĩtahĩtwo.”

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro rĩrĩ Ashidodi na Ekironi

5 Na rĩrĩ, Afilisti maarĩkia gũtaha ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩruta kũu Ebeni-Ezeri, makĩrĩtwara Ashidodi. ² Magĩcooka magĩtwara ithandũkũ rĩu thĩinĩ wa hekarũ ya ngai yao ĩrĩa yetagwo Dagoni, na makĩrĩga rĩriganĩtie na Dagoni. ³ Rĩrĩa andũ a Ashidodi mookĩrĩre rũciinĩ tene mũthenya ũyũ ũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Makĩoya Dagoni makĩmĩcookia handũ hayo. ⁴ No mookĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, magĩkora Dagoni ĩgũite ĩgakoma na nda hau mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova! Mũtwe na moko mayo meerĩ nĩcioinĩkĩte, ikagũa hau hingĩro-inĩ ya mũrango wa nyũmba; no mwĩrĩ wayo watigarĩte. ⁵ Nĩkĩo nginya ũmũthĩ gũtirĩ athĩnjĩri-ngai a Dagoni kana andũ angĩ matoonyaga hekarũ ya Dagoni kũu Ashidodi magereire hingĩro-inĩ ĩyo ya mũrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gũkĩũmĩra andũ a Ashidodi na kũndũ kũrĩa kwariganĩtie nakuo; akĩmarehere mwanangĩko na akĩmahũũra na mĩrimũ ya mahũha. ⁷ Na rĩrĩa andũ a Ashidodi moonire ũrĩa gwekĩka, makiuga atĩrĩ, “Ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli rĩtigũikara na ithuĩ gũkũ gwitũ, nĩgũkorwo guoko gwake nĩgũtũũmĩire mũno hamwe na ngai iitũ Dagoni.” ⁸ Nĩ ùndũ wa ũguo magĩcookanĩrĩa aathani othe a Afilisti, makĩmooria atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Rekei ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩthaamĩrio Gathu.” Nĩ ùndũ ũcio magĩthaamia ithandũkũ rĩu rĩa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rĩrĩ, maarĩkia kũrĩthaamĩria kuo, guoko kwa Jehova gũgũkĩrĩra itũũra rĩu inene, gũkĩgĩa kĩmako kĩnene. Akĩhũũra andũ a itũũra rĩu inene, arĩa ethĩ na arĩa akũrũ, akĩmarehere mĩrimũ ya mahũha.

¹⁰ Nĩ ùndũ ũcio magĩtwara ithandũkũ rĩu rĩa Ngai Ekironi.

Na rĩrĩa ithandũkũ rĩu rĩatoonyaga

Ekironi-rĩ, andũ a Ekironi makĩanĩrĩra na mũgambo makiuga atĩrĩ, “Nĩmaarehe ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli gũkũ gwitũ nĩguo matũũrage ithuĩ hamwe na andũ aitũ.” ¹¹ Nĩ ũndũ wa ũguo magĩcookanĩrĩria aathani othe a Afilisti makĩmeera atĩrĩ, “Cookiai ithandũkũ rĩrĩ rĩa ngai ya Isiraeli rĩehere gũkũ; nĩrĩcookio kũrĩa riumĩte kana rĩtũũrage hamwe na andũ aitũ.” Nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩaiyũrĩtie itũũra rĩu inene kĩmako; guoko kwa Ngai nĩ kwarĩũmũire mũno. ¹² Nao arĩa mataakuire makĩhũũrwo na mĩrimũ ya mahũha, nakĩo kĩrĩro gĩa itũũra rĩu inene gĩgĩkinya o igũrũ kwa Ngai.

Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Gũcookio Isiraeli

6 Na rĩrĩ, ithandũkũ rĩa Jehova rĩarĩkia gũikara bũrũri wa Afilisti mĩeri mũgwanja-rĩ, ² Afilisti magĩĩta athĩnjĩri-ngai na aragũri, makĩmooria atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa na ithandũkũ rĩrĩ rĩa Jehova? Twĩrei ũrĩa tũngĩrĩcookia kũrĩa rĩoimĩte.” ³ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩ mũgũcookia ithandũkũ rĩa ngai ya Isiraeli, mũtikarĩcookie rĩrĩ itheri, no nginya mũrĩtũme na kĩndũ gĩa kũrutwo iruta rĩa mahĩtia. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkaahona, na mũmenye kĩrĩa gĩtũmĩte guoko gwake kwage kweherio igũrũ rĩanyu.”

⁴ Afilisti makĩũria atĩrĩ, “Nĩ iruta rĩrĩkũ rĩa mahĩtia tũngĩmĩrutĩra?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Tũmĩhiano tũtano twa thahabu tũhaana mahũha, na tũtano twa thahabu tũhaana tũbĩa^a o ta ũrĩa aathani a Afilisti maigana, nĩ ũndũ inyuĩ na aathani anyu mũhũũrĩtwo na mũthiro mũthemba o ũmwe. ⁵ Thondekai tũmĩhiano twa mahũha na twa tũbĩa iria irathũkia bũrũri, na mũtĩie ngai ya Isiraeli. No gũkorwo nĩakeheria guoko gwake kuume igũrũ rĩanyu, o na igũrũ rĩa ngai cianyu, o na bũrũri wanyu. ⁶ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũmie ngoro cianyu ta ũrĩa andũ a Misiri na Firaũni meekire? Rĩrĩa

aamahinyĩrĩrie-rĩ, githĩ matiarekereire andũ a Isiraeli nĩguo mathĩĩ?

⁷ “Na rĩrĩ, haarĩriai ngaari njerũ, na ng’ombe igĩrĩ njairĩ itarĩ ciohwo icooki. Muoherere ng’ombe icio ngaari-inĩ ĩyo, no mweherie njaũ ciacio mũcihingĩre kiugũ. ⁸ Oyai ithandũkũ rĩa Jehova mũrĩgĩrĩre igũrũ rĩa ngaari, na mũige gathandũkũ mwena-inĩ warĩo na mũgekĩre indo icio cia thahabu icio mũramĩcookeria irĩ cia iruta rĩa mahĩtia. Rekei rĩthĩĩ, ⁹ no mũikare mũrĩrorete. Rĩngĩambata rĩkinye bũrũri warĩo, rĩerekeire Bethi-Shemeshu-rĩ, nĩgũgatuĩka atĩ nĩ Jehova ũtũrehereire mũtino ũyũ mũnene ũũ. No kũngĩkorwo ti ũguo, nĩtũkamenya atĩ ti guoko gwake gwatũhũũrĩre, no nĩ ũndũ watũkorire o ũguo.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩũka ũguo. Makĩoya ng’ombe icio igĩrĩ magĩcioherera ngaari-inĩ, na makĩhingĩra njaũ ciacio kiugũ. ¹¹ Makĩgĩrĩra ithandũkũ rĩa Jehova igũrũ rĩa ngaari, na hamwe narĩo makĩgĩrĩra gathandũkũ karĩa kaarĩ na tũbĩa tũu twa thahabu na tũmĩhiano tũu twahaanaga mahũha. ¹² Nĩngĩ ng’ombe icio ikĩambata irũngĩrĩrie irorete Bethi-Shemeshu, igĩthĩĩ na njĩra yothe ikĩanagia; itiakerũrĩre na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho. Nao aathani a Afilisti magĩcirũmĩrĩra o nginya mũhaka-inĩ wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hĩndĩ ĩyo andũ a Bethi-Shemeshu nĩ kũgetha maagethaga ngano yao kĩaanda-inĩ, na rĩrĩa maatiirire maitho makĩona ithandũkũ rĩa Ngai, magĩkena nĩkũrĩona. ¹⁴ Nayo ngaari ĩgĩkinya mũgũnda-inĩ wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu, nayo ikĩrũgama hakuhĩ na ihiga inene. Andũ acio magĩatũranga mĩtĩ ya ngaari ĩyo, na makĩrutĩra Jehova ng’ombe icio igongona rĩa njino. ¹⁵ Nao Alawii makĩruta ithandũkũ rĩa Jehova hamwe na gathandũkũ ka mĩhiano ĩyo ya thahabu, makĩmĩgĩrĩra igũrũ rĩa ihiga rĩu inene. Mũthenya ũcio andũ

^a4 Afilisti maahũthagĩra indo ici kũhooreria ngai ciao.

a Bethi-Shemeshu^a makĩruta ng’ombe icio irĩ igongona rĩa njino harĩ Jehova. ¹⁶Aathani acio atano a Afilisti makĩonera maũndũ macio mothe, na magĩcooka Ekironi mũthenya o ro ũcio.

¹⁷İno nĩyo mĩhiano ya mahũha ma thahabu irĩa Afilisti maatũmire irĩ igongona rĩa mahĩtia rĩa kũrutĩrwo Jehova: Mũhiano o ũmwe warutagwo nĩ ũndũ wa o itũũra: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi.

¹⁸Naguo mũigana wa mbĩa cia thahabu waiganaga o ta matũũra ma Afilisti ma aathani acio atano, matũũra macio maairigĩrwo na thingo cia hinya hamwe na tũtũũra twa bũrũri wao. Narĩo ihiga rĩu inene harĩa maigĩrũire ithandũkũ rĩa Jehova, nĩ mũira nginya ũmũthĩ rĩrĩ kũu mũgũnda-inĩ ũcio wa Joshua wa kũu Bethi-Shemeshu.

¹⁹No Ngai akĩũraga andũ amwe a kũu Bethi-Shemeshu, akĩũraga andũ mĩrongo mũgwanja nĩ ũndũ nĩmarorire ithandũkũ rĩa Jehova thĩinĩ. Andũ makĩrĩra nĩ ũndũ wa ihũũra rĩu inene Jehova aamahũũrĩte narĩo, ²⁰nao andũ a Bethi-Shemeshu makĩũria atĩrĩ, “Nũũ ũngĩkĩrũgama mbere ya Jehova, Ngai ũyũ mũtheru? Ithandũkũ rĩkwambatio kũrĩ ũ rĩoima haha?”

²¹Ningĩ magĩtũmana kũrĩ andũ a Kiriathu-Jearimu, makĩmeera atĩrĩ, “Afilisti nĩmacookia ithandũkũ rĩa Jehova. Ikũrũkai mũrĩgĩre mũrĩambatie kwanyu.”

7 Nĩ ũndũ ũcio andũ a Kiriathu-Jearimu magĩthiĩ, makĩgĩra ithandũkũ rĩa Jehova, makĩrĩambatia. Makĩrĩtwara mũciĩ wa Abinadabu kĩrĩma-igũrũ, na makĩamũra mũriũ Eleazaru aikaragie ithandũkũ rĩa Jehova.^b

^a15 Itũũra rĩa Bethi-Shemeshu rĩarĩ rĩa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-meetũkĩrĩtio gũkuua ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro (Gũcook 10:8).

^b1 Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩaikarire Bethi-Shemeshu nginya rĩrĩa Daudi aarĩtwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

Samũeli Kũhoota Afilisti kũu Mizipa

²Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro nĩrĩaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraaya, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ ĩrĩ yothe, nao andũ othe a Isiraeli magĩcakaya na makĩrongooria Jehova. ³Nake Samũeli akĩira nyũmba yothe ya Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩkorwo nĩmũgũcookerera Jehova na ngoro cianyu ciothe-rĩ, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwĩneane kũrĩ Jehova, na mũmũtungatĩre o we wiki, nake nĩakamũkũũra amũrute guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁴Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtigana na Mabaali na Maashitarothu, magĩtungatĩra Jehova o we wiki.

⁵Ningĩ Samũeli akiuga atĩrĩ, “Cookanĩrĩraia Isiraeli othe kũu Mizipa, na nĩ nĩngamũthaithanĩrĩra harĩ Jehova.” ⁶Na rĩrĩa maagomanĩte kũu Mizipa, magĩtaha maaĩ makĩmaita mbere ya Jehova. Mũthenya ũcio makĩhinga kũrĩa irio, na makĩumbũra mehĩa mao makiugĩra kũu atĩrĩ, “Nĩ twĩhĩirie Jehova.” Nake Samũeli nĩwe warĩ mũtongoria wa Isiraeli kũu Mizipa.

⁷Rĩrĩa Afilisti maaiguire atĩ Isiraeli maagomanĩte kũu Mizipa, aathani a Afilisti makĩambata magĩthiĩ makamatharĩkire. Na rĩrĩa andũ a Isiraeli maaiguire ũhoru ũcio, makĩnyii two nĩ guoya nĩ ũndũ wa Afilisti. ⁸Makĩira Samũeli atĩrĩ, “Ndũgaatige gũkaĩra Jehova Ngai witũ nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha atũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti.” ⁹Nake Samũeli akĩoya kagondũ koongaga na agĩkarutĩra Jehova igongona rĩa njino karĩ kagima o ro ũguo. Agĩkaĩra Jehova nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake Jehova akĩmũcookeria ũhoru.

¹⁰Na hĩndĩ irĩa Samũeli aarutaga igongona rĩa njino-rĩ, Afilisti magĩkuhĩrĩria nĩguo marũe na Isiraeli. No mũthenya ũcio Jehova akĩruruma na marurumĩ manene mũno ma gũũkĩrĩra Afilisti, na agĩtũma mamake mũno o nginya magĩtoorio mũno mbere ya andũ a Isiraeli. ¹¹Nao andũ a Isiraeli makĩuma

kūu Mizipa naihenya, magīteng’eria Afilisti makīmooragaga kūu njīra-inī, makīmakinia mūhuro wa Bethi-Kari.

¹² Ningī Samūeli akīoya ihiga na akīrīhaanda gatagatī ka Mizipa na Shenī. Akīrīta Ebeni-Ezeri, akiuga atīrī, “Nginyagia hau nī Jehova ūtūteithītie.”

¹³ Nī ūndū ūcio Afilisti magītoorio mūno na matiacookire gūtharīkīra būrūri wa andū a Isiraēli rīngī.

Thinda rīothe rīrīa Samūeli aatūūrire muoyo, guoko kwa Jehova gwatūūrire gūūkīrīre Afilisti. ¹⁴ Namo matūūra marīa Afilisti maatahīte kūrī Isiraēli kuuma Ekironi nginya Gathu magīcookerera Isiraēli, nao andū a Isiraēli magīkūūra būrūri ūrīa wariganītie na matūūra macio nago kuuma kūrī watho wa Afilisti. Na gūkīgīa thayū gatagatī ka Isiraēli na Aamori.

¹⁵ Samūeli agīthī na mbere gūtiirīrīa Isiraēli matukū mothe ma muoyo wake.^a

¹⁶ Mwaka o mwaka nīathiūrūrūkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,^b agatuithanagia andū a Isiraēli ciira kūndū guothe. ¹⁷ No nīacookaga Rama hīndī ciothe, kūrīa mūcīi wake warī, o na kūu agatuithanagia ciira kūrī andū a Isiraēli arī kūu. Nake agīakīra Jehova kīgongona kūu.

Isiraēli Gwītia Mūthamaki

8 Rīrīa Samūeli aakūrīre, nīathuurire ariū ake matuīke atiirīrīri būrūri wa Isiraēli. ² Mūriū wake wa irigithathi eetagwo Joeli, nake wa keerī eetagwo Abija, nao maatungataga kūu Birishiba. ³ No rīrī, ariū ake matiathiire na mīthīire ta yake. Nīmagarūrūkire makīrīrīria ūtonga ūtarī wa ma, na makaamūkagīra mahaki, na makoogomagia kīhoto.

⁴ Nī ūndū ūcio athuuri othe a Isiraēli makīūngana, magīthī kūrī Samūeli o kūu Rama. ⁵ Makīmwīra atīrī, “Wee ūrī

^a15 Samūeli aarī mūnabīi (3:20) na mūtiirīrīri būrūri wa Isiraēli.

^b16 Matūūra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarī rūgongo rwa Benjamini, na nīkuo andū maathiaga kūhoera (Josh 4:19).

mūkūrū, nao ariū aku matirathiī na mīthīire ta yaku; rīu thuura mūthamaki atūtongoragie o ta ndūrīrī iria ingī ciothe.”

⁶ No rīrīa maamwīrire atīrī, “Tūhe mūthamaki atūtongoragie.” Ūndū ūcio ndwakenirie Samūeli; nī ūndū ūcio akīhooya Jehova. ⁷ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Thikīrīria ūrīa wothē andū aya marakwīra; tiwe mararega, no nī nīi mararega nduīke mūthamaki wao. ⁸ O ta ūrīa matūire mekaga ūguo kuuma mūthenya ūrīa ndamambatirie ngīmaruta būrūri wa Misiri nginya ūmūthī, makandiganīria magatungatīra ngai ingī, ūguo noguo maragwīka. ⁹ Na rīrī, kīmathikīrīrie; no ūmataare, ūtītīrithie na ūreke mamenye ūrīa mūthamaki ūcio ūkaamathamakagīra ageekaga.”

¹⁰ Nake Samūeli akīra andū acio maamwītagia mūthamaki ūhorō wothē wa Jehova. ¹¹ Akīmeera atīrī, “Ūū nīguo mūthamaki ūrīa ūkaamūthamakagīra ageekaga: Nīakoya ariū anyu amatue a gūtungataga na ngaari ciake cia ita, na mbarathi, na mahanyūkage mbere ya ngaari ciake cia ita. ¹² Amwe ao nīakamatua aathanī a thigari ngiri, na aathanī a thigari mīrongo ītano, na arīa angī marīmage mīgūnda yake na makamūgethera, o na angī mathondekage indo cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita. ¹³ Nīakoya airītu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mīgāte. ¹⁴ Nīakoyaga mīgūnda yanyu, na mīgūnda ya mīthabībū, na ya mītamaīyū īrīa mīega mūno amīhe ndungata ciake. ¹⁵ Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa ngano yanyu na gīa thabībū cianyu akīhe anene ake na ndungata ciake. ¹⁶ Ndungata cianyu cia arūme na cia andū-a-nja, na ng’ombe cianyu iria njega na ndigiri nīagacīoya ituīke cia kūmūrutagīra wīra. ¹⁷ Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa mahiū manyu, o na inyūī ene nī mūgaatuīka ngombo ciake. ¹⁸ Mūthenya ūcio wakinya-rī, nīmūgakaya nī ūndū wa mūthamaki ūcio mwīthuurīre, nake

Jehova ndarĩ ùndũ akaamũcookeria mũthenya ũcio.”

¹⁹No andũ acio makĩrega gũthikĩrĩria Samũeli makiuga atĩrĩ, “Aca! Ithuĩ tũkwenda mũthamaki wa gũtũthamakagĩra. ²⁰Nĩgĩ tũtuĩke ta ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, tũrĩ na mũthamaki wa gũtũtongoragia na wa gũthiiga mbere iitũ na wa kũrũaga mbaara ciitũ.”

²¹Rĩrĩa Samũeli aiguire ũhoru ũrĩa wothe andũ acio moigire-rĩ, akĩũcookeria mbere ya Jehova. ²²Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maigue, ũmahe mũthamaki.”

Nake Samũeli akĩra andũ a Isiraeli atĩrĩ, “O mũndũ nĩacooke itũũra-inĩ rĩake.”

Samũeli Gũtĩrĩria Saũlũ Maguta

9 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ Mũbenjamini ũmwe, mũndũ warĩ igweta wetagwo Kishu mũrũ wa Abieli, mũrũ wa Zeroru, mũrũ wa Bekorathu, mũrũ wa Afia wa Benjamini. ²Mũndũ ũcio aarĩ na mũriũ wetagwo Saũlũ, mwanake kũirorerwa na gũtirĩ ũngĩ mangĩagananirio nake harĩ andũ a Isiraeli, nake aarĩ mũraihi gũkĩra andũ arĩa angĩ othe, kuuma ciande ciake gũthĩ na igũrũ aakĩrite andũ arĩa angĩ othe.

³Na rĩrĩ, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saũlũ, ikĩũra, nake Kishu akĩra mũriũ Saũlũ atĩrĩ, “Oya ndungata ĩmwe mũthĩ nayo mũgacarie ndigiri.” ⁴Nĩ ùndũ ũcio akĩhĩtũkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu na bũrũri wa Shalisha, no matiacionire. Magĩthĩ o na mbere magĩkinya rũgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarĩ kũu. Agĩcooka akĩgera rũgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵Rĩrĩa maakinyire rũgongo rwa Zufu, Saũlũ akĩra ndungata ĩria aarĩ nayo atĩrĩ, “Ūka, reke tũhũndũke; baba ahota gũtiga gwĩciiria ũhoru wa ndigiri ambĩrĩrie gũtũmakĩra.”

⁶No ndungata ĩgĩcookia atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, itũũra-inĩ rĩrĩrĩ nĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai; na nĩ mũtĩie mũno, na ũrĩa wothe oigaga

nĩũhingaga. Nĩtũthĩ kuo o rĩu. Hihi no atwĩrĩre kũrĩa tũngĩcionia.”

⁷Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Tũngĩthĩ-rĩ, nĩ kũ tũngĩhe mũndũ ũcio? Irio nĩ thiru makũnia-inĩ maitũ. Tũtirĩ na kĩheo gĩa gũtwarĩra mũndũ wa Ngai. Nĩ kũ tũrĩ nakĩo?”

⁸Ndungata ĩyo ĩkĩmũcookeria o rĩngĩ, ĩkiuga atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndĩ na gĩcunji gĩa kana gĩa cekerĩ ya betha.” ⁹(Tene thĩinĩ wa Isiraeli, mũndũ angĩathiire kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Ngai, oigaga atĩrĩ, “Ūka, tũthĩ kũrĩ muoni-maũndũ,” nĩ ùndũ ũrĩa wĩtagwo mũnabii matukũ maya hĩndĩ ĩyo eetagwo muoni-maũndũ.)

¹⁰Saũlũ akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ tũgĩthĩ.” Nĩ ùndũ ũcio magĩthĩ merekeire itũũra rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩ.

¹¹Na rĩrĩa maambataga kĩrĩma marorete itũũra-inĩ, magĩcemanĩa na airĩtu amwe magĩthĩ gũtaha maaĩ, makĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa muoni-maũndũ arĩ gũkũ?”

¹²Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ekuo, arĩ hau mbere yanyu. Hiũhai, ooka itũũra-inĩ riitũ o ũmũthĩ, nĩ ùndũ andũ marĩ na igongona rĩkũrutĩrwo handũ harĩa hatũũgĩru. ¹³O mwarĩkia gũtoonya itũũra-rĩ, nĩmũkũmuona atanambata handũ hau hatũũgĩru kũrĩa.” ^bAndũ matingĩambĩrĩria kũrĩa nginya arĩkinya, tondũ no nginya arathime igongona; thuutha-inĩ arĩa metĩtwo marĩe. Rĩu ambatai; ihinda rĩrĩrĩ nĩrĩo mũngĩmuona.”

¹⁴Nao makĩambata itũũra-inĩ, na rĩrĩa maatoonyaga kuo-rĩ, makĩona Samũeli agĩũka na kũrĩ o akĩambata athĩ handũ harĩa hatũũgĩru.

¹⁵Na mũthenya ũmwe mbere ya Saũlũ gũũka-rĩ, Jehova nĩaguũrĩrie Samũeli ùndũ ũyũ akamwĩra atĩrĩ, ¹⁶“Rũciũ ihinda ta rĩrĩ nĩngagũtũmĩra mũndũ kuuma bũrũri wa Benjamini.

^a8 nĩ ta giramu 3

^b13 Magongona-inĩ mamwe nĩ gwakoragwo na ndĩa.

Muitiririe maguta atuike mutongoria wa andu akwa a Isiraeli; niagakũura andu akwa kuuma guoko-ini kwa Afilisti. Nindorete andu akwa, ni undu kiriro kiao nikinginyire.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩria Samũeli onire Saũlũ, Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa ndĩrakwĩre ũhoror wake; nĩwe ũgaatha andu akwa.”

¹⁸ Saũlũ agĩkuhĩrĩria Samũeli hau itoonyero-inĩ rĩa itũũra, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndagũthaitha no ũnjĩrĩre harĩa nyũmba ya muoni-maũndũ ĩrĩ?”

¹⁹ Nake Samũeli agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ muoni-maũndũ. Ambata, ũthĩ mbere yakwa nginya handũ harĩa hatũũgĩru, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩũkũrianĩra na nĩ, na rũciinĩ nĩngakũrekereria ũthĩ, na ngwĩre maũndũ mothe marĩa me ngoro-inĩ yaku. ²⁰ Ha ũhoror wa ndigiri ĩria wateire mĩthenya ĩtatũ mĩhĩtũku-rĩ, ndũkamake nĩ undu wacio; nĩrĩkĩtie kuoneka. Na nĩ kũrĩ ũ wendi wothe wa Isiraeli werekeirio, angĩkorwo ti kũrĩ wee na nyũmba ya thoguo yothe?”

²¹ Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Githĩ ndikĩrĩ Mũbenjamini, kuuma mũhĩrĩga ũrĩa mũnini wa Isiraeli? Anga mbarĩ ĩtũ tiyo nini gũkĩra mbarĩ ĩria ingĩ cia mũhĩrĩga wa Benjamini? Nĩ kĩ gĩgũtũma ũnjĩre undu ta ũcio?”

²² Ningĩ Samũeli akĩrehe Saũlũ na ndungata yake, akĩmatoonyia nyũmba ĩria yariagĩrwo, na akĩmaikaria thĩ handũ ha andu arĩa atũku arĩa meetĩtwo; nao othe maarĩ ta andu mĩrongo ĩtatũ. ²³ Samũeli akĩra ũrĩa warugaga atĩrĩ, “Rehe gĩcunji kĩa nyama kĩa ngũnengerire, kĩa ngwĩre ũge handũ mwanya.”

²⁴ Nake ũcio warugaga akĩoya kũgũrũ kũu na kĩa kiarĩ kũgũrũ-inĩ, agĩkũiga mbere ya Saũlũ. Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩkio ũraigĩrwo. Rĩa, tondũ nĩwe ũkũigĩrwo nĩ undu wa ihinda rĩrĩ, kuuma hĩndĩ ĩria ndoigire atĩrĩ, ‘Nĩnjĩtite ageni.’” Nake Saũlũ akĩrĩanĩra na Samũeli mũthenya ũcio.

²⁵ Maikũrũka kuuma handũ hau hatũũgĩru na maakinya itũũra-inĩ-rĩ,

Samũeli akĩaranĩria na Saũlũ marĩ nyũmba igũrũ. ²⁶ Nao makĩrooka gũũkĩra rũciinĩ tene, nake Samũeli agĩta Saũlũ kũu nyũmba igũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra wĩhaarĩrie na nĩngũkũrekereria ũthĩ.” Hĩndĩ ĩria Saũlũ ehaarĩrie, we hamwe na Samũeli makiuma nja. ²⁷ Hĩndĩ ĩria maikũrũkaga makinye mũthia wa itũũra-rĩ, Samũeli akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Īra ndungata ĩno ĩthiige mbere ĩtũ, no wee ũtithie hanini ngũhe ndũmĩrĩri ya Ngai.” Nayo ndungata ĩgĩka o ũguo.

10 Ningĩ Samũeli akĩoya kĩnandũ kĩa maguta, akĩmaiĩrĩria Saũlũ mũtwe, na akĩmũmumunya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Jehova ndagũitĩrĩrie maguta ũtuike mutongoria wa igai rĩake? ² Ūmũthĩ twatigana, nĩgũcemanina na andu eerĩ hakũhĩ na mbĩrĩa ya Rakelĩ, kũu Zeliza mũhaka-inĩ wa Benjamini. Nĩmarĩkwĩra atĩrĩ, ‘Ndigiri ĩria wathiire gũcaria-rĩ, nĩcioneke. Na rĩu thoguo nĩatigĩte gwĩciiria ũhoror wacio na nĩamakĩte nĩ undu waku. Aroria atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa nĩ undu wa mũrũ wakwa?’”

³ “Ningĩ kuuma kũu nĩgũthĩ na mbere ũkinye mũtĩ-inĩ ũrĩa mũnene wa Taboru. Nĩgũcemanina na andu atatũ makĩambata mathĩ kũu Bethelĩ kũrĩ Ngai. Ūmwe arĩkorwo akuũite tũrĩ tũtatũ, ũrĩa ũngĩ mĩgate ĩtatũ, na ĩria ũngĩ mondo ya ndibei. ⁴ Nao makũgeithie na makũhe mĩgate ĩrĩ, ĩria ũrĩamũkĩra kuuma kũrĩ o.

⁵ “Thuutha ũcio ũthĩ nginya Gibeia ya Ngai, kũrĩa kũrĩ kambĩ ya Afilisti ya arangĩri. Na wakuhĩrĩria itũũra rĩu-rĩ, nĩgũcemanina na mũtongoro wa gĩkundi kĩa anabii maikũrũkĩte makiuma handũ hau hatũũgĩru marĩ na inanda cia kĩnũbi, na tũhembe, na mĩtũrĩrũ, na inanda cia mũgeeto ikĩgambio mbere yao, na nĩmegũkorwo makĩratha mohoro. ⁶ Roho wa Jehova nĩegũka igũrũ rĩaku na hinya, na nĩũkũratha mohoro hamwe nao; nawe nĩũkũgarũrwo ũtuike mũndũ ũngĩ. ⁷ Marũuri macio maarĩkia kũhingio-rĩ, ĩka o ũrĩa guoko gwaku

kūngīhota gwīka, nīgūkorwo Ngai arī hamwe nawe.

⁸ “Ikūrūka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-itherū nīngaikūrūka njūke kūrī we ndute magongona ma njino na maruta ma ūiguano. No no nginya weterere mīthenya mūgwanja nginya njūke harī we ngwīre ūrīa wagīrūrwo nī gwīka.”

Saūlū gūtuuo Mūthamaki

⁹ Na rīrīa Saūlū aahūndūkaga matigane na Samūeli-rī, Ngai akīgarūra ngoro ya Saūlū, namo marūrī macio mothe makīhingio mūthenya o ro ūcio. ¹⁰ Rīrīa maakinyire Gibeā-rī, mūtongoro wa anabii ūkīmūtūnga; nake Roho wa Ngai agīūka igūrū rīake na hinya, agīturanīra nao, na akīratha mohoro. ¹¹ Rīrīa andū arīa othe maamūūi maamuonire akīratha mohoro me hamwe na anabii, makīūrania atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūyū wīkīkīte kūrī mūrū wa Kishu? Kaī Saūlū atuīkīte wa thiritū ya anabii?”

¹² Mūndū watūrāga kū agīcookia atīrī, “Nake ithe wao nūū?” Naguo ūndū ūcio ūgītūika ūndū ūngītūika thimo, gūkooragio atīrī, “Saūlū o nake nī wa gīkundi kīa anabii?” ¹³ Thuutha wa Saūlū gūtiga kūratha mohoro, agīthīi handū hau hatūūgīru.

¹⁴ Hīndī īyo ithe mūnini wa Saūlū akīūria Saūlū na ndungata yake atīrī, “Mūrāarī kū?”

Nake agīcookia atīrī, “Gwetha ndigiri, no rīrīa twaciagire tūgīthīi kūrī Samūeli.”

¹⁵ Ithe mūnini wa Saūlū akiuga atīrī, “Njūrā ūrīa Samūeli aakwīre.”

¹⁶ Saūlū agīcookia atīrī, “Nīatwīre o wega atī ndigiri nīcioneke.” No ndeerire ithe mūnini ūrīa Samūeli aamwīre ūhorō ūkonīi ūthamaki.

¹⁷ Samūeli agītūmanīra andū a Isiraeli mongane harī Jehova kū Mizipa,^a

¹⁸ akīmeera atīrī, “Ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Nī nī nī ndaarutire Isiraeli, ngīmambatia kuuma būrūrī wa

Misiri, na nī nī ndaamūkūrīre kuuma watho-inī wa Misiri, na mothamaki-inī mothe marīa maamūhinyagīrīria.’

¹⁹ No rīrī, nīmūregete Ngai wanyu, ūrīa ūmūhonokagia kuuma kūrī mīnyamaro na mathīina manyu mothe, na mūkoiga atīrī, ‘Aca, tūhe mūthamaki atūthamakagīre.’ Nī ūndū ūcio rīu mwīneanei mbere ya Jehova ta ūrīa mīhīrīga yanyu na mbarī cianyu itarīi.”

²⁰ Rīrīa Samūeli aarehire mīhīrīga yothē ya Isiraeli hakuhī-rī, mūhīrīga wa Benjamini nīguo wathuurirwo. ²¹ Ningī akīrehithia mūhīrīga wa Benjamini hau mbere, mbarī o mbarī, na mbarī ya Matiri nīyo yathuurirwo. Mūthia-inī Saūlū mūrū wa Kishu agīthuurwo. No maamwetha matiigana kūmuona. ²² Nī ūndū ūcio magītūria ūhorō makīria harī Jehova, “Mūndū ūcio nīokīte gūkū?”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūi, ehithīte harīa indo ciigītwo.”

²³ Nao magīteng’era, makīmūgīra, na aarūgama gatagatī ka andū-rī, nīwe warī mūrāihu gūkīra andū arīa angī othe. ²⁴ Samūeli akīira andū othe atīrī, “Nīmuona mūndū ūrīa Jehova athuurīte? Gūtīrī mūndū ūhaana take harī andū aya othe.”

Nao andū makīanīrīra makiuga atīrī, “Mūthamaki arotūra ihinda irāaya!”

²⁵ Samūeli agītaarīria andū mawatho ma ūthamaki. Nake akīmaandīka gīkūnjo-inī akīmaiga mbere ya Jehova. Ningī Samūeli akīira andū mathīi, o mūndū gwake mūciī.

²⁶ Saūlū o nake agīthīi gwake mūciī kū Gibeā, oimagarītio nī andū njamba arīa ngoro ciao ciahutītio nī Ngai. ²⁷ No andū amwe a thogothogo makiuga atīrī, “Mūndū ūyū aahota atīa gūtūhonokia?” Makīmūnyarara na matiigana kūmūrehera iheo. Nowe Saūlū agīkirīra ki.

Saūlū Kūhonokia Itūūra-Inene rīa Jabeshi

11 Na rīrī, Nahashu ūrīa Mūamoni nīambatire agīthīi akīrigiicīria Jabeshi-Gileadi. Nao andū othe a Jabeshi

^a17 Mizipa nīkuo andū maacemanagia kwarīrīria maūndū ma bata.

makĩmwĩra atĩrĩ, “Gĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano, na ithuĩ nĩ tũrĩgũtungatagĩa.”

²Nowe Nahashu ũcio Mũamoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩtũkũgĩa na kĩrĩko kĩa ũiguano na inyuĩ mwetĩkĩra ũndũ ũyũ ũmwe: atĩ ngũũre riitho rĩa ũrĩo rĩa o mũndũ wothe nĩgeetha nyararithie andũ a Isiraeli othe.”

³Athuuri acio a Jabeshi makĩmwĩra atĩrĩ, “Tũhe mĩthenya mũgwanja nĩguo tũtũme andũ Isiraeli guothe, kũngĩaga mũndũ wa gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwĩneana kũrĩ we.”

⁴Rĩrĩa andũ acio matũmĩtwo maakinyire Gibe a gwa Saũlũ na makĩheana ũhoru ũcio kũrĩ andũ-rĩ, andũ othe makĩrĩra maanĩrĩre. ⁵Na rĩrĩ, Saũlũ nĩgũcookia aacookaga oimĩte mĩgũnda-inĩ, oimĩte ndegwa ciake thuutha, akiũria atĩrĩ, “Kaĩ andũ aya moonete ũũru ũrĩkũ? Nĩ kĩ kĩratũma marĩre?” Nao magĩcookera ũhoru ũcio makĩmwĩra ũrĩa andũ a Jabeshi moigĩte.

⁶Rĩrĩa Saũlũ aigũire ũhoru ũcio, Roho wa Ngai agĩũka igũrũ rĩake na hinya mũno, nake agĩcinwo nĩ marakara. ⁷Akĩnyĩta ndegwa igĩrĩ, agĩcitinangia icunjĩ, na agĩtũma andũ Isiraeli guothe nacio, makĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndegwa cia mũndũ o wothe igwĩkwo ũrĩa ũtekũrũmĩrĩra Saũlũ na Samũeli.” Naguo guoya woimĩte harĩ Jehova ũkĩnyĩta andũ acio, nao makĩumagara ta maarĩ o mũndũ ũmwe. ⁸Hĩndĩ rĩa Saũlũ aamatarire hamwe marĩ kũu Bezeki, andũ a Isiraeli maarĩ andũ ngiri magana matatũ na andũ a Juda ngiri mĩrongo itatũ.

⁹Nao makĩra andũ acio maatũmĩtwo atĩrĩ, “Ĩrai andũ acio a Jabeshi-Gileadi atĩrĩ, ‘rũciũ ihinda rĩrĩa riũa rĩgaakorwo rĩhiũhĩte, nĩguo mũkaahonokio.’ ” Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo mathiire makĩheana ũhoru ũcio kũrĩ andũ a Jabeshi-rĩ, andũ acio makĩiyũrwo nĩ gĩkeno kĩnene. ¹⁰Nao makĩra andũ a Amoni atĩrĩ, “Rũciũ nĩtũkeneara kũrĩ inyuĩ, na inyuĩ no mĩtũwĩke ũrĩa wothe mũkoona kwagĩrĩre.”

¹¹Mũthenya ũyũ ũngĩ Saũlũ akĩgayania

ita rĩake akĩiga andũ ikundi ithatũ; na hĩndĩ ya ituanĩra rĩa arangĩrĩ rĩa gũgĩkĩa makĩhithũka kambĩ-inĩ ya Aamoni makĩmooraga nginya rĩrĩa riũa rĩakoretwo rĩhiũhĩte. Arĩa maatigarire makĩharaganio. Nĩ ũndũ ũcio gũtiarĩ andũ ao eerĩ maatigĩtwo me hamwe.

Saũlũ Gũkiindĩrwo atĩ nĩwe Mũthamaki

¹²Andũ acio magĩcookia makĩra Samũeli atĩrĩ, “Nĩ a acio mooragia atĩrĩ, ‘Saũlũ no atũthamakĩre?’ Tũrehere andũ acio tũmoorage.”

¹³Nowe Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũũ ũkũũragwo ũmũthĩ, nĩ ũndũ mũthenya ũyũ Jehova nĩahonoketie Isiraeli.”

¹⁴Hĩndĩ iyo Samũeli agĩcookia akĩra andũ acio atĩrĩ, “Ũkai, tũthĩ Giligali na tũrĩ kũu tũkindĩre ũthamaki.” ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio andũ othe magĩthĩ Giligali na magĩkindĩra atĩ Saũlũ nĩwe mũthamaki marĩ mbere ya Jehova. Nao marĩ kũu makĩruta maruta ma ũiguano marĩ mbere ya Jehova, nake Saũlũ na andũ othe a Isiraeli magĩkũngũira na njĩra nene.

Samũeli Kuugĩra Andũ ũhoru

12Na rĩrĩ, Samũeli akĩra andũ a Isiraeli othe atĩrĩ, “Nĩndĩkitie gũthikĩrĩra ũrĩa wothe mwanjĩrĩre, na nĩndĩmũthuurĩre mũthamaki wa kũmũthamakagĩra. ²Rĩu mũrĩ na mũthamaki wa kũmũtongoria. Hakwa-rĩ, ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na mbuĩ, nao ariũ akwa me hamwe na inyuĩ. Ngoretwo ndĩ mũtongoria wanyu kuuma ndĩ mwĩthĩ nginya ũmũthĩ. ³Nĩ nũngĩi haha. Rutai ũira wa kũnyuna mũtĩ mũrĩ mbere ya Jehova, na mũrĩ mbere ya mũndũ ũyũ wake ũitĩrĩrio maguta. Nũũ ndaanatunya ndegwa yake? Nũũ ndaanatunya ndigiri yake? Nũũ ndaanaheenia? Nũũ ndaanahinyĩrĩria? Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ndĩ ndaamũkĩra ihaki nĩguo nyune maitho nĩ ũndũ warĩo? Kũngĩkorwo ndaneeka ũmwe wa maya-rĩ, nĩngũmũcookeria.”

⁴Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ndũrĩ

watūheenia kana ūgītūhinyīrīria; ndūrī woya kīndū kuuma guoko-inī kwa mūdū o na ūrīkū.”

⁵ Samūeli akīmeera atīrī, “Jehova nīwe mūira ūhorō-inī wanyu, o na mūdū ūyū aītūrīrie maguta nī mūira ūmūthī, atī gūtīrī ūndū o na ūmwe mūngīnjuukīra.” Nao makiuga atīrī, “Tī we nī mūira.”

⁶ Samūeli agīcooka akīira andū atīrī, “Jehova nīwe waamūrire Musa na Harūni, na akīambatia maithe manyu ma tene kuuma būrūri wa Misiri. ⁷ Na rīrī, ta rūgamai haha, tondū nīngūmūciirithia na ūira mbere ya Jehova nī ūndū wa maūdū ma ūthingu marīa Jehova anamwīkīra inyuī ene o na maithe manyu.

⁸ “Rīrīa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nīmakāire Jehova amateithie, nake Jehova agītūma Musa na Harūni arīa maarutire maithe manyu ma tene kuuma būrūri wa Misiri, makīmathaamīria kūdū gūkū.

⁹ “No nīmariganīirwo nī Jehova Ngai wao; nī ūndū ūcio nīameendirie guoko-inī gwa Sisera, mūnene wa mbūtū cia ita cia Hozoru, na moko-inī ma Afilisti, na mūthamaki wa Moabi ūrīa warūire nao. ¹⁰ Nao magīkīra Jehova makiuga atīrī, ‘Nītwīhītie; nītūtiganīirie Jehova tūgatungatīra Mabaali na Maashitarothu. No rīu gītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciitū, na nītūrīgūtungatāgīra.’

¹¹ Jehova agīcooka agītūma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samūeli, na akīmūhonokia kuuma moko-inī ma thū cianyu mīena-inī yothe; nī ūndū ūcio mūgītūūra mūtārī na ūgwati.

¹² “No hīndī īrīa muonire atī Nahashu mūthamaki wa Amoni nīookaga kūmūhūūra-rī, mūkīnjīra atīrī, ‘Aca, tūkwenda mūthamaki wa gūtūthamakagīra,’ o na gwatuīka atī Jehova Ngai wanyu nīwe warī mūthamaki wanyu. ¹³ Rīu ūyū nīwe mūthamaki ūrīa mūthuurīte, o ūrīa mwetirie; onei, Jehova nīarūgamītie mūthamaki amūthamakagīre.

¹⁴ Mūngītīgīra Jehova, mūmūtungatīre, na mūmwathīkīre, na mūtikaremere

maathani make, na angīkorwo inyuī na mūthamaki ūrīa ūkūmūthamakīra nīmūrīrumagīrīra Jehova Ngai wanyu-rī, nī wega! ¹⁵ No mūngīaga gwathīkīra Jehova, na mūremere maathani make-rī, guoko gwake nīgūkamūūkīrīra ta ūrīa guokīrīre maithe manyu.

¹⁶ “Na rīrī, rūgamai muone ūndū ūyū mūnene Jehova akirīī gwīka maitho-inī manyu! ¹⁷ Githī rīu ti hīndī ya magetha ma ngano? Nīngūkīra Jehova atūme marurumī na mbura. Na inyuī nīmūkamenya atī nī ūndū mūūru mwekire maitho-inī ma Jehova rīrīa mwetirie mūthamaki.”

¹⁸ Nīngī Samūeli agīkīra Jehova, na mūthenya o ro ūcio Jehova agītūma marurumī na mbura. Nī ūndū ūcio andū othe makīmaka mūno nī ūndū wa Jehova na wa Samūeli.

¹⁹ Nao andū acio othe makīra Samūeli atīrī, “Hooya Jehova Ngai waku nī ūndū wa ndungata ciaku nīguo tūtīgakue, nīgūkorwo igūrū rīa mehia maitū mothe nītuongereire ūūru wa gwītīa mūthamaki.”

²⁰ Samūeli agīcookia atīrī, “Tigai gwītīgīra, inyuī nīmwīkīte ūūru ūyū wothē; no rīrī, mūtikanahutātīre Jehova, no tungatīrai Jehova na ngoro cianyu ciothe. ²¹ Mūtikanagarūrūkīre mīhianano ya kūhooywo ya tūhū. Ndīngīmūguna, o na ndīngīmūhonokia, nī ūndū nī ya tūhū.

²² Nī ūndū wa rītīwa rīake inene, Jehova ndagatirika andū ake, nī ūndū Jehova nīakenirio nī kūmūtua andū ake. ²³ No hakwa nīi mwene-rī, ndīroaga kwīhīria Jehova nī ūndū wa kwaga kūmūhoera. Na nīngūmūruta njīra īrīa njega na njagīrīru. ²⁴ No mwītīgagīrei Jehova na mūmūtungatagīre mūrī na wīhokeku ngoro-inī cianyu ciothe; cūraniai maūdū manene marīa amwīkīre. ²⁵ No mūngīkorwo nīmūkūrūmanīrīria gwīkaga ūūru-rī, inyuī hamwe na mūthamaki wanyu nīmūkaniinwo biū.”

Samūeli Kūrūithia Saūlū

13 Na rīrī, Saūlū aarī wa mīaka mīrongo itatū rīrīa aatuīkīre mūthamaki, na

agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna na ĩĩrĩ.

² Saũlũ nĩathuurire andũ ngiri ithatũ kuuma Isiraeli; ngiri igĩrĩ magĩikara nake kũu Mikimashi na bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Betheli, nao andũ ngiri maarĩ na Jonathani kũu Gibe a ya Benjamini. Andũ arĩa angĩ akĩmeera mainũke kwao mĩcĩĩ.

³ Jonathani agĩtharĩkĩra irangĩro rĩa Afilisti kũu Geba, nao Afilisti makĩgua ũhoro ũcio. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhuhithia karumbeta bũrũri wothe, akiuga atĩrĩ, “Ahibirania nĩ maiguel!” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio ũhoro ũyũ ũkĩiguuo Isiraeli guothe, gũkĩĩrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩatharĩkĩire irangĩro rĩa Afilisti, na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnũgu harĩ Afilisti.” Nao andũ magĩĩtwo nĩguo mongane na Saũlũ kũu Giligali.

⁵ Nao Afilisti makĩũngana nĩguo marũe na andũ a Isiraeli, marĩ na ngaari cia ita ngiri ithatũ, na atwarithia a ngaari icio ngiri ithatũ, nacio thigari ciao ciarĩ nyingĩ ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Nao makĩambata magĩthĩ makĩamba hema ciao kũu Mikimashi, mwena wa irathĩro wa Bethi-Aveni.

⁶ Hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli moonire atĩ maarĩ handũ hooru mũno, na ita rĩa nĩrĩahatĩrĩrio mũno, makĩhitha ngurunga-inĩ na ihinga-inĩ, na gatagati ka ndwaro cia mahiga, na thĩnĩ wa marima, o na marima-inĩ ma maaĩ. ⁷ O na Ahibirania amwe nĩmaringire mũrĩmo wa Jorodani, magĩkinya bũrũri wa Gadi na Gileadi.

Saũlũ we mwene aatigĩtwo Giligali, nacio mbũtũ ciothe cia ita iria ciarĩ hamwe nake nĩciainainaga nĩ guoya.

⁸ Nake agĩeterera mĩthenya mũgwanja ĩrĩa yatuĩtwo nĩ Samũeli; no Samũeli ndaigana gũũka Giligali, nao andũ a Saũlũ makĩambĩrĩria kũhurunjũka.

⁹ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ndeherai maruta ma igongona rĩa njino na maruta ma ũiguano.” Nake Saũlũ akĩruta igongona rĩa njino. ¹⁰ O rĩrĩa aarĩkirie kũruta igongona rĩu, Samũeli

agĩkinya, nake Saũlũ agĩthĩ kũmũtũnga amũgeithie.

¹¹ Samũeli akĩmũuria atĩrĩ, “Nĩ atĩa weka?”

Nake Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩrĩa nyonire atĩ andũ nĩmarahurunjũka, nawe ndũnooka ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo, na atĩ Afilisti nĩmegwĩcookanagĩrĩa kũu Mikimashi-rĩ, ¹² ndeciiria atĩrĩ, ‘Rĩu Afilisti nĩmegũikũrũka moke manjũkĩrĩre gũkũ Giligali, na ndithaithĩte Jehova nĩguo twĩtĩkĩrĩke nĩwe.’ Nĩ ũndũ ũcio ndaigua nĩnjagĩrĩrwo nĩkũruta igongona rĩa njino.”

¹³ Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũkĩgu. Ndũmenyereire riathani rĩrĩa Jehova Ngai waku aakũheire; korwo nĩwĩkĩte ũguo-rĩ, nĩangĩahaanda ũthamaki waku thĩnĩ wa Isiraeli ũtũũre tene na tene. ¹⁴ No rĩu ũthamaki waku ndũgũtũũra; Jehova nĩacarĩtie mũndũ moimĩranĩtie ngoro, na akamũthura atuĩke mũtongoria wa andũ ake, nĩ ũndũ ndũmenyereire watho wa Jehova.”

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Samũeli akiuma Giligali akĩambata Gibe a ya Benjamini, nake Saũlũ agĩtara andũ arĩa aarĩ nao. Nao maarĩ ta andũ magana matandatũ.

Isiraeli Matarĩ na Indo cia Mbaara

¹⁶ Saũlũ na mũriũ Jonathani na andũ arĩa maarĩ nao maikaraga Gibe a ya Benjamini, rĩrĩa Afilisti maambĩte hema ciao kũu Mikimashi. ¹⁷ Nacio ikundi cia atharĩkĩri ikiuma kambĩ-inĩ ya Afilisti irĩ ikundi ithatũ. Kĩmwe gĩkĩerekera mwena wa Ofara gũkuhĩ na Shuali, ¹⁸ kĩrĩa kĩngĩ gĩkĩerekera Bethi-Horoni, na gĩa gatatu gĩkĩerekera mũhaka-inĩ ũrĩa ũng’etheire Kĩanda gĩa Zeboimu kĩrorete werũ-inĩ.

¹⁹ Gũtiarĩ mũturi ũngĩonekire bũrũri wothe wa Isiraeli, tondũ Afilisti moigĩte atĩrĩ, “Mangĩgĩa nake, Ahibirania no mathondeke hiũ cia njora na matimũ!”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli maikũrũkaga magathiĩ kũrĩ Afilisti, makanoorerwo hiũ ciao cia mĩraũ, na thururu, na mathanwa, na hiũ cia igetha. ²¹ Thogora wa kũnoora hiũ cia mĩraũ na thururu warĩ cekeri icunjĩ igĩrĩ

cia ithatũ,^a naguo thogora wa kūnoora theeci, na mathanwa, na kūrunga mīcengi warī cekerī gīcunjī kīmwe gĩa ithatũ.^b

²² Nĩ ūndũ ūcio mūthenya wa mbaara gūtīrī mūthigari o na ūmwe wa arĩa maarī na Saŭlũ na Jonathani warī na rūhiũ rwa njora kana itimũ guoko-inĩ gwake;^c Saŭlũ na mūriũ Jonathani no-o maarī nacio.

Jonathani Gūtharīkīra Afilisti

²³ Na rīrī, gīkundi gĩa thigari cia Afilisti nīgīathiite nginya kīhunguro-inĩ kũu Mikimashi.

14 Mūthenya ūmwe Jonathani mūrũ wa Saŭlũ akīra mwanake ūrĩa wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka tūthiĩ kambī-inĩ ya Afilisti mūrīmo ūrĩa ūngī.” No ndaigana kwīra ithe.

² Saŭlũ aikarīte ndeere-inĩ cia Gibea rungu rwa mūtī wa mūkomamanga kũu Migironi. Nao andũ arĩa aarī nao maarī ta andũ magana matandatũ. ³ ūmwe wao aarī Ahija, ūrĩa wehumbīte ebodi. Aarī mūrũ wa Ahitubu mūrũ wa nyina na Ikabodu, mūrũ wa Finehasi, ūrĩa mūrũ wa Eli, mūthīnjīri-Ngai wa Jehova kũu Shilo. Gūtīarī mūndũ wamenyete atī Jonathani nīathiite.

⁴ Mīena yeerī ya kīhunguro kīrĩa Jonathani endaga gūūkīrīra nīguo akinye irangīro-inĩ rĩa Afilisti nī haarī na hurūrũka cia ihiga; ĩmwe yetagwo Bozezi, na ĩrĩa ĩngī Senehe. ⁵ Hurūrũka ĩmwe yarī mwena wa gathigathini kūng’ethera Mikimashi, na ĩyo ĩngī yarī gūthini kūng’ethera Geba.

⁶ Jonathani akīra mwanake ūcio wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka tūthiĩ irangīro-inĩ rĩa andũ acio mataruaga. Hihi no gūkorwo Jehova nīegwīka ūndũ nĩ ūndũ witũ. Gūtīrī kīndũ kīngīgīria Jehova ahonokanie, andũ marī aingī, kana marī aninī.”

⁷ Mūkuui wake wa indo cia mbaara

^a21 nĩ ta giramu 8

^b21 nĩ ta giramu 4

^c22 Andũ a Isiraeli maahūthagīra mota na mīguũ rīrĩa mekūrũa.

akīmwīra atīrī, “Īka maūndũ mothe marĩa wīciirītie gwīka, ūgīthiĩ na mbere tondũ nĩ ndĩ hamwe nawe maūndũ-inĩ mothe.”

⁸ Jonathani akīmwīra atīrī, “Ūka tūrīnge mūrīmo ūrĩa ūngī twerekeire harī andũ acio tūmeonithie. ⁹ Mangītīwīra atīrī, ‘Etererai hau nginya tūũke kūrī inyuĩ,’ tūgūikara o hau tūrī na tūtīkwambata tūthiĩ kūrī o. ¹⁰ No mangītīwīra atīrī, ‘Ambatai mūũke kūrī ithuĩ,’ tūkīambate, nĩ ūndũ kīu nīkīo gīgūtuika kīmenyithia giitũ atī Jehova nīamaneanīte moko-inĩ maitũ.”

¹¹ Nao eerī makīonithania irangīro-inĩ rĩa Afilisti. Nao Afilisti makiuga atīrī, “Hĩ, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inĩ makurumīte kūrĩa marehithite.”

¹² Nao andũ a irangīro-inĩ makīgūthūkīra Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara makīmeera atīrī, “Ambatai mūũke kūrī ithuĩ na mūtīrī ūndũ mūtekuona.”

Nĩ ūndũ ūcio Jonathani akīra mūkuui wake wa indo cia mbaara atīrī, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nīamaneanīte guoko-inĩ gwa Isiraeli.”

¹³ Jonathani akīambata, agīthiĩ akurumīte, na mūkuui wake wa indo cia mbaara amuumīte thuutha. Nao Afilisti makīgūa mbere ya Jonathani, nake mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmooraga arī thuutha wake.

¹⁴ Itharīkīra rīu rĩa mbere rĩa Jonathani marī na mūkuui wake wa indo cia mbaara rīoragire andũ mīrongo ĩrī gacigo-inĩ ka nuthu ya ĩka.

Afilisti Kūhootwo nĩ Isiraeli

¹⁵ Hīndī ĩyo kīmako gīkīnyīta andũ othe a ita, arĩa maarī kambī-inĩ na mīgūnda-inĩ, o na arĩa maarī irangīro-inĩ, na ikundi cia atharīkīri, nayo thī ĩgīthingitha. Kīmako kīu kīarehetwo nĩ Ngai.

¹⁶ Arangīri a Saŭlũ arĩa maarī Gibe a Benjamini makīona andũ a ita rīu maharaganīte mīena yothe. ¹⁷ Hīndī ĩyo Saŭlũ akīra andũ arĩa maarī nake atīrī, “Tarai andũ a ita mūmenye nūũ ūtarī

ho.” Rīrīa meekire ũguo, magīkora nī Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara mataarī ho.

¹⁸ Saūlū akīira Ahija atīrī, “Rehe ithandūkū rīa Ngai.” (Mahinda macio ithandūkū rīu rīarī na andū a Isiraēli).

¹⁹ O hīndī ūyo Saūlū aaragīria mūthīnjīri-Ngai-rī, ironja rīrīa rīarī kambī-inī ya Afilisti rīgīkīrīrīria kūngīha. Nī ūndū ūcio Saūlū akīira mūthīnjīri-Ngai ūcio atīrī, “Eheria guoko gwaku.”

²⁰ Ningī Saūlū na andū ake othe makīūngana, magīthīi mbaara-inī. Magīkorerera Afilisti marī na kīhīngīcano kīnene, magītemangana o ene na hiū cia njora. ²¹ Ahibirania arīa maarī na Afilisti mbere ūyo na arīa maambīte magathīi hamwe nao kambī-inī ciao, makīgarūrūka magīcooka mwena wa andū a Isiraēli arīa maarī hamwe na Saūlū na Jonathani. ²² Rīrīa andū a Isiraēli arīa meehithīte būrūrī ūrīa ūrī irīma wa Efiraumu maiguire atī Afilisti nī kūūra mooraga-rī, nao makīngīra mbaara-inī, makīmateng’eria. ²³ Ūguo nīguo Jehova aahonokirie Isiraēli mūthenya ūcio, nayo mbaara īgīthīi na mbere nginya īkīhītūka Bethi-Aveni.

Jonathani kūrīa Ūūkī

²⁴ Na rīrī, andū a Isiraēli maarī thīina-inī mūnene mūthenya ūcio, nī ūndū Saūlū nīamehītithīte na mwīhītwa, akameera atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūrīa ūkūrīa irio gūtanatuka, iterīhīrie harī thū ciakwa!” Nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū o na ūmwe wa ita rīu wacamire irio.

²⁵ Ita rīothe rīgītoonya mūtītū, na kūu nī kwarī na ūūkī handū thī. ²⁶ Rīrīa maatoonyire mūtītū nīmoonire ūūkī ūgītaata, no gūtīrī mūdū o na ūmwe waūcamire na kanua nī ūndū nīmetigagīra mwīhītwa ūcio. ²⁷ No Jonathani ndaiguīte atī ithe nīehītithīte andū na mwīhītwa; nī ūndū ūcio agītambūrūkia rūthanju rūrīa aanyītīte akīrūtobokia igua-inī rīa ūūkī. Akīūcama na kanua, namo maitho make magīthera.

²⁸ Nake ūmwe wa thigari icio akīmwīra atīrī, “Thoguo nīehītithīte andū aya a ita na mwīhītwa mūrūmu, akoiga atīrī, ‘Kūgwatwo nī kīrumi nī mūdū ūrīa ūkūrīa irio ūmūthī!’ Nīkīo andū aya moorītwo nī hinya.”

²⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Baba nātūmīte būrūrī ūgīe na thīina. Ta kīonei ūrīa maitho makwa matherire rīrīa njamire kaūūkī gaka kanini. ³⁰ Githī gūtingiuma wega makīria korwo ūmūthī andū nīmekūrīite indo imwe cia iria matahīte kuuma kūrī thū ciao? Githī rīūruga rīu rīa Afilisti rītingiuma inene makīria?”

³¹ Mūthenya ūcio, thuutha wa andū a Isiraēli kūhūūra Afilisti kuuma Mikimashi nginya Aijaloni, magīkorwo manogeete mūno. ³² Nao makīguthūkīra indo iria maatahīte, makīoya ng’ondū, na ng’ombe, na tūcaū, magīcithīnjīra hau thī, na magīcīrīanīria na thakame. ³³ Hīndī ūyo mūdū ūmwe akīira Saūlū atīrī, “Atīrīrī, ta kīone andū aya nīmehīrie Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.”

Nake akiuga atīrī, “Nīmwararara watho. Garagarai ihiga inene mūrīrehe haha o rīu.” ³⁴ Agīcooka akīmeera atīrī, “Thīi kūrī andū, mūmeere atīrī, ‘O mūdū wanyu nīandehere ng’ombe yake na ng’ondū, mūcithīnjīre haha na mūcirīe. Tigai kwīhīria Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.’”

Nī ūndū ūcio o mūdū akīrehe ndegwa yake ūtukū ūcio na akīmīthīnjīra hau. ³⁵ Ningī Saūlū agīakīra Jehova kīgongona; rīu nīrīo rīarī ihinda rīake rīa mbere gwīka ūguo.

³⁶ Saūlū akiuga atīrī, “Nītūikūrūkei tūrūmīrīre Afilisti ūtukū, tūmatahe nginya rūciinī, na tūtīgatīgie mūdū o na ūmwe wao arī muoyo.” Nao magīcookia atīrī,

“Īka o ūrīa ūkuona wagīrīire mūno harīwe.”

No mūthīnjīri-Ngai akiuga atīrī, “Rekei tūtūrie ūhoru kuuma kūrī Ngai o haha.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Saūlū akīūria Ngai atīrī, “Nī wega njikūrūke, nūmīrie

Afilisti? Nĩũkũmaneana moko-inĩ ma andũ a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kũmũcookeria ũhoro mũthenya ũcio.

³⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ũkai haha, inyuothe atongoria a ita, tũmenye wĩhia ũrĩa wĩkĩtwo ũmũthĩ. ³⁹ Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ũhonokagia Isiraeli atũũraga muoyo-rĩ, o na kũngĩtuĩka nĩ Jonathani mũrũ wakwa wĩkĩte ũguo-rĩ, no nginya akue.” No gũtirĩ mũndũ o na thĩĩnĩ wao woigire ũndũ.

⁴⁰ Saũlũ agĩcooka akĩĩra andũ othe a Isiraeli atĩrĩ, “Inyuĩ rũgamai haarĩa; na nĩĩ na Jonathani mũrũ wakwa tũrũgame haha.”

Nao andũ magĩcookia atĩrĩ, “Ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩĩre.”

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhooya Jehova Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “He icookio rĩrĩa rĩagĩĩre.” Mĩtĩ yacuukwo yagwĩĩre Jonathani na Saũlũ, nao andũ acio makĩoneka matiarĩ na ũcuuke.

⁴² Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Tũcuukĩrei mĩtĩ nĩĩ na Jonathani, mũrũ wakwa.” Nake Jonathani akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ.

⁴³ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩĩra Jonathani atĩrĩ, “Ta njĩra nĩ atĩa wĩkĩte.”

Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩmwĩra atĩrĩ, “No gũcama njamire kaũũkĩ kanini na mũthia wa rũthanju rwakwa. Na rĩrĩ, no nginya nĩĩ ngue?”

⁴⁴ Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ngai arothũũra na anjĩke ũndũ mũũru makĩria, kũngĩkorwo wee Jonathani ndũgũkua.”

⁴⁵ No andũ acio makĩũria Saũlũ atĩrĩ, “Jonathani nĩagĩrĩrwo nĩ gũkua, arĩ we ũreheire Isiraeli ũhootani mũnene ũũ? Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wake rũkũgũa thĩ, nĩgũkorwo eekire ũguo ũmũthĩ na ũteithio wa Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩhonokia Jonathani, na ndaigana kũũragwo.

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ agĩtiga kũingatana na Afilisti, nao magĩcooka bũrũri-inĩ wao.

⁴⁷ Saũlũ aambĩrĩria gũthamakĩra Isiraeli, nĩarũire na thũ ciao ndwere-inĩ ciothe: akĩrũa na Moabi, na Amoni,

na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kũrĩa guothe eerekagĩra, nĩamanyariiraga akamaherithia. ⁴⁸ Akĩrũa na ũcamba, akĩhoota Aamaleki, na akĩhonokia Isiraeli kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatahĩte indo.

Andũ a Nyũmba ya Saũlũ

⁴⁹ Ariũ a Saũlũ maarĩ Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarĩ wake ũrĩa mũkũrũ eetagwo Merabu, na ũrĩa mũnini eetagwo Mikali. ⁵⁰ Mũtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarĩ wa Ahimaazu. Mũnene wa ita rĩa Saũlũ eetagwo Abineri mũrũ wa Neri, nake Neri aarĩ ithe mũnini wa Saũlũ. ⁵¹ Kishu ithe wa Saũlũ, na Neri ithe wa Abineri maarĩ ariũ a Abieli.

⁵² Matukũ-inĩ mothe ma Saũlũ nĩ kwarĩ na mbaara ndũrũ cia kũrũa na Afilisti, na rĩrĩa rĩothe Saũlũ angĩonire mũndũ ũrĩ hinya kana njamba, aamuoyaga, akamũtoonyia ita-inĩ rĩake.

Jehova Kũrega Saũlũ ta Mũthamaki

15 Na rĩrĩ, Samũeli akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, “Nĩĩ nĩ nĩĩ ndatũmirwo nĩ Jehova ngũitĩrĩrie maguta ũtuĩke mũthamaki wa andũ ake a Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio rĩu thikĩrĩria ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ Jehova. ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Nĩngaherithia Aamaleki nĩ ũndũ wa ũrĩa meekire Isiraeli rĩrĩa maamoheirie njĩra-inĩ makĩambata moimĩte bũrũri wa Misiri. ³ Na rĩrĩ, thĩĩ ũgatharĩkĩre Aamaleki, na ũniine biũ kĩrĩa gĩothe marĩ nakĩo. Ndũkamatiegĩ; ũraga arũme na andũ-a-nja, na ciana na ngenge, na ng’ombe na ng’ondũ, na ngamũira na ndigiri.’”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩĩta andũ, akĩmacookanĩrĩria kũu Telaimu; nao maarĩ thigari cia magũrũ ngiri magana meerĩ na andũ ngiri ikũmi kuuma Juda.

⁵ Saũlũ agĩthĩ itũũra inene rĩa Aamaleki, agĩikara ooheirie andũ kianda-inĩ. ⁶ Ningĩ akĩĩra Akeni atĩrĩ, “Thĩĩ mweherere Aamaleki nĩgeetha ndikamũniinanĩrie nao; nĩ ũndũ inyũĩ nĩmwekire andũ othe a Isiraeli maũndũ mega rĩrĩa

maambataga moimĩte Misiri.” Nĩ ũndũ ūcio Akeni acio makĩeherera Aamaleki.

⁷ Nake Saũlũ agĩtharĩkĩra Aamaleki amarutĩtie kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathĩro wa Misiri. ⁸ Akĩnyiita Agagi mũthamaki wa Aamaleki arĩ muoyo, nao andũ ake othe akĩmaniina biũ na rũhiũ rwa njora. ⁹ No Saũlũ na ita rĩake makĩhonokia Agagi na ng’ondũ imwe cia iria njega, na ng’ombe, na njaũ iria ciarĩ noru, na tũtũrũme, na kĩndũ gĩothe kĩrĩa kĩarĩ kĩega. Indo icio njega makĩaga gũciniina biũ, no kĩndũ gĩothe kĩrĩa gĩtangĩendekire na kĩhinyaru magĩkĩniina biũ.

¹⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Samũeli, akĩrwo atĩrĩ, ¹¹ “Ndĩ na kĩeha nĩ gũtua Saũlũ mũthamaki, nĩ ũndũ nĩagarũrũkĩte na akaaga kũhingia mawatho makwa.” Samũeli agĩtangĩka na agĩkaĩra Jehova ũtukũ ūcio wotho.

¹² Rũciĩnĩ tene-rĩ, Samũeli agĩũkĩra agĩthĩ agatũnge Saũlũ, no akĩrwo atĩrĩ, “Saũlũ nĩathiĩte Karimeli. Kũu nĩakĩte gĩtugĩ gĩa gũtũma aririkanagwo, na nĩahũndũkĩte agaikũrũka agathiĩ Giligali.”

¹³ Rĩrĩa Samũeli aakinyire harĩ we, Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Jehova arokũrathima! Nĩhingĩtie mawatho ma Jehova.”

¹⁴ No Samũeli akĩmũũria atĩrĩ, “Naguo mwanio ūcio wa ng’ondũ ndĩraĩgua nĩ wa kĩĩ? Mwanio ūcio ndĩraĩgua wa ng’ombe-rĩ, ũkĩrĩ wa kĩĩ?”

¹⁵ Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Thigari ici nĩcio ciacirutire kwa Aamaleki; magĩtigia ng’ondũ imwe cia iria njega na ng’ombe cia kũrutĩra Jehova Ngai waku igongona, no icio ingĩ nĩtwaciniĩnĩre biũ.”

¹⁶ Samũeli akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria! Reke ngwĩre ũrĩa Jehova anjĩrĩte ũtukũ ũyũ.”

Nake Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Njĩra.”

¹⁷ Samũeli akiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka hĩndĩ ĩmwe nĩweiiraga-rĩ, githĩ ndwagĩtuĩkire mũtongoria wa mĩhĩrĩga ya Isiraeli? Jehova nĩagũitĩrĩrie maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Nake agĩgũtũma ũthĩ ũkarute wĩra, agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Thĩ ũkaniine andũ acio aaganu

biũ; ũrũe na Aamaleki acio nginya ũmaniine biũ.’ ¹⁹ Waregire gwachĩkĩra Jehova nĩkĩ? Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũguthũkĩre indo cia ndaho, ũgũka ũũru maitho-inĩ ma Jehova?”

²⁰ Nake Saũlũ akiuga atĩrĩ, “No nĩ nĩndathĩkĩre Jehova; nĩndathiire kũruta wĩra ũrĩa Jehova aandũmire ngarute. Nĩndaniĩnĩre Aamaleki biũ, na ngĩrehe Agagi mũthamaki wao gũkũ. ²¹ Thigari nĩcio cioire ng’ondũ na ng’ombe kuuma kũrĩ indo iria ciatahĩtwo, iria ciarĩ njega ikĩamũrĩrwo Ngai, nĩguo irutĩrwo Jehova Ngai waku igongona kũu Giligali.”

²² No Samũeli akĩmũcookeria atĩrĩ,

“Anga Jehova nĩakenagio nĩ maruta ma njino na magongona
ta ũrĩa akenagio nĩ gwachĩkĩra
mũgambo wa Jehova?
Gwachĩka nĩ kwegu gũkĩra
igongona,

na kũmũigua nĩ kwegu gũkĩra
maguta ma ndũrũme.

²³ Nĩ ũndũ ũremi ũhaana ta mehia
ma ũragũrĩ,
nakuo kwaga gwachĩka kũhaana
ta wĩhia wa kũhooya
mĩhianano.

Tondũ nĩũregete kiugo kĩa Jehova,
nake nĩakũregete ta
mũthamaki.”

²⁴ Nake Saũlũ akĩĩra Samũeli atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie. Nĩnjagararĩte watho wa Jehova na uuge waku. Nĩ andũ ndeetigĩrĩre ngĩkĩmaathĩkĩra. ²⁵ Rĩu ndagũthaitha, ndekera mehia makwa, na ũhũndũke ũtwarane na nĩ, nĩgeetha ngahooe Jehova.”

²⁶ No Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndigũcooka hamwe nawe. Nĩũregete kiugo kĩa Jehova, nake Jehova nĩakũregete ũtuĩke mũthamaki wa gũthamakĩra Isiraeli!”

²⁷ Rĩrĩa Samũeli aagarũrũkaga athĩ-rĩ, Saũlũ akĩnyiita ruuno rwa nguoyake, nayo ĩgĩtarũka. ²⁸ Samũeli akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova nĩatarũra ũthamaki wa Isiraeli kuuma kũrĩ we ũmũthĩ na

nīaūnengera mūdū ūngī wa andū a itūūra rīaku, mwega gūgūkīra. ²⁹ Ūrīa we Rīiri wa Isiraeli ndaheenanageria kana akericūkwo; nī ūndū we ti mūdū, atī nīguo ericūkwo.”

³⁰ Saūlū agīcookia atīrī, “Nīnjīhītīe, no ndagūthaiha ndīiithia harī athuuri a andū akwa na harī Isiraeli; cookania na nīi, nīgeetha ngahooe Jehova Ngai waku.”

³¹ Nī ūndū ūcio Samūeli agīcookania na Saūlū, nake Saūlū akīhooya Jehova.

³² Samūeli agīcooka akīmīwīra atīrī, “Ndehera Agagi mūthamaki wa Aamaleki.”

Agagi agīuka kūrī we arī na ūmīrīru, agīciiragia atīrī, “Ti-itherū ruo rwa gīkuū nīrūthengu.”

³³ No Samūeli akiuga atīrī,

“O ta ūrīa rūhiū rwaku rwa
njora rūtūmīte andū-a-nja
moorwo nī ciana-rī,
noguo nyūkwa egūikara thīinī
wa andū-a-nja atarī na
mwana.”

Nake Samūeli akīūrāgīra Agagi mbere ya Jehova kūu Giligali.

³⁴ Samūeli agīcooka agīthī Rama, no Saūlū akīambata mūciī gwake Gibeā itūūra rīake. ³⁵ Nginya mūthenya ūrīa Samūeli aakuire, ndaathiire kuona Saūlū rīngī, o na gūtuika Samūeli nīamūcakayagīra. Nake Jehova akīigua kīeha nī ūndū nīatuīte Saūlū mūthamaki wa gūthamakīra Isiraeli.

Samūeli Gūitīrīria Daudi Maguta

16 Nake Jehova akīūria Samūeli atīrī, “Nī nginya rī ūkūrīrīra Saūlū, nīgūkorwo nīndīmūregete ta mūthamaki wa Isiraeli? Iyūria rūhīa rwaku maguta, na umagare, ūthīi; ndīragūtūma ūthīi kwa Jesii wa itūūra rīa Bethilehemu. Nīthuurīte ūmwe wa ariū ake atuīke mūthamaki.”

² No Samūeli akīmūūria atīrī, “Ingīthīi kūu atīa? Saūlū nīarīigua ūhorō ūcio nake anjūrage.”

Jehova akīmīwīra atīrī, “Oya moori, ūthīi nayo na uge atīrī, ‘Njūkīte kūrūtīra

Jehova igongona.’ ³ Na wīte Jesii oke igongona-inī rīu, na nīndīrīkuonia ūrīa ūrīka. Nawe ūitīrīrie maguta mūdū ūrīa ndīrīkuonia.”

⁴ Samūeli agīuka o ta ūrīa Jehova aamwīrīte eeke. Rīrīa aakinyire Bethilehemu, athuuri a itūūra makīmūtūnga makīinainaga. Makīmūūria atīrī, “Ūūkīte na thayū?”

⁵ Samūeli akīmacookeria atīrī, “Īi, njūkīte na thayū; njūkīte kūrūtīra Jehova igongona. Mwītherīe, mūūke hamwe na nīi igongona-inī.” Agīcooka agītheria Jesii na ariū ake, akīmeeta igongona-inī rīu.

⁶ Rīrīa ariū a Jesii maakinyire-rī, Samūeli akīona Eliabu, agīciiria atīrī, “Ti-itherū, ūrīa Jehova aītīrīrie maguta arūngīi haha mbere ya Jehova.”

⁷ No Jehova akīra Samūeli atīrī, “Tiga kūmūrora gīthiithi kana ūraihi wake, nīgūkorwo nīndīmūregete, tondū Jehova ndaroraga maūdū marīa mūdū aroraga. Mūdū wa gūkū thī aroraga mūdū gīthiithi, no Jehova aroraga ngoro thīinī.”

⁸ Ningī Jesii agīita Abinadabu akīmūhītūkīria mbere ya Samūeli. No Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.” ⁹ Ningī Jesii akīhītūkīthia Shama, no Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.”

¹⁰ Jesii akīrehe ariū ake mūgwanja ariā maahītūkīire harī Samūeli, no Samūeli akīmīwīra atīrī, “Jehova ndathuurīte aya.” ¹¹ Nī ūndū ūcio akīūria Jesii atīrī, “Ariū aku othe marī haha?”

Jesii agīcookia atīrī, “Nī harī ūrīa mūnini wao; no arī rūūru akīrīithia ng’ondū.”

Samūeli akīmīwīra atīrī, “Mūtūmanīre; tūtingūikara thī atookīte.”

¹² Nī ūndū ūcio agītūmana, nake akīrehwo. Aarī mūtune, akaagīra gīthiithi na agathakara mūno akīoneka.

Jehova agīcooka akiuga atīrī, “Ūkīra ūmūtīrīrie maguta; ūyū nīwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Samūeli akīoya rūhīa rwa maguta akīmūtīrīria maguta ariū a nyina makīonaga; kuuma mūthenya

ũcio Roho wa Jehova agĩũka igũrũ rĩa Daudi na hinya. Nake Samũeli agĩcooka agĩthiĩ Rama.

Daudi Gũtungata Saũlũ

¹⁴Na rĩrĩ, Roho wa Jehova nĩherete kũrĩ Saũlũ, na roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova nĩwamũnyariiraga.

¹⁵Nacio ndungata cia Saũlũ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩ roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai ũrakũnyariira. ¹⁶Reke mwathi witũ aathe ndungata ciake iria irĩ haha icarie mũndũ ũrĩa ũngĩkũhũũrĩa kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩarĩhũũraga kĩnanda rĩrĩa roho mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wagũkora, nawe nĩũrĩguaga wega.”

¹⁷Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Cariia mũndũ ũũĩ kũhũura kĩnanda wega na mũmũrehe harĩ nĩ.”

¹⁸Ndungata ĩmwe yake igĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonete mũriũ ũmwe wa Jesii kuuma Bethlehemu ũũĩ kũhũura kĩnanda kĩa mũgeeto. Nĩ mũndũ mũũmĩrĩru na nĩ njamba ya ita. Nĩoi kwaria wega na nĩ mũndũ kĩĩrorerwa. Nake Jehova arĩ hamwe nake.”

¹⁹Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩtũma andũ kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũmĩra mũrũguo Daudi, ũrĩa ũrarĩithia ng’ondũ.” ²⁰Nĩ ũndũ ũcio Jesii akĩoya ndigiri ikuuĩte mĩgate, na mondo ya ndibei, na koori, agĩcinengera mũrũwe Daudi atwarĩre Saũlũ.

²¹Daudi agĩthiĩ kũrĩ Saũlũ, akĩngĩra ũtungata-inĩ wake. Saũlũ akĩmwenda mũno, nake Daudi agĩtuĩka ũmwe wa kũmũkuagĩra indo cia mbaara. ²²Nĩngĩ Saũlũ agĩtũma ũhoro kũrĩ Jesii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Itũkĩria Daudi aikare ũtungata-inĩ wakwa nĩgũkorwo nĩngenetio nĩwe.”

²³Hĩndĩ ĩrĩa yotho roho ũcio mũũru uumĩte kũrĩ Ngai wakoraga Saũlũ, Daudi nĩoyaga kĩnanda gĩake kĩa mũgeeto na agakĩhũura. Nake Saũlũ akahoorera; akaigua wega, naguo roho ũcio mũũru ũkamweherera.

Daudi na Goliathũ

17 Na rĩrĩ, Afilisti nĩmoonganirie mbũtũ ciao cia mbaara, na

magĩcicookanĩrĩria kũu Soko thĩinĩ wa Juda. Makĩamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatĩ ga Soko na Azeka. ²Saũlũ na andũ a Isiraeli makĩũngana, makĩamba hema ciao kĩa-andĩ kĩa Ela, makĩhaarĩria ũrĩa mekũrũ na Afilisti. ³Afilisti magĩkara kĩrĩma-inĩ kĩmwe, nao andũ a Isiraeli magĩkara kĩrĩa kĩngĩ, hagakĩgĩa kĩa-andĩ gatagatĩ kao.

⁴Njamba ĩmwe yetagwo Goliathũ, ũrĩa woimĩte Gathu,^a akiumĩra hau kambĩ-inĩ ya Afilisti. Nake aarĩ na ũraihi wa makĩria ma buti kenda.^b ⁵Eekĩrĩte ngũbia ya gĩcango mũtwe, na akehumba nguo ya mbaara ya gĩcango ĩrĩ na ũritũ wa cekeri ngiri ithano;^c ⁶eyohete indo cia kũgitĩra mũthiimo cia gĩcango, na agacuuria kĩberethi gĩa gĩcango gatagatĩ ga ciande ciake. ⁷Mũtĩ wa ĩtimũ riake waiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora, nakĩo kĩgera kĩa mũtwe warĩo kiarĩ na ũritũ wa cekeri magana matandatũ.^d Nake mũkuui wa ngo yake akamũthiĩ mbere.

⁸Goliathũ akĩrũgama, akĩanĩrĩra kũrĩ itungati cia Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũũke mwĩyaare mĩhari ya mbaara? Githĩ nĩ ndikĩrĩ Mũfilisti, na inyuĩ githĩ mũtikĩrĩ ndungata cia Saũlũ? Thuurai mũndũ ũmwe mũreke aikũrũke oke kũrĩ nĩ.” ⁹Angĩhota kũrũ na nĩ na anjũrage-rĩ, ithuĩ tũgũtuĩka ndungata cianyũ; no ndamũtooria na ndĩmũũrage-rĩ, inyuĩ mũgũtuĩka ndungata ciitũ na mũtũtungatagĩre.”

¹⁰Nĩngĩ Mũfilisti ũcio akiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩndoogita itungati cia Isiraeli! Heei mũndũ tũrũe nake.” ¹¹Rĩrĩa maiguire ciugo cia Mũfilisti ũcio, Saũlũ na andũ othe a Isiraeli makĩmaka, magĩtigĩra mũno.

¹²Na rĩrĩ, Daudi aarĩ mũrũ wa Mũefiratha wetagwo Jesii, woimĩte Bethlehemu ya Juda. Jesii aarĩ na ariũ anana, na matukũ-inĩ ma Saũlũ aarĩ

^a4 Goliathũ aarĩ wa rũciaro rwa Anaki, tondũ Joshua ndaamaniinire othe.

^b4 nĩ ta mita 3

^c5 nĩ ta kilo 57

^d7 nĩ ta kilo 7

mündũ mũkũrũ, agatindĩkanga mĩaka.
¹³ Ariũ atatũ a Jesii arĩa akũrũ nĩmathiĩte na Saũlũ mbaara-inĩ: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerĩ Abinadabu; na wa gatatũ Shama. ¹⁴ Daudi nĩwe warĩ mũnini wao. Acio atatũ akũrũ nĩmarũmĩrĩire Saũlũ, na agacooka nĩguo akarũthie ng'ondũ cia ithe kũu Bethlehemu.

¹⁶ Ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩna Mũfilisti ũcio nĩoimagĩra o rũciĩnĩ na hwaĩ-inĩ, akarũgama akeyonithania harĩo.

¹⁷ Na rĩrĩ, Jesii akĩira mũriũ Daudi atĩrĩ, “Oya eba” ĩno ya ngano hĩhie, na mĩgate ĩno ikũmi nĩ ũndũ wa ariũ a nyũkwa, ũhiũhe ũcitware kũu kambĩ-inĩ. ¹⁸ Nacio cienyũ ici ikũmi cia ngorono ũcitware kũrĩ mũnene wa gĩkundi kĩa. Ũkĩrore ũrĩa ariũ a nyũkwa matariĩ ũnjookerie ũhoru wao wa kũnyũmĩrĩa. ¹⁹ Na rĩrĩ, marĩ hamwe na Saũlũ na andũ othe a Isiraeli kĩaanda-inĩ kĩa Ela makĩrĩa na Afilisti.”

²⁰ Kwarooka gũkĩa-rĩ, Daudi agĩtiga mbũri irĩ na mũrĩithi, akĩoya mĩrigo, akiumagara agĩthiĩ, o ta ũrĩa Jesii aamwathĩrĩire. Nike agĩkinya kambĩ-inĩ o rĩrĩa mbũtũ cia ita cioimagaraga ikang'ethanĩre, irĩ na mbugĩrĩrio ya mbaara. ²¹ Andũ a Isiraeli na Afilisti maaharagĩria ita ciao igaikara ing'ethanĩre. ²² Nike Daudi agĩtiga indo iria aakuũte harĩ mündũ ũrĩa wamenyagĩrĩa indo, agĩteng'era harĩa ikundi icio cia mbaara ciarĩ na akĩgeithia ariũ a nyina. ²³ Rĩrĩa aaragia nao, Goliathũ, njamba ĩyo ya Afilisti kuuma Gathu, ĩkiumĩra gĩkundi-inĩ kĩaayo ĩkĩanagĩrĩa ciugo cia kũmoogita o ta ũrĩa yamenyerete, nike Daudi akĩgua. ²⁴ Rĩrĩa andũ a Isiraeli moonire mündũ ũcio, othe makĩmũũrĩa marĩ na guoya mũnene.

²⁵ Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli mooranagia atĩrĩ, “Nĩmũkuona ũrĩa mündũ ũyũ aikaraga akiumagĩra? Oimagĩra nĩgeetha oogite Isiraeli. Mũthamaki nĩekũheana

ũtonga mũingĩ kũrĩ mündũ ũrĩa ũngĩmũraga. Nĩegũcooka ahe mündũ ũcio mũirĩtu wake amũhikie, nayo nyũmba ya ithe ndĩgũcooka kũrĩa igooti thĩnĩ wa Isiraeli.”

²⁶ Daudi akĩũria andũ arĩa maarũngĩĩ hakuhĩ nake atĩrĩ, “Atĩ mündũ ũrĩa ũkũũraga Mũfilisti ũyũ, na ehererie Isiraeli thoni ici egwĩkwo atĩa? Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu nake nũũ, atĩ nĩguo oogite ita cia Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo?”

²⁷ Nao magĩcookera ũhoru ũcio maaragia, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũguo nĩguo gũgwĩkwo kũrĩ mündũ ũrĩa ũkũmũũraga.”

²⁸ Hĩndĩrĩa Eliabu, mũrũ wa nyina ũrĩa mũkũrũ, aamũiguire akĩaria na andũ acio-rĩ, agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wake, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikũrũke gũkũ? Na nũũ ũratigĩire ng'ondũ icio itarĩ nyingĩ kũu werũ-inĩ? Nĩnjũũ ũrĩa ũrĩ mwĩtĩĩ, na ũrĩa ngoro yaku ĩrĩ maramari; ũikũrũkĩte gũkũ na ũndũ wa kwĩrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atĩrĩ, “Kaĩ ndagĩĩka atĩa? Anga ndiagĩrĩrwo nĩ kwaria?”

³⁰ Nike agĩcooka akĩhũgũkĩra mündũ ũngĩ na akĩmwarĩria ũhoru o ro ũcio, nao andũ makĩmũcookeria ũhoru o ta mbere. ³¹ Ũhoru ũcio Daudi oigire nĩwaiguirwo, ũkĩmenyithio Saũlũ, nike Saũlũ agĩtũmana ageetwo.

³² Daudi akĩria Saũlũ atĩrĩ, “Ndũkareke mündũ o na ũmwe akue ngoro nĩ ũndũ wa Mũfilisti ũyũ; ndungata yaku nĩngũthiĩ ĩkarũe nake.”

³³ Saũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩhota gũthiĩ kũrĩa na Mũfilisti ũyũ; wee ũrĩ o mündũ mũnini, nike atũire arũaga mbaara kuuma arĩ o mũnini.”

³⁴ No Daudi akĩria Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndũire ndĩithagia ng'ondũ cia baba. Na rĩrĩa mũrũũthi kana nduba ĩngĩnyiita na ĩkuue ng'ondũ kuuma rũũru-inĩ, ³⁵ ndĩmĩrũmagĩrĩa, ngamĩgũtha, ngateithũra ng'ondũ ĩyo kuuma kanua-inĩ kayo. Na rĩrĩa yenda kũndũgĩrĩa ngamĩnyiita nderu, ngamĩgũtha, ngamĩũraga. ³⁶ Ndungata

yaku yanooraga mūrũthi na nduba o cieri; Mũfilisti ũyũ ũtarĩ mũruu o nake egũtuĩka o ta ĩmwe yacio, tondũ nĩogĩtĩte ita rĩa Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. ³⁷ Jehova ũrĩa wahonokirie harĩ gĩthu kĩa mūrũthi o na gĩthu kĩa nduba-rĩ, nĩekũhonokia guoko-inĩ kwa Mũfilisti ũyũ.”

Saũlũ akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Thiĩ, na Jehova arokorwo hamwe nawe.”

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩhumba Daudi nguo ciake na, akĩmwĩkĩra nguo ya kĩgera na ngũbia ya gĩcango mĩtwe.

³⁹ Daudi akĩĩoha rūhiũ rwake rwa njora igũrũ rĩa nguo icio, na akĩgeria gũkinyũkia, tondũ ndaacimenyerete.

No akĩĩra Saũlũ atĩrĩ, “Ndingĩhota gũthiĩ na indo ici, nĩ ũndũ ndicimenyerete.” Nake agĩciruta. ⁴⁰ Agĩcooka akĩnyiita rūthanju rwake na guoko, agĩthuura tũhiga tũtano tũnyoroku kuuma karũũ-inĩ, agĩtwĩkĩra kamũhuko-inĩ gake ka mūrĩthi, akĩnyiita kīgũtha gĩake na guoko, agĩthiĩ, agĩkuhĩrĩria Mũfilisti ũcio.

⁴¹ Hĩndĩ ĩyo Mũfilisti ũcio no gũũka ookaga akuhĩrĩrie Daudi, na mũndũ ũrĩa wamũkuuagĩra ngo arĩ mbere yake. ⁴² Nake akĩĩra Daudi, akĩona atĩ aarĩ o mũndũ mũnini, mĩtune mwĩrĩ na agathakara, nake akĩmũira. ⁴³ Akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ndĩ ngui atĩ nĩguo ũgĩũke kũrĩ nĩ na thanju?” Nake Mũfilisti ũcio akĩrũma Daudi akĩgwetaga ngai ciake. ⁴⁴ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka haha, na nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka nyama ciaku!”

⁴⁵ Daudi akĩĩra Mũfilisti ũcio atĩrĩ, “Wee ũroka kũrĩ nĩ na rūhiũ rwa njora, na itimũ na kĩberethi, no nĩ ndĩroka kũrĩ we na rĩitwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ũrĩa mwene ita rĩa Isiraeli, ũrĩa wee ũnyararithĩtie.

⁴⁶ Ũmũthĩ Jehova nĩegũkũneana kũrĩ nĩ, na nĩngũkũgũtha ũgwe thĩ, na ngũtinie kĩongo. Ũmũthĩ nĩngũhe nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka ciimba cia ita rĩa Afilisti, nayo thĩ yothe ĩmenye atĩ nĩ kũrĩ Ngai thĩinĩ wa Isiraeli. ⁴⁷ Arĩa othe moonganĩte haha nĩmekũmenya atĩ Jehova ndahonokanagia na rūhiũ rwa njora kana itimũ; nĩgũkorwo mbaara

nĩ ya Jehova, nĩekũmũneana inyuothe moko-inĩ maitũ.”

⁴⁸ Na rĩrĩa Mũfilisti ũcio aamũkuhagĩrĩria nĩguo amũtharĩkĩre-rĩ, Daudi agĩteng’era na ihenya erekeire na kũrĩa mbaara yarĩ nĩguo amũtũnge.

⁴⁹ Agĩkia guoko mondo-inĩ yake akĩruta kahiga kamwe, akĩhũria kīgũtha, nake akīgũtha Mũfilisti ũcio thiithi. Kahiga kau gagĩtoonyerera thiithi-inĩ wake, akīgũa, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ.

⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhoota Mũfilisti ũcio na kīgũtha na kahiga; ndaarĩ na rūhiũ rwa njora guoko-inĩ gwake akīgũtha Mũfilisti ũcio na akĩmũũraga.

⁵¹ Daudi agĩteng’era, akĩrũgama igũrũ rĩake. Akĩnyiita rūhiũ rwa njora rwa Mũfilisti ũcio akĩrũcomora njora-inĩ. Thuutha wa kũmũũraga-rĩ, agĩtinia kĩongo gĩake na rūhiũ rūu rwa njora.

Rĩrĩa Afilisti moonire atĩ njamba yao nĩ yakua, makĩgarũrũka, makĩũra.

⁵² Andũ a Isiraeli na Juda makiumĩra maanĩrĩire, makĩingatithia Afilisti nginya itoonyero rĩa Gathu na nginya ihingo-inĩ cia Ekironi. Arĩa moragĩtwo maagwĩte njĩra-inĩ rĩa ĩthiia Sharaimu nginya Gathu na Ekironi. ⁵³ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maacookire kuuma kũingatithia Afilisti, magĩtaha indo kambĩ-inĩ ciao.

⁵⁴ Daudi akĩoya mĩtwe wa Mũfilisti ũcio, akĩũtware Jerusalemu, na akĩiga indo cia Mũfilisti ũcio cia mbaara hema-inĩ yake mwene.

⁵⁵ Na rĩrĩa Saũlũ eroreire Daudi agĩthiĩ gũtũnga Mũfilisti, akĩũria Abina, mũnene wa mbũtũ cia ita, atĩrĩ, “Mwanake ũyũ nĩ mũriũ waũ?”

Abina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo wee mũthamaki, nĩ ndiũ nĩ waũ.”

⁵⁶ Nake mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta gĩtuĩrie ũmenye mwanake ũcio nĩ mũriũ waũ.”

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gũcooka kuuma kũũraga Mũfilisti-rĩ, Abina akĩmuoya na akĩmũtware mbere ya Saũlũ, o anyiĩtĩte mĩtwe wa Mũfilisti ũcio.

⁵⁸ Saũlũ akĩmũũria atĩrĩ, “Mwanake ũyũ, ũrĩ mũriũ waũ?”

Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mūrũ wa ndungata yaku Jesii wa Bethlehemu.”

Saülũ Kũiguĩra Daudi Ũiru

18 Thuutha wa Daudi kũrĩkia kwaria na Saülũ, Jonathani akiumĩrania ngoro na Daudi, akĩmwenda o ta ũrĩa eyendete we mwene. ² Kuuma mũthenya ũcio Saülũ akĩgia Daudi gwake na ndaarekire acooke kũinũka mũciĩ gwa ithe. ³ Nake Jonathani akĩgĩa kĩrĩkanĩro na Daudi nĩ ũndũ nĩamwendete o ta ũrĩa eyendete we mwene. ⁴ Jonathani akĩruta nguo irĩa ndaaya yake ya igũrũ irĩa eehumbĩte akĩmĩhe Daudi, hamwe na kanjũ yake, na rũhiũ rwake rwa njora, na ũta wake na mũcibi wake.

⁵ ũrĩa wotha Saülũ aatũmaga Daudi ageeke, nĩawĩkaga ũkagaacĩra, nginya Saülũ akĩmũtua mūrũgamĩrĩri mũnene wa mbũtũ cia ita. ũndũ ũcio ũgĩkenia andũ othe, na ũgĩkenia anene a Saülũ o nao.

⁶ Rĩrĩa andũ mainũkaga, thuutha wa Daudi kũũraga Mũfilisti ũcio-rĩ, andũ-a-nja makiuma matũũra-inĩ mothe ma Isiraeli makĩinaga na makĩrũgarũgaga, nĩguo magatũnge Mũthamaki Saülũ marĩ na tũhembe na inanda makĩinaga nyĩmbo cia gĩkeno. ⁷ Makĩrũgarũgaga, makĩina atĩrĩ:

“Saülũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,
nake Daudi akeyũragĩra andũ ngiri makũmi maingĩ.”

⁸ Saülũ nĩarakarire mũno; ikũngũiya rĩu rĩkĩmũiguithia ũiru mũno. Agĩciiria atĩrĩ, “Marahe Daudi ũhootani wa kũũraga andũ ngiri makũmi maingĩ, no nĩ ngooraga o ngiri nini. Agĩtigĩtie ũndũ ũngĩ ũrĩkũ, tiga kwĩyoera ũthamaki?” ⁹ Na kuuma hĩndĩ iyo Saülũ akĩambĩrĩria kũiguĩra Daudi ũiru na kũmwĩkũũa.

¹⁰ Mũthenya ũyũ ũngĩ roho mũuru uumĩte kũrĩ Ngai ũgĩũka na hinya mũno igũrũ rĩa Saülũ. Nake akĩambĩrĩria kwaria ta mũgũrũki arĩ nyũmba yake thĩinĩ, Daudi aahũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto,

o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka. Saülũ aarĩ na itimũ guoko, ¹¹ nake akĩmũikĩria, eĩrĩte atĩrĩ, “Ngũtheecithania Daudi na rũthingo.” Nowe Daudi akĩmweherera maita meerĩ akiuma harĩ we.

¹² Saülũ nĩetigĩrĩte Daudi, nĩ ũndũ Jehova aarĩ hamwe na Daudi, no nĩatiganĩirie Saülũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩeheria Daudi harĩ we akĩmũtua mũnene wa thigari ngiri, nake Daudi agatongoragia mbũtũ icio kũu ita-inĩ ciao. ¹⁴ ũndũ o wotha ũrĩa ekaga nĩwagaacagĩra, nĩ ũndũ Jehova aarĩ hamwe nake. ¹⁵ Rĩrĩa Saülũ onire ũrĩa Daudi aagaacĩre, akĩmwĩtigĩra. ¹⁶ No andũ othe a Isiraeli na Juda nĩmendete Daudi nĩ ũndũ nĩamatongoragia kũu ita-inĩ ciao.

¹⁷ Saülũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ Merabu, mũirĩtu wakwa ũrĩa mũkũrũ. Nĩwe ngũkũhe ũmũhikie; wee ndungatĩra na ũcamba, na ũhũũrane mbaara cia Jehova.” Nĩ ũndũ Saülũ eĩrĩre atĩrĩ, “Nĩ ndikũmũũkĩrĩra na guoko gwakwa. Afilisti nĩ meke ũguo arĩ o!”

¹⁸ No Daudi akĩra Saülũ atĩrĩ, “Nĩ ngĩrĩ ũ, nayo nyũmba yakwa kana mũhĩrĩga wa baba thĩinĩ wa Isiraeli, ũkĩrĩ kĩ, atĩ nĩguo nĩ ndũike mũthoni-we wa mũthamaki?” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ihinda rĩakinyire rĩa Merabu, mwarĩ wa Saülũ kũnengerwo Daudi-rĩ, akĩneanwo ahikio nĩ Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rĩrĩ, Mikali mwarĩ wa Saülũ nĩendeete Daudi, na rĩrĩa meerire Saülũ ũhoru ũcio, agĩkena. ²¹ Nake agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngũmũhe we, nĩguo atuĩke mũtego harĩ we nĩguo guoko kwa Afilisti kũmũũkĩrĩre.” Nĩ ũndũ ũcio Saülũ akĩra Daudi atĩrĩ, “Rĩu ũrĩ na mweke wa keerĩ wa gũtuĩka mũthoni wakwa.”

²² Ningĩ Saülũ agĩatha ndungata ciake, agĩciĩra atĩrĩ, “Arĩriai Daudi keheri-inĩ, mũmwĩre atĩrĩ, ‘Atĩrĩrĩ, mũthamaki nĩakenetio nĩwe na ndungata ciake ciothe nĩkwendete; rĩu gĩtuĩke mũthoni-we.’”

²³ Nao magĩcookera ciugo icio kũrĩ Daudi. No Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũgwĩciiria nĩ ũndũ mũnini gũtuĩka

mũthoni-we wa mũthamaki? Niĩ ndĩ mũndũ mũthĩĩni na ndiũĩkaine.”

²⁴Rĩrĩa ndungata cia Saũlũ ciamwĩrie ũrĩa Daudi oiga-rĩ, ²⁵Saũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Ĩrai Daudi atĩrĩ, ‘Mũthamaki ndekwenda irĩhi rĩngĩ o rĩothe rĩa rũracio o tiga ikonde cia nyama igana cia Afilisti, nĩguo arĩhĩrio kũrĩ thũ ciake.’” Mũbango wa Saũlũ warĩ atĩ Daudi oragwo nĩ Afilisti.

²⁶Rĩrĩa ndungata cierire Daudi maũndũ macio-rĩ, Daudi agĩkenio nĩ ũhoru wa gũtuĩka mũthoni-we wa mũthamaki. Nĩ ũndũ ũcio mbere ya ihinda rĩrĩa rĩaheanĩtwo rĩtanathira-rĩ, ²⁷Daudi na andũ ake makiumagara, makĩũraga Afilisti magana meerĩ. Akĩrehe ikonde ciao cia nyama na agĩcineana ciothe kũrĩ mũthamaki nĩgeetha atuĩke mũthoni-we. Saũlũ agĩcookia akĩmũnengera Mikali mũirĩtu wake nĩguo amũhikie.

²⁸Rĩrĩa Saũlũ aamenyire atĩ Jehova aarĩ hamwe na Daudi, na atĩ mwarĩ Mikali nĩendeete Daudi rĩ, ²⁹Saũlũ agĩkĩrĩrĩa kũmwĩtigĩra, nake agĩtũũra arĩ thũ yake matukũ make marĩa maatigaire.

³⁰Anene a ita cia Afilisti magĩthĩĩ o na mbere mbaara-inĩ, na o rĩrĩa rĩothe meekaga ũguo, Daudi agĩthĩĩ na mbere kũgĩa na ũhootani gũkĩra anene acio angĩ a Saũlũ, narĩo rĩitwa rĩaake rĩkĩmenyeka mũno.

Saũlũ Kũgeria Kũũraga Daudi

19 Na rĩrĩ, Saũlũ akĩũra mũriũ Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nĩendeete Daudi mũno, ²nake akĩmũkunyĩra ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Baba Saũlũ nĩaracaria mweke wa gũkũũraga. Nĩ ũndũ ũcio ũkemenyerera rũciũ rũciĩni; ũthĩĩ wĩhithe handũ, na ũikare ho. ³Nĩ nĩngathiĩ ndũgame hamwe na baba kũu mũgũnda-inĩ, kũu ũgaakorwo ũrĩ. Nĩngaaria nake ũhoru ũgũkonĩĩ na ũrĩa ngaamenya nĩngakwĩra.”

⁴Jonathani akĩũra ithe Saũlũ wega wa Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke mũthamaki aage gwĩka Daudi ndungata yake ũũru; ndakwĩhiirie, na ũrĩa ekĩte ũkoretwo ũrĩ

uumithio mũnene kũrĩ we. ⁵Nĩetoonyirie ũgwati-inĩ rĩrĩa ooragire Mũfilisti. Nake Jehova akĩhe Isiraeli guothe ũhootani mũnene mũno, ũkĩionera ũndũ ũcio na ũgĩkena. Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma wĩke mũndũ ũtarĩ na ihĩtia ta Daudi ũũru, ũmũũrage hatarĩ na gĩtũmi?”

⁶Saũlũ nĩathikĩrĩrie Jonathani na akĩhĩta akiuga ũũ: “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, Daudi ndekũũragwo.”

⁷Nĩ ũndũ ũcio Jonathani agĩta Daudi akĩmwĩra ũhoru ũcio maaragia wothē. Akĩmũtwara kũrĩ Saũlũ, nake Daudi agĩikara na Saũlũ o ta mbere.

⁸Nĩ kwagiire na mbaara rĩngĩ, na Daudi agĩthĩĩ akĩrũa na Afilisti. Nake akĩmahũũra na hinya mũno nginya makĩmũũrĩa.

⁹No roho mũũru uumĩte kũrĩ Jehova ũgĩkora Saũlũ rĩrĩa aikarĩte gwake nyũmba arĩ na itimũ rĩaake guoko-inĩ. Hĩndĩ iyo Daudi aahũũraga kĩnanda kĩa mũgeeto. ¹⁰Saũlũ akĩgeria kũmũthecereria rũthingo-inĩ na itimũ rĩaake, no Daudi akĩmweherera o rĩrĩa aaikagia itimũ rũthingo-inĩ. Ŭtukũ ũcio Daudi akĩũra.

¹¹Saũlũ agĩtũma andũ kwa Daudi makaraangĩre nyũmba yake na mamũũrage gwakĩa. No Mikali, mũtumia wa Daudi, akĩmũkunyĩra ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Waga kũũra ũtukũ wa ũmũthĩ, ũhonokie muoyo waku-rĩ, rũciũ nĩũkooragwo.” ¹²Nĩ ũndũ ũcio Mikali agĩkũrũkĩria Daudi ndirica-inĩ, nake akĩĩyũrĩa, akĩhonoka. ¹³Nĩngĩ Mikali akĩoya mũhianano na akĩũiga ũrĩrĩ igũrũ, akĩũhumbĩra na gĩtama na akĩwĩkĩra guoya wa mbũri mũtwe.

¹⁴Hĩndĩ irĩa Saũlũ aatũmire andũ makanyiite Daudi, Mikali akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũrũaru.”

¹⁵Nĩngĩ Saũlũ agĩtũma andũ acio macooke makarore Daudi, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrehei kũrĩ niĩ arĩ o ũrĩrĩ wake, nĩguo ndĩmũũrage.” ¹⁶No rĩrĩa andũ maatoonyire kuo, magĩkora no mũhianano warĩ ũrĩrĩ, na ũgekĩrwo guoya wa mbũri mũtwe.

¹⁷ Saülũ akĩĩra Mikali atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũũheenie ũguo, na ũkarekereria thũ yakwa yũre, nĩgeetha ihonoke?”

Mikali akĩmwĩra atĩrĩ, “Aranjĩĩrire atĩrĩ, ‘Reke nĩ ndĩyũrĩre. Ngũgĩkũũraga nĩ ũndũ kĩ?’ ”

¹⁸ Nike Daudi akĩũra, akĩhonoka, na agĩthĩ gwĩ Samũeli kũu Rama, akĩmwĩra ũrĩa wotho Saülũ aamwĩkĩte. Ningĩ Daudi na Samũeli magĩthĩ Naiothu, magĩkara kuo. ¹⁹ Ũhoro ũgĩkinyĩra Saülũ, akĩĩrwo atĩrĩ, “Daudi arĩ Naiothu, kũu Rama”; ²⁰ nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ makamũnyiite. No hĩndĩ ĩrĩa moonire gĩkundi kĩa anabii gĩkĩratha mohoro, matongoretio nĩ Samũeli arũgamĩte hau, Roho wa Ngai agĩkora andũ a Saülũ, o nao makĩratha mohoro. ²¹ Saülũ akĩheo ũhoro ũcio, nake agĩtũma andũ angĩ, nao makĩratha mohoro. Saülũ agĩtũma andũ riita rĩa gatatũ, o nao makĩratha mohoro. ²² Thuutha wa maũndũ mothe, o nake we mwene agĩthĩ Rama na agĩkinya irima-inĩ rĩa maaĩ rĩrĩa inene kũu Seku. Nike akĩũria atĩrĩ, “Samũeli na Daudi marĩ ha?”

Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Marĩ Naiothu, kũu Rama.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Saülũ agĩthĩ Naiothu, kũu Rama. No Roho wa Ngai ũkĩmũkora, agĩthĩ akĩrathaga mohoro nginya agĩkinya Naiothu. ²⁴ Akĩaũra nguo ciake cia igũrũ, o na ningĩ akĩratha mohoro arĩ mbere ya Samũeli. Agĩkoma ũguo mũthenya ũcio wotho, o na ũtukũ. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga andũ moorie atĩrĩ, “Saülũ nake no ũmwe wa anabii?”

Daudi na Jonathanani

20 Na rĩrĩ, Daudi akĩũra, akiuma Naiothu kũu Rama agĩthĩ kũrĩ Jonathanani, akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ ngero ĩrĩkũ nĩ ngerete? Thoguo ndĩmũhĩĩrie atĩa atĩ nĩkĩo arageria kũnjũraga?”

² Jonathanani akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũroaga gĩtuĩka ũguo; wee ndũgũkua! Atĩrĩrĩ, baba ndarĩ ũndũ ekaga o na ũmwe mũnene kana mũnini ataamenyithĩtie.

Egũkĩhitha ũndũ ta ũcio nĩkĩ? Ũguo ti guo!”

³ No Daudi akĩĩhĩta akiuga atĩrĩ, “Thoguo nĩoĩ o wega mũno atĩ nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe, nake nĩeĩrite atĩrĩ, ‘Jonathanani ndagĩrĩrwo nĩ kũmenya ũndũ ũyũ, ndakae kũnyiitwo nĩ kĩahe.’ No rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na ũrĩa wee mwene ũtũũraga gatagatĩ gakwa na gĩkuũ.”

⁴ Jonathanani akĩũra Daudi atĩrĩ, “Ũndũ o wotho ũngĩenda njĩke-rĩ, nĩngũgwĩkĩra.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, rũciũ nĩ gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri na nĩnjagĩrĩrwo gũkaarĩanĩra hamwe na mũthamaki, no reke thĩ ngehithe mĩgũnda-inĩ nginya mũthenya wa gatatũ hwaĩ-inĩ. ⁶ No thoguo angĩnjaga-rĩ, mwĩre atĩrĩ, ‘Daudi nĩarathaithe ndĩmwiĩtikĩrie aguthũke Bethlehemu itũũra-inĩ rĩao, nĩ ũndũ nĩ kũrĩ na igongona rĩkũrutwo kuo rĩa mwaka nĩ ũndũ wa mũhĩrĩga wao wotho.’ ⁷ Angĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩ wega mũno,’ hĩndĩ ĩyo ndungata yaku nĩngakorwo na thayũ. No angĩkaarakara-rĩ, nĩũkamenya na ma atĩ nĩatuĩte nĩekũngera ngero. ⁸ No wee rĩ, onania wendani kũrĩ ndungata yaku, nĩ ũndũ nĩũgũite kĩrĩkanĩro nayo mbere ya Jehova. Kũngĩkorwo ndĩ na mahĩtia-rĩ, njũraga wee mwene! Ũgũkĩneana kũrĩ thoguo nĩkĩ?”

⁹ Jonathanani akiuga atĩrĩ, “Kũroaga gĩtuĩka ũguo! Korwo nĩ kũrĩ kaũndũ o na kanini njũũ atĩ baba nĩatuĩte gũkũgera ngero-rĩ, githĩ to ngwĩre?”

¹⁰ Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo angĩgagũcookeria arĩ na marũrũ-rĩ, ngaaheo ũhoro nũ?”

¹¹ Jonathanani akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka, tũthĩ na kũu mĩgũnda-inĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ kuo me hamwe.

¹² Ningĩ Jonathanani akĩũra Daudi atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa Jehova o we Ngai wa Isiraeli, ti-itherũ nĩngaaria na baba ihinda ta rĩrĩ mũthenya wa gatatũ! Angĩgakorwo akenetio nĩ wee-rĩ, githĩ to ngũtũmanĩre ngũmenyithie ũhoro ũcio? ¹³ No baba angĩtua nĩ egũkũgera ngero-rĩ, Jehova

aroherithia na anjike ũuru makiria, ingikaaga gũkũmenyithia, na ndeke ũthi na thayũ. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ũria akoretwo arĩ hamwe na baba.¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukũ marĩa ngũtũura muoyo, nĩguo ndikanooragwo,¹⁵ na ndũkaneherie tha ciaku o na rĩ kuuma kũrĩ nyũmba yakwa, o na hĩndĩ ĩria Jehova agaakorwo aniĩnĩte thũ ciothe cia Daudi gũkũ thĩ.”

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jonathani akĩgĩa kĩrĩkanĩro na nyũmba ya Daudi, akiuga atĩrĩ, “Jehova arorĩhĩria Daudi kũrĩ thũ ciake.”¹⁷ Nake Jonathani agĩtũma Daudi akiĩndĩre mwĩhĩtwa wake nĩ ũndũ nĩamwendete, nĩgũkorwo aamwendete o ta ũria eyendete we mwene.

¹⁸ Ningĩ Jonathani akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Rũciũ nĩ gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri. Wee nĩũkoneka ndũrĩ ho, nĩ ũndũ gĩtĩ gĩaku gĩaakorwo kĩrĩ gĩtheri.”¹⁹ Mũthenya wa gatatũ gwatua gũtuka-rĩ, ũgaathĩ handũ harĩa wehithĩte hĩndĩ ĩria thĩina ũyũ waambĩrĩrie, na weterere hau ihiga-inĩ rĩa Ezeli.²⁰ Nĩngaikia mĩguĩ ĩtatũ mwena-inĩ warĩo, taarĩ wathi ngwĩgera.²¹ Ningĩ nĩngatũma kahĩ ndĩkeere atĩrĩ, ‘Thĩ ũgacarie mĩguĩ ĩyo.’ Ingĩakeera atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mwena ũyũ waku; mĩrehe haha,’ hĩndĩ ĩyo ũgooka, nĩ ũndũ ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo, ndũrĩ ũũru ũkoona, no thayũ.

²² No ingĩkeera kahĩ kau atĩrĩ, ‘Mĩguĩ ĩrĩ mbere yaku,’ hĩndĩ ĩyo no nginya ũthi, nĩ ũndũ Jehova nĩakũrekereirie ũthi.

²³ Naguo ũhoru ũria twaranĩirie nawe-rĩ, ririkana, Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe nginya tene.”

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhitha kũu mũgũnda-inĩ, na hĩndĩ ĩria gĩathĩ gĩa Karũgamo ka Mweri gĩakinyire-rĩ, mũthamaki agĩikara thĩ arĩ irio.

²⁵ Agĩikara thĩ handũ harĩa aamenyerete, kũrigania na rũthingo, ang’ethaniire na Jonathani, nake Abineri agĩikara thĩ kũrigania na Saũlũ, no handũ ha Daudi haarĩ hatheri.²⁶ Saũlũ ndoigire ũndũ mũthenya ũcio, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “No nginya gũkorwo kũrĩ ũndũ wĩkĩte

kũrĩ Daudi akanyitwo nĩ thaahu; ti-itherũ arĩ na thaahu.”²⁷ No mũthenya ũyũ ũngĩ, mũthenya wa keerĩ wa mweri ũcio, handũ ha Daudi haarĩ o hatheri rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo Saũlũ akĩũria mũriũ Jonathani atĩrĩ, “Nĩ kũ kĩgirĩtie mũrũ wa Jesii oke iruga-inĩ ira na ũmũthĩ?”

²⁸ Jonathani agĩcookia atĩrĩ, “Daudi nĩarathaithire ndĩmwĩtikĩrie athiĩ Bethlehemu.”²⁹ Aranjĩrĩre atĩrĩ, ‘Reke thĩ, nĩ ũndũ andũ a nyũmba iitũ marĩ na igongona kũu itũũra-inĩ, na mũrũ wa baba nĩanjathĩte ngorwo ho. Ingĩkorwo nĩnjĩtikĩrĩkĩte nĩwe-rĩ, reke thĩ ngoone ariũ a baba.’ ũndũ ũcio nĩguo ũgirĩtie oke metha-inĩ ya mũthamaki.”

³⁰ Marakara ma Saũlũ magĩakanĩra Jonathani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũrũ wa mũtumia mwaganu na mũremi! Githĩ ndiũ atĩ wee niũnyiĩtanĩte na mũrũ wa Jesii nĩguo agũconorithie na aconorithie nyũkwa ũria wagũciarire?”³¹ Hĩndĩ ĩria yothe mũrũ wa Jesii egũtũura muoyo gũkũ thĩ, wee ndũkehaanda kana ũthamaki waku wĩhaande. Rĩu mũtũmanĩre oke kũrĩ nĩ, tondũ no nginya akue!”

³² Jonathani akĩũria ithe atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma ooragwo? Nĩ atĩa ekĩte?”³³ No Saũlũ akĩmũkĩria itimũ rĩake nĩguo amũũrage. Nake Jonathani akĩmenya atĩ ithe nĩatuĩte itua rĩa kũũraga Daudi.

³⁴ Jonathani agĩũkĩra, akiuma metha-inĩ arĩ mũrakaru mũno; na mũthenya ũcio wa keerĩ wa mweri ũcio, ndaariire irio nĩ ũndũ aarĩ na kĩa nĩ ũria ithe ekĩte Daudi ciĩko cia kũmũconorithia.

³⁵ Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ Jonathani akiumagara, agĩthiĩ kũu mũgũnda agacemanie na Daudi. Nake agĩthiĩ na kahĩ kanini;³⁶ akĩĩra kahĩ kau atĩrĩ, “Teng’era ũgacarie mĩguĩ ĩria ngũikia.” Na rĩria kahĩ kau gaateng’eraga-rĩ, agĩikia mũguĩ mbere yako.³⁷ Hĩndĩ ĩria kahĩ kau gaakinyire harĩa mũguĩ wa Jonathani wagwĩte-rĩ, Jonathani agĩgeeta agĩkeera atĩrĩ, “Githĩ mũguĩ ndũrĩ mbere yaku?”³⁸ Ningĩ akĩanĩrĩra agĩkeera atĩrĩ, “Hiũha! Hanyũka! Ndũkarũgame!” Kahĩ kau gakĩoya mũguĩ ũcio, gagĩcookia

kūrī mwathi wako. ³⁹ (Kahĩ kau gatiĩ ūndũ kaamenyaga ūhoro-inĩ ūcio; tiga Jonathani na Daudi maamenyaga ūhoro ūcio.) ⁴⁰ Ningĩ Jonathani akĩnengera kahĩ kau indo ciake cia mbaara, agĩkeera atĩrĩ, “Kuua, thĩĩ na indo ici ūcicookie itũũra-inĩ.”

⁴¹ Thuutha wa kahĩ kau gũthĩĩ-rĩ, Daudi agĩũkĩra akiuma mweni wa gũthini wa ihiga rĩu, akĩinamĩrĩra maita matatũ mbere ya Jonathani, agĩturumithagia ūthiũ wake thĩ. Magĩcooka makĩmumunyana o eerĩ, makĩrĩranĩra, no Daudi nĩwe warĩrire mũno makĩria.

⁴² Jonathani akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ, tondũ nĩtwehĩtĩre na mwĩhĩtwa tũtũũrie ūrata gatagatĩ gaitũ thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova, tũkiuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gakwa nawe, na gatagatĩ ka njaro ciaku na njaro ciakwa nginya tene.’” Daudi agĩũkĩra agĩĩthĩĩra, nake Jonathani agĩcooka itũũra-inĩ.

Daudi arĩ kũu Nobu

21 Na rĩrĩ, Daudi agĩthĩĩ Nobu, kūrī Ahimeleku ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Ahimeleku aamũtũnga akĩinaina, akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ūrĩ wiki nĩkĩ? Nĩ kĩĩ mũtarĩ na mũndũ ũngĩ?”

² Daudi agĩcookeria Ahimeleku ūcio mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Nĩ mũthamaki ũnjathĩte ngeke ūndũ mũna na akanjĩĩra atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũ ndakamenye ūndũ ūrĩa ngũtũmĩte na ūrĩa ngwathĩte.’ No andũ akwa-rĩ, nĩ ndĩmerĩte tũcemanie handũ hana. ³ Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ ūrĩ nakĩo gĩa kũrĩa? He mĩgate itano, kana o kĩrĩa gĩothe ũngĩhota kuona.”

⁴ No mũthĩnjĩri-Ngai ūcio agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ndirĩ na mĩgate irĩa ihũthĩrwo kũrĩĩo, no rĩrĩ, haha nĩ harĩ mĩgate irĩa mĩamũre, angĩkorwo andũ ūcio matihutanĩtie na andũ-a-nja.”

⁵ Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ti-itherũ tũtikoretwo hamwe na andũ-a-nja, o ta ūrĩa arĩ mũtugo witũ rĩrĩa rĩothe ngumagara. Indo cia andũ aya nĩ theru o na gũtuĩka marĩ mawĩra-inĩ matarĩ maamũre. Ūmũthĩ indo ciao itikĩrĩ

nyamũre makĩria!” ⁶ Nĩ ūndũ ūcio mũthĩnjĩri-Ngai ūcio akĩmũnengera mĩgate iyo mĩamũre, nĩgũkorwo hau hatiarĩ na mĩgate ingĩ tiga mĩgate irĩa yaigagwo mbere ya Jehova, na nĩyeheretio mbere ya Jehova mũthenya ūcio, na hakaigwo mĩgate ingĩ mĩhiũ.

⁷ Na rĩrĩ, mũthenya ūcio, haarĩ na mũndũ ūmwe warĩ ndungata ya Saũlũ, aahingĩrĩrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ūrĩa Mũedomu, ūrĩa warĩ mũnene wa arĩithi a Saũlũ.

⁸ Daudi akĩũria Ahimeleku atĩrĩ, “Kaĩ ūtarĩ na itimũ kana rũhiũ rwa njora haha? Ndinooka na rũhiũ rwakwa rwa njora kana kĩndũ kĩngĩ kĩa mbaara, nĩ ūndũ wĩra wa mũthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ, Mũflisti ūrĩa woragĩire Gĩtuamba-inĩ kĩa Ela, rũrĩ haha; naruo ruohetwo na taama rũkaigwo thuutha wa ebodi. Angĩkorwo nĩũkũrwenda-rĩ, ruoe; gũtirĩ na rũhiũ rũngĩ rwa njora tiga o rũu.”

Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ rũhiũ rũngĩ taruo; kĩrũũnengere.”

Daudi arĩ kũu Gathu

¹⁰ Mũthenya ūcio Daudi akĩũrĩra Saũlũ, agĩthĩĩ kūrī Akishi mũthamaki wa Gathu. ¹¹ No ndungata cia Akishi ikĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ūyũ ti Daudi, ūrĩa mũthamaki wa bũrũrĩ? Githĩ tiwe mainagĩra nyĩmbo-inĩ ciao atĩrĩ:

“Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri
nyingĩ,
na Daudi akeyũragĩra andũ
ngiri makũmi maingĩ?”

¹² Nake Daudi akĩga ūhoro ūcio ngoro-inĩ na agĩĩtigĩra Akishi mũthamaki wa Gathu mũno. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio akĩgũrũkithia mbere yao; na rĩrĩa aarĩ moko-inĩ mao, agĩtua ta mũndũ mũgũrũki, akĩharaga mĩrango ya kĩhingo, agĩitaga rũta rũikũrũkanĩtie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akĩĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Ta rorai mũndũ ūyũ! Nĩ mũgũrũku!

Mwakĩmũrehe kũrĩ nĩ nĩkĩ? ¹⁵ Kaĩ nyiihĩtie agũrũki atĩ nĩguo mũndehere mũndũ ũyũ haha eke maũndũ ta maya mbere yakwa? Mũndũ ũyũ no nginya oke nyũmba yakwa?”

Daudi arĩ Adulamu na Mizipa

22 Na rĩrĩ, Daudi akiuma Gathu na akĩũria ngurunga-inĩ ya Adulamu. Rĩria ariũ a ithe na andũ a nyũmba ya ithe maiguire ũguo-rĩ, magĩkũrũka kũrĩ we. ² Ariũ othe maarĩ na mĩnyamaro, kana thĩrĩ kana makaaga kũiganĩra makĩũngana harĩ we, nake agĩtuĩka mũtongoria wao. Aarĩ na andũ ta magana mana.

³ Kuuma kũu, Daudi agĩthĩ Mizipa kũu Moabi, akĩũria mũthamaki wa Moabi atĩrĩ, “Nĩũgwĩtĩkĩria baba na maitũ moke maikare nawe nginya rĩria ngaamenya ũria Ngai ekũnjĩkĩra?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatigĩra mũthamaki wa Moabi, nao magĩkara nake ihinda rĩothe rĩria Daudi arĩ kĩhitho-inĩ.

⁵ No mũnabii Gadi akĩira Daudi atĩrĩ, “Tiga gũikara kĩhitho-inĩ. Thĩ bũrũri wa Juda.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akiuma kũu agĩthĩ mũtitũ wa Herethu.

Saũlũ Kũũraga Athĩnjĩri-Ngai a Nobu

⁶ Na rĩrĩ, Saũlũ akĩigua atĩ Daudi na andũ ake nĩmonetwo. Nake Saũlũ aikarĩte thĩ gĩtina-inĩ kĩa mũti wa mũbinde Kĩrĩma-inĩ kĩa Gibeaa anyiĩtie itimũ riake na guoko, nao anene ake othe marũgamĩte mamũthiũrũkĩirie. ⁷ Nake Saũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai, andũ a Benjamini! Anga mũrũ wa Jesii nĩakamũhe mĩgũnda ya irio na ya mĩthabibũ inyuothe? Anga nĩakamũtua anene a ita a kũrũgamĩrĩra andũ ngiri, na a kũrũgamĩrĩra andũ magana?” ⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte inyuothe mũciire kũnjũkĩrĩra? Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩnjĩra rĩria mũrũ wakwa egũthondeka kĩrĩkanĩro na mũrũ wa Jesii. Gũtirĩ o na ũmwe wanyu wĩciĩrtie ũhoru wakwa kana akanjĩra atĩ mũrũ wakwa nĩaikĩrĩrie ndungata yakwa iikare injoheirie, ta ũria iireeka ũmũthĩ.”

⁹ No Doegu ũria Mũedomu, ũria warũgamĩte hamwe na anene a Saũlũ, akiuga atĩrĩ, “Nĩndonire mũrũ wa Jesii okĩte kũrĩ Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu kũu Nobu. ¹⁰ Ahimeleku nĩamũtuĩrĩrie ũhoru harĩ Jehova; agĩcooka akĩmũhe irio, na rũhiũ rwa njora rwa Goliathũ ũria Mũfilisti.”

¹¹ Ningĩ mũthamaki agĩtũmanĩra mũthĩnjĩri-Ngai Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, na nyũmba ya ithe yothe, ariũ maarĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Nobu, nao othe magĩũka kũrĩ mũthamaki. ¹² Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩria rĩu, mũrũ wa Ahitubu.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, mwathi wakwa.”

¹³ Saũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũciĩrĩre kũnjũkĩrĩra, wee na mũrũ wa Jesii, nawe ũkamũhe mĩgate, o na rũhiũ rwa njora, na ũkamũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova, nĩgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ũria ekĩte ũmũthĩ?”

¹⁴ Ahimeleku agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nũ thĩinĩ wa ndungata ciaku ciothe mwathĩki ta Daudi, mũthoni-we wa mũthamaki, mũrori wa arangĩri aku, na nĩatĩkĩte mũno thĩinĩ wa nyũmba yaku? ¹⁵ Mũthenya ũcio nĩguo warĩ wa mbere wa kũmũtuĩrĩria ũhoru harĩ Jehova? Aca tigo! Reke mũthamaki ndageciĩrĩrie ndungata yaku kana mũndũ o na ũrĩkũ wa nyũmba ya ithe, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ ũndũ o na ũmwe yũ wa maũndũ maya mothe.”

¹⁶ No mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ, wee Ahimeleku nĩũgũkua, wee na andũ othe a nyũmba ya thoguo.”

¹⁷ Ningĩ mũthamaki agĩatha thigari iria ciamũrũgamĩrĩrie, agĩciĩra atĩrĩ: “Hũgũkaai mũũrage athĩnjĩri-Ngai a Jehova nĩ ũndũ o nao nĩmanyiĩtanĩire na Daudi. Nĩmamenyire nĩ kũũra ooraga, na matiigana kũnjĩra.”

No anene a mũthamaki makĩrega gũtambũrũkia guoko moorage athĩnjĩri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mũthamaki agĩcooka agĩatha Doegu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hũgũka ũũrage athĩnjĩri-Ngai.” Nĩ ũndũ ũcio Doegu

ũcio Mũedomu akĩhũgũka akĩmooraga. Mũthenya ũcio akĩũraga andũ mĩrongo ĩnana na atano arĩa meehumbĩte ebodi ya gatani. ¹⁹ Agĩcooka akĩhũũra Nobu, itũũra rĩu rĩa athĩnjĩri-Ngai, na rūhiũ rwa njora, akĩũraga arũme na andũ-a-nja, ciana ciarĩo o na ngenge, na ng'ombe ciarĩo, na ndigiri o na ng'ondũ.

²⁰ No Abiatharu, mũrũ ũmwe wa Ahimeleku mũrũ wa Ahitubu, akĩhonoka, akĩũra, na akĩrũmĩrĩra Daudi. ²¹ Akĩĩra Daudi atĩ Saũlũ nĩoragĩte athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ²² Nake Daudi akĩĩra Abiatharu atĩrĩ, “Mũthenya ũcio, rĩrĩa Doegu ũcio Mũedomu aarĩ kuo-rĩ, nĩndamenyire atĩ no nginya ere Saũlũ. Nĩ nĩ ndehithĩrie nyũmba yothe ya thoguo gĩkuũ. ²³ Ikara hamwe na nĩ; ndũgetigĩre; mũndũ ũrĩa ũracaria muoyo waku, o na wakwa o naguo nĩaraũcaria. Ũrĩ hamwe na nĩ ũrĩ mũmenyerere.”

Daudi Kũhonokia Keila

23 Na rĩrĩ, Daudi akĩrwo atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, Afilisti nĩmararũa na itũũra rĩa Keila, na magatunyana ngano ĩrĩa ĩrĩ mahuhĩro-inĩ.” ² Nake agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩgũthĩ gũtharĩkĩra Afilisti acio?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ ũgatharĩkĩre Afilisti nĩguo ũhonokie Keila.”

³ No andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ Juda nĩtũretigĩra. Githĩ tũtigũgĩtigĩra makĩria twathiĩ Keila tũkarũe na mbũtũ cia Afilisti!”

⁴ O rĩngĩ Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ikũrũka ũthĩ Keila, nĩ ũndũ nĩngũneana Afilisti guoko-inĩ gwaku.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthĩ Keila, makĩrũa na Afilisti, na makĩmataha mahiũ mao. Akĩrehera Afilisti hathara nene, na akĩhonokia andũ a Keila. ⁶ (Na rĩrĩ, Abiatharu mũrũ wa Ahimeleku nĩokĩte akuũte ebodi rĩrĩa aikũrũkire, akĩũrĩra kũrĩ Daudi kũu Keila.)

Saũlũ Kũingatithia Daudi

⁷ Saũlũ akĩrwo atĩ Daudi nĩathiĩte Keila,

nake akiuga atĩrĩ, “Ngai nĩamũneanĩte kũrĩ nĩ, nĩgũkorwo Daudi nĩehingĩrĩrie na ũndũ wa gũtoonya itũũra rĩrĩ na ihingo na mĩgũko.” ⁸ Nake Saũlũ agĩta mbũtũ ciake ciothe mathĩ mbaara, nĩguo maikũrũke Keila makahingĩrĩrie Daudi na andũ ake.

⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aamenyire atĩ Saũlũ nĩaciĩrĩrie kũmwĩka ũũru-rĩ, akĩĩra Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Rehe ebodi ĩyo.” ¹⁰ Daudi akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nĩĩguĩte hatarĩ nganja atĩ Saũlũ nĩarooka Keila aniine itũũra rĩrĩ nĩ ũndũ wakwa. ¹¹ Hihi aikari a Keila nĩmekũũneana kũrĩ we? Hihi Saũlũ nĩegũkũrũka gũkũ, ta ũrĩa ndungata yaku ĩguĩte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ũhoru.”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩegũkũrũka.”

¹² O rĩngĩ Daudi akĩũria atĩrĩ, “Hihi aikari a Keila nĩmekũũneana, nĩ na andũ akwa, kũrĩ Saũlũ?”

Nake Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩmegũkũneana.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake, andũ ta magana matandatũ, makiuma Keila, na magĩkara magĩcangacangaga kũndũ na kũndũ. Rĩrĩa Saũlũ eerirwo atĩ Daudi nĩorĩte akoima Keila, agĩtiga gũthĩ kuo.

¹⁴ Nake Daudi agĩkara ciĩhitho cia werũ-inĩ na irĩma-inĩ cia Werũ wa Zifu. O mũthenya Saũlũ nĩamũcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inĩ make.

¹⁵ Rĩrĩa Daudi aarĩ Horeshu kũu Werũ wa Zifu, akĩmenya atĩ Saũlũ okĩte nĩguo amũũrage. ¹⁶ Nake Jonathani mũrũ wa Saũlũ agĩthĩ kũrĩ Daudi kũu Horeshu na akĩmũteithia kwĩyũmĩrĩria thĩnĩ wa Ngai. ¹⁷ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, Baba Saũlũ ndagakũhutia na guoko gwake. Wee nĩũgathamakĩra Isiraeli, na nĩ ndũke mũnini waku. O na Baba Saũlũ, nĩoĩ ũguo.” ¹⁸ Nao eerĩ makĩgĩ kirĩkanĩro mbere ya Jehova. Thuutha ũcio Jonathani akĩinũka, no Daudi agĩtigwo kũu Horeshu.

¹⁹ Nao andũ a Azifu makĩambata

magithiĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibeaa makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithĩe gatagatĩ-inĩ gaitũ ciĩhitho-inĩ cia gũkũ Horeshu, kĩrĩma-igũrũ kĩa Hakila, mwena wa gũthini wa Jeshimoni? ²⁰Na rĩrĩ, wee mũthamaki, ikũrũka ũũke o rĩrĩa rĩothe ũngĩenda gũũka, na ithuĩ nĩ igũrũ riitũ kũmũneana kũrĩ mũthamaki.”

²¹Saũlũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Jehova aromũrathima nĩ ũndũ wa kwĩnjiiria.

²²Thiĩĩ mũkehaarĩrie makĩria. Tuĩriai nĩ kũ Daudi amenyerete gũthiia, na nũũ ũmuonete kuo. Njĩrĩtwo atĩ nĩ mũndũ mwara mũno. ²³Tuĩriai ũhoro wa kũrĩa guothe ehithaga na mũndehere ũhoro mũkinyanĩru. Na nĩ nĩngũcooka thiĩ na inyuĩ; angĩkorwo arĩ kũndũ gũkũ-rĩ, nĩngamũcarĩa mĩhĩrĩga-inĩ yotha ya Juda.”

²⁴Nĩ ũndũ ũcio makiumagara magithiĩ kũu Zifu, magĩkinya mbere ya Saũlũ. Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maarĩ kũu Werũ-inĩ wa Maoni, kũu Araba mwena wa gũthini wa Jeshimoni. ²⁵Nake Saũlũ na andũ ake makĩambĩrĩria kũmacaria, na rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoro ũcio, agĩikũrũka agithiĩ rwaro-inĩ rwa ihiga, agĩikara kũu Werũ-inĩ wa Maoni. Rĩrĩa Saũlũ aigũire ũhoro ũcio-rĩ, o nake agithiĩ kũu Werũ-inĩ wa Maoni aingatithĩtie Daudi na ihenya.

²⁶Saũlũ aagerete mwena ũmwe wa kĩrĩma, nake Daudi na andũ ake makagerera mwena ũrĩa ũngĩ, mahiũhĩte nĩguo morĩre Saũlũ. Na rĩrĩa Saũlũ na thigari ciake maakuhagĩrĩria Daudi na andũ ake nĩguo mamanyiite-rĩ, ²⁷hagĩũka mũndũ watũmitwo kũrĩ Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka na ihenya! Afilisti nĩmatharĩkĩire bũrũri.” ²⁸Hĩndĩ iyo Saũlũ agĩtiga kũrũmĩrĩra Daudi, agithiĩ agacemanie na Afilisti. Nĩkĩo metaga handũ hau Sela-Hamalekothu. ²⁹Nake Daudi akĩambata akiuma kũu agithiĩ gũtũũra ciĩhitho-inĩ cia Eni-Gedi.

Daudi Kũhonokia Muoyo wa Saũlũ

24 Na rĩrĩ, thuutha wa Saũlũ gũcooka kuuma kũingatithia Afilisti, akĩrwo atĩrĩ, “Daudi arĩ Werũ-inĩ wa Eni-Gedi.”

²Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya andũ ngiri ithatũ arĩa athuure kuuma Isiraeli guothe magithiĩ gũcarĩa Daudi na andũ ake gũkuhĩ na ndwaro cia mahiga kũrĩa gũtũũragwo nĩ Mbũri cia Werũ.

³Nake agĩkinya ciugũ-inĩ cia ng’ondo irĩa ciarĩ njĩra-inĩ; naho nĩ haarĩ na ngurunga, nake Saũlũ agĩtoonya thiĩnĩ ageiteithie. Daudi na andũ ake maarĩ kũu thiĩnĩ mũno, ngurunga-inĩ. ⁴Nao andũ a Daudi makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo mũthenya ũrĩa Jehova aaririe ũhoro wago, agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Nĩnganeana thũ yaku moko-inĩ maku ũmũke ũrĩa ũkwenda.’ ” Nake Daudi agĩkuruma atekuonwo, agithiĩ agĩtinia gĩcũrĩ kĩa nguo ya Saũlũ.

⁵Thuutha-inĩ, Daudi akĩgua ngoro ikĩmũciirithia nĩ ũndũ wa gũtinia gĩcũrĩ kĩa nguo ya Saũlũ. ⁶Akĩra andũ ake atĩrĩ, “Jehova arongiria njĩke ũndũ ta ũcio kũrĩ mwathi wakwa, ũcio mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, kana ndĩmwĩke ũũru na guoko gwakwa; nĩ ũndũ nĩwe mũitĩrĩrie maguta wa Jehova.” ⁷Aarĩkia kwaria ciugo icio, Daudi agĩkaania andũ ake, na ndaamarekire mookĩrĩre Saũlũ. Nake Saũlũ akiuma ngurunga-inĩ, na agĩthiĩra.

⁸Nĩngĩ Daudi akiuma ngurunga-inĩ iyo, akĩanĩrĩra agĩta Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mwathi wakwa, mũthamaki!” Rĩrĩa Saũlũ eehũgũrĩre, Daudi akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁹Akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmaga ũthikĩrĩrie andũ rĩrĩa mekuuga atĩrĩ, ‘Daudi nĩeciiragĩria gũgwĩka ũũru?’ ¹⁰Ūmũthĩ nĩweyonera na maitho maku ũrĩa Jehova egũkũneanĩte moko-inĩ makwa kũu ngurunga-inĩ. Kũrĩ andũ amwe maniingĩrĩrie ngũũrage, no ndakũhonokia; ndoiga atĩrĩ, ‘Ndikuoya guoko gwaka njĩke mwathi wakwa ũũru, nĩ ũndũ nĩwe mũitĩrĩrie maguta wa Jehova.’ ¹¹Baba, ta kĩone, rora gĩcunjĩ gĩkĩ kĩa nguo yaku, gĩkĩ kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa! Ndinirie gĩcunjĩ kĩa nguo yaku, no ndinakũũraga. Rĩu menya na ũkũũrane atĩ nĩ ndirĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũũru kana rĩa ũremi. Nĩ ndikũhĩtirĩrie, no wee nĩũranjaria ũnjũrage. ¹²Jehova

arotūtuithania ciira niĩ nawe. Na Jehova arondihiria maũru marĩa wee ūnjikĩte, no guoko gwakwa gūtigakūhutia. ¹³ O ta ūrĩa kūrĩ thimo yugaga atĩrĩ, ‘Waganu uumaga o harĩ arĩa aaganu,’ nĩ ūndũ ūcio guoko gwakwa gūtigakūhutia.

¹⁴ “Mũthamaki wa Isiraeli oimĩte gwake ookĩrĩre ū? Nũũ ūingatithĩtie? Nĩ ngui nguũ? Kana nĩ thuya? ¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagati gaitũ. Aroeciiria ūhoro wakwa na aūrūgamie; arondūrĩra na aahonokie kuuma guoko-inĩ gwaku.”

¹⁶ Rĩrĩa Daudi aarĩkirie kuuga ūguo-rĩ, Saũlũ akĩmũuria atĩrĩ, “Ūcio nĩ mūgambo waku, Daudi mūrũ wakwa?” Nake akĩrĩra aanĩrĩre. ¹⁷ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ūrĩ mũthingu kũngĩra. Nĩũnjikĩte wega, no niĩ ngagwĩka ūũru. ¹⁸ Nĩwarũkia o rĩu kũnjĩra ūndũ mwega ūnjikĩte; Jehova nĩekũũneanĩte moko-inĩ maku, no wee ndũnanjũraga. ¹⁹ Rĩrĩa mũndũ ona thũ yake-rĩ, nĩarekaga ithĩĩ atamĩkĩte ūũru? Jehova arogwĩka maũndũ mega nĩ ūndũ wa ūrĩa ūnjikĩte ūmũthĩ. ²⁰ Nĩnjũũ atĩ ti-itherũ nĩũgatuĩka mũthamaki, na atĩ ūthamaki wa Isiraeli nĩũkehaanda moko-inĩ maku. ²¹ Rĩu wĩhĩte harĩ niĩ na rĩĩtwa rĩa Jehova atĩ ndũkaniina njaro ciakwa kana rĩĩtwa rĩakwa rĩthire kuuma nyũmba-inĩ ya baba.”

²² Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩhĩta harĩ Saũlũ. Nake Saũlũ agĩcooka mũciĩ, no Daudi na andũ ake makĩambata magĩthĩĩ kĩhitho-inĩ.

Daudi, na Nabali na Abigaili

25 Na rĩrĩ, Samũeli agĩkua, nao andũ othe a Isiraeli makĩũngana makĩmũrĩrĩra; makĩmũthika mũciĩ gwake kũu Rama.

Nake Daudi agĩkũrũka agĩthĩĩ Werũ wa Maoni. ² Mũndũ ūmwe wa kũu Maoni, ūrĩa warĩ na indo kũu Karimeli, aarĩ mūtongu mũno. Aarĩ na mbũri ngiri ĩmwe na ng’ondũ ngiri ithatũ, irĩa aamuraga guoya kũu Karimeli. ³ Nake eetagwo Nabali, na mūtumia wake eetagwo Abigaili. Aarĩ mūtumia mũũgĩ na mũthaka, no mũthuuriwe, ūrĩa

warĩ Mũkalebu, aarĩ mũũru na mũkarĩ maũndũ-inĩ make.

⁴ Daudi arĩ werũ-inĩ nĩaiguire atĩ Nabali nĩ ng’ondũ aramura guoya. ⁵ Nĩ ūndũ ūcio agĩtũma aanake ikũmi akĩmeera atĩrĩ, “Ambatai mũthĩĩ kūrĩ Nabali kũu Karimeli na mũmũgeithie mwĩtanĩtie na niĩ. ⁶ Mwĩrei atĩrĩ; ‘Ūrotũura mĩaka mĩingĩ! Ūrogĩa na ūgima, wee na nyũmba yaku! O na kĩrĩa gĩothe ūrĩ nakĩo kĩroogĩa na ūhoooreri!

⁷ “ ‘Na rĩrĩ, ndĩraigua atĩ nĩ hĩndĩ ya kũmura ng’ondũ guoya. Rĩrĩa arĩithi aku maarĩ hamwe na ithuĩ, tũtiamekire ūũru, na ihinda rĩrĩa rĩothe maarĩ Karimeli gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa kĩorire. ⁸ Ūria ndungata ciaku na nĩũgũkwĩra. Nĩ ūndũ wa ūguo ĩka aanake acio akwa maũndũ mega, nĩũgũkorwo tũũkĩte hĩndĩ ya gĩkeno. Ndagũthaitha ūhe ndungata ciaku na mūrũguo Daudi kĩrĩa gĩothe ūngĩmoonera.’ ”

⁹ Rĩrĩa andũ a Daudi maakinyire-rĩ, makĩhe Nabali ndũmĩrĩri ĩyo ya Daudi. Nao magĩcooka magĩeterera.

¹⁰ Nabali agĩcookeria ndungata cia Daudi atĩrĩ, “Daudi nũũ? Mūrũ wa Jesii ūyũ nĩ ūrĩkũ? Ndungata nyingĩ nĩiroora ikoima kūrĩ aathanĩ acio matukũ maya. ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma njoe mĩgate yakwa, na maaĩ, na nyama irĩa thĩnjĩre andũ akwa a kũmura ng’ondũ guoya, ndĩcihe andũ itooĩ kũrĩa moimĩte?”

¹² Andũ acio a Daudi makĩhũndũka, magĩcooka na thuutha. Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, makĩheana ūhoro ūcio wothe. ¹³ Daudi akĩrĩa andũ ake atĩrĩ, “Mwĩothei hiũ cianyu cia njora!” Nao makĩĩoha hiũ ciao cia njora, o nake Daudi akĩĩoha rwake. Andũ ta magana mana makĩambata hamwe na Daudi, nao andũ magana meerĩ magĩtigwo maikarĩtie indo.

¹⁴ Na rĩrĩ, ūmwe wa ndungata cia Nabali akĩrĩa Abigaili mūtumia wa Nabali atĩrĩ, “Daudi nĩaratũmĩte ndungata ciake kuuma werũ-inĩ irehere mwathi witũ ngeithi, nake araciruma. ¹⁵ No andũ acio nĩmatwĩkire wega. Matiatwĩkire ūũru, ihinda rĩothe rĩrĩa twarĩ kũu mĩgũnda-inĩ

hakuhĩ nao, na gũtirĩ kĩndũ kĩorire.
¹⁶ Ũtukũ na mũthenya maarĩ ta rūthingo
rwatũrigiciĩrie hĩndĩ ciothe rĩrĩa
twarĩthagia ng'ondũ ciitũ gũkuhĩ nao.
¹⁷ Rĩu-rĩ, wĩciĩrie wone ũrĩa wagĩrĩrwo
nĩ gwĩka, nĩ ũndũ mwanangĩko
nĩũkuhĩrĩrie mwathi witũ na nyũmba
yake yothe. Nĩ mũndũ mwaganu ũu atĩ
gũtirĩ mũndũ ũngĩmwarĩria.”

¹⁸ Abigaili ndaateire ihinda. Akĩoya
mĩgate magana meerĩ, na mondo igĩrĩ
cia ndibei, na ng'ondũ ithano ĩrĩ thĩnje,
na ibaba ithano^a cia ngano hĩhie, na
imanjĩka igana cia thabibũ nyũmũ,
na ikũmba magana meerĩ cia ngũyũ,
agĩciigĩrĩra ndigiri igũrũ. ¹⁹ Ningĩ akĩira
ndungata ciake atĩrĩ, “Thiagai mbere;
nĩngũmũrũmĩrĩra.” No ndeerire
mũthuuriwe Nabali ũhoro ũcio.

²⁰ Na rĩrĩa aathiaaga ahaicĩte ndigiri
yake agereire mũkuru warĩ kĩrĩma-inĩ,
Daudi na andũ ake magĩũka maikũrũkĩte
na kũrĩa aarĩ, agĩcemanĩa nao. ²¹ Daudi
aakoretwo oiga atĩrĩ, “Warĩ wĩra wa tũhũ,
nĩ ngarorera mũndũ ũcio indo ciake kũu
werũ-inĩ, nĩgeetha gũtikagĩe kĩndũ o na
kĩmwe gĩake gĩkũũra. Nake andĩhĩte
wega na ũũru. ²² Ngai aroherithia Daudi,
na amwĩke ũũru makĩria, ingĩgaatigia
mũndũ mũrũme o na ũmwe muoyo ũrĩa
ũmũkonĩ rũciũ rũciĩnĩ!”

²³ Rĩrĩa Abigaili onire Daudi,
akĩhiũha kuuma igũrũ rĩa ndigiri
yake na akĩnamĩrĩra mbere ya Daudi
aturumithĩtie ũthiũ thĩ. ²⁴ Akĩgũithia
magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ,
“Mwathi wakwa, reke ũũru ũyũ
ũnjookerere ndĩ nyiki. Ndagũthaitha,
reke ndungata yaku ĩkwarĩrie; ũthikĩrĩrie
ũrĩa ndungata yaku ĩrenda kuuga.
²⁵ Mwathi wakwa aroaga kũrũmbũiya
mũndũ ũcio mwaganu ti Nabali.
Ahaana o ta rĩĩtwa rĩake, rĩĩtwa rĩake
riugĩte mũndũ mũkĩĩgu, na akoragwo
arĩ o mũkĩĩgu. No nĩ ndungata yaku-rĩ,
ndionire andũ acio mwathi wakwa
aatũmĩte.

²⁶ “Na rĩrĩ, kuona atĩ wee mwathi

wakwa, Jehova nĩakweheranĩirie na
ũiti wa thakame, na kwaga kwĩrĩhĩria
na moko maku-rĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa
Jehova atũũraga muoyo na ũrĩa wee
ũtũũraga muoyo-rĩ, thũ ciaku na arĩa
othe mangĩenda gwĩka mwathi wakwa
ũũru marohaana ta Nabali. ²⁷ Na ũreke
kĩheo gĩkĩ, kĩrĩa ndungata yaku ĩreheire
mwathi wakwa, kĩnengerwo andũ arĩa
makũrũmĩrĩrie. ²⁸ Ndagũthaitha ũrekere
ndungata yaku ihĩtia rĩayo, nĩgũkorwo
no nginya Jehova agaatumĩ nyũmba
ya mwathi wakwa ĩtuĩke ya ũthamaki
wa gũtũũra, tondũ arũaga mbaara cia
Jehova. Gũtikanoneke ũndũ mũũru
thĩĩnĩ waku hĩndĩ ĩrĩa yothe ũgũtũũra
muoyo. ²⁹ O na kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ
ũgũthingatĩte akũrute muoyo-rĩ,
muoyo wa mwathi wakwa nĩũgakorwo
wohanĩtio wega na kiohe kĩa arĩa marĩ
muoyo nĩ Jehova Ngai waku. No mĩoyo ya
thũ ciaku nĩakamĩkia kũraihi ta ĩkĩtio
na kĩgũtha. ³⁰ Rĩrĩa Jehova agaakorwo
ekĩte mwathi wakwa maũndũ mothe
mega marĩa eeranĩire mamũkonĩ,
na akorwo agũtuĩte mũtongoria wa
gũtongoragia Isiraeli-rĩ, ³¹ mwathi
wakwa ndakanakorwo arĩ na mũrigo
wa kũmũritũhĩra thĩĩnĩ wa thamiri yake
nĩ ũndũ wa gũtithia thakame hatarĩ na
gĩtũmi kana akorwo erĩhĩrie. Na hĩndĩ
ĩrĩa Jehova akaarehera mwathi wakwa
ũhootani-rĩ, ũkaaririkana ndungata
yaku.”

³² Daudi akĩira Abigaili atĩrĩ, “Jehova,
Ngai wa Isiraeli, arogoocwo, ũcio
ũgũtũmire ũmũthĩ ũũke ũcemanie na
nĩ. ³³ Ũrorathimwo nĩ ũndũ wa itua
rĩaku rĩega na kũngiria ndigaite thakame
ũmũthĩ, na ndikerĩhĩrie na moko
makwa. ³⁴ Tiga nĩ ũguo-rĩ, ti-itherũ o ta
ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga
muoyo, ũcio ũgiririe ngũgere ngero,
korwo ndũnooka na ihenya kũndũnga-rĩ,
gũtirĩ mũndũ mũrũme o na ũmwe ũkonĩ
Nabali ũngĩakorwo arĩ muoyo gũgĩkia.”

³⁵ Ningĩ Daudi akĩamũkĩra kĩrĩa
aamũreheire kuuma guoko-inĩ gwake,
na akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka na thayũ.

^a18 nĩ ta lita 37

Nĩndaigua ũhoro waku na nĩndetĩkĩra ihooya rĩaku.”

³⁶ Rĩrĩa Abigaili aathiire kũrĩ Nabali, akĩmũkora arĩ nyũmba thĩinĩ arugithĩtie iruga ta rĩa mũthamaki. Ngoro yake yarĩ njanjamũku na aarĩ mũrĩu mũno. Nĩ ũndũ ũcio ndarĩ ũndũ aamwĩre nginya rĩrĩa gwakĩire. ³⁷ Ningĩ rĩciinĩ gwakĩa, rĩrĩa Nabali aarĩũkirwo, mũtumia wake akĩmwĩra maũndũ macio mothe; ngoro yake ĩgĩkira, akĩhaana ta ihiga. ³⁸ Thuutha wa mĩthenya ta ikũmi, Jehova akĩgũtha Nabali, nake agĩkua.

³⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aaiguire atĩ Nabali nĩakuĩte, akiuga atĩrĩ, “Jehova arogoocwo, ũrĩa ũndũĩrĩre mbaara iitũ na Nabali nĩ ũndũ wa kũnyarara. Nĩagirĩrĩrie ndungata yake ndĩgeeke ũũru, na agacookereria Nabali ũũru wake we mwene.”

Daudi agĩcoka agĩtũmanĩra Abigaili, akĩmũũria atuĩke mũtumia wake. ⁴⁰ Ndungata ciake igĩthĩ Karimeli, ikĩira Abigaili atĩrĩ, “Daudi nĩatũtũmĩte kũrĩ we tũgũtware ũgatuĩke mũtumia wake.”

⁴¹ Akĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndungata yanyu ya mũndũ-wa-nja ndĩ haha, nĩndĩhaarĩrie gũtungatĩra na gũthambia magũrũ ma ndungata cia mwathi wakwa.” ⁴² Abigaili akĩhaica ndigiri na ihenya, agĩthĩ na airĩtu ake atano a kũmũtungataga, agĩtwarana hamwe na andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi, agĩtuĩka mũtumia wake. ⁴³ Daudi nĩahikĩtie Ahinoamu wa Jezireeli,^a nao eerĩ maarĩ atumia ake. ⁴⁴ No Saũlũ nĩaheanĩte mwarĩ Mikali, mũtumia wa Daudi, kũrĩ Palitieli wa Laishi, ũrĩa warĩ wa kuuma Galimu.

Daudi Kũhonokia Muoyo wa Saũlũ Rĩngĩ

26 Na rĩrĩ, andũ a Zifu magĩthĩ kũrĩ Saũlũ kũu Gibeaa makĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ Daudi ndehithĩte karĩma ka Hakila, karĩa kang’etheire Jeshimoni?”

^a43 Ahinoamu nĩwe warĩ mũtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nĩwe warĩ nyina wa Amunoni, mwana wa irigithathi wa Daudi.

² Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkũrũka nginya Werũ wa Zifu, arĩ na andũ ake ngiri ithatũ a Isiraeli arĩa maathuurĩtwo, mathĩĩ magacarie Daudi kuo. ³ Saũlũ akĩamba hema ciake nĩĩra-inĩ hakuhi na kĩrĩma kĩa Hakila kĩrĩa kĩng’etheire Jeshimoni, nowe Daudi agĩkara kũu werũ-inĩ. Rĩrĩa onire atĩ Saũlũ nĩamũrũmĩrĩre kũu-rĩ, ⁴ agĩtũma athigaani na akĩmenya atĩ ti-itherũ Saũlũ nĩakinyĩte kuo.

⁵ Nake Daudi akiuamagara agĩthĩ harĩa Saũlũ aambĩte hema. Akĩona harĩa Saũlũ na Abineri mũrũ wa Neri, mwathi wa mbũtũ cia ita, maakomete. Saũlũ aakomete thĩinĩ wa kambĩ, nacio mbũtũ cia ita ikaamba hema ikamũthiũrũrũkĩria.

⁶ Daudi agĩcoka akĩũria Ahimeleku ũrĩa Mũhiti, na Abishai mũrũ wa Zeruia, mũrũ wa nyina na Joabu, atĩrĩ, “Nũũ ũgũkũrũkania na nĩ kambĩ-inĩ harĩa Saũlũ arĩ?”

Abishai akiuga atĩrĩ, “Nĩtũgũthiĩ nawe.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na Abishai magĩthĩ kũrĩ ita rĩu ũtukũ, nake Saũlũ aarĩ kũu kambĩ thĩinĩ akomete toro, na itimũ rĩake rĩhaandĩtwo hakuhi na mũtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamũthiũrũrũkĩria.

⁸ Abishai akĩira Daudi atĩrĩ, “Ũmũthĩ Ngai nĩaneanĩte thũ yaku moko-inĩ maku. Na rĩrĩ, reke ndĩmũthecithanie na thĩ na itimũ riakwa, itheeca o rĩmwe; ndikũmũtheeca keerĩ.”

⁹ No Daudi akĩira Abishai atĩrĩ, “Tiga kũmũniina! Nũũ ũngĩtambũrũkia guoko ookĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, na atuĩke ndehĩtie?” ¹⁰ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ, o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, Jehova we mwene nĩwe ũkũmũhũura; kana ihinda rĩake rĩkinye, agĩkue, kana athĩĩ mbaara-inĩ, agathĩrĩre kuo. ¹¹ No Jehova arongĩria ndambũrũkie guoko kũrĩ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova, ndĩmũũkĩrĩre. Na rĩrĩ, oya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio irĩ hakuhi na mũtwe wake, twĩthĩire.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩoya itimũ na mbũthũ ya maaĩ icio ciarĩ hakuhi na

mūtwe wa Saülū, magĩthĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wonire kana akĩmenya ũhoro ũcio, o na gũtirĩ mũndũ wokĩrire. Othe maarĩ toro, nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte manyiitwo nĩ toro mũnene.

¹³ Daudi agĩcooka akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, akĩrũgama kĩrĩma-igũrũ handũ haraaya; naho nĩ haarĩ itĩina inene gatagatĩ kao. ¹⁴ Nake akĩanĩrĩra, agĩitana kũrĩ ita rĩu rĩa Saülū, na kũrĩ Abineri mũrũ wa Neri, akĩũria atĩrĩ, “Anga ndũkũnjookeria, Abineri?”

Abineri akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ ũreta mũthamaki?”

¹⁵ Daudi akiuga atĩrĩ, “Githĩ ndũrĩ mũndũ mũrũme? Ningĩ-rĩ, nũ ũtariĩ ta we thĩinĩ wa Isiraeli? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũrangĩre mũthamaki, ũcio mwathi waku? Nĩ harĩ mũndũ ũgũũkĩte kũniina mũthamaki ũcio mwathi waku. ¹⁶ ũguo wee wĩkĩte ti ũndũ mwega. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, wee na andũ aku mwagĩrĩrwo nĩ kũũragwo, nĩ ũndũ mũtiinarangĩra mwathi wanyu, ũcio mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. Ta rorai hau mũrĩ. Itimũ rĩa mũthamaki na mbũthũ yake ya maaĩ iria ciuma hakuhĩ na mūtwe wake irĩ ha?”

¹⁷ Saülū akĩmenya mũgambo wa Daudi, akĩũria atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũgambo waku, Daudi, mũrũ wakwa?”

Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo, wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

¹⁸ Agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma mwathi wakwa aingatithie ndungata yake? Nĩ atĩa njĩkĩte, na nĩ ũũru ũrĩkũ nyonetwo nago? ¹⁹ Atĩrĩrĩ, reke mũthamaki mwathi wakwa athikĩrĩrie ũhoro wa ndungata yake. Angĩkorwo Jehova nĩwe ũkũringĩrĩrie ũnjũkĩrĩre-rĩ, aroĩtũkĩra igongona. No angĩkorwo nĩ andũ mekĩte ũguo-rĩ, marogwatwo nĩ kĩrumi marĩ mbere ya Jehova! Nĩmanyĩngatĩte, njeherere gĩcunĩ gĩakwa harĩ igai rĩa Jehova, na makoiga atĩrĩ, ‘Thĩĩ ũgatungatĩre ngai ingĩ.’ ²⁰ Na rĩrĩ, ndũkareke thakame yakwa iitĩke thĩ haraaya na harĩa Jehova arĩ. Mũthamaki wa Isiraeli oimagarĩte

agacarie thuya, ta ũrĩa mũndũ aguĩmaga ngware irĩma-inĩ.”

²¹ Nake Saülū agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ nĩnjĩhtie. Cooka, wee Daudi, mũrũ wakwa. Nĩ ũndũ nĩ wonire muoyo wakwa ũrĩ wa goro ũmũthĩ, ndikaageria gũkũgera ngero rĩngĩ. Ti-itherũ nĩnjĩkĩte ta mũndũ mũkĩgu, na ngahĩtia makĩria.”

²² Nake Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩ rĩrĩ itimũ rĩa mũthamaki. Reke ũmwe wa aanake acio aku oke arĩgĩre. ²³ Jehova nĩwe ũrĩhaga o mũndũ nĩ ũndũ wa ũthingu wake, na wĩhokeku wake. Jehova nĩegũkũneanĩte moko-inĩ makwa ũmũthĩ, no nĩ ndingĩtambũrũkia guoko njũkĩrĩre ũrĩa mũitĩrĩrie maguta wa Jehova. ²⁴ Ti-itherũ o ta ũguo nĩ nyonete muoyo waku ũrĩ wa goro ũmũthĩ, Jehova arotũma muoyo wakwa o nago wonেকে ũrĩ wa goro, na aahonokie kuuma mathĩina-inĩ mothe.”

²⁵ Saülū agĩcooka akĩrĩa Daudi atĩrĩ, “Ŭrorathimwo, wee mũrũ wakwa, Daudi; nĩũgeeka maũndũ manene, na ti-itherũ nĩũkahootana.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthĩ, nake Saülū akĩhũndũka, akĩinũka.

Daudi arĩ kwa Afilisti

27 No rĩrĩ, Daudi agĩĩciiria atĩrĩ, “Mũthenya ũmwe nĩndĩrĩniinwo nĩ guoko gwa Saülū. Ŭndũ ũrĩa mwega ingĩka nĩ kũũrĩra bũrũri wa Afilisti. Hĩndĩ iyo Saülū nĩagatiga kũnjaria kũndũ o na kũ thĩinĩ wa Isiraeli, na nĩ nĩngehonokia guoko-inĩ gwake.”

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ nake makiuma, magĩthĩ kũrĩ Akishi mũrũ wa Maoku, mũthamaki wa Gathu. ³ Daudi na andũ ake magĩtũũrania na Akishi kũu Gathu. Mũndũ o mũndũ aarĩ na andũ a nyũmba yake, na Daudi aarĩ na atumia ake eerĩ: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mũtumia wa ndigwa wa Nabali. ⁴ Rĩrĩa Saülū eerirwo atĩ Daudi nĩorĩre Gathu, ndaacookire kũmũcaria rĩngĩ.

⁵ Ningĩ Daudi akĩrĩa Akishi atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩnjĩtũkĩrĩkĩte maitho-inĩ

maku-rĩ, reke heo handũ itũũra-inĩ rĩmwe rĩa bũrũri ũyũ, ngatũũre kuo. Nĩ kũ gĩgũtũma ndungata yaku itũũre itũũra rĩa ũthamaki hamwe nawe?”

⁶Nĩ ũndũ ũcio Akishi akĩmũhe Zikilagi mũthenya o ro ũcio, narĩo rĩtũire rĩrĩ rĩa athamaki a Juda kuuma hĩndĩ iyo. ⁷Daudi agĩkara bũrũri wa Afilisti mwaka ũmwe na mĩeri ĩna.

⁸Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake makĩamba magĩthĩĩ magĩtharĩkĩra andũ a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andũ acio maatũũraga thĩĩnĩ wa bũrũri ũrĩa ũthĩĩte ũgakinya Shuri na Misiri.) ⁹Rĩrĩa rĩothe Daudi aatharĩkagĩra kũndũ, ndaatigagia mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo, aamoragaga agataha ng'ondũ na ng'ombe, na ndigiri na ngamĩra, na nguo. Thuutha ũcio agacooka agathiĩ kũrĩ Akishi.

¹⁰Rĩrĩa Akishi aamũũria atĩrĩ, “Uma gũtharĩkĩra kũ ũmũthĩ?” Daudi akamwĩra atĩrĩ, “Nyuma gũtharĩkĩra Negevu kũu Juda,” kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Jerameeli,”^a kana “Gũtharĩkĩra Negevu ya Akeni.” ¹¹Ndaatigirie mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja muoyo nĩguo matwarwo Gathu, nĩ ũndũ eeciiririe atĩrĩ, “Maahota gũtũcuukanĩrĩa moige atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Daudi ekĩte.’ ” Na ũcio nĩguo warĩ mĩtugo wake hĩndĩ ĩria yothe aatũũrire bũrũri wa Afilisti. ¹²Nake Akishi nĩehokete Daudi na akeĩraga atĩrĩ, “Nĩatuĩkĩte kĩndũ gĩthũũre kũrĩ andũ ake a Isiraeli, na egũtuĩka ndungata yakwa nginya tene.”

Saũlũ na Mũragũri wa Eni-Dori

28 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Afilisti makĩũngania mbũtũ ciao makarũe na Isiraeli. Akishi akĩra Daudi atĩrĩ, “No nginya ũmenye atĩ wee na andũ aku nĩmũgatwarana na nĩ ita-inĩ.”

²Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Hĩndĩ iyo nĩguo ũrĩĩonera ũrĩa ndungata yaku ĩngĩhota gwĩka.”

^a10 Ajerameeli maarĩ njiaro cia Juda kũgerera harĩ Hezironi (1Maũ 2:9, 25, 26).

Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega, na nĩ nĩngũgũtua mũnangĩri wa hĩndĩ ciothe.”

³Hĩndĩ iyo Samũeli nĩakuĩte, na Isiraeli othe makamũcakaĩra na makamũthika itũũra-inĩ rĩake rĩa Rama. Saũlũ, nake nĩaingatĩte ago na aragũri makoima bũrũri ũcio.

⁴Afilisti makĩũngana na magĩthĩĩ makĩamba hema ciao kũu Shunemu, nake Saũlũ agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe na akĩamba hema kũu Giliboa. ⁵Hĩndĩ ĩrĩa Saũlũ, onire mbũtũ ya ita ya Afilisti, agĩtigĩra; ngoro yake ĩkĩiyũrwo nĩ guoya. ⁶Nake agĩtũria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no Jehova ndaigana kũmũcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii. ⁷Saũlũ agĩcooka akĩra ndungata ciake atĩrĩ, “Njarĩriai mũndũ-wa-nja mũragũri, nĩguo thĩĩ ngatuĩrie ũhoru kuuma kũrĩ we.”

Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũragũri ũmwe kũu Eni-Dori.”

⁸Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkĩgarũra nĩguo ndakamenyeke, akĩĩhumba nguo ĩngĩ, na we na andũ eerĩ magĩthĩĩ ũtukũ kũrĩ mũndũ-wa-nja ũcio. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũrĩa na roho, na ũndehere mũndũ ũrĩa ngũgweta.”

⁹No mũndũ-wa-nja ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩũũĩ ũrĩa Saũlũ ekĩte, nĩaniĩnĩte ago na aragũri kuuma bũrũri ũyũ. Nĩ kũ gĩtũmĩte wambĩre muoyo wakwa mĩtego ũndehere gĩkuũ gĩakwa?”

¹⁰Saũlũ akĩĩhĩta harĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, ndũkũherithio nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ.”

¹¹Nĩngĩ mũndũ-wa-nja ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũrĩkũ ngũkũrehithĩria?” Akiuga atĩrĩ, “Rehe Samũeli.”

¹²Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ-wa-nja ũcio onire Samũeli, agĩkayũrũrũka na mũgambo mũnene, akĩra Saũlũ atĩrĩ, “Waheenĩa nĩkĩ? Wee nĩwe Saũlũ!”

¹³Mũthamaki nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ kũ ũroona?”

Mũndũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona roho uumĩte na thĩ.”

¹⁴ Akĩuria atĩrĩ, “Ahaana atĩa?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ mũkũrũ ũraambata ehumbĩte nguo ndaaya.”

Hĩndĩ iyo Saũlũ akĩmenya atĩ ũcio aarĩ Samũeli, akĩnamĩrĩra, agĩkoma na nda, agĩturumithia ũthiũ thĩ.

¹⁵ Samũeli akĩũria Saũlũ atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũũthĩnie, ũkandehithia gũkũ?”

Saũlũ akiuga atĩrĩ, “Ndĩ mũnyamarĩku mũno. Afilisti nĩmararũa na nĩ, na Ngai nĩanjehereire, akaaga kũnjookeria ũhoru na njĩra ya anabii, kana ya irooto. Nĩ ũndũ ũcio ndagwĩta ũnjĩre ũrĩa ngwĩka.”

¹⁶ Samũeli akiuga atĩrĩ, “Ũgũkĩnjũũria nĩkĩ, kuona atĩ rĩu Jehova nĩakwehereire na agatuĩka thũ yaku? ¹⁷ Jehova nĩekĩte o ta ũrĩa oigire na kanua gakwa. Jehova nĩagũtunyĩte ũthamaki uume moko-inĩ maku, na akaũnengera mũndũ wa itũũra rĩaku, nĩwe Daudi. ¹⁸ Nĩ ũndũ wee ndwathĩkĩire Jehova, kana ũgĩkinyĩria Amaleki mang’ũrĩ make mahiũ, nĩkĩo Jehova agwĩkĩte ũguo ũmũthĩ. ¹⁹ Jehova nĩegũkũneana, wee hamwe na Isiraeli, kũrĩ Afilisti, na rũciũ wee na ariũ aku mũgaakorwo mũrĩ hamwe na nĩ. Jehova nĩagacooka aneane mbũtũ cia ita cia Isiraeli kũrĩ Afilisti.”

²⁰ O hĩndĩ iyo Saũlũ akĩgũa, agĩtambũrũkia thĩ aiyũritwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio wa Samũeli. Hinya wake ũgĩthira, tondũ ndaarĩite kĩndũ mũthenya ũcio wothe o na ũtukũ.

²¹ Hĩndĩ irĩa mũndũ-wa-nja ũcio okire kũrĩ Saũlũ na akĩona ũrĩa aamakĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, ndungata yaku ya mũndũ-wa-nja nĩgwathĩkĩire. Ndatwarĩrĩria muoyo wakwa ũgwati-inĩ, ndeeka ũrĩa ũnjĩrĩre njĩke. ²² Rĩu ndagũthaitha, thĩkĩrĩria ndungata yaku, ũreke ngũhe tũirio nĩguo ũrĩe ũgĩe na hinya ũhote gũthĩĩ rũgendo.”

²³ Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Ndikũria.”

No andũ ake makĩnyiitanĩra hamwe na mũndũ-wa-nja ũcio, makĩmũringĩrĩria, nake akĩmaigua. Agĩũkĩra hau thĩ agũkarĩra ũrĩrĩ.

²⁴ Mũndũ-wa-nja ũcio nĩ aarĩ na njaũ noru kũu nyũmba, irĩa aathĩnjire o narua. Akĩoya mũtu, akĩũkanda na akĩruga mĩgate itarĩ na ndawa ya kũimbĩa. ²⁵ Agĩcooka agĩtwarĩra Saũlũ na andũ ake, nao makĩria. Na ũtukũ o ro ũcio magĩũkĩra magĩthĩĩ.

Akishi Gũtũma Daudi acooke Zikilagi

29 Na rĩrĩ, Afilisti magĩcokanĩrĩria mbũtũ ciao cia ita kũu Afeku, nao Isiraeli makĩamba hema hakuhi na gĩthima kĩria kĩarĩ kũu Jezireeli. ² Na rĩria aathani a Afilisti maahĩtũkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andũ ake maathiiaga marĩ thuutha hamwe na Akishi. ³ Anene acio a ita rĩa Afilisti makĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũhoru wa Ahibirania aya?”

Akishi agĩcookia atĩrĩ, “Gĩthĩ ũyũ ti Daudi, ũrĩa warĩ mũnene wa Saũlũ mũthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arĩ hamwe na nĩ makĩria ma mwaka ũmwe na kuuma mũthenya ũrĩa oimire gwa Saũlũ, nginyagia ũmũthĩ, ndirĩ ndamuona na ihĩtia.”

⁴ No anene a mbũtũ cia ita cia Afilisti makĩmũrakarĩra, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũndũ ũyũ ahũndũke nĩguo acooke handũ harĩa wamũheire. Ndegũthĩĩ hamwe na ithũĩ mbaara-inĩ ndakae gũtũgarũrũka rĩria tũrarũa. Nĩ ũndũ ũngĩ ũrĩkũ mũndũ ũyũ angĩka maiguithanie na mwathi wake, tĩga kũũraga andũ aitũ? ⁵ Gĩthĩ ũyũ ti Daudi ũrĩa mainĩire nyĩmbo-inĩ ciao ũũ:

“Saũlũ nĩeyũragĩire andũ ngiri nyingĩ,
nake Daudi akooraga ngiri makũmi mainĩĩ?”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Akishi agĩta Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩũkoretwo ũrĩ mwĩhokeku, na no njigwe wega tũgĩtungata hamwe nawe ita-inĩ. Kuuma mũthenya ũrĩa wokire kũrĩ nĩ nginya rĩu, ndirĩ ndoona ihĩtia rĩaku, no anene aya a mbũtũ cia ita matingĩgwĩtũkĩra.

⁷Hündūka ūthiĩ na thayũ; ndūgeeke ūndũ ūngĩrakaria anene a Afilisti.”

⁸Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa njĩkĩte? Nĩ atĩa wonete mũũru na ndungata yaku kuuma mũthenya ūrĩa ndookire kũrĩ we nginya rĩu? Nĩ kĩĩ gĩkũgĩria thiĩ ngarũe na thiĩ cia mũthamaki, mwathi wakwa?”

⁹Akishi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ ūkoretwo ūrĩ mwega maitho-inĩ makwa ta mũraika wa Ngai; no rĩrĩ, anene a mbũtũ cia ita rĩa Afilisti moigĩte atĩrĩ, ‘Ūcio ndangĩtũkĩrio atwarane na ithuĩ kũu mbaara-inĩ.’” ¹⁰Rĩu rooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mũũkĩte nacio, na muume gũkũ rũciĩnĩ gũgĩthererũka.”

¹¹Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake makĩrooka gũũkĩra rũciĩnĩ tene nĩguo macooke bũrũri-inĩ wa Afilisti, nao Afilisti makĩambata magĩthiĩ Jezireeli.

Daudi Kũniina Amaleki

30 Na rĩrĩ, Daudi na andũ ake maakinyire Zikilagi mũthenya wa gatatũ. Nao Amaleki magĩkorwo nĩ matharĩkĩire Negevu na Zikilagi. Nĩmahũrite Zikilagi na makarĩcina, ²na nĩmatahĩte andũ-a-nja arĩa othe maarĩ kuo, andũ ethĩ o na arĩa akũrũ. Matigana kũũraga mũndũ o na ūmwe, no nĩmamakuuire magĩthiĩ nao.

³Rĩrĩa Daudi na andũ ake mookire Zikilagi, maakorire rĩcinĩtwo na mwaki, na atumia ao na ariũ ao na airĩtu ao magatahwo. ⁴Nĩ ūndũ ūcio Daudi na andũ ake makĩrĩra maanĩrĩre nginya makĩaga hinya wa kũrĩra rĩngĩ. ⁵Atumia a Daudi eerĩ nĩmatahĩtwo, Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili ūrĩa warĩ mũtumia wa ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli. ⁶Daudi akĩnyariirĩka mũno nĩ ūndũ andũ nĩmaciirĩre kũmũhũra na mahiga; o mũndũ arĩ na marũrũ ngoro nĩ ūndũ wa aanake na airĩtu ake. No Daudi akĩgĩa na hinya thiĩnĩ wa Jehova Ngai wake.

⁷Daudi agĩcooka akĩra Abiatharu, mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Ahimeleku atĩrĩ, “Ndeehera ebodi.” Nake Abiatharu akĩmũrehera ebodi, ⁸nake Daudi agĩtũria ūhoru kũrĩ Jehova, akĩũria atĩrĩ,

“Nyingatithie mbũtũ iyo itũtharĩkĩire? Nĩngũmĩkinyĩra?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mĩrũmĩrĩre, hatarĩ nganja nĩũkũmĩkinyĩra na nĩũkũhota gũcookia kĩrĩa gĩtahe.”

⁹Daudi na andũ magana matandatũ arĩa maarĩ hamwe nake magĩkinya Mũkuru wa Besori, harĩa amwe ao maatigirwo thuutha, ¹⁰nĩgũkorwo andũ ta magana meerĩ maarĩ anogu mũno, makĩremwo nĩ kũringa mũkuru ūcio. No Daudi na andũ magana mana magĩthiĩ na mbere kũmarũmĩra.

¹¹Nao magĩkorerera Mũmisiri werũ-inĩ, makĩmũtwara kũrĩ Daudi. Makĩmũhe maaĩ ma kũnyua na irio cia kũrĩa, ¹²na kĩenyũ kĩa ngũyũ hihe na imanĩjika igĩrĩ cia thabibũ nyũmithie. Akĩrĩa agĩcookwo nĩ hinya, nĩ ūndũ ndaarĩte irio kana akanyua maaĩ handũ ha mũthenya itatũ, ūtukũ na mũthenya.

¹³Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “We ūrĩ wa ũ na uumĩte kũ?”

Agĩcookia atĩrĩ, “Ndĩ Mũmisiri, ngombo ya mũndũ Mũamaleki. Mwathi wakwa aandiganĩrie ndarũara, mũthenya itatũ ithĩrite. ¹⁴Nĩtwatharĩkĩire Negevu ya Akerethi,^a na rũgongo rwa bũrũri wa Juda, na Negevu ya Kalebũ, na tũgĩcina Zikilagi.”

¹⁵Daudi akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndongoria ūnjikũrũkie kũrĩ mbũtũ iyo iiraatharĩkĩire?”

Mũndũ ūcio agĩcookia atĩrĩ, “Wĩhĩte na mwĩhĩtwo mbere ya Ngai atĩ ndũkũnjũraga, kana ūneane kũrĩ mwathi wakwa, na nĩngũgũtwara, tũikũrũke tũthiĩ kũrĩa marĩ.”

¹⁶Agĩtongoria Daudi, magĩikũrũka, nao makĩmakora kũu, maharaganĩte bũrũri-inĩ ūcio, makĩrĩa na makĩnyua, magĩikenagia nĩ ūndũ wa ūrĩa maatahĩte indo nyingĩ kuuma bũrũri wa Afilisti, na kuuma Juda. ¹⁷Daudi akĩmahũra kuuma hwaĩ-inĩ kũrĩ mairia nginya hwaĩ-inĩ wa mũthenya ūyũ ūngĩ, na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe worire, tiga o aanake magana mana arĩa maahaicire ngamũra

^a14 Akerethi maarĩ a mbarĩ cia Afilisti.

ciao makĩūra. ¹⁸ Daudi agĩcookia indo ciothe iria Aamaleki maakuuĩte, o hamwe na atumia ake eerĩ. ¹⁹ Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagire: mũndũ mwĩthĩ kana mũkũrũ, kamwana kana kairĩtu, indo iria ciothe ciatahĩtwo kana kĩndũ o gĩothe kĩrĩa maakuuĩte. Daudi agĩcookithia indo ciothe. ²⁰ Nake akĩoya ndũũru ciothe cia mbũri na ng'ombe, nao andũ ake magĩcitwara mbere ya mahiũ marĩa mangĩ, makiugaga atĩrĩ, “Ici nĩ indo iria Daudi aatahĩte.”

²¹ Ningĩ Daudi agĩkinya harĩ andũ arĩa magana meerĩ arĩa maanogete mũno makaremwo nĩ kũmũrũmĩrĩa na magatigwo thuutha hau mũkuru-inĩ wa Besori. Magĩũka gũthagaana Daudi na andũ arĩa maarĩ nake. Rĩrĩa Daudi na andũ ake maakuhĩrĩrie, akĩmageithia. ²² No andũ arĩa othe aaganu na arĩa a haaro thĩinĩ wa arũmĩrĩri a Daudi makiuga atĩrĩ, “Tondũ matiathiire hamwe na ithuĩ-rĩ, tũtikũgayana nao indo cia gũtahwo iria tũcookithĩtie. No rĩrĩ, o mũndũ no oe mũtumia wake na ciana athĩ.”

²³ Daudi agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ariũ a baba, mũtingĩika ũguo na indo iria Jehova atũheete. Nĩatũgitiire na akaneana mbũtũ iria ciatũũkĩrĩrie moko-inĩ maitũ. ²⁴ Rĩa ũngĩthikĩrĩria ũguo mũroiga? Igai rĩa mũndũ ũrĩa watigirwa akirora indo rĩkũiganana na rĩa ũrĩa waikũrũkire agĩthiĩ mbaara-inĩ. Othe mekũgayana o ũndũ ũmwe.”

²⁵ Daudi agĩtua ũndũ ũcio ũtuĩke kĩrĩa na watho wa kũrũmagĩrĩrwo kũu Isiraeli kuuma mũthenya ũcio nginya ũmũthĩ.

²⁶ Rĩrĩa Daudi aakinyire Zikilagi, agĩtũmĩra athuuri a Juda arĩa maarĩ arata ake indo imwe cia iria ciatahĩtwo, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩheo kĩanyu harĩ indo iria itahĩtwo kuuma kũrĩ thũ cia Jehova.”

²⁷ Agĩcitũmĩra arĩa maarĩ Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri; ²⁸ na arĩa maarĩ Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa, ²⁹ na Rakali; na arĩa maarĩ matũũra ma Ajerameeli, na Akeni; ³⁰ o na arĩa maarĩ Horoma, na Bori-Ashani,

na Athaki, ³¹ na Hebironi; na arĩa maarĩ kũndũ guothe kũrĩa Daudi na andũ ake moorũũrite.

Saũlũ Kwĩyũraga

31 Na rĩrĩ, Afilisti makĩhũũrana na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno mũno, na rĩrĩa aikia a mĩguĩ maamũkinyĩrie, makĩmũguraria mũno.

⁴ Nake Saũlũ akĩra mũkuui wake wa indo cia mbaara atĩrĩ, “Comora rũhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke maathece na maanyararithie.”

No rĩrĩ, mũkuui ũcio wake wa indo cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rũhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wake wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua-rĩ, o nake akĩgwĩra rũhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ, na ariũ ake atatũ, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andũ ake othe magĩkua hamwe mũthenya o ro ũcio.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli arĩa maarĩ mwena ũcio ũngĩ wa kĩaanda na arĩa maarĩ mũrĩmo wa Jorodani moonire atĩ mbũtũ ya ita ya Isiraeli nĩyoora, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao makĩūra. Nao Afilisti magĩthiĩ magĩtũũra kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthiĩ kũbora ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake atatũ makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Nao makĩmũtinia mũtwe na makĩoya indo ciake cia mbaara, magĩcooka magĩtũma andũ mathiĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio thĩinĩ wa hekarũ ya mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩiga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩinĩ wa hekarũ ya Ashitarothu,

na mwĩrĩ wake makĩwoherera rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani.

¹¹No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maaiguire ũrĩa Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ,

¹²njamba ciao cia ita igĩthĩ ũtukũ wothe nginya Bethi-Shani. Makĩruta mwĩrĩ wa Saũlũ na ya ariũ ake atatũ kuuma rũthingo-inĩ rwa Bethi-Shani, na magĩthĩ nayo Jabeshi, magĩcooka makĩmĩcinĩra kuo. ¹³Magĩcooka makĩoya mahĩndĩ macio mao na makĩmathika gĩtina-inĩ kĩa mūtĩ wa mũbinde kũu Jabeshi, na makĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA SAMŪELI

Daudi Kwīrwo Ūhoru wa Gīkuū gĩa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū gĩa Saūlū, Daudi agīkorwo aacooka kuuma kūhota Amaleki na agīkara kū Zikilagi mīthenya īrī. ² Mūthenya wa ītatū-rī, hagīūka mūdū oimīte kambī-inī ya Saūlū, arī na nguo ndembūkangu na rūkūngū mūtwe. Hīndī īrīa aakinyire harī Daudi, akīgūithia thī nīguo amūhe gītīo.

³ Daudi akīmūūria atīrī, “Wee uumīte kū?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī kūūra njūrīte, ngoima kambī-inī ya andū a Isiraeli.”

⁴ Daudi akīmūūria atīrī, “Kaī gwīkīkīte atīa? Ta njīra.”

Nake akīmūwīra atīrī, “Andū nīmōrīte makoima mbaara-inī. Na andū aingī nīmōoragītvo. Nake Saūlū na mūriū Jonathani nīmakuīte.”

⁵ Ningī Daudi akīūria mwanake ūcio wamūreheire ūhoru ūcio atīrī, “Ūmenyete atīa atī Saūlū na mūriū Jonathani nīmakuīte?”

⁶ Mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ndīrakorirwo ndī hau kīrīma-inī kīa Gīliboa, na hau nīho ndīronire Saūlū, etīranītie na itīmū rīake, akirī gūkorererwo nī ngaari cia ita na ahaici a mbarathi. ⁷ Rīrīa eehūgūrire, akīnyona, na akīnjīta, na nī ngīmūūria atīrī, ‘Ūngīenda ngwīkīre atīa?’

⁸ “Nake akīnjūūria atīrī, ‘Wee ūrī ū?’
“Ngīmūcookeria atīrī, ‘Nī ndī Mūamaleki.’

⁹ “Ningī akīnjīra atīrī, ‘Ūka haha ūnjūrage! Nī ndī na ruo rūnene mūno rwa gīkuū, no ndī o muoyo.’

¹⁰ “Nī ūndū ūcio ngīthī harī we, ngīmūūruga, tondū nīndamenyire atī arīkītie kūgūa ndekūhona. Ngīruta thūmbī īrīa yarī mūtwe wake, na mūrīnga ūrīa warī guoko gwake, na nīcio indo iria ndarehera mwathi wakwa.”

¹¹ Hīndī īyo Daudi na andū othe arīa

maarī nake makīnyiita nguo ciao, magīcitembūranga. ¹² Nao magīcakaya, na makīrīra, o na makīthīnga kūrīa irio nginya hwaī-inī, nī ūndū wa Saūlū na mūriū Jonathani, o na nī ūndū wa mbūtū cia ita cia Jehova, na nyūmba ya Isiraeli, tondū nīmōoragītvo na rūhiū rwa njora.

¹³ Daudi akīūria mwanake ūcio wamūreheire ūhoru atīrī, “Wee uumīte kū?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ndī mūriū wa mūdū wa kūngī, Mūamaleki.”

¹⁴ Daudi akīmūūria atīrī, “Nī kī kīragiririe wītīgīre gūtambūrūkia guoko gwaku ūūrage mūtīrīrie maguta wa Jehova?”

¹⁵ Ningī Daudi agīta ūmwe wa andū ake, akīmūwīra atīrī, “Thīī, ūmūūrage!” Nake akīmūringa, agīkua. ¹⁶ Nīgūkorwo Daudi aamwīrīre atīrī, “Thakame yaku īrogūcookerera. Kanua gaku we mwene nīko kaaruta ūira wa gūgūūkīrīra, rīrīa uugire atīrī, ‘Nīndīrooragire mūtīrīrie maguta wa Jehova.’”

Daudi Gūcakaīra Saūlū na Jonathani

¹⁷ Nake Daudi agīcakaīra Saūlū na mūriū Jonathani, ¹⁸ na agīathana atī andū a Juda marutwo icakaya rīrī rīitagwo rwīmbo rwa ūta (narīo rīandīkītvo Ibuku-inī rīa Jasharu):

¹⁹ “Wee Isiraeli, riiri waku ūūragītvo irīma-inī ciaku.
Hī, kaī andū arīa njamba nīmagwīte-ī!

²⁰ “Ūhoru ūyū ndūkaheanwo Gathu, o na ndūkanīrīrwo njīra-inī cia Ashikeloni,^a
nīguo airītu a Afilisti
matigacanjāmūke,
na nīguo airītu a andū acio
mataruaga matigakene.

^a20 Matūūra ma Gathu na Ashikeloni maarī ma Afilisti.

- ²¹“Atĩrĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Giliboa,
mũroaga kũgĩa na ime kana
mbura,
o na kana mĩgũnda ĩngĩciara
ngano ya kũrutwo
igongona.
Nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngo ya
mũndũ ũrĩa njamba
yathaahĩrio,
ngo ĩyo ya Saũlũ ndĩkahuurwo
na maguta rĩngĩ.”^a
- ²²Kuuma kũrĩ thakame ya arĩa
moragĩtwo,
na kuuma kũrĩ mĩrĩ ya andũ
acio njamba,
ũta wa Jonathani ndũrĩ
wahũndũka tũhũ,
kana rūhiũ rwa njora rwa Saũlũ
rũkahũndũka ũtheri.
- ²³“Saũlũ na Jonathani,
marĩ muoyo nĩmendetwo na
maarĩ andũ ega,
o na gĩkuũ-inĩ matiatiganire.
Maahanyũkaga gũkĩra nderi,
maarĩ hinya gũkĩra mĩrũũthi.
- ²⁴“Inyuĩ airĩtu a Isiraeli,
rĩrĩrai Saũlũ,
ũrĩa wamũhumbaga nguo ndune
ta gakarakũ na ikagemio,
nĩwe wagemagia nguo cianyu
na indo cia thahabu.
- ²⁵“Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba
nĩmagwĩrĩre mbaara-inĩ-ĩ!
Jonathani nĩmũkuũ,
akooragĩrwo irĩma-inĩ
ciaku.
- ²⁶Nĩĩ ndĩ na kĩahe nĩ ũndũ waku
Jonathani, wee mũrũ wa
baba;
nĩ nĩndĩrakwendete mũno.
Wendo waku kũrĩ nĩ ũraarĩ wa
magegania,
Nĩ wa kũgegania ũgakĩra wendo
wa andũ-a-nja.

- ²⁷“Hĩ, kaĩ andũ arĩa njamba
nĩmagwĩte-ĩ!
Indo cia mbaara nĩithirĩte!”

Daudi Gũitĩrĩrio Maguta Athamakĩre Juda

2 Na rĩrĩ, thuutha wa ihinda rĩu, Daudi
agĩtũria ũhoru harĩ Jehova, akĩũria
atĩrĩ, “Nyambate thiĩ itũũra-inĩ rĩmwe
rĩa matũũra ma Juda?”

Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata.”

Nake Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ rĩrĩkũ
ngũthiĩ?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ
Hebironi.”

² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩthiĩ
Hebironi na atumia ake eerĩ, Ahinoamu
ũrĩa Mũjezireeli, na Abigaili ũrĩa warĩ
mũtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa
woimĩte Karimeli. ³ Nĩngĩ Daudi agĩthiĩ
hamwe na andũ arĩa aarĩ nao, o mũndũ
na andũ a nyũmba yake, nao magĩtũũra
Hebironi, na matũũra-inĩ makuo. ⁴ Hĩndĩ
ĩyo andũ a Juda magĩũka Hebironi,
magĩtĩrĩria Daudi maguta kuo, atuĩke
mũthamaki wa nyũmba ya Juda.

Rĩrĩa Daudi eerirwo atĩ andũ a Jabeshi-
Gileadi nĩo maathikire Saũlũ-rĩ, ⁵ agĩtũma
andũ kũrĩ andũ a Jabeshi-Gileadi
makameere atĩrĩ, “Jehova aromũrathima
nĩ ũndũ nĩmuonanĩtie ũtugi kũrĩ mwathi
wanyu Saũlũ na ũndũ wa kũmũthika.
⁶ Jehova aromuonia ũtugi na wĩhokeku
wake, o na nĩ nĩngũmwĩka maũndũ
mega ta macio nĩ ũndũ nĩmwĩkite
ũndũ ũcio. ⁷ Na rĩrĩ, ũmĩrĩriai mũtuĩke
njamba, nĩgũkorwo Saũlũ mwathi
wanyu nĩakuĩte, nao andũ a nyũmba
ya Juda nĩmanjitĩrĩirie maguta nduĩke
mũthamaki wao.”

*Mbaara Gatagatĩ ka Nyũmba ya Daudi
na ya Saũlũ*

⁸ Mahinda macio, Abineri mũrũ
wa Neri, mũnene wa mbũtũ cia ĩta
cia Saũlũ, nĩoete Ishi-Boshethu mũrũ
wa Saũlũ akamũtwara Mahanaimu.
⁹ Akĩmũtua mũthamaki wa Gileadi, na
wa Aashuri, na Jezireeli, na wa Efiraimu,
na Benjamini, na wa Isiraeli guothe.

¹⁰ Nake Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ

^a21 Ngo ciakagwo na njũũa, na ikahakwo
maguta nĩguo citũũre mũno.

aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩna hĩndĩ ĩrĩa aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka mĩaka ĩĩrĩ. No rĩrĩ, nyũmba ya Juda yarũmĩĩre Daudi.¹¹ Ihinda rĩrĩa Daudi aarĩ mũthamaki kũu Hebironi agĩthamakĩra nyũmba ya Juda, rĩarĩ mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ.

¹² Abineri mũriũ wa Neri, hamwe na andũ a Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, makiuma Mahanaimu magĩthĩ Gibeoni.

¹³ Joabu mũrũ wa Zeruia na andũ a Daudi makiumagara, magĩtũngana nao karia-inĩ ka Gibeoni. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩkara thĩ mwena ũmwe wa Karia kau na gĩkundi kũu kĩngĩ gĩgĩkara mwena ũcio ũngĩ.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩira Joabu atĩrĩ, “Nĩ tuoe aanake amwe mokĩre marũe marĩ mbere iitũ.”

Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega, nĩ meeke ũguo.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgama magĩtarwo, andũ ikũmi na eerĩ a Abenjamini na Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ, na ikũmi na eerĩ a Daudi.¹⁶ Hĩndĩ ĩyo o mũndũ akĩnyiita mũndũ ũrĩa merekanĩire mĩtwe, akĩmũtheeca na rũhiũ mbaru-inĩ ciake, nao makĩgũanĩra thĩ o ro hamwe. Nĩ ũndũ ũcio kũndũ kũu gũgĩtwo Helikathu-Hazurimu, na gwĩ kũu Gibeoni.

¹⁷ Mbaara ikĩrũra mũno mũthenya ũcio, nake Abineri na andũ a Isiraeli makĩhootwo nĩ andũ a Daudi.

¹⁸ Nao ariũ atatũ a Zeruia maarĩ ho: Nao nĩ Joabu, na Abishai, na Asaheli. Na rĩrĩ, Asaheli aarĩ mũhũthũ magũrũ, akagĩa ihenya o ta thwariga.¹⁹ Nake agĩteng’eria Abineri atekũgarũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho, amũingatithĩtie.²⁰ Nake Abineri akĩrora na thuutha wake, akĩũria atĩrĩ, “Asaheli, kaarĩ we?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ niĩ.”

²¹ Nake Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Garũrũka na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho; ũnyiite mwanake ũmwe na ũmũtunye indo ciake cia mbaara.” No Asaheli ndaigana gũtiga kũmũhanyũkia.

²² O rĩngĩ, Abineri agĩkaania Asaheli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũndeng’eria! Kĩrĩa

kĩngĩtũma ngũũrage, nĩ kĩĩ? Ingĩhota atĩa kũng’ethanĩra na mũrũ wa nyũkwa Joabu?”

²³ No Asaheli ndaatigire kũmũhanyũkia; nĩ ũndũ ũcio Abineri agĩtheeca Asaheli nda na mũthia wa itimũ rĩake, narĩo itimũ rĩkiumanĩra na mũgongo. Nake akĩgũa hau agĩkua o hĩndĩ ĩyo. Na mũndũ o wotha aakinya hau Asaheli aagwĩte akuĩte, akarũgama ho.

²⁴ No Joabu na Abishai magĩteng’eria Abineri, narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, magĩkinya kĩrĩma-inĩ kĩa Ama, kĩrĩa kĩrĩ hakuhiĩ na Gia, njĩra ya gũthĩĩ werũ-inĩ wa Gibeoni.²⁵ Hĩndĩ ĩyo andũ a Benjamini magĩcookanĩrĩa hamwe, makĩrũmĩrĩa Abineri. Nao magĩthondeka gĩkundi thĩĩnĩ wao, makĩrũgama igũrũ rĩa kĩrĩma.

²⁶ Abineri agĩita Joabu aanĩĩre, akĩmũũria atĩrĩ, “Rũhiũ rwa njora rũgũtũura rũniinanaga nginya tene? Anga ndũramenya atĩ ũhoru ũyũ ũkaarigĩrĩria na ũrũrũ? Ũgũikara nginya rĩ ũterĩte andũ aku matige gũteng’eria ariũ a ithe wao?”

²⁷ Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Ngai atũũraga muoyo, korwo ndũnaaria-rĩ, andũ aya mangĩathĩĩ o na mbere gũteng’eria ariũ a ithe wao nginya rũciĩnĩ.”

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩhuha karumbeta,^a nao andũ othe makĩrũgama; matiacookire kũhanyũkia Isiraeli kana kũrũa rĩngĩ.

²⁹ Ũtukũ ũcio wotha Abineri na andũ ake magĩtuĩkanĩria Araba. Makĩringa Jorodani, magĩthĩĩ na mbere matuĩkanĩirie Bithironi guothe, na magĩkinya Mahanaimu.

³⁰ Nake Joabu agĩtiga gũteng’eria Abineri, akĩhũndũka agĩcookanĩrĩa andũ ake othe. Andũ ikũmi na kenda a Daudi makĩoneka matiarĩ ho, Asaheli atatarĩtwo.³¹ No andũ a Daudi nĩmooragĩte andũ a Benjamini magana

^a28 Karumbeta kaahuhagwo kuonania kwambĩrĩria kwa haaro kana kũrũka kwayo.

matatũ ma mĩrongo ĩtandatũ arĩa maarĩ na Abineri. ³² Nao makĩoya Asaheli, makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ya ithe kũu Bethlehemu. Ningĩ Joabu na andũ ake magĩthĩĩ ũtukũ wothē, magĩkina Hebironi gũgĩkĩa.

3 Na rĩrĩ, mbaara gatagatĩ ka nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi nĩyatũũire ihinda iraaya. Daudi agĩkĩrĩrĩa kũgĩa hinya; nayo nyũmba ya Saũlũ ĩgĩkĩrĩrĩa kwaga hinya.

² Nake Daudi nĩagĩũre na ciana cia aanake arĩ kũu Hebironi: Mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Amunoni ũrĩa waciarĩtwo nĩ Ahinoamu ũrĩa Mũjezireeli;

³ Mũriũ wa keerĩ eetagwo Kileabu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abigaili ũrĩa warĩ mĩtumia wa ndigwa wa Nabali ũrĩa Mũkarimeli; na wa gatatũ aarĩ Abisalomu ũrĩa waciarĩtwo nĩ Maaka mwarĩ wa Talimai mũthamaki wa Geshuru;^a

⁴ wa kana aarĩ Adonija ũrĩa waciarĩtwo nĩ Hagithu; wa gatano aarĩ Shefatia ũrĩa waciarĩtwo nĩ Abitali;

⁵ na wa gatandatũ aarĩ Ithireamu mũrũ wa Egila mĩtumia wa Daudi. Acio nĩo maaciarĩrwo Daudi kũu Hebironi.

Abineri Gũthĩĩ kũrĩ Daudi

⁶ Hĩndĩ ya mbaara ya nyũmba ya Saũlũ na nyũmba ya Daudi, Abineri no kũgĩa aagĩaga na hinya arĩ thĩnĩ wa nyũmba ya Saũlũ. ⁷ Na rĩrĩ, Saũlũ nĩ arĩ na thuriya yetagwo Rizipa mwarĩ wa Aia. Nake Ishi-Boshethu akĩũria Abineri atĩrĩ, “Wakomire na thuriya ya baba nĩkĩ?”

⁸ Abineri nĩarakarire mũno tondũ wa kwĩrwo ũguo nĩ Ishi-Boshethu, nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kaĩ ndĩkĩrĩ mĩtwe

wa ngui mwena-inĩ wa Juda? Ũmũthĩ ũyũ nĩ ndĩ rũmwe na nyũmba ya thoguo Saũlũ na andũ a nyũmba yake na arata. Nĩ ndirĩ ndaamũneana kũrĩ Daudi. No rĩu ũranjĩra atĩ nĩhĩtĩtie ihĩtia ũhoroinĩ ũkonĩ mũndũ-wa-nja ũyũ! ⁹ Ngai arothũũra, nĩ Abineri, na anjĩke ũũru makĩria, ingĩaga kũhingĩria Daudi ũrĩa Jehova aamwĩrĩre na mwĩhĩtwa, ¹⁰ na ndute ũthamaki nyũmba-inĩ ya Saũlũ, na ndũgamie gĩtĩ kĩa Daudi kĩa ũnene igĩrũ wa Isiraeli na Juda, kuuma Dani nginya Birishiba.”^b ¹¹ Ishi-Boshethu ndaigana kwĩra Abineri ũndũ ũngĩ tondũ nĩamwĩtigĩrĩte.

¹² Ningĩ Abineri agĩtũma andũ kũrĩ Daudi makamwĩre atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ nĩ waũ? Nĩtũgie na kĩrĩkanĩro nawe, na nĩngũgũteithia ngũrehere andũ a Isiraeli othe mwena waku.”

¹³ Nake Daudi akiuga atĩrĩ, “Ũguo nĩ wega. Nĩtũkũgĩa na kĩrĩkanĩro nawe. No nĩ harĩ ũndũ ũmwe ngwenda wĩke: ndũkanooke mbere yakwa angĩkorwo ndũkarehe Mikali mwarĩ wa Saũlũ hĩndĩ ĩrĩa ũgooka kũnyona.” ¹⁴ Ningĩ Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Ishi-Boshethu mũrũ wa Saũlũ makamwĩre atĩrĩ, “Nengera mĩtumia wakwa Mikali, ũrĩa ndagũrire na ikonde igana rĩmwe cia Afilisti.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ishi-Boshethu agĩathana Mikali agĩrwo kuuma kũrĩ mũthuriwe Palitiel mũrũ wa Laishi. ¹⁶ No rĩrĩ, mũthuriwe, agĩtwarana nake, agĩthĩĩ amũrũmĩrĩre akĩrĩraga nginya Bahurimu. Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka mũciĩ!” Nĩ ũndũ ũcio agĩcooka mũciĩ.

¹⁷ Nake Abineri akĩaranĩria na athuuri a Isiraeli akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda nĩmũkoretwo mwĩrĩrĩrie gũtua Daudi mũthamaki wanyu. ¹⁸ Mũtigĩke ũguo rĩu! Nĩgũkorwo Jehova nĩerire Daudi atĩrĩ, ‘Na ũndũ wa ndungata yakwa Daudi nĩngahonokia andũ akwa a Isiraeli

^a3 Geshuru warĩ ũthamaki mũnini wa Ashuri, na nĩkuo Abisalomu oorĩre (13:37, 38; 14:23).

^b10 Kuuga “kuuma Dani nginya Birishiba” nĩ kuuga bũrũri wothē wa Isiraeli (Atiir 20:1).

kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti na kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciao ciothe.’ ”

¹⁹ Nake Abineri nĩacookire akĩaranĩria na andũ a Benjamini. Agĩcooka agĩthiĩ Hebironi akeere Daudi maũndũ mothe marĩa Isiraeli na nyũmba yothe ya Benjamini meendaga gwĩka. ²⁰ Rĩrĩa Abineri, ũrĩa warĩ na andũ mĩrongo ĩrĩ ookire kũrĩ Daudi kũu Hebironi, Daudi akĩmũrugithĩria iruga hamwe na andũ ake. ²¹ Hĩndĩ ĩyo Abineri akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Reke thiĩ o ro rĩu ngacookanĩrĩrie andũ a Isiraeli othe nĩ ũndũ wa mũthamaki mwathi wakwa, nĩgeetha marĩkanĩre nawe, na nĩguo ũthamakagĩre o kũrĩa guothe ngoro yaku ĩrirĩrie.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma Abineri athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ.

Joabu Kũũraga Abineri

²² Hĩndĩ o ĩyo andũ a Daudi, na Joabu magĩcooka kuuma mbaara-inĩ, na magĩũka na indo nyingĩ iria maatahĩte. No Abineri ndaarĩ hamwe na Daudi kũu Hebironi, tondũ Daudi nĩamwĩrĩte athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ. ²³ Rĩrĩa Joabu na thigari ciothe iria ciarĩ hamwe nake maakinyire-rĩ, akĩrwo atĩ Abineri mũrũ wa Neri nĩokĩte kũrĩ mũthamaki, na atĩ mũthamaki nĩarekire athiĩ, nake agĩthiĩ na thayũ.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũguo weka? Ta kĩone, Abineri nĩokire kũrĩ wee. Ũrekire athiĩ nĩkĩ? Rĩu nĩagĩthiire! ²⁵ Wee nĩũũĩ atĩ Abineri mũrũ wa Neri egũũkĩte gũkũheenĩ na gũthigaana mĩthiire yaku, na amenye maũndũ marĩa mothe ũreka.”

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Joabu oimire harĩ Daudi, agĩtũma andũ makinyĩre Abineri, nao makĩmũcookia kuuma gĩthima-inĩ gĩa Sira. No Daudi ndaigana kũmenya ũhoru ũcio. ²⁷ Na rĩrĩ, rĩrĩa Abineri aacookire Hebironi, Joabu akĩmũtwara keheri-inĩ kĩhingo-inĩ, ta ekwenda kwaria nake na hitho. Na marĩ hau, akĩmũtheeca nda agĩkua, nĩguo arĩhĩrie thakame ya mũrũ wa nyina Asaheli.

²⁸ Thuutha ũcio, rĩrĩa Daudi aiguire

ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Nĩ na ũthamaki wakwa tũtirĩ na ihĩtia nginya tene mbere ya Jehova ũhoru-inĩ wa thakame ya Abineri mũrũ wa Neri. ²⁹ Thakame yake ĩrocokerera Joabu na nyũmba ya ithe yothe! Nayo nyũmba ya Joabu ndĩkanaage mũndũ ũmwe ũrĩ na kĩronda gĩkuura thakame, kana mangũ, kana mũndũ ũrĩthiĩaga na mĩtĩ, kana mũndũ ũũragĩtwo na rũhiũ rwa njora, kana mũndũ wagĩte irio.”

³⁰ (Joabu na Abishai mũrũ wa nyina mooragire Abineri tondũ nĩooragĩte Asaheli mũrũ wa nyina wao mbaara-inĩ kũu Gibeoni.)

³¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩĩra Joabu na andũ othe arĩa aarĩ nao atĩrĩ, “Tembũrangai nguo cianyu na mwĩhumbe makũnia, na mũthiĩ mũgĩcakayaga mbere ya Abineri.” Nake Daudi ũcio mũthamaki agĩthiĩ arũmĩrĩre ndayaya ĩria yakuuĩte kũimba. ³² Nao magĩthika Abineri kũu Hebironi, nake mũthamaki akĩĩra aanĩrĩre hau mbĩrĩra-inĩ ya Abineri. O nao andũ othe makĩrĩra.

³³ Mũthamaki akĩina icakaya rĩrĩrĩ nĩ ũndũ wa Abineri:

“Abineri nĩaragĩrĩrwo nĩgũkua ta andũ arĩa moinaga watho?

³⁴ Moko maku matiarĩ moohe, namo magũrũ maku matiarĩ moohe na nyororo.

Wagũire o ta mũndũ ũrĩa ũgũũaga mbere ya andũ arĩa aaganu.”

Nao andũ othe makĩrĩra rĩngĩ nĩ ũndũ wake.

³⁵ Ningĩ andũ othe magĩũka na makĩringĩrĩria Daudi arĩe irio gũtanatuka, no Daudi akĩĩhĩta na mwĩhĩtwa, akiuga atĩrĩ, “Ngai arothũũra, o na anjĩke ũũru makĩria, ingĩcama irio kana kĩndũ kĩngĩ rĩũa rĩtanathũa!”

³⁶ Nao andũ acio othe maakĩona ũrĩa gwathiĩ magĩkena; ti-itherũ, maũndũ mothe marĩa mũthamaki eekire nĩmamakenirie. ³⁷ Nĩ ũndũ ũcio andũ othe na Isiraeli guothe makĩmenya mũthenya ũcio atĩ mũthamaki ndaarĩ

na itemi ūhoro-inĩ wa gĩkuũ kĩa Abineri mūrũ wa Neri.

³⁸ Ningĩ mūthamaki akĩira andũ ake atĩrĩ, “Kaĩ mūtaramenya atĩ mündũ mūnene na ūrĩ igweta mūno nĩarĩkĩtie gũkua ūmũthĩ thĩinĩ wa Isiraeli?” ³⁹ Na rĩrĩ, ūmũthĩ, o na gũkorwo ndĩmũitĩrĩre maguta ndũike mūthamaki, ndirĩ na hinya, nao ariũ aya a Zeruia marĩ na hinya mūno kũngĩra. Jehova arorĩhia mwĩki ūuru kũringana na ciiko ciake njũru!”

Ishi-Boshethu Kũuragwo

4 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Ishi-Boshethu mūrũ wa Saũlũ aaiguire atĩ Abineri nĩakuĩrĩre kũu Hebironi-rĩ, akĩurwo nĩ hinya, nao andũ othe a Isiraeli makĩmaka. ² Nake mūrũ wa Saũlũ aarĩ na andũ eerĩ arĩa maarĩ atongoria a ikundi cia gũtharĩkanĩra. Ūmwe eetagwo Baana na ūcio ũngĩ Rekabu; maarĩ ariũ a Rimoni ūrĩa Mũbeerothi wa mũhĩrĩga wa Benjamini; Beerothu gũtaragwo ta gĩcunjĩ kĩa Benjamini, ³ tondũ andũ a Beerothu nĩmoorĩire Gitaimu na matũũrĩte kuo ta andũ a kũngĩ nginyagia ūmũthĩ.

⁴ (Jonathani mūrũ wa Saũlũ aarĩ na mũriũ wonjete magũrũ meerĩ. Aarĩ na ūkũrũ wa mĩaka ĩtano rĩrĩa ūhoro wa Saũlũ na Jonathani wamakinyĩire kuuma Jezireeli. Nake mũrerĩ wake akĩmũkuua, akĩũra; no rĩrĩa aahiũhĩte akĩũra-rĩ, mwana ūcio akĩgũa agĩtuĩka kĩonje. Rĩtwa rĩake rĩarĩ Mefiboshethu.)

⁵ Nake Rekabu na Baana, ariũ a Rimoni ūrĩa Mũbeerothi, magĩthĩ marorete nyũmba-inĩ ya Ishi-Boshethu, na magĩkinya kuo rĩrĩa gũkoragwo kũrĩ ũrugarĩ mũthenya, rĩrĩa aahurũkĩte mĩaraho. ⁶ Nao makĩingĩra nyũmba ya thĩinĩ metuĩte ta meendaga gũkuua ngano, makĩmũtheeca nda. Nake Rekabu na mūrũ wa nyina Baana makĩũra.

⁷ Maingĩrĩre nyũmba hĩndĩ ĩrĩa aakomete gĩtanda-inĩ nyũmba yake ya toro. Maarĩkia kũmũtheeca na kũmũũraga, magĩtinia mūtwe wake. Makĩũkuua, magĩthĩ ũtukũ wothe

magerete njĩra ya Araba. ⁸ Magĩtwarĩra Daudi mūtwe wa Ishi-Boshethu kũu Hebironi, makĩira mūthamaki atĩrĩ, “Ĩ ũyũ mūtwe wa Ishi-Boshethu mūrũ wa Saũlũ, thũ yaku, ūrĩa wageragia gũkũũraga. Ūmũthĩ nĩguo Jehova arĩhĩria mwathi wakwa mūthamaki gwĩ Saũlũ na rũciarwo wake.”

⁹ Nake Daudi agĩcookeria Rekabu na Baana, mūrũ wa nyina, ariũ a Rimoni ūrĩa Mũbeerothi atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ūrĩa Jehova atũũraga muoyo, ūrĩa ūhonoketie kuuma mathĩina-inĩ mothe, ¹⁰ rĩrĩa mündũ aanjĩrĩre atĩrĩ, ‘Saũlũ nĩakuĩte’, agĩciiria atĩ nĩ ūhoro mweka andehera, ndamũnyĩitire ngĩmũũragĩra kũu Zikilagi. Kĩu nĩkĩo kĩheo kĩrĩa ndamũheire nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩrĩ ĩyo yake! ¹¹ Akĩrĩ makĩria atĩa, hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu moragĩte mündũ ũtarĩ na ihĩtia thĩinĩ wa nyũmba yake akomete ũrĩrĩ-inĩ wake, githĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtia thakame yake kuuma moko-inĩ manyu na ndĩmweherie muume thĩ!”

¹² Nĩ ũndũ ūcio Daudi agĩathia andũ ake, nao makĩmooraga. Makĩmatinia moko na magũrũ, na magĩcuuria mĩrĩ yao hau karia-inĩ kũu Hebironi. No rĩrĩ, makĩoya mūtwe wa Ishi-Boshethu na makĩũthika mbĩrĩra-inĩ ya Abineri kũu Hebironi.

Daudi Gũtuĩka Mūthamaki wa Isiraeli Guothe

5 Na rĩrĩ, mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli ĩgĩthĩ kũrĩ Daudi kũu Hebironi ĩkĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo waku na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa Saũlũ aarĩ mūthamaki witũ-rĩ, wee nĩwe watongoragia mbũtũ cia Isiraeli igĩthĩ ita. Nake Jehova agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Wee nĩũgatuĩka mũrĩithi wa andũ akwa a Isiraeli, na ũtuĩke mwathi wao.’”

³ Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maathiĩte Hebironi kũrĩ Mūthamaki Daudi, mūthamaki nĩagiĩre na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao

magĩtĩrĩria Daudi maguta mĩtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli.^a

⁴ Daudi aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩna.

⁵ Aathamakĩire Juda mĩaka mũgwanja na mĩeri ĩtandatũ arĩ Hebironi, na agĩthamaka Isiraeli guothe mĩaka mĩrongo itatũ na itatũ arĩ Jerusalemu.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁶ Mũthamaki na andũ ake magĩthiĩ Jerusalemu magatharĩkire Ajebusi, arĩa matũũraga kuo. Nao Ajebusi makĩira Daudi atĩrĩ, “Ndũgũtoonya gũkũ; tondũ andũ arĩa megũkũgirĩrĩria ũtoonye nĩ arĩa atumumu na cionje.” Tondũ meĩraga atĩrĩ, “Daudi ndangĩhota gũtoonya kuo.”

⁷ No rĩrĩ, Daudi nĩatunyanire kĩhitho kĩa hinya gĩa Zayuni, na nĩkĩo gĩitagwo itũũra inene rĩa Daudi.

⁸ Mũthenya o ro ũcio Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũndũ wotho ũngĩtooria Ajebusi no agerire mũtaro-inĩ wa maaĩ nĩguo akinyĩre andũ acio ‘mathuaga na atumumu’ o acio thũ cia Daudi.” Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga moige atĩrĩ, “‘Andũ atumumu na arĩa mathuaga’ matigatoonya nyũmba ya ũthamaki.”

⁹ Nake Daudi agĩtũũra kĩhitho-inĩ kũu kĩa hinya, agĩgĩtua itũũra inene rĩa Daudi. Nake Daudi agĩakĩrĩa itũũra rĩu inene kuuma Milo arĩcocketie na thĩinĩ.

¹⁰ Daudi agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya tondũ Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

¹¹ Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo agĩtũmĩra Daudi andũ, hamwe na mĩgogo ya mĩtarakwa, na atharamara, na aaki na mahiga, nao magĩakĩra Daudi nyũmba ya ũthamaki. ¹² Nake Daudi akĩmenya atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli na agatũũgĩria ũthamaki wake nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

¹³ Aarĩkia kuuma Hebironi, Daudi

nĩagĩire na thuriya ingĩ na akĩhikia atumia kũu Jerusalemu, na agĩciarĩrwo aanake na airĩtu angĩ. ¹⁴ Maya nĩmo marĩtwa ma ciana irĩa aaciarĩire kũu Jerusalemu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni,^b ¹⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Nefegu, na Jafia, ¹⁶ na Elishama, na Eliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoota Afilisti

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Afilisti maaigũire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata magĩthiĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, no Daudi aigua ũhoru ũcio agĩkũrũka agĩthiĩ kũhitho-inĩ kĩa hinya. ¹⁸ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmokĩte na makeyaragania gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ¹⁹ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoru kũrĩ Jehova, akĩmũũria atĩrĩ, “Thiĩ ngatharĩkire Afilisti? Nĩũkũmaneana kũrĩ nĩ?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩ ngũneana Afilisti kũrĩ we.”

²⁰ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩthiĩ Baali-Perazimu, na agĩtooreria Afilisti kuo. Akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Jehova aharaganĩtie thũ ciakwa mbere yakwa.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Baali-Perazimu. ²¹ Nao Afilisti magĩtiganĩria mĩhianano yao kũu, nake Daudi na andũ ake makĩmĩoya magĩthiĩ nayo.

²² Afilisti nĩmambatire o rĩngĩ makĩiaragania Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu; ²³ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũria ũhoru harĩ Jehova, nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kwambata ũthiĩ ũrũngĩrĩrie, no thiũrũrũka ũmoime na thuutha, ũmatharĩkire ũmarutĩtie na mbere ya mĩti ya mĩkũngũgũ. ²⁴ Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩti ya mĩkũngũgũ-rĩ, thiĩ narua, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Jehova nĩathiĩte mbere yaku nĩguo ahũũre mbũtũ cia Afilisti.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩka o ta ũrĩa

^a3 Rĩrĩ rĩarĩ rita rĩa gatatũ rĩa Daudi gũitĩrĩrio maguta, na rĩarĩ rĩa kuonania atĩ we aarĩ mũthamaki wa Isiraeli yotho.

^b14 Ici inya ciarĩ ciana cia Bathisheba (1Maũ 3:5).

Jehova aamwathĩte, akĩhũũra Afilisti amarutĩtie Gibeoni, o nginya Gezeri.

Ithandũkũ Kũreehwo Jerusalemu

6 O rĩngĩ, Daudi agĩcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ njamba a Isiraeli othe, nao maarĩ ngiri mĩrongo ĩtatũ. ² Daudi arĩ hamwe na andũ acio ake othe magĩthĩ moimĩte Baala kũu Juda makambatie ithandũkũ rĩa Ngai marĩrute kuo, ithandũkũ rĩrĩa rĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa Rĩake, naguo ũguo nĩ ta kuuga Rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũrĩa ũĩkaraga gatagatĩ ka makerubi marĩa marĩ igũrũ rĩa ithandũkũ rĩu. ³ Nao makĩgĩrĩra ithandũkũ rĩa Ngai ngaari-inĩ njerũ ya ng'ombe, makĩrĩruta nyũmba ya Abinadabu, ĩrĩa yarĩ kĩrĩma-inĩ. Nao Uza na Ahio, ariũ a Abinadabu, nĩo maatongoretie ngaari iyo njerũ ⁴ ĩrĩ na ithandũkũ rĩu rĩa Ngai igũrũ rĩayo, nake Ahio nĩwe warĩtongoretie. ⁵ Nake Daudi na nyũmba yothe ya Isiraeli maarũũhagia na hinya wao wotho marĩ mbere ya Jehova, makaina nyĩmbo na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, na tũhembe, na njingiri na thaani irĩa ihũũrithanagio ikagamba.

⁶ Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Nakoni, ndegwa ikĩhĩngwo, Uza agĩtambũrũkia guoko akanyĩĩrĩra ithandũkũ rĩa Ngai tondũ ndegwa nĩ ciahĩngĩtwa. ⁷ Namo marakara ma Jehova magĩakanĩra Uza tondũ wa gĩko kũu gĩa kwaga gĩtĩo; Nĩ ũndũ ũcio Ngai akĩmũgũtha akĩgũa, agĩkuĩra hakuhi na ithandũkũ rĩa Ngai.

⁸ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩire Uza, na nginya ũmũthĩ handũ hau hetagwo Perez-Uza.

⁹ Nake Daudi agĩĩtigĩra Jehova mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, "Ngaahota atĩa kũinũkia ithandũkũ rĩrĩ rĩa Jehova?" ¹⁰ Nake ndetĩkĩrĩre gũtwara ithandũkũ rĩu rĩa Jehova kũu aatũire, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹¹ Ithandũkũ rĩu rĩa Jehova rĩgĩkara nyũmba-inĩ ya Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti mĩeri ĩtatũ, nake Jehova

akĩmũrathima hamwe na nyũmba yake yotho.

¹² Na rĩrĩ, Mũthamaki Daudi akĩĩrwo atĩrĩ, "Jehova nĩarathimĩte nyũmba ya Obedi-Edomu na kĩrĩa gĩothe arĩ nakĩo, tondũ wa ithandũkũ rĩa Ngai." Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩkũrũka akĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu akĩrĩtwara itũũra inene rĩa Daudi akenete. ¹³ Na rĩrĩ, andũ acio maakuuĩte ithandũkũ rĩa Jehova maakinya makinya matandatũ-rĩ, Daudi akĩruta igongona rĩa ndegwa na gacaũ kanoru. ¹⁴ Daudi akĩina arĩ mbere ya Jehova na hinya wake wotho, ehumbĩte ebodi ya gatani; ¹⁵ nĩ ũndũ ũcio Daudi na nyũmba yotho ya Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa Jehova makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga itũũra inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩcũthĩrĩria arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩrũga-rũga akĩinaga mbere ya Jehova, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

¹⁷ Nao makĩrehe ithandũkũ rĩa Jehova na makĩrĩiga handũ harĩo thĩinĩ wa hema ĩrĩa Daudi aambĩte nĩ ũndũ warĩo, nake Daudi akĩruta maruta ma njino na ma ũiguano mbere ya Jehova. ¹⁸ Aarĩkia kũruta magongona ma njino, na maruta ma ũiguano-rĩ, akĩrathima andũ thĩinĩ wa rĩĩtwa rĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁹ Ningĩ akĩheana mũgate, na gĩkũmba gĩa thabibũ, na gĩcunji kĩa nyama kũrĩ mũndũ o wotho warĩ gĩkundi-inĩ kũu gĩa Isiraeli, arũme na andũ-a-nja o ũndũ ũmwe. Nao andũ othe makĩinũka mĩcĩi kwao.

²⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Daudi aacookire mũcĩi akarathime andũ a nyũmba yake-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ agĩũka kũmũtũnga, akiuga atĩrĩ, "Kaĩ mũthamaki wa Isiraeli nĩakĩĩonanĩtie ũmũthĩ-ĩ, agakĩruta nguo mbere ya ngombo cia airĩtu cia ndungata ciake, o ta ũrĩa mũndũ ũtarĩ thoni angĩka!"

²¹ Daudi akĩĩra Mikali atĩrĩ, "Nyuma mbere ya Jehova ũrĩa wathuurire nĩ

handũ ha thoguo kana mũndũ o na ũmwe wa nyũmba yake, hĩndĩ ĩrĩa aathuurire ndũike mũthamaki wa gũthamakĩra andũ a Jehova, nĩ andũ a Isiraeli, na nĩ ũndũ ũcio no nginya nyine ndĩ mbere ya Jehova. ²²O na nĩ ngũkĩrĩria kwĩyagithia gĩtĩio gũkĩra ũũ, na nĩngwĩnyĩhia maĩtho-inĩ makwa. No rĩrĩ, ndungata icio cia airĩtu wagweta-rĩ, nĩ nĩgũtĩio ngũtĩio nĩcio.”

²³Nake Mikali mwarĩ wa Saũlũ ndaagũire ciana nginya mũthenya ũrĩa aakuire.

Kĩiranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

7 Na rĩrĩ, thuutha wa mũthamaki gũikara nyũmba yake ya ũthamaki, nake Jehova akamũhe ũhurũko agatiga gũũkĩrĩrwo nĩ thũ ciake ciothe ĩria ciamũrigiiciĩrie-rĩ, ²akĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yaakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa Ngai rĩigĩtwo hema-inĩ.”

³Nathani agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria, gwĩka ĩka guo tondũ Jehova arĩ hamwe nawe.”

⁴Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩrwo atĩrĩ:

⁵“Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, Jehova ekuuga ũũ: Anga we nĩwe ũkũnjakĩra nyũmba nĩguo ndĩmĩtũũre? ⁶Nĩ ndĩrĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga thĩiaga kũndũ na kũndũ ndĩ hema-inĩ arĩ yo gĩtũũro gĩakwa. ⁷Kũrĩa guothe ndanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wao, arĩa ndaathire marĩthagie andũ akwa a Isiraeli, atĩrĩ, “Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?”

⁸“Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa andũ akwa a Isiraeli. ⁹Nĩ ngoretwo

nawe o kũrĩa guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikeehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene, o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ¹⁰Na nĩngahe andũ akwa a Isiraeli handũ, na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩria rĩngĩ, o ta ũrĩa maatũire meekaga kĩambĩrĩria-inĩ, ¹¹o na ũrĩa matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. Nĩngĩ nĩngakũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciaku ciothe.

“Jehova egũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũkaarũgamia nyũmba yaku: ¹²Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaathira, ũhurũke hamwe na maithe maku, nĩngarahũra mbeũ yaku ĩcooke ithenya rĩaku, ĩrĩa ĩkoima mũthĩmo waku wee mwene, na nĩngarũgamia ũthamaki wake. ¹³Ũcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa Rĩakwa, na nĩngarũgamia gĩtĩ kĩa ũnene wake nginya tene. ¹⁴Nĩngatuĩka ithe, nake atuĩke mũrũ wakwa. Hĩndĩ ĩrĩa ageeka ũũru, ngaamũherithia na rũthanju rwa andũ, na ahũũrwo mahũũra nĩ andũ. ¹⁵No rĩrĩ, wendo wakwa ndũrĩ hĩndĩ ũkeeherio kũrĩ we, ta ũrĩa ndaaweheririe harĩ Saũlũ, ũrĩa ndeheririe mbere yaku. ¹⁶Nyũmba yaku na ũthamaki waku igũtũũra mbere yakwa nginya tene; o nakĩo gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩgũtũũra kĩrĩ kĩrũmu wega nginya tene.’”

¹⁷Nake Nathani akĩra Daudi ciugo ciothe cia ũguũrio ũcio.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁸Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Mwathani Jehova, nayo nyũmba yakwa-rĩ,

ikĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁹Na rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova, wonete ũndũ ũcio ta ũrĩ mũnini maitho-inĩ maku, nawe ũgacooka kwaria ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ nyũmba ya ndungata yaku. Ningĩ Wee Mwathani Jehova ĩno nĩyo njĩra yaku ĩrĩa waragĩria andũ nayo?

²⁰“Nĩ atĩa ũngĩ Daudi angĩkwĩra? Nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova, nĩũĩ ndungata yaku. ²¹Nĩ ũndũ wa kiugo gĩaku, na kũringana na wendo waku, nĩwĩkĩte ũndũ ũyũ mũnene ũguo, na ũkaũmenyithia ndungata yaku.

²²“Wee Mwathani Jehova, kaĩ ũkĩrĩ mũnene-ĩ! Gũtirĩ ũngĩ tawe, na gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga wee, o ta ũrĩa tũiguĩte na matũ maitũ. ²³Na nũũ ũhaana ta andũ aku a Isiraeli, rũrĩrĩ rũmwe gũkũ thĩ rũrĩa Ngai waruo aakũũrĩre rũtuĩke andũ ake, nĩgeetha wĩgũrĩre igweta, na wĩke maũndũ manene ma magegania na ma gwĩtigĩrwo, na ũndũ wa kũingata ndũrĩrĩ na ngai ciao ciehere mbere ya andũ aku, arĩa wakũũrĩre kuuma bũrũri wa Misiri? ²⁴Wee nĩũrũgamĩtie andũ aku a Isiraeli matuĩke andũ aku nginya tene, nawe, Wee Jehova nĩũtuĩkĩte Ngai wao.

²⁵“Na rĩrĩ, Jehova Ngai, tũma kĩĩranĩro kĩrĩa wĩranĩire gĩkonĩĩ ndungata yaku na nyũmba yake kĩrũme nginya tene. Na wĩke o ta ũguo wĩranĩire, ²⁶nĩgeetha rĩitwa rĩaku rĩnenehe nginya tene. Ningĩ andũ nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe Ngai wa Isiraeli!’ Nayo nyũmba ya ndungata yaku Daudi nĩĩkehaanda mbere yaku.

²⁷“Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, nĩũguũrĩrĩre ndungata yaku ũndũ ũyũ, ũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngagwakĩra nyũmba.’ Nĩ ũndũ ũcio ndungata yaku nĩũgĩte na ũmĩrĩru wa kũhooya ihooya rĩrĩ.

²⁸Wee Mwathani Jehova, Wee nĩwe

Ngai! Ciugo ciaku nĩciakwĩhokwo, na nĩwĩrĩire ndungata yaku maũndũ macio mega. ²⁹Rĩu nĩwonete kwagĩrĩire ũrathime nyũmba ya ndungata yaku, nĩgeetha ĩtũũre mbere yaku nginya tene maitho-inĩ maku; nĩgũkorwo Wee Mwathani Jehova nĩwe warĩtie, na nĩ ũndũ wa kĩrathimo gĩaku, nyũmba ya ndungata yaku ĩtũũre ĩraathimĩtwo nginya tene.”

Ũtoorania wa Daudi Mbaara-inĩ

8 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Daudi nĩatharĩkĩire Afilisti na akĩmatooria biũ, na agĩtunyana Methegi-Amma kuuma watho-inĩ wa Afilisti.

²Ningĩ Daudi nĩatooririe andũ a Moabi. Agĩtũma makome thĩ na akĩmathima na ũraihi wa rũrigi. Aamathima-rĩ, ithimi igĩrĩ ciao makooragwo, na gĩthimi gĩa gatatũ mageetĩkĩrio matũũre muoyo. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi magĩtuĩka ndungata cia Daudi na makamũrehagĩra igooti.

³Daudi nĩahũũranire na Hadadezeri mũrũ wa Rehobu, mũthamaki wa Zoba, rĩrĩa aathiĩte gũcookia bũrũri ũrĩa aatunyĩtwo gũkuhĩ na Rũũĩ rwa Farati.

⁴Nake Daudi akĩmũtunya ngaari ciake cia ita ngiri ĩmwe, na andũ a gũcitwara ngiri mũgwanja, na thigari cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. Nake agĩtemenga mbarathi ĩcio cia mbaara magũrũ agĩtũma ithue ciothe tiga o igana rĩmwe.

⁵Rĩrĩa Asuriata a kuuma Dameski mookire gũteithia Hadadezeri mũthamaki wa Zoba, Daudi akĩũruga Asuriata ngiri mĩrongo ĩrĩ na igĩrĩ. ⁶Akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra ũthamaki wa Asuriata kũu Dameski. Nao Asuriata magĩtuĩka a gwathagwo nĩwe makamũrehagĩra igooti. Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũrĩa guothe aathiaga.

⁷Na rĩrĩ, Daudi agĩkuua ngo cia thahabu iria ciarĩ cia atongoria a Hadadezeri agĩcirehe Jerusalemu.

⁸Kuuma matũũra ma Teba na Berothai, marĩa maarĩ ma Hadadezeri, Mũthamaki

Daudi agĩkuua kuuma kuo indo nyingĩ mũno cia gĩcango.

⁹Rĩria Tou mũthamaki wa Hamathu aaiguire atĩ Daudi nĩahootete mbũtũ ciothe cia mbaara cia Hadadezeri-rĩ, ¹⁰agĩtũma mũriũ Joramu kũrĩ Mũthamaki Daudi akamũgeithie na amũkũngũire nĩ ũndũ wa kũhota Hadadezeri, ũria wakoretwo akĩrũa na Tou. Joramu akĩmũrehera indo cia betha na cia thahabu, o na cia gĩcango.

¹¹Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio, o ta ũria aamũrĩte betha na thahabu kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe iria aatooretie. ¹²Nacio nĩ Edomu na Moabi, na Aamoni na Afilisti, na Amaleki. Ningĩ akĩamũra indo iria aatahĩte kuuma kũrĩ Hadadezeri mũrũ wa Rehobu mũthamaki wa Zoba.

¹³Nake Daudi akĩgĩa igweta hĩndĩ ĩria oimire kũũraga andũ a Edomu ngiri ikũmi na inyanya Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ.

¹⁴Nake akĩiga thigari cia kũrangĩra Edomu guothe, nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka ndungata cia Daudi. Nake Jehova nĩaheaga Daudi ũhootani kũria guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁵Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maũndũ marĩa magĩrĩre.

¹⁶Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita; nake Jehoshafatu mũrũ wa Ehiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu; ¹⁷nake Zadoku mũrũ wa Ahitubu^a na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai; nake Seraia aarĩ mwandĩki. ¹⁸Nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi;^b nao ariũ a Daudi maarĩ ataari a mũthamaki.

^a17 Zadoku aarĩ wa rũciaro rwa Eliazaru, na nĩwe waitĩrĩrie Solomoni maguta nĩguo athamake ithenya rĩa Daudi.

^b18 Thigari cia Akerethi na cia Apelethi ciarĩ thigari cia gũkomborwo.

Daudi na Mefiboshethu

⁹Nake Daudi akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte wa nyũmba ya Saũlũ ũria ingĩtuga nĩ ũndũ wa Jonathani?”

²Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na ndungata ya mũciĩ wa Saũlũ yetagwo Ziba. Nao makĩmũta ĩthiĩ mbere ya Daudi, nake mũthamaki akĩmũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Ziba?”

Nayo ĩgĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ nĩ nĩ ndungata yaku.”

³Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũtigarĩte wa nyũmba ya Saũlũ ũria ingĩonia ũtugi wa Ngai?”

Nake Ziba agĩcookieria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ na mũrũ wa Jonathani; nake nĩ mwonju magũrũ meerĩ.”

⁴Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Arĩ ha?”

Ziba akĩmũcookieria atĩrĩ, “Arĩ mũciĩ kwa Makiru mũrũ wa Amieli kũu Lo-Debari.”

⁵Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Daudi agĩtũmana areehwo kuuma nyũmba ya Makiru mũrũ wa Amieli, kũu Lo-Debari.

⁶Rĩria Mefiboshethu mũrũ wa Jonathani, mũrũ wa Saũlũ, ookire harĩ Daudi, akĩĩnamĩrĩra amũhe gĩtũo.

Nake Daudi akĩmwĩta “Mefiboshethu!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ ndungata yaku.”

⁷Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ti-itherũ nĩngũgũtuga nĩ ũndũ wa thoguo Jonathani. Nĩngũgũcookieria gĩthaka gĩothe kĩa kĩa kĩa gĩa gukaguo Saũlũ, nawe ũrĩrĩagĩra irio metha-inĩ yakwa hĩndĩ ciothe.”

⁸Nake Mefiboshethu akĩĩnamĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ndungata yaku ikĩrĩ kĩa, atĩ nĩguo ũrũmbũye ngui nguũ ta nĩ?”

⁹Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra Ziba, ndungata ya Saũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndahe mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku indo ciothe iria ciarĩ cia Saũlũ na cia nyũmba yake. ¹⁰Wee, hamwe na ariũ aku na ndungata ciaku, nĩ inyuĩ mũrĩmũrĩmagĩra mũgũnda, na mũkainũkia magetha, nĩgeetha mũrũ

wa mūriū wa mwathi waku oonage irio. Nake Mefiboshethu, mūrū wa mūriū wa mwathi waku, arīrīagīra irio metha-inī yakwa hīndī ciothe.” (Na rīrī, Ziba aarī na ariū ikūmi na atano, na ndungata mīrongo īrī.)

¹¹ Ningī Ziba akīra mūthamaki atīrī, “Ndungata yaku nīgwīka o ūrīa wothe mūthamaki, mwathi wakwa, egwatha ndungata yake īlke.” Nī ūndū ūcio Mefiboshethu aarīagīra irio metha-inī ya Daudi taarī ūmwe wa ariū a mūthamaki.

¹² Mefiboshethu aarī na kamwana geetagwo Mika, nao andū othe a mūciī wa Ziba maarī ndungata cia Mefiboshethu. ¹³ Nake Mefiboshethu agītūra Jerusalemu, tondū aarīagīra irio metha-inī ya mūthamaki hīndī ciothe, nake arī mwonju magūrū meerī.

Daudi Gūtooria Aamoni

10 Thuutha wa mahinda macio, mūthamaki wa Aamoni^a agīkua, nake Hanuni, mūriū, agītūika mūthamaki ithenya rīake. ² Nake Daudi agīciiria atīrī, “Nīnguonania ūtugi kūrī Hanuni mūrū wa Nahashu, o ta ūrīa ithe aanīkire maūndū ma ūtugi.” Nī ūndū ūcio Daudi agītūma andū kūrī Hanuni makamūcakaithie nī ūndū wa gūkuīrwo nī ithe.

Rīrīa andū acio maatūmītuo nī Daudi maakinyire būrūri-inī wa Aamoni-rī, ³ andū arīa maarī igweta a Aamoni makīūria Hanuni mwathi wao atīrī, “Ūreciiria Daudi nī thoguo aratīa nī ūndū wa gūgūtūmīra andū magūcakaithie? Githī Daudi ndatūmīte andū aya kūrī we nīgeetha matuīrie na mathigaane itūūra rīrī inene, nīguo macooke marītunyane?” ⁴ Nī ūndū ūcio Hanuni akīnyitithia andū acio a Daudi, na akīmenjithia nderu rwere rūmwe, na agītīnia nguo ciao irima gatagatī ka njikarīro, na akīmaingata.

^a1 Andū a Amoni maarī andū a werū-inī, na maatūragwa mwena wa irathīro wa Jorodani.

⁵ Hīndī īrīa Daudi eerirwo ūhoru ūcio, agītūma andū makamatūnge tondū andū acio nīmaconorithītio mūno. Mūthamaki akiuga atīrī, “Ikarai kūu Jeriko nginya nderu cianyu ikūre, mūcooke mūūke.”

⁶ Rīrīa Aamoni maamenyire atī nīmatuīkīte kīndū kīnungu harī Daudi-rī, makīandīka thigari cia magūrū cia Asuriata ngiri mīrongo īrī kuuma Bethi-Rehobu na Zoba, o na mūthamaki wa Maaka arī na andū ake ngiri īmwe, o na ningī andū ngiri ikūmi na igīrī kuuma Tobu.

⁷ Nake Daudi aigua ūhoru ūcio-rī, agītūma Joabu na ita rīothe rīa mbaara.

⁸ Nao Aamoni makiumagara, makīara mīhari ya mbūtū cia mbaara kīhingo-inī gīa itūūra rīao inene, nao Asuriata a Zoba na Rehobu, na andū a Tobu na a Maaka maarī oiki kūu werū-inī.

⁹ Nake Joabu akīona atī thigari nīciarīte mīhari ya mbaara mbere yake o na thuutha wake; nī ūndū ūcio agīthuura mbūtū imwe iria ciarī njamba mūno kūu Isiraēli, agīcitūma ikarūe na Asuriata. ¹⁰ Andū acio angī akīmaiga watho-inī wa Abishai mūrū wa nyina, na akīmatūma makarūe na andū a Amoni. ¹¹ Joabu akiuga atīrī, “Asuriata mangīngīria hinya-rī, wee ūūke ūndeithie; no Aamoni mangīgūkīria hinya-rī, nīngūūka ngūteithie. ¹² Wīyūmīrīrie nīgeetha tūrūe na ūcamba nī ūndū wa andū aitū na nī ūndū wa matūūra manene ma Ngai witū. Jehova nīegwīka ūrīa ekuona kwagīrīre maitho-inī make.”

¹³ Ningī Joabu na mbūtū ciake magītharīkīra Asuriata, nao makīmoorīra. ¹⁴ Rīrīa Aamoni moonire atī Asuriata nīmaroora-rī, o nao makīūrīra Abishai, magītoonya thīnī wa itūūra rīrīa inene. Nī ūndū ūcio Joabu agīcooka agītiga kūrūa na Aamoni na agīthī Jerusalemu.

¹⁵ Thuutha wa Asuriata kuona atī nīmatorio nī andū a Isiraēli-rī, magīcookanīrīra hamwe rīngī.

¹⁶ Hadadezeri aarehithītie Asuriata kuuma mūrīmo wa Rūū rwa Farati; magīthī nginya Helamu marī hamwe,

na Shobaki mūnene wa mbūtū ya ita ya Hedadezeri, amatongoretie.

¹⁷Rīrīa Daudi eerirwo ūhoru ūcio-rī, agīcookanīrīria ita rīa Isiraēli rīothe, makīringa Rūūī rwa Jorodani na magīthī nginya Helamu. Nao Asuriata makīara mīhari ya thigari cia mbaara igatūngane na Daudi, makīrūa nake. ¹⁸No rīrī, Asuriata acio makīūrīra Isiraēli, nake Daudi akīūrāga andū magana mūgwanja arīa maatwarithagia ngaari ciao cia ita, na thigari cia magūrū ngiri mīrongo īna. Ningī akīūrāga Shobaki mūnene wa mbūtū ciao, agīkuīra kūu. ¹⁹Rīrīa athamaki arīa othe maarī ndungata cia Hadadezeri moonire atī nīmahootwo nī Isiraēli-rī, magīthondeka thayū na andū a Isiraēli na magītuīka a gwathagwo nīo.

Nī ūndū ūcio Asuriata magītigīra gūcooka gūteithia Aamoni hīndī īngī.

Daudi na Bathisheba

11 Na rīrī, hīndī ya kīmera yaakinya ihinda rīrīa athamaki maathiaga mbaara-inī-rī, Daudi agītūma Joabu hamwe na andū a mūthamaki na mbūtū ciothe cia mbaara cia andū a Isiraēli. Makīananga Aamoni magīcooka makīrigiicīria Raba. Nowe Daudi agītigwo Jerusalemu.

²Hwaī-inī ūmwe-rī, Daudi agīūkīra akiuma gītanda-inī gīake agīthī gūceeranga kūu igūrū rīa nyūmba ya ūthamaki. Arī nyūmba igūrū akīona mūndū-wa-nja agīthamba. Mūndū-wa-nja ūcio aarī mūthaka mūno, ³nake Daudi agītūma mūndū agatuīrie ūhoru wake. Mūndū ūcio akīmwīra atīrī, “Githī ūcio ti Bathisheba, mwarī wa Eliamu mūtumia wa Uria ūrīa Mūhiti?” ⁴Hīndī īyo Daudi agītūma andū makamūgīre. Mūndū-wa-nja ūcio agīūka kūrī Daudi, nake agīkoma nake. (Nīgūkorwo nīetheretie ihinda rīake rīa mweri), nake agīgīcookera gwake mūciī. ⁵Mūndū-wa-nja ūcio akīgīa nda na agītūmanīra Daudi, akīmwīra atīrī, “Ndī na nda.”

⁶Nī ūndū ūcio Daudi agītūma mūndū athī kūrī Joabu amwīre atīrī: “Ndūmīra

Uria ūrīa Mūhiti.” Nake Joabu agītūma Uria kūrī Daudi. ⁷Rīrīa Uria ookire, Daudi akīmūūria ūhoru wa ūrīa Joabu aatarī, na ūhoru wa ūrīa thigari ciatarī, na ūrīa mbaara yathiiaga na mbere. ⁸Ningī Daudi akīūra Uria atīrī, “Ikūrūka gwaku mūciī ūgethambe magūrū.” Nī ūndū ūcio Uria akiuma nyūmba ya ūthamaki, na akīrūmīrīrio kīheo kuuma kūrī mūthamaki. ⁹No Uria agīkoma itoonyero-inī rīa nyūmba ya ūthamaki hamwe na ndungata ciothe cia mwathi wake, na ndaigana gūikūrūka athī gwake mūciī.

¹⁰Rīrīa Daudi eerirwo atīrī, “Uria ndaanathiī mūciī,” akīmūūria atīrī, “Githī to hīndī woka kuuma kūrāya? Nī kī kīragiririe ūthī mūciī?”

¹¹Uria akīūra Daudi atīrī, “Ithandūkū rīa Jehova, na andū a Isiraēli na a Juda maikarīte hema-inī, na mwathi wakwa Joabu na andū a mwathi wakwa maikarīte kambī kūu werū-inī. Ingīrahotire atīa gūthī mūciī gwakwa, ngarīe na nganyue, na ngome na mūtumia wakwa? Ti-itherū o ta ūrīa ūtūūrāga muoyo, ndingīka ūndū ta ūcio!”

¹²Ningī Daudi akīmwīra atīrī, “Ikara gūkū mūthenya ūngī ūmwe, na rūciū nīngagūtūma ūcooke.” Nī ūndū ūcio Uria agīkara Jerusalemu mūthenya ūcio na ūcio ūngī warūmīrīre. ¹³Hīndī īrīa Daudi aamwītire, akīrīanīra na akīnyuuanīra nake, ningī Daudi agītūma arīo nī njoohi. No hwaī-inī Uria agīthī gūkoma mūgeeka-inī wake arī hamwe na ndungata cia mwathi wake; ndaigana gūthī gwake mūciī.

¹⁴Rūciinī Daudi akīandīkīra Joabu marūa, akīmanengera Uria atware.

¹⁵Marūa macio maandīkitwo atīrī, “Twara Uria harīa mbaara īhīire mūno. Ūcooke ūmūtiganīrie nīgeetha ooragwo.”

¹⁶Rīrīa Joabu aarigīicīrie itūūra rīrīa inene, akīga Uria harīa aamenyaga nīho haarī agītīrī arīa maarī njamba. ¹⁷Hīndī īrīa andū a itūūra rīu inene mookire kūrūa na Joabu-rī, andū amwe a mbūtū

cia ita cia Daudi makĩũragwo; o nake Uria ũrĩa Mũhiti agĩkua.

¹⁸Joabu agĩtũma mũndũ kũrĩ Daudi akamũhe ũhoro wotho wa mbaara iyo.

¹⁹Nake agĩatha mũndũ ũcio aatũmire atĩrĩ: “Warĩkia kũhe mũthamaki ũhoro ũyũ wotho wa mbaara, ²⁰marakara ma mũthamaki maahota kũrĩrĩmbũka, nake aahota gũkũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmire mũkuhĩrĩrie mũno itũũra inene mũkarũe? Kaĩ mũtooĩ atĩ no mamũrathe na mĩguĩ marĩ rũthingo-inĩ? ²¹Nũũ woragire Abimeleku mũrũ wa Jerubu-Beshethu? Githĩ ti mũndũ-wa-nja wamũikĩirie ihiga rĩa gĩthĩ arĩ rũthingo-inĩ igũrũ? Githĩ ti kĩo gĩatũmire akuĩre kũu Thebezu? Nĩ kĩ kĩratũmire mũthĩi hakuhĩ mũno na rũthingo?’ Angĩgakũũria ũguo-rĩ, nawe ũkaamũcookeria atĩrĩ, ‘O nayo ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti nĩmũkuũ.’”

²²Nake mũndũ ũcio akiumagara agĩthĩ, na aakinya, akĩira Daudi maũndũ mothe marĩa Joabu aamũtũmĩte akoige.

²³Nake mũndũ ũcio watũmĩtwo akĩira Daudi atĩrĩ, “Andũ acio maratũkĩirie hinya, marooka kũrĩa na ithuĩ werũ-inĩ, no tũrakĩmahũndũra nginya itoonjero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩria inene.

²⁴Hĩndĩ iyo aikia a mĩguĩ maraĩkĩria ndungata ciaku mĩguĩ marĩ rũthingo igũrũ, na andũ amwe a mũthamaki nĩmakuĩte. O na nĩngĩ ndungata yaku, Uria ũrĩa Mũhiti, nĩĩkuĩte.”

²⁵Nake Daudi akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Thĩĩ wĩre Joabu atĩrĩ: ‘Tiga kũigua ũũru nĩ ũhoro ũcio; rũhiũ rũniinaga mũndũ ũmwe o ta ũrĩa rũniinaga ũrĩa ũngĩ. Thĩĩ na mbere gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene ũrĩanange.’ Wĩre Joabu ũguo nĩgeetha ũmũũmĩrĩrie.”

²⁶Rĩria mũtumia wa Uria aigũire atĩ mũthũuriwe nĩakuĩte-rĩ, akĩmũcakaĩra.

²⁷Ihinda rĩa gũcakaya rĩathira-rĩ, Daudi akiuga areehwo gwake nyũmba, nake agĩtũũka mũtumia wake, na akĩmũciarĩra kahĩ. No rĩrĩ, ũndũ ũcio Daudi ekĩte nĩwarakaririe Jehova.

Nathani Kũrũithia Daudi

12 Nake Jehova agĩtũma Nathani kũrĩ Daudi. Na aakinya harĩ we Nathani akĩira Daudi atĩrĩ, “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwari na andũ eerĩ, ũmwe aarĩ gĩtonga na ũrĩa ũngĩ aarĩ mũthĩini. ²Mũndũ ũcio warĩ gĩtonga aarĩ na ndũũru nyingĩ cia ng’ondũ na cia ng’ombe, ³no ũcio warĩ mũthĩini ndaarĩ na kĩndũ tiga o kamwatĩ kanini aagũrĩte. Agĩkarera, nako gagĩkũra karĩ hamwe nake na ciana ciake. Kaarĩaga irio ciake, na gakanyuuagĩra gĩkombe gĩaake na gaakomaga gĩthũri-inĩ gĩaake. Nako kaarĩ o ta mwarĩ.

⁴“Na rĩrĩ, mũgeni agĩũka gwa gĩtonga kũu, no gĩtonga kũu gĩkĩrega kuoya ng’ondũ imwe yakĩo kana ng’ombe gĩthondekere mũgeni ũcio wokĩte gwakĩo gĩa kũrĩa. Handũ ha ũguo, gĩkĩoya kamwatĩ karĩa kaarĩ ka mũthĩini na gĩgĩthĩnjĩra mũndũ ũcio wokĩte gwakĩo mũciĩ.”

⁵Daudi agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio, akĩira Nathani atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo agĩrĩrwo nĩ gũkua! ⁶No nginya arĩhe kamwatĩ kau maita mana, tondũ nĩekĩte ũndũ ta ũcio na akaaga kũiguanĩra tha.”

⁷Hĩndĩ iyo Nathani akĩira Daudi atĩrĩ, “Wee nĩwe mũndũ ũcio! Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ndagũitĩrĩrie maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na ngĩkũhonokia kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. ⁸Nĩndakũheire nyũmba ya mwathi waku, o na ngĩkũhe atumia a mwathi waku maikare gĩthũri-inĩ gĩaku. Nĩndakũheire nyũmba ya Isiraeli na Juda. Na kũngĩkorwo maũndũ macio maarĩ manini na matiakũiganĩte-rĩ, nĩngĩakũheire maũndũ mangĩ maingĩ. ⁹Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnyarare kiugo kĩa Jehova, ũgeeka ũũru maitho-inĩ make? Nĩwooragithirie Uria ũrĩa Mũhiti na rũhiũ rwa njora, na ũkĩoya mũtumia wake atuĩke mũtumia waku. Wamũragithirie na rũhiũ rwa njora rwa andũ a Amoni. ¹⁰Na nĩ ũndũ ũcio, rũhiũ

rwa njora rūtikeehera nyūmba yaku, nĩ ūndũ nĩwaanyararire nĩ, na ūkĩoya mūtumia wa Uria ūrĩa Mũhiti atuĩke mūtumia waku.’

¹¹ “Jehova ekuuga ū ū: ‘Nĩngũkũrehithĩria thĩĩna kuuma nyūmba yaku wee mwene. O maitho-inĩ maku nĩngoya atumia aku, ndĩmahe mūdũ wa nyūmba yaku, nake nĩagakoma na atumia acio aku mūthenya barigici. ¹²Wekire ūndũ ūcio na hitho, no Nĩ ngeeka ūndũ ūyũ mūthenya barigici andũ a Isiraeli othe makĩonaga.’”

¹³ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩra Nathani atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩrie Jehova.”

Nathani agĩcookia atĩrĩ, “Jehova nĩakwehereirie mehia maku. Ndũgũkua.

¹⁴ No tondũ nĩūtũmĩte thũ cia Jehova imũmene mũno nĩ ūndũ wa gwĩka ūguo-rĩ, mwana ūcio ūciarĩrwo nĩegũkua.”

¹⁵ Nathani aarĩkia kũinũka mũciĩ-rĩ, Jehova agĩtũma mwana ūcio mūtumia wa Uria aaciarĩre Daudi arũare. ¹⁶ Daudi agĩthaitha Ngai nĩ ūndũ wa mwana ūcio. Akĩhinga kũrĩa irio, agĩtoonya nyūmba yake, agĩkoma thĩ ūtukũ ūcio wothe. ¹⁷ Nao athuuri a nyūmba yake magĩthĩ hakuhĩ nake nĩguo mamũrũgamie na igũrũ nowa akĩrega, na ndaigana kũrianĩra irio nao.

¹⁸ Mūthenya wa mũgwanja wakinya-rĩ, mwana ūcio agĩkua. Nacio ndungata cia Daudi igĩtigĩra kũmwĩra atĩ mwana ūcio nĩakuĩte. Tondũ cioigire atĩrĩ, “Rĩrĩa mwana oima muoyo, twarĩirie Daudi na akaaga gũtũthikĩrĩria. Twahota atĩa kũmwĩra atĩ mwana nĩakuĩte? Aahota kwĩgera ngero.”

¹⁹ No Daudi akĩona atĩ ndungata ciake nĩciaheehanaga, akĩmenya atĩ mwana ūcio nĩakuĩte. Nake akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mwana akuĩte?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩ, nĩakuĩte.”

²⁰ Hĩndĩ ĩyo Daudi agĩtũkĩra. Aarĩkia gwĩthamba, akĩhaka maguta na akĩgarũrĩra nguo ciake, agĩthĩ nyūmba ya Jehova, akĩinamĩrĩra, na akĩhooya. Nĩngĩ agĩcooka agĩthĩ gwake mũciĩ,

agĩtia irio, nao andũ ake makĩmũrehere, akĩrĩa.

²¹ Ndungata ciake ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Ūreka ūguo nĩkĩ? Rĩrĩa mwana ararĩ muoyo nĩũrehingĩte na ūkarĩra, no mwana akua-rĩ, wokĩra na warĩa irio!”

²² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩria mwana ararĩ muoyo-rĩ, ndĩrehingaga na ngarĩra. ngĩciiria atĩrĩ, ‘Nũ ūũĩ? Jehova aahota kũnjiguĩra tha areke mwana ūcio atũũre muoyo.’” ²³ No rĩu tondũ nĩakuĩte-rĩ, nĩ kĩ gĩgũtũma ndĩhinge? Ndaahota kũmũriũkia? Nĩ nĩ ngaathĩ kũrĩ we, no ndangĩcooka kũrĩ nĩ.”

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩhooreria mūtumia wake Bathisheba, agĩthĩ kũrĩ we na agĩkoma nake. Nake agĩciara kahĩ; nao magĩgatua Solomoni. Nake Jehova agĩkenda; ²⁵ na tondũ Jehova nĩakendete-rĩ, agĩtũma mũnabii Nathani athĩ agakahe rĩitwa Jedidia.

²⁶ Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩhũũra Raba itũũra rĩa andũ a Amoni, na agĩtunyana kĩhingo kĩa hinya kĩa ūthamaki. ²⁷ Nĩngĩ Joabu agĩtũma andũ kũrĩ Daudi, akiuga atĩrĩ, “Nĩhũũranĩte na itũũra rĩa Raba o na ngatunyana maaĩ marĩo. ²⁸ Na rĩrĩ, cookanĩrĩria ikundi icio ingĩ cia mbũtũ cia ita, nĩguo ithiũrũrũkĩrie itũũra rĩu inene irĩgwatĩre. Angĩkorwo ti ūguo nĩngwĩgwatĩra itũũra rĩu inene, narĩo rĩĩtanagio na nĩ.”

²⁹ Nĩ ūndũ ūcio Daudi agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita agĩthĩ Raba, na akĩrĩtharĩkĩra, akĩrĩtunyana. ³⁰ Nake akĩoya thũmbĩ ya mūtwe ya mũthamaki wao, na ūritũ wayo warĩ taranda ĩmwe^a ya thahabu, na nĩ yagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩgĩrĩrwo mūtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³¹ akĩrutũrũra aikari akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na aruti wĩra na harũ cia ĩgera na wa mathanwa, na wĩra wa gũthondeka maturubarĩ. Nake eekire ūguo matũũra-inĩ mothe ma Aamoni. Thuutha ūcio Daudi na mbũtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

^a30 nĩ ta kilo 34

13 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Abisalomu mŭrũ wa Daudi aarĩ na mwarĩ wa nyina mũthaka mũno wetagwo Tamaru, nake Amunoni mŭrũ wa Daudi akĩmwenda mũno.

²Amunoni agĩtangĩka nginya agĩtua nĩ mŭrũaru nĩ ũndũ wa mwarĩ wa ithe Tamaru, nĩgũkorwo aarĩ mũirĩtu gathirange,⁴ na nĩonaga arĩ hinya kũmwĩka ũndũ o na ũrĩkũ.

³Na rĩrĩ, Amunoni aarĩ na mŭratawe wetagwo Jonadabu mŭrũ wa Shimea, mŭrũ wa nyina na Daudi. Jonadabu aarĩ mũndũ mwara mũno. ⁴Akĩũria Amunoni atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩtũmĩte wee mŭrũ wa mũthamaki woneke o ũkĩhinyĩrĩrĩka rŭciinĩ o rŭciinĩ? Kaĩ ũtangĩnjĩra gĩtũmi?”

Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kwenda nyendeete Tamaru, mwarĩ wa nyina na Abisalomu mŭrũ wa baba.”

⁵Jonadabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũrĩrĩ na wĩtue atĩ ũrĩ mŭrũaru. Rĩrĩa thoguo arĩũka gũkuona, ũmwĩre atĩrĩ, ‘No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aahe kĩndũ gĩa kũrĩa. Andugĩre irio ngĩonaga, nĩguo ndĩmuone, na nĩngĩ ndĩe acinyiitĩte na guoko gwake.’”

⁶Nĩ ũndũ ũcio Amunoni agĩkoma na agĩtua nĩ mŭrũaru. Na rĩrĩa mũthamaki ookire kũmuona, Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “No nyende mwarĩ wa baba Tamaru oke aathondekere tũmĩgate ngĩonaga, nĩguo ndĩe anyiitĩte na guoko gwake.”

⁷Daudi agĩtũmanĩra Tamaru nyũmba-inĩ ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ nyũmba ya mŭrũ wa thoguo Amunoni, ũmũthondekere irio.” ⁸Nĩ ũndũ ũcio Tamaru agĩthiĩ nyũmba ya mŭrũ wa ithe Amunoni, akĩmũkora akomete. Akĩoya mũtu, akĩũkanda, agĩthondeka mũgate Amunoni akĩmuonaga, na akĩũruga. ⁹Agĩcooka akĩoya rŭgĩo, akĩmũihũrĩra mũgate, nowe akĩrega kũrĩa.

Amunoni akiuga atĩrĩ, “Andũ othe

nĩmeherio haha.” Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makiuma nja, makĩmũtiga. ¹⁰Hĩndĩ iyo Amunoni akĩĩra Tamaru atĩrĩ, “Ndehera irio haha nyũmba yakwa ya toro, nĩguo ndĩe ũcinyiitĩte na guoko gwaku.” Nake Tamaru akĩoya mũgate ũrĩa aathondekete, akĩũtwarĩra mŭrũ wa ithe Amunoni nyũmba yake ya toro. ¹¹No rĩrĩa aamũtwarĩre nĩguo arĩe, Amunoni akĩmũnyiita, akiuga atĩrĩ, “Ŭka ngome nawe, mwarĩ wa baba.”

¹²Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, mŭrũ wa baba! Tiga kũnyiita na hinya. ũndũ ta ũyũ ndwagĩrĩre gwĩkwo Isiraelli! Tiga gwĩka ũndũ ũyũ wa waganu. ¹³Ha ũhoru wakwa nague atĩa? Thoni ciakwa ingĩcitwara nakũ? O nawe-rĩ, ũhoru waku ũgũikara atĩa? Ŭkuoneka ũhaana ta mũndũ ũmwe wa andũ arĩa aaganu na akĩgu thiinĩ wa Isiraelli. Ndagũthaita aria na mũthamaki; tondũ ndangĩgiria ũũhikie.” ¹⁴Nowe akĩrega kũmũigua, na tondũ aarĩ na hinya kũmũkĩra, akĩmũnyiita na agĩkoma nake na hinya.

¹⁵Nĩngĩ Amunoni akĩmũthũũra na rũthũũro rŭnene makĩria. Ti-itherũ, aamũthũũrĩre gũkĩra ũrĩa aamwendete. Amunoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra, wehere haha!”

¹⁶Tamaru akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca! Kũnyingata thiĩ nĩ ihĩtia inene makĩria gũkĩra ũguo wanjĩka.”

Nowe akĩrega kũmũigua. ¹⁷Nake Amunoni agĩta ndungata yake, akĩmũĩra atĩrĩ, “Eheria mũndũ-wa-nja ũyũ haha, na oima ũhinge mŭrango.” ¹⁸Nĩ ũndũ ũcio ndungata yake ikĩmũikia na nja, na ikĩhinga mŭrango. Nake Tamaru eehumbĩte nguo ndaaya yagemetio na magemio ma goro, tondũ airĩtu arĩa gathirange a mũthamaki meehumbaga nguo ta iyo. ¹⁹Tamaru akĩĩtirĩria mũhu mũtwe, na agĩtarũra nguo iyo ndaaya ng’emie irĩa eehumbĩte. Agĩcooka akĩgĩrĩra guoko gwake mũtwe, agĩthiĩ akĩrĩraga aanĩrĩre.

²⁰Nake mŭrũ wa nyina Abisalomu akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ muuma na Amunoni, mŭrũ wa thoguo? Rĩu ta gĩkire, mwarĩ wa maitũ, tondũ we nĩ mŭrũ wa

⁴2 Airĩtu gathirange maikaraga nyũmba cia airĩtu mwanya, na matingĩaceereire arũme, o na kana aanake a ithe ũmwe nao.

thoguo. Tiga kũigua ũũru ngoro nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio.” Nake Tamaru agĩtũura mũciĩ kwa mũrũ wa nyina Abisalomu, arĩ mũndũ-wa-nja ũrĩ na kĩaha kĩnene.

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aigũire maũndũ macio mothe-rĩ, akĩrakara mũno. ²² Abisalomu ndaigana kwaria na Amunoni ũndũ o na ũrĩkũ, mwega kana mũũru; nĩathũũrire Amunoni tondũ nĩaconorithĩtie mwarĩ wa nyina Tamaru.

Abisalomu Kũũraga Amunoni

²³ Mĩaka ĩrĩ yathira, hĩndĩ ĩrĩa amuri a ng’ondũ guoya a Abisalomu maarĩ kũu Baali-Hazoru hakuhĩ na mũhaka wa Efiraimu-rĩ, agĩta ariũ a mũthamaki othe mathiĩ kuo. ²⁴ Abisalomu agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku nĩtũte amuri ng’ondũ guoya. Hihi mũthamaki na anene ake no moke tũkorwo hamwe.”

²⁵ Mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Aca, mũrũ wakwa. Tũtiagĩrĩrwo nĩ gũthiĩ ithuothe; twahota gũtuĩka mũrigo harĩwe.” O na gũtuĩka Abisalomu nĩamũthaithire-rĩ, nĩaregire biũ gũthiĩ, no akĩmũhe kĩrathimo gĩake.

²⁶ Ningĩ Abisalomu akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ndagũthaitha ũreke mũrũ wa baba Amunoni athiĩ na ithũ.”

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma athiĩ na inyuĩ?” ²⁷ Nowe Abisalomu akĩmũringĩrĩa, na nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩreka Amunoni mathiĩ nake, hamwe na ariũ acio angĩ a mũthamaki.

²⁸ Abisalomu agĩatha andũ ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai! Rĩrĩa Amunoni arĩkorwo akenete nĩ kũnyua ndibei akarĩo, na inyuĩ ndĩmwĩre atĩrĩ, ‘Ringai agwe thĩ,’ hĩndĩ ĩyo mũũragei. Mũtigitigĩre. Githĩ ti nĩ ndĩmũheete watho ũcio? Ũmĩrĩriai mũtuĩke njamba.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Abisalomu magĩka Amunoni o ta ũrĩa Abisalomu aamaathĩte. Hĩndĩ ĩyo ariũ othe a mũthamaki magĩũkĩra, makĩhaica nyũmbũ ciao, makĩũra.

³⁰ Marĩ njĩra-inĩ makĩũra-rĩ, ũhoru

ũcio ũgĩkinyĩra Daudi, akĩĩrwo atĩrĩ, “Abisalomu nĩoragĩte ariũ othe a mũthamaki; gũtirĩ o na ũmwe ũtigarĩte.” ³¹ Nake mũthamaki agĩũkĩra, agĩtembũranga nguo ciake, agĩkoma thĩ; o nacio ndungata ciake ikĩrũgama hakuhĩ nake, na igĩtembũranga nguo ciacio.

³² No Jonadabu mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, tiga gwĩciiria atĩ moragĩte ariũ othe a mũthamaki; no Amunoni wiki ũkuĩte. ũndũ ũcio ũtũire ũrĩ muoroto wa Abisalomu kuuma mũthenya ũrĩa Amunoni aanyĩtire mwarĩ wa nyina Tamaru na hinya. ³³ Mũthamaki mwathi wakwa ndagĩrĩrwo nĩkũrũmbũiya ũhoru ũcio wa atĩ ariũ othe a mũthamaki nĩmakuĩte. Amunoni nowe wiki ũkuĩte.”

³⁴ Hĩndĩ ĩyo Abisalomu nĩakoretwo orĩte.

Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa warangagĩra itũũra agĩcũthĩrĩria na akĩona andũ aingĩ njĩra-inĩ mwena wake wa ithũiro, maikũrũkĩire mwena-inĩ wa kĩrĩma. Nake mũrangĩri agĩthiĩ akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Nĩndĩrona andũ mwena ũũria wa Horonaimu, mwena-inĩ wa kĩrĩma.”

³⁵ Jonadabu akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ta kĩone, ariũ a mũthamaki marĩ haha; o ta ũrĩa ndungata yaku ikwĩrĩre, ũguo noguo gũtarĩi.”

³⁶ Na aarĩkia kwaria o ro ũguo-rĩ, ariũ a mũthamaki magĩũka makĩrĩraga na mũgambo mũnene. O nake mũthamaki na ndungata ciake ciothe makĩrĩra marĩ na ruo rũnene.

³⁷ Nake Abisalomu akĩũra agĩthiĩ gwa Talimai mũrũ wa Amihudi, mũthamaki wa Geshuru. Nowe Mũthamaki Daudi agĩcakaĩra mũriũ mũthenya o mũthenya.

³⁸ Thuutha wa Abisalomu kũũrĩa Geshuru, aikarire kuo mĩaka itatũ. ³⁹ Nayo ngoro ya mũthamaki nĩyeriragĩria gũthiĩ kũrĩ Abisalomu, tondũ nĩahooreretio ũhoru-inĩ ũkonĩĩ gĩkuũ kĩa Amunoni.

Abisalomu Gũcooka Jerusalemu

14 Na rĩrĩ, Joabu mũrũ wa Zeruia nĩamenyete atĩ ngoro ya mũthamaki

nīyeriragīria kuona Abisalomu. ² Nī ūndū ūcio, Joabu agītūma mūdū athiī Tekoa akagīire mūdū-wa-nja warī mūūgī, areehwo kuuma kūu. Akīira mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Wītue atī nīūracakaya. Wīhumbe nguo cia macakaya, na ndūkehake maguta o na marīkū. Wītue ta mūdū-wa-nja ūikarīte matukū maingī akīrīrīra mūdū mūkuū. ³ Ūcooke ūthiī kūrī mūthamaki ūmwarīrie ciugo ici.” Nake Joabu akīmwīra ūrīa ekuuga.

⁴ Rīrīa mūdū-wa-nja ūcio wa kuuma Tekoa aathiire kūrī mūthamaki, akīgūithia, agīturumithia ūthiī thī nīguo amūhe gītūo, akīmwīra atīrī, “Wee mūthamaki, ndeithia!”

⁵ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nī kīi kīragūthīnia?”

Nake akiuga atīrī, “Ti-itherū nīi ndī mūdū-wa-nja wa ndigwa; mūthuuri wakwa nīakuīte. ⁶ Nīi ndungata yaku ndīrarī na ariū eerī. Nao maroogitana me mūgūnda, na harakīaga mūdū hau wa kūmateithūrana. Ūmwe aragūtha ūrīa ūngī na aramūūraga. ⁷ Na rīrī, mūhīrīga wothe nīūkīrīire ndungata yaku; ūkoiga atīrī, ‘Tūnengere mūdū ūrīa ūragīte mūrū wa nyina, nīgeetha tūmūūrage nī ūndū wa muoyo wa mūrū wa nyina ūrīa ooragīte; tūkīniine mūgai o nake.’ Nao mangīka ūguo no mahorie ikara rīrīa rīraakana, na no rīo riiki ndigairie, maniine rīitwa rīa mūthuuri wakwa, o na maniine njiaro ciake gūkū thī.”

⁸ Nake mūthamaki akīira mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Inūka, na nīngūruta watho nī ūndū waku.”

⁹ No mūdū-wa-nja ūcio wa Tekoa akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, reke ūūru ūcio ūnjookerere hamwe na nyūmba ya baba, na ūreke wee mūthamaki na gītī gīaku gīa ūthamaki wage gūcookererwo nī ūūru o na ūrīkū.”

¹⁰ Nake mūthamaki agīcookia atīrī, “Mūdū o na ū angīkwīra ūndū o na ūrīkū, mūrehe kūrī nīi, nake ndagacooka gūgūthīnia rīngī.”

¹¹ Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra

atīrī, “Reke mūthamaki agwete rīitwa rīa Jehova Ngai wake, nīguo agirīrīrie mūrīhīria wa thakame ndakae kūrāgana rīngī, nīgeetha mūrīū wakwa ndakae kūrāgwo.”

Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo-rī, gūtīrī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wa mūrūguo rūkūgūa thī.”

¹² Nīngī mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Reke ndungata yaku ikwīre kiugo wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

Nake agīcookia atīrī, “Kīarie.”

¹³ Mūdū-wa-nja ūcio akīmūūria atīrī, “Nī kīi gītūmīte wee ūthondeke ūndū ta ūyū wa gūkīrīra andū a Ngai? Rīrīa mūthamaki oiga ūguo-rī, githī tiwe wītūrīire ciira, nīgūkorwo mūthamaki ndacooketie mūrīū wake ūrīa mūingate mūciī? ¹⁴ Ta ūrīa maaī maitīkaga thī, marīa matangīoeka-rī, no taguo arī o nginya ithuī tūkue. No Ngai ndarutaga mūdū muoyo; handū ha gwīka ūguo-rī, athondekaga nīira nīgeetha mūdū ūrīa mūingate ndakae gūtūūra ta ateetwo biū agathengio harī we.

¹⁵ “Na rīrī, nījūkīte gūkwīra ūhoro ūyū wee mūthamaki mwathi wakwa tondū andū nīmatūmīte nīi ndītīgīre. Ndungata yaku īciirītie atīrī, ‘Nīi nīngwarīria mūthamaki; no gūkorwo nīegwīka ūrīa ndungata yake ikūmūūria; ¹⁶ no gūkorwo mūthamaki nīegwītīkīra kūhonokia ndungata yake kuuma guoko-inī kwa mūdū ūrīa ūrageria gūtūniina nīi hamwe na mūrīū wakwa, matweherie kuuma kūrī igai rīrīa twaheirwo nī Ngai.’

¹⁷ “Na rīrī, ndungata yaku īgūkwīra atīrī, ‘Kiugo gīaku mūthamaki mwathi wakwa kīrondeehere ūhurūko, nīgūkorwo mūthamaki mwathi wakwa ahaana ta mūrāika wa Ngai wa gūkūūrana wega na ūūru. Jehova Ngai waku aroikara nawe.’”

¹⁸ Hīndī īyo mūthamaki akīira mūdū-wa-nja ūcio atīrī, “Ndūkaahithe ūndū o wothe ūrīa ngūkūūria.”

Nake mūdū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa nīakīarie.”

¹⁹ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Githī mūtiniyitanīire na Joabu ūhoroni ūyū wothē?”

Nake mūdū-wa-nja akīmūcookeria atīrī, “Ti-itherū o ta ūria ūtūūraga muoyo, wee mūthamaki mwathi wakwa, gūtirī mūdū ūngūhūgūra mwena wa ūrio kana wa ūmotho, aregane na ūndū o wothē ūria mūthamaki mwathi wakwa angiuga. Īi nīguo, nī ndungata yaku Joabu yanjūire njike ūndū ūyū, na nīwe wīkīrite ciugo ici ciothe kanua-inī ka ndungata yaku. ²⁰ Nake Joabu, ndungata yaku nīwe wīkīte ūguo nīgeetha agarūre ūndū ūria ūrī ho ihinda rīrī. Mwathi wakwa arī ūūgī ta wa mūraika wa Ngai; nīamenyaga ūndū wothē ūria wīkīkaga būrūri-inī.”

²¹ Mūthamaki akīra Joabu atīrī, “Nī wega, nīngwīka ūguo. Thiī, ūcookie mwanake ūcio ti Abisalomu.”

²² Joabu akīgūthia aturumithītie ūthiū thī nīguo amūhe gītīo, na akīrathima mūthamaki. Joabu akīmwīra atīrī, “Ūmūthī ndungata yaku nīyamenya atī nīrīkītie gwītīkīrika maitho-inī maku mūthamaki mwathi wakwa, tondū mūthamaki nīetīkīrite ihooya rīa ndungata yake.”

²³ Hīndī ūyo Joabu agīthiī Geshuru, na agīcookia Abisalomu Jerusalemu. ²⁴ Nowe mūthamaki akīmwīra atīrī, “No nginya athiī mūciī gwake mwene; ndakarekwo oone ūthiū wakwa.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthiī mūciī gwake na ndaigana kuona ūthiū wa mūthamaki.

²⁵ Thiinī wa Isiraeli guothe gūtiarī mūdū ūngī o na ūmwe waganagwo gūthakara ta Abisalomu. Kuuma rūcuīrī rwake rwa mūtwe nginya nyarīrī ciake ndaarī na kameni. ²⁶ Rīrīa rīothe eenjaga njuīrī cia mūtwe wake, nīenjagwo o mwaka wathira rīrīa njuīrī yamūritūhīra mūno, angīamīthimire, ūritū wayo wakoragwo ūrī cekerī magana meērī,^a kūringana na gīthimi kīa mūthamaki.

²⁷ Nake Abisalomu nīaciariire aanake

atatū na mūirītu ūmwe. Nake mwarī eetagwo Tamaru, na aarī mūdū-wanja mūthaka.

²⁸ Abisalomu aatūūrire mīaka īrī Jerusalemu atarī oona ūthiū wa mūthamaki. ²⁹ Nīngī Abisalomu agītūmanīra Joabu nīguo amūtūme kūrī mūthamaki, no Joabu akīrega gūthiī kūrī we. Nīngī akīmūtūmanīra rīita rīa keerī, no akīrega gūthiī. ³⁰ Hīndī ūyo akīra ndungata ciake atīrī, “Atīrīrī, mūgūnda wa Joabu ūhakanīte na wakwa, na arī na cairi kuo. Thiī mūmīcine na mwaki.” Nī ūndū ūcio ndungata cia Abisalomu ikīgwatia mūgūnda ūcio mwaki ūkīhīa.

³¹ Hīndī ūyo Joabu agīthiī mūciī kwa Abisalomu, akīmwīra atīrī, “Nī kī gīatūma ndungata ciaku icine mūgūnda wakwa?”

³² Nake Abisalomu akīra Joabu atīrī, “Ndagītūmanīire, ngīkwīra atīrī, Ūka, nīguo ngūtūme kwa mūthamaki, ūkamūūrie atīrī, “Nī kī gīatūmire nyume Geshuru? Ūngīrī ūndū mwega korwo nīkuo ndūūraga o na rīu!” Rīu-rī, nīngwenda kuona ūthiū wa mūthamaki, na hangīkorwo nī harī na ūndū njīkīte mūūru, nīakīnjūrage.”

³³ Nī ūndū ūcio Joabu agīthiī kūrī mūthamaki, na akīmūhe ūhoroni ūcio. Hīndī ūyo mūthamaki agīta Abisalomu, nake agīūka, akīnamīrīra aturumithītie ūthiū thī mbere ya mūthamaki. Nake mūthamaki akīmumunya Abisalomu.

Abisalomu Gūciirīra gwīka Daudi Ūūru

15 Na rīrī, thuutha wa maūdū macio, Abisalomu agīthondekera ngaari cia ita na mbarathi, na andū mīrongo ītano a gūthiiga mbere yake mateng’erete. ² Nake ookīraga rūciinī tene akarūgama mūkīra-inī wa njīra īrīa yathīiga kīhingo-inī gīa itūūra rīrīa inene. Na rīrīa mūdū o wothē ooka arī na mateta ma gūtwarīra mūthamaki nīguo atue itua-rī, Abisalomu akamwīta, akamūūria atīrī, “Uumīte itūūra rīrīkū?” Nake akamūcookeria atīrī, “Ndungata yaku yumīte mūhīrīga-inī ūmwe wa Isiraeli.” ³ Nīngī Abisalomu

^a26 nī ta kilo igīrī na robo (2:25)

akamwīra atīrī, “Atīrīrī mateta maku nī ma kīhooto na nī magīrīire, no gūtīrī mūdū ūthuurītwo wa kūrūgamīrīra mūthamaki ūngīgūthikīrīria.” ⁴ Ningī Abisalomu akamwīra atīrī, “Naarī korwo ndaatuu mūciiri wa būrūri ūyū! Hīndī iyo mūdū o wothe ūrī na mateta kana ciira no ooke kūrī niī, na niī ngatīgīrīra ciira wake nīwatuuo na kīhooto.”

⁵ Ningī hīndī ciothe rīrīa mūdū wothe amūkuhīrīria ainamīrīre mbere yake, Abisalomu agatambūrūkia guoko, akamūhīmīria na akamūmumunya.

⁶ Abisalomu ekaga ūguo kūrī andū othe a Isiraēli arīa mookaga kūrī mūthamaki gūcaria kīhooto, na nī ūndū ūcio akīguucīrīria ngoro cia andū a Isiraēli.

⁷ Na rīrī, mīaka īna yathira, Abisalomu akīra mūthamaki atīrī, “Njītūkīria thiī Hebironi nīgeetha ngahingie mwīhītwa ūrīa ndeehītire harī Jehova. ⁸ Hīndī īrīa ndungata yaku yatūūruga Geshuru kū Suriata, nīndehītire na mwīhītwa ngiuga atīrī, ‘Jehova angīkanjookia Jerusalemu, nīngamūhooya ndī kū Hebironi.’ ”

⁹ Nake mūthamaki akīmwīra atīrī, “Thiī na thayū.” Nī ūndū ūcio Abisalomu agīthiī Hebironi.

¹⁰ Hīndī iyo Abisalomu agītūma andū na hitho mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli makoige atīrī, “Rīrīa mūrīgua tūrumbeta twahuhwo, hīndī iyo muuge atīrī, ‘Abisalomu nīwe mūthamaki wa Hebironi.’ ” ¹¹ Andū magana meerī kuuma Jerusalemu nīo maathiite hamwe na Abisalomu. Meetīttwo marī ageni, na magīthiī matekūmenya nī ūuru meekaga, matirī ūndū maamenyaga ūhoro-inī ūcio. ¹² Na hīndī īrīa Abisalomu aarutaga magongona-rī, agītūmanīra Ahithofeli ūrīa Mūgiloni,^a o ūrīa waheaga Daudi kīrīra, oke kuuma itūūra rīao rīa Gilo. Na nī ūndū ūcio ndundu ya gūūkīrīra mūthamaki ikīgīa na hinya, nao arūmīrīri a Abisalomu magīkīrīrīria kūngīha.

Daudi Kūūra

¹³ Na rīrī, hagīūka mūdū ūmwe watūmīttwo kūrī Daudi, akīmwīra atīrī, “Ngoro cia andū othe a Isiraēli irūmīrīre Abisalomu.”

¹⁴ Hīndī iyo Daudi akīra anene ake othe arīa aarī nao Jerusalemu atīrī, “Ūkai! No nginya tūūre; kwaga ūguo gūtīrī o na ūmwe witū ūkūhonoka kūūrագwo nī Abisalomu. No nginya tūthiī o ro rīu, kana Abisalomu oke narua atūkorerere, atūhubanīrie na atwanange, na ahūūre itūūra rīrī inene na rūhiū rwa njora.”

¹⁵ Nao anene a mūthamaki makīmūcookeria atīrī, “Ndungata ciaku nīciīhaarīrie gwīka ūndū o wothe ūrīa mūthamaki mwathi witū angīthuura wīkwo.”

¹⁶ Nake mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū a nyūmba yake yothe; no agītiga thuriya ikūmi cia kūmenyerera nyūmba ya mūthamaki.

¹⁷ Nī ūndū ūcio mūthamaki akiumagara, arūmīrīrwo nī andū acio othe, magīthiī handū haraaya, makīrūgama ho. ¹⁸ Nao andū ake othe makīmūhītūka, hamwe na Akerethi othe, na Apelethi, na Agiti othe magana matandatū arīa maatwaranīte hamwe nake kuuma Gathu, makīhītūka magīthiī mbere ya mūthamaki.

¹⁹ Mūthamaki akīūra Itai ūrīa Mūgiiti atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūthiī hamwe na ithuī? Cooka ūgaikare hamwe na Mūthamaki Abisalomu. Wee ūrī mūdū wa kūngī, mūdū ūthaamīte akoima būrūri wake. ²⁰ Ūrookire o ira. Ingīgūwītīkīria atīa wambīrīrie kūūrūūra na ithuī, o rīrīa itaramenya kūrīa ndīrathī? Hūdūka, woe andū a būrūri wanyu ūcooke nao. Naguo ūtugi na wīhokeku iroikara hamwe nawe.”

²¹ No Itai agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, na o ta ūrīa wee mūthamaki mwathi wakwa ūtūūruga muoyo-rī, harīa hothe mūthamaki mwathi wakwa angīkorwo arī, o na kūngīkorwo nī gūtūūra muoyo kana gūkua, hau no ho ndungata yaku īgaakorwo īrī.”

^a12 Ahithofeli aarī gukawe wa Bathisheba, na aarī mūtaarani mūgī.

²² Nake Daudi akĩra Itai atĩrĩ, “Thiĩ na mbere, ũthiĩ ũhitũkĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Itai ũrĩa Mũgiiti agĩthiĩ ahitũkĩte hamwe na andũ ake othe, na andũ a nyũmba yake arĩa maarĩ hamwe nake.

²³ Nao andũ othe a bũrũri ũcio makĩra na mũgambo mũnene rĩra andũ acio othe maahitũkaga. Mũthamaki o nake akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa karũũ ga Kidironi, nao andũ othe magĩthiĩ merekeire werũ-inĩ.

²⁴ Zadoku o nake aarĩ ho, na Alawii othe arĩa maarĩ hamwe nake nĩ maakuuĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai. Nao makĩga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai thĩ, nake Abiatharu akĩruta magongona nginya rĩra andũ othe maarĩkirie kuuma itũũra rĩu inene.

²⁵ Ningĩ mũthamaki akĩra Zadoku atĩrĩ, “Oya ithandũkũ rĩa Ngai ũrĩcookie itũũra-inĩ rĩu inene. Ingĩtũkĩrĩka maithe-inĩ ma Jehova-rĩ, nĩakanjookia na atũme ndĩrĩone na nyone gĩikaro gĩake rĩngĩ.

²⁶ No angĩkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ndikenetio nĩwe,’ hĩndĩ iyo nĩ nĩndĩhaarĩrie; nĩanjike o ũrĩa wotha angĩona kwagĩrĩre.”

²⁷ Ningĩ mũthamaki akĩra Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Githĩ wee ndũrĩ muoni-maũndũ? Cooka ũthiĩ itũũra-inĩ rĩu inene na thayũ, mũrĩ na mũrũguo Ahimaazu, na Jonathani mũriũ wa Abiatharu. Wee na Abiatharu mũthiĩ na ariũ acio anyu eerĩ. ²⁸ Na nĩ ngũikara njetereire mariũko-inĩ kũu werũ-inĩ, o nginya hĩndĩ iĩa ũkaandehithĩria ũhoro ũnjĩre ũrĩa maũndũ matariĩ.” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Zadoku na Abiatharu magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩcookie Jerusalemu na magĩkara kuo.

³⁰ No Daudi agĩthiĩ na mbere kwambata kĩrĩma kĩa mĩtamaĩyũ, o akĩrĩraga; nĩehumbĩrĩte mĩtwe, na aarĩ magũrũ matheri.^a Andũ othe arĩa aarĩ nao-rĩ, o nao nĩmehumbĩrĩte mĩtwe, nao maambatire o makĩrĩraga. ³¹ Na rĩrĩ, Daudi nĩamenyithĩtio atĩrĩ, “Ahithofeli

aarĩ hamwe na arĩa maarĩ ndundu na Abisalomu.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, garũra kĩrĩra kĩa Ahithofeli, ũgĩtue ũrimũ.”

³² Na rĩrĩa Daudi aakinyire gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma, harĩa andũ maahooyagĩra Ngai-rĩ, Hushai ũrĩa Mũariki aarĩ hau kũmũtũnga, atembũrangĩte nguo yake ndaaya, na akeitĩrĩria tĩri mĩtwe. ³³ Nake Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũngĩkorwo nĩũgũthiĩ na nĩ, ũgũtuĩka mũrĩgo harĩ nĩ. ³⁴ No ũngĩcooka itũũra-inĩ rĩu inene na wĩre Abisalomu atĩrĩ, ‘Nĩngũtuĩka ndungata yaku wee mũthamaki; ndĩratũire ndĩ ndungata ya thoguo mbere iyo, no rĩu ngũtuĩka ndungata yaku,’ hĩndĩ iyo no ũndeithie gũthũkia mataaro ma Ahithofeli. ³⁵ Githĩ Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai matiigũkorwo kũu hamwe nawe? Meerage ũndũ o wotha ũngĩgua nyũmba-inĩ ya mũthamaki. ³⁶ Ariũ ao eerĩ, Ahimaazu mũrũ wa Zadoku, na Jonathani mũrũ wa Abiatharu marĩ kũu hamwe nao. Matũmage kũrĩ nĩ na ũndũ o wotha ũngĩgua.”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio Hushai mũrata wa Daudi agĩcooka, na agĩkinya Jerusalemu o rĩrĩa Abisalomu aatoonyaga itũũra rĩu inene.

Daudi na Ziba

16 Na rĩrĩ, Daudi aakorirwo ahitũkĩte gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma o hanini-rĩ, agĩkora Ziba, ndungata ya Mefiboshethu, ĩmwetereire ĩmũtũnge. Aarĩ na ndigiri igĩrĩ ciatandĩkitwo na igakuua mĩgate magana meerĩ na imanĩjika cia thabibũ nyũmũ igana rĩmwẽ, na ikũmba igana cia ngũyũ, o na mondo ya ndibei.

² Nake mũthamaki akĩũria Ziba atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũrehe indo ici?”

Nake Ziba agĩcookia atĩrĩ, “Ndigiri nĩ cia gũkuua andũ a nyũmba ya mũthamaki, nayo mĩgate na matunda nĩ cia kũrĩio nĩ andũ, nayo ndibei nĩyakũnyuuo nĩ arĩa mangĩũrwo nĩ hinya gũkũ werũ-inĩ.”

³ Mũthamaki agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Arĩ ha mũrũ wa mũriũ wa mwathi waku?”

^a30 Kwĩhumbĩra mĩtwe na gũthiĩ magũrũ matheri warĩ ũndũ wa kuonania kĩa na gũcakaya.

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Aikarĩte Jerusalemu, tondũ areciiria atĩrĩ, ‘Ūmũthĩ nyũmba ya Isiraeli nĩkũnjookeria ūthamaki wa guka.’”

⁴Ningĩ mũthamaki akĩĩra Ziba atĩrĩ, “Indo ciothe iria iraarĩ cia Mefiboshethu kuuma rĩu nĩ ciaku.”

Nake Ziba akiuga atĩrĩ, “Nĩndakwĩnyiihĩria; reke njĩtikĩrĩke maitho-inĩ maku, wee mũthamaki, mwathi wakwa.”

Shimei Kĩruma Daudi

⁵Mũthamaki Daudi aakuhĩrĩria Bahurimu-rĩ, mündũ wa mũhĩrĩga wa nyũmba ya Saũlũ agĩũka oimĩte kuo. Nake eetagwo Shimei mũrũ wa Gera; agĩũka akĩrumanaga. ⁶Agĩũkĩria Daudi na anene othe a mũthamaki mahiga, o na gũtuũka mbũtũ ciothe cia ita na arangĩri maarĩ mwena wa Daudi wa ũrĩo na wa ũmotho. ⁷Shimei akĩrumana, akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ na kũu, thĩĩ na kũu, wee mũiti wa thakame, wee kĩmaramari gĩkĩ!” ⁸Jehova nĩakũrĩhĩtie, thakame yothĩ ĩrĩa wanaita ya nyũmba ya Saũlũ, ũrĩa wathanaga ithenya rĩake. Jehova nĩanėanĩte ūthamaki kũrĩ mũrũguo Abisalomu. Wee nĩũkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko tondũ ũrĩ mũiti wa thakame!”

⁹Hĩndĩ ĩyo Abishai mũrũ wa Zeruia akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kĩratũma nguĩ ĩno nguũ^a ĩrume mũthamaki mwathi wakwa? Reke ninge mũrĩmo ndĩmũtinie mĩtwe.”

¹⁰No mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Tũnyĩitanĩire ũndũ ũrĩkũ nĩĩ na inyũĩ, inyũĩ ariũ a Zeruia? Angĩkorwo ararumana tondũ Jehova nĩamwĩrĩte atĩrĩ, ‘Ruma Daudi,’ nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Ūgwĩka ũguo nĩkĩ?’”

¹¹Ningĩ Daudi akĩĩra Abishai na anene ake othe atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ wakwa, nĩwe ũraageria kũnduta muoyo. Githĩ Mũbenjamini ũyũ ndangĩgĩka makĩria ma ũguo! Tiganai nake; rekei arumane, tondũ Jehova nĩwe

ũmwĩrĩte eke ũguo. ¹²Hihi no gũkorwo Jehova nĩėkuona thĩĩna wakwa, na nĩakandĩha na wega nĩ ũndũ wa ĩrumi ĩci ndĩrarumwo ũmũthĩ.”

¹³Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake magĩthĩĩ na mbere magereire njĩra nake Shimei akagera mwena-inĩ wa kĩrĩma ang’ethanĩire nao, agĩthĩĩ akĩrumanaga, na akĩmũikagĩria mahiga, na akamũminjagĩria tĩĩri. ¹⁴Nake mũthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩkinya kũrĩa maathĩiaga manogeete. Na kũu nĩkuo Daudi aahurũkĩire, akĩnogoka.

Ūtaaro wa Hushai na wa Ahithofeli

¹⁵Hĩndĩ ĩyo Abisalomu na andũ othe a Isiraeli magĩũka Jerusalemu, na Ahithofeli agĩkorwo hamwe nao. ¹⁶Hĩndĩ ĩyo Hushai ũrĩa Mũariki, mũrata wa Daudi, agĩthĩĩ kũrĩ Abisalomu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene! Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

¹⁷Abisalomu akĩũria Hushai atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo wendo ũrĩa wonetie mũrata waku? Nĩ kĩĩ kĩragiririe ũthĩĩ na mũrata waku?”

¹⁸Nake Hushai akĩĩra Abisalomu atĩrĩ, “Aca, ũrĩa ũthuurĩtwo nĩ Jehova, na agathuurwo nĩ andũ aya, na agathuurwo nĩ andũ othe a Isiraeli, nĩĩ ndĩ wake, na njikare nake. ¹⁹Ningĩ-rĩ, njagĩrĩrwo nĩgũtungatĩra ũũ? Githĩ ndiagĩrĩrwo nĩ gũtungatĩra mũriũ? O ta ũrĩa ndaatungatĩire thoguo, noguo ngũgũtuungatĩra.”

²⁰Abisalomu akĩĩra Ahithofeli atĩrĩ, “Tũhe ũtaaro waku. Twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

²¹Ahithofeli agĩcookia atĩrĩ, “Koma na thuriya cia thoguo iria aatigire nĩgeetha ĩrorage gũikaro kĩa mũthamaki. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli nĩmakaigua atĩ wee wĩmũthũũre biũ nĩ thoguo, namo moko ma andũ arĩa othe ũrĩ nao nĩmekũgĩa hinya.” ²²Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩra Abisalomu hema nyũmba igũrũ, nake agĩkoma na thuriya cia ithe mbere ya andũ othe a Isiraeli.

²³No rĩrĩ, matukũ-inĩ macio mataaro

^a9 Gwĩta mündũ nguĩ nguũ warĩ ũndũ wa kũnyarara mündũ biũ.

marĩa Ahithofeli aaheanaga maahaanaga ta ma mündũ ũhooete kīrĩa kūrĩ Ngai. Ũguo nĩguo Daudi na Abisalomu mooyaga mataaro mothe ma Ahithofeli.

17 Ahithofeli akīra Abisalomu atīrĩ, “Reke thuure andũ ngiri ikūmi na igīrĩ nĩguo tũthĩ ũtukũ o ro ũyũ tũgakinyīre Daudi. ² Na ndīmũtharīkīre o ro rīu arĩ mūnogu na atarĩ na hinya. Ndīmũmakie, na andũ arĩa othe arĩa marĩ hamwe nake moore. Njūrage o mũthamaki we wiki, ³ na hũndũre andũ othe macooke kūrĩ we. Gĩkuũ kĩa mündũ ũcio ũracaria gīgũcookia andũ othe harīwe; gūtīrĩ mündũ ũkũgurara.”

⁴ Narĩ ithugunda rīu rīkīoneka rīrĩ rīega nĩ Abisalomu na athuuri othe a Isiraeli.

⁵ No Abisalomu akiuga atīrĩ, “Tūmanīrai Hushai ũrĩa Mũariki o nake, nĩguo tũigwe ũrĩa ekuuga.” ⁶ Na rīrĩa Hushai ookire, Abisalomu akīmwīra atīrĩ, “Ahithofeli nĩaheanīte mataaro maya. Nĩ wega twīke ũguo aroiga? Angīkorwo ti ũguo-rĩ, tũhe woni waku.”

⁷ Hushai agĩcookeria Abisalomu atīrĩ, “Itaaro rīrĩa Ahithofeli aheanīte ti rīega ihinda-inĩ rīrĩ. ⁸ Wee nĩũũ thoguo na andũ ake; nĩ andũ njamba, na nĩ njamba ta nduba itunyītwo mwana wayo. Ningĩ thoguo arĩ na ũmenyo wa mbaara; ndarĩ hĩndĩ angīraarania na mbūtũ cia ita. ⁹ O na rīu ahithītwo ngurunga kana akahithwo handũ hangĩ. Angītharīkīra mbūtũ ciaku cia ita mbere-rĩ, ũrĩa wothe ũkaigua ũhoru ũcio akoiga atīrĩ, ‘Mbūtũ cia ita cia Abisalomu nĩciuragīt看two.’

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo o na mũthigari ũrĩa njamba, ũrĩa ngoro yake ĩhaana ta ngoro ya mūrũũthi-rĩ, nĩakaringĩka nĩ guoya, tondũ Isiraeli othe nĩmooĩ atĩ, thoguo nĩ njamba ya ita na atĩ andũ arĩa marĩ nake nĩ njamba.

¹¹ “Nĩ ũndũ ũcio ngũgũtaara atīrĩ: Reke andũ othe a Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba, acio aingĩ muno ta mũthanga wa hũgūrūrũ cia iria, moonganio othe macookanīrīre harīwe, na wee mwene ũmatongorie magĩthĩ ita-inĩ. ¹² Hĩndĩ ĩyo nītũkaamũtharīkīra harĩa hothe tũngĩmuona, tũmũbīrīre o ta ũrĩa

ime rīgũaga thĩ. Nīgũkorwo we mwene o na kana mündũ o na ũmwe wake gūtīrĩ ũgaatigara muoyo. ¹³ O na ningĩ angīgatoonya itũūra inene, andũ othe a Isiraeli makaarehe mĩhindo itũūra-inĩ rīu, tūrīkururie tūrītware gĩtuamba-inĩ, o nginya kwage gacunjĩ karĩo kangīoneka.”

¹⁴ Nake Abisalomu na andũ othe a Isiraeli makiuga atīrĩ, “Ũtaaro wa Hushai ũrĩa Mũariki nĩ mwega gũkīra wa Ahithofeli.” Nīgũkorwo Jehova nĩatuīte atĩ nīegũthũkia ũtaarani ũcio mwega wa Ahithofeli nīgeetha arehithīrie Abisalomu mwanangĩko.

¹⁵ Hushai akīra Zadoku na Abiatharu, acio athĩnjīri-Ngai, atīrĩ, “Ahithofeli nĩataarīte Abisalomu na athuuri a Isiraeli meeke ũna na ũna, no nĩ ndīmataarīte meke ũna na ũna. ¹⁶ Rīu tũmana kūrĩ Daudi narua, ũmwīre atīrĩ, ‘Ũtukũ ũyũ menya ndũkaraare mariũko-inĩ kũu werũ-inĩ; ringa mūrĩmo na ndũkaage gwīka ũguo, kwaga ũguo mũthamaki na arĩa othe arĩ nao nĩmekũniinwo.’ ”

¹⁷ Jonathani na Ahimaazu maikaraga Eni-Rogeli. Nayo ndungata ya mūrĩtu nĩyo yarĩ ĩthĩ ĩkamahe ũhoru ũcio, nao mathĩ makeere Mũthamaki Daudi, tondũ matingĩetīkīrīre kuonwo magĩtoonya itũūra-inĩ rīu inene. ¹⁸ No kamwana kanini nĩkamoniire na gakīra Abisalomu. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio eerĩ makiumagara na ihenya magĩtoonya nyũmba ya mündũ kũu Bahurimu. Nake aarĩ na gĩthima hau nja ya mūciĩ wake, nao makīharūrũka thĩinĩ wakĩo. ¹⁹ Nake mūtumia wa mündũ ũcio akĩoya kīndũ gĩa kũhumbīra, agīgītambūrũkia igūrũ rĩa mūromo wa gĩthima, na akīanīka ngano igūrũ rīakĩo. Na gūtīrĩ mündũ o na ũmwe wamenyire ũhoru ũcio.

²⁰ Na rīrĩa andũ a Abisalomu mookire kūrĩ mūtumia ũcio kũu nyũmba gwake-rĩ, makīmũuria atīrĩ, “Ahimaazu na Jonathani marĩ ha?”

Nake mūtumia ũcio akĩmacookeria atīrĩ, “Maringire mūrĩmo ũūrĩa wa karũũ.” Nao andũ acio makīmacaria

no mationire mündũ; nĩ ũndũ ũcio magĩcooka Jerusalemu.

²¹ Thuutha wa andũ acio gũthiĩ, Jonathani na Ahimaazu makiuma gĩthima-inĩ, na magĩthwarĩra Mũthamaki Daudi ũhoru ũcio. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie ũringe rūũĩ o narua, Ahithofeli nĩ ataaranĩte ũna na ũna wa gũgũũkĩrĩra.” ²² Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ othe arĩa maarĩ nake magĩũkĩra na makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani. Na gũgĩkĩa gũtirĩ mündũ ũtaaringĩte Rũũĩ rwa Jorodani.

²³ Na rĩrĩa Ahithofeli onire atĩ mataaro make matiinarũmĩrĩrwo-rĩ, agĩtandĩka ndigiri yake, akĩinũka gwake mũciĩ itũũra-inĩ rĩake. Agĩthondeka maũndũ make, agĩcooka akĩĩita. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya ithe.

²⁴ Daudi agĩthiĩ Mahanaimu, nake Abisalomu akĩringa Rũũĩ rwa Jorodani hamwe na andũ othe a Isiraeli. ²⁵ Abisalomu nĩathuurĩte Amasa atuĩke mũnene wa mbũtũ cia ita ithenya rĩa Joabu. Amasa aarĩ mũriũ wa mündũ wetagwo Jetheri, Mũisiraeli ũrĩa wahikĩtie Abigaili, mwarĩ wa Nahashu, mwarĩ wa nyina na Zeruia nyina wa Joabu. ²⁶ Andũ a Isiraeli na Abisalomu maambĩte hema ciao bũrũri-inĩ wa Gileadi.

²⁷ Na rĩrĩa Daudi aakinyire Mahanaimu, Shobi mũrũ wa Nahashu wa kuuma Raba kwa Aamoni, na Makiri mũrũ wa Amieli kuuma Lo-Debari, na Barizilai ũrĩa Mũgileadi kuuma Rogelimu ²⁸ makĩrehe indo cia gũkomera, na mbakũri, na indo cia rĩũmba. Ningĩ makĩrehe ngano na cairi, na mũtu na ngano hĩhie, na mboco na ndengũ, ²⁹ na ũũkĩ na ngorono, na ng’ondũ na maguta mamata ma irĩa rĩa ng’ombe, nĩgeetha Daudi na andũ ake marĩe. Tondũ moigire atĩrĩ, “Andũ aya nĩahũũtu, na makanoga, na makanyootera gũkũ werũ-inĩ.”

Gĩkuũ kĩa Abisalomu

18 Na rĩrĩ, Daudi akĩũngania andũ arĩa maarĩ nake, na agĩthuurũ anene a gwatha thigari ngiri ngiri na a gwatha

thigari igana igana. ² Daudi agĩtũma mbũtũ icio cia ita ithiĩ ikarũe, gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Joabu, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩathagwo nĩ Abishai mũrũ wa nyina na Joabu, mũrũ wa Zeruia, na gĩcunjĩ kĩngĩ gĩa ithatũ gĩgaathwo nĩ Itai ũrĩa Mũgiiti. Nake mũthamaki akĩra mbũtũ icio cia ita atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mwene nĩngumagarania na inyuĩ.”

³ No andũ acio makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ndũgũthiĩ; tũngĩgaakĩrio hinya tũũre-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru witũ. O na nuthu iitũ ĩngĩkua-rĩ, matingĩrũmbũiya ũhoru ũcio; no wee ũrĩ bata gũkĩra andũ ngiri ikũmi aitũ. Rĩu nĩ kaba ũtũteithĩrĩrie ũrĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene.”

⁴ Nake mũthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngwĩka ũrĩa wotho mũkuona kwagĩrĩre.”

Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩrũgama kĩhingo-inĩ rĩrĩa andũ acio othe moimagaraga marĩ ikundi cia andũ igana igana, na cia ngiri ngiri. ⁵ Mũthamaki agĩatha Joabu, na Abishai, na Itai, akĩmeera atĩrĩ, “Menyereraĩ mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.” Nacio mbũtũ ciothe cia ita nĩciaigũire mũthamaki akĩheana watho nĩ ũndũ wa Abisalomu kũrĩ o ũmwe wa anene a mbũtũ cia ita.

⁶ Mbũtũ icio cia ita ikĩerekera werũ-inĩ ikarũe na Isiraeli, nayo mbaara ikĩrũrwo mũtitũ-inĩ wa Efiraĩmu.

⁷ Kũu nĩkuo mbũtũ cia ita cia Isiraeli ciatooreirio nĩ andũ a Daudi. Nao arĩa maakuire mũthenya ũcio maarĩ aingĩ mũno, maarĩ andũ ngiri mĩrongo ĩrĩ. ⁸ Mbaara ikĩhurunjũka bũrũri wotho, naguo mũtitũ ũkĩniina andũ aingĩ mũthenya ũcio gũkĩra arĩa maaniinirwo nĩ rũhiũ rwa njora.

⁹ Nake Abisalomu agĩcemanĩa na andũ a Daudi. Nake aahaicĩte nyũmbũ yake, na rĩrĩa nyũmbũ yathĩagĩra rungu rwa honge ndumanu cia mũgandĩ mũnene, mũtwe wa Abisalomu ũkĩhata mũti-inĩ. Nake agĩtigwo acunjuurĩte rĩera-inĩ, nayo nyũmbũ ĩrĩa aahaicĩte ĩgĩthiĩ o na mbere.

¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa mündũ ũmwe wao onire

ũguo, akĩira Joabu atĩrĩ, “Nĩndona Abisalomu acunjuurĩte mĩtĩ-inĩ wa mũgandi.”

¹¹Joabu akĩira mũndũ ũrĩa wamwĩre ũguo atĩrĩ, “Atĩ kĩĩ! Nĩwamuona? Nĩ kĩĩ kĩagiria ũmũgũthe agwe thĩ o ro hau? Nĩngĩakũhe cekerĩ ikũmi cia betha,^a na mũcibi wa mũndũ njamba.”

¹²No mũndũ ũcio agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩthimĩrwo cekerĩ ngiri ĩmwe^b njĩkĩrĩrwo guoko, ndingĩtambũrũkĩria mũrũ wa mũthamaki guoko ndĩmwĩke ũũru. Mũthamaki aagwathire wee, na Abishai, na Itai tũkĩguaga, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Menyererai mwanake ũcio ũgwĩtwo Abisalomu nĩ ũndũ wakwa.’

¹³Na ingĩtwarĩrĩrie muoyo wakwa thĩina-inĩ, na tondũ gũtirĩ ũndũ ũhithagwo mũthamaki, no wĩeherie ũndiganĩrie.”

¹⁴Joabu akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndigũte mahinda nĩ ũndũ waku.” Nĩ ũndũ ũcio akĩoya matimũ matatũ, agĩthiĩ, akĩmũtheeca namo ngoro Abisalomu arĩ o muoyo hau mĩtĩ-inĩ wa mũgandinĩ ũcio. ¹⁵Nao andũ ikũmi arĩa maakuuagĩra Joabu indo cia mbaara makĩrigiicĩria Abisalomu, makĩmũhũura, makĩmũũraga.

¹⁶Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩhuha karumbeta, nacio mbũtũ cia ita igĩtiga gũteng’eria andũ a Isiraeli, tondũ Joabu nĩacirũgamirie. ¹⁷Nao makĩoya Abisalomu, makĩmũikia irima inene kũu mũtitũ, na makĩũmba hĩba nene ya mahiga igũrũ rĩake. Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli makĩũrĩra kwao mĩciĩ.

¹⁸Hĩndĩ ĩrĩa aarĩ muoyo, Abisalomu nĩeyakĩire gĩtugĩ agĩkĩhaanda Gĩtuamba-inĩ kĩa Mũthamaki kĩrĩ gĩa kĩririkano gĩake, tondũ eeciĩrtie atĩrĩ, “Nĩ ndirĩ na kahĩ kangĩtũũria rĩitwa rĩakwa.” Agĩta gĩtugĩ kũu rĩitwa rĩake, nakĩo gĩitagwo Gĩtugĩ kĩa Abisalomu nginya ũmũthĩ.

Daudi Gũcakaya

¹⁹Na rĩrĩ, Ahimaazu mũrũ wa

Zadoku akiuga atĩrĩ, “Reke hanyũke ngatwarĩre mũthamaki ũhoru atĩ Jehova nĩamũhonoketie kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciake.”

²⁰Joabu akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee tiwe wagĩrĩrwo nĩ gũtwara ũhoru ũcio ũmũthĩ. Reke ũgaatwara ũhoru ihinda rĩngĩ, no ndũgwĩka ũguo ũmũthĩ, tondũ mũrũ wa mũthamaki nĩakuĩte.”

²¹Hĩndĩ ĩyo Joabu akĩira Mũkushi ũmwe atĩrĩ, “Thiĩ ũkeere mũthamaki ũrĩa wonete.” Mũkushi ũcio akĩnamĩrĩra mbere ya Joabu na akĩhanyũka agĩthiĩ.

²²Ahimaazu mũrũ wa Zadoku akĩira Joabu rĩngĩ atĩrĩ, “O ũrĩa kũrĩtuĩka, reke nũmĩrĩre Mũkushi ũcio.”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Mũrũ wakwa, ũkwenda gũthiĩ nĩkĩ? Wee ndũrĩ na ũhoru ũrĩa ũngĩheerwo kĩheo.”

²³Nake akiuga atĩrĩ, “O ũrĩa kũrĩtuĩka, nĩngwenda kũhanyũka.”

Nĩ ũndũ ũcio Joabu akiuga atĩrĩ, “Kĩhanyũke!” Hĩndĩ ĩyo Ahimaazu akĩhanyũka agereire werũ-inĩ, akĩhĩtũka Mũkushi.

²⁴Daudi aakairĩte thĩ gatagatĩ ga kĩhingo kĩa na thĩinĩ na kĩa nja-rĩ, mũrangĩri agĩthiĩ kĩhingo-igũrũ agereire rũthingo-inĩ. Na rĩrĩa aacũthĩrĩrie nja, akĩona mũndũ ahanyũkĩte arĩ o wiki.

²⁵Nake mũrangĩri agĩta mũthamaki na akĩmũenyithia ũhoru ũcio.

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Akorwo arĩ wiki, akĩrĩ na ũhoru mwega.” Nake mũndũ ũcio agĩkuhĩrĩria o gũkuhĩrĩria.

²⁶Nĩngĩ mũrangĩri akĩona mũndũ ũngĩ ahanyũkĩte, agĩta mũrangĩri wa kĩhingo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũngĩ ahanyũkĩte arĩ o wiki!”

Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “No nginya o nake akorwo ararehe ũhoru mwega.”

²⁷Mũrangĩri akiuga atĩrĩ, “Ndĩrona mũndũ ũcio wa mbere akĩhanyũka ta Ahimaazu mũrũ wa Zadoku.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũndũ mwega, arooka arĩ na ũhoru mwega.”

²⁸Nĩngĩ Ahimaazu agĩta mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũtirĩ na ũũru!”

^a11 nĩ ta giramu 110

^b12 nĩ ta kilo 11

Akĩnamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthiũ thĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogoocwo! Nĩaneanite andũ arĩa maatambũrũkĩtie moko mookĩrĩre mũthamaki mwathi wakwa.”

²⁹ Nake mũthamaki akĩũria atĩrĩ, “Mwanake ũcio ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Nake Ahimaazu agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnyonire kĩrigiicano kĩnene rĩrĩa Joabu ekwendaga gũtũma ndungata ya mũthamaki o na nĩ, ndungata yaku, no ndinamenya kiuma gĩa kĩ.”

³⁰ Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Rũgama haha mwena-inĩ weterere.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ mwena-inĩ, akĩrũgama ho.

³¹ Hĩndĩ iyo Mũkushi agĩkinya, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, ta igua ũhoru ũyũ mweka! Jehova nĩakũhonoketie ũmũthĩ kuuma kũrĩ arĩa maragũũkĩrĩre.”

³² Mũthamaki akĩũria Mũkushi atĩrĩ, “Mwanake ũrĩa ti Abisalomu arĩ o thayũ?”

Mũkushi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thũ ciothe cia mũthamaki mwathi wakwa, na andũ arĩa othe mangĩũkĩra makũgere ngero marotũka ta mwanake ũcio.”

³³ Mũthamaki akĩinaina. Akĩhaica, agĩthĩ nyũmba ya igũrũ ya kĩhingo-inĩ, akĩrĩra. Agĩthĩ akiugaga atĩrĩ, “Ŭũ mũrũ wakwa Abisalomu! Mũrũ wakwa, mũrũ wakwa Abisalomu! Naarĩ korwo nĩ nĩ ndĩrakuire handũ haku, ũũ mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

19 Nake Joabu akĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki nĩararĩra agĩcakayagĩra Abisalomu.” ² Naguo ũhootani wa mũthenya ũcio wa mbũtũ cia ita ciothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtuĩka macakaya, tondũ mũthenya ũcio mbũtũ cia ita nĩciaiguire gũkĩrwo atĩrĩ, “Mũthamaki arĩ na kĩahe nĩ ũndũ wa mũriũ.” ³ Mũthenya ũcio andũ magĩcooka itũũra-inĩ inene na hitho, o ta ũrĩa andũ macookaga na hitho maconokete rĩrĩa moorĩte kuuma mbaara-inĩ. ⁴ Nake mũthamaki akĩhumbĩra ũthiũ, akĩrĩra na mũgambo

mũnene akiugaga atĩrĩ, “Ŭũ Abisalomu, mũrũ wakwa! Ŭũ Abisalomu, mũrũ wakwa, mũrũ wakwa!”

⁵ Hĩndĩ iyo Joabu agĩtoonya nyũmba kũrĩ mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩũconorithĩtie andũ aku othe, arĩa marĩkĩtie kũhonokia muoyo waku, na mĩoyo ya ariũ aku na ya airĩtu aku, na mĩoyo ya atumia aku o na ya thuriya ciaku. ⁶ Wee wendete arĩa magũthũire, na ũkamena arĩa makwendete. Ŭmũthĩ nĩwonanĩtie biũ atĩ ndũrĩ bata na anene a mbũtũ cia ita o na andũ ao. Nĩ nguona atĩ wee gĩkeno gĩaku kĩngĩrĩ rĩrĩa Abisalomu angĩrĩ muoyo ũmũthĩ na ithuothe tũkorwo tũkuĩte. ⁷ Rĩu ũkĩra ũthĩ ũkoomĩrĩrie andũ aku ũmekĩre hinya. Nĩ ngwĩhĩta na rĩitwa rĩa Jehova atĩ aakorwo ndũkuuma ũthĩ gũtanatuka, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgũkorwo mwena waku. Ŭndũ ũyũ ũgũtuĩka mũũru kũrĩ we gũkĩra maũndũ mothe mooru marĩa managũkora kuuma ũrĩ mũnini nginya rĩu.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩũkĩra, agĩkarĩra gĩtĩ gĩaake kĩhingo-inĩ. Hĩndĩ rĩa andũ meerirwo atĩrĩ, “Mũthamaki aikarĩte kĩhingo-inĩ,” othe magĩũka mbere yake.

Daudi Gũcooka Jerusalemu

Na rĩrĩ, andũ a Isiraeli nĩmoorĩte magacooka kwao mĩcĩ. ⁹ Mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, andũ othe maakararanagia makoiga atĩrĩ, “Mũthamaki nĩwe watũkũũrĩre kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciitũ; nĩwe watũhonokirie kuuma guoko-inĩ kwa Afilisti. Na rĩu nĩoorĩte akoima bũrũri-inĩ akĩũrĩra Abisalomu; ¹⁰ nake Abisalomu ũrĩa twaitĩrĩrie maguta atũthamakĩre-rĩ, nĩakuĩrĩre mbaara-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio mwaĩte kwaria ũhoru wa gũcookia mũthamaki nĩkĩ?”

¹¹ Mũthamaki Daudi nĩatũmanire kũrĩ Zadoku na Abiatharu, athĩnjĩri-Ngai, makeerwo atĩrĩ, “Ŭriai athuuri a Juda atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩgũtũma mũrigie thuutha harĩ gũcookia mũthamaki nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, kuona atĩ ũrĩa

kūraario Isiraeli guothe nīgūkinyiire mūthamaki kūrīa aikaraga? ¹² Inyuī mūrī ariū a baba, tūrī a mūthiimo ūmwe, na thakame imwe. Nī kī kīngītūma mūtuīke a kūrīgia thuutha kūinūkia mūthamaki?”

¹³ Ningī mwīre Amasa atīrī, ‘Githī wee ndūrī wa mūthiimo wakwa, na thakame yakwa? Ngai arothūūra o na anjike ūuru makīria, angīkorwo kuuma rīu gūthiī na mbere wee tiwe ūgūtuīka mūnene wa mbūtū ciakwa cia ita ithenya rīa Joabu.’”

¹⁴ Nake mūthamaki akīguucīrīria ngoro cia andū othe a Juda ta ciarī ngoro ya mūdū ūmwe. Nao magītūmana kūrī mūthamaki, makiuga atīrī, “Cooka, wee hamwe na andū aku othe.” ¹⁵ Hīndī iyo mūthamaki agīcooka agīthiī agīkinya Jorodani.

Na rīrī, andū a Juda nīmookīte Giligali nīguo matūnge mūthamaki mamūringie Rūū rwa Jorodani. ¹⁶ Nake Shimei mūrū wa Gera, Mūbenjamini kuuma Bahurimu, agīkūrūka na ihenya marī na andū a Juda nīguo magatūnge Mūthamaki Daudi. ¹⁷ Nake aarī na andū a Benjamini ngiri imwe, o hamwe na Ziba ndungata ya mūciī wa Saūlū, na ariū ake ikūmi na atano, na ndungata mīrongo iirī. Nao makīhanyūka nginya Rūū rwa Jorodani harīa mūthamaki aarī. ¹⁸ Makīringīra iriūko-inī nīguo maringie andū a nyūmba ya mūthamaki na meeke o ūrīa angīenda.

Hīndī irīa Shimei mūrū wa Gera aaringire Rūū rwa Jorodani akīgūithia thī mbere ya mūthamaki, ¹⁹ na akīmwīra atīrī, “Mwathi wakwa nī atige kūdūa mwīhia. Tiga kūrīrikana ūrīa ndungata yaku yekire mahītia mūthenya ūrīa mūthamaki mwathi wakwa oimire Jerusalemu. Mūthamaki nīatige kūiga ūhoru ūcio meciiria-inī make. ²⁰ Nīgūkorwo nī ndungata yaku nīnjūū atī nīnjhītie, no ūmūthī nīndoka haha ndī mūdū wa mbere wa nyūmba yothe ya andū a Jusufu; ndaikūrūka njūke ndūnge mūthamaki mwathi wakwa.”

²¹ Ningī Abishai mūrū wa Zeruia akiuga atīrī, “Githī Shimei ndagīrīire

nī kūūrāgwo nī ūndū wa ūrīa ekīte? Nīarumire mūitīrīrie maguta wa Jehova.”

²² Nake Daudi agīcookia atīrī, “Tūnyiitanīire ūndū ūrīkū na inyuī, inyuī ariū a Zeruia? Ūmūthī nīguo mūgūtuīka thū ciakwa! No kūhoteke mūdū o na ūrīkū ooragwo thīnī wa Isiraeli ūmūthī? Githī nī ndikīū atī ūmūthī nī nī mūthamaki wa Isiraeli?”

²³ Nī ūndū ūcio mūthamaki akīra Shimei atīrī, “Wee ndūgūkua.” Nake mūthamaki akīmūhe ūhoru ūcio na mwīhītwā.

²⁴ Na rīrī, Mefiboshethu, mwana wa mūrīu wa Saūlū, o nake nīaikūrūkire agīthiī gūtūnga mūthamaki. Nake ndethambīte magūrū kana akenja nderu, o na kana akahūūra nguo ciake kuuma mūthenya ūrīa mūthamaki aathiire nginya mūthenya ūrīa aacookire arī na thayū. ²⁵ Rīrīa oimire Jerusalemu agatūnge mūthamaki, mūthamaki akīmūūria atīrī, “Mefiboshethu, nī kī kīagirīrie ūthiī na nī?”

²⁶ Nake akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, nīgūkorwo nī ndungata yaku ndī mwonju, ‘Ndoigire atīrī, nīngūgīrīra ndigiri yakwa matandīko na ndīmīhaice, nīguo hote gūthiī na mūthamaki’. No Ziba ndungata yakwa akīngunyanīra. ²⁷ Na nīacambītie ndungata yaku kūrī mūthamaki mwathi wakwa. Mwathi wakwa mūthamaki ahaana ta mūrāika wa Ngai; nī ūndū ūcio ika ūrīa ūkuona kwagīrīre. ²⁸ Njaro ciothe cia guka ciagīrīrwo nī kūūrāgwo nī mūthamaki mwathi wakwa. No wee nīwaheire ndungata yaku handū na arīa marīagīra metha-inī yaku. Nī ūndū ūcio ndī na kīhoto kīrīkū gīa gūgūkaīra rīngī mūthamaki wakwa?”

²⁹ Mūthamaki akīmwīra atīrī, “Nī kī kīngītūma warie makīria ma ūguo? Ndaathana atī wee na Ziba mūgayane mūgūnda.”

³⁰ Mefiboshethu akīra mūthamaki atīrī, “Reke oe mīgūnda yothe, kuona atī wee mwathi wakwa nīūcookete mūciī na thayū.”

³¹ Ningī Barizilai, ūrīa Mūgileadi agīkūrūka kuuma Rogelimu akaringe

Rũũ rwa Jorodani me hamwe na mũthamaki, na amumagarie njĩra-inĩ ya kuuma kũu. ³²Na rĩrĩ, Barizilai aarĩ mũthuuri mũkũrũ mũno wa mĩaka mĩrongo ĩnana. Nĩwe waheaga mũthamaki irio hĩndĩ ĩrĩa aikarĩte Mahanaimu, tondũ aarĩ mũndũ mĩtongu mũno. ³³Nake mũthamaki akĩrĩa Barizilai atĩrĩ, “Nĩtũringe mũrĩmo nawe, tũthĩ ũikare hamwe na nĩ Jerusalemu, na nĩndĩrĩkũheaga irio.”

³⁴Nowe Barizilai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩ mĩaka ĩngĩ ĩgana atĩa nĩ ngũtũura muoyo nĩguo nyambate thĩ Jerusalemu hamwe na mũthamaki?

³⁵Rĩu ndĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩnana. No menye ũtiganu wa ũndũ mwega na mũũru? Ndungata yaku yahota gũcama kĩrĩa ĩrarĩa na kĩrĩa ĩranyua? No hote kũigua mĩgambo ya arũme na ya andũ-a-nja makĩna? Nĩ kĩ kĩngĩtũma ndungata yaku ĩtuĩke mũrigo ũngĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wakwa?

³⁶Ndungata yaku nĩkũringa Rũũ rwa Jorodani hamwe na mũthamaki handũ ha itĩina inini, no nĩ kĩ kĩngĩtũma mũthamaki andĩhe nĩ na njĩra ĩyo?

³⁷Reke ndungata yaku ĩcooke, nĩgeetha ngaakuĩra itũũra-inĩ rĩakwa hakuhĩ na mbĩrĩra ya baba na maitũ. No rĩrĩ, ndungata yaku Kimuhamu nĩringe hamwe na mũthamaki mwathi wakwa. Mũke o ũrĩa ũkuona kwagĩrĩire.”

³⁸Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Kimuhamu nĩekũringa hamwe na nĩ, na nĩngũmwĩka o ũrĩa ũngĩona kwagĩrĩire. Na ũrĩa wothe ũngĩenda kuuma kũrĩ nĩ nĩ ngũgwĩkĩra.”

³⁹Nĩ ũndũ ũcio andũ othe makĩringa Rũũ rwa Jorodani, nake mũthamaki agĩcooka akĩringa. Mũthamaki akĩmumunya Barizilai na akĩmũrathima, nake Barizilai agĩcooka gwake mũciĩ.

⁴⁰Rĩrĩa mũthamaki aaringire mũrĩmo agĩkinya Giligali, Kimuhamu akĩringa hamwe nake. Nacio mbũtũ ciothe cia ita cia Juda na nuthu ya mbũtũ cia ita cia Isiraeli ikĩringia mũthamaki.

⁴¹Thuutha wa kahinda kanini andũ othe a Isiraeli nĩmookaga kũrĩ mũthamaki makamwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ

gĩatũmire ariũ a baba, andũ a Juda, matũtunye mũthamaki na wara, na mamũcookie nyũmba yake kuuma mũrĩmo wa Jorodani, hamwe na andũ ake othe?”

⁴²Andũ othe a Juda magĩcookeria andũ a Isiraeli atĩrĩ, “Twekire ũguo tondũ mũthamaki nĩ wa nyũmba ĩtũ. Nĩ kĩ gĩgũtũma mũrakario nĩ ũhoru ũcio? Nĩ irio tũrĩte cia mũthamaki? Nĩ harĩ kĩndũ twĩyoeire ithuĩ ene?”

⁴³Nĩngĩ andũ a Isiraeli magĩcookeria andũ a Juda atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ na icunji ikũmi kũrĩ mũthamaki, na hamwe na ũguo-rĩ, tũrĩ na kĩhooito gĩa gũtuĩka a Daudi gũkĩra inyuĩ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ kĩ gĩgũtũma mũtũmene? Githĩ ti ithuĩ twarĩ a mbere kwaria ũhoru wa gũcookia mũthamaki witũ?”

No andũ a Juda magĩcookia marĩ na ũũru mũingĩ mũno o na gũkĩra andũ a Isiraeli.

Sheba Kũremera Daudi

20 Na rĩrĩ, kwarĩ mũndũ wa ngũĩ wetagwo Sheba mũrũ wa Bikiri, Mũbenjamini, nake agĩkorwo aarĩ hau. Akĩhuha karumbeta, akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ,

“Ithuĩ tũtirĩ na igai harĩ Daudi, tũtirĩ na handũ harĩ mũrũ wa Jesii!

O mũndũ nĩacooke hema-inĩ yake, inyuĩ andũ a Isiraeli!”

²Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli magĩtiganĩria Daudi, makĩrũmĩrĩra Sheba mũrũ wa Bikiri. No andũ a Juda makĩrũmĩrĩra mũthamaki wao kuuma Jorodani nginya Jerusalemu.

³Rĩrĩa Daudi aacookire gĩikaro kĩa nyũmba yake ya ũthamaki kũu Jerusalemu-rĩ, akĩoya thuriya iria ikũmi aatigĩte imenyagĩrĩre nyũmba ya ũthamaki, makĩgwo nyũmba marangagĩrwo. Nĩamaheaga irio, no ndaakomire nao. Maatũũraga marĩ ahingĩre na matariĩ ta atumia a ndigwa nginya mũthenya wa gũkua.

⁴Nake mũthamaki akĩrĩa Amasa atĩrĩ,

“Tūmanīra andū a Juda moke kūrī nī mūira wa matukū matatū mataanathira, nawe mwene ūgaakorwo ho.” ⁵ No rīrīa Amasa aathiire gwīta andū a Juda, agīkara ihinda iraaya kūrī rīrīa mūthamaki aamwīrīte.

⁶ Daudi akīra Abishai atīrī, “Rīu Sheba mūrū wa Bikiri nīegūtūgera ngero nene kūrī rīrīa twagerirwo nī Abisalomu. Oya andū a mwathi waku mūmūteng’erie, kwaga ūguo aahota kuona matūūra mairigīre oorīre kuo, na ithuī twage kūmuona.” ⁷ Nī ūndū ūcio andū a Joabu, na Akerethi, na Apelethi, na njamba ciothe iria ciarī hinya makiumagara matongoretio nī Abishai. Nao magīthī moimīte Jerusalemu, mateng’eretie Sheba mūrū wa Bikiri.

⁸ Rīrīa maarī ihiga-inī rīrīa inene kūu Gibeoni, Amasa agīka kūmatūnga. Joabu eehumbīte nguo ciake cia mbaara, na akehotora mūcibi na rūhiū rūrī njora thīnī. Rīrīa aathiire mbere, rūhiū rūu rūkiama njora-inī.

⁹ Joabu akīra Amasa atīrī, “Ūrī mwega, mūrū wa baba?” Hīndī iyo Joabu akīnyīta Amasa nderu na guoko gwake kwa ūrīo nīguo amūmumunye. ¹⁰ Amasa ndaatindanīrīre na rūhiū rūrīa Joabu aanyītite na guoko, nake Joabu akīmūtheeca nda naruo, namo mara make makiuma makīgūa thī, na ndaigana kūmūtheeca rīngī, nake Amasa agīkua. Ningī Joabu na mūrū wa nyina Abishai magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹¹ Ūmwe wa andū a Joabu akīrūgama mwena-inī wa Amasa, akiuga atīrī, “Mūndū ūrīa wothē ūrī mwena wa Joabu na mwena wa Daudi, nīarūmīrīre Joabu!” ¹² Nake Amasa eegaragaragia thakame-inī yake arī njīra gatagatī, nake mūndū ūcio akīona atī mbūtū ciothe cia ita nīciarūgamaga hau. Rīrīa aamenyire atī o mūndū aakinyaga harī Amasa akarūgama-rī, akīmūkururia kuuma njīra-inī, akīmūiga gīthaka-inī, na akīmūhumbīra na nguo. ¹³ Amasa aarīkia kweherio njīra-inī, andū othe

makīrūmīrīra Joabu, magīteng’eria Sheba mūrū wa Bikiri.

¹⁴ Sheba akīhītūkīra mīhīrīga-inī yothē ya Isiraēli, agīkinya Abeli-Bethi-Maaka, akīhītūkīra būrūri-inī wothē wa Aberi, arīa moonganire hamwe na makīmūrūmīrīra. ¹⁵ Nacio mbūtū ciothe cia ita hamwe na Joabu igīka na ikīrigiicīria Sheba kūu Abeli-Bethi-Maaka. Magīthondeka kīhumbu gīa tīrī kūrīgania na itūūra, nakīo gīkīambatio nginya rūthingo rwa na nja rwa ūgītūri wa itūūra. Na rīrīa maahūūruga rūthingo nīguo marūmomore-rī, ¹⁶ mūndū-wa-nja ūmwe mūgī agītana arī thīnī wa itūūra rīu, akiuga atīrī, “Ta thikīrīria! Ta thikīrīria! Irāi Joabu oke haha nīguo njarie nake.” ¹⁷ Nake agīthī erekeire harī we; nake mūndū-wa-nja ūcio akīmūiria atīrī, “Wee nīwe Joabu?”

Nake agīcookia atīrī, “Ī nī nī.”

Nake akiuga atīrī, “Gīthikīrīrie ūrīa ndungata yaku ikuuga.”

Nake akiuga atīrī, “Nī thikīrīrie.”

¹⁸ Mūndū-wa-nja ūcio agīthī na mbere kwaria, akiuga atīrī, “Tene-rī, ciugo ici nīciaragio, gūkeerwo atīrī ‘Andū makaahooyaga kīrīra kūu Abeli.’ Naguo ūhorō ūgaathīrīra kuo.” ¹⁹ Ithuī-rī, tūrī andū a thayū na ehokeku thīnī wa Isiraēli. Wee ūrageria kwananga itūūra rīrī, na nīrīo nyina wa Isiraēli. Nī kī gīgūtūma wende kūniina igai rīa Jehova?”

²⁰ Joabu agīcookia atīrī, “Ūhorō ūcio ūrondaihirīria! Ūhorō wa kūniina na kwananga ūrondaihirīria! ²¹ Ūguo tiguō ūhorō ūtariī. Mūndū wītagwo Sheba mūrū wa Bikiri, kuuma būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu, nīarīktie kwambararia guoko ookīrīre mūthamaki, ookīrīre Daudi. Tūnengerei mūndū ūcio ūmwe tu, na nīngūtigana na itūūra rīrī.”

Mūndū-wa-nja ūcio akīra Joabu atīrī, “Nīgūikīrio mūtwe wake kuuma rūthingo-inī.”

²² Hīndī iyo mūtumia ūcio agīthī kūrī andū othe arī na mataaro macio make ma ūgī, nao magītīnia mūtwe wa Sheba

mūrū wa Bikiri, makīūikīria Joabu. Nī ūndū ūcio Joabu akīhuha karumbeta, nao andū ake makīharagana kuuma itūūra-inī, o mūdū agīcooka gwake mūciī. Nake Joabu agīcooka kūrī mūthamaki kūu Jerusalemu.

²³Joabu nīwe warī mūnene wa mbūtū ciothe cia ita cia Israeli; nake Benaia mūrū wa Jehoiada aarī mūnene wa Akerethi, o na Apelethi; ²⁴Adoniramu aarī mūtongoria wa kūrutithia wīra wa hinya; nake Jehoshafatu mūrū wa Ahiludu nīwe warī mwandīki wa maūdū ma ihinda rīu; ²⁵nake Sheva nīwe warī mwandīki-marūa; Zadoku na Abiatharu maarī athīnjīri-Ngai; ²⁶nake Ira, ūrīa Mūnjairi, aarī mūthīnjīri-Ngai wa Daudi.

Andū a Gibeoni Kūrīhīrio

21 Na rīrī, hīndī ya wathani wa Daudi, nī kwagīire na ng'aragu ya mīaka itatū īrūmanīrīre; nī ūndū ūcio Daudi agītūiria ūhorō harī Jehova. Nake Jehova akiuga atīrī, “Ūndū ūyū ūrekīka nī ūndū wa Saūlū o na ūndū wa nyūmba yake īrīa yayitithagia thakame; nī ūndū wa ūrīa ooragire andū a Gibeoni.”

²Nake mūthamaki agīta andū a Gibeoni akīaria nao. (Na rīrī, andū acio a Gibeoni matiarī amwe na Israeli no maarī matigari ma Aamori; no andū a Israeli nīmehītite aī matikamooraga, no Saūlū nī ūndū wa kīyo kīrīa aarī nakīo nī ūndū wa Israeli na Juda nīageririe kūmaniina.) ³Nake Daudi akīūria andū acio a Gibeoni atīrī, “Mūngīenda ndīmwikīre atīa? Nī ūndū ūrīkū ingīka tūiguane nīguo mūrathime igai rīa Jehova?”

⁴Nao andū a Gibeoni makīmūcookeria atīrī, “Tūtiagīrīrwo nī kūūria tūheo betha kana thahabu kuuma kūrī Saūlū, kana nyūmba yake, o na tūtīrī na kīhotoo gīa kūūruga mūdū o na ūmwe thīnī wa Israeli.”

Daudi akīmooria atīrī, “Nīatīa mūngīenda ndīmwikīre?”

⁵Nao magīcookeria mūthamaki atīrī, “Ha ūhorō wa mūdū ūrīa watūniinire na

agītūciirīra ūūru nīgeetha tūthire, nīguo tūtikagīe na handū o na ha thīnī wa Israeli-rī, ⁶reke tūneo arūme mūgwanja a njiaro ciake nīgeetha mooragwo na maraganio mbere ya Jehova kūu Gibeā ya Saūlū, ūrīa mūthuure wa Jehova.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki akiuga atīrī, “Nīngūmaneana kūrī inyuī.”

⁷Na rīrī, mūthamaki akīhonokia Mefiboshethu mūrū wa Jonathani, mūrū wa Saūlū, nī ūndū wa mwīhītwa ūrīa Daudi na Jonathani mūrū wa Saūlū meehītaniire mbere ya Jehova. ⁸No mūthamaki agīkuua Arimoni na Mefiboshethu, ariū acio eerī a Aia, mwarī wa Rizipa, arīa aaciarīire Saūlū, hamwe na ariū atano a Merabu mwarī wa Saūlū, arīa aaciarīire Adirieli mūrū wa Barizilai ūrīa Mūmeholathu; ⁹Nake akīmāneana kūrī Gibeoni, arīa maamooragire na makīmaaraganīa kīrīma-inī mbere ya Jehova. Acio othe mūgwanja maagūire hamwe; mooragirwo hīndī ya matukū ma kīambīrīria kīa magetha, o rīrīa magetha ma cairi maambagīrīria.

¹⁰Rizipa mwarī wa Aia akīoya nguo ya ikūnia, na akīmīara hau ihiga igūrū. Kuuma kīambīrīria kīa magetha nginya rīrīa mbura yoirīire mīrī īyo, ndaarekire ciimba icio ihutio nī nyoni cia rīera-inī mūthenya, kana ihutio nī nyamū cia gīthaka ūtukū. ¹¹Hīndī īrīa Daudi eerirwo ūrīa Rizipa mwarī wa Aia, thuriya ya Saūlū, eekīte-rī, ¹²agīthīi, agīkuua mahīndī ma Saūlū o na ma mūrīū Jonathani kuuma kwa andū a Jabeshi-Gileadi. Maamarutīte na hitho kuuma kīhaaro-inī kīa mūngī kūu Bethi-Shani, harīa Afilisti maamacuurītie, thuutha wa kūūrāgīra Saūlū kūu Giliboa. ¹³Daudi agīkuua mahīndī ma Saūlū na ma mūrīū Jonathani kuuma kūu, na mahīndī ma andū arīa moragītvo makaaraganio kūu makīūnganio.

¹⁴Nao magīthika mahīndī ma Saūlū na ma mūrīū Jonathani mbīrīra-inī ya Kishu, ithe wa Saūlū, kūu Zela thīnī wa Benjamini, na magīka maūdū mothe marīa mūthamaki aathanīte. Thuutha

ũcio Ngai agĩcookia mahooya marĩa maahooetwo nĩ ũndũ wa bũrũri.

Mbaara ya Gũũkĩrĩra Afilisti

¹⁵ O rĩngĩ nĩ kwagĩire mbaara gatagatĩ ka Afilisti na Isiraeli. Daudi agĩũkũrũka agĩthĩĩ hamwe na andũ ake makarũe na Afilisti, na akĩnoga mũno. ¹⁶ Nake Ishibi-Benobu ũrĩa warĩ ũmwe wa njiaro cia Rafa, ũrĩa mũthia wa itimũ rĩake warĩ na ũritũ wa cekerĩ magana matatũ,^a na aarĩ na rũhiũ rwa njora rwerũ, ũcio akiuga nĩekũũraga Daudi. ¹⁷ No rĩrĩ, Abishai mũrũ wa Zeruia akĩhonokia Daudi; akĩgũtha Mũfilisti ũcio akĩgũa, akĩmũũraga. Ningĩ andũ a Daudi makĩĩhĩta kũrĩ we makiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ hĩndĩ ũgacooka gũthĩĩ mbaara-inĩ na ithuĩ, nĩgeetha tawa wa Isiraeli ndũkahorio.”

¹⁸ Ningĩ thuutha wa mahinda macio, makĩgĩa na mbaara ĩngĩ na Afilisti kũu Gobu. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũruga Safu, ũmwe wa njiaro cia Rafa.

¹⁹ Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na Afilisti kũu Gobu, Elihanani mũrũ wa Jaare-Oregimu ũrĩa Mũbethilehemu akĩũruga Goliathũ ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na itimũ rĩarĩ na mũtĩ ũigana ta mũtĩ wa mũtumi ngoora.

²⁰ Ningĩ mbaara-inĩ ĩngĩ ĩrĩa yarĩ kũu Gathu, nakuo kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mũrongo ĩrĩ na inya. O na ningĩ aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ²¹ Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

²² Andũ acio ana maarĩ a rũciaro rwa Rafa kũu Gathu nao makĩgũa moko-inĩ ma Daudi na andũ ake.

Rwĩmbo rwa Daudi rwa Kũgooca Ngai

22 Daudi nĩainĩire Jehova na ciugo cia rwĩmbo rũrũ rĩrĩa Jehova aamũhonokirie kuuma guoko-inĩ gwa

thũ ciake ciothe na kuuma guoko-inĩ gwa Saũlũ. ² Akiuga atĩrĩ:

“Jehova nĩwe rwaro rwakwa
rwa ihiga, na nĩwe rũirigo
rwakwa rwa hinya, na
mũkũũri wakwa;

³ Ngai wakwa nĩwe rwaro
rwakwa rwa ihiga, na nĩwe
rĩũrĩro rĩakwa,
na ngo yakwa, na rũhĩa rwa
ũhonokio wakwa.

Nĩwe kũhitho gĩakwa kĩrũmu,
na nĩwe rĩũrĩro rĩakwa, na
mũhonokia wakwa;
nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ
andũ arĩa mahũthagĩra
hinya.

⁴ Ngayagĩra Jehova, ũrĩa wagĩrĩire
kũgoocagwo,
na ngahonokio kuuma kũrĩ thũ
ciakwa.

⁵ “Ndiĩhũ cia gĩkuũ
nĩciathiũrũrũkĩirie;
nakĩo kĩguũ kĩa mwanangĩko
gĩkĩngĩria hinya.

⁶ Mĩhĩndo ya mbĩrĩra
ĩgũthiorokeria;
nayo mĩtego ya gĩkuũ
ĩkũthorera.

⁷ Mĩnyamaro-inĩ yakwa ndakaiire
Jehova;
ngĩgĩkaĩra Ngai wakwa arĩ
hekarũ-inĩ yake.
Nĩ aiguire mũgambo wakwa,
kĩrĩro gĩakwa gĩgĩkinya matũ-inĩ
make.

⁸ “Thĩ ĩkĩinaina na ĩgĩthingitha;
Nayo mĩthingi ya igũrũ
ĩkĩenyenya;
ĩkĩinaina tondũ aarĩ mũrakaru.

⁹ Ndogo ĩkĩiuma maniũrũ-inĩ make
ĩkĩambata na igũrũ;
mwaki wa kũniinana ũkĩiuma
kanua-inĩ gake.
Kanua-inĩ gake hakoima makara
mekũrĩrĩmbũka.

^a16 nĩ ta giramu 330

¹⁰ Aahingũrire igũrũ agĩkũrũka thĩ;
matu matumanu maarĩ rungu
rwa makinya make.

¹¹ Ombũkire akuuĩtwo nĩ ikerubi;
akĩambata na igũrũ na mathagu
ma rũhuho.

¹² Ehumbĩrire na nduma,
agĩtua matu marĩa mairũ ma
mbura ma kũu igũrũ hema
yake ya kũmũthiũrũrũkĩria.

¹³ Kuuma ũkengi ũrĩa warĩ harĩ we,
heni igĩakana mwaki.

¹⁴ Jehova akĩruruma arĩ kũu igũrũ;
mũgambo wa Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno, ũkĩguuo.

¹⁵ Aikirie mĩguĩ, akĩharagania thũ,
agĩciikĩria rũheni, agĩcingatithia.

¹⁶ Hĩndĩ iyo mĩkuru ya iria
ikĩonekana,
nayo mĩthingi ya thĩ
ikĩhumbũrio,
nĩ ũndũ wa irũithia rĩa Jehova,
o na nĩ ũndũ wa ihurutana rĩa
mĩhũmũ ya maniũrũ make.

¹⁷ “Agĩtambũrũkia guoko gwake
kuuma o kũu igũrũ
akĩnyiita;
akĩnguucia akĩnduta maaĩ-inĩ
kũrĩa kũriku.

¹⁸ Andeithũrire thũ yakwa ĩrĩ hinya,
akĩndeithũra kũrĩ arĩa
maathũire, o acio
maangĩrĩtie hinya.

¹⁹ Maanjĩhotoreire mũthenya ũrĩa
ndaarĩ na mũtino,
no Jehova nĩwe warĩ mũtiirĩrĩri
wakwa.

²⁰ Andutire na nja akĩndwara handũ
haariĩ,
akĩndeithũra tondũ nĩakenetio
nĩ niĩ.

²¹ “Jehova anjĩkĩire maũndũ
kũringana na ũthingu
wakwa,
akandĩha kũringana na ũtheru
wa moko makwa.

²² Nĩgũkorwo nĩnũmĩtie njĩra cia
Jehova;
ndiĩkite ũũru na ũndũ wa
kũhutatĩra Ngai wakwa.

²³ Mawatho make mothe marĩ
mbere yakwa;
ndihutafĩire irĩa cia watho
wake wa kũrũmĩrĩrwo.

²⁴ Ngoretwo itarĩ na ũcuuke ndĩ
mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.

²⁵ Jehova andĩhĩte kũringana na
ũthingu wakwa,
akandĩha kũringana na ũtheru
wakwa maitho-inĩ make.

²⁶ “Ũrĩ mwĩhokeku harĩ arĩa
makwĩhokete,
na harĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ
ũcuuke ũrĩĩonanagia ndũrĩ
ũcuuke,

²⁷ kũrĩ ũrĩa wĩtheragia wĩonanagia
ũrĩ mũtheru,
no harĩ ũrĩa ũrĩ mĩthiĩre
mĩogomu ũgatuĩka njũhĩga.

²⁸ Wee ũhonokagia andũ arĩa
enyiĩhia,
no maitho maku monaga
andũ arĩa etĩĩi nĩguo
ũmaconorithie.

²⁹ Wee Jehova, nĩwe tawa wakwa,
Jehova atũmaga nduma yakwa
ĩtuĩke ũtheri.

³⁰ Ndĩ na ũteithio waku no hote
gũtharĩkĩra mbũtũ ya ita;
ndĩ na Ngai wakwa no hote
kũrũga rũthingo.

³¹ “Mũrungu-rĩ, njĩra ciake
nĩnginyanĩru;
kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ ihĩtia.
Nĩwe ngo ya arĩa othe mehithaga
harĩ we.

³² Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ Mũrungu tiga
Jehova?
Na nũũ Rwaro rwa Ihiga tiga
Ngai witũ?

³³ Nĩ Mũrungu ũũhotoraga hinya na
ũhoti,
agatũma njĩra yakwa
ikinyanĩre.

³⁴ Atũmaga magũrũ makwa
mateng'ere o ta ma
thwariga;
aahotithagia kũrũgama kũndũ
gũtũũgĩru.

³⁵ We nĩwe wonagia moko makwa
mũrũire wa mbaara;
moko makwa no mageete ũta
wa gĩcango.

³⁶ Ũũheaga ngo yaku ya ũhootani;
ũinamagĩrĩra thĩ ũkaanenehia.

³⁷ Ũnjaramagĩria njĩra ya kũrĩa
thiagĩra,
nĩgeetha magũrũ makwa
matigatirũke.

³⁸ “Ndaingatithirie thũ ciakwa na
ngĩcihehenja;
ndiacookire na thuutha nginya
rĩrĩa cianiinirwo.

³⁹ Ndacihehenjire biũ, ikĩremwo nĩ
gũũkĩra,
ikĩgũa thĩ magũrũ-inĩ makwa.

⁴⁰ Wee ũũheaga hinya wa kũrũa
mbaara,
ũgatũma thũ ciakwa ciinamĩrĩre
magũrũ-inĩ makwa.

⁴¹ Watũmire thũ ciakwa ihũndũke
ciũre,
na nĩ ngĩniina arĩa maathũire.

⁴² Maakaire mateithio, no hatiarĩ na
wa kũmahonokia,
magĩkaĩra Jehova no
ndaametĩkire.

⁴³ Ndaamahũũrĩre makĩhaana ta
rũkũngũ rũhinyu rwa thĩ;
ngĩmahũũra na ngĩmarangĩrĩria
ta ndooro ya njĩra-inĩ.

⁴⁴ “Nĩũhonoketie ngaaga
gũtharĩkĩrwo nĩ andũ akwa;
ũndũũragia ndĩ mũtongoria wa
ndũrĩrĩ.

Andũ itooĩ nĩmakandungatagĩra,
⁴⁵ andũ a kũngĩ mokaga kũrĩ nĩ
menyihĩtie;
maigua ngumo yakwa,
makanjathĩkĩra.

⁴⁶ Othe makuuaga ngoro;
mokaga makĩinainaga moimĩte
ciũhitho-inĩ ciao cia hinya.

⁴⁷ “Jehova atũũraga muoyo! O we
Rwaro rwakwa rwa Ihiga
arogooocwo!

Ngai arotũgĩrio, o we Rwaro
rwakwa rwa Ihiga, na
Mũhonokia wakwa!

⁴⁸ We nĩwe Mũrungu ũrĩa
ũndĩhagĩria,
aigaga ndũrĩrĩ rungu rwa watho
wakwa,

⁴⁹ nĩwe ũũhonokagia kuuma kũrĩ
thũ ciakwa.
Wanyambatĩririe igũrũ rĩa andũ
arĩa maathũire,
ũkĩndeithũra harĩ andũ arĩa
mahũthagĩra hinya.

⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova,
nĩndĩkũgoocaga ndĩ gatagatĩ
ka ndũrĩrĩ,
ndĩinaga ngagooca rĩitwa rĩaku.

⁵¹ Aheaga mũthamaki wake
ũhootani mũnene;
akonania ũtugi wake ũtathiraga
kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie
maguta,
kũrĩ Daudi na njaro ciake
nginya tene.”

Ciugo cia Kũrigĩrĩria cia Daudi

23 Ici nĩcio ciugo cia kũrigĩrĩria cia
Daudi:

“Ũyũ nĩguo ũhoru wa Daudi mũrũ
wa Jesii,
ũhoru wa mũndũ ũrĩa
watũgĩrĩtio nĩ
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
mũndũ ũrĩa waitĩrĩrio maguta nĩ
Ngai wa Jakubu,
na akeendeka mũno nĩ
gũtungĩra Isiraeli thaburi:

² “Roho wa Jehova nĩaririe na
kanua gakwa;
kiugo gĩake kĩarĩ rũrĩmĩ-inĩ
rwakwa.

³ Ngai wa Isiraeli nĩaririe,
ũcio Rwaro rwa Ihiga rwa
Isiraeli akĩnjĩra atĩrĩ:

‘Rĩrĩa mũndũ egwatha andũ na
ũthingu,
agaathana etigĩrĩte Ngai-rĩ,
⁴atuĩkaga ta ũtheri wa rūciinĩ riũa
rĩkĩratha,
o rūciinĩ rūrĩa rūtarĩ matu,
agatuĩka ta ũtheri ũrĩa ũũkaga
mbura yarĩkia gũkĩa,
mbura ĩrĩa ĩmeragia nyeki.’

⁵“Githĩ nyũmba yakwa ti nũngĩrĩru
harĩ Mũrungu?
Githĩ ndaarĩkanĩire na niĩ
kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra,
gĩthondeketwo na gĩkarũma
maũndũ-inĩ mothe?
Githĩ ndegũtũma ũhonokio wakwa
ũkinyanĩre,
na aahingĩrie maũndũ mothe
marĩa ndĩrĩragĩria?

⁶No andũ arĩa aaganu othe
magaateo ta mĩguua,
ĩrĩa ĩtacookanagĩrĩrio na guoko.

⁷Ũrĩa wothe ũhutagia mĩguua
ahũthagĩra kĩndũ gĩa kĩgera
kana mũtĩ wa itimũ;
mĩguua ĩcinagĩrwo o harĩa
ĩgĩtwo.”

Andũ Njamba a Daudi

⁸Maya nĩmo marĩtwa ma andũ a
Daudi arĩa maarĩ njamba:

Joshebu-Bashebethu ũrĩa Mũtakemoni
aarĩ mũnene wa arĩa atatũ; nake oire
itimũ rĩake, akĩhũũra andũ magana
manana, na akĩmooraga mbaara-inĩ
ĩmwe.

⁹Mũnini wake eetagwo Eleazaru mũrũ
wa Dodai, ũrĩa Mũahohi. Arĩ ũmwe wa
arĩa atatũ maarĩ njamba, aarĩ hamwe na
Daudi hĩndĩ ĩrĩa moogĩtĩre Afilisti arĩa
monganĩte hamwe kũu Pasi-Damimu
marũe mbaara. Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli
makiũra, ¹⁰nowe ndoorire, akĩrũgama
hau, akĩhũũra Afilisti acio nginya guoko
gwake gũkĩganda kũnyĩĩtĩte rūhiũ rwa
njora o ro ũguo. Jehova akĩrehe ũhootani
mũnene mũthenya ũcio. Nacio mbũtũ
cia ita igĩcooka kũrĩ Eleazaru, magatahe
indo cia andũ arĩa akuũ.

¹¹Ũrĩa warũmĩrĩire aarĩ Shama
mũrũ wa Agee ũrĩa Mũharari. Rĩrĩa
Afilisti monganire hamwe handũ
haarĩ mũgũnda waiyũrĩte ndengũ, ita
rĩa Isiraeli rĩkĩmoorĩra. ¹²No Shama
ndoorire, akĩrũgama gatagatĩ ka
mũgũnda ũcio. Akĩũgitĩra na akĩũraga
Afilisti acio, nake Jehova akĩrehe
ũhootani mũnene.

¹³Hĩndĩ ya magetha-rĩ, andũ atatũ
thĩinĩ wa arĩa mĩrongo ĩtatũ anene
magĩkũrũka kũrĩ Daudi kũu ngurunga-
inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya
Afilisti yambĩte hema Gĩtuamba-inĩ
kĩa Refaimu. ¹⁴Ihinda-inĩ rĩu Daudi
aarĩ kũhitho-inĩ kĩa hinya, nayo mbũtũ
ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁵Daudi
akĩrĩrĩria maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ
korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ
ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ
hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu!”

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio andũ acio atatũ maarĩ
njamba magĩtuũkanĩria gatagatĩ-inĩ ga ita
rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũu
kĩarĩ hakuhĩ na kĩhingo kĩa Bethlehemu
na makĩmatwarĩra Daudi. No Daudi
akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya
Jehova. ¹⁷Daudi akiuga atĩrĩ, “Jehova,
ũhoro ũyũ ũrondaihĩrĩria, njage gwĩka
ũguo! Githĩ ĩno ti thakame ya andũ arĩa
megũthĩite magetwarĩrĩria ũgwati-inĩ
wa gĩkuũ?” Nake Daudi akĩrega kũnyua
maaĩ macio.

Maũndũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ
njamba icio ithatũ.

¹⁸Abishai mũrũ wa nyina na Joabu
mũrũ wa Zeruia aarĩ mũnene wa
acio atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake
agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ,
akĩmooraga; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa igweta
o ta acio Atatũ. ¹⁹Githĩ ndaakĩgĩire na
igweta inene gũkĩra acio Atatũ? Nĩwe
watuĩkire mũnene wao, o na gũtuĩka
ndaataranĩrio nao.

²⁰Benaia mũrũ wa Jehoiada aarĩ
mũrũ njamba wa kuuma Kabizeeli,
ũrĩa wekire maũndũ manene ma
ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ
cia ita cia Moabi. Ningĩ nĩatoonyire irima
mũthenya warĩ na tharunji, akĩũraga

mūrũthi. ²¹ Nĩooragire Mũmisiri mũndũ warĩ mũnene mũno. O na gũtuĩka Mũmisiri ũcio nĩanyĩtĩte itimũ na guoko gwake, Benaia aathiire akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Nake akĩhuria itimũ rĩu rĩarĩ guoko-inĩ kwa Mũmisiri ũcio na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²² Macio nĩmo maũndũ ma ũcamba marĩa meekirwo nĩ Benaia mūrũ wa Jehoiada; o nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²³ Nĩatĩtĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo Ītatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mũnene wa arĩa maamũrangagĩra.

- ²⁴ Thĩinĩ wa andũ acio Mĩrongo Ītatũ, arĩa angĩ maarĩ:
Asaheli mūrũ wa nyina na Joabu,
na Elihanani mūrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,
²⁵ na Shama ũrĩa Mũharodi,
na Elika ũrĩa Mũharodi,
²⁶ na Helezu ũrĩa Mũpaliti,
na Ira mūrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa,
²⁷ na Abiezeri kuuma Anathothu,
na Mebunai ũrĩa Mũhushathi,
²⁸ na Zalimoni ũrĩa Mũahohi,
na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,
²⁹ na Helebu mūrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,
na Ithai mūrũ wa Ribai wa kuuma Gibeia kũu Benjamini,
³⁰ na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,
na Hidai wa kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,
³¹ na Abi-Aliboni ũrĩa Mũaribathi,
na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,
³² na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,
na ariũ a Jasheni,
na Jonathani ³³ mūrũ wa Shama ũrĩa Mũharari,
na Ahiamu mūrũ wa Sharari ũrĩa Mũharari,
³⁴ na Elifeleti mūrũ wa Ahasabai ũrĩa Mũmaakathi,
na Eliamu mūrũ wa Ahithofeli ũrĩa Mũgiloni,

- ³⁵ Herezo ũrĩa Mũkarimeli,
na Parai ũrĩa Mũaribi,
³⁶ na Igali mūrũ wa Nathani kuuma Zoba,
na mūrũ wa Hagili,
³⁷ na Zeleku ũrĩa Mũamoni,
na Naharai ũrĩa Mũbeerothi,
ũrĩa wakuuagĩra Joabu mūrũ wa Zeruia indo ciake cia mbaara,
³⁸ na Ira ũrĩa Mũithiri,
na Garebi ũrĩa Mũithiri,
³⁹ na Uria ũrĩa Mũhiti.
Andũ acio othe maarĩ mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja.

Daudi gũtara Arũi a Mbaara

24 Ningĩ marakara ma Jehova magĩakanĩra Isiraeli, nake agĩkĩra Daudi meciiria nĩguo amokĩrĩre, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũgatata andũ a Isiraeli na a Juda.”

² Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩĩra Joabu na anene a mbũtũ cia ita arĩa maarĩ hamwe nake atĩrĩ, “Thiĩ kũndũ guothe mĩhĩrĩga-inĩ ya Isiraeli kuuma Dani nginya Birishiba na mũtare andũ arĩa mangĩthiĩ mbaara, nĩgeetha menye ũrĩa maigana.”

³ No Joabu agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Jehova Ngai waku angĩrongerera mbũtũ cia ita maita igana, namo maitho ma mũthamaki marokĩionera. No nĩ kĩĩ gĩgũtũma mũthamaki mwathi wakwa ende gwĩka ũndũ ta ũyũ?”

⁴ No rĩrĩ, mũthamaki, agĩkararia Joabu na anene a mbũtũ cia ita; nĩ ũndũ ũcio makĩehera mbere ya mũthamaki, magĩthiĩ gũtara andũ a Isiraeli arĩa mangĩathiire mbaara.

⁵ Nao marikia kũringa Rũũĩ rwa Jorodani, makĩamba hema hakuhĩ na Aroeri, mwena wa gũthini wa itũũra mũkuru-inĩ ũcio, magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Gadi magĩkinya Jazeri.

⁶ Magĩthiĩ Gileadi na bũrũri-inĩ ũcio wa Tahatimu-Hodishi, magĩkinya Dani-Jaani magĩthiũrũrũka magĩkinya Sidoni. ⁷ Magĩcooka magĩthiĩ merekeire kĩirigo kĩa hinya gĩa Turo na matũũra-inĩ

mothe ma andũ a Ahivi na ma Kaanani. Marigĩrĩrio-ini magĩthiĩ Birishiba kũu Negevu ya Juda.

⁸Maarĩkia gũthiĩ bũrũri-inĩ wothe, magĩcooka Jerusalemu thuutha wa mĩeri kenda na matukũ mĩrongo ĩrĩ.

⁹Joabu agĩcookeria mũthamaki ũhoro wa mũigana wa andũ arĩa mangĩathiire mbaara: Thĩnĩ wa Isiraeli kwarĩ andũ ngiri magana manana andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ na mangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, nakuo Juda maarĩ ngiri magana matano.

¹⁰Nake Daudi agĩthĩnĩka mũno ngoro thuutha wa gũtara andũ acio a mbaara, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩnjĩhtie mũno nĩ ũndũ wa ũguo njĩkĩte. Rĩu, Wee Jehova-rĩ, ndagũthaitha ũnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ wa ũrimũ mũno.”

¹¹Daudi atanokĩra rũciinĩ rũrũ rũngĩ-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii Gadi, ũrĩa wonagĩra Daudi maũndũ, akĩrwo atĩrĩ: ¹²“Thĩĩ ũkeere Daudi ũũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũrĩ na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nawe ũthuure ũmwe wamo ũrĩa ngũkũherithia naguo.’”

¹³Nĩ ũndũ ũcio Gadi agĩthĩĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩũkwenda bũrũri waku ũgĩe ng’aragu mĩaka ĩtatũ? Kana ũũrĩre thũ ciaku mĩeri ĩtatũ igũteng’erietie? Kana kũgĩe matukũ matatũ ma mũrimũ wa mũthiro bũrũri-inĩ waku? Rĩu-rĩ, wĩciirie ũhoro ũcio ũtue itua rĩrĩa ngũcookeria ũcio ũndũmĩte.”

¹⁴Daudi akĩra Gadi atĩrĩ, “Rĩu ndĩ na thĩĩna mũnene mũno. Nĩtũrekwo tũgwĩre moko-inĩ ma Jehova, nĩgũkorwo tha ciake nĩ nyingĩ; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁵Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro kuuma rũciinĩ rũu nginya ihinda rĩrĩa rĩatuĩtwo; nao andũ ngiri mĩrongo mũgwanja kuuma Dani nginya Birishiba magĩkua. ¹⁶Rĩrĩa mũraika aatambũrũkirie guoko gwake nĩguo aanange Jerusalemu-rĩ, Jehova akĩigua kĩaheha nĩ ũndũ wa kĩnyariirĩko kũu akĩra mũraika ũcio wanangaga

andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ ĩyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna, ũrĩa Mũjebusi.

¹⁷Rĩrĩa Daudi onire mũraika ũcio woragaga andũ-rĩ, akĩra Jehova atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩhtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩatĩa mekĩte? Reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa.”

Daudi gwaka Kĩgongona

¹⁸Mũthenya o ro ũcio-rĩ, Gadi agĩthĩĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ambata, ũthiĩ wakĩre Jehova kĩgongona, hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano^a kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.” ¹⁹Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata o ta ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Gadi. ²⁰Rĩrĩa Arauna aacũthĩrĩrie akĩona mũthamaki na andũ ake magĩũka marorete na kũrĩ we, akiuma nja, akĩnamĩrĩra mbere ya mũthamaki aturumithĩtie ũthiũ thĩ.

²¹Arauna akiuga atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũma mũthamaki mwathi wakwa oke kũrĩ ndungata yake?”

Nake Daudi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndooka kũgũra kĩhuhĩro gĩaku kĩa ngano, nĩguo njakĩre Jehova kĩgongona, nĩgeetha mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire.”

²²Arauna akĩra Daudi atĩrĩ, “Reke mũthamaki mwathi wakwa oe kĩrĩa gĩothe angĩenda akĩrute igongona. Ici nĩ ndegwa cia igongona rĩa njino, na ici nĩcio indo cia kũhuhĩra ngano namo macooki ma ndegwa matũike ngũ. ²³Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki, Arauna nĩaheana indo icio ciothe kũrĩ mũthamaki.” Arauna agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku arogwĩtũkĩra.”

²⁴Mũthamaki agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ngũrĩhe nĩ ũndũ wakĩo. Ndikũrutĩra Jehova Ngai wakwa igongona rĩa njino rĩa kĩndũ kĩrĩa ĩtarĩhĩire thogora.”

Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩgũra kĩhuhĩro

^a18 Ihuhiro cia ngano ciakagwo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩ ũndũ wa rũhuho.

kĩu kĩa ngano na ndegwa icio na cekeri
mĩrongo ĩtano cia betha.^a ²⁵ Daudi
agĩakĩra Jehova kīgongona hau, na
akĩruta maruta ma njino na maruta
ma ũiguano. Hĩndĩ ĩyo Jehova agĩcookia
mahooya nĩ ũndũ wa bũrũri, naguo
mũthiro ũrĩa warĩ Isiraeli ũgĩthira.

^a24 nĩ ta giramu 660

IBUKU RĨA MBERE RĨA ATHAMAKI

Adonija Gwĩtua Mũthamaki

¹ Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũrĩre na agatĩndĩka mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na nguo.

² Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

³ Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mũthamaki. ⁴ Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno; nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no mũthamaki ndaigana gũkoma nake.

⁵ Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,^a akĩyũmĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuĩka mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiiaage mateng’erete marĩ mbere yake. ⁶ (Ithe ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, “Wĩkĩte ũna na ũna nĩkĩ?” Nĩngĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na nĩwe waciariĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

⁷ Nake Adonija akĩrĩkanĩra na Joabu mũrũ wa Zeruia, na Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai, nao magĩtikĩra kũmũteithĩrĩria. ⁸ No Zadoku mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri arĩa a mwanya a Daudi matianyĩitanĩire na Adonija.

⁹ Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng’ondũ, na ng’ombe, na njaũ irĩa noru Ihiga-inĩ rĩa Zohethu, hakuhi na Eni-Rogeli. Nake agĩta ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, ¹⁰ no ndaigana gwĩta Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri

arĩa a mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni.

¹¹ Nake Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, “Nĩũguĩte atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya? ¹² Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. ¹³ Ũkĩra ũthĩi kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtire kũrĩ nĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: “Ti-itherũ Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki?” Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte Adonija atuĩke mũthamaki?” ¹⁴ Ũrĩ o kũu ũkĩaria na mũthamaki, na nĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩnĩ, kũrĩa aatungatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mũshunami. ¹⁶ Bathisheba akĩĩnamĩrĩa, agĩturĩa ndu mbere ya mũthamaki.

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

¹⁷ Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtire harĩ nĩ ndungata yaku na rĩitwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga atĩrĩ: ‘Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene.’ ¹⁸ No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkĩte mũthamaki, na wee mũthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoru ũcio. ¹⁹ Nĩaruĩte igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’ondũ, na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku. ²⁰ Mũthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe macũthĩrĩrie, nĩguo ũmamenyithie nũũ ũgaikarĩra gĩtĩ kĩa

^a5 Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

ūnene thuutha waku wee mūthamaki, mwathi wakwa. ²¹ Kwaga ūguo-rī, rīrīa mūthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurūke hamwe na maithe make, nī na mūrū wakwa Solomoni tūgaatuuo ta andū ageri ngero.”

²² Hīndī ūrīa aaragia na mūthamaki, Nathani ūrīa mūnabii agīkinya. ²³ Nao makīra mūthamaki atīrī, “Mūnabii Nathani arī haha.” Nī ūndū ūcio Nathani agīthī mberē ya mūthamaki, akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī.

²⁴ Nathani akīūria atīrī, “Wee mūthamaki mwathi wakwa-rī, nītuūte atī Adonija nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha waku, na atī nīwe ūgaikarīra gītī gīaku kīa ūnene?

²⁵ Ūmūthī nīaikūrūkīte na akaruta igongona inene rīa ng’ombe nyingī, na njaū noru, na ng’ondū. Na ageeta ariū a mūthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai. Rīu nī kūrīa maraarīa na makanyua marī hamwe nake, makiugaga atīrī, ‘Mūthamaki Adonija arotūūra nginya tene!’ ²⁶ No rīrī, nī ndungata yaku, na Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwīta. ²⁷ Ūndū ūyū-rī, nī mūthamaki mwathi wakwa wīkīte atamenyithītie ndungata ciake nū ūgūkarīra gītī kīa ūnene kīa mūthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

Daudi Gūtua Solomoni Mūthamaki

²⁸ Hīndī iyo Mūthamaki Daudi akiuga atīrī, “Itai Bathisheba oke.” Nī ūndū ūcio Bathisheba agīūka harī mūthamaki, akīrūgama mberē yake.

²⁹ Nake mūthamaki akīhīta, akiuga atīrī: “O ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ūrīa wanaahonokia kuuma mathīina-inī mothe, ³⁰ ti-itherū ūmūthī nīguo ngūhingia ūrīa ndehītire kūrī we na rīitwa rīa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngīkwīra atīrī: Solomoni mūrūguo nīwe ūgaatuika mūthamaki thuutha wakwa, na nīwe ūgaikarīra gītī gīakwa kīa ūnene handū hakwa.”

³¹ Nake Bathisheba akīnamīrīra,

agīturumithia ūthiū thī, na agīturia ndu mberē ya mūthamaki, akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa Daudi arotūūra nginya tene!”

³² Mūthamaki Daudi akiuga atīrī, “Itai Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada moke.” Rīrīa mookire mberē ya mūthamaki, ³³ akīmeera atīrī, “Thīi na ndungata cia mwathi wanyu na mūhaicie Solomoni mūrū wakwa igūrū rīa nyūmbū yakwa, mūmūikūrūkīe nginya Gihoni. ³⁴ Mūrī kūu, mūreke Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai na Nathani ūrīa mūnabii mamūitūrīe maguta atuīke mūthamaki wa Isiraeli. Ningī mūhuhe karumbeta, na mwanīrīre atīrī, ‘Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!’ ³⁵ Ningī mūcooke mwambate nake, oke aikarīre gītī gīakwa kīa ūnene, na athamake handū hakwa. Nīndīmūthuurīte aathanage Isiraeli na Juda.”

³⁶ Benaia mūrū wa Jehoiada agīcookeria mūthamaki atīrī, “Ameni! Jehova, Ngai wa mūthamaki mwathi wakwa arotūuma gūtūike guo. ³⁷ O ta ūrīa Jehova akoretwo arī hamwe na mūthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atūme wathani wake ūnenehe gūkīra wathani wa mūthamaki mwathi wakwa Daudi!”

³⁸ Tondū ūcio Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,^a magīkūrūka, makīhaicia Solomoni nyūmbū ya Mūthamaki Daudi, makīmumagaria nginya Gihoni. ³⁹ Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai akīruta rūhīa rwa maguta kuuma hema-inī ūrīa nyamūre^b na agīitūrīa Solomoni. Ningī makīhuha karumbeta, nao andū othe makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mūthamaki Solomoni arotūūra nginya tene!” ⁴⁰ Andū othe makīambata mamūrūmīrīre,

^a38 Akerethi na Apelethi maarī thigari iria ciarūgamagīrīra Daudi.

^b39 Ino nī hema ūrīa Daudi aakire ya kūiga ithandūkū rīa Maathani, no ti Hema-ya-Gūtūnganwo ūrīa yarī Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

makihuhaga mītūrūrū me na gīkeno kīnene, nginya thī īgīthingitha nī mūrurumo.

⁴¹ Adonija na ageni othe arīa maarī hamwe nake makīgua mūrurumo ūcio rīrīa maarī hakuhi kūrīkia iruga rīao. Rīrīa maiguire mūgambo wa karumbeta, Joabu akūūria atīrī, “Inegene rīu rīothe rīrī itūūra-inī nī rīa kī?”

⁴² O akīaragia-rī, Jonathani mūrū wa Abiatharu ūrīa mūthīnjīri-Ngai agīkinya. Adonija akīmwrīa atīrī, “Toonya thīinī. Mūndū wa bata tawe no nginya akorwo nī ūhoro mwea aatūrehere.”

⁴³ Jonathani agīcookia atīrī; “Aca ti ūguo! Mūthamaki Daudi mwathi witū nīatuīte Solomoni mūthamaki.

⁴⁴ Mūthamaki nīoimagarītie Solomoni hamwe na Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii, na Benaia mūrū wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nīmahaicītie Solomoni nyūmbū ya mūthamaki, ⁴⁵ na rīrī, Zadoku ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na Nathani ūrīa mūnabii nīmamūitīrīrie maguta kūu Gihoni atuīke mūthamaki. Kuuma hau nīmambatīte makiugagīrīria, narīo itūūra rīothe rīkamaamūkīria. Rīu nīrīo inegene rīrīa mūraigua.

⁴⁶ O na ningī, Solomoni nīaikarīrie gītī gīake kīa ūnene gīa ūthamaki.

⁴⁷ Ningī atongoria a ūthamaki nīmokīte gūcookeria Mūthamaki Daudi, mwathi witū, ngaatho, makoiga atīrī: ‘Ngai waku arotūma rītīwa rīa Solomoni rīgīe na ngumo gūkīra rīaku, naguo ūthamaki wake ūroneneha gūkīra waku!’ Nake mūthamaki nīainamīrīra na aakīgooca arī o gītanda-inī, ⁴⁸ oiga atīrī, ‘Jehova Ngai wa Isiraēli arogoocwo, ūrīa wītīkīrītie maitho makwa meyonere mwana ūmwe wakwa agūkarīra gītī gīakwa kīa ūnene ūmūthī.’ ”

⁴⁹ Hīndī īyo ageni othe a Adonija makīmaka, magīūkīra, magīūthīra, o mūndū na njīra yake. ⁵⁰ No rīrī, Adonija, nī ūndū wa gwītīgīra Solomoni, agīthī akīnyīitīrīra hīa cia kīgongona. ⁵¹ Hīndī īyo Solomoni akīmenyithio atīrī, “Adonija nīaretīgīra Mūthamaki Solomoni, na

nīenyīitīrīre hīa cia kīgongona. Aroiga atīrī, ‘Mūthamaki Solomoni nīehīte harī nī ūmūthī anjīre atī ndekūūraga ndungata yake na rūhiū rwa njora.’ ”

⁵² Solomoni agīcookia atīrī, “Angīona atī nī mūndū wagīrīre, gūtīrī rūcuīrī rwake rwa mūtwe rūkaagūa thī; no angīoneka na ūūru no agaakua.” ⁵³ Ningī Mūthamaki Solomoni agītūma andū, nao makīmūkūrūkīa kuuma kīgongona-inī. Adonija akīnamīrīra harī Mūthamaki Solomoni, nake Solomoni akīmwrīa atīrī, “Inūka gwaku mūciī.”

Daudi Gūtaara Solomoni

2 Rīrīa ihinda rīa Daudi rīakuhīrīrie rīa gūkua-rī, agīatha mūrīū Solomoni, akīmwrīa atīrī,

² “Rīu ndī hakuhi gūthīī na njīra īrīa īgeragwo nī andū othe a thī; nī ūndū ūcio-rī, gīa na hinya, wonanie atī ūrī mūndū mūrūme kī, ³ na ūmenyagīrīre ūrīa Jehova Ngai waku endaga: ūthīiage na njīra ciake, na ūmenyagīrīre irīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo na maathani make, na mawatho make na maūndū marīa endaga, o ta ūrīa maandīkītwo Watho-inī wa Musa, nīgeetha ūgaacīre maūndū-inī mothe marīa ūrīikaga na kūrīa guothe ūrīthīiaga, ⁴ nīgeetha Jehova atūūrie kīīranīro kīrīa aanjīrīre, akiuga ūū: ‘Njiaro ciaku ingīkaamenyerera mūtūūrīre wacio, na ithīiage irī na wīhokeku mbere yakwa na ngoro ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gūtīkaga mūndū wa gūīkarīra gītī kīa ūnene gīa Isiraēli.’

⁵ “Rīu wee mwene nīū ūrīa Joabu mūrū wa Zeruia aanjīkire, na ūrīa eekire anene eerī a mbūtū cia ita cia Isiraēli, nīo Abineri mūrū wa Neri, na Amasa mūrū wa Jetheri. Nīamooragire, agīita thakame yao hīndī ya thayū, o taarī hīndī ya mbaara, nayo thakame īyo īkīgīa mūcibi-inī wake wa njohero, na iraatū-inī cia magūrū make. ⁶ İka ūrīa ūkuona kwagīrīre kūrīngana na ūūgī waku, no ndūkanareke mūtwe ūcio wake ūrī mbuī ūkīnye mbīrīra-inī na thayū.

⁷ “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na ũreke matuĩke amwe a ariũ mũrĩrĩaga nao metha-inĩ yaku. Nĩo mandũgamĩrĩire rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa thoguo Abisalomu.

⁸ “Na ũirĩkane Shimei mũrũ wa Gera, ũrĩa Mũbenjamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wanumire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathiiaga Mahanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩndehĩtire kũrĩ we na rĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ndigakũũraga na rũhiũ rwa njora.’

⁹ No rĩrĩ, tiga kuona ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ; nĩũkamenya ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mĩtwe ũcio wake ũrĩ mbutĩ ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

¹⁰ Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi. ¹¹ Aathamakĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna: mĩaka mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ¹² Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, nagueo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

Ūthamaki wa Solomoni Kwĩhaanda

¹³ Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ūũkĩte na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndooka na thayũ.” ¹⁴ Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na ũndũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩira.”

¹⁵ Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũrĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩ meetagĩrĩra nduĩke mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, nagueo ũthamaki nĩũthĩite kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. ¹⁶ Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

¹⁷ Agĩthĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Itũkĩra

kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke mĩtumia wakwa.”

¹⁸ Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũkarĩrĩra harĩ mũthamaki.”

¹⁹ Rĩrĩa Bathisheba aathĩire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũhoru wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Akĩrehĩthĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo.

²⁰ Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

²² Mũthamaki Solomoni akĩĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩie ũthamaki o nagueo, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩĩ-nĩ, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zeruia!”

²³ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩĩhĩta na rĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! ²⁴ Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra nduĩke wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

²⁶ Mũthamaki akĩĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwakuuaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni

akieheria Abiatharu atige gũtuika mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩa aarĩrie kũu Shilo, gĩkonĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

²⁸ Rĩria ũhoro ũcio wakinyĩre Joabu, ũria waciĩrĩre gwĩka ũuru marĩ na Adonija, o na gũtuika ndaanyĩtanĩre na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩnyĩtĩrĩra hĩa cia kĩgongona.

²⁹ Mũthamaki Solomoni akĩrwo atĩ Joabu orĩre hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thĩ, ũmũũrage!”

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩingĩra hema ĩyo ya Jehova akĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na nja!’ ”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkũra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoro, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩra ũna na ũna.”

³¹ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩria yaitirwo tũhũ nĩ Joabu.

³² Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩria aaitire, tondũ nĩatharĩkĩre andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mũrũ wa Neri, ũria warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũria warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrũrũ kũmũkĩra. ³³ Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

³⁴ Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ. ³⁵ Mũthamaki akĩnenehia Benaia mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku

atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

³⁶ Ningĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũre kuo, no ndũkanathĩ kũndũ kũngĩ. ³⁷ Mũthenya ũria ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩgagũcookerera wee mwene.”

³⁸ Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩgwĩka o ta ũria mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nike Shimei agĩikara Jerusalemu ihinda iraya.

³⁹ No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthĩ kwa Akishi, mũrũ wa Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” ⁴⁰ Kũgua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

⁴¹ Rĩria Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩomĩte Jerusalemu agathĩ Gathu na agacooka-rĩ, ⁴² mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩitwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũria ũkoimagara ũthĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua?’ Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’ ⁴³ Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ũria ndaakũheire?”

⁴⁴ Ningĩ mũthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũ ngoro-inĩ yaku ũuru ũria wothe wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũuru waku. ⁴⁵ No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũre gĩkĩgĩtĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ũthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

Solomoni Kūhooya Ūgĩ

3 Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa būruri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ūthamaki, na hekarũ ya Jehova, na rūthingo rūrĩa rwathiūrūrũkĩirie Jerusalemu. ² Na rĩrĩ, andũ no maarutagĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, tondũ gũtiarĩ hekarũ yaakĩirwo rĩtwa rĩa Jehova hĩndĩ iyo. ³ Solomoni nĩonanirie wendo wake kũrĩ Jehova nĩ ūndũ wa gũthiĩ na mũthiire ya kĩrĩa na watho wa ithe Daudi, tiga rĩrĩ, nĩarutagĩra magongona na agacinĩra ūbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.

⁴ Mũthamaki agĩthiĩ Gibeoni kũruta magongona, nĩgũkorwo kũu nĩkuo kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwekĩrĩrwo mũno, na Solomoni akĩrutĩra magongona ngiri ĩmwe ma njino kigongona-inĩ kũ. ⁵ Nakuo kũu Gibeoni Jehova akiumĩrĩra Solomoni ūtukũ kiroto-inĩ, nake Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya o kĩrĩa gĩothe ūngĩenda ngũhe.”

⁶ Nake Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Nĩwonirie baba Daudi ndungata yaku ūtugi mũnene, tondũ aarĩ mwĩhokeku harĩ we, na aarĩ mũthingu, na mũrũngĩrĩru ngoro-inĩ. Nĩũthiĩte na mbere kũmuonia ūtugi ūcio mũnene, na nĩmũheete mũriũ wa gũikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ūnene ūmũthĩ.

⁷ “Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai wakwa nĩũtuĩte ndungata yaku mũthamaki handũ ha baba Daudi. No nĩ ndĩ o mwana mũnini^a na ndirĩ na ūmenyo wa kũruta wĩra wakwa. ⁸ Ndungata yaku ĩrĩ haha gatagatĩ ka andũ aya wee wĩthuurĩire, nao nĩ andũ aingĩ matangĩgereka na matangĩtarĩka. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio he ndungata yaku ngoro ĩrĩ na ūmenyo wa gũthamakĩra andũ aku, na gũkũũrana wega na ūũru. Tondũ-rĩ, nũ ūngĩhota gũthamakĩra andũ aya aku aingĩ ūũ?”

^a7 Solomoni aarĩ ta wa mĩaka mĩrongo mĩrĩ akĩambĩrĩra gũthamaka.

¹⁰ Jehova nĩakenire nĩ ūndũ wa Solomoni kũmũũria ūndũ ūcio. ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Kuona ūguo nĩguo wahooya, na ndũnahooya ūingĩhĩrio matukũ ma gũtũũra muoyo, kana ūtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku ĩniinwo, no wahooya ūmenyo wa kũrũgamĩrĩra kĩhooto-rĩ, ¹² nĩngwĩka o ūguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ūũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtĩrĩ kwagĩa mũndũ ūngĩ tawe, na gũtĩrĩ hĩndĩ gũkaagĩa ūngĩ tawe. ¹³ O na nĩngĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ūtanahooya, na nĩmo ūtonga hamwe na gĩtĩio, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ūgũtũũra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ūngĩ ūiganaine nawe. ¹⁴ Na ūngĩthiia na mũthiire yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩa na watho wakwa, ta ūrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gũtũũra muoyo.” ¹⁵ Hĩndĩ iyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũu kĩarĩ kiroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Nĩngĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

Itua rĩa Ūgĩ

¹⁶ Thuutha ūcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. ¹⁷ Ūmwewa akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ūyũ na nĩ tũikaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. ¹⁸ Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ūyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ūngĩ thĩinĩ wa nyũmba ĩyo, tiga o ithuĩ ithuerĩ.

¹⁹ “Ūtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ūyũ arakomera mwana wake, arakua. ²⁰ Nĩ ūndũ ūcio arookĩra ūtukũ gatagatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. ²¹ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona nĩ mũkuũ! No

rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rūciinĩ, ndĩrona atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte.”

²² Mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku.”

No ũcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

²³ Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ũyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.’”

²⁴ Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rūhiũ rwa njora.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrehera mũthamaki rūhiũ rwa njora. ²⁵ Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu iheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu iyo ingĩ iheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ.”

²⁶ Mũndũ-wa-nja ũrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa mwana wake, akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaita mwathi wakwa, mũnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tiga kũmũũraga!”

No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuĩka waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

²⁷ Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

²⁸ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa mũthamaki aatua ciira ũcio, magĩtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gũtua ciira na kĩhooto.

Anene na Abarũthi a Solomoni

4 Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe. ² Aya nĩ maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai;^a

³ nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩo maarĩ aandĩki-marũa; na Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu, ũrĩa waandikaga maũndũ ma ihinda rĩu;

⁴ nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita;

nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai;

⁵ nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri wa anene a ng’ongo; nake Zabudu mũrũ wa Nathani aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mũtaari wa mũthamaki;

⁶ nake Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya mũthamaki; nake Adoniramũ mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩri wa arĩa maarutithagio wĩra na hinya.

⁷ Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa marũgamĩrĩire ng’ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩo maarehaga irio cia kũrĩio nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba ya mũthamaki. O ũmwe wao aarehaga irio cia kũigana mweri ũmwe thĩinĩ wa mwaka. ⁸ Maya nĩmo marĩtwa ma abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩire bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraĩmu;

⁹ na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra Makazu, na Shaalubimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

¹⁰ nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra Arubothu (Soko na bũrũri wotho wa Heferi warĩ wake);

¹¹ na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);

¹² na Baana mũrũ wa Ahiludu

^a2 Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki Solomoni.

akarūgamīrīra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kūrigania na Zarethani mūhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kūng'ethera Jokimeamu;

¹³Nake Beni-Geberi akarūgamīrīra Ramothu-Gileadi (itūūro cia Jairu mūrū wa Manase kūu Gileadi ciarī ciake, o hamwe na ng'ongo cia Arigobu kūu Bashani, o na matūūra manene makuo mīrongo itandatū maarigiiciūrio na thingo, na maarī na ihingo ciarī na mīgūko ya gīcango);

¹⁴o nake Ahinadabu mūrū wa Ido akarūgamīrīra Mahanaimu;

¹⁵na Alimaazu akarūgamīrīra Nafitali (nake aahikītie Basemathu mwarī wa Solomoni);

¹⁶na Baana mūrū wa Hushai akarūgamīrīra Asheri na Alothu;

¹⁷nake Jehoshafatu mūrū wa Parua akarūgamīrīra Isakaru;

¹⁸nake Shimei mūrū wa Ela akarūgamīrīra Benjamini;

¹⁹na Geberi mūrū wa Uri akarūgamīrīra Gileadi (būrūri wa Sihoni mūthamaki wa Aamori, na būrūri wa Ogu mūthamaki wa Bashani). Nowe wiki warī barūthi wa gwatha rūgongo rūu.

Mahūthīro ma Solomoni ma o Mūthenya

²⁰Andū a Juda na a Isiraeli maarī aingī mūno ta mūthanga wa iria-inī. Maarīaga, na makanyua, na magakena.

²¹Nake Solomoni nīathamakīire mothamaki mothe kuuma Rūūi rwa Farati nginya būrūri wa Afilisti, o nginya mūhaka-inī wa Misiri. Mabūrūri macio nīmamūrehagīra igooti na magītūūra maathagwo nī Solomoni matukū make mothe.

²²Mahūthīro ma Solomoni ma o mūthenya maarī maya: kori mīrongo

ītatū^a cia mūtu ūrīa mūhinyu mūno, na kori mīrongo itandatū^b cia mūtu, ²³ng'ombe ikūmi cia gūtuīrwo, na ng'ombe mīrongo īirī cia rūūru, na ng'ondū na mbūri igana rīmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mūciī iria irīhagwo.

²⁴Nīgūkorwo nīwe wathamakagīra mothamaki mothe marīa maarī ithūiro rīa Rūūi rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nī kwarī na thayū mīena yothe.

²⁵Rīrīa rīothe Solomoni aarī muoyo-rī, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatūūruga na thayū o mūdū mūgūnda-inī wake wa mīthabibū na mīkūyū.^c

²⁶Solomoni aarī na ciugū cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikūmi na igīrī.

²⁷Nao anene a ng'ongo, o mūdū mweri wake nīarehagīra Mūthamaki Solomoni mahūthīro ma kūmūigana hamwe na arīa othe mookaga metha-inī yake. Ningī magatigīrīra atī gūtīrī kīndū o na kīmwe kīagaga. ²⁸Ningī nīmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kūrīio nī mbarathi cia ita na mbarathi icio ingī handū harīa haagīrīre.

Ūūgī wa Solomoni

²⁹Ngai nīaheire Solomoni ūūgī na ūmenyi mūingī mūno wa maūdū, na ūtaūku waingīhite ta mūthanga ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. ³⁰Ūūgī wa Solomoni warī mūnene gūkīra ūūgī wa andū othe a mwena wa irathīro, o na ūgakīra ūūgī wothē wa andū a Misiri. ³¹Aarī mūūgī gūkīra mūdū ūngī o wothē, gwata Ethani ūrīa Mūezara, na aarī mūūgī gūkīra Hemani, na gūkīra Kalikoli, na Darida, ariū a Maholu. Ngumo yake īgītaamba kūrī ndūrīrī iria ciothe ciathiūrūrūkīrie kūu. ³²Nīaathugundire thimo ngiri ithatū, na nyīmbo ciake ciarī ngiri īmwe na ithano. ³³Nīataaragīria

^a22 nī ta kilo 6,600

^b22 nī ta kilo 13,200

^c25 Gūikara rungu rwa mūthabibū kana mūkūyū kuonanagia atī o nyūmba yarī na thayū, na gūtīarī na ūgwati.

ūhoro wa mūkūrīre wa mīmera, kuuma mūtarakwa wa Lebanoni o nginya mūthobi ūrīa ūkūruga thingo-inī. Ningī nīarutanaga ūhoro wa nyamū na nyoni, na nyamū iria itaambaga thī, na thamaki. ³⁴ Andū a ndūrīrī ciothe nīmookaga gūthikīrīria ūūgī wa Solomoni matūmītwa nī athamaki othe a thī, arīa maiguīte ūhoro wa ūūgī wake.

Kūhaarīria Gwaka Hekarū

5 Rīrīa Hiramū mūthamaki wa Turo aiguire atī Solomoni nīaitīrīrio maguta agatuīka mūthamaki handū ha ithe Daudi-rī, agītūma ndungata ciake kūrī Solomoni, tondū we nīmatūire marī ūrata na Daudi. ² Nake Solomoni agīcookeria Hiramū ndūmīrīri īno:

³ “Wee nīūkūmenya atī tondū wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumīte mīena yothe, we ndaahotire gwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wake, o nginya rīrīa Jehova aigire thū ciake rungu rwa makinya make. ⁴ No rīu Jehova Ngai wakwa nīaheete ūhurūko mīena yothe, na gūtīrī na thū kana ūgwati. ⁵ Nī ūndū ūcio nīnduīte atī nīngwaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīa Jehova Ngai wakwa, o ta ūrīa Jehova eerire baba Daudi rīrīa oigire atīrī, ‘Mūriū waku ūrīa ngaikarīria gītī kīa ūnene handū haku-rī, nīwe ūgaaka hekarū ītanītio na Rīitwa rīakwa.’

⁶ “Nī ūndū ūcio athana nīguo ndemerwo mītarakwa ya Lebanoni. Andū akwa nīmarīrutithanagia wīra na andū aku, na nīndīrīkūrīhaga mūcaara wa andū aku o ta ūrīa ūngiuga. Wee nīūū atī tūtīrī na andū marī na ūmenyo wa gwatūra mbaū ta andū a Sidoni.”

⁷ Rīrīa Hiramū aiguire ndūmīrīri ya Solomoni, agīkena mūno, akiuga atīrī, “Ūmūthī Jehova arogoocwo, nīgūkorwo nīaheete Daudi mūriū mūūgī wa gwatha rūrīrī rūrū rūnene.”

⁸ Nī ūndū ūcio Hiramū agītūmana kūrī Solomoni, akīmwīra atīrī:

“Nīnyiitīte ndūmīrīri īrīa wandūmīre, na nīngwīka ūrīa wothe ūkwenda harī kūrēhithia mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera. ⁹ Andū akwa nīmekūmīkūrūkia kuuma Lebanoni nginya iria-inī, na nīngūmīkūrūkia na iria yohanītio hamwe o nginya harīa ūkuuga. Nīngamīohoranīria hau, nawe ūmīoe, ūthīi nayo. Nawe ūkīhingīrie wendi wakwa na ūndū wa kūhe nyūmba yakwa ya ūthamaki irio.”

¹⁰ Ūguo nīguo Hiramū aathiire na mbere gūtwarīra Solomoni mīgogo ya mītarakwa na ya mīthengera īrīa endaga. ¹¹ Nake Solomoni nīaheaga Hiramū ngano ya kūrīio gwake mūciī ya kori ngiri mīrongo īrī,^a hamwe na mbathi ngiri mīrongo īrī^b cia maguta ma mītamaiyū mahihe wega. Solomoni agīthīi na mbere gwīka Hiramū ūguo mwaka o mwaka. ¹² Jehova nīaheire Solomoni ūūgī, o ta ūrīa aamwīriire. Na gūkīgīa na thayī gatagatī ka Hiramū na Solomoni, nao eerī magīthondeka kīrīkanīro kīa ūguano.

¹³ Mūthamaki Solomoni akīandīkithia aruti wīra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. ¹⁴ Aamatūmaga marī ikundi cia andū ngiri ikūmi o mweri, mathīi ituanīra rīa wīra kūu Lebanoni; nī ūndū ūcio magaikaraga mweri ūmwe Lebanoni, na mīeri īrī kwao mūciī. Adoniramū nīwe warī mūrūgamīrīri wa andū acio marutithagio wīra na hinya. ¹⁵ Solomoni nī aarī na andū 70,000 a gūkuua mīrigo, na aicūhia a mahiga 80,000 kūu irīma-inī, ¹⁶ o ūndū ūmwe na anyabara 3,300 a kūrūgamīrīra wīra ūcio, na magatongoria aruti acio a wīra. ¹⁷ Mūthamaki agīathana, nao makīenja mahiga manene na mega, na maicūhītio marī ma gwaka mūthingi wa hekarū. ¹⁸ Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramū, na andū a Gebali, nīmarengire

^a11 nī ta kilo 4,400,000

^b11 nī ta lita 440,000

na makîhaarîria mbaũ o na mahiga nĩ
ũndũ wa gwaka hekarũ.

Solomoni Gwaka Hekarũ

6 Mwaka-inĩ wa magana mana na
mĩrongo inana, thuutha wa andũ
a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri,
o mwaka-inĩ wa ina wa Solomoni
gũthamakira Isiraeli, mweri-inĩ wa
Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ,^a
Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ
ya Jehova.

² Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni
aakiire Jehova yarĩ na ũraihi wa mĩkono
mĩrongo itandatũ,^b na wariĩ wa mĩkono
mĩrongo ĩĩrĩ,^c na ũraihi wa na igũrũ wa
mĩkono mĩrongo itatũ.^d ³ Gĩthaku kĩa
mwena wa mbere wa nyũmba iyo nene
ya hekarũ nikĩongereire wariĩ wa hekarũ,
nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,^e na
gĩgacomoka mĩkono ikũmi^f kuuma na
mwena wa mbere wa hekarũ. ⁴ Nake
agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia
na igũrũ. ⁵ Nĩakithirie tũnyũmba twa
mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũkĩria hekarũ
yothē tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba
ĩrĩa nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-
haamũre ha na thĩinĩ. ⁶ Ngoroba ya thĩ
mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano,^g
na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono
ĩtandatũ,^h na ya gatatũ yarĩ na wariĩ
wa mĩkono mũgwanja. ⁱ Nĩathondekire
mbako ithiũrũkĩrie mwena wa na nja
wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu
cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia
hekarũ.

⁷ Hekarũ ĩgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa
maicũhĩirio kware no mo maahũthĩirwo,

^a1 Mweri wa Zivu nĩguo mweri wa keerĩ
wa Kiyahudi, na nĩguo mweri wa ĩtano
kũringana na mĩeri ya rĩu.

^b2 nĩ ta mita 27

^c2 nĩ ta mita 9

^d2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu
(13:5)

^e3 nĩ ta mita 9

^f3 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

^g6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

^h6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75)

ⁱ6 nĩ ta mita 3

na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana
kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau
mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ĩrĩa yothē
yaakagwo.

⁸ Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya
thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ;
ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata
ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau
ĩgathiĩ ngoroba ya gatatũ. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio
agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita
na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa.

¹⁰ Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere
tũthiũrũkĩrie hekarũ, ũraihi wa o
kamwe warĩ mĩkono ĩtano^j kũraiha na
igũrũ, natuo twanyitithanĩtio na hekarũ
na mĩgamba ya mĩtarakwa.

¹¹ Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire
Solomoni, akĩrwo atĩrĩ: ¹² “Ha ũhoro
wa hekarũ ĩno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra
uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na
ũrũmie mawatho makwa mothe, o
na ũmenyerere maathani makwa na
ũmathĩkagĩre, nĩngakũhingĩria kĩranĩro
kĩrĩa ndaaheire thoguo Daudi. ¹³ Na
nĩngatũũrania na andũ a Isiraeli, na
ndigatiganĩria andũ akwa a Isiraeli.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩaka hekarũ
na akĩmĩrĩkia. ¹⁵ Nake akĩhumbĩra thingo
cia thĩinĩ na mbaũ cia mĩtarakwa,
ciarĩtwo kuuma thĩ ya hekarũ nginya
igũrũ, nakuo thĩ ya hekarũ gũkĩarwo
mbaũ cia mũthengera. ¹⁶ Mwena wa
thuutha wa hekarũ akĩgayania mĩkono
mĩrongo ĩĩrĩ^k na mbaũ cia mĩtarakwa
kuuma thĩ nginya igũrũ, nĩgeetha
hekarũ-inĩ hagĩe handũ haamũre thĩinĩ,
hatuĩke Harĩa-Hatheru-Mũno. ¹⁷ ũraihi
wa nyũmba ĩrĩa nene yarĩ mbere
ya kanyũmba kau warĩ wa mĩkono
mĩrongo ina^l kũraiha. ¹⁸ Hekarũ thĩinĩ
kwahumbĩrĩtwo na mbaũ cia mĩtarakwa,
ciicũhĩtio magemio mahaana tũbũuthũ
na mahũa macanũku. Indo ciothe ciarĩ
cia mĩtarakwa; gũtiarĩ ihiga o na rĩmwe
rĩonekaga.

¹⁹ Thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre,

^j10 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

^k16 nĩ ta mita 9

^l17 nĩ ta mita 18

hekarũ thĩĩnĩ nĩathondekire handũ ha kũigĩrĩra ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova. ²⁰ Hau thĩĩnĩ haamũre, ũraihi waho warĩ mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ,^a na warĩ wa mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ, na mĩkono mĩrongo ĩĩrĩ kũraiha na igũrũ. Nake nĩagemirie mwena wa thĩĩnĩ na thahabu therie,^b na ningĩ akĩgemia kĩgongona kũ na mbaũ cia mĩtarakwa. ²¹ Solomoni aahumbĩrĩre hekarũ thĩĩnĩ na thahabu therie, na agĩkĩrania irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ haamũre harĩa haagemetio na thahabu. ²² Nĩ ũndũ ũcio akĩgemia thĩĩnĩ guothe na thahabu. Ningĩ nĩagemirie kĩgongona kĩrĩa kĩarĩ thĩĩnĩ wa handũ-harĩa-haamũre na thahabu.

²³ Hau thĩĩnĩ haamũre, agĩthondeka makerubi meerĩ na mbaũ cia mĩtamaĩyũ, ikerubi o rĩmwe rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmĩ^c kũraiha na igũrũ. ²⁴ Ikerubi rĩa mbere rĩarĩ na ithagu rĩa mĩkono ĩtano^d kũraiha, na rĩu rĩngĩ mĩkono ĩtano; ũguo nĩ kuuga mĩkono ikũmĩ kuuma mũthia wa ithagu rĩmwe nginya mũthia wa ithagu rĩrĩa rĩngĩ. ²⁵ Ikerubi rĩa keerĩ o narĩo rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmĩ; makerubi macio meerĩ nĩmaiganaine na makahaanana. ²⁶ Ũraihi wa o ikerubi rĩmwe warĩ wa mĩkono ikũmĩ. ²⁷ Nĩagire makerubi macio kanyũmba ga thĩĩnĩ mũno ka hekarũ, matambũrũkĩtie mathagu mamu. Ithagu rĩa ikerubi rĩmwe rĩaturumĩte rũthingo rũmwe, narĩo ithagu rĩa ikerubi rĩu rĩngĩ rĩgaturuma rũthingo rĩu rũngĩ. Na mathagu mamu magaturumanĩra gatagatĩ ga kanyũmba. ²⁸ Nĩagemirie makerubi macio na thahabu.

²⁹ Thingo-inĩ iria ciathiũrũrũkĩirie hekarũ, thĩĩnĩ wa tũnyũmba twa thĩĩnĩ na twa na nja, agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende, na ma mahũa macanũku. ³⁰ Ningĩ akĩhumbĩra thĩ ya tũnyũmba twa thĩĩnĩ na twa nja ya hekarũ na thahabu.

³¹ Narĩo itoonyero rĩa hau thĩĩnĩ

^a20 nĩ ta mita 9

^b20 Thahabu yarũgamagĩrĩra riiri wa Ngai.

^c23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

^d24 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

haamũre agĩthondeka mĩrango ya mbaũ cia mĩtamaĩyũ, nacio buremu ciayo ciarĩ na mĩena ĩtano. ³² Na mĩrango-ini yeerĩ ya mbaũ cia mĩtamaĩyũ agĩcũhia magemio ma makerubi, na ma mĩtĩ ya mĩtende na ma mahũa macanũku, na akĩgemia makerubi na mĩtĩ ya mĩtende na thahabu hũũre. ³³ O ũndũ ũmwe nĩathondekire buremu irĩ na mĩena ĩna cia mĩtamaĩyũ cia itoonyero rĩa nyũmba ĩrĩa nene. ³⁴ Ningĩ agĩthondeka mĩrango ĩrĩ ya mbaũ cia mĩthengera, o mũrango warĩ na icunjĩ igĩrĩ ciekũnjaga wahingũrwo. ³⁵ Nĩacũhirie makerubi, na mĩtĩ ya mĩtende, na mahũa macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akĩmĩgemia na thahabu hũũre ĩigananĩirie wega maicũhio-inĩ macio.

³⁶ Na nĩaakire nja ya thĩĩnĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩicũhie ya mĩtarakwa.

³⁷ Mũthingi wa hekarũ ĩyo ya Jehova wakirwo mwaka wa ĩna wa mweri wa Zivu. ³⁸ Mwaka-inĩ wa ikũmĩ na ũmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri wa ĩnana,^e nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ mayo mothe kũringana na ũrĩa yerĩtwo yakwo. Aikarire ihinda rĩa mĩaka mũgwanja akĩmĩaka.

Solomoni Gwaka Nyũmba Yake ya Ũthamaki

7 No rĩrĩ, Solomoni aambĩrĩra gwaka nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, aaniĩnire mĩaka ikũmĩ na ĩtatũ kũrĩkia kũmĩaka. ² Nĩaakire nyũmba ĩngĩ ya ũthamaki yetagwo Nyũmba ya Ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni,^f na yarĩ ya mĩkono igana^g kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩtano^h kwarama, na

^e38 Mweri wa Bulu nĩguo mweri wa ĩnana wa Kĩyahudi, na nĩguo mweri wa ikũmĩ kũringana na mĩeri ya rĩu.

^f2 Yetagwo Nyũmba ya Ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni tondũ yakĩtwo na itugĩ ciabangĩtwo ta mĩtĩ ya mũtitũ.

^g2 nĩ ta mita 46

^h2 nĩ ta mita 23

mīkono mīrongo itatū^a kūraiha na igūrū. Ningī yarī na mīhari ina ya itugī cia mītarakwa iria cianiyiitūrīre mīgamba ya mītarakwa. ³Nyūmba iyo yagitirwo na mbaū cia mītarakwa iria ciarī igūrū wa mīgamba iria yaigirirwo igūrū wa itugī, mīgamba yothe yarī mīrongo ina na itano, o mūhari warī na mīgamba ikūmi na itano. ⁴Ndirica ciayo ciekirirwo igūrū, igagīkīrwo ithatū ithatū, ing'ethanīire. ⁵Mirango yothe yarī na buremu cia mīena ina; yekirirwo mwena wa na mbere itatū itatū, ing'ethanīire.

⁶Nīathondekire gīthaku kīa mūhari wa itugī, kīa ūraihi wa mīkono mīrongo itano,^b na warīi wa mīkono mīrongo itatū.^c Mbere yakio haarī na gīthaku kīngī, na mbere ya gīthaku kīu gīa keerī haarī na itugī, na hakagitwo igūrū.

⁷Nīaakire nyūmba ya gītī kīa ūnene, na Nyūmba ya Gūciirira, kūrīa aatuithanagīria ciira. Nake akīmīkīra mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū. ⁸Nayo nyūmba yake ya gūikara ya ūthamaki, yaakītwo mwena wa na thuutha, na yaakītwo o ta iyo ingī. Ningī Solomoni nīaakire nyūmba ingī ta iyo ya ūthamaki, akīmīakīra mwarī wa Firaūni ūrīa aahikītie.

⁹Mīako iyo yothe, kuuma mwena wa nja nginya nja irīa nene, na kuuma mūthingi nginya rwembeya-inī, yaakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na makarengererwo na mūthumeno mwena wa na thīnī na wa na nja. ¹⁰Mīthingi yaakītwo na mahiga manene ma mūthemba mweka, mamwe ma mīkono ikūmi,^d na mamwe ma mīkono inana.^e ¹¹Igūrū gwakītwo na mahiga marīa mega mūno matinītio na gīthimo, na mbaū cia mītarakwa. ¹²Nayo nja irīa nene yathiūrūrūkīrio na rūthingo rwa mīhari itatū ya mahiga

maicūhie, na mūhari ūmwe wa mīgamba mīrengerere ya mītarakwa, o ta ūrīa nja ya hekarū ya Jehova yatariī, na gīthaku kīayo.

Indo cia Hekarū

¹³Mūthamaki Solomoni nīatūmanire Turo nīgeetha areherwo Huramu, ¹⁴ūrīa nyina aarī mūtumia wa ndigwa wa mūhīrīga wa Nafitali, nake ithe aarī wa Turo, nake aarī mūturi wa icango. Nake Huramu aarī mūūgī mūno, na akamenya maūndū mothe ma ūthondeki wa indo cia gīcango. Nīookire kūrī Mūthamaki Solomoni, na akīruta mawīra mothe marīa aaheirwo.

¹⁵Nīathondekire itugī igirī cia gīcango, o kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono ikūmi na inana,^f na rūrigi rūrīa rūngīathiūrūrūkīrie gītugī kīmwe rwarī rwa mīkono ikūmi na irī.^g ¹⁶Ningī nīathondekire ciongo cia gīcango gītwekie cia kūigirira igūrū rīa itugī icio, o kīongo kīmwe kīarī na ūraihi wa mīkono itano.^h ¹⁷Irengereri igathīkanītio ta mīnyororo igīcuurio nīguo igemie ciongo cia itugī icio, irengereri mūgwanja igekirwo kīongo-inī kīmwe. ¹⁸Nīathondekire makomamanga mīhari irī ikīrigicīria irengereri icio ciagathīkanītio ta mīnyororo cia kūgemia ciongo iria ciarī igūrū rīa itugī. O kīongo agīgīka o ūguo. ¹⁹Ciongo iria ciarī igūrū wa itugī cia gīthaku ciathondeketwo na mūhianīre wa mahūa ma itoka, na ciarī na ūraihi wa mīkono ina.ⁱ ²⁰Ciongo cia itugī icio cierī, igūrū rīa harīa hahaanaga ta mbakūri harīa haariganītie na irengereri iria ciagathīkanītio ta mīnyororo, haarī na makomamanga magana meerī mekirirwo mīhari mīhari magathiūrūrūkīria ciongo icio. ²¹Nīahaandire itugī icio gīthaku-inī kīa hekarū. Gītugī kīa mwena wa gūthini agīgīta Jakini, nakio kīa mwena wa gathigathini agīgīta Boazu. ²²Ciongo iria

^a2 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13:5)

^b6 nī ta mita 23

^c6 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13.5)

^d10 nī ta mita inya na nuthu (4.5)

^e10 nī ta mita ithatū na nuthu (3.5)

^f15 nī ta mita 8

^g15 nī ta mita ithano na nuthu (5:5)

^h16 nī ta mita igirī na robo (2:25)

ⁱ19 nī ta mita imwe na robo ithatū (1.75)

ciarĩ igũrũ wa itugĩ icio ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka. Nĩ ùndũ ùcio wĩra wa itugĩ ùkĩrika.

²³ Ningĩ agĩaka itangi rĩa gĩthiũrũrĩ rĩa kĩgera gĩtwekie inene mũno rĩria rĩetagwo Karia,^a rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi^b kuuma mwena ùmwe wa rĩtirihog nginya ũria ũngĩ, na mĩkono itano^c kũraiha na igũrũ. Itangi rĩu rĩathimwo na rĩrigi gĩthiũrũrĩ kĩarĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo itatũ.^d ²⁴ Mũhuro wa rĩtirihog nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio maahaanaine na tũbũũthũ, o mũkono ùmwe tũbũũthũ ikũmi. Tũbũũthũ tũu twaigĩtwo mĩhari iĩrĩ tũgĩtwekanĩrio na Karia kau, tũgĩtuĩka kĩndũ kĩmwe nako.

²⁵ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ; ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, na ithatũ ikarora mwena wa irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu thĩinĩ. ²⁶ Ùtungu wa Karia kau waiganaine na wariĩ wa rũhĩ.^e Rĩtirihog rwakog rwatariĩ ta rĩtirihog rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi ngirig igĩrĩ.^f

²⁷ Ningĩ agĩaka makaari ikũmi ma gĩcango mangĩaguucirio; o gĩkaari kĩmwe kĩarĩ kĩa ũraiho wa mĩkono ina,^g na wariĩ wa mĩkono ina, na ũraiho wa na igũrũ wa mĩkono itatũ.^h

²⁸ Makaari macio maakĩtwo ta ũũ: maarĩ na icunji cia mĩena inyiitithanĩtio na buremu. ²⁹ Iacunji iria ciarĩ gatagati ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarĩ

na mĩhiano ya mĩrũũthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igũrũ na wa mũhuro wa mĩhiano ya mĩrũũthi na ya ndegwa nĩ gwekĩritwo magemio ma mahũa mature. ³⁰ O gĩkaari kĩarĩ na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igera cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na o kĩmwe kĩarĩ na kĩrai kĩanyiitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩrio na mahũa mature mwena o mwena. ³¹ Mwena wa thĩinĩ wa gĩkaari kũu kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ùmweⁱ kũrika. Mũromo ùcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikariro yaguo yari ya mũkono ùmwe na nuthu.^j Gũthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunji cia mĩena ya gĩkaari kũu nĩciaiganaine mĩena yotheg ina, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ.

³² Magũrũ macio mana meekĩritwo rungu rwa icunji cia mĩena, nacio igera cia kũgathĩkania magũrũ cianyitithanĩtio na gĩkaari kũu. Naguo wariĩ wa o kũgũrũ warĩ wa mũkono ùmwe na nuthu.^k ³³ Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari ya ita, nacio igera cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na mĩbara, na mĩringa ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũria tũkoragwo gatagati ga kũgũrũ, ciotheg ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

³⁴ O gĩkaari nĩ kĩarĩ na nyiitĩro inya, o koine-inĩ nyiitĩro imwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo ³⁵ Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu wathiũrũrũkĩirio na mũcibig wa wariĩ wa nuthu ya mũkono^l kũrika. Itugĩ na icunji cia mĩena nĩcianyitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũu. ³⁶ Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩti ya mĩkĩndũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunji-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩirio na mahũa mĩena yotheg. ³⁷ Ùguo nĩguo

^a23 Athĩnjĩri-Ngai matambĩte gũthiĩ kũruta iruta rĩa njino maambaga gwĩthamba moko kĩrai-inĩ gĩa gĩcango (Thaam 30:17-21).

^b23 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

^c23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

^d23 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5)

^e26 nĩ ta centimita 8

^f26 nĩ ta lita 40,000

^g27 nĩ ta mita imwe na robo ithatũ (1:75)

^h27 nĩ ta mita imwe na robo (1:25)

ⁱ31 nĩ ta nuthu mita (0.5)

^j31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^k32 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^l35 nĩ ta mita robo imwe (0.25)

aathondekire makaari macio ikūmi. Mothe maatwekeirio handū hamwe, na makahaanana biū na makaiganana.

³⁸ Ningĩ nĩathondekire irai ikūmi cia gĩcango, o kīmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ĩna,^a na kĩarĩ kĩa mĩkono ĩna^b kwarama, o kĩraĩ kīmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kīmwe gĩa icio ikūmi. ³⁹ Nĩagĩre ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. ⁴⁰ Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

⁴¹ itugĩ icio igĩrĩ;
na ciongo icio igĩrĩ ciahanaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;
na irengeeri iria igĩrĩ
ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo
iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ
igũrũ wa itugĩ;

⁴² na makomamanga 400
ma irengeeri iria igĩrĩ
ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo
(mĩhari ĩrĩ ya makomamanga
o harĩ kĩrengeri kīmwe
ĩkagemia ciongo icio ciahanaanaga
ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa
itugĩ);

⁴³ na makaari ikūmi na irai ciamo
ikūmi;

⁴⁴ na Karia na mĩhiano ya ndegwa
ikūmi na igĩrĩ rungu rwako;

⁴⁵ o na nyũngũ, na icakũri, na
mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. ⁴⁶ Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio kũrĩa gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani

^a38 nĩ ta lita 880

^b38 nĩ ta mĩta ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. ⁴⁷ Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũrĩa waiganaga.

⁴⁸ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

Aathondekire kīgongona gĩa
thahabu;
na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra
mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya
Jehova;

⁴⁹ na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya
thahabu therie (ĩtano ĩkaigwo
mwena wa ũrĩro, na ĩtano
ĩkaigwo mwena wa ũmotho,
mwena wa mbere wa nyũmba
ya na thĩinĩ);^c

na wĩra wa magemio wa mahũa
ma thahabu, na matawa, na
mũhato;

⁵⁰ na irai cia thahabu therie,
na magathĩ ma kũrenga
ndaambĩ, na mbakũri cia
kũminjaminjĩria, na thaani, na
ngĩo cia mwaki;
na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango
ya kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ
mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-
Mũno, o na icũhĩ cia thahabu cia
mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene
ya hekarũ.

⁵¹ Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki
Solomoni aarutaga wa gwaka hekarũ
ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia indo
iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na
thahabu, na indo cia nyũmba, agĩciiga
harĩa haigagwo igĩina cia hekarũ ya
Jehova.

^c49 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mĩtĩ o ro ũmwe wa honge mũgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni nĩwe waigire mĩtĩ ikūmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro Kūrehwo Hekarū Thīinī

8 Ningī Mūthamaki Solomoni agīita athuuri a Isiraēli, na atongoria othe a mīhīrīga, na anene a nyūmba cia andū a Isiraēli moke kūrī we Jerusalemu, nīguo maambatie ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova kuuma Zayuni, Itūūra rīrīa inene rīa Daudi. ² Nao andū othe a Isiraēli magīuka hamwe kūrī Mūthamaki Solomoni hīndī ya giathī kīa mweri wa Ethanimu, nīguo mweri wa mūgwanja.

³ Rīrīa athuuri othe a Isiraēli maakinyire-rī, athīnjīri-Ngai makīoya ithandūkū rīu, ⁴ nao makīambatia ithandūkū rīa Jehova hamwe na Hema-ya-Gūtūnganwo, na indo ciothe iria nyamūre ciarī thīinī wayo. Nao athīnjīri-Ngai na Alawii magīciambatia, ⁵ nake Mūthamaki Solomoni na kīūngano gīothe gīa Isiraēli kīrīa gīacemanītie harī we kīrī mbere ya ithandūkū rīu, gīkīruta igongona rīa ng'ondū nyingī na ng'ombe nyingī mūno, ūū atī itingīandīkirwo mūigana wacio kana itarīke.

⁶ Nao athīnjīri-Ngai magīcooka makīrehe ithandūkū rīu rīa kīrīkanīro kīa Jehova handū harīo thīinī wa hekarū, Handū-harīa-Hatheru-Mūno, makīrīiga rungu rwa mathagu ma makerubi. ⁷ Makerubi macio maatambūrūkitie mathagu mamō igūrū rīa harīa haigītwo ithandūkū rīu, na makahumbīra ithandūkū, o na mītī yarīo ya kūrīkuua. ⁸ Mītī īyo yarī mīraihi mūno, ūndū mīthia yayo yoonagwo nī mūdū arī mbere ya Handū-harīa-Hatheru, no ndīonekaga nī mūdū arī nja ya Handū-harīa-Hatheru; na īrī o ho ngīnya ūmūthī. ⁹ Thīinī wa ithandūkū rīu gūtīarī na kīndū kīngī tīga o ihengere iria igīrī cia mahiga iria Musa aigīte ho rīrīa aarī Horebu, kūrīa Jehova aarīkanīire kīrīkanīro na andū a Isiraēli maarīkia kuuma būrūri wa Misiri.

¹⁰ Rīrīa athīnjīri-Ngai meeherire makīuma Handū-harīa-Hatheru, itū rikīiyūra hekarū ya Jehova. ¹¹ Nao athīnjīri-Ngai matīngīahotire kūruta

wīra wao nī ūndū wa itū rīu, nīgūkorwo riiri wa Jehova nīwaiyūrīte hekarū yake.

¹² Ningī Solomoni akiuga atīrī, “Jehova oigīte atī nīarīkaraga thīinī wa itū rīrīa itumanu; ¹³ no rīrī, ti-itherū nīngwakīire hekarū kīrorerwa, handū haku ha gūtūūra ngīnya tene.”

¹⁴ O hīndī īyo kīūngano gīothe gīa Isiraēli kīrūgamīte o hau, mūthamaki agīkīhūgūkīra, agīkīrathima. ¹⁵ Ningī akiuga atīrī:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraēli, ūrīa ūhīngītīe na guoko gwake mwene ūrīa eerīire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nīgūkorwo oigīre atīrī, ¹⁶ ‘Kuuma mūthenya ūrīa ndaarutire andū akwa a Isiraēli kuuma Misiri, ndirī ndathuura itūūra inene thīinī wa mūhīrīga o na ūmwe wa Isiraēli, atī nīguo njakīrwo hekarū īitanītīo na Rītwa rīakwa kuo, no nīndathuurire Daudi athamakīre andū akwa Isiraēli.’

¹⁷ “Baba Daudi nīatuīte na ngoro yake gwaka hekarū īitanītīo na Rītwa rīa Jehova, o we Ngai wa Isiraēli. ¹⁸ No Jehova eerire baba, Daudi, atīrī, ‘Tondū nīwatuīte na ngoro yaku kūnjakīra hekarū īitanītīo na Rītwa rīakwa-rī, nī wekire wega nī gwīciiria ūguo ngoro-inī yaku. ¹⁹ No rīrī, wee tiwe ūgwaka hekarū īyo, no nī mūrūguo, ūrīa uumīte mūthiimo-inī waku na thakame-inī yaku, ūcio nīwe ūgaaka hekarū īitanītīo na Rītwa rīakwa.’

²⁰ “Jehova nīatūūrītīe kīrīkanīro kīu, na rīu nīnjookete ithenya rīa baba Daudi, na ngaikarīra gītī kīa ūnene gīa Isiraēli, o ta ūrīa Jehova eeranīire, na nīnjakīte hekarū īrīa īitanītīo na Rītwa rīa Jehova Ngai wa Isiraēli. ²¹ Hau nīho thondekete handū ha kūiga ithandūkū rīrīa rī na kīrīkanīro kīrīa Jehova aarīkanīire na maithe maitū, rīrīa aamarutire būrūri wa Misiri.”

²² Hĩndĩ iyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kīgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ,
²³ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irĩmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe.
²⁴ Wee nĩũhingĩrie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

²⁵ “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiia na mĩthĩire yagĩrĩire mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiia na mbere yakwa.’
²⁶ Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

²⁷ “No kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngũiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nĩni makĩria!
²⁸ No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thĩkĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaihana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrakũhooya ĩrĩ mbere yaku ũmũthĩ.
²⁹ Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩitwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’ nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha.
³⁰ Igua gũthaihana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. Ũigwe ũrĩ kũu igũrũ,

o kũu gĩikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekeru.

³¹ “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kīgongona gĩaku hekarũ-inĩ ĩno-rĩ,
³² hĩndĩ iyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. Ũtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

³³ “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaiha marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ,
³⁴ hĩndĩ iyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

³⁵ “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie-rĩ, mangĩkaahooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magariũrũke matigane na mehia mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ,
³⁶ hĩndĩ iyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mũtũũrĩre ũrĩa mwagĩrũ, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

³⁷ “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mĩgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiũcĩrie itũũra-inĩ rĩmwewe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ,
³⁸ na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaihaane, o mũndũ aamenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ,
³⁹ hĩndĩ iyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ

gĩkaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o mũndũ itua kũringana na ũrĩa wothē ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowē wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe),⁴⁰ nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

⁴¹ “Ha ũhorō wa mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩĩtwa rĩaku,⁴² tondũ andũ nĩmakaigua ngumo ya Rĩĩtwa rĩaku inene, na ũhorō wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahoōe erekeire hekarũ ĩno,⁴³ hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gĩkaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothē agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩĩtwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku.

⁴⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathĩĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra rĩĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku,⁴⁵ hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooa na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhorō-inĩ ũcio wao.

⁴⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehangia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ;⁴⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’;⁴⁸ na mangĩgagũcookerera na ngoro ciao ciothe, na mĩoyo yao, marĩ bũrũri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao

mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩĩtanĩtio na Rĩĩtwa rĩaku-rĩ;⁴⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ, gĩkaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao, na ũmatirĩrĩre ũhorō-inĩ ũcio wao.

⁵⁰ Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie mamaiguĩre tha;⁵¹ tondũ nĩ andũ aku na igai rĩaku, o andũ arĩa warutire bũrũri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ ũcio mũhiũ wa gũtwekia kĩgera.

⁵² “Ūrohingũra maitho maku na ũigue mathaithana ma ndungata yaku na ma andũ aku a Isiraeli, ningĩ wĩtĩkĩre kũmathikagĩrĩria rĩrĩa rĩothe maagũkaĩra.⁵³ Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire kuuma thĩĩnĩ wa ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ matũke igai rĩaku kĩũmbe, o ta ũrĩa woimbũrĩre na kanua ka ndungata yaku Musa, hĩndĩ ĩrĩa wee, Mwathani Jehova, warutire maithe maitũ kuuma bũrũri wa Misiri.”

⁵⁴ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie mahooa macio mothe na gũthaitha Jehova-rĩ, agĩũkĩra, akĩehera mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igũrũ.⁵⁵ Akĩrũgama na akĩrathima kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

⁵⁶ “Jehova arogoocwo, ũrĩa ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o ta ũrĩa eranĩire. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe iria njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata yake Musa gĩtahingĩte.⁵⁷ Jehova Ngai witũ aroikara hamwe na ithuĩ o ta ũrĩa aarĩ hamwe na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika.⁵⁸ Arotũma ngoro ciitũ imũcookerere, tũthiĩage na njĩra ciake ciothe, na tũmenyagĩrĩre maathani make, na kĩrĩa kĩa watho

wa kūrūmīrīrwo, na mawatho make marīa aaheire maithe maitū. ⁵⁹ Na rīrī, ciugo ici ciakwa, iria hooete ndī mbere ya Jehova, irokuhīrīria Jehova Ngai witū mūthenya na ūtukū, nīguo atiiragīrīre maūndū ma ndungata yake na andū ake a Isiraeli, kūringana na mabataro ma o mūthenya, ⁶⁰ nīgeetha andū othe a thī mamenye atī Jehova nīwe Ngai, na gūtirī ūngī take. ⁶¹ No ngoro cianyu no nginya cūtheane biū kūrī Jehova Ngai witū, mūtūūrage kūringana na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo, na gwathīkīra maathani make, ta ūrīa kūrī rīu.”

Kwamūrwo kwa Hekarū

⁶² Hīndī īyo mūthamaki na andū othe a Isiraeli makīruta magongona hau mbere ya Jehova. ⁶³ Solomoni nīarutīre Jehova igongona rīa ūiguano ta ūū: ng’ombe ngiri mīrongo īirī na igīrī, na ng’ondu na mbūri ngiri igana rīa mīrongo īirī. Nī ūndū ūcio mūthamaki na andū a Isiraeli othe makīamūra hekarū ya Jehova.

⁶⁴ Mūthenya o ro ūcio mūthamaki nīamūrīre gīcigo gīa gatagatī kīa nja īrīa īrī mbere ya hekarū ya Jehova, na akīrutīra igongona rīa njino ho, na rīa mūtu na rīa maguta ma igongona rīa ūiguano, tondū kīgongona gīa gīcango kīrīa kīarī mbere ya Jehova gītingīaiganīre magongona ma njino, na magongona ma mūtu na maguta ma magongona ma ūiguano.

⁶⁵ Nī ūndū ūcio Solomoni agīkorwo na gīathī hīndī īyo arī hamwe na andū a Isiraeli, maarī kīūngano kīnene, andū kuuma Lebo-Hamathu nginya Karūūi ka Misiri. Magīkūngūira gīathī kīu mbere ya Jehova Ngai witū mīthenya mūgwanja, na mīthenya īngī mūgwanja, yothe yarī mīthenya ikūmi na īna. ⁶⁶ Mūthenya ūrīa warūmīrīre akīira andū acio mainūke. Makīrathima mūthamaki magīcooka makīinūka makenete na maiguīte wega ngoro, nī ūndū wa maūndū mothe mega marīa Jehova ekīte nī ūndū wa ndungata

yake Daudi na nī ūndū wa andū ake a Isiraeli.

Jehova Kuumīrīra Solomoni

⁹ Rīrīa Solomoni aarīkirie gwaka hekarū ya Jehova o na nyūmba ya ūthamaki, na akīhingia maūndū marīa mothe erirīrie gwīka-rī, ² Jehova akīmuumīrīra hīndī ya keerī, o ta ūrīa aamuumīrīre arī Gibeoni. ³ Jehova akīmwīra atīrī:

“Nīnjiguīte kūhooya na gūthaithana kūrīa ūhooete ūrī mbere yakwa; nīnyamūrīte hekarū īno, īrīa wee wakīte, nīgeetha ndūme Rīitwa rīakwa rītūūre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa nīrīkoragwo kuo hīndī ciothe.

⁴ “No wee mwene-rī, ūngīthiiga mbere yakwa na wīhokeku wa ngoro na ūrūngīrīru ta ūrīa thoguo Daudi ekaga, na wīkage ūrīa ngwathīte, na ūmenyagīrīre kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo na mawatho makwa-rī, ⁵ Nīngahaanda gītī gīaku kīa ūnene thūinī wa Isiraeli nginya tene, o ta ūrīa nderīire thoguo Daudi rīrīa ndoigire atīrī, ‘Ndūkaaga mūndū wa gūikarīra gītī kīa ūnene kīa Isiraeli o naarī.’

⁶ “No wee kana ariū aku mūngīkagarūrūka mūtigane na nīi, na mwage kūmenyerera maathani na kīrīra kīa watho wakwa wa kūrūmīrīrwo kīrīa nīi ndīmūheete na mūthīi mūgatungatīre ngai ingī na mūcihooe-rī, ⁷ hīndī īyo nīngeheria andū a Isiraeli būrūri ūyū ndīmaheete na ndiganīrie hekarū īno nyamūrīte īitanio na Rīitwa rīakwa. Būrūri wa Isiraeli ūgaatuīka wa kuunagwo thimo, na kīndū gīa gūthekererwo nī andū othe. ⁸ Na o na gūtuīka hekarū īno nī ya kūgegania-rī, arīa othe makaahītūkagīra ho nīmamakakaga na manyūrūrie moige atīrī, ‘Nī kīi gītūmīte Jehova eke būrūri ūyū na hekarū īno ūndū ta ūyū?’ ⁹ Andū

nĩmagacookia moige atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩirie Jehova Ngai wao, ũrĩa warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo Jehova amareehithĩirie mwanangĩko ũyũ wothē.’”

Maũndũ Mangĩ ma Solomoni

¹⁰Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni aakire nyũmba icio cieri; na nĩcio hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, ¹¹Mũthamaki Solomoni nĩahaire Hiramũ mũthamaki wa Turo matũũra mĩrongo ĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramũ nĩamũreheire mĩtarakwa yothē, na mĩthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio. ¹²No hĩndĩ ĩrĩa Hiramũ oomire Turo nĩguo akoone matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio nĩmo. ¹³Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, “Mũrũ wa baba, nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?” Akĩmatua Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ. ¹⁴Na rĩrĩ, Hiramũ nĩarĩkĩtie gũtũmĩra Mũthamaki Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩa^a cia thahabu.

¹⁵Ŭyũ nĩguo ũhoru wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na mbenji, na rũthingo rwa Jerusalem, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. ¹⁶Firaũni mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki, na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mĩtumia wa Solomoni, arĩ kĩheo kĩa ũhiki. ¹⁷Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ. Nĩaakire Bethi-Horoni ya mũhuro, na ¹⁸Baalathu, na Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩinĩ wa bũrũri wake, ¹⁹o na ningĩ nĩaakire matũũra manene ma kũiga indo ciake na matũũra ma ngaari ciake cia ita na ma mbarathi ciake, na kĩrĩa gĩothē eerĩrĩrie gwaka Jerusalem,

na Lebanoni, na bũrũri wothē ũrĩa aathanaga.

²⁰Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajobusi (andũ acio matiarĩ andũ a Isiraeli), ²¹ũguo nĩ kuuga njaro ciao iria ciatarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaniĩne, acio nĩo maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ²²No Solomoni ndaatuire mũndũ o na ũmwe wa Isiraeli ngombo; nĩo maarĩ andũ ake a kũrĩa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. ²³Ningĩ nĩ kwarĩ atongoria a anene 550 arĩa maarutithagia mawĩra mothe ma Solomoni na makarũgamĩrĩra aruti wĩra.

²⁴Rĩrĩa mwarĩ wa Firaũni aambatire kuuma itũũra inene rĩa Daudi agĩthĩ gũikara nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa Solomoni aamwakĩire, hĩndĩ ĩyo nĩguo Solomoni aathondekire mbenji cia kũmĩnyiitĩrĩra.

²⁵Solomoni aarutaga magongona na njino na ma ũiguano kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩire Jehova maita matatũ o mwaka, agacinaga ũbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nĩ ũndũ ũcio akahingia watho wa hekarũ.

²⁶Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩaka marikabu nyingĩ kũu Ezioni-Geberi, gũkuhĩ na Elothu kũu Edomu, hũgũrũrũ-inĩ cia Iria Itune. ²⁷Nake Hiramũ agĩtũma andũ ake, atwarithia a marikabu arĩa maamenyete ũhoru wa iria, nĩguo matungatage marikabu-inĩ marĩ na andũ a Solomoni. ²⁸Magĩthĩ nginya Ofiri, na makĩrehe taranda magana mana ma mĩrongo ĩrĩ^b cia thahabu, iria maatwarĩire Mũthamaki Solomoni.

Mũthamaki Mũndũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

10 Rĩrĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni na ũhoru wa ngwatanĩro yake na rĩitwa

^a14 nĩ ta tani inya na nuthu (4.5)

^b28 nĩ ta tani 16

rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ wa kũmũria ciũria nditũ. ² Agĩkinya Jerusalemu arũmĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩra ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ³ Nake Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe mũthamaki aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. ⁴ Rĩria mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki ĩria aakĩte, ⁵ na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũria anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũria ndungata iria ciatungataga ciehumbĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁶ Akĩra Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoru ũria ndaiguire ndĩ bũrũri wakwa ũkonĩ maũndũ marĩa wĩkĩte, o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoru wa ma kũna. ⁷ No ndietĩkirie maũndũ macio nginya rĩria ndĩrokire gũkũ, na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, o na ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoru wa ũũgĩ waku o na ũtonga waku, nĩkĩrĩte mũno makĩria ũria wothe ndaiguĩte. ⁸ Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁹ Jehova Ngai waku arogoocwo, ũria ũkenetio nĩwe, agagũkarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ Isiraeli, nĩagũtuĩte mũthamaki, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

¹⁰ Agĩkĩhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩrĩ, ^a cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹¹ (Marikabu cia Hiram nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe

mĩrigo mĩnene ya mĩthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. ¹² Mũthamaki aahũthĩre mĩthandari ĩyo gwaka itugĩ cia gũtiirĩra hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mĩthandari mũingĩ ũguo.)

¹³ Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩria kĩngĩ gĩothe eerĩrĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹⁴ Ūritũ wa thahabu ĩria Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo ĩtandatũ, ^b ¹⁵ ĩtataranĩrio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ ahamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

¹⁶ Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ūritũ wa beka magana matandatũ^c cia thahabu. ¹⁷ Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ūritũ wa mina ithatũ^d cia thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya ũthamaki ĩria yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁸ Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena wa na thĩinĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁹ Gĩtĩ kũu kĩa ũnene kiarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na thuutha wakĩo igũrũ kiarĩ gĩa gĩthiurũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũu kiarĩ na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ²⁰ Mĩhiano ĩngĩ ikũmi na ĩrĩ

^b 14 nĩ ta tani 25

^c 16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5)

^d 17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

^a 10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5)

ya mīrūūthi yarūgamītio ngathī-inī īyo ya makinya matandatū. O ikinya rīa ngathī rīarī na mūhiano wa mūrūūthi o mwena. Gūtīrī gītī kīngī ta kīu gīathondeketwo mbere īyo gīa ūthamaki ūngī o na ūrīkū. ²¹Indo ciothe iria Mūthamaki Solomoni aanyuuagīra ciarī cia thahabu, na indo ciothe cia nyūmba iria ciarī Nyūmba ya Ūthamaki īrīa yetagwo Mūtītū wa Lebanoni ciarī cia thahabu therie. Gūtīarī kīndū gīathondeketwo na betha, nīgūkorwo betha yatuagwo kīndū gītārī bata mūno matukū-inī macio ma Solomoni. ²²Mūthamaki aarī na marikabu nyingī cia wonjoria iria-inī, hamwe na marikabu cia Hiramū. O riita rīmwe thīinī wa mīaka ītatū, nīciacookaga ikuuīte thahabu, na betha, na mīguongo, na ngīma, na nūgū.

²³Mūthamaki Solomoni aarī na ūtonga na ūūgī mūingī gūkīra athamaki arīa angī othe a thī. ²⁴Andū a thī yothe nīmacaragīa ūrīa mangīona Solomoni nīguo maigwe ūūgī ūrīa Ngai eekīrīte ngoro-inī yake. ²⁵Andū arīa mookaga kūmuona mwaka o mwaka nīmamūrehagīra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyūmbū.

²⁶Solomoni nīacookanīrīrie ngaari cia ita na mbarathi; aarī na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria aigīte matūūra-inī manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingī hakuhī nake kūu Jerusalemu. ²⁷Mūthamaki nīatūmire betha cingīhe Jerusalemu o ta mahiga, mītarakwa nayo yarī mīngī o ta mītī ya mīkūyū īrīa īrī magūrū-inī ma irīma. ²⁸Mbarathi cia Solomoni cioimaga būrūri wa Misiri na Kilikia. Onjorithia a mūthamaki macīgūruga kuuma Kilikia. ²⁹Ngaari īmwe ya ita maamīgūruga kuuma Misiri, īkoima cekerī magana matandatū^a cia betha, nayo mbarathi īmwe īkoima cekerī igana rīa mīrongo ītano.^b Nao nīmaciendagīria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

Atumia a Solomoni

11 Mūthamaki Solomoni nīendire andū-a-nja aingī a kūndū kūngī o hamwe na mwarī wa Firaūni, nīahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. ²Moimīte ndūrīrī-inī iria Jehova eerīte Isiraēli atīrī, “Mūtikanahikanie nao, tondū ti-itherū nīmakagarūra ngoro cianyu irūmīrīre ngai ciao.” No rīrī, Solomoni agīkīrīrīria kūmeenda. ³Aarī na atumia magana mūgwanja kuuma nyūmba cia ūthamaki, na thuriya magana matatū, nao atumia acio ake makīmūhītithia. ⁴O ūrīa Solomoni aathiire agīkūruga, noguo atumia ake maaguucagīrīria ngoro yake kūrūmīrīra ngai ingī, nake akīaga kūheana ngoro yake kūna kūrī Jehova Ngai wake, ta ūrīa ngoro ya ithe Daudi yatariī. ⁵Akīrūmīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya andū a Sidoni, na Moleku ngai īrīa meneku ya Aamoni. ⁶Nī ūndū ūcio Solomoni agīka ūūru maitho-inī ma Jehova; ndaarūmīrīre Jehova kūna ta ūrīa ithe Daudi eekīte.

⁷Solomoni nīakīire Kemoshu ngai īrīa meneku ya Moabi, na Moleku ngai īrīa meneku ya Aamoni handū hatūūgīru, o kūu karima-inī karīa karī mwena wa irathīro wa Jerusalemu. ⁸Eekire o ūguo kūrī atumia arīa angī ake othe a kūngī, arīa maacinaga ūbumba na makarutīra ngai ciao magongona.

⁹Jehova nīarakaririo nī Solomoni tondū ngoro yake nīyahutatīre Jehova, o we Ngai wa Isiraēli, ūrīa wamuūmīrīre maita meerī. ¹⁰O na gūtūika nīakaanītie Solomoni kūrūmīrīra ngai ingī-rī, Solomoni ndaigana kūrūmia watho wa Jehova. ¹¹Nī ūndū ūcio Jehova akīra Solomoni atīrī, “Kuona atī ūguo nīguo wonete arī wega, na nīūregete kūrūmīrīra kīrīkanīro gīakwa na kīrīra kīa watho wakwa gīa kūrūmīrīrwo kīrīa ngwathīte-rī, ti-itherū nīngagūtunya

^a29 nī ta kilo 7

^b29 nī ta kilo īmwe na robo ithatū (1:75)

^c7 Kīrīma kīa Mītamaiyū kīarī mwena wa irathīro wa Jerusalemu, na kīoikaine na rītwa rīngī ta Kīrīma kīa Ūthūku (2Ath 23:13).

ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ũmwe wa ndungata ciaku. ¹²No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka ũndũ ũcio hĩndĩ ĩrĩa we ũrĩ muoyo. No nĩngaũtunya mũrũguo. ¹³No ndikamũtunya ũthamaki wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ ũndũ wa Jerusalemu, itũũra rĩrĩa thuurĩte.”

Thũ cia Solomoni

¹⁴Nake Jehova akĩarahũrĩa Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rũciaro rwa ũthamaki wa Edomu. ¹⁵Mbere ĩyo rĩrĩa Daudi aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũrĩa wathiĩte gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu Edomu. ¹⁶Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarĩre kũu mĩeri ĩtandatũ, nginya rĩrĩa maaniĩnĩre arũme othe kũu Edomu. ¹⁷No Hadadi arĩ o kahĩ-rĩ, akĩũrĩa bũrũri wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa maatungatĩire ithe. ¹⁸Nao makiuma Midiani magĩthiĩ Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthiĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri, ũrĩa waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe irio.

¹⁹Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mũtumia wa mũthamaki, nĩguo amũhikie atuĩke mũtumia wake. ²⁰Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩa kahĩ geetagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrania na ciana cia Firaũni kuo.

²¹Hadadi arĩ kũu Misiri akĩigua atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make, na atĩ Joabu mũnene wa ita o nake nĩarĩkĩtie gũkua. Hĩndĩ ĩyo Hadadi akĩũra Firaũni atĩrĩ, “Njĩtikĩria thiĩ, nĩguo njooke bũrũri witũ.”

²²Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?”

Hadadi agĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ, no njĩtikĩria thiĩ!”

²³Nake Ngai akĩarahũra thũ ĩngĩ ya gũũkĩrĩa Solomoni, nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũrĩa worĩte akoima kũrĩ mũnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba. ²⁴Akĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mũtongoria wa gĩkundi kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniĩnĩre ita cia Zoba; aremi acio magĩthiĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani. ²⁵Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni aatũũrire muoyo, akĩongerera thiĩna ũrĩa warehetwo nĩ Hadadi. Nĩ ũndũ ũcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na nĩathũire Isiraeli mũno.

Jeroboamu Kũremera Solomoni

²⁶Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarĩ mũtumia wa ndigwa.

²⁷Ũũ nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete mbenji na agacookereria rũthingo rwa itũũra inene rĩa ithe Daudi. ²⁸Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ mũhoti, na rĩrĩa Solomoni onire mũrutĩre wake wa wĩra ũrĩa warĩ mwega, akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa aruti wĩra othe a nyũmba ya Jusufu.

²⁹Ihinda-inĩ rĩu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mũnabii wa Shilo agĩcemanĩa nake, ehumbĩte nguo njerũ. Nao eerĩ maarĩ oiki kũu gĩthaka-inĩ, ³⁰nake Ahija akĩoya nguo ĩyo njerũ eehumbĩte, akĩmũtarũra icunjĩ ikũmi na igĩrĩ. ³¹Hĩndĩ ĩyo akĩũra Jeroboamu atĩrĩ, “Wĩyoere icunjĩ ikũmi, nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigĩte: ‘Atĩrĩrĩ, nĩngweheria ũthamaki guoko-inĩ gwa Solomoni, na nĩngũkũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³²No nĩ ũndũ wa ndungata yakwa Daudi na itũũra inene rĩa Jerusalemu, rĩrĩa thuurĩte kuuma kũrĩ mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli, nĩngũmũtigĩria mũhĩrĩga ũmwe. ³³Ngwĩka ũguo, nĩ tondũ nĩmandiganĩirie, makainamĩrĩa Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andũ a Moabi, na Moleku ngai ya andũ a Amoni, na magatiga gũthiĩ na njĩra ciakwa, o na

makarega gwĩka ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa, o na matirũmagia irĩra ciakwa na mawatho ta ũrĩa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

³⁴ “No rĩrĩ, ndikweheria ũthamaki wotho guoko-inĩ gwa Solomoni; nĩndĩmũtuĩthe mwathani matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, ũrĩa ndathuurire o we warũmirie maathani makwa na irĩra ciakwa. ³⁵ Nĩngeheria ũthamaki moko-inĩ ma mũriũ na ngũhe mĩhĩrĩga ikũmi. ³⁶ Nĩngaahe mũriũ mũhĩrĩga ũmwe, nĩgeetha ndungata yakwa Daudi itũũrie tawa mbere yakwa hĩndĩ ciothe kũu Jerusalemu, itũũra rĩrĩa inene kũrĩa ndathuurire ndũũrie Rũtwa rĩakwa kuo. ³⁷ No wee-rĩ, nĩngakuoya, na nĩũgathamaka maũndũ-inĩ mothe marĩa ngoro yaku ikeerirĩria; nĩũgatuĩka mũthamaki wa Isiraeli. ³⁸ Ũngĩka ũrĩa wotho ngũgwatha, na ũthiĩage na njĩra ciakwa, na wĩkage ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa na ũndũ wa kũrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekaga-rĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki ya gũtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. ³⁹ Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.”

⁴⁰ Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

Gĩkuũ kĩa Solomoni

⁴¹ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wotho eekire, na ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa ciĩko cia Solomoni? ⁴² Solomoni aathamakĩire Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ⁴³ Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

12 Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ² Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aiguire ũhoru ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩre eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩinũka. ³ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ. ⁴ “Thoguo nĩatũigĩrĩre icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩre, na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵ Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩthiĩra.

⁶ Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩa kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũngĩtĩkĩra gũtuĩka ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megĩtũũra marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸ No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra.

⁹ Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩre’ Ingĩmacookeria atĩa?”

¹⁰ Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩ, ‘Thoguo nĩatũigĩrĩre icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩre icooki iritũ; nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

¹² Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ othe magĩcooka kũrĩ

Rehoboamu, o ta ūrĩa mūthamaki oigĩte atĩrĩ, “Mūgaacooka kūrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” ¹³ Mūthamaki agĩcookeria andũ acio ūhoru ehite muno. Akĩregana na ūtaaro ūrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ūtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio mūthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kūrĩ Jehova, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mūrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ūrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli moonire atĩ mūthamaki ūcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mūthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,
na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo
harĩ mūrũ wa Jesii?
Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!
Wee Daudi-rĩ, menyerera
nyũmba yaku wee mwene.”

Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Isiraeli makĩinũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩ na mbere kũmathamakĩra.

¹⁸ Mūthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramu ūrĩa warĩ mūrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩũthara, akĩhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ūmũthĩ.

²⁰ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaiguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũmanĩra oke kĩũngano-inĩ, na makĩmũtua mūthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩre nyũmba ya Daudi.

²¹ Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa

Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mūrũ wa Solomoni ūthamaki.

²² No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩĩrwo atĩrĩ: ²³ “Thĩĩ wĩre Rehoboamu mūrũ wa Solomoni mūthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yotho o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ūmeere atĩrĩ, ²⁴ ‘Jehova ekuuga ūũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mũndũ wanyu wotho nĩacooke mũciĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ūndũ ūyũ.’ ” Nĩ ūndũ ūcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcooka mũciĩ o ta ūrĩa Jehova aathanĩte.

Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani

²⁵ Nake Jeroboamu akĩirigĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩinĩ wa bũrũri ūrĩa ūrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũũra kuo. Kuuma kũu agĩthĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

²⁶ Jeroboamu agĩĩciiria atĩrĩ, “Ūthamaki wahota gũcookerera nyũmba ya Daudi. ²⁷ Andũ aya mangĩambata mathĩĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mūthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na macookerere Mūthamaki Rehoboamu.”

²⁸ Thuutha wa kũhooya ūtaaro, mūthamaki nĩathondekire mĩhianano ĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩra andũ atĩrĩ, “Ūhoru wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra muno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, iria ciamũrutire bũrũri wa Misiri.” ²⁹ Mũhianano ūmwe akĩũiga Betheli, na ūrĩa ūngĩ akĩũiga Dani. ³⁰ Naguo ūndũ ūyũ ūgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiga o nginya Dani kũhooya mũhianano ūrĩa warĩ kũu.

³¹ Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yotho, o na gũtuĩka matiarĩ

Alawii.^{a 32} Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩrĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu Betheli, akĩrutĩra mĩhianano ĩyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningĩ kũu Betheli akĩiga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete.³³ Mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, mweri ũrĩa eethuurĩire we mwene, akĩruta magongona kĩgongona-inĩ kĩrĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria gĩathĩ kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akĩambata kĩgongona-inĩ kũruta magongona.

Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda

13 Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kĩgongona-inĩ arute igongona.² Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kĩgongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩira atĩrĩ, “Wee kĩgongona gĩkĩ, kĩgongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩri-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ rĩaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ rĩaku.’ ”³ Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akĩheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova onanĩtie: Kĩgongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩakĩo ũitĩke.”

⁴ Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aaiguire ũrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩire agokĩrĩra kĩgongona kũu kĩarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kĩgongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkĩrie mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ.⁵ Nakĩo kĩgongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgĩitĩka,

^{a 31} Jeroboamu aamũrĩre andũ mataarĩ Alawii matũke athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathĩi Juda.

kũringana na kĩmenyithia kĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁶ Ningĩ mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaiha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkĩhona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere.

⁷ Mũthamaki akĩĩra mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Ūka tũthĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

⁸ No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndingĩthĩ nawe, o na ndingĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ.⁹ Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthĩ.’ ”¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩrĩa aagereire agĩthĩ Betheli.

¹¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũnabii mũkũrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ũcio. O na ningĩ makĩhe ithe wao ũhoru ũrĩa eerire mũthamaki.¹² Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, “Agereire njĩra ĩrĩkũ?” Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra ĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai woimĩte Juda aagereire.¹³ Nĩ ũndũ ũcio akĩĩra ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmũikarĩra¹⁴ na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũrĩa uumĩte Juda?”

Mũndũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ “Ĩĩ nĩ nĩ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka tũthĩ mũciĩ ũkarĩe.”

¹⁶ Mũndũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, “Ndingĩcooka na thuutha tũthĩ nawe, o na ningĩ ndingĩrĩa irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ.¹⁷ Tondũ nĩnjũrĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe

irio kana ūnyue maaĩ kũu o na kana ūcookere njĩra irĩa wagereire ūgĩthĩ.”

¹⁸ Mũnabii ūcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na nĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjariirie na kiugo kĩa Jehova anjĩra atĩrĩ: ‘Mũgĩire mũcooke nake gwaku mũciĩ nĩguo arie irio na anyue maaĩ.’” (No nĩkũmũheenia aamũheenagia). ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũndũ ūcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩria na akĩnyua.

²⁰ Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ūcio mũkũrũ ūria wacooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha. ²¹ Akĩanĩrĩra, akĩira mũndũ ūcio wa Ngai ūria woimĩte Juda atĩrĩ, “Jehova ekuuga ūũ: ‘Nĩũreganĩte na kiugo kĩa Jehova, na ūkaaga kũrũmia watho ūria waathirwo nĩ Jehova Ngai waku.’” ²² No nĩũcookete na thuutha, na ūkarĩa irio na ūkanyua maaĩ kũndũ kũria aakwĩire ndũkaarĩte na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ūndũ ūcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩrĩra-inĩ ya maithe maku.’”

²³ Rĩria mũndũ ūcio wa Ngai aarĩkie kũria na kũnyua-rĩ, mũnabii ūria wamũcooketie na thuutha akĩmũtandĩkĩra ndigiri yake. ²⁴ Na agĩthĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mũrũũthi ūkĩmũũraga, nago mwĩrĩ wake ūkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũũthi cieri ikĩrũgama hau mwĩrĩ warĩ. ²⁵ Andũ amwe aria maahĩtũkagĩra hau makĩona mwĩrĩ ūgũite hau thĩ, na mũrũũthi ūrũgamĩte o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthĩ makĩheana ūhoro ūcio itũũra-inĩ inene rĩria mũnabii ūcio mũkũrũ aatũũraga.

²⁶ Rĩria mũnabii ūria wamũcooketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aigũire ūhoro ūcio, akiuga atĩrĩ, “Ūcio nĩ mũndũ ūria wa Ngai ūria ūrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mũrũũthi ūria ūmũtambuurĩte na ūkaamũũraga, o ta ūria kiugo kĩa Jehova kĩamwĩrĩte.”

²⁷ Mũnabii ūcio mũkũrũ akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao magũka o ūguo. ²⁸ Nake akiumagara agĩthĩ, agĩkora mwĩrĩ ūgũithĩtio njĩra-inĩ, na

mũrũũthi na ndigiri irũgamĩte o hau warĩ. Mũrũũthi ndwarĩte mwĩrĩ ūcio kana ūgatambuura ndigiri. ²⁹ Nĩ ūndũ ūcio mũnabii ūcio akĩoya mwĩrĩ wa mũndũ ūcio wa Ngai, akĩũgĩrĩra igũrũ rĩa ndigiri, akĩũcookia itũũra-inĩ riake inene nĩgeetha amũcakaĩre na amũthike.

³⁰ Nake akĩga mwĩrĩ ūcio mbĩrĩra-inĩ yake mwene, nao makĩmũcakaĩra makiugaga atĩrĩ, “Ūũ mũrũ wa baba-ĩ!”

³¹ Aarĩkia kũmũthika, akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Rĩria ngaakua, mũgaathika mbĩrĩra-inĩ ĩno harĩa mũndũ ūyũ wa Ngai athikĩtwo; mũkaiga mahĩndĩ makwa hau mwena-inĩ wa mahĩndĩ make.

³² Nĩgũkorwo ūhoro ūria aaheanire uumanĩte na kiugo kĩa Jehova wa gũũkĩrĩra kĩgongona kĩria kĩrĩ Betheli o na mahooero mothe maria maarĩ kũndũ kũria gũtũũgĩru thĩnĩ wa matũũra ma Samaria-rĩ, ti-itherũ ūndũ ūcio no nginya ūkaahingio.”

³³ O na thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Jeroboamu ndaatiganire na njĩra ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamũra athĩnjĩri-ngai a kũndũ kũria gũtũũgĩru, kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothe. Mũndũ o wotho ūngĩendire gũtuika mũthĩnjĩri-ngai, nĩamwamũraga nĩ ūndũ wa kũndũ kũu gũtũũgĩru. ³⁴ Macio nĩmo maarĩ mehia ma nyũmba ya Jeroboamu maria maatũmire igwe na ĩnĩnwo biũ yeherio gũkũ thĩ.

Ūrathi wa Ahija wa Gũũkĩrĩra Jeroboamu

14 Ihinda-inĩ rĩu, Abija mũrũ wa Jeroboamu akĩrwarara, ² nake Jeroboamu akĩira mũtumia wake atĩrĩ, “Wĩgarũre nĩgeetha ndũkae kũmenyeka atĩ nĩwe mũtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ūthĩ Shilo. Ahija ūria mũnabii nĩkuo arĩ, ūria wanjĩrĩre atĩ nĩ nĩngatuĩka mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. ³ Kuua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ūũkĩ, ūthĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ūria ūhoro wa kamwana gaka ūgaikara.” ⁴ Nĩ ūndũ ūcio mũtumia wa Jeroboamu agĩka ūguo eerirwo na agĩthĩ mũciĩ kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho

nĩ gũkũra. ⁵Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, “Mũtunia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoru wa mũriũ nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Akinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ.”

⁶Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Ahija aaiguire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtunia wa Jeroboamu. Ũretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ we na ũhoru ũtarĩ mwega. ⁷Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndakũnenehirie kuuma gatagati ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. ⁸Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũrĩa watũire arũmitie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩre maithe-inĩ makwa. ⁹Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ĩthondeketwo na kĩgera. Nĩũtũmĩte ndakare na ũkaahutatĩra.

¹⁰“Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wothwe wa kahĩi thiĩni wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya magathira. ¹¹Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ. Jehova nĩguo oigĩte!

¹²“No wee-rĩ, cooka mũciĩ. O wakinya itũũra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. ¹³Isiraeli othe nĩmakamũcakaĩra na mamũthike. ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thiĩni wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thiĩni wake.

¹⁴“Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya

Jeroboamu. ũmũthĩ nĩguo mũthenya! Atĩ atĩa? Īĩ, amĩniine o ro rĩu. ¹⁵Nake Jehova nĩakahũũra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwega ũrĩa aaheire maithe mao, na amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati, tondũ nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwĩthondekera itugĩ cia Ashera. ¹⁶Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

¹⁷Nake mũtunia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthĩ Tiriza. Rĩrĩa aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba, kahĩi kau gagĩkua. ¹⁸Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩgacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii.

¹⁹Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandĩke ibuku-inĩ rĩa ahamaki a Isiraeli. ²⁰Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Rehoboamu Mũthamaki wa Juda

²¹Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩitwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

²²Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maithe-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia marĩa meekire, nĩmarahũire marakara make, akĩigua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũrĩa maithe mao meehĩtie.

²³Nĩngĩ magĩĩthondekera kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũtĩ o wothwe waramĩtie honge. ²⁴O na nĩ kwarĩ

maraya ma arūme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magũka maũndũ mothe marĩa maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

²⁵ Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu. ²⁶ Nake agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie.

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. ²⁸ Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

²⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiangĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ³⁰ Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. ³¹ Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Abija Mũthamaki wa Juda

15 Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ² na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

³ Nĩekire mehia marĩa mothe ithe eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩre Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatarĩ. ⁴ No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtua mũriũ mũthamaki ithenya rĩake, na gũtũma itũũra rĩa Jerusalemu

rĩrũme. ⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia watho o na ũmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, tiga ũhoro-inĩ wa Uria ũrĩa Mũhiti.

⁶ Na rĩrĩ, gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĩndĩ rĩa yothe Abija aarĩ muoyo. ⁷ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiangĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. ⁸ Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Asa Mũthamaki wa Juda

⁹ Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, ¹⁰ nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe. Cũwe wake eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

¹¹ Asa nĩekire ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ¹² Nĩaingatire maraya ma arūme ma mahooero-inĩ moime bũrũri ũcio, na akĩeheria mĩhianano yothe ya kũhooyagwo ĩrĩa maithe make maathondekete. ¹³ O na nĩeherie cũwe wake Maaka atige gũtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja, tondũ nĩathondekete gĩtugĩ kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkĩmomora, agĩgĩcinĩra kĩaanda-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁴ O na gũtuĩka ndaathengirie mahooero marĩa maarĩ kũndũ gũtũũgĩru-rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutĩre Jehova mūtũũrĩre-inĩ wake wothe. ¹⁵ Nĩarehire kũu hekarũ ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamũrĩte.

¹⁶ Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli, hĩndĩ yothe ya wathani wao. ¹⁷ Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire agĩũkĩrĩra Juda na agĩaka rũthingo rwa hinya kũu Rama, nĩgeetha agĩrĩrĩre

andũ matikoime kana matoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

¹⁸ Ningĩ Asa akĩruta betha na thahabu ciothe iria ciatigarĩte kīgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova na kĩa nyũmba yake ya ũthamaki. Nake agĩciĩhokera anene ake macitwarĩre Beni-Hadadi mũrũ wa Taburimoni, mũrũ wa Hezioni, mũthamaki wa Suriata, ũrĩa waathanaga Dameski. ¹⁹ Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe, o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, kĩheo kĩa betha na thahabu nĩkĩo ndagũtũmĩra. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na niĩ.”

²⁰ Beni-Hadadi agĩĩtikĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nake agĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. ²¹ Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aigũire ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama, agĩthiĩ gũikara Tiriza. ²² Ningĩ Mũthamaki Asa akĩruta watho kũu Juda guothe, gũtirĩ mũndũ watigĩĩrwo, nao magĩkuua mahiga na mbaũ iria Baasha aahũthagĩra Rama. Indo icio nĩcio Mũthamaki Asa aakire nacio Geba kũu Benjamini, o na agĩaka kũu Mizipa.

²³ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũrĩa woth eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. ²⁴ Hĩndĩ ĩyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli

²⁵ Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩĩrĩ. ²⁶ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiũre ya

ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

²⁷ Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩaciĩrĩire kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli othe marĩrigiĩciĩre. ²⁸ Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtũka mũthamaki ithenya rĩake.

²⁹ Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩĩre Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniĩnire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, ³⁰ nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

³¹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ³² Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yoth e ya wathani wao.

Baasha Mũthamaki wa Isiraeli

³³ Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mũrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩna. ³⁴ Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiũre ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

16 Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mũrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩĩrwo atĩrĩ, ² “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, no wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiũre ya Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtũũke ta ĩrĩa ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati. ⁴ Ngui

nīikarīa andū a Baasha arīa magaakuīra itūūra-inī inene, nacio nyoni cia rīera-inī irīe arīa magaakuīra mīgūnda-inī.”

⁵ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Baasha, na ūrīa eekire o na marīa aahingirie-rī, githī matiandīkītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Isiraeli? ⁶ Baasha akīhurūka hamwe na maithe make, na agīthikwo kūu Tiriza. Nake mūriū Ela agītuīka mūthamaki ithenya rīake.

⁷ O na ningī kiugo kīa Jehova gīgikinya kūrī mūnabii Jehu, mūrū wa Hanani, gīkoniī Baasha na nyūmba yake, tondū wa waganu wake wothe ūrīa eekīte maitho-inī ma Jehova, akamūrakaria nī ūndū wa maūndū marīa eekīte, na nī ūndū wa kūhaana ta nyūmba ya Jeroboamu, o na ningī tondū wa kūmīniina.

Ela Mūthamaki wa Isiraeli

⁸ Mwaka wa mīrongo īrī na ītandatū wa Asa, mūthamaki wa Juda, nīguo Ela mūrū wa Baasha aatuīkire mūthamaki wa Isiraeli, agīthamaka arī Tiriza mīaka īrī.

⁹ Nake Zimuri, ūmwe wa anene ake, ūrīa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agīciirīra ūrīa ekūmūūkīrīra. Hīndī īyo Ela aarī Tiriza, akīnyua njoohi mūciī kwa Ariza ūrīa warī mūrori wa nyūmba ya ūthamaki kūu Tiriza.

¹⁰ Zimuri agītoonya kuo, akīmūgūtha, akīmūūruga mwaka-inī wa mīrongo īrī na mūgwanja wa Asa mūthamaki wa Juda. Nake agītuīka mūthamaki ithenya rīake.

¹¹ Aambīrīria gūthamaka o ro ūguo, na agīkarīra gītī kīa ūnene-rī, akīūruga andū a nyūmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mūdū mūrūme o na ūmwe, arī mūdū wao kana mūrata. ¹² Nī ūndū ūcio Zimuri akīniina nyūmba yothe ya Baasha, kūringana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio na kanua ka mūnabii Jehu gīa gūūkīrīra Baasha. ¹³ Nī ūndū wa mehīa marīa mothe Baasha na mūriū Ela meekīte na magatūma andū a Isiraeli mehīe, na makīrakaria Jehova Ngai wa

Isiraeli, nī ūndū wa mīhianano yao ya kūhooywo ītaarī kīene.

¹⁴ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Ela na ūrīa wothe eekire-rī, githī matiandīkītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Isiraeli?

Zimuri Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁵ Mwaka wa mīrongo īrī na mūgwanja wa Asa mūthamaki wa Juda, Zimuri nīathamakire kūu Tiriza mīthenya mūgwanja. Mbūtū cia ita ciakīte kambī hakuhī na Gibethoni, itūūra rīa Afilisti. ¹⁶ Nao andū a Isiraeli maarī kūu kambī makīigua atī Zimuri nīaciirīre mūthamaki na akamūūruga. Mūthenya o ro ūcio, marī o kūu kambī makīanīrīra atī Omuri ūrīa warī mūnene wa ita nīwe mūthamaki wa Isiraeli. ¹⁷ Hīndī īyo Omuri na andū a Isiraeli othe arīa maarī hamwe nake makīehera Gibethoni na makīrigiicīria itūūra inene rīa Tiriza marītahe. ¹⁸ Hīndī īrīa Zimuri onire atī itūūra inene nīrīanyitwo-rī, agītoonya gīikaro-inī gīa kwīgītīra kīa nyūmba ya ūthamaki, agīgīcina na mwaki arī kuo thīinī. Nī ūndū ūcio agīkua, ¹⁹ nī ūndū wa mehīa marīa eekīte, ageeka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, na gūthī na mīthīire ya Jeroboamu o na mehīa marīa eekīte agatūma Isiraeli meehie.

²⁰ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Zimuri, o na maūndū ma ūremi marīa eekire-rī, githī matiandīkītwo ibuku-inī rīa maūndū ma athamaki a Isiraeli?

Omuri Mūthamaki wa Isiraeli

²¹ Hīndī īyo andū a Isiraeli magīatūkana ikundi igīrī, nuthu īmwe makīrūmīrīra Tibini mūrū wa Ginathu atuīke mūthamaki, nayo nuthu īyo īngī makīrūmīrīra Omuri. ²² No rīrī, arūmīrīri a Omuri magītooria arūmīrīri a Tibini mūrū wa Ginathu; Nī ūndū ūcio Tibini agīkua, nake Omuri agītuīka mūthamaki.

²³ Mwaka wa mīrongo ītatū na ūmwe wa Asa mūthamaki wa Juda, nīguo Omuri aatuīkire mūthamaki wa Isiraeli, nake agīthamaka mīaka ikūmi na īrī, ītandatū

yayo aathamakire arĩ Tiriza. ²⁴ Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ^a cia betha, na agĩaka itũũra inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩta Samaria, arĩtanĩtie na Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

²⁵ No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩthia makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. ²⁶ Nĩathiire na mĩthiire yothe ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehia-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooywo itarĩ kĩene.

²⁷ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ²⁸ Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahabu Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

²⁹ Mwaka wa mĩrongo itatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ. ³⁰ Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wotha wa arĩa maarĩ mbere yake. ³¹ We to kuona onire gwĩka mehia ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. ³² Nĩathondekeire Baali kĩgongona thĩinĩ wa hekarũ ya Baali ĩrĩa aakire kũu Samaria. ³³ Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa Ashera, na agĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

³⁴ Ihinda-inĩ rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩacookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩria kĩarĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

Elija Kũheo Irio nĩ Mahuru

17 Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩinĩ wa Gileadi, akĩra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa nĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka ĩrĩa igũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura, tiga na ũndũ wa kiugo gĩakwa.”

² Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩrwo atĩrĩ, ³ “Ŭkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. ⁴ Ŭrĩnyuuga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru makũrehagĩre irio kuo.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrire. Agĩthĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. ⁶ Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuuga maaĩ ma karũũ kau.

Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu

⁷ Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri ũcio. ⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩrwo atĩrĩ, ⁹ “Thĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa kũu akũheage irio.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ Zarefathu. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mũtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini na gĩkombe nĩgeetha nyue?” ¹¹ Mũtumia ũcio agĩtua gũthĩ kũmũgĩrĩra maaĩ-rĩ,

^a24 nĩ ta kilo 68

akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha ndehera kienyũ kĩa mũgate ndĩe.”

¹² Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndĩrĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

¹³ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. ¹⁴ Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ ĩgathira mũtu namo maguta matĩrĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’”

¹⁵ Nake agĩthiĩ agĩĩka o ũguo Elija aamwĩrire. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake. ¹⁶ Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

¹⁷ Thuutha ũcio mũriũ wa mũtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhĩhia. ¹⁸ Mũtumia ũcio akĩĩra Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoro ũrĩkũ ũrĩ nago na niĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirikania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

¹⁹ Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwara kanyũmba ka igũrũ^a karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. ²⁰ Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mũtumia ũyũ wa ndigwa mũtino, ũyũ njikarĩte ndĩ mũgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake akue?” ²¹ Nake agĩĩtambũrũkia igũrũ rĩa kahĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra

Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩ gaka ũgacookerere!”

²² Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, nago muoyo wa kahĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. ²³ Elija akĩoya mwana ũcio akĩmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonyia nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

²⁴ Nake mũtumia ũcio akĩĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

Elija na Obadia

18 Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩĩrwo atĩrĩ, “Ŭkĩra ũthiĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” ² Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthiĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, ³ nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtikia weheanĩte mũno kũrĩ Jehova. ⁴ Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) ⁵ Ahabu akĩĩra Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothē ũthiĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana bũrũri ũcio o eerĩ o mũndũ kũrĩa egũtuĩkanĩria, Ahabu agĩthiĩ mwena ũmwe na Obadia agĩthiĩ mwena ũrĩa ũngĩ.

⁷ Rĩrĩa Obadia aathiiaga-rĩ, agĩtũngana na Elija. Obadia akĩmũmenya, akĩĩnamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩwe, mwathi wakwa Elija?”

^a19 Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

ũkeere Ahabu mwathi waku atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’”

⁹Obadia akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ njĩkĩte ũũru ũrĩkũ, nĩguo ũũneane nĩ ndungata yaku moko-inĩ ma Ahabu njũragwo?” ¹⁰Ti-itheru o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, gũtirĩ rũrĩrĩ kana ũthamaki mwathi wakwa atarĩ aatũmana ũgacario. Na rũrĩrĩ kana ũthamaki o wotho woiga ndũrĩ kuo, nake akehĩtithia andũ akuo moige na ma atĩ matikuonete. ¹¹Na rĩu ũranjĩra thĩĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ ¹²Nĩ ndiũĩ kũrĩa Roho wa Jehova angĩgũtwara twatigana nawe. Ingĩthĩĩ njĩre Ahabu ũguo na acooke akwage-rĩ, nĩekũnjũraga. No nĩ ndungata yaku ndũire hooyaga Jehova kuuma ndĩ o mũnini. ¹³Wee mwathi wakwa-rĩ, kaĩ ũtarĩ waigua ũrĩa ndeekire rĩrĩa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ũrĩa ndaahithire anabii a Jehova igana rĩmwe ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe anabii mĩrongo ĩtano, na ngamaheaga irio na maaĩ? ¹⁴Na rĩu ũranjĩra thĩĩ kũrĩ mwathi wakwa ngamwĩre atĩrĩ, ‘Elija arĩ gũkũ.’ Nĩekũnjũraga!”

¹⁵Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, ti-itherũ nĩngwĩonithania nĩ mwene kũrĩ Ahabu ũmũthĩ.”

Elija Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio Obadia agĩthĩĩ gũtũnga Ahabu akĩmwĩra ũhoro ũcio, nake Ahabu agĩthĩĩ gũtũnga Elija. ¹⁷Rĩrĩa Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũnyariiri wa Isiraeli?”

¹⁸Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndinyariirĩte Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganĩrie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. ¹⁹Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

²⁰Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩcookanĩrĩria anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. ²¹Elija agĩthĩĩ mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirie ũndũ o na ũmwe.

²²Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nyiki no nĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. ²³Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunji, macooke mamĩgĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na nĩ haarĩrie ndegwa ĩyo ĩngĩ, na ndĩmũgĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. ²⁴Nĩngĩ mũcooke mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na nĩ ngaiĩre rĩitwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.”

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega.”

²⁵Elija akĩĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie mwaki.” ²⁶Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩitwa rĩa Baali kuuma rũciĩnĩ nginya mĩaraho, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũigue!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mũndũ wa kũmacookeria. Nao makĩrũgarũga, makĩinaga, na magĩthiũrũrũkaga kĩgongona kũu maathondekete.

²⁷Mĩaraho yakinya-rĩ, Elija akĩambĩrĩria kũmanyũrũria, akĩmeera atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai! No gũkorwo e na maũndũ areciĩria, kana e na mĩhang’o, kana agathiĩ rũgendo. No gũkorwo nĩakomete na no nginya okĩrio.” ²⁸Tondũ ũcio makĩanĩrĩra mũno, na magĩitemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya

thakame ikĩambĩrĩria kũnyũrũrũka, tondũ ũcio nĩguo warĩ mūtugo wao. ²⁹Na rĩrĩ, mĩarahō yahĩtũka-rĩ, magĩthĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiarĩ na macookio, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmacookeria, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmarũmbũiya.

³⁰Ningĩ Elija akĩra andũ othe atĩrĩ, “Okokaai hakuhĩ na niĩ” Nao andũ acio magĩthĩ hakuhĩ nake. Elija agĩcookereria kīgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. ³¹Elija akĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kũringana na mĩhĩrĩga ya njiarwa cia Jakubu, ũrĩa wakinyũrwo nĩ kiugo kĩa Jehova akĩrwo atĩrĩ, “Ũrĩtagwo Isiraeli.” ³²Nake agĩaka kīgongona na mahiga macio rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, na akĩenja mūtaro mwariĩ ũngũiganĩra ibaba igĩrĩ^a cia mbegũ, ũkĩrigiicĩria kīgongona kĩu. ³³Akĩara ngũ, agĩtinangia ndegwa iyo icunjĩ, na akĩmũigĩrĩra ngũ igũrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Iyũriai mĩtũngi ĩna mĩnene maaĩ, mũmaiĩrĩrie igũrũ rĩa iruta na igũrũ rĩa ngũ.”

³⁴Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩkai ũguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ũguo.

Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Ĩkai ũguo riita rĩa gatatũ,” nao magĩka ũguo riita rĩa gatatũ. ³⁵Namo maaĩ macio magĩtherera gũthiũrũrũka kīgongona, o na makĩiyũra mūtaro.

³⁶Ihinda rĩa kũruta igongona-rĩ, mũnabii Elija agĩokooka hau mbere na akĩhooya atĩrĩ: “Wee Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, reke kũmenyeke ũmũthĩ atĩ Wee nĩwe Ngai thĩinĩ wa Isiraeli, na ningĩ atĩ niĩ ndĩ ndungata yaku na njĩkĩte maũndũ maya mothe o ta ũrĩa ũnjathĩte. ³⁷Njigua, Wee Jehova, njigua, nĩgeetha andũ aya mamenye atĩ Wee Jehova nĩwe Ngai, na atĩ nĩũkũgarũra ngoro ciao igũcookerere.”

³⁸Naguo mwaki wa Jehova ũgĩkũrũka ũgĩcina igongona, na ngũ icio, na mahiga,

o na tĩrĩ, ningĩ ũkĩng’aria maaĩ marĩa maaĩ mūtaro.

³⁹Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe moonire ũndũ ũcio, makĩgũa, magĩturumithia mothiũ thĩ, makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Jehova nĩwe Ngai! Jehova nĩwe Ngai!”

⁴⁰Nake Elija agĩatha andũ acio akĩmeera atĩrĩ, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mũtikareke o na ũmwe wao oore!” Nao makĩmanyiita, nake Elija akiuga maikũrũkio gĩtuamba-inĩ gĩa Kishoni mooragĩrwo kuo.

⁴¹Nake Elija akĩra Ahabu atĩrĩ, “Thĩ ũrĩe na ũnyue tondũ kũrĩ na mũhũyũko wa mbura nene.” ⁴²Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩthĩ, akĩrĩa na akĩnyua, nowe Elija akĩambata Kĩrĩa igũrũ gĩa Karimeli, akĩnamĩrĩa nginya thĩ, agĩtoonyia mūtwe gatagatĩ ka maru make.

⁴³Nake akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Thĩ ũcũthĩrĩrie irĩa-inĩ,” nayo ikĩambata igĩcũthĩrĩria.

Ĩkiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ kĩndũ.”

Nake Elija akĩmũira ĩcooke ho rĩngĩ na rĩngĩ maita mũgwanja.

⁴⁴Riita rĩa mũgwanja ndungata iyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mũndũ karoimĩra kuuma irĩa-inĩ.”

Nĩ ũndũ ũcio Elija akĩmũira atĩrĩ, “Thĩ ũkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ũikũrũke ũtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

⁴⁵Hĩndĩ iyo igũrũ rĩgĩthimba nĩ ũndũ wa matu, na rũhuho rũkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthĩ Jezireeli. ⁴⁶Naguo hinya wa Jehova ũgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩĩhotora akĩrũmia nguo yake na mũcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

Elija Kũrĩra Horebu

19 Na rĩrĩ, Ahabu akĩra Jezebeli ũrĩa wothe Elija eekĩte, o na ũrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali na rũhiũ rwa njora. ²Nĩ ũndũ ũcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mũndũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũra o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rũciũ,

^a32 nĩ ta kilo 15

ndigatūma muoyo waku ūhaane ta wa ūmwe wa anabii acio ūrooragire.”

³ Elija agĩtigĩra akĩūra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo, ⁴ nowe mwene, agĩthĩ rūgendo rwa mũthenya ūmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mĩti-inĩ wa mwethia, agĩikara thĩ kĩruru-inĩ kĩaguo, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathĩina ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; nĩ ndirĩ mwega gũkĩra maithe makwa ma tene.”

⁵ Agĩkoma toro hau rungu rwa mĩti ūcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ūrĩe.” ⁶ Akĩhũgũra, na hau mĩtwe-inĩ wake haarĩ na mũgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma ringĩ.

⁷ Mũraika ūcio wa Jehova akĩmũkora hĩndĩ ya keerĩ, akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ūrĩe nĩgũkorwo rūgendo rūrĩa rūrĩ mbere yaku nĩ rūraihu mũno.” ⁸ Nĩ ūndũ ūcio agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ūndũ wa irio icio, agĩthĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ūtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. ⁹ Kũu agĩthĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

Jehova Kuumĩrĩa Elija

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩmũkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ūreka atĩa haha?”

¹⁰ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ūndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rūhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹¹ Nake Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Uma ūthĩ ūrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩ kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ iyo rūhuho rūnene rwa hinya rūgĩatũranga irĩma na rūgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarĩ rūhuho-inĩ rūu. Thuutha wa rūhuho gũkĩgĩa gĩthingithia, no Jehova

ndaarĩ gĩthingithia-inĩ kũu. ¹² Thuutha wa gĩthingithia gũgĩũka mwaki, no Jehova ndaarĩ mwaki-inĩ ūcio, na thuutha wa mwaki ūcio gũgĩũka mũgambo mũceke, mũhooreru. ¹³ Rĩrĩa Elija aigũre mũgambo ūcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ūthiũ, ¹⁴ na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ iyo mũgambo ūkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ūreka atĩa haha?”

¹⁴ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ūndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rūhiũ rwa njora. No nĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na nĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

¹⁵ Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ūcookere o njĩra ĩrĩa wokiire, ūthĩ nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ūitĩrĩrie Hazaeli maguta atuĩke mũthamaki wa Suriata. ¹⁶ Ūcooke ūitĩrĩrie Jehu mũrũ wa Nimushi maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na ūitĩrĩrie Elisha mũrũ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nĩguo atuĩke mũnabii ithenya rĩaku. ¹⁷ Jehu nĩakooraga ūrĩa wotho ūkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga ūrĩa wotho ūkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Jehu. ¹⁸ Na rĩrĩ, nĩndĩtigĩrie ngiri mũgwanja thĩinĩ wa Isiraeli, othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ maamĩmumunya.”

Elisha Gũtuĩka Mũrutwo wa Elija

¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Elija akiuma kũu, agĩthĩ agĩkora Elisha mũrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩtio na macooki igĩrĩ igĩrĩ, nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija agĩthĩ harĩ we na akĩmũikĩria nguo yake ya igũrũ. ²⁰ Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩrĩa Elija. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtũkĩria ngoigĩre

^a13 Elija aahumbĩrĩre ūthiũ wake nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ūngĩonire Ngai na atũũre muoyo.

baba na maitũ ũhoro, njooke njũke tũthĩ nawe.”

Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩoya ndegwa icio ciake cia macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga nyama, agĩcihe andũ makĩrĩa. Thuutha ũcio akiumagara, akĩrũmĩrĩa Elija, agĩtuĩka mũteithia wake.

Beni-Hadadi Gũtharĩkĩra Samaria

20 Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake ciothe cia ita, agĩtwarana hamwe na athamaki mĩrongo ĩtatũ na eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata akĩrigiicĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. ² Agĩtũma andũ mathiĩ itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ³ ‘Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.’ ”

⁴ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ũguo uugĩte, wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩ mwene ndĩ waku, na kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku.”

⁵ Nao andũ acio maatũmĩtwo magĩcooka rĩngĩ makiuga atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ‘Ndaatũmanire ngĩenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku. ⁶ No ihinda ta rĩrĩ rĩciũ nĩngatũma anene akwa moke moiruurie nyũmba ya ũthamaki na nyũmba cia anene aku. Nĩmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuu.’ ”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩĩta athuuri othe a bũrũri ũcio, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ mũtirona atĩ mũndũ ũyũ nĩ haaro aracaria! Rĩrĩa aatũmanire agĩtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rĩ, nĩ ndiamũgĩririe.”

⁸ Athuuri na andũ othe makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kũmũthikĩrĩria, na ndũgetĩkĩre maũndũ macio mothe arenda.”

⁹ Nake agĩcookeria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Beni-Hadadi, akĩmeera

atĩrĩ, “Ĩrai mũthamaki, mwathi wakwa atĩrĩ, ndungata yaku nĩngwĩka maũndũ marĩa woririe rĩa mbere, no ũndũ ũyũ ũrenda rĩu ndingĩwĩtĩkĩra.” Magĩthĩ magĩcookeria Beni-Hadadi ũhoro ũcio.

¹⁰ Ningĩ Beni-Hadadi agĩtũma ũhoro rĩngĩ kũrĩ Ahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai iroothũũra na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, kũngĩtigara rũkũngũ Samaria rũiganu rwa kũhe andũ akwa o mũndũ ngundi ĩmwe.”

¹¹ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Mwĩre ũũ: ‘Mũndũ ũrĩa ũreyooha indo cia mbaara ndaagĩrĩrwo nĩ gwĩtũia ta mũndũ ũrĩa ũraciruta.’ ”

¹² Hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi aiguirie ũhoro ũcio rĩrĩa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inĩ ciao, agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩriei gũtharĩkĩra Samaria.” Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene.

Ahabu Gũtooria Beni-Hadadi

¹³ Ihinda rĩu mũnabii agĩũka kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrona ita rĩrĩ inene ũũ? Nĩngũrĩneana moko-inĩ maku ũmũthĩ, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

¹⁴ Nake Ahabu akĩũria atĩrĩ, “No nũũ ũgwĩka ũguo?”

Nake mũnabii ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Anene ethĩ arĩa matongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩo megwĩka ũguo.”

Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Na nũũ ũkaambĩrĩria mbaara?”

Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe ũkaamĩambĩrĩria.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩĩta anene arĩa ethĩ 232 arĩa maatongoragia mbũtũ cia bũrũri. Ningĩ agĩcookanĩrĩria andũ acio angĩ a andũ a Isiraeli othe maarĩ 7,000.

¹⁶ Nao makiumagara mĩaraho hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi na athamaki acio mĩrongo ĩtatũ na eerĩ arĩa maarĩ rũmwe nake, maanyuuaga njoochi marĩ hema-inĩ ciao.

¹⁷ Anene acio ethĩ maatongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩo maathiire mbere.

Hĩndĩ ĩyo Beni-Hadadi nĩatũmĩte andũ a gũthigaana, nao makĩmũrehere ũhoro atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ na andũ marooka moimĩte Samaria.”

¹⁸ Nake akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo mokĩte na thayũ-rĩ, manyiitei marĩ muoyo; angĩkorwo nĩ mbaara ya marehe-rĩ, manyiitei marĩ muoyo.”

¹⁹ Anene acio ethĩ atongoria a mbũtũ cia bũrũri makiumagara kuuma itũũra-inĩ marũmĩrĩrwo nĩ mbũtũ ya ita, ²⁰ na o mũndũ akĩũraga thũ yake. Nĩ ũndũ ũcio Asuriata makĩũra maingatithĩtio nĩ andũ a Isiraeli. No Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata akĩũra ahaicĩte mbarathi me na andũ amwe ake arĩa ahaici a mbarathi. ²¹ Mũthamaki wa Isiraeli akĩmatindĩka na agĩtooria mbarathi na ngaari cia ita, akĩũraga Asuriata aingĩ mũno.

²² Thuutha ũcio mũnabii agĩkora mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie wega, na wone ũrĩa kwagĩrĩire nĩ gwĩkwo, tondũ kĩmera kĩrĩa gĩgũũka mũthamaki wa Suriata nĩagagũtharĩkĩra rĩngĩ.”

²³ Ihinda-inĩ rĩu anene a mũthamaki wa Suriata makĩmũtaara atĩrĩ, “Ngai cia andũ a Isiraeli nĩ ngai cia irĩma-inĩ. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire matũkĩrie hinya. No tũngĩhũũrana nao werũ-inĩ, ti-itherũ nĩtũkamakĩria hinya. ²⁴ ĩka atĩrĩ: Eheria athamaki othe kuuma mbũtũ-inĩ ciao, na ũmakũũranie na anene angĩ. ²⁵ No nginya warahũre ita ta rĩrĩa wateire, mbarathi o harĩ mbarathi, na ngaari ya ita harĩ o ngaari ya ita, nĩgeetha tũhote kũrũa na Isiraeli werũ-inĩ. Ti-itherũ hĩndĩ ĩyo nĩ tũgaakorwo tũrĩ na hinya kũmakĩra.” Mũthamaki agĩtũkania nao na agĩka o ũguo.

²⁶ Kĩmera kĩrĩa kĩarũmĩrĩire gĩakinya-rĩ, Beni-Hadadi agĩcookanĩrĩria Asuriata, magĩthĩ Afeki makarũe na andũ a Isiraeli. ²⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli o nao maacookanĩrĩrio na makĩneo indo ciothe, makiumagara magatũngane nao. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao ing’ethanĩire nao matariĩ ta tũrũuru twĩrĩ twa mbũri. Hĩndĩ ĩyo Asuriata maiyũrĩte bũrũri ũcio wothe.

²⁸ Mũndũ wa Ngai agĩũka, akĩĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Tondũ Asuriata mareciiria Jehova nĩ ngai wa irĩma-inĩ na ti ngai wa ituamba-inĩ-rĩ, nĩngũneana mbũtũ ĩno nene ũũ moko-inĩ maku, nawe ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

²⁹ Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja maikarire mambĩte hema ciao mang’ethanĩire, na mũthenya wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata, mũthenya ũmwe. ³⁰ Acio angĩ makĩũrĩra itũũra inene rĩa Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akĩũrĩra itũũra inene akĩhitha kanyũmba ga thĩinĩ.

³¹ Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩtũguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha. Twĩtikĩrie tũthĩi kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli twĩhotorete nguo cia makũnia njohero na twĩrigiicĩrie mĩhĩndo mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetikĩra kũhonokia muoyo waku.”

³² Makĩihotora nguo cia makũnia njohero, na makĩrigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthĩi kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaiha reke ndũũre muoyo.’ ”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

³³ Andũ acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩa, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “Ī nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thĩi mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

³⁴ Beni-Hadadi akĩĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩinĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe,

nīngūrekereria ūthiī.” Nī ūndū ūcio magīthondeka kīrīkanīro kīa ūiguano, akīmwtīkīria athiī.

Mūnabii Gūtuīra Ahabu Ciira

³⁵ Na ūndū wa kiugo kīa Jehova, mūdū ūmwe wa ariū a anabii nērire mūdū wa thiritū yake atīrī, “Ngūtha na mūtī waku wa mbaara,” no mūdū ūcio akīrega.

³⁶ Nī ūndū ūcio mūnabii akīmwtīra atīrī, “Tondū ndūnathīkīra Jehova-rī, wathiī wandiga o ūguo nīūkūūragwo nī mūrūūthi.” Na thuutha wa mūdū ūcio gūthiī-rī, agīkorwo nī mūrūūthi, ūkīmūūraga.

³⁷ Ningī mūnabii akīona mūdū ūngī, akīmwtīra atīrī, “Ndagūthaitha ngūtha,” nake mūdū ūcio akīmūgūtha na akīmūtīhia. ³⁸ Mūnabii agīthiī, akīrūgama mūkīra-inī wa njīra etereire mūthamaki. Ehumbīrite maitho na gītambaya kīa mūtwe nīguo ndakamenyeke. ³⁹ Na rīrīa mūthamaki aahītūkaga-rī, mūnabii ūcio akīmwtīra, akīmwtīra atīrī, “Nī ndungata yaku ndīrathiite harīa mbaara īneneheire, nake mūdū ūmwe arooka kūrī nī arī na mūdū mūtahe, aranjīra atīrī, ‘Rangīra mūdū ūyū, na angīūra, wee nīwe ūkooragwo handū hake, kana ūrīhe taranda īmwe^a ya betha.’ ⁴⁰ Hīndī īria ndungata yaku yagīire na mīhang’o ya haha na harīa mūdū ūcio akīūra.”

Mūthamaki wa Isiraeli akiuga atīrī, “Rīu nīrīo ituīro rīaku, o ta ūguo wee mwene woiga.”

⁴¹ Hīndī īyo mūnabii akīeheria gītambaya maitho-inī na ihenya, nake mūthamaki wa Isiraeli akīmūmenya atī nī ūmwe wa anabii. ⁴² Akīūra mūthamaki atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīūrekereirie mūdū ūrīa nī ndīratuīte atī no nginya akue. Nī ūndū ūcio wee nīwe ūgūkua handū hake, nao andū aku mooragwo handū ha andū ake.’ ” ⁴³ Mūthamaki wa Isiraeli agīthiī Samaria nyūmba-inī

yake ya ūthamaki athitītie gīthiithi na arī mūrakaru.

Mūgūnda wa Mīthabibū wa Nabothu

21 Na rīrī, thuutha ūcio gūkīgīa na ūndū wakoniī mūgūnda wa mīthabibū wa Nabothu ūrīa Mūjezireeli. Mūgūnda ūcio wa mīthabibū warī kūu Jezireeli, hakuhi na nyūmba ya ūthamaki ya Ahabu mūthamaki wa Samaria.^b ² Nake Ahabu akīūra Nabothu atīrī, “He mūgūnda waku wa mīthabibū haandage mboga, tondū ūrī hakuhi na nyūmba yakwa ya ūthamaki. Nīngūgūkūūranīria na mūgūnda ūngī wa mīthabibū mwega gūkīra ūyū, kana ūngīona arī wega, no ngūhe mbeeca ciiganīte thogora wago.”

³ No Nabothu akīmūcookeria atīrī, “Jehova arogiria ngūhe igai rīa maithe makwa.”

⁴ Nī ūndū ūcio Ahabu akīnūka athitītie gīthiithi na arī mūrakaru, tondū Nabothu ūrīa Mūjezireeli nīamwīre atīrī, “Ndingīkūhe igai rīa maithe makwa.” Agīkoma ūrīrī wake ang’athītie na akīrega kūrīa irio.

⁵ Nake Jezebeli mūtumia wake akīingīra akīmūūria atīrī, “Nī kī gītūmīte ūtukie gīthiithi? Ūrarega kūrīa irio nīkī?”

⁶ Nake akīmūcookeria atīrī, “Nī tondū njīire Nabothu ūrīa Mūjezireeli atīrī, ‘Nyenderia mūgūnda waku wa mīthabibū, kana ūngīona kwagīire, ngūhe mūgūnda ūngī wa mīthabibū handū hagu.’ No anjīra atīrī, ‘Ndingīkūhe mūgūnda wakwa wa mīthabibū.’ ”

⁷ Jezebeli mūtumia wake akīmwtīra atīrī, “Ūguo nīguo ūgwīka arī we mūthamaki wa Isiraeli? Ūkīra ūrīe! Kena. Nī nī ngūkūhe mūgūnda wa mīthabibū wa Nabothu ūcio Mūjezireeli.”

⁸ Nī ūndū ūcio akīandīka marūa na rīitwa rīa Ahabu, na akīmahūūra mūhūūri wake, akīmatūma kūrī athuuri na anene arīa maatūūranagia na

^b1 Samaria nīrīo rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki wa Gathigathini.

Nabothu itũũra-inĩ rĩake inene. ⁹ Marũa-inĩ macio aandĩkĩte ũũ:

“Anĩrĩrai mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na mũikarĩrie Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ ka andũ. ¹⁰ No mũige imaramari igĩrĩ imũng’etheire, mũciĩre irute ũira wa atĩ nĩarumĩte Ngai na akaruma mũthamaki. Mũcooke mũmuumie nja ya itũũra mũmũhũre na mahiga nyuguto nginya akue.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio athuuri na anene arĩa maatũũraga itũũra-inĩ inene rĩa Nabothu magĩka o ta ũrĩa Jezebeli aathanĩte marũa-inĩ macio aamaandĩkĩre. ¹² Makĩanĩrĩa mũthenya wa kwĩhinga kũrĩa irio, na magĩkarĩria Nabothu handũ ekuoneka, gatagatĩ-inĩ ka andũ. ¹³ Ningĩ imaramari igĩrĩ igĩkara imũng’etheire, na ikĩruta thitango ya gũũkĩrĩa Nabothu mbere ya andũ, ikiuga atĩrĩ, “Nabothu nĩarumĩte Ngai, na akaruma mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuumia nja ya itũũra inene, makĩmũhũra na mahiga nyuguto nginya agĩkua. ¹⁴ Magĩcooka magĩtwara ũhoro kũrĩ Jezebeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nabothu nĩmũhũre na mahiga nyuguto na nĩ mũkuũ.”

¹⁵ Jezebeli aarĩkia kũigua atĩ Nabothu nĩahũrĩtwo na mahiga nyuguto agakua-rĩ, akĩira Ahabu atĩrĩ “Ũkĩra wĩgwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli ũcio araregete gũkwenderia. Ndarĩ muoyo, nĩakuĩte.” ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aigũire atĩ Nabothu nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩũkũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

¹⁷ Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, ¹⁸ “Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athĩte kwĩgwatĩra mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. ¹⁹ Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũtunya indo ciake?’ Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ:

Handũ harĩa ngui iracũnĩre thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee mwene!’ ”

²⁰ Nake Ahabu akĩira Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩre gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova. ²¹ ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niĩnĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩnĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa ũtarĩ ngombo. ²² Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli mehie.’

²³ “Naguo ũhoro ũkonĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ũũ: ‘Ngui nĩĩgatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

²⁴ “Andũ a Ahabu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ, makaarĩio nĩ ngui. Nao arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ makaarĩio nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

²⁵ (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩre gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mũtumia wake Jezebeli. ²⁶ Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩa mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa Aamori meekaga, arĩa Jehova aingatire akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aigũire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩĩhumba nguo ya ikũnia na akĩĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathiiaga enyĩhĩtie.

²⁸ Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: ²⁹ “Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyĩhĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyĩhĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

Ũrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩa Ahabu

22 Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. ² No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki

wa Juda agĩikũrũka, agĩthiĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. ³ Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthiĩ na nĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” ⁵ No Jehoshafatu agĩcooka akĩũria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩria anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmooria atĩrĩ, “Thiĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathiĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thiĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁷ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁸ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩita ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

¹⁰ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaikaĩrĩa itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhiro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. ¹¹ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa

Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheeca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

¹² Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹³ Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtĩkanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

¹⁴ Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

¹⁵ Hĩndĩ iĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthiĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathiĩ?”

Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ũhootane, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

¹⁶ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũũra ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ, tĩa ũhoru wa ma thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

¹⁷ Nake Mikaya akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩire irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matirĩ na mwathi. O mũndũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁸ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩrĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩndathĩra ũhoru mwega, tĩa o ũrĩa mũũru?”

¹⁹ Mikaya agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩtĩ gĩa kĩa ũnene arĩ na mbũtũ yothe ya igũrũ irũgamĩte imũthiũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ²⁰ Nake Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Nũ ũkũheenereria Ahabu nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuĩre kuo?’

“Ŭmwe akiuga ũũ, na ũrĩa ũngĩ ũũ.

²¹ Marigĩrĩrio-inĩ roho ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ ngũmũheenereria.’

²² “Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

“Naguo ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthĩ ngũthĩ ndũike roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee nũkũhota kũmũheenereria. Thĩ ũgeeke ũguo.’

²³ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku othe. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana agĩkuhĩrĩria na akĩgũtha Mikaya rũhĩ rwa ũthiũ. Akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova aragereire kũ rĩrĩa aroimire kũrĩ nĩ, nĩguo aarie nawe?”

²⁵ Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩnĩ.”

²⁶ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁷ na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’ ”

²⁸ Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ŭngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuũkire atĩ Jehova ndaariya na nĩ.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoru wakwa, inyuĩ andũ aya inyuothel!”

Ahabu Kũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi.

³⁰ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndũgarũrĩte ndikamenyeke, no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³¹ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo itatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ũmwe, mũnene kana

mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.”

³² Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa Jehoshafatu aakaire-rĩ, ³³ anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

³⁴ No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩĩra mũtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁵ Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikũura kuuma kĩronda gĩaake hau aagurarĩtio, igĩtĩka ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. ³⁶ Riũa rĩgĩthũa, gũkĩanĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

³⁷ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. ³⁸ Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (haria maraya meethambagĩra), nacio nguĩ igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kĩoigĩte.

³⁹ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki irĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? ⁴⁰ Ahabu akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

⁴¹ Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuũkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli.

⁴² Jehoshafatu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo itatũ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na itano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. ⁴³ No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩre mĩthĩre ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthĩĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. ⁴⁴ Ningĩ Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

⁴⁵ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matiangĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? ⁴⁶ Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. ⁴⁷ Hĩndĩ ĩyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

⁴⁸ Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthĩĩ kũgĩĩra thahabu Ofiri, no itigana gũthĩĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩire kũu Ezioni-Geberi. ⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

⁵⁰ Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩthamaka ithenya rĩake.

Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli

⁵¹ Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka ĩrĩ. ⁵² Nake agĩĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩre mĩthĩre ya ithe na nyina na mĩthĩre ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire

Isiraeli mehie. ⁵³ Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũrĩa ithe eekĩte.

IBUKU RĪA KEERĪ RĪA ATHAMAKI

Jehova Gūtuīra Ahazia Ciira

¹ Na rīrī, thuutha wa gīkuū kīa Ahabu, andū a Moabi makīrega gwachīkīra Isiraeli. ² Na rīrī, Ahazia nīagwīte kuuma ndirica-inī ya nyūmba yake ya igūrū kūu Samaria, akagurario. Nī ūndū ūcio agītūma andū, akīmeera atīrī, “Thiī mūkoorie Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi, kana hihi nīngūhona nguraro ici.”

³ No mūraika wa Jehova akīra Elija ūrīa Mūtishibi atīrī, “Ambata, ūthiī ūtūngane na andū acio matūmītwa nī mūthamaki wa Samaria, ūmoorie atīrī, ‘Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli nīguo mūthiī mūkahooe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi?’ ⁴ Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga ūū: ‘Ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’ ” Nī ūndū ūcio Elija agīthiī.

⁵ Rīrīa andū acio maatūmītwa maacookire kūrī mūthamaki, akīmooria atīrī, “Nī kī gītūma mūcooke?”

⁶ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī harī na mūdū ūkire gūtūtūnga, aatwīra atīrī, ‘Cookai kūrī mūthamaki ūrīa ūmūtūmīte, mūmwīre atīrī, ‘Jehova ekūūria atīrī: Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli nīguo ūtūme andū makahooe ūhoru kuuma kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Nī ūndū ūcio ndūkuuma gītanda-inī hau ūkomete. Ti-itherū nīngūkua!’ ”

⁷ Nake mūthamaki akīmooria atīrī, “Mūdū ūcio ūkire kūmūtūnga na aamwīra ūguo-rī, ekūhaanaga atīa?”

⁸ Nao makīmūcookeria atīrī, “Nī mūdū wīhumbīte nguo ya guoya, na akeoha mūcibi wa ngoothi njohero.”

Nake mūthamaki akiuga atīrī, “Ūcio oima Elija ūrīa Mūtishibi.”

⁹ Nake agītūmīra Elija mūnene wa thigari arī na gīkundi gīake kīa andū mīrongo itano; mūnene ūcio akīambata kūrī Elija, ūrīa waikarīte gacūmbīrī ga kīrīma, akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa

Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka!’ ”

¹⁰ Nake Elija agīcookeria mūnene ūcio atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī o iyo mwaki ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake.

¹¹ Nīngī mūthamaki agītūmīra Elija mūnene ūngī wa thigari arī na andū ake mīrongo itano. Nake mūnene ūcio akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, mūthamaki ekuuga atīrī, ‘Ikūrūka narua!’ ”

¹² Nake Elija akīmūcookeria atīrī, “Akorwo ndī mūdū wa Ngai-rī, mwaki nīūikūrūke uume igūrū, ūgūcine hamwe na andū aya aku mīrongo itano!” Hīndī iyo mwaki wa Ngai ūgīkūrūka kuuma igūrū, ūgīcina mūnene ūcio hamwe na andū ake mīrongo itano.

¹³ Nī ūndū ūcio mūthamaki agītūma mūnene wa gatātū na andū ake mīrongo itano. Mūnene ūcio wa gatātū akīambata, agīturia ndu mbere ya Elija. Akīmūthaita, akīmīwīra atīrī, “Wee mūdū wa Ngai, reke muoyo wakwa na wa andū aya mīrongo itano wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe, ithuī ndungata ciaku! ¹⁴ Kīone, mwaki nīūikūrūkīte kuuma igūrū, na ūgacina anene acio eerī a mbere hamwe na andū ao. No rīrī, reke muoyo wakwa wonwo ūrī kīndū kīrī bata nīwe!”

¹⁵ Nake mūraika wa Jehova akīra Elija atīrī, “Ikūrūkania hamwe nake, na ndūkamwītīgīre.” Nī ūndū ūcio Elija agīkūrūka, agīkūrūkania nake nginya kūrī mūthamaki.

¹⁶ Nake akīra mūthamaki atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Nī Ngai gūtārī thiīnī wa Isiraeli wa kūhooywo ūhoru nīwe, atī nīkīo ūgūtūma andū makahooe ūhoru kūrī Baali-Zebubu, ngai ya Ekironi? Tondū nīwīkīte ūguo-rī, ndūrī hīndī

ũkoima gītanda-inĩ kũ ũkomeire. Ti-itherũ nĩũgũkua!” ¹⁷Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩaĩtio nĩ Elija.

Na tondũ Ahazia ndaarĩ na mwana wa kahĩ-rĩ, Joramũ nĩwe watũkire mũthamaki ithenya rĩake mwaka-inĩ wa keerĩ wa Jehoramũ mũrũ wa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda. ¹⁸Maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Ahazia, na marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma ihinda rĩa athamaki a Isiraeli?

Elija Gũtwarwo Igũrũ

2 Hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarĩ hakuhĩ kuoya Elija amũtware igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho-rĩ, Elija na Elisha maarĩ njĩra-inĩ makiuma Giligali. ²Nake Elija akĩĩra Elisha atĩrĩ, “Ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩĩ Betheli.”^a

Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga” Nĩ ũndũ ũcio magĩĩkũrũka magĩthĩĩ Betheli.

³Hĩndĩ ĩyo thiritũ ya anabii a kũu Betheli magĩũka kũrĩ Elisha, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoru ũcio.”

⁴Nĩngĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Elisha, ikara haha; tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩĩ Jeriko.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩĩ Jeriko.

⁵Nao andũ a thiritũ ya anabii a kũu Jeriko magĩkora Elisha makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũmenyete atĩ Jehova nĩekuoya mwathi waku amweherie harĩwe ũmũthĩ?”

^a2 Betheli rĩarĩ itũũra rĩarĩ ngumo mũno Isiraeli, o na hĩndĩ ya Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu (Kĩam 12:8; 28:10-22; 35:1-5).

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ nĩnjũũ, no mũtikaarie ũhoru ũcio.”

⁶Nĩngĩ Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikara haha, tondũ Jehova nĩandũmĩte thĩĩ Jorodani.”

Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, na o ta ũrĩa wee ũtũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o eerĩ magĩthĩĩ na mbere na rũgendo.

⁷Nao andũ mũrongo ĩtano a thiritũ ya anabii magĩthĩĩ makĩrũgama haraaya, marorete harĩa Elija na Elisha maarũngĩ, hau rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁸Nake Elija akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩmĩkũnja, akĩgũtha maaĩ nayo. Namo maaĩ makĩgayũkana mwena wa ũrĩo na wa ũmotho, nao eerĩ makĩringĩra thĩ nyũmũ.

⁹Rĩrĩa maarĩkirie kũringa-rĩ, Elija akĩĩra Elisha atĩrĩ, “Njĩra atĩrĩ, nĩatĩa ingĩgwikĩra itaaneherio harĩwe?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwenda kũgaya hinya wa roho waku maita meerĩ.”

¹⁰Nake Elija akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio wahooya nĩ ũndũ mũritũ, no rĩrĩ, wanyona ngĩeherio harĩwe-rĩ, nĩũgũtuĩka waku, no Waga kũnyona ndũgũtuĩka waku.”

¹¹Na rĩrĩ, rĩrĩa maatwaranĩte makĩaragia, o rĩmwe ngaari yarĩrĩmbũkaga mwaki na mbarathi ciarĩrĩmbũkaga mwaki ikiumĩra na ikĩmatigithũkania eerĩ, na Elija akĩambata igũrũ arĩ thĩinĩ wa kĩhuhũkanio kĩa rũhuho. ¹²Elisha ona ũguo agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Ũũi baba-ĩ! Ũũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!” Nake Elisha ndaacookire kũmuona rĩngĩ. Hĩndĩ ĩyo akĩaũra nguo ciake, agĩcitembũranga.

¹³Nake akĩoya nguo ya igũrũ ĩrĩa yagwĩte kuuma harĩ Elija na agĩthĩĩ akĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Jorodani. ¹⁴Nĩngĩ akĩoya nguo ĩyo ya igũrũ yagwĩte ĩkoima harĩ Elija, akĩgũtha maaĩ nayo. Akĩũria atĩrĩ, “Rĩu akĩrĩ ha Jehova, Ngai wa Elija?” Na rĩrĩa aagũthire maaĩ, makĩgayũkana maita

meerĩ mwena wa ũrĩo na mwena wa ũmotho, nake akĩringa.

¹⁵ Andũ a thiritũ ya anabii kuuma Jeriko arĩa maacũthĩrĩrie makiuga atĩrĩ, “Roho wa Elija rĩu ũrĩ igũrũ rĩa Elisha.” Nao magĩthĩ kũmũtũnga, makĩnamĩrĩra thĩ mbere yake. ¹⁶ Nao makiuga atĩrĩ, “Ta kĩrore, ithuĩ ndungata ciaku tũrĩ na andũ marĩ hinya mĩrongo ĩtano. Metĩkĩrie mathĩ magacarie mwathi waku. No gũkorwo Roho wa Jehova amuoire aamũtwara kĩrĩma-inĩ kana gĩtuamba-inĩ.”

Nake Elisha akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, tigai kũmatũma.”

¹⁷ No makĩmũringĩrĩria o nginya agĩconoka, akĩremwo nĩ kũrega. Nĩ ũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Matũmei.” Nao magĩtũma andũ mĩrongo ĩtano, arĩa maamwethire mĩthenya ĩtatũ, no matiigana kũmuona. ¹⁸ Na rĩrĩa maacookire kũrĩ Elisha, ũrĩa waikaraga Jeriko, akĩmeera atĩrĩ, “Githĩ ndiamwĩrire mũtĩgathi?”

Maaĩ Kũhonio

¹⁹ Andũ a itũũra rĩu inene makĩira Elisha atĩrĩ, “Mwathi witũ, itũũra rĩrĩ rĩrĩ handũ hega, o ta ũrĩa ũreyonera, no maaĩ marĩo nĩ marũrũ, nague bũrũri ndũgĩaga kĩndũ.”

²⁰ Nake akiuga atĩrĩ, “Ndeherai mbakũri njerũ, na mũmũkĩre cumbĩ.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmũrehere.

²¹ Nake agĩthĩ gĩthima-inĩ, agĩikia cumbĩ maaĩ-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩndathondeka maaĩ maya. Matigacooka kũrehe gĩkuũ kana matũme bũrũri wage kũgĩa kĩndũ rĩngĩ.’ ” ²² Namo maaĩ macio matũire marĩ mega nginya ũmũthĩ, kũringana na kiugo kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elisha.

Elisha Kũnyũrũrio

²³ Nake Elisha akiuma kũu, agĩthĩ Betheli. Na rĩrĩa aarĩ njĩra-inĩ agĩthĩ-rĩ, imwana imwe ikiuma itũũra-inĩ, ikĩmũnyũrũria, ikiuga atĩrĩ, “Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ! Ambata nakũu, wee kĩhara gĩkĩ!” ²⁴ Nake akĩhũgũra,

agĩcirora, agĩciruma na kĩrumi rĩtwa-inĩ rĩa Jehova. Nacio nduba igĩrĩ ikiuma gĩthaka-inĩ, igĩtambuura imwana mĩrongo ĩna na igĩrĩ ciacio. ²⁵ Nake agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli, na kuuma kũu agĩcooka Samaria.

Moabi Kũregana na Watho

³ Na rĩrĩ, Joramu mũrũ wa Ahabu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩathana mĩaka ikũmi na ĩrĩ. ² Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa ithe na nyina meekĩte. We nĩheririe ihiga rĩrĩa rĩamũrĩrwo Baali rĩrĩa rĩakĩtwo nĩ ithe. ³ No rĩrĩ, nĩarũmĩrĩre mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa eehirie na agĩtũma andũ a Isiraeli o nao meehie, na ndaigana kũmatiga.

⁴ Na rĩrĩ, Mesha mũthamaki wa Moabi nĩarĩithagia ng’ondũ na nĩarĩ atwaragĩre mũthamaki wa Isiraeli tũtũrũme 100,000 na guoya wa ndũrũme 100,000. ⁵ No rĩrĩa Ahabu aakuire, mũthamaki wa Moabi akĩremera mũthamaki wa Isiraeli. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ihinda rĩu Mũthamaki Joramu, akiuma Samaria na agĩcookanĩrĩria andũ a Isiraeli othe. ⁷ Ningĩ agĩtũmĩra Jehoshafatu mũthamaki wa Juda ndũmĩrĩri ĩno: “Mũthamaki wa Moabi nĩanjũkĩrĩre akanemera. Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũrane na Moabi?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩngũthĩ nawe, nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.”

⁸ Jehoshafatu akĩmũũria atĩrĩ, “Tũkũgera njĩra ĩrĩkũ tũkamatharĩkĩre?” Joramu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũkũgera njĩra ya werũ-inĩ wa Edomu.”

⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akiumagara, marĩ na mũthamaki wa Juda, na wa Edomu. ^a Thuutha wa gũthĩũrũrũka mĩthenya mũgwanja-rĩ,

^a9 Mũthamaki wa Edomu aamũrĩtwo nĩ Jehoshafatu arũgamĩrĩre Edomu nĩgũkorwo yarĩ rungu rwa Juda.

thigari itiarĩ na maaĩ ma kũnyua kana maaĩ ma nyamũ iria maarĩ nacio.

¹⁰ Mũthamaki wa Isiraeli akĩũria atĩrĩ, “Uũ nĩatĩa! Kaĩ Jehova atwĩtite tũrĩ ahamaki atatũ hamwe nĩgeetha atũeane kũrĩ Moabi?”

¹¹ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũria ũngĩtũtũrĩria ũhoro harĩ Jehova?”

Nake mũtongoria ũmwe wa mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Elisha mũrũ wa Shafatu arĩ gũkũ. Nĩwe waitagĩrĩria Elija maaĩ moko.”

¹² Jehoshafatu akiuga atĩrĩ, “Kiugo kĩa Jehova kĩrĩ hamwe nake.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli marĩ na Jehoshafatu na mũthamaki wa Edomu magĩkũrũka kũrĩ Elisha.

¹³ Elisha akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Ndĩ na ũhoro ũrĩkũ nawe? Thĩ kũrĩ anabii a thoguo na anabii a nyũkwa.”

Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, tũtingĩthĩ nĩ ũndũ nĩ Jehova ũtwĩtite ithuĩ ahamaki atatũ nĩguo atũeane kũrĩ Moabi.”

¹⁴ Elisha akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova Mwene-Hinya-Wothe atũũraga muoyo, ũria nĩ ndungatagĩra, tĩa nĩ ũndũ wa gũconokera Jehoshafatu mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩ ndingĩakwĩhũgũrĩra o na kana nyone ta wĩ ho. ¹⁵ No rĩrĩ, ndeherai mũhũuri wa kĩnanda kĩa mũgeeto.”

O rĩrĩa mũhũuri wa kĩnanda aahũraga-rĩ, guoko kwa Jehova gũkĩgĩa igũrũ rĩa Elisha ¹⁶ nake akiuga atĩrĩ, “Uũ nĩguo Jehova ekuuga: Enjai mĩtarĩ ũyũre gĩtuamba gĩkĩ. ¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: Mũtikuona rũhuho kana mbura, no rĩrĩ, gĩtuamba gĩkĩ nĩgĩkũiyũra maaĩ, na inyuĩ, na ng’ombe cianyu na nyamũ icio ingĩ cianyu mũmanyue. ¹⁸ ũndũ ũyũ nĩ mũhũthũ maitho-inĩ ma Jehova; na ningĩ nĩekũneana Moabi moko-inĩ manyu. ¹⁹ Nĩmũkang’aũrania itũũra rĩothe rĩirigĩrwo na rũthingo rwa hinya, na itũũra rĩothe inene. Nĩmũgatema mũtĩ wotho mwegu, na mũthike ithima ciothe, na mũthũkangie mĩgũnda yotho mĩega na mahiga.”

²⁰ Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ta ihinda rĩrĩa rĩrutagwo igongona, maaĩ magĩtherera kuuma mwena wa Edomu! Naguo bũrũri ũcio ũkĩiyũra maaĩ.

²¹ Na rĩrĩ, andũ a Moabi othe nĩmaiguĩte atĩ ahamaki acio nĩmokĩte kũrũ na; nĩ ũndũ ũcio mũndũ mũrũme wotho, mwĩthĩ na mũkũrũ, ũria ũngĩahotire gũkuua indo cia mbaara, agĩitwo na makĩigwo mũhaka-inĩ. ²² Rĩrĩa mookĩrĩre rũciinĩ tene-rĩ, rĩũa nĩrĩarĩte maaĩ-inĩ macio igũrũ. Andũ a Moabi marĩ mũrĩmo ũria ũngĩ makĩona maaĩ maarĩ matune ta thakame. ²³ Nao makĩirana atĩrĩ, “Iĩria nĩ thakame! Athamaki acio no nginya makorwo nĩmarũite na makooragana o ene. Andũ a Moabi, nĩtũthĩi tũgatahe indo!”

²⁴ No rĩrĩa andũ a Moabi mookire kũu kambĩ-inĩ cia Isiraeli-rĩ, Isiraeli makĩarahũka na makĩhũũrana nao o nginya andũ a Moabi makĩũra. Nao andũ a Isiraeli magĩtharĩkĩra bũrũri ũcio na makĩũraga andũ a Moabi. ²⁵ Nao makĩananga matũũra, na o mũndũ agĩikĩia ihiga mũgũnda-inĩ wotho ũria warĩ mwegu, o nginya ikĩiyũra mahiga. Ningĩ magĩthika ithima ciothe, na magĩtema mũtĩ o wotho mwegu. Itũũra rĩa Kiriharesethu no rĩo rĩatigarire rĩtarĩ imomore mahiga, no arũme maarĩ na igũtha o narĩo makĩrĩrigiicĩria, makĩrĩtharĩkĩra.

²⁶ Rĩrĩa mũthamaki wa Moabi onire atĩ mbaara nĩyamũhatĩrĩria-rĩ, agĩthĩ na andũ magana mũgwanja marĩ na hiũ cia njora makarũe na mũthamaki wa Edomu, no matiahotire. ²⁷ Hĩndĩ iyo akĩoya mũriũ wake wa irigithathi, o we ũria ũngĩathamakire ithenya rĩake, akĩmũruta arĩ igongona igũrũ rĩa rũthingo rwa itũũra rĩu inene. Nao andũ a Isiraeli makĩrakara mũno; makĩmweherera, magĩcooka bũrũri wao.

Maguta ma Mũtumia wa Ndigwa

4 Na rĩrĩ, mũtumia wa mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii agĩkaĩra Elisha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku, mũthuuri wakwa, nĩakuĩte, na wee

nĩũũĩ atĩ araarĩ mwĩtigĩri Jehova. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa araarĩ na thiirĩ wake nĩarooka kũiyĩra tũmwana twakwa tweerĩ tũtuĩke ngombo ciake.”

² Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Ingĩhota gũgũteithia atĩa? Ta njĩra atĩrĩ, nĩ kũĩ ũrĩ nakĩo nyũmba gwaku?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ na kĩndũ o nakĩ, tĩga o tũguta tũnini.”

³ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thiĩ kũrĩ andũ a itũũra rĩaku othe ũhooe ndigithũ itarĩ kĩndũ. Ũhooe ndigithũ nyingĩ. ⁴ Ũcooke ũtoonye nyũmba yaku thiĩnĩ hamwe na ariũ aku, na ũhinge mũrango. Ũitĩrĩre maguta ndigithũ-inĩ icio ciothe, na o irĩa yayiũra ũkamũga mwena-inĩ.”

⁵ Nake akĩmũtiga, na thuutha ũcio mũtumia ũcio akĩĩhingĩra nyũmba hamwe na ariũ ake. Nao makamũrehagĩra ndigithũ, nake agĩthĩ na mbere gũitĩrĩra maguta. ⁶ Rĩrĩa ndigithũ ciothe ciaiũrĩre, akĩĩra mũriũ atĩrĩ, “Ndehere ndigithũ ingĩ.”

No mũriũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ ndigithũ ingĩ itigarĩte.” Namo maguta magĩthira.

⁷ Agĩthĩĩ akĩĩra mũndũ wa Ngai ũhoro ũcio, nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ wendie maguta ũrĩhe mathiirĩ maku. We na ariũ aku-rĩ, mũtũũrio nĩ kĩrĩa gĩgũtigara.”

Mũriũ wa Mũshunami Kũriũkio

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Elisha agĩthĩ Shunemu, na kũu nĩ kwarĩ na mũtumia warĩ mũtongu, ũrĩa wamũringĩrĩrie mathiĩ gwake akarĩe irio. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa rĩothe aahĩtũkagĩra hau nĩatoonyaga kuo akarĩa irio. ⁹ Mũtumia ũcio akĩĩra mũthuriwe atĩrĩ, “Nĩnjũũĩ atĩ mũndũ ũyũ ũhĩtũkagĩra gũkũ gwitũ kaingĩ nĩ mũndũ mũtheru wa Ngai. ¹⁰ Reke twake kanyũmba kanini nyũmba-igũrũ na tũige gĩtanda, na metha, na gĩtĩ, na tawa nĩ ũndũ wake. Nĩgeetha aikarage ho rĩrĩa ooka gũkũ gwitũ.”

¹¹ Mũthenya ũmwe rĩrĩa Elisha ookire-rĩ, akĩambata kanyũmba-inĩ gake na agĩkoma kuo. ¹² Akĩĩra Gehazi ndungata yake atĩrĩ, “Ita mũtumia ũcio

Mũshunami.” Nĩ ũndũ ũcio akĩmwĩta nake akĩrũgama mbere yake. ¹³ Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩra mũtumia ũcio atĩrĩ, ‘Nĩwĩthĩnĩtie mũno nĩ ũndũ witũ. Na rĩrĩ, ũngĩenda gwĩkĩrwo atĩa? No tũkwarĩrĩrie harĩ mũthamaki kana harĩ mũnene wa mbũtũ ya ita?’”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ndĩrĩ na thiĩna, ndũũranagia na andũ aitũ.”

¹⁴ Nĩngĩ Elisha akĩũria Gehazi atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ angĩkĩrwo atĩa?”

Gehazi akiuga atĩrĩ, “Ndarĩ mwana wa kahĩ, na mũthuriwe nĩ mũkũrũ.”

¹⁵ Hĩndĩ iyo Elisha akiuga atĩrĩ, “Mwĩte.” Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩmwĩta, nake mũtumia ũcio akĩrũgama mũromo-inĩ.

¹⁶ Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ihinda ta rĩrĩ mwaka ũyũ ũgũũka-rĩ, nĩũkanyĩta mwana waku wa kahĩ na moko maku.”

Nake akĩrega, akiuga atĩrĩ, “Aca, mwathi wakwa, tĩga kũheenĩa ndungata yaku, wee mũndũ wa Ngai!”

¹⁷ No rĩrĩ, mũtumia ũcio akĩgĩĩ nda, na mwaka ũcio ũngĩ ihinda o ta rĩu agĩciara kahĩ, o ta ũrĩa Elisha aamwĩrĩte.

¹⁸ Mwana ũcio agĩkũra, na mũthenya ũmwe akiumagara, agĩthĩ kũrĩ ithe, ũrĩa warĩ hamwe na agethi. ¹⁹ Nake akĩĩra ithe atĩrĩ, “Wũĩ mũtwe-ĩ! Wũĩ mũtwe-ĩ!”

Nake ithe akĩĩra ndungata atĩrĩ, “Mũkuue ũmũtwarĩre nyina.” ²⁰ Na thuutha wa ndungata kũmũkuua na kũmũtwarĩra nyina-rĩ, mwana ũcio agĩkara magũrũ-inĩ ma nyina nginya mĩaraho, agĩcooka agĩkua. ²¹ Nyina agĩthĩĩ, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wa mũndũ wa Ngai, agĩcooka akĩhinga mũrango, agĩthĩĩ.

²² Nake agĩta mũthuriwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ũndũmĩre ndungata ĩmwe na ndigiri, nĩguo thiĩ kũrĩ mũndũ wa Ngai na ihenya na njooke.”

²³ Nake akĩmũũria atĩrĩ, “Ũgũthĩĩ kũrĩ we ũmũthĩ nĩkĩ, na ti Karũgamo ka Mweri kana Thabatũ?”

Nake akiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ na thiĩna.”

²⁴ Agĩtandĩka ndigiri, na akĩĩra ndungata yake atĩrĩ, “Teng’eria ndigiri, na ndũgaathĩ kahora tĩga ngwĩrĩre.”

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria rũgendo,

agĩkinya kũrĩ mũndũ wa Ngai Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli.

Nake mũndũ wa Ngai rĩrĩa aamuonire arĩ o haraihu akĩra ndungata yake Gehazi atĩrĩ, “Ta cũthĩrĩa! Ũrĩa nĩ mĩtumia ũria Mũshunami! ²⁶ Hanyũka ũmũtũnge na ũmũurie atĩrĩ, ‘Wee ũri mwega? I mũhuuri waku no mwega? Mwana waku no mwega?’”

Nake mĩtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega.”

²⁷ Mĩtumia ũcio aakinya harĩ mũndũ wa Ngai kĩrĩma-inĩ, akĩmũnyiita magũrũ. Nake Gehazi agĩũka kũmweheria, no mũndũ wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ, “Tigana nake! Arĩ na ruo rũnene mũno ngoro, no Jehova nĩahithĩte ũhoru ũyũ akaaga kũumenyithia gĩtũmi kĩa guo.”

²⁸ Nake mĩtumia ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee mwathi wakwa, nĩndakũũrĩtie ũhe kahĩ? Githĩ ndiakwĩre, ‘Ndũkarahũre mwĩhoko wakwa?’”

²⁹ Nake Elisha akĩra Gehazi atĩrĩ, “Wĩohe mũcibi njohero na ũkuue rũthanju rwakwa na guoko, ũhanyũke. Ũngĩcemanĩa na mũndũ o wotho ndũkamũgeithie, na mũndũ o wotho angĩkũgeithia ndũkamũcookerie. Ũthĩ ũigĩrĩre rũthanju rwakwa ũthiũ-inĩ wa kamwana kau.”

³⁰ Nowe nyina wa mwana akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndigũgũtiga.” Nĩ ũndũ ũcio Elisha agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩa.

³¹ Na rĩrĩ, Gehazi agĩthĩ arĩ mbere yao, akĩgĩrĩra rũthanju ũthiũ-inĩ wa kahĩ kau, no gatiagambire kana kwĩnyagunyia. Nĩ ũndũ ũcio Gehazi akĩhũndũka agatũnge Elisha, na akĩmwĩra atĩrĩ, “Kamwana gatiinokĩra.”

³² Rĩrĩa Elisha aakinyire nyũmba, agĩkora kamwana gakomete gĩtanda-inĩ gĩa ke karĩ gakuũ. ³³ Nake agĩtoonya thĩinĩ, akĩhingĩra na mũrango marĩ o eerĩ nako, akĩhooya Jehova. ³⁴ Ningĩ akĩhaica ũrĩrĩ, agĩkomera kamwana kau, kanua gwa kanua, maitho kwa maitho, na moko kwa moko. Na rĩrĩa eetambũrũkĩtie igũrũ rĩako, mwĩrĩ wa

kamwana kau ũkĩgĩa ũrugarĩ. ³⁵ Nake Elisha agĩũkĩra, akĩehera, akĩũrũũranga kanyũmba thĩinĩ, agĩcooka gĩtanda-inĩ, agĩtambũrũkia rĩngĩ igũrũ rĩako. Kamwana kau gagĩathimũra maita mũgwanja, na gakĩhingũra maitho.

³⁶ Nake Elisha agĩta Gehazi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ita mĩtumia ũcio Mũshunami.” Nake akĩmwĩta. Rĩrĩa mĩtumia ookire-rĩ, Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mũrũguo.”

³⁷ Nake agĩtoonya, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make, akĩinamia ũthiũ thĩ. Agĩcooka akĩoya mwana wake, akiuma.

Gĩkuũ Nyũngũ-inĩ

³⁸ Nake Elisha agĩcooka Giligali, nakuo kũu bũrũri-inĩ ũcio nĩ kwarĩ na ng’aragu. Rĩrĩa thiritũ ya anabii yacemanagia nake, akĩra ndungata yake atĩrĩ, “Hagĩra nyũngũ nene ũrugĩre andũ aya irio.”

³⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wa anabii agĩthĩ mũgũnda gwetha nyeni, agĩkora rũngũ rwa gĩthaka. Agĩtua maciaro maruo, akĩmaiũria ruuno-inĩ rwa nguo yake ya igũrũ. Acooka akĩmatinangĩria nyũngũ-inĩ iyo yarugaga irio, o na gũtuĩka gũtirĩ mũndũ wamenyire ciarĩ kĩĩ. ⁴⁰ Andũ acio makĩihũrĩrwo irio icio, no rĩrĩa maambĩrĩrie gũcĩria-rĩ, magĩkaya makiuga atĩrĩ, “Wũi mũndũ wa Ngai, nyũngũ-inĩ ĩno he na gĩkuũ!” Nao makĩremwo nĩ gũcĩria.

⁴¹ Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Rehei mũtu.” Nake akĩwikĩra nyũngũ-inĩ iyo, akiuga atĩrĩ, “Ihũrĩa andũ marĩe.” Na hakiaga kĩndũ kĩngĩmathũkia irio-inĩ icio.

Elisha kũhe Andũ Igana Rĩmwe Irio

⁴² Na rĩrĩ, hagĩũka mũndũ oimĩte Baali-Shalisha, akĩrehera mũndũ wa Ngai mĩgate mĩrongo ĩrĩ ya cairi, ĩria yarugĩtwo na maciaro ma mbere ma ngano, na igira cia ngano ya mũgethano. Nake Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Mĩnengere andũ marĩe.”

⁴³ Nayo ndungata yake ĩkĩmũũria atĩrĩ, “Ndaahota atĩa kũhe andũ igana rĩmwe mĩgate ĩno?”

No Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ,

“M̄nengere andũ marĩe. Nĩgũkorwo Jehova ekuuga ũũ: ‘Mekũrĩa na matigie.’”⁴⁴ *Nake akĩnengera andũ, makĩrĩa na ĩgĩtigara, kũringana na kiugo kĩa Jehova.*

Naamani Kũhonio Mangũ

5 Na rĩrĩ, Naamani aarĩ m̄nene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata. Aarĩ m̄ndũ m̄nene maitho-inĩ ma mwathi wake na aarĩ m̄ndũ watĩkĩte m̄no, tondũ Jehova nĩamũhũthĩrĩte kũhe andũ a Suriata ũhootani. Aarĩ mũthigari njamba, no aarĩ na mangũ.

² Na rĩrĩ, mbũtũ cia Suriata nĩciathiĩte nja na igataha m̄ĩrĩtu m̄nini kuuma Isiraeli, nake aatungatagĩra m̄tumia wa Naamani. ³ Nake m̄ĩrĩtu ũcio akĩra mwathi wake m̄ndũ-wa-nja atĩrĩ, “Naarĩ korwo mwathi wakwa Naamani no one m̄nabii ũrĩa ũrĩ Samaria! No amũhonie mangũ make.”

⁴ Naamani agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki mwathi wake na akĩmwĩra ũrĩa m̄ĩrĩtu ũcio woimĩte Isiraeli oigĩte. ⁵ Nake mũthamaki ũcio wa Suriata akĩmũcookeria atĩrĩ, “Geria ũthiĩ. Nĩngũtũmĩra mũthamaki wa Isiraeli^a marũa.” Nĩ ũndũ ũcio Naamani akiumagara na agĩkuua taranda ikũmĩ^b cia betha, na cekerĩ 6,000^c cia thahabu, na nguo cia magarũrĩra ikũmĩ. ⁶ Marũa marĩa atwarĩire mũthamaki wa Isiraeli maandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩndatũma ndungata yakwa Naamani na marũa maya kũrĩ we, nĩgeetha ũmũhonie mangũ make.”

⁷ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aathomire marũa macio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ Ngai? Ndaahota kũũraga na gũcookia muoyo rĩngĩ? Nĩ kĩ gĩgũtũma m̄ndũ ũyũ atũme m̄ndũ kũrĩ nĩ atĩ ahonio mangũ make? Ta kĩone, arageria kũnjũgita!”

⁸ Rĩrĩa Elisha m̄ndũ wa Ngai aiguiire atĩ

^a5 Joramu nĩwe warĩ mũthamaki wa Isiraeli.

^b5 nĩ ta kilo 340

^c5 nĩ ta kilo 70

mũthamaki wa Isiraeli nĩatembũrangĩte nguo ciake-rĩ, akĩmũtũmĩra ndũmĩrĩrĩ ĩno: “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũtembũrange nguo ciaku? Reke m̄ndũ ũcio oke kũrĩ nĩ, na nĩekũmenya atĩ nĩ kũrĩ m̄nabii thĩnĩ wa Isiraeli.”⁹ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩthiĩ hamwe na mbarathi ciake na ngaarĩ cia ita o nginya m̄romo-inĩ wa nyũmba ya Elisha. ¹⁰ Nake Elisha akĩmũtũmĩra m̄ndũ amwĩre atĩrĩ, “Thiĩ wĩthambe maita mũgwanja rũũ-inĩ rwa Jorodani, na mwĩrĩ waku nĩũkũhonio, na nĩũgũthera.”

¹¹ No Naamani agĩthiĩ arakarĩte, akiuga atĩrĩ, “Ngwĩciiragia atĩ ti-itherũ m̄nabii nĩekuuma nja oke kũrĩ nĩ, na arũgame akaĩre rĩitwa rĩa Jehova Ngai wake, acooke athũngũthie guoko gwake igũrũ rĩa handũ hau harũaru, aahonie mangũ. ¹² Githĩ njũũ cia Dameski, na Abana, o na Faripari ti njega gũkĩra maaĩ o mothe ma Isiraeli? Githĩ ndĩngĩthambire thĩnĩ wacio therio?” Nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthiĩ arakarĩte m̄no.

¹³ Ndungata cia Naamani igĩthiĩ harĩ we ikĩmwĩra atĩrĩ, “Ithe witũ, korwo m̄nabii akwĩrĩre wĩke ũndũ m̄nene gũkĩra ũyũ-rĩ, githĩ ndũngĩwĩkire? Githĩ to wĩke makĩria ũndũ ũyũ aakwĩra, ‘Wĩthambe, ũtherio!’ ” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Naamani agĩkũrũka, agĩtobokia Jorodani maita mũgwanja, o ta ũrĩa m̄ndũ wa Ngai aamwĩrĩte, naguwo mwĩrĩ wake ũkĩhona, ũgĩthera ũkĩhaana ta wa kaana kanini.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Naamani na arĩa othe maamũteithagia magĩcooka kũrĩ m̄ndũ wa Ngai. Nake akĩrũgama mbere yake, akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ thĩ yothe tiga gũkũ Isiraeli. Ndagũthaitha wĩtĩkĩre kuoya kĩheo kuuma kũrĩ ndungata yaku.”

¹⁶ Nake m̄nabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova ũrĩa ndungatagĩra atũũraga muoyo-rĩ, nĩ ndĩngĩtĩkĩra kuoya kĩndũ o na kĩ.” Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Naamani nĩamũringĩrĩrie m̄no-rĩ, nĩaregire.

¹⁷ Nake Naamani akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo ndũngĩoya-rĩ, ndagũthaitha

ũreke niĩ ndungata yaku heo tĩĩri ũrĩa wotho ũngĩkuuo nĩ nyũmbũ igĩrĩ, nĩgũkorwo ndungata yaku ndĩrĩ hĩndĩ igacooka kũruta maruta ma njino kana magongona kũrĩ ngai ingĩ, tiga o Jehova.

¹⁸ No rĩrĩ, Jehova arorekera ndungata yaku ũndũ-inĩ o ũyũ ũmwe: Rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa arĩtoonyaga hekarũ ya Rimoni amĩnamĩrĩre etiranĩtie na guoko gwakwa, na niĩ nyinamĩrĩre ho-rĩ, rĩrĩa ngainamĩrĩra ndĩ hekarũ-inĩ ya Rimoni, Jehova arorekera ndungata yaku nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ na thayũ.”

Thuutha wa Naamani gũkorwo athiite itĩĩna-rĩ, ²⁰ Gehazi, ndungata ya Elisha mũndũ wa Ngai, agĩciiria atĩrĩ, “Mwathi wakwa nĩahũthĩria Naamani ũcio Mũsuriata maũndũ nĩ kũrega kwamũkĩra indo iria ekũmũreheire. Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo-rĩ, niĩ nĩ ngũhanyũka ndĩmũkinyĩre nĩguo njoe kĩndũ kuuma harĩwe.”

²¹ Tondũ ũcio Gehazi akĩhiũha nĩguo akinyĩre Naamani. Rĩrĩa Naamani aamuonire ahanyũkĩte arorete na kũrĩ we-rĩ, akiuma ngaari-inĩ ya ita nĩguo amũtũnge. Akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega?”

²² Nike Gehazi agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, maũndũ mothe nĩ mega. Mwathi wakwa aandũma ngwĩre atĩrĩ, ‘Aanake eerĩ kuuma thiritũ-inĩ ya anabii mooka kũrĩ niĩ o rĩu, moimĩte bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu. Ndagũthaitha ũmahe taranda ĩmwe” ya betha, na nguo cia magarũrĩra meerĩ.’”

²³ Nike Naamani akiuga atĩrĩ, “Itĩkĩra woe taranda igĩrĩ.” Agĩthaitha Gehazi aciĩtikĩre, ningĩ akĩoha taranda igĩrĩ cia thahabu agĩciĩkĩra mĩhuko-inĩ tĩrĩ hamwe na nguo cia magarũrĩra meerĩ. Nike akĩnengera ndungata ciake igĩrĩ, igĩkuua, igĩthiĩ mbere ya Gehazi. ²⁴ Rĩrĩa Gehazi aakinyire kĩrĩma-inĩ, agĩtia ndungata indo icio, agĩciiga nyũmba. Nike akiugĩra ndungata icio ũhoro,

nacio igĩthiĩra. ²⁵ Thuutha ũcio agĩtoonya nyũmba akĩrũgama mbere ya mwathi wake Elisha.

Nake Elisha akĩmũũria atĩrĩ, “Gehazi uuma kũ?”

Nake Gehazi akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndungata yaku ndĩrĩ kũndũ igũthiite.”

²⁶ Nowe Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ roho wakwa nduuma hamwe nawe rĩrĩa mũndũ ũcio oimire ngaari-inĩ ya ita agũtũnge? Nĩ ihinda rĩa kuoya mbeeca, kana kwamũkĩra nguo, na mĩgũnda ya mĩtamaĩyũ na ya mĩthabibũ, na ndũũru cia mbũri na ng’ombe, na ndungata cia arũme na cia andũ-a-nja? ²⁷ Mangũ ma Naamani nĩwe mekwĩgwaĩrĩra na njiaro ciaku nginya tene.” Hĩndĩ ĩyo Gehazi akĩehera harĩ Elisha arĩ na mangũ na akerũha, akahaana o ta ira.

Ithanwa Kũrera Maaĩ Igũrũ

6 Na rĩrĩ, thiritũ ya anabii ikĩĩra Elisha atĩrĩ, “Rora, handũ haha tũgomanaga nawe nĩ hanini mũno. ² Twĩtikĩrie tũthiĩ Jorodani, o mũndũ witũ akuue ĩtugĩ kuo; na ũtwĩtikĩrie twake handũ ha gũtũũraga kũu.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ.”

³ Ningĩ ũmwe wao akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaitha wĩtikĩre gũthiĩ na ndungata ciaku.”

Nake Elisha agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩtũgũthiĩ na inyuĩ.” ⁴ Nike Elisha agĩthiĩ hamwe nao.

Nao magĩthiĩ Jorodani na makĩambĩrĩria gũtema mĩtĩ. ⁵ Na rĩrĩa ũmwe wao aatemaga mũtĩ-rĩ, ithanwa rĩkĩgũa maaĩ-inĩ. Nike agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, riuma rĩa kũhooya!”

⁶ Nike mũndũ wa Ngai akĩũria atĩrĩ, “Rĩagũa ha?” Na rĩrĩa aamuonirie handũ hau, Elisha agĩtinia kamũtĩ, agĩgaikia ho, narĩo ithanwa rĩkĩrera maaĩ igũrũ. ⁷ Nike akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya ithanwa.” Nike mũndũ ũcio agĩtambũrũkia guoko, akĩrĩoya.

Elisha Gũtega Asuriata Atumumu

⁸ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata aarĩ

^a22 nĩ ta kilo 34

na mbaara na andũ a Isiraeli. Thuutha wa kũrikanĩra na anene ake, akĩmeera atĩrĩ, “Ngwamba kambĩ handũ hana na hana.”

⁹ Mũndũ wa Ngai agĩtũmana kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhũge, na ndũkagerere handũ hana tondũ andũ a Suriata nĩho maraikũrũkĩra.” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩtũma andũ magatuĩrie ũhoru wa handũ hau mũndũ wa Ngai aarĩtie ũhoru waho. Mahinda maingĩ Elisha nĩeragĩra mũthamaki wa Isiraeli kũndũ kũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kwĩmenyerera, nake agaikaraga ehũũgĩte.

¹¹ Ũndũ ũcio ũkĩrakaria mũthamaki wa Suriata mũno. Nake agĩta anene ake na akĩmeera atĩrĩ, “Ngwenda kũmenya kuuma kũrĩ inyuĩ ũũ, nũũ witũ ũrĩ mwena wa mũthamaki wa Isiraeli?”

¹² Nake ũmwe wa anene ake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa, gũtirĩ o na ũmwe witũ ũrĩ mwena wake. No rĩrĩ, Elisha ũrĩa mũnabii kũu Isiraeli nĩwe wĩraga mũthamaki wa Isiraeli ciugo nginya iria waragia ũrĩ nyũmba yaku ya toro.”

¹³ Nake mũthamaki agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Thiĩ mũgatuĩrie kũrĩa arĩ, nĩguo ndũme andũ mamũnyiite.” Nake mũthamaki agĩcookerio ũhoru akĩrwo atĩrĩ, “Elisha arĩ Dothani.”

¹⁴ Nake mũthamaki agĩtũma mbarathi na ngaari cia ita, na mbũtũ yarĩ na hinya kũu. Igĩthiĩ ũtukũ, ikĩrigiicĩria itũũra rĩu.

¹⁵ Na rĩrĩa ndungata ya mũndũ wa Ngai yokĩrire, ikĩuma nja rũciĩnĩ tene, ikĩona atĩ mbũtũ ya ita, na mbarathi, na ngaari cia ita nĩciarigiicĩrie itũũra. Nayo ndungata ikĩũria atĩrĩ, “Wũi, mwathi wakwa-ĩ, tũgwĩka atĩa?”

¹⁶ Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo arĩa marĩ mwena witũ nĩ aingĩ gũkĩra arĩa marĩ mwena wao.”

¹⁷ ^a Nake Elisha akĩhooya atĩrĩ, “Wee Jehova, mũhingũre maitho nĩguo oone.”

Nake Jehova akĩhingũra maitho ma ndungata iyo, nayo ikĩrora, ikĩona kũu irĩma-inĩ kũiyũire mbarathi na ngaari cia ita irĩ na mwaki, ciothe irigiicĩrie Elisha.

¹⁸ Na rĩrĩa thũ ciake ciakũrũkaga irorete kũrĩ we-rĩ, Elisha akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Hũũra andũ aya na ũtumumu.” Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahũũra na ũtumumu, o ta ũrĩa Elisha aahooete.

¹⁹ Elisha akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno tiyo njĩra, o na rĩrĩ tirĩo itũũra. Nũmĩrĩrai, na nĩngũmũtwara kũrĩ mũndũ ũrĩa mũracaria.” Nake akĩmatwara nginya Samaria.

²⁰ Maarĩkia kũingĩra itũũra rĩu inene, Elisha akiuga atĩrĩ, “Jehova hingũra andũ aya maitho nĩgeetha mone.” Nake Jehova akĩmahingũra maitho, nao makĩona, magĩkora marĩ thĩinĩ wa Samaria.

²¹ Rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aamoonire-rĩ, akĩũria Elisha atĩrĩ, “Baba ndĩmoorage? Nĩ wega ndĩmoorage?”

²² Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkamoorage. No ũũrage andũ arĩa wĩnyiitĩre na rũhiũ rwaku rwa njora kana ũta? Mahe irio na maaĩ, marĩe na manyue, macooke mathiĩ kũrĩ mwathi wao.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio akĩmathondekera iruga inene, nao maarĩkia kũrĩa na kũnyua, akĩmoigĩra ũhoru nao magĩcooka kũrĩ mwathi wao. Nĩ ũndũ ũcio mbũtũ cia ita cia Suriata igĩtiga gũtharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.

Ng’aragu Nene kũu Samaria

²⁴ Na rĩrĩ, thuutha ũcio Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩcookanĩrĩria mbũtũ ciake cia ita ciothe, igĩthiĩ, ikĩrigiicĩria Samaria irĩtunyane. ²⁵ Na gũkĩgĩa na ng’aragu nene mũno itũũra rĩu inene. Kũrigiicĩrio kwarĩo gũgũkara ihinda iraaya ũũ atĩ mĩtwe wa ndigiri^b wendagio cekerĩ mĩrongo ĩnana^c cia

^b25 Ndigiri yarĩ nyamũ ĩrĩ thaahu na ndĩagĩrĩrwo nĩkũrĩio.

^c25 nĩ ta kilo 1

^a17 2Ath 2:11

betha, nakĩo kĩbaba kĩmwe^a kĩa mai ma ndutura gĩkeendio cekerĩ ithano.^b

²⁶ Na rĩrĩa mũthamaki wa Isiraeli aahĩtũkaĩra rūthingo igũrũ-rĩ, mũtumia ũmwe akĩmũkaĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki, mwathi wakwa, ndeithia!”

²⁷ Nake mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Angĩkorwo Jehova ndangĩũteithia-rĩ, nĩ ingĩkũrutĩra ũteithio kũ? Nĩ kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, kana nĩ kuuma kĩhihĩro-inĩ kĩa ndibei?” ²⁸ Ningĩ agĩcooka akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ kiragũthĩnia?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ aranjĩire atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrie ũmũthĩ, naruo rūciũ tũkaarĩa mũriũ wakwa.’” ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio tũraruga mũriũ wakwa na tũramũrĩa. Mũthenya ũyũ ũngĩ ndĩramwĩra atĩrĩ, ‘Ruta mũrũguo nĩgeetha tũmũrie,’ no aramũhitha.”

³⁰ Na rĩrĩa mũthamaki aaiguire ciugo cia mũtumia ũcio-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. O agĩthiagĩra rūthingo igũrũ-rĩ, andũ magĩcũthĩrĩria, makĩona atĩ eehumbĩte nguo ya ikũnia thĩinĩ. ³¹ Nake akiuga atĩrĩ, “Ngai aronjĩka ũũru, na akĩrĩrĩrie kũnjĩka ũũru, angĩkorwo mũtwe wa Elisha mũrũ wa Shafatu nĩgũkorwo ũnyiitane na mwĩri wake ũmũthĩ!”

³² Na rĩrĩ, Elisha aikarĩte gwake nyũmba arĩ hamwe na athuuri. Nake mũthamaki agĩtũma mũndũ athiige mbere yake, no mũndũ ũcio ataanakinya, Elisha akĩira athuuri acio atĩrĩ, “Hĩ! Īĩ nĩmũrona ũrĩa mũũragani ũyũ andũmũire mũndũ oke andinie mũtwe? Atĩrĩrĩ, mũndũ ũcio ooka-rĩ, mũhinge mũrango, na mũũnyiitĩre ndakaingĩre. Githĩ mũkubio wa magũrũ ma mwathi wake ndũrĩ o thuutha wake?”

³³ O akĩaria nao-rĩ, mũndũ ũcio watũmitwo agĩkũrũka, agĩkinya harĩ we. Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Mwanangĩko ũyũ uumĩte kũrĩ Jehova.

Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma njeterere Jehova makĩria ma ũguo?”

⁷ Elisha akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova. Jehova ekuuga ũũ: Ihinda ta rĩrĩ rūciũ-rĩ, kĩbaba kĩmwe^c kĩa mũtu mũhinyu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe,^d nacio ibaba igĩrĩ^e cia cairi ikeendio cekerĩ ĩmwe hau kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

² Nake mũnene ũrĩa wateithagia mũthamaki akĩira mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩthingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?”

Nake Elisha akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩũkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!”

Ita rĩa Asuriata Kũũra

³ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ ana maarũarĩte mangũ, maaikaraga itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra inene.^f Makĩĩrana atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgĩtũma tũikare haha nginya tũkue?

⁴ Tũngiuga atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩ thĩinĩ wa itũũra,” o nakuo kũrĩ na ng’aragu, na no tũgũkua. Na tũngĩikara haha, no tũgũkua. Nĩ ũndũ ũcio rekei tũthĩ kũu kambĩ-inĩ ya Asuriata, twĩneane kũrĩio. Mangĩtũhonokia, tũgĩtũũre muoyo; mangĩtũũraga, tũgĩkue.”

⁵ Hwaĩ-inĩ gũkĩira magĩũkĩra, magĩthĩ kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nao maakinya nyumĩrĩra ya kambĩ, magĩkora gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kuo, ⁶ nĩgũkorwo Jehova nĩatũmĩte andũ a ita rĩa Asuriata maigue mũkubio wa ngaari cia ita, na wa mbarathi, na wa mbũtũ nene; nĩ ũndũ ũcio makĩĩrana atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, mũthamaki wa Isiraeli nĩakomborete athamaki a Ahiti na a Misiri nĩguo matũtharĩkire!” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩũkĩra, makĩũra hwaĩ-inĩ na mairia, magĩtiga hema ciao, o na mbarathi, na ndigiri. Magĩtiga kambĩ o ro ũguo yarĩ, na makĩũra nĩguo mahonokie mĩoyo yao.

^c1 nĩ ta kilo 7

^d1 nĩ ta giramu 11

^e1 nĩ ta kilo 15

^f3 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ matietikĩrĩtio gũikara kambĩ hamwe na andũ arĩa angĩ (Alaw 13:46).

^a25 nĩ ta lita robo ĩmwe (0.25)

^b25 nĩ ta giramu 55

⁸ Andũ arĩa maarĩ na mangũ magĩkinya nyumĩrĩra ya kambĩ, na magĩtoonya hema-inĩ ĩmwe. Makĩrĩa na makĩnyua, na magĩkuua betha, na thahabu, o na nguo, magĩthĩ magĩcihitha. Magĩcooka rĩngĩ magĩtoonya hema ĩngĩ, makĩoya indo iria ciarĩ kuo o nacio magĩcihitha.

⁹ Magĩcooka makĩĩrana atĩrĩ, “Rĩu tũtĩreka wega. Mũthenya ũyũ nĩ wa kũheana ũhoru mwega, na ithuĩ no gũkira tũkirĩte nague. Tũngĩeterera nginya gũkĩe, no tũherithio. Rekei tũthĩ o ro rĩu, tũkaheane ũhoru ũyũ nyũmba-inĩ ya mũthamaki.”

¹⁰ Nao magĩthĩ magĩta arangĩri a ihingo cia itũũra, makĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũgũthĩite kambĩ-inĩ ya Asuriata, na gũtirĩ mũndũ ũrĩ kuo, gũtirĩ o na mũgambo wa mũndũ, no mbarathi na ndigiri ciohetwo, nacio hema igatigwo o ro ũrĩa ciatarĩ.” ¹¹ Nao arangĩri a ihingo makĩanĩrĩra ũhoru ũcio, nague ũgĩkinyĩra nyũmba ya mũthamaki.

¹² Nake mũthamaki agĩũkĩra ũtukũ, na akĩĩra anene ake atĩrĩ, “Nĩngũmwĩra ũrĩa Asuriata matwĩkĩte. Nĩmamenyete tũrĩ na ng’aragu, nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo matigĩte kambĩ, makeehitha kũu gĩthaka-inĩ, magĩciirĩa atĩrĩ, ‘Tĩ-itherũ nĩmekuuma itũũra-inĩ na hĩndĩ ĩyo tũmanyiite mĩgwate marĩ muoyo na tũtoonye itũũra-inĩ inene.’”

¹³ Nake ũmwe wa anene ake agĩcookia atĩrĩ, “Tũma andũ amwe mathĩ na mbarathi ithano iria itigaire itũũra-inĩ. ũhoru wao githĩ ndũgũkĩhaana o ta wa Isiraeli othe arĩa marĩ gũkũ thĩnĩ. ĩ-ni, megũkorwo mahaana o ta Isiraeli aya othe makĩrĩ gũthira. Nĩ ũndũ ũcio reke tũmatũme magatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio magĩthuura ngaari igĩrĩ cia ita na mbarathi ciacio, nake mũthamaki akĩmatũma marũmĩrĩre mbũtũ cia ita cia Asuriata. Nake agĩatha atwarithia akĩmeera atĩrĩ, “Thĩ mũgatuĩrie ũrĩa kũhaana.”

¹⁵ Makĩmarũmĩrĩra o nginya Jorodani, magĩkora njĩra ĩyũrĩte nguo na indo iria Asuriata maatete marĩ ihenya-inĩ makĩũra. Nĩ ũndũ ũcio andũ

arĩa maatũmĩtwo makĩhũndũka na magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo andũ makĩumagara, magĩthĩ na magĩtaha indo kambĩ-inĩ ya Asuriata. Nĩ ũndũ ũcio kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu kĩendagio cekerĩ ĩmwe, na ibaba igĩrĩ cia cairĩ ciendagio cekerĩ ĩmwe o ta ũrĩa Jehova oigĩte.

¹⁷ Na rĩrĩ, mũthamaki aigĩte mũnene ũrĩa wamũteithagia akorwo arĩ mũrũgamĩrĩri wa kĩhingo, nao andũ makĩmũrangĩrĩria hau kĩhingo-inĩ, agĩkua, o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte rĩrĩa mũthamaki aathiite gwake mũciĩ.

¹⁸ ũndũ ũcio wekĩkire o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai eerĩte mũthamaki: “Ihinda o ta rĩrĩ rũciũ, kĩbaba kĩmwe kĩa mũtu gĩkeendio cekerĩ ĩmwe, nacio ibaba igĩrĩ cia cairĩ ikeendio cekerĩ ĩmwe kĩhingo-inĩ gĩa Samaria.”

¹⁹ Mũnene ũcio eerĩte mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “O na Jehova angĩhingũra ndirica cia igũrũ-rĩ, ũndũ ũcio wahoteka?” Nake mũndũ wa Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩũkawona na maitho maku, no ndũkaarĩa o na kĩ!” ²⁰ ũguo noguo gwekĩkire kũrĩ mũnene ũcio, nĩgũkorwo andũ maamũrangĩrĩrie hau kĩhingo-inĩ, agĩkua.

Mũshunami Gũcookerio Mũgũnda

8 Na rĩrĩ, Elisha akĩra mĩtumia ũrĩa aariũkĩrie mwana atĩrĩ, “Thĩ hamwe na andũ a nyũmba yaku mũgaikare kwa ihinda kũrĩa mũngĩhota gũkara, tondũ Jehova nĩatuĩte kũgĩe ng’aragu bũrũri-inĩ ũyũ, ĩrĩa ĩkũniina mĩaka mũgwanja.”

² Nake mĩtumia ũcio agĩka o ta ũrĩa mũndũ wa Ngai oigĩte. We mwene na andũ a nyũmba yake magĩthĩ na magĩkara bũrũri wa Afilisti mĩaka mũgwanja.

³ Na rĩrĩ, mĩaka mũgwanja yathira-rĩ, akiuma bũrũri wa Afilisti, agĩthĩ kũrĩ mũthamaki kũmũthaitha nĩ ũndũ wa nyũmba na gĩthaka gĩake. ⁴ Mũthamaki aaragia na Gehazi, ndungata ya mũndũ wa Ngai, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta njĩra maũndũ mothe manene marĩa Elisha aaneka.” ⁵ O rĩrĩa Gehazi eeraga

mūthamaki ūrīa Elisha aariūkirie mūdū-rī, mūtumia ūrīa wariūkīrio mūrīū nī Elisha agīūka gūthaitha mūthamaki nī ūndū wa nyūmba na gīthaka gīake.

Nake Gehazi akiuga atīrī, “Mūthamaki mwathi wakwa, ūyū nīwe mūtumia ūcio, na mūrīū ūrīa wariūkīrio nī Elisha nīwe ūyū.”⁶ Nake mūthamaki akīūra mūtumia ūhoru ūcio, nake akīmūhe ūhoru.

Ningī mūthamaki akīūra mūnene ūmwe wake ūhoru wa mūtumia ūcio, akīmūrīa atīrī, “Mūcookerie kīrīa gīothe kīarī gīake, hamwe na uumithio wothe wa gīthaka gīake, kuuma mūthenya ūrīa oimire būrūrī ūyū o nginya rīu.”

Hazaeli Kūūruga Beni-Hadadi

⁷ Na rīrī, Elisha agīthī Dameski, nake Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata aarī mūrūaru. Rīrīa mūthamaki eerirwo atīrī, “Mūdū wa Ngai nīokīte nginya gūkū,”⁸ akīūra Hazaeli atīrī, “Oya kīheo, ūthī ūtūnge mūdū wa Ngai. Tuīria ūhoru harī Jehova na ūndū wake; mūrīe atīrī, ‘Nī nīngūhona ndwari īno?’ ”

⁹ Nī ūndū ūcio Hazaeli agīthī gūtūnga Elisha, akūūte kīheo kīa indo irīa njega cia Dameski,⁹ ikūūtwo nī ngamūrīa mīrongo īna. Hazaeli agīthī, akīrūgama mbere ya Elisha, akīmūrīa atīrī, “Mūrūguo Beni-Hadadi mūthamaki wa Suriata nīwe wandūma ngūrīe atīrī, ‘Nī nīngūhona ndwari īno?’ ”

¹⁰ Nake Elisha agīcookia atīrī, “Thī ūmwīre atīrī, ‘Ti-itherū nīūkūhona’; no Jehova nīanguūrīrie atī no egūkua.”

¹¹ Elisha akīmūkūrīa maitho amūrōrete nginya Hazaeli agīconoka. Nake mūdū wa Ngai akīambīrīa kūrīa.

¹² Nake Hazaeli akīmūrīa atīrī, “Nī kī kīratūma mwathi wakwa arīre?”

Nake agīcookia atīrī, “Nī ūndū nīnjūū ūūru ūrīa ūkaarehere andū a Isiraeli. Nīūgacina cīgītīro ciao irīa nūmu, na

ūūrage aanake ao na rūhiū rwa njora, ūtungumanie twana twao thī, na ūtarūre nda cia andū-a-nja arīa marī nda.”

¹³ Nake Hazaeli akīmūrīa atīrī, “Ndungata īno yaku ītarī ta ngui-rī, yahota atīa gwīka ūndū mūnene ūguo?”

Nake Elisha akīmūcookeria atīrī, “Jehova nīanyonetie atī nīūgatuīka mūthamaki wa Suriata.”

¹⁴ Ningī Hazaeli agītīgana na Elisha agīcooka kūrī mwathi wake. Rīrīa Beni-Hadadi aamūrīrie atīrī, “Elisha akwīrire atīa?” Hazaeli akīmūcookeria atīrī, “Anjīrīre ti-itherū nīūkūhona.”

¹⁵ No mūthenya ūyū ūngī Hazaeli akīoya taama mūrītū, akīūtobokia maaī-inī, akīhumbīra mūthamaki ūthīū nago, o nginya agīkua. Nake Hazaeli agīthamaka ithenya rīake.

Jehoramū Mūthamaki wa Juda

¹⁶ Mwaka-inī wa ītano wa wathani wa Joramū mūrū wa Ahabu mūthamaki wa Isiraeli-rī, Jehoramū mūrū wa Jehoshafatu akīambīrīa gūthamaka Juda. ¹⁷ Jehoramū aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo ītatū na īrī rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamaka arī Jerusalemu mīaka īnana. ¹⁸ Nīathiire na mīthīre ya athamaki a Isiraeli, o ta ūrīa nyūmba ya Ahabu yekīte, nīgūkorwo aahikirie mwarī wa Ahabu. Nīekire maūdū mooru maitho-inī ma Jehova. ¹⁹ No rīrī, nī ūndū wa ndungata yake Daudi, Jehova ndeendaga kwananga Juda. Nīeranīre atī nīegūtūrīa tawa nī ūndū wa Daudi na njiaro ciake nginya tene.

²⁰ Mahinda ma Jehoramū-rī, andū a Edomu nīmaremeire Juda na makīgīa na mūthamaki wao ene. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehoramū agīthī Zairu hamwe na ngaari ciake ciothe cia ita. Andū a Edomu makīmūrīgīcīria hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agīkīra na akīūra ūtukū; narīo ita rīake, o na kūrī o ūguo, rīkīūra rīgīcooka mūciī.

²² Nginyagia ūmūthī andū a Edomu matūruga maremeire Juda. Andū a

⁹ Itūūra rīa Dameski rīarī ngumo ūhoru-inī wa wonjoria, na rīarī gatagatī ka būrūrī wa Misiri, na Asia Nini, na Mesopotamia.

Libina o nao makĩrega watho wa Juda o ihinda-inĩ rĩu.

²³ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoramu, na marĩa mothe eekire, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma mahinda ma athamaki a Juda? ²⁴ Nake Jehoramu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahazia mũthamaki wa Juda

²⁵ Mwaka-inĩ wa ikũmi na iĩrĩ wa wathani wa Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda nĩguo ambĩĩrie gũthamaka. ²⁶ Ahazia aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo iĩrĩ na iĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia, mwarĩ wa mwana wa Omuri mũthamaki wa Isiraeli.^a ²⁷ Nake Ahazia agĩthiĩ na mĩthiĩre ya nyũmba ya Ahabu, na agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nĩgũkorwo nĩmatarainie na nyũmba ya Ahabu nĩ ũndũ wa kũhikania kuo.

²⁸ Ahazia nĩmathiĩre na Joramu mũrũ wa Ahabu nĩguo makarũe na Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Nao Asuriata makĩguraria Joramu; ²⁹ nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Joramu akĩhũndũka, agĩthiĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro irĩa aagurarĩtio nĩ Asuriata kũu Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthiĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu, tondũ nĩagurarĩtio.

Jehu Gũtĩrĩrio Maguta Atũke Mũthamaki wa Isiraeli

9 Na rĩrĩ, mũnabii Elisha agĩĩta mũndũ ũmwe wa thiritũ ya anabii, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thinĩkĩra nguo yaku ya igũrũ

mũcibi-inĩ, na ũkuue mbũthũ ĩno ya maguta, ũthiĩ nginya Ramothu-Gileadi. ² Wakinya kũu, ũcarie Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi. ũthiĩ kũrĩ we, ũmũtigithanie na andũ a thiritũ yake, ũmũingĩrie kanyũmba ga thĩinĩ. ³ ũcooke woe mbũthũ ya maguta ũmũitĩrĩrie mũtwe na uuge atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa Isiraeli.’ ũcooke ũhingũre mũrango ũre; ndũgaikare!”

⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwanake ũcio mũnabii agĩthiĩ nginya Ramothu-Gileadi. ⁵ Rĩrĩa aakinyire kuo, agĩkora anene a mbũtũ cia ita maikarĩte hamwe. Akĩĩra mũnene wao atĩrĩ, “Mũnene, ndĩ na ndũmĩrĩri yaku.”

Nake Jehu akĩũria atĩrĩ, “Ithuothe-rĩ, nĩ ũrĩkũ ũrĩ na ndũmĩrĩri yake?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe mũnene, ndũmĩrĩri nĩ yaku.”

⁶ Jehu agĩũkĩra, akĩingĩra nyũmba. Nake mũnabii agĩitĩrĩria Jehu maguta mũtwe, akiuga atĩrĩ, “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: ‘Ndagũitĩrĩria maguta ũtuĩke mũthamaki wa andũ a Jehova a Isiraeli. ⁷ Wee-rĩ, nĩũkaniina nyũmba ya Ahabu mwathi waku nĩgeetha ndĩĩrĩhĩrie thakame ya anabii ndungata ciakwa, na thakame ya ndungata cia Jehova ciothe ĩrĩa yaitirwo nĩ Jezebeli. ⁸ Nyũmba yothe ya Ahabu nĩĩgathira biũ. Nĩnganiina nyũmba yothe ya Ahabu na ndĩmũniĩre arũme othe, arĩa ngombo na arĩa matarĩ ngombo thĩinĩ wa Isiraeli. ⁹ Nyũmba ya Ahabu ngaamĩtua o ta nyũmba ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija. ¹⁰ Ha ũhoro wa Jezebeli-rĩ, agaatambuurangwo nĩ ngui arĩ mũgũnda-inĩ wa Jezireeli, na gũtirĩ mũndũ ũkaamũthika.’” Nake akĩhingũra mũrango akĩũra.

¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa Jehu ooimire nja kũrĩ anene a thiritũ yake, mũndũ ũmwe wao akĩmũũria atĩrĩ, “Maũndũ mothe nĩ mega? Mũgũrũki ũcio egũũkĩte kũrĩ we nĩkĩ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Wee nĩũũĩ mũndũ ũcio o na maũndũ marĩa aaragia.”

^a26 Mũtumia wa Mũthamaki Joramu eetagwo Athalia, na aarĩ mwarĩ wa Ahabu.

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Tiga gütũheenia, twĩre ma.”

Jehu akiuga atĩrĩ, “Anjĩira ũũ: ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndagũitĩrĩria maguta ũũkie mũthamaki wa Isiraeli.’”

¹³ Nao makĩhiũha kuoya nguo ciao cia igĩrũ, magĩciara ngathĩ-inĩ cia nyũmba arũgame ho, magĩcooka makĩhuha karumbeta na makĩanĩrĩra atĩrĩ, “Jehu nĩwe mũthamaki!”

Jehu Kũũraga Joramu na Ahazia

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Jehu mũrũ wa Jehoshafatu, mũrũ wa Nimushi, agĩciĩrĩra gũũkĩrĩra Joramu. (Hĩndĩ iyo Joramu na Isiraeli yothe maagitagĩra Ramothu-Gileadi, kuuma kũrĩ Hazaeli mũthamaki wa Suriata. ¹⁵ No Mũthamaki Joramu nĩacookete Jezireeli akahonie ironde iria aagurarĩtio nĩ Asuriata, rĩrĩra maarũaga na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.) Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩmwetĩkĩra ũguo, mũtikareke mũndũ o na ũmwe oime itũũra-inĩ athĩi akaheane ũhoro ũcio Jezireeli.” ¹⁶ Ningĩ Jehu akĩhaica ngaari yake ya ita, agĩthĩi Jezireeli, tondũ nĩkuo Joramu aahurũkĩte, na Ahazia mũthamaki wa Juda nĩaikũrũkĩte agathĩi kũmũrora.

¹⁷ Hĩndĩ ĩrĩa mũrori wa itũũra aarũgamĩte mũthiringo-inĩ mũraihi na igĩrũ kũu Jezireeli, akĩona mbũtũ cia ita cia Jehu igĩũka, agĩũtana, akiuga atĩrĩ, “Nĩndĩrona mbũtũ cia ita igĩũka.”

Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ethaai mũndũ wa mbarathi, ũmũtũme athĩi acitũnge, aciũrie atĩrĩ, ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

¹⁸ Nake mũndũ ũcio akĩhaica mbarathi, agĩthĩi gũtũnga Jehu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Uũ nĩguo mũthamaki ekũũria: ‘Wee-rĩ, ũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūrĩ na ũhoro ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoro, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa twatũma nĩakĩnya harĩo, na ndaracooka na gũkũ.”

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩtũma

mũndũ wa keerĩ wa mbarathi. Aakinya kũrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo mũthamaki eekũũria: ‘Mũũkĩte na thayũ?’”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Ūrĩ na ũhoro ũrĩkũ na thayũ? Nyuma thuutha.”

²⁰ Nake mũrori wa itũũra agĩcookia ũhoro, akiuga atĩrĩ, “Nĩakinya harĩo, no-o nake ndaracooka na gũkũ. Mũtwarĩre wa ngaari ya ita nĩ ta mũtwarĩre wa Jehu mũrũ wa Nimushi; atwarithagia ta mũgũrũki.”

²¹ Nake Joramu agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Ohererai mbarathi ngaari-inĩ yakwa ya ita.” Na ciohererwo, Joramu mũthamaki wa Isiraeli na Ahazia mũthamaki wa Juda makiumagara, o mũndũ arĩ ngaari-inĩ yake ya ita, magatũnge Jehu. Magĩcemanía nake kamũgũnda-inĩ karĩa kaarĩ ka Nabothu ũrĩa Mũjezireeli.

²² Rĩrĩa Joramu onire Jehu, akĩmũũria atĩrĩ, “Jehu, ũũkĩte na thayũ?”

Nake Jehu agĩcookia atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na thayũ atĩa, ũhooi wa mĩhianano wotha na ũrogi wa nyũkwa, Jezebeli, ũingĩhĩte ũũ?”

²³ Joramu akĩgarũrũka akĩũra, akiugaga atĩrĩ, “Ahazia, kũrĩ na njikanĩrĩrio!”

²⁴ Hĩndĩ iyo Jehu akĩruta ũta wake, akĩratha Joramu gatagatĩ ga ciande. Naguo mũguĩ ũgĩtheeca ngoro yake, agĩtungumana ngaari-inĩ yake. ²⁵ Nake Jehu akĩĩra Bidikari mũnene wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Muoe ũmũikie mũgũnda-inĩ ũrĩa warĩ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Ririkana rĩrĩa nĩ nawe twatwaraga ngaari cia ita tũrĩ thuutha wa ithe Ahabu, rĩrĩa Jehova aaririe ũrathi ũyũ ũmũkonĩi, akiuga ũũ: ²⁶ ‘Mũthenya wa ira nĩndĩronire thakame ya Nabothu na thakame ya ariũ ake, nĩguo Jehova ekuuga, na ti-itherũ nĩngatũma ũmĩrĩhĩre mũgũnda-inĩ o ũyũ, nĩguo Jehova ekuuga.’ Rĩu kĩmuoe, ũmũikie mũgũnda-inĩ ũcio, kũringana na kiugo kĩa Jehova.”

²⁷ Hĩndĩ ĩrĩa Ahazia mũthamaki wa Juda onire ũrĩa kwahaana, akĩũra na njĩra ya Bethi-Hagani. Nake Jehu akĩmũhanyũkia, akĩanagĩrĩra atĩrĩ, “Mũũragei o nake!”

Nao makīmūgurarīria ari ngaari-ini yake ya ita erekeire Guri hakuhi na Ibileamu, no akiurira Megido, agikuira kuo.²⁸ Nacio ndungata ciake ikimukuuu na ngaari ya ita, ikimutwara Jerusalemu, na makimuthika hamwe na maithe make mbirira-ini yake, itura-ini ria Daudi.²⁹ (Ahazia aatuikite muthamaki wa Juda mwaka-ini wa ikumi na umwe wa wathani wa Joramu muru wa Ahabu).

Jezebeli kura

³⁰ Ningi Jehu agithi Jezeeli. Na riria Jezebeli aaguiye ugo-ri, akihaka maithe make rangi na akigemia njuiri yake, agicuthiria nja ari ndirica-ini.³¹ Riria Jehu aatoonyaga kilingo-ini, Jezebeli akimuria atiri, “Uukite na thayu, Zimuri, wee muragi wa mwathi waku?”

³² Nake Jehu akirora na iguru ndirica-ini, agitana akiuria atiri, “Nuu uri mwena wakwa? Nuu?” Nao andu eeri kana atatua maar ahakure makimurora ari thi.³³ Nake Jehu akiuga atiri, “Mukie thi!” Ni undu ucio makimukia akigu thi, nayo thakame imwe yake ikiminjikiru ruthingo o hamwe na mbarathi iria ciangagiri ria thi na maguru ma cio.

³⁴ Jehu agitoonya nyumba ya uthamaki thini akiria na akinyua. Nake akiuga atiri, “Menyererai mundu-wa-nja ucio murume, na mumuthike tondura ari muru wa muthamaki.”³⁵ No riria maathire nja makamuthike, matikorire kindu o na kimwe kia mwiri wake, tiga o ihindi ria mutwe wake, na maguru, na moko make.³⁶ Nao makihunduka, makira Jehu uhoru ucio, nake akiuga atiri, “Giki ni kiugo kia Jehova kiria aaririe na kanua ka ndungata yake Elija uria Mutishibi, akiuga atiri: Ngui nikaaria mwiri wa Jezebeli kamugunda-ini ka Jezeeli.”³⁷ Nakio kumba kia Jezebeli gigaatuika o ta ruru kiria thi kamugunda-ini ka Jezeeli, nigeetha gutikagie mundu ukaahota kuuga atiri, “Uyu ni Jezebeli.”

Andu a Nyumba ya Ahabu Kura

10 Na riri, Samaria kwaria na ariu a nyumba ya Ahabu mirongo mugwanja. Ni undu ucio Jehu akandika marua akimatuma Samaria kuri anene a Jezireeli, na athuuri, na areri a ciana cia Ahabu, akimeera atiri,² “Tondumuri na ciana cia mwathi wanyu, na ningi muri na ngaari cia ita na mbarathi, na itura inene ririgire na thingo cia hinya, o na indo cia mbara-ri, marua maya maamukinyira-ri,³ thuurai muri uria mweka na maguru muno wa mwathi wanyu, na mumikaririe giti kia unene gia ithe. Mucooke mururi nyumba ya mwathi wanyu.”

⁴ No-o makimaka makiuga atiri, “Angikorwo athamaki eeri matiigana kumutooria-ri, ithu twakihota aia?”

⁵ Ni undu ucio uria wari muri maundu ma nyumba ya uthamaki, na mwathi wa itura, na athuuri, na areri a ciana magitumira Jehu ndumiri ino: “Ithu turi ndungata ciaku, na nitugwika uria wotha ukuuga. Tutigutua mundu o na umwe muthamaki; wee ika o uria ungona kwagiri.”

⁶ Nake Jehu akimaandikira marua ma keeri akimeera atiri, “Angikorwo muri mwena wakwa na nimukunjathikira, uragai ariu a mwathi wanyu, mugooka na ciongo ciao guku Jezireeli ihinda o ta riri ruci.”

Na riri, ariu a muthamaki mirongo mugwanja maar na atongoria a itura aria maamarera.⁷ Na riria marua maakinyire, andu acio makinyiita ariu acio mirongo mugwanja a muthamaki na makimooraga othe. Magikira ciongo ciao ikabu-ini, magicitwaria Jehu o kuu Jezireeli.⁸ Riria mundu uria watumitwo aakinyire, akira Jehu atiri, “Nimarehe ciongo cia ciana cia muthamaki.”

Nake Jehu agiathana, akiuga atiri, “Ciigei irundo igiri itonyero-ini ria itura o nginya rucini.”

⁹ Rucini ruru ringi Jehu akiumagara. Akirugama mbere ya andu othe, akiuga atiri, “Inyu mutihitie. Ni ni ni

ndaciirĩre ndundu ya gũũkĩrĩra mwathi wakwa na ngĩmũũraga, no nũũ ũragĩte andũ aya othe? ¹⁰Menyai ũũ, atĩ gũtirĩ kiugo o na kĩmwe kĩaĩtio nĩ Jehova igũrũ rĩa nyũmba ya Ahabu gĩtakahingio. Jehova ekĩte o ũrĩa oigĩte na kanua ka ndungata yake Elija.” ¹¹Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu arĩa maatigaire kũu Jezireeli, o ũndũ ũmwe na atongoria ake othe, na arata ake a hakuhĩ, o na athĩnjĩri-ngai ake, na gũtirĩ mũndũ wahonokire.

¹²Jehu agĩcooka akiumagara, agĩthĩ Samaria. Aakinya Bethi-Ekedi ya Ariĩthi-rĩ, ¹³agĩtũngana na andũ amwe arĩa maatarainie na Ahazia mũthamaki wa Juda akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a nyũmba ya Ahazia, na tũũkĩte kũgeithia mbarĩ ya mũthamaki, na ya mũtumia wa mũthamaki.”

¹⁴Nake agĩathana atĩrĩ, “Nĩmanyiitwo marĩ muoyo!” Nĩ ũndũ ũcio makĩmatwara marĩ muoyo makĩmooragĩra gĩthima-inĩ kĩa Bethi-Ekedi, maarĩ andũ mĩrongo ĩna na eerĩ. Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wahonokire.

¹⁵Nake aarĩkia kuuma kũu, agĩkora Jehonadabu mũrũ wa Rekabu,^a o nake okĩte kũmũtũnga. Nake Jehu akĩmũgeithia, akĩmũũria atĩrĩ, “Wee ũrĩ na ũiguano na nĩ, o ta ũrĩa ndĩ na ũiguano nawe?”

Nake Jehonadabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi ndĩ nagueo.”

Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩkorwo nĩ ũguo-rĩ, rehe guoko.” Nĩ ũndũ ũcio Jehonadabu agĩka ũguo, nake Jehu akĩmũteithĩrĩria kũhaica ngaari-inĩ ya ita. ¹⁶Nake Jehu akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka tũthĩ nawe ũkeonere ũrĩa ndĩrutanĩrie na kĩyo nĩ ũndũ wa Jehova.” Nake akĩmũkuua na ngaari yake ya ita.

¹⁷Rĩrĩa Jehu aakinyire Samaria-rĩ, akĩũraga andũ othe a nyũmba ya Ahabu

arĩa maatigaire, akĩmaniina kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩaĩtio nĩ Elija.

Ndungata cia Baali

¹⁸Ningĩ Jehu agĩcookereria andũ othe hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Ahabu aatungatĩre Baali o hanini; no Jehu ekũmũtungatĩra makĩria. ¹⁹Na rĩrĩ, tũmanĩrai anabii othe a Baali, na atungati othe ayo, o na athĩnjĩri-ngai ayo othe. Tigĩrĩrai atĩ gũtirĩ o na ũmwe ũtarĩ ho, tondũ nĩngũrutĩra Baali igongona inene. Mũndũ wothe ũkwaga gũũka, ndegũtũura muoyo.” Nowe Jehu ekaga ũguo arĩ na wara wa kũũraga atungati othe a Baali.

²⁰Nake Jehu akiuga atĩrĩ, “Ītanai kũngano gĩa gũtũithia Baali.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkĩanĩrĩra kũngano kũu. ²¹Nake agĩcooka agĩtũma ũhoru kũndũ guothe Isiraeli, nao atungati othe a Baali magĩũka; na gũtirĩ o na ũmwe watũrĩre. Makĩgomana hekarũ-inĩ ya Baali o nginya ikĩiyũra kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. ²²Nake Jehu akĩĩra mũikaria wa harĩa nguo ciaigagwo atĩrĩ, “Rehere ndungata ciothe cia Baali nguo.” Nĩ ũndũ ũcio agĩcirehere nguo.

²³Hĩndĩ ĩyo Jehu na Jehonadabu mũrũ wa Rekabu magĩtoonya hekarũ ya Baali. Jehu akĩĩra ndungata cia Baali atĩrĩ, “Rorai mĩena yotho muone atĩ gũtirĩ ndungata cia Jehova irĩ haha hamwe na inyuĩ, o tĩga ndungata cia Baali.”

²⁴Nĩ ũndũ ũcio magĩtoonya marute magongona, na maruta ma njino. Na rĩrĩ, Jehu nĩagĩte arũme mĩrongo ĩnana kũu nja akameera atĩrĩ: “Ũmwe wanyu angĩrekereria mũndũ wa arĩa ngũneana moko-inĩ manyu oore-rĩ, we egũkua ithenya rĩa mũndũ ũcio.”

²⁵Rĩrĩa Jehu aarĩkirie kũruta igongona rĩa njino-rĩ, agĩatha arangĩri na anene ao atĩrĩ, “Toonyai thĩnĩ mũmoorage; mũtikareke mũndũ o na ũmwe wao oore.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmooraga na hiũ cia njora. Nao arangĩri na anene ao magĩkia mũrĩ yao nja, magĩcooka magĩtoonya ihooero rĩa na thĩnĩ rĩa hekarũ ya Baali. ²⁶Nao makĩruta ihiga

^a15 Ciana cia Rekabu ciarĩ na kĩyo gĩa gũtungatĩra Ngai (Jer 35:6-10), na mũtũũrĩre wacio ndwarĩ na maũndũ maingĩ ma gwtĩnga.

rĩrĩa rĩamũre nja ya hekarũ ya Baali na makĩrĩcina. ²⁷ Makĩmomora ihiga rĩrĩa rĩamũre rĩa Baali, na magĩtharia hekarũ ya Baali makĩmĩtua kĩoro o na nginya ũmũthĩ.

²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehu akĩniina biũ ũhooi wa Baali thĩinĩ wa Isiraeli. ²⁹ No rĩrĩ, ndaatiganire na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmire Isiraeli meehie ma kũhooya mĩhianano ya njaũ ya thahabu kũu Betheli na Dani.

³⁰ Nake Jehova akĩra Jehu atĩrĩ, “Tondũ nĩwĩkĩte wega, ũkahingia ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ makwa, na ũgeeka nyũmba ya Ahabu ũrĩa ndaatanyĩte kũmeka-rĩ, njiaro ciaku igĩtũũra ithamakagĩra Isiraeli nginya rũciaro rwa kana.” ³¹ No Jehu ndaigana kũmenyerera kũiga watho wa Jehova, Ngai wa Isiraeli, na ngoro yake yothe. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu, marĩa atũmĩte andũ a Isiraeli mehie.

³² Matukũ-inĩ macio, Jehova nĩambĩrĩrie kũnyiihia mĩhaka ya Isiraeli. Hazaeli nĩatooririe andũ a Isiraeli bũrũri-inĩ wao wotho ³³ mwena wa irathĩro wa Jorodani na bũrũri-inĩ wotho wa Gileadi, (Bũrũri wa Gadi na Rubeni na Manase), kuuma Aroeri gũtwarana na mũkuru wa Arinoni, kũgerera Gileadi nginya Bashani.

³⁴ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makonĩ wathani wa Jehu-rĩ, na marĩa mothe eekire, na marĩa mothe ahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

³⁵ Nake Jehu akĩhurũka na maithe make na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ³⁶ Nariĩ ihinda rĩrĩa Jehu aathamakĩre Isiraeli kũu Samaria rĩarĩ mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩnana.

Athalia na Joashu

11 Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakua-rĩ, agĩthĩi na mbere kũũraga andũ othe a nyũmba yotho ya ũthamaki. ² No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na mwarĩ wa nyina na Ahazia, akĩoya Joashu

mũrũ wa Ahazia akĩmweheria kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki ariũ maakirie kũũragwo. Akĩmũiga hamwe na mũreri wake kanyũmba ga gũkoma, akĩmũhitha kuuma kũrĩ Athalia; nĩ ũndũ ũcio Joashu ndaigana kũũragwo. ³ Aikarire ahithĩtwo hamwe na mũreri wake thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova^a mĩaka itandatũ ĩrĩa Athalia aathamakire bũrũri ũcio.

⁴ Mwaka-inĩ wa mũgwanja, Jehoiada agĩtũmanĩra anene a ikundi ariũ maathaga thigari igana rĩmwe, thĩinĩ wa andũ ariũ meetagwo Akari, na arangĩri nao magĩũka kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Nake akĩgĩa kĩrĩkanĩro nao na akĩmehĩtithĩria kũu hekarũ-inĩ ya Jehova. Agĩcooka akĩmoonina mũriũ wa mũthamaki. ⁵ Akĩmaatha akĩmeera atĩrĩ, “Mũgwĩka ũũ: Inyuĩ ariũ othe mũgaakorwo mũrĩ wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, gĩcunjĩ kĩmwe kĩanyu gĩa ithatũ gĩkaarangĩra nyũmba ya ũthamaki, ⁶ nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩrangĩre Kĩhingo gĩa Suri, ningĩ gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩkorwo kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩrĩ thuutha wa arangĩri ariũ mateithanagia kũrangĩra hekarũ, ⁷ na inyuĩ andũ ariũ makoragwo thĩinĩ wa ikundi ĩcio ingĩ igĩrĩ, ariũ matakoragwo wĩra mũthenya wa thabatũ-rĩ, othe maaarangĩra hekarũ nĩ ũndũ wa mũthamaki. ⁸ Mũikare mũthiũrũkĩrie mũthamaki, o mũndũ anyiĩtĩte indo ciake cia mbaara na guoko. Mũndũ o na ũrĩkũ angĩkaamũkuhĩrĩa no nginya ooragwo. Mũikare hakuhĩ na mũthamaki o harĩa hothe angĩthĩi.”

⁹ Nao anene a ita ariũ maathaga ikundi cia andũ igana rĩmwe magĩũka o ta ũrĩa Jehoiada, mũthĩnjĩri-Ngai aathanĩte. O mũnene akĩoya andũ ake, ariũ maathĩiaga wĩra mũthenya ũcio wa thabatũ na ariũ moimagĩra wĩra hĩndĩ ĩyo, othe magĩũka kũrĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai. ¹⁰ Nake akĩhe anene ĩcio matimũ na ngo iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi, iria ciakoragwo hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹¹ Nao arangĩri, o mũndũ arĩ na

^a3 Jehoiada ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai nĩwe warĩ mũthuuri wa Jehosheba (2Maũ 22:11).

indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũkĩria mũthamaki hau hakuhi na kigongona, na magĩthiũrũkĩria hekarũ kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini wayo.

¹² Jehoiada akĩrehe mũrũ wa mũthamaki akĩmwĩkĩra thũmbĩ, akĩmũnengera lbuku rĩa Kĩrĩkanĩro, na akĩmwanĩrĩra atĩ nĩwe mũthamaki. Makĩmũitĩrĩria maguta, nao andũ makĩhũũra hĩ na makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra nginya tene!”

¹³ Rĩrĩa Athalia aaigwire inegene rĩa andũ na arangĩri, agĩthiĩ kũrĩ andũ hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁴ Agĩcũthĩrĩria na akĩona mũthamaki arũgamĩte gĩtugi-inĩ o ta ũrĩa mũtugo warĩ. Nao anene na ahuhi tũrumbeta maarũgamĩte hakuhi na mũthamaki, nao andũ othe a bũrũri magakena makĩhuhaga tũrumbeta. Nake Athalia agĩtembũranga nguo ciake cia igũrũ, na akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁵ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai agĩatha anene a ita a thigari igana igana arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a mbũtũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrutũrũrei, mũmũrehe arĩ gatagatĩ ga thigari, na mũndũ o wothe ũngĩmuuma thuutha, ooragwo.” Nĩgũkorwo mũthĩnjĩri-Ngai nĩoigĩte atĩrĩ, “Ndakooragĩrwo hekarũ-inĩ ya Jehova.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiitĩra harĩa mbarathi ciatoonyagĩra igĩthiĩ nja cia nyũmba ya ũthamaki, makĩmũũragĩra hau.

¹⁷ Nake Jehoiada akĩgĩa na kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka Jehova, na mũthamaki, o na andũ, atĩ o nĩmegũtuĩka andũ a Jehova. Ningĩ agĩcooka agĩthondeka kĩrĩkanĩro gatagatĩ ka mũthamaki na andũ. ¹⁸ Nao andũ othe a bũrũri magĩthiĩ hekarũ-inĩ ya Baali na makĩmĩtharia. Makiunanga igongona na mĩhianano, na makĩũragĩra Matani ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

Ningĩ Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai akĩiga arangĩri hau hekarũ-inĩ ya Jehova. ¹⁹ Nake agĩthiĩ na anene a ita arĩa maarũgamagĩrĩra ikundi cia thigari

igana igana, na Akari, na arangĩri, o hamwe na andũ othe a bũrũri, na marĩ hamwe makĩruta mũthamaki hekarũ-inĩ ya Jehova makĩmũtwara nyũmba ya ũthamaki matoonyeire kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri. Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩkarĩra gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. ²⁰ Nao andũ othe a bũrũri magĩkena. Narĩo itũũra rĩkĩhoorera, tondũ Athalia nĩarĩkĩtie kũũragwo na rũhiũ rwa njora nyũmba-inĩ ya ũthamaki.

²¹ Joashu aarĩ wa mĩaka mũgwanja rĩrĩa aambĩrĩrie gwathana.

Joashu Gũcookereria Hekarũ

12 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mũgwanja wa Jehu, Joashu agĩtuĩka mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. Nyina eetagwo Zibia; na oimĩte Birishiba. ² Joashu nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩrie maitho-inĩ ma Jehova mĩaka ĩria yotho Jehoiada mũthĩnjĩri-Ngai aamũtaarire. ³ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũrutĩra magongona gũtieheririo; andũ mathiire na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁴ Joashu akĩĩra athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cookanĩrĩriai mbeeca iria ciothe irehagwo irĩ cia maruta marĩa maamũre ma hekarũ ya Jehova, na mbeeca iria irutagwo cia gwĩtara, na mbeeca iria ciamũkagĩrwo kuuma mĩhĩtwa-inĩ ya andũ o na mbeeca iria irehagwo hekarũ na ũndũ wa kwĩyendera. ⁵ ĩtĩkĩriai mũthĩnjĩri-Ngai o wothe aamũkagĩre mbeeca kuuma kũrĩ ũmwe wa aigi a kĩgĩĩna, na mũreke ihũthĩrwo na gũcookereria hekarũ kũrĩa guothe ĩngĩkorwo irĩ tharũku.”

⁶ Na rĩrĩ, o na gũkinyĩria mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ wa Mũthamaki Joashu, athĩnjĩri-Ngai magĩkorwo matiacookereirie hekarũ.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Joashu agĩĩta Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ mũtaracookereria hekarũ kũrĩa ĩtharũkĩte? Mũtigateie mbeeca

ingĩ kuuma kũrĩ aigi kīgĩina, no cineanei nĩguo icookererie hekarũ kũrĩa itharũkĩte.”⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtikĩra atĩ matikũngania mbeeca ingĩ kuuma kũrĩ andũ, na atĩ o ene tio megũcookereria hekarũ.

⁹ Nake Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩoya ithandũkũ na agĩtũra ngunĩko yariĩ irima. Akĩrĩiga mwena wa ũrĩo wa mũndũ agĩtoonya hekarũ ya Jehova. Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarangagĩra itoonyero magĩtikĩra mbeeca ciothe ithandũkũ-inĩ iria ciarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova.¹⁰ Hĩndĩ ĩrĩa yothe moonaga mbeeca nĩciaingĩha ithandũkũ-inĩ, mwandĩki-marũa wa mũthamaki na mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mookaga, magatara mbeeca iria ciakoragwo irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova na magaciĩkĩra mĩhuko.¹¹ Rĩrĩa mũigana wa mbeeca wahinga, makanengera andũ arĩa maathuurĩtwo matũĩke arori a wĩra wa hekarũ. Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra wa hekarũ ya Jehova na andũ a wĩra wa mbaũ, na aaki,¹² na arĩa maakaga na mahiga, na aicũhia a mahiga. Maagũraga mbaũ na mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa gũcookereria hekarũ ya Jehova kũrĩa yatharũkĩte na makarĩha mahũthĩro mothe ma gũcookereria hekarũ.

¹³ Mbeeca iria ciarehagwo hekarũ-inĩ itiahũthagĩrwo na gũthondeka iraiĩ cia betha, kana magathĩ ma gũthima ndaambĩ, kana mbakũri cia kũminjaminja, kana tũrumbeta, kana kĩndũ o gĩothe gĩa thahabu kana gĩa betha nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova.

¹⁴ Mbeeca icio ciarĩhaga aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra wa gũcookereria hekarũ.¹⁵ Matioragia mathabu ma mbeeca kuuma kũrĩ andũ arĩa maanengerete mbeeca marĩhe aruti a wĩra, tondũ andũ acio maarĩ ehokeku biũ.¹⁶ Mbeeca cia maruta ma mahĩtia, na maruta ma mehia itiarehagwo hekarũ-inĩ ya Jehova, icio ciarĩ cia athĩnjĩri-Ngai.

¹⁷ Ihinda-inĩ o rĩu Hazaeli mũthamaki wa Suriata akĩambata agĩthiĩ agĩtharĩkĩra Gathu na akĩrĩtaha. Ningĩ akĩhũndũka, agĩthiĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu.¹⁸ No

rĩrĩ, Joashu mũthamaki wa Juda akĩoya indo ciothe iria ciatheretio ikaamũrwo nĩ maithe make, nao nĩ Jehoshafatu, na Jehoram na Ahazia, athamaki a Juda o na iheo iria we mwene aamũrĩte, o na thahabu iria ciakoretwo kīgĩina-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova, o na iria ciarĩ nyũmba ya ũthamaki, agĩcineana itwarĩtwo Hazaeli mũthamaki wa Suriata, nake agĩthiĩ, agĩtiga gũtharĩkĩra Jerusalemu.

¹⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Joashu, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matianiĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?²⁰ Nao anene ake makĩmũciĩrĩrĩa ndundu mamũũkĩrĩre, makĩmũũragĩra Bethi-Milo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Sila.²¹ Nao anene arĩa maamũũragire nĩ Jozakaru mũrũ wa Shimeathu, na Jehozabadu mũrũ wa Shomeru. Joashu agĩkua na agĩthikwo hamwe na maithe make itũũra-inĩ rĩa Daudi. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoahazu Mũthamaki wa Isiraeli

13 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wa wathani wa Joashu mũrũ wa Ahazia mũthamaki wa Juda, Jehoahazu mũrũ wa Jehu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩathana mĩaka ikũmi na mũgwanja.² Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie, nake ndaigana kũmatiga.³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩcinwo nĩ marakara nĩ ũndũ wa Isiraeli, nake akĩmaneana ihinda iriaya moko-inĩ ma Hazaeli mũthamaki wa Suriata, na Beni-Hadadi mũriũ wake.

⁴ Nake Jehoahazu agĩthaitha Jehova, nake Jehova akĩmũigua tondũ nĩonete ũrĩa mũthamaki wa Suriata aahinyagĩrĩria Isiraeli.⁵ Nake Jehova akĩhe Isiraeli mũhonokia, akĩmaruta kuuma watho-inĩ wa Suriata. Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũũra mĩciĩ-inĩ yao o ta tene.⁶ No rĩrĩ, matiigana gũtigana na mehia ma nyũmba ya Jeroboamu, marĩa aatũmĩte Isiraeli

meehie; na magĩthiĩ na mbere namo, o na ningĩ gĩtugĩ kĩa Ashera gĩgĩtũũra kĩrũgamĩte kũu Samaria.

⁷Gũtirĩ kĩndũ gĩatigarĩtio gĩa ita rĩa Jehoahazu, tiga andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi mĩrongo ĩtano, na ngaari ikũmi cia ita, na thigari cia magũrũ 10,000, nĩgũkorwo mũthamaki wa Suriata nĩathũkĩtie icio ingĩ agĩcitua o ta rũkũngũ rwa kĩhuhĩro-inĩ.

⁸Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoahazu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ⁹Nake Jehoahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Jehoashu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Jehoashu Mũthamaki wa Isiraeli

¹⁰Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. ¹¹Nĩekire maũndũ mooru maithe-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie; aathiire na mbere namo.

¹²Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoashu, na ũrĩa wothe eekire, na maũndũ marĩa aahingirie, o na mbaara yake na Amazia mũthamaki wa Juda-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma Athamaki a Isiraeli? ¹³Jehoashu akĩhurũka hamwe na maithe make, nake Jeroboamu agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Jehoashu aathikirwo kũu Samaria hamwe na athamaki a Isiraeli.

¹⁴Na rĩrĩ, Elisha aarĩ mũrũaru mũrimũ ũrĩa wamũũragire. Nake Jehoashu mũthamaki wa Isiraeli agĩkũrũka, agĩthiĩ kũmuona na akimũrĩrĩra. Akiuga atĩrĩ, “Wũi baba-ĩ! Wũi baba-ĩ! Ngaari cia ita na ahaici a mbarathi a Isiraeli!”

¹⁵Nake Elisha akiuga atĩrĩ, “Oya ũta o na mĩguĩ.” nake agĩka o ũguo. ¹⁶Nake

akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Oya ũta na moko maku,” nake aarĩkia kuoya, Elisha akĩgĩrĩra mũthamaki moko.

¹⁷Akĩmwĩra atĩrĩ, “Hingũra ndirica ya irathĩro,” Nake akĩmĩhingũra. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ikia mũguĩ!” Nake akĩũikia. Elisha akiuga atĩrĩ, “Ũyũ nĩ mũguĩ wa Jehova wa ũhootani, wa kũhoota Asuriata! Nĩũkahoota Asuriata kũu Afeki na ũmaniine biũ.”

¹⁸Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mĩguĩ,” Nake mũthamaki akĩmĩoya. Elisha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mĩgũthithie thĩ.” Nake akĩmĩgũthithia thĩ maita matatũ, agĩtiga. ¹⁹Nake mũndũ wa Ngai akĩrakara nĩ ũndũ wake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũkwagĩrĩrwo nĩ kũmĩringithia maita matano kana matandatũ; ũguo nĩguo ũngĩgaatooria andũ a Suriata na ũmaniine biũ. No rĩu ũkaamahoota o maita matatũ tu.”

²⁰Nake Elisha agĩkua na agĩthikwo.

Na rĩrĩ, atharĩkĩri a kuuma Moabi maahũthĩrĩte gũtoonya bũrũri-inĩ o kĩambĩrĩria kĩa mwaka. ²¹Hĩndĩ ĩmwe andũ amwe a Isiraeli magĩthika mũndũ-rĩ, o rĩmwe makĩona gĩkundi kĩa atharĩkĩri; nĩ ũndũ ũcio magĩikia kĩimba kĩa mũndũ ũcio maathikaga mbĩrĩra-inĩ ya Elisha. Hĩndĩ ĩria kĩimba kũu kĩa hutaniire na mahĩndĩ ma Elisha, mũndũ ũcio akĩrũka, akĩrũgama na magũrũ make.

²²Hazaeli mũthamaki wa Suriata aahinyĩrĩrie Isiraeli matukũ mothe ma ũthamaki wa Jehoahazu. ²³No rĩrĩ, Jehova akĩmatuga na akĩmaiguĩra tha, akĩmarũmbũiya nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro gĩake na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu. Nginyagia ũmũthĩ, akoretwo atekwenda kũmaniina kana kũmaingata mehere mbere yake.

²⁴Hazaeli mũthamaki wa Suriata agĩkua, nake mũriũ Beni-Hadadi agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ²⁵Hĩndĩ ĩyo Jehoashu mũrũ wa Jehoahazu agĩtunya Beni-Hadadi mũrũ wa Hazaeli matũũra marĩa Hazaeli aatahĩte mbaara-inĩ kuuma kũrĩ ithe Jehoahazu. Joashu

aamūtooririe maita matatū, na nī ūndū ūcio agĩcookia matūūra ma Isiraeli.

Amazia Mūthamaki wa Juda

14 Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli, Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda akiambīrīria gūthamaka. ² Aarī wa mīaka mīrongo īrī na ītano rīrīa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arī kūu Jerusalemu mīaka mīrongo īrī na kenda. Nake nyina eetagwo Jehoadini, na oimīte Jerusalemu. ³ Nīekire maūndū marīa moonagwo magīrīre maithe-inī ma Jehova, no ti ta ūrīa ithe Daudi eekīte. Maūndū-inī mothe eekire o ta ūrīa ithe Joashu ekaga. ⁴ No rīrī, kūndū kūrīa gūtūūgīru gūtīeheririo; andū maathiire o na mbere kūrūtīra magongona na gūcinīra ūbumba kuo.

⁵ Thuutha wa ūthamaki gūkorwo ūrūmīte moko-inī make, akīūruga anene arīa moragīte ithe Joashu ūrīa warī mūthamaki. ⁶ No rīrī, ndaigana kūūruga ariū a oragani acio, kūringana na ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī rīa Watho wa Musa harīa Jehova aathanīte atīrī: “Maithe ma ciana matikooragwo nī ūndū wa ciana, o na kana ciana ciūrāgwo nī ūndū wa maithe mao; o mūndū arīkuaga nī ūndū wa mehia make mwene.”

⁷ Ningī nīwe wahootire 10,000 cia andū a Edomu kūu Gītuamba-inī gīa Cumbī, na agītunyana itūūra rīa Sela mbaara-inī, akīrītua Jokitheeli, rītīwa rīrīa rītītagwo nginya ūmūthī.

⁸ Hīndī īyo Amazia agītūma andū kūrī Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūrū wa Jehu, mūthamaki wa Isiraeli, akīmwrīa atīrī “Ūka tūng’ethanīre ūthiū kwa ūthiū.”

⁹ No rīrī, Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Amazia mūthamaki wa Juda atīrī: “Mahiū ma nyeki-inī ma kūu Lebanoni nīmatūmūire mūtarakwa ndūmīrīri o kūu Lebanoni makīwīra atīrī, ‘Heana mwarīguo ahikio nī mūrū wakwa.’ Hīndī īyo nyamū ya gīthaka kūu Lebanoni īgītuka īkīrangīrīria mahiū

macio ma nyeki-inī na makinya mayo. ¹⁰ Ti-itherū nīūtooretie Edomu, na rīu nīūtuĩkīte mwītīi. Wīgaathe nī ūndū wa ūhootani waku, no ikara mūciī! Nī kī gīgūtūma wīrehere thīina, wīnīnithie we mwene, o hamwe na andū a Juda?”

¹¹ O na kūrī ūguo, Amazia ndaigana gūthikīrīria; nī ūndū ūcio Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīmūtharīkīra. We na Amazia mūthamaki wa Juda makīng’ethanīra kūu Bethi-Shemeshu thīinī wa Juda. ¹² Andū a Juda makīhūūrwo nī andū a Isiraeli, na o mūndū akīūrīra gwake mūciī. ¹³ Nake Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīnyiita Amazia mūthamaki wa Juda mūrū wa Joashu mūrū wa Ahazia, o kūu Bethi-Shemeshu. Ningī Jehoashu agīthī Jerusalemu na akīmomora rūthingo rwa Jerusalemu, kuuma Kīhingo-inī kīa Efiraumu nginya Kīhingo gīa Koine, handū ha buti ta magana matandatū^a kūrīha. ¹⁴ Nake akīoya thahabu yothe na betha na indo ciothe iria ciarī thīinī wa hekarū ya Jehova na iria ciarī igīina-inī cia nyūmba ya ūthamaki. Ningī agītaha andū na agĩcooka Samaria.

¹⁵ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī makonīi wathani wa Jehoashu, na marīa eekire, na marīa aahingirie, o hamwe na mbaara yake īrīa maarūire na Amazia mūthamaki wa Juda-rī, githī matīandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma ahamaki a Isiraeli? ¹⁶ Jehoashu akīhurūka hamwe na maithe make, agīthikwo Samaria hamwe na ahamaki a Isiraeli. Nake mūrīu Jeroboamu agītūka mūthamaki ithenya rīake.

¹⁷ Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda aatūūrīre muoyo mīaka ikūmi na ītano thuutha wa gīkuu kīa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli. ¹⁸ Ha ūhoru wa maūndū marīa mangī ma wathani wa Amazia, githī matīandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma ahamaki a Juda?

¹⁹ Nao andū makīgīa ndundu ya kūmūūkīrīra kūu Jerusalemu, nake

^a13 nī ta mita 180

Amazia akĩũrĩra Lakishi, no magĩtũma andũ mamũrũmĩrĩre kũu Lakishi, na makĩmũũragĩra kuo. ²⁰ Nĩacookirio akuuĩtwo na mbarathi, agĩthikwo Jerusalemu hamwe na maithe make, itũũra-inĩ inene rĩa Daudi.

²¹ Hĩndĩ iyo andũ othe a Juda makĩoya Azaria arĩ na mĩaka ikũmi na itandatũ, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe Amazia. ²² Nĩwe waakire Elathu rĩngĩ, na akĩrĩcookeria Juda thuutha wa Amazia kũhurũka na maithe make.

Jeroboamu wa Keerĩ Mũthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na itano wa wathani wa Amazia mũrũ wa Joashu mũthamaki wa Juda, Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu, mũthamaki wa Isiraeli agĩtuĩka mũthamaki kũu Samaria, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ina na ũmwe. ²⁴ Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na ndaatiganire na mehia o na mamwe ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie. ²⁵ Nĩwe wacookirie mĩhaka ya Isiraeli kuuma Lebo-Hamathu nginya Iria-inĩ rĩa Araba kũringana na kiugo kĩa Jehova Ngai wa Isiraeli kĩrĩa kĩarĩtio nĩ ndungata yake Jona mũrũ wa Amitai, ũrĩa warĩ mũnabii kuuma Gathi-Heferi. ²⁶ Jehova nĩonete ruo rũnene rwa andũ othe a Isiraeli, arĩa maarĩ ngombo na arĩa mataarĩ ngombo, akĩona ũrĩa maathĩnĩkĩte, na gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe wa kũmateithia. ²⁷ Na tondũ Jehova ndoigĩte atĩ nĩegũtharia rĩtwa rĩa Isiraeli gũkũ thĩ-rĩ, nĩamahonokirie na guoko kwa Jeroboamu mũrũ wa Jehoashu.

²⁸ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, ũrĩa wothe eekire, o na mbaara iria aahootanire, o na ũrĩa aatunyanĩire Isiraeli matũũra ma Dameski na Hamathu, marĩa maarĩ ma Juda tene-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma ahamaki a Isiraeli? ²⁹ Jeroboamu nĩahurũkire hamwe na maithe make, o acio maarĩ ahamaki a

Isiraeli. Nake mũriũ Zekaria agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake.

Azaria Mũthamaki wa Juda

15 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli, Azaria mũrũ wa Amazia mũthamaki wa Juda, akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Nake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na itandatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo itano na ĩrĩ. Nyina eetagwo Jekolia, na oimĩte Jerusalemu. ³ Nake nĩekire maũndũ marĩa maarĩ magĩrĩru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Amazia eekĩte. ⁴ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona o na gũcinĩra ũbumba kuo.

⁵ Jehova nĩahũũrĩre mũthamaki na mangũ o nginya mũthenya ũrĩa aakuire, na aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki.^a Jothamu mũrũ wa mũthamaki akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

⁶ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Azaria, na ũrĩa wothe eekire, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma ahamaki a Juda? ⁷ Azaria akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhi nao itũũra-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩaake.

Zekaria mũthamaki wa Isiraeli

⁸ Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ na ĩnana wa Azaria mũthamaki wa Juda, Zekaria mũrũ wa Jeroboamu agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩeri itandatũ. ⁹ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. Ndaigana gũtiga mehia ma Jeroboamu

^a5 Ngai nĩahũũrĩre Mũthamaki Azaria (na nowe Uzia) na mangũ nĩ ũndũ wa kũruta wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa ateetĩkĩrĩtio kũruta (2Maũ 26:16-21).

mūrū wa Nebati marīa aatūmīte Isiraeli mehie.

¹⁰ Shalumu mūrū wa Jabeshi nīaciirīre gūūkīrīra Zekaria. Akīmūtharīkīra mbere ya andū, akīmūūruga, nake agītuika mūthamaki ithenya rīake.

¹¹ Maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Zekaria, mandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli. ¹² Nī ūndū ūcio kiugo kīa Jehova kīrīa kīarīrio Jehu nīkīahingire, kīrīa kīoigīte atīrī: “Njiaro ciaku nūgaikarīra gītī kīa ūnene wa Isiraeli nginya rūciaro rwa kana.”

Shalumu Mūthamaki wa Isiraeli

¹³ Na rīrī, Shalumu mūrū wa Jabeshi aatuikire mūthamaki mwaka-inī wa mīrongo itatū na kenda wa ūthamaki wa Uzia mūthamaki wa Juda, nake agīthamaka mweri ūmwe kūu Samaria.

¹⁴ Menahemu mūrū wa Gadi akiuma Tiriza, agīthī Samaria. Agītharīkīra Shalumu mūrū wa Jabeshi kūu Samaria, akīmūūruga, na agītuika mūthamaki ithenya rīake.

¹⁵ Maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Shalumu, na ndundu ya gūūkanīrīra īrīa aatongoretie, mandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

¹⁶ Hīndī iyo Menahemu, arutītie Tiriza agītharīkīra Tifisa, na akīūruga mūndū wothē warī itūūra, rīu inene thīinī o na arīa maarī hakuhī narīo, tondū nīmaregire kūhingūra ihingo ciao. Akīhūūra Tifisa, na agītarūra nda cia andū-a-nja arīa maarī na nda.

Menahemu Mūthamaki wa Isiraeli

¹⁷ Mwaka-inī wa mīrongo itatū na kenda wa Azaria mūthamaki wa Juda, Menahemu mūrū wa Gadi agītuika mūthamaki wa Isiraeli, na agīthamaka Samaria mīaka ikūmi. ¹⁸ Nake agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova. Hīndī ya wathani wake wothē, ndaigana gūtigana na mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati, marīa aatūmīte Isiraeli mehie.

¹⁹ Hīndī iyo Puli mūthamaki wa Ashuri

agītharīkīra būrūri ūcio, nake Menahemu akīmūhe taranda ngiri īmwe^a cia betha nīguo amūteithīrīrie kūrūmia ūthamaki wake wega. ²⁰ Menahemu agītīa mbeeca icio na hinya kuuma kūrī andū a Isiraeli. Mūndū o wothē gītonga aarī arute cekerī mīrongo itano^b cia betha, nīguo iheo mūthamaki wa Ashuri. Nī ūndū ūcio mūthamaki wa Ashuri akīehera, na ndaikarire būrūri ūcio rīngī.

²¹ Ha ūhoro wa maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Menahemu, na ūrīa eekire-rī, githī matīandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli? ²² Menahemu akīhurūka hamwe na maithe make. Nake mūrīū Pekaia agītuika mūthamaki ithenya rīake.

Pekaia Mūthamaki wa Isiraeli

²³ Mwaka-inī wa mīrongo itano wa ūthamaki wa Azaria mūthamaki wa Juda, Pekaia mūrū wa Menahemu agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria, nake agīthamaka mīaka īrī.

²⁴ Pekaia agīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova. Ndaigana gūtiga mehia ma Jeroboamu mūrū wa Nebati marīa aatūmīte Isiraeli mehie. ²⁵ Ūmwe wa anene ake, Peka mūrū wa Remalia, agīciirīra ndundu ya kūmūūkīrīra. Arī na andū mīrongo itano kuuma Gileadi, agīthī, akīūruga Pekaia hamwe na Arigobu na Arieħi, kūu Samaria, kīirigo-inī gīa kwīgītīra kīa nyūmba ya ūthamaki. Nī ūndū ūcio, Peka akīūruga Pekaia na agītuika mūthamaki ithenya rīake.

²⁶ Maūndū marīa mangī makoniī wathani wa Pekaia, na ūrīa wothē eekire-rī, mandīkītwo ibuku-inī rīa mahinda ma athamaki a Isiraeli.

Peka Mūthamaki wa Isiraeli

²⁷ Na rīrī, mwaka-inī wa mīrongo itano na īrī wa Azaria mūthamaki wa Juda, Peka mūrū wa Remalia agītuika mūthamaki wa Isiraeli kūu Samaria,

^a19 nī ta tani 34

^b20 nī ta nuthu kilo

nake agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ.
²⁸ Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova. Ndaigana gũtigana na mehia ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati, marĩa aatũmĩte Isiraeli meehie.

²⁹ Hĩndĩ ya Peka mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa Ashuri, ookire agĩtunyana Ijoni, na Abeli-Bethi-Maaka, na Janoa, na Kadeshi na Hazoru. Nĩatunyanire Gileadi, na Galili, hamwe na bũrũri wothe wa Nafitali na agĩthaamĩria andũ aakuo Ashuri. ³⁰ Ningĩ Hoshea mũrũ wa Ela agĩciĩrĩra ndundu ya gũũkĩrĩra Peka mũrũ wa Remalia. Nake akĩmũtharĩkĩra na akĩmũũraga, agĩcooka agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩrĩ wa ũthamaki wa Jothamu mũrũ wa Uzia.

³¹ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Peka, na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Isiraeli?

Jothamu Mũthamaki wa Juda

³² Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, Jothamu mũrũ wa Uzia mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ³³ Aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ³⁴ Nĩekire maũndũ marĩa maagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte. ³⁵ No rĩrĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo; andũ maathiire o na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. Jothamu agĩaka rĩngĩ kĩhingo kĩa rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova.

³⁶ Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

³⁷ (Matukũ-inĩ macio Jehova akĩambĩrĩria gũtũma Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũriũ wa Remalia, mokĩrĩre Juda.) ³⁸ Nake Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra inene rĩa Daudi, na norĩo itũũra

rĩa ithe. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ahazu Mũthamaki wa Juda

16 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa ũthamaki wa Peka mũrũ wa Remalia, Ahazu mũrũ wa Jothamu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka. ² Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana gwĩka maũndũ magĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ³ Aathĩiaga na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, o na akĩruta mũriũ arĩ igongona rĩa njino, akĩrũmĩrĩra njĩra iria irĩ magigi cia ndũrĩrĩ iria Jehova aingatire ciehere mbere ya Isiraeli. ⁴ Nĩaarutĩire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, o na rungu rwa mĩtĩ rĩa mĩruru.

⁵ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata, na Peka mũrũ wa Remalia mũthamaki wa Isiraeli, makiumagara makahũũrane na Jerusalemu, na makĩrigiicĩria Ahazu, no matiamũtooririe. ⁶ Hĩndĩ ĩyo Rezini mũthamaki wa Suriata agĩtunyana itũũra rĩa Elathu, akĩrĩcookeria Suriata, na akĩingata andũ a Juda. Andũ a Edomu magĩthaamĩria Elathu, na matũire kuo nginya ũmũthĩ.

⁷ Ahazu agĩtũma andũ kũrĩ Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri makamwĩre atĩrĩ, “Nĩ nĩ ndungata na ngombo yaku. Ambata, ũũke ũũhonokie kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Suriata na mũthamaki wa Isiraeli, arĩa maratharĩkĩra.” ⁸ Nake Ahazu agĩkuua betha na thahabu iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na igĩĩna-inĩ iria cia nyũmba ya ũthamaki, na agĩcitũma irĩ iheo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri. ⁹ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũkĩra na ũndũ wa gũtharĩkĩra itũũra rĩa Dameski na akĩrĩtunyana. Agĩthaamia atũũri akuo akĩmatwara Kiri na akĩũraga Rezini.

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Ahazu agĩthĩĩ

Dameski gütũngana na Tigilathu-Pileseru mũthamaki wa Ashuri. Nake akĩona kīgongona kũu Dameski, agītũmĩra Uria mũthĩnjĩri-Ngai mũcoro wa kīgongona kũu o na mwakĩre wakĩo o ta ũrĩa gĩakĩtwo. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩaka kīgongona kũringana na ũrĩa wothe aatũmĩrwo, gĩcoretwo nĩ Mũthamaki Ahazu kuuma Dameski, na agĩkĩrĩkia mbere ya Mũthamaki Ahazu gũcooka. ¹² Rĩrĩa mũthamaki aacookire kuuma Dameski na akĩona kīgongona kũu, agĩkuhĩrĩria na akĩrutĩra igongona igũrũ rĩakĩo. ¹³ Akĩruta igongona rĩake rĩa njino na rĩa mũtu, na agĩtũrĩria indo iria irutagwo cia kũnyuu na akĩminjaminjĩria kīgongona kũu thakame ya maruta ma ũiguano. ¹⁴ Nakĩo kīgongona gĩa gĩcango kĩrĩa kĩarĩ mbere ya Jehova, agĩkĩruta mwena wa na mbere wa hekarũ, kuuma gatagati-inĩ ga kīgongona kũu kĩerũ na hekarũ ya Jehova, agĩkũga mwena wa gathigathini wa kīgongona kũu kĩerũ.

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Ahazu akĩhe Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mawatho maya: “Igũrũ rĩa kīgongona kũu kĩnene kĩerũ, rutagĩra ho iruta rĩa njino rĩa rũciinĩ, na iruta rĩa mũtu rĩa hwaĩ-inĩ, na iruta rĩa mũthamaki rĩa njino, na iruta rĩake rĩa mũtu, na iruta rĩa njino rĩa andũ othe a bũrũri, na iruta rĩa rĩa mũtu na iruta rĩa rĩa kũnyuu. Na ũminjaminjagĩrie kīgongona thakame yothe ya maruta ma njino na ya magongona. No kīgongona gĩa gĩcango, ndĩrĩkĩhũthagĩra na gũtũria ũhoro kuuma kũrĩ Jehova.” ¹⁶ Nake Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩka o ta ũrĩa Mũthamaki Ahazu aamwathĩte.

¹⁷ Mũthamaki Ahazu akĩeheria icunjĩ cia mwena-inĩ, na akĩeheria irai kuuma makaari-inĩ macio. Akĩeheria itangi rĩrĩa rĩetagwo Karia igũrũ rĩa mĩhianano ya ndegwa cia gĩcango iria ciakanyĩtĩrĩre, na agĩkaigĩrĩra itina-inĩ cia mahiga. ¹⁸ Nĩeheririe gĩthaku gĩa Thabatũ kĩrĩa gĩakĩtwo hekarũ-inĩ, na agĩthaamia itoonyero rĩa athamaki hau nja ya hekarũ ya Jehova, nĩguo akenie mũthamaki wa Ashuri.

¹⁹ Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahazu, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁰ Nake Ahazu akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hamwe nao Itũura-inĩ inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Hezekia agĩtũika mũthamaki ithenya rĩake.

Hoshea Mũthamaki wa Mũthia wa Isiraeli

17 Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Ahazu mũthamaki wa Juda, Hoshea mũrũ wa Ela agĩtũika mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria, nake agĩthamaka mĩaka kenda. ² Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, no ti ta ũrĩa athamaki a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte.

³ Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri akĩambata agatharĩkire Hoshea, ũrĩa warĩ ndungata ya Shalimaneseru na nĩamũrĩhaga igooti. ⁴ No mũthamaki wa Ashuri nĩamenyire atĩ Hoshea aarĩ mũkunyanĩri, nĩgũkorwo nĩatũmĩte andũ kũrĩ Soo mũthamaki wa Misiri, na nĩatigĩte kũrĩha igooti rĩa mũthamaki wa Ashuri ta ũrĩa ekaga mbere mwaka o mwaka. Nĩ ũndũ ũcio Shalimaneseru akĩmũnyiita, na akĩmũhingĩra njeera. ⁵ Mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra bũrũri wothe, agĩkinya Samaria na akĩrĩgicĩria mĩaka ĩtatũ. ⁶ Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Hoshea nĩguo mũthamaki wa Ashuri aatunyanĩre Samaria, agĩthaamĩria andũ a Isiraeli bũrũri wa Ashuri. Akĩmahe ũtũũro kũu Hala na Gozani, Rũũĩ-inĩ rwa Haboru, na matũũra-inĩ ma Amedi.

Andũ a Isiraeli Gũthaamio nĩ ũndũ wa Mehia mao

⁷ Maũndũ macio mothe meekĩkire nĩ ũndũ andũ a Isiraeli nĩmehĩrie Jehova Ngai wao, ũrĩa wamarutĩte bũrũri wa Misiri moime watho-inĩ wa Firaũni mũthamaki wa Misiri. Nao makĩnamĩrĩra ngai ingĩ, magĩcihooya, ⁸ na makĩrũmĩrĩra mĩtugo ya ndũrĩrĩ iria ciingatĩtwo nĩ Jehova ciehere

mbere yao, o na makarūmīrīra mītugo ĭrīa yambīrīirio nī athamaki a Isiraēli.⁹ Nao andū a Isiraēli magīika maūndū na hitho ma gūūkīrīra Jehova Ngai wao marīa mataagīrīre. Kuuma mūthiringo-inī wa kūrangīra nginya itūūra rīrīa rīairigīrwo rūthingo rwa hinya, makīiakīra kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūrūtīra magongona matūūra-inī mao mothe.¹⁰ Nīmahaandire mahiga maamūre o na itugī cia Ashera, kūndū kūrīa guothe gūtūūgīru o na rungu rwa mītī ĭrīa mīruru.¹¹ Nīmacinagīra ūbumba handū hothe hatūūgīru, o ta ūrīa ndūrīrī iria Jehova aaingatīte ciehere mbere yao ciekaga. Magīika maūndū ma waganu ma kūrakaria Jehova.¹² Nīmahooire mīhianano o na gūtūika Jehova nīoigīte atīrī, “Mūtikanekē ūguo.”¹³ Nake Jehova agīkaania andū a Isiraēli na andū a Juda na ūndū wa anabii ake othe na andū arīa moonaga maūndū, akīmeera atīrī: “Garūrūkai mūtigane na nīra cianyu cia waganu. Rūmagiai maathani na ĭrīra cia watho wakwa wa kūrūmīrīrwo, kūrīngana na watho wothe ūrīa ndaathire maithe manyu maathīkagīre, na ūrīa ndaamūreheire na tūnua twa anabii ndungata ciakwa.”

¹⁴ No matiigana kūnjigua, no momīrie ngoro ciao o ta ūrīa maithe mao meekire, arīa mateehokīre Jehova Ngai wao.¹⁵ Nao makīrega ĭrīra cia watho wake wa kūrūmīrīrwo na kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na maithe mao, na mīkaana ĭrīa aamaheete. Nao maarūmīrīre mīhianano ĭtarī kīene, nao magītūika kīndū gītārī bata. Meegerekanīrie na ndūrīrī iria ciamarīgīcīrīre, o na gūtūika Jehova nīamathīte, akoiga atīrī, “Mūtigeke ta ūrīa ndūrīrī ĭcio cīkaga,” nao magīika maūndū marīa Jehova aamagīrītīe gwīka.

¹⁶ Nīmatiganīrie maathani mothe ma Jehova Ngai wao, na magīithondekera mīhianano ĭrīrī ya gūtwekio ĭhaana ta njaū, na magīithondeka gītugī kīa Ashera. Nao makīinamīrīra ciūmbe ciothe cia ĭgūrū, na makīhooya Baali.¹⁷ Ningī makīruta airītu na aanake ao marī

magongona ma njino. Nīmarathaga ūhorō na makaragūra, na makīiheana gwīka maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, makīmūrakaria.

¹⁸ Nī ūndū ūcio Jehova akīrakara mūno nī ūndū wa andū a Isiraēli, o nginya akīmeheria mbere yake. No mūhīrīga wa Juda watīgīrwo.¹⁹ O nao andū a Juda matiarūmīrīre maathani ma Jehova Ngai wao. Maarūmīrīre mītugo ĭrīa yambīrīirio nī andū a Isiraēli.²⁰ Nī ūndū ūcio Jehova akīrega andū a Isiraēli othe, akīmāherithia na akīmāneana moko-inī ma thū, o nginya akīmāingata mehere mbere yake.

²¹ Na rīrīa aamūranīrie andū a Isiraēli na nyūmba ya Daudi-rī, nīguo maatūire Jeroboamu mūrū wa Nebatī mūthamaki wao. Nake Jeroboamu akīguucīrīra andū a Isiraēli matige kūrūmīrīra Jehova, agītūma meehīe rīhīa inene.²² Andū a Isiraēli makīrūmīrīra mehīa mothe ma Jeroboamu, na matiigana gūcooka gūtigana namo,²³ nginya rīrīa Jehova aameherīrie mbere yake o ta ūrīa aamerīte na kanua ka ndungata ciake ciothe cia anabii. Nī ūndū ūcio andū a Isiraēli makīeherio būrūrī wao, magīthaamīrio Ashurī, na no kuo marī.

Samaria Gūtūūrwo Rīngī

²⁴ Nake mūthamaki wa Ashurī akīruta andū Babulonī, na Kutho, na Ava, na Hamathu na Sefarivaimu, akīmāhe matūūra ma Samaria ithenya rīa andū a Isiraēli. Makīgwatīra Samaria, na magīikara matūūra-inī makuo.

²⁵ Hīndī ĭrīa maambīrīrie gūikara kuo matīahooyaga Jehova; nī ūndū ūcio Jehova akīmatūmīra mīrūūthi kuo, ĭkīūruga andū amwe.²⁶ Nake mūthamaki wa Ashurī agīkinyīrio ūhorō akīrwo atīrī: “Andū arīa wathaamīrie ūkīmatwara matūūra-inī ma Samaria matīūū ūrīa ngai ya būrūrī ūcio yendaga. Nīmatūmīre mīrūūthi ĭrīa ĭramooraga, tondū andū nīmarīgītwo nī kīī ngai ĭyo yendaga.”

²⁷ Hīndī ĭyo mūthamaki wa Ashurī agīathana atīrī: “Reke mūthīnjīrī-Ngai

umwe wa arĩa maatahirwo kuuma Samaria acooke agatũũre kuo, nĩgeetha arute andũ ũrĩa ngai ya bũrũri ũcio yendaga.”²⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthĩnjĩri-Ngai umwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Samaria agĩthĩ gũtũũra Betheli, akĩmaruta kũhooya Jehova.

²⁹ No rĩrĩ, o rũrĩrĩ rũgũthondekera ngai ciaruo matũũra-inĩ mothe marĩa maatũũraga, magĩciiga mahooero-inĩ marĩa maathondeketo nĩ andũ a Samaria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.³⁰ Andũ a kuuma Babuloni magĩthondeka mũhianano wetagwo Sukothu-Benothu, nao andũ a Kutho magĩthondeka Nerigali, nao andũ a Hamathu magĩthondeka Ashima;³¹ nao andũ a Aavi magĩthondeka Nibihazu na Tarataka, nao andũ a Sefariri maacinaga ciana na mwaki irĩ ta magongona kũrĩ Adarameleki na Anameleku, ngai cia Sefarivaimu.³² Nĩmahooyaga Jehova, no ningĩ magĩthuura andũ a mũthemba yothe yao matũike aruti wĩra ta athĩnjĩri-Ngai mahooero-inĩ ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru.³³ Nĩmahooyaga Jehova, na no maatungatagĩra ngai ciao, kũringana na mũtugo ya ndũrĩrĩ cia kũrĩa maarutĩtwo.

³⁴ Nginyagia ũmũthĩ matũire marũmĩtie mũtugo yao ya tene. Nao matihooyaga Jehova kana gwachĩkĩra irĩra cia watho wake wa kũrũmĩrwo, na matũiro marĩa matũitwo, na watho na maathani marĩa Jehova aaheire njiaro cia Jakubu, ũrĩa aatuire Isiraeli.³⁵ Rĩrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli-rĩ, aamaathire atĩrĩ: “Mũtikanahooe ngai ingĩ, kana mũciinamĩrĩre, kana mũcitungatĩre, kana mũcirutĩre igongona.”³⁶ No Jehova ũrĩa wamũrutire bũrũri wa Misiri na hinya mũnene na atambũrũkĩtie guoko gwake, ũcio nowe wiki mwagĩrĩrwo nĩkũhooyaga. Nĩwe mũrĩnamagĩrĩra, na nĩwe mũrĩrutagĩra magongona.³⁷ Hĩndĩ ciothe no nginya mũmenyagĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrwo na matũiro marĩa matũitwo, na mawatho, o na maathani marĩa aamwandĩkĩire. Mũtikanahooe ngai ingĩ.

³⁸ Mũtikariganĩrwo nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na inyuĩ, na mũtikanahooe ngai ingĩ.³⁹ No rĩrĩ, mũhooyage Jehova Ngai wanyu; tondũ nĩwe ũkaamũkũura guoko-inĩ gwa thũ cianyu ciothe.”

⁴⁰ No rĩrĩ, matiigana kũnjigua, no maathiire o na mbere na mũtugo yao ya tene.⁴¹ O na rĩrĩa andũ acio mahooyaga Jehova, no maatungatagĩra ngai ciao cia mũhianano. Nginyagia ũmũthĩ ciana ciao na ciana cia ciana ciao ithiia na mbere gwĩka o ta ũrĩa maithe mao meekaga.

Hezekia Mũthamaki wa Juda

18 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa itatũ wa Hoshea mũrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, nĩguo Hezekia mũrũ wa Ahazu mũthamaki wa Juda aambĩrĩrie gũthamaka.² Aarĩ wa miaka mĩrongo ĩrĩ na itano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu miaka mĩrongo ĩrĩ na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarĩ wa Zekaria.³ Nake agũika maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte.⁴ Nĩheririe kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, akĩhehenja mahiga marĩa maamũrĩrwo ngai cia mũhianano, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. Nayo nyoka ya gĩcango ĩrĩa yathondeketwo nĩ Musa akĩmiunanga tũcunjĩ, nĩgũkorwo nginyagia ihinda rĩu andũ a Isiraeli nĩmamĩcinagĩra ũbumba. Nayo yetagwo Nehushitani.

⁵ Nake Hezekia agĩtũũra ehokete Jehova, Ngai wa Isiraeli. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩ take harĩ athamaki othe a Juda, mbere yake kana arĩa mookire thuutha wake.⁶ Nĩatũũrĩre arũgamĩte wega harĩ Jehova na ndaigana gũtiga kũmũrũmĩrĩra; na nĩatũũrĩre arũmĩtie maathani ma Jehova marĩa aaheire Musa.⁷ Nake Jehova aarĩ hamwe nake; nake Hezekia akĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga. Ningĩ nĩareganire na watho wa mũthamaki wa Ashuri, na akĩrega kũmũtungata.⁸ Nĩatooririe Afilisti kuuma mũthiringo-inĩ wa arangĩri nginya itũũra-inĩ rĩrĩa rĩairigĩtwo na rũthingo rwa hinya, o nginya Gaza na matũũra makuo.

⁹ Mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, na nĩguo warĩ mwaka wa mũgwanja wa Hoshea mūrũ wa Ela mũthamaki wa Isiraeli, Shalimaneseru mũthamaki wa Ashuri nĩathiire kūrũa na itũũra rĩa Samaria na akĩrĩrigiicĩria. ¹⁰ Na thuutha wa mĩaka ĩtatũ Ashuri magĩtunyana Samaria. Nĩ ũndũ ũcio itũũra rĩa Samaria rĩgĩtahwo mwaka-inĩ wa ĩtandatũ wa ũthamaki wa Hezekia, na warĩ mwaka wa kenda wa ũthamaki wa Hoshea mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Nike mũthamaki wa Ashuri agĩthaamĩria andũ a Isiraeli kũu Ashuri, akĩmahe ũtũũro Hala, kũu Gozani ndwere-inĩ cia Rũũĩ rwa Haboru na matũũra-inĩ ma Amedi. ¹² Ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ nĩmagĩte gwathĩkĩra Jehova Ngai wao, no magĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake, na ũrĩa wothe Musa ndungata ya Jehova aamaathĩte. Matiathikĩrĩrie maathani macio kana makĩmahingia.

¹³ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩna wa ũthamaki wa Hezekia, Senakeribu mũthamaki wa Ashuri agĩtharĩkĩra matũũra mothe manene ma Juda marĩa mairigĩirwo na thingo cia hinya, na akĩmatunyana. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia mũthamaki wa Juda agĩtũmĩra mũthamaki wa Ashuri ũrĩa warĩ kũu Lakishi ndũmĩrĩri ĩno: “Nĩhĩtĩtie. Njeherera na nĩngũkũrĩha kĩrĩa gĩothe ũngĩnjĩtia.” Nike mũthamaki wa Ashuri agĩĩtia Hezekia mũthamaki wa Juda taranda magana matatũ^a cia betha, na taranda mĩrongo ĩtatũ^b cia thahabu kĩa hinya. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio Hezekia akĩmũhe betha iria ciothe cionekire hekarũ-inĩ ya Jehova na igĩĩna-inĩ ciothe cia nyũmba ya ũthamaki.

¹⁶ Ihinda-inĩ rĩu, Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta thahabu ĩrĩa yagemetie mĩrango na itugĩ cia mĩrango ya hekarũ ya Jehova na akĩmĩhe mũthamaki wa Ashuri.

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

¹⁷ Mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mwathi ũrĩa mũnene wa mbũtũ ciothe cia ita, na mũrũgamĩrĩri wa anene arĩa angĩ, na mwathi wa mbũtũ cia mbaara, marĩ na mbũtũ nene ya ita kuuma Lakishi mathiĩ kũrĩ Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu. Magĩkinya Jerusalemu na makĩrũgama mũtaro-inĩ wa Karia ka Rũgongo,^c njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-inĩ wa Mũthambia Ngao. ¹⁸ Magĩtũmanĩra mũthamaki; nake Eliakimu mūrũ wa Hilikia mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mūrũ wa Asafu ũrĩa warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, makiumagara mathiĩ kũrĩ o.

¹⁹ Nike mũnene wa mbũtũ cia ita akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ:

“ Mũthamaki ũrĩa mũnene, o we mũthamaki wa Ashuri, ekuuga atĩrĩ: Ũrutĩte ũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo kũ?

²⁰ Wee uugaga ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, na nĩũĩ kūrũa, no waragia o ciugo cia tũhũ. Nũ ũcio wĩhokete atĩ nĩguo ũnemere? ²¹ Atĩrĩrĩ, wee wĩhokete andũ a Misiri acio mahaana ta kamũrangi koinĩkangu, karĩa gatheecaga mũndũ guoko, gakamũguraria etiirania nako! Ũguo nĩguo Firaũni mũthamaki wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe mamwĩhokaga. ²² O na ũngĩnjĩra atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete Jehova Ngai witũ”, githĩ tiwe wehereirio kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na igongona iria ciarĩ kuo nĩ Hezekia, akĩĩra andũ a Juda na Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya mũhooyagĩre mbere ya kīgongona gĩkĩ kĩrĩ Jerusalemu?”

²³ “ Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na mwathi wakwa, mũthamaki wa Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri igĩrĩ angĩkorwo ũrĩ na andũ mangĩcitwarĩthia! ²⁴ Wakĩhota gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini

^a14 nĩ ta tani 10

^b14 nĩ ta tani 1

^c17 Ũyũ warĩ mũtaro wa maaĩ wenjetwo rungu rwa thĩ nĩ Mũthamaki Hezekia wa kũrehe maaĩ kuuma Rũũĩ rwa Gihoni.

mũno thiinĩ wa anene a mwathi wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi a Misiri? ²⁵ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga kũndũ gũkũ iterĩitwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩĩre njũke hũũre bũrũri ũyũ, na ndĩwanange.’ ”

²⁶ Nake Eliakimu mũrũ wa Hilikia, na Shebina, na Joa makĩĩra mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaiha arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũ. Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania, andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩũguaga.”

²⁷ No mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ mwathi wanyu na kũrĩ inyuĩ ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ũrĩa inyuĩ mũgeeka?”

²⁸ Ningĩ mũnene wa mbũtũ cia ita akĩrũgama, akĩanĩrĩra na rũthiomi rwa Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ: “Thikĩrĩriai ndũmirĩri ya mũthamaki ũrĩa mũnene, mũthamaki wa Ashuri! ²⁹ Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigitĩkĩrie Hezekia amũheenie. Ndangĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa. ³⁰ Mũtigitĩkĩre Hezekia amũringĩrĩre kwĩhoka Jehova hĩndĩ irĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩrĩ rĩtikaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.’

³¹ “Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga ũũ: Rekei tũiguane, na mũũke kũrĩ nĩ. Mweka ũguo o ũmwe wanyu nĩakarĩaga kuuma kũrĩ mĩti wake wa mũthabibũ na mũkũyũ, na anyuuge maaĩ ma gĩthima gĩake, ³² nginya rĩrĩa ngooka ndĩmũtware bũrũri ũrĩa ũhaana ta wanyu, bũrũri ũrĩ ngano na ndibei ya mũhihano, bũrũri ũrĩ irio na mĩgũnda ya mĩthabibũ, bũrũri ũrĩ mĩti ya mĩtamaĩyũ na ũũkĩ. Thuurai muoyo no ti gĩkuũ!

“Mũtigathikĩrĩrie Hezekia, nĩgũkorwo nĩaramũhĩtithia rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ ³³ Nĩ kũrĩ ngai ya bũrũri o na ũrĩkũ irĩ yahonokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? ³⁴ Ngai cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu, na Hena na Iva irĩ kũ? Nĩihonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? ³⁵ Nĩ ngai irĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

³⁶ No andũ acio magĩkira ki, na matirĩ ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩrĩ, “Mũtikamũcookerie ũndũ.”

³⁷ Hĩndĩ iyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, magĩthĩ kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, na makĩmwĩra ũrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita oigĩte.

Ũhonokio wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

19 Rĩrĩa Mũthamaki Hezekia aiguirũ ũguo, agĩtembũranga nguo ciake na akĩĩhumba nguo ya ikũnia, agĩthĩ, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thiinĩ. ² Agĩtũma Eliakimu ũrĩa warĩ mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩ kũrĩ Isaia mũrũ wa Amozu, ũrĩa mũnabii. ³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro, na ikũũmana, na gĩconoko, o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo rĩakinya na hinya wa gũciara ũkaaga. ⁴ No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mũnene wa mbũtũ cia ita, ũrĩa mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri, atũmĩte oke anyũrũrie Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, na amũkũũme nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio

Jehova Ngai waku aigũite. Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

⁵ Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, ⁶ Isaia akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mwathi wanyu atĩrĩ, Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa ũrĩa ũiguĩte ciugo icio atungati a mũthamaki wa Ashuri manumĩte nacio. ⁷ Ta thikĩrĩa! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩnĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩgua ũhoru mũna-rĩ, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.”

⁸ Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aigũire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera Jerusalem, agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoru wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte, oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoru ũyũ: ¹⁰ “Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetĩkĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenĩe rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalem ndĩngĩneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyũ mũngĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ irĩa cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene, ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezufu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa Hamathu na kana mũthamaki wa Aripadi, kana mũthamaki wa itũũra inene rĩa Sefarivaimu kana wa Hena, o na kana wa Iva-rĩ, arĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Hezekia akĩnyĩta marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo, na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: “Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ.

Wee nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁶ Tega matũ maku Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho maku Wee Jehova, wone; ũigue ciugo cia Senakeribu irĩa atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

¹⁷ “Ti-itherũ Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte biũ ndũrĩrĩ na mabũrũri macio. ¹⁸ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai, no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, ciathondeketwo na moko ma andũ. ¹⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo gwa Senakeribu

²⁰ Hĩndĩ iyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Nĩnjiguĩte mahooya maku makoniĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri. ²¹ Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩa:

“ Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni,
nĩakũmenete na agakũnyarara.
Mwarĩ wa Jerusalem
arainia mĩtwe rĩrĩa wee ũroora.
²² Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria
nũũ?
Nĩngĩ-rĩ, nũũ ũgũthũkiire na
mũgambo,
na ũgakũũrĩa maitho na mwĩtĩio?
Wee ũgookĩrĩa Ũrĩa Mũtheru
wa Isiraeli!

²³ Ũtũmĩte andũ aku moke marume
Jehova.
Na ũkoiga atĩrĩ,
“Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa
nyĩngĩ cia ita-rĩ,
nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ
twa irĩma,
o kũu igũrũ mũno Lebanoni.
Nĩndemete mĩtarakwa yakuo irĩa
mĩraihi mũno,
o na mĩthengera irĩa mĩega
mũno.

Nĩnginyĩte mũthia wakuo kũrĩa
kũraya mũno,
kũrĩa kũrĩ na mĩtĩtũ ĩrĩa mĩega
mũno.

²⁴Nĩnyenje ithima mabũrũri ma
kũngĩ,
na nganyua maaĩ kuo.
Nĩhũithĩtie tũrũũĩ twa Misiri
na makinya ma magũrũ
makwa.”

²⁵“Kaĩ ũtaiguĩte?
Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ
ũcio,
matukũ-inĩ macio ma tene
nĩndabangĩte ũndũ ũcio,
na rĩu nĩndĩũhingĩtie,
atĩ wee nĩtũmĩte matũũra
manene marĩa mairigĩre na
thingo cia hinya
matũike hĩba cia mahiga.
²⁶Andũ akuo maagithĩtio hinya,
magegearĩte na magaconorithio.
Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makooroa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba
igũrũ,
ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁷“No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũgĩũka na ũgĩthĩ,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

²⁸Tondũ nĩũndakarĩre,
na rũng’athio rwaku
nĩrũkinyĩre matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa
iniũrũ,
na matamu makwa ndĩmohe
kanua-inĩ gaku,
na nĩngatũma ũcookere njĩra o ĩyo
wokĩire.’

²⁹“Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ
kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:
“Mwaka-inĩ ũyũ ũkũrĩa irio cia
maĩũka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrĩe
kĩrĩa gĩgaathundũka kuuma
harĩ mo.

No mwaka-inĩ wa gatatũ-rĩ,
nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ,
na ũrĩe maciaro mayo.

³⁰Na o rĩngĩ matigari ma nyũmba ya
Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na
maciare maciaro na igũrũ.

³¹Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima
matigari ma andũ,
nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
kuume gĩkundi kĩa arĩa
mahonokete.

Kĩyo kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

³²“Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ
igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:

“Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,
kana arathũkie mũguĩ kuo.
Ndagooka mbere ya rĩo na ngo,
kana arĩrigiicĩrie na ihumbu cia
tũri, arĩũkĩrĩre.

³³Njĩra ĩrĩa ookĩire-rĩ, no yo
agaacookera;
ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁴Nĩngagitĩra itũũra rĩrĩ inene na
ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa
Daudi ndungata yakwa.”

³⁵Ũtukũ o ro ũcio mũraika wa Jehova
agĩthĩĩ akĩũraga andũ 185,000 kũu kambĩ
ya Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrĩre rũciĩnĩ
tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁶Nĩ
ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa
Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthĩĩ. Agĩcooka
Nineve agĩikara kuo.

³⁷Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe, rĩrĩa
aahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake
Nisiroku, ariũ ake eerĩ Adarameleki na
Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa
njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati.
Nake mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka
mũthamaki itheriya rĩa.

Ndwari ya Hezekia

20 Matukũ-inĩ macio Hezekia
akĩrwara, na aarĩ hakuhĩ gũkua.

Mūnabii Isaia mūrū wa Amozu agĩthiĩ kūrī we, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: Thondeka maūndū ma mūciĩ waku, tondū nīngūkua, ndūkūhona.”

² Hezekia akīhūgūra ūthiū wake, akīrora rūthingo-inī, na akīhooya Jehova, akiuga atīrī, ³ “Wee Jehova, ririkana ūrīa ngoretwo ngĩthiĩ na mĩthiire ya kwīhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ūrīa kwagĩrīre maitho-inī maku.” Nake Hezekia akīrīra mūno.

⁴ Isaia atanakinya nja ya gatagatī-rī, kiugo kīa Jehova gīkīmūkinyīra, akīrwo atīrī: ⁵ “Cooka, ūkeere Hezekia mūtongoria wa andū akwa atīrī, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ūū: Nīnjiguĩte ihooya rīaku, na ngoona maithori maku; nīngūkūhonia. Mūthenya wa itatū kuuma rīu nīūkambata ūthiĩ hekarū-inī ya Jehova. ⁶ Nīngūkuongerera mīaka ikūmi na itano ya gūtūūra muoyo. Na nīngūkūhonokia hamwe na itūūra rīrī inene kuuma guoko-inī kwa mūthamaki wa Ashuri. Nīngūgitīra itūūra rīrī inene nī ūndū wakwa, na nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa.’”

⁷ Nīngī Isaia akiuga atīrī, “Thondekai gīkūmba kīa ngūyū.” Nao magīika o ūguo, na magīkīgīrīra ihūha-inī rīu, nake Hezekia akīhona.

⁸ Hezekia nīoorītie Isaia atīrī, “Kīmenyithia gīgaakorwo kīrī kīrīkū kīa atī Jehova nīekūūhonia, na atī nīngambata thiĩ hekarū-inī ya Jehova mūthenya wa gatatū kuuma ūmūthī?”

⁹ Nake Isaia akīmūcookeria atīrī, “Gīkī nīkīo kīmenyithia kīrīa Jehova egūkūhe, kīa atī Jehova nīegwīka ūndū ūcio akwīrīre: Ūkwenda kīruru gĩthiĩ mbere makinya ikūmi, kana gīcooke thuutha makinya ikūmi?”

¹⁰ Nake Hezekia akiuga atīrī, “Kīruru gūthiĩ na mbere makinya ikūmi nī ūndū mūhūthū, nī kaba kīruru gīcooke na thuutha makinya ikūmi.”

¹¹ Nake mūnabii Isaia agīkaīra Jehova, nake Jehova agītūma kīruru gīcooke na

thuutha makinya macio ikūmi marīa gīaikūrūkīte ngathī-inī ya Ahazu.

Abarūthi kuuma Babuloni

¹² Ihinda-inī rīu-rī, Merodaki-Baladani mūrū wa Baladani mūthamaki wa Babuloni nīatūmīre Hezekia marūa na kīheo, tondū nīaiguĩte ūhoru wa ndwari ya Hezekia. ¹³ Hezekia akīamūkīra andū arīa maatūmītwo, na akīmoononia indo ciothe iria aigĩte makūmbī make, akīmoononia betha, na thahabu, na mahuti marīa manungi wega, na maguta marīa mega mūno, na indo ciake cia mbaara, na indo ciothe iria ciarī igīina-inī ciake. Gūtīrī kīndū o na kīmwe thīinī wa nyūmba ya ūthamaki kana kīarī ūthamaki-inī wake wothe Hezekia ataamoonirie.

¹⁴ Hīndī iyo mūnabii Isaia agĩthiĩ kūrī Mūthamaki Hezekia akīmūūria atīrī, “Andū acio moiga atīa, na mekuumīte kū?”

Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Moimīte būrūri wa kūraya, megūkīte kuuma būrūri wa Babuloni.”

¹⁵ Nake mūnabii akīūria atīrī, “Nī kīi monire nyūmba-inī yaku ya ūthamaki?”

Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Monire indo ciothe nyūmba-inī yakwa ya ūthamaki. Gūtīrī kīndū o na kīmwe kīrī igīina-inī ciakwa itanamonia.”

¹⁶ Nake Isaia akīira Hezekia atīrī, “Ta igua kiugo kīa Jehova: ¹⁷ Ti-itherū ihinda nīrīgakinya, rīrīa indo ciothe iria irī thīinī wa nyūmba yaku ya ūthamaki, na indo iria ciothe maithe maku matūire maigĩte nginya ūmūthī, īgaakuu itwarwo Babuloni. Gūtīrī o na kīmwe gīgaatigara, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹⁸ Na andū amwe a rūciaro rwaku, o arīa moimīte mūthiimo-inī na thakame-inī yaku, o arīa wee ūgūciara, nīmagathaamio, na nīmakaahakūrwo nīguo matungatage nyūmba-inī ya mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁹ Nake Hezekia agīcookia atīrī, “Kiugo kīa Jehova kīrīa waria nī kīega,” Tondū eeciiririe atīrī, “Githī gūtīgūkorwo na

thayũ na ũgitĩri matukũ-inĩ mothe ma muoyo wakwa?”

²⁰Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Hezekia, na marĩa mothe eekire, na ũrĩa aathondekire Karia, o na mũtaro wa kũrehe maaĩ itũũra-inĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²¹Nake Hezekia akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Manase agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Manase Mũthamaki wa Juda

21 Na rĩrĩ, Manase aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩathana arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtano na ĩtano. Nyina eetagwo Hefiziba. ²Agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩa mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya Isiraeli. ³Nĩakire rĩngĩ kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, o kũrĩa ithe Hezekia aanangĩte; nĩngĩ agĩaka igongona cia Baali na agĩaka itugĩ cia Ashera, o ta ũrĩa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli eekĩte. Nĩainamĩrĩire mbũtũ cia igũrũ ciothe na agĩcihooya. ⁴Agĩaka magongona thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o ĩrĩa Jehova oigĩte ũhoru wayo atĩrĩ, “Thĩinĩ wa Jerusalemu nĩkua ngaatũũria rĩitwa rĩakwa.” ⁵Thĩinĩ wa nja cieri cia hekarũ ya Jehova, agĩaka igongona cia mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶Nake akĩruta mũriũ wake arĩ igongona rĩa njino, na nĩaragũraga na agatũria nyoni, na akarogana, na agathiiaga kũrĩ andũ arĩa marĩ maroho ma kũragũra. Agĩka maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, nginya akĩmũrakaria.

⁷Nĩooire mũhianano mũicũhie ũrĩa aathondekete wa gĩtugĩ kĩa Ashera, akĩũiga hekarũ thĩinĩ, o nyũmba ĩyo Jehova eerĩte Daudi na mũriũ Solomoni ũhoru wayo atĩrĩ, “Nĩngatũũria rĩitwa rĩakwa nginya tene thĩinĩ wa hekarũ ĩno na thĩinĩ wa Jerusalemu, kũrĩa thuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli.

⁸Ndirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngaatũma magũrũ ma andũ a Isiraeli morũũre, moime bũrũri ũrĩa ndaahaire maithe mao ma tene,

mamenyagĩrĩre mekage maũndũ marĩa mothe ndĩmathĩte, na marũmie Watho ũrĩa maaheirwo nĩ Musa ndungata yakwa.” ⁹No andũ acio matiigana kũigua. Manase akĩmahĩtithia, nĩ ũndũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru gũkĩra ndũrĩrĩ irĩa Jehova aaniinĩre mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰Jehova oigire na tũnua twa ndungata ciae cia anabii atĩrĩ: ¹¹“Manase mũthamaki wa Juda nĩekĩte mehia marĩ magigi. Ageeka maũndũ mooru gũkĩra Aamori arĩa maarĩ mbere yake,” na agatongoria andũ a Juda kwĩhia nĩ ũndũ wa kũhooya mĩhianano yake. ¹²Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: Nĩngũrehere Jerusalemu na Juda mwanangĩko ũrĩa ũgaatũma andũ arĩa makaigua ũhoru ũcio mararakwo nĩ matũ mao. ¹³Nĩngatambũrũkĩria Jerusalemu rũrigi rwa gũthima rũrĩa rwahũthĩrĩrwo rwa gũũkĩrĩa Samaria na kabirũ karĩa kahũthĩrĩrwo gũũkĩrĩa nyũmba ya Ahabu. Nĩngaherithia na nĩine andũ a Jerusalemu o ta ũrĩa mũndũ ahuuraga thaani, akamĩkurumania. ¹⁴Nĩngatiganĩria matigari ma igai rĩakwa, na ndĩmaneane kũrĩ thũ ciao. Magaatahwo na matunywo indo ciao nĩ thũ ciao ciothe, ¹⁵tondũ nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa, makaandakaria, kuuma mũthenya ũrĩa maithe mao moimire Misiri nginyagia ũmũthĩ.”

¹⁶Nĩngĩ Manase nĩaitire thakame nyingĩ mũno ya andũ matehĩtie, ikĩiyũra Jerusalemu kuuma gĩturi kĩmwe nginya kĩrĩa kĩngĩ, tũtegũtara mehia marĩa aatũmĩte andũ a Juda meehie, nĩ ũndũ wa ũguo magĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁷Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, na marĩa mothe eekire, hamwe na mehia marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo mabuku-inĩ ma mahinda ma athamaki a Juda?

^a11 Andũ arĩa othe maatũũraga Kaanani meetagwo Aamori matanatoorio nĩ andũ a Isiraeli.

¹⁸Manase akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake wa ũthamaki, nĩguo mũgũnda wa Uza. Nake mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

¹⁹Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka Jerusalemu mĩaka ĩrĩ. Nyina eetagwo Meshulemethu mwarĩ wa Haruzu; oimĩte Jotiba. ²⁰Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. ²¹Nĩathiire na mĩthiire yothe ya ithe; akĩhooya mĩhianano ĩrĩa ithe aahooyaga, na akĩmĩnamĩrĩra. ²²Agĩtigana na Jehova, Ngai wa maithe make, na ndaigana kũrũmĩrĩra Jehova.

²³Anene a Amoni makĩmũciirĩra ndundu, na makĩũragĩra mũthamaki kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁴Nao andũ a bũrũri makĩũraga arĩa othe maathugundĩte gũũkĩrĩra Mũthamaki Amoni na magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

²⁵Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Amoni, na ũrĩa eekire-rĩ, githĩ matandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ²⁶Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ yake mũgũnda-inĩ wa Uza. Nake mũriũ Josia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ibuku rĩa Watho Kuoneka

22 Na rĩrĩ, Josia aarĩ wa mĩaka ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ũmwe. Nyina eetagwo Jedida mwarĩ wa Adaia; oimĩte Bozikathu. ²Nake agĩka ũrĩa kwagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, na agĩthiĩ na mĩthiire yothe ya ithe Daudi atekwĩhũgũra mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩnana wa wathani wake, Mũthamaki Josia agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia mũrũ wa Meshulamu, ũrĩa warĩ mwandĩki-marũa, athiĩ hekarũ-inĩ ya Jehova. Akĩmwĩra atĩrĩ: ⁴“Ambata, ũthiĩ kũrĩ Hilikia

mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na ũmwĩre ahaarĩrie mbeeca iria irehetwo hekarũ-inĩ ya Jehova, iria arangĩri a mĩrango monganĩtie kuuma kũrĩ andũ. ⁵Nao maciĩhokere andũ arĩa mathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩra wĩra wa hekarũ. Andũ acio ũtigĩrĩre nĩ marĩa aruti a wĩra arĩa macookagĩrĩra hekarũ ya Jehova, ⁶nao nĩ atharamara, na andũ a gwaka, na aaki a mahiga. Na ningĩ ũtigĩrĩre nĩmagũra mbaũ na mahiga maicũhie ma gũcookereria hekarũ. ⁷No rĩrĩ, to nginya maheane mathabu ma mbeeca iria meehokeirwo, tondũ mararuta wĩra ũcio na kwĩhokeka.”

⁸Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩra Shafani ũcio mwandĩki marũa atĩrĩ, “Nĩnyonete Ibuku rĩa Watho thĩnĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrinengera Shafani nake akĩrĩthoma. ⁹Nake Shafani ũcio mwandĩki-marũa agĩthiĩ kũrĩ mũthamaki na akĩmũhe ũhoru ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ: “Anene aku nĩmarĩhĩte mbeeca iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nĩmaciĩhokeire kũrĩ aruti a wĩra na arũgamĩrĩri a hekarũ.” ¹⁰Ningĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, nĩanengera ibuku.” Nake Shafani akĩrĩthomera mũthamaki.

¹¹Rĩrĩa mũthamaki aaigũire ciugo cia Ibuku rĩu rĩa Watho-rĩ, agĩtembũranga nguo ciake. ¹²Akĩruta mawatho maya kũrĩ Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na kũrĩ Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Akiboru mũrũ wa Mikaia, na kũrĩ Shafani ũcio mwandĩki-marũa, na kũrĩ Asaia ũrĩa mũrori wa maũndũ ma mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ¹³“Thiĩ mũkanduĩrĩrie ũhoru kũrĩ Jehova, na mũtuĩrĩrie andũ, o na Juda yothe, ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ rĩonekete. Marakara ma Jehova nĩ maingĩ, marĩa maraakana nĩ ũndũ witũ, tondũ maithe maitũ matiaathĩkĩre ũhoru wa ibuku rĩrĩ; na matiekire kũringana na ũhoru ũrĩa wotho wandĩkĩtwo thĩnĩ warĩo ũrĩa ũtũkonĩ.”

¹⁴Hilikia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Ahikamu, na Akiboru, na Shafani,

na Asaia magĩthĩĩ kwaria na Hulida ũrĩa mũnabii mũndũ-wa-nja ũrĩa warĩ mūtumia wa Shalumu mūrũ wa Tikiva, mūrũ wa Harihasi ũrĩa warĩ mūmenyereri wa nguo cia mũthamaki, Hulida aatũũraga Jerusalemu, rūgongo rwa keerĩ.

¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Īrai mũndũ ũrĩa ũmūtũmĩte kūrĩ nĩ atĩrĩ, ¹⁶ “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ gũkũ na kūrĩ andũ akuo kũringana na maũndũ marĩa mothe mandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩa mũthamaki wa Juda athomete. ¹⁷ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ũbumba, na makaandakaria nĩ ũndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmakanĩire kũndũ gũkũ, na matingĩhoreka.’ ¹⁸ Īrai mũthamaki wa Juda, ũrĩa ũmūtũmĩte mũũke mũtuĩrie ũhoru kūrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ ũhoru wĩgĩ ciugo iria ũiguĩte: ¹⁹ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire na ũkĩnyiihĩria Jehova rĩrĩa waiguire ũhoru ũrĩa njarĩtie wa gũũkĩrĩa kũndũ gũkũ o na andũ akuo, atĩ nĩmakanyitwo nĩ kĩrumi na mwanangĩko, na tondũ nĩwatembũrangire nguo ciaku na ũkĩrĩa ũrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩngagũcookanĩrĩa hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maitho maku matikoona mwanangĩko ũrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ.’ ”

Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria mũthamaki ũhoru ũcio.

Josia Kwerũhia Kĩrĩkanĩro

23 Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu moongane hamwe. ² Nake akĩambata agĩthĩĩ hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno. Mũthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete thĩinĩ wa

hekarũ ya Jehova makĩiguaga. ³ Nake mũthamaki akĩrũgama hau gĩtugĩ-inĩ, akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩa Jehova, na arũmie maathani make, na mawatho make, o na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmirĩro na ngoro yake yothe, na muoyo wake wothe, nĩguo ahingie ciugo cia kĩrĩkanĩro iria ciaandĩkitwo ibuku-inĩ rĩu. Hĩndĩ ĩyo andũ othe makĩĩranĩra atĩ nĩmarĩhingagia kĩrĩkanĩro kũ.

⁴ Nake mũthamaki agĩatha Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ anini ake, na aikaria a mĩrango, mathengie kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova indo ciothe iria ciathondekeirwo Baali na Ashera, na mbũtũ yothe ya igũrũ, agĩcicinĩra nja ya Jerusalemu mĩgũnda-inĩ ya Gĩtuamba gĩa Kidironi, na agĩtwara mũhu wacio Betheli. ⁵ Nake akĩeheria athĩnjĩri-ngai cia mĩhianano arĩa maamũritwo nĩ athamaki a Juda macinagĩre ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru thĩinĩ wa matũũra ma Juda na matũũra marĩa maarigicĩirĩe Jerusalemu, arĩa maacinagĩra Baali ũbumba, na riũa, na mweri, na njata iria nene, o na mbũtũ ciothe cia igũrũ. ⁶ Nake akĩruta gĩtugĩ kĩa Ashera kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩgĩtwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi nja ya Jerusalemu, na agĩgĩcinĩra kuo. Agĩgĩthĩa, gĩgĩtuĩka ta rũkũngũ, akĩhurunjĩra rũkũngũ rũu rwakĩo mbĩrĩa-inĩ cia andũ arĩa mataarĩ na igweta. ⁷ Ningĩ agĩcooka akĩmomora nyũmba cia ihooero cia maraya ma arũme, iria ciarĩ hekarũ-inĩ ya Jehova, na nokuo atumia maatumagĩra macuka ma Ashera.

⁸ Josia akĩrehe athĩnjĩri-Ngai othe kuuma matũũra-inĩ mothe ma Juda, na agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, kuuma Geba nginya Birishiba kũrĩa athĩnjĩri-ngai maacinagĩra ũbumba, akĩmomora igongona iria ciarĩ ihingo-inĩ, o na itonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩa Joshua,

^a6 Gĩtugĩ kĩa Ashera giathũkangirio nĩ Mũthamaki Hezekia, nake mũrũwe Manase agĩgĩcooka.

mūnene wa itūūra rīrīa inene, kīrīa kīarī mwena wa ūmotho wa kīhingo gīa itūūra rīu inene. ⁹O na gwatūika athīnjīri-ngai a kūdū kūrīa gūtūūgīru matiatungataga kīgongona-inī kīa Jehova kūu Jerusalemu-rī, nīmarīāga mīgate ītarī mūmbie hamwe na athīnjīri-Ngai arīa angī.

¹⁰Nīaathūkirie Tofeti īrīa yarī Gītuaamba-inī kīa Beni-Hinomu, nī ūndū ūcio gūtīrī mūdū ūngīarutire mūrīu kana mwarī arī igongona rīa njino kūrī Moleku. ¹¹Akīeheria mbarathi iria athamaki a Juda maamūrīire rīūa kuuma itoonyero-inī rīa hekarū ya Jehova. Nacio ciarī nja hakuhī na kanyūmba ka mūnene wetagwo Nathani-Meleku. Josia agīcooka agīcina ngaari cia ita iria ciamūrīirwo rīūa.

¹²Ningī akīmomora igongona iria ciakītwo nī athamaki a Juda nyūmba igūrū hakuhī na kanyūmba ka igūrū ka Ahazu, na igongona iria ciakītwo nī Manase kūu nja cīerī cia hekarū ya Jehova. Agīcieheria kuuma hau, agīciehenja tūcunjī, na agīte rūkūngū rūu Gītuaamba-inī gīa Kidironi. ¹³Mūthamaki agīcooka agīthūkia kūdū kūrīa gūtūūgīru kūrīa kwarī mwena wa irathīro wa Jerusalemu, mwena wa gūthini wa Kīrīma gīa Kūniinanīrwo, kūrīa Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aakīire Ashitorethu ngai ya mūdū-wa-nja īrī thaahu ya Asidoni, na kūrīa aakīire Kemoshu ngai īrī thaahu ya Moabi, o na kwa Moleku ngai īrī magigi ya andū a Amoni. ¹⁴Josia akīehenja mahiga marīa maamūre, na akīmomora mīhianano ya itugī cia Ashera, na agīkūhumbīra na mahīndī ma andū.

¹⁵O nakīo kīgongona kīrīa kīarī Betheli, handū harīa hatūūgīru haathondeketwo nī Jeroboamu mūrū wa Nebati, ūrīa watūmire Isiraeli meehie, kīgongona kīu na handū hau hatūūgīru, agīcimomora. Agīcina handū hau hatūūgīru, akīhathīa nginya hagītuīka mūtu, na agīcina gītugī kīa Ashera o nakīo. ¹⁶Ningī Josia akīroranga kūu, na rīrīa onire mbīrīra iria ciarī mwena-inī wa

kīrīma, agīthikūrithia mahīndī kuuma mbīrīra-inī, akīmacinīra kīgongona-inī nīguo agīthaahie, kūrīngana na kiugo kīa Jehova kīrīa kīarītio nī mūdū wa Ngai ūrīa warathīte maūdū macio matanekīka.

¹⁷Mūthamaki akīūria atīrī, “Mbīrīra rīrīa ndīrona nī ya ū?”

Nao andū a itūūra rīu inene makīmūcookeria atīrī, “Nī mbīrīra ya mūdū wa Ngai ūrīa woimīte Juda, na akīaria maūdū ma gūūkīrīra kīgongona kīa Betheli, o maūdū marīa warīkia gwīka ihiga rīu.”

¹⁸Nake akiuga atīrī, “Tiganai nayo. Mūtigetūkīrie mūdū o naū aringithie mahīndī make.” Nī ūndū ūcio matiahutirie mahīndī make o na ma mūnabii ūrīa woimīte Samaria.

¹⁹O ta ūrīa Josia eekīte Betheli, Josia nīeheririe na agīthaahia mahooero ma kūdū kūrīa gūtūūgīru marīa maakītwo nī athamaki a Isiraeli matūūra-inī ma Samaria marīa marakarītīe Jehova. ²⁰Josia akīūragīra athīnjīri-ngai othe a kūdū kūu gūtūūgīru igūrū rīa igongona icio, na agīcinīra mahīndī ma andū igūrū rīacio. Agīcooka agīthīi Jerusalemu.

²¹Mūthamaki akīruta watho ūyū kūrī andū othe, akīmeera atīrī, “Kūngūīrai Bathaka ya Jehova Ngai wanyu, o ta ūrīa kwandīkītwo Ibuku-inī rīrī rīa Kīrīkanīro.” ²²Na gūtīarī na Bathaka īngī yakūngūīrwo ta īyo kuuma hīndī ya atīirīrīrī būrūri arīa matongoragia Isiraeli kana matukū-inī mothe ma athamaki a Isiraeli na athamaki a Juda. ²³Mwaka-inī wa ikūmi na īnana wa Mūthamaki Josia, Bathaka īyo ya Jehova nīyakūngūīrwo kūu Jerusalemu.

²⁴Ningī Josia nīeheririe aragūri, na andū arīa maarī na maroho ma kūrīgūra, na ngai cia kūhooya nacio mīcīi-inī, na ngai cia mīhianano, na indo iria īngī ciothe īrī magigi cionekīre kūu Juda na Jerusalemu. Eekīre ūguo ahingie watho ūrīa waandīkītwo ibuku-inī rīrīa Hilikia ūrīa mūthīnjīri-Ngai onire hekarū-inī ya Jehova. ²⁵Mbere na thuutha wa Josia gūtīarī mūthamaki

ũngĩ take, wacookereire Jehova ta ũrĩa eekire: na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na hinya wake wothe, kũringana na watho wothe wa Musa.

²⁶No rĩrĩ, Jehova ndaigana kũgarũrũka atige marakara make mahiũ, marĩa maakanaga ma gũũkĩrĩa Juda, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe Manase eekĩte ma kũmũrakaria. ²⁷Nĩ ũndũ ũcio Jehova akiuga atĩrĩ, “Nĩngweheria Juda o nayo mbere yakwa, o ta ũrĩa ndeheririe Isiraeli, na nĩngarega Jerusalemu, itũũra inene rĩrĩa ndeethurĩire, na ndege hekarũ ĩno, ĩrĩa ndoigire ũhoru wayo atĩrĩ, ‘Kũu nĩkuo Rĩitwa rĩakwa rĩgaatũũra.’”

²⁸Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia, na marĩa eekire, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda?

²⁹Hĩndĩ ĩrĩa Josia aarĩ mũthamaki-rĩ, nĩguo Firaũni-Neko mũthamaki wa Misiri aambatire Rũũ-inĩ rwa Farati agateithie mũthamaki wa Ashuri. Nake Mũthamaki Josia agĩthiĩ kũmũtũnga mbaara-inĩ, no rĩrĩ, Neko akĩrũa nake, akĩmũũragĩra kũu Megido. ³⁰Nacio ndungata cia Josia igĩkuua mwĩrĩ wake na ngaari ya ita kuuma Megido, ikĩũrehe Jerusalemu, na ikĩmũthika mbĩrĩra-inĩ yake. Nao andũ a bũrũri makĩoya Jehoahazu mũrũ wa Josia, makĩmũitĩrĩra maguta, makĩmũtua mũthamaki ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

³¹Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka Jerusalemu mĩeri ĩtatũ. Nyina eetagwo Hamutali mwarĩ wa Jeremiah, na oimĩte Libina. ³²Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa maithe make meekĩte. ³³Firaũni Neko nĩamuohire na mĩnyororo kũu Ribila, bũrũri wa Hamathu, nĩguo ndakae gwathana Jerusalemu, na akĩhatĩrĩria andũ a Juda marute igooti rĩa taranda igana rĩmwe^a cia betha, na taranda

ĩmwe^b ya thahabu. ³⁴Firaũni Neko agĩtua Eliakimu mũriũ wa Josia mũthamaki ithenya rĩa ithe Josia, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmũtua Jehoiakimu, no agĩkuua Jehoahazu akĩmũtwara Misiri, na kũu nĩkuo aakuĩrĩire. ³⁵Jehoiakimu akĩrĩha Firaũni Neko betha na thahabu ĩria eetiĩte. Nĩgeetha ahote gwĩka ũguo, agĩĩtia andũ a bũrũri igooti na hinya, agĩkĩũngania betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ a bũrũri kũringana na ũhoti wao.

Jehoiakimu mũthamaki wa Juda

³⁶Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nyina etagwo Zebida mwarĩ wa Pedaia; nake oimĩte Ruma. ³⁷Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova o ta ũrĩa maithe make meekĩte.

24 Hĩndĩ ya ũthamaki wa Jehoiakimu-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni agĩtharĩkĩra bũrũri, na Jehoiakimu agĩtuĩka ndungata yake mĩaka ĩtatũ. No Jehoiakimu akĩgarũrũka, akĩremera Nebukadinezaru. ²Jehova agĩtũma mbũtũ cia gũtahana cia kuuma Babuloni, na Suriata, na Moabi, na Amoni ikahũũrane nake. Agĩcitũma ikaanange Juda, kũringana na ũrĩa kiugo kĩa Jehova gĩatarĩi, kĩrĩa kĩaĩrĩtio nĩ ndungata ciake cia anabii. ³Ti-itherũ maũndũ macio meekĩkire Juda kũringana na watho wa Jehova, nĩguo ameherie moime mbere yake tondũ wa mehia ma Manase na ũrĩa wothe eekĩte, ⁴o hamwe na gũita thakame ya andũ matehĩtie. Nĩgũkorwo nĩaiyũrĩtie Jerusalemu na thakame ya andũ matehĩtie, nake Jehova ndaigana kũmarekera.

⁵Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na marĩa mothe eekire, githĩ matandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa mahinda ma athamaki a Juda? ⁶Jehoiakimu akĩhurũka na maithe

^a33 nĩ ta tani ithatũ na nuthu (3:5)

^b33 nĩ ta kilo 34

make. Nake mūriū Jehoiakini agītuika mūthamaki ithenya rīake.

⁷Mūthamaki wa Misiri ndaigana kuuma būrūri wake rīngī, tondū mūthamaki wa Babuloni nīatunyanīte būrūri wothe ūrīa warī wa mūthamaki wa Misiri kuuma Karūū ka Misiri nginya Rūūi rwa Farati.

Jehoiakini Mūthamaki wa Juda

⁸Jehoiakini aarī wa mīaka ikūmi na īnana rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka Jerusalemu mīeri itatū. Nyina eetagwo Nehushita mwarī wa Elinathani, kuuma Jerusalemu. ⁹Nake agīika maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe eekīte.

¹⁰Hīndī iyo anene a Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni magīūka nginya Jerusalemu, makīrigiicīria itūūra rīu, ¹¹nake Nebukadinezaru we mwene agīūka nginya itūūra-inī rīu inene, hīndī iyo anene ake maarīrigiicīrie. ¹²Nake Jehoiakini mūthamaki wa Juda, na nyina, na ndungata ciake, na andū arīa maarī igweta, na anene ake othe makīineana kūrī Nebukadinezaru.

Mwaka-inī wa īnana wa wathani wa Babuloni nīguo aanyitire Jehoiakini. ¹³Nebukadinezaru nīarutire mīthiithū yothe kuuma hekarū-inī ya Jehova na nyūmba-inī ya ūthamaki, agīkuua indo ciothe cia thahabu iria Solomoni mūthamaki wa Isiraeli aathondekeire hekarū ya Jehova, o ta ūrīa Jehova oigīte. ¹⁴Agīkuua andū othe a Jerusalemu akīmatwara ithaamīrio: anene othe, na arūi a mbaara, na mabundi mothe, o na aturi; othe maarī andū 10,000. No andū arīa maarī athūni mūno a būrūri ūcio no-o maatigirwo.

¹⁵Nebukadinezaru agītwara Jehoiakini arī mūgwate nginya Babuloni. Ningī agīcooka agīkuua nyina wa mūthamaki kuuma Jerusalemu nginya Babuloni, na atumia ake, na anene ake, o na atongoria ake a būrūri. ¹⁶Ningī mūthamaki wa Babuloni agīthaamīria mbūtū yothe ya ita nginya Babuloni; ita rīothe rīa andū 7,000 arīa arūi, na me hinya na

mangīhota kūrūa, na mabundi na aturi 1,000. ¹⁷Agīcooka agītua Matania, mama-we wa Jehoiakini, mūthamaki ithenya rīake, na akīgarūra rītwa rīake, akīmūtua Zedekia.

Zedekia Mūthamaki wa Juda

¹⁸Zedekia aarī wa mīaka mīrongo īrī na ūmwe rīrīa aatuikire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka ikūmi na ūmwe. Nyina eetagwo Hamutali mwarī wa Jeremia, na oimīte Libina. ¹⁹Nake agīika maūndū mooru maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa Jehoiakimu eekīte. ²⁰Maūndū macio mothe meekirwo Jerusalemu na Juda nī tondū wa marakara ma Jehova, na mūthia-inī akīmaingata mehere mbere yake.

Kūgūa kwa Jerusalemu

Nake Zedekia akīremera mūthamaki wa Babuloni.

25 Nī ūndū ūcio, mwaka-inī wa kenda wa ūthamaki wa Zedekia, mūthenya wa ikūmi, wa mweri wa ikūmi, Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agīthiī kūhūūrana na Jerusalemu arī na ita rīake rīothe. Nake akīamba hema nja ya itūūra rīu inene, na agīaka indo cia kūmūteithia gūtharīkīra itūūra mīena yothe yarīo. ²Narīo itūūra rīkīrigiicīrio nginya mwaka wa ikūmi na ūmwe wa Mūthamaki Zedekia. ³Na rīrī, mūthenya wa kenda wa mweri wa kana, ng'aragu ikīneneha itūūra-inī, o nginya gūkīaga irio cia kūrīio nī andū. ⁴Hīndī iyo rūthingo rwa itūūra rīu inene rūkīmomorwo, nayo mbūtū yothe ya ita ikīūra ūtukū igereire kīhingo-inī kīrīa kīarī gatagatī ga thingo cierī hakuhī na mūgūnda wa mūthamaki, o na gūtūika andū a Babuloni nīmarigiicīrie itūūra rīu inene. Nayo ikīūra īrorete Araba, ⁵no mbūtū ya ita ya Babuloni igīteng'eria mūthamaki, ikīmūkinyīra werū-inī ūrīa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciake ciothe nīciamūranītio nake na ikahurunjūka. ⁶Nayo mbūtū ya ita ikīnyiita mūthamaki ūcio, na agītwarwo

kūrī mūthamaki wa Babuloni kūu Ribila kūrīa aatuīrīrwo ciira. ⁷ Makūrāga ariū a Zedekia o hau mbere yake, magīcooka makīmūkūūra maitho, makīmuoha na bīngū cia gīcango, na makīmūtware Babuloni.

⁸ Mūthenya wa mūgwanja wa mweri wa itano mwaka-inī wa ikūmi na kenda wa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, Nebuzaradani mūnene wa arangīri a mūthamaki, ndungata nene ya mūthamaki wa Babuloni, agīuka Jerusalemu. ⁹ Agīcina hekarū ya Jehova, na nyūmba ya ūthamaki, o na nyūmba ciothe cia Jerusalemu. Agīcina nyūmba yothe yarī ya bata. ¹⁰ Nayo mbūtū yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nī mūnene wa arangīri a mūthamaki ikīmomora thingo iria ciathiūrūrūkīrie Jerusalemu. ¹¹ Nebuzaradani mūnene wa arangīri nīathaamirie andū arīa othe maatigaire kūu itūūra-inī inene, hamwe na kīrīndī kūu kīngī, na arīa othe maathiite kūrī mūthamaki wa Babuloni. ¹² No mūnene ūcio wa ita agītigia andū amwe a arīa athīni mūno a būrūri ūcio, nīguo marutage wīra mīgūnda-inī ya mīthabibū na mīgūnda-inī irīa īngī.

¹³ Andū a Babuloni nīmoinangire itugī cia gīcango, na metha cia kūgīrīra indo, na Karia ga gīcango, iria ciarī hekarū-inī ya Jehova, na magīkuua icango icio magīcitwara Babuloni. ¹⁴ Ningī magīkuua nyūngū, na icakūri, na magathī ma gūtīnia ndaambī, na mbakūri, na indo ciothe cia icango iria ciahūthagīrwo wīra-inī wa hekarū, magīthiī nacio. ¹⁵ Mūnene ūcio wa thigari cia mūthamaki nīakuuire ngīo cia mwaki na mbakūri cia kūminjaminjīria, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu therie kana betha.

¹⁶ Nakīo gīcango kuuma itugī iria igīrī, na gīa Karia, na kīa makaari marīa Solomoni aakīte marī ma hekarū ya Jehova, gītingīathimīkire nī kūingīha.

¹⁷ Gītugī o kīmwe kīarī kīa ūraihi wa buti mīrongo īirī na mūgwanja. ^a Nakīo

kīongo gīakīo kīrīa kīarī igūrū rīa gītugī kīmwe gīacio kīarī kīa buti inya na nuthu^b kūraiha na igūrū, na kīagemetio na gīgathiūrūrūkīrio na mūkwa na makomamanga ma gīcango. Gītugī kīu kīngī na mūkwa wakīo nīkīahaanaine na kīu kīngī.

¹⁸ Mūnene ūcio wa arangīri nīanyiitire Seraia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na Zefania ūrīa mūthīnjīri-Ngai wa keerī, na arangīri arīa atatū maarangagīra mīrango. ¹⁹ Harī arīa angī maatigaire kūu itūūra-inī inene, akīnyiita mūnene ūrīa warūgamīrīre andū a mbaara, na andū atano arīa mataaraga mūthamaki. Ningī agīkuua mwandīki-marūa ūrīa mūnene na nowe warī mūrōri mūnene wa wandīkithia wa andū a būrūri ūcio, na andū ake mīrongo itandatū arīa maakōrīrwo itūūra-inī rīu inene. ²⁰ Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri akīmakuua othe, akīmatwara kūrī mūthamaki wa Babuloni kūu Ribila. ²¹ Nake mūthamaki wa Babuloni akīmooragithīria kūu Ribila, būrūri wa Hamathu.

Nī ūndū ūcio andū a Juda magītwarwo ithaamīrio, kūraya na būrūri wao.

²² Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni agīthuura Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani akīmūtua mūrōri wa andū arīa maatigīrwo Juda. ²³ Rīrīa anene a mbūtū cia ita othe na andū ao maaiguire atī mūthamaki wa Babuloni nīathuurīte Gedalia atuīke barūthi, magīthiī kūrī Gedalia kūu Mizipa, nao nīo, Ishumaeli mūrū wa Nethania, na Johanani mūrū wa Kareia, na Seraia mūrū wa Tanihumethu ūrīa Mūnetofathi, na Jaazania mūrū wa Mūmaakathi, na andū ao. ²⁴ Gedalia akīhīta mwīhītwā wa kūmoomīrīria hamwe na andū ao, akīmeera atīrī, “Tigai gwītīgīra anene a Babuloni. Ikarai būrūri-inī na mūtungatagīre mūthamaki wa Babuloni, na nīmūgūikara wega.”

²⁵ No rīrī, mweri-inī wa mūgwanja, Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū

^a17 nī ta mita inyanya na robo (18:25)

^b17 nī ta mita īmwe na nuthu (1:5)

wa Elishama ũrĩa warĩ wa thakame ya ũthamaki, agĩũka na andũ ikũmi, akĩũraga Gedalia o hamwe na andũ a Juda, na andũ a Babuloni arĩa maarĩ nake kũu Mizipa. ²⁶ Nĩ ũndũ wa ũguo andũ othe kuuma ũrĩa mũnini mũno nginya ũrĩa mũnene mũno, hamwe na atongoria a mbũtũ cia ita, makĩũrĩra Misiri nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra andũ a Babuloni.

Kuohorwo kwa Jehoiakini

²⁷ Mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩtatũ na mũgwanja kuuma rĩrĩa Jehoiakini mũthamaki wa Juda aatwarirwo bũrũri ũngĩ, mwaka-inĩ o ũrĩa Evili-Merodaki aatuĩkire mũthamaki wa Babuloni, nĩ ohorithirie Jehoiakini kuuma njeera, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na mũgwanja mweri-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ. ²⁸ Akĩmwarĩria na ũhooreri na akĩmũhe gĩtĩ gĩa kũmũtĩithia gũkĩra athamaki acio angĩ maarĩ nao kũu Babuloni. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Jehoiakini akĩruta nguo ciake cia njeera, na agĩtũũra arĩagĩra metha-inĩ ya mũthamaki matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo. ³⁰ Mũthamaki ũcio nĩaheaga Jehoiakini indo cia kũmũteithia cia o mũthenya, matukũ mothe marĩa aatũũrire muoyo.

IBUKU RĨA MBERE RĨA

MAŨNDŨ MA MATUKŨ MA TENE

*Maandĩko ma Maũndũ ma Tene kuuma
Adamu nginya Iburahĩmu*

Nginya Ariũ a Nuhu

¹ Njiaro cia Adamu ciarĩ Sethi, na Enoshu, ² na Kenani, na Mahalaleli, na Jaredi, ³ na Enoku, na Methusela, na Lameku, na Nuhu.

⁴ Ariũ a Nuhu maarĩ:
Shemu, na Hamu, na Jafethu.

Ariũ a Jafethu

⁵ Ariũ a Jafethu maarĩ:
Gomeri, na Magogu, na Madai, na Javani, na Tubali, na Mesheki, na Tirasi.

⁶ Ariũ a Gomeri maarĩ:
Ashikenazu, na Difatha, na Togarima.

⁷ Ariũ a Javani maarĩ:
Elisha, na Tarishishi, na Kitimu, na Rodanimu.

Ariũ a Hamu

⁸ Ariũ a Hamu maarĩ:
Kushi, na Miziraimu, na Putu, na Kaanani.

⁹ Ariũ a Kushi maarĩ:
Seba, na Havila, na Sabita, na Raama, na Sabiteka.

Ariũ a Raama maarĩ:
Sheba, na Dedani.

¹⁰ Kushi nĩwe warĩ ithe wa Nimurodi ũrĩa wakũrĩre agĩtuĩka njamba ya ita ĩrĩ hinya thĩinĩ wa thĩ.

¹¹ Miziraimu nĩwe warĩ ithe wa andũ a Ludimu, na Anamini, na Lehabimu, na Nafituhimu, ¹² na Pathirusimu, na Kasuluhimu (nĩwe warĩ kĩhumo kĩa Afilisti), o na Kafitorimu.

¹³ Kaanani nĩwe warĩ ithe wa

¹⁴ Sidoni, mũriũ wake wa irigithathi, na Ahiti, na Ajebusi, na Aamori, na Agirigashi, ¹⁵ na Ahivi, na Aariki, na Asini, ¹⁶ na Aarivadi, na Azemari, na Ahamathi.

Ariũ a Shemu

¹⁷ Ariũ a Shemu maarĩ:
Elamu, na Ashuri, na Arafakasadi, na Ludu, na Aramu.

Ariũ a Aramu maarĩ:
Uzu, na Hulu, na Getheru, na Mesheki.

¹⁸ Arafakasadi nĩwe warĩ ithe wa Shela, nake Shela aarĩ ithe wa Eberi.

¹⁹ Eberi aarĩ na ariũ eerĩ:
Ūmwe eetagwo Pelegu, tondũ hĩndĩ yake nĩrĩo thĩ yagayũkanirio; na mũrũ wa nyina eetagwo Jokitani.

²⁰ Jokitani nĩwe warĩ ithe wa Alimodadi, na Shelefu, na Hazarimavethu, na Jera, ²¹ na Hadoramu, na Uzali, na Dikila, ²² na Ebali, na Abimaeli, na Sheba, ²³ na Ofiri, na Havila, na Jobabu. Acio othe maarĩ ariũ a Jokitani.

²⁴ Shemu, na Arafakasadi, na Shela, ²⁵ na Eberi, na Pelegu, na Reu, ²⁶ na Serugu, na Nahoru, na Tera, ²⁷ na Aburamu (na nĩwe Iburahĩmu).

Nyũmba ya Iburahĩmu

²⁸ Ariũ a Iburahĩmu maarĩ:
Isaaka na Ishumaeli.

Njiaro cia Hagari

²⁹ Ici nĩcio njiaro ciao:

Nebaiothu nīwe warĩ irigithathi
rĩa Ishumaeli, nao ariũ ake arĩa
angĩ maarĩ Kedari, na Adibeeli,
na Mibisamu, ³⁰ na Mishima, na
Duma, na Masa, na Hadadi, na
Tema, ³¹ na Jeturu, na Nafishu,
na Kedema. Acio nĩo maarĩ ariũ
a Ishumaeli.

Njiaro cia Ketura

³² Ariũ a Ketura, ũrĩa warĩ thuriya
ya Iburahĩmu, maarĩ:
Zimirani, na Jokishani, na
Medani, na Midiani, na
Ishibaku, na Shua.
Ariũ a Jokishani maarĩ:
Sheba na Dedani.

³³ Ariũ a Midiani maarĩ:
Efa, na Eferi, na Hanoku, na
Abida, na Elidaa.
Acio othe maarĩ a rũciaro rwa
Ketura.

Njiaro cia Sara

³⁴ Iburahĩmu nīwe warĩ ithe wa
Isaaka.
Ariũ a Isaaka maarĩ:
Esaũ na Isiraeli.

Ariũ a Esaũ

³⁵ Ariũ a Esaũ maarĩ:
Elifazu, na Reueli, na Jeushu, na
Jalamu, na Kora.

³⁶ Ariũ a Elifazu maarĩ:
Temani, na Omari, na Zefi, na
Gatamu, na Kenazu;
na Amaleki, ũrĩa waciarirwo nĩ
Timina.

³⁷ Ariũ a Reueli maarĩ:
Nahathu, na Zera, na Shama, na
Miza.

Andũ a Seiru kũu Edomu

³⁸ Ariũ a Seiru maarĩ:
Lotani, na Shobali, na Zibeoni,
na Ana, na Dishoni, na Ezeri, na
Dishani.

³⁹ Ariũ a Lotani maarĩ:
Hori na Homamu.

Nake Timina aarĩ mwarĩ wa
nyina na Lotani.

⁴⁰ Ariũ a Shobali maarĩ:
Alivani, na Manahathu, na
Ebali, na Shefo, na Onamu.
Ariũ a Zibeoni maarĩ:
Aia na Ana.

⁴¹ Mũriũ wa Ana aarĩ:
Dishoni.
Ariũ a Dishoni maarĩ:
Hemudani, na Eshibani, na
Ithirani, na Kerani.

⁴² Ariũ a Ezeri maarĩ:
Bilihani, na Zaavani, na Akani.
Ariũ a Dishani maarĩ:
Uzu, na Arani.

Athamaki a Edomu

⁴³ Nao aya nĩo maarĩ athamaki arĩa
maathamakaga Edomu mbere
ya Isiraeli gũthamakĩrwo nĩ
mũthamaki o na ũmwe:
Nĩ Bela mūrũ wa Beori, narĩo
itũũra rĩake inene rĩetagwo
Dinihaba.

⁴⁴ Rĩrĩa Bela aakuire, Jobabu mūrũ
wa Zera wa kuuma Bozira
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

⁴⁵ Rĩrĩa Jobabu aakuire, Hushamu
wa kuuma bũrũri wa Atemani
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake.

⁴⁶ Rĩrĩa Hushamu aakuire, Hadadi
mūrũ wa Bedadi ũrĩa wahootire
Midiani kũu bũrũri wa Moabi,
agĩtuĩka mũthamaki ithenya
rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Avithu.

⁴⁷ Rĩrĩa Hadadi aakuire, Samala
wa kuuma Masereka agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁸ Rĩrĩa Samala aakuire, Shauli wa
kuuma Rehobothu kũu gũkuhĩ
na Rũũĩ rwa Farati, agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

⁴⁹ Rĩrĩa Shauli aakuire, Baali-Hanani
mūrũ wa Akibori agĩtuĩka
mũthamaki ithenya rĩake.

⁵⁰ Rĩrĩa Baali-Hanani aakuire,

Hadadi agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩake. Itũũra rĩake inene
rĩetagwo Pau, na mūtumia wake
eetagwo Mehetabeli mwarĩ wa
Matiredi, ũrĩa warĩ mwarĩ wa
Me-Zahabu. ⁵¹Hadadi o nake
agĩkua.

Anene a Edomu maarĩ:

⁵²Timina, na Aliva, na Jethethu,
na Oholibama, na Ela, na Pinoni,
⁵³na Kenazu, na Temani, na
Mibizaru, ⁵⁴na Magidieli, na
Iramu. Acio nĩo maarĩ anene a
Edomu.

Ariũ a Isiraeli

2 Aya nĩo maarĩ ariũ a Isiraeli:
Rubeni, na Simeoni, na Lawi, na
Juda, na Isakaru, na Zebuluni,
²na Dani, na Jusufu, na
Benjamini, na Nafitali, na Gadi,
na Asheri.

Juda

Kĩrĩ ariũ a Hezironi

³Ariũ a Juda maarĩ:
Eri, na Onani, na Shela. Acio
atatũ maaciarĩrwo Juda nĩ
mūtumia Mũkaanani, mwarĩ wa
Shua. Eri, irigithathi rĩa Juda,
aarĩ mwaganu maitho-inĩ ma
Jehova; nĩ ũndũ ũcio Jehova
akĩmũũraga. ⁴Tamaru, mūtumia
wa mūrũ wa Juda, akĩmũciarĩra
Perezu na Zera. Ariũ othe a Juda
maarĩ atano.

⁵Ariũ a Perezu maarĩ:
Hezironi na Hamula.

⁶Ariũ a Zera maarĩ:
Zimuri, na Ethani, na Hemani,
na Kalikoli, na Darida; othe
maarĩ atano.

⁷Mũriũ wa Karimi aarĩ:
Akaru, ũrĩa wareheire Isiraeli
thĩĩna nĩ ũndũ wa kuuna
watho na kuoya indo iria ciarĩ
nyamũre.

⁸Mũriũ wa Ethani aarĩ:

Azaria.

⁹Ariũ ariũ maaciarĩrwo Hezironi
maarĩ:
Jerameeli, na Ramu, na Kalebu.

Ciana cia Ramu Mūrũ wa Hezironi

¹⁰Ramu nĩwe warĩ ithe wa
Aminadabu, nake Aminadabu
aarĩ ithe wa Nahashoni, ũrĩa
warĩ mūtongoria wa andũ a
Juda. ¹¹Nahashoni nĩwe warĩ
ithe wa Salimoni, nake Salimoni
aarĩ ithe wa Boazu, ¹²nake
Boazu nĩwe warĩ ithe wa Obedi,
ũrĩa warĩ ithe wa Jesii.

¹³Jesii nĩwe warĩ ithe wa Eliabu,
irigithathi rĩake; nake
Abinadabu aarĩ wa keerĩ,
na Shimea wa gatatũ, ¹⁴na
Nethaneli wa kana, nake Radai
wa gatano, ¹⁵na Ozemu wa
gatandatũ, nake Daudi aarĩ wa
mũgwanja. ¹⁶Nao aarĩ a nyina
maarĩ Zeruia na Abigaili. Ariũ
a Zeruia maarĩ atatũ, na nĩo
Abishai, na Joabu, na Asaheli.
¹⁷Abigaili nĩwe warĩ nyina wa
Amasa, na ithe wa Amasa aarĩ
Jetheri ũrĩa Mũishumaeli.

Kalebu Mūrũ wa Hezironi

¹⁸Kalebu mūrũ wa Hezironi nĩagĩire
ciana na mūtumia wake Azuba
(o na nĩngĩ na Jeriothu). Ariũ a
mūtumia ũcio maarĩ: Jesheri,
na Shobabu, na Aridoni.

¹⁹Hĩndĩ ĩrĩa Azuba aakuire,
Kalebu akĩhikia Efiratha, ũrĩa
wamũciarĩire Huru. ²⁰Huru
nĩwe warĩ ithe wa Uri, nake Uri
nĩwe warĩ ithe wa Bezaleli.

²¹Thuutha ũcio, Hezironi agĩkoma
na mwarĩ wa Makiru ũrĩa warĩ
ithe wa Gileadi (Hezironi aarĩ
wa mĩaka mĩrongo ĩtandatũ
akĩmũhikia), nake akĩmũciarĩra
Segubu. ²²Segubu nĩwe warĩ ithe
wa Jairu, ũrĩa warĩ na matũũra
mĩrongo ĩrĩ na matatũ kũu
Gileadi. ²³(No rĩrĩ, Geshuru na

Aramu magĩtunyana matũũra
ma Havothu-Jairu, o hamwe
na Kenathu na ciikaro iria
ciarĩthiũrũrũkiirie, namo maarĩ
matũũra mĩrongo itandatũ.)
Aya othe nĩo maarĩ njiaro cia
Makiru, o we ithe wa Gileadi.

²⁴Thuutha wa Hezironi gũkua
arĩ kũu Kalebu-Efiratha-rĩ,
Abija mũtumia wa Hezironi
akĩmũciarĩra Ashuru, ithe wa
Tekoa.

Jerameeli Mũrũ wa Hezironi

²⁵Ariũ a Jerameeli, ũrĩa warĩ
irigithathi rĩa Hezironi, maarĩ:
Ramu ũrĩa warĩ irigithathi
rĩaake, na Buna, na Oreni, na
Ozemu, na Ahija. ²⁶Jerameeli
aarĩ na mũtumia ũngĩ wetagwo
Atara, nake nĩwe warĩ nyina wa
Onamu.

²⁷Ariũ a Ramu, ũrĩa warĩ irigithathi
rĩa Jerameeli, maarĩ:
Maazu, na Jamini, na Ekeri.

²⁸Ariũ a Onamu maarĩ:
Shamai na Jada.
Nao ariũ a Shamai maarĩ:
Nadabu na Abishuri.

²⁹Mũtumia wa Abishuri eetagwo
Abihaili, ũrĩa wamũciarĩre
Ahabani na Molidi.

³⁰Ariũ a Nadabu maarĩ:
Seledi na Apaimu. No rĩrĩ, Seledi
aakuire atarĩ na ciana.

³¹Mũrũ wa Apaimu aarĩ:
Ishi, ũrĩa warĩ ithe wa Sheshani.
Nake Sheshani nĩwe warĩ ithe
wa Ahalai.

³²Ariũ a Jada, mũrũ wa nyina na
Shamai, maarĩ:
Jetheri na Jonathani. Jetheri
aakuire atarĩ na ciana.

³³Ariũ a Jonathani maarĩ:
Pelethu na Zaza.
Acio nĩo maarĩ njiaro cia
Jerameeli.

³⁴Sheshani ndaarĩ na aanake, no
airĩtu.

Aarĩ na ndungata ya kuuma
Misiri yetagwo Jariha.

³⁵Sheshani akĩhe Jariha
ndungata iyo yake mwarĩ
ĩmũhikie, nake akĩgĩa mwana
wetagwo Atai.

³⁶Atai nĩwe warĩ ithe wa Nathani,
nake Nathani nĩwe warĩ ithe wa
Zabadi,

³⁷nake Zabadi nĩwe warĩ ithe wa
Efilali,
nake Efilali nĩwe warĩ ithe wa
Obedi,

³⁸nake Obedi nĩwe warĩ ithe wa
Jehu,
nake Jehu nĩwe warĩ ithe wa
Azaria,

³⁹nake Azaria nĩwe warĩ ithe wa
Helezu,
nake Helezu nĩwe warĩ ithe wa
Eleasa,

⁴⁰nake Eleasa nĩwe warĩ ithe wa
Sisimai,
nake Sisimai nĩwe warĩ ithe wa
Shalumu,

⁴¹nake Shalumu nĩwe warĩ ithe
wa Jekamia,
nake Jekamia nĩwe warĩ ithe wa
Elishama.

Mbarĩ cia Kalebu

⁴²Ariũ a Kalebu, ũrĩa warĩ mũrũ wa
nyina na Jerameeli, maarĩ:
Mesha irigithathi rĩaake, na nĩwe
warĩ ithe wa Zifu, na mũriũ
Maresha ũrĩa warĩ ithe wa
Hebironi.

⁴³Ariũ a Hebironi maarĩ:
Kora, na Tapua, na Rekemu,
na Shema. ⁴⁴Shema nĩwe warĩ
ithe wa Rahamu, na Rahamu
nĩwe warĩ ithe wa Jorikeamu.
Rekemu aarĩ ithe wa Shamai.

⁴⁵Mũrũ wa Shamai aarĩ Maoni,
nake nĩwe warĩ ithe wa
Bethi-Zuru.

⁴⁶Nake Efa, thuriya ya Kalebu, nĩwe
warĩ nyina wa Harani, na Moza,
na Gazezi. Nake Harani nĩwe
warĩ ithe wa Gazezi.

⁴⁷ Ariũ a Jahadai maarĩ:

Regemu, na Jothamu, na
Geshani, na Peleti, na Efa, na
Shaafu.

⁴⁸ Nake Maaka, thuriya ya Kalebu,
nĩwe warĩ nyina wa Sheberi
na Tirihana. ⁴⁹ Ningĩ nowe
waciarire Shaafu ũrĩa warĩ ithe
wa Madimana, na Sheva ithe wa
Makibena na Gibe. Mwarĩ wa
Kalebu eetagwo Akisa. ⁵⁰ Acio
nĩo maarĩ njaro cia Kalebu.

Ariũ a Huru, irigithathi rĩa

Efiratha, maarĩ:
Shobali ithe wa Kiriathu-
Jearimu, ⁵¹ na Salima ithe wa
Bethlehemu, na Harefu ithe wa
Bethi-Gaderi.

⁵² Njaro cia Shobali, ithe wa
Kiriathu-Jearimu, ciarĩ:
Haroe, na nuthu ya
Amanahathi, ⁵³ na mĩhĩrĩga ya
Kiriathu-Jearimu ĩrĩa yatarĩĩ
ta ũũ: Aithiri, na Aputhi, na
Ashumathi, na Amishirai.
Kuuma kũrĩ acio gũkĩgĩa njaro
cia Azorathi na Aeshitaoli.

⁵⁴ Njaro cia Salima ciarĩ:
Bethlehemu ũrĩa Mũnetofathi,
na Aatirothu-Bethi-Joabu,
na nuthu ya Amanahathi, na
Azori, ⁵⁵ na mĩhĩrĩga ya aandĩki-
marũa arĩa maatũũraga Jabezu
ĩrĩa yatarĩĩ ta ũũ: Atirathi, na
Ashimeathi, na Asukathi. Aya
nĩo Akeni arĩa moimĩte harĩ
Hamathu, ithe wa nyũmba ya
Rekabu.

Ariũ a Daudi

3 Aya nĩo maarĩ ariũ a Daudi arĩa
maaciarĩrwo Hebironi:
Irigithathi rĩarĩ Amunoni
mũrũ wa Ahinoamu wa kuuma
Jezireeli;
nake wa keerĩ aarĩ Danieli mũrũ
wa Abigaili wa kuuma Karimeli;
² nake wa gatātũ aarĩ Abisalomu
mũrũ wa Maaka mwarĩ

wa Talimai mũthamaki wa
Geshuru;
nake wa kana aarĩ Adonija
mũrũ wa Hagithu;

³ nake wa gatano aarĩ Shefatia
mũrũ wa Abitali;
nake wa gatandatũ aarĩ
Ithireamu ũrĩa aaciarĩrwo nĩ
mũtumia wake Egila.

⁴ Acio atandatũ maaciarĩrwo
Daudi kũu Hebironi, kũrĩa
aathamakĩire mĩaka mũgwanja
na mĩeri ĩtandatũ.

Daudi aathamakire arĩ Jerusalemu
mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ, ⁵ nacio ici
nĩcio ciana ciake iria ciaciarĩrwo kũu:

Shimea, na Shobabu, na
Nathani, na Solomoni. Acio ana
maaciarirwo nĩ Bathisheba
mwarĩ wa Amieli. ⁶ Ningĩ nĩ
kwarĩ na Ibiharu, na Elishua, na
Elifeleti, ⁷ na Noga, na Nefegu,
na Jafia, ⁸ na Elishama, na
Eliada, na Elifeleti; othe maarĩ
kenda. ⁹ Acio othe maarĩ ariũ
a Daudi, ariũ a thuriya ciake
matatarĩtwo. Nake Tamaru nĩwe
warĩ mwarĩ wa ithe wao.

Athamaki a Juda

¹⁰ Mũriũ wa Solomoni eetagwo
Rehoboamu,
nake mũriũ eetagwo Abija,
nake Asa aarĩ mũriũ wa Abija,
nake Jehoshafatu aarĩ mũriũ wa
Asa,

¹¹ nake Jehoram aarĩ mũriũ wa
Jehoshafatu,
nake Ahazia aarĩ mũriũ wa
Jehoram,
nake Joashu aarĩ mũriũ wa
Ahazia,

¹² nake Amazia aarĩ mũriũ wa
Joashu,
nake Azaria aarĩ mũriũ wa
Amazia,
nake Jothamu aarĩ mũriũ wa
Azaria,

¹³ nake Ahazu aarĩ mŭriũ wa Jothamu, nake Hezekia aarĩ mŭriũ wa Ahazu, nake Manase aarĩ mŭriũ wa Hezekia,

¹⁴ nake Amoni aarĩ mŭriũ wa Manase, nake Josia aarĩ mŭriũ wa Amoni.

¹⁵ Ariũ a Josia maarĩ: Johanani irigithathi rĩake, nake wa keerĩ aarĩ Jehoiakimu, nake wa gatatũ aarĩ Zedekia, nake wa kana aarĩ Shalumu.

¹⁶ Ariũ maathamakire thuutha wa Jehoiakimu maarĩ: mŭriũ Jekonia na Zedekia.

Rũciaro rwa Nyũmba ya Ũthamaki thuutha wa Ithaamĩrio

¹⁷ Njiaro cia Jekonia, ũrĩa watahĩtwo, ciarĩ:

Mŭriũ Shealitieli, ¹⁸ na Malikiramu, na Pedaia, na Shenazaru, na Jekamia, na Hoshama, na Nedabia.

¹⁹ Ariũ a Pedaia maarĩ: Zerubabeli na Shimei.

Ariũ a Zerubabeli maarĩ: Meshulamu na Hanania; Shelomithu aarĩ mwarĩ wa nyĩna wao.

²⁰ Nĩ kwarĩ na ariũ angĩ atano, nao nĩ:

Hashuba, na Oheli, na Berekia, na Hasadia, na Jushabu-Hesedi.

²¹ Njiaro cia Hanania ciarĩ: Pelatia, na Jeshai, na ningĩ nĩ kwarĩ na ariũ a Rafaia, na a Arinani, na a Obadia, o na a Shekania.

²² Njiaro cia Shekania ciarĩ: Shemaia na ariũ ake: Hatushu, na Igali, na Baria, na Nearia, na Shafati; othe maarĩ atandatũ.

²³ Ariũ a Nearia maarĩ:

Elioenai, na Hizikia, na Azirikamu; othe maarĩ atatũ.

²⁴ Ariũ a Elioenai maarĩ: Hodavia, na Eliashibu, na Pelaia, na Akubu, na Johanani, na Delaia, na Anani; othe maarĩ mŭgwanja.

Mĩhĩrĩga Ĩngĩ ya Juda

4 Njiaro cia Juda ciarĩ: Perezu, na Hezironi, na Karimi, na Huru, na Shobali.

² Reaia mŭrũ wa Shobali nĩwe warĩ ithe wa Jahathu, nake Jahathu nĩwe warĩ ithe wa Ahumai na Lahadi. Icio nĩcio ciarĩ mbarĩ cia Azorathi.

³ Ariũ a Etamu maarĩ: Jezireeli, na Ishima, na Idibasha. Mwarĩ wa nyina wao eetagwo Hazelelaponi. ⁴ Penueli nĩwe warĩ ithe wa Gedori, nake Ezeri nĩwe warĩ ithe wa Husha.

Ici nĩcio ciarĩ njiaro cia Huru ũrĩa irigithathi rĩa Efiratha, na ithe wa Bethlehemu.

⁵ Ashuri ithe wa Tekoa aarĩ na atumia eerĩ, nĩo Hela na Naara.

⁶ Naara akĩmũciarĩra Ahuzamu, na Heferi, na Temeni, na Haahashatari. Icio nĩcio ciarĩ njiaro cia Naara.

⁷ Ariũ a Hela maarĩ: Zereethi, na Zoharu, na Ethinani,

⁸ na Kozu, ũrĩa warĩ ithe wa Anubu, na Hazobeba, na wa mĩhĩrĩga ya Aharihelu mŭrũ wa Harumu.

⁹ Jabezu aarĩ mŭtũku mŭno gũkĩra ariũ a nyina. Nyina nĩwe wamũtuire Jabezu, tondũ oigire atĩrĩ, “Ndaamũciarire na ruo.” ¹⁰ Nake Jabezu agĩkaĩra Ngai wa Isiraeli, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo wandathima na ũnjaramĩrie mĩhaka ya bŭrũri wakwa! Reke guoko gwaku gũkorwo hamwe na nĩ, na ũngĩtũre harĩ

ũũru nĩguo ndikanakorwo na ruo.” Nake Ngai akĩguia ihooya rĩake. ^a

¹¹ Kelubu, mũrũ wa nyina na Shuha, nĩwe warĩ ithe wa Mehuru, ũrĩa warĩ ithe wa Eshitoni. ¹² Eshitoni nĩwe warĩ ithe wa Bethi-Rafa, na Pasea, na Tehina ũrĩa warĩ ithe wa Iri-Nahashu. Acio nĩo maarĩ andũ a Reka.

¹³ Ariũ a Kenazu maarĩ:
Othinieli na Seraia.

Ariũ a Othinieli maarĩ:
Hathathu, na Meonothai.

¹⁴ Meonothai nĩwe warĩ ithe wa Ofara.

Seraia nĩwe warĩ ithe wa Joabu ũrĩa ithe wa andũ a Ge-Harashimu. Gwetagwo ũguo nĩ ũndũ andũ akuo maarĩ mabundi.

¹⁵ Ariũ a Kalebu, mũrũ wa Jefune, maarĩ:

Iru, na Ela, na Naamu.
Mũriũ wa Ela eetagwo:
Kenazu.

¹⁶ Ariũ a Jehaleleli maarĩ:
Zifu, na Zifa, na Tiria, na Asareli.

¹⁷ Ariũ a Ezara maarĩ:
Jetheru, na Meredi, na Eferi, na Jaloni. Mũtumia ũmwe wa Meredi nĩwe waciariire Miriamu, na Shamai, na Ishiba ũrĩa warĩ ithe wa Eshitemoa.

¹⁸ (Mũtumia wake wa kuuma Judea agĩciara Jeredi ũrĩa ithe wa Gedori, na Heberi ithe wa Soko, na Jekuthieli ithe wa Zanoa.) Acio nĩo maarĩ ciana cia Bithia mwarĩ wa Firaũni ũrĩa wahikĩtio nĩ Meredi.

¹⁹ Ariũ a mũtumia wa Hodia (mwarĩ wa nyina na Nahamu) maarĩ:
Ithe wa Keila ũrĩa Mũgarimi, na Eshitemoa ũrĩa Mũmaakathi.

²⁰ Ariũ a Shimoni maarĩ:

^a10 Rĩtwa Jabezũ rĩgĩtaũrwo na Kĩhibirania nĩ ta kuuga “Ruo” kana “Kũnyariirika.”

Amunoni, na Rina, na Beni-Hanani, na Tiloni.

Njiaro cia Ishi nĩ:

Zohethu na Beni-Zohethu.

²¹ Nao ariũ a Shela mũrũ wa Juda maarĩ:

Eri ithe wa Leka, na Laada ithe wa Maresha, na mbarĩ cia ariã maathondekaga gatani iĩrĩa njega^b kũu Bethi-Ashibea, ²² na Jokimu, na andũ a Kozeba, na Joashu na Sarafi ariã maathanaga bũrũri wa Moabi, na Jashubi-Lehemu. (Ũhoro ũyũ ũrutĩtwo maandĩko-inĩ ma tene mũno.) ²³ Acio nĩo moombaga indo cia rĩũmba, nao maatũũraga Netaimu na Gedera; maikaraga kũu, marutagĩre mũthamaki wĩra.

Njiaro cia Simeoni

²⁴ Njiaro cia Simeoni nĩ:

Nemueli, na Jamini, na Jaribu, na Zera, na Shauli;

²⁵ Shalumu aarĩ mũriũ wa Shauli, nake Mibisamu aarĩ mũriũ wa Shalumu, nake Mishima aarĩ mũriũ wa Mibisamu.

²⁶ Njiaro cia Mishima ciarĩ:

Mũriũ Hamueli, na Zakuri mũriũ wa Hamueli, na Shimei mũriũ wa Zakuri.

²⁷ Shimei aarĩ na ariũ ikũmi na atandatũ na airĩtu atandatũ, no ariũ a nyina matiarĩ na ciana nyingĩ; nĩ ũndũ ũcio mbarĩ yao ndĩongererekire ta ya andũ a Juda. ²⁸ Nao maatũũraga Birishiba, na Molada, na Hazari-Shuali, ²⁹ na Biliha, na Ezemu, na Toladi, ³⁰ na Bethueli, na Horoma, na Zikilagi, ³¹ na Bethi-Marikabothu, na Hazari-Susimu, na Bethi-Biri, na Shaaraimu. Macio nĩmo maarĩ matũũra mao nginya rĩrĩa Daudi aathamakaga. ³² Matũũra matano marĩa maamarigiciĩrie maarĩ: Etamu, na Aini, na Rimoni, na Tokenina Ashani,

^b21 Andũ a nyũmba imwe nĩmamenyekaga na wĩra ũrĩa warutagwo nĩ ithe wao.

³³ na tūtũura tũnini tũrĩa twarigiĩcĩirie matũũra macio o nginya Baalathu. Macio nĩmo maarĩ ũtũũro wao. Nao nĩmaigaga maandĩko ma njiarwa.

³⁴ Meshobabu, na Jamuleki,
na Josha mũrũ wa Amazia,
³⁵ na Joeli; na Jehu mũrũ wa
Joshibia, mũrũ wa Seraia,
mũrũ wa Asieli; ³⁶ o na Elioenai,
na Jaakoba, na Jeshohaia, na
Asaia, na Adieli, na Jesimieli, na
Benaia; ³⁷ na Ziza mũrũ wa Shifi,
mũrũ wa Aloni, mũrũ wa Jedaia,
mũrũ wa Shimuri, mũrũ wa
Shemaia.

³⁸ Andũ acio marĩĩtwa mao magwetetwo hau igũrũ nĩo maarĩ atongoria a mbarĩ ciao. Nyũmba ciao nĩciongererekire mũno, ³⁹ nao magĩthĩ mĩhaka-inĩ ya Gedori mwena wa irathĩro wa gĩtuamba kũu gũcaria ũrĩithio wa mahiũ mao. ⁴⁰ Nĩmoonire kũndũ kũnoru kũrĩ ũrĩithio mwega, bũrũri warĩ mwariĩ, ũrĩ na thayũ na ũkahoorera. Na rĩrĩ, andũ a Hamu^a amwe nĩo maatũũraga kuo mbere.

⁴¹ Andũ arĩa marĩĩtwa mao maandĩkitwo mookĩte kuo matukũ-inĩ ma Hezekia mũthamaki wa Juda. Nao magĩtharĩkĩra andũ a Hamu ciikaro-inĩ cia andũ acio o na cia Ameunimu arĩa maatũũraga kuo, na makĩmaniina biũ o ta ũrĩa gũtariĩ nginya ũmũthĩ. Nao magĩtũũra ciikaro-inĩ cia andũ acio tondũ kwarĩ na ũrĩithio mwega wa mahiũ mao. ⁴² Nao andũ magana matano a nyũmba ya Simeoni, matongoretio nĩ Pelatia, na Nearia, na Refaia na Uzieli, ariũ a Ishi, magĩtharĩkĩra bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Seiru. ⁴³ Nao makĩũraga Aamaleki arĩa meetharĩte magatigara, nao matũire kuo nginya ũmũthĩ.

Njiaro cia Rubeni

5 Ariũ a Rubeni ũrĩa irigithathi rĩa Isiraeli (nĩwe warĩ irigithathi, no rĩrĩa

^a40 Andũ a Kaanani maarĩ njiaro cia Hamu.

aathaahirie ũrĩrĩ wa ithe, ũrigithathi wake waheirwo ariũ a Jusufu mũrũ wa Isiraeli; nĩ ũndũ ũcio, ndangĩandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa kũringana na ũrigithathi wake, ² o na gũtuĩka Juda nĩwe warĩ hinya gũkĩra ariũ a ithe, na mũtongoria oimĩte gwake-rĩ, ũrigithathi watuĩkire wa Jusufu); ³ ariũ a Rubeni, irigithathi rĩa Isiraeli, maarĩ:

Hanoku, na Palu, na Hezironi, na Karimi.

⁴ Njiaro cia Joeli ciarĩ:

Mũriũ Shemaia, na mũriũ Gogu,
na mũriũ Shimei, ⁵ na mũriũ
Mika,
na mũriũ Reaia, na mũriũ Baali,
⁶ na mũriũ Beera, ũrĩa watahirwo
agĩthaamio nĩ Tigilathu-Pileseru
mũthamaki wa Ashuri. Beera
nĩwe warĩ mũtongoria wa andũ
a Rubeni.

⁷ Andũ ao kũringana na mbarĩ
ciao, mandĩkitwo kũringana
na maandĩko ma njiarwa ciao
maarĩ aya:

Jieli ũrĩa mũnene, na Zekaria,
⁸ na Bela mũrũ wa Azazi, mũrũ
wa Shema, mũrũ wa Joeli.
Maatũũraga rũgongo rũrĩa
ruumĩte Aroeri nginya Nebo
na Baali-Meoni. ⁹ Maikarire
bũrũri mwena wa irathĩro
nginya rũteere-inĩ rwa werũ
ũrĩa ũtambũrũkĩte nginya Rũũĩ
rwa Farati, tondũ mahiũ mao
nĩmaingĩhire mũno marĩ kũu
Gileadi.

¹⁰ Hĩndĩ ya wathani wa Saũlũ
nĩmarũire na Ahagari,^b na
makĩmahoota; nao makĩnyitĩra
ciikaro cia Ahagari acio
rũgongo-inĩ ruothe rwa mwena
wa irathĩro wa Gileadi.

Njiaro cia Gadi

¹¹ Nao andũ a Gadi maatũũire

^b10 Ahagari maarĩ njiaro cia Ishumaeli mũrũ wa Hagari, na Aarabu nĩ a rũciaro rwao.

mariganĩtie na andũ a Rubeni
kũu bũrũri wa Bashani,^a o
nginya Saleka:

¹²Joeli nĩwe warĩ mũnene kũu
Bashani, mũnini wake aarĩ
Shafamu, akarũmĩrĩrwo nĩ
Janai, na Shafati.

¹³Andũ ao kũringana na nyũmba
ciao maarĩ:
Mikaeli, na Meshulamu, na
Sheba, na Jorai, na Jakani, na
Zia, na Eberi, othe maarĩ andũ
mũgwanja.

¹⁴Acio nĩo maarĩ ariũ a Abihaili
mũrũ wa Huru, mũrũ wa Jaroa,
mũrũ wa Gileadi, mũrũ wa
Mikaeli, mũrũ wa Jeshishai,
mũrũ wa Jahido, mũrũ wa Buzi.

¹⁵Ahi mũrũ wa Abidieli, mũrũ wa
Guni nĩwe warĩ mũtongoria wa
nyũmba yao.

¹⁶Nao andũ a Gadi maatũũraga
Gileadi, kũu Bashani
na matũũra-inĩ marĩa
maakuhĩrĩrie kuo, o na kũrĩa
guothe ũrĩithio wa Sharoni
wakinyĩte.

¹⁷Ũhoro ũyũ wotho nĩ wandĩkirwo
maandĩko-inĩ ma njarwa ciao hĩndĩ
ĩrĩa Jothamu mũthamaki wa Juda na
Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli
maathamakaga.

¹⁸Andũ a Rubeni, na a Gadi, na nuthu
ya mũhĩrĩga wa Manase, maarĩ na andũ
44,760 mehaarĩrie gũthĩ mbaara-inĩ:
andũ marĩ na hinya wa mwĩrĩ, na
mangĩahotire kũhũthĩra ngo, na rũhiũ
rwa njora, na mooĩ gũikia mĩguĩ na ũta,
na maarutĩtwo kũrũa mbaara. ¹⁹Nao
makĩhithũkĩra Ahagari, na Ajeturi, na
Anafishi, na Anodabu. ²⁰Nĩmateithirio
kũmahũũra, nake Ngai akĩneana Ahagari
moko-inĩ mao, marĩ hamwe na arĩa othe
maamateithagia, tondũ nĩmamũkaĩire
marĩ mbaara-inĩ. Nĩamacookeirie
mahooya mao, nĩ ũndũ nĩmamwĩhokete.
²¹Magĩtaha mahiũ ma Ahagari acio:

^a11 Bashani warĩ bũrũri wa irĩma wa
mwena wa irathĩro rĩa Iria rĩa Galili.

ngamĩira 50,000, na ng'onde 250,000,
na ndigiri 2,000, ningĩ nĩmatahire andũ
100,000, ²²na angĩ aingĩ makĩũragwo,
tondũ Ngai nĩwe wamarũagĩrĩra. Nao
magĩkara bũrũri ũcio o nginya hĩndĩ
ĩrĩa maatahirwo rĩngĩ.

Nuthu ya Mũhĩrĩga wa Manase

²³Andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa
Manase maarĩ aingĩ mũno; maatũũrire
bũrũri ũcio kuuma Bashani nginya
Baali-Herimoni, ũguo nĩ kuuga nginya
Seniru (nĩkĩo Kĩrĩma kĩa Herimoni).

²⁴Aya nĩo maarĩ atongoria a nyũmba
ciao: Eferi, na Ishi, na Elieli, na Azirieli,
na Jeremia, na Hodavia, na Jahadieli.
Maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na
njamba cia ita, na andũ marĩ igweta.

²⁵No matiarĩ ehokeku harĩ Ngai wa
maithe mao, tondũ nĩmeheanĩte kũrĩ
ngai cia andũ a bũrũri ũcio, arĩa Ngai
aaniinĩte mehere mbere yao. ²⁶Nĩ ũndũ
ũcio Ngai wa Isiraeli akĩarahũra roho
wa Puli mũthamaki wa Ashuri (ũguo nĩ
kuuga Tigilathu-Pileseru, mũthamaki wa
Ashuri), ũrĩa watahire andũ a Rubeni,
na andũ a Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga
wa Manase, akĩmatwara ithaamĩrio.
Akĩmathaamĩria Hala, na Habori, na
Hara, na rũũĩ-inĩ rwa Gozani, kũrĩa
matũire nginya ũmũthĩ.

Njiaro cia Lawi

6 Ariũ a Lawi maarĩ:

Gerishoni, na Kohathu, na
Merari.

²Ariũ a Kohathu maarĩ:
Amuramu, na Iziharu, na
Hebironi, na Uzieli.

³Ciana cia Amuramu ciarĩ:
Harũni, na Musa, na Miriamu.

Ariũ a Harũni maarĩ:
Nadabu, na Abihu, na Eleazaru,
na Ithamaru.

⁴Eleazaru nĩwe warĩ ithe wa
Finehasi,
na Finehasi nĩwe warĩ ithe wa
Abishua,

- ⁵na Abishua nīwe warĩ ithe wa Buki,
na Buki nīwe warĩ ithe wa Uzi,
⁶na Uzi nīwe warĩ ithe wa Zerahia,
na Zerahia nīwe warĩ ithe wa Meraiothu,
⁷na Meraiothu nīwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nīwe warĩ ithe wa Ahitubu,
⁸na Ahitubu nīwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nīwe warĩ ithe wa Ahimaazu,
⁹na Ahimaazu nīwe warĩ ithe wa Azaria,
na Azaria nīwe warĩ ithe wa Johanani,
¹⁰na Johanani nīwe warĩ ithe wa Azaria (ũrĩa watungataga arĩ mũthĩnjĩri-Ngai thĩnĩ wa hekarũ ĩrĩa Solomonĩ aakire kũu Jerusalemu),
¹¹na Azaria nīwe warĩ ithe wa Amaria,
na Amaria nīwe warĩ ithe wa Ahitubu,
¹²na Ahitubu nīwe warĩ ithe wa Zadoku,
na Zadoku nīwe warĩ ithe wa Shalumu,
¹³na Shalumu nīwe warĩ ithe wa Hilikia,
na Hilikia nīwe warĩ ithe wa Azaria,
¹⁴na Azaria nīwe warĩ ithe wa Seraia,
na Seraia nīwe warĩ ithe wa Jehozadaku.
¹⁵Jehozadaku nĩathaamirio hĩndĩ ĩrĩa Jehova aarekereirie andũ a Juda na a Jerusalemu matahwo nĩ Nebukadinezaru.
¹⁶Ariũ a Lawi maarĩ:
Gerishoni, na Kohathu, na Merari.
¹⁷Maya nĩmo marĩtwa ma ariũ a Gerishoni:

- Libini na Shimei.
¹⁸Ariũ a Kohathu maarĩ:
Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli.
¹⁹Ariũ a Merari maarĩ:
Mahili na Mushi.
Icio nĩcio mbarĩ cia Alawii ciandĩkitwo kũringana na maithe mao:
²⁰Ariũ a Gerishoni maarĩ:
mũriũ Libini, nake Jehathu aarĩ mũriũ wa Libini,
nake Zima aarĩ mũriũ wa Jehathu, ²¹nake Joa aarĩ mũriũ wa Zima,
nake Ido aarĩ mũriũ wa Joa,
nake Zera aarĩ mũriũ wa Ido,
nake Jeatherai aarĩ mũriũ wa Zera.
²²Njiaro cia Kohathu ciarĩ:
mũriũ Aminadabu, nake Kora aarĩ mũriũ wa Aminadabu,
nake Asiru aarĩ mũriũ wa Kora, ²³nake Elikana aarĩ mũriũ wa Asiru,
nake Ebiasafu aarĩ mũriũ wa Elikana, nake Asiru aarĩ mũriũ wa Ebiasafu,
²⁴nake Tahathu aarĩ mũriũ wa Asiru, nake Urieli aarĩ mũriũ wa Tahathu,
nake Uzia aarĩ mũriũ wa Urieli,
nake Shauli aarĩ mũriũ wa Uzia.
²⁵Njiaro cia Elikana ciarĩ:
Amasai na Ahimothu,
²⁶nake mũriũ aarĩ Elikana, nake Zofai aarĩ mũriũ wa Elikana,
nake Nahathu aarĩ mũriũ wa Zofai, ²⁷nake Eliabu aarĩ mũriũ wa Nahathu,
nake Jerohamu aarĩ mũriũ wa Eliabu, nake Elikana aarĩ mũriũ wa Jerohamu,
nake Samũeli aarĩ mũriũ wa Elikana.
²⁸Ariũ a Samũeli maarĩ:
Joeli irigithathi,
na mũriũ wa keerĩ aarĩ Abija.
²⁹Njiaro cia Merari ciarĩ:

Mahili, nake mŭriũ aarĩ Libini,
nake Shimei aarĩ mŭriũ wa
Libini, nake Uza aarĩ mŭriũ wa
Shimei,

³⁰nake Shimea aarĩ mŭriũ wa Uza,
nake Hagia aarĩ mŭriũ wa
Shimea,
nake Asaia aarĩ mŭriũ wa
Hagia.

Aini a Hekarũ

³¹Aya nŭo andũ arĩa Daudi aatuire
arũgamĩrĩri a ũini nyũmba-inĩ ya Jehova
thuutha wa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
gũkinya kũu. ³²Maatungataga na ũini
Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo o nginya
rĩrĩa Solomoni aakire hekarũ ya Jehova
kũu Jerusalemu. Nao maarutaga wĩra
wao kũringana na mawatho marĩa
maatuĩtwo.

³³Aya nŭo andũ arĩa maarutaga wĩra,
hamwe na ariũ ao:

Kuuma kũrĩ Akothathu maarĩ:
Hemani ũrĩa mŭini,
mŭrũ wa Joeli, mŭrũ wa
Samũeli,

³⁴mŭrũ wa Elikana, mŭrũ wa
Jerohamu,
mŭrũ wa Elieli, mŭrũ wa Toa,

³⁵mŭrũ wa Zufu, mŭrũ wa
Elikana,
mŭrũ wa Mahathu mŭrũ wa
Amasai,

³⁶mŭrũ wa Elikana, mŭrũ wa
Joeli,
mŭrũ wa Azaria, mŭrũ wa
Zefania,

³⁷mŭrũ wa Tahathu, mŭrũ wa
Asiru,
mŭrũ wa Ebiasafu, mŭrũ wa
Kora,

³⁸mŭrũ wa Iziharu, mŭrũ wa
Kothathu,
mŭrũ wa Lawi, mŭrũ wa
Isiraeli;

³⁹na Asafu, mũthiritũ wa Hemani,
ũrĩa watungataga mwena wake
wa ũrĩo: Asafu aarĩ mŭrũ wa
Berekia, mŭrũ wa Shimea,

⁴⁰mŭrũ wa Mikaeli, mŭrũ wa
Baaseia,
mŭrũ wa Malikija ⁴¹mŭrũ wa
Ethini,
mŭrũ wa Zera, mŭrũ wa Adaia,
⁴²mŭrũ wa Ethani, mŭrũ wa Zima,
mŭrũ wa Shimei, ⁴³mŭrũ wa
Jahathu,
mŭrũ wa Gerishoni, mŭrũ wa
Lawi;

⁴⁴na kuuma kũrĩ athiritũ ao,
Amerari, arĩa maatungataga
marĩ mwena wake wa ũmotho,
maarĩ:
Ethani mŭrũ wa Kishi, mŭrũ wa
Abudi,
mŭrũ wa Maluku, ⁴⁵mŭrũ wa
Hashabia,
mŭrũ wa Amazia, mŭrũ wa
Hilikia,

⁴⁶mŭrũ wa Amuzi, mŭrũ wa Bani,
mŭrũ wa Shemerĩ, ⁴⁷mŭrũ wa
Mahali,
mŭrũ wa Mushi, mŭrũ wa
Merari,
mŭrũ wa Lawi.

⁴⁸Alawii arĩa maarĩ a thiritũ yao
maagaĩrwo mawĩra marĩa mangĩ mothe
ma hema ĩrĩa nyamũre, o ĩyo nyũmba
ya Ngai. ⁴⁹No Harũni na njiaro ciake nŭo
maarutaga magongona kīgongona-inĩ
kĩa igongona rĩa njino, na kīgongona-inĩ
gĩa gũcinĩrwo ũbumba, na wĩra wotho
warutagwo ũkonainie na Handũ-hau-
Hatheru-Mũno, nĩ ũndũ wa kũhoroheria
andũ a Isiraeli mehia, kũringana na ũrĩa
Musa ndungata ya Ngai yaathanĩte.

⁵⁰Ici nĩcio njiaro cia Harũni:

Mŭriũ aarĩ Eliazaru, nake mŭriũ
wake aarĩ Finehasi,
nake Abishua aarĩ mŭriũ wa
Finehasi, ⁵¹nake Buki aarĩ
mŭriũ wa Abishua,
nake Uzi aarĩ mŭriũ wa Buki,
nake Zerahia aarĩ mŭriũ wa Uzi,
⁵²nake Meraiothu aarĩ mŭriũ
wa Zerahia, nake Amaria aarĩ
mŭriũ wa Meraiothu,
nake Ahitubu aarĩ mŭriũ wa

Amaria, ⁵³ nake Zadoku aarĩ
mũriũ wa Ahitubu,
nake Ahimaazu aarĩ mũriũ wa
Zadoku.

⁵⁴ Na rĩrĩ, gũkũ nĩkuo kũndũ kũrĩa
maagaĩrwo kũrĩ bũrũri wao (nakuo
kwagaĩrwo njiaro cia Harũni iria ciarĩ
cia mbarĩ ya Kohathu, tondũ igai rĩa
mbere rĩarĩ rĩao):

⁵⁵ Maaheirwo Hebironi kũu Juda, o
hamwe na ũrĩithio ũrĩa warigiĩcĩrie.

⁵⁶ No mĩgũnda na matũũra marĩa
maakuhĩrĩrie itũũra inene
maaheirwo Kalebu mũrũ wa Jefune.

⁵⁷ Nĩ ũndũ ũcio njiaro cia Harũni
ciaheirwo Hebironi (itũũra inene
rĩa kũũrĩa) na Libina, na Jatiri, na
Eshitemoa, ⁵⁸ na Hileni, na Debiri,
⁵⁹ na Ashani, na Juta, na Bethi-
Shemesu, hamwe na ũrĩithio
wamo. ⁶⁰ Na kuuma mũhĩrĩga wa
Benjamini maaheirwo Gibeoni, na
Geba, na Alemethu, na Anathothu,
hamwe na ũrĩithio wamo.

Matũũra marĩa maagaĩrwo
mũhĩrĩga ya Akohathu mothe maarĩ
ikũmi na matatũ.

⁶¹ Njiaro icio ingĩ cia Kohathu
ciaheirwo matũũra ikũmi, kuuma kũrĩ
nuthu ya mũhĩrĩga wa Manase.

⁶² Njiaro cia Gerishoni, mbarĩ o mbarĩ
ciagaĩrwo matũũra ikũmi na matatũ
kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Isakaru, na wa
Asheri, na wa Nafitali, na kuuma kũrĩ
gĩcunji kĩa mũhĩrĩga wa Manase ũrĩa ũrĩ
Bashani.

⁶³ Njiaro cia Merari, mbarĩ o mbarĩ,
ciagaĩrwo matũũra ikũmi na meerĩ
kuuma kũrĩ mũhĩrĩga wa Rubeni, na
wa Gadi, na wa Zebulun.

⁶⁴ Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli makĩhe
Alawii matũũra macio na ũrĩithio wamo.

⁶⁵ Kuuma mũhĩrĩga wa Juda, na wa
Simeoni, na wa Benjamini makĩmahe
matũũra macio magwetetwo.

⁶⁶ Mbarĩ imwe cia Akohathu ciaheirwo
matũũra nĩ mũhĩrĩga wa Efiraimu
matuĩke bũrũri wao.

⁶⁷ Kuuma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma

wa Efiraimu maaheirwo Shekemu
(itũũra rĩa kũũrĩa), na Gezeri, ⁶⁸ na
Jokimeamu, na Bethi-Horoni, ⁶⁹ na
Aijaloni, na Gathi-Rimoni, hamwe
na ũrĩithio wamo.

⁷⁰ Na kuuma nuthu ya mũhĩrĩga
wa Manase-rĩ, andũ a Isiraeli
makĩheana matũũra ma Aneri na
Bileamu, hamwe na ũrĩithio wamo,
kũrĩ mbarĩ iria ingĩ cia Akohathu.

⁷¹ Agerishoni maagaĩrwo matũũra
maya:

Kuuma nuthu ya mũhĩrĩga wa
Manase makĩheo Golani kũu
Bashani, o na Ashitarothu,
hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷² Kuuma mũhĩrĩga wa Isakaru
makĩheo Kadeshi, na Daberathu,

⁷³ na Ramothu, na Anemu,
hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁴ Kuuma mũhĩrĩga wa Asheri
makĩheo Mashali, na Abidoni,

⁷⁵ na Hukoku, na Rehobu,
hamwe na ũrĩithio wamo;

⁷⁶ Na kuuma mũhĩrĩga wa Nafitali
makĩheo Kedeshi kũu Galili,
na Hamoni, na Kiriathaimu,
hamwe na ũrĩithio wamo.

⁷⁷ Amerari (Alawii arĩa angĩ)
maagaĩrwo matũũra maya:

Kuuma mũhĩrĩga wa Zebulun
makĩheo Jokineamu, na Karita,
na Rimono, na Taboru, hamwe
na ũrĩithio wamo;

⁷⁸ kuuma mũhĩrĩga wa Rubeni
mũrĩmo wa Jorodani mwena wa
irathĩro wa Jeriko,
makĩheo Bezeri werũ-inĩ, na
Jahaza, ⁷⁹ na Kedemothu, na
Mefaathu, hamwe na ũrĩithio
wamo;

⁸⁰ na kuuma mũhĩrĩga wa Gadi
makĩheo Ramothu o kũu
Gileadi, na Mahanaimu, ⁸¹ na
Heshiboni, na Jazeri, hamwe na
ũrĩithio wamo.

Njiaro cia Isakaru

7 Ariũ a Isakaru maarĩ:

Tola, na Pua, na Jashubu, na Shimuroni; othe maarĩ ana.

² Ariũ a Tola maarĩ:

Uzi, na Refaia, na Jerieli, na Jahamai, na Ibisamu, na Shemueli; nao maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Hĩndĩ ya wathani wa Daudi, njiaro cia Tola iria ciaandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao marĩ andũ a kũrũa mbaara maarĩ 22,600.

³ Mũriũ wa Uzi aarĩ:

Izirahia.

Ariũ a Izirahia maarĩ:

Mikaeli, na Obadia, na Joeli, na Ishia. Othe atano maarĩ anene a andũ ao. ⁴ Kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao, maarĩ na arũme mehaarĩirie kũrũa mbaara 36,000, nĩgũkorwo maarĩ na atumia aingĩ na ciana nyingĩ.

⁵ Andũ ao arĩa maangĩarũire mbaara kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isakaru, kũringana na maandĩko ma njiarwa ciao, maarĩ 87,000 marĩ othe.

Njiaro cia Benjamin

⁶ Ariũ atatũ a Benjamini maarĩ:

Bela, na Bekerĩ, na Jediaeli.

⁷ Ariũ a Bela maarĩ:

Eziboni, na Uzi, na Uzieli, na Jerimothu, na Iri; othe maarĩ atano, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia arũme a kũrũa mbaara maarĩ 22,034.

⁸ Ariũ a Bekerĩ maarĩ:

Zemira, na Joashu, na Eliezeri, na Elioenai, na Omuri, na Jeremothu, na Abija, na Anathothu, na Alemethu. Acio othe maarĩ ariũ a Bekerĩ.

⁹ Maandĩko ma njiarwa ciao moonanagia atongoria a

nyũmba, na arũme a kũrũa mbaara 20,200.

¹⁰ Mũriũ wa Jediaeli aarĩ:

Biliani.

Ariũ a Biliani maarĩ:

Jeushu, na Benjaminĩ, na Ehudu, na Kenaana, na Zethani, na Tarishishi, na Ahishaharu.

¹¹ Ariũ acio othe a Jediaeli maarĩ atongoria a nyũmba ciao. Nĩ kwarĩ na arũme 17,200 a kũrũa mehaarĩirie gũthĩ mbaara-inĩ.

¹² Nao andũ a Shupimu na a Hupimu maarĩ a rũciaro rwa Iru, nao Ahushimu maarĩ a rũciaro rwa Aheri.

Njiaro cia Nafitali

¹³ Ariũ a Nafitali maarĩ:

Jahazieli, na Guni, na Jezeri, na Shalumu; aya maarĩ a rũciaro rwa Biliha.

Njiaro cia Manase

¹⁴ Njiaro cia Manase ciarĩ:

Asirieli, ũrĩa aaciarĩrwo nĩ thuriya yake iĩa yarĩ Mũaramiti. Ningĩ thuriya iyo ikĩmũciarĩra Makiru, ũrĩa warĩ ithe wa Gileadi.

¹⁵ Makiru aahikanirie kuuma kwa Ahupimu na Ashupimu. Mwarĩ wa nyina eetagwo Maaka.

Ũrĩa ũngĩ wa rũciaro rwake eetagwo ZELOFEHADI, nake aaciarĩte o airĩtu.

¹⁶ Mũtumia wa Makiru, Maaka nĩaciarire mwanake na akĩmũtua Pereshu. Mũrũ wa nyina na Pereshu eetagwo Shereshu, na ariũ a Shereshu maarĩ Ulamu na Rakemu.

¹⁷ Mũriũ wa Ulamu eetagwo:

Bedani.

Acio nĩo maarĩ ariũ a Gileadi mũrũ wa Makiru, mũrũ wa Manase. ¹⁸ Mwarĩ wa nyina Hamolekethu nĩaciarire Ishihodi, na Abiezeri, na Mahala.

¹⁹ Ariũ a Shemida maarĩ:

Ahiani, na Shekemu, na Liki, na Aniamu.

Njiaro cia Efiraimu

²⁰ Njiaro cia Efiraimu ciarĩ:

Shuthela na mŭriũ Beredi,
na Tahathu mŭriũ wa Beredi, na
Eleada mŭriũ wa Tahathu,
na Tahathu mŭriũ wa Eleada,
na mŭriũ Zabadi,
na Shuthela mŭriũ wa Zabadi,
²¹ na Zabadi aarĩ mŭriũ wa
Tahathu,
nake Shuthela aarĩ mŭriũ wa
Zabadi.

Ezeri na Eleadi mooragirwo nĩ
andũ arĩa maaciarĩrwo Gathi hĩndĩ
ĩrĩa maathĩite gŭtaha mahiũ mao.

²² Ithe wao Efiraimu nĩamacakaĩire
mĩthenya mĩngĩ, nao andũ ao
magĩũka kũmũhooreria. ²³ Ningĩ
agĩkoma na mŭtumia wake rĩngĩ,
nake akĩgĩa nda agĩciara kahĩ.
Nake agĩgatua Beria, tondũ nĩ
gwakoretwo na mŭtino thĩinĩ wa
nyũmba yake. ²⁴ Mwarĩ wa Efiraimu
eetagwo Sheera, ũrĩa waakire Bethi-
Haroni ya kĩaanda na ya rŭgongo, na
agĩaka Uzeni-Sheera.

²⁵ Refa aarĩ mŭriũ wa Efiraimu, na
mŭriũ eetagwo Resefu,
na Tela mŭriũ wa Resefu, na
Tahani mŭriũ wa Tela,

²⁶ na Ladani mŭriũ wa Tahani, na
Amihudu mŭriũ wa Ladani,
na Elishama mŭriũ wa
Amihudu, ²⁷ na Nuni mŭriũ wa
Elishama,
na Joshua mŭriũ wa Nuni.

²⁸ Ithaka na ciikaro ciao ciarĩ Betheli,
na matũũra marĩa maakŭrigiciĩrie, na nĩ
Naara mwena wa irathĩro, na Gezeri na
matũũra makuo ma mwena wa ithũĩro,
na Shekemu na matũũra makuo, nginya
Gaza na matũũra makuo. ²⁹ Kŭrigania
na mĩhaka ya Manase maarĩ na Bathi-
Shani, na Taanaka, na Megido, na Dori,
hamwe na matũũra makuo. Njiaro cia

Jusufu mŭrũ wa Isiraeli nĩcio ciaikaraga
matũũra macio.

Njiaro cia Asheri

³⁰ Ariũ a Asheri maarĩ:

Imuna, na Ishiva, na Ishivi, na
Beria. Mwarĩ wa nyina wao
eetagwo Sera.

³¹ Ariũ a Beria maarĩ:

Heberi na Malikieli ũrĩa warĩ
ithe wa Birizaithu.

³² Heberi nĩwe warĩ ithe wa Jefileti,
na Shomeri, na Hothamu, na
mwarĩ wa nyina wao eetagwo
Shua.

³³ Ariũ a Jafileti maarĩ:

Pasaka, na Bimihali, na
Ashavathu. Acio maarĩ ariũ a
Jefileti.

³⁴ Ariũ a Shomeri maarĩ:

Ahi, na Rohaga, na Jehuba, na
Aramu.

³⁵ Ariũ a mŭrũ wa nyina na Helemu
maarĩ:

Zofa, na Imuna, na Sheleshu, na
Amali.

³⁶ Ariũ a Zofa maarĩ:

Sua, na Harineferi, na Shuali, na
Beri, na Imura, ³⁷ na Bezeri, na
Hodi, na Shama, na Shilisha, na
Ithirani, na Beera.

³⁸ Ariũ a Jetheri maarĩ:

Jefune, na Pisipa, na Ara.

³⁹ Ariũ a Ula maarĩ:

Ara, na Hanieli, na Rizia.

⁴⁰ Acio othe maarĩ njiaro cia Asheri; nĩo
maarĩ atongoria a nyũmba ciao, na andũ
athuure, na njamba cia ita, na atongoria
arĩa maarĩ igweta. Mũigana wa andũ
arĩa maangĩathiire mbaara kŭringana
na maandĩko ma njiarwa ciao maarĩ
26,000.

Maandĩko ma Njarwa cia Saũlũ ũrĩa Mũbenjamini

8 Benjamini nĩwe warĩ ithe wa Bela,
mŭriũ wake wa irigithathi;
Ashibeli aarĩ mŭriũ wa keerĩ,
nake Ahara wa gatatũ,

- ² nake Noha wa kana, nake Rafa wa gatano.
- ³ Ariũ a Bela maarĩ:
Adari, na Gera, na Abihudi,
⁴ na Abishua, na Naamani, na Ahoa, ⁵ na Gera, na Shefufani, na Huramu.
- ⁶ Aya nĩo maarĩ njiaro cia Ehudu, arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Geba, na nĩo maathaamĩirio Manahathu:
- ⁷ Naamani, na Ahija, na Gera ũrĩa wamathaamirie, na nĩwe warĩ ithe wa Uza na Ahihudu.
- ⁸ Shaharaimu nĩaciarĩrwo ciana kũu Moabi thuutha wa gũte atumia ake Hushimu na Baara. ⁹ Mũtumia wake Hodeshu akĩmũciarĩra ciana ici: Jobabu, na Zibia, na Mesha, na Malikamu, ¹⁰ na Jeuzu, na Shakia, na Mirima. Acio nĩo maarĩ ariũ ake, na maarĩ atongoria a nyũmba ciao.
- ¹¹ Mũtumia wake Hushimu akĩmũciarĩra Ahitubu na Elipaali.
- ¹² Ariũ a Elipaali maarĩ:
Eberi, na Mishamu, na Shemedi (ũrĩa wakire Ono, o na Lodi na matũũra marĩa maakũrigiiciĩrie), ¹³ na Beria, na Shema arĩa maarĩ atongoria a nyũmba cia arĩa maatũũraga Aijaloni, na nĩo maingatire andũ arĩa maatũũraga Gathu.
- ¹⁴ Ahio, na Shashaka, na Jeremothu,
¹⁵ na Zebadia, na Aradi, na Ederi,
¹⁶ na Mikaeli, na Ishipa, na Joha maarĩ ariũ a Beria.
- ¹⁷ Zebadia, na Meshulamu, na Hiziki, na Heberi, ¹⁸ na Ishimerai, na Izilia, na Jababu maarĩ ariũ a Elipaali.
- ¹⁹ Jakimu, na Zikiri, na Zabedi,
²⁰ na Elienai, na Zilethai, na Elieli, ²¹ na Adaia, na Beraia, na Shimirathu maarĩ ariũ a Shimei.
- ²² Ishipani, na Eberi, na Elieli, ²³ na Abidoni, na Zikiri, na Hanani,
- ²⁴ na Hanania, na Elamu, na Anithothija, ²⁵ na Ifideia, na Penueli maarĩ ariũ a Shashaka.
- ²⁶ Shamusherai, na Sheharia, na Athalia, ²⁷ na Jareshia, na Elija, na Zikiri maarĩ ariũ a Jerohamu.
- ²⁸ Aya othe maarĩ atongoria a nyũmba o na anene, ta ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, na maaikaraga Jerusalemu.
- ²⁹ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.
Mũtumia wake eetagwo Maaka,
³⁰ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³¹ na Gedor, na Ahio, na Zekeri, ³² na Mikilothu ũrĩa warĩ ithe wa Shimea. O nao maaikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.
- ³³ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ. Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani
- ³⁴ Mũriũ wa Jonathani:
eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.
- ³⁵ Ariũ a Mika maarĩ:
Pithoni, na Meleku, na Tarea, na Ahazu.
- ³⁶ Ahazu aarĩ ithe wa Jehoadah, nake Jehoadah aarĩ ithe wa Alemethu, na Azamavethu, na Zimuri; nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza.
- ³⁷ Moza aarĩ ithe wa Binea; nake Rafa aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Rafa, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.
- ³⁸ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩtwa mao: Azirikamu, na Bokeru, na Ishumaeli, na Shearia, na Obadia, na Hanani. Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.
- ³⁹ Ariũ a Esheku, mũrũ wa nyina, maarĩ:
Ulamu irigithathi rĩake, na Jeushu wa keerĩ, na Elifeleti wa gatatũ. ⁴⁰ Ariũ a Ulamu maarĩ

njamba cia ita, na nĩmamenyete
gūtũmĩra ũta. Maarĩ na ariũ
aingĩ o na ciana cia ciana ciao,
na othe maarĩ 150.

Acio othe nĩo maarĩ njiaro cia
Benjamini.

9 Andũ a Isiraeli othe nĩmandĩkĩtwo
maandĩko-inĩ ma njiarwa marĩa
maarĩ mbuku-inĩ ya athamaki a Isiraeli.

Andũ arĩa maarĩ Jerusalemu

Andũ a Juda nĩmatahĩtwo magatwarwo
Babuloni nĩ ũndũ wa kwaga kwĩhokeka.

²Na rĩrĩ, andũ arĩa maambire gũcooka
gũikara mĩgũnda-inĩ yao o kũu matũũra-
inĩ mao, maarĩ andũ amwe a Isiraeli, na
athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ndungata
cia hekarũ.

³Andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu
kuuma Juda, na Benjamini, na Efiraimu,
na Manase maarĩ:

⁴Uthai mũrũ wa Amihudu, mũrũ
wa Omuri, mũrũ wa Imuri,
mũrũ wa Bani wa rũciaro rwa
Perezu mũrũ wa Juda.

⁵Andũ a Shiloni maarĩ:
Asaia ũrĩa warĩ irigithathi, na
ariũ ake.

⁶Kuuma Zera aarĩ:
Jeueli.
Andũ othe a kuuma Juda maarĩ
690.

⁷Andũ a Benjamini maarĩ:
Salu mũrũ wa Meshulamu,
mũrũ wa Hodavia, mũrũ wa
Hasenua; ⁸na Ibineia mũrũ wa
Jerohamu; Ela mũrũ wa Uzi,
mũrũ wa Mikiri; na Meshulamu
mũrũ wa Shefatia, mũrũ wa
Reueli, mũrũ wa Ibinija.

⁹Andũ a kuuma Benjamini, ta
ũrĩa maandĩkĩtwo maandĩko-
inĩ ma njiarwa ciao, maarĩ
956. Arũme acio othe maarĩ
atongoria a nyũmba ciao.

¹⁰Athĩnjĩri-Ngai maarĩ:
Jedaia, na Jehoiaribu, na Jakini;

¹¹na Azaria mũrũ wa Hilikia,
mũrũ wa Meshulamu, mũrũ wa

Zadoku, mũrũ wa Meraiothu,
mũrũ wa Ahitubu ũrĩa warĩ
mũmenyereri mũnene wa
nyũmba ya Ngai; ¹²na Adaia
mũrũ wa Jerohamu, mũrũ wa
Pashuru, mũrũ wa Malikija;
na Maasai mũrũ wa Adieli,
mũrũ wa Jahazera, mũrũ
wa Meshulamu, mũrũ wa
Meshilemithu, mũrũ wa Imeri.

¹³Athĩnjĩri-Ngai arĩa maarĩ
atongoria a nyũmba ciao maarĩ
1,760. Maarĩ arũme maarĩ
na ũhoti, na nĩ meehokeirwo
gũtungata nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁴Alawii maarĩ:
Shemaia mũrũ wa Hashubu,
mũrũ wa Azirikamu, mũrũ
wa Hashabia ũrĩa Mũmerari,
¹⁵na Bakabakari, na Hereshi,
na Galali, na Matania mũrũ wa
Mika, mũrũ wa Zikiri, mũrũ wa
Asafu; ¹⁶na Obadia mũrũ wa
Shemaia, mũrũ wa Galali, mũrũ
wa Jeduthuni; na Berekia mũrũ
wa Asa, mũrũ wa Elikana, arĩa
maaikaraga matũũra-inĩ ma
Anetofathi.

¹⁷Arangĩri a ihingo maarĩ:
Shalumu, na Akubu, na
Talimoni, na Ahimani na ariũ
a nyina, na Shalumu mũnene
wao, ¹⁸acio maigĩtwo kĩhingo-
inĩ kĩa mũthamaki mwena
wa irathĩro, nginya ihinda-inĩ
rĩu. Acio nĩo maarĩ arangĩri
a ihingo a gĩkundi kĩa Alawii.
¹⁹Shalumu mũrũ wa Kore,
mũrũ wa Ebiasafu, mũrũ wa
Kora, na athiritũ ake arangĩri
a ihingo kuuma nyũmba
yake ya Akohathu. Acio nĩo
meehokeirwo ũrangĩri wa
itoonyero rĩa hema o ta ũrĩa
maithe mao meehokeirwo
ũrangĩri wa itoonyero rĩa
Gĩikaro kĩa Jehova. ²⁰Mahinda
ma mbere Finehasi mũrũ wa
Eleazaru nĩwe warũgamagĩrĩra

arangĩri a ihingo, nake Jehova aarĩ hamwe nake.

²¹ Zekaria mūrũ wa Meshelemia nĩwe warĩ mūrangĩri wa itoonyero rĩa Hema-ya-Gütunganwo.

²² Arĩa othe maathuurĩtwo matuĩke arangĩri a ihingo maarĩ 212. Marĩitwa mao nĩmandĩkirwo maandĩko-inĩ ma njiarwa ciao, matũũra-inĩ mao. Arangĩri a ihingo maigirwo o mũndũ harĩa ehokeirwo nĩ Daudi na Samũeli ũrĩa muoni-maũndũ. ²³ O ene na njiaro ciao nĩo maarũgamagĩrĩa ũrangĩri wa ihingo cia nyũmba ya Jehova, nyũmba irĩa yetagwo Hema. ²⁴ Arangĩri a ihingo maarĩ mĩena yothĩ ĩna: irathĩro, na ithũĩro, na gathigathini, na gũthini. ²⁵ Ariũ a ithe wao a matũũra mao nĩmookaga rĩmwe na rĩmwe magateithania mawĩra nao ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja. ²⁶ No anene arĩa ana maaroraga arangĩri a ihingo, arĩa maarĩ Alawii, nĩmehokeirwo kũmenyerera tũnyũmba na igĩĩna cia nyũmba ya Ngai. ²⁷ Maikaraga ũtukũ wothĩ hakuhĩ na nyũmba ya Ngai nĩgeetha mamĩrangagĩre; na nĩo maamenyagĩrĩa cabi ya kũmĩhingũra o rũciĩnĩ.^a

²⁸ Amwe ao maarĩ amenyereri a indo iria ciatũmagĩrwo ũtungata-inĩ wa hekarũ; nĩmacitaraga ikĩrutwo na igĩcookio nyũmba thĩinĩ. ²⁹ Angĩ maaheetwo wĩra wa kũmenyerera indo cia nyũmba na indo iria ingĩ ciothe ciakoragwo handũ-harĩa-haamũre, o hamwe na mũtu, na ndibei, na maguta, na ũbani, na mahuti marĩa manungi wega. ³⁰ No athĩnjĩri-Ngai amwe nĩo maarutaga wĩra wa gũtukania mahuti macio manungi wega. ³¹ Mũlawii wetagwo Matithĩa, irigithathi rĩa Shalumu ũrĩa Mũkoora, nĩwe wehokeirwo wĩra wa gũthondeka mĩgate ya maruta. ³² Ariũ a ithe amwe ao a mũhĩrĩga wa Kohathu nĩo marũgamagĩrĩa ũthondeki wa

mĩgate ya kũigĩrĩrwo metha-inĩ hĩndĩ ya thabatũ.

³³ Arĩa maarĩ aini, na atongoria a nyũmba cia Alawii, maaikaraga tũnyũmba-inĩ kũu hekarũ thĩinĩ na matiarutaga mawĩra mangĩ tondũ maarĩ a kũmenyerera wĩra ũcio wao mũthenya na ũtukũ.

³⁴ Acio othe maarĩ atongoria a nyũmba cia Alawii, na anene o ta ũrĩa maandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa njiarwa ciao, nao maatũũraga Jerusalemu.

Njiarwa cia Saũlũ

³⁵ Jeieli ithe wa Gibeoni aatũũraga Gibeoni.

Mũtumia wake eetagwo Maaka, ³⁶ na mũriũ wake wa irigithathi eetagwo Abidoni, akarũmĩrĩrwo nĩ Zuru, na Kishu, na Baali, na Neri, na Nadabu, ³⁷ na Gedorĩ, na Ahio, na Zekaria, na Mikilothu.

³⁸ Mikilothu nĩwe warĩ ithe wa Shimeami. O nao maikaraga hakuhĩ na andũ ao kũu Jerusalemu.

³⁹ Neri aarĩ ithe wa Kishu, nake Kishu aarĩ ithe wa Saũlũ, nake Saũlũ aarĩ ithe wa Jonathani, na Maliki-Shua, na Abinadabu, na Eshi-Baali.

⁴⁰ Mũriũ wa Jonathani eetagwo Meribu-Baali, na nĩwe warĩ ithe wa Mika.

⁴¹ Ariũ a Mika maarĩ: Pithoni, na Meleku, na Taharea, na Ahazu.

⁴² Ahazu aarĩ ithe wa Jara, nake Jara aarĩ ithe wa Alemethu, na Azimavethu, na Zimuri, nake Zimuri aarĩ ithe wa Moza.

⁴³ Moza aarĩ ithe wa Binea, nake Refaia aarĩ mũriũ wa Binea, nake Eleasa aarĩ mũriũ wa Refaia, nake Azeli aarĩ mũriũ wa Eleasa.

⁴⁴ Azeli aarĩ na ariũ atandatũ, na maya nĩmo marĩitwa mao: Azirikamu, na Bokeru, na

^a27 Arangĩri a hekarũ nĩo maigaga cabi nĩgũkorwo nĩyahingagwo ũtukũ.

Ishumaeli, na Shearia, na
Obadia, na Hanani.
Acio nĩo maarĩ ariũ a Azeli.

Saũlũ Kwĩyũraga

10 Na rĩrĩ, Afilisti nĩmarũire na Isiraeli; nao andũ a Isiraeli makĩmoorĩra, na aingĩ ao makĩũragĩrwo Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ² Afilisti makĩhatĩrĩria Saũlũ na ariũ ake mũno, na makĩũraga ariũ ake Jonathani, na Abinadabu, na Maliki-Shua. ³ Na rĩrĩ, mbaara nĩyaneneheire Saũlũ mũno, na hĩndĩ ĩrĩa aikia a mĩguĩ maamũkinĩyĩre, makĩmũguraria.

⁴ Nake Saũlũ akĩĩra mũkuui wa indo ciake cia mbaara atĩrĩ, “Comora rūhiũ rwaku rwa njora ũũthece naruo, nĩguo andũ aya mataruaga matigooke kũnyararithia.”

No mũndũ ũcio mũkuui wa indo ciake cia mbaara agĩtigĩra mũno, akĩrega gwĩka ũguo; nĩ ũndũ ũcio Saũlũ akĩoya rūhiũ rwake rwa njora, akĩrũgwĩra. ⁵ Rĩrĩa mũkuui wa indo cia mbaara onire atĩ Saũlũ nĩakua, o nake akĩgwĩra rūhiũ rwake rwa njora, agĩkua. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ na ariũ ake atatũ magĩkua, nao andũ othe a nyũmba yake magĩgĩkua o hamwe.

⁷ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ kĩaanda moonire atĩ ita nĩrĩorĩte, na atĩ Saũlũ na ariũ ake nĩmakuĩte-rĩ, magĩtiganĩria matũũra mao, makĩũra; nao Afilisti magĩthĩĩ magĩikara kuo.

⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Afilisti magĩthĩĩ gũcuuma ciimba, magĩkora Saũlũ na ariũ ake makuĩte kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Giliboa. ⁹ Makĩmũbora, na magĩkuua mũtwe wake, na indo ciake cia mbaara; magĩcooka magĩtũma andũ mathĩĩ bũrũri wothe wa Afilisti makaanĩrĩre ũhoru ũcio kũrĩ mĩhianano yao ya kũhooywo, na kũrĩ andũ ao. ¹⁰ Makĩĩga indo cia Saũlũ cia mbaara thĩĩnĩ wa hekarũ ya ngai ciao, naguo mũtwe wake makĩwoherera kũu hekarũ ya Dagoni.

¹¹ No rĩrĩa andũ a Jabeshi-Gileadi maagũire ũhoru wa maũndũ marĩa mothe Afilisti meekĩte Saũlũ-rĩ, ¹² njamba ciao cia ita igĩthĩĩ, igĩkuua

mĩrĩrĩ ya Saũlũ na ya ariũ ake, ikĩmĩrehe Jabeshi. Magĩcooka magĩthika mahĩndĩ mao gĩtina-inĩ kĩa mũtĩ ũrĩa mũnene kũu Jabeshi, na makĩĩhinga kũrĩa irio mĩthenya mũgwanja.

¹³ Saũlũ aakuire nĩ ũndũ ndaarĩ mwĩhoeku kũrĩ Jehova; ndaamenyereire kiugo kĩa Jehova, o na nĩahooire kĩrĩa kuuma kũrĩ mũragũri atĩ amũtongorie, ¹⁴ no ndahooire kĩrĩa kũrĩ Jehova. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmũũraga, na akĩneana ũthamaki kũrĩ Daudi mũrũ wa Jesii.

Daudi Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli

11 Hĩndĩ ĩyo andũ othe a Isiraeli magĩcookanĩrĩra harĩ Daudi kũu Hebironi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a mũthiimo na thakame yaku. ² Ihinda rĩrĩa rĩhĩtũkĩte, o na Saũlũ arĩ o mũthamaki, wee nĩwe ũratongoragia Isiraeli mbaara-inĩ ciao. Nake Jehova Ngai waku agĩkwĩra atĩrĩ, ‘Nĩwe ũkaarĩithia andũ akwa Isiraeli, na nĩũgatuĩka mwathi wao.’ ”

³ Nĩ ũndũ ũcio athuuri othe a Isiraeli magĩthĩĩ Hebironi kũrĩ Mũthamaki Daudi, nake Daudi akĩgĩa na kĩrĩkanĩro nao mbere ya Jehova o kũu Hebironi, nao magĩtĩrĩria Daudi maguta mũtwe atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eranĩire na kanua ga Samũeli.

Daudi Gũtooria Jerusalemu

⁴ Daudi hamwe na andũ a Isiraeli othe magĩthĩĩ gũtharĩkĩra Jerusalemu, o kũu gwetagwo Jebusi. Nao Ajebusi arĩa maatũũraga kũu ⁵ makĩĩra Daudi atĩrĩ, “Ndũngĩtoonya gũkũ.” No rĩrĩ, Daudi nĩagĩtunyanire gũikaro kũu kĩaĩrigĩrwo na thingo cia hinya gĩa Zayuni, Itũũra Inene rĩa Daudi.^a

⁶ Daudi oigĩte atĩrĩ, “Ūrĩa wothe ũgũtongoria mbaara ya kũhũũra Ajebusi nĩwe ũgaatuĩka mũnene wa thigari ciothe.” Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe

^a5 Tene kĩrĩma kĩrĩa kĩaĩrĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu nĩkĩo kĩaĩkaine ta “Zayuni” no thuutha-inĩ rĩĩtwa rĩu rĩarũgamĩrĩire Jerusalemu yothē.

waambire kwambata, na nĩ ūndũ ūcio nĩwe watuĩkire mūnene wa thigari.

⁷Daudi agĩgītũura gĩikaro kũu kĩaĩrigĩrwo na rūthingo rwa hinya, na nĩ ūndũ ūcio gĩgĩtwo Itũura Inene rĩa Daudi. ⁸Nake agĩaka itũura inene rĩthiūrũkĩirie gĩikaro kũu, kuuma benji-inĩ nginya rūthingo-inĩ rūrĩa rwakĩrigiiciirie, nake Joabu agĩcookereria mĩena ĩrĩa ĩngĩ ya itũura rĩu inene. ⁹Daudi agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na ũhoti mũingĩ, tondũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe aarĩ hamwe nake.

Andũ Njamba a Daudi

¹⁰Aya nĩo maarĩ anene a andũ arĩa njamba a Daudi, o ene hamwe na andũ a Isiraeli othe, nĩmatirĩrĩire ũthamaki wake na hinya nĩguo ũtheereme bũrũri wothe, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire. ¹¹Maya nĩmo marĩtwa ma andũ acio maarĩ njamba a Daudi:

Jashobeamu ũrĩa Mũhakimoni nake aarĩ mūtongoria wa anene; nĩwe woire itimũ rĩake ahũũrane na andũ 300, nake akĩmooraga mbaara-inĩ ĩmwe.

¹²Mūnini wake eetagwo Eleazaru mūrũ wa Dodo ũrĩa Mũahohi, ũmwe wa andũ atatũ arĩa maarĩ njamba. ¹³Nake aarĩ hamwe na Daudi kũu Pasi-Damimu hĩndĩ ĩrĩa Afilisti moonganĩte marũe nao. Maarĩ handũ haarĩ mũgũnda waiyũire cairi, nacio thigari ikiũrĩa Afilisti. ¹⁴No-o nĩmaregeire gatagatĩ ka mũgũnda ūcio. Makĩũgitĩra, na makĩũraga Afilisti, nake Jehova akĩmahe ũhootani mūnene.

¹⁵Anene atatũ a acio mĩrongo ĩtatũ, nĩmaikũrũkire magĩthiĩ kũrĩ Daudi ihiga-inĩ rĩrĩa rĩarĩ ngurunga-inĩ ya Adulamu, hĩndĩ ĩrĩa mbũtũ ya Afilisti yaambĩte hema Kĩanda kĩa Refaimu.

¹⁶Hĩndĩ ĩyo Daudi aarĩ kĩhitho-inĩ kĩrũmu nayo mbũtũ ya Afilisti yarĩ Bethlehemu. ¹⁷Daudi akĩũrĩrĩa maaĩ, akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo kũrĩ mũndũ ũngĩndehera maaĩ ma kũnyua kuuma gĩthima-inĩ kĩrĩa kĩrĩ hakuhi na kĩhingo kĩa Bethlehemu!” ¹⁸Nĩ ūndũ ūcio andũ acio atatũ magĩtuĩkanĩria gatagatĩ ka ita rĩa Afilisti, magĩtaha maaĩ gĩthima-inĩ kũu

kĩarĩ hakuhi na kĩhingo kĩa Bethlehemu, na makĩmatwarĩa Daudi. No Daudi akĩrega kũmanyua; akĩmaita mbere ya Jehova. ¹⁹Akiuga atĩrĩ, “Ngai arogiria njĩke ũguo! No ngĩnyue thakame ya andũ aya mathiĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ?” Tondũ nĩmathiĩrĩire ũgwati-inĩ wa gĩkuũ nĩguo mamarehe-rĩ, Daudi akĩrega kũmanyua.

Maũndũ ta macio nĩmo meekagwo nĩ njamba acio ithatũ.

²⁰Abishai mūrũ wa nyina na Joabu nĩwe warĩ mūnene wa acio Atatũ. Nake akĩoya itimũ rĩake, agĩtharĩkĩra andũ magana matatũ, akĩmooraga, nĩ ūndũ ūcio akĩgĩa igweta o ta acio Atatũ. ²¹Nĩatĩkire mũno gũkĩra acio angĩ Atatũ na agĩtuĩka mwathi wao o na gũtuĩka ndaataranĩirio nao.

²²Benaia mūrũ wa Jehoiada aarĩ mūrũ njamba wa kuuma Kabizeeli, ũrĩa wekire maũndũ manene ma ũcamba. Nĩooragire njamba nene igĩrĩ cia ita cia Moabi. Nĩngĩ nĩatoonyire irima mũthenya warĩ na tharunji, na akĩũraga mūrũũthi. ²³Na nĩooragire Mũmisiri warĩ wa ũraihi wa buti mũgwanja na nuthu.^a O na gũtuĩka Mũmisiri ūcio nĩanyĩĩte itimũ rĩaiganaga ta mũtĩ wa mūtumi ngoora, Benaia akĩmũtharĩkĩra na njũgũma. Akĩhuria itimũ kuuma guoko-inĩ kwa Mũmisiri ūcio, na akĩmũũraga na itimũ rĩu rĩake. ²⁴Macio nĩmo maũndũ ma ũcamba marĩa mekirwo nĩ Benaia mūrũ wa Jehoiada. O nake aarĩ igweta o ta andũ arĩa atatũ maarĩ njamba. ²⁵Nĩatĩtwo gũkĩra arĩa Mĩrongo ĩtatũ, no ndaataranĩirio na acio Atatũ. Nake Daudi akĩmũtua mūnene wa arĩa maamũrangagĩra.

²⁶Andũ arĩa maarĩ njamba maarĩ:

Asaheli mūrũ wa nyina na Joabu,
na Elihanani mūrũ wa Dodo wa kuuma Bethlehemu,

²⁷na Shamothu ũrĩa Mũharori,
na Helezu ũrĩa Mũpeloni,

^a23 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

²⁸na Ira mŭrũ wa Ikeshu kuuma Tekoa,
 na Abiezeri kuuma Anathothu,
²⁹na Sibekai ũrĩa Mũhushathi,
 na Ilai ũrĩa Mũahohi,
³⁰na Maharai ũrĩa Mũnetofathi,
 na Helebu mŭrũ wa Baana ũrĩa Mũnetofathi,
³¹na Ithai mŭrũ wa Ribai, wa kuuma Gibe a kũu Benjamini,
 na Benaia ũrĩa Mũpirathoni,
³²na Hurai kuuma tũrũũ-inĩ twa Gaashu,
 na Abieli ũrĩa Mũaribathi,
³³na Azamavethu ũrĩa Mũbahurimu,
 na Eliahaba ũrĩa Mũshaaliboni,
³⁴na ariũ a Hashemu ũrĩa Mũgizoni,
 na Jonathani mŭrũ wa Shage ũrĩa Mũharari,
³⁵na Ahiamu mŭrũ wa Sakaru ũrĩa Mũharari,
 na Elifali mŭrũ wa Uri,
³⁶na Heferi ũrĩa Mũmekerathi,
 na Ahija ũrĩa Mũpeloni,
³⁷na Hezoro ũrĩa Mũkarimeli,
 na Naarai mŭrũ wa Ezibai,
³⁸na Joeli mŭrũ wa ithe na Nathani,
 na Mibihari mŭrũ wa Hagari,
³⁹na Zeleku ũrĩa Mũamoni,
 na Naharai ũrĩa Mũberothi, ũrĩa wakuuagĩra Joabu mŭrũ wa Zeruia indo cia mbaara,
⁴⁰na Ira ũrĩa Mũithiri,
 na Garebu ũrĩa Mũithiri,
⁴¹na Uria ũrĩa Mũhiti,
 na Zabadi mŭrũ wa Ahalai,
⁴²na Adina mŭrũ wa Shiza ũrĩa Mũrubeni, ũrĩa warĩ mŭnene wa Arubeni, arĩ na andũ mĩrongo itatũ arĩa maarĩ nake,
⁴³na Hanani mŭrũ wa Maaka,
 na Joshafatu ũrĩa Mũmithini,
⁴⁴na Uzia ũrĩa Mũashiterathi,
 na Shama na Jeieli, ariũ a Hothamu ũrĩa Mũaroeri,
⁴⁵na Jediaeli mŭrũ wa Shimuri,

o na Joha mŭrũ wa ithe ũrĩa Mũtizi,
⁴⁶na Elieli ũrĩa Mũmahavi,
 na Jeribai na Joshavia, ariũ a Elinaamu,
 na Ithima ũrĩa Mũmoabi,
⁴⁷na Elieli, na Obedi, na Jaasieli ũrĩa Mũmezobai.

Njamba cia Ita Kũnyiitana na Daudi

12 Aya nĩo andũ arĩa mookire kũrĩ Daudi arĩ kũu Zikilagi, hĩndĩ ĩrĩa aaingatĩtwo akehera maitho-inĩ ma Saũlũ mŭrũ wa Kishu (maarĩ amwe a njamba cia ita iria ciamũteithirie mbaara-inĩ; ²Nao maakuuaga mota na nĩmooĩ gũikia mĩguĩ, na gũikia mahiga na kīgũtha, na guoko kwa ũrĩo kana kwa ũmotho; maarĩ a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ kuuma mũhĩrĩga wa Benjamini), nao maarĩ:

³Ahiezeri ũrĩa warĩ mŭnene wao na Joashu, ariũ a Shemaa ũrĩa Mũgibea; na Jeieli, na Peleti, ariũ a Azimavethu; na Beraka, na Jehu ũrĩa Mũanathothu, ⁴na Ishimaia ũrĩa Mũgibeoni, mũndũ warĩ njamba thĩĩnĩ wa andũ arĩa Mĩrongo ĩtatũ, nake aarĩ mũtongoria ũmwe thĩĩnĩ wa acio Mĩrongo ĩtatũ; na Jeremia, na Jahazieli, na Johanani, na Jozabadu ũrĩa Mũgederathi, ⁵na Eluzai, na Jerimothu, na Bealia, na Shemaria, na Shefatia ũrĩa Mũharufi; ⁶na Elikana, na Ishia, na Azareli, na Joezeru, na Jashobeamu arĩa maarĩ a mbarĩ ya Kora; ⁷na Joela, na Zebadia, ariũ a Jerohamu kuuma Gedori.

⁸Agadi amwe nĩmagarũrũkire magĩcooka mwena wa Daudi o kũu werũ-inĩ kũĩhitho-inĩ gĩake. Maarĩ njamba cia ita irĩ ũrũme ciehaariirie gũthĩĩ mbaara, na nĩmooĩ kũhũthĩra ngo na itimũ. Mothiũ mao maahaanaga ta mothiũ ma mĩrũũthi, na maarĩ ihenya ta thwariga irĩ irĩma-inĩ.

⁹Ezeri nĩwe warĩ mŭnene wao,

na Obadia aarĩ mūnini wake; nake
 Eliabu aarĩ wa gatatũ,
¹⁰na Mishimana aarĩ wa kana, na
 Jeremia aarĩ wa gatano,
¹¹na Atai aarĩ wa gatandatũ, na
 Elieli aarĩ wa mūgwanja,
¹²na Johanani aarĩ wa kanana, na
 Elizabadu aarĩ wa kenda,
¹³na Jeremia aarĩ wa ikūmi, na
 Makabanai aarĩ wa ikūmi na
 ūmwe.

¹⁴Agadi acio maarĩ anene a mbūtũ cia
 ita; ūrĩa warĩ mūnini mūno wao aarūaga
 mbaara ĩrĩa ĩngĩarũirwo nĩ andũ igana,
 nake ūrĩa warĩ mūnene mūno wao
 aarūaga mbaara ĩrĩa ĩngĩarũirwo nĩ
 andũ ngiri ĩmwe. ¹⁵Nĩo maaringire Rũũ
 rwa Jorodani mweri wa mbere rĩrĩa
 rwaĩyũrite nginya rūkoina hũgũrũrũ
 ciaruo ciothe, na makiĩngatithia andũ
 arĩa othe maaikaraga cianda-inĩ cia
 mwena wa irathĩro na mwena wa
 ithũĩro.

¹⁶Andũ amwe a kuuma Benjamini
 na angĩ a kuuma Juda o nao magĩũka
 kũrĩ Daudi kũu kĩhitho-inĩ gĩake.
¹⁷Daudi agĩthĩĩ kumatũnga, akĩmeera
 atĩrĩ, “Angĩkorwo mũrooka kũrĩ nĩ
 na thayũ kũndeithia-rĩ, nĩndĩhaarĩrie
 kũmwamũkĩra tũtuĩke kĩndũ kĩmwe; no
 angĩkorwo mũũkĩte kũngunyanĩra kũrĩ
 thũ ciakwa o rĩrĩa itarenda haaro-rĩ, Ngai
 wa maithe maitũ arorora ūndũ ūcio na
 amũtuĩre ciira.”

¹⁸Hĩndĩ ĩyo Roho agĩkũrũkĩra Amasai,
 mūnene wa arĩa Mĩrongo Ītatũ, akiuga
 atĩrĩ:

“Tũrĩ aku, wee Daudi!
 Tũrĩ hamwe nawe, wee mũrũ
 wa Jesii!
 Ūrogaacĩra, ūgaacĩre ki,
 na arĩa magũteithagia
 marogaacĩra,
 nĩgũkorwo Ngai waku
 nĩegũgũteithia.”

Nĩ ūndũ ūcio Daudi akĩmaamũkĩra na
 akĩmatua atongoria a mbūtũ ciake cia
 gũtharĩkĩra thũ.

¹⁹Andũ amwe a Manase
 nĩmagarũrũkire magĩthĩĩ mwena
 wa Daudi rĩrĩa aathiire na Afilisti
 kũhũũrana na Saũlũ. (Daudi na andũ ake
 matiateithirie Afilisti, tondũ thuutha wa
 kwaranĩria, aathani ao nĩmamũingaire.
 Maamwĩrĩre atĩrĩ, “Tũkaarĩha na mĩoyo
 iitũ angĩgatũtiganĩria acokerere
 mwathi wake Saũlũ.”) ²⁰Hĩndĩ ĩria Daudi
 aathiire Zikilagi, aya nĩo andũ a Manase
 arĩa maagarũrũkire magĩthĩĩ mwena
 wake: Adina, na Jozabadu, na Jediaeli,
 na Mikaeli, na Jozabadu, na Elihu, na
 Zilethai, atongoria a ikundi cia ngiri
 kũu Manase. ²¹Nĩmateithirie Daudi
 kuuma kũrĩ mbūtũ iria ciamũtharĩkĩre,
 nĩgũkorwo othe maarĩ njamba cia
 ita irĩ ūrũme, na maarĩ anene a ita
 ciake. ²²Mũthenya o mũthenya andũ
 nĩmookaga gũteithia Daudi, o nginya
 akĩgĩa na mbūtũ nene, o ta mbūtũ ya
 Ngai.

*Andũ arĩa angĩ Maanyitaniĩre na Daudi
 kũu Hebironi*

²³Ūyũ nĩguo mũigana wa andũ
 arĩa meehaarĩrie gũthĩĩ mbaara
 arĩa maathiire Hebironi kũrĩ Daudi
 nĩgeetha magarũre ūthamaki wa Saũlũ,
 maũnengere Daudi, o ta ūrĩa Jehova
 oĩgĩte:

²⁴andũ a Juda arĩa meehaarĩrie
 kũrĩa mbaara maakuĩte ngo na
 matimũ, maarĩ 6,800;

²⁵andũ a Simeoni arĩa njamba cia
 ita meehaarĩrie kũrĩa mbaara,
 maarĩ 7,100;

²⁶andũ a Alawii maarĩ 4,600;

²⁷amwe ao maarĩ Jehoiada,
 mũtongoria wa nyũmba ya
 Harũni ūrĩa warĩ na andũ 3,700,

²⁸na Zadoku, mwanake mūnini
 warĩ njamba ya ita irĩ ūrũme,
 ūrĩa warĩ na anene a thigari
 mĩrongo ĩrĩ na eerĩ kuuma
 nyũmba yake;

²⁹andũ a Benjamini, na nĩo maarĩ
 a mbarĩ ĩmwe na Saũlũ, maarĩ
 3,000; aingĩ ao maatũũrite

maathĩkagĩra nyũmba ya Saũlũ,
o nginya hĩndĩ ĩyo;
³⁰andũ a Efiraimu, njamba cia ita irĩ
ũrũme na irĩ ngumo mĩhĩrĩga-
inĩ yao, maarĩ 20,800;
³¹andũ a nuthu ya mũhĩrĩga wa
Manase, arĩa maagwetetwo na
marĩtwa nĩguo mathiĩ matue
Daudi mũthamaki, maarĩ
18,000;
³²andũ a Isakaru, arĩa maarĩ na
ũmenyo wa mahinda, na
makamenya ũrĩa Isiraeli
magĩrĩrwo nĩ gwĩka, maarĩ
anene 200 arĩa maathaga andũ
othe a nyũmba ciao;
³³andũ a Zebuluni, thigari iria
ciamenyerete mbaara, na
nĩmehaarĩrie kũrũa mbaara me
na mĩthemba yothe ya indo cia
mbaara, nĩguo mateithie Daudi
marĩ na ngoro ĩmwe, nao maarĩ
50,000;
³⁴andũ a Nafitali maarĩ anene 1,000
hamwe na andũ 37,000 arĩa
makuuĩte ngo na matimũ;
³⁵andũ a Dani arĩa mehaarĩrie
kũrũa mbaara, maarĩ 28,600;
³⁶andũ a Asheri, thigari iria
ciamenyerete mbaara na
mehaarĩrie kũrũa mbaara,
maarĩ 40,000;
³⁷na kuuma mwena wa irathĩro
wa Jorodani, andũ a Rubeni,
na Gadi, na nuthu ya mũhĩrĩga
wa Manase, marĩ na mĩthemba
yothe ya indo cia mbaara, maarĩ
120,000.
³⁸Acio othe maarĩ andũ a kũrũa
arĩa meerutĩte gũtungata marĩ ita-inĩ.
Magĩũka Hebironi marĩ na ngoro ĩmwe
ya gũtua Daudi mũthamaki wa Isiraeli
guothe. Andũ a Isiraeli arĩa angĩ othe
o nao maarĩ na rĩciiria o rĩmwe rĩa
gũtua Daudi mũthamaki. ³⁹Andũ acio
maikarire kũu na Daudi mĩthenya ĩtatũ
makĩrĩa na makĩnyua, nĩgũkorwo andũ
a nyũmba ciao nĩmaheanĩte irio nĩ ũndũ
wao. ⁴⁰O na ningĩ andũ arĩa maatũũraga

hakuhĩ nao kuuma Isakaru, na Zebuluni,
na Nafitali nĩmarehire irio ikuuĩtwo nĩ
ndigiri, na ngamĩra, na nyũmbũ, na
ndegwa. Nĩ kwarehetwo mũtu mũingĩ,
na ngũmba cia ngũyũ na cia thabibũ
nyũmũ, na ndibei, na maguta, na
ng'ombe, na ng'ondũ, nĩgũkorwo kwarĩ
na gĩkeno kũu Isiraeli.

Gũcookia Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro

13 Daudi nĩmagĩire ndundu na anene
ake a ita, arĩa maathaga ikundi cia
thigari ngiri na ikundi cia thigari igana.
²Ningĩ agĩcooka akĩira kũngano gĩothe
gĩa Isiraeli atĩrĩ, “Mũngĩona kwagĩrĩire
na angĩkorwo nĩ kwenda kwa Jehova
Ngai witũ, nĩ tũtũme ũhoru kũndũ na
kũndũ kũrĩ ariũ a ithe witũ arĩa angĩ
marĩ kũndũ guothe ng'ongo-inĩ cia
Isiraeli, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai na Alawii
arĩa me hamwe nao matũũra-inĩ mao
na ũrĩithio-inĩ wao, moke manyiitanĩre
na ithuĩ. ³Nĩtũrehei ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro rĩa Ngai witũ tũrĩcookie kũrĩ
ithuĩ, nĩgũkorwo tũtiatuĩragia ũhoru
harĩ rĩo hĩndĩ ya ũthamaki wa Saũlũ.”
⁴Kũngano gĩothe gĩgĩtĩkĩra gwĩka ũguo
tondũ andũ othe nĩmoonire ũndũ ũcio
nĩwagĩrĩire.

⁵Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩcookanĩrĩria
andũ a Isiraeli othe kuuma Rũũ rwa
Shihoru kũu Misiri nginya Lebo-
Hamathu, makagĩire ithandũkũ rĩa
Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu. ⁶Daudi
na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ nake
magĩthĩ Baala kũu Juda (nĩkuo Kiriathu-
Jearimu) makagĩire ithandũkũ rĩa
Jehova Ngai ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene
gatagatĩ ka makerubi, o ithandũkũ rĩu
rĩitanĩtio na Rĩitwa rĩake.

⁷Makĩruta ithandũkũ rĩa Ngai kuuma
nyũmba ya Abinadabu rĩkuuĩtwo na
ikaari rĩerũ, rĩtongoretio nĩ Uza na
Ahio. ⁸Daudi na andũ a Isiraeli othe
magĩkũngũira na hinya wao wotha marĩ
mbere ya Ngai, makĩnaga na inanda cia
mũgeeto na cia kĩnũbi, na tũhembe, na
thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na
tũrumbeta.

⁹Hĩndĩ ĩrĩa maakinyire kĩhuhĩro-inĩ

kĩa ngano gĩa Kidoni, Uza agĩtambũrũkia guoko nĩguo anyiitĩre ithandũkũ rĩu rĩa kĩrikanĩro, tondũ ndegwa nĩciahĩngirwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, marakara ma Jehova nĩmakanĩre Uza, akĩmũgũtha, akĩgũa tondũ nĩanyiitire ithandũkũ rĩu na guoko. Nĩ ũndũ ũcio Uza agĩkuĩra o hau mbere ya Ngai.

¹¹ Nake Daudi akĩrakara tondũ mang'ũrĩ ma Jehova nĩmookĩrĩre Uza, nĩ ũndũ ũcio handũ hau hetagwo Perezu-Uza nginya ũmũthĩ.

¹² Daudi agĩitigĩra Ngai mũthenya ũcio, akĩũria atĩrĩ, “Ngaahota atĩa kũrehe ithandũkũ rĩrĩ rĩa Ngai kũrĩ nĩ?” ¹³ Tondũ ũcio Daudi ndaathiire na ithandũkũ rĩu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Handũ ha ũguo, aarĩtwarire kwa Obedi-Edomu ũrĩa Mũgiiti. ¹⁴ Ithandũkũ rĩu rĩa Ngai rĩaikarire na andũ a nyũmba ya Obedi-Edomu gwake mũciĩ mĩeri itatũ, nake Jehova akĩrathima andũ a mũciĩ wake, o na kĩrĩa gĩothe aarĩ nakĩo.

Nyũmba ya Daudi na Andũ Ake

14 Na rĩrĩ, Hiramũ mũthamaki wa Turo, nĩatũmĩre Daudi andũ, marĩ na mĩgogo ya mĩtarakwa, na aaki a mahiga na a mbaũ, nĩguo mamwakĩre nyũmba ya ũthamaki. ² Nake Daudi nĩamenyire atĩ Jehova nĩamũhaandĩte atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na atĩ ũthamaki wake nĩwatũũgĩritio mũno nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

³ Daudi nĩahikirie atumia angĩ arĩ kũu Jerusalemu, nake agĩtuĩka ithe wa aanake na airĩtu angĩ. ⁴ Maya nĩmo marĩitwa ma ciana ciake iria ciaciariĩrwo kũu: Shamua, na Shobabu, na Nathani, na Solomoni, ⁵ na Ibiharu, na Elishua, na Elipeleti, ⁶ na Noga, na Nefegu, na Jafia, ⁷ na Elishama, na Beeliada, na Elifeleti.

Daudi Kũhoota Afilisti

⁸ Na rĩrĩa Afilisti maaigũire atĩ Daudi nĩaitĩrĩrio maguta agatuĩka mũthamaki wa Isiraeli guothe-rĩ, makĩambata, magĩthĩ na mbũtũ ciao ciothe makamũcarie, nake Daudi aigua ũhoru ũcio akiumagara, agĩthĩ

akahũũrane nao. ⁹ Na rĩrĩ, Afilisti nĩmookĩte magatharĩkĩra Gĩtuamba kĩa Refaimu; ¹⁰ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru kũrĩ Ngai, akĩmũũria atĩrĩ, “Thĩ ngatharĩkĩre Afilisti? Nĩkũmaneana moko-inĩ makwa?”

Nake Jehova akĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ, nĩngũmaneana moko-inĩ maku.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Daudi na andũ ake makĩambata, magĩthĩ nginya Baali-Perazimu, na akĩmatoreria kuo. Nake akiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa maaĩ moinaga, noguo Ngai aharaganĩtie thũ ciakwa na guoko gwakwa.” Nĩ ũndũ ũcio handũ hau hagĩtwo Baali-Perazimu. ¹² Afilisti magĩtiganĩria ngai ciao kũu, nake Daudi agĩathana ngai icio icinwo na mwaki.

¹³ Afilisti nĩmatharĩkĩre Gĩtuamba kũu rĩngĩ; ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtuĩria ũhoru harĩ Ngai rĩngĩ, nake Ngai akĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kwambata, no mathiũrũrũkĩrie, na ũmatharĩkĩre ũmarutĩtie na mbere ya mĩti ya mĩkũngũgũ. ¹⁵ Rĩrĩa ũrĩigua mũkubio uumĩte igũrũ rĩa mĩti iyo ya mĩkũngũgũ-rĩ, thĩ ũkarũe, tondũ ũguo nĩkuonania atĩ Ngai arĩ mbere yaku akĩhũũra ita rĩa Afilisti.” ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩka o ta ũrĩa Ngai aamwathĩte, nao makĩhũũra mbũtũ cia Afilisti, o kuuma Gibeoni nginya Gezeri.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngumo ya Daudi ikĩhunja o bũrũri o bũrũri, nake Jehova agĩtũma ndũrĩrĩ ciothe imwĩtigĩre.

Ithandũkũ rĩa Kĩrikanĩro Kũrehwo Jerusalemu

15 Daudi aarĩkia gwaka nyũmba ciake mwene kũu Itũũra Inene rĩa Daudi, nĩahaarĩirie handũ ha kũiga ithandũkũ rĩa Ngai, na akĩriambĩra hema. ² Ningĩ Daudi akiuga atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩ wagĩrĩrwo nĩ gũkuua ithandũkũ rĩa Ngai tiga o Alawii, tondũ nĩo Jehova aathuurire makuuage ithandũkũ rĩu rĩa Jehova na mamũtungatagĩre nginya tene.”

³ Daudi nĩacookanĩrĩrie andũ othe a Isiraeli hamwe kũu Jerusalemu nĩguo marehe ithandũkũ rĩa Jehova handũ

harĩa aarĩthondekeire. ⁴Nĩacookanĩrĩrie njiaro cia Harũni na Alawii ta ũũ:

⁵Kuuma kũrĩ njiaro cia Kohathu, Urieli nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 120;

⁶kuuma kũrĩ njiaro cia Merari, Asaia nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 220;

⁷kuuma kũrĩ njiaro cia Gerishoni, Joeli nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 130;

⁸kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani, Shemaia nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 200;

⁹kuuma kũrĩ njiaro cia Hebironi, Elieli nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 80;

¹⁰kuuma kũrĩ njiaro cia Uzieli, Aminadabu nĩwe warĩ mĩtongoria, na andũ a nyũmba yao 112.

¹¹Nĩngĩ Daudi agĩĩta Zadoku na Abiatharu arĩa athĩnjĩri-Ngai, na Urieli, na Asaia, na Joeli, na Shemaia, na Elieli, na Aminadabu arĩa Alawii. ¹²Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ inyuĩ anene a nyũmba cia Alawii; inyuĩ ene na Alawii arĩa angĩ no nginya mwĩtherie na mwambatie ithandũkũ rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli nginya handũ harĩa ndrĩthondekeire.

¹³Nĩ ũndũ inyuĩ, Alawii, mĩtiarĩambatirire ihinda rĩa mbere, nĩkĩo Jehova Ngai witũ aatũũkĩrĩire na marakara. Tũtiigana gũtuĩria ũhoru wa ũrĩa tũngĩekire kũrĩ we, kũringana na ũrĩa gwatuĩtwo.” ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio, athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩĩtheria nĩgeetha maambatie ithandũkũ rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁵Nao Alawii magĩkuua ithandũkũ rĩa Ngai na mĩtĩ mĩraaya mamũigĩrĩire ciande, o ta ũrĩa Musa aathanĩte kũringana na kiugo kĩa Jehova.

¹⁶Daudi akĩĩra atongoria a Alawii mathuure ariũ a ithe wao matuĩke aini, nao maine nyĩmbo cia gĩkeno makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba.

¹⁷Nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthiura

Hemani mũrũ wa Joeli; kuuma harĩ ariũ a ithe, na magĩthiura Asafu mũrũ wa Berekia; na kuuma harĩ ariũ a ithe Amerari magĩthiura Ethani mũrũ wa Kushaia; ¹⁸na nĩngĩ hamwe nao magĩthiura ariũ a ithe matuĩke anini ao wathani-inĩ. nao nĩ: Zekaria, na Jaazieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Benaia, na Maaseia, na Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, arĩa arangĩri ihingo.

¹⁹Hemani, na Asafu na Ethani maarĩ aini na maahũũrithanagia thaani cia gĩcango; ²⁰Zekaria, na Azieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Uni, na Eliabu, na Maaseia, na Benaia maarĩ a kũhũũra inanda cia kĩnũbi, kũringana na Alamothe. ²¹Nake Matithia, na Elifelehu, na Mikineia, na Obedi-Edomu, na Jeieli, na Azazia maarĩ a kũhũũra inanda cia mũgeeto, matongoretie kũringana na Sheminihu (ũguo nĩ ta kuuga mũgambo ũkũruruma). ²²Kenania ũrĩa mĩtongoria wa Alawii nĩwe warũgamĩrĩire ũini; ũcio nĩguo warĩ wĩra wake tondũ aarĩ na ũũgĩ wa guo.

²³Berekia na Elikana nĩo maarĩ a kũrangĩra mĩrango nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩu. ²⁴Athĩnjĩri-Ngai, nĩo Shebania, na Joshafatu, na Nathaneli, na Amasai, na Zekaria, na Benaia, na Eliezeri maarĩ a kũhuha tũrumbeta mbere ya ithandũkũ rĩa Ngai. Obedi-Edomu na Jehia o nao maarĩ arangĩri a mĩrango nĩ ũndũ wa ithandũkũ rĩu.

²⁵Nĩ ũndũ ũcio Daudi na athuuri a Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri, magĩthiĩ kwambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma nyũmba ya Obedi-Edomu makenete. ²⁶Tondũ Ngai nĩateithĩtie Alawii arĩa maakuuaga ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova-rĩ, ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja nĩciarutirwo igongona.

²⁷Hĩndĩ iyo Daudi eehumbĩte nguo ya igũrũ ndaaya ya gatani ĩrĩa njega, na noguo Alawii othe arĩa makuuĩte ithandũkũ rĩu mehumbĩte, o na aini na Kenania ũrĩa warĩ mĩtongoria wa

ũini. O na ningĩ Daudi n̄ehumbĩte ebodi ya gatani. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio andũ othe a Isiraeli makĩambatia ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova makĩanagĩrĩa, makĩhuhaga macoro na tũrumbeta, na makĩhũũrithanagia thaani iria ihũũrithanagio na ikagamba, na makĩhũũraga inanda cia kĩnũbi na cia mũgeeto.

²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩatoonyaga Itũũra Inene rĩa Daudi-rĩ, Mikali mwarĩ wa Saũlũ nĩacũthĩrĩirie arĩ ndirica-inĩ. Na rĩrĩa onire Mũthamaki Daudi akĩina akĩrũgarũgaga, akĩmũnyarara ngoro-inĩ yake.

16 Alawii makĩrehe ithandũkũ rĩa Ngai, makĩrĩtoonyia thĩinĩ wa hema ĩrĩa yaambĩtwo nĩ Daudi nĩ ūndũ warĩo, na makĩrutĩra Ngai maruta ma njino na maruta ma ũguano. ² Daudi aarĩkia kũruta maruta ma njino na maruta ma ũguano-rĩ, akĩrathima andũ acio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova. ³ Ningĩ akĩhe andũ a Isiraeli othe, arũme na andũ-a-nja o mũndũ mũgate, na gĩcunjĩ kĩa nyama, na ngũmba ya thabibũ nyũmũ.

⁴ Nĩathuurire Alawii amwe matungatage mbere ya ithandũkũ rĩa Jehova, na mathaithanagĩre andũ, na macookagie ngaatho, na magoocage Jehova, Ngai wa Isiraeli, nao nĩo:

⁵ Asafu ũrĩa warĩ mũnene wao, na mũnini wake aarĩ Zekaria, agacookwo nĩ Jeieli, na Shemiramothu, na Jehieli, na Matithia, na Eliabu, na Benaia, na Obedi-Edomu, na Jeieli. Acio maarĩ a kũhũũraga inanda cia kĩnũbi na inanda cia mũgeeto, nake Asafu agambagie thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, ⁶ nao athĩnjĩri-Ngai, Benaia na Jahazieli, maarĩ a kũhuha tũrumbeta hĩndĩ ciothe marĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai.

Thaburi ya Daudi ya Gũcookia Ngaatho

⁷ Mũthenya ūcio ūndũ wa mbere, ũrĩa Daudi eekire nĩ kũnengera Asafu na athiritũ ake thaburi ĩno ya gũcookeria Jehova ngaatho:

⁸ Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai rĩitwa rĩaake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa ekĩte.

⁹ Mũinĩrei, mũmũinĩre
mũkĩmũgocaga,
mũheane ũhoru wa ciĩko ciake
ciothe cia magegania.

¹⁰ Mwĩraheĩ nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩaake
itheru;
ngoro cia arĩa marongoragia
Jehova nĩ ikene.

¹¹ Mathaai Jehova o na hinya wake;
mũmaathage ũthiũ wake hĩndĩ
ciothe.

¹² Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciama ciake, na matuĩro ma
ciira marĩa atuĩte,

¹³ inyuĩ njiaro cia Isiraeli ndungata
yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ
andũ ake arĩa athuurĩte.

¹⁴ Jehova nĩwe Ngai witũ;
matuĩro make ma ciira marĩ thĩ
yothē.

¹⁵ Nĩaririkanaga kĩrĩkanĩro gĩaake
nginya tene,
nĩkĩo kiugo kĩrĩa aathanire,
kĩrũmagĩrĩrwo nĩ njiarwa
ngiri,

¹⁶ kĩrĩkanĩro kĩrĩa aarĩkanĩire na
Iburahĩmu,
na noguo mwĩhĩtwa ũrĩa
eehĩtire harĩ Isaaka.

¹⁷ Nĩagĩkĩrĩre hinya harĩ Jakubu kĩrĩ
kĩrĩa gĩaake kĩa watho wa
kĩrũmagĩrĩrwo,
agĩgĩkĩra hinya kũrĩ Isiraeli kĩrĩ
kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene
na tene, akiuga atĩrĩ:

¹⁸ “Wee nĩwe ngaathe bũrũri wa
Kaanani,
ũtuĩke igai rĩrĩa ũkaagaya.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa maarĩ o anini
magĩtarwo,
o anini biũ, na maarĩ ageni
kuo-rĩ,

²⁰moorũuraga kuuma rũrĩrĩ rũmwe
nginya rũrĩa rũngĩ,
na kuuma ũthamaki-inĩ ũmwe
nginya ũrĩa ũngĩ.

²¹Ndarĩ mũndũ o na ũmwe etĩkĩririe
amanyariire;

nĩarũithirie athamaki nĩ ũndũ
wao, akĩmeera atĩrĩ:

²²“Mũtikanahutie andũ arĩa akwa
aitĩrĩrie maguta;
mũtikaneke anabii akwa ũũru.”

²³Inĩrai Jehova, inyuĩ andũ a thĩ
yothē;

mũhunjagie ũhonokio wake
mũthenya o mũthenya.

²⁴Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma
magemania kũrĩ andũ othe.

²⁵Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na
nĩ wa kũgocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai
ciothe.

²⁶Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ
nĩ mĩhianano,
no Jehova nĩwe wombire igũrũ.

²⁷Riiri na ũnene irĩ mbere yake;
hinya na gĩkeno itũũraga
gwake.

²⁸Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga
ya ndũrĩrĩ,
mũtũũgĩrie Jehova nĩ ũndũ wa
riiri na hinya wake,

²⁹Tũũgĩriai Jehova, nĩ ũndũ wa
riiri ũrĩa wagĩrĩre rĩitwa
rĩake.

Mũreherei maruta na mũũke
mbere yake;

mũhooe Jehova thĩinĩ wa riiri
wa ũtheru wake.

³⁰Inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ
andũ a thĩ yothē!

Thĩ ihaandĩtuo ikarũma;
ndĩngĩenyenyeka.

³¹Igũrũ nĩ rĩkene, thĩ nũcanjamũke;
nakuo ndũrĩrĩ-inĩ nĩ kuugwo
atĩrĩ, “Jehova nĩwe
ũthamakaga!”

³²Iria nĩ rĩrurume, na indo iria
ciothe irĩ thĩinĩ warĩo;
mĩgũnda nĩkenerũrũke na indo
iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo!

³³Hĩndĩ iyo mĩtĩ ya mĩtitũ nĩkaina;
ĩine nĩ gũkena irĩ mbere ya
Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka gũciirithia
thĩ.

³⁴Cookeriai Jehova ngaatho,
nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya
tene.

³⁵Anĩrĩrai muuge atĩrĩ, “Tũhonokie,
Wee Ngai Mũhonokia witũ;
tũcookanĩrĩrie na ũtũkũũre
kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ,
nĩguo tũcookagĩrie rĩitwa rĩaku
itheru ngaatho,
nĩgeetha twĩrahage nĩ ũndũ wa
ũgooci waku.”

³⁶Jehova arogocwo, o we Ngai wa
Isiraeli,
kuuma tene na tene, nginya
tene na tene.

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ameni”
na “Gooai Jehova.”

³⁷Daudi agĩtiga Asafu na athiritũ ake
hau mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova nĩguo matungatage kuo
hĩndĩ ciothe, kũringana na mabata ma
o mũthenya. ³⁸O na ningĩ agĩtiga Obedi-
Edomu na athiritũ ake mĩrongo itandatũ
na anana matungatage hamwe nao.
Obedi-Edomu mũrũ wa Jeduthuni marĩ
na Hosa maarĩ arangĩri a kĩhingo.

³⁹Daudi agĩtiga Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ
hau mbere ya hema irĩa nyamũre,^a
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu Gibeoni,

⁴⁰nĩguo marutagĩre Jehova maruta ma
njino kĩgongona-inĩ kĩa maruta ma
njino hĩndĩ ciothe, rũciinĩ na hwaĩ-
inĩ, kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo
watho-inĩ wa Jehova ũrĩa aaheete andũ
a Isiraeli. ⁴¹Arĩa maarĩ hamwe nao nĩ

^a39 Gĩikaro kĩa Jehova no kĩo Hema irĩa
yaakitwo werũ-inĩ harĩa magongona
maarutagĩrwo.

Hemani na Jeduthuni, na arĩa angĩ maarĩ athuure na makagwetwo na marĩitwa nĩgeetha macookagĩrie Jehova ngaatho, makiugaga atĩrĩ, “Tondũ wendo wake ũtũũraga nginya tene.”⁴² Hemani na Jeduthuni nĩo meehokeirwo kũhuha tũrumbeta, na kũhũũrithania thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, o na kũhũũraga inanda iria ingĩ cia kũina rwĩmbo rwamũre. Ariũ a Jeduthuni nĩo maaheirwo wĩra wa kũrangĩra kĩhingo.

⁴³ Hĩndĩ iyo andũ othe magĩthĩ o mũndũ gwake mũciĩ, nake Daudi agĩcooka mũciĩ akarathime andũ a nyũmba yake.

Kĩranĩro kĩa Ngai kũrĩ Daudi

17 Thuutha wa Daudi gũikara nyũmba yake ya ũthamaki kwa ihinda, akĩĩra mũnabii Nathani atĩrĩ, “Nĩ njikaraga nyũmba ya ũthamaki yakĩtwo na mĩtarakwa, o rĩrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩgĩtwo hema-inĩ.”

² Nathani agĩcookeria Daudi atĩrĩ, “Ũndũ ũrĩa ũreciiria gwĩka-rĩ, wĩke, nĩgũkorwo Ngai arĩ hamwe nawe.”

³ Ũtukũ ũcio kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Nathani, akĩirwo atĩrĩ:

⁴ “Thĩ ũkeere ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Wee tiwe wa kũnjakĩra nyũmba ya gũtũũra. ⁵ Nĩ ndirĩ ndatũũra nyũmba kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri nginya ũmũthĩ. Ndũũraga hema-inĩ, thaamaga kuuma handũ hamwe ngathiĩ harĩa hangĩ, ngoima gũikaro kĩmwe ngathiĩ kĩrĩa kĩngĩ. ⁶ Kũrĩa guothe ndaanathiĩ na andũ a Isiraeli othe-rĩ, ndĩ ndooria mũtongoria o na ũmwe wa arĩa ndaathire marĩithagie andũ akwa atĩrĩ, ‘Mwagĩte kũnjakĩra nyũmba ya mĩtarakwa nĩkĩ?’”

⁷ “Na rĩrĩ, ĩra ndungata yakwa Daudi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: Ndaakũrutire rũũru-inĩ, ngĩgũtigithia kũrũmĩrĩra mahiũ nĩguo ũtuĩke mwathi wa

andũ akwa a Isiraeli. ⁸ Nĩngoretwo nawe kũrĩa guothe wanathiĩ, na ngakwehereria thũ ciaku ciothe ikehera mbere yaku. Rĩu nĩngũtũma rĩitwa rĩaku rĩtuĩke inene o ta marĩitwa ma andũ arĩa anene mũno a thĩ. ⁹ Na nĩngaahe andũ akwa a Isiraeli handũ na ndĩmahaande wega nĩgeetha magĩe na mũciĩ wao kũmbe, na matigacooka gũthĩnĩka. Andũ aaganu matigacooka kũmahinyĩrĩa rĩngĩ, ta ũrĩa meekaga kĩambĩrĩria-inĩ ¹⁰ na matũire meekaga kuuma rĩrĩa ndathuurire atongoria a gũtongoragia andũ akwa a Isiraeli. O na nĩngatooria thũ cianyu ciothe.

“Na nĩngĩ ngũkwĩra atĩ Jehova we mwene nĩwe ũgũgwakĩra nyũmba: ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa matukũ maku magaathira nawe ũthĩĩ ũgatũũranie na maithe manyu, nĩngarũgamia mũndũ wa rũciaro rwaku athamake ithenya rĩaku, agaakorwo arĩ ũmwe wa ariũ aku, na nĩngahaanda ũthamaki wake. ¹² Ũcio nĩwe ũkaanjakĩra nyũmba, na nĩngahaanda gĩtĩ gĩake kĩa ũnene nginya tene. ¹³ Nĩngatuĩka ithe, nake nĩagatuĩka mũrũ wakwa. Ndiheberia wendo wakwa harĩ we, ta ũrĩa ndehereirie ũrĩa warĩ mbere yaku. ¹⁴ Nĩngamũtua mwathi wa nyũmba yakwa na ũthamaki wakwa nginya tene; gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩkehaanda nginya tene.’”

¹⁵ Nathani akĩmenyithia Daudi ũhoru wa ũguũrio ũcio wothe.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁶ Nake Mũthamaki Daudi agĩtoonya, agĩikara thĩ mbere ya Jehova, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩkĩrĩ ũ, Wee Jehova Ngai, nayo nyũmba yakwa-rĩ, ĩkĩrĩ kĩ, atĩ nĩkĩo ũnginyĩtie nginya haha? ¹⁷ Na ta ũndũ ũcio ũrĩ o mũnini maitho-inĩ maku, Wee Ngai-rĩ, nĩwarĩtie ũhoru wa matukũ marĩa magooka makoniĩ

nyumba ya ndungata yaku. Na riu Wee Jehova Ngai, unyonete ta ndi mundu umwe wa aria atungirire muno.

¹⁸“Ni atia ung’i Daudi angikwira ni undu wa gutiia ndungata yaku? Nigukorwo niui ndungata yaku, Wee Jehova. ¹⁹Ni undu wa ndungata yaku na kuringana na wendo waku-ri, niwikite undu uyū munene na ugatuma ciiraniro ici nene imenyeke.

²⁰“Gutiri ung’i uhaana tawe, Wee Jehova, na gutiri Ngai ung’i tiga Wee, o ta uria tiguite na matu maitu. ²¹Na nu uhaana ta andu aku a Isiraeli, ruri rumwe guku thi ruria Ngai waruo aakurire rutuika andu ake, nigeetha wigire igweta, na wike maundu manene na ma magegania ma gwitigirwo, ni undu wa kungata nduri ciehere mbere ya andu aku aria wakurire kuuma bururi wa Misiri? ²²Watumire andu aku a Isiraeli matuika andu aku mwene nginya tene, nawe, Wee Jehova, niutuikite Ngai wao.

²³“Na riri, Jehova, tuma kiraniro kiria weranire gikonii ndungata yaku na nyumba yake kirume nginya tene. Na wike o ta uguo wiranire, ²⁴nigeetha kiraniro kiu kilaande, nario riitwa riaku rinenehe nginya tene. Ningi andu nimakoiga atiri, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, niwe Ngai wa andu a Isiraeli!’ Na nyumba ya ndungata yaku Daudi niukehaanda mbere yaku.”

²⁵“Wee Ngai wakwa, niuguurire ndungata yaku ati niukamikira nyumba. Ni undu ucio ndungata yaku niugite na umiruru wa gukuhooya.

²⁶Wee Jehova, niwe Ngai! Niwirire ndungata yaku maundu maya mega. ²⁷Riu niwonete kwagirire urathime nyumba ya ndungata yaku, nigeetha ituire nginya tene maitho-ini maku; nigukorwo, Wee

Jehova niumurathimite, na igutuura iri ndaathime nginya tene.”

Uhootani wa Daudi

18 Thuutha wa mahinda macio, Daudi niatharikire Afilisti na akimatooria biu, na agitunyana Gathu na matuura maria maaririgicirire kuuma watho-ini wa Afilisti.

²O na ningi Daudi niahootire andu a Moabi, na magituika a gwathwo niwe, makamurutagira igooti.

³Ningi Daudi niahuuranire na Hadadezeri muthamaki wa Zoba, akimuingata akimukinyia Hamathu, riria muthamaki ucio aathiiaga gutuma wathani wake urume wega ndwere-ini cia Ruui rwa Farati. ⁴Daudi akimutunya ngaari ciake cia ita ngiri imwe, na andu a gucitwara ngiri mugwanja, na thigari cia maguru ngiri mirongo iri. Nake agitemenga mbarathi ocio cia mbaara maguru, agicithuithia ciothe tiga o igana rimwe.

⁵Riria Asuriata a kuuma Dameski mookire guteithia Hadadezeri muthamaki wa Zoba, Daudi akiraga Asuriata 22,000. ⁶Akiga mbutu ciake cia kurangira uthamaki wa Asuriata kuu Dameski, nao Asuriata magituika a gwathagwo niwe na makamurutagira igooti. Jehova niaheire Daudi uhootani kuria guothe aathiiaga.

⁷Daudi niatunyanire ngo cia thahabu iria ciari na anene a Hadadezeri, na agicitwara Jerusalemu. ⁸Kuuma matuura ma Teba na Kuni maria maar ma Hadadezeri, Daudi agitunyana gicango kingi muno kiria Solomoni aahuthirire guthondeka Karia ga gicango, na itugi, na mithemba mingi ya indo cia gicango.

⁹Riria Tou, muthamaki wa Hamathu, aigire ati Daudi niahootete mbutu ciothe cia mbaara cia Hadadezeri muthamaki wa Zoba-ri, ¹⁰agituma muriu Hadoramu kuri Muthamaki Daudi akamugeithie na amukunguire ni undu wa kuhoota Hadadezeri uria wakoretwo akirua na Tou. Hadoramu agitwarira Daudi indo

cia mĩthemba mĩngĩ ithondeketwo na thahabu na betha na gĩcango.

¹¹ Mũthamaki Daudi akĩamũrĩra Jehova indo icio o ta ũrĩa aamũrite betha na thahabu iria aatahĩte kuuma kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ ici ciothe: Edomu, na Moabi, na kuuma kũrĩ Amoni na Afilisti, na Amaleki.

¹² Abishai mũrũ wa Zeruia nĩooragire andũ a Edomu 18,000 o kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Cumbĩ. ¹³ Nake akĩiga mbũtũ cia kũrangĩra kũu Edomu nao andũ a Edomu othe magĩtuĩka a gwithagwo nĩ Daudi. Jehova nĩahaire Daudi ũhootani kũrĩa guothe aathiiaga.

Ndungata cia Daudi

¹⁴ Daudi nĩathamakire Isiraeli guothe, akahũthagĩra kĩhooto, na akahingĩria andũ ake othe maũndũ marĩa maagĩrĩre.

¹⁵ Joabu mũrũ wa Zeruia nĩwe warĩ mũnene wa ita, nake Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu nĩwe warĩ mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu. ¹⁶ Zadoku mũrũ wa Ahitubu, na Ahimeleku mũrũ wa Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai, nake Shavisha nĩwe warĩ mwandĩki-marĩa; ¹⁷ Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa Akerethi na Apelethi; nao ariũ a Daudi nĩo maarĩ atongoria na anene a gũikaranagia na mũthamaki.

Mbaara ya Kũhũrana na Aamoni

19 Thuutha wa mahinda macio-rĩ, Nahashu mũthamaki wa Aamoni agĩkua, nake mũriũ agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake. ² Nake Daudi agĩciiria atĩrĩ, “Nĩngwĩka Hanuni mũrũ wa Nahashu maũndũ mega ma ũtugi tondũ ithe nĩanjĩkire maũndũ mega ma ũtugi.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩtũma andũ kũrĩ Hanuni makamũcakaithie nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ ithe.

Rĩrĩa andũ acio maatũmĩtwo nĩ Daudi maakinyire kũrĩ Hanuni o kũu bũrũri wa Amoni nĩguo mamũcakaithie-rĩ, ³ andũ arĩa maarĩ igweta a Amoni makĩũria Hanuni atĩrĩ, “Ũreciiria Daudi nĩ thoguo aratĩia nĩ ũndũ wa gũgũtũmĩra andũ magũcakaithie? Githĩ andũ ake matiũkĩte

kũrĩ we matuĩrie na mathigaane bũrũri nĩguo macooke maũtunyane?” ⁴ Nĩ ũndũ ũcio Hanuni akĩnyĩtithia andũ acio a Daudi, akĩmenjithia nderu, nacio nguo ciao igĩtinio irima gatagatĩ ka njikarĩro, na akĩmaingata.

⁵ Rĩrĩa mũndũ ũmwe aakinyĩrie Daudi ũhoru wa andũ acio-rĩ, Daudi agĩtũma andũ makamatũnge, tondũ andũ acio nĩmaconorithĩtio mũno. Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ikarai kũu Jeriko nginya nderu cianyu ikũre, mũcooke mũũke.”

⁶ Rĩrĩa andũ a Amoni maamenyire atĩ nĩmatuĩkĩte kĩndũ kĩnungu harĩ Daudi-rĩ, Hanuni na andũ a Amoni makĩneana betha taranda ngiri ĩmwe^a cia gũkombora ngaari cia ita na atwarithia a cio kuuma Mesopotamia, na Aramu-Maaka, na Zoba. ⁷ Magĩkombora ngaari cia ita ngiri mĩrongo ĩtatũ na igĩrĩ na atwarithia a cio, hamwe na mũthamaki wa Maaka na mbũtũ ciake, arĩa mookire makĩamba hema hakuhĩ na Medeba; hĩndĩ ĩyo andũ a Amoni nao magĩcookanĩrĩrio kuuma matũũra-inĩ mao, magĩthĩi kũrĩa mbaara.

⁸ Nake Daudi aigua ũhoru ũcio-rĩ, agĩtũma Joabu na ita rĩothe rĩa mbaara.

⁹ Nao andũ a Amoni makĩumagara, makĩarania mbũtũ cia mbaara kĩhingo-inĩ gĩa itũũra rĩa inene, nao athamaki arĩa mookĩte mbaara, magĩkorwo maarĩ oiki kũu werũ-inĩ.

¹⁰ Joabu nĩonire atĩ thigari nĩciarantĩtio mbere yake o na thuutha wake; nĩ ũndũ ũcio agĩthuura mbũtũ imwe iria njega mũno kũu Isiraeli, agĩcitũma ikarũe na Asuriata. ¹¹ Andũ acio angĩ akĩmaiga watho-inĩ wa Abishai mũrũ wa nyina. Nao akĩmatũma makarũe na andũ a Amoni. ¹² Joabu akiuga atĩrĩ, “Asuriata mangĩngĩria hinya-rĩ, wee ũũke ũndeithie; no Aamoni mangĩgũkĩria hinya, nĩngagũteithia. ¹³ Wiyũmĩrĩrie nĩgeetha tũrũe na ũcamba nĩ ũndũ wa andũ aitũ, na nĩ ũndũ wa matũũra manene ma Ngai witũ. Jehova nĩegwĩka

^a6 nĩ ta tani 34

ũrĩa ekuona kwagĩrĩire maitho-inĩ make.”

¹⁴ Nake Joabu arĩ na mbūtũ ciake agĩtharĩkĩra Asuriata, nao makĩmũũrĩa.

¹⁵ Rĩrĩa Aamoni moonire atĩ Asuriata nĩmaroora-rĩ, o nao makĩũrĩa Abishai mũrũ wa nyina magĩtoonya itũũra thĩnĩ. Nĩ ũndũ ũcio Joabu agĩcooka Jerusalemu.

¹⁶ Thuutha wa Asuriata kuona atĩ nĩmatorio nĩ andũ a Isiraeli, magĩtũma andũ makarehithie Asuriata a kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati matongoretio nĩ Shofaku ũrĩa warĩ mũnene wa mbūtũ cia ita cia Hadadezeri.

¹⁷ Rĩrĩa Daudi eerirwo ũhoru ũcio, agĩcookanĩrĩa ita rĩa Isiraeli rĩothe, makĩringa Rũũĩ rwa Jorodani, nake akĩmakinyĩra na akĩĩga mbūtũ ciake imang’etheire. Daudi akĩhaarĩria mbūtũ ciake nĩguo itũngane na Asuriata acio mbaara-inĩ, nao Asuriata makĩrũa nake.

¹⁸ No rĩrĩ, Asuriata makĩũrĩa Isiraeli, nake Daudi akĩũraga atwarithia a ngaari ciao cia ita ngiri mũgwanja, na thigari ciao cia magũrũ ngiri mĩrongo ĩna. Nĩngĩ akĩũraga Shofaku, mũnene wa mbūtũ ciao.

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Hadadezeri cionire atĩ nĩmahootwo nĩ Isiraeli-rĩ, magĩthondeka thayũ na Daudi, nao magĩtuĩka a gwachagwo nĩwe.

Nĩ ũndũ ũcio Asuriata matiacoockire gwĩtĩkĩra gũteithia Aamoni rĩngĩ.

Itũũra rĩa Raba Gūtunyanwo

20 Na rĩrĩ, hĩndĩ ya kĩmera yakinya, ihinda rĩrĩa athamaki maathiiaga mbaara, Joabu agĩtongoria mbūtũ cia ita. Nake akĩananga bũrũri wa Aamoni, na agĩthĩ Raba akĩrĩrigicĩria, no Daudi agĩtigwo Jerusalemu. Joabu agĩtharĩkĩra Raba agĩtiga aarĩananga. ² Daudi akĩruta mũthamaki wao thũmbĩ mũtwe, nayo yarĩ na ũritũ wa taranda ĩmwe^a ya thahabu, na nĩyagemetio na tũhiga twa goro, nayo ĩkĩgĩrĩrwo mũtwe wa Daudi. Nake agĩtaha indo nyingĩ mũno kuuma itũũra rĩu inene, ³ na akĩrutũrũra aikari

akuo, akĩmahe wĩra wa gwatũra mbaũ na mĩthumeno, na kũruta wĩra na harũ cia igera na mathanwa. Ũguo nĩguo Daudi eekire matũũra mothe ma Amonĩ. Thuutha ũcio Daudi na mbūtũ ciake ciothe cia ita magĩcooka Jerusalemu.

Kũrũa na Afilisti

⁴ Mahinda macio-rĩ, gũkĩgĩa mbaara ya kũrũa na Afilisti kũu Gezeri. Hĩndĩ ĩyo Sibekai ũrĩa Mũhushathi akĩũraga Sipai, ũmwe wa njaro cia Refai, nao Afilisti magĩtoorio biũ.

⁵ Mbaara-inĩ ĩngĩ makĩrũa na Afilisti, nake Elihanani mũrũ wa Jairu akĩũraga Lahami mũrũ wa nyina na Goliathũ, ũrĩa Mũgiiti, ũrĩa warĩ na ĩtimũ rĩarĩ na mũtĩ waiganaga ta mũtĩ wa mũtumi ngoora.

⁶ Nĩngĩ mbaara-inĩ ĩngĩ ĩria yarũĩrwo Gathu, kwarĩ na mũndũ mũnene mũno, warĩ na ciara ithathatũ o guoko, na ciara ithathatũ o kũgũrũ, ciothe ciarĩ ciara mĩrongo ĩrĩ na inya. O nake aarĩ wa rũciaro rwa Rafa. ⁷ Rĩrĩa aanyũrũririe andũ a Isiraeli, Jonathani mũrũ wa Shimea, mũrũ wa nyina na Daudi, akĩmũũraga.

⁸ Acio nĩo maarĩ a rũciaro rwa Rafa wa kũu Gathu, nao makĩũragwo nĩ Daudi na andũ ake.

Daudi Gũtara Andũ a Mbaara

21 Na rĩrĩ, Shaitani nĩookĩrĩire andũ a Isiraeli, na akĩarahũra Daudi nĩguo atarithie andũ a Isiraeli. ² Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩra Joabu na anene a mbūtũ cia ita atĩrĩ: “Thĩĩ mũgatara andũ a Isiraeli kuuma Birishiba nginya Dani, mũcooke mũndehere ũhoru nĩguo menye ũrĩa maigana.”

³ Nowe Joabu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova aroingĩhia mbūtũ ciake cia ita maita igana. Mwathi wakwa mũthamaki, githĩ othe matĩrĩ watho-inĩ waku? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma mwathi wakwa ende gwĩka ũguo? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ahĩtithie Isiraeli?”

⁴ No rĩrĩ, mũthamaki agĩkararia Joabu; nĩ ũndũ ũcio Joabu akĩuma hau agĩthĩ Isiraeli guothe, na agĩcooka Jerusalemu.

⁵ Joabu akĩmenyithia Daudi mũigana wa

^a2 nĩ ta kilo 34

andũ arĩa maangĩarũire mbaara ta ũũ: Isiraeli guothe kwarĩ na andũ 1,100,000 arĩa maangĩahotire kũhũthĩra rũhiũ rwa njora, thĩinĩ wao haarĩ na andũ 470,000 kuuma Juda.

⁶No rĩrĩ, Joabu ndaatarire andũ a Lawi na a Benjamini, tondũ watho ũcio wa mũthamaki nĩwamũiguithĩtie ũuru mũno. ⁷O na ningĩ watho ũcio warĩ mũũru maitho-inĩ ma Ngai; nĩ ũndũ ũcio akĩherithia Isiraeli.

⁸Hĩndĩ iyo Daudi akĩĩra Ngai atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie mũno nĩ gwĩka ũndũ ũyũ. Rĩu ndagũthaitha ũnjehererie mahĩtia, nĩ ndungata yaku. Nĩnjĩkĩte ũndũ wa ũrimũ mũno.”

⁹Nake Jehova akĩĩra Gadi ũrĩa woonagĩra Daudi maũndũ atĩrĩ, ¹⁰“Thĩ ũkeere Daudi ũũ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ũrĩ na maũndũ matatũ ma gũthuura. Nowe ũthuuire ũmwe wamo ũrĩa ngũkũherithia nago.’”

¹¹Nĩ ũndũ ũcio Gadi agĩthĩ kũrĩ Daudi, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Thuura ũndũ ũmwe wa maya: ¹²Ũthuuire mĩaka itatũ ya ng’aragu, kana mĩeri itatũ ya kũniinwo nĩ thũ ciaku igũthingatĩte na hiũ ciao cia njora, kana mĩthenya itatũ ya rũhiũ rwa njora rwa Jehova, nago nĩ atĩ kũgĩe na mĩthenya ya mũthiro bũrũri-inĩ, rĩrĩa mũraika wa Jehova akaaniinana Isiraeli guothe.’ Na rĩrĩ, tua itua ũnjĩire ũrĩa ngũthĩ gũcookeria ũrĩa ũndũmĩte.”

¹³Daudi akĩĩra Gadi atĩrĩ, “Rĩu nĩ ndĩ na thĩina mũno. Nĩ kaba nĩ ngwe moko-inĩ ma Jehova, tondũ tha ciake nĩ nyingĩ mũno; no ndũkareke ngwe moko-inĩ ma andũ.”

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩrehera Isiraeli mũthiro, na andũ a Isiraeli 70,000 magĩkua. ¹⁵Nake Ngai agĩtũma mũraika akanange Jerusalemu. No rĩrĩa mũraika ekaga ũguo-rĩ, Jehova akĩona ũndũ ũcio na akĩgua kĩeha nĩ ũndũ wa kĩnyariirĩko kũu, nake akĩĩra mũraika ũcio wanangaga andũ atĩrĩ, “Tigĩra hau! Eheria guoko gwaku.” Hĩndĩ iyo mũraika ũcio wa Jehova aarũgamĩte kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi.

¹⁶Nake Daudi akĩĩrora igũrũ akĩona mũraika wa Jehova arũngĩ gatagatĩ ka igũrũ na thĩ acomorete rũhiũ rwa njora, arũnyiitĩte na guoko gwake gũtambũrũkĩirio Jerusalemu. Nake Daudi na athuuri, mehumbĩte nguo cia makũnia, makĩgũa magĩturumithia mothiũ mao thĩ.

¹⁷Daudi akĩũria Ngai atĩrĩ, “Githĩ ti nĩ ndaathanire atĩ arũi a mbaara matarwo? Nĩ nĩ nĩ njĩhĩtie o na ngeeka ũũru. Andũ aya matariĩ o ta ng’ondũ. Nĩ atĩa mekĩte? Wee Jehova Ngai wakwa, reke guoko gwaku kũnjũkĩrĩre nĩ na nyũmba yakwa, no rĩrĩ, ndũkareke mũthiro ũyũ ũikare na andũ aku.”

¹⁸Nake mũraika wa Jehova agĩatha Gadi eere Daudi aambate athĩ agaakĩre Jehova kĩgongona o kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũrĩa Mũjebusi. ¹⁹Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩambata agĩathĩkĩra kiugo kũu Gadi aarĩtie thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova.

²⁰Hĩndĩ irĩa Arauna aakonyoraga ngano-rĩ, akĩhũgũra akĩona mũraika ũcio; nao ariũ ake ana arĩa maarĩ nake makĩhitha. ²¹Nake Daudi agĩkuhĩrĩria, na rĩrĩa Arauna aarorire akĩmuona, akiuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, akĩnamĩrĩria mũtwe wake mbere ya Daudi, na agĩturumithia ũthiũ thĩ.

²²Daudi akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria njakĩre Jehova kĩgongona haha kĩhuhĩro-inĩ gĩkĩ gĩaku kĩa ngano, nĩguo mũthiro ũyũ ũkorete andũ ũthire. Nyenderia o ũrĩa thogora wakĩo ũigana.”

²³Arauna akĩĩra Daudi atĩrĩ, “Kĩoe! Reke mũthamaki mwathi wakwa eeke ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. Na rĩrĩ, nĩngũkũhe ndegwa ici irutwo igongona rĩa njino, ihũuri ici cia ngano ituĩke ngũ, ngano nayo ituĩke ya igongona rĩa mũtu. Icio ciothe nĩngũkũhe.”

²⁴Nowe Mũthamaki Daudi agĩcookeria Arauna atĩrĩ, “Aca, no nginya ndĩhe thogora wakĩo ũrĩa ũigana. Ndingĩrutĩra Jehova kĩndũ gĩaku, kana ndute igongona rĩa njino na kĩndũ kĩrĩa itarutĩire thogora.”

²⁵Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩrĩha Arauna

cekeri magana matandatũ^a cia thahabu nĩ ũndũ wa handũ hau. ²⁶Daudi agĩakĩra Jehova kīgongona handũ hau, na akĩruta maruta ma njino na maruta ma ũiguano. Agĩakĩra Jehova, nake Jehova akĩmwĩtika na njĩra ya mwaki uumĩte igũrũ, ũgiakana kīgongona-inĩ kũ kĩa maruta ma njino.

²⁷Ningĩ Jehova akĩarĩria mũraika ũcio nake agĩcookia rūhiũ rwake njora.

²⁸Hĩndĩ iyo, rĩrĩa Daudi onire atĩ Ngai nĩamũiguĩte arĩ kũu kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩa Arauna ũcio Mũjebusi-rĩ, akĩrutĩra magongona hau. ²⁹Hema ya Jehova ĩrĩa nyamũre ĩrĩa Musa aathondekeire werũ-inĩ, na kīgongona kĩa maruta ma njino, hĩndĩ iyo ciarĩ harĩa hatũũgĩru o kũu Gibeoni. ³⁰No rĩrĩ, Daudi ndangĩathiire mbere yakĩo gũtuĩria ũhoru harĩ Ngai tondũ nĩetigagĩra rūhiũ rwa njora rwa mũraika ũcio wa Jehova.

22 Hĩndĩ iyo Daudi akiuga atĩrĩ, “Nyũmba ya Jehova Ngai ĩgaakwo haha, o na kīgongona gĩa kũrutagĩrwo maruta ma njino nĩ Isiraeli.”

Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

²Nĩ ũndũ ũcio Daudi agĩathana atĩ ageni othe arĩa maatũũraga Isiraeli^b macookanĩrĩrio, nake agĩthuura kuuma thĩnĩ wao mabundi a mahiga, nĩgeetha mahaarĩrie na maicũhie mahiga ma gwaka nyũmba ya Ngai. ³Nake akĩruta ĩgera nyingĩ cia gũthondeka mĩcumarĩ ya mĩrango ya ihingo na ya kũnyiitithania indo cia nyũmba thĩnĩ, na gĩcango kĩingĩ gĩtangĩthimĩka. ⁴Ningĩ akĩruta mĩgogo ya mĩtarakwa ĩtangĩtarĩka, nĩgũkorwo andũ a Sidoni na a Turo nĩmareheire Daudi mĩgogo mĩingĩ.

⁵Daudi akiuga atĩrĩ, “Mũriũ wakwa Solomoni nĩ mwĩthĩ na ndarĩ na ũũgĩ wa kũigana, nayo nyũmba ĩrĩa ĩgwakĩrwo Jehova yagĩrĩrwo nĩgũkorwo ĩrĩ na ũthaka mũnene na ngumo na riiri maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ ciothe. Nĩ ũndũ

^a25 nĩ ta kilo 7

^b2 Ageni aya maarĩ njiaro cia andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo mbere ya gũtoorio nĩ Aisiraeli.

ũcio nĩ ngũhaarĩria mwako wayo.” Nĩ ũndũ ũcio Daudi akĩhaarĩria maũndũ ma mwako ũcio na njĩra nene atanakua.

⁶Ningĩ agĩĩta mũriũ Solomoni akĩmwatha aakĩre Jehova Ngai wa Isiraeli nyũmba. ⁷Daudi akĩra Solomoni ũũ: “Mũrũ wakwa, ndũire nyendaga gwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wakwa. ⁸No rĩrĩ, kiugo gĩkĩ kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ‘Wee nĩũitĩte thakame nyingĩ na ũkarũa mbaara nyingĩ. Ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na rĩitwa rĩakwa, nĩ ũndũ nĩũitithĩtie thakame nyingĩ gũkũ thĩ, maitho-inĩ makwa. ⁹No nĩũkagĩa na mũriũ ũrĩa ũgaatuĩka mũndũ wa thayũ na wa kũhoorera, na nĩngamũhe ũhurũko kuuma kũrĩ thũ ciake mĩena yothē. Rĩitwa rĩake ageetwo Solomoni, na hĩndĩ ya ũthamaki wake nĩngahe Isiraeli thayũ na ũhurũko. ¹⁰Ŭcio nĩwe ũgaaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa. Agaatuĩka mũrũ wakwa, na nĩ nduĩke ithe. Ningĩ nĩngahaanda gĩtĩ kĩa ũnene wake kũu Isiraeli nginya tene.’

¹¹“Na rĩrĩ, mũrũ wakwa, Jehova aroikara nawe, na ũrogaacĩra na wake nyũmba ya Jehova Ngai waku, ta ũrĩa oigire nĩũgeeka. ¹²Jehova arokũhe ũbaarĩrĩ na ũmenyo rĩrĩa agaakũnengera ũthamaki wa Isiraeli, nĩgeetha ũrũmie watho wa Jehova Ngai waku. ¹³Hĩndĩ iyo wee nĩũkagaacĩra, ũngĩgatuĩka wa kũmenyagĩrĩra kĩrĩra kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩrwo o na watho ũrĩa Jehova aaheire Musa nĩ ũndũ wa Isiraeli. Gĩa na hinya na ũmĩrĩrie. Ndũgetigĩre kana ũkue ngoro.

¹⁴“Nĩndutĩte wĩra mũnene wa kũhaarĩria mwako wa hekarũ ya Jehova, ngaigithia taranda 100,000^c cia thahabu, na taranda 1,000,000^d cia betha, na icango nyingĩ na ĩgera nyingĩ ĩtangĩthimĩka, na mbaũ na mahiga. Nawe no wongerere ĩngĩ. ¹⁵Ŭrĩ na aruti wĩra aingĩ: aicũhia a mahiga, na aaki a mahiga, na aaki a mbaũ, o hamwe na andũ marĩ na ũũgĩ

^c14 nĩ ta tani 3,450

^d14 nĩ ta tani 34,500

wa kūruta wīra o wothe ¹⁶wa thahabu na wa betha, na wa gīcango na wa igera, na mabundi maingī makīria. Rīu kīambīrīrie wīra, nake Jehova aroikara hamwe nawe.”

¹⁷Hīndī īyo Daudi agīatha atongoria othe a Isiraeli mateithie mūrīu Solomoni.

¹⁸Akīmeera atīrī, “Githī Jehova Ngai wanyu ndarī hamwe na inyuī? Na githī ndamūheete ūhurūko mīena yothe? Nīgūkorwo nīaneanīte atūūri a būrūri ūyū moko-inī makwa, na rīu būrūri ūrī watho-inī wa Jehova na andū ake. ¹⁹Rīu mwīheanei ngoro na muoyo mūcarie Jehova Ngai wanyu. Ambīrīriai gwaka handū-harīa-haamūre ha Jehova Ngai, nīgeetha mūrehe ithandūkū rīa Jehova rīa kīrīkanīro na indo iria nyamūre cia Ngai itoonyio hekarū īrīa īgwakwo nī ūndū wa Rītwa rīa Jehova.”

Alawii

23 Na rīrī, rīrīa Daudi aakūrire na agīkorwo arī na mīaka mīingī-rī, agītua mūrīu Solomoni mūthamaki wa gūthamakīra Isiraeli.

²Ningī agīcookanīrīria atongoria othe a Isiraeli hamwe na athīnjīri-Ngai na Alawii. ³Alawii arīa maakinyītie mīaka mīrongo itatū kana makīria magītawo, nao arūme othe maarī 38,000. ⁴Daudi akiuga atīrī, “Thīinī wa aya, 24,000 nī marūgamagīrīre wīra wa hekarū ya Jehova, nao 6,000 matuīke anene na atuithania a ciira. ⁵Nao andū 4,000 matuīke arangīri a ihingo, nao acio angī 4,000 matuīke a kūgoocaga Jehova marī na inanda cia ūini iria heanīte nī ūndū wa wīra ūcio kīūmbe.”

⁶Daudi nīagayanīrie Alawii acio ikundi kūringana na ariū a Lawi na nō Gerishoni, na Kohathu, na Merari.

Andū a Gerishoni

⁷Ariū a Gerishoni maarī:

Ladani na Shimei.

⁸Ariū a Ladani maarī:

Jehieli na nīwe warī mūtongoria

wao, na Zethamu, na Joeli; othe maarī atatū.

⁹Ariū a Shimei maarī:

Shelomothu, na Hazieli, na Harani, othe maarī atatū.

Acio nō maarī atongoria a nyūmba cia Ladani.

¹⁰Na ariū a Shimei maarī:

Jahathu, na Ziza, na Jeushu, na Beria.

Acio nō maarī ariū a Shimei; othe maarī ana.

¹¹Jahathu nīwe warī mūtongoria wao, nake Ziza aarī mūnini wake, no Jeushu na Beria matiarī na ariū aingī; nī ūndū ūcio maatarirwo ta maarī a nyūmba īmwe, na makītheo wīra ūmwe.

Andū a Kohathu

¹²Ariū a Kohathu maarī:

Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli; othe maarī ana.

¹³Ariū a Amuramu maarī:

Harūni na Musa.

Harūni nīamūrirwo hamwe na njaro ciake nginya tene, nīgeetha maamūrage indo iria theru mūno, na marutagīre Jehova magongona, na mamūtungatagīre, na marathimanage thīinī wa rītwa rīake nginya tene. ¹⁴Ariū a Musa, mūndū wa Ngai, maataranīrio na mūhīrīga wa Lawi.

¹⁵Ariū a Musa maarī: Gerishomu na Eliezeri.

¹⁶Njaro cia Gerishomu nī: Shebueli nīwe warī mūtongoria wao.

¹⁷Njaro cia Eliezeri nī:

Rehabia na nīwe warī mūtongoria wao.

Eliezeri ndaarī na ariū angī, no ariū a Rehabia maarī aingī mūno.

¹⁸ Ariũ a Iziharu maarĩ:

Shelomithu na nĩwe warĩ
mũtongoria wao.

¹⁹ Ariũ a Hebironi maarĩ:

Jeria na nĩwe warĩ mũtongoria
wao, na Amaria aarĩ wa keerĩ,
na Jahazieli aarĩ wa gatatũ, na
Jekameamu aarĩ wa kana.

²⁰ Ariũ a Uzieli maarĩ:

Mika na nĩwe warĩ mũtongoria
wao, nake Ishia aarĩ mĩnini
wake.

Andũ a Merari

²¹ Ariũ a Merari maarĩ:

Mahali na Mushi.

Ariũ a Mahali maarĩ:

Eleazaru na Kishu.

²² Eleazaru aakuire atarĩ na

aanake; aarĩ o na airĩtu.

Makĩhikio nĩ ariũ a mũrũ wa
nyina na ithe wao Kishu.

²³ Ariũ a Mushi maarĩ:

Mahali, na Ederi, na Jeremothu;
othe maarĩ atatũ.

²⁴ Acio nĩo maarĩ njiaro cia Lawi
kũringana na nyũmba ciao: na nĩo
maarĩ atongoria a nyũmba ciao ta
ũria marĩtwa mao maandikĩtwo, na
maatarirwo mũndũ o mũndũ, ũguo nĩ
kuuga aruti a wĩra arĩa maarĩ na ũkũrũ
wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria, arĩa
maatungataga hekarũ-inĩ ya Jehova.

²⁵ Nĩgũkorwo Daudi nĩoigĩte atĩrĩ, “Kuona
atĩ Jehova Ngai wa Isiraeli nĩaheete
andũ ake ũhurũko, na nĩokĩte gũtũũra
Jerusalemu nginya tene-rĩ, ²⁶ Alawii
matigũcooka kũbataro nĩgũkuuaga
hema ĩria nyamũre kana kĩndũ o nakĩ
kĩa iria ihũthagĩrwo cia gũtungata thĩinĩ
wayo.” ²⁷ Kũringana na ciugo cia Daudi
cia mũthia, Alawii arĩa maarĩ na ũkũrũ
wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ kana makĩria
nĩmatarirwo.

²⁸ Wĩra wa Alawii warĩ wa gũteithia
njiaro cia Harũni ũtungata-inĩ wa
hekarũ ya Jehova ta ũũ: kũrũgamĩrĩra
nja cia hekarũ na tũnyũmba twa ithaku-
inĩ, na gũtherithia indo iria nyamũre, na

kũruta mawĩra marĩa mangĩ thĩinĩ wa
nyũmba ya Ngai. ²⁹ Nĩo maarĩ arũgamĩrĩri
a mĩgate ĩria yaigagwo metha-inĩ, na
maruta ma mũtu wa ngano, na tũmĩgate
tũria tũtarĩ na ndawa ya kũmbia, na
wĩra wa gũkanda na kũruga mĩgate, na
mawĩra mothe ma gũthima ũingĩ na
mũigana wa indo. ³⁰ Ningĩ marũgamage
o rũciinĩ gũcookeria Jehova ngaatho na
kũmũgooca. Ningĩ magekaga ũguo o
hwaĩ-inĩ, ³¹ na rĩria rĩothe maruta ma
njino mangĩarutĩrwo Jehova, mĩthenya
ya Thabatũ, na ciathĩ cia Karũgamo ka
Mweri, na ciathĩ iria ingĩ ciathanĩtwo. No
nginya matungatage mbere ya Jehova
mahinda mothe marĩ mũigana ũria
ũtuĩtwo, ningĩ na njĩra ĩria maathĩtwo
marutage nayo.

³² Na nĩ ũndũ ũcio Alawii magĩthĩ na
mbere kũruta wĩra ũria mehokeĩrwo wa
Hema-ya-Gũtũnganwo, na wa Handũ-
harĩa-Hatheru, matongoretio nĩ ariũ a
ithe wao a rũciaro rwa Harũni, nĩ ũndũ
wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova.

Ikundi Cia Athĩnjĩri-Ngai

24 Ici nĩcio ciarĩ ikundi cia ariũ a
Harũni:

Ariũ a Harũni maarĩ Nadabu, na
Abihu, na Eleazaru, na Ithamaru. ² No
rĩrĩ, Nadabu na Abihu nĩmakuire ithe
wao atakuire, na matiarĩ na ciana cia
aanake; nĩ ũndũ ũcio Eleazaru na
Ithamaru magĩtungata marĩ athĩnjĩri-
Ngai. ³ Zadoku wa rũciaro rwa Eleazaru
na Ahimeleku wa rũciaro rwa Ithamaru
nĩo maateithĩrĩrie Daudi kũmagayania
ikundi, nĩ ũndũ wa mũtaratara
wa ũtungata ũria maathuurĩrwo.

⁴ Atongoria arĩa aingĩ moimĩte njiaro-inĩ
cia Eleazaru gũkĩra arĩa moimĩte njiaro-
inĩ cia Ithamaru, nao makĩgayanio ta ũũ:
kuuma njiaro-inĩ cia Eleazaru kwarĩ na
atongoria a nyũmba ikũmi na atandatũ,
na kuuma njiaro-inĩ cia Ithamaru
kwarĩ na atongoria a nyũmba anana.

⁵ Maamagayanĩrie na kĩhooto na ũndũ
wa gũcuuka mĩtĩ, nĩgũkorwo nĩ haarĩ
na anene a handũ-harĩa-haamũre, na

anene a nyumba ya Ngai gatagati-ini ka njiaro icio cia Eleazaru na cia Ithamaru.

⁶Shemaia muru wa Nethaneli, uria mwandiki-marua Mulawii, nandikire maritwa mao ari mbere ya muthamaki na anene aya: Zadoku uria-muthinjiri-Ngai, na Ahimeleku muru wa Abiatharu, na atongoria a nyumba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyumba imwe igathuurwo kuuma kuri Eleazaru, na iria ingi igathuurwo kuuma kuri Ithamaru.

⁷Muti wa mbere waguire kuri Jehoiaribu,
na wa keeri kuri Jedaia,
⁸na wa gatatu kuri Harimu,
na wa kana kuri Seroimu,
⁹na wa gatano kuri Malikija,
na wa gatandatũ kuri Mijamini,
¹⁰na wa mugwanja kuri Hakozi,
na wa kanana kuri Abija,
¹¹na wa kenda kuri Jeshua,
na wa ikumi kuri Shekania,
¹²na wa ikumi na umwe kuri Eliashibu,
na wa ikumi na iri kuri Jakimu,
¹³na wa ikumi na itatu kuri Hupa,
na wa ikumi na ina kuri Jeshebeabu,
¹⁴na wa ikumi na itano kuri Biliga,
na wa ikumi na itandatũ kuri Imeri,
¹⁵na wa ikumi na mugwanja kuri Heziri,
na wa ikumi na inana kuri Hapizezu,
¹⁶na wa ikumi na kenda kuri Pethahia,
na wa mirono iri kuri Jehezekeli,
¹⁷na wa mirono iri na umwe kuri Jakini,
na wa mirono iri na igiri kuri Gamuli,
¹⁸na wa mirono iri na itatu kuri Delaia,
na wa mirono iri na ina kuri Maazia.

¹⁹Uyu niguu wari mutaratara wa utungata wao iria maatoonya hekaru ya Jehova, kuringana na watho uria

maatuirirwo ni ithe wao Haruni, ta uria Jehova Ngai wa Isiraeli aamwathite.

Alawii ari Angi

²⁰Njiaro iria ingi cia Lawi ciari:

kuuma kuri ariu a Amuramu: ni Shubaeli;
na kuuma kuri ariu a Shubaeli: ni Jehedeia.

²¹Kuuma kuri ariu a Rehabia: ni Ishia na niwe wari mutongoria wao.

²²Kuuma kuri andu a Iziharu: ni Shelomothu;
na kuuma ariu a Shelomothu: ni Jahathu.

²³Ariu a Hebironi maar: Jeria na niwe wari mutongoria wao, Amaria aari wa keeri, nake Jahazieli aari wa gatatu, na Jekameamu aari wa kana.

²⁴Muru wa Uzieli: aari Mika; kuuma ariu a Mika: ni Shamiru.

²⁵Muru wa nyina na Mika: aari Ishia; kuuma ariu a Ishia: ni Zekaria.

²⁶Ariu a Merari: maar Mahali na Mushi.
Muru wa Jaazia: aari Beno.

²⁷Ariu a Merari: kuuma kuri Jaazia: maar Beno, na Shohamu, na Zakuri, na Ibiri.

²⁸kuuma kuri Mahali: ni Eleazaru, uria utari na aanake.

²⁹Kuuma kuri Kishu: ni muriu Jerameeli.

³⁰Nao ariu a Mushi: maar Mahali, na Ederi, na Jeremothu.

Acio nio maar Alawii kuringana na nyumba ciao. ³¹O nao nimaucukire miti o ta uria ariu a ithe wao a ruciaro rwa Haruni meekire, mari mbere ya Muthamaki Daudi o na mbere ya Zadoku, na Ahimeleku, na atongoria a nyumba cia athinjiri-Ngai na cia Alawii. Nyumba cia muru wa nyina uria mukuru ciekirwo o ta uria nyumba cia uria munini muno ciekirwo.

25 Daudi arĩ hamwe na anene a mbũtũ cia ita nĩamũrire ariũ amwe a Asafu, na Hemani, na Jeduthuni marutage wĩra wa ũrathi makĩhũũraga inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba. Maya nĩmo marĩtwa ma andũ arĩa maarutaga wĩra ũyũ wa kũina:

²Kuuma kũrĩ ariũ a Asafu: maarĩ Zakuri, na Jusufu, na Nethania, na Asarela. Ariũ a Asafu maarũgamagĩrĩrwo nĩ Asafu, ũrĩa warathaga ũhororũgamĩrĩrwo nĩ mũthamaki.

³Kuuma kũrĩ ariũ a Jeduthuni: maarĩ Gedalia, na Zeri, na Jeshai, na Shimei, na Hashabia, na Matithia; othe maarĩ atandatũ, marũgamĩrĩrwo nĩ ithe wao Jeduthuni, ũrĩa warathaga ũhororũgamĩrĩrwo nĩ mũgeeto, agacookagĩria Jehova ngaatho na akamũgoocaga.

⁴Kuuma kũrĩ ariũ a Hemani: maarĩ Bukia, na Matania, na Uzieli, na Shubaeli, na Jerimothu, na Hanania, na Hanani, na Eliatha, na Gidaliti, na Romamuti-Ezeri, na Joshibekasha, na Malothi, na Hothiru, na Mahaziothu.

⁵Acio othe maarĩ ariũ a Hemani ũrĩa wonagĩra mũthamaki maũndũ. Maaheanĩtwo kũrĩ we kũringana na ciĩranĩro cia Ngai nĩguo mamũtũũgagĩrie. Ngai aaheete Hemani ariũ ikũmi na ana, na airĩtu atatũ.

⁶Andũ aya othe maarũgamagĩrĩrwo nĩ maithe mao nĩguo mainage thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia kĩnũbi, na inanda cia mũgeeto, nĩ ũndũ wa ũtungata wa nyũmba ya Ngai. Asafu, na Jeduthuni, na Hemani nao maarũgamagĩrĩrwo nĩ mũthamaki.

⁷Hamwe na andũ a nyũmba ciao, arĩa

othe maarutĩtwo na makagĩa na ũũgĩ wa kũinĩra Jehova, othe maarĩ andũ 288. ⁸Andũ ethĩ na akũrũ ũndũ ũmwe, na arutani o na arutwo, nĩmacuukire mĩtĩ nĩguo magairwo mawĩra mao.

⁹Mũtĩ wa mbere, ũrĩa warĩ wa Asafu, wagwĩrĩire Jusufu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12; wa keerĩ wagwĩrĩire Gedalia, we na andũ a nyũmba yao, na ariũ ao, maarĩ andũ 12;

¹⁰wa gatatũ wagwĩrĩire Zakuri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹¹wa kana wagwĩrĩire Iziri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹²wa gatano wagwĩrĩire Nethania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹³wa gatandatũ wagwĩrĩire Bukia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁴wa mũgwanja wagwĩrĩire Jesarela, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁵wa kanana wagwĩrĩire Jeshai, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁶wa kenda wagwĩrĩire Matania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁷wa ikũmi wagwĩrĩire Shemei, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁸wa ikũmi na ũmwe wagwĩrĩire Azareli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

¹⁹wa ikũmi na iĩrĩ wagwĩrĩire Hashabia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²⁰wa ikũmi na itatũ wagwĩrĩire Shubaeli, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²¹wa ikũmi na iĩna wagwĩrĩire Matithia, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;

²²wa ikũmi na itano wagwĩrĩire

Jerimothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²³wa ikũmi na itandatũ wagũĩrĩire Hanania, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁴wa ikũmi na mũgwanja wagũĩrĩire Joshibekasha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁵wa ikũmi na inana wagũĩrĩire Hanani, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁶wa ikũmi na kenda wagũĩrĩire Malothi, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁷wa mĩrongo ĩrĩ wagũĩrĩire Eliatha, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁸wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe wagũĩrĩire Hothiru, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
²⁹wa mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ wagũĩrĩire Gidaliti, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³⁰wa mĩrongo ĩrĩ na itatũ wagũĩrĩire Mahaziothu, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12;
³¹wa mĩrongo ĩrĩ na ina wagũĩrĩire Romamuti-Ezeri, na ariũ ake, na andũ a nyũmba yao, maarĩ andũ 12.

Arangĩri a Ihingo

26 Ikundi cia arangĩri a ihingo:
 kuuma kũrĩ andũ a Kora maarĩ: Meshelemia mũrũ wa Kore, ũmwe wa ariũ a Asafu.
²Ariũ a Meshelemia maarĩ: Zekaria, na nĩwe warĩ wa irigithathi, na Jediaeli aarĩ wa keerĩ, na Zebadia aarĩ wa gatatũ, na Jathinieli aarĩ wa kana,
³na Elamu aarĩ wa gatano, na Jehohanani aarĩ wa gatandatũ,

na Eliehoenai aarĩ wa mũgwanja.
⁴Ariũ a Obedi-Edomu maarĩ: Shemaia, na nĩwe warĩ wa irigithathi, na Jehozabadu aarĩ wa keerĩ, na Joa aarĩ wa gatatũ, na Sakaru aarĩ wa kana, na Nethaneli aarĩ wa gatano,
⁵na Amieli aarĩ wa gatandatũ, na Isakaru aarĩ wa mũgwanja, na Peulethai aarĩ wa kanana, nĩgũkorwo Ngai nĩarathimĩte Obedi-Edomu.
⁶Mũriũ Shemaia o nake aarĩ na ariũ ake, ariã maarĩ atongoria thĩinĩ wa nyũmba ya ithe wao, tondũ maarĩ andũ ehoti. ⁷Ariũ a Shemaia maarĩ: Othini, na Refaeli, na Obedi, na Elizabadu, nao andũ a nyũmba yao, Elihu, na Semakia, maarĩ andũ ehoti.
⁸Acio othe maarĩ a njiaro cia Obedi-Edomu; o hamwe na ariũ ao, na andũ a nyũmba yao maarĩ andũ ehoti, na maarĩ na hinya wa kũruta wĩra. Njiaro cia Obedi-Edomu othe maarĩ andũ 62.
⁹Meshelemia nĩ aarĩ na ariũ ake na andũ a nyũmba yao, ariã maarĩ andũ ehoti, othe maarĩ andũ 18.
¹⁰Ariũ a Hosa ũrĩa Mũmerari maarĩ: Shimuri na nĩwe warĩ mūtongoria wao (o na gũtuĩka tiwe warĩ irigithathi, ithe nĩamũthuurĩte atuĩke mūtongoria wao), ¹¹Hilikia aarĩ wa keerĩ, nake Tabalia aarĩ wa gatatũ, na Zekaria aarĩ wa kana. Ariũ a Hosa na andũ a nyũmba yao othe maarĩ andũ 13.
¹²Ikundi icio cia arangĩri a ihingo ciĩtanĩtio na anene ao, ciarĩ na mawĩra ma gũtungata thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova o ta andũ ariã angĩ a nyũmba yao.
¹³Andũ ethĩ na andũ akũrũ o ũndũ ũmwe

nĩmacuukĩire o kĩhingo mĩtĩ kũringana na nyũmba ciao.

¹⁴ Mũtĩ wa Kĩhingo kĩa Irathĩro wagwĩrĩire Shelemia. Ningĩ magĩcuuka mĩtĩ nĩ ũndũ wa mũriũ Zekaria, ũrĩa warĩ mũheani kĩrĩa mũũgĩ, nake akĩgwĩrwo nĩ mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gathigathini.

¹⁵ Mũtĩ wa Kĩhingo gĩa Gũthini wagwĩrĩire Obedi-Edomu, nagueo mũtĩ wa nyũmba-ya-kũigwo-into ũkĩgwĩra ariũ ake. ¹⁶ Mĩtĩ ya Kĩhingo gĩa Ithũĩro, na Kĩhingo gĩa Shaleketu mwena wa njĩra ya rũgongo, yagwĩrĩire Shupimu na Hosa.

Arangĩri maaikaraga metanĩrĩire.

¹⁷ O mũthenya gwakoragwo na Alawii atandatũ mwena wa irathĩro, na Alawii ana mwena wa gathigathini, na Alawii ana mwena wa gũthini, na Alawii eerĩ mahinda mothe nyũmba-inĩ ya kũigwo-into. ¹⁸ Nayo nja ya mwena wa ithũĩro, Alawii ana maikaraga njĩra-inĩ, na Alawii eerĩ maikaraga kũu nja.

¹⁹ Icio nĩcio ciarĩ ikundi cia arangĩri a ikingo arĩa maarĩ a njiaro cia Kora na Merari.

Aigi Kĩgĩĩna, na Anene arĩa Angĩ

²⁰ Alawii arĩa angĩ nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia nyũmba ya Ngai na igĩĩna cia into iria nyamũre.

²¹ Njiaro cia Ladani, arĩa maarĩ Agerishoni na ũndũ wa Ladani, na maarĩ atongoria a nyũmba cia Ladani ũcio Mũgerishoni, maarĩ: Jehieli, ²² na ariũ a Jehieli, na Zethamu, na mũrũ wa nyina Joeli. Acio nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna cia hekarũ ya Jehova.

²³ Kuuma kũrĩ andũ a Amuramu, na Iziharu, na Hebironi, na Uzieli maarĩ:

²⁴ Shubaeli wa rũciaro rwa Gerishomu mũrũ wa Musa, na nĩwe warĩ mũnene wa kũrũgamĩrĩra igĩĩna. ²⁵ Andũ a nyũmba yao kuuma kũrĩ Eliezeri: maarĩ mũriũ Rehabia, na Jeshia aarĩ mũriũ wa Rehabia, na Joramu aarĩ mũriũ wa Jeshia, na Zikiri aarĩ mũriũ wa Joramu, na Shelomithu aarĩ

mũriũ wa Zikiri. ²⁶ Shelomithu na andũ a nyũmba yao nĩ maarũgamagĩrĩra igĩĩna ciothe cia into iria ciarĩ nyamũre nĩ Mũthamaki Daudi, na into iria ciarĩ nyamũre nĩ atongoria a nyũmba arĩa maarĩ anene a ikundi cia ngiri ngiri na ikundi cia igana igana, na ikaamũrwo nĩ anene arĩa angĩ a mbũtũ cia ita. ²⁷ Into imwe cia iria ciatahĩtwo mbaara-inĩ maaciamũrĩire wĩra wa gũcookereria hekarũ ya Jehova. ²⁸ Na rĩrĩ, into ciothe iria ciaamũrĩtwo nĩ Samũeli ũrĩa muoni-maũndũ, na ikaamũrwo nĩ Saũlũ mũrũ wa Kishu, na Abineri mũrũ wa Neri, na Joabu mũrũ wa Zeruia, na into iria ingĩ ciothe ciaamũrĩtwo-rĩ, ciamenyagĩrĩtwo nĩ Shelomithu na andũ a nyũmba yao.

²⁹ Kuuma kũrĩ andũ a Iziharu: Kenania na ariũ ake nĩmaheirwo mawĩra na kũu nja ya hekarũ matuĩke anene na aciirithania a Isiraeli.

³⁰ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi: maarĩ Hashabia na andũ a nyũmba yao, andũ ehoti 1,700; nĩ maarũgamĩrĩire wĩra wa Jehova wothe kũu Isiraeli mwena wa ithũĩro wa Jorodani, o na wĩra wa gũtungatĩra mũthamaki. ³¹ Kuuma kũrĩ andũ a Hebironi, Jeria nĩwe warĩ mũnene wao kũringana na maandĩko ma njiarwa cia nyũmba ciao. Mwaka wa mĩrongo ina wa ũthamaki wa Daudi nĩ gwatũiririo maandĩko-inĩ, na gũkĩoneka thĩnĩ wao andũ ehoti o kũu Jazeri ya Gileadi. ³² Jeria aarĩ na andũ a nyũmba yao 2,700 arĩa maarĩ ehoti na maarĩ atongoria a nyũmba, nake Mũthamaki Daudi akĩmatua arũgamĩrĩri a andũ a Rubeni, na a andũ a

Gadi, na nuthu ya mūhīrīga
wa Manase maūndū-inī mothe
marīa maakonainie na Ngai, o
na marīa maakonainie na ūhoru
wa mūthamaki.

Ikundi cia Mbūtū cia Ita

27 Ūyū nīguo mūtaratara wa andū
a Isiraeli arīa maarī atongoria
a nyūmba, na anene a ikundi cia o
ngiri ngiri na ikundi cia o igana igana,
na anene ao, arīa maatungatagīra
mūthamaki maūndū-inī mothe makoniī
ikundi cia mbūtū cia ita iria ciakoragwo
wīra-inī mweri o mweri, mwaka wothe.
O gīkundi kīarī kīa andū 24,000.

²Mūrūgamīriri wa gīkundi kīa
mbere kīa mweri wa mbere aarī
Jashobeamu mūrū wa Zabidieli.
Gīkundi gīake kīarī na andū
24,000. ³Nake aarī wa rūciaro
rwa Perezu, na nīwe warī
mūnene wa anene othe a mbūtū
cia ita mweri wa mbere.

⁴Mūrūgamīriri wa gīkundi kīa
mweri wa keerī aarī Dodai
ūrīa Mūahohi; mūtongoria wa
gīkundi gīake aarī Mikilothu.
Gīkundi gīake kīarī na andū
24,000.

⁵Mūnene wa mbūtū cia ita wa
gatatū, wa mweri wa itatū
aarī Benaia mūrū wa Jehoiada
ūrīa mūthīnjiri-Ngai. Nīwe
warī mūnene, na gīkundi
gīake kīarī na andū 24,000.

⁶Benaia ūcio nīwe warī njamba
mūno gatagatī-inī ka arīa
Mīrongo Itatū na nīwe warī
mūnene wao. Gīkundi gīake
kīarūgamagīrīrwo nī mūrū
Amizabadi.

⁷Mūnene wa kana, wa mweri
wa īna, aarī Asaheli mūrū wa
nyina na Joabu; mūrū Zebadia
nīwe wacookire ithenya rīake.
Gīkundi gīake kīarī na andū
24,000.

⁸Mūnene wa gatano mweri wa

ītano, aarī Shamuhuthu ūrīa
Mūizirahi. Gīkundi gīake kīarī
na andū 24,000.

⁹Mūnene wa gatandatū wa mweri
wa itandatū, aarī Ira mūrū wa
Ikeshu ūrīa Mūtekoa. Gīkundi
gīake kīarī na andū 24,000.

¹⁰Mūnene wa mūgwanja wa mweri
wa mūgwanja, aarī Helezu
ūrīa Mūpeloni, wa rūciaro rwa
Efiraimu. Gīkundi gīake kīarī na
andū 24,000.

¹¹Mūnene wa kanana, wa mweri
wa īnana, aarī Sibekai ūrīa
Mūhushathi wa rūciaro rwa
Azerahi. Gīkundi gīake kīarī na
andū 24,000.

¹²Mūnene wa kenda wa mweri
wa kenda aarī Abiezeri ūrīa
Mūanathothu wa rūciaro rwa
Abenjamini. Gīkundi gīake kīarī
na andū 24,000.

¹³Mūnene wa ikūmi, wa mweri
wa ikūmi, aarī Maharai ūrīa
Mūnetofathi wa rūciaro rwa
Azerahi. Gīkundi gīake kīarī na
andū 24,000.

¹⁴Mūnene wa ikūmi na ūmwe, wa
mweri wa ikūmi na ūmwe, aarī
Benaia ūrīa Mūpirathoni wa
rūciaro rwa Aefiraimu. Gīkundi
gīake kīarī na andū 24,000.

¹⁵Mūnene wa ikūmi na eerī, mweri
wa ikūmi na īrī, aarī Helidai
ūrīa Mūnetofathi, wa kuuma
nyūmba ya Othinieli. Gīkundi
gīake kīarī na andū 24,000.

Anene a Mīhīrīga

¹⁶Anene arīa maathaga mīhīrīga ya
Isiraeli maarī aya:

mūnene wa mūhīrīga wa Rubeni
aarī Eliezeri mūrū wa Zikiri;
mūnene wa mūhīrīga wa Simeoni
aarī Shefatia mūrū wa Maaka;

¹⁷mūnene wa mūhīrīga wa Lawi
aarī Hashabia mūrū wa
Kemueli;

mūnene wa mūhīrīga wa Harūni aarī Zadoku;
¹⁸ mūnene wa mūhīrīga wa Juda aarī Elihu mūrū wa ithe na Daudi;
 mūnene wa mūhīrīga wa Isakaru aarī Omuri mūrū wa Mikaeli;
¹⁹ mūnene wa mūhīrīga wa Zebuluni aarī Ishimaia mūrū wa Obadia; mūnene wa mūhīrīga wa Nafitali aarī Jeremothu mūrū wa Azirieli;
²⁰ mūnene wa mūhīrīga wa Aefiraimu aarī Hoshea mūrū wa Azazia;
 mūnene wa nuthu ĩmwe ya mūhīrīga wa Manase aarī Joeli mūrū wa Pedaia;
²¹ mūnene wa nuthu ĩrĩa ingĩ ya mūhīrīga wa Manase kũu Gileadi aarī Ido mūrū wa Zekaria;
 mūnene wa mūhīrīga wa Benjamini aarī Jaasieli mūrū wa Abineri;
²² mūnene wa mūhīrīga wa Dani aarī Azareli mūrū wa Jerohamu;
 Acio nĩ maarĩ anene arĩa maathaga mĩhīrīga ya Isiraeli.

²³ Daudi ndaatarire andũ a mĩaka mĩrongo ĩrĩ na arĩa mataakinyĩtie, tondũ Jehova nĩeranĩire aĩ nĩakaingĩhia Isiraeli matuĩke o ta njata cia matu-inĩ.
²⁴ Joabu mūrū wa Zerua nĩambĩrĩrie gũtara andũ, no ndaarĩkirie. Mang'ũrĩ nĩmakinyĩire Isiraeli nĩ ũndũ wa itarana rĩu. Nguo mũigana wa itarana rĩu ndwandĩkirwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma Mũthamaki Daudi.

Arori a Maũndũ ma Mũthamaki

²⁵ Azimavethu mūrū wa Adieli nĩwe warũgamagĩrĩa nyũmba iria ciaigagwo indo cia ũthamaki.

Jonathani mūrū wa Uzia nĩwe warũgamagĩrĩa nyũmba cia kũigwo indo kũu ng'ongo-inĩ, na matũũra-inĩ, na tũtũũra-inĩ, o na mĩthiringo ĩrĩa mĩraihi na igũrũ ya arangĩri.

²⁶ Eziri mūrū wa Kelubu nĩwe warũgamagĩrĩa andũ arĩa maarutaga wĩra wa kũrĩma mĩgũnda.

²⁷ Shimei ũrĩa Mũramathi nĩwe warũgamagĩrĩa mĩgũnda ya mĩthabibũ. Zabadi ũrĩa Mũshifimi nĩwe warũgamagĩrĩa maciaro ma mĩthabibũ matanekĩrwo mĩtũngi-inĩ.

²⁸ Baali-Hanani ũrĩa Mũgederi nĩwe warũgamagĩrĩa mĩtĩ ya mĩtamaĩyũ na ya mĩborothandi magũrũ-inĩ ma ĩrĩa cia mwena wa irathĩro.

Joashu nĩwe warũgamagĩrĩa kũrĩa kwaigagwo maguta ma mĩtamaĩyũ.

²⁹ Shitirai ũrĩa Mũsharoni nĩwe warũgamagĩrĩa ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩithagio Sharoni.

Shafati mūrū wa Adilai nĩwe warũgamagĩrĩa ndũũru cia ng'ombe iria ciarĩ cianda-inĩ.

³⁰ Obili ũrĩa Mũishumaeli nĩwe warũgamagĩrĩa ngamĩra.

Jehedeia ũrĩa Mũmeronothu nĩwe warũgamagĩrĩa ndigiri.

³¹ Jazizi ũrĩa Mũhagari nĩwe warũgamagĩrĩa ndũũru cia mbũri.

Acio othe nĩo maarĩ anene arĩa marũgamagĩrĩa indo ciothe cia Mũthamaki Daudi.

³² Jonathani mamawe wa Daudi aarĩ mũheani kĩrĩa, mũndũ mũmenyi maũndũ na mwandĩki-marũa. Nake Jehieli mūrū wa Hakimoni nĩwe wamenyagĩrĩa ariũ a mũthamaki.

³³ Ahithofeli nĩwe waheaga mũthamaki kĩrĩa.

Nake Hushai ũrĩa Mũariki aarĩ mūrata wa mũthamaki. ³⁴ Jehoiada mūrū wa Benaia na Abiatharu nĩo maacookire ithenya rĩa Ahithofeli.

Joabu nĩwe warĩ mūnene wa mbũtũ cia ita cia mũthamaki.

Daudi Kũhaarĩria Mwako wa Hekarũ

28 Daudi nĩatũmanĩire anene othe a Isiraeli moongane Jerusalemu, nao nĩo: anene arĩa maarũgamĩrĩre mĩhīrīga, na anene a ikundi iria ciatungatagĩra mũthamaki, na anene a ikundi cia o

ngiri ngiri na anene a ikundi cia o igana igana, na anene arĩa maarũgamĩĩire indo ciothe na mahiũ ma mũthamaki na ma ariũ ake o na anene a nyũmba ya ũthamaki, na andũ arĩa maarĩ njamba, na andũ othe arĩa maarĩ ũrũme wa kũrũa mbaara.

² Mũthamaki Daudi nĩarũgamire akĩmeera atĩrĩ: “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ ariũ a baba na andũ akwa. Nĩndatuĩte na ngoro yakwa gwaka nyũmba ĩtuĩke handũ ha kũhurũkio ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, arĩ ho gaturwa ka makinya ma Ngai witũ, na ngĩhaarĩria kũmĩaka. ³ No Ngai akĩnjĩra atĩrĩ, ‘Wee ndũgwaka nyũmba ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, tondũ wee ũrĩ mũndũ wa mbaara na nĩũitĩte thakame.’

⁴ “No Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩathuurire kuuma kũrĩ nyũmba iitũ yothe nduĩke mũthamaki wa Isiraeli nginya tene. Nĩathuurire Juda atuĩke mũtongoria, na kuuma nyũmba ya Juda agĩthuura nyũmba ya baba, na kuuma kũrĩ ariũ a baba akĩona kwagĩĩire aandue nĩ mũthamaki wa Isiraeli yothe. ⁵ Harĩ ariũ akwa othe, tondũ Jehova nĩaheete ariũ aingĩ-rĩ, nĩathuurĩte mũriũ wakwa Solomoni aikarĩre gĩtĩ kĩa ũthamaki wa Jehova, athamakĩre Isiraeli. ⁶ Aanjĩrĩre atĩrĩ: ‘Mũriũ waku Solomoni nĩwe ũgaaka nyũmba yakwa na nja ciakwa, nĩgũkorwo nĩndĩmũthuurĩte atuĩke mũriũ wakwa na nĩ nduĩke ithe. ⁷ Nĩngahaanda ũthamaki wake nginya tene angĩtũũra arũmĩtie maathani na mawatho makwa ta ũrĩa kũrekwo ihinda rĩĩrĩ.’

⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ndamwatha o haha maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe na kũũngano gĩkĩ kĩa Jehova, o nake Ngai witũ akĩguaga: Mũmenyerere, na mũrũmagĩĩre maathani mothe ma Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha mwĩgwatĩre bũrũri ũyũ mwega, na mũkaũtigĩra njiaro cianyu ũtuĩke igai rĩao nginya tene.

⁹ “Nawe mũrũ wakwa Solomoni-rĩ, tũũra ũmenyete Ngai wa thoguo, na ũmũtungatagĩre wĩrutĩire na ngoro

yaku yothe na kwĩyendera, nĩgũkorwo Jehova atuĩragia ngoro o yothe, na akamenya gĩtũmi o gĩothe kĩa meciiria ma cio. Ũngĩmũrongooria no ũmuone; no ũngĩmũtirika, agaakũrega nginya tene. ¹⁰ Gĩciirie rĩu, nĩgũkorwo Jehova nĩwe athuurĩte wa gwaka hekarũ ĩrĩ handũ hatheru. Gĩa na hinya na ũrute wĩra ũcio.”

¹¹ Hĩndĩ ĩyo Daudi akĩnengera mũriũ Solomoni mĩcoro ya mwako wa gĩthaku kĩa hekarũ, na nyũmba ciayo, na nyũmba cia kũigwo indo, na tũnyũmba twayo twa igũrũ, na tũnyũmba twa thĩinĩ, na handũ ha kũhoroherio mehia. ¹² Akĩmũnengera mĩcoro ya mĩako yothe ĩrĩa Roho eekĩrĩte meciiria-inĩ make ĩkonĩ nja cia hekarũ ya Jehova, na ya tũnyũmba tuothe tũrĩa twamĩthiũrũrũkĩrie na tũnyũmba twa kũigwo igĩĩna cia hekarũ ya Ngai, na gwa kũigwo igĩĩna cia indo ĩria nyamũre.

¹³ Nĩngĩ akĩmũtaarĩria wĩra wa ikundi cia athĩnjĩri-Ngai, na wa Alawii, na wĩra wotho wa ũtungata thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na wa indo ciothe cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wayo.

¹⁴ Nake akĩheana mũigana wa ũritũ wa thahabu ya gũthondeka indo ciothe cia thahabu cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, na ũritũ wa betha ya gũthondeka indo ciothe cia betha cia kũhũthagĩrwo ũtungata-inĩ wa mĩthemba o mĩthemba, ta ũũ: ¹⁵ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka mĩti ya thahabu ya kũigĩrĩrwo matawa na matawa mayo, na ũritũ wa o mũtĩ na matawa maguo; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o mũtĩ wa betha wa kũigĩrĩra tawa na matawa maguo, kũringana na ũrĩa mũtĩ wa kũigĩrĩra matawa wahũthagĩrwo: ¹⁶ ũritũ wa thahabu ya gũthondeka metha ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa mĩamũre; na ũritũ wa betha ya gũthondeka metha cia betha; ¹⁷ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka hũũma, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na nyũngũ, ũritũ wa thahabu ya gũthondeka o thaani ya thahabu; na ũritũ wa betha ya gũthondeka o thaani ya betha; ¹⁸ na ũritũ wa thahabu therie ya gũthondeka

kigongona gĩa gūcinīrwo ūbumba. O na ningĩ akīmūnengera mūcoro wa ngaari ya ita, ūguo nĩ kuuga ya makerubi ma thahabu marĩa maatambūrūkītie mathagu makahumbīra ithandūkū rĩa kīrīkanīro kĩa Jehova.

¹⁹Daudi akiuga atīrī, “Maūndū maya mothe ndīmandīkīte ūrĩa ndatongoririo nĩ guoko kwa Jehova kūrī igūrū riakwa, na akīthe ūmenyo wa maūndū mothe ma mūcoro ūyū.”

²⁰Ningĩ Daudi akīra mūrīū Solomoni atīrī, “Gĩa na hinya na wīyūmīrīrie, na ūrute wīra ūcio. Ndūgetigīre na ndūgakue ngoro, tondū Jehova Ngai, o we Ngai wakwa, arī hamwe nawe. Ndagagūtiganīria kana agūtirike nginya rīrĩa wīra wothe ūrĩa ūkaarutwo nĩ ūndū wa ūtungata wa hekarū ya Jehova ūgaathira. ²¹Ikundi cia athīnjīri-Ngai na Alawii, nīcīhaarīrie nĩ ūndū wa wīra wothe wa hekarū ya Ngai, na mūndū o wothe ūrī na wendo na nīoī wīra wa ūbundi o wothe nīagagūteithia wīra-inī ūyū. Anene na andū othe nīmarīathīkagīra wathani waku wothe.”

Iheo cia Gwaka Hekarū

29 Ningĩ Mūthamaki Daudi akīra kīūngano kīu gīothe atīrī: “Mūrīū wakwa Solomoni, ūrĩa Ngai athuurīte, nĩ mwīthī na ndarī na ūmenyo wa kīgana. Wīra ūyū nĩ mūnene, tondū nyūmba īno īhaana ta ya ūthamaki ti ya mūndū no nĩ ya Jehova Ngai. ²Nīnjigīthītie indo na ūhoti wakwa wothe nĩ ūndū wa hekarū ya Ngai wakwa, ngaiga thahabu nĩ ūndū wa gūthondeka indo cia thahabu, na betha nĩ ūndū wa gūthondeka indo cia betha, na gīcango nĩ ūndū wa gūthondeka indo cia gīcango, na kīgera nĩ ūndū wa gūthondeka indo cia kīgera, na mbaū nĩ ūndū wa gūthondeka indo cia mbaū, o na tūhiga tūrīa twītagwo onīgithi tūrīa tūtheecagīrīrwo indo-inī, na tūhiga tūrīa tūhenagia twa kūgemia nyūmba, na tūhiga twa rangi wa mīthemba mīingī, na tūhiga twa goro twa mīthemba mīingī, na mahiga ma nyaigī ma mūthemba ūrĩa mwega, indo icio ciothe ngaigithia irī

nyingī mūno. ³Makīria ma ūguo, harī kwīrutīra gwakwa igūrū rĩa hekarū ya Ngai wakwa nīngūheana kīgīina gīakwa mwene gĩa thahabu na betha nĩ ūndū wa hekarū ya Ngai wakwa, na icio ngūciheana nyongerere kīria kīngī njigīthītie nĩ ūndū wa hekarū īno theru: ⁴ngūheana taranda ngiri ithatū^a cia thahabu, o thahabu īria ya Ofiri, na taranda ngiri mūgwanja^b cia betha īria therie nĩ ūndū wa kūgemia thingo cia nyūmba, ⁵o na nĩ ūndū wa wīra wa thahabu na indo cia wīra wa betha ūrĩa wothe ūkaarutwo nĩ mabundi. Na rīrī, nūū ūkwīamūrīra Jehova ūmūthī na kwīyendera?”

⁶Hīndī īyo atongoria a nyūmba, na anene a mīhīrīga ya Isiraeli, na anene a ikundi cia ngiri ngiri na anene a ikundi cia igana igana na anene arĩa maarūgamagīrīra wīra wa mūthamaki makīheana indo na kwīyendera. ⁷Nī ūndū wa wīra wa hekarū ya Ngai nīmaheanire taranda ngiri ithano,^c na dariki ngiri ikūmi^d cia thahabu, na taranda ngiri ikūmi^e cia betha, na taranda ngiri ikūmi na inyanya^f cia gīcango, na taranda ngiri igana rīmwe^g cia kīgera. ⁸Mūndū o wothe warī na tūhiga twa goro nīatūheanire thīnī wa kīgīina kĩa hekarū ya Jehova kīria kīamenyagīrīrwo nĩ Jehieli ūrĩa Mūgerishoni. ⁹Andū nīmakenirio nĩ ūrĩa atongoria ao maamūkiire ūhoru ūcio na kwīyendera, tondū nīmarutīre Jehova indo na ngoro yao yothe matekūringīrīrio. Mūthamaki Daudi o nake nīakenire mūno.

Ihooya rĩa Daudi

¹⁰Daudi nīagoocire Jehova arī mbere ya kīūngano kīu gīothe, akiuga atīrī,

^a4 nĩ ta tani 100

^b4 nĩ ta tani 240

^c7 nĩ ta tani 170

^d7 nĩ ta kilo 84

^e7 nĩ ta tani 345

^f7 nĩ ta tani 620

^g7 nĩ ta tani 3,450

“Ũrogocwo wee, o Wee Jehova,
Ngai wa ithe witũ Isiraeli,
kuuma tene nginya tene.

¹¹Wee Jehova-rĩ, ũnene, na hinya,
na riiri, na wathani, na ũkengi
nĩ ciaku,

nĩgũkorwo kindũ o gĩothe kĩrĩ
igũrũ na thĩ nĩ gĩaku.

Wee Jehova, ũthamaki nĩ waku;
nĩtũtũgĩrĩtio, ũkanenehio
gũkĩra indo ciothe.

¹²Ũtonga na gĩtũo ciumaga kũrĩ we;
Wee nĩwe wathaga indo ciothe.

Hinya na ũhoti wa gũtũgĩria
o na kũhe andũ othe hinya irĩ
moko-inĩ maku.

¹³Na rĩrĩ, Ngai witũ,
nĩtũgũgũcookeria ngaatho,
na tũkagooa rĩitwa rĩaku rĩrĩ
riiri.

¹⁴“No nĩ ngĩrĩ ũ, nao andũ akwa-rĩ,
makĩrĩ a, atĩ no tũhote kũheana na
ũtaana ta ũyũ? Indo ciothe ciumaga kũrĩ
we, na kĩrĩa twakũhe no kĩrĩa kiumĩte
moko-inĩ maku. ¹⁵Ithuĩ tũrĩ ageni na
agendi maitho-inĩ maku, o ta ũrĩa maithe
maitũ ma tene othe maatarĩ. Matukũ
maitũ gũkũ thĩ matariĩ o ta kũruru,
na gũtirĩ mwĩhoko wa gũtũura. ¹⁶Wee
Jehova Ngai witũ, ũingĩ wa indo ici
twaruta cia gũgwakĩra hekarũ nĩ ũndũ
wa Rĩitwa rĩaku Itheru ciumĩte guoko-
inĩ gwaku, na ciothe no ciaku. ¹⁷Nĩ
nĩnjũũ atĩ Wee Ngai wakwa nĩtũtũragia
ngoro, na nĩũkenagio nĩ ũrũngĩrĩru wa
ngoro. Indo ici ciothe ndĩciheanĩte na
kwĩyendera na wĩhokeku. Na rĩu ndĩ
na gĩkeno nĩ ũndũ wa kwĩonera ũrĩa
andũ aya aku marĩ haha makũrutĩire
indo na wendo. ¹⁸Wee Jehova, Ngai wa
maithe maitũ Iburahĩmu, na Isaaka na
Isiraeli, tũũria wendo ũyũ ũrĩ ngoro-
inĩ cia andũ aku nginya tene na ũtũme
matũũre magwathĩkagĩra. ¹⁹Na ũhotithie
mũriũ wakwa Solomoni kwĩrutĩra na
ngoro yake yothe, kũmenyagĩrĩra
maathani maku, na maũndũ marĩa wee
wendaga o na kĩrĩa gĩaku kĩa watho wa
kũrũmĩrĩrwo, na ekage maũndũ mothe

nĩguo aake mwako wa nyũmba ĩno
ĩhaana ta nyũmba ya ũthamaki, ĩrĩa nĩ
njigithĩirie indo ciayo.”

²⁰Ningĩ Daudi akĩira kũngano gĩothe
atĩrĩ, “Gooai Jehova Ngai wanyu.” Nĩ
ũndũ ũcio andũ othe makĩgooa Jehova
Ngai wa maithe mao; makĩnamĩrĩra, na
makĩngũithia thĩ mbere ya Jehova na
mbere ya mũthamaki.

Solomoni Kwamũkĩrwo ta Mũthamaki

²¹Mũthenya ũyũ ũngĩ makĩrutĩra
Jehova magongona na makĩmũrutĩra
maruta ma njino, ta ũũ: ndegwa ngiri
ĩmwe, na ndũrũme ngiri ĩmwe na
tũtũrũme ngiri ĩmwe, o hamwe na
maruta mao ma indo cia kũnyuuo na
magongona mangĩ maingĩ nĩ ũndũ
wa andũ a Isiraeli othe. ²²Makĩrĩa
na makĩnyua marĩ na gĩkeno kĩnene
mũthenya ũcio marĩ hau mbere ya
Jehova.

Ningĩ makĩamũkĩra Solomoni mũrũ wa
Daudi arĩ mũthamaki hĩndĩ ya keerĩ, na
makĩmũitĩrĩria maguta mbere ya Jehova
atuĩke wa kũmathamakĩra, nake Zadoku
atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai. ²³Nĩ ũndũ ũcio
Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki
kĩa Jehova, na agĩtuĩka mũthamaki
ithenya rĩa ithe Daudi. Nake akĩgaacĩra
na agĩathĩkĩrwo Isiraeli guothe. ²⁴Anene
othe, na andũ arĩa maarĩ njamba,
hamwe na arĩũ a Mũthamaki Daudi
othe magĩtikĩra Mũthamaki Solomoni
amaathage.

²⁵Jehova agĩtũgĩria Solomoni mũno
maitho-inĩ ma andũ a Isiraeli othe, na
akĩmũhe ũthamaki ũrĩ na riiri ũtaahetwo
mũthamaki ũngĩ wa Isiraeli mbere ĩyo.

Gĩkuũ kĩa Daudi

²⁶Daudi mũrũ wa Jesii aarĩ mũthamaki
wa Isiraeli guothe. ²⁷Aathamakĩire
Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna, mĩaka
mũgwanja yayo agĩthamaka arĩ Hebironi,
nayo mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtatũ
agĩthamaka arĩ Jerusalemu. ²⁸Aakuire
arĩ mũkũrũ mũno, arĩkĩtie gũkenera
gũtũura gwake matukũ maingĩ, na arĩ

mũtongu, na agatĩño. Mũriũ Solomoni
nĩwe wathamakire ithenya rĩake.

²⁹ Naho ha maũndũ marĩa makoniĩ
wathani wa Mũthamaki Daudi
kuuma kĩaambĩrĩria nginya mũthia,
nĩmandĩkitwo thĩinĩ wa maandĩko ma
Samũeli ũrĩa warĩ muoni-maũndũ, na
maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii
na maandĩko-inĩ ma Gadi ũrĩa muoni-
maũndũ, ³⁰ hamwe na maũndũ mothe
marĩa maakonĩ ũthamaki wake na ũhoti
ũrĩa aarĩ nague, na ũrĩa maũndũ marĩa
maamũthiũrũrũkiirie maatariĩ na ma
Isiraeli na mothamaki ma mabũrũri
marĩa mangĩ mothe.

IBUKU RĨA KEERĨ RĨA

MAŨNDŨ MA MATUKŨ MA TENE

Solomoni Kũhooya Aheo Ũũgĩ

1 Solomoni, mŭrũ wa Daudi, nĩhaandire akĩrũma wega ũthamakinĩ wake, nĩgũkorwo Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake na akĩmũnenehia mũno makĩria.

² Nake Solomoni akĩarĩria andũ a Isiraeli othe: akĩarĩria anene a mbŭtũ cia o ngiri ngiri, na anene a mbŭtũ cia o igana igana, na aciiri, o na atongoria othe a kũu Isiraeli, na atongoria a nyũmba. ³ Nake Solomoni na kũngano kũu gĩothe makĩambata kũndũ kũria gũtũũgĩru kũu Gibeoni, nĩgũkorwo Hema-ya-Gũtũnganwo ya Ngai nĩkuo yarĩ, ĩria Musa ndungata ya Jehova aathondekeire kũu werũ-inĩ. ⁴ Na rĩrĩ, Daudi nĩambatĩtie ithandũkũ rĩa Ngai kuuma Kiriathu-Jearimu akarĩga harĩa aarĩthondekeire, tondũ nĩariĩambiire hema kũu Jerusalemu. ⁵ No kĩgongona gĩa gĩcango kĩa gĩathondeketo nĩ Bezaleli mŭrũ wa Uri, mŭrũ wa Huru, kĩa Gibeoni mbere ya hema ĩria nyamũre ya Jehova; nĩ ũndũ ũcio Solomoni na kũngano kũu magĩthĩ hau gũtũria ũhoru kuuma kũrĩ Jehova. ⁶ Solomoni akĩambata kĩgongona-inĩ kũu gĩa gĩcango o hau mbere ya Jehova thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo, na akĩrutĩra hau igũrũ wakĩo magongona ngiri ĩmwe ma njino.

⁷ Ũtukũ o ro ũcio-rĩ, Ngai akiumĩrĩra Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ, “Hooya kĩa gĩothe ũkwenda ngũhe.”

⁸ Solomoni agĩcookeria Ngai atĩrĩ, “Nĩwekĩire baba Daudi maũndũ manene ma ũtugi na nĩũndũite mũthamaki ithenya rĩa. ⁹ Na rĩrĩ, Wee Jehova Ngai, reke ũrĩa werĩire baba Daudi ũhinge, nĩgũkorwo nĩũndũite mũthamaki wa andũ aingĩ o ta rŭkũngũ rwa thĩ. ¹⁰ He ũũgĩ na ũmenyo, nĩguo ndongoragie

andũ aya, nĩ ũndũ-rĩ, nũ ũngĩhota gwatha andũ aya aku aingĩ ũũ?”

¹¹ Ngai akĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ũndũ ũyũ nĩguo wendi wa ngoro yaku na ndũnahooya ũtonga, kana kũgĩa indo nyingĩ o na kana gĩtũio, kana gĩkuũ gĩa thũ ciaku, na kuona atĩ ndũnahooya ũtũũre muoyo matukũ maingĩ, no wahooya ũũgĩ na ũmenyo wa gwathaga andũ akwa arĩa ngũtuĩte mũthamaki wao-rĩ, ¹² nĩ ũndũ ũcio nĩũkũheo ũũgĩ na ũmenyo. O na ningĩ nĩngũkũhe ũtonga, na indo nyingĩ o na gĩtũio, iria itarĩ mũthamaki ũrĩ wakorwo nacio mbere ĩyo, na gũtarĩ mũthamaki ũkaagĩa nacio thuutha waku.”

¹³ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Jerusalemu oimĩte handũ harĩa hatũũgĩru kũu Gibeoni hau mbere ya Hema-ya-Gũtũnganwo. Nake agĩthamakĩra Isiraeli.

¹⁴ Solomoni nĩacookanĩrĩrie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400 na mbarathi 12,000 iria aigĩte matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. ¹⁵ Mũthamaki nĩatũmire betha na thahabu cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩkũyũ ĩria ĩrĩ magũrũ-inĩ ma ĩrĩma. ¹⁶ Mbarathi cia Solomoni cioimaga Misiri na kuuma Kilikia, nao onjorithia a mũthamaki maacigũraga kuuma Kilikia. ¹⁷ Maagũraga ngaari ĩmwe ya ita kuuma Misiri cekerĩ 600^a cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerĩ 150.^b Ningĩ nĩmacookaga magacitwara ikenderio athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

^a17 nĩ ta kilo 7

^b17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

2 Solomoni nīathanire gwakwo hekarū itanītio na Rītwa rīa Jehova, o na kwīyakīra nyūmba yake ya ūthamaki.
² Nīandīkithirie andū 70,000 a gūkuua mīrigo, na 80,000 a gwacūhia mahiga irīma-inī, na anyabara 3,600 a kūmaroraga.

³ Solomoni agītūmīra Hiramū mūthamaki wa Turo ndūmīriri īno:

“Ndehithīria mīgogo ya mītarakwa o ta ūrīa wekīre baba Daudi rīrīa wamūrehithīrie mītarakwa ya gwaka nyūmba ya ūthamaki ya gūikaraga. ⁴ Na rīrī, rīu ndī hakuhi gwaka hekarū itanītio na Rītwa rīa Jehova Ngai wakwa na ndīmāmūre ītuīke yake ya gūcinagīra ūbumba ūrīa ūtararīkaga wega mbere yake, o na ya kūigagwo mīgate īrīa mīamūre mahinda mothe, na ya kūrutagīra magongona ma njino o rūciini, na hwaī-inī, na mīthenya ya Thabatū, na hīndī ya Tūrūgamo twa Mweri na ciathī iria nyamūre cia Jehova Ngai witū. Ūyū nī watho mwandīke wa Isiraeli wa gūtūūra nginya tene.

⁵ “Hekarū īrīa ngwaka nī nene mūno, tondū Ngai witū nī mūnene gūkīra ngai iria ingī ciothe. ⁶ No rīrī, nūū ūngīhota kūmwakīra hekarū, kuona atī igūrū, o kūrīa igūrū mūno, ndangīganīra kuo? Nīī ndikīrī ū wa kūmwakīra hekarū, tiga no handū ha gūcinagīra magongona mbere yake?

⁷ “Tondū ūcio-rī, ndūmīra mūndū mūūgī na wīra wa gwaka indo cia thahabu na betha, na gīcango o na igera na rangi wa ndathi, na rangi mūtune ta gakarakū na rangi wa bururu, na mūndū mūūgī na wīra wa gūkurura mīcoro, oke arute wīra Juda na Jerusalemu hamwe na aruti a wīra akwa arīa oogī na wīra, arīa maahaarīrio nī baba Daudi.

⁸ “O na ningī ūndehithīrie mīgogo ya mītarakwa, na mīthengera, na

mīthandari yumīte kūu Lebanoni, tondū nīnjūū andū aku nī oogī na ūhoru wa gwatūra mbaū. Andū akwa makaarutithanagia wīra na andū aku ⁹ nīgeetha ūnyonere mbaū nyingī, tondū hekarū īrīa ngwaka no nginya īkorwo īrī nene na īrī thaka mūno. ¹⁰ Nīngahe ndungata ciaku iria ciatūūruga mbaū kori 20,000^a cia mūtu wa ngano, na kori 20,000 cia cairi, na mbathi 20,000^b cia ndibei, na mbathi 20,000 cia maguta ma mītamaiyū.”

¹¹ Nake Hiramū mūthamaki wa Turo akīandika marūa agīcookeria Solomoni ūhoru, akiuga atīrī:

“Tondū wa ūrīa Jehova endete andū ake-rī, nīagūtūite mūthamaki wao.”

¹² Ningī Hiramū agīthī na mbere, akiuga atīrī:

“Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo, o we wombire igūrū na thī! Nīaheete Mūthamaki Daudi mūrīū mūūgī, ūheetwo ūhoti wa gwīciiria na ūkūūrani wa maūndū, we nīwe ūgwakīra Jehova hekarū o na eyakīre nyūmba ya ūthamaki.

¹³ “Nīngūgūtūmīra Huramū-Abi, mūndū mūūgī mūno na wīra, ¹⁴ ūrīa nyina wake oimīte Dani nake ithe akoima Turo. Nīarutītūtwo kūruta wīra wa thahabu na wa betha, na wa gīcango na wa kīgera, na wa mahiga na wa mbaū, na wa ndigi cia rangi wa ndathi na wa rangi wa bururu na wa ndigi cia rangi mūtune ta gakarakū, na wa gatani īrīa njega. Nīarīkītīe kwīmenyeria kūruta wīra wothe wa gūkurura mīcoro, na no acore mīcoro īrīa yothe angīrwo acore. Nīakarutithania wīra na mabundi maku na arīa a mwathi wakwa, thoguo Daudi.

¹⁵ “Rīu-rī, mwathi wakwa nīagītūmīre ndungata ciae ngano

^a 10 nī ta kilo 4,400,000

^b 10 nī ta lita 440,000

na cairi, na maguta ma mītamaiyū na ndibei iria eranīre, ¹⁶ na ithuī nītūgūtema mīgogo yothe īrīa ūbataire kuuma Lebanoni, na tūmīkūrūkie tūmīohanītie, īgereirio iria-inī nginya Jopa. Nawe ūgīcooke ūmīoe ūmītware nginya Jerusalemu.”

¹⁷ Nake Solomoni agītara ageni othe arīa maarī Isiraeli, thuutha wa itarana rīrīa ithe Daudi aataranīte; na magīkorwo maarī ageni 153,600. ¹⁸ Nake akīgaya andū 70,000 ao matuīke akuui a mīrigo, na andū 80,000 ao matuīke aicūhia a mahiga irīma-inī, hamwe na anyabara 3,600 a kūrūgamīrīra andū makīruta wīra.

Solomoni Gwaka Hekarū

3 Hīndī īyo Solomoni akīambīrīria gwaka hekarū ya Jehova kūu Jerusalemu Kīrīma-inī kīa Moria,^a harīa Jehova oimīrīre ithe Daudi. Hau nīho kīhuhīro-inī kīa ngano kīa Arauna ūrīa Mūjebusi, handū harīa Daudi aaheanīte hekarū īgaakwo. ² Aambīrīrie gwaka mūthenya wa īrī wa mweri wa keerī, mwaka wa īna wa ūthamaki wake.

³ Mūthingi ūrīa Solomoni eenjire nī ūndū wa gwaka hekarū ya Ngai warī mīkono mīrongo ītandatū^b kūrāiha na mīkono mīrongo īrī^c kwarama, gūgītūmīrwo mīkono ya gīthimo gīa tene. ⁴ Nakīo gīthaku kīrīa kīarī hau mbere ya hekarū kīarī kīa mīkono mīrongo īrī kūrāiha, gīkīranītie wariī wa nyūmba īyo, na mīkono mīrongo īrī kūrāiha na igūrū.

Mwena wa thīinī wakīo akīūgemia na thahabu īrīa therie. ⁵ Akīhūūrīra nyūmba īrīa nene mbaū cia mīthengera

na agīcihumbīra na thahabu īrīa njega mūno, na akīmīgemia na mīcoro ya mīkīndū na mīcoro ya irengeeri. ⁶ Aagemirie hekarū na tūhiga twa goro. Nayo thahabu īrīa aahūthīrīre yarī thahabu ya Paravaimu. ⁷ Nacio mbaū cia mīratho, na buremu cia mīrango, na thingo, na mīrango ya hekarū, agīcigemia na thahabu, na agīkururithia mīhiano ya makerubi thingo-inī.

⁸ Ningī Solomoni agīaka Handū-harīa-Hatheru-Mūno, ūraihi waho waringaine na wariī wa hekarū, mīkono mīrongo īrī kūrāiha na mīkono mīrongo īrī kwarama. Akīgemia thīinī waho na taranda 600^d cia thahabu īrīa njega mūno. ⁹ Ūritū wa mīcumarī ya thahabu warī wa cekerī mīrongo ītano.^e Ningī agīcooka akīgemia mīena ya na igūrū ya hau Hatheru-Mūno na thahabu.

¹⁰ Thīinī wa Handū-harīa-Hatheru-Mūno nīakururithirie makerubi meerī na akīmagemia na thahabu. ¹¹ Ūraihi wa mathagu ma makerubi wothē warī mīkono mīrongo īrī. Ithagu rīmwe rīa ikerubi rīa mbere rīarī rīa mīkono ītano^f kūrāiha na rīkahutia rūthingo rwa hekarū, narīo ithagu rīu rīngī o narīo rīarī rīa mīkono ītano kūrāiha na rīkahutia ithagu rīa ikerubi rīu rīngī. ¹² O narīo ithagu rīmwe rīa ikerubi rīa keerī rīarī na ūraihi wa mīkono ītano na rīkahutia rūthingo rūu rūngī rwa hekarū, na ithagu rīu rīngī rīarīo o narīo rīarī na ūraihi wa mīkono ītano na rīkahutia ithagu rīa ikerubi rīa mbere. ¹³ Mathagu ma makerubi maya maarī na ūraihi wa mīkono mīrongo īrī. Maicūhītio marūgamīte na magūrū, na mang^getheire nyūmba nene.

¹⁴ Solomoni nīathondekire gītambaya gīa gūcuurio kīa ndigi cia rangi wa bururu, na cia rangi wa ndathi na cia rangi mūtune ta gakaraku na gīa gatani īrīa njega, na mīhiano ya makerubi nīyatumīrīrwo gītambaya-inī kīu.

^a1 Ūyū noguo mūhari thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gikūrū wonanītie atī Kīrīma gīa Zayuni no kīo Kīrīma kīa Moria harīa Ibrahīmu aathiire kūruta mūrū Isaaka igongona.

^b3 nī ta mita 27

^c3 nī ta mita 9; o na mūhari 4, na 8, na 11, na 13

^d8 nī ta tani 21

^e9 nī ta nuthu kilo

^f11 nī ta mita igīrī na robo (2.25)

¹⁵ Mwena wa mbere wa hekarũ agĩaka itugĩ igĩrĩ, na cieriĩ ciarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo itatũ na itano;^a o gĩtugĩ kiarĩ na kĩongo igũrũ riakĩo kĩa mũigana wa mĩkono itano. ¹⁶ Nĩathondekire irengeeri igathĩkanĩtio, na agĩciigĩrĩra igũrũ rĩa itugĩ icio. Ningĩ nĩathondekire mĩhiano igana rĩmwe ya matunda ma makomamanga na akĩmĩnyiitithania na irengeeri icio ciagathĩkanĩtio. ¹⁷ Aakire itugĩ icio mwena wa mbere wa hekarũ, kĩmwe mwena wa gũthini, na kĩrĩa kĩngĩ mwena wa gathigathini. Kĩa mwena wa gũthini agĩgĩta Jakini, na kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩta Boazu.

Indo cia Hekarũ

4 Ningĩ Solomoni agĩakithia kĩgongona gĩa gĩcango kĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo iĩrĩ,^b na wariĩ wa mĩkono mĩrongo iĩrĩ, na mĩkono ikũmi^c kũraiha na igũrũ. ² Agĩcooka agĩaka itangi inene mũno rĩrĩa rĩetagwo Karia rĩa kĩgera gĩtwekie, na rĩarĩ rĩa gĩthiũrũrĩ, na rĩarĩ rĩa mĩkono ikũmi kuuma mwena ũmwe wa mũromo nginya ũrĩa ũngĩ, na mĩkono itano^d kũraiha na igũrũ. Rĩathimwo gĩthiũrũrĩ kiarĩo rĩathiũrũrũkĩirio nĩ rũrigi rwa mĩkono mĩrongo itatũ.^e ³ Mũhuro wa mũthia warĩo, nĩrĩathiũrũrũkĩirio na magemio mahaanaine na ndegwa, o mũkono ũmwe^f ndegwa ikũmi. Ndegwa icio ciaigĩtwo mĩhari iĩrĩ itwekanĩirio na Karia kau ikanyitana.

⁴ Nako Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩa mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ: ithatũ ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatũ ikarora mwena wa ithũiro, na ithatũ ikarora mwena wa gũthini, ithatũ ikarora irathĩro. Karia kau kaigĩrĩrwo igũrũ rĩacio, nacio ciĩga cia na thuutha cia ndegwa icio nĩcio ciarorete na kũu

^a15 nĩ ta mita 16

^b1 nĩ ta mita 9

^c1 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5)

^d2 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

^e2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5)

^f3 nĩ ta nuthu mita

thiĩnĩ. ⁵ Ũtungu wa Karia kau waiganaine na rũhĩ^g kwarama, naruo rūtiriho rwako rwatariĩ ta rūtiriho rwa gĩkombe, kana ta gĩtoka gĩcanũku. Karia kau kaiganagĩra maaĩ mbathi 3,000.^h

⁶ Ningĩ agĩthondeka iraiĩ ikũmi cia gwĩthambĩra, na akũga ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini. Indo iria ciahũthagĩrwo nĩ ũndũ wa magongona ma njino ciathambagĩrio thiĩnĩ wacio, no Karia kau geethambagĩrwo nĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁷ Nĩathondekire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu, o ta ũrĩa mũthondekere wamo watuitwo, na akĩmũga hekarũ thiĩnĩ, itano akĩmũga mwena wa gũthini na itano mwena wa gathigathini.

⁸ Agĩcooka agĩthondeka metha ikũmi, agĩciiga thiĩnĩ wa hekarũ, ithano mwena wa gũthini na ithano mwena wa gathigathini, agĩcooka agĩthondeka mbakũri 100 cia thahabu cia kũminjaminjĩria maaĩ.

⁹ Nĩathondekire nja ya athĩnjĩri-Ngai, na nja iĩrĩa nene na mĩrango yayo, nayo mĩrango akĩmĩgemia na gĩcango. ¹⁰ Akũga Karia kau mwena wa gũthini, koine-inĩ ya irathĩro ya mwena wayo.

¹¹ O na nĩathondekire nyũngũ na icakũri na mbakũri cia kũminjaminja maaĩ.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aaheetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thiĩnĩ wa Hekarũ ya Ngai, naguo nĩ:

¹² itugĩ iria igĩrĩ,

na ciongo igĩrĩ iria ciahanaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;

na irengeeri iria igĩrĩ

ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;

¹³ na makomamanga marĩa

400 ma irengeeri iria

igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta

mĩnyororo (yarĩ mĩhari iĩrĩ

^g5 nĩ ta centimita 8

^h5 nĩ ta lita 60,000

ya makomamanga o harĩ
kĩrengeri kímwe, ikagemia
ciongo icio ciahana ta
mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ
icio);

¹⁴ makaari na irai ciamo;

¹⁵ Karia na mĩhiano ya ndegwa iria
ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;

¹⁶ nyũngũ, na icakũri, na hũma
cia nyama, na indo ciothe iria
ciakonainie nacio.

Indo icio ciothe Huramu-Abi
aathondekeire Mũthamaki Solomoni
cia hekarũ ya Jehova, ciarĩ cia gĩcango
gĩkumuthe gĩkahenia. ¹⁷ Nake mũthamaki
aatwekithagĩria indo icio kũria
gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba
kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga
Sukothu na Zarethani. ¹⁸ Indo icio ciothe
ciathondekithirio nĩ Solomoni ciarĩ
nyingĩ mũno, ũũ atĩ ũritũ wa gĩcango
ndwamenyekire ũria waiganaga.

¹⁹ Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie
indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ
ya Ngai:

aathondekire kigongona gĩa
thahabu;

na metha cia mĩgate ĩria yaigagwo
mbere ya Jehova;

²⁰ na mĩtĩ ya matawa ya thahabu
therie hamwe na matawa mayo
ma gwakanaga marĩ mbere
ya harĩa haamũre o ta ũria
gwathanĩtwo;

²¹ na wĩra wa magemio wa mahũa
ma thahabu, na matawa na
mĩhato (iria ciathondeketwo na
thahabu theri);

²² magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, ma
thahabu therie, na mbakũri cia
kũminjaminjĩria, na thaani na
ngĩo cia mwaki; na mĩrango ya
thahabu ya hekarũ: na mĩrango
ya thĩinĩ ya gũthiĩ Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno, na mĩrango ya
nyũmba ĩria nene ya Hekarũ.

5 Rĩria wĩra wothe ũria Solomoni
aarutagĩra hekarũ ya Jehova

warĩkire-rĩ, akĩrehe indo iria ciamũritwo
nĩ ithe Daudi, nacio nĩ betha na thahabu
na indo cia thĩinĩ, agĩciiga harĩa haigagwo
mĩthiithũ ya hekarũ ya Ngai.

*Ithandũkũ rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo
Hekarũ-inĩ*

² Ningĩ Solomoni agĩita athuuri a
Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩa,
na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli,
moke Jerusalemu nĩguo maambatie
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova
kuuma Zayuni, Itũura rĩria Inene rĩa
Daudi. ³ Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka
hamwe kũrĩ mũthamaki hĩndĩ ya gĩathĩ,
mweri-inĩ wa mũgwanja.

⁴ Rĩria athuuri othe a Isiraeli
maakinyire, Alawii makĩoya ithandũkũ
rĩu, ⁵ nao makĩambatia ithandũkũ,
hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na
indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ
wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ
Alawii, magĩciambatia; ⁶ nake Mũthamaki
Solomoni na kũngano gĩothe kĩa Isiraeli
kĩria gĩacemanĩtie harĩ we marĩ mbere
ya ithandũkũ rĩu, makĩruta magongona
ma ng'ondũ na ng'ombe nyingĩ mũno,
ũũ atĩ itingĩandikirwo mũigana wacio
kana itarĩke.

⁷ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka
makĩrehe ithandũkũ rĩu rĩa kĩrĩkanĩro
kĩa Jehova handũ harĩo harĩa haamũre
thĩinĩ wa hekarũ, ũguo nĩ ta kuuga
Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩga
rungu rwa mathagu ma makerubi.
⁸ Makerubi macio maatambũrũkĩtie
mathagu mamo igũrũ rĩa harĩa
haigĩtwo ithandũkũ rĩu, makahumbĩra
ithandũkũ o hamwe na mĩtĩ yarĩo ya
kũrĩkuua. ⁹ Mĩtĩ iyo yarĩ mĩraihi mũno
ũũ atĩ mĩthia yayo, yumĩte ithandũkũ-inĩ,
nĩngĩonekanire nĩ mũndũ arĩ hau mbere
ya harĩa haamũre, no ndĩonekaga nĩ
mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru;
na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. ¹⁰ Thĩinĩ wa
ithandũkũ rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga
o ihengere iria igĩrĩ Musa aagĩte ho rĩria
aarĩ Horebu, kũria Jehova aarĩkanĩire
kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia
kuuma Misiri.

¹¹ Ningĩ athĩnjĩri-Ngai makĩehera makiuma Handũ-harĩa-Hatheru. Athĩnjĩri-Ngai othe arĩa maarĩ hau nĩmetheretie matekũrũmbũiya ikundi ciao. ¹² Nao Alawii othe arĩa maarĩ aini, nĩo Asafu, na Hemani na Jeduthuni na ariũ ao na andũ ao, makĩrũgama mwena wa irathĩro wa kigongona, mehumbĩte gatani iria njega, marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto, na cia kĩnũbi. Moimĩtwo thuutha nĩ athĩnjĩri-Ngai 120 makĩhuhaga tũrumbeta. ¹³ Ahuhi tũrumbeta na aini makĩamũkĩria na mũgambo ũmwe magĩcookeria Jehova ngaatho na makĩmũgooca. Marĩ na tũrumbeta, na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba na indo iria ingĩ cia ũini, makĩanĩrĩra makĩgooca Jehova na makĩina makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya
tene.”

Hĩndĩ iyo hekarũ ya Jehova ikĩiyũra itu, ¹⁴ nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrire hekarũ iyo ya Ngai.

6 Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ arĩkaraga thĩnĩ wa itu rĩrĩa itumanu. ² No rĩrĩ, nĩngwakĩire hekarũ kĩĩrorerwa, handũ haku ha gũtũũra nginya tene.”

³ O hĩndĩ iyo, kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte hau, mũthamaki agĩkĩhũgũkĩra na agĩkĩrathima. ⁴ Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na moko make ũrĩa erĩire baba Daudi na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigĩte atĩrĩ, ⁵ Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa Misiri, ndirĩ ndathuura itũũra inene mũhĩrĩga-inĩ o na ũmwe wa Isiraeli atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, o na kana ngaathuura mũndũ o na ũrĩkũ atuĩke wa

gũtongoria andũ akwa a Isiraeli. ⁶ No rĩrĩ, nĩthuurĩte Jerusalemu nĩguo Rĩitwa rĩakwa rĩikarage kuo, na nĩ thuurĩte Daudi athamakĩre andũ akwa a Isiraeli.’

⁷ “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli. ⁸ No Jehova eerire baba Daudi atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwaatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. ⁹ No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ iyo, no nĩ mũrũguo ũrĩa uumĩte mũthiimo waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũkaanjakĩra hekarũ itanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Jehova nĩatũũrĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa eeranĩire. Nĩnjookete ithenya rĩa baba Daudi, na rĩu nĩnjikarĩire gĩtĩ gĩa ũthamaki gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire, na nĩnjakĩte hekarũ iĩa itanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹¹ Hau nĩho njigĩte ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩigĩtwo kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na andũ a Isiraeli.”

Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kwamũra Hekarũ

¹² Ningĩ Solomoni akĩrũgama mbere ya kigongona kĩa Jehova o hau mbere ya kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make. ¹³ Na rĩrĩ, Solomoni nĩathondekete rũtara rwa gĩcango rwa mĩkono itano^a kũraiha, na mĩkono itano kwarama, na mĩkono itatũ^b kũraiha na igũrũ, na akĩrũiga gatagatĩ ka nja iyo. Akĩrũgama rũtara-inĩ igũrũ na agĩturia maru mbere ya kĩũngano kũ gĩothe gĩa Isiraeli na akĩambararia moko make na igũrũ. ¹⁴ Nake akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe, kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria

^a 13 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25)

^b 13 nĩ ta mita imwe na robo (1:25)

irūmagīrīra njīra yaku na ngoro ciao ciothe. ¹⁵ Wee nīūhingīrie baba Daudi, ndungata yaku, kīrīkanīro gīaku; ūndū ūrīa weranīire na kanua gaku nīūhingītie na guoko gwaku, o ta ūrīa kūhaana ūmūthī.

¹⁶ “Na rīrī, Jehova, Ngai wa Isiraēli, hingīria ndungata yaku baba, Daudi, ciīranīro iria wamwīrīire rīrīa woigire atīrī, ‘Ndūkaaga mūdū wa gūīkarīra gītī kīa ūnene gīa Isiraēli arī mbere yakwa, angīkorwo ariū aku nīmarīthiia na mīthiīre yagīriire mbere yakwa kūringana na watho wakwa o ta ūrīa wee ūtūire ūthiia.’ ¹⁷ Na rīrī, Wee Jehova, Ngai wa Isiraēli, reke kiugo gīaku kīrīa werīire ndungata yaku Daudi kīhinge.

¹⁸ “No kūhoteke Ngai agītūūranie na andū gūkū thī? Igūrū, o na kūūrīa igūrū mūno-rī, wee ndūngīganīra kuo. Hekarū īno njakīte-rī, ndīkīrī nini makīria? ¹⁹ No o na kūrī ūguo-rī, thīkīrīria ihooya rīa ndungata yaku, igīthaithana īiguīrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gūkaya na ihooya rīrīa ndungata yaku īrakūhooya īrī mbere yaku.

²⁰ Maitho maku maroikara marorete hekarū īno mūthenya na ūtukū, o handū haha wee woigire atī nīūgatūma Rīitwa rīaku rīkoragwo ho. Ūroigua ihooya rīrīa ndungata yaku īrīhooyaga īrorete handū haha. ²¹ Igua gūthaithana kwa ndungata yaku na kwa andū aku a Isiraēli rīrīa mekūhooya marorete handū haha. Ūigue ūrī kūu igūrū, o kūu gīikaro gīaku; na watūigua-rī, ūgatūrekerā.

²² “Rīrīa mūdū angīhītīria mūdū wa itūūra rīake na gūtuīke no ngīnya ehīte, nake oke ehītīre hau mbere ya kīgongona gīaku kīa hekarū-inī īno-rī, ²³ hīndī īyo ūkaigua ūrī o kūu igūrū, na ūtue itua. Tuithania ndungata ciaku ciira, ūtūme ūrīa ūhītīrie ūrīa ūngī acookererwo nī mahītia make marīa ekīte. Nake ūrīa

ūtehītīe ūmūtue ndehītīe na ūndū ūcio wonanie atī ti mwīhia.

²⁴ “Rīrīa andū aku a Isiraēli maahootwo nī thū tondū nīmakūhītīrie nao magūcookerere na moimbūre rīitwa rīaku, mahooe magīgūthaithaga marī hekarū-inī īno-rī, ²⁵ hīndī īyo ūkaamaigua ūrī o kūu igūrū na ūrekere andū aku a Isiraēli mehīa mao na ūmacookie būrūri ūrīa wamaheire hamwe na maithe mao.

²⁶ “Rīrīa igūrū rīkaahingwo, na mbura yaage kuura tondū wa ūrīa andū aku makūhītīrie, mangīkaahooya marorete handū haha, na moimbūre rīitwa rīaku na magarūrūke matigane na mehīa mao tondū nīūmanyamarītīe-rī, ²⁷ hīndī īyo ūkaamaigua ūrī o kūu igūrū na ūrekere ndungata ciaku, andū aku a Isiraēli, mehīa mao. Marute mūtūūrīre ūrīa mwaigīru, na ūmoirīrie mbura būrūri-inī ūcio waheire andū aku ūtuīke igai rīao.

²⁸ “Kūngīkaagīa ng’aragu kana mūthiro būrūri-inī, kana mīgūnda īhīe nī mbaa kana mbuu, kana gūūke ngigī kana ngūnga, kana thū imarigiicīrie itūūra-inī rīmwe rīao, na mwanangīko o na ūrīkū kana mūrīmū ūngīgooka-rī, ²⁹ na rīrīa mūdū o na ūrīkū wa andū aku a Isiraēli, angīkaahooya kana athaithane, nī ūndū wa mūdū kūmenya mīnyamaro īrīa arī nayo, o na ruo, na atambūrūkie moko make amerekeirie hekarū-inī īno, ³⁰ hīndī īyo ūkaamaigua ūrī o kūu igūrū gīikaro-inī gīaku, ūmarekere na ūtūire o mūdū itua kūringana na ūrīa wothe ekīte, tondū we nīū ngoro yake nīgūkorwo nowe wiki ūūī ngoro cia andū, ³¹ nīgeetha matūūre magwītīgīrīte, na mathiia na mīthiīre yaku rīrīa rīothe marītūūrāga būrūri-inī ūyū waheire maithe maitū.

³² “Ha ūhorō wa mūdū wa kūngī ūrīa ūtarī wa andū aku a Isiraēli no

nĩ oimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa ngumo ya rĩitwa rĩaku inene na ũhoru wa ciĩko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, ³³ hĩndĩ ĩyo ũkaamũigua ũrĩ o kũu igũrũ gũikaro-inĩ gĩaku, na mũndũ ũcio wa kũngĩ ũkaamũhingĩria o ũrĩa agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre, o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye aĩ nyũmba ĩno njakĩte, ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

³⁴ “Rĩrĩa andũ aku maathĩĩ mbaara-inĩ kũrũa na thũ ciao o kũrĩa ũngĩmatũma, nao makũhooe merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, ³⁵ hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya mao na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ, na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

³⁶ “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũtehagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe ĩmatware bũrũri wa kũraya kana wa gũkuhĩ; ³⁷ nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu maatahĩirwo, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia na tũgeka maũndũ ma waganu’; ³⁸ no mangĩgũcookerera na ngoro ciao ciothe na muoyo wao marĩ o bũrũri-inĩ ũrĩa maatahĩirwo, na mahooe merekeire bũrũri ũrĩa waheire maithe mao, na merekeire itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa ũthuurĩte na merekeire hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku; ³⁹ hĩndĩ ĩyo ũrĩ o kũu igũrũ gũikaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya rĩao na mathaithana mao na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao. Na ũkaarekera andũ aku, o acio makwĩhĩrie.

⁴⁰ “Na rĩrĩ, Ngai wakwa, ũrohingũra maitho maku, o namo

matũ maku mathikĩrĩrie mahooya marĩa marĩhooyagĩrwo handũ haha.

⁴¹ “Rĩu gũĩkĩre, Wee Jehova Ngai, na ũũke handũ haku ha kũhurũka,

Wee na ithandũkũ rĩa ũhoti waku.

Athĩnjĩri-Ngai aku, Wee Jehova Ngai, marohumbwo ũhonokio,

nao atheru aku marokenera wega waku.

⁴² Wee Jehova Ngai, ndũgatiganĩrie ũrĩa waku mũitĩrĩrie maguta.

Ririkana wendo ũrĩa mũnene werĩre Daudi ndungata yaku.”

Kwamũrwo kwa Hekarũ

7 Na rĩrĩ, Solomoni aarĩkia kũhooya-rĩ, mwaki ũkiuma igũrũ ũgĩcina iruta rĩa njino na magongona, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra hekarũ. ² Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire gũtoonya hekarũ ya Jehova tondũ riiri wa Jehova nĩwaiyũrĩte kuo. ³ Na rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire mwaki ũkiuma na igũrũ, na riiri wa Jehova ũrĩ igũrũ rĩa hekarũ, magĩturia maru hau haarĩtwo mahiga, maturumithĩtie mothiũ mao thĩ, makĩhooya Jehova na makĩmũcookeria ngaatho, makiugaga atĩrĩ,

“Jehova nĩ mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

⁴ Ningĩ mũthamaki na andũ othe makĩruta magongona marĩ mbere ya Jehova. ⁵ Nake Mũthamaki Solomoni akĩruta igongona rĩa ng’ombe 22,000 na rĩa ng’ondũ na mbũri 120,000. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na andũ othe makĩamũra hekarũ ya Ngai. ⁶ Athĩnjĩri-Ngai makĩnhaarĩria kũruta wĩra wao, o nao Alawii makĩrũgama marĩ na indo cia Jehova cia ũini, iria Daudi aathondekete cia kũgoocaga Jehova nacio, nĩ iria aahũthagĩra agĩcookia ngaatho,

akoigaga atĩrĩ, “Wendo wake ūtũũraga nginya tene.” Athĩnjĩri-Ngai makĩhuha tũrumbeta twao mang’ethanĩire na Alawii, nao andũ a Isiraeli othe nĩmarũgamĩte.

⁷ Nake Solomoni akĩamũra kũu gatagati ka nja, hau mbere ya hekarũ ya Jehova, na hau nĩho aarutĩire magongona ma njino na maguta na magongona ma ũiguano, tondũ kĩgongona gĩa gĩcango kĩrĩa aathondekete gĩtingĩahotire kũiganĩra maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na ma maguta.

⁸ Nĩ ūndũ ūcio Solomoni agĩkũngũira gĩathi kũu mĩthenya mũgwanja, hamwe na andũ a Isiraeli othe, nakĩo kĩarĩ kĩũngano kĩnene mũno kĩa andũ moimĩte Lebo-Hamathu nginya o Karũũ-inĩ ka Misiri. ⁹ Mũthenya wa ĩnana makĩgĩa na kĩũngano nĩ ūndũ nĩmarĩkĩtie gũkũngũira Kwamũrwo gwa kĩgongona mĩthenya mũgwanja, na magĩkũngũira gĩathi mĩthenya ĩngĩ mũgwanja. ¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ wa mweri wa mũgwanja, Solomoni akĩĩra andũ mainũke, nao makĩĩnũka maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, na ngoro ciao igacanjamũka nĩ ūndũ wa maũndũ mega marĩa Jehova eekĩire Daudi na Solomoni, na andũ ake a Isiraeli.

Jehova Kuumĩrĩra Solomoni

¹¹ Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na aarĩkia gwĩka ũrĩa wothe eeciĩrĩtie gwĩka hekarũ-inĩ ya Jehova o na nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki-rĩ, ¹² Jehova akĩmuumĩrĩra ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku, na nĩthuurĩte handũ haha hatuĩke hekarũ yakwa ya kũrutagĩrwo magongona.

¹³ “Rĩrĩa ĩngĩhinga igũrũ nayo mbura yaage kuura, kana njathe ngigĩ cianange bũrũri kana ndũme mũthiro kũrĩ andũ akwa, ¹⁴ andũ acio akwa, o acio metanĩtio na

rĩtwa rĩakwa, mangĩkenyĩhia na maahoee, na marongorie ũthiũ wakwa, na matigane na njĩra ciao cia waganu, hĩndĩ ĩyo nĩngamaigua ndĩ o igũrũ, na nĩngamarekera mehia mao na honie bũrũri wao. ¹⁵ Na rĩrĩ, maitho makwa nĩmekũhingũka, namo matũ makwa maigũe mahooya marĩa mahooeirwo handũ haha. ¹⁶ Nĩthuurĩte na ngaamũra hekarũ ĩno nĩgeetha Rĩtwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa igũtũũra kuo hĩndĩ ciothe.

¹⁷ “Na ha ũhoru waku, ũngĩthiiaga na mĩthiĩre ĩrĩa yagĩrĩire o ta ũrĩa thoguo Daudi aathiiaga, na wĩkage maũndũ mothe marĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, ¹⁸ nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene, o ta ũrĩa ndarĩkanĩire na thoguo Daudi rĩrĩa ndamwĩrire atĩrĩ, ‘Wee ndũkaaga mũndũ wa gũthamakĩra Isiraeli.’

¹⁹ “No rĩrĩ, ũngĩkahutatĩra na ũtiganĩrie kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na maathani marĩa ngũheete, na ũthĩ gũtungatĩra ngai ĩngĩ na gũcihooya-rĩ, ²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩngamunya Isiraeli kuuma bũrũri wakwa, ũrĩa ndĩmaheete, na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩtanio na Rĩtwa rĩakwa. Ngaamĩtua o kĩndũ gĩa kuunagwo thimo na gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. ²¹ O na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩguo ĩrĩ nene, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamaka na moige atĩrĩ, ‘Nĩ kũ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ūndũ ta ũyũ?’ ²² Andũ nĩmagacookia moige, atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩrie Jehova, o we Ngai wa maithe mao, ũrĩa wamarutire bũrũri wa Misiri, na makĩhĩmbĩria ngai ĩngĩ, magĩcihooya na magĩcitungatĩra, nĩkĩo amarehithĩrie mwanangĩko ũyũ wothe.’ ”

Maündũ Marĩa Mangĩ Solomoni Eekire

8 Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ, ihinda rĩrĩa Solomoni aahũthĩrĩre gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, ² Solomoni nĩaaakire rĩngĩ matũũra marĩa aaheetwo nĩ Hiramũ, na akĩmahe andũ a Isiraeli matũũre thĩĩnĩ wamo. ³ Solomoni agĩcooka agĩthĩ Hamathu-Zoba na akĩrĩtaha. ⁴ Ningĩ agĩcooka agĩaka Tadimori kũu werũ-inĩ na matũũra manene mothe marĩa aakĩte kũu Hamathu ma kũigwo indo. ⁵ Nĩaaakire Bethi-Horoni ya Mwena wa Igũrũ, na Bethi-Horoni ya Mwena wa Mũhuro rĩngĩ, ^a marĩ matũũra manene mairige, marĩ na thingo, na ihingo, na mĩgĩko ya igeria, ⁶ o ũndũ ũmwe na Baalathu, na matũũra make mothe manene ma kũiga indo, na matũũra make mothe manene ma ngaari cia mbaara na mbarathi ciake, na agĩaka kĩrĩa gĩothe eerĩrĩrie kũu Jerusalemu, na Lebanoni, o na kũndũ guothe bũrũri-inĩ ũrĩa aathanaga.

⁷ Andũ othe arĩa maatigaire kuuma kũrĩ Ahiti, na Aamori, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (nao andũ acio matiarĩ Aisiraeli), ⁸ ũguo nĩ kuuga atĩ, njiaro ciao iria ciatigarĩte bũrũri-inĩ, iria andũ a Isiraeli mataaninĩte, acio nĩ maandĩkithirio nĩ Solomoni matũũke ngombo ciake cia kũrutithio wĩra na hinya, na noguo gũtũire nginya ũmũthĩ. ⁹ No Solomoni ndaatuire andũ a Isiraeli ngombo cia wĩra wake; acio nĩ maarĩ andũ ake a kũrĩa mbaara, o na aathi a anene ake, na aathi a ngaari ciake cia ita, na atwari a ngaari icio. ¹⁰ O na ningĩ no-o maarĩ atongoria anene a Mũthamaki Solomoni, maarĩ anene 250 a kũrũgamĩrĩra andũ acio.

¹¹ Solomoni akĩruta mwarĩ wa Firaũni kuuma Itũũra Inene rĩa Daudi, akĩmũrehe nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa aamwakĩre, tondũ oigire atĩrĩ, “Mũtumia wakwa ndangĩtũũra nyũmba ya Mũthamaki Daudi, mũthamaki

wa Isiraeli, nĩgũkorwo kũndũ kũrĩa ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova rĩtoonyete nĩ gũtheru.”

¹² Igũrũ rĩa kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa Solomoni aakĩte mbere ya gĩthaku, hau nĩho Solomoni arutĩre Jehova maruta ma njino, ¹³ O ta ũrĩa maabataramĩtie kũrutwo o mũthenya nĩ ũndũ wa maruta marĩa Musa aathanĩte ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ ithatũ cia o mwaka, nĩcio Gĩathĩ kĩa Migate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũĩmbia, na Gĩathĩ gĩa Ciumia, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁴ Kũrũmanĩrĩra na wathani ũrĩa watũitwo nĩ ithe Daudi, nĩamũrĩre ikundi cia athĩnjĩri-Ngai nĩ ũndũ wa mawĩra mao, o na Alawii nĩguo matongoragie hĩndĩ ya kũgocoo na ningĩ mateithagĩrĩrie athĩnjĩri-Ngai kũringana na mabataro ma o mũthenya. Ningĩ nĩamũrĩre ikundi cia arangĩri a ihingo marangagĩre ihingo mwanya mwanya, tondũ ũguo nĩguo Daudi, mũndũ wa Ngai, aathanĩte. ¹⁵ Nao matiatigire kũrũmĩrĩra watho ũrĩa mũthamaki aathĩte athĩnjĩri-Ngai kana Alawii ũndũ-inĩ o wotho hamwe na ũmenyereri wa igĩĩna.

¹⁶ Wĩra wa Solomoni wotho nĩwahingirio kuuma mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo nginya ĩkĩrĩka. Nĩ ũndũ ũcio hekarũ ya Jehova ĩkĩrĩkio gwakwo.

¹⁷ Ningĩ Solomoni agĩthĩ Ezioni-Geberi na Elathu hũgũrũrũ-inĩ cia Edomu.

¹⁸ Nake Hiramũ akĩmũtũmĩra marikabu irũgamĩrĩrwo nĩ anene ake, andũ arĩa mooĩ ũhoru wa iria. Andũ acio, hamwe na andũ a Solomoni magĩtwarithia marikabu nginya Ofiri na magĩcooka makĩrehe taranda 450^b cia thahabu, iria maatwarĩre Mũthamaki Solomoni.

Mũthamaki Mũndũ-wa-nja wa Sheba Gũceerera Solomoni

9 Rĩrĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba aigũire ngumo ya Solomoni, agĩũka Jerusalemu kũmũgeria na

^a5 Bethi-Horoni ya Rũgongo na Bethi-Horoni ya Mũhuro maarĩ matũũra meerĩ, na maarĩ njĩra-inĩ ya gũthĩ Jerusalemu.

^b18 nĩ ta tani 17

ciŭria nditũ. Agĩkinya arĩ na mŭtongoro mŭnene ma, wa ngamũira ikuuĩte mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno, na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. ²Nake Solomoni agĩcookia ciŭria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o na ũmwe aaremĩrwo nĩkũmũtaarĩria. ³Rĩria mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ wa Solomoni, o na nyũmba ya ũthamaki ĩria aakĩte, ⁴na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũria anene ake maikaraga metha-inĩ, na ũria ndungata iria ciatungataga ciehumĩte, na ũria akuui ikombe mehumbĩte nguo ndaaya, na maruta ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya Jehova, agĩkĩgega mũno.

⁵Akĩira mũthamaki atĩrĩ, “Ūhoru ũria ndaiguire ndĩ o bũrũri-inĩ wakwa ũkonĩ maũndũ marĩa wĩkĩte o na ũũgĩ waku nĩ ma ma. ⁶No ndietĩkirie ũria moigaga nginya rĩria ndĩrokire na ndĩreyonera na maitho makwa nĩ mwene. Ti-itherũ, ũria ndeerĩrwo o na ti nuthu ya ũnene wa ũũgĩ waku; nĩũkĩrĩte mũno makĩria ũhoru ũria ndaiguĩte. ⁷Kaĩ gũkena nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkena nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe makaiguaga ũũgĩ waku! ⁸Jehova Ngai waku arogocwo, ũria ũkenetio nĩwe, na agagũkarĩria gĩti-inĩ gĩake kĩa ũnene ũrĩ mũthamaki wa gũthamaka nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku. Tondũ wa ũria Ngai waku endete Isiraeli, na akeerĩrĩria kũmanyiitĩrĩra nginya tene-rĩ, nĩagũtuĩte mũthamaki ũmathamakagĩre, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto na ũthingu.”

⁹Ningĩ akihe mũthamaki taranda 120^a cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno na tũhiga twa goro. Gũtiakoretwo mahuti manungi wega ta macio mũthamaki-mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

¹⁰(Nao andũ a Hiram na andũ a Solomoni nĩmarehire thahabu kuuma Ofiri; o na nĩmarehire mĩti ya mĩthandari na tũhiga twa goro. ¹¹Mũthamaki

aahũthĩrire mĩthandari ĩyo gwaka ngathĩ cia hekarũ ya Jehova o na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi cia kũhũrwo. Gũtiarĩ indo ta icio cionetwo Juda mbere ĩyo.)

¹²Mũthamaki Solomoni nĩaheire mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Sheba kĩria gĩothe eerĩrĩrie na kĩria eetirie; akĩmũhe indo makĩria ma iria we aamũreheire. Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake, agĩcooka bũrũri wake mwene.

Riiri wa Solomoni

¹³Ūritũ wa thahabu ĩria Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda 666,^b ¹⁴ĩtataranĩrio na igooti rĩria rĩarehagwo nĩ athũgũri na onjorithia. Ningĩ athamaki othe a Arabia na abarũthi a bũrũri nĩmarehagĩra Solomoni thahabu na betha.

¹⁵Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene 200 cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka 600^c cia thahabu. ¹⁶Ningĩ agĩthondeka ngo 300 cia thahabu hũũre, o ĩmwe yathondeketwo na thahabu ya ũritũ wa beka 300.^d Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya ũthamaki ĩria yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

¹⁷Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩti kĩnene kĩa ũthamaki kĩgemetio mwena wa na thĩĩnĩ na mĩguongo, na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. ¹⁸Gĩti kũ kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na gaturwa ga thahabu ga gũkinyithia magũrũ kanyiiitithanĩtio nakĩo. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩti kũ yarĩ na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. ¹⁹Mĩhiano ikũmi na ĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo ya makinya matandatũ, narĩo o ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano

^a9 nĩ ta tani inya na nuthu (4.5)

^b13 nĩ ta tani 25

^c15 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5)

^d16 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

wa mūrũũthi o mwena. Gũtiarĩ gĩtĩ kīngĩ ta kũu gĩathondeketwo mbere iyo ũthamaki-inĩ ũngĩ o wothe. ²⁰Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ kīndũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatuagwo kīndũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. ²¹Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria ciarũgamagĩrĩrwo nĩ andũ a Hiram. Ciacookaga o riita rĩmwe thĩinĩ wa mĩaka ĩtatũ, ikuuĩte thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.

²²Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. ²³Athamaki othe a thĩ nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. ²⁴Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo, nacio nĩ indo cia betha na thahabu, na guo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi na nyũmbũ.

²⁵Solomoni aarĩ na nyũmba 4,000 cia mbarathi na ngaari cia ĩta, na mbarathi 12,000 iria ciaigĩtwo matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ĩta, na akaiga iria ingĩ hakuhi nake kũu Jerusalemu. ²⁶Nake nĩathaga athamaki othe kuuma Rũũrwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa bũrũri wa Misiri.

²⁷Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, nayo mĩtarakwa yarĩ mũingĩ o ta mĩti ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma ĩrĩma. ²⁸Mbarathi cia Solomoni ciarehetwo kuuma bũrũri wa Misiri, na kuuma mabũrũri marĩa mangĩ mothe.

Gĩkuũ gĩa Solomoni

²⁹Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo maandĩko-inĩ ma Nathani ũrĩa mũnabii, na ũrathi-inĩ

wa Ahija ũrĩa Mũshiloni, na cioneki-inĩ cia Ido ũrĩa wonaga maũndũ makoniĩ Jeroboamu mūrũ wa Nebati? ³⁰Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. ³¹Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu

10 Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki. ²Rĩrĩa Jeroboamu mūrũ wa Nebati aaiguire ũhoru ũcio (tondũ aarĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma kũu Misiri, akĩinũka. ³Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na Isiraeli rĩothe magĩthĩĩ kũrĩ Rehoboamu, makĩmwĩra atĩrĩ: ⁴“Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa atũigĩrĩire na nĩtũrĩgũtungatagĩra.”

⁵Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thĩĩĩ mũgaacooka kũrĩ nĩĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ acio magĩthĩĩ.

⁶Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩa kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara atĩa nĩguo njookerie andũ acio ũhoru?”

⁷Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩtuĩka mũtaana kũrĩ andũ acio, na ũmakenie, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũũra maarĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

⁸No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri maamũheire, na akĩhooya kĩrĩa kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake arĩa maamũtungatagĩra. ⁹Nake akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ acio maranjĩra ũũ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩire.’ Tũngĩmacookeria atĩa?”

¹⁰Aanake acio a riika rĩake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Cookeria

andũ acio makwĩrĩte atĩrĩ, ‘Thoguo nĩatũigagĩrĩra icooki iritũ, no wee tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘Kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. ¹¹ Baba aamũigĩrĩrie icooki iritũ, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

¹² Thuutha wa mĩthenya itatũ Jeroboamu na andũ a Isiraeli othe magĩcooka kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oigĩte, “Nĩmũgacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya itatũ.” ¹³ Nake mũthamaki akĩmacookeria ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, ¹⁴ akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko, no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Ngai, nĩguo kiugo kĩhingio kĩria Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

¹⁶ Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,
na nĩ gĩcunji kĩrĩkũ tũrĩ nakio
harĩ mũrũ wa Jesii?
Cooka hema-inĩ ciaku, wee
Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera
nyũmba yaku wee mwene!”

Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli othe makĩinũka. ¹⁷ No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthĩ na mbere kũmathamakĩria.

¹⁸ Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramũ ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya; no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No rĩrĩ, Mũthamaki Rehoboamu nĩetharire, akĩhaica ngaari yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ a

Isiraeli makoretwo maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

11 Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ a kuuma nyũmba ya Juda na Benjamini, andũ a kũrĩa mbaara 180,000, nĩgeetha makarũe na Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu ũthamaki.

² No rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai, akĩrwo atĩrĩ, ³ “Thĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na wĩre andũ a Isiraeli othe kũu Juda na Benjamini atĩrĩ, ⁴ ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mũkahũũrane na ariũ a ithe wanyu. O mũndũ wotho wanyu nĩacooke mũcĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra ciugo cia Jehova na magĩtiganĩria ũhoro wa gũthĩ kũhithũkĩra Jeroboamu.

Rehoboamu Kũirigĩra Juda

⁵ Rehoboamu agĩtũũra Jerusalemu na agĩaka matũũra ma ũgitĩri kũu Juda, namo nĩ maya: ⁶ Bethlehemu, na Etamu, na Tekoa, ⁷ na Bethi-Zuru, na Soko, na Adulamu, ⁸ na Gathu, na Maresha, na Zifu, ⁹ na Adoraimu, na Lakishi, na Azeka, ¹⁰ na Zora, na Aijaloni, na Hebironi. Maya maarĩ matũũra manene mairigĩrwo na thingo cia hinya kũu Juda na Benjamini. ¹¹ Agĩkĩra ũgitĩri wamo hinya na akĩga anene a mbũtĩ cia mbaara kuo, o hamwe na mĩthiithũ ya irio, na maguta ma mĩtamaĩyũ, na ndibei. ¹² Nĩaigire ngo na matimũ matũũra-inĩ macio manene, na agĩtũma magĩe hinya mũno. Nĩ ũndũ ũcio Juda na Benjamini gũgĩtuĩka gwake.

¹³ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma ng’ongo ciao ciothe kũu Isiraeli guothe maarĩ mwena wake. ¹⁴ Nĩgũkorwo Alawii nĩmatiganĩrie ũrĩithio wao na indo ciothe, magĩũka Juda na Jerusalemu, nĩgũkorwo Jeroboamu na ariũ ake nĩmamagiririe kũruta wĩra ta athĩnjĩri-Ngai a Jehova. ¹⁵ Nake agĩthuura athĩnjĩri-ngai ake mwene nĩ ũndũ wa kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na nĩ ũndũ wa kũrutĩra magongona mĩhianano ya mbũri na ya njau ĩrĩa aathondekete. ¹⁶ Andũ othe a

kuuma kūrī o mūhīrīga wa Isiraēli arīa maahaarīirie ngoro ciao kūmaatha Jehova, Ngai wa Isiraēli, magīkīrūmīrīra Alawii nginya Jerusalemu makarūtīre Jehova Ngai wa maithe mao magongona.¹⁷ Makīongerera ūthamaki wa Juda hinya na makīnyīitīrīra Rehoboamu mūrū wa Solomoni handū ha mīaka itatū, na ihinda rīu nīmathiaga na mīthīre ya Daudi na ya Solomoni.

Nyūmba ya Rehoboamu

¹⁸ Nake Rehoboamu nīahikirie Mahalathu, ūrīa warī mwarī wa mūrīū wa Daudi wetagwo Jerimothu na wa Abihaili mwarī wa mūrū wa Jesii wetagwo Eliabu.¹⁹ Nake akīmūciarīra aanake aya: Jeushu, na Shemaria, na Zahamu.²⁰ Ningī akīhikia Maaka mwarī wa Abisalomu, ūrīa wamūciarīre Abija, na Atai, na Ziza na Shelomithu.²¹ Rehoboamu nīendire Maaka mwarī wa Abisalomu gūkīra atumia arīa angī othe na gūkīra thuriya ciake ciothe. Atumia ake othe maarī 18 na thuriya 60, ciana cia aanake 28, na cia airītu 60.

²² Rehoboamu nīathuurire Abija mūrū wa Maaka atuīke mūrīū mūnene wa ariū a ithe acio angī nīgeetha akaamūtua mūthamaki.²³ Nīatūmīrīre ūūgī, akīhurunjīra ariū ake amwe ng'ongo-inī ciothe cia Juda na Benjamini, na akīmahurunjīra matūūra-inī mothe manene marīa maarī mairigīre. Nīamaheire mīthiithū mīiganu, na akīmacarīria o mūndū atumia aingī.

Shishaka Gūtharīkīra Jerusalemu

12 Thuutha wa Rehoboamu kwīhaanda ta mūthamaki na gūkorwo agīte na hinya, we hamwe na Isiraēli yothe nīmatiganiīrie watho wa Jehova.² Tondū wa gūkorwo matarī ehokeku harī Jehova, Shishaka mūthamaki wa Misiri nīatharīkīre Jerusalemu mwaka wa gatano wa Mūthamaki Rehoboamu.³ Aarī na ngaari cia mbaara 1,200 na andū arīa mathiiga mahaičite mbarathi 60,000, na thigari itangītarīka cia kuuma Alubi, na Asukii, na Akushi arīa mookīte

nake kuuma Misiri,⁴ agītaha matūūra manene marīa maarī mairigīre ma Juda na agīthīi nginya Jerusalemu.

⁵ Nake mūnabii Shemaia agīuka kūrī Rehoboamu o na kūrī atongoria a Juda arīa moonganīte kūu Jerusalemu nī ūndū wa gwītīgīra Shishaka, akīmeera atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Nīmūndiganīrie; na nī ūndū ūcio, o na nī ngūmūtiganīria moko-inī ma Shishaka.’”

⁶ Atongoria a Isiraēli hamwe na mūthamaki makīnyīihia, makiuga atīrī, “Jehova nī wa kīhooto.”

⁷ Rīrīa Jehova onire atī nīmenyīihītie-rī, ndūmīrīri īno ya Jehova igīkinyīra Shemaia akīrwo atīrī: “Kuona atī nīmenyīihītie-rī, ndikūmananga no nīngūmahonokia o narua. Mang'ūrī makwa matigūtīrīrio Jerusalemu na kūhūthīra guoko gwa Shishaka.”⁸ No rīrī, megūtūika ndungata ciake, nīgeetha mamenye ūtiganu wa kūndungatīra na gūtungatīra ahamaki a mabūrūri ma kūngī.”

⁹ Rīrīa Shishaka mūthamaki wa Misiri aatharīkīre Jerusalemu-rī, agīkuua igīina cia hekarū ya Jehova na igīina cia nyūmba ya ūthamaki. Aakuuire indo ciothe, o hamwe na ngo cia thahabu iria Solomoni aathondekithītie.¹⁰ Nī ūndū ūcio Mūthamaki Rehoboamu agīthondeka ngo cia gīcango handū ha icio cia mbere, agīcinengera anene a arangīri arīa maaiakaraga itoonyeroinī rīa nyūmba ya ūthamaki.¹¹ Rīrīa rīothe mūthamaki aathīiiga hekarū ya Jehova-rī, arangīri acio maathīiiga hamwe nake makuuīte ngo icio, na thuutha wa ūguo magacicookia nyūmba-inī ya arangīri.

¹² Tondū Rehoboamu nīenyīihirie, Jehova nīamwehereirie marakara make, na ndaigana kūmūniina o biū. Ti-itherū nī kwarī na maūndū mamwe mega kūu Juda.

¹³ Mūthamaki Rehoboamu nīehaandire wega kūu Jerusalemu na agīthīi o na mbere arī mūthamaki. Aarī na ūkūrū wa mīaka mīrongo īna na ūmwe rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamaka arī

Jerusalemu mīaka ikūmi na mūgwanja itūūra-inĩ inene rīrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mīhīrīga-inĩ yothe ya Isiraeli nīgeetha Rītwa rīake rītūūre kuo. Nyina etagwo Naama, na aarĩ Mūamoni.¹⁴ Nīekire maūndū mooru tondū ndaatuĩte na ngoro yake kūrongooria Jehova.

¹⁵ Na ha ūhoro wa maūndū marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Rehoboamu kuuma kīambīrīria nginya mūthia-rĩ, githĩ matīandīkītwa maandīko-inĩ ma Shemaia ūrĩa mūnabii, na ma Ido ūrĩa muoni-maūndū marĩa maarĩtie ūhoro wa njiarwa? Gwatūūruga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu.¹⁶ Rehoboamu akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo o kūu Itūūra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mūrīū Abija agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Abija Mūthamaki wa Juda

13 Mwaka wa ikūmi na ĩnana wa ūthamaki wa Jeroboamu nīguo Abija aatuĩkire mūthamaki wa Juda,² na agīthamaka arĩ Jerusalemu mīaka ĩtatū. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Urieli wa Gibeaa.

Nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu.³ Abija aathiire mbaara-inĩ arĩ na mbūtū ya thigari irĩ ūhoti 400,000, nake Jeroboamu akīara mbūtū yake ya thigari irĩ ūhoti 800,000.

⁴ Abija akīrūgama igūrū rĩa Kīrīma kĩa Zemaraimu, būruri-inĩ ūrĩa wa irīma wa Efiraimu, akiuga atīrĩ, “Jeroboamu na Isiraeli inyuothe, ta thikīrīria! ⁵ Kaĩ mūtooĩ atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli, nīaheanĩte ūthamaki wa Isiraeli moko-inĩ ma Daudi na njiaro ciake nginya tene na ūndū wa kīrīkanīro gĩa cumbĩ? ⁶ No rīrĩ, Jeroboamu mūrū wa Nebatĩ, ūmwe wa anene a Solomonĩ mūrū wa Daudi, nīaremeire mwathi wake. ⁷ Imūndū imwe cia tūhū nīcionganire hamwe nake, na makīregana na Rehoboamu mūrū wa Solomonĩ rīrĩa aarĩ mwĩthĩ na ataahotaga gūtua itua, na ndaarĩ na hinya wa kūmeetiiria.

⁸ “Na rīrĩ, mwīciirĩtie ūrĩa mūkūregana

na ūthamaki wa Jehova, ūrĩa ūrĩ moko-inĩ ma njiaro cia Daudi. Ti-itherū mūrĩ mbūtū nene ya ita, na mūrĩ na njaū cia thahabu iria ciathondekirwo nĩ Jeroboamu ituĩke ngai cianyu. ⁹ No githĩ mūtīaingatire athīnjīri-Ngai a Jehova, arĩa maarĩ ariū a Harūni, na Alawii, na mūgīthuurīra athīnjīri-ngai anyu kīumbe o ta ūrĩa andū a mabūruri marĩa mangĩ mekaga? Ūrĩa wothe ūkaga kwīyamūra na gategwa na ndūrūme mūgwanja atuĩkaga mūthīnjīri-ngai wa indo itarĩ ngai.

¹⁰ “No ithuĩ-rĩ, Jehova nīwe Ngai witū, na tūtīmūtiganīrie. Athīnjīri-Ngai arĩa matungataga Jehova nĩ ariū a Harūni, na mateithagīrīrio nĩ Alawii. ¹¹ O rūciinĩ na hwaĩ-inĩ nīmarutagīra Jehova maruta ma njino na ūbumba ūrĩa ūnungaga wega. Nīmaigagīrīra mīgate metha-inĩ ĩrĩa theru, na makagwatia matawa marĩa maigīrīrwo mūtī-inĩ wa thahabu wamo o hwaĩ-inĩ. Ithuĩ nītūrūmītīe maūndū marĩa Jehova Ngai witū endaga. No inyūĩ nīmūmūtiganīrie. ¹² Ngai arĩ hamwe na ithuĩ; we nīwe mūtongoria witū. Athīnjīri-Ngai ake na tūrumbeta twao nĩo marīgambia mūgambo wa mbaara ya kūmūūkīrīra inyūĩ. Andū a Isiraeli, tīgai kūrūa na Jehova, Ngai wa maithe manyu, nīgūkorwo mūtīngīhootana.”

¹³ No rīrĩ, Jeroboamu nīatūmīte ikundi cia thigari thuutha wao, nīgeetha amatharīkīre arĩ na mbere ya Juda nao arĩa maamoheirie marĩ thuutha wao.

¹⁴ Juda nīmehūgūrīre na makīona atĩ nīmatharīkīrīrwo kuuma na mbere na kuuma na thuutha. Hīndĩ ĩyo magīkaĩra Jehova. Nao athīnjīri-Ngai makīhuha tūrumbeta twao, ¹⁵ nao andū a Juda makiugīrīria na mūgambo wa mbaara. Hīndĩ ĩyo maanagīrīra na mūgambo wa mbaara, Ngai akīharagania Jeroboamu na Isiraeli rīothe mbere ya Abija na andū a Juda. ¹⁶ Andū a Isiraeli makīūrīra andū a Juda, nake Ngai akīmāneana moko-inĩ mao. ¹⁷ Abija na andū ake makīmāhūūra mbaara nene, nginya andū a Isiraeli 500,000 arĩa maarĩ ūhoti makīūrāgwō.

¹⁸ Andū a Isiraeli magītōorio mbaara-inĩ

īyo; nao andũ a Juda magĩtuĩka atooria tondũ nĩmehokire Jehova, Ngai wa maithe mao.

¹⁹ Nake Abija akĩingatithia Jeroboamu na akĩmũtaha matũũra ma Betheli, na Jeshana, na Efuroni hamwe na tũtũũra tũrĩa twamathiũrũrũkĩirie. ²⁰ Jeroboamu ndaigana gũcooka kũgĩa na hinya rĩngĩ matukũ-inĩ ma Abija. Nake Jehova agĩkĩmũgũtha igũtha agĩkua.

²¹ No Abija agĩkĩrĩrĩa kũgĩa na hinya. Akĩhikia atumia 14, na akĩgĩa na aanake 22 na airĩtu 16.

²² Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija, marĩa eekire na ũrĩa oigire-rĩ, nĩmandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa ũtaũranĩri rĩa mũnabii Ido.

14 Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo kũu Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake, na matukũ-inĩ make bũrũri ũgĩkara na thayũ mĩaka ikũmi.

Asa Mũthamaki wa Juda

² Nake Asa agĩka maũndũ mega, na marĩa maagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ³ Akĩeheria magongona ma ngai cia mabũrũri ma kũngĩ, na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthethera mahiga marĩa maamũre, na agĩtemenga itugĩ cia Ashera. ⁴ Nake agĩatha andũ a Juda marongorie Jehova, Ngai wa maithe mao, na maathĩkire mawatho na maathani make. ⁵ Ningĩ akĩeheria mahooero ma kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na igongona cia ũbumba matũũra-inĩ mothe ma Juda, naguo ũthamaki ũcio aathaga wa Juda ũgĩkara na thayũ. ⁶ Nĩakire matũũra manene mairigĩre na thingo cia hinya ma Juda, nĩgũkorwo bũrũri warĩ na thayũ. Gũtirĩ mũndũ warĩ na mbaara nake mĩaka īyo, nĩgũkorwo Jehova nĩamũheete ũhurũko.

⁷ Nake akĩira andũ a Juda atĩrĩ, “Nĩtwakei matũũra maya na twake thingo cia kũmathiũrũrũkĩria irĩ na mĩthiringo mĩraihi na igũrũ, na ihingo na mĩgĩko ya igera. Bũrũri ũyũ no witũ, tondũ nĩtũrongoretie Jehova Ngai witũ;

twamũrongoririe nake agĩtũhe ũhurũko na mĩena yothe.” Nĩ ũndũ ũcio magĩaka na makĩgaacĩra.

⁸ Asa aarĩ na mbũtũ ya thigari 300,000 iria cioimĩte Juda irĩ na ngo nene na matimũ, na ingĩ 280,000 iria cioimĩte Benjamini ikuuĩte ngo nini na mota. Ici ciothe ciarĩ thigari nyũmĩrĩru cia kũrũa mbaara.

⁹ Zera ũrĩa Mũkushi agĩũka kũmũũkĩrĩra arĩ na mbũtũ nene ya thigari na ngaari cia ita 300, nake agĩũka agĩkinya Maresha. ¹⁰ Nake Asa akiumagara agĩthiĩ kũmũtũnga, nao makĩarania mbaara yao kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Zefathu gũkuhi na Maresha.

¹¹ Hĩndĩ īyo Asa agĩkaĩra Jehova Ngai wake, akiuga atĩrĩ: “Jehova, gũtirĩ ũngĩ ũhaana tawe wa gũteithũra arĩa matarĩ hinya kuuma kũrĩ arĩa maarĩ hinya. Tũteithie, Wee Jehova Ngai witũ, nĩgũkorwo nĩwe twĩhokete, na nĩ thĩnĩ wa Rĩitwa rĩaku tuoka gũũkĩrĩra mbũtũ ĩno nene ũũ. Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ngai witũ, ndũkareke mũndũ akũhoote.”

¹² Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩũraga Akushi o hau mbere ya Asa na mbere ya andũ a Juda. Nao Akushi makĩũra, ¹³ nake Asa na mbũtũ yake makĩmaingatithia, makĩmakinyia o nginya Gerarĩ. Akushi aingĩ mũno makĩũragwo ũũ atĩ gũtirĩ watigirwo muoyo, makĩniinĩrwo o hau mbere ya Jehova o na mbere ya mbũtũ ciake. Andũ a Juda makĩinũkia indo nyingĩ iria maatahire. ¹⁴ Makĩananga tũtũũra tuothe tũrĩa twathiũrũrũkĩirie Gerarĩ, nĩgũkorwo guoya wa Jehova nĩwanyĩtĩte andũ arĩa matũũraga kuo. Nao magĩtaha indo cia tũtũũra tũu tuothe nĩgũkorwo twarĩ na indo nyingĩ mũno cia gũtahwo. ¹⁵ O na ningĩ magĩtharĩkĩra kambĩ cia arĩithi na magĩtaha ndũũru cia ng’ondũ, na cia mbũri, na cia ngamĩira. Nao magĩcooka Jerusalemu.

Asa Kwagĩria Maũndũ

15 Na rĩrĩ, Roho wa Ngai nĩwaikũrũkĩire Azaria mũrũ wa Odedi. ² Nake akiumagara agatũnge Asa, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, we Asa na andũ a

Juda na andũ a Benjamini othe. Jehova arĩ hamwe na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mũrĩ hamwe nake. Mũngĩmũrongooria nĩmũrĩmuonaga, no mũngĩmũtiganĩria, o nake nĩakamũtiganĩria. ³Na rĩrĩ, kwa ihinda iraaya Isiraeli matiarĩ na Ngai ũrĩa wa ma, na matiarĩ na mũthĩnjĩri-Ngai wa kũmaruta na matiarĩ na watho wa kũrũmĩrĩrwo. ⁴No rĩrĩ, hĩndĩ ya mathĩĩna mao nĩmacookereire Jehova, Ngai wa Isiraeli, makĩmũrongooria na makĩmuona. ⁵Matukũ-inĩ macio ũhoru wa kuumagara warĩ na ũgwati nĩgũkorwo atũũri othe a mabũrũri macio maarĩ thĩĩna-inĩ mũnene. ⁶O rũrĩrĩ rwahehenjagwo nĩ rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ, na itũũra inene rĩkahehenjwo nĩ rĩrĩa rĩngĩ tondũ Ngai nĩamathĩĩnagia na thĩĩna wa mĩthemba yothē. ⁷No ha ũhoru wanyu-rĩ, gĩai na hinya na mũtigatiganĩrie ũhoru ũcio, nĩgũkorwo nĩ mũkaarĩhwo wĩra ũrĩa mũrutaga.”

⁸Rĩrĩa Asa aiguire ciugo icio na akĩguua ũrathi wa Azaria mũrũ wa Odedi ũrĩa mũnabii-rĩ, akĩiyũmĩrĩria. Akĩeheria mĩhianano ĩrĩa mĩmeneku kuuma bũrũri wothē wa Juda na Benjamini, o na kuuma matũũra-inĩ marĩa aatahĩte kũu irĩma-inĩ cia Efiraimu. Agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova kĩrĩa kiarĩ mbere ya gĩthaku gĩa hekarũ ya Jehova.

⁹Nĩngĩ akĩũngania andũ othe a Juda na a Benjamini, hamwe na andũ a kuuma Efiraimu, na Manase, na Simeoni arĩa maatũũranagia nao, nĩgũkorwo aingĩ ao nĩmookĩte kũrĩ Asa moimĩte Isiraeli rĩrĩa moonire atĩ Jehova Ngai wake aarĩ hamwe nake.

¹⁰Makĩũngana kũu Jerusalemu mweri wa ĩtatũ wa mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ũthamaki wa Asa. ¹¹Hĩndĩ ĩyo makĩrutĩra Jehova igongona rĩa ng’ombe 700, na ng’ondũ na mbũri 7,000 cia iria maatahĩte magacooka nacio. ¹²Makĩgĩa kĩrĩkanĩro gĩa kũrongooragia Jehova, Ngai wa maithe mao, na ngoro ciao ciothe na mĩoyo yao yothē. ¹³Andũ arĩa othe mangĩagire kũrongooria Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, makĩũragwo arĩ mũndũ mũnini kana arĩ mũnene, arĩ

mũndũ mũrũme kana arĩ mũndũ-wa-nja. ¹⁴Makĩhĩta mwĩhĩtwa he Jehova na mũgambo mũnene, o na makĩanagĩrĩra na makĩhuhaga tũrumbeta na macoro. ¹⁵Andũ a Juda othe magĩkena nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa tondũ mawĩhĩtire na ngoro ciao ciothe. Makĩrongooria Ngai na kĩyo, na makĩmuona. Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩmahe ũhurũko mĩena yothē.

¹⁶Mũthamaki Asa agĩcooka akĩruta cũwe Maaka kuuma gĩtĩ-inĩ gĩa ke kĩa mũthamaki-mũndũ-wa-nja, nĩ ũndũ nĩathondekithĩtie gĩtugĩ kĩa mũhianano ũrĩ magigi wa Ashera. Asa agĩtemenga gĩtugĩ kũu, agĩkiunanga na agĩgĩcinĩra Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷O na gĩtuika ndeheririe kũndũ kũrĩa gĩtũũgĩru kuuma Isiraeli-rĩ, ngoro ya Asa nĩamĩneanĩte biũ kũrĩ Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothē. ¹⁸Nĩarehire hekarũ-inĩ ya Ngai betha na thahabu, na indo ciothe iria we na ithe maamũrĩte.

¹⁹Gũtiacookire kũgĩa mbaara rĩngĩ, o nginya mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtano wa wathani wa Asa.

Mĩaka ya Mũthia ya Asa

16 Na rĩrĩ, mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩtandatũ wa wathani wa Asa, Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire akarũe na Juda, na akĩirigĩra Rama na rũthingo rwa hinya nĩguo arigĩrĩrie gĩtikagĩe mũndũ ũkuuma kana atoonye bũrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

²Nake Asa akĩoya betha na thahabu kuuma igĩĩna-inĩ cia hekarũ ya Jehova o na kuuma nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki, na agĩcitũmĩra Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata ũrĩa wathamakaga Dameski. ³Akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩko giitũ nawe o ta ũrĩa haarĩ kĩrĩko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, nĩndagĩtũmĩra betha na thahabu. Rĩu tharia kĩrĩko kĩanyu na Baasha, mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩ.”

⁴Beni-Hadadi agĩtĩkĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nao magĩtooria Ijoni, na Dani, na

Abeli-Maimu, na matũura manene mothe marĩa maarĩ makũmbĩ ma kũu Nafitali. ⁵Hĩndĩ ĩrĩa Baasha aiguire ũhoru ũcio, agĩtiga gwaka Rama na agĩtiganĩria wĩra wake. ⁶Nĩngĩ Mũthamaki Asa akĩrehe andũ othe a Juda, nao magĩkuua mahiga na mbaũ kuuma Rama ĩria Baasha aatũmagĩra gwaka. Indo ĩcio nĩcio Asa aatũmĩrĩre gwaka Geba na Mizipa.

⁷Hĩndĩ ĩyo Hanani ũrĩa muoni-maũndũ agĩũka kũrĩ Asa mũthamaki wa Juda, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ nĩwehokire mũthamaki wa Suriata ũkĩaga kwĩhoka Jehova Ngai waku, mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Suriata nĩciũrĩte ikoima moko-inĩ maku. ⁸Githĩ Akushi na Alubi, matiarĩ mbũtũ nene ya ita, na makagĩa na ngaari cia ita nyingĩ na andũ arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi? No rĩrĩ, rĩrĩa wehokire Jehova, nĩamaneanire moko-inĩ maku. ⁹Nĩgũkorwo maitho ma Jehova morũũraga thĩ yothe gwĩkĩra hinya arĩa maheanĩte ngoro ciao biũ kũrĩ we. Nĩwĩkĩte ũndũ wa ũrimũ, na kuuma rĩu nĩũgũcooka kũgĩa na mbaara.”

¹⁰Asa akĩrakarĩra Hanani ũrĩa muoni-maũndũ nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio; akĩmũrakarĩra mũno o nginya akĩmũkia njeera. O hĩndĩ ĩyo, Asa akĩambĩrĩria kũhinyĩrĩria andũ amwe atarĩ na tha.

¹¹Maũndũ ma wathani wa Asa kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkitwo mbuku-inĩ ya athamaki a Juda na Isiraeli. ¹²Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na kenda wa wathani wake, Asa nĩarũarĩre magũrũ. O na gũtuũka mũrimũ ũcio nĩwamũhatĩrĩrie mũno, o na ndwari-inĩ yake-rĩ, ndaigana kũmaatha ũteithio kuuma kũrĩ Jehova, no aacarĩrie ũteithio kuuma kũrĩ mandagĩtarĩ. ¹³Na mwaka wa mĩrongo ĩna na ũmwe wa wathani wake, Asa agĩkua na akĩhurũka hamwe na maithe make. ¹⁴Nao makĩmũthika mbĩrĩra-inĩ ĩrĩa eethondekeire o kũu Itũura inene rĩa Daudi, makĩmũgĩrĩra gĩtanda-inĩ gĩa kũmũtwara mbĩrĩra kĩhumbĩrĩtwo na mahuti manungi wega na maguta mĩtukanio mĩingĩ marĩa manungi wega,

nao magĩakia mwaki mũnene nĩ ũndũ wa kũmũtũia.

Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda

17 Nake Jehoshafatu mũrũ wa Asa agĩtuũka mũthamaki ithenya rĩa, na akĩũkĩra hinya ndakahũũrwo nĩ Isiraeli. ²Akĩga ikundi cia thigari matũũra-inĩ manene mothe marĩa mairigĩtwo na thingo cia hinya ma Juda, na agĩaka kambĩ cia thigari kũu Juda na matũũra-inĩ ma Efiraimu marĩa ithe Asa aatunyanĩte.

³Jehova aarĩ hamwe na Jehoshafatu tondũ hĩndĩ ya wĩthĩ wake nĩathiiaga na mĩthiire ĩrĩa ithe Daudi aathiiaga nayo. We ndaigana kũhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ Baali, ⁴no nĩarongooragia Ngai wa ithe na akarũmagĩrĩra mawatho make, na ndaarũmĩrĩre mĩtugo ya Isiraeli. ⁵Jehova akĩhaanda ũthamaki ũcio wega moko-inĩ make, nao andũ a Juda othe makĩrehera Jehoshafatu iheo; nĩ ũndũ ũcio akĩgĩa na indo nyingĩ na agĩtũka mũno. ⁶Nĩerutĩire na ngoro yake kũrũmĩrĩra mĩthiire ya Jehova; na makĩria ma ũguo, agĩtharia kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru o na itugĩ cia Ashera, agĩcieheria Juda.

⁷Mwaka wa gatatũ wa wathani wake nĩatũmire anene ake, na nĩo Beni-Haili, na Obadia, na Zekaria, na Nethaneli, na Mikaia makarutane matũũra-inĩ ma Juda. ⁸Hamwe nao kwarĩ na Alawii nao nĩ, Shemaia, na Nethania, na Zebadia, na Asaheli, na Shemiramothu, na Jehonathani, na Adonija, na Tobija, na Tobu-Adonija, na athĩnjĩri-Ngai Elishama na Jehoram. ⁹Nao makĩrutana Juda guothe, magathiiaga na Ibuku rĩa Watho wa Jehova; magĩthiũrũrũka matũũra-inĩ mothe ma Juda makĩrutaga andũ watho.

¹⁰Ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova ũkĩiyũra mothamaki-inĩ mothe marĩa maathiũrũrũkĩrie Juda, nĩ ũndũ ũcio matiigana kũrĩa na Jehoshafatu. ¹¹Nao Afilisti amwe makĩrehera Jehoshafatu iheo, na makĩrehe betha arĩ igooti, nao Arabu makĩmũrehere ndũũru cia mbũri: ndũrũme 7,700 na mbũri 7,700.

¹²Jehoshafatu agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na

hinya mũno; agĩaka matũũra manene magitĩre na matũũra ma makũmbĩ kũu Juda, ¹³ na nĩarĩ na indo nyingĩ matũũra-inĩ macio ma Juda. Agĩcooka akĩiga thigari iria ciooĩ wega ũhoru wa mbaara kũu Jerusalemu. ¹⁴ Rĩandĩkithia rĩao, kũringana na nyũmba ciao, rĩatarĩĩ ta ũũ:

Kuuma Juda, anene a ikundi cia
1,000:

Adina nĩwe warĩ mũnene wao,
aarĩ na andũ 300,000 a kũrũa;

¹⁵ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ
Jehohanani, na aarĩ na thigari
280,000;

¹⁶ wa gatatũ aarĩ Amasia mũrũ wa
Zikiri, ũrĩa werutĩire gũtungata
Jehova, na aarĩ na thigari
200,000.

¹⁷ Kuuma Benjamini nĩ:
Eliada, mũthigari njamba, na
aarĩ na andũ 200,000 arĩa maarĩ
na mota na ngo;

¹⁸ ũrĩa wamũrũmĩrĩire nĩ
Jehozabadu, na aarĩ na andũ
180,000 arĩa maarĩ na indo cia
mbaara.

¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa maatungatagĩra
mũthamaki, o hamwe na arĩa angĩ agĩte
matũũra-inĩ manene marĩa mairigĩrwo
na thingo cia hinya kũu Juda guothe.

Ūrathi wa Mikaia wa Gũũkĩrĩa Ahabu

18 Na rĩrĩ, Jehoshafatu aarĩ na indo
nyingĩ na agatĩika mũno, nake
agĩtuma ũthoni na Ahabu.^a ² Mĩaka
mĩnini yathira-rĩ, agĩikũrũka agĩthĩ
gũceerera Ahabu kũu Samaria. Nake
Ahabu akĩmũthĩnjĩra ng'ondũ nyingĩ
na ng'ombe marĩ hamwe na andũ
arĩa maarĩ nake, na akĩmũringĩrĩria
matharĩkĩre Ramothu-Gileadi. ³ Ahabu,
mũthamaki wa Isiraeli akĩũria
Jehoshafatu mũthamaki wa Juda atĩrĩ,
“Nĩũgũthĩ hamwe na nĩ tũgookĩrĩre
Ramothu-Gileadi?”

^a1 Joramu mũrũ wa Jehoshafatu aahikirie
Athalia mwarĩ wa Ahabu.

Nake Jehoshafatu akĩmũcookeria atĩrĩ,
“Nĩ tũrĩ o ũndũ ũmwe nawe, o na andũ
akwa no ta andũ aku; na nĩtũgaakorwo
tũrĩ hamwe nawe kũu mbaara-inĩ”. ⁴ No
Jehoshafatu agĩcooka akĩĩra mũthamaki
wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na
ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli
akĩũngania anabii 400, akĩmooria atĩrĩ,
“Tũthĩ tũkahũũrane na Ramothu-
Gileadi kana ndigathiĩ?”

Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra
atĩrĩ, “Thĩ, nĩgũkorwo Ngai nĩekũneana
itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

⁶ Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ
gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa
tũngĩũria ũhoru kuuma kũrĩ we?”

⁷ Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria
Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe
ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩria ũhoru kuuma kũrĩ
Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ
hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no
maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe
Mikaia mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ,
“Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga
ũguo.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli
agĩĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra
atĩrĩ, “Ndehera Mikaia mũrũ wa Imula
narua.”

⁹ Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli
na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda,
mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki,
magĩkarĩra itĩ ciao cia ũnene hau
kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano kĩrĩa kĩarĩ
itoonyero-inĩ rĩa Samaria, nao anabii
othe maarĩ ho makĩratha mohoro marĩ
mbere yao. ¹⁰ Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa
Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera,
nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ:
‘Ici nĩcio mũgaatheeca Asuriata nacio
nginya mũmaniine.’ ”

¹¹ Nao anabii acio angĩ othe maarathaga
o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ: “Tharĩkĩra
Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ
Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma
mũthamaki.”

¹² Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete
Mikaia akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa

angĩ othe maarĩtie o ta mündũ ùmwe, mararathĩra mũthamaki ùhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtigakararanie na kĩa, na warie ùndũ mwega.”

¹³ Nowe Mikaia akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũria Jehova atũũraga muoyo, niĩ ngũmwĩra o ũria Ngai wakwa ekunjĩra.”

¹⁴ Hĩndĩ irĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũuria atĩrĩ, “Mikaia, tũthiĩ tũkahũũranire itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathi?”

Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rĩtharĩkĩre na ùhootane, tondũ nĩrĩkũneanwo moko-inĩ maku.”

¹⁵ Mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ maita maigana ngũtũura ngwĩhĩtithagia ndũkae kũnjĩra ũhoru ũngĩ tiga ũhoru wa ma thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jehova?”

¹⁶ Nake Mikaia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩronire andũ a Isiraeli othe mahurunjũkĩre irĩma-inĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi, nake Jehova aroiga atĩrĩ, ‘Andũ aya matirĩ na mwathi. O mündũ nĩarekwo ainũke gwake na thayũ.’”

¹⁷ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩre atĩ ndarĩ hĩndĩ angĩĩndathĩra ũhoru mwega, tiga o ũria mũũru?”

¹⁸ Mikaia agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ùndũ ũcio thikĩrĩria kiugo kĩa Jehova: Ndĩronire Jehova aikarĩire gĩti gĩake kĩa ũnene, arĩ na mbũtũ yothye ya igũrũ irũgamĩte imũthiũrũkĩirie mwena wa ũrĩo na wa ũmotho. ¹⁹ Nake Jehova aroria atĩrĩ, ‘Nũ ũkũheenereria Ahabu mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atharĩkĩre Ramothu-Gileadi, nĩgeetha athiĩ agakuire kuo?’

“Ŭmwe akiuga ũũ, na ũria ũngĩ akiuga ũũ. ²⁰ Marigĩrĩrio-inĩ, roho ũmwe ũkiumĩra, ũkĩrũgama mbere ya Jehova, ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩ niĩ ngũmũheenereria.’

“Jehova akĩũria atĩrĩ, ‘Ŭkũmũheenereria atĩa?’

²¹ “Naguo roho ũcio ũkiuga atĩrĩ, ‘Nĩgũthiĩ ngũthiĩ nduĩke roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii ake othe.’

“Nake Jehova akiuga atĩrĩ, ‘Wee

nĩũkũhota kũmũheenereria. Thiĩ ũgeeke ũguo.’

²² “Nĩ ùndũ ũcio Jehova nĩekĩrĩte roho wa maheeni tũnua-inĩ twa anabii aya aku. Jehova nĩagwathĩrĩrie mwanangĩko.”

²³ Hĩndĩ iyo Zedekia mũrũ wa Kenaana akĩambata na akĩringa Mikaia rũhĩ ũthiũ. Akĩmũuria atĩrĩ, “Kaĩ roho wa Jehova agereire kũ rĩria oimire kũrĩ niĩ nĩguo aarie nawe?”

²⁴ Mikaia agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũria ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩnĩ.”

²⁵ Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaia mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, ²⁶ na mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mündũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũria tiga mũgate na maaĩ nginya rĩria ngaacooka na thayũ.’”

²⁷ Mikaia akiuga atĩrĩ, “Ŭngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na niĩ.” Agĩcookia akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoru wakwa inyuĩ andũ aya inyuothe!”

Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi

²⁸ Nĩ ùndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi.

²⁹ Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩira Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩĩgarũrĩte ndikamenyeke no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ùndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

³⁰ Na rĩrĩ, mũthamaki wa Asuriata nĩathĩte anene ake a ngaari cia ita akameera atĩrĩ, “Mũtikarũe na mündũ o na ũrĩkũ, mũnini kana mũnene, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” ³¹ Rĩria anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩĩciiria atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ùndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no Jehoshafatu agĩkaya, nake Jehova akĩmũteithia. Ngai akĩmaroria na kũngĩ, makĩmweherera, ³² nĩgũkorwo rĩria anene a ngaari cia ita moonire atĩ tiwe

warĩ mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga gũthingatana nake.

³³No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathikanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake mũthamaki akĩra mūtwarithia wa ngaari ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.” ³⁴Nayo mbaara ikĩneneha mũthenya wothe, na mũthamaki wa Isiraeli agĩtiirania ngaari-inĩ yake ya mbaara ang’etheire Asuriata o nginya hwaĩ-inĩ. Narĩo riũa rĩgĩthũa-rĩ, agĩkua.

19 Hĩndĩ ĩrĩa Jehoshafatu mũthamaki wa Juda aacookire Jerusalemu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki na thayũ-rĩ, ²Jehu ũrĩa muoni-maũndũ, mūrũ wa Hanani, agĩthĩ akamūtũnge nake akĩũria mũthamaki atĩrĩ, “Nĩwagĩrĩrwo gũteithia mũndũ ũrĩa mwaganu na wende arĩa mathũire Jehova? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mang’ũrĩ ma Jehova marĩ igũrũ rĩaku.” ³No rĩrĩ, harĩ na maũndũ manini mega thĩinĩ waku, nĩgũkorwo nĩweheretie itugĩ cia Ashera bũrũri-inĩ, na ũkerekeria ngoro yaku kũrongooria Ngai.”

Jehoshafatu Kwamũra Acirithania

⁴Jehoshafatu agĩtũura Jerusalemu, agĩcooka akiumagara rĩngĩ, agĩthĩ kũrĩ andũ a kuuma Bĩrishiha kũu bũrũri wa irĩma wa Efiraimu, na akĩmacookia kũrĩ Jehova, Ngai wa maithe mao.

⁵Nake agĩthuura andũ a gũthikagĩrĩria maciira kũu bũrũri-inĩ, thĩinĩ wa o itũura rĩa matũura manene ma Juda marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya.

⁶Akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩciiragiei wega ũrĩa mũgwĩka, tondũ rĩrĩ, mūtĩrĩtuithanagia ciira nĩ ũndũ wa mũndũ, no makĩria nĩ ũndũ wa Jehova, ũrĩa ũrĩkoragwo na inyuĩ rĩrĩa rĩothe mūrĩtuaga ciira.” ⁷Na rĩrĩ, mwĩtigagĩrei Jehova. Mũtuanagĩre ciira mũmenyereire, nĩ ũndũ Jehova Ngai witũ nĩ wa kĩhooto na ndaroraga maũthĩ na ndahakagwo.”

⁸O nakuo Jerusalemu-rĩ, Jehoshafatu nĩathuurire Alawii amwe, na

athĩnjĩri-Ngai, na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli marũgamagĩrĩre watho wa Jehova, na magatuithanagia maciira o na makaniina ngarari. Nao maatũura Jerusalemu. ⁹Nake akĩmahe mawatho maya: “No nginya mūtungate na wĩhokeku na ngoro cianyu ciothe, na mwĩtigagĩre Jehova.” ¹⁰Ciira wothe ũrĩa mūrĩrehagĩrwo kuuma kũrĩ andũ a bũrũri wanyu arĩa matũura matũura-inĩ marĩa manene, arĩ ũiti wa thakame kana maũndũ mangĩ makoniĩ watho, kana maathani, kana kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana matũũro ma ciira, makanagiei matikanehĩrie Jehova; kwaga ũguo marakara make nĩmakamũũkĩrĩa inyuĩ ene na ariũ a thoguo. Īkagai ũguo na mūtikehia.

¹¹“Na rĩrĩ, Amaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene nĩwe ũrĩmũroraga maũndũ-inĩ mothe makoniĩ Jehova, nake Zebadia mūrũ wa Ishumaeli, o we mūtongoria wa mũhĩrĩga wa Juda, nĩwe ũrĩmũroraga maũndũ-inĩ mothe makoniĩ mũthamaki, nao Alawii nĩmarĩtungataga ta anene marĩ mbere yanyu. Īkagai maũndũ mūrĩ na ũũmĩrĩru, nake Jehova arĩkoragwo hamwe na arĩa marĩkaga wega.”

Jehoshafatu Kũhoota Andũ a Moabi na a Amoni

20 Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, andũ a Moabi, na andũ a Amoni marĩ hamwe na Ameuni amwe magĩũka kũrĩa na Jehoshafatu.

²Andũ amwe magĩũka makĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Mbũtũ nene ya ita kuuma Edomu nĩiroka kũrĩa nawe, yumĩte mūrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria. O na rĩu nĩĩkinyĩte Hazezoni-Tamaru” (na nokuo Eni-Gedi). ³Jehoshafatu akĩmaka, na agĩtua itua orie ũtaaro harĩ Jehova, nake akĩanĩrĩa Juda guothe kwĩhingwo kũrĩa irio. ⁴Nao andũ a Juda makĩũngana meethe ũteithio kuuma kũrĩ Jehova; ti-itherũ magĩũka kuuma matũura mothe ma Juda nĩguo mamũrongorie.

⁵Nake Jehoshafatu akĩrũgama mbere ya kũũngano kũu kĩa andũ a Juda na Jerusalemu, o hau hekarũ-inĩ ya Jehova

o mbere ya nja ĩrĩa yarĩ njerũ, ⁶ akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa maithe maitũ, githĩ tiwe Ngai ũrĩa ũrĩ igũrũ? Nĩwe ũthamakagĩra mothamaki mothe ma ndũrĩrĩ. Hinya na ũhoti irĩ guoko-inĩ gwaku, na gũtirĩ mũndũ ũngĩgwĩtiiria. ⁷ Wee Ngai witũ-rĩ, githĩ ndwaingatire arĩa maikaraga bũrũri ũyũ mbere ya andũ aku a Isiraeli na ũkĩũhe njiaro cia mũrataguo Iburahĩmu nginya tene? ⁸ Nĩmatũũrite kuo o na magaaka hekarũ kuo ĩrĩa ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, makiugaga atĩrĩ, ⁹ ‘Mũtino ũngĩgatũkora o na ũrĩ wa rũhiũ rwa njora rwa gũtũrũithia, kana mũthiro kana ng’aragu, tũkaarũgama mbere yaku hekarũ-inĩ ĩno ĩtanĩtio na Rĩitwa rĩaku, nĩtũgaagũkaĩra tũrĩ hatĩka-inĩ, nawe nĩũgatũigua ũtũhonokie.’

¹⁰ “No rĩu, haha harĩ na andũ a kuuma Amoni, na Moabi, na Kĩrĩma kĩa Seiru, arĩa wagiririe andũ a Isiraeli matharĩkĩre mabũrũri mao rĩrĩa moimaga Misiri; nĩ ũndũ ũcio makĩmeherera na matiigana kũmaniina. ¹¹ Ta kĩone kĩrĩa maragĩtũrĩha nakĩo, tondũ mokĩte gũtũingata kũrĩa watũheire gũtuĩke igai riitũ. ¹² Wee Ngai witũ, githĩ ndũgũkĩmatũĩra ciira? Nĩ ũndũ-rĩ, ithuĩ tũtirĩ na hinya wa kũng’ethanĩra na mbũtũ ĩno nene ũũ ĩrooka gũtũtharĩkĩra. Tũtiũĩ ũrĩa tũgwĩka, no rĩrĩ, maitho maitũ nĩwe macũthĩrĩirie.”

¹³ Arũme othe a Juda, na atumia ao, na ciana na twana twao twa ngenge, makĩrũgama o hau mbere ya Jehova.

¹⁴ Na hĩndĩ ĩyo Roho wa Jehova ũgĩkinyĩrĩra Jahazieli mũrũ wa Zekaria mũrũ wa Benaia, mũrũ wa Jeieli mũrũ wa Matania ũrĩa Mũlawii wa rũciaro rwa Asafu rĩrĩa aarũgamĩte kĩũngano-inĩ kũu.

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩria, wee Mũthamaki Jehoshafatu na arĩa

othe mũtũũraga Juda na Jerusalemu! Ũũ nĩguo Jehova ekũmwĩra: ‘Mũtigetigĩre kana mũkue ngoro nĩ ũndũ wa mbũtũ ĩno nene ya ita. Nĩgũkorwo mbaara ĩno ti yanyu, no nĩ ya Ngai. ¹⁶ Rũciũ, rokai gũikũrũka mũmatharĩkĩre. Magaakorwo makĩhaica magereire Mwanya-inĩ wa Zizi na nĩmũkamakorera mũthia-inĩ wa mũkuru wa kũu Werũ wa Jerueli. ¹⁷ Ti inyuĩ mũkũrũa mbaara ĩno. Rũgamai mwena wanyu, mwĩhaandei wega na mwĩonere ũrĩa Jehova ekũmũhonokia, inyuĩ andũ a Juda na a Jerusalemu. Mũtigetigĩre, na mũtigakue ngoro. Umagarai mũkang’ethanĩre nao rũciũ, nake Jehova nĩagakorwo hamwe na inyuĩ.’”

¹⁸ Jehoshafatu akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, nao andũ othe a Juda na a Jerusalemu makĩgũithia thĩ mbere ya Jehova, makĩmũhooya. ¹⁹ Ningĩ Alawii amwe a kuuma rũciaro rwa Kohathu na rwa Kora magĩũkĩra na igũrũ, magĩkumia Jehova Ngai wa Isiraeli maanĩrĩre na mũgambo mũnene mũno.^a

²⁰ Rũciinĩ tene mũno makiuma merekeire Werũ wa Tekoa. Na rĩrĩa maambĩrĩrie kuuma-rĩ, Jehoshafatu akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a Juda o na a Jerusalemu! ĩtikiai Jehova Ngai wanyu na nĩekũmũtirĩrĩra; ĩtikiai anabii ake na nĩmũkũgaacĩra.” ²¹ Thuutha wa kwaranĩria na andũ, Jehoshafatu agĩthuura andũ a kũinĩra Jehova na a kũmũgooca nĩ ũndũ wa riiri wa ũtheru wake, nao hĩndĩ ĩrĩa megũtongoria mbũtũ ĩyo ya ita, makiugaga atĩrĩ:

“Cookerĩai Jehova ngaatho, nĩgũkorwo wendo wake ũtũũraga nginya tene.”

²² Na rĩrĩa maambĩrĩrie kũina o na kũgooca-rĩ, Jehova akĩiga andũ mohie andũ a Amoni, na a Moabi, na andũ a kuuma Kĩrĩma kĩa Seiru arĩa

^a19 Andũ aya a Kohathu na a Kora maathuurĩtwo kuuma nyũmba ya Lawi marĩ a kũina nyĩmbo cia kũgooca Ngai.

maatharīkagāra Juda, nao magītoorio.
²³ Nao andū a Amoni na a Moabi
magīūkīrīra andū a kuuma Kīrīma kīa
Seiru, makīmananga na makīmaniina
biū. Maarīkia kūūraga andū a kuuma
Seiru, magīteithīrīria kūniinana o ene.

²⁴ Hīndī īrīa andū a Juda maakinyire
harīa hang’ethanīire na werū-rī,
magīcūthīrīria mbūtū īyo nene ya ita,
makīona no ciimba theri ciagwīte thī;
gūtīrī mūdū o na ūmwe wetharīte.

²⁵ Nī ūndū ūcio Jehoshafatu na andū ake
magīthīī gūtaha indo, na thīinī wacio
makīona indo nyingī na nguo o na indo
cia goro nyingī gūkīra ūrīa mangīahotire
gūkuua. Ciarī nyingī ūū atī maaniinire
mīthenya ītatū gūciūngania. ²⁶ Mūthenya
wa kana makīūngana Gītuamba-inī kīa
Beraka, kūrīa maagooceire Jehova. Kīu
nīkīo gītūmaga gwītūo Gītuamba kīa
Beraka nginya ūmūthī.

²⁷ Hīndī īyo andū othe a Juda na a
Jerusalemu, matongoretio nī Jehoshafatu,
magīcooka Jerusalemu makenete,
nīgūkorwo Jehova nīamaheete gītūmi
gīa gūkenenera thū ciao. ²⁸ Magītoonya
Jerusalemu na magīthīī hekarū-inī ya
Jehova marī na inanda cia mūgeeto, na
mītūrīrū, na tūrumbeta.

²⁹ Namo mothamaki mothe ma
mabūrūri magīūtīgīra Ngai rīrīa maiguire
ūrīa Jehova aarūite na thū cia Isiraēli.

³⁰ Naguo ūthamaki wa Jehoshafatu
ūgīikara ūrī na thayū, nīgūkorwo Ngai
wake nīamūheete ūhurūko mīena-inī
yothe.

Mūthia wa Ūthamaki wa Jehoshafatu

³¹ Nī ūndū ūcio, Jehoshafatu
agīthamakīra Juda; nake aarī wa mīaka
mīrongo ītatū na ītano rīrīa aatuīkire
mūthamaki wa Juda, na agīthamaka
arī Jerusalemu mīaka mīrongo īrī na
ītano. Nyina eetagwo Azuba mwarī wa
Shilihi. ³² Nake akīrūmīrīra mīthīire ya
ithe Asa na ndaigana gūtigana nayo;
agīika ūrīa kwagīrīire maitho-inī ma
Jehova. ³³ No rīrī, kūdū kūrīa gūtūūgīru
gūtīgana kweherio, nao andū matiigana

kwerekeria ngoro ciao kūrī Ngai wa
maithe mao.

³⁴ Cīīko iria ingī cia wathani wa
Jehoshafatu kuuma kīambīrīria nginya
mūthia, nīciandīkītūo ibuku-inī rīa
maūdū ma o mwaka rīa Jehu mūrū wa
Hanani, marīa mandīkītūo ibuku-inī rīa
athamaki a Isiraēli.

³⁵ Thuutha ūcio Jehoshafatu
mūthamaki wa Juda agītuma ūrata na
Ahazia mūthamaki wa Isiraēli, ūrīa
warī na maūdū maingī ma waganu.

³⁶ Makīguana nake atī maake marikabu
cia wonjoria. Nao maarīkia gūciakīra
kūu Ezioni-Geberi, ³⁷ Eliezeri mūrū wa
Dodavahu wa kuuma Maresha akīrathīra
Jehoshafatu ūrathi wa ūrīa akoona ūūru,
akiuga atīrī, “Tondū nīgūgīte ūrata na
Ahazia, Jehova nīekwananga kīrīa
wakīte.” Nacio marikabu igītharūranio,
na itiigana gūthīī iria-inī ikarute wīra
wa wonjoria.

21 Nake Jehoshafatu akīhurūka
hamwe na maithe make na
agīthikwo hamwe nao o kūu Itūūra
Inene rīa Daudi. Nake mūrīū Jehoramu
agītūika mūthamaki ithenya rīake. ² Ariū
a ithe na Jehoramu mūrū wa Jehoshafatu
maarī Azaria, na Jehieli, na Zekaria,
na Azariah, na Mikaeli, na Shefatia.
Acio othe maarī ariū a Jehoshafatu
mūthamaki wa Isiraēli. ³ Ithe nīamaheete
ihero nyingī cia betha na thahabu na
indo ingī cia goro, o hamwe na matūūra
manene mairigīre na thingo cia hinya
kūu Juda, no aaheanire ūthamaki kūrī
Jehoramu tondū nīwe warī mūrīū wa
irigithathi.

Jehoramu Mūthamaki wa Juda

⁴ Rīrīa Jehoramu eehaandire na
akīrūma ūthamaki-inī wa ithe-rī,
nīooragire ariū a ithe othe na rūhiū
rwa njora, o hamwe na anene amwe
a nyūmba ya ūthamaki a Isiraēli.
⁵ Jehoramu aarī wa mīaka mīrongo
ītatū na īrī rīrīa aatuīkire mūthamaki.
Nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka
īnana. ⁶ Agīthīī na mīthīire ya athamaki
a Isiraēli, o ta ūrīa nyūmba ya Ahabu

yekaga, nīgũkorwo aahikĩtie mwarĩ wa Ahabu. Nake agakĩthagia maitho-inĩ ma Jehova. ⁷No o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩ ũndũ wa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kĩrĩa aarĩkanĩire na Daudi, Jehova ndeendaga kwananga nyũmba ya Daudi. Nĩeranĩire atĩ nĩarĩmenyagĩrĩra tawa nĩ ũndũ wake na njiaro ciake nginya tene.

⁸Hĩndĩ ya Jehoramu-rĩ, Edomu nĩmaremeire Juda na magĩtua mũndũ ũngĩ mũthamaki wao ene. ⁹Nĩ ũndũ ũcio Jehoramu agĩthĩ kuo na anene ake na ngaari ciake cia ita ciothe. Nao andũ a Edomu makĩmũrigiicĩria arĩ hamwe na anene a ngaari ciake cia ita, no agĩũkĩra ũtukũ, akĩũra. ¹⁰Nginya ũmũthĩ, Edomu matũũraga maremeire Juda.

O ihinda rĩu andũ a Libina makĩregana na watho wa Jehoramu, nīgũkorwo nĩatiganiĩrie Jehova, Ngai wa maithe make. ¹¹O na ningĩ nĩakĩte kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũu irĩma-inĩ cia Juda, na agatũma andũ a Jerusalemu mahũũre ũmaraya, na akahĩtithia andũ a Juda njĩra.

¹²Jehoramu akĩnyĩita marũa moimĩte kũrĩ mũnabii Elija maandĩkitwo atĩrĩ:

“Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: ‘Ndũthĩte na mĩthĩire ya thoguo Jehoshafatu, kana ya Asa mũthamaki wa Juda. ¹³No rĩrĩ, nĩũthĩte na mĩthĩire ya athamaki a Isiraeli, na nĩũtongoretie andũ a Juda na a Jerusalemu nĩguo mahũũre ũmaraya, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekire. O na ningĩ nĩũũragĩte ariũ a thoguo, na andũ a nyũmba ya thoguo, na andũ maarĩ aagĩrĩru gũgũkĩra. ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio, rĩu Jehova akirĩĩ kũhũũra andũ aku, na ariũ aku, na atumia aku, na kĩndũ gĩothe gĩaku, acihũũre ihũũra inene. ¹⁵Wee mwene nĩũkũrũara mũno, ũrũare mũrimũ wa mara ũtangĩhona, nginya mũrimũ ũcio ũtũme mara maku mathire biũ.’ ”

¹⁶Jehova akĩarahũrĩra Jehoramu ũũru wa Afilisti na wa Arabu arĩa maatũũraga gũkuhĩ na Akushi. ¹⁷Magĩtharĩkĩra Juda,

na magĩkũhũũra, na magĩkuua indo ciothe iria ciarĩ nyũmba ya mũthamaki, o hamwe na ariũ ake na atumia ake. Ndaatigĩurio mũriũ o na ũmwe o tiga Ahazia ũrĩa warĩ mũnini mũno.

¹⁸Thuutha wa maũndũ macio mothe-rĩ, Jehova nĩarehithĩrie Jehoramu mũrimũ wa mara ũtangĩhona. ¹⁹Mahinda mathiianga, mũthia-inĩ wa mĩaka ĩĩrĩ-rĩ, mara make makiuma nĩ ũndũ wa mũrimũ ũcio, nake agĩkua arĩ na ruo rũnene mũno. Andũ ake matiigana gwakia mwaki nĩ ũndũ wa gĩtĩio gĩake, ta ũrĩa meekĩte nĩ ũndũ wa maithe.

²⁰Jehoramu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake aathamakire arĩ Jerusalemu mĩaka ĩnana. Na rĩrĩ, akua gũtirĩ mũndũ wagĩire na kĩa, nake agĩthikwo Itũũra Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

Ahazia Mũthamaki wa Juda

22 Nao andũ a Jerusalemu magĩtua Ahazia mũriũ wa Jehoramu ũrĩa warĩ mũnini mũno mũthamaki ithenya rĩake, nīgũkorwo atharĩkĩri ao arĩa mookire kambĩ-inĩ hamwe na Arabu, nĩmooragĩte ariũ arĩa akũrũ othe. Nĩ ũndũ ũcio Ahazia mũriũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda akĩambĩrĩria gũthamaka.

²Ahazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mwaka ũmwe. Nyina eetagwo Athalia mwarĩ wa mwana wa Omuri.

³O nake agĩthĩ na mĩthĩire ya nyũmba ya Ahabu, nīgũkorwo nyina nĩamũringagĩrĩria gwĩka maũndũ mooru. ⁴Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa nyũmba ya Ahabu yekĩte, nīgũkorwo thuutha wa gĩkuũ gĩa ithe, nĩo maatuĩkire amũtaari na makĩmũhĩtithia. ⁵Ningĩ nĩarũmĩrĩre mataaro mao rĩrĩa aathiire mbaara-inĩ na Joramu mũrũ wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli makahũũre Hazaeli mũthamaki wa Suriata kũu Ramothu-Gileadi. Asuriata acio makĩguraria

Joramu; ⁶ nĩ ũndũ ũcio akĩhũndũka, agĩthĩ Jezireeli nĩguo akahonie nguraro iria aagurariirio Ramothu makĩrũa na Hazaeli mũthamaki wa Suriata.

Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Jehoramu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka agĩthĩ Jezireeli akarore Joramu mũrũ wa Ahabu tondũ niagurariitio.

⁷ Nĩ ũndũ wa Ahazia gũthĩ gũceerera Joramu, Ngai nĩarehire kũniinwo kwa Ahazia. Rĩrĩa Ahazia aakinyire-rĩ, makiumagara na Joramu magacemanie na Jehu mũrũ wa Nimushi, ũrĩa Jehova aaitĩrĩrie maguta aniine nyũmba ya Ahabu. ⁸ O hĩndĩ irĩa Jehu aahingagia itua rĩa ciira wa nyũmba ya Ahabu-rĩ, nĩakorereire ariũ a nyũmba ya ũthamaki wa Juda o na ariũ a andũ a nyũmba ya Ahazia, arĩa maatungataga Ahazia, nake akĩmooraga. ⁹ Ningĩ akiuma agacarie Ahazia, nao andũ a Jehu makĩnyiita Ahazia rĩrĩa eehithite Samaria. Akĩrehwo kũrĩ Jehu na akĩũragwo. Nao makĩmũthika nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Aarĩ ũmwe wa ariũ a Jehoshafatu, ũrĩa warongoragia Jehova na ngoro yake yothe.” Nĩ ũndũ ũcio gũkiaga mũndũ thĩinĩ wa nyũmba ya Ahazia warĩ na ũhoti mũiganu wa kũrũgamĩrĩa ũthamaki ũcio.

Athalia na Joashu

¹⁰ Rĩrĩa Athalia nyina wa Ahazia onire atĩ mũriũ nĩakuĩte-rĩ, akĩambĩrĩria kũniina nyũmba yothe ya ũthamaki wa Juda. ¹¹ No rĩrĩ, Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu, akĩoya Joashu mũrũ wa Ahazia akĩmũruta na hito kuuma kũrĩ ariũ a mũthamaki arĩa maakirie kũũragwo, na akĩmũhitha nyũmba ya toro hamwe na mũreri wake. Tondũ Jehosheba, mwarĩ wa Mũthamaki Jehoramu na ningĩ mũtumia wa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, aarĩ mwarĩ wa nyina na Ahazia, nĩahithire mwana ũcio ndakonwo nĩ Athalia nĩguo ndakooragwo. ¹² Nake agĩtũura nao arĩ mũhithe hekarũ-inĩ ya Ngai mĩaka itandatũ, hĩndĩ irĩa Athalia aathaga bũrũri ũcio.

23 Na rĩrĩ, mwaka wa mũgwanja Jehoiada nĩonanirie hinya wake. Nĩathondekire kĩrĩkanĩro na anene a ita a thigari 100 nao maarĩ: Azaria mũrũ wa Jerohamu, na Ishumaeli mũrũ wa Jehohanani, na Azaria mũrũ wa Obedi, na Maaseia mũrũ wa Adaia, na Elishafatu mũrũ wa Zikiri. ² Nao magĩthĩ bũrũri wa Juda wotho makĩũnganagia Alawii na atongoria a nyũmba cia andũ a Isiraeli kuuma matũũra-inĩ mothe. Rĩrĩa mookire Jerusalemu-rĩ, ³ kĩũngano gĩothe nĩkiagiire kĩrĩkanĩro na mũthamaki kũu hekarũ-inĩ ya Ngai.

Jehoiada akĩmeera atĩrĩ, “Mũriũ wa mũthamaki no nginya athamake, o ta ũrĩa Jehova eeranĩire ũhoronĩ ũkonĩ njiaro cia Daudi. ⁴ Na rĩrĩ, ũũ nĩguo mũgwĩka: Gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩa inyũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa megũthĩ wĩra mũthenya wa Thabatũ mũrangĩre mĩrango, ⁵ gĩcunjĩ gĩa gatatũ kĩanyu mũrangĩre nyũmba ya ũthamaki, na gĩcunjĩ gĩa gatatũ mũrangĩre kĩhingo kĩa mũthingi, nao andũ acio angĩ othe maikare nja cia hekarũ ya Jehova. ⁶ Mũtikanareke mũndũ o na ũmwe atoonye hekarũ ya Jehova tiga o athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa marĩ wĩra-inĩ; acio no matoonye tondũ nĩ aamũre, no andũ acio angĩ othe marangĩre kĩrĩa Jehova oigĩte marangĩre. ⁷ Alawii makeiga mathiũrũrũkĩrie mũthamaki, o mũndũ arĩ na indo ciake cia mbaara guoko-inĩ. Mũndũ o wotho ũngĩtoonya hekarũ no nginya oragwo. Ikaragai hakuhĩ na mũthamaki kũrĩa guothe angĩthĩ.”

⁸ Nao Alawii na andũ othe a Juda magĩka o ũrĩa Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai aathanire. O mũndũ akĩoya andũ ake arĩa maathiiaga wĩra mũthenya wa Thabatũ na arĩa moimagĩra wĩra, nĩgũkorwo Jehoiada ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai ndarĩ gĩkundi o na kĩmwe aarekereire. ⁹ Ningĩ akĩhe anene a ita a thigari 100 matimũ na ngo iria nene na nini iria ciarĩ cia Mũthamaki Daudi iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai. ¹⁰ Akĩrũgamia andũ othe, o mũndũ na indo ciake cia mbaara, magĩthiũrũrũkĩria mũthamaki,

hau hakuhi na kigongona, na hakuhi na hekaru, kuuma mwena wa guthini nginya mwene wa gathigathini wayo.

¹¹ Jehoiada na ariu ake makiruta muriu wa muthamaki na makimwikira thumbi ya uthamaki; makimunengera ibuku ria kirikaniro na makianirira ati nwe muthamaki. Makimuitirira maguta na makianirira, makiuga atiri, “Muthamaki arotuura nginya tene!”

¹² Riria Athalia aaiguire inegene ria andu makihanyuka magikunguyagira muthamaki, agithii kuri o kuu hekaru-ini ya Jehova. ¹³ Agicuthiriria, na akiona muthamaki arugamite gutugi-ini giake itonyero-ini. Nao anene na ahuhi turumbeta marugamite hakuhi na muthamaki, na andu othe a bururi magagikena makihuhaga turumbeta, nao aini mari na indo cia kaina magatongoria andu aria anga na nyimbo cia kugoca. Nake Athalia agitemburanga nguo ciake cia iguru, akianirira, akiuga atiri, “Ungumania! Ungumania!”

¹⁴ Nake Jehoiada uria muthinjiri-Ngai agituma anene a ita a thigari igana igana, aria maaru arugamiriri a mbutu cia ita, akimeera atiri, “Murutururei, mumurehe ari gatagati ga thigari, na mundu o wotho ungimwuma thuutha, oragwo.” Nigukorwo muthinjiri-Ngai nioigite atiri, “Mutikamuuragire hekaru-ini ya Jehova.” ¹⁵ Ni undu ucio makimunyiita, agikinya itonyero-ini ria kihingo kia mbarathi, o kuu nja-ini cia nyumba ya uthamaki, makimuuragira hau.

¹⁶ Nake Jehoiada akigia na kirikaniro ati we, na andu, na muthamaki megutuika andu a Jehova. ¹⁷ Nao andu othe magithii hekaru-ini ya Baali na makimitharia. Makiunanga igongona na mihianano na makuuragira Matani uria wari muthinjiri-ngai wa Baali hau mbere ya igongona icio.

¹⁸ Ningi Jehoiada akineana urugamiriri wa hekaru ya Jehova moko-ini ma athinjiri-Ngai, aria maaru Alawii, aria maaheetwo wira hekaru-ini ni Daudi,

marutagire Jehova magongona ma njino o ta uria kwandikito watho-ini wa Musa, o makinaga na magakena o ta uria Daudi aathanite. ¹⁹ O na ningi niaigire aikaria a mirango ihingo-ini cia hekaru ya Jehova nigeetha gutikagie mundu o na umwe utetheretie ungitoonya.

²⁰ Akioya anene a ita thigari igana, na anene aria anga, na aathani a andu, na andu othe a bururi, magikurukia muthamaki kuuma hekaru-ini ya Jehova. Magitoonya nyumba ya uthamaki magereire kihingo kia rugongo na magikariria muthamaki gitini-ini kia unene, ²¹ nao andu othe a bururi magikena. Nario ituura inene rikihoorera, tondū Athalia niarikitie kuiragwo na ruhiu rwa njora.

Joashu Gucokereria Hekaru

24 Na riri, Joashu aari wa miaka mugwanja riria aatuikire muthamaki, nake agithamaka ari Jerusalemu miaka mirongo ina. Nyina eetagwo Zibia na oimite Birishiba. ² Joashu niekire maundu maria maagiriire maitho-ini ma Jehova miaka-ini yotho ya Jehoiada uria muthinjiri-Ngai. ³ Jehoiada akimuthuurira atumia eeru, nake agiciara aanake na airitu.

⁴ Thuutha ucio Joashu agitua itua ria gucokereria hekaru ya Jehova. ⁵ Agiita athinjiri-Ngai na Alawii hamwe, akimeera atiri, “Thii matuura-ini ma Juda munganie mbeeca iria ciagiriurwo ni kurihwo o mwaka kuuma Isiraeli cia gucokereria hekaru ya Ngai wanyu. Ikai undu ucio o riu.” No Alawii matiigana gwika undu ucio narua.

⁶ Ni undu ucio muthamaki agiita Jehoiada muthinjiri-Ngai uria munene, akimwira atiri, “Ni kii kigiritie wire Alawii marehe igooti ria kuuma Juda na Jerusalemu riria riatuanirwo ni Musa ndungata ya Jehova o na kungano kia Isiraeli ni undu wa Hema ya Uira?”^a

^a6 Igooti ria hekaru riarutagwo ni arume aria maakinyitie miaka mirongo iiri na makiria, ni undu wa Hema ya Uira.

⁷ Na rîrî, ariũ a Athalia, mûtumia ũcio mwaganu, nĩ mabunĩte hekarũ ya Ngai, o na makahũthĩra indo iria nyamũre na maũndũ ma Baali.

⁸ Mũthamaki nĩathanire, nao andũ magĩthondeka ithandũkũ na makĩrĩga nja, hau kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova. ⁹ Nao nĩmahunjanĩrie kũu Juda na Jerusalemu atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrehe igooti rĩa Jehova rĩa Musa ndungata ya Ngai oigire arĩ werũ-inĩ atĩ rĩrutagwo nĩ Isiraeli. ¹⁰ Anene othe na andũ othe nĩmarehire maruta mao makenete, makĩmekĩra ithandũkũ o nginya rĩkĩiyũra. ¹¹ Rĩa rĩothe ithandũkũ rĩarehagwo kũrĩ anene a mũthamaki nĩ Alawii, na mona atĩ rĩrĩ na mbeeca nyingĩ, mwandĩki wa nyũmba ya ũthamaki na mũnene ũria wathuurĩtwo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene, mookaga makoonoria ithandũkũ rĩu, na makarĩcookia harĩa rĩaigagwo. Meekaga ũguo o ihinda, kwa ihinda, na makĩũngania mbeeca nyingĩ mũno. ¹² Nao mũthamaki na Jehoiada magĩcinengera andũ arĩa maarutire wĩa ũria wendekanaga nĩ ũndũ wa hekarũ ya Jehova. Makĩandĩka mabundi a mahiga na a mbaũ nĩguo macookererie hekarũ ya Jehova, o na makĩandĩka aruti a wĩa wa igeria o na a gĩcango nĩguo macookererie hekarũ.

¹³ Andũ arĩa maarũgamagĩrĩa wĩa maarĩ na kĩyo, nagu wĩa wa gũcookereria hekarũ ũgĩthĩ na mbere wega ũrũgamĩrĩrwo nĩo. Magĩaka hekarũ ya Ngai rĩngĩ o ta ũria mũhano wayo wa mbere watariĩ, na makĩmĩaka ĩ nũmu mũno. ¹⁴ Rĩa maarĩkirie kũmĩaka, makĩrehera mũthamaki na Jehoiada mbeeca icio ingĩ, nacio igĩtũmĩrwo gũthondeka indo cia hekarũ ya Jehova: indo cia wĩa na cia maruta ma njino, o na magĩthondeka thaani na indo ingĩ cia thahabu na cia betha. Rĩa rĩothe Jehoiada aarĩ muoyo-rĩ, maruta ma njino maarutagwo marũmanĩrĩrio hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹⁵ Na rĩrĩ, Jehoiada aarĩ mũkũrũ, na akaingĩhia mĩaka, nake agĩkua arĩ wa mĩaka 130. ¹⁶ Aathikirwo kũrĩa ahamaki

maathikĩtwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, tondũ wa wega ũria ekĩte Isiraeli nĩ ũndũ wa Ngai na hekarũ yake.

Waganu wa Joashu

¹⁷ Thuutha wa gĩkuũ kĩa Jehoiada, anene a Juda magĩũka kũgeithia mũthamaki, nake agĩkĩmathikĩrĩa. ¹⁸ Nao magĩtiganĩria hekarũ ya Jehova, Ngai wa maithe mao, na makĩhooya itugĩ cia Ashera na mĩhianano. Tondũ wa wĩhia wao-rĩ, marakara ma Ngai magĩkinyĩra Juda na Jerusalemu. ¹⁹ O na gũtuĩka Jehova nĩatũmire anabii kũrĩ andũ nĩguo mamacookie kũrĩ we-rĩ, na o na aakorwo nĩmarutire ũira wa kũmookĩrĩa-rĩ, matiigana kũmaigua.

²⁰ Ningĩ Roho wa Ngai ũgĩkinyĩria Zekaria mũrũ wa Jehoiada ũria warĩ mũthĩnjĩri-Ngai. Akĩrũgama mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Ngai ekuuga, ‘Nĩ kĩ gĩgĩtũma mũremere watho wa Jehova? Inyuĩ mũtingĩgaacĩra. Tondũ nĩmũtiganĩrie Jehova, o nake nĩamũtiganĩrie.’ ”

²¹ No makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre, nao maathĩtwo nĩ mũthamaki-rĩ, makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkuĩra o nja-inĩ ya hekarũ ya Jehova. ²² Nake Mũthamaki Joashu ndaigana kũrĩrikana ũtaana ũria Jehoiada, ithe wa Zekaria, aamuonetie no nĩ kũũraga ooragire mũrũwe, ũria woigire atĩrĩ agĩkua, “Jehova aroona ũndũ ũyũ na akũrĩhie.”

²³ Mũthia-inĩ wa mwaka, mbũtũ ya ita ya Suriata ĩgĩthĩ gũtharĩkĩra Joashu; ĩkĩhũũra Juda na Jerusalemu, na ĩkĩũraga atongoria othe a andũ. Magĩtũma indo ciothe iria maatahĩte kũrĩ mũthamaki wao kũu Dameski. ²⁴ O na gũtuĩka mbũtũ ya ita ya Asuriata yokĩte o na andũ anini, Jehova nĩaneanire mbũtũ nene ya ita moko-inĩ mayo. Tondũ andũ a Juda nĩmatiganĩrie Jehova, Ngai wa maithe mao, Joashu agĩkinyĩrio ituĩro rĩa.

²⁵ Rĩa Asuriata meeherire-rĩ, magĩtiga Joashu agurarĩtio mũno. Anene ake makĩgĩa ndundu mamũũkĩrĩre nĩ ũndũ wa kũũraga mũrĩũ wa Jehoiada ũria

mũthĩnjĩri-Ngai, nao makĩmũũragĩra gĩtanda-inĩ gĩake. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi, no ndaathikirwo mbĩrĩra-inĩ cia athamaki.

²⁶Arĩa maagiĩre ndundu mamũũkĩrĩre maarĩ Zabadi mũrũ wa Shimeathu mũndũ-wa-nja Mũamoni, na Jehozabadu mũrũ wa Shimurithu mũndũ-wa-nja Mũmoabi. ²⁷Ũhoro wa ariũ ake na morathi maingĩ maamũkoniĩ, na maandĩko makoniĩ gũcookererio kwa hekarũ ya Ngai maandĩkitwo thĩinĩ wa ibuku rĩa ũtaũranĩri rĩa athamaki. Nake mũriũ Amazia agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amazia Mũthamaki wa Juda

25 Amazia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ kũu Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na kenda, nake nyina eetagwo Jehoadini na oimĩte Jerusalemu. ²Nĩekire maũndũ marĩa moonagwo magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, no ndaamekire na ngoro yake yothe. ³Thuutha wa ũthamaki kũrũma wega wathani-inĩ wake, akĩũraga anene arĩa mooragĩte ithe Joashu ũrĩa warĩ mũthamaki. ⁴No rĩrĩ, ndaigana kũũraga ariũ ao, no eekire kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho wa Musa, harĩa Jehova aathanĩte atĩrĩ: “Maithe ma ciana matikooragwo nĩ ũndũ wa ciana, o na kana ciana ciũragwo nĩ ũndũ wa maithe mao; o mũndũ arikuaga nĩ ũndũ wa mehia make we mwene.”

⁵Amazia agĩta andũ a Juda hamwe, na akĩmaiga maroragwo nĩ anene a ikundi cia andũ ngiri ngiri na anene a ikundi cia andũ igana, igana kũringana na nyũmba ciao cia andũ othe a Juda na Benjamini. Agĩcooka agĩta andũ othe arĩa maarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na makĩria na akĩona atĩ kwarĩ na andũ 300,000 arĩa mangĩathiire mbaara-inĩ, andũ mangĩahotire kuoya itimũ na ngo.

⁶O na ningĩ agĩkombora andũ a kũrũa

100,000 kuuma Isiraeli na thogora wa taranda igana rĩmwe^a cia betha.

⁷No rĩrĩ, mũndũ wa Ngai agĩũka kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee mũthamaki-rĩ, thigari ici cia kuuma Isiraeli itigatwarane nawe, nĩgũkorwo Jehova ndarĩ hamwe na Isiraeli, na ndarĩ hamwe na andũ o na arĩkũ a Efiraimu. ⁸O na ũngĩthĩ ũrũe na ũcamba mbaara-inĩ, Ngai no arĩtũma ũhootwo nĩ thũ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa gũgũteithia kana wa gũtũma ũhootwo.”

⁹Amazia akĩũria mũndũ wa Ngai atĩrĩ, “Tũgwĩka atĩa nĩ ũndũ wa taranda iria 100 ndarĩhire nĩ ũndũ wa thigari icio cia Isiraeli?”

Nake mũndũ wa Ngai agĩcookia atĩrĩ, “Jehova no akũhe ingĩ nyingĩ gũkĩra icio.”

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio Amazia akĩrekereria thigari icio ciokĩte kũrĩ we kuuma Efiraimu, agĩciĩra ciinũke. Nacio ikĩrakarĩra andũ a Juda mũno, na ikĩinũka irĩ na marakara maingĩ.

¹¹Amazia agĩcooka akĩbanga thigari ciake, agĩcitongoria na mwena wa Gĩtuamba gĩa Cumbĩ, kũrĩa ooragire andũ 10,000 a Seiru. ¹²Mbũtũ ya ita ya Juda ikĩnyiita andũ 10,000 marĩ muoyo, na ikĩmatwara handũ igũrũ wa rwaro rwa ihiga, ikĩmaikia thĩ magĩthuthĩkanga.

¹³Hĩndĩ o ĩyo, thigari iria Amazia aacookithĩtie akĩgĩria ikarũe-rĩ, igĩtharĩkĩra matũũra ma Juda kuuma Samaria nginya Bethi-Horoni. Nacio ikĩũraga andũ 3,000 na igĩtaha indo nyingĩ mũno.

¹⁴Rĩrĩa Amazia aacookire oimĩte kũũraga andũ a Edomu-rĩ, nĩainũkire na ngai cia andũ a Seiru. Agĩcirũgamia ta ngai ciake mwene, agĩciinamĩrĩra na agĩcirutĩra magongona ma njino.

¹⁵Marakara ma Jehova magĩakanĩra Amazia, na akĩmũtũmĩra mũnabii, ũrĩa wamũũririe atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma ũhooe kĩrĩra kũrĩ ngai cia andũ acio, o iria itaangĩahotire kũhonokia andũ acio kuuma moko-inĩ maku?”

^a6 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

¹⁶ O akīaragia-rī, mūthamaki akīmūūria atīrī, “Nītūgūtūite mūtaari wa mūthamaki? Kira! Nī kī gīgūtūma wende kwīyūragithia?”

Nī ūndū ūcio mūnabii ūcio agīkira, no akiuga atīrī, “Nīnjūū atī Ngai nīatuite itua gūkwananga, nī ūndū nīwīkīte ūndū ūcio, na nīwarega kūigua kīrīra gīakwa.”

¹⁷ Thuutha wa Amazia mūthamaki wa Juda kūhooya kīrīra kuuma kūrī ataari ake-rī, agītūma ndūmīrīri īno ya njūgitano kūrī Jehoashu mūrū wa Jehoahazu, mūrū wa Jehu mūthamaki wa Isiraeli, akīmwīra atīrī: “Ūka, tūcemanie, tuonane ūthiū kwa ūthiū.”

¹⁸ No Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli agīcookeria Amazia mūthamaki wa Juda atīrī, “Mahiū ma nyeki-inī ma kūu Lebanoni nīmatūmīire mūtarakwa ndūmīrīri o kūu Lebanoni makīwīra atīrī: ‘Heana mwarīguo ahikio nī mūrīū wakwa.’ Hīndī īyo nyamū ya gīthaka ya kūu Lebanoni īgīūka īkīrangīrīria mahiū macio ma nyeki-inī na makinya mayo.

¹⁹ Wīūrīte na ngoro atī nīūrīkītie gūtooria Edomu, na rīu ūkeeyona na ūgetīia. No ikara mūciī! Nī kī gīgūtūma wīrehere thīina na wīiniithie wee mwene o hamwe na andū a Juda?”

²⁰ O na kūrī ūguo-rī, Amazia ndaigana gūthikīrīria, nīgūkorwo nī Ngai warutaga wīra nīguo amaneane moko-inī ma Jehoashu, tondū andū a Juda nīmarongoragia ngai cia Edomu. ²¹ Nī ūndū ūcio Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīmatarīkīra. We na Amazia mūthamaki wa Juda makīng’ethanīra kūu Bethi-Shemeshu thīinī wa Juda.

²² Andū a Juda makīhūūrwo nī andū a Isiraeli, na o mūdū akīūrīra gwake mūciī. ²³ Nike Jehoashu mūthamaki wa Isiraeli akīnyīita Amazia mūthamaki wa Juda, mūrū wa Joashu, mūrū wa Ahazia, o kūu Bethi-Shemeshu. Ningī Jehoashu akīmūrehe Jerusalemu, na akīmomora rūthingo rwa Jerusalemu kuuma Kīhingo kīa Efiraimu nginya Kīhingo gīa Koine, handū ha buti ta 600^a kūraiha. ²⁴ Nike

akīoya thahabu yothe na betha, na indo ciothe iria ciarī thīinī wa hekarū ya Ngai iria ciamenyagīrīrwo nī Obedi-Edomu,^b hamwe na igīina cia nyūmba ya ūthamaki, na andū arīa maatahītwo, nake agīcooka Samaria.

²⁵ Amazia mūrū wa Joashu mūthamaki wa Juda aatūūrīre muoyo mīaka ikūmi na itano thuutha wa gīkuū kīa Jehoashu mūrū wa Jehoahazu mūthamaki wa Isiraeli. ²⁶ Ha ūhoro wa maūdū marīa mangī ma wathani wa Amazia kuuma kīambīrīria nginya mūthia-rī, githī ti maandīke ibuku-inī rīa athamaki a Juda na Isiraeli? ²⁷ Kuuma hīndī īrīa Amazia aagarūrūkire agītiga kūrūmīrīra Jehova-rī, makīmūciirīria mamūūkīrīre kūu Jerusalemu, nake akīūrīra Lakishi, no magītūma andū mamūrūmīrīre o nginya Lakishi, makīmūragīra kuo. ²⁸ Agīcookio aigīrīrwo mbarathi igūrū, na agīthikwo hamwe na maithe Itūūra-inī Inene rīa Juda.

Uzia Mūthamaki wa Juda

26 Ningī andū othe a Juda makīoya Uzia, arī wa mīaka ikūmi na itandatū, na makīmūtua mūthamaki ithenya rīa ithe Amazia. ² Nīwe waakithirie Elothu rīngī, na akīrīcookeria Juda thuutha wa Amazia kūhurūka hamwe na maithe make.

³ Uzia aarī wa mīaka ikūmi na itandatū rīrīa aatūūkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo itano na īrī. Nyina eetagwo Jekolia, na oimīte Jerusalemu. ⁴ Nike nīekire maūdū marīa maarī magīrīru maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Amazia eekīte. ⁵ Nīarongooragia Ngai matukū-inī ma Zekaria, ūrīa wamūrūtīte gwītīgīra Ngai. Narīo ihinda rīrīa rīothe aarongoragia Jehova-rī, Ngai nīamūheaga ūgaacīru.

⁶ Uzia nīathiire kūrūa na Afilisti, na akīmomora thingo cia Gathu, na

^b24 Obedi-Edomu nīwe waroraga hekarū ya Ngai thīinī na kūrīa kwaigagwo mūthithū.

^a23 nī ta mīta 180

cia Jabine, na cia Ashidodi. Ningĩ agĩcooka agĩaka rĩngĩ matũũra marĩa maarĩ hakuhi na Ashidodi na kũndũ kũngĩ gatagatĩ-inĩ ka Afilisti. ⁷Ngai akĩmũteithia kũhũũrana na Afilisti na Arabu arĩa maatũũruga Guri-Baali na Ameuni. ⁸Aamoni nĩmarehire igooti kũrĩ Uzia, nayo ngumo yake ikĩhunja o nginya mũhaka wa Misiri, nĩ undũ nĩagĩite na hinya mũno.

⁹Uzia nĩakire mĩthiringo mĩraihi na igũrũ kũu Jerusalemu hau Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na hau Kĩhingo-inĩ gĩa Gĩtuamba, na hau koine-inĩ ya rũthingo, na akĩmĩirigĩra na thingo cia hinya.

¹⁰Ningĩ agĩaka mĩthiringo mĩraihi na igũrũ kũu werũ-inĩ na akĩenja ithima nyingĩ, nĩ undũ aarĩ na mahiũ maingĩ kũu mũhuro-inĩ wa irĩma, o na kũu werũ wa irĩma-inĩ. Aarĩ na andũ maarutaga wĩra mĩgũnda-inĩ yake ya irio na ya mĩthabibũ kũu irĩma-inĩ o na mĩgũnda-inĩ irĩa mĩnoru, tondũ nĩendete ũrĩmi.

¹¹Uzia aarĩ na mbũtũ ya ita irĩa yarutĩtwo wega mũno, na yakoragwo iĩhaarĩrie gũthiĩ mbaara-inĩ, igayanĩtio ikundi kũringana na mũigana wayo na kũringana na ũrĩa yacookanĩrĩrio nĩ Jeieli ũrĩa warĩ mwandĩki na Maaseia ũrĩa warĩ mũnene wao, matongoretio nĩ Hanania, ũmwe wa anene a nyũmba ya ũthamaki. ¹²Naguo mũigana wothe wa atongoria a nyũmba arĩa maarũgamagĩrĩra thigari warĩ 2,600.

¹³Wathani-inĩ wao haarĩ na mbũtũ ya ita ya andũ 307,500 arĩa maarutĩtwo ũhoro wa mbaara, mbũtũ iyo yarĩ na hinya na nĩyo yateithagia mũthamaki akĩrũa na thũ ciake. ¹⁴Uzia nĩaheire mbũtũ iyo yake ya ita ngo, na matimũ, na ngũbia, na nguo cia igeri, na mota na mahiga ma igũtha. ¹⁵Kũu Jerusalemu-rĩ, andũ maarĩ oogĩ mũno magĩthondeka ikaari ciahũthagĩrwo mĩthiringo-inĩ na koine-inĩ cia ũgĩtĩri na njĩra ya gũikia mĩguĩ na gũikia mahiga manene. Ngumo yake ikĩhunja kũndũ kũraya nĩgũkorwo nĩateithirio mũno nginya akĩgĩa na hinya mũno.

¹⁶No thuutha wa Uzia kũgĩa na hinya-rĩ,

gwĩtũũgĩria gwake gũkĩmũniina. Akĩaga gũtuĩka mwĩhokeku harĩ Jehova Ngai wake, na agĩtoonya hekarũ ya Jehova nĩguo acine ũbumba kĩgongona-inĩ kĩa ũbumba. ¹⁷Nake Azaria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai hamwe na athĩnjĩri-Ngai omĩrĩru mĩrongo inana a Jehova, makĩmuuma thuutha o nginya na kũu thĩinĩ. ¹⁸Nao makĩmũng'ethera mamũkaanie, makĩmwĩra atĩrĩ, "Gũtiagĩrĩire, wee Uzia, ũcinĩre Jehova ũbumba. Ŭcio nĩ wĩra wa athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ a rũciarwo rwa Harũni, arĩa maamũrĩtwo macinage ũbumba. Uma handũ haha haamũre nĩgũkorwo ndũrĩ mwĩhokeku, na Jehova Ngai ndangĩgũtĩia."

¹⁹Uzia, ũrĩa wanyitĩte rũgĩo na guoko ehaarĩrie gũcina ũbumba, akĩrakara mũno. Na o hĩndĩ iyo aagũthũkagĩra athĩnjĩri-Ngai marĩ hau mbere ya kĩgongona kĩa ũbumba, hekarũ-inĩ ya Jehova, mũrimũ wa mangũ ũgĩtuthũka thiithi-inĩ wake. ²⁰Na rĩrĩa Azaria, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene na athĩnjĩri-Ngai acio angĩ othe maamũrorire-rĩ, makĩona atĩ aarĩ na mangũ thiithi; nĩ undũ ũcio makĩmuumia na nja na ihenya. O nake we mwene nĩaiguaga kwenda mũno kuuma nja, nĩ undũ Jehova nĩamũhũrĩte na mũrimũ ũcio.

²¹Mũthamaki Uzia aatũũrĩre arĩ na mangũ nginya rĩrĩa aakuire. Aatũũrĩre nyũmba arĩ wiki, arĩ na mangũ, na agĩrĩtio gũthiia hekarũ ya Jehova. Mũriũ Jothamu akĩrũgamĩrĩra nyũmba ya ũthamaki, na agaathaga andũ a bũrũri ũcio.

²²Namo maundũ marĩa mangĩ makonĩi wathani wa Uzia-rĩ, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, nĩmandĩkĩtwo nĩ mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. ²³Nake Uzia akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo hakuhi nao gĩthaka-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gĩa gũthikanwo gĩa athamaki, nĩgũkorwo andũ moigire atĩrĩ, "Ararĩ na mangũ." Nake mũriũ Jothamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

27 Jothamu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nyina eetagwo Jerusha mwarĩ wa Zadoku. ² Nake agĩka maũndũ marĩa maagĩĩire maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Uzia eekĩte, nowe ndaigana gũtoonya hekarũ ya Jehova gũcina ũbumba ta ũrĩa ithe eekĩte. No rĩrĩ, andũ nĩmathiire o na mbere gwĩka maũndũ mao mooru. ³ Jothamu nĩakire rĩngĩ mwako wa Kĩhingo kĩa Rũgongo kĩa hekarũ ya Jehova, na akĩruta wĩra mũnene wa rũthingo rũrĩa rwarĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli. ⁴ Nĩakire matũũra irĩma-inĩ cia Juda na agĩaka nyũmba cia ũgitĩri na mĩthiringo mĩraihi na igũrũ kũndũ kũrĩa kwarĩ na mũtitũ.

⁵ Jothamu nĩarũire mbaara na mūthamaki wa Amoni na akĩmahoota. Mwaka-inĩ ũcio, Aamoni nĩmamũrĩhire taranda igana rĩmwe^a cia betha, na kori 10,000^b cia ngano, na kori 10,000 cia cairi. Andũ a Amoni nĩmamũreheire indo o ta icio mwaka-inĩ wa keerĩ na wa gatātũ.

⁶ Jothamu nĩagĩire na hinya nĩ ũndũ nĩathiaga na mĩthiire mĩrũngĩrĩru hĩndĩ ciothe mbere ya Jehova Ngai wake.

⁷ Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jothamu, o hamwe na mbaara ciake ciothe na ciĩko iria ingĩ eekire-rĩ, nĩmandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa ahamaki a Isiraeli na Juda. ⁸ Nake aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mūthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ.

⁹ Jothamu akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Ahazu agĩtuĩka mūthamaki ithenya rĩake.

Ahazu Mūthamaki wa Juda

28 Ahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ rĩrĩa aatuĩkire mūthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ĩtandatũ. Nake ndaigana

gwĩka maũndũ marĩa maagĩĩire maitho-inĩ ma Jehova, ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte. ² Aathiiaga na mĩthiire ya ahamaki a Isiraeli, o na ningĩ agĩthondeka mĩhianano ya Baali ya gũtwekio ya kũhooyagwo. ³ Nake agĩcinĩra magongona kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, na akĩruta ariũ ake marĩ magongona ma gũcinwo na mwaki, arũmĩrĩire mĩthiire ĩrĩa ĩrĩ thaahu ya ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli. ⁴ Nĩaarutire magongona na agĩcinĩra ũbumba kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ-inĩ twa irĩma, na rungu rwa mĩtĩ ĩrĩa mĩruru.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Ngai wake akĩmũneana kũrĩ mūthamaki wa Suriata. Nao Asuriata makĩmũhoota na magĩtaha andũ ake aingĩ matuĩke mĩgwate, na makĩmatwara Dameski.

O na ningĩ nĩaneanirwo moko-inĩ ma mūthamaki wa Isiraeli ũrĩa wamũringire iringa inene ma. ⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe-rĩ, Peka mũrũ wa Remalia nĩooragire thigari 120,000 kũu Juda, tondũ andũ a Juda nĩmatirikĩte Jehova, Ngai wa maithe mao. ⁷ Zikiri ũrĩa Mũefiraimu njamba ya ita akĩũraga Maaseia mũrũ wa mūthamaki, na Azirikamu ũrĩa warĩ mũmenyereri wa nyũmba ya ũthamaki, na Elikana ũrĩa warĩ wa keerĩ kuuma harĩ mūthamaki. ⁸ Andũ a Isiraeli magĩtaha kuuma kũrĩ ariũ a ithe wao atumia 200,000 na ariũ na aarĩ ao. Ningĩ no maatahire indo nyingĩ iria maacookire nacio Samaria.

⁹ No rĩrĩ, mũnabii wa Jehova wetagwo Odedi aarĩ kuo, nake akiumagara agatũnge mbũtũ cia ita igĩcooka Samaria. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Tondũ Jehova, o we Ngai wa maithe manyu, nĩarakarĩire andũ a Juda-rĩ, nĩamaneanire moko-inĩ manyu. No inyuĩ nĩmũmooragĩte na marakara, namo nĩ makinyĩte o igũrũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, mũciĩrĩire gũtua arũme na andũ-a-nja a Juda na Jerusalemu ngombo cianyu. No githĩ o na inyuĩ mũtihĩtĩte na mũkehĩria Jehova Ngai wanyu? ¹¹ Rĩu ta gĩthikĩrĩrie! Cookiai andũ a bũrũri wanyu arĩa mũnyiĩtĩte

^a5 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3:75)

^b5 nĩ ta kilo 2,200,000

mīgwate, nīgūkorwo marakara mahiū ma Jehova marī igūrū rīanyu.”

¹² Hīndī iyo atongoria amwe kūu Efiraimu, nao nī Azaria mūrū wa Jehohanani, na Berekia mūrū wa Meshilemothu, na Jehizikia mūrū wa Shalumu, na Amasa mūrū wa Hadilai, makīrūgama nīguo makaanie andū acio moimaga mbaara-inī. ¹³ Makīmeera atīrī, “Mūtikarehe mīgwate iyo gūkū, tūtikoonwo tūhītītie mbere ya Jehova, naguo ūndū ūcio wongerere mehia na mahītia maitū. Nīgūkorwo mahītia maitū o na rīu nī maingī, namo marakara make mahiū marī igūrū rīa Isiraēli.”

¹⁴ Nī ūndū ūcio thigari ikīrekereria mīgwate na indo iria ciatahīte, o hau mbere ya anene na ya kīūngano kīu gīothe. ¹⁵ Nao andū arīa maarī agwete na marītwa makīoya mīgwate iyo, na arīa maarī njaga makīmahumba nguo kuuma indo-inī iria ciatahītuo. Makīmahe nguo na iraatū, na irio na kīndū gīa kūnyua, na maguta ma kūhonania. Nao arīa othe mataarī na hinya makīhaicio ndigiri igūrū. Nī ūndū ūcio makīmacookia kūrī andū a būrūri wao o kūu Jeriko, Itūūra Inene rīa Mīkīndū, nao magīcooka Samaria.

¹⁶ Na rīrī, ihinda rīu Mūthamaki Ahazu agītūmanīra mūthamaki wa Ashuri amūteithie. ¹⁷ Andū a Edomu nīmookīte rīngī na magatharīkīra Juda, na magakuua mīgwate, ¹⁸ na o hīndī iyo nao Afilisti nīmahūrīte matūūra marīa maarī mūhuro-inī wa irīma, na Negevu kūu Juda. Nīmatahire na magīikara matūūra ma Bethi-Shemeshu, na Aijaloni, na Gederothu, o ūndū ūmwe na Soko, na Tīmuna, na Gimuzo, na tūtūūra tūnini tūrīa twamathiūrūrūkīrie.

¹⁹ Nake Jehova nīagithirie Juda gītīo tondū wa Ahazu mūthamaki wa Isiraēli, nīgūkorwo nīoongereire waganu kūu Juda, na nīagīte kwīhoheka mūno harī Jehova. ²⁰ Nake Tigilathu-Pileseru mūthamaki wa Ashuri agīūka kūrī we, no handū ha kūmūteithia nīkūmūthīnia aamūthīnirie. ²¹ Ahazu akīoya indo imwe kuuma hekarū-inī ya Jehova,

na kuuma nyūmba-inī ya ūthamaki, na kuuma kūrī ariū a mūthamaki, na agīcihe mūthamaki wa Ashuri, no ūndū ūcio ndwamūteithirie.

²² Mahinda macio make ma thūna-rī, Mūthamaki Ahazu no gūkīrīrīria aakīrīrīrie kwaga wīhoheku harī Jehova. ²³ Akīrutīra ngai cia Dameski iria ciamūhootete magongona, nīgūkorwo eeciiragia atīrī, “Kuona atī ngai cia athamaki a Suriata nīcimatheithītie-rī, nīngūcirutīra igongona nīguo cindeithie o na nī.” No icio nīcio ciamūniinire na ikīniina Isiraēli rīothe.

²⁴ Ahazu agīcookereria indo cia hekarū ya Ngai na agīcithaamia. Agīcooka akīhinga mīrango ya hekarū ya Jehova, na agīaka igongona ikīiyūra o koine-inī ciothe cia njīra cia itūūra rīa Jerusalemu. ²⁵ Nīngī o itūūra-inī rīothe rīa Juda agīaka kūndū kūrīa gūtūūgīru gwa kūrūtīra ngai ingī magongona ma njino, nake agīthirīkia Jehova, Ngai wa maithe make, agītūma arakare.

²⁶ Namo maūndū marīa mangī makonīi wathani wake na mīthīire yake yothe-rī, kuuma kīambīrīria nginya mūthia-rī, maandīkītuo ibuku-inī rīa athamaki a Juda na Isiraēli. ²⁷ Nake Ahazu akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo itūūra-inī rīa Jerusalemu, no ndaigirwo mbīrīra-inī cia athamaki a Isiraēli. Nake mūriū Hezekia agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Hezekia Gūtheria Hekarū

29 Hezekia aarī wa mīaka mīrongo iirī na itano rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo iirī na kenda. Nyina eetagwo Abija mwarī wa Zekaria. ² Nake agīika maūndū marīa maagīrīire maitho-inī ma Jehova, o ta ūrīa ithe Daudi eekīte.

³ Mweri wa mbere wa mwaka wa mbere wa wathani wake-rī, nīahingūrire mīrango ya hekarū ya Jehova na akīmīthondeka kūrīa yathūkītio. ⁴ Nake akīrehe athīnjīri-Ngai na Alawīi, akīmacookanīrīria hamwe nja ya mwena wa irathīro, ⁵ akiuga atīrī: “Ta

thikĩrĩriai inyuĩ Alawii! Mwĩtheriei rĩu, na mũtherie hekarũ ya Jehova Ngai wa maithe manyu. Eheriai kĩndũ gĩothe kĩrĩ thaahu kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶ Maithe maitũ matiarĩ ehokeku; nĩmekire ũuru maitho-inĩ ma Jehova Ngai witũ na makĩmũtirika. Nĩmahũgũrire mothiũ mao makĩaga kũrora gũikaro kĩa Jehova, makĩmũhutatĩra. ⁷ O na ningĩ nĩmahingire mĩrango ya gĩthaku na makĩhoria matawa. Matiacinire ũbumba kana makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta o na marĩkũ ma njino handũ-inĩ harĩa haamũre. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, marakara ma Jehova magĩkora Juda na Jerusalemu; nake agĩtũma matuĩke ta kĩndũ gĩa kũmakanania na kĩa magigi, na gĩa kũnyũrũrio, o ta ũrĩa mũreyonera na maitho manyu. ⁹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire maithe maitũ mooragwo na rũhiũ rwa njora, na nokĩo gĩtũmĩte ariũ aitũ, na airĩtu aitũ, na atumia aitũ matahwo. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndĩciirĩtie na ngoro yakwa kũrĩkanĩra kĩrĩkanĩro na Jehova, Ngai wa Isiraeli, nĩgeetha marakara make mahiũ matweherere. ¹¹ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, mũtigatuĩke andũ matarũmbũyagia ũndũ, nĩgũkorwo Jehova nĩamũthuurĩte mũrũgamage mbere yake mũmũtungatagĩre, mũtuĩke a gũtungata mũrĩ mbere yake na mũcinage ũbumba.”

¹² Hĩndĩ iyo Alawii aya makĩambĩrĩria kũruta wĩra:

kuuma kũrĩ Akohathu,
 maarĩ Mahathu mũrũ wa
 Amasai, na Joeli mũrũ wa
 Azaria;
 kuuma kũrĩ Amerari,
 maarĩ Kishu mũrũ wa Abudi, na
 Azaria mũrũ wa Jehaleleli;
 kuuma kũrĩ Agerishoni,
 maarĩ Joa mũrũ wa Zima, na
 Edeni mũrũ wa Joa;

¹³ kuuma kũrĩ njiaro cia Elizafani,
 maarĩ Shimuri na Jeieli;
 kuuma kũrĩ njiaro cia Asafu,
 maarĩ Zekaria na Matania;

¹⁴ Kuuma kũrĩ njiaro cia Hemani,

maarĩ Jehueli na Shimei;
 kuuma kũrĩ njiaro cia Jeduthuni,
 maarĩ Shemaia na Uzieli.

¹⁵ Maarĩkia gũcookanĩrĩria ariũ a ithe wao hamwe na meetheria-rĩ, magĩtoonya hekarũ ya Jehova, makĩmĩtheria, o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte arũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova. ¹⁶ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩtoonya handũ-harĩa-haamũre ha Jehova nĩguo mahatherie. Na indo ciothe iria itaarĩ theru iria maakorire kũu hekarũ-inĩ ya Jehova magĩciruta magĩciiga nja ya hekarũ ya Jehova. Nao Alawii magĩcioya magĩcitwara Gĩtuamba-inĩ gĩa Kidironi. ¹⁷ Maambĩrĩrie wĩra wa gũtheria hekarũ mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na mũthenya wa ĩnana wa mweri ũcio magĩkinya gĩthaku-inĩ kĩa Jehova. Na handũ ha matukũ mangĩ manana-rĩ, magĩtheria hekarũ ya Jehova yo nyene, na makĩrĩkia wĩra ũcio mũthenya wa ikũmi na ĩtandatũ wa mweri ũcio wa mbere.

¹⁸ Magĩcooka magĩthĩi kũrĩ Mũthamaki Hezekia, makĩmwĩra atĩrĩ: “Nĩtũtheretie hekarũ ya Jehova yothe, kĩgongona kĩa maruta ma njino, na indo ciakĩo ciothe, na metha ĩrĩa ĩigagĩrĩrwo mĩgate ĩrĩa mĩamũre, na indo ciayo ciothe. ¹⁹ Nĩtũhaarĩrie na tũkaamũra indo iria ciothe Mũthamaki Ahazu ehereetie Hekarũ-inĩ rĩrĩa aarĩ mũthamaki nĩ ũndũ wa kwaga wĩhokeku. Na rĩrĩ, rĩu irĩ mbere ya kĩgongona kĩa Jehova.”

²⁰ Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, Mũthamaki Hezekia agĩcookanĩrĩria anene a itũũra rĩu inene na magĩthĩi hekarũ-inĩ ya Jehova. ²¹ Nao makĩrehe ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja, na tũtũrũme mũgwanja, o na thenge mũgwanja cia igongona rĩa kũhoroherio mehia makoniũ ũthamaki ũcio, na ma handũ-harĩa-haamũre o na ma Juda. Nake mũthamaki agĩatha athĩnjĩri-Ngai, o acio a njiaro cia Harũni, macĩthĩnjĩre hau kĩgongona-inĩ kĩa Jehova. ²² Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩnja ndegwa icio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩoya thakame yacio makĩmĩminjaminĩria kĩgongona;

magĩcooka magĩthĩnja ndũrũme icio na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yacio; magĩcooka magĩthĩnja tũtũrũme tũu na makĩminjaminjĩria kĩgongona thakame yatuo. ²³ Nacio thenge cia igongona rĩa kũhoroherio mehia ikĩrehwo mbere ya mũthamaki na kĩũngano kũu, nao magĩciigĩrĩra moko. ²⁴ Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka magĩthĩnja thenge icio hamwe na thakame yacio, magĩcirutĩra hau kĩgongona-inĩ irĩ maruta ma kũhoroheria mehia nĩguo ihoroherie andũ a Isiraeli othe, nĩ tondũ mũthamaki nĩathanĩte kũrutwo iruta rĩa njino na iruta rĩa kũhoroheria mehia rĩrĩ rĩa andũ othe a Isiraeli.

²⁵ Mũthamaki akĩiga Alawii hekarũ-inĩ ya Jehova marĩ na thaani iria ihũirithanagio ikagamba, na inanda cia mũgeeto na cia kĩnũbi ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Daudi na Gadi mũndũ ũrĩa wonagĩra mũthamaki maũndũ, na Nathani ũrĩa mũnabii; ũndũ ũyũ waathanĩtwo nĩ Jehova na tũnua twa anabii ake. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio Alawii makĩrũgama mehaarĩrie na inanda cia Daudi cia kũina, na athĩnjĩri-Ngai marĩ na tũrumbeta twao.

²⁷ Hezekia agĩathana atĩ kũrutwo iruta rĩa njino kĩgongona-inĩ. Narĩ igongona rĩambĩrĩria kũrutwo-rĩ, andũ makĩambĩrĩria kũinĩra Jehova marĩ na tũrumbeta na inanda cia kũina cia Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ²⁸ Kĩũngano kũu gĩothe gĩkĩinamĩrĩra, gĩkĩhooya, nao aini makĩinaga na tũrumbeta tũkĩhuhagwo. Maũndũ macio mothe magĩthĩ na mbere nginya igongona rĩu rĩa njino rĩkĩrĩka kũrutwo.

²⁹ Na rĩrĩa maruta maarĩkirie kũrutwo-rĩ, mũthamaki na andũ othe arĩa maarĩ nake hau magĩturia maru makĩhooya. ³⁰ Nake Mũthamaki Hezekia na anene ake magĩatha Alawii magooce Jehova na ciugo cia Daudi na cia Asafu mũndũ ũrĩa muoni-maũndũ. Nĩ ũndũ ũcio makĩina nyĩmbo cia kũgooca Jehova marĩ na gĩkeno na makĩinamia mĩtwe yao makĩmũhooya.

³¹ Ningĩ Hezekia akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmweyamũrĩra Jehova. Rehei magongona na maruta ma gũcookia ngaatho hekarũ-inĩ ya Jehova.” Nĩ ũndũ ũcio kũũngano kũu gĩkĩrehe magongona na maruta ma gũcookia ngaatho, na andũ othe arĩa ngoro ciao cieyendeire makĩrehe maruta ma njino.

³² Naguo mũigana wa maruta ma njino marĩa maarehirwo nĩ kũũngano kũu warĩ ndegwa mĩrongo mũgwanja, na ndũrũme 100 na tũtũrũme 200, ciothe ciarĩ cia maruta ma njino ma kũrutĩrwo Jehova. ³³ Nyamũ ciothe iria ciaamũritwo cia magongona ciarĩ ndegwa 600 na ng’onde hamwe na mbũri 3,000.

³⁴ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai maarĩ anini mũno matingĩahotire gũthĩnja nyamũ ciothe cia maruta ma njino; nĩ ũndũ ũcio andũ a nyũmba ciao, nĩo Alawii, makĩmateithĩrĩria nginya wĩra ũcio ũkĩrĩka nginya rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai angĩ maamũrirwo, nĩgũkorwo Alawii maarĩ na kĩyo gĩa kwĩyamũra gũkĩra athĩnjĩri-Ngai. ^a ³⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na maruta ma njino maingĩ mũno, hamwe na maguta ma maruta ma ũiguano, o na maruta ma indo cia kũnyuuo marĩa maarutanagĩrio na maruta ma njino.

Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa ũtungata wa hekarũ ya Jehova ũgĩcookio rĩngĩ. ³⁶ Nake Hezekia na andũ othe magĩkena nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai eekĩire andũ ake, tondũ ũndũ ũcio wekirwo narua mũno.

Hezekia Gũkũngũira Gĩathĩ kĩa Bathaka

30 Hezekia nĩatũmire ndũmĩrĩri Isiraeli guothe na Juda, o na akĩandĩkĩra Efiraimu na Manase marũa ma kũmeeta moke hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli. ² Mũthamaki na anene ake na kũũngano kũu gĩothe kũu Jerusalemu magĩtua atĩ megũkũngũira Bathaka mweri wa keerĩ. ³ Matiahotete kũmĩkũngũira ihinda-inĩ rĩayo tondũ

^a34 Maruta ma njino maaharagĩrio na makarutwo nĩ athĩnjĩri-Ngai, no rĩmwe nĩmateithagĩrĩrio nĩ Alawii.

gũtiarĩ na athĩnjĩri-Ngai a kũigana arĩa meetheretie, na andũ mationganĩte Jerusalemu. ⁴Mũbango ũcio nĩwonekire wagĩriire harĩ mũthamaki o na harĩ kĩũngano gĩothe. ⁵Nao magĩtua atĩ gũthĩ kwanĩrĩrwo Isiraeli guothe, kuuma Birishiba nginya Dani, andũ meetwo moke Jerusalemu makũngũire Bathaka ya Jehova Ngai wa Isiraeli kuo. Ndĩakoretwo ĩgĩkũngũirwo nĩ andũ aingĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkitwo.

⁶Kũrũmanĩrĩra na watho wa mũthamaki, atwari a marũa magĩthĩ Isiraeli na Juda guothe marĩ na marũa kuuma kũrĩ mũthamaki na kuuma kũrĩ anene ake, marĩa maandĩkitwo atĩrĩ:

“Andũ a Isiraeli, cookereraĩ Jehova Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, na Isiraeli, nĩguo nake amũcookerere inyuĩ arĩa mũtigaire, inyuĩ mũhonokete kuuma guoko-inĩ kwa athamaki a Ashuri.”^a

⁷Mũtigatuĩke ta maithe manyu kana ariũ a maithe manyu, arĩa maagire kwĩhokeka harĩ Jehova Ngai wa maithe mao, nake akĩmatua kĩndũ kĩa magigi ta ũrĩa mũreyonera.

⁸Mũtikoomie ciongo cianyu ta ũrĩa maithe manyu meekire; mwĩheanei harĩ Jehova. Ũkai handũ-harĩa-haamũre, harĩa we aamũrite nginya tene. Tungatĩrai Jehova Ngai wanyu, nĩgeetha marakara make mahiũ mamweherere. ⁹Mũngĩcookerera Jehova-rĩ, hĩndĩ ĩyo ariũ a maithe manyu na ciana cianyu no maiguĩrwo tha nĩ arĩa maamatahire, na nĩmagacooka bũrũri ũyũ, nĩgũkorwo Jehova Ngai wanyu nĩ mũtugi na nĩ mũigua tha. Mũngĩmũcookerera ndakamũhutatĩria ũthiũ.”

¹⁰Atwari a marũa magĩthĩ itũũra o itũũra kũu Efiraimu na Manase, o nginya Zebuluni, no rĩrĩ, andũ makĩmanyũrũria,

^a6 Sarigoni mũthamaki wa Ashuri nĩwe watwarithirie andũ a Isiraeli ithaamĩrio mwaka-inĩ wa 722 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

na makĩmathekerera. ¹¹O na gũkĩrĩ ũguo-rĩ, andũ amwe a Asheri, na Manase, na Zebuluni makĩnyiihia na magĩthĩ Jerusalemu. ¹²Ningĩ o na kũu Juda guoko kwa Ngai kwarĩ igũrũ rĩa andũ, nake akĩmahe ũrũmwe wa meciiria ma gwathĩkĩra ũrĩa mũthamaki na ndungata ciake maathanĩte, marũmĩrĩre kiugo kĩa Jehova.

¹³Kĩrĩndĩ kĩngĩ mũno gĩkĩũngana kũu Jerusalemu nĩguo gĩkũngũire Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũimbua mweri wa keerĩ. ¹⁴Makĩheheria igongona iria ciarĩ kũu Jerusalemu o na makĩheheria igongona cia gũcinĩra ũbumba, magĩthĩ magĩciikia Gĩtuamba gĩa Kidironi.

¹⁵Nĩmathĩnjire gatũrũme ka Bathaka mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa keerĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩconoka na magĩthieria, na makĩrehe maruta ma njino hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹⁶Ningĩ makĩambĩrĩria ũtungata wao wa o mũthenya o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. Athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengereirio nĩ Alawii. ¹⁷Na tondũ nĩ kwarĩ na andũ aingĩ kĩrĩndĩ-inĩ kũu mateetheretie-rĩ, Alawii nĩ maaheirwo wĩra wa gũthĩnja nginya tũtũrũme twa Bathaka twa andũ acio othe maarĩ na thaahu, tondũ matingĩamũrĩre Jehova tũtũrũme twao.^b ¹⁸O na akorwo andũ aingĩ arĩa mookĩte kuuma Efiraimu, na Manase, na Isakaru, na Zebuluni matietheretie-rĩ, nĩmarĩire Bathaka matekũrũmĩrĩra ũrĩa maandĩko moigĩte. No Hezekia akĩmahora, akiuga atĩrĩ, “Jehova, o we ũrĩa mwega, arorekera mũndũ o wotho ¹⁹ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake kũrongooria Ngai, o we Jehova, Ngai wa maithe make, o na angĩkorwo ndetheretie kũringana na ũrĩa mawatho ma handũ-harĩa-haamũre matariĩ.”

²⁰Nake Jehova akĩigua ihooya rĩa Hezekia, akĩhonia andũ acio.

²¹Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ kũu

^b17 Kũringana na watho andũ arĩa maarĩ atongoria a nyũmba nĩ maathĩnjaga gatũrũme ka Bathaka.

Jerusalemu magĩkũngũĩra Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno kĩnene mĩthenya mũgwanja, nao Alawii na athĩnjĩri-Ngai makainagĩra Jehova o mũthenya marĩ na inanda cia kũgooca Jehova.

²² Nake Hezekia akĩaria ciugo cia kũmĩrĩria Alawii othe arĩa moonanirie ũmenyo mwega wa gũtungatĩra Jehova. Handũ ha mĩthenya ĩyo mũgwanja nĩmarĩire kĩrĩa maagaĩrwo, na makĩruta maruta ma ũiguano, na makĩgooca Jehova Ngai wa maithe mao.

²³ Kĩũngano kũu gĩothe gĩgĩcooka gĩkĩguanĩra gĩkũngũĩre gĩathĩ kũu mĩthenya ĩngĩ mũgwanja; nĩ ũndũ ũcio magĩkũngũĩra mĩthenya ĩngĩ mũgwanja makenete mũno. ²⁴ Hezekia mũthamaki wa Juda akĩruta ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 7,000 nĩ ũndũ wa kũngano kũu, nao anene makĩmahe ndegwa 1,000 na ng'ondũ na mbũri 10,000. Athĩnjĩri-Ngai aingĩ mũno magĩũtheria. ²⁵ Kĩũngano gĩothe kĩa Juda gĩgĩkena hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ arĩa othe monganĩte moimĩte Isiraeli, hamwe na andũ a kũngĩ arĩa mookĩte kuuma Isiraeli o na arĩa maatũũraga Juda. ²⁶ Nĩ kwarĩ na gĩkeno kĩnene kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo kuuma hĩndĩ ya Solomoni mũrũ wa Daudi mũthamaki wa Isiraeli gũtionekete ũndũ ta ũcio kũu Jerusalemu. ²⁷ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩrũgama, makĩrathima andũ, nake Ngai akĩmaigua, nĩgũkorwo ihooya rĩao nĩrĩakinyire o igũrũ, gũikaro gĩake gĩtheru.

31 Rĩrĩa maũndũ macio mothe maathirire-rĩ, andũ a Isiraeli arĩa maarĩ hau makiumagara magĩthĩ matũũra-inĩ ma Juda, makĩhehenja mahiga marĩa mamũrĩrwo ngai cia mĩhianano na magĩtemanga itugĩ cia Ashera. Ningĩ makĩananga kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwahooyagĩrwo o na igongona irĩa ciarĩ Juda guothe na Benjamini, o na kũu Efiraimu na Manase. Thuutha wa gũcithũkangia ciothe, andũ a Isiraeli magĩcooka matũũra-inĩ mao na o mũndũ agĩcooka igai-inĩ rĩake.

Mĩhothi ya Magongona ma Mahooya

² Hezekia agĩkĩiga athĩnjĩri-Ngai na Alawii na ikundi, o gĩkundi kũringana na wĩra wakĩo, marĩ athĩnjĩri-Ngai kana Alawii, marutage maruta ma njino na ma ũiguano, ningĩ matungatage, na macookagie ngaatho, na mainage nyĩmbo cia ũgooci marĩ ihingo-inĩ cia gũikaro kĩa Jehova. ³ Mũthamaki nĩaheanire indo ciake mwene cia kũrutagwo maruta ma njino ma rũciinĩ na ma hwai-inĩ, na maruta ma njino ma Thabatũ, na ma Tũrũgamo twa Mweri, na ma ciathĩ-inĩ iria ciatuĩtwo, o ta ũrĩa kwaandĩkitwo Watho-inĩ wa Jehova. ⁴ Agĩatha andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu maheage athĩnjĩri-Ngai na Alawii rwĩga rũrĩa rwamagĩrĩre, nĩgeetha nao mahotage kwĩheana harĩ Watho wa Jehova. ⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa watho ũcio wamenyekire-rĩ, andũ a Isiraeli makĩheana na ũtaana maciaro mao ma mbere ma ngano, na ma ndibei ya mũhihano, na maguta, na ũũkĩ, na maciaro ma mĩgũnda yao. Makĩrehe indo nyingĩ mũno o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe. ⁶ Nao andũ a Isiraeli na Juda arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda o nao makĩrehe gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ndũũru ciao cia ng'ombe na ng'ondũ, o na gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo iria ciamũrĩrwo Jehova Ngai wao, nao magĩciiga irũndo. ⁷ Maambĩrĩrie gwĩka ũndũ ũyũ mweri wa ĩtatũ na makĩrĩkia mweri wa mũgwanja. ⁸ Rĩrĩa Hezekia na anene ake mookire na makĩona irũndo icio, makĩgooca Jehova na makĩrathima andũ ake a Isiraeli.

⁹ Hezekia akĩũria athĩnjĩri-Ngai na Alawii ũhoru wa irũndo icio; ¹⁰ nake Azaria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene wa kuuma nyũmba ya Zadoku akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kuuma andũ maambĩrĩria kũrehe mĩhothi yao hekarũ-inĩ ya Jehova-rĩ, nĩtũkoretwo tũrĩ na irio cia kũigana kũrĩa, o na tũgatigia nyingĩ mũno, nĩ ũndũ Jehova nĩarathimĩte andũ ake, na irio ici nyingĩ ũũ igagĩtigara.”

¹¹ Hezekia agĩathana gwakwo makũmbĩ

kūu thīnī wa hekarū ya Jehova, na gūgīkwo ūguo. ¹² Nao magīcooka makīrehe mīhothi na wīhokeku, na icunjī cia ikūmi, na iheo iria nyamūre. Konania ūrīa Mūlawii nīwe watuirwo mūrōri wa indo icio, nake mūrū wa ithe Shimei nīwe warī mūnini wake. ¹³ Jehieli, na Azazia, na Nahathu, na Asaheli, na Jerimothu, na Jozabadu, na Elieli, na Isimakia, na Mahathu, na Benaia nō maarī arūgamīrīri rungu rwa Konania na mūrū wa ithe Shimei, ta ūrīa gwatuītwa nī Mūthamaki Hezekia na Azaria ūrīa warī mūnene wa hekarū ya Ngai.

¹⁴ Kore mūrū wa Imuna ūrīa Mūlawii, mūikaria wa Kīhingo kīa Mwena wa Irathīro, nīwe warī mūrōri wa indo iria ciarutagīrwo Ngai na kwīyendera, akagayaga mīhothi īrīa īrutīrwo Jehova hamwe na iheo iria nyamūre. ¹⁵ Edeni, na Miniamini, na Jeshua, na Shemaia, na Amaria, na Shekania nō maamūteithagīrīria marī na wīhokeku kūu matūūra-inī ma athīnjīri-Ngai, na makagayagīra athīnjīri-Ngai arīa angī o ta ūrīa ikundi ciao ciatarīi, makagaīra arīa akūrū na arīa anini o ūndū ūmwe.

¹⁶ Hamwe na ūguo makīgaīra arūme arīa maarī na mīaka ītatū na makīria arīa marītwa mao maarī maandīko-inī ma njiarwa, nao nō andū arīa othe maangīatoonyire hekarū-nī ya Jehova nī ūndū wa kūruta mawīra mao ma o mūthenya, ta ūrīa wīra wa o mūndū watariī na kūrīngana na ikundi ciao.

¹⁷ Nao makīgaīra athīnjīri-Ngai arīa maandīkithītio nī andū a nyūmba ciao maandīko-inī ma njiarwa ciao, o na Alawii arīa maarī na mīaka mīrongo īrī na makīria, ta ūrīa wīra wa o mūndū watariī na kūrīngana na ikundi ciao.

¹⁸ Maataranīrie ciana ciothe, na atumia, na ariū ao, na airītu a mūingī wothe ūrīa waandīkitwo maandīko-inī ma njiarwa. Nīgūkorwo maarī ehokeku ūhorō-inī wao wa gwītheria.

¹⁹ Ha ūhorō wa athīnjīri-Ngai, o acio a rūciaro rwa Harūni, arīa maatūūraga mīgūnda-inī īrīa yathiūrūrūkiirie

matūūra mao kana matūūra mangī, nī kwarī na andū amwe maathuurītwa na makagwetwo marītwa a kūgaīra arūme othe arīa maarī gatagatī-inī kao rūgai rwao, na kūrī arīa othe maandīkitwo maandīko-inī ma njiarwa cia Alawii.

²⁰ Ūguo nīguo Hezekia eekire Juda guothe, agīka maūdū mega, na magīrīre na ma kwīhokeka mbere ya Jehova Ngai wake. ²¹ Maūdū-inī mothe marīa ekaga ma gūtungata hekarū-inī ya Ngai, na harī gwachīkīra watho na maathani, nīarongooragia Ngai wake na akīruta wīra na ngoro yake yothe. Na nī ūndū ūcio akīgaacīra.

Senakeribu Kwīhītira Jerusalemu

32 Na rīrī, thuutha wa maūdū marīa mothe Hezekia ekīte na wīhokeku, Senakeribu mūthamaki wa Ashuri agīka agītharīkīra Juda. Nake agīthiūrūrūkīria matūūra manene marīa mairigīrwo na thingo cia hinya eeciirītie kūmahoota matūike make. ² Hīndī īrīa Hezekia onire atī Senakeribu nōoka na atī muoroto wake warī kūhūūra Jerusalemu, ³ magīciira na anene ake o na atongoria a thigari cia ita ūrīa mekūhingīrīria maaī kuuma ithima-inī cia nja ya itūūra inene, nao makīmūteithia. ⁴ Kīrīndī kīnene kīa andū gīkūngana, nakīo gīkīhinga ithima ciothe na tūrūū tūrīa twathereragīra būrūri-inī. Makīūra atīrī, “Athamaki a Ashuri-rī, megūka makore maaī maingī ūū nīkī?” ⁵ Ningī akīruta wīra mūingī wa gūcookereria rūthingo kūrīa guothe rwamomoretwo, na agīaka mīthiringo mīraihi na igūrū rīa ruo. Agīaka rūthingo rūngī nja ya rūu, nacio ngīka iria ciarūgamītīe Itūūra rīa Daudi agīcinyiitia. O na agīthondeka indo cia mbaara nyingī, o hamwe na ngo.

⁶ Agīthuura anene a mbūtū cia ita marūgamīrīre andū, na agītūma mongane mbere yake nja-inī ya kīhingo gīa itūūra inene, nake akīmōmīrīria na ciugo ici: ⁷ “Gīai na hinya na mūmīrīrie. Mūtigetigīre, kana mūkue ngoro nī ūndū wa mūthamaki wa Ashuri na mbūtū nene ya ita īrīa arī nayo, nīgūkorwo tūrī

na hinya mūnene mūno gūkīra ūrīa arī naguo. ⁸ Kīrīa we arī nakīo no hinya wa mwīrī; no ithuī tūrī na Jehova Ngai witū, na nīegūtūteithia, na arūe mbaara ciitū.” Nao andū makīūmīrīria kuumana na ciugo iria Hezekia mūthamaki wa Juda oigire.

⁹ Thuutha ūcio, rīrīa Senakeribu mūthamaki wa Ashuri na mbūtū ciake ciothe maathiūrūrūkīrie Lakishi, agītūma anene ake Jerusalemu matwarīre Hezekia mūthamaki wa Juda, o na andū othe a Juda arīa maarī kuo, ndūmīrīri īno:

¹⁰ “Ūū nīguo Senakeribu mūthamaki wa Ashuri ekuuga: Mūrūtīte ūmīrīru wanyu kū, nīguo mūikare Jerusalemu, kūdū gūthiūrūrūkīrie? ¹¹ Rīrīa Hezekia ekuuga atīrī, ‘Jehova Ngai witū nīegūtūhonokia guoko-inī kwa mūthamaki wa Suriata,’ nīaramūhītithia, atūme mūkue nī ng’aragu na nyoota. ¹² Githī Hezekia we mwene ndeheririe kūdū kūrīa gūtūgūru kwa ngai īyo, o na akīeheria igongona ciayo, na akīra Juda na Jerusalemu atīrī, ‘No nginya mūhooere kīgongona-inī kīmwe na mūcinagīre magongona ho?’

¹³ “Kaī mūtoōī ūrīa nīī na maithe maitū twīkīte andū othe a mabūrūrī marīa mangī? Nacio ngai cia ndūrīrī icio-rī, nīciakīhotire o na rī kūgītīra būrūrī wao kuuma moko-inī makwa? ¹⁴ Nī ngai īrīkū ya icio cia ndūrīrī iria cianangirwo nī maithe makwa yahotire kūhonokia andū ayo kuuma kūrī nīī? Gwakīhoteka atīa ngai yanyu īmūgītīre kuuma guoko-inī gwakwa? ¹⁵ Tondū ūcio-rī, mūtīgetīkīrie Hezekia amūheenie na amūhītithie ūguo. Mūtīkamwītīkie, nīgūkorwo gūtīrī ngai ya rūrīrī kana ūthamaki o na ūrīkū īrī yahota kūhonokia andū ayo kuuma guoko-inī gwakwa kana kuuma guoko-inī kwa maithe makwa! To ngai yanyu

īngīkīhota kūmūhonokia kuuma guoko-inī gwakwa!”

¹⁶ Ndungata cia Senakeribu igīthīī o na mbere kwaria mīario ya gūūkīrīra Jehova Ngai o na gūūkīrīra ndungata yake Hezekia. ¹⁷ Nīngī mūthamaki akīandīka marūa ma kūrūma Jehova, Ngai wa Isiraeli akīmūūkīrīra, akiuga atīrī, “O ta ūrīa ngai cia ndūrīrī cia mabūrūrī marīa mangī itaahotire kūhonokia andū acio kuuma guoko-inī gwakwa-rī, noguo ngai ya Hezekia ītekūhota kūhonokia andū ayo kuuma moko-inī makwa.”

¹⁸ Nīngī makīanīrīra na Kīhibirania kūrī andū a Jerusalemu arīa maarī rūthingo igūrū, nīguo mamamakie na mamekīre guoya nīgeetha menyīitīre itūūra rīu inene. ¹⁹ Magīkīaria ūhoro wa Ngai wa Jerusalemu o ta ūrīa maaragia ūhoro wa ngai cia andū arīa angī a thī, o iria ciathondeketwo na moko ma andū.

²⁰ Mūthamaki Hezekia na mūnabii Isaia mūrū wa Amozu makīhooya manīrīire magīkaīra ūrīa ūrī igūrū nī ūndū wa ūhoro ūcio. ²¹ Nake Jehova agītūma mūrāika ūrīa waniinire thigari ciothe cia mbaara na atongoria na anene arīa maarī kambī-inī ya mūthamaki wa Ashuri. Nī ūndū ūcio Senakeribu akīnūka gwake aconokete. Na rīrīa aatoonyire hekarū ya ngai yake-rī, ariū ake amwe makīmūtemanga na rūhiū rwa njora.

²² Nī ūndū ūcio Jehova akīhonokia Hezekia na andū a Jerusalemu kuuma guoko-inī kwa Senakeribu mūthamaki wa Ashuri, o na kuuma guoko-inī kwa andū arīa angī othe. Akīmamenyerera mīena-inī yothe. ²³ Andū aingī magītwarīra Jehova indo cia maruta kūu Jerusalemu, na magītwarīra Hezekia mūthamaki wa Juda iheo cia goro. Kuuma hīndī īyo agītūika mūdū mūtīku mūno nī ndūrīrī ciothe.

Mwītīio wa Hezekia, Kūgaacīra Gwake, na Gīkuū Gīake

²⁴ Matukū-inī macio-rī, Hezekia akīrwara hakuhī akue. Akīhooya Jehova,

nake Jehova akīmūigua na akīmuonia kīmenyithia kīa mwanya. ²⁵ No rīrī, ngoro ya Hezekia ikīiyūrwo nī mwītīio na akīaga kūrūmbūiya ūtugi ūcio oonetio; nī ūndū ūcio mang'ūrī ma Jehova makīmūkora o na magīkora Juda na Jerusalemu. ²⁶ Hīndī iyo Hezekia akīrīra mehia ma mwītīio wa ngoro yake, o ta ūrīa andū a Jerusalemu meekire, nī ūndū ūcio mang'ūrī ma Jehova makīaga kūmakinyīrīra matukū-inī ma Hezekia.

²⁷ Hezekia aarī na ūtonga mūingī mūno o na agatīika, nake agīaka makūmbī ma kūiga betha na thahabu, o na ma tūhiga twake twa goro, na mahuti manungi wega, na ngo, na indo ciothe cia bata. ²⁸ O na ningī agīaka makūmbī ma kūiga ngano yagethwo, na ma kūiga ndibei ya mūhiano, na maguta; na agīaka ciugū nī ūndū wa ng'ombe na ndūūru cia ng'onde. ²⁹ Nīakire tūtūūra na akīgīa na ndūūru nene cia ng'onde na cia ng'ombe, nīgūkorwo Ngai nīamūheete ūtonga mūnene.

³⁰ Hezekia nīwe wahingīrīrie Gīthima kīa Gihoni mwena wa rūgongo, na akīroria maaī makīo mwena wa ithūūro wa Itūūra Inene rīa Daudi. Akīgaacīra maūndū-inī marīa mothe eekire. ³¹ No rīrīa abarūthi maatūmirwo kūrī we nī aathani a Babuloni mamūūrie ūhoru wa rūūri rwa kīmenyithia rūrīa ruonekete būrūri-inī-rī, Ngai akīmūtiganīria nīguo amūgerie amenye maūndū marīa mothe maarī ngoro-inī yake.

³² Maūndū marīa mangī makonīī wathani wa Hezekia na wīrutīri wake nīmandīkītwo kīoneki-inī kīa mūnabīi Isaia mūrū wa Amozu, thīinī wa ibuku rīa athamaki a Juda na Isiraeli. ³³ Hezekia akīhurūka hamwe na maithe make na agīthikwo kīrīma-inī kūrīa mbīrīra cia andū a rūciaro rwa Daudi ciarī. Nakuo Juda guothe na andū a Jerusalemu makīmūhe gītīio aarīkia gūkua. Nake mūrīū Manase agītūika mūthamaki ithenya rīake.

Manase Mūthamaki wa Juda

33 Manase aarī wa mīaka ikūmi na īrī rīrīa aatuīkire mūthamaki, nake agīthamaka arī Jerusalemu mīaka mīrongo ītano na ītano. ² Nake agīika maūndū marīa mataagīrīire maitho-inī ma Jehova na ūndū wa kūrūmīrīra maūndū maarī magigi marīa meekagwo nī ndūrīrī iria Jehova aaingatīte ciehere mbere ya andū a Isiraeli. ³ Agīaka rīngī kūndū kūrīa gūtūūgīru kūrīa ithe Hezekia aamomoretē; ningī agīakīra Baali igongona na agīthondeka itugī cia Ashera. Ningī akīinamīrīra na akīhooya mīhianano yothe ya mbūtū cia njata cia igūrū na agīcitungatīra. ⁴ Manase nīakire igongona thīinī wa hekarū ya Jehova, o īrīa Jehova oigīte ūhoru wayo atīrī, “Rītwa rīakwa rīgaatūūra Jerusalemu nginya tene.” ⁵ Nīakīire mīhianano yothe ya mbūtū cia njata cia igūrū igongona kūu nja ciērī cia hekarū ya Jehova. ⁶ Nīaarutire ariū ake matuīke igongona, magīcinīrwo Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, na nīaragūrāga na agatuīria nyoni, na akarogana, na agathiaga kūrī andū arīa maarī na maroho ma kūrāgūra, o na agatuīria ūhoru kuuma kūrī maroho mooru. Nīekire maūndū maingī mooru maitho-inī ma Jehova, akīmūrakaria.

⁷ Nīooire mūhianano mūicūhie ūrīa aathondekete na akīūiga thīinī wa hekarū ya Ngai, īrīa Ngai eerīte Daudi na mūrīū Solomoni ūhoru wayo atīrī, “Thīinī wa hekarū īno na thīinī wa Jerusalemu, o kūrīa ndīthuurīire kuuma mīhīrīga-inī yothe ya Isiraeli, nīkuo ngūtūūria Rītwa rīakwa nginya tene.” ⁸ Ndigatūma magūrū ma andū a Isiraeli macooke kūrūūra moime būrūri ūyū ndaheire maithe manyu ma tene, korwo no metīkīre kūmenyerera maūndū mothe marīa ndīmaathīte makonainie na mawatho mothe na kīrīra gīakwa gīa kūrūmīrīrwo na matuīro marīa maaheirwo na kanua ka Musa ma kūrūmīrīrwo.” ⁹ No rīrī, Manase akīhītithia andū a Juda na andū a Jerusalemu, nginya magīika maūndū

mooru o na gũkĩra ndũrĩrĩ iria Jehova aaniinĩte ciehere mbere ya andũ a Isiraeli.

¹⁰ Jehova akĩarĩria Manase na andũ ake, no matiigana kũmũigua. ¹¹ Nĩ undũ ũcio Ngai akĩmarehithĩria anene a mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Ashuri, nao makĩnyiita Manase, makĩmwĩkĩra kĩbini iniĩrũ, makĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango, na makĩmũtwara Babuloni.

¹² Hĩndĩ iyo aarĩ mũhinyĩrĩrĩku ngoro-rĩ, akĩrongooria ũtugi wa Jehova Ngai wake, na akĩĩnyiihia mũno mbere ya Ngai wa maithe mao. ¹³ Na rĩrĩa aamũhooire, Jehova akĩigua ihooya rĩake na akĩigua gũthaithana gwake; nĩ undũ ũcio, akĩmũcookia Jerusalemu na akĩmũcookeria ũthamaki wake. Hĩndĩ iyo Manase akĩmenya atĩ Jehova nĩwe Ngai.

¹⁴ Thuutha-inĩ-rĩ, agĩaka rĩngĩ rũthingo rwa nja rwa Itũũra Inene rĩa Daudi mwena wa ithũiro wa gĩthima kĩa Gihoni kũu gĩtuamba-inĩ, o nginya itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo gĩa Thamaki, na gũthiũrũkĩria karĩma ka Ofeli; o na ningĩ akĩrũraihiia na igũrũ. Nĩagĩre anene a thigari matũũra-inĩ mothe ma Juda marĩa maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya.

¹⁵ Akĩeheria ngai cia kũngĩ, o na akĩeheria mũhianano ũrĩa warĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, o na igongona ciothe iria aakĩte karĩma-inĩ ka hekarũ na kũu Jerusalemu, na agĩcite na kũu nja ya itũũra inene. ¹⁶ Ningĩ agĩcookereria kĩgongona kĩa Jehova, na akĩrutĩra igũrũ rĩakĩo maruta ma ũiguano na ma gũcookia ngaatho, na akĩĩra andũ a Juda matungatĩre Jehova Ngai wa Isiraeli. ¹⁷ No rĩrĩ, andũ magĩthiĩ o na mbere kũrutĩra magongona kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, no mamarutagĩra Jehova Ngai wao o we wiki.

¹⁸ Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Manase, o hamwe na ũrĩa aahooire Ngai wake, o na ciugo iria ooni-maũndũ maamwarĩire thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli-rĩ, nĩmandĩke maandĩko-inĩ ma mahinda

ma athamaki a Isiraeli. ¹⁹ Ihooya rĩake, na ũrĩa Ngai aahutirio nĩ gũthaithana gwake, o na ningĩ mehia make mothe, na kwaga kwĩhokeka gwake, o na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũrĩa aakire mahooero ma Baali, na akĩhaanda itugĩ cia Ashera na mũhianano mbere ya atanenyiihĩria Jehova-rĩ, mothe nĩmandĩkitwo maandĩko-inĩ ma andũ arĩa ooni-maũndũ. ²⁰ Manase akĩhurũka hamwe na maithe make na agĩthikwo nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. Nike mũriũ Amoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Amoni Mũthamaki wa Juda

²¹ Amoni aarĩ wa mĩaka mĩrongo iirĩ na iirĩ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka iirĩ.

²² Nike agĩika maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, o ta ũrĩa ithe Manase eekĩte. Amoni nĩahooire na akĩrutĩra mũhianano yothe magongona iirĩa Manase aathondekithitĩe. ²³ Nowe ndeekire ta ithe Manase tondũ ndaigana kwĩnyiihĩria Jehova; Amoni nĩaingĩhirie mahĩtia make.

²⁴ Anene a Amoni makĩmũciirĩrĩa, na makĩmũuragĩra o kũu nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki. ²⁵ Hĩndĩ iyo andũ a bũrũri ũcio makĩũraga andũ arĩa othe maaciirĩre kũũraga Mũthamaki Amoni; nao magĩtua mũriũ Josia mũthamaki ithenya rĩake.

Josia Kwagĩria Maũndũ

34 Josia aarĩ wa mĩaka iinana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo iitatũ na ũmwe. ² Nike agĩika maũndũ marĩa magĩĩire maitho-inĩ ma Jehova, na agathiiaga na mĩthiire ya ithe Daudi ategũkerũra na mwena wa ũrĩo kana wa ũmotho.

³ Mwaka wa iinana wa wathani wake, arĩ o mũnini, akĩambĩrĩria kũrongooria Ngai wa ithe Daudi. Mwaka wa ikũmi na iirĩ, akĩambĩrĩria gũtheria Juda na Jerusalemu na undũ wa kweheria kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na itugĩ cia Ashera, na mũhianano mĩacũhie, na

mīhiano ya gūtwekio. ⁴Nake agĩathana na agĩtigĩrĩra atĩ igongona cia Baali nĩciamomorwo; agĩtinangia icunjĩ igongona cia ūbumba iria ciarĩ igūrũ rĩacio, na akĩhehenjithia itugĩ cia Ashera, na mīhianano ya gwacũhio o na ya gūtwekio. Mīhianano iyo akĩmiunanga, igĩthĩo igĩtuĩka rūkũngũ, na akĩrũhurunja igūrũ rĩa mbĩrĩa cia arĩa maacirutagĩra magongona. ⁵Nake agĩcinithĩria mahĩndĩ ma athĩnjĩri-ngai a Baali igongona-inĩ ciao, na nĩ ūndũ ūcio agĩtheria Juda na Jerusalemu. ⁶Ūguo noguo eekire matũũra-inĩ ma Manase, na Efiraimu, na Simeoni o nginya Nafitali, o na kũrĩa kwanangĩku kwamariigiiciĩrie, ⁷akĩmomora igongona na itugĩ cia Ashera, nayo mīhianano akĩmĩhehenjithia igĩtuĩka mūtutu, na agĩtinangia igongona cia ūbumba ciothe iria ciarĩ Isiraeli guothe igĩtuĩka icunjĩ. Agĩcooka Jerusalemu.

⁸Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia, aarĩkia gũtheria bũrũri na hekarũ, agĩtũma Shafani mũrũ wa Azalia, na Maaseia ūrĩa warĩ mwathi wa itũũra inene, marĩ na Joa mũrũ wa Joahazu, ūrĩa warĩ mwandĩki, magacookererie hekarũ ya Jehova Ngai wake.

⁹Magĩthĩ kũrĩ Hilikia mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mūnene, makĩmũne mbeeca iria ciarehetwo hekarũ-inĩ ya Ngai, iria Alawii arĩa maarĩ aikaria a mĩrango moonganĩtie kuuma kũrĩ andũ a Manase, na Efiraimu, na matigari mothe ma andũ a Isiraeli, na kuuma kũrĩ andũ othe a Juda na Benjamini, na andũ arĩa maatũũraga Jerusalemu. ¹⁰Ningĩ magĩciĩhokera andũ arĩa maathuurĩtwo a kũrũgamĩrĩa wĩra wa hekarũ ya Jehova. Nao andũ acio makĩrĩha aruti a wĩra arĩa maathondekete na magacookereria hekarũ. ¹¹O na ningĩ nĩmaheire atharamara na aaki mbeeca cia kũgũra mahiga maicũhie, na mbaũ cia mĩratho, na mĩgamba ya kũrũgamia mĩako ĩrĩa athamaki a Juda maarekereirie ĩmomoke.

¹²Andũ acio nĩmarutire wĩra marĩ na

wĩhokeku. Andũ arĩa maamarũgamĩrĩre maarĩ Jahathu na Obadia, Alawii a rũciaro rwa Merari, na Zekaria na Meshulamu a rũciaro rwa Kohathu. Alawii acio othe maarĩ na ūũgĩ wa kũhũura inanda, ¹³nĩo maarũgamagĩrĩa aruti a wĩra, na makaroraga aruti othe a wĩra kuuma wĩra ūmwe nginya ūrĩa ūngĩ. Alawii amwe maarĩ aigi a maũndũ marĩa maandĩke, na aandĩki-marĩa, na aikaria a mĩrango.

Ibuku rĩa Watho Kuonekana

¹⁴Hĩndĩ ĩrĩa moimagia mbeeca iria ciatwarĩtwo thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, Hilikia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩona Ibuku rĩa Watho wa Jehova ūrĩa waheanĩtwo nĩ Musa. ¹⁵Hilikia akĩra Shafani ūrĩa mwandĩki atĩrĩ, “Nĩndona Ibuku rĩa Watho thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova.” Akĩrĩnengera Shafani.

¹⁶Nake Shafani agĩtwarĩa mũthamaki ibuku rĩu na akĩmũhe ūhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anene aku nĩmararuta wĩra wothe ūrĩa maheetwo. ¹⁷Nĩmarĩkĩtie kũrĩha mbeeca iria iraarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, na magacitiga irĩ moko-inĩ ma arũgamĩrĩri o na aruti a wĩra.” ¹⁸Nake Shafani ūcio mwandĩki akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Hilikia ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩanengera ibuku.” Nake Shafani agĩthoma ibuku rĩu arĩ mbere ya mũthamaki.

¹⁹Rĩrĩa mũthamaki aiguire ciugo icio cia Watho-rĩ, agĩtembũranga nguog ciae.

²⁰Nake agĩatha Hilikia, na Ahikamu mũrũ wa Shafani, na Abudoni mũrũ wa Mika, na Shafani ūrĩa mwandĩki, na Asaia ndungata ya mũthamaki, akĩmeera atĩrĩ: ²¹“Thĩĩ kũrĩ Jehova mũkanduĩrĩrie ūhoru nĩ na matigari ma Isiraeli na Juda ūrĩa ūhoru ūyũ mwandĩke ibuku-inĩ rĩrĩ rĩrĩkĩtie kuoneka ūtarĩ. Marakara ma Ngai nĩ manene marĩa tũitũrĩrio nĩ ūndũ maithe maitũ matiarũmirie kiugo kĩa Jehova, na matiĩkite kũringana na ūrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩrĩ.”

²²Hilikia na arĩa mũthamaki aatũmĩte hamwe nake magĩthĩ makĩaria na Hulida, mūnabii mūndũ-wa-nja ūrĩa

warĩ mūtumia wa Shalumu mūrũ wa Tokihathu mūrũ wa Hasira ūrĩa wamenyagĩrĩa nguo cia mūthamaki. Aatũũraga Jerusalemu, kũu Rũgongo rwa Keerĩ.

²³ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Irari mũndũ ūrĩa ūmūtũmire kūrĩ nĩ atĩrĩ, ²⁴ Ūũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũrehe mwanangĩko kũndũ gũkũ na kūrĩ andũ akuo, irumi ciothe iria nyandĩke ibuku-inĩ rĩrĩa rĩathomwo mbere ya mūthamaki wa Juda. ²⁵ Tondũ nĩmandirikĩte, na magacinĩra ngai ingĩ ūbumba, na makandakaria nĩ ūndũ wa mĩhianano yothe ĩrĩa mathondekete na moko mao, marakara makwa nĩmegũitĩrĩrio kũndũ gũkũ na matingĩhoreka.” ²⁶ Irari mūthamaki wa Juda ūrĩa ūmūtũmĩte mũũke mũtuĩrie ūhoru kūrĩ Jehova atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, ūhoru wĩgĩ ciugo iria ūiguĩte: ²⁷ Tondũ ngoro yaku nĩyaherire, na ūkĩnyiihĩria Ngai rĩrĩa waiguire ūhoru ūrĩa njarĩtie wa gũũkĩrĩa kũndũ gũkũ o na andũ akuo, na tondũ nĩwenyiihirie mbere yakwa, na ūgĩtembũranga nguo ciaku, na ūkĩrĩa ūrĩ mbere yakwa-rĩ, nĩngũiguĩte, ūguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁸ Na rĩrĩ, nĩngagũcookanĩrĩa hamwe na maithe maku, na nĩũgathikwo na thayũ. Maitho maku matikooona mwanangĩko ūrĩa ngaarehe kũndũ gũkũ, o na ndehere arĩa matũũraga gũkũ.”

Nĩ ūndũ ūcio magĩcookeria mūthamaki ūhoru ūcio.

²⁹ Hĩndĩ ĩyo mūthamaki agĩtũmanĩra athuuri othe a Juda na a Jerusalemu mongane hamwe. ³⁰ Nake akĩambata agĩthii hekarũ-inĩ ya Jehova arĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ a Jerusalemu, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii na andũ othe kuuma ūrĩa mũnini mũno nginya ūrĩa mũnene mũno. Mūthamaki agĩthoma ciugo ciothe cia Ibuku rĩa Kĩrĩkanĩro, rĩrĩa rĩonekete hekarũ-inĩ ya Jehova, makĩiguaga. ³¹ Mūthamaki akĩrũgama gĩtugĩ-inĩ gĩake na akĩerũhia kĩrĩkanĩro arĩ mbere ya Jehova, atĩ nĩarĩrũmagĩrĩa Jehova na arũmie maathani make, na

mawatho make, o na kĩrĩa kĩa watho wake wa kũrũmĩrĩwo na ngoro yake yothe na muoyo wake wothe, na aathĩkagĩre ciugo cia kĩrĩkanĩro iria ciandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩu.

³² Nĩngĩ agĩtũma andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu na Benjamini meetoonyie kĩrĩkanĩro-inĩ kũ; nao andũ a Jerusalemu magĩka ūguo kũringana na ūrĩa kĩrĩkanĩro kĩa Ngai, o we Ngai wa maithe mao, gĩtariĩ.

³³ Josia akĩeheria mĩhianano yothe ĩrĩa yarĩ magigi kuuma bũrũri wothe wa andũ a Isiraeli, na agĩtũma andũ arĩa othe maarĩ Isiraeli matungatĩre Jehova Ngai wao. Rĩrĩa rĩothe aarĩ muoyo-rĩ, matiigana gũtiga kũrũmĩrĩa Jehova, o we Ngai wa maithe mao.

Josia Gũkũngũira Bathaka

35 Josia nĩakũngũire Bathaka ya Jehova kũu Jerusalemu, nako gatũrũme ka Bathaka gaathĩnjirwo mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa mbere. ² Akĩamũra athĩnjĩri-Ngai na akĩmaiga mawĩra-inĩ mao, akĩmekĩra hinya makĩgĩa na kĩyo gĩa gũtungata hekarũ ya Jehova. ³ Akĩĩra Alawii arĩa maarutanaga Isiraeli guothe na maarĩkĩtie kwamũrĩrwo Jehova atĩrĩ: “Igai ithandũkũ rĩrĩa rĩamũre hekarũ-inĩ ĩrĩa yaakĩrwo nĩ Solomoni mūrũ wa Daudi mūthamaki wa Isiraeli. Mũtirĩrĩkuuaga na ciande. Na rĩrĩ, tungatagĩrai Jehova Ngai wanyu, na andũ ake a Isiraeli. ⁴ Mwĩhaarĩriei kũringana na nyũmba cianyu na ūrĩa ikundi cianyu itariĩ, na kũringana na watho ūrĩa waandĩkĩtwo nĩ Daudi mūthamaki wa Isiraeli na mũriũ Solomoni.

⁵ “Rũgamai handũ harĩa hatheru mũrĩ na gĩkundi kĩa Alawii, kĩrũgamĩrĩre o gakundi ka nyũmba cia andũ a bũrũri wanyu arĩa matarĩ Alawii. ⁶ Thĩnjai tũtũrũme twa Bathaka, mwĩamũre na mũhaarĩrie tũtũrũme tũu nĩ ūndũ wa andũ a bũrũri wanyu, mwĩke ūrĩa Jehova aathanire na kanua ka Musa.”

⁷ Josia akĩrutĩra andũ arĩa mataarĩ Alawii arĩa maarĩ hau mũigana wa

ng'ondu na mbūri 30,000 cia igongona rĩa Bathaka, o na ng'ombe 3,000, ciothe ciumĩte harĩ indo cia mũthamaki.

⁸ Anene ake o nao nĩmarutĩire andũ, na athĩnjĩri-Ngai, o na Alawii indo meyendeire. Hilikia, na Zekaria, na Jehieli, arĩa maarĩ arũgamĩrĩri a hekarũ ya Ngai, nĩmaheire athĩnjĩri-Ngai indo 2,600 cia maruta ma Bathaka, na ng'ombe 300. ⁹ O na Konania, marĩ na Shemaia na Nathaneli ariũ a ithe, na Hashabia, na Jeieli, na Jozabadu, arĩa atongoria a Alawii, makĩruta mũigana wa indo 5,000 cia maruta ma Bathaka, na ng'ombe 500 cia Alawii.

¹⁰ Naguo ũtungata ũgĩtabarĩrio, nao athĩnjĩri-Ngai makĩrũgama handũ hao hamwe na Alawii marĩ ikundi-inĩ ciao o ta ũrĩa mũthamaki aathanĩte. ¹¹ Natuo tũtũrũme twa Bathaka tũgĩthĩnjwo, nao athĩnjĩri-Ngai makĩminjaminja thakame ĩrĩa maanengeretwo, o Alawii magĩthĩnjaga nyamũ icio. ¹² Nao makĩiga maruta ma njino mwanya nĩguo mamaheane kũrĩ tũkundi twa nyũmba cia andũ, nĩguo marutĩre Jehova, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Musa. ũguo noguo meekire ũhoru-inĩ wa ng'ombe. ¹³ Nao makĩhĩhia nyamũ cia Bathaka mwaki-inĩ, ta ũrĩa gwaũtũtwo, nacio indo cia igongona rĩa nyamũre igĩtherũkio na nyũngũ, na iteng'ũ, o na nyũngũ cia igeria, na igĩcookaa ikĩgaĩrwo andũ othe o narua. ¹⁴ Thuutha wa ũguo magĩthondekera o ene, o na magĩthondekera athĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo athĩnjĩri-Ngai, arĩa maarĩ a rũciaro rwa Harũni, nĩmarutaga maruta ma njino na ma maguta nginya hwaĩ-inĩ. Nĩ ũndũ ũcio Alawii nĩmethondekeire nyama ciao o ene, na cia athĩnjĩri-Ngai a rũciaro rwa Harũni.

¹⁵ Nao aini a njiaro cia Asafu, maikarĩte o kũndũ kũrĩa kwahaarĩrio nĩ Daudi, na Asafu, na Hemani, na Jeduthuni ũrĩa woonagĩra mũthamaki maũndũ. Nao aikaria a ihingo matiarĩ na gĩtũmi gĩa kuuma harĩa maigĩtwo, nĩgũkorwo Alawii acio a thiritũ yao nĩmamathondekeire indo ciao cia Bathaka.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ihinda rĩu ũtungata

wothe wa Jehova wa gũkũngũira Bathaka na iruta rĩa njino, warutĩirwo kĩgongona-inĩ kĩa Jehova, o ta ũrĩa Mũthamaki Josia aathanĩte. ¹⁷ Nao andũ a Isiraeli arĩa maarĩ ho magĩkũngũira Bathaka ihinda-inĩ rĩu, na makĩgĩa na Gĩathi kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũmbia kahinda ka mĩthenya mũgwanja. ¹⁸ Nakuo gũtiagĩte na Gĩathi kĩa Bathaka kĩaana ta kũu kũu Isiraeli kuuma matukũ-inĩ ma mũnabii Samũeli; na gũtirĩ mũthamaki o na ũmwe wa Isiraeli wakũngũĩre Bathaka ta ũrĩa Josia aamĩkũngũĩre, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ othe a Juda na a Isiraeli, o hamwe na andũ a Jerusalemu. ¹⁹ Bathaka ĩyo yakũngũĩrwo mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani wa Josia.^a

Gĩkuũ kĩa Josia

²⁰ Thuutha wa maũndũ macio mothe-rĩ, hĩndĩ ĩrĩa Josia aakorirwo aigĩte hekarũ na njĩra njega, Neko mũthamaki wa Misiri nĩambatire akarũire handũ heetagwo Karikemishi Rũũ-inĩ rwa Farati,^b nake Josia akiumagara akahũũrane nake. ²¹ No Neko akĩmũtũmĩra andũ makamũũrie atĩrĩ, “Tũrĩ na haaro ĩrĩkũ nĩ nawe, wee mũthamaki wa Juda? Tiwe ndĩratharĩkĩra kahinda gaka, no ndĩ na nyũmba ĩrĩa ndĩ na mbaara nayo. Ngai anjĩrĩte hiũhe; nĩ ũndũ ũcio tiga gũkararia Ngai, ũrĩa ũrĩ hamwe na nĩ, kana akwanange.”

²² No rĩrĩ, Josia ndaigana kũgarũrũka atigane nake, no nĩ kwĩgarũra egarũire nĩguo ndakamenyeke nĩgeetha akarũe nake. Ndaigana gũthĩkĩrĩria ũrĩa Neko aathĩtwo nĩ Ngai oige, no nĩathiire kũrũa nake werũ-inĩ wa Megido.

²³ Nao aikia a mĩguĩ makĩratha Mũthamaki Josia nayo, nake akĩira ndungata ciake atĩrĩ, “Njeheriai haha nĩ ũndũ nĩndagurario mũno.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio makĩmũruta ngaari-inĩ yake ya

^a19 Mwaka-inĩ ũyũ noguo ibuku rĩa Watho rĩonekanire.

^b20 Karikemishi nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Ahiti, na rĩarĩ hakuĩ na Rũũ rwa Farati.

mbaara, makīmūhaicia ngaari-inĩ ĩngĩ okĩte nayo, makīmūtware Jerusalemu kūrĩa aakuĩrĩre. Nake agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ cia maithe make, nao andũ othe a Juda na Jerusalemu makīmūcakaĩra.

²⁵Jeremia nĩandĩkire macakaya makoniĩ Josia, na nginya ũmũthĩ aini othe arũme na andũ-a-nja nĩmaririkanaga Josia macakaya-inĩ macio. Macakaya macio magĩtuĩka mūtugo wa gwĩkagwo thĩinĩ wa Isiraeli, na ũkiandĩkwo Macakaya-inĩ.

²⁶Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Josia na ciĩko ciake cia wĩrutĩri, o ta ũrĩa kwandĩkitwo Watho-inĩ wa Jehova, ²⁷na nĩmo maũndũ mothe, kuuma kĩambĩrĩria nginya mũthia, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda.

36 Na rĩrĩ, andũ a bũrũri ũcio makĩoya Jehoahazu mũriũ wa Josia, makīmūtua mũthamaki kũu Jerusalemu ithenya rĩa ithe.

Jehoahazu Mũthamaki wa Juda

²Jehoahazu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtatũ rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ.

³Mũthamaki wa Misiri akĩmweheria ũthamaki-inĩ kũu Jerusalemu na agĩtuĩra Juda igooti rĩa taranda igana rĩmwe^a cia betha, na taranda ĩmwe^b ya thahabu.

⁴Mũthamaki wa Misiri agĩtua Eliakimu, mũrũ wa ithe na Jehoahazu, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu, na akĩgarũra rĩitwa rĩa Eliakimu akĩmūtua Jehoiakimu. No Neko agĩthaamia Jehoahazu mũrũ wa ithe na Jehoiakimu akĩmūtware Misiri.

Jehoiakimu Mũthamaki wa Juda

⁵Jehoiakimu aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake. ⁶Nebukadinezaru mũthamaki wa

Babuloni akĩmũtharĩkĩra, na akĩmuoha na mĩnyororo ya gĩcango akĩmūtware Babuloni. ⁷Nebukadinezaru ningĩ nĩatwarire indo cia hekarũ ya Jehova kũu Babuloni na agĩciiga thĩinĩ wa hekarũ yake kuo.

⁸Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoiakimu, na maũndũ ma magigi marĩa eekire, na maũndũ marĩa mothe oonirwo ahĩtĩtie-rĩ, maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli na a Juda. Nake mũriũ Jehoiakini agĩthamaka ithenya rĩaake.

Jehoiakini Mũthamaki wa Juda

⁹Jehoiakini aarĩ wa mĩaka ikũmi na ĩnana rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩeri ĩtatũ na mĩthenya ikũmi. Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova.

¹⁰Thinda rĩa mahaanda-rĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru akĩmūtũmanĩra, akĩrehwo Babuloni hamwe na indo cia goro kuuma hekarũ-inĩ ya Jehova, nake agĩtua Zedekia, ithe mũnini wa Jehoiakini, mũthamaki wa gũthamaka Juda na Jerusalemu.

Zedekia Mũthamaki wa Juda

¹¹Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ikũmi na ũmwe. ¹²Nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova Ngai wake, na ndaigana kwĩnyiihia mbere ya Jeremia ũrĩa mũnabii, ũrĩa waaragia kiugo kĩa Jehova. ¹³O na ningĩ nĩaremeire Mũthamaki Nebukadinezaru, o ũrĩa wamwĩhĩtithĩtie na mwĩhĩtwa akĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai. Akĩũmia kĩongo na akĩũmia ngoro yake, na ndaigana gũcookerera Jehova, Ngai wa Isiraeli. ¹⁴O na ningĩ-rĩ, atongoria othe a athĩnjĩri-Ngai na andũ nĩmathiire na mbere kwaga wĩhokeku, makĩrũmĩrĩra mĩtugo ĩrĩ magigi ya ndũrĩrĩ, na magathaahagia hekarũ ya Jehova ĩrĩa aamũrĩte kũu Jerusalemu.

^a3 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

^b3 nĩ ta kilo 37

Kwanangwo kwa Jerusalemu

¹⁵ Jehova, Ngai wa maithe mao, akimatũmĩra ndũmĩrĩri na tũnua twa atũmwo ake rĩngĩ na rĩngĩ, nĩgũkorwo nĩaiguagĩra andũ ake tha, o na gĩikaro gĩake. ¹⁶ No-o makĩnyũrũria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Ngai, makĩmenereria ciugo ciake, na makĩnyarara anabii ake, o nginya marakara ma Jehova makĩarahũkĩra andũ ake na gũkĩaga kĩhonia. ¹⁷ Akĩmarehithĩria mũthamaki wa andũ a Babuloni amokĩrĩre, ũria woragĩire andũ ao ethĩ na rũhiũ rwa njora kũu nyũmba-inĩ ĩria nyamũre, na ndaigana kũhonokia mwanake, kana mũirĩtu, kana mũndũ mũkũrũ, o na kana ũria mũkũrũ akahocerera. Ngai akĩneana andũ acio othe kũrĩ Nebukadinezaru. ¹⁸ Agĩkuua indo kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai, agĩcitwara Babuloni, ciothe iria nene na iria nini, na igĩĩna cia hekarũ ya Jehova, o na igĩĩna cia mũthamaki o na cia anene ake. ¹⁹ Nĩngĩ magĩcina hekarũ ya Ngai na makĩmomora rũthingo rwa Jerusalemu; magĩcina nyũmba ciothe cia ũthamaki, o na makĩananga indo ciothe cia bata iria ciarĩ kuo.

²⁰ Matigari ma andũ arĩa maahonokire kũũragwo na rũhiũ rwa njora-rĩ, Nebukadinezaru akĩmatwara Babuloni, nao magĩtuĩka ndungata ciake na cia ariũ ake, o nginya rĩrĩa ũthamaki wa Perisia wacookire gũthamaka. ²¹ Bũrũri ũgĩkĩgĩa na ũhurũko wa Thabatũ ciaguo; ũkĩhurũka hĩndĩ ĩyo yothe wakĩrĩte ihooru, nginya mĩaka mĩrongo mũgwanja igĩthira, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge.

²² Mwaka wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Jeremia kĩhiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

²³ “Kurusu, mũthamaki wa Perisia, oiga ũũ,

“Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩaheete mothamaki mothe ma thĩ, na

nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩinĩ wanyu, Jehova Ngai wake aroikara hamwe nake, rĩu no aambate athĩĩ kuo.’ ”

EZARA

*Kurusu Gũeithia arĩa Maatahĩtwo
Gũcooka*

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nĩguo kiugo kĩa Jehova kĩa kiarĩtio nĩ Jeremia kĩa hiinge-rĩ, Jehova akĩarahũra ngoro ya Kurusu mũthamaki wa Perisia aanĩrĩrithie kũrĩa guothe aathamakaga, na andĩke atĩrĩ:

² “Kurusu, mũthamaki wa Perisia ekuuga ũũ:

“Jehova, Ngai wa igũrũ, nĩahete mothamaki mothe ma thĩ,^a na nĩanyamũrĩte ndĩmwakĩre hekarũ kũu Jerusalemu bũrũri wa Juda. ³Mũndũ wake o na ũrĩkũ ũrĩ thĩnĩ wanyu, Ngai wake aroikara hamwe nake, nĩambate athĩ Jerusalemu kũu Juda, na aake hekarũ ya Jehova, Ngai wa Isiraeli, o we Ngai ũcio ũrĩ kũu Jerusalemu. ⁴Na rĩrĩ, andũ a kũndũ o guothe kũrĩa matigari mangĩkorwo marĩ, nĩ mamũhe betha na thahabu, na indo na mahiũ, na mĩhothi ya kwĩyendera nĩ ũndũ wa hekarũ ya Ngai irĩa irĩ kũu Jerusalemu.’ ”

⁵Hĩndĩ iyo atongoria a nyũmba ya Juda na ya Benjamini, na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa othe Ngai aarahũrire ngoro ciao, makĩihaarĩria gũthĩ magaaake nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu.^b ⁶Andũ othe a matũũra mao makĩmateithĩrĩa na indo cia betha na cia thahabu, na indo ingĩ na mahiũ, na iheo cia goro, makĩria ya mĩhothi irĩa yarutĩtwo ya kwĩyendera. ⁷Nĩngĩ Mũthamaki Kurusu akĩruta indo iria ciarĩ cia hekarũ ya Jehova, iria ciatahĩtwo

^a2 Wathani wa Mũthamaki Kurusu watambũrũkĩte kuuma India nginya Misiri.

^b5 Rũgendo rwa gũthĩ Jerusalemu na ngamĩra rwarĩ rwa mĩeri ta irĩ kana itatũ, na rwarĩ rwa kilomita 900 nginya 1,000.

nĩ Nebukadinezaru kuuma Jerusalemu ikaigwo thĩnĩ wa hekarũ ya ngai yake. ⁸Kurusu mũthamaki wa Perisia nĩatũmire Mithiredathu ũrĩa mũgi wa kĩgũna arehe indo icio, agĩcitarĩra Sheshibazaru mũnene wa Juda.

⁹Indo icio ciatarĩ ta ũũ:

thaani nene cia thahabu ciarĩ 30
thaani nene cia betha ciarĩ 1,000
ngĩo cia betha ciarĩ 29

¹⁰mbakũri cia thahabu ciarĩ 30
mbakũri ihaanaine cia betha ciarĩ 410
na indo ingĩ ciarĩ 1,000.

¹¹Indo icio ciothe cia thahabu na betha ciarĩ 5,400. Sheshibazaru akĩrehe indo icio ciothe hĩndĩ irĩa andũ arĩa maatahĩtwo maacookaga Jerusalemu kuuma Babuloni.

Andũ arĩa Maacookire Kuuma Ithaamĩrio

2 Na rĩrĩ, aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Mũthamaki Nebukadinezaru wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩake, ²makĩrehana na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia,^c na Seraia, na Reelaia, na Moridekai, na Bilishani, na Misipari, na Bigivai, na Rehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ta ũũ:

³njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172,

⁴na cia Shefatia ciarĩ 372,

⁵na cia Ara ciarĩ 775,

⁶na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,812,

⁷na cia Elamu ciarĩ 1,254,

⁸na cia Zatu ciarĩ 945,

^c2 Nehemia ũyũ tiwe ũrĩa wandĩkire Ibuku rĩa Nehemia.

⁹na cia Zakai ciarĩ 760,
¹⁰na cia Bani ciarĩ 642,
¹¹na cia Bebai ciarĩ 623,
¹²na cia Azigadi ciarĩ 1,222,
¹³na cia Adonikamu ciarĩ 666,
¹⁴na cia Bigivai ciarĩ 2,056,
¹⁵na cia Adini ciarĩ 454,
¹⁶na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98,
¹⁷na cia Bezai ciarĩ 23,
¹⁸na cia Jora ciarĩ 112,
¹⁹na cia Hashumu ciarĩ 223,
²⁰na cia Gibari ciarĩ 95.
²¹Andũ a Bethlehemu maarĩ 123,
²²na andũ a Netofa maarĩ 56,
²³na andũ a Anathothu maarĩ 128,
²⁴na andũ a Azimavethu maarĩ 42,
²⁵na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743,
²⁶na andũ a Rama na Geba maarĩ 621,
²⁷na andũ a Mikimasi maarĩ 122,
²⁸na andũ a Betheli na Ai maarĩ 223,
²⁹na andũ a Nebo maarĩ 52,
³⁰na andũ a Magibishi maarĩ 156,
³¹na andũ a Elamu ũrĩa ũngĩ maarĩ 1,254,
³²na andũ a Harimu maarĩ 320,
³³na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 725,
³⁴na andũ a Jeriko maarĩ 345,
³⁵na andũ a Senaa maarĩ 3,630.

³⁶Nao athĩnjĩri-Ngai:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jedaia (a nyũmba ya Jeshua) maarĩ 973,
³⁷na a Imeri maarĩ 1,052,
³⁸na a Pashuri maarĩ 1,247,
³⁹na a Harimu maarĩ 1,017.

⁴⁰Nao Alawii:

arĩa maarĩ a njiaro cia Jeshua na Kadimieli (iria cioimĩte harĩ ciana cia Hodavia) maarĩ 74.

⁴¹Nao aini a nyĩmbo:

arĩa maarĩ a njiaro cia Asafu^a maarĩ 128.

⁴²Nao aikaria a ihingo cia hekarũ,^b

arĩa maarĩ a njiaro cia Shalumu, na cia Ateri, na cia Talimoni, na cia Akubu, na cia Hatita, na cia Shobai, othe maarĩ 139.

⁴³Nacio ndungata cia hekarũ:

arĩa maarĩ a njiaro cia Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,
⁴⁴na Keroso, na Siaha, na Padoni,
⁴⁵na Lebana, na Hagaba, na Akubu,
⁴⁶na Hagabu, na Shalimai, na Hanani,
⁴⁷na Gideli, na Gaharu, na Reaia,
⁴⁸na Rezini, na Nekoda, na Gazamu,
⁴⁹na Uza, na Pasea, na Besai,
⁵⁰na Asina, na Meunimu, na Nefisimu,
⁵¹na Bakabuku, na Hakufa, na Harihuru,
⁵²na Baziluthu, na Mehida, na Harasha,
⁵³na Barikosi, na Sisera, na Tema,
⁵⁴na Nezia, na Hatifa.

⁵⁵Nacio njiaro cia ndungata cia Solomoni:

arĩa maarĩ a njiaro cia Sotai, na Hasoferethu, na Peruda,
⁵⁶na Jaala, na Darikoni, na Gideli,
⁵⁷na Shefatia, na Hatili, na Pokerethu-Hazebaimu, na Ami.

⁵⁸Ndungata cia hekarũ, hamwe na njiaro cia ndungata cia Solomoni, maarĩ andũ 392.

⁵⁹Nao aya nĩo maambatire kuuma matũũra ma Teli-Mela, na

^a41 Asafu aarĩ ũmwe wa Alawii arĩa Daudi aathuurĩte marũgamĩrĩre ũhoru wa ũini wa nyĩmbo.

^b42 Arangĩri a ihingo cia itoonyero rĩa hekarũ maarĩ Alawii.

Teli-Harasha, na Kerubu, na Adoni, na Imeri, no mating'ionanirie atĩ nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia Isiraeli:

⁶⁰ Njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda, maarĩ andũ 652.

⁶¹ Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

Arĩa maarĩ a njiaro cia

Hobaia, na Hakozi, na Barizilai (mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na eetanagio na rĩtwa rĩu).

⁶² Andũ acio nĩmacaririe maandĩko ma nyũmba ciao, no matiigana kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai, na magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu.

⁶³ Nake barũthi wa kũu akĩmaatha matikarĩe irio iria therie mũno o nginya gũkaagĩa mũthĩnjĩri-Ngai ũgũtungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁴ Andũ acio othe marĩ hamwe maarĩ 42,360, ⁶⁵ gũtatarĩtwo ndungata ciao cia arũme na cia andũ-a-nja 7,337; ningĩ nĩ maarĩ na aini a nyĩmbo 200, arũme na andũ-a-nja. ^a ⁶⁶ Nĩ maarĩ na mbarathi 736, na nyũmbũ 245, ⁶⁷ na ngamũira 435, na ndigiri 6,720.

⁶⁸ Rĩrĩa maakinyire nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, atongoria amwe a nyũmba ciao nĩmarutire mũhothi wa kwĩyendera wa gũteithia gwaka rĩngĩ nyũmba ya Ngai o harĩa yarĩ.

⁶⁹ Kũringana na ũhoti wao, nĩmaheanire indo ciigwo kĩgũina-inĩ kĩa wĩra ũcio, makĩheana durakima 61,000^b cia thahabu, na betha ratiri 5,000,^c na nguo 100 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷⁰ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata

^a65 Hamwe na Alawii arĩa mainaga, nĩ kwarĩ na aini angĩ mainaga hĩndĩ ya ciathĩ, na ya mohiki, na hĩndĩ ĩrĩa andũ maakua.

^b69 nĩ ta kilo 500

^c69 nĩ ta tani 3

cia hekarũ maatũũrire matũũra-inĩ mao, o hamwe na andũ amwe a acio angĩ, nao andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

Gwaka Kĩgongona Rĩngĩ

³ Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wakinya, andũ a Isiraeli magĩkorwo matũũrite matũũra-inĩ mao, andũ makĩũngana Jerusalemu marĩ ta mũndũ ũmwe. ² Nake Jeshua mũrũ wa Jozadaku hamwe na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ, o na Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli na athiritũ ake makĩambĩrĩria gwaka kĩgongona kĩa Ngai wa Isiraeli gĩa kũrutagĩra magongona ma njino kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Musa mũndũ wa Ngai. ³ O na gũtuĩka maarĩ na guoya wa andũ arĩa maamathiũrũrũkĩirie, nĩmakire kĩgongona mũthingi-inĩ wakĩo, na makĩrutĩra Jehova magongona ma njino ho, magongona ma rũciinĩ na ma hwaĩ-inĩ. ⁴ Ningĩ kũringana na ũrĩa kwandĩkĩtwo, nĩmakũngũĩire Gĩathĩ gĩa Ithũnũ na mũigana wa maruta ma njino marĩa maatuĩtwo ma o mũthenya. ⁵ Thuutha ũcio makĩruta maruta ma njino ma ndũire, na magongona ma Karũgamo ka Mweri, na magongona ma ciathĩ ciothe iria ciamũĩrwo Jehova, o hamwe na maruta ma kwĩyendera marĩa maarehagĩrwo Jehova. ⁶ Mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja makĩambĩrĩria kũrutĩra Jehova maruta ma njino, o na gũtuĩka mũthingi wa hekarũ ya Jehova ndwarĩ mwake.

Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

⁷ Ningĩ makĩhe aaki a mahiga na mabundi ma mbaũ mbeeca, na makĩhe andũ a Sidoni na andũ a Turo irio, na gĩa kũnyua, na maguta nĩgeetha mamarehithĩrie mĩgogo ya mĩtarakwa kuuma Lebanoni ĩgereire iria-inĩ nginya Jopa, o ta ũrĩa gwaathanĩtwo nĩ Mũthamaki Kurusu wa Perisia.

⁸ Mweri wa keerĩ wa mwaka wa keerĩ thuutha wa gũkinya nyũmba-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu, Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa

Jozadaku na ariũ a ithe wao ariã angĩ (nĩo athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na ariã othe maacookete Jerusalemu kuuma ithaamĩrio-inĩ) makĩambĩrĩria wĩra, magĩthuura Alawii a mĩaka mĩrongo iĩrĩ na makĩria nĩguo marũgamĩrĩre mwako wa nyũmba ya Jehova. ⁹ Jeshua na ariũ ake, na ariũ a ithe, na Kadimieli na ariũ ake (njiaro cia Hodavia), na ariũ a Henadadi na ariũ ao na ariũ a ithe wao, nĩo Alawii othe, makĩnyiitanĩra wĩra wa kũrũgamĩrĩra ariã maakaga nyũmba ya Ngai.

¹⁰ Rĩrĩa aaki maarĩkirie gwaka mũthingi wa Hekarũ ya Jehova, athĩnjĩri-Ngai mehumbĩte nguo ciao na marĩ na tũrumbeta, na Alawii (ariũ a Asafu) marĩ na thaani iria ihũũrithanagio ikagamba, makĩihaarĩria kũgooca Jehova, o ta ũrĩa gwanthĩtwo nĩ Daudi mũthamaki wa Isiraeli. ¹¹ Makĩinĩra Jehova, makĩmũgoocaga magĩcookakia ngaatho, makiugaga atĩrĩ:

“Jehova nĩ mwega
wendo wake harĩ Isiraeli
ũtũũraga tene na tene.”

Nao andũ othe makĩgooca manĩrĩire mũno tondũ mũthingi wa nyũmba ya Jehova nĩwaakĩtwo. ¹² No athĩnjĩri-Ngai aingĩ ariã maarĩ akũrũ, na Alawii, na atongoria a nyũmba, ariã moonete hekarũ ya mbere makĩrĩra manĩrĩire rĩrĩa moonire mũthingi wa hekarũ iyo ya keerĩ ũgiakwo, o rĩrĩa andũ angĩ aingĩ maanagĩrĩra nĩ gũkena. ¹³ Gũtirĩ mündũ ũngĩahotire gũkũũrana kwanĩrĩra gwa gĩkeno na gwa kĩrĩro, tondũ andũ maanagĩrĩra na mũgambo mũnene. Nguo mũgambo ũcio ũkĩiguuo kündũ kũraya.

Kũgirĩrĩrio Gwaka Hekarũ Rĩngĩ

4 Na rĩrĩ, hĩndĩ iĩrĩa thũ cia Juda na Benjamini ciaiguire atĩ andũ ariã maatahĩtwo nĩmaakagĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, hekarũ-rĩ, ² magĩthĩ kũrĩ Zerubabeli o na kũrĩ atongoria a nyũmba cia andũ, makĩmeera atĩrĩ, “Rekei twake tũrĩ hamwe tondũ o na

ithuĩ tũrongoragia Ngai wanyu, na nĩtũkoretwo tũkĩmũrutĩra magongona kuuma hĩndĩ ya Esari-Hadoni mũthamaki wa Ashuri, ũrĩa watũrehire gũkũ.”^a

³ No rĩrĩ, Zerubabeli, na Jeshua, na atongoria ariã angĩ a nyũmba cia Isiraeli makĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtirĩ na handũ thĩinĩ witũ ũhoroni wa gwakĩra Ngai witũ hekarũ. Nĩ ithuĩ ene tũgwakĩra Jehova, Ngai wa Isiraeli, o ta ũrĩa Kurusu mũthamaki wa Perisia aatwathire.”

⁴ Hĩndĩ iyo andũ ariã maamathiũrũrũkĩirie makĩhaarĩria kũũraga andũ a Juda ngoro nĩguo metigĩre gũthĩ na mbere na gwaka. ⁵ Nao makĩandĩka ataarani a kũhĩngĩca wĩra wao, na gũthũkia mĩbango yao yothe matukũ mothe ma wathani wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, nginya hĩndĩ ya wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Ahasuerusu na Aritashashita Kũgĩa Mwako

⁶ Kĩambĩrĩria kĩa wathani wa Ahasuerusu, ataarani acio magĩthitanga andũ a Juda na Jerusalemu.

⁷ Na matukũ ma Mũthamaki Aritashashita wa Perisia, na Bishilamu, na Mithiredathu, na Tabeeli na andũ ariã angĩ a thiritũ yake makĩandĩkĩra Aritashashita marũa. Marũa macio maandĩkirwo na mwandĩkĩre na rũthiomi rwa andũ a Suriata.

⁸ Rehumu mũnene wa mbũtũ na Shimushai ũrĩa mwandĩki, nĩmandĩkire marũa ma gũthitanga andũ a Jerusalemu kũrĩ Mũthamaki Aritashashita ta ũũ:

⁹ Marũa maya moimĩte kũrĩ nĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, hamwe na ariã angĩ a thiritũ yao, na aciirithania, na anene a andũ a Ataripeli, na a Perisia, na a Ereku, na Babuloni, na Aelami a Shushani, ¹⁰ na andũ ariã angĩ maacooketio nĩ mũgaathe ũrĩa mũnene Osinapari

^a2 Andũ ariã maikaraga Benjamini maarĩ Asamaria.

nĩgeetha matũũre itũũra inene rĩa Samaria, na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati.

¹¹ (Ĩno nĩyo kobi ya marũa marũa aandĩkĩrwo.)

Kũrĩ Mũthamaki Aritashashita,

Kuuma kũrĩ ndungata ciaku, andũ a bũrũri ũrĩa ũrĩ Mũrĩmo-wa-Farati:

¹² Nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ, Ayahudi arĩa mookire kũrĩ ithuĩ moimĩte kũrĩ we nĩmathiĩte Jerusalemu, na nĩmaraaka rĩngĩ itũũra rĩu inene, o rĩu iremi na rĩaganu. Nĩmaracookereria rũthingo na magacookereria mĩthingi.

¹³ Ningĩ nĩ kwagĩrĩire mũthamaki amenye atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio, gũtirĩ igooti, kana maruta ma mũthamaki, o na kana igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ rĩrĩrutagwo. Nakĩo kĩgĩĩna kĩa ũthamaki nĩgĩkũnyiiha.

¹⁴ Na rĩu tondũ ithuĩ tũrĩ andũ matĩite ũthamaki, na ti wega kuona mũthamaki akĩimwo gĩtĩo, tũratũma ndũmĩrĩri ĩno tũmenyithie mũthamaki, ¹⁵ nĩgeetha ũhoru ũcio ũtuĩrio kuuma maandĩko-inĩ ma tene ma arĩa maarĩ mbere yaku. Maandĩko-inĩ macio nĩũrĩona atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩ iremi, na rĩa gũthĩĩnia athamaki na mabũrũri, na nĩkũndũ kwa ũremi kuuma mahinda ma tene. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire itũũra rĩrĩ inene rĩanangwo.

¹⁶ Tũkũmenyithia mũthamaki atĩ itũũra rĩrĩ inene rĩngĩakwo na thingo ciarĩo icookererio, wee ũgũtigwo ũtarĩ kindũ Mũrĩmo ũyũ wa Rũũ rwa Farati.

¹⁷ Mũthamaki nake agĩcookia macookio atĩrĩ:

Kũrĩ Rehumu mũnene wa mbũtũ, na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ arĩa angĩ a thiritũ yao arĩa

matũũraga Samaria na kũrĩa kũngĩ guothe Mũrĩmo-wa-Farati:

Nĩndamũgeithia.

¹⁸ Marũa marũa mwatũtũmĩire nĩmathomeirwo hau mbere yakwa na ngĩtaũrĩrwo ũhoru wamo.

¹⁹ Nĩndarutire watho na ũhoru ũcio ũgĩtuĩrio, na gũkĩoneka atĩ itũũra rĩrĩ inene nĩrĩũikaine kuuma tene atĩ nĩ rĩa kũregana na watho wa athamaki, na rĩtũũraga rĩrĩ iremi, na nĩ rĩa kũringĩrĩria andũ mookĩrĩre thirikari.^a ²⁰ Jerusalemu nĩrĩkoretwo na athamaki a hinya magĩathana Mũrĩmo-wa-Farati wothe, na nĩmarĩhagwo igooti na maruta ma mũthamaki, o na igooti rĩa mĩrigo ĩgĩtoonya bũrũri-inĩ.

²¹ Na rĩrĩ, ruta watho kũrĩ andũ acio matige wĩra, nĩguo itũũra rĩu inene rĩtigaakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa ngoiga. ²² Menyerera ũndũ ũyũ ndũkaage kũhingio. Mũngĩrekereria ũndũ ũngĩrehe ũgwati na ũthũkie ũthamaki nĩkĩ?

²³ Na rĩrĩ, kobi ya marũa ma Mũthamaki Aritashashita maarĩkia gũthomerwo Rehumu na Shimushai ũrĩa mwandĩki, na andũ a thiritũ yao, no gũthiĩ mathiire Jerusalemu kũrĩ Ayahudi, na makĩmatigithia wĩra ũcio na hinya.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, wĩra wa gwaka nyũmba ya Ngai kũu Jerusalemu ũkĩrũgama nginya mwaka wa keerĩ wa wathani wa Dario mũthamaki wa Perisia.

Marũa ma Tatenai kũrĩ Dario

5 Na rĩrĩ, mũnabii Hagai, na mũnabii Zekaria wa rũciaro rwa Ido, nĩmarathĩire Ayahudi a kũu Juda na Jerusalemu thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Ngai wa Isiraeli, mũgitĩri wao. ² Hĩndĩ ĩyo Zerubabeli mũrũ wa Shealitieli, na Jeshua mũrũ wa Jozadaku makĩambĩrĩria

^a19 Ũhoru wa kũrema na gũkĩrĩra athamaki warĩ kuo o na hĩndĩ ya Hezekia, Jehoiaquim, na Zedekia.

wîra wa gwaka rîngî nyûmba ya Ngai kûu Jerusalem, na anabii a Ngai maarî hamwe nao makîmateithia.

³Ihinda rîu Tatenai, barûthi wa Mûrîmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, hamwe na athiritû ao magîthî kûrî o, makîmooria atîrî, “Nûû wamûheire rûtha rwa gwaka rîngî hekarû ïno na gûcookereria mwako ûyû?” ⁴Ningî makîûria atîrî, “Andû arîa maraaka nyûmba ïno metagwo atîa?” ⁵No rîrî, Ngai nîaroraga athuuri acio a Ayahudi, na matiatigithirio wîra nginya ûhoru ûkinyîrio Dario, na marûa ma macookio make maamûkîrwo.

⁶Ïno nîyo kobi ya marûa marîa maatûmîrwo Mûthamaki Dario nî Tatenai ûrîa warî barûthi wa Mûrîmo-wa-Farati, marî na Shetharu-Bozenai na athiritû ao, arîa maarî anene a Mûrîmo-wa-Farati. ⁷Ûhoru ûrîa maamûtûmîre watariî ûû:

Kûrî Mûthamaki Dario:

Ngeithi cia thayû.

⁸Nî wega mûthamaki amenye atî ithuî nîtwathiire rûgongo rwa Juda, kûu hekarû-inî ya Ngai ûrîa mûnene. Andû acio nîmaraaka hekarû na mahiga manene, o na magekîra mbaû rûthingo-inî. Wîra nîûrarutwo na kîyo, na nîûrathî na mbere mûno ûrî moko-inî ma arîa maraûruta.

⁹Tuoririe athuuri acio atîrî, “Nûû wamûheire rûtha rwa gwaka rîngî hekarû ïno na gûcookereria mwako ûyû?” ¹⁰Ningî nîtwamoririe marîitwa mao, nîgeetha twandike marîitwa ma atongoria ao, nîguo tûkûmenyithie.

¹¹Ûû nîguo maatûcokeirie:

“Ithuî tûrî ndungata cia Ngai wa igûrû na thî, na tûraaka rîngî hekarû ïrîa yakîtwo mîaka mîingî mîthiru, ïrîa yakîtwo na îkarîkio nî mûthamaki mûnene wa Isiraeli. ¹²No tondû maithe maitû nîmarakaririe Ngai wa igûrû,

nîamaneanire kûrî Nebukadinezaru ûrîa Mûkalidei, mûthamaki wa Babuloni, ûrîa wamomorire hekarû ïno na agîthaamîria andû bûrûri wa Babuloni.

¹³“No rîrî, mwaka wa mbere wa Kurusu mûthamaki wa Babuloni, mûthamaki nîathanire atî nyûmba ïno ya Ngai yakwo rîngî. ¹⁴O na nîarutire kuuma hekarû ïrîa yari Babuloni indo cia thahabu na cia betha cia nyûmba ya Ngai, iria Nebukadinezaru aarutîte hekarû-inî kûu Jerusalem, agîcitwara hekarû-inî kûu Babuloni.

“Nake Mûthamaki Kurusu agîcineana kûrî mûndû wetagwo Sheshibazaru, ûrîa aatuîte barûthi, ¹⁵na akîmwîra atîrî, ‘Oya indo ici ûcitware na ûciige thîinî wa hekarû kûu Jerusalem, na wake rîngî nyûmba ya Ngai o harîa yari.’ ¹⁶Nî ûndû ûcio Sheshibazaru agîûka agîaka mûthingi wa nyûmba ya Ngai kûu Jerusalem. Kuuma mwaka ûcio nginya ûmûthî mwako ûcio no ûthiîaga na mbere na ndûrî warîika.”

¹⁷Na rîrî, mûthamaki angîona kwagîrîre-rî, nîgûtuîrio maandîko-inî ma ûthamaki ma tene ma Babuloni, kuoneke kana Mûthamaki Kurusu ti-itherû nîarutîte watho wa gwaka rîngî nyûmba ïno ya Ngai gûkû Jerusalem. Ningî reke mûthamaki atûtûmîre itua rîake ûhoru-inî ûcio.

Dario Kûruta Watho wa Kûrûmîrîrwo

6 Nake Mûthamaki Dario akîruta watho, naguo ûhoru ûcio ûgîtuîrio nyûmba-inî ïrîa yaigîtwo mabuku ma maûndû ma tene marîa maigîtwo nyûmba ya kîgîna kûu Babuloni. ²Ibuku rîa gîkûnjo rîkîoneka kûu nyûmba-inî ya ûthamaki ya Ekibatana, bûrûri-inî wa Media. Narîo rîandîkîtwo ta ûû:

Ûhoru wa Kûririkanania:

³Mwaka wa mbere wa Mũthamaki Kurusu, mũthamaki nĩathanire ũhoro ũkonĩ hekarũ ya Ngai kũu Jerusalemu, akiuga atĩrĩ:

Hekarũ nĩyakwo rĩngĩ ĩrĩ handũ ha kũrutagĩrwo magongona, na mĩthingi yayo yakwo. ĩkorwo ĩrĩ mĩkono mĩrongo ĩtandatũ^a kũraiha na igũrũ, na mĩkono mĩrongo ĩtandatũ kwarama, ⁴ĩkorwo ĩrĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga manene, na ũmwe wa mbaũ. Thogora ũcio ũrĩhwo kuuma kīgĩĩna-inĩ kĩa ũthamaki. ⁵Nĩngĩ indo cia thahabu na cia betha cia nyũmba ya Ngai iria Nebukadinezaru aakuuĩte kuuma hekarũ ĩrĩa ĩrĩ Jerusalemu agĩcirehe Babuloni-rĩ, nũicooko o kĩndũ harĩa kĩarĩ thĩinĩ wa hekarũ kũu Jerusalemu; na mũciige thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai.

⁶Na rĩrĩ, wee Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, hamwe na Shetharu-Bozenai, na inyuĩ, anene a thiritũ yao, mũtigathiĩ kuo. ⁷Mũtikaingĩrĩre wĩra ũcio wa hekarũ ya Ngai. Barũthi wa Ayahudi na athuuri a Ayahudi nĩmarekwo maake rĩngĩ nyũmba ĩyo ya Ngai o harĩa yaakĩtwo.

⁸O na nĩngĩ nĩndathana ũrĩa mũgwikĩra athuuri aya a Ayahudi magĩaka nyũmba ĩyo ya Ngai:

Mahũthĩro mothe ma andũ acio nĩ marĩhwo kuuma kīgĩĩna-inĩ kĩa ũthamaki kĩa Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha wĩra ũyũ ndũkanarũgame.

⁹Kĩrĩa gĩothe kĩngĩendekana, tũtegwa, na ndũrũme, na tũtũrũme; cia kũrutwo maruta ma njino kũrĩ Ngai wa igũrũ, na ngano, na cumbĩ, na ndibei, na maguta, o ta ũrĩa ingĩĩtio nĩ athĩnjĩri-Ngai kũu Jerusalemu no nginya maheagwo o mũthenya itekwaga, ¹⁰nĩgeetha marutage magongona ma gwĩtikĩrĩka nĩ Ngai wa igũrũ,

na mahooyagĩre kũgaacĩra kwa mũthamaki na ariũ ake.

¹¹Nĩngĩ nĩndathana atĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũngĩgarũra maandĩko macio, mũitĩrĩro ũkaarutwo nyũmba-inĩ yake na acooke oywo na igũrũ ohanĩtio naguo. Na nĩ ũndũ wa rĩhia rĩu nyũmba yake ĩgaatuuo ĩganjo rĩa mahuti. ¹²Ngai ũrĩa ũtũmĩte Rĩitwa rĩake rĩtũũre kũu aroheria mũthamaki o wothe kana andũ arĩa mangĩgeria kũgarũra watho ũyũ kana kũharagania hekarũ ĩyo ĩrĩ Jerusalemu.

Nĩ Dario nĩ nĩ ndaruta watho ũcio. Nĩwathĩkĩrwo na kĩyo.

Kũrĩkia na Kwamũra Hekarũ

¹³Nĩngĩ, nĩ ũndũ wa watho ũrĩa warutĩtwo nĩ Mũthamaki Dario, Tatenai barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati, na Shetharu-Bozenai, marĩ na athiritũ ao nĩmathĩkĩre watho ũcio na kĩyo. ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio athuuri a Ayahudi magĩthĩ o na mbere gwaka na kũgaacĩra makĩhunjagĩrio nĩ mũnabii Hagai, na Zekaria wa rũciaro rwa Ido. Makĩrĩkia gwaka hekarũ kũringana na rĩathani rĩa Ngai wa Isiraeli na watho wa Kurusu, na wa Dario, na wa Aritashashita, athamaki a Perisia. ¹⁵Hekarũ ĩyo yarĩkire mũthenya wa gatatũ wa mweri wa Adari, mwaka wa gatandatũ wa gũthamaka kwa Mũthamaki Dario.

¹⁶Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na andũ arĩa angĩ maatahĩtwo, magĩkũngũĩra kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai marĩ na gĩkeno.

¹⁷Indo iria maarutire nĩ ũndũ wa kwamũrwo kwa nyũmba ya Ngai ciarĩ ndegwa igana rĩmwe, na ndũrũme magana meerĩ, na tũtũrũme magana mana, irĩ iruta rĩa kũhoroheria Isiraeli othe mehia mao, na thenge ikũmi na igĩrĩ, o ĩmwe kũrĩ o mũhĩrĩga wa Isiraeli. ¹⁸Nao magĩtoonyia athĩnjĩri-Ngai wĩra-inĩ kũringana na ikundi ciao, na Alawii kũringana na matuanĩra mao, nĩ ũndũ wa wĩra wa gũtungatĩra Ngai

^a3 nĩ ta mita 27

kūu Jerusalemu o ta ūrĩa kwandīkītwo Ibuku-inĩ rĩa Musa.

Bathaka

¹⁹ Mũthenya wa ikūmi na ĩna wa mweri wa mbere, andũ arĩa maatahĩtwo magīkūngũira Gĩathĩ gĩa Bathaka. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmetheretie na othe maarĩ atheru. Alawii nĩo maathĩnjire gatũrũme ka Bathaka, nĩ ũndũ wa arĩa othe maatahĩtwo, na nĩ ũndũ wa ariũ a ithe wao athĩnjĩri-Ngai, o na nĩ ũndũ wao ene. ²¹ Nĩ ũndũ ūcio andũ a Isiraeli arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrĩa Bathaka ĩyo, hamwe na arĩa othe meyamũranĩtie na mĩtugo ya thaahu ya ndũrĩrĩ iria mariganĩtie nacio nĩgeetha marongorie Jehova Ngai wa Isiraeli. ²² Nĩmakūngũĩre Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia marĩ na gĩkeno ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, tondũ Jehova nĩamaĩyũrĩtie gĩkeno nĩ ũndũ wa kũgarũra meciiria ma mũthamaki wa Ashuri, nake akĩmateithia wĩra-inĩ wa gwaka nyũmba ya Ngai, o we Ngai wa Isiraeli.

Ezara Gũũka Jerusalemu

7 Na rĩrĩ, thuutha wa maũndũ macio, rĩrĩa Aritashashita mũthamaki wa Perisia aathamakaga, Ezara mũrũ wa Seraia, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Hilikia, ² mũrũ wa Shalumu, mũrũ wa Zadoku, mũrũ wa Ahitubu, ³ mũrũ wa Amaria, mũrũ wa Azaria, mũrũ wa Meraiothu, ⁴ mũrũ wa Zerahia, mũrũ wa Uzi, mũrũ wa Buki, ⁵ mũrũ wa Abishua, mũrũ wa Finehasi, mũrũ wa Eleazaru, mũrũ wa Harũni mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene, ⁶ Ezara ūcio nĩambatire oimĩte Babuloni. Aarĩ mũrutani mũũgĩ mũno ūhoru-inĩ wa Watho wa Musa, ūrĩa Jehova Ngai wa Isiraeli aaheanĩte. Mũthamaki nĩamũheete indo ciothe iria aahooete kũrĩ we, tondũ guoko kwa Jehova Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ⁷ Andũ amwe a Isiraeli, hamwe na athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aini a nyĩmbo, na aikaria a ihingo, na ndungata cia hekarũ o nao

nĩmambatire magĩũka Jerusalemu mwaka wa mũgwanja wa wathani wa Aritashashita.

⁸ Ezara aakinyire Jerusalemu mweri wa gatano wa mwaka wa mũgwanja wa mũthamaki. ⁹ Aambĩrĩrie rũgendo rwake rwa kuuma Babuloni mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, na aakinyire Jerusalemu mũthenya wa mbere wa mweri wa gatano, tondũ guoko kwa ūtugi kwa Ngai wake kwarĩ hamwe nake. ¹⁰ Nĩgũkorwo Ezara nĩerutiire gũthoma na kũrũmia Watho wa Jehova, na kũrutana watho wa kũrũmĩrwo na mawatho maguo kūu Isiraeli.

Marũa ma Mũthamaki Aritashashita kũrĩ Ezara

¹¹ ĩno nĩyo kobi ya marũa marĩa Mũthamaki Aritashashita aaheete Ezara ūcio mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani, mũndũ warĩ mũũgĩ maũndũ-inĩ makonĩ maathani na mawatho ma kũrũmĩrwo ma Jehova harĩ Isiraeli:

¹² ^aAritashashita, mũthamaki wa athamaki,

Kũrĩ Ezara ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na mũrutani wa Watho wa Ngai ūrĩa ūrĩ igũrũ:

Nĩndakũgeithia.

¹³ Rĩu-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a Isiraeli othe arĩa marĩ ūthamaki-inĩ wakwa, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, arĩa mangĩenda gũthĩi nawe kūu Jerusalemu, no mathĩi.

¹⁴ Wee ūtũmĩtwo nĩ mũthamaki na ataari ake mũgwanja, ūthĩi ūgatuĩrie ūhoru wa Juda na wa Jerusalemu, o ta ūrĩa Watho wa Ngai waku ūrĩa ūrĩ nague guoko-inĩ gwaku ūtariĩ. ¹⁵ O na ningĩ ūkuue betha na thahabu, iria mũthamaki na ataari ake maheanĩte na kwĩyendera kũrĩ Ngai wa Isiraeli ūrĩa ūtũũraga Jerusalemu, ¹⁶ hamwe na betha na

^a ¹² Gĩchunjĩ gĩkĩ kĩandĩkirwo na rũthiomi rwa Asuriata rũrĩa rwatũmagĩrwo nĩ mabũrũri hĩndĩ ĩyo.

thahabu ciothe iria ingīheanwo kuuma būrūri wa Babuloni, o na mīhothi ya kwīyendera kuuma kūrī andū na athīnjīri-Ngai, nī ūndū wa hekarū ya Ngai wao īrīa īrī Jerusalemu. ¹⁷Menyerera wone atī mbeeca ici nīciagūra ndegwa, na ndūrūme na tūtūrūme, hamwe na maruta ma ngano na ma kūnyuuo, irutwo igongona hau kīgongona-inī kīa hekarū ya Ngai waku kūu Jerusalemu.

¹⁸Wee na ariū a thoguo Ayahudi no mwīke o ūrīa mūngīona kwagīrīire na matigari ma betha na thahabu, kūringana na wendi wa Ngai wanyu. ¹⁹Twarīrai Ngai wa Jerusalemu indo ciothe iria mwīhokeirwo cia kūhūthagīrwo mahooya-inī thīnī wa hekarū ya Ngai wanyu. ²⁰Na kīndū kīngī o gīothe kīngīendekana nī ūndū wa hekarū ya Ngai wanyu, o kīrīa ūngīona mweke wa kūheana, no ūkīrute kuuma kīgīina-inī kīa mūthamaki.

²¹Na rīrī, nī Mūthamaki Aritashashita, nīndatha aigi othe a kīgīina a Mūrīmo-wa-Farati maheane na kīyo kīrīa gīothe Ezara ūrīa mūthīnjīri-Ngai, na mūrutani wa watho wa Ngai ūrīa ūrī igūrū angībatario nīkīo, ²²gītākīrīte taranda igana rīmwe^a cia betha, na kori igana rīmwe^b cia ngano, na bathi igana rīmwe^c cia ndibei, na bathi igana rīmwe cia maguta ma mītamaiyū, na cumbī ūtarī gīthimi.

²³Ūndū ūrīa wothē Ngai wa igūrū atuīte, nīwīkwo na kīyo, ūndū wothē ūkonī hekarū ya Ngai ūrīa ūrī igūrū. Nī kī kīngītūma kūgīe na mang'ūrī ūthamaki-inī wa mūthamaki na ariū ake? ²⁴Nīngī mūmenye atī mūtīrī na watho wa gwītīa mūthīnjīri-Ngai o wothē, na Alawii, na aini a nyīmbo, na aikaria a ihingo, na

ndungata cia hekarū, kana andū arīa angī marutaga wīra nyūmba-inī īyo ya Ngai igooti, kana maruta ma mūthamaki o na kana igooti rīa mīrigo īgītoonya būrūri-inī.

²⁵Nawe Ezara, kūringana na ūūgī wa Ngai waku ūrīa ūrī naguo, thuura aciirithania na atui a ciira nīguo matuagīre andū othe a Mūrīmo-wa-Farati ciira na kīhooito, arīa othe mooī watho wa Ngai wanyu. Nao arīa matooī ūmarute. ²⁶Mūndū o wothē ūtarīathīkagīra watho wa Ngai waku na watho wa mūthamaki no nginya aherithio na ūndū wa kūūrāgwo, kana aingatwo būrūri, o na kana indo ciake itahwo, kana ohwo njeera.

²⁷Jehova arogoocwo, Ngai wa maithe maitū, ūrīa wīkīrīte ūndū ūcio ngoro-inī ya mūthamaki, atī atīiithie nyūmba ya Jehova īrīa īrī kūu Jerusalemu na njīra īno, ²⁸o ūcio ūtūmīte nījītikīrīke mbere ya mūthamaki, na ataarani ake, na anene othe a mūthamaki arīa marī ūhoti. Tondū guoko kwa Jehova Ngai wakwa kwarī hamwe na nī, nīndeyūmīrīrie, ngīcookanīrīria atongoria a Isiraeli nīguo twambate nao.

Marīitwa ma Atongoria a Nyūmba aria Macookire na Ezara

8 Aya nīo atongoria a nyūmba o hamwe na arīa meyandīkithītie, na nīo mambatanirie na nī kuuma Babuloni hīndī ya wathani wa Mūthamaki Aritashashita:

²kuuma njiaro cia Finehasi, aarī Gerishomu;

na njiaro cia Ithamaru, aarī Danieli;

na kuuma njiaro cia Daudi, aarī Hatushu ³wa njiaro cia Shekania;

na kuuma njiaro cia Paroshu, aarī Zekaria, hamwe na andū 150 arīa meyandīkithītie;

⁴na kuuma njiaro cia

^a22 nī ta tani ithatū na robo ithatū (3.75)

^b22 nī ta kilo 3,400

^c22 nī ta lita 2,200

- Pahathu-Moabi, aarĩ Eliehoenai mūrũ wa Zerahia, hamwe na andũ angĩ 200;
- ⁵na kuuma njiaro cia Zatu, aarĩ Shekania mūrũ wa Jahazieli, hamwe na andũ angĩ 300;
- ⁶na kuuma njiaro cia Adini, aarĩ Ebedi mūrũ wa Jonathani, hamwe na andũ angĩ 50;
- ⁷na kuuma njiaro cia Elamu, aarĩ Jeshaiia mūrũ wa Athalia, hamwe na andũ angĩ 70;
- ⁸na kuuma njiaro cia Shefatia, aarĩ Zebadia mūrũ wa Mikaeli, hamwe na andũ angĩ 80;
- ⁹na kuuma njiaro cia Joabu, aarĩ Obadia mūrũ wa Jehieli, hamwe na andũ angĩ 218;
- ¹⁰na kuuma njiaro cia Bani, aarĩ Shelomithi mūrũ wa Josifia, hamwe na andũ angĩ 160;
- ¹¹na kuuma njiaro cia Bebai, aarĩ Zekaria mūrũ wa Bebai, hamwe na andũ angĩ 28;
- ¹²na kuuma njiaro cia Azigadi, aarĩ Johanani mūrũ wa Hakatani, hamwe na andũ angĩ 110;
- ¹³na kuuma njiaro cia Adonikamu, na nĩ a mũthia, marĩitwa mao maarĩ Elifeleti, na Jeueli, na Shemaia, hamwe na andũ angĩ 60;
- ¹⁴na kuuma njiaro cia Bigivai, maarĩ Uthai na Zakuri, hamwe na andũ angĩ 70.

Gũcooka Jerusalemu

¹⁵Nĩndamacookanĩrĩrie hamwe rūũĩ-inĩ rūrĩa rūthereraga rūrore Ahava, na tũgũkara hau mĩthenya itatũ. Na rĩrĩ, rĩrĩa ndarorire gatagatĩ-inĩ ka andũ acio na athĩnjĩri-Ngai, ndionire Alawii ho. ¹⁶Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũmanĩra Eliezeri, na Arieli, na Shemaia, na Elinathani, na Jaribu, na Elinathani, na Nathani, na Zekaria, na Meshulamu arĩa maarĩ atongoria, na Joiaribu na Elinathani, andũ arĩa maarĩ arutani, ¹⁷ngĩmatũma kũrĩ Ido mũtongoria wa Kasifia. Ngĩmeera ũrĩa megũthiĩ kwĩra Ido na andũ a nyũmba

yake, acio ndungata cia hekarũ kũu Kasifia, nĩguo matũrehere aruti a wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ. ¹⁸Na tondũ guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, magĩtũrehere Sherebia, mũndũ mũhoti wa kuuma njiaro cia Mahili mūrũ wa Lawi, ũrĩa warĩ mūrũ wa Isiraeli, na ariũ a Sherebia na ariũ a ithe, othe maarĩ andũ 18; ¹⁹Na makĩrehe Hashabia hamwe na Jeshaiia wa kuuma njiaro cia Merari, na ariũ a ithe na ciana ciao, othe andũ 20. ²⁰Ningĩ makĩrehe andũ ndungata 220 cia hekarũ, gĩkundi gĩathondeketwo nĩ Daudi na anene ake nĩguo gĩteithagĩrĩrie Alawii. Othe makĩandĩkwo na marĩitwa mao.

²¹Tũrĩ o hau rūũĩ-inĩ rwa Ahava, ngĩanĩrĩra twĩhinge kũrĩa irio, nĩguo tũhote kwĩnyiihia mbere ya Ngai witũ tũmũhooe atũgĩtĩre rũgendo-inĩ, ithuĩ na ciana ciitũ, hamwe na indo ciitũ ciothe. ²²Nĩndaiguire thoni kũũria mũthamaki atũhe thigari cia magũrũ o na iria ithiiaga ihaicĩte mbarathi cia gũtũgĩtĩra harĩ thũ njĩra-inĩ, tondũ nĩtwerĩte mũthamaki atĩrĩ, “Guoko kwa ũtugi kwa Ngai witũ kũrĩ igũrũ rĩa mũndũ o wotho ũrĩa ũmwĩhokaga, no marakara make manene marĩ igũrũ rĩa arĩa othe mamũtiganagĩria.” ²³Nĩ ũndũ ũcio tũkũhinga kũrĩa irio na tũgĩthaitha Ngai witũ nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, nake agĩcookia ihooya riitũ.

²⁴Ningĩ ngĩamũra athĩnjĩri-Ngai ikũmi na eerĩ arĩa maarĩ atongoria, hamwe na Sherebia, na Hashabia, na ariũ a ithe wao ikũmi, ²⁵na ngĩmathimĩra maruta ma betha na thahabu, na indo iria ciaheanĩtwo nĩ mũthamaki, na ataari ake, na anene ake, na andũ othe a Isiraeli arĩa maarĩ kuo, nĩ ũndũ wa nyũmba ya Ngai witũ. ²⁶Ngĩmathimĩra taranda 650^a cia betha, na indo cia betha cia ũritũ wa taranda igana rĩmwe^b, na taranda igana rĩmwe cia thahabu, ²⁷na mbakũri 20 cia thahabu cia thogora wa mbaũni 1,000,^c

^a26 nĩ ta tani 25

^b26 nĩ ta tani ithatũ na robo ithatũ (3.75)

^c27 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

na indo igĩrĩ cia gĩcango gĩtherie mũno kĩa goro o ta thahabu.

²⁸ Ngĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ o ūndũ ūmwe na indo ici nĩ mwamũirwo Jehova. Betha na thahabu ici nĩ maruta ma kwĩyendera marufĩrwo Jehova Ngai wa maithe manyu.” ²⁹ Mũcimenyerere wega o nginya rĩrĩa mũgaacithimĩra tũnyũmba-inĩ tũrĩa tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova kũu Jerusalemu mbere ya athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, na Alawii, na atongoria a nyũmba cia Isiraeli.” ³⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii makĩamũkĩra betha na thahabu, na indo icio nyamũre iria ciathimĩtwo nĩguo itwarwo nyũmba ya Ngai witũ kũu Jerusalemu.

³¹ Na mũthenya wa ikũmi na ĩrĩ mweri wa mbere tũkiuma rũũ-inĩ rwa Ahava twerekeire Jerusalemu. Guoko kwa Ngai witũ kwarĩ hamwe na ithuĩ, nake agĩtũgĩrĩa kuuma kũrĩ thũ na njangiri njĩra-inĩ. ³² Nĩ ūndũ ūcio tũgĩkinya Jerusalemu, na tũkĩhurũka kuo mũthenya ĩtatũ.

³³ Mũthenya wa kana, tũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai witũ, tũgĩthima betha na thahabu na indo iria nyamũre ikĩneanwo moko-inĩ ma Meremothu mũrũ wa Uria, ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Eleazaru mũrũ wa Finehasi aarĩ hamwe nake, o ūndũ ūmwe na Jozabadu mũrũ wa Jeshua, na Noadia mũrũ wa Binui, arĩa Alawii. ³⁴ Indo ciothe nĩciatarirwo kũringana na mũigana na ūritũ wacio, naguo ūritũ wacio ūrĩ wothe ūkĩandĩkwo o hĩndĩ ĩyo.

³⁵ Hĩndĩ ĩyo arĩa maacookete kuuma kũrĩa maatahĩrwo makĩrutĩra Ngai wa Isiraeli maruta ma njino: makĩruta ndegwa ikũmi na igĩrĩ nĩ ūndũ wa andũ a Isiraeli othe, na ndũrũme mĩrongo kenda na ithathatũ, na tũtũrũme mĩrongo mũgwanja na mũgwanja, na makĩruta thenge ikũmi na igĩrĩ irĩ iruta rĩa kũhoroheria mehia. Ici ciothe ciarufĩrwo Jehova irĩ iruta rĩa njino. ³⁶ Magĩcooka magĩtwara mawatho ma mũthamaki kũrĩ anene arĩa maathuurĩtwo nĩ mũthamaki, na

kũrĩ mabarũthi^a ma Mũrĩmo-wa-Farati, nao magĩteithia andũ na magĩteithĩrĩa maũndũ ma nyũmba ya Ngai.

Ihooya rĩa Ezara Rĩkonĩ Kũhikania na Ndũrĩ

9 Na rĩrĩ, thuutha wa gwĩka maũndũ macio,^b atongoria magĩũka kũrĩ nĩ, makĩnjĩra atĩrĩ, “Andũ a Isiraeli, o hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, matĩamũranĩtie kuuma kũrĩ andũ arĩa matũrigiĩcĩrie, na kuuma kũrĩ mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ta ĩrĩa ya Akaanani, na Ahiti, na Aperizi, na Ajebusi, na Aamoni, na Amoabi, na Amisiri, na Aamori. ² Nĩmahikĩtie airĩtu amwe ao magatuĩka atumia ao na a ariũ ao, na magatukania rũrĩrĩ rũrĩa rũtheru na andũ arĩa matũrigiĩcĩrie. Atongoria na anene ao nĩo matongoretie andũ arĩa angĩ ūhoroinĩ ūyũ wa kwaga kwĩhokeka.”

³ Rĩrĩa ndaiguire ūhoru ūcio, ngĩtembũranga nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ,^c na ngĩmunya njuĩrĩ cia mĩtwe wakwa o na nderu, ngĩikara thĩ ndĩ na kĩa kĩnene. ⁴ Hĩndĩ ĩyo andũ othe arĩa mainainire nĩ ūndũ wa ciugo icio cia Ngai wa Isiraeli makĩgomana harĩ nĩ nĩ ūndũ wa kwaga kwĩhokeka kũu kwa andũ arĩa maatahĩtwo. Ngĩikara thĩ hau ndĩ na kĩa kĩnene o nginya hĩndĩ ya igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

⁵ Na rĩrĩ, ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ rĩakinya-rĩ, ngĩũkĩra ngiuma hau ndaikarĩte ndĩnyiihĩtie, nguo yakwa ya thĩinĩ na ya igũrũ irĩ ndembũkangu, ngĩturia ndu ndambũrũkĩtie moko makwa kũrĩ Jehova Ngai wakwa, ⁶ ngĩhooya ūũ:

“Wee Ngai wakwa, nĩngũigua
thoni mũno na ngaconoka na

^a36 Nĩ kwarĩ na anene maathuuragwo nĩ mũthamaki nĩguo marũgamagĩrĩre ng'ongo cia mabũrũri mao, namo mabarũthi maarĩ anini ao.

^b1 Ezara eerirwo maũndũ macio mĩeri kenda thuutha wa gũkinya Jerusalemu (rora 10:9).

^c3 Gũtarũranga nguo kuonanagia atĩ mũndũ nĩaracakaya.

ndingĩhota gũgũtiirĩra gĩthiithi, Wee Ngai wakwa, tondũ mehia maitũ nĩ maingĩ makaraiha gũkĩra ũraihi witũ na ũũru witũ, ũgakinya o kũu igũrũ. ⁷ Kuuma matukũ-inĩ ma maithe maitũ ma tene nginya ũmũthĩ, ũũru witũ ũkoretwo ũrĩ mũingĩ. Tondũ wa mehia maitũ, ithuĩ na athamaki aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ, tũtũire tũũragagwo na rũhiũ rwa njora, tũgatahwo na tũgatunywo indo ciitũ, na tũgaconorithio guoko-inĩ kwa athamaki a mabũrũri mangĩ, o ta ũrĩa gũtarĩĩ ũmũthĩ.

⁸ “No rĩrĩ, gwa kahinda kanini, Jehova Ngai witũ akoretwo arĩ mūtugi nĩ gũtũtigĩria matigari na gũtũhe handũ harũmu harĩa hake haamũre, na nĩ ũndũ ũcio Ngai nĩaheete maitho maitũ ũtheri na agatũhooreria hanini ũkombo-inĩ witũ. ⁹ O na gũtuĩka tũrĩ ngombo-rĩ, Ngai witũ ndatũtiganĩrie ũkombo-inĩ. ^a Nĩatũiguĩrĩire tha maitho-inĩ ma athamaki a Perisia: Nĩatũheete mūtũũrĩre mwerũ nĩguo tũhote gwaka nyũmba ya Ngai witũ rĩngĩ na tũcookererie kũrĩa ithũkĩtio, na nĩatũheete rũthingo rwa gũtũgitĩra thĩnĩ wa Juda na Jerusalemu.

¹⁰ “No rĩrĩ, Wee Ngai witũ-rĩ, nĩ atĩa tũngiuga thuutha ũyũ? Tondũ nĩtwagĩire mawatho maku bata ¹¹ marĩa waheanire na tũnua twa anabii ndungata ciaku, rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Bũrũri ũrĩa mũrathĩ kwĩgwatĩra ũtuĩke wanyu nĩmũthaahie nĩ waganu wa andũ aguo. Nĩ ũndũ wa maũndũ mao me magigi, nĩmaũiyũrĩtie maũndũ mao mooru kuuma mwena ũmwe nginya ũrĩa ũngĩ. ¹² Nĩ ũndũ ũcio, mūtikanetũkĩrie airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao kana ariũ anyu mahikie airĩtu ao. Mūtikanagĩe na kĩrĩkanĩro kĩa ũrata nao o na rĩ, nĩgeetha mũgĩe

na hinya na mũrĩage indo njega cia bũrũri ũcio, na mũkaaũtigĩra ciana cianyu ũrĩ igai rĩao nginya tene.’

¹³ “Maũndũ macio matũkorete nĩ ũndũ wa ciiko ciitũ njũru na wĩhia witũ mũnene, no rĩrĩ, Wee Ngai witũ ũtũherithĩtie na iherithia inini gũkĩra ũrĩa mehia maitũ magĩrĩre, o na nĩtũtigĩrie matigari ma andũ ta aya. ¹⁴ Rĩu-rĩ, no tũcooke kuuna maathani maku rĩngĩ, na tũhikanie na andũ arĩa mekaga maũndũ me magigi ta macio? Githĩ ndũngĩtũrakarĩra nginya ũtũniine, kwage matigari kana mũndũ ũngĩhonoka? ¹⁵ Wee Jehova Ngai wa Isiraeli, ũrĩ mũthingu! ũmũthĩ ũyũ nĩtũtigĩtwo tũrĩ matigari. Tũrĩ haha mbere yaku twĩhĩtie, na tondũ wa ũndũ ũcio gũtirĩ o na ũmwe witũ ũngĩhota kũrũgama mbere yaku.”

Andũ Kuumbũra Mehia

10 Rĩrĩa Ezara aahooyaga akiumbũraga mehia na akĩrĩraga, o na akĩgũithagia thĩ hau nyũmba-inĩ ya Ngai-rĩ, gĩkundi kĩnene kĩa andũ a Isiraeli, kĩa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, gĩkũngana gĩkĩmũthiũrũrũkĩria. O nao makĩrĩra marĩ na ruo mũno. ² Nake Shekania mũrũ wa Jehieli, ũmwe wa rũciarũ rwa Elamu, akĩrĩa Ezara atĩrĩ, “Tũkoretwo tũtarĩ ehokeku harĩ Ngai witũ nĩ ũndũ nĩtũhikĩtie andũ-a-nja kuuma ndũrĩrĩ iria itũthiũrũrũkĩrie. No o na kũrĩ ũguo-rĩ, Isiraeli no marĩ na kĩrĩgĩrĩro. ³ Na rĩrĩ, nĩtũthondeke kĩrĩkanĩro tũrĩ mbere ya Ngai witũ atĩ nĩtũkũngata andũ-a-nja aya othe na ciana ciao, kũringana na mataaro ma mwathi wakwa, o na mataaro ma arĩa metigĩrĩtie maathani ma Ngai witũ. ũndũ ũyũ nĩwĩkwo kũringana na Watho. ⁴ Arahũka; ũhorũ ũyũ ũrĩ moko-inĩ maku. Ithuĩ tũrĩ hamwe nawe; nĩ ũndũ ũcio, wĩyũmĩrĩrie ũwĩke.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ezara akĩarahũka, agĩtũma atongoria a athĩnjĩri-Ngai na Alawii, o na andũ othe a Isiraeli mehĩte atĩ nĩmegwĩka ũrĩa kwerĩtwo.

^a9 Hĩndĩ ĩno Ayahudi maathagwo nĩ andũ a mabũrũri mangĩ.

Nao makũhĩta. ⁶ Ningĩ Ezara akiuma hau mbere ya nyũmba ya Ngai, agĩthĩ kanyũmba ka Jehohanani mũrũ wa Eliashibu. Arĩ kũu ndaigana kũrĩa irio kana kũnyua maaĩ tondũ aathiire o na mbere gũcakaya nĩ ũndũ andũ arĩa maatahĩtwo nĩmagĩte kwĩhokeka.

⁷ Gũgĩcooka gũkĩanĩrwo Juda na Jerusalemu guothe atĩ andũ othe arĩa maatahĩtwo mongane Jerusalemu.

⁸ Mũndũ o wotho ũngĩagire gũkinya Jerusalemu mĩthenya ĩtatũ ĩtanathira kũringana na itua rĩa anene na athuuri, atunywo indo ciake ciothe, nake we mwene aingatwo, ehere kĩũngano-inĩ kĩa andũ arĩa maatahĩtwo.

⁹ Mĩthenya ĩyo ĩtatũ ĩtanathira, arũme othe a Juda na Benjamini makĩũngana Jerusalemu. Nago mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ wa mweri wa kenda, andũ othe nĩmaikarĩte thĩ kĩaaro-inĩ kĩrĩa kiarĩ mbere ya nyũmba ya Ngai, mathĩnikĩte mũno tondũ wa ũndũ ũcio na nĩ ũndũ wa mbura. ¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai akĩrũgama na igũrũ, akĩmeera atĩrĩ, “Mũkoretwo mũtarĩ ehokeku; nĩmũhikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ, mũgakĩongerera mahĩtia ma Isiraeli. ¹¹ Rĩu-rĩ, umbũrai mehia manyu kũrĩ Jehova Ngai wa maithe manyu, na mwĩke ũrĩa endaga. Mwĩyamũraniei na andũ arĩa mamũthiũrũrũkĩrie, o na atumia anyu a kũngĩ.”

¹² Kĩũngano gĩothe gĩgĩcookia na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Nĩwoiga ũrĩa kwagĩrĩire! No nginya twĩke o ta ũguo woiga. ¹³ No rĩrĩ, andũ aya marĩ haha nĩ aingĩ, na nĩ hĩndĩ ya mbura; nĩ ũndũ ũcio tũtingĩkara nja. Ningĩ ũhoru ũyũ ndũngĩthondekeka na mũthenya ũmwe kana ĩrĩ, tondũ nĩtwĩhĩtie mũno ũndũ-inĩ ũyũ. ¹⁴ Reke anene aitũ marũgamĩrĩre kĩũngano gĩkĩ gĩothe. Ningĩ o mũndũ wotho ũrĩ matũũra-inĩ maitũ ũhikĩtie mũndũ-wa-nja wa kũngĩ nĩetĩkĩrio oke mahinda marĩa matuĩtwo, hamwe na athuuri na atuanĩri ciira a o itũũra, nginya twehererio marakara marĩa mahiũ ma Ngai witũ ũhoru-inĩ ũyũ.”

¹⁵ Andũ arĩa maareganire na ũhoru ũcio no Jonathani mũrũ wa Asaheli, na Jahazeia mũrũ wa Tikiva, hamwe na Meshulamu, na Shabethai ũrĩa Mũlawii.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa maatahĩtwo magĩka o ta ũrĩa kwerĩtwo. Nake Ezara ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthuura arũme arĩa maarĩ atongoria a nyũmba ciao, o mũndũ ũmwe kuuma o nyũmba, o ũrĩa ciagayanĩtio, nao othe makĩandĩkwo marĩtwa mao. Mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi magĩkara thĩ nĩguo matuĩrie maciira macio, ¹⁷ na gũgĩkinya mũthenya wa mbere wa mweri wa mbere, makĩrĩkia maciira ma arũme othe arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ.

Andũ arĩa Maahĩtĩtie nĩ Kũhikania na Ndũrĩrĩ

¹⁸ Thĩnĩ wa njiaro cia athĩnjĩri-Ngai, andũ aya nĩo maahikĩtie andũ-a-nja a kũngĩ:

Kuuma njiaro cia Jeshua mũrũ wa Jozadaku na ariũ a ithe nĩ: Maaseia, na Eliezeri, na Jaribu, na Gedalia. ¹⁹ (Othe makĩĩranĩra atĩ nĩmegũtigana na atumia ao, na o mũndũ akĩruta ndũrũme kuuma rũũru-inĩ rwake nĩ ũndũ wa iruta rĩa mahĩtia mao.)

²⁰ Kuuma kũrĩ njiaro cia Imeri nĩ: Hanani na Zebadia.

²¹ Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ: Maaseia, na Elija, na Shemaia, na Jehieli, na Uzia.

²² Kuuma kũrĩ njiaro cia Pashuri nĩ: Elioenai, na Maaseia, na Ishumaeli, na Nethaneli, na Jozabadu, na Elasa.

²³ Kuuma kũrĩ Alawii nĩ:

Jozabadu, na Shimei, na Kelaia (na nowe Kelita), na Pethahia, na Juda, na Eliezeri.

²⁴ Kuuma kũrĩ aini a nyĩmbo nĩ: Eliashibu.

Kuuma kũrĩ aikaria a ihingo nĩ: Shakumu, na Telemu, na Uri.

²⁵Na gatagatĩ-inĩ ga Aisiraeli arĩa angĩ:

Kuuma kũrĩ njiaro cia Paroshu nĩ:
Ramia, na Izia, na Malikija,
na Mijamini, na Eleazaru, na
Malikija, na Benaia.

²⁶Kuuma kũrĩ njiaro cia Elamu nĩ:
Matania, na Zekaria, na Jehieli,
na Abadi, na Jeremothu, na
Elija.

²⁷Kuuma kũrĩ njiaro cia Zatu nĩ:
Elioenai, na Eliashibu, na
Matania, na Jeremothu, na
Zabadi, na Aziza.

²⁸Kuuma kũrĩ njiaro cia Bebai nĩ:
Jehohanani, na Hanania, na
Zabai, na Athilai.

²⁹Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:
Meshulamu, na Maluku, na
Adaia, na Jashubu, na Sheali, na
Jeremothu.

³⁰Kuuma kũrĩ njiaro cia Pahathu-
Moabi nĩ:
Adina, na Kelali, na Benaia,
na Maaseia, na Matania, na
Bezaleli, na Binui, na Manase.

³¹Kuuma kũrĩ njiaro cia Harimu nĩ:
Eliezeri, na Ishija, na Malikija,
na Shemaia, na Shimeoni,
³²na Benjamini, na Maluku, na
Shemaria.

³³Kuuma kũrĩ njiaro cia Hashumu
nĩ:
Matenai, na Matata, na Zabadi,
na Elifeleti, na Jeremai, na
Manase, na Shimei.

³⁴Kuuma kũrĩ njiaro cia Bani nĩ:
Maadai, na Amuramu, na
Ueli, ³⁵na Benaia, na Bedeia,
na Keluhi, ³⁶na Vania, na
Meremothu, na Eliashibu, ³⁷na
Matania, na Matenai, na Jaasu.

³⁸Kuuma kũrĩ njiaro cia Binui nĩ:
Shimei, ³⁹na Shelemia, na
Nathani, na Adaia, ⁴⁰na
Makinadebai, na Shashai,
na Sharai, ⁴¹na Azareli, na
Shelemia, na Shemaria, ⁴²na
Shalumu, na Amaria, na Jusufu.

⁴³Kuuma kũrĩ njiaro cia Nebo nĩ:
Jeieli, na Matithia, na Zabadi,
na Zabina, na Jadai, na Joeli, na
Benaia.

⁴⁴Acio othe nĩmahikĩtie andũ-a-nja a
kũngĩ, na amwe ao nĩmaciarĩte ciana na
atumia acio.

NEHEMIA

Ihooya rĩa Nehemia

1 Ici nĩcio ciugo cia Nehemia mūrũ wa Hakalia:

Atĩrĩrĩ, mweri-inĩ wa Kiselevu wa mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ,^a rĩrĩa ndaarĩ thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu Shushani-rĩ,^b ² Hanani, ũmwe wa ariũ a baba, agĩũka kuuma Juda arĩ na andũ angĩ, na ngĩmahooya ũhoru wa matigari ma Ayahudi arĩa maahonokete gũtahwo, o na ngĩmahooya ũhoru wa Jerusalemu.

³ Nao makĩnjookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa maahonokire gũtahwo, o acio marĩ kũu bũrũri-inĩ, marĩ na thĩĩna mũnene na makanyararwo mũno. Rũthingo rwa Jerusalemu nĩrũmomore, na ihingo ciaruo igacinwo na mwaki.”^c

⁴ Rĩrĩa ndaiguire maũndũ macio, ngĩikara thĩ, ngĩrĩra. Ngĩikara ngĩcakayaga matukũ maigana ũna, ngĩũhinga kũrĩa irio na ngĩhooya Ngai wa Igũrũ. ⁵ Ningĩ ngiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova Ngai wa Igũrũ, wee Mũrungu mũnene na wa kũmakania, ũrĩa ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ arĩa mamwendete na magaathĩkĩra maathani make, ⁶ ndagũthaitha ũtege gũtũ gwaku, na ũhingũre maitho maku ũigwe ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrahooya ĩrĩ mbere yaku mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ wa ndungata ciaku, andũ a Isiraeli. Nĩngumbũra mehia ma andũ a Isiraeli, na makwa, na ma nyũmba ya baba, marĩa ithuĩ tũkwĩhiirie. ⁷ Nĩtwĩkĩte maũndũ

ma waganu mũnene harĩwe. Tũtiathĩkĩire maathani na irĩra cia watho waku cia kũrũmĩrĩrwo, o na mawatho marĩa waheire Musa ndungata yaku.

⁸ “Ririkana ũrutani ũrĩa waheire Musa ndungata yaku, ũkiuga atĩrĩ, ‘Mũngĩaga kwĩhokeka, nĩngamũhurunja gatagatĩ ka ndũrĩrĩ, ⁹ no mũngĩkanjookerera na mwathĩkĩre maathani makwa, hĩndĩ ĩyo o na andũ anyu arĩa maatahitwo magatwarwo ituri cia thĩ kũrĩa kũraya mũno, nĩngamacookereria ndĩmarute kuo, ndĩmarehe kũndũ kũrĩa thuurĩte gũtuĩke gĩikaro kĩa Rĩitwa rĩakwa.’

¹⁰ “Acio nĩ ndungata ciaku na andũ aku, arĩa wakũũrĩre na ũndũ wa hinya waku mũnene na guoko gwaku kũrĩ ũhoti. ¹¹ Wee, Jehova, ndagũthaitha ũtege gũtũ ũigwe mahooya ma ndungata ĩno yaku, o na mahooya ma ndungata ciaku iria ikenagio nĩ gwĩtigĩra rĩitwa rĩaku. Kĩreke ndungata yaku ĩgaacĩre ũmũthĩ na ũndũ wa gũtũma ĩtĩkĩrĩke harĩ mũndũ ũyũ.”

Nĩ nĩ ndatwaragĩra mũthamaki kĩndũ gĩa kũnyua.

Aritashashita Gũtũma Nehemia Jerusalemu

2 Mweri-inĩ wa Nisani, mwaka wa mĩrongo ĩĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa aareheirwo ndibei, ngĩoya ndibei ĩyo ngĩmĩnengera mũthamaki. Mbere ya hĩndĩ ĩyo ndiatukĩtie gĩthiithi ndĩ harĩ we; ² nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi ũguo na ndũrĩ mũrũaru? ũndũ ũcio no uumanire na kĩa kĩa ngoro.”

Na nĩ ngĩtigĩra mũno, ³ no ngĩĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki arotũũra

^a1 Kwarĩ mĩaka mĩrongo kenda na ũmwe kuuma mĩgwate ya mbere yacooka Jerusalemu.

^b1 Shushani nĩkuo ahamaki a Perisia maaikaraga hĩndĩ ya heho; kwarĩ mũkuru-inĩ wa Rũũ rwa Tigrisi.

^c3 Wathani wa Perisia wagayanĩtio ng'ongo ithatũ; rũgongo rwa Juda rwathagwo kuuma Samaria.

nginya tene! Gĩthiithi gĩakwa kīngĩaga gūtuka atĩa hīndī ĩrĩa itũūra inene rĩrĩa maithe makwa mathikĩtwo rĩkirĩte ihooru, na ihingo ciarĩo igacinwo ikaniinwo na mwakĩ?”

⁴ Mũthamaki akīnjũũria atĩrĩ, “Ūkwenda atĩa?”

Hīndī iyo ngĩhooya Ngai wa Igũrũ, ⁵ na ngĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũthamaki, angĩona kwagĩrĩre, na ndungata yaku ĩtikĩrĩke maitho-inĩ make, nĩakīndũme itũūra rĩu inene rĩa Juda, kũrĩa maithe makwa mathikĩtwo, nĩguo ngarĩake rīngĩ.”

⁶ Hīndī iyo mũthamaki, aikaranĩtie na mũtumia wake, akīnjũũria atĩrĩ, “Rũgendo rwaku nĩ rwa matukũ maigana na ũgaacooka rĩ?” Mũthamaki akĩona arĩ wega andũme; nĩ ūndũ ūcio ngĩtua ihinda rĩa gũthĩi.

⁷ Ningĩ ngĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthamaki angĩona kwagĩrĩre, reke heo marũa ndwarĩre abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, nĩgeetha manjĩtikĩrie hītũkĩre kuo kinya nginye Juda. ⁸ O na no heo marũa ndwarĩre Asafu, mũmenyereri wa mũtitũ wa mũthamaki, nĩgeetha akaahe mbaũ cia gũthondeka mĩgamba ya ihingo cia nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa ĩriganĩtie na hekarũ, na cia gwaka rũthingo rwa itũūra inene o na cia gwaka nyũmba ĩrĩa ndĩrĩikaraga?” Na tondũ ũtugi wa guoko kwa Ngai wakwa warĩ hamwe na nĩi, mũthamaki agĩĩtikĩra kũũhingĩria maũndũ marĩa mothe ndaamũũrĩtie. ⁹ Nĩ ūndũ ūcio ngĩthiĩ kũrĩ abarũthi a Mũrĩmo-wa-Farati, ngĩmanengera marũa ma mũthamaki. Ningĩ mũthamaki nĩatũmĩte anene a mbũtũ cia ita hamwe na thigari iria ithiiaa na mbarathi tũthiĩ hamwe nao.

¹⁰ Rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni,^a na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni, maaigũire ũhoro ūcio, magĩtangĩka mũno makĩria nĩkũigua atĩ kwarĩ mũndũ wokĩte gũcarĩa maũndũ ma kũguna andũ a Isiraeli.

Nehemia Kũrora Thingo cia Jerusalemu

¹¹ Nĩndathiire Jerusalemu, na thuutha wa gũikara kuo mĩthenya ĩtatũ-rĩ, ¹² ngĩumagara ũtukũ ndĩ na andũ matarĩ aingĩ. Ndierĩte mũndũ o na ūmwe ūndũ ũrĩa Ngai wakwa eekĩrĩte ngoro-inĩ yakwa njĩke nĩ ūndũ wa Jerusalemu. Gũtiarĩ na mbarathi ingĩ tiga ĩrĩa yanguuĩte.

¹³ Nĩndathiire ũtukũ ngereire Kĩhingo gĩa Kĩanda,^b njerekeire Gĩthima kĩa Ndamathia na Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ,^c ngĩroraga thingo cia Jerusalemu iria ciacinĩtwo ikaniinwo nĩ mwaki. ¹⁴ Ningĩ ngĩthiĩ o na mbere njerekeire Kĩhingo gĩa Gĩthima na Karia-inĩ ka Mũthamaki, no hatiarĩ handũ haiganu ha kũhītũkĩrwo nĩ mbarathi yakwa; ¹⁵ nĩ ūndũ ūcio ngĩambata na mũkuru ũtukũ ngĩroraga ũrĩa rũthingo rwatariĩ. Ndakinya mũthia, ngĩhũndũka ngĩingĩrĩa Kĩhingo gĩa Kĩanda rīngĩ. ¹⁶ Anene a kũu matiamenyire kũrĩa ndathiĩte kana ũrĩa ndekaga tondũ ndiamenyithĩtie Ayahudi, kana athĩnjĩri-Ngai, kana arĩa maarĩ igweta, kana anene, o na kana arĩa angĩ mangĩarutire wĩra.

¹⁷ Ningĩ ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũrona thĩĩna ũrĩa tũrĩ nague: itũūra rĩa Jerusalemu nĩrĩanangĩku, na ihingo ciarĩo igacinwo na mwaki. Ūkai twake rũthingo rwa Jerusalemu rīngĩ, na tũtigacooka kũnyararwo o na rĩ.” ¹⁸ O na ningĩ ngĩmeera ũrĩa guoko kwa ũtugi kwa Ngai wakwa kwarĩ hamwe na nĩi, na ũrĩa mũthamaki anjĩrĩte.

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩtwambĩrĩrie gwaka rīngĩ.” Nĩ ūndũ ūcio makĩambĩrĩria wĩra ūcio mwega.

¹⁹ No rĩrĩa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni na Tobia mũnene ũrĩa Mũamoni na Geshemu ũrĩa Mũarabu maaigũire ũhoro ūcio, magĩtũnyũrũria na

^b 13 Kĩhingo gĩa Kĩanda kĩarĩ mwena wa ithũiro wa rũthingo rwa Jerusalemu.

^c 13 Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ nĩkĩo Ayahudi moimagĩria nyamũ iria ciarutagwo magongona, magacitwara Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu.

^a 10 Sanibalati aarĩ barũthi wa Samaria.

magĩtũthekerera, makĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũũ mũreka? Kaĩ mũkũremera mũthamaki?”

²⁰ Ngĩmacookeria atĩrĩ, “Ngai wa Igũrũ nĩwe ũgũtũma tũgaacĩre. Ithũ ndungata ciake nĩtũkwambĩrĩa gwaka rĩngĩ, no ha ũhoro wanyu-rĩ, mũtirĩ na igai gũkũ Jerusalemu, kana kĩhooto, kana ũndũ wa tene wa kũmũnyiitithania narĩo.”

Aaki a Rũthingo

3 Na rĩrĩ, Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ a thiritũ yake, magĩthĩ kũruta wĩra, na magĩcookereria Kĩhingĩ kĩa Ng’ondũ. Magĩkĩamũra na magĩgĩkĩra mĩrango. Magĩaka o nginya Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Igana, ũria maamũrire, na magĩaka o nginya Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Hananeli. ² Andũ a Jeriko magĩaka gĩcunjĩ kĩria kĩariganĩtie na ho, nake Zakuri mũrũ wa Imuri agĩaka kũrigania nao.

³ Kĩhingĩ gĩa Thamaki gĩakirwo rĩngĩ nĩ ariũ a Hasenaa. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

⁴ Meremothu mũrũ wa Uria mũrũ wa Hakozi, nĩwe wacookereirie gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩrĩire. Nake Meshulamu mũrũ wa Berekia mũrũ wa Meshezabeli agĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩria kĩariganĩtie na hau. Ningĩ Zadoku mũrũ wa Baana agĩthĩ na mbere gũcookereria gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩrĩire. ⁵ Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ andũ a Tekoa, no andũ ao arĩa maarĩ igweta nĩmaregire kũruta wĩra ũria maheetwo nĩ arũgamĩrĩri ao.

⁶ Joiada mũrũ wa Pasea marĩ na Meshulamu mũrũ wa Besodeia nĩ macookereirie Kĩhingĩ kĩa Jeshanahi. Nĩmarire mĩgogo yakĩo, na magĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. ⁷ Kũrigania nao, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ andũ a kuuma Gibeoni na Mizipa, nĩ Melatia wa Gibeoni, na Jadoni wa Meronothu, matũũra marĩa maathagwo

nĩ barũthi wa Mũrĩmo-wa-Farati. ⁸ Uzieli mũrũ wa Harihaia, ũmwe wa aturi a thahabu, nĩacookereirie kũria kwarũmĩrĩire; nake Hanania, ũmwe wa athondeki a maguta manungi wega, agĩcookereria rũthingo harĩa haariganĩtie na hau. Magĩcookereria rũthingo rwa Jerusalemu o nginya Rũthingo rũria Rwariĩ. ⁹ Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ Refaia mũrũ wa Huri ũria warĩ mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Jerusalemu. ¹⁰ Kũhakana na hau, Jedaia mũrũ wa Harumafu agĩcookereria rũthingo rũria rwang’etheire nyũmba yake, nake Hatushu mũrũ wa Hashabineia agĩcookereria rũthingo rũria rwariganĩtie nake. ¹¹ Malikija mũrũ wa Harimu, na Hashubu mũrũ wa Pahathu-Moabi nao nĩmacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ, hamwe na Mũthiringo ũria mũraihi na igũrũ wa Mariiko ma Mwaki. ¹² Gĩcunjĩ kĩria kĩarũmĩrĩire gĩacookereirio nĩ Shalumu mũrũ wa Haloheshu, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩa Jerusalemu, ateithĩrĩirio nĩ airĩtu ake.

¹³ Kĩhingĩ gĩa Kĩanda gĩacookereirio nĩ Hanuni hamwe na andũ arĩa maatũũraga Zanoa. Magĩgĩaka rĩngĩ na magĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo, ningĩ magĩcookereria rũthingo ũraihi wa mĩkono 1,000^a o nginya Kĩhingĩ gĩa Kĩara-inĩ.

¹⁴ Kĩhingĩ gĩa Kĩara-inĩ gĩacookereirio nĩ Malikija mũrũ wa Rekabu, mwathi wa gĩcigo kĩa Bethi-Hakeremu. Agĩgĩaka rĩngĩ na agĩkĩra mĩrango, na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo.

¹⁵ Kĩhingĩ gĩa Gĩthima gĩacookereirio nĩ Shalumu mũrũ wa Koli-Hoze, mwathi wa gĩcigo kĩa Mizipa. Agĩgĩaka rĩngĩ, agĩkĩgita, na agĩkĩra mĩrango na igera cia kũmĩhinga na icuuma ciakĩo. Ningĩ nĩacookereirie rũthingo rwa Karia ga Siloamu kũrigania na Mũgũnda wa Mũthamaki, o nginya ngathĩ-inĩ ya gũikũrũka kuuma Itũũra Inene rĩa

^a13 nĩ ta mita 450

Daudi. ¹⁶ Kuuma harĩ we, Nehemia mũrũ wa Azibuku, mwathi wa nuthu ya gĩcigo kĩmwe kĩa Bethi-Zuru,^a agĩcookereria rũthingo nginya kũng'ethera mbĩrĩra cia Daudi, o nginya karia-inĩ ga kwĩyenjera, na o nginya Nyũmba ya Njamba cia Ita.

¹⁷ Kũrigania nake, wĩra wa gũcookereria rũthingo warutirwo nĩ Alawii arĩa maarũgamĩrĩrwo nĩ Rehumu mũrũ wa Bani. Kũrigania nake, Hashabia, mwathi wa nuthu ya gĩcigo gĩa Keila, agĩcookereria rũthingo handũ-inĩ ha andũ a gĩcigo gĩake.

¹⁸ Kũrigania nake, andũ ao a bũrũri nĩ maacookereirie rũthingo matongoretio nĩ Binui mũrũ wa Henadadi, mwathi wa nuthu iyo ingĩ ya Keila. ¹⁹ Kũrigania nake, Ezeri mũrũ wa Jeshua, mwathi wa Mizipa, nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma harĩa haang'etheire mwambato nginya harĩa haigagwo indo cia mbaara, o nginyagia koine-inĩ. ²⁰ Kũrigania nake, Baruku mũrũ wa Zabai agĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ arĩ na kĩyo, kuuma koine-inĩ nginya itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ²¹ Kũrigania nake, Meremothu mũrũ wa Uriah, mũrũ wa Hakozi, nĩacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ kuuma itoonyero rĩa nyũmba ya Eliashibu nginya mũthia-inĩ wayo.

²² Kũrigania nake, rũthingo rwacookereirie nĩ athĩnjĩri-Ngai a kuuma rũgongo rũrĩa rwathiũrũrũkĩirie kũu.

²³ Kuuma harĩ, Benjamini na Hashubu magĩcookereria rũthingo gĩcunjĩ kĩrĩa kĩarĩ mbere ya nyũmba yao; na kũrigania nao, Azaria mũrũ wa Maaseia, mũrũ wa Anania, agĩcookereria rũthingo hakuhĩ na nyũmba yake. ²⁴ Kũrigania nake, Binui mũrũ wa Henadadi nĩacookereirie gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma nyũmba-inĩ ya Azaria o nginya koine-inĩ harĩa thingo ciacemanĩirie, ²⁵ nake Palali mũrũ wa Uzai agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa thingo ciacemanĩirie na mũthiringo ũrĩa wacomokete

nyũmba-inĩ ya igũrũ ya mũthamaki hakuhĩ na nja ya arangĩri. Kũrigania nake, Pedaia mũrũ wa Paroshu ²⁶ hamwe na atungati a hekarũ arĩa maatũũraga kĩrĩma-igũrũ kĩa Ofeli magĩcookereria rũthingo o nginya kũng'ethera Kĩhingo kĩa Maaĩ kwerekera mwena wa irathĩro na kũng'ethera mũthiringo ũrĩa wacomokete na igũrũ. ²⁷ Kũrigania nao, andũ a Tekoa magĩcookereria gĩcunjĩ kĩngĩ kuuma mũthiringo mũnene ũrĩa wacomokete na igũrũ nginya rũthingo rwa Ofeli.

²⁸ Igũrũ wa Kĩhingo kĩa Mbarathi, athĩnjĩri-Ngai nĩmacookereirie rũthingo, o mũndũ mbere ya nyũmba yake.

²⁹ Kũrigania nao, Zadoku mũrũ wa Imeri agĩcookereria rũthingo kũng'ethera nyũmba yake. Kũrigania nake, Shemaia mũrũ wa Shekania, mũkaria wa Kĩhingo kĩa Irathĩro, nĩwe wacookereirie rũthingo rũrĩa rwarũmĩrĩire. ³⁰ Kũrigania nake, Hanania mũrũ wa Shelemia, na Hanuni mũrũ wa gatandatũ wa Zalafu, nĩ maacookereirie gĩcunjĩ kũ kĩngĩ. Kũrigania nao, Meshulamu mũrũ wa Berechia agĩcookereria rũthingo kũng'ethera harĩa aikaraga. ³¹ Kũrigania nake, Malikija, ũmwe wa aturi a thahabu, agĩcookereria rũthingo nginya nyũmba-inĩ ya ndungata cia hekarũ na cia onjorithia, kũng'ethera Kĩhingo gĩa Gũtuĩria, na o nginya kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine; ³² na gatagatĩ ga kanyũmba karĩa kaarĩ igũrũ rĩa koine na Kĩhingo kĩa Ng'ondũ haacookereirie nĩ aturi a thahabu na onjorithia.

Kũgĩrio Gwaka Rũthingo Rĩngĩ

4 Rĩrĩa Sanibalati aaigũire atĩ nĩtwakaga rũthingo rĩngĩ, akĩrakara na agĩthĩrĩka mũno. Agĩthekerera Ayahudi, ² na arĩ mbere ya athiritũ ake na mbũtũ cia ita cia Samaria, akiuga atĩrĩ, “Ayahudi aya ahinyaru-rĩ, nĩ kĩĩ mareka? Nĩmegũcookereria rũthingo rwao? Nĩmekũrũta magongona? Nĩmekũrĩkia wĩra ũyũ na mũthenya ũmwe? Maahota gũtũma mahiga macooke muoyo kuuma

^a16 Bethi-Zuru yarĩ kambĩ ya tene ya arangĩri a Mũthamaki Daudi.

hĩba-inĩ ici cia mahuti maya mahĩte ũu wothe?”

³Tobia ũrĩa Mũamoni, ũrĩa warĩ mwena wake, akiuga atĩrĩ, “Rũthingo rũu rwa mahiga maraaka-rĩ, o na mbwe ĩngĩrũhaica no ĩrũmomore!”

⁴No rĩrĩ, Wee Ngai witũ tũthikĩrĩrie, tondũ tũrĩ andũ anyarare. Garũra irumi icio ciao imacookerere. Maneane ta matahĩtwo bũrũri-inĩ wa ũkombo.

⁵Ndũkahithĩrĩrie mahĩtia mao kana weherie mehia mao kuuma ũthiũ-inĩ waku, nĩgũkorwo nĩmarumĩte andũ arĩa maraaka.

⁶Nĩ ũndũ ũcio tũgĩaka rũthingo rũu rĩngĩ o nginya ruothe rũgĩkinya nuthu ya ũraihi waruo, nĩgũkorwo andũ acio maarutire wĩra na ngoro cia kwĩyendera.

⁷No hĩndĩ ĩrĩa Sanĩbalati, na Tobia, na Aarabu, na Aamoni, na andũ a Ashidodi maiguire atĩ thingo cia Jerusalemu nĩciathiiaga na mbere gũcookererio na atĩ mĩanya nĩyathingagwo-rĩ, makĩrakara mũno. ⁸Magĩthiĩ ndundu marĩ othe, magĩciira ũrĩa megũka mahũũrane na Jerusalemu, na mambĩrĩrie ngũĩ kuo. ⁹No nĩtwahooire Ngai witũ na tũkĩiga arangĩri a gũtũgĩĩra mũthenya na ũtukũ nĩ ũndũ nĩtwehĩĩrwo.

¹⁰O ihinda rĩu, andũ a Juda makiuga atĩrĩ, “Aruti a wĩra nĩmaroorwo nĩ hinya, na nĩ kũrĩ na mahuti maingĩ mũno matangĩreka twake rũthingo rũu rĩngĩ.”

¹¹O nacio thũ ciitũ ikiuga atĩrĩ, “Mũira wa mamenye ũhoru kana matuone, tũgũkorwo hamwe nao, tũmoorage na tũtũme wĩra ũcio ũtĩge kũrutwo.”

¹²Hĩndĩ ĩyo Ayahudi arĩa maatũũraga hakuhi na thũ icio magĩũka, magĩtwĩra maita ikũmi atĩrĩ, “O kũrĩa mũngĩũrĩra-rĩ, nĩmegũtũtharĩkĩra.”

¹³Nĩ ũndũ ũcio ngĩga andũ amwe na thuutha wa kũrĩa rũthingo rwarĩ thĩ mũno na gũtaarĩ na ũgiĩtũri; ngĩmaiga kũringana na nyũmba ciao marĩ na hiũ ciao cia njora, na matimũ, na mota. ¹⁴Ndaarĩkia kuona ũrĩa maũndũ maatariĩ, ngĩrũgama ngĩĩra andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa

angĩ atĩrĩ, “Mũtikametigĩire. Ririkanai Mwathani, o we ũrĩa mũnene na wa kũmakania, nĩguo mũrũĩrĩrie ariũ a thoguo, na aanake anyu, na airĩtu anyu, na atumia anyu, o na mĩciĩ yanyu.”

¹⁵Rĩrĩa thũ ciitũ ciamenyire atĩ nĩtwamenyete ũhoru wa ndundu yao, na atĩ Ngai nĩarigĩrĩrie ũndũ ũcio, ithuothe tũgĩcooka rũthingo-inĩ, o mũndũ agĩthiĩ wĩra-inĩ wake.

¹⁶Kuuma mũthenya ũcio nuthu ya andũ akwa nĩo maarutaga wĩra nayo nuthu ĩyo ĩngĩ yao makĩheo matimũ, na ngo, na mota, o na nguo cia kĩgera. Anene nao makĩrũgama thuutha wa andũ othe a Juda ¹⁷arĩa maakaga rũthingo. Nao arĩa maakuuaga indo cia mwako maarutaga wĩra na guoko kũmwe, nakuo kũrĩa kũngĩ kũnyiiĩtĩte kĩndũ kĩa mbaara, ¹⁸nake mwaki o wothe aikaraga eyohete rũhiũ rwake rwa njora njohero o akĩrutaga wĩra. No mũhuhi wa karumbeta aanjikaraga hakuhi.

¹⁹Nĩngĩ ngĩĩra arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ atĩrĩ, “Wĩra nĩ mũingĩ mũno na ũgatambũrũka, na nĩtũraiħanĩrĩrie mũno mũndũ na ũrĩa ũngĩ rũthingo-inĩ. ²⁰Rĩrĩa rĩothe mũngĩĩgua karumbeta kaahuhwo, mũũke harĩa tũrĩ. Ngai witũ nĩwe ũgũtũrũĩrĩa!”

²¹Nĩ ũndũ ũcio tũgĩthiĩ na mbere na kũruta wĩra, nuthu ya andũ ĩnyiiĩtĩte matimũ kuuma rũciĩnĩ nginya njata cioneke hwaĩ-inĩ. ²²Hĩndĩ o ĩyo ngĩĩra andũ atĩrĩ, “Reke o mũndũ na mũteithia wake maikarage Jerusalemu thĩĩnĩ ũtukũ, nĩgeetha matũtungatagĩre ta arangĩri ũtukũ, na mũthenya makaruta wĩra.” ²³Nĩ mwene, kana ariũ a baba, kana andũ akwa, kana arangĩri arĩa maarĩ hamwe na nĩ gũtirĩ warutaga nguo; o mũndũ aakoragwo na indo ciake cia mbaara o na agĩthiĩ gũtaha maaĩ.

Nehemia Gũteithia Athĩĩni

5 Na rĩrĩ, andũ amwe na atumia ao nĩmatetire mũno nĩ ũndũ wa ũrĩa maahinyĩrĩrio nĩ Ayahudi arĩa angĩ ariũ a ithe wao. ²Amwe moigaga atĩrĩ, “Ithui

na aanake aitũ na airĩtu aitũ tũrĩ aingĩ. Na no nginya tũkorwo na irio, nĩguo tũrĩe tũtũũre muoyo.”

³ Angĩ moigaga atĩrĩ, “Tũneanaga ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ, na mĩcĩi iitũ itũrũgamĩrĩre nĩguo tũheo irio hĩndĩ ya ng’aragu.”

⁴ O na angĩ moigaga atĩrĩ, “No nginya tũngĩakombire mbeeca nĩguo tũhote kũrĩha igooti rĩa mũthamaki rĩa ithaka ciitũ na mĩgũnda ya mĩthabibũ. ⁵ O na gũtuĩka tũrĩ a mũthiimo ũmwe na thakame ĩmwe na andũ a bũrũri witũ, na o na gũtuĩka aanake aitũ nĩ ega o ta ao-rĩ, ithuĩ tũtuĩkĩte no nginya tũneane aanake aitũ na airĩtu aitũ matuĩke ngombo. O na rĩu airĩtu aitũ amwe nĩ ngombo, no tũtirĩ na ũhoti wa kũgirĩrĩria ũndũ ũcio tondũ ithaka ciitũ na mĩgũnda iitũ ya mĩthabibũ ĩrĩ moko-inĩ ma andũ angĩ.”

⁶ Rĩrĩa ndaiguire mateta mao na thitango icio, nĩndarakarire mũno. ⁷ Ngĩcũũrania maũndũ macio, na ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta na anene, ngĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũreetia andũ a bũrũri wanyu uumithio wa mbeeca iria mũmakombithĩtie!” Nĩ ũndũ ũcio ngĩitana mũcemanio mũnene wa kũmaciirithia, ⁸ ngiuga atĩrĩ, “Tũgeretie o ũrĩa tũngĩhota gũkũũra Ayahudi ariũ a ithe witũ arĩa mendeirio ndũrĩrĩ. No inyui nĩ kwendia mũrendia andũ anyu nĩguo tũcooke tũmagũre rĩngĩ!” Andũ acio magĩkira ki tondũ matingĩonire wa kuuga.

⁹ Ningĩ ngĩthĩĩ na mbere ngiuga atĩrĩ, “Ūrĩa mũreka ti wega. Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ gũthiiga mwĩtigĩrĩte Ngai witũ nĩgeetha tũtikanyararwo nĩ ndũrĩrĩ iria irĩ ũthũ na ithuĩ? ¹⁰ Nĩ, na ariũ a baba, na andũ akwa, o na ithuĩ nĩtũrakombithia andũ mbeeca na irio. No rekei gwĩtia kwa uumithio wa mbeeca iria mũkombanĩre gũthire! ¹¹ Cookeriai andũ ithaka ciao narua, na mĩgũnda yao ya mĩthabibũ na ya mĩtamaĩyũ, na nyũmba ciao, o na uumithio ũcio mũmarĩhagia wa gĩcunjĩ kĩa igana kĩa mbeeca, na ngano, na ndibei ya mũhihano, na kĩa maguta.”

¹² Nao makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkũmacookeria. Na tũtikũmetia kĩndũ kĩngĩ. Tũgwĩka o ta ũrĩa ũkuuga.”

Ningĩ ngĩtũmanĩra athĩnjĩri-Ngai ngĩra andũ arĩa maarĩ igweta na arĩa anene mehite atĩ nĩmakahingia ũrĩa meranĩire. ¹³ O na nĩ ngĩribariba icũrĩ cia nguo yakwa ya igũrũ, ngiuga atĩrĩ, “O ta ũguo-rĩ, mũndũ o wotho ũtakahingia kĩrĩkanĩro gĩkĩ, Ngai aromũribariba kuuma nyũmba yake na kuuma kũrĩ indo ciake. Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ta ũcio aroribaribwo, atigwo atarĩ kĩndũ!”

Mũingĩ wotho ũkiuga, “Ameni,” na ũkĩgocca Jehova. Nao andũ othe magĩika o ta ũrĩa meeranĩire.

¹⁴ Ningĩ kuuma mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa Mũthamaki Aritashashita, rĩrĩa ndathuurirwo nduĩke barũthi wao bũrũri wa Juda, nginyagia mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩrĩrĩ, mĩaka ikũmi na ĩrĩrĩ-rĩ, nĩ o na kana ariũ a baba, tũtiarĩire irio iria ciagayagĩrwo barũthi. ¹⁵ No rĩrĩ, abarũthi arĩa maarĩ mbere yakwa nĩmahatagĩrĩria andũ mũno na makametia cekerĩ cia betha mĩrongo ĩna,^a hamwe na irio na ndibei. Ateithĩrĩria ao nao no mahatagĩrĩria andũ. No nĩ tondũ wa gwĩtigĩra Ngai ndiekire ũguo. ¹⁶ Handũ ha gwĩka ũguo-rĩ, nĩ ndeheanire gwaka rũthingo rũrũ. Andũ akwa othe moonganĩte hau nĩ ũndũ wa wĩra; na tũtiigana kũgũra ithaka.

¹⁷ Ningĩ-rĩ, Ayahudi igana rĩa mĩrongo ĩtano, o hamwe na anene maarĩiiga gwakwa, hamwe na arĩa mookaga kuuma ndũrĩrĩ-inĩ iria ciatũthiũrũkĩirie. ¹⁸ O mũthenya indo iria cihaaragĩrio cia kũrĩio ciarĩ ndegwa ĩmwe, na ng’ondũ ithathatũ noru, na ngũkũ, na o mĩthenya ikũmi yathira ndaarehagĩrwo ndibei nyingĩ mũno ya mĩthemba yotho. O na kũrĩ ũguo-rĩ, ndietagia irio iria ciagayagĩrwo barũthi, tondũ maruta macio nĩmaritũhĩire andũ.

¹⁹ Wee Ngai wakwa, ndirikana, ũnjike wega nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe njĩkĩire andũ aya.

^a15 nĩ ta nuthu kilo

Gũthĩĩ na Mbere Kũgĩrio Gwaka Rũthingo

6 Na rĩrĩa Sanibalati, na Tobia, na Geschemu ũrĩa Mũarabu, na thũ iria ingĩ ciitũ maakinyĩrwo nĩ ũhoru atĩ nĩnjakĩte rũthingo rĩngĩ na hatiarĩ ithenya o na rĩmwe rĩatigarĩte rũthingo-inĩ, o na gũtuĩka nginyagia ihinda rĩu ndiekĩrĩte mĩrango ya ihingo, ² Sanibalati na Geschemu makĩndũmĩra ndũmĩrĩri ĩno: “Ũka, reke tũcemanie itũũra-inĩ rĩmwe werũ-inĩ wa Ono.”

No rĩrĩ, maathugundaga kũnjĩka ũũru; ³ nĩ ũndũ ũcio ngĩmatũmĩra andũ mamacookerie atĩrĩ: “Ndĩ na wĩra wa bata ndĩraruta, ndingĩhota gũikũrũka njũke. Wĩra ũngĩkĩrũgamio nĩkĩ, atĩ nyambe njikũrũke kũrĩ inyuĩ?” ⁴ Maandũmĩre ndũmĩrĩri ta ĩyo maita mana, na o hĩndĩ ndaacookagia icookio rĩu.

⁵ Ihinda rĩa gatano Sanibalati akĩndũmĩra ndungata yake na ndũmĩrĩri o ro ĩyo, ĩkuuĩte marũa mataarĩ matume, ⁶ marĩa maandĩkĩtwo ũũ:

“Ũhoru nĩwarĩtio ndũrĩrĩ-inĩ, na Geschemu aroiga ũhoru ũcio nĩ wa ma, atĩ wee na Ayahudi nĩmũrathugunda kũremera mũthamaki mũmũũkĩrĩre, na nĩ ũndũ ũcio nĩmũraaka rũthingo. Ningĩ kũringana na ũhoru ũcio nĩũrenda gũtuĩka mũthamaki wao ⁷ na atĩ nĩ ũthuurĩte anabii a kwanĩrĩra ũhoru ũgũkonĩĩ kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ, ‘Juda kũrĩ na mũthamaki!’ Rĩu-rĩ, ũhoru ũcio nĩũgũkinyĩra mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio ũka, twaranĩrie.”

⁸ Na nĩ ngĩkĩmũcookeria atĩrĩ: “Gũtirĩ ũndũ ta ũcio ũroiga ũrekĩka; nĩ gwĩthugundĩra ũrethugundĩra ũhoru ũcio meciiria-inĩ maku.”

⁹ Andũ acio maageragia ũrĩa wothē mangĩtũguoyohia, magĩnciiria atĩrĩ, “Moko mao nĩmekwaga hinya wa kũruta wĩra, nague waga kũrĩka.”

No ngĩhooya Ngai, ngĩmwĩra atĩrĩ, “Rĩu ĩkĩra moko makwa hinya.”

¹⁰ Mũthenya ũmwe nĩndathiire mũciĩ gwa Shemaia mũrũ wa Delaia, mũrũ wa

Mehetabeli, ũrĩa wahingĩrwo gwake mũciĩ. Akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩtũcemanie nyũmba ya Ngai, hekarũ thĩinĩ, na tũhinge mĩrango ya hekarũ, tondũ kũrĩ na andũ maroka gũkũũraga, megũka gũkũũraga ũtukũ.”

¹¹ No ngĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ ta nĩ nĩagĩrĩrwo nĩ kũũra? Kana mũndũ ta nĩ nĩagĩrĩrwo kwĩhitha thĩinĩ wa hekarũ^a ahonokie muoyo wake? Nĩ ndigũthĩ!” ¹² Nĩndamenyire atĩ ti Ngai wamũtũmĩte, no aandathagĩra ũũru tondũ Tobia na Sanibalati nĩmamũrĩhĩte eke ũguo. ¹³ Aarĩhĩtwo nĩguo atũme ndĩtigĩre nĩgeetha ndeka ũguo njĩhie, ngĩe na rĩĩtwa rĩũru nao mone njĩra ya kũũmenithia.

¹⁴ Wee Ngai wakwa, ririkana Tobia na Sanibalati tondũ wa ũrĩa mekĩte, na ũrĩrikane Noadia mũnabii mũndũ-wa-nja, o na anabii arĩa angĩ makoretwo makĩgeria kũnjĩkĩra guoya.

Kũrĩka kwa Rũthingo

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, rũthingo rĩu rwarĩkire thuutha wa mĩthenya mĩrongo ĩtano na ĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩtano, mweri-inĩ wa Eluli. ¹⁶ Rĩrĩa thũ ciitũ ciaigũire ũhoru ũcio, ndũrĩrĩ ciothe iria ciatũthiũrũkĩrie igĩtigĩra na ikiaga mwĩhoko, nĩ ũndũ nĩmamenyire atĩ wĩra ũcio warutĩkire na ũndũ wa ũteithio wa Ngai witũ.

¹⁷ Ningĩ matukũ-inĩ macio, andũ arĩa maarĩ igweta a Juda nĩmatũmagĩra Tobia marũa maingĩ, nao nĩmanyiitaga macookio kuuma kũrĩ Tobia. ¹⁸ Nĩgũkorwo andũ aingĩ a Juda nĩmehĩtũte gũkorwo mwena wake, tondũ aarĩ mũthoni-we wa Shekania mũrũ wa Ara, na mũriũ wake Jehohanani aahikĩtie mwarĩ wa Meshulam mũrũ wa Berekia. ¹⁹ Na ningĩ nĩmaikaraga makĩheaga ũhoru wa ciĩko ciake njega magacooka makamwĩra ũrĩa na nĩ

^a11 Andũ arĩa mataarĩ athĩnjĩri-Ngai matietũkĩrĩtio gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.

njugĩte. Nake Tobia akaandũmagĩra marũa ma gũtũma ndĩitĩgĩre.

⁷Na rĩrĩ, rūthingo rwarĩka gwakwo rĩngĩ, na nĩ ngĩkorwo njĩkĩrĩte mĩrango ihingo-inĩ-rĩ, nĩrĩo arangĩri a ihingo, na aini, na Alawii maathuurirwo. ²Nĩndatuiire Hanani mũrũ wa baba mũrũgamĩrĩri wa Jerusalemu, marĩ na Hanania mũnene wa gũikaro kĩgitĩre kĩa mũthamaki, tondũ aarĩ mũndũ mwĩhokeku, na agetigĩra Ngai gũkĩra andũ arĩa angĩ. ³Ngĩmeera atĩrĩ, “Ithingo cia Jerusalemu itikahingũragwo, o nginya rĩrĩa riũa rĩrĩkoragwo rĩarĩte. Ningĩ o na rĩrĩa arangĩri a ihingo marĩ wĩra-inĩ, nĩmaikarage mahingĩte mĩrango iyo, na makamũkĩra mĩgũko. Ningĩ mũthuure aikari a Jerusalemu matũike arangĩri, amwe marangagĩre harĩa matuĩrĩrwo kũrangĩra, na arĩa angĩ marangagĩre hakuhĩ na nyũmba ciao.”

Andũ arĩa Maacookire kuuma Ithaamĩrio

⁴Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩarĩ inene mũno na rĩkaarama, no andũ arĩa maatũũraga kuo maarĩ anini, na nyũmba itiakoretwo ciakĩtwo rĩngĩ. ⁵Nĩ ũndũ ũcio Ngai wakwa akĩnjĩkĩra wendo ngoro-inĩ yakwa wa gũcookanĩrĩria andũ arĩa maarĩ igweta, na anene, na andũ arĩa angĩ nĩguo meyangĩkithie kũringana na nyũmba ciao. Nĩndonire ibuku rĩa marĩtwa ma njiaro cia arĩa maarĩ a mbere gũcooka. Ũũ nĩguo ndonire rĩandĩkitwo:

⁶Aya nĩo andũ a bũrũri arĩa maacookire kuuma bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, arĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aatahĩte akamatwara Babuloni bũrũri wa ũkombo (nao magĩcooka Jerusalemu na Juda, o mũndũ itũũra-inĩ rĩake, ⁷marehanĩte na Zerubabeli, na Jeshua, na Nehemia, na Azaria, na Raamia, na Nahamani, na Moridekai, na Bilishani, na Misiperethu, na Bigivai, na Nehumu, na Baana):

Mũigana wa andũ a Isiraeli watariĩ ũũ:

⁸njiaro cia Paroshu ciarĩ 2,172

⁹na cia Shafatia ciarĩ 372

¹⁰na cia Ara ciarĩ 652

¹¹na cia Pahathu-Moabi (iria cioimĩte harĩ Jeshua na Joabu) ciarĩ 2,818

¹²na cia Elamu ciarĩ 1,254

¹³na cia Zatu ciarĩ 845

¹⁴na cia Zakai ciarĩ 760

¹⁵na cia Binui ciarĩ 648

¹⁶na cia Bebai ciarĩ 628

¹⁷na cia Azigadi ciarĩ 2,322

¹⁸na njiaro cia Adonikamu ciarĩ 667

¹⁹na njiaro cia Bigivai ciarĩ 2,067

²⁰na cia Adini ciarĩ 655

²¹na cia Ateri (iria cioimĩte harĩ Hezekia) ciarĩ 98

²²na cia Hashumu ciarĩ 328

²³na cia Bezai ciarĩ 324

²⁴na cia Harifu ciarĩ 112

²⁵na cia Gibeoni ciarĩ 95.

²⁶nao andũ a Bethlehemu na Netofa maarĩ 188

²⁷na andũ a Anathothu maarĩ 128

²⁸na andũ a Bethi-Azimavethu maarĩ 42

²⁹na andũ a Kiriathu-Jearimu, na Kefira, na Beerothu maarĩ 743

³⁰na andũ a Rama na Geba maarĩ 621

³¹na andũ a Mikimashi maarĩ 122

³²na andũ a Betheli na Ai maarĩ 123

³³na andũ a Nebo ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 52

³⁴na andũ a Elamu ĩrĩa ĩngĩ maarĩ 1,254

³⁵na andũ a Harimu maarĩ 320

³⁶na andũ a Jeriko maarĩ 345

³⁷na andũ a Lodi, na Hadidi, na Ono maarĩ 721

³⁸na andũ a Senaa maarĩ 3,930.

³⁹Nao athĩnjĩri-Ngai maarĩ:

njiaro cia Jedaia

(iria cioimĩte harĩ nyũmba ya
Jeshua) ciarĩ 973

⁴⁰na cia Imeri ciarĩ 1,052

⁴¹na cia Pashuri ciarĩ 1,247

⁴²na cia Harimu ciarĩ 1,017.

⁴³Nao Alawii maarĩ:

a njiaro cia Jeshua (iria cioimĩte
harĩ Kadimieli, rũciaro-inĩ rwa
Hodavia) ciarĩ 74.

⁴⁴Nao aini maarĩ:

njiaro cia Asafu ciarĩ 148.

⁴⁵Nao aikaria a ihingo maarĩ:

njiaro cia
Shalumu, na Ateri, na Talimoni,
na Akubu, na Hatita, na Shobai
ciarĩ 138.

⁴⁶Nacio ndungata cia hekarũ ciarĩ:

njiaro cia
Ziha, na Hasufa, na Tabaothu,

⁴⁷na Keroso, na Sia, na Padoni,

⁴⁸na Lebana, na Hagaba, na
Shalimai,

⁴⁹na Hanani, na Gideli, na
Gaharu,

⁵⁰na Reaia, na Rezini, na Nekoda,

⁵¹na Gazamu, na Uza, na Pasea,

⁵²na Besai, na Meunimu, na
Nefisimu,

⁵³na Bakabuku, na Hakufa, na
Harihuru,

⁵⁴na Baziluthu, na Mehida, na
Harasha,

⁵⁵na Barikosi, na Sisera, na Tema,

⁵⁶na Nezia, na Hatifa.

⁵⁷Nacio njiaro cia ndungata cia
Solomoni ciarĩ:

njiaro cia

Sotai, na Soferethu, na Perida,

⁵⁸na Jaala, na Darikoni, na Gideli,

⁵⁹na Shefatia, na Hatili, na
Pokerethu-Hazebaimu, na
Amoni.

⁶⁰Ndungata cia hekarũ hamwe
na njiaro cia ndungata cia
Solomoni maarĩ andũ 392.

⁶¹Nao aya nĩ maambatire kuuma
matũũra ma Teli-Mela, na Teli-
Harasha, na Kerubu, na Adoni,
na Imeri, no matingĩonanirie atĩ
nyũmba ciao ciarĩ cia njiaro cia
Isiraeli:

⁶²njiaro cia

Delaia, na Tobia, na Nekoda ciarĩ
642.

⁶³Na kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai:

njiaro cia

Hobaia, na Hakozu, na Barizilai
(mũndũ ũrĩa wahikĩtie mwarĩ
wa Barizilai ũrĩa Mũgileadi, na
eetanagio na rĩitwa rĩu).

⁶⁴Andũ acio nĩmacaririe maandĩko
ma nyũmba ciao, no matiigana
kũmona, nĩ ũndũ ũcio makĩeherio
thiritũ-inĩ ya athĩnjĩri-Ngai,
magĩtuuo ta andũ maarĩ na thaahu.

⁶⁵Nake barũthi wa kũu akĩmaatha
matikarĩe irio iria therie mũno, o
nginya gũkaagiã mũthĩnjĩri-Ngai
ũratungata na Urimu na Thumimu.

⁶⁶Andũ acio othe marĩ hamwe
maarĩ 42,360, ⁶⁷gũtatarĩtwo
ndungata ciao cia arũme na cia
andũ-a-nja 7, 337; ningĩ nĩ maarĩ
na aini arũme na andũ-a-nja
245. ⁶⁸Maarĩ na mbarathi 736, na
nyũmbũ 245, ⁶⁹na ngamĩra 435, na
ndigiri 6,720.

⁷⁰Atongoria amwe a nyũmba
nĩmarutire indo ciao nĩ ũndũ
wa wĩra ũcio. Barũthi wa kũu
nĩaheanire durakima 1,000^a cia
thahabu, na mbakũri 50, na nguo
cia athĩnjĩri-Ngai 530, nacio ikĩigwo
kĩgĩna-inĩ. ⁷¹Nao atongoria amwe a
nyũmba nĩmaheanire indo nĩ ũndũ
wa wĩra ũcio, durakima 20,000^b cia
thahabu, na ratiri 2,200^c cia betha,
nacio ikĩigwo kĩgĩna-inĩ. ⁷²Mũigana
wa kĩrĩa kĩaheanirwo nĩ andũ arĩa

^a70 nĩ ta kilo inyanya na nuthu (8.5)

^b71 nĩ ta kilo 170

^c71 nĩ ta tani imwe na robo (1:25)

angĩ warĩ durakima 20,000 cia thahabu, na ratiri 2,000^a cia betha, na nguo 67 cia athĩnjĩri-Ngai.

⁷³ Athĩnjĩri-Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo, na aini na ndungata cia hekarũ, marĩ hamwe na andũ amwe ao, na andũ arĩa angĩ a Isiraeli magĩaka na magĩtũũra matũũra-inĩ mao.

Ezara Gũthoma Watho

8 Na rĩrĩ, mweri wa mũgwanja wagĩkinya-rĩ, andũ a Isiraeli magĩkorwo maatũũrite thĩinĩ wa matũũra mao. Nao andũ othe makĩũngana marĩ ta mündũ ũmwe kĩaaro-inĩ kĩa kĩa mbere ya Kĩhingo kĩa Maaĩ. Nao makĩĩra Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa arute Ibuku rĩrĩa rĩa Watho wa Musa ũrĩa Jehova aathĩte andũ a Isiraeli.

² Nĩ ũndũ ũcio, mũthenya wa mbere wa mweri wa mũgwanja, Ezara ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩtwara ibuku rĩu rĩa Watho mbere ya kĩaũngano kũ kĩaonganiĩte kĩa arũme na andũ-a-nja, na arĩa angĩ othe mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio. ³ Agĩthoma ibuku rĩu aanĩĩre kuuma rũciinĩ nginya mĩaraho, ang'etheire kĩaaro kĩa kĩa mbere ya Kĩhingo kĩa Maaĩ, arĩ mbere ya arũme, na andũ-a-nja, na andũ arĩa angĩ mangĩahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio. Nao andũ othe magĩtega matũ, magĩthikĩrĩa ciugo cia Ibuku rĩa Watho.

⁴ Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa aarũgamĩte igũrũ rĩa gĩtara kĩa mbaũ kĩa gĩaakĩtwo nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio kĩaũmbe. Mwena wake wa ũrĩ haarũgamĩte Matithia, na Shema, na Anaia, na Uria, na Hilikia, na Maaseia, naguwo mwena wa ũmotho hakarũgama Pedaia, na Mishaeli, na Malikija, na Hashumu, na Hashibadana, na Zekaria, na Meshulamu.

⁵ Ezara akĩhingũra ibuku rĩu. Andũ othe nĩmamuonaga tondũ aarũgamĩte handũ hatũũgĩru. Na rĩrĩa aahingũrĩre

ibuku, andũ othe makĩrũgama na igũrũ.

⁶ Ezara akĩgooca Jehova, Ngai ũrĩa mũnene; nao andũ othe makĩoya moko mao na igũrũ makiuga atĩrĩ, “Ameni! Amenii!” Magĩcooka makĩĩnamĩrĩa, makĩhooya Jehova maturumithĩte mothĩu mao thĩ.

⁷ Nao Alawii, na nĩo Jeshua, na Bani, na Sherebia, na Jamini, na Akubu, na Shabethai, na Hodia, na Maaseia, na Kelita, na Azaria, na Jozabadu, na Hanani, na Pelaia, makĩruta andũ ũhoro wa Watho, andũ acio marũgamĩte o hau. ⁸ Magĩthoma kuuma Ibuku rĩa Watho wa Ngai, magĩtaũraga na magĩtaaragĩria wega nĩgeetha andũ acio mataũkĩrwo wega nĩ ũhoro ũcio wathomagwo.

⁹ Ningĩ Nehemia ũrĩa barũthi wa kũu na Ezara mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa hamwe na Alawii arĩa maarutaga andũ, makĩĩra andũ acio othe atĩrĩ, “Mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Jehova Ngai wanyu. Mũtigaacakaye kana mũrĩre.” Nĩgũkorwo andũ acio othe nĩmarĩraga maigua ciugo cia Watho ũcio.

¹⁰ Nehemia akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩ mũgekenie na irio iria njega, na mũnyue indo irĩ mũrĩo, na indo icio imwe mũhe arĩa matarĩ na kĩaũ mathondekeirwo. Mũthenya wa ũmũthĩ nĩmwamũrĩre Mwathani witũ. Mũtikagĩ na kĩa, nĩgũkorwo gĩkeno kĩa Jehova nĩkĩo hinya wanyu.”

¹¹ Alawii makĩhooreria andũ acio othe, makĩmeeraga atĩrĩ, “Hoorerai tondũ ũyũ nĩ mũthenya mwamũre. Mũtikagĩ na kĩa.”

¹² Ningĩ andũ othe magĩthĩ makarĩe na makanyue, na makaheane irio imwe, na magakũngũre makenete nĩ ũndũ nĩmataũkĩrwo nĩ ciugo iria maarutĩtwo.

¹³ Mũthenya wa keerĩ wa mweri, atongoria a nyũmba ciothe, marĩ hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, makĩũngana harĩ Ezara ũcio mwandĩki-marũa nĩguo mathikĩrĩre ciugo cia Watho. ¹⁴ Nao magĩkora kwandĩkĩtwo watho-inĩ ũrĩa Jehova aathanĩte na kanua ka Musa, atĩ andũ a Isiraeli maikarage thĩinĩ wa

^a72 nĩ ta tani imwe na gĩcunjĩ gĩa ikũmi (1:1)

ithünũ hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa mũgwanja, ¹⁵ na atĩ maanagĩrĩre na mahunjagie ũhoro ũyũ matũũra-inĩ mao o na kũu Jerusalemu makiugaga atĩrĩ: “Thĩĩ kũu bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma mũrehe honge cia mĩtamaĩyũ ya mĩgũnda na ya gĩthaka, na cia mĩhandathi,⁴ na cia mĩkĩndũ, o na cia mĩtĩ ya kũiruru cia gwaka ithünũ,” o ta ũrĩa kwandĩkitwo.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio andũ makiumagara, makĩrehe honge, makĩiakĩra ithünũ igũrũ rĩa nyũmba ciao o na nja ciao, na nja cia nyũmba ya Ngai, na kĩaaro-inĩ kĩrĩa kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Maaĩ, na kĩrĩa kĩarĩ Kĩhingo-inĩ kĩa Efiraimu. ¹⁷ Andũ arĩa othe maacookete kuuma kũrĩa maatwarĩtwo maatahwo makĩiakĩra ithünũ, magũkara thĩĩnĩ wacio. Kuuma matukũ ma Joshua mũrũ wa Nuni nginya mũthenya ũcio, andũ a Isiraeli matiakoretwo makũngũĩre gĩathĩ kũu ta ũguo. Nakĩo gĩkeno kĩa kĩarĩ kĩnene mũno.

¹⁸ Mũthenya o mũthenya, kuuma mũthenya wa mbere nginya wa mũthia, Ezara nĩathomaga Ibuku rĩa Watho wa Ngai. Nao nĩmakũngũĩre gĩathĩ kũu mũthenya mũgwanja, na mũthenya wa kanana, kũringana na watho, gũkĩgĩa na kũngano.

Andũ a Isiraeli Kuumbũra Mehia Mao

9 Mweri-inĩ o ro ũcio, mũthenya wa mĩrongo ũrĩ na ĩna, andũ a Isiraeli makĩũngana hamwe mehingĩte kũrĩa irio na makehumba nguo cia makũnia, o na makeitĩrĩria tĩrĩ mĩtwe yao. ² Arĩa maarĩ a rũciarũ rwa andũ a Isiraeli nĩmeyamũranĩtie na ageni othe. Makĩrũgama o andũ handũ hao, makiumbũra mehia mao na waganu wa maithe mao. ³ Makĩrũgama o ro hau maarĩ, magĩthoma Ibuku rĩa Watho wa Jehova Ngai wao ihinda rĩa gĩcunjĩ gĩa kana kĩa mũthenya, na magĩtũmĩra gĩcunjĩ o kĩngĩ gĩa kana makiumbũra mehia na magĩthathaiyagia Jehova Ngai

wao. ⁴ Na rĩrĩ, ngathĩ-inĩ nĩ haarũgamĩte Alawii, nĩo Jeshua, na Bani, na Kadimieli, na Shebania, na Buni, na Sherebia, na Bani, na Kenani, nao magakayagĩra Jehova Ngai wao na mĩgambo maanĩrĩre.

⁵ Nao Alawii nĩo Jeshua, na Kadimieli, na Bani, na Hashabineia, na Sherebia, na Hodia, na Shebania, na Pethahia, makiuga atĩrĩ, “Rũgamai mũgooce Jehova Ngai wanyu, ũcio ũtũũraga tene na tene.”

“Kũrathimwo nĩ rĩitwa rĩaku rĩrĩ riiri, narĩo rĩrotũũgĩrio gũkĩra ũgooci na irathimo ciothe. ⁶ Wee wiki nowe Jehova. Nĩwe wombire igũrũ, o igũrũ kũrĩa kũraya mũno, na ũkĩũmba mbũtũ cia njata ciakuo, na thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo, na maria na indo ciothe iria irĩ thĩĩnĩ wamo. Nĩwe ũheaga indo ciothe muoyo, nacio mbũtũ cia igũrũ nĩgũthathaiyagia.

⁷ “Wee nĩwe Jehova Ngai, ũrĩa wathuurire Aburamu ũkĩmũruta Uri-ya-Akalidei na ũkĩmũtua rĩitwa rĩngĩ Iburahĩmu. ⁸ Nĩwonire atĩ ngoro yake nĩyakwĩhokete, nawe ũkĩgĩa na kĩrĩkanĩro nake atĩ nĩũkahe njiaro ciake bũrũri wa Akaanani, na wa Ahiti, na wa Aamori, na wa Aperizi, na wa Ajebusi, na wa Agirigashi. Nĩũhingĩtie kĩiranĩro gĩaku nĩ tondũ ũrĩ mũthingu.

⁹ “Nĩwonire ũrĩa maithe maitũ ma tene maathĩĩnikire marĩ bũrũri wa Misiri; ũkĩigua kĩrĩro kĩa marĩ hau Iria-inĩ Itune. ¹⁰ ũkĩringa ciama na morirũ, na ũgĩũkĩrĩra Firaũni, na anene ake othe, na andũ a bũrũri wake othe, nĩgũkorwo nĩwamenyete ũrĩa andũ a Misiri metĩiaga makĩmahinyĩrĩria. Nawe ũkĩgĩĩra igweta, rĩrĩa rĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ¹¹ Nĩwagayanirie Iria Itune mbere yao, nĩ ũndũ ũcio magĩtũkanĩria iria gatagatĩ harĩa haatuĩkĩte thĩ nyũmũ, no arĩa maamaingatithĩtie ũkĩmaikia kũu kũriku o ta ihiga rĩikĩtio

⁴15 Mĩhandathi yakũraga ĩrĩ tũhinga, na mahuti mayo nĩmanungaga wega.

maaĩ-inĩ mariku mũno. ¹² Mũthenya wamatongoragia na gĩtuĩ gĩa itu, naguo ũtukũ ũkamatongoria na gĩtuĩ kĩa mwaki gĩa kũmamũrikĩra njĩra írĩa mekũgera.

¹³ “Nĩwaikũrũkire Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, ũkĩmaarĩria kuuma igũrũ. Nĩwamaheire mĩtabarĩre na mawatho ma kĩhooto na magĩrĩru, na kĩrĩra gĩa ku gĩa kũrũmĩrĩrwo, o na maathani mega.

¹⁴ Nĩwamamenyithirie Thabatũ yaku theru na ũkĩmahe maathani, na kĩrĩra gĩa ku gĩa kũrũmĩrĩrwo, na mawatho kũgerera kanua ka Musa ndungata yaku. ¹⁵ Hĩndĩ ya ng’aragu nĩwamaheire irio kuuma igũrũ, na rĩrĩa maarĩ anyootu ũkĩmahe maaĩ kuuma rwaro-inĩ rwa ihiga; wamaathire mathiĩ makegwatĩre bũrũri ũrĩa wehĩtĩte woete guoko na igũrũ atĩ nĩũkamahe.

¹⁶ “No rĩrĩ, maithe maitũ ma tene magĩĩtĩĩa na makĩũmia ngoro ciao, makĩaga gwachĩkĩra maathani maku. ¹⁷ Makĩrega kũigua na makĩaga kũririkana ciamia iria waringĩte gatagatĩ-inĩ kao. Nĩmoomirie ngingo, na tondũ wa ũremi wao magĩĩthuurĩra mũtongoria nĩgeetha macooke ũkombo-inĩ wao. No rĩrĩ, we ũrĩ Ngai ũrekanagĩra mehia, na ũrĩ mũtugi na mũigua tha, ndũhiũhaga kũrakara na ũiyũrĩtwo nĩ wendo. Nĩ ũndũ ũcio ndwamatiganĩrie, ¹⁸ o na rĩrĩa methondekeire mũhianano wa njau, makiuga atĩrĩ, ‘Ino nĩyo ngai yanyu írĩa yamũrutire bũrũri wa Misiri,’ kana o na rĩrĩa meekire maũndũ mooru mũno ma gũkũruma.

¹⁹ “Tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamatiganĩrie kũu werũ-inĩ. Gĩtuĩ gĩa itu gĩtiagire kũmatongoria njĩra-inĩ yao mũthenya, kana gĩtuĩ kĩa mwaki gĩkĩaga kũmamũrikĩra ũtukũ njĩra írĩa mekũgerera.

²⁰ Wamaheire Roho waku mweka amarutage. Ndwagire kũmahe mana marĩe, kana ũkĩaga kũmahe

maaĩ maanyoota. ²¹ Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ina nĩwamatũũirie werũ-inĩ; matiagire kĩndũ o nakĩ, ningĩ nguo ciao itiigana gũthira, kana magũrũ mao makĩimba.

²² “Nĩwamaheire mothamaki na ndũrĩrĩ, ũkĩmagairĩ o nginya mĩhaka-inĩ ya kũraya. Magĩtaha bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Heshiboni, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani.

²³ Waingĩhirie ariũ ao o ta njata cia matu-inĩ na ũkĩmakinyia bũrũri ũrĩa werĩte maithe mao matoonye makawĩgwatĩre ũtuĩke wao. ²⁴ Ariũ ao nĩmatoonyire, makĩgwatĩra bũrũri ũcio. Ũgĩtooria andũ a Kaanani arĩa maatũũraga bũrũri ũcio mbere yao; ũkĩneana andũ a Kaanani kũrĩ o, hamwe na athamaki ao na andũ a bũrũri ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ mao meke nao o ũrĩa mangĩendire.

²⁵ Nĩmatunyanire matũũra maarĩ mairigĩre na thingo cia hinya, na mĩgũnda mĩnoru, makĩgwatĩra nyũmba ciaiyũrĩte indo njega cia mĩthemba yothe, na ithima iria cienjetwo, na mĩgũnda ya mĩthabibũ, na mĩgũnda ya mĩtamaiyũ, na mĩtĩ mĩingĩ mũno ya matunda. Makĩrĩa, nginya makĩhũũna na makĩagĩra mĩrĩ; magĩkenera wega waku mũingĩ.

²⁶ “No nĩmagire gwathĩka, magĩkũremera, na makĩhutatĩra watho waku. Nĩmooragire anabii aku arĩa maamataaraga nĩguo mamacookie kũrĩ we; magĩĩka maũndũ mooru mũno ma gũkũruma. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, ũkĩmaneana moko-inĩ ma thũ ciao, nacio ikĩmahinyĩrĩria. No rĩrĩa maahinyĩrĩrio, magĩgũkaĩra. Ũkĩmaigua kuuma igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nyingĩ ũkĩmahe andũ a kũmahonokia, nao makĩmateithũra kuuma moko-inĩ ma thũ ciao.

²⁸ “No maarĩkia kũgĩa na ũhurũko, magĩcookerera gwĩka maũndũ mooru maitho-inĩ maku. Hĩndĩ iyo

ũkĩmatiganĩria moko-inĩ ma thũ ciao nĩgeetha imaathe. Na rĩria maagũkaiĩre rĩngĩ, ũkĩmaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na tondũ wa tha ciaku nĩwamahonokagia kaingĩ.

²⁹ “Nĩwamataarire macookerere watho waku, no-o magĩtĩia na makĩrega gwaithĩkĩra maathani maku. Makĩhĩa nĩkũregana na mawatho maku marĩa mangĩtũũria mũndũ muoyo angĩmaathĩkĩra. Nĩ ũndũ wa kũng’athia, magĩkũhutatĩra, makĩũmia ngingo, na makĩrega gũkũigua. ³⁰ Nĩwamakirĩĩrie mĩaka mĩingĩ. Na ũndũ wa Roho waku, nĩwamakaanagia na tũnua twa anabii aku. No matiigana gũkũigua, na nĩ ũndũ ũcio ũkĩmaneana moko-inĩ ma ndũrĩrĩ irĩa maariganĩtie nacio. ³¹ No tondũ wa tha ciaku nyingĩ, ndwamaniĩnĩre kana ũkĩmatiganĩria, nĩgũkorwo ũrĩ Mũrungu mĩtugi na mũigua tha.

³² “Na rĩu-rĩ, Wee Ngai witũ, Mũrungu mũnene ũrĩ hinya na wa gwĩtigĩrwo, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩaku kĩa wendo, ndũkareke moritũ maya moneke arĩ ũndũ mũnini maitho-inĩ maku, moritũ maya matũkorete, na magakora athamaki aitũ na atongoria aitũ, na magakora athĩnjĩri-Ngai na anabii aitũ, na magakora maithe maitũ na andũ aku othe, kuuma matukũ ma athamaki a Ashuri nginya ũmũthĩ. ³³ Maũndũ-inĩ macio mothe matũkorete, wee ũkoretwo ũrĩ na kĩhooito; wĩkĩte maũndũ na wĩhokeku, o rĩria ithuĩ tũhĩtĩtie.

³⁴ Athamaki aitũ, na atongoria aitũ, na athĩnjĩri-Ngai aitũ na maithe maitũ, matiarũmĩrĩre watho waku; matiathikĩrĩrie maathani maku kana mataaro marĩa wamaheire.

³⁵ O na rĩria maarĩ ũthamaki-inĩ wao, magĩkenagĩra wega waku mũnene bũrũri-inĩ ũcio mwariĩ na mũnoru ũrĩa wamaheete, matiagũtungatĩire

kana magĩtigana na njĩra ciao cia waganu.

³⁶ “No rĩrĩ, ũmũthĩ ũyũ tũrĩ ngombo, ngombo bũrũri-inĩ ũrĩa waheire maithe maitũ ma tene nĩguo marĩĩage matunda maguo na indo irĩa ingĩ njega ikũraga kuo. ³⁷ Tondũ wa mehĩa maitũ, magetha maguo maingĩ mathiĩaga kũrĩ athamaki arĩa ũigĩte igũrũ riitũ. Maathaga mĩrĩrĩ iitũ na ng’ombe ciitũ o ũrĩa mekwenda. Tũrĩ ahinyĩrĩrie mũno.

Kĩrĩko kĩa Andũ

³⁸ “Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩtũgũthondeka kĩrĩko gĩa gũtũũra na twandĩkanĩre, nao atongoria aitũ, na Alawii aitũ na athĩnjĩri-Ngai aitũ makĩhũũre mũhũũri.”

10 Arĩa meekĩrĩre kĩrĩkanĩro kũu mũhũũri maarĩ:

Nehemia ũrĩa warĩ barũthi wa kũu, mũrũ wa Hakalia,

na Zedekia, ² na Seraia, na Azaria, na Jeremia,

³ na Pashuru, na Amaria, na Malikija,

⁴ na Hatushu, na Shebania, na Maluku,

⁵ na Harimu, na Meremothu, na Obadia,

⁶ na Danieli, na Ginethoni, na Baruku,

⁷ na Meshulamu, na Abija, na Mijamini,

⁸ na Maazia, na Biligai, na Shemaia. Acio nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai.

⁹ Nao Alawii maarĩ:

Jeshua mũrũ wa Azania, na Binui wa ariũ a Henadadi, na Kadimieli,

¹⁰ nao athiritũ ao maarĩ:

Shebania, na Hodia, na Kelita, na Pelaia, na Hanani,

¹¹ na Mika, na Rehobu, na Hashabia,

¹² na Zakuri, na Sherebia, na Shebania,

¹³ na Hodia, na Bani, na Beninu.

¹⁴ Nao atongoria a andũ maarĩ:

Paroshu, na Pahathu-Moabi, na
Elamu, na Zatu, na Bani,

¹⁵ na Buni, na Azigadi, na Bebai,

¹⁶ na Adonija, na Bigivai, na Adini,

¹⁷ na Ateri, na Hezekia, na Azuri,

¹⁸ na Hodia, na Hashumu, na Bezai,

¹⁹ na Harifu, na Anathothu, na

Nebai,

²⁰ na Magipiasu, na Meshulamu, na
Heziri,

²¹ na Meshezabeli, na Zadoku, na
Jadua,

²² na Pelatia, na Hanani, na Anaia,

²³ na Hoshea, na Hanania, na
Hashubu,

²⁴ na Haloheshu, na Piliha, na
Shobeku,

²⁵ na Rehumu, na Hashabina, na
Maaseia,

²⁶ na Ahia, na Hanani, na Anani,

²⁷ na Maluku, na Harimu, na Baana.

²⁸ “Andũ arĩa angĩ, nĩo athĩnjĩri-
Ngai, na Alawii, na aikaria a ihingo,
na aini, o na ndungata cia hekarũ
na arĩa othe meyamũranĩtie na
andũ arĩa maariganĩtie nao nĩguo
maathĩkĩre Watho wa Ngai, marĩ
hamwe na atumia ao, na aanake,
na airĩtu ao othe arĩa mangĩhota
gũtaũkĩrwo nĩ maũndũ, ²⁹ andũ
aya othe maanyiitana na ariũ
a ithe wao arĩa marĩ igweta, na
meeohe na kĩrumi na mwĩhĩtwa atĩ
nĩmarĩrũmagĩrĩra Watho wa Ngai
ũrĩa waheirwo Musa ndungata ya
Ngai, na mamenyagĩrĩre gwathĩkĩra
maathani mothe, na mawatho, na
kĩrĩra gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩa Jehova
Mwathani witũ.

³⁰ “Tweranĩra atĩ tũtikaheana
airĩtu aitũ mahikio nĩ andũ arĩa
matũrigiicĩirie o na kana aanake
aitũ mahikie airĩtu ao.

³¹ “Rĩrĩa andũ a mabũrũri marĩa
tũriganĩtie marĩrehaga indo na
ngano ya kwendia mũthenya wa
Thabatũ, tũtikamagũrĩra mũthenya
ũcio wa Thabatũ o na kana mũthenya

ũngĩ o wothe mwamũre. O mwaka
wa mũgwanja wakinya tũtirĩrimaga
mĩgũnda iitũ, na nĩtũrĩrekanagĩra
mathiirĩ mothe.

³² “Nĩtuoya mũrigo wa kũhingia
mawatho ma kũheanaga gĩcunjĩ gĩa
gatatũ gĩa cekerĩ” o mwaka nĩ ũndũ
wa wĩra wa nyũmba ya Ngai witũ:

³³ nĩ ũndũ wa mĩgate ĩrĩa iigagwo
metha-inĩ; nĩ ũndũ wa mahinda ma
maruta ma mũtu na ma njino; na nĩ
ũndũ wa maruta marĩa marutagwo
mũthenya wa Thabatũ, na wa ciathĩ
cia Karũgamo ka Mweri, na wa
ciathĩ iria ciathanĩtwo; nĩ ũndũ wa
maruta marĩa maamũre; nĩ ũndũ
wa maruta ma kũhoroheria mehia
ma Isiraeli; o na nĩ ũndũ wa mawĩra
mothe ma nyũmba ya Ngai witũ.

³⁴ “Ithuĩ athĩnjĩri-Ngai, na Alawii
o na andũ aya angĩ nĩtũcuukĩte mĩtĩ
tũgatuanĩra rĩrĩa o nyũmba iitũ
ĩrĩrehaga ngũ nyũmba-inĩ ya Ngai
witũ, cia gũikaragia mwaki wakanĩte
kĩgongona-inĩ kĩa Jehova Ngai witũ
mahinda marĩa matuanĩirwo o
mwaka, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo
Watho-inĩ.

³⁵ “O na nĩtuoya mũrigo wa
kũrehaga maciaro ma mbere ma
mĩgũnda iitũ na ma mũtĩ o wothe
wa matunda nyũmba-inĩ ya Jehova
o mwaka.

³⁶ “O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-
inĩ, nĩtũrĩrehaga marigithathi
maitũ ma aanake, na ma ng’ombe,
na ma ndũũru cia ng’ombe na cia
mbũri ciitũ gũkũ nyũmba-inĩ ya
Ngai witũ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa
matungataga kuo.

³⁷ “O na ningĩ nĩtũrĩrehaga thĩinĩ
wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai,
tũnengere athĩnjĩri-Ngai mũtu
wa mbere, na magongona maitũ
ma ngano ma mbere, na maruta
ma matunda ma mĩtĩ iitũ yothe
ma mbere, na ma ndibei iitũ ya
mũhihano o na ma maguta. O na

^a32 nĩ ta giramu 4

nītūrīrehaga gīcunjī gīa ikūmi kīa maciaro ma mīgūnda iitū, tūkanengera Alawii, nīgūkorwo nī Alawii maamūkagīra icunjī cia ikūmi kuuma matūūra mothe kūrīa tūrutaga wīra.³⁸ Mūthīnjīri-Ngai wa rūciaro rwa Harūni nīarīkoragwo hō Alawii makīamūkīra gīcunjī kīu gīa ikūmi, nao Alawii nīmarīrehaga gīcunjī gīa ikūmi kīa indo ciothe makūmbī-inī ma kīgīina kīa nyūmba ya Ngai witū.^a ³⁹ Andū a Isiraēli, hamwe na Alawii, nīmarīrehaga maruta mao ma ngano, na ndibei ya mūhihano, na maguta thīinī wa makūmbī marīa indo cia handū-harīa-haamūre ciigagwo, na kūrīa athīnjīri-Ngai, arīa maratungata, na aikaria a ihingo, na aini maikaraga. “Tūtīrīrekağīrīria nyūmba ya Ngai witū.”

Atūūri Eerū a Jerusalemu

11 Na rīrī, atongoria a andū magītūūra Jerusalemu, nao andū acio angī magīcuuka mītī nīguo mathuure mūdū ūmwe harī o andū ikūmi atuīke wa gūtūūra Jerusalemu, itūūra rīrīa itheru, nao acio angī kenda megūtigara mathīi magatūūre matūūra-inī mao.² Andū nīmagathīrīrie andū arīa othe meerutīre gūtūūra Jerusalemu na kwīyendera.

³ Aya nō atongoria a būrūri arīa maatūūrire Jerusalemu (na rīrī, andū amwe a Isiraēli, na athīnjīri-Ngai, na Alawii, na ndungata cia hekarū, na njiaro cia ndungata cia Solomoni maatūūruga matūūra-inī ma Juda, o mūdū gīthaka-inī gīake thīinī wa matūūra mao.⁴ O na andū angī kuuma Juda na Benjamini nīmatūūruga Jerusalemu):

Kuuma njiaro-inī cia Juda maarī:

Athaia mūrū wa Uzia, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Amaria, mūrū wa Shefatia, mūrū wa Mahalaleli,

^a38 Nī kwarī na tūnyūmba hekarū-inī kūrīa indo irīa theru ciaigagwo.

wa rūciaro rwa Perezū;⁵ na Maaseia mūrū wa Baruku, mūrū wa Koli-Hoze, mūrū wa Hazai, mūrū wa Adaia, mūrū wa Joiaribu, mūrū wa Zekaria, wa rūciaro rwa Mūshiloni.⁶ Njiaro cia Perezū irīa ciatūūruga Jerusalemu, arīa maarī andū njamba, mūigana wao warī andū 468.

⁷ Kuuma njiaro-inī cia Benjamini maarī:

Salu mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Joedi, mūrū wa Pedaia, mūrū wa Kolaia, mūrū wa Maaseia, mūrū wa Ithieli, mūrū wa Jeshai, ⁸ na arūmīrīri ake, Gabai na Salai, othe maarī andū 928. ⁹ Joeli mūrū wa Zikiri nīwe warī mūrūgamīrīri wao ūrīa mūnene, nake Juda mūrū wa Hasenua nīwe warūgamīrīre Gīcigo gīa Keerī kīa itūūra rīrīa inene.

¹⁰ Nao athīnjīri-Ngai maarī:

Jedaia; mūrū wa Joiaribu; Jakini; ¹¹ Sheraia mūrū wa Hilikia, mūrū wa Meshulamu, mūrū wa Zadoku, mūrū wa Meraiothu, mūrū wa Ahitubu, mūrūri wa maūdū ma nyūmba ya Ngai, ¹² hamwe na athiritū ao arīa maarutaga wīra wa hekarū, maarī andū 822; Adaia mūrū wa Jerohamu, mūrū wa Pelalia, mūrū wa Amuzi, mūrū wa Zekaria, mūrū wa Pashuru, mūrū wa Malikija, ¹³ hamwe na andū a thiritū yake arīa maarī atongoria a nyūmba ciao, maarī andū 242; Amashusai mūrū wa Azareli, mūrū wa Ahazai, mūrū wa Meshilemothu, mūrū wa Imeri, ¹⁴ na andū a thiritū yake arīa maarī njamba, maarī andū 128. Mūtongoria wao mūnene aarī Zabidieli mūrū wa Hagedolimu.

¹⁵ Na kuuma kūrī Alawii maarī:

Shemaia mūrū wa Hashubu, mūrū wa Azirikamu, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Buni; ¹⁶ Shabethai na Jozabadu, arīa maarī atongoria eerī a Alawii, na nō maaroraga wīra wa

nja wa nyumba ya Ngai; ¹⁷Matania mūrū wa Mika, mūrū wa Zabedi, mūrū wa Asafu, ūrĩa watongoragia mahoooya ma gūcookeria Ngai ngaatho; Bakabukia ūrĩa warĩ wa keerĩ harĩ athiritũ ake: na Abada mūrū wa Shamua, mūrū wa Galali, mūrū wa Jeduthuni. ¹⁸Alawii arĩa maarĩ thiinĩ wa Itũura rĩu itheru maarĩ andũ 284.

¹⁹Aikaria a ihingo maarĩ:

Akubu, na Talimoni, na andũ a thiritũ yao, arĩa maarangagĩra ihingo, maarĩ andũ 172.

²⁰Andũ a Isiraeli acio angĩ, hamwe na athĩnjĩri-Ngai na Alawii, maarĩ matũura-inĩ mothe ma Juda, o mũndũ gĩthaka-inĩ kĩa maithe mao.

²¹Ndungata cia hekarũ ciatũũraga kĩrĩma-inĩ kĩa Ofeli, marũgamĩrĩrwo nĩ Ziha na Gishipa.

²²Mũtongoria mũnene wa Alawii kũu Jerusalemu aarĩ Uzi mūrū wa Bani, mūrū wa Hashabia, mūrū wa Matania, mūrū wa Mika. Uzi aarĩ ũmwe wa rũciaro rwa Asafu, arĩa maarĩ aini arĩa maarũgamĩrĩire wĩra wa nyumba ya Ngai. ²³Aini maarĩ watho-inĩ wa mũthamaki, ūrĩa wamatuagĩra wĩra wao wa o mũthenya.

²⁴Pethahia mūrū wa Meshezabeli, wa rũciaro rwa Zera mūrū wa Juda, aarĩ mũramati wa mũthamaki maũndũ-inĩ mothe makonainie na andũ.

²⁵Ha ũhoru wa tũtũura na mĩgũnda yatuo-rĩ, andũ amwe a Juda maatũũraga Kiriathu-Ariba na matũũra marĩo marĩa marĩgiciĩrie, na Diboni na matũũra marĩo, na Jekabizeeli na tũtũura twarĩo, ²⁶na kũu Jeshua, na Molada, na Bethi-Peleti, ²⁷na Hazari-Shuali, na Biri-Shiba na matũũra marĩo; ²⁸na Zikilagi, na Mekona na matũũra marĩo, ²⁹na Eni-Rimoni, na Zora, na Jaramuthu, ³⁰na Zanoa, na Adulamu na tũtũura twarĩo, na Lakishi na mĩgũnda ya rĩo, na Azeka na matũũra marĩo. Nĩ ũndũ ũcio

maatũũraga kuuma Birishiba o nginya Kĩanda kĩa Hinomu.

³¹Njiaro cia Benjamini kuuma Geba ciatũũraga Mikimashi, na Aija, na Betheli na matũũra marĩo, ³²na kũu Anathothu, na Nobu na Anania, ³³na Hazoru, na Rama na Gitaimu, ³⁴na Hadidi, na Zeboimu na Nebalati, ³⁵na Lodi na Ono, na Kĩanda-inĩ kĩa Aturi.

³⁶Amwe a ikundi cia Alawii a Juda maatũũrire Benjamini.

Athĩnjĩri-Ngai na Alawii

12 Aya nĩo athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maacookire hamwe na Zerubabeli mūrū wa Shealiteli, na Jeshua:

Seraia, na Jeremia, na Ezara,^a

²na Amaria, na Maluku, na Hatushu,

³na Shekania, na Rehumu, na Meremothu,

⁴na Ido, na Ginethoni, na Abija,

⁵na Mijamini, na Maadia, na Biliga,

⁶na Shemaia, na Joiaribu, na Jedaia,

⁷na Salu, na Amoku, na Hilikia, na Jedaia.

Acio nĩo maarĩ atongoria a athĩnjĩri-Ngai na athiritũ ao, matukũ-inĩ macio ma Jeshua.

⁸Nao Alawii maarĩ Jeshua, na Binui, na Kadimieli, na Sherebia, na Juda, o na Matania, ūrĩa, marĩ hamwe na athiritũ ake, nĩwe warũgamĩrĩire arĩa maainaga nyĩmbo cia gūcookia ngaatho. ⁹Bakabukia na Uni, athiritũ ao, maarũgamaga mang'ethanĩire nao magĩtungata.

¹⁰Jeshua nĩwe warĩ ithe wa Joiakimu, nake Joiakimu aarĩ ithe wa Eliashibu, nake Eliashibu aarĩ ithe wa Joiada, ¹¹nake Joiada aarĩ ithe wa Jonathani, nake Jonathani aarĩ ithe wa Jadua.

¹²Matukũ-inĩ ma Joiakimu, aya nĩo maarĩ atongoria a nyumba cia athĩnjĩri-Ngai:

^a1 Ezara ũyũ tiwe Ezara ūrĩa mũthĩnjĩri-Ngai.

ya Seraia, aarĩ Meraia;
 ya Jeremia, aarĩ Hanania;
¹³ya Ezara, aarĩ Meshulamu;
 ya Amaria, aarĩ Jehohanani;
¹⁴ya Maluki, aarĩ Jonathani;
 ya Shebania, aarĩ Jusufu;
¹⁵ya Harimu, aarĩ Adina;
 ya Meraiothu, aarĩ Helikai;
¹⁶ya Ido, aarĩ Zekaria;
 ya Ginethoni, aarĩ Meshulamu;
¹⁷ya Abija, aarĩ Zikiri;
 ya Miniamini na Moadia, aarĩ
 Pilitai;
¹⁸ya Biliga, aarĩ Shamua;
 ya Shemaia, aarĩ Jehonathani;
¹⁹ya Joiaribu, aarĩ Matenai;
 ya Jedaia, aarĩ Uzi;
²⁰ya Salai, aarĩ Kalai;
 ya Amoku, aarĩ Eberi;
²¹ya Hilikia, aarĩ Hashabia;
 na ya Jedaia, aarĩ Nethaneli.

²²Nao atongoria a nyũmba cia Alawii matukũ-inĩ ma Eliashibu, na Joiada, na Johanani, na Jadua, o ũndũ ũmwe na atongoria a athinjĩri-Ngai, nĩmandĩkirwo marĩitwa mao hĩndĩ ya wathani wa Dario ũrĩa Mũperisia.
²³Atongoria a nyũmba cia njiaro cia Lawi nginya hĩndĩ ya Johanani mūrũ wa Eliashibu o nao nĩmandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa matukũ macio. ²⁴Nao atongoria a Alawii maarĩ Hashabia, na Sherebia, na Jeshua mūrũ wa Kadimieli, na athiritũ ao, arĩa maarũgamaga mamang'etheire makĩina nyĩmbo cia kũgooca na cia gũcookia ngaatho, gĩkundi kĩmwe gĩkaamũkagĩria kĩrĩa kĩngĩ, kũringana na ũrĩa gwanthĩtwo nĩ Daudi mũndũ wa Ngai.

²⁵Matania, na Bakabukia, na Obadia, na Meshulamu, na Talimoni, na Akubu maarĩ aikaria a ihingo arĩa maarangagĩra makũmbĩ marĩa maarĩ ihingo-inĩ.

²⁶Maatungataga hĩndĩ ya Joiakimu mūrũ wa Jeshua, mūrũ wa Jozadaku, na hĩndĩ ya Nehemia ũrĩa warĩ barũthi, na hĩndĩ ya Ezara ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai na mwandĩki-marũa.

Kwamũrwo kwa Rũthingo rwa Jerusalemu

²⁷Hĩndĩ ya kwamũrwo kwa rũthingo rwa Jerusalemu, Alawii nĩmacaririo kuuma kũrĩa guothe maarĩ nĩguo moke Jerusalemu makũngũire kwamũrwo kũu marĩ na gĩkeno, na makĩinaga nyĩmbo cia gũcookia ngaatho, makĩinaga na thaani iria ihũũrithanagio, na inanda cia kĩnũbi, na cia mũgeeto. ²⁸Aini o nao nĩmacookanĩrĩrio hamwe kuuma ng'ongo iria ciathiũrũrũkĩrie Jerusalemu, magĩcookanĩrĩrio kuuma tũtũũra-inĩ twa Anetofathi, ²⁹na kuuma Bethi-Giligali, na kuuma mwena wa Geba na Azimavethu, nĩgũkorwo aini nĩmeyakĩire matũũra gũthiũrũrũkĩria Jerusalemu. ³⁰Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii marĩkia gwĩtheria, magĩtheria andũ, na ihingo, o na rũthingo.

³¹Atongoria a Juda nĩndameerire mahaice rũthingo-igũrũ. Ningĩ ngĩhe ikundi igĩrĩ nene cia aini wĩra wa gũcookia ngaatho. Gĩkundi kĩmwe gĩgĩthĩ mwena wa ũrĩo kĩrĩ rũthingo-igũrũ, kĩerekeire Kĩhingo gĩa Kĩara-inĩ.

³²Hoshaia hamwe na nuthu ya atongoria a Juda makĩmarũmĩrĩra, ³³hamwe na Azaria, na Ezara, na Meshulamu, ³⁴na Juda, na Benjamini, na Shemaia, na Jeremia, ³⁵o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai amwe me na tũrumbeta, o na Zekaria mūrũ wa Jonathani, mūrũ wa Shemaia, mūrũ wa Matania, mūrũ wa Mikaia, mūrũ wa Zakuri, mūrũ wa Asafu, ³⁶na athiritũ ake, nĩo Shemaia, na Azareli, na Mĩlalai, na Gĩlalai, na Maaĩ, na Nethaneli, na Juda, na Hanani, marĩ na indo cia kũina nacio o ta ũrĩa gwanthĩtwo nĩ Daudi, mũndũ wa Ngai. Ezara ũrĩa mwandĩki-marũa nĩwe wamatongoretie.

³⁷Na rĩrĩ, kuuma Kĩhingo gĩa Gĩthima maathiire marũngĩrĩrie, makĩhaica rũthingo igũrũ na ngathĩ cia Itũũra rĩa Daudi, makĩhĩtũkĩra igũrũ rĩa nyũmba ya Daudi, o nginya Kĩhingo kĩa Maaĩ mwena wa irathĩro.

³⁸Gĩkundi gĩa keerĩ kĩa aini gĩgĩthĩ kĩerekeire mwena wa ũmotho. Na nĩ ngĩmarũmĩrĩra kũu rũthingo igũrũ

hamwe na nuthu ya andũ, tũkĩhĩtũkĩra Mũthiringo wa Mariiko ma Mwaki o nginya Rũthingo-inĩ Rwariĩ, ³⁹igũrũ rĩa Kĩhingo kĩa Efiraimu, na Kĩhingo kĩa Jeshana, na Kĩhingo gĩa Thamaki, na Mũthiringo wa Hananeli, na Mũthiringo wa Igana, nginya Kĩhingo-inĩ kĩa Ng'ondũ. Makĩrũgama Kĩhingo-inĩ kĩa Mũrangĩri.

⁴⁰Ikundi icio cieriĩ cia aini cia gũcookia ngaatho igĩkara handũ ha cio thĩĩnĩ wa nyũmba ya Ngai, o na nĩ ngĩka o ũguo, hamwe na nuthu ya anene, ⁴¹o ũndũ ũmwe na athĩnjĩri-Ngai, nĩ Eliakimu, na Maaseia, na Miniadini, na Mikaia, na Elioenai, na Zekaria, na Hanania marĩ na tũrumbeta twao, ⁴²o hamwe na Maaseia, na Shemaia, na Eleazaru, na Uzi, na Jehohanani, na Malikija, na Elamu, na Ezeri. Nao aini maatongoragio nĩ Jezerahia. ⁴³Na mũthenya ũcio nĩmarutire magongona manene, makĩrũũhagia tondũ Ngai nĩamaheete gĩkeno kĩnene. O nao andũ-a-nja na ciana magĩkena. Mbugĩrĩrio ya gĩkeno kũu Jerusalemu nĩyaiguĩkaga kũndũ kũraya.

⁴⁴Mahinda-inĩ macio nĩ gwathuurirwo andũ marũgamĩrĩre makũmbĩ ma indo iria ciarutagwo, na maciaro ma mbere, na gĩcunji gĩa ikũmi. Kuuma migũnda-inĩ irĩa yathiũrũrũkĩrie matũũra magĩrĩrwo kurehe makũmbĩ-inĩ icunji iria ciatuĩtwo nĩ watho irĩ cia athĩnjĩri-Ngai na Alawii, tondũ andũ a Juda nĩmakenagĩra athĩnjĩri-Ngai na Alawii arĩa maatungataga. ⁴⁵Nĩmarutaga wĩra wa gũtungatĩra Ngai wao, na wĩra wa gwĩtheria, o ta ũrĩa aini na aikaria a ihingo meekaga, kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo nĩ Daudi na mũriũ Solomoni. ⁴⁶Nĩgũkorwo tene mũno, matukũ-inĩ ma Daudi na ma Asafu, nĩ kwarĩ na atongoria a aini na a nyĩmbo cia kũgocoo na gũcookeria Ngai ngaatho. ⁴⁷Nĩ ũndũ ũcio matukũ-inĩ ma Zerubabeli na ma Nehemia, andũ a Isiraeli othe nĩmarutaga icunji cia o mũthenya nĩ ũndũ wa aini na aikaria a ihingo. Nĩngĩ nĩmamũraga icunji nĩ ũndũ wa Alawii

arĩa angĩ, nao Alawii makaamũra icunji nĩ ũndũ wa njiaro cia Harũni.

Magarũrĩra ma Mũthia ma Nehemia

13 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio, Ibuku rĩa Musa rĩgĩthomwo na mũgambo mũnene andũ makĩiguagĩra, rĩgĩthomwo handũ haandĩkitwo atĩ gũtirĩ Mũamoni kana Mũmoabi ũgetĩkĩro akorwo kĩũngano-inĩ kĩa andũ a Ngai, ²tondũ matiigana kũhe andũ a Isiraeli irio na maaĩ; no-o nĩ kũrĩha maarĩhire Balamu amarume. (No rĩrĩ, Ngai witũ akĩgarũra kĩrumi gĩgĩtuĩka kĩrathimo.) ³Rĩrĩa andũ maaiguire watho ũcio, makĩeheria andũ othe arĩa maarĩ ageni kuuma Isiraeli.

⁴Mbere iyo, Eliashibu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai nĩakoretwo atuĩtwo mũrũgamĩrĩri wa makũmbĩ ma nyũmba ya Ngai witũ. Aarĩ wa thiritũ ya hakuhi na Tobia, ⁵na nĩamũhete nyũmba nene aikarage irĩa mbere iyo yaigagwo mĩhothi ya ngano, na ũbumba, na indo cia hekarũ, o na mĩhothi ya gĩcunji gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano na maguta marĩa maaheagwo Alawii, na aini na aikaria a ihingo, o na mĩhothi irĩa yarutagĩrwo athĩnjĩri-Ngai.

⁶No rĩrĩa maũndũ maya mothe maathiiaga na mbere, nĩ ndiarĩ kũu Jerusalemu, nĩgũkorwo mwaka-inĩ ũcio wa mĩrongo itatũ na irĩ wa ũthamaki wa Aritashashita, mũthamaki wa Babuloni,^a nĩndacookete kũrĩ mũthamaki. Matukũ manini maathira nĩdamũhooire rũtha, ⁷ngĩcooka Jerusalemu. Ndacooka Jerusalemu nĩguo ndaamenyire ũũru ũrĩa Eliashibu eekĩte nĩ ũndũ wa kũhe Tobia kanyũmba nja ya nyũmba ya Ngai. ⁸Nĩndarakaririo nĩ ũhoro ũcio mũno na ngĩikia indo ciothe cia Tobia nja. ⁹Ngĩcooka ngĩruta watho kũgĩe igongona rĩa gũtheria nyũmba iyo, na ngĩcookia indo ciothe cia nyũmba ya Ngai kuo, hamwe na maruta ma ngano na ũbumba.

^a6 Thuutha wa kũhoota na kwĩgwatĩra Babuloni, Kurusu nĩehire rĩtwa "Mũthamaki wa Babuloni".

¹⁰ Ningĩ nĩndamenyire atĩ Alawii matiaheagwo gĩcunjĩ kĩa kĩa kĩa othe hamwe na aini arĩa maatungataga nĩmatiganĩrie ũtungata, magacooka mĩgũnda-inĩ yao. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio ngĩrũithia anene acio, ngĩmooria atĩrĩ: “Nyũmba ya Ngai itiganĩrio nĩkĩ?” Ningĩ ngĩmeeta othe hamwe, ngĩmacookia o mũndũ wĩra-inĩ wake.

¹² Andũ othe a Juda nĩmarehire gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa ngano, na ndibei ya mũhihano, o na maguta makũmbĩ-inĩ.

¹³ Na nĩ ngĩtua Shelemia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zadoku ũrĩa mwandĩki-marũa, marĩ na Mulawii wetagwo Pedaia, arũgamĩrĩri a makũmbĩ, na ngĩtua Hanani mũrũ wa Zakuri mũrũ wa Matania mũnini wao, tondũ andũ aya nĩmoonagwo marĩ ehokeku. Nĩmatuirwo a kũgayagĩra ariũ a ithe wao indo.

¹⁴ Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa maũndũ maya, na ndũgatharie wĩra na ũtungata ũrĩa ndungatĩte nyũmba-inĩ ya Ngai wakwa ndĩ mwĩhokeku.

¹⁵ Matukũ-inĩ macio nĩndeyoneire andũ a Juda makĩhiha ndibei mũthenya wa Thabatũ na makĩrehe ngano, na magĩkuuithia ndigiri ngano hamwe na ndibei, na thabibũ, na ngũyũ, na mĩthemba yothe ya mĩrigo. Indo icio ciothe maarehaga Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmakaania kwendia irio mũthenya ũcio wa Thabatũ. ¹⁶ Andũ a Turo arĩa maatũũraga Jerusalemu nĩmarehaga thamaki na indo cia mĩthemba yothe, na magaciendagĩria andũ a Juda mũthenya wa Thabatũ kũu Jerusalemu. ¹⁷ Ngĩrũithia andũ arĩa maarĩ igweta a Juda, ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũyũ mũreka wa waganu wa gũthaahia mũthenya wa Thabatũ?” ¹⁸ Maithe manyu ma tene-rĩ, githĩ ti maũndũ ta maya meekire, nake Ngai witũ agĩtũrehere mathũna maya mothe matũkorete na magakora itũũra rĩrĩ inene? No rĩu inyuĩ mũrarehera Isiraeli mang’ũrĩ maingĩ makĩria na ũndũ wa gũthaahia Thabatũ.”

¹⁹ Na rĩrĩ, hwaĩ-inĩ kwambĩrĩria kũgĩa nduma ihingo-inĩ cia Jerusalemu Thabatũ itanakinia-rĩ, ngĩathana mĩrango ya Jerusalemu ihingwo na ndĩkahingũrwo nginya Thabatũ ithire. Ngũga andũ amwe akwa ihingo-inĩ marangĩre, nĩgeetha gũtikagĩe mũrigo ũngĩtoonyio thĩnĩ mũthenya wa Thabatũ. ²⁰ Rĩmwe kana meerĩ, onjorithia na endia a indo cia mĩthemba yothe maraarire nja ya Jerusalemu. ²¹ No ngĩmakaania ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩgũtũma mũraare rũthingo-inĩ? Mũngĩka ũguo rĩngĩ nĩndĩmũnyitithia.” Kuuma hĩndĩ ĩyo matiacookire gũũka mũthenya wa Thabatũ. ²² Ningĩ ngĩatha Alawii meetherie macooke mathĩ makarangĩre ihingo nĩgeetha maige mũthenya wa Thabatũ ũrĩ mũtheru.

Ndirikana, Wee Ngai wakwa, nĩ ũndũ wa ũndũ ũyũ o nago, na ũnjiguĩre tha kũringana na wendo waku mũnene.

²³ Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio nĩndonire arũme a Juda arĩa maahikĩtie andũ-a-nja a kuuma Ashidodi, na Amoni, na Moabi. ²⁴ Nuthu ya ciana ciao cjaaragia rũthiomi rwa Ashidodi kana thiomi cia ndũrĩrĩ icio ingĩ, no matiooĩ kwaria rũthiomi rwa Juda. ²⁵ Ngĩmarũithia na ngĩmetĩria kĩrumi. Nĩndahũũrire arũme amwe ao na ngĩmamunya njuĩrĩ. Ngĩtũma mehĩte mwĩhĩtwa makĩgwetaga rĩitwa rĩa Ngai, ngĩmeera atĩrĩ: “Menyai gũkaaneana airĩtu anyu mahikio nĩ ariũ ao, kana aanake anyu inyuĩ ene mahikie airĩtu ao. ²⁶ Githĩ ti ihikanio ta icio ciatũmire Solomoni mũthamaki wa Isiraeli eehie? Ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ gũtiarĩ mũthamaki ũngĩ watariĩ take. Ngai wake nĩamwendete, akĩmũtua mũthamaki Isiraeli guothe; no-o na kũrĩ ũguo-rĩ, nĩatoonyirio mehia-inĩ nĩ andũ-a-nja a kũngĩ. ²⁷ Ithui-rĩ, no nginya tũigue atĩ o na inyuĩ mũreka waganu ũyũ wotha mũũru ũũ, mũkaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai witũ na ũndũ wa kũhikia andũ-a-nja a kũngĩ?”

²⁸ Mũriũ ũmwe wa Joiada mũrũ wa

Eliashibu mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene aarĩ mũthoni-we wa Sanibalati ũrĩa Mũhoroni. Nĩndamũingatire oime harĩ nĩĩ.

²⁹ Maririkane, Wee Ngai wakwa, tondũ nĩmathaahirie wĩra wa ũthĩnjĩri-Ngai, o na magĩthaahia kĩrĩkanĩro kĩa wĩra wa athĩnjĩri-Ngai na kĩa Alawii.

³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, ngĩtheria athĩnjĩri-Ngai na Alawii kuuma kũrĩ ũndũ o wothe mũgeni, ngĩcooka ngĩmagaĩra o mũndũ wĩra wake kĩũmbe. ³¹ Ningĩ nĩndathondekire mweke wa kũhothaga ngũ na maciaro ma mbere mahinda marĩa maatuĩtwo.

Wee Ngai wakwa, ndirikana na ũnjĩke wega.

ESITERI

Kweherio kwa Vashiti Mütumia wa Muthamaki

¹ Na rîrî, ûû nîguo gwekîkîre matukû-inî ma Ahasuerusu, o we Ahasuerusu ûrîa waathaga mabûrûri 127 marîa moimîte kuuma bûrûri wa Ahîndî o nginya bûrûri wa Akushi.^{a 2} Matukû-inî macio-rî, Mûthamaki Ahasuerusu aathamakaga arî gîtî-inî gîake kîa ûnene thîinî wa nyûmba ya ûthamaki kûu gîikaro kîgîtîre kîa mûthamaki gîa Shushani,^b ³ na mwaka wa gatatû wa wathani wake, nîarugithîirie andû ake othe arîa maarî igweta na anene iruga. Nao atongoria a mbûtû cia ita cia Perisia na cia Media, na abarûthi na andû arîa maarî igweta a mabûrûri maarî kuo.

⁴ Nake akîonania ûtonga mûnene wa ûthamaki wake na ûkengi na riiri wa ûnene wake, ihinda rîa matukû 180. ⁵ Matukû macio maathira, mûthamaki nîarugithirie iruga, rîrîa rîaikarire mîthenya mûgwanja, narîo rîarî thîinî wa mûgûnda ûrîa warî mûirigîre wa nyûmba ya mûthamaki, rîkîrugîrwo andû othe kuuma ûrîa mûninî nginya ûrîa mûnene, arîa maarî kûu thîinî wa gîikaro kîrîa kîarî kîirigîre gîa Shushani. ⁶ Mûgûnda ûcio warî na mîcuurio ya gatani ya rangi mwerû na ya rangi wa bururu, nayo yohanîtio na mîkanda ya gatani ya rangi mwerû na ya rangi wa ndathi, ikoohererwo icûhî-inî cia betha iria cianyitithanîtio na itugî cia mahiga marîa mega merû. Nî kwarî na itî cia gîikarîra cia thahabu na cia betha^c iria ciaigîtwo kûndû kwarîtwo mahiga ma nyaigî, na mahiga mega merû, na mahiga

^a1 Wathani wagayanîtio ng'ongo 127, na o rûgongo rûkagayano na mabûrûri.

^b2 Shushani rîarî itûûra rîmwe inene rîa marîa mana ma ûthamaki ûcio; macio mangî matatû maarî Babuloni, Perisiapoli, na Ekibatani.

^c6 Andû a Perisia maarîaga metambûrûkîtie itî-inî.

ma rangi wa ngoikoni, na mahiga mangî ma goro mûno. ⁷ Ndibei yaheanagwo na ikombe cia thahabu, na gûtîrî kîahaanaine na kîrîa kîngî, na ndibei ya nyûmba ya ûthamaki yarî nyingî mûno o ta ûrîa ûtaana wa mûthamaki watariî. ⁸ Kûringana na watho wa mûthamaki, o mûgeni nîeetîkîrîtio kûnyua kîrîa angîendire, nî ûndû mûthamaki nîathîte aheani othe a ndibei mahe o mûndû kîrîa eendaga.

⁹ O nake Vashiti, mûtumia wa mûthamaki, nîarugithîirie andû-a-nja iruga o kûu nyûmba-inî ya ûthamaki ya Mûthamaki Ahasuerusu.

¹⁰ Mûthenya wa mûgwanja, hîndî îrîa Mûthamaki Ahasuerusu aakenete nî ûndû wa kûnyua ndibei, agîatha ndungata iria mûgwanja ciarî hakûre iria ciamûtungatagîra, nîcio Mehumani, na Bizatha, na Haribona, na Bigatha, na Abagutha, na Zetharu, na Karikasi, ¹¹ irehe Vashiti, ûcio mûtumia wa mûthamaki mbere yake ekîrite tanji yake ya ûthamaki, nîgeetha onanie ûthaka wake kûrî andû, o na ningî kûrî andû arîa maarî igweta, nîgûkorwo aarî kîirorerwa. ¹² No rîrîa ndungata icio ciakinyirie watho wa mûthamaki, Vashiti mûtumia wa mûthamaki akîrega gûthîi. Hîndî îyo mûthamaki akîng'ûrika mûno na agîcinwo nî marakara.

¹³ Na tondû warî mûtugo wa mûthamaki gûtuîria maûndû ma watho na ma kîhooito, akîaria na andû arîa oogî na mooî ûhoro wa matukû ma tene.

¹⁴ Nao arîa maakuhîrîirie mûthamaki mûno maarî Karishena, na Shetharu, na Adamatha, na Tarashishi, na Meresu, na Marisena na Memukani, andû mûgwanja arîa maarî igweta a Perisia na Media, arîa meetîkîrîtio kuonanaga na mûthamaki, na nîo maarî anene mûno ûthamaki-inî ûcio.

¹⁵ Mûthamaki akîûria atîrî, “Kûringana na watho-rî, Vashiti mûtumia wa

mūthamaki agĩrĩrwo nĩ gwĩkwo atĩa? Nĩaregete gwithĩkĩra watho wa Mūthamaki Ahasuerusu ūrĩa akinyĩirio nĩ andũ acio ahakũre.”

¹⁶Memukani agĩcookia arĩ mbere ya mūthamaki na andũ arĩa maarĩ igweta atĩrĩ, “Vashiti mūtumia wa mūthamaki nĩekĩte mahĩtia, na to mūthamaki wiki ahĩtũirire, no ahĩtũirire o na andũ othe arĩa marĩ igweta na andũ othe a mabũrũri ma Mūthamaki Ahasuerusu. ¹⁷Nĩgũkorwo ūndũ ūyũ wĩkĩtwo nĩ mūtumia wa mūthamaki nĩũkũmenyeka nĩ andũ-a-nja othe, na nĩ ūndũ ūcio nĩmarĩmenagĩrĩria athuuri ao makoiga atĩrĩ, ‘Mūthamaki Ahasuerusu araathanire Vashiti mūtumia wa mūthamaki arehwo mbere yake, no ndaigana gũthĩ.’ ¹⁸Ūmũthĩ-rĩ, andũ-a-nja arĩa marĩ igweta a Perisia na Media arĩa maiguĩte ūndũ ūyũ wĩkĩtwo nĩ mūtumia wa mūthamaki noguo nao marĩkaga andũ arĩa marĩ igweta a mūthamaki. Kĩnyararo na ngarari itigathira.

¹⁹“Nĩ ūndũ ūcio, mūthamaki angĩona arĩ wega, nĩarute watho wa ūthamaki na etĩkĩre wandĩkwo mawatho-inĩ ma Perisia na Media, marĩa matagarũragwo, atĩ Vashiti ndarĩ hĩndĩ ĩngĩ agooka mbere ya Mūthamaki Ahasuerusu. Naho handũ ha Vashiti-rĩ, mūthamaki acarie mũndũ-wa-nja ūngĩ mwega kũmũkĩra. ²⁰Rĩrĩa watho ūcio wa mūthamaki ūrianĩrĩrwo kũndũ guothe kũrĩa mūthamaki aathanaga-rĩ, andũ-a-nja othe nĩmarĩtĩaga athuuri ao, kuuma ūrĩa mũnini nginya ūrĩa mũnene.”

²¹Mūthamaki na andũ ake arĩa maarĩ igweta magĩkenio nĩ mataaro macio, nĩ ūndũ ūcio mūthamaki agĩka o ta ūrĩa Memukani oigĩte. ²²Agĩtũma marũa kũndũ guothe ūthamaki-inĩ ūcio, o bũrũri na mwandĩkĩre wago na o rũrĩrĩ na mwarĩrie waruo, akĩanĩrĩrithia na thiomĩ cia andũ othe atĩ mũthuuri o wotho nĩwe mwathi wa mũciĩ wake.

Esiteri Gũtuĩka Mūtumia wa Mūthamaki

2 Thuutha ūcio rĩrĩa marakara ma Mūthamaki Ahasuerusu

maahoorerire, akĩririkana Vashiti na ūrĩa eekĩte, o na ūrĩa aamũtũirire eekwo. ²Hĩndĩ ĩyo ndungata iria ciatungatagĩra mūthamaki we mwene ikiuga atĩrĩ, “Mūthamaki nĩacarĩrio airĩtu gathirange ethĩ na ciĩrorerwa. ³Mūthamaki nĩathuure anene mabũrũri-inĩ mothe marĩa aathanaga marehe airĩtu acio othe ciĩrorerwa nyũmba-inĩ ĩrĩa ĩtũũragwo nĩ andũ-a-nja thĩinĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani. Nao nĩmamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai, ndungata ĩrĩa hakũre ya mūthamaki ĩrĩa yarũgamagĩrĩa andũ-a-nja acio; ningĩ maheo indo cia gwĩthakaria nacio. ⁴Thuutha ūcio mũirĩtu ūrĩa ūgaakenia mūthamaki nĩagatuĩka mūtumia wa mūthamaki ithenya rĩa Vashiti.” Mataaro macio magĩkenia mūthamaki, nake akĩmarũmĩrĩa.

⁵Na rĩrĩ, thĩinĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, nĩ kwarĩ na Mũyahudi wa mũhĩrĩga wa Benjamini wetagwo Moridekai mũrũ wa Jairũ, mũrũ wa Shimei, mũrũ wa Kishu, ⁶nake aatahĩtwo kuuma Jerusalemu nĩ Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, arĩ ūmwe wa andũ arĩa maatahanĩirio na Jekonia, mūthamaki wa Juda. ⁷Moridekai aarĩ na mwarĩ wa ithe mũnini wetagwo Hadasa, ūrĩa aarerete tondũ ndaarĩ na ithe kana nyina. Mũirĩtu ūcio, ūrĩa ningĩ wetagwo Esiteri, aarĩ kĩĩrorerwa mwĩrĩ na ūthiũ akĩonwo, nake Moridekai akĩmuoya akĩmũrera o ta mwarĩ thuutha wa ithe na nyina gũkua.

⁸Rĩrĩa watho ūcio wa mūthamaki wanĩrĩrwo-rĩ, airĩtu aingĩ nĩmarehirwo thĩinĩ wa nyũmba ya ūthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩirigĩre gĩa Shushani, na maamenyagĩrĩrwo nĩ Hegai. Esiteri o nake nĩatwarirwo kũu nyũmba ĩyo ya mūthamaki na akĩĩhokerwo Hegai, ūrĩa warũgamĩrĩire nyũmba ĩrĩa yatũũragwo nĩ andũ-a-nja. ⁹Mũirĩtu ūcio nĩamũkenirie na akĩendeka nĩwe. O hĩndĩ ĩyo akĩmũhe indo cia gwĩthakaria nacio o na akĩmũhe irio cia mwanya. Ningĩ

akīmūhe ndungata mūgwanja cia airītu, arīa maathuurītwo kuuma nyūmba-inī ya mūthamaki na akīmūthaamia marī hamwe na ndungata icio ciake cia airītu akīmūtware handū harīa hega mūno kūu nyūmba-inī iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja.

¹⁰ Esiteri ndoimbūrīte rūrīrī rwake kana kīhumo kīa nyūmba yao, tondū Moridekai nīamūtaarīte akamwīra ndageke ūguo. ¹¹ O mūthenya Moridekai nīaceerangaga hau nja ya nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nīguo amenye ūrīa Esiteri aikaraga, na ūrīa aathiiaga na mbere.

¹² Mbere ya o mūrītu kūgīa na mweke wa gūthī kūrī Mūthamaki Ahasuerusu, aaniinaga mīeri ikūmi na īrī ya gwīthakaria īrīa yaathanītwo īīkaragwo nī airītu acio, ītandatū ya kwīhaka maguta ma manemane, na ītandatū ya kwīhaka maguta manungi wega na indo ingī cia kwīhaka. ¹³ O mūrītu aarī athī harī mūthamaki ta ūū: Nīaheagwo kīndū kīrīa gīothe angīendire gwīkuuīra kuuma nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja gīa gūthī nakīo nyūmba-inī ya mūthamaki. ¹⁴ Hwaī-inī aathiiaga agatoonya kuo, na rūciinī agacooka mwena ūngī wa nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, nakuo kūu akamenyagīrītwo nī Shaashagazu, ndungata īrīa yarī hakūre ya mūthamaki, īrīa yehokeirwo thuriya cia mūthamaki. Ndangīacookire rīngī kūrī mūthamaki tiga o mūthamaki akenirio nīwe amūtūmanīre na rūtwa rīake.

¹⁵ Ihinda rīa Esiteri rīakinya (mūrītu ūrīa Moridekai aarerete taarī mwarī, ūrīa warī mwarī wa ithe mūkūrū Abihaili) rīa gūthī kūrī mūthamaki, ndaigana gwītia kīndū o nakī, tiga o kīrīa Hegai ndungata iyo yarī hakūre ya mūthamaki, mūrōri wa nyūmba iyo yatūūrāgwo nī andū-a-nja, aamwīre akuue. Nake Esiteri nīetīkīrīkaga nī mūdū o wothe wamuonaga. ¹⁶ Nake Esiteri agītwarwo kūrī Mūthamaki Ahasuerusu kūu nyūmba-inī ya ūthamaki mweri-inī wa

ikūmi, mweri wa Tebethu, mwaka-inī wa mūgwanja wa wathani wake.

¹⁷ Na rīrī, mūthamaki nīaguucīrīrio nī Esiteri gūkīra andū-a-nja acio angī othe, nake agītīkīrīka nīwe gūkīra airītu acio angī gathirange othe. Nī ūndū ūcio akīoya tanji ya ūnene, akīmwīkīra mūtwe, akīmūtua mūtumia wa mūthamaki ithenya rīa Vashiti. ¹⁸ Nake mūthamaki akīrugithia iruga inene mūno, iruga rīa Esiteri, agītīa andū ake othe arīa maarī igweta na anene. Mabūrūrī-inī mothe mūthamaki akīanīrīra thīgūkū na akīheana iheo kūrīngana na ūtaana wa ūthamaki.

Moridekai Kūhithūria Ndundu Njūru

¹⁹ Rīrīa airītu acio gathirange moonganirio ihinda rīa keerī, Moridekai aikarīte hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki. ²⁰ No Esiteri ndoimbūrīte kīhumo kīa nyūmba yao kana kīa rūrīrī rwake, o ta ūrīa Moridekai aamūtaarīte, nīgūkorwo aathiire na mbere kūrūmūrīra mataaro ma Moridekai o ta ūrīa ekaga rīrīa aareragwo nīwe.

²¹ Ihinda rīu Moridekai aikaraga kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki, Bigithana na Tereshu, anene eerī arīa meehokeirwo kūrūgamīrīra kīhingo kīa nyūmba ya mūthamaki, nīmarakarire, na makīgīa na ndundu ya kūrūga Mūthamaki Ahasuerusu.

²² Nowe Moridekai akīmenya ūhoru wa ndundu iyo na akīra Esiteri, mūtumia ūcio wa mūthamaki, nake Esiteri akīra mūthamaki ūhoru ūcio, na akiuga nī Moridekai ūmwīrīte. ²³ Na rīrīa ūhoru ūcio watūrīrio na ūkīoneka atī warī wa ma, anene acio eerī magīcuurio mūtī igūrū. Ūhoru ūcio wothe nīwandīkīrwo hau mbere ya mūthamaki ibuku-inī rīa maūdū marīa meekīkīte ihinda rīu.

Hamani Gūciirīra Kūniina Ayahudi

3 Thuutha wa maūdū macio, Mūthamaki Ahasuerusu nīatūūgīrīrie Hamani mūrū wa Hamedatha, ūrīa Mūagagi, akīmūnenehia na akīmūhe gītīo gīakīrīte kīa andū arīa angī

othe maarĩ igweta. ² Anene othe a mũthamaki arĩa maarĩ hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki nĩmaturagia maru na makainamĩrĩra, magatĩĩa Hamani, nĩ ũndũ mũthamaki nĩathanĩte gwĩkagwo ũguo nĩ ũndũ wake. No Moridekai ndaigana gũturia maru kana kũmũinamĩrĩra amũtĩĩe.

³ Hĩndĩ ĩyo anene a mũthamaki arĩa maarĩ kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki makĩũria Moridekai atĩrĩ, “Ũregete gwithĩkĩra watho wa mũthamaki nĩkĩ?” ⁴ O mũthenya nĩmamwaragĩria no akĩrega kũmaigua. Nĩ ũndũ ũcio makĩhe Hamani ũhoru ũcio nĩgeetha mone kana mĩtugo ũcio wa Moridekai no ũkirĩrĩrio, nĩgũkorwo nĩameerĩte atĩ we aarĩ Mũyahudi.

⁵ Rĩrĩa Hamani onire atĩ Moridekai ndangĩmũturĩria maru kana amũtĩĩe, akĩng’ũrĩka mũno. ⁶ No aarĩkia kũmenya rũrĩrĩ rwa andũ a Moridekai rwarĩ rũrĩkũ, akĩona kũũragithia Moridekai arĩ o wiki ti kũiganu. Handũ ha ũguo, Hamani agĩcaria njĩra ya kũniinithia rũrĩrĩ ruothe rwa andũ a Moridekai, na nĩo Ayahudi, arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ mothe marĩa maathagwo nĩ Mũthamaki Ahasuerusu.

⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ wa Mũthamaki Ahasuerusu, mweri wa mbere, mweri wa Nisani, magĩcuuka puri (ũguo nĩ ta kuuga gũcuuka mĩtĩ) mbere ya Hamani nĩguo mathuure mũthenya na mweri. Naguo mũtĩ ũkĩgwĩra mweri wa ikũmi na ĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari.

⁸ Hamani agĩcooka akĩĩra Mũthamaki Ahasuerusu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũhurunjũkĩire ndũrĩrĩ-inĩ cia mabũrũri mothe marĩa ũthamakagĩra, rũrĩa mĩtugo yao ĩtahaanaine na ya andũ arĩa angĩ othe, na andũ a rũrĩrĩ rũu matiathĩkagĩra mawatho ma mũthamaki; nĩ ũndũ ũcio hatĩrĩ bata wa mũthamaki kũmakĩrĩrĩria. ⁹ Mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, no kũrutwo watho wa kũmaniinithia, na nĩ nĩngũiga taranda 10,000^a cia betha

thĩinĩ wa kĩgĩĩna kĩa ũthamaki cia kũrĩha andũ arĩa mekũruta wĩra ũcio.”

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩruta gĩcũhĩ kĩa mũhũuri wake kuuma kĩara-inĩ gĩake, agĩkĩnengera Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, ũcio thũ ya Ayahudi.^b ¹¹ Mũthamaki akĩĩra Hamani atĩrĩ, “Ikara na mbeeca icio ciaku, na wĩke na andũ acio o ũrĩa ũkwenda.”

¹² Na rĩrĩ, mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ wa mweri wa mbere, aandĩki-marũa a mũthamaki magĩitwo. Makĩandĩka ũrĩa wotha Hamani aathanĩte, na mwandĩkĩre wa o bũrũri, na rũthiomi rwa o rũrĩrĩ, makĩandĩkĩra anene a mũthamaki, na abarũthi a mabũrũri a kũndũ na kũndũ, na andũ arĩa maarĩ igweta a ndũrĩrĩ mwanya. Marũa macio maandĩkirwo na rĩitwa rĩa Mũthamaki Ahasuerusu we mwene, na magĩkĩrwo mũhũuri wa gĩcũhĩ gĩake mwene.

¹³ Marũa macio maatwarĩrwo mabũrũri-inĩ mothe ma mũthamaki nĩ andũ arĩa maakuuaga marũa, namo maaheanĩte watho wa kwananga, na kũũraga, na kũhukia Ayahudi othe, andũ ethĩ na arĩa akũrũ, na andũ-a-nja na twana tũnini, maniinwo mũthenya o ro ũmwe, arĩ guo mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ, mweri wa ikũmi na ĩrĩ, mweri wa Adari, na matahe indo ciao. ¹⁴ Kobi ĩmwe ya marũa macio ma watho ũcio yarĩ ĩtũmwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na ũmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩgeetha mehaarĩrie nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio.

¹⁵ Nĩ ũndũ wa ũrĩa watho wa mũthamaki warĩ wa na ihenya, atwari a marũa makiumagara o narua tondũ watho ũcio waheanĩrwo kuuma thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩikaro kĩrĩa kĩarĩ kĩirĩgĩre gĩa Shushani. Mũthamaki na Hamani magĩikara thĩ kũnyua, no ĩtũura rĩu inene rĩa Shushani rĩkĩgagaya mũno.

^b10 Maandĩko maatuĩkaga ma ma rĩrĩa mekĩrwo mũhũuri wa gĩcũhĩ kĩa mũthamaki.

4 Rĩrĩa Moridekai aamenyire ũrĩa wotho gwekĩtwo, agĩtembũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhurĩria mũhu, agĩthĩ, agĩtuĩkanĩria itũũra akĩrĩraga anĩrĩire mũno, na arĩ na ruo. ² Aathiire o nginya kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki, tondũ gũtirĩ mũndũ wetĩkagĩrio gũtoonya kũu thĩinĩ ehumbĩte nguo ya ikũnia. ³ Thĩinĩ wa mabũrũri mothe kũrĩa marũa na watho wa mũthamaki wakinyaga kwagĩaga na gũcakaya kũnene, na kwĩhinga kũrĩa irio, na kũrĩa na kũgirĩka kũnene kũrĩ Ayahudi. Aingĩ ao magĩkoma thĩ mehumbĩte nguo cia ikũnia na mehurĩrie mũhu.

⁴ Hĩndĩ ĩrĩa ndungata cia Esiteri cia airĩtu na cia arũme iria ciarĩ hakũre ciokire ikĩmũhe ũhoro ũkonĩ Moridekai, Esiteri nĩathĩinĩkire mũno. Akĩmũneanĩra nguo ehumbe arute ĩyo ya ikũnia, no Moridekai akĩrega gũcioya. ⁵ Nake Esiteri agĩtũmanĩra Hathaka, ũmwe wa ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki, ũrĩa waheetwo wĩra wa kũmũtungatĩra, akĩmwatha athĩ akamenye nĩ ũndũ ũrĩkũ ũcio wathĩinagia Moridekai, na gĩtũmi kĩaguo.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio Hathaka akiumagara, agĩthĩ kũrĩ Moridekai kĩaaro-inĩ gĩa itũũra rĩu inene hau mbere ya kĩhingo kĩa mũciĩ wa mũthamaki.

⁷ Nake Moridekai akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe maamũkorete, hamwe na mũigana wa mbeeca iria ciothe Hamani eeranĩire kũrĩa ciigwo kĩgĩĩna-inĩ kĩa mũthamaki nĩguo Ayahudi manĩinwo biũ. ⁸ Ningĩ akĩmũnengera kobi ya marũa ma watho ũcio wa kũniinwo kwao, ĩrĩa yandĩkĩtwo na ikahunjanĩrio kũu Shushani, akamĩonie Esiteri na amũtaarĩrie ũhoro wayo, na akĩmwĩra aringĩrĩrie Esiteri athĩ kũrĩ mũthamaki, akamũthaithe maiguĩrwo tha, na aarĩrĩrie andũ ake harĩ mũthamaki.

⁹ Nake Hathaka agĩcooka, na akĩmenyithia Esiteri ũrĩa Moridekai oigĩte. ¹⁰ Nake Esiteri akĩmũtaarĩria

ũrĩa ekwĩra Moridekai, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Anene othe a mũthamaki, o na andũ othe a mabũrũri marĩa mũthamaki aathanaga nĩmooĩ atĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja o wotho ũrĩa ũngĩtoonya harĩ mũthamaki hau nja ya na thĩinĩ atetĩtwo, mũthamaki arĩ o watho ũmwe: nguo nĩ atĩ mũndũ ũcio ooragwo. Kĩgirĩrĩa kĩa ũndũ kũũragwo no mũthamaki amũtambũrũkĩrie rũthanju rwake rwa ũthamaki rwa thahabu. No rĩrĩ, rĩu matukũ mĩrongo ĩtatũ nĩmathirĩte kuuma rĩrĩa ndetĩtwo thĩ kũrĩ mũthamaki.”

¹² Rĩrĩa ciugo cia Esiteri cierirwo Moridekai, ¹³ agĩtũmana macookio mamwĩre atĩrĩ, “Ndũgeciirie atĩ tondũ ũrĩ thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki atĩ wee nowe wiki ũkaahonoka, nao Ayahudi othe manĩinwo. ¹⁴ Nĩgũkorwo ũngĩaga kwaria ihinda ta rĩrĩ, kĩhonia na kũhonokio kwa Ayahudi nĩikoima handũ hangĩ, no wee na nyũmba ya thoguo no mũkaaniinwo. Ningĩ-rĩ, nũũ ũũĩ kana wokire ũthamaki-inĩ nĩ ũndũ wa ihinda ta rĩrĩ?”

¹⁵ Nake Esiteri akĩmeera macookerie Moridekai ũhoro, mamwĩre atĩrĩ,

¹⁶ “Thĩ ũcookanĩrĩrie Ayahudi othe arĩa maikaraga Shushani, na mwĩhinge kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa. Mũtikaarĩe kana mũnyue kahinda ka mĩthenya ĩtatũ, ũtukũ na mũthenya. Nĩ na ndungata ciakwa cia airĩtu nĩtũkwĩhinga kũrĩa irio hamwe na inyũĩ. Twarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, nĩngathiĩ kũrĩ mũthamaki, o na akorwo tiguu watho ugĩte. Ingĩkua-rĩ, ndĩgĩkue.”

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Moridekai agĩthĩ na agĩĩka ũrĩa wotho Esiteri aamũtaarĩte.

Ihooya rĩa Esiteri kũrĩ Mũthamaki

5 Mũthenya wa gatatũ wakinya-rĩ, Esiteri akĩhumba nguo ciake cia ũthamaki na akĩrũgama nja ya na thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki, mbere ya nyũmba nene ya mũthamaki. Nake mũthamaki aikarĩire gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene nyũmba-inĩ ĩyo nene, ang’etheire itoonjero rĩayo. ² Rĩrĩa onire Esiteri,

mūtumia wa mūthamaki arūngīi hau nja, akīmūkenera na akīmūtambūrūkīria rūthanju rwake rwa ūnene rwa thahabu rūrīa aanyitite. Nī ūndū ūcio Esiteri agīkuhīrīria, akīhutia mūthia waruo.

³ Nake mūthamaki akīmūūria atīrī, “Esiteri, mūtumia ūyū mūthamaki, ūbatairio nī kīi? Ihooya rīaku nī rīrīkū? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga, nīūkūheo.”

⁴ Esiteri akīmūcookeria akīmūwīra atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre, nīetīkīre moke marī na Hamani ūmūthī iruga-inī rīrīa ngūrūgithīrie.”

⁵ Mūthamaki akiuga atīrī, “Gīirai Hamani o rīu, nīgeetha twīke o ūguo Esiteri orītie.”

Nī ūndū ūcio mūthamaki marī na Hamani magīthīi iruga-inī rīrīa Esiteri aahaarīrie. ⁶ Na rīrīa maanyuuaga ndibei-rī, mūthamaki akīūria Esiteri o ro rīngī atīrī, “Ihooya rīaku nī rīrīkū? Nīūkūhingīrio. Na nī kīi ūrooria ūheo? O na wahooya ūheo nuthu ya kūrīa guothe thamakaga-rī, nīūkūheo.”

⁷ Esiteri agīcookia atīrī, “Ūndū ūrīa ndīrooria, o na ihooya rīakwa nī rīirī: ⁸ Kūngīkorwo nīnjītikīrīkīte nī mūthamaki, na akorwo mūthamaki no etīkīre ihooya rīakwa na aahingīrie ūrīa ndīrooria-rī, mūthamaki na Hamani nīmagooka rūciū iruga-inī rīrīa ngaamarugithīria. Hīndī iyo nīguo ngaacookia kīūria kīa mūthamaki.”

Hamani Kūrakarīra Moridekai

⁹ Mūthenya ūcio Hamani nīoimire kūu akenete na agacanjāmūka ngoro. No hīndī īrīa onire Moridekai hau kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki na akīona atī ndaramūrūgamīra kana akamwītīgīra, akīng’ūrīka mūno nī ūndū wa Moridekai. ¹⁰ No rīrī, Hamani nīerīgīrīrie gwīka ūndū, na akīinūka mūciī.

Hamani agīta arata ake hamwe na mūtumia wake, Zereshu, ¹¹ akīmarahīra ūhoru wa ūtonga wake mūingī, na ariū ake aingī, na njīra ciothe iria mūthamaki aamūtīite nacio, na ūrīa aamūtūgīrītie

gūkīra andū arīa angī maarī igweta na anene. ¹² Hamani agīthīi na mbere kuuga atīrī, “O na to ūguo wiki, nīi no nīi nyiki Esiteri mūtumia wa mūthamaki egwītīte tūthīi na mūthamaki iruga-inī rīrīa ekūrūgithītie. Na nīanjītīte tūthīi na mūthamaki rūciū. ¹³ No maūndū macio mothe, matiratūma njiganīre rīrīa rīothe ndīrona Moridekai, Mūyahudi ūcio, aikarīte kīhingo-inī kīa mūciī wa mūthamaki.”

¹⁴ Zereshu mūtumia wake marī na arata ake othe makīmūwīra atīrī, “Thondekithia mūtī wa gūcuuria mūndū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano^a kūraiha na igūrū, na rūciū rūciinī ūrooke ūrie mūthamaki etīkīre Moridekai acuurio hau mūtī-igūrū. Ūcooke ūthīi mūrī na mūthamaki iruga-inī ūrī mūkenu.” Rīciiria rīrīi nīrīakenīrie Hamani, nake agīthondekithia mūtī ūcio.

Moridekai Kūheo Gītīro

6 Na rīrī, ūtukū ūcio mūthamaki akīūrwo nī toro; nī ūndū ūcio agīathana areherwo ibuku rīrīa rīandīkītuo maūndū ma matukū ma tene, maandīko marīa ma wathani wake, rīrehwo athomerwo. ² Hakīoneka handīkītuo thīinī warīo atī Moridekai nīwe woimbūrīte Bigithana na Tereshu, anene eerī a mūthamaki arīa marangagīra kīhingo, o acio maacirīrie kūrūga Mūthamaki Ahasuerusu.

³ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū Moridekai aatīirwo naguo na nī ūnene ūrīkū aaheirwo nī ūndū wa ūndū ūcio?”

Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Hatīrī ūndū o na ūmwe eekirwo.”

⁴ Mūthamaki akīūria atīrī, “Nū ūrī hau nja?” Hamani aakorirwo no hīndī aatoonya nja ya nyūmba ya mūthamaki nīguo aarie na mūthamaki ūhoru wa gūcuuria Moridekai mūtī-igūrū ūrīa aathondekithītie nī ūndū wake.

⁵ Ndungata ciake ikīmūcookeria atīrī, “Nī Hamani ūrūgamīte nja.”

^a14 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

Mũthamaki agĩathana atĩrĩ, “Mwĩrei atoonye.”

⁶Rĩrĩa Hamani aaingĩrire, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũngĩkwwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia?”

Hĩndĩ iyo Hamani akĩyũria na ngoro atĩrĩ, “Nũũ ũngĩ mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia tiga nĩ?” ⁷Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia-rĩ, ⁸nĩ wega wathane atĩ nguo ĩrĩa ndaaya ya ũthamaki ĩrĩa wee mũthamaki wanekĩra ĩrehwo, ningĩ mbarathi ĩrĩa yanakuua mũthamaki ĩrĩa ĩkĩrĩtwo tanji ya ũthamaki mũtwe ĩrehwo. ⁹Ningĩ wĩtĩkĩre nguo iyo ndaaya, na mbarathi iyo, ciĩhokerwo mũndũ ũmwe mũtĩku mũno wa anene a mũthamaki. Wĩtĩkĩre ahumbe mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia nguo iyo, na amũtongorie athĩĩ akuuĩtwo nĩ mbarathi iyo kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩu inene, nake mũndũ ũcio athĩĩ akĩanagĩrĩra arĩ mbere yake atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia.’”

¹⁰Mũthamaki agĩatha Hamani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ narua, woe nguo iyo na mbarathi iyo, na wĩke Moridekai ũcio Mũyahudi o ũguo woiga, o ũcio ũikaraga hau kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. Ndũgatigĩrĩre ũndũ o na ũmwe wa maũndũ macio mothe wagaathĩrĩria mekw.”

¹¹Nĩ ũndũ ũcio Hamani akĩoya nguo iyo na mbarathi iyo. Akĩhumba Moridekai nguo, na akĩmũtongoria ahaiĩte mbarathi njĩra-inĩ cia itũũra rĩu inene, akĩanagĩrĩra mbere yake atĩrĩ, “Ũũ nĩguo gwĩkagwo mũndũ ũrĩa mũthamaki angĩenda gũtĩĩthia!”

¹²Thuutha ũcio-rĩ, Moridekai agĩcooka kĩhingo-inĩ kĩa mũciĩ wa mũthamaki. No Hamani akĩguthũka gwake mũciĩ aiyũrĩtwo nĩ kieha, ¹³akĩra Zereshu mũtumia wake na arata ake othe maũndũ marĩa mothe maamũkorete.

Andũ arĩa maamũtaaraga, o na Zereshu mũtumia wake, makĩmwĩra

atĩrĩ, “Angĩkorwo Moridekai ũcio wambĩrĩria gũgũtooria nĩ wa kĩhumo kĩa Ayahudi-rĩ, ndũngĩmwĩtiria, na ti-itherũ nĩũgũthira!” ¹⁴Ihinda o ro rĩu maaragia nake, ndungata iria ciarĩ hakũre cia mũthamaki igĩkinya, na igĩtwara Hamani na ihenya iruga-inĩ rĩrĩa Esiteri aamarugithĩirie.

Hamani Gũcuurio

⁷Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki na Hamani magĩthĩĩ kũrĩanĩra na Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, ²rĩrĩa manyuuaga ndibei mũthenya ũcio wa keerĩ, mũthamaki akĩũria Esiteri o rĩngĩ atĩrĩ, “Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ kĩĩ ũrooria ũheo? O na wahooya nuthu ya kũrĩa guothe thamakaga, nĩũkũheo.”

³Nake Esiteri mũtumia wa mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ingĩkorwo nĩnjĩtĩkĩrĩkĩte nĩwe, wee mũthamaki, na mũthamaki angĩona kwagĩrĩire-rĩ, ndahooya ndekwo ndũũre muoyo, rĩu nĩrio ihooya rĩakwa. Ningĩ ndahooya atĩ andũ akwa marekwo matũũre muoyo.

⁴Nĩ ũndũ nĩ na andũ akwa nĩtwendetio tũniinwo, na tũũragwo na tũhukio. Atĩrĩrĩ, korwo no kwendio twendetio tũgatuĩke ngombo cia arũme, na cia andũ-a-nja, nĩ nĩngĩrakirire tondũ thĩna ta ũcio ti mũiganu wa gũthĩnia mũthamaki.”

⁵Mũthamaki Ahasuerusu akĩũria Esiteri mũtumia wa mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũngĩgeria gwĩka ũndũ ta ũcio-rĩ, nũũ hihi? Arĩ ha?”

⁶Esiteri akiuga atĩrĩ, “Mũtũthũuri na thũ iitũ nĩ Hamani ũyũ mwaganu.”

Hamani akĩnyĩtwo nĩ kĩmako kĩnene arĩ hau mbere ya mũthamaki o na mũtumia wake. ⁷Nake mũthamaki agĩũkĩra arakarĩte mũno, agĩtiga kũnyua ndibei yake, agĩthĩĩ nakũu mũgũnda-inĩ ũcio wa nyũmba ya ũthamaki. Nake Hamani amenya atĩ mũthamaki nĩarĩkĩtie gũtua ciira wake, agĩtigwo na thuutha ethaithanĩrĩre harĩ Esiteri mũtumia wa mũthamaki nĩguo ndakooragwo.

⁸Na rīrīa mūthamaki aacookaga nyūmba ya iruga kuuma mūgūnda-inī ūcio wa nyūmba ya ūthamaki, Hamani nake noguo aakorirwo akīgūithia gītī-inī harīa Esiteri aakairīte.

Nake mūthamaki akīgūthūka, akīūria atīrī, “Kaī angīnyiita mūtumia wa mūthamaki na hinya o na tūrī nake gūkū nyūmba?”

Mūthamaki akīrīkia kuuga ūguo, makīhumbīra Hamani ūthiū.^a ⁹Nake Haribona, ndungata īmwe ya iria hakūre, arīa maatungatagīra mūthamaki, akiuga atīrī, “Mūtī wa gūcuuria andū wa buti mīrongo mūgwanja na ithano^b kūrāiha na igūrū ūrūgamītio nyūmba-inī ya Hamani. Araūthondekithītie nī ūndū wa Moridekai, ūrīa waririe ndeto cia gūteithia mūthamaki.”

Mūthamaki akiuga atīrī, “Mūcuurie mūtī-inī ūcio!” ¹⁰Nī ūndū ūcio magīcuuria Hamani mūtī-inī ūcio aathondekithītie nī ūndū wa Moridekai. Hīndī īyo mūthamaki agīthirwo nī marakara.

Itua rīa Mūthamaki Gūteithia Ayahudi

8 Mūthenya o ro ūcio, Mūthamaki Ahasuerusu akīhe mūtumia wake Esiteri indo cia Hamani, ūcio thū ya Ayahudi.^c Nake Moridekai agīūka mbere ya mūthamaki, nī ūndū Esiteri nīoigīte ūrīa maatarainie. ²Mūthamaki akīruta gīcūhī kīa mūhūūri wake kīrīa aatunyīte Hamani, na agīkīhe Moridekai. Nake Esiteri agītua Moridekai mūrūgamīrīri wa indo cia Hamani.

³Esiteri agīthaitha mūthamaki o rīngī, akīgūithagīa magūrū-inī make akīrīraga. Akīmūhooya aniine mūbango ūcio mūūru wa Hamani ūcio Mūagagi, ūrīa aaciirīre wa gūūkīrīra Ayahudi. ⁴Hīndī īyo mūthamaki agītambūrūkīria Esiteri rūthanju rwa thahabu rwa ūthamaki,

nake Esiteri agīūkīra akīrūgama mbere yake.

⁵Akīra mūthamaki atīrī, “Mūthamaki angīona kwagīrīre, na ngorwo nīnjītīkīrīkīte nīwe na one ūndū ūcio nīguo wagīrīre nī gwīkwo, na akorwo nī akenetio nī nīi-rī, nīetīkīre kwandīkithia watho wa kūgarūra marūa marīa maatūmītuo nī Hamani mūrū wa Hamedatha, ūcio Mūagagi, ūrīa aaciirīre na akīandīkithia nīguo aniinithie Ayahudi mabūrūri-inī marīa mothe mūthamaki ahamakaga. ⁶Nī ūndū-rī, ingīhota atīa gūkīrīrīria ngīonaga ngero īrīa īkūgerwo andū akwa? Ingīhota atīa gūkīrīrīria kuona andū a nyūmba yakwa makīniinwo?”

⁷Mūthamaki Ahasuerusu agīcookeria Esiteri mūtumia wa mūthamaki na Moridekai ūrīa Mūyahudi atīrī, “Nī ūndū Hamani nīaciirīre kūragithia Ayahudi, indo ciake nīndīciheete Esiteri, na nī mamūcuurītie mūtī-igūrū. ⁸Na rīrī, andīkithiai uuge ūngī na rītwa rīa mūthamaki wa gūteithia Ayahudi ta ūrīa mūkuona kwagīrīre, na mūhūūre marūa macio mūhūūri na gīcūhī kīa mūthamaki, nī ūndū gūtīrī marūa mandīkītuo na rītwa rīa mūthamaki na makahūūrwo mūhūūri wa gīcūhī giake mangīgarūrwo.”

⁹O rīmwe aandīki-marūa a ūthamaki magītuo, mūthenya wa mīrongo īrī na ithatū, mweri-inī wa gatātū, mweri wa Sivani. Makīandīka watho wothe wa Moridekai kūrī Ayahudi na anene a mūthamaki, na abarūthi, na andū arīa maarī igweta a mabūrūri 127 matambūrūkīte kuuma būrūri wa Ahīndī ngīnya būrūri wa Kushi. Mawatho macio maandīkirwo na mwandīkīre wa o būrūri na rūthiomi rwa a andū, o na kūrī Ayahudi na mwandīkīre na rūthiomi rwao. ¹⁰Moridekai nīandīkithīrie marūa na rītwa rīa Mūthamaki Ahasuerusu, makīhūūrwo mūhūūri wa gīcūhī kīa mūthamaki, na akīmatūma na andū arīa maathīiaga mahaicīte mbarathi, o arīa maahaicaga mbarathi iria ciarī

^a8 Kūhumbīrwo mūndū ūthiū kuonanagīa atī mūndū ūcio aarī mūtūire kūūragwo.

^b9 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

^c1 Hīndī īyo, mūndū angīatuīrīrwo kūūragwo, indo ciake ciothe ciatuīkaga cia mūthamaki.

ihenya, nacio ciaciarĩtwo nĩ mbarathi cia mũthamaki.

¹¹Itua rĩu rĩa mũthamaki rigĩtũkĩria Ayahudi a matũũra mothe marĩa manene kĩhooto gĩa kũngana megĩtũre; maniine, na moorage, na mahukie mbũtũ o ciothe cia rũruka o ruothe kana bũrũri ũrĩa ũngĩmatharĩkĩra, o hamwe na andũ-a-nja na ciana ciao; o matahe indo cia thũ ciao. ¹²Mũthenya ũrĩa wamũrirwo wa Ayahudi gwĩka ũguo mabũrũri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu warĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩrĩ, naguo nĩ mweri wa Adari. ¹³Kobi ya marũa macio ma itua rĩu yarĩ iheanwo ĩrĩ watho wa kũrũmĩrĩrwo mabũrũri-inĩ mothe, na itua rĩu rĩmenyithio andũ a ndũrĩrĩ ciothe, nĩguo Ayahudi mehaarĩrie mũthenya ũcio merĩhĩrie harĩ thũ ciao.

¹⁴Atwari acio a marũa, mahaicĩte mbarathi cia mũthamaki, magĩthĩ na ihenya nĩkũhĩkwo nĩ watho wa mũthamaki. Narĩo itua rĩu nĩrĩaheanirwo kũu nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani.

¹⁵Moridekai oimire mbere ya mũthamaki ekĩrĩte nguo cia ũthamaki cia rangi wa bururu na rangi mwerũ, na arĩ na tanji nene ya thahabu mĩtwe, na akehumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi ya gatanĩ ĩrĩa njega. Nao andũ a itũũra rĩa Shushani magĩkũngũĩra itua rĩu marĩ na gĩkeno. ¹⁶Kũrĩ Ayahudi rĩu rĩarĩ ihinda rĩa gũkena, na kũigua wega na gũcanjamũka o na gũtũka. ¹⁷Thĩnĩ wa bũrũri o wotho o na thĩnĩ wa itũũra inene o rĩothe, kũrĩa guothe itua rĩu rĩa mũthamaki rĩatwarirwo, Ayahudi nĩmagĩire na gĩkeno na magĩcanjamũka, makĩruga maruga magĩkũngũĩra. Na andũ aingĩ a ndũrĩrĩ ingĩ makĩgarũra magĩtũua Ayahudi tondũ nĩmanyiitwo nĩ guoya wa gwĩtigĩra Ayahudi.

Ũhootani wa Ayahudi

9 Kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri wa ikũmi na ĩrĩ, nĩguo mweri wa Adari, nĩrĩo itua rĩrĩa rĩathanĩtwo nĩ mũthamaki, rĩarĩ rĩhingio. Mũthenya

ũcio, thũ cia Ayahudi nĩcierĩgĩrĩire kũmahoota, no rĩrĩ, gũkĩgarũrũkana, nao Ayahudi makĩgĩa na hinya gũkĩra arĩa maamathũire. ²Ayahudi nĩmecookanĩrĩrie matũũra-inĩ mao manene mabũrũri-inĩ mothe ma Mũthamaki Ahasuerusu, nĩgeetha matharĩkĩre acio mendaga kũmaniina. Gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũmeetiiria, nĩ ũndũ ndũrĩrĩ icio ingĩ ciothe nĩciametigĩire. ³Nao andũ othe arĩa maarĩ igweta a mabũrũri macio, na anene a mũthamaki, na abarũthi, na arĩa mateithagĩrĩria mũthamaki gwathana magĩteithia Ayahudi, nĩ ũndũ nĩmanyiitwo nĩ guoya wa gwĩtigĩra Moridekai. ⁴Moridekai aarĩ mũndũ woikaine wega kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki; nayo ngumo yake ĩkĩhunja mabũrũri-inĩ macio mothe, nake agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya.

⁵Ayahudi makĩhũũra thũ ciao ciothe na hiũ cia njora, magĩciũraga magĩciniina, na magĩka thũ ciao, o icio ciamathũire, o ũrĩa wotho mangĩendire gũciĩka. ⁶Nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani, Ayahudi nĩmooragire na makĩniina andũ magana matano. ⁷Ningĩ nĩmooragire Parishandatha, na Dalifoni, na Asipatha, ⁸na Poratha, na Adalia, na Aridatha, ⁹na Parimashata, na Arisai, na Aridai, na Vaizatha, ¹⁰na nĩo ariũ ikũmi a Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa warĩ thũ ya Ayahudi. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹¹Mũigana wa andũ arĩa mooragĩrwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki kũu Shushani nĩwakinyĩirio mũthamaki mũthenya o ro ũcio. ¹²Nake mũthamaki akĩĩra Esiteri mĩtumia wa mũthamaki atĩrĩ, “Ayahudi nĩmoragĩte na makaniina andũ magana matano o na ariũ ikũmi a Hamani thĩnĩ wa nyũmba ya ũthamaki kũu gĩkaro kĩrĩa kũirigĩre gĩa Shushani. Hihĩ mekĩte atĩa mabũrũri-inĩ marĩa mangĩ ma mũthamaki? Atĩrĩrĩ, ihooya rĩaku nĩ rĩrĩkũ? Nĩũkũhingĩrio. Na nĩ ũndũ ũrĩkũ ũrooria ũheo? O naguo ũndũ ũcio nĩũkũheo.”

¹³Esiteri agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki

angĩona kwagĩrĩire-rĩ, ĩtĩkĩria Ayahudi arĩa marĩ Shushani makaahingia itua rĩrĩ o na rũciũ, na ũreke ciimba cia ariũ ikũmi a Hamani igaacuurio mĩtĩ-igũrũ.”

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki agĩathana gwĩkwo ũguo. Itua rĩkĩhĩtũkio kũu Shushani, nao magĩcuuria ciimba cia ariũ acio ikũmi a Hamani mĩtĩ-igũrũ.

¹⁵ Ayahudi arĩa maarĩ kũu Shushani magĩcookanĩrĩa hamwe mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa Adari, nao makĩũraga andũ magana matatũ kũu Shushani. No matiigana gũtaha indo ciao.

¹⁶ O mahinda macio-rĩ, Ayahudi arĩa angĩ maatigaire mabũrũri-inĩ marĩa mũthamaki ũcio aathamakaga o nao makĩũngana hamwe nĩguo meegĩtĩre, na meeyũkĩrĩrie harĩ thũ ciao. Makĩũraga andũ ngiri mĩrongo mũgwanja na ithano cia thũ ciao, no matiigana gũtaha indo ciao. ¹⁷ Ũndũ ũcio wekĩkire kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ mweri-inĩ wa Adari, na kũrĩ mũthenya wa ikũmi na ĩna makĩhurũka, na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

Gũkũngũria gĩathĩ kĩa Purimu

¹⁸ Na rĩrĩ, Ayahudi arĩa maarĩ Shushani, nĩmonganĩte mũthenya wa ikũmi na ĩtatũ na wa ikũmi na ĩna, nago mũthenya wa ikũmi na ĩtano makĩhurũka na makĩũtua mũthenya wa ndĩa na wa gĩkeno.

¹⁹ Ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga Ayahudi arĩa maatũũraga tũtũũra-inĩ marũmie mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri wa Adari, ũrĩ mũthenya wa gĩkeno na wa ndĩa, na mũthenya wa kũheana iheo harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ.

²⁰ Moridekai nĩandĩkire maũndũ macio, na agĩtũmĩra Ayahudi othe marũa kũndũ guothe mabũrũri-inĩ ma Mũthamaki Ahasuerusu, marĩa maarĩ gũkuhĩ na marĩa maarĩ kũraya, ²¹ nĩguo makũngũyagĩre mũthenya wa ikũmi na ĩna, na wa ikũmi na ĩtano wa mweri wa Adari o mwaka, ²² arĩ rĩo ihinda rĩrĩa Ayahudi meeyũkĩrĩrie kũrĩ thũ ciao, o na arĩ guo mweri ũrĩa kĩa kĩa gĩatuĩkire gĩkeno, namo macakaya mao

magĩtuĩka mũthenya wa gũkũngũiya. Aamandĩkĩre marũmagie mũthenya ĩyo ĩrĩ mũthenya ya ndĩa na ya gĩkeno, na ya kũheana iheo cia irio harĩ mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na ya kũhe athĩni iheo.

²³ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi magĩtũkĩra gũthĩ na mbere na gũkũngũria ũguo maambĩrĩrie, magekaga ũrĩa Moridekai aamandĩkĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo Hamani mũrũ wa Hamedatha, ũrĩa Mũagagi, o we thũ ya Ayahudi othe, nĩathugundĩte gũũkĩrĩa Ayahudi amaniine, na agĩcuuka puri (ũguo nĩ kuuga agĩcuuka mĩtĩ) nĩguo monũhwo na maniinwo. ²⁵ No rĩrĩa ũndũ ũcio wa hito wamenyekire nĩ mũthamaki, akĩruta watho mwandĩke wa kuuga atĩ ũũru ũcio Hamani aathugundĩre Ayahudi ũmũcookerere we mwene, o na atĩ we na ariũ ake macuurio mĩtĩ-igũrũ. ²⁶ (Nĩ ũndũ ũcio mũthenya ĩyo ĩgĩtwo Purimu kuumana na rĩitwa rĩu Puri.) Nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa maandĩkĩtwo marũa-inĩ macio, na nĩ ũndũ wa ũrĩa meyoneire na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maamakorire, ²⁷ Ayahudi magĩtũua kũgĩe mũtugo wa kũrũmĩrwo, nĩguo o ene, na njiaro ciao, na arĩa othe mangĩtũũrania nao, marũmagie mũthenya ĩyo yeerĩ o mwaka mategũtĩrĩria, na njĩra ĩria kwandĩkĩtwo, na mahinda marĩa maatuĩtwo. ²⁸ Mĩthenya ĩyo ĩtuĩke ya kũririkanagwo na ĩmenyagĩrĩrwo nĩ njiarwa ciothe na nyũmba ciothe, na mabũrũri-inĩ mothe na matũũra-inĩ manene mothe. Na mũthenya ĩyo ya Purimu ndĩkanaage gũkũngũrwo nĩ Ayahudi, o na kana kĩririkano kĩa kĩa kĩage njiaro-inĩ ciao.

²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Esiteri, mũtumia wa mũthamaki, mwarĩ wa Abihaili, marĩ na Moridekai ũrĩa Mũyahudi, makĩandĩka marĩ na ũhoti wothe ũrĩa maarĩ nago, nĩguo mekĩre marũa macio ma keerĩ meegĩ Purimu hinya. ³⁰ Nake Moridekai agĩtũmĩra Ayahudi othe arĩa maarĩ mabũrũri-inĩ 127 ma ũthamaki wa Ahasuerusu marũa, marĩ ciugo cia kũmecĩria wega na kũmoomĩrĩria, ³¹ nĩgeetha marũmagie mũthenya ĩyo

ya Purimu mahinda marĩa matuĩtwo, o ta ũrĩa Moridekai ũrĩa Mũyahudi marĩ na Esiteri, mĩtumia wa mũthamaki maamatuĩrĩire, na o ta ũrĩa meetuĩrĩire o ene, hamwe na njiaro ciao, ũhoru wĩgĩ mahinda mao ma kwĩhinga kũrĩa irio na gũcakaya. ³² Itua rĩu rĩa kũrũmĩrĩrwo rĩa Esiteri nĩrĩekĩrĩre mawatho macio maakoniĩ Purimu hinya, nague watho ũcio ũkĩandĩkwo mabuku-inĩ ma kĩririkano.

Ũnene wa Moridekai

10 Na rĩrĩ, Mũthamaki Ahasuerusu nĩeetagia igooti mabũrũri marĩa mothe aathanaga, o nginya icigĩrĩra ciakuo cia kũraya. ² Ha ũhoru wa ciĩko ciake cia hinya na ũhoti, hamwe na ũhoru wothe wa ũnene wa Moridekai, nginya harĩa mũthamaki aamũnenehetie-rĩ, githĩ ti mwandĩke mabuku-inĩ ma maũndũ ma athamaki a Media na Perisia? ³ Moridekai ũrĩa Mũyahudi aarĩ wa keerĩ wathani-inĩ kuuma he Mũthamaki Ahasuerusu, na nĩetĩkĩrĩtwo nĩ Ayahudi ta mũnene wao, na agatũka mũno kũrĩ Ayahudi ao aingĩ, tondũ aacaragĩria andũ ake maũndũ mega, na akaarĩrĩria kũgaacĩra kwa Ayahudi othe.

AYUBU

Ciugo cia Kwambĩrĩria

¹ Bũrũri-inĩ wa Uzu nĩ kwarĩ mũndũ watũire kuo wetagwo Ayubu.^a Mũndũ ũcio ndaarĩ ũcuuke ningĩ aarĩ mũndũ mũrũngĩrũ; nĩetigĩrite Ngai na agatheemaga maũndũ marĩa mooru.

² Ayubu aarĩ na ariũ mũgwanja na airĩtu atatũ, ³ ningĩ nĩ aarĩ na ng'ondũ 7,000, na ngamĩra 3,000, na ndegwa cia kũigana kuohwo macooki 500, na ndigiri 500, na nĩ aarĩ na ndungata nyingĩ mũno. Nĩwe warĩ mũndũ ũrĩa mũnene mũno kũrĩ andũ arĩa angĩ othe a mwena wa Irathĩro.

⁴ Ariũ ake nĩmagĩaga na iruga o mũndũ riita rĩake gwake mũciĩ, na nĩmetaga aarĩ a nyina acio atatũ nĩguo marĩĩanĩre na manyuuanĩre nao.

⁵ Na matukũ ma maruga maathira, Ayubu nĩamatũmanagĩra moke nĩguo amatherie. Nĩokagĩra rũciinĩ tene akaruta igongona rĩa njino nĩ ũndũ wa o ũmwe wao, tondũ eeciiragia atĩrĩ, “No gũkorwo ciana ciakwa nĩciĩhĩtie ikaruma Ngai na ngoro.” ũcio nĩguo warĩ mūtũgo wa Ayubu wa mahinda mothe.

Kũgerio kwa Ayubu kwa Mbere

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe araiika nĩmathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao.

⁷ Nake Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Nake Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ, o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

⁸ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩũcũuranĩtie ũhoru wa ndungata yakwa Ayubu? ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩmũrũngĩrũ, mũndũ

mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru?”

⁹ Shaitani agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ Ayubu agĩtigagĩra Ngai o ro ũguo tũhũ? ¹⁰ Githĩ wee ndũmũirigĩre na ũkamũrigiicĩria hamwe na nyũmba yake, o hamwe na maũndũ make mothe? Nĩũrathimĩte wĩra wa moko make, nĩ ũndũ ũcio ũhiũ wake na ndũũru ciake ciyũrite bũrũri wothe. ¹¹ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie indo ciothe iria arĩ nacio, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

¹² Jehova akĩira Shaitani atĩrĩ, “No wega, indo ciothe iria arĩ nacio nĩndaciiga moko-inĩ maku, nowe mwene ndũkanamũhutie.”

Nake Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova.

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe hĩndĩ irĩa ariũ na aarĩ a Ayubu maarĩaga na makanyua ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũria mũkũrũ-rĩ, ¹⁴ mũkinyia-ũhoru agĩkora Ayubu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndegwa nĩkũrĩma ikũrĩmaga na mĩraũ, nacio ndigiri ikũrĩaga o hau hakuhi, ¹⁵ nao andũ a Sabea^b macitharĩkĩra na macitaha. Ndungata nacio maciũraga na rũhiũ rwa njora, na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁶ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Mwaki wa Ngai uumire na igũrũ na wacina ng'ondũ o na ndungata waniina biũ; no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhoru!”

¹⁷ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhoru ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Akaliidei^c meyũmba mbũtũ ithatũ, maatharĩkĩra ngamĩra

^b 15 Andũ a Sabea maarĩ arĩithi arĩa morũũraga na mahiũ mao.

^c 17 Akaliidei maarĩ arĩithi arĩa morũũraga na mahiũ mao. Maatũũraga Mesopotamia, na nĩo thuutha-inĩ maathondekire ũthamaki wa Babuloni.

^a 1 Bũrũri wa Uzu warĩ mwena wa irathĩro wa Rũũ rwa Jorodani; Ayubu ndaarĩ mũndũ wa Isiraeli.

ciaku na macitaha, maathiĩ nacio. Ndungata nacio maciũraga na rūhiũ rwa njora; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhorol!”

¹⁸ O akĩaragia-rĩ, mũkinyia-ũhorol o ũngĩ agĩũka, akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ aku mekũrĩĩaga, makĩnyuuaga ndibei kwa mũrũ wa nyina wao ũrĩa mũkũrũ; ¹⁹ na rĩrĩ, o hĩndĩ iyo rūhuho rūnene rwahurutana ruumĩte werũ-inĩ, na ruo rwahũũra nyũmba iyo koine ciayo inya, yamomoka, yamagwĩra maakua; na no nĩ nyiki ndahonoka, ndagĩũka gũkũrehere ũhorol!”

²⁰ Naked Ayubu aigua-ũhorol ũcio, akĩrũgama, agĩtembũranga nguo yake ya igũrũ, na akĩenjwo mĩtwe. Agĩcooka akĩgũithia thĩ, akĩhooya Ngai, ²¹ akiuga atĩrĩ:

“Ndoimire nda ya maitũ ndĩ njaga,
na ngoima thĩ ĩno ndĩ njaga.

Nĩ Jehova waheanire, na nĩ Jehova
wacookera:

rĩitwa rĩa Jehova rĩrogoocwo.”

²² Thĩinĩ wa maũndũ maciol mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia na ũndũ wa gũtuĩra Ngai mahĩtia.

Kũgerio kwa Ayubu gwa keerĩ

2 Ningĩ nĩ kwarĩ mũthenya ũngĩ araiika maathiire kũrũgama mbere ya Jehova, na Shaitani o nake agĩthĩ hamwe nao kũrũgama mbere yake. ² Naked Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Uuma kũ?”

Naked Shaitani agĩcookeria Jehova atĩrĩ, “Nyuma kũriũnga thĩ o na gũcangacanga kuo kũndũ na kũndũ.”

³ Ningĩ Jehova akĩũria Shaitani atĩrĩ, “Nĩũcũũranĩtie ũhorol wa ndungata yakwa Ayubu? Ũkoona atĩ kũu thĩ gũtirĩ mũndũ ũhaana take; ndarĩ ũcuuke na nĩ mũrũngĩrĩru, mũndũ mwĩtigĩri-Ngai na ũtheemaga maũndũ marĩa mooru. Ningĩ no arũmĩtie wĩhokeku wake, o na gũtuĩka nĩwaningĩrĩrie ndĩmwanange hatarĩ gĩtũmi.”

⁴ Naked Shaitani agĩcookeria Jehova, akiuga atĩrĩ, “Gĩkonde kĩrĩhagwo na gĩkonde! Mũndũ no arute indo ciake

ciotie nĩguo ahonokie muoyo wake. ⁵ No rĩrĩ, ta tambũrũkia guoko gwaku ũhutie mahĩndĩ na nyama cia mwĩrĩ wake, na ti-itherũ ndarĩ hĩndĩ ategũkũruma o ũthiũ-inĩ waku.”

⁶ Naked Jehova akĩira Shaitani atĩrĩ, “No wega, rĩu arĩ moko-inĩ maku; no ndũkahutie muoyo wake.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Shaitani akiuma hau mbere ya Jehova, akĩnyamaria Ayubu na ironda ciarĩ na ruo mũno kuuma makinya ma magũrũ make nginya mĩtwe. ⁸ Naked Ayubu akĩoya gacere ka nyũngũ ethũage nako, agĩkara thĩ harĩa haitagwo mũhu.

⁹ Naked mĩtumia wake akĩmũũria atĩrĩ, “Anga no ũrũmĩtie wĩhokeku waku o na rĩu? Ruma Ngai wĩkuĩre!”

¹⁰ Naked Ayubu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Wee ũraaria ta mũndũ-wa-nja mũkũgu. Kaĩ turĩkĩamũkagĩra o maũndũ mega kuuma kũrĩ Ngai, na tũtiamũkĩre mathiĩna?”

Thĩinĩ wa maũndũ maciol mothe-rĩ, Ayubu ndaigana kwĩhia thĩinĩ wa mĩario yake.

Arata Atatũ a Ayubu

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa arata atatũ a Ayubu, nĩo Elifazu ũrĩa Mũtemaani,^a na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi, maaigũire mathiĩna marĩa mothe maakorete Ayubu-rĩ, makĩgĩa gĩathĩ, makiuma o mũndũ gwake na magĩcemanĩa nĩguo mathiĩ makamũcakaithie o makĩmũhooreragia.

¹² Rĩrĩa maamuonire marĩ o haraaya-rĩ, makĩrigwo nĩwe nĩ ũrĩa aahaanaga; makĩambĩrĩria kũrĩra maanĩrĩire, na magĩtembũranga nguo ciao, o na makĩihurĩria rũkũngũ mĩtwe. ¹³ Ningĩ magĩcooka magĩkara thĩ hamwe nake matukũ mũgwanja, mũthenya na ũtukũ, na gũtirĩ mũndũ wamwaragĩria kiugo o na kĩmwe, nĩgũkorwo nĩmoonire atĩ kũnyamarĩka gwake kwarĩ kũnene mũno.

^a 11 Elifazu aarĩ wa kuuma Edomu.

Miario ya Ayubu

3 Thuutha wa matukũ macio, Ayubu agĩtumũra kanua, akĩruma mũthenya ũrĩa aaciarirwo. ² Akiuga atĩrĩ:

³ “Mũthenya ũrĩa niĩ ndaciarirwo ũroora,
o na ũtukũ ũcio kwerirwo atĩrĩ,
‘Mũtumia nĩaciara mwana wa kahĩ!’

⁴ Mũthenya ũcio-rĩ, ũrotuĩka o nduma;
Ngai arĩ igũrũ aroaga kũũrumbũiya;
mũthenya ũcio ũroaga gũthererwo nĩ ũtheri.

⁵ Mũthenya ũcio ũrokĩĩnyitĩrwo nĩ nduma nene na kũiruru gĩa gĩkuũ;
ũrohumbĩrwo nĩ itu;
nduma ĩrotooria ũtheri wago.

⁶ ũtukũ ũcio-rĩ, ũronyitwo nĩ nduma ndumanu;
ũroaga gũtaranĩro na mũthenya ĩrĩa ĩngĩ ya mwaka,
o na kana ũtarwo harĩ mweri o na ũrĩkũ.

⁷ ũtukũ ũcio ũrothaata;
o na gũtikanoigwo ngemi ũtukũ ũcio.

⁸ Arĩa marumaga mũthenya maroruma mũthenya ũcio,
o acio moĩ kwarahũra nyamũ ĩrĩa ĩitagwo Leviathani.

⁹ Njata ciaguo cia rūciinĩ irotuĩka nduma;
ũroeterera ũtheri na wage kũwona,
o na ũroaga kuona ruoro rūgĩtema,

¹⁰ nĩ ũndũ ndũigana kũhinga mĩrango ya nda ya maitũ,
na ndũigana kũgirĩrĩa maito makwa kuona thĩina.

¹¹ “Ndaagire gũkua ngĩciarwo nĩkĩ?
Ndaagire gũkua ngiuma nda nĩkĩ?

¹² Ndaamũkĩrirwo maru-inĩ nĩkĩ?
Ndaamũkĩrirwo nyondo-inĩ atĩ nĩguo nyongithio nĩkĩ?

¹³ Nĩgũkorwo rĩu ingĩkomete ndĩ na thayũ;
rĩu ingĩrĩ toro hurũkĩte

¹⁴ hamwe na athamaki na aheani kĩrĩa a gũkũ thĩ
arĩa meeyakĩre kũndũ kũrĩa kwanangĩku rĩngĩ,

¹⁵ o hamwe na aathani arĩa maarĩ na thahabu,
o arĩa maiyũrĩtie nyũmba ciao betha.

¹⁶ Ningĩ-rĩ, nĩ kĩ kĩagiririe thikwo tĩiri-inĩ ta kĩhuno
o na kana ta gakenge karĩa gatoonire ũtheri wa riũa?

¹⁷ Kũu andũ arĩa aaganu nĩmatigĩte kũnyamarĩka,
na kũu arĩa anogu nĩmahurũkĩte.

¹⁸ Kũu-rĩ, mĩgwate o nayo nĩkenagĩra kwaraha kwayo;
nĩtigĩte kũigua kĩgũthũko kĩa nyabaara ya ngombo.

¹⁹ Andũ arĩa anini na arĩa anene othe marĩ kuo,
nayo ngombo nĩrekereirio kuuma kũrĩ mũmĩathi.

²⁰ “Nĩ kĩ gĩtũmaga andũ arĩa marĩ na mĩnyamaro maheo ũtheri,
naguo muoyo ũkaheo arĩa marĩ na ruo rwa ngoro,

²¹ o acio meriragĩria gĩkuũ na gĩtingĩũka,
o arĩa magĩcaragia gũkĩra kĩndũ kĩa goro kĩrĩa kĩhithe,

²² acio maiyũragwo nĩ gĩkeno magakena maakinya mbĩrĩa?

²³ Nĩ kĩ gĩtũmaga muoyo ũheo mũndũ ũũrĩte njĩra,
o ũcio mũhingĩrĩrie nĩ Ngai?

²⁴ Nĩ ũndũ handũ ha ndĩe irio, no kuumwo nyumagwo nĩ ngoro;
nakuo gũcaaya gwakwa gũitĩkaga ta maaĩ.

²⁵ Ũndũ ũrĩa ndeetigagĩra
nĩũngorete;
ũndũ ũrĩa wamakagia mũno
nĩguo ũnginyĩĩire.

²⁶ Ndionaga thayũ, o na kana
ngahoorera;
ndionaga ũhurũko, no
mĩnyamaro.”

Mĩario ya Elifazu

4 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani
agĩcookia, akĩmũũria atĩrĩ:

² “Mũndũ angĩgeria gũkũgwetera
koigo kamwe-rĩ, hihi
wamũkirĩrĩa?

No rĩrĩ, nũũ ũngĩhota
kwĩgirĩrĩa kwaria?

³ Ririkana ũrĩa wanataara andũ
aĩngĩ,

na ũrĩa wanekĩra moko marĩa
maregeru hinya.

⁴ Ciugo ciaku cianatiirĩrĩa arĩa
manahĩngwo makenda
kũgũa;

nĩwe wanekĩra maru marĩa
magondoku hinya.

⁵ No rĩu-rĩ, nĩũkoretwo nĩ thĩĩna,
nawe ũkoorwo nĩ hinya;
ũhũũritwo, nawe ũkanyitwo nĩ
kĩmako.

⁶ Githĩ wĩtigĩri Ngai waku tiguu
wagĩrĩrwo gũtuĩka
ũũmĩrĩru waku,
nayo mĩthiĩre yaku itarĩ
ũcuuke-rĩ, githĩ tiyo
mwĩhoko waku?

⁷ “Ta wĩcũũranie atĩrĩ: Nĩ mũndũ
ũrĩkũ wanathĩĩnĩka atekĩte
ũũru?

Nĩ kũ andũ arĩa arũngĩrĩru marĩ
maniinwo?

⁸ Nĩ ũrĩa nyonete-rĩ, nĩ atĩ andũ
arĩa marĩmaga ũũru,
na arĩa mahaandaga thĩĩna-rĩ,
maũndũ macio no mo
magethaga.

⁹ Manangagwo nĩ mĩhũmũ ya Ngai;
makaniinwo nĩ kũhuhũkanio kĩa
marakara make.

¹⁰ Mĩrũũthi no ĩrume na ĩrarama,
no magego ma mĩrũũthi ĩyo
mĩnene nĩmakoinangwo.

¹¹ Mũrũũthi nĩũkuaga nĩ kwaga gĩa
kũguĩma,
nacio ciana cia mũrũũthi wa
mũgoma ikahurunjũka.

¹² “Nĩ kũrĩ kohoro karanginyĩire na
hitho,
namo matũ makwa marakaigua
gakĩhehanwo.

¹³ Ũtukũ ngĩcũũrania ũhoru wa
cioneke cia kũmakania,
ũtukũ rĩrĩa andũ makoragwo
marĩ toro mũnene,

¹⁴ ngĩnyitwo nĩ guoya na kũinaina,
namo mahĩndĩ makwa mothe
magĩthingitha.

¹⁵ O hĩndĩ ĩyo roho ũraahĩtũkĩra o
ũthiũ-inĩ wakwa,
nacio njuĩrĩ cia mwĩrĩ wakwa
irambarara.

¹⁶ Roho ũcio ũrarũgama,
no ndinahota kũmenya ũrĩa
ũratariĩ.

Mbere yakwa hararũgama
mũhianĩre wa kĩndũ,
ndĩracooka ndĩraigwa gũkĩario
na mĩheehũ gũkĩũrio atĩrĩ,

¹⁷ “Mũndũ wa gũkua-rĩ, aahota
gũtuĩka mũthingu gũkĩra
Ngai?

Mũndũ aahota gũtuĩka mũtheru
gũkĩra Mũmũũmbi?

¹⁸ Angĩkorwo Ngai ndangĩhota
kwĩhoka ndungata ciake-rĩ,
na angĩkorwo nĩonaga araika
ake marĩ na mahĩtia-rĩ,

¹⁹ githĩ to oone mahĩtia maingĩ mũno
ma andũ arĩa matũũraga
nyũmba cia ndoro,
acio mĩthingi yao ĩrĩ
rũkũngũ-inĩ,
acio mamemendagwo na ihenya
gũkĩra kũhuruta!

²⁰ Kuuma rũciinĩ nginya hwaĩ-inĩ
moinangagwo tũcunji;
magathira tene na tene
matekũrũmbũyo.

²¹Githĩ mĩkanda ya hema yao
ndĩmunyũritwo,
nĩguo makue matarĩ na ũũgĩ?’

5 “Wenda gwĩtana, ĩtana, no rĩrĩ,
nũũ ũngĩgwĩtĩka?
Nĩ ũrĩkũ wa arĩa atheru
ũngĩũrĩra kũrĩ we?

²Rũng’athio rũũragaga kĩrimũ,
naguo ũiru ũkooraga mũndũ
ũrĩa mũkĩgu.

³Nĩ mwene nĩnyonete kĩrimũ
gĩkĩgĩa na mĩri,
no-o rĩmwe nyũmba yakĩo
ĩkĩrumwo.

⁴Ciana ciake nĩraiha nĩrĩrie na
ũgitĩri,
ihatĩrĩrio igooti-inĩ itarĩ na
mũndũ wa gũciciirĩrĩra.

⁵Ūrĩa mũhũtu arĩĩaga magetha
make,
amoyaga o na marĩ mũigua-inĩ,
nao arĩa anyootu
makahũmagĩra ũtonga wao.

⁶Nĩgũkorwo hatĩka ndĩkunũkaga
kuuma thĩ,
kana thĩĩna ũkamera tũiri-inĩ.

⁷No rĩrĩ, mũndũ aciaragwo arĩ wa
kuonaga thĩĩna,
o ta ũrĩa na ma thandĩ cia
mwaki irathũkaga na igũrũ.

⁸“No rĩrĩ, korwo nĩ nĩ ingĩthaitha
Mũrungu;
ingĩneana ciira wakwa kũrĩ we.

⁹We ekaga maũndũ ma magegania
marĩa mataangĩmenyeka,
na akaringa ciama itangĩtarĩka.

¹⁰Nĩwe uragĩria thĩ mbura;
na nĩwe ũrehagĩra bũrũri maaĩ.

¹¹Arĩa menyiihagia nĩwe
ũmatũũgagĩria,
nao arĩa marĩ na kĩaha
moyagwo na igũrũ
makagitĩrwo.

¹²Nĩwe ũthaatagia mĩbango ya arĩa
marĩ waara,
nĩgeetha moko mao matikagĩe
na ũhootani.

¹³Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ
wao,
namo mathugunda ma arĩa
oingumania akaameheria
biũ.

¹⁴Nduma ĩmakoraga kũrĩ o
mũthenya;
mũthenya barigici
makahambataga taarĩ
ũtukũ.

¹⁵Nĩahonokagia arĩa abatari kuuma
kũrĩ rũhiũ rwa njora rũrĩa
rũrĩ tũnua-inĩ twao;
amahonokagia moko-inĩ ma arĩa
marĩ hinya.

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio athĩni makagĩa na
kũĩrĩgĩrĩro,
naguo ciira ũtarĩ wa kĩhooto
ũgatumia kanua.

¹⁷“Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
ũrũngagwo nĩ Ngai;
nĩ ũndũ ũcio ndũkamene
irũithia rĩa
Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁸Nĩgũkorwo nĩaguraranagia, no
rĩrĩ, acookaga akooaha
nguraro ĩyo wega;
nĩatiihanagia, no moko make no
mo mahonanagia.

¹⁹Nĩagagũteithũra harĩ mĩtino
ĩtandatũ;
o na ĩrĩ mũgwanja-rĩ, gũtirĩ
ũũru ũgaagũkora.

²⁰Hĩndĩ ya ng’aragu nĩagagũkũũra
kuuma kũrĩ gĩkuũ,
ningĩ hĩndĩ ya mbaara agũkũũre
ndũkooragwo na rũhiũ rwa
njora.

²¹Nĩũkagitĩrwo harĩ rũcamĩũ rwa
rũrĩmĩ,
na ndũgetigĩra hĩndĩ ĩrĩa
mwanangĩko ũgooka.

²²Nĩũgathekerera mwanangĩko na
ng’aragu,
na ndũgetigĩra nyamũ cia gũkũ
thĩ.

²³Nīgũkorwo nĩũkagĩa na kĩrĩkanĩro
na mahiga ma werũ-inĩ,
nacio nyamũ cia gĩthaka itũũre
irĩ na thayũ nawe.

²⁴Nawe ũikarage ũũĩ atĩ hema yaku
nĩ ngĩtĩre;
nawe nĩũkooya ithabu rĩa indo
ciaku ũkore hatirĩ kindũ
kĩũrĩte.

²⁵Nĩũkamenya atĩ ciana ciaku
nĩũkaingĩha,
nacio njiaro ciaku cingĩhe o ta
nyeki ya gũkũ thĩ.

²⁶Ūgaathĩĩ mbĩrĩra-inĩ ũrĩ o na
hinya,
ũhaana ta itĩĩa cia ngano
ĩgethetwo hĩndĩ ya magetha.

²⁷“Nĩtũtuĩrĩtie ũhoru ũyũ, na nĩ wa
ma.
Nĩ ũndũ ũcio kĩũigwe na
ũũmenye wee mwene.”

Mĩario ya Ayubu

6 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:

² “Naarĩ korwo ruo
rũrũ ndĩ naruo rwathimwo,
nayo mĩnyamaro ĩno ndĩ nayo
yothē ĩgĩrĩrwo ratiri igũrũ!

³Ti-itherũ yakorwo ĩrĩ mĩritũ
gũkĩra mũthanga ũrĩa ũrĩ
maria-inĩ marĩa manene;
na nĩkĩo ndĩrahiũhire kwaria.

⁴Mĩguĩ ya Mwene-Hinya-Wothe
nĩĩndoonyete,
naguo roho wakwa nĩũranyua
ũrũrũ wayo;
maũndũ ma kũmakania mũno
ma Ngai nĩmerekeirio harĩ
nĩĩ.

⁵Njagĩ ya werũ-inĩ-rĩ, nĩyaanagia
rĩrĩa ĩrĩ na nyeki ya kũrĩa,
kana ndegwa ĩkaania rĩrĩa
ĩtuĩrĩrwo?

⁶Irio itarĩ mũcamo nĩ irĩkaga
itekĩrĩtwo cumbĩ?
Mũruru wa itumbĩ ũrĩa
mwerũ-rĩ, nĩ urĩ mũrĩo?

⁷Nĩĩ ndingĩcihutia;
irio ta ĩcio no itũme njire ngoro.

⁸“Naarĩ korwo ndaheo ũndũ ũrĩa
ndĩrahooya,
korwo Ngai aahe ũndũ ũrĩa
ndĩrerirĩria,

⁹naguo nĩ atĩ Ngai eetĩkĩre
kũũmemenda,
arekererie guoko gwake
kũũniine!

¹⁰Hĩndĩ iyo no ngĩe na ũndũ wa
kũũhooreria,
ũndũ wa gĩkeno ruo-inĩ rũrũ
rũtarathira,
atĩ nĩĩ ndikaanĩte ciugo cia Ūrĩa
Mũtheru.

¹¹“Ndĩ na hinya ũrĩkũ atĩ nĩguo
njikare ndĩ na mwĩhoko?
Ndĩ na kĩrĩgĩrĩro kĩrĩkũ atĩ
nĩguo ngĩrĩrĩre?

¹²Nĩĩ ndĩ hinya ta ihiga?
Mwĩrĩ wakwa nĩ wa gĩcango?

¹³Nĩĩ ndĩ na hinya wa gwĩteithia,
kuona atĩ rĩu nĩndunyĩtwo
ũhootani?

¹⁴“Mũndũ ũtarĩ na kĩrĩgĩrĩro
aagĩrĩre gũteithio nĩ arata
ake,
o na angĩkorwo nĩatiganĩirie
ũhoru wa gwĩtigĩra Ūrĩa
Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵No ariũ a baba maagĩte kwĩhoheka
o ta tũrũũ tũrĩa tũhũaga,
ningĩ o ta tũrũũ tũrĩa tũiyũraga
tũkoina,

¹⁶rĩrĩa tũirĩtio nĩ mbarabu ĩgĩtweka,
na tũkaiyũrwo nĩ tharunji ĩrĩa
ĩratweka,

¹⁷no rĩrĩ, tũtithereraga rĩrĩa kwara,
na hĩndĩ ya ũrugarĩ tũkahũa
mĩtaru-inĩ yatuo.

¹⁸Ikundi cia agendi nĩithaamaga
njĩra ciacio,
ikambata werũ-inĩ, igathirĩra
kuo.

¹⁹Ikundi cia agendi cia Tema
icaragia maaĩ,
agendi a wonjoria a Sheba
makamacaria marĩ na
mwĩhoko.

²⁰Magathũĩĩka, tondũ makoretwo
marĩ na kũĩĩgĩĩro;
no maakinya ho magakora
hatĩĩ kĩndũ.
²¹O na inyuĩ-rĩ, mũtuĩkĩte andũ
matangiheana ũteithio;
muonaga ũndũ wa kũmakania
mũgetigĩra.
²²Nĩĩ-rĩ, nĩ ndĩ ndoiga atĩĩ: ‘Heanai
kĩndũ nĩ ũndũ wakwa,
ngũũrai na indo cianyu,
²³honokiai guoko-inĩ gwa thũ,
ngũũrai kuuma moko-inĩ ma
arĩa matarĩ tha?’
²⁴“Atĩĩrĩ, ndutaai ũhoru na
nĩngũkĩra;
nyonererai harĩa hĩtĩtie.
²⁵Kaĩ ciugo cia ma irĩ ruo-ĩ!
No rĩĩ, ngarari cianyu nĩ
kĩhoo kĩrĩkũ irarehe?
²⁶Anga mũrenda kũruta mahĩtia
ũrĩa njugĩte,
mũgatua ciugo cia mũndũ
ũũmĩrwo tha taarĩ rūhuho?
²⁷Inyuĩ o na no mũcuukĩre mwana
wa ngoriai mĩtĩ,
na mwendie mũrata wanyu.
²⁸“No rĩũ-rĩ, ndamũthaiha
mwĩtĩkĩre kũndora.
Anga no ngĩheenanie o maitho-
inĩ manyu?
²⁹Mwĩcũraniei nĩguo mũtikogomie
kĩhoo;
njookerera, nĩgũkorwo
wĩhokeku wakwa nĩguo
ũraarũithio.
³⁰Nĩ kũrĩ wĩhia ũrĩ mĩromo-inĩ
yakwa?
Anga kanua gakwa gatingĩhota
gũkũũrana maũndũ ma
rũmena?

7 “Githĩ mũndũ ndakoragwo na
ũtungata mũritũ gũkũ thĩ?
Githĩ matukũ make matihaana
o ta ma mũndũ mwandĩke
wĩra?

²O ta ngombo ĩkwĩrĩrĩa ciĩruru
cia hwaĩ-inĩ,
o na kana ta mũndũ mwandĩke
ũgũthethũkĩra mũcaara
wake-rĩ,
³ũguo nĩguo nĩ ngaĩrwo mĩeri ya
tũhũ,
na ngatũĩrwo atĩ ũtukũ
ndaarage ndĩ na kĩa.
⁴Rĩrĩa ndakoma ndĩyũragia atĩrĩ,
‘Ndĩrũkĩra rĩ?’
Ūtukũ ũkaraiha, na ngaraara
ngĩgarũra nginya gũgakĩa.
⁵Mwĩrĩ wakwa ũiyũritwo nĩ igunyũ
na ngũcĩ,
nakĩo gĩkonde gĩakwa
gĩatũkangĩte na gĩgatogota.
⁶“Matukũ makwa maraathira na
ihanya rĩkĩrĩte rĩa kanyamũ
karĩa gakonjithanagia uuthi
ngooro ĩgĩtumwo,
magagĩkinya mũthia itarĩ na
kũĩĩgĩĩro.
⁷Wee Ngai-rĩ, ririkana atĩ muoyo
wakwa no ta mĩhũmũ;
namo maitho makwa
matigacooka kuona ũndũ
mwega rĩngĩ.
⁸Riitho rĩrĩa rĩranyona rĩtigacooka
kũnyona rĩngĩ;
mũkaanjaria, no ndigakorwo
ho.
⁹O ta ũrĩa itu rĩthiiga rĩkabũria,
ũguo noguo ũrĩa ũthiiga
mbĩrĩra-inĩ atacookaga
kuoneka.
¹⁰Ndagacooka kũinũka gwake
mũcĩ;
harĩa aaikaraga ndagacooka
kuonwo ho.
¹¹“Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ndigũkĩra;
ngwarĩa nĩ ũndũ wa ũrĩa roho
wakwa ũrĩ na ruo,
ndĩteterere nĩ ũndũ wa ũrĩa ngoro
yakwa ĩrĩ na marũrũ.
¹²Nĩĩ-rĩ, ndĩ irĩa rĩa maaĩ, kana
nyamũ ĩrĩa nene ĩtũũraga
irĩa thĩnĩ kũrĩa kũriku,
atĩ nĩkĩo nangagĩrwo?

- ¹³ Rĩrĩa ngwĩciiria ũrĩrĩ wakwa
nĩguo ũkũũhooreria,
na atĩ gĩtanda gĩakwa no
kĩĩniĩre gũteta-rĩ,
¹⁴ o na hĩndĩ iyo ũumakagia na
irooto,
o na ũkanjiguithia guoya na
cionekei,
¹⁵ nĩ ũndũ ũcio ngathuura kaba
gũitwo, na gĩkuũ,
handũ ha gũikara na mwĩrĩ ũyũ
wakwa.
¹⁶ Nĩthũire muoyo wakwa;
ndikwenda gũtũura nginya
tene.
Tigana na nĩ tondũ matukũ
makwa no ma tũhũ.
¹⁷ “Mũndũ-rĩ, akĩrĩ kĩ, tondũ
ũmwĩkĩrĩre ũguo,
na ũkamũrũmbũyia mũno ũguo,
¹⁸ atĩ ũmũthuthuuragia ngoro o
rũciinĩ,
na ũkamũgeragia mahinda
mothe?
¹⁹ Kaĩ gũtarĩ hĩndĩ ũgaatiga gũikara
ũndorete,
kana ũtigane na nĩ o na
kahinda kanini?
²⁰ Angĩkorwo nĩnjĩhĩtie-rĩ, nĩ atĩa nĩ
ngwĩkĩte,
Wee mũrori wa andũ?
Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũnjorote?
Kaĩ nduĩkĩte mũrigo harĩwe?
²¹ Nĩ kĩ kĩragiria ũnjohere mahĩtia
makwa
na ũndekere mehia makwa?
Nĩgũkorwo ndĩ hakuhĩ gũkoma
tĩiri-inĩ;
nawe nĩũkanjaria no
ndigakorwo ho.”

Mĩario ya Bilidadi

8 **Nake Bilidadi ũrĩa Mũshuhi agĩcookia,
akĩũria atĩrĩ:**

- ² “Nĩ nginya rĩ ũgũikara ũkĩaragia
maũndũ ta macio?
Ciugo ciaku no ta inegene rĩa
rũhuho rũkĩhurutana.

- ³ Mũrungu-rĩ, nĩogomagia ciira wa
kĩhooto?
Ūcio Mwene-Hinya-Wothe
nĩogomagia ũndũ ũrĩa ũrĩ
wa ma?
⁴ Rĩrĩa ciana ciaku ciamwĩhũirie-rĩ,
nĩacirekereirie iherithio nĩ ũndũ
wa mehia ma cio.
⁵ No rĩrĩ, wee ũngĩcũthĩrĩria
Mũrungu
na wĩthaithanĩrĩre harĩ Ūcio
Mwene-Hinya-Wothe,
⁶ ũngĩkorwo ũrĩ mũtheru na
mũrũngĩrĩru-rĩ,
o na rĩu no arahũke nĩ ũndũ
waku
nĩguo agũcookie handũ harĩa
hakwagĩrĩre.
⁷ O na gũtuĩka kĩambĩrĩria gĩaku no
kĩoneke kĩrĩ kĩnini,
thuutha-inĩ nĩũkagaacĩra mũno.
⁸ “Ūria ũhoru harĩ njiarwa cia tene,
na ũtuĩrie maũndũ marĩa
maithe mao meerutire,
⁹ nĩgũkorwo ithuĩ tũraciarirwo o ro
ira na tũtirĩ ũndũ tũũ,
namo matukũ maitũ ma gũikara
gũkũ thĩ no ta kĩrĩruru.
¹⁰ Acio githĩ to makũrute na makũhe
ũhoru?
Acio githĩ to maarie ũhoru marĩ
na ũmenyo?
¹¹ Irura-rĩ, no rĩkũre handũ hatarĩ
itomboya?
Ithanjĩ-rĩ, no rĩtheereme handũ
hatarĩ maaĩ?
¹² Rĩngĩkũrĩra handũ hatarĩ maaĩ
rĩũmaga narua gũkĩra
nyeki,
o na rĩtakinyĩte rĩa gũtuuo.
¹³ Ūcio nĩguo mũthia wa arĩa
othe mariganagĩrwo nĩ
Mũrungu;
ũguo no ta guo mwĩhoko wa
arĩa matooi Ngai ũthiraga.
¹⁴ Kĩrĩa ehokete no kĩndũ kĩhũthũ;
kĩrĩa egiritanagia nakĩo no ta
rũrenda rwa mbũmbũĩ.

- ¹⁵ Etiiranagia na rūrenda rwake,
naruo rūgatuika;
akenyiitirira harĩ ruo, no
rūtingĩmūtĩirĩra.
- ¹⁶ Ahaana ta mūtĩ ūitĩirio maaĩ
wega ūrĩ rĩũa-inĩ,
ūtambūrũkĩtie thuuna ciaguo
mũgũnda-inĩ;
- ¹⁷ mĩri yaguo iĩthiororokeirie
kihumbu kĩa mahiga,
na ĩcaragia ha kwĩgwatĩrĩra
rwaro-inĩ rwa mahiga.
- ¹⁸ No rĩrĩa wakũũrwo harĩa
ũraarĩ-rĩ,
handũ hau hagakaana mūtĩ
ũcio, hakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ
ndakuona.’
- ¹⁹ Ti-itherũ muoyo waguo ũmaga
ũgathira,
naho hau tĩĩri-inĩ ūcio hagakũra
mĩtĩ ĩngĩ.
- ²⁰ “Ti-itherũ Mũrungu ndangĩrega
mũndũ ũtarĩ ũcuuke,
kana ekĩre moko ma arĩa
mekaga ũũru hinya.
- ²¹ Na rĩrĩ, no arĩiyũria kanua gaku
mĩtheko,
nayo mĩromo yaku yanĩrĩre nĩ
gũkena.
- ²² Thũ ciaku nĩikahumbwo thoni,
nacio hema cia arĩa aaganu
itigacooka kuonwo.”

Mĩario ya Ayubu

9 Ningĩ Ayubu agĩcookia, akiuga atĩrĩ:

- ² “Ti-itherũ nĩnjũũ
ũhoro ūcio nĩ wa ma.
No rĩrĩ, mũndũ angĩhota atĩa
gũkorwo arĩ mũthingu
mbere ya Mũrungu?
- ³ O na korwo mũndũ enda
gũkararania na Ngai-rĩ,
ndangĩhota kũmũcookeria
kiũria o na kĩmwe harĩ
ciũria ngiri.
- ⁴ Ũũgĩ wake nĩ mũingĩ mũno, na
ũhoti wake nĩ mũnene.
Nũũ wanaregana nake
akĩgaacĩra?

- ⁵ Eeheragia irĩma itekũmenya,
na agacing’aũrania nĩ kũrakara.
- ⁶ Athingithagia thĩ ĩkoima handũ
hayo,
na akainainia itugĩ ciayo.
- ⁷ Aathaga rĩũa rĩkaaga kũratha;
nake agiragĩrĩria ũtheri wa
njata.
- ⁸ Nĩwe watambūrũkirie igũrũ arĩ o
wiki,
na athiiaga agĩkinyangaga
makũmbĩ ma iria.
- ⁹ Nĩwe Mũũmbi wa njata iria
ciĩtagwo Nduba, na Karaũ,
na Kĩrĩmĩra, o na ikundi cia
njata cia mwena wa gũthini.
- ¹⁰ Nĩekaga magegania
matangĩmenyeka,
na akarĩnga ciama itangĩtarĩka.
- ¹¹ Rĩrĩa aahītũkĩra harĩa ndĩ,
ndingĩmuona;
o na rĩrĩa aathiĩra harĩa ndĩ
ndimenyaga.
- ¹² Angĩgutha kĩndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota
kũmũgĩria?
Nũũ ũngĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa
ũreka?’
- ¹³ Ngai ndahingagĩrĩria marakara
make;
o na arĩa maateithagĩrĩria
Rahabu
nĩmamũinamagĩrĩra.
- ¹⁴ “Nĩrĩ, ndaakĩhota atĩa
kũmũkararia?
Ingĩruta kũ ciugo cia
kũmũcookeria?
- ¹⁵ O na korwo ndihĩtĩtie-rĩ,
ndingĩhota kũmũcookeria
ũndũ;
ũrĩa ingĩũka no gũthaiha
ingĩthaiha Mũnjirithia
anjigũire tha.
- ¹⁶ O na ingĩamwĩtire nake anjĩtĩke-rĩ,
ndingĩtĩkia nĩangĩathikĩrĩrie.
- ¹⁷ We angĩamemendire na
kĩhuhũkanio,
na aingĩhie ironda ciakwa
hatarĩ gĩtũmi.

¹⁸ Ndarekaga njookererwo nĩ
mĩhũmũ,
no nĩahatagĩrĩria na mathĩina.
¹⁹ Korwo no ũhoro wa hinya-rĩ, we
arĩ hinya mũno!
Na korwo no ũhoro wa ciira wa
kĩhoo-to-rĩ, nũũ ũngĩmwĩta?
²⁰ O na korwo ndiahĩtĩtie-rĩ, kanua
gakwa no kandue mũhĩtia;
korwo ndiarĩ na ũcuuke-rĩ,
nĩkangĩanduire mũhĩtia.
²¹ “O na gũtuĩka ndirĩ na ũcuuke-rĩ,
ndikwĩrĩrĩa;
muoyo wakwa nĩndĩwagĩire
kĩene.
²² Ũhoro no ũrĩa ũmwe; nĩkĩo
ndĩroiga atĩrĩ,
‘Aniinaga arĩa matarĩ ũcuuke o
na akaniina arĩa aaganu.’
²³ Hĩndĩ ĩrĩa ihũũra rĩarehe gĩkuũ
kĩa narua,
nĩathekagĩrĩa kũũrwo nĩ hinya
kwa arĩa matarĩ na mahĩtia.
²⁴ Hĩndĩ ĩrĩa bũrũri wagĩa moko-inĩ
ma andũ aaganu,
nĩahingaga aciirithania maitho.
Akorwo ti we-rĩ, nũũ wĩkaga
ũguo?
²⁵ “Matukũ makwa marahanyũka
gũkĩra mũkinyia-ũhoro;
mombũkaga matarĩ na gĩkeno o
na kĩnini.
²⁶ Mahĩtũkaga na ihenya mũno ta
tũtarũ twa irura,^a
kana ta nderi igũcuuhũkĩra
kĩndũ gĩa kũrĩa.
²⁷ Ingiuga atĩrĩ, ‘Nĩngũriganĩrwo nĩ
mateta makwa,
nĩngũtiga gũtukia gĩthiithi,
ngene,’
²⁸ no ngeetigĩra mĩnyamaro yakwa
yotho,
nĩgũkorwo nĩnjũũ ndũkandua
atĩ ndiĩhĩtie.
²⁹ Kuona atĩ nĩndĩkĩtie gũtuuo
mũhĩtia-rĩ,
nĩ kũ gĩgũtũma ndiĩnogie tũhũ?

^a26 Tũtarũ tũtaarĩ tũnene twa ithanjĩ
twathondekagĩrwo Misiri.

³⁰ O na ingĩthamba na thabuni,
na ndiĩthambe moko na igata-rĩ,
³¹ no ũndikirie irima rĩa gĩcoro
nĩgeetha o na nguo ciakwa
iithũũre.
³² “We ti mũndũ ta nĩ atĩ nĩguo
ndĩmũcookerie,
nĩguo tũng’ethanĩre igooti-inĩ.
³³ Naarĩ korwo nĩ harĩ mũndũ
ũngĩtũiguithania,
atũigĩrĩre guoko gwake ithuĩ
eerĩ,
³⁴ mũndũ wa kũnjehereria rũthanju
rwa Ngai,
nĩgeetha ndigacooke kũmakio nĩ
itebeebania rĩake.
³⁵ Hĩndĩ iyo nĩngĩacooka kwaragia
itekũmwĩtigĩra,
no ũrĩa ndariĩ rĩu-rĩ, ndingĩhota.
10 “Nĩthũire gũtũũra muoyo ũyũ;
nĩ ũndũ ũcio
ndikũhingĩrĩria mateta
makwa,
o na nĩ ngwaria nĩ ũndũ wa ũrĩa
ngoro yakwa ĩrĩ na marũrũ.
² Ngwĩra Ngai atĩrĩ: Tiga kũndua
mwĩhia,
no nyonia kĩrĩa ũrandũithĩria.
³ Kaĩ ũkenagio nĩ kũũhinyĩrĩria,
ũgathũũra wĩra wa moko maku,
o rĩrĩa ũrakenera mathugunda
ma andũ arĩa aaganu?
⁴ Kaĩ maitho maku marĩ o ta maitho
ma andũ?
Kaĩ muonere waku ũhaana o ta
wa mũndũ?
⁵ Kaĩ matukũ maku maigana ta ma
andũ,
kana mĩaka yaku ĩkaigana o ta
ya mũndũ,
⁶ nĩguo ũcarĩrĩrie mahĩtia makwa,
o na ũtuĩragie mehia makwa,
⁷ o na gũtuĩka wee nĩũũ atĩ
ndiĩhĩtie,
na ũkamenya atĩ gũtirĩ mũndũ
ũngĩhota kũũhonokia moko-
inĩ maku?

⁸“Moko maku nĩmo maathondekire
na makĩnyũmba.
Rĩu nĩũgũkĩgarũrũka
ũnyanange?
⁹Ririkana atĩ wanyũũmbire ta
rĩũmba.
Rĩu ũgũcooka ũndue rũkũngũ
rĩngĩ?
¹⁰Githĩ ndwanjitire ta iria,
na ũgĩcooka ũkĩmatia ta
maguta marĩo,
¹¹ũkĩhumbĩra na nyama na
gĩkonde,
na ũkĩohania mahĩndĩ na
mĩkiha yakwa hamwe.
¹²Nĩwaaheire muoyo o na ũkĩnyonia
ũtugi waku;
naguo ũmenyereri waku nĩguo
ũtũirie roho wakwa.
¹³“No nĩwahithire maũndũ maya
ngoro-inĩ yaku,
na nĩnjũũĩ no warĩ na ũndũ ũyũ
meciiria-inĩ maku:
¹⁴Ingĩehirie wee nĩwanyonaga,
na ndũngĩagire kũũherithia nĩ
ũndũ wa wĩhia wakwa.
¹⁵Kaĩ akorwo nĩnjĩhĩtie ndĩ na
haaro-ĩ!
O na ingĩguĩka ndiĩkĩte ũũru,
ndĩngĩhota gũtĩira mĩtwe
wakwa,
nĩgũkorwo njiyũritwo nĩ thoni,
na ngarikĩra mathĩina-inĩ
makwa.
¹⁶Ingĩtiira mĩtwe wakwa-rĩ, wee
ũnjeemaga o ta mũrũũthi,
na ningĩ ũkonania ũhoti waku
mũnene wa kũnjũkĩrĩra.
¹⁷Nĩũndeheire aira angĩ
manjũkĩrĩre,
na nĩwongereire marakara
maku igũrũ riakwa;
mbũtũ ciaku ikanjũkĩrĩra o
ta makũmbĩ ma maaĩ
marũmanĩrĩire.
¹⁸“Nĩ kĩĩ gĩatũmire ũndute nda ya
maitũ?
Naarĩ korwo ndakuire

itoneetwo nĩ maitho ma
mũndũ o na ũmwe.
¹⁹Naarĩ korwo ndaciarirwo,
kana korwo ndaciarirwo
njerekeirio mbĩrĩra!
²⁰Githĩ matukũ makwa o na marĩ
manini matikirie gũthira?
Tigana na nĩ nĩguo ngĩe na
gĩkeno gwa kahinda kanini,
²¹kamũira thiĩte kũrĩa mũndũ
athiiaga na ndacooke,
bũrũri wa nduma, o nduma
nene ya gĩkuũ,
²²o bũrũri ũrĩa ũtukũ wakuo ũrĩ
mũtumanu mũno,
bũrũri wa nduma ya gĩkuũ, na
ũtarĩ kĩhaarĩro,
kũrĩa o na ũtheri ũhaana o ta
nduma.”

Mĩario ya Zofaru

11 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi
agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:

²“Ciugo icio ciothe-rĩ, nĩcikwaga
gũcookio?
Mwaria ũyũ-rĩ, nĩegũgĩtuuo
mwagĩrĩru?
³Mwĩraho ũcio waku-rĩ, nĩguo
ũgũkiria andũ naguo?
No kwage mũndũ ũngĩgũkaania
rĩrĩa ũranyũrũrania?
⁴Wee ũreera Ngai atĩrĩ, ‘Wĩtĩkio
wakwa ndũrĩ ũcuuke,
o na nĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ
maku.’
⁵Naarĩ korwo Ngai no aarie,
atumũre mĩromo yake
agũũkĩrĩre,
⁶na akũguũrĩrie hitho cia ũũgĩ,
nĩ ũndũ ũũgĩ ũrĩa wa ma nĩ wa
mĩena iĩrĩ.
Menya ũndũ ũyũ; atĩ Ngai
ndakũherithĩtie kũringana
na ũrĩa mehia maku
maigana.
⁷“Wee no ũhote kũmenya maũndũ
marĩa mahithe ma Ngai?
Kana no ũhote gũtuĩria

- kūna maündũ ma
Mwene-Hinya-Wothe?
- ⁸Maündũ make nĩmatũũgĩru
gũkĩra igũrũ, wee nĩ atĩa
ũngĩka?
- Nĩ mariku gũkĩra ũriku wa
mbĩrĩra, wee nĩ atĩa
ũngĩmenya?
- ⁹Gĩthimo kĩamo nĩ kĩraihi gũkĩra
thĩ
na nĩ kĩaramu gũkĩra iria rĩrĩa
inene.
- ¹⁰“Angĩũka agũikie njeera-rĩ,
acooke etane ciira-rĩ, nũũ
ũngĩmũgĩria?
- ¹¹Ti-itherũ nĩoi andũ arĩa
maheenania;
na rĩrĩa oona ũndũ mũũru-rĩ,
githĩ ndaũmenyaga?
- ¹²No rĩrĩ, mündũ ũtarĩ ũũgĩ
ndangĩtuĩka mũũgĩ o na rĩ,
o ta ũrĩa njaũ ya ndigiri
ya gĩthaka ĩtarĩ hĩndĩ
ĩngĩciarwo ĩrĩ mündũ.
- ¹³“No rĩrĩ, ũngĩneana ngoro yaku
kũrĩ Ngai,
na ũtambũrũkie moko maku
kũrĩ we,
- ¹⁴ũngĩeheria mehia marĩa marĩ
guoko-inĩ gwaku,
na ũgirie ũũru ũikare thĩinĩ wa
hema yaku-rĩ,
- ¹⁵hĩndĩ ĩyo no ũhote gũtiira
ũthiũ waku na igũrũ
ũtegũconoka;
no ũrũgame wega ũtarĩ na
guoya.
- ¹⁶Ti-itherũ nĩũkariganĩrwo nĩ
mathĩna maku,
ũmaririkanage o ta maaĩ
marĩkitie gũtherera.
- ¹⁷Mũtũũrĩre waku nĩũgacangarara
gũkĩra mũthenya barigici,
nayo nduma ĩgaatuĩka o ta
rũciinĩ.
- ¹⁸Ũgũtũũra ũrĩ na mwĩhoko tondũ
ũrĩ na ũgitĩri,
ũkehũgũraga harĩa ũrĩ, na
ũkahurũka ũtarĩ na ũgwati.

- ¹⁹Nĩũgakomaga, gũtarĩ na mündũ
ũngĩtũma wĩtigĩre,
nao andũ aingĩ
nĩmakeyendithagia harĩ we.
- ²⁰No rĩrĩ, maitho ma andũ arĩa
aaganu nĩmakaaga kuona,
na matikoona gwa kũũrĩra;
naguo ũndũ ũrĩa meriragĩria
ũgaatuĩka mũcaayo wa
gĩkuũ.”

Mĩario ya Ayubu

- 12** Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
- ² “Hatĩrĩ nganja inyuĩ
nĩ inyuĩ andũ,
naguo ũũgĩ ũgaathiranĩra na
inyuĩ rĩrĩa mũgaakua!
- ³No rĩrĩ, ndĩ na ũmenyo o ta inyuĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
Nũũ ũtooĩ maündũ macio
mothe?
- ⁴“Nduĩkĩte mündũ wa
gũthekererwo nĩ arata
akwa,
o na gũtuĩka nĩndakaiire Ngai
nake akĩnjigua:
nĩĩ nduĩkĩte mündũ wa
gũthekererwo,
o na gũtuĩka ndĩ mũthingu na
ndirĩ ũcuuke!
- ⁵Andũ arĩa maikaraga megangarĩte
manyũrũragia mũtino,
makona ta ũndũ ũcio ũkoraga
o andũ arĩa magũrũ mao
matenderũkaga.
- ⁶Hema cia atunyani nĩcio ciikaraga
igaaciire,
na andũ arĩa marakaragia
Mũrungu nĩo maikaraga na
thayũ,
o acio makuuaga ngai yao na
moko.
- ⁷“No ta kĩũrie nyamũ, na
nĩigũkũruta ũhoru,
kana ũrie nyoni cia rĩera-inĩ, na
nĩigũkwĩra;

- ⁸kana warĩrie thĩ, na nĩgũkũruta
ũhoro,
kana ũkĩarĩrie thamaki cia iria-
inĩ, nacio nĩgũkũhe ũhoro.
⁹Nĩ irĩkũ cia icio ciothe itooĩ
atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte
ũndũ ũyũ?
¹⁰Mĩoyo ya ciũmbe ciothe irĩ guoko-
inĩ gwake,
o na mĩhũmũ ya andũ othe.
¹¹Githĩ gũtũ gũtithuuranagia ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio?
¹²Githĩ ũũgĩ ndũkoragwo na andũ
arĩa akũrũ?
Githĩ gũtũũra mũno gũtirehaga
ũmenyo?
¹³“Ũũgĩ na hinya nĩ cia Ngai;
mataaro na ũmenyo nĩ ciake.
¹⁴Kĩrĩa amomoraga gĩtingĩakwo
rĩngĩ;
mũndũ ũrĩa aahingĩra njeera
gũtirĩ mũndũ ũngĩmuohora.
¹⁵Ahingagĩrĩria maaĩ, gũkaaga
mbura;
ningĩ aamarekereria
makaananga bũrũri.
¹⁶Hinya na ũtooria nĩ ciake;
mũheenio na mũheenia eerĩ
no ake.
¹⁷Aheani kĩrĩa amatongoragia
matarĩ nguo,
na agatua aciirithania irimũ.
¹⁸Nĩohoraga mĩnyororo ĩrĩa
athamaki moohaga andũ
nayo,
akamooha mũcibi njohero.^a
¹⁹Athĩnjĩri-Ngai amatongoragia
marutĩtwo nguo,
na akang’auĩrania andũ arĩa
meaandire tene.
²⁰Nĩakiragia mũromo ya aheani
kĩrĩa arĩa meehoketwo,
nao athuuri akamatunya ũhoro
wa gũkũũrana maũndũ.
²¹We nĩagagĩra arĩa atĩku bata,
nao arĩa marĩ na hinya

^a18 Nguo cia kuohera njohero ihumbĩre
thoni no cio ngombo cietĩkĩrĩtio
kwĩhumba.

- nĩamatunyaga indo ciao cia
mbaara.
²²Nĩaguũragia maũndũ marĩa
mariku ma nduma,
na nduma nene ya gĩkuũ
akamiumĩria ũtheri-inĩ.
²³Anenehagia ndũrĩrĩ, agacooka
agaciananga;
aingĩhagia ndũrĩrĩ, agacooka
agacihurunja.
²⁴Nĩagaagagia meciirĩa ma
atongoria a gũkũ thĩ;
akamaingata, morũũrage werũ-
inĩ mũtheri ũtarĩ njĩra.
²⁵Mahambaataga nduma-inĩ kũrĩa
gũtarĩ ũtheri;
ningĩ atũmaga matũgũũge ta
mũndũ mũrĩũ.

- 13** “Atĩrĩrĩ, maitho makwa
nĩmonete maũndũ macio
mothe,
matũ makwa nĩmamaiguĩte na
magataũkĩrwo nĩmo.
²Ũrĩa mũũĩ o na nĩ nĩnjũũĩ;
mũtirĩ oogĩ kũngĩra.
³No nĩ ndĩrenda kwaria na
Mwene-Hinya-Wothe,
na ngerĩrĩria gũciira na
Mũrungu.
⁴No inyuĩ-rĩ, mũranjigĩrĩra ndeto
cia maheeni;
inyuothe mũrĩ athondekani a
tũhũ!
⁵Naarĩ korwo mwakira ki!
Ũndũ ũcio ũngĩtuĩka ũũgĩ harĩ
inyuĩ.
⁶Na rĩrĩ, thikĩrĩriai kĩhooito gĩakwa;
iguai gũthaitana kwa mũromo
yakwa.
⁷Kaĩ mũngĩaria ũũru mũkĩarĩrĩria
Mũrungu?
Kaĩ mũngĩaria maheeni igũrũ
rĩake?
⁸Kaĩ mũngĩmuonia kĩmenyano?
Kaĩ mũgũciirĩrĩra Mũrungu?
⁹Angĩmũtuĩria inyuĩ-rĩ, ũndũ ũcio
no ũtuĩke mwega?
No mũmũheenie ta ũrĩa
mũngĩheenia mũndũ?

¹⁰Ti-itherũ no amũrũithie
mũngĩtuĩka a kuonania
kĩmenyano na hitho.

¹¹Hĩ, riiri wake ndũngĩmũmakia?
Mũtingĩnyĩtwo nĩ guoya nĩ
ũndũ wake?

¹²Mĩario yanyu ya ũũgĩ nĩ thimo
hũthũ o ta mũhu;
ihooto cianyu no ta kwĩgitĩra na
rĩũmba.

¹³“Kirai ki, mũreke njarie;
o ũrĩa ndĩrĩona-rĩ, rekei nyone.

¹⁴Nĩ kũ gĩgũtũma ndĩtoonyie
ũgwati-inĩ
na ngaiga muoyo wakwa moko-
inĩ makwa?

¹⁵O na angĩnjũraga-rĩ, nĩ nowe
ndĩrĩhokaga;
na ti-itherũ nĩ ngatetera
mĩthiire yakwa hau mbere
yake.

¹⁶Ti-itherũ, ũndũ ũyũ noguo
ũgaatuĩka wa kũũhonokia,
nĩgũkorwo mũndũ ũtooĩ Ngai
ndangĩmĩrĩria gũũka
mbere yake!

¹⁷Thikĩrĩriai wega ũhoro wakwa;
matũ manyu nĩmakĩgue ũrĩa
nguuga.

¹⁸Ti-itherũ nĩhaarĩrie ciira wakwa,
na nĩnjũũ nĩ nguoneka ndĩ wa
kĩhooto.

¹⁹Nĩ kũrĩ mũndũ ũngĩhota
gũũthitanga?
Angĩkorwo nĩ kũrĩ-rĩ, no gũkira
ngũkira ngue.

²⁰“Wee Ngai, ta kũihe o maũndũ
maya meerĩ,
na ndigũcooka gũkwĩhitha:
²¹Atĩrĩ, eheria guoko gwaku, gũikare
kũraya na nĩ,
na ũtuge kũũmakia na imakania
ciaku.

²²Ningĩ ũnjĩte na nĩngwĩtĩka,
kana ũkĩreke njarie, nawe
ũnjookerie.

²³Nĩ mahĩtia na mehia maigana nĩ
njĩkĩte?
Nyonia ihĩtia na rĩhĩa rĩakwa.

²⁴Ūraahitha ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkandua thũ yaku?

²⁵Nĩũngĩnyamaria ithangũ
rĩrahurutwo nĩ rũhuho?
Nĩgũteng’erania na maragara
momũ?

²⁶Nĩgũkorwo nĩ wandĩkĩte maũndũ
marũrũ ma kũnjũkĩrĩra,
na ũkaangaĩra igai rĩa mehia ma
ũnini wakwa.

²⁷Wohaga magũrũ makwa na
mĩnyororo;
ũrangagĩra njĩra ciakwa ciothe
na ũndũ wa gũcora njoro
makinya ma magũrũ
makwa.

²⁸“Nĩ ũndũ ũcio mũndũ amocaga ta
kĩndũ kĩbuthĩte,
agathira ta nguo ĩrĩtwo nĩ
memenyi.

14 “Mũndũ ũciarĩtwo nĩ
mũndũ-wa-nja-rĩ,
aikaraga o matukũ manini,
namo makaiyũrwo nĩ
mathĩĩna.

²Akũraga ta ihũa na agacooka
akooma;
ahĩtũkaga na ihenya ta kĩĩruru,
na ndatũũraga.

³Mũndũ ta ũcio wakĩmũkũũrĩra
maitho?
Mũndũ ta ũcio wamũrehe
mbere yaku aciirithio?

⁴Nũũ ũngĩhota kũruta kĩndũ
gĩtheru kuuma harĩ kĩndũ
kĩrĩa gĩtarĩ gĩtheru?
Gũtirĩ o na ũmwe!

⁵Matukũ ma mũndũ nĩ matare;
nĩũtuĩte mũigana wa mĩeri yake,
na nĩũmũigĩire mĩhaka ĩrĩa
ataangĩkĩra.

⁶Nĩ ũndũ ũcio tiga kũmũrora,
tigana nake,
nginya arĩkie mĩthenya yake ta
mũthũkũmi.

⁷“Mũtĩ-rĩ, nĩwĩrĩgagĩrĩrwo atĩ
ũngĩtemwo,
no ũthethũke rĩngĩ,
na atĩ mathethũka maguo
matikaaga.
⁸O na mĩri yaguo ĩngĩkũrĩra thĩ
na gĩthukĩ kĩaguo kĩũmĩre
tĩĩri-inĩ,
⁹ũngĩkaguucia maaĩ-rĩ,
nĩũgathethũka
na ũrute honge ta mũtĩ wa
kũhaandwo.
¹⁰No mũndũ akuuaga agathikwo;
aatuĩkana-rĩ, ndacookaga
kuonwo rĩngĩ.
¹¹O ta ũrĩa maaĩ mahũũaga kũu
iria-inĩ,
na ta ũrĩa mũtaro wa rūũĩ
ũng’araga ũkooma-rĩ,
¹²ũguo noguo mũndũ akomaga na
ndacookaga gũũkĩra rĩngĩ;
o nginya rĩrĩa igũrũ
rĩgaathira-rĩ,
andũ matirĩ hĩndĩ magookĩra
kana maarahũrwo mookĩre.
¹³“Naarĩ korwo wahitha thĩinĩ wa
mbĩrĩra,
na ũnjige hitho-inĩ nginya
rĩrĩa marakara maku
magaathira!
Naarĩ korwo wandũira gĩathĩ,
ũgaacooka kũndirikana hĩndĩ
ĩyo.
¹⁴Mũndũ akua-rĩ, nĩagatũũra muoyo
rĩngĩ?
Matukũ makwa mothe ma wĩra
mũritũ-rĩ,
ngweterera ihinda rĩakwa rĩa
kwerũhirio hinya rikinye.
¹⁵Wee ũgetana, na nĩ nĩngagwĩtika;
na nĩũkeerirĩria kĩũmbe gĩkĩ
wombire na moko maku.
¹⁶Hĩndĩ iyo nĩũgatara makinya
makwa,
no ndũkarũmbũiya mehia
makwa.
¹⁷Mahĩtia makwa meekĩrĩtwo
mondo-inĩ,
ĩkoohwo na ĩkahũũrwo

mũhũũri; nĩũkahumbĩra
mehia makwa.

¹⁸“No rĩrĩ, o ta ũrĩa kĩrĩma
kĩenjekaga na gĩkamomoka,
na o ta ũrĩa rwaro rwa ihiga
rũheragio handũ ha ruo,
¹⁹na o ta ũrĩa maaĩ mamuthũraga
mahiga,
na o ta ũrĩa mbura nene
ĩtwaraga tĩĩri-rĩ,
ũguo noguo wanangaga
kĩĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ.
²⁰Wee ũmũtooragia o rĩmwe rĩa
kũigana, nake agathira;
ũgarũraga gĩthiithi gĩake ũrĩa
kĩhaana, na ũkamũingata.
²¹Ariũ ake mangĩheo gĩtĩio,
ndangĩmenya ũhoru ũcio;
mangĩconorithio, we ndoonaga
ũndũ ũcio.
²²We no ruo rwa mwĩrĩ wake
aiguaga,
nake atũũraga o ecaayagĩra.”

Mĩario ya Elifazu

15 Nake Elifazu ũrĩa Mũtemaani
akĩũria atĩrĩ:

²“Mũndũ mũũgĩ no acookie ũhoru
na kwĩgereria,
kana aiyũrie nda yake na
rũhuho ruumĩte na
irathĩro?
³No eciĩrĩrĩre na ciugo cia tũhũ,
kana na mĩario ĩtarĩ bata?
⁴No wee-rĩ, nĩũracambia ũhoru wa
gwĩtigĩra Ngai,
na ũkagirĩrĩria ũhoru wa andũ
kwĩrutĩra Mũrungu.
⁵Mehia maku nĩmo mataaraga
kanua gaku;
nawe ũthuurĩte kwaria na
rũrĩmĩ rwa mũndũ mwara.
⁶Kanua gaku wee mwene nĩko
karagũtuĩra ciira, ti gakwa:
nayo mĩromo yaku wee mwene
ĩkaaria ũira wa gũgũũkĩrĩra.

⁷“Wee nīwe mündū wa mbere
gūciarwo?
Wee-rī, waciarirwo mbere ya
irīma igīe ho?
⁸Wee nīūthikagīrīria ndundu ya
Ngai?
Wee wiki-rī, nowe ūrigītie na
ūūgī?
⁹Nī atīa ūūī ithuī tūtooī?
Nī ūmenyo ūrīkū ūrī naguo
ithuī tūtari?
¹⁰Tūrī na athuuri marī na mbuī na
arīa akūrū mūno,
andū akūrū o na gūkīra thoguo.
¹¹Ndūiganīt two nī ūhoorerania wa
Mūrungu,
o na kana ūhorō ūcio warīrio
na ūhooreri?
¹²Ngoro yaku īgūteete nīkī,
na nī kī kīratūma ūikare
ūkiunaga maitho,
¹³nīguo werekerie marakara maku
kūrī Mūrungu,
o na ūgaitūrūra ciugo ta icio
kuuma kanua gaku?
¹⁴“Mündū akīrī kī, atī no ahote
gūtuīka mūtheru,
o na mündū ūciarīt two nī
mündū-wa-nja nake akīrī
kī,
atī no ahote gūtuīka mūthingu?
¹⁵Angīkorwo Ngai ndangīhota
kwīhoka andū arīa ake
aamūre-rī,
na kūngīkorwo o na igūrū ti
gūtheru maitho-inī make-rī,
¹⁶mündū akīrī kī atī amwīhoke?
Mündū nī mwaganu na nī
kīmaramari, anyuuaga
waganu ta maaī!
¹⁷“Wee ta thikīrīria na
nīngūgūtaarīria;
reke ngwīre ūrīa nyonete,
¹⁸ngwīre ūrīa andū arīa oogī
moigīte,
matekūhitha ūndū o na ūmwe
wa ūhorō ūrīa maaheirwo
nī maithe mao,

¹⁹(o acio oiki maaheetwo būrūri
hīndī īrīa gūtaarī mündū
wa kūngī watuīkanagia
gatagatī-inī kao):
²⁰Atīrī, mündū mwaganu akoragwo
na mīnyamaro matukū
make mothe.
Matukū mothe ma ūcio
ūtari tha-rī, maigīrwo o
mīnyamaro.
²¹Aiguaga o mīgambo ya kūmakania
mūno;
hīndī īrīa maündū mothe
moneka ta marī mega-rī,
atunyani makamūtharīkīra.
²²Ndarī na kūrīgīrīro gīa gwīthara
kuuma nduma-inī;
etereirio kūūragwo na rūhiū
rwa njora.
²³Orūūruga agīcaragia irio, oragie
atīrī, ‘Irī na kū?’
Aikaraga amenyete atī
mūthenya wa nduma ūrī o
hakuhī.
²⁴Mīnyamaro na ruo rwa ngoro
nīcio imūmakagia;
imūtooragia taarī mūthamaki
wīhaarīrie kūmūtharīkīra,
²⁵nī ūndū ainainagīria Mūrungu
ngundi,
na akang’athīria
Mwene-Hinya-Wothe,
²⁶akamūguthūkīra ang’athītie,
arī na ngo yake mata ya hinya.
²⁷“O na gūtuīka ūthiū wake nī
mūnoru,
na njohero yake īkaneneha nī
kūnora-rī,
²⁸agaatūūruga matūūra
maanangīku,
na aikarage nyūmba
itatūūr agwo nī mündū,
nyūmba itigairie o kūmomoka
ituīke ihumbu cia mahiga.
²⁹Ndagacooka gūkorwo arī
mūtongu, naguo ūtonga
wake ndūgatūūra,
o na kana indo ciake itheereme
kūu būrūri-inī.

- ³⁰ Ndakahota kūūrīra nduma;
rūrīrīm̄bī nīrūkahoochia thuuna
ciake,
nayo mīhūmū ya kanua ka Ngai
nīkamweheria.
- ³¹ Nīatige kwīheenia na ūndū wa
kwīhoka maūndū ma tūhū,
nīgūkorwo gūtīrī kīndū
makaamūrehere.
- ³² Ihinda rīake rītanakinya-rī,
nīakarīhio mūigana wake
wothe,
na honge ciae itikarura.
- ³³ Agaatuika ta mūthabibū
ūhūrūrīt̄wo thabibū ciaguo
itarī njiru,
ahaane ta mūtamaiyū ūrait̄a
kīro kīaguo.
- ³⁴ Nīgūkorwo andū a thiritū ya arīa
matooī Ngai matūūr̄aga
marī thaata,
na mwaki nīūgaacina hema cia
arīa mendete mahaki.
- ³⁵ Magīaga nda cia mathīina, na
magaciara waganu;
nda ciao ithugundaga o
maheeni.”

Mīario ya Ayubu

- 16** Ningī Ayubu agīcookia atīrī:
² “Nīnjiguīte maūndū
maingī ta macio;
inyuothe mūrī ahoorerania a
kūnyamarania!
- ³ Mīario īyo yanyu mīingī ya
mūhūhūtīko-rī, ndīrūthira?
Nī kīī kīramūthīīnia, gīgatūma
mūtinde mūgīkararania?
- ⁴ O na nīī no njarie ta inyuī, korwo
nī inyuī mūrī harīa ndī;
nīī no njarie mīario mīega
ya kūmūciirithia na
ndīmūinainīrie mūtwe.^a

- ⁵ No rīrī, kanua gakwa no
kamūūmīrīrie;
ūhoorerania uumīte mīromo-inī
yakwa no ūmūhoorerie.
- ⁶ “No o na ndaaria-rī, ruo rwakwa
rūtīrathira;
o na ndegīrīrīria kwaria-rī,
rūtīranjeherera.
- ⁷ Ti-itherū, Wee Ngai nīūūnogetie;
nīūharaganītīe nyūmba yakwa
yothe.
- ⁸ Wee nīūnjoheete, naguo ūndū
ūcio ūgatuika ūira;
ūhīnju ūyū ndī naguo
nīwambararīte
ūkaanyumbūra ūrīa ndarīī.
- ⁹ Ngai nīandooretie na
akandembūranga nī ūrīa
arakarīte,
akaahagaranīria magego;
ūcio thū yakwa nīangūūrīrie
maitho.
- ¹⁰ Andū nīmathamītīe tūnua twao
maathekerere;
mangūthaga rūthīa
makīīnyūrūragia,
na makanyiitana hamwe
manjūkīrīre.
- ¹¹ Mūrungu nīandekereirie kūrī
andū arīa ooru,
na akanjikia mītego-inī ya arīa
aaganu.
- ¹² Nīī ndaīkarīte wega, nowe
agūthethera;
aanyiitire mūmero, akīīhehenja.
We andūte cabaa wake wa
kūrathagwo;
- ¹³ aikia a mīguī ake
nīmandigiīcīirie.
Aratheeca higo ciakwa atarī na
tha,
na agaita maaī makwa ma
nyongo thī.
- ¹⁴ Aatharīkagīra maita maingī
maingī;
anguthūkagīra ta njamba ya ita.

^a4 Kūinainīria mūndū mūtwe kuonanagia
kūnyarara mūndū ūcio, na kūu kwarī
kūmūruma.

¹⁵“Ndumĩire gĩkonde gĩakwa kĩa
mwĩrĩ nguo ya ikũnia,
na ngahitha thiithi wakwa
rũkũngũ-inĩ.
¹⁶Ũthiũ wakwa nĩũtunĩhĩte nĩkũrĩra,
nduma nene ĩgakĩhumbĩra
maitho makwa;
¹⁷no rĩrĩ, moko makwa matĩrĩ ũndũ
wa ũhinya mekĩte
namo mahooya makwa nĩ
matheru.
¹⁸“Wee thĩ-rĩ, ndũkahumbĩre
thakame yakwa;
kĩrĩro gĩakwa kĩroaga
gũkaahuurũkio!
¹⁹O na rĩu-rĩ, mũira wakwa arĩ
igũrũ;
ũcio mũnjiirĩrĩ arĩ o igũrũ.
²⁰Mũũthaithanĩrĩrĩ nĩ mũrata
wakwa
rĩrĩa maitho makwa maraita
maithori harĩ Ngai;
²¹nĩathaithanagĩrĩra mũndũ kũrĩ
Ngai,
o ta ũrĩa mũndũ
athaithanagĩrĩra mũratawe.
²²“No mĩaka mĩnini ĩgũthira,
thĩĩ rũgendo rũrĩa mũndũ
athĩiaga na ndacooke.
17 ¹Roho wakwa nĩmũthuthĩku,
matukũ makwa
nĩmathirĩte, mbĩrĩra nĩyo
ĩnetereire.
²Ti-itherũ thiũrũrũkĩirio nĩ andũ a
kũũnyũrũria;
maitho makwa no nginya
meerorere rũmena rwao.
³“Wee Ngai-rĩ, ta kĩĩhe kĩndũ gĩa
kũrũgamĩrĩra thiirĩ wakwa
kĩrĩa ũretia,
tondũ-rĩ, nũũ ũngĩ ũngĩtĩkĩra
kũruta kĩndũ gĩaake
kĩĩndũgamĩrĩre?
⁴Wee nĩwaagithĩtie meciiria mao
ũmenyo;
nĩ ũndũ ũcio ndũngĩmetĩkĩria
mahootane.

⁵Mũndũ angĩkaana arata ake nĩ
ũndũ wa kĩheo-rĩ,
maitho ma ciana ciake
nĩmakooro.
⁶“Ngai nĩanduĩte mũndũ wa
kuunwo thimo nĩ andũ
othe,
ndũkĩte mũndũ wa gũtuagĩrwo
mata ũthiũ nĩ andũ.
⁷Maitho makwa nĩ marooro nĩ
gĩwĩthikĩra;
ciĩga ciakwa ciothe ihũthĩte o ta
kĩĩruru.
⁸Andũ arĩa arũngĩrĩru nĩmagegetio
nĩ ũhoru ũcio;
andũ arĩa matarĩ na ũũru
mekĩte nĩmarahũkĩte
mokĩrĩre andũ arĩa matooĩ
Ngai.
⁹O na kũrĩ ũguo-rĩ, arĩa athingu
nĩmarĩrũmagia njĩra ciao,
nao arĩa marĩ moko matheru
nĩmarĩongagĩrĩrwo hinya.
¹⁰“No rĩrĩ, ta gĩũkei inyuothe, geriai
o rĩngĩ!
Nĩĩ ndĩrĩ ndĩrona mũndũ mũũgĩ
gatagatĩ kanyu.
¹¹Matukũ makwa nĩ mathiru,
mĩbango yakwa
nĩmĩharaganie,
o na merĩrĩra ma ngoro yakwa.
¹²Andũ aya magarũraga ũtukũ
makaũtua mũthenya;
nduma yamakinyĩrĩra moigaga
atĩrĩ, ‘Ũtheri ũrĩ o hakuĩ.’
¹³Angĩkorwo mũciĩ ũrĩa njĩrĩgĩrĩire
no mbĩrĩra,
angĩkorwo ingĩara ũrĩrĩ wakwa
o nduma-inĩ-rĩ,
¹⁴angĩkorwo no njĩire ũhoru wa
kũbutha atĩrĩ, ‘Wee nĩwe
baba,’
na njĩire kĩgunyũ atĩrĩ, ‘Wee
nĩwe maitũ’ kana ‘Nĩwe
mwarĩ wa maitũ-rĩ’,
¹⁵mwĩhoko wakwa ũkĩrĩ kũ?
Nũũ ũngĩnyonera mwĩhoko?

¹⁶Na rĩrĩ, mwĩhoko nĩũharũrũkĩte
nginya ihingo-inĩ cia gĩkuũ?
Nĩtũgũgĩkũrũkania hamwe
rũkũngũ-inĩ?”

Mĩario ya Bilidadi

18 Ningĩ Bilidadi ũrĩa Mũshuhi
agĩcookia, akĩũria atĩrĩ:

²“Ũrĩtiga kwaria mĩario ĩno rĩ?
Gĩa na ũũgĩ nĩguo o na ithuĩ
tũhote kwaria.

³Nĩ kĩĩ kĩratũma ũtuone tũhaana ta
ng’ombe,
na tũgatuuo irimũ maitho-inĩ
maku?

⁴Wee ũrehanyũrũra nĩ ũndũ wa
ũrĩa ũrakarĩte-rĩ,
thĩ no ĩthaamwo nĩ ũndũ waku?
Kana no nginya ndwaro cia
mahiga cieherio harĩa
itũire?

⁵“Tawa wa mũndũ mwaganu
nĩmũhorie;
rũrĩrĩmbĩ rwa mwaki wake
nĩrũtigĩte gwakana.

⁶Ũtheri ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa hema
yake ũtuĩkĩte nduma;
naguo tawa ũrĩa ũrĩ hakuhĩ
nake ũkahora.

⁷Hinya wa mũkinyũkĩrie wake
nĩmũhũthie;
namo mathugunda make
makamũgũithia thĩ.

⁸Makinya make mamũikagia
wabu-inĩ,
nake akoorũraga thĩinĩ wa
marima mayo.

⁹Mũtego ũmũnyĩtũire ndiira-inĩ ya
kũgũrũ;
mũtego ũgakĩmũrũmia biũ.

¹⁰Ahithũrwo kĩana kĩa rũrigi
tũĩri-inĩ,
akaambĩrwo mũtego njĩra-inĩ
yake.

¹¹Imakania imuumagĩrĩra na mĩena
yothe,
na ikamũteng’eragia harĩa
hothe aagerera.

¹²Mũtino nĩmũhũũtũire;
mwanangĩko wetereire agwe.

¹³Mũtino ũrĩiaga icunjĩ cia gĩkonde
gĩaake;
narĩo irigithathi rĩa gĩkuũ
rĩgatambuura cĩiga
ciake.

¹⁴Aguucĩtio, akarutwo ũgĩtĩri-inĩ wa
hema yake,
na agatwarwo kũrĩ mũthamaki
wa imakania.

¹⁵Mwaki nĩguo ũtũũraga hema-inĩ
yake;
ũbiriti ũgwakana nĩũhurunjĩtwo
gũikaro gĩaake.

¹⁶Mĩri yake yũmagĩra tũĩri-inĩ,
nacio honge ciake ikahooa na
igũrũ.

¹⁷Kĩrĩrikano gĩaake nĩ gĩgaathira thĩ;
ndarĩ rĩitwa bũrũri-inĩ.

¹⁸Akaarutũrũrwo ũtheri-inĩ
atwarwo nduma-inĩ
na nĩakaingatwo oime thĩ ĩno.

¹⁹Ndarĩ ciana kana njiaro thĩinĩ wa
andũ ao,
o na ndarĩ mũndũ wake
ũgaatigara kũrĩa aatũũraga.

²⁰Andũ a mwena wa ithũĩro
nĩmakagegio nĩ maũndũ
marĩa mamũkorete;
andũ a mwena wa irathĩro
manyĩitwo nĩ kĩmako.

²¹Ti-itherũ ũguo nĩguo gũikaro
kĩa mũndũ mwaganu
gũkahaana;
kũndũ kwa mũndũ ũrĩa
ũtooĩ Mũrungu-rĩ, gwake
kũhaana ũguo.”

Mĩario ya Ayubu

19 Nake Ayubu akĩũria atĩrĩ:

²“Mũkũũnyariira
nginya-rĩ,
mũkũĩhehenjaga na ciugo?

³Rĩu mũrĩ kũndetia maita ikũmĩ;
mũũtharĩkĩire mũtarĩ na thoni.

⁴ Angĩkorwo nĩ ma atĩ nĩhĩtĩtie
nĩĩra,
ihĩtia riakwa riĩũkara rĩrĩ
thĩĩna wakwa.

⁵ Mũngĩkorwo ti-itherũ
nĩmũgũĩtũũgĩria igũrũ
riakwa,
na mũgĩe na mweke wa
kũnjũkĩrĩra nĩ ũndũ wa
ũguo njonorithĩtio,
⁶ no kĩmenyei atĩ Ngai nĩwe
ũũhĩtĩrie,
akandigiicĩria na wabu wake.

⁷ “O na gũtuĩka nĩngayaga ngoiga
atĩrĩ, ‘Ndĩmũhĩtĩrie!’ Nĩ
ndirĩ ũndũ njookagĩrio;
o na gũtuĩka nĩhooyaga
ndeithio, gũtirĩ kĩhooito
nyonaga.

⁸ Nĩahingĩire nĩĩra na nĩ ndingĩhota
kũhĩtũka;
tũcĩra twakwa nĩatwĩkĩrĩte
nduma.

⁹ Nĩanjaũrĩte gĩtĩio gĩakwa,
na akanduta thũmbĩ mĩtwe.

¹⁰ Andarũrangaga kuuma mbarĩ
ciothe nginya ngathira;
amunyaga mwĩhoko wakwa o ta
mũtĩ.

¹¹ Marakara make nĩmanjakanĩire;
andaraga hamwe na thũ ciake.

¹² Mbũtũ ciake cia ita injerekagĩra
na hinya;
ciakaga ihumbu cia kũnjũkĩrĩra,
igathiũrũrũkĩria hema yakwa.

¹³ “Nĩanyamũranĩtie na ariũ a baba
makaahutatĩra;
andũ arĩa tũyaine nao
nĩmeĩndigithĩtie biũ.

¹⁴ Andũ a mbarĩ ciitũ nĩmathĩte
makandiga;
arata akwa nĩmariganĩirwo nĩ
nĩĩ.

¹⁵ Ageni akwa na ndungata ciakwa
cia andũ-a-nja matuaga ta
matanjũũĩ;
maanyonaga ta ndĩ mũndũ
uumĩte kũndũ kũngĩ.

¹⁶ Njĩtaga ndungata yakwa, no
ndĩngĩnjĩtika,
o na ndĩmĩthaihtĩte na kanua
gakwa nĩ mwene.

¹⁷ Mĩhũmũ ya kanua gakwa
nĩmĩnũngu harĩ mĩtumia
wakwa;
nduĩkĩte wa kũmenwo harĩ ariũ
a maitũ.

¹⁸ O na tũhĩ tũrĩa tũnini
nĩtũũnyararĩte,
rĩrĩa ndatuũmĩrĩra
no gũũthekerera
tũũthekagĩrĩra.

¹⁹ Arata akwa arĩa manguhĩrĩrie
othe nĩmathũire;
andũ arĩa nyendeete
nĩmahutatĩire
makaanjũkĩrĩra.

²⁰ Nĩĩ thirĩte ngatigara o gĩkonde na
mahĩndĩ;
nĩĩ ndigarĩirwo no kĩni kĩa
magego giiki.

²¹ “Njiguĩrai tha, inyuĩ arata akwa,
iguai tha,
nĩgũkorwo guoko kwa Ngai
nĩkũngũthĩte.

²² Mũthingatanaga na nĩ o ta ũrĩa
Mũrungu aathingataga
nĩkĩ?
Mũtirĩ mũraiganwo nĩ nyama
ciakwa?

²³ “Naarĩ korwo ciugo ciakwa
nĩciandĩkĩtwo,
igakĩandĩkwo ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo,

²⁴ igakarwo na karamu ga kĩgera
igũrũ rĩa ngocorai,
kana igakururwo rwaro-inĩ rwa
ihiga itũũre nginya tene!

²⁵ Nĩnjũũĩ atĩ Mũngũũrĩ arĩ muoyo,
na atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩwe
ũkaarũgama thĩ ĩno.

²⁶ Nakĩo gĩkonde gĩkĩ gĩakwa kĩarĩkia
gũthira,
na mwĩrĩ ũyũ wa nyama
ũkorwo ũtarĩ ho,
hĩndĩ ĩyo nĩ ngoona Ngai;

²⁷niĩ mwene nĩngamwĩonera na
maitho,
niĩ mwene, ti mũndũ ũngĩ.
Ĩ ngoro yakwa ndĩkĩrĩ na wendo
mũnene!

²⁸“Mũngiuga atĩrĩ, ‘Ĩ nĩtũthingatane
nake,
kuona atĩ nĩwe kĩhumo gĩa
thĩĩna ũyũ,’

²⁹inyuĩ ene nĩmwagĩrĩrwo nĩ
gwĩtigĩra rūhiũ rwa njora;
nĩgũkorwo mang’ũrĩ
nĩmakarehithia
kũherithanio na rūhiũ rwa
njora,
na hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ
nĩ kũrĩ ũtuanĩri wa ciira.”

Mĩario ya Zofaru

20 Nake Zofaru ũrĩa Mũnaamathi
agĩcookia atĩrĩ:

²“Meciiria makwa nĩ mathĩĩnĩku,
na nĩkĩo ngũcookia,
nĩ ũndũ nĩndangĩkĩte mũno.

³Ndĩraigua irũithia rĩa
kũnjonorithia,
naguo ũmenyo wakwa
nĩũranjĩkĩra hinya wa
gũcookia.

⁴“Ti-itherũ nĩũũĩ ũrĩa gũtũire
kuuma tene
rĩrĩa mũndũ aigirwo gũkũ thĩ
ĩno,

⁵atĩ kũrũhĩa kwa arĩa aaganu no
gwa kahinda,
o nakĩo gĩkeno kĩa andũ arĩa
matooĩ Ngai no gĩa kahinda
kanini.

⁶O na gũtũĩka mwĩtĩno wake nĩ
ũkinnyaga o igũrũ,
naguo mĩtwe wake ũkahutia
matu-rĩ,

⁷agaathira nginya tene o ta mai
make mwene;
arĩa manamuona mooragie
atĩrĩ, ‘Kaĩ aathiire kũ?’

⁸Airagĩria ta kĩroto, akaaga
kuoneka rĩngĩ,
akaingatwo ta kĩoneki kĩa
ūtukũ.

⁹Riitho rĩrĩa rĩamuonaga
rĩtikamuona rĩngĩ;
harĩa aaikaraga hatikamuona
rĩngĩ.

¹⁰Ciana ciake ikaageragia
kwĩguithania na athĩĩni;
moko make mwene no nginya
magaacookia ũtonga wake
kũrĩa aaũrutire.

¹¹Hinya wa wĩthĩ ũrĩa ũiyũrĩte
mahĩndĩ-inĩ make
ũgaakoma hamwe nake
rũkũngũ-inĩ.

¹²“O na gũtũĩka ũũru ũrĩ mũrĩo ũrĩ
kanua gake,
na nĩũhithaga rungu rwa
rũrĩmĩ rwake,

¹³o na gũtũĩka ndangĩhota kũũrekia
na aũigaga kanua gake-rĩ,

¹⁴irio ciake nĩikarũra irĩ nda yake;
igaatũĩka ũrũrũ wa ndũira
thĩĩnĩ wake.

¹⁵Nĩagatahĩka ũtonga ũrĩa ameretie;
Mũrungu nĩagatũma aũtahĩke.

¹⁶Nĩakoonga thumu wa nyoka;
magego ma nyoka nĩmo
makaamũũraga.

¹⁷Ndagakenera tũrũũĩ,
njũũĩ iria ithereraga ũũkĩ na
ngorono.

¹⁸Kĩndũ kĩrĩa anogeire no nginya
agagĩcookia atakĩrĩte;
ndagakenera uumithio wa
wonjoria wake.

¹⁹Nĩgũkorwo nĩahinyĩrĩrie athĩĩni,
akamatiga matarĩ na kĩndũ;
nĩatunyanĩte nyũmba iria
ataakire.

²⁰“Ti-itherũ merĩrĩria make
matingĩthira;
ndangĩĩhonokia na indo iria
eigĩire.

²¹Gũtirĩ kĩndũ atigĩirio gĩa kũrĩa;
ũtonga wake ndũgatũũra.

²²Hĩndĩ irĩa aiganĩire nĩ ũndũ wa

kūingĩhia indo, mĩnyamaro
nĩkamũnyiita;
ũkĩa nĩkamũkora na nditi
nene.
²³Hĩndĩ ĩrĩa aiyũritie nda yake-rĩ,
nĩguo Ngai akaarekereria
marakara make mahiũ
mamũkore
na amuurĩrie mahũura make.
²⁴O na angĩũrĩa indo cia mbaara
cia kĩgera,
akaarathwo na mũguĩ wa
gĩcango.
²⁵Aũcomoraga kuuma ng'ong'o
wake,
mũtheecũ ũcio mũkengu
akaũcomora kuuma ini-inĩ
rĩake.
Imakania nĩkamũkorerera;
²⁶nduma nene niyetereire igĩĩna
ciake.
Mwaki ũtarĩ mũhurutĩre
nĩkamũcina,
na ũniine kĩrĩa gĩtigaire thĩinĩ
wa hema yake.
²⁷Igũrũ nĩrikaguũria wĩhia wake;
thĩ nayo nĩkarahũka
ĩmũũkĩrĩre.
²⁸Kĩguũ nĩgĩgathereria nyũmba
yake,
indo cia nyũmba yake ithererio
nĩ kĩguũ mũthenya ũcio wa
mang'ũrĩ ma Ngai.
²⁹Ũcio nĩguo ũndũ ũrĩa Ngai
agayagĩra arĩa aaganu,
igai rĩrĩa maathĩrĩrwo nĩ
Mũrungu."

Mĩario ya Ayubu

21 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
²"Thikĩrĩriai wega
ciugo ciakwa;
rekei ũndũ ũyũ ũtuũke nĩguo
mũkũũhooreria nagu.
³Ngĩrĩrĩriai na nĩ njarie,
na ndaarĩkia kwaria-rĩ,
mũgĩcooke mũũnyũrĩrie.

⁴"Niĩ-rĩ, kaĩ mateta makwa
meerekeirio mũndũ?
Ngũkĩaga kũremwo nĩ
gũkirĩrĩria nĩkĩ?
⁵Ta ndorai mũgege;
mwĩnyiite tũnua twanyu na
moko nĩ kũmaka.
⁶Ndĩciiragia ũhoru ũyũ ngamaka
mũno;
ngethithimũkwo nĩ mwĩrĩ,
ngambĩrĩria kũinaina.
⁷Atĩrĩ, andũ arĩa aaganu
marekagwo matũũre
muoyo nĩkĩ,
magakũra o na magakĩrĩrĩria
kũgĩa na ũhoti?
⁸Nĩmeonagĩra ciana ciao ikĩgaacĩra
kũu marĩ,
makoona rũciaro rwao
rũkũhaanda mbere ya
maitho mao.
⁹Mĩcĩ yao ĩkaraga ĩgitĩrwo na
ĩtarĩ na guoya;
naruo rũthanju rwa Ngai
rũtimahũũraga.
¹⁰Ndegwa ciao itiagaga kũgwatia;
ng'ombe ciao iciaraga, na
itihunaga.
¹¹Moimagaragia twana twao tũingĩ
o ta rũũru;
ciana icio ciao ikaina
igĩtũrũhaga.
¹²Nao o ene mainaga makĩhũũraga
tũhembe na inanda cia
mũgeeto;
mekenagia na mũgambo wa
mũtũrĩrũ.
¹³Matũũraga mĩaka yao magaacĩre,
na magathĩ mbĩrĩra-inĩ marĩ na
thayũ.
¹⁴Na no-o meeraga Mũrungu atĩrĩ,
'Thĩ! Tigana na ithuĩ!
Tũtikwenda kũmenya njĩra
ciaku.
¹⁵Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũ, atĩ
nĩguo tũmũtungatagĩre?
Tũkũgunĩka nakĩ
tũngĩmũhooya?"

¹⁶No rĩrĩ, kũgaacĩra kwao gũtirĩ
moko-inĩ mao ene,
nĩ ūndũ ūcio nĩ njikaraga
haraaya na kĩrĩra kĩa andũ
arĩa aaganu.

¹⁷“Na rĩrĩ, nĩ maita maigana tawa
wa arĩa aaganu ūhoragio?
Nĩ maita maigana makoragwo
nĩ mūtino,
na nĩ maita maigana Ngai
amagayagĩra ruo nĩ
kũmarakarĩra?

¹⁸Nĩ maita maigana matuĩkaga ta
nyeki nyũmũ ikũhurutwo nĩ
rũhuho,
o na kana ta maragara
marĩa mombũragwo nĩ
kĩhuhũkanio?

¹⁹Kuugagwo atĩrĩ, ‘Ngai aigagĩra
ciana iherithia rĩa ithe wao.’
No rĩrĩ, nĩ kaba Ngai aherithie
mũndũ ūcio we mwene,
nĩguo amenye nĩehĩtie!

²⁰Maitho make nĩmeyonere
mwanangĩko wake mwene;
nĩarekwo akunde mang’ũrĩ ma
Mwene-Hinya-Wothe.

²¹Nĩ ūndũ-rĩ, anga no eetangaga ha
ũhoro wa andũ ake
arĩa agaatiga na thuutha,
matukũ make maathira?

²²“Nĩ kũrĩ mũndũ o na ūmwe
ũngĩhota kũruta Mũrungu
atĩ nĩguo agĩe na ūmenyo,
kuona atĩ Mũrungu nĩwe
ũtuanagĩra ciira, o na
agatuĩra arĩa atũũgĩrie
mũno?

²³Nĩ kũrĩ mũndũ ūkuuaga arĩ na
hinya wake wotha,
arĩ mũgitĩre wega biũ, na arĩ na
thayũ,

²⁴mwĩrĩ wake ūheetwo irio wega,
na mahĩndĩ ma mĩthiimo yake
marĩ o maigũ.

²⁵Mũndũ ūngĩ agakua arĩ na
marũrũ ma ngoro,
atarĩ aakenera kĩndũ kĩega o na
kĩ.

²⁶Makomaga o ro ūndũ ūmwe
tĩĩri-inĩ,
na eerĩ-rĩ, igunyũ
ikamahumbĩra.

²⁷“Nĩ nĩnjũũĩ wega ūrĩa mũreciiria,
ngamenya mathugunda manyu
maakũhĩtiria namo.

²⁸Mũrooria atĩrĩ, ‘Rĩu nyũmba ya
mũndũ ūrĩa mũnene ikĩrĩ
ha,
na hema ĩrĩa andũ aaganu
maratũũraga-rĩ, ikĩrĩ ha?’

²⁹Kaĩ mũtarĩ muoria andũ arĩa
mathiiga ng’endo?
Kaĩ mũtarũmbũyagia ūrĩa
mamwĩraga:

³⁰atĩ mũndũ ūrĩa mwaganu nĩ
aiguagĩrwo tha mũthenya
wa mũtino,
atĩ nĩahonokagio mũthenya wa
mang’ũrĩ?

³¹Nũũ ūreganaga na mĩtugo ya
mũndũ mwaganu maitho-
inĩ make?
Nũũ ūmũrĩhagia kũringana na
maũndũ marĩa aaneka?

³²Atwaragwo mbĩrĩra-inĩ,
nayo mbĩrĩra yake
ĩkarangagĩrwo.

³³Tĩĩri wa gĩtuamba nĩũrĩ mũrĩo
harĩ we;
andũ othe nĩwe marũmagĩrĩra,
na kĩrĩndĩ gĩtangĩtarĩka
gĩgathiiaga mbere yake.

³⁴“Mwakĩhota atĩa kũũhooreria na
ndeto cia tũhũ?
Hatĩrĩ kĩndũ gĩtigaru harĩ
macookio manyu tiga o
maheeni!”

Mĩario ya Elifazu

22 Nake Elifazu ūrĩa Mũtemaani
agĩcookia atĩrĩ:

²“Mũndũ aahota kũguna Mũrungu?
O na mũndũ mũũgĩ-rĩ, akĩhota
kũmũguna?
³Nĩ gĩkeno kĩrĩkũ ūthingu

waku ũngĩrehere
Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩ uumithio ũrĩkũ angĩgĩa
naguo angĩkorwo mĩthiire
yaku ndĩrĩ ũcuuke?

⁴“Arakũrũithia na agagũthitanga
nĩ ũndũ wa wĩtigĩri Ngai waku?
⁵Githĩ waganu waku ti mũnene?
Mehia maku-rĩ, makĩrĩ mũthia?
⁶Wetirie ũgitĩri kuuma kũrĩ ariũ a
thoguo hatarĩ gĩtũmi;
nĩwaũrire andũ nguo, ũkĩmatiga
njaga.
⁷Arĩa anogu ndwamaheire maaĩ,
na nĩwaimire arĩa ahũtu irio,
⁸o na gũtuĩka warĩ mũndũ ũrĩ
hinya, ũrĩ na mĩgũnda:
mũndũ ũheetwo gĩtũio, na
watũũraga kuo.
⁹Nĩwaingatire atumia a ndigwa
matarĩ na kĩndũ,
na ũkĩniina hinya wa arĩa
matarĩ na maithe.
¹⁰Nĩkĩo ũthiũrũkĩirio nĩ mĩtego,
nĩkĩo thĩĩna wa narua
ũkũmakagia,
¹¹nĩkĩo ũtumanĩirwo nĩ nduma,
ũkaremwo nĩkuona,
na nokĩo mũiyũro wa maaĩ
ũkũhubanĩirie.
¹²“Githĩ Ngai ndarĩ o kũu igũrũ o
igũrũ?
O na ta kĩone ũrĩa njata iria irĩ
igũrũ mũno itũũgĩrite!
¹³No rĩrĩ, wee ũroiga atĩrĩ, ‘Mũrungu
nĩ atĩa angĩmenya?
No atuanĩre ciira nduma-inĩ ta
ĩno?
¹⁴Matu matumanu
nĩmamũhumbĩrite,
nĩ ũndũ ũcio ndangĩtuona
rĩrĩa egũceera kũu igũrũ
gacũmbĩrĩ.’
¹⁵Ũgũtũũra ũgeraga o njĩra ya tene
ĩrĩa andũ aaganu managerera?
¹⁶Nĩmahuririo ihinda rĩao
rĩtanakinya,
mĩthingi yao igĩthererio nĩ
mũiyũro wa maaĩ.

¹⁷Nao meerire Mũrungu atĩrĩ,
‘Tigana na ithuĩ!
Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
angĩtwĩka atĩa?’
¹⁸No rĩrĩ, nĩwe waiyũririe nyũmba
ciaio na indo njega,
nĩ ũndũ ũcio nĩ njikaraga
haraaya na kĩrĩra kĩa andũ
arĩa aaganu.
¹⁹“Andũ arĩa athingu nĩmeyonagĩra
mwanangĩko wa acio
aaganu, magakena;
arĩa matarĩ na ũũru mekĩte
mamanyũrũragia
makiugaga atĩrĩ:
²⁰‘Ti-itherũ thũ ciitũ nĩnyanange,
mwaki nĩũcinĩte ũtonga wao.’
²¹“Athĩkĩra Ngai ũikare ũrĩ na thayũ
nake,
ũndũ ũyũ nĩguo ũgaakũrehere
ũgaacĩru.
²²Itũkĩra ũrutani wa kanua gake,
na ũige ciugo ciake ngoro-inĩ
yaku.
²³Ũngĩcookerera ũcio
Mwene-Hinya-Wothe,
nĩegũkwamũkĩra; ũngĩcheria
waganu kũraya na hema
yaku,
²⁴na ũte ngũmba ciaku cia thahabu
rũkũngũ-inĩ,
na thahabu yaku ya Ofiri ũmĩte
na kũu ndwaro-inĩ cia
mahiga kũu mũkuru-inĩ,
²⁵hĩndĩ iyo ũcio Mwene-Hinya-
Wothe agaatuĩka thahabu
yaku,
na atuĩke betha ĩrĩa njega mũno
harĩ we.
²⁶Ti-itherũ, hĩndĩ iyo nĩũkona
gĩkeno thĩnĩ wa ũcio
Mwene-Hinya-Wothe,
na nĩũgatiĩrĩra Ngai ũthiũ waku.
²⁷Nĩũkamũhooya, nake nĩagakũigua,
nawe nĩũkahingia mĩhĩtwa
yaku.

- ²⁸ Ūrĩa watua wĩkwo nĩguo
ũrĩkagwo,
naguo ūtheri nĩ ūkaara njĩra-inĩ
ciaku.
- ²⁹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ angĩ
manyiihio, nawe ūkoiga,
‘Nĩmatũũgĩrio!’
Hĩndĩ ĩyo nĩakahonokia arĩa
makuĩte ngoro.
- ³⁰ Nĩakahonokia o na ūrĩa ūrĩ na
ũcuuke,
ahonokio nĩ ūndũ wa ūtheru wa
moko maku.”

Mĩario ya Ayubu

- 23** Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:
² “O na ūmũthĩ gũteta
gwakwa no kũrũrũ;
guoko gwake nĩkũnditũhĩire o
na ngĩcaayaga ūguo.
- ³ Naarĩ korwo nĩnjũũĩ kũrĩa
ingĩmuona;
Naarĩ korwo no hote gũthiĩ
kũrĩa aikaraga!
- ⁴ Ingĩyarĩrĩria harĩ we,
njiyũrie kanua gakwa ihooto.
- ⁵ No nyende kũmenya ūrĩa
angĩnjookeria,
ndĩcũũranie ūrĩa angĩnjũra.
- ⁶ No anjũkĩrĩre na ūhoti wake
mũnene?
Aca, ndangĩhatĩrĩria na thitango.
- ⁷ Hau-rĩ, mũndũ mũrũngĩrĩru no
atware ciira wake mbere
yake,
na nĩ njohorithio kuuma kũrĩ
mũnjiirithia nginya tene.
- ⁸ “No rĩrĩ, ingĩthiĩ mwena wa
irathĩro, we ndarĩ kuo;
ingĩthiĩ mwena wa ithũiro,
ndĩramuona.
- ⁹ Hĩndĩ ĩrĩa arĩ wĩra-inĩ mwena wa
gathigathini, ndimuonaga;
rĩrĩa athiĩ mwena wa gũthini,
ndimuonaga o na hanini.
- ¹⁰ Nowe-rĩ, nĩooĩ njĩra ĩrĩa ngeragĩra;
aarĩkia kũngeria, ngoima haana
o ta thahabu.

- ¹¹ Magũrũ makwa moimĩte makinya
make thuutha;
nũmagĩrĩra njĩra yake
itekwahũka na mwena.
- ¹² Nĩĩ nditiganĩrie maathani ma
mĩromo yake;
njĩkĩrĩre ciugo cia kanua gake
gũkĩra irio ciakwa cia o
mũthenya.
- ¹³ “No rĩrĩ, arũgamaga arĩ o wiki;
nũũ ūngĩhota kũregana
nake?
Ekaga o ūrĩa ekwenda.
- ¹⁴ Ahingagia ūndũ ūrĩa andũrĩire,
na arĩ o na mĩbango mĩingĩ ta
ĩyo anjigĩre.
- ¹⁵ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte nyiitwo nĩ
kĩmako ndĩ mbere yake;
ndeciiria maũndũ macio
mothe-rĩ, ngamwĩtigĩra.
- ¹⁶ Mũrungu nĩatũmĩte ngoro yakwa
yũrwo nĩ hinya;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe
nĩatũmĩte nyiitwo nĩ guoya.
- ¹⁷ No rĩrĩ, ndikirĩtio nĩ nduma,
ĩĩ nduma ĩyo ndumanu
ĩhumbĩrĩte ūthiũ wakwa.
- 24** “Nĩ kĩ kĩgiragia Mwene-Hinya-
Wothe araarĩrie mahinda
ma ciira?
Nĩ kĩ gĩtũmaga arĩa mamũũĩ
meterere mĩthenya ta ĩyo o
tũhũ?
- ² Kũrĩ andũ meeheragia mahiga ma
mũhaka,
na makarĩithia ndũũru cia
mahiũ iria maiyĩte.
- ³ Moyaga ndigiri ya mwana wa
ngoriai,
na magakuua ndegwa ya
mũtumia wa ndigwa ĩtuĩke
ya kũrũgamĩrĩra thĩrĩ wao.
- ⁴ Nĩ meeheragia andũ arĩa abatari
njĩra-inĩ,
na makahatĩrĩria athiĩni othe
a bũrũri magatũma mathiĩ
makehithe.
- ⁵ O ta njagĩ cia werũ,
noguo andũ arĩa athiĩni

marokagĩra wĩra wa
 kũhaara kĩndũ gĩa kũrĩa;
 kũu bũrũri ũrĩa ũtagĩaga kĩndũ
 nĩkuo marutaga irio cia
 kũhe ciana ciao.

⁶Monganagia ngaragatha
 mĩgũnda-inĩ,
 na makahaara matigari
 mĩgũnda ya mĩthabibũ ya
 arĩa aaganu.

⁷Maraaraga njaga nĩ kwaga nguo;
 matirĩ kĩndũ gĩa kwĩhumbĩra
 rĩrĩa kwagĩa heho.

⁸Maconjoragio nĩ mbura ya
 irĩma-inĩ,
 nao makenyiitĩrĩa mahiga nĩ
 ũndũ wa kwaga ha kwĩyũa.

⁹Mahuragia mwana wa ngoriai
 kuuma nyondo-inĩ;
 nako gakenge ka mũthĩni
 gatahagwo nĩ ũndũ wa
 thiirĩ.

¹⁰Mathiiaga njaga nĩ kwaga nguo;
 makuuaga itĩia cia ngano, no
 magatigwo marĩ o ahũtu.

¹¹Mahihagĩra ndamaiyũ mĩtaro-inĩ;
 nĩo makinyangaga ihihĩro cia
 ndibei o magĩkuaga nĩ
 nyoota.

¹²Mũcaayo wa arĩa marakua
 nĩũraiguuo ũkiuma itũũra
 inene,
 nayo mĩoyo ya arĩa agurarie
 no gũkaya ĩrakaya ĩkĩenda
 ũteithio.
 No Ngai gũtirĩ mũndũ aratuĩra
 ciira nĩ ũndũ wa gwĩka
 ũũru.

¹³“Nĩ kũrĩ andũ arĩa mareganaga na
 ũtheri,
 na matiũĩ njĩra ciaguo,
 o na kana magaikara tũcĩra-inĩ
 twaguo.

¹⁴Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka-rĩ,
 mũũragani ookagĩra akooraga
 athĩni na abatari;
 ningĩ ũtukũ agatuĩka ta mũici.

¹⁵Riitho rĩa gĩtharia rĩetagĩrĩa kũgĩe
 mairia;
 kĩĩraga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ riitho o na
 rĩmwe rĩngĩnyona,’
 na gĩgaikara kĩĩhithĩte ũthiũ.

¹⁶Rĩrĩa kũrĩ nduma-rĩ, nĩguo andũ
 matuaga nyũmba,
 no mũthenya magatinda
 mehingĩire;
 matiendaga ũndũ wa ũtheri.

¹⁷Nĩgũkorwo andũ acio othe-rĩ,
 nduma ĩrĩa ndumanu nĩyo
 rũciinĩ rwao;
 magĩaga ũrata na imakania cia
 nduma.

¹⁸“No rĩrĩ, o nĩ mũhũũyũ ũrĩa
 ũrerete igũrũ rĩa maaĩ;
 igai rĩao bũrũri-inĩ nĩ irume,
 na nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mũndũ
 ũthiiaga mĩgũnda-inĩ ya
 mĩthabibũ.

¹⁹O ta ũrĩa riũa na ũrugarĩ iniinaga
 maaĩ ma tharunji-rĩ,
 ũguo noguo mbĩrĩa ĩhuragia
 arĩa mehĩtie.

²⁰Nayo nda ĩrĩa yamaciarire
 ĩkariganĩrwo nĩo,
 igunyũ nacio ikamarĩa;
 andũ arĩa aaganu maticookaga
 kũririkanwo,
 no moinangagwo ta mũtĩ.

²¹Marĩiaga indo cia mũtumia thaata
 na ũrĩa ũtarĩ kaana,
 na matiiguagĩra mũtumia wa
 ndigwa tha.

²²No Ngai, nĩ ũndũ wa ũhoti wake,
 nĩakururagia arĩa marĩ
 hinya;
 o na mangĩhaanda wega-rĩ,
 matirĩ na mwĩhoko atĩ
 nĩmagatũũra muoyo.

²³We no ametĩkirie maikare
 mahurũkĩte makĩĩguaga ta
 matarĩ na ũgwati,
 no maitho make
 nĩmacũthagĩrĩria njĩra ciao.

²⁴Nĩgũkorwo matũũgagĩrio o

kahinda kanini, magacooka
makeehera;
maikūrūkagio na magakua o ta
andū arīa angī othe;
makeeheragio o ta igira cia
ngano.

²⁵“Akorwo ũguo tiguu gūtariĩ-rĩ,
nũũ ũngĩonania atĩ
nĩndaheenanania,
na agĩtue ciugo ciakwa cia
tũhũ?”

Mĩario ya Bilidadi

25 Nake Bilidadi ũrīa Mũshuhi
agĩcookia atĩrĩ:

²“Wathani na gwĩtigĩrwo nĩ cia
Ngai;
nĩwe ũhaandaga watho kũu
igũrũ o igũrũ mũno.

³Mbũtũ ciake no itarĩke?
Nũũ ũtaaragĩrwo nĩ ũtheri
wake?

⁴Mũndũ aakĩhota atĩa gũkorwo
arĩ mũthingu mbere ya
Mũrungu?

Mũndũ ũciarĩtwo nĩ mũndũ-wa-
nja-rĩ, akĩhota atĩa gũtuĩka
mũtheru?

⁵Angĩkorwo o na mweri ti
mũcangararu,
na njata ti theru maitho-inĩ
make-rĩ,

⁶mũndũ na no ta kĩgunyũ, o we
mũrũ wa mũndũ-rĩ,
ndakĩrĩ mũnyiihĩre mũno
makĩrĩa!”

Mĩario ya Ayubu

26 Ningĩ Ayubu agĩcookia atĩrĩ:

²“Kaĩ ũrĩ gũteithia
ũrĩa ũtarĩ na ũhoti-ĩ!
Kaĩ ũrĩ kũhonokia guoko kũrĩa
gũtarĩ na hinya-ĩ!

³Kaĩ ũrĩ gũtaara mũndũ ũtarĩ na
ũũgĩ-ĩ!
Na atĩrĩ, kaĩ nĩwonanĩtie
ũmenyo mũnene-ĩ!

⁴Nũũ wagũteithia kwaria ciugo
icio?
Na nĩ roho waũ waria na kanua
gaku?

⁵“Arĩa akuũ marĩ na ruo rũnene,
o acio marĩ rungu rwa maaĩ na
kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga kuo.

⁶Gĩkuũ nĩkĩguũranie mbere ya
Ngai;
mwanangĩko ũikarĩte ũtarĩ
mũhumbĩre.

⁷Atambũrūkagia matu ma mwena
wa gathigathini igũrũ rĩa
kũndũ gũtarĩ kĩndũ;
nayo thĩ ndarĩ kĩndũ
amĩcunjurĩtie nakĩo.

⁸Athayaga maaĩ thĩinĩ wa matu
make,
no matu macio
matingĩtembũrwo nĩ ũritũ
wamo.

⁹Ahumbagĩra ũthiũ wa mweri rĩrĩa
waiganana,
agatambũrũkia matu make
igũrũ rĩraguo.

¹⁰Nĩekĩrĩte rũkiriri igũrũ rĩa maaĩ,
rũkahakania ũtheri na nduma.

¹¹Itugĩ iria itiiĩrĩire igũrũ nĩ
ithingithaga,
ikagegearaga nĩ ũndũ wa
ikũũmana rĩake.

¹²Nĩoirugire maaĩ ma iria na ũndũ
wa hinya wake;
na nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake
nĩatinaangirie Rahabu
tũcunjĩ.

¹³Mĩhũmũ yake nĩyo yathakaririe
igũrũ;
guoko gwake nĩ gwatheecire
nyoka irĩa ĩnyororokaga na
ihenya.

¹⁴Atĩrĩrĩ, ĩno no mĩthia ya mawĩra
make;
kaĩ no kamũheehũ kanini
tũiguaga ka ũhoro wake-ĩ!
Nũũ ũngĩgĩtaũkĩrwo nĩ
marurumĩ ma ũhoti wake?”

27 Nake Ayubu agĩthiĩ na mbere na
mĩario yake, akiuga atĩrĩ:

²“Ti-itherũ o ta ũrĩa Mũrungu
atũũraga muoyo, o we
ũnyimĩte kĩhotoo,
ũcio Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũtũmĩte ngĩe na ũrũrũ
ngoro-inĩ-rĩ,
³hĩndĩ ĩrĩa yothē niĩ ngũtũũra
muoyo,
nayo mĩhũmũ ya Ngai ĩrĩ
maniũrũ-inĩ makwa,
⁴mĩromo yakwa ndĩkaaria maũndũ
ma waganu,
na rũrĩmĩ rwakwa rũtikaaria
maheeni.
⁵Niĩ ndigētũkĩra atĩ nĩ inyuĩ mũrĩ na
kĩhotoo;
nginya rĩrĩa ngaakua,
ndigakaana ũkindĩrĩku
wakwa.
⁶Nĩngũtũũria ũthingu wakwa na
ndikaũrekia;
thamiri yakwa ndĩkanjiirithia
rĩrĩa rĩothe ngũtũũra
muoyo.
⁷“Thũ ciakwa irogĩtuĩka ta arĩa
aaganu,
arĩa marĩ muku na niĩ
marotuĩka ta arĩa matarĩ
kĩhotoo!
⁸Tondũ-rĩ, kĩrĩgĩrĩro kĩa ũrĩa ũtarĩ
mwĩtigĩri Ngai gĩkĩrĩ kĩrĩkũ
akua,
hĩndĩ ĩrĩa Ngai ooya muoyo
wake?
⁹Mũrungu nĩakĩguaga gũkaya
gwake
rĩrĩa akorwo nĩ mĩnyamaro?
¹⁰Nĩakenagĩra ũcio
Mwene-Hinya-Wothe?
Nĩakayagĩra Ngai mahinda
mothe?
¹¹“Nĩngũmũruta ũhoru wĩgĩĩ ũhoti
wa Mũrungu;
ndikũhitha njĩra cia
Mwene-Hinya-Wothe.
¹²Inyuothe nĩmwĩoneire maũndũ
macio.
Īkĩrĩ yakĩ mĩario ĩno ĩtarĩ kĩene?

¹³“Ũũ nĩguo Mũrungu aathagĩrĩria
arĩa aaganu,
na nĩrĩo igai rĩrĩa mũndũ
ũrĩa ũtarĩ tha
aamũkagĩra kuuma kũrĩ
Mwene-Hinya-Wothe:
¹⁴O na ciana ciake ciaingĩha atĩa,
ciathĩrĩrio rũhiũ rwa njora;
rũciaro rwake rũtikoona irio cia
kũrũigana.
¹⁵Mũthiro nĩguo ũkaaninũkia arĩa
agaatiga thuutha wake,
na atumia ao a ndigwa
matikamarĩrĩa.
¹⁶O na angĩonganĩrĩria betha ta
rũkũngũ,
na agĩe na nguo nyingĩ ta hĩba
cia rĩũmba,
¹⁷kĩrĩa egũcookanĩrĩria
gĩkehumbwo nĩ ũrĩa
mũthingu,
na arĩa matarĩ mahĩtia nĩo
makaagayana betha yake.
¹⁸Nyũmba ĩrĩa aakaga no ta nyũmba
ya kĩihuruta,
ningĩ no ta gĩthũnũ gĩakĩtwo nĩ
mũrangĩri.
¹⁹Agaakoma arĩ mūtongu, no
ndagacooka gwĩka ũguo
rĩngĩ;
akaahingũra maitho akore
gũtirĩ kindũ arĩ nakĩo.
²⁰Imakania imũkoragĩrĩa ta
mũiyũro wa maaĩ;
kĩhuhũkanio gĩkaamũhuria
ũtukũ.
²¹Rũhuho rwa mwena wa Irathĩro
rũmuoyaga akabuĩria;
rũmweheragia kũrĩa atũũraga.
²²Rũmũhurutaga rũtarĩ na tha
o rĩrĩa aroorĩra hinya waruo.
²³Rũhũũraga hĩ rũkamũkenerera,
na rũkagamba ta nyoka
rũkamũruta kũrĩa
atũũraga.”
28 ¹“Nĩ kũrĩ handũ harĩa betha
yenjagwo
o na nĩ harĩ handũ harĩa
thahabu ĩtheragĩrio.

²Kĩgera kĩrutagwo kuuma tĩĩri-inĩ,
nakĩo gĩcango kĩrutagwo
mahiga-inĩ gĩgatwekio.

³Mũndũ nĩkũniina aniinaga
nduma;
acaragia mahiga macio nginya
kũrĩa kũriku mũno,
o kũu nduma ĩrĩ ndumanu
mũno.

⁴Mũndũ atũrĩkagia irima thĩ
kũraya na kũrĩa andũ
matũũraga,
agakinya kũndũ kũrĩa mũndũ
aariganĩrwo nĩgũthiia;
kũu kũraiha nĩĩrie na andũ
nĩkuo acunjuuraga
akĩereeraga.^a

⁵Thĩ nĩkuo kuumaga irio,
no na kũu thĩĩnĩ mũhuro
kũgarũrũkĩte gũkahaana ta
gũcinĩtwo na mwaki;

⁶mahiga-inĩ ma thĩ nĩkuo kuumaga
yakuti ĩrĩa ya bururu,
na mũthanga wayo ũkoragwo
na ngũmba cia thahabu.

⁷Gũtirĩ nyoni ndĩa-nyama yũĩ
gacĩra kau kahithe,
na gatiĩrĩ konwo nĩ riitho rĩa
hũngũ.

⁸Nyamũ iria ciĩtũĩaga itirĩ
ciagathiĩra,
o na gũtirĩ mũrũũthi
ũkageragĩra.

⁹Guoko kwa mũndũ gũtharĩkagĩra
gũkanyĩita ihiga rĩa nyaigĩ,
na gũkaguũria itina cia irĩma.

¹⁰Enjaga mungu ũgatũrĩkia rwaro
rwa ihiga;
maitho make makĩonaga igĩĩna
ciaruo ciothe.

¹¹Ethaga itwe cia njũũĩ,
na indo iria hithe agaciumĩria
ũtheri-inĩ.

¹²“No ũũgĩ-rĩ, ũngĩoneka kũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?

¹³Mũndũ ndangĩmenya thogora wa
ũũgĩ;
ndũngĩoneka bũrũri wa arĩa
marĩ muoyo.

¹⁴Kũrĩa kũriku mũno kuugaga atĩrĩ,
‘Ndũrĩ thĩĩnĩ wakwa’;
narĩo iria rĩkoiga atĩrĩ, ‘Ndũrĩ
gũkũ gwakwa.’

¹⁵Ndũngĩgũrĩka na thahabu ĩrĩa
therie mũno,
kana thogora waguo ũthimwo
na betha.

¹⁶Ndũngĩgũrĩka na thahabu ya Ofiri,
kana ũgũrĩke na onigithi ĩrĩa ĩrĩ
goro mũno,
o na kana yakuti ĩrĩa ya bururu.

¹⁷Thahabu kana icicio-rĩ, itingĩhota
kũgerekanio naguo;
o na kana ũkũũranio na
mathaga ma thahabu.

¹⁸Maricani kana ngenyekenyi
iria cia goro itiangĩĩrie
kũgwetanio naguo;
thogora wa ũũgĩ ũkĩrĩte wa ruru
ĩrĩa ndune.

¹⁹Yakuti ya Kushi ndĩngĩigananio
naguo;
o na ndũngĩgũrĩka na thahabu
ĩrĩa therie mũno.

²⁰“Hakĩrĩ ũguo-rĩ, ũũgĩ ũngĩkiuma
nakũ?
Ūmenyo ũtũũraga kũ?

²¹Nĩmũhithe kũrĩ maitho ma
ciũmbe ciothe iria itũũraga
muoyo,
ũkahithwo o na nyoni cia
rĩera-inĩ.

²²Mwanangĩko na gĩkuũ ciugaga
atĩrĩ,
‘No mũhuhu waguo ũkinyĩte
matũ-inĩ maitũ.’

²³Ngai nĩooĩ njĩra ya gũthiĩ kũrĩa
ũrĩ,
na nowe wiki ũũĩ kũrĩa
ũtũũraga,

²⁴nĩgũkorwo nĩonaga mũthia wa thĩ,
na nĩonaga maũndũ marĩa
mothe marĩ rungu rwa
igũrũ.

^a4 Enji a marima magĩcaria tũhiga twa
goro maikaragĩra itĩ ciacunjuuragio na
mĩkanda.

²⁵ Rĩrĩa aathimĩire rūhuho nditi
yaruo,
o na agĩthima maaĩ-rĩ,
²⁶ rĩrĩa aarutĩire mbura watho
ĩrũmagĩrĩre,
na agĩtemera rūheni na
marurumĩ njĩra-rĩ,
²⁷ nake nĩonire ũũgĩ na akĩũthima;
aũrũmirie na akĩũthuthuuria.
²⁸ Agĩcooka akĩĩra andũ atĩrĩ,
‘Gwĩtigĩra Mwathani-rĩ, ũcio
nĩguo ũũgĩ,
Nakuo gũtheemaga ũũru nĩ
ũmenyo.’ ”

29 Ningĩ Ayubu nĩathiire na mbere
kwaria, akiuga atĩrĩ:

² “Naarĩ korwo no haane ũrĩa
ndaatarĩ mĩeri ĩrĩa ya tene,
matukũ-inĩ marĩa Ngai
aamenyagĩrĩra,
³ rĩrĩa tawa wake wamũrĩkaga
igũrũ rĩa mĩtwe wakwa,
na ũndũ wa ũtheri wake
ngatuĩkanagĩria nduma-inĩ!
⁴ Korwo ndarĩ ũrĩa ndatarĩ
matukũ-inĩ marĩa
ndagaaciire biũ,
hĩndĩ ĩrĩa kuumĩrania ngoro
na Ngai kwarathimaga
nyũmba yakwa,
⁵ rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe aarĩ
hamwe na nĩ,
nacio ciana ciakwa
ikandigiicĩria,
⁶ rĩrĩa gacĩra gakwa kaihũgĩtio nĩ
kĩrimũ kĩa iria,
naruo rwaro rwa ihiga
rũgaatherũkagĩra tũrũũ
twa maguta ma mĩtamaiyũ!

⁷ “Rĩrĩa ndaathiiaga kĩhingo-inĩ kĩa
itũũra inene,
na ngaikarĩra gĩtĩ gĩakwa hau
kĩaraho-inĩ-rĩ,
⁸ aanake maanyonaga makeehera,
nao athuuri makarũgama,

⁹ andũ arĩa anene maatigaga
kwaria,
makahumbĩra tũnua twao na
moko;
¹⁰ mĩgambo ya andũ arĩa marĩ
igweta ĩgakirio,
nacio nĩmĩ ciao ikanyĩitana na
karakara.
¹¹ Ũrĩa wotho wanjiguaga ngĩaria
aaragia wega igũrũ rĩakwa,
nao arĩa maanyonaga
makangaathĩrĩria,
¹² nĩ ũndũ nĩndahatũraga arĩa
athĩĩni maakaya mateithio,
o na arĩa mataarĩ na maithe
maagĩte mũndũ wa
kũmateithia.
¹³ Mũndũ agĩkua nĩandaathimaga;
nĩndatũmaga ngoro ya mĩtumia
wa ndigwa ĩine.
¹⁴ Ndehumbaga ũthingu ta nguo;
ciira wa kĩhooto nĩguo warĩ
nguo yakwa ya igũrũ, o na
kĩremba gĩakwa.
¹⁵ Nĩ nĩ ndaarĩ maitho ma arĩa
atumumu,
na magũrũ ma arĩa ithua.
¹⁶ Ndaarĩ ithe wa arĩa abatari;
nĩndaciiragĩrĩra o na mũndũ
itooĩ.
¹⁷ Ningĩ nĩndoinangaga magego ma
arĩa aaganu,
na ngahuria arĩa maarĩ magego-
inĩ mao.
¹⁸ “Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Nĩĩ ngaakuĩra
gwakwa nyũmba,
matukũ makwa marĩ maingĩ ta
mũthanga.
¹⁹ Mĩri yakwa ĩgataamba ĩkinye
maaĩ-inĩ,
narĩ ireera rĩkoragwo hong-
e-inĩ ciakwa ũtukũ wotho.
²⁰ Riiri wakwa ũgũtũũra werũhagio
thĩĩni wakwa,
naguo ũta wakwa ũtũũre ũrĩ
mwerũ guoko-inĩ gwakwa.’ ”

²¹“Andũ maathikagĩrĩria marĩ na
kĩrĩgĩrĩro,
meetagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa
makirĩte.
²²Ndaarĩkia kwaria-rĩ,
matiacookaga kwaria;
ciugo ciakwa ciatoonyaga matũ
mao kahora ihooreire.
²³Maanjetagĩrĩra ta andũ metereire
mbura,
na makanyua ciugo ciakwa o ta
mbura ĩrĩa ya kũrigĩrĩria.
²⁴Ndaamathekathekagia moorĩtwo
nĩ hinya makaaga gwĩtikia;
ũtheri wa ũthiũ wakwa warĩ wa
bata mũno kũrĩ o.
²⁵Nĩ nĩ ndamoonagia njĩra,
ngaikaraga ta ndĩ mũnene
wao;
ndatũũraga ta mũthamaki arĩ
gatagatĩ ga ita rĩake;
ningĩ ndaatarĩ ta mũndũ
ũrĩa ũhooragĩria arĩa
maracakaya.

30 “No rĩu-rĩ, andũ ethĩ kũngĩra
nĩmaanyũrũragia,
arĩa o na itangĩendire
gũturanĩra maithe mao
na ngui ciakwa cia rũũru.
²Hinya wa moko mao
ũngĩang’unire nakĩ,
kuona atĩ hinya wao
nĩwamehereire?
³Nĩmathĩnĩkĩte nĩ ũndũ wa wagi na
ng’aragu,
ũtukũ-rĩ, moorũũraga bũrũri
mũng’aru,
bũrũri mwanangĩku ũkirĩte
ihooru.
⁴Maahaaraga nyeni cia mahuti ma
cumbĩ kuuma ihinga-inĩ,
na irio ciao ciarĩ mĩri ya mũtĩ
wa kĩaato.
⁵Nĩmaingatirwo kuuma kũrĩ
mũingĩ,
makiugĩrĩrio ta maarĩ aici.

⁶Nĩmahatĩrĩrio maikarage mĩkuru-
inĩ ya tũrũũ tũhũu,
kũu ndwaro-inĩ cia mahiga na
marima-inĩ marĩa marĩ thĩ.
⁷Maanagia ta nyamũ kũu
ihinga-inĩ,
makahatĩkanagĩra kũu
mahuti-inĩ.
⁸Rũciarō rũtarĩ kĩene na rũtarĩ
rĩĩtwa,
nĩ rwarutũrũrirwo ruume kũu
bũrũri-inĩ.
⁹“Na rĩu ariũ ao maraanyũrũria na
rwĩmbo;
ngagĩtuĩka wa kuunagwo thimo
nĩo.
¹⁰Nĩmathũire na magaikaraga
haraihu na nĩ;
matĩitigagĩra kũndũira mata
ũthiũ.
¹¹Nĩ ũndũ rĩu Ngai nĩaregeretie ũta
wakwa,
na akandeehera mathĩina-rĩ,
matirĩ ũndũ merigagĩrĩria gwĩka
marĩ harĩa ndĩ.
¹²Mwena wakwa wa ũrĩo kũrĩ rũrĩrĩ
rũratharĩkĩra;
maigagĩra magũrũ makwa
mĩtego,
na magaaka ihumbu ciao cia
gũũtharĩkĩra.
¹³Maharaganagia njĩra yakwa;
mahotaga kũnyũnũha o
na gũtarĩ na mũndũ
ũramateithia.
¹⁴Mokĩte ta matoonyeire mwanya-
inĩ mwariĩ;
mokĩire gatagatĩ ga
kũu kwanangĩku,
makaamomokera.
¹⁵Imakania nĩcihootete;
gĩtĩo gĩakwa kĩũmbũrĩtwo ta
kĩhurutĩtwo nĩ rũhuho,
naguo ũgitĩri wakwa ũkabũria
ta itu.
¹⁶“Na rĩu muoyo wakwa
nĩũrathirĩrĩkĩra;
matukũ ma thĩina nĩmanyiĩtĩte.

¹⁷ Ũtukũ ũtheecangaga mahĩndĩ
makwa;
ruo rwa gũthegenya
rũtindigithagĩria.

¹⁸ Ngai angũnjakũnjaga ta nguo
na ũndũ wa ũhoti wake
mũnene;
aanyĩtaga ta kanjũ yakwa
ngingo-inĩ.

¹⁹ Anjikĩtie ndoro-inĩ,
ngatuĩka ta rũkũngũ na ta
mũhu.

²⁰ “Nĩwe ndĩrakaĩra, o Wee Ngai, no
ndũranjĩĩka;
ndĩrarũgama, no wee no
kũndora ũrandora.

²¹ Wee nĩũngarũrũkĩte ũtarĩ na tha;
ũtharikĩire na hinya wa guoko
gwaku.

²² Nĩũũhurĩtie, ũkaandindĩka mbere
ya rũhuho;
ũũnyugutanĩtie kĩhuhũkanio-inĩ.

²³ Nĩnjũũĩ nĩũkanginyia o gĩkuũ-inĩ,
ũndware kũrĩa gwachĩrĩrwo
arĩa othe marĩ muoyo.

²⁴ “Ti-itherũ gũtirĩ mũndũ
ũũkagĩrĩra mũndũ
ũthuthĩkĩte ngoro,
hĩndĩ irĩa egũkaya atheithio arĩ
mĩnyamaro-inĩ.

²⁵ Nĩĩ-rĩ, githĩ ndianarĩrio nĩ arĩa
marĩ na thiĩna?
Githĩ ngoro yakwa ndĩanaiguĩra
arĩa athĩĩni kĩahe?

²⁶ No rĩrĩ, rĩrĩa ndeerĩgagĩrĩra wega,
ũũru ũgĩũka;
rĩrĩa ndaacaragia ũtheri-rĩ,
hĩndĩ iyo nduma igĩũka.

²⁷ Nda yakwa ndĩtigaga kũruruma;
matukũ ma thiĩna
nĩmanginyĩire.

²⁸ Thiĩaga njirĩte biũ, no ti ũndũ wa
kũhĩa nĩ riũa;
ngarũgama kĩũngano-inĩ
ngakaya ndeithio.

²⁹ Nduĩkĩte mũrũ wa nyina na
mbwe,
ngatuĩka mũthiritũ wa ndundu.

³⁰ Gĩkonde gĩakwa nĩkĩgarũrũkĩte,
gĩgathita na gĩkoonũka;
mwĩrĩ wakwa ũhiũhĩte nĩ
ũrugarĩ.

³¹ Kĩnanda gĩakwa kĩa mũgeeto
kĩrutaga o mũgambo wa
gũcakaya,
naguo mũtũrirũ wakwa ũkaruta
o mũgambo wa kĩrĩro.

31 “Nĩ nĩtwarũkanĩire na maitho
makwa
ndikanarore mũirĩtu
ndĩmwĩrirĩrie.

² Nĩ ũndũ-rĩ, kaĩ rũgai rwa mũndũ
kuuma igũrũ kwa Ngai
rũkĩrĩ kĩĩ?
Igai rĩake nĩ rĩrĩkũ kuuma kũrĩ
ũcio Mwene-Hinya-Wothe
ũrĩ igũrũ?

³ Githĩ ti kwanangwo kwa arĩa
aaganu,
na mũtino kũrĩ arĩa meekaga
maũndũ mooru?

⁴ Githĩ we ndonaga njĩra ciakwa,
na agatara o ikinya o ikinya
rĩakwa?

⁵ “Ingĩkorwo thiiaga na njĩra itarĩ
cia ma-rĩ,
kana kũgũrũ gwakwa
gũkahiũha thiĩ
ngaheenanie-rĩ,

⁶ Ngai nĩathime na ratiri cia
kĩhooito,
nake nĩekũmenya atĩ nĩ ndirĩ
ũcuuke;

⁷ makinya makwa mangĩkorwo
nĩmahũkĩte makoima
njĩra-inĩ,
nayo ngoro yakwa ingĩkorwo
nĩtongoretio nĩ maitho
makwa,
kana moko makwa makorwo
nĩmathaahĩtio-rĩ,

⁸ hĩndĩ iyo kĩrĩa haandĩte kĩrorĩio nĩ
andũ angĩ,
nacio irio cia mĩgũnda yakwa
iromunywo.

⁹“Ngoro yakwa ingikorwo
 yanaheenererio nĩ
 mündũ-wa-nja,
 kana ngorwo ndanaceema
 mūrango-inĩ wa mündũ wa
 itũūra,
¹⁰hĩndĩ iyo mūtumia wakwa arothĩa
 ngano ya mündũ ũngĩ,
 na arũme angĩ tiga nĩ
 marokoma nake.
¹¹Nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩ
 ũmaramari wa thoni,
 na nĩ rĩhĩa rĩa gũtuĩrwo ciira nĩ
 kĩaama.
¹²Tondũ ũcio nĩ mwaki ũrĩa ũcinaga
 nginya ũkaananga;
 na nĩũngĩamunyĩte magetha
 makwa mothe.
¹³“Ingikorwo nĩnyimĩte ndungata
 ciakwa cia arũme na cia
 andũ-a-nja kĩhotoo
 rĩrĩa manateta nĩ ũndũ
 wakwa-rĩ,
¹⁴nĩ ngeeka atĩa rĩrĩa Mũrungu
 akaanjũkĩrĩa?
 Ngaacookia atĩa rĩrĩa ngeetwo
 ndũtetera ũhoro-inĩ ũcio?
¹⁵Githĩ ũcio wanyũũmbire kũu
 nda ya maitũ to we
 wamoombire?
 Githĩ tiwe watũthondekire tũrĩ
 kũu nda cia aa maitũ?
¹⁶“Ingikorwo ndanaima athĩni kĩrĩa
 maanerirĩa,
 kana ngareka maitho ma
 mūtũmia wa ndigwa morwo
 nĩ hinya-rĩ,
¹⁷ingikorwo ndĩaga irio ciakwa
 nyiki,
 ngaaga kũgayana na ũrĩa ũtarĩ
 ithe-rĩ,
¹⁸(no nĩ kuuma ũnini wakwa,
 mwana ta ũcio
 ndaamũreraga o ta ũrĩa
 angĩarerirwo nĩ ithe,
 na kuuma gũciarwo gwakwa
 ndũire ndongoragia
 mūtumia wa ndigwa)
¹⁹ingikorwo ndanoona mündũ

agĩkua nĩ ũndũ wa kwaga
 nguo,
 kana ngoona mündũ mubatari
 atarĩ kĩndũ gĩa kwĩhumba,
²⁰na ngoro yake ndiandathimire
 nĩ ũndũ wa kũmũiguithia
 ũrugarĩ
 na guoya wa ng’ondũ ciakwa-rĩ,
²¹ingikorwo ndanoya guoko
 gwakwa ngookĩrĩa mwana
 ũtarĩ ithe,
 nĩkũmenya atĩ no nyone wa
 kũndeithia kwagĩa ciira
 igooti-inĩ-rĩ,
²²hĩndĩ iyo guoko gwakwa
 kũroahũkĩra kĩande-inĩ
 kũgwe,
 kũroinĩkĩra o irũngo-inĩ.
²³Nĩ ũndũ nĩndetigagĩra
 mwanangĩko uumĩte kũrĩ
 Mũrungu,
 na nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra riiri
 wake, ndingĩekire maũndũ
 ta macio.
²⁴“Ingikorwo nĩnjigĩte mwĩhoko
 wakwa harĩ thahabu,
 kana ngeera thahabu irĩa therie
 mũno atĩrĩ, ‘Wee nĩwe
 ũgitĩri wakwa,’
²⁵ingikorwo ndanakenera ũtonga
 wakwa mũnene,
 kana ngakenera uumithio ũrĩa
 moko makwa mecarĩirie-rĩ,
²⁶ingikorwo ndanarũmbũiya riũa
 rĩarĩte,
 kana mweri ũgĩthĩ
 ũcangararĩte,
²⁷na ngoro yakwa ikĩheenererio
 nĩcio na hitho,
 kana guoko gwakwa
 gũgĩcikinyĩria
 kĩmumunyano gĩa
 gũcitĩia-rĩ,
²⁸o na macio mangĩtuĩka mehia ma
 gũtuĩrwo ciira,
 nĩgũkorwo ingĩtuĩkĩte mündũ
 ũtarĩ mwĩhokeku harĩ
 Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ.

²⁹“Ingikorwo ndaanakena nĩ thũ yakwa kuona mūtino, kana ngĩmĩthekerera rĩrĩa thĩina wamĩkora,

³⁰no nĩ ndirĩ ndetĩkĩra kanua gakwa keehie na ūndũ wa kũhoera muoyo wayo kĩrumi,

³¹kũngĩkorwo andũ a nyũmba yakwa matirĩ moiga atĩrĩ, ‘Nũũ ũtarĩ warĩa nyama cia Ayubu akahũũna?’

³²no gũtirĩ mĩgeni wanaraara njĩra-inĩ, nĩ ūndũ mūrango wa mũciĩ wakwa ũtũire ũhingũrĩrwo mũgendi,

³³ingikorwo ndaanahitha mehia makwa, ta ũrĩa andũ meekaga, na ūndũ wa kũhitha mahĩtia ngoro-inĩ yakwa

³⁴tondũ wa gwĩtigĩra kĩrĩndĩ, o na gwĩtigĩra kũmenwo nĩ mĩhĩrĩga ngagĩkira ki na ndiume nja-rĩ,

³⁵(“Naarĩ korwo ndaarĩ na mũndũ wa kũnjigua! Rĩu nĩndekĩra rũũri rwa kwĩyarĩrĩa: reke Mwene-Hinya-Wothe anjookerie ũhoru; reke mũũthitangi andĩke marũa ma thitango yake.

³⁶Ti-itherũ marũa macio ingĩmaigĩrĩa kĩande, ndĩmehumbe taarĩ thũmbĩ.

³⁷Njooke ndĩmũhe ũhoru wakwa ikinya gwa ikinya; ndĩmũkuhĩrĩrie ta ndĩ mũnene.)

³⁸“Korwo mũgũnda wakwa wakaya, ũnjũkĩrĩre, nayo mĩtaru yaguo yothe ĩkorwo ĩkĩrĩa maithori,

³⁹ingikorwo ndanarĩa maciaro maguo iteekũrĩa, kana ngoraga ngoro cia ene guo-rĩ,

⁴⁰hĩndĩ ĩyo cong’e ũrokũra kuo handũ ha ngano, na riyu handũ ha cairi.”

Ndeto cia Ayubu nĩciathira.

Mĩario ya Elihu

32 Nĩ ūndũ ũcio andũ acio atatũ nĩmatigire gũcookeria Ayubu, nĩ ūndũ eeyonaga arĩ mũthingu. ²No rĩrĩ, Elihu mũrũ wa Barakeli ũrĩa Mũbuzi, wa nyũmba ya Ramu, nĩarakaririo mũno nĩ Ayubu nĩ ūndũ wa gwĩtua aarĩ na kĩhooito gũkĩra Ngai. ³Ningĩ nĩarakarĩtio nĩ arata acio atatũ tondũ nĩmagĩte ūndũ mangĩcookeria Ayubu, o na gũtuĩka nĩmamũtuĩrĩre ciira. ⁴Na rĩrĩ, Elihu aambĩte gweterera acio angĩ maarie atanaaria na Ayubu, tondũ o maarĩ akũrũ kũmũkĩra. ⁵No rĩrĩa onire atĩ andũ acio atatũ matiarĩ na ūndũ ũngĩ wa kuuga-rĩ, agĩakanwo nĩ marakara.

⁶Nĩ ūndũ ũcio Elihu, mũrũ wa Barakeli ũcio Mũbuzi, akiuga atĩrĩ:

“Nĩ ndĩ na mĩaka mĩnini, na inyũ mũrĩ akũrũ; nĩkĩo ngwĩtigagĩra, ngaaga ũmũrĩru wa kũmwĩra ũrĩa njũũĩ.

⁷Ndeciiragia atĩrĩ, ‘Ŭkũrũ nĩwaagĩrĩre warie; ũingĩ wa mĩaka nĩwaagĩrĩre kũrutana ũũgĩ.’

⁸No nĩ roho ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wa mũndũ, o yo mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-Wothe, ũheaga mũndũ ũmenyo.

⁹To arĩa akũrũ oiki oogĩ, na to arĩa akũrũ mamenyaga ũrĩa kwagĩrĩre.

¹⁰“Nĩ ūndũ ũcio nguuga atĩrĩ, ‘Thikĩrĩriai; o na nĩ nĩngũmwĩra ũrĩa njũũĩ.’

¹¹Nĩngwetereire rĩrĩa mũkwaragia, ndathikĩrĩria ihooto cianyu; rĩrĩa mũgũcaragia ciugo-rĩ,

¹²nĩngũmũtegeire matũ biũ. No gũtirĩ o na ũmwe wanyu

wonanirie mahĩtia ma
Ayubu;
gũtirĩ o na ũmwe wanyu
ũmũcookeirie mĩario yake.
¹³Tigai kuuga atĩrĩ, ‘Nĩtũgĩte na
ũũgĩ;
rekei Mũrungu amũkararie, no
ti mũndũ.’
¹⁴No rĩrĩ, Ayubu ti nĩ ekwerekeirie
ciugo ciake,
na nĩ ndikũmũcookeria
kũringana na mĩario yanyu.
¹⁵“Nĩmamakĩte, na matirĩ na ũndũ
ũngĩ mangiuga;
nĩmarigĩtwo nĩ atĩa mangiuga.
¹⁶no nginya njeterere, nĩ ũndũ rĩu
nĩmakĩrĩte,
tondũ atĩ rĩu marũgamĩte hau
matarĩ na macookio?
¹⁷O na nĩ nĩngwaria;
o na nĩ nĩnguuga ũrĩa njũũ.
¹⁸Nĩgũkorwo njyũrĩtwo nĩ ciugo,
naguo roho ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wakwa nĩũrandindikĩrĩa;
¹⁹thĩinĩ wakwa haana ta ndibei ĩrĩ
cuba ngunĩke,
ngahaana ta mondo njerũ ya
ndibei ĩkirie gũtuthũka.
²⁰no nginya njarie hũũcũke,
no nginya ndumũre mĩromo
yakwa njookie ũhoru.
²¹Ndigũtũira mũndũ o na ũ maũthĩ,
kana ngaathĩrĩrie mũndũ o na
ũrĩkũ tũhũ;
²²nĩ ũndũ korwo ndĩ mwara na
kũgaathĩrĩa,
Mũnyũmbi no anjeherie
narua.

33 “No rĩu Ayubu-rĩ, thikĩrĩa
ciugo ciakwa;
tega matũ ũigwe ũrĩa wothe
nguuga.
²Ndĩ hakuhĩ gũtumũra kanua
gakwa;
ciugo ciakwa irĩ o rũrĩmĩ-inĩ
rwakwa.

³Ciugo ciakwa ciumĩte ngoro
nũngĩrĩru;
mĩromo yakwa yaragia ĩtarĩ na
ũhinga.
⁴Roho wa Mũrungu nĩwe
ũnyũmbĩte;
mĩhũmũ ya Mwene-Hinya-
Wothe nĩyo ĩheaga muoyo.
⁵Nawe njookeria, akorwo
nĩũkũhota;
wĩhaarĩrie ũũng’ethere.
⁶Nĩ haana o tawe maitho-inĩ ma
Mũrungu;
o na nĩ ndombirwo na rĩũmba.
⁷Kwĩindigĩra gũtigakũmakie,
kana guoko gwakwa
gũkũritũhĩre.
⁸“No rĩrĩ, nĩuugĩte ngĩguaga,
ngaigua ciugo icio ũkiuga atĩ,
⁹‘Ndĩ mũtheru na ndirĩ na mehia;
ndĩkĩte ũũru, na ndirĩ na
mahĩtia.
¹⁰No Ngai nĩanyonete na mahĩtia;
anduĩte thũ yake.
¹¹Nĩanjohaga magũrũ na
mĩnyororo;
arangagĩra njĩra ciakwa ciothe.’
¹²“No ngũkwĩra atĩrĩ, ũhoru-inĩ ũyũ
wee ndũrĩ na kĩhotoo,
nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene
gũkĩra mũndũ.
¹³Ũramũtetia nĩkĩ,
atĩ ndacookagia kiugo kĩa
mũndũ o na kĩmwe?
¹⁴Nĩgũkorwo Mũrungu nĩaaragia,
rĩmwe na njĩra ĩmwe, na rĩngĩ
akaaria na njĩra ĩngĩ,
o na gũtuĩka mũndũ no aage
gũkũũrana.
¹⁵Rĩmwe akaaragia kĩroto-inĩ na
kĩoneki-inĩ gĩa ũtukũ,
rĩrĩa andũ mahĩtĩtwo nĩ toro
mũnene marĩ ũrĩrĩ,
¹⁶no amaarĩrie matũ-inĩ mao,
na amamakie nĩguo amakaanie,
¹⁷nĩguo agarũre mũndũ atige
kũhĩtia,
na atigane na mwĩtũo,

¹⁸ nĩguo agitĩre roho wake kuuma
gĩkuũ-inĩ,
na agitĩre muoyo wake
ndũkaniinwo na rūhiũ rwa
njora.

¹⁹ Ningĩ mũndũ no arũithio na
gũkomio ũrĩrĩ wa ruo,
akorwo na thĩĩna wa mahĩndĩ
ũtathiraga,

²⁰ o nginya ngoro yake ĩgathũũra
irio,
na roho wake ũgathũũra irio
iria njega mũno.

²¹ Nyama cia mwĩrĩ wake ihĩnjaga
igathirĩrĩkĩra,
na mahĩndĩ make marĩa
mataroonekaga makoimĩra.

²² Roho wake ũgakuhĩrĩria mbĩrĩra,
na muoyo wake ũgakuhĩrĩria
arĩa mareehage gĩkuũ.

²³ “No rĩrĩ, angĩkorwo harĩ na
mũraika mwena wake arĩ
mũiguithania,
ũmwe harĩ ngiri, wa kwĩra
mũndũ ũndũ ũrĩa
ũmwagĩrĩire,

²⁴ nake amũkinyĩrie wega wake na
oige atĩrĩ,
‘Mũhonokie ndagatuĩke wa
gũikũrũka mbĩrĩra-inĩ;
nĩnyonete gĩa kũmũkũũra
nakĩo,’

²⁵ hĩndĩ ĩyo nyama cia mwĩrĩ wake
igeethĩha ta cia mwana;
igaacooka ta ũrĩa ciarĩ matukũ-
inĩ ma wĩthĩ wake.

²⁶ Ahooyaga Ngai ageekwo wega
nĩwe,
oonaga ũthiũ wa Ngai
akaanĩrĩra nĩ gũkena;
agacookio ũthingu-inĩ wake nĩ
Ngai.

²⁷ Nake agacooka agathiĩ kũrĩ andũ
akameera atĩrĩ,
‘Nĩndehirie, na ngĩogomia ũndũ
ũrĩa warĩ wa ma,
no ndiigana kũherithio ũrĩa
ndaagĩrĩrwo nĩkũherithio.

²⁸ Nĩakũũrĩre roho wakwa
ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
na nĩĩ ngũtũũra ngenagĩra
ũtheri ũcio.’

²⁹ “Mũrungu nĩekaga mũndũ
maũndũ macio mothe,
maita meerĩ o na kana matatũ,

³⁰ nĩguo agarũre roho wake
ndũkaharũrũkio mbĩrĩra,
nĩgeetha ũtheri ũcio wa muoyo
ũmũtherere.

³¹ “Atĩrĩrĩ Ayubu, tega matũ na
ũũthikĩrĩrie;
kira ki na nĩĩ njarie.

³² Wakorwo ũrĩ na ũndũ wa
kuuga-rĩ, njĩra;
aria, nĩgũkorwo ingĩenda
woneke ndwĩhĩtie.

³³ No akorwo ti ũguo-rĩ, wee
gĩthikĩrĩrie;
kira ki, na nĩngũkũruta ũũgĩ.”

34 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:

² “Iguai ciugo ciakwa,
inyuĩ andũ aya oogĩ;
thikĩrĩriai, inyuĩ amenyĩ a
maũndũ.

³ Nĩgũkorwo gũtũ gũthuuraganĩa
ciugo
o ta ũrĩa rũrĩmĩ rũcamaga irio.

⁴ Nĩtwĩkũũranĩrei ithuĩ ene ũndũ
ũrĩa wagĩrĩire;
nĩtwĩrute tũrĩ hamwe ũndũ ũrĩa
mwega.

⁵ “Ayubu aroiga atĩrĩ, ‘Nĩĩ ndihĩtĩtie,
no Mũrungu nĩanjagithĩtie
kĩhotoo gĩakwa.

⁶ O na gũtuĩka ndĩraria ũrĩa kũrĩ,
ndĩratuuo mũheenania;
o na gũtuĩka ndirĩ na mahĩtia,
mũguĩ wake ũngurarĩtie
kĩronda gĩtangĩhona.’

⁷ Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũhaana ta Ayubu,
mũndũ ũnyuuaga kĩnyũrũri
taarĩ maaĩ aranyua?

- ⁸Atwaranaga na andũ arĩa mekaga
ũũru;
agĩaga thiritũ na andũ arĩa
aaganu.
- ⁹Nĩgũkorwo oigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ
uumithio mũndũ onaga
rĩrĩa arageria gũkenia Ngai.’
- ¹⁰“Nĩ ũndũ ũcio gĩthikĩrĩriei, inyuĩ
andũ aya mũrĩ na ũtaũku.
Ũhoro wa kwĩhia ũroaga
kuoneka harĩ Mũrungu,
Mwene-Hinya-Wothe aroaga
gwĩka ũũru.
- ¹¹Arihaga mũndũ kũringana na ũrĩa
ekĩte;
akamũrehere o kĩrĩa kĩringaine
na mĩthiire yake.
- ¹²Gũtingĩhoteka atĩ Mũrungu no
eeke mahĩtia,
atĩ ũrĩa Mwene-Hinya-Wothe no
ogomie kĩhooito.
- ¹³Nũũ wamũtuire mũrori wa thĩ?
Nũũ wamũtuire mũrũgamĩrĩri
wa thĩ yothe?
- ¹⁴Korwo aagĩa na muoroto
wa kweheria roho wake na
mĩhũmũ-rĩ,
- ¹⁵andũ othe mangĩthiranĩra hamwe,
nake mũndũ acooke
rũkũngũ-inĩ.
- ¹⁶“Akorwo ũrĩ mũndũ ũrĩ na
ũtaũku-rĩ, igua ũhoro ũyũ;
thikĩrĩria ũrĩa nguuga.
- ¹⁷Mũndũ ũthũire kĩhooito-rĩ, no
ahote gwathana?
Ũrĩa ũrĩ kĩhooito, o ũcio kĩhoti-rĩ,
no ũmũtue mwĩhia?
- ¹⁸Githĩ ti we wĩraga athamaki atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũtirĩ kĩene,’
na akeera arĩa marĩ igweta atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũrĩ aaganu,’
- ¹⁹O ũcio ũtatĩagĩra anene maũthĩ,
na ndendaga arĩa atongu gũkĩra
arĩa athĩini,
nĩgũkorwo othe nĩ wĩra wa
moko make?
- ²⁰Makuuaga o rĩmwe, o ũtukũ
gatagatĩ;
andũ mainainaga magakua;
arĩa marĩ hinya meeheragio
matahutĩtio nĩ guoko kwa
mũndũ.
- ²¹“Maitho make maikaraga
macũthĩrĩrie mĩthiire ya
andũ;
nĩonaga mĩthiire yao yothe.
- ²²Gũtirĩ handũ harĩ nduma, kana
handũ harĩ kĩiruru kĩnene,
hangĩhithwo nĩ arĩa meekaga
ũũru.
- ²³Mũrungu ndabatairio
nĩgũthuthuuria ndeto cia
andũ makĩria,
atĩ nĩguo moke mbere yake
maciirithio.
- ²⁴Ahehenjaga arĩa marĩ ũhoti
atekũũria mũndũ
na akarũgamia andũ angĩ
ithenya rĩao.
- ²⁵Tondũ we nĩamenyaga maũndũ
marĩa meekaga,
amang’aũranagia ũtukũ
magathuthĩka.
- ²⁶Amaherithagĩria waganu wao
makĩonagwo nĩ mũndũ o wothe,
- ²⁷tondũ nĩmagarũrũkire magĩtiga
kũmũrũmĩrĩra,
na matirũmbũyagia njĩra yake o
na irĩkũ.
- ²⁸Nĩmatũmire kĩrĩro kĩa arĩa athĩini
gĩkinye hau mbere yake,
nĩ ũndũ ũcio akĩigua kĩrĩro kĩa
arĩa abatari.
- ²⁹No rĩrĩ, angĩikara akirĩte-rĩ, nũũ
ũngĩmũtua muhĩtia?
Angĩhitha ũthiũ wake-rĩ, nũũ
ũngĩmuona?
Nowe arĩ igũrũ rĩa mũndũ na
igũrũ rĩa rũrĩrĩ o ũndũ
ũmwe,
- ³⁰nĩguo agirie mũndũ ũtarĩ na
ũngai gwathana,
amũgirie kũigĩra kĩrĩndĩ mĩtego.

³¹“Korwo mündũ no ere Mürungu
atĩrĩ,
‘Nĩnjĩhĩtie no ndikehia rĩngĩ.
³²Nduta menye ũrĩa itarahota
kuona;
ingĩkorwo nĩnjĩkĩte ũũru-rĩ,
ndigacooka gwĩka ũguo
rĩngĩ.’
³³Ngai-rĩ, no agĩkũrĩhe kũringana
na ũrĩa wee ũkwenda
rĩrĩa ũregete kwĩrira?
No nginya we ũtue itua, no ti nĩ;
nĩ ũndũ ũcio kĩnjĩre ũrĩa ũũĩ.

³⁴“Andũ arĩa marĩ na ũtaũku
maroiga atĩrĩ,
nao andũ acio oogĩ maiguĩte
ngĩaria manjĩrĩte atĩrĩ,
³⁵‘Ayubu aaragia atarĩ na ũmenyo;
ciugo ciake nĩciagiĩte ũũgĩ.’
³⁶Hĩ, naarĩ korwo Ayubu aagerio
nginya mũthia,
nĩ ũndũ macookio make nĩ ta
ma mündũ mwaganu!
³⁷Nĩongereire ũremi harĩ mehia
make;
atũhũũragĩra hĩ cia kĩnyũrũri,
na akaingĩhia ciugo ciake cia
gũũkĩrĩra Mürungu.”

Mĩario ya Elihu

35 Ningĩ Elihu akiuga atĩrĩ:
² “Nĩũgwĩciiria ũhoru
ũyũ nĩ wa kĩhooito?
Ūroiga atĩrĩ, ‘Mürungu
nĩekũjarĩrĩria atue
ndĩhĩtie.’
³No rĩrĩ, wee no ũramũũria atĩrĩ,
‘Kũrĩ na uumithio ũrĩkũ
harĩ nĩ,
na ngũgunĩka nakĩ ndaaga
kwĩhia?’
⁴“No nyende gũgũcookeria ũhoru,
wee hamwe na arata aku.
⁵Ta rora igũrũ wone;
ta cũthĩrĩria matu macio marĩ
igũrũ rĩaku kũraya mũno.

⁶Ūngĩhia-rĩ, ũndũ ũcio ũngĩhutia
Ngai atĩa?
Mehia maku mangĩingĩha
mũno-rĩ, ũndũ ũcio
ũngĩmwĩka atĩa?
⁷Ūngĩkorwo ũrĩ mũthingu-rĩ,
ũngĩmũhe kĩĩ,
kana nĩ kĩĩ aamũkagĩra kuuma
guoko-inĩ gwaku?
⁸Waganu waku ũhutagia o mündũ
tawe,
na ũthingu waku ũkahutia o
ciana cia andũ.
⁹“Andũ makayaga nĩ icooki rĩa
kũhinyĩrĩrio;
mathaithanaga mateithũrwo
guoko-inĩ kwa ũcio ũrĩ
hinya mũingĩ.
¹⁰No gũtirĩ mündũ uugaga atĩrĩ,
‘Ngai ũrĩa wanyũũmbire arĩ
ha,
ũrĩa ũheaga mündũ nyĩmbo
ũtukũ,
¹¹ũrĩa ũtũrutaga maũndũ gũkĩra
ũrĩa arutaga nyamũ cia
werũ-inĩ,
o na agatũhe ũũgĩ gũkĩra nyoni
cia rĩera-inĩ?’
¹²Ndacookagia rĩrĩa andũ maakaya
nĩ ũndũ wa mwĩtũũgĩrio wa
andũ arĩa aaganu.
¹³Ti-itherũ, Mürungu
ndathikagĩrĩria
mathaithana mao ma tũhũ;
ũcio Mwene-Hinya-Wothe
ndarũmbũyagia
mathaithana macio.
¹⁴Githĩ ndakaaga gũthikĩrĩria mũno
makĩria
rĩrĩa ũkuuga atĩ ndũramuona,
na atĩ ciira waku ũrĩ mbere yake,
na no nginya ũmweterere,
¹⁵na makĩria ma ũguo ũkoiga
atĩ marakara make
matitherithanagia
na ndarũmbũyagia waganu o na
hanini!
¹⁶Nĩ ũndũ ũcio Ayubu atumũrĩte

kanua gake akaaria ūhoru
wa tūhū;
nīarītīe ndeto nyingī atarī na
ūmenyo.”

36 Elihu agīthī na mbere kwaria,
akiuga atīrī:

²“Ngirīrīria hanini, na nīngūkuonia
atī harī maūndū mangī
mangiugwo ma gūciirīrīria
Ngai.

³Ūmenyo wakwa ndīūrūtīe
kūraihi;
nī ngūtūgīria kīhoto kīa ūcio
Mūnyūmbi.

⁴Menya wega atī ndeto ciakwa ti
cia maheeni;
ūyū mūrī nake arī na ūmenyo
mūkinyanīru.

⁵“Mūrungu nīwe mwene hinya, no
ndairaga andū;
we nī mwene hinya, na
nīarūmagia muoroto wake.

⁶Ndatūūragia arīa aaganu muoyo,
no nīaheaga arīa anyariire
kīhoto kīao.

⁷Ndeheragia maitho make harī arīa
athingū;
amaikaragīria gītī kīa ūnene
hamwe na athamaki,
na akamatūūgīria nginya tene.

⁸No rīrī, andū mangīkorwo
mohetwo na mīnyororo,
makanyiitio na mīhīndo ya
mīnyamaro,

⁹we nīameeraga ūrīa mekīte,
atī mehītīe na ūtūrīka.

¹⁰We nīatūmaga mathikīrīrie
ūtaaro,
na akamaatha merire ūūru wao.

¹¹Mangīm wathīkīra na
mamūtungatīre,
megūtūūra matukū mao marīa
matigaru magaačīre,
na mīaka yao o maiganīire.

¹²No mangīaga kūigua,
nīmakaniinwo na rūhiū rwa
njora,
na makue matarī na ūmenyo.

¹³“Arīa matarī na Ngai ngoro-inī
meiigagīra marakara;
o na rīrīa aramooha na
mīnyororo, matikayaga
mateithio.

¹⁴Makuuaga marī ethī,
magakua hamwe na arūme arīa
maraya ma mahooero-inī.

¹⁵No arīa mathīnīkaga,
nīamakūūraga kuuma
thīina-inī wao;
nīamaragīria marī
mīnyamaro-inī.

¹⁶“We-rī, nīarakūguucīrīria uume
magego-inī ma mīnyamaro,
agūtware handū haarī hatarī
na ūkunderu,
na agūtware akūhurūkie metha-
inī yaku iyyūrīte irio iria
njega.

¹⁷No rīu-rī, ūtitikithītio ituīro rīrīa
rīagīrīrie arīa aaganu;
ituīro rīa ciira na kīhoto
nīcigūkumbatīte.

¹⁸Wīmenyerere mūndū o na ūrīkū
ndakanakūheenererie na
ūtonga;
ndūgetīkīrie ihaki inene
rīkūhītīthie njīra.

¹⁹Ūtonga waku o na kana kīyo gīaku
kīnene-rī,
no ikūnyiitīrīre nīguo
ndūgatoonye
mīnyamaro-inī?

²⁰Tiga kwīrīrīria ūtukū,
nīguo ūguucūrīrie andū kuuma
kwao mīcī.

²¹Wīmenyerere ndūkeerekere
ūūru-inī,
tondū ūkuoneka taarī guo
wendete gūkīra gūthīnīka.

²²“Mūrungu nīatūgīrītio nī ūndū wa
ūhoti wake.
Nūū mūrutani take?

²³Nūū ūmwathīrīrie njīra ciake,
kana akamwīra atīrī, ‘Wee
nīwīkīte ūūru?’

²⁴Ririkanaga gwīkīrīra wīra wake,
ūrīa andū manakumia na
rwīmbo.

²⁵Andū othe nīmawonete;
andū mawīroragīra marī o
kūraya.

²⁶Ī Mūrungu ndakīrī mūnene; nī
mūnene gūkīra ūmenyi
witū!
Mūigana wa mīaka yake
ndūngītūirīka.

²⁷“Ambatagia matata ma maaī,
marīa macookaga gūtaatīra
tūrūū ta mbura;

²⁸matu magaita ūigū wamo,
nayo mbura nyingī īkoirīra
andū.

²⁹Nūū ūngīmenya ūrīa
atambūrūkagia matu,
kana ūhoru wa marurumī marīa
moimaga hema-inī yake?

³⁰Kīone ūrīa ahurunjaga
rūheni rwake
rūkamūthiūrūrūkīria,
agathambia iria kūrīa kūriku.

³¹Ūū nīguo aathaga ndūrīrī
na akaheana irio nyingī.

³²Akumbatagīria rūheni na moko
make,
na akarwatha rūringe kīrīa
kīrotetwo.

³³Marurumī make nīmanagīrīra
kīhuhūkanio kīrīa kīroka;
o na ng’ombe nīmenyithanagia
atī kūrī kīhuhūkanio kīroka.

37 “Ndaigua ūguo ngoro yakwa
īgatumatuumu,
na ikambarara īkoima handū
hayo.

²Thikīrīria! Thikīrīria mūraramo
wa mūgambo wake,
mūrurumo ūrīa uumaga kanua
gake.

³Arekagīrīria rūheni rwake rungu
rwa igūrū guothe
na akarūtūma nginya ituri cia
thī.

⁴Thuutha waruo gūūkaga

mūgambo wa mūraramo
wake;

arurumaga na mūgambo wake
mūkaru.

Hīndī irīa mūgambo wake
waiguuo-rī,
ndarigagīrīria heni.

⁵Mūgambo wa Mūrungu
ūrurumaga na njīra ya
magegania;
ekaga maūdū manene
tūtangīhota kūmenya.

⁶Eeraga tharunji atīrī, ‘Gwa thī,’
nayo mbura ya rūthuthuū
akamīra atīrī, ‘Tuīka
mbura nene.’

⁷Nīatigithagia mūdū o wothē wīra
wake
nīgeetha andū othe ombīte
mamenye wīra wake.

⁸Nyamū nacio nīcīhithaga;
ciikaraga imamo-inī ciacio.

⁹Kīhuhūkanio kiumaga gīikaro
gīakīo,
heho nayo īkoima rūhuho-inī
rūkīhurutana.

¹⁰Mīhūmū ya Mūrungu
nīithondekaga mbarabu,
namo maaī harīa maaramīre
makanyitana.

¹¹Nīaiyūragia matu na ūigū;
ahurunjaga rūheni
rūkamatūrīkia.

¹²Mathiia magīthiūrūrūkaga
o kūrīa angīmeerekeria thī
yothe,
mageeke o ūrīa wothē
angīmaatha.

¹³Arehaga matu macio nīguo
aherithie andū,
kana aihūgie thī yake na onanie
wendani wake.

¹⁴“Ayubu, thikīrīria ūhoru ūyū;
tithīria hau wīcūūranie
ūhoru wa magegania ma
Mūrungu.

¹⁵Wee nĩũũĩ ũrĩa Ngai aathaga
 matu,
 na ũrĩa atũmaga rūheni rwake
 rūhenũke?
¹⁶Wee nĩũũĩ ũrĩa matu macio
 macuurĩtio wega,
 magegania macio ma ũrĩa ũrĩ
 ũmenyo mũkinyanĩru?
¹⁷Wee ũringĩkaga nĩ ũrugarĩ wa
 nguo ciaku
 rĩrĩa bũrũri ũkirĩte ki hĩndĩ ya
 rūhuho rwa gũthini-rĩ,
¹⁸no ũhote kũruta wĩra nake ũhoro-
 inĩ wa gũtambũrũkia matu
 mairũ,
 o macio momĩte o ta gĩcicio gĩa
 gĩcango?
¹⁹“Ta twĩre ũrĩa twagĩrĩrwo nĩ
 kũmwĩra;
 tũtingĩhota gwĩciĩrĩa nĩ ũndũ
 wa nduma iitũ.
²⁰Nĩagĩrĩire kwĩrwo atĩ nĩngwenda
 kwaria?
 Nĩ kũrĩ mũndũ o na ũ ũngiuga
 amerio?
²¹Rĩu-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
 kũrora riũa,
 rĩcangararĩte kũu igũrũ
 thuutha wakuo kũhaatwo nĩ
 rūhuho gũgathera.
²²Okaga kuuma mwena wa
 gathigathini arĩ na riiri
 ũkengeete ta wa thahabu;
 Ngai okaga arĩ na ũkaru wa
 gwĩtigĩrwo.
²³Ūcio Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
 tũtingĩhota kũmũkinyĩra,
 nĩatũũgĩrĩtio nĩ ũndũ wa ũhoti
 wake;
 tondũ wa ũrĩa arĩ wa kĩhooto
 na ũthingu mũnene-rĩ,
 ndahinyanagĩrĩria.
²⁴Nĩ ũndũ ūcio andũ nĩmamũtĩite,
 tondũ githĩ ndarũmbũyagia arĩa
 meyonaga ta marĩ oogĩ na
 ngoro ciao?”

Mĩario ya Jehova

38 Nake Jehova agĩcookeria Ayubu
 ũhoro arĩ kĩhuhũkanio-inĩ,
 akĩmwĩra atĩrĩ:

²“Nũũ ũyũ ũrekĩra kĩrĩra gĩakwa
 nduma
 na ciugo itarĩ na ũmenyo?
³Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
 nĩngũkũũria ciũria, nawe
 ũkĩnjookerie.
⁴“Warĩ kũ rĩrĩa ndaakire mũthingi
 wa thĩ?
 Njĩra akorwo ũrĩ na ũũgĩ wa
 kũmenya.
⁵Nũũ wathimire mũigana wayo?
 Ti-itherũ wee nĩũũĩ!
 Nũũ watambũrũkirie rūrigi rwa
 gũthima igũrũ rĩayo?
⁶Mĩthingi yayo yahandirwo igũrũ
 rĩa kĩĩ,
 kana nũũ wahaandire ihiga
 rĩayo rĩa koina,
⁷hĩndĩ ĩrĩa njata cia rūciĩnĩ ciainire
 hamwe,
 na araika othe makĩanĩrĩra nĩ
 gũkena?
⁸“Nũũ wahingĩrĩrie iria na
 mĩrango
 rĩrĩa rĩatumũkire kuuma nda,
⁹rĩrĩa ndatuire matu nguo ciarĩo,
 na ngĩrĩoha nduma nene ta
 taama warĩo,
¹⁰rĩrĩa ndarĩkĩrĩire mĩhaka, na
 ngĩrĩhingĩra na mĩrango
 yarĩo,
 na ngĩkĩra mĩgĩko handũ hayo,
¹¹rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ūkinyage o
 haha na ndũkanahakĩre;
 makũmbĩ maku macio metĩĩi-rĩ,
 hau nĩho marĩkinyaga’?
¹²“Kuuma o kĩambĩrĩria-rĩ, ũrĩ
 waathana atĩ rūciĩnĩ rūgĩe
 ho,
 kana ũkĩonereria ũtheri wa
 rūciĩnĩ harĩa ũkuumĩrĩra,

¹³ nĩguo ũhote kũnyiita thĩ na mĩthia
yaguo,
nao arĩa aaganu maribaribwo
moime kuo?

¹⁴ Thĩ ihaanaga ta rĩũmba rĩhũrĩtwo
mũhũũri;
mũonekere wayo ũtarĩi ta
mũhianĩre wa nguo.

¹⁵ Andũ arĩa aaganu nĩmaimagwo
ũtheri wao,
na guoko kwao kũrĩa kuoetwo
na igũrũ gũkoinwo.

¹⁶ “Ũrĩ wathiĩ rũgendo nginya kũrĩa
iria rĩtherũkagĩra,
kana ũgaceera itwe-inĩ cia ndia
kũrĩa kũriku mũno?

¹⁷ Ũrĩ wonio ihingo cia gĩkuũ?
Ũrĩ wona ihingo cia kĩĩruru gĩa
gĩkuũ?

¹⁸ Ũrĩ wamenya ũnene wa wariĩ wa
thĩ?
Njĩra akorwo nĩũũĩ maũndũ
macio mothe.

¹⁹ “Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri
ũtũũraga nĩĩrikũ?
Nayo nduma iikaraga kũ?

²⁰ No ũcitware gwacio?
Nĩũũĩ tũcĩra twa gũthiĩ kũrĩa
itũũraga?

²¹ Ti-itherũ wee nĩũũĩ, nĩgũkorwo
warĩ mũciare!
Wee-rĩ, nĩũtũũrite mĩaka mĩingĩ!

²² “Ũrĩ watoonya makũmbĩ kũrĩa
tharunji iigĩtwo,
kana ũkĩona makũmbĩ kũrĩa
mbura ya mbembe iigĩtwo,
²³ o icio njigĩte nĩ ũndũ wa mahinda
ma thĩĩna,
ngaciiga nĩ ũndũ wa matukũ ma
mbaara na ma kũrĩa.

²⁴ Njĩra ya gũthiĩ kũrĩa ũtheri
ũgayanagĩrio nĩĩrikũ,
kana ya gũthiĩ kũrĩa
rũhuho rwa irathĩro
rũhurunagĩrwo gũkũ thĩ?

²⁵ Nũũ wenjagĩra mbura ya kĩboboto
mũtaro wa kũgerera,
kana agatemera mbura ya
marurumĩ njĩra,

²⁶ nĩguo mbura yure bũrũri
ũtatũũraga mũndũ,
na yure werũ kũrĩa gũtarĩ
mũndũ,

²⁷ nĩguo ihũũnagie kũu gũtiganĩrie
gũgakira ihooru,
na itũme kũmere nyeki?

²⁸ Mbura nĩĩrĩ ithe?
Nũũ mũciari wa matata ma
ime?

²⁹ Tharunji yumaga nda ya ũ?
Nũũ ũciaraga mbaa ĩrĩa yumaga
igũrũ,

³⁰ rĩrĩa maaĩ momaga ta ihiga,
rĩrĩa maaĩ marĩa marĩ igũrũ wa
iria magwatana?

³¹ “Wee-rĩ, wahota kuohania njata
iria thaka cia Kĩrĩmĩra?
Wahota kuohora mĩkanda ya
njata iria ciĩtagwo Karaũ?

³² Wahota kuumagaragia njata
iria ciĩtagwo Mazarothu o
mahinda maacio maakinya,
kana wahota gũtongoria Nduba
na ciana ciayo?

³³ Nĩũũĩ mawatho ma igũrũ?
No ũhote kũhaanda wathani wa
Ngai ũrũme gũkũ thĩ?

³⁴ “Wahota kwanĩrĩa nginya
mũgambo waku ũkinye
matu-inĩ
nĩguo kuure wĩhumbĩre na
kĩguũ kĩa maaĩ?

³⁵ Wee nĩwe ũtũmaga heni ithiĩ na
njĩra ciacio?
Nĩikũrehagĩra ũhoro igakwĩra
aĩ, ‘Tũrĩ haha’?

³⁶ Nũũ waheire ngoro ũũgĩ,
kana akĩhe meciiria ũmenyo?

³⁷ Nũũ ũrĩ na ũũgĩ wa gũtara matu?
Nũũ ũngĩhota kũinamia
ndigithũ cia maaĩ cia igũrũ

³⁸ rĩrĩa rũkũngũ rwatondora,
nayo ndoro iikooma iikanyiiitana?

³⁹“Nīwe ūguīmagīra mūrūūthi wa
mūgoma wone gīa kūrīa,
kana nīwe ūniinagīra mīrūūthi
ng’aragu
⁴⁰rīrīa īkomereire imamo-inī ciayo,
kana rīrīa īkaraga yoheirie
nyamū ihinga-inī?
⁴¹Nūū ūheaga ihuru irio
rīrīa tūcui twarīo tūgūkaīra
Mūrungu
tūkūrūūruga nī kwaga irio?

39 “Wee nūūū rīrīa mbūri cia
irīma-inī iciaraga?
Wee nīwīroragīra rīrīa thwariga
īgūciara kaana kayo?
²Wee nīūtaraga mīeri īrīa ciikaraga
ingīgaaciara?
Nūūū hīndī īrīa iciaraga?
³Cīithunaga igaciara twana twacio;
ruo rwacio rwa gūciara
rūgathira.
⁴Twana twacio twagīraga mwīrī,
tūgakūra tūrī na hinya o
kūu gīthaka-inī;
tūkinyaga ihinda rīa kwehera
na tūticookaga.
⁵“Nūū warekereirie njagī īthiiaage
ītarī mūūria?
Nūū wamīohorire mīhīndo?
⁶Ndaamīheire werū ūtuīke mūciī
wayo,
naguo būrūri wa cumbī ūtuīke
gītūūro kīayo.
⁷Īthekagīrīra inegene rīrī thīinī wa
itūūra;
ndīiguaga mūkaīrīrio wa
mūtwarithia.
⁸Īrimūthagīra irīma-inī īgīetha gwa
kūrīa,
īkahaara kahuti o gothe karuru.
⁹“Mbogo ya njamba-rī, yetīkīra
gūgūtungata?
No īkindīrie mūharatī-inī waku
ūtukū?
¹⁰No ūhote kūmīoha matandīko
īrīme na mūraū?
No īkuume thuutha ituamba-inī
īkīrīmaga na mūraū?

¹¹No ūmīihoke nī ūndū atī īrī na
hinya mūingī?
No ūmītīgīre wīra waku mūrītū
īrutage?
¹²No ūmīihoke īkūrehere ngano
yaku,
na īmīcookanīrīrie kīhuhīro-inī
gīaku?
¹³“Mathagu ma nyaga mabatabataga
nī gūkena,
no matingīgerekanio na
mathagu na njoya cia njūū.
¹⁴Īrekagīra matumbī mayo tūrī-inī
na īkamatiga mūthanga-inī
magwate ūrugarī,
¹⁵ītegwīciiria atī no makinywo na
magūrū makue,
kana marangwo nī nyamū ya
gīthaka.
¹⁶Īkaga ciana ciayo ūūru ta itarī
ciayo;
ndīmakaga atī wīra wayo no
ūtūike wa tūhū,
¹⁷nīgūkorwo Ngai ndaamīheire ūūgī
kana akīmīhe igai rīa
mwīciirīrie mwega.
¹⁸No rīrī, rīrīa yatambūrūkia
mathagu īhanyūke,
īthekagīrīra mbarathi na
mūmīhaici.
¹⁹“Wee nīwe ūheaga mbarathi
hinya wayo,
kana ūkamīhumba ngingo na
mūreera?
²⁰Wee nīwe ūtūmaga īrūūge ta
ngigī,
īkahahūra andū na mūtīihīre
wayo wa mwītīio?
²¹Īhuragia thī na ūcamba
īgīkenagīra hinya wayo,
īkaguthūka ītoonyete
mbaara-inī.
²²Īthekagīrīra guoya, ītarī ūndū
īngītīgīra;
ndīmakagio nī rūhiū rwa njora.
²³Thiaka wa mūmīhaici

ūbocabocaga mbaru-inĩ
 ciayo,
 hamwe na itimũ rĩkũhenia na
 mĩcengi.
²⁴Irĩĩaga tĩiri nĩ ūrũme;
 ndĩngĩrũgama ikĩndĩirie hĩndĩ
 irĩa karumbeta kagamba.
²⁵Hĩndĩ irĩa karumbeta kagamba
 igatiha, 'Hĩ!'
 Īnyiitaga thaaha wa mbaara irĩ
 o haraaya,
 na ikaigua kayũ ka anene a
 mbaara, o na mbugĩrĩrio ya
 mbaara.
²⁶"Rwĩgĩ-rĩ, nĩwe ūrũhotithagia
 kũmbũka na ūũgĩ waku,
 kana gũtambũrũkia mathagu
 maruo rwerekeire mwena
 wa gũthini?
²⁷Nderi nĩwe ūmĩathaga yũmbũke
 na igũrũ,
 na ikeyakĩra gĩtara kĩayo igũrũ
 mũno?
²⁸Ītũũraga kiharũrũka-inĩ kĩa ihiga,
 na nĩ ho ĩraaraga;
 rũhĩa-inĩ rwa ihiga iraaaya mũno
 nĩ ho mwĩgitio wayo.
²⁹Īrĩ hau nĩguo ĩcaragĩria gĩa kũrĩa;
 maitho mayo moonaga irio irĩ o
 kũraya.
³⁰Tũcui twayo tũnyuuaga thakame,
 na handũ harĩa arĩa moragĩtwo
 marĩ, hau nĩ ho ĩkoragwo."
40 Ningĩ Jehova akĩra Ayubu atĩrĩ:
² "Mũndũ ūrĩa ūrũaga
 na Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
 no amũrute mahĩtia?
 Ūcio ūkararagia Ngai-rĩ,
 nĩakĩmũcookerie!"
³Nake Ayubu agĩcookeria Jehova,
 akĩmwĩra atĩrĩ:
⁴"Nĩ ndiagĩrĩire o na hanini;
 ndaakĩhota atĩa
 gũgũcookeria?
 Nĩndehumbĩra kanua na guoko.

⁵Nĩndaririe rĩmwẽ, no ndirĩ na
 macookio;
 o na ngĩaria rĩa keerĩ, no ndirĩ
 na ūndũ ūngĩ nguuga."
⁶Ningĩ Jehova akĩarĩria Ayubu arĩ
 kĩhuhũkanio-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ:
⁷"Wĩhotore ta mũndũ mũrũme;
 nĩngũkũũria ciũria, nawe
 ūkĩnjookerie.
⁸"Gũtua ciira gwakwa na
 kĩhooto-rĩ, githĩ no
 ūkũmenererie?
 Githĩ no ūndue mwĩhia nĩgeetha
 wee ūtuĩke ndwĩhĩtie?
⁹Wee-rĩ, ūrĩ na guoko ta kwa
 Mũrungu?
 Wee wahota kũruruma na
 mũgambo ta wake?
¹⁰Ta kĩngemie na riiri na ūkengi,
 na wĩhumbe gĩtĩio na ūnene.
¹¹Rekereria marakara mahiũ ma
 mang'ũrĩ maku,
 wone mũndũ o wotho mwĩtĩĩ
 ūmũharũrũkie,
¹²rora mũndũ o wotho mwĩtĩĩ na
 ūmũnyihie,
 ūmemende andũ arĩa aaganu o
 harĩa marũngĩ.
¹³Mathike othe hamwe tĩiri-inĩ;
 ūmoohe mothiũ na nduma kũu
 mbĩrĩra-inĩ.
¹⁴Hĩndĩ ĩyo nĩ mwene nĩngetĩkania
 nawe
 atĩ guoko gwaku mwene kwa
 ūrĩo no gũkũhonokie.
¹⁵"Ta rora nyamũ irĩa ĩtagwo
 Behemothu,^a
 ĩyo ndoombire hamwe nawe,
 na irĩĩaga nyeki ta ndegwa.
¹⁶Nĩ hinya ūigana atĩa irĩ nago
 njohero,
 na nĩ ūhoti mũnene atĩa ūrĩ
 mĩkiha-inĩ yayo ya nda!

^a15 Īno yarĩ nyamũ ĩmwe ya iria
 ciatũũraga thĩ tene. (O na 41:1)

¹⁷ Īnagia mūting'oe wayo ta
 mūtarakwa;
 nga cia ciero ciayo ciohanītio
 hamwe ta mīhīndo.
¹⁸ Mahīndī mayo mahaana ta
 mīberethi ya gīcango,
 nacio ciīga ciayo cihaana ta
 irung'o cia kīgera.
¹⁹ Nīyo nyamū ya mbere harī
 ciūmbe cia Mūrungu,
 no rīrī, Mūūmbi wayo nowe
 ūngīmīkuhīrīria na rūhiū
 rwake rwa njora.
²⁰ Irīma īmīheaga maciaro maacio,
 na nyamū ciothe cia gīthaka
 itūūhagīra gūkuhī na kūu.
²¹ Īkomaga rungu rwa mahūa ma
 maaī-inī,
 nīhithīte thīinī wa ithanjī kūrīa
 kūrī mūtondo.
²² Mahūa macio ma maaī-inī
 makamīhitha;
 nakīo kīruru kīa mītī ya irura
 hūgūrūrū-inī cia karūū
 gīkamīthiūrūrūkīria.
²³ Rīrīa rūūi ruoka na nditi,
 ndīmakaga;
 nīngitīre, o na Rūūi rwa
 Jorodani rūngīmīyūrīrīra
 nginya kanua.
²⁴ Kūrī mūndū ūngīhota kūmīnyiita
 rīrīa nīhūūgīte,
 kana amītege, amītūrīkie iniūrū
 na amīkīre kīana kīa
 rūrigi?
41 “No ūhote kūguucūrūria nyamū
 īrīa īitagwo Leviathanī na
 ndwano,
 kana wohe rūrīmī rwayo na
 mūkanda?
² No ūhote kūmītoonyia rūrigi
 iniūrū,
 kana ūmītūrīkanie rūthīa na
 ndwano?
³ No ītinde īgīgūthaita ūmīguīre
 tha?
 No īkwarīrie na ciugo cia
 ūhooreri?

⁴ No īrīkanīre nawe ūthīi nayo,
 itūūre īrī ngombo yaku nginya
 tene?
⁵ No ūhote kūmīhooreria ta nyoni,
 kana ūmīohere handū nīguo
 airītu aku mamīmeemagie?
⁶ Onjoria no mamīkūūranie na indo
 ciao?
 No mamīgayanie kūrī
 onjorithia?
⁷ No ūhote gūtheecanga rūūa rwayo
 na mīcengi,
 kana ūtheecange mūtwe wayo
 na mīcengi īrīa itegaga
 thamaki?
⁸ Ūngīmīhutia na guoko,
 ūngītūūra ūrīrikanaga kīgiano
 kūu, na ndūngīgacookera!
⁹ Mwīrīgīrīro wa atī no ūmītoorie nī
 kwīheenīa;
 o kūmīona tu nīkūiganīte
 gūtūma mūndū amake,
 orwo nī hinya.
¹⁰ Gūtīrī mūndū ūrī ūcamba
 mūiganu wa kūmīarahūra.
 Nūū ūngīkīhota kwīndiiria nīi?
¹¹ Nūū ūngīnandūra kīndū atī nīguo
 ndīmūrīhe?
 Kīndū gīothe kīrī rungu rwa
 igūrū nī giakwa.
¹² “Ndikwaga kwaria ūhoro wa ciīga
 ciayo,
 o na wa hinya wayo, na wa
 ūthaka wayo.
¹³ Nūū ūngīhota kūmīaūra nguo
 yayo ya igūrū?
 Nūū ūngīmīkuhīrīria amīkīre
 matamu?
¹⁴ Nūū ūngīūmīrīria kūmīathamia
 kanua,
 kau kaiyūrīte magego ma
 kūmakania?
¹⁵ Mūgongo wayo ūrī na ngo
 ciīganīrīire mīhari,
 ikomanīire ikanyiitana;
¹⁶ o īmwe īnyiitanīte na īrīa īngī,
 ūū atī gūtīrī rīera rīngītoonyera
 gatagatī ga cio.

¹⁷Igwatanĩtio hamwe irĩ nũmu;
inyiitanĩte hamwe ũndũ
itangĩtigithũkana.

¹⁸Gũtũha kwayo kũmenũkagia
ũtheri;
maitho mayo nĩ ta mĩrũri ya
rũciinĩ gũgĩthererũka.

¹⁹Imũrĩ cia mwaki ciumaga kanua-
inĩ kayo;
ĩrathũkagia thandĩ cia mwaki.

²⁰Irutaga ndogo na maniũrũ
taarĩ nyũngũ ĩratherũka
ĩhagĩrĩtwo igũrũ rĩa mwaki
wa ithanjĩ.

²¹Mĩhũmũ yayo ĩgwatagia makara
mwaki,
naruo rũrĩrĩmbĩ rũkoima kanua
kayo.

²²Ngingo-inĩ yayo nĩho hinya wayo
ũkoragwo,
ũrĩa ũmakagia kĩrĩa gĩothe
gĩtũnganaga nayo.

²³Mĩgũtha ya nyama ciayo
nĩmĩnyiitanu mũno;
nĩ mĩrũmu ũũ atĩ
ndĩngĩenyenyeka.

²⁴Ngoro yayo yũmĩte ta ihiga,
ĩkooma ta ihiga rĩa gũthĩa rĩa na
thĩ.

²⁵Rĩrĩa yarahũka, arĩa marĩ hinya
nĩmamakaga;
mooraga ĩtanamahũũra.

²⁶Gũtirĩ rũhiũ rwa njora rũngĩmũka
ũndũ,
o na kana itimũ, kana mũguĩ,
kana mĩcengi.

²⁷Harĩ Leviathani-rĩ, kĩgera no ta
nyeki nyũmũ,
nakĩo gĩcango no ta gĩcunjĩ
kĩbuthu kĩa mũtĩ.

²⁸Mĩguĩ ndĩngĩtũma yũre;
mahiga ma kīgũtha no ta
mũũngũ harĩ yo.

²⁹Harĩ yo njũgũma no ta gacunjĩ ka
rũnyeki rũmũ;
ĩthekagĩrĩra kũbĩrĩrĩka gwa
itimũ.

³⁰Nda yayo nĩ ta rũgĩo rũrĩ na
mageca;
ĩtigaga ngururo ndaka-inĩ ta

cia ngaari iria ikonyoraga
ngano.

³¹Itũmaga iria kũrĩa kũriku
gũtherũke ta nyũngũ,
na ĩkoiruga iria ta nyũngũ ya
maguta ma kwĩhaka.

³²Harĩa yagerera ĩtigaga mũhari
ũkũhenia;
mũndũ no eciirie atĩ ndia ĩrĩ na
mbuĩ.

³³Gũtirĩ kĩndũ kĩngĩigananio nayo
gũkũ thĩ;
nĩ kũmbe gĩtarĩ guoya.

³⁴Īnyũrũragia kĩrĩa gĩothe
gĩtũũgagĩria;
nĩyo mũthamaki wa kĩrĩa gĩothe
gĩtũũaga.”

Mĩario ya Ayubu

42 Ningĩ Ayubu agĩcookeria Jehova,
akĩmwĩra atĩrĩ:

²“Nĩnjũũ atĩ wahota gwĩka
maũndũ mothe;
gũtirĩ mũbango waku
ũngĩgirĩrĩka.

³Nĩworirie atĩrĩ, ‘Nũũ ũyũ
ũrahithania kĩrĩa gĩakwa
nĩ kwaga ũmenyo?’
Ti-itherũ ndaaririe maũndũ
itaamenyete,
maũndũ ma magegania
itangĩmenya.

⁴“Woigire atĩrĩ, ‘Thikĩrĩria rĩu, na
nĩ njarie;
nĩngũkũũria ciũria, nawe
nĩũkũnjookeria.’

⁵Matũ makwa nĩmaiguĩte ũhoru
waku
no rĩu maitho makwa
nĩgũkuona makuonete.

⁶Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩmena nĩ
mwene,
na ndĩrĩre, ndĩhurĩre rũkũngũ
na mũhu.”

Ndeto cia Kũrĩkĩrĩria

⁷Thuutha wa Jehova kwĩra Ayubu
maũndũ macio-rĩ, nĩerire Elifazu ũrĩa
Mũtemaani atĩrĩ, “Nĩndakarĩtio nĩwe na

arata aku eerĩ, tondũ mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩire, ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩĩkĩte. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio, rĩu oyai ndegwa mũgwanja na ndũrũme mũgwanja, mũthiĩ kũrĩ ndungata yakwa Ayubu, mũkarute igongona rĩa njino nĩ ũndũ wanyu inyuĩ ene. Ndungata yakwa Ayubu nĩĩkamũhoera, na nĩĩ nĩngetikĩra mahooya make, na ndikamwĩka kũringana na ũrimũ wanyu. Mũtiarĩtie ũhoru wakwa ũrĩa wagĩrĩire ta ũrĩa ndungata yakwa Ayubu ĩĩkĩte.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio Elifazu ũrĩa Mũtemaani, na Bilidadi ũrĩa Mũshuhi, na Zofaru ũrĩa Mũnaamathi magĩĩka o ta ũrĩa Jehova aameerire; nake Jehova nĩetikĩrĩire ihooya rĩa Ayubu.

¹⁰ Thuutha wa Ayubu kũhoera arata ake-rĩ, Jehova nĩamũcookeirie ũtonga wake na akĩmũhe maita meerĩ ma indo iria aarĩ nacio mbere. ¹¹ Ariũ na aarĩ a nyina othe, na mũndũ o wothe wamũũĩ mbere, magĩũka makĩrĩĩanĩra nake mũciĩ gwake, nao makĩmũhooreria na makĩmũcakaithia nĩ ũndũ wa mathĩĩna marĩa mothe Jehova aamũreheire. Andũ acio o mũndũ akĩmũhe gĩcunji kĩa betha na gĩcũhĩ gĩa thahabu.

¹² Jehova nĩarathimire matukũ ma mũthia ma muoyo wa Ayubu gũkĩra marĩa ma mbere. Nĩaagĩire na ng'ondũ 14,000, na ngamĩĩra 6,000, na ndegwa cia kuohwo macooki 1,000, na ndigiri 1,000. ¹³ Nĩacookire akĩgĩa na aanake mũgwanja na airĩtu atatũ. ¹⁴ Mwarĩ wa mbere aamũtuire Jemima, na wa keerĩ aamũtuire Kezia, nake wa gatatũ akĩmũtua Kereni-Hapuku. ¹⁵ Gũtirĩ handũ o na ha bũrũri-inĩ wothe hangĩonekire andũ-a-nja athaka ta airĩtu a Ayubu, nake ithe wao akĩmahe igai hamwe na ariũ a nyina.

¹⁶ Thuutha wa maũndũ macio-rĩ, Ayubu nĩatũũrĩre mĩaka igana rĩa mĩrongo ĩna; akĩona ciana ciake na akĩona ciana ciacio, nginya rũciaro rwa kana. ¹⁷ Nake agĩkua arĩ mũkũrũ, na arĩ na mĩaka mĩingĩ.

THABURI

IBUKU RĪA MBERE

Thaburi 1-41

Gĩkeno Kĩrĩa kĩa Ma

¹Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ
ũrĩa ũtatwaranaga na ũtaaro wa
andũ arĩa aaganu,
kana akarũgama njĩra-inĩ ya andũ
arĩa mehagia,
o na kana agaikarĩra gĩtĩ kĩa
arĩa manyũrũranagia.

²No rĩrĩ, nĩ watho wa Jehova
akenagĩra,
na agecũũranagia ũhoru wa
watho wake kũrĩ mũthenya
kana ũtukũ.

³Mũndũ ũcio ahaana ta mĩtĩ
mũhaande tũmĩtaro-inĩ twa
maaĩ,
naguo ũciaraga maciaro maguo
hĩndĩ ya mo yakinya,
namo mathangũ maguo
matihoochaga.
Na rĩrĩ, ũndũ o wotho ekaga
nĩũgaacagĩra.

⁴No andũ arĩa aaganu matihaana
ũguo!
Mahaana ta mũũngũ
ũrĩa ũmbũragwo nĩ rũhuho.

⁵Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa aaganu
matigetiiria ciira-inĩ,
kana andũ arĩa ehia metiirie
kiũngano-inĩ kĩa andũ arĩa
athingu.

⁶Nĩgũkorwo Jehova nĩamenyagĩrĩra
njĩra ya andũ arĩa athingu,
no andũ arĩa aaganu marĩ njĩra-
inĩ ya kũũra.

Mũthamaki ũrĩa Ũthuurĩtwo nĩ Ngai

2 Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ iciirĩre
gwĩka ũũru
na andũ mathugunde maũndũ
ma tũhũ?

²Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania
ndundu nĩguo mookĩrĩre
Jehova,

na mookĩrĩre ũrĩa wake
Mũitĩrĩre Maguta.

³Moigaga atĩrĩ, “Nĩtwĩohorei
mĩnyororo yao,
na mabĩngũ mao tũmate
matweherere.”

⁴Ũrĩa ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene kũu
igũrũ no gũtheka aratheka;
We Mwathani-rĩ, nĩkũnyũrũria
aramanyũrũria.

⁵Ningĩ agacooka akamakũũma
arakarĩte,
na akamekĩra guoya mũnene
ang’ũrĩkĩte akameera atĩrĩ,

⁶“Nĩ nĩ nĩ njigĩte Mũthamaki
wakwa
kũu Zayuni, kĩrĩma-inĩ gĩakwa
kĩrĩa kĩamũre.”

⁷ Nĩ nĩngwanĩrĩra itua rĩa Jehova:
Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ, “Wee nĩwe
Mũrũ wakwa,
ũmũthĩ nĩndatuĩka thoguo.

⁸Hooya nĩ,
na nĩngũkũhe ndũrĩrĩ ituĩke igai
rĩaku,
nacio ituri cia thĩ ituĩke ciaku
kĩũmbe.

⁹Nĩũgaciunanga na njũgũma ya
kĩgera ya ũthamaki;
ũgaacihehenja ihaane ta tũcunjĩ
twa nyũngũ ya rĩũmba.”

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ athamaki ta
kĩũhĩgeei,
inyuĩ aathani a thĩ mũtaarĩke.

¹¹Tungatĩrai Jehova
mũkĩmwĩtigagĩra,
na mũkene o mũkĩinainaga.

¹²Mumunyai Mũriũ, ndakae
kũrakara,
na inyuĩ mũninĩrwo njĩra-inĩ,
nĩgũkorwo mang’ũrĩ make

maahota kūrīrīmbūka o
rīmwe.
Kūrathimwo-rī, nī arīa othe
moragīra harī we.

*Ihooya rīa Rūciinī rīa kūria Ūteithio
Thaburi ya Daudi*

3 ¹Wee Jehova, kaī thū ciakwa nī
nyingī-ī!
Andū arīa manjūkīrīre nī aingī
mūno!

²Aingī nī arīa maraaria ūhoro
wakwa, makoiga atīrī,
“Ngai ndangīmūhonokia.”

³No rīrī, Wee Jehova nīwe ngo ya
kūngitīra mīena yothe;
Wee nowe ūūheaga riiri na
ūgatūūgīria mūtwe wakwa.

⁴Ngayagīra Jehova na mūgambo
mūnene,
nake akanjītīka arī kīrīma-inī
gīake kīamūre.

⁵Nī ngomaga na ngoona toro;
ngacooka ngokīra rīngī, tondū
Jehova nīwe ūndūūragia.

⁶Ndingītīgīra andū makūmi ma
ngiri,
acio mehaarīrie kūnjūkīrīra na
mīena yothe.

⁷Arahūka, Wee Jehova!
Wee Ngai wakwa, honokia!
Thū ciakwa ciothe nīwe ūcigūthīte
thīa,
na ūkoinanga magego ma andū
arīa aaganu.

⁸Ūhonokio uumaga harī Jehova.
Irathimo ciaku irotūūra na andū
aku.

*Ihooya rīa Hwaī-inī
Thaburi ya Daudi*

4 ¹Njītīka rīrīa ndagūkaīra,
Wee Ngai wakwa, o Wee
mūthingu.

Ūndeithagie rīrīa ndī
mīnyamaro-inī;
njiguīra tha na ūigue mahooya
makwa.

²Inyuī, andū aya, nī nginya rī
mūgūtūūra mūtūmaga riiri
wakwa ūnyararwo?

Nī nginya rī mūgūtūūra
mwendete maūdū ma
tūhū,
na mūkarongoragia ngai cia
maheeni?

³Menyai atī Jehova nīeyamūrīre
arīa mamwendete;
Jehova nīarīguaga rīrīa
ndamūkaīra.

⁴Mūngīrakara mūtikehie;
rīrīa mūrī marīrī-inī manyu-rī,
thuthuuragiai ngoro cianyu
mwīkirīre.

⁵Rutagai magongona marīa
magīrīre,
na mwīhokage Jehova.

⁶Kūrī andū aingī maroria atīrī,
“Nū ūngītuoania maūdū
mega?”

Wee Jehova reke ūtheri wa
gīthiithi gīaku ūtwarīre.

⁷Wee nīūnjīyūrītīe gīkeno kīnene
ngoro-inī yakwa,
gūkīra kīrīa makoragwo nakīo
hīndī ya būthi wa ngano na
ndibei ya mūhīhano.

⁸Nī ndīrīkomaga na nyonage toro
ndī na thayū,
nīgūkorwo Wee Jehova nīwe
ūikaraga ūūmenyereire wega.

*Ihooya rīa kūria Ūgītīri kuuma kūrī Thū
Thaburi ya Daudi*

5 ¹Wee Jehova, igua ciugo ciakwa,
na ūigue gūcaaya gwakwa.

²Thikīrīra ngīgūkaīra ūndeithie,
Mūthamaki wakwa na Ngai
wakwa,
nīgūkorwo nīwe ndīrahooya.

³Wee Jehova-rĩ, o rūciinĩ ũrĩguaga
mũgambo wakwa;
o kĩrooko ndĩrĩgaga mabataro
makwa mbere yaku,
na ngeterera macookio ndĩ na
kĩĩrĩgĩrĩro.

⁴Nĩgũkorwo Wee ndũrĩ Mũrungu
wa gũkenera ũũru;
ningĩ andũ arĩa aaganu
ndũngĩtũũrania nao.

⁵Andũ arĩa etĩĩ matingĩrũgama
mbere yaku;
andũ arĩa othe mekaga maũndũ
mooru nĩũmathũire.

⁶Andũ arĩa maaragia maheeni
nĩũmaniinaga;
nao arĩa maitaga thakame na
makaheenanĩa,
Jehova nĩamathũire.

⁷No nĩ-rĩ, nĩ ũndũ wa tha ciaku
nyingĩ,
nĩngũũka ndoonye nyũmba
yaku;
ndĩnyiihĩtie nyinamĩrĩre
ndorete hekarũ-inĩ yaku
theru.

⁸Wee Jehova-rĩ, ndongoria na
ũthingu waku;
nĩ ũndũ wa thũ ciakwa-rĩ,
rũngaria njĩra yaku mbere
yakwa.

⁹Tũnua twacio tũtiaragia ũhoru
ũngĩhokwo;
ngoro ciacio ciyũrĩte
mwanangĩko.
Mĩmero yacio nĩ ta mbĩrĩra
ngunũre;
ciaragia maheeni na rūrĩmĩ
rwacio.

¹⁰Wee Ngai, matue nĩmahĩtĩtie!
Reke magũithio nĩ mĩbango ĩyo
yao ya ungumanĩa.
Maingate nĩ ũndũ wa mehia mao
maingĩ,
nĩgũkorwo nĩmakũremeire.

¹¹No rĩrĩ, reke arĩa moragĩra harĩwe
makene;
nĩmarekwo mainage hĩndĩ
ciothe nĩ gũkena.
Tambũrũkia ũgitĩri waku igũrũ
rĩa,
nĩguo arĩa mendete rĩitwa rĩaku
magũkenagĩre.

¹²Nĩ ũndũ ti-itherũ Wee Jehova
nĩũrathimaga andũ arĩa
athingu;
ũtũũraga ũmairigĩire na wega
waku taarĩ ngo.

*Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya Thĩĩna
Thaburi ya Daudi*

6 ¹Wee Jehova, ndũkandũithie ũrĩ
na marakara,
o na kana ũũherithie ũrĩ na
mang'ũrĩ.

²Jehova, njiguĩra tha, nĩgũkorwo
nĩthirĩtwo nĩ hinya;
Wee Jehova honia, nĩgũkorwo
mahĩndĩ makwa marĩ na
ruo rūnene.

³O nayo ngoro yakwa ĩrĩ na ruo
rũnene.
Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova, nĩ
nginya rĩ?

⁴Wee Jehova, cooka, ũka ũũthare;
honokia tondũ wa wendo waku
ũrĩa ũtathiraga.

⁵Gũtirĩ mũndũ ũngĩkũririkana arĩ
mũkuũ.
Nũũ ũkũgoocaga arĩ thĩĩnĩ wa
mbĩrĩra?

⁶Nĩ ndĩ mũnogu mũno nĩ ũndũ wa
gũcaaya;
ũtukũ wothe njihũgagia ũrĩrĩ
wakwa na kĩrĩro,
na ngaconjoria gĩtĩ gĩakwa na
maithori.

⁷Maitho makwa matirona wega nĩ
ũndũ wa ihooru;
nĩmaroora nĩ ũndũ wa thũ
ciakwa ciothe.

⁸Njehererai inyuĩ arĩa othe
mwĩkaga ũũru,
nĩgũkorwo Jehova nĩaiguĩte
kĩĩro gĩakwa.

⁹Jehova nĩaiguĩte ngĩmũthaiha
anjiguĩre tha;
Jehova nĩetĩkĩrĩte ihooya
rĩakwa.

¹⁰Thũ ciakwa ciothe nĩigaconoka na
imake;
igaacooka na thuutha o rĩmwe
iconokete.

*Ihooya rĩa kũũria Gũtharwo Kuuma kũrĩ
Thũ*

Thaburi ya Daudi

7 ¹Wee Jehova Ngai wakwa,
nĩngwĩhitha harĩwe;
honokia na ũũthare kuuma kũrĩ
arĩa othe manyingatithagia,

²tondũ waga gwĩka ũguo
mekũndembũranga o ta
mũrũũthi,
o na mandinangie icunjĩ hatarĩ
mũndũ ũngĩndeithia.

³Wee Jehova Ngai wakwa,
ingĩkorwo nĩnjikĩte ũndũ
ũcio,
na ngorwo njikĩte ũũru na moko
makwa,

⁴na ingĩkorwo njikĩte mũndũ ũũru
ũrĩa ũtarĩ na haaro na niĩ,
kana ngatunya thũ yakwa kĩndũ
hatarĩ gĩtũmi-rĩ,

⁵hĩndĩ iyo kireke thũ yakwa
ĩnyingatithie na iĩnyiite;
tũma irangĩrĩrie muoyo wakwa
tĩĩri-inĩ,
na itũme ngome rũkũngũ-inĩ.

⁶Arahũka Wee Jehova, marakara-
inĩ maku;
rũgama ũũkĩrĩre thũ ciakwa na
marũrũ.

Ūkĩra Wee Ngai wakwa,
ũtuanĩre ciira na kĩhooto.

⁷Andũ a ndũrĩrĩ arĩa monganĩte
nĩmagũthiũrũrũkĩrie.

Mathamakĩre ũrĩ kũu igũrũ;

⁸Jehova nĩagĩtuĩre andũ othe
ciira.

Wee Jehova, ndũira ciira,
kũringana na ũthingu
wakwa,
na kũringana na ũrũngĩrĩru
wakwa, Wee
Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.

⁹Wee Ngai mũthingu,
o Wee ũthuthuuragia meciiria
na ngoro,
kinyia ũhinya wa andũ arĩa
aaganu mũthia,
na ũtũme andũ arĩa athingu
matũũre na thayũ.

¹⁰Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe
ngo yakwa,
ũrĩa ũhonokagia arĩa arũngĩrĩru
ngoro.

¹¹Ngai nĩwe ũtuanagĩra ciira na
kĩhooto,
nĩ Mũrungu ũrĩa wonanagia
marakara make o
mũthenya.

¹²Mũndũ angĩaga kũgarũrũka,
nĩekũmũnoorera rũhiũ rwake
rwa njora;
ũta wake nĩaũtungĩte na
akaũgeeta.

¹³Nĩahaarĩrie indo ciake cia
mbaara cia kũũragana;
akahaarĩria mĩguĩ yake
ikũrĩrĩmbũka mwaki.

¹⁴Mũndũ ũrĩa ũgĩte nda ya waganu,
na akooha nda ya thĩĩna,
aciaraga maheeni.

¹⁵Mũndũ ũrĩa wenjaga irima na
akarĩthikũria,
agũũaga o irima rĩu enjete.

¹⁶Thĩĩna ũrĩa aambĩrĩrie
ũmũcookagĩrĩra we mwene,
haaro yake ikamũgwĩra mūtwe
wake mwene.

¹⁷Nĩngũcookeria Jehova ngaatho
tondũ wa ũthingu wake,
na ngooce rĩitwa rĩa Jehova
Ūrĩa-ŭrĩ-Igũrũ-Mũno na
rwĩmbo.

*Ūmbi Wonanagia Riiri wa Ngai
Thaburi ya Daudi*

8 ¹Wee Jehova, o Wee Mwathani
witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ
thĩ yothe-ĩ!

Nĩũigĩte riiri waku o igũrũ
matu-inĩ.

²Nĩūtũmĩte rūgooco ruume tũnua-
inĩ twa ciana na twa
ngenge,
nĩ tondũ wa thũ ciaku,
nĩguo ũkirie ūrĩa ūrĩ muku
nawe o na mwĩrĩhĩria.

³Rĩrĩa ndecũũrania ũhoru ũkonĩĩ
igũrũ rĩu rĩaku,
ngooni wĩra wa ciara ciaku,
mweri na njata icio wĩkĩrĩte
kuo-rĩ,

⁴mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ũikaraga
ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ
atĩ nĩkĩo ũmũmenyagĩrĩra?

⁵Watũmire atigie o hanini
aiganane nawe,
na ũkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri
o na gĩtĩo.

⁶Wamũtuire wa gwathaga mawĩra
ma moko maku;
ũkĩiga indo ciothe rungu rwa
makinya make:

⁷ndũũru ciothe cia mbũri na cia
ng'ombe,
na nyamũ cia gĩthaka,

⁸na nyoni cia rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ,
na kĩrĩa gĩothe kĩgeragĩra kũu
iria-inĩ thĩinĩ.

⁹Wee Jehova, o Wee Mwathani
witũ,
kaĩ rĩitwa rĩaku nĩ inene gũkũ
thĩ yothe-ĩ!

*Wathani wa Ngai wa Kĩhotoo
Thaburi ya Daudi*

9 ¹Wee Jehova, nĩngũkũgooca na
ngoro yakwa yothe;
nĩngũgana maũndũ maku
mothe ma magegania marĩa
wĩkĩte.

²Nĩngũcanjamũka na ngene nĩ
ũndũ waku.
Nĩngũina rwĩmbo ngooce rĩitwa
rĩaku, Wee Ūrĩ-Igũrũ-Mũno.

³Thũ ciakwa icookaga na thuutha,
ikahĩngwo igathira irĩ mbere
yaku.

⁴Nĩgũkorwo nĩũtiirĩrĩre kĩhotoo
gĩakwa na ciira wakwa;
nĩũikarĩre gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene,
na ũgatua ciira na ũthingu.

⁵Nĩũrũithĩtie ndũrĩrĩ na ũkaniina
andũ arĩa aaganu;
namo marĩitwa mao
ũkamatharia tene na tene.

⁶Thũ nĩũcikinyĩrie mwanangĩko
ũtathiraga,
nĩwanangĩte matũũra macio
manene;
o na kũririkanwo kwao
nĩgũthirĩte.

⁷Jehova athamakaga nginya tene;
nĩahaandĩte gĩtĩ gĩake kĩa ũnene
nĩguo atuanĩre ciira.

⁸Nĩagatuĩra andũ a thĩ ciira na
kĩhotoo;
nĩagathamakĩra ndũrĩrĩ o ta
ũrĩa kwagĩrĩre.

⁹Jehova nĩwe rĩũrĩro rĩa arĩa
ahinyĩrĩrie,
kĩhitho kĩrĩ hinya hĩndĩ ya
mathũina.

¹⁰Arĩa mooĩ rĩitwa rĩaku
nĩmarĩkwĩhokaga,
nĩgũkorwo Jehova ndũrĩ
watiganĩria arĩa
makũrongoragia.

- ¹¹ Inĩrai Jehova nyĩmbo mũmũgooce,
o ũcio ũikariĩre gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene kũu Zayuni;
umbũrĩrai andũ a ndũrĩrĩ
maũndũ marĩa ekĩte.
- ¹² Nĩgũkorwo ũcio ũrĩhanagĩria
thakame nĩamaririkanaga;
kĩrĩro kĩa andũ arĩa ahinyĩrĩrĩku
ndakariganĩrwo nĩkĩo.
- ¹³ Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa thũ
ciakwa iranyariira!
Njiguĩra tha, ũnjoe na igũrũ,
ũndute kuuma ihingo-inĩ
cia gĩkuũ,
- ¹⁴ nĩguo nyumbũre ũgooci waku
ndĩ kũu ihingo-inĩ cia Mwarĩ wa
Zayuni,
na ndĩ kũu ngenagĩre ũhonokio
waku.
- ¹⁵ Ndũrĩrĩ nĩgwĩte o irima rĩrĩa
cienjete;
magũrũ maacio nĩmanyiitĩtwo
nĩ wabu o ũcio ihithĩte wa
gũtegana.
- ¹⁶ Jehova nĩemenyithanĩtie na ũndũ
wa gũtuanĩra ciira na
kĩhooto gĩake;
andũ arĩa aaganu nĩmetegete na
wĩra wa moko mao ene.
- ¹⁷ Andũ arĩa aaganu macookaga o
mbĩrĩra-inĩ,
ĩ-ni, ndũrĩrĩ iria ciothe
iriganagĩrwo nĩ Ngai.
- ¹⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa abatari
matigũtũũra mariganĩire,
na kana mwĩhoko wa arĩa
ahinyĩrĩrie ũthire nginya
tene.
- ¹⁹ Wee Jehova, arahũka, Ndũkareke
mũndũ agĩe na ũhootani;
reke ndũrĩrĩ ituĩrwo ciira irĩ
mbere yaku.
- ²⁰ Wee Jehova, maiguithie guoya,
ũreke ndũrĩrĩ imenye atĩ cio no
andũ.

Ūnene wa Ngai

- 10** Wee Jehova, ũkũrũgama
haraaya nĩkĩ?
Wĩhithaga nĩkĩ hĩndĩ ya
mathĩĩna?
- ² Mũndũ ũrĩa mwaganu etũĩaga rĩrĩa
ekũhĩta andũ arĩa matarĩ
hinya,
rĩrĩa magwatio nĩ mĩbango ĩyo
mathugundĩte.
- ³ Mũndũ ũrĩa mwaganu erahagĩra
merĩrĩria ma ngoro yake;
arathimaga andũ arĩa akoroku,
na akaruma Jehova.
- ⁴ Mũndũ ũcio mwĩtĩĩ
ndarongoragia Ngai;
meciiria-inĩ make mothe
ndeciiragia ũhoru wa Ngai.
- ⁵ Njĩra ciake ciikaraga igaaciire
hĩndĩ ciothe;
we nĩ mwĩtĩĩ mũno,
namo mawatho maku
nĩmamũraiĩrĩrie;
we nĩkũnyũrũria anyũrũragia
arĩa marĩ ũthũ nake.
- ⁶ Eĩĩraga na ngoro yake atĩrĩ, “Gũtirĩ
ũndũ ũngĩnyinainia;
ndĩrĩkoragwo ndĩ mũkenu
hĩndĩ ciothe na gũtirĩ hĩndĩ
ngoona thĩĩna.”
- ⁷ Kanua gake kaiyũrĩte irumi
na maheeni, o na
kũguoyohithania;
mĩtangĩko na mĩario mĩũru ĩrĩ
rũrĩmĩ-inĩ rwake.
- ⁸ Aikaraga oheirie andũ hakuhĩ na
matũũra:
ageterera arĩa matarĩ na ũũru
akamooraga,
aikaraga acũthĩrĩrie na hitho
mũndũ ũrĩa ũtarĩ na
mũmũteithia.
- ⁹ Aikaraga oheirie o ta mũrũũthi ũrĩ
kĩmamo-inĩ kĩaguo;
agaikara oheirie nĩguo anyiite
arĩa matarĩ na hinya;
anyiĩtaga arĩa matarĩ na hinya,
akamakururia akamatwara
mũtego-inĩ wake.

¹⁰ Ahehenjaga andũ acio matarĩ
na wa kũmateithia,
makaringĩka;
magũũaga thĩ nĩ ũndũ wa hinya
wake.

¹¹ Eĩraga na ngoro atĩrĩ, “Mũrungu
nĩariganĩrwo:
nĩehumbĩrĩte ũthiũ na
ndoonaga.”

¹² Arahũka, Jehova!
Ambararia guoko gwaku na
igũrũ, Wee Mũrungu.
Tiga kũriganĩrwo nĩ arĩa matarĩ
na hinya.

¹³ Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mũndũ ũrĩa
mwaganu arume Ngai?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga eĩre na ngoro
atĩrĩ,
“We ndangĩrĩhania?”

¹⁴ No rĩrĩ, Wee Ngai, Wee nĩwonaga
mathiĩna o na kĩa,
ũkoona ũhoro ũcio
ũkawamũkĩra moko-inĩ
maku.

Mũndũ ũrĩa ũtarĩ wa kũmũteithia
eneanaga harĩwe.
Wee nĩwe mũteithia wa andũ
arĩa matarĩ maithe mao.

¹⁵ Una guoko kwa mũndũ ũrĩa
mwaganu na kwa ũrĩa
mũũru;
mũrĩhie nĩ ũndũ wa waganu
wake ũcio ũtangĩmenyeka.

¹⁶ Jehova nĩwe Mũthamaki wa
nginya tene;
ndũrĩrĩ nĩgathira ciehere
bũrũri-inĩ wake.

¹⁷ Wee Jehova, nĩũiguaga wendi wa
andũ arĩa anyamaarie;
nĩũmomagĩrĩria, na
ũgathikĩrĩria gũkaya kwao,

¹⁸ ũgitagĩra andũ arĩa matarĩ maithe
na arĩa ahinyĩrĩre,
nĩgeetha mũndũ, ũrĩa ũrĩ o wa
thĩ, ndagacooke gwĩkanĩra
guoya.

Rwĩmbo rwa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

11 ¹ Nĩ njũragĩra harĩ Jehova.
Mwahota atĩa

kũnjĩra atĩrĩ:

“Ũmbũka ta nyoni ũũrĩre
kĩrĩma-inĩ gĩaku.

² Ta rora, andũ arĩa aaganu
nĩmageetete mota mao,
makahagĩka mĩguĩ yao ndigi-inĩ
nĩguo mehithĩte nduma-inĩ
marathe andũ arĩa atheru
ngoro.

³ Hĩndĩ irĩa mĩthingi iraanangwo-rĩ,
andũ arĩa athingu mangĩhota
gwĩka atĩa?”

⁴ Jehova arĩ thĩinĩ wa hekarũ yake
theru;

Jehova arĩ gĩtũ-inĩ gĩake kĩa
ũnene kũu igũrũ.

Acũthagĩrĩria ariũ a andũ;
maitho make nĩmamaroragia.

⁵ Jehova nĩaroragia andũ arĩa
athingu,

no andũ arĩa aaganu na arĩa
mendete haaro-rĩ,
ngoro yake nĩmathũire.

⁶ Andũ arĩa aaganu nĩakamoirĩria
marakara maraakana na ũbiriti
ũgwakana;
igai rĩao nĩ rũhuho rũrĩa
rũcinaga.

⁷ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũthingu,
na nĩendete ciira wa kĩhooto;
andũ arĩa arũngĩrĩru nĩo
marĩonaga ũthiũ wake.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

12 ¹ Jehova, tũteithie, nĩgũkorwo
andũ arĩa etigĩri Ngai
nĩmanĩinĩtwo;

andũ arĩa ehokeku nĩmathirĩte
makoima gatagatĩ-inĩ ka
andũ.

²O mündũ aheenagia mündũ wa
itũũra rĩake;
mĩromo yao ya ũhinga yaragia
maheenĩ.

³Jehova aroheria mĩromo yothe
ya ũhinga,
o na nĩmĩ ciothe iria ciaragia na
mwĩgaatho,

⁴iria ciugaga atĩrĩ, “Tũkũhootana nĩ
ũndũ wa nĩmĩ ciitũ;
mĩromo ĩno tũrĩ nayo nĩ iitũ;
mwathi witũ akĩrĩ ũ?”

⁵“Tondũ wa kũhinyĩrĩrio kwa andũ
arĩa matarĩ hinya,
na gũcaaya kwa arĩa abatarĩ-rĩ,
rĩu nĩngwarahũka,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

“Nĩngũmagitĩra kuuma kũrĩ
andũ arĩa mamacambagia.”

⁶Nacio ciugo cia Jehova itirĩ
mahĩtia,
ihaana ta betha ĩthereirio
kĩrugutĩro-inĩ kĩa rĩũmba,
ĩtheretio maita mũgwanja.

⁷Wee Jehova nĩũrĩtũmenyagĩrĩra
wega,
na ũtũgitagĩre kuuma kũrĩ andũ
ta acio nginya tene.

⁸Andũ arĩa aaganu
macangacangaga marĩ na
mwĩtũĩo,
rĩrĩa ũndũ ũrĩa mũũru
ũragathĩrĩrio nĩ andũ.

Gweterera Ũhonokio wa Ngai

Thaburi ya Daudi

13 ¹Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova?
Ũgũtũũra
ũrganĩirwo nĩ nĩ nginya
tene?

Nĩ nginya rĩ ũgũtũũra ũũhithĩte
ũthiũ waku?

²Nĩ nginya rĩ ngũtũũra ngianaga na
mecirĩa makwa,
na o mũthenya ngoragwo na
ihooru ngoro-inĩ yakwa?
Nĩ nginya rĩ thũ yakwa ĩgũtũũra
ĩhootaga?

³Wee Jehova, Ngai wakwa, ndora
na ũnjookerie ũhoru.

Tũma maitho makwa mone,
nĩguo ndikae gũkoma toro
wa gĩkuũ;

⁴nĩguo thũ yakwa ndĩkoige atĩrĩ,
“Nĩndĩmũhootete,”
nao arĩa marĩ muku na nĩ
magĩkenere kũgũa gwakwa.

⁵No nĩ ndĩhokete wendo waku
ũrĩa ũtathiraga;
ngoro yakwa ĩkenagĩra
ũhonokio waku.

⁶Nĩngũinĩra Jehova,
nĩgũkorwo nĩanjikĩte wega
mũno.

Ngai ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

14 ¹Kĩrimũ kĩĩraga na ngoro atĩrĩ,
“Gũtirĩ Ngai.”

Nĩ amaramari, ciĩko ciao nĩ njũru;
gũtirĩ mündũ o na ũmwe
wĩkaga wega.

²Jehova aroraga ciana cia ariũ a
andũ arĩ o igũrũ,
one kana nĩ harĩ ũrĩ na ũmenyo,
o na kana nĩ harĩ ũrongoragia
Ngai.

³Othe-rĩ, nĩmorĩte njĩra,
magatuĩka amaramari marĩ
hamwe;
gũtirĩ mündũ o na ũmwe wĩkaga
wega,
gũtirĩ o na ũmwe.

⁴Andũ acio mekaga maũndũ mooru
kaĩ matamenyaga,
o acio marĩĩaga andũ akwa o ta
ũrĩa andũ marĩĩaga irio,
o acio matakayagĩra Jehova?

⁵Hau nĩho marĩ manyiitĩtwo nĩ
guoya mũnene,
nĩgũkorwo Ngai aikaraga
hamwe na thiritũ ya arĩa
athingu.

⁶Inyũ andũ aya aaganu

nīmūthūkagia mībango ya
arīa athiini,
no Jehova nīwe rīūrīro rīao.

⁷Naarī korwo ūhonokio wa Isiraeli
no ūgīūke kuuma Zayuni!
Rīrīa Jehova agaacookeria andū
ake indo ciao-rī,
Jakubu nīagīkene, na Isiraeli
acanjāmūke.

*Maūndū marīa Jehova Endaga
Thaburi ya Daudi*

15 ¹Jehova, nūū ūngītūūra hema-
inī yaku?
Nūū ūngītūūra kīrīma-inī gīaku
kīrīa kīamūre?
²Nī mūdū ūrīa mīthiire yake itarī
ūcuuke,
na ūrīa wīkaga maūndū ma
ūthingu,
na kwaria aragia ūhoru wa ma
kuuma ngoro-inī yake,
³ na ndarī njambanio rūrīmī-inī
rwake,
na ndeekaga mūdū wa itūūra
rīake ūūru,
o na kana akamenereria mūdū
ūrīa ūngī;
⁴mūdū ūcio nīathūire mūdū ūrīa
wīkaga maūndū mooru,
no nīatīite arīa etigīri Jehova,
na ndagaga kūhingia mwīhīwa
wake,
o na ūngīkorwo ūrī wa
kūmūtuuria,
⁵ndakombanagīra mbeeca ciake
nīguo one uumithio,
na ndangīoya ihaki nīguo
ahatūrīrie mūdū ūteehītie.
Mūdū ūrīa wīkaga maūndū ta
macio
ndarī hīndī akeenyenyeke.

*Mwathani nīwe Rīūrīro Rīakwa
Thaburi ya Daudi*

16 ¹Wee Mūrungu, ngitagīra,
nīgūkorwo nī harīwe
njūragīra.

²Ndeerire Jehova atīrī, “Wee nīwe
Mwathani wakwa;
hatirī ūndū mwega ingīona
ūtoimīte harīwe.”

³Ha ūhoru wa andū arīa aamūre
arīa marī būrūri-inī,
acio nīo andū arīa marī riiri, na
nīo ngenagīra mūno.

⁴Andū arīa mateng’eragīra ngai
ingī-rī,
kīeha kīao nīgīkaingīha.
Ndirī hīndī ngarutīra ngai icio
magongona ma gūita
thakame,^a
o na kana ngwete marīitwa
maacio na mīromo yakwa.

⁵Jehova nīwe ūnjigīire rwīga
rwakwa, na gīkombe
gīakwa;^b
Wee nīwe ūgitagīra igai rīakwa.

⁶Ūnajatūrīire ithaka kūdū kūrīa
kwega;
ti-itherū igai rīakwa
nīrīngenagia mūno.

⁷Nīngūgooca Jehova, ūrīa ūūheaga
kīrīra;
o na ūtukū ngoro yakwa
nīndaaraga.

⁸Jehova akoragwo arī mbere
yakwa hīndī ciothe.
Tondū arī guoko-inī gwakwa
kwa ūrīo-rī,
ndingīenyenyeka.

⁹Nī ūndū ūcio ngoro yakwa
nīnjanjamūku, na rūrīmī
rwakwa rūgakena;
o nago mwīrī wakwa nī
ūgaatūūra ūrī na thayū,

¹⁰tondū ndūkandiganīria
mbīrīra-inī,
o na kana ūreke Ūrīa-waku-
Mūtheru abuthe.

^a4 Ndibei nīyo yarutagwo igongona rīa
gūtwo. Andū a Ndūrīrī nīmatukanagia
thakame ya ūrīa woragwo na ndibei, nīguo
īgatuika igongona rīa gūtwo.

^b5 Gīkombe gīkī nī kīrīa mūdū aaheagwo
hīndī ya gūkūngūira maūndū.

¹¹Nĩũũmenyithĩtie njĩra ya gũthiĩ
muoyo-inĩ;
nĩũkanjiyũria gĩkeno ndĩ harĩa
ũrĩ,
hamwe na mwago wa tene na
tene ndĩ guoko-inĩ gwaku
kwa ũrĩo.

Ihooya rĩa Mũndũ Ũtarĩ Ũcuuke

Ihooya rĩa Daudi

17 ¹Wee Jehova, ta igua
gũthaihana gwakwa kwa
ũthingu;
thikĩrĩria gũkaya gwakwa.
Tega gũtũ ũigue ihooya rĩakwa,
tondũ rĩtiumanĩte na mĩromo ya
maheeni.
²Itũĩro rĩakwa rĩa kĩhooito
nĩrĩkiume kũrĩ wee;
maitho maku nĩmakĩone o ũndũ
ũria wagĩrĩire.

³O na ũngĩthuthuuria ngoro yakwa
na ũndũirĩe ũtukũ,
o na ũngĩngeria, ndũrĩ ũndũ
mũũru ũngĩona;
nĩndũite atĩ ndikehia na kanua
gakwa.

⁴Ha ũhoro wa ciĩko cia andũ,
na ũndũ wa uuge wa mĩromo
yaku
nĩ ndũũrĩte ndĩrigagĩrĩria
njĩra cia andũ arĩa mendete
haaro.

⁵Makinya makwa nĩmarũmitie
njĩra ciaku;
magũrũ makwa matirĩ
matenderũka.

⁶Wee Mũrungu, ngũkayagĩra tondũ
nĩũnjĩtikaga;
ndegeera gũtũ na ũigue ihooya
rĩakwa.

⁷Tũma magegania ma wendo waku
mũnene monekane,
Wee ũhonokanagia na guoko
gwaku kwa ũrĩo
arĩa moragĩra harĩwe kuuma
kũrĩ thũ ciao.

⁸Menyagĩrĩra nĩ ta kĩũma kĩa
riitho rĩaku;
hitha kĩĩruru-inĩ kĩa mathagu
maku

⁹ndigakorwo nĩ andũ arĩa aaganu
arĩa maatharĩkagĩra,
na kuuma kũrĩ thũ cia muoyo
wakwa iria cindigiĩcĩrie.

¹⁰Nĩmahinganĩtie ngoro ciao
nyũmũ,
na tuo tũnua twao tũkaarĩa na
mwĩgaatho.

¹¹Maahĩtũte, rĩu nĩmandigiĩcĩrie,
mangũũrĩire maitho, mone
mweke wa kũnũnda.

¹²Mahaana ta mũrũũthi ũhũtĩire
ndĩa yaguo,
makahaana ta mũrũũthi
mũnene woheirie kĩrĩa
ũrenda kũnyiita.

¹³Arahũka, Wee Jehova,
mang'ethere, ũmahootie;
ndeithũra na rũhiũ rwaku rwa
njora kuuma kũrĩ andũ arĩa
aaganu.

¹⁴Wee Jehova, honokia na guoko
gwaku kuuma kũrĩ andũ ta
acio,
ũũhonokie kuuma kũrĩ andũ a
thĩ ĩno arĩa irĩhi rĩao rĩrĩ o
muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ.

Ũniinagĩra andũ arĩa wendete
ng'aragu ũkamahũũnia;
ciana ciao irĩ na cia kũigana,
na nĩmaigagĩra ciana cia ciana
ciao mũthiithũ.

¹⁵Na nĩ-rĩ, nĩngeyonera ũthiũ waku
na ũthingu;
rĩrĩa ngokĩra-rĩ, nĩngaĩiganwo
nĩgũkuona ũria ũtarĩ.

*Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ
wa Ũhootani*

Thaburi ya Daudi

18 ¹Nĩngwendete, Wee Jehova, o
Wee hinya gwakwa.

²Jehova nĩwe rwaro rwakwa rwa
ihiga, na rũirigo rwakwa

rwa hinya, na mūkūūri
wakwa;
Mūrungu wakwa nīwe rwaro
rwakwa rwa ihiga, o we
rīūrīro rīakwa.
Nīwe ngo yakwa, na rūhīa rwa
ūhonokio wakwa, o na
kīhitho gīakwa kīrūmu.
³Ngayagīra Jehova, ūrīa wagīrīire
nīkūgocwo,
na ngahonokio kuuma kūrī thū
ciakwa.
⁴Mīhīndo ya gīkuū nīyandigiicire;
kīguū kīa mwanangīko
gīkīhubīkania.
⁵Mīhīndo ya mbīrīra
īgīithiororokeria;
nayo mītego ya gīkuū
ikīnjīhotorera.
⁶Mīnyamaro-inī yakwa ndakaīire
Jehova;
ngīrīrīra Ngai wakwa
aandeithie.
Arī hekarū-inī yake nī aaiguire
mūgambo wakwa;
kīrīro gīakwa gīgikinya harī we,
o matū-inī make.
⁷Thī ikīinaina na īgīthingitha,
nayo mīthingi ya irīma
ikīenyanya;
ikīinaina tondū aarī mūrakaru.
⁸Ndogo ikīuma maniūrū-inī make
ikīambata na igūrū;
mwaki wa kūniinana ūkiuma
kanua-inī gake,
kanua-inī gake hakīuma makara
mekūrīrīmbūka.
⁹Aahingūrīre igūrū agīkūrūka thī;
matu matumanu maarī rungu
rwa makinya make.
¹⁰Aathiire akuūtwo nī ikerubi^a
akīūmbūka;
akīambata na igūrū na mathagu
ma rūhuho.

^a10 Akerubi nī ciūmbe cia matu-inī na
nīcio ciakuuaga gītī kīa Ngai kīa ūnene.

¹¹Aatuire nduma kīndū gīake gīa
kwīhumbīra,
hema ya kūmūthiūrūrūkīria,
o matu marīa mathimbu ma
mbura.
¹²Kuuma ūkengi ūrīa warī harī we,
mbura ya mbembe na heni
igūtūrīkanīria matu-inī
make.
¹³Jehova akīruruma arī kūu igūrū;
mūgambo wa Ūrīa-ūrī-Igūrū-
Mūno ūkīguuo.
¹⁴Aikirie mīguī yake, akīharagania
thū,
agīciikīria heni nene,
agīcingatithia.
¹⁵Mīkuru ya iria ikīguūrīo,
nayo mīthingi ya thī
ikīhumbūrīo
nī ūndū wa irūithia rīaku, Wee
Jehova,
na nī ūndū wa ihurutana rīa
mīhūmū ya maniūrū maku.
¹⁶Agītambūrūkīa guoko gwake
kuuma o kūu igūrū,
akīniyiita;
akīnguucia, akīnduta maaī-inī
kūrīa kūrīku.
¹⁷Andeithūrīre harī thū yakwa īrī
hinya,
akīndeithūra kūrī arīa
maathūire, o acio
maangīrītīe hinya.
¹⁸Manjīhotoreire mūthenya ūrīa
ndaarī na mūtino,
no Jehova nīwe warī mūtīrīrīri
wakwa.
¹⁹Andeehire kīndū kwariī;
akīndeithūra nī tondū
nīakenetio nī nīi.
²⁰Jehova anjīkīire maūndū
kūringana na ūthingu
wakwa;
andīhīte kūringana na ūtheru
wa moko makwa.
²¹Nīgūkorwo nīnūmītīe njīra cia
Jehova;
ndīkīte ūūru ngahutatīra Ngai
wakwa.

²² Mawatho make mothe marĩ
mbere yakwa;
ndihutatuire irĩra cia watho
wake wa kũrũmĩrĩrwo.

²³ Ngoretwo itarĩ na ũcuuke ndĩ
mbere yake,
na ngemenyerera ndikehie.

²⁴ Jehova andĩhĩte kũringana na
ũthingu wakwa,
akandiha kũringana na ũtheru
wa moko makwa maitho-inĩ
make.

²⁵ Kũrĩ mũndũ ũrĩa mwĩhokeku
ũrĩionanagia ũrĩ
mwĩhokeku,
na kũrĩ ũrĩa ũtarĩ ũcuuke
ũrĩionanagia ndũrĩ ũcuuke,

²⁶ kũrĩ ũrĩa wĩtheragia, ũrĩionanagia
ũrĩ mũtheru,
no kũrĩ ũrĩa ũrĩ mũthĩire
mĩogomu, ũrĩionanagia ũrĩ
mũmũhutatĩri.

²⁷ Wee ũhonokagia andũ arĩa
enyiĩhia,
no arĩa marĩ maitho ma mwĩtũo
ũkamaconorithia.

²⁸ Wee Jehova, ũigaga tawa wakwa
wakanĩte;
Ngai wakwa atũmaga nduma
yakwa ĩtuĩke ũtheri.

²⁹ Ndĩ na ũteithio waku no hote
gũtharĩkĩra mbũtũ ya ita;
ndĩ na Ngai wakwa no hote
kũrũga rũthingo.

³⁰ Mũrungu-rĩ, njĩra ciake
nĩnginyanĩru;
kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ ihĩtia.
We nĩwe ngo ya arĩa othe
mehithaga harĩ we.

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ Mũrungu tiga
Jehova?
Na nũũ Rwaro rwa Ihiga tiga
Ngai witũ?

³² Nĩ Mũrungu ũũheaga hinya
na agatũma njĩra yakwa
ĩkinyanĩre.

³³ Atũmaga magũrũ makwa magĩe
ihenya ta ma thwariga;
aahotithagia kũrũgama kũndũ
kũrĩa kũraihi.

³⁴ We nĩwe wonagia moko makwa
mũrũire wa mbaara;
moko makwa no mageete ũta
wa gĩcango.

³⁵ Ũũheaga ngo yaku ya ũhootani,
guoko gwaku kwa ũrĩo nĩkuo
kũndiiragĩrĩra;
ũinamagĩrĩra ũkaanenehia.

³⁶ Ũnjaramagĩria njĩra ya kũrĩa
thiagĩra,
nĩgeetha magũrũ makwa
matigatirũke.

³⁷ Ndaingatithirie thũ ciakwa
ngĩcikinyĩra;
ndiacookire na thuuha nginya
rĩrĩa cianiinirwo.

³⁸ Ndacihehenjire ikĩremwo nĩ
gũũkĩra;
ciagũire thĩ wa magũrũ makwa.

³⁹ Wee waheire hinya wa kũrĩa
mbaara;
ũgĩgĩtũma thũ ciakwa
ciinamĩrĩre magũrũ-inĩ
makwa.

⁴⁰ Watũmire thũ ciakwa ihũndũke
ciũre,
na nĩ ngĩniina arĩa maathũire.

⁴¹ Maakaire mateithio, no hatiarĩ na
wa kũmahonokia,
maakaiĩre Jehova no
ndaametĩkire.

⁴² Ndaamahũũrĩre makĩhinya ta
rũkũngũ rũmbũrĩtwo nĩ
rũhuho;
ngĩmaita njĩra-inĩ ta ndooro.

⁴³ Nĩũũhonoketie ngaaga
gũtharĩkĩrwo nĩ andũ;
ũndũite mũtongoria wa ndũrĩrĩ;
andũ itooĩ nĩmandungatagĩra.

⁴⁴ O rĩrĩa maigua ngumo yakwa,
nĩmanjathĩkagĩra;
andũ a kũngĩ mehetaga marĩ
mbere yakwa.

⁴⁵Othe makuuaga ngoro;
mookaga makĩinainaga moimĩte
ciĩhitho ciao cia hinya.

⁴⁶Jehova atũũraga muoyo!
O we Rwaro rwakwa rwa Ihiga
arogoocho!

Ngai o we Mũhonokia wakwa
arotũgĩrio!

⁴⁷We nĩwe Mũrungu ũrĩa
ũndĩhagĩria,
agatooria ndũrĩrĩ, agaciiga
rungu rwakwa,

⁴⁸o we ũũhonokagia kuuma kũrĩ
thũ ciakwa.

Wandũgĩririe igũrũ rĩa andũ arĩa
maathũire;

ũkĩndeithũra kuuma kũrĩ andũ
arĩa mahũthagĩra hinya.

⁴⁹Nĩ ũndũ ũcio, Wee Jehova,
nĩndĩrikũgoocaga ndĩ
gatagatĩ ka ndũrĩrĩ,
ndĩrĩinaga ngagoocha rĩtwa
rĩaku.

⁵⁰Aheaga mũthamaki wake
ũhootani mũnene;
onanagia ũtugi wake ũtathiraga
kũrĩ ũcio wake mũitĩrĩrie
maguta,
kũrĩ Daudi na njiaro ciake
nginya tene.

*Ũũmbi wa Ngai Wonanagia Riiri Wake
Thaburi ya Daudi*

19 ¹Igũrũ riumbũraga riiri wa
Mũrungu;
namo matu mamemerekagia
wĩra wa moko make.

²Mũthenya ũkinyagĩria mũthenya
ũrĩa ũngĩ ũhoru;
naguo ũtukũ ũkamenyithia
ũtukũ ũrĩa ũngĩ ũhoru wa
riiri ũcio.

³Gũtirĩ mĩario kana rũthiomi
kũrĩa mũgambo wacio
ũtaiguĩkaga.

⁴Mũgambo wacio ũthiiga thĩ
yothe,
nacio ciugo ciacio igakinya ituri
cia thĩ.

Ngai nĩambĩire riũa hema kũu
igũrũ,

⁵narĩo riumaga rĩhaana ta
mũhikania akiuma nyũmba
yake,

o na kana ta mūteng'eri njoorua
akĩhũahũia gũteng'era.

⁶Rĩrathagĩra mwena-inĩ ũmwe wa
kũu igũrũ,
na rĩgathiũrũka nginya
mwena ũrĩa ũngĩ;
gũtirĩ kĩndũ gĩtakinyagĩrwo nĩ
ũrugarĩ warĩo.

⁷Watho wa Jehova nĩ mũkinyanĩru,
ũriũkagia ngoro ya mündũ.
Kĩrĩra kĩa Jehova nĩ gĩa
kwĩhokeka,
nĩkĩũhĩgagia mündũ ũrĩa ũtarĩ
mũũgĩ.

⁸Mataaro ma Jehova
nĩmarũngĩrĩru,
nĩ makenagia ngoro.
Maathani ma Jehova nĩ
macangararu,
maheaga maitho ũtheri.

⁹Gwĩtigĩra Jehova nĩ ũndũ
mũtheru,
gũtũũraga nginya tene.
Matua ma Jehova nĩ ma ma,
na mothe nĩ ma kĩhooto.

¹⁰Maündũ macio nĩ ma goro gũkĩra
thahabu,
o na gũkĩra thahabu irĩa therie
mũno;
marĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ,
o ũũkĩ ũrĩa uumĩte igua-inĩ.

¹¹Nĩngĩ nĩmo mataaraga ndungata
yaku;
kũmamenyerera nĩ ũndũ ũrĩ
irĩhi inene.

¹²Nũũ ũngĩhota gũkũũrana mahĩtia
make?
Ndekera mahĩtia makwa ma
hitho-inĩ.

¹³Nĩngĩ rigagĩrĩria ndungata yaku
ndĩkeehie mehia ma mwĩiro
o namo;
ndũkanareke mehia macio
manjathe.

Nĩguo ndĩrĩkaraga itarĩ na
ũcuuke,
na itarĩ na mehia ma kwagarara
watho.

¹⁴Ciugo cia kanua gakwa na
matarania ma ngoro yakwa
irogũkenia maitho-inĩ maku,
Wee Jehova, o Wee Rwaro
rwakwa rwa Ihiga, na
Mũkũuri wakwa.

Ihooya rĩa kũũria Ũhootani

Thaburi ya Daudi

20 ¹Jehova arogwĩtika rĩrĩa ũrĩ
mĩnyamaro-inĩ;
rĩitwa rĩa Ngai wa Jakubu
rĩrokũgitĩra.
²Arokũrehere ũteithio kuuma
handũ harĩa hake haamũre,
na agũtiirĩre arĩ kũu Zayuni.
³Aroririkana magongona maku
mothe,
na etĩkĩre maruta maku ma
njino.
⁴Arokũhe maũndũ marĩa ngoro
yaku iĩrirĩrie,
na atũme mĩbango yaku yothe
ĩgaacĩre.
⁵Rĩrĩa ũkaahootana nĩtũkoigĩrĩria
na gĩkeno,
na tuoye bendera ciitũ na igũrũ
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩa Ngai
witũ.
Jehova arokũhingĩria maũndũ
marĩa mothe ũmũhooete.
⁶Rũu nĩmenyete atĩ Jehova
nĩahonokagia ũrĩa wake
mũitĩrĩrie maguta;
nĩamwĩtikaga arĩ kũu igũrũ
rĩake rĩamũre,
arĩ na ũhoti wa kũhonokania
ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ gwake
kwa ũrĩo.
⁷Andũ amwe mehokaga ngaari
cia ita, na angĩ makehoka
mbarathi,
no ithuĩ twĩhokaga rĩitwa rĩa
Jehova Ngai witũ.

⁸Makurumaga makagũa thĩ,
no ithuĩ tũrũgamaga
tũkehaanda.

⁹Wee Jehova, honokia mũthamaki!
Twĩtikage rĩrĩa twagũkaĩra!

Ũhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

21 ¹Wee Jehova, mũthamaki
nĩakeneire hinya waku.
Kaĩ gĩkeno kĩa ũhootani kĩrĩa
ũmũheaga gĩkĩrĩ kĩnene-ĩ!
²Nĩũmũhingĩrie wendi wa ngoro
yake,
naguo ũndũ ũrĩa akũhooete na
mĩromo yake ndũmũimĩte.
³Wamwamũkĩrĩre na irathimo
nyingĩ,
na ũkĩmwĩkĩra thũmbĩ ya
thahabu iĩa therie mũtwe.
⁴Aakũhooire atũũre muoyo, nawe
ũkĩmũhe muoyo,
ũkĩmũhe matukũ maingĩ atũũre
nginya tene na tene.
⁵Riiri wake nĩ mũnene nĩ ũndũ wa
ũhootani ũrĩa ũmũheete;
nĩũmũheete riiri na igweta.
⁶Ti-itherũ nĩũmũrathimĩte na
irathimo cia gũtũũra nginya
tene,
na ũgatũma acanjamũke nĩ
gĩkeno gĩa gũikara harĩwe.
⁷Nĩgũkorwo mũthamaki ehokaga
Jehova;
nĩ ũndũ wa wendo wa
Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
ndangĩenyenyeka.
⁸Guoko gwaku nĩgũkanyĩta thũ
ciaku ciothe;
guoko gwaku kwa ũrĩo
gũgaakumbata arĩa marĩ
muku nawe.
⁹Hĩndĩ iĩa ũkaamoimĩrĩa
ũgaatũma mahaane ta icua rĩa
mwaki mũnene.
Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ make-rĩ,
Jehova nĩakamameria,
naguo mwaki wake ũmaniine.

- ¹⁰ Nĩũkaniina njiaro ciao ithire gũkũ
thĩ,
na ciana cia ciana ciao ũciniine
kuuma kũrĩ andũ.
¹¹ O na mangĩgagũciirĩra magwĩke
ũũru,
na mathugunde maũndũ ma
waganu, matikahootana,
¹² nĩgũkorwo nĩũgatũma
mahũndũke moore
rĩrĩa makoona ũgeetete ũta
waku ũmarathe.
¹³ No gĩtũũgĩre Wee Jehova, nĩ ũndũ
wa hinya waku;
na ithuĩ nĩtũine na tũgooce
hinya waku.

*Ruo Rũnene na Rwĩmbo rwa Kũgooca
Thaburi ya Daudi*

- 22** ¹ Ngai wakwa, Ngai wakwa,
ũndiganĩirie nĩkĩ?
Ũndaihĩrĩirie ũguo nĩkĩ, ũkaaga
kũũhonokia,
ũkaraihĩrĩria ciugo cia mũcaayo
wakwa?
² Wee Ngai wakwa, ngũkayagĩra
mũthenya, no ndũnjĩtikaga,
ngũkayagĩra ũtukũ, na
ndingĩkira.
³ No rĩrĩ, Wee ũrĩ Mũtheru, Wee
ũkarĩire gĩtĩ kĩa ũnene;
Wee nĩwe ũgoocagwo nĩ Isiraeli.
⁴ Maithe maitũ nĩwe meehokaga;
maakwĩhokire nawe
ũkĩmahonokia.
⁵ Maagũkaĩire nao makĩhonokio;
maakwĩhokire na matiigana
gũconorithio.
⁶ No nĩ nduĩkĩte o ta kĩgunyũ, no ti
ta mũndũ,
nganyararwo nĩ andũ na
ngamenwo nĩ kĩrĩndĩ.
⁷ Andũ arĩa othe maanyonaga
nĩmanyũrũragia;
makaanuma makĩnainagia
mĩtwe, makoiga atĩrĩ:

- ⁸ “Ehokaga Jehova; Jehova
nĩakĩmũhatũre.
Nĩakĩmũteithũre, nĩgũkorwo
nĩakenagio nĩwe.”
⁹ No rĩrĩ, Wee nĩwe wandutire nda
ya maitũ;
watũmire ngwĩhoke ndĩ o
nyondo-inĩ cia maitũ.
¹⁰ Kuuma ndaaciawo ndaikirio o
harĩwe;
kuuma ndoima nda ya maitũ
ũkoretwo ũrĩ Mũrungu
wakwa.
¹¹ Ndũkandaihĩrĩrie,
nĩgũkorwo thĩna ũrĩ o hakuhĩ,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa
kũndeithia.
¹² Ndegwa nyingĩ nĩndigicĩirie;
thiũrũrũkĩirio nĩ ndegwa irĩ
hinya cia Bashani.^a
¹³ Mĩrũũthi ikũrarama,
igĩtambuura kĩa
igwatĩtie,
ĩnjathamĩirie tũnua twayo.
¹⁴ Njitĩtwo thĩ ta maaĩ,
namo mahĩndĩ makwa mothe
nĩmarekanĩtie.
Ngoro yakwa yororoete ta
mũhũra;
ĩtwekete irĩ thĩinĩ wakwa.
¹⁵ Hinya wakwa ũnariĩte ta rũgĩo,
naruo rũrĩmĩ rwakwa
rũkanyĩitana na karakara
nĩkũng’ara;
ũngometie rũkũngũ-inĩ rwa
gĩkuũ.
¹⁶ Ndĩmũrigicĩirie nĩ magui;
ndĩmũthiũrũrũkĩrie nĩ gĩkundi
kĩa andũ arĩa meekaga
ũũru,
nĩmatheecangĩte moko na
magũrũ makwa.

^a 12 Bashani kwarĩ mwena wa gathigathini-
irathĩro wa Palestina; nĩ kwoikaine nĩ
ũndũ wa ndegwa ciakuo cia hinya na
ng’ombe noru.

¹⁷ Mahĩndĩ makwa no hote kũmatara
mothe;
andũ marandora na
makangũũrĩra maitho.

¹⁸ Maragayana nguo ciakwa,
nayo kanjũ yakwa
makamĩcuukĩra mĩtĩ.

¹⁹ No rĩrĩ, Wee Jehova,
ndũkandaihĩrĩrie mũno;
Wee Hinya wakwa, hiũha ũũke
ũndeithie.

²⁰ Teithũra muoyo wakwa kuuma
harĩ rūhiũ rwa njora,
ũteithũre muoyo wakwa wa
goro harĩ hinya wa magui.

²¹ Thara kuuma kanua-inĩ ka
mĩrũũthi;
honokia kuuma hĩa-inĩ cia
mbogo.

²² Nĩngumbũra rĩitwa rĩaku kũrĩ
ariũ a baba;
ndĩrĩkũgoocaga ndĩ
kĩũngano-inĩ.

²³ Inyuũ andũ aya mwĩtigĩrĩte Jehova,
mũgoocei!
Inyuothe a njiaro cia Jakubu,
mũkumiei,
inyuũ a njiaro cia Isiraeli,
mũtĩiei.

²⁴ Nĩgũkorwo we ndaamenire
kana akĩnyarara gũthĩnĩka kwa
ũrĩa mũnyamarĩku;
ndaahithire ũthiũ wake kuuma
kũrĩ we,
no nĩathikĩrĩrie kĩrĩro gĩake.

²⁵ Gĩtũmi kĩa ngũgooce ũrĩa
ngũgoocaga ndĩ kũũngano-
inĩ kĩnene kiumĩte harĩwe;
nĩ nĩndĩrĩhingagia mũhĩtwa
yakwa ndĩ mbere ya arĩa
magwĩtigĩrĩte.

²⁶ Andũ arĩa athĩni marĩrĩaga na
makahũna,
arĩa marongoragia Jehova,
nĩmarĩmũgoocaga;
ngoro cianyu irotũũra nginya
tene.

²⁷ Andũ arĩa othe matũũraga ituri
ciothe cia thĩ
nĩmakaririkana na macookerere
Jehova,
andũ a nyũmba ciothe cia ndũrĩrĩ
nĩmakainamĩrĩra mbere yake,

²⁸ nĩgũkorwo ũthamaki nĩ wa
Jehova,
na nĩwe wathaga ndũrĩrĩ ciothe.

²⁹ Andũ arĩa othe atongu a thĩ
makaarĩa na mamũhooe;
arĩa othe makuuaga
magathikwo nĩmagaturia
ndu mbere yake,
o acio matangĩhota gwĩtũũria
muoyo.

³⁰ Ciana nĩikamũtungatĩra;
nacio nĩikahe njiarwa iria
igooka ũhoro wa Mwathani.

³¹ Acio nĩmakahunja ũthingu wake
kũrĩ andũ arĩa magaaciarwo,
nĩgũkorwo nĩwe wĩkĩte ũguo.

*Jehova nĩwe Mũrĩithi Wakwa
Thaburi ya Daudi*

23 ¹ Jehova nĩwe mũrĩithi wakwa,
ndirĩ kĩndũ ingĩaga.

² Atũmaga njarahe ũrĩithio-inĩ ũrĩ
nyeki nduru,
aandongoragia maaĩ-inĩ marĩ na
ũhurũko.

³ Nĩariũkagia ngoro yakwa,
akandongoragia njĩra-inĩ cia
ũthingu,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake.

⁴ O na ingĩtuĩka ndĩrahungurĩra
mũkuru ũrĩ nduma ta ya gĩkuũ,
ndirĩ ũũru ingĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩ hamwe na nĩ;
thiarĩ waku na mũthĩgi waku
nĩciihooreragia.

⁵ Ũnjaragĩra metha mbere yakwa
o harĩa thũ ciakwa irĩ.^a

^a5 Matukũ ma tene irĩkanĩro ciahũũragwo
mũhũũri na ũhoro wa kũrĩanĩra irio cia
kuonania gĩkeno na ũrata.

Ūnjitagĩrĩria maguta mūtwe;^a
gĩkombe gĩakwa nĩkĩyũrĩrĩire.

⁶Ti-itherũ wega na wendani
nĩrĩrũmanagĩrĩra na nĩ
matukũ mothe ma muoyo
wakwa,
na nĩ ngũtũũra nyũmba ya
Jehova nginya tene.

Jehova nĩ Mũthamaki Mũnene

Thaburi ya Daudi

24 ¹Thĩ nĩ ya Jehova, na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo,
mabũrũri mothe o na arĩa
matũũraga ku;
²nĩgũkorwo nĩwe waakire
mũthingi wayo igũrũ rĩa
maria,
na akĩmĩrũmia ĩikare igũrũ rĩa
maaĩ.

³Nũũ ũngĩambata kĩrĩma-inĩ kĩa
Jehova?
Nũũ ũngĩrũgama handũ harĩa
hake haamũre?

⁴Nĩ mũndũ ũrĩa ũrĩ na moko
matheru na akaaga ũũru
ngoro,
na ũrĩa ngoro yake ĩtahooyaga
mũhianano,
o na kana akeehĩta na maheeni.

⁵Mũndũ ũcio nĩarĩamũkagĩra
kĩrathimo kuuma kũrĩ
Jehova,
na onagwo atarĩ mũhĩtia nĩ
Ngai, Mũhonokia wake.

⁶Ūguo nĩguo rũciarũ rwa arĩa
mamũrongoragia rũtarĩ,
o rũrĩa rũrongoragia ũthĩũ
waku, Wee Ngai wa Jakubu.

⁷Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ
ihingo ici,
ambararioi inyuĩ mĩrango ĩno
ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri
atoonye thĩinĩ.

⁸Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũũ?
Nĩwe Jehova ũrĩa ũrĩ hinya na
nĩ njamba,
nĩwe Jehova ũrĩa njamba ita-inĩ.

⁹Ambarariai mĩtwe yanyu, inyuĩ
ihingo ici,
mĩambarariei inyuĩ mĩrango ĩno
ya tene,
nĩguo Mũthamaki wa riiri
atoonye thĩinĩ.

¹⁰Mũthamaki ũcio wa riiri nĩwe ũ?
Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
nĩwe Mũthamaki wa riiri.

*Ihooya rĩa kũũria Gũtongorio na
Kũgĩtĩrwo*

Thaburi ya Daudi

25 ¹Wee Jehova, ngoro yakwa
ndĩmĩroretie na igũrũ kũrĩ
we;

² Wee Ngai wakwa, nowe
ndĩhokete.
Ndũkareke njonorithio,
o na kana ũreke thũ ciakwa
ingenere.

³Gũtirĩ mũndũ ũkwĩhokete
ũgaaconorithio o na rĩ,
no arĩa mekaga andũ ũũru hatarĩ
gĩtũmi-rĩ,
acio nĩo magaaconorithio.

⁴Wee Jehova, nyonia mĩthĩire yaku,
ũũmenyithie njĩra ciaku;

⁵ndongoria ũhorũ-inĩ waku wa ma
na ũndutage,
nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa
ũũhonokagia,
na nĩwe kĩrĩgĩrĩro gĩakwa
mũthenya wothe.

⁶Jehova, ririkana tha ciaku nyingĩ o
na wendo waku,
nĩgũkorwo nĩ cia kuuma o tene.

⁷Ndũkaririkane mehia ma ũnini
wakwa,
o na kana mehia makwa ma
ũremi;
ndirikana kũringana na wendani
waku,
nĩ ũndũ wa wega waku, Wee
Jehova.

^a5 Mũgeni wa gĩtĩio nĩahakagwo maguta
manungi wega mūtwe hĩndĩ ya iruga.

- ⁸ Jehova nĩ mweka na nĩ
mũrũngĩrĩru;
nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa ehia
nĩarĩmonagĩrĩria njĩra
ciake.
- ⁹ Atongoragia andũ arĩa
menyĩihagia na njĩra irĩa
yagĩrĩire,
na akamarutaga njĩra yake.
- ¹⁰ Njĩra ciothe cia Jehova nĩ cia
wendani na wĩhokeku,
harĩ arĩa mamenyagĩrĩra
kĩrĩkanĩro gĩake.
- ¹¹ Wee Jehova, nĩ ũndũ wa rĩitwa
rĩaku-rĩ,
ndekera mehia makwa, o na
gũtuĩka nĩ manene.
- ¹² Mũndũ ũria mwĩtigĩri Jehova
nũũ?
Mũndũ ũcio nĩarĩmuonagĩrĩria
njĩra irĩa aagĩrĩrwo nĩ
kũgera.
- ¹³ Mũndũ ũcio egũtũũra matukũ
make agaaciire,
nacio njiaro ciake nũikaagaya
bũrũri.
- ¹⁴ Jehova nĩehokaga andũ arĩa
mamwĩtigagĩra;
nĩo amenyithagia kĩrĩkanĩro
gĩake.
- ¹⁵ Maitho makwa maikaraga hĩndĩ
ciothe macũthĩrĩrie Jehova,
nĩgũkorwo nowe wiki
ũngĩteithũkithia magũrũ
makwa mũtego-inĩ.
- ¹⁶ Hũgũkĩra, ũnyonie ũtugi waku,
nĩgũkorwo ndĩ o nyiki na ndĩ
mũnyamarĩku.
- ¹⁷ Mathĩina ma ngoro yakwa
nĩmaingĩhĩte;
niinĩra ruo rũrĩa ndĩ naruo.
- ¹⁸ Rora mĩnyamaro yakwa o na
gũtangĩka gwakwa,
ũkĩndekere mehia makwa
mothe.
- ¹⁹ Rora thũ ciakwa wone ũrĩa
cingĩhĩte,
nacio iithũire na rũthũũro
rũtarĩ tha!

- ²⁰ Menyagĩrĩra muoyo wakwa na
ũũthare;
ndũkareke njonorithio,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
- ²¹ Wikindĩru wa ngoro na ũrũngĩrĩru
irongitagĩra,
tondũ nĩwe njĩrigagĩrĩra.
- ²² Wee Ngai, gĩkũũre andũ a Isiraeli,
moime mathĩina-inĩ mao mothe!

Ihooya rĩa Mũndũ Mweka

Thaburi ya Daudi

- 26** ¹ Wee Jehova, ndũira itua rĩa
kĩhooto,
nĩgũkorwo mĩthĩire yakwa
nĩmĩkindĩrĩku;
ndũũrite ndĩhokete Jehova
itegũthangania.
- ² Wee Jehova, ngeria na ũndorie,
tuĩria ngoro yakwa o na
meciiria makwa;
- ³ nĩgũkorwo wendo waku
ũkoragwo ũrĩ mbere yakwa,
na ngeragĩra njĩra-inĩ yaku ya
ũhoru wa ma.
- ⁴ Ndiikaranagia na andũ a maheeni,
o na kana ngagwatanĩra na
andũ arĩa marĩ ũhinga.
- ⁵ Nĩthũire kĩũngano kĩa andũ arĩa
mekaga ũũru,
na ngarega gũikarania na andũ
arĩa aaganu.
- ⁶ Ngwĩthamba moko nyonanie ndirĩ
na mahĩtia,^a
thiũrũrũke kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova,
- ⁷ nyine nyanĩrĩire rwĩmbo rwa
gũcookia ngaatho,
na heane ũhoru wa ciiko ciaku
ciothe cia magegania.
- ⁸ Wee Jehova, nĩnyendete nyũmba
irĩa ũtũũraga,
o handũ harĩa riiri waku
ũikaraga.

^a6 Gwĩthamba moko mbere ya mũingĩ
kuonanagia atĩ mũndũ ũcio ndeekĩte ngoro
iyo.

⁹Ndūkeherie ngoro yakwa hamwe
na ya arīa mehagia,
kana muoyo wakwa hamwe
na wa andū arīa maitaga
thakame,

¹⁰arīa marī na maūndū ma waganu
moko-inī mao,
o arīa moko mao ma ūrīo
maiūrīte mahaki.

¹¹No nī-rī, ndūūraga mūtūrīre
ūtārī ūcuuke;
kīngūūre na ūnjigūūre tha.

¹²Magūrū makwa marūgamīte
handū harīa haigananu;
nīndīrīgoocaga Jehova ndī
kīūngano-inī kīnene.

*Kūgā na Ūmīrīru harī Jehova
Thaburi ya Daudi*

27 ¹Jehova nīwe ūtheri wakwa na
ūhonokio wakwa;
ingīgītīgīra ū?

Jehova nīwe kīhitho kīa muoyo
wakwa;
ingīkīmakio nūū?

²Rīrīa andū arīa ooru manjūkīrīra
nīguo matambuure nyama cia
mwīrī wakwa,
o acio thū ciakwa na arīa
marī muku na nī
maatharīkīra-rī,
marīhīngagwo makagūa.

³O na mbūtū cia ita ingīndigīcīria,
ngoro yakwa ndīngītīgīra;
o na ingīūkīrīrwo nī ita,
ndīngīgīa na nganja.

⁴Ndī o ūndū ūmwe njūūrāgia harī
Jehova,
na noguo thingataga:
atī njikarage nyūmba ya Jehova
matukū mothe ma muoyo
wakwa,
ndīonagīre wega wa Jehova,
na ndūragīe kīrīra ndī thīnī wa
hekarū yake.

⁵Nīgūkorwo mūthenya wa thūina-rī,
akaangiīra ndī hau gīkaro-inī
gīake;

nīakahitha kīūgunyī-inī kīa hema
yake,
na andūgamīe igūrū wa rwaro
rwa ihiga.

⁶Hīndī iyo mūtwe wakwa
nīūkambarario
igūrū wa thū iria
iithiūrūrūkīrie;
nīngaruta igongona ngīanagīrīra
na gīkeno ndī hema-inī
yake;
nīngainīra Jehova na
ndīmūgooce.

⁷Wee Jehova, igua mūgambo
wakwa rīrīa ndagūkaīra;
njiguagīra tha na ūnjītīkage.

⁸Ha ūhoro waku, ngoro yakwa
yugaga atīrī, “Rongoria
ūthiū wake!”

Na nī ngoiga atīrī, Wee Jehova,
ūthiū waku nīguo ndī
rongorāgia.

⁹Ndūkaahithe ūthiū waku,
tiga kīūngata ndungata yaku na
marakara;
Wee nīwe ūtūrīte ūndeithāgia.
Ndūkandegē kana ūndiganīrie,
Wee Ngai Mūhonokia wakwa.

¹⁰O na baba na maitū
mangīndiganīria,
Jehova nīakanyamūkīra.

¹¹Wee Jehova nyonagīrīria njīra
yaku,
na ūngeragīrie njīra īrīa
nūngarū,
nī ūndū wa thū ciakwa.

¹²Ndūkaneane kūrī arīa marī muku
na nī,
nīgūkorwo aira a maheeni
nīmanjūkīrīre,
makaheeha mīheehū ya kūnjīka
ūūru.

¹³Nī nīnjītīkītīe ūū:
atī nīngeyonera wega wa Jehova
ndī būrūrī wa arīa marī muoyo.

¹⁴Eterera o Jehova:
gīa na hinya na ūmīrīrie ngoro,
na weterere Jehova.

28 ¹Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
Wee Rwaro rwakwa rwa
Ihiga;

ndũkarege gũũthikĩrĩria.
Nĩgũkorwo ũngĩngĩrĩra,
ingĩhaana ta arĩa maikũrũkĩte
magatoonya irima.

²Igua gũthaithana gwakwa
ngĩgũkaĩra ũndeithie,
o nyambararĩtie moko makwa
ndĩmerekeirie harĩa haku
Hatheru-Mũno.

³Ndũkanguucũrũranie hamwe na
andũ arĩa aaganu,
atĩ ũndwaranĩrie hamwe na
arĩa mekaga ũũru,
o arĩa maaragia ndeto cia thayũ
na andũ a itũũra,
no marĩ na ũũru ngoro-inĩ ciao.

⁴Andũ acio marĩhe nĩ ũndũ wa
ciĩko ciao,
na nĩ ũndũ wa wĩra wao mũũru;
marĩhe nĩ ũndũ wa wĩra wa moko
mao,
ũmarĩhe o kĩrĩa kĩmagĩrĩire.

⁵Tondũ matirũmbũyagia mawĩko
ma Jehova
o na wĩra wa moko make,
we nĩakamatharũria na
ndakamaaka rĩngĩ.

⁶Jehova arogoocwo,
nĩgũkorwo nĩaguĩte
ngĩmũthaitha anjiguĩre tha.

⁷Jehova nĩwe hinya wakwa na
nowe ngo yakwa;
ngoro yakwa nĩwe ũhokete, na
nĩandeithĩtie.

Ngoro yakwa nĩrũrũũhia nĩ
gĩkeno,
na nĩngũmũinĩra rwĩmbo rwa
kũmũcookeria ngaatho.

⁸Jehova nĩwe hinya wa andũ ake,
na kũrĩ ũrĩa wake mũitĩrĩrie
maguta nĩ kĩirigo kĩa hinya
kĩa ũhonokio.

⁹Honokia andũ aku na ũrathime
igai rĩĩrĩ rĩaku,
tuĩka mũrĩithi wao na
ũmakuuage nginya tene.

Ūhootani wa Jehova

Thaburi ya Daudi

29 ¹Rahai Jehova, inyuĩ ciũmbe cia
igũrũ,
rahai Jehova tondũ nĩwe ũrĩ
riiri na hinya.

²Rahai Jehova, mũheane ũhoru wa
riiri wa rĩitwa rĩake;
thathaiyai Jehova thĩinĩ wa
ũkengi wa ũthingu wake.

³Mũgambo wa Jehova ũragamba
na kũu iria-inĩ;
Mũrungu ũcio wa riiri
nĩararuruma,
Jehova araruruma igũrũ rĩa
maaĩ maingĩ.

⁴Mũgambo wa Jehova nĩ ũrĩ ũhoti;
mũgambo wa Jehova ũiyũrite
riiri.

⁵Mũgambo wa Jehova unangaga
mĩtarakwa;
Jehova oinangaga mĩtarakwa ya
Lebanoni ĩgatuĩka tũcunjĩ.

⁶Atũmaga bũrũri wa Lebanoni
ũtũũhe ta njaũ,
nakĩo Kĩrĩma gĩa Sirioni^a
gĩgatũũha ta njaũ ya mbogo.

⁷Mũgambo wa Jehova ũhenũkaga
nĩnĩmbĩ cia mwaki.

⁸Mũgambo wa Jehova ũinainagia
werũ;
Jehova ainainagia Werũ wa
Kadeshi.

⁹Mũgambo wa Jehova ũthioraga
mĩtĩ ya mĩgandi,
na ũgatũma mĩtitũ ĩhũrũrũke
ĩgatigwo ũtheri.

Nakuo hekarũ-inĩ yake arĩa othe
marĩ kuo makaanĩrĩra
makoiga, “Kaĩ arĩ riiri-ĩ!”

^a6 Sirioni nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Herimoni na
rũthiomi rwa Finicia.

- ¹⁰ Jehova arĩ igũrũ rĩa mũiyũro
wa maaĩ aikariĩre gĩtĩ kĩa
ũnene;
Jehova egũtũũra aikariĩre gĩtĩ
kĩa ũnene arĩ Mũthamaki
nginya tene.
- ¹¹ Jehova aheaga andũ ake hinya;
Jehova arathimaga andũ ake
magaikara na thayũ.

Ihooya rĩa Gũcookia Ngaatho

- 30** Wee Jehova-rĩ, nĩngũgũtũũgĩria
nĩgũkorwo
wandutire kũrĩa kũriku,
na ũkĩgiria thũ ciakwa
ingenerere.
- ² Wee Jehova Ngai wakwa,
ndagũkaĩre ũndeithie nawe
ũkĩhonia.
- ³ Wee Jehova, wandutire kuuma
mbĩrĩra-inĩ;
ũkĩgiria njikũrũke, ndoonye
irima.
- ⁴ Inĩrai Jehova mũmũgoooce, inyuĩ
andũ ake aamũre;
mũgoooce rĩitwa rĩu rĩake itheru,
- ⁵ nĩgũkorwo marakara make nĩ ma
kahinda o kanini,
no ũtugi wake nĩwagũtũũria
mũndũ muoyo;
kĩrĩro no kĩaarĩre ũtukũ wotho
no rũciinĩ gwakĩa kũrooke
gĩkeno.
- ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ndagaaciĩre, ndoigire
atĩrĩ,
“Ndirĩ hĩndĩ ngenyenyeka.”
- ⁷ Wee Jehova, rĩrĩa wanyonirie
ũtugi waku-rĩ,
watũmire ndĩhaande o ta
kĩrĩma;
no rĩrĩa wahithire ũthiũ waku-rĩ,
nĩndamakire.
- ⁸ Wee Jehova nĩwe ndakaĩire;
ngĩthaita Mwathani anjiguĩre
tha;
- ⁹ “Mwanangĩko wakwa ũngĩkorwo
na uumithio ũrikũ,
ingĩtoonyerera irima-inĩ?

Rũkũngũ-rĩ, no rũkũgooce?
No rwanĩrĩre wĩhokeku waku?

- ¹⁰ Wee Jehova, thikĩrĩa na
ũnjiguĩre tha;
Wee Jehova, tuĩka ũteithio
wakwa.”
- ¹¹ Wagarũrĩre kĩgirĩko gĩakwa
gĩgĩtuĩka rwĩmbo rwa
gĩkeno;
ũkĩnduta nguo yakwa ya ikũnia,
ũkĩhumba gĩkeno,
- ¹² nĩgeetha ngoro yakwa ikũinĩre na
ndĩgakire.
Wee Jehova Ngai wakwa,
ngũtũũra ngũcookagĩria
ngaatho nginya tene.

Ihooya rĩa Kwĩhoka Jehova

Thaburi ya Daudi

- 31** ¹ Wee Jehova, nĩ harĩwe
njũrĩre;
ndũkanareke njonorithio;
nĩ ũndũ wa ũthingu waku-rĩ,
ndeithũra.
- ² Ndegera gũtũ
na ũhiũhe ũuke ũũhatũre;
tuĩka rwaro rwakwa rwa ihiga
rwa kũũrĩa,
ũtuĩke gĩikaro kĩirigĩre na hinya,
ũũhonokie.
- ³ Nĩgũkorwo Wee nĩwe Rwaro
rwakwa rwa Ihiga
na gĩikaro gĩakwa kĩirigĩre na
hinya,
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku,
ndongoria na ũnyonie njĩra.
- ⁴ Ndeithũkithia mũtego-inĩ ũrĩa
nyambĩrwo,
nĩgũkorwo nĩwe rĩũrĩro rĩakwa.
- ⁵ Roho wakwa ndaũiga moko-inĩ
maku;
Wee Jehova, ngũũra, o Wee
Mũrungu ũrĩa wa ma.
- ⁶ Nĩthũire arĩa mahooyaga ngai cia
mĩhianano ĩtarĩ kiene;
nĩ ndĩhokete o Jehova.

⁷Nĩ nĩngũcanjamũka na ngenage
nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩgũkorwo nĩwonire
mĩnyamaro yakwa,
na ũkĩmenya ruo rũnene rwa
ngoro yakwa.

⁸Ndũũneanĩte kũrĩ thũ,
no nĩũkinyithĩtie magũrũ
makwa handũ haariĩ.

⁹Njiguĩra tha, Wee Jehova,
nĩgũkorwo ndĩ
mũnyamarĩku;
maitho makwa nĩmaroorwo nĩ
hinya nĩ ũndũ wa kĩaha,
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa
ikoorwo nĩ hinya nĩ ũndũ
wa ihooru.

¹⁰Muoyo wakwa nĩũniinĩtwo nĩ ruo
rũnene,
na mĩaka yakwa ikaniinwo nĩ
gũcaaya;
nĩnjũritwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa
mĩnyamaro yakwa,
namo mahĩndĩ makwa makaaga
hinya.

¹¹Nĩ ũndũ wa thũ ciakwa ciothe,
nduĩkĩte wa kũnyararwo nĩ
andũ a itũũra riakwa;
nduĩkĩte kĩndũ gĩa gwĩtigĩrwo nĩ
arata akwa,
nao arĩa maanyona njĩra-inĩ nĩ
kũũra moraga.

¹²Nĩmariganĩirwo nĩ nĩ o ta mũndũ
ũkuĩte;
ngakĩhaana o ta nyũngũ nguũ.

¹³Nĩgũkorwo nĩndĩraigua
njambanio ya andũ aingĩ;
guoya mũnene ũkĩnyumaga na
mĩena yothe;
marathugunda manjĩke ũũru,
makagĩa ndundu ya ũrĩa
mangĩnjũraga.

¹⁴No nĩ nĩwe ndĩhokete, Wee
Jehova,
ngoiga atĩrĩ, “Wee nĩwe Ngai
wakwa.”

¹⁵Mahinda makwa marĩ moko-inĩ
maku;
ndeithũra kuuma kũrĩ thũ
ciakwa,
na kuuma kũrĩ arĩa
maathingataga.

¹⁶Tũma ũthiũ waku warĩre
ndungata yaku;
honokia nĩ ũndũ wa wendo
waku ũtathiraga.

¹⁷Wee Jehova, ndũkareke
njonorithio,
nĩgũkorwo nĩwe ngayagĩra;
no andũ arĩa aaganu ũreke
maconorithio
na makome mbĩrĩra-inĩ makirĩte
ki.

¹⁸Tũma mĩromo yao ya kũheenania
ĩkirio,
nĩgũkorwo maaragia na mwĩtĩio
na kĩnyararo,
maaragia na mwĩgaatho
magookĩrĩra andũ arĩa
athingu.

¹⁹Kaĩ wega waku ũrĩa ũigĩire arĩa
magwĩtigĩrĩte, nĩ mũingĩ-ĩ,
o wega ũrĩa ũheaga andũ arĩa
moragĩra harĩwe andũ othe
makĩonaga.

²⁰Ũmahithaga harĩa Wee ũrĩ o harĩa
hegitĩtie,
kuuma kũrĩ arĩa mamaciiragĩra
kũmeka ũũru;
ũmaigaga gũikaro-inĩ gĩaku,
ũkamagitĩra harĩ nĩmĩ iria
icambanagia.

²¹Jehova arogocwo,
nĩgũkorwo nĩanyonirie wendo
wake wa magegania
rĩrĩa ndaarĩ itũũra inene
rĩrigiicĩirio nĩ thũ.

²²Rĩrĩa ndaarĩ mũmaku, ndoigire
atĩrĩ,
“Nĩnjeheretio maitho-inĩ maku!”
No nĩwaiguire ngĩgũthaitha
ũnjiguĩre tha,
rĩrĩa ndagũkaĩire ũndeithie.

²³Endai Jehova inyuĩ andũ ake
aamũre!
Jehova nĩamenyagĩrĩra arĩa
ehoheku,
no ũrĩa mwĩtĩĩ amũrĩhaga o
ũrĩa kwagĩrĩre.
²⁴Gĩai na hinya na mwĩyũmĩrĩrie
ngoro,
inyuĩ inyuothe arĩa mwĩhokete
Jehova.

*Gĩkeno gĩa Kũrekerwo Mehia
Thaburi ya Daudi*

32 ¹Kũrathimwo-rĩ,
nĩ ũrĩa ũrekeirwo
mahĩtia make,
o ũrĩa mehia make
mahumbĩrĩtwo.
²Kũrathimwo-rĩ,
nĩ mũndũ ũrĩa Jehova atatuaga
mwĩhia,
na ũrĩa ũtarĩ ũhinga ngoro.
³Rĩrĩa ndakirĩte ki,
mahĩndĩ makwa nĩmahinyarire
nĩ ũndũ wa gũcaaya gwakwa
mũthenya wothē.
⁴Nĩgũkorwo guoko gwaku
nĩ kwanditũhagĩra mũthenya na
ũtukũ;
hinya wakwa wathirire
o ta ũrĩa ime rĩthiraga hĩndĩ ya
rĩũa.
⁵Hĩndĩ iyo ngĩkumbũrĩra mehia
makwa,
na ndiahithire waganu wakwa,
ndoigire atĩrĩ, “Nĩngumbũra
mahĩtia makwa kũrĩ
Jehova,”
nawe ũkĩndekera ũũru wa
mehia makwa.
⁶Nĩ ũndũ ũcio mũndũ wothē
mwĩtigĩri Ngai
nĩakũhooe rĩrĩa ũngĩoneka;
ti-itherũ rĩrĩa maaĩ maingĩ marĩ
hinya maambũrũrũka,
matingĩmũkinyĩra.

⁷Wee nĩwe kũhitho gĩakwa;
nĩũkangiĩra hĩndĩ ya mathũina,
na ũthiũrũrũkĩrie na nyĩmbo
cia ũhonokio.
⁸Nĩndĩrĩkũrutaga na ngakuonereria
njĩra irĩa wagĩrĩrwo nĩ
kũgera;
ndĩrĩgũtaaraga na
ngũmenyagĩrĩre.
⁹Ndũkahaane ta mbarathi kana
nyũmbũ,
iria itarĩ ũmenyo,
iria arĩ o nginya ciĩkĩrwo matamu
na mĩkwa kanua,
kwaga ũguo itingĩgũkuhĩrĩa.
¹⁰Andũ arĩa aaganu monaga maruo
maingĩ,
no mũndũ ũrĩa wĩhokaga
Jehova
egũtũũra arigiiciĩrio nĩ wendo
ũrĩa ũtathiraga.
¹¹Inyuĩ arĩa athingu kenerai Jehova
na mũcanjamũke;
mũinĩrei, inyuothe arĩa
arũngĩrũ ngoro!

Rwĩmbo rwa Kũgooca

33 Inĩrai Jehova mũkenete, inyuĩ
andũ arĩa athingu;
andũ arĩa arũngĩrũ ngoro nĩo
maagĩrĩrwo nĩkũmũgooca.
²Goocai Jehova na kĩnanda kĩa
mũgeeto;
mũinĩrei na kĩnanda kĩrĩa
kĩgeete na nga ikũmi.
³Mũinĩrei rwĩmbo rwerũ;
hũũrai inanda mũrĩ na ũũgĩ, na
mwanĩrĩre nĩ gũkena.
⁴Nĩgũkorwo kiugo kĩa Jehova
nĩkierereru na nĩ kĩa ma;
we nĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ
mothe marĩa ekaga.
⁵Jehova nĩendete ũthingu na ciira
wa kĩhooeto;
thĩ yothē iĩyũrĩte wendani wake
ũrĩa ũtathiraga.

- ⁶ Igūrū rĩombirwo na ūndū wa
kiugo kĩa Jehova,
mbūtū cia igūrū ikĩumbwo na
mĩhũmũ ya kanua gake.
- ⁷ Aacookanĩriirie maaĩ ma iria
inene ndigithũ-inĩ;
maaĩ ma kũrĩa kũrikũ aamaigire
thĩinĩ wa makũmbĩ.
- ⁸ Thĩ yothe nĩtigĩre Jehova;
andũ othe a thĩ nĩmamūtĩie.
- ⁹ Nĩgũkorwo aaririe, thĩ ikĩgĩa kuo;
aathanire, ikĩhaanda, ikĩrũma
wega.
- ¹⁰ Jehova nĩarigiicaga mĩbango ya
ndũrĩrĩ;
nĩathũkagia mĩoroto ya andũ.
- ¹¹ No mĩbango ya Jehova ūhaandaga
wega nginya tene,
mĩoroto ya ngoro yake
ĩgakinyĩra njiarwa na
njarwa.
- ¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ rũrĩrĩ rũrĩa
Jehova arĩ we Ngai waruo,
andũ arĩa eethuurĩre matuĩke
igai rĩake.
- ¹³ Jehova arĩ igūrū aroraga thĩ
akoona andũ othe;
- ¹⁴ acũthagĩrĩria arĩa othe matũũraga
gũkũ thĩ,
arĩ o kũu gũikaro-inĩ gĩake,
- ¹⁵ we nĩwe mũũmbi wa ngoro ciao
othe,
na nĩoĩ mawĩra mao mothe.
- ¹⁶ Gũtirĩ mũthamaki ūhonokagio nĩ
mũigana wa ita rĩake,
na gũtirĩ njamba ya ita
ĩiteithũraga nĩ ūndũ wa
hinya wayo mũnene.
- ¹⁷ Ha ūhoru wa kũhonokania-rĩ,
mbarathi cia mbaara nĩ
mwiĩhoko wa tũhũ;
o na ĩrĩ na hinya mũingĩ
ndĩngĩhonokania.
- ¹⁸ No rĩrĩ, maitho ma Jehova
macũthagĩrĩria andũ arĩa
mamwĩtigagĩra,
o acio maikaraga mehokete
wendo wake ūrĩa
ũtathiraga,

- ¹⁹ akamateithũra gĩkuũ-inĩ,
na akamatũũria muoyo hĩndĩ ya
ng'aragu.
- ²⁰ Ithuĩ twetagĩrĩra Jehova tũrĩ na
mwiĩhoko;
nĩwe ūteithio witũ o na ngo iitũ.
- ²¹ Ngoro ciitũ nĩcikenete nĩ ūndũ
wake,
nĩgũkorwo twĩhokete rĩitwa
rĩake itheru.
- ²² Wee Jehova-rĩ, wendo waku ūrĩa
ũtathiraga ūroikarania na
ithuĩ,
o ta ūrĩa ithuĩ tũkwĩrĩgĩrĩire.

*Kũgooca Jehova nĩ ūndũ wa Ūhonokio
Wake*

Thaburi ya Daudi

- 34** ¹ Ndĩrĩkumagia Jehova hĩndĩ
ciothe;
ndĩrĩmũgoocaga na kanua
gakwa hĩndĩ ciothe.
- ² Ngoro yakwa nĩ Jehova ĩrĩrahaga;
arĩa anyamaarĩku marĩguaga
ũguo magakena.
- ³ Goocai Jehova mũmũnenehie
mũrĩ hamwe na nĩ;
rekei tũtũũgĩrie rĩitwa rĩake tũrĩ
hamwe.
- ⁴ Ndarongoririe Jehova, nake
akĩnjĩtĩka,
akĩndeithũra kuuma kũrĩ
maũndũ marĩa mothe
maanjikagĩra guoya.
- ⁵ Andũ arĩa mamũcũthagĩrĩria
matheragĩrwo nĩ ūtheri;
mothiũ mao gũtirĩ hĩndĩ
magaaconorithio.
- ⁶ Mũndũ ūyũ mũthĩni aakaĩire
Jehova, nake Jehova
akĩmũigua,
akĩmũhonokia mathĩina-inĩ
make mothe.
- ⁷ Mũraika wa Jehova aikaraga
arangĩire arĩa othe
mamwĩtigagĩra,
na akamateithũra othe.

- ⁸Camai muone atĩ Jehova nĩ
mwega;
kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
ũragĩra harĩ we.
- ⁹Mwĩtigĩrei Jehova, inyuĩ andũ ake
aamũre,
nĩgũkorwo arĩa mamwĩtigĩrĩte
gũtirĩ kĩndũ maagaga.
- ¹⁰Mĩrũũthĩ no yage gĩa kũrĩa ihũte,
no arĩa marongoragia Jehova
gũtirĩ kĩndũ kĩa maagaga.
- ¹¹Ũkai ciana ciakwa, mũthikĩrĩrie
ũrĩa nguuga;
nĩngũmũruta gwĩtigĩra Jehova.
- ¹²Mũndũ ũrĩa wanyu ũngĩenda
gũtũũra muoyo,
na erĩrĩrie kuona matukũ
maingĩ mega,
- ¹³nĩakĩmenyerere rũrĩmĩ rwake
rũtikoige ũũru,
na mĩromo yake ndĩkaarie
maheeni.
- ¹⁴Garũrũka utige gwĩka ũũru na
wĩke ũrĩa kwagĩrĩire;
caragia thayũ na ũũthingatage.
- ¹⁵Maitho ma Jehova macũthagĩrĩria
andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikĩrĩria
kĩrĩro kĩa;
- ¹⁶ũthiũ wa Jehova ũukagĩrĩra andũ
arĩa mekaga ũũru,
nĩguo moima thĩ
matikanaririkanwo.
- ¹⁷Andũ arĩa athingu makayaga,
Jehova akamaigua;
amateithũraga kuuma mathĩĩna-
inĩ mao mothe.
- ¹⁸Jehova akoragwo arĩ hakuhĩ na
andũ arĩa ahehenjeku
ngoro,
na akahonokia arĩa athuthĩku
roho.
- ¹⁹Mũndũ ũrĩa mũthingu no akorwo
arĩ na mathĩĩna maingĩ,
no Jehova amũteithũraga harĩ
mo mothe;
- ²⁰agitagĩra mahĩndĩ make mothe,
gũtirĩ o na rĩmwe rĩngiunĩka.

- ²¹Andũ arĩa aaganu makooragwo nĩ
ũũru;
nao arĩa mathũire andũ arĩa
athingu nĩmagatuĩrwo ciira.
- ²²Jehova akũũraga ndungata ciake;
arĩa othe moragĩra harĩ we
gũtirĩ ũgaatuĩrwo ciira.

*Kũhooya Kũhonokio kuuma kũrĩ Thũ
Thaburi ya Daudi*

- 35** ¹Wee Jehova, hũũrana na arĩa
marahũũrana na nĩ;
rĩa na arĩa mararũa na nĩ.
- ²Oya ngo nene na gako kanini;
arahũka ũũke ũndeithie.
- ³Hiũria itimũ na mĩcengi,
ũũkĩrĩrie arĩa maathingatĩte.
Ĩra ngoro yakwa atĩrĩ,
“Nĩ nĩ nĩ ũhonokio waku.”
- ⁴Andũ arĩa mendaga kũnduta
muoyo
maroconorithio na maagithio
gĩtĩo,
arĩa mathugundaga kũnyũnũha
marocookio na thuutha
mamakĩte.
- ⁵Marohaana ta mahuti
mombũrĩtwo nĩ rũhuho,
na mũraika wa Jehova
amaingatithĩtie;
- ⁶njĩra yao ĩrogĩa nduma na
ĩtendere,
nake mũraika wa Jehova
ahanyũkanie nao.
- ⁷Kuona atĩ nĩmahithĩire wabu wa
kũndega hatarĩ gĩtũmi,
na makanyenjera irima hatarĩ
gĩtũmi,
- ⁸marokorererwo nĩ mwanangĩko
matehaarĩrie,
wabu ũcio manyambĩire
ũromanyiita o ene,
marogwa irima rĩu
manyenjeire.
- ⁹Hĩndĩ ĩyo ngoro yakwa
ĩgaacanjamũka nĩ ũndũ wa
Jehova,
na ĩkenagĩre ũhonokio wake.

¹⁰ Nĩngwanĩrĩra na ngoro yakwa
yothe, njũũrie atĩrĩ,
“Nũũ ũhaana tawe, Wee Jehova?
O Wee ũhatũraga andũ arĩa
athĩni harĩ arĩa marĩ hinya
kũmakĩra,
ũkahatũra athĩni na abatari
harĩ arĩa mamatunyaga
indo.”

¹¹ Nĩkuumĩrĩte aira a maheeni,
makanjũũria ũhoru wa maũndũ
itooĩ.

¹² Wega wakwa mandĩhaga na ũũru,
magatiga ngoro yakwa ĩrĩ na
ihooru.

¹³ No rĩrĩa o maarĩ arũaru, nĩ
ndehumbire nguo ya ikũnia,
na ngĩnyĩhia na ũndũ wa
kwĩhinga kũrĩa irio.
Rĩrĩa mahooya makwa maagire
macookio-rĩ,

¹⁴ ndaikarire ngĩcakayaga,
o taarĩ mũrata wakwa
kana mũrũ wa maitũ
ndaacakayagĩra.
Ndethikĩire ndĩ na ihooru,
o taarĩ mũndũ ũracakaĩra
nyina.

¹⁵ No rĩrĩa ndahĩngirwo ngĩgwa,
o moonganire hamwe
mangenerere;
atharĩkĩri makĩũngana
maatharĩkĩre itekũmenya.
Manjaambirie mategũtigithĩria.

¹⁶ Maanyũrũragia ta andũ matooĩ
Ngai,
makaahagaranĩria magego mao.

¹⁷ Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ
ũgũikara wĩroreire?
Hatũra muoyo wakwa kuuma
harĩ wanangi wao,
ũhatũre muoyo wakwa wa goro
kuuma harĩ mĩrũũthi ĩno.

¹⁸ Nĩ nĩ ngũgũcookeria ngaatho
kiũngano-inĩ kĩrĩa kĩnene;
ndĩkũgoocaga ndĩ gatagati ka
andũ aingĩ.

¹⁹ Ndũkareke arĩa maathũire tũhũ
mangũũrĩre maitho,
mangenerere;
kana acio maamenete hatarĩ
gĩtũmi
moinanĩre maitho.

²⁰ Matiaragia ndeto cia thayũ,
no mathugundaga maũndũ ma
maheeni,
ma gũũkĩrĩa andũ arĩa
maikaraga na thayũ
bũrũri-inĩ.

²¹ Manjathamagĩria tũnua twao
makoiga atĩrĩ,
“Haiya! Haiya! Maitho maitũ
nĩmeyoneire ũguo.”

²² Wee Jehova, nĩwĩoneire ũguo; tiga
gũkĩra.
Wee Mwathani-rĩ, ndũgaikare
haraaya na nĩ.

²³ Arahũka, ũkĩra ũngitĩre!
Hũũranĩra, Wee Ngai wakwa na
Mwathani wakwa.

²⁴ Wee Jehova, ndũira kũringana na
ũthingu waku, Wee Ngai
wakwa;
ndũkareke mangũũrĩre maitho,
mangenerere.

²⁵ Ndũkareke meciirie atĩrĩ, “Haiya,
ũguo noguo tũrendaga
gwĩkĩke!”
Kana moige atĩrĩ,
“Nĩtũmũmeretie.”

²⁶ Arĩa othe mangũũragĩra maitho
mangenerere nĩ ũndũ wa
mĩnyamaro yakwa
maroconorithio na manyiitwo
nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe metũũgagĩria igũrũ
rĩakwa
maroconorithio na maagithio
gĩtĩio.

²⁷ Arĩa makenaga ndaatuĩrwo ciira
na kĩhooito,
nĩmanĩrĩre na gĩkeno na
gũcanjamũka;

nĩmatũũre moigaga atĩrĩ, “Jehova
arotũgĩrio,
o we ũkenagĩra ũgaacĩru wa
ndungata yake.”

²⁸Rũrĩmĩ rwakwa rũrĩaragia ũhoru
wa ũthingu waku,
na ngũgoocage mũthenya
wothe.

Waganu wa Andũ

Thaburi ya Daudi

36 ¹Ndĩ na ndũmĩrĩri nditũ ngoro-
inĩ yakwa,
ĩkonĩ wĩhia wa mũndũ ũrĩa
mwaganu:

Nĩ atĩrĩ, hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai
maitho-inĩ make.

²Nĩ gũkorwo maitho-inĩ make
mwene erahaga mũno,
ũũ atĩ ndangĩhota gũkũũrana
o na kana athũũre mehia
make.

³Ciugo cia kanua gake nĩ cia
waganu na nĩ cia maheeni;
nĩatigĩte gũtuĩka mũndũ mũũgĩ
na wa gwĩkaga wega.

⁴O na arĩ ũrĩrĩ-inĩ wake
athugundaga o maũndũ
mooru;
eheanaga njĩra-inĩ ya
kũmwerekeria gwĩka ũũru,
na ndathũũraga ũndũ mũũru.

⁵Wee Jehova-rĩ, wendani waku
ũkinyĩte o igũrũ,
naguo wĩhokeku waku ũgakinya
o matu-inĩ.

⁶Ũthingu waku ũhaana ta irĩma
iria nene,
kĩhotoo gĩaku gĩkarikĩra ta kũrĩa
kũriku.

Wee Jehova-rĩ, ũmenyagĩrĩra
mũndũ o na nyamũ.

⁷Hi! Kaĩ wendo waku ũrĩa
ũtathiraga nĩ wa goro
mũno-ĩ!

Andũ othe anene na anini
moragĩra kũgunyĩ-inĩ kĩa
mathagu maku.

⁸Marĩĩaga makaigania kuumana na
ũingĩ wa nyũmba yaku;
ũmaheaga gĩa kũnyua kuuma
rũũ-inĩ rwaku rwa gĩkeno.

⁹Nĩgũkorwo gĩthima kĩa muoyo kĩrĩ
kũrĩ we;
ũtheri-inĩ waku nĩho tuonaga
ũtheri.

¹⁰Kĩrĩrĩria kwenda arĩa makũũĩ,
naguo ũthingu waku ũtũũre na
arĩa arũngĩrĩru ngoro.

¹¹Ikinya rĩa ũrĩa mwĩtũĩ rĩroaga
kũnjũkĩrĩa,
o na kana guoko kwa ũrĩa
mwaganu kũnyingate.

¹²Ta rora wone ũrĩa andũ arĩa
mekaga ũũru magwĩte thĩ;
maikanĩtio thĩ, na matingĩhota
gũũkĩra!

*Marigĩrĩrio ma Andũ arĩa Athingu na arĩa
Aaganu*

Thaburi ya Daudi

37 ¹Tigaga gũthĩĩnĩka ngoro nĩ
ũndũ wa andũ arĩa mekaga
ũũru,

o na kana ũiguage ũiru nĩ ũndũ
wa arĩa mekaga mahĩtia;

²nĩgũkorwo acio makaahooa
o narua o ta ũrĩa nyeki
ĩhoohaga,
na makue narua o ta ũrĩa riya
rĩhoohaga rĩamunywo.

³Wĩhoke Jehova na wĩkage wega;
tũũra bũrũri-inĩ ũkenagĩra
ũrĩithio wa thayũ.

⁴ĩkaga maũndũ ma gũkenia Jehova,
na nĩarĩkũhingagĩria merirĩria
ma ngoro yaku.

⁵Rekagĩrĩria Jehova njĩra yaku;
mwĩhokage o we, nake
nĩarĩkaga maũndũ maya:

⁶Nĩarĩtũmaga ũthingu waku ware o
ta rũciĩnĩ,
nakĩo kĩhotoo gĩa ciira waku
kĩare o ta rĩũa rĩa mũthenya
barigici.

⁷Hoorera mbere ya Jehova na
ūmweterere ūtegūthethūka;
ndūgathīnīke ngoro rīrīa andū
magaacīra mīthīire-inī yao,
rīrīa mekūhingia mathugunda
mao ma gwīka ūūru.

⁸Tigaga kūrakara na wīrigagīrīrie
mang'ūrī;
tigaga gūthīnīka ngoro, tondū
ūndū ūcio no ūtūme wīke
ūūru.

⁹Nīgūkorwo andū oorū
nīmakaniiinwo,
no arīa mehokete Jehova
nīmakagaya būrūri.

¹⁰No kahinda kanini, arīa aaganu
mage kuoneka rīngī;
o na mūngīmacaria,
mūtingīmoona.

¹¹No arīa ahooreri nīo makaagaya
būrūri,
na matūūre makenete
nīkūingīhīrwo nī thayū.

¹²Andū arīa aaganu mathugundaga
mokīrīre andū arīa athingu,
na makamahagaranīria magego;

¹³no Mwachani athekagīrīra andū
acio aaganu,
nīgūkorwo nīo mūthenya wao
nīūrooka.

¹⁴Andū arīa aaganu macomorete
hiū cia njora,
na makageeta ūta
nīguo maniine mūdū ūrīa
mūthīini na mūbatari,
na moorage andū arīa njīra ciao
irūngīrīrie.

¹⁵No hiū icio ciao cia njora
igaatheeca ngoro ciao ene,
na mota mao moinangwo.

¹⁶Nī kaba kīndū kīnini kīrī na andū
arīa athingu,
gūkīra ūtonga mūingī wa andū
aaganu;

¹⁷nīgūkorwo hinya wa andū arīa
aaganu nīūkaniinwo,
no Jehova atiiragīrīra andū arīa
athingu.

¹⁸Matukū ma andū arīa matarī
ūcuuke nīmooio nī Jehova,
na igai rīao rīgūtūūra nginya
tene.

¹⁹Hīndī ya mwanangīko matikoona
ūūru;
na hīndī ya ng'aragu
magaakorwo na irio cia
kūigana.

²⁰No andū arīa aaganu nīmagathira:
Thū cia Jehova igaathira ta
ūrīa ūthaka wa mīgūnda
ūthiraga,
nīlkabuīria, ibuīrie o ta ndogo.

²¹Andū arīa aaganu makoombaga
na matirīhaga,
no arīa athingu maheanaga na
ūtaana;

²²andū arīa Jehova arathimīte
nīmakagaya būrūri,
no arīa arumīte nīmakaniiinwo.

²³Jehova angīkenio nī mūthīire wa
mūdū,
atūmaga makinya make
marūme wega;

²⁴o na angīhīngwo, ndangīgūa,
nīgūkorwo Jehova
amūnyīitagīrīra na guoko
gwake.

²⁵Ndaarī mūnini, na rīu ndī
mūkūrū,
no ndirī ndoona andū arīa
athingu matiganīirio,
kana ciana ciao ikīhooya irio.

²⁶Hīndī ciothe makoragwo marī
ataana,
na makombanagīra
matekwenda uumithio;
ciana ciao nī ikaarathimwo.

²⁷Theemaga ūūru, na wīkage wega,
nawe ūtūūre būrūri-inī nginya
tene.

²⁸ Nīgūkorwo Jehova endete o
kīhooto,
na ndagatiganīria arīa ake
ehokeku.

Acio megūtūūra magitīirwo
nginya tene,
no ciana cia arīa aaganu
nīkaniinwo.

²⁹ Andū arīa athingu nīo makaagaya
būrūri,
na matūūre kuo nginya tene.

³⁰ Kanua ka mūdū mūthingu
gatumūkaga ndeto cia ūūgī,
naruo rūrīmī rwake rūkaaria
kīhooto.

³¹ Watho wa Ngai wake ūrī o ngoro-
inī yake;
makinya make
matingītenderūka.

³² Andū arīa aaganu maikaraga
moheirie arīa athingu,
magīcaria o ūrīa
mangīmooraga;

³³ no Jehova ndakamatiganīria
moko-inī ma andū acio
aaganu,
kana areke matuīrwo atī nī ehia
rīrīa magaaciirithio.

³⁴ Etagīrīra Jehova
na ūrūmagīrīre njīra yake.
Nīagagūtūūgīria nīguo ūgae
būrūri;
rīrīa andū arīa aaganu
makaaniinwo-rī,
wee nīūkeyonera ūndū ūcio.

³⁵ Nīnyonete mūdū mwaganu na
mūdū ūtarī tha
agaaciire ta mūtī mūruru ūrī o
imerero-inī rīaguo,

³⁶ no thuutha wa kahinda o kanini
akīehera,
akīaga gūkorwo ho rīngī;
o na gūtūika nīndamūcaririe,
ndiigana kūmuona.

³⁷ Cūrania ūhoro wa mūdū ūrīa
ūtārī ūcuuke,
na ūrore ūrīa mūrūngīrīru,
ūhoro wake wa matukū marīa
magooka nī ūhoro wa
thayū.

³⁸ No rīrī, andū arīa ehia othe
nīmakaniinwo;
no andū arīa aaganu mūthia
wao nī kūūragwo
makooragwo.

³⁹ Ūhonokio wa andū arīa athingu
uumaga kūrī Jehova;
we nīwe kīlitho kīao kīa hinya
hīndī ya mathīina.

⁴⁰ Jehova nīamateithagia na
akamateithūra;
amateithūraga kuuma kūrī
andū arīa aaganu na
akamahonokia,
tondū moragīra harī we.

*Ihooya rīa Mūdū Ūrathīnīka
Thaburi ya Daudi*

38 ¹ Wee Jehova, ndūkandūithie
ūrī na marakara,
kana ūūherithie ūrī na
mang'ūrī.

² Nīgūkorwo mīguī yaku
nītheceete,
na guoko gwaku nī kūūhūrīte
mūno.

³ Ndirī na ūgima wa mwīrī tondū
wa mang'ūrī maku;
mahīndī makwa nīmarūaru nī
ūndū wa mehia makwa.

⁴ Mahītia makwa nīmanditūhīre
mūno
o ta mūrigo mūrītū itangīhota
gūkuua.

⁵ Ironda ciakwa nīitogotete na
ikanunga
nī tondū wa ūrimū wakwa wa
mehia.

⁶ Thiiga ndīhacīte, ngakungīrīra
mūno,
mūthenya wothe ndindaga
ngīcakaya.

- ⁷Mũgongo wakwa ũiyũrĩtwo nĩ ruo
ta rwa mwaki;
ndirĩ na ũgima wa mwĩrĩ.
- ⁸Ndĩ mũmocu na ngathuthĩka biũ;
ndĩracaaya nĩ ruo rwa ngoro.
- ⁹Wee Mwathani, wendi wakwa
wothe ũrĩ o mbere yaku;
gũcaaya gwakwa ti kũhitharu
harĩwe.
- ¹⁰Ngoro yakwa nĩratuuma mũno,
naguo hinya wakwa nĩgũthira
ũrathira;
o na ũtheri nĩumĩte maitho-inĩ
makwa.
- ¹¹Arata na athiritũ akwa
matiendaga kũnguhĩrĩria
nĩ ũndũ wa ironda ciakwa;
o na andũ a itũũra rĩakwa
manjikaraga haraihu.
- ¹²Andũ arĩa mendaga kũnjũraga nĩ
mĩtego mandegagĩra,
arĩa mendaga kũnjĩka
ũũru maaragia ũrĩa
mangĩnyũnũha;
mũthenya wotho mathugundaga
o maheeni.
- ¹³Nĩ haana ta mũndũ gĩtaigua, ũrĩa
ũtaiguaga,
ngahaana ta mũndũ ũtaaragia,
ũrĩa ũtangĩtumũra kanua
gake;
- ¹⁴ndũkĩte ta mũndũ ũtaiguaga,
ũrĩa kanua gake gatarĩ ũndũ
kangĩhota gũcookia.
- ¹⁵Wee Jehova, Wee nĩwe njetagĩrĩra;
Wee Mwathani Ngai wakwa,
Wee nĩwe ũkũnjookeria
ũhoru.
- ¹⁶Nĩgũkorwo ndoigire atĩrĩ,
“Ndũkanareke thũ ciakwa
ingerere,
o na kana ciĩtũũgĩrie igũrũ
rĩakwa rĩrĩa kũgũrũ
gwakwa gwatenderũka.”
- ¹⁷Nĩgũkorwo ngirie kũgũ,
na njikaraga ndĩ na ruo hĩndĩ
ciothe.

- ¹⁸Nĩngumbũra waganu wakwa;
nĩthĩnĩtio nĩ mehia makwa.
- ¹⁹Thũ ciakwa iria irĩ kĩyo nĩcio
nyingĩ;
arĩa maathũire hatarĩ gĩtũmi nĩ
aingĩ.
- ²⁰Andũ arĩa mandĩhaga wega
wakwa na ũũru
manjambagia rĩrĩa nĩ
ngũthingata ũndũ ũrĩa
mwega.
- ²¹Wee Jehova, ndũkandiganĩrie;
Wee Ngai wakwa, ndũgaikare
haraihu na nĩ.
- ²²Ũka narua ũndeithie,
Wee Mwathani, Mũhonokia
wakwa.

*Kuumbũra Mehia kwa Mũndũ Mũthĩnĩku
Thaburi ya Daudi*

- 39** ¹Ndoigire atĩrĩ,
“Ndĩmenyagĩrĩra mĩthĩire
yakwa,
ndĩrigagĩrĩre ndikehie na
rũrĩmĩ rwakwa;
nĩnguoha kanua gakwa
rĩrĩa rĩothe mũndũ mwaganu
arĩ harĩa ndĩ.”
- ²No rĩrĩa ndakirĩte na ngahoorera,
itekwaria o na ũndũ mwega-rĩ,
ruo rwakwa rũgĩkĩrĩrĩria
kuongerereka.
- ³Ngoro yakwa yahĩahĩaga thĩnĩ
wakwa,
na o rĩrĩa ndecũũranagia,
mwaki ũgĩakana;
hĩndĩ iyo ngĩaria na rũrĩmĩ
rwakwa, ngiuga atĩrĩ:
- ⁴“Wee Jehova, nyonia mũthia wa
mũtũũrĩre wakwa,
o na mũigana wa matukũ
makwa;
nĩngĩmenye ũrĩa mũtũũrĩre
wakwa ũrĩ wa gũthira na
ihanya.

⁵ Ũtũmĩte matukũ makwa
makuhĩhe ta rūhĩ;
mũigana wa mĩaka yakwa ti ta
kĩndũ harĩwe.
Mũndũ o wothē ũrĩ muoyo o
na rĩrĩa ehaandĩte wega nĩ
kĩndũ gĩa tũhũ.
⁶ Ti-itherũ mũndũ nĩ ta kũiruru rĩrĩa
egũcangacanga:
Mĩhang’o ĩrĩa ehang’agia nayo
no ya tũhũ;
eigagĩra ũtonga, no ndooĩ nũũ
ũkeeguna nague.
⁷ “No rĩu, Mwathani-rĩ, nĩ kũĩ
njeteraire?
Wee nĩwe mwĩhoko wakwa.
⁸ Honokia kuuma mehia-inĩ makwa
mothe;
ndũkareke thekererwo nĩ andũ
arĩa akĩĩgu.
⁹ Ndakirĩte ki; ndingĩatumĩrĩre
kanua gakwa,
nĩgũkorwo nĩwe wekĩte ũguo.
¹⁰ Njehereria ihũũra rĩaku;
nĩhootetwo nĩ iringa rĩa guoko
gwaku.
¹¹ We ũrũithagia na ũkaherithia
andũ nĩ ũndũ wa mehia
mao;
ũniinaga ũtonga wao ta
memenyi;
mũndũ no ta kĩndũ gĩa tũhũ.
¹² “Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova,
thikĩrĩria ngĩgũkaĩra ũndeithie;
ndũkarege kũigua kĩrĩro
gĩakwa.
Nĩgũkorwo njikaranagia nawe ta
ndĩ mũgeni,
ngahaana ta mũndũ ũthaamĩire
kuo,
o ta ũrĩa maithe makwa mothe
maatariĩ.
¹³ Wĩhũgũre na kũngĩ ũtĩge
kũnyona, nĩguo ngĩkene
rĩngĩ,
itanathiĩ njage gũkorwo ho
rĩngĩ.”

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

Thaburi ya Daudi

40 ¹ Ndetereire Jehova o ngĩrĩrĩrie;
nake agĩithikĩrĩria
akĩigua kĩrĩro gĩakwa.
² Nĩ aandutire irima rĩa mũũro,
thĩinĩ wa ndoro yarĩ ndenderũ,
agĩkinyithia magũrũ makwa igũrũ
rĩa rwaro rwa ihiga,
na agĩtũma ndĩhaande wega.
³ Eekĩrĩre rwĩmbo rwerũ kanua-inĩ
gakwa,
rwĩmbo rwa kũgoocaga Ngai
witũ naruo.
Andũ aingĩ marĩonaga ũguo
magetigĩra,
nao makehoka Jehova.
⁴ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa ũtuĩte atĩ arĩhokaga o
Jehova,
na nderĩgagĩrĩra andũ arĩa etĩĩ,
o acio marũmagĩrĩra ngai cia
maheeni.
⁵ Wee Jehova Ngai wakwa-rĩ,
magegania marĩa wĩkĩte nĩ
maingĩ.
Maũndũ marĩa ũtũbangĩire
gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
gũgũtaarĩria;
korwo ndaaria heane ũhoru
wamo-rĩ,
mangĩkorwo marĩ maingĩ mũno
kũmoiga.
⁶ Wee-rĩ, ti magongona na maruta
werĩragĩria,
no nĩũũheete matũ ma
gũkũigua;
maruta ma njino na maruta ma
kũhoroheria mehia
ti mo maakũbatairie.
⁷ Ningĩ ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha,
nĩndooka,
o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo ũhoru
wakwa ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo.”

⁸Niĩ ndĩriragĩria gwĩka wendi
waku, Wee Ngai wakwa;
watho waku ũrĩ ngoro-inĩ
yakwa.”

⁹Nyanagĩrĩra ũhoru wa ũthingu ndĩ
kĩũngano-inĩ kĩnene;
o ta ũrĩa ũũĩ, Wee Jehova,
niĩ ndihingaga mĩromo yakwa.

¹⁰Niĩ ndihithagĩrĩra ũthingu waku
ngoro-inĩ yakwa;
njaragia ũhoru wa wĩhokeku na
ũhonokio waku.

Wendo waku na ũhoru waku wa
ma
ndirĩ ndacihitha kũũngano kĩrĩa
kĩnene.

¹¹Wee Jehova-rĩ, ndũkagĩrĩrĩre tha
ciaku inginyĩrĩre;
wendo waku na ũhoru waku
wa ma irongitagĩra hĩndĩ
ciothe.

¹²Nĩgũkorwo mathĩina
matangĩtarĩka
nĩmandigiĩcĩrĩre;
mehia makwa nĩmanginyĩrĩre,
ngaremwo nĩkuona.
Maingĩhĩte gũkĩra njuĩrĩ cia
mũtwe wakwa,
na ngoro yakwa nĩyũrĩtwo nĩ
hinya.

¹³Wee Jehova-rĩ, ĩtĩkĩra kũũhonokia,
Wee Jehova-rĩ, ũka narua
ũndeithie.

¹⁴Andũ arĩa othe mendaga
kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo
nĩ kĩrigiĩcano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
marocooka na thuutha
maconokete.

¹⁵Andũ arĩa maathekagĩrĩra
makiugaga atĩrĩ, “Haiya!
Haiya!”
Maroiyũrwo nĩ ihooru nĩ ũndũ
wa thoni ciao.

¹⁶No arĩa makũrongoragia
marokena na macanjamũke nĩ
ũndũ waku;

arĩa mendete ũhonokio waku
marotũura moigaga atĩrĩ,
“Jehova arotũgĩrio!”

¹⁷No rĩrĩ, niĩ ndĩ mũthĩini na
mũbatari;
Mwathani arondirikana.
Wee nĩwe ũteithio wakwa na
mũndeithũri;
Wee Ngai wakwa-rĩ, hiuha
ũkĩndeithie.

Ihooya rĩa Mũndũ Mũrũaru

Thaburi ya Daudi

41 ¹Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũrũmbũyagia andũ arĩa
matarĩ hinya;
ũcio-rĩ, Jehova nĩamũhatũraga
hĩndĩ ya mathĩina.

²Jehova nĩarĩmũgitagĩra na
amũtũũragie muoyo;
nĩarĩmũrathimaga bũrũri-inĩ,
na ndakamũrekereria kũrĩ
merirĩria ma thũ ciae.

³Jehova nĩarĩmũmenyagĩrĩra arĩ
ũrĩrĩ-inĩ arĩ mũrũaru,
na acooke amũhonie arĩ o hau
ũrĩrĩ-inĩ wake.

⁴Ndoigire atĩrĩ, “Wee Jehova,
njiguĩra tha;
honia, nĩgũkorwo Wee nĩwe
njĩhĩrĩre.”

⁵Thũ ciakwa ciaragia ũhoru wakwa
na rũmena ikooria atĩrĩ,
“Agakua rĩ, rĩtwa rĩake rĩthire?”

⁶Rĩrĩa rĩothe mũndũ ooka kũnyona,
aaheaga ũhoru wa maheeni, o
rĩrĩa ngoro yake ĩrahũnga
ndeto cia kũnjambia;
agacooka agathiĩ
gũcimemeerekia kũndũ
guothe.

⁷Thũ ciakwa ciothe iheehanagĩra
nĩguo iinjũkĩrĩre;
injiiragĩrĩra maũndũ mooru
mũno, ikoiga atĩrĩ,

⁸“Mũrimũ mũũru nĩmũnyĩtĩte;
ndarĩ hĩndĩ agokĩra hau
akomete.”

- ⁹O na mūrata wakwa wa hakuhi,
 ūrĩa ndirehokete,
 o ūrĩa tūrĩanagĩra irio nake
 nĩangarūrũkĩte.
- ¹⁰No rĩrĩ, Wee Jehova, njiguĩra tha;
 njarahũra, nĩguo ndĩrĩhĩrie
 harĩo.
- ¹¹Nĩnjũũĩ atĩ nũkenetio nĩ nĩ,
 nĩgũkorwo thũ yakwa
 ndĩndoorietie.
- ¹²We nĩũnyĩtĩrĩre nĩ ūndũ wa
 wagĩrĩru wakwa,
 na ūkanjiga harĩwe nginya tene.
- ¹³Jehova, o we Ngai wa Isiraeli,
 arogoocwo,
 kuuma tene wa tene nginya tene
 na tene.
 Amenĩ, na ningĩ Amenĩ.

IBUKU RĨA KEERĨ

Thaburi 42–72

*Kwĩhoka Ūhonokio wa Mwathani.
 Thaburi ya Ariũ a Kora*

- ¹O ta ūrĩa thwariga ĩnyootagĩra
 tūrũũĩ twa maaĩ,
 no taguo ngoro yakwa
 ĩkũnyootagĩra, Wee Ngai.
- ²Ngoro yakwa nĩ Ngai ĩnyootagĩra,
 O we Mũrungu ūrĩa ūrĩ
 muoyo.
 Ĩ nĩ rĩ ngaathĩ ngacemanie na
 Ngai?
- ³Maithori makwa matuĩkĩte nĩmo
 irio ciakwa
 mũthenya o na ūtukũ,
 nao andũ manjũũragia mũthenya
 wotho atĩrĩ,
 “Ngai waku akĩrĩ ha?”
- ⁴Maũndũ maya ndĩmaririkanaga
 o ngĩtũrũraga ngoro yakwa:
 ngaririkana ūrĩa ndatwaranaga
 na kĩrĩndĩ,
 ndongoretie mũtongoro nginya
 nyũmba-inĩ ya Ngai,
 tũkĩanagĩrĩra na gĩkeno na
 tũgĩcookagia ngaatho,
 ndĩ kĩrĩndĩ-inĩ hĩndĩ ya ciathĩ.

- ⁵Wee ngoro yakwa, ūkĩritũhĩrwo
 nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ūguo nĩkĩ ūrĩ thĩinĩ
 wakwa?
- Wĩrĩgagĩrĩre Ngai, nĩgũkorwo no
 ndĩrĩmũgoocaga,
 o we Mũhonokia wakwa, na
 Ngai wakwa.
- ⁶Ngoro yakwa nĩnditũhĩre ĩrĩ thĩinĩ
 wakwa;
 nĩ ūndũ ūcio nĩngũkũririkana
 ndĩ bũrũri wa Jorodani,
 o kũu irĩma-inĩ cia Herimoni,^a
 kuuma Kĩrĩma-inĩ kĩa
 Mizari.
- ⁷Ndia ĩmwe nĩireta ndia ĩrĩa ĩngĩ
 na mũgambo wa mũrurumo wa
 ndururumo ciaku cia maaĩ;
 makũmbĩ maku mothe o
 na ndiihũ nĩciũkĩte,
 ikaahubanĩria.
- ⁸Mũthenya-rĩ, Jehova
 nĩarĩathagĩrĩra wendo wake
 harĩ nĩ,
 na ūtukũ nĩ rwĩmbo
 ndĩrĩmũinagĩra,
 rũrĩ ihooya rĩa kũhooya
 Mũrungu wa muoyo
 wakwa.
- ⁹Njũũragia Mũrungu, o we rwaro
 rwakwa rwa Ihiga, atĩrĩ,
 “Ūrganĩrwo nĩ nĩ nĩkĩ?
 ĩngĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ,
 nĩ ūndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ
 thũ?”
- ¹⁰Nĩ ta ngũhehenjwo mahĩndĩ
 makwa,
 rĩrĩa amuku akwa
 mekũnyũrũria,
 magatinda mũthenya wotho
 makĩnjũũria atĩrĩ,
 “Ngai waku akĩrĩ ha?”
- ¹¹Wee ngoro yakwa, ūkĩritũhĩrwo
 nĩkĩ?
 Ūrathĩnĩka ūguo nĩkĩ ūrĩ thĩinĩ
 wakwa?

^a6 Herimoni kwarĩ mũhaka-inĩ wa mwena
 wa gathigathini wa bũrũri wa Isiraeli.

Wĩrĩgagĩrĩre Ngai,
nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa na Ngai
wakwa.

Kwĩhoka Ũhonokio wa Mwathani

43 Nduĩra ciira wakwa, Wee Ngai,
na ũnjiirĩrĩre harĩ
rũrĩrĩ rūrũ rūtagwĩtĩkĩtie;
ndeithũra kuuma kũrĩ andũ
aya aaganu na maaragia
maheeni.

²Wee Ngai nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa
hinya.

Ũndiganĩirie nĩkĩ?
Ingĩthĩ ngĩcakayaga nĩkĩ
nĩ ũndũ wa kũhinyĩrĩrio nĩ thũ?

³Tũma ũtheri waku na ũhoru waku
wa ma,
ũreke indongorie arĩ cio;
reke inginyie kĩrĩma-inĩ gĩaku
kĩrĩa kĩa mũre,
o kũu gĩikaro-inĩ gĩaku.

⁴Hĩndĩ iyo nĩngathĩ kĩgongona-inĩ
kĩa Ngai,
nginye harĩ Mũrungu, o we
gĩkeno gĩakwa, na o we
ngenagĩra.

Nĩndĩrĩkũgoocaga ngĩhũũraga
kĩnanda kĩa mũgeeto,
Wee Ngai, o Wee Ngai wakwa.

⁵Wee ngoro yakwa, ũkĩritũhĩrwo
nĩkĩ?
Ūrathĩnĩka ũguo nĩkĩ ũrĩ thĩinĩ
wakwa?

Wĩrĩgagĩrĩre o Ngai,
nĩgũkorwo no ndĩrĩmũgoocaga,
o we Mũhonokia wakwa na Ngai
wakwa.

44 ¹Twanaigua na matũ maitũ
Wee Ngai,
tũkĩrwo nĩ maithe maitũ
ũrĩa wekire matukũ-inĩ mao,
o matukũ macio ma tene.

²Nĩwaingatire ndũrĩrĩ na guoko
gwaku,
na ũgĩcooka kũhaanda maithe
maitũ kuo;

Wee nĩwanyariirire irĩndĩ iria
ingĩ,
na ũgĩtũma maithe maitũ
magaacĩre.

³Matiegwatĩire bũrũri ũcio na
hinya wa rūhiũ rwao,
o na ti icoka ciao ciamahere
ũhootani;
no nĩ guoko gwaku kwa ũrĩo, ĩĩ nĩ
gĩcoka gĩaku,
na ũtheri wa gĩthiithi gĩaku,
nĩgũkorwo nĩwamendete.

⁴Wee nĩwe Mũthamaki wakwa na
Ngai wakwa,
ũrĩa wathagĩrĩra Jakubu
ũhootani.

⁵Wee nĩwe ũtũhotithagia kũhoota
thũ ciitũ;
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku
tũrangagĩrĩria arĩa marĩ
muku na ithũ.

⁶Ndiĩhokaga ũta wakwa,
rũhiũ rwakwa rwa njora ti ruo
rũngĩhootanĩra;

⁷no Wee nĩwe ũtũtooranagĩria harĩ
thũ ciitũ,
ũgagĩconorithia acio
matũthũire.

⁸Ngai nĩwe tũtindaga tũkĩrahĩra
mũthenya wothe,
na tũgũtũura tũgoocaga rĩitwa
riaku nginya tene.

⁹No rĩu nĩtũtiganĩirie na
ũgatũconorithia;
nĩtũtigĩte gũtwaranaga na mbũtũ
ciitũ cia ita.

¹⁰Nĩwatũmire tũũrĩre thũ ciitũ,
o icio itũthũire igetahĩra indo
ciitũ.

¹¹Ũtũrekereirie tũtambuurwo ta
ng'ondũ,
na ũgatũhurunja harĩ ndũrĩrĩ.

¹²Wendetie andũ aku ta kĩndũ tũhũ,
ndũrĩ uumithio wonete nĩ ũguo
ũmendetie.

¹³Nĩtũtũmĩte tũmenwo nĩ andũ arĩa
tũhakanĩte nao,
tũgatuĩka a kũnyararwo na

gũthekererwo nĩ arĩa
matũthiũrũrũkĩirie.

¹⁴Nĩũtũmĩte tũtuĩke a kuunagwo
thimo nĩ ndũrĩrĩ;
tũgagĩtuĩka a kũinainagĩrio
mĩtwe nĩ andũ.

¹⁵Ndindaga njonokete mũthenya
wothe,
ngahumbwo nĩ thoni ũthiũ
wothe,

¹⁶nĩ ũndũ wa inyũrũri cia andũ
arĩa maanyũrũragia na
makaanuma,
tondũ wa thũ ĩrĩa ĩrenda
kwĩrĩhĩria.

¹⁷Twakorirwo nĩ maũndũ macio
mothe,
o na gũtuĩka tũtiariganĩirwo
nĩwe,
o na kana tũgĩthaahia kĩrĩkanĩro
gĩaku.

¹⁸Ngoro ciitũ iticookete na thuutha;
makinya maitũ matiumĩte njĩra-
inĩ yaku.

¹⁹No ũtũhehenjete, na ũgatũtua
imamo cia mbwe,
na ũgatũhumbĩra na nduma
nene.

²⁰Tũngĩkorwo nĩtwariganĩirwo nĩ
rĩitwa rĩa Ngai witũ,
o na kana tũkĩambararia moko
kũrĩ ngai ng'eni-rĩ,

²¹githĩ Ngai ndangĩamenyire ũhoru
ũcio,
kuona atĩ nĩamenyaga hitho cia
ngoro?

²²No nĩ ũndũ waku tũtindaga
tũng'etheire gĩkuũ
mũthenya wothē;
tũtuĩtwo ta ng'ondũ cia
gũthĩnjwo.

²³Wee Mwathani, arahũka!
Ūgĩkomete nĩkĩ?
Wĩyarahũre! Ndũgatũtiganĩrie
nginya tene.

²⁴Ūhithĩte ũthiũ waku nĩkĩ,
na ũkariganĩrwo nĩ mathĩina

maitũ na kũhinyĩrĩrio
gwitũ?

²⁵Tũrũndĩtwo rũkũngũ-inĩ;
mĩĩrĩ iitũ ĩkĩnyiitanĩte na thĩ.

²⁶Arahũka ũtũteithie;
tũkũũre tondũ wa wendani
waku ũtathiraga.

*Rwĩmbo rwa Kũinĩra Mũthamaki
Akĩhikania*

Thaburi ya Ariũ a Kora

45 ¹Ngoro yakwa ĩiyũrĩtwo nĩ
ũhoru mweka
rĩrĩa ngũinĩra mũthamaki
rwĩmbo rũrũ;
rũrĩmĩ rwakwa no ta karamu ka
mwandĩki ũrĩa mũũgĩ.

²Wee ũrĩ mũthaka mũno gũkĩra
andũ othe,
nacio iromo ciaku nĩciĩrĩrĩrio
maũndũ ma ũtugi,
kuona atĩ Ngai nĩakũrathimĩte
nginya tene.

³Wĩohe rũhiũ rwaku rwa njora
njohero,
Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya;
wĩhumbe ũkaru waku o na
ũnene.

⁴Ūrĩ thĩinĩ wa ũnene waku thĩ
ũhaicĩte mbarathi,
ũkĩhootanaga nĩ ũndũ wa ũhoru
wa ma, na wa kwĩnyiĩhia, o
na wa ũthingu;
reke guoko gwaku kwa
ũrĩo kuonanie ciĩko cia
kũmakania.

⁵Mĩguĩ yaku ĩrĩa mĩũgĩ nĩtheece
thũ cia mũthamaki o
ngoro-inĩ;
ndũrĩrĩ nĩigwe magũrũ-inĩ
maku.

⁶Wee Ngai, gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene
gĩgũtũũra tene na tene;
mũthĩgi waku wa kĩhooto nĩguo
ũgaatuĩka mũthĩgi wa
ũthamaki waku.

⁷Wee wendete ũthingu no
ũgathũũra waganu;
nĩ ũndũ ũcio Ngai, o we Ngai
waku,
nĩakwambararĩtie gũkĩra
athiritũ aku othe
na ũndũ wa gũgũitĩrĩria maguta
ma gĩkeno.

⁸Ngũo ciaku ciothe inungĩte o
manemane, na thubiri, na
mũndarathini;^a
nĩũrakenio nĩ aini a nyĩmbo na
inanda cia nga
marĩ ciikaro-inĩ cia mũthamaki
iria igemetio na mĩguongo.

⁹Thĩinĩ wa andũ-a-nja aku arĩa
atĩku harĩ na aarĩ a
athamaki;
mũhiki ũcio wa mũthamaki
aikarĩte mwena waku wa
ũrĩo
egemetie na thahabu ya Ofiri.

¹⁰Ta thikĩrĩria, wee mwarĩ ũyũ,
wĩcũũranie na ũigue:
Riganĩrwo nĩ andũ anyu o na
nyũmba ya thoguo.

¹¹Mũthamaki nĩakenetio mũno nĩ
ũthaka waku;
mũtĩie, nĩgũkorwo nĩwe mwathi
waku.

¹²Mwarĩ wa Turo nĩagakũrehera
kĩheo,
o nao andũ arĩa atongu mũno
magatuĩka a kwĩyendithia
harĩwe.

¹³Mwarĩ wa mũthamaki no riiri
mũtheri arĩ naguo arĩ thĩinĩ
wa nyũmba yake,
nguo yake ĩtumĩtwo na ndigi cia
thahabu.

¹⁴Aratwarwo harĩ mũthamaki
ehumbĩte nguo ng'emie;
oimĩtwo thuutha nĩ airĩtu
gathirange a thiritũ yake,
na othe marooka kũrĩ we.

¹⁵Mararehwo na gĩkeno na ndũhiũ;
nĩmatoonye nyũmba ya
mũthamaki.

¹⁶Ciana cianyu nĩcio igaacooka
ithenya rĩa maithe manyu;
ũkaamatua anene bũrũri-inĩ
guothe.

¹⁷Nĩngũtũma ũtũũre ũririkanagwo
nĩ njiarwa na njiarwa;
nĩ ũndũ ũcio ndũrĩrĩ igaatũũra
igũkumagia tene na tene.

Ngai arĩ Hamwe na Ithuĩ

Thaburi ya Ariũ a Kora

46 ¹Ngai nĩwe rĩũrĩro riitũ o na
hinya witũ,
o we ũteithio witũ hĩndĩ ya
mathĩĩna.

²Tondũ ũcio tũtingĩitigĩra, o na thĩ
ĩngĩthingitha,
na irĩma igwe iria-inĩ,

³o na maaĩ marĩo mangĩruruma na
mahũyũke,
nginya irĩma igathingithio nĩ
nditi yamo.

⁴Nĩ kũrĩ rũũĩ rũrĩa tũrũũĩ twaruo
tũkenagia itũũra rĩa Ngai,
gĩikaro kũu kĩamũre kĩa
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.

⁵Ngai arĩ kũu thĩinĩ wa itũũra rĩu,
na rĩtikenyenyeke;
Ngai nĩwe ũkaarĩteithia kĩrooko
gũgĩkĩa.

⁶Ndũrĩrĩ nĩiraronja, namo
mothamaki makenyenya;
nake agũũthũka-rĩ, thĩ ĩgatweka.

⁷Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ
hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kĩirigo
giitũ kĩa hinya.

⁸Ūkai muone ciĩko iria Jehova
ekĩte,
ũkai muone ũrĩa akirĩtie thĩ
ihooru.

⁹Aniinaga mbaara nginya ituri cia
thĩ;
oinaga ũta na agathethera itimũ,
na agacina ngo na mwaki.

^a8 Ngũo nĩciaitagĩrĩrio maguta manungi
wega.

¹⁰“Hoorerai, na mũmenye atĩ nĩ nĩ
nĩ Ngai;
nĩngatũũgĩrio ndũrĩrĩ-inĩ,
na ndũũgĩrio thĩ yothe.”

¹¹Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ
hamwe na ithuĩ;
Ngai wa Jakubu nĩwe kũirigo
giitũ kĩa hinya.

*Jehova nĩwe Mũthamaki wa Thĩ Yothe
Thaburi ya Ariũ a Kora*

- 47** ¹Inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ ciothe,
hũũrai hĩ;
ugĩrĩriai nĩ ũndũ wa Ngai, na
mwanĩrĩre mũrĩ na gĩkeno.
- ²Jehova Ūrĩa-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno kaĩ nĩ
wa gwĩtigĩrwo-ĩ,
O we Mũthamaki mũnene ūrĩa
wathaga thĩ yothe!
- ³Atooragia ndũrĩrĩ igaikara rungu
rwitũ,
irĩndĩ igaikara rungu rwa
makinya maitũ.
- ⁴Nĩwe watũthuurĩre igai riitũ,
ithuĩ gĩkeno kĩa Jakubu, o ũcio
eendete.
- ⁵Ngai nĩambatĩte, o
agĩkũngũyagĩrwo na gĩkeno,
Jehova akaambata
akĩhuhagĩrwo tũrumbeta.
- ⁶Inĩrai Ngai mũmũgooce na
nyĩmbo, mũinĩrei
mũmũgooce;
inĩrai Mũthamaki witũ
mũmũgooce, mũinĩrei
mũmũgooce.^a
- ⁷Nĩgũkorwo Ngai nĩwe Mũthamaki
wa thĩ yothe;
mũgoocei na nyĩmbo.
- ⁸Ngai nĩwe ũthamakagĩra ndũrĩrĩ;
Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩa ke kĩa
gĩtheru kĩa ũnene.

⁹Andũ a ndũrĩrĩ arĩa marĩ igweta
nĩmonganĩte
matuĩke ta andũ a Ngai wa
Iburahĩmu,
nĩgũkorwo athamaki a thĩ nĩ a
Ngai;
we nĩwe ũtũũgĩrĩtio mũno.

Zayuni Itũũra rĩa Jehova

Thaburi ya Ariũ a Kora

- 48** ¹Jehova nĩ mũnene, na nĩ wa
kũgoocwo mũno,
arĩ kũu thĩnĩ wa itũũra inene
rĩa Ngai witũ,
o kĩrĩma-inĩ gĩa ke kĩa kĩa mũre.
- ²Kĩrĩma kũu kĩa Ngai nĩ gĩthaka na
gĩkaraiha na igũrũ,
na nĩkĩo gĩkeno gĩa thĩ yothe.
O ta ūrĩa Zafoni gũtũgĩrĩte na
igũrũ mũno,
no taguo Kĩrĩma gĩa Zayuni
kĩhaana,
itũũra rĩu inene rĩa Mũthamaki
ũrĩa Mũnene.
- ³Ngai arĩ thĩnĩ wa ciikaro iria
ngitĩre cia mũthamaki;
nake nĩeyonanĩtie atĩ nĩwe
kĩirigo gĩa cio kĩa hinya.
- ⁴Rĩrĩa athamaki maanyĩtanire
hamwe
na magĩthĩĩ magatharĩkĩre
itũũra rĩu,
- ⁵maarĩonire, magĩtuĩka nda;
makĩũra nĩ kĩmako kĩnene.
- ⁶O hau-hau makĩnyĩitwo nĩ
kũinaina,
makĩgĩa na ruo ta rwa mũndũ-
wa-nja akĩrũmwo.
- ⁷Wamanangire o ta ūrĩa marikabu
cia Tarishishi cianangagwo
nĩ rũhuho ruumĩte mwena wa
irathĩro.
- ⁸O ta ūrĩa tũiguĩte,
ũguo noguo tuonete
thĩnĩ wa itũũra inene rĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
itũũra rĩu inene rĩa Ngai witũ:
Ngai egũtũũra arĩgitagĩra
nginya tene.

^a6 Andũ nĩmainagĩra Ngai kĩa mbĩrĩria
kĩa o mwaka na rũhĩa rwarĩ kayũ kanene
rwetagwo shofari.

⁹Tūrī thīnī wa hekarū yaku, Wee Ngai,
twīcūūranagia ūhorō wa wendo
waku ūrīa ūtathiraga.

¹⁰O ta ūrīa rīitwa rīaku rītariī, Wee Ngai,
ūguo noguo ngumo yaku ūigana
o nginya ituri-inī cia thī;
guoko gwaku kwa ūrīo
kūiyūrītwo nī ūthingu.

¹¹Kīrīma gīa Zayuni nīgīkenaga,
namo matūūra ma Juda
magacanjāmūka
nī ūndū wa matuīro maku ma
ciira.

¹²Ceeraceerai Zayuni,
mūrīthiūrūrūke,
mūtare mīthiringo yariō īrīa
mīraihi na igūrū,

¹³mūrore ūrīa kūirigītwo na hinya,
na mūrore ciikaro iria ngitīre
cia mūthamaki,
nīgeetha mūkeeraga rūciaro
rūrīa rūgooka ūhorō wacio.

¹⁴Nīgūkorwo Ngai ūyū nīwe Ngai
witū nginya tene na tene;
egūtūūra atūtongoragia nginya
hīndī itagathira.

*Ūrimū wa Kwīhoka Ūtonga
Thaburi ya Ariū a Kora*

49 ¹Iguai ūhorō ūyū, inyuī ndūrīrī
ciothe;
thikīrīriai, inyuothe mūtūūruga
gūkū thī,

²inyuī mūtārī igweta na arīa mūrī
igweta,
inyuī itonga na athīni mūigue
hamwe:

³Kanua gakwa nīgekwaria ciugo
cia ūūgī,
mīario ya ngoro yakwa īkorwo
na ūtaūku.

⁴Nīngūtega gūtū ndīīguire thimo;
njooke ndaūre ndaī īno
ngīhūūruga kīnanda kīa
mūgeeto:

⁵Nī kīi kīngītūma ndītīgīre hīndī ya
mathīina,
rīrīa andū aaganu acio
maheenanageria
maathiūrūrūkīrie,

⁶ocio mehokaga ūtonga wao,
na makeeraha nī ūingī wa indo
ciao?

⁷Gūtīrī mūdū ūngīhota gūkūūra
muoyo wa mūdū ūngī,
kana arūtīre Ngai kīndū gīa
gūkūūra mūdū ūcio,

⁸nīgūkorwo ūkūūri wa muoyo nī
ūdū wa goro mūno,
gūtīrī irīhi rīngīigana o na atīa,
⁹atī nīguo mūdū atūūre muoyo
nginya tene,
na ndakanabuthe.

¹⁰Nīgūkorwo andū othe nīmonaga
atī o na andū arīa oogī
nīmakuuaga;
mūdū mūkīgu na mūdū
kīrimū o nao nīmakuuaga,
magatīgīra andū angī ūtonga
wao.

¹¹Mbīrīra ciao igūtūūra irī nyūmba
ciao nginya tene,
ituīke ciikaro ciao njiarwa na
njarwa,
o na gūtūika maarī na mīgūnda
yao ene.

¹²No mūdū-rī, o na arī na indo
nyingī, ndatūūruga;
akuuaga o ta ūrīa nyamū
īkuuaga īgathira.

¹³Ūyū nīguo ūndū ūrīa wathīrīrio
arīa meīhokaga o ene,
na arūmīrīri ao, arīa
metīkanagia na mīario yao.

¹⁴Maathīrīrio mbīrīra o ta ng'ondū
cia gūthīnjwo,
na gīkuū nīkīo gīgaatūika
mūrīithi wao.

Magaathagwo nī andū arīa
arūngīrīru rūciinī;
ciimba ciao ikaabuthīra
mbīrīra-inī,
irī kūraihi na nyūmba ciao
nene.

¹⁵No Ngai nĩagakũũra muoyo
wakwa kuuma mbĩrĩra-inĩ;
ti-itherũ nĩwe ũkaanyamũkĩra.

¹⁶Ndũkanetigĩre mũndũ rĩrĩa
aatuĩka gĩtonga,
rĩrĩa riiri wa nyũmba yake
wongerereka;

¹⁷nĩgũkorwo ndarĩ kĩndũ agaathiĩ
nakĩo akua,
riiri wake ndagaikũrũka nago.

¹⁸O na gũtuĩka rĩrĩa aarĩ muoyo
eyoonaga arĩ mũrathime,
nĩgũkorwo andũ
nĩmagũkumagia rĩrĩa
wagaacĩra,

¹⁹agakua athiĩ kũrĩ maithe mao,
acio matagacooka kuona ũtheri
rĩngĩ.

²⁰Mũndũ mũtongu ũtarĩ na ũmenyo
atarĩ o ta nyamũ iria ikuuaga
igathira.

*Ngoro Īiyũrĩtwo nĩ Ngaatho
Thaburi ya Asafu*

50 ¹Jehova, o we Ngai ũcio
Mwene-Hinya,
nĩaraaria, ageeta thĩ yothe
kuuma irathĩro rĩa riũa nginya
kũrĩa rĩthũagĩra.

²Ngai aracangarara arĩ Zayuni
itũũra rĩu ithaka mũno.

³Ngai witũ nĩ gũũka arooka na
ndegũkira;
mbere yake nĩ mwaki ũrakana,
na akarigiicĩrio nĩ kĩhuhũkanio
kĩnene.

⁴Areeta igũrũ na thĩ
nĩguo ituĩke aira agĩciirithia
andũ ake:

⁵“Cookanĩrĩrai harĩ niĩ inyuĩ andũ
akwa aamũre,
o inyuĩ mwagĩire kĩrĩkanĩro na
niĩ na ũndũ wa kũndutĩra
igongona.”

⁶Narĩo igũrũ rĩanagĩrĩra ũthingu
wake,
nĩgũkorwo Ngai we mwene
nĩwe mũtuanĩri ciira.

⁷“Inyuĩ andũ akwa, thikĩrĩriai na
nĩngwaria,
ũthikĩrĩrie, wee Isiraeli,
na nĩngũruta ũira wa
gũgũthita:

nĩ niĩ Ngai, o Ngai waku.

⁸Ndirakũrũithia nĩ ũndũ wa
magongona maku,
o na kana nĩ ũndũ wa maruta
maku ma njino,
marĩa makoragwo mbere yakwa
hĩndĩ ciothe.

⁹Ndibatarĩtio nĩ ndegwa yumĩte
kiugũ gĩaku,
kana mbũri ciumĩte ciugũ ciaku,

¹⁰nĩgũkorwo nyamũ ciothe cia
gĩthaka nĩ ciakwa,
na ng’ombe iria irĩ tũrĩma-inĩ
ngiri na ngiri.

¹¹Nyoni ciothe iria irĩ kũu irĩma-inĩ,
gũtirĩ o na ĩmwe itooĩ,
na ciũmbe ciothe cia werũ-inĩ nĩ
ciakwa.

¹²Ingĩkorwo hũtiĩ, ndingĩkwĩra,
nĩgũkorwo thĩ nĩ yakwa,
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩniĩ wayo.

¹³Niĩ nĩndĩaga nyama cia ndegwa,
o na kana nganyua thakame ya
mbũri?

¹⁴Rutĩra Ngai igongona rĩa gũcookia
ngaatho,
na ũhingagĩrie Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno mĩhĩtwa yaku,

¹⁵na ũngayagĩre mũthenya wa
mĩnyamaro;
na nĩndĩrĩkũhonokagia, nawe
ũngoocage.”

¹⁶No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwaganu
Ngai ekũmũũria atĩrĩ:

“Ũrĩ na kĩhooto kĩrĩkũ gĩa kuuga
mawatho makwa,
kana kwaria ũhoru wa
kĩrĩkanĩro gĩakwa?

¹⁷Nĩũmenete ũrutani wakwa,
na ũgateanĩria ciugo ciakwa.

¹⁸Rĩrĩa wona mũici, ũnyiitanagĩra
nake;
na ũgĩĩaga ũrũmwe na itharia.

- ¹⁹ Ũhũthagĩra kanua gaku kwaria
ndeto njũru,
na rũrĩmĩ rwaku naruo
rũkaaragia maheeni.
- ²⁰ Hĩndĩ ciothe waragia ndeto cia
gũũkĩrĩra mũrũ wa thoguo,
ũgagĩcambia mũrũ-wa-nyũkwa.
- ²¹ Maũndũ macio ũmekaga o ngĩrĩte,
nawe ũgeciiria aĩ nĩ ndariĩ o
tawe.
No rĩrĩ, rĩu nĩngũkũrũithia,
nguonie maũndũ marĩa wĩkĩte.
- ²² “Mwĩcũraniei ũhoru ũyũ, inyuĩ
mũriganagĩrwo nĩ Ngai,
nĩguo ndikamũtambuure,
na haage mũndũ wa
kũmũteithũra.
- ²³ Mũndũ ũrĩa ũrutaga igongona
rĩa gũcookia ngaatho nĩ nĩ
atĩaga,
na akahaarĩria njĩra
nĩgeetha ndĩmuonie
ũhonokanio wa Ngai.”

*Kũhooya Gũtherio na Kũrekerwo
Thaburi ya Daudi*

- 51** ¹ Wee Ngai-rĩ, njiguĩra tha,
kũringana na wendo
waku ũrĩa ũtathiraga;
kũringana na tha ciaku nyingĩ-rĩ,
tharia mahĩtia makwa mathire.
- ² Thambia mahĩtia makwa mothe,
na ũũtherie mehia makwa.
- ³ Nĩgũkorwo nĩnjũũ mahĩtia
makwa,
namo mehia makwa
makoragwo mbere yakwa
hĩndĩ ciothe.
- ⁴ Wee nĩwe njĩhĩirie, o Wee wiki,
na ngeeka ũndũ mũũru maitho-
inĩ maku,
nĩguo Wee wonekage ũtarĩ na
mahĩtia rĩrĩa ũkwaria,
na ũrĩ wa kĩhooito rĩrĩa ũgũtua
ciira.
- ⁵ Ti-itherũ ndaciariro ndĩ mwĩhia;
maitũ aagĩire nda ya kũnjiara
arĩ o na mehia.

- ⁶ Ti-itherũ, Wee wendaga ũhoru wa
ma kuuma ngoro thĩinĩ;
nĩ ũndũ ũcio ũndutaga kũgĩa na
ũũgĩ ngoro-inĩ yakwa.
- ⁷ Theria na mũthobi,^a na
nĩngũthera;
thaambia, na nĩngwerũha
gũkĩra ira.
- ⁸ Tũma ngene na njanjamũke;
mahĩndĩ marĩa ũthetherete
nĩmagĩkene.
- ⁹ Hitha ũthiũ waku ndũkoone
mehia makwa,
na ũtharie mahĩtia makwa
mothe.
- ¹⁰ Wee Ngai-rĩ, nyũmbĩra ngoro
theru thĩinĩ wakwa,
na ũnjerũhĩrie roho wa
kwĩhokeka thĩinĩ wakwa.
- ¹¹ Ndũkanyingate nyume harĩwe,
o na kana weherie Roho waku
Mũtheru kuuma thĩinĩ
wakwa.
- ¹² Njookeria gĩkeno kĩrĩa kĩa
ũhonokio waku,
na ũũhe roho wa kũndũũria
ngwathĩkagĩra.
- ¹³ Hĩndĩ ĩyo nĩngaruta andũ arĩa
aremi nĩguo mamenye njĩra
ciaku,
nao ehia magũcookerere.
- ¹⁴ Wee Ngai, o Wee Ngai ũrĩa
ũũhonokagia-rĩ,
honokia kuumana na ũiti
thakame,
naruo rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkaina
ũhoru wa ũthingu waku.
- ¹⁵ Wee Mwathani, tumũra miromo
yakwa,
nako kanua gakwa koimbũre
ũgooci waku.

^a7 Mũthobi nĩguo watũmagĩrwo
kũminjamenjĩria andũ thakame ya
kũmatheria.

¹⁶Wee ndūkenagio nĩ kūrūtīrwo
igongona,
korwo nīūkenagio nīrĩo no
ngūrūtīre;
o na ndūkenagio nĩ magongona
ma njino.

¹⁷Magongona marĩa Ngai etĩkagĩra
nĩ roho ūrĩa mūthuthĩku;
ngoro ĩrĩa thuthĩku na
ĩkahera-rĩ,
Wee Ngai ndūngĩmĩrega.

¹⁸Tūma itūūra rĩa Zayuni rĩgaacĩre
nĩ ūndũ wa wega waku;
aka thingo cia Jerusalemu rĩngĩ.

¹⁹Hĩndĩ ĩyo nīūgakenagĩra
magongona ma ūthingu,
na maruta ma njino o marĩa
macinagwo magathira biũ;
ningĩ magongona ma ndegwa
nĩmakarutagĩrwo
kĩgongona-inĩ gĩaku.

*Wega wa Ngai na Gūtuanĩra Ciira Gwake
Thaburi ya Daudi*

52 ¹Wee njamba ĩno ĩrĩ hinya,
ūreegana nĩ ūndũ wa
maũndũ mooru nĩkĩ?
Ūtindaga wĩrahĩte mūthenya
wothe nĩkĩ,

o wee ūtuĩkĩte gĩconoko
maitho-nĩ ma Ngai?

²Rūrĩmĩ rwaku rūthugundaga
mwanangĩko;

rūhaana ta rwenji rūnoore,
o wee wĩkaga maũndũ ma
maheeni.

³Wendete maũndũ mooru gũkĩra
marĩa mega,
ũkenda maheeni gũkĩra kwaria
ma.

⁴Wendete ciugo o ciothe ithũkagia
andũ,
wee rūrĩmĩ rūrũ rwa maheeni!

⁵Ti-itherũ Mūrungu
nĩagakwananga nginya tene
na tene:

Agakūnyĩta, akūhurie na
akūrute hema-inĩ yaku;
agakūmunya akweherie būruri
wa arĩa marĩ muoyo.

⁶Andũ arĩa athingu nĩmakona ūguo
metigĩre;
nao magathekerera mūndũ
ũcio, moige atĩrĩ,

⁷“Ūyũ nĩwe mūndũ
ūrĩa wagire gūtua Ngai kīhitho
gĩake kĩa hinya,
no eehokire ūtonga wake mūingĩ,
na akīgĩa hinya nĩ ūndũ wa
kūniina andũ arĩa angĩ!”

⁸No rĩrĩ, nĩ ndariĩ ta mūtĩ wa
mūtamaĩyũ,
ūrĩa ūrakūra wega ūrĩ thĩnĩ wa
nyũmba ya Ngai;
ndĩhokete wendo wa Ngai ūrĩa
ūtathiraga
nginya tene na tene.

⁹Ngūtūūra ngūgoocaga nginya tene
nĩ ūndũ wa ūrĩa wĩkĩte;
ndĩrĩhokaga rĩitwa rĩaku,
nīgũkorwo rĩitwa rĩaku nĩ
rĩega.

Ndĩrĩkūgoocaga ndĩ mbere ya
andũ aku arĩa aamũre.

Ngai Ndakenagio nĩ Irimũ

Thaburi ya Daudi

53 ¹Kĩrimũ kīraga na ngoro atĩrĩ,
“Gūtĩrĩ Ngai.”

Nao amaramari, ciiko ciao irĩ
magigi;
gūtĩrĩ mūndũ o na ūmwe
wĩkaga wega.

²Ngai aroraga ciana cia andũ
arĩ o igūrũ,
one kana nĩ harĩ ūrĩ na ūmenyo,
o na kana nĩ harĩ ūrongoragia
Ngai.

³Othe nĩmacookete na thuutha,
othe marĩ hamwe nĩmatuĩkĩte
amaramari;

gūtirĩ o na ūmwe wĩkaga wega,
gūtirĩ o na ūmwe.

⁴Andũ acio mekaga maũndũ mooru
kaĩ matarĩ ūmenyo,
o acio marĩaga andũ akwa o ta
ũria andũ marĩaga irio,
o acio matakayagĩra Ngai?

⁵O hau-rĩ, makanyĩitwo nĩ guoya
mũnene,
o na gūtari kĩndũ gĩa gūtũma
metigĩre.

Nĩgũkorwo Ngai nĩahurunjĩte
mahĩndĩ ma andũ acio
magũtharĩkĩire;
nĩwamaconorithirie, nĩgũkorwo
Ngai nĩamamenete.

⁶Naarĩ korwo ūhonokio wa Isiraeli
no ūgĩũke kuuma Zayuni!
Rĩrĩa Ngai agacookereria andũ
ake na indo ciao-rĩ,
Jakubu nĩagakena na Isiraeli
acanjamũke!

Ngai Nĩwe Ūteithio Wakwa

Thaburi ya Daudi

54 ¹Wee Ngai, honokia nĩ ūndũ wa
rĩitwa rĩaku;
ndĩhĩria na hinya waku.

²Wee Ngai, igua ihooya rĩakwa;
thikĩrĩria ciugo cia kanua
gakwa.

³Andũ ageni nĩmanjũkĩrĩire;
nao andũ matarĩ tha
nĩmaracarĩa muoyo wakwa,
o andũ acio matarũmbũyagia
Ngai.

⁴Ti-itherũ Ngai nĩwe ūteithio
wakwa;
Mwathani nĩwe ūndiiragĩrĩa.

⁵Cookereria andũ arĩa
manjambagia ūũru wao;
Wee maniine nĩ ūndũ wa
wĩhokeku waku.

⁶Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa
kwĩyendera;
nĩngũgocca rĩitwa rĩaku, Wee
Jehova,
tondũ nĩ rĩega.

⁷Nĩgũkorwo nĩahonoketie
mathĩina-inĩ makwa mothe,
na maitho makwa nĩmeyoneire
gũtoorio gwa thũ ciakwa.

*Mwathani Nĩatiiragĩrĩa Andũ arĩa
Athingu*

Thaburi ya Daudi

55 ¹Wee Ngai, thikĩrĩria ihooya
rĩakwa,
ndũkaage kũigua ithaithana
rĩakwa;

²njigua na ūnjĩtũke.
Meciiria makwa nĩmathĩinĩtie na
ndĩ mũgiũku

³nĩ ūndũ wa mũgambo wa thũ,
nĩ ūndũ wa gũkũũrĩrwo maitho
nĩ andũ arĩa aaganu;
tondũ o mandehagĩra o mathĩina,
na makaanyũrũria marakarĩte.

⁴Ngoro yakwa irĩ na ruo rũnene
thĩinĩ wakwa,
nganyĩitwo nĩ imakania nene
cia gĩkuũ.

⁵Guoya na kũinaina nĩcindigiicĩirie;
hubanĩrio nĩ kĩmako kĩnene.

⁶Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Hĩ, naarĩ
korwo ndĩ na mathagu ta
ndutura!

Ingĩumbũka thĩ ngahurũke,
⁷ingĩura thĩ kũndũ kũraya,
ngaikare werũ-inĩ;

⁸ingĩhiũha thĩ handũ harĩa
ingĩgitia,
kũraihi na rũhuho rũu rũnene
na kĩhuhũkanio.”

⁹Wee Mwathani, andũ arĩa aaganu
nĩmanyĩitwo nĩ kĩrigicano,
ũhĩngĩcanie mĩario yao,
nĩgũkorwo itũura-inĩ inene
nyonaga o haaro na ngũĩ.

¹⁰Mũthenya na ūtukũ, andũ acio

aaganu macangacangaga
thingo-inĩ cia itũũra rĩu;
narĩo rĩiyũritwo nĩ rūmena na
irumi.

¹¹Thĩinĩ wa itũũra rĩu inene no
mwanangĩko ũrĩ kuo;
kwĩhĩtanĩra na kũheenania
ciyũrite njĩra-inĩ ciarĩo.

¹²Korwo nĩ thũ ĩranuma-rĩ,
no ngirĩĩrie;
korwo nĩ thũ ĩranjũkĩrĩra-rĩ,
no ndĩhithe ndĩkanyone.

¹³No rĩrĩ, nĩwe mũndũ wa riika
rĩakwa,
mũthiritũ wakwa, mūrata
wakwa ũrĩa twendanĩte
mũno,

¹⁴O wee twanakenanĩra tũrĩ na
ngwatanĩro njega,
tũgĩthiĩ hamwe na andũ arĩa
angĩ nyũmba-inĩ ya Ngai.

¹⁵Gĩkuũ kĩrohubanĩria thũ ciakwa o
rĩmwe;
iroikũrũka mbĩrĩra irĩ muoyo,
tondũ ũũru ũkoragwo ngoro-inĩ
ciacio.

¹⁶No rĩrĩ, nĩ nĩ Ngai ngayagĩra,
nake Jehova nĩahonokagia.

¹⁷Hwaĩ-inĩ, na rūciinĩ, o na mĩaraho,
ngayaga ndĩ mĩnyamaro-inĩ,
nake nĩaiguaga mũgambo
wakwa.

¹⁸We angũũraga kuuma mbaara-inĩ
ĩrĩa ndũithagio,
ngoima itagurarĩtio,
o na gwakorwo nĩ andũ aingĩ
mandũithagia.

¹⁹Mũrungu ũrĩa ũtũũrite aikarĩire
gĩfĩ kĩa ũnene nginya tene,
nĩekũmaigua na amaherithie,
andũ acio matagarũragĩra
mĩthiĩre yao,
o acio matetigagĩra Ngai.

²⁰Mũndũ ũcio tũrĩ thiritũ nake
atharĩkagĩra arata ake,
na agathũkia kĩrĩkanĩro gĩake.

²¹Mĩario yake ĩnyorokete o ta thiagi,
no rĩrĩ, mbaara ĩrĩ ngoro-inĩ
yake;
ciugo ciake ihooranagĩria gũkĩra
maguta,
no icio nĩ hiũ cia njora irĩ
njomore.

²²Rekereria Jehova maũndũ marĩa
magũtangaga,
na nĩegũgũtiĩrĩrĩra;
ndarĩ hĩndĩ akaareka mũndũ
ũrĩa mũthingu agwe.

²³No rĩrĩ, Wee Ngai, nĩũkaharũrũkia
andũ arĩa aaganu
irima-inĩ rĩa ũmaramari;
andũ arĩa manyootagĩra thakame
na andũ a maheeni
matigaakinyia nuthu ya matukũ
mao.

No nĩ hakwa-rĩ, Wee nĩwe
ndĩhokete.

Kwĩhoka Ngai

Thaburi ya Daudi

56 ¹Wee Ngai, njiguĩra tha,
nĩgũkorwo andũ
nĩmainganĩte na nĩ
mũno;

mũthenya wothē mendaga o
gũũtharĩkĩra.

²Andũ arĩa manjambagia
mainganana na nĩ mũthenya
wothē;
aingĩ nĩ arĩa maraatharĩkĩra na
mwĩtĩio.

³Rĩrĩa ndetigĩra-rĩ,
nĩwe ndĩrĩhokaga.

⁴Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai,
nĩndĩrĩgocaga kiugo gĩake,
ndĩhokete o Ngai; ndingĩtigĩra.
Mũndũ ũrĩ na mwĩrĩ angĩnjĩka
atĩa?

⁵Mũthenya wothē matindaga
makĩogomia ciugo ciakwa;
hĩndĩ ciothē mathugundaga
kũnjĩka ũũru.

⁶Manjiiragĩra na makanjoheria,
na makariĩthania na mĩthiĩre
yakwa,
makĩenda kũnjũraga.

⁷Wee Ngai, ndũkareke mahonoke o
na atĩa;
ng'aũrania ndũrĩrĩ na marakara
maku.

⁸Andĩka ũhoru wa gũcakaya
gwakwa;
maithori makwa mekĩre cuba-
inĩ yaku,
githĩ matirĩ maandĩko-inĩ maku?

⁹Rĩria ngaakaya ndeithio
thũ ciakwa nĩikahũndũka.
Ũndũ ũcio nĩũgatũma menye atĩ
Ngai arĩ hamwe na nĩi.

¹⁰Nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai, ũria
ngoocaga kiugo gĩake,
nĩ ũndũ wa hinya wa Jehova,
ũria ngoocaga kiugo gĩake,

¹¹ndĩhokete o Ngai; ndingĩitigĩra.
Mũndũ-rĩ, angĩnjĩka atĩa?

¹²Wee Ngai, mĩhĩtwa ĩria ndĩhĩtũte
ndĩ o nayo,
nĩndĩrĩkũrutagĩra maruta ma
gũgũcookeria ngaatho.

¹³Nĩgũkorwo nĩũũhonoketie kuuma
gĩkuũ-inĩ,
na ũkagĩrĩria magũrũ makwa
kũhĩngwo,
nĩguo thiiage mbere ya Ngai
ngĩonaga ũtheri ũria wonagwo
nĩ arĩa marĩ muoyo.

*Ihooya rĩa kũria Ngai Ũteithio
Thaburi ya Daudi*

57 ¹Wee Ngai, njiguĩra tha,
ũnjiguĩre tha,
nĩgũkorwo nĩ harĩwe njũragĩra.
Nĩi ngũũrĩra kĩĩruru-inĩ kĩa
mathagu maku,
o nginya mwanangĩko ũhĩtũke.

²Ngũkaĩra
Ngai-Ũria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
o kũrĩ Mũrungu, ũria
ũũhingagĩria maũndũ.

³Atũmaga ũteithio kuuma igũrũ
akaahonokia,
akarũithia arĩa maahanyũkagia
mũno;
Ngai agakĩndũmĩra wendani na
wĩhokeku wake.

⁴Nĩi ndĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩrũũthi;
ngomete gatagatĩ ka nyamũ
ndĩiani,
na nĩo andũ arĩa magego mao
mahaana ta matimũ na
mĩguĩ,
o acio nĩmĩ ciao ihaana ta hiũ
cia njora njũgĩ.

⁵Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ
rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ
yothe.

⁶Thũ ciakwa nĩciambĩire magũrũ
makwa mũtego wa wabu,
na nĩi ngĩthikĩra nĩ
kũnyamarĩka.
Cienjete irima njĩra-inĩ yakwa,
no nĩcio igũite thĩinĩ warĩo.

⁷Wee Ngai, ngoro yakwa
nĩĩkindĩirie,
ngoro yakwa no ĩkindĩirie;
nĩkũina ngũina, ngũgooce na
rwĩmbo.

⁸Wee muoyo wakwa arahũka!
Arahũka wee kĩnanda kĩa
mũgeeto, o nawe kĩnanda
gĩa kĩnũbi!
Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.

⁹Wee Mwathani, nĩngũkũgooca,
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩngũkũinĩra ngũgooce ndĩ
gatagatĩ-inĩ ka andũ.

¹⁰Nĩgũkorwo wendo waku nĩ
mũnene, ũgagĩkinya o
igũrũ;
wĩhokeku waku ũkinyĩte o
matu-inĩ.

¹¹Wee Ngai, tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ
rĩa igũrũ;
riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ
yothe.

*Ihooya rĩa kũuria Ngai Aherithie Andũ
arĩa Aaganu*

Thaburi ya Daudi

58 ¹Inyuĩ aathani aya-rĩ, ti-itherũ
nĩmwaragia maũndũ ma
kĩhooto?

Nĩmũtuagĩra andũ ciira ũrĩa
kwagĩrĩire na kĩhooto?

²Aca, ngoro-inĩ cianyu
mũthugundaga maũndũ
matarĩ ma kĩhooto,
na moko manyu mageeka
maũndũ ma kũruta haaro
gũkũ thĩ.

³O kuuma gũciarwo andũ arĩa
aaganu nĩmahĩtagia njĩra;
matũũraga marĩ imaramari
kuuma gũciarwo, na
maaragia maheeni.

⁴Ũrũrũ wao nĩ ta ũrũrũ wa nyoka,
ũhaana ta thumu wa ndũira
ĩthingĩte matũ mayo,

⁵ĩrĩa itangũigua rwĩmbo rwa
mũmĩthuuthĩri,
o na angĩkorwo aramĩthuuthĩra
arĩ na ũũgĩ mũnene atĩa.

⁶Wee Ngai, unanga magego marĩa
marĩ tũnua twao;
Wee Jehova, munya mĩthangiri
ya mĩrũũthi iyo!

⁷Nĩmabuĩrie o ta maaĩ marĩa
mathereraga makabuĩria;
rĩrĩa magereka ũta-rĩ, mĩguĩ yao
nĩĩkoragwo ĩrĩ mĩtuuhu.

⁸Marotuĩka ta ndinoho ĩrĩa
ĩtwekaga o ĩgĩthiiga,
matuĩke ta kĩhuno kĩrĩa
gĩtoonaga riũa.

⁹Andũ arĩa aaganu makeeherio
narua,
gũkĩra ũrĩa nyũngũ cianyu
ingĩhiũhio nĩ mwaki wa
mĩigua,
ĩrĩ mĩigũ kana ĩrĩ mĩũmũ.

¹⁰Andũ arĩa athingu nĩmagakena
maarĩhĩrio,
rĩrĩa magathambia nyarĩrĩ ciao
thakame-inĩ ya arĩa aaganu.

¹¹Hĩndĩ iyo andũ nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ nĩ kũrĩ na irĩhi rĩa
arĩa athingu;
ti-itherũ nĩ kũrĩ Ngai ũrĩa
ũtuagĩra andũ a thĩ ciira.”

Ihooya rĩa kũhooya Ũgitĩri

Thaburi ya Daudi

59 ¹Wee Ngai, honokia kuuma kũrĩ
thũ ciakwa;
ngitĩra harĩ arĩa manjũkagĩrĩra.

²Honokia kuuma kũrĩ arĩa mekaga
ũũru,
na ũũhonokie kuuma kũrĩ acio
aiti thakame.

³Ta kĩone ũrĩa manjoheirie!
Andũ oorũ maranjĩrĩra
manjũkĩrĩre,
o na itekĩte ũũru kana ngehia,
Wee Jehova.

⁴Ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte,
no rĩrĩ, nĩmehaarĩrie
maatharĩkĩre.
Arahũka ũndeithie; wĩonere
ũrĩa thĩnĩkĩte!

⁵Wee Jehova, Ngai Mwene-Hinya-
Wothe, o Wee Ngai wa
Isiraeli,
arahũka ũherithie ndũrĩrĩ
ciothe;
ndũkaiguire andũ aaganu tha, o
acio makunyanagĩra andũ
arĩa angĩ.

⁶Macookaga hwaĩ-inĩ
makĩraramaga ta ngui,
makĩũrũraga itũũra-inĩ inene.

⁷Ta kĩone kĩrĩa marerũka na tũnua
twao,
nĩ ta marerũka hiũ cia njora
kuuma mĩromo-inĩ yao,
makooria atĩrĩ, “Nũũ
ũngĩtũigua?”

⁸No Wee Jehova-rĩ, mathekerere;
ndũrĩrĩ icio ciothe
nĩũcinyararĩte.

⁹Wee Hinya wakwa-rĩ, nowe
njũũthĩĩrie;
Wee Ngai-rĩ, nĩwe kĩirigo
gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai wakwa mũnyendi.

¹⁰Ngai nĩegũthĩĩ mbere yakwa,
na nĩekũnjĩtĩkĩria ngenerere
arĩa manjambagia.

¹¹No ndũkamoorage,
nĩguo andũ akwa
matikanariganĩrwo.
Nĩ ũndũ wa hinya waku, tũma
matũũre morũũraga,
nginya ũmatorie, Wee
Mwathani ngo iitũ.

¹²Nĩ ũndũ wa mehia ma tũnua twao,
na nĩ ũndũ wa ciugo cia mĩromo
yao,
tũma magwatio nĩ mũtego wa
mwĩtũo wao.

Nĩ ũndũ wa irumi na maheeni
marĩa maaragia,

¹³maniine na marakara maku,
maniine nginya mathire biũ.
Hĩndĩ ĩyo nĩgũkamenyeka nginya
ituri cia thĩ,
atĩ Ngai nĩwe wathaga Jakubu.

¹⁴Macookaga hwaĩ-inĩ
makĩraramaga ta ngui,
makĩũũraga itũũra-inĩ inene.

¹⁵Morũũraga magĩcaria irio,
na makoigĩrĩria maga kũhũũna.

¹⁶No nĩ-rĩ, ndĩinaga ũhoru wa hinya
waku,
o rũciinĩ ngaina ũhoru wa
wendo waku;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo
gĩakwa kĩa hinya,
na rĩũrĩro rĩakwa hĩndĩ ya
mathĩĩna.

¹⁷Wee Hinya wakwa-rĩ,
nĩngũkũinĩra ngũgooce;
nĩgũkorwo Wee nĩwe kĩirigo
gĩakwa kĩa hinya,
o Wee Ngai ũrĩa ũnyendete.

*Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania
Thaburi ya Daudi*

60 ¹Wee Ngai nĩtũtiganĩrie na
ũgatũharagania;
ũkoretwo ũturakariĩre, no rĩu
tũcookerere!

²Nĩũthingithĩtie bũrũri na
ũkawatũra;
thinga mĩatũka yaguo,
nĩgũkorwo nĩũrenyenya.

³Nĩtũmĩte andũ aku makorwo na
mahinda maritũ;
ũmanyuithĩtie ndibei magathiĩ
magĩtũgũgaga.

⁴No rĩrĩ, andũ arĩa magwĩtigĩrĩte-rĩ,
nĩũmahaiĩcie bendera,
nĩguo metharagĩre harĩ yo mona
arĩa mamarathaga na ũta.

⁵Tũhonokie na ũtũteithie na guoko
gwaku kwa ũrĩo,
nĩguo arĩa wendete mahonoke.

⁶Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa
haamũre, akoiga atĩrĩ:
“Nĩngatũranga Shekemu” ndĩ na
gĩkeno kĩingĩ,
na thĩmĩre andũ akwa Gĩtuamba
gĩa Sukothu.

⁷Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase
no gwakwa;^b
Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya
kĩgera,
na Juda nĩ rũthanju rwakwa
rwa ũthamaki.

⁸Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa
gwĩthambĩra,
na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ
gĩakwa;
nyanagĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie
bũrũri wa Filistia.”

⁹Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene
rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware
Edomu?

^a6 Shekemu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa
Isiraeli matukũ-inĩ ma tene.

^b7 Gileadi na Manase kwarĩ mwena wa
irathĩro wa bũrũri wa Isiraeli.

¹⁰Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee
ūtūregete,
na ūgatiga gūtwarana na mbūtū
ciitū cia ita?

¹¹Tūteithie, ūtūhootanĩre harĩ thū
ciitū,
nīgūkorwo ūteithio wa mūdū
nĩ wa tūhū.

¹²Ngai arĩ hamwe na ithuĩ
nītūkūhootana,
na nīakarangĩrĩa thū ciitū thĩ.

Kūhooya Ūgitĩri wa Ngai

Thaburi ya Daudi

61 ¹Wee Ngai, igua kīrĩro gĩakwa;
thīkīrĩria ihooya
rĩakwa.

²Ndīragūkaĩra kuuma ituri cia thĩ,
ndīragūkaĩra o ngoro yakwa
īgīthiragwo nĩ hinya;
ndongoria nginye rwaro-inĩ rwa
ihiga rūria rūraiho na igūrū
kūngĩra.

³Nīgūkorwo nĩwe ūkoretwo ūrĩ
rūrĩro rĩakwa,
mūthiringo mūraiho na igūrū
wa hinya wa kwīhitha
kuuma kūrĩ thū.

⁴Ndīiriragĩria gūtūūra hema-inĩ
yaku nginya tene,
na ndīhithage kīrruru-inĩ kĩa
mathagu maku.

⁵Nīgūkorwo Wee Ngai nīūiguĩte
mīhītwa yakwa,
nīūngaiire igai rĩa andū arĩa
metigĩrite rītwa rĩaku.

⁶Ongerera matukū ma mūthamaki
ma gūtūūra muoyo,
mīaka yake iigane ta ya njiarwa
nyingĩ.

⁷Aroikarĩra gītĩ kĩa ūnene arĩ
mbere ya Ngai nginya tene;
tūma wendo na wīhokeku waku
imūgitagĩre.

⁸Hīndĩ iyo ngatūūra nyinaga
rwīmbo rwa kūgocca rītwa
rĩaku,
na hingagie mīhītwa yakwa
mūthenya o mūthenya.

Kwīhoka Ngai arĩ o We Wiki

Thaburi ya Daudi

62 ¹Ngoro yakwa yetagĩrĩa Ngai o
we wiki;
ūhonokio wakwa uumaga harĩ
we.

²O we wiki nĩwe rwaro rwakwa
rwa ihiga na ūhonokio
wakwa;
nĩwe kīrigo gĩakwa kĩa hinya,
ndirĩ hīndĩ ngenyenyeka.

³Nĩ nginya rĩ mūgūtūūra
mūtharīkagĩra mūdū?
Mwamūūruga inyuothe, taarĩ
rūthingo rūinamu
kana rūirigo rūrenda kūgūa?

⁴Nīmatuĩte itua mamweherie
ūnene-inĩ wake;
makenagio nĩ maheeni.
Marathimanaga na tūnua twao,
no ngoro-inĩ ciao makarumana.

⁵Wee ngoro yakwa, etha ūhurūko
harĩ Ngai o we wiki,
kīrīgīrĩro gĩakwa kīrĩ harĩ we.

⁶O we wiki nĩwe rwaro rwakwa
rwa ihiga na ūhonokio
wakwa;

nĩwe kīrigo gĩakwa kĩa hinya
ndirĩ hīndĩ ngenyenyeka.

⁷Ūhonokio wakwa na gītūo gĩakwa
ciumaga kūrĩ Ngai;
nĩwe rwaro rwakwa rwa ihiga
rūrĩ hinya, na rūrĩro
rĩakwa.

⁸Inyuĩ andū aya, mwīhokagei o we
hīndĩ ciothe;
itūruragai ngoro cianyu harĩ
we,
nīgūkorwo Ngai nĩwe rūrĩro
riitū.

⁹Andũ arĩa matarĩ igweta no
mĩhũmũ tu,
na arĩa marĩ igweta no maheeni
tu;
mangĩthimwo na ratiri-rĩ, o no
kindũ gĩa tũhũ;
othe marĩ hamwe no mĩhũmũ
mĩtheri.

¹⁰Mũtikehoke ũtunyani
kana mwĩtĩe na indo cia kũiya;
o na ũtonga wanyu ũngĩngĩha-rĩ,
mũtikawĩhoke.

¹¹Harĩ ũndũ ũmwe Ngai oigĩte,
o na nĩ maũndũ meerĩ njiguĩte:
atĩ Wee Ngai, nĩ ũrĩ hinya,

¹²na atĩ Wee Mwathani, ũrĩ
mwendani.

Ti-itherũ nĩũkarĩha o mũndũ
kũringana na wĩra wake.

Kũnyootera Ngai

Thaburi ya Daudi

63 ¹Wee Ngai, nĩwe Mũrungu
wakwa,
Wee-rĩ, nĩwe nongoragia na
kiyo;
ngoro yakwa nĩwe ĩnyootagĩra,
na mwĩrĩ wakwa nĩwe
wĩriragĩria,
ndĩ bũrũri-inĩ ũyũ mũũmũ na wa
mĩnoga,
o ũyũ ũtarĩ maaĩ.

²Nĩnguonete ũrĩ
handũ-harĩa-haamũre,
na ngeyonera hinya waku na
riiri waku.

³Tondũ wendo waku nĩ mwega
gũkĩra muoyo guo
mwene-rĩ,
mĩromo yakwa nĩrĩkũgoocaga.

⁴Ndĩrĩkũgoocaga hĩndĩ ĩrĩa yothe
ngũtũũra muoyo,
ngoocage rĩitwa rĩaku
nyambararĩtie moko
makwa.

⁵Ngoro yakwa ĩganĩire ta ĩrĩite irio
iria njega mũno;
nako kanua gakwa

nĩkarĩkũgoocaga, mĩromo
yakwa ĩgakũinĩra.

⁶Ngũririkanaga ndĩ ũrĩrĩ;
ndĩciiragia ũhoru waku ũtukũ
wothe.

⁷Tondũ Wee nĩwe ũteithio
wakwa-rĩ,
nyinagĩra kĩĩruru-inĩ kĩa
mathagu maku.

⁸Ngoro yakwa nĩnyiiĩrĩire harĩwe;
guoko gwaku kwa ũrĩo
gũkaanyiiĩrĩra.

⁹Andũ arĩa macaragia muoyo
wakwa nĩguo maũniine
nĩmakanangwo;
magaatonyerera na thĩ nginya
kũrĩa kũriku mũno.

¹⁰Makooragwo na rũhiũ rwa njora
matũike irio cia mbwe.

¹¹No rĩrĩ, mũthamaki nĩagakena nĩ
ũndũ wa Ngai;
andũ arĩa othe mehĩtaga
makĩgwetaga rĩitwa rĩa
Ngai nĩmakamũgooca,
natuo tũnua twa arĩa maaragia
maheeni nĩtũgaakirio.

Ihooya rĩa kũũria Ūgitĩri

Thaburi ya Daudi

64 ¹Wee Ngai, igua mũgambo
wakwa ngĩkwĩra mateta
makwa;

gitĩra muoyo wakwa harĩ
kwĩhĩtĩrwo nĩ thũ.

²Kĩĩhithe kuuma kũrĩ ndundu ya
andũ arĩa aaganu,
ũũhithe kuuma kũrĩ inegene rĩa
mũingĩ ũrĩa wĩkaga ũũru.

³Manooraga nĩmĩ ciao ta hiũ cia
njora,
na makaaria ciugo njũru itarĩ
ta mĩguĩ ĩrĩ ũrũrũ.

⁴Mehithagĩra mũndũ ũtehĩtie
makamũratha na mĩguĩ;
mamũrathaga o rĩmwẽ
mategwĩtigĩra.

- ⁵ Momanagĩrĩria magĩthugunda
mĩbango mĩũru,
meranaga ũrĩa mekũhitha
mĩtego yao;
mooragia atĩrĩ, “Nũũ
ũngĩmĩona?”
- ⁶ Mathugundaga maũndũ matarĩ
ma kĩhotoo, makoiga atĩrĩ,
“Kaĩ nĩtũbangĩte mũbango
mwagĩrĩru-ĩ!”
Ti-itherũ meciiria ma mũndũ na
ngoro yake itingĩtuĩrĩka.
- ⁷ No rĩrĩ, Ngai nĩekũmaratha na
mĩguĩ yake,
amathece o rĩmwe.
- ⁸ Akaamarehithĩria mwanangĩko
nĩ ũndũ wa ciugo njũru iria
maaragia na tũnua twao;
andũ arĩa othe makamoona
makaamanyũrũria,
mamainainĩrie mĩtwe.
- ⁹ Andũ othe nĩmagetigĩra;
nĩmakaheana ũhoro wa wĩra wa
Ngai,
na meciirie ũhoro wa maũndũ
marĩa ekĩte.
- ¹⁰ Andũ arĩa athingu nĩmagĩkenere
Jehova
na moragĩre harĩ we;
andũ arĩa othe arũngĩrĩru ngoro
nĩmamũgooce!

*Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Irathimo
Thaburi ya Daudi*

- 65** ¹ Wee Ngai, twetereire
gũkũgooca tũrĩ Zayuni;
nĩ harĩwe mĩhĩtwa iitũ
ĩkaahingio.
- ² Wee ũiguaga mahooya-rĩ,
andũ othe marĩũkaga harĩwe.
- ³ Rĩrĩa twahubanĩrio nĩ mehia,
Wee nĩwatũrekeire mahĩtia
maitũ.
- ⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa
ũthuurĩte,
na ũkamarehe hakuhĩ
matũũrage kũu nja ciaku!

- Ithuĩ tũrĩganagĩra nĩ maũndũ
mega ma nyũmba yaku,
o macio ma hekarũ yaku theru.
- ⁵ Ũtũcookagĩria ũhoro na ciĩko cia
magegania na cia kĩhotoo,
Wee Ngai Mũhonokia witũ,
o Wee nĩwe mwĩhoko wa andũ
arĩa marĩ ituri-inĩ ciothe cia
thĩ,
na arĩa marĩ iria-inĩ kũndũ
kũraya mũno,
- ⁶ o Wee wombire irĩma na hinya
waku,
wĩohete ũhoti taarĩ mũcibi,
- ⁷ o Wee wahooreririe mũrurumo
wa maria,
ũkĩhooreria mũrurumo wa
ndiihũ ciamo,
na ũgĩkiria inegene rĩa ndũrĩrĩ.
- ⁸ Andũ arĩa matũũraga kũraya
nĩmetigagĩra magegania
maku;
ũtũmaga thĩ yothe ikene,
kuuma kũrĩa rũciinĩ rũrathaga
nginya kũrĩa hwaĩ-inĩ
ũthũaga.
- ⁹ Wee nĩwe ũmenyagĩrĩra thĩ na
ũkamiurĩria mbura;
ũtũmaga igĩe na bũthi mũingĩ.
Rũũĩ rwa Ngai rũiyũrĩte maaĩ
ma gũkũrĩria andũ irio,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo
wathĩrĩrie gwĩkagwo.
- ¹⁰ Ũiyũragia mĩtaro yakuo maaĩ,
na ũkaaragania mĩkũmũkũmũ
yakuo;
ũmĩororoagia na mbura ya
rũthuthuũ,
na ũkarathima kĩmera kĩayo.
- ¹¹ Mwaka ũwĩkĩrĩte thũmbĩ ya wega
waku,
namo makaari maku
makaiyũrĩrĩra bũthi mũingĩ.
- ¹² Nyeki ya werũ nĩ nduru mũno,
natuo tũrĩma tũiyũrĩtwo nĩ
gĩkeno.

¹³Cieni ciyūrīte ndūūru cia ng'ondū,
nacio ituamba ikaiyūra ngano;
indo ciothe iroigīrīria ikaina nī
gūkena.

*Rwĩmbo rwa Kūgooca Ngai nĩ ūndũ wa
Wega Wake*

Rwĩmbo rwa Thaburi

66 ¹Anīrīrai Ngai mūkenete mūrī
mbere ya Jehova, inyuī
andū othe a thī!

² Inai mūrahe riiri wa rūtwa
rīake;
gūkumio gwake tūmai kūgīe na
riiri!

³ Īrai Ngai atīrī, “Kaī ciiko ciaku nī
cia magegania-ī!
Ūhoti waku nī mūnene mūno
nginya
ūgatūma thū ciaku ciīhetage nī
guoya irī mbere yaku.

⁴ Andū othe a thī nīwe
mainamagīrīra;
mainaga magakūgooca,
mainaga makagooca rūtwa
rīaku.”

⁵ Ūkai muone ūrīa Ngai ekīte,
maūndū marīa ekagīra andū
matikīrī ma kūmakania!

⁶ Aagarūrīre iria rīgītuīka thī
nyūmū,
nao andū makīhītūkīra kūu
maaī-inī na magūrū;
ūkai, tūmūkenere.

⁷ Nī ūndũ wa hinya wake, egūtūūra
aathanaga nginya tene,
maitho make maīkaraga
marorete ndūrīrī,
nīguo andū arīa aremi
matikagerie kūmūūkīrīra.

⁸ Goocai Ngai witū, inyuī andū a
ndūrīrī,
mūgambo wake wa kūmūgooca
nīūiguīke;

⁹ nīatūtūūrītīe muoyo na
akagīrīrīria magūrū maitū
matīrūke.

¹⁰ Nīgūkorwo Wee Ngai nītūgeretie;
ūtūtheragia ta ūrīa betha
ītheragio na mwaki.

¹¹ Nīwatūmire tūtwarwo njeera
na ūgītūkuuithia mīrigo mīritū.

¹² Warekire andū matūikarīre
mītwe;
twagītūikanirie mwaki-inī o na
maaī-inī,
no ūgīcooka ūgītūrehe kūndū
kūrī būthi.

¹³ Nīngūūka hekarū-inī yaku ndī na
maruta ma njino,
nīguo hingie mīhītwa yakwa
harīwe,

¹⁴ mīhītwa īrīa mīromo yakwa
yeranīre, na ngīmīaria na
kanua gakwa,
rīrīa ndaarī thīina-inī.

¹⁵ Ngūkūrūtīra igongona rīa nyamū
iria noru,
na ndute iruta rīa ndūrūme;
ngūkūrūtīra igongona rīa
ndegwa na mbūri.

¹⁶ Ūkai mūthikīrīrie inyuothe arīa
mwītīgīrīte Ngai;
rekei ndīmūhe ūhoru wa ūrīa
anjikīire.

¹⁷ Ndamūkaiīre na kanua gakwa,
ngīmūgooca na rūrīmī rwakwa.

¹⁸ Korwo ndaarī na mehia ngoro-inī
yakwa-rī,

Mwathani ndangīanjiguire;

¹⁹ no ti-itherū Ngai nīathikīrīrie,
na akīgua mūgambo wakwa
ngīmūhooya.

²⁰ Ngai arogoocwo,
o we ūtaaregire kūigua ihooya
rīakwa,
o na kana akīaga kūnyonia
wendo wake!

Rwĩmbo rwa Kūgooca Ngai

Rwĩmbo rwa Thaburi

67 ¹Ngai arotūkinyīria wega wake,
na atūrathime,
na atūme ūthiū wake ūtwarīre,

²nĩguo njĩra ciaku imenyeke gũkũ
thĩ,
ũhonokio waku ũmenywo nĩ
ndũrĩrĩ ciothe.

³Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.

⁴Ndũrĩrĩ nĩcanjamũke na cikũinĩre
nĩ gũkena,
nĩgũkorwo wathaga andũ na
kĩhoto,
na ũgatongoria ndũrĩrĩ iria irĩ
gũkũ thĩ.

⁵Andũ marokũgooca, Wee Ngai;
andũ othe marogũkumia.

⁶Hĩndĩ iyo bũrũri nĩũkaruta
magetha maguo,
na Ngai, o we Ngai witũ,
nĩagatũrathima.

⁷Ngai nĩagatũrathima,
nacio ituri ciothe cia thĩ
nĩkamwĩtigĩra.

*Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho
Thaburi ya Daudi*

68 ¹Ngai nĩakĩarahũke, ahurunje
thũ ciake;
nao arĩa mamũthũire nĩmoore
mehere mbere yake.

²O ta ũrĩa ndogo yũmbũragwo nĩ
rũhuho-rĩ,
ũromombũra;
o ta ũrĩa mũhũra ũringũkagio nĩ
mwaki-rĩ,
andũ arĩa aaganu marothira
marĩ mbere ya Ngai.

³No rĩrĩ, arĩa athingu
marocanjamũka
na makene marĩ mbere ya Ngai;
marorũũhia nĩ gũkena.

⁴Inĩrai Ngai, mũine mũgooce rĩitwa
rĩake,
kumiai ũcio ũhaicaga matu ta
mbarathi,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova;
gĩcanjamũkei mũrĩ mbere yake.

⁵Ngai ũrĩa ũikaraga gũikaro gĩake
gĩtheru-rĩ,
nĩwe ithe wa ciana cia ngoriai,

na mũgitĩri wa atumia a
ndigwa.

⁶Ngai nĩatũmaga arĩa maikaraga
marĩ oiki magĩe na mĩciĩ,
arĩa ohe amohorithagia na
akamoimagaria;
no andũ arĩa aremi matũũraga
bũrũri mũũmũ.

⁷Wee Ngai rĩrĩa woimagarire ũrĩ
mbere ya andũ aku,
hĩndĩ rĩa watũkanĩire
rũng'ũrĩ-inĩ-rĩ,

⁸thĩ nĩyathingithire,
narĩo igũrũ rĩkiuria mbura,
nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai, o
Ūcio Ngai wa Sinai,
na nĩ ũndũ wa gũũka kwa Ngai,
Ngai wa Isiraeli.

⁹Wee Ngai-rĩ, nĩwoiririe mbura
nyingĩ,
ũkĩnyootora bũrũri ũcio wa igai
rĩaku ũrĩa wang'arĩte.

¹⁰Andũ aku magĩtũũra kuo,
na kuumana na ũingĩ wa indo
ciaku, Wee Ngai-rĩ,
ũgĩtanahĩra athĩni acio.

¹¹Mwathani nĩaheanire ũhoru,
nao arĩa maawanĩrĩire maarĩ
gĩkundi kĩnene:

¹²"Athamaki na mbũtũ cia ita
moraga na ihenya;
nakuo kambĩ-inĩ andũ
magayanaga indo cia
ndaho.

¹³O na rĩrĩa mũkomete hakuhĩ na
mwaki wa gũikaro kĩa nja,
mũhaana o ta mathagu ma
ndutura magemetio na
betha,

nacio njoya ciayo ikagemio na
thahabu ikũhenia."

¹⁴Rĩrĩa Mwene-Hinya-Wothe
aahurunjire athamaki
bũrũri-inĩ-rĩ,
kwahaanaga o ta rĩrĩa tharunji
igwĩte kĩrĩma-inĩ gĩa
Zalimoni.

¹⁵ Ī irīma cia Bashani ti irīma irī
riiri;
irīma cia Bashani irī tūcūmbīrī
tūngī.
¹⁶ Inyuī irīma ici irī tūcūmbīrī
tūngī-rī, mūrarora na ūiru
nikī,
kīrīma kīrīa Ngai athuurīte
gītuīke gīkaro gīake,
o kūrīa Jehova we mwene
egūtūūra nginya tene?
¹⁷ Ngaari cia Ngai cia ita nī makūmi
ma ngiri,
na ngiri cia ngiri;
Mwathani nīokīte arī gatagatī ga
cio oimīte Kīrīma gīa Sinai,
agatoonya handū hake
haamūre.
¹⁸ Rīrīa wambatire igūrū,
nīwatongoririe arīa maatahītwo
mūtongoro-inī waku;
nīwamūkīrīre iheo kuuma kūrī
andū,
o na ūgīciamūkīra kuuma kūrī
andū arīa aremi,
nīgeetha Wee, Jehova Ngai,
ūtūūre kuo.
¹⁹ Goocai Mwathani, o we Mūrungu
Mūhonokia witū,
o we ūkuuaga mīrigo iitū
mūthenya o mūthenya.
²⁰ Ngai witū nī Mūrungu
ūhonokanagia;
Mwathani Jehova nīwe rīrūrīro
rīa kuuma gīkuū-inī.
²¹ Ti-itherū Ngai nīakamemenda
ciongō cia thū ciake,
amemende ruototia rwa arīa
mathiiga na mbere kwīhia.
²² Mwathani ekuuga atīrī,
“Nīngaruta thū cianyu
kuuma Bashani;
ndīcirute iria-inī kūrīa kūrīku,
²³ nīgeetha mūtobokie makinya
manyu thakame-inī ya thū
cianyu,
o nacio nīmī cia ngui cianyu igīe
na igai rīacio.”

²⁴ Wee Ngai-rī, mūtongoro waku
nīwonekete,
o mūtongoro wa Mūrungu
wakwa na Mūthamaki
agītoonya
handū-harīa-haamūre.
²⁵ Aini a nyīmbo nīo matongoretie,
makarūmīrīrwo nī ahūūri
inanda;
hamwe nao nī airītu arīa
marahūūra tūhembe.
²⁶ Goocai Ngai, kīūngano-inī kīrīa
kīnene;
mūgooce Jehova kīūngano-inī
gīa Isiraeli.
²⁷ Mūhīrīga ūrīa mūnini wa
Benjamini nīguo ūcio
ūmatongoretie,
kīrīndī kīnene kīa athamaki a
Juda kīrī ho,
na makarūmīrīrwo nī athamaki
a Zebulunī na a Nafitali.
²⁸ Wee Ngai-rī, onania ūhoti waku;
tuonie hinya waku, Wee Ngai, ta
ūrīa waneka.
²⁹ Tondū wa hekarū yaku īrīa irī kūu
Jerusalemu-rī,
athamaki nīmagakūrehagīra
iheo.
³⁰ Rūiithia nyamū īrīa īrī ithanjī-inī,
ūkīrūiithie rūūru rwa ndegwa
rūrīa rūrī thīinī wa tūcaū
twa ndūrīrī.
Īkwīnyīihīrie, na īkūrehere icunjī
cia betha.
Hurunja ndūrīrī iria ikenagīra
mbaara.
³¹ Abarūthi nīmagooka moimīte
būrūrī wa Misiri;
naguo būrūrī wa Kushi
nīūkenyīihīria Ngai.
³² Inīrai Ngai, inyuī mothamaki ma
thī,
inai mūgooce Mwathani,
³³ ūcio ūthiiga ahaicīte matu macio
ma igūrū ma tene,
ūcio ūrurumaga na mūgambo
mūnene.

³⁴ Anĩrĩrai hinya wa Ngai,
 we ũrĩa ũnene wake arĩ guo
 ũrũgamĩrĩre Isiraeli,
 o ũcio ũhoti wake ũrĩ kũu
 matu-inĩ.
³⁵ Wee Ngai-rĩ, ũrĩ wa gwtĩgĩrwo,
 ũrĩ handũ hau haku
 haamũre;
 Mũrungu wa Isiraeli nĩaheaga
 andũ ake ũhoti o na hinya.
 Ngai arogoocwo!

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio
Thaburi ya Daudi

69 ¹ Wee Ngai-rĩ, honokia,
 nĩgũkorwo maaĩ
 maanginyĩte o ngingo.
² Ndĩratoonyerera mũtondo-inĩ
 mũriku,
 handũ hatarĩ na ha gũkinyithia
 kũgũrũ.
 Nginyĩte maaĩ-inĩ harĩa hariku;
 mũiyũro wa maaĩ
 nĩũhumbĩkanĩtie.
³ Nĩnogete mũno nĩ gũkaya
 ndeithio;
 mũmero wakwa nĩ mũng'aru.
 Maitho makwa nĩmorĩtwo nĩ
 hinya
 nĩgũcũthĩrĩria Ngai wakwa.
⁴ Andũ arĩa maathũire hatarĩ
 gĩtũmi
 nĩ aingĩ gũkĩra njuĩrĩ cia mūtwe
 wakwa;
 thũ ciakwa irĩa iithũire hatarĩ
 gĩtũmi nĩ nyingĩ,
 o icio injaragia iniĩne.
 Hatagĩrĩrio njookie kĩndũ itaiyĩte.
⁵ Wee Ngai nĩũũ ũrimũ wakwa;
 mahĩtia makwa matingĩhithĩka
 harĩwe.
⁶ Andũ arĩa makwĩhokete,
 maroaga gũconorithio nĩ ũndũ
 wakwa,
 Wee Mwathani, Jehova
 Mwene-Hinya-wothe;

arĩa makũrongoragia
 maroaga kũnyararwo nĩ ũndũ
 wakwa,
 Wee Ngai wa Isiraeli.
⁷ Nĩgũkorwo nĩngĩrĩrĩrie kũmenwo
 nĩ ũndũ waku,
 nago ũthiũ wakwa
 nĩũhumbĩtwo thoni.
⁸ Nduĩkĩte ta mũgeni harĩ ariũ a
 baba,
 ngatuĩka ta mũndũ wa kũngĩ
 harĩ ariũ a maitũ;
⁹ kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba
 yaku nĩkĩo kĩrandĩa,
 irumi cia arĩa makũrumaga nĩ
 nĩĩ igũĩrĩre.
¹⁰ Rĩrĩa ngũrĩra na ngehinga kũrĩa
 irio,
 no nginya ngĩrĩrĩrie kũnyũrũrio;
¹¹ rĩrĩa ndehumba nguo ya ikũnia,
 andũ no gũũthekerera.
¹² Andũ arĩa maikaraga kĩhingo-
 inĩ gĩa itũũra nĩ nĩĩ
 manyũrũragia,
 na nduĩkĩte rwĩmbo rwa arĩũ.
¹³ Wee Jehova, nĩndakũhooya
 hĩndĩ irĩa ya gwtĩkĩrĩka nĩwe;
 Wee Ngai, nĩ ũndũ wa wendo
 waku mũnene,
 ũnjĩtũke na ũhonokio waku wa
 ma.
¹⁴ Honokia ũndute mũtondo-inĩ,
 ndũkareke ndoonyerere;
 ndeithũra kuuma kũrĩ arĩa
 maathũire,
 ũndute kuuma maaĩ-inĩ marĩa
 mariku.
¹⁵ Ndũkareke mũiyũro wa maaĩ
 ũũhubĩkanie,
 kana merio nĩ kũrĩa kũriku,
 o na kana ndumĩrio kanua nĩ
 irima rĩa gĩkuũ.
¹⁶ Wee Jehova, njĩtika nĩ ũndũ wa
 wega wa wendo waku;
 nĩ ũndũ wa tha ciaku nyingĩ
 wĩhũgũre ũnjookerere.

¹⁷Ndũkahithe ndungata yaku ũthiũ
waku;
njĩtika narua, nĩgũkorwo ndĩ
thĩĩna-inĩ.
¹⁸Ũka hakuhi ũndeithũre;
honokia kuuma kũrĩ thũ ciakwa.
¹⁹We nĩũũĩ ũrĩa nyũrũritio,
na ngaconorithio na
ngahumbwo thoni;
thũ ciakwa ciothe irĩ mbere
yaku.
²⁰Kũnyũrurio nĩ gũũthuthĩte ngoro
ngatigwo itarĩ na mwĩhoko;
ndeetereire nyone wa kũnjiguĩra
tha, no ndiigana kũmuona,
ngĩeterera nyone andũ
a kũũhooreria, no
ndiamonire.
²¹Maanjikĩrĩre maaĩ ma nyongo
irio-inĩ ciakwa,
na ndanyoota makĩthe thiki
nyue.
²²Metha ĩrĩa maarĩirwo ĩrotuĩka
mũtego;
ĩrotuĩka ihũũra o na mũtego wa
kũmagwatia.
²³Maitho mao marogĩa nduma
matige gũcooka kuona,
nayo mĩgongo yao ĩrohocerera
nginya tene.
²⁴Maitũrũrĩre mang'ũrĩ maku;
makinyĩrie marakara maku
mahiũ.
²⁵Mĩciĩ yao ĩrokira ihooru;
kũroaga mũndũ wa gũtũũra
hema-inĩ ciao.
²⁶Nĩgũkorwo manyariiraga arĩa wee
ũgurarĩtie,
na makaaria ũhoru wa ruo rwa
arĩa ũtĩihĩtie.
²⁷Mathitangĩre o ngero thuutha wa
ĩrĩa ĩngĩ;
ndũkanareke magatoonya
ũhonokanio-inĩ waku.
²⁸Marothario ibuku-inĩ rĩa muoyo,
mage kwandĩkwo mũtaratara-
inĩ wa andũ arĩa athingu.

²⁹Ndĩ na ruo na ngathĩĩnika;
Wee Ngai kĩĩhonokie na
ũngitĩre.
³⁰Nĩngũgoooca rĩitwa rĩa Ngai na
rwĩmbo,
na ndĩmũtũũgĩrie
ngĩmũcookagĩria ngaatho.
³¹Naguo ũndũ ũcio nĩũgũgĩkenia
Jehova gũkĩra kũmũhe
ndegwa,
na gũkĩra ndegwa nene ĩrĩ na
hĩa na mahũngũ.
³²Andũ arĩa athĩĩni mona ũguo
nĩmagakena;
inyuĩ arĩa mũrongoragia Ngai,
ngoro cianyu iroarahũka!
³³Jehova nĩathikagĩrĩria arĩa
abatari,
na ndangĩnyarara andũ ake
moohetwo.
³⁴Igũrũ na thĩ nĩimũgooce,
o na maria marĩa manene na
kĩrĩa gĩothe gĩthiagĩra thĩĩnĩ
wamo,
³⁵nĩgũkorwo Ngai nĩakahonokia
Zayuni,
na aake matũũra marĩa manene
ma Juda rĩngĩ.
Hĩndĩ iyo andũ nĩmagatũũra kuo
na makwĩgwatĩre;
³⁶ciana cia ndungata ciake
nĩigakũgaya,
nao arĩa mendete rĩitwa rĩaake
nĩmagatũũra kuo.

Rwĩmbo rwa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Daudi

70 ¹Wee Ngai, hiũha ũũhonokie;
Wee Jehova ũka
narua ũndeithie.
²Andũ arĩa mendaga kũnjũraga
maroconorithio na manyiitwo
nĩ kĩrigiicano;
arĩa othe mendaga nyanangwo
maroocooka na thuutha
maconokete.
³Andũ arĩa mathekagĩrĩa

makiugaga atĩrĩ, “Haiya!
Haiya!”

marocooka na thuutha
maconokete.

⁴No arĩa othe makũrongoragia
marokena na macanjamũke;
arĩa mendete ũhonokia waku
marotũũra moigaga atĩrĩ,
“Ngai arotũgĩrio!”

⁵No rĩrĩ, nĩ ndĩ mũthĩĩni na
mũbatari;
Wee Ngai, hiiha ũũke kũrĩ nĩ.
Wee nĩwe ũteithio wakwa na
mũhonokia wakwa;
Wee Jehova, ndũkagonderere
gũũka kũndeithia.

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

71 Wee Jehova-rĩ, njũrĩre harĩwe;
ndũkanakĩreke
njonorithio.

²Ndeithũra na ũũhonokie nĩ ũndũ
wa ũthingu waku;
thikĩrĩria ũũhonokie.

³Tũka rwaro rwakwa rwa ihiga
rwa kũũrĩa,
harĩa ingĩthĩ hĩndĩ ciothe;
athana honokio,
nĩgũkorwo nĩwe rwaro rwakwa
rwa ihiga na kũirigo gĩakwa
kĩa hinya.

⁴Honokia, Wee Ngai wakwa,
kuuma guoko-inĩ kwa andũ
arĩa aaganu,
ũndeithũre kuuma ngumbaco
ya andũ arĩa ooru na matarĩ
tha.

⁵Nĩgũkorwo ũkoretwo ũrĩ
kũirĩgĩrĩro gĩakwa, Wee
Mwathani Jehova,
ũtũũrĩte ũrĩ mwĩhoko wakwa
kuuma ndĩ o mũnini.

⁶Kuuma gũciarwo gwakwa
ndũũrĩte ngwĩhokete;
nĩwe wandutire nda ya maitũ.
Ngũtũũra ngũgoocaga.

⁷Nĩndũkĩte ta kĩndũ gĩa kũgeganĩa
harĩ andũ aingĩ,
no nĩwe rĩũrĩro rĩakwa rĩa
hinya.

⁸Kanua gakwa kaiyũrĩte ũgooci
waku,
gatindaga gakĩgana riiri waku
mũthenya wothe.

⁹Ndũkande hĩndĩ ya ũkũrũ;
ndũkanandiganĩrie rĩrĩa itarĩ na
hinya.

¹⁰Nĩgũkorwo thũ ciakwa ciaragia
ũhoru wa kũnjũkĩrĩa;
acio metagĩrĩa kũnjũraga
nĩmacokanĩtie ndundu.

¹¹Moigaga atĩrĩ, “Ngai
nĩamũtiganĩrie;
hanyũkaniai nake mũmũnyiite,
nĩgũkorwo ndarĩ mũndũ wa
kũmũteithũra.”

¹²Wee Ngai, tiga kũndaihĩrĩria;
Wee Ngai wakwa, ũka narua
ũndeithie.

¹³Acio maathitangaga-rĩ,
maroconoka na maniinwo;
acio mendaga kũnjĩka ũũru,
maronyararwo na maconorwo.

¹⁴No nĩ-rĩ, ndĩrĩkoragwo na
kũirĩgĩrĩro hĩndĩ ciothe;
ndĩrĩkĩragĩrĩria gũkũgooca
mũno makĩria.

¹⁵Kanua gakwa karĩganaga ũthingu
waku,
ndindage o ngĩgana ũhonokio
waku mũthenya wothe,
o na gũtũika ndiũĩ mũigana
wago.

¹⁶Wee Mwathani Jehova, ngũũka
ngĩanagĩrĩa ciiko ciaku cia
hinya,
nyanĩrĩre ũthingu waku, o
ũthingu waku wiki.

¹⁷Kuuma ndĩ o mũnini, Wee Ngai,
ũtũũrĩte ũndutaga,
na nginyagia ũmũthĩ no
nyumbũraga ciiko ciaku cia
mageganĩa.

- ¹⁸Wee Ngai, o na ndakūra ngiē
mbuī,
ndūkanandiganīrie,
o nginya nyumbūre ūhoru wa
ūhoti waku kūrī rūciaro
rūrīa rūrooka,
na nyumbūre ūhoru wa hinya
waku kūrī arīa othe
magooka thuutha.
- ¹⁹Wee Ngai-rī, ūthingu waku
ūkinyīte o matu-inī,
Wee wīkīte maūndū manene.
Wee Ngai-rī, nūū ūngī ūhaana ta
we?
- ²⁰O na gūtuīka nīūtūmīte nyone
mathīina maingī na
marūrū-rī,
nīūkariūkia muoyo wakwa
rīngī;
nīūkandiūkia rīngī
kuuma thī kūrīa kūrīku.
- ²¹Nīūkongerera gītīo gīakwa,
na ūūhoorerie o rīngī.
- ²²Ndīrīkūgoocaga na kīnanda kīa
mūgeeto
nī ūndū wa wīhokeku waku,
Wee Ngai wakwa;
ndīrīinaga ngūgoocage na kīnanda
gīa kīnūbi,
Wee Mūtheru wa Isiraeli.
- ²³Mīromo yakwa nīrīanagīrīra nī
gūkena
rīrīa ngūina ngūgooce,
o nī, ūrīa Wee ūkūūrīte.
- ²⁴Rūrīmī rwakwa rūrīrahaga ūhoru
wa ciiko ciaku cia ūthingu
mūthenya wothe,
nīgūkorwo arīa meendaga kūnjīka
ūūru
nīmaconorithītio na
makarigicwo.

*Ihooya rīa Kūhoera Mūthamaki
Thaburi ya Solomoni*

- 72** ¹Wee Ngai, he mūthamaki ūhoti
wa gūtuuanagīra ciira na
kīhotoo,
na mūrū wa mūthamaki
ūkīmūhe ūthingu waku.

- ²Nake nīarīciiragīra andū aku na
ūthingu,
andū aku arīa anyamaarīku
amatuagīre ciira na kīhotoo.
- ³Irīma igaatūmaga andū
magaacīre,
natuo tūrīma tūciarage
matunda ma ūthingu.
- ⁴Nīarīgītagīra andū arīa
anyamaarīku gatagatī ka
andū,
na ahonokie ciana cia arīa
abatari;
nīakahehenja arīa
mamahinyagīrīria.
- ⁵Mūthamaki arotūūra hīndī īrīa
yothe rīua rīgūtūūra,
na rīrīa rīothe mweri ūgūtūūra
nginya njiarwa na njiarwa.
- ⁶Arīhaanaga ta mbura īkiurīra
mūgūnda mūtūgūte,
ahaane ta rūthuthuū ūrīa
rūihūgagia thī.
- ⁷Matukū-inī make andū arīa
athingu nīmagatheerema;
naguo ūgaacīru ūingīhe
o nginya rīrīa mweri
ūgaakorwo ūtarī ho.
- ⁸Agaathanaga kuuma iria rīmwe
nginya rīrīa rīngī,
na kuuma Rūūī rwa Faratī^a o
nginya ituri cia thī.
- ⁹Ndūrīrī cia werū-inī
nīikainamīrīra mbere yake,
nacio thū ciake icūne rūkūngū.
- ¹⁰Athamaki a Tarishishi^b na a
mabūrūrī marīa marī
hūgūrūrū-inī cia kūrāya
nīmakamūrehagīra igooti;
nao athamaki a Sheba na Seba
nīmakamūrehagīra iheo.

^a8 Rūūī rwa Faratī rwarī mwena wa
irathīro wa būrūrī wa Isiraeli hīndī ya
wathani wa Mūthamaki Solomoni.

^b10 Tarishishi kwoīkaine taarī kuo kwarī
mūthia wa thī.

- ¹¹ Athamaki othe
makaamũinamĩrĩra,
nacio ndũrĩrĩ ciothe
imũtungatagĩre.
- ¹² Nĩgũkorwo nĩakahonokia abatari
maamũkaĩra,
o na arĩa anyamaarie matarĩ na
wa kũmateithia.
- ¹³ Nĩakaiguagĩra tha arĩa matarĩ
hinya na arĩa abatari,
na ahonokie arĩa athĩni kuuma
kũrĩ gĩkuũ.
- ¹⁴ Nĩakamateithũra kuuma kũrĩ
arĩa mamahinyagĩrĩria na
kuuma haaro-inĩ,
nĩgũkorwo thakame yao ĩrĩ bata
mũno maitho-inĩ make.
- ¹⁵ Arogĩtũũra hĩndĩ ndaaya!
Aroheagwo thahabu ya kuuma
Sheba.
Arotũũra ahooyagĩrwo nĩ andũ
hĩndĩ ciothe,
na mamũrathimage mũthenya
wothe.
- ¹⁶ Bũrũri ũrogĩa na bũthi wa ngano
kũndũ guothe;
ĩrorirũkĩra tũrĩma-igũrũ.
Maciaro makuo marothegea ta ma
Lebanoni;
nakuo matũũra-inĩ andũ
marotheerema ta nyeki ya
gĩthaka.
- ¹⁷ Rũtwa rĩake rĩrotũũra nginya
tene;
rĩrotũũra o ta ũrĩa riũa
rĩgũtũũra.
Ndũrĩrĩ ciothe nĩkarathimwo nĩ
ũndũ wake,
nacio imwĩtage mũndũ
mũrathime.
- ¹⁸ Goocai Jehova Ngai, o we Ngai wa
Isiraeli,
o we wiki wĩkaga maũndũ ma
magegania.
- ¹⁹ Rũtwa rĩake rĩu rĩrĩ riiri
rĩrogoocagwo nginya tene;
nayo thĩ yothe ĩroyĩrwo nĩ riiri
wake.

Ameni, na ningĩ Ameni.

²⁰ Ũcio nĩguo mũthia wa mahooya ma
Daudi, mũrũ wa Jesii.

IBUKU RĨA GATATŨ

Thaburi 73-89

Ihooya rĩa kũũria Ũgitĩri

Thaburi ya Asafu

¹ Ti-itherũ Ngai nĩ mwega harĩ andũ
a Isiraeli,
harĩ andũ arĩa atheru ngoro.

² No nĩ-rĩ, magũrũ makwa
maratigĩtie hanini
matenderũke;
ndaarĩ o hakuhi kũgũa.

³ Nĩgũkorwo nĩndaiguagĩra arĩa
efĩi ũiru,
rĩrĩa ndonire kũgaacĩra kwa
andũ arĩa aaganu.

⁴ Nĩgũkorwo matithĩnĩkaga;
mĩrĩ yao nĩ mĩgima na
ĩkoragwo na hinya.

⁵ Matikoragwo na moritũ ta andũ
arĩa angĩ,
na matikoragwo nĩ mathĩna
marĩa makoraga andũ.

⁶ Nĩ ũndũ ũcio mwĩtĩio nĩguo
mũgathĩ wao;
o ene mehumbaga ũhinya.

⁷ Ũmũ wa ngoro ciao ũtherũkaga o
ũmaramari;
meciiria mao mooru matirĩ
mũhaka.

⁸ Nĩ andũ a kĩnyũrũri, na maaragia
ndeto cia rūmena;
maaragia na mwĩtĩio ũhoru wa
kũhinyĩrĩria andũ arĩa angĩ.

⁹ Tũnua twao twaragia ũũru wa
gũũkĩrĩra igũrũ,
nacio nĩmĩ ciao ikegwatĩra thĩ
yothē.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio andũ ao
nĩmakamacokerera
na metĩkie ũrĩa wothē makoiga.

- ¹¹ Makoiga atĩrĩ, “Mũrungu angĩmenya atĩa?
Ūrĩa-ūrĩ-Igũrũ-Mũno nĩarĩ na ūmenyo?”
- ¹² Ūũ nĩguo andũ arĩa aaganu matariĩ:
tondũ gũtirĩ ūndũ ūmamakagia,
makĩragĩrĩa o gũtonga.
- ¹³ Ti-itherũ, nĩnjigĩte ngoro yakwa ĩrĩ theru o tũhũ;
thambĩtie moko makwa makaaga gwĩka ūũru o tũhũ.
- ¹⁴ Nĩgũkorwo ndindaga na mĩnyamaro mũthenya wothe;
herithĩtio rũciĩnĩ o rũciĩnĩ.
- ¹⁵ Ingĩoigire atĩrĩ, “Nĩngwaria o ūũ,”
nĩngĩakunyanĩire ciana ciaku.
- ¹⁶ No rĩrĩa ndageragia gũtaũkĩrwo nĩ ūhoru ūcio wothe,
watuĩkire wa kũũhinyĩrĩa,
¹⁷ o nginya rĩrĩa ndatoonyire handũ-harĩa-haamũre ha Mũrungu;
hĩndĩ iyo ngĩkĩmenya ūrĩa makaarĩkĩrĩa.
- ¹⁸ Ti-itherũ ūmaigaga kũndũ kũrĩa gũtenderũ;
ũmagũithagia thĩ makaanangĩka.
- ¹⁹ Hĩ! Kaĩ nĩmakanangwo o rĩmwe-ĩ!
Makaaniinwo biũ nĩ imakania!
- ²⁰ O ta ūrĩa kĩroto gĩthiraga mũndũ okĩra,
no taguo makahaana rĩrĩa Wee Mwathani ūkaarahũka,
ũkaamaagĩra bata o ta irooto.
- ²¹ Rĩrĩa ngoro yakwa yarĩ na kĩahe na roho wakwa ūgatuurwo,
²² ndiarĩ na meciiria magima, na ndiarĩ na ūmenyo;
ndahaanaga o ta nyamũ ndĩ mbere yaku.

- ²³ No rĩrĩ, ngoragwo nawe hĩndĩ ciothe;
nĩũnyiiĩte guoko gwakwa kwa ūrĩo.
- ²⁴ Nĩũndongoragia na ūtaaro waku, na thuutha ūcio
nĩũkanyamũkĩra riiri-inĩ waku.
- ²⁵ Nũũ ūngĩ ndĩ nake kũu igũrũ tiga Wee?
Gũkũ thĩ ndirĩ na kĩndũ ĩngĩrĩrĩa tiga o Wee.
- ²⁶ Mwĩrĩ wakwa na ngoro yakwa no ciage hinya,
no rĩrĩ, Ngai nĩwe hinya wa ngoro yakwa,
na nĩwe rwĩga rwakwa nginya tene.
- ²⁷ Ti-itherũ arĩa magũtiganagĩria nĩmagathira;
nĩũkanangaga arĩa othe matakwĩhokete.
- ²⁸ No ha ūhoru wakwa-rĩ, nĩ wega gũkuhĩrĩa Ngai.
Nĩndũite Mwathani Jehova rĩũrĩro rĩakwa;
nĩndĩrĩheanaga ūhoru wa ciĩko ciaku ciothe.

*Gũthaitanĩrĩa Bũrũri Hĩndĩ ya Thĩĩna
Thaburi ya Asafu*

- 74** ¹ Wee Ngai-rĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ūtũtiganĩrie nginya tene?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga marakara maku macine ng’ondũ cia rũũru rwaku?
- ² Ririkana andũ arĩa wegũrĩire o tene,
arĩa wakũũrĩre magĩtuĩka mũhĩrĩga ūrĩa wegũĩire,
na ūiririkane Kĩrĩma gĩa Zayuni, o kũrĩa watũũrĩte.
- ³ Erekeria makinya maku kũrĩ mwanangĩko ūyũ ūtũũrĩte kuo,
wone ūrĩa handũ harĩa haku haamũre hathũkangĩtio nĩ thũ.

- ⁴Amuku aku mararamiire haria
wacemanirie na ithui;
maahaandire bendera ciao iri
imenyithia.
- ⁵Metuie ta andu mekuhiuria
mathanwa
mateme miti ya mutitu.
- ⁶Mbaui iria ciothe ciagemetio
magiciunanga
na mathanwa na ibui ciao.
- ⁷Nimacinire handu-haku-haria-
haamure hakimomoka,
magithaahia gikaro kia Ruitwa
riaku.
- ⁸Moigire atiri na ngoro ciao,
"Tukumahehenja mathire!"
Maacinire handu haria hothe
Murungu aahooyagirwo
kui bururi-ini.
- ⁹Gutiri ciam turingagirwo
mahinda maya;
anabii nimathirite,
na gutiri witu uui ni nginya ri
gugukara uguo.
- ¹⁰Wee Ngai, thu igutuura
iguthirikagia nginya ri?
Mumuku no atuire acambagia
ruitwa riaku nginya tene?
- ¹¹Ni ki gitumite uithune guoko
gwaku, o guoko kui gwaku
kwa urio?
Kurute mikunjo-ini ya nguo
ciaku umaniine!
- ¹²No riri, Wee Ngai, niwe
muthamaki wakwa kuuma
tene;
niwikaga maundu ma
kuhonokania guku thi.
- ¹³Wee-ri, niwe wagayanirie iria na
uhoti waku,
ukihehenja mitwe ya nyamu
iria nene kui maa-ini.
- ¹⁴Wee-ri, niwe wahehenjire mitwe
ya Leviathani,
ukimiheana ituike irio cia
ciumbe cia weru-ini.
- ¹⁵Wee-ri, niwe watumire ithima

- itheruke na turuii
tutherere,
ukihuthia njui iria itahuga.
- ¹⁶Muthenya ni waku o na utuku no
waku;
Wee niwe wahaandire riua na
mweri.
- ¹⁷Wee-ri, niwe wekirire mihaka
yothe ya thi;
niwe watumire kugie hindi ya
riua na hindi ya heho.
- ¹⁸Ririkana uria thu ikunyuriritie,
Wee Jehova,
na uria andu aria akigu
macambitie ruitwa riaku.
- ¹⁹Ndukaneane muoyo wa ndirahugi
yaku kuri nyamu cia
githaka;
ndukariganirwo ni mioyo
ya andu aria
manyariiritwo nginya tene.
- ²⁰Ririkana kirikanio giaku,
tondu kundu guothe kuria kuri
nduma bururi-ini kuiyurite
haaro.
- ²¹Ndukareke mundu uria
muhinyiririe acooke na
thuutha aconokete;
and uaria athini na aria abatari
nimagooce ruitwa riaku.
- ²²Arahuka, Wee Ngai, urugamirire
kihooto giaku;
ririkana uria andu aria akigu
maguthirikagia muthenya
wothe.
- ²³Ndukariganirwo ni mbugiririo ya
amuku aku,
o inegene ria thu ciaku, riria
iranegena itegutigithiria.

Ngai ni wa Kihooto

Thaburi ya Asafu

- 75** ¹Wee Ngai, nitwagucokeria
ngaatho,
twagucokeria ngaatho,
nigukorwo Ruitwa riaku riri
hakuhi;
and mahaanaga ugoro wa
ciiko ciaku cia magegania.

²Uugaga atĩrĩ, “Nĩ nĩ thuuraga
hĩndĩ ĩrĩa njagĩrĩru;
nĩ nĩ nduanagĩra ciira na
kĩhooto.

³Rĩrĩa thĩ na andũ ayo othe
maathingitha,
nĩ nĩ nyiitagĩrĩa itugĩ ciayo
ngacirũmia.

⁴Andũ arĩa etĩĩ ngũmeera atĩrĩ,
‘Mũtigacooke kwĩraha,’
na arĩa aaganu ngameera
atĩrĩ, ‘Mũtikambararie hĩa
cianyu.

⁵Tigai kwambararia hĩa cianyu na
igũrũ,
mũtuge kwaria mũũmĩtie
ningo.’ ”

⁶Nĩ undũ-rĩ, ũhoru wa gũtũgĩria
mũndũ nduumaga na
irathĩro kana ithũĩro,
o na kana kuuma werũ-inĩ.

⁷No rĩrĩ, nĩ Ngai ũtuanagĩra ciira:
Anyiihagia mũndũ ũmwe, na
agatũgĩria ũrĩa ũngĩ.

⁸Jehova anyiitĩte gĩkombe kĩiyũrite
ndibei ĩrĩ na mũhũũyũ,
ĩtukanĩtio na mahuti manungi
wega;
amĩonoragia, nao andũ othe
aaganu a thĩ makamĩnyua,
makainĩkĩrĩa nginya itata rĩa
mũthia.

⁹No niĩ-rĩ, nĩngumbũra ũhoru ũyũ
nginya tene;
ndĩrĩnaga ũgooci kũrĩ Ngai wa
Jakubu.

¹⁰Nĩngarenga hĩa cia andũ arĩa othe
aaganu,
no hĩa cia arĩa athingu
nĩkambarario.

*Jehova Nĩwe Ngai wa Jakubu
Thaburi ya Asafu*

76 ¹Kũu Juda Ngai nĩoikaine;
rĩĩtwa rĩake nĩ inene
thĩinĩ wa Isiraeli.

²Hema yake ĩrĩ kũu Salemu,
gĩikaro gĩake kĩrĩ Zayuni.

³Kũu nĩkuo oinangĩire mĩguĩ ya ũta
ĩkũhenia,
akiunanga ngo na hiũ ciao cia
njora,
o na indo ciao ciothe cia
mbaara.

⁴Wee ũcangararĩte nĩ ũtheri,
ũkagĩa na ũkaru gũkĩra ĩrĩma
ĩrĩ na ũtonga wa nyamũ cia
iguĩma.

⁵Andũ arĩa njamba magwĩte
magatunywo indo,
magakoma toro wao wa gĩkuũ;
gũtirĩ o na ũmwe wa njamba cia
ita
ũngĩambararia moko make.

⁶Nĩ undũ wa ikũũma rĩaku, Wee
Ngai wa Jakubu,
mbarathi o undũ ũmwe na
ngaari cia ita igwĩte thĩ
ikaaga kwĩigua.

⁷Wee nowe wa gwĩtigĩrwo.
Nũ ũngĩrũgama mbere yaku
rĩrĩa ũrĩ mũrakaru?

⁸Wamenyithanirie itua rĩaku ũrĩ o
kũu igũrũ,

nayo thĩ ĩgĩitĩgĩra na ĩgĩkira ki,

⁹rĩrĩa Wee Ngai, warũgamire
ũtuanĩre ciira,
nĩguo ũhonokie arĩa othe
anyamaarĩku a bũrũri.

¹⁰Ti-itherũ mang’ũrĩ ma andũ
nĩmagakũgoocithia,
na ũkeyoha matigari ma
mang’ũrĩ maku ta mũcibi.

¹¹Mwĩhĩtei mũĩhĩtwa harĩ Jehova
Ngai wanyu na mũmĩhingie;
rekei mabũrũri marĩa mothe
mũriganĩtie namo
marehere ũcio wa gwĩtigĩrwo
iheo.

¹²Athuthaga roho wa arĩa
maathanaga;
etigagĩrwo nĩ athamaki a thĩ.

77 ¹Ndakaĩire Ngai andeithie;
ndakaĩire Ngai nĩguo
anjigwe.

²Rĩĩa ndaarĩ mĩnyamaro-inĩ, nĩ
Mwathani ndarongoririe;
ūtukũ ndamwambararĩrie
moko itekũnoga,
no muoyo wakwa ũkĩrega
kũhoorerio.

³Wee Ngai, ndakūririkanire
ngĩcaaya;
ndataranirie maũndũ, naguo
roho wakwa ũkĩringĩka.

⁴Wee watũmire njũrwo nĩ toro,
ngĩthĩnĩka mũno, ngĩremwo nĩ
kwaria.

⁵Ndeciiririe ũhoru wa matukũ ma
tene,
ngĩririkana mĩaka o ĩrĩa yarĩ ya
tene;

⁶ngĩkĩiririkania ũrĩa ndainaga
ūtukũ,
ngoro yakwa ĩgĩtarania
maũndũ,
naguo roho wakwa ũkĩyũuria
atĩrĩ:

⁷“Mwathani egũtũũra atũregete
nginya tene?
Ndarĩ hĩndĩ agacooka
gũtũkenera?”

⁸Wendo wake ũtathiraga-rĩ,
nĩkũbuĩria ũbuĩritie nginya
tene?

Kĩĩranĩro gĩake gĩgũtũũra
gĩtahingĩte nginya tene?

⁹Kaĩ Mũrungu ariganĩrwo
nĩkũĩguanĩra tha?
Kaĩ marakara make matũmĩte
atige gũtugana?”

¹⁰Ngĩcooka ngĩciiria atĩrĩ, “Undũ
ũyũ nĩguo ngwĩtiiria naguo:
kūririkana mĩaka ya
guoko kwa ũrĩo kwa
Ūria-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”

¹¹Nĩngũririkana ciĩko cia Jehova;
ĩĩ nĩguo, nĩngũririkana ciama
ciaku cia tene.

¹²Ndĩrĩtaranagia mawĩra maku
mothe,
na ngecũũrania ũhoru wa ciĩko
ciaku cia hinya.

¹³Njĩra ciaku, Wee Ngai, nĩ theru.
Nĩ ngai ĩrĩkũ nene ta Ngai witũ?

¹⁴Wee nĩwe Mũrungu ũrĩa ũringaga
ciama;
wonanagia ũhoti waku kũrĩ
ndũrĩrĩ.

¹⁵Nĩwakũũrire andũ aku na guoko
gwaku kwa hinya,
o acio njiaro cia Jakubu na
Jusufu.

¹⁶Maaĩ nĩmakuonire, Wee Ngai,
maaĩ macio maakuonire
makĩigua guoya,
nakuo kũrĩa kũriku mũno
gũkĩĩnyogonda.

¹⁷Matu mooiririe mbura,
nacio ngwa ikĩruruma igũrũ
guothe;
heni ciahenũkire ikĩrathũka
mĩena yothe

¹⁸Ngwa yaku yaĩguĩkanire
kĩhuhũkanio-inĩ,
rũheni rwaku rũkĩmũrika thĩ
yothe,
nayo thĩ ĩkĩinaina na
ĩgĩthingitha.

¹⁹Njĩra yaku yatuĩkanĩirie iria-inĩ,
njĩra yaku ĩgĩtuĩkanĩria maaĩ-inĩ
maingĩ,
o na gũtuĩka makinya maku
mationekire.

²⁰Watongoririe andũ aku o ta ũrĩa
mũrĩithi atongoragia rũũru,
ũkĩmatongoria na guoko kwa
Musa na kwa Harũni.

78 ¹Inyuĩ andũ akwa, iguai ũrutani wakwa;
thikĩrĩrai ciugo cia kanua gakwa.
²Ngũtumũra kanua gakwa njarie na ngerekano,
ngũgweta maũndũ mahithe, maũndũ ma kuuma o tene:
³maũndũ marĩa twanaigua na tũkamenya,
o marĩa maithe maitũ maanatwĩra.
⁴Tũtingĩhitha ciana ciao maũndũ macio;
nĩtũrĩraga rũciaro rũrĩa rũgooka
ũhoro wa ciĩko cia Jehova cia kũmũgocithia,
na ũhoti wake, na magegania marĩa aaneka.
⁵Aaheire Jakubu mawatho, na akĩhaanda watho thĩinĩ wa Isiraeli,
ũrĩa aathire maithe maitũ atĩ maũrutage ciana ciao,
⁶nĩguo rũciaro rũrĩa rũgooka thuutha rũkaamenya watho ũcio,
o hamwe na ciana iria itaciariĩtwo,
nĩguo nacio ikeera ciana ciacio.
⁷Hĩndĩ ĩyo ciĩhoke Ngai na ciage kũriganĩrwo nĩ ciĩko ciake,
no kũrũmia irũmagie maathani make.
⁸Nacio itikahaane ta maithe macio ma tene,
arĩa maarĩ a rũciaro rũremi na rũng'athia,
rũrĩa ngoro ciaruo itaathĩkagĩra Mũrungu,
o rũu maroho maaruo mataamwĩhokire.

⁹Andũ a Efiraimu, o na maarĩ na mota ma kũrĩa,
nĩmahũndũkire mũthenya ũrĩa wa mbaara;
¹⁰matiarũmirie kĩrĩkanĩro kĩa na Ngai,
na nĩmaregire kũrũmirĩa watho wake.
¹¹Nĩmariganĩrwo nĩ maũndũ marĩa ekĩte,
na makĩriganĩrwo nĩ magegania marĩa aamonetie.
¹²Nĩaringire ciama maithe mao makĩĩonagĩra
marĩ kũu bũrũri wa Misiri, kũu werũ-inĩ wa Zoani.
¹³Aagayanirie iria, akĩmaringia; aatũmire maaĩ marũgame ta rũthingo.
¹⁴Mũthenya aamatongoragia na itu, naguo ũtukũ wotho
akamatongoria na ũtheri wa mwaki.
¹⁵Nĩatũranirie mahiga kũu werũ-inĩ, na akĩmahe maaĩ maingĩ o ta ma iria;
¹⁶nĩatũmire tũrũĩ tuume rwaro-inĩ rwa ihiga,
na agĩtũma maaĩ matherere ta njũũ.
¹⁷No-o maathiire o na mbere kwĩhĩria Ngai,
magĩkĩremera Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno marĩ kũu werũ-inĩ.
¹⁸Nao makĩgeria Mũrungu makĩendaga,
na ũndũ wa gwĩtia irio iria meeriragĩria kũrĩa.
¹⁹Magĩũkĩrĩa Ngai na mĩario, makĩũrania atĩrĩ,
“Mũrungu no ahote kwara metha werũ-inĩ?
²⁰Rĩrĩa aagũthire ihiga, maaĩ nĩmatothokire boo,
natuo tũrũũ tũgĩtherera tũiyũrĩte maaĩ maingĩ.
No rĩrĩ, no ahote gũtũhe o na irio?
No ahe andũ ake nyama?”

²¹ Rĩrĩa Jehova aiguire ũguo,
 akĩrakara;
 agĩtharĩkĩra Jakubu na mwaki
 wake,
 namo mang'ũrĩ make
 magĩũkĩrĩa Isiraeli,
²² nĩgũkorwo matiigana gwĩtikia
 Ngai,
 kana kwĩhoka ũhonokania
 wake.
²³ No rĩrĩ, we nĩathire matu ma igũrũ
 na akĩhingũra mĩrango ya
 igũrũ;
²⁴ oirĩirie andũ mana ta mbura
 marĩe,
 na akĩmahe ngano ya kũu igũrũ.
²⁵ Andũ makĩrĩa irio cia araike;
 akĩmahe irio iria ciothe
 mang'iahotire kũrĩa.
²⁶ O na nĩngĩ akĩerekeria rũhuho
 rwa mwena wa irathĩro
 kuuma igũrũ,
 na akĩrehithia rũhuho rwa
 mwena wa gũthini na ũndũ
 wa hinya wake.
²⁷ Akĩmaharũrũkĩria nyama nyingĩ
 ta rũkũngũ,
 nyoni cia rĩera-inĩ ciaingĩhĩte ta
 mũthanga wa iria-inĩ.
²⁸ Agĩtũma igwe thĩinĩ wa kambĩ
 yao,
 igĩthiũrũrũkĩria hema ciao.
²⁹ Maarĩire o nginya makĩhũũna,
 nĩgũkorwo aamaheire kĩrĩa
 merirĩirie kũrĩa.
³⁰ No matanarĩkia kũrĩa irio icio
 meriragĩria,
 o irĩ tũnua-inĩ twao-rĩ,
³¹ marakara ma Ngai makĩmokĩrĩa;
 akĩũraga arĩa maarĩ na hinya
 mũno gatagatĩ kao,
 akĩniina andũ ethĩ a Isiraeli.
³² O na amekĩte ũguo wothe-rĩ,
 mathiire o na mbere
 kwĩhia;
 o na ekĩte magegania make,
 matiamwĩtikirie.

³³ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma matukũ
 mao mathire o ũguo tũhũ,
 na mĩaka yao igĩthira nĩ ihooru
 rĩa kũmaka.
³⁴ Rĩrĩa rĩothe Mũrungu
 ooraga amwe ao
 nĩmamũmaathaga;
 mamũrongoragia na
 makamũcookerera na kĩyo.
³⁵ Nao makaririkana atĩ Ngai nĩwe
 warĩ Rwaro rwao rwa Ihiga,
 na atĩ Mũrungu Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
 Mũno nĩwe warĩ Mũkũũri
 wao.
³⁶ No-o makeyendithĩrĩria harĩ we
 na tũnua twao,
 makamũheenagia na nĩmĩ ciao;
³⁷ ngoro ciao itiarĩ njĩhokeku kũrĩ
 we,
 na matiarĩ eehokeku harĩ
 kĩrĩkanĩro gĩake.
³⁸ Nowe no aaiyũrĩtwo nĩ tha;
 akĩmarekera waganu wao,
 na ndaigana kũmaniina.
 Kaingĩ na kaingĩ nĩagiragĩrĩria
 marakara make,
 na ndaigana kwarahũra
 mang'ũrĩ make mothe.
³⁹ Nĩaaririkanire atĩ maarĩ o andũ
 tu,
 karũhuho karĩa kahĩtũkaga na
 gaticooke rĩngĩ.
⁴⁰ Nĩ maita maingĩ atĩa
 maamũremagĩra marĩ kũu
 werũ-inĩ,
 na makamũiguithia kĩeha marĩ
 kũu rũng'ũrĩ-inĩ.
⁴¹ Mahinda maingĩ nĩmageririe
 Mũrungu;
 maathirĩkirie
 Ũrĩa-Mũtheru-wa-Isiraeli.
⁴² Matiaririkanire ũhoti wake:
 mũthenya ũrĩa aamakũũrire
 kuuma kũrĩ arĩa
 maamahinyagĩrĩria,
⁴³ kana mũthenya ũrĩa onanirie
 ciama ciake kũu bũrũri wa
 Misiri,
 kana magegania make marĩa

onanirie kũu werũ-inĩ wa
Zoani.

⁴⁴Nĩagarũrie njũũĩ cia bũrũri wa
Misiri igĩtuĩka thakame;
matingĩahotire kũnyua maaĩ ma
tũrũũĩ twao.

⁴⁵Akĩmatũmĩra mĩrumbĩ mĩingĩ ya
ngĩ ikĩmarĩa,
o na ciũra iria ciamaanangire.

⁴⁶Irio cia mĩgũnda yao aaciheire
itono,
na maciaro mao akĩmarekereria
ngigĩ.

⁴⁷Aanangire mĩthabibũ yao na
mbura ya mbembe,
na mĩkũyũ yao akĩmĩcina na
mbaa.

⁴⁸Ng'ombe ciao aaciũragire na
mbura ya mbembe,
na mahiũ mao akĩmahũũra na
ngwa.

⁴⁹Aamaitũriirie marakara make
mahiũ,
na mang'ũrĩ, na marũrũ, na
muku:
akĩmarekereria mbũtũ ya
araika arĩa maniinanaga.

⁵⁰Nĩaatemeire marakara make
njĩra;
ndamahonokirie kũrĩ gĩkuũ,
no nĩamarekereirie kũrĩ
mũthiro.

⁵¹Akĩũraga marigithathi mothe ma
bũrũri wa Misiri,
arĩ mo maciaro ma mbere ma
mũndũ thĩinĩ wa hema cia
Hamu.

⁵²No akĩruta andũ ake kuo ta rũũru;
akĩmatongoria o ta ũrĩa
mũrĩithi atongoragia
ng'ondũ magĩtuĩkanĩria kũu
werũ-inĩ.

⁵³Aamatongoririe amamenyereire,
nĩ ũndũ ũcio matietigĩre;
no thũ ciao ikĩhubĩkanio nĩ iria.

⁵⁴Nĩ ũndũ ũcio akĩmakinyia
mũhaka-inĩ wa bũrũri wake
ũcio mũtheru,
akĩmakinyia bũrũri wa irĩma

ũrĩa guoko gwake kwa ũrĩo
kwegwatĩire.

⁵⁵Ningĩ akĩrutũrũra ndũrĩrĩ ciehere
mbere yao,
na akĩmagaĩra bũrũri ũcio wa
ndũrĩrĩ ũtuĩke igai rĩa;
akihe mĩhĩrĩga ya Isiraeli mĩcĩĩ
yao.

⁵⁶No nĩmageririe Ngai
na makĩremera
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
matiathikĩrĩrie mawatho make.

⁵⁷Nĩmagire wĩhokeku na makĩaga
wĩtũkio o ta maithe mao,
makĩaga kwĩhokeka o ta
ũta mũgathũku ũrĩa
ũtangũthokwo.

⁵⁸Nĩmamũrakaririe nĩ ũndũ wa
gũkorwo na kũndũ kwao
gũtũũgĩru gwa kũhooyagĩra;
makĩarahũra ũiru wake nĩ ũndũ
wa mĩhianano yao.

⁵⁹Rĩrĩa Ngai aamaiguire, nĩarakarire
mũno;
nake agĩtiganĩria Isiraeli o biũ.

⁶⁰Agĩthaama Hema-ya-Gũtũnganwo
ĩrĩa yarĩ Shilo,^a
hema ĩrĩa aahaandĩte
atũũranagie na andũ.

⁶¹Akĩrekereria ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩa hinya
wake rĩthaamio,
riiri ũcio wake akĩũneana moko-
inĩ ma thũ.

⁶²Andũ ake nao akĩmarekereria
rũhiũ rwa njora;
nĩarakarĩtio mũno nĩ igai rĩake.

⁶³Mwaki ũgĩcina aanake ao,
nao airĩtu ao makĩaga
kũinagĩrwo nyĩmbo cia
ũhiki;

⁶⁴athĩnjĩri-Ngai ao makĩũragwo na
rũhiũ rwa njora,
na atumia ao a ndigwa makĩaga
kũmacakaĩra.

^a60 Matukũ-inĩ ma tene mũno, Shilo
nĩrĩo rĩarĩ itũũra itheru, na ithandũkũ rĩa
kĩrĩkanĩro rĩaigĩtwo kuo.

⁶⁵ Ningĩ Mwathani akĩarahũka ta
mũndũ woima toro,
ta njamba ya ita ĩgĩũkĩra
thuutha wa kũrĩio nĩ ndibei.
⁶⁶ Aahũũrire thũ ciake agĩcihũndũra;
aaciconorithirie nginya tene.
⁶⁷ Ningĩ akĩrega hema cia Jusufu,
na ndathuurire mũhĩrĩga wa
Efiraimu;
⁶⁸ no rĩrĩ, nĩathuurire mũhĩrĩga wa
Juda,
na Kĩrĩma gĩa Zayuni kĩrĩa
endete.
⁶⁹ Nĩaakire handũ harĩa hake
haamũre hakihaana ta
irĩma iria ndaaya,
hakihaana ta thĩ irĩa aahaandire
itũũre irũmĩte nginya tene.
⁷⁰ Aathuurire Daudi ndungata yake
na akĩmũruta ciugũ-inĩ cia
ng'ondũ;
⁷¹ akĩmũtigithia kũrĩithia ng'ondũ,
akĩmutua mũrĩithi wa andũ ake,
nĩo mbarĩ ya Jakubu,
arĩithagie Isiraeli igai rĩake.
⁷² Nake Daudi akĩmarĩithia arĩ na
wagĩrĩru wa ngoro;
aamatongoragia na ũũgĩ wa
moko make.

*Ihooya rĩa kũũria Ngai Ahonokia Rũrĩrĩ
Thaburi ya Asafu*

79 ¹ Wee Ngai, ndũrĩrĩ nĩitharĩkĩire
igai rĩaku;
nĩithaahĩtie hekarũ yaku theru,
imomorete itũũra rĩa
Jerusalemu rĩgatuĩka irũndo
cia mahiga.
² Ciimba cia ndungata ciaku
macineanĩte
ituĩke irio cia nyoni cia rĩera-inĩ,
na mĩrĩrĩ ya andũ aku aamũre
makamĩheana kũrĩ nyamũ
cia gĩthaka.
³ Maiĩte thakame ya andũ aku ta
maaĩ
Jerusalemu guothe,
na gũtirĩ mũndũ wa gũthika
arĩa makuĩte.

⁴ Tũtuĩkĩte andũ a kũmenwo nĩ arĩa
tũriganĩtie nao,
tũgatuĩka andũ a kũnyararwo
na gũthekererwo nĩ arĩa
matũthiũrũrũkĩirie.
⁵ Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ?
Ũgũtũũra ũrĩ mũrakaru
nginya tene?
Nĩ nginya rĩ ũiru waku
ũgũtũũra wakanĩte ta
mwaki?
⁶ Itũrĩria ndũrĩrĩ iria itakũũĩ
mang'ũrĩ maku,
ũmaiũrĩrie mothamaki marĩa
matakayagĩra rĩitwa rĩaku;
⁷ nĩgũkorwo nĩmatambuũrĩte
Jakubu
na makaaananga bũrũri wake.
⁸ Ndũgatũherithie nĩ ũndũ wa
mehia ma maithe maitũ;
tha ciaku irohiũha itũkinyĩrĩre,
nĩgũkorwo tũrĩ ahinyĩrĩrĩku
mũno.
⁹ Tũteithie, Wee Ngai Mũhonokia
witũ;
nĩ ũndũ wa riiri wa rĩitwa rĩaku;
tũteithũre na ũtũrekere mehia
maitũ
nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩaku.
¹⁰ Nĩ kĩrĩ gĩgũtũma ndũrĩrĩ ciũrie
atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”
Menyithania kũrĩ ndũrĩrĩ
tũkĩĩonagĩra na maitho
maitũ
atĩ nĩũrĩhanagĩria thakame ya
ndungata ciaku irĩa ĩitĩtwo.
¹¹ Mũcaayo wa arĩa moohetwo
njeera ũrogũkinyĩra;
nĩ ũndũ wa hinya wa guoko
gwaku
gitĩra arĩa matuĩrĩrwo gũkua.
¹² Wĩrĩhĩrie maita mũgwanja harĩ
ndũrĩrĩ iria tũriganĩtie
nacio,
nĩ ũndũ wa rũmena rũrĩa
makũmenete naruo, Wee
Mwathani.

¹³Na ithuĩ andũ aku, o ithuĩ ng'ondũ
cia rūũru rwaku,
tũkũgoocage nginya tene na
tene;
nĩtũrahage ũgooci waku,
kuuma njiarwa na njiarwa.

*Kũhoera Rũrĩrĩ Rũgaacĩre Rĩngĩ
Thaburi ya Asafu*

80 ¹Wee Mũrĩithi wa Isiraeli,
tũigwe,
o Wee ũtongoragia Jusufu ta
ũrĩa mũrĩithi atongoragia
rũũru;
Wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene
gatagatĩ ka makerubi-rĩ,
cangarara
² ũrĩ mbere ya Efiraimu, na
Benjamini, na Manase.^a
Arahũra ũhoti waku,
ũũke ũtũhonokie.
³Wee Ngai-rĩ, tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.
⁴Wee Jehova Ngai mwene hinya
wothe,
marakara maku megũtooga
nginya rĩ
ũgĩũkĩrĩra mahooya ma andũ
aku?
⁵Nĩũmahũũnĩtie na irio cia
maithori;
ũtũmĩte manyue maithori
maiyũrĩte mbakũri riita.
⁶Ũtũtuĩte kĩndũ gĩa kũrũagĩrwo nĩ
arĩa tũriganĩtie nao,
nacio thũ ciitũ igatũnyũrũria.
⁷Wee Ngai-Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
tũma tũgaacĩre rĩngĩ;
tũma ũthiũ waku ũtwarĩre,
nĩguo tũhonoke.

^a2 Mĩhĩrĩga ĩno ĩtatũ yarĩ njiarwa cia
Rakeli, na nĩcio ciarĩ cia mbere kũrũmĩrĩra
ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa Isiraeli
mangĩoimagarire marĩ werũ-inĩ.

⁸Wareehire mũthabibũ kuuma
bũrũri wa Misiri;
warutũrũire ndũrĩrĩ
ũkĩũhaanda arĩ guo.

⁹Nĩwaũthereirie mũgũnda,
naguo ũkĩgwata, na ũkĩiyũra
bũrũri wothe.

¹⁰Irĩa nĩciahumbĩrirwo nĩ kĩrũru
kĩguo,
nayo mũtarakwa ĩrĩa mĩnene
ĩkĩhumbĩrwo nĩ honge
ciaguo.

¹¹Watambũrũkirie honge ciaguo o
nginya Iria-inĩ rĩrĩa Inene,
na thuuna ciaguo ũgĩcikinyia o
nginya Rũũĩ-inĩ rwa Farati.^b

¹²Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũmomore njirigo
ciaguo,
ũgagĩtũma ehĩtũkĩri othe
matuage thabibũ ciaguo?

¹³Ũrangarangagwo nĩ ngũrwe cia
gĩthaka,
na ũkarĩĩo nĩ nyamũ cia
werũ-inĩ.

¹⁴Wee Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
tũcookerere!
Rora ũrĩ igũrũ wone!

Rũmbũiya mũthabibũ ũyũ,
¹⁵ mũrĩ ũrĩa guoko gwaku kwa
ũrĩo kwahaandire,
mũriũ ũrĩa wee mwene
wĩrereire.

¹⁶Mũthabibũ waku nĩũtemetwo,
ũgacinwo na mwaki;
thũ ciaku irothira nĩ ũndũ wa
ĩrũithia rĩaku.

¹⁷Guoko gwaku kũroikara na
mũndũ ũrĩa ũrĩ guoko-inĩ
gwaku kwa ũrĩo,
ũcio mũrũ wa mũndũ wĩrereire
wee mwene.

¹⁸No ithuĩ-rĩ, tũtigatigana nawe o rĩ;
tũrurumũkie na nĩtũrĩkayagĩra
rĩtwa rĩaku.

^b11 Ũthamaki wa Daudi na Solomoni
woimĩte Iria rĩrĩa Inene nginya Rũũĩ rwa
Farati.

¹⁹Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-
Wothe, tuma tugaacire
ringi;
tuma ūthiũ waku ūtwarire,
nĩguo tũhonoke.

*Rwĩmbo rwa Gũkũngũĩra Gĩathĩ
Thaburi ya Asafu*

81 ¹Inĩrai Ngai, o we hinya witũ, nĩ
ũndũ wa gũkena;
anĩĩrai mũinĩre Ngai wa
Jakubu!

²Ambĩĩraiaĩ kũina, hũũrai kĩhembe,
na mũhũũre kĩnanda kĩa
mũgeeto kĩrĩa kĩgambi
wega, o na gĩa kĩnũbi.

³Huhai coro hĩndĩ ya Karũgamo ka
Mweri,
na ningĩ rĩrĩa mweri waiganana,
mũthenya ūrĩa wa Gĩathĩ
giitũ;

⁴ũyũ nĩ watho wa kĩrĩa gĩa
kũrũmĩrĩrwo kũrĩ Isiraeli,
o guo watho wa Ngai wa Jakubu.

⁵We nĩũhaandire ūtuĩke kĩrĩa
harĩ Jusufu
hĩndĩ irĩa aathiire gũtharĩkĩra
bũrũri wa Misiri,
kũrĩa twaiguire mwario
tũtaamenyire.

⁶Ekuuga atĩrĩ, “Nĩndeheririe
mũrigo kuuma ciande-inĩ
ciao;
moko mao nĩndameheririe
kuuma thĩinĩ wa gĩkabũ.

⁷Wangaiire ūrĩ na mĩnyamaro na
nĩ ngĩkũhatũra,
ngĩgwĩtika ndĩ thĩinĩ wa
mũrurumo wa ngwa;
ndakũgeririe ūrĩ kũu maaĩ-inĩ
ma Meriba.

⁸“Inyuĩ andũ akwa, iguai
ngĩmũkaania,
naarĩ korwo no mũũthikĩrĩrie,
inyuĩ Isiraeli!

⁹Mũtikanagĩe na ngai ng’eni
gatagatĩ-inĩ kanyu;
mũtikanainamĩrĩre ngai ya
kũngĩ.

¹⁰Nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa wakũrutire bũrũri wa
Misiri.

Athamia kanua gaku na
nĩngũkũhe gĩa kũrĩa.

¹¹“No andũ akwa matiigana
gũũthikĩrĩria;
Isiraeli ndaigana kũnjathĩkĩra.

¹²Nĩ ūndũ ūcio ngĩmarekereria
marũmĩrĩre ūremi wa
ngoro ciao,
na marũmagĩrĩre mwĩiro wao
ene.

¹³“Korwo andũ akwa no
maathikĩrĩrie,
korwo Isiraeli no marũmĩrĩre
njĩra ciakwa,

¹⁴ndamatooreria thũ ciao o na
ihenya,

na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ
muku nao na ūndũ wa
guoko gwakwa!

¹⁵Andũ arĩa mathũire Jehova
mangĩũthuna marĩ mbere
yake,
na iherithia rĩao rĩtũũre nginya
tene.

¹⁶No inyuĩ ingĩmũhe ngano irĩa
njega mũno mũrĩĩage;
ingĩmũhũũnagia na ūũkĩ wa
kuuma rwaro-inĩ rwa
ihiga.”

Kũhooya Ciira wa Kĩhooto

Thaburi ya Asafu

82 ¹Ngai arũgamĩte kũngano-inĩ
kĩrĩa kĩnene;
aratuĩra “ngai” ciira arĩ gatagatĩ
ga cio.

²“Nĩ nginya rĩ mũgũtũũra
mũciiragĩrĩra andũ arĩa
matarũgamagĩrĩra kĩhooto,
na mũgatĩĩra arĩa aaganu
maũthĩ?

- ³“Ciiragĩrĩrai kĩhooito kĩa arĩa
matarĩ hinya na arĩa matarĩ
maithe;
tũũriai ihooito cia andũ arĩa
athĩni o na arĩa ahinyĩrĩrie.
⁴Hatũragai arĩa matarĩ hinya na
arĩa abatari;
mateithũrei kuuma moko-inĩ
ma arĩa aaganu.
⁵“Andũ acio matirĩ ũndũ mooĩ, na
matirĩ ũndũ makũũranaga.
Macangacangaga nduma-inĩ;
mĩthingi yothe ya thĩ
nĩyenyenyete.
⁶“Ndoigire atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ “ngai”;
inyuothe mũrĩ ariũ a
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.’
⁷No mũgaakua o ta ūrĩa andũ
makuuaga;
mũkaagũa o ta aathani arĩa
angĩ.”
⁸Arahũka, Wee Ngai, ũtuĩre thĩ
ciira,
nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩ igai
rĩaku.

*Kũhooya Ngai ahoote Thũ cia Isiraeli
Thaburi ya Asafu*

- 83** ¹Wee Ngai-rĩ, ndũgakire;
tiga gũikara ũtumĩtie,
Wee Mũrungu,
ndũgaikare wĩnyiitanĩrie.
²Ta rora wone ūrĩa thũ ciaku
iranegeni,
acio magũthũire makambararia
mĩtwe yao.
³Mathugundaga ndundu ya
gũũkĩrĩra andũ aku na
wara;
maciiragĩrĩra gũũkĩrĩra andũ
arĩa wendete.
⁴Meranaga atĩrĩ, “Ūkai, tũmaniine
matige gũtũka rũrĩrĩ,
nĩguo rĩitwa rĩa Isiraeli
rĩtikanacooke kũririkanwo
rĩngĩ.”

- ⁵Maciiraga marĩ na ngoro ĩmwe;
maiguithanagĩria magũũkĩrĩre:

- ⁶andũ a hema cia Edomu, na cia
Aishumaeli,
na cia Moabi, na cia Ahagari,
⁷na cia Gebali, na cia Amoni, na cia
Amaleki,
na cia Filistia, hamwe na andũ a
Turo.
⁸O na Ashuri nĩmegwatanĩtie nao
nĩguo mateithĩrĩrie njiaro cia
Loti.
⁹Meeke o ta ūrĩa wekire Amidiani,
na o ta ūrĩa wekire Sisera na
Jabini rũũ-inĩ rwa Kishoni,
¹⁰o acio maaniĩnĩrwo Enidoru,
na magĩtuĩka ta thumu wa
kũnorĩ tĩrĩ.
¹¹Tũma andũ ao arĩa marĩ igweta
mahaane ta Orebu na
Zeebu,^a
anene ao othe ũmahaananie na
Zeba na Zalimuna,
¹²arĩa moigire atĩrĩ, “Nĩtwĩgwatĩrei
bũrũri
wa ūrĩithio wa Ngai ũtuĩke
witũ.”
¹³Wee Ngai wakwa, matue ta
rũkũngũ rũrĩa rũgũrũkagio,
mahaane o ta mũũngũ
ũmbũrĩtwo nĩ rũhuho.
¹⁴O ta ūrĩa mwaki ũcinaga mũtitũ
kana ta rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina
irĩma-rĩ,
¹⁵maingatithie o ro ũguo na
kĩhuhũkanio gĩaku,
na ũmamakie mũno na huho
ciaku nene.
¹⁶Humba mothiũ mao thoni,
nĩgeetha andũ marongorie
rĩitwa rĩaku, Wee Jehova.
¹⁷Marotũũra maconokete na marĩ
amaku;
marokua na gĩconoko kĩnene.
¹⁸Tũma mamenye atĩ Wee, o Wee
wĩtagwo Jehova,
atĩ Wee nĩwe Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-
Mũno, o igũrũ rĩa thĩ yothe.

^a11 Orebu na Zeebu maarĩ athamaki a
Midiani, na maahootirwo ni Gideoni.

*Kwĩrĩrĩria Gũthiĩ Nyũmba ya Ngai
Thaburi ya Ariũ a Kora*

84 ¹Wee Jehova
Mwene-Hinya-Wothe-rĩ,
kaĩ gũikaro gĩaku nĩ gĩthaka-ĩ!
²Muoyo wakwa wĩrĩragĩria mũno,
ĩ o na ũkoorwo nĩ hinya,
nĩ ũndũ wa kwĩrĩrĩria nja cia
Jehova;
ngoro yakwa na mwĩrĩ wakwa
irakaĩra
Mũrungu ũrĩa ũtũuraga muoyo.

³O na kanyoni-ka-nja nĩkoonete
mũciĩ,
nayo thũngũrũrũ ikeyonera
gĩtara,
harĩa ĩngĩkaria tũcui twayo,
o hau hakuhĩ na kĩgongona gĩaku,
Wee Jehova

Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee Mũthamaki wakwa na
Ngai wakwa.

⁴Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa
matũuraga nyũmba yaku;
matũuraga makũgoocaga.

⁵Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa
maheagwo hinya nĩwe,
o arĩa matuĩte na ngoro ciao
gũthiĩ Zayuni.

⁶Rĩrĩa megũtuĩkanĩria Gĩtuamba
kĩa Baka,
matũmaga kũgĩe na ithima;
mbura ya maguna-ng'ombe o
nayo ikũhumbĩraga na tũria
twa maaĩ.

⁷Mathiaga magĩkĩragĩrĩria kũgĩa
na hinya,
nginya o mũndũ o mũndũ
agakinya mbere ya Ngai
kũu Zayuni.

⁸Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova
Ngai-Mwene-Hinya-Wothe;
thikĩrĩria, Wee Ngai wa Jakubu.

⁹Wee Ngai, ta rora ngo iitũ;
tiirĩra ũrĩa waku ũitĩrĩrie
maguta gĩthiithi.

¹⁰Kaba mũthenya ũmwe nja-inĩ
ciaku,
gũkĩra gũikara mũthenya ngiri
handũ hangĩ o hothe;
kaba ngorwo ndĩ mũrangĩri wa
kĩhingo kĩa nyũmba ya Ngai
wakwa,
gũkĩra ndũũre thĩinĩ wa hema
cia andũ arĩa aaganu.

¹¹Nĩgũkorwo Jehova Ngai nĩ riũa na
ngo;
Jehova nĩarĩtũtugaga na
agatwĩka maũndũ mega;
arĩa mũthiire yao ĩtarĩ ũcuuke
ndarĩ ũndũ mwega angĩmaima.

¹²Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
ũkwĩhokaga.

*Ihooya rĩa kũũria Ũtugi wa Ngai
Thaburi ya Ariũ a Kora*

85 ¹Wee Jehova, nĩ wekire bũrũri
waku wega;
nĩwacookeirie Jakubu ũtonga
wake.

²Nĩwarekeire andũ aku waganu
wao,
na ũkĩhumbĩra mehia mao
mothe.

³Nĩweheririe mang'ũrĩ maku
mothe,
na ũgĩthirwo nĩ marakara maku
mahiũ.

⁴Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Ngai
Mũhonokia witũ,
na ũtuge gũikara ũtũrakarĩire.

⁵Ũgũtũũra ũtũrakarĩire nginya
tene?
Marakara maku megũkinyĩra
njarwa na njarwa?

⁶Kaĩ ũtangĩtũrurumũkia ngoro
ciitũ,
nĩguo andũ aku magũkenere?

⁷Wee Jehova-rĩ, tuonie wendo
waku ũrĩa ũtathiraga,
na ũtũhe ũhonokio waku.

⁸Nĩngũthikĩrĩria njigwe ũrĩa
Mũrungu, o we Jehova,
ekuuga;
eranagĩra thayũ kũrĩ andũ ake,
o acio ake aamũre:
no ndũkareke macookerere
ũrimũ wao.

⁹Ti-itherũ ũhonokio wake
ũrĩ hakuhĩ na arĩa
mamwĩtigĩrĩte,
nĩgeetha riiri wake ũtũũre
bũrũri-inĩ witũ.

¹⁰Wendo na wĩhokeku nĩcemanĩtie;
ũthingu na thayũ
nĩikĩmumunyanĩte.

¹¹Wĩhokeku ũkunũkaga kuuma na
thĩ,
naguo ũthingu ũcũthagĩrĩrie ũrĩ
o igũrũ.

¹²Ti-itherũ Jehova no aheane kĩndũ
o gĩothe kĩega,
naguo bũrũri witũ ũciarage
magetha maguo.

¹³Ũthingu nĩguo ũmũthiia mbera,
ũkahaaragĩria makinya make
njĩra.

*Ihooya rĩa Ũteithio wa gũtooria Thũ
Ihooya rĩa Daudi*

86 ¹Wee Jehova, njigua na ũnjĩtũke,
nĩgũkorwo ndĩ
mũthĩni na mũbatari.

²Gitĩra muoyo wakwa,
nĩgũkorwo nĩndĩheanĩte harĩwe.
Wee nĩwe Ngai wakwa;
honokia ndungata yaku ĩno
ĩkwĩhokete.

³Njiguĩra tha, Wee Mwathani,
nĩgũkorwo ngũkayagĩra
mũthenya wotha.

⁴He ndungata yaku gĩkeno,
nĩgũkorwo nĩ kũrĩ we, Wee
Mwathani,
ndorereirie ngoro yakwa.

⁵Nĩgũkorwo Wee Mwathani ũrĩ
mwega na nĩũrekanagĩra,
ũkaingĩhia wendo kũrĩ arĩa othe
magũkayagĩra.

⁶Igua ihooya rĩakwa, Wee Jehova;
thikĩrĩria ikaya rĩakwa ũnjiguĩre
tha.

⁷Mũthenya ũrĩa ngaakorwo na
thĩina nĩngagũkaĩra,
nĩgũkorwo nĩũkanjĩtika.

⁸Wee Mwathani, thĩinĩ wa ngai
ciothe gũtirĩ ĩngĩ tawe;
gũtirĩ ciiko ĩngĩhaanania na
ciaku.

⁹Ndũrĩrĩ ciothe iria ũmbĩte
nĩgooka igũthathaiye irĩ mbera
yaku, Wee Mwathani;
nĩkarehera rĩitwa rĩaku riiri.

¹⁰Nĩgũkorwo Wee ũrĩ mũnene,
na nĩwĩkaga ciiko cia
kũgekania;
Wee wiki nowe Ngai.

¹¹Wee Jehova, nyonagĩrĩria njĩra
ciaku,
nĩgeetha thiiage na mĩthiire ya
ma;

he ngoro ĩrutĩire kũna,
nĩguo ndĩitigagĩre rĩitwa rĩaku.

¹²Nĩndĩrĩkũgocaga na ngoro yakwa
yothe,
Wee Mwathani Ngai wakwa;
ngũtũũra ngumagia rĩitwa rĩaku
nginya tene.

¹³Nĩgũkorwo wendo waku nĩ
mũnene harĩ nĩ;
nĩũndeithũrĩte kuuma mbĩrĩra-
inĩ o kũrĩa kũriku mũno.

¹⁴Wee Ngai, andũ arĩa etĩĩ
nĩmaraatharĩkĩra;
gĩkundi kĩa andũ matarĩ tha
nĩmaracaria muoyo wakwa,
o andũ acio matakũrũmbũyagia.

¹⁵No Wee, Wee Mwathani, ũrĩ
Mũrungu mũigua tha na ũrĩ
mũtugi,
ndũhiũhaga kũrakara, na
ũiyũrĩtwo nĩ wendo na
wĩhokeku.

¹⁶Wihũgũre ũndore na ũnjiguĩre
tha;

he ndungata ĩno yaku hinya
waku,
na ũhonokie mũriũ wa
ndungata yaku ya
mũndũ-wa-nja.

¹⁷Nyonia kimenyithia kĩa wega
waku,
nĩguo thũ ciakwa ikĩone
iconorithio,
nĩgũkorwo Wee, Wee
Jehova, nĩũndeithĩtie na
ũkaahooreria.

Gĩkeno gĩa Gūtũũra Zayuni

Thaburi ya Ariũ a Kora

87 ¹Nĩahaandĩte mũthingi wa
itũũra rĩake igũrũ rĩa
kĩrĩma kĩa kĩa kĩaamũre;
² Jehova nĩendete ihingo cia
Zayuni
gũkĩra ciikaro iria ingĩ ciothe cia
Jakubu.

³Maũndũ mega nĩmaragio igũrũ
rĩaku,
wee itũũra inene rĩa Ngai:

⁴“Nĩngwandĩka ũhoru wa Rahabu
na wa Babuloni
thĩinĩ wa arĩa manjũũ,
Filistia o nakuo, na Turo, hamwe
na Kushi,
njuge atĩrĩ, ‘Ũyũ aaciarĩrwo
Zayuni.’ ”

⁵Ti-itherũ, ũhoru wa Zayuni ũkĩario
nĩgũkagwetagwo atĩrĩ,
“Ũyũ o na ũũrĩa maaciarĩrwo
kuo,
na Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno we
mwene nĩagatũma gūtũũre
kũrĩ kũrũmu.”

⁶Jehova nĩakandĩka ibuku-inĩ rĩa
kĩrĩndĩ ũũ:
“Ũyũ aaciarĩrwo Zayuni.”

⁷Nao magĩtungu nyĩmbo makaina
atĩrĩ,
“Ithima ciakwa ciothe irĩ thĩinĩ
waku.”

*Ihooya rĩa kũũria Ũteithio Hĩndĩ ya
Kũhinyĩrĩrĩa*

Thaburi ya Ariũ a Kora

88 ¹Wee Jehova, o Wee Ngai ũrĩa
ũũhonokagia,
ngũkayagĩra mũthenya na
ũtukũ ndĩ mbere yaku.

²Ihooya rĩakwa rĩrokinya harĩwe;
inamĩrĩria gūtũ gwaku ũigwe
gũkaya gwakwa.

³Nĩgũkorwo muoyo wakwa
ũiyũrĩtwo nĩ thĩina,
na nĩ ngirie gũkua.

⁴Nĩĩ ndaranĩirio na arĩa makirĩ
gũkua;
haana ta mũndũ ũtarĩ na hinya.

⁵Nĩĩ njiganĩirio na arĩa akuũ,
o ta arĩa moragĩtwo magakoma
mbĩrĩa,
o acio ũtacookaga kũririkana,
arĩa meheretio kuuma
ũmenyereri-inĩ waku.

⁶Ũnjikĩtie irima rĩrĩa iriku mũno,
o kũu kũriku kũrĩ nduma
ndumanu.

⁷Mang’ũrĩ maku nĩmanditũhiire
mũno;
nĩũũhubĩkanĩtie na ndiihũ ciaku
ciothe.

⁸Nĩũnjehereirie arata akwa arĩa
twendanĩte mũno,
na ũgatũma nduĩke kĩndũ kĩrĩ
magigi harĩo.

Ndĩmũhingĩrĩrie ndingĩhota
kũũra;

⁹ maitho makwa nĩmaroora nĩ
kĩeha.

Wee Jehova, ngũkayagĩra o
mũthenya;
ngũtambũrũkagĩria moko
makwa.

¹⁰Andũ arĩa akuũ-rĩ, wee
nĩũmonagia magegania
maku?

Acio makuĩte-rĩ, nĩmarahũkaga,
magakũgooca?

- ¹¹Wendo waku nĩumbũragwo
mbĩrĩra-inĩ,
kana wĩhokeku waku
ũgakiumbũrwo
Mwanangĩko-inĩ?^a
- ¹²Magegania maku nĩmonagwo
kũndũ kũu kwa nduma,
kana ciĩko ciaku cia ũthingu
ikamenyeka
bũrũri-inĩ ũcio wa kĩriganĩro?
- ¹³No nĩngũgũkaĩra ũndeithie, Wee
Jehova;
rũciinĩ mahooya makwa
mokaga harĩwe.
- ¹⁴Wee Jehova, nĩ kĩĩ gītũmĩte
ũndiganĩrie
na ũkaahitha ũthiũ waku?
- ¹⁵Kuuma o ũnini wakwa ndũũrĩte
nyamarĩtio na ngakuhĩrĩria
gĩkuũ;
nĩnyamaarĩkite nĩ imakania
ciaku, igatũma njage
mwĩhoko.
- ¹⁶Mang'ũrĩ maku nĩmahubĩkanĩtie,
nacio imakania ciaku
ikanyananga.
- ¹⁷Maathiũrũrũkagĩria mũthenya
wothe ta mũiyũro wa maaĩ;
hingĩrĩrio nĩmo na mĩena
yothē.
- ¹⁸Nĩũnjehereirie athiritũ akwa na
arĩa nyendete;
nduma nĩyo mũrata wakwa ũrĩa
ũnguhĩrĩrie mũno.

*Kĩrĩkanĩro kĩa Ngai na Daudi
Thaburi ya Ethani wa mbarĩ ya Ezara*

- 89** ¹Ngũtũũra nyinaga ũhoru wa
wendo mũnene wa Jehova
nginya tene;
ndĩrĩmenyithanagia wĩhokeku
waku na kanua gakwa kũrĩ
njarwa na njiarwa.
- ²Nĩngumbũra atĩ wendo waku

- ũtũũraga ũrĩ mũrũmu
nginya tene,
nyumbũre atĩ wĩhokeku waku
nĩũũhaandĩte o kũu igũrũ.
- ³Woigire atĩrĩ, “Nĩngĩte kĩrĩkanĩro
na ũrĩa nĩĩ ndĩthuurĩre,
na ngeehĩta na mwĩhĩtwa harĩ
Daudi ndungata yakwa
ngamwĩra atĩrĩ,
- ⁴“Nĩngatũma rũciaro rwaku
rũtũũre rwĩhaandĩte nginya
tene,
na ndũme gītĩ gĩaku kĩa ũnene
gītũũre kĩrĩ kĩrũmu njiarwa
na njiarwa.’ ”
- ⁵Wee Jehova-rĩ, igũrũ nĩrĩkumagia
magegania maku,
na rĩkagaathĩrĩria wĩhokeku
waku o nague, kĩũngano-inĩ
kĩa acio atheru.
- ⁶Nĩ ũndũ-rĩ, kũu matu-inĩ igũrũ
nũũ ũngĩgerekanio na
Jehova?
Nũũ ũkĩhaana ta Jehova harĩ
ciũmbe iria irĩ igũrũ?
- ⁷Kĩama-inĩ kĩa acio atheru,
Mũrungu nĩetigĩrĩtwo
mũno;
nĩ wa gwĩtigĩrwo gũkĩra arĩa
othe mamũrigiiciĩrie.
- ⁸Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-
Wothe, nũũ ũkĩhaana tawe?
Wee Jehova, nĩ ũrĩ hinya, na
wĩhokeku waku ũtũũraga
ũkũrigiiciĩrie.
- ⁹Nĩwe wathaga kĩhuhũkanio kĩa
iria rĩrĩa inene;
rĩrĩa makũmbĩ marĩo mookĩra
na igũrũ, nĩũmahooreragia.
- ¹⁰Wahehenjire Rahabu agĩtuĩka o ta
ũmwe wa arĩa moragĩtwo;
wahurunjire thũ ciaku na guoko
gwaku kũrĩ hinya.
- ¹¹Igũrũ nĩ rĩaku, o na thĩ no yaku;
Wee nĩwe wombire thĩ na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.

^a11 Nĩ Abadoni na Kĩhibirania

¹² Nīwe wombire mwena wa
gathigathini na wa gūthini;
Taboru na Herimoni ciinaga
ikenete nī ūndū wa rīitwa
rīaku.

¹³ Gīcoka gīaku nī kīrī ūhoti;
guoko gwaku kūrī hinya, guoko
gwaku kwa ūrīo nīgūtūgīrie.

¹⁴ Ūthingu na kīhooto nīcio mūthingi
wa gītī gīaku kīa ūnene;
wendo na wīhokeku
nīgūtongoragia.

¹⁵ Kūrathimwo-rī, nī andū arīa mooī
gūkūgooca na nyīmbo,
o arīa mathiiaga na ūtheri
waku, Wee Jehova.

¹⁶ Makenagīra rīitwa rīaku
mūthenya wothē;
magūtūūgagīria nī ūndū wa
ūthingu waku.

¹⁷ Nīgūkorwo Wee nīwe riiri na
hinya wao,
na tondū wa ūtugi waku
nītūūgagīria rūhīa rwitū.

¹⁸ Ti-itherū, ngo iitū īrī na Jehova,
mūthamaki witū nī wa
Ūria-Mūtheru-wa-Isiraēli.

¹⁹ Hīndī īmwe nīwaririe na njīra ya
kīoneki,
ūkīra andū aku arīa ehokeku
atīrī,
“Nīheete njamba īmwe ya ita
hinya;
nīndūgīrītie mwanake gatagatī
ka andū.

²⁰ Nīndīioneire Daudi ndungata
yakwa;
nīndīmūitīrīrie maguta makwa
maamūre.

²¹ Guoko gwakwa
nīkūrīmūtiiragīrīra;
ti-itherū gīcoka gīakwa
nīkīrīmwikagīra hinya.

²² Gūtīrī thū īkaamwītia igooti.
gūtīrī mūdū mwaganu
ūkaamūhinyīrīria.

²³ Nīngahehenja thū ciake mbere
yake,
na njūrage arīa othe
mamūthūire.

²⁴ Wendo wakwa wa kwīhokeka
ūrīkoragwo hamwe nake,
na nī ūndū wa rīitwa
rīakwa rūhīa rwake
nīrūrītūūgagīrio.

²⁵ Nīngatambūrūkia guoko gwake
igūrū rīa iria,
na guoko gwake kwa ūrīo
ndīkūige igūrū rīa njūū.

²⁶ Nīakanjīta anjīire atīrī, ‘Wee nīwe
Baba,
na Mūrungu wakwa, o Rwaro
rwa Ihiga, Mūhonokia
wakwa.’

²⁷ Nīngī nīngamwamūra atuīke
irigithathi rīakwa,
na ndūme atūūgīrio gūkīra
athamaki a thī.

²⁸ Nīngūtūūria wendo wakwa harī
we nginya tene,
na kīrīkanīro gīakwa nake
gītūūre kīrī gīa kwīhokeka.

²⁹ Nīngahaanda rūciaro rwake
nginya tene,
na gītī gīake kīa ūnene
ndīkīhaande rīrīa rīothe
igūrū rīgūtūūra.

³⁰ “Ariū ake mangīgatirika watho
wakwa
na mage kūrūmīrīra kīrīra
gīakwa,

³¹ mangīgathūkia kīrīra kīa watho
wakwa wa kūrūmīrīro
na mage kūmenyerera
maathani makwa,

³² nīngaherithia wīhia wao na
rūthanju,
herithie waganu wao na
kūmahūūra iboko;

³³ no ndirī hīndī ngaamwehereria
wendo gwakwa,
o na kana thaahie wīhokeku
wakwa o na rī.

³⁴ Ndigathũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa
kana ngarũrĩre ũrĩa iromo
ciakwa ciarĩtie.

³⁵ Nĩndĩhĩtũte ngĩgwetaga ũtheru
wakwa, rĩmwe rĩa kũigana,
na ndirĩ hĩndĩ ngaahenina
Daudi,

³⁶ aĩ rūciarō rwake rūgūtũūra
nginya tene,
na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene gĩtũũre
kĩrĩ kĩrũmu mbere yakwa ta
rĩũa;

³⁷ gĩgūtũūra kĩrĩ kĩrũmu nginya tene
o ta mweri,
mũira ũrĩa ũrĩ matu-inĩ nĩ
mwĩhokeku.”

³⁸ No rĩrĩ, wee nĩũregete, na
ũgatiganĩria,
o na ũgakĩrakarĩra ũcio ũitĩriire
maguta.

³⁹ Wee nĩũkanĩte kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ũrĩkanĩre na ndungata
yaku,
na ũkarangĩrĩria thũmbĩ yake
rũkũngũ-inĩ.

⁴⁰ Wee ũmomorete thingo ciake
ciothe
na ũkaananga ciĩhitho ciake iria
cia hinya.

⁴¹ Ehĩtũkĩrĩ othe nĩmatahĩte indo
ciake;
atuĩkĩte wa kũnyararwo nĩ andũ
arĩa mariganĩtie nake.

⁴² Wee nĩũtũũgĩrĩtie guoko kwa ũrĩo
kwa arĩa mamũthũire;
nĩũtũmĩte thũ ciake ciothe
ikene.

⁴³ ũũgĩ wa rūhiũ rwake rwa njora
nĩũhũndũrĩte,
na ũkaaga kũmũteithĩrĩria
mbaara-inĩ.

⁴⁴ Nĩũniĩnĩte riiri wake ũgathira,
na ũgaikania gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene thĩ.

⁴⁵ Nĩũnyihĩtie matukũ ma wĩthĩ
wake;
ũmũhumbĩte thoni o ta nguo.

⁴⁶ Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova?
Ũgūtũūra wĩhithĩte nginya
tene?

Nĩ nginya rĩ mang’ũrĩ maku
megūtũūra maakanĩte ta
mwakĩ?

⁴⁷ Ririkana ũrĩa mūtũũrĩre wakwa
ũrĩ wa gũthira o narua.
Kaĩ akĩrĩ ũndũ wa tũhũ
watũmire ũmbe andũ othe!

⁴⁸ Nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩtũūra muoyo
na ndonane na gĩkuũ,
kana ehonokie kuuma kũrĩ
hinya wa mbĩrĩra?

⁴⁹ Wee Mwathani, wendo waku
mũnene ũrĩa wa tene ũkĩrĩ
kũ,
ũrĩa wehĩtire, ũkĩrĩra Daudi na
ũndũ wa wĩhokeku waku?

⁵⁰ Mwathani, ririkana ũrĩa ndungata
yaku ĩnyũrũrĩtio,
na ũrĩa nyũmĩrĩrie irumi iria
numĩtwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe
ngoro-inĩ yakwa,

⁵¹ o irumi iria thũ ciaku ĩnyũrũrĩtie
nacio, Wee Jehova,
iria itũire ĩnyũrũrĩtie makinya
ma ũrĩa wee ũitĩrĩrie
maguta nacio.

⁵² Jehova arogocwo nginya tene!
Ameni, na ningĩ Ameni.

IBUKU RĨA KANA

Thaburi 90–106

Matukũ ma Mũndũ

Ihooya rĩa Musa, ndungata ya Ngai

¹ JEHOVA, nĩwe ũtũũrĩte ũrĩ gĩikaro
giitũ

kuuma njiarwa na njiarwa.

² O mbere ya irĩma kũgĩa kuo
kana ũkĩũmba thĩ na mabũrũri,
kuuma tene nginya tene, Wee
ũrĩ o Mũrungu.

³ Wee ũcookagia andũ magatuĩka
rũkũngũ,
ũkoiga atĩrĩ, “Cookai rūkũngũ-
inĩ, ĩnyuĩ ciana ici cia
andũ.”

⁴Nīgūkorwo mīaka ngiri harīwe
no ta mūthenya wa ira ūrīa
ūrahītūkire,
kana ta ituanīra rīmwe rīa
arangīri a ūtukū.
⁵Ūhaataga andū, ūkameeheria,
magakoma toro wa gīkuū;
andū mahaana ta nyeki īrīa
īringūkaga rūciinī:
⁶o na gūtuīka rūciinī nīringūkaga,
hwaī-inī īhooaha, īkooma.
⁷Tūniinagwo nī marakara maku,
na tūkamakio mūno nī marūrū
maku.
⁸Nīūgīte wīhia witū o mbere yaku,
mehia maitū marīa mahithe
ūkamoimīria o ūtheri-inī
hau mbere yaku.
⁹Matukū maitū mothe maniinagwo
nī mang'ūrī maku;
tūninūkagīa mīaka iitū na
gūcaaya.
¹⁰Mūigana wa matukū maitū-rī, nī
mīaka mīrongo mūgwanja,
kana mīrongo īnana,
tūngīkorwo tūrī na hinya;
no rīrī, mūigana wamo no thīna
na kīeha,
nīgūkorwo mathiraga o narua,
na ithuī tūgathiī, tūkabuīria.
¹¹Nūū ūūū hinya wa marakara
maku?
Nīgūkorwo mang'ūrī maku nī
manene o ta gwītīgīrwo
kūrīa wagīrīre.
¹²Tuonie gūtara matukū maitū
wega,
nīgeetha tūgīe na ngoro ya ūūgī.
¹³Wee Jehova, hoorera! Nī nginya
rī?
Iguīra ndungata ciaku tha.
¹⁴Rūciinī tūhūūnagie na wendo
waku ūtathiraga,
nīguo tūinage nī gūkena na
tūcanjamūkage matukū
maitū mothe.

¹⁵Tūma tūkene matukū maingī o ta
marīa ūtūnyamarītie,
na mīaka mīingī o ta īrīa
tuonete thīina.

¹⁶Ndungata ciaku irokīonio cīko
ciaku,
naguo riiri waku wonio ciana
ciao.

¹⁷Wega wa Mwathani Ngai witū
ūrogiā na ithuī;
tūma wīra wa moko maitū
ūgaacīre,
īī-ni, kīrūmie wīra wa moko
maitū.

Ngai Nīwe Mūgitīri Witū

91 Mūdū ūrīa ūikaraga agītīrwo
nī ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
arīhurūkaga kīruru-inī kīa
Mwene-Hinya-Wothe.

²Ngūkiuga ūhoro wa Jehova atīrī,
“Wee nīwe rīūrīro rīakwa na
kīirigo gīakwa kīrī hinya,
nīwe Ngai wakwa, ūrīa
ndīihokete.”

³Ti-itherū nīegūgūteithūra
gīkerenge-inī kīa mūtegi,
o na kuuma mūrīmū-inī ūrīa
mūūru wa kūrāga.

⁴Arīkūhumbagīra na njoya cīake,
na rungu rwa mathagu make
nīho ūrītīgītagia;
wīhokeku wake nīūgatuīka ngo
yaku na kīihitho gīaku.

⁵Ndūrītīgagīra imakania cia ūtukū,
kana mūguī ūrīa ūthīrīrīkaga
mūthenya,

⁶o na kana mūrīmū ūrīa ūceemaga
nduma-inī,
kana mūthiro ūrīa ūniinanaga
mūthenya gatagatī.

⁷Andū ngiri no magūe mwena
waku,
nao ngiri ikūmi magūe guoko-
inī gwaku kwa ūrīo,
no ndūngīkuhīrīrio nīguo.

⁸Wee no kwĩrorera ũkerorera na
maitho maku
wĩonere iherithia rĩa andũ arĩa
aaganu.

⁹Ũngĩtua Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
gĩikaro gĩaku,
o we Jehova, ūrĩa arĩ we rĩũrĩro
rĩakwa,

¹⁰hĩndĩ iyo gĩtirĩ ũũru
ũgaagũkororera,
gĩtirĩ mwanangĩko
ũgaakuhĩrĩria hema yaku.

¹¹Nĩgũkorwo nĩagaatha araika ake
nĩ ūndũ waku,
makũgitagĩre mĩthiĩre-inĩ yaku
yothē;

¹²nĩmagakuoya na igũrũ na moko
mao
nĩgeetha ndũkaringwo kũgũrũ
nĩ ihiga.

¹³Nĩũgakinyĩrĩria mũrũũthi, o na
ndũira;
ũkarangĩrĩria mũrũũthi ūrĩa
mũnene, o na nyoka.

¹⁴Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kuona atĩ
nĩanyendete,
nĩngamũhatũra hatĩka-inĩ;
nĩndĩrĩmũgitagĩra, nĩgũkorwo
nĩamenyete rĩitwa rĩakwa.

¹⁵Arĩngayagĩra, na nĩ ngamwĩtĩka;
ndĩrĩkoragwo hamwe nake
hĩndĩ ya thĩina,
ndĩrĩmũteithũraga na
ngamũtĩĩthia.

¹⁶Ngũmũtũũria muoyo matukũ
maingĩ nginya aiganie,
na ndĩmuonagie ũhonokio
wakwa.”

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

92 Nĩ wega mũno gũcookagĩria
Jehova ngaatho
o na gũkumagia rĩitwa rĩaku na
rwĩmbo,
Wee Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno,
²nĩ wega mũno kwanagĩrĩra wendo
waku o rũciinĩ,
o na kwanĩrĩra wĩhokeku waku
ũtukũ,

³tũkĩinagia kĩnanda gĩa kĩnũbi kĩa
ndigi ikũmi,
o hamwe na kĩnanda kĩa
mũgeeto kĩrĩa kĩgambi
wega.

⁴Nĩgũkorwo, Wee Jehova,
nĩũngenetiē nĩ ūndũ wa
ciiko ciaku;
nĩngũina ngenete nĩ ūndũ wa
wĩra wa moko maku.

⁵ĩi mawĩra maku matikĩrĩ manene,
Wee Jehova,
meciiria maku-rĩ, matikĩrĩ
marikĩru!

⁶Mũndũ ūrĩa ũtarĩ ũũgĩ
ndangĩmamenya,
mũndũ mũkĩngu ndangĩkũũrana
ũndũ ũyũ,

⁷atĩ o na arĩa aaganu mangĩkũra ta
nyeki,
o na arĩa othe mekaga ũũru
mangĩgaacĩra,
makaaniinwo nginya tene na tene.

⁸No Wee Jehova, ũtũũraga
ũtũũgĩrĩtio nginya tene.

⁹Nĩgũkorwo thũ ciaku, Wee Jehova,
ti-itherũ thũ ciaku nĩgathira;
arĩa othe mekaga ũũru
nĩmakaharaganio.

¹⁰Wee nĩwambararĩtie rũhĩa
rwakwa o ta rwa mbogo;
ndĩmũitĩrĩrie maguta marĩa
mega mũno.

¹¹Maitho makwa nĩmeyoneire
gũtoorio gwa thũ ciakwa;
matũ makwa nĩmeiguĩrĩre ūrĩa
thũ ciakwa icio njaganu
itooretio.

¹²Andũ arĩa athingu
marĩtheeremaga o ta mũtĩ
wa mũkĩndũ,
makũre o ta mũtarakwa wa
Lebanoni;

¹³mahaandĩtwo kũu nyũmba-inĩ ya
Jehova,
marĩtheeremaga kũu nja-inĩ cia
Ngai witũ.

¹⁴Magatũũra maciaraga maciaro o
na marĩ akũrũ,
matũũre marĩ na hinya wa
wĩthĩ wao, na marĩ aruru,
¹⁵maanagĩrĩre, makiugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩ mũrũngĩrĩru;
we nĩwe Rwaro rwakwa rwa
Ihiga,
na gũtirĩ waganu ũngĩoneka
thĩnĩ wake.”

Ūkaru wa Wathani wa Ngai

93 Jehova nĩarathamaka, ehumbĩte
ũkaru;
Jehova ehumbĩte ūkaru
na akeoha hinya ta mũcibi.
Thĩ nĩhaandĩtwo ikarũma ki,
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.
²Gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene gĩtũũrĩte kĩrĩ
kĩrũmu kuuma o tene;
wee ũtũũrĩte kuo kuuma tene
na tene.
³Wee Jehova-rĩ, maria
nĩmaranĩrĩra,
maria maranĩrĩra na mĩgambo
yamo;
maria maranĩrĩra
makahũũrithia makũmbĩ.
⁴We nĩarĩ hinya gũkĩra makũmbĩ
ma iria,
arĩ hinya gũkĩra marurumĩ
macio ma maaĩ maingĩ,
Jehova arĩ igũrũ nĩ arĩ hinya.
⁵Wee Jehova, mawatho maku
maikaraga marĩ marũmu;
naguo ũtheru ũgũtũũra
ũgemetie nyũmba yaku
matukũ matarĩ mũthia.

Ngai Nĩwe Ūrĩhagĩria arĩa Athingu

94 Wee Jehova, o Wee Mũrungu
ũrĩa ūrĩhanagĩria,
Wee Mũrungu ūrĩa
ũrĩhanagĩria-rĩ, cangarara.
²Arahũka, Wee mũtuanĩri ciira wa
andũ othe a thĩ;
kĩrĩhe andũ arĩa etiĩ o kĩrĩa
kĩmagĩrĩire.
³Wee Jehova-rĩ, nĩ nginya rĩ andũ

arĩa aaganu megũtũũra
makenete,
nĩ nginya rĩ andũ arĩa aaganu
megũtũũra marũũhagia?

⁴Maaragia ndeto cia mwĩgaatho;
andũ arĩa othe meekaga ũuru, o
maiyũrĩtwo nĩ mwĩtĩio.
⁵Mahehenjaga andũ aku, Wee
Jehova,
makahinyĩrĩria igai rĩaku.
⁶Mooragaga mũtumia wa ndigwa,
na mũndũ wa kũngĩ;
mooragaga ciana iria itarĩ
maithe.
⁷Moigaga atĩrĩ, “Jehova ndangĩona;
Ngai wa Jakubu-rĩ,
ndangĩrũmbũiya.”
⁸Mwĩmenyererei inyuĩ arĩa
mwagĩte ũũgĩ mũrĩ gatagatĩ-
inĩ ka andũ;
inyuĩ andũ aya akĩgu,
mũgaakĩũhiga rĩ?
⁹Ūrĩa wombire gũtũ-rĩ, ndangĩigua?
Ūcio wombire riitho-rĩ,
ndangĩona?
¹⁰Ūcio ūrũithagia ndũrĩrĩ-rĩ,
ndangĩherithania?
O ūcio ūrutaga andũ-rĩ, ndarĩ
ũmenyo?
¹¹Jehova nĩoĩ meciiria ma mũndũ;
ĩ, oĩ atĩ meciiria mao nĩ ma
tũhũ.
¹²Wee Jehova, kũrathimwo-rĩ, nĩ
mũndũ ūrĩa Wee ūtaaraga,
o mũndũ ūcio ūrutaga watho
waku;
¹³nĩũgaatũma ahoorere matukũ-inĩ
ma thĩina,
o nginya rĩrĩa mũndũ ūrĩa
mwaganu akenjerwo irima.
¹⁴Nĩgũkorwo Jehova ndagatiganĩria
andũ ake;
igai rĩake ndarĩ hĩndĩ
angĩrĩtirika.
¹⁵Ūtuanĩri ciira wa kĩhooto

nĩũgakwo rĩngĩ igũrũ rĩa
ũthingu,
nao andũ othe arĩa arũngĩrĩru
ngoro maũrũmagĩrĩre.

¹⁶Nũũ ũkwarahũka, andũĩrĩre harĩ
arĩa aaganu?

Nũũ ũkũndũgamĩrĩra, andũĩrĩre
harĩ arĩa meekaga ũũru?

¹⁷Tiga Jehova aandeithirie-rĩ,
ingĩakuire o narua, ngatũũre
kũu ũkiri-inĩ.

¹⁸Rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, “Kũgũrũ
gwakwa nĩkũratenderũka,”
wendani waku, Wee Jehova,
nĩwandiirĩrĩre.

¹⁹Rĩrĩa mĩtangĩko yaingĩhire thĩinĩ
wakwa-rĩ,
Wee wahooreririe, ũgĩkenia
ngoro yakwa.

²⁰Gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ungumania-rĩ,
hihi no kĩgĩe na ngwatanĩro
nawe,
o kĩrĩa kirehanagĩra mĩnyamaro
nĩ ũndũ wa matuĩro ma
kĩo?

²¹Monganaga hamwe nĩguo
mokĩrĩre mũndũ ũrĩa
mũthingu,
na magatuĩra mũndũ ũtehĩtie
ooragwo.

²²No Jehova nĩwe ũtuĩkĩte kĩirigo
gĩakwa kĩa hinya,
na Ngai wakwa, o we rwaro
rwakwa rwa ihiga harĩa
njũragĩra.

²³We nĩakamaherithia nĩ ũndũ wa
mehia mao
na amaniine nĩ ũndũ wa
waganu wao;
Jehova Ngai witũ nĩakamaniina.

Rwĩmbo rwa gwĩta Andũ Magooce Jehova

95 Ũkai, tũinĩre Jehova nĩ gũkena;
tũkĩanĩrĩre ũcio
Rwaro rwa ihiga rwa
ũhonokio witũ.

²Nĩtũũkei mbere yake tũgĩcookagia
ngaatho,
na tũmũinĩre nyĩmbo cia
kũmũkumia.

³Nĩgũkorwo Jehova nĩ Mũrungu
mũnene,

o we Mũthamaki mũnene
ũkĩrĩte ngai ciothe.

⁴Thĩ kũrĩa kũriku mũno kũrĩ
guoko-inĩ gwake,
o na tũcũmbĩrĩ twa irĩma no
twake.

⁵Iria nĩ rĩake, nĩgũkorwo nĩwe
warĩũmbire,
na moko make nĩmo moombire
thĩ nyũmũ.

⁶Ũkai, tũmũinamĩrĩre tũmũhooe,
nĩtũturĩrie Jehova o we
Mũtũũmbi ndu;

⁷nĩgũkorwo nĩwe Ngai witũ,
na ithuĩ tũrĩ andũ a ũrĩithio
wake,
rũũru rũrĩa we mwene
arĩithagia.

Ũmũthĩ mũngĩigua mũgambo
wake,

⁸ mũtikoomie ngoro cianyu
ta ũrĩa mwekire mũrĩ Meriba,
o na ta ũrĩa mwekire mũthenya
ũrĩa mwarĩ Masa kũu
werũ-inĩ,

⁹kũrĩa maithe manyu maangeririe
na makĩngararia,
o na gũtuĩka nĩmoonete ũrĩa
wothe ndaamekĩire.

¹⁰Nĩgũkorwo ndaatũũrĩte
ndakarĩire rũciaro rũu
mĩaka mĩrongo ĩna;
ngiuga atĩrĩ, “Aya nĩ andũ arĩa
ngoro ciao ciũrĩte,
na nĩmagĩte kũmenya njĩra
ciakwa.”

¹¹Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta ndakarĩte,
ngiuga atĩrĩ,
“Matĩrĩ hĩndĩ magaatoonya
kĩhurũko-inĩ gĩakwa.”

Kūgooca Ngai Ūria Mūtuanĩri Ciira

- 96 Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ;
inĩrai Jehova, inyuĩ
andũ a thĩ yothe.
- ²Inĩrai Jehova, goocai rĩitwa rĩake;
hunjagiai ūhonokio wake
mũthenya o mũthenya.
- ³Umbũrai riiri wake kũrĩ ndũrĩrĩ,
mumbũre mawĩko make ma
kūgekania kũrĩ andũ othe.
- ⁴Nĩgũkorwo Jehova nĩ mũnene, na
nĩ wa kūgoocwo mũno;
nĩwe wa gwĩtigĩrwo gũkĩra ngai
ciothe.
- ⁵Nĩgũkorwo ngai ciothe cia ndũrĩrĩ
nĩ mĩhianano,
no Jehova nĩwe wombire igũrũ.
- ⁶Riiri na ūnene irĩ mbere yake;
hinya na riiri irĩ handũ hake
harĩa haamũre.
- ⁷Tũũgĩriai Jehova, inyuĩ mĩhĩrĩga
ya ndũrĩrĩ,
mũtũgĩrie Jehova nĩ ūndũ wa
riiri na hinya wake.
- ⁸Tũũgĩriai Jehova nĩ ūndũ wa riiri
ũria wagĩrĩre rĩitwa rĩake;
mũreherei maruta na mũũke
nja-inĩ ciake.
- ⁹Hooyai Jehova thĩinĩ wa riiri wa
ũtheru wake;
inainai mũrĩ mbere yake, inyuĩ
andũ a thĩ yothe.
- ¹⁰ĩrai ndũrĩrĩ atĩrĩ, “Jehova
nĩarathamaka.”
Thĩ nĩhaandĩtwo ĩkarũma,
ndĩngĩenyenyeka;
agatuĩra kĩrĩndĩ ciira
akĩgananĩtie.
- ¹¹Igũrũ nĩrĩkene, thĩ nĩcanjamũke;
iria nĩrĩrurume, na indo iria
ciothe irĩ thĩinĩ warĩo;
- ¹²mĩgũnda nĩkenerũrũke, na indo
iria ciothe irĩ thĩinĩ wayo.
Hĩndĩ ĩyo mĩtĩ yothe ya mũtitũ
nĩkaina nĩ gũkena;
- ¹³ĩkaina ĩrĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka,
arooka gũtuĩra thĩ ciira.

Agaatuĩra thĩ ciira na ūthingu,
na kĩrĩndĩ agĩtuĩre na ma yake.

Riiri wa Wathani wa Ngai

- 97 Jehova nĩarathamaka, thĩ
nĩgĩkene;
mabũrũri marĩa marĩ ndwere-
inĩ cia iria nĩmacanjamũke.
- ²Athiũrũrũkĩirio nĩ matu na nduma
ndumanu;
ũthingu na kĩhooto nĩcio
mũthingi wa gĩtĩ gĩake kĩa
ũnene.
- ³Mwaki ūmũthiiga mbere
ũgĩcinaga thũ ciake na mĩena
yothe.
- ⁴Heni ciake imũrĩkaga thĩ yothe;
thĩ ĩcionaga ĩkainaina.
- ⁵Irĩma itwekaga o ta mũhũra
mbere ya Jehova,
igatweka irĩ mbere ya Mwathani
wa thĩ yothe.
- ⁶Igũrũ rĩanagĩrĩra ūthingu wake,
nao andũ othe makoona riiri
wake.
- ⁷Andũ arĩa othe mahooyaga
mĩhianano mĩcũhie
nĩmaconorithagio,
acio meerahaga na mĩhianano:
inyuĩ ngai ici, mũinamĩrĩrei
mũmũhooe.
- ⁸Zayuni ĩiguaga ũguo ĩgakena,
namo matũũra ma Juda
magacanjamũka,
tondũ wa matuĩro maku ma
ciira, Wee Jehova.
- ⁹Nĩgũkorwo Wee Jehova, nĩwe
Ūria-Ūrĩ-Igũrũ-Mũno wa thĩ
yothe;
wee nĩtũũgĩrĩtio mũno igũrũ
rĩa ngai ciothe.
- ¹⁰Arĩa endi Jehova nĩmathũũre
ũũru,
nĩgũkorwo nĩagitagĩra mĩoyo ya
arĩa ake ehokeku,
na akamateithũra kuuma moko-
inĩ ma arĩa aaganu.

- ¹¹ Ũtheri nĩwarĩire arĩa athingu
na arĩa arũngĩrĩru ngoro
makaiyũrwo nĩ gĩkeno.
¹² Kenerai Jehova, inyuĩ arĩa
athingu,
mũkĩgooce rĩitwa rĩake rĩamũre.

Ngai Nĩwe wathaga Thĩ Yothe

- 98** Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
nĩgũkorwo nĩekĩte
maũndũ ma kũgeganĩa;
guoko gwake kwa ũrĩo na gĩcoka
gĩake gĩtheru
nĩcio imũhonokanĩirie.
² Jehova nĩamenyithanĩtie ũhonokio
wake
na akaguũria ũthingu wake kũrĩ
andũ a ndũrĩrĩ.
³ Nĩaririkanĩte wendo wake
na wĩhokeku wake ũrĩa erĩire
nyũmba ya Isiraeli;
ituri ciothe cia thĩ nĩcionete
ũhonokanio wa Ngai witũ.
⁴ Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere ya
Jehova, inyuĩ andũ othe a
thĩ,
tumũkai mũkenũrũrũke na
nyĩmbo mũkĩinaga;
⁵ inĩrai Jehova na kĩnanda kĩa
mũgeeto,
mũmũinĩre na kĩnanda kĩa
mũgeeto
o na mũgambo ũrĩa mwega
mũno,
⁶ inai na tũrumbeta, na mũgambo
wa coro:
anĩrĩrai na gĩkeno mũrĩ
mbere ya Jehova, o ũcio
Mũthamaki.
⁷ Iria rĩrĩa inene nĩrĩrurume, na
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ
warĩo,
mabũrũri mothe, na arĩa othe
matũũraga kuo.
⁸ Njũũĩ nacio nĩkĩhũũre hĩ,
o nacio irĩma nĩciine hamwe nĩ
gũkena;

- ⁹ nĩciine irĩ mbere ya Jehova,
nĩgũkorwo nĩarooka nĩguo
athamakĩre thĩ.
Agatuĩra mabũrũri ciira na
ũthingu,
nakĩo kĩrĩndĩ agĩtuithanagie na
werekereru.

Kũgocca Ngai nĩ ũndũ wa ũthingu Wake

- 99** Jehova nĩarathamaka,
ndũrĩrĩ nĩcikĩinaine;
aikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene arĩ gatagatĩ
ka makerubi,
thĩ nĩthingithe.
² Jehova nĩ mũnene Zayuni;
nĩatũũgĩrĩte igũrũ rĩa ndũrĩrĩ
ciothe.
³ Andũ nĩmakĩgooce rĩitwa rĩaku
inene na rĩa gwĩtigĩrwo:
we nĩwe mũtheru.
⁴ Mũthamaki nĩ arĩ hinya, na
nĩendete kĩhooito:
nĩrũmĩtie ũtuithania wa ciira
ũrĩa mwerekereru;
nĩwĩkĩte maũndũ ma kĩhooito na
ma ũthingu
thĩinĩ wa Jakubu.
⁵ Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũinamĩrĩre, mũmũhooe
mũrĩ gĩturwa-inĩ kĩa
makinya make;
we nĩwe mũtheru.
⁶ Musa na Harũni maarĩ amwe a
athĩnjĩri-Ngai ake,
nake Samũeli aarĩ ũmwe wa
arĩa maakayagĩra rĩitwa
rĩake;
maakayagĩra Jehova
nake akametĩka.
⁷ Amaragĩria arĩ thĩinĩ wa gĩtugĩ
kĩa itu;
makĩrũmia mawatho make
na kĩrĩa kĩa watho wake
wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa
aamaheete.
⁸ Wee Jehova Ngai witũ-rĩ,
nĩwametĩkaga;

harĩ Isiraeli warĩ Mũrungu
mũrekanĩri,
o na gũtuĩka nĩwamaherithagia
nĩ ũndũ wa ciĩko ciao njũru.
⁹Tũũgĩriai Jehova Ngai witũ,
na mũmũhooyage mũrĩ kĩrĩma-
inĩ gĩake kĩamũre,
nĩgũkorwo Jehova Ngai witũ nĩ
mũtheru.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

10⁰ Anĩrĩrai mũkenete mũrĩ mbere
ya Jehova, inyuĩ andũ othe
a thĩ.

² Thathaiyai Jehova
mũcanjamũkĩte;
ũkai mbere yake mũkĩinaga
mũkenete.

³ Menyai atĩ Jehova nĩwe Ngai.
Nĩwe watũũmbire, na ithuĩ tũrĩ
ake,
tũrĩ andũ ake, ng'ondũ cia
ũrĩithio wake.

⁴ Tonyerai ihingo ciake mũrĩ na
ngaatho,
mũtoonye nja ciake
mũkĩmũgoocaga;
mũcookeriei ngaatho na
mũgooce rĩitwa rĩake.

⁵ Nĩgũkorwo Jehova nĩ mwega,
wendo wake ũtũũraga nginya
tene na tene;
wĩhokeku wake nĩ wa nginya
njarwa na njarwa.

Wĩhokeku wa Mũthamaki harĩ Ngai

Thaburi ya Daudi

10¹¹ Nĩ ndĩinaga ũhoru wa wendo
na wa kĩhooto gĩaku;
Wee Jehova nĩwe ndĩrĩgoocaga
na rwĩmbo.

² Nĩngwĩmenyerera ndũũre
mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke:
nĩ rĩ ũgaagĩũka kũrĩ nĩ?

Nĩndĩrĩkaraga mũciĩ gwakwa
ndĩ na ngoro ĩtarĩ ũcuuke.

³ Gũtirĩ ũndũ mũũru
ndĩrĩigaga mbere ya maitho
makwa.

Nĩthũire ciĩko cia andũ arĩa
matarĩ wĩtĩkio;
ndingĩtĩkĩra menyĩtĩrĩre harĩ
nĩ.

⁴ Ndĩrĩkaraga haraihu na andũ arĩa
marĩ ngoro nemi;
ũũru-rĩ, ndirĩ hĩndĩ
ngaanyĩtanĩra naguo.

⁵ Mũndũ o wotho ũngĩcambia
mũndũ wa itũũra rĩake na
hitho,
ũcio nĩngamũniina;
mũndũ o wotho ũrĩ maitho ma
rũng'athio na ngoro ya
mwĩtĩio,
ũcio ndikamũkirĩrĩria.

⁶ Maitho makwa-rĩ, marĩroraga
andũ arĩa ehokeku
bũrũri-inĩ,
nĩguo maikaranagie na nĩ;
mũndũ ũrĩa mĩthĩire yake ĩtarĩ
ũcuuke-rĩ,
ũcio nĩarĩndungatagĩra.

⁷ Gũtirĩ mũndũ wĩkaga maũndũ ma
mawara
ũgaikara nyũmba-inĩ yakwa;
gũtirĩ mũndũ waragia maheeni
ũkaarũgama mbere yakwa.

⁸ O rũciinĩ nĩndĩrĩkiragia
arĩa othe aaganu bũrũri-inĩ;
nĩngeheria andũ arĩa othe mekaga
ũũru
mathire itũũra-inĩ rĩrĩa inene
rĩa Jehova.

Ihooya rĩa Mũndũ Mũnyamarĩku

10² Wee Jehova, igua ihooya
rĩakwa;
reke gũkaya gwakwa ngĩhooya
ũteithio gũgũkinyĩre.

² Tiga kũũhitha ũthiũ waku
rĩrĩa ndĩ mĩnyamaro-inĩ.
Inamĩrĩria gũtũ gwaku ũnjigwe;
ndagũkaĩra, njĩtĩka o narua.

³Nīgūkorwo matukū makwa
marathira
o ta ūrīa ndogo ithiraga;
namo mahīndī makwa
maraakana o ta gīcinga.
⁴Ngoro yakwa īringīkīte na
īkahooa o ta nyeki;
ndiganīirwo o na nī kūrīa irio.
⁵Tondū wa ūrīa ndīracaaya
nyanīrīire,
hīnjīte ngatigara o gīkonde na
mahīndī.
⁶Haana ta ndundu ya werū-inī,
ngahaana ta ndundu īrīa
īkaraga kūrīa kwanangīku.
⁷Ndaaraga itarī toro;
haanīte ta nyoni īrī o iiki
nyūmba igūrū.
⁸Mūthenya wothe thū ciakwa
itindaga igūithirīkia;
acio maanyūrūragia
mahūthagīra rīitwa rīakwa
taarī kīrumi.
⁹Nīgūkorwo ndīaga mūhu taarī
irio ciakwa,
na kīrīa nyuuaga ngagītukania
na maithori,
¹⁰tondū wa mang'ūrī maku manene,
ūnjoete na igūrū ūkanjikia
mwena-inī.
¹¹Matukū makwa mahaana o ta
kūruru kīa hwaī-inī;
hoohaga ta nyeki.
¹²No rīrī, Wee Jehova ūgūtūūra
ūkarīire gītī kīa ūnene
nginya tene na tene;
ngumo yaku īgūtūūra njarwa
na njarwa.
¹³Wee nīūkwarahūka ūiguire itūūra
rīa Zayuni tha,
nīgūkorwo ihinda rīa kūrīka
wega nī ikinyu;
ihinda rīrīa rīathīrīre nī ikinyu.
¹⁴Nīgūkorwo mahiga makuo
nīmakenagīrwo nī
ndungata ciaku;
o na rūkūngū rwakuo
nīrūtūmaga iringwo nī tha.

¹⁵Ndūrīrī nīgeetigīra rīitwa rīa
Jehova,
athamaki othe a thī mekīrīre
riiri waku.
¹⁶Nīgūkorwo Jehova nīagaaka
itūūra rīa Zayuni rīngī,
na eyumīrie arī na riiri wake.
¹⁷Nīakaigua mahooya ma andū arīa
aagi;
ndakanyarara mahooya mao.
¹⁸Ūhoro ūyū nīwandīkwo nī ūndū
wa rūciaro rūrīa rūgooka,
nīguo andū arīa mataciarītwo
makaagooa Jehova:
¹⁹“Jehova nīacūthīrīrie thī arī harīa
hake haamūre kūu igūrū;
arī kūu igūrū Jehova nīkūrora
aarorire thī,
²⁰nīguo aigue gūcaaya kwa arīa
moheetwo,
na ohorithie arīa maatuīrīrwo
gūkua.”
²¹Nī ūndū ūcio rīitwa rīa Jehova
nīrīkoimbūrwo kūu Zayuni,
na nīakagooocwo kūu Jerusalemu
²²rīrīa andū a ndūrīrī na
mothamaki
makoongana, mathathaiye
Jehova.
²³Hīndī ya mūtūūrīre wakwa
nīanyīihirie hinya wakwa;
nīakuhīhirie matukū makwa.
²⁴Nī ūndū ūcio ngīkiuga atīrī:
“Wee Ngai wakwa,
ndūkanjūrage o rīrīa
ndaiganīria matukū
makwa;
wee-rī, mīaka yaku īthiiga o na
mbere nginya njarwa na
njarwa.
²⁵O kīambīrīria-inī, nīwaarire
mīthingi ya thī,
o narīo igūrū nī wīra wa moko
maku.
²⁶Icio nīgūthira igaathira, no wee
nīgūtūūra ūgaatūūra;
igaakūra o ta nguo, ithire.
Ūgaacigarūrīra ta nguo,
icooke iteeo.

²⁷No Wee ndūgarūrūkaga,
nayo mīaka yaku ndīrī mūthia.
²⁸Ciana cia ndungata ciaku
igaatūūra na thayū mbere
yaku;
nacio njaro ciacio cigaikara
irūmīte irī mbere yaku.”

*Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Wega wa
Ngai*

Thaburi ya Daudi

10³¹Gooca Jehova, wee ngoro
yakwa;
kīrīa gīothe kīrī thīnī wakwa,
gooca rītwa rīake itheru.
²Gooca Jehova, wee ngoro yakwa,
na ndūkariganīrwo nī maūndū
mothe marīa aanagwīka:
³o ūrīa ūkūrekagīra mehia maku
mothe,
na agakūhonia mīrimū yaku
yothe,
⁴ūrīa ūkūūraga muoyo waku
kuuma irima rīa gīkuū,
na agakūhumba wendo na tha
taarī thūmbī ya ūnene,
⁵o we ūkūhūūnagia na maūndū
mega
nīgeetha waanake waku
werūhagio o ta wa nderi.^a
⁶Jehova ekaga maūndū ma
ūthingu,
na akarūgamīrīra kīhooto kūrī
arīa othe ahinyīrīrie.
⁷Nīamenyithirie Musa njīra ciake,
nacio cīiko ciake agīcimenyithia
andū a Isiraeli:
⁸Jehova nī mūigua tha na nī
mūtugi,
ndahiūhaga kūrakara, na
nīaiyūrwo nī wendo
mūingī.
⁹We ndaciirithanagia hīndī ciothe,
o na kana agatūūra arakarīte
nginya tene;

^a5 Nderi yūikaine nī ūndū wa hinya wayo,
na nī ūndū wa gūtūūra mūno.

¹⁰Ndatūherithagia ta ūrīa mehia
maitū magīrīrwo,
o na kana agatūrīhia kūrīngana
na waganu witū ūrīa
ūigana.
¹¹O ta ūrīa igūrū rīraihañrīrie na
thī,
ūguo no taguo wendo wake
ūrī mūnene kūrī arīa
mamwītīgīrīte;
¹²o ta ūrīa irathīro kūrīaihañrīrie
na ithūiro-rī,
ūguo no taguo atwehereirie
mehia maitū
magatūraiñrīria.
¹³O ta ūrīa mūthuuri aigugāra
ciana ciake tha,
ūguo no taguo Jehova aigugāra
tha arīa mamwītīgīrīte;
¹⁴nīgūkorwo we nīoi ūrīa
tuombirwo,
nīaririkanaga aī ithuī tūrī o
rūkūngū.
¹⁵Ha ūhorō wa mūndū-rī, matukū
make mahaana o ta nyeki,
we acanūkaga o ta ihūa rīa
gīthaka;
¹⁶rīhurutagwo nī rūhuho rīkehera,
na harīa rīraarī rītingīcooka
kuonwo rīngī.
¹⁷No rīrī, kuuma tene nginya tene
wendo wa Jehova ūtūūrāga harī
arīa mamwītīgīrīte,
naguo ūthingu wake ūgakinyīra
ciana cia ciana ciao,
¹⁸o acio mamenyagīrīra kīrīkanīro
gīake,
na makaririkanaga gwathīkīra
watho wake.
¹⁹Jehova nīahaandīte gītī gīake kīa
ūnene kūu igūrū,
na ūthamaki wake wathaga
maūndū mothe.
²⁰Goocai Jehova, inyuī arāika ake,
inyuī njamba irī hinya, inyuī
mwīkaga ūrīa oigīte,
o inyuī mwathīkagīra kiugo
gīake.

²¹Goocai Jehova, inyuĩ mbūtũ ciake
ciothe cia igūrũ,
o inyuĩ ndungata ciake iria
ciĩkaga ũrĩa endaga.

²²Goocai Jehova, inyuĩ mawĩra
make mothe
mũrĩ kũrĩa guothe athamakaga.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.

Jehova ũrĩa Mũũmbi na Mũheani

10⁴Gooca Jehova, wee ngoro
yakwa.

Wee Jehova Ngai wakwa, Wee ũrĩ
mũnene mũno;
wĩhumbĩte riiri na ũkaru.

²Ehumbĩte ũtheri taarĩ nguo;
we atambũrũkagia igūrũ taarĩ
hema,

³na akaara mĩgamba ya
tũnyũmba twake twa
ngoroba igūrũ rĩa maaĩ.

We atũmaga matu matuĩke ngaari
yake ya ita,
na agakuuo nĩ mathagu ma
rũhuho.

⁴Nĩwe ũtũmaga rũhuho rũtuĩke
arekio ake,
nacio nĩnĩmbĩ cia mwaki
agacitua ndungata ciake.

⁵We aahaandire thĩ igūrũ rĩa
mĩthingi yayo;
ndĩrĩ hĩndĩ ĩngĩenyenyeka.

⁶Wamĩhumbĩrĩre na iria rĩrĩa inene
taarĩ nguo;
maaĩ maikarĩre makunĩkĩire
irĩma.

⁷No rĩrĩ, wakũũmire maaĩ makĩũra,
nacio ngwa ciaku ciagamba
magĩithara;

⁸magĩtherera igūrũ wa irĩma,
magĩkũrũka cianda-inĩ,
magĩtherera na kũrĩa watuĩte
mathĩĩ.

⁹Wee nĩwe wekĩrĩre mũhaka ũrĩa
matangĩkĩra;
gūtĩrĩ hĩndĩ magaacooka
kũhumbĩra thĩ.

¹⁰We atũmaga ithima ciitĩrĩre maaĩ
mĩkuru-inĩ;
mathereraga gatagatĩ-inĩ ka
irĩma.

¹¹Nĩcio iheaga nyamũ ciothe cia
gĩthaka maaĩ ma kũnyua;
nĩkuo njagĩ cia werũ-inĩ
inyootoragĩrwo.

¹²Nyoni cia rĩera-inĩ ciakaga itara
hakuhĩ na maaĩ macio;
ciinaga irĩ honge-inĩ cia mĩtĩ.

¹³We aitagĩrĩria irĩma maaĩ moimĩte
nyũmba-inĩ ciake iria irĩ
igūrũ;

thĩ nĩĩganagwo nĩ maciaro ma
wĩra wake.

¹⁴We atũmaga nyeki ĩkũre nĩ ũndũ
wa kũrĩio nĩ mahiũ,
na agakũria mĩmera ĩrĩa andũ
mahaandaga,
tĩĩri-inĩ gũgakiumaga irio:

¹⁵ndibei ĩrĩa ĩkenagia ngoro ya
mũndũ
na maguta ma gũtũma ũthiũ
wake ũkenge,
o na irio iria ciĩkagĩra ngoro
yake hinya.

¹⁶Mĩtĩ ya Jehova nĩyuragĩrio mbura
wega,
mĩtarakwa ĩyo ya Lebanoni o
ĩrĩa aahaandire.

¹⁷Kũu nĩkuo nyoni ciakaga itara
ciacio;
nayo njũũ, nyũmba yayo ĩrĩ kũu
mĩkarakaba-inĩ.

¹⁸Irĩma-inĩ iria ndaaya nĩkuo mbũri
cia gĩthaka ciikaraga;
mĩatũka-inĩ ya mahiga nĩkuo
ikami ciĩhithaga.

¹⁹Mweri nĩguo ũmenyithanagia
hĩndĩ ya imera,
narĩo riũa nĩrĩmenyaga hĩndĩ
yarĩo ya gũthũa.

²⁰Wee nĩwe ũtũmaga kũgĩe nduma,
gũgatuĩka ũtukũ,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka
ikoimĩra icemeete.

²¹ Mĩrũũthi ĩrĩa mũĩthĩ ĩraramaga
ĩkĩhĩta,
na ĩgacaria irio ciayo kuuma
harĩ Mũrungu.

²² Rĩũa rĩrathaga, nayo ĩgeethĩĩra;
ĩthiĩaga ĩgakoma imamo-inĩ
ciayo.

²³ Hĩndĩ ĩyo mũndũ agathĩĩ kũruta
wĩra wake,
agakĩruta wĩra o nginya
hwaĩ-inĩ.

²⁴ Wee Jehova, kaĩ mawĩra maku nĩ
maingĩ-ĩ!
Mothe ũmarutĩte na ũũgĩ;
nayo thĩ ĩiyũrĩte ciũmbe ciaku.

²⁵ Rũĩria nĩrĩo iria rĩrĩa inene na
rĩariĩ,
rĩiyũrĩte ciũmbe irĩ muoyo
itangĩtarĩka,
iria nene na iria nini.

²⁶ Marikabu nĩkuo igeragĩra igĩthĩĩ
na igĩcooka,
o na nyamũ ĩrĩa ĩitagwo
Leviathani,
ĩrĩa wombire nĩguo ĩtũũhagĩre
kuo.

²⁷ Icio ciothe nĩwe icũthagĩrĩria
nĩguo ũcihe irio ciacio hĩndĩ ĩrĩa
yagĩrĩire.

²⁸ Na rĩrĩa wacihe irio,
cioyaga ikarĩa;
rĩrĩa watambũrũkia guoko gwaku,
ũcihũũnagia na indo njega.

²⁹ Rĩrĩa wahitha ũthiũ waku,
inyiitagwo nĩ guoya;
rĩrĩa weheria mĩhũmũ yacio,
ikuuaga igaacooka rũkũngũ-inĩ.

³⁰ Rĩrĩa watũma Roho waku,
ikagĩa kuo,
nawe ũkerũhia maũndũ mothe
gũkũ thĩ.

³¹ Riiri wa Jehova ũrotũũra nginya
tene;
Jehova arokenagĩra mawĩra
make:

³² o we ũcio ũroraga thĩ, nayo
ĩkainaina,
o we ũhutagia irĩma, nacio
ikoima ndogo.

³³ Ngũtũũra nyinagĩra Jehova
matukũ mothe ma muoyo
wakwa;
ndĩrĩinaga ngĩgoocaga Ngai
wakwa hĩndĩ ĩrĩa yothe
ngũtũũra muoyo.

³⁴ Jehova arokenio nĩ mecũũrania
makwa,
rĩrĩa ndĩrĩkenaga nĩ ũndũ wake.

³⁵ No rĩrĩ, ehia maroniinwo kuuma
thĩ,
na andũ arĩa aaganu mathire
biũ.

Wee ngoro yakwa, gooca Jehova.
Goocai Jehova.

Wĩhokeku wa Ngai kũrĩ Isiraeli

10 ⁵ Cookeria Jehova ngaatho,
kaĩrai rĩitwa rĩake;
menyithiai ndũrĩrĩ maũndũ
marĩa ekĩte.

² Mũinĩrei, mũmũinĩre
mũkĩmũgocaga;
heanai ũhoru wa ciĩko ciake
ciothe cia magegania.

³ Mwĩrahei nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩake
itheru;
ngoro cia arĩa marongoragia
Jehova nĩikene.

⁴ Cũthĩrĩriai Jehova na hinya wake;
mathaai ũthiũ wake hĩndĩ
ciothe.

⁵ Ririkanai magegania marĩa ekĩte,
na ciamu ciake, na matuĩro ma
ciira marĩa atuĩte,

⁶ inyuĩ njiaro cia Iburahĩmu
ndungata yake,
o inyuĩ ciana cia Jakubu, inyuĩ
ake athuure.

⁷ Jehova nĩwe Ngai witũ;
matuĩro make ma ciira marĩ thĩ
yothē.

⁸Nīaririkanaga kīrīkanīro gīake
nginya tene,
nīkīo kiugo kīrīa aathanire, nī
ūndū wa njiarwa ngiri,
⁹kīrīkanīro kīrīa aarīkanīre na
Iburahīmu,
na noguo mwīhītwā ūrīa
eehītire harī Isaaka.
¹⁰Nīagīkīrīre hinya harī Jakubu kīrī
kīrīa gīake kīa watho wa
kūrūmagīrīrwo,
agīgīkīra hinya harī Isiraeli kīrī
kīrīkanīro gīa gūtūūra tene
na tene:
¹¹“Wee nīwe ngaawe būrūri wa
Kaanani ūtuīke igai rīrīa
ūkaagaya.”
¹²Hīndī īrīa maarī o anini
magītarwo,
o anini biū, na marī ageni
kuo-rī,
¹³morūūrāga kuuma rūrīrī rūmwe
nginya rūrīa rūngī,
na kuuma ūthamaki-inī ūmwe
nginya ūrīa ūngī.
¹⁴Ndarī mūdū o na ūmwe
eetīkīrīre amanyariire;
nī ūndū wao akīrūithia
athamaki, akīmeera atīrī:
¹⁵“Mūtikanahutie andū arīa akwa
aitīrīrie maguta;
mūtikaneeke anabii akwa ūūru.”
¹⁶Agītūma būrūri ūcio ūgīe
ng’aragu,
na akīniina mīthiithū yao yothe
ya irio;
¹⁷agītūma mūdū athī mberē yao:
nīwe Jusufu, ūrīa wendirio arī
ngombo.
¹⁸Nīmamūtīihirie magūrū na bīngū,
na makīmuoha ngīngo na īgera,
¹⁹nginya ūrīa oigīte ūgīkinyanīra,
nginya kiugo kīa Jehova
gīkīonania atī aarī mūdū
wa ma.
²⁰Mūthamaki agītūmana na
akīmuohorithia,
mwathi ūcio wa ndūrīrī
akīmūrekereria.

²¹Akīmūtua mwathi wa indo cia
nyūmba yake,
na mūrōri wa indo iria ciothe
aarī nacio,
²²nīguo ataarage anene ake o ūrīa
angīonire kwagīrīre,
na arutage athuuri ake ūūgī.
²³Hīndī īyo Isiraeli agīthī Misiri;
Jakubu agītūūra arī mūgeni
būrūri-inī ūcio wa Hamu.
²⁴Jehova agītūma andū ake
maciarane mūno;
agītūma maingīhe mūno gūkīra
thū ciao,
²⁵iria aagarūrīre ngoro ciao agītūma
ithūūre andū ake,
agītūma ithugundire ndungata
ciake ūūru.
²⁶Aatūmire Musa ndungata yake,
na Harūni, ūrīa aathurīte.
²⁷Nao makīringa ciama ciake
gatagatī-inī kao,
magīka magegania make
būrūri-inī wa Hamu.
²⁸Agītūma kūgīe nduma naguo
būrūri ūcio ūgītumana,
tondū-rī, githī ti ciugo ciake
maaremeire?
²⁹Akīgarūra maaī mao magītūika
thakame,
agītūma thamaki ciao ikue.
³⁰Būrūri wao ūkīiyūra ciūra,
iria ciatoonire nginya
tūnyūmba twa toro twa
anene ao.
³¹Aaririe, gūgīuka mīrumbī ya ngi,
na rwagī rūkīiyūra būrūri wao
wothe.
³²Akīgarūra mbura yao īgītūika ya
mbembe,
na heni ikīhenūka būrūri-inī
wao wothē;
³³akīrūnda mīthabībū yao, na
mīkūyū,
na akiunanga mītī ya būrūri
wao.
³⁴Aaririe, nacio ngigī igīūka,
na ndaahi itangītarīka;

³⁵ ikĩrĩa kĩndũ gĩothe kĩaĩ kũiruru
bũrũri-inĩ wao,
na ikĩrĩa maciaro ma tũĩri wao.
³⁶ Ningĩ akĩũraga marigithathi
mothe ma bũrũri wao,
maciaro ma mbere ma ũciari
wao wothe.
³⁷ Nĩaarutire Isiraeli makiuma kuo,
makuuĩte betha na thahabu,
na gatagatĩ ka mĩhĩrĩga yao
hatiarĩ mũndũ o na ũmwe
warĩ mũhinyaru.
³⁸ Andũ a Misiri nĩmakenire moima
kuo,
tondũ nĩmanyiĩtũtwo nĩ guoya
wa andũ acio a Isiraeli.
³⁹ Nĩatambũrũkirie itu
rĩmahumbagĩre,
o na mwaki wa
kũmamũrĩkagĩra ũtukũ.
⁴⁰ Metirie irio, nake akĩmarehere
tũmakia-arũme,
na akĩmahũũnia na irio cia
igũrũ.
⁴¹ Aatũranirie rwaro rwa ihiga,
namo maaĩ magĩtothoka;
magĩgĩtherera ta rũũĩ kũu
werũ-inĩ.
⁴² Nĩgũkorwo nĩaririkanire kũĩranĩro
gĩake gĩtheru
kĩrĩa aarĩkanĩire na ndungata
yake Iburahĩmu.
⁴³ Nĩaarutire andũ ake makiuma
kũu makenete,
akĩruta acio ake athuure
makĩanagĩrĩra nĩ gũkena;
⁴⁴ akĩmahe mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
nao magĩtuĩka a kũgaya kĩa
andũ angĩ maanogeire,
⁴⁵ nĩguo marũmagie mataaro make,
na maathĩkagĩre mawatho
make.

Goocai Jehova.

Kuumbũra Mehia ma Isiraeli

10 ⁶ Goocai Jehova.

Cookeriai Jehova
ngaatho, nĩgũkorwo nĩ
mwega;
wendo wake ũtũũraga nginya
tene.
² Nũũ ũngiuga ciĩko cia hinya cia
Jehova,
kana aanĩrĩre kũna ũgooci wake
wothe?
³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
marũmagia kĩhooto,
arĩa meekaga ũrĩa kwagĩrĩire
hĩndĩ ciothe.
⁴ Ndirikanaga, Wee Jehova, hĩndĩ
ĩrĩa ũgũwĩka andũ aku wega,
ũndeithagie rĩrĩa
ũkũmahonokia,
⁵ nĩguo ngenagĩre ũgaacĩru wa
andũ aku athuure,
nĩguo ngwatanagĩre gĩkeno-inĩ
kĩa rũrĩrĩ rwaku,
na nyiitanagĩre na igai rĩaku
tũgĩkũgooca.
⁶ Ithuĩ nĩtwĩhĩtie, o ta ũrĩa maithe
maitũ meehirie;
nĩtwĩkĩte ũũru na tũkaagana.
⁷ Rĩrĩa maithe maitũ maarĩ Misiri,
matiarũmbũirie ciama ciaku;
matiigana kũririkana ũtugi waku
mũingĩ,
na makĩrema marĩ hũgũrũrũ-inĩ
cia iria, o Iria rĩu Itune.
⁸ No nĩamahonokirie nĩ ũndũ wa
rĩũtwa rĩake,
nĩguo atũme hinya wake
mũnene ũmenyeke.
⁹ Nĩakũũmire Iria Itune, narĩo
rĩkĩhũa;
akĩmagereria kũu kũriku taarĩ
werũ-inĩ.
¹⁰ Nĩamahonokirie guoko-inĩ kwa
andũ arĩa maamathũire;
akĩmakũũra kuuma guoko-inĩ
gwa thũ.

¹¹ Maaĩ macio nĩmahubanĩirie
amuku ao;
gũtirĩ o na ũmwe wao
watigarire.
¹² Hĩndĩ iyo magũtũkia ciĩranĩro
ciake,
na makĩmũinĩra, makĩmũgooca.
¹³ No makĩriganĩrwo o narua nĩ ũrĩa
ekĩte,
na matiigana gweterera ũtaaro
wake.
¹⁴ Marĩ kũu werũ-inĩ makĩnyitwo nĩ
thuti;
makĩgeria Mũrungu marĩ kũu
gũtagĩiaga kĩndũ.
¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio akĩmahe kĩrĩa
maamwĩtirie,
no akĩmatũmĩra mũrimũ wa
kũmanyariira.
¹⁶ Ningĩ nĩmaiguĩrĩre Musa ũiru
marĩ kũu kambĩ-inĩ,
o na makĩguĩra Harũni ũiru, o
ũcio wamũrĩrwo Jehova.
¹⁷ Thĩ igĩatũka na ikĩmeria Dathani;
ningĩ igĩthika thiritũ ya
Abiramu.
¹⁸ Mwaki ũgĩakana gatagatĩ-inĩ ka
arũmĩrĩri ao;
rũrĩrĩmbĩ rũgĩcina andũ acio
aaganu.
¹⁹ Nĩmathondekire gacaũ marĩ kũu
Horebu,
makĩhooya mũhianano
ũtweketio kuuma kũrĩ
kĩgera.
²⁰ Maakũũranirie Riiri wa Ngai
na mũhianano wa ndegwa irĩa
irĩiaga nyeki.
²¹ Makĩriganĩrwo nĩ Mũrungu ũrĩa
wamahonokirie,
ũrĩa wekĩte maũndũ manene
kũu bũrũri wa Misiri,
²² akĩringa ciama bũrũri wa Hamu,
na agĩka mawĩko ma
gwĩtigĩrwo Iria-inĩ Itune.
²³ Nĩ ũndũ ũcio akiuga
nĩekũmaniina,
tiga nĩ Musa, ũrĩa we aathurĩte,

warũgamire mbere yake,
akĩmũthaitha ndakamaniine na
mang'ũrĩ make.
²⁴ Ningĩ makĩnyarara bũrũri ũcio
mwega,
makĩaga gwĩtũkia kĩĩranĩro
gĩake.
²⁵ Makĩnuguna marĩ hema-inĩ ciao,
na makĩaga gwithĩkĩra Jehova.
²⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩoya guoko na
igũrũ,
akĩhĩta atĩ nĩakamang'aũranĩria
kũu werũ-inĩ,
²⁷ ang'aũranĩrie njiaro ciao kũu
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
aciharaganĩrie kũu mabũrũri-
inĩ guothe.
²⁸ Nĩmeyohanirie na Baali ya Peoru,
na makĩrĩa magongona
maarutĩrwo ngai itarĩ
muoyo;
²⁹ magĩtũma Jehova arakare nĩ ũndũ
wa ciĩko ciao cia waganu,
naguo mũthiro ũgĩtuthũka
gatagatĩ-inĩ kao.
³⁰ No Finehasi akĩrũgama na igũrũ,
akĩherithia arĩa maarĩ na
mahĩthia,
naguo mũthiro ũgĩthira.
³¹ Ũhoru ũcio ũgĩtũma atuuo nĩ
mũthingu
kũrĩ njiarwa na njiarwa nginya
tene.
³² Nao makĩrakaria Jehova hau
maaĩ-inĩ ma Meriba,
nake Musa agĩkinyĩrwo nĩ
thĩĩna nĩ ũndũ wao;
³³ nĩgũkorwo nĩmaremeire Roho wa
Ngai,
nake Musa akĩaria ciugo
itaagĩrĩre.
³⁴ Matiigana kũniina ndũrĩrĩ icio
ta ũrĩa Jehova aamaathĩte,
³⁵ no nĩgũtukana maatukanire na
ndũrĩrĩ,
na makĩrũmĩrĩra mĩtugo yao.
³⁶ Makĩhooya mĩhianano yao,
irĩa yatuĩkire mũtego kũrĩ o.

³⁷ Makīrutīra ndaimono
aanake na airītu ao marī
magongona.

³⁸ Magīita thakame iteehītie,
thakame ya aanake na airītu ao,
arīa maarutire marī magongona
kūrī mīhianano ya Kaanani,
naguo būrūrī ūgīthaahio nī
thakame yao.

³⁹ Nīmethaahirie o ene nī gwīka
ūguo meekire;
na ūndū wa ciiko ciao
makīhūūra ūmaraya.

⁴⁰ Nī ūndū ūcio Jehova akīrakarīra
andū ake,
na agīthūūra igai rīake mūno.

⁴¹ Akīmaneana kūrī ndūrīrī,
nīguo maathagwo nī thū ciao.

⁴² Thū ciao ikīmahinyīrīria,
na ikīmaiga rungu rwa wathani
wao.

⁴³ Nake akīmateithūra mahinda
maingī,
no-o makīrema,
makīrikīra mehia-inī mao.

⁴⁴ Nowe akīona mīnyamaro yao
rīrīa aaiguire magikaya;

⁴⁵ nī ūndū wao akīrīrikana
kīrīkanīro gīake,
na nī ūndū wa wendo wake
mūnene akīringwo nī tha.

⁴⁶ Agītūma maiguīrwo tha
nī arīa othe maamatahīte.

⁴⁷ Tūhonokie, Wee Jehova Ngai witū,
na ūtūcookanīrīrie ūtūrute kūrī
ndūrīrī,
nīguo tūcookagīrie rīitwa rīaku
itheru ngaatho,
na twīrahagīre ūgooci waku.

⁴⁸ Jehova arogoocwo, o we Ngai wa
Isiraēli,
kuuma tene wa tene, nginya o
tene na tene.
Nao andū othe nīmakiuge,
“Ameni!”

Goocai Jehova.

IBUKU RĪA GATANO

Thaburi 107–150

*Gūcookia Ngaatho nī ūndū wa Kūhonokio
Mathīina-inī Maingī*

- ¹ Cookeriai Jehova ngaatho,
nīgūkorwo nī mwega;
wendo wake ūtūūruga tene na
tene.
- ² Andū arīa makūūrītwo nī Jehova
nīmakiuge ūguo:
o acio akūūrīte kuuma guoko-inī
gwa thū,
- ³ o acio aacookanīrīrie amarutīte
mabūrūrī-inī,
kuuma mwena wa irathīro na
wa ithūiro,
na kuuma mwena wa
gathigathini na wa gūthini.
- ⁴ Amwe morūūrīre werū-inī ūtarī
kīndū,
maagīte njīra ya kūmakinyia
itūūra inene kūrīa
mangīatūūrīre.
- ⁵ Maarī ahūtu na makanyoota,
na makaaga mwīhoko thīinī
wao.
- ⁶ Nao magīkaīra Jehova marī
mīnyamaro-inī,
nake akīmahonokia kuuma
thīina-inī.
- ⁷ Aamagereirie njīra nūngarū,
nginya magīkinya itūūra inene
kūrīa mangīonire gwa
gūtūūra.
- ⁸ Nīmagīcookerie Jehova ngaatho nī
ūndū wa wendo wake ūrīa
ūtathiraga,
na mawīko make ma magegania
marīa eekīire andū,
- ⁹ nīgūkorwo nīwe ūnyootoraga
andū arīa anyootu,
na akahūūnia arīa ahūtu na
maūndū mega.

¹⁰ Amwe maaikarĩte nduma-inĩ o na
nduma-inĩ nene mũno,
makĩnyamarĩka marĩ ohe na
mĩnyororo ya kĩgera,

¹¹ nĩgũkorwo nĩmaremeire ciugo cia
Mũrungu,
o na makĩagĩra kĩrĩra kĩa Ūrĩa-
ũrĩ-Igũrũ-Mũno bata.

¹² Nĩ ūndũ ūcio akĩmarutithia wĩra
wa hinya;
nao makĩhĩngwo na gũkĩaga wa
kũmateithia.

¹³ Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ
thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma
mĩnyamaro-inĩ.

¹⁴ Nake aamarutire nduma-inĩ,
akĩmaruta kũu nduma-inĩ
nene mũno,
na agĩtuanga mĩnyororo ĩrĩa
moohetwo nayo.

¹⁵ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ
ũndũ wa wendo wake ūrĩa
ūtathiraga,
na mawĩko make ma magegania
marĩa eekĩire andũ,

¹⁶ nĩgũkorwo nĩoinangaga ihingo cia
gĩcango
na akoinanga mĩgũiko ya kĩgera.

¹⁷ Amwe maatuĩkire andũ akĩngu nĩ
ũndũ wa mĩthĩire yao ya
ũremi,
o na nĩ ūndũ wa waganu wao
magĩtuĩka a gũthĩĩnĩka.

¹⁸ Magĩtuĩka a kũira ngoro mona irio
o ciothe,
nao magĩkuhĩrĩria ihingo cia
gĩkuũ.

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ
mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩmaruta thĩĩna-inĩ.

²⁰ Aatũmire kiugo gĩa ke akĩmahonia;
aamateithũire kuuma
mbĩrĩra-inĩ.

²¹ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ
ũndũ wa wendo wake ūrĩa
ūtathiraga,
na mawĩko make ma magegania
marĩa eekĩire andũ.

²² Nĩmakĩrute igongona rĩa gũcookia
ngaatho,
na mamenyithanie mawĩko
make makĩinaga nyĩmbo cia
gĩkeno.

²³ Angĩ maagereire iria-inĩ marĩ
marikabu-inĩ;
maathiiaga wonjoria kũu maria-
inĩ manene.

²⁴ Nĩmoonire mawĩko ma Jehova,
makĩona ciiko ciake cia
magegania kũu kũriku.

²⁵ Nĩgũkorwo aaririe, akĩarahũra
kĩhuhũkanio
kĩrĩa gĩatũmire iria rĩgĩe na
makũmbĩ.

²⁶ Marikabu igĩkanio na igũrũ, na
igĩcooka igĩkanio na kũu
thĩ kũrĩa kũriku;
andũ acio magĩkua ngoro nĩ
ũndũ marĩ ūgwati-inĩ
mũnene.

²⁷ Makĩagaga na magĩtũgũũga ta
andũ arĩũ;
ũũgĩ wao wothe nĩwakinyĩte
mũthia.

²⁸ Hĩndĩ ĩyo magĩkaĩra Jehova marĩ
thĩĩna-inĩ,
nake akĩmahonokia kuuma
mĩnyamaro-inĩ.

²⁹ Nake akĩhooreria kĩhuhũkanio kũu
kĩnene;
namo makũmbĩ ma iria rĩu
magĩkirio ki.

³⁰ Nao magĩkena nĩ iria rĩu
kũhoorera,
nake akĩmakinyia nginya
gĩcukĩro-inĩ kĩa marikabu
kĩrĩa merirĩrie gũkinya.

³¹ Nĩmagĩcookerie Jehova ngaatho nĩ
ũndũ wa wendo wake ūrĩa
ūtathiraga,
na mawĩko make ma magegania
marĩa eekĩire andũ.

³² Nĩmamũtũũgĩrie kĩũngano-inĩ kĩa
andũ,
na mamũgooce marĩ kĩaama-inĩ
kĩa athuuri.

³³ Aagarũrire kũrĩa kwarĩ njũũ
 gũgĩtuĩka werũ,
 nakuo kũrĩa kwarĩ ithima
 ciathereraga gũgĩtuĩka
 kũndũ kũng'aru,
³⁴ naguo bũrũri ũrĩa woimaga irio
 mũno akiũtua werũ wa
 igata ũtaarĩ kindũ,
 tondũ wa waganu wa andũ arĩa
 maatũũraga kuo.
³⁵ Aagarũrire kũrĩa kwarĩ werũ
 gũkĩgĩa tũria twa maaĩ,
 nakuo kũrĩa kwarĩ kũng'aru
 agĩtũma gũkunũke ithima;
³⁶ nao andũ arĩa maarĩ ahũtu
 akĩmarehe kuo,
 nao magĩaka itũũra inene rĩa
 gũikara.
³⁷ Maarĩmire mĩgũnda na
 makĩhaanda mĩthabibũ,
 ĩrĩa yaciarire magetha maingĩ;
³⁸ aamarathimire nao makĩingĩha
 mũno,
 na ndaarekire mahiũ mao
 manyiie.
³⁹ Mũigana wao ũgĩcooka ũkĩnyiiha,
 na makĩagithio hinya,
 nĩ kũhinyĩrĩrio, na kũnyariirĩka,
 o na kĩaha;
⁴⁰ we ũrĩa ũnyararithagia andũ arĩa
 marĩ igweta-rĩ,
 agĩtũma morũũre kũndũ gũtaarĩ
 njĩra.
⁴¹ No rĩrĩ, nĩarutire andũ arĩa
 abatari mathĩina-inĩ,
 na andũ a nyũmba ciao
 akĩmaingĩhia o ta mahiũ.
⁴² Andũ arĩa arũngĩrĩru monaga
 ũguo magakena,
 no arĩa othe aaganu nĩgũkirio
 makiragio.
⁴³ Mũndũ o wothē mũũgĩ-rĩ,
 nĩarũmbũie maũndũ
 macio,
 na ecũũranie ũhoru wa wendo
 mũnene wa Jehova.

Ihooya rĩa kũũria Ũtoorania

Thaburi ya Daudi

¹⁰ ⁸¹ Wee Ngai, ngoro yakwa
 nũkindĩirie;
 nĩkũina ngũina, ngũgooce na
 rwĩmbo na muoyo wakwa
 wothē.
² Arahũka, wee kĩnanda kĩa
 mũgeeto na gĩa kĩnũbi!
 Ngwarahũka ruoro rũgĩtema.
³ Wee Jehova nĩngũkũgooca,
 ngũgooce gatagatĩ-inĩ ka
 ndũrĩrĩ;
 nĩngũkũinĩra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka
 andũ.
⁴ Nĩgũkorwo wendo waku nĩ
 mũnene, ũkaraiha gũkĩra
 igũrũ;
 wĩhokeku waku ũkinyaga o
 matu-inĩ.
⁵ Wee Ngai tũũgĩra, ũtũũgĩrio igũrũ
 rĩa igũrũ,
 riiri waku nĩũgĩe igũrũ rĩa thĩ
 yothē.
⁶ Tũhonokie na ũtũteithie na guoko
 gwaku kwa ũrĩo,
 nĩguo ũteithũre arĩa wendete.
⁷ Ngai nĩarĩtie arĩ handũ hake harĩa
 haamũre, akoiga atĩrĩ:
 “Nĩngatũranga Shekemu ndĩ na
 gĩkeno kĩingĩ,
 na thimĩre andũ akwa Gĩtuamba
 gĩa Sukothe.
⁸ Gileadi nĩ gwakwa, o na Manase
 no gwakwa;
 Efiraimu nĩ ngũbia yakwa ya
 kĩaera,
 na Juda nĩ mũthĩgi wakwa wa
 ũthamaki.
⁹ Moabi nĩ kĩaĩ gĩakwa gĩa
 gwĩthambĩra,
 na Edomu nĩho njikagia kĩaatũ
 gĩakwa;
 nĩngwanĩrĩra nĩ ũrĩa ndooretie
 bũrũri wa Filistia.”

- ¹⁰Nũũ ũkũnginyia itũũra rĩrĩa inene
rĩirigĩre?
Nũũ ũkũndongoria andware
Edomu?
- ¹¹Githĩ tiwe, Wee Ngai, o Wee
ũtũtiganĩirie,
na ũgatiga gũtwarana na mbũtũ
ciitũ cia ita?
- ¹²Tũteithie ũtũhootanĩre harĩ thũ
ciitũ,
nĩgũkorwo ũteithio wa mũndũ
nĩ wa tũhũ.
- ¹³Ngai arĩ hamwe na ithuĩ
nĩtũkũhootana,
na nĩakarangĩrĩria thũ ciitũ thĩ.

*Ihooya rĩa Mũndũ kũũria Arĩhĩrio
Thaburi ya Daudi*

- 10** ⁹¹Wee Ngai, ũrĩa ngoocaga,
ndũgaakire,
²nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu na a
maheeni
nĩmathamĩtie tũnua nĩguo
manjũkĩrĩre;
nĩmarĩtie ũhoru wakwa na
rũrĩmĩ rwa maheeni.
- ³Mandigicĩirie makĩaragia ndeto
cia rũthũũro;
maatharĩkagĩra hatarĩ gĩtũmi.
- ⁴Handũ ha wendo ũrĩa ndĩmendete
nagu,
o nĩ gũũthitanga maathitangaga,
no nĩ nĩkũhooya
ndĩmahoooyagĩra.
- ⁵Mandĩhaga wega na ũũru,
na makandĩha wendani na
rũthũũro.
- ⁶Mũndũ ũrĩa wĩkĩte ũguo mũigĩre
mũndũ mũũru amũũkĩrĩre;
mwena wake wa ũrĩo
nĩkũrũgame mũndũ wa
kũmũthitanga.
- ⁷Aacirithio-rĩ, nĩatuuagwo mwĩhia,
na kũhooya gwake gũgĩtuĩke no
kwĩhia.
- ⁸Matukũ make maronyiia;
ũtongoria wake ũrooywo nĩ
mũndũ ũngĩ.

- ⁹Ciana ciake irotuĩka cia ngoriai,
na mũtumia wake atuĩke wa
ndigwa.
- ¹⁰Ciana ciake irotuĩka njara-rũhĩ cia
gũcangacanga;
iroingatwo ciume mĩcĩi yao iyo
mĩanangĩku.
- ¹¹Indo ciake ciothe irotahwo nĩ
mũndũ ũrĩa marĩ thiirĩ
nake;
andũ a kũngĩ nĩmeyerere
maciaro ma wĩra wake.
- ¹²Aroaga mũndũ ũngĩmwonia ũtugi,
o na kana mũndũ ũngĩguĩra
ciana icio ciake cia ngoriai
tha.
- ¹³Njiaro ciake iroetherio,
na marĩtwa maacio mathario
kuuma rũciaro-inĩ rũrĩa
rũgooka.
- ¹⁴Waganu wa maithe make
ũrotũũra ũririkanagwo nĩ
Jehova;
wĩhia wa nyina ũroaga
gũgaathario o na rĩ.
- ¹⁵Mehia mao marotũũra hĩndĩ
ciothe marĩ mbere ya
Jehova,
nĩguo akaaniina kũririkanwo
kwao gũkũ thĩ.
- ¹⁶Nĩgũkorwo mũndũ ũcio we ndarĩ
hĩndĩ eciragia ũhoru wa
gũtugana,
no aingatithagia mũndũ ũrĩa
mũthĩĩni, na ũrĩa mũbatari,
o na ũrĩa mũthuthĩku ngoro, o
nginya akamooraga.
- ¹⁷Aronyiitwo nĩ kĩrumi,
tondũ we endete o kũruma
andũ manyiitwo nĩ kĩrumi;
kĩrathimo kĩromũraihĩrĩria,
tondũ we ndendaga
kũrathimana.
- ¹⁸Ehumbaga kĩrumi taarĩ nguo;
kĩamũtoonyire mwĩrĩ ta maaĩ,
o na gĩkĩmũtoonya mahĩndĩ-inĩ
taarĩ maguta.

¹⁹ Kĩrotuĩka taarĩ nguo ya igũrũ
erigiicĩrie,
na gĩtuĩke taarĩ mũcibi
ehotorete nginya tene.

²⁰ Rĩrĩ nĩrĩtuĩke irĩhi rĩa Jehova kũrĩ
arĩa maathitangaga,
o kũrĩ arĩa maaragia ũuru igũrũ
rĩakwa.

²¹ No rĩrĩ, Wee Mwathani Jehova,
njĩka maũndũ mega nĩ ũndũ wa
rĩtwa rĩaku;
ndeithũra tondũ wa wega wa
wendo waku.

²² Nĩgũkorwo ndĩ mũthĩini na
mũbatari,
nayo ngoro yakwa nĩgurarĩtio
thĩinĩ wakwa.

²³ Ndĩ hakuĩ kũbuĩria o ta kĩruru
kĩa hwaĩ-inĩ;
hurutagwo nĩ rũhuho o ta ngigĩ.

²⁴ Maru makwa nĩmaregerete nĩ
kwĩima kũrĩa;
mwĩrĩ wakwa ũhĩnjĩte nĩ kwaga
maguta.

²⁵ Nduĩkĩte kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ
andũ arĩa maathitangaga;
rĩrĩa maanyona, mainainagia
mĩtwe.

²⁶ Wee Jehova Ngai wakwa, ndeithia;
honokia kũringana na wendo
waku.

²⁷ Tũma mamenye atĩ kũu nĩ guoko
gwaku,
mamenye atĩ Wee Jehova, nĩwe
wĩkĩte ũguo.

²⁸ O nĩ marumanage, no wee
ũrathimanage;
rĩrĩa maatharĩkĩra
nĩmarĩconorithagio,
no ndungata yaku no gũkena
ĩrĩkenaga.

²⁹ Arĩa maathitangaga
makaahumbwo njono
na mohwo thoni taarĩ nguo ya
igũrũ.

³⁰ Nĩndĩrĩkumagia Jehova mũno na
kanua gakwa;
nĩndĩrĩmũgoocaga ndĩ kĩrĩndĩ-
inĩ kĩnene.

³¹ Nĩgũkorwo arũgamaga guoko-inĩ
kwa ũrĩo kwa mũndũ ũrĩa
mũbatari,
nĩguo ahonokagie muoyo wake
harĩ andũ arĩa mangĩmũtua
nĩ mwĩhia.

*Ūhootani wa Mũthamaki Ūrĩa
Mũthĩnjĩri-Ngai*

Thaburi ya Daudi

11 ⁰¹ Jehova nĩerire Mwathani
wakwa atĩrĩ:
“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa
ũrĩo,
nginya rĩrĩa ngaatũma thũ ciaku
ituĩke gaturwa ka makinya
maku.”^a

² Mũthĩgi wa hinya waku-rĩ,
Jehova nĩakaũtambũrũkia
kuuma Zayuni;
nĩũgaathana ũrĩ gatagatĩ ga thũ
ciaku.

³ Ikundi ciaku cia ita nĩlkerutĩra
mũthenya waku wa mbaara.
Igooka irĩ na ũgemu wa ũtheru,
aanake aku mahaana ta ime
rĩoima nda
ya rũciinĩ ruoro rũgĩtema.

⁴ Jehova nĩehĩtĩte
na ndangĩiricũkwo, akoiga atĩrĩ:
“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya
tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

⁵ Mwathani arĩ guoko-inĩ gwaku
kwa ũrĩo;
nĩakahehenja athamaki
mũthenya wa mang’ũrĩ
make.

⁶ Nĩagatuĩra ndũrĩrĩ ciira, aige
ciimba irũndo,
na ahehenje aathani a thĩ yothe.

⁷ Nĩakanyua maaĩ ma karũũĩ karĩ
mũkĩra-inĩ;
nĩ ũndũ ũcio nĩakambararia
mũtwe wake.

^a 1 Itĩ cia ũnene cia tene ciakoragwo handũ
hatũũgĩru harĩa haambatagwo na ngathĩ.

*Kūgaathĩrĩria Cĩiko cia Ngai cia
Kūgeganĩa*

11¹ Goocai Jehova.

Nĩngũkumia Jehova
na ngoro yakwa yothe
ndĩ thiritũ-inĩ ya arĩa
arũngĩrĩru, o na
kiũngano-inĩ.

²Cĩiko cia Jehova nĩ cia mageganĩa;
nĩicũuranagio nĩ arĩa othe
makenagio nĩcio.

³Cĩiko ciake ciyũrĩte riiri na ũkaru,
naguo ũthingu wake ũtũũraga
nginya tene.

⁴Nĩatũmĩte mageganĩa make
maririkanwo;
Jehova nĩ mūtugi na nĩ mũigua
tha.

⁵Arĩa mamwĩtigagĩra nĩamaheaga
irio;
egũtũũra aririkanaga kĩrĩkanĩro
gĩake nginya tene.

⁶Nĩonetie andũ ake mawĩra make
ma hinya,
nĩ ũndũ wa kũmahe mabũrũri
ma ndũrĩrĩ iria ingĩ.

⁷Mawĩra ma moko make nĩ ma
kwĩhokeka, na nĩ ma
kĩhoo;to;
mataaro make mothe nĩ ma
kwĩhokwo.

⁸Nĩ marũmu nginya tene na tene,
maheanĩtwo na wĩhokeku na
ũrũngĩrĩru.

⁹Nĩakinyĩirie andũ ake ũkũũri;
aamũrire kĩrĩkanĩro gĩake kĩrĩ
gĩa gũtũũra nginya tene:
rĩitwa rĩake nĩ itheru na nĩ rĩa
gwĩtigĩrwo.

¹⁰Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra
Jehova;
arĩa othe marũmagĩrĩa
mataaro make nĩmagĩĩaga
na ũmenyo mwegu.
Kũgoocwo nĩ gwake tene na
tene.

Irathimo cia Andũ arĩa Athingu

11² Goocai Jehova.

Kũrathimwo nĩ
mũndũ ũrĩa wĩtigagĩra
Jehova,
ũrĩa ũkenagĩra maathani make
mũno.

²Ciana ciake nĩgatuĩka cia bata
bũrũri-inĩ;
rũciaro rwa arĩa arũngĩrĩru
nĩrũkarathimwo.

³Gwake mũciĩ gũkoragwo na
ũtonga na indo nyingĩ,
naguo ũthingu wake ũtũũraga
nginya tene.

⁴Mũndũ ũrĩa mũrũngĩrĩru o na arĩ
nduma-inĩ nĩatheragĩrwo nĩ
ũtheri,
ũgatherera mũndũ ũcio
mũtugani, ningĩ arĩ tha, o
na nĩ mũthingu.

⁵Mũndũ ũcio mũtugani na
ũheanaga o ũguo tũhũ,
o ũcio wĩkaga maũndũ make
na kĩhoo-to-rĩ, nĩarĩonaga
maũndũ mega.

⁶Ti-itherũ mũndũ ũcio
ndakenyenyeka;
mũndũ mũthingu atũũraga
aririkanagwo nginya tene.

⁷Angũigua ũhoru mũũru
ndangĩĩtigĩra;
ngoro yake nĩĩkindĩire, aikaraga
ehokete o Jehova.

⁸Ngoro yake nĩngitĩre,
ndangĩĩtigĩra;
marigĩrĩrio-inĩ nĩakoona
gũtoorio gwa thũ ciake.

⁹Nĩahurunjĩte iheo ciake akahe
andũ arĩa athĩĩni,
naguo ũthingu wake ũtũũraga
nginya tene;
rũhĩa rwake nĩrũkambarario na
igũrũ, aheo gĩtĩo.

¹⁰Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩakoona
ũguo na arakare,
nĩakahagarania magego make,
acooke abũirie;
merirĩria ma arĩa aaganu
matigaakinyanĩra.

Ngai Mũteithia wa Andũ arĩa Abatari

11 ³Goocai Jehova.

Mũgoocei, inyuĩ
ndungata cia Jehova,
mũgooce rĩtwa rĩa Jehova.
²Rĩtwa rĩa Jehova rĩrogoocwo,
kuuma rĩu nginya tene na tene.
³Kuuma o irathĩro rĩa riũa nginya
ithũĩro rĩarĩo,
rĩtwa rĩa Jehova nĩrĩgoocagwo.
⁴Jehova nĩatũũgĩrĩtio igũrũ rĩa
ndũrĩrĩ ciothe,
riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa igũrũ.
⁵Nũũ ũhaana ta Jehova Ngai witũ,
o Ũcio ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene
kũu igũrũ,
⁶o ũcio ũinamagĩrĩra arorererie
maũndũ ma igũrũ o na ma thĩ?
⁷Oyaga athĩni na igũrũ kuuma
rũkũngũ-inĩ,
na agokĩria arĩa abatari,
akamaruta kĩhumbu-inĩ kĩa
mũhu;
⁸amaikaragia hamwe na anene,
o hamwe na anene a andũ ao.
⁹Atũmaga mũtumia thaata atũũre
gwake mũciĩ,
agatuĩka nyina wa ciana,
agakenaga.
Goocai Jehova.

Rwĩmbo rwa Bathaka

11 ⁴Rĩrĩa Isiraeli moimire bũrũri
wa Misiri,
nyũmba ya Jakubu ikiuma kũrĩ
andũ a rũthiomi rũngĩ-rĩ,
²Juda gwatũkire handũ ha Ngai
haamũre,
na Isiraeli gũgĩtuĩka nĩkuo
arĩathanaga.

³Iria rĩonire ũguo rĩkĩũra,
naruo Rũũĩ rwa Jorodani
rũgĩcooka na thuutha;
⁴Irĩma igĩtũhatũũha ta ndũrũme,
natuo tũrĩma tũgĩtũhatũũha ta
tũgondũ.

⁵Kaĩ wonire atĩa, wee iria, nĩguo
ũre,
nawe Jorodani, tondũ wacookire
na thuutha?
⁶Inyuĩ irĩma, muonete kĩ, nĩguo
mũtũhatũũhe ta ndũrũme,
na inyuĩ tũrĩma, nĩguo
mũtũhatũũhe ta tũgondũ?
⁷Wee thĩ, ta kĩinaine ũrĩ mbere ya
Mwathani,
ũrĩ hau mbere ya Ngai ũcio wa
Jakubu,
⁸o we ũcio wagarũire rwaro rwa
ihiga rũgĩtuĩka karia ka
maaĩ,
narĩo ihiga rĩũmũ rĩgĩtuĩka
ithima cia maaĩ.

*Ũnene wa Ngai, na Mĩhianano kwaga
Kĩene*

11 ⁵Ti ithuĩ, Wee Jehova, ti ithuĩ
twagĩrĩire kũgoocwo,
no goocithia rĩtwa riaku,
tondũ wa wendo na wĩhokeku
waku.
²Nĩ kĩĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ ciũrie
atĩrĩ,
“Ngai wao akĩrĩ ha?”
³Ngai witũ arĩ o igũrũ;
we ekaga o ũrĩa endaga.
⁴No mĩhianano yao nĩ betha na
thahabu,
wĩra ũthondeketwo na moko ma
andũ.
⁵Nĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩrĩ maitho, no ndĩonaga;
⁶nĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
nĩrĩ na maniũrũ, no ndĩiguaga
mũnungo;

⁷nĩĩrĩ moko, no ndĩngĩhambata
kĩndũ,
nĩĩrĩ magũrũ, no ndĩngĩtwaru;
o na nĩĩrĩ mĩmero, no
ndĩngĩnyuria.
⁸Andũ arĩa mamĩthondekaga
makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe
mamĩthokaga makaahaana.
⁹Wee nyũmba ya Isiraeli, wĩthokage
Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo
yao.
¹⁰Wee nyũmba ya Harũni, wĩthokage
Jehova:
we nĩwe ũteithio wao o na ngo
yao.
¹¹Inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte,
mwĩthokagei Jehova:
we nĩwe ũteithio wao na ngo
yao.
¹²Jehova nĩatũririkanĩte na
nĩegũtũrathima:
Nĩekũrathima nyũmba ya
Isiraeli,
nĩekũrathima nyũmba ya
Harũni,
¹³nĩekũrathima arĩa metigĩrĩte
Jehova,
anini na anene o ũndũ ũmwe.
¹⁴Jehova arotũma mũingĩhe,
inyuĩ na ciana cianyu.
¹⁵Mũrorathimwo nĩ Jehova,
Mũmbi wa igũrũ na thĩ.
¹⁶Kũu igũrũ mũno nĩ kwa Jehova,
no thĩ nĩamĩheanĩte kũrĩ andũ.
¹⁷Andũ arĩa akuĩ matigooocaga
Jehova,
acio maikũrũkaga kũu ũkiri-inĩ;
¹⁸nĩ ithuĩ tũrĩkumagia Jehova,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

Goocai Jehova.

*Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kũhonio
Ndwari*

11 ⁶Nĩnyendete Jehova, nĩgũkorwo
nĩaiguĩte mũgambo wakwa;
nĩaiguire ngĩmũthaitha
anjiguĩre tha.
²Tondũ nĩathikĩrĩrie-rĩ,
ndĩrĩmũkayagĩra rĩrĩa rĩothe
ngũtũũra muoyo.
³Ndariguciĩrio nĩ mĩhĩndo ya gĩkuũ,
ngĩkinyĩrĩrwo nĩ ruo rwa
mbĩrĩra;
ngĩhootwo nĩ mĩtangĩko o na
kĩeha.
⁴Hĩndĩ iyo ngĩkaĩra rĩitwa rĩa
Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ:
“Wee Jehova, honokia!”
⁵Jehova nĩ mũtugi na nĩ mũthingu;
Ngai witũ aiyũrĩtwo nĩ tha.
⁶Jehova nĩagitagĩra andũ arĩa
matarĩ oogĩ;
rĩrĩa ndahinyĩrĩrio mũno,
nĩahonokirie.
⁷Wee ngoro yakwa-rĩ, cookerera
ũhurũko waku,
nĩgũkorwo Jehova nĩagwĩkĩte
wega.
⁸Nĩgũkorwo Wee Jehova
nĩũhonoketie muoyo
wakwa kuuma kũrĩ gĩkuũ,
namo maitho makwa
ũkamagiria maithori,
na ũkagiria magũrũ makwa
mahĩngwo,
⁹nĩgeetha thiiage ndĩ mbere ya
Jehova
bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo.
¹⁰No ndetĩkirie ũhoru wake; nĩ ũndũ
ũcio ndoigire atĩrĩ,
“Nĩthĩnĩkĩte mũno.”
¹¹Nĩ ũndũ wa ũrĩa ndamakĩte,
ngiuga atĩrĩ,
“Andũ othe nĩ a maheeni.”

¹² Nĩ kĩĩ ingĩthukĩra Jehova nakĩo
nĩ ũndũ wa wega wake wothē
ũrĩa anjikĩte?

¹³ Nĩkuoya nguoya gĩkombe kĩa
ũhonokio na igũrũ,
ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova.

¹⁴ Nĩngũhingĩria Jehova mũhĩtwa
ĩrĩa ndehĩtire,
andũ ake othe marĩ ho.

¹⁵ Andũ arĩa athingu marĩ bata
mũno harĩ Jehova,
nĩ ũndũ ũcio ndakenaga rĩrĩa
makua o ro ũguo.

¹⁶ Wee Jehova, ti-itherũ nĩ ndĩ
ndungata yaku;
nĩ ndĩ ndungata yaku, mũriũ
wa ndungata yaku ya
mũndũ-wa-nja;
wee nĩnjohorithĩtie
mĩnyororo-inĩ.

¹⁷ Nĩngũkũrutĩra igongona rĩa
gũgũcookeria ngaatho,
na ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova.

¹⁸ Nĩngũhingĩria Jehova mũhĩtwa
ĩrĩa ndehĩtire
andũ ake othe marĩ ho,

¹⁹ kũu nja-inĩ cia nyũmba ya Jehova,
o thĩnĩ waku, wee Jerusalemu.

Goocai Jehova.

Ndũrĩrĩ Ciothe kũũrio Igooce Ngai

11 ⁷ Goocai Jehova, inyuĩ ndũrĩrĩ
ciothe;
mũkumiei, inyuĩ andũ othe.

² Nĩgũkorwo wendo wake nĩ
mũnene harĩ ithuĩ,
na wĩhokeku wa Jehova nĩ wa
gũtũũra nginya tene.

Goocai Jehova.

Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũhootani

11 ⁸ Cookeriai Jehova ngaatho
nĩgũkorwo nĩ mwega;
wendo wake nĩ wa tene na tene.

² Andũ a Isiraeli nĩmoige atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na
tene.”

³ Nyũmba ya Harũni nĩyuuge atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na
tene.”

⁴ Andũ arĩa metigĩrĩte Jehova
nĩmoige atĩrĩ,
“Wendo wake nĩ wa tene na
tene.”

⁵ Ndakaiĩre Jehova ndĩ
mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtĩka na akĩndeithũra.

⁶ Jehova arĩ hamwe na nĩ;
ndingĩtigĩra.
Mũndũ-rĩ, nĩ atĩa angĩhota
kũnjĩka?

⁷ Jehova arĩ hamwe na nĩ; nĩwe
mũndeithia.
Nĩngerorera thũ ciakwa
ikĩhootwo.

⁸ Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
gũkĩra kwĩhoka mũndũ.

⁹ Nĩ kaba kũũrĩra harĩ Jehova,
gũkĩra kwĩhoka anene.

¹⁰ Ndarigiiciĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa
Jehova, ngĩciananga.

¹¹ Ciandigiiciĩrie mĩena yothe,
no tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa
Jehova, ngĩciananga.

¹² Ciathiũrũrũkĩrie na mĩena yothe
ta njũkĩ,
no ikĩhora narua o ta mwaki wa
mĩigua;
tondũ wa kwĩhoka rĩitwa rĩa
Jehova ngĩciananga.

¹³ Ndahatĩkitwo mũno nĩ thũ hakuhi
ngwe,
no Jehova akĩndeithia.

¹⁴ Jehova nĩwe hinya wakwa na
nĩwe ũtũmaga nyine;
nake nĩatuĩkĩte ũhonokio
wakwa.

¹⁵ Mbugĩrĩrio ya gĩkeno na ya
ũhootani
ĩiyũrĩte hema-inĩ cia andũ arĩa
athingu, atĩ:

“Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ
gwĩkĩte maũndũ manene!
16 Guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ
kwambararie;
guoko kwa ũrĩo kwa Jehova nĩ
gwĩkĩte maũndũ manene!”

17 Nĩĩ gũkua ndigũkua, no
nĩngũtũũra muoyo,
ng’anage ũrĩa Jehova ekĩte.

18 Jehova nĩaherithĩtie mũno,
no ndandekereirie ngue.

19 Hingũrĩrai ihingo cia ũthingu;
nĩngũtoonya njookerie Jehova
ngaatho.

20 Gĩkĩ nĩkĩo kĩhingo kĩa Jehova
kĩrĩa andũ arĩa athingu
mangĩtoonyera.

21 Nĩ ngaatho ngũgũcookeria,
nĩgũkorwo nĩwanjĩtikire;
nĩũtuĩkĩte ũhonokio wakwa.

22 Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa
koine;

23 Jehova nĩwe wĩkĩte ũndũ ũcio,
naguo nĩ wa magegania
tũkiwona.

24 Mũthenya ũyũ nĩ Jehova ũtũmĩte
ũgĩe;
nĩtũcanjamũkei, tũkĩũkenere.

25 Wee Jehova, tũhonokie;
Wee Jehova, tũma tũgaacĩre.

26 Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũgũũka na rĩitwa rĩa
Jehova.
Ithuĩ nĩtwamũrathima tũrĩ
thĩnĩ wa nyũmba ya
Jehova.

27 Jehova nĩwe Mũrungu,
na nĩatũmĩte ũtheri wake
ũtwarĩre.
Ambĩrĩriai gũkũngũiya, mũrĩ na
mathĩgĩ moko,
mũthĩĩ nginya hĩa-inĩ cia
kĩgongona.

28 Wee nĩwe Mũrungu wakwa,
nĩngũgũcookeria ngaatho;
Wee nĩwe Ngai wakwa,
nĩngũgũtũũgĩria.

29 Cookeriai Jehova ngaatho,
nĩgũkorwo we nĩ mwega;
wendo wake nĩ wa tene na tene.

Ūkengu wa Watho wa Jehova

11 ¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa
mĩthĩire yao ĩtarĩ ũcuuke,
o arĩa mathiiaa kũringana na
watho wa Jehova.

² Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ arĩa
marũmagia kĩrĩa gĩake,
o arĩa mamũrongoragia na
ngoro yothe.

³ Matirĩ ũndũ mũũru mekaga;
no kũgera mageragĩra njĩra
ciake.

⁴ Wee nĩũheanĩte mawatho
marĩa marĩ ma gwathĩkagĩrwo
na kĩyo.

⁵ Naarĩ korwo mĩthĩire yakwa ĩkĩrĩ
mĩkindĩrĩku
ũhoru-inĩ wa gwathĩkagĩra
kĩrĩa gĩaku!

⁶ Hĩndĩ ĩyo ndingĩconorithio
rĩrĩa ngũcũũrania maathani
maku mothe.

⁷ Nĩndĩrĩkũgocaga ndĩ na ngoro
nũngĩrĩru,
o ngĩĩrutaga ũhoru wa mawatho
maku ma kĩhooito.

⁸ Nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩa kĩa watho
waku;
ndũgakĩndiganĩrie o biũ.

Gwathĩkĩra Kiugo kĩa Jehova

⁹ Mũndũ mwĩthĩ-rĩ, angĩiga
mũtũũrĩre wake ũrĩ
mũtheru atĩa?
Nĩ na ũndũ wa gũtũũra
athĩkagĩra kiugo gĩaku.

¹⁰ Ngũrongoragia na ngoro yakwa
yothe;
ndũkanareke njũrũũre ndigane
na maathani maku.

- ¹¹ Nihithĩte kiugo gĩaku thĩinĩ wa
ngoro yakwa,
nĩguo ndikae gũkwĩhĩria.
¹² Wee Jehova, ũrokĩgoocwo;
kĩndute kĩa watho waku.
¹³ Nĩndĩriugaga na ngacookera na
mĩromo yakwa
ũhoru wa mawatho mothe
marĩa moimĩte kanua gaku.
¹⁴ Nĩngenagio nĩkũrũmĩrĩa kĩa
gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ akenagĩra
kũgĩa na ũtonga mũnene.
¹⁵ Nĩndĩrĩcũũranagia mawatho
maku
na ngatarania njĩra yaku.
¹⁶ Nĩngenagĩra kĩa watho
waku;
ndigatiganĩria kiugo gĩaku.

Watho wa Jehova Ũrehaga Gĩkeno

- ¹⁷ Nĩ ndungata yaku njĩka wega, na
nĩngũtũũra muoyo;
nĩ nĩndĩrĩathĩkagĩra kiugo
gĩaku.
¹⁸ Hingũra maitho makwa nĩguo
nyone
maũndũ ma magegania marĩa
marĩ watho-inĩ waku.
¹⁹ Nĩ ndĩ mũgeni gũkũ thĩ;
ndũkaahithe maathani maku.
²⁰ Ngoro yakwa nĩrahũahũia
nĩ kwĩrĩrĩa mawatho maku o
mahinda mothe.
²¹ Wee nĩũkũũmaga arĩa etĩĩ, o acio
manyiitĩtwo nĩ kĩrumi,
na arĩa morũũraga magatiga
maathani maku.
²² Njehereria kĩnyũrũri na
kũmenwo,
nĩgũkorwo ndũũrĩte nũmĩtie
kĩa gĩaku.
²³ O na gũtuĩka aathani maikaraga
thĩ hamwe makanjambia,
ndungata yaku nĩrĩcũũranagia
kĩa watho waku.
²⁴ Kĩrĩa gĩaku nĩkĩo ngenagĩra;
nĩkĩo kĩĩheaga mataaro.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

- ²⁵ Ngometio thĩ rũkũngũ-inĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana
na kiugo gĩaku.
²⁶ Nĩndakwĩrĩre mĩthĩire yakwa
nawe ũkĩnjĩtĩka;
nduta kĩa watho waku.
²⁷ Menyithia ũrutani wa mawatho
maku;
na nĩ nĩndĩrĩcũũranagia ũhoru
wa magegania maku.
²⁸ Ngoro yakwa nĩ nogu nĩ ũndũ wa
kĩeha;
njĩkĩra hinya kũringana na
kiugo gĩaku.
²⁹ Njeheranĩria na mĩthĩire ya
maheeni;
nĩ ũndũ wa ũtugi waku nduta
watho waku.
³⁰ Nĩ-rĩ, ndĩthuurĩre njĩra ya ma;
matua maku ndĩmaigĩte ngoro-
inĩ yakwa.
³¹ Wee Jehova, nĩnũmĩtie kĩa
gĩaku;
ndũkanareke njonorithio.
³² Hanyũkaga o na njĩra ya maathani
maku,
nĩgũkorwo nĩwohorithĩtie ngoro
yakwa.

Kũhooya Kũmenya Watho

- ³³ Wee Jehova, nduta kũrũmĩrĩa
kĩa watho waku,
na nĩ ndĩkĩrũmie nginya
mũthia.
³⁴ He ũmenyo, na nĩndĩrĩrũmagia
watho waku
na ndĩwathĩkagĩre na ngoro
yakwa yothē.
³⁵ Ngeragĩria njĩra-inĩ cia maathani
maku,
nĩgũkorwo nĩmo ngenagĩra.
³⁶ Erekeria ngoro yakwa kũrĩ kĩa
gĩaku,
nĩguo ĩtĩge kwerekera ũhoru-inĩ
wa gwĩtongia.
³⁷ Gĩrĩrĩria maitho makwa matige

kwīrorera maūndū ma
tūhū;

tūūria muoyo wakwa kūringana
na kiugo gīaku.

³⁸Hingīria ndungata yaku kīranīro
gīaku,

nīgeetha wītīgagīrwo.

³⁹Njehereria njono iria ndītīgagīra,
nīgūkorwo mawatho maku nī
mega.

⁴⁰Kaī nīndīiriragīria mawatho
maku-ī!

Tūūria muoyo wakwa nī ūndū
wa ūthingu waku.

Kwīhoka Watho wa Jehova

⁴¹Wee Jehova, wendo waku ūria
ūtathiraga ūronginyīra,
ūhonokio waku ūnginyīre
kūringana na kīranīro
gīaku;

⁴²nīguo ngoragwo na ūndū wa
gūcookeria andū arīa
maanyūrūragia,
nīgūkorwo nī ndīhokete kiugo
gīaku.

⁴³Ndūkandunye kiugo kīa ma
kuuma kanua-inī gakwa,
nīgūkorwo njigīte mwīhoko
wakwa mawatho-inī maku.

⁴⁴Ngūtūūra njathīkagīra watho
waku,
nginya tene na tene.

⁴⁵Ndīrīthiiga ndī na wīyathi,
nīgūkorwo nīmaathaga
mawatho maku.

⁴⁶Nīndīrīaragia ūhoru wa kīrīra
gīaku
mbere ya athamaki na
ndirīconokaga,

⁴⁷nīgūkorwo nīngenagīra maathani
maku
tondū nīndīmendete.

⁴⁸Ndīrīambararagia moko makwa
kūrī maathani maku marīa
nyendete,
na ndīcūūranagie igūrū rīa
kīrīra kīa watho waku.

Kūgīa na Mwīhoko Watho-inī wa Jehova

⁴⁹Ririkana kiugo gīaku kūrī
ndungata yaku,
nīgūkorwo nīūheete kīrīgīrīro.

⁵⁰Ūndū ūria ūūhooreragia ndī
mīnyamaro-inī nī ūyū:
atī kīranīro gīaku nīkīo
gītūūragia muoyo wakwa.

⁵¹Andū arīa etīi maanyūrūragia
matekwīgīrīrīria,
no nditiganagīria watho waku.

⁵²Nīndirīkanaga mawatho maku ma
tene, Wee Jehova,
namo nīmahooreragia.

⁵³Nyīitagwo nī mang'ūrī nī ūndū wa
andū arīa aaganu,
o acio maatiganīirie watho
waku.

⁵⁴Ūhoru wa kīrīra gīaku nīguo
ūtūkīte rwīmbo rwakwa,
o kūrīa guothe ingīikara.

⁵⁵Ūtukū ndirīkanaga rīitwa rīaku,
ngakīrūmia watho waku Wee
Jehova.

⁵⁶Ūū nīguo ngoretwo ngīika:
nīnjathīkagīra mawatho maku.

Kwīrutīra nī ūndū wa Watho wa Jehova

⁵⁷Wee Jehova, Wee nīwe igai
rīakwa;
nīngwīrīte atī ndīathīkagīra
ciugo ciaku.

⁵⁸Maathīite ūthiū waku na ngoro
yakwa yothe;
nginyagīria wega waku o ta ūria
wīranīire.

⁵⁹Nīndīcūūranītie ūhoru wa
mīthīire yakwa,
ngagīcookia makinya makwa
kūrī kīrīra gīaku.

⁶⁰Nīngūhiūha na ndigūcererwo
gwachīkīra maathani maku.

⁶¹O na kūngītūika atī andū arīa
aaganu no manjohe na
mīhīndo-rī,
ndingīrganīrwo nī watho waku.

⁶² Ūtukū gatagatī njarahūkaga
ngūcookerie ngaatho
nī ūndū wa mawatho maku ma
kīhoto.

⁶³ Niī ndī mūrata wa andū arīa othe
magwītīgīrīte,
o arīa othe marūmagīrīra
mawatho maku.

⁶⁴ Wee Jehova, thī īiyūrītwo nī
wendo waku;
nduta kīrīra kīa watho waku.

Watho wa Jehova nī wa Bata

⁶⁵ Wee Jehova, īka ndungata yaku
kūringana na kiugo gīaku.

⁶⁶ Nduta gūkūūrana maūndū wega o
na kūmamenya,
nīgūkorwo nīnjītīkītie maathani
maku.

⁶⁷ Mbere itanoona thīna
nīndahītagia,
no rīu nīnjathīkagīra kiugo
gīaku.

⁶⁸ Wee ūrī mwega, na nīwīkaga o
wega;
nduta kīrīra kīa watho waku.

⁶⁹ O na gūtuīka andū arīa etīī
nīmahakīte gīko na ndeto
cia maheeni,
ngūtūūra nūmītie mawatho
maku na ngoro yakwa
yothe.

⁷⁰ Ngoro ciao nī nyūmū na itirī tha,
no nī ngenagīra watho waku.

⁷¹ Warī ūndū mwega nī nyone
thīna,
nīgeetha ndīrute kīrīra kīa
watho waku.

⁷² Watho ūrīa uumīte kanua gaku nī
wa bata mūno harī nī,
gūkīra ngiri cia icunjī cia betha
na thahabu.

Watho wa Jehova nī wa Kīhoto

⁷³ Moko maku nīmo manyūmbire na
magīithondeka ūguo ndarīi;
he ūtaūku nīguo ndīrute
maathani maku.

⁷⁴ Andū arīa magwītīgīrīte

marokenaga rīrīa
maanyona,
nīgūkorwo nīnjīgīte mwīhoko
wakwa harī kiugo gīaku.

⁷⁵ Jehova, nīnjūū atī mawatho maku
nī ma ūthingu,
na ūnyonetie thīna nī ūndū wa
wīhokeku waku.

⁷⁶ Wendani waku ūrīa ūtathiraga
ūrotuīka wa kūūhooreria,
kūringana na kīranīro gīaku
kīrīa werīire ndungata
yaku.

⁷⁷ Itūkīra tha ciaku inginyīre nīguo
ndūūre muoyo,
nīgūkorwo watho waku nīguo
ngenagīra.

⁷⁸ Andū arīa etīī maroconorithio
nī ūndū wa kūnjīka ūūru
hatarī gītūmi;
no nī-rī, ndīrīcūūranagia ūhoro
wa mawatho maku.

⁷⁹ Andū arīa magwītīgīrīte
maronjookerera,
o acio mataūkīirwo nī kīrīra
gīaku.

⁸⁰ Ngoro yakwa īroaga ūcuuke
ūhoro-inī wa kīrīra kīa
watho waku,
nīguo ndikanaconorithio.

Ihooya rīa kūrīa Ūhonokio

⁸¹ Ngoro yakwa īringīkaga nī
kwīrīrīria ūhonokio waku,
no nī njīgīte mwīhoko wakwa
harī kiugo gīaku.

⁸² Maitho makwa nīmaraaga hinya
nī gūtūūra njūthīrīrie
kīranīro gīaku;
ngakīūria atūrī,
“Ūgaakīūhooreria rī?”

⁸³ O na gūtuīka haana ta mondo
ya rūūa ya ndibei īgītītwo
ndogo-inī,^a
ndīrganagīrwo nī kīrīra kīa
watho waku.

^a83 Mondo cia njūa irī na ndibei ītarī
ngagatu ciacuuragio itara nīguo ndibei
īgagate na ihenya.

⁸⁴Niĩ ndungata yaku-rĩ, ngweterera
nginya rĩ?
Arĩa manyariiraga
ũkaamaherithia rĩ?

⁸⁵Andũ arĩa etĩĩ manyenjeire
marima nĩguo ngwe kuo,
o acio makararagia watho
waku.

⁸⁶Maathani maku mothe nĩ ma
kwĩhokwo;
ndeithia, nĩgũkorwo andũ
manyariiraga hatarĩ
gĩtũmi.

⁸⁷Maatigĩtie hanini maaniine nyume
thĩ ño,
no nditiganĩrie mawatho maku.

⁸⁸Menyerera muoyo wakwa
kũringana na wendo waku,
na ndĩathĩkagĩra kĩrĩra gĩa
kanua gaku.

Gwĩtĩkia Watho wa Jehova

⁸⁹Wee Jehova, kiugo gĩaku gĩtũũraga
tene na tene;
gĩtũũraga kĩhaandĩte wega kũu
igĩrũ.

⁹⁰Wĩhokeku waku nĩ wa kuuma
njarwa nginya njarwa;
nĩwe warũmirie thĩ, nayo
ĩgagĩikara o ĩrũmĩte.

⁹¹Mawatho maku matũũraga nginya
ũmũthĩ,
nĩgũkorwo indo ciothe nĩwe
itungataga.

⁹²Korwo watho waku tiguo
ũngenagia,
ingĩanathira nĩ mĩnyamaro
yakwa.

⁹³Niĩ ndirĩ hĩndĩ ngaariganĩrwo nĩ
mawatho maku,
nĩgũkorwo ũndũũritie muoyo nĩ
ũndũ wamo.

⁹⁴Honokia, nĩgũkorwo ndĩ waku,
na nĩmaathĩte mawatho maku.

⁹⁵Andũ arĩa aaganu manjoheirie
nĩguo maaniine,
no nĩ ndirĩcũũranagia o ũhoru
wa kĩrĩra gĩaku.

⁹⁶Ũndũ o wotho mũkinyanĩru wega,
nĩnyonete nĩ ũrĩ mũthia;
no maathani maku matirĩ
mũhaka.

Kwenda Watho wa Jehova

⁹⁷Kaĩ nĩnyendete watho waku-ĩ!
Ndindaga ngĩtarania ũhoru
waguo mũthenya wotho.

⁹⁸Maathani maku matũmaga
njũhĩge gũkĩra thũ ciakwa,
nĩgũkorwo makoragwo hamwe
na nĩ hĩndĩ ciothe.

⁹⁹Niĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra
arutani akwa othe,
nĩgũkorwo ndaranagia ũhoru
wa mawatho maku.

¹⁰⁰Niĩ ndĩ na ũmenyo mũingĩ gũkĩra
athuuri,
nĩgũkorwo njathĩkagĩra kĩrĩra
gĩaku.

¹⁰¹Nĩndigagĩrĩria magũrũ makwa
matikagerere njĩra o yotho
njũru,
nĩgeetha njathĩkagĩre kiugo
gĩaku.

¹⁰²Niĩ nditiganĩrie mawatho maku,
nĩgũkorwo Wee nĩwe ũndutĩte
ũhoru ũcio.

¹⁰³Kaĩ ciugo ciaku irĩ mũrĩo
ngĩcicama-ĩ,
irĩ mũrĩo gũkĩra ũũkĩ ũrĩ kanua-
inĩ gakwa!

¹⁰⁴Ngĩĩaga na ũtaũku nĩ ũndũ wa
kĩrĩra gĩaku;
nĩ ũndũ ũcio nĩthũire njĩra o
yotho njũru.

Ũtheri ũrĩa Uumanaga na Watho wa Jehova

¹⁰⁵Kiugo gĩaku nĩkĩo tawa wa
magũrũ makwa,
na ũtheri wa kũmũrika njĩra
yakwa.

¹⁰⁶Nĩndĩhĩtũte mwĩhĩtwa na
ngagwatĩria,
atĩ nĩndĩrĩrũmagĩrĩra mawatho
maku ma ũthingu.

¹⁰⁷Nĩthĩnĩkĩte mũno;
Wee Jehova, tũũria muoyo

wakwa, kūringana na kiugo
gĩaku.

¹⁰⁸Wee Jehova, itĩkĩra ũgooci wa
kwĩyendera wa kanua
gakwa,

na ũkĩndute mawatho maku.

¹⁰⁹O na gũtũka ndũũraga nyiitĩrĩre
muoyo wakwa moko-inĩ
makwa-rĩ,

ndingĩriganĩrwo nĩ watho waku.

¹¹⁰Andũ arĩa aaganu nĩmanyambiire
mũtego,

no ndirĩ ndahĩtia kĩrĩra gĩaku.

¹¹¹Mawatho maku nĩmo igai rĩakwa
nginya tene;

nĩmo gĩkeno kĩa ngoro yakwa.

¹¹²Ngoro yakwa nĩtũite kūrũmagia
kĩrĩra kĩa watho waku
o nginya mũthia.

*Ũgitĩri ũrĩa Uumanaga na Watho wa
Jehova*

¹¹³Nĩthũire andũ a ngoro igĩrĩ,
no nĩnyendete watho waku.

¹¹⁴Wee nĩwe rĩũrĩro rĩakwa na ngo
yakwa;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-
inĩ gĩaku.

¹¹⁵Njehererai, inyuĩ eeki ũũru,
nĩguo ngĩrũmie maathani ma
Ngai wakwa!

¹¹⁶Nyiitagĩrĩra kūrĩngana na
kĩĩranĩro gĩaku, na
nĩngũtũũra muoyo;
ndũkareke kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa
kĩharagane.

¹¹⁷Ndiiragĩrĩra, na nĩngũhonokio;
ngũtũũra ndĩite uuge waku.

¹¹⁸Nĩũregaga arĩa othe matiganaga
na kĩrĩra kĩa watho waku,
nĩgũkorwo kwĩheenia kũu
meheenagia nakuo nĩ gwa
tũhũ.

¹¹⁹Arĩa othe aaganu a gũkũ thĩ
ũmateaga ta gĩko;
nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩnyendete
kĩrĩra kĩa watho waku.

¹²⁰Mwĩrĩ wakwa nĩũinainaga
nĩgũgũtĩgĩra;

njikaraga na guoya mũnene nĩ
ũndũ wa mawatho maku.

Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

¹²¹Nĩ nĩkĩte maũndũ ma ũthingu na
ma kĩhooto;
ndũkandiganĩrie harĩ arĩa
maahinyagĩrĩria.

¹²²Menyerera ũgĩma wa ndungata
yaku;

ndũkareke andũ arĩa etĩi
maahinyĩrĩrie.

¹²³Maitho makwa nĩmaraaga hinya
nĩgũtũũra njũũthĩrĩrie
ũhonokio waku,
ngacũthĩrĩria kĩĩranĩro gĩaku kĩa
ũthingu.

¹²⁴Ikaga ndungata yaku kūrĩngana
na wendo waku,
na ũndutage kĩrĩra kĩa watho
waku.

¹²⁵Nĩ ndĩ ndungata yaku; he
gũkũũrana maũndũ,
nĩguo hote gũtaũkĩrwo nĩ kĩrĩra
gĩaku.

¹²⁶Wee Jehova, hĩndĩ nĩnginyu wĩke
ũndũ,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie watho
waku.

¹²⁷Tondũ nĩnyendete maathani maku
gũkĩra thahabu,
ngamenda mũno gũkĩra
thahabu irĩa therie,

¹²⁸na tondũ nĩndũite mawatho maku
mothe nĩmagĩrĩre,
nĩthũire njĩra o yothe itarĩ ya
ma.

Kwenda Gwathĩkĩra Watho wa Jehova

¹²⁹Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa magegania;
nĩ ũndũ ũcio
nĩndĩrĩgĩathĩkagĩra.

¹³⁰Ciugo ciaku ciataũrwo nĩrehaga
ũtheri;
nĩciũhĩgania andũ arĩa matarĩ
oogĩ.

¹³¹Njathamitie kanua gakwa
ngahūma
nĩ ūndũ wa kwĩrĩrĩria maathani
maku.

¹³²Njerekera na ūnjiguire tha,
o ta ūria wĩkaga andũ arĩa
mendete rĩtwa rĩaku.

¹³³Rũngagĩrĩa makinya makwa
kũringana na kiugo gĩaku;
ndũkareke njathagwo nĩ wĩhia o
na ūrĩkũ.

¹³⁴Ngũūra kuuma ūhiinyanĩrĩria wa
andũ,
nĩguo njathĩkagĩre mawatho
maku.

¹³⁵Tũma ūthiũ waku warĩre
ndungata yaku,
na ūndutage kĩrĩra kĩa watho
waku.

¹³⁶Maitho makwa manyũrũrũkagia
maithori ta rūũ,
nĩgũkorwo andũ matirathĩkĩra
watho waku.

Watho wa Jehova nĩ wa Kĩhooto

¹³⁷Wee Jehova, ūrĩ mũthingu,
na mawatho maku nĩmagĩrĩire.

¹³⁸Mawatho marĩa ūheanite nĩ ma
ũthingu;
nĩ ma kwĩhokwo kũna.

¹³⁹Kiyo gĩakwa nĩkĩnogetie,
nĩgũkorwo thũ ciakwa
nĩcitiganĩrie ciugo ciaku.

¹⁴⁰Ciĩranĩro ciaku nĩthuuranire o biũ,
na ndungata yaku nĩciendete.

¹⁴¹O na gũtuĩka ndirĩ bata na
nĩnyararĩtwo-rĩ,
ndiriganagĩrwo nĩ mawatho
maku.

¹⁴²Ūthingu waku nĩ wa gũtũūra tene
na tene,
nagu watho waku nĩ wa ma.

¹⁴³Ngoretwo nĩ mathiina na
mĩnyamaro,
no maathani maku nĩmo
ngenagĩra.

¹⁴⁴Kĩrĩra gĩaku nĩ kĩa ma nginya
tene;
kĩihe ūtaũku nĩguo ndũũre
muoyo.

Ihooya rĩa kũũria Ūhonokio

¹⁴⁵Ndĩragũkaĩra na ngoro yakwa
yothē, Wee Jehova, njĩtĩka,
na nĩndĩrĩathĩkagĩra kĩrĩra kĩa
watho waku.

¹⁴⁶Wee nĩwe ndĩrakaĩra,
honokia na nĩndĩrĩmenyagĩrĩra
mawatho maku.

¹⁴⁷Njũkagĩra tene gũtanakĩa,
ngakũrĩrĩra nĩguo
ũndeithie;
njigĩte mwĩhoko wakwa kiugo-
inĩ gĩaku.

¹⁴⁸Maitho makwa maikaraga
mahingũkĩte matuanĩra-inĩ
mothe ma arangĩri,
nĩguo ndaranagie ūhorō wa
ciĩranĩro ciaku.

¹⁴⁹Igua mũgambo wakwa kũringana
na wendo waku;
Wee Jehova, tũũria muoyo
wakwa, kũringana na
mawatho maku.

¹⁵⁰Andũ arĩa mathugundaga
maũndũ ma wĩki naaĩ
nĩmanguhĩrĩrie,
no-o nĩmaraihanĩrĩrie na watho
waku.

¹⁵¹No Wee Jehova, ūikaraga hakuhĩ,
na maathani maku mothe nĩ ma
ma.

¹⁵²Matukũ-inĩ ma tene nĩndamenyire
kuuma kĩrĩra-inĩ gĩaku,
atĩ wagĩthondekire kĩrĩ gĩa
gũtũūra nginya tene.

Kũhooya Ūteithio

¹⁵³Rora gũthiĩnika gwakwa na
ũndeithũre,
nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ
watho waku.

¹⁵⁴Ndũĩrĩra na ūkingũũre;
tũũria muoyo wakwa kũringana
na kĩĩranĩro gĩaku.

¹⁵⁵Ūhonokio nĩũraihĩrĩrie andũ arĩa
aaganu,
nĩgũkorwo matirongoragia
kĩrĩra kĩa watho waku.

- ¹⁵⁶Wee Jehova, tha ciaku nĩ nyingĩ;
tũũria muoyo wakwa kũringana
na mawatho maku.
- ¹⁵⁷Andũ arĩa manyariiraga nĩ aingĩ,
no ndirĩ ndahutatĩra kĩrĩra
gĩaku.
- ¹⁵⁸Njũthagĩrĩra arĩa matarĩ na
wĩtũkio ngoro,
nĩgũkorwo matiathĩkagĩra kiugo
gĩaku.
- ¹⁵⁹Ta kĩone ũrĩa nyendete mawatho
maku;
tũũria muoyo wakwa, Wee
Jehova, kũringana na
wendo waku.
- ¹⁶⁰Ciugo ciaku ciothe nĩ cia ma;
mawatho maku mothe nĩ ma
ũthingu na nĩ ma gũtũũra
tene na tene.

Kũhingia Watho wa Jehova

- ¹⁶¹Aathani manyariiraga hatarĩ
gĩtũmi,
no ngoro yakwa ĩinainagio nĩ
kiugo gĩaku.
- ¹⁶²Ngenagĩra kũranĩro gĩaku,
o ta ũrĩa mũndũ atahĩte indo
nyingĩ akenaga.
- ¹⁶³Nĩmenete na ngathũũra maheeni,
no nĩnyendete watho waku.
- ¹⁶⁴O mũthenya ngũgoocaga maita
mũgwanja
nĩ ũndũ wa mawatho maku ma
ũthingu.
- ¹⁶⁵Arĩa mendete watho waku nĩ marĩ
thayũ mũingĩ,
na gũtirĩ kĩndũ kĩngĩtũma
mahĩngwo.
- ¹⁶⁶Njetagĩrĩra ũhonokio waku, Wee
Jehova,
na ngarũmĩrĩra maathani maku.
- ¹⁶⁷Njathĩkagĩra kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo nĩndĩkiendete mũno.
- ¹⁶⁸Njathĩkagĩra mawatho maku na
kĩrĩra gĩaku,
nĩgũkorwo mĩthĩire yakwa
yothe nĩũmũĩ.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

- ¹⁶⁹Wee Jehova-rĩ, gũkaya gwakwa
kũrokinya harĩwe;
he gũtaũkĩrwo kũringana na
kiugo gĩaku.
- ¹⁷⁰Mathaithana makwa marokinya
harĩwe;
ndeithũra kũringana na
kũranĩro gĩaku.
- ¹⁷¹Mĩromo yakwa ĩrĩkũgoocaga hĩndĩ
ciothe,
nĩgũkorwo nĩũndutaga kĩrĩra
kĩa watho waku.
- ¹⁷²Rũrĩmĩ rwakwa nĩrũkĩine ũhoru
wa kiugo gĩaku,
nĩgũkorwo maathani maku
mothe nĩ ma ũthingu.
- ¹⁷³Guoko gwaku nĩgũkĩĩhaarĩrie
kũndeithia,
nĩgũkorwo mawatho maku
nĩmo nĩ ndĩthuurĩre.
- ¹⁷⁴Ũhonokio waku nĩguo
ndĩiriragĩra, Wee Jehova,
naguo watho waku nĩguo
ngenagĩra.
- ¹⁷⁵Ndĩrogĩtũũra muoyo nĩguo
ngũgoocage,
namo mawatho maku
nĩmatũũre mandeithagia.
- ¹⁷⁶Nĩĩ nĩhĩtĩtie njĩra ta ng'ondũ
yũrĩte.
Gĩcarie ndungata yaku,
nĩgũkorwo ndiriganĩrwo nĩ
maathani maku.

Ihooya rĩa kũũria Ũteithio

Thaburi ya Agendi

- 12**⁰¹ Ndakaiire Jehova ndĩ
mĩnyamaro-inĩ,
nake akĩnjĩtika.
- ² Wee Jehova, honokia harĩ mĩromo
ĩrĩa yaragia maheeni,
na harĩ nĩmĩ irĩa iheenanageria.
- ³ Agaagwĩka atĩa, na nĩ atĩa ũngĩ
makĩria ya ũguo,
wee rũrĩmĩ rũrũ rũheenanageria?
- ⁴ Agaakũherithia na mĩguĩ mĩnoore
ya njamba ya ita,
na makara marĩrĩmbũkĩte

mwaki ma mūtī wa
mūkoigo.

⁵Kaī ndī na haaro-ī, nīgūtūūra gūkū
Mesheki,
na ngaikara hema-inī cia
Kedari-ī!

⁶Nīndūūrīte hīndī ndaaya
gatagatī-inī ka arīa mathūire
thayū.

⁷Nīī ndī mūdū wa thayū;
no rīrīa ndaaria-rī, o mendaga o
mbaara.

Ūgitīri wa Ngai

Thaburi ya Agendi

12¹¹Nīngūtīira maitho makwa
ndore irīma-inī:
ūteithio wakwa ūngiuma na kū?

²Ūteithio wakwa uumaga kūrī
Jehova,
o we Mūūmbi wa igūrū na thī.

³We ndangīreka kūgūrū gwaku
gūtīrūke:
ūcio mūmenyereri waku ndarī
hīndī angīcūnga;

⁴ti-itherū, ūcio mūmenyereri wa
Isiraeli
ndarī hīndī angīcūnga, kana
ahītwo nī toro.

⁵Jehova nīwe ūkūmenyagīrīra:
Jehova nīwe kūruru giaku
guoko-inī gwaku kwa ūrīo;

⁶mūthenya wee ndūngīringīka nī
rīūa,
kana ūringīke nī mweri ūtukū.

⁷Jehova nīarīkūgitagīra kuuma
ūūru-inī wothe:
nīarīūmenyagīrīra muoyo waku;

⁸Jehova nīarīkūmenyagīrīra
ūkiūmagara na ūgīcooka,
kuuma rīu nginya tene na tene.

Rwīmbo rwa Kūgaathīrīria Jerusalemu

Thaburi ya Daudi

12²¹Nīndakenire hamwe na arīa
maanjīrīre atīrī,
“Nītūthīī nyūmba ya Jehova.”

²Magūrū maitū marūgamīte
ihingo-inī ciaku, wee
Jerusalemu.

³Jerusalemu rīakītwo ta itūūra
inene
rīnyitithanītio wega.

⁴Kūu nīkuo mīhīrīga yambataga,
o yo mīhīrīga ya Jehova,
īgathiī kūgooca rīitwa rīa Jehova
kūringana na mawatho marīa
aheete Isiraeli.

⁵Kūu nīkuo kūigīttwo itī cia ūnene
cia atuanīri ciira,
o cio itī cia ūnene cia nyūmba
ya Daudi.

⁶Hoerai Jerusalemu thayū:
“Arīa makwendete marotūūra
na thayū.

⁷Kūrīa thingo ciaku ciirigīire
kūrogīa na thayū,
naguo ūgitīri ūgīe ciikaro-inī
ciaku cia ūthamaki.”

⁸Nī ūndū wa ariū a baba na arata,
nguuga atīrī,
“Thayū ūrogīa thīinī waku.”

⁹Nī ūndū wa nyūmba ya Jehova
Ngai witū,
caragia ūgaacīru waku.

Ihooya rīa kūūria Tha cia Ngai

Thaburi ya Agendi

12³¹Nīngūtīira maitho makwa na
kūrī we,
o Wee ūikarīire gītī giaku kīa
ūnene kūu igūrū.

²O ta ūrīa maitho ma ndungata
maroragīrīria guoko kwa
mwathi wayo,
na o ta ūrīa maitho ma mūrītu
ndungata maroragīrīria
guoko kwa mūtumia
mwathi wayo,^a

ūguo noguo maitho maitū
maroragīrīria Jehova Ngai
witū,

o nginya atūiguire tha ciake.

^a2 Aathi a ngombo maaciaragīria na
maitho kana na moko.

³Tũiguĩre tha, Wee Jehova, tũiguĩre
tha,
nĩgũkorwo nĩtũkirĩrĩrie
kũnyararwo kũnene.
⁴Nĩtũkirĩrĩrie kĩnyũrũri kĩnene kĩa
andũ arĩa menenehagia,
o na rũmena rũingĩ rwa andũ
arĩa etĩĩ.

*Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Ũgitĩri
Thaburi ya Daudi*

12⁴¹ Korwo Jehova ndaakoretwo
arĩ mwena witũ;
Isiraeli nĩmakiuge ũguo:
²Korwo Jehova ndaarĩ mwena witũ
rĩrĩa andũ maatũtharĩkĩire-rĩ,
³nĩmangĩatũmeririe tũrĩ muoyo;
rĩrĩa marakara mao
maatũrĩmbũkĩire-rĩ,
⁴mũiyũro wa maaĩ
nĩũngĩatũhubanĩirie,
tũhumbwo nĩ nditi ya maaĩ
macio;
⁵maaĩ macio maathereraga na
hinya mũno
nĩmangĩatũthereririe.
⁶Jehova arogoocwo,
o we ũtaatũrekereirie
tũtambuungwo nĩ magego
mao.
⁷Ithuĩ tũhonokete ta nyoni
ĩhonokete mũtego-inĩ wa
mũmĩtegi;
mũtego nĩunangĩtwo,
na ithuĩ nĩtũhonokete.
⁸Ũteithio witũ uumaga harĩ Jehova,
o we Mũũmbi wa igũrũ na thĩ.

Thayũ wa Andũ a Ngai

12⁵ Andũ arĩa mehokete Jehova
matariĩ ta Kĩrĩma gĩa
Zayuni,
kĩrĩa gĩtangĩenyenyeka, no
gĩtũũraga nginya tene.
²O ta ũrĩa irĩma ithiũrũrũkĩirie
Jerusalemu
ũguo noguo Jehova
athiũrũrũkagĩria andũ ake,
kuuma rĩu nginya tene na tene.

³Mũthĩgi wa andũ arĩa aaganu
ndũgũtũũra wathanaga
bũrũri ũrĩa ũgairwo andũ arĩa
athingu,
nĩguo andũ acio athingu
matikae gũtambũrũkia moko
mao meeke ũũru.

⁴Wee Jehova, andũ arĩa ega
mekaga o maũndũ mega,
o acio arũngĩrĩru ngoro.

⁵No rĩrĩ, andũ arĩa maahũkaga
makagera njĩra iria
njogomu-rĩ,
Jehova nĩakamaingatanĩria
hamwe na arĩa mekaga
ũũru.

Isiraeli kũrogĩa thayũ.

Magetha ma Gĩkeno

Thaburi ya Agendi

12⁶¹ Rĩrĩa Jehova aacookirie andũ
a Zayuni arĩa maatahitwo
akĩmainũkia-rĩ,
twahaanire ta andũ mekũroota.
²Tũnua twitũ twaiyũire mĩtheko,
nacio nĩmĩ ciitũ ikĩina nyĩmbo
cia gĩkeno.
Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ-inĩ gũkĩiranwo
atĩrĩ,
“Jehova nĩekĩire andũ aya
maũndũ manene.”
³Jehova nĩatwĩkĩire maũndũ
manene,
na ithuĩ tũkaiyũrwo nĩ gĩkeno.
⁴Tũma tũgaacĩre rĩngĩ, Wee Jehova,
ta ũrĩa njũũĩ cia Negevu
icookaga kũiyũra.
⁵Andũ arĩa mahaandaga na
maithori,
nĩmakagetha makĩinaga nyĩmbo
cia gĩkeno.
⁶Mũndũ o na angiumagara
akĩrĩraga,
akuuĩte mbeũ cia kũhaanda,
agaacooka akĩinaga nyĩmbo cia
gĩkeno,
akuuĩte itĩĩa ciake cia ngano.

Kūgaatha Ngai nĩ ūndũ wa Wega Wake

12⁷ Tiga nyũmba yakirwo nĩ
Jehova,
andũ arĩa mamĩakaga marutaga
wĩra o wa tũhũ.

Tiga itũũra inene rĩmenyereirwo
nĩ Jehova,
arangĩri maraaraga mehũũgĩte
o tũhũ.

² Nĩ tũhũ andũ kũrooka gũũkĩra
rũciinĩ tene,
na gũkoma magakoma
macereirwo,
makĩnogeraga irio cia kũrĩa,
nĩgũkorwo andũ arĩa Jehova
endete,
we nĩamaheaga o na marĩ toro.

³ Ciana nĩ igai kuuma kũrĩ Jehova,
ciana nĩ kĩheo kuuma kũrĩ we.

⁴ Ciana iria mũndũ aciarĩte arĩ
mũnini
no ta mĩguĩ ĩrĩ moko-inĩ ma
njamba ya ita.

⁵ Kũrathimwo nĩ mũndũ
ũrĩa thiaka wake ũiyũrĩte mĩguĩ.
Matigaakonarithio
rĩrĩa magaakorwo magĩciira na
thũ ciao hau kĩhingo-inĩ.

Kĩrathimo kĩa Mũciĩ Wĩtigĩrĩte Jehova

Thaburi ya Agendi

12⁸ ¹ Kũrathimwo nĩ mũndũ o
wothe wĩtigĩrĩte Jehova,
o ũcio ũgeragĩra njĩra ciake.

² Nĩũkarĩĩaga maciaro ma wĩra
waku;
irathimo na kũgaacĩra
nĩĩgatuĩka ciaku.

³ Mũtumia waku egũtuĩka ta
mũthabibũ ũrĩa ũciaraga
mũno

arĩ kũu nyũmba-inĩ yaku thĩinĩ;
ciana ciaku ituĩke ta thuuna cia
mũtamaĩyũ
ithiũrũrũkĩirie metha yaku.

⁴ Ũguo nĩguo mũndũ
arĩrathimagwo,
ũrĩa wĩtigĩrĩte Jehova.

⁵ Jehova arokũrathimaga arĩ Zayuni
matukũ mothe ma muoyo waku;
ũroona kũgaacĩra kwa
Jerusalemu,

⁶ na ũtũũre muoyo, ũkoona ciana
cia ciana ciaku.

Thayũ ũrogĩa Isiraeli.

*Ihooya rĩa kũũria Ngai okĩrĩre Thũ cia
Isiraeli*

Thaburi ya Agendi

12⁹ ¹ Maanahinyĩrĩria mũno kuuma
ũnini-inĩ wakwa,

Isiraeli nĩmakiuge ũguo,

² maanahinyĩrĩria mũno kuuma
ũnini-inĩ wakwa,
no rĩrĩ, matirĩ maahota
kũndooria.

³ Andũ arĩa marĩmaga na mũraũ
marĩmĩte ng'ong'o wakwa,
magatema mĩtaro mĩraihi.

⁴ No rĩrĩ, Jehova nĩ mũthingu;
nĩanjohorithĩtie harĩ mĩhĩndo ya
andũ arĩa aaganu.

⁵ Andũ arĩa othe mathũire Zayuni
marocookio na thuutha
maconokete.

⁶ Marohaana ta nyeki ĩrĩ nyũmba
igũrũ,
ĩrĩa ihoohaga ĩtanamera;^a

⁷ mũmĩtui ndangĩmĩiyũria hĩ-inĩ
ciake,
o na kana ũrĩa ũmĩũnganagia
amĩiyũrie moko-inĩ make.

⁸ Andũ arĩa mahĩtũkagĩra kuo
maroaga kuuga atĩrĩ,
“Kĩrathimo kĩa Jehova kĩrogĩa
igũrũ rĩanyu;
nĩtwamũrathima thĩinĩ wa rĩitwa
rĩa Jehova.”

^a6 Riya nĩrĩameraga nyũmba igũrũ no
rĩkooma o na ihenya nĩ ūndũ wa kwaga
tũiri.

Ihooya rĩa kũũria Ūteithio

Thaburi ya Agendi

13⁰¹ Wee Jehova-rĩ, ndiragũkaĩra
ndĩ o kũria kũriku;

² Wee Jehova, igua mũgambo
wakwa.

Matũ maku nĩmaigue
ngĩgũkaĩra ũnjiguĩre tha.

³ Wee Jehova, korwo no ũtare maita
marĩa tũkwĩhagĩria-rĩ,
nũũ ũngĩgwĩtiiria, Wee Jehova?

⁴ No rĩrĩ, Wee nĩũrekanagĩra;
nĩ ũndũ ũcio nĩwĩtigĩrĩtwo.

⁵ Njetagĩrĩra Jehova, ngoro yakwa
nĩmwetereire,
nĩ ndĩhokaga kiugo gĩa.

⁶ Ngoro yakwa yetagĩrĩra Jehova,
gũkĩra ũria arangĩri metagĩrĩra
rũciinĩ gũkĩe,
ĩ-ni, gũkĩra ũria arangĩri
metagĩrĩra rũciinĩ gũkĩe.

⁷ Wee Isiraeli, wĩhokage Jehova,
nĩgũkorwo harĩ Jehova he
wendo ũria ũtathiraga,
na ningĩ harĩ we harĩ na
ũhonokio kũna.

⁸ We mwene nĩagakũũra Isiraeli
kuuma mehia-inĩ mao mothe.

Ihooya rĩa Kwĩnyiihĩria Ngai

Thaburi ya Daudi

13¹¹ Wee Jehova, ngoro yakwa
ndĩrĩ na mwĩgaatho,
o na maitho makwa ti ma
mwĩtũũgĩrio;
nĩ ndirũmbũyanagia na maũndũ
manene,
o na kana maũndũ ma
magegania marĩa mangĩrĩte.

² No rĩrĩ, nĩhooreretie na ngakiria
ngoro yakwa;
o ta kaana gatuithĩtio iria
gakuuĩtwo nĩ nyina,
o ta kaana gatuithĩtio iria nĩguo
ngoro yakwa ihaana ĩrĩ
thĩinĩ wakwa.

³ Atĩrĩrĩ wee Isiraeli, wĩhokage
Jehova
rĩu na nginya tene.

*Gĩikaro kĩa Ngai gĩa Tene na Tene kũu
Zayuni*

Thaburi ya Agendi

13²¹ Wee Jehova, ririkana Daudi
na mathĩina marĩa mothe
omĩrĩirie.

² Nĩehĩtire mwĩhĩtwa harĩ Jehova,
akĩhĩta harĩ ũcio Mwene-Hinya,
o we Ngai wa Jakubu, akiuga ũũ:

³ “Ndigatoonya nyũmba yakwa,
kana haice ũrĩrĩ wakwa,

⁴ ndikaareke maitho makwa mone
toro,
kana ndeke imone ciakwa
icũnge,

⁵ o nginya ngoonera Jehova handũ
ha gũikara,
ũcio Mwene-Hinya, o we Ngai
wa Jakubu,
ndĩmuonere gũikaro.”

⁶ Nĩtwaiguire ũhoru tũrĩ Efiratha,
na tũkĩũkora mĩgũnda-inĩ ya
Kiriathu Jearimu.

⁷ Tũkiuga atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ gũikaro-inĩ
gĩa;
nĩtũnamĩrĩre tũmũhooe tũrĩ
gaturwa-inĩ ka makinya
make;

⁸ arahũka, Wee Jehova, ũũke
kĩhurũko-inĩ gĩa,
wee na ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro
rĩa hinya waku.

⁹ Athĩnjĩri aku marohumbwo na
ũthingu;
andũ aku aamũre nĩmakĩine nĩ
gũkena.”

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ndungata yaku Daudi,
ndũkarega ũria we ũitĩrĩirie
maguta.

¹¹ Jehova nĩehĩtire na mwĩhĩtwa harĩ
Daudi,
mwĩhĩtwa atangĩricũkwo,
akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩngaikarĩria ũmwe wa rūciaro
rwaku
Gĩtĩ-inĩ gĩaku kĩa ũnene,
¹²ariũ aku mangĩkaamenyerera
kĩrikanĩro gĩakwa
na mawatho makwa marĩa
ndĩrĩmarutaga,
hĩndĩ iyo ariũ ao nĩmagaikarĩra
gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene nginya tene
na tene.”

¹³Nĩgũkorwo Jehova nĩathuurĩte
Zayuni,
akerirĩria gũtuĩke gĩkaro gĩake,
akoiga atĩrĩ:

¹⁴“Gĩkĩ nĩkĩo kĩhurũko gĩakwa
nginya tene na tene;
gũkũ nĩkũo ngũtũũra njikarĩire
gĩtĩ kĩa ũnene,
nĩgũkorwo nĩ nĩ ndĩyendeire;

¹⁵nĩngakũrathima na ũmaathi
mũingĩ mũno;
athĩni akuo ndĩmahũũnie na
irio.

¹⁶Nĩngahumba athĩnjĩri-Ngai akuo
ũhonokio,
na andũ akuo arĩa aamũre
matũũre mainaga nĩ
gũkena.

¹⁷“Kũu nĩkũo ngaatũma rūhĩa rwa
Daudi rūthundũke
na njigĩre ũrĩa njitĩrĩirie maguta
tawa ũgwakana.

¹⁸Thũ ciake nĩngacihumba thoni,
no thũmbĩ ya ũnene ĩrĩa ĩrĩ
mũtwe wake nĩgakenga na
riiri.”

*Kĩrathimo gĩa Gũikara Andũ Maiguanĩte
Thaburi ya Daudi*

13³¹Nĩ ũhoru mwega atĩa, o na ũrĩ
gĩkeno,
rĩrĩa andũ a nyũmba ĩmwe
maikarania maiguanĩte!

²Nĩ ta maguta manungi wega
maitĩrĩrio mũtwe,
makĩnyũrũrũkĩra nderu-inĩ,
o nderu-inĩ cia Harũni,
makanyũrũrũka nginya ngingo-
inĩ ya kanjũ yake.

³Nĩngĩ nĩ ta ime rĩa Herimoni
rĩkĩgwĩra Kĩrĩma gĩa Zayuni.
Nĩgũkorwo kũu nĩkũo Jehova
eranĩire kĩrathimo gĩake,
nĩkĩo muoyo wa tene na tene.

*Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai Ũtukũ
Thaburi ya Agendi*

13⁴¹Goocai Jehova, inyuothe
ndungata cia Jehova,
inyuĩ mũtungataga mũrĩ
nyũmba-inĩ ya Jehova
ũtukũ.

²Ambarariai moko manyu
mũrĩ thĩinĩ wa
handũ-harĩa-haamũre
mũgooce Jehova.

³Jehova, o we Mũũmbi wa igũrũ na
thĩ
aromũrathima arĩ kũu Zayuni.

Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake

13⁵Goocai Jehova.

Goocai rĩitwa rĩa
Jehova;
inyuĩ ndungata cia Jehova-rĩ,
mũgoocei,

²inyuĩ mũtungataga thĩinĩ wa
nyũmba ya Jehova,
o inyuĩ mũrũgamaga nja-inĩ cia
nyũmba ya Ngai witũ.

³Goocai Jehova, nĩgũkorwo Jehova
nĩ mwega;
inai mũgooce rĩitwa rĩake,
nĩgũkorwo nĩ rĩega.

⁴Nĩgũkorwo Jehova nĩethuurĩire
Jakubu atuĩke wake,
agathuura Isiraeli atuĩke igai
rĩake kũmbe.

⁵Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩ mũnene,
atĩ Mwachani witũ nĩ mũnene
gũkĩra ngai ciothe.

⁶Jehova ekaga ũrĩa wothe
ekwenda,
kũu igũrũ na gũkũ thĩ,
o na kũu iria-inĩ o na kũrĩa
guothe kũriku mũno.

⁷Niwe ūtūmaga matu mambate
kuuma ituri-inĩ cia thĩ;
niwe ūtūmaga kūgĩe heni
irehanĩte na mbura,
na akarehe rūhuho kuuma
mĩthithũ-inĩ yake.

⁸Niwe waringire marigithathi ma
Misiri,
marigithathi ma andũ na ma
nyamũ.

⁹Wee Misiri, niwe watūmire thĩinĩ
waku kūringwo ciama na
morirũ,
agĩũkĩrĩra Firaũni na ndungata
ciake ciothe.

¹⁰Niwe waringire ndūrĩrĩ nyingĩ
na akĩūruga ahamaki maarĩ
hinya:

¹¹nĩo Sihoni mũthamaki wa Aamori,
na Ogu mũthamaki wa Bashani,
o na ahamaki othe a Kaanani;

¹²akĩheana bũrũri wao ūtũike igai,
ūtũike igai kũrĩ andũ ake a
Isiraeli.

¹³Rĩitwa rĩaku, Wee Jehova,
rĩtũūruga nginya tene,
ngumo yaku, Wee Jehova,
ĩgakinyĩra njiarwa na
njarwa.

¹⁴Nĩgũkorwo Jehova nĩagaciirĩrĩra
andũ ake,
na aigũire ndungata ciake tha.

¹⁵Mĩhianano ya ndūrĩrĩ
ĩthondeketwo na betha na
thahabu,
o wĩra wa moko ma andũ.

¹⁶Nĩĩrĩ tũnua, no ndĩaragia,
nĩĩrĩ maitho, no ndĩonaga;

¹⁷nĩĩrĩ matũ, no ndĩiguaga,
o na ndĩrĩ mĩhũmũ tũnua-inĩ
twayo.

¹⁸Andũ arĩa mamĩthondekaga
makaahaana o tayo,
na noguo arĩa othe
mamĩthokaga makaahaana.

¹⁹Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli, goocai
Jehova;
Inyuĩ nyũmba ya Harũni, goocai
Jehova;

²⁰Inyuĩ nyũmba ya Lawi, goocai
Jehova;
inyuĩ arĩa mũmwĩtigĩrĩte, goocai
Jehova.

²¹Jehova arogoocwo kuuma Zayuni,
o we ūtũūruga kũu Jerusalemu.
Goocai Jehova.

Rwĩmbo rwa Gũcookia Ngaatho

13 ⁶Cookeriai Jehova ngaatho,
tondũ nĩ mwega.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

²Cookeriai Ngai wa ngai iria ingĩ
ngaatho.
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

³Cookeriai Mwathani wa aathanĩ
ngaatho:
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁴we wiki niwe wĩkaga maũndũ
manene ma magegania,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁵niwe wombire igũrũ na ūndũ wa
ũmenyo wake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁶niwe watambũrũkirie thĩ nyũmũ
igũrũ rĩa maaĩ,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁷niwe wombire imũrĩ iria nene,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁸riũa rĩathage mũthenya,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

⁹naguo mweri na njata ciathage
ūtukũ;
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹⁰niwe waringire marigithathi ma
Misiri,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹¹akĩruta Isiraeli gatagatĩ-inĩ kao,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹²na guoko kwa hinya na
atambũrũkĩtie gĩcoka gĩake,
Wendo wake nĩ wa tene na tene.

¹³ nīwe wagayūkanirie Iria Itune
rīgītigana,
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁴ agītūma andū a Isiraeli
matuīkanie gatagatī karīo,
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁵ no Firaūni na ita rīake
akīmahubīkanīria kūu Iria-
inī Itune;
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁶ nīwe watongoririe andū ake
magītūīkanīria werū-inī,
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁷ nīwe waringire ahamaki maarī
anene,
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁸ na akīūruga ahamaki maarī
ngumo:
Wendo wake nī wa tene na tene.
¹⁹ nīo Sihoni mūthamaki wa Aamori,
Wendo wake nī wa tene na tene.
²⁰ na Ogu mūthamaki wa Bashani;
Wendo wake nī wa tene na tene.
²¹ na akīheana būrūri wao ūtuīke
igai,
Wendo wake nī wa tene na tene.
²² ūgītūika igai rīa Isiraeli ndungata
yake;
Wendo wake nī wa tene na tene.
²³ nīwe watūrīrikanire rīrīa
twahatīrīrio,
Wendo wake nī wa tene na tene.
²⁴ na agītūhonokia kuuma kūrī thū
ciitū,
Wendo wake nī wa tene na tene.
²⁵ nīwe ūheaga ciūmbe ciothe irio.
Wendo wake nī wa tene na tene.
²⁶ Cookeriai Mūrungu wa igūrū
ngaatho.
Wendo wake nī wa tene na tene.

Gūcakaya kwa Isiraeli rīrīa Maatahītuo

13 ⁷ Ngurumo-inī cia njūūī cia
Babuloni nīkuo twaikaraga
thī tūkarīra,
twaririkana Zayuni.

² Kūu mītī-inī ya mīethia nīkuo
twacuuragia inanda ciitū cia
mūgeeto,
³ nīgūkorwo tūrī kūu andū arīa
maatūtahīte nīmatwīraga
tūmainīre nyīmbo,
o acio atūnyariiri magatwīra
tūmainīre nyīmbo tūkenete,
magatwīra atīrī, “Tūinīrei
rwīmbo rūmwe rwa iria
mwainaga mūrī Zayuni!”
⁴ Tūngīhota atīa kūina nyīmbo cia
Jehova
tūrī būrūri wa ūgeni?
⁵ Ingīkariganīrwo nīwe, Wee
Jerusalemu-rī,
guoko gwakwa kwa ūrīo
kūrokīriganīrwo nī ūūgī
wakuo wa gwīka maūndū.
⁶ Rūrīmī rwakwa rūronyītana na
karakara
ingīkaaga gūkūrīrikana,
ingīkaaga gūtua Jerusalemu
gīkeno gīakwa kīrīa kīnene.
⁷ Wee Jehova, rīrikana ūrīa andū a
Edomu^a meekire,
mūthenya ūrīa itūūra rīa
Jerusalemu rīanyiitirwo.
Maanīrīre, makiuga atīrī,
“Rīmomorei,
rīmomorei o nginya mūthingi-
inī warīo!”
⁸ Wee mwarī wa Babuloni, o wee
ūtūirīrwo kūniinwo,
gūkena nī mūndū ūrīa
ūgūgwīka
o ta ūguo ūtwīkīte:
⁹ gūkena nī mūndū ūrīa ūhuragia
tūkenge twaku,
agatūgūthithia ndwaro-inī cia
mahiga.^b

^a7 Andū a Edomu maarī a rūciaro rwa Esaū.

^b9 Nīguo njiaro cia andū arīa maatoorio mbaara-inī ithire-rī, tūkenge twaringithagio mītwe mahiga-inī tūgakua.

- 13⁸¹Wee Jehova, nĩngũkũgocoo na
ngoro yakwa yothe;
ngũkũinĩra ngũgocoo ngai iria
ingĩ irĩ o ho.
- ²Ngũinamĩrĩra njerekeire hekarũ-
inĩ yaku ĩrĩa nyamũre,
ngocoo rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa wendo waku na
wĩhokeku waku,
nĩngũkorwo nĩtũũgĩrĩtie rĩitwa
rĩaku,
na ũgatũũgĩria kiugo gĩaku
makĩria ya maũndũ marĩa
mangĩ mothe.
- ³Hĩndĩ ĩrĩa ndagwĩtire,
nĩwanjĩĩkire;
wanyũmĩrĩirie na ũkĩnjĩkĩra
hinya ngoro.
- ⁴Wee Jehova-rĩ, athamaki othe a thĩ
nĩmakũgocooce,
rĩrĩa maigua ciugo cia kanua
gaku.
- ⁵Nĩmaganage ũhoru wa njĩra cia
Jehova,
nĩngũkorwo riiri wa Jehova nĩ
mũnene.
- ⁶O na gũtũĩka Jehova arĩ igũrũ-rĩ,
nĩaroraga andũ arĩa enyĩhia,
no arĩa etĩĩi akamenya ũhoru
wao arĩ o kũraya.
- ⁷O na ingĩgerera mathĩĩna-inĩ,
Wee nĩũmenyagĩrĩra muoyo
wakwa;
ũtambũrũkagia guoko gwaku
ũgookĩrĩra marakara ma
thũ ciakwa,
ũkaahonokia na guoko gwaku
kwa ũrĩo.
- ⁸Jehova nĩakahingia muoroto wake
harĩ nĩ;
wendo waku, Wee Jehova, nĩ wa
tene na tene;
nĩ ũndũ ũcio ndũgatiganĩrie
wĩra wa moko maku.

- 13⁹¹Wee Jehova-rĩ,
nĩũũthuthuurĩtie
na ũkaamenya.
- ²Nĩũĩ rĩrĩa njikarĩte thĩ na rĩrĩa
njũkĩrĩte
ũkamenya meciiria makwa ũrĩ
o kũraya.
- ³Nĩũũĩ ngiumagara o na ngĩkoma;
Wee nĩũũĩ mĩthĩire yakwa
yothē.
- ⁴Wee Jehova-rĩ, itanagweta kiugo
na rũrĩmĩ rwakwa,
Wee nĩũkoragwo ũkĩũĩ biũ.
- ⁵Nĩũnjirigĩire mbere na thuutha;
nĩũnjigĩĩire guoko gwaku.
- ⁶Ũmenyo ta ũcio nĩ wa magegania
mũno harĩ nĩ,
ũrĩ igũrũ mũno ndingĩũkinyĩra.
- ⁷Nĩ kũ ingĩthĩi njeherere Roho
waku?
Ingĩũrĩra kũ nyume ũthiũ-inĩ
waku?
- ⁸Ingĩambata thĩi igũrũ, Wee ũrĩ
kuo;
ingĩara ũrĩrĩ wakwa kũrĩa
kũriku mũno, Wee ũrĩ o
kuo.
- ⁹Ingĩũmbũka na mathagu ma
gũgĩkĩa,
ingĩthĩi gũtũũra mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ wa iria, kũndũ kũraya
mũno,
- ¹⁰o na kũu guoko gwakwa nokuo
kũngĩndongoria,
guoko gwaku kwa ũrĩo
gũkĩĩnyiite kũnũmĩtie.
- ¹¹Ingiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nduma
nĩkũũhitha,
naguo ũtheri ũyũ
ũũthiũrũrũkĩirie ũtuĩke
ũtukũ,”
- ¹²o na nduma ndĩrĩ hĩndĩ
ĩngĩgũtumanĩra;
ũtukũ ũkwara ta mũthenya,
nĩngũkorwo nduma kũrĩ we nĩ ta
ũtheri.

¹³Nīgūkorwo nīwe wombire ciīga
ciakwa cia na thīinī;
wanyitithanirie ndī o nda ya
maitū.
¹⁴Nīngūkūgooca nī ūndū mūūmbīre
ūrīa nyūmbītvo naguo
nī wa kūmakania na wa
magegania;
ciiko ciaku nī cia magegania,
nī mwene nīnjūū ūguo o wega.
¹⁵Mahīndī makwa matiahithikīte
harīwe,
rīrīa ndoombīrwo kūrīa
kūhitharu.
Rīrīa ndanyitithanagio hamwe
ndī thī kūrīa kūriku
mūno-rī,
¹⁶maitho maku nīmonaga mwīrī
wakwa ūtanombwo biū.
Matukū mothe marīa
nyamūrīrwo
nīmandīkītvo ibuku-inī rīaku
o na mbere ya ūmwe wamo
kūgīa.
¹⁷Hī! Ī meciiria maku matikīrī
ma bata harī nī, Wee
Mūrungu!
Kaī mūigana wamo nī
mūnene-ī!
¹⁸Ingītua kūmatara,
no maingīhe gūkīra mūthanga.
Hīndī īrīa ndokīra,
ndī o hamwe nawe.
¹⁹Wee Ngai-rī, naarī korwo woraga
arīa aaganu!
Njehererai, inyuī mūnyootagīra
gūita thakame!
²⁰Maaragia ūhoru waku marī na
meciiira mooru;
arīa magūthūire mahūthagīra
rītwa rīaku ūūru.
²¹Wee Jehova, githī ndithūire arīa
magūthūire,
na ngamena arīa
magūūkagīrīa?
²²Gūthūūra ndīmathūire o biū;
ndīmatuaga thū ciakwa.

²³Wee Mūrungu, thuthuuria,
ūmenye ngoro yakwa;
ngeria ūmenye meciiria makwa.
²⁴Rora wone kana nī harī mīthūire
mīūru thīinī wakwa,
na ūkīndongorie na njīra īrīa ya
tene na tene.

Ihooya rīa kūūria Ūgitīri

Thaburi ya Daudi

14⁰¹Wee Jehova, hatūra kuuma
moko-inī ma andū arīa
ooru;
ngitīra harī andū arīa
mahūthagīra ūhinya,
²o acio mathugundaga maūndū
mooru ngoro-inī ciao,
na magathugunda mbaara o
mūthenya.
³Manooraga nīmī ciao ikohīga ta
rūrīmī rwa nyoka;
mīromo yao yaragia maūndū
marūrū ta thumu wa
ndūira.
⁴Wee Jehova, njeheria moko-inī ma
andū arīa aaganu;
ngitīra kuuma harī andū arīa
mahūthagīra ūhinya,
o acio mabangaga ūrīa
mangīhīnga magūrū
makwa.
⁵Andū arīa etīi nīmanyambūire
mūtego;
nīmatambūrūkītie ndigi cia
wabu wao,
na makanjigīra mītego njīra-inī
yakwa.
⁶Wee Jehova, nguuga atīrī, “Wee
nīwe Mūrungu wakwa.”
Wee Jehova-rī, igua ngīgūkaīra
nīguo, ūnjigūire tha.
⁷Wee Mwathani Jehova, o Wee ūrīa
mūūhonokia ūrī hinya,
Wee ūgitagīra mūtwe wakwa
mūthenya wa mbaara:

⁸Wee Jehova, ndūkahingĩrie arĩa
aaganu merirĩria mao,
ndūkareke mĩbango yao
ĩgaacĩre,
matikae gwĩtĩia.

⁹Mĩtwe ya arĩa mandigicĩrie
ĩrohumbĩkanio na mathĩĩna
marĩa marehetwo nĩ
mĩromo yao.

¹⁰Marogwĩrwo nĩ makara me
gwakana;
maroikio mwaki-inĩ,
maikio marima marĩ mũtondo,
kũria matakioima o na rĩa.

¹¹Ndūkanareke arĩa macambanagia
magaacĩre bũrũri-inĩ;
mwanangĩko ũrothingata andũ
arĩa mahũthagĩra ũhinya.

¹²Nĩ nĩnjũũ atĩ Jehova nĩarũagĩra
kĩhooto kĩa arĩa athĩĩni,
na akagitĩra kĩhooto kĩa arĩa
abatari.

¹³Ti-itherũ arĩa athingu
nĩmarĩgoocaga rĩitwa rĩaku,
na arĩa arũngĩrĩru nĩmagatũũra
ũthiũ-inĩ waku.

*Ihooya rĩa Kũgitĩrwo kuuma Ũũru-inĩ
Thaburi ya Daudi*

14¹¹Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra;
hiũha ũuke kũrĩ nĩ.
Igua mũgambo wakwa
ngĩgũkaĩra.

²Ihooya rĩakwa rĩroambata mbere
yaku ta mũtararĩko wa
ũbumba;
nakuo kwambararia moko
makwa kũrotuĩka ta
igongona rĩa hwaĩ-inĩ.

³Wee Jehova, iga mũrangĩri kanua-
inĩ gakwa,
rangagĩra mũrango ũyũ wa
mĩromo yakwa.

⁴Ndūkareke ngoro yakwa
ĩguucĩrĩrio ũndũ-inĩ mũũru,
ndigatuĩke wa gwĩka ciĩko cia
waganu

hamwe na andũ arĩa amaramari;
Ndūkareke ndĩe irio ciao iria irĩ
mũrĩo.

⁵Mũndũ mũthingu nĩakĩĩninge:
ũndũ ũcio nĩ wa kũnyonia
ũtugi;
kũndũithia nĩakĩndũithie: ũguo
no ta kũnjitĩrĩria maguta
mũtwe wakwa.

Mũtwe wakwa ndũngĩrega
gũitĩrĩrio maguta macio.

No rĩrĩ, ihooya rĩakwa nĩ rĩa
gũtũũra ndeganĩte na ciĩko
cia andũ arĩa meekaga
ũũru;

⁶aathanĩ ao magaikio thĩ kuuma
igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga,
nao arĩa aaganu nĩmakamenya
atĩ ciugo ciakwa ciarĩ cia
ma.

⁷Nĩmakoiga atĩrĩ, “O ta ũrĩa mũndũ
acimbaga mũgũnda na
akahũũra hianyũ,
no taguo mahĩndĩ maitũ
maharaganĩtio mũromo-inĩ
wa mbĩrĩra.”

⁸No rĩrĩ, maitho makwa nĩwe
macũthĩrĩrie, Wee
Mwathani Jehova;
nĩ harĩwe njũragĩra; nĩ ũndũ
ũcio ndūkareke ngue.

⁹Ngĩtĩra ndikanyitwo nĩ mĩtego
ĩrĩa nyambĩirwo,
ũnjehanĩrĩrie na mĩtego ya andũ
arĩa mekaga ũũru.

¹⁰Andũ acio aaganu maroogwa
wabu-inĩ wao ene,
no nĩ ngĩhĩtũkage itekuona
ũgwati.

*Ihooya rĩa kũũria Gũkũũrwo kuuma
Mĩnyamaro-inĩ*

Thaburi ya Daudi

14²¹Ngayagĩra Jehova nyanĩrĩre;
ngwambararia mũgambo
wakwa kũrĩ Jehova
anjiguĩre tha.

²Njitūrūraga mateta makwa mbere yake;
ndīrīmŵīraga thīina wakwa ndī mbere yake.

³Rīrīa roho wakwa waringīka thīinī wakwa,
Wee nīwe ūmenyaga njīra īrīa ndīrīgera.
Njīra-inī īrīa thīiagīra-rī,
andū nīmahithīire mūtego.

⁴Ta rora mwena wakwa wa ūrīo wone;
gūtīrī o na ūmwe ūranūmbūiya.
Ndirī na ha kūūrīra;
muoyo wakwa gūtīrī mūdū o na ūmwe ūngīūmenyerera.

⁵Wee Jehova, nīwe ngayagīra;
njugaga atīrī, “Wee nīwe rīūrīro rīakwa,
na igai rīakwa būrūrī-inī wa arīa marī muoyo.”

⁶Thikīrīria gūkaya gwakwa,
nīgūkorwo ndīīmūhinyīrīrie mūno;
ndeithūra kuuma kūrī andū arīa mathingatanīte na nī,
nīgūkorwo marī na hinya mūno kūngīra.

⁷Njohorithia kuuma kīoho-inī gīakwa,
nīguo ngoocage rīitwa rīaku.

Hīndī īyo andū arīa athingu nīmakandigiicīria,
nī ūndū wa ūrīa ūnjīkīte wega.

*Ihooya rīa kūūria Kūhonokio
Thaburi ya Daudi*

14³¹Igua ihooya rīakwa, Wee Jehova,
thikīrīria kīrīro gīakwa ūnjigūire tha;
ūka ūndeithie,
nī ūndū wa wīhokeku waku na ūthingu waku.

²Ndūgaciirithie ndungata yaku,
nīgūkorwo maitho-inī maku gūtīrī mūdū ūrī muoyo ūngītūuo mūthingu.

³Thū nīthingatīte,
īkangurumania thī tīiri-inī;
ītūmaga ndūūre nduma-inī ta arīa maakuire tene.

⁴Nī ūndū ūcio roho wakwa ūkaringīka thīinī wakwa;
ngoro yakwa nīmakīte mūno thīinī wakwa.

⁵Nīndīrīrīrikanaga matukū marīa ma tene;
ndīrīcūūranagia mawīko maku mothe
na ngatarania maūndū marīa moko maku meekīte.

⁶Ndambūrūkītie moko makwa na kūrī we;
muoyo wakwa ūkūnyootagīra ta būrūrī ūrīa mūūmū.

⁷Wee Jehova, hiūha kūnjītīka;
roho wakwa nīūthirītŵo nī hinya.
Tiga kūūhitha ūthiū waku,
ndikahaane ta arīa matoonyaga irima.

⁸O rūciinī reke njiguage kiugo kīa wendo waku ūrīa ūtathiraga,
nīgūkorwo nīwe ndīīhokete.
Nyonia njīra īrīa njagīrīrŵo nīkūgera,
nīgūkorwo muoyo wakwa ndīwerekeirie igūrū kūrī we.

⁹Ndeithūra kuuma kūrī thū ciakwa,
Wee Jehova,
nīgūkorwo ndīīhithaga harīwe.

¹⁰Nduta gwīkaga wendi waku,
nīgūkorwo Wee nīwe Ngai wakwa;
Roho waku mwega arondongoragia,
ngeragīre kūrīa kwaraganu.

¹¹Wee Jehova, nī ūndū wa rīitwa rīaku, tūūria muoyo wakwa;
nī ūndū wa ūthingu waku-rī, nduta kuuma mīnyamaro-inī.

¹²Nĩ ũndũ wa wendo waku
ũtathiraga, kiria thũ
ciakwa;
niina arĩa othe maathũire,
nĩgũkorwo nĩ ndĩ ndungata
yaku.

*Mũthamaki kũhooya Ngai Amũteithie
Thaburi ya Daudi*

14⁴¹Jehova arogoocwo, o we
Rwaro rwakwa rwa Ihiga,
o we ũmenyithagia moko
makwa mũrũire wa
mbaara,
agakĩruta ciara ciakwa kũrũa
mbaara.

²Nĩwe Ngai ũrĩa ũnyendete, na
nĩwe kĩirigo gĩakwa kĩa
hinya,
o we kĩihitho gĩakwa na
mũhonokia wakwa,
ningĩ nĩwe ngo yakwa, na nĩ harĩ
we njũragĩra,
o we ũtũmaga andũ a ndũrĩrĩ
maathĩke marĩ rungu
rwakwa.

³Wee Jehova, mũndũ akĩrĩ kĩ nĩguo
ũmũmenyagĩrĩre,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ
nĩgeetha ũmũrũmbũyagie?

⁴Mũndũ no ta mĩhũmũ;
matukũ make mathiraga na
ihenya o ta kĩiruru.

⁵Wee Jehova, hingũra igũrũ
ũikũrũke;
hutia irĩma, nĩgeetha irute
ndogo.

⁶Henũkia rũheni ũhurunje thũ
ciaku;
ikia mĩguĩ yaku ũcingatithie.

⁷Tambũrũkia guoko gwaku ũrĩ
igũrũ;
ndeithũra na ũũthare
kuuma kũrĩ maaĩ maya maingĩ,
ũndute kuuma moko-inĩ ma
andũ a kũngĩ

⁸arĩa tũnua twao twaragia
maheeni,
o acio moko mao ma ũrĩo marĩ
na wara.

⁹Wee Ngai, nĩngũkũinĩra rwĩmbo
rwerũ;

ngũkũinĩra na kĩnanda kĩrĩa
kĩgeetetwo na nga ikũmi,

¹⁰nyinĩre ũrĩa ũhootanagĩra
athamaki,
o we ũhonokagia Daudi
ndungata yake
harĩ rũhiũ rwa njora rwa
ũragani.

¹¹Ndeithũra na ũũthare,
ũndute kuuma moko-inĩ ma
andũ a kũngĩ,
arĩa tũnua twao twaragia
maheeni,
o acio moko mao ma ũrĩo marĩ
ma wara.

¹²Hĩndĩ iyo aanake aitũ
magaatuĩka ta mĩmera mĩrore
wega wĩthĩ-inĩ wao,
nao airĩtu aitũ mahaane ta itugĩ
ciacũhĩtio cia kũgemia nyũmba
ya ũthamaki.

¹³Makũmbĩ maitũ makaiyũragio
irio cia mĩthemba yothe.
Ng'onde ciitũ ikaingĩha ikinye
ngiri nyingĩ,
cingĩhe ikinye makũmi ma ngiri
kũu mĩgũnda-inĩ iitũ;

¹⁴nacio ndegwa ciitũ nĩgakuuaga
mĩrigo mĩritũ.

Thingo itigakorwo na mĩanya,
kana gũtahwo tũtwarwo
ũkombo-inĩ,
o na gũtigakorwo na kĩrĩro kĩa
mĩnyamaro njĩra-inĩ cia
matũũra.

¹⁵Kũrathimwo nĩ andũ arĩa matariĩ
ta ũguo;
kũrathimwo nĩ andũ arĩa Ngai
wao arĩ we Jehova.

Ūnene na Wega wa Ngai

Thaburi ya Daudi

- 14⁵¹ Nĩngũgūtũgĩria, Wee Ngai
wakwa Mũthamaki;
ndĩrĩngooocaga rĩitwa rĩaku tene
na tene.
- ²O mũthenya ndĩrĩkũgoocaga
na ngumagie rĩitwa rĩaku tene
na tene.
- ³Jehova nĩwe mũnene, na nowe
wagĩrĩre kũgoocwo mũno;
ũnene wake gũtirĩ mũndũ
ũngĩhota kũũtũria.
- ⁴Rũciaro rũmwe nĩrũkarahĩra
rũrĩa rũngĩ maũndũ marĩa
waneka;
nĩrũkamenyithanagia ũhoru wa
ciĩko ciaku cia hinya.
- ⁵Nĩmakaaria ũhoru wa ũkaru wa
ũnene waku ũrĩa ũrĩ riiri,
na nĩ ndaranagie ũhoru wa
ciĩko ciaku cia magegania.
- ⁶Nĩmarĩheanaga ũhoru wa ũhoti
wa maũndũ maku ma
kũmakania,
na nĩ njagie ũhoru wa ũnene
wa ciĩko ciaku.
- ⁷Nĩmagakũngũira wega waku
mũingĩ,
na maine ũhoru wa ũthingu
waku makenete.
- ⁸Jehova nĩ mũtugi na nĩ
mũigua-tha,
ndahiũhaga kũrakara, na
aiyũritwo nĩ wendo.
- ⁹Jehova nĩ mwega harĩ andũ othe;
nĩaiguagĩra tha kĩrĩa gĩothe
ombĩte.
- ¹⁰Wee Jehova, kĩrĩa gĩothe ũmbĩte
nĩkĩrĩkũgoocaga;
andũ aku arĩa aamũre
nĩmarĩgũkumagia.
- ¹¹Nĩmarĩheanaga ũhoru wa riiri wa
ũthamaki waku,
na maaragie ũhoru wa hinya
waku,
- ¹²nĩgeetha andũ othe mamenye

- ũhoru wa ciĩko ciaku cia
hinya,
o na ũkaru wa ũthamaki waku,
ũrĩa ũrĩ riiri.
- ¹³Ūthamaki waku nĩ ũthamaki wa
gũtũũra tene na tene,
naguo wathani waku ũtũũraga
nginya njiarwa ciothe.
- Jehova nĩ mwĩhokeku harĩ
ciĩranĩro ciake ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.
- ¹⁴Jehova nĩanyiitagĩrĩa arĩa othe
maragũa,
na agatiira arĩa othe mainamĩte.
- ¹⁵Maitho ma andũ othe nĩwe
macũthĩrĩrie,
na nĩumaheaga irio ciao hĩndĩ
rĩa yagĩrĩre.
- ¹⁶Ūkũnjũraga guoko gwaku,
na ũkahingĩria kĩndũ gĩothe kĩrĩ
muoyo mabataro makĩo.
- ¹⁷Jehova nĩ mũthingu njĩra-inĩ ciake
ciothe,
na nĩendete kĩrĩa gĩothe ombĩte.
- ¹⁸Jehova arĩ hakuhĩ na andũ arĩa
othe mamũkayagĩra,
arĩa othe mamũkayagĩra na ma.
- ¹⁹Arĩa othe mamwĩtigagĩra
nĩamahingagĩria mabataro
mao;
nĩaiguaga kĩrĩro kĩa na
akamahonokia.
- ²⁰Jehova nĩamenyagĩrĩa arĩa othe
mamwendete,
no arĩa othe aaganu nĩkũniina
akaamaniina.
- ²¹Kanua gakwa karĩaragia
gakagooa Jehova.
Kĩũmbe o gĩothe nĩgĩkĩgooce
rĩitwa rĩake itheru
nginya tene na tene.

Kūgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ūteithio Wake

14⁶ Goocai Jehova.

Wee ngoro yakwa-rĩ, gooca
Jehova.

² Ndigoocaga Jehova hĩndĩ ĩrĩa
yothe ngūtũura muoyo;
ndĩrĩnaga, ngoocage Ngai
wakwa rĩrĩa rĩothe
ngūtũura muoyo.

³ Ndũkanaige mwĩhoko waku harĩ
anene,

kana harĩ andũ, arĩa
matangĩhota kūhonokania.

⁴ Rĩrĩa roho wao wameherera,
macookaga o tĩiri-inĩ;
mũthenya o ro ũcio mĩbango
yao ĩtuĩkaga ya tũhũ.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũteithio wake
uumaga kũrĩ Mũrungu wa
Jakubu,

ũrĩa mwĩhoko wake ũrĩ harĩ
Jehova Ngai wake,

⁶ Mũũmbi wa igũrũ na thĩ,
na iria, na kĩrĩa gĩothe gĩtũũraga
thĩinĩ wacio:

ũcio nĩwe Jehova, ũrĩa ũtũũraga
arĩ mwĩhokeku nginya tene.

⁷ Nĩarũgamagĩrĩra kĩhooto kĩa arĩa
ahatĩrĩrie,

na akahe arĩa ahũtu irio.

Jehova nĩwe wohoraga arĩa
mohetwo,

⁸ Jehova nĩahingũraga maitho ma
arĩa atumumu,

Jehova nĩatiiraga arĩa mainamĩte,

Jehova nĩendete andũ arĩa
athingu.

⁹ Jehova nĩamenyagĩrĩra andũ a
kũngĩ,

na agatũũria ciana cia ngoriai o

na mĩtumia wa ndigwa,

no njĩra cia andũ arĩa aaganu
nĩacirigiicaga.

¹⁰ Jehova egūtũura athamakaga
nginya tene,

Ngai waku, wee Zayuni,

athamakage njiarwa na
njarwa.

Goocai Jehova.

*Kūgooca Ngai nĩ ũndũ wa Kūmenyerera
Jerusalemu*

14⁷ Goocai Jehova.

Kaĩ nĩ ũndũ mwega
kūgooca Ngai witũ na
rwĩmbo-ĩ,

kaĩ nĩ ũndũ mwega na
mwagĩrĩru kũmũgooca-ĩ!

² Jehova nĩwe wakaga Jerusalemu;
nĩwe ũcookagĩrĩria andũ a Isiraeli
arĩa matahĩtwo.

³ Nĩwe ũhonagia arĩa athuthĩku
ngoro,
na akamoooha ironde ciao.

⁴ Nĩwe ũmenyaga mũigana wa
njata,
na akahe njata o njata rĩitwa
rĩayo.

⁵ Mwathani witũ nĩwe mũnene na
nĩ arĩ hinya mũingĩ;
ũmenyo wake ndũrĩ mũthia.

⁶ Jehova nĩwe ũtiiragĩrĩra andũ arĩa
ahooreri,
no arĩa aaganu
amatungumanagia thĩ.

⁷ Inĩrai Jehova mũmũcookerie
ngaatho;
inĩrai Ngai witũ na kĩnanda kĩa
mũgeeto.

⁸ Nĩahumbagĩra igũrũ na matu;
nĩwe uuragĩria thĩ mbura,
na agatũma nyeki ĩmere
tũrĩma-inĩ.

⁹ Nĩwe ũheaga ng'ombe irio,
na akahe tũcui twa mahuru irio
rĩrĩa twamũkaĩra.

¹⁰ We ndakenagĩra hinya wa
mbarathi,
o na kana agakenera magũrũ
ma mũndũ;

¹¹ Jehova akenagio nĩ andũ arĩa
mamwĩtigagĩra,
o arĩa maigaga mwĩhoko wao

harĩ wendo wake ũrĩa
ũtathiraga.

¹²Wee Jerusalemu, kumia Jehova;
gooa Ngai waku, wee Zayuni,

¹³nĩgũkorwo nĩwe wĩkagĩra mĩgũko
ya ihingo ciaku hinya,
na akarathima andũ aku arĩa
marĩ thĩinĩ waku.

¹⁴Nĩatũmĩte kũgĩe thayũ mĩhaka-inĩ
yaku,
na agakũhũunia na ngano ĩrĩa
njega mũno.

¹⁵Atũmaga wathani wake ũkinye
gũkũ thĩ;
kiugo gĩake kĩhanyũkaga narua
mũno.

¹⁶Oiragia tharunji ĩhaana ta guoya
mwerũ cua,
nayo mbaa akamĩhurunja ta
mũhu.

¹⁷Mbura ya mbembe amiuragia
taarĩ kagoto karoira.
Nũũ ũngĩhota gwĩtiiria heho ĩyo
yake?

¹⁸Atũmaga kiugo gĩake agatũma
itwekũke;
ahurutithanagia rũhuho, namo
maaĩ magatherera.

¹⁹Nĩaguũrĩtie kiugo gĩake harĩ
Jakubu,
akaguũrĩria Isiraeli mawatho
make
na kĩrĩra kĩa watho wake wa
kũrũmĩrĩrwo.

²⁰Ndarĩ ekĩra rũrĩrĩ rũngĩ ta ũguo,
mawatho macio make ndũrĩrĩ
itirĩ ciamamenya.

Goocai Jehova.

Indo Ciothe Nĩcigooce Jehova

14⁸Goocai Jehova.

Goocai Jehova mũrĩ
kũu igũrũ,
mũmũgooce mũrĩ kũu
gũtũũgĩru mũno.

²Mũgoocei, inyuĩ araike ake othe,
mũmũgooce, inyuothe mbũtũ
ciake cia igũrũ.

³Mũgoocei, inyuĩ rĩũa na mweri,
mũgoocei, inyuothe njata iria
icangararaga.

⁴Mũgoocei, inyuĩ igũrũ rĩa igũrũ,
o na inyuĩ maaĩ ma kũu igũrũ
wa matu.

⁵Indo ciothe nĩikĩgooce rĩitwa rĩa
Jehova,
nĩgũkorwo nĩwe wathanire na
cio ikĩgĩa kuo.

⁶Aaciigire handũ hacio itũũre ho
tene na tene;
aaheanire kĩrĩra kĩa watho
wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa
gĩtagathira.

⁷Goocai Jehova gũkũ thĩ,
inyuĩ ciũmbe cia iria-inĩ, na
ũriku wothe wa maria
marĩa manene,

⁸rũheni, na mbura ya mbembe, na
tharunji, na matu,
na ihuhũkanio cia huho iria
ihingagia kĩrĩra gĩake,

⁹inyuĩ irĩma, na tũrĩma tuothe,
na mĩtĩ ya matunda, na
mĩtarakwa yothe,

¹⁰nyamũ cia gĩthaka, na ng'ombe
ciothe,
na ciũmbe iria nini, o na nyoni
iria ciũmbũkaga,

¹¹athamaki a thĩ, na ndũrĩrĩ ciothe,
na inyuĩ anene, na aathani othe
a thĩ,

¹²aanake, na airĩtu,
na andũ arĩa akũrũ, o na ciana.

¹³Othe nĩmagoocage rĩitwa rĩa
Jehova,
nĩgũkorwo rĩitwa rĩake riiki
nĩrĩo rĩtũũgĩrie;
riiri wake ũrĩ igũrũ rĩa thĩ o na
rĩa matu.

¹⁴Nĩambararĩtie rūhĩa nĩ ũndũ wa
andũ ake,
nĩruo ũgooci wa andũ ake arĩa
aamũre,
nĩo andũ a Isiraeli, andũ arĩa
marĩ hakuhĩ na ngoro yake.

Goocai Jehova.

*Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Wega Wake
kũrĩ Isiraeli*

14⁹Goocai Jehova.

Inĩrai Jehova rwĩmbo
rwerũ,
mũmũgooce mũrĩ kĩũngano-inĩ
kĩa arĩa aamũre.

²Andũ a Isiraeli nĩmakenere ũcio
wamombire;
andũ a Zayuni nĩmacanjamũke
nĩ ũndũ wa Mũthamaki
wao.

³Nĩmagooce rĩtwa rĩa
makĩrũgarũgaga,
na mamũinĩre na tũhembe, na
kĩnanda kĩa mũgeeto.

⁴Nĩgũkorwo Jehova nĩakenagio nĩ
andũ ake;
andũ arĩa ahooreri
amahumbaga thũmbĩ ya
ũhonokio.

⁵Andũ arĩa aamũre nĩmakenere
gĩtũio kũu,
na maine macanjamũkĩte marĩ
o marĩrĩ-inĩ mao.

⁶Ũgooci wa Mũrungu ũrokorwo
tũnua-inĩ twao,
na rūhiũ rwa njora rūnoore
mĩena yeerĩ rūkorwo moko-
inĩ mao,

⁷nĩguo meerĩhĩrie harĩ ndũrĩrĩ,
na maherithie kĩrĩndĩ gĩa thĩ,

⁸nĩguo moohe athamaki ao na
mĩnyororo,
na moohe andũ ao arĩa marĩ
igweta na bĩngũ cia kĩgera,
⁹nĩguo mamakinyĩrie ituĩro rĩrĩa
mandĩkĩrwo.

Ũcio nĩguo riiri wa andũ ake
othe arĩa aamũre.

Goocai Jehova.

*Kũgooca Ngai nĩ ũndũ wa Ũnene Wake
Mũkĩru*

15⁰Goocai Jehova.

Goocai Mũrungu
mũrĩ harĩa hake haamũre;
mũgoocei mũrĩ kũu igũrũ, o kũu
kwa hinya wake.

²Mũgoocei nĩ ũndũ wa ciiko ciake
cia hinya;
mũgoocei nĩ ũndũ wa ũnene
wake mũingĩ mũno.

³Mũgoocei mũkĩhuhaga
karumbeta,
mũmũgooce na kĩananda kĩa
mũgeeto, na gĩa kĩanũbi,

⁴mũgoocei na tũhembe
mũkĩrũgarũgaga,
mũmũgooce na inanda cia nga
mũkĩhuhaga mĩtũrirũ,

⁵mũgoocei mũkĩhũũrithanagia
thaani cia rūthuku iria
ng'ambi,
mũmũgooce na thaani
ikũgamba o ta rūgambi.

⁶Kĩndũ gĩothe kĩrĩ mĩhũmũ
nĩkĩgooce Jehova.

Goocai Jehova.

THIMO

Ciugo cia Kwambĩrĩria: Gĩtũmi na Muoroto

¹ Ici nĩ thimo cia Solomoni mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki wa Isiraeli:

² nĩ thimo cia gĩtũma mũndũ agĩe na ũũgĩ, na ataarĩke; nĩ cia gĩtũma ahote gĩtaũkĩrwo nĩ ciugo cia ũũgĩ;

³ nĩ cia gĩtũma mũndũ ataarĩke ahote kũbarĩrĩa mĩtũũrĩre wake, ekage maũndũ marĩa magĩrĩire, na ma kĩhooito, na marĩa mega;

⁴ nĩ cia gĩtũma ũrĩa ũtarĩ na ũũgĩ agĩe na ũmenyo, na cia gĩtũma mũndũ mwĩthĩ agĩe na ũmenyo na ũgereri:

⁵ arĩa oogĩ-rĩ, nĩmathikĩrĩrie na mongerere wĩruti wao, nao arĩa akũũrani maũndũ metĩkĩre gĩtongorio.

⁶ Ningĩ nĩ cia gĩtũma mũndũ ataũkĩrwo nĩ thimo na ngerekano, na ataũkĩrwo nĩ ciugo cia andũ arĩa oogĩ, na ndaĩ ciao.

⁷ Kĩambĩrĩria kĩa ũmenyo nĩ gwĩtigĩra Jehova, no arĩa akĩĩgu nĩ mathũire ũũgĩ na ũtaaro.

Mwĩmenyererei Kũheenererio

⁸ Mũrũ wakwa, thikĩrĩria mataaro ma thoguo, na ndũgatigane na ũrutani wa maitũguo.

⁹ Maũndũ macio magaatũka ithaga rĩa kũgemia mĩtwe waku, na ta mũgathĩ wa kũgemia ngingo yaku.

¹⁰ Mũrũ wakwa, ehia mangĩgakũheenereria-rĩ, ndũkanetĩkanie nao.

¹¹ Mangĩgakwĩra atĩrĩ, “Ũka ũthĩĩ hamwe na ithuĩ; reke tuoherie mũndũ tũite thakame yake, reke tũcemaceeme mũndũ o na ũtehitie;

¹² ningĩ reke tũmamerie marĩ muoyo, o ta ũrĩa mbĩrĩra iikaga,

na marĩ agima, o ta arĩa maharũrũkaga irima;

¹³ Na ithuĩ-rĩ, tũkigĩe na indo cia goro cia mĩthemba yothe, na tũiyũrie nyũmba ciitũ na indo cia ndaho;

¹⁴ rutithania wĩra na ithuĩ, tũkorwo na mũhuko ũmwe ithuothe”;

¹⁵ mũrũ wakwa, tiga gĩtwarana nao, ndũkagerere njĩra ciao;

¹⁶ nĩgũkorwo magũrũ mao mahanyũkaga mathĩĩ mehia-inĩ, nao mahiũhaga magaite thakame.

¹⁷ Kaĩ nĩ wĩra wa tũhũ kũiga gĩkerenge nyoni ciothe igĩkuonaga-ĩ!

¹⁸ Andũ aya mohagĩria thakame yao ene;

maceemaga o mĩoyo yao ene!

¹⁹ Ũcio nĩguo mũthia wa arĩa othe magĩaga na indo na njĩra ya ungumania;

indo icio iniinaga mĩoyo ya arĩa magĩaga nacio.

Mwĩmenyererei Mũtikarege Ũũgĩ

²⁰ Ũũgĩ nĩ aretana anĩrĩire njĩra-inĩ, ningĩ agakayũrũrũka arĩ ihaaro-inĩ cia mũingĩ;

²¹ Aragũthũka na mũgambo mũnene arĩ magomano-inĩ ma njĩra kũu kũrĩ inegene, o na itoonyero rĩa itũũra inene akoria atĩrĩ:

²²“Inyuĩ mūtariĩ ũũgĩ-rĩ, nĩ nginya rĩ
mũgūtũūra mwendete njĩra
cianyu itariĩ cia ũũgĩ?

Nĩ nginya rĩ anyũrũrania
megūtũūra makenagĩra
kĩnyũrũri,
na arĩa akĩgu mathũire
ũmenyo?

²³Korwo nĩmwetĩkĩrire kũigua
ũtaaro wakwa-rĩ,
nĩngĩamũhingũrĩire ngoro
yakwa,
ndũme mũmenye meciiria
makwa.

²⁴No tondũ nĩmwaregire kũnjigua
rĩrĩa ndetanire,
na gũtirĩ mündũ werũmbũirie
hĩndĩ irĩa ndatambũrũkirie
guoko gwakwa,

²⁵na mũkiagĩra mataaro makwa
mothe bata,
na mũkiaga gwĩtikĩra ikaanania
rĩakwa-rĩ,

²⁶nĩĩ na nĩĩ nĩngamũthekerera hĩndĩ
yanyu ya mwanangĩko,
na ndĩmũnyũrũrie rĩrĩa
mũgaakorererwo nĩ
mũtino:

²⁷ĩĩ hĩndĩ irĩa guoya
ũkaamũkorerera ta
kĩhuhũkanio,
rĩrĩa mwanangĩko ũkaamũhaata
ta rũhuho rwa kũhuhũkanio,
rĩrĩa mũgaakinyĩrĩrwo nĩ
mĩnyamaro na ruo rwa
ngoro.

²⁸“Hĩndĩ iyo nĩmakangaĩra, no
ndikametĩka;
nĩmakanjetha na kũyo, no
matikanyona.

²⁹Tondũ nĩmathũũire ũmenyo,
na matiigana gũthuura gwĩtigĩra
Jehova,

³⁰tondũ matietĩkĩrire mataaro
makwa,
na nĩmamenire ikaanania
rĩakwa,

³¹makaarĩa maciaro ma mĩthũire
yao,
na mahũũnio nĩ maciaro ma
mathugunda mao.

³²Nĩgũkorwo ũgenyũ wa arĩa matariĩ
ũũgĩ nĩũkamoora,
nakuo kwĩgangara kwa arĩa
akĩgu nĩgũkamaniina;

³³no ũrĩa wotho ũnjiguaga
arĩtũũraga na thayũ,
na atũũre ahooreire, atariĩ
ũgwati angĩtigĩra.”

Uumithio wa Ũũgĩ Mũtũũrĩre-inĩ

2 Mũrũ wakwa, ũngĩtikĩra ciugo
ciakwa,

na ũige maathani makwa ta
mũthiithũ thĩinĩ waku,

²nakuo gũtũ gwaku ũgũtegere ũũgĩ,
na werekerie ngoro yaku kũgĩa
na ũmenyi,

³na ũngĩgaakayũrũrũka na ũhooe
gũkũũrana maũndũ,
na wĩtane wanĩrĩire ũheo
ũtaũku,

⁴na ũngĩkawetha ta betha,
na ũucarie ta kĩgĩina kĩhithe-rĩ,

⁵hĩndĩ iyo nĩũgataũkĩrwo nĩ ũhoru
wa gwĩtigĩra Jehova,
na ũgie na ũmenyo wa Ngai.

⁶Nĩgũkorwo Jehova aheanaga ũũgĩ,
na kanua gake koimaga ũmenyo
na ũtaũku.

⁷Andũ arĩa arũngĩrĩru amaigĩire
ũhootani,
nĩwe ngo ya arĩa matariĩ ũcuuke
mĩthũire-inĩ yao,

⁸nĩgũkorwo nĩarangagĩra njĩra cia
arĩa marũmagĩrĩa kĩhooto,
na akagitĩra njĩra ya andũ ake
arĩa ehokeku.

⁹Hĩndĩ iyo nĩũgakũũrana maũndũ
marĩa magĩrĩire,
na ma kĩhooto, na marĩa mega:
ũgĩkũũrane njĩra o yotho
njega.

¹⁰ Nīgūkorwo ũūgĩ nīūgatoonya
ngoro yaku,
naguo ũmenyo ũkenagie muoyo
waku.

¹¹ ũgereri nīūrīkūgitagīra,
naguo ũtaūku ũkūrangagīre.

¹² Ũūgĩ nīūgakūhonokia kuuma
njīra-inĩ cia andũ arĩa
aaganu,
ūkūhonokie kuuma kūrī andũ
arĩa maaragia maūndũ ma
waganu,

¹³ o arĩa matigaga njīra iria
nūngīrīru,
magathiīra njīra cia nduma,

¹⁴ arĩa makenaga magīka ũūru,
na magakenagio nī ũūru wa
waganu,

¹⁵ na no-o arĩa njīra ciao ciogomete,
na mīthiire yao īrī ya
ungumania.

¹⁶ Ũūgĩ nīūgakūhonokia kuuma harī
mūtumia ũrĩa mūtharia,
ūkūhonokie harī ng'enyū ya
mūtumia na ciugo ciake cia
kūheenereria andũ,

¹⁷ ũcio ũtigite mūratawe wa ũnini
wake,
na agatiganīria kīrīkanīro kīrĩa
aarīkanīire na mūthuriwe
arī mbere ya Ngai.

¹⁸ Nīgūkorwo nyūmba yake īroragia
andũ gīkuū-inĩ,
nacio njīra ciake ikamerekeria
kūrī maroho ma arĩa akuū.

¹⁹ Gūtīrī mūndũ ũthiīaga harī we
agacooka,
kana akegwatīra njīra cia
muoyo.

²⁰ No rīrī, wee nīūrīthiīaga na
mīthiire ya andũ arĩa ega,
na ũgeragīre njīra cia arĩa
athingu.

²¹ Nīgūkorwo andũ arĩa arūngīrīru
nīo magaatūūra būrūri-inĩ,
na arĩa matarī ũcuuke nīo
magaatigara kuo;

²² no rīrī, andũ arĩa aaganu
nīmakeeherio būrūri-inĩ,
nao arĩa matarī ehokeku
nīmakamunywo maingatwo
kuo.

Mauumithio mangĩ ma Ũūgĩ

3 Mūrū wakwa, ndūkariganīrwo nī
ūrutani wakwa,
no ngoro yaku nīūrūmagie
maathani makwa,

² nīgūkorwo nīmagakuongerera
matukū ũtūūre mīaka
mīingĩ,
na matūme ũgaacīre.

³ Ndūkanareke wendani na
wīhokeku ikweherere;
cioherere ngingo yaku,
ūciandīke kīhengere-inĩ kīa
ngoro yaku.

⁴ Weka ũguo nīūgeetīkīrīka, na ũgīe
na rīitwa rīega
maitho-inĩ ma Ngai o na ma
andũ.

⁵ Wīhoke Jehova na ngoro yaku
yothe,
na ndūkanehoke ũmenyo waku
mwene;

⁶ mūmenyithagie mīthiire yaku
yothe,
na nīarīrūngaga njīra ciaku.

⁷ Tiga kwīonaga ũrī mūūgī maitho-
inĩ maku mwene;
wītigīre Jehova na ũtheemage
maūndũ marĩa mooru.

⁸ Ũndũ ũcio nīūrīkūrehagīra ũgima
wa mwīrī,
na mahīndī maku makoragwo
marī na hinya.

⁹ Tīiaga Jehova na ũtonga waku,
ningī ũmūtīiage na maciaro
mothe ma mbere ma irio
ciaku cia mīgūnda;

¹⁰ namo makūmbī maku
nīmakaiyūrīrīra,
nayo mītūngi yaku īiyūrīrīre
ndibei ya mūhihano.

¹¹ Mūrū wakwa, tiga kūnyarara
 ihūūra rīa Jehova,
 na ndūgathūūre irūithia rīake,
¹² nīgūkorwo Jehova arūithagia arīa
 endete,
 o ta ūrīa ithe wa mūdū
 arūithagia mūrīū ūrīa
 akenagīra.
¹³ Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa
 wonete ūūgī,
 mūdū ūcio wīgīrīire na
 ūmenyo,
¹⁴ nīgūkorwo ūūgī nī wa bata mūno
 gūkīra betha,
 na ūciaraga uumithio ūkīrīte wa
 thahabu.
¹⁵ Ūūgī ūrī goro gūkīra ruru iria
 ndune;
 kīrīa gīothe ūngīrīrīria gūtīrī
 kīngīringithanio nago.
¹⁶ Guoko-inī gwake kwa ūrīo harī
 ūingī wa matukū;
 guoko-inī gwake kwa ūmotho
 harī na ūtonga na gītūio.
¹⁷ Mīthīire ya ūūgī nī mīthīire ya
 kwendeka,
 na njīra ciaguo ciothe nī cia
 thayū.
¹⁸ Ūūgī nī mūtī wa muoyo kūrī arīa
 maūhīmbagīria;
 arīa megīagīra nago-rī,
 nīmarīrathimagwo.
¹⁹ Jehova aahandire mīthingi ya thī
 na ūūgī,
 na akīrūmia igūrū na ūmenyo
 wake;
²⁰ ūmenyo wake nīguo wagayanirie
 kūrīa kūrīku,
 namo matu magatatagia ime.
²¹ Mūrū wakwa tūūria matua mega
 na ūkūūrani maūdū,
 ndūkanareke ciehere maitho-inī
 maku;
²² nīcio igaagūtūūria muoyo, na
 nī ithaga rīa kūgemagia
 ngingo yaku.

²³ Ningī ūrīthiiaaga na njīra yaku ūrī
 na thayū,
 na kūgūrū gwaku gūtīkahīngwo;
²⁴ Wakoma-rī, ndūgetigīra;
 wakoma-rī, ūrīkomaga toro
 mwega.
²⁵ Ndūgetigīre mwanangīko wa
 narua,
 kana kīhuhūkanio kīrīa
 gīkoragīrīra andū arīa
 aaganu,
²⁶ nīgūkorwo Jehova nīwe ūgaatuīka
 mwīhoko waku,
 na amenyagīrīre kūgūrū gwaku
 gūtīkanyitwo nī mūtego.
²⁷ Ndūkanagirīrīrie ūndū mwega
 ūkinyīre arīa maagīrīrwo
 nīgūkinyīrwo nīguo,
 rīrīa ūrī na ūhoti wa kūhingia
 ūndū ūcio.
²⁸ Ndūkaneeere mūdū wa itūūra
 rīaku atīrī,
 “Thī ūgooka rīngī; kīu ūrenda
 nīngakūhe rūciū,”
 o rīrīa ūrī na kīndū kīu hakuhī.
²⁹ Ndūkanaciirīre gwīka mūdū wa
 itūūra rīaku ūūru,
 ūcio ūtūūraga hakuhī nawe
 akwīhokete.
³⁰ Ndūkanarūithie mūdū tūhū,
 rīrīa atarī ūndū mūūru
 agwīkīte.
³¹ Ndūkanacumīkīre maūdū ma
 mūdū wa ngūī,
 kana ūthuure njīra o na īmwe
 yake,
³² nīgūkorwo Jehova nīathūire
 mūdū mwaganu,
 no nīagīāga ndundu na andū
 arīa arūngīrīru.
³³ Nyūmba ya arīa aaganu itūūraga
 na kīrumi kīa Jehova,
 no mūciī wa arīa athingu
 nīaūrathimaga.
³⁴ Jehova nīanyūrūragia andū

arĩa manyũrũranagia na
mwĩtĩĩo,
no arĩa menyiihagia
nĩamaheaga wega wake.

³⁵ Andũ arĩa oogĩ magayaga gĩtĩĩo,
no andũ arĩa akĩĩgu magayaga
njono.

Ũũgĩ Ũkĩrĩte Indo Ciothe

- 4** Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ akwa, ta
thikĩrĩriai ũrũtani wa
thoguo;
njiguai nĩguo mwĩgĩre na
kũmenya maũndũ.
- ² Tondũ ngũmũhe ũrutani mwega,
nĩ ũndũ ũcio mĩtigatirike
ũrutani wakwa.
- ³ Rĩrĩa ndaarĩ mwana nyũmba-inĩ
ya baba,
ndĩ o mũndũ mwĩthĩ, na ndĩ
mwana wa mũmwe wa
maitũ-rĩ,
- ⁴ baba nĩandutire, akĩnjĩra atĩrĩ,
“Wĩgwatĩre ciugo ciakwa na
ngoro yaku yothe;
rũmia maathani makwa, na
nĩũgũtũũra muoyo.
- ⁵ Gĩa na ũũgĩ, gĩa na kũmenya
maũndũ;
ndũkanariganĩrwo nĩ ciugo
ciakwa, kana wahũke
kuuma harĩ cio.
- ⁶ Ndũkanatirike ũũgĩ, naguo
nĩũrĩkũgitagĩra;
- ⁷ ũũgĩ ũkĩrĩte indo ciothe; nĩ ũndũ
ũcio wĩgĩre na ũũgĩ.
Ĩĩ, kaba kũruta indo ciaku
ciothe wĩgĩre na kũmenya
maũndũ.
- ⁸ Tũũgagĩria ũũgĩ mũno, naguo
nĩũrĩkwambararagia;
ũhĩmbagĩrie, naguo
nĩũrĩgũtũĩithagia.
- ⁹ Nĩũgagwĩkĩra ithaga rĩa ũtugi
mũtwe waku,
na ũkũhe thũmbĩ thaka mũno.”

¹⁰ Thikĩrĩria, wee mũrũ wakwa, na
wĩtĩkĩre ũrĩa ngũkwĩra,
nĩgeetha mĩaka ya muoyo waku
ĩingĩhe.

¹¹ Nguonetie njĩra ya ũũgĩ,
na ngagũtongoria njĩra-inĩ iria
nũngarũ.

¹² Rĩrĩa ũgũthĩ, makinya maku
matikahĩngĩcwo;
rĩrĩa ũkũhanyũka-rĩ,
ndũkahĩngwo.

¹³ Rũmia ũrutani wakwa, na
ndũkanareke ũkweherere;
ũgitagĩre wega, nĩgũkorwo
nĩguo muoyo waku.

¹⁴ Ndũkanagerere njĩra ya andũ arĩa
aaganu,
kana ũthĩre njĩra ya andũ arĩa
ooru.

¹⁵ Mĩĩtheemage, na
ndũkanamĩgerere;
mĩhutatĩre, na wĩthĩre na njĩra
yaku.

¹⁶ Nĩgũkorwo andũ arĩa aaganu
matingĩkoma nginya meeke
ũũru;
mooragwo nĩ toro nginya
matũme mũndũ ahĩngwo,
agwe.

¹⁷ Marĩĩaga irio iria monete na
ũmaramari,
na makanyua ndibei
matunyanĩte na hinya.

¹⁸ Mĩthĩre ya andũ arĩa athingu
ĩhaana ta ũtheri wa gũgĩkĩa,
ũrĩa ũthiĩaga ũgĩthererũkaga
nginya mũthenya barigici.

¹⁹ No mĩthĩre ya andũ arĩa aaganu
ĩhaana ta nduma ndumanu;
o matimenyaga kĩrĩa
kĩamahĩnga.

²⁰ Mũrũ wakwa, ta thikĩrĩria ũrĩa
ngũkwĩra;
tega gũtũ ũigue ciugo ciakwa.

²¹ Ndũkanareke ciehere maitho-inĩ
maku,
ciigage ngoro-inĩ yaku;

²² nĩgũkorwo nĩcio itũũragia arĩa
maciĩgwatiĩre muoyo,
na igekĩra mwĩrĩ wao wothē
ũgima.

²³ Makĩria ya macio mothe,
rangagĩra ngoro yaku,
nĩgũkorwo nĩyo gĩthima kĩrĩa
gĩtherũkaga muoyo.

²⁴ Eheria rũnana kanua-inĩ gaku;
nacio ndeto cia ũmaramari-rĩ,
nĩciikare kũraya na iromo
ciaku.

²⁵ Maitho maku nĩmarorage na
mbere,
ũcũthagĩrĩrie mbere yaku wega.

²⁶ Aragania njĩra iria magũrũ maku
marĩthiagĩra,
na ũthiagĩre o njĩra iria
ngiindĩrĩku.

²⁷ Ndũkanaahũke na mwena wa ũrĩo
kana wa ũmotho;
eheria kũgũrũ gwaku kuuma
ũũru-inĩ.

Ŭtharia Gũkaanania

5 Mũrũ wakwa, thikĩrĩria ũũgĩ ũyũ
wakwa,
tega gũtũ wega ũigue ciugo
ciakwa cia ũtaũku,

² nĩguo ũtũũrie ũbaarĩrĩrĩ,
nayo mĩromo yaku itũũrie
ũmenyo.

³ Nĩgũkorwo mĩromo ya mĩtumia
mũtharia itaataga ũũkĩ,
na mĩario yake ĩnyorokete
gũkĩra maguta;

⁴ no marigĩrĩrio nĩmũrũrũ ta maaĩ
ma nyongo,
nĩ mũũgĩ ta rũhiũ rwa njora
rũrĩa rũũgĩ mbarĩ cieri.

⁵ Magũrũ make maikũrũkaga
gĩkuũ-inĩ;
makinya make mathiiaga
merekeire o mbĩrĩra.

⁶ Ndeciiragia ũhoru wa njĩra ya
muoyo;
njĩra ciake nĩ njogomu, nowe
ndooĩ ũguo.

⁷ Atĩrĩrĩ, ariũ akwa, ta thikĩrĩriai;
mũtikanatiganĩrie ũrĩa
ngũmwĩra.

⁸ Thiiagĩrai njĩra ĩrĩ kũraya nake,
mũtigakuhĩrĩrie mũrango wa
nyũmba yake,

⁹ nĩguo mũtikaheane hinya wanyu
mwega kũrĩ andũ angĩ,
na mĩaka yanyu kũrĩ mũndũ
ũtarĩ tha,

¹⁰ nĩguo ageni matikehũũnie na
ũtonga wanyu,
na kĩrĩa ũnogeire gĩtongie mũciĩ
wa mũndũ wa kũngĩ.

¹¹ Marigĩrĩrio-inĩ ma muoyo waku
nĩũgacaaya,
hĩndĩ ĩrĩa nyama cia mwĩrĩ
waku na mwĩrĩ waku
igaakorwo ithirĩte hinya.

¹² Ũkoiga atĩrĩ, “Hĩ, kaĩ
nĩndathũũrire gũtaarwo-ĩ!
Hĩ, kaĩ ngoro yakwa nĩyamenete
kũrũithio-ĩ!

¹³ Ndingĩathikĩire arutani akwa,
kana thikĩrĩrie ataarani akwa.

¹⁴ Nĩnginyĩte hũgũrũrũ-inĩ cia
mwanangĩko,
ndĩ o gatagatĩ-inĩ ga kĩũngano
gĩothe.”

¹⁵ Atĩrĩrĩ, nyuuaga maaĩ ma itangi
rĩaku we mwene,
maaĩ marĩa mathereraga
moimĩte gĩthima-inĩ gĩaku
mwene.

¹⁶ Nĩ kwagĩrĩrie ithima ciaku
ciunagĩre maaĩ
barabara-inĩ,
kana tũrũũ twaku tuunagĩre
ihaaro-inĩ cia mũingĩ?

¹⁷ Nĩmagĩtũũre marĩ maku wiki,
matigatuĩke maku na mũndũ
wa kũngĩ o na rĩ.

¹⁸ Gĩthima gĩaku kĩrorathimwo,
nawe ũkenagĩre mĩtumia wa
ũnini waku.

- ¹⁹ Athakarĩte ta thwariga ya
mũgoma,
akaagĩra ta gathiiya ka
mũgoma:
kĩiganagwo nĩ nyondo ciake
hĩndĩ ciothe,
ũkenagio nĩ wendo wake hĩndĩ
ciothe.
- ²⁰ Mũrũ wakwa, nĩ kĩĩ kĩngĩtũma
ũkenio nĩ mĩtumia
mũtharia?
Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũhĩmbĩrie
gĩthũri kĩa mĩtumia wa
mũndũ ũngĩ?
- ²¹ Nĩgũkorwo mĩthiĩre ya mũndũ
nĩyonagwo nĩ Jehova,
nake nĩatuĩragia njĩra ciake
ciothe.
- ²² Cĩĩko njũru cia mũndũ mwaganu
nĩcio imũtegaga;
nga cia mehia make nĩcio
imuohaga, ikamũrũmia biũ.
- ²³ Mũndũ ũcio nĩagaakua nĩ kwaga
ũtaaro,
akoora nĩ ũndũ wa ũrimũ wake
mũnene.

Gũkaania Andũ Kũrũmĩrĩra Ūrimũ

- 6** Mũrũ wakwa, ũngĩkorwo ũigĩte
kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩra
thiirĩ wa mũndũ wa itũũra
rĩaku,
ũkorwo atĩ nĩwe ũtuĩkĩte wa
kũmũrĩhĩra thiirĩ harĩ
mũndũ ũngĩ-rĩ,
² ũngĩkorwo ũtegeetwo nĩ ũrĩa
uugĩte,
ũkagwatithio nĩ ciugo cia kanua
gaku-rĩ,
³ gũike atĩrĩ, mũrũ wakwa, nĩguo
wĩteithũre,
kuona atĩ nĩũgwĩte moko-inĩ ma
mũndũ wa itũũra rĩaku:
Thiĩ wĩnyiihie wee mwene;
mũthaithe mũno akuohere.
- ⁴ Ndũkareke maitho maku mone
toro,
kana ũreke imone ciaku icũnge.
- ⁵ Wĩteithũre o ta ũrĩa thwariga

- ĩiteithũraga kuuma moko-
inĩ ma mũguĩmi,
o na kana ta ũrĩa nyoni
ĩiteithũraga kuuma mũtego-
inĩ wa mũtegi.
- ⁶ Thiĩ harĩ thigiriri, wee kīgũũta
gĩkĩ;
ũcũũranie mĩtugo yayo nĩguo
ũũhĩge!
- ⁷ Ndĩrĩ mũnene,
kana mũmĩrũgamĩrĩri,
o na kana mũmĩathi,
⁸ no nĩĩagĩra mũthiithũ wa irio
hĩndĩ ya riũa,
na igacookanĩrĩria irio ciayo
hĩndĩ ya magetha.
- ⁹ Ũgũkoma hau nginya-rĩ, wee
kīgũũta gĩkĩ?
Ūrĩũkĩra rĩ, ũtĩge toro waku?
- ¹⁰ Komakoma gatoro kanini, na
ũcũngacũnge hanini,
na ũkũnje moko hanini nĩguo
ũhurũke;
- ¹¹ atĩrĩ, ũthiĩni ũgaagũkorerera ta
mũitũ,
ũkorererwo nĩ wagi ũhaana ta
mũndũ wĩohete indo cia
mbaara.
- ¹² Mũndũ kĩmaramari na
mwaganu-rĩ,
ũrĩa ũthiiaa akĩaragia ndeto
itarĩ nũngĩrĩru,
- ¹³ ũcio uunagĩra andũ riitho,
na akaheenereria andũ na
makinya make,
o na akaheneria andũ na ciara
ciake-rĩ,
- ¹⁴ ũcio ũthugundaga ũũru arĩ na
maheeni ngoro-inĩ yake:
ũcio hĩndĩ ciothe ahuraga
maũndũ ma nyamũkano.
- ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũtino
ũkaamũhubanĩria o rĩmwẽ
aterĩgĩrĩire;
mwanangĩko ũtarĩ kĩhonĩa
nĩũkamũniina biũ.

- ¹⁶ Kũrĩ maũndũ matandatũ
mathũirwo nĩ Jehova,
ĩĩ, o na nĩ mũgwanja marĩa
onaga marĩ magigi, nĩmo:
- ¹⁷ maitho ma mwĩtĩio,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũheenania,
na moko marĩa maitaga
thakame ya andũ matehĩtie,
¹⁸ na ngoro ĩrĩa ĩthugundaga
maũndũ ma waganu,
na magũrũ marĩa mateng'eraga
gũthĩ gwĩka ũũru,
¹⁹ na mũira ũtarĩ wa ma ũrĩa
ũthothoraga ndeto cia maheeni,
o na mũndũ ũrĩa ũrehaga
nyamũkano gatagatĩ ka andũ a
nyina ũmwe.

Gũkaanio ũtharia

- ²⁰ Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie
maathani ma thoguo,
na ndũgatirike ũrutani wa
maitũguo.
- ²¹ Moherere ngoro-inĩ yaku nginya
tene;
makundĩke marigiicĩrie ngingo
yaku.
- ²² Rĩrĩa ũgũthĩ-rĩ,
nĩmarĩgũtongoragia;
wakoma-rĩ,
nĩmarĩkũmenyagĩrĩa;
na rĩrĩa warahũka-rĩ,
nĩmarĩkwaragĩria.
- ²³ Nĩgũkorwo maathani maya nĩ
tawa,
na ũrutani ũyũ nĩ ũtheri,
namo mataaro ma kũrũnga
mũndũ-rĩ,
nĩmo nĩjira ya muoyo,
²⁴ magakweheragia harĩ mũndũ-wa-
nja ũcio mwaganu,
na magakũhonokia kuuma
kũrĩ rũrĩmĩ rũnyoroku rwa
mũtumia ũcio ng'enyũ.
- ²⁵ Ndũkerĩrĩrie ũthaka wake ngoro-
inĩ yaku,
kana ũreke akũguucĩrĩrie na
maitho make,
²⁶ nĩgũkorwo mũmaraya atũmaga

- mũndũ athĩine nginya
ahooyage kenyũ ka mũgate,
na mũtumia mũtharia aguĩmaga
muoyo waku guo mwene.
- ²⁷ Mũndũ no atahĩre mwaki gĩthũri-
inĩ gĩake,
na nguo ciake itihĩe?
- ²⁸ Mũndũ no agererere igũrũ rĩa
makara marĩ na mwaki,
na makinya make matihĩe?
- ²⁹ Ũguo no taguo mũndũ ũrĩa
ũkomaga na mũtumia wa
mũndũ ũngĩ atariĩ;
gũtirĩ mũndũ ũngĩmũhutia na
ndaherithio.
- ³⁰ Andũ matimenaga mũici
angĩkorwo aiyĩte
nĩguo eniinĩre ng'aragu rĩrĩa arĩ
mũhũũtu.
- ³¹ No rĩrĩ, angĩnyĩitwo-rĩ, no nginya
arĩhe maita mũgwanja,
o na angĩkorwo ekũrĩha na
ũtonga wa nyũmba yake
wothe.
- ³² No mũndũ ũrĩa ũtharagia nĩagĩte
wĩciirio;
ũrĩa wotho wĩkaga ũguo nĩwe
mwene wĩyanangaga.
- ³³ Nguraro na kwĩnyararithia nĩcio
igai rĩake,
na cio thoni ĩcio ciake gũtirĩ
hĩndĩ igaathario ithire;
- ³⁴ nĩgũkorwo ũiru nĩguo
warahũraga mang'ũrĩ ma
mũthuuri,
na ndakaigua tha akĩrĩhĩria.
- ³⁵ Ndagetũkĩra irĩhi o na rĩrĩkũ;
nĩakaarega ihaki o na rĩrĩ inene
atĩa.

Gũkaanio kũgĩa Ndũgũ na Mũndũ-wa- Nja Mũtharia

- 7** Mũrũ wakwa, tũũra ũrũmĩtie
ciugo ciakwa,
na wĩgĩre maathani makwa
thĩinĩ waku.

²Rūmia maathani makwa,
na nīūgatūūra muoyo;
gitagīra morutani makwa o ta
kīūma kīa riitho rīaku.

³Mohagīrīre ciara-inī ciaku;
ūmaandīke kīhengere-inī kīa
ngoro yaku.

⁴Īra ūūgī atīrī, “Wee nīwe mwarī
wa maitū,”
naguo ūtaūku ūwītage mūndū
wa nyūmba yanyu;

⁵nīcirīkweheragia harī mūndū-wa-
nja ūcio mūtharia,
o na kuuma kūrī mūtumia ūcio
ūtārī mwīhokeku,
hamwe na ciugo ciake cia
kūheenānīrīria.

⁶Ndī ndirica-inī ya nyūmba
yakwa-rī,
nīndacūthīrīrie na nja
kamwanya-inī,

⁷ngīona kīmwana gatagatī ka arīa
matarī oogī,
na ngīkūūrana gatagatī ka
aanake,
mūndū mwīthī ūtaarī na ūūgī
wa gūkūūrana maūndū.

⁸Aikūrūkaga na njīra īrīa yarī
hakuhi na koine ya kwa
mūndū-wa-nja ūcio,
agīthī na njīra īyo yerekeire na
gwake mūciī,

⁹na kwarī na mairia o kahwaī-inī
gūgītukatuka,
gūkīambīrīria kūgīa nduma ya
ūtukū.

¹⁰Na rīrī, hagīūka mūndū-wa-nja
kūmūtūnga,
wehumbīte nguo ta mūmaraya,
arī na wara ngoro-inī.

¹¹(Nī mūnegeni na mūng’athia,
na magūrū make matikiragīrīria
mūciī;

¹²rīmwe arī njīra-inī, na rīrīa rīngī
arī ihaaro-inī,
ehithagīre andū koine-inī ciothe
cia njīra.)

¹³Nake akīnyiita mwanake ūcio,
akīmūmumunya,
na akīmwīra atīrī ategūconoka,

¹⁴“Ndī na maruta ma ngwatanīro
mūciī,
tondū ūmūthī nīhingirie
mīhītwa yakwa.

¹⁵Nī ūndū ūcio ndoimagara, ndooka
gūgūtūnga;
ngūgūcarītīe mūno, na rīu
nīndakuona!

¹⁶Nīnjarīte ūrīrī wakwa
na macuka ma gatani ma
marangi kuuma Misiri.

¹⁷Ūrīrī ūcio wakwa nīndīūtīrīrie
indo nungi wega ta
manemane,
na thubiri, o na mūndarathini.

¹⁸Ūka twīhūūnie wendo nginya
rūciinī;
reke twīkenie na wendo!

¹⁹Mūthuuri wakwa ndarī mūciī;
nīathiite rūgendo rūraihi.

²⁰Nīathiire na mūhuko wake
ūiyūrīte mbeeca,
na akainūka mūciī o rīrīa mweri
ūkaiganana.”

²¹Agīkīmūheenereria na ciugo,
akīmūhītithia;
agīkīmuuha na mīario yake
mīnyoroku.

²²O rīmwe akīmūrūmīrīra ta
ndegwa īgīthī gūthīnjwo,
kana ta thwariga īgītoonya
kīana-inī kīa mūtego,

²³nginya akaaya gūtheecwo ini nī
mīguī,
akahaana ta nyoni īguthūkīte
mūtego-inī,
ītekūmenya o na hanini atī
ūndū ūcio no ūmīrute
muoyo.

²⁴Atīrīrī, ariū akwa, ta thikīrīriai;
tegai matū mūigue ūrīa
ngūmwīra.

²⁵Mūtikanareke ngoro cianyu
īrūmīrīre mīthīre yake,
kana mūingīre njīra-inī ciake.

- ²⁶Nĩ andũ aingĩ arĩkĩtie kũrũnda;
arĩa oragĩte nĩ kĩrĩndĩ kũingĩ
mũno.
- ²⁷Nyũmba yake nĩ njĩra njariĩ ya
gũthiĩ mbĩrĩra,
nayo yerekagĩria andũ nyũmba-
inĩ cia gĩkuũ.

Ũũgĩ Gwĩtana

- 8** Githĩ ũũgĩ ndareetana?
Githĩ ũtaũku ndaranĩrĩra na
mũgambo wake?
- ²Njĩra-inĩ kũrĩa gũtũũgĩru, na
magomano-inĩ ma njĩra-rĩ,
nĩho ũũgĩ arũgamĩte;
- ³ningĩ hakuhĩ na ihingo iria
cierekeire itũũra inene,
o hau matoonyero-inĩ-rĩ, nĩho
araanĩrĩra akoiga atĩrĩ:
- ⁴“Inyuĩ andũ nĩ inyuĩ ndĩreeta;
ndĩraanĩrĩra na mũgambo
wakwa kũrĩ andũ othe a thĩ.
- ⁵Inyuĩ arĩa mũtarĩ na ũũgĩ, gĩai na
ũbaarĩrĩri,
inyuĩ arĩa akĩngu, gĩai na ũtaũku.
- ⁶Thikĩrĩriai, nĩgũkorwo ndĩ na
maũndũ ma bata ngwaria;
ngũtumũra mĩromo yakwa
njarie maũndũ marĩa
magĩrĩire.
- ⁷Kanua gakwa kaaragia ũhoru wa
ma,
nĩgũkorwo mĩromo yakwa
nĩthũire waganu mũno ta
kĩndũ kĩrĩ magigi.
- ⁸Ciugo ciothe cia kanua gakwa nĩ
cia ũthingu;
gũtirĩ o na kiugo kĩmwe
gĩacio kĩogomu kana gĩa
kũhĩtithania.
- ⁹Kũrĩ arĩa makũũranaga maũndũ
ciugo ciothe nĩciagĩrĩire;
itirĩ mahĩtia kũrĩ arĩa marĩ na
ũmenyo.
- ¹⁰Thuurai mataaro makwa handũ
ha betha,
mũthũure ũmenyo handũ ha
thahabu ĩrĩa njega mũno,

- ¹¹nĩgũkorwo ũũgĩ nĩ wa goro gũkĩra
ruru iria ndune,
na gũtirĩ kĩndũ ũngĩrĩrĩria
kĩngĩringithanio nago.
- ¹²“Nĩ ũũgĩ-rĩ, ndũũranagia na
ũbaarĩrĩri;
nĩndĩgwatĩire ũmenyo o na
gũthugunda maũndũ mega.
- ¹³Gwĩtigĩra Jehova nĩgũthũũra ũũru;
nĩthũire mwĩtĩio na
mwĩtũũgĩrio,
na mĩtugo mĩũru na mĩario ya
waganu.
- ¹⁴Kĩrĩra na ũũgĩ wa gũkũũrana
maũndũ nĩ ciakwa;
nĩĩ ndĩ na ũtaũku, na ndĩ na
ũhoti.
- ¹⁵Athamaki mathamakaga nĩ ũndũ
wa hinya wakwa
nao aathanĩ magathondeka
mawatho ma kĩhooito;
- ¹⁶anene mathamakaga nĩ ũndũ wa
hinya wakwa,
o ũndũ ũmwe na arĩa othe marĩ
igweta arĩa maathanaga
gũkũ thĩ.
- ¹⁷Nĩnyendete arĩa manyendete,
nao arĩa manjaragia na kiyoo
nĩmanyonaga.
- ¹⁸Ũtonga na gĩtĩio cionekaga harĩ
nĩĩ,
o hamwe na ũtonga wa gũtũũra,
na ũgaacĩru.
- ¹⁹Maciaro makwa nĩ mega gũkĩra
thahabu ĩrĩa therie;
uumithio wakwa nĩũkĩrĩte betha
ĩrĩa njega.
- ²⁰Nĩĩ thiaga na njĩra ya ũthingu,
ngathĩira o njĩra-inĩ cia kĩhooito,
- ²¹ngĩheaga andũ arĩa manyendete
ũtonga,
na ngaiyũragia igĩĩna ciao.
- ²²“Jehova aanyũmbire o
kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wĩra
wake,
mbere ya mawĩra make ma
tene;

²³ndaathuurirwo kuuma tene wa tene,
kuuma o kĩambĩrĩria, thĩ ĩtarĩ yagĩa.

²⁴Rĩrĩa gũtaagĩte maria manene-rĩ,
nĩguo ndaciarirwo,
o hĩndĩ ĩrĩa gũtaarĩ matherũkĩro maiyũrĩte maaĩ;

²⁵ndaciarirwo ĩrĩma itanahaandwo harĩa ĩrĩ,
na tũrĩma tũtanagĩa,

²⁶we atanoomba thĩ kana ithaka ciayo,
o na kana rũkũngũ o ruothe rwa thĩ.

²⁷Nĩ ndaarĩ o kuo hĩndĩ ĩrĩa aathondekire igũrũ na akĩrĩga handũ ha rĩo,
hĩndĩ ĩrĩa eekĩrire rũkiriri rwa kũrĩa kũriku,

²⁸rĩrĩa aahaandire matu kũu igũrũ,
na akĩrũmia ithima cia kũrĩa kũriku wega,

²⁹rĩrĩa eekĩrire mũhaka wa iria nĩguo maaĩ matikanae kwagarara watho wake,
na rĩrĩa aahandire mĩthingi ya thĩ.

³⁰Hĩndĩ ĩyo ndaarĩ o hakuhĩ nake ndĩ ta mũbundi mũũgĩ.
Ndaaiyũrĩtwo nĩ gĩkeno mũthenya o mũthenya,
na ngakenaga hĩndĩ ciothe ndĩ mbere yake,

³¹ngakenagĩra thĩ yake yothe,
na ngakenagio nĩ andũ othe a thĩ.

³²“Atũrĩrĩ ariũ akwa, ta thikĩrĩriai; kũrathimwo nĩ arĩa marũmagia njĩra ciakwa.

³³Ta thikĩrĩriai mataaro makwa nĩguo mũhĩge;
mũtikamarege.

³⁴Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũnjiguaga,
agacũthagĩrĩria mĩrango-inĩ yakwa o mũthenya,
akanjetagĩrĩra hingĩro-inĩ cia mĩrango yakwa.

³⁵Nĩgũkorwo ũrĩa wotho ũgĩte na nĩ nĩ muoyo agĩte nago,
nake akagĩa na agetikĩrĩka harĩ Jehova.

³⁶No ũrĩa wotho ũhĩtanĩtie na nĩ nĩ ũũru eĩkaga;
nao arĩa othe maathũire nĩ gĩkuũ mendete.”

Ũũgĩ na Ũkĩngu Gwĩtana

9 Ũũgĩ nĩakĩte nyũmba yake;
nĩaicũhĩtie itugĩ ciayo mũgwanja.

²Nĩahaarĩrie nyama, na akahaarĩria ndibei,^a
o na akaara metha yake.

³Nĩatũmĩte ndungata ciake cia airĩtu nja,
na nĩaretana arĩ harĩa hatũũgĩru mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,
akoiga atĩrĩ:

⁴“Andũ arĩa othe matarĩ na ũũgĩ nĩmoke gũkũ!”
Ningĩ akeera andũ arĩa maagĩte ũtaũku atĩrĩ,

⁵Ũkai mũrĩe irio ciakwa,
na mũnyue ndibei ĩrĩa ndĩmũthondekeire.

⁶Tiganai na mĩthĩire yanyu ĩtarĩ ya ũũgĩ, na nĩmũgũtũura muoyo;
cookai gũthiia na njĩra ya ũtaũku.

⁷“Ũrĩa wotho ũtaaraga mũnyũrũrania eĩtagĩria irumi;
na ũrĩa wotho ũkaanagia mũndũ mwaganu egĩragĩra njono.

⁸Ndũkanataare mũnyũrũrania, nĩguo ndagagũthũũre;
kaania mũndũ mũũgĩ, nake nĩegũkwenda.

⁹Taara mũndũ mũũgĩ na nĩegũkĩrĩrĩria kũũhĩga;
mũndũ mũthingu mũrute, na nĩekuongerera ũũgĩ wake.

^a2 Ndibei nĩyatukanagio na indo ingĩ ta manemane nĩgeetha ĩcame wega.

¹⁰“Kĩambĩrĩria kĩa ũũgĩ nĩ gwĩtigĩra
Jehova,
na kũmenya Ũrĩa Mũtheru
nĩkwo gũtaũkĩrwo.

¹¹Nĩgũkorwo nĩ ũndũ wakwa
matukũ maku
nĩmakaingĩha,
na wongererwo mĩaka ya
gũtũũra muoyo.

¹²Ũngĩkorwo ũrĩ mũũgĩ-rĩ, ũũgĩ
waku nĩũgakũguna;
na ũngĩkorwo ũrĩ
mũnyũrũrania-rĩ, we nowe
ũkaanyariirĩka.”

¹³Mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtagwo
Mũkĩngu nĩ wa inegene;
we ndarĩ mūtugo, na ndarĩ
ũmenyo.

¹⁴Aikaraga thĩ mūrango-inĩ wa
nyũmba yake,
agaikarĩra gĩtĩ harĩa hatũũgĩru
mũno itũũra-inĩ rĩrĩa inene,

¹⁵ageetaga arĩa marehĩtũkĩra,
arĩa marethĩũra na njĩra ciao.

¹⁶Ameeraga atĩrĩ, “Andũ arĩa othe
matarĩ na ũũgĩ nĩmoke
gũkũ!”

Nao arĩa maagũite ũtaũku
akameera atĩrĩ:

¹⁷“Maaĩ ma kũiya marĩ mũrĩo;
o na irio iria irĩĩagĩrwo hitho-inĩ
irĩ cama!”

¹⁸No andũ acio matikoragwo
makĩmenya atĩ arĩa akuũ
marĩ kũu,
na atĩ ageni ake marĩ o kũrĩa
kũriku mbĩrĩra-inĩ.

Thimo cia Solomoni

Ici nĩ Thimo cia Solomoni:

10 Mwana mũũgĩ atũmaga ithe
akene,
no mwana mũkĩngu atũũragia
nyina na kĩaha.

²Mĩthiithũ yumanĩte na ungumania
ndĩrĩ kĩguni,
no ũthingu ũkũũraga mũndũ
kuuma kũrĩ gĩkuũ.

³Jehova ndarekagĩrĩria mũndũ
mũthingu ahũte,
no nĩamarigagĩrĩria merirĩria
ma mũndũ mwaganu.

⁴Moko ma kĩgũũta matũmaga
mũndũ athĩne,
no moko ma mũndũ ũrĩ kĩyo
marehaga ũtonga.

⁵Ũrĩa ũcookanagĩrĩria irio hĩndĩ ya
riũa nĩ mwana mũũgĩ,
no ũrĩa ũkomaga hĩndĩ ya
magetha nĩ mwana wa
kũrehe thoni.

⁶Mũtwe wa mũndũ mũthingu
ũikaraga ũhumbĩrĩtwo nĩ
irathimo,
no kanua ka mũndũ mwaganu
kaiyũraga ngũĩ.

⁷Kĩririkano kĩa mũndũ mũthingu
gĩgatuĩka kĩrathimo,
no rĩĩtwa rĩa mũndũ mwaganu
nĩrĩkabutha.

⁸Mũndũ ũrĩa ũrĩ na ũũgĩ wa ngoro
nĩetĩkagĩra mawatho,
no mũndũ wa kũhũhũtĩka
nĩakanangĩka.

⁹Mũndũ wa mĩthiĩre mĩrũngĩrĩru
athiiaga ategwĩtigĩra
ũgwati,
no mũndũ ũrĩa ũrĩ mĩthiĩre
mĩogomu nĩakamenyeka.

¹⁰Mũndũ ũrĩa uunagĩra ũngĩ riitho
na rũnana nĩarehage kĩaha,
na mwaria mũkĩngu
nĩakanangĩka.

¹¹Kanua ka mũndũ mũthingu nĩ
gĩthima kĩa muoyo,
no kanua ka mũndũ mwaganu
kaiyũraga ngũĩ.

¹²Rũmena rũrehaga nyamũkano,
no wendani ũhumbagĩra ũũru
wothe.

¹³ Ūũgĩ ũkoragwo mĩromo-inĩ ya
mũndũ ũrĩa mũkũũrani
maũndũ,
no mũndũ ũrĩa ũtooĩ gũkũũrana
maũndũ aagĩrĩrwo nĩ
rũthanju ciande-inĩ ciake.

¹⁴ Andũ oogĩ meigagĩra ũmenyo,
no kanua ga kĩrimũ keĩtagĩria
mwanangĩko.

¹⁵ Indo cia itonga nĩ gĩtũũro kĩa
kĩirigĩre na hinya,
no ũkĩa nĩguo mwanangĩko wa
andũ arĩa athĩni.

¹⁶ Mũcaara wa andũ arĩa athingu
ũmarehagĩra muoyo,
no indo iria cionagwo nĩ andũ
arĩa aaganu imarehagĩra
iherithia.

¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũiguaga agĩtaarwo arĩ
njĩra-inĩ ya muoyo,
no mũndũ ũrĩa ũregaga
kũrũithio-rĩ, nĩahĩtithagia
andũ arĩa angĩ.

¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũhithaga rūmena
rwake aaragia na mĩromo
ya maheeni,
na ũrĩa wotho ũcambanagia nĩ
mũndũ mũkũũgu.

¹⁹ Rĩrĩa ciugo ciaingĩha mehia
matiagaga,
no mũndũ ũrĩa ũkiraga nĩ
mũũgĩ.

²⁰ Rũrĩmĩ rwa mũndũ mũthingu nĩ
betha njega,
no ngoro ya mũndũ mwaganu
ndĩrĩ bata.

²¹ Mĩromo ya arĩa athingu ihũnagia
andũ aingĩ,
no andũ akũgu makuaga nĩ
kwaga gũkũũrana maũndũ.

²² Kĩrathimo kĩa Jehova nĩkio
kĩrehaga ũtonga,
na ndarĩ kĩaha onganagĩrĩria
nakio.

²³ Mũndũ mũkũũgu akenagĩra mĩtugo
mĩũru,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku
akenagĩra ũũgĩ.

²⁴ Kĩrĩa mũndũ mwaganu etigagĩra
nĩkio gĩkaamũkora,
na kĩrĩa mũndũ mũthingu
eriragĩria nĩkio akaaheo.

²⁵ Kĩhuhũkanio kĩaahĩtũka andũ
arĩa aaganu maticookaga
kuoneka,
no andũ arĩa athingu
mehaandaga wega nginya
tene.

²⁶ Ta ũrĩa thiki ĩgagatagĩra magego,
na ndogo ĩkarũrĩra
maitho-rĩ,
noguo kĩgũũta kĩaana kũrĩ arĩa
magĩtũmaga.

²⁷ Gwĩtigĩra Jehova-rĩ, kuongagĩrĩra
mũndũ matukũ ma gũtũũra
muoyo,
no mĩaka ya mũndũ mwaganu
nĩkũnyiihio ĩnyiihagio.

²⁸ Itanya rĩa mũndũ mũthingu nĩ
gĩkeno,
no kũirĩgĩrĩro kĩa mũndũ
mwaganu no gĩa tũhũ.

²⁹ Njĩra ya Jehova nĩ rĩũrĩro rĩa andũ
arĩa athingu,
no nĩ mwanangĩko harĩ arĩa
mekaga ũũru.

³⁰ Mũndũ ũrĩa mũthingu ndarĩ hĩndĩ
akaamunywo,
no ũrĩa mwaganu ndagatũũra
thĩnĩ wa bũrũri.

³¹ Kanua ka mũndũ ũrĩa mũthingu
karehaga ũũgĩ,
no rũrĩmĩ rwa ũtũrĩka
nĩrũkaniinwo.

³² Mĩromo ya mũndũ mũthingu
nĩyũũĩ kwaria ndeto iria
ciagĩrĩire,
no kanua ka ũrĩa mwaganu
kaaragia o rũtũrĩko.

11 Ratiri itarĩ cia ma nĩ kĩndũ kĩrĩ
magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagĩra mahiga ma
gũthima marĩa maigananu.

²Rĩrĩa mwĩtũio woka, ũrũmagĩrĩwo
nĩ thoni,
no kwĩnyiihia kũrehaga ũũgĩ.

³Ũrũngĩrĩru wa arĩa marũgamĩte
wega nĩũmonagĩrĩria njĩra,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku,
nĩmanangagwo nĩ ũhinga
wao.

⁴Ũtonga ndũrĩ kĩguni mũthenya wa
mang'ũrĩ,
no ũthingu nĩũkũũraga mũndũ
kuuma kũrĩ gĩkuũ.

⁵Ũthingu wa andũ arĩa matarĩ na
ũcuuke ũmathondekagĩra
njĩra nũngarũ,
no andũ arĩa aaganu
magũithagio nĩ waganu wao
ene.

⁶Ũthingu wa andũ arĩa arũngĩrĩru
nĩũmahonokagia,
no andũ arĩa matarĩ ehokeku
nĩmategagwo nĩ merirĩria
mao mooru.

⁷Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ mwaganu
aakua, kĩrĩgĩrĩro gĩake
nĩgũthira gĩthiraga;
kĩrĩa gĩothe eerĩgĩrĩre kuuma
kũrĩ ũhoti wake gĩtuĩkaga o
tũhũ.

⁸Mũndũ ũrĩa mũthingu
nĩahonokagio kuuma
thĩĩna-inĩ,
naguo ũgaacookerera ũrĩa
mwaganu.

⁹Mũndũ ũtetigĩrĩte Ngai
nĩanangaga mũndũ wa
itũũra na kanua gake,
no arĩa athingu nĩmetharaga nĩ
ũndũ wa ũmenyo.

¹⁰Rĩrĩa andũ arĩa athingu
magaacĩra, itũũra nĩgũkena
rĩkenaga;
rĩrĩa andũ arĩa aaganu
maathira, nĩkũrũhio
kũrũũhagio.

¹¹Itũũra inene nĩrĩtũũgagĩrio nĩ
ũndũ wa kĩrathimo kĩa
andũ arĩa arũngĩrĩru,
no nĩrianangagwo nĩ kanua ka
andũ arĩa aaganu.

¹²Mũndũ ũtarĩ ũũgĩ wa gũkũũrana
maũndũ anyũrũragia
mũndũ wa itũũra rĩake,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku nĩ
gwĩkirĩra ekiragĩra.

¹³Mũndũ wa mũhuhu nĩoimagia
ndeto cia ndundu nja,
no mũndũ mwĩhokeku nĩaigaga
hitho.

¹⁴Bũrũri ũngĩaga ũtongoria mwega
nĩkũgũa ũgũũaga,
no ataaranĩ aingĩ matũmaga
kũgĩe na ũhootani kũna.

¹⁵Mũndũ ũrĩa ũrũgamagĩrĩra thiirĩ
wa mũndũ ũngĩ ti-itherũ
nĩagathĩĩnĩka,
no mũndũ ũrĩa wothe wagaga
kũrũgamĩrĩra mũndũ thiirĩ
atũũraga na thayũ.

¹⁶Mũndũ-wa-nja mũtaana
nĩegĩagĩra gĩtũio,
no arũme arĩa matarĩ tha no
ũtonga magĩaga naguo.

¹⁷Mũndũ mũtaana egunaga we
mwene,
no mũndũ ũtarĩ tha erehagĩra
thĩĩna we mwene.

¹⁸Mũndũ mwaganu athũkũmaga
mũcaara wa kũmũheenĩ,
no ũrĩa ũhaandaga ũthingu
nĩagethaga irĩhi rĩa ma.

¹⁹Mũndũ ũrĩa mũthingu kũna
nĩagatũũra muoyo,
no mũndũ ũrĩa ũrũmagĩrĩra
waganu nĩ gũkua agaakua.

²⁰ Andũ arĩa marĩ ngoro ya rūtũrĩko
nĩ kindũ kĩrĩ magigi harĩ
Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa njĩra
ciao itarĩ ũcuuke.

²¹ Ti-itherũ mũndũ mwaganu
ndakaaga kũherithio,
no andũ arĩa athingu
nĩmakahonokio.

²² Mũndũ-wa-nja mũthaka ũtarĩ
ũgereri
ahaana ta gĩcũhĩ gĩa thahabu
kĩrĩ iniũrũ-inĩ rĩa ngũrwe.

²³ Wendi wa mũndũ mũthingu
ũrĩkagĩrĩria o wega-inĩ,
no kĩĩrĩgĩrĩro kĩa mũndũ ũrĩa
mwaganu kĩrĩkagĩrĩria
mang'ũrĩ-inĩ.

²⁴ Kũrĩ mũndũ ũheanaga na ũtaana,
nake agakĩrĩrĩria kũgĩa na
indo;
ũngĩ atuĩkaga mũkarĩ mũno, no
agathiĩ o na mbere gũthĩina.

²⁵ Mũndũ mũtaana nĩakagaacĩra;
ũrĩa ũnyooraga arĩa
angĩ o nake mwene
nĩakanyoorwo.

²⁶ Mũndũ ũrĩa ũregaga kwenderia
andũ mbembe iria aigĩte
nĩarumagwo nĩ andũ,
no mũndũ ũrĩa ũciendagia,
kĩrathimo kĩrĩkoragwo
mũtwe-inĩ wake.

²⁷ Mũndũ ũrĩa ũcaragia maũndũ
mega arĩonaga o wega,
no ũrĩa ũcaragia maũndũ
mooru no mo
marĩmũkoraga.

²⁸ Mũndũ ũrĩa wotho wĩhokaga
ũtonga wake nĩkũgũa
akaagũa,
no arĩa athingu makaagaacĩra ta
ithangũ rĩrĩa iruru.

²⁹ Mũndũ ũrĩa ũnyamaragia mũciĩ
wake akaagaya o rūhuho,
nake mũndũ mũkĩngu agaatuĩka
ndungata ya ũrĩa mũũgĩ.

³⁰ Maciaro ma andũ arĩa athingu nĩ
mũtĩ wa muoyo,
nake mũndũ ũrĩa mũũgĩ
nĩaguucagĩrĩria ngoro cia
andũ.

³¹ Angĩkorwo andũ arĩa athingu
nĩmarĩhagwo marĩ gũkũ
thĩ-rĩ,
githĩ arĩa matetigĩrĩte Ngai na
arĩa ehia matikarĩhwo
makĩria!

12 Mũndũ ũrĩa wotho wendete
ũtaaro nĩendete ũmenyi,
no ũrĩa ũthũire gũkaanio nĩ
mũndũ mũkĩngu.

² Mũndũ ũrĩa mwega nĩatugagwo nĩ
Jehova,
no mũndũ mwara Jehova
amũtuaga mũndũ mwĩhia.

³ Mũndũ ndangĩhota kwĩhaanda na
maũndũ ma waganu,
no ũrĩa mũthingu
ndangĩenyenyeka.

⁴ Mũtumia ũrĩa ngatha nĩwe thũmbĩ
ya mũthuri wake,
no mũtumia ũconorithagia
mũthuri wake atarĩ ta
ũbuthu mahĩndĩ-inĩ make.

⁵ Mĩbango ya andũ arĩa athingu nĩ
ya kĩhooto,
no ũtaaro wa andũ arĩa aaganu
nĩ wa maheenĩ.

⁶ Ndeto cia andũ arĩa aaganu nĩ
cia kuohia andũ mamaite
thakame,
no mĩario ya andũ arĩa
arũngĩrĩru nĩmahonokagia.

⁷ Andũ aaganu mang'aũranagio
magathira biũ,
no nyũmba ya mũndũ ũrĩa
mũthingu ĩtũũraga ĩrĩ
nũmu.

⁸Mündũ agaathagĩrĩrio kũringana
na ũũgĩ wake,
no andũ marĩ meciiria mogomu
nĩmamenagwo.

⁹Kaba mündũ ũrĩa wonagwo
ta atarĩ bata no nĩ arĩ
ndungata,
gũkĩra ũrĩa wĩtuaga atĩ nĩ
mündũ wa bata, na ndarĩ
gĩa kũrĩa.

¹⁰Mündũ mũthingu nĩamenyagĩrĩa
muoyo wa nyamũ yake,
no maündũ marĩa ma tha
ma ũrĩa mwaganu nĩ ma
kũnyariirana.

¹¹Mündũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda
wake nĩarĩkoragwo na irio
nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na
maündũ ma tũhũ nĩagĩte
gũkũũrana maündũ.

¹²Arĩa aaganu meriragĩria indo iria
itahĩtwo nĩ andũ arĩa oorũ,
no mĩri ya arĩa athingu
nĩgaacagĩra.

¹³Mündũ mũũru ategagwo nĩ mĩario
ya wĩhia wake,
no mündũ mũthingu
nĩahonokaga kuuma
thĩĩna-inĩ.

¹⁴Mündũ nĩaiyũragwo nĩ maciaro
mega ma kanua gake,
ti-itherũ, o ta ũrĩa agunagwo nĩ
wĩra wa moko make.

¹⁵Njĩra ya mündũ mũkũgu
yonekaga yagĩrĩre harĩ we,
no mündũ mũũgĩ nĩathikagĩrĩa
mataaro.

¹⁶Mündũ mũkũgu onanagia
marakara make o rĩmwe,
no mündũ mũbaarĩrĩri
aarumwo ndatindanagĩrĩa.

¹⁷Mũira wa ma arutaga o ũira wa
ma,
no mũira ũtarĩ wa ma aaragia
maheeni.

¹⁸Ciugo iteciirĩtio itheecaga ta rũhiũ
rwa njora,
no rũrĩmĩ rwa mündũ
ũrĩa mũũgĩ nĩkũhonia
rũhonagia.

¹⁹Mĩromo ĩrĩa yaragia ma ĩtũũraga
nginya tene,
no rũrĩmĩ rwa maheeni nĩ rwa
kahinda o kanini.

²⁰Ngoro cia arĩa mathugundaga
gwĩka ũũru ciyũrĩtwo nĩ
maheeni,
no gĩkeno nĩ kĩa andũ arĩa
matũmaga thayũ ũgaacĩre.

²¹Gũtirĩ ũũru ũngĩkora andũ arĩa
athingu,
no arĩa aaganu maiyũrĩtwo nĩ
thĩĩna.

²²Mĩromo ĩrĩa ĩheenanagia nĩ kĩndũ
kĩrĩ magigi harĩ Jehova,
no nĩakenagio nĩ andũ arĩa
maaragia ma.

²³Mündũ mũbaarĩrĩri nĩahithaga
ũmenyi wake,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu
ĩmemerekagia ũrimũ.

²⁴Moko ma mündũ ũrĩ kĩyo nĩmo
magaathana,
no kīgũũta gĩkaarutithio wĩra
wa ũkombo.

²⁵Ũritũ wa ngoro nĩũhatagĩrĩa
mündũ,
no ciugo njega nĩitũmaga akene.

²⁶Mündũ mũthingu nĩataaraga
arata ake,
no njĩra ya arĩa aaganu nĩ
kũmahĩtithia ĩmahĩtithagia.

²⁷Mündũ kīgũũta o na ndahĩhagia
nyama cia ũguĩmi wake,
no mündũ ũrĩ kĩyo onaga indo
ciake irĩ cia goro.

²⁸Muoyo wonekaga na njĩra ya
ũthingu;
na njĩra-inĩ ĩyo-rĩ, kũrĩ muoyo
ũtagaathira.

13 Mwana mũũgĩ nĩathikagĩrĩria
ũrutani wa ithe,
no mũnyũrũrania
ndathikagĩrĩria agĩkaanio.

² Mũndũ nĩakenagĩra maciaro mega
ma kuuma kanua gake,
no mũndũ ũrĩa ũtarĩ
mwĩhokeku eeriragĩria
haaro.

³ Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua
gake nĩ muoyo wake
amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũhiũhaga kwaria
nĩakanangĩka.

⁴ Ngoro ya kīgũũta ĩriragĩria na
ndĩone kĩndũ,
no merĩrĩria ma mũndũ ũrĩ kīyo
nĩmakahingio.

⁵ Mũndũ mũthingu nĩathũire ũhoru
ũtarĩ wa ma,
no mũndũ mwaganu ekaga
maũndũ ma thoni na ma
njono.

⁶ Ũthingu ũgitagĩra mũndũ ũrĩa
mũrũngĩrĩru,
no waganu nĩũng'aũranagia
mũndũ mwĩhia.

⁷ Kũrĩ mũndũ wĩtuaga gĩtonga, no
ndarĩ kĩndũ;
kũrĩ ũngĩ wĩtuaga mũthĩini, no
arĩ na ũtonga mũnene.

⁸ Ũtonga wa mũndũ wahota
gũkũũra muoyo wake,
no mũndũ mũthĩini ndaiguaga
akĩhĩtĩrwo.

⁹ Ũtheri wa mũndũ mũthingu
waaraga ũgacangarara,
no tawa wa mũndũ mwaganu
nĩkũhorio ũhoragio.

¹⁰ Mwĩtĩio ũciaraga njũgitano,
no ũũgĩ wonekaga harĩ arĩa
metĩkagĩra gũtaarwo.

¹¹ Mbeeca itarĩ cia wĩhokeku ithiiaaga
igĩthiraga,
no ũrĩa ũcookanagĩrĩria mbeeca

tũnini o tũnini nĩatũmaga
ciongerereke.

¹² Ũndũ mũtaanye ũngĩkario mũno
nĩũrwaragia mũndũ ngoro,
no kĩrĩgĩrĩro kĩhingĩtio
gĩtuĩkaga ta mūtĩ wa
muoyo.

¹³ Mũndũ ũrĩa ũthũire ũrutani
nĩeyũnũhaga,
no ũrĩa ũtĩaga maathani
nĩakaheo kĩheo.

¹⁴ Ũrutani wa mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩ
gĩthima kĩa muoyo,
ũhũndũraga mũndũ kuuma
mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.

¹⁵ Gũtaũkĩrwo wega nĩ maũndũ
gũtũmaga mũndũ endeke,
no njĩra ya arĩa matarĩ ehokeku
ti hũthũ.

¹⁶ Mũndũ o wotho mwĩbaarĩrĩri
ekaga maũndũ make na
ũmenyi,
no mũndũ mũkĩigu aguũragia
ũrimũ wake.

¹⁷ Mũtũmwo mwaganu atoonyaga
thĩina-inĩ,
no mũtũmwo mwĩhokeku
nĩarehaga kĩhonia.

¹⁸ Mũndũ ũrĩa ũregaga gũtaarwo
anyiitagwo nĩ thĩina na
thoni,
no mũndũ ũrĩa wĩtĩkagĩra
gũkaanio atuĩkaga wa
gũtĩio.

¹⁹ Ũndũ mwĩrĩrĩrie wakinyanĩra
ũiguithagia ngoro wega,
no andũ akĩigu monaga
kũhutatĩra ũũru ta ũndũ ũrĩ
magigi.

²⁰ Mũndũ ũrĩa ũceeraga na arĩa
oogĩ akĩragĩrĩria kũũhĩga,
no ũrĩa ũtwaranaga na mũndũ
mũkĩigu onaga o ũũru.

²¹Mūtino ūthingataga mündū ūrĩa mwĩhia,
no ūgaacĩru nĩ kĩheo kĩa arĩa
athingu.

²²Mündū mwega atigagĩra ciana cia
ciana ciake igai,
no ūtonga wa mündū mwĩhia
ũigagĩrwo andũ arĩa
athingu.

²³Mũgũnda wa mündū mũthĩini no
ũciare irio nyingĩ,
no kwaga kĩhooto gũciniinaga
ciothe.

²⁴Mündū ūrĩa ūigaga rũthanju thĩ nĩ
mwana wake athũire,
no ūrĩa wendete mwana wake
nĩamũherithagia.

²⁵Andũ arĩa athingu marĩiaga
makahũna,
no nda ya mündū mwaganu
ĩkaraga o ihũtiĩ.

14 Mūtumia mũũgĩ nĩ gwaka akaga
nyũmba yake,
no mūtumia mũkĩgu nĩgũtharia
atharagia nyũmba yake na
moko make mwene.

²Mündū ūrĩa ūthiia na mĩthiire
mĩrũngĩrĩru nĩwe mwĩtigĩri
Jehova,
no ūrĩa mĩthiire yake ĩrĩ
mĩhĩtanu nĩamũmenete.

³Mĩario ya mündū mũkĩgu nĩ
rũthanju rwa kũmũhũũra,
no mĩromo ya arĩa oogĩ
nĩmagitagĩra.

⁴Kũrĩa gũtarĩ ndegwa mĩharatĩ
ĩkoragwo ĩrĩ mĩtheru,
no maciaro maingĩ moimanaga
na hinya wa ndegwa.

⁵Mũira mwĩhokeku
ndaheenana,
no mũira wa maheeni aaragia o
maheeni.

⁶Mũnyũrũrania acaragia ūũgĩ na
ndangĩwona,
no kũgĩa na ūmenyo nĩ
ũhũthũ kũrĩ mündū ūrĩa
ũkũũranaga maũndũ.

⁷Ikara kũraya na mündū mũkĩgu,
nĩgũkorwo ndũrĩ ūmenyo
ũngĩona kuuma mĩromo-inĩ
yake.

⁸Ūũgĩ wa arĩa abaarĩrĩri nĩūtũmaga
mamenye ūhoru wa njĩra
ciao,
no ūrimũ wa andũ arĩa akĩgu
nĩũmahĩtithagia.

⁹Andũ arĩa akĩgu manyũrũragia
horohio ya mehia,
no ūtugi wonekaga harĩ arĩa
arũngĩrĩru.

¹⁰Ngoro o yothe nĩyũũĩ ūrũrũ wayo,
o na gĩkeno-inĩ kĩayo gũtirĩ
mündū ūngĩnyĩtanĩra nayo.

¹¹Nyũmba ya mündū mwaganu
nĩĩkanangwo,
no hema ya mündū
mũrũngĩrĩru nĩĩkagaacĩra.

¹²Kũrĩ njĩra mündū onaga ta
yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩria
mündū o gĩkuĩ-inĩ.

¹³O na hĩndĩ ya gũtheka ngoro no
ĩkorwo ĩgĩtuura,
na gĩkeno no kĩrigĩrĩrie na
kĩeha.

¹⁴Andũ arĩa matarĩ ehokeku
nĩmakarĩhwo kũna nĩ ūndũ
wa mĩthiire yao,
nake mündū mwega aheo kĩheo
kũringana na mĩthiire yake.

¹⁵Mündū ūtarĩ ūũgĩ etĩkagia ūndũ o
wothe,
no mündū mũbaarĩrĩri
nĩacũũranagia ūhoru wa
makinya make.

¹⁶ Mündũ mũũgĩ n̄etigagĩra Jehova
na akeherera ũũru,
no mündũ mũkĩgu ekaga
maündũ na kwĩgerera
atekũmenyerera ũndũ.
¹⁷ Mündũ ũhiũhaga kũrakara ekaga
maündũ ma ũrimũ,
nake mündũ mwara
nĩamenagwo.
¹⁸ Andũ arĩa matarĩ ũũgĩ magayaga
ũrimũ,
no arĩa abaarĩrĩri mahumbagwo
thũmbĩ ya ũmenyo.
¹⁹ Andũ arĩa ooru nĩmakainamĩrĩra
harĩ arĩa ega,
na arĩa aaganu mainamĩrĩre
ihingo-inĩ cia arĩa athingu.
²⁰ Andũ arĩa athĩni mathũũragwo o
na nĩ andũ a itũũra rĩao,
no itonga irĩ arata aingĩ.
²¹ Mündũ ũrĩa ũmenaga mündũ
wa itũũra rĩake nĩ kwĩhia
ehagia,
no kũrathimwo nĩ ũrĩa
ũiguagĩra athĩni tha.
²² Andũ arĩa mathugundaga ũũru
githĩ ti njĩra mahĩtagia?
No arĩa mabangaga maündũ
mega monaga ũtugi na
wĩhokeku.
²³ Wĩra wotha wa hinya ũrehaga
uumithio,
no mĩario mĩtheri irehaga o
ũthĩni.
²⁴ Ũtonga wa andũ arĩa oogĩ nĩguo
thũmbĩ yao,
no ũrimũ wa andũ akĩgu
ũciaraga ũrimũ.
²⁵ Mũira mwĩhokeku nĩahonokagia
mĩoyo,
no mũira wa maheeni nĩ
mũheenanania.
²⁶ Mündũ ũrĩa wĩtigagĩra Jehova arĩ
na kĩihitho kĩrũmu,
o na ciana ciale nĩho irĩũragĩra.

²⁷ Gwĩtigĩra Jehova nĩ gĩthima kĩa
muoyo,
kũhũndũraga mündũ kuuma
mĩtego-inĩ ya gĩkuũ.
²⁸ Ũingĩ wa andũ nĩguo riiri wa
mũthamaki,
no mũnene ũtarĩ andũ a gwatha
nĩ mwanangĩku.
²⁹ Mündũ mũkirĩrĩria arĩ ũmenyo
mũingĩ,
no mündũ ũhiũhaga kũrakara
onanagia ũrimũ.
³⁰ Ngoro irĩ na thayũ iheaga mwĩrĩ
muoyo,
no ũiru ũbuthagia mahĩndĩ.
³¹ Mündũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria athĩni
nĩkũnyarara anyararaga
Ũrĩa wamombire,
no ũrĩa wotha ũiguagĩra athĩni
tha, nĩ Ngai atĩaga.
³² Rĩrĩa mũtino woka, arĩa aaganu
matungumanagio thĩ,
no arĩa athingu, o na gĩkuũ-inĩ
makoragwo marĩ na rĩũrĩro.
³³ Ũũgĩ nĩ ũikaraga ngoro-inĩ ya ũrĩa
ũũĩ gũkũũrana maündũ,
o na gatagatĩ ka irimũ
nĩwĩmenyithanagia.
³⁴ Ũthingu nĩgũtũũgĩria ũtũũgagĩria
rũrĩrĩ,
no mehia nĩ gĩconoko harĩ andũ
o othe.
³⁵ Mũthamaki nĩakenagio nĩ
ndungata njũgĩ,
no nĩang'ũrikagio nĩ ndungata
ĩrĩa imũconorithagia.
15 Icookio rĩa ũhooreri
nĩrĩeheragia mang'ũrĩ,
no kiugo kĩa ũũru kĩarahũraga
marakara.
² Rũrĩmĩ rwa mündũ ũrĩa mũũgĩ
rũgaathagĩrĩria ũmenyo,
no kanua ka mündũ mũkĩgu
gathothokaga ũrimũ.

³Maitho ma Jehova marĩ kũndũ
guothe,
magacũthagĩrĩria andũ arĩa
aaganu o na arĩa eega.

⁴Rũrĩmĩ rũrĩa rũrehaga kĩhonia nĩ
ta mũtĩ wa muoyo,
no rũrĩmĩ rwa maheeni
rũthuthaga ngoro.

⁵Mũndũ mũkĩgu aregaga ũtaaro
wa ithe,
no mũndũ ũrĩa wĩtikagĩra
kũrũngwo onanagia
ũbaarĩrĩri.

⁶Nyũmba ya mũndũ mũthingu
ĩkoragwo na kīgĩna kĩnene,
no uumithio wa andũ aaganu
ũmarehagĩra thĩina.

⁷Mĩromo ya andũ arĩa oogĩ
ĩtambagia o ũũgĩ,
no tiguu ngoro cia andũ arĩa
akĩgu ciĩkaga.

⁸Igongona rĩa andũ arĩa aaganu
nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ
Jehova,
no mahooya ma mũndũ
ũrĩa mũrũngĩrĩru
nĩamakenagĩrĩa.

⁹Njĩra cia andũ arĩa aaganu nĩ
kĩndũ kĩrĩ magigi harĩ
Jehova,
no nĩendete andũ arĩa
mathingataga ũthingu.

¹⁰Iherithia rĩtarĩ rĩa tha rĩetereire
mũndũ ũrĩa ũtigĩte njĩra,
na mũndũ ũrĩa ũthũire
kũrũngwo nĩagaakua.

¹¹Gĩkuũ na Mwanangĩko ciikaraga
ciĩyanĩkĩte mbere ya Jehova,
ĩ nacio ngoro cia andũ-rĩ,
ikĩianĩkĩte atĩa!

¹²Mũnyũrũrania nĩathũire
kũrũngwo;
ndangĩhooya kĩrĩa kũrĩ ũrĩa
mũũgĩ.

¹³Ngoro ngeni ũtũmaga gĩthiithi
gĩthere,
no ruo rwa ngoro rũthuthaga
roho.

¹⁴Ngoro ĩrĩ na gũkũũrana maũndũ
nĩmaathaga ũmenyo,
no kanua ka mũndũ mũkĩgu
kehũũnaga na ũrimũ.

¹⁵Matukũ mothe ma andũ arĩa
ahatĩrĩrie nĩ ma thĩina,
no ngoro ĩrĩa njanjamũku
ĩkoragwo na ndĩa hĩndĩ
ciothe.

¹⁶Nĩ kaba kĩndũ kĩnini hamwe na
gwĩtigĩra Jehova,
gũkĩra ũtonga mũnene ũrĩ na
kĩnyariĩrĩko.

¹⁷Nĩ kaba kũrĩa rwĩga rwa nyeni
harĩa harĩ wendo,
gũkĩra kũrĩa njaũ noru harĩa
harĩ na rũthũiro.

¹⁸Mũndũ ũhiũhaga kũrakara
aarahũraga ngarari,
no mũndũ mũkĩrĩrĩa
nĩkũhooreria ahooragĩria
haaro.

¹⁹Njĩra ya kīgũũta nĩkũhingwo
ĩhingĩtwo na mũigua,
no njĩra ya mũndũ mũrũngĩrĩru
nĩ njĩra njariĩ.

²⁰Mwana mũũgĩ atũmaga ithe
akene,
no mũndũ mũkĩgu nĩ nyina
anyararaga.

²¹Ūrimũ ũkenagia mũndũ ũrĩa ũtooĩ
gũkũũrana maũndũ,
no mũndũ ũrĩa mũkuũku
nĩarũngagĩrĩria mĩthĩire
yake.

²²Mĩbango nĩthaataga nĩ kwaga
kĩrĩa,
no kũrĩ na ataarani aingĩ
mĩbango nĩgaacagĩra.

²³ Mündũ n̄aiguaga ḡikeno
aḡicookia ũhoru ũr̄ia
waḡir̄iire,
nak̄io kiugo k̄iar̄itio ihinda r̄ir̄ia
r̄iaḡir̄iire, kaĩ n̄i k̄iega-ĩ!

²⁴ Har̄i mündũ ũr̄ia m̄ũḡi nj̄ra ya
muoyo ĩrorete na iḡur̄ũ,
ĩm̄uḡirie ḡũik̄ur̄ũka mb̄ir̄ia-in̄i.

²⁵ Jehova n̄iamomoraga nyũmba ya
mündũ ũr̄ia mw̄it̄iĩ,
no n̄iamenyaḡir̄ia m̄ihaka ya
m̄utumia wa ndigwa.

²⁶ Meciiria ma mündũ mwaganu
n̄i k̄indũ k̄ir̄i magigi har̄i
Jehova,
no meciiria ma andũ ar̄ia atheru
n̄imamũkenagia.

²⁷ Mündũ m̄ukoroku arehaḡira
nyũmba yake th̄iĩna,
no ũr̄ia ũthũire mahaki
n̄iagatũũra muoyo.

²⁸ Ngoro ya mündũ m̄uthingu
n̄iithimaga macookio mayo,
no kanua ka mündũ mwaganu
gathothokaga ũũru.

²⁹ Jehova aikaraga haraaya na andũ
ar̄ia aaganu,
no n̄aiguaga mahooya ma andũ
ar̄ia athingu.

³⁰ Gũtheria ḡithiithi n̄ikũrehaḡira
ngoro ḡikeno,
naguo ũhoru ũr̄ia mwega
n̄iw̄ik̄iraga mahĩndĩ hinya.

³¹ Mündũ ũr̄ia ũthikaḡir̄iria
ikaanania r̄ir̄ia r̄irehaga
muoyo
n̄iagatũũrania na andũ ar̄ia
ooḡi.

³² Mündũ ũr̄ia ũregaga k̄ũigua
aḡikaanio n̄i kw̄inyarara
enyararaga we mwene,
no mündũ ũr̄ia wothē w̄it̄ikaḡira
k̄ur̄ungwo aḡiiga na
ũtaũku.

³³ Gw̄it̄iḡira Jehova n̄ikuo k̄ũheaga
mündũ ũũḡi,
nakuo kw̄inyiĩhia ḡutongoragia
ḡit̄iĩo.

16 M̄ibango ya ngoro n̄i ya mündũ,
no icookio r̄ia r̄ur̄im̄i
riumaga har̄i Jehova.

² Mündũ onaga m̄ithiire yake yothē
ĩr̄i m̄iega,
no Jehova n̄iwe ũthimaga
matanya.

³ Rekaḡir̄iria Jehova maundũ mothe
mar̄ia ũr̄ikaga,
nayo m̄ibango yaku
n̄ir̄igaacaḡira.

⁴ Jehova ombire indo ciothe ir̄i na
ḡit̄umi ḡiacio,
ĩ-ni, o na ar̄ia aaganu
aamoombire n̄i ũndũ wa
mũthenya wa th̄iĩna.

⁵ Mündũ wothē wa ngoro ya
mw̄it̄iĩo n̄i k̄indũ k̄ir̄i magigi
har̄i Jehova.
Menyai na ma at̄ir̄i, ndakaaga
k̄ũherithio.

⁶ Mehia n̄imahorohaḡir̄io n̄i wendo
na w̄ihokeku,
na n̄i ũndũ wa gw̄it̄iḡira
Jehova-r̄i, mündũ
n̄ieheraḡira ũũru.

⁷ R̄ir̄ia m̄ithiire ya mündũ yakenia
Jehova-r̄i,
at̄umaga o na thũ ciake
it̄ũũranie nake na thayũ.

⁸ Kaba indo nini cionekete na nj̄ra
ya ũthingu,
ḡũk̄ira uumithio m̄unene ũtar̄i
wa k̄ihooto.

⁹ Mündũ n̄iabangaga na ngoro
m̄uthiire wake,
no Jehova n̄iwe ũroragia
makinya make k̄ur̄ia
ekũgerera.

¹⁰ Mĩromo ya mũthamaki yaragia
ũhoro taarĩ ndũmĩrĩri,
na kanua gake gatiagĩrĩrwo
kuogomia kĩhooto.

¹¹ Igeri na ratiri cia ma nĩ cia Jehova;
mahiga mothe ma gũthima
marĩa marĩ mũhuko-rĩ, o
namo no wĩra wake.

¹² Kũrĩ athamaki-rĩ, gwĩka ũũru nĩ
ũndũ ũrĩ magigi,
nĩgũkorwo gĩtĩ kĩa ũnene
kĩlhaandaga nĩ ũndũ wa
ũthingu.

¹³ Athamaki nĩmakenagĩra mĩromo
ĩrĩa yaragia ma;
nĩ marĩ bata na mũndũ waragia
ũhoro wa ma.

¹⁴ Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta
mũtũmwo wa gĩkuũ,
no mũndũ mũũgĩ
nĩakamahooreria.

¹⁵ Gũthererwo gĩthiithi nĩ
mũthamaki nĩ muoyo;
ũtugi wake ũtarĩ ta itu rĩa
mbura ĩrĩa ĩkũragia irio.^a

¹⁶ Hĩ! Kaĩ kũgĩa ũũgĩ nĩ kwega gũkĩra
thahabu-ĩ,
gũthuura ũtaũku gũgakĩra kũgĩa
na betha!

¹⁷ Njĩra njariĩ ya arĩa arũngĩrĩru
yeheragĩra ũũru;
mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩa
mĩthiĩre yake nĩ muoyo
wake mwene agitagĩra.

¹⁸ Mwĩtĩio ũrũmagĩrĩrwo nĩ
mwanangĩko,
roho wa mwĩtũũgĩrio
ũkarũmĩrĩrwo nĩ kũgĩa.

¹⁹ Nĩ kaba roho wa kwĩnyiihia na
gũkorwo hamwe na arĩa
ahinyĩrĩrie,
gũkĩra kũgayana indo cia ndaho
na arĩa etiĩ.

²⁰ Mũndũ ũrĩa ũrũmbũyagia
mataaro nĩagaacagĩra,
na kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
wĩhokaga Jehova.

²¹ Arĩa oogĩ ngoro-inĩ metagwo
akũũrani maũndũ,
na ciugo njega itũũgagĩria
ũtaaro.

²² Ũtaũku nĩ gĩthima kĩa muoyo kũrĩ
arĩa marĩ nago,
no ũrimũ ũrehaga iherithia kũrĩ
andũ arĩa akĩgu.

²³ Ngoro ya mũndũ mũũgĩ nĩyo
ĩtongoragia kanua gake,
nayo mĩromo yake ĩtũũgagĩria
ũtaaro.

²⁴ Ndeto njega nĩ igua rĩa ũũkĩ,
ĩrĩ mũrĩio ngoro-inĩ, na harĩ
mahĩndĩ nĩ ũgima.

²⁵ Kũrĩ njĩra mũndũ onaga ta
yagĩrĩire,
no marigĩrĩrio mayo yerekagĩra
gĩkuũ-inĩ.

²⁶ Kũhũũta kwa mũruti wa wĩra
nĩkuo kũmũteithagia,
ng'aragu yake nĩyo
ĩmũtindĩkaga.

²⁷ Kĩmaramari gĩthugundaga ũũru,
na mĩario yakĩo nĩ ta mwaki wa
gũcina.

²⁸ Mũndũ mwaganu arehaga
ngarari,
na mũhuhu ũtigithanagia andũ
marĩ ũrata mũnene.

²⁹ Mũndũ wa haaro aheenagĩrĩa
mũndũ wa itũũra rĩake,
akamũtongoria njĩra-inĩ ĩtarĩ
njega.

³⁰ Mũndũ ũrĩa uunagĩra andũ riitho
akoragwo agĩthugunda
waganu,
ũrĩa ũtembanagia mĩromo
akoragwo agĩthugunda
ũũru.

^a15 Mbura ĩno ya gũkũria irio nũrehaga
kũgaacĩra na gĩkeno.

³¹Mbuĩ nĩ thũmbĩ ya riiri;
cione kaga nĩ ũndũ wa
mũtũũrĩre wa ũthingu.

³²Nĩ kaba mũndũ mũkirĩrĩria gũkĩra
njamba ya ita,
na nĩ kaba mũndũ ũrĩa
ũrigagĩrĩria marakara make
gũkĩra ũrĩa wĩnyiitagĩra
itũũra inene.

³³Mĩtĩ ĩcuukagĩrwo maru-inĩ,
no itua o rĩothe riumaga kũrĩ
Jehova.

17 Nĩ kaba kĩenyũ kũmũ kĩa
mũgate kũndũ kũrĩ na
thayũ na ũhooreri,
gũkĩra nyũmba ĩyũrĩte ndĩa no
ĩrĩ na ngũĩ.

²Ndungata ĩrĩ na ũũgĩ ĩgaatuĩka ya
gwatha mũriũ wa mwene
yo ũrĩa ũrehaga njono,
na nĩkegwatĩra igai ĩrĩ ta ũmwe
wa ariũ a mwathi wayo.

³Nyũngũ nĩ ya gũthererio betha, na
kĩrugutĩro nĩ gĩa gũthererio
thahabu,
no Jehova nĩwe ũgeragia ngoro
cia andũ.

⁴Mũndũ mwaganu athikagĩrĩria
mĩromo ĩrĩa yaragia
waganu;
nake mũndũ wa maheeni
athikagĩrĩria rũrĩmĩ rũrĩa
rwaragia maũndũ ma
gũthũkia.

⁵Mũndũ ũrĩa ũthekagĩrĩria athũini
nĩkũmena amenaga Ũrĩa
wamombire;
mũndũ ũrĩa ũkenagĩra mĩtino
ndakaaga kũherithio.

⁶Ciana cia ciana nĩ thũmbĩ harĩ
andũ arĩa akũrũ,
nao aciari nĩo riiri wa ciana
cio.

⁷Mĩario ya bata ndĩagĩrĩire kanua
ka mũndũ mũkĩgu,
na makĩria mĩario ya maheeni

ndĩagĩrĩire mũndũ ũrĩa
wathanaga!

⁸Ihaki rĩhaana ta ihiga rĩa kũrehe
mũnyaka kũrĩ ũrĩa
ũhakanaga;
kũrĩa guothe athiiga
nĩagaacagĩra.

⁹Mũndũ ũrĩa ũhumbagĩra ihĩtia nĩ
wendo acaragia,
no ũrĩa ũcookagĩra ũhoru
atigithanagia andũ marĩ
ũrata mũnene.

¹⁰Kũrũithio nĩgũkenagia mũndũ
ũrĩa ũkũũranaga maũndũ
gũkĩra iboko igana harĩ mũndũ
mũkĩgu.

¹¹Mũndũ mũũru arongooragia o
ũremi;
nĩ ũndũ ũcio nĩagatũmĩrwo
mũnene ũtarĩ tha
amũũkĩrĩre.

¹²Nĩ kaba gũcemanĩa na nduba
ĩtunyĩtwo ciana ciayo
gũkĩra gũcemanĩa na mũndũ
mũkĩgu na ũrimũ wake.

¹³Mũndũ angĩrĩha wega na ũũru,
ũũru ndũkeehera nyũmba-inĩ
yake.

¹⁴Kwambĩrĩria haaro nĩ ta
kũhingũrĩra maaĩ
mahingĩrĩrie;
nĩ ũndũ ũcio tiganaga na ũhoru
ũcio ngarari itaanagĩa.

¹⁵Gũtuĩra mũndũ mwaganu atĩ
ndehĩtie na gũtuĩra ũrĩa
ũtehĩtie atĩ nĩ mwĩhia,
maũndũ macio meerĩ nĩ marĩ
magigi harĩ Jehova.

¹⁶Mbeeca nĩ cia bata ũrĩkũ irĩ
guoko-inĩ kwa mũndũ
mũkĩgu,
na ndangĩhota kũgũra ũũgĩ,
na ndarĩ ngoro ya kwenda
gũtaũkĩrwo?

¹⁷Mūrata wa mündũ amwendaga
hĩndĩ ciothe,
nake mūrũ wa nyina na mündũ
aciaragwo nĩ ũndũ wa hĩndĩ
ya thĩĩna.

¹⁸Mündũ ũtooi gũkũũrana maũndũ
atuĩkaga wa kũrĩha thiiĩ
wa mündũ ũngĩ
o na akaiga kĩndũ gĩa
kũrũgamĩrĩra thiiĩ wa
mündũ wa itũũra rĩake.

¹⁹Mündũ ũrĩa wendete haaro nĩ
mehia endete;
na mündũ ũrĩa wakaga kĩhingo
kĩraihi na igũrũ eĩtagĩria
wanangĩki.

²⁰Mündũ ũrĩ ngoro ya ũremi
ndagaacagĩra;
nake mündũ ũrĩa ũrĩ rũrĩmĩ
rwa kũheenania agũũaga
thĩĩna-inĩ.

²¹Kũgĩa na mũriũ mũkĩigu kũrehaga
ihooru;
ithe wa mündũ mũkĩigu ndarĩ
hĩndĩ akenaga.

²²Ngoro ngeni nĩ ndawa njega,
no roho mũthuthĩku ũng'aragia
mahĩndĩ.

²³Mündũ mwaganu amũkagĩra
ihaki na hitho,
nĩguo ogomie ciira wa kĩhooito.

²⁴Mündũ ũkũũranaga maũndũ
aikaraga arorete o ũũgĩ,
no maitho ma mündũ mũkĩigu
morũũraga nginya ituri cia
thĩ.

²⁵Mwana mũkĩigu arehagĩra ithe
kĩeha,
na marũrũ kũrĩ nyina ũrĩa
wamũciarire.

²⁶Ti wega kũherithia mündũ ũtekĩte
mahĩtia,
kana kũhũũra anene nĩ ũndũ
wa ũrũngĩrĩru wao.

²⁷Mündũ ũrĩ na ũmenyo aragia
ciugo athimĩte,
nake mündũ ũrĩ na ũtaũku
aikaraga ahooreire.

²⁸O na mündũ mũkĩigu angĩkĩra
nĩonagwo arĩ mũũgĩ,
na akoneka arĩ mũtaũku
angĩtumia kanua.

18 Mündũ ũrĩa ũtendaga
gũtũũrania na andũ
arũmagĩrĩra o merirĩria
make;
ningĩ areganaga na matua
mothe ma ũũgĩ ũrĩa
mũkinyanĩru.

²Mündũ mũkĩigu ndakenagĩra
ũtaũku,
no akenagĩra kwaria woni wake
mwene.

³Rĩrĩa waganu woka, ũrehaga
ũirano,
nacio njono irehaga thoni.

⁴Ciugo cia kanua ka mündũ nĩ ta
ndia ndiku,
no gĩthima kĩa ũũgĩ nĩ karũũ
gatherũkaga.

⁵Ti wega gũtũira andũ arĩa aaganu
maũthĩ,
kana kuogomia kĩhooito kĩa arĩa
matehĩtie.

⁶Miromo ya mündũ mũkĩigu
ĩmũrehagĩra ngũĩ,
nako kanua gake geetagia
rũthanju.

⁷Kanua ka mündũ mũkĩigu nĩko
kamũthũkagĩria maũndũ,
nayo mĩromo yake nĩ mũtego
wa ngoro yake.

⁸Ndeto cia mündũ wa mũhuhu nĩ
ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga nginya tũturi-inĩ
twa nda tũrĩa tũrĩ thĩĩnĩ
mũno.

⁹Mündũ kīgũũta wĩra-inĩ wake
nĩ wa nyina na ũrĩa wanangaga.

¹⁰ Rũtwa rĩa Jehova nĩ mũthiringo
ũrĩ hinya;
arĩa athingu moragĩra ho, nao
magaikara marĩ agĩtĩre.

¹¹ Ũtonga wa andũ arĩa atongu nĩguo
itũũra rĩao rĩa hinya;
meciragia nĩ rũthingo
rũtangĩhaicĩka.

¹² Mbere ya mwanangĩko, ngoro
ya mũndũ ĩkoragwo na
mwĩtĩo,
no kwĩnyihia nĩkuo
gũtongoragia gĩtĩo.

¹³ Mũndũ ũrĩa ũcookagia ũhoru
mbere ya kũũthikĩrĩria,
ũndũ ũcio nĩ ũrimũ na thoni
ciake.

¹⁴ Roho wa mũndũ nĩguo
ũmũũmagĩrĩria rĩrĩa arĩ
mũrũaru,
no roho mũthuthĩku nũũ
ũngĩhota kũwĩtiiria?

¹⁵ Ngoro ya mũndũ mũkũũrani
maũndũ nĩgĩagĩra ũmenyo;
matũ ma arĩa oogĩ
nĩmaũcaragĩrĩria.

¹⁶ Kĩheo mũndũ aheanĩte
kĩmuonagia njĩra ya
kũhitũkĩra,
gĩkamũkinyia harĩ andũ arĩa
anene.

¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrehaga ciira wake
mbere onekaga taarĩ we na
ma,
o nginya rĩrĩa mũndũ ũrĩa
maraciira nake ooka
kũmũũria ciũria.

¹⁸ Ũcuuki wa mĩtĩ nĩũniinaga
ngarari,
na ũgateithũrana andũ eerĩ
njamba.

¹⁹ Mũndũ mũrakarie nĩ mũrũ
wa nyina nĩ hinya
kwĩguithania nake gũkĩra

kwĩgwatĩra itũũra inene
rĩirigĩre,
nacio ngarari nĩ ta mĩgũko ĩrĩa
ĩhingaga njeera.

²⁰ Nda ya mũndũ nĩhũũnagio nĩ
maciaro ma kanua gake;
nĩaiganagwo nĩ magetha ma
mĩromo yake.

²¹ Rũrĩmĩ rũrĩ na hinya wa
gwathĩrĩa mũndũ muoyo
kana gĩkuũ,
no arĩa marwendete no
marĩage maciaro maaruo.

²² Mũndũ ũrĩa wĩgĩagĩra na
mũtumia nĩegĩagĩra na
kĩndũ kĩega,
na nĩgũtugwo atugĩtwo nĩ
Jehova.

²³ Mũndũ mũthĩini athaithanaga
aiguĩrwo tha,
no gĩtonga gĩcookagia ũhoru na
ũũru.

²⁴ Mũndũ mũceeri na andũ aingĩ
aahota kwĩyũnũhithia,
no nĩ kũrĩ mũrata ũnyiitanaga
na mũndũ gũkĩra mũrũ wa
nyina na mũndũ.

19 Nĩ kaba mũndũ mũthĩini ũrĩa
ũthiia na mĩthĩire ĩtarĩ
ũcuuke,
gũkĩra mũndũ mũkĩigu waragia
waganu.

² Ti wega kũgĩa na kĩyo hatarĩ na
ũmenyo,
ningĩ kũhĩkĩka mũno gũtũmaga
mũndũ ahĩtie njĩra.

³ Ũrimũ wa mũndũ nĩguo
wanangaga muoyo wake,
nayo ngoro yake ĩtagia Jehova.

⁴ Ũtonga nĩwongagĩrĩa mũndũ
arata aingĩ,
no mũndũ mũthĩini
nĩheragĩrwo nĩ mũratawe.

⁵ Mũira wa maheeni ndakaaga
kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni
ndageethara.

⁶ Andũ aingĩ macaragia ũrĩa
mangĩendwo nĩ mũnene,
na mũndũ mũheani iheo-rĩ, nĩ
mũrata wa andũ othe.

⁷ Angĩkorwo mũndũ mũthĩĩni
nĩatiganagio nĩ andũ ao
othe-rĩ,
ĩ nao arata ake
mangĩkĩmwĩtheema atĩa!
O na angĩmathingata
akĩmathaithaga,
nĩmethĩĩrĩire, matirĩ ho.

⁸ Mũndũ ũrĩa wĩgũĩagĩra na ũũgĩ nĩ
ngoro yake mwene endete;
ũrĩa ũkenagĩra ũtaũku
nĩagaacagĩra.

⁹ Mũira wa maheeni ndakaaga
kũherithio,
na ũrĩa ũitũrũraga maheeni
nĩakoorwo nĩ muoyo.

¹⁰ Gũtiagĩrĩire mũndũ mũkĩĩgu
gũikaraga egangarĩte;
gũkĩrĩ ũũru makĩria ngombo
gwatha anene!

¹¹ Ũũgĩ wa mũndũ nĩũmũheaga
ũkĩrĩrĩria,
riiri wake nĩkũrekera andũ arĩa
angĩ mahĩtia mao.

¹² Marakara ma mũthamaki nĩ ta
mũraramo wa mũrũũthi,
no ũtugi wake nĩ ta ime rĩrĩ
nyeki-inĩ.

¹³ Mwana mũkĩĩgu nĩ mwanangĩko
harĩ ithe,
na mũtumia wa haaro
ahaana ta maaĩ maratata
mategũtigithĩria.

¹⁴ Nyũmba na ũtonga igayagwo
kuuma kũrĩ aciari,
no mũtumia mũbaarĩrĩri
maũndũ oimaga kũrĩ
Jehova.

¹⁵ Ũgũũta ũrehaga toro mũnene,
na mũndũ gĩthayo arĩagwo nĩ
ng'aragu.

¹⁶ Mũndũ ũrĩa wathĩkagĩra
maathani-rĩ, nĩ muoyo wake
amenyagĩrĩra,
no ũrĩa ũtoonaga bata wa
kũmenyerera mĩthĩire yake
nĩagaakua.

¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũiguagĩra athĩĩni tha
nĩ Jehova akombagĩra indo,
nake Jehova nĩakamũrĩha nĩ
ũndũ wa ũrĩa ekĩte.

¹⁸ Rũithagia mũrũguo hĩndĩ irĩa kũrĩ
na kĩrĩgĩro;
tiga kwenda gũtũma akooragwo.

¹⁹ Mũndũ wa marakara mahiũ no
nginya aherithio;
ũngĩmũteithũra rĩmwe no
nginya ũkaamũteithũra
rĩngĩ.

²⁰ Thikĩrĩria mataaro na wĩtĩkĩre
ũrutani,
marigĩrĩrio-inĩ nĩũgaatuĩka
mũndũ mũũgĩ.

²¹ Mĩbango ya ngoro ya mũndũ nĩ
mĩingĩ,
no muoroto wa Jehova noguo
ũkaahinga.

²² Kĩrĩa mũndũ eriragĩria nĩ wendo
ũrĩa ũtathiraga,
nĩ kaba gũthĩina gũkĩra mũndũ
wa maheeni.

²³ Gwĩtigĩra Jehova gũkinyagia
mũndũ muoyo-inĩ:
Hĩndĩ iyo mũndũ akahurũka
aiganĩire, atarĩ na thĩina.

²⁴ Kĩgũũta kĩrikagia guoko gwakĩo
thaani-inĩ;
gĩgakĩremwo o na nĩgũgũcookia
kanua!

²⁵ Hũũra mũnyũrũrania, nao arĩa
mateciiragia merute kũgĩa
na ũbaarĩrĩrĩ;
kaania mũkũũrani maũndũ, na
nĩekuongerera ũmenyo.

²⁶ Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe indo na
akaingata nyina,
nĩ mwana wa kũrehe thoni na
gĩconoko.

²⁷ Mũrũ wakwa, ũngĩtiga gũthikĩrĩa
mataaro-rĩ,
nĩũkoora njĩra ũtigane na ciugo
cia ũmenyo.

²⁸ Mũira wa kũhakwo anyũrũragia
kĩhooto,
na kanua ka mũndũ mwaganu
kameragia o ũũru.

²⁹ Maherithia maigĩrwo
anyũrũrania,
nacio iboko ikaigĩrwo mĩgongo
ya andũ arĩa akĩigu.

20 Ndibei nĩ mũnyũrũrania, na
njoohi nĩ mũndũ wa ngũĩ;
mũndũ ũrĩa ũhĩtithagio nĩcio ti
mũũgĩ.

² Mang'ũrĩ ma mũthamaki nĩ ta
mũraramo wa mũrũũthi;
ũrĩa ũmũarakaragia nĩ muoyo
wake ateaga.

³ Gwĩtheema ngũĩ kũrehagĩra
mũndũ gĩtĩĩo,
no mũndũ o wothe mũkũigu
ahiũhaga kũũgitana.

⁴ Kĩgũũta gĩticimbaga hĩndĩ ya
irĩma;
nĩ ũndũ ũcio hĩndĩ ya magetha
gĩathiĩ kũmaatha gĩtirĩ
kĩndũ kĩonaga.

⁵ Muoroto wa ngoro ya mũndũ nĩ ta
maaĩ ma ndia ndiku,
no mũndũ ũrĩ na ũtaũku
nĩamatahaga.

⁶ Andũ aingĩ metuaga marĩ na
wendo ũtangĩthira,
no mũndũ mwĩhokeku-rĩ, nũũ
ũngĩmuona?

⁷ Mũndũ mũthingu atũũraga
mũtũũrĩre ũtarĩ ũcuuke;
kũrathimwo-rĩ, nĩ ciana ciake
iria atigaga.

⁸ Rĩrĩa mũthamaki aikarĩra gĩtĩ
gĩake kĩa ũnene atue ciira,
maitho make mathũngũrũraga
ũũru wothe.

⁹ Nũũ ũngiuga atĩrĩ, “Nĩnjigĩte ngoro
yakwa ĩrĩ theru;
ndĩ mũtheru, na ndirĩ na
mehia?”

¹⁰ Mahiga ma ratiri mataiganainie
ũritũ, o na ithimi itaiganĩte:
cierĩ nĩ indo irĩ magigi harĩ
Jehova.

¹¹ O na kaana kamenyekaga nĩ ũndũ
wa ciĩko ciako,
gakamenyeka kana mĩtugo
yako nĩ mũtheru, na kana nĩ
mĩagĩrũru.

¹² Matũ marĩa maiguaga na maitho
marĩa monaga-rĩ,
cierĩ nĩ Jehova waciũmbire.

¹³ Tiga kwenda toro, ndũkae
gũthĩĩna;
ikaraga wĩguĩte, na nĩũrĩrĩaga
irio ũkahũũna.

¹⁴ Mũgũri akĩgũra oigaga atĩrĩ,
“Kĩndũ gĩkĩ ti kĩega, ti
kĩega!”
Agacooka agathiĩ akĩũrahaga
ũrĩa oĩ kũgũra.

¹⁵ Thahabu nĩ kũrĩ, o na ruru no
nyingĩ,
no mĩromo ĩrĩa yaragia ũmenyo
nĩ ithaga rĩa goro rĩrĩa
rĩtonekaga.

¹⁶Oya nguo ya mündũ ũrĩa
ũngĩrũgamĩrĩra thĩĩrĩ wa
mündũ wa kũngĩ;
mĩĩge ĩrũgamĩrĩre thĩĩrĩ ũcio wa
mündũ wa kũngĩ.

¹⁷Irio cionekete na njĩra ya
kũheenania ĩrĩ cama harĩ
mündũ,
no thuutha kanua gake
kaiyũraga o mũthanga.

¹⁸Mĩbango ĩgaacagĩra nĩ ũndũ wa
kũhooya kĩrĩra,
ũngĩtua gũthĩĩ mbaara-inĩ, heo
ũtaaro.

¹⁹Mündũ wa mũhuhu nĩoimagia
ndeto cia ndundu nja,
nĩ ũndũ ũcio wĩthemage mündũ
waragia mũno.

²⁰Mündũ angĩruma ithe kana nyina,
tawa wake ũkaahorera nduma-
inĩ ĩrĩa ndumanu.

²¹Igai rĩrĩa rĩoneka narua
kĩambĩrĩria-inĩ,
marigĩrĩrio-inĩ rĩtĩtuĩkaga rĩa
kĩrathimo.

²²Ndũkoige atĩrĩ, “Nĩngerĩhĩria ũũru
ũyũ!”
Eterera Jehova nake
nĩegũkũhonokia.

²³Mahiga ma ratiri mataiganainie
ũritũ nĩ kĩndũ kĩrĩ magigi
harĩ Jehova,
nacio ratiri itarĩ cia ma
itimũkenagia.

²⁴Makinya ma mündũ matongoragio
nĩ Jehova.
Mündũ-rĩ, angĩkĩhota atĩa
kũmenya njĩra yake
mwene?

²⁵Nĩ mũtego harĩ mündũ kwamũrĩra
Ngai kĩndũ na ihenya,
acooke gwĩcũũrania ũhoru wa
mũhĩtwa yake thuutha-inĩ.

²⁶Mũthamaki mũũgĩ
nĩathũngũrũraga andũ arĩa
aaganu;
ageragĩria kĩgaragari gĩa
gũkonyora ngano igũrũ
rĩao.

²⁷Roho wa mündũ nĩ tawa wa
Jehova,
ũthuthuuragia o nginya tũturi
tũrĩa tũrĩ thĩĩnĩ mũno.

²⁸Wendo na wĩhokeku nĩcigitagĩra
mũthamaki;
ũtugi nĩũtũmaga gĩtĩ gĩaake kĩa
ũnene kĩrũme.

²⁹Hinya wa andũ ethĩ nĩguo riiri
wao,
nacio mbuĩ nĩcio riiri wa arĩa
akũrũ.

³⁰Mahũũra na nguraro nĩitheragia
ũũru wa mündũ,
nacio iboko itheragia o nginya
tũturi twa thĩĩnĩ mũno.

21 Ngoro ya mũthamaki ĩrĩ moko-
inĩ ma Jehova;
amĩroragia o kũrĩa ekwenda, o
ta ũrĩa maaĩ moinithagĩrio
mĩtaro-inĩ.

²Mündũ oonaga mĩthĩire yake
yothe ĩrĩ mĩega,
no Jehova athimaga ngoro.

³Gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire na ũrĩa ũrĩ
kĩhoto
nĩ gwĩtĩkagĩrwo nĩ Jehova
gũkĩra kũruta igongona.

⁴Maitho ma mwĩtũũgĩrio na ngoro
ya mwĩtũio,
o icio tawa wa arĩa aaganu-rĩ, nĩ
mehia!

⁵Mĩbango ya arĩa marĩ kĩyo
nĩirehaga uumithio,
o ta ũrĩa ti-itherũ ihenya inene
rĩrehaga ũthĩĩni.

⁶Kũgĩa na ũtonga na njĩra ya
rũrĩmĩ rwa maheeni
nĩ kĩbii gĩa gũthira, na nĩ
mũtego wa gĩkuũ.

⁷Haaro ya andũ arĩa aaganu
ĩkaamakururia, ĩmeherie,
nĩgũkorwo nĩmaregaga gwĩka
ũrĩa kwagĩĩire.

⁸Njĩra ya mũndũ mũhĩtia nĩ
njogomu,
no mĩthĩire ya mũndũ ũrĩa ũtarĩ
mahĩtia nĩ mĩrũngarũ.

⁹Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ,
koine-inĩ,
gũkĩra gũtũũra nyũmba thĩinĩ
na mĩtumia wa haaro.

¹⁰Mũndũ ũrĩa mwaganu eriragĩria
gwĩka o ũũru;
ndaiguuagĩra mũndũ wa itũũra
rĩake tha.

¹¹Hĩndĩ irĩa mũnyũrũrania
aaherithio, arĩa maagĩte
ũũgĩ nĩmohigaga;
hĩndĩ irĩa mũndũ mũũgĩ
aataarwo nĩagĩĩaga na
ũmenyo.

¹²Ũrĩa Mũthingu, o we Ngai, nĩonaga
nyũmba ya ũrĩa mwaganu,
na akarehithĩria ũcio mwaganu
mwanangĩko.

¹³Mũndũ angĩhinga matũ ndakaigue
kĩrĩro kĩa arĩa athĩini-rĩ,
o nake agaakaya na ndone wa
kũmwĩtika.

¹⁴Kĩheo kĩheanĩtwo na hitho
nikĩhooreragia marakara,
na ihaki ihithe nguo-inĩ
rĩhooreragia mang'ũrĩ
manene.

¹⁵Ituĩro rĩa kĩhooto rĩatuuo,
rĩrehaga gĩkeno kũrĩ andũ
arĩa athingu,
no rĩrehaga kĩmako kũrĩ arĩa
mekaga ũũru.

¹⁶Mũndũ ũrĩa ũtiganaga na njĩra ya
ũũgĩ,
akaahurũkĩra kĩũngano-inĩ kĩa
arĩa akuũ.

¹⁷Mũndũ ũrĩa mwendi ikeno
nĩagathĩina;
ũrĩa wotha mwendi ndibei
na maguta-rĩ, gũtirĩ hĩndĩ
agaatonga.

¹⁸Mũndũ ũrĩa mwaganu atuĩkaga
irĩhi rĩa gũkũũra ũrĩa
mũthingu,
na ũrĩa ũtarĩ mwĩhokeku
agatuĩka irĩhi rĩa gũkũũra
ũrĩa mũrũngĩrĩru.

¹⁹Nĩ kaba gũtũũra werũ-inĩ,
gũkĩra gũtũũra na mĩtumia wa
haaro na kũrakara narua.

²⁰Thĩinĩ wa nyũmba ya mũndũ
mũũgĩ nĩ kũrĩ mĩthemba
yothe ya irio njega o na
maguta,
no mũndũ mũkĩigu arĩĩaga kĩrĩa
gĩothe arĩ nakĩo.

²¹Mũndũ ũrĩa ũthingataga ũthingu
na wendani
nĩagĩĩaga na muoyo, na
ũgaacĩru, na gĩtĩio.

²²Mũndũ mũũgĩ atharĩkagĩra itũũra
inene rĩa andũ arĩa njamba,
na akamomora kĩihitho kĩa
hinya kĩrĩa mehokete.

²³Mũndũ ũrĩa ũmenyagĩrĩra kanua
gake na rũrĩmĩ rwake
nĩeyeheragia mũtino-inĩ.

²⁴Mũndũ mwĩtĩi na mwĩgereri,
etagwo “Mũnyũrũria”;
ekaga maũndũ make na mwĩtĩio
mũnene.

²⁵Merĩrĩria ma mũndũ kĩgũũta nĩmo
makaamũũraga,
tondũ moko make matindaga
kũruta wĩra.

²⁶ Mũthenya wothē eriragĩria o
makĩria,
no arĩa athingu maheanaga
mategũtara.

²⁷ Igongona rĩa mũndũ mwaganu nĩ
kindũ kirĩ magigi:
ĩ rĩtikĩrĩ magigi makĩria hĩndĩ
ĩrĩa rĩrehetwo na ũhinga
ngoro-inĩ!

²⁸ Mũira wa maheeni nĩgũthira
agaathira,
nake ũrĩa ũmũthikagĩrĩa
akaanangwo nginya tene.

²⁹ Mũndũ mwaganu erũagĩrĩa na
ũrũme,
no mũndũ mũrũngĩrũ
nĩeciiragia ũhoru wa
mĩthiire yake.

³⁰ Gũtirĩ ũũgĩ, kana ũmenyi, kana
kirĩra o na kirĩkũ
kĩngihota gũũkirĩa Jehova.

³¹ Mbarathi nĩharagĩrio nĩ ũndũ wa
mũthenya wa mbaara,
no ũhootani uumaga kũrĩ
Jehova.

22 Rĩitwa rĩega nĩrĩakwĩrĩrĩrio
gũkĩra ũtonga mũnene;
gũtũika nĩ kwegu gũkĩra betha
kana thahabu.

² Andũ arĩa atongu na arĩa
athĩĩni harĩ ũndũ ũmwe
ũmanyiitithanĩtie;
Jehova nĩwe Mũmbi wao othe.

³ Mũndũ mũbaarĩrĩri onaga ũgwati
akehitha,
no arĩa matarĩ ũũgĩ mathiiga o
na mbere nao magatoonya
thĩĩna-inĩ.

⁴ Kwĩnyiihia na gwĩtigĩra Jehova
kũrehaga ũtonga, na gĩtũĩo, na
muoyo.

⁵ Njĩra cia andũ arĩa aaganu irĩ
mĩigua na mĩtego,
no ũrĩa ũgitagĩra ngoro yake
aikaraga kũraya nacio.

⁶ Menyeria mwana njĩra ĩrĩa
agĩrĩrwo nĩkũgera,
na ndarĩ hĩndĩ akaamiuma o na
aakũra.

⁷ Andũ arĩa atongu nĩ mathaga arĩa
athĩĩni,
na ũrĩa ũkombaga nĩ ndungata
ya mũmũkoomberi.

⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga waganu
agethaga thĩĩna,
naruo rũthanju rwa marakara
make nĩrũkanangwo.

⁹ Mũndũ mũtaana we mwene
nĩakarathimwo,
tondũ nĩagayagĩra arĩa athĩĩni
irio ciake.

¹⁰ Ingata mũnyũrũrania, nayo ngũĩ
nĩgũkweherera;
inegene na irumi o nacio
nĩcigũthira.

¹¹ Mũndũ ũrĩa wendaga ngoro theru
na akaaragia maũndũ ma
ũtugi,
mũthamaki nĩagatuĩka mũrata
wake.

¹² Maitho ma Jehova
nĩmamenyagĩrĩa ũmenyo,
no nĩathaahagia ciugo cia ũrĩa
ũtarĩ mwĩhokeku.

¹³ Kĩgũũta kiugaga, “Nja kũrĩ na
mũrũũthi!”
Kana gĩkoiga atĩrĩ,
“Nĩngũũragĩrwo njĩra-inĩ!”

¹⁴ Kanua ka mũtumia mũtharia nĩ
irima iriku,
nake ũrĩa werekeirio mang’ũrĩ
ma Jehova agũũaga thĩĩnĩ
wa rĩo.

¹⁵ Ngoro ya mwana yohanĩtio na
ũrimũ,
no rũthanju rwa kũmũherithia
nĩrũkaũingata kũraya nake.

¹⁶Mündũ ũrĩa ũhinyagĩrĩria arĩa
athĩĩni nĩguo eyongerere
ūtonga,
na ũrĩa ũheaga itonga iheo, eerĩ
nĩmagathĩina.

Mĩario ya arĩa Oogĩ

¹⁷Tega matũ, na ũthikĩrĩrie mĩario
ya andũ arĩa oogĩ;
nyiita na ngoro yaku maũndũ
marĩa ngũrutana,
¹⁸tondũ nĩ ũndũ mwega hĩndĩ ĩrĩa
ũkũmaiga ngoro-inĩ yaku,
na ũkoragwo namo mothe
mĩromo-inĩ yaku.
¹⁹Ndaakũmenyithia mo nĩgeetha
mwĩhoko waku ũkoragwo
harĩ Jehova,
wee nĩwe ngũruta maũndũ
macio ũmũthĩ, ĩĩ wee nĩwe
ngũruta.
²⁰Githĩ ndikwandĩkĩire thimo
mĩrongo ĩtatũ,
thimo cia ũtaarani na ũmenyo,
²¹ngakũruta ciugo cia ma na cia
kwĩhokeka,
nĩgeetha ũkaahota kũhe
ũrĩa ũgũtũmĩte macookio mega?
²²Ndũkanatunye arĩa athĩĩni indo
ciao tondũ wa ũthĩĩni wao,
na ndũkanahinyĩrĩrie arĩa
abatari ciira-inĩ,
²³nĩgũkorwo Jehova
nĩakamaciriĩrĩa,
na nĩagatunya arĩa
mamatunyaga indo ciao.
²⁴Ndũkanagĩe ũrata na mündũ ũrĩa
ũrĩ marakara mahiũ,
ndũkanagĩe thiritũ na mündũ
ũrĩa ũhiũhaga kũrakara,
²⁵tondũ wahota kwĩruta mĩthiĩre
yake,
na ũnyiitwo nĩ mũtego.
²⁶Ndũgatuĩke mündũ wa kũiga
kĩndũ gĩa kũrũgamĩrĩa
thiirĩ,
kana ũtuĩke wee nĩwe wa

kũrũgamagĩrĩa mathiirĩ
ma andũ angĩ;
²⁷ũngĩkaaga kĩndũ gĩa kũrĩha
nakĩo-rĩ,
ũgaatunywo ũrĩrĩ waku o
ũũkomeire.

²⁸Ndũkaneherie ihiga rĩa tene rĩa
mũhaka
rĩrĩa rĩahaandirwo nĩ maithe
manyu ma tene.

²⁹Nĩwonaga mündũ mũũgĩ na wĩra
wake?
Ūcio agatungata o na mbere ya
athamaki;
ndagatungata mbere ya andũ
matooĩkaine.

23 ¹Rĩrĩa waikara thĩ kũrĩĩanĩra na
mwathi wa bũrĩri-rĩ,
wĩmenyerere nũũ ũcio mũrĩ
nake;

²wĩgĩrĩre kahiũ mũmero
ũngĩkorwo ũrĩ mündũ
mũkoroku.

³Ndũkerirĩrie irio ciake irĩ mũrĩo,
nĩgũkorwo nĩ irio cia
gũkũheenereria.

⁴Tiga kwĩnogia na kwenda
gwĩtongia;
gĩa na ũũgĩ wa kũhota
kwĩrigĩrĩa.

⁵No wone ũtonga, ũcooke ũbuĩrie,
nĩgũkorwo ti-itherũ ũtonga
nĩwĩmeragia mathagu,
na ũkombũka ta nderi yerekeire
matu-inĩ.

⁶Tiga kũrĩa irio cia mündũ mũkarĩ,
ndũkerirĩrie irio ciake cia
mũrĩo;

⁷tondũ nĩ mündũ wa arĩa
meciiragia o ũhoro wa
thogora hĩndĩ ciothe.
Akwĩraga atĩrĩ, “Rĩa na ũnyue,”
no ngoro yake ndĩrĩ hamwe
nawe.

⁸Nĩũgatahĩka kĩrĩa kĩnini
ũgaakorwo ũrĩite,
nacio ngaatho ciaku nũikoorĩra
thĩ.

⁹Ndūkaarie na mündū mūkūgu,
nīgūkorwo we no anyararire
ūūgĩ wa ciugo ciaku.

¹⁰Ndūkaneherie ihiga rīa tene rīa
mūhaka,
kana ūhatike mīhaka ya
mīgūnda ya ciana cia
ngoriai,

¹¹tondū Mūgitīri wacio nī arī na
hinya;
nīakamaciirīrīra agūūkīrīre.

¹²Ringīrīria ngoro yaku gūthikīrīria
ūrutani,
na matū maku kūigua ciugo cia
ūmenyo.

¹³Ndūkanaage kūherithia mwana;
ūngīmūhūūra na rūthanju-rī,
ndangīkua.

¹⁴Mūhūūrage na rūthanju
nīguo ūhonokie muoyo wake
kuuma kūrī gīkuū.

¹⁵Mūrū wakwa, ngoro yaku īngīgīa
na ūūgī-rī,
hīndī iyo ngoro yakwa no īkene;

¹⁶ngoro yakwa nīgacanjāmūka
rīrīa mīromo yaku īkaaria
maūndū marīa magīrīre.

¹⁷Ndūkanareke ngoro yaku īiguīre
ehia ūiru,
no hīndī ciothe gīīaga na kīyo
gīa gwītīgīra Jehova.

¹⁸Tondū ti-itherū wee ūrī na
kūrīgīrīro thuutha-inī,
na kūrīgīrīro gīaku gītigaathira.

¹⁹Mūrū wakwa, thikīrīria nīgeetha
ūgīe na ūūgī,
na ūige ngoro yaku njīra-inī īrīa
yagīrīre.

²⁰Ndūkegwatanie na andū arīa
manyuuaga njooi,
kana arīa makorokagīra nyama,

²¹nīgūkorwo arīū na andū arīa
akoroku matuīkaga athīni,
naguo ūgūūta ūtūmaga mündū
ehumbe matangari.

²²Thikagīrīria thoguo, we ūrīa
wagūciarire,
na ndūkanyarare maitūguo, o
na aakorwo nī mūkūrū.

²³Wīgūrīre ūhorō ūrīa wa ma na
ndūkanawendie;
wīgīre na ūūgī, na ūtaaro, na
ūtaūku.

²⁴Ithe wa mwana mūthingu arī
gīkeno kīnene mūno;
nake ūrīa ūrī na mwana mūūgī
nīakenagio nīwe.

²⁵Thoguo na maitūguo
marocanjāmūka nī ūndū
waku;
mūtumia ūrīa wagūciarire
arokena!

²⁶Mūrū wakwa, heaga ngoro yaku,
na ūreke maitho maku
marūmagīrīre njīra ciakwa,

²⁷nīgūkorwo mūmaraya nī irima
iriku,
nake mūtumia mūtharia nī
gīthima gīkunderu.

²⁸Oohagīria andū njīra-inī o ta
njangiri,
na nīatūmaga kuongerereke
andū matarī ehokeku
kīrīndī-inī.

²⁹Nūū ūrī na haaro? Nūū ūrī na
kīeha?
Nūū ūrī hatīka-inī? Nūū ūrī na
mateta?
Nūū ūgurarītio hatarī gītūmi?
Nūū ūtunīhītīe maitho?

³⁰Nī arīa matindaga marūmanīrīre
na ndibei,
arīa mathīaga magīcamaga
mbakūrī cia ndibei īrīa
ndukanie.

³¹Tiga kwīrorera ndibei rīrīa
ītunīhīte,
rīrīa īgūkenga īrī gīkombe-inī,
rīrīa īkūmerūka wega!

³²Mūthia-inī īrūmanaga ta nyoka,
īgagūtheeca na thumu ta nduīra.

³³Maitho maku makoonaga maündũ
mageni,
na meciiria maku meciirie
maündũ ma waganu.

³⁴Ũgaatuĩka ta mündũ ũkomete iria-
inĩ rĩrĩa inene gatagatĩ,
o ta mündũ ũkomete mũthia wa
gĩtugĩ kĩa macua.

³⁵Nĩũkoiga atĩrĩ, “Ngũthĩtwo, no
ndinatiihio!
Nĩmahũũra, no ndinaigua ũndũ!
Ngokĩra-rĩ,
nĩguo ngacarie ĩngĩ ya kũnyua?”

24 ¹Tiga kũiguĩra andũ arĩa
aaganu ũiru,
na ndũkanerirĩrie thiritũ yao,
²nĩgũkorwo ngoro ciao
ithugundaga o haaro,
na mĩromo yao yaragia ũhoro
wa kũrehere andũ thĩĩna.

³Nyũmba yakagwo na ũũgĩ,
naguo ũtaũku nĩguo ũtũmaga
ĩĩhaande;

⁴ũmenyo nĩguo ũiyũragia
tũnyũmba twayo,
ũgatũiyũria na indo cia bata, na
ũtonga mweга.

⁵Mündũ mũũgĩ arĩ ũhoti mũnene,
na mündũ ũrĩ ũmenyo
nĩakĩragĩrĩria kũgĩa na
hinya;

⁶ũgĩthĩĩ mbaara-inĩ nĩũbatarĩtio
nĩgũtaarwo,
na nĩgeetha ũhootane
nĩũbatarĩtio nĩ aheani kĩrĩra
aingĩ.

⁷Ũũgĩ ũrĩ igũrũ mũno,
ndũngĩkinyĩrĩka nĩ mündũ
mũkĩĩgu;
rĩrĩa kwagomanwo kĩhingo-inĩ,
ndangĩona wa kuuga.

⁸Mündũ ũrĩa ũthugundaga ũũru-rĩ,
andũ mamwĩtaga mungumania.

⁹Mathugunda ma ũrimũ nĩ mehia,
na mũnyũrũrania nĩ kĩndũ kĩrĩ
magigi harĩ andũ.

¹⁰Ũngĩtuĩka wa kũũrwo nĩ hinya
hĩndĩ ya thĩĩna,
hinya waku kaĩ nĩ mũnini-ĩ!

¹¹Honokia arĩa maratwarĩrĩrio
gĩkuũ-inĩ;
girĩrĩria arĩa maratũgũũga
merekeire gĩthĩnjĩro.

¹²Ũngiuga atĩrĩ, “Ũhoro ũcio
tũtiraũmenyete,”
githĩ ũrĩa ũthimaga ngoro tiwe
ũmenyaga?
Ũrĩa ũrangagĩra muoyo waku-rĩ,
githĩ ndooĩ kana nĩguo?
Githĩ ndakaarĩha o mündũ
kũringana na ũrĩa ekĩte?

¹³Mũrũ wakwa, rĩa ũũkĩ, nĩgũkorwo
nĩ mweга;
ũũkĩ uumĩte magua-inĩ ũrĩ
mũrĩo ũkĩũcama.

¹⁴Nĩngĩ menya atĩ ũũgĩ ũrĩ mũrĩo
harĩ ngoro yaku;
ũngĩgĩa naguo, nĩũkagĩa na
kũĩrĩgĩrĩro,
na kũĩrĩgĩrĩro gĩaku gĩtigaathira.

¹⁵Ndũkanoochie mündũ mũthingu
njĩra-inĩ ũtharĩkĩre nyũmba
yake ta mũitũ,
ndũkanahithũkĩre gĩikaro gĩake;

¹⁶nĩgũkorwo mündũ mũthingu o na
angĩgũa maita mũgwanja,
agũũaga o agĩũkagĩra,
no andũ arĩa aaganu marũndagwo
nĩ mũtino.

¹⁷Hĩndĩ ĩrĩa thũ yaku yagũa-rĩ,
ndũkanamĩkenerere;
hĩndĩ ĩrĩa yahĩngwo-rĩ,
ndũkareke ngoro yaku
ĩkene,

¹⁸nĩguo Jehova ndakone ũndũ ũcio
arakare,
akĩhũndũre marakara make
kuuma kũrĩ thũ ĩyo.

¹⁹Ndũkanathĩĩnĩke ngoro nĩ ũndũ
wa andũ arĩa ooru,
kana wĩrĩrĩrie kũhaanana na
arĩa aaganu,

²⁰nĩgũkorwo mündũ ũrĩa mũũru

ndarĩ na mwĩhoko wa
thuutha-inĩ,
na tawa wa ũrĩa mwaganu
nĩũkahorio.

- ²¹ Mũrũ wakwa, wĩtigĩre Jehova na
wĩtigĩre mũthamaki,
na ndũkagĩe na ngwatanĩro na
andũ arĩa aremi,
²² nĩgũkorwo acio eerĩ no
mamũrehithĩrie
mwanangĩko wa narua,
na nũũ ũngĩmenya nĩ mĩtino
ĩrĩkũ mangĩrehe?

Mĩario ĩngĩ ya arĩa Oogĩ

- ²³ O na ici no thimo cia andũ arĩa oogĩ:
Kwenda mwena ũmwe gũkĩra
ũrĩa ũngĩ ciira-inĩ ti ũndũ
mwega:
²⁴ Ũrĩa wothe wĩraga mũndũ ũrĩa ũrĩ
na mahĩtia atĩrĩ, “Wee ndũrĩ
na mahĩtia,”
kĩrĩndĩ nĩgĩkamũruma, na
athũũrwo nĩ ndũrĩrĩ.
²⁵ No arĩa matuagĩra andũ arĩa
aaganu ciira,
nĩmakona wega, na magĩe na
kĩrathimo kĩega.
²⁶ Icookio rĩa wĩhokeku
nĩ ta kĩmumunyano kĩa mĩromo.
²⁷ Rũkia wĩra wa gũtua mwako na
nja,
na ũhaarĩrie mĩgũnda yaku;
thuutha ũcio cooka wĩakĩre
nyũmba.
²⁸ Ndũkanarute ũira ũigĩrĩre mũndũ
wa itũũra rĩaku kĩgeenyoo,
kana ũheenanie na mĩromo
yaku.
²⁹ Ndũkanoige atĩrĩ, “Ngũmwĩka o ta
ũrĩa anjĩkĩte;
ngwĩrĩhĩria harĩ mũndũ ũcio
kũringana na ũrĩa eekire.”
³⁰ Ndaahĩtũkĩire mũgũnda-inĩ wa
kĩgũũta,
ngĩhĩtũkĩra mũgũnda-inĩ wa

mĩthabibũ wa mũndũ ũtooĩ
gũkũũrana maũndũ;

- ³¹ na rĩrĩ, mĩgũa yamerete kũndũ
guothe,
na mũgũnda ũkaiyũra riya,
naruo rũthingo rwa mahiga
rũkamomoka.
³² Nĩndacũũranirie na ngoro yakwa
maũndũ macio ndonire,
na ngĩruta ũndũ kuumana na
ũrĩa ndonire:
³³ Mũtugo wa gũkoma hanini,
gũcooka toro hanini, gũkũnja
moko hanini ũhurũke;
³⁴ naguo ũthĩini ũgaagũkorerera ta
mũitũ,
na wagi ũgũkorerere ta mũndũ
wĩohete indo cia mbaara.

Thimo ĩngĩ cia Solomoni

25 Ici nĩ thimo ĩngĩ cia Solomoni, iria
ciacookanĩrĩrio na ikĩandĩkwo nĩ
andũ a Hezekia ũrĩa warĩ mũthamaki
wa Juda:

- ² Kũhithĩrĩa ũndũ nĩ ũgooci wa
Ngai;
nakuo gũtuĩria ũndũ nĩkuo
kũgoocithagia ahamaki.
³ O ta ũrĩa igũrũ kũraiĩhĩte na igũrũ,
nakuo thĩ gũkarika mũno-rĩ,
ũguo noguo ngoro cia ahamaki
itangĩtuĩrĩka.
⁴ Theria betha ĩthire gĩko,
na nĩhegũtigara kĩndũ kĩa
mũturi wa betha;
⁵ eheria andũ arĩa aaganu harĩ
mũthamaki,
na gĩtĩ gĩake kĩa ũnene
nĩgĩkũrũmio nĩ ũthingu.
⁶ Ndũgetũũgĩrie harĩ mũthamaki,
na ndũkerũgamie gatagatĩ ka
anene;
⁷ kaba mũthamaki we mwene
akwĩre, “Ambata, ũũke
haha,”
gũkĩra agũconorithie mbere ya
mũndũ ũrĩ igweta.

Ūndũ ūrĩa wonete na maitho-rĩ,
⁸ ndũkahiũhe kũũtwara igooti-inĩ,
 tondũ-rĩ, ūgeeka atĩa
 marigĩrĩrio-inĩ,
 mũndũ wa itũũra rĩaku
 angĩkaaruta ūira
 agũconorithie?
⁹ Ciirai na mũndũ wa itũũra rĩaku
 we mwene,
 nĩguo ndũkoimie ndundu ya
 mũndũ ūcio ūngĩ nja,
¹⁰ kana ūiguuo nĩ mũndũ ūngĩ
 agũconore,
 ūtũũre na ngumo njũru
 ĩtagagũthira.
¹¹ Kiugo kĩarĩtio hĩndĩ ĩrĩa yagĩrĩire
 nĩ ta matunda ma thahabu marĩ
 thaani-inĩ ya betha.
¹² Gĩcũhĩ gĩa gũtũ gĩa thahabu, kana
 ithaga rĩa thahabu ĩrĩa
 therie,
 nĩ taguo irũithia rĩa mũndũ
 mũũgĩ rĩtarĩ gũtũ-inĩ kwa
 mũndũ ūrĩa ūiguaga.
¹³ Ta ūhehu wa tharunji hĩndĩ ya
 magetha,
 no taguo mũtwari ndũmĩrĩri
 mwĩhokeku ahaana kũrĩ
 arĩa mamũtũmaga;
 nĩatũmaga ngoro cia anene ake
 ikene.
¹⁴ O ta ūrĩa matu na rũhuho matarĩ
 mbura ihaana,
 no taguo mũndũ ahaana ūrĩa
 ūrahaga ūrĩa ekũheana iheo
 na ndaheane.
¹⁵ Ūkirĩrĩria no ūguucĩrĩrie ūrĩa
 waathanaga etĩkire ūndũ,
 naruo rũrĩmĩ ruororo no ruune
 ihĩndĩ.
¹⁶ Ūngĩona ūũkĩ-rĩ, rĩa o wa
 gũkũigana,
 ūngĩrĩa mũingĩ mũno
 nĩũgũtahika.

¹⁷ Nyiihia gũthiiaga kwa mũndũ wa
 itũũra,
 ūngĩthĩĩ kaingĩ no anogio nĩwe
 agũthũũre.
¹⁸ Mũndũ ūrĩa ūheanaga ūira wa
 maheeni agookĩrĩra mũndũ
 wa itũũra,
 ahaana ta njũgũma, kana rũhiũ
 rwa njora, kana mũguĩ
 mũũgĩ.
¹⁹ Kwĩhoka mũndũ ūtarĩ mwĩhokeku
 hĩndĩ ya thĩĩna,
 no ta kwĩhoka igego ituĩku, kana
 kũgũrũ kũrathua.
²⁰ Ūrĩa ūinagĩra mũndũ ūrĩ na ngoro
 nditũ nyĩmbo,
 no ta mũndũ kwĩruta nguo
 mũthenya wa heho,
 kana gũitĩrĩria thiki igata-inĩ.
²¹ Thũ yaku ĩngĩkorwo ĩhũtiĩ-rĩ, mĩhe
 irio ĩrĩe;
 ĩngĩkorwo ĩnyootĩ-rĩ, mĩhe maaĩ
 ĩnyue.
²² Weka ūguo-rĩ, nĩũkũmĩgĩrĩra
 makara ma mwaki mũtwe,
 nake Jehova nĩagakũrĩha.
²³ O ta ūrĩa rũhuho rwa gathigathini
 rũrehaga mbura,
 noguo rũrĩmĩ rwa njuukũ
 rũrehaga ūhoru wa
 marakara.
²⁴ Nĩ kaba gũtũũra nyũmba-igũrũ
 koine-inĩ,
 gũkĩra gũtũũrania nyũmba
 thĩĩnĩ na mũtumia wa
 haaro.
²⁵ O ta ūrĩa maaĩ mahehu
 manyootoraga mũndũ
 mũnyootu,
 no taguo ūhoru mwega uumĩte
 bũrũri wa kũraya wĩkaga.
²⁶ O ta gĩthima kĩiyũrĩte ndaka,
 kana itherũkĩro rĩa maaĩ
 riunjuge,
 ūguo nĩguo mũndũ mũthingu

ahaanaga angĩrekereria
harĩ andũ arĩa aaganu.

²⁷Ti wega kũrĩa ũũkĩ mũingĩ mũno,
o na ti ũndũ wa gũtũka mũndũ
gwĩcarĩria gĩtũo we mwene.

²⁸Mũndũ ũtangĩhota gwatha ngoro
yake
atarĩ ta itũũra inene rĩmomoku,
na rĩtarĩ na thingo.

26 ¹O ta ũrĩa tharunji ĩtaagĩrĩre
kũgĩa hĩndĩ ya riũa, kana
mbura kuura hĩndĩ ya
magetha-rĩ,
noguo gĩtũo gĩtagĩrĩre mũndũ
mũkĩgu.

²Ta kanyoni-ka-nja gekũbatabata,
kana thũngũrũrũ
ĩkũhiũka-hiũka,
noguo kĩrumi gĩtarĩ gĩtũmi gĩtarĩ
ha kwĩgwatĩrĩra.

³Kĩboko nĩ kĩa mbarathi, matamu
nĩ ma ndigiri,
na rũthanju nĩ rwa ciande cia
andũ arĩa akĩgu!

⁴Ndũkanacookerie mũndũ mũkĩgu
kũringana na ũrimũ wake,
ndũkae gũtuũka take.

⁵Cookeria mũndũ mũkĩgu
kũringana na ũrimũ wake,
nĩguo ndakeyone taarĩ mũndũ
mũũgĩ maitho-inĩ make.

⁶Gũtũma ndũmĩrĩri na guoko kwa
mũndũ mũkĩgu-rĩ,
nĩ ta gwĩtinia magũrũ, kana
kũnyua haaro.

⁷O ta magũrũ ma gĩthua ũrĩa
mathiia maniginĩte,
noguo thimo ĩhaana ĩkĩario nĩ
kanua ka mũndũ mũkĩgu.

⁸Kũhe mũndũ mũkĩgu gĩtũo
no ta kuohera ĩhiga
kĩgũtha-inĩ.

⁹Thimo ĩkĩario nĩ kanua ka mũndũ
mũkĩgu
nĩ ta mũigua ũrĩ guoko-inĩ kwa
mũrĩũ.

¹⁰Mũndũ wandĩkaga mũndũ
mũkĩgu kana mwĩhĩtũkĩri
nĩ ta ũrĩa ũikagia mĩguĩ o ro
ũguo agatiũhia andũ.

¹¹Mũndũ mũkĩgu acookagĩra ũrimũ
wake
o ta ũrĩa ngui ĩcookagĩrĩra
matahĩko mayo.

¹²Wanona mũndũ wĩonaga arĩ
mũũgĩ maitho-inĩ make?
Mũndũ mũkĩgu arĩ na
kĩĩrĩgĩrĩro gũkĩra mũndũ
ũcio.

¹³Kĩgũũta kiugaga atĩrĩ, “Njĩra-inĩ
kũrĩ na mũrũũthi,
mũrũũthi mũrĩĩani ũrorũũra
njĩra-inĩ cia itũũra!”

¹⁴Ta ũrĩa mũrango ũtindaga
ũkĩgarũrũka ihocio-inĩ
ciaguo,
noguo kĩgũũta gĩtindaga
gĩkĩgarũra gĩkomete ũrĩrĩ-
inĩ wakĩo.

¹⁵Kĩgũũta gũikagia guoko gwakĩo o
thaani-inĩ;
kĩnogagio nĩgũcooka gũkuoya
gĩgũkinyie kanua-inĩ.

¹⁶Kĩgũũta kĩĩonaga kĩrĩ kĩũgĩ
maitho-inĩ makĩo,
gũkĩra andũ mũgwanja arĩa
macookagia ũhoro na ũũgĩ.

¹⁷Mwĩhĩtũkĩri wĩtoonyagia inegene-
inĩ rĩtamũkonĩĩ
no ta mũndũ ũkũnyiita ngui
matũ.

¹⁸Ta mũgũrũki ũgũikia
icinga cia mwaki, kana agaikia
mĩguĩ ya gĩkuũ,

¹⁹no taguo mũndũ ahaana ũrĩa

- ũheenagia mündũ wa
itũũra rĩake,
agacooka kũmwĩra atĩrĩ, “Nĩ
itherũ nyuma narĩo!”
- ²⁰ Mwaki ũngĩaga ngũ no kũhora
ũhoraga;
ngarari cingĩaga mũhuhu no
gũthira ithiraga.
- ²¹ O ta ũrĩa makara magwatagia
marĩa mangĩ mwaki,
na o ta ũrĩa ngũ ciakanagia
mwaki,
nogu mündũ mũũgiti
aakagĩrĩa haaro.
- ²² Ndeto cia mündũ wa mũhuhu nĩ
ta twenyũ twega twa irio;
tũmerũkaga tũgathiĩ mwĩrĩ wa
mündũ o thĩinĩ biũ.
- ²³ Ta ũrĩa indo cia rĩũmba
inyorokagio ikahenia na
igũrũ,
no taguo mĩromo mĩnyoroku
ihumbagĩra ngoro ĩrĩ na
ũũru.
- ²⁴ Mündũ wa rũmena aaragia
ũhinga na mĩromo yake,
no thĩinĩ wa ngoro yake
aiyũrĩtwo no maheeni.
- ²⁵ O na gũtuĩka mĩario yake
nĩ ya gũkenania,
ndũkanamwĩtikie,
nĩgũkorwo ngoro yake ĩyũrĩte
maũndũ mũgwanja marĩ
magigi.
- ²⁶ Rũmena rwake no rũhithwo na
maheeni,
no waganu wake ũkaaguĩrio
kĩũngano-inĩ.
- ²⁷ Mündũ angĩenja irima, nĩwe
ũkaagũa rĩo;
mündũ angĩgaragara
ihiga, rĩkaagaragara
rĩmũcookerere.
- ²⁸ Rũrĩmĩ rwa maheeni nĩkũmena
rũmenete arĩa rĩtuuragia,
nako kanua ga kwĩyendithĩrĩa
karehaga mwanangĩko.

- 27** Tiga kwĩraha nĩ ũndũ wa rũciũ,
nĩgũkorwo ndũũ
kĩrĩa mũthenya ũngĩrehe.
- ² Reke mündũ ũngĩ akũgaathĩrĩrie,
no ti kanua gaku mwene;
mündũ ũngĩ nĩakũgaathĩrĩrie,
no ti mĩromo yaku mwene.
- ³ Ihiga nĩ iritũ na mũthanga nĩ
mũrigo,
no kũrakario nĩ mündũ mũkĩigu
nĩ kũritũ gũkĩra icio cieri.
- ⁴ Marakara matirĩ tha, namo
marũrũ moinaga ta
mũiyũro;
no ũiru-rĩ, nũũ ũngĩhota
kũwĩtiiria?
- ⁵ Kaba kũrũithio nĩ mündũ
ũtekũhithĩrĩa ũndũ
gũkĩra wendo mũhithe.
- ⁶ Nguraro cia gũthio nĩ mũrata no
ciĩhokwo,
no imumunyano nyingĩ
cia mũgũthũuri ti cia
kwĩhokwo.
- ⁷ Mündũ mũhũũnu athũũraga o na
ũũkĩ,
no mündũ mũhũũtu, o na kĩndũ
kĩrũrũ aiguaga kĩrĩ mũrĩo.
- ⁸ Mündũ ũũrĩte gwake mũciĩ
ahaana ta nyoni ĩtiganĩrie
gĩtara kĩayo.
- ⁹ Maguta manungi wega na
ũbumba irehagĩra ngoro ya
mündũ gĩkeno,
na noguo wega wa mũrata wa
mündũ wĩkaga akĩmũhe
ũtaaro wake wa ma.
- ¹⁰ Ndũkanateanĩrie mũrata waku
kana mũrata wa thoguo,
na ndũgathiĩ kwa mũrũ wa
maitũguo rĩrĩa mũtino
wagũkora:
nĩ kaba mündũ wa itũũra ũcio
ũrĩ hakuhi, gũkĩra mũrũ wa
nyina na mündũ ũrĩ kũraya.

- ¹¹Mūrū wakwa, tuika mūdū
mūgī, ūgīkenagie ngoro
yakwa;
na nī hotage gūcookagīria
mūdū o wothe
ūngūnyarara.
- ¹²Mūdū mūgī oonaga ūgwati
ūgīka akehitha,
no arīa matarī ūgī mathiiga o
na mbere, nao magatoonya
thīna-inī.
- ¹³Oya nguo ya mūdū ūrīa
ūrūgamagīrīa thiirī wa
mūdū wa kūngī;
mūge īrūgamīrīe thiirī ūcio wa
mūdū-wa-nja wa kūngī.
- ¹⁴Mūdū angīrathima mūdū wa
itūūra rīake rūciinī tene
anīrīre-rī,
ūndū ūcio ūngītuika taarī
kīrumi.
- ¹⁵Mūtumia wa haaro ahaanaine
na maaī maratata
mategūtīgithīria hīndī ya
mbura;
- ¹⁶kūgeria kūmūgīrīrīa nī ta
kūgeria kūgīrīrīa rūhuho,
kana kūgeria gūkumbatīria
maguta na guoko.
- ¹⁷O ta ūrīa kīgera kīnooraga kīrīa
kīngī,
no taguo mūdū ohīgagia ūrīa
ūngī.
- ¹⁸Mūdū ūrīa ūrīmagīra mūkūyū
nīakaarīa maciaro maguo,
na mūdū ūrīa ūtungataga
mwathi wake nīagatīio.
- ¹⁹O ta ūrīa mūdū onaga ūthiū
wake maaī-inī,
no taguo ngoro ya mūdū
yonanagia ūrīa mūdū
atarīi.
- ²⁰Gīkuū na Mwanangīko itiiganagia,
na o namo maitho ma mūdū
matiiganagia.

- ²¹Nyūngū nī ya gūthererio betha, na
kīrugutīro nī gīa gūthererio
thahabu,
no mūdū athimagwo na igweta
rīrīa agwetagwo narīo.
- ²²O na ūngīhūūrīa mūdū mūkīgu
ndīrī-inī,
ūmūhūūre na mūūthī ta
ngano-rī,
ndangiumwo nī ūrimū wake.
- ²³Thūūrīmaga mahiū maku na kīyo,
ūmenyagīrīe wega ndūūru
ciaku;
- ²⁴nīgūkorwo ūtonga ndūtūūrāga
nginya tene,
o nayo thūmbī ti ya gūkinyīra
njarwa na njarwa.
- ²⁵Nyeki īrīa nyūmū rīrīa yatūgūtwo
na nyeki njerū īkunūke-rī,
nayo īrīa ya īrīma-inī yūnganio
na īnūkio-rī,
- ²⁶hīndī īyo tūgondu nītūgaatūma
ūgīe na nguo,
nacio mbūri itūme ūgīe na gīa
kūgūra mūgūnda.
- ²⁷Nīūkagīa na īria rīngī rīa mbūri
rīa gūkūigana na rīa kūnyuuo nī
andū a nyūmba yaku,
o na rīa gūtūūrīa airītu aku a
wīra.

- 28** Andū arīa aaganu moraga
o na gūtārī mūdū
ūramathingata,
no arīa athingu momagīrīria ta
mūrūūthi.
- ²Būrūri ūngīhīa, nīūgīaga na
aathanī aingī,
no mūdū ūrī na ūtaūku
na akagīa na ūmenyo
nīatūmaga būrūri ūkindīrie.
- ³Mwathani ūrīa ūhatagīrīria andū
arīa athīnī
ahaana ta mbura ya rūhuho īrīa
ītatigagia irio.

⁴Andũ arĩa matirikaga watho
magaathagĩrĩa andũ arĩa
aaganu,
no arĩa marũmagia watho
magianaga nao.

⁵Andũ arĩa ooru matiiguaga
maũndũ ma kĩhooto,
no arĩa marongoragia Jehova
nĩmataũkagĩrwo nĩ mo biũ.

⁶Nĩ kaba mũndũ mũthĩni ũrĩa
ũthiia na mĩthiire itarĩ
ũcuuke,
gũkĩra gĩtonga gĩthiia na
mĩthiire mĩogomu.

⁷Mũndũ ũrĩa ũrũmagia watho nĩ
mwana ũrĩ na gũkũũrana,
no mwana ũrĩa ũthiia na
thiritũ ya arĩa akoroku
aconorithagia ithe.

⁸Mũndũ ũrĩa ũingĩhagia ũtonga
wake na ũndũ wa
gũkombithia mbeeca na
gwĩtia uumithio mũkĩru
aũigagĩra mũndũ ũngĩ, ũrĩa
ũkaiguĩra athĩni tha.

⁹Mũndũ ũrĩa ũregaga kũigua
watho,
o na mahooya make nĩ kĩndũ
kĩrĩ magigi.

¹⁰Mũndũ ũrĩa ũngĩhĩtithia andũ arĩa
arũngĩrĩru nĩguo magere
njĩra ya ũũru,
akaagũa mũtego-inĩ wake we
mwene,
no ũrĩa ũtarĩ ũcuuke, wega
nĩguo ũgaatuĩka igai rĩake.

¹¹Mũndũ mũtongu no eyone taarĩ
mũũgĩ maitho-inĩ make,
no mũndũ mũthĩni ũrĩa
ũũĩ gũkũũrana maũndũ
amuonaga o ũrĩa atarĩ.

¹²Hĩndĩ rĩa arĩa athingu
maatoorania, nĩkũgĩaga na
ndũhiũ nene;
no rĩrĩa arĩa aaganu

maatũũgĩra, andũ nĩ
kwĩhitha mehithaga.

¹³Mũndũ ũrĩa ũhithaga mehia make
ndagaacagĩra,
no ũrĩa ũmoimbũraga
na agatigana namo
nĩaiguagĩrwo tha.

¹⁴Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa
wĩtigagĩra Jehova hĩndĩ
ciothe,
no ũrĩa ũmagia ngoro yake
nĩkũgũa agũũaga thĩina-inĩ.

¹⁵Mũndũ mwaganu agĩatha andũ
matarĩ na ũhoti,
nĩ ta mũrũũthi ũkũarama,
kana nduba igũticũka.

¹⁶Mũnene ũtarĩ na ũtaũku
nĩahinyagĩrĩa andũ mũno,
no mũndũ ũrĩa ũthiire
uumithio ũtagĩrĩre
nĩagakenera matukũ maingĩ ma
muoyo wake.

¹⁷Mũndũ mũritũhĩre nĩ thakame ya
mũndũ ooragĩte,
egũtũũra ehithaga nginya gũkua
gwake;
mũndũ o na ũrĩkũ
ndakanamũteithĩrĩrie.

¹⁸Mũndũ ũrĩa mĩthiire yake itarĩ
ũcuuke aikaraga arĩ
mũgitĩre,
no mũndũ ũrĩa ũthiia na
njĩra cia waganu akaagũa o
rĩmwe, hubu!

¹⁹Mũndũ ũrĩa ũrĩmaga mũgũnda
wake arĩkoragwo na irio
nyingĩ,
no ũrĩa ũhanyũkanagia na
maũndũ hatarĩ arĩhũũnaga
o thĩina.

²⁰Mũndũ mwĩhokeku
arĩrathimagwo mũno,
no ũrĩa wĩriragĩria kũhiũha
gũtonga ndakaaga
kũherithio.

²¹ Gũĩĩra mũndũ maũthĩ ti wega:
no mũndũ no eke ũũru nĩ ũndũ
wa kenĩũ ka irio.

²² Mũndũ mũkarĩ nĩeriragĩria mũno
gũtonga,
na ndooĩ atĩ etereirwo nĩ
ũthĩĩni.

²³ Mũndũ ũrĩa ũrũithagia ũngĩ
nĩagatuĩka wa kwendwo
nĩwe thuutha-inĩ,
gũkĩra mũndũ wa rũrĩmĩ rwa
kwĩyendithĩrĩria.

²⁴ Mũndũ ũrĩa ũtunyaga ithe kana
nyina kĩndũ kĩaŋo,
agacooka akoĩga atĩrĩ, “Ti ũũru
ndeka,”
ũcio marĩ rũmwe na ũrĩa
wanangaga.

²⁵ Mũndũ mũkoroku aarahũraga
ngararĩ,
no mũndũ wĩhokete Jehova
nĩakagaacĩra.

²⁶ Mũndũ ũrĩa wĩhokaga we mwene
nĩ mũndũ mũkĩgu,
no ũrĩa ũthiĩaga na njĩra cia
ũũgĩ aikaraga arĩ mũgitĩre.

²⁷ Mũndũ ũrĩa ũheaga athĩĩni ndarĩ
kĩndũ akaaga,
no mũndũ ũrĩa ũmahingagĩra
maitho nĩarĩĩrumagwo
kaingĩ.

²⁸ Rĩrĩa andũ arĩa aaganu maatuĩka
a gwathana, andũ nĩ
kwĩhitha mehithaga;
no rĩrĩa arĩa aaganu
mathira, arĩa athingu
nĩmatheeremaga.

29 Mũndũ ũrĩa ũikaraga omĩtie
ngingo thuutha wa
kũrũithio maita maingĩ,
akaanangwo o rĩmwe, na aage
kĩhonia.

² Rĩrĩa andũ arĩa athingu
matheerema, andũ
nĩmakenaga;
no rĩrĩa andũ arĩa aaganu

maathana, andũ nĩgũcaaya
macaayaga.

³ Mũndũ ũrĩa wendete ũũgĩ
atũũragia ithe na gĩkeno,
no mũndũ ũrĩa ũceeraga
na maraya nĩgũitanga
aitangaga ũtonga wake.

⁴ Mũthamaki ũrĩ matuĩro ma
kĩhooto aikaragia bũrũri ũrĩ
mwĩkindĩru,
no ũrĩa ũkorokagĩra mahaki nĩ
kwananga awanangaga.

⁵ Mũndũ ũrĩa wĩyendithagĩrĩria
harĩ mũndũ wa itũũra rĩake
na maheeni,
nĩ wabu aambagĩra magũrũ
make.

⁶ Mũndũ mwaganu ategagwo nĩ
mehia make we mwene,
no mũndũ mũthingu ainaga na
agakena.

⁷ Andũ arĩa athingu
nĩmamenyagĩrĩra kĩhooto
kĩa arĩa athĩĩni,
no arĩa aaganu matirũmbũyagia
kĩhooto kĩaŋo.

⁸ Anyũrũrania matũmaga itũũra
inene rĩrĩmbũke ta mwaki,
no andũ oogĩ nĩkũniina
maniinaga marakara.

⁹ Mũndũ mũũgĩ angĩthĩĩ igooti-inĩ
na mũndũ mũkĩgu,
mũndũ mũkĩgu arĩrĩmbũkaga
nĩ marakara na
akanyũrũrania, naguo
thayũ ũkaaga.

¹⁰ Andũ arĩa maitaga thakame
nĩmathũire mũndũ
mwĩhokeku,
no andũ arĩa arũngĩrĩru
macaragia ũrĩa
mangĩtiĩrĩrĩra muoyo wake.

¹¹ Mũndũ mũkĩgu aitũrũraga
marakara make mothe,
no mũndũ mũũgĩ aikaraga
amarigĩĩrie, akahoorera.

¹² Mündũ ũrĩa wathanaga
angĩthikĩrĩa maheeni-rĩ,
anene ake othe matuĩkaga andũ
aaganu.

¹³ Mündũ mũthĩni na mündũ
mũhinyanĩrĩa harĩ ũndũ
ũmwe ũmahaananĩtie:
Jehova nĩwe ũtũmaga maithe
mao eerĩ moone.

¹⁴ Mũthamaki angĩtuĩra athĩni ciira
na kĩhoto-rĩ,
gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene gĩtũũraga
kĩrũmĩte nginya tene.

¹⁵ Rũthanju na kũrũithio ciĩkagĩra
mündũ ũũgĩ,
no mwana wa kũrekererio
aconorithagia nyina.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa andũ aaganu
matheerema, noguo mehia
matheeremaga,
no andũ arĩa athingu
nĩmakerorera igwa rĩao.

¹⁷ Herithagia mũrũguo, na
nĩagatũma ũgĩe na thayũ;
nĩagatũma ũgĩe na gĩkeno
ngoro-inĩ.

¹⁸ Kũrĩa gũtarĩ na ũguũrio, kĩrĩndĩ
gĩticookaga kwĩrigĩrĩa;
no gũkena nĩ mündũ ũrĩa
ũrũmagia watho.

¹⁹ Ndongata ndĩngĩhera nĩ kwarĩrio
gũtheri;
o na ĩngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro
ndĩngĩũrũmbũiya.

²⁰ Wanona mündũ ũhiũhaga
kwaria?
Mündũ mũkĩigu arĩ na
kĩrĩgĩrĩro kũmũkĩra.

²¹ Mündũ angĩnania ndongata yake
kuuma wĩthĩ wayo,
marigĩrĩrio-inĩ nĩkamũrehera
kĩeha.

²² Mündũ wa marakara aarahũraga
ngarari,
nake mündũ wa marũrũ agĩaga
na mehia mainĩ.

²³ Mwĩtĩio wa mündũ
nĩũmũnyiihagia,
no mündũ ũrĩa wa ngoro ya
kwĩnyiihia nĩagatĩio.

²⁴ Mündũ wa kũgĩa thiritũ na mũici
nĩ muoyo wake mwene
athũire;
ehĩtithagio na ndangĩruta ũira.

²⁵ Gwĩtigĩra mündũ gũtuĩkaga
mũtego,
no ũrĩa wĩhokaga Jehova
aikaraga arĩ mũgitĩre.

²⁶ Andũ aingĩ nĩmacaragia kũiguuo
nĩ mũnene,
no mündũ oonaga kĩhoto
kuuma kũrĩ Jehova.

²⁷ Andũ arĩa athingu monaga andũ
arĩa matarĩ ehokeku ta
kĩndũ kĩrĩ magigi;
nao andũ arĩa aaganu moonaga
andũ arĩa arũngĩrĩru ta
kĩndũ kĩrĩ magigi.

Mĩario ya Aguri

30 ĩno nĩyo mĩario ya Aguri mũrũ wa
Jake, na nĩ ndũmĩrĩri nditũ:

Mündũ ũcio eerire Ithieli,
akĩra Ithieli na Ukali atĩrĩ:

² “Nĩ ndĩ mündũ mũriitu gũkĩra
andũ arĩa angĩ;
ndĩrĩ na ũtaũku ta wa mündũ.

³ Ndiĩrutĩte kũgĩa na ũũgĩ,
o na kana ngamenya ũrĩa
Mũtheru.

⁴ Nũũ wanambata igũrũ na
agacooka agaikũrũka gũkũ
thĩ?

Nũũ wanacookereria rũhuho
ngundi-inĩ ciake?

Maaĩ namo-rĩ, nũũ ũrĩ

wamoohania na nguo yake
ya igūrū?
Nūū wahaandire ituri ciothe cia
thī?
Etagwo atīa, nake mūrīū etagwo
atīa?
Akorwo nīūū-rī, ndūkīnjīre!

⁵“Kiugo gīothe kīa Ngai gītīrī
mahītia;
nīwe ngo ya arīa moragīra harī
we.

⁶Ndūkanongerere ciugo ciake,
ndakae gūkūrūithia wonekane
ūrī wa maheeni.

⁷“Nīngūkūhooya maūndū meerī,
Wee Jehova;
ndūkanarege kūhe mo mbere ya
ngue:

⁸Atīrīrī, njehereria maūndū matarī
ma ma, na ma maheeni,
cindaihīrīrie mūno;
ningī ndūkaahe ūthīini kana
ūtonga,
no ūūheage irio cia o mūthenya.

⁹Ndikaagīe na indo nyingī mūno,
ngūkaane,
njūūrie atīrī, ‘Jehova nūū?’
Kana thīine mūno, njiye,
na nī ūndū ūcio ngīmenererie
rītīwa rīa Ngai wakwa.

¹⁰“Ndūgacambie ndungata kūrī
mūnene wayo,
ndīgagīkūrume, nawe ūrīhio
ūūru ūcio.

¹¹“Nī kūrī andū marumaga maithe
mao
o na matangīrathima manyina
mao;

¹²kūrī andū arīa meyonaga marī
atheru maitho-inī mao,
o rīrīa matathambītio gīko kīao;

¹³nī arīa marī maitho ma mwītīio,
o arīa maroraga andū manyiira;

¹⁴nīo arīa magego mao mahaana ta
hiū cia njora,
na ngambucu ciao ihaana ta
tūhiū

twā gūtambuura arīa athīini,
mahuke thī,
na arīa abatari, mathire
andū-inī.

¹⁵“Thambara īrī airītu eerī.
Matitigithagīria kuuga, ‘Tūhei!
Tūhei!’

“Kūrī indo ithatū itarī hīndī
ihūūnaga,
o na nī inya itarī hīndī ingiuga,
‘Nīndaigania!’

¹⁶Nacio nī mbīrīra, na nda thaata,
na thī tondū ndīrī hīndī
īiganagia maaī,
na mwaki tondū ndūrī hīndī
uugaga, ‘Nīndaigania!’

¹⁷“Riitho rīa mūndū ūrīa
ūnyūrūragia ithe,
na akarurūka kūguuga nyina,
rīgaakūūrwo nī mahuru ma
kīanda-inī,
na rīkaarīio nī nderi.

¹⁸“Kūrī maūndū matatū mangegagia
mūno makīria,
o na nī mana marīa nī
itakuūkagīrwo nīmo:

¹⁹namo nī mūthīire wa nderi
rīera-inī,
na mūthīire wa nyoka rwaro-inī
rwa ihiga,
na mūthīire wa marikabu īrī iria-
inī gatagatī,
na mūthīire wa mūndū
makīendana na mūrītu.

²⁰“Ūyū nīguo mūthīire wa mūndū-
wa-nja mūtharia:
Arīaga na akehuura mīromo,
akoiga atīrī, ‘Ndirī ūndū mūūru
njīkīte.’

²¹“Kūrī maūndū matatū matūmaga
thī īthingithe,
o na nī mana ītangītiiria:

²²namo nī ndungata ītuīkīte
mūthamaki,
na mūndū mūkīgu ahūūnīte
irio,

²³na mündũ-wa-nja ũtangĩendeka
ahikĩte,
na ndungata ya mũirĩtu ĩtuĩkĩte
mũtumia wa mũthũuri wa
mũmĩathi.

²⁴“Nĩ kũrĩ nyamũ inya nini gũkũ thĩ,
no nĩ njũgĩ mũno:

²⁵Thigiriri-rĩ, nĩ ciũmbe itarĩ hinya,
no nĩciĩgagĩra mũthiithũ wa
irio hĩndĩ ya rĩũa;

²⁶ikami nĩ ciũmbe itarĩ ũhoti,
no nĩciĩthondekagĩra ciikaro
ciacio ndwaro-inĩ cia
mahiga;^a

²⁷ngigĩ itirĩ mũthamaki wacio,
no nĩitwaranaga hamwe irĩ
mbũtũ;

²⁸njagathi no inyiitwo na rũhĩ,
no ĩtũũraga thĩĩnĩ wa nyũmba
cia athamaki.

²⁹“Kũrĩ indo ithatũ irĩ mũkinyũkĩrie
mũgaacĩru,
o na nĩ inya ngaacĩru rĩrĩa
igũthiĩ:

³⁰nĩ mũrũũthi, arĩ guo ũrĩ hinya
mũno gatagatĩ ka nyamũ
irĩa ingĩ ciothe,
na ndũngĩeherera nyamũ ĩrĩkũ
kana ĩrĩkũ njĩra;

³¹nĩ njamba ya ngũkũ ĩrĩa
ĩkinyũkagia na nguthi, na
thenge,
na mũthamaki mũthiũrũrũkĩrie
nĩ mbũtũ ciake cia ita.

³²“Angĩkorwo nĩwĩtuĩte mündũ
mũkĩngu, na ũgetũũgĩria,
kana ũkorwo nĩũthugundĩte
gwĩka ũũru-rĩ,
humbĩra kanua gaku na rũhĩ!

³³Nĩgũkorwo o ta ũrĩa irĩa
rĩthũcagwo, rĩkoima thiagĩ,
na o ta ũrĩa iniũrũ rĩthioragwo
rĩkoira thakame-rĩ,
ũguo noguo gũthogotha
marakara kũrehaga ngũĩ.”

^a26 Ikami nĩ mũthemba wa mbũkũ
ciikaraga marima-inĩ ma irĩma irĩ ikundi.

Mĩario ya Mũthamaki Lemueli

31 ĩno nĩyo mũario ya Mũthamaki
Lemueli: nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩrĩa
aarutirwo nĩ nyina:

²“Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wakwa,
ngũkwĩra atĩa, o wee
mwana wa nda yakwa,
ngũkwĩra atĩa o wee mwana wa
mũhĩtwa yakwa,

³atĩrĩ, ndũkanaitange hinya waku
na andũ-a-nja,
kana ũhe ũhoti waku acio
manangaga athamaki.^b

⁴“Atĩrĩrĩ, wee Lemueli, athamaki
matiaġĩrĩrwo nĩkũnyua
ndibei,
ti mūtugo wa athamaki kũnyua
ndibei,
anene matiaġĩrĩrwo nĩ
kwĩrĩrĩria njoohi,

⁵nĩgeetha matikanyue
mariganĩrwo nĩ ũrĩa watho
uugaga,
nao magithie arĩa othe
ahinyĩrĩrie kĩhooito kĩa.

⁶Heaga arĩa marathira njoohi,
na ndibei kũrĩ arĩa marĩ na ruo
rũnene rwa ngoro;

⁷reke manyue mariganĩrwo nĩ
ũthĩĩni wao,
na matige gũcoka kũrĩrikana
kĩeha kĩa.

⁸“Arĩrĩria arĩa matangĩhota
kwĩyarĩrĩria,
warĩrĩrie kĩhooito kĩa arĩa othe
anyamaarĩku.

⁹Maarĩrĩrie, na ũmatuĩre ciira na
kĩhooito;
rũrĩra kĩhooito kĩa arĩa athĩĩni
na arĩa abatari.”

*Ciugo cia Kũrigĩrĩria: Mũtumia ũrĩa
Ngatha*

¹⁰Mũtumia ngatha-rĩ, angĩoneka kũ?
Nĩgũkorwo thogora wake

^b3 Nyũmba ya ũthamaki nĩyakoragwo
na andũ-a-nja aingĩ mũno arĩa rĩmwe na
rĩmwe monũhaga athamaki.

- nĩũkĩrĩte mũno ũrĩa wa
ruru iria ndune.
- ¹¹Mũthuuri wake nĩamwĩhokete
biũ,
na ndarĩ kĩndũ kĩa bata angĩaga.
- ¹²Mũtumia ũcio, matukũ mothe ma
muoyo wake,
no maũndũ mega ekaga
mũthuuriwe,
na ndangĩmwĩka ũũru.
- ¹³Ethaga guoya wa ng'ondũ na ndigi
cia ũguta,
agacirutĩra wĩra na kĩyo, na
moko make.
- ¹⁴Ahaana ta marikabu cia wonjoria,
tondũ athũgũraga irio ciake
kuuma kũraya.
- ¹⁵Okĩraga rūciinĩ kũrĩ o na nduma;
akahe andũ a nyũmba yake irio,
na akagaĩra ndungata ciake cia
airĩtu mawĩra mao.
- ¹⁶Ecũũranagia ũhoru wa mũgũnda
mũna, akaũgũra;
kuumana na ũthũkũmi wake,
ahaandaga mũgũnda wa
mĩthabibũ.
- ¹⁷Ehotoragĩra wĩra wake
erutanĩirie;
moko make marĩ hinya wa
kwĩrutĩra wĩra.
- ¹⁸Nĩatigagĩrĩra atĩ wonjoria wake
nĩũrĩ na uumithio,
naguo tawa wake ũraaraga
ũgĩakana.
- ¹⁹Anyiitaga mũtĩ wa kuogotha ndigi
na guoko,
nakĩo gĩcũni kĩa ndigi
agakĩnyiitĩrĩra na ciara
ciake.
- ²⁰Nĩataanahagĩra andũ arĩa athĩni,
nao arĩa abatari
akamatambũrũkĩria moko
make.
- ²¹Rĩrĩa tharunji yagũa-rĩ, we
ndamakaga atĩ nĩgũthĩnia
andũ a nyũmba yake;
nĩgũkorwo othe nĩahumbe nguo
cia rangi mũtune.

- ²²Nĩatumaga indo cia kwara ũrĩrĩ
wake;
nake ehumbaga nguo cia gatani
ĩrĩa njega, na cia rangi wa
ndathi.^a
- ²³Mũthuuri wake nĩaheagwo gĩtĩio
kĩhingo-inĩ gĩa itũũra inene,
harĩa aikaraga marĩ na athuuri
a bũrũri.^b
- ²⁴Mũtumia ũcio nĩatumaga nguo cia
gatani agaciendia,
na agatwaragĩra onjoria mĩcibi.
- ²⁵Hinya na ũtĩku nĩcio nguo iria
ehumbaga;
nĩakenaga ategwĩtigĩra matukũ
marĩa magooka.
- ²⁶Aaragia ciugo cia ũũgĩ,
naruo rūrĩmĩ rwake rūrutanaga
maũndũ ma ũtugi.
- ²⁷Nĩarũmbũyagia maũndũ ma
nyũmba yake,
na ndarĩaga irio atanogeire.
- ²⁸Ciana ciake ciarahũkaga, cikoiga
arorathimwo;
o nake mũthuuri wake
nĩamũgaathagĩrĩria,
akamwĩra atĩrĩ:
- ²⁹“Andũ-a-nja aingĩ manatuĩka
ngatha,
no wee nĩũmakĩrĩte othe.”
- ³⁰Ngoga nĩ cia kũheenania, naguo
ũthaka nĩ wa tũhũ;
no mũtumia ũrĩa mwĩtigĩri
Jehova nĩ wa kũgaathĩrĩrio.
- ³¹Mũrĩhei mũcaara wa wĩra ũrĩa
arutĩte,
naguo wĩra wake ũrekwo
ũmũgaathĩrĩrie kĩhingo-inĩ
gĩa itũũra rĩrĩa inene.

^a22 Gĩtambaya kĩa rangi wa ndathi kĩarĩ
kĩa goro mũno, na kĩarĩ kĩonereria kĩa
ũnene.

^b23 Kĩhingo-inĩ kĩa itũũra nĩho athuuri a
itũũra maacemanagia.

KOHELETHU

Maündũ Mothe nĩ ma Tũhũ

1 Ici nĩcio ciugo cia Mũrutani, mũrũ wa Daudi, ũrĩa warĩ mũthamaki kũu Jerusalemu:

²“Maündũ mothe nĩ ma tũhũ! Īĩ nĩ ma tũhũ!”

Ūguo nĩguo Mũrutani ekuuga.

“Ti-itherũ nĩ ma tũhũ mũtheri! Maündũ mothe nĩ ma tũhũ.”

³Mündũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ onaga harĩ wĩra ũrĩa wothe arutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa?

⁴Rũciaro rũmwe rwathira-rĩ, nĩ rũngĩ rũũkaga, no rĩrĩ, thĩ ĩtũũraga o ho nginya tene na tene.

⁵Riũa rĩrathaga na rĩgathũa, ningĩ rĩgacooka na ihenya kũrĩa rĩrathagĩra.

⁶Rũhuho rũhurutanaga rwerekeire mwena wa gũthini, na rũgacooka rũkeerekera mwena wa gathigathini; rũthiiaa o rũgĩthiũrũkaga rũtegũtigithĩria, o rũgĩcookaga njĩra-inĩ yaruo.

⁷Njũũĩ ciothe ciĩitagĩrĩra iria-inĩ, no rĩrĩ, iria rĩtirĩ hĩndĩ rĩiyũraga. O kũu njũũĩ ciumaga, nokuo icookaga.

⁸Maündũ mothe marehanagĩra mĩnoga ĩrĩa ĩtangĩgweteka. Riitho rĩtirĩ hĩndĩ rĩiganagia kuona, o na kana gũtũ gũkaigania kũigua.

⁹Maündũ marĩa maanakorwo kuo no mo macookaga gũkorwo kuo rĩngĩ, naguo ũndũ ũrĩa waneekwo

noguo ũcookaga ũgeekwo

rĩngĩ;

gũtirĩ ũndũ ũtarĩ woneka gũkũ thĩ kwaraga riũa.

¹⁰Hihi nĩ harĩ ũndũ mündũ angiuga atĩrĩ:

“Ta rora! Ūyũ nĩ ũndũ ũtarĩ wonekana?”

Ūndũ ũcio warĩ kuo hĩndĩ ndaaya hĩtũku;

warĩ kuo tũtarĩ twaciarwo.

¹¹Andũ arĩa maarĩ kuo tene matiririkanagwo, na o na arĩa matarĩ maraciarwo matikaaririkanwo nĩ arĩa magaaciarwo thuutha wao.

Ūũgĩ no wa Tũhũ

¹²Nĩ Mũrutani-rĩ, ndaarĩ mũthamaki wathamakagĩra Isiraeli kũu Jerusalemu.

¹³Nĩnderutĩire na kĩyo kwĩruta, na gũtuĩria na ũũgĩ maündũ mothe marĩa mekagwo gũkũ thĩ. Kai Ngai nĩakuuithĩtie andũ mũrigo mũritũ-ĩ! ¹⁴Nĩndĩoneire maündũ marĩa mothe mekagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa; maündũ mothe no ma tũhũ, na ũguo no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁵Kĩndũ kĩrĩa kĩogomu gĩtingĩrũngĩka; nakĩo kĩrĩa gĩtarĩ ho gĩtingĩtarwo.

¹⁶Na nĩ ngĩciiria, ngiuga na ngoro yakwa atĩrĩ, “Ndĩ mũkũrũ na ngagĩa na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra andũ arĩa othe manaathana Jerusalemu mbere yakwa; nĩmenyete maündũ maingĩ makoniĩ ũũgĩ na ũmenyo.” ¹⁷Ningĩ nĩnderutire na ngoro yakwa kũmenya ũhoru wa ũũgĩ, o na kũmenya ũhoru wa ũgũrũki na wa ũrimũ, no ngĩmenya atĩ ũhoru ũcio, o naguo, no ta gũteng’eria rũhuho.

¹⁸Nīgūkorwo o ūrĩa ūūgĩ waingĩha,
noguho ihooru rīngĩhĩte;
na ūrĩa ūmenyo waingĩha,
noguho kīeha kīingĩhĩte.

Ikeno no cia Tūhū Mūtheri

²Ndeĩrĩre na ngoro yakwa atĩrĩ,
“Atĩrĩrĩ, ūka rĩu, nīngūkūgeria na
ikeno nīgeetha nyone nĩ ūndũ ūrĩkũ
mwega.” No rĩrĩ, o naguo ūndũ ūcio
warĩ o wa tūhũ. ²Nīngĩ ngiuga atĩrĩ,
“Mĩtheko o nayo nĩ ūrimũ. Naguo ūhoro
wa gwĩkenia-rĩ, ngĩyũria nĩ wa bata
ūrĩkũ?” ³Ndaageririe ūrĩa ingĩkenia
mwĩrĩ wakwa na ndibei, o ndongoretio
nĩ ngoro yakwa na ūūgĩ, ngĩhĩmbĩria
ūkĩgu, ngĩenda kũmenya nĩ ūndũ ūrĩkũ
andũ maagĩrĩrwo nĩ gwĩka gũkũ thĩ
matukũ-inĩ o macio manini ma muoyo
wao.

⁴Nĩndarutire mawĩra manene:
Ngĩyakĩra nyũmba, na ngĩhaandĩra
mĩgũnda ya mĩthabibũ.
⁵Nĩndathondekire mĩgũnda na kũndũ
gwa kũhurũkwo, na ngĩhaanda mĩtĩ
ya mĩthemba yothē ya matunda kuo.
⁶Ngĩcooka ngĩhingĩrĩria tũria twa maaĩ
twa kuunithagĩria maaĩ kũria mĩtĩ iyo
yakũragĩra. ⁷Nīngĩ ngĩgũra ngombo cia
arũme na cia andũ-a-nja, na nĩ ndaarĩ na
ngombo ingĩ iria ciaciariĩrwo gwakwa
mũciĩ. O na nĩ ndaarĩ na ndũũru nyingĩ
cia mbũri na cia ng’ombe gũkĩra arĩa
othe maarĩ Jerusalemu mbere yakwa.
⁸Nĩndacookanĩrĩrie betha na thahabu,
na indo cia bata iria cia athamaki o na cia
mabũrũri. Nīngĩ ngĩgĩa na aini a arũme
na a andũ-a-nja, o na thuriya nyingĩ
mũno: maũndũ marĩa makenagia ngoro
ya mũndũ. ⁹Nĩ ūndũ ūcio ngĩneneha na
ngĩtonga mũno gũkĩra arĩa othe maarĩ
Jerusalemu mbere yakwa. Thĩinĩ wa
maũndũ macio mothe-rĩ, ūūgĩ wakwa
ndaarĩ o naguo.

¹⁰Naguo ūndũ o wothē ūrĩa maitho
makwa meriragĩria
ndierigagĩrĩria kũwĩka;
o na nīngĩ ngoro yakwa

ndiamĩrigĩrĩrie gĩkeno o na
kĩrĩkũ.

Nīgūkorwo ngoro yakwa
nīyakenagĩra mawĩra
makwa mothe,
naguo ūndũ ūcio nīguo warĩ
irĩhi rĩa wĩra wakwa wothē.
¹¹No rĩrĩa ndaarorire mawĩra marĩa
mothe ndaarutĩte na moko
makwa,
o na ūrĩa ndetungumanĩtie
ngĩmaruta,
ngĩona atĩ maũndũ mothe nĩ ma
tūhũ, no ta gūteng’eria
rũhuho;
gūtĩrĩ kīndũ mũndũ angĩgũna
nakĩo gũkũ thĩ.

Ūūgĩ na Ūkĩgu no cia Tūhū

¹²Nīngĩ ngĩcooka ngĩhũgũra nīguo
ndĩcũũranie ūhoro wa ūūgĩ,
o na wa ūgũrũki, na wa ūkĩgu.
Atĩrĩrĩ, nĩ atĩa ūngĩ mũthamaki
ūrĩa ūcookagio ithenya rĩa
ūrĩa ūngĩ
angĩka ūteekĩtwo?

¹³Hĩndĩ iyo ngĩkĩona atĩ ūūgĩ nĩ
mwega gũkĩra ūkĩgu,
o ta ūrĩa ūtheri ūrĩ mwega
gũkĩra nduma.

¹⁴Mũndũ ūrĩa mũūgĩ nĩonaga kũria
arathĩi,
no mũndũ mũkĩgu athiagĩra
nduma-inĩ;
no ngĩcooka ngĩmenya
atĩ o eerĩ makoragwo nĩ ūndũ o
ro ūmwe.

¹⁵Hĩndĩ iyo ngĩkiuga na ngoro yakwa
atĩrĩ,

“Ūndũ ūrĩa ūkoraga mũndũ
mũkĩgu o na nĩ no
ūkaangora.

Ūūgĩ wakwa-rĩ, ūkĩng’unĩte na kĩ?”
Ngĩkiuga atĩrĩ na ngoro yakwa,
“Ūndũ ūyũ o naguo no wa tūhũ.”

¹⁶Nīgūkorwo mũndũ ūrĩa mũūgĩ,
o ta mũndũ ūrĩa mũkĩgu,
ndagatũũra aririkanagwo;
nīgūkorwo matukũ-inĩ

marĩa magooka o eerĩ
nĩmakariganĩra.

Hĩ, mũndũ ũrĩa mũũgĩ akuuaga o
ta mũndũ ũrĩa mũkĩigu!

Mĩnoga no ya Tũhũ

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩthũũra gũtũũra muoyo, tondũ wĩra ũrĩa ũrutagwo gũkũ thĩ kwaraga riũa warĩ wa kũnjiguithia kĩahe. Wotho warĩ wa tũhũ, o ta gũteng'eria rūhuho. ¹⁸ Ngĩgĩthũũra maũndũ mothe marĩa ndenogeetie namo gũkũ thĩ kwaraga riũa, tondũ no nginya ngaamatigĩra ũrĩa ũgooka thuutha wakwa. ¹⁹ Ningĩ nũũ ũũĩ kana ũcio ũgooka ithenya riakwa agaakorwo arĩ mũndũ mũũgĩ kana arĩ mũndũ mũkĩigu? No rĩrĩ, nĩwe ũkaarũgamĩrĩra wĩra ũrĩa ndaanetungumania nagueo ngĩtũmagĩra ũũgĩ wakwa gũkũ thĩ kwaraga riũa. Ũndũ ũcio o nagueo no wa tũhũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa ikĩambĩrĩria kũũrwo nĩ hinya nĩ ũndũ wa wĩra wakwa wotho wa mĩnoga ũrĩa ndaarutaga gũkũ thĩ kwaraga riũa. ²¹ Tondũ mũndũ no arute wĩra wake na ũũgĩ, na ũmenyo, na kũũhĩgĩra maũndũ, no rĩrĩ, no nginya acooke atige kĩrĩa gĩotho agĩita nakĩo kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakĩnogeire. Ũndũ ũyũ o nagueo no wa tũhũ, na nĩ mũtino mũnene. ²² Mũndũ-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ wĩra ũrĩa wotho arutaga, na mĩnoga, na gwĩtungumania kũrĩa anetungumania nakuo gũkũ thĩ kwaraga riũa? ²³ Nĩgũkorwo matukũ make mothe, wĩra wake nĩ wa ruo na kĩahe; o na ũtukũ, meciiria make matihurũkaga. Ũndũ ũcio o nagueo no wa tũhũ.

²⁴ Mũndũ-rĩ, ndarĩ ũndũ ũngĩ mwega angĩika ũkĩrĩte kũrĩa na kũnyua, na gũkenera wĩra wake. Ũndũ ũyũ o nagueo ngĩona atĩ uumĩte guoko-inĩ kwa Ngai, ²⁵ nĩ ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩhota kũrĩa kana gũkena Ngai atarĩ ho? ²⁶ Ngai aheaga mũndũ ũrĩa ũmũkenagia maũndũ ma ũũgĩ, na ũmenyo, na gĩkeno, no mũndũ ũrĩa mwĩhia akamũhe wĩra wa gũcookanĩrĩria na kwĩgĩra ũtonga, nĩguo acooke aũnenganĩre kũrĩ mũndũ ũrĩa

ũmũkenagia. Ũndũ ũcio o nagueo no wa tũhũ, o ta gũteng'eria rūhuho.

O Ũndũ na Ihinda Rĩagueo

3 Atĩrĩrĩ, o ũndũ nĩ ũrĩ ihinda rĩagueo,

na o ũndũ o wotho wĩkagwo gũkũ thĩ nĩ ũrĩ mahinda maguo:

- 2 kũrĩ hĩndĩ ya gũciarwo na hĩndĩ ya gũkua, hĩndĩ ya kũhaanda na hĩndĩ ya kũmunya kĩrĩa kĩahe, ande,
- 3 hĩndĩ ya kũũraga na hĩndĩ ya kũhonia, hĩndĩ ya gũtharia na hĩndĩ ya gwaka,
- 4 hĩndĩ ya kũrĩra na hĩndĩ ya gũtheka, hĩndĩ ya gũcakaya na hĩndĩ ya kũina,
- 5 hĩndĩ ya kũhurunja mahiga na hĩndĩ ya kũmacookanĩrĩria, hĩndĩ ya kũhĩmbĩria na hĩndĩ ya kwaga kũhĩmbĩria,
- 6 hĩndĩ ya gũcaria na hĩndĩ ya kũũrĩrwo nĩ indo, hĩndĩ ya kũiga, na hĩndĩ ya gũte,
- 7 hĩndĩ ya gũtembũra na hĩndĩ ya gũtuma, hĩndĩ ya gũkira na hĩndĩ ya kwaria,
- 8 hĩndĩ ya kwenda na hĩndĩ ya gũthũũra, hĩndĩ ya mbaara na hĩndĩ ya thayũ.

⁹ Mũruti wa wĩra-rĩ, nĩ uumithio ũrĩkũ oonaga harĩ gwĩtungumania gwake?

¹⁰ Nĩnyonete mathĩna marĩa Ngai aheete andũ nĩguo mathĩnikage nĩ mo. ¹¹ Ngai oombire kĩndũ o gĩotho kĩrĩ gĩthaka hĩndĩ yakĩo. Ningĩ nĩekĩrĩte ũhoro wa tene na tene ngoro-inĩ cia andũ; no andũ matingĩhota kũmenya wĩra ũrĩa Ngai arutĩte kuuma kĩaambĩrĩria nginya kĩrĩkĩrĩro. ¹² Nĩnjũũ atĩ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega andũ mangĩika ũkĩrĩte gũkena na gwĩka maũndũ mega rĩrĩa rĩotho megũtũũra muoyo.

¹³ O na ningĩ ngamenya atĩ mũndũ o wothē angĩrĩa na anyue, na akenere gwĩtungumania gwake, kũu nĩ kũheo kuuma kũrĩ Ngai. ¹⁴ Nĩnjũũ atĩ ũndũ ũrĩa wothē Ngai ekaga nĩ wagũtũũra nginya tene; ndũngĩongerereka kana ũnyihanyiihe. Ngai awĩkaga nĩgeetha andũ mamwĩtigagĩre.

¹⁵ Ũrĩa gũtariĩ rĩu noguo gwatariĩ tene,
na ũrĩa gũgaatuĩka thuutha-inĩ
noguo gwatariĩ mbere iyo;
nake Ngai acaragia atĩ ũndũ
ũrĩa wahitũkire ũcooke o ro
ho.

¹⁶ O na ningĩ ngĩona ũndũ ũngĩ gũkũ
thĩ kwaraga riũa:

Handũ harĩa haatuagĩrwo
ciira-rĩ, waganu warĩ ho,
na ho handũ harĩa ha kũhoto-rĩ,
waganu warĩ ho.

¹⁷ Ngũĩra atĩrĩ na ngoro yakwa,

“Ngai nĩwe ũgaaciirithia
andũ arĩa athingu na arĩa
aaganu,
tondũ nĩgũgakorwo ihinda rĩa
o ũndũ o wothē wĩkagwo
gũkũ thĩ,
o na ihinda rĩa wĩra o wothē.”

¹⁸ Ningĩ ngĩciiria atĩrĩ, “Ha ũhoru
wa andũ-rĩ, Ngai amageragia nĩgeetha
mone atĩ mahaana o ta nyamũ.

¹⁹ Maũndũ marĩa makoraga mũndũ no
mo makoraga nyamũ; mũndũ na nyamũ
makoragwo nĩ ũndũ o ro ũmwe: O ta ũrĩa
mũndũ akuuaga, noguo nyamũ ikuaga.
Mĩhũmũ ya mũndũ na nyamũ no ĩmwe;
mũndũ ndarĩ handũ akĩrĩte nyamũ.
Ũndũ o wothē nĩ wa tũhũ. ²⁰ Mũndũ na
nyamũ mathiiga o kũndũ kũmwe; othe
moimĩte tũĩri-inĩ, na othe macookaga o
tũĩri-inĩ. ²¹ Nũũ ũũĩ kana hĩhi roho wa
mũndũ wambataga na igũrũ, naguo roho
wa nyamũ ũgaikũrũka na thĩ?”

²² Nĩ ũndũ ũcio ngĩona atĩ hatĩrĩ ũndũ
mwega harĩ mũndũ ũkĩrĩte gũkenera
wĩra wake, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. Nĩ

ũndũ-rĩ, nũũ ũngĩmũcookia rĩngĩ nĩguo
one ũrĩa gũgeekĩka thuutha wake?

Kũhinyĩrĩrio, Kwĩnogia, na Kwaga Arata

4 Ningĩ nĩndarorire na ngĩona
kũhinyanĩrĩria kũrĩa gwathiiaga na
mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa:

Ngĩona maithori ma arĩa
ahinyĩrĩrie,
na matĩrĩ na mũndũ wa
kũmahooreria;
arĩa maamahinyagĩrĩria nĩo maarĩ
na ũhoti,
no acio maahinyagĩrĩrio
matiarĩ na mũndũ wa
kũmahooreria.

² Tondũ ũcio ngiuga atĩ andũ arĩa
akuũ,

o acio marĩkĩtie gũkua,
nĩmakenaga gũkĩra arĩa marĩ
muoyo,
o acio marĩ muoyo o na rĩu.

³ No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mwega gũkĩra
acio eerĩ
nĩ ũrĩa ũtarĩ mũciare,
o ũcio ũtoneete ũũru
ũrĩa wĩkagwo gũkũ thĩ kwaraga
riũa.

⁴ Ningĩ ngĩona atĩ wĩra wothē na
maũndũ marĩa mũndũ agĩaga namo
moimanaga na mũndũ kũiguĩra mũndũ
wa itũũra rĩake ũĩru. Ũndũ ũcio o naguo
no wa tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho.

⁵ Mũndũ mũkĩngu enyiitanagĩria
moko,
akeyananga we mwene.

⁶ Nĩ kaba mũndũ akorwo na
kĩndũ kĩnini na akorwo na
ũhooreri,
gũkĩra gwĩtungumania agĩe na
indo nyingĩ,
na gũteng’eria rũhuho.

⁷ Ningĩ ngĩona ũndũ wa tũhũ gũkũ thĩ
kwaraga riũa:

⁸Kwarĩ na mũndũ watũũraga arĩ wiki;
ndaarĩ na mũriũ kana mũrũ wa nyina.
No rĩrĩ, aatũũraga etungumanagia,
no maitho make matiaiganagwo nĩ ũtonga.
Eyũririe atĩrĩ, “Nũũ ũratũma ndĩtungumanie ũũ, na noge, na nĩ kĩĩ kiratũma ndĩiime ikeno?”
Ŭndũ ũcio o naguo nĩ wa tũhũ, no wĩra wa gũthĩĩnĩka!
⁹Nĩ kaba andũ eerĩ gũkĩra ũmwe, tondũ nĩmoonaga uumithio mwegwa wa wĩra wao:
¹⁰Ŭmwe angĩgũa thĩ-rĩ, mũratawe no amuo.
No rĩrĩ, mũndũ angĩgũa thĩ na ndarĩ na wa kũmuoya-rĩ, kaĩ ũcio nĩ wa kũiguĩrwo tha-ĩ!
¹¹Nĩngĩ-rĩ, andũ eerĩ mangĩkoma hamwe nĩmaiguithanagia ũrugarĩ.
No rĩrĩ, mũndũ angĩhota kũigua ũrugarĩ atĩa arĩ o wiki?
¹²Mũndũ ũmwe no akĩrio hinya, no andũ eerĩ no mahote kwĩgitĩra.
Mũhĩndo mũrame na ndigi ithatũ ndũngĩtuĩka narua.

Ŭthii wa-na-Mbere no wa Tũhũ

¹³Nĩ kaba mũndũ mwĩthĩ mũthĩĩni no nĩ mũũgĩ, gũkĩra mũthamaki mũkũrũ no nĩ mũkũgu, ũrĩa ũtangĩtaarĩka. ¹⁴Mũndũ mwĩthĩ ũcio no akorwo oimĩte njeera agatuuo mũthamaki, kana akorwo aaciarirwo arĩ mũthĩĩni o kũu ũthamaki-inĩ wake. ¹⁵Ngĩkĩona atĩ andũ arĩa othe matũũraga na magathĩiagĩra gũkũ thĩ kwaraga riũa maarũmĩrĩre mwanake ũcio mũthĩĩni, o ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. ¹⁶Andũ arĩa othe maathagwo nĩwe matingĩtarĩka. No rĩrĩ, andũ arĩa mookire thuutha wake matiakenirio nĩ ũcio wacookire ithenya rĩa mũthamaki. Ŭndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ, o ta gũteng’eria rũhuho.

Ikaraga Wĩtigĩrĩte Ngai

⁵Atĩrĩrĩ, ceemaga ũgĩtoonya nyũmba ya Ngai. Gũkuhĩrĩria na kũigua ndeto ciake nĩ kwegwa gũkĩra igongona rĩrĩa rĩrutagwo nĩ andũ arĩa akĩgu, tondũ matimenyaga nĩ ũũru mareeka.

²Tiga kũhiũha kwaria ũtambĩte gwĩciiria,
ndũgetĩkĩrie ngoro yaku ihiũhe kwaria ũndũ mbere ya Ngai.

Ngai arĩ igũrũ,
nawe ũrĩ gũkũ thĩ,
nĩ ũndũ ũcio nyiihagia ciugo ciaku.

³O ta ũrĩa mĩhang’o mĩingĩ ĩtũmaga mũndũ aroote-rĩ,
ũguo no taguo mũndũ mũkũgu aingĩhagia mĩario.

⁴Hĩndĩ ĩrĩa wehĩta mwĩhĩtwa harĩ Ngai, ndũkanahũthĩrĩrie kũũhingia. Nĩ ũndũ we ndakenagio nĩ andũ akĩgu; hingagia mwĩhĩtwa waku. ⁵Nĩ kaba kwaga kwĩhĩta, gũkĩra kwĩhĩta na kwaga kũhingia mwĩhĩtwa. ⁶Ndũkareke kanua gaku gatũme wĩhie. Ndũkanoigĩre mbere ya mūtũmwo wa hekarũ atĩrĩ, “Mwĩhĩtwa wakwa ndehĩtire na mahĩtia.” Nĩ kĩĩ kĩngĩtũma ũrakarie Ngai na uuge waku, nake athũkie wĩra wa moko maku? ⁷Irooto nyingĩ na ciugo nyingĩ nĩ cia tũhũ. Nĩ ũndũ ũcio ikaraga wĩtigĩrĩte Ngai.

Ŭtonga no wa Tũhũ

⁸Ŭngĩkoona mũthĩĩni akĩhinyĩrĩrio, na akaagithio ciira wa ma na kĩhooto bũrũri-inĩ, ndũkanamakio nĩ maũndũ macio; nĩgũkorwo mũnene ũmwe aroragwo nĩ mũnene ũngĩ, na igũrũ wa acio eerĩ nĩ harĩ angĩ anene kũmakĩra. ⁹Uumithio wa bũrũri nĩ wa andũ othe; o na mũthamaki we mwene oonaga uumithio kuuma mĩgũnda-inĩ.

¹⁰Mũndũ ũrĩa wotho wendeete mbeeca ndarĩ hĩndĩ aciiganagia;
nake ũrĩa wotho wendeete

ūtonga ndaiganagwo nĩ
kĩrĩa oonaga.

Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.

¹¹O ũrĩa indo ikĩragĩrĩa
kuongerereka,
noguo arĩa macirĩaga
mongererekaga.

Mwene cio agunĩkaga nakĩ,
tiga o gũciĩrorera na maitho?

¹²Toro wa mũndũ ũrĩa ũrutaga wĩra
nĩ mwega,
o na angĩrĩa irio nini kana
nyingĩ,
no ũingĩ wa indo cia gĩtonga
ndũrekaga kĩone toro.

¹³Nĩnyonete ũndũ mũũru na wa kĩaha
gũkũ thĩ kwaraga riũa:

ūtonga ũrĩa mũndũ eigagĩra ũkaya
kũmũthũkia we mwene,

¹⁴kana ũtonga ũrĩa ũthiraga na
njĩra ya mũtino,
atĩ angĩgaaciara kahĩ,
gatiĩrĩ kĩndũ kangĩgaya.

¹⁵Mũndũ oimaga nda ya nyina arĩ
njaga,
na o ũguo okaga, noguo
athiiaga.

Ndarĩ kĩndũ o nakĩ kiumanĩte na
wĩra wake
agaakuua na moko make.

¹⁶Ũndũ ũyũ o naguo nĩ mũũru, na wa
kĩaha:

Atĩ o ũrĩa mũndũ okaga, noguo
athiiaga,
nake-rĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ egunaga
naguo,
kuona atĩ enogagĩria o rũhuho?

¹⁷Matukũ-inĩ make mothe arĩagĩra
nduma-inĩ,
arĩ na gũtangĩka kũnene,
na kũhinyĩrĩrĩka, o na
marakara.

¹⁸Ngĩcooka ngĩmenya atĩ nĩ wega na nĩ
kwagĩrĩre mũndũ arĩage na anyuuage,
na akenagĩre gwĩtungumania gwake arĩ
gũkũ thĩ kwaraga riũa matukũ-inĩ manini
ma gũtũura muoyo marĩa aheetwo nĩ

Ngai, tondũ rĩu nĩrĩo igai rĩake. ¹⁹Na
ningĩ-rĩ, mũndũ o wotho angĩheo
ūtonga na indo nĩ Ngai, na amũhotithie
gũcikenera, nake aamũkĩre igai rĩake
na akenio nĩ wĩra wake-rĩ, kũu nĩ kĩheo
aheetwo nĩ Ngai. ²⁰Ti kaingĩ mũndũ ũcio
ataranagia ũhoru wa matukũ ma muoyo
wake, tondũ Ngai nĩamũikaragia arĩ na
gĩkeno ngoro-inĩ.

⁶Na rĩrĩ, nĩnyonete ũndũ ũngĩ mũũru
gũkũ thĩ kwaraga riũa, naguo
nĩũritũhagĩra andũ mũno: ²Naguo nĩ atĩ
Ngai aheaga mũndũ ũtonga, na indo, o
na gĩtũio, agakoragwo na kĩndũ o kĩrĩa
gĩothe ngoro yake ĩngĩrĩrĩria, no rĩrĩ,
Ngai akaaga kũmũhotithia gũcikenera,
no mũndũ ũngĩ mũgeni nĩwe ũcikenagĩra
handũ hake. Ũndũ ũyũ nĩ wa tũhũ, na nĩ
ũndũ mũũru na wa kĩaha.

³Mũndũ no agĩe ciana igana rĩmwe
na atũũre mĩaka mĩingĩ; no rĩrĩ, o na
angĩtũura ihinda iraaya atĩa, angĩkorwo
ndangĩkenera ũgaacĩru wake na aage
gũthikwo wega-rĩ, nguuga atĩrĩ, mũndũ
ũcio akĩrĩtwo nĩ kĩhuno. ⁴Kĩhuno kũu
gĩũkaga kĩrĩ tũhũ, na gĩgathiĩ nduma-inĩ,
na rĩitwa rĩakĩo rĩkahumbĩrwo nĩ nduma
o ro ĩyo. ⁵O na gũtũika gĩtionire riũa kana
gĩkĩmenya ũndũ o na ũrĩkũ-rĩ, nĩkĩgiaga
na ũhurũko gũkĩra mũndũ ũcio: ⁶Ī,
ti-itherũ o na angĩtũura mĩaka ngiri
ĩmwe maita meerĩ, na aage gũkenera
ũgaacĩru wake. Githĩ othe matigĩthiia
o handũ hamwe?

⁷Mũndũ arutaga wĩra wotho na
kĩyo nĩguo aiyũrie kanua
gake,
no gũtirĩ hĩndĩ ngoro yake
ĩiganagia.

⁸Mũndũ mũũgĩ-rĩ,
akĩrĩte mũndũ mũkĩigu na kĩ?
Nake mũndũ mũthĩni ũrĩa
ũmenyete gũikarania na
andũ arĩa angĩ-rĩ,
egunaga na kĩ?

⁹Nĩ kaba kĩrĩa maitho marona,
gũkĩra kwangangio nĩ merĩrĩria.
Ũndũ ũyũ o naguo nĩ wa tũhũ,
o ta gũteng'eria rũhuho.

¹⁰ Kĩndũ gĩothe kĩaanakorwo kuo
kĩaheirwo rĩitwa,
nake mĩndũ nĩamenyekete ũrĩa
atarĩ;
gũtirĩ mĩndũ ũngĩhota
gũkararania
na ũrĩa ũrĩ hinya kũmũkĩra.
¹¹ O ũrĩa ciugo iraingĩha,
naguo ituĩkaga cia tũhũ,
naguo ũndũ ũcio ũgunaga
mĩndũ na kĩ?

¹² Nĩ ũndũ-rĩ, nũ ũngĩmenya maũndũ
marĩa magĩrĩire mĩndũ mĩtũũrĩre-inĩ
wake, matukũ mothe ma muoyo wake
manini na ma tũhũ marĩa aniinaga
magathira o ta kĩruru? Nũ ũngĩmwĩra
ũrĩa gũkaahaana gũkũ thĩ kwaraga riũa
aarĩkia kwehera?

Ũũgĩ

7 Nĩ kaba rĩitwa rĩega gũkĩra
maguta marĩa manungi
wega,
na mũthenya wa gũkua gũkĩra
mũthenya wa gũciarwo.
² Nĩ kaba gũthĩ nyũmba ĩrĩ na
macakaya
gũkĩra gũthĩ nyũmba ĩrĩ na
ndĩa,
nĩgũkorwo gĩkuũ nĩkĩo mũthia wa
andũ othe;
nao andũ arĩa marĩ muoyo
nĩmakĩge ũndũ ũcio ngoro-
inĩ ciao.
³ Nĩ kaba kĩahe gũkĩra mĩtheko,
tondũ gũtuka gĩthiithi
nĩgũtũmaga ngoro yagĩre.
⁴ Ngoro cia andũ arĩa oogĩ
irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na
macakaya,
no ngoro cia andũ arĩa akĩgu
irũmbũyagia nyũmba ĩrĩ na
ikeno.
⁵ Nĩ kaba kũigua irũithia rĩa mĩndũ
ũrĩa mũũgĩ,
gũkĩra gũthikĩrĩria rwĩmbo rwa
andũ arĩa akĩgu.

⁶ O ta ũrĩa mĩigua ĩtũratũrĩkaga ĩrĩ
rungu rwa nyũngũ,^a
no taguo mĩtheko ya andũ arĩa
akĩgu ĩtariĩ.
Ũndũ ũyũ o naguo no wa tũhũ.
⁷ Ũhinyanĩrĩria ũtũmaga mĩndũ
mũũgĩ akĩge,
narĩo ihaki rĩgathũkia ngoro.
⁸ Nĩ kaba kĩrĩkĩrĩro kĩa ũndũ gũkĩra
kĩambĩrĩria kĩaگو,
na gũkĩrĩrĩria nĩ kwegu gũkĩra
mwĩtũo.
⁹ Tigaga kũhiũha kũrakara na
ngoro yaku,
nĩ ũndũ marakara maikaraga
ngoro-inĩ cia andũ arĩa
akĩgu.
¹⁰ Ndũkorie atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩatũmaga
matukũ ma tene makorwo
marĩ mega gũkĩra maya?”
Nĩgũkorwo ti ũũgĩ kũũria ũguo.
¹¹ Ũũgĩ, o ta igai, nĩ mwegu
na nĩũteithagia arĩa marĩ
muoyo.
¹² Ũũgĩ nĩ mwĩgitio,
o ta ũrĩa mbeeca irĩ mwĩgitio,
no rĩrĩ, wega wa ũmenyi maũndũ
nĩ ũyũ:
atĩ ũũgĩ nĩtũtũragia ũrĩa ũrĩ
naguo muoyo.
¹³ Ta cũrania ũrĩa Ngai ekĩte:
Kĩrĩa ogometie-rĩ,
nũ ũngĩhota gũkĩrũnga?
¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mahinda marĩ mega,
kenaga;
no rĩrĩ, rĩrĩa mahinda
magũthũkĩra, ũririkanage
atĩrĩ:
Ngai nĩwe ũtũmaga
maũndũ macio meerĩ
matwarane.
Nĩ ũndũ ũcio mĩndũ ndarĩ ũndũ
angĩmenya
wĩgiĩ mĩtũũrĩre wake wa
thuutha-inĩ.

^a6 Mwaki wa mĩigua o na watũratũrĩka
ndũrĩ ũrugarĩ wa kũigana hĩndĩ ya heho.

¹⁵ Mūtũũrĩre-inĩ ũyũ wakwa wa tũhũ,
nĩnyonete maũndũ maya meerĩ:

mũndũ mũthingu no akue o na arĩ
mũthingu,
nake mũndũ mwaganu
agatũũra muoyo ihinda
iraaya o na arĩ mwaganu.

¹⁶ Tĩga gũthinga makĩria,
o na kana kũũhĩga makĩria:
ũkwenda kwĩniina nĩkĩ?

¹⁷ Tĩga kwagana makĩria,
kana gũkĩga:
ũkwenda gũkua hĩndĩ yaku
ĩtakinyĩte nĩkĩ?

¹⁸ Nĩ wega kũrũmia ũndũ ũmwe,
na ndũkarekie ũcio ũngĩ.
Mũndũ ũrĩa mwĩtigĩri-Ngai
nĩtheemaga maũndũ
macio meerĩ.

¹⁹ Ũũgĩ wĩkĩraga mũndũ mũũgĩ
hinya,
agakĩra aathani ikũmi marĩ
itũũra-inĩ inene.

²⁰ Gũtirĩ mũndũ mũthingu gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩkaga o wega mũtheri na
ndehagia.

²¹ Ndũgathikagĩrĩrie ũrĩa wothe
andũ maraaria,
tondũ wahota kũigua ndungata
yaku igĩkũruma:

²² Nĩgũkorwo ngoro-inĩ yaku nĩũũ
atĩ mahinda maingĩ wee mwene
wanaruma andũ arĩa angĩ.

²³ Maũndũ macio mothe ndamatuĩririe
na ũũgĩ, ngiuga atĩrĩ,

“Nĩnduĩte itua rĩa kũgĩa na ũũgĩ.”
No rĩrĩ, ũndũ ũcio warĩ kũraya
na nĩ.

²⁴ O ũndũ ũrĩa wothe ũngĩtuĩka
nĩguo, ũũgĩ-rĩ,
nĩũraihĩrĩrie mũno na
nĩmũhithe makĩria:
nũũ ũngĩũmenya?

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũndũra meciiria
makwa harĩ ũmenyi,
na gũtuĩria, na kũmaatha ũũgĩ,
na mũtabarĩre wa maũndũ

na ndaũkĩrwo nĩ ũkĩngu wa
waganu,
na ũgũrũki wa ũrimũ.

²⁶ Nĩngĩ ngĩona ũndũ mũrũrũ gũkĩra
gĩkuũ,
naguo nĩ mũndũ-wa-nja ũrĩa
ũhaana ta mũtego,
o ũrĩa ngoro yake ihaana mũtego
wa kũgwatia,
namo moko make makahaana
ta mĩnyororo.
Mũndũ ũrĩa ũkenagia Ngai
nĩakehonokia harĩ mũndũ-
wa-nja ũcio,
no mũndũ ũrĩa mwĩhia
nĩakagwatio nĩwe.

²⁷ Mũrutani ekuuga atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ
nĩguo menyete:

“Ngĩringithania ũndũ ũmwe na
ũrĩa ũngĩ nĩguo menyeye
mũtabarĩre wa maũndũ-rĩ,

²⁸ o ngĩethaga ũguo
na ndione-rĩ:

Nĩndonire mũndũ mũrũme ũmwe
mũrũngĩrĩru harĩ arũme
ngiri,
no ndionire mũndũ-wa-nja o na
ũmwe mũrũngĩrĩru thĩnĩ
wao othe.

²⁹ Ũndũ ũyũ noguo nyonete:
Ngai oombire mũndũ arĩ
mũrũngĩrĩru,
no andũ nĩmecarĩirie maũndũ
maingĩ ma wara.”

8 Nũũ ũtariĩ ta mũndũ ũrĩa mũũgĩ?
Nĩngĩ nũũ ũngĩmenya
gũtaũra maũndũ?
Ũũgĩ nĩguo ũtũmaga ũthiũ wa
mũndũ ũkenge,
na ũgatũma gũthita gĩthiithi
gwake kũgarũrũke.

Athĩkagĩra Mũthamaki

² Nguga atĩrĩ, athĩkagĩra rĩathani
rĩa mũthamaki, nĩ ũndũ nĩwehĩtire
ũrĩ mbere ya Ngai.^a ³ Ndũkahiũhage

^a2 Andũ nĩmehĩtaga marĩ mbere ya Ngai
atĩ nĩmarĩkoragwo marĩ ehokeku.

kwehera harĩ mũthamaki. Ndũgekage ũndũ mũũru, nĩgũkorwo we ekaga ũndũ ũrĩa ũngĩmũkenia. ⁴Na tondũ uuge wa mũthamaki ũrĩ hinya-rĩ, nũ ũngĩhota kũmũũria kĩũria atĩrĩ, “Nĩ atĩa ũreka?”

⁵Mũndũ ũrĩa wothē wathĩkagĩra watho wake ndakoonā ũũru,

nayo ngoro ya mũndũ mũũgĩ
ĩkũũranaga gwithĩkĩra
mũthamaki
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire, ningĩ na
njĩra irĩa yagĩrĩire.

⁶Nĩgũkorwo ũndũ o wothē nĩ ũrĩ
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire,
na njĩra irĩa yagĩrĩire ya kũwĩka,
o na gũtuĩka thĩĩna wa mũndũ
nĩmũritũhagĩra mũno.

⁷Tondũ gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya
maũndũ marĩa
makaamũkora-rĩ,
nũ ũngĩmwĩra maũndũ marĩa
magooka?

⁸Gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gwatha
rũhuho agirie rũhurutane;
ũguo noguo gũtarĩ mũndũ
ũngĩhota kũgĩrĩrĩa
mũthenya wake wa gũkua.
O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũheagwo
rũũtha hĩndĩ ya mbaara,
ũguo noguo waganu
ũtangĩhonokia mũndũ ũrĩa
ũwĩkaga.

⁹Maũndũ macio mothe nĩndamoonire,
o ndĩĩrutanĩirie kũmenya ũhoro wa
maũndũ marĩa mothe mekagwo gũkũ
thĩ kwaraga riũ. Nĩ kũrĩ hĩndĩ mũndũ
agĩĩaga na ũhoti wa gwathaga andũ
arĩa angĩ, nake agethũkia we mwene.
¹⁰O na ningĩ ngĩona andũ arĩa aaganu
magĩthikwo, o acio maathiiaga na
makoima handũ-harĩa-haamũre, nao
magakumagio kũu itũũra-inĩ inene kũrĩa
meekagĩra maũndũ macio. Ŭndũ ũyũ o
naguo no wa tũhũ.

¹¹Rĩrĩa gwĩka ũũru kwaga kũherithio
narua-rĩ, ngoro cia andũ ikĩragĩrĩria
gũthugunda gwĩka ũũru. ¹²O na mũndũ

mwaganu angĩĩka maũndũ mooru maita
igana na atũũre muoyo ihinda irāya-rĩ,
nĩnjũũ na ma atĩ andũ arĩa metigĩrĩte
Ngai nĩmakona maũndũ mega, o acio
mahooyaga marĩ mbere ya Ngai. ¹³No rĩrĩ,
tondũ andũ arĩa aaganu matiĩtigagĩra
Ngai-rĩ, matikoona maũndũ mega, na
matukũ mao matikaraiha ta kĩĩruru.

¹⁴Na nĩ kũrĩ ũndũ ũngĩ wa tũhũ
wĩkĩkaga gũkũ thĩ: naguo nĩ atĩ andũ arĩa
athingu nĩmakoragwo nĩ maũndũ marĩa
magĩrĩire gũkora andũ arĩa aaganu,
ningĩ atĩ andũ arĩa aaganu nĩmakoragwo
nĩ maũndũ marĩa magĩrĩire gũkora
andũ arĩa athingu. Ŭndũ ũyũ o naguo,
nguga atĩrĩ, no wa tũhũ. ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio
ngũgaathĩrĩria gĩkeno kĩa mũtũũrĩre,
tondũ gũtirĩ ũndũ ũngĩ mwega wa
mũndũ gũkũ thĩ kwaraga riũa gũkĩra
kũrĩa, na kũnyua, na gũkena. Nakĩo
gĩkeno gĩtũũre kĩrũmanĩrĩire nake
wĩra-inĩ wake matukũ mothe ma muoyo
marĩa Ngai amũheete gũkũ thĩ kwaraga
riũa.

¹⁶Rĩrĩa ndeerutanĩirie kũmenya ũhoro
wa ũũgĩ na kuona wĩra ũrĩa mũndũ
arutaga gũkũ thĩ, tondũ nĩ kũrĩ mũndũ
maitho make matoonaga toro mũthenya
kana ũtukũ, ¹⁷hĩndĩ iyo ngĩkĩona maũndũ
marĩa mothe Ngai ekĩte. Gũtirĩ mũndũ
ũngĩhota kũmenya ũrĩa gũthiia na
mbere gũkũ thĩ kwaraga riũa. O na
mũndũ angĩtũria na kĩyo gĩake gĩothe,
ndangĩhota kũmenya gĩtũmi kĩa ũndũ
ũcio. O na mũndũ mũũgĩ angĩtũua atĩ
nĩoi, ndangĩhota gũtaũkĩrwo kũna nĩ
ũndũ ũcio.

Gĩkuũ Gĩũkaga kũrĩ Andũ Othe

9 Nĩ ũndũ ũcio ngĩcũũrania ũhoro wa
maũndũ macio mothe na ngĩona atĩ
andũ arĩa athingu na arĩa oogĩ, o hamwe
na mawĩra mao, marĩ moko-inĩ ma Ngai,
no rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya kana nĩ
wendo, kana nĩ rũmena rũmwetereire.

²Andũ othe marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe:
kĩrĩkĩrĩro kĩa andũ arĩa athingu na arĩa
aaganu, kĩa andũ arĩa ega na arĩa oorũ,
kĩa andũ arĩa matethaahĩtie na arĩa
methaahĩtie, na kĩa andũ arĩa marutaga

magongona na arĩa matarutaga gĩothe
no kĩmwe.

O ta ũrĩa mündũ mweka atariĩ,
ũguo noguo mündũ mwĩhia
atariĩ;
o ta ũrĩa arĩa mehĩtaga na
mũĩhĩtwa matariĩ,
ũguo noguo arĩa metigagĩra
kwĩhĩta na mũĩhĩtwa
matariĩ.

³ Ũyũ nĩguo ũũru ũrĩa ũkoragwo
maũndũ-inĩ mothe marĩa mekĩkaga
gũkũ thĩ kwaraga riũa: Andũ othe
marĩkagĩrĩria o ũndũ ũmwe. O na ningĩ
ngoro cia andũ ciyũrĩte ũũru, na ũgũrũki
ũkaagĩa ngoro-inĩ ciao rĩrĩa marĩ muoyo,
na thuutha-inĩ magakua. ⁴ Mündũ ũrĩa
wothe ũrĩ gatagatĩ ka arĩa marĩ muoyo
arĩ na kũĩrĩgĩrĩro; na rĩrĩ, nĩ kaba nguĩ ĩrĩ
muoyo gũkĩra mũrũũthi mũkuũ!

⁵ Nĩ ũndũ andũ arĩa marĩ muoyo
nĩmooĩ nĩmagakua,
no arĩa makuĩte matirĩ ũndũ
mooĩ;
na matirĩ kĩheo kĩngĩ metereire,
o na matiririkanagwo,
nĩmariganĩire.

⁶ Wendani wao, na rũmena rwao,
o na ũiru wao nũithĩrĩte biũ;
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaacooka
kũgĩa na handũ
maũndũ-inĩ marĩa mothe
mekagwo gũkũ thĩ kwaraga
riũa.

⁷ Thiĩ, ũrĩe irio ciaku ũkenete, na
ũnyue ndibei yaku ũcanjamũkĩte
ngoro, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩ nĩrĩo
Ngai etĩkĩrĩte wĩra waku. ⁸ Wĩhumbage
nguo cia rangi mwerũ hĩndĩ ciothe, na
wĩhakage maguta mũtwe hĩndĩ yothe.^a
⁹ Tũũranagiai na gĩkeno na mũtumia
ũcio waku wendeete, matukũ mothe ma
muoyo ũyũ wa tũhũ marĩa Ngai akũheete
gũkũ thĩ kwaraga riũa, o matukũ macio
maku mothe ma tũhũ. Nĩ ũndũ rĩrĩ

^a8 Ayahudi maakũngũyagĩra ciathĩ ciao
na kwĩhumba nguo njerũ cua na kwĩhaka
maguta mũtwe.

nĩrĩo igai rĩaku mũtũũrĩre-inĩ waku, o
na gwĩtungumania-inĩ gwaku ũrĩ gũkũ
thĩ kwaraga riũa. ¹⁰ Ũndũ ũrĩa wothē
ũngĩona wa gwĩka na guoko gwaku-rĩ,
wĩke na hinya waku wothē, tondũ
mbĩrĩra-inĩ kũrĩa ũrorete, gũtirĩ kũruta
wĩra kana gwĩciiria, kana kũmenya
maũndũ, o na kana ũũgĩ.

¹¹ Nĩnyonete ũndũ ũngĩ gũkũ thĩ
kwaraga riũa:

Atĩ andũ arĩa marĩ ihenya tio
mahootanaga ihenya-inĩ,
na arĩa marĩ hinya tio
mahootanaga mbaara-inĩ,
o na arĩa oogĩ tio moonaga irio,
na arĩa mooĩ maũndũ mũno tio
magĩaga na ũtonga,
o na kana andũ arĩa oogĩ makaheo
gĩtĩio;
no rĩrĩ, ihinda na mweke nĩ cia
andũ othe.

¹² O na ningĩ, gũtirĩ mündũ ũngĩmenya
rĩrĩa mũtino ũngĩmũkora:

Tondũ o ta ũrĩa thamaki
inyiitagwo na mũtego
mũũru,
o na ta ũrĩa nyoni inyiitagwo na
gĩkerenge,
ũguo noguo andũ manyiitagwo nĩ
mahinda mooru
marĩa mamakinyagĩrĩra
materĩgĩrĩire.

Ũũgĩ nĩ Mwega Gũkĩra Ũkĩigu

¹³ Ningĩ ngĩona ũũgĩ gũkũ thĩ kwaraga
riũa ũrĩa wamakirie mũno, watariĩ
ũũ: ¹⁴ Hĩndĩ ĩmwe nĩ kwarĩ itũũra
inini, na rĩarĩ na andũ o anini thĩinĩ
warĩo. Na mũthamaki warĩ na hinya
mũno akĩrĩũkĩrĩra, akĩrĩthiũrũrũkĩria,
na agĩaka rũirigo rwa kũrĩrigiicĩria,
arĩũkĩrĩre. ¹⁵ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ
gwatũũraga mündũ mũthĩini no aarĩ
mũũgĩ, nake akĩhonokia itũũra rĩu
na ũũgĩ wake. No rĩrĩ, gũtirĩ mündũ
wacookire kũrĩrikana mündũ ũcio
mũthĩini. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩkiuga atĩrĩ,
“Ũũgĩ nĩ mwega gũkĩra hinya.” No ũũgĩ

wa mündũ mũthĩĩni nĩũmenagwo, na
ciugo ciake itithikagĩrĩrio.

¹⁷Ciugo cia ũhooreri cia mündũ
ũrĩa mũũgĩ nĩciagĩrĩire
ithikagĩrĩrio,
gũkĩra rĩanĩrĩra rĩa mündũ ũrĩa
wathaga irimũ.

¹⁸Nĩ kaba ũũgĩ gũkĩra indo cia
mbaara,
no rĩrĩ, mündũ mwĩhia ũmwe
nĩathũkagia maündũ
maingĩ mega.

10 O ta ũrĩa ngi nguũ itũmaga
maguta manungi wega
magĩe na kĩheera kĩuru-rĩ,
noguogũ kũĩgu mũnini
ũkomagĩrĩria ũũgĩ na gĩtĩio.

²Ngoro ya mündũ ũrĩa mũũgĩ
yerekagĩra mwena wa ũrĩo,
no ngoro ya mündũ mũkĩigu
ĩkeerekera mwena wa
ũmotho.

³O na rĩrĩa egũthĩĩ na njĩra,
mündũ mũkĩigu nĩoragwo nĩ
meciirĩa make,
na akoonia mündũ o wotha ũrĩa
arĩ mũkĩigu.

⁴Marakara ma mündũ ũrĩa
wathanaga mangĩarahũka
igũrũ rĩaku,
ndũkoime harĩa ũrĩ;
ũhooreri no ũhoorerie mahĩtia
manene.

⁵Nĩ harĩ ũndũ mũũru nyonete gũkũ
thĩ kwaraga riũa,
na nĩ ihĩtia rĩrĩa riumanaga na
mwathi wa andũ:

⁶Aĩ andũ arĩa akĩigu
nĩmatũũgagĩrio mũno,
nao andũ arĩa itonga
makanyiihio.

⁷Nĩnyonete ngombo igĩthĩĩ ihaicĩte
mbarathi,
nao ariũ a athamaki magathĩĩ
na magũrũ ta ngombo.

⁸Mündũ ũrĩa wenjaga irima-rĩ,
nĩwe ũkaarĩgũa;
nake ũrĩa ũtharagia rũthingo

nĩkũrũmwo akaarũmwo nĩ
nyoka.

⁹Mündũ ũrĩa wenjaga mahiga no
agerwo ngero nĩmo;
nake ũrĩa watũraga ngũ no
imũrehere ũgwati.

¹⁰Ithanwa rĩngĩtuuha na rĩage
kũnoorwo-rĩ,
mündũ nĩatũmagĩra hinya
mũingĩ,
no ũũgĩ wa wĩra ũrehaga
ũhootani.

¹¹Nyoka ĩngĩrũma mündũ
ĩtanathuuthĩrwo
ĩhoorere-rĩ,
hatĩrĩ bata kũrĩ mũmĩthuuthĩri.

¹²Ciugo cia kanua ka mündũ mũũgĩ
nĩ cia ũtugi,
no mündũ mũkĩigu aniinagwo
nĩ mĩromo yake mwene.

¹³Kĩambĩrĩria-inĩ ciugo ciake nĩ cia
ũrimũ;
na kĩrĩkĩrĩro-inĩ nĩ cia ũgũrũki
mũtheri:

¹⁴nake mündũ mũkĩigu no ciugo
aingĩhagia.

Gũtirĩ mündũ ũũĩ ũrĩa
gũkaahaana,
ningĩ nũũ ũngĩmwĩra ũhoro wa
maündũ marĩa mageekĩka
thuutha wake?

¹⁵Wĩra wa mündũ mũkĩigu
nĩũmũnogagia;
we ndamenyaga njĩra ya gũthĩĩ
itũũra-inĩ.

¹⁶Bũrũri ũrĩa mũthamaki wakuo
aarĩ ndungata,
na anene akuo marokagĩra
kũrĩa o rũciinĩ kaĩ ũrĩ na
haaro-ĩ!

¹⁷Kũrathimwo-rĩ, nĩwe bũrũri
ũrĩa mũthamaki waku
aaciariĩtwo arĩ mündũ wa
gũtũka,
na ũrĩa ariũ ake marĩaga irio
ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩire:
nĩgeetha magĩe na hinya, na

makanyua, no ti geetha
marĩo.

¹⁸Mũndũ angĩkorwo arĩ kīgũũta,
mĩtĩrĩro ya nyũmba yake
nĩhacagĩrĩra;
namo moko make mangĩregera,
nyũmba no yure.

¹⁹Iruga rĩrugagwo nĩguo andũ
makene,
nayo ndibei ĩkenagia muoyo,
no mbeeca nĩcio ihingagia
maũndũ mothe.

²⁰Ndũkanarume mũthamaki, o na
meciiria-inĩ maku,
na ndũkanacuuke gĩtonga ũrĩ
nyũmba yaku ya thiinĩ,
tondũ nyoni ya rĩera-inĩ no ĩtware
ciugo ciaku,
o na kana ĩrĩa ĩrĩ mathagu
ĩheane ũhoru ũcio warĩtie.

Ūtaana na Kĩyo

11 Ikia irio ciaku igũrũ rĩa maaĩ,
nĩ ũndũ thuutha wa
matukũ maingĩ nĩũgaaciona
rĩngĩ.

²He andũ mũgwanja rwĩga, ĩĩ, o na
ũhe andũ anana,
nĩgũkorwo wee ndũngĩmenya
mũtino ũrĩa ũngĩũka
bũrũri-inĩ.

³Matu mangĩiyũra mbura,
mamiuragia gũkũ thĩ.
Mũtĩ ũngĩgũa na mwena wa
gũthini, kana mwena wa
gathigathini,
o harĩa ũgũũaga, hau no ho
ũkaraga.

⁴Mũndũ ũrĩa wothe ũcũthagĩrĩria
rũhuho, ndahaandaga;
nake ũrĩa ũroraga matu,
ndagethaga.

⁵Tondũ ndũũĩ njĩra ĩrĩa rũhuho
rũgeraga,
o na kana ũrĩa mwana
athondekagwo nda-inĩ ya
nyina,

ũguo noguo ũtangĩmenya wĩra wa
Ngai,
o we Mũũmbi wa indo ciothe.

⁶Haanda mbeũ ciaku rūciinĩ,
na hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũkahurũkie
moko maku,
nĩgũkorwo ndũũĩ irĩa ikaagĩra,
kana nĩ ici, kana nĩ icio ingĩ,
kana hihi ikaagĩra o cieriĩ.

Ririkana Mũkũũmbi rĩrĩa ũrĩ Mwĩthĩ

⁷Ūtheri nĩ mwega,
namo maitho nĩmakenagĩra
kuona riũa.

⁸Na rĩrĩ, mũndũ o na angĩgĩtũũra
muoyo mĩaka mĩingĩ atĩa-rĩ,
nĩamĩkenagĩre yothe.
No nĩaririkanage matukũ ma
nduma,
tondũ magaakorwo marĩ
maingĩ.
Maũndũ mothe magooka nĩ ma
tũhũ.

⁹Atĩrĩrĩ, wee mwanake ũyũ,
kenagĩra ũnini waku,
na ũreke ngoro yaku ĩgũkenagie
matukũ-inĩ ma wĩthĩ waku.
Thiiaa na mĩthiire ĩrĩa
wiyendeire na ngoro yaku,
o na ĩrĩa yonagwo ĩrĩ mĩega nĩ
maitho maku,
no ũmenye atĩrĩ, harĩ maũndũ
macio mothe,
Ngai nĩagagũciirithia.

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio, eheria gwĩtanga
ngoro-inĩ yaku,
na weherie mathiĩna mwĩrĩ-inĩ
waku,
tondũ wĩthĩ waku na hinya wa
mwĩrĩ no cia tũhũ.

12 Ririkanaga Mũkũũmbi
matukũ-inĩ ma ũnini
waku,
mũiria wa matukũ ma thiĩna
makinye,
na mĩaka ĩkuhĩrĩrie rĩrĩa ũkoiga
atĩrĩ,
“Kaĩ ndikenagĩra mĩaka ĩno-ĩ”:

²riûa na ûtheri,
na mweri na njata îtanatuîka
nduma,
namo matu matanacooka ho
mbura yathira;
³rîrîa aikaria a nyûmba
makainaina,
nao arîa marî hinya mainame,
rîrîa ithîi igaatiga gûthîa nî ûndû
nî nini,
nao arîa macûthagîrîria na
ndirica matumanîrwo nî
nduma;
⁴rîrîa mîrango ya kuumîra
barabara îkaahingwo,
na mûgambo wa gûthîa ûnyiihe;
rîrîa andû magookagîrio nî
mîgambo ya nyoni,
no nyîmbo ciao ciothe ikaaga
kûiguîka;
⁵rîrîa andû marî na guoya wa
kûhaica igûrû,
na mageetigîra mogwati ma
mabarabara-inî;
rîrîa mûti wa mûrothi ûrutîte kîro,
nayo ndaahi ithiiage îikururîtie,
namo merirîria mage hinya.
Hîndî îyo mûndû ainûke kûrîa
agaatûura tene na tene,
nao acakai mathîi magîcakayaga
njîra-inî.
⁶Ririkanaga Mûkûûmbi: mbere
ya mûhîndo wa betha
ûtanatuîka,
o na kana mbakûri ya thahabu
îtaanooragwo;
mbere ya ndigithû gûthethererwo
itherûkîro-inî rîa maaî,
kana kûgûrû kwa ngaari
kuunikîre gîthima-inî,
⁷naruo rûkûngû rûcooke tîri-inî
kûrîa ruoimire,
naguo roho ûcooke kûrî Ngai
ûrîa waûheanire.
⁸“Maûndû mothe nî ma tûhû!
Nî ma tûhû!” Ûguo nîguo
Mûrutani ekuuga.
“Maûndû mothe nî ma tûhû!”

Kîrîkîrîro kîa Ûhoro

⁹Mûrutani to kûûhîga aarî mûûgî, no nî
aarutire andû maûndû. ¹⁰Nîacûûranirie
na agîtuîria maûndû, na agîtabanîria
thimo nyingî na mûbango. Mûrutani
nîatuîririe nîgeetha one ciugo o iria
ciagîrîire, na ûrîa aandîkire warî
mûrûngîrîru na wa ma.

¹¹Ciugo cia andû arîa oogî nî ta mîcengi,
nayo mîario yao îcookanîrîrio îhaana
ta nyambo ihûûrîrwo wega ikarûma,
iheanîtwo nî Mûrîithi ûmwe. ¹²Îtikîra
gûtaarwo, mûrû wakwa, ndûkaneke
ûndû wa gûciongerera.

Ha ûhoro wa gûthondeka mabuku
maingî-rî, ndûrî mûthia, nakuo gûthoma
mûno kûnogagia mwîrî.

¹³Rîu-rî, maûndû mothe nîmarîkîtie
kûiguuo;
kîrîkîrîro kîa ûhoro ûcio wothe
nî gîkî:

Wîtigîre Ngai na ûrûmagie
maathani make,
nî ûndû gwîka ûguo nîkûhingia
maûndû mothe marîa
mûndû agîrîirîo nî gwîka.

¹⁴Nîgûkorwo Ngai nîagaciirithanîria
ûndû o wothe wîkîtwo,
hamwe na maûndû mothe
marîa mahithe,
marî mega kana marî mooru.

RWĪMBO RŪRĪA RWEGA MŪNO

1 Rūrū nīruo rwīmbo rwa Solomoni
rūrīa rwega gūkīra nyīmbo ciothe.

Mwendwa

²Ta nīamumunye na mamumunya
ma kanua gake:
nī ūndū wendo waku nī mweга
gūkīra ndibei.

³Mūtaraŕīko wa maguta macio
wīhakīte nī mweга;
rītwa rīaku no ta mūtaraŕīko
wa maguta manungi weга
magīitanīŕīrio.

Na nokīo wendetwo nī airītu!

⁴Ndūkandige, nītūthīi nawe; reke
twīhīke!

Mūthamaki nīandoonyie
nyūmba ciake cia thīinī.

Arata

Tūgūcanjamūka na tūkene nī
ūndū waku;
tūrīkumagia wendo waku
gūkīra ndibei.

Mwendwa

Kaī marī na kīhooto gīa
gūkwenda-ī!

⁵Nīi ndī mūrū, no ndī mūthaka,
inyuī aarī a Jerusalemu,
njirīte o ta hema cia Kedari,^a
ngaagīra o ta itambaya
cia gūcuuria hema cia
Solomoni.

⁶Tigai kūndora nī ūndū ndī mūrū,
tondū njirīte nī kūhīa nī rīua.
Ariū a maitū nīmandakarīire,
makīndua mūrōri wa mīgūnda
ya mīthabibū;
no mīgūnda wakwa wa
mīthabibū nīndīurekereirie.

⁷Atīrīrī, wee nyendete, ta njīra

harīa ūrarīithīria rūūru
rwaku rwa mbūri,
njīra harīa ūkwarahia ng'ōndu
ciaku mīarahō.

Ingīikara atīa ta mūtumia
mūhumbe maitho
ndūūru-inī cia arata aku?

Arata

⁸We mūthaka kūrī andū-a-nja othe,
akorwo ndūū-rī,
umagara ūrūmīŕire makinya ma
ng'ōndu,
ūkarīithīrie tūūri twaku
hakuhī na hema cia arīithi.

Mwendani

⁹Wee, mwendwa wakwa-rī,
ngūgerekanagia na
mbarathi ya mūgoma
yohereirwo ngaari īmwe ya
ngaari cia ita rīa Firaūni.

¹⁰Makai maku-rī, mathakarīirwo
mūno nī icūhī cia matū,
nayo ngingo yaku īkaagīrīrwo nī
mīgathī ya tūhiga twa goro.

¹¹Tūgūgūthondekera icūhī cia matū
cia thahabu,
ciohanītio na tūbungo twa
betha.

Mwendwa

¹²Rīrīa mūthamaki aarī metha-inī
yake-rī,
maguta makwa manungi weга
maiyrītīe mūtaraŕīko
wamo kūu.

¹³Mwendwa wakwa harī nī-rī,
ahaana ta koohe ka
manemane^b
gakomeire gatagatī ka nyondo
ciakwa.

¹⁴Mwendwa wakwa harī nī-rī, nī

^a5 Andū a Kedari maarī Arabu arīa
maatūūraga gūkuhī na Edomu, na hema
ciao ciatumagwo na guoya wa mbūri njirī.

^b13 Manemane nī mahuti manungaga
weга maacinwo na mwaki, na monekaga
Ethiopia, Irathīro-rīa-Gatagatī, na India.

ta kamanja ka mahũa ma
mũhanuni
kuuma mĩgũnda-inĩ ya
mĩthabibũ ya Eni-Gedi.^a

Mwendani

¹⁵ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa
ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Hĩ, ti-itherũ ũrĩ mũthaka!
Maitho maku magĩrĩte o ta ma
ndutura.

Mwendwa

¹⁶ Hĩ! Kaĩ wee mwendwa wakwa
ũkĩrĩ mũthaka-ĩ!
Kaĩ ũkĩrĩ wa kwendeka-ĩ!
Na ũrĩrĩ witũ nĩ ta nyeki ĩrĩa
nduru.

Mwendani

¹⁷ Mĩratho ya nyũmba iitũ nĩ ya
mĩtarakwa;
nayo mĩtĩrĩro yayo nĩ ya
mĩkarakaba.

Mwendwa

2 ¹ Nĩ ndĩ ihũa rĩa Sharoni,
ningĩ gĩtoka gĩa
ituamba-inĩ.^b

Mwendani

² O ta gĩtoka kĩrĩ mĩigua-inĩ-rĩ,
nĩguo mwendwa wakwa atariĩ
arĩ gatagatĩ ka airĩtu arĩa
angĩ.

Mwendwa

³ O ta mũtĩ wa mũtunda ũrĩ mĩtĩ-inĩ
ya gĩthaka-rĩ,
nĩguo mũnyendi atariĩ arĩ
gatagatĩ ka aanake arĩa
angĩ.

Ngenagĩra gũikara kũigunyĩ-inĩ
gĩake,
namo matunda make
ngĩmacama njiguaga marĩ
mũrĩo.

⁴ Nĩandoonyetie nyũmba nene ĩrĩa
ĩrĩagĩrwo iruga,
nayo bendera ĩrĩa ahaicĩtie
igũrũ rĩakwa nĩ wendo.

⁵ Njikĩrai hinya na thabibũ iria
nyũmithie,
mũnjerũhĩrie hinya na
matunda,
nĩ ũndũ ndĩ mũcuce nĩ wendo.

⁶ Guoko gwake kwa ũmotho
akũigĩte rungu rwa mũtwe
wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo
gũkaahĩmbĩria.

⁷ Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia
werũ-inĩ atĩrĩ:

Mũtikoimbuthũre wendo o na
kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka
guo mwene.

⁸ Ta thikĩrĩria, ũcio nĩ mwendwa
wakwa!
Ta rora! ĩĩ nĩwe ũyũ ũroka,
akĩrũgaga akĩrĩre ĩrĩma-inĩ,
arooka agĩtũrũhaga tũrĩma-inĩ.

⁹ Mwendwa wakwa ahaana ta
thiiya, kana ta thwariga ĩrĩa
nyanake.

Ta kĩrore! Nĩwe ũũrĩa ũrũngĩ
thuutha wa rũthingo rwitũ,
ararorera ndirica-inĩ,
agacũthĩrĩria mĩanya-inĩ.

¹⁰ Mwendwa wakwa aaririe akĩnjĩra
atĩrĩ,

“Mũrata wakwa, o wee
mũthaka,
ũkĩra tũthĩ.

¹¹ Atĩrĩrĩ! Hĩndĩ ya heho nĩ thiru;
nayo mbura nĩkĩite ĩgatiga
kuura.

¹² Nĩ hĩndĩ mahũa marakunũka thĩ;
ihinda rĩa kũina nĩikinyu,

^a14 Eni-Gedi nĩ handũ haarĩ maaĩ werũ-inĩ, na haarĩ mwena wa ithũĩro wa Iria rĩa Cumbĩ, naho nĩhakũraga mahuti maingĩ manungi wega.

^b1 Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Karimeli nĩ gwakũraga mahũa ma mĩmera ĩtarĩ mĩraihi, na maarĩ ma rangi mwerũ, kana wa ndathi, kana wa ngoikoni.

mĩgambo ya ndutura
nĩĩraiguu bũrũri-inĩ witũ.
¹³Mũkũyũ-rĩ, nĩũrutĩte ngũyũ cia
mbere;^a
mĩthabibũ ĩrĩa ĩratumũra kĩro
nĩĩraruta mũtararĩko wayo
wega.
Ũkĩra, ũka mũrata wakwa;
o wee wakwa mũthaka, ũkĩra
tũthĩ.”

Mwendani

¹⁴Ndutura yakwa wee ũrĩ mĩatũka-
inĩ ya rwaro rwa ihinga,
kũu ciĩhitho-inĩ cia hurũrũka cia
ĩrĩma,
nyonia ũthiũ waku,
ta reke njigue mũgambo waku;
nĩ ũndũ mũgambo waku nĩ
mwororo,
na ũthiũ waku nĩ mũthaka.
¹⁵Tũnyitĩrei mbwe,
o tũbwe tũu tũini,
tũrĩa tũthũkagia mĩgũnda ya
mĩthabibũ,
o mĩthabibũ ĩyo iitũ ĩratumũra
kĩro.

Mwendwa

¹⁶Mwendwa wakwa nĩ wakwa na
nĩĩ ndĩ wake;
arĩithagia kũrĩa kũrĩ itoka.
¹⁷Hũndũka nginya rĩrĩa kũrĩrura,
nacio ciĩruru ciĩrĩrie.
Hũndũka mwendwa wakwa,
tuĩka ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake,
ĩrĩ ĩrĩma-inĩ cia Betheri.
3 Ũtukũ wotha ndĩ ũrĩrĩ-inĩ wakwa
ndĩracaragia ũcio ngoro
yakwa yendete;
ndĩramũcaririe, no
ndinamuona.
²Nĩngũũkĩra thiĩ ngacangacange
itũũra-inĩ inene,
hungure njĩra-inĩ ciarĩo na nja
ciarĩo;

thiĩ ngeethe ũcio ngoro yakwa
yendete.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũcaria, no
ndiigana kũmuona.
³Arangĩri nĩmanyonire,
magĩthiũrũrũka itũũra-inĩ rĩu
inene.
Ngĩmooria atĩrĩ, “Nĩmuonete
ũrĩa ngoro yakwa yendete?”
⁴O ndamahĩtũka o ũguo,
nĩguo ndonire ũrĩa ngoro yakwa
yendete.
Ngĩmũnyiiita na ndiamũrekirie,
o nginya ngĩmũtoonyia nyũmba
ya maitũ,
ngĩmũtoonyia kanyũmba ga
thiĩni ka ũrĩa wanjarire.
⁵Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia na thiiya,
na mĩgoma ya thwariga cia
werũ-inĩ atĩrĩ:
Mũtikoinmbuthũre wendo o na
kana mũwarahũre,
o nginya wĩrĩrĩrie kwarahũka
guo mwene.
⁶Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte
werũ-inĩ
ahaana ta itu rĩa ndogo,
arĩ mũtararĩko wa manemane na
ũbani,
iria ithondeketwo na mahuti
mothe manungi wega ma
mwonjoria?
⁷Atĩrĩrĩ! Nĩ ngaari ya gũkuua
Solomoni,
yumagarĩtio nĩ njamba cia ita
mĩrongo ĩtandatũ,
iria ndiĩe mũno cia Isiraeli,
⁸othe meeohete hiũ cia njora,
na othe marĩ na ũũgĩ wa
mbaara,
o ũmwe wao eyohete rūhiũ rwa
njora,
ehaarĩirie nĩ ũndũ wa imakania
iria ingĩũka ũtukũ.
⁹Mũthamaki Solomoni

^a13 Kũu Isiraeli mĩkũyũ yaciaraga maita
meerĩ mwaka.

nīethondekeire ngaari ya
 kūmūkuuaga;
 amīakīte na mītī ya kuuma
 Lebanoni.
¹⁰Itugī ciayo atumithītie cia betha,
 nago mwītiro wayo nī wa
 thahabu,
 gītī kīayo kīgemetio na gītambaya
 kīa rangi wa ndathi,
 mwena wa thīnī wayo
 ūgemetio na wendo
 nī aarī a Jerusalemu.
¹¹Inyuū aarī a Zayuni ta kiumei,
 mwīrorere Mūthamaki
 Solomoni ekīrite thūmbī,
 thūmbī īrīa nyina aamwīkīrīre
 mūthenya wake wa kūhikania,
 mūthenya o ūrīa ngoro yake
 yakeneire.

Mwendani

4 ¹Hī, kaī wee mwendwa wakwa
 ūkīrī mūthaka-ī!
 Īī ti-itherū ūrī mūthaka!
 Maitho maku mahaana ta
 ma ndutura makīonerwo
 hau taama-inī ūcio
 ūkūhumbīrīte ūthiū.
 Njuīrī yaku no ta rūūru rwa
 mbūri^a
 rūgīikūrūka Kīrīma-inī kīa
 Gileadi.
²Magego maku mahaana ta rūūru
 rwa ng'ondū ciarīkia
 kūmurwo guoya o ūguo,
 ikīambata ciumīte gūthambio.
 O īmwe yacio īrī na ihatha rīayo;
 hatirī o na īmwe yacio īrī iiki.
³Mīromo yaku ihaana ta uuthi
 mūtune;
 kanua gaku kagīrīte mūno.
 Thīa ciaku ihaana ta ciatū igīrī cia
 itunda rīa mūkomamanga,
 ikīonerwo hau taama-inī ūcio
 ūkūhumbīrīte ūthiū.
⁴Ngingo yaku ihaana ta mūthiringo
 ūrīa mūraihi wa Daudi,
 wakītwo wega mūno;

nakuo gūgacuurio ngo ngiri,
 na ciothe nī ngo cia njamba cia
 ita.
⁵Nyondo ciaku cierī ihaana ta ciana
 igīrī cia thīiya,
 ikahaana ciana cia mahatha cia
 thīiya
 ikīrīa itoka-inī.
⁶Nīngūthiū kīrīma-inī kīa
 manemane,
 na nginye karīma-inī ka ūbani,
 njikare kuo nginya kūrīrura,
 nacio ciīruru ciīrīrie.
⁷Wee mwendwa wakwa ūrī
 mūthaka biū;
 ndūrī na kameni o na kanini.
⁸Ūka tūthiū nawe, mūhiki wakwa,
 tuume Lebanoni,
 nītūthiū nawe tuume Lebanoni.
 Harūrūka uume gacūmbīrī-inī ka
 Amana,
 ūkiume kīrīma gīa Seniru, o
 gacūmbīrī ka Herimoni,
 uume kū imamo-inī cia mīrūūthi,
 ūkiume irīma-inī icio cia ngarī.
⁹Nīūtahīte ngoro yakwa, wee
 mwarī wa maitū, o wee
 mūhiki wakwa;
 nīūtahīte ngoro yakwa
 na irora o rīmwe rīa maitho
 maku,
 na ithaga rīmwe rīa mūgathī
 waku wa ngingo.
¹⁰Wee mwarī wa maitū, o wee
 mūhiki wakwa, kaī wendo
 waku nī wa gūkenerwo-ī!
 Īī wendo waku nī wa gūkenania
 mūno gūkīra ndibei,
 nago mūtatarīko wa maguta
 maku nī mwega kūrī
 wa mahuti mothe marīa
 manungi mothe!
¹¹Wee mūhiki wakwa, mīromo yaku
 ītaatagia mūrīo ta magua
 ma ūūkī;
 iria na ūūkī irī rungu rwa
 rūrīmī rwaku.
 Mūtatarīko mwega wa nguo

^a1 Mbūri ciarī njirū-ci ta njuīrī.

ciaku no ta ũrĩa wa
Lebanoni.

¹²Wee mwarĩ wa maitũ, o wee
mũhiki wakwa, ũhaana ta
mũgũnda mũirigĩre,
ũkahaana ta gĩthima kũirigĩre,^a
na ta ithērũkĩro rĩa maaĩ
ihingĩrĩrie.

¹³Thuuna ciaku nĩ ta mũgũnda wa
mĩtĩ ya mĩkomamanga
ĩ na matunda mega mũno,
ũrĩ na mĩhanuni, na mĩtĩ ĩrĩa
yumaga uundi,

¹⁴ĩkoima uundi na manjano,
na irago na mĩndarathini,
hamwe na mūtĩ o wothē wa
ũbani,
na manemane na thubiri,
na mahuti mothe marĩa
manungi wega mũno.

¹⁵Wee-rĩ, ũrĩ ithērũkĩro rĩa maaĩ rĩrĩ
mũgũnda,
ũrĩ gĩthima kĩa maaĩ
megũtherera,
maikũrũkĩte moimĩte Lebanoni.^b

Mwendwa

¹⁶Wee rūhuho rwa gathigathini
ũkĩra,
nawe rūhuho rwa gũthini-rĩ,
ũka!
Hurutanaai mũgũnda-inĩ wakwa,
nĩguo mũtararĩko waguo ũhunje
kũndũ kũraya.
Mwendwa wakwa nĩatoonye
mũgũnda-inĩ wake,
na arĩe matunda maguo o macio
mega mũno.

Mwendani

5 ¹Wee mwarĩ wa maitũ o wee
mũhiki wakwa, nĩndoka
mũgũnda-inĩ wakwa;
nĩnjookanĩrĩrie manemane
makwa na mahuti makwa

marĩa mangĩ manungi
wega.

Nĩndĩite magua makwa, o na ũũkĩ
wakwa;
nĩnyuĩte ndibei yakwa, o na iria
rĩakwa.

Arata

Inyuĩ arata-rĩ, rĩai na mũnyue;
inyuĩ mwendaine-rĩ, nyuai
nginya mũiganie.

Mwendwa

²Ndĩrarĩ toro, no ngoro yakwa
nĩireiguĩte.

Ta thikĩrĩria! Mwendwa wakwa
nĩararingaringa mũrango,
akiugaga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa maitũ, wee mwendwa
wakwa, wee ndutura
yakwa,
o wee wakwa ũtarĩ kaũcuuke-rĩ,
hingũrĩra.

Mūtwe wakwa nĩũihũgĩtio nĩ ime,
njuĩrĩ yakwa ĩkaiyũra ireera rĩa
ũtukũ.”

³Nĩndufĩte nguo yakwa ya igũrũ:
no nginya ndĩmũĩhumbe rĩngĩ?
Nĩngĩ nĩndĩthambĩte magũrũ:
no nginya ndĩmekĩre gĩko rĩngĩ?

⁴Mwendwa wakwa araikirie guoko
gwake kamwanya-inĩ ka
mũrango,
nayo ngoro yakwa ĩrambĩrĩria
kũmwĩrĩrĩria.

⁵Ndĩrokĩra kũhingũrĩra mwendwa
wakwa,
moko makwa magĩtaataga
manemane,
nacio ciara ciakwa ikanyũrũrũkia
manemane,
nyĩtĩro-inĩ ya mũrango.

⁶Ndĩrahingũrĩire mwendwa
wakwa,

no mwendwa wakwa ndararĩ
ho, nĩarathĩite;

Nayo ngoro yakwa ĩroorwo nĩ
hinya nĩ ũndũ wake gũthĩ.

Ndĩramwethire, no ndinamuona.
Ndĩramwĩtire, no ndananjĩtĩka.

^a12 Ithima nĩciakunĩkagwo nĩgeetha maaĩ
matikagĩe gĩko.

^b15 Kĩrĩma kĩa Lebanoni kĩarĩ na ira
(tharunji) rĩrĩa rĩatwekaga rĩkaiyũria
tũrũũ maaĩ.

⁷Arangĩri maranyona
magĩthiūrũrũka itũũra-inĩ rĩu
inene.
Nao marahũũrire, marandihangia;
marandunya nguo yakwa ya
igũrũ,
arangĩri acio a thingo!
⁸Inyuĩ aarĩ aya a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
mũngĩona mwendwa wakwa-rĩ,
mũkũmwĩra atĩa?
Mwĩrei atĩ ndĩ mũcuce nĩ
wendo.

Arata

⁹Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja
arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku aagĩrite
agakĩra endwa arĩa angĩ na
kĩ?
Mwendwa waku akĩrite endwa
arĩa angĩ nakĩ,
nĩguo ũtũhĩtithie ũguo?

Mwendwa

¹⁰Mwendwa wakwa nĩ mũthaka na
agatunĩha,
nĩekũũranĩte harĩ arũme ngiri
ikũmi.
¹¹Mũtwe wake ũhaana ta thahabu
theru mũno;
njuĩrĩ yake ĩrĩ na mĩkumba,
na ĩkaira ta ihuru.
¹²Maitho make mahaana ta ma
ndutura
ciũmbĩte tũrũũ-inĩ,
mahaana ta mathambĩtio na iria,
o ta maigĩtwo wega makaagĩrĩra
ta mathaga.
¹³Makai make namo mahaana ta
tũmĩgũnda
tũtumanĩte mahuti manungi
wega magĩtararĩka.
Mĩromo yake no ta itoka igũita
manemane.
¹⁴Moko make mahaana ta thanju cia
thahabu,
itheecereirwo tũhiga-inĩ tũrĩa
twĩtagwo thumarati;

mwĩrĩ wake ũhaana ta mũguongo
ũrĩa mũnyorokie,
ũgemetio na yakuti ĩrĩa theru.
¹⁵Magũrũ make matariĩ ta itugĩ cia
mahiga ma mũthemba wa
marimari,
ihaandĩrĩrwo itina-inĩ cia
thahabu ĩrĩa therie.
Maũthĩ make matariĩ ta Lebanoni,
agathakara ta mĩtarakwa yakuo.
¹⁶Kanua gake akĩaria karĩ mũrĩo
mũno;
we nĩ wa kwendeka biũ.
Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩwe mwendwa
wakwa,
ũyũ nĩwe mũrata wakwa, inyuĩ
aarĩ a Jerusalemu.

Arata

6 ¹Wee mũthaka gũkĩra andũ-a-nja
arĩa angĩ othe-rĩ,
mwendwa waku athĩite kũ?
Mwendwa waku arorire na kũ,
nĩguo tũmũcarie nawe?

Mwendwa

²Mwendwa wakwa aikũrũkire
mũgũnda-inĩ wake,
o tũmĩgũnda-inĩ tũrĩa
tũtumanĩte mahuti marĩa
manungi wega,
athĩite kũrĩithia kũu mĩgũnda-inĩ,
agĩtuaga mahũa ma itoka.
³Nĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ wakwa;
we arĩithagia itoka-inĩ.

Mwendani

⁴Wee mwendwa wakwa, ũrĩ
mũthaka, o ta bũrũri wa
Tiriza,^a
ũrĩ wa kwendeka o ta
Jerusalemu,
na ũkamakania o ta ita rĩrĩ na
bendera.
⁵Wĩhũgũre na kũngĩ, ũtige
kũndora;
maitho maku nĩmarahoota.

^a4 Itũũra rĩa Tiriza nĩrĩo Jeroboamu
aathuurire rĩtũike itũũra inene rĩa
Ũthamaki wa Gathigathini.

Njuĩrĩ yaku no ta rūũru rwa mbũri
rũgĩikũrũka Kĩrĩma kĩa Gileadi.

⁶ Magego maku mahaana ta rūũru
rwa ng'ondũ
ikĩambata ciumĩte gũthambio.
O ĩmwe yacio ĩrĩ na ihatha riayo,
hatirĩ o na ĩmwe yacio ĩrĩ iiki.
⁷ Thĩa ciaku ihaana ta ciatũ igĩrĩ cia
itunda rĩa mũkomamanga,
ikĩonerwo hau taama-inĩ ũcio
ũkũhumbĩrĩte ũthiũ.

⁸ No gũkorwo na atumia athamaki
mĩrongo ĩtandatũ,
na thuriya mĩrongo ĩnana,
na airĩtu gathirange
matangĩtarĩka;

⁹ no ndutura yakwa, ũcio wakwa
ũtarĩ ũcuuke-rĩ, gũtirĩ ũngĩ
mahaanaine,
nowe mũirĩtu wa nyina wiki,
o we gĩtũnio kĩa ũcio
mũmũciari.

Airĩtu maamuonire makĩmwĩta
mũrathime;
nao atumia athamaki o na
thuriya makĩmũkumia.

Arata

¹⁰ Nũũ ũyũ ũroimĩra ta ruoro
rũgĩtema,
athakarĩte ta mweri, na
agathera ta riũa,
arĩ na ũkengu ta wa njata
irũrũnganĩte?

Mwendani

¹¹ Nĩndĩraikũrũkire mũgũnda wa
mĩkombokombo,
ngarore tũmĩtĩ tũrĩa tũmerete
kũu gĩtuamba-inĩ,
nĩguo nyone kana mĩthabibũ
nĩthundũrĩte,
o na kana mĩkomamanga
nĩrutĩte kiro.
¹² O na itanamenya ũrĩa gũtariĩ-rĩ,
merirĩria ma ngoro yakwa
marandwara
gatagatĩ-inĩ ka ngaari cia
mũthamaki cia ĩta cia andũ
aitũ.

Arata

¹³ Cooka, cooka, wee Mũshulamu;
cooka, cooka, nĩgeetha
tũkwĩrorere!

Mwendani

Mũkwenda kwĩrorera Mũshulamu
ũyũ nĩkĩ,
taarĩ rwĩmbo rwa Mahanaimu
mũreerorera?

⁷ We mwarĩ ũyũ wa mũnene,
ĩ magũrũ maku mekĩrĩtwo
iraatũ ti mathaka!

Magũrũ maku mathakarĩte
makahaana ta mathaga,
marĩa mathondeketwo nĩ moko
ma mũbundi mũũgĩ.

² Mũkonyo waku nĩ ta kaihũri ga
gĩthiũrũrĩ
karĩa gataagaga ndibei ningie.
Njohero yaku ihaana ta kĩhumbu
kĩa ngano ngonyore,
gĩthiũrũrũkĩirio nĩ itoka.

³ Nyondo ciaku ihaana ciana igĩrĩ
cia thiiya,
ikahaana mahatha ma thiiya.

⁴ Ngingo yaku ihaana ta mũthiringo
mũraihi wakĩtwo na
mĩguongo.

Maitho maku nĩ ta tũria twa
Heshiboni,
hakuhi na kĩhingo kĩa
Bathi-Rabimu.

Iniũrũ riaku rihaana ta
mũthiringo mũraihi wa
Lebanoni
ũrĩa ũrorete na mwena wa
Dameski.

⁵ Mũtwe waku ũkũhumbaga tanji ta
Kĩrĩma gĩa Karimeli.
Nacio njuĩrĩ ciaku ciirĩte
ikahaana ta rangi wa
ndathi;
mũthamaki aikaraga ta
oohereirwo tũmĩcuha-inĩ
twacio.

⁶ Wee wendo, kaĩ wee ũrĩ mũthaka
na wa gũkenania-ĩ!
Maũndũ maku nĩmagũkenania!

- ⁷Kirũgamo gĩaku kirũngarĩte ta
mũtĩ wa mũkĩndũ,
nacio nyondo ciaku ihaana ta
imanjĩka cia matunda.
- ⁸Ndoigire atĩrĩ, “Nĩngũhaica mũtĩ
ũyũ wa mũkĩndũ;
nĩngũtua matunda maguo.”
Nyondo ciaku irotuĩka ta imanjĩka
cia thabibũ,
nayo mĩhũmũ yaku ĩtararĩke
wega ta matunda,
- ⁹ nako kanua gaku gatuĩke ta
ndibei ĩrĩa njega mũno.

Mwendwa

- Ndibei ĩyo ĩrokinyĩra mwendwa
wakwa,
na ĩmerũke wega ĩrĩ gatagatĩ ka
mĩromo na magego.
- ¹⁰Nĩ ndĩ wa mwendwa wakwa,
nake nĩ nĩ eriragĩria.
- ¹¹Mwendwa wakwa, ũka, nĩtũthĩ
mĩgũnda-inĩ,
nĩtũthĩ tũkaraarĩre
tũtũura-inĩ.
- ¹²Nĩtũrooke gũthĩ tene mĩgũnda-inĩ
ya mĩthabibũ
tũkarore kana mĩthabibũ
nĩmĩthundũku,
na kana nĩcanũrĩte kiro kĩayo,
o na kana mĩkomamanga
nĩrutĩte kiro:
kũu nĩkuo ngaakũheera wendo
wakwa.
- ¹³Matunda ma mandarĩki
nĩmaratararĩka,
na mũrango-inĩ gwitũ kũrĩ na
matunda ma mĩthemba
yothē marĩa mega mũno,
ma mũgethano o na mangĩ
maikaru,
marĩa ngũigĩire, wee mwendwa
wakwa.
- 8** Naarĩ korwo no ũtuĩke ta mũrũ
wa maitũ,
ũrĩa wongire nyondo cia maitũ!
Hĩndĩ ĩyo, ingĩgũtũnga nja,
ndaakũmumunya,
na gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ
ũngĩmena.

- ²Ingĩgũtongoria,
ngũtware nyũmba ya maitũ,
ũcio wandutire maũndũ.
Ingĩkũhe ndibei ĩrĩa njamithie
wega ũnyue,
o yo ngogoyo ya mĩkomamanga
yakwa.
- ³Guoko gwake kwa ũmotho
akũigĩte rungu rwa mũtwe
wakwa,
nakuo guoko gwake kwa ũrĩo
gũkaahĩmbĩria.
- ⁴Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu,
ndamwĩhĩtithia atĩrĩ:
Mũtikoimbuthũre wendo o na
kana mũwarahũre,
o nginya wĩrirĩrie kwarahũka
guo mwene.

Arata

- ⁵Nũũ ũyũ ũroka ambatĩte oimĩte
werũ-inĩ,
etiiranĩtie na mwendwa wake?

Mwendwa

- Rungu-inĩ rwa mũtĩ wa matunda
nĩho ndakwarahũire ũrĩ
toro;
hau nĩho nyũkwa aagĩrĩire nda
yaku,
o hau nĩho ũcio warĩ na ruo rwa
kũrũmwo aagũciarĩire.
- ⁶Njĩkĩra ta mũhũũri ngoro-inĩ yaku,
ũhũũre ta mũhũũri guoko-inĩ
gwaku;
amu wendo ũrĩ hinya o ta gĩkuũ,
ũiru wago ũmĩtie ngoro o ta
mbĩrĩra.
- Ũcinaga o ta mwaki ũrakana,
na o ta rũrĩrĩmbĩ rũnene mũno
rwa Jehova.
- ⁷Maaĩ maingĩ matingĩhota kũhorĩa
wendo;
njũũ ĩtingĩhota kũũthereria.
Korwo mũndũ no aheane
ũtonga wothē wa nyũmba yake
nĩ ũndũ wa wendo-rĩ,
no kũnyũrũrio ũngĩnyũrũrio o
biũ.

Arata

⁸Nītūrī na kairītu ka maitū,
nako gatiūmītie nyondo.
Tūgeka atīa nī ūndū wa kairītu
kau gaitū,
mūthenya ūrīa gagaatuīka ga
kūūrio?

⁹Korwo nī rūthingo-rī,
tūngīaka mīthiringo mīraihi na
igūrū ya betha igūrū rīako.
Korwo nī mūrango-rī,
tūngīkahingīrīria na mbaū cia
mūtarakwa.

Mwendwa

¹⁰Nīī ndī rūthingo,
nacio nyondo ciakwa ihaana
ta mīthiringo mīraihi na
igūrū.
Nī ūndū ūcio maitho-inī make-rī,
nduīkīte o ta mūndū ūtūmaga
aiganīre.

¹¹Solomoni aarī na mūgūnda
wa mīthabibū kūu
Baali-Hamoni;
mūgūnda ūcio wa mīthabibū
akīūkomborithia kūrī
akombori.

O mūndū aarī arehage cekerī
1,000^a cia betha
nī ūndū wa maciaro maguo.

¹²No mūgūnda wakwa wa
mīthabibū nī wakwa o nīī
nyiki;
cekerī icio 1,000 nī ciaku wee
Solomoni;
nacio cekerī 200^b nī cia arīa
marīmagīra maciaro
maguo.

Mwendani

¹³Atīrīrī, wee ūikaraga mīgūnda-inī
hamwe na arata a thiritū yaku,
reke o na nīī njigwe mūgambo
waku.

Mwendwa

¹⁴Umagara na ihenya mwendwa
wakwa,
ūtuīke ta thiiya,
kana ta thwariga nyanake
īrī irīma-inī iria īrī mahuti
manungi wega.

^a11 nī ta kilo ikūmi na īmwe na nuthu
(11.5)

^b12 nī ta kilo igīrī na robo (2.25)

ISAIA

¹ Maya nīmo maündũ marĩa
maaguũrĩrio Isaia mūrũ wa Amozu,
makoniĩ Juda na Jerusalemu hĩndĩ ya
wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na
wa Ahazu, na wa Hezekia, arĩa maarĩ
athamaki a Juda.

Rũrĩrĩ Rũremi

² Atĩrĩrĩ, wee igũrũ, ta thikĩrĩria!
Nawe thĩ ta igua!

Nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie
akoiga atĩrĩ:

“Nĩ heete ciana irio, ngacirera
igakũra,
no cio ikaanemera.

³ Ndegwa nĩyũũ mwene yo,
nayo ndigiri ikamenya mũharatĩ
wa mwene yo,
no Isiraeli ndarĩ ũndũ ooĩ,
andũ akwa nĩmagĩte ũmenyo.”

⁴ Hĩ! Kaĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwĩhagia-ĩ.
Mũrĩ andũ matitikĩte mahĩtia,
na rũruka rwa andũ mekaga ũũru,
na ciana ciĩrutĩre gũthũkia
maündũ!

Nĩmatiganĩrie Jehova;
nĩmamenete Ũria Mũtheru wa
Isiraeli,
makamũhutatĩra, magacooka na
thuutha.

⁵ Nĩ kũ gĩgũtũma mwende gũikara
mũkihũũragwo?
Nĩ kũ gĩgũtũma mũthiĩ o na
mbere kũrema?
Mũtwe wothe nĩmũtihangie,
nayo ngoro yothe ikanyamarĩka.

⁶ Kuuma ikinya rĩa kũgũrũ nginya
mũtwe
gũtirĩ handũ hagima:
no nguraro theri, na mĩtũnda,
na irona cia ndĩira
itarĩ thambie, kana ikoohwo,
kana ikororoiyo na maguta.

⁷ Bũrũri wanyu ũkirĩte ihooru,
matũũra manyu manene
magacinwo na mwaki;
mĩgũnda yanyu ĩramathwo
ĩgatigwo ũtheri nĩ andũ a
kũngĩ
o mũkĩonaga,
ĩkoonũhwo ta ĩng’aũranĩtio nĩ
ageni.^a

⁸ Mwarĩ wa Zayuni atiganĩrio
ta gĩthũnũ kĩrĩ mũgũnda wa
mĩthabibũ,
agatiganĩrio ta kanyũmba karĩ
mũgũnda wa marenge,
o na ta itũũra inene

rĩthiũrũrũkĩrio nĩ thũ
ikienda kũrĩtunyana.
⁹ Tiga Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aatũtigĩrie matigari manini ma
andũ-rĩ,
tũngĩtuĩkĩte ta Sodomu,
na tũkahaana ta Gomora!

¹⁰ Thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova,
inyuĩ mwathanaga Sodomu;
na mũigue watho wa Ngai witũ,
inyuĩ andũ a Gomora!

¹¹ “Magongona macio manyu
mũndutagĩra maingĩ-rĩ,
nĩ ma kĩ kũrĩ niĩ?” Ũguo nĩguo
Jehova ekũũria.
“Nĩnjiganĩtwo nĩ magongona ma
njino,
na magongona ma ndũrũme, na
maguta ma nyamũ noru;
niĩ ndikenagĩra thakame ya
ndegwa,
na ya tũtũrũme, o na ya mbũri.

¹² Nũũ ũkoragwo amwĩrĩte
mũndutĩre magongona
macio
rĩrĩa mũgũũka mbere yakwa
kũũhooya,
mũkĩrangaga nja cia nyũmba
yakwa?

^a7 Ũndũ ũyũ wekĩkĩte rĩrĩa Senakeribu
aatharĩkĩre Jerusalemu (1Ath 18:13).

¹³ Tigai gũcooka kũrehe maruta ma tũhũ!

Ūbumba wanyu nĩ kĩndũ kĩa magigi harĩ nĩ.

Ndingĩhota gũkirĩrĩa ciũngano cianyu cia waganu:

mĩcemanio yanyu ya Karũgamo ka Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ iria njathane.

¹⁴ Ngoro yakwa nĩĩthũire ciathĩ cianyu

cia Karũgamo ka Mweri, o na ciathĩ iria njathane.

Maũndũ macio matuĩkĩte mũrigo harĩ nĩ,
nĩmanogetie.

¹⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mwambararia moko manyu na igũrũ mũkĩhooya, nĩndĩrĩmũhithaga maitho makwa ndikamuone;
o na mũngĩhooya mahooya maingĩ ndĩrĩmũiguaga.

Nĩgũkorwo moko manyu maiyũritwo nĩ thakame;

¹⁶ mwĩthambei mwĩtherie. Eheriai ciĩko cianyu njũru maitho-inĩ makwa!

Tigai gwĩka maũndũ mooru,

¹⁷ mwĩruteĩ gwĩkaga wega!

Thingatagai ciira wa kĩhoto, na mũkoomĩrĩria arĩa ahinyĩrĩrie.

Tuagai ciira wa ciana cia ngoriai na kĩhoto,
na mũthaithanagĩrĩre mũtumia wa ndigwa.”

¹⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ūkai tũciire.

O na mehia manyu mangĩkorwo matunĩhĩte ta gakarakũ-rĩ, nĩmagathera o ta ira;

o na maatuĩka matunĩhĩte ta thakame,
nĩmakerũha o ta guoya wa ng’ondũ.

¹⁹ Mũngĩnjigua na mũnjathĩkĩre, nĩ mũrĩrĩĩaga indo iria njega mũno cia bũrũri;

²⁰ no mũngĩrema na mũrege gwachĩka,

mũkaaniinwo na rũhiũ rwa njora.”

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova koigĩte ũguo.

²¹ Hĩ! Kaĩ itũũra inene rĩrĩa rĩĩhokeku

nĩrĩtuĩkĩte ta mũmaraya-ĩ!

Hĩndĩ ĩmwe rĩaiyũrĩte ũtuanĩri ciira wa kĩhoto;

ũthingu nĩguo watũũraga thĩinĩ warĩo,

no rĩu nĩ oragani matũũraga kuo!

²² Betha yanyu ĩtuĩkĩte gĩko, ndibei yanyu ĩrĩa njega mũno ĩgatukano na maaĩ.

²³ Andũ anyu arĩa mamwathaga nĩ kũrema maremete, magatuĩka a thiritũ ya aici; othe nĩmendete mahaki, nao mahanyũkanagia na indo cia kũheo.

Maticĩiragĩra ciana cia ngoriai na kĩhoto;

na matithikagĩrĩria ciira wa mũtumia wa ndigwa.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, O we Mwene Hinya wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,

“Hĩ! Nĩngaitĩrĩria amuku akwa mang’ũrĩ makwa, na ndĩrĩhĩrie harĩ thũ ciakwa.

²⁵ Nĩngagũũkĩrĩra na guoko gwakwa; ngagũtheria gĩko gĩaku gĩthire biũ,

na maũndũ maku mothe marĩa matarĩ matheru ndĩmatherie.

²⁶ Aciirithania aku ngaatũma matuĩke o ta ũrĩa maatarĩĩ matukũ-inĩ ma tene, na aheani kĩrĩra aku o ta ũrĩa maatarĩĩ kĩambĩrĩria-inĩ.

Thuutha ũcio ũgeetagwo Itũũra Inene rĩa ũthingu, o na Itũũra Inene Rĩĩhokeku.”

²⁷Itũūra rĩa Zayuni rĩgaakũũrwo na
ciira wa kĩhooto,
nao andũ a rĩo arĩa merirĩte
makũũrwo na ũthingu.

²⁸No andũ arĩa aremi na arĩa ehia
makaaniiinwo hamwe,
nao arĩa matiganagĩria Jehova
nĩmagathira biũ.

²⁹“Nĩmũgaconoka nĩ ũndũ wa
mĩgandi iyo mĩamũre
mũtũire mũkenagĩra;
nĩmũkaigua thoni nĩ ũndũ wa
mĩgũnda
iyo mwĩthuurĩire.

³⁰Mũgaatuika ta mũgandi ũrahooha
mathangũ,
mũtuĩke ta mũgũnda ũtarĩ maaĩ.

³¹Mũndũ ũrĩa ũrĩ hinya agaatuika
maragara,
naguo wĩra wake ũtuĩke thandĩ;
we na wĩra wake nĩmakahĩa
hamwe,
haage mũndũ wa kũhoria
mwaki ũcio.”

Kĩrĩma kĩa Jehova

2 Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Isaia mũrũ
wa Amozu onire ũkonĩĩ Juda na
Jerusalemu:

²Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria
kĩrĩma kĩa hekarũ ya Jehova
nĩgĩkahaandwo
kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma
iria ingĩ;
nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma
tũrĩa tũngĩ,
nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo
magaathiiaga.

³Ndũrĩrĩ nyingĩ nĩgathiĩ kuo ikiugaga
atĩrĩ,

“Ũkai, twambate tũthiĩ kĩrĩma-inĩ
kĩa Jehova,
tũthiĩ nyũmba ya Ngai wa
Jakubu.
Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthiire
yake,
nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”

Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima
ũtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume
ndũmĩrĩri ya Jehova.

⁴Nake nĩagatuithanagia ndũrĩrĩ
ciira,

na aiguihanie irĩndĩ nyingĩ.

Hiũ ciao cia njora
magaacithondeka ituĩke
mĩraũ ya kũrĩma,
namo matimũ mao
mamathondeke matuĩke hiũ
cia gũceeha mĩtĩ.

Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na
rũrĩrĩ rũrĩa rũngĩ na rũhiũ
rwa njora,
o na kana merute ũhoru wa
mbaara hĩndĩ ingĩ.

⁵Atĩrĩrĩ wee nyũmba ya Jakubu,
ũkaai tũthiiage tũmũrĩkĩrwo nĩ
ũtheri wa Jehova.

Mũthenya wa Jehova

⁶Wee nĩũtiganĩirie andũ aku,
o acio a nyũmba ya Jakubu.
Nao marũmĩtie mũno mĩtugo na
irĩra cia andũ a mwena wa
irathĩro;

maragũraga ta Afilisti,
na makagĩa thiritũ na andũ
matooĩ Ngai.

⁷Bũrũri wao ũiyũrite betha na
thahabu,
igĩĩna ciao itingĩthira.
Bũrũri wao ũiyũrite mbarathi;
na ngaari ciao cia ita
itingĩtarĩka.

⁸Bũrũri wao ũiyũrite mĩhianano ya
kũhooywo;
mainamagĩrĩra wĩra wa moko
mao,
o indo iria mathondekete na
ciara ciao.

⁹Nĩ ũndũ ũcio mũndũ
nĩakaharũrũkio,
nacio iruka cia andũ
iconorithio;
ndũkanamarekere.

¹⁰Toonyai rwaro-inĩ rwa ihiga,
mwĩhithe tĩiri-inĩ mũũrĩre
kĩmakania kĩa Jehova
na riiri wa ũnene wake!
¹¹Maitho ma mũndũ mwĩtĩĩ
nĩmagaconorithio,
nagu mwĩtĩĩ wa andũ
nĩũkaharũrũkio;
no Jehova we wiki nĩwe
ũgaatũũgĩrio mũthenya
ũcio.
¹²Jehova Mwene-Hinya-Wothe arĩ
na mũthenya aigĩte
wa gũũkĩrĩra andũ arĩa othe
etĩĩ na arĩa meikagĩrĩra,
na arĩa othe metũũgagĩria
(nao othe nĩmakanyiihio),
¹³na okĩrĩre mĩtarakwa yothe ya
Lebanoni, ĩrĩa mĩraihi na
igũrũ na ĩkaneneha mũno,^a
o na mĩgandi yothe ya Bashani,
¹⁴na okĩrĩre irĩma iria ndaaya na
igũrũ,
na tũrĩma tuothe tũrĩa tũraihi.
¹⁵na okĩrĩre mũthiringo o woth
mũraihi na igũrũ
na rũthingo o ruothe rwakĩtwo
rwa hinya,
¹⁶na okĩrĩre marikabu ciothe cia
Tarishishi,
na marikabu ciothe iria njega
mũno.
¹⁷Mwĩtũũgĩrio wa mũndũ
nĩũkaharũrũkio,
na mwĩtĩĩ wa andũ
ũconorithio;
no Jehova we wiki nĩwe
ũgaatũũgĩrio mũthenya
ũcio,
¹⁸nayo mĩhianano ya kũhooywo
nĩũgathira biũ.
¹⁹Andũ makoorĩra ngurunga-inĩ cia
ndwaro cia mahiga,
o na marima-inĩ ma thĩ,

moorĩre kĩmakania kĩa Jehova na
riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama
athingithie thĩ.
²⁰Mũthenya ũcio andũ makooya
mĩhianano yao ya betha,
na mĩhianano yao ya thahabu,
ĩrĩa methondekeire mamĩhooyage,
mamĩkĩrie huko na huhu.
²¹Nao makoorĩra ngurunga-inĩ cia
ndwaro cia mahiga,
na mahiga-inĩ marĩa
macunjurĩte
morĩre kĩmakania kĩa Jehova
na riiri wa ũnene wake,
hĩndĩ ĩrĩa akaarũgama,
athingithie thĩ.
²²Tiga kwĩhoka mũndũ,
ũrĩa mĩhũmũ yake ĩrĩ o
maniũrũ-inĩ make.
Nĩ ũndũ-rĩ, akĩrĩ wa bata ũrĩkũ?

Jerusalemu na Juda Gũtuĩrwo Ciira

3 Atĩrĩrĩ, Mwathani,
Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
arĩ hakuhi kwehereria Jerusalemu
na Juda
ũteithio wao na kĩrĩa
kĩmatiiragĩrĩra,
amehererie ũteithio woth wa irio
na wa maaĩ,
²o na amehererie mũndũ ũrĩa
njamba na mũrũĩ wa
mbaara,
na mũtuanĩri ciira na mũnabii,
na mũragũri na mũthuuri wa
kĩama,
³na mũtongoria wa gĩkundi gĩa
thigari mĩrongo ĩtano,
na mũheani kĩrĩra, na mũbundi
mũũgĩ, o na mũndũ-mũgo
mũũgĩ.
⁴Tũhĩ nĩtuo ngaatua anene ao;
na maathagwo nĩ tũkenge.

^a13 Bũrũri wa Lebanoni warĩ mwena wa
irathĩro wa Jorodani, na woĩkaine nĩ ũndũ
wa mĩtarakwa na ng'ombe ciakuo.

⁵ Andũ nĩmakahiinyanĩrĩria:
o mũndũ akaahinyĩrĩria ũrĩa
ũngĩ,
mũndũ wa itũũra okĩrĩre
mũndũ wa itũũra rĩake.
Arĩa anini nĩmagookĩrĩra arĩa
akũrũ,
nao arĩa matarĩ ngumo mokĩrĩre
mũndũ ũrĩa mũtũũku.

⁶ Mũndũ nĩakanyiita ũmwe wa ariũ
a nyina
arĩ gwa ithe mũciĩ, amwĩre atĩrĩ,
“Wee ũrĩ na nguo ya igũrũ, tuĩka
mũtongoria witũ;
ũreke kũndũ gũkũ kwanangĩtwo
kũgĩe wathani-inĩ waku!”
⁷ Nowe nĩakaanĩrĩra mũthenya ũcio
oige atĩrĩ,
“Nĩĩ ndirĩ na kĩhonia.
Nĩgũkorwo gwakwa mũciĩ gũtirĩ
irio kana nguo,
tigai kũndua mũtongoria wa
andũ.”

⁸ Nĩgũkorwo Jerusalemu
nikũratũgũũga,
nakuo Juda nikũragũũ;
ciugo na ciĩko ciakuo nĩirokĩrĩra
Jehova
na makang’athĩria thiithi wake
ũrĩ riiri.

⁹ Ithiithi ciao nĩcio ciumbũraga ũrĩa
mahaana;
maanĩkaga mehia mao o ta ma
Sodomu;
o na matimahithaga.
Kaĩ marĩ na haaro-ĩ!
Nĩo mereheire mwanangĩko.

¹⁰ Ha ũhoro wa andũ arĩa athingu,
meerei atĩ nĩmakagaacĩra;
nĩgũkorwo nĩmakaarĩĩaga
maciaro ma maũndũ marĩa
maaneka.

¹¹ No andũ arĩa aaganu, meerei atĩrĩ:
kaĩ marĩ na haro-ĩ!
Nĩgũkorwo mwanangĩko ũrĩ
igũrũ rĩao!
Nao makaarĩhwo kũringana na
wĩra wa moko mao.

¹² Andũ akwa mahinyagĩrĩrio nĩ
ciana,
nao andũ-a-nja nĩo
mamaathaga.
Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ akwa, atongoria
anyu nĩo mamũhĩtithagia,
magatũma muume njĩra ĩrĩa
yagĩrĩire.

¹³ Jehova nĩaikarĩire gĩtĩ gĩake
iciirĩro-inĩ;
akarũgama nĩguo aciirithie
andũ.

¹⁴ Jehova nĩarĩkĩtie gũtuĩra
athuuri na atongoria a andũ ake
ciira, akameera atĩrĩ:
“Nĩ inyuĩ mwanangĩte mũgũnda
wakwa wa mĩthabibũ;
o na indo ĩria mũtunyĩte athĩini
ĩrĩ thiĩni wa nyũmba
cianyũ.”

¹⁵ “Mũhehenjaga andũ akwa,
na mũkamemenda mothiũ ma
athĩini nĩkĩ?”
nĩguo Mwathani Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekũũria.

¹⁶ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Andũ-a-nja a Zayuni nĩetĩĩi,
mathiĩaga magucĩtie ngingo,
makiuhanaga na maitho mao,
na makinyaga na njacĩ magĩthĩĩ,
na makagambia njingiri ĩria ĩrĩ
thũng’wa-inĩ ciao.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani
nĩagatũma andũ-a-nja acio
a Zayuni magĩe na ironda
mĩtwe;
Jehova nĩakoonania njaga yao.”

¹⁸ Mũthenya ũcio Jehova nĩakamaaũra
mathaga mao: nĩmo bangiri, na rĩtamĩ
rwa kuoha njuĩrĩ, na mĩgathĩ ĩrĩa ĩhacĩte
ta mweri, ¹⁹ na icũhĩ cia matũ, na mĩrĩnga
ya moko, na taama wa kwĩhumbĩra
ũthiũ, ²⁰ na itambaya cia mĩtwe, na
irengeeri cia magũrũ, na mĩcibi, na cuba
cia maguta manungi wega, na ithiitũ ²¹ na
icũhĩ cia mũhũũri cia moko, na icũhĩ cia
maniũrũ, ²² na nguo ndaihu ĩria njega,
na gũbia, na tũbuti, na nguo cia igũrũ,

na tūmondo, ²³ na icicio cia kwīrora, na nguo cia gatani īrīa njega, na itambaya, na macuka ma ciande.

²⁴ Handū ha mūtatarīko mweга
gūkaagīa na mūnungo
mūūru;
handū ha mūcibi hagaakorwo
mūkanda;
handū ha njuīrī thondeke weга
hagīe kīhara;
handū ha nguo njega hakaagīa
nguo ya ikūnia;
nahandū ha ūthaka wa
mwīrī hagīe gūcinanwo na
ruoro.

²⁵ Arūme anyu makoaragwo na
rūhiū rwa njora,
nacio njamba cianyu cia ita
ikaaniinīrwo mbaara-inī.

²⁶ Thingo cia Zayuni nīigacakaya na
igirīke,
na itūūra rū rīkire ihooru,
na rīikare rīmomoretwo,
rīkagūa thī.

4 Na rīrī, mūthenya ūcio andū-a-
nja mūgwanja makaanyīta
mūndū mūrūme ūmwe,
mamwīre atīrī, “Tūrīrīlaga irio
ciitū ithuī ene,
na twīheage nguo;
no ūreke twītanagio nawe.
Twehererie thoni ciitū!”

Thuuna ya Jehova

² Mūthenya ūcio Thuuna ya Jehova
nīigathakara na īgīe riiri, namo
maciaro ma būrūri ūcio magaakorwo
marī mega, na marī mwīraho na riiri
wa arīa magaakorwo marī matigari
kūu Isiraeli! ³ Na rīrī, nīgūgakinya atīrī,
andū arīa magaatigwo Zayuni, na arīa
magaakorwo matigaire Jerusalem,
mageetagwo atheru, nao nī arīa othe
maandikitwo na magaathīrīrwo gūtūūra
muoyo kūu Jerusalem. ⁴ Mwathani
nīagathambia gīko kīrīa kīūru kīa andū-
a-nja a Zayuni; nīagatheria Jerusalem
marooro ma thakame arī na roho wa
gūtuanīra ciira o na roho wa gūcina na

mwaki. ⁵ Ningī Jehova nīagatūma itu rīa
ndogo rīgīe kūndū guothe mūthenya
kūrīa gūkarītwo nī andū kīrīma-inī kīu
gīa Zayuni, na atūme kūrīa kūnganītwo
gwakane rūrīrīmī rwa mwaki ūtukū;
igūrū rīa riiri ūcio wothe gūgaakorwo
taarī hema. ⁶ Īgaatuīka ta gīthūnū gīa
kūrehe kīrīruru gīa kwīgītia kuuma
kūrī ūrugarī wa mūthenya, na handū
ha kūūrīra na ha kwīgītia kuuma kūrī
kīhuhūkanio kīa rūhuho na kīa mbura.

Rwīmbo rwa Mūgūnda wa Mīthabibū

5 Nīngūinīra mwendwa wakwa
ūrīa nyendete rwīmbo,
ndīmūinīre rwīmbo rūkonīī
mūgūnda wake wa
mīthabibū:
Mwendwa wakwa aarī na
mūgūnda wa mīthabibū
kīrīma-inī handū hanoru mūno.
² Akīūthiūrūrūkīria na mūtaro,
na akīūngania mahiga marīa
mothe maarī kuo akīmate,
agīcooka akīūhaanda mīthabibū
īrīa mīega mūno.
Nīaakire mūthiringo mūraihi na
igūrū kūu thīinī wago,
o na nīngī akīenja handū ha
kūhihagīra thabibū.
Nake agīeterera ūciare thabibū
njega,
no rīrī, waciarire thabibū cia
gīthaka.

³ “Atīrīrī, inyuī andū aya
mūtūūra Jerusalem o na
andū a Juda,
tūtuthaniei ciira, nī na
mūgūnda wakwa wa
mīthabibū.

⁴ Nī ūndū ūrīkū ūngī ingīekire
mūgūnda ūcio wakwa wa
mīthabibū
gūkīra ūguo ndawīkire?
Waciarire thabibū cia gīthaka
nīkī,
o hīndī īrīa ndetereire ūciare
thabibū njega?

⁵Atĩrĩrĩ, nĩngũmwĩra ũrĩa ngwĩka
mũgũnda ũcio wakwa wa
mĩthabibũ:

Nĩngũwehereria rūgiri rwaguo,
nĩguo wanangwo,
njooke momore rūthingo rwaguo,
nĩguo ũrangĩrĩrio.

⁶Ndĩūtiganĩrie wanangĩke,
ũtegũcehwo kana kũrĩmwo,
naguo ũrĩmeraga cong'e na
mũigua.

Ningĩ njathe matu
matikanaurĩrie mbura.”

⁷Mũgũnda wa mĩthabibũ
wa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
nĩguo nyũmba ya Isiraeli,
nao andũ a Juda
nĩo mũgũnda wake wa
mĩthabibũ ũrĩa akenagĩra.
Nake eethire ciira wa kĩhooto,
akĩona o ũiti wa thakame;
agĩcaria ũthingu, no akĩigua
kĩrĩro kĩa mĩnyamaro.

Haaro na Gũtuĩrwo Ciira

⁸Kaĩ, inyuĩ arĩa mũikaraga
mũkĩiongagĩrĩra nyũmba
mũrĩ na haro-ĩ!
O inyuĩ mũnyiiitithanagia
gĩthaka kĩmwe na kĩrĩa
kĩngĩ gĩgatuĩka kĩmwe,
nginya hakaaga handũ ha
gũtigĩria andũ arĩa angĩ,
nĩguo mũtũũre bũrũri-inĩ mũrĩ
inyuiki.

⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte
atĩrĩ ngĩguaga:

“Ti-itherũ nyũmba iria nene
nĩgakira ihooru,
nacio nyũmba iria thaka ciage
andũ a gũciikara.

¹⁰Mũgũnda wa ĩka ikũmi wa

mĩthabibũ ũkaaruta bathi
ĩmwe^a ya ndibei,
nayo homeri ĩmwe^b ya mbegũ
yume eba ĩmwe^c ya ngano.”

¹¹Kaĩ arĩa marokaga gũũkĩra rūciinĩ
tene,

makahang'ire njoochi marĩ na
haaro-ĩ!

o acio maikaraga thĩ ũtukũ
gũgakũra,

nginya makarĩno nĩ ndibei.

¹²Maruga-inĩ mao makoragwo na
inanda cia mũgeeto,

na cia inubi na tũhembe, na
mĩtũrirũ, o na ndibei,

no matirũmbũyagia ciiko cia
Jehova,

na makaagĩra wĩra wa moko
make gĩtĩio.

¹³Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa
nĩmagatahwo matwarwo
bũrũri ũngĩ

nĩ ũndũ wa kwaga ũmenyo;

andũ ao arĩa atĩiku magaakua nĩ
ng'aragu,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa kĩhooteke nĩ
nyoota.

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio mbĩrĩra nĩnenehetie
thuti nĩ ũndũ wao,

na ĩgaathamia kanua kayo
gatarĩ gĩturi;

kũu nĩkuo gũkaaharũrũka andũ
ao arĩa marĩ igweta na
ikundi cia andũ,

hamwe na andũ arĩa
manyuuaga makanegena, o
na arĩiu.

¹⁵Nĩ ũndũ ũcio mũndũ

nĩakaharũrũkio,

nakĩo kĩrĩndĩ gĩconorithio,

namo maitho ma arĩa etĩĩ

maconorithio.

¹⁶No Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩagatũũgĩrio nĩ ũndũ wa
ciira wake wa kĩhooto,

nake Mũrungu, o we ũcio

^a10 nĩ ta lita 22

^b10 nĩ ta lita 220

^c10 nĩ ta lita 22

- mūtheru, nīakeyonania
nī mūtheru na ūndū wa
ūthingu wake.
- ¹⁷Hīndī ūyo ng'ondū ikaarĩaga ta irĩ
ūrĩithio-inĩ wacio;
natuo tũgondū tũkaarĩithagio
kūndū kūrĩa kwanangĩku
gwa itonga.
- ¹⁸Kaĩ arĩa maguucagia mehia na
mĩhĩndo ya maheeni marĩ
na haaro-ĩ!
o acio maguucagia waganu na
mĩkanda ta ĩrĩa ĩguucagia
ngaari cia ng'ombe,
- ¹⁹o acio moigaga atĩrĩ, “Ngai
nĩahiũhe oke,
nĩahĩke wĩra wake nĩguo
tũwone.
Nĩũkuhĩrĩrie,
mũbango wa Ūrĩa Mūtheru wa
Isiraeli nĩũũke,
nĩguo tũũmenye.”
- ²⁰Kaĩ arĩa metaga ūũru wega,
naguo wega makawĩta ūũru
marĩ na haaro-ĩ!
o acio matuaga nduma nĩyo
ũtheri, na ūtheri makaũtua
nduma,
na magatua kĩndū kĩrũrũ nĩ kĩrĩ
mũrĩo,
nakĩo kĩndū kĩrĩa kĩrĩ mũrĩo
magagitua nĩ kĩrũrũ.
- ²¹Hĩ! Kaĩ arĩa meyonaga marĩ oogĩ
maitho-inĩ mao,
na makeyona marĩ na ūmenyi
marĩ na haaro-ĩ!
- ²²Hĩ! Kaĩ andũ arĩa marĩ ngumo ya
kũnyua ndibei,
na njoorua cia kũriingia indo
cia gũtũma andũ marĩo
marĩ na haaro-ĩ!
- ²³o arĩa marekagĩrĩria andũ arĩa
mehĩtie nĩ ūndũ wa ihaki,
no makarega gũtua ciira wa
kĩhooto wa andũ arĩa
matehĩtie.

- ²⁴Nĩ ūndũ ūcio, o ta ūrĩa nĩnĩmbĩ
cia mwaki icinaga itira cia
mũgũnda,
na ta ūrĩa nyeki nyũmũ
ĩniinũkagio nĩ rũrĩrĩmbĩ
rwa mwaki-rĩ,
ũguo noguo mĩri yao ĩkaabutha,
na kĩro kĩa kũmbũrwo o ta
rũkũngũ;
nĩgũkorwo nĩmaregete
watho wa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
na makamena kiugo kĩa Ūrĩa
Mūtheru wa Isiraeli.
- ²⁵Nĩ ūndũ ūcio marakara ma Jehova
maakanĩte mookĩrĩre andũ
ake;
nake nĩatambũrũkĩtie guoko
amagũthe magũe thĩ.
Irĩma nacio igathingitha,
nacio ciimba ciao ikaaraganio
njĩra-inĩ ta mahuti.
- No o na kũrĩ ūguo-rĩ, marakara
make matirĩ maraahũahũa,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu.
- ²⁶Nake ahaicĩtie bendera handũ
igũrũ eete ndũrĩrĩ iria irĩ
kũraya,
nao arĩa marĩ ituri cia thĩ
ahuhaga biringi akĩmeeta.^a
Nĩo aya mokĩte,
mateng'ereite na ihenya.
- ²⁷Gũtirĩ o na ūmwe wao ūraanoga
kana akahĩngwo,
gũtirĩ o na ūmwe ūracũũnga
kana agakoma;
gũtirĩ ūraregeria mũcibi njohero,
o na gũtirĩ rũrigi rwa kĩaatũ
rũtuĩkĩte.
- ²⁸Mĩguĩ yao nĩ miũgĩ,
namo mota mao mothe
nĩmageete;
mahũngũ ma mbarathi ciao
mahaana ta ihiga rĩa nyaigĩ,
namo magũrũ ma ngaari ciao
cia ita mathiiaga ta rũhuho.

^a26 Ashuri na Babuloni nĩcio ndũrĩrĩ icio
igwetetwo.

²⁹ Mūraramo wao nĩ ta wa
mūrũũthi,
nao mararamaga o ta njaũ cia
mĩrũũthi;
marurumaga makĩnyiita ũguĩmi
wao,
na makaũkuua na gũtirĩ
ũngĩũteithũra.

³⁰ Mũthenya ũcio makaararama nĩ
ũndũ wa kĩrĩa manyiitĩte,
o ta ũrĩa iria rĩrurumaga rĩgĩkia
ndiihũ.

Na mũndũ angĩgaacũthĩrĩa
bũrũri-inĩ,
akoono no nduma ĩrĩ kuo na
mĩnyamaro,
o nago ũtheri nĩũgaathiĩkwo nĩ
matu.

Gũtũmwo kwa Isaia

6 Na rĩrĩ, mwaka ũrĩa Mũthamaki Uzia
aakuire-rĩ, nĩguo ndonire Mwathani
aikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene, kĩrĩ igũrũ na
gĩtũũgĩrĩtio, nayo nguo yake yaiyũrĩte
hekarũ nĩ ũndũ wa ũrĩa yaraihiĩte.

² Igũrũ wake kwarũgamĩte aserafi, na
o mũserafi ũmwe aarĩ na mathagu
matandatũ: nao makehumbĩra mothiũ
mao na mathagu meerĩ, namo meerĩ
makehumbĩra magũrũ namo, na meerĩ
makombũka namo. ³ Nao metanaga
makerana atĩrĩ:

“Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩwe mũtheru, ĩĩ nĩwe
mũtheru, ti-itherũ nĩwe
mũtheru;
thĩ yothe ĩiyũritwo nĩ riiri
wake.”

⁴ Nĩ ũndũ wa mĩrurumo wa mĩgambo
yao, itugĩ cia mĩrango na hingĩro ciaguo
ikĩenyenya, nayo hekarũ ikĩiyũra ndogo.

⁵ Na nĩ ngĩanĩrĩa ngiuga atĩrĩ, “Hĩ! Kaĩ
ndĩ na haaro-ĩ! Ndĩgũthĩra! Nĩgũkorwo
ndĩ mũndũ wa mĩromo ĩtarĩ mĩtheru, o
na ningĩ ndũũranagia na andũ matarĩ
mĩromo mĩtheru, na maitho makwa
nĩmonete Mũthamaki, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe.”

⁶ Hĩndĩ ĩyo mũserafi ũmwe akĩũmbũka,

agĩũka harĩ nĩ akuiũte ikara rĩa mwaki
na guoko, rĩrĩa aarutĩte na mĩhato
kĩgongona-inĩ.^a ⁷ Mũserafi ũcio akĩĩhutia
kanua na ikara rĩu, akiuga atĩrĩ, “Kuona
atĩ ikara rĩrĩ nĩrĩahutia mĩromo yaku,
mahĩtia maku nĩmeherio, o namo mehia
maku nĩmahoroherio.”

⁸ Nĩngĩ ngĩigua mĩgambo wa Mwathani
ũkĩũria atĩrĩ, “Nũũ ngũtũma? Na nũũ
ũgũthĩ handũ haitũ?”

Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha.
Ndũma!”

⁹ Nake akĩnjĩira atĩrĩ, “Thĩ ũkeere
andũ aya atĩrĩ:

“ ‘Inyuĩ tũũrai o mũiguaga no
mũtikanamenye ũndũ;
tũũrai muonaga no
mũtikanakuũke.’

¹⁰ Tũma ngoro cia andũ aya ciũme,
o na ũtũme matũ mao magĩe
njiika mage kũigua,
o na ũhinge maitho mao matige
kuona.

Tondũ maahota kuona na maitho
mao,
na maigue na matũ mao,
na ngoro ciao igĩe na ũmenyo,
macooke magarũrũke mahonio.”

¹¹ Na nĩ ngĩcooka ngĩũria atĩrĩ,
“Mwathani, nĩ nginya rĩ?”
Nake akĩnjookeria atĩrĩ:

“Nĩ nginya hĩndĩ ĩrĩa matũũra
marĩa manene magaakorwo
maanangĩtwo
na matarĩ na wa kũmatũũra,
nacio nyũmba ikorwo ĩtiganĩrio,
na mĩgũnda ĩkaanangwo na
ĩgathũkio biũ,

¹² o nginya rĩrĩa Jehova agaakorwo
atwarĩte andũ othe kũraya,
nago bũrũri ũgatanĩrio biũ.

¹³ Na rĩrĩ, o na kũngĩkorwo kũrĩ na

^a6 Gĩkĩ nĩ kĩgongona kĩarĩ gatagatĩ ka
Handũ-harĩa-Hatheru kĩa mahuti marĩa
manungi wega.

gĩcunji gĩa ikũmi kĩa andũ
gĩtigaire bũrũri-inĩ-rĩ,
bũrũri ũcio no ũkaanangwo
rĩngĩ.
No rĩrĩ, o ta ũrĩa mũceneni na
mũgandi ĩtigagio ithukĩ
yatemwo-rĩ,
ũguo noguo rũciaro rũrũ
rwamũre rũgaatigario
gĩtina kĩaruo bũrũri-inĩ
ũcio.”

Kĩmenyithia kĩa Imanueli

7 Hĩndĩ ĩrĩa Ahazu mũrũ wa Jothamu,
mũrũ wa Uzia, aarĩ mũthamaki wa
Juda-rĩ, Rezini mũthamaki wa Suriata
marĩ na Peka mũrũ wa Remalia
mũthamaki wa Isiraeli, makĩambata
mathiĩ magatharikĩre itũũra rĩa
Jerusalemu, no matiigana kũrĩtooria.^a

² Na rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Daudi
nĩ meerirwo atĩrĩ, “Andũ a Suriata
nĩmanyiitanĩte na andũ a Efiraimu”; nĩ
ũndũ ũcio ngoro ya Ahazu o na ngoro
cia andũ ake ikĩinaina o ta ũrĩa mĩtĩ ya
mũtitũ ĩinainagio nĩ rũhuho.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩira Isaia atĩrĩ,
“Umagara, wee mũrĩ na mũrũguo Sheari-
Jashubu, mũthiĩ mũgatũnge Ahazu
mũthia-inĩ wa mũtaro ũrĩa uumĩte
Karia-inĩ ka Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ
Gĩthaka kĩa Mũthambia-Nguo.”⁴ Ũmwĩre
atĩrĩ, “Wĩmenyerere, ũkare ũhooreire na
ndũgetigĩre. Ndũkareke ũũrwo nĩ hinya
nĩ ũndũ wa icinga icio igĩrĩ iratooga
ndogo; ndũgetigĩre marakara mahiũ ma
Rezini, na ma Suriata, o na ma mũrũ wa
Remalia.”⁵ Suriata, na Efiraimu, na mũrũ
wa Remalia nĩmaciirĩre gũkwananga,
makoiga atĩrĩ, ⁶ “Nĩtũtharikĩre Juda,
tũkũnyariire na tũkũgayane, na tũtue
mũrũ wa Tabeeli mũthamaki wakuo.”

⁷ No rĩrĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ Ũhoro ũcio ndũgaakinyanĩra,
na ndũgekĩka,

⁸ nĩgũkorwo itũũra inene rĩa
Suriata nĩ Dameski,
na mũnene wa Dameski no
Rezini.

Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo
ĩtandatũ na ĩtano
ĩtaanathira-rĩ,
andũ a Efiraimu magaakorwo
maharaganĩtio ũndũ
matangĩcooka gũtuĩka
rũrĩrĩ.

⁹ Ningĩ itũũra inene rĩa Efiraimu nĩ
Samaria,
na mũnene wa Samaria no
mũrũ wa Remalia.

Mũngĩaga kũrũgama mũrũmĩte
wega wĩtĩkio-inĩ wanyu-rĩ,
mũtikehaanda o na atĩa.”

¹⁰ Ningĩ Jehova nĩariĩrie Ahazu o rĩngĩ,
akĩmwĩra atĩrĩ, ¹¹ “Ītia kĩmenyithia
kuuma kũrĩ Jehova Ngai waku, o na
kiumĩte kũndũ kũrĩa kũriku mũno, kana
kiumĩte igũrũ kũrĩa kũraihi mũno.”

¹² No Ahazu akiuga atĩrĩ, “Nĩi ndigwĩtia;
nĩi ndikũgeria Jehova.”

¹³ Ningĩ Isaia akiuga atĩrĩ, “Ta iguai rĩu,
inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi! Anga
mũkuona arĩ ũndũ mũnini kũgeria
ũkirĩrĩria wa andũ? Anga nĩmũũkũgeria
ũkirĩrĩria wa Ngai wakwa o nago?”¹⁴ Nĩ
ũndũ ũcio-rĩ, Mwathani we mwene
nĩakamũhe kĩmenyithia: Nĩgũkorwo
mũirĩtu gathirange nĩakagĩa nda
aciare kahĩ, nake agatue Imanueli.

¹⁵ Iria imata na ũũkĩ nĩcio gakarĩaga
rĩrĩa gakaamenya kũrega ũũru na
gwĩthuurĩra maũndũ marĩa mega. ¹⁶ No
mbere ya kahĩ kau kũmenya kũrega
ũũru na gwĩthuurĩra maũndũ marĩa
mega-rĩ, bũrũri ũcio wa athamaki acio
eerĩ wĩtigĩrĩte nĩũkanangwo. ¹⁷ Jehova
nĩagakũrehithĩria wee mwene na andũ
aku, o na andũ a nyũmba ya thoguo
maũndũ matarĩ moneka kuuma rĩrĩa
Efiraimu aatiganire na Juda; Jehova
akaarehera mũthamaki wa Ashuri.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo Jehova nĩakahuuhĩra ngĩ
mĩrũri, aciĩte kuuma tũrũũ-inĩ twa
kũraya twa bũrũri wa Misiri, na eete

^a1 Mwaka wa 735 mbere ya gũciarwo
gwa Kristũ, andũ a Isiraeli na a Suriata
nĩmendaga gũũkĩrĩra bũrũri wa Ashuri, na
nĩmendaga Ahazu amateithĩrie.

njũkĩ iria irĩ bũrũri wa Ashuri. ¹⁹ Nacio ciothe nĩcigooka ciikare iharũrũka-inĩ cia mĩkuru, na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia mahiga, na ihinga-inĩ ciothe cia mĩigua, na marima-inĩ mothe ma maaĩ. ²⁰ Mũthenya ũcio Mwathani nĩakahũthĩra rwenji rũkomboretwo kuuma mũrĩmo wa Rũũĩ rwa Farati; naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri; nake nĩakenja mĩtwe yanyu na njuĩrĩ cia magũrũ manyu, o na ningĩ enje nderu cianyu. ²¹ Mũthenya ũcio, mũndũ akaarĩithia o moori ĩmwe na ng'ondũ igĩrĩ. ²² Na tondũ wa ũingĩ wa iria rĩrĩa igaakamagwo-rĩ, mũndũ ũcio akaanyuuaga iria imata. Arĩa othe magaatigara kũu bũrũri ũcio makaanyuuaga iria imata, na marĩage ũũkĩ. ²³ Mũthenya ũcio, kũndũ kũrĩa guothe kwarĩ mĩthabibũ 1,000 ĩngĩendirio cekerĩ 1,000^a ya betha, gũgaakũra o cong'e na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁴ Andũ magaaithiaga kuo marĩ na ũta na mĩguĩ, nĩgũkorwo bũrũri ũcio ũkaiyũra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua. ²⁵ Nakuo irĩma-inĩ guothe kũrĩa kwanarĩmwo na icembe, mũtigacooka gũthiĩ nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra cong'e, na mĩtĩ ya mĩigua; kũndũ kũu gũgaatuĩka gwa kũrĩithagio ng'ombe, na gwa kũrangagwo nĩ ndũũru cia ng'ondũ.

Jehova Kũhũthĩra Ashuri

8 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya kĩbaũ kĩnene, na ũkĩandĩke na karamu ka ndũire ũũ: Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ² Na nĩ nĩngwĩta Uria ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Zekaria mũrũ wa Jeberekia matuĩke aira akwa ehokeku.”

³ Hĩndĩ ĩyo ngĩthiĩ, ngĩkoma na mũtumia wakwa, nake akĩgĩa nda, agĩciara kahĩ. Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Gatue Maheri-Shalali-Hashi-Bazu. ⁴ Kahĩ kau gataanamena gwĩtana koige ‘Baba’ kana ‘Maitũ’, ũtonga wa Dameski na indo iria itahĩtwo nĩ Samaria nĩgakuuo nĩ mũthamaki wa Ashuri.”

⁵ O rĩngĩ Jehova akĩnjarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ:

^a23 nĩ ta kilo ikũmi na ĩmwe na nuthu (11:5)

⁶ “Kuona atĩ andũ aya nĩmaregete maaĩ marĩa mathereraga mahooreire ma Siloamu,^b na magakenera Rezini o na mũrũ wa Remalia-rĩ, ⁷ nĩ ũndũ ũcio Mwathani akirĩĩ kũmarehithĩria mũiyũro mũnene wa Rũũĩ rwa Farati, naruo nĩruo mũthamaki wa Ashuri arĩ na riiri wake wothe. Rũkaaiyũrĩrĩa mĩkaro yaruo yothe, na ruune hũgũrũrũ ciaruo, ⁸ ningĩ rũgaathiĩ rũhaatĩte Juda rũiyũre guothe, rũhĩtũkĩire kuo na rũkinye nginya ngingo. Mathagu maaruo matambũrũkĩtio makaahumbĩra wariĩ wa bũrũri waku, wee Imanueli!” ⁹ Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ a ndũrĩrĩ, ugĩrĩriai mbugĩrĩrio ya mbaara, na no mũgũthetherwo! Ta thikĩrĩriai inyuĩ mabũrũri ma kũraya. Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo! Haarĩriai mbaara, na no mũgũthetherwo! ¹⁰ Thugundai mĩbango yanyu, no ĩgaatuĩka ya tũhũ; ariai ũhoru wa matanya manyu, no matikahinga, nĩgũkorwo Mũrungu arĩ hamwe na ithuĩ.

Wĩtigĩre Ngai

¹¹ Jehova nĩanjarĩirie ũhoru ũcio agwatĩirie mũno, na akĩngaania ndikarũmĩrĩre njĩra cia andũ acio. Akĩnjĩra atĩrĩ:

^b6 Maaĩ ma itũũra rĩa Jerusalemu mooimaga Karia ga Siloamu, karĩa kaarĩ nja ya itũũra rĩu.

¹²“Maündũ marĩa mothe andũ aya
metaga ndundu ya gwĩka
ũũru,
wee ndũkamete ndundu ya
gwĩka ũũru;
na ndũgetigĩre kĩrĩa metigagĩra,
na ndũkamakio nĩkĩo.”^a

¹³Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
mũrĩtuaga mũtheru,
we nĩwe mwagĩrĩrwo nĩ
gwĩtigĩra,

o we nĩwe ũngĩtũma mũmake,
¹⁴na nĩwe ũgaatuĩka handũ hanyu
harĩa haamũre;
no kũrĩ nyũmba cieri cia Isiraeli
agaatuĩka
ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ
mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa
rũtũmaga magũe.
Na kũrĩ andũ arĩa matũũraga
Jerusalemu
agaatuĩka mũtego na gĩkerenge
gĩa kũmanyiita.

¹⁵Aingĩ ao nĩmakahĩngwo;
nao magũe na moinĩke,
magwatio na manyiitwo.”

¹⁶Oha ũira ũcio na watho ũcio,
ũũhũũre mũhũũri ũtuĩke kĩrĩa
harĩ arutwo akwa.

¹⁷Niĩ ngweterera Jehova,
ũrĩa ũhithĩte nyũmba ya Jakubu
ũthiũ wake.
Ndĩrĩkaraga ndĩmwĩhokete.

¹⁸Niĩ hamwe na ciana iria Jehova
aheete-rĩ, nĩ ithuĩ marũũri na imenyithia
thiĩnĩ wa Isiraeli kuuma kũrĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ũrĩa ũtũũraga
Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni.

¹⁹Andũ mangĩkwĩra ũgatuĩrie
kĩrĩa kuuma kũrĩ aragũri na ago arĩa
mahehanaga na makang’ung’ura-rĩ,
ũkaamoria atĩrĩ, “Githĩ andũ
matigĩrĩrwo nĩgũtuĩria ũhoru harĩ
Ngai wao?” Nĩ kũ gĩgũtũma mũtuĩrie
ũhoru wa andũ arĩa marĩ muoyo kuuma

^a¹² Rĩrĩa andũ maaiguire ũhoru wa
kũnyiitana kwa Isiraeli na Suriata
nĩmamakire.

kũrĩ arĩa akuũ? ²⁰Nĩ kaba mũũtuĩrie
watho-inĩ wa Ngai o na ũira-inĩ wake!
Angĩkorwo ũhoru wao ndũkũringana na
ciugo ici, o nao matirĩ na ũtheri. ²¹Andũ
magaatuĩkanagĩria bũrũri-inĩ marĩ
anyamaarĩku na marĩ ahũtu; na rĩrĩ,
rĩrĩa makahũũta mũno, nĩmakarakara
mũno na matiire maitho na igũrũ,
nao marume mũthamaki wao na Ngai
wao. ²²Hĩndĩ ĩyo makaarora thĩ mone
o mũnyamaro, na nduma, na kĩahe gĩa
kũmakania, nao nĩmagaikio nduma-inĩ
ndumanu.

Nĩtũciarĩrwo Mwana

9 No rĩrĩ, andũ a bũrũri ũyũ arĩa
makoretwo marĩ na mũnyamaro
matigacooka kũgĩa na kĩahe. Mbere ĩyo
nĩanyararithirie bũrũri wa Zebuluni
na bũrũri wa Nafitali, no mahinda ma
thuutha-inĩ nĩagatũithia bũrũri ũrĩa
ũgereire iria-inĩ, ũikũrũkanĩtie na
Rũũ rwa Jorodani, nĩkuo gwĩtagwo
Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

²Andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ
nduma ta ya gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.

³Wee nĩũingĩhĩtie rũrĩrĩ rũu,
na ũkongerera gĩkeno kiaruo;
andũ aruo makenaga marĩ mbere
yaku,

o ta ũrĩa andũ makenagĩra
magetha,
magakena o ta ũrĩa andũ
makenaga
makĩgayana indo cia ndaho.

⁴Nĩgũkorwo o ta ũrĩa kwarĩ
mũthenya ũrĩa Amidiani
maahootirwo,
ũguo noguo unangĩte icooki
rĩrĩa rĩmaritũhagĩra,
na ũkoinanga mũtĩ wa
kũmoohania ciande,
na rũthanju rwa arĩa
mamahinyagĩrĩria.

⁵Iraatũ ciothe cia njamba cia

ita iria ihūthagĩrwo
mbaara-inĩ,
na nguo ciothe ĩtoboketio
thakame-inĩ,
igaatuĩka cia gũcinwo
ta irĩ ngũ cia mwaki.
⁶Nĩgũkorwo nĩtũciarĩrwo kaana,
tũkaheo kahĩ,
naguo wathani ũgaakorwo
ciande-inĩ ciako.
Nako gageetagwo
Mũheani-Kĩrĩra-wa-Kũgegania,
Mũrungu Mwene-Hinya,
Ithe-wa-Andũ-wa-Tene-na-Tene,
Mũnene-wa-Thayũ.
⁷Naguo ũhoru wa gũtheerema kwa
ũthamaki wake na thayũ
gũtirĩ hĩndĩ igaathira.
Agaathamakagĩra ũthamaki wake
aikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene kĩa
Daudi,
aũhaande na aũtiirĩrĩre
na ciira wa kĩhoo to na ũthingu,
kuuma rĩu nginya tene.
Kĩyo kĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
nĩkĩo gĩgaatũma maũndũ macio
mekĩke.

Jehova Kũrakarĩra Isiraeli

- ⁸Mwathani nĩatũmĩte ndũmĩrĩri ya
gũũkĩrĩra Jakubu;^a
nayo nĩgakinyĩra Isiraeli.
⁹Nao andũ othe nĩmakamenya
ũhoru wayo,
andũ acio a Efiraimu, na arĩa
matũũraga Samaria,
o acio moigaga na mwĩtĩio na
nguthi ngoro-inĩ atĩrĩ,
¹⁰“Maturubarĩ nĩmagwĩte thĩ,
no ithuĩ tũgwaka rĩngĩ na
mahiga maicũhie;
mĩtĩ ya mĩkũyũ nĩmĩteme,
no ithenya rĩayo tũgwaka na
mĩtarakwa.”
¹¹No rĩrĩ, Jehova nĩaheete andũ arĩa

- marĩ muku na Rezini hinya
mamookĩrĩre,
na akaarahũra thũ ciao.^b
¹²Andũ a Suriata kuuma mwena wa
irathĩro,
na Afilisti kuuma mwena wa
ithũiro
nĩmathamĩtie kanua,
magatambuura Isiraeli.
No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara
make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu.
¹³No rĩrĩ, andũ acio maticookereire
ũcio wamahũũrĩre,
kana makarongooria Jehova
Mwene-Hinya-Wothe.
¹⁴Nĩ ũndũ ũcio Jehova nĩagatinia
mũtwe na mũting’oe wa
Isiraeli,
na arenge rũhonge rwa
mũkĩndũ na rwa ithanjĩ o
mũthenya ũmwe.
¹⁵Athuuri na andũ arĩa marĩ igweta
nĩo mũtwe,
nao anabii arĩa marutanaga
ũhoru wa maheeni nĩo
mũting’oe.
¹⁶Nĩgũkorwo atongoria a andũ aya
nĩo mamahĩtithagia,
nao arĩa matongoragio
makahĩtithio njĩra.
¹⁷Nĩ ũndũ ũcio Mwathani
ndagakenio nĩ aanake,
kana aigũire ciana cia ngoriai
na atumia a ndigwa tha,
nĩgũkorwo andũ othe matiĩtigĩrĩte
Ngai na nĩ aaganu,
natuo tũnua twao tuothe
twaragia maũndũ mooru.
No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara
make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu.

^a8 Jakubu, Isiraeli, Efiraimu na Samaria
ciothe nĩ kuuga ũthamaki wa Gathigathini;
itũura inene riagio rĩarĩ Samaria.

^b11 Thũ cia Rezini ciarĩ andũ a Ashuri arĩa
marĩ hamwe na andũ a Suriata na Afilisti
maatharĩkĩre Isiraeli.

¹⁸Ti-itherũ waganu ũrĩrĩmbũkĩte ta mwaki,
ũgacina cong'e na mũigua,
na ũgaakana ihinga-inĩ cia mũtitũ,
nayo ndogo yaguo ĩgeekonja
yambatĩte na igũrũ ta itu
ithĩmbu.

¹⁹Nĩ ũndũ wa mang'ũrĩ ma Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
bũrũri nĩũgaacinwo biũ,
nao andũ magaatũika ta ngũ cia
mwaki;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũgacaaĩra mũrũ wa nyina.

²⁰Magaathara irio cia mwena wao
wa ũrĩo,
na makorwo marĩ o ahũtu;
makaarĩa cia mwena wao wa
ũmotho,
no matihũũne.
O mũndũ akaarĩa nyama cia ciana
ciake mwene;

²¹Manase akaarĩa Efiraimu, nake
Efiraimu arĩe Manase:
nao marĩ hamwe nĩmagookĩrĩra
Juda.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara
make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu.

10 ¹Kaĩ arĩa mathondekaga
mawatho matarĩ ma
kĩhooto marĩ na haaro-ĩ!
o arĩa marutaga mawatho ma
kũhinyanĩrĩria,

²nĩguo mahotomie ciira wa andũ
arĩa athĩĩni,
na magirĩrĩrie kĩhooto kĩa andũ
akwa arĩa mahinyĩrĩrio,
na magatua atumia a ndigwa
iguĩma rĩao,
o na magatunya ciana cia
ngoriai indo ciacio.

³Mũgeeka atĩa mũthenya wa ciira,
rĩrĩa mũgaakorererwo nĩ
mwanangĩko uumĩte
kũraya?

Mũkoorĩra kũrĩ ũ amũteithie?
Ūtonga wanyu mũkaaũtiga kũ?

⁴Gũtirĩ ũndũ ũgaakorwo ũtigarĩte
tiga kwĩnyiihia gatagatĩ ka
mĩgwate,
kana mũgũe gatagatĩ ka arĩa
makuĩte.

No o na kũrĩ ũguo-rĩ, marakara
make matirĩ maraahũahũ,
guoko gwake no gũtambũrũkĩtio
o na rĩu.

Ngai Gũtuĩra Andũ a Ashuri Ciira

⁵"Kaĩ andũ a Ashuri marĩ na
haaro-ĩ! o acio rũthanju rwa
marakara makwa,
na thĩmbũ ya mang'ũrĩ makwa!

⁶Ndĩmatũmaga mookĩrĩre rũrĩrĩ
rũrĩa rũtooĩ Ngai,
ngamatũma mookĩrĩre andũ
arĩa mandakaragia,
nĩguo matunyane indo, na
mahurie ndaho,
na mamarangĩrĩrie ta ndoro ya
njĩra-inĩ.

⁷No ũguo tiguu maciirĩire gwĩka,
ũndũ ũyũ tiguu ũrĩ meciiria-inĩ
mao,

muoroto wao nĩ kwananga,
na kũniina ndũrĩrĩ nyingĩ biũ.

⁸Mũthamaki wa Ashuri aaragia,
akoiga atĩrĩ, 'Githĩ anene
akwa a ita othe ti athamaki?

⁹Githĩ itũũra rĩa Kalino
rĩtiekirwo o ta Karikemishi?
O narĩo Hamathu-rĩ, githĩ
rĩtiekirwo o ta Aripadi?
Narĩo Samaria githĩ rĩtiekirwo o
ta Dameski?

¹⁰O ta ũrĩa guoko gwakwa
gwatunyanire mothamaki
marĩa meigagĩra mĩhianano
ya kũhooywo,
o macio maarĩ mĩhianano
mũingĩ mũicũhie gũkĩra
ya Jerusalemu na ya
Samaria-rĩ,

¹¹githĩ ndigeeka Jerusalemu

na mīhianano yarīo ya
kūhooywo
o ta ūrīa ndeekire Samaria na
mīhianano yarīo?’ ”

¹² Mwathani aarīkia wīra wake
wothe wa gūūkīrīra Kīrīma gĩa
Zayuni na Jerusalemu-rī, akoiga atīrī,
“Nīngūherithia mūthamaki wa Ashuri
nī ūndū wa mwītīio wa ngoro yake na
mwītūūgīrio wake, nī ūndū wa ūrīa
oonaga ta ekīrīrwo. ¹³ Nīgūkorwo oigaga
atīrī:

“ ‘Njīkīte ūguo na hinya wa guoko
gwakwa,
o na ūūgī wakwa, tondū ndī na
ūmenyo.
Nīndeheririe mīhaka ya ndūrīrī,
na ngītaha igītina ciao,
na ta mūndū ūrī na hinya-rī,
nīndatooririe ahamaki ao.

¹⁴ O ta ūrīa mūndū akinyagīra
gītara,
ūguo noguo guoko gwakwa
gwakinyīrire ūtonga ūcio
wa ndūrīrī;
o ta ūrīa andū macookanagīrīria
matumbī marīa
maatiganīrio,
ūguo noguo na nīi
ndacookanīrīrie mabūrūri
mothe;
gūtīrī o na ūmwe wabatabatirie
ithagu rīaguo,
kana ūgīathamia kanua kaguo
ūkīgamba.’ ”

¹⁵ Ithanwa-rī, rīahota
kwīyambararia igūrū rīa
ūrīa ūtemaga mūtī narīo,
kana mūthumeno wītīre ūrīa
ūūguucagia?
Kaī rūthanju rūngīkīhiūria ūrīa
ūruoete na igūrū,
kana thimbū ihiūrie ūrīa ūtarī
mbaū!

¹⁶ Nī ūndū ūcio Mwathani,
o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
nīakarehera njamba ciae cia

ita iria irī hinya mūrīmū wa
kūhīnja;
na handū ha kūhumbīrwo nī
riiri wake-rī, nī mwaki
magaakīrio
ūrīrīmbūke ta rūrīrīmbī.
¹⁷ Ūtheri wa Isiraēli agaatuīka
mwaki,
nake Ūrīa Mūtheru wao atuīke
rūrīrīmbī.
Ūgaakana na ūcine mīigua yake
na cong’e wake o mūthenya
ūmwe.

¹⁸ Nake nīakaniina biū riiri wa
mītītū yake,
o hamwe na wa mīgūnda yake
īrīa mīnoru,
o ta ūrīa mūndū mūrūaru
ahīnjaga agathirīrīkīra.
¹⁹ Nayo mītī ya mītītū yake
īgaatigara o mīnini,
atī o na mwana no andīke
mūīgana wayo.

Matigari ma Isiraēli

²⁰ Na rīrī, mūthenya ūcio andū arīa
magaatigara a Isiraēli,
o na arīa makaahonoka a
nyūmba ya Jakubu,
matigacooka kwīgiritania
na ūcio wamahūūrīte,^a
no makegiritania na Jehova o ma,
o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraēli.
²¹ Matigari nīmagacooka, o macio
matigari ma Jakubu-rī,
nīmagacookerera Mūrungu
Mwene-Hinya.
²² O na gūtūika andū aku, wee
Isiraēli maingīhīte ta
mūthanga wa iria-inī-rī,
no matigari magaacooka kwao.
Mwanangīko naguo
nīwathanītwo,
mwanangīko wa kuonania atī
itua rīake nī rīa kīhooto
kūna.

^a20 Ūcio wamahūūrīte nī Ashuri.

²³ Mwathani, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
nīwe ũkaananga būruri ũcio
wothe ta ũrĩa gwathanĩtwo.

²⁴ Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani, Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ:

“Inyuĩ andũ akwa arĩa mūtũũraga
Zayuni,
mūtigetigĩre andũ a Ashuri,
arĩa mamũhũũraga na rūthanju,
na makamuoera njũgũma
mamũũkĩrĩre ta ũrĩa
mwekagwo Misiri.

²⁵ Nĩgũkorwo no ihinda inini
rĩtigaire marakara makwa
igũrũ rĩanyu mathire,
namo mang’ũrĩ makwa
mamacookerere
mamaniine.”

²⁶ Ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩakamahũũra na kīboko,
o ta ũrĩa Amidiani mekirwo
rĩrĩa mooragũrwo rwaro-inĩ
rwa ihiga rĩa Orebu;
na nĩakambararia mũthĩgi wake
igũrũ rĩa maaĩ,
o ta ũrĩa eekire kũu būruri wa
Misiri.

²⁷ Mũthenya ũcio mũrigo wao
nĩũkeherio ciande-inĩ ciaku,
narĩo icooki rĩao rĩeherio
ngingo-inĩ cianyu;
icooki rĩu nĩrĩkoinangwo
nĩ ũndũ wa ũrĩa wee ũitũrĩrio
maguta.

²⁸ Nĩmaratoonya Aiathu;
maratuĩkanĩria Migironi;
o na maraiga igĩĩna ciao
Mikimashi.

²⁹ Nao makĩhĩtũkĩra mũkuru-inĩ,
makoiga atĩrĩ,
“Ũtukũ ũyũ tũkũraarĩrĩa Geba.”
Rama nĩkũinaina kũrainaina;
nakuo Gibe a itũũra rĩa Saũlũ nĩ
kũũra rĩroora.

³⁰ Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Galimu, uga
mbu!

Wee Laisha, thikĩrĩria!
Nawe Anathothu, wũĩ-ĩ!

³¹ Andũ a Madimena nĩ kũũra
maroora;
nao andũ a Gebimu nĩ kwĩhitha
marehitha.

³² Mũthenya wa ũmũthĩ marĩrũgama
kũu Nobu;
maramainainĩria ngundi
marĩ kũu kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa
Zayuni,
o kũu karĩma-inĩ ka Jerusalemu.

³³ Atĩrĩrĩ, Mwathani, Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
nĩagaceeha honge na hinya
mũnene.

Mĩtĩ rĩa mĩnene mũno
nĩĩgatemwo, igũithio thĩ,
na rĩa mĩraihi inĩyihio.

³⁴ Nĩagatema ihinga cia mūtĩtũ na
ithanwa;
Lebanoni nĩkagũithio nĩ
Ũrĩa-ũrĩ-Hinya.

Rũhonge kuuma harĩ Jesii

11 Na rĩrĩ, kuuma gĩthukĩ-
inĩ kĩa Jesii nĩhakoima
mũndũ ũhaana ta thuuna
ĩrathundũka,
na Rũhonge rũrĩa rũkoima
mĩri-inĩ yake nĩrũgaciara
maciaro.

² Nake Roho wa Jehova agaakorwo
igũrũ rĩake:
Roho wa ũũgĩ na wa ũmenyo,
Roho wa ũtaarani na wa hinya,
Roho wa ũmenyo na wa
gwĩtigĩra Jehova:

³ naguo ũndũ ũrĩa ũkaamũkenagia
nĩ gwĩtigĩra Jehova.

Ndagatuuaga ciira na ũndũ wa
kũrora gĩthiithi kĩa mũndũ,
kana atue ciira na ũndũ wa
kũigua njuukũ;

⁴no rîrî, nîagaciirithia arîa abatari
arî na ūthingu,
nao arîa athîini a gûkû thî
amatuire ciira na kihooto.

Nîakahûûra thî na rûthanju rwa
kanua gake,

na oorage andû arîa aaganu na
mîhûmû ya mîromo yake.

⁵Ūthingu nîguo ūgaatuika mûcibi
wake,

naguo wîhokeku ūtuïke
mwîhotoro wake wa
njohero.

⁶Njûûi îgaatûûranagia na kagondû,
nayo ngarî îgaakomanagia na
mbûri,

nayo njaû, na mûrûûthi,
na nyamû ya gîcegû
igaaïkaraga hamwe;
nacio îgaatongoragio nî kaana
kanini.

⁷Ng'ombe na nduba ikaarîîaga
hamwe,
natuo tûcaû twacio
tûgaakomanagia hamwe,
naguo mûrûûthi ūkaarîîaga
nyeki ta ndegwa.

⁸Mwana wa rûkenge agathaakagîra
irima-inî rîa gîko,
nake mwana mûnini
nîagaïkagia guoko irima-inî
rîa nduîra.

⁹Gûtikageranwo ngero kana
kûniinanwo,
kûu kîrîma-inî gîakwa gîtheru,
nîgûkorwo thî nîikaïyûrwo nî
ûmenyo wa Jehova,
o ta ūrîa maaï maiyûrite iria-inî.

¹⁰Na nîgûgakinya atîrî, mûthenya
ûcio mûndû ūcio ūkoima Mûri-inî wa
Jesii, nîakarûgama atuïke ta bendera
kûrî kîrîndî; ndûrîrî nîikongana harî
we, nakîo gîikaro gîake gîa kûhurûka
gîgaakorwo kîrî na riiri. ¹¹Mûthenya
ûcio Mwathani nîagatambûrûkia guoko
ihinda rîa keerî,^a akûûre matigari ma
andû ake marîa magaakorwo matigaire,

^a11 Riita rîa mbere nî rîrîa aamarutire
Misiri.

amarute Ashuri, na kuuma Misiri ya
Kîanda, na kuuma Misiri ya Rûgongo,
na kuuma Kushi, na kuuma Elamu, na
kuuma Babuloni, na kuuma Hamathu,
na kuuma icigîrîra cia iria.

¹²Nîakahaandîra ndûrîrî bendera,
na acookanîrîrie andû a Isiraeli
arîa maatahîtwo;
ningî acookanîrîrie andû a Juda
arîa maahurunjîtwo
kuuma ituri-inî iria inya cia thî.

¹³Ūiru wa Efiraïmu nîûgaathira,
nacio thû cia Juda nîikaaniinwo;
Efiraïmu ndakaiguîra Juda ūiru,
kana Juda agîe na ūthû na
Efiraïmu.

¹⁴Nao nîmagaïkûrûka iharûrûka-inî
cia Afilisti cia mwena wa
ithûiro;
na marî hamwe nîmagataha
andû a mwena wa irathîro.
Nîmakenyiitîra Edomu na Moabi,
na nîo magaathaga andû a
Amoni.

¹⁵Na harîa iria rîa Misiri rîcomokete
ta rûrîmî-rî,
Jehova nîakarîhûithia biû;
ningî nîakahuruta rûhuho rûhiû
na guoko gwake
rûhûithie Rûûi rwa Farati.
Nîakarûgayania rûtuïke tûrûûi
mûgwanja,
nîgeetha andû mahote
kûringaga matekûruta
iraatû.

¹⁶Nîgûgakorwo na njîra nene ya
kûgererwo nî matigari ma
andû ake
arîa magaakorwo matigaire
Ashuri,
o ta îrîa yagereirwo nî andû a
Isiraeli
rîrîa maambatire makiuma
bûrûri wa Misiri.

Nyîmbo cia Kûgocooa

12 Na rîrî, mûthenya ūcio nîûkoïga
atîrî,

“Nîngûkûgocooa, Wee Jehova.

O na gũtuĩka nĩwaandakarĩire-rĩ,
nĩũnjehereirie marakara maku
na ũkaahooreria.

²Ti-itherũ Mũrungu nĩwe ũhonokio
wakwa;
nĩwe ndĩrĩhokaga na ndigage
gwtĩgĩra.

Jehova, o we Jehova, nĩwe hinya
wakwa na rwĩmbo rwakwa;
nĩatuĩkĩte ũhonokio wakwa.”

³Mũrĩtahaga maaĩ ithima-inĩ cia
ũhonokio mũkenete.

⁴Mũthenya ũcio nĩmũkoiga atĩrĩ:
“Cookeriai Jehova ngaatho, kaĩrai
rĩĩtwa rĩake;
menyithaniai ndũrĩrĩ-inĩ ũrĩa
ekĩte,

na mũhunjie muuge atĩ rĩĩtwa
rĩake nĩ itũũgĩrie mũno.

⁵Inĩrai Jehova, nĩgũkorwo nĩekĩte
maũndũ marĩ riiri;
na mĩtũme ũndũ ũcio
ũmenywo nĩ thĩ yothe.

⁶Anĩrĩrai mũine mũrĩ na gĩkeno,
inyuĩ andũ a Zayuni,
nĩgũkorwo Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli, o ũcio ũrĩ gatagatĩ-
inĩ kanyu, nĩ mũnene
mũno.”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Babuloni

13 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ
Babuloni, ĩrĩa Isaia mũrũ wa Amozu
onire:

²Atĩrĩrĩ, haandai bendera kĩrĩma
igũrũ kĩrĩa gĩtarĩ mĩtĩ,
anĩrĩrai na mũmahenerie,
nĩguo matoonyere ihingo-inĩ cia
arĩa marĩ igweta.

³Nĩnjathĩte andũ akwa arĩa atheru,
nĩndũmanĩire njamba ciakwa,
o icio ikenagĩra ũhootani
wakwa,
ciũke ikinyanĩrie marakara
makwa.

⁴Ta thikĩrĩriai, mũigwe inegene rĩrĩ
ĩrĩma-inĩ igũrũ,
inegene rĩhaana ta rĩa kĩrĩndĩ
kĩingĩ!

Ta thikĩrĩriai mũigwe ngũĩ gatagatĩ
ka mothamaki,
taarĩ ndũrĩrĩ irarũrũngana
hamwe!

Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
ũracookanĩrĩria ita rĩa
kũrũa mbaara.

⁵Andũ acio marooka moimĩte
mabũrũri ma kũraya,
makoima ituri-inĩ cia kũũrĩa
igũrũ.

Ti-itherũ Jehova nĩarooka na indo
cia mbaara cia mang’ũrĩ
make,
nĩguo aanange bũrũri wothe.

⁶Gĩrĩkai, nĩgũkorwo mũthenya wa
Jehova nĩũkuhĩrĩrie;
ũgooka ũtariĩ ta mwanangĩko
uumĩte kũrĩ
Mwene-Hinya-Wothe.

⁷Tondũ ũcio moko mothe
nĩmakaregera,
na ngoro ya mũndũ o wothe
ĩringĩke.

⁸Andũ makaanyitwo nĩ kĩmako
kĩnene,
na magwatwo nĩ ruo na kĩahe,
na manyiitwo nĩ ruo o ta rwa
mũndũ-wa-nja akĩrũmwo.
O mũndũ akaagegio nĩ ũrĩa ũngĩ,
na mothiũ mao mahaane ta
nĩnĩmbĩ cia mwaki.

⁹Atĩrĩrĩ, mũthenya ũcio wa Jehova
nĩũrooka,
na gũtikaiguanĩrwo tha;
ũgaakorwo ũrĩ mũthenya wa
mang’ũrĩ na marakara
mahĩũ,
ma gũtũma thĩ ĩkire ihooru,
na ũniine ehia arĩa
magaakorwo kuo.

¹⁰Nĩgũkorwo njata cia igũrũ na iria
cionekaga irĩ gĩtutu
itigacooka kwara na ũtheri
wacio.

Nariño riūa rīkīratha rīgaatuīka
 nduma,
 nago mweri ūtīge gūcooka
 kwara.

¹¹Nīngaherithia thī nī ūndū wa ūūru
 wayo,
 na herithie andū ariā aaganu nī
 ūndū wa mehīa mao.
 Nīnganiina mwīkīrīro wa andū
 ariā etīi,
 na nyīhie mwītīo wa ariā
 matarī tha.

¹²Ūgaakorwo ūrī ūndū mūrītū
 mūno kuona mūndū,
 gūkīra kuona thahabu therie,
 kana kuona thahabu ya ofiri.

¹³Nī ūndū ūcio nīngatūma igūrū
 rīinaine;
 nayo thī nīgaathingitha, yehere
 gūikaro kīayo,
 nī ūndū wa mang'ūrī ma Jehova
 Mwene-Hinya-Wothe,
 mūthenya ūrīa marakara make
 makarīrīmbūka.

¹⁴O ta thwariga irīa ikūguīmwo,
 na o ta ūrīa ng'ondū itarī na
 mūrīithi ciūrāga,
 ūguo no taguo mūndū o mūndū
 agaacookerera andū ao
 kīūmbe,
 na o mūndū oore acooke būrūri
 wao kīūmbe.

¹⁵Mūndū ūrīa wothē ūkaanyitwo
 mūgwate agaathewo
 atūrīkanio;
 nao ariā othe makaanyitwo
 makoorage na rūhiū rwa
 njora.

¹⁶Twana twao tūkaabacanio thī
 tūtūike icunjī makīionagīra
 na maitho;
 indo ciao cia nyūmba
 igaatahwo, na atumia ao
 manyitwo na hinya.

¹⁷Atīrīrī, nīngarahūra andū a Amedi
 mamookīrīre,
 ariā matarī bata wa betha,
 na matakenagio nī thahabu.

¹⁸Nīmakoorage aanake na mīguī
 yao;
 o na matikaiguīra twana tha,
 kana macaīre ciana.

¹⁹Itūūra rīa Babuloni, o rīo inagī rīa
 mothamaki,
 na nīrīo rītūmaga andū a
 Babuloni metīie nī ūndū wa
 riiri warīo,
 nīrīkang'aūranio nī Ngai,
 o ta ūrīa Sodomu na Gomora
 kwang'aūranirio.

²⁰Gūtīrī hīndī rīgaacooka gūtūūrwo
 o na rī,
 kana rīikarwo nī andū njiarwa
 na njiarwa;
 gūtīrī Mūarabu ūkaamba hema
 yake kuo,
 na gūtīrī mūrīithi ūkaarahia
 mahiū make kuo.

²¹No rīrī, gūgaakomagwo nī nyamū
 cia werū,
 nacio nyūmba ciarīo
 igaikaragwo nī mbwe;
 kūu nīkuo ndundu igaatūūrāga,
 na nokuo mbūri cia gīthaka-inī
 igaatūūhagīra.

²²Hiti ikaagambagīra ciīgītīro-inī
 ciakuo,
 na mbwe ciikarage nyūmba iria
 njega cia ūthamaki.
 Na rīrī, ihinda rīa ituīro rīu
 nīikinyu,
 na matukū marīo
 matikongererwo.

14 No rīrī, Jehova nīakaiguīra
 Jakubu tha;
 nīegwīthuurīra Isiraeli o rīngī,
 na atūme maikare būrūri wao
 ene.
 Ageni nīmakegwatania nao,
 na manyītane na nyūmba ya
 Jakubu.

²Ndūrīrī nīikamooya,
 imacookie kūndū kwao.
 Nayo nyūmba ya Isiraeli
 nīkegwatīra ndūrīrī,
 ituīke ndungata ciao cia arūme

na cia airĩtu kũu bũrũri wa
Jehova.
Nĩmagataha andũ arĩa
maamatahĩte tene,
na macooke gwatha andũ arĩa
maamahinyagĩrĩa.
³ Mũthenya ũrĩa Jehova
akaamũhurũkia kuuma mathĩina-
inĩ na mĩnyamaro-inĩ, na ũkombo-inĩ
wa kũhinyĩrĩrio-rĩ, ⁴ nĩmũgookĩrĩa
mũthamaki wa Babuloni na kĩnyũrũri,
mũmwĩre atĩrĩ:

Kaĩ mũhinyanĩrĩa nĩakinyĩte
mũthia-ĩ!
Kaĩ marakara make mahiũ
nĩmathirĩte-ĩ!
⁵ Jehova nĩoinangĩte rũthanju rwa
andũ arĩa aaganu,
o na akoinanga thimbũ ya
ũnene ya arĩa maathanaga,
⁶ ĩrĩa maahũũraga andũ nayo
mategũtigithĩria,
marakarĩte,
magaatha ndũrĩrĩ marĩ na
marakara,
na magaciũgitaga matarĩ na tha.
⁷ Mabũrũri mothe rĩu nĩmahurũkĩte
na marĩ na thayũ;
nĩmambĩrĩrie kũina.
⁸ O nayo mĩtĩ ya mĩkarakaba na
mĩtarakwa ya Lebanoni
ĩragũkenerera, ĩkoiga atĩrĩ:
“Kuuma hĩndĩ ĩrĩa wagũithirio thĩ,
gũtirĩ mũtemi mĩtĩ ũrĩ woka
gũtũtema.”
⁹ Mbĩrĩa kũu mũhuro wa thĩ
nĩyarahũkĩte,
ĩgũtũnge ũgĩkinya kuo;
nĩyarahũrĩte maroho ma arĩa
maanakua makũgeithie:
arĩa othe maarĩ atongoria gũkũ
thĩ;
ĩtũmaga mookĩrĩrie itĩ ciao cia
ũnene,
o arĩa othe maarĩ athamaki a
ndũrĩrĩ.
¹⁰ Nao othe magaacookia,
makwĩre atĩrĩ,

“O nawe nĩwagĩte hinya o ta ithuĩ;
ũhaanĩte o ta ithuĩ.”
¹¹ Riiri wothe wa ũnene waku
ũikũrũkĩtio o nginya
mbĩrĩa-inĩ,
hamwe na mĩgambo ya inanda
ciaku cia mũgeeto;
igunyũ nĩcio ũkomeĩre,
na igunyũ nocio ikũhumbĩire.
¹² Hĩ! Kaĩ wee njata ya kĩwarĩ
nĩũgwĩte ũkoima igũrũ-ĩ,
o wee mũrũ wa rũciinĩ kiroko
gwakĩa!
Ūharũrũkĩtio ũgaikio gũkũ thĩ,
o wee ũrĩa hĩndĩ ĩmwe
wahinyagĩrĩa ndũrĩrĩ!
¹³ Wee weĩraga atĩrĩ na ngoro yaku,
“Ngũhaica nginye igũrũ;
na gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene
ndĩkĩambararie
gĩkĩre njata cia Mũrungu;
na njikarĩre kĩrĩma-inĩ gĩa
gũtũnganwo,
o gacũmbĩrĩ ga kĩrĩma kĩrĩa
kĩamũre.
¹⁴ Nĩngahaica nginya kũndũ kũraihi
igũrũ rĩa matu,
ndĩhaananie na
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno.”
¹⁵ No rĩrĩ, wee ũharũrũkĩtio thĩ
nginya mbĩrĩa-inĩ,
ũgakinya irima kũrĩa kũriku.
¹⁶ Arĩa marĩkuonaga,
marĩgũkũũragĩa maito,
magecũũrania ũhoro waku,
makoorania atĩrĩ,
“Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa
wenyenyagia thĩ
na agatũma mothamaki
mainaine,
¹⁷ mũndũ ũrĩa watũmire thĩ ĩtuĩke ta
werũ,
na akang’auĩrania matũũra
mayo marĩa manene?
Nĩwe ũrĩa ũtetĩkagĩa andũ arĩa
oohe mainũke kwao mĩciĩ?”

- ¹⁸ Athamaki othe a ndūrīrī makuīte
magakomio,
o mūdū mbīrīra-inī yake.
- ¹⁹ No wee-rī, nīgūteo ūtetwo kuuma
mbīrīra-inī yaku,
o ta rūhonge rūrī magigi;
ūkahumbīrwo nī ciimba cia arīa
moragītwo,
arīa matheecangītwo na hiū cia
njora,
o acio maikītio irima rīrī
mahiga.
Ūikarīte ta kīimba kīrangīrīrie thī
na magūrū,
- ²⁰ no wee-rī, ndūgaathikwo tao,
tondū nīwaanangire būrūri
waku,
na ūkūrāga andū aku.
- Rūciaro rwa andū arīa aaganu
rūtikaagwetwo rīngī.
- ²¹ Haarīriai handū ha kūūrāgīra
ciana ciake,
nī ūndū wa mehia ma maithe
mao ma tene;
nīguo itikanarahūke ciīgāire
būrūri,
na ciīyakīre matūūra maiyūre
thī.
- ²² Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atīrī,
“Nī nīngarahūka ndīciūkīrīre,
nīngeheria rītwa rīacio kūu
Babuloni, o na rīa matigari
ma cio,
o na njeherie ciana ciao na
rūciaro rwao,”
nīguo Jehova ekuuga.
- ²³ “Nīngatua kūdū kūu gīikaro kīa
ndundu,
na ndīgūtue būrūri wa maria
ma maaī;
ngaakūhaata na kīhato kīa
mwanangīko,”
ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Ashuri

²⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nīehītīte, akoiga atīrī,

- “Ti-itherū, o ūrīa thugundīte, ūguo
noguo gūgaatuīka,
na ūrīa nduīte, ūguo noguo
gūgaikara.
- ²⁵ Nīngahehenja Mūashuri ūcio ūrī
būrūri-inī wakwa;
ngaamūrangīrīria thī irīma-inī
ciakwa.
Nīngeheria andū akwa icooki
rīake,
na mūrigo wake ūmoime
ciande-inī ciao.”
- ²⁶ Ūū nīguo thugundīte gwīka thī
yothe;
nakuo guoko kūrīa
gūtambūrūkīrio ndūrīrī
ciothe nīkuo gūkū.
- ²⁷ Nīgūkorwo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nīguo atuīte
gwīka, nū ūngīhota
kūmūgirīrīria?
Guoko gwake nīgūtambūrūkītio,
nū ūngīhota gūgūthuna?

Ūrathi wa Gūūkīrīra Afilisti

²⁸ Atīrīrī, mwaka ūrīa Mūthamaki
Ahazu aakuire-rī, nīguo ndūmīrīri īno
yaguūranīrio:

- ²⁹ Inyuī Afilisti inyuothe tigai
gūkena,
nī atī rūthanju rūrīa
rwamūhūūrāga nīrunīkīte;
nīgūkorwo kuuma mūrī-inī wa
nyoka īyo nīgūkoima
ndūira,
namo maciaro mayo
magaatuīka mūthemba
wa nyoka īrī thumu īrīa
īticūkaga.
- ³⁰ Nao andū arīa athīni biū
nīmakona gīa kūrīa,
na mūbatari akomage atarī na
ūgwati.
No rūciaro rwaku nīngarūūrāga
na ng’aragu;
nayo īkooraga matigari maku.

³¹Wee kīhingo-rī, girīka! Na wee
itūūra inene-rī, ugīrīria!
Na inyuī Afilisti inyuothe
mūniinwo nī guoya,
mūthire biū!
Itu rīa ndogo rīrooka riumīte
mwena wa gathigathini,
na gūtigakorwo na mūndū
ūgaatigwo na thuutha
mbūtū-inī ciake nī ūndū wa
kwaga hinya.

³²Nī icookio rīrīkū rīkaaheanwo
kūrī andū arīa matūmītwo a
rūrīrī rūu?
Magaacookerio atīrī, “Jehova
nīahaandīte Zayuni,
na thīinī wakuo andū ake arīa
anyamaarīku nīmakona
rūrīro.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Moabi

15 Atīrīrī, īno nīyo ndūmīrīri nditū
īkonī Moabi:

Itūūra rīa Ari kūu Moabi
nīrīanange,
rīkaanangwo ūtukū o ro ūmwe!
Itūūra rīa Kiri kūu Moabi
nīrīanange,
o narīo rīanangītwo ūtukū o ro
ūmwe!^a

²Andū a Diboni nīmambatīte
magathiī hekarū-inī yao,
mambatīte kūrīa gūtūūgīru
makarīrīre kuo;
andū a Moabi maraagirīka nī
ūndū wa Nebo na Medeba.
Mītwe yao yothe nīyenjetwo,
na nderu ciao ciothe ikenjwo.

³Marī njīra-inī marathiī
mehumbīte nguo cia
makūnia;
othe no kūgirīka maragirīka
marī nyūmba igūrū na ihaaro-inī,
makagūa thī, magakoma na nda
makīrīraga.

⁴Heshiboni na Eleale nīkūrīra
maraarīra maanīrīre,
mīgambo yao īraiguuo o nginya
Jahazu.
Nī ūndū ūcio andū a mbaara
a Moabi nīmararīra
maanīrīre,
nacio ngoro ciao ikaringīka.

⁵Ngoro yakwa nīrararīra Moabi,
andū arīa maingatītwo kuo
morīire Zoari,
magathiī nginya
Egilathu-Shelishiya.
Mambatīte na njīra ya gūthī
Luhithu,
magathiī makīrīraga;
o na ningī njīra-inī ya gūthī
Horonaimu,
maracakaya nī ūndū wa
mwanangīko ūrīa
ūmakorete.

⁶Maaī ma kūu Nimurimu
nīmahūite,
nayo nyeki nīhoohehe;
namo mahuti mothe maigū
nīmomīte,
na gūtīrī kīndū kīruru gītigaire.

⁷Nī ūndū ūcio ūtonga ūrīa magīte
naguo na makeigīra,
maūkuuīte makaūringia
mūrīmo wa karūū karīa
karī mītī hūgūrūrū-inī
ciako.

⁸Kayū ka mūkayo wao nīkaiguītwo
mīhaka-inī ya Moabi;
nakuo kūgirīka kwao gūgakinya
Egilaimu,
o namo macakaya mao
magakinya o Biri-Elimu.

⁹Maaī ma Dimoni maiyūrītvo nī
thakame,
no nīngūrehe maūndū mangī
mooru makīria kūu Dimoni,
mahaana ta mūrūūthi
ūgūtharīkīra andū arīa
morīte kuuma Moabi,
o na ūtharīkīre arīa matigaire
kūu būrūrī-inī.

^a1 Ari na Kiri maarī matūūra ma Moabi
ma bata mūno.

16 Twarĩrai ũrĩa wathanaga bŭrŭri
tŭtŭrŭme twa kŭrĩha
igooti,
kuuma itũura rĩa Sela,
gũtuĩkanĩria werũ-inĩ,
nginya kĩrĩma-inĩ kĩa Mwarĩ wa
Zayuni.

²O ta ũrĩa nyoni ciŭrũŭraga
ciatharĩrio gĩtara gĩacio,
ũguo no taguo andũ-a-nja a Moabi
magaikara marĩ mariũko-inĩ ma
Arinoni.^a

³“Tũhei kĩrĩra, na mŭtue itua.
Tũmai kĩiruru kĩanyu gĩtuĩke ta
ũtukũ,
o kŭrĩ mũthenya barigici.
Hithai arĩa maingatĩtwo kwao,
na mŭtigakunyanĩre arĩa
moorĩre kwanyu.

⁴Rekei andũ a Moabi arĩa mehithĩte
kwanyu maikare na inyuĩ;
tuĩkai kĩgitio kĩa kuuma kŭrĩ
mwanangani.”

Mũhinyanĩrĩria nĩagakinya
mũthia,
naguo mwanangĩko ũthire;
nake mũũgiti nĩakabuĩria
kuuma bŭrŭri-inĩ.

⁵Gĩtĩ kĩa ũnene gĩkaahaandwo na
wendo;
na mŭndũ mwĩhokeku nĩwe
ũgaagĩkarĩra,
o mŭndũ wa kuuma nyũmba ya
Daudi,
mŭndũ ũrĩa ũgaatuanagĩra ciira
arũmĩrĩre o kĩhooito,
namo maũndũ ma ũthingu nĩmo
akaahiũhaga gwĩka.

⁶Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtũio wa
Moabi:
tũkaigua ũhoru wa mwĩtũio
wake mũkĩru na mwĩkĩrĩro
wake,

tũkaigua ũhoru wa mwĩtũio wake
na rŭng’athio rwake;
no rĩrĩ, mwĩgaatho ũcio wake no
wa tũhũ.

⁷Nĩ ũndũ ũcio andũ a Moabi
nĩkũgĩrĩka maragĩrĩka,
maragĩrĩka hamwe nĩ ũndũ wa
Moabi.
Cakayai na mũnyiitwo nĩ kĩa
nĩ ũndũ wa andũ a
Kiri-Haresethi.

⁸Mĩgũnda ya Heshiboni nĩirahooa,
o na mĩthabibũ ya Sibima o
nayo nĩirahooa.
Aathani a ndŭrĩrĩ
nĩmarangĩrĩrie mĩthabibũ irĩa
mĩega mũno,
irĩa hĩndĩ imwe yakinyĩte Jazeri,
na igatheerema yerekeire
werũ-inĩ.
Thuuna ciayo ciatambĩte
igakinya o iria-inĩ.

⁹Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩra, ngarĩra
o ta Jazeri,
ngĩrĩrĩra mĩthabibũ ya Sibima.
Wee Heshiboni, o nawe Eleale,
ngũmũihũgia na maithori!
Tondũ mbugĩrĩrio cia gĩkeno
kĩanyu nĩ ũndũ wa matunda
manyu marĩa meruĩte,
na nĩ ũndũ wa magetha manyu
ma ngano nĩithĩrite.

¹⁰Gũtirĩ gĩkeno kana ndũhiũ
mĩgũnda-inĩ ya matunda;
gũtirĩ mŭndũ ũraini kana
akoigĩrĩria mĩgũnda-inĩ ya
mĩthabibũ,
gũtirĩ mŭndũ ũrahiha ndibei
kĩhihĩro-inĩ,
nĩgũkorwo nĩndũmĩte ngemi cia
magetha ciage kũiguuo.

¹¹Ngoro yakwa nĩracakaĩra Moabi
o ta kĩnanda kĩa mũgeeto,
nayo ngoro yakwa igacaĩra
Kiri-Heresethu.

¹²Rĩrĩa andũ a Moabi maathiĩ kũndũ
kŭrĩa gũtũũgĩru makahooe,
no kwĩnogia menogagia;

^a2 Arinoni rwarĩ rũĩ rŭnene rwa bŭrŭri
wa Moabi.

hĩndĩ ĩrĩa maathĩĩ ihooero-inĩ rĩao
kũhooya,
no wĩra wa tũhũ marutaga.

¹³ Ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie
ũkonĩ Moabi. ¹⁴ No rĩrĩ, rĩu Jehova ekuuga
atĩrĩ: “Mĩaka ĩtatũ ĩtanathira, ĩtarĩtwo ta
ũrĩa mĩaka ya mũndũ wandĩkĩtwo wĩra
ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wa Moabi hamwe
na andũ ake othe nĩũkanyararwo, namo
matigari make makorwo marĩ manini
mũno na makahinyara.”

Ndũmĩrĩri Nditũ ya Gũũkĩrĩa Dameski

17 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ
Dameski:

“Atĩrĩrĩ, ĩtũũra rĩa Dameski
rĩtigũcooka gũtuũka ĩtũũra
inene rĩngĩ,
no rĩrĩ, rĩgaatuũka hĩba ya
mwanangĩko.

² Matũũra marĩa manene ma Aroeri
nĩmagatiganĩrio,
matigĩrwo ndũũru cia mbũri
iria igaakomaga kũu,
gũtarĩ mũndũ wa gũcimakia.

³ Kũĩgitĩro kĩrĩa kĩrũmu kĩa Efiraimu
nĩgĩkeherio,
o na hinya wa ũthamaki
weherio Dameski;
namo matigari ma Suriata
makaahaana
o ta riiri wa andũ a Isiraeli,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga.

⁴ “Ihinda rĩu riiri wa Jakubu nĩ
ũgaatheũka;
nagu mwĩrĩ ũcio wake mũnoru
ũhĩnje.

⁵ Gũkaahaana o ta rĩrĩa mũgethi
acookanagĩrĩria ngano ĩrĩa
ĩtarĩ ngethe,
akagetha ngano na guoko
gwake:
gũkahaana ta mũndũ ũkũhaara
itira cia ngano
Gĩtuamba-inĩ kĩa Refaimu.

⁶ No rĩrĩ, nĩgũgatigwo ngano
ĩngĩhaarwo,
o ta ũrĩa maciaro ma
mũtamaĩyũ matangĩũtũka
mothe mũtĩ ũcio
ũngĩinainio,
no ndamaĩyũ igĩrĩ kana ithatũ
nũitigaraga hong-e-inĩ iria irĩ
igĩrũ gacũmbĩrĩ,
o na ĩnya kana ithano igatigara
hong-e-inĩ iria irĩ na maciaro
maingĩ,”
ũguo nĩguo Jehova Ngai wa
Isiraeli ekuuga.

⁷ Mũthenya ũcio, andũ
magaacũthĩrĩria ũrĩa
Mũũmbi wao,
namo maito mao marore ũrĩa
Mũtheru wa Isiraeli.

⁸ Matigacũthĩrĩria igongona
iria mathondekete na moko
mao,
na matikarũmbũiya itugĩ cia
Ashera,
na magongona marĩa
methondekeire ma gũcinĩra
ũbumba.

⁹ Mũthenya ũcio matũũra mao manene
marĩa marĩ hinya, marĩa maatiganĩrio
makĩũrĩra andũ a Isiraeli, makahaana ta
kũndũ gũtiganĩrie gũgatuũka gĩthaka, na
gũgakũra mahuti. Namo matũũra macio
magaakira ihooru.

¹⁰ Nĩmũriganĩrwo nĩ Ngai,
Mũhonokia wanyu;
nĩmwagĩte kũririkana Rwaro
rũu rwa Ihiga, o rũu
kũĩgitĩro kĩanyu.
Nĩ ũndũ ũcio o na mũngĩkahaanda
mĩmera ĩrĩa mĩega mũno,
na mũhaande mĩthabibũ ya
kuuma kũndũ kũngĩ,

¹¹ o na mũngĩgaatũma ĩkũre
mũthenya o ro ũcio
mũkaamĩhaanda,
o na rũciinĩ rũrũ rũngĩ mũtũme
ĩrute kĩro-rĩ,

gūtirī magetha mūkoona
mūthenya ūcio wa mūrimū
na ruo rūtangithira.

¹²Īiya-ī, mūrurumo wa ndūrīrī
nyingī,
iraruruma ta iria
rīkīhuhūkania!
Īiya-ī, inegene rīa kīrīndī
kīranegena,
o ta mūrurumo wa maaī maingī.

¹³O na gūtuīka ndūrīrī iranegena na
mūrurumo ta wa ndiihū cia
maaī maingī-rī,
hīndī īrīa we mwene
aacikūūma, ciūruga igathiī
kūndū kūraya mūno,
ihurutitwo nī rūhuho ta ūrīa
mūūngū ūrī īrīma-inī
ūmbūrāgwo,
kana ta rīya rīgīthiūrūrūkio nī
rūhuho rūnene.

¹⁴Hwaī-inī, o rīmwe gūkagīa kīmako
kīnene!
Gūtanakīa-rī, andū matirī ho!
Rīu nīrīo igai rīa andū arīa
matūtunyaga indo ciitū,
ūcio nīguo mūtī ūrīa ūgwīrīre
andū arīa matūtahaga indo
ciitū.

Ūrathi wa Gūūkīrīra Kushi

18 Kaī būrūri ūrīa ūrī ibatabata rīa
mathagu,

o ūcio ūrī mūrīmo ūrīa ūngī
wa njūūī cia Kushi,^a ūrī na
haaro-ī!

²ūrīa ūtūmaga arekio makagerera
njīra ya iria,
mahaicīte tūtārū twakītwo na
marura, tūrīa tūgeragīra
maaī igūrū.

Atīrīrī, inyuī andū aya mūtūmītwo
na mūrī mītūkī,
thiīī kūrī andū araihu na
anyoroku mīrī,
o acio metigīrītvo nī andū a
kūndū gūkuhī na a kūraya,
rūrīrī rūūgiti rwaragia rūthiomi
rūgeni,
na būrūri wao ūgayanītio nī
njūūī.

³Inyuī andū arīa mūtūūruga
mabūrūri mothe ma thī,
o inyuī mūtūūruga gūkū thī-rī,
rīrīa bendera īkaahaandwo irīma-
igūrū, nīmūkamīona,
na rīrīa karumbeta
gakaahuhwo,
nīmūgakaigua.

⁴Jehova anjīrīte ūū:
“Ngūikara ngirīte ki ndīrorere
maūndū ndī o gūikaro-inī
gīakwa,
haana ta ūrugārī wa riūa
ūkūhenahenia,
o na ta itu rīa ime hīndī ya
ūrugarī wa magetha.”

⁵Nīgūkorwo mbere ya magetha,
hīndī īrīa kīro gīaitīka na mahūa
magatuīka thabībū irerua,
nīguo agaaceeha thuuna na tūhiū
twa gūceeha,
na ateme honge iria ciaramīte
mūno acieherie.

⁶Nacio ciothe igaatigīrwo nyoni cia
irīma-inī iria irīiaga nyama,
na nyamū cia gīthaka;
nyoni icio igaacirīa hīndī ya riūa,
nacio nyamū cia gīthaka icirīe
hīndī ya heho yothe.

⁷Hīndī īyo nīguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe akaareherwo iheo

kuuma kūrī andū araihu na
anyoroku mīrī,
na kuuma kūrī andū
metigīrītvo nī andū a
kūndū gūkuhī na a kūraya,

^a1 Firaūni arīa maathanaga Misiri hīndī
ya Isaia maarī a kuuma Kushi (Ethiopia);
nīo maacaririe ūteithio wa Isiraēli nīguo
mookīrīre ūthamaki wa Ashuri.

rūrĩrĩ rūũgiti rwaragia rūthiomi
rũgeni,
arĩa bŭrŭri wao ũgayanĩtio nĩ
njũũ:

ih eo icio ikaarehwo Kĩrĩma-inĩ gĩa
Zayuni, harĩa haamŭrĩrwo Rũitwa rĩa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

Ūrathi Ūkonĩ Misiri

19 Īno nĩ ndŭmĩrĩri nditũ ĩkonĩ bŭrŭri
wa Misiri:

Atĩrĩrĩ, Jehova ahaicĩte itu
rĩhanyũkĩte mũno
athĩite bŭrŭri wa Misiri.
Mĩhianano ya bŭrŭri wa Misiri
irainaina mbere yake,
nacio ngoro cia andũ a bŭrŭri
wa Misiri ikaringĩka thĩinĩ
wao.

²“Nĩngarahũra Mũmisiri ookĩrĩre
Mũmisiri ũrĩa ũngĩ:
mũndũ nĩakarũa na mŭrũ wa
ithe,
nake mũndũ wa itũũra ookĩrĩre
mũndũ wa itũũra rĩake,
narĩo itũũra inene rĩũkĩrĩre
itũũra rĩrĩa rĩngĩ,
naguo ũthamaki ũũkĩrĩre
ũthamaki ũrĩa ũngĩ.

³Andũ a bŭrŭri wa Misiri
nĩmagakua ngoro,
nayo mĩbango yao ndĩmĩtue ya
tũhũ;
makaahooya kĩrĩra kŭrĩ ngai cia
mĩhianano
na kŭrĩ maroho ma andũ arĩa
makuĩte,
o na kŭrĩ ago na aragũri.

⁴Nĩnganeana andũ a bŭrŭri wa
Misiri
wathani-inĩ wa mwathi ũtarĩ
tha,^a
na mũthamaki mũũru
amathamakĩre,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova

Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga.

⁵Maaĩ ma Rũũĩ rwa Nili
nĩmakaahũa,
na mũkaro waruo ũng’are na
ũũme.

⁶Mĩtar o ya maaĩ nĩkanunga;
tũrũũ twa Misiri nĩtũkaahũa
tũũme biũ.

Namo marura na mathanjĩ
nĩmakahooa,

⁷o nayo mĩmera ĩrĩa ĩrĩ
hũgŭrŭrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa
Nili,
gĩtwe-inĩ kĩa rũũĩ rŭu,
nĩkahooa.

Indo iria ciothe ĩhaandĩtwo
mĩgũnda ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Rũũĩ
rwa Nili nĩkooma biũ,
na ciũmbŭrwo, na itigacooka
kuoneka kuo rĩngĩ.

⁸Ategi a thamaki nĩmagacaaya na
marĩre,
arĩa othe maikagia ndwano ciao
Rũũĩ-inĩ rwa Nili;
nao arĩa othe maikagia mĩtego yao
maaĩ-inĩ macio
nĩmakoorwo nĩ hinya.

⁹Andũ arĩa marutaga wĩra na
ndigi cia ũguta ũrĩa mwega
nĩmagakua ngoro,
na arĩa matumaga mataama
marĩa mahoro nĩmakaaga
mwĩhoko.

¹⁰Atumi a nguo nĩmagakorwo na
kĩeha,
na arĩa othe maheagwo mĩcaara
nĩmakaigua ũũru ngoro.

¹¹Anene a Zoani nĩmakĩĩgĩte o
gũkĩĩga;
nao andũ arĩa oogĩ a Firaũni
maheanaga kĩrĩra kĩa
ũrimũ.

Mwakĩhota atĩa kwĩra Firaũni,
“Nĩ ndĩ ũmwe wa andũ arĩa
oogĩ,
ndĩ mŭrutwo wa athamaki arĩa
a tene?”

^a4 Mwaka-inĩ wa 712 mbere ya gũciarwo
gwa Kristũ nĩguo Mũthamaki Shabaka wa
Kushi ambĩrĩirie gwachana Misiri.

¹² Andũ aku arĩa oogĩ makĩrĩ ha rĩu?

Ta nĩmagĩkuonie na
makũmenyithie

ũrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe
aciirĩre gwĩka bũrũri wa Misiri.

¹³ Anene a Zoani makĩgĩte o gũkũga,

nao atongoria a Nofu^a
makaheeneka;

namo mahiga ma koina ma andũ
ake

nĩmahĩtithĩtie andũ a Misiri.

¹⁴ Jehova nĩwe ũmaitĩrĩrie

roho wa kĩrigiicano;

matũmaga andũ a Misiri

matũgũũge mawĩra-inĩ

mothe marĩa marutaga,

o ta ũrĩa mũrĩũ atũgũũgaga
matahĩko-inĩ make.

¹⁵ Gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo bũrũri-inĩ
wa Misiri:

gũtirĩ wĩra ũngĩrutwo nĩ mũtwe

kana mũting'oe,

kana rũhonge rwa mũnathi,

kana ithanjĩ.

¹⁶ Mũthenya ũcio-rĩ, andũ a Misiri
makahaana o ta andũ-a-nja. Makainaina
nĩ guoya mona guoko kwa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe kwambararĩtio
kũmookĩrĩre. ¹⁷ Naguo bũrũri wa Juda
ũkaguoyohia andũ a Misiri; na mũndũ
o wotha ũkaagweterwo ũhoru wa Juda
nĩagetigĩra, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa
Jehova Mwene-Hinya-Wothe aciirĩre
gwĩka amokĩrĩre.

¹⁸ Mũthenya ũcio matũũra matano
ma bũrũri wa Misiri makaaragia
rũthiomi rwa Kaanani, makĩhĩtaga
atĩ marĩtungatagĩra Jehova Mwene-
Hinya-Wothe. Na itũũra rĩmwe
rĩamo rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa
Mwanangĩko.

¹⁹ Mũthenya ũcio-rĩ, nĩgũkagĩa na
kĩgongona kĩa Jehova o kũu gatagatĩ ka
bũrũri wa Misiri, na kũhaandwo ihiga
rĩa kĩririkano kĩa Jehova mĩhaka-inĩ
yakuo. ²⁰ Ihiga rĩu rĩgaatuĩka kĩmenyithia
na mũira wa maũndũ marĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekĩte thĩinĩ wa

bũrũri ũcio wa Misiri. Rĩrĩa magaakaĩra
Jehova amateithie nĩ ũndũ wa andũ arĩa
mamahinyagĩrĩria-rĩ, nĩakamatũmĩra
mũhonokia na mũmagitĩri, nake
nĩakamahonokia. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio Jehova
nĩakemenyithania kũrĩ andũ a Misiri, na
mũthenya ũcio nĩmagakũũrana Jehova.
Makaamũhooyaga makĩmũrutagĩra
magongona na maruta ma mũtu: na
nĩngĩ makehĩtaga mĩhĩtwa marĩ mbere
ya Jehova na mamĩhingagie. ²² Jehova
nĩakahũũra bũrũri wa Misiri na
mũthiro, amahũũre acooke amahonie.
Nao nĩmagacookerera Jehova, nake
nĩgathikĩrĩria gũthaithana kwao na
amahonie.

²³ Mũthenya ũcio nĩgũkagĩa njĩra njariĩ
yumĩte bũrũri wa Misiri igakinya Ashuri.
Andũ a Ashuri nĩmagathiiaga Misiri, na
o andũ a Misiri mathiagie Ashuri. Andũ a
Misiri na andũ a Ashuri nĩmakahooyaga
hamwe. ²⁴ Mũthenya ũcio bũrũri wa
Isiraeli ũgaatuĩka wa gatatũ, hamwe
na Misiri na Ashuri, nao nĩmagatũma
thĩ yotha irathimwo. ²⁵ Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nĩakamarathima akiugaga
atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ andũ akwa a
Misiri, o na Aashuri arĩa ndeyũmbĩire,
na Isiraeli igai rĩakwa.”

*Ūrathi wa Gũkĩrĩra Bũrũri wa Misiri na
wa Kushi*

20 Atĩrĩrĩ, mwaka ũcio mũnene wa
anene a ita rĩa Ashuri aakinyire
Ashidodi atũmĩtwo nĩ Sarigoni
mũthamaki wa Ashuri, aakinya kuo, na
aarĩtharĩkĩra na aarĩtunyana-rĩ, ² hĩndĩ
ĩyo nĩguo Jehova aaririe na kanua ka
Isaia mũrũ wa Amozu. Akĩmwĩra atĩrĩ,
“Ruta nguo ĩyo ya ikũnia wĩhumbĩte, na
ũrute iraatũ ciaku magũrũ.” Nake agĩka
o ro ũguo, agĩthĩ njaga na arĩ magũrũ
matheri.

³ Nĩngĩ Jehova akiuga atĩrĩ, “O ta ũguo
ndungata yakwa Isaia athĩte njaga na
arĩ magũrũ matheri mĩaka itatũ, arĩ
rũrĩ na kĩmenyithia kĩa maũndũ mooru
marĩa magaakora bũrũri wa Misiri na
wa Kushi-rĩ, ⁴ ũguo noguo mũthamaki wa
Ashuri agaataha andũ a bũrũri wa Misiri

^a13 Nofu nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Misiri.

na a bŭrŭri wa Kushi, amoimagarie marĩ njaga na marĩ magŭrŭ matheri, arĩa ethĩ na arĩa akŭrŭ, thŭnũ ciao irĩ njaga; ũguo nĩguo Misiri gũgaaconorithio. ⁵ Nao andũ arĩa mehokete Kushi na makegooca nĩ ũndũ wa Misiri nĩmakamaka na maconorithio. ⁶ Hĩndĩ ũyo nĩguo andũ arĩa maikaraga hũgŭrŭrũ-inĩ ici cia iria makoiga atĩrĩ, ‘Onei ũrĩa kũhanĩte kŭrĩ arĩa tŭtũire twĩhokete, acio tuorĩire kŭrĩ o atĩ nĩguo matũteithie na matũhonokie kuuma kŭrĩ mũthamaki wa Ashuri! Rũ tũngĩkĩhonoka atĩa?’ ”

Ūrathi wa Gũŭkĩrĩa Babuloni

21 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ Werũ ũrĩa ũrĩ Hũgŭrŭrũ-inĩ cia Iria:

Atĩrĩrĩ, o ta ũrĩa ihuhũkanio
iria nene ihurutanaga
ituĩkanĩrie bŭrŭri wa
gũthini,
ũguo noguo mũtharĩkĩri agooka
oimĩte werũ-inĩ,
kuuma bŭrŭri wa
kũguoyohania.

² Nĩ nĩnyonetio kĩoneki gĩa
kũmakania mũno:
Mũkunyaĩri no arakunyaĩra,
nake mũtahani no
aratahana.

Wee Elamu tharĩkĩra! Nawe
Media, thiũrũrũkĩria!
Gũcaaya kũrĩa anagũcaaithia
nĩngagũkinyia mũthia.

³ Nĩ ũndũ wa ũguo mwĩrĩ wakwa
nĩũiyũritwo nĩ ruo,
ruo rŭnene nĩrũũnyiitĩte,
o ta ruo rwa mũtumia
akĩrũmwo;
ngagĩtururio nĩ maũndũ marĩa
ndĩraigua,
na ngegeario nĩ maũndũ
marĩa ndĩrona.

⁴ Ngoro yakwa nĩratumatuuma,
na ngainaina nĩ guoya;
hwaĩ-inĩ ũrĩa ndĩriragĩria
ũtuĩkĩte ũndũ wa kũũmakia
mũno.

⁵ Nao nĩmaarĩte metha,
na makaara mĩgeka,
nĩguo marĩe na manyue!
Ūkĩrai inyuĩ anene,
mũhake ngo maguta!

⁶ Jehova anjĩrĩte atĩrĩ:

“Thĩĩ, ũige mũrangĩri wa
gũcũthĩrĩria
na ũmwĩre amenyithanie ũrĩa
aroon.

⁷ Rĩrĩa angĩona ngaari cia ita
irĩ na mbarathi ihaanaine,
na andũ magĩũka mahaicĩte
ndigiri kana ngamĩĩra-rĩ,
nĩaikare eiguĩte, akeigua biũ.”

⁸ Nake mũrangĩri akĩanĩrĩa, akiuga
atĩrĩ,

“Mũthenya o mũthenya, mwathi
wakwa, ndũgamaga gĩtara-
inĩ kĩa mũrangĩri;
na ũtukũ o ũtukũ njikaraga
handũ hakwa ha kũrangĩra.

⁹ Atĩrĩrĩ, nĩharooka mũndũ
akuuĩtwo nĩ ngaari ya ita,
ĩrĩ na mbarathi ihaanaine.
Nake aracookia ũhoru akoiga atĩrĩ:
‘Babuloni nĩrĩgũu, ĩ nĩrĩgwĩte!
Mĩhianano yothe ya ngai ciakuo
nĩmĩhehenje, ĩkaharagana thĩ!’ ”

¹⁰ Inyuĩ andũ akwa, o inyuĩ
mũthuthĩrwo kĩhuhĩro-inĩ
kĩa ngano-rĩ,
ngũmwĩra ũrĩa njiguĩte
kuuma kŭrĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
kuuma kŭrĩ Ngai wa Isiraeli.

Ūrathi wa Gũŭkĩrĩa Edomu

¹¹ Īno nĩ ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ Duma:

Atĩrĩrĩ, nĩ harĩ mũndũ ũraanjĩta
kuuma Seiru,
akanjũũria atĩrĩ, “Mũrangĩri,
ũtukũ ũkinyĩte ha?
Mũrangĩri ũyũ, ũtukũ ũkinyĩte
ha?”

¹² Nake mūrangĩri akamũcookeria
atĩrĩ,
“Gũkiriĩ gũkĩa, no rĩrĩ,
nĩgũgũcooka gũtuke.
Angĩkorwo kũrĩ ũndũ ũkũũria-rĩ,
ũria;
ũcooke ũũke hĩndĩ ĩngĩ.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Arabia

¹³ Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ
bũrũri wa Arabia:

Inyuĩ ikundi cia agendi a Adedani,
o inyuĩ mwambĩte hema ithaka-
inĩ cia Arabia-rĩ,

¹⁴ twarĩrai andũ arĩa anyootu
maaĩ;
na inyuĩ mūtũũraga bũrũri wa
Tema,
tũngiai andũ acio maroora irio

¹⁵ Nĩgũkorwo maroorĩra rūhiũ rwa
njora,
o rūhiũ rwa njora rūrĩa
rũcomoretwo,
makoorĩra ũta mũgeete,
na makoima kũrĩa mbaara
ĩĩhĩire.

¹⁶ Mwathani aranĩĩra atĩrĩ: “Mwaka
ũmwe ũtanathira, ũtarĩtwo ta ũrĩa
mĩaka ya mũndũ wa kwandĩkwo wĩra
ĩrĩkanagĩrwo-rĩ, riiri wothe wa Kedari
nĩũgaathira. ¹⁷ Andũ arĩa magaatigario nĩ
thigari iria ciikagia mĩguĩ, o acio njamba
cia ita cia Kedari-rĩ, magaakorwo marĩ
o anini.” Jehova Ngai wa Isiraeli nĩwe
warĩtie ũhoro ũcio.

Ūrathi ũkonĩĩ Jerusalemu

22 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ
Gĩtuamba gĩa Kĩoneki:

Atĩrĩrĩ, nĩ kĩ kĩragũthĩnia rĩu,
tondũ andũ aku othe marahaica
nyũmba igũrũ,

² wee itũũra rĩiyũrĩte ngũĩ,
o wee itũũra inene rĩa
mbugĩrĩrio na ũrĩũ?
Andũ aku arĩa makuĩte

matiũragĩtwo na rūhiũ rwa
njora,
kana magakuĩra mbaara-inĩ.

³ Atongoria aku othe nĩmorĩte marĩ
hamwe;
maatahirwo o na hatarĩ mũguĩ
ũikĩtio.

Andũ aku othe arĩa
maakorereirwo moohirwo
hamwe,
o acio mooraga thũ ĩrĩ o kũraya.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngiuga atĩrĩ,
“Njeherera;
reke ndĩre ngĩgirĩkaga.
Ndũkagerie kũũhooreria
igũrũ rĩa mwanangĩko ũrĩa
ũkorete andũ akwa.”

⁵ Mwathani, o we Jehova Mwene-
Hinya-Wothe, arĩ na
mũthenya
ũrĩa agaatumũ ũtuĩke wa
mbugĩrĩrio, na wa
kũranganĩrĩria, o na wa
kũguoyohia
kũu Gĩtuamba-inĩ gĩa Kĩoneki.
Mũthenya ũcio ũgaakorwo ũrĩ wa
kũmomora thingo igwe thĩ,
na wa gũkairĩ irĩma.

⁶ Andũ a Elamu nĩmakuuĩte thiaka
wa mĩguĩ,
marĩ na ngaari cia ita na andũ
mahaicĩte mbarathi;
o nao andũ a Kiri macuurũragia
ngo.

⁷ Ituamba ciaku iria njega mũno
ciyũrĩte ngaari cia ita,
nao andũ arĩa mathiiga
mahaicĩte mbarathi
maigĩtwo ihingo-inĩ cia
itũũra inene;

⁸ nague ũgitĩri wa Juda
nĩweheretio.

Mũthenya ũcio nĩmwacũthĩrĩrie
indo cia mbaara iria ciarĩ
Nyũmba-inĩ ya Ūnene ya
Mũtitũ;

⁹ mũkĩona atĩ thingo cia ũgitĩri cia
Itũũra Inene rĩa Daudi
nĩciatharũkĩte kũndũ kũingĩ;

na inyuĩ mūkĩhingĩrĩria maaĩ
Karia ka Mũhuro.
¹⁰Nĩmwatarire nyũmba kũu
Jerusalemu,
na mũgĩtharia nyũmba nĩguo
muone mahiga
ma gũcookereria rũthingo rũgĩe
na hinya makĩria.
¹¹Nĩmwakire handũ ha kũhingĩrĩria
maaĩ gatagatĩ ga thingo
cierĩ,
nĩgeetha maaĩ ma Karia ga Tene
mathiige ho,
no mũtiigana kũrongooria Ũrĩa
wagathondekire,
kana mũrũmbũie Ũrĩa
watũmire kagĩe ho kuuma o
tene.

¹²Mwathani, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
nĩamwĩtire mũthenya ũcio
nĩguo mũrĩre na mũgirĩke,
na mwenjwo njuĩrĩ cianyu na
mwĩhumbe nguo cia ikũnia.
¹³No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ na gĩkeno na
ũrĩũ,
mũrathĩnja ng'ombe na
ng'ondũ,
mũkĩrĩaga nyama na
mũkĩnyuuga ndibei!
Mũgakiuga atĩrĩ, “Nĩtũrĩe na
tũnyue,
nĩgũkorwo rũciũ nĩtũgaakua!”

¹⁴Jehova Mwene-Hinya-
Wothe nĩanguũrĩirie ũhoro ũyũ
ndĩmũthikĩrĩirie, akoiga atĩrĩ, “Rĩhĩa rĩrĩ
mũtikahoroherio nginya mũgaakua,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga.

¹⁵Na rĩrĩ, Mwathani Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Thiĩ kũrĩ Shebina,
ũrĩa mũramati na mũrũgamĩrĩri
wa nyũmba ya ũthamaki,
ũmwĩre atĩrĩ:
¹⁶Ũreka atĩa gũkũ na nũũ
ũgwĩtũkĩrĩtie
kwĩyenjera mbĩrĩra gũkũ,

ũgetemera mbĩrĩra handũ
hatũũgĩru,
na ũkeyacũhĩria harĩa
ũkaahurũkio rwaro-inĩ rwa
ihiga?

¹⁷“Wĩhũũge, tondũ Jehova akiriĩ
gũkũnyiita akũrũmĩtie,
acooke akũnyugute, wee mũndũ
ũyũ ũrĩ hinya.

¹⁸Nĩagagũkũnja akũrũmie o ta
mũbira,
agũikie bũrũri mwariĩ.
Kũu nĩkuo ũgaakuĩra,
na nokuo ngaari ciaku cia ita
iria irĩ riiri igaikara:
wee ũconorithagia nyũmba ya
mwathi waku!

¹⁹Nĩngakũingata wehere wĩra-inĩ
waku
na ũtunywo wĩra ũcio
ũrũgamĩrĩre.

²⁰“Mũthenya ũcio nĩngeeta ndungata
yakwa, Eliakimu mũrũ wa Hilikia.

²¹Nĩngamũhumba nguo yaku irĩa
ndaaya na ndĩmũhotore mũcibi waku,
na ndĩmũnengere wathani waku.
Nĩagatuĩka ithe wa arĩa matũũraga
Jerusalemu o na wa nyũmba ya Juda.

²²Kĩhingũro kĩa nyũmba ya Daudi
ngaakũgĩrĩra kĩande-inĩ gĩake; na rĩrĩ,
kĩrĩa gĩothe akaahingũra gũtirĩ mũndũ
ũkaahota kũhinga, na kĩrĩa gĩothe
akaahinga gũtirĩ mũndũ ũkaahota
kũhingũra. ²³Ngaamuoherera handũ
harũmu aikare ho ta higĩ hũũrĩrĩre;
atuĩke gĩtĩ gĩa gĩtĩio thĩinĩ wa nyũmba
ya ithe. ²⁴Nĩwe ũgaacookererwo nĩ riiri
wothe wa nyũmba ya ithe ta ũcuurĩtio
harĩ we: ciana ciake na iria ikeyongerera
thĩinĩ wa ciana icio, o indo ciothe ciayo
iria cionekaga ta itarĩ kĩene, kuuma
mbakũri nginya mĩthemba yothe ya
ndigithũ.”

²⁵Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio higĩ irĩa
thecerere handũ harũmu nĩkenyenya;
nĩkamunyũka igwe, na indo iria njuurie

harĩ yo nĩikaharagana.” Jehova nĩwe warĩtie ũhoro ũcio.

Ūrathi Ũkonĩ Turo

23 Īno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩ itũũra rĩa Turo:

Atĩrĩrĩ, inyuĩ marikabu cia
Tarishishi, ta girĩkai.
Nĩgũkorwo itũũra rĩa Turo
nĩrĩanange,
rĩgatigwo rĩtarĩ nyũmba kana
gĩcukĩro kĩa marikabu.
Ūhoro ũcio nĩũmakinyĩre marĩ o
kũu bũrũri wa Kitimu.

²Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a gĩcigĩrĩra,
na inyuĩ onjorithia a Sidoni,
ta kirai o inyuĩ mũtongetio
nĩ andũ arĩa mageragĩra
iria-inĩ.

³Kũu maaĩ-inĩ maingĩ
nĩkuo kwageragĩrio ngano ya
Shihoru,
namo magetha ma Nili nĩmo
maarĩ uumithio wa itũũra
rĩa Turo,
narĩo rĩgĩtuĩka ndũnyũ ya
ndũrĩrĩ.

⁴Atĩrĩrĩ wee Sidoni, o nawe,
kũhitho kĩrũmu kĩa iria-inĩ,
conokai,
nĩgũkorwo iria nĩrĩarĩtie rĩkoiga
atĩrĩ:

“Nĩ ndirĩ ndagĩa na ruo rwa
kũrũmwo, kana ngaciara;
ndirĩ ndaarera aanake, kana
ngarera airĩtu.”

⁵Hĩndĩ ĩrĩa ũhoro ũcio ũgaakinya
bũrũri wa Misiri,
andũ akuo nĩmakaagĩa na ruo
rũnene mũno maigua ũhoro
ũcio wa Turo.

⁶Atĩrĩrĩ, ringai mũthĩĩ mũrĩmo wa
Tarishishi,
ta girĩkai inyuĩ mũtũũraga kũu
gĩcigĩrĩra-inĩ.

⁷Rĩĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩanyu inene rĩa
ikeno cia ũrĩũ,
itũũra inene rĩa kuuma tene, o
tene mũno,
itũũra rĩrĩa andũ aarĩo maathĩite
na magũrũ
magatũũre mabũrũri ma andũ a
kũraya mũno?

⁸Nũũ waciĩrĩre atĩ itũũra rĩa Turo
rĩũkĩrĩrwo,
o itũũra rĩu rĩheanaga tanji cia
ũthamaki,
o rĩo onjorithia a rĩo arĩ ariũ a
athamaki,
na endia a rĩo marĩ igweta thĩ
yothe?

⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe
waciĩrĩre ũndũ ũcio,
nĩgeetha aniine mwĩtĩio wa riiri
wothe,
na aconorithie andũ arĩa othe
marĩ igweta a gũkũ thĩ.

¹⁰Atĩrĩrĩ, wee mwarĩ wa Tarishishi,
thĩĩ ũkarĩme bũrũri waku o ta
ũrĩa kũrĩmĩtwo hũgũrũrũ-
inĩ cia Rũũĩ rwa Nili,
tondũ rĩu ndũrĩ na gĩcukĩro kĩa
marikabu rĩngĩ.

¹¹Jehova nĩatambũrũkĩtie guoko
gwake igũrũ rĩa iria,
na agatũma mothamaki marĩo
mainaine.

Nĩathanĩte atĩ ciĩgitĩro iria nũmu
cia Foinike cianangwo.

¹²Akoiga atĩrĩ, “Wee mwarĩ
gathirange wa Sidoni
ikeno ciaku cia ũrĩũ nĩ thiru,
rĩu ũrĩ mũhehenje!

“Ũkĩra ũringe, ũthĩĩ ũkinye
Kitimu;
no rĩrĩ, o na kũu ndũkoona
ũhurũko.”

¹³Ta rora bũrũri wa Ababuloni,
andũ acio rĩu maagĩite kĩene!
Ashuri magũtuĩte gĩikaro kĩa
nyamũ cia werũ;
nĩmaakire mĩthiringo

mīraihi na igūrū ya
kūrīthiūrūrūkīria,
na magītiga ciīgītiro ciao itarī
kīndū,
magītūma būrūri ūcio
wanangīke biū.

¹⁴Atīrīrī, inyuī marikabu cia
Tarishishi, ta girīkai;
nīgūkorwo gīkarō kīanyu
nīkīanange.

¹⁵Hīndī iyo itūūra rīa Turo
nīrīkariganīra mīaka mīrongo
mūgwanja, o ta ūrīa matukū ma
mūthamaki ūmwe maigana. No mīaka
mīrongo mūgwanja yathira-rī, Turo
gūgaacooka kūhaana ta mūmaraya ūrīa
ūganagwo na rwīmbo ta ūū:

¹⁶“Oya kīnanda kīa mūgeeto,
ūtūīkanie itūūra inene,
wee mūmaraya ūyū ūtūūrīte
ūriganiire;
Hūūra kīnanda kīa mūgeeto wega,
ūine nyīmbo nyingī,
nīgeetha ūririkanwo.”

¹⁷Mīaka mīrongo mūgwanja yathira-rī,
Jehova nīagacookerera Turo. Itūūra rīu
nīrīgacooka wīra-inī warīo ūcio ūrehaga
uumithio ta rīkūhūūra ūmaraya,
rīonjorithanagie na mothamaki mothe
ma thī. ¹⁸No rīrī, wonjorithia warīo na
uumithio warīo nīkamūrīrwo Jehova;
itikaigwo igīina-inī kana ihithwo.
Uumithio warīo ūgaatuīka wa arīa
matūūrāga marongoragia Jehova,
moonage irio nyingī na nguo njega.

Jehova Kwananga Thī

24 Atīrīrī, Jehova akirie kwananga
thī,
na atūme īkire ihooru;
nake nīakamīūnūha
na ahurunje arīa matūūrāga
kuo:

²gūgaakorwo kūrī ūndū o ūmwe
kūrī mūthīnjīri-Ngai na kūrī
andū,
kūrī ndungata na kūrī
mūmīathi,
kūrī ndungata ya mūirītu
na kūrī mūtumia ūrīa
mūmīathi,
kūrī mwendia wa indo na kūrī
mūgūri,
kūrī mūkoombi na kūrī
mūkoombanīri,
kūrī mūndū ūrīa ūrī na thīrī na
kūrī ūrīa ūrandūrāga thīrī.
³Thī nī kwanangwo īkaanangwo
na itigwo īrī ūtheri biū.
Jehova nīwe warītie ūhorō ūcio.

⁴Thī īng’arīte īkahooa,
mabūrūri mothe
magathīrīrīkīra na
makahooa,
andū arīa marī ngumo a thī
nīmōrītvo nī hinya.
⁵Thī nīngwatīe thaahu nī andū ayo;
nao maremeire mawatho,
na makaagarara irīra,
na magathūkia kīrīkanīro kīrīa
gīa gūtūūra tene na tene.
⁶Nī ūndū ūcio kīrumi nīkīrarīa thī;
na andū arīa matūūrāga kuo
makaherithio nī ūndū wa
wīhia wao.
Nī ūndū ūcio arīa matūūrāga gūkū
thī nīmacinītvo na mwaki,
na nī anini mūno matigaire.
⁷Ndībei irīa ya mūhihano nī thīru,
nayo mīthabībū īkahooa;
nao andū arīa marī ikeno-inī no
gūcaaya maracaaya.
⁸Gīkeno kīrīa kīumanaga na
kūhūūrwo gwa tūhembe
nīgītīgīte gūkenwo,
narīo īnegene rīa andū arīa
arīu nīrīthīrīte,
nīngī gīkeno kīrīa gīkenagwo
gūkīhūūrwo kīnanda kīa
mūgeeto nīgīkīrītio.
⁹Andū arīa manyuuaga ndībei

matigacooka kūnyua
 makīnaga rwīmbo,
 nayo njoohi nīrūrīire arīa
 mamīnyuuaga.

¹⁰Narīo itūūra rīrīa inene
 rīanangīku rīkirīte ihooru,
 namo matoonyero ma nyūmba
 ciothe nīmahinge.

¹¹Kūu njīra-inī andū nī kūrīra
 mararīra nī kwaga ndibei,
 gīkeno gīothe gītūikīte kīeha,
 nacio ikeno ciothe igathira thī.

¹²Itūūra rīrīa inene nīrīanange biū,
 nakīo kīhingo kīarīo
 kiunangītvo gīgatuīka
 tūcunjī.

¹³O ta ūrīa mūtī wa mūtamaīyū
 ūikaraga wainainio,
 na o ta ūrīa mūtī wa mūthabibū
 ūikaraga thabibū ciahaarwo
 hīndī ya magetha,
 ūguo noguo ūhoro ūgaikara gūkū
 thī
 na ndūrīrī-inī ciothe.

¹⁴Maranīrīra, makoīgīrīria nī
 gūkena;
 kuuma mwena wa ithūīro
 marakūngūira ūnene wa
 Jehova.

¹⁵Nī ūndū ūcio inyuī andū a
 kuuma mwena wa irathīro
 gocithiai Jehova;
 nenehiai rītwa rīa Jehova Ngai
 wa Isiraeli,
 kūu icīgīrīra-inī cia iria.

¹⁶Nītūiguīte nyīmbo ikīinwo kuuma
 ituri cia thī, ikainwo atīrī:
 “Arogocwo ūcio Mūthingu.”

No nīi ngiuga atīrī, “Kaī ndī na
 haaro-ī!
 nīgūkorwo nīndīrahiinyīrīrīka,
 īī ti-itherū
 nīndīrahiinyīrīrīka!
 Andū arīa akunyanīri
 nīmarakunyanīra arīa angī,
 o acio akunyanīri
 magakunyanīra arīa angī

na ūkunyanīri mūnene
 mūno!”

¹⁷Atīrīrī, inyuī andū arīa mūtūūrāga
 thī,
 iguoyohia, na irima, o na
 mūtego nīcio imwetereire.

¹⁸Mūndū ūrīa ūkoora nī ūndū wa
 iguoyohia,
 akaagūa irima,
 nake ūrīa ūkoimīra irima rīu-rī,
 akaagwatio nī mūtego ūcio.

Ndirica cia mūiyūro wa maaī cia
 igūrū nīhiingūre,
 nacio itina cia thī igathingitha.

¹⁹Thī nīnjatūku,
 yatūkīte īkarekania,
 ningī nīrathingitha mūno
 mūno.

²⁰Thī iratūgūga o ta mūrīū,
 īgathūngūthio ūū na ūū o ta
 gīthūnū hīndī ya rūhuho;
 mehia ma ūremi wayo
 nīmamīritūhīire mūno,
 kūgūa nīkūgūa na ndīgaacooka
 gwītīiria rīngī.

²¹Mūthenya ūcio-rī, Jehova
 nīakaherithia
 maahinya ma kūu igūrū, o kūu
 matu-inī,
 na aherithie athamaki a thī īno.

²²Nīmagacookanīrīrio hamwe
 o ta ūrīa andū oohe
 macookanagīrīrio kīoho-inī;
 makaahingīrwo njeera
 na thuutha wa matukū maingī
 nīmakaherithio.

²³Mweri nīūgaconorithio, na riūa
 rīconoke;
 nīgūkorwo Jehova Mwene-
 Hinya-Wothe nīwe
 ūgaathamaka
 arī Kīrīma-inī gīa Zayuni na
 Jerusalemu,
 na mbere ya athuuri akuo,
 athamake arī na riiri.

25 Wee Jehova-rĩ, Wee nĩwe Ngai wakwa;
nĩngũgũtũũgĩria na ngooce
rĩitwa riaku,
nĩgũkorwo nĩwĩkĩte maũndũ ma
magegania,
na maũndũ marĩa maabangĩtwo
kuuma o tene,
ũkamahingia na wĩhokeku
waku mũkinyanĩru.
2 Nĩtũtũmĩte itũũra rĩria inene
rĩtuĩke hĩba ya mahiga,
itũũra rĩu rĩirigĩre na hinya
ũgatũma rĩanangwo,
itũũra inene rĩrĩa rĩarĩ kĩĩhitho kĩa
andũ a kũngĩ,
ti itũũra rĩngĩ, na rĩtigaakwo
rĩngĩ.
3 Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa marĩ
hinya nĩmagagũtĩia,
namo matũũra manene ma
ndũrĩrĩ iria itarĩ tha
magwĩtigĩre.
4 Wee ũkoretwo ũrĩ rĩũrĩro rĩa
athĩĩni,
na rĩũrĩro rĩa abatari hĩndĩ ya
mĩnyamaro yao,
handũ ha kũũrĩra hĩndĩ ya
kĩhuhũkanio,
o na ta kĩĩruru gĩa kwĩyũa riũa.
Nĩgũkorwo mĩhũmũ ya arĩa
matarĩ tha
ĩhaana kĩhuhũkanio kĩrĩa
kĩgũthaga rũthingo na nditi,
5 nĩngĩ ihaana ta ũrugarĩ wa
werũ-inĩ.
Wee nĩwe ũkiragia ngũĩ ya andũ a
kũngĩ
o ta ũrĩa ũrugarĩ ũnyiihagio nĩ
kĩĩruru gĩa itu,
na nĩ ũndũ ũcio rwĩmbo rwa
acio matarĩ tha nĩrũtigĩte
kũinwo.
6 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkwo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
akaarugithĩria andũ othe iruga
rĩa irio iria njega mũno,

na iruga rĩa ndibei ĩrĩa njega
mũno:
iruga rĩa nyama iria njega
mũno,
o na ndibei ĩrĩa njega mũno
makĩria.
7 Kĩrĩma-inĩ gĩkĩ nĩkĩo akaanangĩra
taama ũria wohanĩtie andũ
othe,
na cuka ũria ũhumbĩrĩte ndũrĩrĩ
ciothe;
8 gĩkuũ nĩkũniinwo gĩkaaniinwo
nginya tene.
Nĩngĩ Mwathani Jehova nĩakagiria
maithori,
kuuma mothiũ mothe,
na rũmena rũrĩa andũ ake
mamenetwo na ruo
arũniine,
rũthire thĩ yothe.
Jehova nĩwe warĩtie ũhoru ũcio.
9 Mũthenya ũcio nĩmakoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ũyũ nĩwe Ngai witũ;
nĩwe twehokire, nake
agĩtũhonokia,
ũyũ nĩwe Jehova, nĩwe twehokire;
nĩtũkene na tũcanjamũke nĩ
ũndũ wa ũhonokio wake.”
10 Nĩgũkorwo guoko kwa Jehova
gũgaikaraga kĩrĩma-inĩ gĩkĩ;
no Moabi gũkaarangĩrĩrio rungu
rwake,
o ta ũrĩa nyeki nyũmũ
ĩrangagĩrĩrio thumu-inĩ.
11 Magaatambũrũkĩria moko mao
kuo,
o ta ũrĩa mũthambĩri
atambũrũkagia moko
agĩũthambĩra.
Ngai nĩwe ũkaaharũrũkia mwĩtĩĩo
wao,
o na marĩ na wara wa wĩra ũrĩa
marutaga na moko mao.
12 Nĩakamomora thingo cianyu iria
ndaihu ciakĩtwo na hinya,
acigũithie thĩ;
agaacimomora igwe thĩ,
o rũkũngũ-inĩ.

26 Na rĩrĩ, mũthenya ūcio rwĩmbo rūrũ
nĩruo rūkainwo būrũri wa Juda:

Tũrĩ na itũũra inene rĩa hinya;
Ngai atuuaga ūhonokio ūtuĩke
thingo ciarĩo na njirigo ciarĩo
cia hinya.

²Hingũrai ihingo nĩguo rūrĩrĩ rūrĩa
rũthingu rūtoonye,
o rūrĩrĩ rūrĩa rūrũmagia wĩtikio.

³Mündũ ūrĩa ūrĩ meciiria
makindiirie harĩwe-rĩ,
nĩwe ūgaatũũria na thayũ
mũkinyanĩru
tondũ nĩakwĩhokete.

⁴Tũũrai mwĩhokete Jehova nginya
tene,
nĩgũkorwo Jehova, o we Jehova,
nĩwe Rwaro rwa Ihiga rwa tene
na tene.

⁵Nĩanyiihagia andũ arĩa maikaraga
kũrĩa gũtũũgĩru,
o na itũũra rĩrĩa itũũgĩru
akarĩharũrũkia,
akarĩharagania thĩ,
agacooka akarĩtungumania
rũkũngũ-inĩ.

⁶Magũrũ ma andũ
makarĩrangĩrĩria;
magũrũ ma andũ arĩa
ahinyĩrĩrie,
o na makinya ma arĩa athĩĩni.

⁷Njĩra ya andũ arĩa athingu nĩ
nũngĩrĩru;
nawe Jehova, Wee Mũthingu,
nĩwe ūnyorokagia njĩra cia arĩa
athingu.

⁸ĩ, ti-itherũ Jehova, nĩwe
twetagĩrĩra
o tũgĩthiiagĩra njĩra ya mawatho
maku;
ngoro ciitũ ciĩriragĩria
rĩitwa rĩaku na ngumo yaku.

⁹Ngoro yakwa nĩwe ūriragĩria
ūtukũ;
rũciĩnĩ roho wakwa
ũgakũnyootera.

Rĩrĩa watuanĩra ciira wa kĩhooto
gũkũ thĩ,
andũ a mabūrũri mothe
nĩmerutaga ūhoru wa
ũthingu.

¹⁰O na andũ aaganu mangĩguĩrwo
tha,
matĩrutaga ūhoru wa ūthingu;
o na marĩ būrũri-inĩ wa arĩa
arũngĩrĩru,
mathiiaga o na mbere gwĩka
ũũru,
makaaga gũtĩia ūnene wa
Jehova.

¹¹Wee Jehova-rĩ, guoko gwaku nĩ
kwambararĩtio na igũrũ,
no matingĩkuona o na atĩa.
No rĩrĩ, reke mone kĩyo kĩrĩa ūrĩ
nakĩo nĩ ūndũ wa andũ aku,
nĩgeetha maconoke;
mwaki ūrĩa ūigĩrwo thũ ciaku
nĩũrekwo ūmacine.

¹²Wee Jehova-rĩ, nĩwe ūtũheaga
thayũ;
maũndũ marĩa mothe
tũhingĩtie, nĩwe ūtwĩkĩire.

¹³Wee Jehova, o Wee Ngai witũ,
nĩ harĩ aathani angĩ
manatwatha tiga wee,
no rĩrĩ, rĩitwa rĩaku riiki norĩo
tũtĩite.

¹⁴Na rĩrĩ, acio rĩu nĩmakuĩte,
matigacooka gũtũũra
muoyo;
maroho macio matikariũka.
Wee nĩwamaherithirie
ũkĩmaananga;
ningĩ ūgĩtũma mariganĩre biũ.

¹⁵Wee Jehova nĩūtũmĩte rūrĩrĩ rūu
ruongerereke;
ti-itherũ nĩwongereire rūrĩrĩ
rũu, ūkarũingĩhia.
Wee nĩwĩgĩrĩire na riiri,
ũkaaramia mĩhaka yothe ya
būrũri.

¹⁶ Atĩrĩrĩ Jehova, mookire kũrĩ we
rĩrĩa maarĩ na mathĩĩna;
rĩrĩa wamaherithagia-rĩ,
maahotaga o kũhooya na
mĩheehũ.

¹⁷ O ta ũrĩa mũndũ-wa-nja arĩ na
nda akiriĩ gũciara
enyogondaga na agakaya nĩ
ruo-rĩ,
ũguo noguo twatariĩ tũrĩ mbere
yaku, Wee Jehova.

¹⁸ Ithuĩ twatariĩ ta twariĩ nda,
tweenyogondaga nĩ ruo,
no rĩrĩ, nĩ ta twaciarire o
rũhuho.
Gũtirĩ ũndũ o na ũrĩkũ wa
kũhonokania twĩkĩte gũkũ
thĩ,
o na kana tũgaciara andũ arĩa
maikaraga gũkũ thĩ.

¹⁹ No rĩrĩ, andũ aku arĩa makuĩte
nĩmagatũũra muoyo;
mũĩrĩ yao nĩikariũka.
Inyuĩ arĩa mūtũũraga rũkũngũ-inĩ,
ũkĩrai na mwanĩrĩre nĩ gũkena.
Ime rĩanyu rĩtariĩ ta ireera rĩa
rũciinĩ;
nayo thĩ nĩgacookia andũ arĩa
akuũ muoyo.

²⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ akwa,
thiĩĩ mũtoonye tũnyũmba
twanyu na mwĩhingĩre;
mwĩhithe kuo gwa kahinda kanini
nginya mang'ũrĩ make mathire.

²¹ Atĩrĩrĩ, Jehova nĩarooka oimĩte
gũikaro-inĩ gĩake,
nĩguo aherithie andũ a gũkũ thĩ
nĩ ũndũ wa mehia mao.
Nayo thĩ nĩĩkonania thakame ĩrĩa
ĩĩtĩtwo kuo;
ndĩgaacooka kũhitha andũ ayo
arĩa moragĩtwo.

Gũkũũrwo gwa Isiraeli

27 Na rĩrĩ, mũthenya ũcio,
Jehova nĩakaherithia
na rũhiũ rwake rwa njora,
rũhiũ rũu rwake rwa njora

rũũgĩ, na rũnene, na rũrĩ
hinya,
aherithie Leviathani nyoka ĩrĩa
ĩnyororokaga na ihenya,
o Leviathani nyoka ĩrĩa
ĩithioranagia;
nĩakooraga ndamathia ĩrĩa ya
iria-inĩ.

² Mũthenya ũcio-rĩ:

“Inĩrai mũgũnda wa mũthabibũ
ũrĩa ũciaraga maciaro
maingĩ:

³ Nĩĩ Jehova, nĩ nĩĩ
ndĩũmenyagĩrĩa,
na nĩ nĩĩ ndĩunithagĩria maaĩ
hĩndĩ ciothe.

Ndĩũrangagĩra mũthenya na
ũtukũ,
nĩgeetha mũndũ o na ũrĩkũ
ndakaũthũkie.

⁴ Nĩĩ ndirakarĩte.
Naarĩ korwo nĩ cong'e na mũigua
iranjũkĩrĩa!
No thĩĩ ngahũũrane mbaara
nacio;
Ingĩcicina ciothe na mwaki.

⁵ Akorwo ti ũguo, nĩirekwo ciũke
ciĩhithe kũrĩ nĩĩ;
nĩirekwo icarie thayũ na nĩ,
ĩĩ ti-itherũ nĩicarie thayũ na nĩĩ.”

⁶ Matukũ marĩa magooka-rĩ, Jakubu
nĩakagĩa na mĩrĩ,
Isiraeli agaathundũka arute
kĩro,
aiyũrie thĩ yothe maciaro.

⁷ Anga Jehova nĩahũũrĩte Isiraeli,
ta ũrĩa aahũũrĩre arĩa
maamũhũũraga?

Anga nĩoragĩtwo
ta ũrĩa arĩa maamũũragaga
mooragirwo?

⁸ Wamũrũithirie na mbaara na
gũtahwo:
amũingataga na rũhuho rwake
rwa hinya,
ta mũthenya ũrĩa rũhuho
rwa mwena wa irathĩro
rũhurutanaga.

⁹Na rîrî, nî ûndû wa ûguo,
mahîtia ma Jakubu
nîmakahoroherio mathire,
namo maciaro maya nîmo
makoonekana nî ûndû wa
kwehererio mehia make:
Atî mahiga mothe ma kîgongona
akaamatua ta coka ûhehenjetwo
ûgatuîka tûcunjî,
na gûtirî itugî cia Ashera kana
igongona cia gûcinîra
ûbumba
igaatigwo irûgamîte.

¹⁰Itûûra rîrîa inene rîirigîre na
hinya rîkirîte ihooru,
kîrî gûikaro gîthaamîtwo,
gîgatiganîrio kîrî ûtheri ta
werû;
kûu nîkuo njaû irîithagio,
na nokuo ikomaga;
nacio ihûrûraga honge ciakuo
gûgatigwo ûtheri.

¹¹Hîndî îrîa tûrûhonge tuoma-rî,
nîkunangwo tuunangagwo,
nao andû-a-nja magooka
magaakia mwaki natuo.
Na tondû aya nî andû matarî na
ûmenyo-rî,
ûcio Mûûmbi wao
ndamaiguagîra tha,
ûcio wamoombire ndamekaga
wega.

¹²Mûthenya ûcio Jehova
nîagacookanîrîria maciaro marîa
agethete, amarute kûrîa guothe Rûûi rwa
Farati rûthereraga, o nginya Karûûi ka
Misiri, na inyuî o inyuî andû a Isiraeli,
nîmûgacookanîrîrio ûmwe kwa ûmwe.
¹³Na mûthenya ûcio-rî, mûgambo
mûnene wa karumbeta nîûkaiguu. Nao
andû arîa moorîire bûrûri wa Ashuri,
na arîa maatahîtwo magatwarwo Misiri,
nîmagooka na mahooe Jehova marî
kîrîma-inî kîrîa gîtheru kûu Jerusalemu.

Efiraimu kûrî na Haaro

28 Kaî itûûra rîrîa rîa arîu a
Efiraimu, o rîu matuîte

tanji yao ya mwîttîo,^a rîrî na
haaro-î,
o rîu rîrî riiri mûnene ta wa
mahûa marîa macookaga
kûhooa,
o rîu rîakîtwo gîtwo-inî gîa kîanda
kîrîa kînoru,
kîa andû acio matoragio nî
ndibe!

²Atîrîrî, Jehova arî na njamba îrî
hinya na ûhoti.^b
Îhaana ta mbura ya mbembe,
na ta rûhuho rûrîa
rwanangaga,
kana rûhuho rûnene rûrîa
rûniinanaga, o na kana
mûiyûro wa mbura nene,
nake nîakarîtungumania thî na
hinya.

³Tanji îyo ya mwîttîo ya arîu a
Efiraimu,
nîlkarangîrîrio thî na magûrû.

⁴Ihûa rîu rîraahooa, o rîo ûthaka
wa riiri wake,
o rîu rîakîtwo gîtwo-inî gîa
kîanda kîrîa kînoru,
itûûra rîu rîkaahaana ta ngûyû
îiruîte mbere ya magetha,
nayo mûndû aamîona
amînyiitaga na guoko
gwake,
nake no kûmîrîa amîrîaga.

⁵Mûthenya ûcio Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
agaatuîka thûmbî îrî riiri,
atuîke tanji thaka mûno ya mahûa
harî matigari ma andû ake.

⁶Agaatuîka roho wa gûtuanîra ciira
na kîhooto
kûrî andû arîa matuanagîra
ciira,
o na atuîke hinya
wa andû arîa mahûndûraga ita
cia thû ciakinya kîhingo-inî.

^a1 Tanji îno nî Samaria.

^b2 Njamba îno nî mûthamaki wa Ashuri.

⁷No rĩrĩ, andũ aya mathiiaga
magĩtũgũgaga nĩkũnyua
ndibei,
na magatururio nĩ njoohi:
athĩnjĩri-Ngai na anabii nĩo
mathiiaga magĩtũgũgaga
nĩ ũndũ wa njoohi,
ĩ ti-itherũ nĩmarĩtwo nĩ ndibei
biũ, na magatururio nĩ
njoohi;
nĩgũtũgũga maratũgũga
makĩona cioneki,
na magaturuura magĩtuanĩra
ciira.

⁸Metha ciothe ciyũrĩte matahĩko,
na gũtirĩ handũ o na hamwe
hataiyũrĩte gĩko.

⁹Nao maroria atĩrĩ, “Nũũ ũcio
arageria kũruta maũndũ?
Ningĩ nũũ arataarĩria ndũmĩrĩri
yake?
Hihi nĩ kũrĩ ciana iria ciĩrĩgĩte
gũtiga kuonga,
o icio irutĩtwo nyondo-inĩ?

¹⁰Nĩgũkorwo ũrutani wake nĩ ta ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ
watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na
kohoro kanini hau.”

¹¹Atĩrĩrĩ, ti-itherũ Ngai nĩakaaĩria
andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na
mwarĩrie wa andũ a kũngĩ
na thiomi ng’eni,

¹²andũ arĩa eerire atĩrĩ,
“Haha nĩho handũ ha
kũhurũka, andũ arĩa anogu
nĩmahurũke ho”;
o na akĩmeera atĩrĩ, “Haha nĩho
kĩhurũko”;
no matiigana kũmũigua.

¹³Nĩ ũndũ ũcio kiugo kĩa Jehova
harĩo gĩgaatuĩka ũũ:
ĩka ũũ na ũũ, ĩka ũũ na ũũ,
ningĩ watho nĩũrũmĩrĩrwo nĩ
watho,
ĩ, watho ũrũmĩrĩrwo nĩ watho;
na kohoro kanini haha, na
kohoro kanini hau:
nĩguo mathiĩ magũe na ngara,
matiihio, na magwatio na
mũtego, manyiitwo.

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio ta thikĩrĩriai
kiugo kĩa Jehova, inyuĩ
anyũrũrania,
o inyuĩ mwathaga andũ aya
marĩ gũkũ Jerusalemu.

¹⁵Mwĩgaathaga mũkoiga atĩrĩ,
“Nĩtũgũte na kĩrikanĩro na
gĩkuũ,
tũkaiguana na mbĩrĩra.
Hĩndĩ ĩrĩa gũkaaherithanio taarĩ
kĩguũ gĩa kũhubanĩria-rĩ,
gĩtigaatũhutia,
nĩgũkorwo nĩtũtuĩte maheeni
rĩũrĩro riiitũ,
naguo ũheenania tũkaũtua
kĩĩhitho giitũ.”

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga rĩa gĩtina kĩrũmu
kũu Zayuni,
ihiga rĩbaarĩrĩre wega, ihiga rĩa
goro rĩa koine;
mũndũ ũrĩa ũrĩrĩhokaga
ndarĩ hĩndĩ akeenyeneyeka.

¹⁷Ũtuanĩri ciira na kĩhooto nĩguo
ũgaatuĩka rũrigi rwa
gũthima naruo,
naguo ũthingu ũtuĩke kabirũ;
mbura ya mbembe nĩgathereria
maheeni macio mũtuĩte
kĩĩhitho kĩanyu,
namo maaĩ nĩmakoinĩra kũrĩa
mwĩhithĩte.

¹⁸Kĩrikanĩro kĩanyu kĩrĩa

mwarĩkanĩire na gĩkuũ
nĩgĩgathario;
ũiguano wanyu na mbĩrĩra
ndũkehaanda.
Hĩndĩ ĩrĩa iherithia ta rĩa kĩguũ
rĩkaamũhubanĩria,
nĩmũgatoorio nĩrĩo.
¹⁹ Rĩrĩa rĩothe iherithia rĩu rĩoka
nĩmũrĩkoragĩrĩwo nĩrĩo;
rĩrĩmũkoragĩrĩra rũciinĩ o
rũciinĩ,
na mũthenya o na ũtukũ
nĩrĩkamũthereria.”
Nĩmũkamaka mũno
mwataũkĩrwo nĩ ndũmĩrĩri ĩno.
²⁰ Nĩgũkorwo ũrĩrĩ wanyu
ndũngĩmũigana
gĩwĩtambũrũkĩria ho nĩ
gũkuhĩha,
naguo mũrĩngĩti nĩ mũceke
mũno ndũngĩmũigana
kwĩhumbĩra.
²¹ Jehova nĩakarahũka o ta ũrĩa
aarahũkire kũu Kĩrĩma-inĩ
kĩa Perazimu,
arahũke arakarĩte o ta ũrĩa
aarakarĩte kũu Gĩtuamba-
inĩ kĩa Gibeoni:
nĩgeetha arute wĩra wake ũrĩa
atamenyerete kũruta,
na ahingie ciĩko ciake, ciĩko iria
atatũire ahingagia.
²² Tondũ ũcio, tigai inyũrũri cianyu,
kana mĩnyororo yanyu
ĩmũritũhĩre makĩria;
nĩgũkorwo Mwathani, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
nĩaheete ũhoru akanjĩra
atĩ gũkũ thĩ guothe
nĩgũkwanangwo biũ.
²³ Thikĩrĩriai mũigue mũgambo
wakwa;
tegai matũ mũigue ũrĩa nguuga.
²⁴ Hĩndĩ ĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma nĩguo
ahaande-rĩ, atũũraga o
arĩmaga?
Atũũraga aciimbaga na
akĩhũũraga harũ?

²⁵ Aarĩkia kwaragania mũgũnda-rĩ,
githĩ ndacookaga akahaanda
mbegũ cia ndengũ,
na akahura tũhĩndĩ twa kumini?
Nayo ngano githĩ ndamĩhaandaga
handũ hayo,
na cairi akamĩhaanda karũhari
kayo,
nayo ngano ĩrĩa njirũ
akamĩhaanda mũgũnda
wayo?
²⁶ Ngai wake nĩwe ũmuonagia ũrĩa
egwĩka,
na akamũruta maũndũ marĩa
magĩrĩire.
²⁷ Ndengũ itihũũragwo na mũgogo
ũkururĩtio,
kana kumini ĩkahũũrwo na
kũgũrũ kwa ngaari;
ndengũ ihũũragwo na mũtĩ,
na kumini ĩkahũũrwo na
rũthanju.
²⁸ Ngano no nginya ĩthĩo nĩguo
ĩthondekwo mũgate;
nĩ ũndũ ũcio mũndũ ndatũũraga
amĩhũũraga nginya tene.
O na angĩtwarĩra magũrũ ma
ngaari ya kũhũũra igũrũ
rĩayo-rĩ,
mbarathi ciake itingĩmĩthĩa.
²⁹ Maũndũ maya mothe o namo
moimaga kũrĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
mũheani kĩrĩra wa kũgegania,
na ũrĩa mwĩkĩrĩre mũno
nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake
mũnene.

Itũũra-inĩ Inene rĩa Daudi kũrĩ na Haaro

29 Arieli,^a o wee Arieli,
wee itũũra inene
kũrĩa Daudi aatũũraga, kaĩ
ũrĩ na haaro-ĩ!
Ongerera mwaka kũrĩ mwaka
ũngĩ,
na mũreke ciathĩ cianyu ithĩ o
na mbere.

^a1 Arieli nĩ rĩitwa rĩngĩ rĩa Jerusalemu.

²No nĩngarigiicĩria itũũra rĩa Arieli;
nĩrĩkarĩra na rĩcakaye,
na rĩgaatuĩka ta riiko rĩa
kĩgongona harĩ nĩĩ.

³Nĩngamba hema ciakwa
ngũrigiicĩrie;
nĩngagũthiũrũrũkĩria na
mĩthiringo mĩraihi na
igũrũ,
ngũrigiicĩrie na ihumbu cia tĩiri,
ngũtharĩkĩre.

⁴Nawe ũgaatungumanio thĩ,
waragie ũrĩ thĩ;
ũtuĩke wa kũng'ung'ua ũrĩ hau
tĩiri-inĩ.
Mũgambo waku ũgaatuĩka ta wa
roho wa ũragũri ũroima na
thĩ;
naguo mũgambo waku
ũkaaiguagwo ũrĩ wa
mĩheehũ ũkiuma tĩiri-inĩ.

⁵No rĩrĩ, thũ ciaku nyingĩ ĩgaatuĩka
ta rũkũngũ rũhinyu,
na kĩrĩndĩ kĩa andũ arĩa matarĩ
tha matuĩke ta mũũngũ ũrĩa
ũmbũragwo.
Ũndũ ũcio ũkooneka na ihenya, o
rĩmwe,

⁶amu Jehova Mwene-Hinya-
Wothe nĩagooka
na marurumĩ, na gĩthingithia, na
mũrurumo mũnene,
hamwe na rũhuho rũnene,
na kĩhuhũkanio kĩnene,
na nĩnĩmbĩ cia mwaki
ũkũniinana.

⁷Nakĩo kĩrĩndĩ kĩa ndũrĩrĩ ciothe
kĩrĩa kĩrũaga na Arieli,
kĩrĩa gĩtharĩkağĩra itũũra rĩu na
ciũhitho ciarĩo iria nũmu,
na gĩkarĩthiũrũrũkĩria-rĩ,
gĩkaabuĩria o ta kĩroto,
o ta kĩoneki kĩa ũtukũ:

⁸o ta ũrĩa mũndũ mũhũtu arootaga,
akeyona akĩrĩa irio,
no rĩrĩa okĩra, agakora no
mũhũtu;
ningĩ gũgaatuĩka o ta ũrĩa mũndũ

mũnyootu arootaga,
akeyona akĩnyua maaĩ,
no agokĩra arĩ mũringĩku, na arĩ
o mũnyootu.

Ũguo noguo gũgaikara harĩ kĩrĩndĩ
kĩa ndũrĩrĩ ciothe
iria irũaga na Kĩrĩma gĩa
Zayuni.

⁹Gegearai na mũmake,
mwĩtuei atumumu na mwage
kuona;
mũnyue mũrĩño, no mũtikarĩño nĩ
ndibei,
ningĩ mũtũgũũge, no
mũtigatũgũũgio nĩ njoohi.

¹⁰Jehova nĩamũreheire toro
mũnene:
nĩahingĩte maitho manyu (inyuĩ
anabii);
nĩahumbĩrite mĩtwe yanyu
(inyuĩ ooni-maũndũ).

¹¹Naguo ũhoru wa kĩoneki gĩkĩ gĩothe
harĩ inyuĩ ũtuĩkĩte kĩndũ gĩa tũhũ,
ũgatuĩka ta ciugo irĩ ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo,
rĩtumĩtwo na rĩkahũũrwo mũhũũri. Na
mũngĩnengera mũndũ ũngĩhota gũthoma
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na mũmwĩre atĩrĩ,
“Twagũthaitha, tũthomere ibuku rĩrĩ,”
nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Ndingĩhota
gũthoma tondũ nĩitume na rĩkahũũrwo
mũhũũri.” ¹²Kana mũngĩnengera
mũndũ ũtangĩhota gũthoma ibuku
rĩu rĩa gĩkũnjo, mũmwĩre atĩrĩ,
“Twagũthaitha, tũthomere ibuku rĩrĩ,”
nake akaamũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndiũĩ
gũthoma.”

¹³Mwathani ekuuga atĩrĩ:

“Andũ aya manguhagĩrĩria na
tũnua twao,
na makaahe gĩtĩño na mĩromo
yao,
no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩĩ.
Namo mahooya marĩa mahoooyaga
nĩ kũringana na mawatho marĩa
marutĩtwo nĩ andũ.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ nĩngagegia
andũ aya,
njĩke maũndũ ma kũgeganĩa, o
ma kũgeganĩa biũ;
ũũgĩ wa andũ arĩa oogĩ
nĩũgaathira,
naguo ũmenyo wa andũ arĩa
moĩ gũkũũrana maũndũ
nĩũkabuĩria.”

¹⁵ Kaĩ andũ acio mekağĩra kĩyo
kĩnene
nĩguo mahithe Jehova mĩbango
yao marĩ na haaro-ĩ!
O acio marutagĩra mawĩra mao
nduma-inĩ, mageciiria atĩrĩ,
“Nũũ ũratuona?” ningĩ-rĩ, “Nũũ
ũngĩmenya ũrĩa tũreka?”

¹⁶ Inyuĩ mũinamanagia maũndũ,
mũũmbi ageciirĩrio nĩwe
rĩũmba!
Kĩrĩa kĩombirwo no kĩire
mũkĩũmbi atĩrĩ,
“Wee tiwe wanyũũmbire?”
Nyũngũ no ĩire mũmĩũmbi atĩrĩ,
“Wee ndũrĩ ũndũ ũũrĩ?”

¹⁷ Githĩ ti kahinda kanini gatigaire
Lebanoni kũgarũrwo
gũtuĩke mũgũnda mũnoru,
naguo mũgũnda ũcio mũnoru
ũtuĩke ta mũtitũ?

¹⁸ Mũthenya ũcio, andũ arĩa
mataiguaga nĩmakaigua
ciugo cia ibuku rĩu rĩa
gĩkũnjo,
namo maitho ma atumumu
arĩa matũũraga moonaga mairia
na nduma nĩmakona.

¹⁹ Na o rĩngĩ andũ arĩa ahooreri
nĩmagakenera Jehova;
nao andũ arĩa athĩni
nĩmagakenera Ũrĩa
Mũtheru wa Isiraeli.

²⁰ Andũ arĩa matarĩ tha
nĩmakabuĩria,
nao arĩa anyũrũrania
nĩmagathira,
na arĩa meriragĩria gwĩka ũũru
nĩmakaniinwo:

²¹ O acio mahũthagĩra kiugo kĩmwe
magatua mũndũ mũhĩtia,
na makaigĩra mũciiranĩrĩ
mũtego iciirĩro-inĩ,
na makahũthĩra ũira wa
maheeni nĩguo mũndũ
ũtekĩte ũũru aage gũtuĩrwo
ciira na kĩhooto.

²² Nĩ ũndũ ũcio Jehova ũrĩa
wahonokirie Iburahĩmu ekwĩra nyũmba
ya Jakubu atĩrĩ:

“Jakubu ndagaacoronithio rĩngĩ;
na matigacooka gũtukia ithiithi
ciao rĩngĩ.

²³ Rĩrĩa makoona ciana ciao iria
ndombire na moko makwa
irĩ hamwe nao,
nĩmakaiga rĩitwa rĩakwa rĩrĩ
itheru;
nĩmakoimbũra ũtheru wa Ũrĩa
Mũtheru wa Jakubu,
na maikarage metigĩrite Ngai
wa Isiraeli.

²⁴ Andũ arĩa ngoro ciao
imahĩtithagia nĩmakaagĩa
na ũmenyo,
nao arĩa matetaga
nĩmagathikĩrĩria mataaro.”

Haaro kũrĩ Rũrĩrĩ Rũremi

30 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Kaĩ ciana
iria nemi irĩ na haaro-ĩ!
o icio ihingagia mĩbango ĩtarĩ
yakwa,
na igathondeka ngwatanĩro,^a no ti
na Roho wakwa,
igakĩiganĩrĩa mehia igũrũ rĩa
mehia;
² o icio ciikũrũkaga igathiĩ bũrũri
wa Misiri
itaahoete kĩrĩa;
icio ciethaga ũteithio wa kũgitĩrwo
nĩ Firaũni,
na ikehoka kĩrũru kĩa bũrũri
wa Misiri gĩtuĩke rĩũrĩro
rĩacio.

^a1 Andũ a Juda nĩmathondekete
ngwatanĩro na andũ a Misiri.

³No ũgitĩri ũcio wa Firaũni
ũgaatuĩka wa
kũmũconorithia,
na kwĩhoka kĩiruru kĩa bũrũri
wa Misiri gũkaamũrehera
thoni.

⁴O na akorwo marĩ na anene kũu
Zoani,
na mabarũthi mao nĩmakinyĩte
Hanesi-rĩ,

⁵andũ othe nĩmagaconorithio
nĩ ũndũ wa andũ
matangĩmaguna na ũndũ o
na ũrĩkũ,
arĩa matangĩmateithia kana
mamagune,
tiga o kũmaconorithia na
kũmarehera thoni.”

⁶Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri nditũ ikoniĩ
nyamũ cia Negevu:
Mabarũthi mao makuuaga ũtonga
wao na ndigiri,
na igĩĩna ciao magaciigĩrĩra
maguku-inĩ ma ngamĩĩra,
magatuĩkanĩria bũrũri wa thĩĩna
na wa mĩnyamaro,
bũrũri ũrĩ mĩrũũthi ya njamba
na ya nga,
na ndũira na nyoka iria
ĩticũkaga,
macitware bũrũri wa andũ
matangĩmaguna o na atĩa.

⁷Nĩgũkorwo ũteithio wa Misiri nĩ
wa tũhũ na ndũrĩ kĩguni.
Nĩ ũndũ bũrũri ũcio ndĩwĩtĩte
Rahabu ũrĩa Ũtarĩ-ũndũ-Ekaga.

⁸Na rĩrĩ, rĩu thĩĩ ũmakururĩre
ũhoro ũyũ kĩbaũ-inĩ,
na ũwandĩke ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo,
nĩgeetha ũgaatuĩka ũira wa
gũtũũra matukũ marĩa
magooka.

⁹Nĩgũkorwo aya nĩ andũ aremi na
nĩ ciana itũire iheenanaagia,
ciana itendaga gũthikĩrĩria
ũtaaro wa Jehova.

¹⁰Nacio ciĩraga ooni-maũndũ atĩrĩ,
“Mũtigatuonere maũndũ
mangĩ!”
na ikeera anabii atĩrĩ,
“Tigai gũtũrathĩra maũndũ ma
ũhoro wa ma!
Twĩragei maũndũ marĩa
mangĩtũkenia,
na mũtũrathagĩre maũndũ ma
maheeni.

¹¹Eherai njĩra-inĩ ĩno,
muume gacĩra-inĩ gaka,
na mũtĩge gũtwĩra
ũhoro wa Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli!”

¹²Nĩ ũndũ ũcio Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Tondũ nĩmũregete ndũmĩrĩri ĩno,
mũkehoka ũhinyanĩrĩria,
na mũgatua maheeni kĩndũ gĩa
gwĩtiiranagia nakĩo,

¹³rĩhia rĩrĩ rĩgũtuĩka ta rũthingo
rũraihi na igũrũ,
rũrĩ na mwatũka ũrĩa ũikaraga
o ũkĩaramaga,
rũrĩa rũmomokaga o narua, o
rĩmwe.

¹⁴Rũkoinĩkanga tũcunji ta nyũngũ,
rũthethereke rũtegũcaĩrwo,
ũndũ hakaaga gacunji o na
kamwe gakoneka
kangĩruta mwaki riiko,
kana kangĩtaha maaĩ kuuma
gĩthima-inĩ.”

¹⁵Mwathani Jehova Ũrĩa Mũtheru wa
Isiraeli ekuuga atĩrĩ:
“Njĩra ĩrĩa ĩngĩtũma mũhonoke
no ya kwĩrira na gũikara
mũtegwĩtanga,
naguo hinya ũrĩa mũkaagĩa
naguo ũkooneka nĩ ũndũ
wa gũikara mũhooreire na
kwĩhoka,
no macio mothe nĩmũmaregete.

¹⁶Mwoigire atĩrĩ, ‘Aca, nĩtũkoora
tũhaicĩte mbarathi.’
Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgakĩũra!
Nĩngĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Tũkaahaica

mbarathi iria irĩ ihenya
mũno tũũre!’

Nĩ ũndũ ũcio arĩa
makaamũteng’eria
magaakorwo marĩ na
ihenya mũno o nao!

¹⁷ Andũ ngiri makoora nĩ kũmakio
nĩ mũndũ ũmwe;

na inyuĩ inyuothe mũũre nĩ
kũmakio nĩ andũ atano,
nginya mũtigwo mũhaana ta
mũtĩ wa bendera ũrĩ
kĩrĩma-igũrũ,
o na ta bendera irĩ
karĩma-igũrũ.”

¹⁸ O na gũtariĩ ũguo-rĩ, Jehova
eriragĩria kũmũtuga;
arahũkaga nĩguo amũiguĩre tha.
Nĩgũkorwo Jehova nĩ Ngai
ũtuanagĩra ciira na kĩhootho.
Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa othe
mamwetagĩrĩa.

¹⁹ Inyuĩ andũ a Zayuni, o inyuĩ
mũtũũraga Jerusalemu, mũtigacooka
kũrĩa. Hĩ, kaĩ nĩakamũtuga rĩrĩa
mũkaamũkaĩra amũteithie-ĩ! Na rĩrĩa
akaamũigua nĩakamwĩtika. ²⁰ O na
gũtuĩka Mwathani nĩamũheaga irio cia
thĩĩna na maaĩ ma mĩnyamaro-rĩ, arutani
anyu matigacooka kũhithwo rĩngĩ;
mũkaameyonera na maitho manyu.

²¹ O na mũngĩkagarũrũka na mwena
wa ũrĩo kana wa ũmotho, matũ manyu
nĩmakaiguaga mũgambo thuutha wanyu
ũkiuga atĩrĩ, “Ĩno nĩyo njĩra; gererai
yo.” ²² Ningĩ nĩmũgathaahia mĩhianano
yanyu ya kũhooywo irĩa igemetio na
betha igũrũ, na mĩhiano yanyu irĩa
igemetio na thahabu igũrũ; mũkaamĩte
ta taama ũrĩ thaahu wa mũndũ-wa-nja
hĩndĩ ya mweri, mũmũire atĩrĩ, “Thĩĩ na
kũu muume haha!”

²³ Ningĩ nĩakamuurĩria mbura nĩ ũndũ
wa mbeũ iria mũhaandĩte mĩgũnda,
nacio irio iria ikoima mĩgũnda iyo
igaakorwo irĩ njega na ikaingĩha. Hĩndĩ
iyo ng’ombe cianyu ikaarĩthagio kũndũ
kũrĩ ũrĩthio mwariĩ mũno. ²⁴ Ndegwa

na ndigiri iria ikaarĩmaga mĩgũnda
ikaarĩĩaga mahuti mathuuranĩre na
irio huhe, ciaraganĩtio na hũũma
na iciko cia tĩĩri. ²⁵ Mũthenya ũcio
gũkooraganwo mũno, rĩrĩa mĩthiringo
irĩa mĩraihi na igũrũ ikaamomoka,
tũrũũ nĩtũgaatherera kuuma kĩrĩma-
inĩ o gĩothe kĩraihi na karĩma o gothe
gatũũgĩru. ²⁶ Naguo mweri ũkaara
ta riũa, na ũtheri wa riũa ũnenehio
maita mũgwanja, ũhaane ta ũtheri
wa mĩthenya mũgwanja mĩgima, rĩrĩa
Jehova akootha nguraro cia andũ ake na
amahonie ironda iria aamatihirie.

²⁷ Atĩrĩrĩ, Rũitwa rĩa Jehova rĩrooka
riumĩte kũraya,
rĩrĩ na marakara mahiũ na
matu mathimbu ma ndogo;
nacio iromo ciake ciyũritwo nĩ
mang’ũrĩ,
na rũrĩmĩ rwake nĩ mwaki
ũniinanaga.

²⁸ Mĩhũmũ yake nĩ ta rũũĩ
rũratherera na hinya
rũkambata rũgakinya o nginya
ningo.
Athũngũthagia ndũrĩrĩ gĩcungi-inĩ
kĩa mwanangĩko;
ekagĩra andũ matamu kanua
nĩgeetha amahĩtithie.

²⁹ Na inyuĩ nĩmũkaina,
ta ũrĩa mũinaga ũtukũ ũrĩa
mũkũngũyagĩra gĩathĩ kĩrĩa
kĩamũre;
nacio ngoro cianyu nĩigakena
ta ũrĩa andũ makenaga
makĩambata kĩrĩma kĩa Jehova
makĩhuhaga mĩtũrirũ,
o ũcio Rwaro-rwa-Ihiga rwa
Isiraeli.

³⁰ Jehova nĩagatũma mũgambo wake
ũrĩ riiri ũiguuo nĩ andũ,
na nĩagatũma mone guoko
gwake gũgĩkũrũka,
arĩ na marakara maingĩ na mwaki
wa kũniinana,
hamwe na mbura ya marurumĩ,
na kĩhuhũkanio, na mbura
ya mbembe.

³¹Mũgambo wa Jehova
nĩũgathethera Ashuri;
nĩakamagũtha na rũthanju
rwake, amaniine magũe.

³²Igũtha o rĩothe rĩrĩa Jehova
akaamagũtha
na rũthanju rwake rwa
kũherithania-rĩ,
rĩkaahaana ta rwĩmbo rũrainwo
na tũhembe na inanda cia
mũgeeto,
akĩrũa mbaara nao
ategũtigithĩria kũmahũũra
na guoko gwake.

³³Tofeti gũtũũrĩite kũhaarĩrio;
gũthondeketwo nĩ ũndũ wa
mũthamaki.
Irima rĩakuo rĩa mwaki nĩirikie na
rĩkaaramio,
narĩo rĩrĩ na mwaki mũingĩ na
ngũ nyingĩ,
nayo mĩhũmũ ya Jehova nĩyo
ĩraakia mwaki ũcio,
ĩhaana ta rũũĩ rwa ũbiriti.

Haaro kũrĩ arĩa Mehokaga Misiri

31 Kaĩ arĩa maikũrũkaga magathĩ
bũrũri wa Misiri gwetha
ũteithio marĩ na haaro-ĩ,
o acio mehokaga hinya wa
mbarathi,
na makehoka ũingĩ wa ngaari cia
ita,
na makehoka hinya mũnene
wa andũ arĩa mathiiaga
mahaicĩte mbarathi,
na makaaga gũcũthĩrĩria Ũrĩa
Mũtheru wa Isiraeli,
o na makaaga gũcaria ũteithio
kuuma kũrĩ Jehova.

²No rĩrĩ, o nake Jehova nĩ mũũgĩ
na no amarehithĩrie
mwanangĩko,
nĩgũkorwo ndericũkagwo ũrĩa
oigĩte.

We nĩakarahũka okĩrĩre nyũmba
ya andũ arĩa aaganu,
na okĩrĩre arĩa mateithagĩrĩria
andũ arĩa mekaga maũndũ
mooru.

³No rĩrĩ, andũ a Misiri no andũ tu,
na ti Mũrungu;
nacio mbarathi ciao no nyama
na itirĩ roho thĩĩnĩ wacio.
Rĩrĩa Jehova aatambũrũkia guoko
gwake,
ũcio ũteithanagia nĩahĩngagwo,
na ũcio ũteithagio nĩagũũaga;
nao eerĩ makaaniinwo hamwe.

⁴Jehova anjĩrĩte atĩrĩ:

“O ta ũrĩa mũrũũthi ũraramaga,
mũrũũthi njamba ũkĩrĩa nyamũ
ĩrĩa ũnyiiĩte,
na ndũmakagio nĩ mĩgambo ya
arĩithi
o na mokĩte marĩ gĩkundi
kĩnene
metĩtwo hamwe nĩguo
maũũkĩrĩre,
kana wĩtigĩre nĩ ũndũ wa
inegene rĩao-rĩ,
ũguo noguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe agaikũrũka,
arũe arĩ kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa
Zayuni, o na ciambatĩro
ciakĩo.

⁵O ta ũrĩa nyoni ĩreeraga rĩera-inĩ,
ũguo noguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe akaagitĩra
itũũra rĩa Jerusalemu;
akaarĩgitĩra na arĩkũũre,
‘akaahĩtũkĩra igũrũ rĩa rĩo’
nĩguo arĩhonokie.”

⁶Inyuĩ andũ a Isiraeli-rĩ, cookereraĩ
ũcio mũtũire mũremeire mũno.
⁷Nĩgũkorwo mũthenya ũcio o mũndũ
wanyu nĩagatee mĩhianano ya betha
na ya thahabu ĩrĩa mwĩthondekeire na
moko manyu ĩgatũma mwĩhie.

⁸“Andũ a Ashuri makoaragwo na
rũhiũ rwa njora no ti rwa
mũndũ;
rũhiũ rwa njora nĩruo
rũkaamaniina biũ, no ti rwa
andũ.

Nĩmakoorĩra rũhiũ rũu rwa njora,
na aanake ao makaanyitwo,
marutithio wĩra na hinya.

⁹Nacio ciĩhitho ciao cia hinya
 nĩikaagũa nĩ ũndũ wa
 guoya;
 nao anene ao a ita moona
 bendera ya ita nĩmakamaka
 mũno,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ũrĩa wakítie mwaki wake
 Zayuni,
 o na icua rĩake rĩa mwaki rĩrĩ
 kũu Jerusalemu.

Ūthamaki wa Ūthingu

32 Atĩrĩrĩ, nĩgũkagĩa mũthamaki
 wa gũthamaka na ūthingu,
 na kũgĩe na anene a gwachana
 na kĩhooito.
²O mũndũ agaatuĩka ta handũ ha
 kwĩgitia rūhuho,
 na ha kwĩyũa mbura ya
 kĩhuhũkanio,
 o na atuĩke ta tũrũũ twa maaĩ
 tũgũtherera werũ-inĩ,
 o na ta kĩĩruru kĩa rwaro rūnene
 rwa ihiga bũrũri-inĩ ũrĩ na
 nyoota.
³Namo maitho ma andũ arĩa
 moonaga matikaahingwo
 mage kuona,
 namo matũ ma arĩa maiguaga
 nĩmagathikĩrĩria.
⁴Mũndũ ũrĩa ũhĩkaga gwĩka
 maũndũ ateciĩritie wega,
 nĩakamenya maũndũ na
 ataũkĩrwo nĩmo,
 naruo rūrĩmĩ rūrĩa
 rūtondoiraga nĩrũkaaria o
 wega.
⁵Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ mũndũ mũkĩngu
 agaacooka kũgĩa igweta,
 kana kĩmaramari gĩcooke gũtĩio
 mũno.
⁶Nĩgũkorwo mũndũ mũkĩngu aragia
 ũrimũ,
 na meciiria make
 mathugundaga maũndũ
 mooru:

Mũndũ ũcio ekaga maũndũ matarĩ
 ma ũ-ngai,
 na akamemerekia maũndũ ma
 gũcambia Jehova;
 arĩa ahũtu amatigaga matarĩ na
 gĩa kũrĩa,
 na arĩa anyootu akamaima maaĩ
 ma kũnyua.

⁷Mĩthĩire ya mũndũ kĩmaramari no
 ya waganu,
 athugundaga o maũndũ mooru
 ma kũniinithia andũ arĩa athĩini
 na ũhoru wa maheeni,
 o na rĩrĩa mathaithana ma
 mũbatari marĩ ma kĩhooito.
⁸No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa mũtaana
 eciiragia o maũndũ ma
 ũtugi,
 na maũndũ macio ma ũtugi
 nĩmo egũtũura ekaga.

Andũ-a-nja a Jerusalemu

⁹Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ-a-nja aya
 mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia,
 arahũkai mũthikĩrĩrie mũgambo
 wakwa;
 o na inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ ũndũ
 mwĩtigagĩra,
 ta iguai ũrĩa nguuga!
¹⁰Mwaka na matukũ matarĩ maingĩ
 maathira-rĩ,
 inyuĩ mũtarĩ ũndũ mwĩtigagĩra,
 nĩmũkainaina;
 nĩgũkorwo gũtigakorwo na
 magetha ma thabibũ,
 o na kana gũkorwo na magetha
 mangĩ.
¹¹Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ-a-nja aya
 mũtarĩ ũndũ ũmũthĩĩnagia,
 inainai nĩ kũmaka;
 inainai inyuĩ airĩtu aya mũtarĩ
 ũndũ mwĩtigagĩra!
 Rutai nguo cianyu mũtigwo njaga,
 mũcooke mwĩohe makũnia
 njohero.
¹²Mwĩhũũrei ithũri, mũrĩrĩre
 mĩgũnda yanyu ĩrĩa mĩega,
 o na mĩthabibũ ĩrĩa ĩciaraga
 mũno,

¹³na mūrĩrĩre bŭrŭri wa andũ akwa,
ũcio ũmerete mĩgwa na cong'e:
ĩ ti-itherũ, cakaĩrai nyũmba
ciothe cia ikeno,
na itũũra rĩrĩa inene rĩrĩ na
ndũhiũ cia arĩũ.

¹⁴Nĩgũkorwo ciĩgitĩro iria nũmu
nĩgatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩu inene rĩiyũrĩte
andũ rĩtigwo ũtheri;
o na nyũmba ya mũthamaki
na mũthiringo mũraihi
igaatuĩka bŭrŭri ũteanĩrio
nginya tene,
gũtuĩke bŭrŭri wa gũtũũhagwo
nĩ ndigiri, na ũrĩithio wa
ndũũru cia mbũri,

¹⁵nginya rĩrĩa tũgaitĩrĩrio Roho
kuuma igũrũ,
naguo werũ ũgarũrwo ũtuĩke
mũgũnda mũnoru,
na mũgũnda ũcio mũnoru
ũhaane ta mũtitũ.

¹⁶Ciira ũgaatũũra ũtuagwo na
kĩhooto kũu werũ-inĩ,
naguo ũthingu ũtũũre kũu
mũgũnda-inĩ ũcio mũnoru.

¹⁷Maciaro ma ũthingu ũcio nĩ thayũ;
naguo uumithio wa ũthingu
ũgaakorwo ũrĩ ũhooreri na
kwĩhoka Ngai nginya tene.

¹⁸Andũ akwa magaatũũraga ciikaro
cia thayũ,
matũũre kũndũ gũtarĩ ũgwati,
na mahurũkage kũndũ gũtarĩ na
thĩna.

¹⁹O na mbura ya mbembe
ĩngĩgũithia mĩtĩ ya mũtitũ
thĩ,
narĩo itũũra inene rĩaraganio
biũ-rĩ,

²⁰kaĩ inyuĩ nĩmũkarathimwo-ĩ,
mũhaandage mbegũ cianyu
gũkuhi na tũrũũ,
nacio ng'ombe na ndigiri cianyu
irĩithagio kũndũ guothe.

Mĩnyamaro na Ũteithio

33 Atĩrĩrĩ wee mwanangi ũyũ,
o wee ũtarĩ

wanangwo, kaĩ ũrĩ na
haaro-ĩ!
Wee mũkunyaĩrĩ ũyũ,
o wee ũtarĩ wakunyaĩrwo, kaĩ
ũrĩ na haaro-ĩ!
Rĩrĩa ũgaatiga kwanangana,
nĩguo nawe ũkaanangwo,
na nĩngĩ rĩrĩa ũgaatiga
gũkunyaĩra,
nĩguo nawe ũgaakunyaĩrwo.

²Wee Jehova, tũiguĩre tha;
wee nĩwe twetagĩrĩra.
Tuĩka hinya witũ rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,
na ũtuĩke ũhonokio witũ hĩndĩ
ya mĩnyamaro.

³Andũ nĩ kũũra mooraga maigua
mũrurumo wa mũgambo
waku;
warahũka-rĩ, ndũrĩrĩ
nĩihurunjũkaga.

⁴Indo cianyu iria igaakorwo
itahĩtwo, inyuĩ ndũrĩrĩ,
ikoingũrũrio itahwo,
o ta ũrĩa ciana cia ngigĩ
ciũngũrũragia;
andũ magaacitharĩkĩra ta
ũrĩa mĩrumbĩ ya ngigĩ
ĩtharĩkagĩra mĩgũnda.

⁵Jehova nĩatũũgĩrĩtio, nĩgũkorwo
atũũraga igũrũ;
nake nĩakaĩyũria Zayuni na
ciira wa kĩhooto na ũthingu.

⁶Nĩwe ũgaatuĩka gĩtina kĩrũmu
matukũ-inĩ maku,
na atuĩke kĩgĩina kĩa ũhoru
mũingĩ wa ũhonokio,
na ũũgĩ, na ũmenyi wa
maũndũ;
na ũhoru wa gwĩtigĩra Jehova
nĩguo ũgaakorwo ũrĩ
mũthiithũ wa ma.

⁷Atĩrĩrĩ, andũ ao arĩa njamba
mararĩrĩra njĩra-inĩ
maanĩrĩre;
nao mabarũthi mao ma thayũ
maraarĩra na kĩgiriko
kĩnene.

- ⁸Barabara iria njariĩ itigĩtwo itarĩ
andũ,
na agendi magatiga kũgerera
njĩra icio.
Kĩrĩkanĩro kĩrĩa maarĩkanĩre
nĩgĩthũkie,
na aira a kĩo makanyararwo,
gũtirĩ o na mũndũ ũmwe ũraheo
gĩtĩo.
- ⁹Bũrũri nĩũracakaya na
ũgathirĩrĩkĩra,
nakuo kũu Lebanoni
nĩgũconorithĩtio na mĩtĩ
yakuo ikahooa.
Sharoni nakuo kũhanĩte ta werũ
wa Araba,
nakuo Bashani na Karimeli
gũgaita mathangũ makuo.
- ¹⁰Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Rĩu nĩngwarahũka, rĩu
nĩngũtũũgĩrio;
rĩu nĩngwambarario na igũrũ.
- ¹¹Inyuĩ mũkaagĩa nda cia maragara,
mũciare rũũa rwa ngano;
nayo mĩhũmũ yanyu ĩtuĩkĩte
mwaki wa kũmũcina.
- ¹²Andũ a ndũrĩrĩ magaacinwo
mahaane ta coka;
magaacinwo na mwaki o
ta ihinga cia mĩgua
itemetwo.”
- ¹³Atĩrĩrĩ inyuĩ andũ arĩa mũrĩ
kũraya, ta thikĩrĩriai
mũigue ũrĩa njĩkĩte;
na inyuĩ mũrĩ gũkuhĩ umbũrai
ũhoru wa hinya wakwa.
- ¹⁴Ehia arĩa marĩ kũu Zayuni
nĩmamakĩte;
nao andũ arĩa matooĩ Ngai
nĩkũinaina marainaina,
makoiga atĩrĩ,
“Nũũ witũ ũngĩtũũrĩa na mwaki
ũrĩa ũcinanaga?
Ningĩ nũũ witũ ũngĩtũũrĩa na
mwaki ũtakahora nginya
tene?”
- ¹⁵Nĩ mũndũ ũrĩa ũthiĩaga na
mĩthiĩre ya ũthingu
na akaaria ũhoru ũrĩa wagĩrĩre,
o we ũtangĩoya uumithio
uumanĩte na ũhinyanĩrĩria,
na akagirĩrĩria guoko gwake
kwamũkĩre mahaki,
o ũcio ũgiragĩrĩria matũ make
kũigua ndeto cia gũciirĩra
ũragani,
na akahinga maito make
matikerorere maũndũ
mooru.
- ¹⁶Ũcio nĩwe mũndũ ũrĩa ũgaatũũra
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
ũrĩa kũhitho gĩake gĩgaakorwo
kĩrĩ kĩirigo kĩrũmu kũu
kĩrĩma-inĩ.
Nĩakaheagwo irio ciake,
na maaĩ make gũtirĩ hĩndĩ
makaaga.
- ¹⁷Maitho maku nĩmakeyonera
mũthamaki arĩ na riiri
wake wotho,
na wĩrorere bũrũri waramĩte,
ũgatambũrũka kũraya ma.
- ¹⁸Meciiria-inĩ maku nĩũgecũrĩa
ũhoru wa kĩmakania kĩrĩa
kĩarĩ ho
hau mbere, ũrie atĩrĩ:
“Mũtongoria ũrĩa mũnene
arĩ ha?
Nake mũndũ ũrĩa wamũkagĩra
mbeeca cia igooti rĩa bũrũri
arĩ ha?
Nake mũnene ũrĩa
ũrũgamagĩrĩra mĩthiringo
ĩrĩa mĩraihi na igũrũ arĩ
ha?”
- ¹⁹Andũ acio ndũrĩka ndũgacooka
kũmona rĩngĩ,
o acio maaragia mĩario
ĩtangĩguĩka,
na makaaria na rũthiomi rũgeni
rũtangĩmenyeka.
- ²⁰Ta rora Zayuni, itũũra rĩrĩa inene
rĩa maruga maitũ;
maitho maku nĩmakona
Jerusalemu,
gĩikaro gĩa thayũ, nĩyo hema ĩrĩa
ĩtakenyenyeke;

higĩ ciayo itirĩ hĩndĩ ikaamunywo,
o na kana mũkanda o na ũmwe
wayo ũtuĩke.

²¹Kũu nĩkuo Jehova Mwene-Hinya
agaakorwo hamwe na ithuĩ.
Nakuo kũu gũgaatuĩka ta kũndũ
kwa njũũ njariĩ, o na
tũrũũ,
njũũ itakagererio marikabu cia
mbaara,
kana igererio marikabu iria
nene cia iria-inĩ.

²²Nĩgũkorwo Jehova nĩwe wa gũtua
ciira,
Jehova nĩwe mĩtwathi,
Jehova nĩwe mũthamaki witũ:
we nĩwe ũgaatũhonokia.

²³Mĩkanda yaku nĩmĩregeru,
na mĩtĩ ũrĩa mũraaya wa
marikabu ti mũrũmu,
naguo taama wa kũmĩtwarithia
timũtambũrũku.
Hĩndĩ ĩyo indo nyingĩ cia ndaho nĩ
ikaagayanwo,
o na andũ arĩa mathuaga
nĩmagekuuĩra indo cia
ndaho.

²⁴Gũtirĩ mũndũ ũtũũraga Zayuni
ũkoiga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ
mũrũaru”;
nao andũ arĩa matũũraga kuo
nĩmakarekerwo mehia mao.

Itua rĩa Gũũkĩrĩa Ndũrĩrĩ

34 Atĩrĩrĩ, inyuĩ ndũrĩrĩ, ũkai
hakuhi mũthikĩrĩrie;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri
tegai matũ mũigwe!
Thĩ o nayo nĩĩgwe, o na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ kuo,
o hamwe na mabũrũri, na kĩrĩa
gĩothe kiumaga kuo!

²Nĩgũkorwo Jehova nĩarakarĩire
ndũrĩrĩ ciothe;
mang’ũrĩ make marĩ kũrĩ mbũtũ
ciao ciothe cia ita.
Nĩagaciniina ithire biũ,
nĩagacineana ciũragwo.

³Andũ arĩa moragĩtwo magaateo o
ro ũguo,
na mũnongo wa ciimba ciao
wambate na igũrũ;
nacio irĩa ihaane ta irindĩtwo
nĩ thakame yao.

⁴Njata ciothe cia igũrũ nĩgathira,
narĩo igũrũ rĩkũnjwo o ta ibuku
rĩa gĩkũnjo;
nayo mbũtũ ya njata cia matu-inĩ
ĩgwe
o ta ũrĩa mathangũ ma
mũthabibũ maahooha
magũũaga,
na o ta ũrĩa ngũyũ ciahooha
igũũaga kuuma mũkũyũ-inĩ.

⁵Rũhiũ rwakwa rwa njora rũnyũite
rũkanyootoka rũrĩ o kũu
matu-inĩ;
ta rora, rũraikũrũkĩra Edomu
rũrĩ na ituĩro,
o andũ acio niinĩte biũ.

⁶Rũhiũ rwa njora rwa Jehova
rũiyũrĩtwo nĩ thakame,
na rũkahumbĩrwo nĩ maguta:
nĩ thakame ya tũtũrũme na ya
mbũri,
na maguta ma higo cia
ndũrũme.
Nĩgũkorwo Jehova arĩ na igongona
kũu Bozara,
na kũũragana kũnene kũu
Edomu.

⁷Nacio mbogo nĩikooraganĩrio
hamwe,
o na tũtegwa na ndegwa iria
nene.
Bũrũri wao nĩũgaacagacio nĩ
thakame,
naruo rũkũngũ rũrindwo nĩ
maguta.

⁸Nĩgũkorwo Jehova arĩ na
mũthenya wa kwĩrĩhĩria,
arĩ na mwaka wa kũherithania,
nĩguo arũĩrĩre kĩhooito gĩa
Zayuni.

⁹Tūrũũ twa Edomu tũkaagarũrwo
tũtuĩke rami,
naruo rũkũngũ rwakuo rũtuĩke
mwaki wa ũbiriti;
naguo bũrũri wake ũtuĩke o ta
rami igwakana mwaki!

¹⁰Naguo mwaki ũcio ndũkahorio
mũthenya na ũtukũ;
ndogo yaguo ĩgaatũũra ĩtoogaga
igũrũ nginya tene.
Gũgaakira ihooru njiarwa nginya
njiarwa,
na gũtirĩ mũndũ ũgaacooka
gũtuĩkanĩria kuo rĩngĩ.

¹¹Ndundu ya werũ-inĩ na ndundu
ĩria ĩgambaga nĩkegwatĩra
kũndũ kũu;
nayo ndundu ĩria nene na ihuru
nĩkuo igaaka itara ciacio.
Ngai nĩagathima Edomu na
gĩthimi gĩa kĩrigiicano,
na agũthime na kabirũ ka
ihooru.

¹²Gũtigakorwo kĩndũ andũ akuo
arĩa marĩ igweta mangĩta
ũthamaki,
ariũ a mũthamaki a kũu othe
nĩmagathira.

¹³Mĩigua nĩkamerera nyũmba
ciakuo cia ũthamaki iria
njirigĩre,
thabai na mũtare ĩmere ciigitiro-
inĩ ciakuo cia hinya.
Gũgaatuĩka ũtũũro wa mbwe,
na ciikaro cia ndundu.

¹⁴Nyamũ cia werũ-inĩ nĩigacemania
na hiti,
nacio mbũri cia gĩthaka
nĩikananĩria;
kũu nĩkuo nyamũ cia ũtukũ
igaakomaga,
na ciĩyonere gwa kũhurũka.

¹⁵Ndundu nĩgaka gĩtara kũu,
ĩrekagĩrie matumbĩ mayo
kuo,
nĩkamatũrĩkia na ĩrere njui
ciayo rungu rwa mathagu
mayo;

ningĩ kũu nokuo hũngũ ikoongana
igĩrĩ igĩrĩ,
o njamba na nga yayo.

¹⁶Atĩrĩrĩ, tuĩriai ũhoru ibuku-inĩ rĩa
gĩkũnjo rĩa Jehova, na mũrĩthome:

Gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe yacio
ĩkaaga kuoneka kuo,
na gũtirĩ njamba ĩkaaga nga
yayo.

Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
gaathanĩte ũguo,
na Roho wake nĩwe
ũgacicooganĩria.

¹⁷Nĩwe ũcigayagĩra igai rĩacio;
guoko gwake gũciheaga kĩria
acithimĩire.

Nĩkegwatĩra igai rĩu rĩtuĩke rĩacio
nginya tene,
na itũũre kuo nginya njiarwa na
njiarwa.

Gĩkeno kĩa arĩa Mahonoketio

35 Atĩrĩ, werũ ũtarĩ kĩndũ na
bũrũri ũria mũmũ
nĩigakena;
werũ nĩũgakena na ũcanũke.
O ta mahũa ma nyeki-inĩ, ²werũ
nĩũkaruta kĩro kĩingĩ;
nĩũgakena mũno, na wanĩrĩre nĩ
gũkeno.

Nĩũkaheo riiri o ta wa Lebanoni,
na ũheo ũkengi o ta wa
Karimeli, na wa Sharoni;
nĩmakona riiri wa Jehova,
na mone ũkengi wa Ngai witũ.

³Ikĩrai hinya moko marĩa
maregeru,
na maru marĩa maregerete
mũtũme marũgame wega;

⁴andũ arĩa marĩ na guoya ngoro
meerei atĩrĩ,
“Mwĩyũmĩrĩriei, tigai gwĩtigĩra;
atĩrĩ, Ngai wanyu nĩagooka,
na agooka na ũhoru wa
kũrĩhanĩria;
nĩwe ũgooka na iherithia rĩa Ngai,
ooke kũmũhonokia.”

⁵Hĩndĩ ĩyo maitho ma atumumu
nĩmakahingũka,
na matũ ma andũ arĩa
mataiguaga macooke
kũigua.
⁶Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũrĩa ũthuaga
nĩakarũgarũga ta thwariga,
na rũrĩmĩ rũrĩa rũtaaragia
rwanĩrĩre nĩ gũkenena.
Namo maaĩ nĩmagatherũka
kuuma werũ-inĩ,
natuo tũrũũĩ tũtherere werũ-inĩ
wa mũthanga.
⁷Mũthanga ũrĩa mũhiũ ũgaatuĩka
karia ka maaĩ,
nayo thĩ ĩyo ng'aru ĩtherũke
ithima cia maaĩ.
Imamo iria cianakomwo nĩ
mbwe-rĩ,
igaakũra nyeki, na ithanjĩ, o na
marura.

⁸Nakuo kũu nĩgũkagĩa barabara
njariĩ;
nayo ĩgeetagwo Njĩra ĩrĩa
Nyamũre.
Andũ arĩa matarĩ atheru
matikamĩgera;
ĩgaakorwo ĩrĩ Njĩra ya andũ arĩa
mamĩgeraga;
nĩ ũndũ ũcio o na andũ akĩigu
matikamĩhĩtia.

⁹Gũtirĩ mũrũũthi ũgaakorwo njĩra-
inĩ ĩyo,
o na kana nyamũ o yothe ndĩani
ĩmĩgerere;
nyamũ ĩcio itikoonekana njĩra-
inĩ ĩyo.

No rĩrĩ, andũ arĩa makũũrĩtwo nĩo
oiki makaamĩgerera,

¹⁰ nao andũ arĩa akũũre a Jehova
nĩmagacooka.

Magaatoonya Zayuni makĩinaga;
nao nĩmageekĩrwo thũmbĩ ya
gĩkeno gĩa tene na tene.

Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa o na mũcaayo
nĩgathira biũ.

Senakeribu Kwĩhĩtĩra Jerusalemu

36 Mwaka wa ikũmi na ĩna wa
wathani wa Mũthamaki Hezekia,
Senakeribu mũthamaki wa Ashuri
nĩatharĩkiire matũũra manene mothe
marĩa mairigĩrwo na thingo cia hinya
ma Juda, na akĩmatunyana. ²Ningĩ
mũthamaki wa Ashuri agĩtũma mũnene
wa mbũtũ ciake cia ita, kuuma Lakishi,
arĩ na mbũtũ nene ya ita athiĩ kũrĩ
Mũthamaki Hezekia kũu Jerusalemu.
Rĩrĩa mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita
aarũgamire mũtaro-inĩ wa Karia-ka-
Rũgongo, njĩra-inĩ ya gũthiĩ Mũgũnda-
wa-Mũthambia-Nguo, ³Eliakimu mũrũ
wa Hilikia ũrĩa warĩ mũrori wa nyũmba
ya ũthamaki, na Shebina ũrĩa mwandĩki-
marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũrĩa
mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu,
makiumagara magĩthiĩ kũrĩ we.

⁴Nake mũnene ũcio wa mbũtũ ya ita
akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai Hezekia atĩrĩ,

“ ‘Mũthamaki ũrĩa mũnene o we
mũthamaki wa Ashuri, ekũũria atĩrĩ:
Ũrutĩte ũũmĩrĩru ũcio ũrĩ naguo
kũ? ⁵Wee uugaga nĩ ũũĩ kũrũa na
ũrĩ na hinya wa mbũtũ cia ita, no
waragia o ciugo cia tũhũ. Nũũ ũcio
wĩhokete nĩguo ũnemere? ⁶Atĩrĩrĩ,
wee wĩhokete andũ a Misiri, acio
mahaana ta kamũrangi koinĩkangu,
karĩa gathecaga mũndũ guoko,
gakamũguraria etiirania nako!
Ũguo nĩguo Firaũni mũthamaki
wa Misiri ahaana kũrĩ arĩa othe
mamwĩhokaga. ⁷O na ũngĩnjĩra
atĩrĩ, “Ithuĩ twĩhokete Jehova Ngai
witũ,” githĩ ũcio tiwe Hezekia
aatharĩrie igongona na kũndũ kũrĩa
gũtũũgĩru, na akĩira andũ a Juda
na a Jerusalemu atĩrĩ, “No nginya
mũhooyagĩre kĩgongona-inĩ gĩkĩ?”

⁸“ ‘Rĩu-rĩ, ũka ũkeiguithanie na
mwathi wakwa, mũthamaki wa
Ashuri: Nĩngũkũhe mbarathi ngiri
igĩrĩ, angĩkorwo ũrĩ na andũ a
gũthiĩ macihaicĩte! ⁹Wakĩhota atĩa
gũtooria o na mũnene ũrĩa mũnini
mũno thĩinĩ wa anene a mwathi

wakwa, o na gũtuĩka wĩhokete ngaari cia ita na andũ arĩa mathiiaga mahaiĩcĩte mbarathi a Misiri? ¹⁰ Na ningĩ-rĩ, njũkĩte gũtharĩkĩra na kwananga bũrũri ũyũ iterĩitwo nĩ Jehova? Jehova we mwene nĩwe wanjĩĩre njũke hũũre bũrũri ũyũ na ndĩwanange.’”

¹¹ Nao Eliakimu, na Shebina, na Joa makĩĩra mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita atĩrĩ, “Twagũthaitha arĩria ndungata ciaku na rũthiomi rwa Asuriata, tondũ nĩtũrũũ.” Tiga gũtwarĩria na rũthiomi rwa Kĩhibirania andũ aya marĩ rũthingo-inĩ makĩiguaga.”

¹² No mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita agĩcookia atĩrĩ, “Kaĩ ndatũmirwo nĩ mwathi wakwa kũrĩ o mwathi wanyu na kũrĩ o inyuĩ, ndĩmwĩre maũndũ maya, na ti kũrĩ andũ aya maikarĩte rũthingo igũrũ, o aya makaarĩa kĩoro kĩa na manyue mathugumo mao o ene o ta ũria inyuĩ mũgeeka?”

¹³ Ningĩ mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita akĩrũgama akĩanĩrĩra na Kĩhibirania, akiuga atĩrĩ, “Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya mũthamaki ũria mũnene, mũthamaki wa Ashuri! ¹⁴ Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũtigetĩkĩre Hezekia amũheenie. Ndagĩhota kũmũhonokia! ¹⁵ Mũtigetĩkĩre Hezekia amũringĩrĩrie kwĩhoka Jehova hĩndĩ irĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ Jehova nĩegũtũhonokia; itũũra rĩrĩ inene rĩtikaaneanwo guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri.’

¹⁶ “Mũtigathikĩrĩrie Hezekia. Mũthamaki wa Ashuri ekuuga atĩrĩ: Rekei tũiguane na mũũke kũrĩ nĩ. Mweka ũguo, o ũmwe wanyu nĩakarĩĩaga maciaro ma mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ na anyuuage maaĩ ma gĩthima gĩake, ¹⁷ o nginya rĩrĩa ngooka ndĩmũtware bũrũri ũhaana ta wanyu,

bũrũri ũrĩ ngano na ndibei ya mũhihano, bũrũri ũrĩ irio na mĩgũnda ya mũthabibũ.

¹⁸ “Mũtigetĩkĩre Hezekia amũhĩtithie, rĩria ekuuga atĩrĩ, ‘Jehova nĩegũtũhonokia.’ Nĩ kũrĩ ngai ya rũrĩrĩ o na rũrĩkũ irĩ yahonokia bũrũri wayo kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri? ¹⁹ Ngai cia Hamathu na Aripadi irĩ kũ? Ngai cia Sefarivaimu irĩ kũ? Nĩihonoketie Samaria kuuma guoko-inĩ gwakwa? ²⁰ Nĩ ngai irĩkũ harĩ ngai ciothe cia mabũrũri macio yanahonokia bũrũri wayo kuuma kũrĩ nĩ? Gwakĩhoteka atĩa Jehova ahonokie Jerusalemu kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

²¹ No rĩrĩ, andũ acio magĩkira ki na matirĩ ũndũ maamũcookeirie, tondũ mũthamaki nĩamathĩte, akameera atĩrĩ, “Mũtikamũcookerie ũndũ.”

²² Hĩndĩ iyo Eliakimu mũrũ wa Hilikia ũria mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũria mwandĩki-marũa, na Joa mũrũ wa Asafu ũria mwandĩki wa maũndũ ma ihinda rĩu, magĩthĩi kũrĩ Hezekia, matembũrangĩte nguo ciao, makĩmwĩra ũria mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita oigĩte.

Ũhonokia wa Jerusalemu Kwĩranĩrwo

37 Rĩria Mũthamaki Hezekia aaiguire ũhoru ũcio, agĩtembũranga nguo ciake na akĩĩhumba nguo ya ikũnia, agĩtoonya hekarũ ya Jehova thĩinĩ.

² Agĩtũma Eliakimu mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya ũthamaki, na Shebina ũria mwandĩki-marũa, na athĩnjĩri-Ngai arĩa atongoria, othe mehumbĩte nguo cia makũnia, mathĩi kũrĩ mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu. ³ Makĩmwĩra atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Hezekia ekuuga: Mũthenya wa ũmũthĩ nĩ mũthenya wa mĩnyamaro, na ngũmano, na gĩconoko o ta ihinda rĩa ciana rĩa gũciarwo riakinya, naguo hinya wa gũciara ũkaaga. ⁴ No gũkorwo Jehova Ngai waku nĩekũigua ciugo ciothe cia mũnene ũcio wa mbũtũ cia ita, ũria mwathi wake, mũthamaki wa Ashuri atũmĩte, nĩgeetha oke anyũrũrie Ngai ũria ũrĩ muoyo, na amũkũũme nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio Jehova Ngai waku aigũite.

^{a11} Rũthiomi rwa Asuriata ruoĩkaine nĩ anene tu hĩndĩ ino; nĩ rwacookire gũtuĩka rwa kwario nĩ Ayahudi othe kuuma mwaka wa 5 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

Nĩ ũndũ ũcio hoera matigari marĩa matigaire muoyo.”

⁵ Rĩrĩa anene a Mũthamaki Hezekia maakinyire kũrĩ Isaia-rĩ, ⁶ Isaia akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mwathi wanyu atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tiga gwĩtigĩra nĩ ciugo iria ũiguĩte atungati a mũthamaki wa Ashuri makĩnũma nacio. ⁷ Ta thikĩrĩria! Nĩ nĩngwĩkĩra roho wa mũthemba mũna thĩinĩ wake, nĩguo rĩrĩa arĩgua ũhoro mũna, acooke bũrũri wake, na arĩ kũu ndũme ooragwo na rũhiũ rwa njora.’ ”

⁸ Rĩrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita aaiguire atĩ mũthamaki wa Ashuri nĩoimĩte Lakishi, akĩehera Jerusalemu agĩthĩ agĩkora mũthamaki akĩrũa mbaara na Libina.

⁹ Na rĩrĩ, Senakeribu agĩkinyĩrwo nĩ ũhoro wa atĩ Tirihaka, ũrĩa Mũkushi mũthamaki wa Misiri, nĩoimagarĩte oke arũe nake. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma andũ rĩngĩ kũrĩ Hezekia marĩ na ũhoro ũyũ: ¹⁰ “Ĩrai Hezekia mũthamaki wa Juda atĩrĩ: Ndũgetĩkĩrie Ngai ũcio wĩhokete akũheenĩe rĩrĩa ekuuga atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩtikũneanwo kũrĩ mũthamaki wa Ashuri.’ ¹¹ Ti-itherũ nĩũiguĩte ũrĩa athamaki a Ashuri mekĩte mabũrũri-inĩ mothe, ũrĩa maamaniinire biũ. Inyuĩ mũgũkĩhonoka atĩa? ¹² Na rĩrĩ, ngai cia ndũrĩrĩ iria cianiinirwo nĩ maithe maitũ ma tene: ngai cia Gozani, na cia Harani, na cia Rezufu, na andũ a Edeni arĩa maarĩ Telasaru-rĩ, nĩciamahonokirie? ¹³ Mũthamaki wa itũũra rĩa Hamathu arĩ ha, na mũthamaki wa Aripadi, na mũthamaki wa itũũra rĩrĩa inene rĩa Sefarivaimu, na wa Hena, na wa Iva, rĩu marĩ ha?”

Ihooya rĩa Hezekia

¹⁴ Nake Hezekia akĩnyiita marũa kuuma kũrĩ andũ arĩa maatũmĩtwo na akĩmathoma. Agĩcooka akĩambata hekarũ-inĩ ya Jehova, akĩmatambũrũkia mbere ya Jehova. ¹⁵ Nake Hezekia akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ: ¹⁶ “Wee Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, o wee ũikarĩire gĩtĩ kĩa ũnene gatagatĩ ka makerubi, Wee wiki nowe

Ngai igũrũ rĩa mothamaki mothe ma thĩ. Nĩwe wombire igũrũ na thĩ. ¹⁷ Tega matũ maku, Wee Jehova, ũigue; hingũra maitho maku Wee Jehova wone, ũigue ciugo ciothe cia Senakeribu iria atũmĩte cia kũruma Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo.

¹⁸ “Ti-itherũ, Jehova, athamaki a Ashuri nĩmanangĩte andũ a ndũrĩrĩ na mabũrũri mao biũ. ¹⁹ Na nĩmaikĩtie ngai ciao mwaki-inĩ na magacithũkangia, tondũ itiarĩ ngai no ciarĩ mĩtĩ na mahiga, nacio ciathondeketwo na moko ma andũ. ²⁰ Rĩu-rĩ, Wee Jehova Ngai witũ, tũhonokie kuuma guoko-inĩ gwake, nĩgeetha mothamaki mothe ma thĩ mamenye atĩ Wee Jehova, o Wee wiki, nĩwe Ngai.”

Isaia Kũratha Kũhootwo kwa Senakeribu

²¹ Hĩndĩ iyo Isaia mũrũ wa Amozu agĩtũma ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Hezekia, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: Tondũ nĩũũhooete ũhoro wĩgĩ Senakeribu mũthamaki wa Ashuri-rĩ, ²² ũyũ nĩguo ũhoro ũrĩa Jehova aarĩtie wa kũmũũkĩrĩra:

“Mũirĩtu Gathirange, Mwarĩ wa Zayuni

nĩakũmenete na agakũnyarara.

Mwarĩ wa Jerusalemu

arainia mĩtwe rĩrĩa wee ũroora.

²³ Ũcio ũrumĩte na ũkamenereria nũũ?

Nũũ ũgũthũkĩire na mũgambo, na ũkamwambararĩria maitho na mwĩtĩio?

Wee nĩũũkĩrĩire ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli!

²⁴ ũtũmĩte andũ aku

moke marume Jehova.

Na ũkoiga atĩrĩ,

‘Nĩ ũndũ wa ngaari ciakwa

nyingĩ cia ita,

nĩnyambatĩte ngakinya tũcũmbĩrĩ twa irĩma,

o kũu igũrũ mũno Lebanoni.

Nĩndemete mĩtarakwa yakuo ĩrĩa
mĩraihi mũno,
o na mĩthengera ĩrĩa mĩega
mũno.
Nĩnginyĩte tũcũmbĩrĩ twakuo
kũrĩa kũraya mũno,
o kũrĩa kũrĩ na mĩtitũ ĩrĩa mĩega
mũno.

²⁵ Nĩnyenje ithima mabũrũri ma
kũngĩ
na nganyua maaĩ kuo.
Nĩhũithĩtie tũrũũ twa Misiri
na makinya ma magũrũ
makwa.'

²⁶ "Kaĩ ũtaiguĩte?
Kuuma tene nĩndamũrĩte ũndũ
ũcio.
Matukũ-inĩ macio ma tene
nĩndabangĩte ũndũ ũcio:
rĩu nĩndũhingĩtie,
atĩ wee nĩũtũmĩte matũũra

manene marĩa mairigĩre na
thingo cia hinya
matũike hĩba cia mahiga.

²⁷ Andũ akuo maagithĩtio hinya,
nao makagegeare na
magaconorithio.
Mahaana mĩmera ĩrĩ mũgũnda,
makoororoa o ta thuuna nduru,
kana ta nyeki ĩmerete nyũmba
igũrũ,
ĩrĩa yũmaga ĩtanakũra.

²⁸ "No nĩnjũũĩ kũrĩa ũikaraga,
na ngamenya ũkiumagara na
ũgĩcooka,
o na ũrĩa ũndakaragĩra.

²⁹ Tondũ nĩũndakarĩire
na rũng'athio rwaku
nĩrũkinyĩire matũ makwa,
nĩngũgwĩkĩra gĩcũhĩ gĩakwa
iniũrũ,
na matamu ndĩmoohe kanua-inĩ
gaku,
na nĩngatũma ũcookere
njĩra o ĩyo wokĩire.

³⁰ "Gĩkĩ nĩkĩo gĩgaakorwo kĩrĩ
kĩmenyithia gĩaku, wee Hezekia:

"Mwaka ũyũ ũkũrĩa irio cia
maitĩka,
naguo mwaka wa keerĩ ũrĩe
kĩrĩa gĩgaathundũka harĩ
mo.

No mwaka wa gatatũ-rĩ,
nĩũkahaanda na ũgethe,
ũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ,
na ũrĩe maciaro mayo.

³¹ O rĩngĩ matigari ma nyũmba ya
Juda
nĩmagaikũrũkia mĩri na thĩ, na
maciare maciaro na igũrũ.

³² Nĩgũkorwo Jerusalemu nĩgũkoima
matigari ma andũ,
nakuo Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
kuume gĩkundi kĩa arĩa
mahonokete.

Kĩyo kĩa Jehova
Mwene-Hinya-Wothe
nĩkĩo gĩkaahingia ũguo.

³³ "Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ
igũrũ rĩa mũthamaki wa Ashuri:

"Ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene
kana arathũkie mũguĩ kuo.
Ndagooka mbere yarıo na ngo
kana arĩrigiicĩrie na ihumbu cia
tũrĩ, arĩũkĩrĩre.

³⁴ Njĩra ĩrĩa agookĩra no yo
agaacookera;
ndagatoonya itũũra rĩrĩ inene,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁵ "Nĩngagitũra itũũra rĩrĩ inene na
ndĩrĩhonokie,
nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa
Daudi ndungata yakwa!"

³⁶ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Jehova agĩthĩĩ
na akĩũraga andũ ngiri igana rĩmwĩ rĩa
mĩrongo ĩnana na atano kũu kambĩ-inĩ
ya Ashuri. Rĩrĩa andũ mookĩrĩre rũciĩnĩ
tene, magĩkora kũu no ciimba theri! ³⁷ Nĩ
ũndũ ũcio Senakeribu mũthamaki wa
Ashuri agĩtharia kambĩ agĩthĩĩ; agĩcooka
Nineve, agĩkara kuo.

³⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe rĩrĩa
ahooyaga arĩ hekarũ-inĩ ya ngai yake
Nisiroku-rĩ, ariũ ake eerĩ Adarameleki na
Sharezeru makĩmũũraga na rũhiũ rĩa

njora, na makĩũrĩra bũrũri wa Ararati. Nake mũriũ Esari-Hadoni agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

Ndwari ya Hezekia

38 Matukũ-inĩ macio Hezekia akĩrwara, hakuhi akue. Mũnabii Isaia mũrũ wa Amozu agĩthiĩ kũrĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Thondeka maũndũ ma mũciĩ waku, tondũ nĩũgũkua, ndũkũhona.”

² Hezekia akĩhũgũra ũthiũ wake, akĩrora rũthingo-inĩ, na akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, ³ “Wee Jehova, ririkana ũrĩa ngoretwo ngĩthiĩ na mũthiĩre ya kwĩhokeka mbere yaku, na ngeheana na ngoro yakwa yothe, na ngeeka ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ maku.” Nake Hezekia akĩrĩra mũno.

⁴ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Isaia, akĩrwo atĩrĩ, ⁵ “Cooka ũkeere Hezekia atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa thoguo Daudi ekuuga ũũ: Nĩnjiguĩte ihooya rĩaku na ngoona maithori maku; nĩngũkuongerera mĩaka ikũmi na ĩtano ya gũtũũra muoyo. ⁶ Nĩngũkũhonokia hamwe na itũũra rĩrĩ inene kuuma guoko-inĩ kwa mũthamaki wa Ashuri. Nĩngũgitĩra itũũra rĩrĩ inene.

⁷ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kĩrĩa Jehova egũkũhe atĩ Jehova nĩegwĩka ũndũ ũcio akwĩrĩire: ⁸ Nĩngatũma kĩruru kĩa riũa gĩcooke na thuutha makinya ikũmi marĩa gĩikũrũkĩte ngathĩ-inĩ ya Ahazu.’ Nĩ ũndũ ũcio ũtheri wa riũa ũgĩcooka na thuutha makinya ikũmi marĩa waikũrũkĩte.

⁹ Maya nĩmo maandĩko ma Hezekia mũthamaki wa Juda marĩa aandĩkire thuutha wa kũrũara na kũhona:

¹⁰ Nĩ ndoigire atĩrĩ, “O rĩrĩa matukũ ma muoyo wakwa magaacĩra-rĩ, no rĩo ngũthiĩ ndonye ihingo-inĩ cia gĩkuũ, na ndunywo mĩaka yakwa ĩrĩa ĩtigarĩte?”

¹¹ Ngĩkiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikona Jehova rĩngĩ, ndikona Jehova ndĩ bũrũri ũyũ wa arĩa matũũraga muoyo; gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ ngona mũndũ wa thĩ,

kana ngorwo hamwe na arĩa marĩ gũkũ thĩ.

¹² Nyũmba yakwa nĩĩharĩtio, ĩkeherio kũrĩ nĩ, o ta ũrĩa hema ya mũrĩithi yambũragwo.

Nĩngũnjĩte muoyo wakwa ta ũrĩ taama wa mũndũ ũrĩa ũtumaga na mĩtambo, na rĩu nĩkũndinia ekũndinia anjeherie mĩtambo-inĩ ũcio wake;

mũthenya na ũtukũ-rĩ, ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹³ Ndetereire ngĩrĩrĩrie nginya gũgĩkĩa, na akiunanga mahĩndĩ makwa mothe o ta mũrũũthi. Mũthenya na ũtukũ-rĩ, wee ũtuĩkĩte o wa kũũniina.

¹⁴ Ngĩkaya ta hũngũrũrũ kana mũrũaru, ngĩcaaya o ta ũrĩa ndutura ĩcaayaga.

Maitho makwa makĩaga hinya nĩgũcũthĩrĩria igũrũ.

Ndĩ mũthĩĩnĩku; Wee Mwathani ũka ũndeithie!”

¹⁵ No ingĩkiuga atĩa? Nĩanjarĩrie, na nĩwe mwene wĩkĩte ũguo.

Mĩaka yakwa yothe ndĩrĩthiiaga ndĩnyĩhĩtie, tondũ wa ruo rũrũ rwa ngoro yakwa.

¹⁶ Mwathani, andũ matũũraga moonaga maũndũ ta maya; o naguo roho wakwa ũtũũraga muoyo wonaga maũndũ o ta macio.

Wanjookeirie ũgima wa mwĩrĩ, na ũkĩreka ndũũre muoyo.

¹⁷Ti-itherũ ũhoro ũcio warĩ wa
kũng'una,
nĩkĩo ndaiguire ruo rũnene
ũguo.
Nĩ ũndũ wa wendo waku,
nĩwagĩrĩĩrie ndoonye irima rĩa
mwanangĩko;
mehia makwa mothe
nĩũriganĩrwo nĩmo.
¹⁸Nĩgũkorwo mbĩrĩra ndĩngĩhota
gũkũgooca,
o nakĩo gĩkuũ gĩtingĩkũgooca;
arĩa maharũrũkaga irima rĩu
matingĩgĩa na kĩrĩgĩrĩro kĩa
wĩhokeku waku.
¹⁹Arĩa marĩ muoyo, o acio
matũũraga muoyo-rĩ,
nĩmakũgoocaga,
ta ũrĩa ndĩreka ũmũthĩ;
maithe ma ciana nĩo meraga ciana
ũhoro wa wĩhokeku waku.

²⁰Jehova nĩakahonokia,
na nĩtũkaina tũrĩ na inanda cia
mũgeeto
matukũ mothe ma muoyo witũ,
tũrĩ hekarũ-inĩ ya Jehova.

²¹Isaia oigĩte atĩrĩ, “Thondekai ngũmba
ya ngũyũ, mũmĩgĩrĩre ihũha-inĩ, na
nĩekũhona.”

²²Hezekia oorĩtie atĩrĩ, “Kĩmenyithia
gĩgaakorwo kĩrĩ kĩrĩkũ atĩ nĩngambata
thĩ hekarũ-inĩ ya Jehova?”

Mabarũthi Kuuma Babuloni

39 Na rĩrĩ, ihinda rĩu Merodaki-
Baladani mũrũ wa Baladani
mũthamaki wa Babuloni nĩatũmĩire
Hezekia marũa na kĩheo, tondũ nĩaiguĩte
ũhoro wa ndwari yake na kũhona
gwake. ²Hezekia akĩamũkĩra andũ arĩa
maatũmitwo na gĩkeno, na akĩmoonia
indo ciothe iria aigĩte makũmbĩ make;
akĩmoonia betha, na thahabu na mahuti
marĩa manungi wega na maguta marĩa
mega mũno, na indo ciake ciothe cia
mbaara na indo ciothe iria ciarĩ igĩĩna-
inĩ ciake. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe
thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki kana

kĩarĩ ũthamaki-inĩ wake wotha Hezekia
ataamoonirie.

³Hĩndĩ ĩyo mũnabii Isaia agĩthĩĩ kũrĩ
Mũthamaki Hezekia, akĩmũũria atĩrĩ,
“Andũ acio moiga atĩa, na mekuumĩte
kũ?”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Moimĩte
bũrũri wa kũraya; megũkĩte kuuma
bũrũri wa Babuloni.”

⁴Nake mũnabii akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ
moonire nyũmba-inĩ yaku ya ũthamaki.”

Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ,
“Moonire indo ciothe cia nyũmba yakwa
ya ũthamaki. Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe
kĩrĩ igĩĩna-inĩ ciakwa itanamoonia.”

⁵Nake Isaia akĩĩra Hezekia atĩrĩ, “Ta
igua kiugo kĩa Jehova Mwene-Hinya-
Wotha: ⁶Ti-itherũ ihinda nĩrĩgakinya,
rĩrĩa indo ciothe iria irĩ thĩinĩ wa nyũmba
yaku ya ũthamaki, na iria ciothe maithe
maku matũire maigĩte nginya ũmũthĩ,
igaakuu itwarwo Babuloni. Gũtirĩ o na
kĩmwe gĩgaatigara. Ũguo nĩguo Jehova
ekuuga. ⁷Na andũ amwe a rũciaro
rwaku, o arĩa moimĩte mũthiimo waku, o
arĩa wee ũgaaciara, nĩmagathaamio, na
nĩmakaahakũrwo nĩguo matungatage
nyũmba-inĩ ya mũthamaki wa Babuloni.”

⁸Nake Hezekia agĩcookia atĩrĩ, “Kiugo
kĩa Jehova kĩrĩa waria nĩ kĩaega,” tondũ
eeciiririe atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa ngũtũũra
muoyo nĩgũgũkorwo kũrĩ na thayũ na
ũgitĩri.”

Kũhooreria Andũ a Ngai

40 Atĩrĩrĩ, hooreriai, mũhoorerie
andũ akwa,

ũguo nĩguo Ngai wanyu ekuuga.

²Arĩriai itũũra rĩa Jerusalemu na
ũhooreri,

na mwanĩrĩre, mũrĩire atĩrĩ,
wĩra warĩo mũritũ nĩũthĩrite,
na nĩrĩrekeirwo mehia marĩo,
o na ningĩ atĩ nĩrĩherithĩtio nĩ
guoko kwa Jehova

maita meerĩ nĩ ũndũ wa mehia
marĩo mothe.

³Kūrī na mūgambo wa mūdū
ūkwanīrīra, akoiga atīrī:
“Haarīrai njīra ya Jehova kūu
werū-inī wa mūthanga,
mūrūngarie njīra nene ya Ngai
witū kūu werū-inī.
⁴Mīkuru yothe nūgathikwo
yambatīre,
nacio irīma ciothe na tūrīma
ciaraganio;
nakuo kūrīa gūtārī kūigananu
nīgūkaigananio,
nakuo kūrīa gūtārī kwaraganu
kwaraganio wega.
⁵Naguo riiri wa Jehova
nīūkaguūranīrio,
na andū othe nīmakawīonera
marī hamwe.
Nīgūkorwo nī kanua ka Jehova
kaarītīe ūhorō ūcio.”

⁶Kūrī na mūgambo wa mūdū
ūroiga atīrī, “Anīrīra.”
Na nīi ngīmūūria atīrī,
“Ngwanīrīra njuge atīa?”
“Uga atīrī: Andū othe mahaana ta
nyeki,
na ūthaka wao wothe ūhaana ta
mahūa ma mūgūnda.
⁷Nyeki nīhohohaga, namo mahūa
magaitīka,
nīkūhurutwo nī mīhūmū ya
Jehova.
Ti-itherū andū mahaana o ta
nyeki.
⁸Nyeki nīhohohaga namo mahūa
magaitīka,
no kiugo kīa Ngai witū
gītūūraga nginya tene.”
⁹Inyuī andū arīa mūrehaga ūhorō
mwega Zayuni,
ambatai mūthū kīrīma-inī kīrīa
kīraihi na igūrū.
Inyuī arīa mūrehaga ūhorō
mwega Jerusalemu,
anīrīrai na mūgambo mūnene,
anīrīrai, na mūtigetigīre;
īrai matūūra ma Juda atīrī,
“Ngai wanyu arī haha!”

¹⁰Atīrīrī, Mwathani Jehova nīarooka
arī na ūhoti,
na guoko gwake nīkuo
gūgaathanaga.
Atīrīrī, kīheo gīake arī nakīo,
o na irīhi rīake arī narīo.
¹¹Arīithagia mbūri ciake o ta
mūrīithi:
Natuo tūgōndu atuoyaga na
moko make
na agatūkuuūra gīthūri-inī gīake;
nacio ng’ōndu iria irongithia
acitongoragia o kahora.
¹²Nūū wanathima maaī na rūhī
rwake,
kana agīthima igūrū na warīī
wa guoko gwake?
Nūū wanekīra rūkūngū rwa thī
gīkabū-inī arūthime,
kana agīthima irīma na ithimi,
o na agīthima tūrīma na ratirī?
¹³Nūū wanamenya meciiria ma
Jehova,
kana akīmūtaara taarī we
mūmūhei kīrīra?
¹⁴Nūū Jehova aahoire kīrīra nīguo
amūmenyithie maūdū,
na nūū wamūrutire gūthī na
njīra īrīa yagīrīre?
Nūū wamūrutire maūdū ma
ūūgī,
kana akīmuonia ūrīa angīhota
gūkuūkīrwo nī maūdū?
¹⁵Ti-itherū ndūrīrī ihaana ta itata
rīa maaī rīrī ndoo-inī;
cionagwo ihaana ta karūkūngū
kanini karīa gatigagwo
ratirī-inī;
we athimaga icigīrīra cia iria-inī
taarī rūkūngū rūhinyu.
¹⁶Mūtītū wa Lebanoni-rī,
ndūngūigania ngū cia
mwaki wa kīgongona,
kana nyamū ciakuo ciigane
kūmūrūtīra magongona ma
njino.
¹⁷Ndūrīrī ciothe ikīonwo nīwe,

acionaga ihaana ta kīndū
hatarī;
we acionaga ta itarī kīene,
o na ta irī tūhū mūtheri.

¹⁸ Atīrīrī, ūngīgerekania Mūrungu
na ū?

Kana nī mūhianīre ūrīkū
mūngīmūgerekania nago?

¹⁹ Mīhianano ya kūhooywo
yacūhagio nī mūturi,
nake mūturi wa thahabu
akamīgemia na thahabu,
na akamīthondekera irengeeri
cia betha.

²⁰ Mūdū ūrīa mūthīni mūno
ūtangīhota kuona indo ta
icio cia kūrutwo,
athuuraga mūtī ūrīa
ūtangībutha.

Agacaria bundi mūūgī
wa kūmwacūhīria mūhianano
wa kūhooywo mūrūmu
wega ūtangīgūa.

²¹ Anga mūtīrī mwamenya?
Kaī mūtārī mwaigua ūhorō?
Mūtīrī mwaheo ūhorō kuuma o
kīambīrīria?

Kaī mūtārī mwataūkīrwo
kuuma rīrīa thī yombirwo?

²² Jehova aikaragīra gītī kīa ūnene
igūrū rīa gīthiūrūrī gīa thī,
nao andū arīa matūūraga thī
akamoona mahaana o ta
ndaahi.

Atambūrūkagia matu marīa mairū
o ta kīandarūa,
na akamaamba ta marī hema ya
gūtūūrwo.

²³ Nīwe ūtūmaga anene matuīke ta
kīndū gūtārī,
na akanyīlīa aathani a thī
akamatua ta marī o tūhū
mūtheri.

²⁴ O mahaandwo o ūguo-rī,
o mbeū ciao ciahurwo-rī,
o mambīrīria gūikūrūkia mīri
yao tūīri-inī-rī,

amahuhaga na mīhūmū yake nao
makahooa,
nakīo kīhuhūkanio kīa rūhuho
gīkamahuruta o ta mahuti.

²⁵ Ūrīa Mūtheru ekūūrīa atīrī,
“Nī-rī, mūngīgerekania na ū?
Kana nūū tūngīgānana?”

²⁶ Tiirai maito manyu mūrore na
igūrū:
Nūū wombire njata icio ciothe?
Ūcio nīwe ūrehaga mbūtū icio cia
igūrū agīcitaraga,
na ageeta o īmwe yacio na
rītwa.

Tondū wa ūhoti wake mūnene na
hinya wake mūnene,
gūtīrī o na īmwe yacio yagaga
ho.

²⁷ Wee Jakubu, nī kī gīgūtūma
warie,
na wee Isiraeli ūgateta, ūkooria
atīrī,

“Mīthīre yakwa nīhithītwo
Jehova;
nago ciira wakwa wa kīhooto
ndūrūmbūyagio nī Ngai
wakwa”?

²⁸ Anga mūtīrī mwamenya?
Kaī mūtārī mwaigua ūhorō?
Jehova nīwe Ngai ūrīa ūtūūraga
tene na tene,
nīwe Mūmbi wa ituri ciothe cia
thī.

We ndooragwo nī hinya o na kana
akanoga,
nago ūmenyo wake wa
maūdū gūtīrī mūdū
ūngīhota kūūtuīria.

²⁹ Mūdū ūrīa mūnogu nīamūheaga
hinya,
nake ūrīa ūūrītwo nī hinya
akamuongerera ūhoti.

³⁰ Andū ethī o nao nīmooragwo nī
hinya na makanoga,
nao andū arīa matārī akūrū
nīmahīngagwo na makagūa;

³¹ no rīrī, andū arīa mehokaga
Jehova
nīmakerūhīrio hinya wao.

Makombūkaga na mathagu o ta
nderi;
magaateng’era na matinoge,
magaathiiaga na magūrū na
matiūrwo nī hinya.

Mūteithia wa Isiraeli

41 “Atīrīrī, inyuī icigīrīra, ta kirai
ki mūrī mbere yakwa!
Nacio ndūrīrī nīcierūhie hinya
wacio!

Nīcikuhrīrie ciarie;
nītūcemaniei hamwe tūciire.

²“Nūū warahūrīte mūdū oime na
mwena wa irathīro,
akamwīta amūtungatagīre na
ūthingu?

Aneanaga ndūrīrī kūrī we,
na agatooria athamaki
makamwathīkagīra.
Amatuuaga o ta rūkūngū na rūhiū
rwake rwa njora,
akamatua maragara na ūta
wake nao makombūrwo nī
rūhuho.

³Amateng’eragia, akamahītūka
atagurarītio,
o na angīkorwo nī njīra atarī
agerera na magūrū make
mbere iyo.

⁴Nūū wīkīte ūndū ūcio na
akaūhingia,
ageeta njiarwa marītwa kuuma
o kīambīrīria?

Nīī Jehova, nī nīī wa mbere
na wa kūrīgīrīria; nīī nī nīī we.”

⁵Icigīrīra nīciīoneire ūndū ūcio na
igetigīra;
nacio ituri cia thī ikainaina.
Ikuhagīrīria na ikeyumīria;

⁶o ūmwe ateithagia ūrīa ūngī,
na akeera mūrū wa nyīna atīrī,
“Wīyūmīrīrie mūno!”

⁷Mūbundi ekagīra mūturi wa
thahabu hinya,
nake ūrīa ūnyorokagia na
nyondo īrīa nene
omagīrīria ūrīa ūturagīra ihiga-
inī rīa ūturi.

Nake akoiga atīrī, “Wīra ūcio wa
kūnyīitithania cuma nī
mwega.”

Akanyīitithania mūhianano ūcio
wa kūhooywo na mīcumarī,
nīguo ndūkenyenye, ūgwe.

⁸“No rīrī, wee Isiraeli, ndungata
yakwa,
o wee Jakubu ūrīa thuurīte,
o inyuī njiaro cia Iburahīmu
mūrata wakwa,

⁹ndakūrutire kuuma ituri cia thī,
ngīgwīta kuuma koine ciayo iria
irī kūraya mūno.

Ngīkwīra atīrī, ‘Wee ūrī ndungata
yakwa;’
nīngūthuurīte na ndikūregete.

¹⁰Nī ūndū ūcio tiga gwītīgīra,
nīgūkorwo ndī hamwe
nawe;

tiga kūmaka, nīgūkorwo nīī nī
nīī Ngai waku.

Nīndīkuongagīrīra hinya na
ngūteithagie;
na ti-itherū nīndīrīgūtīiragīrīra
na guoko gwakwa kwa ūrīo
kwa ūthingu.

¹¹“Andū arīa othe makūrakaragīra
magagūūkīrīra
ti-itherū nīmagaconorithio na
manyararithio;
arīa marūaga nawe
magaatuīka o ta kīndū hatarī na
mathire biū.

¹²O na ūngīgaacaria thū ciaku,
ndūgaaciona.

Andū arīa mahūūranaga mbaara
nawe
magaatuīka o ta kīndū hatarī.

¹³Nīgūkorwo nīī nī nīī Jehova, Ngai
waku,
ūrīa ūkūnyīitaga guoko kwa
ūrīo,

na agakwīra atīrī, Tiga gwītīgīra;
nīngūgūteithia.

¹⁴Tiga gwītīgīra, wee Jakubu
kagunyū gaka,
o wee Isiraeli gakundi kanini,

nĩ mwene nĩ nĩ ngũgũteithia,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ũcio Mũkũũri waku, Ũrĩa
 Mũtheru wa Isiraeli.
¹⁵“Atĩrĩrĩ, nĩngagũtua kĩhũũri kĩa
 ngano,
 kĩhũũri kĩa na kĩũgĩ, kĩa
 magego maingĩ.
 Nĩũkahũũra irĩma na ũcihehenje,
 natuo tũrĩma ũtũtue mũũngũ.
¹⁶Wee nĩũgaacihuha, naruo rũhuho
 rũcigũrũkie,
 nakĩo kĩhuhũkanio gĩcihurunje.
 No rĩrĩ, wee nĩũgakenera Jehova,
 na wĩrahagĩre Ũrĩa Mũtheru wa
 Isiraeli.
¹⁷“Andũ arĩa athĩni na abatari
 methaga maaĩ ma kũnyua,
 no gũtirĩ;
 nĩmĩ ciao nĩcing’arĩtio nĩ nyoota.
 No rĩrĩ, nĩ Jehova
 nĩngamacookeria ũhoru;
 nĩ Ngai wa Isiraeli, ndirĩ hĩndĩ
 ngaamatiganĩria.
¹⁸Nĩngatũma njũũ iherere
 kũu rũng’ũrĩ-inĩ kũrĩa
 gũtũũgĩru,
 nacio ithima iherũke
 cianda-inĩ.
 Nĩngatũma kũu werũ-inĩ kũgĩe
 tũria twa maaĩ,
 nakuo kũndũ kũrĩa kũng’aru
 ndũme gũtherũke ithima
 cia maaĩ.
¹⁹Nĩngahaanda mĩtarakwa na
 mĩgaa,
 na mĩhandathi na mĩtamaĩyũ
 kũu werũ-inĩ.
 Na haande mĩbinde kũndũ kũrĩa
 gũtakũraga kĩndũ,
 na mĩthengera, na mĩkarakaba
 o hamwe,
²⁰nĩgeetha andũ mone na mamenye,
 mecũũranie na mataũkĩrwo,
 atĩ nĩ guoko kwa Jehova gwĩkĩte
 maũndũ macio,
 na atĩ Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli
 nĩwe wamĩũmbire.”

²¹Jehova ekuuga atĩrĩ, “Rehei ciira
 wanyu ũrĩa mũrĩ naguo.
 Onaniai ihooto cianyu cia
 hinya,”
 ũguo nĩguo Mũthamaki wa
 Jakubu ekuuga.
²²“Rehei ngai cianyu cia mĩhianano
 ya kũhooywo
 itwĩre ũrĩa gũkaahaana.
 Twĩrei ũrĩa maũndũ ma tene
 maatarĩ,
 nĩguo twĩcũũranie ũhoru wamo,
 na tũmenye ũrĩa makaarigĩrĩria.
 Kana mũtũmenyithie ũhoru wa
 maũndũ marĩa magooka
 thuutha,
²³ na mũtwĩre ũrĩa gũgaikara
 thuutha-inĩ,
 nĩguo tũmenye atĩ mũrĩ ngai.
 Īkai ũndũ mwega kana mũũru,
 nĩguo tũmake na tũiyũrwo nĩ
 guoya.
²⁴No rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ kĩndũ hatarĩ,
 na mawĩra manyu matirĩ bata;
 mũndũ ũrĩa ũmwĩthuurĩre
 atarĩ o ta kĩndũ kĩrĩ magigi.
²⁵“Nĩnjarahũrĩte mũndũ wa kuuma
 gathigathini, na nĩarooka:
 mũndũ uumĩte irathĩro rĩa
 rĩa ũrĩa ũkayagĩra rĩtwa
 rĩakwa.
 Arangagĩrĩria aathanĩ a thĩ o ta
 marĩ ndaka,
 akamarangĩrĩria o ta ũrĩa
 mũmbi akimaga rĩũmba.
²⁶Nũũ waheanire ũhoru ũcio
 kuuma o kĩambĩrĩria, nĩguo
 tũũmenye;
 kana akĩũheana mbere iyo,
 nĩguo tuuge atĩrĩ, ‘Ũhoru
 ũcio aarĩtie nĩ wa ma’?
 Gũtirĩ mũndũ weranire ũhoru
 ũyũ,
 na gũtirĩ mũndũ waũheanĩte
 mbere iyo,
 gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũhoru
 ũyũ kuuma kũrĩ inyuĩ.
²⁷Nĩ nĩ ndaarĩ wa mbere kwĩra

Zayuni atĩrĩ, ‘Atĩrĩrĩ, aya
marĩ haha!’

Nĩ nĩ ndatũmire mũndũ athĩĩ
Jerusalemu agatware ũhoro
ũrĩa mwega.

²⁸Ndĩrarora no hatĩrĩ mũndũ;
gũtirĩ mũndũ thĩinĩ wao
ũngĩheana kĩrĩa,
gũtirĩ mũndũ wa kũnjookeria
ũhoro rĩrĩa ingĩmoria
kĩũria.

²⁹Atĩrĩrĩ, andũ othe nĩ a maheeni!
Ciĩko ciao no cia tũhũ;
mĩhianano yao ya gwacũhio
ĩhaana o ta rūhuho, na nĩ ya
tũhũ mũtheri.

Ndungata ya Jehova

42 “Atĩrĩrĩ, ĩno nĩyo ndungata
yakwa, ĩrĩa ndiiragĩrĩa,
ĩrĩa ndĩthuurĩre na nĩyo
ĩkenagia ngoro yakwa;
nĩngamĩitĩrĩa Roho wakwa
nayo nĩkarehithĩria ndũrĩrĩ
ciira wa kĩhooto.

²Ndĩkaanĩrĩa kana ĩgũũthũke,
kana mũgambo wayo ũiguuo
kũu njĩra-inĩ.

³Kamũrangi kagondoku
ndĩgakoina,
kana ĩhorie rĩtambĩ rwa ũguta
rũrĩa rĩratooga.
Na nĩ ũndũ wa wĩhokeku
nĩĩgatuanĩra ciira na
kĩhooto;

⁴ndĩgaatithia kana ĩkue ngoro
nginya hĩndĩ ĩrĩa ĩgaatũma gũkũ
thĩ kũgĩe ciira wa kĩhooto.
Andũ arĩa matũũraga icigĩrĩa-
inĩ makehoka watho wayo.”

⁵Jehova, Mũrungu witũ, ũrĩa
wombire ĩgũrũ na
akĩrĩtambũrũkia,
o we ũrĩa waraganirie thĩ na
indo iria ciothe ciumaga
kuo,

na nĩwe ũheaga andũ a thĩ
mĩhũmũ,
na akahe arĩa maikaraga kuo
muoyo, ekuuga atĩrĩ:

⁶“Nĩ Jehova nĩ nĩ ngwĩtĩte na njĩra
ya ũthingu;
nĩngakũnyiita guoko.
Nĩngakũmenyagĩrĩa na ngũheane
ũtuĩke wa kũrikanĩra kĩrikanĩro
na andũ,
o na ũtuĩke ũtheri wa gũtherera
andũ a Ndũrĩrĩ,

⁷na nĩguo ũhingũrage atumumu
maitho,
na wohorithagie arĩa mohetwo
ũmarute moime njeera,
o nao arĩa maikarĩte nduma-
inĩ ũmarekererie, moime
korokoro-inĩ.

⁸“Nĩ nĩ Jehova; rĩu nĩrĩo rĩitwa
rĩakwa!
Naguo riiri wakwa ndikaũhe
mũndũ ũngĩ,
kana njĩtikĩre mĩhianano ya
kũhooywo ĩheo ũgooci
wakwa.

⁹Atĩrĩrĩ, maũndũ maarathirwo tene
nĩmahingĩtio,
na rĩu nĩ maũndũ merũ
ngwanĩrĩa;
na maũndũ macio matanakinya-rĩ,
nĩndĩmũmenyithĩtie ũhoro
wamo.”

Rwĩmbo rwa Kũgooca Jehova

¹⁰Inĩrai Jehova rwĩmbo rwerũ,
na mũmũgooce kuuma ituri-inĩ
ciothe cia thĩ,
inyuĩ mũikũrũkaga kũu iria-inĩ,
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ
warĩo,
o na inyuĩ icigĩrĩa, na arĩa othe
matũũraga thĩinĩ wacio.

¹¹Werũ na matũũra makuo
nĩmanĩrĩre na mĩgambo;
o na tũtũura tũrĩa Kedari
atũũraga nĩtũkũngũire.

Andũ a Sela nĩmarekwo maine
 rwĩmbo nĩ gũkena;
 o na mũreke maanĩrĩre marĩ
 kũu irĩma-igũrũ.
¹²Nĩmarekwo makumie Jehova,
 na maanĩrĩre ũgooci wake kũu
 icigĩrĩra-inĩ.
¹³Jehova nĩakoimagara athiĩ o ta
 njamba ĩrĩ hinya,
 na aarahũre kĩyo gĩake ta
 njamba ya ita;
 akaanĩrĩra na oigĩrĩrie mbugĩrĩrio
 ya mbaara,
 na nĩagatooria thũ ciale.
¹⁴“Thinda iraaya ngoretwo ngĩrĩte
 ki,
 ngegĩrĩrĩria gwĩka ũndũ.
 No rĩu-rĩ, ndĩrakaya ta mũtumia
 ũrarũmwo,
 ngateeha na ngahũma.
¹⁵Nĩngananga irĩma na tũrĩma,
 na ndũme mĩmera ĩrĩa yothe
 ĩkũraga kuo yũme;
 nĩngatũma njũũĩ itũike icigĩrĩra
 na ndũme tũria tũhwe.
¹⁶Nao atumumu nĩngamagereria
 njĩra iria matooĩ,
 na ndĩmatoongorerie tũcĩra
 tũrĩa mataahũthĩrĩte
 gũthĩra;
 nayo nduma nĩngamĩgarũra ĩtũike
 ũtheri mbere yao,
 nakuo kũndũ kũrĩa gũtarĩ
 kũigananu ndikwaraganie.
 Maũndũ macio nĩmo ngeeka,
 na ndikamatiganĩria.
¹⁷No rĩrĩ, andũ arĩa mehokete
 mĩhianano ya kũhooywo,
 o acio meraga mĩhianano ya
 gwacũhio atĩrĩ, ‘Inyuĩ nĩ
 inyuĩ ngai ciitũ,’
 nĩmakahũndũrwo na
 nĩmagaconorithio kũna.

*Andũ a Isiraeli Nĩ Atumumu na
 Matiiguaga*

¹⁸“Inyuĩ mũtaiguaga, ta iguai,
 na inyuĩ atumumu-rĩ, ta
 cũthĩrĩria, nĩguo muone!

¹⁹Nũũ mũtumumu tiga o ndungata
 yakwa,
 o na kana nũũ ũtaiguaga ta
 mũtũmwo ũcio ndũmĩte?
 Nũũ mũtumumu ta ũrĩa wĩheanĩte
 biũ kũrĩ niĩ,
 na nũũ mũtumumu ta ndungata
 ya Jehova?
²⁰Nĩwonete maũndũ maingĩ, no
 ndũmarũmbũyagia;
 matũ maku nĩmahingũrĩtwo, no
 ndũrĩ ũndũ ũiguaga.”
²¹Jehova nĩonire arĩ wega atũũgĩrie
 watho wake
 na ũgĩe riiri nĩ ũndũ wa ũthingu
 wake.
²²No rĩrĩ, andũ aya nĩmatahĩtwo na
 magatunywo indo,
 othe manyiitĩtwo na mĩtego
 marĩma-inĩ,
 o na makahithwo njeera thĩinĩ.
 Matuĩkite ta nyamũ cia
 kũguĩmwo,
 na gũtirĩ mũndũ
 ũngĩmahonokia;
 maikarĩte marĩ atae,
 na gũtirĩ mũndũ ũngiuga atĩrĩ,
 “Nĩmacookio kwao.”
²³Nũũ wanyu ũgũthikĩrĩria ũhoru
 ũyũ,
 kana aũrũmbũiye mahinda
 marĩa magooka?
²⁴Nũũ waneanire Jakubu atuĩke wa
 gũtahwo,
 na nũũ waneanire Isiraeli kũrĩ
 atunyani?
 Githĩ ti Jehova,
 o ũrĩa ithuĩ twĩhĩirie?
 Nĩgũkorwo andũ nĩmaregire
 gũthiĩ na njĩra ciale;
 nĩmagire gwathĩkĩra watho
 wake.
²⁵Nĩ ũndũ ũcio nĩamaitĩrĩrie
 marakara make mahiũ,
 na akĩmatharĩkĩra na mbaara.
 Maarigicĩrio nĩ marakara
 mahaana ta nĩnĩmbĩ cia
 mwaki mĩena yothe,
 no-o matiigana kũmenya.

Marakara macio makĩmacina,
no matiigana kũrũmbũiya
ũhoro ũcio ngoro-inĩ ciao.

Mũhonokia wa Isiraeli

- 43** No rĩrĩ, wee Jakubu, Jehova
ũrĩa wakũũmbire,
o we ũcio watũmire ũgĩe ho,
wee Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:
“Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩ nĩ
ngũkũũrĩte;
Ngwĩtite na rĩtwa rĩaku; wee
ũrĩ wakwa.
²Rĩrĩa ũkũgerera maaĩ-inĩ
ũkĩhĩtũkĩra kuo-rĩ,
ndĩrĩkoragwo hamwe nawe;
o na rĩrĩa ũkũringa njũũĩ-rĩ,
itigagũtwara.
Rĩrĩa ũkũgerera mwaki-inĩ-rĩ,
ndũgaagũcina;
ndũkarĩrĩmbũkĩrwo nĩ
rũrĩrĩmbĩ rwaguo.
³Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova, Ngai
waku,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
Mũhonokia waku;
nĩheanĩte bũrũri wa Misiri ũtuĩke
kĩndũ gĩa gũgũkũũra,
nakuo Kushi na Seba
ngakũheana ithenya rĩaku.
⁴Tondũ wee ũrĩ wa goro mũno, na
ũgatũka maitho-inĩ makwa,
na tondũ nĩngwendete-rĩ,
nĩnganeana andũ nĩ ũndũ waku,
na neane ndũrĩrĩ nĩ ũndũ wa
muoyo waku.
⁵Tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo ndĩ
hamwe nawe;
nĩngakũrehere ciana ciaku
kuuma mwena wa irathĩro,
na ngũcookanĩrĩrie kuuma
mwena wa ithũiro.
⁶Nĩngeera mwena wa gathigathini
atĩrĩ, ‘Marekererie!’
na njĩre mwena wa gũthini
atĩrĩ, ‘Tiga kũmagĩrĩrĩria.’
Ariũ akwa marehei moime kũndũ
kũraya,
o nao airĩtu akwa marehei

moime ituri-inĩ ciothe cia
thĩ:

- ⁷arĩa othe metanĩtio na rĩtwa
rĩakwa,
o acio ndoombire nĩgeetha riiri
wakwa wonekage,
acio ndoombire, o acio wĩra wa
moko makwa.”
⁸Tongoriai andũ arĩa marĩ na
maitho, no nĩ atumumu,
na andũ arĩa marĩ na matũ, no
matiiguaga.
⁹Andũ a ndũrĩrĩ ciothe
nĩmonganĩte hamwe,
nao andũ a mabũrũri
makagomana.
Nĩ mũndũ ũrĩkũ wao warathire
ũhoro ũyũ,
na agĩtwĩra maũndũ marĩa
maarĩ ma tene?
Nĩmarehe aira ao moonanie atĩ
ũhoro ũcio wao warĩ wa
ma,
nĩguo andũ maũigua moige
atĩrĩ, “Ũhoro ũcio nĩ wa
ma.”
¹⁰“Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa,” ũguo
nĩguo Jehova ekuuga.
“O na nĩ inyuĩ ndungata ciakwa
iria thuurĩte
nĩgeetha mũmenye, na mũnjĩtĩkie,
na mũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ ũrĩa
we.
Mbere yakwa gũtirĩ ũngĩ
wombĩtwo,
na gũtikagĩa ũngĩ thuutha
wakwa.
¹¹Nĩrĩ-rĩ, o nĩ nĩ nĩ Jehova,
na gũtirĩ mũhonokia ũngĩ tiga
nĩ.
¹²Nĩrĩ-rĩ, nĩnguũranĩrie ũhoro,
na ngahonokania, na
ngoimbũra:
Nĩ mwene, na ti ngai ng’eni ĩrĩ
thĩnĩ wanyu.
Tondũ ũcio, inyuĩ nĩ inyuĩ
aira akwa atĩ nĩ nĩ nĩ

Mûrungu,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

- 13 “Ĩĩ, ti-itherũ, kuuma matukũ ma
tene, nĩĩ nĩ nĩ ũrĩa we.
Gũtirĩ mũndũ o na ũngĩhota
kũhonokia mũndũ kuuma
guoko-inĩ gwakwa.
Rĩrĩa ndeka ũndũ-rĩ, nũũ
ũngĩhota kũũgarũra?”

*Tha cia Ngai, na Kwaga Wĩhokeku kwa
Isiraeli*

- 14 Jehova, Mũhonokia wanyu,
o Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngatũma mbũtũ ya ita yũkĩrĩre
Babuloni nĩ ũndũ wanyu,
na ndehe andũ othe a Babuloni
marĩ mĩgwate,
maikũrũkĩtio na marikabu iria
makenagio nĩcio.
15 Nĩĩ nĩ nĩĩ Jehova, Ũrĩa Mũtheru
wanyu,
Mũũmbi wa Isiraeli, na
Mũthamaki wanyu.”
16 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,
o ũcio watemire njĩra iria-inĩ,
na agĩtema gacĩra kũndũ kũrĩa
kwarĩ maaĩ marĩ hinya,
17 ũrĩa waguucĩrĩrie ngaari cia ita o
na mbarathi,
na mbũtũ cia ita, hamwe na
anene a cio,
nao magĩkoma hau na maticooke
kwarahũka rĩngĩ,
makĩhora biũ ta rũtambĩ
rũhoretio.
18 “Tigai kũririkana maũndũ marĩa
mahĩtũkĩte;
o na tigai gwĩcũũrania maũndũ
marĩa ma tene.
19 Atĩrĩrĩ, nĩngwĩka ũndũ mwerũ!
Rĩu no hĩndĩ ũraakunũka; kaĩ
inyuĩ mũtaraũmenya?
Ngwĩka atĩrĩ, nĩngũtema njĩra
werũ-inĩ,
nakuo rũng’ũrĩ-inĩ ndũme
gũtherũke tũrũũĩ.

- 20 Nyamũ cia gĩthaka, ta mbwe na
ndundu,
nĩciiheaga gĩtũĩo,
tondũ nĩ nĩĩ heanaga maaĩ
werũ-inĩ
o na rũng’ũrĩ-inĩ,
ngatũma kũgĩe na tũrũũĩ twa
kũnyuuagwo nĩ andũ akwa,
andũ arĩa nĩĩ thuurĩte,
21 andũ arĩa ndeyũmbĩire,
nĩguo mahunjagie ũhoru wa
ũgooci wakwa.
22 “No rĩrĩ, wee Jakubu ndũrĩ
wangaĩra,
nawe Isiraeli-rĩ, nĩkũnogio
ũnogetio nĩ nĩĩ.
23 Inyuĩ mũtindeheire ng’ondũ cia
maruta ma njino,
kana mũkandũĩthia na
magongona manyu.
Ndimũhatĩrĩrie na magongona
ma mũtu,
kana ngamũnogia na kũmwĩtia
ũbumba.
24 Mũtirĩ mwangũrĩra ũbumba ũrĩa
ũrĩ mũtararĩko mwega,
o na kana mũkandutĩra maguta
ma magongona manyu.
No rĩrĩ, mehia manyu
nĩmanditũhĩire
na mũkaanogia na mawaganu
manyu.
25 “Nĩĩ, o nĩĩ mwene, nĩ nĩĩ tharagia
mahĩtia maku, mathire biũ,
nĩ ũndũ wakwa Nĩĩ mwene,
na ngaaga kũririkana mehia
manyu rĩngĩ.
26 Ta ndirikaniai maũndũ marĩa
mahĩtũkĩte,
na mũreke tũmaarĩrĩrie tũrĩ
hamwe;
nĩngĩ mũciire muonanie atĩ
mũtĩhĩtie.
27 Ithe wanyu wa mbere nĩehirie;
nao andũ arĩa maaragia ithenya
rĩanyu makĩĩnemera.

²⁸Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngaconorithia
anene a hekarũ yanyu,
na ndũme Jakubu anangĩke,
o nake Isiraeli atuĩke wa
kũnyararwo.

Isiraeli Ũrĩa Mũthuure

44 “No rĩrĩ, ta thikĩrĩria, wee
Jakubu, ndungata yakwa,
o we Isiraeli, ũrĩa nĩ thuurĩte.

²Jehova, ũrĩa wakũũmbire
na agĩgũthondeka ũrĩ nda ya
maitũguo,
o ũrĩa ũrĩgũteithagia, ekuuga
atĩrĩ:

Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu,
ndungata yakwa,
o nawe Jeshuruni, ũrĩa nĩ
thuurĩte.

³Nĩgũkorwo bũrũri ũrĩa mũng’aru
nĩngaũitĩrĩria maaĩ,
nakuo kũndũ kũrĩa kũmũ
nĩgũgathereraga tũrũũĩ;
naruo rũciaro rwaku
nĩngarũitĩrĩria Roho
wakwa,
nacio njiaro cianyu ndĩciitĩrĩrie
kĩrathimo gĩakwa.

⁴Nĩmakaingĩha o ta nyeki ya
gĩtuamba ikunũkĩte,
o na kana ta mĩtĩ ya mĩribina
ĩrĩa ikũruga hũgũrũrũ-inĩ
cia njũũĩ.

⁵Mũndũ ũmwe nĩakoiga atĩrĩ, ‘Nĩ
ndĩ wa Jehova’;
nake ũrĩa ũngĩ akeĩtania na
Jakubu;
o nake ũngĩ eyandĩke guoko
gwake atĩrĩ, ‘Ndĩ wa Jehova,’
na eetue rĩitwa rĩitanĩtio na
Isiraeli.

Nĩ Jehova, ti Mĩhianano

⁶“Atĩrĩrĩ, Mũthamaki wa Isiraeli na
Mũkũũri wao,
o we Jehova-Mwene-Hinya-
Wothe, ekuuga atĩrĩ:
Nĩ nĩ wa mbere na nĩ nĩ wa
kũrigĩrĩria,
gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ.

⁷Nũũ ũkĩhaana ta nĩ? Nĩarekwo
oimbũre ũhoru ũcio.
Nĩaheane ũhoru ũcio na
oimbũre arĩ mbere yakwa,
ũrĩa gwatarĩ kuuma rĩrĩa
ndoombire andũ akwa a
tene,

na onanie ũrĩa gũgaikara
thuutha-inĩ;
ĩĩ, nĩakĩrathe ũhoru wa maũndũ
marĩa magooka.

⁸Tigai kũinaina, o na kana
mwĩtigĩre.
Githĩ ndioimbũrĩre maũndũ
maya,
na ngĩratha ũhoru ũyũ kuuma o
tene?

Inyuĩ nĩ inyuĩ aira akwa. Nĩ kũrĩ
Ngai ũngĩ tiga nĩ?
Aca, gũtirĩ rwaro rũngĩ rwa Ihiga,
nĩ ndirĩ ũngĩ njũũĩ.”

⁹Andũ arĩa othe mathondekaga
mĩhianano ya kũhooywo nĩ
a tũhũ,
na indo iria meriragĩria mũno
itĩrĩ bata.

Andũ arĩa mangĩaria ithenya rĩao
nĩ atumumu;
gũtirĩ ũndũ mamenyaga, ũgao
nĩguo ũmaconorithagia.

¹⁰Nũũ wacũhagia mũhianano wa
kũhooywo,
o na ageturĩra mũhianano
wa gũtwekio ũrĩa
ũtangĩmũguna?

¹¹We na arĩa macihooyaga
nĩmagaconorithio;
mabundi o nao no andũ matarĩ
kĩene.
Othe nĩmongane hamwe na matue
itua;
nao nĩmakanyitwo nĩ guoya
mũnene na maconorithio.

¹²Mũturi wa igera ooyaga kĩndũ kĩa
wĩra,
na agakĩrutĩra wĩra agagĩcina
na makara;

agathondeka ngai ya mūhianano
na nyondo,
akaūtura na hinya wa guoko
gwake.
Mündū ūcio ahūūtaga, akoorwo nī
hinya;
akaga kūnyua maaī, akaringīka.
¹³ Mūtharamara aigaga rūrigi rwa
kūrūngaria mūhari,
agacooka agakurura na karamu;
mūhianano ūcio egūthondeka
akaūhūūra randa,
ningī akaūthima gīthiūrūrī,
na agacooka kūwacūhia wega
ūhaanane na mūhianire wa
mündū,
o ta mündū ūrī na riiri wake
wothe,
nīgeetha ūtūūre ihooero-inī
rīaguo.
¹⁴ Mündū aatemire mītarakwa,
na agīthuurīra mūkarakaba
kana mūgandi.
Akīreka ūkūranīre na mītī īrīa īngī
ya mūtītū,
kana akīhaanda mūthengera,
nayo mbura īkīūkūria.
¹⁵ Mūtī ūcio nī wa kuunwo ngū;
oyaga imwe agaakia mwaki,
agoota,
no iria ingī agaakia mwaki,
akaruga mīgate.
Ningī gīcunjī kīmwē
agethondekera ngai ya
mūhianano, akamīhooyaga.
Īi ti-itherū, athondekaga
mūhianano mūicūhie
akaūinamagīrīra.
¹⁶ Nuthu ya ngū agaakia mwaki
nacio;
akarugīra irio ciake ho,
na akahīhīria nyama ciake ho,
akarīa, akahūūna.
Ningī agoota mwaki, akoiga atīrī,
“Hī! Nīndaigua ūrugarī; nīndona
mwaki.”
¹⁷ Ngū iria ciatigara agathondeka

ngai, mūhianano wake wa
kūhooya;
akaūinamīrīra na akaūturīria
maru.
Akaūhooya, akoiga atīrī,
“Honokia; wee nīwe ngai
yakwa.”
¹⁸ Matirī ūndū mooī, na matirī ūndū
mamenyaga;
maitho mao nīmahumbīre, nī
ūndū ūcio matingīona,
na meciiria mao nīmahingītwo
makaaga kūmenya
maūndū.
¹⁹ Gūtīrī mündū ūkiraga ageciiria,
gūtīrī mündū ūrī na ūūgī kana
ūmenyo oige atīrī,
“Nuthu ya ngū ndahūthīre na
gwakia mwaki;
o na ngīrugīra mīgate makara-
inī macio,
na ngīcooka ngīhīhia nyama na
ngīrīa.
Ti-itherū no ngīthondeke kīndū
kīrī magigi kuuma kūrī ngū
iria itigaire?
Ti-itherū no nyinamīrīre gīcunjī
kīa mūtī?”
²⁰ Arīaga mūhu, ahītithītio nī ngoro
īrīa īheenekete;
ndangīhota kwīhonokia, kana
oige atīrī,
“Githī kīndū gīkī kīrī guoko
gwakwa kwa ūrīo ti
maheeni?”
²¹ “Ririkana maūndū maya, wee
Jakubu,
o wee Isiraēli, tondū ūrī
ndungata yakwa.
Nī nīi ndakūūmbire, wee ūrī
ndungata yakwa;
atīrī, wee Isiraēli,
ndikaariganītwo nīwe.
²² Nīnjeheretie mahītia maku
magathira biū,
o ta ūrīa itu rīa mbura rīthiraga,

mehia maku ngamaniina ta kībii
kīa rūciinĩ.
Njookerera tondũ
nĩngũkũũrite.”

²³Wee igũrũ ina nĩ gũkena,
nĩngũkorwo nĩ Jehova wĩkĩte
ũndũ ũcio;
nawe thĩ ũrĩ rungu rwa igũrũ-rĩ,
anĩrĩra.

Na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo,
o na inyuĩ mĩtitũ na mĩtũ yanyu
yothe inai,
nĩngũkorwo Jehova nĩakũũrite
Jakubu,
na akoonania riiri wake kũu
Isiraeli.

Jerusalemu Nĩngũgatũũrwo

²⁴“Jehova, Mũkũũri waku,
ũrĩa wakũũmbũire nda ya
maitũguo, ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ nĩ nĩ Jehova
ũrĩa wombire indo ciothe,
ũrĩa watambũrũkirie igũrũ ndĩ
nyiki,
ũrĩa waaraniririe thĩ ndĩ nyiki,

²⁵nĩ nĩ ngiragĩrĩria ciama cia anabii
a maheeni,
nao aragũri ngamatua irimũ,
ningĩ ngagarũra ũũgĩ wa arĩa oogĩ,
ngaũtua ũrimũ mũtheri.

²⁶Nĩ nĩ njĩkagĩra ciugo cia ndungata
ciakwa hinya,
na ngahingia ũrathi wa atũmwo
akwa,

na ha ũhoru wa Jerusalemu
ngoiga atĩrĩ, ‘Nĩrĩgatũũrwo,’
na ha ũhoru wa matũũra
ma Juda ngoiga atĩrĩ,
‘Nĩmagaakwo,’
o na kũndũ gwakuo kũrĩa
kwanangĩtwo ngoiga atĩrĩ,
‘Nĩngagũcookereria.’

²⁷Nĩ nĩ njĩrĩraga maaĩ ma kũrĩa
kũriku atĩrĩ, ‘Hũai,
na nĩngahũithia tũrũũ twanyu.’

²⁸Nĩ nĩ njugaga ũhoru wa
Mũthamaki Kurusu atĩrĩ,

‘Nĩwe mũrĩithi wa mbũri
ciakwa,
na nĩwe ũkaahingia ũrĩa wothe
nyendaga wĩkwo;
Nĩakoiga ũhoru wa Jerusalemu
atĩrĩ, “Nĩrĩakwo,”
na ha ũhoru wa hekarũ oige
atĩrĩ, “Mĩthingi yayo
nĩyakwo.” ’ ”

45 Atĩrĩrĩ, ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa
Jehova areera Kurusu,
ũrĩa wake mũitĩrĩrie maguta,
o ũcio nĩ nyitĩte guoko gwake kwa
ũrĩo
nĩguo ndoorie ndũrĩrĩ iria irĩ
mbere yake,
na njaũre athamaki indo ciao cia
mbaara,
nĩgeetha ndĩmũhingũrĩrie
mĩrango mbere yake,
na nĩguo ndakanakore ihingo
ihingĩtwo:

²Nĩngagũtongoria
na nĩngaragania irĩma;
nĩngoinanga ihingo cia gĩcango,
na ndinangie mĩgĩko ya kĩgera.

³Nĩngakũhe igũina iria ihithĩtwo
nduma-inĩ,
ngũhe ũtonga ũrĩa mũhihe,
nĩguo ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,
o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa
ũgwĩtĩte na rĩitwa rĩaku.

⁴Nĩngwĩtĩte na rĩitwa rĩaku,
nĩ ũndũ wa ndungata yakwa
Jakubu,
o na nĩ ũndũ wa Isiraeli ũcio nĩ
ndĩthuurĩire,
na ngakũhe rĩitwa rĩa gĩtũo,
o na gũtuĩka wee ndũnjũũ.

⁵Nĩ nĩ nĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ;
tiga nĩ gũtirĩ Ngai ũngĩ.
Nĩndĩrĩkuongagĩrĩa hinya,
o na gũtuĩka wee ndũnjũũ,

⁶nĩgeetha kuuma irathĩro rĩa riũa
nginya ithũiro rĩarĩo,
andũ mamenye atĩ gũtirĩ ũngĩ tiga
nĩ.

Nĩ nĩ nĩ Jehova, na gũtirĩ ũngĩ.

⁷Nĩ nĩ ndũmaga kũgĩe ũtheri, o na
ngatũma kũgĩe nduma,
nĩ nĩ ndehaga ũgaacĩru
na ngatũma kũgĩe
mwanangĩko;
Nĩ nĩ, Jehova, ũrĩa wĩkaga
maũndũ macio mothe.

⁸“Atĩrĩrĩ inyuĩ matu ma igũrũ,
urĩriai thĩ ũthingu;
o na inyuĩ matu ma mbura
itĩrĩriai thĩ ũthingu.
Thĩ nayo nĩyathamie kanua,
naguo ũhonokio nĩũkunũke,
ũmere,
ũkũranĩre na ũthingu.
Nĩ Jehova-rĩ, nĩ nĩ ndũmĩte igĩe
kuo.

⁹“Ũrĩa ũgianaga na Mũmũmbi, kaĩ
arĩ na haaro-ĩ!
Ūcio ahaana o ta rũgĩo thĩinĩ wa
ngĩo iria irĩ thĩ.
Rĩũmba rĩahota kũũria ũrĩa
ũmbaga indo narĩo atĩrĩ,
‘Nĩ kĩ kũ ũromba?’
O na kana wĩra waku no uuge
atĩrĩ,
‘Ndarĩ na moko?’

¹⁰Hĩ, kaĩ ũrĩa ũragia ithe atĩrĩ,
‘Nĩ kĩ kũ wagĩire?’
kana akooria nyina atĩrĩ,
‘Nĩ kĩ kũ waciara?’
Kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

¹¹“Jehova, Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
na Mũmbi wake, ekuuga atĩrĩ:
Ha ũhoru ũkonĩ maũndũ marĩa
magooka-rĩ,
anga no mũkĩnjũurie ũhoru wa
ciana ciakwa,
kana mũnjathĩre wĩra wa moko
makwa?

¹²Nĩ nĩ ndombire thĩ,
na ngĩũmba andũ arĩa marĩ kuo.
Moko makwa nĩmo
maatambũrũkirie kũu
igũrũ,
na ngĩatha mbũtũ cia igũrũ igĩe
ho.

¹³Nĩngarahũra Kurusu nĩ ũndũ wa
ũthingu wakwa:
Nĩngatũma mĩthĩre yake
ĩrũngĩrĩre.
We nĩagaaka itũũra rĩakwa rĩrĩa
inene rĩngĩ,
na ohorithie andũ akwa arĩa
matahĩtwo,
no rĩrĩ, matikarutĩrwo kĩndũ
gĩa kũmakũũra kana
marutĩrwo kĩheo,
ũguo nĩguo Jehova Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga.”

¹⁴Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Maciaro ma bũrũri wa Misiri,
na indo cia wonjorithia cia
Kushi,
o na andũ acio araihu a Sabea,
nĩmagooka kũrĩ we matũke aku;
nĩmagakuuma thuutha,
na moke kũrĩ we mohetwo na
mĩnyororo.
Nĩmagakũinamĩrĩra,
magũthaithe, makwĩre atĩrĩ,
‘Ti-itherũ Mũrungu arĩ hamwe
nawe, na gũtirĩ ũngĩ tige
we;
ti-itherũ gũtirĩ ngai ĩngĩ.’ ”

¹⁵Ti-itherũ wee ũrĩ Mũrungu ũrĩa
ũikaraga ehithĩte,
Wee Ngai na Mũhonokia wa
Isiraeli.

¹⁶Arĩa othe mathondekaga
mĩhianano ya kũhooywo
nĩmagaconorithio na
manyararithio;
makoimagara mathĩ
manyararithio othe hamwe.

¹⁷No rĩrĩ, Isiraeli nĩakahonokio nĩ
Jehova
na ũhonokio wake ũrĩa
ũtũũraga tene na tene;
wee ndũgaconorithio kana
ũnyararithio
nginya tene na tene.

¹⁸Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ,
ũcio wombire igũrũ,
o we Ngai,

o ūcio wombire thĩ na
 akīmĩthondeka,
 agĩcooka akīmĩrũmia wega;
 na ndaamĩũmbire ĩtũũre ĩrĩ
 ũtheri,
 no aamĩũmbire ĩtũũragwo nĩ
 andũ;
 we ekuuga atĩrĩ:
 “Nĩ nĩ nĩ Jehova,
 na gũtirĩ ũngĩ.
¹⁹Ndirĩ ndaaria na hitho,
 ndĩ handũ bũrũri-inĩ ũrĩ nduma;
 ndirĩ ndeera njiaro cia Jakubu
 atĩrĩ,
 ‘Nongoriai o ũguo tũhũ.’
 Nĩ Jehova, njaragia ũhoru wa ma;
 nyumbũraga maũndũ marĩa
 magĩrĩire.

²⁰“Cookanĩrĩrai hamwe, mũũke;
 ũnganai, inyuĩ arĩa mũũrĩte
 kuuma kũrĩ ndũrĩrĩ.
 Kwaga ũmenyi-rĩ, nĩ andũ arĩa
 makuuaga mĩhianano ya
 kũhooywo ya mĩtĩ,
 na makahooya ngai itangĩhota
 kũmahonokia.

²¹Umbũrai ũhoru wa ũrĩa
 gũgaikara, na mũũheane,
 na andũ marekwo maciire marĩ
 hamwe.
 Nũũ waheanire ũhoru ũyũ kuuma
 o tene?
 Ningĩ nũũ waumbũrĩte matukũ-
 inĩ macio ma tene mũno?
 Githĩ ti nĩ, nĩ Jehova?
 Gũtirĩ Ngai ũngĩ tiga nĩ,
 Mũrungu mũthingu na
 Mũhonokia;
 ti-itherũ gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

²²“Atĩrĩrĩ, inyuĩ ituri ciothe cia thĩ,
 njookereraĩ mũhonokio,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Mũrungu,
 na gũtirĩ ũngĩ tiga nĩ.

²³Nĩndĩhĩtĩte ngĩgwetaga rĩtwa
 rĩakwa nĩ mwene,
 naguo ũhoru ũkoima kanua
 gakwa na kĩhotoo,
 naguo ndũkagarũrũka o na atĩa:

Maru mothe nĩmagaturio mbere
 yakwa;
 nacio nĩmĩ ciothe nĩcikeehĩta na
 rĩtwa rĩakwa.
²⁴Nĩmakaaria ũhoru wakwa, moige
 atĩrĩ,
 ‘Ũthingu na hinya cionekaga
 harĩ Jehova o we wiki.’”
 Andũ arĩa othe maarakarire
 makĩmũũkĩrĩra,
 nĩmagooka harĩ we
 maconorithio.

²⁵No njiaro ciothe cia Isiraeli
 nĩkooonekaga irĩ na ũthingu nĩ
 ũndũ wa Jehova,
 na nĩigakena mũno.

Ngai cia Babuloni

46 Atĩrĩrĩ, Beli nĩĩnamĩrĩire, nayo
 Nebo ĩkahocerera;
 mĩhianano yacio ya kũhooywo
 ĩkuuagwo nĩ nyamũ cia
 mũtitũ o na ng’ombe.
 Mĩhianano ĩyo mĩacũhie
 ĩkuuagwo kũndũ na kũndũ
 nĩĩtuĩkĩte mĩrigo mĩritũ,
 mĩrigo ya kũnogia nyamũ iria
 imĩkuuaga.

²Nyamũ icio na ngai icio cia
 kũhooywo irainamĩrĩra
 hamwe;
 ciothe ikaremwo nĩkũhonokia
 mĩhianano ĩyo ĩkuuĩtwo,
 nacio nyene igatahwo
 igatwarwo ũkombo-inĩ.

³“Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩraĩ, inyuĩ
 nyũmba ya Jakubu,
 inyuothe matigari ma nyũmba
 ya Isiraeli,
 o inyuĩ arĩa ndũire nditikĩte
 kuuma rĩrĩa mwarĩ nda cia
 manyina manyu,
 na ngatũũra ndĩmũkuuĩte
 kuuma rĩrĩa mwaciarirwo.

⁴O na ũkũrũ-inĩ wanyu, no nĩ,
 o na rĩrĩa mũgaakorwo mũrĩ na
 mbuĩ,
 nĩ nĩ nĩ ngũmũtũũria muoyo.

Nĩ nĩ ndaamũũmbire, na nĩ nĩ
ngũtũũra ndĩmũkuuaga,
ĩ ti-itherũ nĩ nĩ ngũmũtũũria
muoyo na ndĩmũhonokagie.

⁵“Nĩ-rĩ, mũngĩngerekania na ũ
kana nũũ mũngĩnjiganania
nake?

Mũngĩhaanania na ũ nĩguo
tũgerekanio nake?

⁶Andũ amwe maitũrũraga thahabu
kuuma mondo-inĩ ciao,
na magathima betha na ratiri;
magacooka makaandĩka mĩturi
wa thahabu
amĩthondeke ĩtuĩke mũhianano
wa ngai yao,
nao magacooka
makamĩnamĩrĩra,
makamĩhooya.

⁷Mũhianano ũcio maũigagĩrĩra
ciande ciao, makaũkuua;
makaũiga handũ haguo,
ũgaikara ũrũgamĩte o hau.
No ndũngĩhota kuuma hau
wĩtware.

O na mũndũ angĩũkaĩra-rĩ,
ndũngĩcookia,
kana ũhonokie mũndũ ũcio
kuuma mathĩina-inĩ make.

⁸“Inyuĩ aremi aya, ririkanai ũndũ
ũyũ,
na mũwĩkĩre meciiria-inĩ
manyu, mũũige ngoro-inĩ.

⁹Ririkanai maũndũ marĩa
mahĩtũkĩte, marĩa ma tene;
nĩ nĩ nĩ Mũrungu, na gũtirĩ
ũngĩ tiga nĩ;
nĩ nĩ nĩ Ngai, na gũtirĩ ũngĩ
ũhaana ta nĩ.

¹⁰Nĩ menyithanagia maũndũ marĩa
mageekĩka marigĩrĩrio-inĩ
kuuma o kĩambĩrĩria,
namo maũndũ marĩa magooka
ngamamenyithania kuuma
o tene.

Ngoiga atĩrĩ: Ūrĩa nduĩte
nĩũkahinga,
namo maũndũ mothe marĩa

nyendaga gwĩka-rĩ, no mo
ngeeka.

¹¹Nĩngeeta nyoni ndĩa nyama
kuuma mwena wa irathĩro;
nĩngeeta mũndũ wa kũhingia
maũndũ marĩa nduĩte
gwĩka kuuma bũrũri wa
kũraya.^a

Ūrĩa njugĩte nĩngahingia;
ũndũ ũrĩa ndĩciirĩtie gwĩka
nĩngawĩka.

¹²Ta thikĩrĩriai, inyuĩ andũ a ngoro
nyũmũ,
o inyuĩ mũraihanĩrĩrie na
ũhoro wa ũthingu.

¹³Nĩngũreharehe ũthingu wakwa
hakuhĩ,
ndũrĩ kũraya;
o nago ũhonokio wakwa
ũgũũka o narua.
Ūhoro wa ũhonokio wakwa
ngũwathĩrĩra Zayuni,
na njathĩrĩre riiri wakwa kũrĩ
Isiraeli.

Kũgũa kwa Babuloni

47 “Atĩrĩrĩ, harũrũka ũikare thĩ
rũkũngũ-inĩ,
wee Mũirĩtu Gathirange wa
Babuloni;
ikara thĩ ũtaikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene,
wee Mwarĩ wa andũ a Babuloni.
Ndũgacooka gũtuĩka mũndũ wa
kũmenyererwo,
kana mũndũ mũnyoroku ũtarĩ
ũndũ angĩkĩra.

²Oya mahiga ma gĩthĩi, ũthĩe mũtu;
eheria gĩtambaya gĩa
kwĩhumbĩra ũthiũ.

Heta nguo ciaku na ũguũrie
magũrũ maku,
ūtoboke maaĩ-inĩ ũringe tũrũũ.

³Nĩũkarutwo nguo ũtigwo njaga,
ũikare ũconorithĩtio.
Nĩngerĩhĩria,
na gũtirĩ mũndũ ngaiguĩra tha.”

^a11 Mũndũ ũcio nĩ Kurusu.

⁴Mūkūūri witū, Jehova Mwene-
Hinya-Wothe nīrīo Rīitwa
rīake,
nīwe ūrīa Mūtheru wa Isiraeli.

⁵“Wee Mwarī wa andū a Babuloni,
ikara thī ūkirīte ki, ūthīi ūkinye
nduma-inī;
ndūgacooka gwītwo
mūthamaki-mūndū-wa-nja wa
gwatha mothamaki.

⁶Nīkūrakara ndaarakarītio nī
andū akwa,
na ngītūma igai rīakwa
rīthaahē;
ngīmaneana moko-inī maku,
nawe ūkīaga kūmaiguīra tha.
O na andū arīa akūrū
ūkīmaigīrīra icooki iritū mūno.

⁷Nawe ūkiuga atīrī, ‘Ngūtūūra ndī
mūthamaki-mūndū-wa-nja
nginya tene!’

No wee ndūigana gūcūūrania
maūndū maya,
o na kana wīciirie ūrīa ūhoru
wamo wa kūrigīrīria
ūgaikara.

⁸“Na rīrī, ta thīkīrīria, wee wendete
ikenō,

na ūikaraga ūtarī ūgwati
ūngītīgīra,

na ūkeīraga atīrī,

‘Nīi no nīi, na gūtīrī ūngī tiga nīi.

Ndirī hīndī ngaatuīka mūtumia
wa ndigwa,

kana menye ūhoru wa gūkuīrwo
nī ciana.’

⁹Maūndū macio meerī
nīmagagūkorerera o rīmwe,
mūthenya o ro ūmwe:
nīūgakuīrwo nī ciana, na ūtuīke
mūtumia wa ndigwa.

Maūndū macio magaagūkorerera
na ūiyūru biū,

o na gūtūika ūrī na ūrogi

mūingī,

na ūgo waku ūkaingīha mūno.

¹⁰Ūtūire wīhokete waganu waku,
ūkoiga atīrī, ‘Gūtīrī mūndū
ūnyonaga.’

Ūūgī na ūmenyo waku
nīikūhītithagia rīrīa ūkwīra
atīrī,

‘Nīi no nīi, na gūtīrī ūngī tiga
nīi.’

¹¹Nī ūndū ūcio mwanangīko
nīūgagūkora,
na ndūkaamenya ūrīa
ūngīūūrīra.

Nīūgakorererwo nī mūtino
ūrīa ūtangīhota gwīkūūra
kuuma kūrī guo;
ningī nīūgakorererwo o ro rīmwe
nī ihooru rīa maūndū
ūterīgīrīre.

¹²“Wee thīi na mbere na ciama
ciaku cia ūgo,
na ūrogi waku mūingī ūrīa
ūtūire wīkaga kuuma ūrī
mūnini.

No gūkorwo hihi nīūkona kīguni
kīa mo,

kana hihi ūtūme kūgīe na itua-
nda inene.

¹³Irīra iria ciothe ūheetwo no
gūkūnogia ikūnogetie!
Ago aku arīa maroraga igūrū
matu-inī nīmeyumīrie,

acio matuīragia njata na
makaratha mohoro o
mweri, o mweri-rī,
nīmagīkūhonokie kuuma
kūrī maūndū marīa
megūgūkorerera.

¹⁴Ti-itherū, andū acio mahaana ta
itira iria itīgītuo mūgūnda;
nīgūcinwo magaacinwo nī
mwaki mathire.

Matikahota kwīhonokia kuuma
kūrī hinya wa rūrīrīmī
rwa mwaki,

nīgūkorwo hatigaakorwo
makara mangīotuo mwaki;
hatīrī mwaki haha ūngīotuo.

¹⁵Ūguo noguo mangīgīwīkīra,
aya mwanarutithania wīra na
mūkonjorithia nao
kuuma rīrīa warī mūnini.

O mündũ wao athiagi o na mbere
kũhĩtia;
gũtigakorwo mündũ o na ũmwe
ũngĩkũhonokia.

Isiraeli kũũmia Ngoro

48 “Atĩrĩrĩ, we nyũmba ya Jakubu,
ta thikĩrĩria ũhoro ũyũ,
o wee wĩtanagio na rĩitwa rĩa
Isiraeli,
na uumĩte rũciaro-inĩ rwa Juda,
o inyuĩ mwĩhĩtaga mũkĩgwetaga
rĩitwa rĩa Jehova,
na mũkahooya Ngai wa Isiraeli,
o na gũtuĩka mũtimũhooyaga na
ma kana na ũthingu,
²nĩgũkorwo inyuĩ mwĩtaga atũũri
a itũũra rĩrĩa inene itheru,
na mũkehoka Ngai wa Isiraeli,
o ũcio rĩitwa rĩake arĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe:
³O tene nĩndarathire ũhoro wa
maũndũ marĩa magooka,
ngĩmaaria na kanua gakwa na
ngĩtũma mamenyeke;
na o ro rĩmwe ngĩmahingia,
namo magĩĩkĩka.
⁴Nĩgũkorwo nĩndamenyaga atĩ wee
ũrĩ mũremi mũno,
nayo ngingo yaku ikahaana ta
rũga rũmũ rwa kĩgera,
naguo thiithi waku ũgatuĩka ta
gĩcango.
⁵Nĩ ũndũ ũcio ndakwĩrire maũndũ
maya o tene;
ngĩkwĩra ũhoro wamo
mataaneĩka, nĩgeetha
ndũkanoige atĩrĩ,
‘Mĩhianano yakwa ya kũhooywo
nĩyo ĩkĩte maũndũ macio;
mũhianano wakwa wa
gwacũhio, na ngai yakwa ya
kĩgera
nĩcio ciathanire ũhoro wamo.’
⁶Kũigua nĩmũiguĩte maũndũ
macio; ta kĩmarorei mothe.
Githĩ mũtikamoimbũra atĩ nĩguo
matariĩ?

“Kuuma rĩu ndĩkwĩraga ũhoro wa
maũndũ merũ,
ngakwĩra ũhoro wa maũndũ
mahithe, o marĩa wee ũtooĩ.
⁷Maũndũ macio mathondeketwo o
rĩu, na ti ma tene;
ndũrĩ waigua ũhoro ũcio,
waũigua ũmũthĩ.
Nĩ ũndũ ũcio ndũngiuga atĩrĩ,
‘Maũndũ macio nĩndamenyete
ũhoro wamo.’
⁸Wee ndũrĩ waigua kana
ũkamenya;
kuuma o tene matũ maku matirĩ
mahingũka.
Nĩnjũũ wega ũrĩa ũrĩ mündũ
mũgarũ,
o na atĩ kuuma waciarwo
wetirwo mũremi.
⁹Nĩngwamba kũrũgamia mang’ũrĩ
makwa nĩ ũndũ wa rĩitwa
rĩakwa;
na tondũ wa ũgooci wakwa
ndigĩrĩrie mang’ũrĩ macio
matigagũkore,
nĩguo ndigakũniine biũ.
¹⁰Atĩrĩrĩ, nĩngũtheretie o na gũtuĩka
ti ta ũrĩa betha ĩtheragio;
wee-rĩ, ngũgeretie thiĩnĩ wa icua
rĩa mĩnyamaro.
¹¹Nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene,
ĩ ti-itherũ, nĩ ũndũ wakwa nĩ
mwene-rĩ, nĩngeeka ũndũ
ũcio.
Nĩ mwene-rĩ, ndaahota atĩa
gwĩtikĩria rĩitwa rĩakwa
rĩthaahio?
Riiri wakwa ndikaũhe mündũ
ũngĩ.

Isiraeli Kũrekio

¹²“Atĩrĩrĩ, wee Jakubu, ta thikĩrĩria,
o na wee Isiraeli ũrĩa nĩ nĩtũite:
Nĩ nĩ nĩ Ngai; nĩ nĩ wa mbere,
o na nĩngĩ nĩ nĩ wa kũrigĩrĩa.
¹³Guoko gwakwa kũmbe nĩkuo
kwahaandire mĩthingi ya
thĩ,
na guoko gwakwa kwa ũrĩo
gũgĩtambũrũkia matu;

rĩrĩa ndaameta,
mothe marũgamaga o hamwe.

¹⁴“Cookanĩrĩrai hamwe inyuotha na
mũthikĩrĩrie:

Nĩ mĩhianano ĩrĩkũ ya
kũhooywo ĩrĩ yoimbũranĩra
maũndũ macio?

Mũndũ ũrĩa Jehova ethuurĩre
manyiitanĩre nake
nĩwe ũkaahingia muoroto wake
wa gũũkĩrĩra bũrũri wa
Babuloni;
guoko gwake nĩkuo gũgookĩrĩra
andũ a Babuloni.

¹⁵Nĩ, o nĩ-rĩ, nĩjarĩtie;
ĩ nĩguo, nĩ nĩ ndĩmwĩtĩte,
na nĩngamũrehe,
na nĩakagaacĩra wĩra-inĩ wake.

¹⁶“Nguhĩrĩraia mũthikĩrĩrie ũhoru ũyũ:

“Kuuma o kĩambĩrĩria ndirĩ
ndaaria ũhoru na hitho;
maũndũ macio makĩoneka, nĩ
ngoragwo ho.”

Na rĩu Mwathani Jehova nĩwe
ũndũmĩte,
we mwene o na Roho wake.

¹⁷Jehova, o we Mũkũũri waku,
o we Mũtheru wa Isiraeli,
ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai waku,
ũrĩa ũkũrutaga maũndũ marĩa
makwagĩrĩre,
na nowe ũkuonagĩrĩria njĩra ĩrĩa
wagĩrĩrwo nĩkũgera.

¹⁸Naarĩ korwo nĩmwaiguĩte
maathani makwa,
thayũ wanyu ũngĩahaanire ta
rũũ rũgũtherera,
naguo ũthingu wanyu ũhaane ta
makũmbĩ ma iria-inĩ.

¹⁹Njiamo cianyu ingĩaingĩhire o ta
mũthanga,
nacio ciana cianyu cingĩhe ta
hĩndĩ cia mũthanga iria
itangĩtarĩka;

rĩtwa rĩao rĩtingĩkaaniinwo,
kana rĩanangwo, rĩeherio mbere
yakwa.”

²⁰Umai bũrũri wa Babuloni,
mwĩthareĩ, muume kũrĩ andũ a
Babuloni!

Anĩrĩrai ũhoru ũyũ na kayũ
kanene mũkenete,
na mũhunje ndũmĩrĩrĩ ĩno.
Mĩtũmei nginya ituri-inĩ cia thĩ;
ugai atĩrĩ, “Jehova nĩakũũrĩte
ndungata yake Jakubu.”

²¹Matianyootire hĩndĩ ĩrĩa
aamatoongoreirie werũ-inĩ;
nĩamarutĩre maaĩ kuuma
rwaro-inĩ rwa ihiga;
o na ningĩ agĩatũra rwaro rwa
ihiga,
namo maaĩ makiuma ho.

²²Jehova ekuuga atĩrĩ, “Andũ arĩa
aaganu matikagĩa na thayũ
o na rĩ.”

Ndungata ya Jehova

49 Atĩrĩrĩ, inyuĩ mĩtũũraga
icigĩrĩra-inĩ ta thikĩrĩraia;
o na inyuĩ andũ a mabũrũri ma
kũraya ta iguai:

Jehova aanjĩtire itarĩ mũciare;
ndĩ o nda ya maitũ nĩguo
aanjĩtire na rĩtwa rĩakwa.

²Nĩatũmire kanua gakwa gatuĩke ta
rũhiũ rũũgĩ rwa njora,
na akĩhitha kĩruru-inĩ gĩa
guoko gwake;
agĩthondeka ta mũguĩ
mũnyoroku,
na akĩhitha thiaka-inĩ wake.

³Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Wee
Isiraeli, nĩwe ndungata
yakwa,
andũ nĩmarĩngocaga nĩ ũndũ
waku.”

⁴No ngiuga atĩrĩ, “Nĩ ndutĩte wĩra
wa tũhũ;
hũthĩrĩte hinya wakwa wotha
nĩ ũndũ wa maũndũ matarĩ
kĩguni na ma tũhũ.
No rĩrĩ, ũhoru wakwa wa

gũtuĩrwo ciira na kĩhooto
uumaga harĩ Jehova,
narĩo irĩhi riakwa rĩrĩ na Ngai
wakwa.”

⁵Na rĩu-rĩ, Jehova ũrĩa
wanyũmbire ndĩ nda ya
maitũ ndũike ndungata
yake,
nĩguo hũndũre Jakubu,
ndĩmũcookie harĩ we, na
njookanĩrĩrie Isiraeli harĩ
we,
nĩgũkorwo ndĩ mũtũku maitho-inĩ
ma Jehova,
na Ngai wakwa agakorwo arĩ
hinya wakwa,
⁶Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩ ũndũ mũhũthũ harĩwe gũtuĩka
ndungata yakwa,
ya gũcookereria mĩhĩrĩga ya
Jakubu,
na kũhũndũra matigari ma
Isiraeli marĩa ndĩtigĩrie.
Nĩngĩ nĩngatũma ũtuĩke ũtheri wa
gũtherera andũ a ndũrĩrĩ,
nĩgeetha ũtware ũhonokio
wakwa ituri-inĩ ciothe cia
thĩ.”

⁷Jehova, Mũkũũri wa Isiraeli,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ekwarĩria ũrĩa mũnyarare na
agathũrwo nĩ ndũrĩrĩ,
akeera ũrĩa ndungata ya
aathani atĩrĩ,
“Athamaki marĩkuonaga
magakũrũgamĩra,
aanake a athamaki makuona
magakũinamĩrĩra,
nĩ ũndũ wa Jehova, ũcio
mwĩhokeku,
o we Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
ũrĩa ũgũthuurĩte.”

Gũcookereria Isiraeli

⁸Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Hĩndĩ ya gwĩtĩkĩrĩka,
nĩngagũcookeria ũhoru,
naguo mũthenya wa

kũhonokania,
nĩngagũteithia;
nĩndĩkũmenyagĩrĩra, na
nĩngũkũheana
ũtuĩke wa kũrikanĩra kĩrikanĩro
na andũ anyu
gĩa kũmacookeria bũrũri,
na ũtũme megwatĩre igai rĩa
kũndũ kũrĩa gwatigĩrwo
gũkirĩte ihooru,
⁹na nĩngĩ wĩre andũ arĩa mohetwo
atĩrĩ, ‘Thĩĩ, nĩmuohorwo,’
nao arĩa maikarĩte nduma-
inĩ ũmeere atĩrĩ, ‘Umĩrai
ũtheri-inĩ!’

“Makaarĩthagio mĩkĩra-inĩ ya
njĩra,
na moonage gĩa kũrĩa tũrĩma-inĩ
tuothe tũrĩa tũtarĩ kĩndũ.
¹⁰Matikaahũuta kana manyoote,
kana macinwo nĩ ũrugarĩ wa
werũ-inĩ o na kana mahĩe nĩ
rĩa.

Nĩgũkorwo ũrĩa ũmaiguagĩra tha
nĩwe ũkaamoonia njĩra
na amatongoragie amatware
ithima-inĩ cia maaĩ.
¹¹Nĩngatũma kũgĩe njĩra irĩma-inĩ
ciakwa ciothe,
nacio barabara ciakwa iria
njariĩ ciambatĩrio na igũrũ.

¹²Atĩrĩrĩ, magooka moimĩte kũndũ
kũraya:
amwe makoima gathigathini, na
amwe moime ithũĩro,
na arĩa angĩ moime rũgongo rĩa
Sinimu.”

¹³Wee igũrũ, anĩrĩra nĩ gũkena;
nawe thĩ ũcanjamũke,
na inyuĩ irĩma-rĩ, inai rwĩmbo!
Nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretic
andũ ake,
nao andũ ake arĩa anyariire
akamaiguĩra tha.

¹⁴No rĩrĩ, Zayuni oigire atĩrĩ, “Jehova
nĩandiganĩrie,
Mwathani nĩariganĩrwo nĩ niĩ.”

¹⁵“Nyina wa mwana-rĩ, no
ariganĩrwo nĩ mwana ũrĩa
arongithia,
na aage kũiguĩra tha mwana
ũrĩa aciarĩte?
Hihi no kũhoteke ariganĩrwo,
no nĩ ndikaariganĩrwo nĩwe!
¹⁶Atĩrĩrĩ, ngururĩte mũhiano waku
hĩ-inĩ ciakwa,
nacio thingo ciaku ikoragwo
mbere yakwa hĩndĩ ciothe.
¹⁷Ariũ aku mahiũhĩte magĩcookaga
kũrĩ we,
nao arĩa makwanangĩte
nĩmarakũũrĩa.
¹⁸Tiira maitho maku wĩrorere
kũndũ guothe;
ariũ aku othe maracookanĩrĩa
hamwe moke harĩwe.”
Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta
ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ,
ũkaamehumba othe ta mathaga;
ũkaamehumba o ta ũrĩa mũhiki
egemagia na mathaga
make.
¹⁹“O na gũtuĩka nĩwanangĩtwo
ũgakira ihooru,
o naguo bũrũri waku
ũkonũhwo-rĩ,
bũrũri ũcio nĩũkanyiiha wage
kũiganĩra andũ arĩa
matũũraga kuo,
nao arĩa magũtambuurangĩte
magaakorwo maingatĩtwo
magathiĩ haraaya nawe.
²⁰Ciana irĩa ciaciariĩrwo bũrũri ũrĩa
watahĩrwo,
ikoiga ũkĩiguaga atĩrĩ,
‘Bũrũri ũyũ nĩ mũnini,
ndũngĩtũigana,
tũhe kũndũ kũngĩ gwa gũtũũra.’
²¹Hĩndĩ iyo nĩũkeyũria na ngoro
yaku atĩrĩ,
‘Nũũ wanjarĩire ciana ici,
kuona atĩ nĩndakuĩrĩrwo nĩ ciana
ciakwa, ngĩtigwo ta ndĩ
thaata;
ndaarĩ mũtahe na ngamenwo.
Nũũ warerire ciana ici?

Nĩ ndatigirwo nyiki,
no rĩrĩ, ciana ici ciumĩte nakũ?”
”

²²Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
“Atĩrĩrĩ, nĩngeeta ndũrĩrĩ,
njooke nyambararie bendera
yakwa kũrĩ andũ a
mabũrũri;
nao nĩmakarehe ariũ aku
mamakuuĩte na moko,
na makuue airĩtu aku na ciande
ciao.
²³Athamaki nĩo magaatũka
mathoguo ma gũkũrera,
na atumia ao matũike ta aa
maitũguo a gũkũrera.
Nĩmagakũinamĩrĩa
maturumithĩtie mothiũ mao
thĩ,
na nĩmagacũna rũkũngũ rũrĩa
rũrĩ magũrũ-inĩ maku.
Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ
Jehova;
arĩa manjĩhokaga
matigaaconoka.”
²⁴Anga njamba ĩrĩ hinya no ĩtunywo
indo irĩa itahĩte,
o na kana andũ arĩa
maanyitĩtwo mahonokio
kuuma kũrĩ andũ karaũ?
²⁵No rĩrĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Īĩ, njamba cia ita nĩigatunywo
andũ arĩa ciohete mĩgwate,
na indo irĩa itahĩtwo itunyanwo
kuuma kũrĩ andũ arĩa
karaũ;
nĩngahũũrana na andũ arĩa
mahũũranaga nawe,
na nĩngahonokia ciana cianyu.
²⁶Nĩngatũma andũ arĩa
makũhinyagĩrĩria marĩe
nyama cia mĩĩrĩ yao;
makaarĩio nĩ thakame yao ene o
ta marĩitwo nĩ njoohi.

Nao andũ othe nĩmakamenya,
atĩ nĩ, Jehova, nĩ nĩ Mũhonokia
waku,
na Mũkũũri waku, o nĩ Ūrĩa
Mwene-Hinya wa Jakubu.”

Mehia ma Isiraeli

50 Jehova ekũũria atĩrĩ,

“Marũa marũa
maitũguo aaheirwo ma
gũtigana nake,
o macio monanagia atĩ
nĩndamũteire-rĩ, marĩ ha?
Kana nĩ mũndũ ũrĩkũ wa
arĩa ndaarĩ thiirĩ nao
ndakwendeirie?

Nĩ ũndũ wa mehia manyu-rĩ,
nikĩo mwendirio;
nĩ ũndũ wa ũrĩa mwagarrĩte
watho,

nikĩo nyina wanyu aateirwo.

²Rĩrĩa ndokire-rĩ, nĩ kĩĩ gĩatũmire
haage mũndũ o na ũmwe?

Nĩgĩ rĩrĩa ndetanire-rĩ, nĩ kĩĩ
gĩatũmire haage mũndũ o
na ũmwe wanjĩtikire?

Kaĩ guoko gwakwa gwakuhĩhĩte,
nĩguo kũremwo
nikũmũkũũra?

Nĩ hinya njagĩte wa
kũmũhonokia?

Ikũũma rĩakwa riiki nĩrĩtũmaga
iria rĩhũe,

o na ngatũma njũũĩ ituĩke werũ;
thamaki ciakuo ikabutha nĩ kwaga
maaĩ,

na igakua nĩ nyoota.

³Nĩĩ humbaga igũrũ nguo ya
nduma,

na ngarĩkunĩkĩra na nguo ya
ikũnia.”

⁴Mwathani Jehova nĩaaahete rũrĩmĩ
rwa andũ arĩa marutĩtwo
maũndũ,

nĩguo menyage ũrĩa ciugo
ciakwa ingĩhota gũteithia
andũ arĩa anogu.

Anjarahũraga rũciinĩ o rũciinĩ,
akaarahũra matũ makwa

thikĩrĩrie nĩguo ndĩĩrute
ta andũ arĩa marutagwo
maũndũ.

⁵Mwathani Jehova nĩahingũrĩte
matũ makwa,
na nĩĩ ndirĩ ndamũremera;
ndicookete na thuutha.

⁶Ndaneanire mũgongo wakwa kũrĩ
andũ arĩa maahũũraga,
kĩreru gĩakwa ngĩkĩnengera arĩa
maangũũraga nderu;
ndiahithire ũthiũ wakwa atĩ nĩguo
ndikanyũrũrio,
kana ndige gũtuĩrwo mata.

⁷Tondũ Mwathani Jehova nĩwe
ũndeithagia-rĩ,

ndirĩ hĩndĩ ngaaconorithio.

Nĩ ũndũ ũcio ndũmĩte ũthiũ
wakwa ũikare ũũmĩte o ta
ihiga rĩa nyaigĩ,
na nĩnjũũĩ ndirĩ hĩndĩ
ngaaconorithio.

⁸Nĩgĩ ũrĩa ũnduuaga mũthingu arĩ
hakuhĩ.

Nũũ ũngĩgũthitanga?

Nĩoke tũrũgamane nake!

Nĩgĩ ũrĩa ũngĩnjiirithia akĩrĩ we
ũ?

Mũndũ ũcio nĩarekwo
akĩing’ethere!

⁹Atĩrĩrĩ, Mwathani Jehova nĩwe
ũndeithagia.

Ūrĩa ũngĩndua mwĩhia akĩrĩ ũũ?

Andũ acio othe magaathira o ta
ũrĩa nguo ithiraga;
makaarĩio nĩ memenyi, mathire
biũ.

¹⁰Nũũ thĩinĩ wanyu wĩtigĩrĩte
Jehova,

na wathĩkagĩra kiugo kĩa
ndungata yake?

Mũndũ ũrĩa ũthiagĩra nduma-inĩ,
ũrĩa ũtarĩ na ũtheri,
nĩakĩthoke rĩtwa rĩa Jehova,
na egiritanie na Ngai wake.

¹¹No rĩrĩ, rĩu inyuĩ arĩa othe
mwakagia mwaki,
na mũkeehe imũrĩ igwakana-rĩ,

thiĩ, mūgerere ūtheri-inĩ wa
mwaki wanyu,
na wa imūrĩ cia mwaki ūrĩa
mūgwatĩtie.
Ūndũ ūyũ nĩguo mūkaamūkĩra
kuuma guoko-inĩ gwakwa:
Mūgaakoma thĩ na mĩnyamaro.

Ūhonokio wa Zayuni wa Tene na Tene

- 51 “Atĩrĩrĩ, inyuĩ mūrūmagĩrĩra
maũndũ ma ūthingu ta
thikĩrĩraia,
o inyuĩ mūrōngoragia Jehova:
Rorai rwaro rwa ihiga rūrĩa
mwarutirwo,
o na kienjero kĩa mahiga kĩrĩa
mwenjirwo;
2ta rorai Iburahĩmu, o we ithe
wanyu,
o na Sara, ūrĩa wamūciarire.
Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa aarĩ o wiki
nĩguo ndamwĩtire,
na ngĩmūrathima, ngĩtũma
aĩngĩhe.
3Ti-itherũ Jehova nĩakahooreria
Zayuni,
o na ahoorerie kũndũ gwakuo
kūrĩa kwanangĩtwo;
werũ wakuo akaaũtua o ta Edeni,
na rūng’ūrĩ rwakuo arūtue o ta
mūgũnda wa Jehova.
Kũu guothe gũkaiyũra gĩkeno, na
gũcanjamũka ngoro,
na gũcookagia ngaatho, o
gũkĩinagwo nyĩmbo.
4“Inyuĩ andũ akwa ta thikĩrĩraia,
na inyuĩ rūrĩrĩ rwakwa, njiguai:
Nĩgũkorwo watho ūkoima harĩ nĩ;
nakĩo kĩhoo to gĩakwa nĩkĩo
gĩgaatuĩka ūtheri wa
ndũrĩrĩ.
5Ūhoru wakwa wa ūthingu
nĩũrooka o na ihenya,
nakuo kũhonokania gwakwa
kūrĩ hakuhĩ kuoneka,
o nakuo guoko gwakwa nĩkuo
gũgaatuĩra andũ a ndũrĩrĩ
ciira wa kĩhoo to.

Andũ a icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ
magaacũthĩrĩria
na meterere guoko gwakwa
marĩ na mwĩhoko.

- 6Tiirai maitho manyu na igūrũ,
na mũrore thĩ irĩa irĩ mũhuro;
igūrũ rĩkaabuĩria o ta ndogo,
nayo thĩ ithire o ta ūrĩa nguo
ithiraga,
nao atũũri ao makuage o ūguo
ta ngĩ.

No rĩrĩ, ūhonokio wakwa
nĩwagũtũũra nginya tene,
naguo ūthingu wakwa ndũrĩ
hĩndĩ ūgaathira.

- 7“Ta njiguai, inyuĩ andũ arĩa mũũĩ
ũhoru wa ūthingu,
o inyuĩ andũ arĩa mūrūmĩtie
watho wakwa ngoro-inĩ
cianyu:

Mūtigetigĩre kũmenwo nĩ andũ,
o na kana mũmakio nĩ irumi
iria mamūrūmaga nacio.

- 8Nĩgũkorwo makaarĩo nĩ memenyi
mathire biũ o ta nguo;
na marĩo nĩ igunyũ o ta marĩ
guoya wa ng’ondũ.

No rĩrĩ, ūhoru wakwa wa ūthingu
nĩ wa gũtũũra nginya tene,
naguo ūhonokio wakwa ūtũũre
nginya njiarwa-inĩ ciothe.”

- 9Arahũka, arahũka! Wĩkĩre hinya,
wee guoko kwa Jehova;
arahũka o ta ūrĩa waarahũkire
matukũ marĩa ma tene,
warahũke o ta hĩndĩ ya njiarwa
cia tene.

Githĩ wee tiwe watinangirie
Rahabu tũcunjĩ,
o wee watheecangire nyamũ iyo
nene, ūkĩmĩtũrĩkania?

- 10Githĩ tiwe wahũithirie iria,
maaĩ ma kũndũ kūrĩa kũriku
mũno,
o wee watemire njĩra kũu iria-inĩ
kūrĩa kũriku,
nĩgeetha andũ arĩa wakũũrite
maringĩre yo?

¹¹ Andũ arĩa akũũre a Jehova
nĩmagacooka.
Nao magaatonya Zayuni
makĩinaga;
nĩmagekĩrwo thũmbĩ ya gĩkeno
gĩa tene na tene.
Magaakena na macanjamũke,
nakĩo kĩa na mũcaayo
nĩgathira biũ.

¹² “Nĩ, o nĩ mwene-rĩ, nĩ nĩ
ndĩmũhooreragia.
Wee ũrĩ ũ, atĩ nĩguo wĩtigĩre
andũ arĩa makuuaga,
na ũgetigĩra ariũ a andũ arĩa
magaatuuo o ta nyeki,

¹³ nawe ũkariganĩrwo nĩ Jehova ũrĩa
wakũũmbire,
o we ũrĩa watambũrũkirie
matu,
na agĩaka mĩthingi ya thĩ,
atĩ nĩguo o ũtũũrage na guoya o
mũthenya
nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ ma
mũhinyanĩrĩa
rĩrĩa ekwĩhaarĩa aniinane?
Namo mang’ũrĩ ma
mũhinyanĩrĩa ũcio-rĩ,
makĩrĩ ha?

¹⁴ Nao oohwo arĩa marainaina
nĩ guoya nĩmekuohorwo o
narua;
matigakuĩra kũu marima-inĩ ma
njeera,
o na kana irio ciao ciage.

¹⁵ Nĩgũkorwo nĩ nĩ Jehova Ngai
wanyu,
ũrĩa ũtũmaga iria rĩikie ndiihũ
nĩguo makũmbĩ marĩo
makaruruma;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩrĩo rĩitwa rĩake.

¹⁶ Nĩnjĩkĩrĩte ciugo ciakwa kanua-inĩ
gaku,
na ngakũhumbĩra na kĩruru gĩa
guoko gwakwa,
o nĩ ndatambũrũkirie matu harĩa
marĩ,
na ngĩaka mĩthingi ya thĩ,
o nĩ njĩruga andũ a Zayuni

atĩrĩ, ‘Inyuĩ mũrĩ andũ
akwa.’ ”

Gĩkombe kĩa Mang’ũrĩ ma Jehova

¹⁷ Arahũka, arahũka!

Wee Jerusalemu ũkĩra,
o wee ũnyuĩrĩre gĩkombe kĩa
mang’ũrĩ ma Jehova,
ũnengereirio kuuma guoko-inĩ
gwake,
o wee ũnyuĩrĩre kuuma mbakũri
ĩrĩa ĩtũmaga andũ matũgũũge
na ũkamĩnĩkĩrĩa.

¹⁸ Harĩ ariũ ake othe arĩa aaciarire,
gũtirĩ o na ũmwe
ũngĩmũtongoria;
o na ningĩ ariũ ake othe arĩa
aarerire-rĩ,
gũtirĩ o na ũmwe ũngĩmũnyiita
guoko.

¹⁹ Mogwati maya meerĩ nĩmo
magũkorete;
nũ ũgaagĩkũhooreria?
Mogwati macio nĩ mwanangĩko na
ũniinani,
ningĩ nĩ ng’aragu o na rũhiũ
rwa njora;
nũ ũgaagĩkũhooreria?

²⁰ Ariũ aku nĩmarĩngĩkĩte;
nao makomete macemanĩrio-inĩ
ma njĩra ciothe,
magakoma o ta thiiya ĩnyĩitĩtwo
nĩ mũtego.

Maiyũritwo nĩ mang’ũrĩ ma
Jehova,
na ikũũma rĩa Ngai wanyu.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio igua ũhoru ũyũ, wee
ũnyariirĩtwo,
ũkarĩo, no ti ndibei ikũrĩite.

²² Mwathani Jehova Ngai waku
ũrĩa ũgitagĩra andũ ake, ekuuga
ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩngwehereirie gĩkombe
kĩrĩa gĩaťũmire ũtũgũge,
ngakĩruta guoko-inĩ gwaku;
o na ngakwehereria mbakũri ya
mang’ũrĩ makwa,
na ndũgacooka kũmĩnyũra
rĩngĩ.

²³Nĩnganeana mbakũri iyo moko-inĩ
ma arĩa makũnyariiraga,
o arĩa maakwĩre atĩrĩ,
‘Wĩgũithie thĩ, nĩguo tũkũgerere
igũrũ.’

Nawe ũgĩkoma, mũgongo waku
ũgĩtuĩka taarĩ thĩ,
na ũkĩũtua taarĩ njĩra nĩguo
andũ acio makũgeragĩre
igũrũ.”

52 ¹Arahũka, arahũka, wee
Zayuni,
wũkĩre hinya.

Ĩkĩra nguo ciaku iria irĩ riiri,
o wee Jerusalemu, itũũra rĩrĩa
inene na rĩamũre.

Nĩgũkorwo kuuma rĩu thĩinĩ waku
gũtigacooka gũtoonya mũndũ
ũtarĩ mũruu
kana mũndũ ũrĩ na thaahu.

²Wĩribaribe rũkũngũ;
ũkĩra, ũikarĩre gĩtĩ kĩa ũnene,
wee Jerusalemu.

Wĩohore mĩnyororo iyo irĩ ngingo
yaku,
wee mwarĩ wa Zayuni, o wee
ũtũire ũrĩ muohe.

³Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Wee wendirio ũtarutĩrwo kĩndũ,
na ũgaakũũrwo ũtarutĩrwo
mbeeca.”

⁴Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga
atĩrĩ:

“Tene andũ akwa maikũrũkire
bũrũri wa Misiri
magĩthĩ gũtũũra marĩ ageni
kuo;
thuutha ũyũ andũ a Ashuri
nĩmamahinyĩrĩre.”

⁵Jehova ekũũria atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ
ndĩ nakĩo?

“Nĩgũkorwo andũ akwa
maatahirwo o ũguo tũhũ,
nao andũ arĩa mamaathaga no
kũmanyũrũria.
Narĩo rĩtwa rĩakwa rĩcambio
hĩndĩ ciothe,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶“Nĩ ũndũ ũcio andũ akwa
nĩmakamenya rĩtwa
rĩakwa;
mũthenya ũcio nĩmakamenya
atĩ nĩ nĩ ndaaririe ũhoru ũcio o
tene.

Ĩĩ nĩguo, nĩ nĩ ndawaririe.”

⁷Kaĩ magũrũ ma mũndũ ũrĩa
ũrarehe ũhoru mwega,
nĩmagĩrĩre kũu irĩma-inĩ
igũrũ-ĩ,
o ũcio ũrahunjanĩria ũhoru wa
thayũ,
na akarehe ũhoru mwega wa
maũndũ magĩrĩru,
o na akahunjanĩria ũhoru wa
kũhonokania,
o we ũrĩa ũreera Zayuni atĩrĩ,
“Ngai waku nĩwe ũrathamaka!”

⁸Atĩrĩrĩ, ta thikĩrĩria! Arangĩri aku
nĩmaranĩrĩra;
maranĩrĩra nĩ gũkena marĩ
hamwe.

Rĩrĩa Jehova agaacooka Zayuni,
nĩmakeyonera na maitho mao.

⁹Atĩrĩrĩ, inyuĩ kũndũ kũria
kwanangĩtwo kwa
Jerusalemu,
ambĩrĩriai kũina nyĩmbo cia
gĩkeno,
nĩgũkorwo Jehova nĩahooreretie
andũ ake,
na agakũũra Jerusalemu.

¹⁰Jehova nĩakaguũria guoko gwake
gũtheru
harĩ ndũrĩrĩ ciothe, ikuone na
maitho mao,
nacio ituri ciothe cia thĩ nĩcikoona
ũhonokanio wa Ngai witũ.

¹¹Eherai, eherai, umai kũu!
Mũtikahutie kĩndũ kĩrĩ thaahu!
Umai kũu na mwĩtherie,
inyuĩ mũkuuaga indo cia
Jehova.

¹²No rĩrĩ, mũtikoima na ihenya,
kana mũthĩ mũhanyũkĩte;

nīgũkorwo Jehova nĩwe
ũkaamũtongoria,
Ngai wa Isiraeli nĩwe
ũkaamuuma thuutha,
amũgitĩre.

Ndungata Gũthĩĩnĩka

- ¹³ Atĩrĩrĩ, ndungata yakwa ĩgeekaga
maũndũ na ũũgĩ;
nĩĩkambarario na yambatĩrio, o
na ĩtũũgĩrio mũno.
¹⁴ O ta ũrĩa andũ aingĩ maagegirio
mũno nĩ ũndũ wake,
tondũ gĩthiithi gĩake
nĩgĩathũkĩtio mũno,
gĩgakĩra kĩa mũndũ o
wothe,
na mũhianĩre wake ũgathũkio
gũkĩra mũhianĩre wa andũ,
¹⁵ ũguo noguo akaamakia ndũrĩrĩ
nyingĩ,
nao ahamaki nĩmagatumia
tũnua twao nĩ ũndũ wake.
Nīgũkorwo maũndũ marĩa
materĩtwo, nĩmakamoono,
na maũndũ marĩa mataiguĩte,
nĩmakamenya ũhoru wamo.

- 53** Nũũ wĩtĩkĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa
Jehova-rĩ, kũguũrĩrio ũ?
² Nīgũkorwo ndungata iyo yakũrire
ĩhaana ta mũtĩ mwĩthĩ,
na ta mũri ũmerete kũndũ
kũmũ.
Ndĩarĩ kũrorerwa o na kana
ĩgathakara ũndũ
tũngĩaguucĩrĩrio nĩyo,
ĩkĩoneka-rĩ, gũtirĩ kĩndũ
kĩngĩatũmire tũmũrirĩrie.
³ Ndongata iyo nĩyanyararirwo na
ĩkĩregwo nĩ andũ,
aarĩ mũndũ wa kĩa kĩa kĩa na
wonete thĩĩna.
O ta mũndũ ũrĩa andũ
mahithaga mothiũ mao
matikamuone-rĩ,
aanyararirwo, na ithuĩ tũtiigana
kũmũtĩĩna.

⁴ Ti-itherũ nĩwe woire wonje witũ,
na agĩkuua kĩa giitũ;
no ithuĩ twatuire nĩkũhũũrwo
aahũũrĩtwo nĩ Ngai,
akamũgũtha na
akamũnyamaria.

⁵ No rĩrĩ, aatihangirio nĩ ũndũ wa
mahĩtia maitũ,
o na akĩhehenjwo nĩ ũndũ wa
waganu witũ;
nakuo kũherithio kũrĩa
gwatũmire tũgĩe na thayũ
nĩwe waherithirio,
na ithuĩ tũhonagio nĩ ũndũ wa
nguraro ciake.

⁶ Ithuothe, nĩtũhĩtĩtie njĩra,
tũgaturuura ta ng'ondũ
ciũrĩte,
o mũndũ agathiĩ na njĩra yake
mwene;
nake Jehova nĩamũigĩrĩire
waganu witũ ithuothe.

⁷ Nĩahinyĩrĩrio na agĩthĩĩnio, nowe
ndaatumũrire kanua gake;
aakirire ki o ta ũrĩa gatũrũme
gakiraga gagĩthĩ gũthĩnjwo,
na o ta ũrĩa ng'ondũ ĩkiraga ki ĩrĩ
mbere ya mũmĩenji guoya,
noguo o nake ataatumũrire
kanua gake.

⁸ Eeheririo na ũndũ wa kũhinyĩrĩrio
na gũtuĩrwo ciira ũtarĩ wa
kĩhooito.

Ha ũhoru wa rũciaro rwake-rĩ,
nũũ ũngĩaria ũhoru waruo?
Nīgũkorwo eeheririo kuuma
bũrũri wa arĩa matũũraga
muoyo;
na nĩ ũndũ wa mahĩtia ma andũ
akwa nĩkĩo aahũũrĩrwo.

⁹ Rĩrĩa aakuire aigirwo mbĩrĩra-inĩ
ya andũ aaganu,
o na agĩthikwo mbĩrĩra-inĩ ya
andũ arĩa itonga,
o na harĩa atekĩte ũndũ mũũru,
kana kanua gake gakaaria
maheeni.

¹⁰No rĩrĩ, Jehova nĩonire arĩ wega
amũhehenje, na agĩtũma
athĩĩnĩke,
na rĩrĩa Jehova agaatumu
muoyo wake ũtuĩke
igongona rĩa mehia-rĩ,
nĩakoona rūciaro rwake, na
amũingĩhĩrie matukũ make,
naguo wendi wa Jehova
nĩũkagaacĩra guoko-inĩ
gwake.

¹¹Thuutha wa ngoro yake
gũthĩĩnĩka,
nĩakoona uumithio wa
gũthĩĩnĩka gwake, na
aiganĩre;
nĩ ũndũ wa ũmenyo wake,
ndungata iyo yakwa thingu
nĩĩgatũma andũ aingĩ matuĩke
athingu,
na nĩĩgakuua mawaganu mao,
ĩmeherie.

¹²Nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩgayanĩria
igai hamwe na arĩa anene,
o na magayane indo cia
gũtahwo na andũ arĩa marĩ
hinya,
tondũ nĩarutire muoyo wake
akue,
na agĩtaranĩrio na arĩa aagarari
watho.
Nĩgũkorwo nĩakuuire mehia ma
andũ aingĩ,
o na arĩa maahĩtĩtie
akĩmathaithanĩrĩra.

Riiri ũrĩa Ūgooka wa Zayuni

54 “Atĩrĩrĩ, wee mũndũ-wa-nja
thaata ina rwĩmbo,
o wee ũtarĩ waciara mwana;
ambĩrĩria kũina rwĩmbo, na
wanĩrĩre nĩ gũkena,
wee ũtarĩ wanyĩitwo nĩ ruo rwa
gũciara,
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja
ũrĩa ũtiganĩrio nĩ nyingĩ,
gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na
mũthuuri,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²“Wĩyaramĩrie handũ ha hema
yaku,
na ũtambũrũkie mataama ma
hema yaku maarame,
maguucie ũtekũmacaaĩra;
raihia mĩkanda ya hema yaku,
nacio hĩgĩ ciayo ũcikiindĩre
irũme biũ.

³Nĩgũkorwo nĩũgatheerema
mwena wa ũrĩo na wa
ũmotho;
njiaro ciaku nĩĩkegwatĩra
mabũrũri ma ndũrĩrĩ,
na itũũre matũũra manene ma
cio marĩa matigĩtwo matarĩ
andũ.

⁴“Ndũkanetigĩre; tondũ
ndũgaaconoka.
O na ndũkanaigwe guoya wa
gũconorithio;
nĩgũkorwo ndũrĩ hĩndĩ
ũkaanyararithio.
Nĩukariganĩrwo nĩ thoni cia ũnini
waku,
na ndũgacooka kũririkana rĩngĩ
ũrĩa wananyararwo nĩgũkorwo
ũrĩ wa ndigwa.

⁵Nĩgũkorwo ũrĩa Mũũmbi waku
nĩwe mũthuuri waku,
nake etagwo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli
nĩwe Mũkũuri waku;
nake etagwo Ngai mwene thĩ
yotho.

⁶Nĩgũkorwo Jehova nĩagagwĩta
ũcooke,
ũhaana ta mũtumia ũtiganĩrio,
na mũthĩĩnĩku ngoro,
mũtumia wahikire arĩ mũnini,
agacooka agateo,”
ũguo nĩguo Ngai waku ekuuga.

⁷“Nĩgũkorwo ndĩragũtiganĩrie o
gwa kahinda kanini,
no nĩngũgũcookia ndĩ na tha
nyingĩ mũno.

⁸Hĩndĩ ya marakara maingĩ
nĩndakũhithire ũthiũ wakwa
gwa kahinda kanini,

no nĩ ũndũ wa ũtugi ũrĩa
ũtathiraga, nĩngakũiguĩra
tha,”

ũguo nĩguo Jehova Mũkũũri
waku ekuuga.

⁹“Kũrĩ nĩ matukũ maya no ta
marĩa ma hĩndĩ ya Nuhu,
rĩrĩa ndehĩtire ngiuga aĩ maaĩ
ta macio ma hĩndĩ ya Nuhu
matigacooka kũiyũra thĩ.

Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩndĩhĩtite aĩ
ndigacooka kũrakara nĩwe
o na kana ngũkũũme rĩngĩ.

¹⁰Nĩgũkorwo irĩma no ithingithio,
natuo tũrĩma tweherio,
no rĩrĩ, wendo wakwa ũrĩa
ũtathiraga ũrĩa ngwendete
naguo-rĩ, ndũkeenenyio,
o na kana kĩrĩkanĩro gĩakwa gĩa
thayũ kĩeherio harĩwe,”
ũguo nĩguo Jehova ũrĩa
ũkũiguagĩra tha ekuuga.

¹¹“Atũrĩrĩ, wee itũũra rĩrĩ inene
inyamarie,
o wee ũthukathukĩtwo nĩ
ihuhũkanio,
na ũkaaga wa gũkũhooreria,
nĩngagwaka na mahiga ma rangi
wa mĩthemba mĩngĩ,
nayo mĩthingi yaku ndĩmĩake na
mahiga ma yakuti.

¹²Nĩngathondeka ndirica ciaku na
mahiga mega matune,
na ihingo ciaku ndĩcithondeke
na mahiga ma goro me
kũhenia,
nacio thingo ciaku ciothe
ikorwo irĩ cia mahiga ma
goro mũno.

¹³Ciana ciaku ciothe nĩkarutagwo
ũhoru nĩ Jehova,
naguo thayũ wa ciana icio ciaku
nĩũkaingĩtha mũno.

¹⁴Nĩũgaikara ta ũhaandĩtwo wega
ũhoru-inĩ wa ũthingu:
Ũnyamarania nĩũgakũraiĩrĩria;
ndũgakorwo ũrĩ na ũndũ
ũngĩtũma wĩtigĩre.

Nakĩo kĩmako nĩgĩgakũraiĩrĩria;
gĩtigagũkuhĩrĩria.

¹⁵Na rĩrĩ, andũ
mangĩgaagũtharĩkĩra-rĩ, nĩ
ndigakorwo ũhoru-inĩ ũcio;
na mũndũ o wothē
ũgaagũtharĩkĩra-rĩ, ũcio
nĩ kwĩneana akeeneana
harĩwe.

¹⁶“Atũrĩrĩ, nĩ nĩ nĩ ndoombire
mũturi,
ũrĩa ũhurutagĩra mwaki wa
makara,
na agatura kĩndũ kĩa mbaara
o ũrĩa kĩaagĩrĩre wĩra-inĩ
wakĩo.

O na mũndũ ũrĩa wanangaga
akaniinana-rĩ, nĩ nĩ
ndĩmũmbĩte;

¹⁷na gũtirĩ kĩndũ kĩa mbaara
gĩthondeketwo gĩa
gũgũũkĩrĩra gĩaagaacĩra
wĩra-inĩ wakĩo,
na nĩũkahoota mũndũ
ũrĩa ũkaaria ciugo cia
gũgũthitanga.

Rĩrĩ nĩrĩo igai rĩa ndungata cia
Jehova,
o naguo ũhoru wacio wa gũtuuo
thingu uumaga harĩ nĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Gwĩtwo kwa Andũ Anyootu

55 “Atũrĩrĩ, inyuĩ inyuothe arĩa
mũnyootĩ-rĩ,
ũkaai mũnyue maaĩ;
na inyuĩ mũtarĩ na mbeeca-rĩ,
ũkaai mũgũre irio, mũrĩe!
Ũkaai, mũgũre ndibei na iria
mũtarĩ na mbeeca mũkũruta, na
hatarĩ na thogora.

²Nĩ kĩ gĩgũtũma mũtũmĩre mbeeca
harĩ irio gũtarĩ,
o na mũnoge mũkĩrutĩra wĩra
kĩndũ gĩtangĩmũhũũnia?
Thikĩrĩriai na mũnjigue, nĩguo
mũrĩĩage indo iria njega,
nacio ngoro cianyu

nĩĩrĩkenagĩra irio iria njega
mũno.

³Tegai matũ mũthikĩrĩrie, na
mũũke kũrĩ nĩ;
njiguai nĩgeetha mũtũũre
muoyo.

Na nĩ nĩngarĩkanĩra na inyuĩ
kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra tene
na tene,
arĩ wendo wakwa wa
kwĩhoheka ũrĩa nderĩire
Daudi.

⁴Atĩrĩrĩ ũcio nĩndĩmũtuĩte mũira
kũrĩ ndũrĩrĩ,
na ngamũtua mũtongoria na
mũnene wa ndũrĩrĩ.

⁵Ti-itherũ nĩũgeeta ndũrĩrĩ iria
ũtooĩ,
nacio ndũrĩrĩ iria itakũũĩ
iteng'ere ciũke kũrĩ we,
nĩ ũndũ wa Jehova Ngai waku,
o we ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũhumbĩte
ũkengu mũnene.”

⁶Mathaai Jehova hĩndĩ ĩrĩa
angĩoneka;
mũkaĩrei hĩndĩ ĩrĩa arĩ hakuhĩ.

⁷Mũndũ ũrĩa mwaganu nĩatigane
na mũthĩire yake,
nake mũndũ ũrĩa ũtarĩ
mũthingu atigane na
meciiiria make mooru.

Nĩacookerere Jehova, na
nĩekũmũiguĩra tha,
na acookerere Ngai witũ,
nĩgũkorwo nĩakĩragĩrĩria
kũrekanĩra.

⁸“Nĩgũkorwo meciiria makwa timo
meciiiria manyu,
o na kana mũthĩire yanyu
ĩgatuĩka ta mũthĩire yakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹“O ta ũrĩa matu maraihanĩrĩrie na
thĩ,
ũguo noguo mũthĩire yakwa
ĩraihanĩrĩrie na mũthĩire
yanyu,
o na meciiria makwa magakĩra
meciiiria manyu.

¹⁰Nĩgũkorwo o ta ũrĩa mbura
yuraga,
narĩo ira rĩkaharũrũka kuuma
igũrũ,
na iticookaga kuo itaihũgĩtie thĩ
na igatũma mĩmera ĩthundũke
na ĩciare,
nĩguo mũhandi aheo mbeũ
na ũrĩa wendaga kũrĩa aheo irio
ciake,

¹¹ũguo noguo kiugo gĩakwa kĩrĩa
kiumaga kanua gakwa
gĩgaaikara:
Kiugo kũu gĩtikanjookerera o ro
ũguo tũhũ,
no nĩgĩkahingia ũrĩa nyendete
wĩkwo,
na gĩkinyanĩrie muoroto ũrĩa
watũmire ndĩgĩtũme.

¹²Ũkoimagara na gĩkeno,
na ũthiiaage ũtongoretio nĩ
thayũ;
irĩma o na tũrĩma nacio
nĩigaitĩka kũina rwĩmbo mbere
yaku,
nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka
nĩĩkahũũra hĩ.

¹³Ithenya rĩa mĩgua-rĩ, gũkaamera
mĩthengera,
na ithubya rĩa cong'e kũmere
mĩhandathi.
Naguo ũndũ ũcio ũgaatuĩka wa
gũtũma Jehova agĩe igweta,
na ũtuĩke kĩmenyithia gĩa
gũtũũra nginya tene, kĩrĩa
gĩtagathũkio.”

Ũhonokio wa Andũ arĩa angĩ

56 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tũũrai mũtuanagĩra
ciira wa kĩhooto,
na mwĩkage maũndũ marĩa
magĩrĩire,
nĩgũkorwo ũhonokio wakwa
nĩũkuhĩrĩrie,
o naguo ũthingu wakwa ũrĩ
hakuhĩ kũguũranĩrio.

²Kūrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa
wĩkaga maündũ macio,
o mündũ ũrĩa ũrũmagia
maündũ macio mũno,
na ũrĩa ũmenyagĩrĩa thabatũ
atekũmĩthaahia,
na akagĩrĩrĩa guoko gwake
gwĩka ũũru.”

³Mündũ wa kũngĩ ũrĩa
wĩnyiitanĩtie na Jehova
ndakanoige atĩrĩ,
“Ti-itherũ Jehova
nĩakanyamũrania,
andigithanie na andũ ake.”
O na kana mündũ ũrĩa mũhakũre
arekwo oige atĩrĩ,
“Nĩ haana o ta mĩtĩ mũũmũ.”

⁴Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ha ũhoro wa andũ arĩa ahakũre
arĩa mamenyagĩrĩa
thabatũ ciakwa,
na magathuura gwĩka maündũ
marĩa mangelagia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro
gĩakwa-rĩ,

⁵nĩngamahe handũ thĩnĩ wa
hekarũ yakwa na thingo-inĩ
ciayo,
na ndũme maririkanagwo na
magĩe igweta rĩega mũno
gũkĩra andũ arĩa marĩ na ciana
cia aanake na cia airĩtu;
o na nĩngĩ nĩngamahe rĩitwa rĩrĩa
magaatũũra meetagwo
nginya tene na tene,
rĩrĩa rĩtagacooka kũriganĩra.

⁶Andũ a kũngĩ arĩa menyiitanĩtie
na Jehova
nĩguo mamũtungatagĩre,
o acio mendete rĩitwa rĩa Jehova,
na mamũhooyaga,
o na arĩa othe mamenyagĩrĩa
thabatũ matekũmĩthaahia,
na makarũmia kĩrĩkanĩro
gĩakwa-rĩ,

⁷andũ acio nĩo ngaatwara kĩrĩma-
inĩ gĩakwa kĩrĩa kĩamũre,
na ndĩmahe gĩkeno thĩnĩ

wa nyũmba yakwa ya
mahoooya.

Maruta mao ma njino na
magongona
nĩmagetũkĩrĩka kĩgongona-inĩ
gĩakwa;

nĩgũkorwo nyũmba yakwa
ĩgeetagwo

nyũmba ya mahoooya ya
kũhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ
ciothe.”

⁸Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũrĩa ũcookanagĩrĩa andũ
a Isiraeli arĩa matahĩtwo:
“Hamwe na acio ndĩkĩtie
gũcookanĩrĩa
no kũrĩ angĩ ngaacookanĩrĩa
meongerere harĩo.”

*Thitango ya Ngai ya Gũũkĩrĩa Andũ arĩa
Aaganu*

⁹Atĩrĩrĩ, ũkaai inyuĩ nyamũ ciothe
cia gĩthaka,
o na inyuĩ nyamũ ciothe cia
mũtitũ ũkaai mũrĩe!

¹⁰Arangĩri a Isiraeli nĩ atumumu,
othe nĩmagĩte ũmenyo;
othe matariĩ ta ngui itagambaga,
ikaremwo nĩ gũkũga;
makomaga thĩ makaroota,
na mendaga o gũkoma toro.

¹¹Matariĩ o ta ngui ngoroku mũno;
matirĩ hĩndĩ mahũũnaga.

Nĩ arĩithi matariĩ na ũtaũku;
othe magariũrũkĩte magathiĩ na
njĩra ciao o ene,
na o mündũ acaragia maündũ
ma kwĩguna we mwene.

¹²O mündũ aanagĩrĩa akoiga atĩrĩ,
“Ũnganai ndĩmũrehere
ndibei!

Nĩtũnyue njoohi nginya tũrĩio!
Naruo rũciũ rũkaahaana o ta
ũmũthĩ,
kana rwagĩre mũno makĩria.”

57 ¹Atĩrĩrĩ, andũ arĩa athingu
makuaga o ro ũguo,
na gũtirĩ mündũ wĩciiragia
ũhoro ũcio ngoro-inĩ yake;

andũ arĩa etigĩri-Ngai meheragio,
na gũtirĩ mũndũ ũmenyaga atĩ
acio athingu meheretio
nĩguo matharwo, matikoone ũũru.

²Andũ arĩa mathiiga na mĩthiire
mĩagĩrĩru,
matoonyaga thayũ-inĩ;
ningĩ nĩmonaga ũhurũko
makua.

³“No inyuĩ-rĩ, ũkaai haha,
inyuĩ ariũ a mũndũ-wa-nja
mũragũri,
o inyuĩ ciana cia itharia na cia
maraya!

⁴Nũũ ũcio inyuĩ mũranyũrũria?
Nũũ ũcio mũratembanĩria
mĩromo
na mũkamũrutĩra rũrĩmĩ?
Githĩ inyuĩ ti inyuĩ ciana cia
aremi,

o na rũciaro rwa aheenania?

⁵Inyuĩ mũhĩahĩaga nĩ thuti cianyu
mũrĩ kũu mĩgandĩ-inĩ,
na mũrĩ rungu rwa mũtĩ o
wothe mũruru;
mũrutaga ciana cianyu
magongona kũu
ituamba-inĩ,
na mĩatũka-inĩ ya ndwaro cia
mahiga.

⁶“Mĩhianano ya kũhooywo ĩrĩa ĩrĩ
mahiga-inĩ manyoroku^a
kũu ituamba-inĩ nĩyo rũgai
rwanyu;

ĩĩ, mĩhianano ĩyo nĩyo igai
rĩanyu.

Ĩĩ, ĩyo nĩyo ũitĩire magongona
maku ma kĩndũ gĩa
kũnyuuo,

na ũkamĩrutĩra maruta ma
mũtu.

Nĩ-rĩ, ingĩhota atĩa gũkirĩrĩria
maũndũ ta macio?

⁷Wee ũthondekete ũrĩrĩ waku
karĩma-inĩ karĩa karaaya na
igũrũ, na gatũũgĩru;
na kũu igũrũ nĩkuo waambatire,

^a6 Mahiga manyoroku maahũthagĩrwo
gũtungatĩra ngai cia mĩhianano.

ũgĩthiĩ kũrutĩra magongona
maku kuo.

⁸Thuutha wa mĩrango yaku, na
hingĩro-inĩ ciayo

nĩkuo ũigĩte imenyithia cia
gũkũririkania ũhoru wa
mĩhianano ya andũ acio
matooĩ Ngai.

Nĩwahumbũririe gĩtanda gĩaku nĩ
ũndũ wa kũndirika,

ũkĩhaica igũrũ rĩakĩo, o na
ũgĩkĩaramia makĩria;

ũkĩrĩkanĩra na acio wendete
itanda ciao,

na ũgĩcooka ũkĩrorera njaga
yao.

⁹Nĩwathiire kũrĩ Moleku ũrĩ
na maguta ma mũtĩ wa
mũtamaĩyũ,

na ũkĩongerera maguta maku
marĩa manungaga wega.

Nĩwatũmire abarũthi aku mathiĩ
kũndũ kũraya mũno;

ningĩ ũgĩikũrũka o nginya
mbĩrĩra-inĩ!

¹⁰Nĩwanogirio nĩ mĩthiire yaku
yothe,

no rĩrĩ, ndũigana kuuga atĩrĩ,
‘Ŭndũ ũyũ nĩ wa tũhũ.’

Ŭkĩgĩa na hinya mwerũ,
nĩ ũndũ ũcio ndũigana

kũringĩka.

¹¹“Nũũ wakũiguithirie guoya na
ũkĩmwĩtigĩra,

ũũ atĩ ũkoretwo ũkĩaga gũtuĩka
mwĩhokeku kũrĩ nĩĩ,

na ũkaaga gũcooka kũndirikana,
o na kana wĩcũũranie ũhoru

ũcio na ngoro yaku?
Githĩ ti tondũ ngoretwo ngĩrĩte ki

ihinda iraihu,

nawe ũkaaga kũnjĩtigĩra?

¹²Nĩngaumbũrania ũthingu waku
na ciĩko ciaku,

nacio itigakũguna.

¹³Rĩrĩa ũgaakaya ũkĩenda
ũteithio-rĩ,

mĩhianano ĩyo ya

kūhooywo ūnganĩtie-rĩ,
nĩgagĩkūhonokia!
Rūhuho nĩrūkamĩkuua yothe,
yūmbūrwo, yeherio nĩ mĩhūmū
mĩtheri.
No rĩrĩ, mūndū ūrĩa ūnduuaga
rĩūrĩro rĩake-rĩ,
nĩwe ūkaagaya būruri,
o na egwatĩre kĩrĩma gĩakwa
kĩrĩa kĩamũre.”

Kūhoorerio Andũ arĩa Maherete

¹⁴Na nĩgũkeeranwo atĩrĩ:

“Akaai, akaai, na mũthondeke
njĩra!
Eheriai mĩhĩnga yehere njĩra-inĩ
ya andũ akwa.”

¹⁵Nĩgũkorwo Ūrĩa-Ūrĩ-Igūrũ Mũno,
o We ūtũgĩritio na ūtũuraga
tene na tene,
ūrĩa wĩtagwo mũtheru; ekuuga
atĩrĩ:

“Ndũuraga o igūrũ handũ
hatheru,
na ningĩ ngatũũrania na mūndũ
ūrĩa ūrĩ ngoro ĩthuthĩkĩte,
na ūrĩa ūherete na wĩnyihĩtie,
nĩguo njarahũre roho wa mūndũ
ũcio wĩnyihĩtie,
na njarahũre ngoro ĩyo
ĩthuthĩkĩte.

¹⁶Ndigūtũura ndũithanagia nginya
tene,

o na kana ndũũre ndakarĩte
hĩndĩ ciothe,
tondũ roho wa mūndũ wahota
kūringĩka mbere yakwa,
mĩhūmū ĩyo ya mūndũ ūcio
ndoombire ĩhwererekere.

¹⁷Nĩndarakaririo mũno nĩ mehia
make ma gũkoroka;
ngĩmũherithia na ngĩmũhitha
ũthiũ wakwa nĩ kũrakara,
no agĩthiĩ o na mbere na
mĩthiĩre yake ĩrĩa
eyendeire.

¹⁸Nĩnyonete njĩra ciake, no
nĩngamũhonia;
ningĩ nĩngamũtongoria, na
njooke ndĩmũmĩrĩrie,

¹⁹ndũme kũgĩe na ūgooci
tũnua-inĩ twa andũ arĩa
macakayaga kũu Isiraeli.
Thayũ, thayũ kũrĩ arĩa marĩ
kũraya, na kũrĩ arĩa marĩ
gũkuhi,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Na
nĩ nĩ ngaamahonia.”

²⁰No rĩrĩ, andũ arĩa aaganu
mahaana ta irĩa rĩgĩikia
ndiihũ ciarĩo,
rĩrĩa rĩtangĩhoorera,
rĩrĩa makũmbĩ marĩo
mahurunjaga ndaka na
ndooro.

²¹Ngai wakwa ekuuga atĩrĩ, “Mūndũ
ūrĩa mwaganu-rĩ, ndarĩ
hĩndĩ angĩgĩa na thayũ.”

Kwĩhinga Kũrĩa Irio kũrĩa kwa Ma

58

“Atĩrĩrĩ, anĩrĩra mũno, na
ndũgakire.

Anĩrĩra na mũgambo mūnene
o taarĩ karumbeta
karagamba.^a

Uumbūrĩre andũ akwa ūhoru wa
ũremi wao,
o na andũ a nyũmba ya Jakubu
ũmoimbūrĩre mehia mao.

²Nĩgũkorwo manjaragia mũthenya
o mũthenya;

makonekaga ta mangĩenda
mũno kũmenya njĩra
ciakwa,

ta marĩ rūrĩrĩ rwĩkaga ūrĩa
kwagĩrĩre,

na rūtirikĩte maathani ma
Ngai waruo.

Mendaga ndĩmatuagĩre ciira wa
kĩhooto,

na makoneka makĩenda mũno
Ngai amakuhĩrĩrie.

³Moragia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte

^a1 Karumbeta kaahũthagĩrwo gwĩta thigari
nĩguo ĩthiĩ mbaara.

twĩhinge kũrĩa irio, nawe
ũkaaga kuona?

Nĩ kũ gītũmĩte twĩnyiihie, nawe
ũkaaga kũrũmbũiya ũhoro
ũcio?

“No rĩrĩ, mũthenya wanyu wa
kwĩhinga kũrĩa irio
mwĩkaga o ũrĩa mũkwenda,
na arutĩ othe anyu a wĩra
mũkamahinyĩrĩa.

⁴Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu
kũrĩkagĩrĩa na ngũĩ na
njũgitano,
na mũkahũũrana na ngundi ta
andũ aaganu.

Kwĩhinga kũrĩa irio kwanyu kwa
matukũ maya
gũtingĩtũma mĩgambo yanyu
ĩguo kũu igũrũ.

⁵Kwĩhinga kũrĩa irio kwa
mũthemba ũcio
wa mũndũ kwĩnyiihia
mũthenya o ũmwe tu-rĩ,
nĩkuo niĩ thuurĩte?
Kwĩhinga no kũinamia mūtwe ta
ithanjĩ,
na gũkomera nguo ya ikũnia, o
na mũhu?

Kũu nĩkuo mwĩtaga kwĩhinga
kũrĩa irio,
na mũkawĩta mũthenya wa
gwĩtĩkĩrĩka nĩ Jehova?

⁶“Githĩ mũthemba ũrĩa thuurĩte wa
kwĩhinga kũrĩa irio ti ũyũ:
kuohora arĩa moohetwo na njĩra
ĩtarĩ ya kĩhoto,
na kuohoraga mĩkwa ya icooki rĩa
ngingo,
na kũrekereria arĩa
mahinyĩrĩrio,
o na kuunanga macooki mothe ma
ngingo?

⁷Githĩ ti kũgayanaga irio ciaku na
andũ arĩa ahũtu,
na ũrehage athĩĩni arĩa matarĩ
ũikaro gwaku mũciĩ,
na rĩrĩa wona mũndũ arĩ njaga
ũkamũhumba nguo,
na ndũkanahutatĩre andũ arĩa

mũrĩ a mũthiimo ũmwe
nao?

⁸Hĩndĩ iyo ũtheri waku nĩũgaathera
o ta ũrĩa gũtherũrũkaga
rũciĩnĩ,

nakuo kũhonio gwaku
nĩgũkooneka o narua;
ningĩ ũthingu waku
nĩũgagũtongoria,
naguo riiri wa Jehova ũkuume
thuutha, ũkũgitĩre.

⁹Ningĩ hĩndĩ iyo nĩũgeetana, nake
Jehova nĩagagwĩtĩka;
nĩũgakaya ũteithio, nake
nĩakoiga atĩrĩ: Ĩĩ nĩ ũyũ
haha.

“Ũngĩeheria icooki rĩa
kũhinyanĩrĩa,
na weherie kĩara kĩrĩa
worotanaga nakĩo, na ndeto
cia rũmena-rĩ,

¹⁰ningĩ ũngĩrutĩra kũhũũnia andũ
arĩa ahũtu,
nao arĩa ahinyĩrĩrie
ũmahingĩrie maũndũ marĩa
mamabatairie,
hĩndĩ iyo ũtheri waku nĩũgaathera
kũu nduma-inĩ,
naguo ũtukũ waku ũgaatuĩka o
ta mũthenya barigici.

¹¹Jehova nĩarĩgũtoongoragia hĩndĩ
ciothe,
na nĩarĩkũhingagĩria mabataro
maku ũrĩ bũrĩri-inĩ
mũũmũ,
o na mahĩndĩ maku amekagĩre
hinya.

Ũkahaana ta mũgũnda unithĩrio
maaĩ,
ũtuĩke ta gĩthima kĩrĩa
gĩtahũaga.

¹²Andũ aku nĩo magaacookereria
kũrĩa kwaanangĩtwo o tene,
na maakĩrĩre mĩthingi irĩa ya
tene mũno;
nawe ũgeetagwo Mũcookereria
wa Thingo iria Momoku,
na wĩtagwo Mũcookereria wa
Njĩra cia Itũũro.

¹³“Ũngĩrĩrĩria magũrũ maku
gũthũkia mũthenya wa
Thabatũ,
na wage gwĩka maũndũ maku
we mwene
mũthenya ũcio wakwa ũria
mwamũre,
nayo Thabatũ iyo ũmitue
mũthenya wa gĩkeno,
na mũthenya ũcio mwamũre wa
Jehova ũũtue wa gũtĩio-rĩ,
na ũngĩũtĩia na kwaga kũrũmĩria
njĩra ciaku,
na kwaga gwĩka maũndũ maku
we mwene, o na kana
kwaria ndeto cia tũhũ-rĩ,
¹⁴hĩndĩ iyo nĩũgakena nĩ ũndũ wa
Jehova,
na nĩngatũma ũtũũgĩrio mũno
gũkũ thĩ,
na ngũheage igai rĩa thoguo
Jakubu, ũrĩrĩage.”
Nĩgũkorwo nĩ kanua ka Jehova
kaarĩtie ũhoru ũcio.

Mehia, Kũhera na Gũkũũrwo

59 Atĩrĩrĩ, ti-itherũ guoko kwa
Jehova ti kuonju
atĩ gũtingĩhota kũhonokania,
o na kana gũtũ gwake gũkagĩa
njiika
atĩ gũtingĩhota kũigua.
²No rĩrĩ, mawaganu manyu
nĩmo mamũtigithanĩtie na Ngai
wanyu;
namo mehia manyu nĩmo
matũmĩte amũhithe ũthiũ
wake,
akarega kũmũigua.
³Nĩgũkorwo moko manyu
nĩmathaahĩte nĩ ũiti wa
thakame,
nacio ciara cianyu ikaiyũra
wĩhia.
Tũnua twanyu nĩtwarĩtie ndeto
cia maheeni,
na nĩmĩ cianyu ikang’ung’uaga o
ndeto cia waganu.

⁴Gũtirĩ mũndũ wendaga ciira wa
kĩhooto,
o na kana ageciirĩrĩra na njĩra
ya ma.
Mehokaga ngarari cia tũhũ
na makaaria ndeto cia
maheeni;
magĩaga nda cia mathiĩna na
magaciara waganu.
⁵Mahaana ta makomeire matumbĩ
ma ndũira,
na makaamba mĩtego ya
rũrenda rwa mbũmbũ.
Mũndũ o wotha ũria ũngĩria
matumbĩ macio no gũkua
akuaga,
na o itumbĩ rĩahehenjwo
rĩtũrikaga ndũira.
⁶Rũrenda rūu rwao nĩ rwa tũhũ
rũtingĩtumwo nguo;
matiingĩthumbĩra na kĩria
mathondekaga naruo.
Mawĩra mao nĩ mawĩra ma
waganu,
na moko mao maiyũrĩte ciĩko
cia haaro.
⁷Magũrũ mao mahanyũkaga
makehie;
mahiũhaga magaite thakame ya
mũndũ ũtehitie.
Meciiria mao no meciiria ma
ũũru;
na kũria guothe mathiiaga
matigaga gũkirĩte ihooru na
mwanangĩko.
⁸Njĩra ya thayũ matimĩũ;
na mĩthiĩre yao ti ya gũtuanĩra
ciira na kĩhooto.
Metemeire njĩra njogomu;
gũtirĩ mũndũ ũcigeragĩra akagĩa
na thayũ.
⁹Nĩ ũndũ ũcio ciira wa kĩhooto ũrĩ
kũraya na ithũ,
naguo ũthingu ndũtũkinyagĩra.
Tũcaragia ũtheri, no tuonaga o
nduma;
tũgacaria ũkengu, no tũkagerera
kũria kũrĩ na mairia
matumanu.

¹⁰ Tūhambataga rūthingo ta
mūtumumu,
na tūgeetherera njīra ta andū
matarī maitho.
Tūhīngagwo mūthenya barigici o
ta rīrīa kūrī mairia;
tūrī gatagatī ka andū arīa marī
hinya, tūhaanaga ta andū
akuū.
¹¹ Ithuothe tūraramaga o ta nduba;
tūcakayaga na kīeha ta ndutura.
Tūcaragia ūhoru wa gūtūirwo
ciira na kīhoto, na
tūtingīwona o na atīa;
tūgacaria ūhoru wa ūhonokanio,
no ūgatūraihrīria mūno.
¹² Nīgūkorwo mahītia maitū nī
maingī maitho-inī maku,
namo mehia maitū makoimbūra
ūrīa tūtariī.
Hīndī ciothe mahītia maitū
makoragwo hamwe na
ithuī,
namo mehia maitū nītūmooī
mothe:
¹³ namo nī ūremi na gūkaana
Jehova,
na kūhutatīra Ngai witū,
na kwaragia ndeto cia
kūhinyanīrīria, na kūregana
na watho,
na kwaria ndeto cia maheeni
irīa ngoro ciitū ithugundīte.
¹⁴ Nī ūndū ūcio nītwaģite ciira wa
kīhoto,
naguo ūthingu ūgatūraihrīria;
naguo ūhoru wa ma ūkagūa
njīra-inī,
naguo ūrūngīrīru ūkaagīrwo
mweke.
¹⁵ Ūhoru wa ma ndūrī handū
ūngīoneka,
nake mūndū ūrīa wīthemaga
ūūru agatuīka mūndū wa
kūguīmwo.
Nake Jehova akīona ūndū ūcio,
ūkīaga kūmūkenia,
tondū gūtīatuanagīrwo ciira na
kīhoto.

¹⁶ Ningī akīona atī gūtīarī mūndū o
na ūmwe wagīrīre,
na akīgega tondū gūtīarī na
mūteithūrani;
nī ūndū ūcio guoko gwake mwene
nīkuo kwamūhonokirie,
naguo ūthingu wake mwene
ūkīmūtīrīrīra.
¹⁷ Agīcooka akīīhumba ūthingu taarī
gako gake ga kūmūgitīra
gīthūri,
na agīkīra ngūbia ya kīgera ya
ūhonokio mūtwe;
naguo ūhoru wa kūrīhanīria
akīwīīhumba taarī nguo,
na akīīhotora kīyo taarī nguo
ndaaya.
¹⁸ O ta ūrīa ciiko ciao itariī, ūguo
noguo akaarīhana,
arīhe thū ciake na mang'ūrī,
nao andū arīa marī muku nake
amacookererie ūūru wao;
andū arīa matūūraga
icīgīrīra-inī-rī,
erīhīrie na kūmagera ngero o
ūrīa kwagīrīre.
¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, andū nīmagetigīra
rītwa rīa Jehova kuuma
ithūiro,
na nīmagaatīa riiri wake kuuma
irathīro rīa riūa.
Nīgūkorwo agooka ta rūūī ruunīte,
rūgatherera na ihenya,
rūtindīkītwo nī mīhūmū ya
Jehova.
²⁰ “Mūkūūri nīagooka Zayuni,
na akinye kūrī andū a Jakubu
arīa maherete mehia mao,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
²¹ Ningī Jehova ekuuga atīrī, “Ha ūhoru
wakwa-rī, gīkī nīkīo kīrīkanīro kīrīa
ndarīkanīre nao, atī Roho wakwa, ūrīa
ūrī igūrū rīaku, na ciugo ciakwa irīa
njīkīrīte kanua gaku, itirī hīndī ikehera
kuuma kanua gaku, kana ciehere kuuma
tūnua twa ciana ciaku, o na kana ciehere
kuuma tūnua twa njiaro ciao, kuuma rīu
nginya tene na tene,” ūguo nīguo Jehova
ekuuga.

60 “Atĩrĩrĩ, arahũka ũcangarare,
tondũ ũtheri waku nĩũũkĩte,
naguo riiri wa Jehova
ũgakwarĩra.

²Atĩrĩrĩ, nduma nĩhumbĩrĩte thĩ,
nayo nduma ndumanu
ĩkahumbĩra ndũrĩrĩ ciothe,
no Jehova nĩakwarĩre,
naguo riiri wake ũgakwarĩra.

³Ndũrĩrĩ nĩĩgooka kũrĩ ũtheri
waku,
nao athamaki moke kũrĩa
ũcangararĩte ta riũa
rĩkĩratha.

⁴“Tiira maitho wĩrorere mĩena
yothe:
One ũrĩa andũ othe monganĩte
magooka harĩwe,
nao ariũ aku makoima kũndũ
kũraya,
nao airĩtu aku magooka
makuuĩtwo na moko.

⁵Hĩndĩ iyo nĩũkona ũndũ ũcio,
nawe ũcangarare,
ngoro yaku nayo ĩtuumatuume,
na ĩiyũrwo nĩ gĩkeno;
ũtonga ũrĩa ũrĩ iria-inĩ
nĩũkareherwo,
o naguo ũtonga wa ndũrĩrĩ
ũrehwo kũrĩ we.

⁶Ndũũru cia ngamĩra nĩkaiyũra
bũrũri waku,
o nacio njaũ cia ngamĩra cia
kuuma Midiani, na cia Efa.^a
Ngamĩra ciothe cia kuuma Sheba
ciũke,
ikuuĩte thahabu na ũbumba,
nao andũ maanĩrĩre magooce
Jehova.

⁷Ndũũru ciothe cia mbũri cia
Kedari igaacookanĩrĩrio
irehwo kũrĩ we,
ũtungatagĩrwo nĩ ndũrũme cia
Nebaiothu;
nĩĩgetĩkĩrwo, ĩtuĩke cia kũrutwo

^a6 Andũ a Midiani maarĩ arĩithi mwena
wa gũthini wa Jorodani; Efa aarĩ mũriũ wa
Midiani.

igongona kĩgongona-inĩ
gĩakwa,
na nĩ nĩngagemia hekarũ
yakwa ĩrĩa ĩrĩ riiri.

⁸“Atĩrĩrĩ, andũ aya mombũkĩte na
igũrũ ta matu,
o na kana ta ndutura igĩcooka
itara-inĩ ciacio nĩ a?

⁹Ti-itherũ andũ arĩa matũũraga
icigĩrĩra-inĩ nĩ nĩ
metagĩrĩra;

matongoretio nĩ marikabu cia
Tarishishi,
ikĩrehe ariũ anyu kuuma kũndũ
kũraya,

marĩ na betha na thahabu ciao
nĩ ũndũ wa gũtĩia Jehova Ngai
wanyu,
Ũrĩa Mũtheru wa Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩakũheete riiri.

¹⁰“Andũ a kũngĩ nĩo
magaacookereria thingo
ciaku,
nao athamaki ao
magũtungatagĩre.

O na akorwo nĩndakũhũũrĩre na
marakara-rĩ,
nĩũgeetĩkĩrĩka nĩ nĩ nĩguo
ngũiguĩre tha.

¹¹Ihingo ciaku igũtũũra irĩ hingũre,
itĩrĩ hĩndĩ ikaahingwo mũthenya
kana ũtukũ,

nĩgeetha andũ makũrehagĩre
ũtonga wa ndũrĩrĩ,
athamaki ao marũmanĩrĩre
mũtongoro wa ũhootani.

¹²Nĩgũkorwo rũrĩrĩ kana ũthamaki
ũrĩa ũtagagũtungatĩra
nĩũkaniinwo;
ũkaanangwo biũ.

¹³“Riiri wa Lebanoni ũgaatuĩka
waku,
naguo nĩ wa mĩtĩ ya mĩthengera,
mĩhuhu, na mĩkarakaba
yothe hamwe,
nĩguo ĩgemie handũ hakwa harĩa
haamũre;
na nĩ nĩngagoocithia handũ

harĩa hakinyagwo nĩ
magũrũ makwa.

¹⁴Ariũ a andũ arĩa makũhinyagĩrĩa
nĩmagooka harĩwe
makũinamĩrĩre;
na arĩa othe makũmenete,
mainamĩrĩre magũrũ-inĩ
maku,
nao magwĩtage
Itũũra-Inene-rĩa-Jehova,
na Zayuni itũũra rĩa Ūrĩa
Mũtheru wa Isiraeli.

¹⁵“O na akorwo nĩwatiganĩirio na
ũkĩmenwo,
na gũkiaga mũndũ o na ũmwe
ũngĩtuĩkanĩria gwaku-rĩ,
nĩngatũma ũtũũre ũrĩ mũtũku
nginya tene,
na ũrĩ gĩkeno kĩa njiarwa ciothe.

¹⁶Nĩũkanyuuga iria rĩa ndũrĩrĩ
na wongithagio nyondo cia
ũthamaki.
Hĩndĩ iyo nĩguo ũkaamenya atĩ
nĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ nĩ
Mũhonokia waku,
na Mũkũũri waku, Ūrĩa-ũrĩ-
Hinya-Mũno wa Jakubu.

¹⁷Ngaakũrehera gĩcango handũ ha
thahabu,
na ngũrehere betha handũ ha
kĩgera.
Handũ ha mbaũ ngaakũrehera
gĩcango,
na ngũrehere kĩagera handũ ha
mahiga.
Nĩngatũma thayũ ũtuĩke mũnene
waku,
naguo ũthingu ũtuĩke mwathi
waku.

¹⁸Ngũ ndĩgaacooka kũiguu bũrũri-
inĩ waku,
o na kana mĩhaka-inĩ ya bũrũri
waku kũgĩe ũnũhi kana
mwanangĩko,
no nĩũgeeta thingo ciaku
Ūhonokio,
na ihingo ciaku ũciĩte Ūgooci.

¹⁹Riũa ti rĩo rĩrĩkwaragĩra
mũthenya,
kana ũtheri wa mweri
ũgũtheragĩre ũtukũ,
nĩgũkorwo Jehova agaatuĩka
ũtheri waku wa nginya tene
na Ngai waku atuĩke riiri waku.

²⁰Riũa rĩu rĩaku rĩtigacooka gũthũa
rĩngĩ,
o na kana mweri waku
ũtukĩrwo rĩngĩ;
nĩgũkorwo Jehova nĩwe ũgaatuĩka
ũtheri wa gũgũtherera
nginya tene,
na matukũ maku ma kĩahe
nĩmagathira.

²¹Hĩndĩ iyo nao andũ aku othe
magaatuĩka athingu,
na megwatĩre bũrũri nginya
tene.
Andũ acio nĩo thuuna ĩrĩa
ndĩhaandĩire,
arĩ wĩra wa moko makwa,
nĩgeetha monanagie ũkengu
wakwa mũnene.

²²Nyũmba ĩrĩa nini ĩkongerereka
ĩtuĩke andũ ngiri,
nayo ĩrĩa ĩtarĩ andũ aingĩ ĩtuĩke
rũrĩrĩ rũrĩ hinya mũno.
Nĩ nĩ nĩ Jehova.
Nĩngeeka ũndũ ũcio narua
ihinda rĩaguo rĩakinya.”

Mwaka wa Ũtugi wa Jehova

61 Atĩrĩrĩ, Roho wa Mwathani
Jehova arĩ igũrũ rĩakwa,
nĩ ũndũ Jehova nĩanjitĩrĩrie
maguta,
nĩguo hunjagĩrie andũ arĩa
athĩĩni ũhoru-ũrĩa-mwega.
Nĩandũmĩte ngahonie arĩa
athuthĩku ngoro,
na ngaanĩrĩre atĩ andũ arĩa
mohetwo nĩmohorwo,
nao arĩa mohetwo njeera
ndĩmeere nĩmarekererio,
²na hunjanagĩrie ũhoru wa mwaka

ũrĩa Jehova akoonania ũtugi
 wake,
 na mũthenya ũrĩa Ngai witũ
 akerĩhĩria,
 ningĩ hooragĩrie arĩa othe marĩ na
 kĩaha,
³ na ndeithagie andũ arĩa marĩ na
 kĩaha kũu Zayuni:
 ndĩmahumbe tanji ya ũthaka
 handũ ha mũhu,
 na ndĩmaitĩrĩrie maguta ma
 gĩkeno handũ ha kĩaha,
 na ndĩmahumbe nguo ya ũgooci
 handũ ha ngoro ĩtarĩ mwĩhoko.
 Nĩgeetha meetagwo mĩtĩ ya
 ũthingu,
 mĩtĩ ĩrĩa ĩhaandĩtwo nĩ Jehova
 nĩguo monanagie riiri wake.
⁴ Nao nĩmagaka kũndũ kũrĩa
 gũtũire kwanangĩtwo
 kuuma tene,
 na macookererie kũndũ kũrĩa
 kuonũhirwo tene;
 nĩ magaacookereria matũũra
 manene
 marĩa matũire marĩ manange
 njiarwa na njiarwa.
⁵ Nao ageni nĩmakarĩithagia
 ndũũru cianyu;
 nao andũ a kũngĩ marĩmage
 mĩgũnda yanyu,
 o na maceehage mĩthabibũ
 yanyu.
⁶ No inyuĩ mũgeetagwo athĩnjĩri-
 Ngai a Jehova,
 nao andũ mamwĩtage atungatĩri
 a Ngai witũ.
 Mũkaarĩaga ũtonga wa ndũrĩrĩ,
 na mwĩtũĩage na indo icio ciao
 nyingĩ.
⁷ Nĩ ũndũ wa ũrĩa andũ akwa
 manaconorithio,
 makaarĩhĩrio maita meerĩ,
 na handũ ha thoni-rĩ,
 nĩmagakenera igai rĩao;
 na nĩ ũndũ ũcio makaagaya igai
 maita meerĩ bũrũri-inĩ wao,
 na magĩe na gĩkeno gĩtagathira
 nginya tene.

⁸ “Nĩgũkorwo nĩ, Jehova,
 nĩnyendete ciira wa
 kĩhooto;
 nĩthũire ũtunyani na waganu.
 Nĩ ũndũ wa wĩhokeku wakwa-rĩ,
 nĩngamarĩa irĩhi rĩao,
 na ndũikanĩre nao kĩrĩkanĩro gĩa
 gũtũũra nginya tene.
⁹ Njiaro ciao nũikaagia igweta
 ndũrĩrĩ-inĩ,
 na ciana ciao imenywo nĩ andũ
 a ndũrĩrĩ.
 Arĩa othe makaamoonaa
 nĩmagetĩkĩra
 atĩ acio nĩo andũ arĩa Jehova
 arathimĩte.”
¹⁰ Nĩ nĩngenagĩra Jehova mũno;
 ngoro yakwa ĩcanjamũkaga nĩ
 ũndũ wa Ngai wakwa.
 Nĩgũkorwo nĩahumbĩte ũhonokio
 ta nguo,
 na akaahumba nguo ndaaya ya
 ũthingu,
 o ta ũrĩa mũhikania agemagia
 mũtwe wake na kĩremba
 taarĩ mũthĩnjĩri-Ngai,
 na ta ũrĩa mũhiki egemagia na
 mathaga make ma goro.
¹¹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa tũiri ũtũmaga
 mbegũ imere,
 na mũgũnda ũgatũma mbegũ
 ikũre-rĩ,
 ũguo noguo Mwathani Jehova
 agaatũma ũthingu na
 ũgooci
 ciumĩre cionekane nĩ ndũrĩrĩ
 ciothe.

Rĩitwa Rĩerũ rĩa Zayuni

62 Ha ũhoru wa kũrũrĩra
 Zayuni-rĩ, ndigakira,
 o na kana ndigithĩrie gũtetera
 Jerusalemu,
 nginya hĩndĩ ĩrĩa ũthingu wake
 ũkaara o ta ũtheri wa
 rũciinĩ,
 naguo ũhoru wake wa
 kũhonokio wonekane o ta
 tawa ũrĩa ũrĩrĩmbũkaga.

²Ndūrĩrĩ nĩikoona ũthingu waku,
nao athamaki othe mone riiri
waku;
nawe ũgeetagwo na rĩĩtwa rĩerũ,
rĩrĩa rĩkaagwetwo na kanua ka
Jehova.

³Nĩgĩ ũgaatuĩka ta tanji ya ũthaka
ũnyiitĩtwo guoko-inĩ kwa
Jehova,
na ũhaana ta thũmbĩ ya ũthamaki
ĩnyiitĩtwo guoko-inĩ kwa Ngai
waku.

⁴Wee ndũgacooka gwĩtwo
Mũtiganĩrie,
kana bũrũri waku wĩtwo
Mũkiri-Ihooru.
No rĩrĩ, ũrĩitagwo Hefiziba,
na bũrũri waku wĩtagwo Beula;
nĩgũkorwo Jehova nĩagakenagio
nĩwe,
naguo bũrũri waku ũgaatuĩka o
ta mũhiki ũhikĩtio.

⁵O ta ũrĩa mwanake ahikagia
mũirĩtu,
ũguo noguo ariũ aku
magaakũhikia;
na o ta ũrĩa mũhikania
akenagĩrĩa mũhiki wake,
ũguo noguo Ngai waku
agaagũkenenera.

⁶Nĩnjigĩte arangĩri a thingo ciaku,
wee Jerusalemu,
nao matigakira mũthenya kana
ũtukũ.

Inyuĩ arĩa mũkayagĩra Jehova-rĩ,
mũtikanahurũke,

⁷o na kana mũmũhe ũhurũko
nginya rĩrĩa akahaanda
Jerusalemu,
na arĩtue itũũra rĩrĩ igweta thĩ
yothē.

⁸Jehova nĩehĩtĩte ambararĩtie
guoko gwake kwa ũrĩo,
na akehĩta na guoko gwake kũrĩ
hinya, akoiga atĩrĩ:
“Ndigacooka kũhe thũ ciaku
ngano yaku
ĩtuĩke irio ciao,
na gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ

makaanyua ndibei ya
mũhihano

ĩrĩa wee ũrutĩire wĩra;

⁹no rĩrĩ, andũ arĩa marĩgethaga
ngano nĩo marĩmĩrĩĩaga,
na magoocage Jehova,
nao arĩa monganagia thabibũ nĩo
marĩnyuuaga ndibei yacio
maikarĩte nja ya handũ hakwa
harĩa haamũre.”

¹⁰Hĩtũkĩrai, mũhĩtũkĩre ihingo-inĩ,
mumagare!

Thondekerai andũ njĩra.

Akaai, mwake njĩra njariĩ!

Ũnganiai mahiga, mũmeherie
kuo.

Ambarariai bendera na igũrũ
nĩguo yonwo nĩ ndũrĩrĩ.

¹¹Jehova nĩanĩrĩire ũhoru ũyũ
ituri-inĩ ciothe cia thĩ, akoiga
atĩrĩ:

“Ĩrai Mwarĩ wa Zayuni ũũ,
‘Atĩrĩrĩ ũrĩa ũgaakũhonokia
nĩarooka!

Arooka arĩ na kĩheo gĩake,
na irĩhi rĩake arĩ o narĩo.’ ”

¹²Acio marĩitagwo Andũ arĩa
Aamũre,
o arĩa Jehova Akũũrĩte;
nawe ũrĩitagwo Wa Kwendeka,
Itũũra-Inene-rĩrĩa-Rĩtagacooka-
Gũthaamwo.

*Mũthenya wa Ngai wa Kwĩrĩhĩria na
Kũhonokania*

63 Nũũ ũyũ ũroka oimĩte Edomu,
akoima itũũra rĩa
Bozara ehumbĩte nguo
ndune ta thakame?

Nũũ ũyũ wĩhumbĩte nguo irĩ na
ũkengu,
agĩkinyũkagia arĩ na hinya wa
ũnene wake?

“Nĩ nĩ, ngĩaragia ndeto cia
ũthingu,
na ndĩ na hinya wa
kũhonokania.”

²Nĩ kīĩ gītũmĩte nguo ciaku itunĩhe,
ta cia mũndũ ũraranga kīhihĩro
kĩa ndibei?

³“Nĩ-rĩ, nĩnangĩte kīhihĩro kĩa
ndibei ndĩ nyiki;
gūtĩrĩ mũndũ wa kuuma kūrĩ
ndūrĩrĩ o na ũmwe twarĩ
nake.

Ndamakinyĩrĩrie ndĩ na
marakara,
na ngĩmarangĩrĩria thĩ ndĩ na
mang’ũrĩ;
nayo thakame yao ikĩminjũkĩra
nguo ciakwa,
nacio ciothe ikĩgĩa na marooro
mayo.

⁴Nĩgũkorwo mũthenya wa
kūrĩhanĩria warĩ ngoro-inĩ
yakwa,
naguo mwaka wa gũkũũra andũ
akwa nĩmũkinyu.

⁵Nĩ nĩndacũthĩrĩrie, ngĩona
atĩ hatiarĩ mũndũ wa
kũndeithia,
na ngĩgega tondũ gūtĩarĩ na
mũndũ wa kũndiirĩrĩra;

nĩ ũndũ ũcio guoko gwakwa
mwene nĩkuo
kwahonokirie,
namo mang’ũrĩ makwa mwene
makĩndiirĩrĩra.

⁶Nĩndakinyĩrĩrie ndūrĩrĩ ndĩ na
marakara,
ngītũma ituĩke ta irĩtwo nĩ
njoohi nĩ ũndũ wa mang’ũrĩ
makwa,
nayo thakame yao ngĩmũita thĩ.”

Kũgooca na Kũhooya

⁷Nĩngũheana ũhoru wa motugi ma
Jehova,
o na ciiko ciake iria itũmaga
agoocwo,
kũringana na maũndũ mothe
marĩa Jehova atwĩkĩire:

ĩ, nĩngũheana ũhoru wa maũndũ
maingĩ mega
marĩa eekĩire nyũmba ya
Isiraeli,
kũringana na tha ciake, na
motugi make maingĩ.

⁸Nĩ ũndũ oigire atĩrĩ, “Ti-itherũ acio
nĩ andũ akwa,
na nĩ ciana iria itakaheenia,”
na nĩ ũndũ ũcio agĩtuĩka
Mũhonokia wao.

⁹Mathĩina-inĩ mao mothe o nake
nĩathĩnĩkire,
nake mũraika wake
akĩmahonokia.
Akĩmakũũra nĩ ũrĩa aamendete na
akamaiguĩra tha,
akĩmooya na agĩtũũra
amakuũite matukũ mothe
ma tene.

¹⁰No rĩrĩ, nĩmamũremeire
na makĩguithia Roho wake
Mũtheru ũũru.
Nĩ ũndũ ũcio akĩmagarũrũka,
agĩtuĩka thũ yao,
nake we mwene akĩrũa mbaara
nao.

¹¹Nĩngĩ andũ acio ake makĩirikana
matukũ ma tene,
o hĩndĩ ya Musa na andũ ake,
makĩũria atĩrĩ:
Ūrĩa wamaringirie iria, hamwe na
mũrĩithi wa rũũru rwake-rĩ,
akĩrĩ ha?
Ĩ we ũrĩa wareehire Roho
Mũtheru gatagatĩ kao-rĩ,
akĩrĩ ha?

¹²Ūrĩa watũmire guoko gwake kwa
hinya na kūrĩ riiri
gũikare mwena wa ũrĩo wa
Musa, akĩrĩ ha?
O we ũrĩa wagayũkanirie maaĩ
mbere yao,
nĩguo egĩire na igweta nginya
tene,

¹³ũrĩa wamatongoreirie kũndũ kũu
kũriku, akĩrĩ ha?
O ta mbarathi igĩtwarĩrwo
werũ-inĩ-rĩ, matiahĩngirwo;

¹⁴O ta ūrĩa ng'ombe ithiiaga
kwarahio gĩtuamba-inĩ,
noguo o nao maaheirwo
ũhurũko nĩ Roho wa Jehova,
Ūguo nĩguo watongoririe andũ
aku
nĩgeetha wĩgũire rĩitwa rĩ na
riiri.

¹⁵We ta cũthĩrĩria thĩ ūrĩ o kũu
igũrũ, wĩrorere,
wone ūrĩa gũtariĩ ūrĩ gĩtĩ-inĩ
gĩaku kũu gĩtũũgĩru kĩa
ũnene,
o kũu gĩtheru na kĩrĩ riiri.
Kaĩ maũndũ maku marĩa wĩkaga
ma kiyo o na ma hinya
makĩrĩ ha?
Ūhoru wa ūrĩa ūtũiguagĩra
tha na ūrĩa ūtũcakayagĩra
ngoro-inĩ yaku-rĩ, nĩũgĩrĩtie
ūtũkinyĩre.

¹⁶O na angĩkorwo Iburahĩmu
ndatũũ,
nake Isiraeli nĩatũkaanĩte-rĩ,
Wee nĩwe Ithe witũ;
Wee Jehova-rĩ, nĩwe Ithe witũ,
narĩo rĩitwa rĩaku nĩ Mũkũũri
witũ kuuma tene.

¹⁷Atĩrĩrĩ, Wee Jehova, nĩ kĩĩ
gĩtũmaga ūtũrekererie
tuume njĩra-inĩ ciaku,
na ūkoomia ngoro ciitũ nĩguo
twage gũgũtĩia?
Garũrũka nĩ ūndũ wa ndungata
ciaku,
o mĩhĩrĩga iyo ĩtuĩkĩte igai rĩaku.

¹⁸Andũ aku arĩa aamũre
nĩmegwatĩire bũrũri ūyũ
wamaheire
ũgĩtuĩka wao o ihinda inini,
no rĩu thũ ciitũ nĩcirangĩrĩire
handũ haku harĩa haamũre.

¹⁹Ithui tũrĩ andũ aku kuuma tene;
no rĩrĩ, o ndũrĩ wamathamakĩra,
o na matirĩ metanio na rĩitwa
rĩaku.

⁶⁴Atĩrĩrĩ, naarĩ korwo
watarũranga matu
ũikũrũke gũkũ thĩ,
nĩguo irĩma ithingithe irĩ mbere
yaku!

²O ta ūrĩa mwaki ūmundagia thari
ikarĩrĩmbũka,
na ūgatũma maaĩ matherũke-rĩ,
ikũrũka thĩ ūtũme rĩitwa rĩaku
rĩmenywo nĩ thũ ciaku,
na ūtũme ndũrĩrĩ ciinaine irĩ
mbere yaku!

³Nĩgũkorwo hĩndĩ irĩa Wee wekire
maũndũ ma kũmakania
marĩa tũteerĩgĩrĩire-rĩ,
nĩwaikũrũkire, nacio irĩma
igĩthingitha irĩ mbere yaku.

⁴Kuuma o tene gũtirĩ mũndũ o na
ũmwe ūrĩ waigua maũndũ
ta macio,
na gũtirĩ gũtũ kũrĩ kwaigua
ũhoru ta ūcio,
o na kana riitho rĩkĩona Ngai ūngĩ
tawe,
ũrĩa wĩkaga maũndũ nĩ ūndũ
wa andũ arĩa maikaraga
mamwetereire.

⁵Wee ūũkaga gũteithia andũ arĩa
mekaga maũndũ marĩa
magĩrĩire makenete,
o acio maririkanaga njĩra ciaku.
No rĩrĩa twagire gũcirũmirĩra
tũgĩthĩ na mbere na
kwĩhia-rĩ,
wee nĩwarakarire.

Ithui-rĩ, tũngĩkĩhonoka atĩa?
⁶Ithuothe tũtuĩkĩte ta mũndũ ūrĩ na
thaahu,
na ciĩko ciothe cia ūthingu
witũ ihaana ta ndangari irĩ
magigi;
ithuothe tũhohaga tũkahaana ta
ithangũ,
namo mehia maitũ
magatũhuruta o ta ūrĩa
rũhuho rũhuruutaga
maragara.

⁷Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe
ũkayagĩra rĩitwa rĩaku,
kana akageria anyiitane nawe;

nīgūkorwo nītūhithīte ūthiū
waku,
ūgagītuma tūhinyīrīrīke nī ūndū
wa mehia maitū.

⁸No rīrī, Wee Jehova, wee nīwe ithe
witū.

Ithuī tūrī rīūmba, nawe nīwe
mūtūūmbi;
ithuothe tūrī wīra wa moko
maku.

⁹Wee Jehova-rī, tīga gūtūrakarīra
mūno makīria,
o na kana ūtūūre ūririkanaga
mehia maitū.

Na rīrī, ta tūrore twagūthaitha,
wone atī ithuothe tūrī andū aku.

¹⁰Matūūra maku marīa manene
maamūre nīmatuīkīte werū;
o na itūūra rīa Zayuni rītūīkīte
werū,
narīo itūūra rīa Jerusalemu
rīgakira ihooru.

¹¹Hekarū iitū īrīa nyamūre na īrī
riiri,
kūrīa maithe maitū
maakūgoocagīra,
nīcinītvo na mwaki,
nacio indo ciitū ciothe iria irī
bata nīcianangītvo.

¹²Thuutha wa maūndū macio
mothe, Wee Jehova-rī,
anga nīgūtūtiganīria, wage
gūtūteithia?
Ūgūkira o ro ūguo na ūkīrīrīrie
gūtūherithia makīria?

Ciira na Ūhonokio

65 “Nīi ndeguūrīrie andū arīa
mataahooyaga kīrīra;
na andū arīa mataamaathaga
nīi, nīo maanyonire.
Naruo rūrīrī rūtarī
rwahooya rūkīgwetaga
rītwa rīakwa,
ngīrwīra atīrī: ‘Nīi ūyū haha, nīi
ūyū haha.’

²Mūthenya wothe ndindaga

ndambūrūkīrie moko
makwa
kūrī andū aremi,
arīa matathīaga na mīthīire
mīega,
no marūmagīrīra mathugunda
mao:

³o andū arīa matūūruga
maathīrīkagia
o ūthiū-inī wakwa,
makarutagīra magongona
mīgūnda-inī,
na magacinagīra ūbumba
igongona-inī cia
maturubarī;

⁴arīa matindaga maikarīte
mbīrīra-inī,
makarara meiguīte na hitho
ūtukū wothe;
arīa makīrīaga nyama cia
ngūrwe,
na nyūngū ciao ciyūrīte thaathi
wa nyama irī thaahu;

⁵andū acio moigaga atīrī,
‘Njeherera, tīga
kūnguhīrīria,
tondū nīi ndī mūtheru
gūgūkīra!’
Andū ta acio mahaana ta ndogo
manīūrū-inī makwa,
na ta mwaki wakanaga
mūthenya wothe.

⁶“Atīrīrī, mbere yakwa gūtūire
kwandīkītvo maūndū
macio:
ndīgūtūūra ngirīte ki, no rīrī,
nīngarīhanīria kūna;
ti-itherū ngaarīhanīria o ciero-
inī ciao,
⁷ndīhanīrie mehia manyu inyuī
ene, o na mehia ma maithe
manyu,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Tondū nīmacinīire ūbumba
irīma-igūrū,
na makīnūma marī kūu
tūrīma-igūrū,

nĩngerĩhĩria ciero-inĩ ciao,
ndĩmarĩhe irĩhi rĩothe nĩ ũndũ
wa ciĩko ciao cia mbere.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“O ta ũrĩa ngogoyo yonekaga
kĩmanjĩka-inĩ gĩa thabibũ,
nao andũ makoiga atĩrĩ, ‘Tiga
gũkĩananga,
hahota gũkorwo na kĩndũ kĩega
thĩinĩ wakĩo,’
ũguo noguo ngeeka nĩ ũndũ wa
ndungata ciakwa;
ndigaciniina ciothe.

⁹ Ngaaruta njiaro kuuma kũrĩ
Jakubu,
nao agai a irĩma ciakwa moime
Juda;
andũ akwa arĩa nĩ ndĩthuurĩire
nĩo magaacigaya,
nacio ndungata ciakwa itũũre
kuo.

¹⁰ Sharoni gũgaatuĩka ũrĩithio wa
ndũũru cia mbũri,
na Gĩtuamba-kĩa-Akori gĩtuĩke
handũ ha kwarahagwo nĩ
mahiũ,
nĩ ũndũ wa andũ akwa arĩa
matũire manjaragia.

¹¹ “No rĩrĩ, inyuĩ arĩa mūtiganĩirie
Jehova,
na mũkariganĩrwo nĩ kĩrĩma
gĩakwa kĩrĩa kĩa mũre,
inyuĩ arĩa mwaragĩra metha ngai
ya maheeni
ĩrĩa ĩtagwo Mũreehi-mũnyaka,
na mũkaiyũria mbakũri cia ndibei
ya mūtukanio
mũgaitĩra ngai ĩrĩa ĩtagwo
Mũreehi-mũtino nĩguo
mũmĩhoorerie-rĩ,

¹² ngaamwathĩrĩria kũũragwo na
rũhiũ rwa njora,
na inyuothe mũkegũithia thĩ
mũũragwo;
nĩgũkorwo ndamwĩtire mũkĩaga
kũnjĩtĩka,
na ndamwarĩirie mũkĩaga
gũthikĩrĩria.

Mwekire maũndũ mooru maitho-
inĩ makwa,
na mũgĩthura maũndũ marĩa
matangenagia.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwathani
ekuuga atĩrĩ:

“Ndungata ciakwa nĩikaarĩa irio,
no inyuĩ nĩmũkahũũta;
ndungata ciakwa nĩikaanyua,
no inyuĩ nĩmũkanyoota;
ndungata ciakwa nĩigakena,
no inyuĩ nĩmũgaconorithio.

¹⁴ O na nĩngĩ ndungata ciakwa
nĩikaina
nĩgũcanjamũka ngoro,
no inyuĩ nĩmũkarĩra
nĩ ũndũ wa ruo rwa ngoro,
na mũgirĩke nĩ ũndũ wa
gũthuthĩka ngoro.

¹⁵ Marĩĩtwa manyu mũkaamatigĩra
andũ akwa arĩa
ndĩthuurĩire,
mamatũmagĩre rĩrĩa mekwenda
kũruma andũ;
Mwathani Jehova nĩagakũũraga,
no ndungata ciake agaaciĩtaga
marĩĩtwa mangĩ.

¹⁶ Mũndũ ũrĩa wothe ũkaahoera
bũrũri kĩrathimo,
ageeka ũguo akĩgwetaga rĩĩtwa
rĩa Ngai ũrĩa wa ma;
nĩngĩ ũrĩa ũkeehĩta na mwĩhĩtwa
bũrũri-inĩ,
akeehĩta akĩgwetaga rĩĩtwa rĩa
Ngai ũrĩa wa ma.
Nĩgũkorwo mathĩĩna marĩa ma
tene nĩmakariganĩra,
na mahithwo maitho-inĩ
makwa.

Igũrũ Rĩerũ na Thĩ Njerũ

¹⁷ “Atĩrĩrĩ, nĩngũmba
igũrũ rĩerũ o na thĩ njerũ.
Maũndũ marĩa ma tene
matigacooka kũririkanwo,
o na kana meciirio.

¹⁸ No rĩrĩ, canjamũkai na mũkenere
indo iria ngũmba tene na tene,
nĩgũkorwo nĩngũmba itũũra

rĩa Jerusalemu rĩtuĩke rĩa
gũkennerwo,
na andũ a rĩo matuĩke a
gũkenania.
¹⁹Nĩngakenera Jerusalemu
na njanjamũke nĩ ũndũ wa
andũ akwa;
naguo mũgambo wa kĩgirĩko o na
kana wa kĩrĩro
ndũkaiguu kũu rĩngĩ.
²⁰“Kũu gũtirĩ mwana wa rũkenge
ũgaacooka gũkua arĩ na
matukũ manini,
o na kana mũndũ mũkũrũ
akue atatũũrite mĩaka yake
yothe;
mũndũ ũrĩa ũgaakua arĩ na mĩaka
igana
akoonagwo taarĩ mũndũ
mwĩthĩ;
nake ũrĩa ũtagaakinyia mĩaka
igana
akoonagwo ta arumĩtwo na
kĩrumi.
²¹Nao nĩmagaka nyũmba na
macitũũre;
makaahaanda mĩgũnda ya
mĩthabibũ
na marĩĩage maciaro mayo.
²²Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ magaaka nyũmba
ituĩke cia gũtũũrwo nĩ andũ
angĩ,
o na kana mahaande irio irĩĩo nĩ
andũ angĩ.
Nĩgũkorwo o ta ũrĩa matukũ ma
mũtĩ maigana,
ũguo noguo matukũ ma
andũ akwa magaakorwo
maigana;
andũ akwa arĩa athuure
magaatũũra
makenagĩra wĩra wa moko mao
ihinda iraaya.
²³Nao matigacooka kũruta wĩra wa
tũhũ,
o na kana maciare ciana
ciathĩrĩirio mũtino;

nĩgũkorwo magaatuĩka andũ
arathime nĩ Jehova,
o hamwe na njiaro ciao.
²⁴Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ, o mbere
mataananĩĩta-rĩ,
nĩngamacookeria ũhoru;
nĩngĩ o makĩaragia-rĩ,
nĩngakorwo njiguĩte.
²⁵Nayo njũũĩ na kagondũ ikaarĩĩaga
hamwe,
naguo mũrũũthi ũkarĩĩaga nyeki
ta ndegwa,
no rũkũngũ nĩruo rũgaatuĩka
irio cia nyoka.
Itikagerana ngero kana
cianangane
kũu guothe kĩrĩma-inĩ gĩakwa
kĩamũre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ciira na Kĩrĩgĩrĩro

66 Jehova ekuuga ũũ:

“Igũrũ nĩrĩo gĩtĩ
gĩakwa kĩa ũnene,
nayo thĩ nĩyo gĩturwa gĩakwa
kĩa magũrũ.
Mũngĩkĩnjakĩra nyũmba ĩhaana
atĩa?
Naho handũ hakwa ha
kũhurũka hangĩkorwo
hahaana atĩa?
²Githĩ tĩ guoko gwakwa
gwathondekire indo ici
ciothe,
na gũgĩtũma igĩe kuo?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Atĩrĩrĩ, mũndũ ũyũ nowe
ngaatiĩa:
nĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiihagia na
akagia na ngoro ĩherete,
na akainaina rĩrĩa ekũigua
kiugo gĩakwa.
³No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũrutaga
ndegwa igongona
ahaana o ta ũrĩa ũragaga
mũndũ,
nake ũrĩa ũrutaga gatũrũme,
ahaana o ta mũndũ ũrĩa uunaga
ngui ngingo;

mündũ ũrĩa ũrutaga iruta rĩa
mũtu,
ahaana o ta mündũ ũrĩa ũrutaga
thakame ya ngũrwe,
nake ũrĩa ũcinaga ũbumba wa
kĩrikano,
ahaana o ta mündũ ũrĩa
ũhooyaga mũhianano.
Andũ acio nĩmethuurĩre njĩra
ciao o ene,
na ngoro ciao igakenagio nĩ
maũndũ marĩa marĩ magigi;
⁴nĩ ũndũ ũcio, nĩ o na nĩ
nĩngathuura kũmeka ũndũ
mũũru
na ndĩmarehithĩrie maũndũ
marĩa matũmaga metigĩrĩte.
Nĩgũkorwo rĩrĩa ndetanire,
gũtirĩ mündũ o na ũmwe
wanjĩĩkire,
na rĩrĩa ndaaririe, gũtirĩ mündũ
o na ũmwe wathikĩĩrie.
Andũ acio meekire maũndũ
mooru maitho-inĩ makwa,
na magĩthuura maũndũ marĩa
matangenagia.”

⁵Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũinainaga nĩ gũtũia
kiugo gĩaie,
ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova:
“Ariũ a thoguo arĩa mamũthũire,
na makamũingata nĩ ũndũ wa
rĩitwa rĩakwa, moigĩte atĩrĩ,
‘Jehova ta nĩagĩkumio
nĩguo tũkĩone gĩkeno kĩanyu!’
No rĩrĩ, o nĩmagaconorithio.

⁶Ta iguai mbugĩrĩrio ĩyo ĩroima
kũu itũũra rĩrĩa inene,
mũigue inegene rĩu rĩroima kũu
hekarũ-inĩ!
Ŭcio nĩ mũgambo wa Jehova
mũraigua
akĩrĩha thũ ciake kĩrĩa
kĩmagĩĩrie.

⁷“Atanambĩrĩria kũrũmwo-rĩ,
nĩaciarĩte:
na ataanarũmwo nĩ ruo-rĩ,
agagĩciara mwana wa kahĩ.

⁸Nũũ ũrĩ aigua ũndũ ta ũcio?
Nũũ ũrĩ wona maũndũ ta
macio?
Anga bũrũri wakĩhota gũciarĩrwo
andũ aguo mũthenya o ro
ũmwe,
o na kana rũrĩrĩ rũkũigane o ro
rĩmwe?

No rĩrĩ, o rĩrĩa Zayuni yanyitirwo
nĩ ruo-rĩ,
o hĩndĩ ĩyo nĩguo yaciarire ciana
ciayo o ro rĩmwe.

⁹Anga no nginyie ihinda rĩa mwana
gũciarwo
na ndikĩreke aciarwo?” ũguo
nĩguo Jehova ekũũria.
“Anga no hingĩrĩrie mwana nda
nginyĩtie ihinda rĩake rĩa
gũciarwo?”
ũguo nĩguo Ngai wanyu
ekũũria.

¹⁰“Inyuĩ inyuothe arĩa mwendete
itũũra rĩa Jerusalemu,
kenanĩrai narĩo na
mũcanjamũke nĩ ũndũ
warĩo;
kenanĩrai mũno narĩo,
inyuĩ inyuothe arĩa mūtũire
mũrĩcakayagĩra.

¹¹Nĩgeetha mũhaane ta andũ
mongete maũndũ mega
marĩo,
mũkahũũna mũhooreire
nyondo-inĩ ciake;
ningĩ mũnyuuage mũkanyootoka,
na mũkenagĩre ũingĩ wa iria
rĩake.”

¹²Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
“Nĩngakinyĩria itũũra rĩa
Jerusalemu thayũ ũhaana ta
rũũĩ,
na ũtonga wa ndũrĩrĩ ũhaana
taarĩ rũũĩ rũiyũrĩte rũkoina;
mũkahoorera ta kaana
gakĩongithio nĩ nyina,
mũgaakuuo na moko make,
na mũcũgacũgagio mũrĩ maru-
inĩ make.

¹³O ta ūrĩa mwana ahooreragio nĩ nyina,
ũguo noguo ngaamũhooreria;
na nĩmũkahoorerio mũrĩ kũu
Jerusalemu.”

¹⁴Rĩrĩa mũkoona ũndũ ũcio, ngoro
cianyu nĩigakena,
nawe ūrĩrũke ta nyeki nduru;
naguo hinya wa guoko kwa Jehova
nĩũkamenyeka nĩ ndungata
ciake,
no marakara make
nĩmakamenyeka nĩ thũ
ciake.

¹⁵Atĩrĩrĩ, Jehova arooka arĩ na
mwaki,
na ngaari ciake cia ita ihaana ta
kĩhuhũkanio kĩnene;
akaamũikũrũkĩria marakara
make arĩ na mang'ũrĩ,
na amũkũũme na ikũũmana
rĩhaana ta nĩnĩmbĩ cia
mwaki.

¹⁶Nĩgũkorwo Jehova nĩagatuĩra
andũ othe ciira,
arĩ na mwaki na rũhiũ rwake
rwa njora,
na arĩa makoaragwo nĩ Jehova
magaakorwo marĩ aingĩ.

¹⁷“Na rĩrĩ, andũ arĩa meamũrĩte na
magetheria nĩguo mathiĩ marũmĩrĩire
ũrĩa ūrĩ gatagatĩ nĩguo makinye
magongona-inĩ marĩa marutagĩrwo
mĩgũnda-inĩ, o acio marĩaga nyama cia
ngũrwe na mbĩa, na indo ingĩ irĩ thaahu,
magaathiranĩra hamwe,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

¹⁸“Na nĩrĩ, tondũ wa ciĩko ciao
na mecũũrania mao, ngirie gũũka
njookanĩrĩrie ndũrĩrĩ ciothe o na andũ a
mĩario yothe, nao nĩmagooka meyonere
riiri wakwa.

¹⁹“Nĩngekĩra kĩmenyithia thĩinĩ
wao, na amwe a arĩa makaahonoka
nĩngamatũma mathiĩ ndũrĩrĩ-inĩ: mathiĩ
Tarishishi, na mathiĩ Putu na Ludu kũrĩ
andũ arĩa me ngumo ya gũikia mĩguĩ,
na mathiĩ Tubali na Javani, na mathiĩ
kũrĩ andũ arĩa matũũraga icigĩrĩra-inĩ

cia kũndũ kũraya, kũrĩa gũtarĩ kwaiguu
ngumo yakwa, kana gũkonwo riiri
wakwa. Nĩmakahunjia ũhoro wa riiri
wakwa kũrĩ andũ a ndũrĩrĩ. ²⁰Nao
nĩmakarehe ariũ a thoguo othe, kuuma
ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, marehwo makuuĩtwo
nĩ mbarathi, na ngaari cia ita, na
makaari ma kũguucio, na mahaicĩte
nyũmbũ na ngamũira, moke kĩrĩma-inĩ
gĩakwa kĩrĩa kĩamũre kũu Jerusalemu,
matuĩke ta igongona harĩ Jehova,” ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. “Nao magaacirehe
o ta ūrĩa andũ a Isiraeli marehaga ngano
yao ya maruta kũu hekarũ-inĩ ya Jehova
ĩkuuĩtwo na indo iria itarĩ thaahu. ²¹Na
nĩ nĩngathuura amwe ao matuĩke
athĩnjĩri-Ngai na Alawii,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

²²Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ūrĩa igũrũ
rĩu rĩerũ na thĩ njerũ iria ngũthondeka
igatũũra mbere yakwa-rĩ, ũguo noguo
rĩitwa rĩaku na njiaro ciaku irĩtũũraga.

²³Kuuma Karũgamo ka Mweri ũmwe
nginya Karũgamo ka Mweri ūrĩa ũngĩ, na
kuuma Thabatũ ĩmwe nginya Thabatũ
ĩrĩa ĩngĩ, andũ othe nĩmagookaga
kũhooya mainamĩrĩire mbere yakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ²⁴“Nao
nĩmakoimagara makerorere ciimba cia
andũ arĩa maanemeire; nĩ ũndũ igunyũ
ciao itigakua, o na kana mwaki ūrĩa wa
kũmacina ũhore, nao nĩmagatuĩka ta
kĩndũ gĩthũirwo mũno nĩ andũ othe.”

JEREMIA

¹ Maya nîmo maündû marîa maaririo nî Jeremia, mûrû wa Hilikia, ûmwe wa athînjîri-Ngai arîa maatûûraga itûûra rîa Anathothu kûu bûrûri wa Benjamini.^a

² Ndûmîrîri ya Jehova nîyamûkinyîrîre mwaka-inî wa ikûmi na îtatû wa wathani wa Josia, mûrû wa Amoni, mûthamaki wa Juda, ³ o na ningî matukû-inî ma wathani wa Jehoiakimu mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, o nginya mweri wa gatano, mwaka-inî wa ikûmi na ûmwe wa wathani wa Zedekia mûrû wa Josia, mûthamaki wa Juda, rîrîa andû a Jerusalemu maatahirwo.

Gwîtwo kwa Jeremia

⁴ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîûrwo atîrî,

⁵ “Mbere ya gûkûûmba nda-inî ya maitûguo-rî, no ndaakûûi, o na ûtanaciarwo-rî, nîndakwamûrîte; nîndagûtuiire mûnabii wa kûrathagîra ndûrîrî.”

⁶ Na nî ngîmûcookeria, ngiuga atîrî: “Hî, Mwathani Jehova! Nîi ndiûi kwaria; nîi ndî o mwana.”

⁷ Nowe Jehova akînjîra atîrî: “Tiga kuuga atîrî, ‘Nîi ndî o mwana.’ No nginya ûthîi kûrî mûndû o wothe ngûgûtûma kûrî we na ûmwîre ûrîa wothe ngûgwatha. ⁸ Ndûkanametigîre, nîgûkorwo ndî hamwe nawe, na nîngakûhonokia,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.

⁹ Hîndî îyo Jehova agîtamûrûkia guoko, akîlîhutia kanua, akînjîra atîrî, “Rîu nîndekîra ndûmîrîri yakwa kanua gaku. ¹⁰ One, ûmûthî nîndagûtua mûnene wa ndûrîrî o na wa mothamaki, nîgeetha ûmunyage na ûmomorage, wanangage na ûng’auanagie, na wakage na ûhaandage.”

^a1 Anathothu rîarî itûûra rîmwe rîa matûûra mana ma Alawii marîa maarî bûrûri wa Benjamini (Josh 21:17-18).

¹¹ Ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre, ngîûrio atîrî: “Jeremia, nî kîi ûroona?”

Na nî ngîcookia atîrî, “Ndîrona rûhonge rwa mûti wa mûrothi.”

¹² Jehova akînjîra atîrî, “Î, nîguo nîwona wega, tondû njûthîrîre nyone atî ndûmîrîri yakwa nîyahingio.”

¹³ Ningî ndûmîrîri ya Jehova nîyanginyîrîre o rîngî ngîûrio atîrî: “Nî kîi kîngî ûrona?”

Na nî ngîcookia atîrî, “Ndîrona nyûngû îgûtherûka, înamîte kuuma mwena wa gathigathini.”

¹⁴ Nike Jehova akînjîra atîrî, “Mwanangîko uumîte na mwena wa gathigathini, nîûgaitîrîrio andû othe arîa matûûraga bûrûri ûyû. ¹⁵ Ndî hakuhî gwîta andû othe a mothamaki ma gathigathini,” ûguo nîguo Jehova ekuuga.

“Athamaki ao nîmagooka
mahaande itî ciao cia
ûthamaki

matoonyero-inî ma ihingo cia
Jerusalemu;

nîmagooka mathiûrûrûkîrie
thingo ciothe cia
Jerusalemu,

na mokîrîre matûûra mothe ma
Juda.

¹⁶ Nîngatuîra andû akwa matuîro
ma ciira,

tondû wa waganu wao wa
kûndirika,

na wa gûcinîra ngai ingî ûbumba,
na kûhooya indo iria
methondekeire na moko
mao.

¹⁷ “Ûkîra wîhaarîrie! Rûgama na ûmeere ûndû o wothe ûrîa ngûgwatha. Ndûkamakio nîo, kana na nî ngûmakie ûrî mbere yao. ¹⁸ Ûmûthî-rî, nîndagûtua ta itûûra rîirige na hinya, na ta gîtugî gîa kîgera, na ta rûthingo rwa gîcango, nîgeetha wîyûmie ûûkîrîre bûrûri wothe: ûûkîrîre athamaki a Juda, na

anene, na athĩnjĩri-Ngai akuo, o na andũ othe a bũrũri ũyũ. ¹⁹Nĩmakarũa nawe no matigaakũhoota, nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe na nĩndĩrĩkũhonokagia,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Israeli Gũtirika Ngai

2 Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire, ngũrwo atĩrĩ: ²“Thĩĩ ũkaanĩrĩre ũkĩguagwo nĩ andũ a Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ:

“Nĩndirikanaga ũrĩa weheanĩte kũrĩ nĩ rĩrĩa warĩ mwĩthĩ, na ũrĩa wanyendete rĩrĩa ndakũhikirie na ũkĩnũmĩrĩra kũu werũ-inĩ, tũgĩtuĩkanĩria kũu bũrũri ũcio ũtaahandagwo irio.

³Israeli-rĩ, aatũũrĩte aamũrĩrwo Jehova, arĩ maciaro ma mbere ma magetha make; arĩa othe maamũtambuura maatuirwo ahĩtia, nao magĩkinyĩrĩrwo nĩ mwanangĩko,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴Thĩkĩrĩriai mũigue ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ a nyũmba ya Jakubu, inyuĩ inyuothe andũ a mĩhĩrĩga yothe ya nyũmba ya Isiraeli.

⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ: “Nĩ mahĩtia marĩkũ maithe manyu maanyonire namo, atĩ nĩkĩo maandirikire, makĩndaihĩrĩria ũguo? Maarũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene, nao ene makĩaga kĩene.

⁶Matiigana kũũria atĩrĩ: ‘Jehova arĩ ha, ũrĩa watũrutire bũrũri wa Misiri, agĩtũgereria werũ-inĩ ũtaarĩ kĩndũ, tũkĩgerera bũrũri warĩ wa werũ na iharũrũka,

bũrũri ũtoiraga mbura, na warĩ nduma ta ya gĩkuũ, bũrũri ũtaageragĩrwo na ũtaatũũragwo nĩ mũndũ?’

⁷Nĩdamũrehire bũrũri mũnoru, nĩguo mũrĩĩage matunda maguo, na mwĩgune na indo ciakuo iria njega.

No inyuĩ muokire, mũgĩthaahia bũrũri wakwa na mũgĩtũma igai rĩakwa rĩthũũrwo mũno.

⁸Athĩnjĩri-Ngai matiigana kũũria atĩrĩ:

‘Jehova arĩ ha?’ Arĩa marũmbũyagia watho matiigana kũũmenya; atongoria ao nĩmanemeire. Anabii maarathaga mohoro makĩgwetaga Baali, marũmĩrĩre mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

⁹“Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũciirithia o rĩngĩ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “Nĩngĩ nĩngaciirithia ciana cia ciana cianyu.

¹⁰Ringai mũthĩĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Kitimu mũkerorere, nĩngĩ mũtũmane gũthiio Kedari gũgatuĩrio wega,^a muone kana kũrĩ kuoneka ũndũ ta ũyũ:

¹¹Atĩrĩrĩ, nĩ kũrĩ rũrĩrĩ rũrĩ rwatirika ngai ciaruo, rũkĩgarũrũkĩra ngai ingĩ? (O na harĩa ngai icio ĩtarĩ ngai.) No rĩrĩ, andũ akwa nĩmakũũranĩtie Riiri wao na mĩhianano ĩtarĩ kĩene.

¹²Inyuĩ igũrũ-rĩ, makaai nĩ ũndũ wa ũhoro ũcio, inainai mũrĩ na kĩeha kĩnene,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

^a10 Kitimu ũmũthĩ nĩ Kuporo hamwe na ndwere-inĩ cia mwena wa ithũiro, nakuo Kedari nĩkuo iruka cia Beduni ciatũũraga.

¹³“Andũ akwa nĩmekĩte mehia
meerĩ:
Nĩmandirikĩte,
o nĩĩ gĩthima kĩa maaĩ ma
muoyo,
na makeyenjera marima mangĩ
ma maaĩ,
namo nĩ marima
mamethũkangu, matangĩiga
maaĩ.

¹⁴Rĩu-rĩ, anga Isiraeli nĩ ndungata,
o mũndũ ũciarĩirwo
ũkombo-inĩ?
Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte atuĩke mũndũ wa
gĩtahwo?

¹⁵Mĩrũũthi nĩraramĩte;
nĩmũraramĩire.
Nĩyanangĩte bũrũri wake;
matũũra make macinĩtwo na
mwaki, na magatigwo
matarĩ mũndũ.

¹⁶O na andũ a Memufisi, na a
Tahapanahesi
nĩmagũtĩihĩtie, magagwĩkĩra
rũhara ruototia rwa mĩtwo.

¹⁷Githĩ tiwe mwene wĩrehereire
maũndũ maya
nĩ ũndũ wa gũtirika Jehova Ngai
waku,
o rĩrĩa we aagũtongoragia na
njĩra ĩrĩa wageraga?

¹⁸Rĩu-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũcooke
bũrũri wa Misiri
ũkanyue maaĩ ma Shihoru?
Na ningĩ-rĩ, ũgũthĩĩ Ashuri nĩkĩ,
ũkanyue maaĩ ma Rũũĩ rwa
Farati?

¹⁹Waganu waku nĩguo
ũgaakũherithia,
nakuo gũcooka na thuutha
gwaku nĩgũgakũrũithia.
Tondũ ũcio wĩciirie wega na
ũmenye
ũrĩa arĩ ũndũ mũũru mũno na
ũrĩ ruo harĩwe,
rĩrĩa ũtirikĩte Jehova Ngai waku,
na rĩrĩa ũkwaga kwĩndigĩra,”
ũguo nĩguo Mwathani, o we
Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, ekuuga.

²⁰“Nĩwoinangire icooki rĩaku rĩa
ningo o tene,
na ũgĩtuuanga mĩhĩndo yaku;
woigire atĩrĩ, ‘Ndigũcooka
gũgũtungata!’
Tondũ-rĩ, tũrĩma-inĩ tũrĩa tuothe
tũraihi na igũrũ,
na rungu rwa mũtĩ o wothe
mũruru
nĩkuo wakomaga ũkĩhũũra
ũmaraya.

²¹Nĩĩ ndaakũhaandĩte ũrĩ ta
mũthabibũ mũthuuranĩre
wa mũthemba ũrĩa mwega.
Wagĩcookire kũngarũrũka atĩa,
ũgĩthũka, ũgĩtuĩka ta mũthabibũ
wa gĩthaka?

²²O na ũngĩthamba na igata,
o na ũhũthĩre thabuni mũingĩ
mũno-rĩ,
kĩmeni kĩa wĩhia waku
ndingĩtiga gũkĩona,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.

²³“Rĩu-rĩ, ũngĩhota atĩa kuuga atĩrĩ:
‘Nĩĩ ndĩithaahĩtie;
ndirũmĩrĩire kĩrĩra kĩa
Mabaali’?
Ta rora wone mĩtugo yaku kũu
gĩtuamba-inĩ;
wĩcũũranie wega maũndũ
marĩa wĩkĩte.

Wee ũhaana ta moori ya ngamĩra
ĩgĩcangacanga kũndũ na kũndũ,

²⁴ũkahaana ta njagĩ ĩrĩa ĩmenyerete
gũikara werũ-inĩ,
ĩrĩa ĩnuhanuhaga rĩrĩa ĩkwenda
kũhaicwo;
rĩrĩa ĩrĩ na mũrukĩ-rĩ, nũũ
ũngĩhota kũmĩrigĩrĩria?
Njamba ĩria ingĩmĩenda,
ĩtingĩnogia ikĩmĩcaria;
mweri wayo wakinya,
nũĩkamĩona.

²⁵Tiga kũhanyũka nginya ũthirĩrwo
nĩ iraatũ magũrũ,
naguo mũmero waku ũng’are.
No wee ũkiuga atĩrĩ, ‘Hatirĩ bata!
nĩnyendete ngai cia kũngĩ,
na no nginya ndĩciume thuutha.’

²⁶“O ta ũrĩa mũici aconorithagio
aanyĩtwo,
ũguo no taguo nyũmba ĩno ya
Isiraeli ĩconorithĩtio;
o ene, na athamaki ao, na anene
ao,
na athĩnjĩri-Ngai ao, na anabii
ao.
²⁷Meeraga mũtĩ atĩrĩ, ‘Wee nĩwe
Baba,’
na makeera ihiga atĩrĩ, ‘Wee
nĩwe wanjiarire.’
Nĩmahutatiire,
makaaga kũnyonia mothiũ mao;
no rĩrĩa marĩ thĩĩna-inĩ manjĩiraga
atĩrĩ,
‘Ũka ũtũhonokie!’
²⁸Ikĩrĩ kũ ngai icio
mwethondekeire?
Kĩrekei ciũke, aakorwo no
imũhonokie
rĩrĩa mũrĩ thĩĩna-inĩ!
Nĩgũkorwo ngai ciaku cingĩhĩte
o ta matũũra maku, wee Juda.
²⁹“Mũgũkindũithia nĩ ũndũ kĩ?
Inyuothe nĩmũũnemeire,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
³⁰“Nĩ wĩra wa tũhũ ndaarutire
ngĩherithia andũ anyu;
matiigana kũigua maakaanio
magarũrũke.
Rũhiũ rwaku rwa njora
nĩrũniinĩte anabii anyu,
o ta mũrũũthi ũrĩa mũrĩiani.
³¹“Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a rūciaro rūrũ,
mwĩcũraniei wega ũhoro wa ndũmĩrĩri
ĩno ya Jehova:
“Kaĩ nduĩkĩte ta werũ harĩ Isiraeli,
kana ta bũrũri ũrĩ nduma nene?
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga andũ akwa moige
atĩrĩ,
‘Ithuĩ tũrĩkaga ũrĩa tũkwenda;
tũtigagũcookerera rĩngĩ’?
³²Rĩu-rĩ, mũirĩtu ahota kũriiganĩrwo
nĩ mathaga make ma
kwĩgemia,
kana mũhiki ariganĩrwo nĩ nguo
ciake cia ũhiki?

No rĩrĩ, andũ akwa
nĩmariganĩrwo nĩ nĩ,
matukũ maingĩ matangĩtarĩka.
³³Kaĩ nĩ ũrĩ ũũgĩ mũingĩ rĩrĩa
ũgũcaria wendo-ĩ!
Nĩ ũndũ ũcio o na atumia arĩa
aaganu mũno
no merute na mũthĩire yaku.
³⁴Nguo-inĩ ciaku-rĩ, andũ
nĩmoonaga
thakame ya athĩini arĩa matarĩ
ũũru mekĩte,
o na aakorwo ndwamanyĩitire
magĩtua nyũmba.
No rĩrĩ, o na gũtariĩ ũguo
³⁵wee uugaga atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ ũndũ
mũũru njĩkĩte;
we ndandaakarĩire.’
No nĩ nĩngũgũtuĩra ciira,
tondũ uugaga atĩrĩ, ‘Nĩ
ndĩhĩtie.’
³⁶Ũriũngariũngaga nĩkĩ,
ũkĩgarũraga mũthĩire yaku?
Nĩũgaconorithio nĩ bũrũri wa
Misiri,
o ta ũrĩa waconorithirio nĩ
Ashuri.
³⁷Ũgaacooka uume kũndũ kũu
ũigĩrĩire moko mũtwe,
nĩgũkorwo Jehova nĩaregete acio
wĩhokete,
o matigagũteithia.
3 “Mũndũ angĩtigana na mũtumia
wake,
nake mũtumia ũcio athĩ ahikĩre
mũndũ ũngĩ-rĩ,
mũthuari ũcio no amũcookerere?
Githĩ bũrũri ũcio to ũthaahē
biũ?
No wee-rĩ, ũtũũrĩte ũhũũraga
ũmaraya na endwa aku
aingĩ mũno!
Rĩu-rĩ, wee no ũnjookerere?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
²“Ta tiira maitho ũcũthĩrĩrie
tũcũmbĩrĩ twa irĩma kũrĩa
gũtigĩtwo ũtheri.
Nĩ kũrĩ handũ ũtarĩ wacomwo
nawe?

Mikira-ini ya njira-ri, nikuo
wetagirira endwa aku,
kuu nikuo waikaraga thi
ukameterera, o ta Mwarabu
ari weru-ini.

Wee niuthaahitie bururi uyū
na umaraya waku na waganu
waku.

³Tondū wa ūguo-rī, mbura ya
maguna-ng'ombe nīgirītio
yure,

o na iria ya gūkūria irio nayo
ikaaga kuura.

No riri, wee nūmītie githiithi ta
kia mumaraya,
ukaaga thoni o na hanini.

⁴Githi to riu wanjita ūkiugaga:
'Baba, wee mūrata wakwa
kuuma ndi o mūnini,

⁵ka ūgūtūūra ūrakarite?
Mang'uri macio maku-rī,
megūgithi na mbere nginya
tene?'

Ūguo nīguo waragia,
no ūgacooka ūgeeka ūuru wothē
ūria ūngihota."

Isiraeli kwaga Wihokeku

⁶Matukū-ini ma wathani wa
Mūthamaki Josia, Jehova nianjūririe
atiri: "Ii niwonete ūria Isiraeli
aahutatiire? Nihaičite githūngūri-
ini githothe kiria kiraihu na igūru, na
agathi rungu rwa mūti o wothē ūria
mūruru na akahūūria umaraya kuo.

⁷Ndeciirītie atī nīakanjookerera aarīkia
gwika maūdū macio mothe, nowe
ndaigana kūnjookerera, nake mwarī
wa nyina, Juda, ūria ūtaari mwihokeku,
agikionera maūdū macio. ⁸Nindaheire
Isiraeli ūcio wahutatiire marūa ma
gutigana nake, ngimūngata nī ūndū
wa ūtharia ūcio wake wothē. No riri,
nīndonire atī o na Juda, mwarī wa
nyina ūcio ūtaari mwihokeku, ndaari
na guoya; o nake nioimagarire, agithi
gūtharia. ⁹Tondū wa ūria Isiraeli oonaga
ūmaraya wake ūtari ūndū mūnene hari
we, nīathaahirie bururi ūcio, agikiririria
kūhūūra umaraya na ūndū wa kūhooya

mahiga na mīti. ¹⁰O na kūrī ūguo-rī, Juda,
mwarī wa nyina ūcio ūtaari mwihokeku,
ndaanjookereire na ngoro yake yothē, no
aanjookereire na ūhinga," ūguo nīguo
Jehova ekuuga.

¹¹Jehova akīnjūria atiri: "Isiraeli, ūria
waahuutatiire-rī, nī mūthingu gūkīra
Juda, ūcio ūtaari mwihokeku. ¹²Thi
ūkahunjanirie ndūmīri ino werekeire
mwena wa gathigathini, uge ūū:

" 'Njookerera, wee Isiraeli, o wee
ūūhutatiire,' ūguo nīguo
Jehova ekuuga,

'na nī ndigacooka gūkūhetera
githiithi na marakara,
nī ūndū njiyūritwo nī tha,' ūguo
nīguo Jehova ekuuga.

'Ndigūtūūra ndakarite nginya
tene.

¹³Wee ūndū ūria ūgwika-rī, no
kuumbūra mahitia maku,
nī ūndū wa ūria ūremeire
Jehova Ngai waku,

nī ūndū wa ūria waneitanga,
ūkīheanaga kūrī ngai cia
kūngi,

rungu rwa mūti o wothē
mūruru,

na ūkaaga kūnjathikira,' "

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

¹⁴Jehova ekuuga atiri: "Njookerera,
inyui andū aya mūūhutatiire,
nīgūkorwo nī nī mūthuuri wanyu;
nīngamūcookaniriria, ndute mūdū
ūmwe itūūra-ini rīmwe, na angī eerī
ndimarute mūhīriga ūmwe, ndīmūtware
Zayuni. ¹⁵Nīngacooka ndīmūhe arīithi
arīa ndīthuurīre na ngoro yakwa, arīa
makaamūtongoragia mari na ūūgī o
na ūmenyo." ¹⁶Jehova ekuuga atiri:
"Matukū-ini macio, rīria mūgaakorwo
mūngihite mūno gūkū bururi uyū-rī,
andū matigacooka kuuga, 'Ithandūkū
rīa kīrikanīro kia Jehova.' Ūhorō ūcio
ndūgatoonya meciiria-ini mao kana
ūririkanwo; rītigeciirio ūhorō warīo
o na kana rīthondekwo rīngī. ¹⁷Hīndī
īyo mageetaga itūūra rīa Jerusalemu
Giti kia Ūthamaki kia Jehova, nacio

ndūrīrī ciothe nīikongana kūu itūūra rīa
Jerusalemu nī ūndū wa gūtīia rītwa rīa
Jehova. Matigacooka kūrūmīrīa ūremi
wa ūūru wa ngoro ciao. ¹⁸Matukū-inī
macio nyūmba ya Juda nīikanyitana
na nyūmba ya Isiraeli, na o eerī
nīmagooka moimīte būrūri wa mwena
wa gathigathini, makinye būrūri ūrīa
ndaaheire maithe manyu ūtuīke igai
rīao.

¹⁹“Nīi mwene ngiuga atīrī,

“ ‘Ingīakenire atīa ngīmūtua ta
ariū akwa,
na ndīmūhe būrūri mwega,
igai rīrīa rīega rīkīrite magai ma
ndūrīrī ciothe.’

Ndeciiragia mūrīnjītaga ‘Baba’
na mwage kūūhutāra nīguo
mūtige kūūmīrīa.

²⁰No rīrī, o ta mūtumia ūtarī
mwīhokeku harī
mūthuuriwe,
ūguo noguo mūkoretwo mūtārī
ehokeku harī nīi, inyuī
nyūmba ya Isiraeli,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²¹Kīrīro nīkūguīt two kūndū kūrīa
gūtūūgīru gūtārī kīndū,
kūgīrīka na gūthaihana kwa
andū a Isiraeli,
nī ūndū nīmogometie njīra ciao,
na makariganīrwo nī Jehova
Ngai wao.

²²“Njookerera, inyuī andū aya
mūūhutātīre;
nīngūmūhonia nīguo
mūtigacooke gūcoka na
thuutha.”

Magīcookia atīrī, “Īi nīguo,
nītūgūūka harīwe,
nīgūkorwo wee nīwe Jehova
Ngai witū.

²³Ti-itherū inegene rīa ūhooi
mīhianano kūu tūrīma-inī
o na kūu irīma-inī nī rīa
maheeni;
ti-itherū, ūhonokio wa Isiraeli
ūrī na Jehova Ngai witū.

²⁴Kuuma o ūnini-inī witū, ngai icio
cia mīhianano cia thoni
nīcio ciananiina maciaro ma
mawīra ma maithe maitū:
ndūūru ciao cia mbūri na cia
ng’ombe,
aanake ao na airītu ao.

²⁵Nītūgūūthie thī tūconokete,
nacio njono ciitū itūhumbīre.
Nī twīhīrie Jehova Ngai witū,
ithuī o hamwe na maithe maitū;
kuuma rīrīa twarī anini nginya
ūmūthī ūyū-rī,
tūtūūrīte tūtārī twathīkīra
Jehova Ngai witū.”

4 ¹“Atīrīrī wee Isiraeli, ūngīkorwo
nīūgūcoka-rī,
njookerera,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Ūngīeheria mīhianano iyo yaku
īrī magigi,
na ūtīge gūcoka kūrūūra
rīngī,

²ningī ūngīrūmia ūhoru wa ma, na
ūtuanīri ciira wa kīhotoo,
na wa ūthingu,
na wīhīte ūkiugaga atīrī,
‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova
atūūrāga muoyo,’
hīndī iyo ndūrīrī nīkarathimwo
nīwe,
na thīnī wake nīkaagīa na
riiri.”

³Atīrīrī, Jehova areera andū a Juda, o
na andū a Jerusalemu ūū:

“Cimbai mīgūnda yanyu īrīa īrī
ngamba,
na mūtīkahaande irio
mīgua-inī.

⁴Mwīamūrīrei Jehova,
na ūndū wa kūrūithia ngoro
cianyū
inyuī andū aya a Juda, na inyuī
mūtūūrāga Jerusalemu,
nīgeetha mang’ūrī makwa
matigaakane ta mwaki,
nī ūndū wa ūūru ūrīa mwīkīte,
maakane mage mūndū wa
kūmahoria.

Mwanang'iko uumite Mwena wa Gathigathini

⁵“Anĩĩrai kũu Juda, na mũhunjie
ũhoro kũu Jerusalemu,
muuge ũũ:
‘Huhai tũrumbeta bũrũri-inĩ
guothe!’

Anĩĩrai na kayũ muuge atĩrĩ:
‘Mwĩcookanĩĩriei!
Nĩtũũrĩrei matũũra-inĩ marĩa
manene mairigĩre!’

⁶Haandai bendera mũthĩĩ
mwerekeire Zayuni!
Mwĩthareĩ narua mwĩhonokie!
Nĩgũkorwo nĩndĩrarehithia
mwanang'iko uumite
mwena wa gathigathini,
o na kũniinanwo kũnene.”

⁷Mũrũũthi^a nĩumite kĩmamo-inĩ
kiaguo;
mũniinani wa kũniina ndũrĩrĩ
nĩoimagarĩte.

Oimite gwake
oke aanange bũrũri waku.
Matũũra maku makaanang'ika,
mage mũndũ wa gũtũũra kuo.

⁸Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhumbei nguo
cia makũnia,
cakayai na mũrĩre,
nĩ ũndũ tũtirĩ tũrehererwo
nĩ mang'ũrĩ macio mahiũ ma
Jehova.

⁹Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya
ũcio-rĩ,
mũthamaki na anene ake
nĩmagakua ngoro,
nao athĩnjĩri-Ngai nĩmakagegeara,
nao anabii mamake.”

¹⁰Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ: “Hĩ! Mwathani
Jehova, ti-itherũ nĩ ta ũkĩheenetie andũ
aya biũ, o na ũkaheenia Jerusalemu, nĩ
ũndũ wa kũmeera atĩrĩ, ‘Nĩmũkaagĩa
na thayũ,’ o rĩrĩa tũigĩrĩrwo rūhiũ rwa
njora mĩmero.”

¹¹Ihinda rĩu andũ aya o hamwe na

^a7 Mũrũũthi warĩ rūũri rwa Babuloni,
na bũrũri ũyũ woĩkaine ta mũnyariirani
(2:15).

Jerusalemu nĩmakeerwo atĩrĩ, “Rũhuho
rũhiũ ruumite kũndũ kũrĩa gũtarĩ kĩndũ
kũu gũtũũgĩru werũ-inĩ nĩrũkahurutana
rwerekeire kũrĩ andũ akwa, no rĩrĩ, ti
ta rūrĩa rwa kũhuha irio kana rwa
gũcitheria; ¹²nĩ rūhuho rūrĩ na hinya kũrĩ
rũu ruumite kũrĩ nĩ. Rĩu nĩngũmatũira
matũiro ma ciira.”

¹³Ta rorai muone! Mũndũ ũcio
aroka ta matu,
ngaari ciake cia ita irooka ta
kĩhuhũkanio,
nacio mbarathi ciake ihanyũkaga
gũkĩra nderi.

ĩiya witũ-ĩ! Tũrĩ aniine biũ.
¹⁴Wee Jerusalemu-rĩ, theria ũũru
kuuma ngoro-inĩ yaku
nĩguo ũhonoke.

Ũgũtũũra ũthugundaga
ũũru meciĩria-inĩ maku
nginya-rĩ?

¹⁵Nĩ kũrĩ na mũgambo wa mũndũ
ũranĩrĩra kũu Dani,
ũkaanĩrĩra ũhoro wa
mwanang'iko kũu irĩma-inĩ
cia Efiraimu.

¹⁶“ĩrai ndũrĩrĩ ũhoro ũcio,
hunjĩriai Jerusalemu muuge
atĩrĩ:
‘Ita inene rĩa gũgũũkĩrĩra nĩrĩroka
riumite bũrũri wa kũraya,
na rĩroka na mbugĩrĩrio ya
mbaara
ya gũũkĩrĩra matũũra mothe
manene ma Juda.

¹⁷Marĩrigiiciĩrie o ta andũ
marangĩire mũgũnda,
tondũ itũũra rĩu nĩrĩnemeire,
rĩkanjũkĩrĩra,’ ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸“Mĩthĩire yaku mwene na ciĩko
ciaku
nĩcio ikũreheire maũndũ macio.
Rĩrĩrĩ nĩrĩo iherithia rĩaku.
Na kaĩ nĩ irũrũ-ĩ!
Kaĩ nĩrĩgũtheeca ngoro-ĩ!”

¹⁹Wũi, ruo-ĩ, wũi ruo-ĩ!
Ndĩrenyogonda nĩ ruo.

Wūi, ruo rūnene ngoro-inĩ
yakwa-ĩ!
Ngoro yakwa nĩratumatuuma,
ndingĩhota gũkirĩria.
Nĩgũkorwo nĩnjiguĩte mũgambo
wa karumbeta;
nĩnjiguĩte mbugĩrĩrio ya
mbaara.
²⁰ Mwanangĩko ũrarũmanĩrĩra na
mwanangĩko;
bũrũri wothe nĩwanangĩtwo.
O rĩmwe hema ciakwa
nĩthũkangie,
o kahinda gatarĩ cooho kĩgitio
gĩakwa gĩgathũkangio.
²¹ Nĩ nginya rĩ ngũtũura nyonaga
bendera ya mbaara,
na ngaigua mũgambo wa
karumbeta?
²² “Andũ akwa nĩ irimũ;
matinjũũ.
Nĩ ciana iteciiragia,
na ikaaga ũmenyo.
Ūũgĩ ũrĩa marĩ naguo no wa gwĩka
ũũru;
matiũĩ gwĩka wega.”
²³ Ndaacũthĩrĩrie thĩ,
ngĩkĩona atĩ ndĩarĩ ũrĩa yatarĩ
na ndĩarĩ na kĩndũ;
ningĩ ngĩcũthĩrĩria matu-inĩ,
ngĩona atĩ gũtiarĩ na ũtheri.
²⁴ Ndaacũthĩrĩria irĩma,
ngĩona atĩ nĩgũthingitha
ciathingithaga;
natuo tũrĩma tuothe nĩ
kwereera twereeraga.
²⁵ Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona atĩ gũtiarĩ na
andũ;
nyoni ciothe cia rĩera-inĩ
nĩciombũkĩte ikoora.
²⁶ Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona bũrũri ũrĩa
waciaraga maciaro maingĩ,
watuĩkĩte o werũ mũtheri,
matũũra makuo mothe
nĩmamomokeire hau mbere
ya Jehova,
makagũa thĩ nĩ ũndũ wa
marakara make mahiũ.

²⁷ Ūũ nĩguo Jehova ekuuga:
“Bũrũri wothe nĩũkanangwo,
o na gũtuĩka ndikaũniina biũ.
²⁸ Nĩ ũndũ ũcio thĩ nĩgacakaya,
narĩo igũrũ rĩgĩe nduma,
tondũ ũguo nĩguo njugĩte, na
ndingĩrĩcũkwo.
Nĩnduĩte itua na
ndikũgarũrũka.”
²⁹ Rĩrĩa kwaiguu mũrurumo
wa andũ arĩa mathiiaga
mahaicĩte mbarathi
na wa andũ arĩa maikagia
mĩguĩ-rĩ,
andũ a matũũra mothe no
makoora.
Amwe ao makoorĩra ihinga-inĩ,
nao amwe ao makahaica
ndwaro-inĩ cia mahiga.
Matũũra macio mothe
nĩmathaamĩtwo;
gũtirĩ mũndũ ũikaraga kuo.
³⁰ Ūreka atĩa, wee ũnũhĩtwo?
Ūkwĩhumba nguo ndune
na ũkegemia na mathaga ma
thahabu nĩkĩ?
Ūrahaka mbutu ciaku cia maitho
rangi nĩkĩ?^a
Atĩrĩrĩ, kwĩgemia gwaku no gwa
tũhũ.
Endwa aku nĩmakwagĩre bata;
rĩu maracaria ũrĩa mangĩkũruta
muoyo.
³¹ Nĩndĩraigwa kĩrĩro ta kĩa mũndũ-
wa-nja akĩrũmwo,
arĩ na mũcaayo ta wa mũtumia
agĩciara mwana wake wa
irigithathi:
nĩ kĩrĩro kĩa Mwarĩ wa Zayuni
agĩteeha,
atambũrũkĩtie moko make,
akiugaga atĩrĩ,

^a30 Ūyũ nĩ rangi wehakagwo maitho arĩ
njĩra imwe ya ũthaka na gũtũma maitho
moneke marĩ manene (2Ath 9:30; Ezek
23:40).

“Wũi-ĩ-ya-wakwa-ĩ!
Nĩndĩraringĩka;
muoyo wakwa nĩmũneane kũrĩ
oragani.”

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũrũngĩrũ

5 “Ta ambatai na mũikũrũke
barabara-inĩ ciothe cia
Jerusalemu,
mũrore na mũcarie,
na mũtuĩrie ihaaro-inĩ ciakuo.
Hihi mwahota kuona mũndũ o na
ũmwe
wĩkaga maũndũ ma kĩhoto
kana akarũmbũiya ũhoro
wa ma;
muona mũndũ ta ũcio,
nĩngarekera itũũra rĩa
Jerusalemu.

2 O na gũtuĩka nĩmehĩtaga
makoigaga atĩrĩ,
‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo,’
kwĩhĩta kwao no kwa maheeni.”

3 Wee Jehova, githĩ maitho maku
ti ũhoro ũrĩa wa ma
macaragia?
Wamaringire iringa, no
matiigana kũigua ruo;
wamahehenjire, no makĩrega
ũtaarani ũcio.
Momirie ithiithi ciao gũkĩra ihiga,
makĩrega kwĩrira.

4 Ngĩiciiria atĩrĩ: “Aya nĩ andũ
athĩni;
nĩ andũ akĩigu,
nĩgũkorwo matiũĩ njĩra ya Jehova,
kana makamenya ũrĩa Ngai wao
endaga.

5 Nĩ ũndũ ũcio nĩngũthiĩ kũrĩ
atongoria
ngaaranĩrie nao;
ti-itherũ acio nĩmoĩ njĩra ya
Jehova,
na makamenya ũrĩa Ngai wao
endaga.”
No rĩrĩ, othe marĩ hamwe,

nĩmoinangĩte icooki rĩao rĩa
ningo,
na magatua mĩkwa.
6 Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, mũrũũthi
nĩũkoima mũtitũ-inĩ
ũmatharĩkire,
na njũũi yume werũ-inĩ
ĩmatambuuranage,
nayo ngarĩ ĩmooherie njĩra-inĩ cia
matũũra mao,
nĩguo ĩtambuuranage mũndũ
wothe ũrĩa ũngĩgeria
kuuma nja,
nĩ ũndũ ũremi ũcio wao
nĩũingĩhite mũno,
na ũhoro wao wa gũcooka na
thuutha nĩ mũingĩ.

7 “Ngũmũrekera nĩkĩ?
Ciana cianyu nĩciindirikĩte,
na ikeehĩta ikĩgwetaga marĩitwa
ma ngai cia tũhũ.
Nĩ ndaamaheaga o kĩrĩa gĩothe
mabataragio nĩkĩo,
no-o no gũtharia maatharagia,
makahatĩkana nĩguo matoonye
nyũmba cia maraya.

8 Mahũũnĩte magatuĩka ta mbarathi
cia njamba cikĩrĩrĩria cia
mĩgoma,
o ũmwe wao akeriragĩria
mũtumia wa mũndũ ũrĩa
ũngĩ.

9 Githĩ ndikĩagĩrĩrwo
nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa
maũndũ macio?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Githĩ ndikĩagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
harĩ rũrĩrĩ ta rũu?”

10 “Tuĩkanĩriai mĩgũnda yao ya
mĩthabibũ mũmĩharaganie,
no mũtikamĩanange biũ.
Hũrũrai honge ciayo,
nĩgũkorwo andũ aya ti a Jehova.

11 Andũ a nyũmba ya Isiraeli na
andũ a nyũmba ya Juda
nĩmagĩte wĩhokeku harĩ nĩ biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹²Nĩmaheenanĩtie ũhoro wĩgĩĩ
Jehova;
moigĩte atĩrĩ, “Ndarĩ ũndũ
egwĩka!
Gũtirĩ ũũru tũkuona;
tũtikoonaa tũtharĩkĩrwo na
rũhiũ rwa njora kana tuone
ng’aragu.

¹³Anabii nĩ a tũhũ ta rũhuho,
nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩtirĩ
thĩinĩ wao;
nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũguo moigĩte
nĩguo mageekwo.”

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Tondũ wa andũ acio kwaria
ndeto ta icio,
ndũmĩriri yakwa ĩrĩa ngwĩkĩra
kanua-inĩ gaku ngaamĩtua
ta mwaki,
nao andũ aya ndĩmatue ta
ngũ, mwaki ũcio ũmacine
ũmaniine.

¹⁵Atĩrĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya
Isiraeli,” ũũ nĩguo Jehova
ekũmwĩra,
“nĩngũtũma mũũkĩrĩrwo nĩ
rũrĩrĩ ruumĩte kũndũ
kũraya:
naruo nĩ rũrĩrĩ rũtũũrĩte kuuma o
tene,
andũ mũtangĩmenya rũthiomi
rwao,
o na kana mũigie mwarĩrie
wao.

¹⁶Mathiaka ma mĩguĩ yao matariĩ ta
mbĩrĩra iria ĩtathikĩtwo;^a
othe nĩ njamba irĩ hinya.

¹⁷Nao nĩmakaarĩa na maniine
magetha manyu o na irio
cianyũ,
na marĩe na maniine aanake na
airĩtu anyũ;
nĩmakaarĩa ndũũru cianyũ cia

mbũri na cia ng’ombe
maciniine,
ningĩ marĩe mĩthabibũ na
mĩkũyũ yanyu.
Nĩmakananga matũũra marĩa
mairigĩre na rũhiũ rwa
njora,
o macio mwĩhokaga.

¹⁸“No rĩrĩ, o na matukũ-inĩ macio,
ndigakwananga ngũniine biũ,” ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁹“Na rĩrĩa andũ
makooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova
Ngai witũ atwĩke maũndũ maya mothe?’
Ūkamacookeria, ũmeere atĩrĩ: ‘O ta ũrĩa
inyuĩ mwandirikire na mũgĩtungatĩra
ngai cia kũngĩ mũrĩ bũrũri-inĩ wanyu-rĩ,
ũguo noguo mũgaatungatagĩra andũ a
kũngĩ mũrĩ bũrũri ũtarĩ wanyu.’

²⁰“Anĩrĩra ũhoro ũyũ kũrĩ andũ a
nyũmba ya Jakubu,
na ũũhunjie kũu Juda, uuge
atĩrĩ:

²¹Ta thikĩrĩriai inyuĩ andũ aya
akĩigu na mũtarĩ mbugũiro,
o inyuĩ mũrĩ na maitho na
mũtionaga,
na mũrĩ na matũ na mũtiiguaga:

²²Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo
nĩkũnjĩtigĩra?” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

“Githĩ inyuĩ mũtiagĩrĩrwo
nĩkũinaina mũrĩ mbere
yakwa?

Ndaatũmire mũthanga ũtuĩke
mũhaka wa iria rĩrĩa inene,
ngĩũtua rũirigo rwa gũtũũra,
rũtangĩagararwo nĩ iria rĩu.
Makũmbĩ ma maaĩ no moyane, no
matingĩrũtooria,
no mahũyũke, no
matingĩrwagarara.

²³No andũ aya-rĩ, marĩ ngoro cia
rũng’athio na nemi;
nĩmahĩtĩtie njĩra na makooria.

²⁴Nao matingĩĩra atĩrĩ, ‘Nĩtwĩtigĩrei
Jehova Ngai witũ,
ũrĩa ũheanaga mbura ya
kũmeria hĩira,

^a16 Mbĩrĩra ĩtathikĩtwo yonanagia kwaga
kũiganĩra, mwanangĩko, o na gĩkuũ (Thim
30:15-16).

na ya gũkũria irio o kĩmera
 gĩakinya,
 o we ũrĩa ũtũheaga mwĩhoko
 wa kũgetha mahinda
 maakinya.’
²⁵ Mahĩtia manyu nĩmo matũmĩte
 mũraiĩrĩrio nĩ maũndũ
 macio;
 mehia manyu matũmĩte mwage
 maũndũ marĩa mega.

²⁶ “Thĩinĩ wa andũ akwa-rĩ, nĩ kũrĩ
 andũ aaganu
 arĩa maikaraga moheirie ta
 andũ arĩa mategaga nyoni,
 na ta andũ arĩa mambaga
 mĩtego ya kũgwatia andũ.

²⁷ O ta ũrĩa gĩkerenge kiiyũraga
 nyoni,
 ũguo nĩguo nyũmba ciao
 ciyũrite ũheenania;
 matongete na makagĩa na hinya,

²⁸ ningĩ manorete na
 makanyoroka mwĩrĩ.
 Waganu wao nĩũingĩhite mũno;
 maticiragĩrĩra mwana wa
 ndigwa nĩguo ahootane
 ciira-inĩ,
 na matirũagĩrĩra kiihooto kĩa
 mũndũ mũkĩa.

²⁹ Githĩ ndikiagĩrĩrwo
 nĩkũmaherithia nĩ ũndũ wa
 maũndũ macio?”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 “Githĩ ndikiagĩrĩrwo nĩ kwĩrĩhĩria
 harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?

³⁰ “Ŭndũ mũũru mũno na wa
 kũmakania
 nĩwĩkĩkĩte bũrũri-inĩ ũyũ:

³¹ Anabii marathaga mohoro ma
 maheeni,
 nao athĩnjĩri-Ngai magaathana
 ũrĩa mekwenda,
 nao andũ akwa ũguo nĩguo
 mendaga.
 No inyuĩ-rĩ, kĩrĩkĩrĩro-inĩ kĩa
 maũndũ macio mũgeeka
 atĩa?

Jerusalemu Kĩrigiicĩrio

6 “Mwĩtharei mwĩhonokie, inyuĩ
 andũ a Benjimini!
 Mwĩtharei muume Jerusalemu!
 Huhai karumbeta mũrĩ kũu
 Tekoa!

Ĩkĩrai kĩmenyithia kũu
 Bethi-Hakeremu!
 Nĩgũkorwo ũũru nĩũũkĩte uumĩte
 na mwena wa gathigathini,
 na nĩ ũũru wa kũniinanwo
 kũnene mũno.

² Nĩngananga Mwarĩ wa Zayuni,
 o ũcio mũthaka na mwĩbacĩrĩri
 mũno.

³ Arĩithi marĩ na ndũũru ciao cia
 mbũri nĩmagooka nĩguo
 mamũũkĩrĩre;
 nĩmakaamba hema ciao
 imũthiũrũrũkĩirie mĩena
 yothe,
 o mũndũ o mũndũ akarangĩra
 handũ hake.”

⁴ “Mwĩhaarĩriei tũrũe nake!
 Arahũkai, rekei tũmũtharĩkĩre
 mĩaraho!
 No rĩrĩ, wũi-ĩiya-ĩ! Nĩkũratuka,
 nacio ciĩruru cia hwaĩ-inĩ
 nĩraraiha.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio, arahũkai,
 tũtharĩkĩre kũrĩ ũtukũ,
 tũharaganie ciĩgitio ciake iria
 nũmu!”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
 atĩrĩ:

“Temai mĩtĩ
 mũmũige ihũba nene ing’etheire
 Jerusalemu.

Itũũra rĩrĩ inene no nginya
 rĩherithio;
 nĩ ũndũ rĩiyũrite ũhoru wa
 kũhinyanĩrĩria.

⁷ O ta ũrĩa gĩthima gĩtherũkaga
 maaĩ-rĩ,
 ũguo noguo itũũra rĩu
 rĩtherũkaga waganu.

Maündũ ma ũhinya na wanangi
no mo maiguagwo kuo;
ndwari ciakuo na nguraro nĩcio
ndũũraga nyonaga.

⁸Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu,
ĩtikĩra gũtaarwo,
kwaga ũguo nĩngũkũhutafĩra na
ndũme bũrũri waku ũkire
ihooru,
nginya kwage mũndũ ũngĩtũũra
kuo.”

⁹Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga:

“Atĩrĩrĩ, andũ nĩmarekwo
mahaare matigari ma
Isiraeli mahinyĩtie,
o ta ũrĩa mũthabibũ ũhaaragwo;
cookerithia guoko hong-e-inĩ rĩngĩ,
o ta ũrĩa mũcookereria wa
thabibũ ekaga.”

¹⁰Nũũ ingĩkĩarĩria ndĩmũkaanie na
anjigwe?
Nũũ ũngĩthikĩrĩria?
Matũ mao nĩmahinge,
nĩ ũndũ ũcio matiingĩgĩa.
Ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩmahĩtagĩria,
na matingĩmĩkenera.

¹¹No rĩrĩ, nĩ njiyũrĩtwo nĩ mang’ũrĩ
ma Jehova,
ndingĩhota kũmahingĩrĩria.

“Maitĩrĩrie ciana iria irĩ
barabara-inĩ,
na ũmaitĩrĩrie aanake arĩa
monganĩte hamwe;
mũthuari na mũtumia wake,
maitĩkĩrwo nĩmo,
o ũndũ ũmwe na andũ arĩa
akũrũ, arĩa maingĩhĩtie
mĩaka.

¹²Nyũmba ciao igaatuĩka cia andũ
angĩ,
o hamwe na mĩgũnda yao na
atumia ao,
rĩrĩa ngaatambũrũkia guoko
gwakwa
njũkĩrĩre andũ arĩa matũũraga
bũrũri ũcio,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³“Kuuma ũrĩa mũnini nginya ũrĩa
mũnene,
othe nĩmakoroketio nĩ kwenda
kwĩguna;
anabii o hamwe na athĩnjĩri-Ngai,
othe nĩmaheenanagia.

¹⁴Mohaga kĩronda kĩa andũ akwa
taarĩ kĩronda kĩa andũ
matagurarĩtio mũno,
makĩmeeraga atĩrĩ: ‘Gwĩ thayũ,
gwĩ thayũ,’
o rĩrĩa gũtarĩ thayũ.

¹⁵Hihi nĩmaconokaga nĩ mũtugo
ũcio wao ũrĩ magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matĩrĩ rũkobe.
Nĩ ũndũ ũcio o nao makaagũanĩra
na arĩa makaagũa;
nĩmakarũndwo rĩrĩa
ngaamaherithia,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁶Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Rũgamai magomano-inĩ ma njĩra,
mũtuĩrie ũhoru;
ũrĩrĩriai njĩra iria ciageragwo
tene,
mũũrie harĩa njĩra ĩrĩa njega ĩrĩ,
nĩguo mũmĩgerere,
nacio ngoro cianyu
nĩikahurũka.
No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ
tũtikũmĩgerera.’

¹⁷Nĩndaigire arangĩri nĩguo
mamũrangĩre, ngiuga atĩrĩ,
‘Ta thikĩrĩriai karumbeta!’
No inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ
tũtigũthikĩrĩria.’

¹⁸Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai inyuĩ
ndũrĩrĩ;
rorai wega inyuĩ aira,
nĩguo mũmenye ũrĩa gũgekĩka
kũrĩ andũ akwa.

¹⁹Ta thikĩrĩria, wee thĩ:
nĩngũrehere andũ aya
mwanangĩko,
ũrĩ maciaro ma maündũ marĩa
mathugundaga,

tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩria
ndũmĩrĩri yakwa,
na nĩmaregete watho wakwa.
²⁰ Ngĩrĩ na bata ũrĩkũ na ũbumba
ũcio wa kuuma Sheba,^a
kana igwa cia mũrĩo cia kuuma
bũrũri wa kũraya?
Maruta manyu ma njino
matingĩtĩkĩrĩka;
magongona manyu
matingenagia.”

²¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩngwĩkĩra mĩhĩnga mbere ya
andũ aya.
Maithe na ariũ ao
nĩmakahĩngagwo nĩyo;
andũ a itũũra hamwe na arata
ao nĩmagakua.”

²² Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ta rorai muone, nĩ harĩ na ita
rĩroka
riumĩte bũrũri wa mwena wa
gathigathini;
rũrĩrĩ rũnene nĩ rwarahũrĩtwo
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.
²³ Manyiĩtĩte mĩguĩ na matimũ;
nĩ andũ oorũ matarĩ tha.
Mũrurumo wao magĩũka
mahaicĩte mbarathi,
nĩ ta wa ndiihũ cia iria rĩrĩa
inene;
maroka mehaarĩirie ta andũ moka
mbaara
nĩguo magũtharĩkĩre, wee
Mwarĩ wa Zayuni.”

²⁴ Nĩtũiguĩte ũhoru wa andũ acio,
namo moko maitũ nĩmorĩtwo nĩ
hinya.
Nĩtũnyiiĩtwo nĩ ruo rũnene,
ruo rũhaana ta rwa mũtumia
ũkũrũmwo.

²⁵ Mũtikoimagare mũthiĩ mĩgũnda,
kana mũthiĩ na njĩra,

nĩ ũndũ thũ iyo ĩrĩ na rũhiũ rwa
njora,
na kũrĩ na imakania irigiicĩirie
mĩena yothe.

²⁶ Inyuĩ andũ akwa, mwĩhumbei
nguo ya ikũnia,
na mwĩgaragarie mũhu-inĩ;
rĩrai na kĩgi,
ta ũrĩa mwana wa mũmwe
arĩragĩrwo,
nĩgũkorwo mwanangi ũcio
agaatũhithũkĩra o rĩmwe.

²⁷ “Wee nawe nĩngũtuĩte mũgeria
wa cuuma,
nao andũ akwa matariĩ ta
kĩgera,
nĩguo wee ũrorage
na ũthimage mĩthiĩre yao.

²⁸ Nĩ aremi momĩtie ngoro,
mathiiaa magĩcambanagia.
Mahaana o ta gĩcango na kĩgera;
othe mekaga maũndũ mathũku
mũno.

²⁹ Ihuruti nĩirahurutĩra mwaki na
hinya
nĩguo ũcine ngocorai,
no rĩrĩ, wĩra ũcio ũrarutwo wa
kũmatheria no wa tũhũ;
arĩa aaganu matirathera.

³⁰ Andũ acio marĩitagwo
betha-ĩrĩa-ĩregetwo,
nĩ ũndũ Jehova nĩamaregeete.”

Ndini ya Maheeni ndĩrĩ Kĩene

7 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire
Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩrwo
atĩrĩ: ² “Thiĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩa
nyũmba ya Jehova na ũrĩ hau wanĩrĩre
ũhoru ũyũ, uuge atĩrĩ:
“ Thikĩrĩriai ndũmĩrĩri ya Jehova,
inyuothe andũ a Juda, inyuĩ mũtoonyagĩra
ĩhingo-inĩ ici nĩguo mũgathathaiye
Jehova. ³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Garũrĩrai
mĩthiĩre yanyu o na ciiko cianyu, na nĩ
nĩngareka mũtũũre kũndũ gũkũ. ⁴ Tigai
gũikaraga mwĩhokete ndeto cia maheeni,
muge atĩrĩ, “Ĩno nĩ hekarũ ya Jehova,
ti-itherũ nĩ hekarũ ya Jehova, nĩ hekarũ

^a20 Itũũra rĩa Sheba rĩarĩ mwena wa
gũthini wa irathiĩro wa Arabia, na nĩkuo
kwarĩ na wonjoria wa ũbumba.

ya Jehova ki!" ⁵ Nĩ ùndũ-rĩ, mũngĩagĩria mũthiĩre yanyu na ciĩko cianyu biũ, na mũtuanagĩre ciira na kĩhooto mũndũ na ùrĩa ùngĩ-rĩ, ⁶ mũngĩaga kũhinyĩrĩa mũndũ wa kũngĩ, kana mwana wa ngoriai, kana mũtumia wa ndigwa-rĩ, na mwage gũitithia thakame ya mũndũ ùteehitĩe kũndũ gũkũ-rĩ, o na nĩngĩ mwage kwĩgerithia ngero nĩ ùndũ wa kũrũmĩrĩa ngai ingĩ-rĩ, ⁷ hĩndĩ ñyo nĩngareka mũtũũre kũndũ gũkũ, o gũkũ bũrũri ùyũ ndaheire maithe manyu nginya tene na tene. ⁸ No rĩrĩ, mwĩhokete ndeto cia maheeni itarĩ kĩene.

⁹ " 'Anga mũrĩiyaga na mũkooragana, na mũgatharia, na mũkehĩta na maheeni, mũgĩcinagĩra Baali ùbumba, na mũkarũmĩrĩa ngai ingĩ iria mũtooĩ, ¹⁰ na nĩngĩ mũgacooka mũgooka mũkarũgama mbere yakwa thĩĩnĩ wa nyũmba ñno ñtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, mũkoiga atĩrĩ, "Tũrĩ agĩtĩre"; mũgitĩrwo nĩguo mwĩkage maũndũ macio mothe marĩ magigi? ¹¹ Nyũmba ñno ñtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa mũmĩtuĩte ngurunga ya atunyani? No nĩ nĩndĩĩoneire maũndũ macio! Ùguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² " 'Rĩu ùkĩrai mũthiĩ Shilo, kũndũ kũrĩa ndambire gũtua gũkaro kĩa Rĩitwa rĩakwa, nĩguo mwĩonere ùrĩa ndeekire kuo nĩ ùndũ wa waganu wa andũ akwa a Isiraeli. ¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ: Rĩrĩa inyuĩ mwekaga maũndũ macio mothe, nĩ nĩndamwaragĩria kaingĩ kaingĩ, no mũtiigana kũnjĩgua; ndamwĩtire no mũtiigana kũnjĩtĩka. ¹⁴ Nĩ ùndũ ùcio, ùrĩa ndeekire kũu Shilo noguo ngeeka nyũmba ñno ñtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa, o hekarũ ñno mwĩhokete, kũndũ gũkũ ndamũheire inyuĩ o na ngĩhe maithe manyu. ¹⁵ Nĩngamũingata mwehere mbere yakwa, o ta ùrĩa ndeekire ariũ a ñthe wanyu othe, ñno andũ a Efiraimu.'

¹⁶ "Nĩ ùndũ ùcio, tĩga kũhoera andũ aya, kana ùmathaithanĩrĩre, kana ùmaarĩrĩre, o na kana ùhooe ndĩmekĩre ùndũ tondũ ndingĩgũthikĩrĩa. ¹⁷ Kaĩ wee ùtarona ùrĩa mareka kũu matũũra-ĩnĩ ma Juda, o na kũu njĩra-ĩnĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu? ¹⁸ Ciana iroina ngũ,

namo maithe mao magaakia mwaki, nao atumia magakanda mũtu, makarugĩra ngai ñrĩa ñitagwo Mũthamaki-Mũndũ-wanja wa kũũrĩa Igũrũ tũmĩgate, na maitĩre ngai ingĩ maruta ma indo cia kũnyuuo nĩguo maathirĩkie ndaakare. ¹⁹ Jehova egũkĩũria atĩrĩ: Nĩ nĩ maraathirĩkia? Githĩ andũ aya ti o ene marethũkia meconorithie?

²⁰ " 'Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Marakara na mang'ũrĩ makwa nĩmagaitĩrĩrio kũndũ gũkũ, magaitĩrĩrio mũndũ na nyamũ, na mũtĩ ya gĩthaka o na maciaro ma thĩ, namo nĩmagaakana na matikahoreka.

²¹ " 'Ùũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Thĩĩ na mbere na kuongerera maruta ma magongona manyu ma njino harĩ magongona manyu marĩa mangĩ, na mũrĩe nyama ñcio inyuĩ ene! ²² Nĩ ùndũ rĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri na ngĩmaarĩria, ndiamahere o mawatho makoniĩ maruta ma njino na magongona, ²³ no nĩndamahere rĩathanĩ rĩrĩ: Atĩrĩ, njathĩkagĩrai, na nĩ nĩngũtuĩka Ngai wanyu na inyuĩ mũtuĩke andũ akwa. Thiiagai na mũthiĩre ñrĩa yothe ndĩrĩmwathaga, nĩguo muonage maũndũ mega. ²⁴ No rĩrĩ, matiigana kũnjĩgua kana kũrũmbũiya ùhoro ùcio; handũ ha gwĩka ùguo-rĩ, maarũmĩrĩrie ùremi wa ngoro ciao njũru. Nao maacookire na thuutha, makĩaga gũthiĩ na mbere. ²⁵ Kuuma hĩndĩ ñrĩa maithe manyu moimire bũrũri wa Misiri nginya rĩu, ndĩmũtũmagĩra ndungata ciakwa cia anabii, mũthenya o mũthenya, na hĩndĩ o hĩndĩ. ²⁶ No rĩrĩ, o matiigana gũũthikĩrĩa kana kũrũmbũiya ùhoro ùcio. No nĩmoomirie ngoro ciao na makĩagana gũkĩra maithe mao.'

²⁷ "Wameera maũndũ macio mothe-rĩ, matigaagũthikĩrĩa; o na rĩrĩa ùkaameeta, matigaagwĩtĩka. ²⁸ Nĩ ùndũ ùcio, meere atĩrĩ, 'Rũrũ nĩruo rũrĩrĩ rũrĩa rũregete gwathĩkĩra Jehova Ngai waruo, o na rũkarega gũtaarwo. Ùhoro-wa-ma nĩũthirĩte; nĩũmehereire

ũkoima mĩromo-inĩ yao biũ. ²⁹ Enjwoi njuĩrĩ cianyu mũcite, mũcooke mũcakaie mũrĩ kũu tũrĩma-igũrũ kũrĩa gũtigĩtwo gũtarĩ kĩndũ, nĩ ũndũ Jehova nĩaregete na agatiganĩria rũciarĩ rũrũ arakarĩire.

Mũkuru wa Kũũraganĩrwo

³⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ, andũ aya a Juda nĩmekĩte maũndũ mooru maitho-inĩ makwa. Nĩmaigĩte mĩhianano ĩyo yao ĩrĩ magigi kũu thĩinĩ wa nyũmba ĩyo ĩitanĩtio na Rũitwa rĩakwa, makamĩthaahia. ³¹ Nĩmakĩte kũndũ gũtũũgĩru gwa Tofethi, kũu Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu, nĩguo macinagĩre aanake na airĩtu ao na mwaki kuo, ũndũ nĩ itaathanire wĩkagwo, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa meciiria-inĩ makwa. ³² Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ, mwĩmenyererei, tondũ matukũ nĩmarooka, rĩrĩa andũ matagacooka gwĩta kũndũ gũkũ Tofethi kana Gĩtuamba kĩa Beni-Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa Kũũraganĩrwo. Nĩgũkorwo kũu Tofethi nĩkuo magaathikaga andũ arĩa akuũ nginya kwage handũ hangĩthikanwo. ³³ Hĩndĩ ĩyo ciimba cia andũ acio nĩigatuĩka nyama cia kũrĩio nĩ nyoni cia rĩera-inĩ, o na nyamũ cia gĩthaka, na gũtigakorwo o na mũndũ ũmwe wa gũcirira. ³⁴ Ningĩ nĩnganiina mĩgambo ya gĩkeno na ya kũrũũhia, na mĩgambo ya gĩkeno kĩa mũhiki na mũhikania kũu matũũra-inĩ ma Juda, o na njĩra-inĩ cia Jerusalemu, nĩ ũndũ bũrũri ũcio nĩũgakira ihooru.

8 “Jehova ekuuga atĩ ihinda rĩu, mahĩndĩ ma athamaki na ma anene a Juda, na mahĩndĩ ma athĩnjĩri-Ngai na ma anabii, o na mahĩndĩ ma andũ a Jerusalemu nĩmakarutwo mbĩrĩra-inĩ ciao.” ² Makaanĩkĩrwo riũa, na mweri, na njata ciothe cia igũrũ, icio mendete na magacitungatĩra, o icio maarũmĩrĩire, na magatuĩria kĩrĩra harĩ cio, na magacihooya. Mahĩndĩ macio

matikoonganio kana mathikwo, no magaatuĩka ta rũrua rũharaganĩtio gũkũ thĩ. ³ Kũrĩa guothe ngaamathaamĩria, matigari mothe ma rũrĩrĩ rũrũ rwaganu, makeeriragĩria gũkua handũ ha gũtũũra muoyo, ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

Mehia na Kũherithio

⁴ “Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga,

“ ‘Andũ mangĩgũa thĩ-rĩ, githĩ maticookaga gũũkĩra?

Mũndũ angĩhĩtia njĩra-rĩ, githĩ ndamĩcookagĩrĩra?

⁵ Nĩ kĩ gĩtũmĩte andũ aya mathĩĩ na mbere kũũhutatĩra?

Andũ a Jerusalemu maahutatagĩra nĩkĩ?

Matũũrĩte marũmĩtie maũndũ ma maheeni, makarega gũcooka.

⁶ Nĩndĩmathikĩrĩrie wega mũno, no matiaragia ũndũ ũrĩa wagĩrĩire.

Gũtirĩ o na ũmwe wao wĩriraga waganu wake, akoiga atĩrĩ, “Njĩkĩte ũguo nĩkĩ?”

O mũndũ wao arũmagĩrĩra njĩra yake

o ta mbarathi ĩteng’erete ĩtoonye mbaara-inĩ.

⁷ Mũrũaru ũrĩ rĩera-inĩ nĩũmenyaga mahinda maguo ma gũcooka,

o nacio ndirahũgĩ, na thũngũrũrũ, na nyamĩndigi

nĩcimenyaga mahinda ma cio ma gũcooka.

No andũ akwa matiũĩ maũndũ marĩa Jehova endaga mekwo.

⁸ “Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, “Tũrĩ oogĩ,

nĩ ũndũ tũrĩ na watho wa Jehova,”

^a1 Gĩĩko gĩa kũruta mahĩndĩ mbĩrĩra kĩarĩ gĩa kuonania kwaga mũndũ gĩtũĩo o na bata.

o rîrîa karamu ka maheeni ka
aandiki-marûa
kaûgarûrite gakaûtua wa
maheeni?
⁹Andû arîa oogî nîmagaconorithio;
nîmakagega na magwatio nî
mûtego.

Kuona atî nîmareganîte na
ndûmîrîri ya Jehova,
ûûgî ûrîa makîrî naguo nî
ûrîkû?

¹⁰Nî ûndû ûcio-rî, atumia ao
nîngamaheana kûrî arûme
angî,
nayo mîgûnda yao ndîmîheane
kûrî andû ageni.
Kuuma ûrîa mûnini nginya ûrîa
mûnene,
othe nîmakoroketio nî kwenda
kwîguna;
anabii o hamwe na athînjîri-Ngai,
othe nîmaheenana.

¹¹Mohaga kîronda kîa andû akwa
taarî kîronda kîa andû
matagurarîtio mûno.
Moigaga atîrî, “Gwî thayû, gwî
thayû,”
o rîrîa gûtarî thayû.

¹²Hihi nîmaconokaga nî mûtugo
ûcio wao ûrî magigi?
Aca, maticonokaga o na hanini;
o na matîrî rûkobe.
Nî ûndû ûcio o nao makaagûanîra
na arîa makaagûa;
nîmakarûndwo rîrîa
makaaherithio,
ûguo nîguo Jehova ekuuga.

¹³“Jehova ekuuga atîrî,
nînganina magetha mao,
mîthabibû ndîgaakorwo îrî na
thabibû.
Gûtikagîa na ngûyû mîkûyû-inî,
namo mathangû mayo
nîmakahooha.
Kîndû kîrîa gîothe ndîmaheete
nîmagatunywo.’ ”

¹⁴“Tûikarîte haha nîkî?
Cookanîrîrai hamwe!

Nîtûûrei, tûtoonye matûûra marîa
mairigîrwo na hinya
tûgakuîre kuo!

Nîgûkorwo Jehova Ngai witû nîwe
ûtwathîrîrie gîkuû,
agatûhe maaî maroge tûnyue,
nî ûndû nîtûmwîhîrie.

¹⁵Tûtûûrite twîrîgîrîre atî
nîgûkûgîa thayû,
no gûtirî ûndû mwega
ûtûkorete,

tûkerîgîrîra ihinda rîa kûhonio,
no rîrî, no kîmako kîonekaga.

¹⁶Mûtîihîre wa mbarathi cia thû
ûraiguu kuuma Dani;
mbarathi ciao cia njamba irania
bûrûri wothe ûkainaina.

Mookîte kûrîa
bûrûri na kîrîa gîothe kîrî kuo,
na marîe itûûra inene na arîa
othe matûûraga kuo.”

¹⁷“Atîrîrî, nîngamûrehithîria nyoka
îrî thumu gatagatî kanyu,
ndîmûrehithîrie ndûira iria
itangîhoorereka,
nacio nîkamûrûma,”
ûguo nîguo Jehova ekuuga.

¹⁸Wee ûûhooreragia rîrîa ndî na
kîeha-rî,
ngoro yakwa nîringîkîte.

¹⁹Ta thîkîrîria kîrîro kîa andû akwa
marî bûrûri wa kûraya:
“Atîrîrî, githî Jehova ndarî kûu
Zayuni?
Mûthamaki wakuo-rî, kaî
atatûûraga kuo?”

“Nî kî gîtûmîte maathîrîkie nîguo
ndaakare
na ûndû wa mîhianano îyo yao
methondekeire,
makandakaria na mîhianano
îyo yao ya kûngî îtarî
kîene?”

²⁰“Thinda rîa magetha nîrîhîtûku,
nayo hîndî ya riûa îgathira,
na tûtîhonoketio.”

²¹ Kuona atĩ andũ akwa
nĩmahehenjetwo-rĩ, o na nĩĩ
ndĩmũhehenje;
nĩndĩracaaya na nĩnyĩtĩtwo nĩ
kĩmako kĩnene.

²² Kaĩ gũtarĩ ndawa kũu Gileadi?^a
Gũtirĩ mũthondekani kuo?
Irona cia andũ akwa
cikiagĩte kũhona nĩkĩ?

9 ¹ Naarĩ korwo mũtwe wakwa nĩ
itherũkiro rĩa maaĩ,
namo maitho makwa nĩ gĩthima
kĩa maithori!

Ingĩrĩraga mũthenya na ũtukũ,
ngĩrĩrĩra andũ akwa arĩa
moragĩtwo.

² Naarĩ korwo ndĩ na nyũmba
ya kũrarĩrĩtwo nĩ agendi kũu
werũ-inĩ,
nĩgeetha ndige andũ akwa,
thiĩ ndĩmeherere;
nĩ ũndũ othe nĩ itharia,
othe nĩ gĩkundi kĩa andũ
matangĩhoheka.

³ “Mahacaga nĩmĩ ciao
magacitua ta ũta wa gũikia
ndeto cia maheeni.
Ūhootani ũrĩa marĩ naguo
bũrũri-inĩ,
nduumanĩte na ũhoru wa ma.
Moimaga rĩhĩa-inĩ rĩmwe
magatoonya rĩhĩa-inĩ rĩrĩa
rĩngĩ;
na matinjũũĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴ “Mwĩhũgei arata anyu;
mũndũ ndakehoke mũrũ wa
nyina.
Nĩgũkorwo mũrũ wa nyina na
mũndũ nĩ mũheenanĩa,
na mũrata wa mũndũ nĩ
mũcambanĩa.

⁵ Mũrata aheenagĩa mũratawe,
na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
waragĩa ũhoru wa ma.

Maarutĩte nĩmĩ ciao kwaria ndeto
cia maheeni;
menogagĩa na mĩhang’o o ya
kwĩhĩa.

⁶ Wee ũtũũraga ũrigiicĩurio nĩ
maheeni,
nao aheenanĩa acio nĩmaregete
kũmenyana na nĩĩ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ Tondũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-
Wotho ekuuga ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩngamagerĩa, na
ndĩmatherie na mwakĩ,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩatĩa ũngĩ ingĩũka
nĩ ũndũ wa mehĩa ma andũ
akwa?

⁸ Nĩmĩ ciao itariĩ ta mĩguĩ ya
kũũragana;
no ndeto cia maheeni ciaragĩa.
O mũndũ aaragĩrĩa ũrĩa ũngĩ
ndeto cia thayũ na kanua
gake,
no ngoro-inĩ yake-rĩ, aikaraga
amwambĩire mũtego.”

⁹ Jehova ekũũria atĩrĩ,
“Anga ndakĩaga kũmaherithĩa
nĩ ũndũ wa maũndũ macio?
Anga ndakĩaga kwĩrĩhĩa
harĩ rũrĩrĩ ta rũrũ?”

¹⁰ Nĩngũrĩra na ngirĩke nĩ ũndũ wa
irĩma,
o na njakaye nĩ ũndũ wa
ũrĩthio wa werũ.
Nĩgũkirĩte ihooru na gũkaaga
mũndũ ũngĩtuĩkanĩrĩa kuo,
na mwanio wa ng’ombe
ndũraiguĩka kuo.
Nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia
gĩthaka
nĩciũrĩte, igeethĩra.

¹¹ “Ngaatua itũũra rĩa Jerusalemu
hĩba ya mahiga,
gũtuĩke kũndũ gwa gũtũũrwo nĩ
mbwe;
namo matũũra ma Juda
nĩngamaharagania,
kwage mũndũ o na ũmwe
ũngĩtũũra kuo.”

^a22 Bũrũri wa Gileadi nĩwoĩkaine nĩ ũndũ
wa indo cia mũtararĩko mwega, o na mĩtĩ
ya ndawa (Kĩam 37:25).

¹² Rĩu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ mũũgĩ ũngĩtaũkĩrwo nĩ ũhoro ũyũ? Nũũ hihi ũtaarĩtwo nĩ Jehova nĩguo atũtaarĩrie? Nĩ kĩ gĩtũmĩte bũrũri ũyũ wanangwo na ũgakira ihooru, ũgatuĩka ta werũ mũtheri nginya gũkaaga mũndũ ũngĩtuĩkania kuo?

¹³ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Gĩtũmi nĩ tondũ nĩmatirikire watho wakwa ũrĩa ndaamaheire; matinjathĩkĩire, o na kana makarũmĩrĩra watho wakwa. ¹⁴Handũ ha ũguo, o maarũmĩrĩire ũremi wa ngoro ciao, na makarũmĩrĩra Mabaali, o ta ũrĩa maithe mao maamonereirie.”

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli ekuuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, nĩngũtũma andũ aya marĩe irio ndũrũ, na manyue maaĩ marĩ na thumu.

¹⁶ Nĩngũmahurunja ndũrĩrĩ-inĩ iria o ene matooĩ, o na kana maithe mao, njooke ndĩmaingatithie na rũhiũ rwa njora nginya ndĩmaniine biũ.”

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ:

“Mwĩcũraniei rĩu! Ītai atumia arĩa marĩraga makĩgirĩkaga moke;”

tũmanĩrai atumia arĩa oogĩ mũno thĩinĩ wao moke.

¹⁸ Nĩmeerwo moke narua, matũrĩrĩre nginya maitho maitũ maiyũre maithori, nacio imone cia maitho maitũ inyũrũrũkie maithori ta tũrũũĩ.

¹⁹ Mũgambo wa andũ maragirĩka nĩũraiguuo kuuma Zayuni: ‘Hĩ, kaĩ rĩu tũrĩ aanange-ĩ! Kaĩ nĩtũconorithĩtio mũno-ĩ! No nginya tuume bũrũri witũ, tondũ nyũmba ciitũ nĩcimomoretwo.’ ”

²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ atumia aya, ta thikĩrĩriai kiugo kĩa Jehova; hingũrai matũ manyu mũigie ciugo cia kanua gake. Oniai airĩtu anyu kũgirĩka; o mũndũ nĩarute ũrĩa ũngĩ gũcakaya.

²¹ Gĩkuũ kĩambatĩte gĩgaatoonyera ndirica-inĩ ciitũ, na gĩgatoonya nyũmba ciitũ iria ciirigĩrwo na hinya, nĩkĩniinĩte ciana ciitũ kũu barabara-inĩ cia itũũra, o na aanake aitũ makaniinwo kuuma kũu ihaaro-inĩ.

²² Meere ũũ, “Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Ciimba cia andũ nĩikaragana ta rũrua rũrĩ mũgũnda, na ta itira iria itinĩtio igatigwo na thuutha nĩ mũgethi, itarĩ na mũndũ wa gũcicookanĩrĩa.’ ”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Mũndũ ũrĩa mũũgĩ-rĩ, nĩatige kwĩgaatha nĩ ũndũ wa ũũgĩ wake,

kana mũndũ ũrĩa ũrĩ na hinya egaathe nĩ ũndũ wa hinya ũrĩa arĩ naguo, o na kana gĩtonga kĩigathe nĩ ũndũ wa ũtonga wakĩo,

²⁴ no rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkwĩgaatha, nĩegaathe nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ:

atĩ we nĩataũkĩrwo na akamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova,

ũrĩa wĩkaga maũndũ ma ũtugi, na ngatuanĩra ciira kĩhooto na ngarũmia ũthingu gũkũ thĩ, nĩ ũndũ maũndũ macio nĩmo ngenagio nĩmo,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaaherithia andũ othe arĩa marũite o mũrĩ yao iiki, ²⁶ nao nĩ andũ a bũrũri wa Misĩri, na a Juda, na a

¹⁷ Gĩtũmi kĩa acakai a kũrĩhwo kĩarĩ gĩa gũteithia arĩa makuĩrĩrwo marĩre na macakae.

Edomu, na a Amoni, na a Moabi, na ariā othe matūūraga werū-ini kūdū kūraya. Nīgūkorwo andū a ndūrīri ici ciothe ti aruu kūna, o na andū a nyūmba yothe ya Isiraeli matiruūte ngoro.”

Ngai na Mīhianano ya Kūhooywo

10 Ta thikīrīriai mūigwe ūhoro ūriā Jehova ekūmwīra, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli. ²Jehova ekuuga atīrī:

“Tigai kwīruta mīthiire ya ndūrīrī,
kana mūguoyohio nī morirū ma
kūūrīa igūrū,
o na gūtuika ndūrīrī icio
nīguoyohetio nīmo.

³Nīgūkorwo mītugo ya andū acio
ndīrī kiene:

matemaga mūtī mūtītū,
ūkarutīrwo wīra nī bundi,
akawacūhia na ithanwa rīake.

⁴Maūgemagia na betha na thahabu;
maūhūūragīrīra na mīcumarī
na nyondo
ndūkae kwenyenya.

⁵Ūtariī ta kīndū gīa kūhahūra
nyamū gīthecereirwo mūtī
mūgūnda-inī wa marenge,
mīhianano yao ndīngīhota
kwaria;

ningī no nginya īkuuo,
tondū ndīngīhota gwītware.
Mūtikanamītīgīre;
ndīngīhota gwīka ūūru
o na kana gwīka wega o na
ūrīkū.”

⁶Atīrīrī, gūtīrī ūngī ūtariī tawe,
Wee Jehova;
Wee ūrī mūnene,
narīo rītwa rīaku nī rīrī ūhoti
mūnene.

⁷Nūū ūtangīgwītīgīra,
Wee mūthamaki wa ndūrīrī?
Wee nowe wagīrīre gwītīgīrwo.
Thiīnī wa andū ariā othe oogī a
ndūrīrī,
o na mothamaki-inī mao mothe,
gūtīrī ūngī ūhaana tawe.

⁸Acio othe-rī, matiīciiragia, no nī
akīngu;
mataaragwo nī mīhianano itarī
kiene o irīa ithondeketwo
na mītī.

⁹Igemagio na betha irīa hūūre
irūtītwo Tarishishi,
na thahabu irūtītwo Ufazu.
Kīndū kīu gīthondeketwo na moko
ma bundi, na ma mūturi wa
thahabu

gīcookaga gīkahumbīrwo na
rangi wa bururu na wa
ndathi,
ciothe ithondeketwo nī andū
ariā oogī na wīra ūcio.

¹⁰No Jehova nīwe Ngai ūriā wa ma;
nīwe Ngai ūriā ūrī muoyo,
o na mūthamaki ūriā ūtūūraga
tene na tene.

Rīrīa arakarīte-rī, thī
nīthingithaga,
nacio ndūrīrī itingītiiria
mang’ūrī make.

¹¹“Meerei atīrī, ‘Ngai icio itoombire
igūrū na thī, nīgathira gūkū thī, na
ithire kūriā guothe gūtambūrūkīirio
matu mairū.’ ”

¹²No rīrī, nī Ngai wombire thī na
hinya wake;
akīhaanda thī na ūūgī wake,
na agītambūrūkīa matu mairū
na ūndū wa ūmenyo wake.

¹³Hīndī irīa we agūūthūka-rī, maaī
marīa marī igūrū matu-inī
nīmarurumaga;
nīwe ūtūmaga thaātū waambate
na igūrū uumīte ituri ciothe
cia thī.

Atūmaga rūheni rūūke rūrehanīte
na mbura,
na akarehithia rūhuho ruumīte
makūmbī-inī make.

¹⁴Andū othe nīmagīte meciiria na
makaaga ūūgī;
nake mūturi wa thahabu o
wothe nīaconorithītio nī
mīhianano iyo yake.

Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake ya
gwĩturĩra nĩ ya maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩĩnĩ wayo.

¹⁵Ndĩrĩ kĩene, nĩ ya kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio
rĩakinya-rĩ, nĩgathira biũ.

¹⁶We ũcio Rũgai rwa Jakubu
ndatarĩĩ tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa
indo ciothe,
o hamwe na Isiraeli mũhĩrĩga
ũrĩa, eegwatĩire ũtuĩke igai
rĩake,

Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
nĩrĩo rĩitwa rĩake.

Mwanangĩko ũrĩa Ũroka

¹⁷Ohai mĩrigo yanyu mũthaame
bũrũri ũyũ,
inyuĩ arĩa mũtũũrĩte
mũrigiĩcĩrĩo nĩ thũ.

¹⁸Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ihinda rĩrĩ nĩrĩo ngũikia
andũ arĩa othe matũũraga
bũrũri ũyũ ta maikĩtio na
kĩgũtha;
Nĩngũmarehithĩria mĩnyamaro,
nĩgeetha manyiitwo mĩgwate.”

¹⁹Wũĩ-ĩiya-wakwa, nĩ ũndũ wa itihia
rĩrĩa ndiihĩtio-ĩ!
Ironda ciakwa itingĩhona!
No ngũcookeria ũhoru ngiuga
atĩrĩ,

“Ũyũ nĩ mũrimũ wakwa, na no
nginya ndĩũkirĩrĩrie.”

²⁰Hema yakwa nĩyanangĩtwo,
nayo mĩkanda yayo yothe
ĩgatuĩkanga.

Ariũ akwa nĩmanjehereire
magethĩra na rĩu matikĩrĩ
ho;

rĩu gũtirĩ mũndũ mũtigaru wa
kwamba hema yakwa,
o na kana wa gũtambũrũkia
mataama mayo.

²¹Arĩithi matiĩciiragia,
na matituĩragia ũhoru harĩ
Jehova;

nĩ ũndũ ũcio matigaacagĩra,
nacio ndũũru ciao ciothe cia
mbũri nĩihurunjũkĩte.

²²Ta thikĩrĩraiai! Nĩtũrakinyĩrio
ũhoru, tũkeerwo atĩrĩ,
kũrĩ na gacagaca nene kuuma
bũrũri wa mwena wa
gathigathini!

Gacagaca ĩyo nĩgatũma matũũra
ma Juda makire ihooru,
ĩtũme matuĩke ma gũtũũragwo
nĩ mbwe.

Ihooya rĩa Jeremiah

²³Atĩrĩrĩ Wee Jehova, nĩnjũũ atĩ
muoyo wa mũndũ ti wake
we mwene;

mũndũ we mwene ti we
ũrũngagĩrĩria makinya
make.

²⁴Atĩrĩrĩ Wee Jehova, herithia, no
ũherithie na kĩhooto;
ndũkaherithie ũrĩ na marakara,
ndũkae kũniina nduĩke kĩndũ
hatarĩ.

²⁵Itũrũrĩra ndũrĩrĩ iria itakũũ
mang’ũrĩ maku,
ũmaitũrũrĩre andũ arĩa
matakayagĩra rĩitwa rĩaku.
Nĩ ũndũ-rĩ, nĩmahukĩtie Jakubu;
mamũhukĩtie biũ,
naguo bũrũri wake
makawananga.

Andũ a Juda Gũthũkia Kĩrĩkanĩro

11 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire
Jeremia yumĩte harĩ Jehova: ²“Ta
thikĩrĩria mohoro ma kĩrĩkanĩro gĩkĩ,
ũcooke ũhe andũ a Juda o na andũ arĩa
matũũraga Jerusalemu ũhoru wamo.
³Meere atĩrĩ, ũũ nĩguo Jehova, Ngai
wa Isiraeli ekuuga: ‘Atĩrĩrĩ, kũgwatwo
nĩ kĩrumi, nĩ mũndũ o wothie ũrĩa
ũtaathĩkagĩra mohoro marĩa marĩ
kĩrĩkanĩro-inĩ gĩkĩ; ⁴namo nĩ mohoro
marĩa ndaathire maithe manyu rĩrĩa
ndaamarutire bũrũri wa Misiri,
ngĩmaruta kũu icua-inĩ rĩa gũtwekia
igera.’ Ngĩmeera atĩrĩ, ‘Njathĩkagĩrai
na mũhingagie maũndũ marĩa mothe

ndimwathite, na inyuĩ nĩmũgũtuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wanyu. ⁵ Hĩndĩ ĩyo, nĩ na Nĩ nĩngahingia mwĩhĩtwa ũrĩa ndehĩĩre maithe manyu, atĩ nĩngamahe bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, na nĩguo bũrũri ũyũ mwĩgwatĩre ũmũthĩ.”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrotuĩka ũguo, Jehova.”

⁶ Jehova aanjĩĩre atĩrĩ, “Hunjanĩriai mohoro macio mothe matũũra-inĩ ma Juda o na kũu barabara-inĩ cia Jerusalemu, ũmeere atĩrĩ: ‘Thikĩrĩriai mohoro ma kĩrĩkanĩro gĩkĩ na mũmarũmagĩrĩre. ⁷ Kuuma hĩndĩ ĩrĩa ndaarutire maithe manyu kũu bũrũri wa Misiri, nginya ũmũthĩ, ndũũrite ndĩmakaanagia o hĩndĩ o hĩndĩ, ngameera atĩrĩ, “Njathĩkagĩrai.” ⁸ No matiigana kũnjigua kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio; handũ ha gwĩka ũguo, o maarũmĩrĩre ũremi wa ngoro ciao thũku. Nĩ ũndũ ũcio na nĩ ngĩmarehithĩria irumi ciothe cia kĩrĩkanĩro kũu ndaamaathite marũmagĩrĩre no-o makĩaga gũkĩhingia.’”

⁹ Ningĩ Jehova akĩnjĩira atĩrĩ, “Nĩ harĩ ndundu ya njũkanĩrĩro ĩthugundĩtwo thĩinĩ wa andũ a Juda, o na thĩinĩ wa andũ arĩa matũũraga Jerusalemu.

¹⁰ Nĩmacookereire mehia ma maithe mao ma tene, arĩa maaregire kũigua ndeto ciakwa. Nĩmarũmĩrĩre ngai ingĩ nĩgeetha macitungatĩre. Nyũmba cieri, ya Isiraeli na ya Juda, nĩthũkĩtie kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe mao ma tene. ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩngũmarehithĩria mwanangĩko matangĩhota kũũrĩa. O na mangĩkaangaĩra, ndikamathikĩrĩa.

¹² Andũ a matũũra ma Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmagathiĩ gũkaĩra ngai icio macinagĩra ũbumba, no itikamateithia o na hanini hĩndĩ ĩrĩa magaakorwo nĩ mwanangĩko. ¹³ Wee Juda-rĩ, ũrĩ na ngai nyingĩ o ta ũrĩa matũũra maku maigana, na igongona iria ũhaandĩte cia gũcinĩra ngai ĩyo ya thoni ĩtagwo Baali ũbumba nĩ nyingĩ o ta barabara cia Jerusalemu.’

¹⁴ “Tiga kũhoera andũ aya, kana ũmathaithanĩrĩre, o na kana ũmaarĩrĩre, tondũ ndikamathikĩrĩa hĩndĩ ĩrĩa makaangaĩra marĩ mĩnyamaro-inĩ.

¹⁵ “Mwendwa wakwa nĩ atĩa areka thĩinĩ wa hekarũ yakwa, o agĩthugundaga maũndũ mooru na andũ aingĩ? Anga nyama iria nyamũre cia kĩgongona-inĩ ciahota kũgirĩrĩa iherithia rĩaku? Amu ũgĩkenaga rĩrĩa ũgwĩka maũndũ maku ma waganu.”

¹⁶ Jehova, akũheete rĩĩtwa atĩrĩ: Mũtamaĩyũ mũruru mwega ũrĩ na maciaro mathaka makĩoneka. No rĩrĩ, nĩekũũgwatia mwaki, aũcine na mũrurumo wa kĩhuhũkanio kĩnene, nacio honge ciagua ciunĩkange.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o ũcio wakũhaandire wee, nĩwe ũgũtuĩrĩre ũkorwo nĩ mwanangĩko, tondũ rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli na andũ a nyũmba ya Juda nĩmekĩte maũndũ mooru, makaandakaria nĩ ũndũ wa gũcinĩra Baali ũbumba.

Ndundu ya gũũkĩrĩa Jeremia

¹⁸ Nĩndamenyire ndundu yao njũru nĩ ũndũ Jehova nĩanguũrĩrie, nĩgũkorwo o ihinda rĩu nĩanyonirie ũrĩa meekaga. ¹⁹ Nĩ ndatariĩ ta gatũrũme kahooreri koimagarĩtio gagathĩnjwo; ndiamenyaga atĩ nĩmathugundĩte kũnjika ũũru, makiugaga atĩrĩ,

“Nĩtwanangei mũtĩ ũyũ na maciaro maguo; nĩtũmũniinei oime bũrũri-inĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgeetha rĩĩtwa rĩake rĩtikanacooke kũririkanwo o rĩ, o rĩ.”

²⁰ No rĩrĩ, Wee Jehova

Mwene-Hinya-Wothe, o wee
 ūtuaga ciira na kīhooto
 na ūkoiruuria maūndū ma
 ngoro na ma meciiria-rī,
 reke ndīonere wee mwene
 ūkīndīhīria harī andū aya,
 nīgūkorwo wee nīwe
 ndekereirie maūndū
 makwa mothe.

²¹“Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Jehova
 ekuuga ūhorō-inī ūkonī andū a
 Anathothu, acio marenda gūkūruta
 muoyo, makoiga atīrī, ‘Tiga gūcooka
 kūratha mohoro ūkīgwetaga rīitwa
 rīa Jehova, nīgeetha tūtīgakūūrage
 na moko maitū’; ²²nī ūndū ūcio,
 Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
 atīrī: ‘Nīngamaherithia. Aanake ao
 makoorage wo na rūhiū rwa njora,
 nao ariū ao na aarī ao moorage wo nī
 ng’aragu. ²³Gūtīrī mūndū o na ūmwe
 wao ūgaatigara, tondū nīngarehithīria
 andū a Anathothu mwanangīko mwaka-
 inī ūrīa makaaherithio.’ ”

Mateta ma Jeremiah

12 Atīrīrī, Wee Jehova ūtūūraga
 ūnduagīra ciira na kīhooto
 rīrīa rīothe ndarehe ciira mbere
 yaku.

No rīrī, no nyende twaranīrie
 nawe ūndū ūkonī kīhooto
 gīaku:

Nī kī gītūmaga mūthiire wa
 mūndū ūrīa mwaganu
 ūgaacīre?

Nī kī gītūmaga andū arīa
 matarī wītīkio matūūre
 megangarīte?

²Ūmahaandīte, nao makagīa na
 mīri;
 makūruga na magaciara
 maciaro.

Ūgwetagwo hīndī ciothe nī tūnua
 twao,

no meciiria ma ngoro ciao marī
 haraaya nawe.

³No rīrī, Wee Jehova nīūnjūū;
 nīwe ūnyonaga na ūkoiruuria

meciiria makwa ūndū
 ūgūkonī.

Maguucūrurie ta ng’ondū irathī
 gūthīnjwo!

Maamūre ūmetererie mūthenya
 wao wa kūrագwo!

⁴Nī ihinda rīgana atīa būrūri
 ūgūtūūra ūng’arīte,

nayo nyeki mīgūnda-inī yothe
 iikare ihoohete?

Tondū andū arīa matūūruga kuo
 nī andū aaganu-rī,

nyamū na nyoni nīithirīte.

Ningī, andū acio maroiga atīrī,

“Ndakoona ūrīa tūkaarīkīrīria.”

Icookio rīa Ngai

⁵“Angīkorwo nīūteng’eranītie na
 andū marathī na magūrū

nao magakūhūmia-rī,
 wakīhota atīa gūcindana na
 mbarathi?

Angīkorwo nīūhīngagwo
 ūkīgerera būrūri ūrī
 thayū-rī,

ūgaakīhota atīa gūtūrīkania
 ihinga iria irī hūgūrūrū-inī
 cia Jorodani?

⁶Ariū a maitūguo, na andū a
 nyūmba ya thoguo-rī,
 o nao nīmagūkunyañire;
 nīmanīrīre na mūgambo
 magūūkīrīre.

Ndūkae kūmeehoka,
 o na mangīaria wega waku atīa.

⁷“Nī nīngūtīrika nyūmba yakwa,
 na ndiganīrie igai rīakwa;
 nīngūneana ūrīa nyendete
 moko-inī ma thū ciake.

⁸Igai rīakwa rītūikīte
 ta mūrūthi ūrī gīthaka-inī harī
 nī.

Nīkūrarama ūndaramīre,
 nī ūndū ūcio ngaūthūūra.

⁹Githī igai rīakwa rītūikīte
 ta nyoni ndīa-nyama īrī maroro
 harī nī,
 īrīa nyoni iria ingī ndīa-nyama

ĩthiũrũrũkagĩria
ikamĩtharĩkĩra?

Thiĩ ũkonganie nyamũ ciothe cia
gĩthaka;
cirehe imatambuure.

¹⁰Arĩithi aingĩ nĩmakananga
mũgũnda wakwa wa
mĩthabibũ,
na marangĩrĩrie mũgũnda
wakwa;
nĩmagatũma mũgũnda wakwa
ũrĩa mwega

ũtuĩke rũng'ũrĩ rũkirĩte ihooru.

¹¹Magaatũma gũkire ihooru,
gũtuĩke kũndũ kũng'aru na
gũkirĩte ihooru maitho-inĩ
makwa;

bũrũri ũcio wothe nĩũgathũkangio
nĩ ũndũ gũtirĩ mũndũ
wakũũrũmbũiya.

¹²Werũ-inĩ guothe kũrĩa gũtũũgĩru
aniinani nĩkuo makaiyũra,
nĩgũkorwo rũhiũ rwa njora rwa
Jehova nĩrũkaniinana

kuuma gĩturi kĩmwe kĩa bũrũri
nginya kĩrĩa kĩngĩ;
gũtigakorwo mũndũ o na ũrĩkũ
ũgaakorwo na thayũ.

¹³Makaahandaga ngano, makagetha
mũigua;

makeenogia na matione kĩndũ.
Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, conokerai
magetha manyu,
tondũ wa marakara mahiũ ma
Jehova."

¹⁴Jehova ekuuga atĩrĩ: "Ha ũhoru wa
andũ acio aaganu maandigĩcĩirie, o acio
matunyaga andũ akwa a Isiraeli igai rĩrĩa
ndaamaheire-rĩ, nĩngamamunya kuuma
mabũrũri mao, na munye nyũmba ya
Juda yume gatagatĩ kao. ¹⁵No rĩrĩ, thuutha
wa kũmamunya nĩngacooka ndĩmaiguĩre
tha na njookie o ũmwe wao igai-inĩ
rĩake mwene, bũrũri-inĩ wake kiũmbe.

¹⁶Nĩngĩ mangĩkeruta wega mĩthiũre ya
andũ akwa na mehĩte makĩgwetaga
rĩitwa rĩakwa moige atĩrĩ, 'Ti-itherũ
o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo,' o
ta ũrĩa maarutire andũ akwa hĩndĩ

ĩmwe kwĩhĩta makĩgwetaga rĩitwa rĩa
Baali-rĩ, hĩndĩ iyo nao nĩmakahaandwo
marũme wega gatagatĩ ka andũ akwa.
¹⁷No rĩrĩ, rũrĩrĩ o na rũrĩkũ rũngĩkaaga
kũnjigua-rĩ, nĩngarũmunya na mĩri na
ndĩrũniine biũ," ũguo nĩguo Jehova
ekuuga.

Mũcibi wa Gatani

13 Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: "Thiĩ
wĩgũrĩre mũcibi wa gatani, wĩohe
njohero, no ndũkareke ũhutanie na
maaĩ." ²Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũra mũcibi, o
ta ũrĩa Jehova aanjathĩte njĩke, ngĩwĩoha
njohero.

³Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩkĩnginyĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ ngĩrwo
atĩrĩ, ⁴"Oya mũcibi ũcio ũraagũrĩre,
o ũcio wĩohete njohero, ũũkĩre o rĩu
ũthiĩ ũkinye Rũũĩ rwa Farati, ũũhithe
mwatũka-inĩ wa rwaro rwa ihiga." ⁵Nĩ
ũndũ ũcio ngĩthiĩ ngĩũhitha kũu Rũũĩ-
inĩ rwa Farati, o ta ũrĩa Jehova anjĩrĩte
njĩke.

⁶Matukũ maingĩ maathira Jehova
akĩnjĩra atĩrĩ, "Rĩu ũkĩra ũthiĩ ũkinye
Rũũĩ-inĩ rwa Farati, woe mũcibi ũrĩa
ndakwĩrĩre ũkaũhithe kuo." ⁷Nĩ ũndũ
ũcio ngĩthiĩ kũu rũũĩ-inĩ rwa Farati,
ngĩthikũria mũcibi ũcio ngĩũruta harĩa
ndaaũhithĩte, no rĩrĩ, nĩwabuthĩte
ũkaaga kiene biũ.

⁸Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ⁹"Jehova
ekuuga atĩrĩ: 'Ũguo nĩguo ngaaniina
rũtũrĩko rwa Juda o na rũtũrĩko rũnene
rwa Jerusalemu. ¹⁰Andũ aya aaganu, aya
maregete kũigua ũhoru wakwa, o aya
marũmagĩrĩra ũremi wa ngoro ciao,
makoima ngai ingĩ thuutha macitungatĩre
na macihooye-rĩ, magaatuĩka ta mũcibi
ũcio, mage kiene biũ! ¹¹Nĩgũkorwo o
ta ũrĩa mũcibi wĩohagwo njohero ya
mũndũ, ũguo nĩguo ndeohire nyũmba
yothē ya Isiraeli na nyũmba yothē ya
Juda, nĩgeetha matuĩke andũ akwa kũna,
nĩguo ndĩgĩire na ngumo, na ngumagio
na ngaheagwo gĩtĩio. No rĩrĩ, matiigana
gũthikĩrĩria,' ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mondo cia Ndibei

¹² “Meere atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga: Mondo o yothe ya ndibei yagĩrĩire nĩkũiyũrio ndibei.’ Nao mangĩgaakũũria atĩrĩ, ‘Ithuĩ tũtũĩ atĩ mondo o yothe ya ndibei nĩyagĩrĩire kũiyũrio ndibei?’ ¹³ Hĩndĩ ĩyo ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngũiyũria arĩa othe matũũraga bũrũri ũyũ na ũrĩũ, o hamwe na athamaki acio maikaragĩra gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi, na athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na arĩa othe matũũraga Jerusalemu. ¹⁴ Nĩngamahũũrithania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, hũũrithanie maithe na ciana o ũndũ ũmwe, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. Ndikamaiguĩra tha, kana ndĩmacaaĩre o na kana ngĩe na kĩahe atĩ nĩguo njage kũmaniina.’ ”

Kwĩhĩtĩrwo Gũtahwo

¹⁵ Thikĩrĩriai na mũtege matũ, tigai gwĩtĩia, nĩgũkorwo Jehova nĩarĩtie. ¹⁶ Goocai Jehova Ngai wanyu atanarehe nduma, na mbere ya magũrũ manyu mahĩngwo kũu irĩma-inĩ kũragĩa nduma. Inyuĩ mwĩrĩgĩrĩire ũtheri, nowe-rĩ, nĩakaũgarũra ũtuĩke nduma ndumanu, aũgarũre ũtuĩke ta kĩahe kĩnene. ¹⁷ No rĩrĩ, mũngĩaga kũigua, ndĩrĩrĩragĩra hitho-inĩ nĩ ũndũ wa mwĩtĩio wanyu; maithe makwa makaarĩra na ruo, ngĩitaga maithori, nĩ ũndũ rũũru rwa Jehova nĩrũgũtahwo. ¹⁸ ĩra mũthamaki o na nyina wa mũthamaki atĩrĩ, “Harũrũkai mume itĩ-inĩ cianyu cia ũthamaki, nĩgũkorwo tanji icio cianyu irĩ riiri nĩcikũgũa kuuma mĩtwe-inĩ yanyu.”

¹⁹ Matũũra manene ma kũu Negevu nĩmakahingwo, na gũtikagĩa mũndũ ũkaamahingũra. Andũ othe a Juda nĩmagatahwo matwarwo bũrũri ũngĩ, magaatahwo matwarwo othe biũ.

²⁰ Tiirai maitho muone andũ acio marooka moimĩte mwena wa gathigathini. Rũũru rũrĩa wehokeirwo rwa ng’ondũ rũrĩa ũretũĩaga naruo-rĩ, rũkĩrĩ ha?

²¹ Ũkoiga atĩa rĩrĩa Jehova akaanenehia andũ arĩa watuĩte athiritũ aku nĩguo matuĩke a gũgwathaga? Githĩ ndũkanyitwo nĩ ruo rũnene, ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo?

²² Nawe ũngĩkeyũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte maũndũ macio mangore?”

Nĩũkamenya atĩ magũkorete nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ, na nĩkĩo ũtarũrĩrwo nguo ciaku, naguo mwĩrĩ waku ũgathũkio.

²³ Mũkushi ahota kũgarũra gĩkonde kĩa mwĩrĩ wake, o na kana ngarĩ ĩgarũre maroro mayo?

O na inyuĩ mũtingĩhota gwĩka wega, nĩ ũndũ nĩ mwamenyerire gwĩka ũũru.

²⁴ “Nĩ ngaakũhurunja o ta ũrĩa mũũngũ ũmbũragwo nĩ rũhuho rwa werũ-inĩ.

²⁵ Rĩu nĩrĩo igai rĩaku, rũgai rũrĩa ngũtuĩrĩire,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga, “tondũ nĩũrganĩrwo nĩ nĩ, ũkehoka ngai cia maheeni.

²⁶Nĩngakũguũria nguo ikũhumbĩre
ũthiũ

nĩguo njaga yaku yoneke:

²⁷ũtharia waku o na mĩito ĩrĩa
wanagĩria,

o na ũmaraya waku ũrĩa ũtarĩ
thoni!

Nĩndĩĩoneire ciiko ciaku cia
ũũra-thoni

kũu tũrĩma-inĩ na mĩgũnda-inĩ.

Kaĩ ũrĩ na haaro, wee

Jerusalemu-ĩ!

Ūgũtũũra wĩthaahĩtie
nginya-rĩ?”

Kwaga Mbura, Ng'aragu, na Rũhiũ rwa Njora

14 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia
ĩkonĩ ihinda rĩrĩa kwagĩte
mbura:

²“Bũrũri wa Juda nĩũracakaya,
namo matũũra makuo
makoowo nĩ hinya;

nĩmararĩrĩa bũrũri,
nakĩo kĩrĩro nĩkĩambatĩte na
igũrũ kiumĩte Jerusalemu.

³Andũ arĩa marĩ igweta maratũma
ndungata ciao igatahe maaĩ;
irathĩ marĩma-inĩ ikaaga maaĩ.
Iracooka na ndigithũ itarĩ kĩndũ;
ikehumbĩra mĩtwe iconokete na
ikuĩte ngoro.

⁴Thĩ nĩyatũkangĩte,
nĩ ũndũ gũtirĩ mbura yurĩte
bũrũri-inĩ,
arĩmi nao magakua ngoro,
makehumbĩra mĩtwe.

⁵O nayo thwariga
nĩĩteete gacaũ kayo gaaciarwo o
ro ũguo kũu werũ-inĩ,
nĩ ũndũ gũtirĩ nyeki.

⁶Njagĩ nacio irũgamĩte tũrĩma-
igũrũ kũrĩa gũtakũraga
kĩndũ,

ikĩhũmahũmaga ta mbwe;
nĩciũrĩte maitho
nĩ kwaga mahuti ma kũrĩa.”

⁷O na gũtuĩka mehia maitũ
nĩmaroimbũra ũũru ũrĩa
twĩkĩte,

Wee Jehova-rĩ, ĩka ũndũ nĩ
tondũ wa rĩĩtwa rĩaku.

Nĩgũkorwo gũcoka na thuutha
gwitũ nĩ kũnene;
nĩtũkwĩhĩrie.

⁸Wee Kĩĩrĩgĩrĩro gĩa Isiraeli,
o wee Mũhonokia wao hĩndĩ ĩrĩa
marĩ na mĩnyamaro,

nĩ kĩ gĩtũmĩte ũtuĩke ta mũgeni
bũrũri-inĩ,

kana ta mũgendi ũraarĩrĩre
ũtukũ o ũmwe?

⁹Nĩ kĩ gĩtũmĩte ũikare ta mũndũ
mũmaku,

ũgaikara ta njamba ĩrĩ hinya
ĩtangĩhota kũhonokania?

Wee Jehova-rĩ, ũrĩ gatagatĩ gaitũ,
na ithuĩ tũgeetanio na rĩĩtwa
rĩaku;

ndũkanatũtirike!

¹⁰Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru ũkonĩ
andũ aya:

“Nĩmendete kũũrũũra mũno;
nĩmaregete kũgirĩrĩa magũrũ
mao.

Nĩ ũndũ ũcio nake Jehova
ndangĩmetĩkĩra;
rĩu nĩekũrĩrikana waganu wao,
na amaherithie nĩ ũndũ wa
mehia mao.”

¹¹Nĩngĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga
kũhoera andũ aya atĩ nĩguo mone
wega. ¹²O na mangĩĩhinga kũrĩa
irio, ndigathikĩrĩa kĩrĩro kĩa; o na
mangĩĩndufĩra maruta ma njino na
maruta ma mũtu-rĩ, ndikametĩkĩra. Nĩ
kũniina ngaamaniina na rũhiũ rwa
njora, na ng'aragu, o na mũthiro.”

¹³No ngiuga atĩrĩ, “Wũi, Mwathani
Jehova, anabii mameeraga atĩrĩ,
‘Mũtikoona rũhiũ rwa njora kana
mũhatĩrĩrio nĩ ng'aragu. Ti-itherũ,
nĩngamũhe thayũ wa gũtũũra kũndũ
gũkũ.’”

¹⁴Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ,

“Anabii acio mararatha ũhoro wa maheeni makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Niĩ ndimatũmĩte, kana ngamathuura, o na kana ngamaarĩria. Maramũrathĩra mohoro ma cioneki cia maheeni, na ũragũri wa tũhũ, na kũhooya mĩhianano, na maũndũ ma maheeni marĩa methugundĩre na meciĩria mao.
¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũhoro ũkonĩ anabii arĩa mararatha maũndũ makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa: Niĩ ndiamatũmĩte, no-o moigaga atĩrĩ, ‘Gũtirĩ rūhiũ rwa njora kana ng’aragu ikaahutia bũrũri ũyũ.’ Anabii o acio makaaniinwo na rūhiũ rwa njora, na ng’aragu. ¹⁶ Nao andũ acio marathagĩrwo mohoro nĩo, magaikanio na kũu njĩra-inĩ cia itũũra rĩa Jerusalemu tondũ wa ng’aragu na rūhiũ rwa njora. Gũtikoneka mũndũ wa kũmathika, kana wa gũthika atumia ao, o na kana wa gũthika ariũ ao na airĩtu ao. Nĩngamaitĩrĩria mũtino ũrĩa ũmagĩrĩre.

¹⁷ “Maarĩrie ũhoro ũyũ, ũmeere atĩrĩ:

“ ‘Rekei maitho makwa maite
 maithori
 ũtukũ na mũthenya
 mategũtigithĩria;
 nĩgũkorwo mũirĩtu wakwa
 gathirange, o acio andũ
 akwa,
 nĩmũgurarie ũuru,
 akagũthwo igũtha rĩa
 kũmũhehenja.

¹⁸ Ingĩtoonya bũrũri-inĩ,
 nyonaga arĩa moragĩtwo na
 rūhiũ rwa njora;
 ingĩtoonya itũũra inene,
 nyonaga arĩa manyariirĩtwo nĩ
 ng’aragu.
 Mũnabii na mũthĩnjĩri-Ngai,
 eerĩ nĩmathĩte bũrũri matooĩ.’ ”

¹⁹ Rĩu-rĩ, kaĩ ũregete Juda biũ?
 Anga nĩũnyararĩte Zayuni?
 Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtũhũũre,
 nginya tũkaaga kĩhonia?
 Twerĩgĩrĩre thayũ,
 no gũtirĩ wega tuonete,

tũgeterera ihinda rĩa kũhonanio,
 no rĩrĩ, no maũndũ ma
 kũmakania tuonete.

²⁰ Nĩtũkumbũra waganu witũ, Wee
 Jehova,

o na wĩhia wa maithe maitũ;
 nĩ ũndũ ti-itherũ nĩtũkwĩhĩrie.

²¹ Twagũthaitha ũtĩge gũtũthũũra, nĩ
 ũndũ wa rĩitwa rĩaku;
 ndũgaconorithie gĩtĩ gĩaku kĩa
 ũnene kĩrĩa kĩrĩ riiri.

Ririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa
 warĩkanĩire na ithuĩ,
 na ndũgagĩthũkie.

²² Nĩ kũrĩ mũhianano o na ũmwe wa
 iyo itarĩ kĩene ya ndũrĩrĩ
 ũngiuria mbura?

Matu mo mene nĩmoiragia
 mbura?

Aca, nĩwe, Wee Jehova Ngai witũ,
 uuragia mbura.

Nĩ ũndũ ũcio, kĩĩrĩgĩrĩro giitũ
 kĩrĩ harĩwe,

nĩgũkorwo wee nĩwe wĩkaga
 maũndũ macio mothe.

15 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ:
 “O na korwo Musa na Samũeli
 maarũgama mbere yakwa-rĩ, ngoro
 yakwa ndĩngĩerekera kũrĩ andũ aya.
 Maingatei mehere mbere yakwa!
 Nĩmarekwo mathiĩ! ² Nao mangĩkũũria
 atĩrĩ, ‘Tũgũgĩthiĩ kũ?’ ũmeere atĩrĩ, ‘Ŭũ
 nĩguo Jehova ekuuga:

“ ‘Arĩa maathĩrĩrio gũkua-rĩ,
 magakue;

arĩa maathĩrĩrio kũũragwo
 na rūhiũ rwa njora-rĩ,
 makoaragwo na rūhiũ rwa
 njora;

arĩa maathĩrĩrio ng’aragu-rĩ,
 makoaragwo nĩ ng’aragu;

arĩa maathĩrĩrio gũtahwo-rĩ,
 matahwo matwarwo bũrũri
 ũngĩ.’

³ “Nĩngamarehithĩria mĩthemba ĩna
 ya aniinani mamookĩrĩre.” ũguo nĩguo
 Jehova ekuuga, “Rũhiũ rwa njora
 rūgooka rūũrage andũ, namo magui

mamakururie, nacio nyoni cia rīera-inĩ,
o na nyamũ cia gũkũ thĩ imatambuure,
imaniine. ⁴Nĩngatũma matuĩke andũ
a gũthũrwo nĩ mothamaki mothe ma
gũkũ thĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa Manase mũrũ
wa Hezekia mũthamaki wa Juda eekire
gũkũ itũũra-inĩ rĩa Jerusalemu.

⁵“Nũũ ũgaakũiguĩra tha, wee
Jerusalemu?

Nũũ ũgaagũcakaĩra?

Nũũ ũgaakerũra gwaku oke
akũũrie ũrĩa ũhoru waku
ũtariĩ?”

⁶Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Wee nĩũndegete,
wee ũtũũrite ũcookaga na
thuutha.

Nĩ ũndũ ũcio
nĩngũgũtambũrũkĩria moko
ngũniine;
ndingĩricũkwo rĩngĩ.

⁷Nĩngamahuha ta mahuti
makĩhuhwo na gĩtarũrũ
ihingo-inĩ cia itũũra inene rĩa
bũrũri.
Nĩngarehe gĩkuũ na mwanangĩko
kũrĩ andũ akwa,
nĩgũkorwo nĩmagĩte kũgarũrĩa
mĩthiire yao.

⁸Nĩngatũma atumia ao a ndigwa
maingĩthe,
makĩre mũthanga wa iria-inĩ.
Nĩngarehithia mũniinani hĩndĩ ya
mĩaraho

okĩrĩre manyina ma aanake ao;
ngaamarehera ruo rũnene
na makorererwo nĩ kĩa
kĩnene o rĩmwe.

⁹Nyina wa ciana mũgwanja
nĩakaringĩka, akue.
Nĩagathũrĩrwo nĩ riũa kũrĩ o
mũthenya barigici;
nĩagaconorithio na anyararwo.
Arĩa magaatigara ngaamaneana
kũrĩ thũ ciao,
maniinwo na rũhiũ rwa njora,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰Wũi-ĩiya-wakwa maitũ-ĩ, wee
wanjiarire!

Nduĩkĩte mũndũ wa kũgianagwo
na kũhũũranagwo na nĩ nĩ
bũrũri wothe!

Nĩ ndikombithĩtie kana
ngakomberwo kĩndũ nĩ
mũndũ,
no numagwo nĩ andũ othe.

¹¹Jehova oigĩte atĩrĩ,

“Ti-itherũ nĩngagũkũũra ndĩ na
muoroto mwega harĩwe;
ti-itherũ nĩngatũma thũ ciaku
igũthaithe mahinda ma
mwanangĩko
na mahinda ma mĩnyamaro.

¹²“Mũndũ no oine kĩgera:
kĩgera kĩrĩa kiumĩte
gathigathini,
kana oine gĩcango?

¹³Nĩnganeana ũtonga waku na
igĩĩna ciaku
itahwo hatarĩ irĩhi,
nĩ ũndũ wa mehia maku mothe
marĩa maneeke bũrũri-inĩ
waku wothe.

¹⁴Nĩngamũtua ngombo cia thũ
cianyu
thĩinĩ wa bũrũri mũtooĩ,
nĩ ũndũ marakara makwa
nĩmagaakana ta mwaki,
ũmũcine.”

¹⁵Wee Jehova-rĩ, nĩwe ũũĩ;
ndirikana na ũũmenyagĩrĩre.
Ndhĩria kũrĩ arĩa
maanyariiraga.

Wee nĩũkiragĩrĩa;
ndũkanjeherie;
ririkana ũrĩa ndananyariirĩka nĩ
ũndũ waku.

¹⁶Rĩrĩa ciugo ciaku cianginyĩrĩire-rĩ,
nĩndacirĩire;
ciarĩ gĩkeno gĩakwa, na
igĩcanjamũra ngoro yakwa,
nĩgũkorwo nĩnjĩtanĩtio na rĩitwa
rĩaku,

Wee Jehova
Ngai-Mwene-Hinya-Wothe.

- ¹⁷Ndirĩ ndaikara thiritũ-inĩ ya arĩa mekenagia,
o na kana ngũkenia magũkenia;
ndaikarire ndĩ wiki nĩ ūndũ guoko
gwaku kwarĩ igũrũ riakwa,
nawe nĩwanjiyũritie marakara.
- ¹⁸Nĩ kĩ gītũmĩte ruo rwakwa rwage
gũthira,
na kĩronda gĩakwa gĩkeeha,
gĩkaaga kũhona?
Anga ūgũtuĩka harĩ nĩ ta karũũ
gatangĩhokwo,
kana ta gĩthima kĩa maaĩ kĩa
kĩhũũaga?
- ¹⁹Nĩ ūndũ ūcio Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ūngũĩrira, nĩngũgũcookereria
nĩgeetha ūndungatagĩre;
akorwo nĩũriaragia maũndũ
marĩa marĩ bata,
no ti marĩa matarĩ bata,
nĩũgũtuĩka wa kũjarĩrĩa.
Andũ aya nĩmagũcookerere,
no wee ndũkamacookerere.
- ²⁰Nĩngagũtua ta rũthingo harĩ andũ
aya,
ngũtue rũthingo rũrũmu rwa
gĩcango;
nĩmakarũa nawe,
no matigagũtooria,
nĩgũkorwo nĩ ndĩ hamwe nawe,
nĩguo ngũteithũre na
ngũhonokie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
- ²¹“Nĩngakũhonokia kuuma moko-inĩ
ma andũ arĩa aaganu,
na ngũkũũre ngũrute moko-inĩ
ma andũ arĩa matarĩ tha.”

Mũthenya wa Mwanangĩko

16 Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyanginyĩrire, ngũĩrwo atĩrĩ:
²“Ndũkanahikanie ūgĩe na aanake
kana airĩtu kũndũ gũkũ.” ³Nĩgũkorwo
ũũ nĩguo Jehova ekuuga ūndũ ūkonĩĩ
aanake na airĩtu arĩa maciarĩrwo bũrũri
ũyũ na ūkonĩĩ atumia arĩa marĩ manyina
mao na arũme arĩa marĩ maithe mao,
atĩrĩ: ⁴“Nĩmagakua gĩkuũ kiumanĩte na
mĩrimũ mĩũru. Matigaacakaĩrwo kana

mathikwo, no magaatũka ta rũrua
rũharaganĩtio gũkũ thĩ. Makaaniinwo
na rũhiũ rwa njora na ng’aragu, nacio
ciimba ciao igatuĩka, irio cia nyoni cia
rĩera-inĩ na nyamũ cia gĩthaka.”

⁵Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ na ndĩa
ya mathiko; ndũgathiĩ gũcakaya kana
gũcaayanĩra, nĩ ūndũ nĩnjeheretie
kĩrathimo gĩakwa, na wendo wakwa, o
na tha ciakwa harĩ andũ aya,” ūguo nĩguo
Jehova ekuuga. ⁶“Andũ othe, anene na
arĩa anini, nĩmagakuĩra bũrũri-inĩ ũyũ.
Matigaathikwo kana macakaĩrwo, na
gũtirĩ mũndũ ūgetiihangia kana enjwo
mũtwe^a nĩ ūndũ wao. ⁷Gũtirĩ mũndũ
ũkaaheana irio cia kũhooreria acio
maracakaĩra arĩa makuĩte,^b o na akorwo
nĩ ithe kana nyina, o na gũtirĩ mũndũ
ũkaaheana kĩndũ gĩa kũnyua nĩguo
amagirie maithori.

⁸“Nĩngĩ ndũkanatoonye mũciĩ ũrĩ
na gĩathiĩ, atĩ nĩguo ũikare thĩ nao
mũrie na mũnyue. ⁹Nĩgũkorwo Jehova,
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa
Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Matukũ-inĩ
manyu nĩmũkeonera na maitho manyu
ngakinyia mĩgambo ya ndũrũhĩ na ya
gĩkeno mũthia o na niine mĩgambo ya
mũhiki na mũhikania kũndũ gũkũ.’

¹⁰“Rĩra ũkeera andũ aya maũndũ
macio mothe nao makũũrie atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ
gītũmĩte Jehova atũtũire mwanangĩko
mũnene ūguo? Kaĩ twĩkĩte ihĩtia rĩrĩkũ?
Nĩ mehia marĩkũ twĩhĩrie Jehova Ngai
witũ?’ ¹¹Hĩndĩ iyo ũmeere atĩrĩ: Jehova
ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ maithe manyu
nĩmandirikire, makĩrũmĩrĩa ngai ingĩ,
magĩcitungatagĩra na magĩcihooyaga.
Nĩmandirikire na makĩaga kũrũmia
watho wakwa. ¹²No inyuĩ nĩmwĩkĩte
maũndũ ma waganu mũgakĩra maithe
manyu. Ta rorai muone ũrĩa o ũmwe

^a6 O na gũtuĩka andũ a Isiraeli rĩmwe
nĩmenjagwo njuĩrĩ nĩ ūndũ wa arĩa akuũ,
mũtugo ũyũ nĩwakananĩtio nĩ watho (Alaw
19:28; 21:5).

^b7 Warĩ mũtugo kũrĩ andũ arĩa
maracakaya kũheo irio (2Sam 3:35; Ezek
24:17, 22).

wanyu arūmīrīre ūremi wa ngoro yake thūku, handū ha kūnjathīkīra. ¹³Nĩ ūndū ūcio nīngūmūrūtūrūra muume būrūri ūyū mūthīī būrūri mūtōō inyuī ene, o na kana ūkamenywo nĩ maithe manyu, na mūrī kūu nīmūgatungatagīra ngai ingī mūthenya na ūtukū, nīgūkorwo ndīgūcōoka kūmwīka maūndū mega.’ ”

¹⁴Jehova ekuuga atīrī, “O na kūrī ūguo, matukū nīmarooka rīrīa andū matagacooka kuuga atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ūrīa warutire andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri,’ ¹⁵no makoigaga atīrī, ‘Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūruga muoyo, ūrīa warutire andū a Isiraeli būrūri ūrīa ūrī mwena wa gathigathini, na akīmaruta mabūrūri-inī mothe kūrīa aamathaamīrie.’ Nīgūkorwo nīngamacookia būrūri-inī ūrīa ndaaheire maithe mao.”

¹⁶Jehova ekuuga atīrī, “No rīrī, nīngūtūmana gwītwo ategi a thamaki aingī, nao nīmakamatega. Thuutha wa ūguo njooke ndūmanīre aguīmi aingī, nao nīmakamaguīma irīma-inī, na tūrīma-inī tuothe, na mīatūka-inī ya ndwaro cia mahiga. ¹⁷Maithe makwa nīmoonaga mīthīire yao yothe; ndīngīhithīka harī nī, o namo mehia mao matingīhithwo atī nīguo maithe makwa mage kūmona. ¹⁸Ngaamarīhia maita meerī nĩ ūndū wa waganu wao na mehia mao, nĩ ūndū nīmathaahītie būrūri wakwa na mīhaano ītarī muoyo mīmeneku mūno, na makaiyūria igai rīakwa na mīhianano īrī magigi.”

¹⁹Atīrīrī Wee Jehova, o wee hinya wakwa, na kīrigo gīakwa kīrūmu,
o wee rīūrīro rīakwa hīndī ya mathīina,
ndūrīrī igooka harīwe
ciumīte ituri-inī cia thī, ciuge atīrī,
“Maithe maitū matiarī na kīndū tiga ngai cia maheeni,
o mīhianano īyo ītarī kīene

na ītarī ūndū mwega yamekīire.

²⁰Andū nīmethondekagīra ngai ciao ene?

Īī, no rīrī, icio ti ngai!”

²¹“Tondū ūcio nīngamaruta maamenye,
ihinda-inī rīrīrī nīguo ngaamaruta ūhoru wa ūhoti na hinya wakwa.
Hīndī īyo nīmakamenya atī rītwa rīakwa nĩ Jehova.

17 “Atīrīrī, mehia ma Juda makururītwo na karamu ga kīgera,
magakururwo na mūthia mūūgī wa kahiga ka nyaigī,
ihengere-inī cia ngoro ciao,
o na magakururwo hīa-inī cia igongona ciao.

²O na ciana ciao nīiririkanaga igongona ciao na itugī cia Ashera
iria ciahāandītwo rungu rwa mītī īrīa mīruru,
o na tūrīma-inī tūrīa tūraihi na igūrū.

³Kīrīma gīakwa kīrīa kīrī būrūri-inī,
o hamwe na ūtonga waku, na mīthiithū yaku yothe-rī,
nīngacirekereria itahwo,
o hamwe na kūndū gwaku kūrīa gūtūūgīru,
nĩ ūndū wa mehia marīa maiyūrīte guothe būrūri-inī waku.

⁴Nĩ ūndū wa kwīhia gwaku wee mwene,
nīūkoorwo nĩ igai rīrīa ndaakūheire.
Nīngagūtua ngombo ya thū ciaku thīinī wa būrūri ūtōō,
nīgūkorwo nīūtūmīte marakara makwa maakane,
na megūtūūra makanaga nginya tene.”

⁵Jehova ekuuga atīrī:

“Kūgwatwo nĩ kīrumi nĩ mūndū
 ūrĩa wīhokaga mūndū,
 o ūcio wīhokaga mūndū nĩ ūndū
 wa hinya wake,
 ngoro yake ikahutatira Jehova.
⁶ Agaatuika o ta kīhinga kīrī werū-
 inī ūtarī kīndū;
 ndakoona ūgaacīru ihinda
 rīakinya.
 Agaatūūra kūndū kūmū na kūrī
 nyoota werū-inī,
 o kūu būrūri-inī wa cumbī
 gūtātūūrāga mūndū.
⁷ “No kūrathimwo nĩ mūndū ūrĩa
 wīhokaga Jehova,
 o ūrĩa ūigīte mwīhoko wake
 harī we.
⁸ Agaatuika ta mūtī ūhaandītwo
 hūgūrūrū-inī cia maaī,
 ūrĩa ūtaambagia mīri yaguo
 igakinya rūūi-inī.
 Ndwtīgagīra hīndī ya ūrugarī wa
 riūa wakinya;
 mathangū maguo makoragwo
 marī maruru.
 Ndūngīūma mwaka ūrĩa gūtārī
 mbura,
 na ndwagaga gūciara maciaro
 maguo.”
⁹ Ngoro ya mūndū nīlheenānāgia
 gūkīra ciūmbe iria ingī
 ciothe,
 na nī njaganu mūno.
 Nūū ūngīhota gūthuuthuuria
 ūhoro wayo?
¹⁰ “Nī Jehova thuthuurāgia ngoro,
 na ngoiruuria maūndū marīa
 mahithe meciiria-inī,
 nīgeetha ndaathime mūndū
 o mūndū kūrīngana na
 maūndū marīa ekaga,
 o na kūrīngana na ūrĩa ciiko
 ciake itariī.”
¹¹ O ta ūrĩa ngware ikomagīrīria
 matumbī marīa
 itareketie-rī,
 ūguo noguo mūndū ūrĩa

wītongāgia na njīra itarī cia
 kīhooto atariī.
 O matukū ma muoyo wake
 magīthī kūigananīria-rī,
 ūtonga ūcio nīūkamweherera,
 nake marigīrīrio-inī
 nīakeyonania arī mūkīgu.
¹² Handū haitū harīa haamūre,
 hahāanaine na gītī gīa
 ūthamaki kīrīa kīrī riiri,
 kīrīa gītūūrīte gītūūgīrītio
 kuuma o kīambīrīria,
¹³ Wee Jehova, o wee mwīhoko wa
 Isiraeli,
 arīa othe magūtirikaga
 nīmagaconorithio.
 Arīa makūhutatagīra makoima
 harīwe-rī,
 makaandīkwo marītwa mao
 rūkūngū-inī rwa thī,
 nī ūndū nīmatirikīte Jehova,
 o we gīthima kīa maaī ma
 muoyo.
¹⁴ Wee Jehova-rī, honia na
 nīngūhona;
 honokia na nīngūhonoka,
 nī ūndū wee nowe ngoocaga.
¹⁵ Andū manjūūrāgia atīrī,
 “Kaī ndūmīrīri ya Jehova ikīrī
 kū?
 Nīkīhingio rūu!”
¹⁶ Nīī ndiūrīte ngatiga gūtūika
 mūrīithi waku;
 wee nīūūī atī ndiīrīrīrie
 mūthenya wa mūtino.
 Ūrīa wothe njarāgia na kanua
 gakwa ndūhithītwo harīwe.
¹⁷ Ndūgatuīke itua-nda harī nī;
 wee nīwe kīlitho gīakwa
 mūthenya wa mwanangīko.
¹⁸ Arīa maanyariiraga
 maroconorithio,
 no nī-rī, ndūkanareke njonoke;
 maronyiitwo nī kīmako,
 no nī-rī, ndūkanareke nyiitwo
 nī kīmako.

Makinyĩririe mũthenya wa
mwanangĩko;
maniine na iniinana inene
maita meerĩ.

Kũiga Thabatũ ĩrĩ Theru

¹⁹Jehova aanjũrire atĩrĩ: “Thiĩ ũrũgame kĩhingo-inĩ kĩa gĩtagwo kĩhingo kĩa andũ, kĩa athamaki a Juda mageraga magĩtoonya itũũra-inĩ na makiuma; ningĩ ũrũgame ihingo-inĩ iria ingĩ ciothe cia Jerusalemu. ²⁰Mũmeere atĩrĩ, ‘Ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ athamaki a Juda, na andũ othe a Juda, na mũndũ o wothe ũrĩa ũtũũraga Jerusalemu, ũrĩa ũtoonyagĩra ihingo-inĩ ici. ²¹Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩmenyererei mĩtikanakuue mũrigo mũthenya wa Thabatũ, kana mũũtoonyerie ihingo-inĩ cia Jerusalemu. ²²Mĩtikanakuue mũrigo mũũrute nyũmba-inĩ cianyu, kana mũrute wĩra o na ũrĩkũ mũthenya wa Thabatũ, no rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ mũwamũrage, o ta ũrĩa ndaathire maithe manyu mekage. ²³No matiigana gũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio: moomirie ngingo, makĩaga gũthikĩrĩria, o na makĩrega gũtaarwo. ²⁴Jehova ekuuga atĩrĩ, mũngĩmenyerera mũnjathĩkĩre na mwage gũkuua mĩrigo mũmĩtoonyerie ihingo-inĩ cia itũũra rĩrĩ inene mũthenya wa Thabatũ, no mũmenyerere mũthenya wa Thabatũ mũwamũre na ũndũ wa kwaga kũruta wĩra mũthenya ũcio-rĩ ²⁵hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa maikarĩire gĩtĩ kĩa ũthamaki kĩa Daudi nĩmagatoonyera ihingo cia itũũra rĩrĩ inene marĩ na anene ao. O, hamwe na anene ao, nĩmagooka makuũtwo nĩ ngaari cia ita, na mahaicĩte mbarathi, marĩ hamwe na andũ a Juda, na andũ arĩa matũũraga Jerusalemu, narĩo itũũra rĩu-rĩ, nĩrĩgatũũrwo nĩ andũ nginya tene. ²⁶Andũ nĩmagooka moimĩte matũũra-inĩ ma Juda, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigicĩirie Jerusalemu, na moime bũrũri wa Benjamini na bũrũri ũrĩa ũrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, na moime bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma o na wa Negevu, moke

marehe indo cia maruta ma njino na cia magongona, na maruta ma mũtu, na ũbumba, na maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova. ²⁷No rĩrĩ, mũngĩrega kũnjathĩkĩra, na mwage kwamũra mũthenya wa Thabatũ na ũndũ wa kwaga gũkuua mũrigo o na ũrĩkũ rĩrĩa mũgũtoonyera ihingo-inĩ ici cia Jerusalemu mũthenya wa Thabatũ-rĩ, hĩndĩ ĩyo nĩngaakia mwaki ũtangĩhoreka ihingo-inĩ cia Jerusalemu nĩguo ũcine ciikaro ciao iria njirigĩre.’ ”

Nyũmba-inĩ ya Mũũmbi wa Nyũngũ

18 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo atĩrĩ: ²“Ikũrũka ũthiĩ nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, na wakinya kũu nĩkuo ngũkũheera ndũmĩrĩri yakwa.” ³Nĩ ũndũ ũcio ngũkũrũka ngĩthiĩ kũu nyũmba-inĩ ya mũũmbi wa nyũngũ, ngĩkora akĩruta wĩra na ngaari yake ya kũũmba nyũngũ. ⁴No rĩrĩ, nyũngũ ĩrĩa ombaga na rĩũmba nĩyathũkĩre ĩrĩ o moko-inĩ make; nĩ ũndũ ũcio mũũmbi ũcio agĩcooka akĩũmba nyũngũ ingĩ na rĩũmba o rĩu, akĩmĩthondeka o ta ũrĩa onire yagĩrĩire gũthondekwo.

⁵Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkinginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ: ⁶“Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, githĩ to njĩke na inyuĩ o ta ũrĩa mũũmbi ũyũ wa nyũngũ ekaga?” Ũguo nĩguo Jehova ekuuga. “O ta rĩũmba rĩrĩ guoko-inĩ kwa mũũmbi-rĩ, ũguo nĩguo mũtariĩ mũrĩ guoko-inĩ gwakwa, inyuĩ andũ aya a nyũmba ya Isiraeli. ⁷Hĩndĩ o yothe ingĩkaanĩrĩra, njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna ũmunyũrwo na mĩri, na unangwo, o na ũniinwo, ⁸naruo rũrĩrĩ rũu ngaanĩtie rũngĩrĩra, rũtigane na ũũru waruo, nĩngaigua tha, njage kũrũĩka ũũru ũcio njiirĩire kũrũĩka. ⁹Ningĩ ihinda rĩngĩ ingĩkaanĩrĩra njuge rũrĩrĩ kana ũthamaki mũna wakwo nĩguo wĩhaande, ¹⁰naruo rũrĩrĩ rũu rũcooke rwĩke maũndũ marĩa nyonaga marĩ mooru na rwage kũnjathĩkĩra-rĩ, nĩngericũkwo, njage kũrũĩka wega ũcio njugĩte nĩngũrũĩka.

¹¹“Nĩ ũndũ ũcio, rĩu ĩra andũ a

Juda na arĩa matũũraga Jerusalemu atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ta rorai muone! Nĩndĩrahaarĩria kũmũrehera mwanangĩko na ngathugunda njĩra ya kũmũũkĩrĩra. Nĩ ũndũ ũcio, garũrũkai mũtigane na mũthiĩre yanyu mũũru, mũndũ o mũndũ wanyu, na mũgarũrĩre mũthiĩre yanyu na ciĩko cianyu.’¹² No-o magaacookia moige atĩrĩ, ‘Hatĩrĩ bata wa gũtaarwo. Tũgũthiĩ na mbere na mũbango iitũ; mũndũ o mũndũ witũ ekũrũmĩrĩra ũremi wa ngoro yake thũku.’ ”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Tuĩriai harĩ ndũrĩrĩ:

Nũũ ũrĩ waigua ũndũ ta ũyũ?
Ũndũ ũrĩ magigi mũno nĩwĩkitwo
nĩ Isiraeli, ũrĩa mũirĩtu
gathirange!

¹⁴ Tharunji ya Lebanoni-rĩ,
ĩrĩ yaaga hurũrũka-inĩ ciakĩo cia
mahiga?

Maaĩ mahehu makĩo marĩa
moimaga matherũkĩro-inĩ
ma kũraya-rĩ,
marĩ maga gũtherera?

¹⁵ No rĩrĩ, andũ akwa
nĩmariganĩrwo nĩ nĩ;
macinagĩra mũhianano itarĩ
kĩene ũbumba,
ĩrĩa yatũmire mahĩngwo mũthiĩre-
inĩ yao,
makĩaga kũrũmĩrĩra mũthiĩre
ĩrĩa ya tene.

Yatũmire magerere tũcĩra twa
mĩkĩra,
o na barabara iria itarĩ
thondeke.

¹⁶ Bũrũri wao ũgaatigwo ũrĩ
mwanangĩku,
ũgaatuĩka kũndũ gwa
kũnyararwo nginya tene;
arĩa othe makaahĩtũkĩra kuo-rĩ,
nĩmakagega makĩinagia mũtwe.

¹⁷ O ta rũhuho rũkĩhurutana kuuma
mwena wa irathĩro,
noguo ngaamahurunja mbere
ya thũ ciao;

ngaamahutatĩra na njage
kũmoonia ũthiũ wakwa
mũthenya ũrĩa magaakorwo nĩ
mwanangĩko.”

¹⁸ Nao makiuga atĩrĩ, “Ũkai tũciĩrĩre
ũrĩa tũgũũkĩrĩra Jeremia; nĩ ũndũ
ũrutani wa watho ũrĩa athĩnjĩri-Ngai
marutanaga ndũkoora, kana kĩrĩra
kĩa andũ arĩa oogĩ kĩũre, o na kana
ndũmĩrĩri ya anabii yũre. Nĩ ũndũ ũcio
ũkai, tũmũtharĩkĩre na nĩmĩ ciitũ, na
tũtikarũmbũye ũndũ o wotho ekuuga.”

¹⁹ Ta thĩkĩrĩria, Wee Jehova;
igua ũrĩa aya aathitangi
maroiga!

²⁰ Wega-rĩ, no ũrĩhwo na ũũru?
No rĩrĩ, andũ acio
nĩmanyenjeire irima.
Ta ririkana ũrĩa ndaarũgamire
mbere yaku,
na ngĩmarĩrĩria,
nĩguo ngĩrĩrĩrie marakara maku
matikamakore.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio rekereria ciana ciao
ng’aragu;
cineane, iniinwo na rũhiũ rwa
njora.

Reke atumia ao matigwo matarĩ
ciana, na marĩ a ndigwa;
rekereria arũme ao mooragwo,
o nao aanake ao mooragĩrwo
mbaara-inĩ na rũhiũ rwa
njora.

²² Kĩrĩro kĩroiguuo kuuma nyũmba-
inĩ ciao
rĩrĩa ũkaarehe andũ a
kũmatharĩkĩra hi na hi,
nĩ ũndũ nĩmanyenjeire irima
nĩguo maanyite,
na makanyumbĩkĩra mũtego ya
kũnyiita magũrũ makwa.

²³ No wee nĩũũĩ, Wee Jehova,
ũrĩa wotho manjiĩrĩre nĩguo
manjũrage.

Tiga kũmarekera mahĩtia mao,
kana kũhuura mehia macio mao
mehere ũthiũ-inĩ waku.

No marong'aŭranĩrio thĩ mbere
yaku;
meeke maũndũ macio rĩrĩa
ũgaakorwo ũrakarĩte.

19 Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: “Thĩ ũgũre
gatigithũ ka rĩũmba harĩ mũũmbi.
Ŭcooke woe athuuri amwe a kĩrĩndĩ
na athĩnjĩri-Ngai amwe, ² mumagare
mũthiĩ Gĩtuamba-inĩ kĩa Beni-Hinomu,
hakuhĩ na itoonyero rĩa Kĩhingo-kĩa-
Ngĩo. Wakinya hau wanĩrĩre ũhoru
ũrĩa ngũkwĩra, ³ uuge atĩrĩ, ‘Ta iguai
ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ athamaki
a Juda, na andũ a Jerusalemu. Jehova
Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa
Isiraeli ekuuga atĩrĩ: Ta thikĩrĩriai!
Nĩngũrehithia mwanangĩko kũndũ
gũkũ ũrĩa ũgaatũma mũndũ o wothē
ũrĩa ũkaũigua ararakwo nĩ matũ.
⁴ Nĩgũkorwo nĩmandirikĩte na magatũma
haha hatũike handũ ha ngai cia kũndũ
kũngĩ; nĩmacinĩire magongona kũrĩ ngai
iria o ene, kana maithe mao, o na kana
athamaki a Juda matooĩ, na makaiyũria
kũndũ gũkũ thakame ya andũ arĩa
matarĩ ũũru mekĩte. ⁵ Nĩmakĩite kũndũ
kũrĩa gũtũũgĩru gwa kũhooerwo Baali,
na gwa gũcinagĩrwo ariũ ao na mwaki
matũike maruta ma kũrutĩrwo Baali,
ũndũ ũrĩa nĩ itaathanĩre wĩkagwo,
kana ngĩũgweta, o na ũndũ ũtarĩ wagĩa
mecĩiria-inĩ makwa. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio,
Jehova ekuuga atĩrĩ, Mwĩmenyererei,
tondũ matukũ nĩmarooka rĩrĩa andũ
matagacooka gwĩtaga kũndũ gũkũ
Tofethi, kana Gĩtuamba kĩa Beni-
Hinomu, no gũgeetagwo Gĩtuamba gĩa
Kũũraganĩrwo.

⁷ “Kũndũ gũkũ nĩkuo ngathũkĩria
mĩbango yothē ya Juda na ya Jerusalemu.
Nĩngatũma mooragwo na hiũ cia njora
nĩ thũ ciao, moko-inĩ ma andũ arĩa
mendaga kũmaruta muoyo, nacio ciimba
ciao ndĩciheane itũike nyama cia kũrĩio
nĩ nyoni cia rĩera-inĩ na nyamũ cia
gĩthaka. ⁸ Nĩngananga itũũra rĩrĩ ndũme
rĩtũike kũndũ gwa kũnyararwo; arĩa
othē makaahĩtũkĩra kuo nĩmakagega
na mamanyũrũrie moona ũrĩa nguraro

ciao cingĩhĩte. ⁹ Nĩngatũma marĩe nyama
cia mũrĩ ya ariũ na aarĩ ao, na o mũndũ
arĩe nyama cia mwĩrĩ wa mũndũ ũrĩa
ũngĩ hĩndĩ irĩa magaakorwo marĩ na
mĩnyamaro nĩ ũndũ wa gũthiũrũkĩrio
nĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta
muoyo.’

¹⁰ “Ŭcooke ũũrage gatigithũ kau, acio
mũgaathiĩ nao makĩonaga, ¹¹ ũmeere
atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ: Nĩngahehenja rũrĩrĩ rũrũ,
o na itũũra rĩrĩ, o ta ũrĩa mũndũ oragaga
nyũngũ ya mũũmbi na ndĩcookaga
gũthondekeka itũike ng’ima rĩngĩ.
Magaathika arĩa makuĩte kũu Tofethi
nginya kwage handũ ha gũthikanwo.
¹² Ŭguo nĩguo ngeeka kũndũ gũkũ, o na
andũ arĩa matũũraga kuo, ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. Nĩngatũma itũũra rĩrĩ
inene rĩhaane o ta Tofethi. ¹³ Nyũmba iria
irĩ Jerusalemu, o na cia athamaki a Juda
nĩgathaahio o ta gũkũ Tofethi: nyũmba
ciothe iria maacinĩire ũbumba igũrũ
rĩacio, makĩũcinĩra mbũtũ ciothe cia
njata, na magĩitagĩra ngai ingĩ maruta
ma indo cia kũnyuuo.’ ”

¹⁴ Jeremia agĩcooka akĩhũndũka
kuuma Tofethi, o kũu Jehova aamũtũmĩte
akarathĩre andũ ũhoru, nake akĩrũgama
nja ya hekarũ ya Jehova, akĩra andũ othe
atĩrĩ, ¹⁵ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o
Wee Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ, ‘Ta
thikĩrĩriai! Nĩngũrehithĩa itũũra rĩrĩ
inene, o na tũtũũra tũrĩa tũrĩrigiciĩrie
tuothe mwanangĩko ũrĩa wothē ngwetete
igũrũ rĩao, nĩ ũndũ nĩmoomirie ngingo,
makĩaga gũthikĩrĩria ciugo ciakwa.’ ”

Jeremia na Pashuri

20 Rĩrĩa Pashuri ũrĩa mũthĩnjĩri-
Ngai, mũrũ wa Imeri, o ũcio warĩ
mũnene wa arĩa angĩ kũu hekarũ-inĩ
ya Jehova, aigũire Jeremia akĩratha
maũndũ macio-rĩ, ² agĩathana Jeremia
ũcio mũnabii ahũũrwo na oohererwo
magũrũ ndungu-inĩ hau Kĩhingo-inĩ kĩa
Rũgongo kĩa Benjamini, o kũu hekarũ-inĩ
ya Jehova. ³ Mũthenya ũcio warũmĩrĩire,
rĩrĩa Pashuri aamuohorithirie ndungu
magũrũ, Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ,

“Riitwa ririra Jehova agutuute ti Pashuri,
no uritagwo Magori-Misabibu. ⁴Ni
undũ Jehova ekuuga atiri: ‘Ningutuma
utuuke ta undũ wa kuguoyohia kũri
wee mwene o na wa kumakia arata
aku othe;’^a nikeyonera na maitho maku
ririra andũ acio makooragwo na rũhiũ
rwa njora rwa thũ ciao. Nĩnganeana
andũ a Juda othe kũri mũthamaki wa
Babuloni, nake amatahe amatware
Babuloni, kana amooragithie na rũhiũ
rwa njora. ⁵Nĩnganeana utonga wothe
wa itũũra rĩrĩ inene kũri thũ ciao:
maciaro marĩo mothe, indo ciothe
ciarĩo cia bata, o na mĩthithũ yothe
ya athamaki a Juda. Nĩmagacitaha
macitware Babuloni. ⁶Nawe Pashuri, na
arĩa othe matũũraga gwaku nyũmba, nĩ
mũgaatahwo mũtwarwo Babuloni. Kũu
nĩkuo ũgaakuĩra na ũthikwo o kuo, wee
hamwe na arata aku othe arĩa ũrathagĩra
ũhoro wa maheeni.’ ”

Mateta ma Jeremia

⁷Wee Jehova, nĩwaheenereirie, na
nĩ ngĩheeneka,
wangĩirie hinya ũkĩhoota.
Ndindaga ngĩthekererwo
mũthenya wothe;
nyũrũragio nĩ mũndũ o wothe.

⁸Rirĩa rĩothe ngwarĩa-rĩ,
nyanagĩrĩa
ngĩhunjanagĩrĩa ũhoro wa
maũndũ ma ũhinya, na ma
mwanangĩko.
Nĩ undũ ũcio ndũmĩrĩrĩ ya Jehova
ĩndeeheire o kũrumwo na
kũnyararwo mũthenya
wothe.

⁹No ingiuga atiri, “Ndigũcooka
kũmũgweta
kana kwaria ngĩgwetaga riitwa
riake,”

^a4 Riitwa rĩerũ rĩa Pashuri rĩarĩ rĩa gwĩkĩra
Juda guoya; andũ a Juda maarĩ matahwo
matwarwo bũrũri wa Babuloni.

ndũmĩrĩrĩ yake irĩa irĩ ngoro-inĩ
yakwa ihaana ta mwaki,
o ta mwaki ũhingĩrĩrio
mahĩndĩ-inĩ makwa.
Nĩnogetio nĩkũmĩga thĩnĩ wakwa,
na ti-itherũ ndingĩhota.

¹⁰Nĩnjiguaga andũ aingĩ
makĩheehana atiri,
“Itua-nda rĩrĩ mĩena yothe!
Nĩacukanĩrĩrwo!
Nĩtũmũcuukanĩrĩre!”

Arata akwa othe
metereire ndenderũke,
makiugaga atiri,
“Hihi nĩekũheeneka;
hĩndĩ iyo nĩtũkũmũtooria,
twĩrĩhĩrie harĩ we.”

¹¹No rĩrĩ, Jehova arĩ hamwe na nĩ ta
njamba irĩ hinya;
nĩ undũ ũcio andũ arĩa
maanyariiraga
nĩmakahĩngwo na
matikahootana.

Nĩmagaconorithio mũno
nĩgũkorwo matigaatooria;
kũnyararwo kwao
gũtikariganĩra o na rĩ.

¹²Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
wee ũtuĩragia andũ arĩa
athingũ,
na ũkoiruuria maũndũ ma
ngoro na ma meciiria,
reke ndĩionere wee ũkĩndĩhĩria
harĩ andũ aya,
nĩgũkorwo wee nĩwe
ndekereirie maũndũ
makwa mothe.

¹³Inĩrai Jehova!
Goocai Jehova!
Nĩgũkorwo nĩahonokagia mĩoyo
ya arĩa abatari,
akamĩruta moko-inĩ ma arĩa
aaganu.

¹⁴Mũthenya ũrĩa ndaciarirwo
ũrogwatwo nĩ kĩrumi!
Mũthenya ũrĩa maitũ
aanjarire-rĩ, ũroaga
kũrathimwo!

¹⁵Mündũ ũrĩa waheire baba ũhoro
ũcio arogwatwo nĩ kĩrumi,
ũrĩa watũmire akene mũno,
rĩrĩa aamwĩre atĩrĩ,
“Nĩũciarĩrwo mwana wa kahĩ!”

¹⁶Mündũ ũcio-rĩ, arotũika o ta
matũũra
marĩa Jehova aang’aũranirie
atarĩ na tha.

Arotũũra aiguaga mũkayo o
rũciinĩ,
na akaigua mbu ya mbaara
mĩaraho.

¹⁷Nĩ ũndũ ndanjũragire ndĩ nda ya
maitũ,
nĩguo maitũ atuĩke o taarĩ
mbĩrĩa yakwa,
nayo nda yake itũũre ĩimbĩte
nginya tene.

¹⁸Rĩu-rĩ, ndoimire nda ya maitũ nĩkĩ,
nyonage o thĩĩna na kĩahe,
na ndĩkĩrĩre matukũ makwa
njonokete?

Ngai kũrega Ihooya rĩa Zedekia

21 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩre
Jeremia yumĩte harĩ Jehova, hĩndĩ
ĩrĩa Mũthamaki Zedekia amũtũmĩre
Pashuri mũrũ wa Malikija, na Zefania
mũrũ wa Maaseia mũthĩnjĩri-Ngai.
Makĩmwĩra atĩrĩ: ²“Tũtuĩrĩrie ũhoro
harĩ Jehova, nĩ ũndũ Nebukadinezaru,
mũthamaki wa Babuloni, nĩatũtharĩkĩre.
Hihi Jehova nĩegũtwĩkĩra maũndũ
ma magegania o ta ũrĩa anatwĩkĩra
mahinda ma tene, nĩguo mũthamaki
ũcio atweherere.”

³No Jeremia akĩmacookeria atĩrĩ,
“Īrai Zedekia atĩrĩ, ⁴Ũũ nĩguo Jehova
Ngai wa Isiraeli ekuuga: Ngirie gũtũma
indo icio cia mbaara, o icio irĩ moko-
inĩ manyu, iria mũrahũthĩra mũkĩrũa
mbaara na mũthamaki wa Babuloni
na andũ a Babuloni arĩa marĩ nja ya
rũthingo mamũrigiciĩrie, imũcookerere
imũhũũre inyuĩ ene. Andũ acio nao
nĩngamacookanĩrĩa thĩinĩ wa itũũra
rĩrĩ inene. ⁵Nĩ mwene nĩngahũũrana
na inyuĩ ndambũrũkĩtie guoko
gwakwa, o na njĩkĩrĩte njora yakwa

hinya, ndaakarĩte, na ndĩ na mang’ũrĩ
na marũrũ maingĩ. ⁶Nĩngahũũra kĩrĩa
gĩothe gĩtũũraga itũũra rĩrĩ inene, andũ
na nyamũ, ciothe ciũragwo na mũthiro
mũũru mũno. ⁷Ningĩ Jehova ekuuga atĩrĩ:
Thuutha ũcio-rĩ, nĩnganeana Zedekia,
mũthamaki wa Juda, na anene ake, o na
andũ arĩa angĩ magaakorwo matigaire
itũũra-inĩ rĩrĩ inene, arĩa matooragirwo
nĩ mũthiro ũcio, kana rũhiũ rwa
njora, kana ng’aragu, ndĩmaneane
kũrĩ Nebukadinezaru, mũthamaki wa
Babuloni, na kũrĩ thũ ciao iria ciendaga
kũmaruta muoyo. Nĩakamooragithia na
rũhiũ rwa njora; ndakamaiguĩra tha,
kana amacaaĩre, o na kana amaguĩre
kĩahe.’

⁸“O na ningĩ wĩre andũ acio atĩrĩ,
‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Atĩrĩrĩ,
nĩngũiga njĩra ya muoyo, o na njĩra
ya gĩkuũ mbere yanyu. ⁹Mündũ ũrĩa
wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene,
akooragwo na rũhiũ rwa njora, kana
ng’aragu, kana mũthiro. No ũrĩa wotho
ũgaathĩ eneane kũrĩ andũ a Babuloni
arĩa mamũrigiciĩrie nĩagatũũra muoyo;
nĩakahonokia muoyo wake. ¹⁰Nĩndũite
atĩ nĩngũgera itũũra rĩrĩ inene ngero
njũru, na ndirĩ wega ingĩrĩka, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. Nĩrĩkũneanwo
moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni,
nake arĩniine na mwaki.’

¹¹“Ningĩ wĩre nyũmba ya ũthamaki wa
Juda atĩrĩ, ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova;
¹²atĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Daudi,
ũũ nĩguo Jehova ekuuga:

“Tuithanagiai ciira na kĩhooto
rũciinĩ o rũciinĩ;
teithũrai mündũ ũrĩa ũtunyĩtwo
indo ciale
kuuma guoko-inĩ kwa
mũmũhinyĩrĩa,
kana mang’ũrĩ makwa
mamũũkĩrĩre maakanĩte ta
mwaki
nĩ ũndũ wa ũũru ũrĩa mwĩkĩte,
maakane ta mwaki
ũtangĩhoreka nĩ mündũ.

¹³ Nĩngũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a
Jerusalemu,
o inyuĩ mũtũũraga rūgongo
igũrũ rwa gĩtuamba gĩkĩ,
kũrĩa kwaraganu ndwaro-inĩ cia
mahiga,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
o wee uugaga atĩrĩ, “Nũũ ũngĩhota
gũtũũkĩrĩra?
Nũũ ũngĩkĩhota gũtoonya
kĩũrĩro-inĩ giitũ?”
¹⁴ Nĩngamũherithia kũringana na
ciĩko cianyu,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
Nĩngaakia mwaki mĩtitũ-inĩ
yanyu,
ũrĩa ũkaaniina kĩrĩa gĩothe
kĩmũrigiiciĩrie.’ ”

Athamaki arĩa Aaganu Gũtuĩrwo Ciira

22 Jehova ekuuga atĩrĩ, “Ikũrũka
ũthĩ nginya nyũmba ya ũthamaki
ya mũthamaki wa Juda^a ũhunjie
ndũmĩrĩri ĩno kuo, uuge atĩrĩ: ² ‘Ta
thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova, wee
mũthamaki wa Juda, o wee ũikarĩire gĩtĩ
kĩa ũthamaki kĩa Daudi: wee mwene,
na anene aku, o na andũ anyu arĩa
matoonyagĩra ihingo-inĩ ici. ³ Ũũ nĩguo
Jehova ekuuga: ĩkagai maũndũ marĩa
magĩrĩire na ma kĩhooto. Honokagiai
mũndũ ũrĩa ũtunyĩtwo indo ciake
kuuma guoko-inĩ kwa mũmũhinyĩrĩa.
Mũtikaneeke ũndũ mũũru kana maũndũ
ma kũhũthĩra hinya harĩ mũndũ wa
kũngĩ, kana harĩ mwana wa ngoriai
kana mũtumia wa ndigwa, na nĩngĩ
kũndũ gũkũ mũtikanaithie thakame
ya mũndũ ũtekĩte ũũru. ⁴ Nĩgũkorwo
mũngĩmenyerera mwathĩkĩre mawatho
maya, hĩndĩ ĩyo athamaki arĩa
maĩkarĩire gĩtĩ kĩa Daudi gĩa ũthamaki
nĩmarĩtoonyagĩra ihingo-inĩ cia nyũmba
ya ũthamaki, mahaĩcĩte ngaari cia ita na
mbarathi, marĩ hamwe na anene ao, o
na andũ ao. ⁵ No mũngĩkaaga gwathĩkĩra
mawatho maya, Jehova ekuuga atĩrĩ,

Ndehĩta na Rĩĩtwa rĩakwa mwene atĩ
nyũmba ĩno ya ũthamaki nĩĩkanangwo.’ ”

⁶ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru
ũkoniĩ nyũmba ya ũthamaki ya
mũthamaki wa Juda:

“O na gũtuĩka ũhaana ta Gileadi
harĩ nĩ,
ũkahaana ta gacũmbĩrĩ ka
Lebanoni,
ti-itherũ nĩngatũma ũtuĩke ta
werũ ũtarĩ kĩndũ,
ũtuĩke ta matũũra
matatũũragwo.

⁷ Nĩngagũtũmĩra andũ magũũkĩrĩre,
makwanange,
o ũmwe wao eyohete indo ciake
cia mbaara,
na nĩmagatemanga mĩtarakwa
yaku ĩrĩa mĩega mũno,
mamũĩkie mwaki-inĩ.

⁸ “Andũ a ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩmakahĩtũkĩra itũũra-inĩ rĩĩrĩ inene na
nĩmakooranagia atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte
Jehova eke itũũra rĩĩrĩ inene maũndũ
ta maya?’ ⁹ Nao nĩmagacookerio atĩrĩ,
‘Nĩ tondũ nĩmatirikire ũhoru wa
kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro kĩa Jehova Ngai
wao, makĩhooya na magĩtungatĩra ngai
ingĩ.’ ”

¹⁰ Mũtikarĩrĩre mũthamaki ũcio
ũkuĩte, kana mũcakaee nĩ
ũndũ wa kũũrwo nĩwe;
no rĩrĩ, rĩrai na mũgirĩke nĩ
ũndũ wa ũcio ũthaamĩtio,
nĩ tondũ, ũcio ndagacooka kwao,
kana oone bũrũri ũrĩa
aaciarĩrwo rĩngĩ.

¹¹ Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru
ũkoniĩ Shalumu^b mũrũ wa Josia, ũrĩa
wacookire ithenya rĩa ithe Josia,
mũthamaki wa Juda, no nĩacookire
akiuma kũndũ gũkũ: “Ndarĩ hĩndĩ
agaacooka gũkũ gũthamaka. ¹² Agaakuĩra
kũu aatwarĩrwo arĩ mũgwate; ndakoona
bũrũri ũyũ rĩngĩ.”

^a1 Nyũmba ya mũthamaki yarĩ mũhuro wa
hekarũ (26:10-12).

^b11 Shalumu nĩ rĩĩtwa rĩngĩ rĩa Jehoahazu.

¹³“Kaĩ ũrĩa wakaga nyũmba yake ya
ũthamaki na njĩra itarĩ cia
ũthingu arĩ na haaro-ĩ!
o ũcio wakaga tũnyũmba twake
twa ngoroba na maũndũ
matarĩ ma kĩhooito,
na akarutithia andũ a bũrũri wake
wĩra ũtarĩ mũaara,
akaaga kũmarĩha kĩrĩa
maagĩrĩrwo nĩ kũheo nĩ
ũndũ wa wĩra ũcio wao.

¹⁴Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngwĩyakĩra
nyũmba nene ya ũthamaki,
ĩrĩ na tũnyũmba twa ngoroba.’
Nĩ ũndũ ũcio amĩakaga ĩrĩ na
ndirica nene,
na akamĩhũũrĩrĩa mbaũ cia
mũtarakwa,
o na akamĩgemia na rangi
mũtune.

¹⁵“Kũgĩa na mbaũ nyingĩ mũno cia
mĩtarakwa-rĩ,
no gũtũme ũtuĩke mũthamaki?
Githĩ thoguo ndaarĩ o na gĩa kũrĩa
na gĩa kũnyua?
Ekaga maũndũ marĩa maagĩrĩire
na ma kĩhooito,
nĩ ũndũ ũcio maũndũ make
mothe makĩgaacĩra.

¹⁶Aaciiragĩrĩa andũ arĩa athĩni na
arĩa abatari,
na nĩ ũndũ ũcio maũndũ make
mothe makĩgaacĩra.
Githĩ ũguo tiguu kũmenyana na
nĩ?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷“No rĩrĩ, maitho maku na ngoro
yaku
irorereirio o uumithio ũtarĩ wa
kwĩhokeka,
cikeerekera gũitithia thakame ya
andũ matarĩ ũũru mekĩte,
o na kũhinyanĩrĩria, na gwĩtia
indo na hinya.”

¹⁸Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ
ũhoro ũkonĩ Jehoiakimu mũrũ wa Josia,
mũthamaki wa Juda:

“Andũ matikamũrĩrĩa makiugaga
atĩrĩ:

‘Wũi-ĩya, mũrũ-wa-
Ithe-witũ-ĩ! Wũi-ĩya
mwarĩ-wa-ithe-witũ-ĩ!’

Nĩngĩ matikamũrĩrĩa makiugaga:
‘Wũi-ĩya mwathi-witũ-ĩ! Wũi-
ĩya riiri-wake-ĩ!’

¹⁹Agaathikwo o ta ũrĩa ndigiri
ĩthikagwo:
agaakururio, aikio na kũu nja ya
ihingo cia Jerusalemu.”

²⁰“Ambata, ũthĩ Lebanoni,
ũkanĩrĩre kuo,
ũreke mũgambo waku ũiguĩke
kũu Bashani,
na ũkayũrũrũke kuuma Abarimu,
nĩgũkorwo athiritũ aku othe
nĩahehenje.

²¹Nĩndagũkaanirĩe rĩrĩa weiguaga
ũrĩ mũgĩtĩre,
nowe ũkiuga atĩrĩ,
‘Ndigũthikĩrĩa!’
Ŭyũ ũkoretwo ũrĩ mũthĩire waku
kuuma ũrĩ o mũnini;
wee ndũrĩ wanjathĩkĩra.

²²Arĩithi aku othe makaahurutwo nĩ
rũhuho,
nao athiritũ aku
nĩmagathaamĩrio kũngĩ.
Hĩndĩ iyo nĩũgaconoka na
ũnyararithio
nĩ ũndũ wa waganu waku
wothe.

²³Inyũ mũtũũrũga Lebanoni,
o inyũ mũikaraga nyũmba cia
mĩtarakwa,
kaĩ nĩmũgacakaya rĩrĩa
mũkanyĩitwo nĩ ruo,
o ruo ta rwa mũndũ-wa-nja
akĩrũmwo-ĩ!”

²⁴Jehova ekuuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa
nĩ ndũũrũga muoyo-rĩ, wee Jekonia,
mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa
Juda, o na ũngĩrĩ gĩcũhĩ kĩa mũhũũri
kĩrĩ guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo-rĩ, no
gũkũruta ingĩkũruta ho. ²⁵Ngũkũneana
kũrĩ arĩa magũcaragia makũrute
muoyo, o acio wĩtigagĩra, ngũneane

kūrī Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni na kūrī andū a Babuloni. ²⁶Wee hamwe na maitūguo ūrīa wagūciarire, ngamūnyuguta būrūri ūngī kūrīa mūtaciārīrwo, na kūu nīkuo inyuī eerī mūgakuīra. ²⁷Mūtīrī hīndī mūgaacooka gūkū būrūri ūyū mwīrīragīria gūgaacooka.”

²⁸Hī anga mūdū ūcio wītagwo
Jekonia, nī nyūngū nguū na
nyarare,
na kīndū gītārī mūdū
ūngīkīenda?

Nī kī gīgūtūma we hamwe na
ciana ciake manyugutwo,
na maikio būrūri matooī?

²⁹Atīrīrī, wee būrūri, būrūri, būrūri
ūyū,
ta thīkīrīria ndūmīrīri ya
Jehova!

³⁰Ū ū nīguo Jehova ekuuga:
“Mūdū ūyū nīandīkwo
maandīko-inī, ta mūdū
ūtārī mwana,
mūdū ūtakagaacīra mūtūūrīre-
inī wake wothe,
nīgūkorwo gūtīrī mwana wake
ūkaagaacīra,
gūtīrī ūgaīkarīra gītī gīa ūthamaki
kīa Daudi
kana ahamake rīngī thīinī wa
Juda.”

Rūhonge rwa Ūthingu

23 “Hī! Kaī arīithi arīa maniinaga
na makahurunja mbūri cia
rūūru rwakwa marī na haaro-ī!”
ūguo nīguo Jehova ekuuga. ²Nī ūndū
ūcio Jehova Ngai wa Isiraēli ekūūria
arīithi arīa marīithagia andū akwa
atīrī: “Tondū nīmūhurunjīte mbūri
ciakwa na mūgaciingata, na nīmwaģīte
gūcimenyerera-rī, nīngamūherithia
nī ūndū wa ūūru ūcio mwīkīte,” ūguo
nīguo Jehova ekuuga. ³“Nī mwene
nīngacookereria matīgari ma rūūru rwa
mbūri ciakwa kuuma mabūrūri mothe
marīa ndaacitwarithirie, ndīcicookie
ūrīithio-inī wacio, na nīgaciaranīra

kuo, cingīhe. ⁴Nīngacirehera arīithi a
gūcīrīithagia, na itīgacooka gwītīgīra
kana kūmaka, na gūtīrī o na īmwe yacio
īkoora,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁵Jehova ekuuga atīrī, “Matukū
nīmarooka
rīrīa ngaarahūrīra Daudi
mūdū mūthingu
ūgerekanītio na Rūhonge
rwa mūtī,
na nīwe Mūthamaki ūrīa
ūgaathamakaga arī na ūūģī,
na ageekaga maūdū marīa
magīrīre na ma kīhooto
būrūri-inī.

⁶Matukū-inī make-rī, Juda
nīakahonokio,
nake Isiraēli atūūre arī
mūģitīre.

Nake ageetagwo rītīwa rīrī:
Jehova-Ūthingu-Witū.”

⁷Nī ūndū ūcio Jehova ekuuga atīrī:
“Matukū nīmarooka, rīrīa andū
matagacooka kuuga atīrī, ‘Ti-itherū
o ta ūrīa Jehova atūūrāga muoyo,
ūrīa warutire andū a Isiraēli kuuma
būrūri wa Misiri,’ ⁸no makoigaga atīrī,
‘Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūrāga
muoyo, ūrīa warutire njiaro cia Isiraēli
būrūri ūrīa ūrī mwena wa gathigathini,
na kuuma mabūrūri-inī mothe kūrīa
aamathaamīirie.’ Hīndī īyo magaatūūra
būrūri wao ene.”

Anabii a Maheeni

⁹Ūhoro ūkonī anabii nī atīrī:

Ngoro yakwa nīthuthīku;
mahīndī makwa mothe
nīmarainaina.

Haana ta mūdū mūrīū,
ngahaana ta mūdū mūtoorie nī
ndibei,

nī ūndū wa Jehova,
na nī ūndū wa ndūmīrīri ciake
theru.

¹⁰Būrūri ūyū ūiyūrīte itharia;
būrūri ūyū ūīkarīte ūrī

mūng'aru nĩ ūndũ wa
kĩrumi,
naguo ūrĩithio wotho kũu werũ-
inĩ ūkahooa.
Anabii marũmĩrĩre mĩtũũrĩre
mĩũru,
na makahũthĩra hinya wao ūrĩa
gũtagĩrĩre.

¹¹“Anabii na athĩnjĩri-Ngai
matiĩtigagĩra Ngai;
o na thĩinĩ wa hekarũ-inĩ yakwa,
nĩndĩĩoneire waganu wao,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹²“Nĩ ūndũ ūcio nĩjira yao nĩgũtuĩka
ndenderũ;
magaathaamĩrio nduma-inĩ,
na kũu nĩkuo makaagũĩra.
Nĩngamarehithĩria mwanangĩko
mwaka-inĩ ūrĩa makaaherithio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³“Thĩinĩ wa anabii a Samaria-rĩ,
nĩndonire ūndũ ūrĩ magigi,
naguo nĩ ũyũ:
Maarathaga mohoro na rĩitwa rĩa
Baali,
nao makĩhĩtithia andũ akwa a
Isiraeli.

¹⁴Nĩngĩ thĩinĩ wa anabii a
Jerusalemu-rĩ,
nĩnyonete ūndũ mũũru mũno,
naguo nĩ ũyũ:
Matharanagia, na magatũũra
maheenanageria.
Mekagĩra moko ma eeki naaĩ
hinya,
gũkaaga mũndũ ũngĩgarũrũka
atigane na waganu wake.
Othe mahaanĩte ta Sodomu harĩ
nĩ;
andũ a Jerusalemu mahaana o
ta Gomora.”

¹⁵Nĩ ūndũ ūcio, ũhoro ũkonĩĩ anabii
acio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga ũũ:

“Nĩngatũma marĩe irio ndũrũ
na manyue maaĩ marĩ na
thumu,

nĩ ūndũ kuuma kũrĩ anabii a
Jerusalemu,
wagi wa gwĩtigĩra Ngai ũhunjĩte
bũrũri-inĩ guothe.”

¹⁶Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga:

“Mũtigathikĩrĩrie ūrĩa anabii acio
maramũrathĩra;
nĩ ciĩrĩgĩrĩro cia tũhũ
mamũheaga.

Maaragia ũhoro wa cioneki
ciumĩte meciiria-inĩ mao
ene,

no ti kuuma kanua ka Jehova.

¹⁷Mathiiaa na mbere na kwĩra
andũ arĩa maathũire atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩmũkũgĩa
na thayũ.’

Na kũrĩ arĩa othe marũmagĩrĩra
ũremi wa ngoro ciao,
makameera atĩrĩ, ‘Gũtirĩ ũũru
ũkũmũkora.’

¹⁸No rĩrĩ, nũũ wao ūrĩ warũgama
ciira-inĩ wa Jehova,
akĩona kana akĩigua kiugo
gĩake.

Nũũ wathikĩrĩrie kana akĩigua
kiugo gĩake?

¹⁹Atĩrĩrĩ, kĩhuhũkanio kĩa Jehova
gĩgaatuthũka na mang’ũrĩ,
ta kĩhuhũkanio kĩnene
gĩkĩharũrũka,

nakĩo kĩgũire mĩtwe ya andũ
arĩa aaganu.

²⁰Marakara macio ma Jehova
matigaathira,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake.
Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoro ūcio
wega.

²¹Anabii acio-rĩ, ti nĩĩ
ndaamatũmire,
no rĩrĩ, nĩmateng’erete na
ndũmĩrĩri ciao;
nĩĩ ndiamaarĩrie,
no-o no marathĩte mohoro.

²² No korwo nīmarūgamīte ciira-inĩ
wakwa-rĩ,
nīmangīahunjirīe ndūmīrīri
yakwa kūrī andū akwa,
na nīmangīagarūrūkīte,
magatigana na mīthiire yao
mīūru,
na magatigana na ciĩko ciao
njūru.

²³ “Kaĩ ndĩ Ngai wa o gūkū gūkuhĩ,
na ndirĩ Ngai wa kūraya?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.

²⁴ “Kūrī mūdū ūngīhota kwīhitha
kūrīa kwīhithīte mūno,
ūdū itangīhota kūmuona?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.
“Githĩ ndiyūrīte kūdū guothe,
igūrū na thī?”
ūguo nīguo Jehova ekūūria.

²⁵ “Nīnjiguīte ūrīa anabii moigaga
arīa marathaga mohoro ma maheeni
makīgwetaga rītwa rīakwa. Moigaga
atīrī, ‘Nīndīrarootire! Nīndīrarootire!’

²⁶ Nīnginya rī ūhoro ūyū ūgūthī na mbere
ngoro-inĩ cia anabii acio maheenana,
o acio marathaga maūdū ma matūhūhū
moimīte meciiria-inĩ mao ene?

²⁷ Meciragia atī irooto icio meranaga
mūdū na ūrīa ūngī nīgūtūma andū
akwa mariganīrwo nī rītwa rīakwa, o ta
ūrīa maithe mao mariganīrwo nī rītwa
rīakwa makīhooya Baali. ²⁸ Mūnabii
ūrīa ūrotete kīroto-rī, nīaheane ūhoro
wa kīroto kīu gīake, no rīrī, ūrīa ūrī
na ndūmīrīri yakwa nīaheane ūhoro
wayo arī na wīhokeku. Tondū-rī, kaĩ
rūūwa rwa ngano rūrī na ūhoro ūrīkū
na ngano?” ūguo nīguo Jehova ekūūria.

²⁹ “Githĩ ndūmīrīri yakwa ndīhaana ta
mwaki, o na ta kībūi kīrīa gīthetheraga
rwaro rwa ihiga rūgatuīka tūcere?” ūguo
nīguo Jehova ekūūria.

³⁰ “Nī ūndū ūcio-rī, nīndeganīte na
anabii acio maiyaga ndeto mūdū kuuma
kūrī ūrīa ūngī, magaciaria ta ciumīte
kūrī nī,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³¹ Ūū nīguo Jehova ekuuga, “Nīngūūkīrīra
anabii acio maaragia ndeto ciao ene, na
magacooka makoiga atīrī, ‘Ūguo nīguo

Jehova oiga.’ ³² Īi ti-itherū, nīngūūkīrīra
anabii acio marathaga mohoro ma irooto
cia maheeni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga.
“Maheanaga ūhoro wacio, makahīthia
andū akwa na maheeni na mwītīio wao,
no ti nī ndīmatūmīte kana ngamaatha.
Matigunaga andū aya o na hanini,” ūguo
nīguo Jehova ekuuga.

*Ndūmīrīri Nditū cia Maheeni, na Anabii a
Maheeni*

³³ “Rīrīa andū aya, kana mūnabii, o na
kana mūthīnjīri-Ngai mangīkūūria atīrī,
‘Ndūmīrīri nditū kuuma kūrī Jehova nī
īrīkū?’ ūkameera atīrī, ‘Ndūmīrīri nditū
ya Jehova nī inyuī, na nīngamūtiganīria,
ūguo nīguo Jehova ekuuga.’ ³⁴ Mūnabii,
kana mūthīnjīri-Ngai, o na kana mūdū
ūngī o wothē angiuga atīrī, ‘Īno nīyo
ndūmīrīri nditū kuuma kūrī Jehova,’
nī nīngaherithia mūdū ūcio o hamwe
na nyūmba yake. ³⁵ Mūdū o mūdū
wanyu atiindaga akīūria mūratawe
kana mūdū wao atīrī: ‘Icookia rīa
Jehova nī rīrīkū?’ kana, ‘Jehova oigīte
atīa?’ ³⁶ No rīrī, mūtīgacooke kuuga
rīngī atī ‘ndūmīrīri nditū kuuma kūrī
Jehova,’ tondū kiugo kīa mūdū we
mwene nīkīo gītūīkaga ndūmīrīri yake
nditū, na ūguo nīguo mūgarūraga ciugo
cia ndūmīrīri cia Ngai ūrīa ūrī muoyo,
o we Jehova Mwene-Hinya-Wothē,
Ngai witū. ³⁷ Mūtindaga mūkīūria
mūnabii atīrī: ‘Jehova agūcookeirie
ūhoro ūrīkū?’ kana, ‘Jehova aarītie
atīa?’ ³⁸ O na gwatuīka inyuī nīmugaga
atīrī, ‘Īno nīyo ndūmīrīri nditū kuuma
kūrī Jehova,’ ūū nīguo Jehova ekuuga:
Nīmwahūthīrīre ciugo ici, ‘Īno nīyo
ndūmīrīri nditū kuuma kūrī Jehova,’ o
na gītūīka nīndamwīrīte mūtikanōige
atī ‘Īno nīyo ndūmīrīri nditū kuuma
kūrī Jehova.’ ³⁹ Nī ūndū ūcio, ti-itherū
nīngariganīrwo nī inyuī, ndīmūingate
mwehere mbere yakwa hamwe na itūūra
rīrī inene rīrīa ndaamūheire inyuī ene o
na maithe manyu. ⁴⁰ Nīngamūrehithīria
thoni cia gītūūra tene na tene, ĩ, ndūme
mūconorithio na njono itakariganīra.”

24 Thuutha wa Jekonia mūrũ wa Jehoakimu mūthamaki wa Juda na anene ake, na mabundi na atũuri a Juda gũtahwo, makĩrutwo Jerusalemu magĩtwarwo Babuloni nĩ Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni-rĩ, Jehova nĩanyonirie ikabũ igĩrĩ cia ngũyũ ciigĩtwo hau mbere ya hekarũ ya Jehova. ² Gĩkabũ kĩmwe kĩarĩ na ngũyũ njega mũno, ta ngũyũ iria ciambaga kwĩrua; gĩkabũ kĩrĩa kingĩ kĩarĩ na ngũyũ njũru mũno, itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ciathũkĩte.

³ Hĩndĩ ĩyo Jehova akĩnjũũria atĩrĩ, “Jeremia, nĩ kĩ ũroona?”

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ngũyũ. Iria njega nĩ njega mũno, no iria njũru nĩ njũru mũno ũndũ itangĩrĩno.”

⁴ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkinginyĩra, ngĩrwo atĩrĩ: ⁵ “Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘O ta ngũyũ ici imwe njega-rĩ, ũguo noguo nyonaga andũ a Juda marĩ ega arĩa maatahirwo, acio ndaarutire gũkũ ngĩmatwara bũrũri wa Babuloni. ⁶ Maitho makwa nĩmakamarora na ndĩmeeke maũndũ mega, na nĩngamacookia gũkũ bũrũri ũyũ. Nĩngamarũgamia na ndikamamomora; nĩngamahaanda na ndigacooka kũmamunya. ⁷ Nĩngamahe ngoro ya gũtũma mamenye atĩ nĩ nĩ Jehova. Nĩmagatuĩka andũ akwa na nĩ ndũike Ngai wao, nĩgũkorwo nĩmakanjookerera na ngoro ciao ciothe.

⁸ “‘No rĩrĩ, o ta ngũyũ icio njũru, icio itangĩrĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa ithũkĩte-rĩ,’ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘ũguo no taguo ngeeka Zedekia mūthamaki wa Juda, na anene ake o na matigari ma andũ a Jerusalemu, arĩa magaakorwo matigaire gũkũ bũrũri ũyũ kana arĩa matũũraga bũrũri wa Misiri. ⁹ Nĩngatũma mathũũrwo mũno, matuĩke kĩndũ gĩa gũthĩrĩkia mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na mameneka na matuĩke a kuunagwo thimo, na matũũre mathekagĩrĩrwo na manyiitagwo nĩ kĩrumi kũrĩa guothe ngaamathaamĩria. ¹⁰ Nĩngamarehithĩria

rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro imokĩrĩre, nginya maniinwo mathire bũrũri-inĩ ũrĩa ndaamaheire o na ngĩthe maithe mao.’”

Mĩaka Mĩrongo Mũgwanja ya Ũkombo

25 Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩre Jeremia ĩkonĩ andũ othe a Juda, mwaka-inĩ wa kana wa gũthamaka kwa Jehoakimu mūrũ wa Josia mūthamaki wa Juda, naguo nĩguo warĩ mwaka wa mbere wa gũthamaka kwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni. ² Nĩ ũndũ ũcio Jeremia ũcio mũnabii akĩra andũ othe a Juda na arĩa othe maatũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ³ Ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtatũ, kuuma mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩtatũ wa ũthamaki wa Josia mūrũ wa Amoni mūthamaki wa Juda, nginya ũmũthĩ, ndũmĩrĩri cia Jehova itũire inginyagĩrĩra, na nĩ ngamũhe ũhoru wacio kaingĩ kaingĩ, no mūtithikĩrĩrie.⁴

⁴ Na rĩrĩ, o na gũtuĩka Jehova nĩamūtũmĩire ndungata ciake ciothe cia anabii kaingĩ, kaingĩ, mũtiigana gũthikĩrĩria kana gũtega matũ manyu nĩguo mũmaigue. ⁵ Maamwĩrite atĩrĩ, “Garũrũkai rĩu o ũmwe wanyu, mũtigane na mũthĩre yanyu mĩuru na ciĩko cianyu njũru, nĩguo mūtũũre bũrũri-inĩ ũrĩa Jehova aamũheire inyuĩ o na maithe manyu nginya tene. ⁶ Mũtikarũmĩrĩre ngai ingĩ mũcitungatĩre kana mũcihoore; mũtikandakarie na ũndũ wa kĩrĩa mwĩthondekeire na moko manyu. Mwathĩka ũguo, hĩndĩ ĩyo ndikamũgera ngero.”

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ, “No inyuĩ mũtiathikĩrĩrie, no mũgĩthĩrĩkia nĩguo ndaakare na ũndũ wa kĩrĩa mwethondekeire na moko manyu, na inyuĩ nĩmũkĩgerithĩtie ngero.”

⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: “Tondũ nĩmũregete gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri

^{a3} Andũ a Juda nĩmagire gũthikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jeremia, o ta ũrĩa Ngai aamũmenyithĩtie rĩria aamwĩtire (Jer 1:17-19).

yakwa, ⁹ nīngwīta andū othe a mwena wa gathigathini hamwe na ndungata yakwa Nebukadinezaru, mūthamaki wa Babuloni,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. “Nīngūmarehe mookīrīre būrūri ūyū na arīa matūūruga kuo o na mookīrīre ndūrīrī ciothe iria iūrīgiicīrie. Nīngamaniina biū na ndūme matuīke ta kīndū kīa ihooru na gīa kūmeneka, na manangīke nginya tene. ¹⁰ Nīngūmehereria mīgambo ya gīkeno na ya kūrūūhia, o na mīgambo ya mūhiki na mūhikania, na mūrurumo wa ithīi, o na ūtheri wa tawa. ¹¹ Būrūri ūyū wothe ūgaatuīka būrūri ūtarī kīndū o na ūkīrīte ihooru, nacio ndūrīrī icio nīgatungatīra mūthamaki wa Babuloni mīaka mīrongo mūgwanja.

¹² “No rīrī, mīaka mīrongo mūgwanja yathira, nīngaherithia mūthamaki wa Babuloni na rūrīrī rwake, herithie būrūri ūcio wa andū a Babuloni nī ūndū wa mahītia mao, na ningī nīngatūma būrūri ūcio ūtūūre ūkīrīte ihooru nginya tene,” ūguo nīguo Jehova ekuuga. ¹³ “Nīngarehithīria būrūri ūcio maūndū mothe marīa ndanoiga atī nīmakaūkora, marīa mothe mandīkītuo ibuku-inī rīrīrī, o macio maarathīirwo ndūrīrī ciothe nī Jeremia. ¹⁴ Nīgūkorwo o ene nīmagatuīka ngombo cia ndūrīrī nyingī na athamaki anene; na nī nīngerīhīria harīo kūrīngana na cīko ciao, o na kūrīngana na maūndū marīa maneeke na moko mao.”^a

Gīkombe kīa Marakara ma Ngai

¹⁵ Atīrīrī, Jehova Ngai wa Isiraeli, aanjīrīre atīrī: “Oya gīkombe gīkī kīiyūrīte ndibei ya mang’ūrī makwa kuuma guoko-inī gwakwa, na ūkīnyuithie ndūrīrī iria ciothe ngūgūtūma kūrī cio. ¹⁶ Rīrīa ikaanyua-rī, nīgatūgūūga na igūrūke nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūrīa ngaarehithia gatagatī-inī kao.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio ngīoya gīkombe kīu

kuuma guoko-inī kwa Jehova, na ngītūma ndūrīrī iria ciothe aandūmīte kūrī cio ikīnyuīre: ¹⁸ itūūra rīa Jerusalemu na matūūra ma Juda, na athamaki akuo na anene akuo, nīguo manangīke, na matuīke ta kīndū kīrī magigi na gīa kūmeneka, o na kīndū kīgwatītuo nī kīrumi, ta ūrīa matarīi ūmūthī; ¹⁹ ningī Firaūni mūthamaki wa Misiri, na arīa mamūtungataga, na anene ake na andū ake othe, ²⁰ na ageni arīa othe matūūruga kuo; na ningī athamaki othe a Uzu; na ningī athamaki othe a Afilisti (aya nī andū a Ashikeloni, na Gaza, na Ekironi, o na andū arīa maatigaire Ashidodi); ²¹ ningī andū a Edomu, na Moabi na Amoni; ²² ningī athamaki othe a Turo na Sidoni; o na athamaki a icīgīrīra iria irī mūrīmo wa iria; ²³ ningī andū a Dedani, na Tema, na Buzu, na arīa othe marī kūraya; ²⁴ ningī athamaki othe a Arabia, na athamaki othe a ndūrīrī ng’eni arīa matūūruga werū-inī; ²⁵ ningī athamaki othe a Zimuri, na Elamu na Media; ²⁶ o na athamaki othe a mwena wa gathigathini, a gūkuhī na a kūraya, marūmanīrīre mūndū na ūrīa ūngī: moimīte mothamaki-inī mothe ma thī. Na thuutha wao othe, mūthamaki wa Sheshaki nīagakīnyuīra o nake.

²⁷ “Ūcooke ūmeere atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nyuai, mūrīio na mūtahīke, mūcooke mūgūe na mūtikanacooke gūūkīra, nī ūndū wa rūhiū rwa njora rūrīa ngaarehithia gatagatī-inī kanyu.’ ²⁸ No rīrī, mangīkaarega kuoya gīkombe kīu kuuma guoko-inī gwaku manyue-rī, ūkameera atīrī, ‘Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: No nginya mūnyue! ²⁹ Atīrīrī, nīnyambīrīrie kūrēhe mwanangīko itūūra-inī rīrīrī inene rīitanītio na Rīitwa rīakwa; anga inyuī no mwage kūrherithio? Mūtikaaga kūrherithio, nī ūndū nīndīrarehithīria andū arīa othe matūūruga gūkū thī rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.’

³⁰ “Rīu marathīre mohoro maya mothe, ūmeere atīrī:

^a14 Ngai nīarekereirie andū a Babuloni maathwo nī mabūrūri mangī nī ūndū wa ūrīa meekire andū a Juda.

“Jehova akaarama arĩ o kũu
igũrũ;
akaagamba ta ngwa arĩ gũikaro-
inĩ gĩake gĩtheru,
na ararama na hinya, okĩre
bũrũri wake.
Akaanĩra na mũgambo mũnene
mũno
ta wa andũ arĩa marangagĩrĩa
thabibũ,
agũthũkĩre andũ othe arĩa
matũũraga gũkũ thĩ.
³¹Inegene rĩu nĩrĩkaiguĩka nginya
ituri-inĩ ciothe cia thĩ,
nĩ ũndũ Jehova nĩagaciirithia
ndũrĩrĩ;
nĩagatuĩra andũ othe ciira
na oorage arĩa aaganu na rūhiũ
rwa njora,’ ”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³² Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga:

“Atũrĩrĩ! Mwanangĩko nĩũrahunja
kuuma rūrĩrĩ rūmwe nginya
rũrĩa rūngĩ;
kĩhuhũkanio nĩkĩrahuhũkana
kuuma ituri-inĩ cia thĩ.”

³³ Ihinda-inĩ rĩu andũ arĩa mooragithĩtio
nĩ Jehova magaakorwo maaraganĩte
kũndũ guothe, kuuma gĩturi kĩmwe gĩa
thĩ nginya kĩrĩa kĩngĩ. Matikarĩrĩrwo,
kana monganio, kana mathikwo, no
magaakara ta rūrua, mahurunjũkĩte thĩ.

³⁴ Rĩrai na mũgirĩke, inyuĩ arĩithi
aya;
mwĩgaragariei rūkũngũ-inĩ,
inyuĩ atongoria a rūũru rwa
mbũri.
Nĩgũkorwo ihinda rĩanyu rĩa
gũthĩnjwo nĩ ikinyu;
mũkaagũa mũthuthĩke o ta
rũmba rĩrĩa rĩega mũno.
³⁵ Arĩithi acio matikoona kũndũ gwa
kũũrĩra,
na atongoria a rūũru rwa mbũri
matikoona gwa gwĩtharĩra.

³⁶ Thikĩrĩriai mũigue kĩrĩro kĩa
arĩithi,
o na kĩgirĩko kĩa atongoria a
rũũru rwa mbũri,
nĩ ũndũ Jehova nĩaranangithia
ũrĩithio wao.

³⁷ Ũrĩithio ũcio wa cianda-inĩ ũtarĩ
ũgwati nĩũkanangwo
tondũ wa marakara mahiũ ma
Jehova.

³⁸ Akoimagara ta mũrũũthi ũkiuma
kĩmamo-inĩ kĩaguo,
na bũrũri wao nĩũgaakira
ihooru
nĩ tondũ wa rūhiũ rwa njora rwa
mũhinyanĩrĩa,
na nĩ ũndũ wa marakara mahiũ
ma Jehova.

Jeremia Kwĩhĩtĩrwo Kũũragwo

26 Rĩrĩa Jehoiakimu mũrũ wa Josia,
mũthamaki wa Juda ambĩrĩrie
gũthamaka-rĩ, ndũmĩrĩri nĩyanginyĩrie
yumĩte kũrĩ Jehova, ngĩrwo atĩrĩ:
² “Jehova ekuuga atĩrĩ: Rũgama nja ya
nyũmba ya Jehova warĩrie andũ othe a
matũũra ma Juda, acio mokaga kũhoera
thĩinĩ wa nyũmba ĩno ya Jehova.
Mahe ũhoru ũrĩa wotho ngũgwatha;
ndũgatige o na kiugo kĩmwe. ³ Hihi
nĩmegũgũthikĩrĩa na mũndũ o mũndũ
wao agarũrũke atigane na mĩthĩre yake
mĩũru. Hĩndĩ ĩyo na nĩi ndĩirĩcũkwo
ndige kũmarehera mwanangĩko ũrĩa
ndũite atĩ nĩngũmarehera, nĩ ũndũ wa
ciĩko ciao njũru iria mekĩte. ⁴ Meere atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Mũngĩrega kũnjigua
na kũrũmĩrĩa mawatho makwa marĩa
njigĩte mbere yanyu, ⁵ na mũngĩaga
gũthikĩrĩa ciugo cia ndungata ciakwa
anabii, o icio ndĩmũtũmagĩra kaingĩ
kaingĩ (o na gwatuĩka mũticiiguaga),
⁶ hĩndĩ ĩyo nĩngatũma nyũmba ĩno
ĩtuĩke ta Shilo, o narĩo itũũra rĩrĩ inene
ndĩrĩtue rĩa kũgwetagwo ta kĩrumi nĩ
andũ a ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ.’ ”

⁷ Athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ
acio angĩ othe makĩigua Jeremia
akĩaria ndũmĩrĩri ĩyo kũu nyũmba-inĩ
ya Jehova. ⁸ No rĩrĩ, Jeremia aarĩkia

kwĩra andũ maũndũ marĩa mothe Jehova aamwathĩte ameere-rĩ, athĩnjĩri-Ngai, na anabii, na andũ acio angĩ othe makĩmũnyĩta, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee no nginya ũkue! ⁹ Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũrathe mohoro ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova, ũkoiga atĩ nyũmba ĩno ĩgaatuĩka ta Shilo, narĩo itũũra rĩrĩ inene rĩkire ihooru na rĩtiganĩrio?” Nao andũ acio othe makĩũngana, makĩrigiicĩria Jeremia kũu thĩnĩ wa nyũmba ya Jehova.

¹⁰ Rĩrĩa anene a Juda maaigũire maũndũ macio, makĩambata moimĩte nyũmba ya ũthamaki, magĩthĩ nyũmba-inĩ ya Jehova, makĩrũgama o mũndũ handũ hake itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa nyũmba ya Jehova. ¹¹ Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai na anabii makĩĩra anene acio na andũ othe atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ agĩrĩire atuĩrwo kũũragwo, tondũ nĩarathĩte maũndũ mooru makoniĩ itũũra rĩrĩ inene. Nĩmũmeigũĩrĩire na matũ manyu!”

¹² Hĩndĩ ĩyo Jeremia akĩĩra anene othe na andũ othe atĩrĩ: “Nĩ Jehova wandũmire ngarathe maũndũ ma gũũkĩrĩra nyũmba ĩno na itũũra rĩrĩ, o ta ũguo mũrĩkĩtie kũigua. ¹³ Rĩu garũĩrai mĩthĩire yanyu na ciĩko cianyu na mwathĩkĩre Jehova Ngai wanyu. Nake Jehova nĩekwĩricũkwo aage kũrehe mwanangĩko ũcio aamũgweteire. ¹⁴ No nĩ-rĩ, ndĩ moko-inĩ manyu; njĩkai o ũrĩa mũkuona arĩ wega na kwagĩrĩire. ¹⁵ No rĩrĩ, menyai wega, atĩ mũngĩnjũraga nĩmũgũcookererwo nĩ mahĩtia ma gũita thakame ya mũndũ ũtarĩ ũũru ekĩte, inyuĩ ene ĩmũcookerere, hamwe na itũũra rĩrĩ inene, na arĩa othe matũũraga kuo, tondũ ti-itherũ nĩ Jehova ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ njarie ũhoro ũyũ wothe mũkĩũiguaga.”

¹⁶ Hĩndĩ ĩyo anene na andũ acio angĩ othe makĩĩra athĩnjĩri-Ngai na anabii atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndaagĩrĩire gũtuĩrwo gũkua! Aatwarĩirie akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova Ngai witũ.”

¹⁷ Athuuri amwe a bũrũri ũcio makĩrũgama hau mbere, makĩĩra ũngano ũcio wa andũ othe atĩrĩ, ¹⁸ “Mika

ũrĩa Mũmoreshethu nĩarathire ũhoro matukũ-inĩ ma Hezekia, mũthamaki wa Juda. Eerire andũ othe a Juda atĩrĩ, “Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga:

“ ‘Zayuni nĩgũkarĩmwo ta mũgũnda,
Jerusalemu gũgaatuĩka ta hĩba ya kagoto,
nakĩo kĩrĩma gĩkĩ gĩakĩtwo hekarũ gĩtuĩke ta kĩhumbu kĩmereirwo nĩ ithaka.’

¹⁹ “Hezekia mũthamaki wa Juda kana mũndũ ũngĩ wothe kũu Juda nĩamũũragire? Githĩ Hezekia ti gwĩtigĩra eetigĩrĩre Jehova, na agĩcaria gwĩtikĩrĩka nĩwe? Na githĩ Jehova ndeerĩcũkirwo agĩtiga kũrehe mwanangĩko ũrĩa oigĩte nĩekũmarehera? Tũrorete kwĩrehere mwanangĩko mũũru mũno!”

²⁰ (Nĩngĩ nĩ haarĩ mũndũ ũngĩ wetagwo Uria mũrũ wa Shemaia, wa kuuma Kiriathu-Jearimu, nake aarathire ũhoro akĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova; aarathire o maũndũ ta maya megĩ itũũra rĩrĩ inene na bũrũri ũyũ, o ta ũguo Jeremia aarathĩte. ²¹ No rĩrĩa Mũthamaki Jehoiakimu, na atongoria ake a mbaara na anene maigũire ndũmĩrĩri yake, mũthamaki agĩcaria njĩra ya kũmũũraga. No Uria nĩaigũire ũhoro ũcio, agĩtigĩra, na akĩũrĩra bũrũri wa Misiri. ²² Na rĩrĩ, Mũthamaki Jehoiakimu agĩtũma Elinathani mũrũ wa Akiboru athĩ bũrũri wa Misiri, marĩ hamwe na andũ angĩ. ²³ Nao makĩgĩĩra Uria kuuma Misiri, makĩmũtwara kũrĩ Jehoiakimu ũcio mũthamaki, nake akĩmũũragithia na rũhiũ rwa njora, nakĩo kĩimba gĩake gĩgĩteeo mbĩrĩra-inĩ harĩa haathikagwo andũ arĩa mataarĩ bata).

²⁴ No rĩrĩ, Ahikamu mũrũ wa Shafani akĩgitĩra Jeremia, na nĩ ũndũ ũcio ndaaneanirwo kũrĩ andũ mamũũrage.

Juda Nĩagatungata Nebukadinezaru

27 O kĩambĩrĩria-inĩ kĩa wathani wa Zedekia mũrũ wa Josia, mũthamaki wa Juda, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire

Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova: ² Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Wĩthondekere icooki rĩa mĩkwa na mĩtĩ mĩkĩranie, ũcooke ũmũkĩre ngingo. ³ Ũcooke ũtũme ndũmĩrĩrĩ kũrĩ athamaki a Edomu, na Moabi, na Amoni, na Turo na Sidoni ũmĩnengerete abarũthĩ ao arĩa mokĩte Jerusalemu kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. ⁴ Mahe ndũmĩrĩrĩ matwarĩre anene ao, ũmeere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Irai anene anyu atĩrĩ: ⁵ Nĩ nĩ nĩ ndombire thĩ na andũ arĩa marĩ kuo o na nyamũ iria irĩ kuo na hinya wakwa mũnene na ndambũrũkĩtie guoko gwakwa, na ndĩmĩheaga o mũndũ ũrĩa ingĩenda kũhe. ⁶ Na rĩu nĩngũneana mabũrũrĩ manyu mothe kũrĩ ndungata yakwa Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni; nĩngũtũma o na nyamũ cia gĩthaka imũtungatagĩre. ⁷ Ndũrĩrĩ ciothe nĩkamũtungatĩra we, na mũriũ, o na mwana wa mũriũ, nginya rĩrĩa ihinda rĩa bũrũrĩ wake rĩgaakinya; hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nyingĩ na athamaki anene nĩmakamũtua wa kũmatungatagĩra arĩ o.

⁸ “ ‘ “No rĩrĩ, rũrĩrĩ o ruothe kana ũthamaki o wothē arĩa makaaga gũtungatĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, kana marege kũnamia ngingo mekĩrwo icooki rĩake, nĩngaherithia rũrĩrĩ rũu na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, nginya rĩrĩa ngarũniinithia na guoko gwake, ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tigai gũthikĩrĩria anabii anyu, na arathi anyu, na ataũri-a-irooto, na aragũri, kana andũ-ago, o acio mamwĩraga atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũtirĩ hĩndĩ mũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio nĩ ũhorō wa maheeni mamũrathagĩra, marĩa magaatũma mũtahwo, mũtwarwo kũndũ kũraya na bũrũrĩ wanyu; ngamũingata, mũniinwo biũ. ¹¹ No rũrĩrĩ rũrĩa ruothe rũkainamia ngingo rwĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni na rũmũtungatĩre-rĩ, nĩngetikĩria rũrĩrĩ rũu rũtũũre bũrũrĩ-inĩ wao kũmbe,

marĩmage na maikarage kuo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.” ’ ”

¹² Nĩndaheanire ndũmĩrĩrĩ o ro ĩyo kũrĩ Zedekia mũthamaki wa Juda. Ngĩmwĩra atĩrĩ, “Inamia ngingo yaku, wĩkĩrwo icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni; mũtungatĩre we mwene na andũ ake, na nĩngũtũũra muoyo. ¹³ Wee mwene mũrĩ na andũ aku-rĩ, mũgũkĩninithia nĩkĩ na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, o na mũthiro, o icio Jehova atuĩrĩre rũrĩrĩ o ruothe rũrĩa rũtagatungatĩra mũthamaki wa Babuloni? ¹⁴ Tiga gũthikĩrĩria ũhorō wa anabii acio makwĩraga atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ hĩndĩ ũgaatungatĩra mũthamaki wa Babuloni,’ tondũ makũrathagĩra ũhorō wa maheeni. ¹⁵ ‘Nĩ ndimatũmĩte,’ nĩguo Jehova ekuuga. ‘Mararatha ũhorō wa maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩngamũingata, na inyuĩ mũniinwo biũ, wee hamwe na anabii acio makũrathagĩra mohoro.’ ”

¹⁶ Ngĩcooka ngĩra athĩnjĩrĩ-Ngai na andũ acio angĩ othe atĩrĩ: “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Tigai gũthikĩrĩria anabii acio mamwĩraga atĩrĩ, ‘Hatigairie o kahinda kanini, nacio indo iria ciarutirwo nyũmba ya Jehova icookio kuuma Babuloni.’ Maramũrathĩra ũhorō wa maheeni. ¹⁷ Tigai kũmathikĩrĩria. Tungatĩrai mũthamaki wa Babuloni, na nĩmũgũtũũra muoyo. Kai itũũra rĩrĩ rĩngĩkĩanangwo nĩkĩ? ¹⁸ Angĩkorwo acio nĩ anabii marĩ na ndũmĩrĩrĩ kuuma kũrĩ Jehova-rĩ, nĩmagĩthaithe Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩguo indo iria itigarĩte gũkũ thĩinĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu itigatwarwo Babuloni. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe oigĩte ũhorō ũkonĩ itugĩ cia hekarũ, na karia ka maaĩ, indo cia kũigĩrĩria iria ingĩ, na indo ciothe cia nyũmba ingĩkorwo itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene, ²⁰ iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni ataakuire hĩndĩ ĩrĩa aatahire Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda agĩthaamio arutĩtwo Jerusalemu na agĩtwarwo Babuloni, we mwene hamwe

na andũ othe a Juda na a Jerusalemu arĩa maarĩ igweta: ²¹ĩ, ti-itherũ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli oigĩte atĩrĩ ũhoro ũkonĩĩ indo icio itigaire thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, o na thĩĩnĩ wa gũikaro kĩa mũthamaki wa Juda, o na kũu Jerusalemu: ²²‘Nĩgatwarwo Babuloni, na igaikara kũu nginya mũthenya ũrĩa ngooka gũcigĩĩra,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ‘Hĩndĩ ĩyo nĩngacirehe ndĩcicookie gũkũ.’ ”

Hanania Mũnabii wa Maheeni

28 Mweri-inĩ wa gatano mwaka-inĩ ũcio, nĩguo mwaka wa kana, o kĩambĩrĩria-inĩ kĩa ũthamaki wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mũnabii wetagwo Hanania mũrũ wa Azuri, ũrĩa woimĩte Gibeoni, nĩanjĩĩrĩre atĩrĩ, tũrĩ o kũu nyũmba ya Jehova mbere ya athĩnjĩri-Ngai na andũ arĩa angĩ othe: ²“Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩnyunangĩte icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni. ³Mĩaka ĩĩrĩ ĩtanathira, nĩngũcookithia indo cia nyũmba ya Jehova gũkũ, iria Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni aarutire gũkũ agĩcitwara Babuloni. ⁴Nĩngĩ Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda, nĩngamũcookia marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatahĩtwo kuuma Juda magĩtwarwo Babuloni, nĩ ũndũ nĩnyunangĩte icooki rĩa mũthamaki wa Babuloni,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵Hĩndĩ ĩyo mũnabii Jeremia agĩcookeria mũnabii Hanania ũhoro arĩ hau mbere ya athĩnjĩri-Ngai hamwe na andũ arĩa angĩ othe marũgamĩte kũu nyũmba ya Jehova. ⁶Akĩmwĩra atĩrĩ, “Kũrotuĩka guo! Jehova aroeka o ũguo! Jehova arohingia ũhoro ũcio waratha na ũndũ wa gũcookithia indo icio cia nyũmba ya Jehova, o na andũ othe arĩa maatahirwo gũkũ amacookie kuuma Babuloni. ⁷No rĩrĩ, ta thĩkĩrĩria ũigwe ũhoro ũrĩa ngwaria ũkĩĩguagĩra na matũ, o nao andũ aya othe makĩiguaga: ⁸Kuuma o mahinda ma tene, anabii arĩa maarĩ mbere yaku

o na yakwa-rĩ, maatũũrĩte marathaga ũhoro wa mbaara, na mwanangĩko, na mũthiro, gũũkĩrĩra mabũrũri maingĩ o na mothamaki marĩ hinya. ⁹No rĩrĩ, mũnabii ũrĩa ũrathagĩra andũ ũhoro wa thayũ akaamenyeka wega atĩ ti-itherũ nĩ Jehova wamũtũmĩte o rĩrĩa ũrathi wake ũkaahinga.”

¹⁰Hĩndĩ ĩyo mũnabii Hanania akĩruta icooki ngingo-inĩ ya Jeremia na akĩriunanga, ¹¹agĩcooka akiuga andũ acio othe marĩ ho atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ŭguo noguo ngoinanga icooki rĩa Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, rĩehere ngingo-inĩ cia ndũrĩrĩ ciothe mĩaka ĩĩrĩ ĩtanathira.’ ” Mũnabii Jeremia aigua ũguo agĩĩthĩra.

¹²Kahinda kanini thuutha wa mũnabii Hanania kuunanga icooki rĩu rĩarĩ ngingo-inĩ ya Jeremia ũcio mũnabii, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Jeremia akĩĩrwo atĩrĩ: ¹³“Thĩĩ wĩre Hanania atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Jehova ekuuga: Wee uunangĩte icooki rĩa mũtĩ, no rĩrĩ, handũ harĩo ũgeekĩrwo icooki rĩa kĩgera. ¹⁴Ŭũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nĩngekĩra ndũrĩrĩ icio ciothe icooki rĩa kĩgera ngingo, nĩgeetha ndũme itungatĩre Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, na nĩkamũtungatĩra. O na nĩngamũhe wathani aathage nyamũ cia gĩthaka.’ ”

¹⁵Hĩndĩ ĩyo mũnabii Jeremia akĩĩra Hanania ũcio mũnabii atĩrĩ, “Hanania, ta thĩkĩrĩria! Jehova ndagũtũmĩte, no wee-rĩ, nĩũringĩrĩrĩre rũrĩrĩ rũrũ rwĩhoke ũhoro wa maheeni. ¹⁶Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ndĩ hakuhi gũkweheria thĩ. Mwaka-inĩ o ro ũyũ nĩũgũkua, tondũ nĩũhunjĩte ũremi wa gũũkĩrĩra Jehova.’ ”

¹⁷Mweri-inĩ wa mũgwanja wa mwaka o ro ũcio-rĩ, Hanania ũcio mũnabii agĩkua.

Marũa kũrĩ Andũ arĩa Maatahĩtwo

29 Ŭyũ nĩguo ũhoro ũrĩa waandĩkitwo marũa-inĩ marĩa mũnabii Jeremia aatũmire arĩ Jerusalemu kũrĩ

athuuri arĩa maatigaire thĩnĩ wa arĩa maatahĩtwo, na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, na anabii, o na andũ acio angĩ othe arĩa Nebukadinezaru aatahĩte kuuma Jerusalemu akamatwara Babuloni.² (Hĩndĩ ĩno nĩ thuutha wa Mũthamaki Jekonia, na nyina wa mũthamaki, na anene a kwa mũthamaki, na atongoria a Juda na a Jerusalemu, na mabundi na atũũri gũkorwo matahĩtwo kuuma Jerusalemu.)³ Ehokeire marũa macio Elasa mũrũ wa Shafani, na Gemaria mũrũ wa Hilikia, arĩa Zedekia mũthamaki wa Juda aatũmire kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni. Marũa macio moigĩte atĩrĩ:

⁴ Jehovah Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekwĩra andũ othe arĩa ndaarutire Jerusalemu ngĩmatwarithia Babuloni atĩrĩ:

⁵ “Mwĩyakĩrei nyũmba na mũcitũũre; haandai mĩgũnda mũcooke mũrĩe maciaro mayo. ⁶ Hikaniai, mũciare aanake na airĩtu; carĩriai aanake anyu atumia mahikie, nao airĩtu anyu mũreke mahikio, nĩgeetha o nao maciare aanake na airĩtu. Ongererekai na mũingĩhe mũrĩ kũu; mũtikanyihanyiihe. ⁷ Ningĩ-rĩ, caragiai thayũ na ũgaacĩru wa itũũra rĩu inene kũu ndĩmũthaamĩrie. Hooyagai Jehovah nĩ ũndũ warĩo, tondũ rĩngĩgaacĩra-rĩ, o na inyuĩ no mũkũgaacĩra.” ⁸ Ī, ũũ nĩguo Jehovah Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: “Mũtikareke anabii na aragũri arĩa marĩ gatagatĩ kanyu mamũheenie. Mũtikanathikĩrĩrie irooto icio inyuĩ mũmaringagĩrĩria mamũrotore. ⁹ Mamũrathagĩra ũhoru wa maheeni, makĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Ti nĩ ndĩmatũmĩte,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga.

¹⁰ Jehovah ekuuga atĩrĩ: “Mwaniina mĩaka mĩrongo mũgwanja kũu Babuloni, nĩngooka kũrĩ inyuĩ ndĩmũhingĩrie kĩĩranĩro gĩakwa kĩa ũtugi gĩa kũmũcookia gũkũ.

¹¹ Nĩgũkorwo nĩnjũũ meciiria

marĩa ndĩciiragia ũhoru-inĩ wanyu, o meciiria ma thayũ na ti ma kũmwĩka ũũru, meciiria ma kũmũhe kĩĩrĩgĩrĩro atĩ ũhoru wanyu nĩũkaagĩrĩra thuutha-inĩ,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga. ¹² “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkangaĩra na mũũhoohoe, na nĩ nĩngamũigua. ¹³ Ningĩ nĩmũkanjaria na nĩmũkanyona rĩrĩa mũkaanjaria na ngoro yanyu yothe. ¹⁴ Nĩĩ na nĩ nĩngonekana nĩ inyuĩ,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga. “Nĩngamũruta kũrĩa mũtũũrĩte mũrĩ andũ atahe, ndĩmũcookie gũkũ. nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ ciothe na kũndũ guothe kũrĩa ndaamũhurunjĩire, na nĩngamũcookia kũndũ kũrĩa ndaamũrutĩte ngĩmũtwara mabũrũri ma kũngĩ,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga.

¹⁵ Mwahota kuuga atĩrĩ, “Jehova nĩatwarahũrĩire anabii gũkũ Babuloni,” ¹⁶ no rĩrĩ, ũũ nĩguo Jehovah ekuuga ũhoru ũkoniĩ mũthamaki ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi, marĩ hamwe na andũ othe arĩa maatigarire itũũra-inĩ rĩrĩ inene, na andũ a bũrũri wanyu, acio mũtaakuuanĩrio nao mũgĩtahwo: ¹⁷ ĩ, Jehovah Mwene-Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Nĩngamatwarithĩria rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme mahaane ta ngũyũ njũru mũno, iria itangĩrĩka nĩ ũndũ wa gũthũka. ¹⁸ Nĩngamaingatithia na rũhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, na ndũme matuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ mothamaki mothe ma gũkũ thĩ, na matuĩke ta kĩndũ kĩnyĩite nĩ kĩrumi na kĩrĩ magigi, na kĩndũ gĩa kũnyararwo na kũmeneka, manyararwo ndũrĩrĩ-inĩ ciothe kũrĩa ngaamatwarithia.

¹⁹ Nĩgũkorwo matiathikĩrĩrie ndũmĩrĩri ciakwa, ndũmĩrĩri iria ndaamatũmĩre kaingĩ na tũnua twa ndungata ciakwa cia anabii,” ũguo nĩguo Jehovah ekuuga “O na inyuĩ

arĩa mwatahirwo-rĩ, mũtiigana gũthikĩrĩa,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁰Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ta thikĩrĩria ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ arĩa mũtahĩtwo ngamũruta Jerusalemu mũgatwarwo Babuloni. ²¹Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga nĩ ũndũ wa Ahabu mũrũ wa Kolaia, na Zedekia mũrũ wa Maaseia, o acio mamũrathagĩra mohoro ma maheeni makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa: “Nĩngamaneana kũrĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake nĩakamooraga mũkĩionagĩra na maitho manyu. ²²Nĩ ũndũ wa ũhoru ũcio wao-rĩ, andũ othe a Juda arĩa maatahirwo na rĩu marĩ Babuloni nĩmakamoinaga thimo makĩrumana, makoiga atĩrĩ, ‘Jehova arotũma ũtuĩke ta Zedekia na Ahabu, arĩa mũthamaki wa Babuloni aacinire na mwaki.’

²³Nĩgũkorwo nĩmekĩte maũndũ mooru mũno thĩnĩ wa Isiraeli; nĩ matharĩtie na atumia a andũ angĩ, na makaaria ndeto cia maheeni, makĩgwetaga rĩtwa rĩakwa, ũndũ itaameerĩte meke. Nĩnjũũ ũguo nĩguo, na ndĩ mũira wamo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri kũrĩ Shemaia

²⁴Ĩra Shemaia ũcio Mũnehelami atĩrĩ, ²⁵“Ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Wee nĩwatũmire marũa na rĩtwa rĩaku mwene kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, na kũrĩ Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, o na kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa angĩ othe. Werire Zefania atĩrĩ, ²⁶‘Jehova nĩagũtuĩte mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Jehoiada nĩguo ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya Jehova; wee wagĩrĩrwo nĩkuoherera mũgũrũki o wothe ũretua mũnabii ndungu magũrũ na ũmuoherere igeraga cia ngingo. ²⁷Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ kĩ kĩgirĩtie wee ũkaanie Jeremiah ũcio wa kuuma Anathothu, o ũcio wĩtuaga mũnabii gatagatĩ-inĩ

kanyu? ²⁸Nĩatũtũmĩire ndũmĩrĩri ĩno gũkũ Babuloni akoiga atĩrĩ: Nĩmũgũikara mũrĩ atahe ihinda iraa. Nĩ ũndũ ũcio akaai nyũmba na mũcitũũre, na mũrĩme mĩgũnda na mũrĩe maciaro mayo.’ ”

²⁹No rĩrĩ, we Zefania ũcio mũthĩnjĩri-Ngai agĩthomera mũnabii Jeremiah marũa macio. ³⁰Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremiah, akĩrwo ũũ: ³¹“Tũma ndũmĩrĩri ĩno kũrĩ andũ othe arĩa atahe: ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga ũndũ ũkonĩ Shemaia ũcio Mũnehelami: Tondũ Shemaia nĩamũrathũire ũhoru, o na gũtuĩka ndiamũtũmĩte, na nĩatũmĩte mwĩhoke ũhoru wa maheeni-rĩ, ³²ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Ti-itherũ nĩngaherithia Shemaia ũcio Mũnehelami na njaro ciake. Ndakagĩ na mũndũ ũtigarĩte thĩnĩ wa andũ aya, o na kana eyonere maũndũ mega marĩa ngeeka andũ akwa, tondũ nĩahunjĩtie ũremi akaanjũkĩrĩa,’ ” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Gũcookererio kwa Isiraeli

30 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremiah yumĩte kũrĩ Jehova: ²“Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Andĩka ũhoru ũrĩa wothe ngwarĩirie ibuku-inĩ.’ ³Tondũ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa ngaarehe andũ akwa a Isiraeli na a Juda moime kũrĩa maatwarirwo maatahwo na ndĩmacookie bũrũri ũrĩa ndaheire maithe mao mawĩgwatĩre,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

⁴Ũyũ nĩguo ũhoru ũrĩa Jehova aaririe ũkonĩ Isiraeli na Juda:

⁵“Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Nĩtũiguĩte mũkayũrũrũko wa kũmakania, wa itua-nda, no ti wa thayũ.

⁶Ta tuĩriai ũhoru, muone: Hihi mũndũ mũrũme no ahote gũciara mwana?

Nĩ kĩĩ kĩragĩtũma nyone arũme
 othe arĩa marĩ hinya
 menyĩitĩte nda ta mũtumia
 ũkũrũmwo,
 na o mũndũ akagarũrũka
 agatukia gĩthiithi?
⁷ Kaĩ mũthenya ũcio nĩũgakorwo
 ũrĩ mũrũrũ-ĩ!
 Gũtirĩ ũngĩ ũkahaana taguo.
 Gũgaakorwo kũrĩ ihinda rĩa
 kũnyariirĩka rĩa Jakubu,
 no nĩakahonokio kuuma harĩ
 guo.’
⁸ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 ekuuga atĩrĩ,
 ‘Mũthenya ũcio nĩngoinanga
 icooki rĩu
 ndĩrĩherie ngingo-inĩ ciao,
 na nduuange nga iria mohetwo
 nacio;
 nacio ndũrĩrĩ itigacooka
 kũmatua ngombo ciao rĩngĩ.
⁹ Handũ ha ũguo, magaatungatagĩra
 Jehova Ngai wao,
 na Daudi mũthamaki wao,
 ũrĩa nĩĩ ngaamarahũrĩa.
¹⁰ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio tiga gwĩtigĩra, wee
 Jakubu ndungata yakwa;
 tiga kũmaka, wee Isiraeli,’
 nĩguo Jehova ekuuga.
 ‘Ti-itherũ nĩngakũhonokia
 ngũrute kũu kũraya,
 na njiaro ciaku ndĩcirute bũrũri
 ũrĩa maathaamĩrio.
 Jakubu nĩagacookererwo nĩ thayũ
 o na ũgitĩri,
 na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
 ũgaatũma etigĩre.
¹¹ Ndĩ hamwe nawe na
 nĩngakũhonokia,’
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
 ‘O na ingĩniina ndũrĩrĩ ciothe
 cia kũrĩa guothe
 ngũharaganĩirie,
 wee ndigakũniina biũ.
 No nĩngakũherithia na kĩhooto;
 ndikaareka ũthiĩ o ro ũguo
 itakũherithĩtie.’

¹² “Nĩ ũndũ Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “ ‘Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona,
 nguraro ciaku itirĩ kĩhonia.
¹³ Hatirĩ na wa gũgũthaitanĩrĩa,
 kana ndawa ya kĩronda gĩaku,
 o na kana gĩa gũkũhonia.
¹⁴ Athiritũ aku othe nĩmariganĩrwo
 nĩwe;
 ndũrĩ kĩene harĩo.
 Ngũgũthĩte o ta ũrĩa thũ
 ingĩkũgũtha,
 na ngaakũherithia o ta
 ũrĩa mũndũ ũtarĩ tha
 aherithanagia,
 nĩ ũndũ mahĩtia maku nĩ manene
 mũno,
 namo mehia maku makaingĩha
 makĩria.
¹⁵ Nĩ kĩĩ kĩratũma ũrĩrĩre kĩronda
 gĩaku,
 ũkarĩrĩa ruo rwaku rũtarĩ na
 kĩhonia?
 Nĩ ũndũ wa ũrĩa mahĩtia maku
 manenehete
 na mehia maku magakĩingĩha rĩ,
 nĩkĩo ngwĩkĩte maũndũ macio.
¹⁶ “ ‘No rĩrĩ, andũ arĩa othe
 magaakũng’aũrania
 o nao nĩmakang’aũranio;
 thũ ciaku ciothe nĩĩgatwarwo
 ithaamĩrio.
 Arĩa magũtahaga indo ciaku
 nĩmagatahwo;
 arĩa othe magũtunyaga indo na
 nĩĩ nĩngamatunya.
¹⁷ No nĩngagũcookeria ũgima waku,
 na ngũhonie nguraro ciaku,’
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
 ‘tondũ wĩtagwo mũndũ mũte,
 Zayuni itũũra rĩtarĩ mũndũ
 ũrĩrũmbũyagia.’
¹⁸ “Ũũ nĩguo Jehova ekuuga:
 “ ‘Nĩngacookia ũgaacĩru wa
 Jakubu hema-inĩ ciake,
 nacio ciikaro ciake ndĩciĩguĩre
 tha;

itũũra rĩu inene nĩrĩgaakwo rĩngĩ
o kũu rĩanangĩrwo,
nayo nyũmba ya ũthamaki
nĩkarũgama harĩa
hamĩagĩrĩire.

¹⁹ Kuuma kũu nĩgũkaiguuagwo
gũkĩinĩrwo nyĩmbo cia
gũcookia ngaatho,
na kũiguuagwo mĩgambo ya
gĩkeno.

Nĩngamaingĩhia
na matikanyihanyiiha;
nĩngamaheithia gĩtũo,
na matikaagithio kĩene.

²⁰ Ciana ciao igaikaraga o ta matukũ-
inĩ marĩa ma tene,
nakĩo kĩrĩndĩ kĩa gĩtũũre
kĩrũmĩte wega mbere
yakwa;
nĩngaherithia arĩa othe
mamahinyagĩrĩria.

²¹ Mũtongoria wao agaakorwo arĩ
ũmwe wa andũ ao kũũmbe;
o nake mwathi wao akoima o
kũu thiinĩ wa andũ ao.
Nĩngamũreharehe nake oke
hakuhi na nĩ,
nĩ ũndũ-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ
ũngĩrutĩra
gũũka hakuhi na nĩ?’

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
²² Nĩ ũndũ ũcio nĩmũgatuĩka andũ
akwa,
na nĩ nduĩke Ngai wanyu.’ ”

²³ Atĩrĩrĩ, mang’ũrĩ ma Jehova
nĩmagatuthũka mahaana ta
kĩhuhũkanio;
ti-itherũ makaahaana ta rũhuho
rũkũhurutana mũno,
igũrũ rĩa andũ arĩa aaganu.

²⁴ Marakara mahiũ ma Jehova
matigaathira,
o nginya rĩrĩa akaahingia
muoroto wa ngoro yake biũ.
Matukũ-inĩ marĩa magooka-rĩ,
nĩmũgataũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio
wega.

nĩmagatuĩka andũ akwa,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Andũ arĩa makaahonoka
kũũragwo na rũhiũ rwa
njora-rĩ,
nĩmagetĩkĩrĩka kũu werũ-inĩ;
nĩngooka kũhuurũkia andũ a
Isiraeli.”

³ Jehova nĩatuumĩrĩire matukũ-inĩ ma
tene, agĩtwĩra atĩrĩ:

“Nĩ ngwendete na wendo wa tene
na tene;
nĩngũguucĩrĩrie na ũtugi.

⁴ Nĩngagwaka rĩngĩ nawe
nĩũgaakĩka,
wee Isiraeli mũirĩtu ũyũ
gathirange.

Nĩũkooya tũhembe twaku rĩngĩ,
uume ũthĩ mũkaine hamwe na
arĩa marakena.

⁵ Nĩngĩ nĩũkahaanda mĩgũnda ya
mĩthabibũ

kũu irĩma-inĩ cia Samaria;
arĩmĩ nĩmakamĩhaanda,
na makenere maciaro mayo.

⁶ Nĩgũkaagĩa mũthenya ũmwe ũrĩa
arangĩri makaanĩrĩa
marĩ tũrĩma-inĩ twa Efiraimu,
moige atĩrĩ,
‘Ŭkĩrai twambate tũkinye Zayuni,
harĩ Jehova Ngai witũ.’ ”

⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Inĩrai Jakubu mũkenete,
mũkũngũire rũrĩrĩ rũrĩa rũnene
mũno.

Tũmai kũgooca kwanyu kũiguuo,
mũkiugaga atĩrĩ,
‘Wee Jehova, honokia andũ aku,
o acio matigari ma Isiraeli.’

⁸ Atĩrĩrĩ, ngaamarehe, ndĩmarute
bũrũri wa gathigathini,
ndĩmacookererie kuuma ituri
ciothe cia thĩ.

31 “Thinda-inĩ rĩu ngaakorwo ndĩ Ngai
wa mbarĩ ciothe cia Isiraeli, nao

Na magooka marĩ na atumumu
 ao, na ithua,
 o na atumia arĩa marĩ na nda, o
 na arĩa mararũmwo;
 magaacooka marĩ kĩrĩndĩ
 kĩnene mũno.

⁹Nao magooka makĩrĩraga;
 nĩmakahooyaga ngĩmacookia
 kwao.

Nĩngamagereria ndwere-inĩ cia
 tũrũũ twa maaĩ,
 njĩra-inĩ ĩrĩa njaraganu kũndũ
 matangĩhĩngwo,
 nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ ithe wa
 Isiraeli,
 nake Efiraimu nĩwe mũrũ
 wakwa wa irigithathi.

¹⁰“Thikĩrĩrai ndũmĩrĩri ya Jehova,
 inyuĩ ndũrĩrĩ;
 hunjanĩrai ũhoru wayo
 ndwere-inĩ cia irĩa kũndũ
 kũraya, atĩrĩ:
 ‘We ũrĩa wahurunjire andũ a
 Isiraeli nĩakamacookereria,
 na amamenyerere o ta ũrĩa
 mũrĩithi arĩithagia mbũri
 cia rũũru rwake.’

¹¹Nĩ ũndũ Jehova nĩagakũũra
 Jakubu,
 na amahonokie kuuma kũrĩ arĩa
 marĩ hinya kũmakĩra.

¹²Nĩmagooka maanĩrĩre nĩ gũkena
 marĩ kũu irĩma-inĩ cia
 Zayuni;
 nĩmagakenagĩra ũtaana wa
 Jehova:
 wa ngano, na wa ndibei ya
 mũhihano, na wa maguta,
 na wa tũgondu tuumĩte ndũũru-
 inĩ cia mbũri, na wa tũcaũ
 tuumĩte ndũũru-inĩ cia
 ng’ombe.

Magaatuĩka ta mũgũnda unithĩirio
 maaĩ,
 na matigacooka kũnyiitwo nĩ
 ihooru rĩngĩ.

¹³Hĩndĩ ĩyo airĩtu nĩmakaina na
 makene,
 o na aanake na athuuri o ũndũ
 ũmwe.

Nĩngagarũra gũcakaya kwao
 gũtuĩke gĩkeno;
 nĩngamahooreria, na ndĩmahe
 gĩkeno handũ ha kĩaha.

¹⁴Nĩngahũũnia athĩnjĩri-Ngai na
 bũthi,
 nao andũ akwa nĩmakaiganwo
 nĩ ũtugi wakwa,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁵Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Mũgambo nĩũiguĩtwo kũu Rama,
 gũcakaya kũnene na kĩrĩro,
 Rakeli akĩrĩrĩra ciana ciake,
 na akarega kũhoorerio,
 nĩgũkorwo ciana ciake itirĩ ho.”

¹⁶Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Wĩgirĩrĩre mũgambo waku ũtuge
 kũiguuo ũkĩrĩra,
 na ũgirĩrĩre maitho maku gũita
 maithori,
 nĩ ũndũ nĩũkarĩhwo wĩra waku,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana ĩcio ciaku nĩigacooka
 kuuma bũrũri wa thũ.

¹⁷Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ harĩ kũĩrĩgĩrĩro
 matukũ-inĩ maku ma
 thuutha,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

“Ciana ciaku nĩigacooka gũkũ
 bũrũri wacio kĩũmbe.

¹⁸“Ti-itherũ nĩnjiguĩte mũcaayo wa
 Efiraimu akiuga atĩrĩ:
 ‘Wee nĩũũherithĩtie o ta gacaũ
 gatamenyerete gwĩkĩrwo
 icooki,
 na nĩ nĩnjathĩkĩte.
 Njokereria, na nĩ nĩngũcooka,
 tondũ wee nĩwe Jehova Ngai
 wakwa.

¹⁹Thuutha wa gũturuura,
 nĩndacookire ngĩrĩra;
 thuutha wa gũtaũkĩrwo,
 nĩndehũũrĩre gĩthũri.

Nindaconokire na ngũnyarara,
nĩ ùndũ nĩndakuũite thoni cia
wĩthĩ wakwa.’

²⁰Githĩ Efiraimu tiwe mūrũ wakwa
ũrĩa nyendete,
mwana ũrĩa nĩ ngenagĩra?

O na gũtuĩka ndanamũũkĩrĩa
kaingĩ-rĩ,

no ndirikanaga ũrĩa
ndĩmwendete.

Nĩ ùndũ ũcio ngoro yakwa
nĩmũnyootagĩra;
nĩndĩmũiguagĩra tha mũno,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²¹“Ikĩrai marũũri ma barabara,
na mũaande itugĩ cia kuonania
njĩra.

Ta rorai barabara ñyo nene,
o barabara ñyo mwagereire
mũgĩthĩ.

Njookerera, wee Isiraeli mũirĩtu
gathirange,
cooka matũũra-inĩ maku.

²²Ūgũtũũra ũrũũraga nginya-rĩ,
wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ
mwĩhokeku?

Jehova nĩegũthondeka ùndũ
mwerũ gũkũ thĩ:
mũndũ-wa-nja nĩakagitĩra
mũndũ mũrũme.”

²³Ūũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga:
“Rĩrĩa ngaamacookia moime kũrĩa
maatwarirwo maatahwo-rĩ, andũ arĩa
marĩ bũrũri-inĩ wa Juda o na matũũra-
inĩ makuo nĩmagacooka kwaria ciugo ici
rĩngĩ, moige atĩrĩ: ‘Jehova arokũrathima,
wee gũkaro gĩkĩ kĩa ũthingu, wee kĩrĩma
gĩkĩ gĩtheru.’” ²⁴Andũ nĩmagatũũrĩa
hamwe kũu Juda o na matũũra-inĩ
makuo mothe, arĩmi o na andũ arĩa
Morũũraga na ndũũru ciao cia mbũri.

²⁵Nĩnganogora arĩa anogu, nake ũrĩa
ũũrĩtwo nĩ hinya nĩngamũhũũnia.”

²⁶Ndaigua ũguo ngĩũkĩra, ngĩhũgũra
mĩena yothe. Ngĩigua toro ũcio warĩ
mwega mũno harĩ nĩ.

²⁷Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ
nĩmarooka, rĩrĩa ngaiyũria nyũmba

ya Isiraeli na nyũmba ya Juda na
njiaro cia andũ na cia nyamũ. ²⁸O ta
ũrĩa ndaarũgamĩrĩire makĩmunywo
na magĩtharũrio, na makĩng’aũranio,
na makĩniinwo, o na ngĩmarehera
mwanangĩko-rĩ, ũguo noguo
ngarũgamĩrĩa nĩguo makwo na
mahaandwo wega,” nĩguo Jehova
ekuuga. ²⁹“Matukũ-inĩ macio andũ
matigacooka kuuga atĩrĩ,

“ ‘Maithe ma ciana nĩmarĩite
thabibũ irĩ rwagatha,
namo magego ma ciana nĩmo
maiguĩte thiithi.’

³⁰No rĩrĩ, mũndũ o wotha agaakua nĩ
ùndũ wa mehia make we mwene; ũrĩa
wothe ũkaarĩa thabibũ irĩ rwagatha, nĩ
magego make mwene makaigua thiithi.”

³¹Jehova ekuuga atĩrĩ: “Matukũ
nĩmarooka,
rĩrĩa ngarĩkanĩra kĩrĩkanĩro
kĩerũ

na nyũmba ya Isiraeli,
o na nyũmba ya Juda.

³²Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩu gĩtihaana ta
kĩrĩkanĩro

kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe
mao ma tene

rĩrĩa ndaamanyĩtĩre na guoko,
ngĩmatongoria ngĩmaruta

bũrũri wa Misiri,
tondũ nĩmagararĩre kĩrĩkanĩro
gĩakwa,

o na harĩa ndaarĩ ta ndĩ
mũthuuri wao,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³³“Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ngaarĩkanĩra na nyũmba ya
Isiraeli

ihinda rĩu rĩathira,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.

“Nĩngekĩra watho wakwa
meciiria-inĩ mao,

na ndĩwandĩke ngoro-inĩ ciao.
Ngaatuĩka Ngai wao,

nao matuĩke andũ akwa.

³⁴ Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ
ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa
ithe, amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana
na Jehova,’
tondũ andũ othe nĩmagakorwo
maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao
nginya ũrĩa mũnene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩgũkorwo nĩngamarekera
waganu wao,
na ndigacooka kũririkana
mehia mao.”

³⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ,
o we ũcio ũtũmaga riũa
rĩare mũthenya,
narĩo itua rĩake rĩgatũma mweri
na njata
ciare ũtukũ,
o we unjugaga iria
namo makũmbĩ marĩo
makaruruma,
Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩrĩo rĩitwa rĩake:
³⁶ “Mawatho ma kũrũmĩrĩrwo
mangĩkeherio maitho-inĩ
makwa-rĩ,
norĩo njiaro cia Isiraeli ingĩtiga
gũtuũka rũrĩrĩ maitho-inĩ makwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁷ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Angĩkorwo igũrũ matu-inĩ no
gũthimĩke,
nayo mĩthingi ya thĩ itũirio na
kũu rungu-rĩ,
nĩ na nĩ no rĩo ingĩingata njiaro
ciothe cia Isiraeli
nĩ ũndũ wa ũrĩa wothe mekĩte,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ
nĩmarooka rĩrĩa itũũra rĩrĩ inene
rĩgaakwo rĩngĩ nĩ ũndũ wakwa, kuuma
Mũthiringo ũrĩa Mũraihi na igũrũ
wa Hananeli nginya Kĩhingo-inĩ gĩa
Koine. ³⁹ Naruo rũrigi rwa gũthima
rũgaatambũrũka kuuma hau rũringĩrĩire

nginya karĩma-inĩ ka Garebi, rũcooke
rwĩhiũrie rwerekere Goa. ⁴⁰ Gĩtuamba-
inĩ gĩothe kũrĩa ciimba iteagwo na
gũgaitwo mũhu, na mbenji-inĩ ciothe
gũthĩ nginya Karũũ ga Kidironi mwena
wa irathĩro o nginya koine-inĩ ya Kĩhingo
kĩa Mbarathi, kũu guothe gũgaatuũka
kũndũ kwamũrĩrwo Jehova. Itũũra rĩu
inene gũtirĩ hĩndĩ ingĩ rikamunywo kana
rĩmomorwo.”

Jeremia Kũgũra Gĩthaka

32 Īno nĩyo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa yakinyĩrĩire
Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova mwaka-
inĩ wa ikũmi wa wathani wa Zedekia
mũthamaki wa Juda, na nĩguo warĩ
mwaka wa ikũmi na ĩnana wa wathani
wa Nebukadinezaru. ² Hĩndĩ ĩyo mbũtũ
cia ita cia mũthamaki wa Babuloni
nĩciarigiũcĩrĩre Jerusalemu irĩtunyane,
nake Jeremia ũrĩa mũnabii aahingĩrĩtwo
kũu nja ya arangĩri thĩinĩ wa nyũmba ya
mũthamaki wa Juda.⁴

³ Nĩgũkorwo Zedekia mũthamaki wa
Juda nĩamuohithĩtie kũu, akoiga atĩrĩ,
“Ŭtũrathagĩra ũguo nĩkĩ? uugaga atĩrĩ,
‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhi kũneana
itũũra rĩrĩ inene kũrĩ mũthamaki wa
Babuloni, nake nĩakarĩnyitĩra. ⁴ Zedekia
mũthamaki wa Juda ndakehonokia
kuuma moko-inĩ ma andũ a Babuloni,
nowe no nginya akaaneanwo kũrĩ
mũthamaki wa Babuloni, na nĩakaranĩria
nake ũthiũ kwa ũthiũ, na nĩakamuona
na maitho make mwene. ⁵ Nĩagatwara
Zedekia kũu Babuloni, kũrĩa agaaikara
nginya njike nake ũrĩa kwagĩrĩire, ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. O na mũngĩrũa
na andũ a Babuloni, mũtikamahoota.’ ”

⁶ Nike Jeremia akiuga atĩrĩ, “Ndũmĩrĩrĩ
ya Jehova nĩyanginyĩrĩre ngũrwo atĩrĩ:
⁷ Hanameli mũrũ wa Shalumu, ũrĩa
mamaguo, nĩegũũka kũrĩ we, akwĩre
atĩrĩ, ‘Wĩgũrĩre mũgũnda wakwa ũrĩa
ũrĩ Anathothu, nĩ ũndũ wee nĩwe mũndũ

^{a2} Jeremia nĩahingĩrĩrĩro nja-inĩ ya
arangĩri thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki
nĩ Mũthamaki Zedekia nginya rĩrĩa
Jerusalemu yatunyanirwo.

wa ndîra ciitû wa hakuhi makîria, na nîwe ûrî na kîhotoo gîa kûûgûra.’

⁸ “Hîndî iyo, o ta ûrîa Jehova aakoretwo anjîra-rî, Hanameli mûrû wa mama agîûka kûrî nî kûu nja îrîa îikaragio nî arangîri, akînjîra atîrî, ‘Wîgûrîre mûgûnda wakwa ûrîa ûrî Anathothu, bûrûri-inî wa Benjamîni. Nîgûkorwo wee nîwe ûrî na kîhotoo gîa kûûkûûra ûtuîke waku, wîgûrîre ûtuîke waku.’

“Hîndî iyo ngîmenya ndûmîrîri iyo yoimîte kûrî Jehova; ⁹ nî ûndû ûcio ngîkîgûra mûgûnda ûcio warî Anathothu kuuma kûrî Hanameli mûrû wa mama, na ngîmûthimîra cekerî ikûmi na mûgwanja^a cia betha. ¹⁰ Ngîcooka ngîkîra kîrore na ngîcinîrîra mûhûûri wakwa marûa-inî macio ma kuonania nûû mwene gîthaka, ningî ngîkorwo ndî na aira a ûhoro ûcio, nayo betha îgîthimwo na ratîri. ¹¹ Ngîoya kobi îmwê ya marûa macio ma kuonania nûû mwene gîthaka, îcinîrîrwo mûhûûri wakwa na îkandîkwo maûndû ma ûrîa kîrîkanîro kîu gîatariî, hamwe na kobi ya marûa macio mataarî macinîrîre mûhûûri, ¹² ngîcineana kûrî Baruku mûrû wa Nerîa, mûrû wa Maaseia, mbere ya Hanameli mûrû wa mama, na mbere ya aira arîa meekîrîte kîrore marûa-inî macio ma ûgûri wa gîthaka, o na Ayahudi othe arîa maikarîte hau nja îrîa îikaragio nî arangîri.

¹³ “O marî hau-rî, nîndataarîirie Baruku, ngîmwîra atîrî, ¹⁴ ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atîrî: Oya marûa maya ma kîrîko gîa kuonania nûû mwene gîthaka, kobi iyo njîkîrîte mûhûûri wakwa, na iyo îngî îtarî mûhûûri, ûthîi ûmekîre thîinî wa ndigithû ya rîûmba nîgeetha matûûre hîndî ndaaya. ¹⁵ Nîgûkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atîrî: Nyûmba, na mîgûnda, na mîgûnda ya mîthabibû ciothe nîigacooka kûgûrwo gûkû bûrûri-inî ûyû.’

¹⁶ “Na rîrî, ndaarîkia kûnengera

Baruku wa Nerîa marûa macio ma kîrîkanîro gîa kuonania nûû mwene gîthaka, ngîhooya Jehova ngiuga ûû:

¹⁷ “Atîrîrî, wee Mwathani Jehova, we nîwe wombire igûrû na thî na ûndû wa hinya waku mûnene, o na ûndû wa gûtambûrûkia guoko gwaku. Wee-rî, gûtîrî ûndû mûritû harîwe. ¹⁸ Wee wonanagia wendani waku kûrî andû ngiri na ngiri, no ûkaherithania nî ûndû wa mehîa ma maithe, ûkaûkinyîria ciero-inî cia njiarwa ciao iria igooka thuutha wao. Wee Mûrungu mûnene na ûrî hinya, o wee rîitwa rîaku arî Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ¹⁹ wee nowe mûnene wa ûheani kîrîra, na ciîko ciaku nî cia hinya. Maitho maku maikaraga macûthîrîirie mîthîire yothe ya andû; wee ûrîhaga mûndû o wothê kûringana na mîthîire yake, ningî kûringana na ûrîa ciîko ciake itariî. ²⁰ Wee nîwe waringire cîama o na ûkîonania morîrû kûu bûrûri wa Misîri, na no wîkaga ûguo nginya ûmûthî, gûkû Isiraeli o na gatagatî-inî ka andû arîa angî othe, namo magatûma wîgûre igweta rîrîa rîrî rîaku. ²¹ Warutîre andû aku a Isiraeli kuuma bûrûri wa Misîri na ûndû wa kûringa cîama na kuonania morîrû, na ûndû wa guoko gwaku kûrî hinya, ûgûtambûrûkîtie, o na ûgîka maûndû manene ma kûguoyohia. ²² Nîwamaheire bûrûri ûyû werîire maithe mao na mwîhîtwa atî nîûkamahe, bûrûri ûrî bûthi wa iria na ûûkî. ²³ Maatoonyire bûrûri ûcio makîwîgwatîra ûgîtuîka wao, no rîrî, matiigana gûgwathîkîra kana kûrûmîrîra mawatho maku; matiekîre maûndû marîa wamaathîte meke. Nî ûndû ûcio ûkîmarehithîria mwanangîko ûyû ûmakorete.

²⁴ “Atîrîrî, ta rora wone ûrîa gwakîtwo ihumbu cia kûrigîcîria itûûra rîrî inene nîgeetha marîtunyane nî ûndû wa mbaara

^a9 nî ta giramu 200

ya rūhiū rwa njora, na ng'aragu, na mūthiro, itūūra rīrī nīrīkūneanwo kūrī andū a Babuloni acio mararītharīkīra. Ūndū ūrīa wee woigire nūhīngīte, o ta ūrīa we ūreyonera. ²⁵ O na gūtuīka itūūra nīrīkūneanwo kūrī andū a Babuloni, wee, o wee Mwathani Jehova, ūnjīrīte atīrī, 'Wīgūrīre mūgūnda na betha, nago ūgūrī ūcio wa mūgūnda ūcio ūgīe na aira.' "

²⁶ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra Jeremia, akīrwo atīrī: ²⁷ "Nī nī nī Jehova, Ngai wa andū othe. Nī harī ūndū o na ūmwe mūrītū harī nī? ²⁸ Nī ūndū ūcio, Jehova ekuuga atīrī: Ndī hakuhi kūneana itūūra rīrī inene kūrī andū a Babuloni, ndīrīneane kūrī Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, arītunyane. ²⁹ Andū acio a Babuloni maraatharīkīra itūūra rīrī inene nīmagatoonya kuo na marīmundie mwaki; nī makaarīcina rīthire, hamwe na nyūmba iria andū maacinagīra Baali ūbumba īgūrū rīacio, o na magaitagīra ngai īngī indo cia kūnyuuo nīguo maathīrīkie ndaakare.

³⁰ "Andū a Isiraeli na a Juda mekaga o maūndū mooru maitho-inī makwa kuuma ūnini-inī wao; ti-itherū, andū a Isiraeli matīrī ūndū mekaga tiga gūūthīrīkia maathīrīkagia nīguo ndaakare na indo iria methondekeire na moko mao, ūguo nīguo Jehova ekuuga. ³¹ Kuuma mūthenya ūrīa itūūra rīrī rīakirwo nginya ūmūthī, itūūra rīrī rītūūrīte rīarahūrāga marakara makwa na mang'ūrī, na nīkīo no nginya ndīrīeherie maitho-inī makwa. ³² Andū a Isiraeli na a Juda nīmathīrīkītīe nīguo ndakare na maūndū mothe ma waganu marīa meekīte: o, na athamaki, na anene ao, na andū a athīnjīri-Ngai na anabii ao, na andū a Juda na andū a Jerusalemu. ³³ Nīmahutatīre makaaga kūhūgūra mothīū mao kūrī nī; o na gūtuīka nīndamarutire kaingī kaingī, matiathīkīrīrie kana magītīkīra gūtaarwo. ³⁴ No maigire mīhianano īyo yao īrī magigi thīnī wa

nyūmba īrīa ītanītīo na Rītwa rīakwa, makīmīthaahia. ³⁵ Ningī nīmakīre Baali mahooero kūndū kūrīa gūtūūgīru, kūu Gītuamba-inī kīa Beni-Hinomu, nīguo marutagīre Moleku ariū ao na airītu ao marī magongona, o na gūtuīka nī ndiathanīte ūndū ūcio wīkagwo, o na kana ūgītoonya meciīria-inī makwa, atī hihi no meeke ūndū mūūru na ūrī magigi ta ūcio, wa gūtūma andū a Juda mehīe.

³⁶ "Ha ūhoro ūkoniī itūūra rīrī inene, mūroiga atīrī, 'na ūndū wa mbaara ya rūhiū rwa njora, na ng'aragu, na mūthiro nīrīkaneanwo kūrī mūthamaki wa Babuloni'; no rīrī, ūū nīguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ³⁷ Ti-itherū nīngamacookanīrīria kuuma mabūrūrī-inī marīa ndaamathaamīrie ndī na marakara mahiū na mang'ūrī maingī; ngaamacookia kūndū gūkū na ndūme matūūre marī agītīre. ³⁸ Nīmagatuīka andū akwa na nī nduīke Ngai wao. ³⁹ Nīngatūma o magīe na ūrūmwe wa ngoro o na mīthīire-inī yao, nīgeetha matūūre manjītīgīrīte nīgeetha matūūre moonaga wega o ene na ciana ciao iria igooka thuutha wao. ⁴⁰ Nīngarīkanīra nao kīrīkanīro gīa gūtūūra nginya tene na tene: Ndirī hīndī ngaatiga kūmekā wega, na nīngatūma manjītīgagīre, nīguo matikanāe kūhutatīra. ⁴¹ Nīngakenaga ngīmeeka wega, na ti-itherū nīngamahaanda gūkū būrūrī ūyū ngwatīrie na ngoro yakwa yothe o na muoyo wakwa wothe.

⁴² "Jehova ekuuga atīrī: O ta ūrīa ndaarehithīrie andū aya mathīina manene, ūguo noguo ngaamahe ūgaacīru ūrīa wothe ndīmerīire. ⁴³ O rīngī nīgūkagūrwo mīgūnda būrūrī-inī ūyū, o ūyū inyuī mugaga atīrī, 'Ūyū nī būrūrī mūkīru ihooru, ūtarī na andū kana nyamū, nīgūkorwo nīwaneanirwo kūrī andū a Babuloni.' ⁴⁴ Mīgūnda īkaagūrāgwo na betha, namo marūa ma ūgūrī nīmakandīkanīrwo na mekīrwo kīrore na macinīrīrwo mūhūūri aira

marĩ ho, kũu bũrũri wa Benjamini,^a na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũriganĩtie na Jerusalemu, na matũũra ma Juda, na matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma na matũũra marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na ma Negevu, nĩ tondũ nĩngamacookeria ũgaacĩru wao, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.”

Kĩiranĩro gĩa Gũcookererio

33 O mahinda-inĩ macio Jeremia aarĩ muohe kũu nja-inĩ ya arangĩri, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩire riita rĩa keerĩ, akĩirwo atĩrĩ: ²“Ũũ nĩguo Jehova ekuuga, o we ũrĩa wombire thĩ, Jehova ũrĩa watũmire thĩ igĩe ho, na akĩmĩhaanda, Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake: ³‘Ta kĩngaĩre, na nĩ nĩngũgwĩtĩka na ngwĩre maũndũ manene na matangĩtuĩrĩka, marĩa ũtooĩ.’ ⁴Nĩgũkorwo ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga ũhoru ũkonĩĩ nyũmba iria irĩ itũũra rĩĩrĩ inene, o na nyũmba cia ũthamaki wa Juda o icio ciatharirio nĩguo indo iria ciakĩte kuo ihũthĩrwo kwĩgitĩra kuuma kũrĩ ihumbu cia tĩĩri iria cikũrigiciĩrie o na kuuma kũrĩ rũhiũ rwa njora, ⁵makĩhũũrana na andũ a Babuloni: ‘Nyũmba icio ciothe nĩkaĩyũrio ciimba cia andũ arĩa ngooragithia ndĩ na marakara na mang’ũrĩ. Nĩngahitha itũũra rĩĩrĩ inene ũthiũ wakwa nĩ ũndũ wa waganu wao wothe.

⁶“ ‘No rĩrĩ, nĩngarĩrehera ũgima wa mwĩrĩ na ndĩrĩhonie. Ningĩ nĩngahonia andũ akwa na ndũme matũũre makenagĩra thayũ mũingĩ na ũgitĩri. ⁷Nĩngacookia andũ a Juda na a Isiraeli gũkũ ndĩmarute kũrĩa matũũrĩte marĩ atahe, njooke ndĩmaake rĩngĩ, maikare o ta ũrĩa maatarĩĩ mbere. ⁸Nĩngamatheria mathirwo nĩ mehia mothe marĩa mananjĩhĩria na ndĩmarekere mehia mao mothe ma kũrega kũnjathĩkĩra. ⁹Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩĩrĩ inene nĩrĩkandehithĩria

ngumo na gĩkeno, na gĩtĩio, na ũgooci, o na gwĩkĩrĩrwo mbere ya ndũrĩrĩ ciothe cia gũkũ thĩ rĩrĩa andũ akuo makaigua ũhoru wa maũndũ mothe mega marĩa ndĩmekagĩra; nĩkũgega makaagega na mainaine moona ũingĩ wa ũgaacĩru na thayũ ũrĩa ngaahie itũũra rĩu.’

¹⁰“Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mwaragia ũhoru ũkonĩĩ kũndũ gũkũ, mũkoiga atĩrĩ, “Nĩ kũndũ kũnũhe gũtarĩ kĩndũ, na gũtarĩ andũ kana nyamũ.” No thĩĩnĩ wa matũũra ma Juda na njĩra-inĩ iria nene cia Jerusalemu, o kũu gũthaamĩtwo gũkaaga andũ kana nyamũ-rĩ, nĩgũgacooka kũiguuo ¹¹mĩgambo ya gĩkeno na ya gũcanjamũka, na mĩgambo ya mũhiki na mũhikania, o na mĩgambo ya andũ arĩa mararehe indo cia maruta ma gũcookia ngaatho nyũmba-inĩ ya Jehova, makiugaga atĩrĩ,

“ ‘Cookeriai Jehova Mwene-Hinya-Wothe ngaatho, nĩ ũndũ Jehova nĩ mwega; wendo wake ũtũũraga tene na tene.”

Nĩgũkorwo nĩngacookeria bũrũri ũyũ ũgaacĩru wago, o ta ũrĩa warĩ kuo mbere,’ nĩguo Jehova ekuuga.

¹²“O na ningĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ: ‘Kũndũ gũkũ kũnũhe na gũtarĩ andũ kana nyamũ-rĩ, matũũra makuo mothe nĩmagacooka kũgĩa ũrĩithio kũrĩa arĩithi makaarahagia ndũũru ciao cia mbũri. ¹³Thĩĩnĩ wa matũũra ma bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma, o na marĩa marĩ magũrũ-inĩ ma irĩma cia mwena wa ithũĩro, o na ma Negevu, bũrũri-inĩ wa Benjamini, o na tũtũũra-inĩ tũrĩa tũrigiciĩrie Jerusalemu o na matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, ndũũru cia mbũri nĩgacooka kũhĩtũkĩra guoko-inĩ kwa ũrĩa ũcitaraga,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁴“Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmagooka rĩrĩa ngaahingia kũranĩro gĩakwa kĩa wega kĩrĩa nderĩire nyũmba ya Isiraeli na nyũmba ya Juda.

^a44 Bũrũri wa Benjamini ũgwetetwo mbere tondũ nĩkuo Jeremia oimĩte.

¹⁵ “Matukū-inĩ macio o na ihinda
rĩu-rĩ,
nĩngarahũrĩra Daudi mũndũ
mũthingu ũgerekaniĩtio na
rũhonge rwa mũtĩ;
nĩageekaga maũndũ marĩa
magĩrĩire na ma kĩhooto
bũrũri-inĩ.

¹⁶ Matukū-inĩ macio, Juda
nĩgũkahonokanio,
nakuo Jerusalemu gũtũũre kũrĩ
kũgitĩre.

Nake ageetagwo rĩitwa rĩĩrĩ
Jehova-Ũthingu-Witũ.’

¹⁷ Nĩgũkorwo Jehova ekuuga atĩrĩ:
‘Daudi ndarĩ hĩndĩ akaaga mũndũ wa
gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa nyũmba
ya Isiraeli, ¹⁸ kana athĩnjĩri-Ngai, arĩa
Alawii, mage mũndũ wa gũikara mbere
yakwa hĩndĩ ciothe acinage maruta ma
njino, na maruta ma mũtu, o na arutage
magongona marĩa ma o mũthenya.’ ”

¹⁹ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩũrwo atĩrĩ,
²⁰ “Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Angĩkorwo inyuĩ
mwahota gũthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa
na mũthenya, na kĩrĩkanĩro gĩakwa na
ũtukũ, nĩgeetha mũthenya na ũtukũ
itigacooke kũgĩa hĩndĩ irĩa yagĩrĩire-rĩ,
²¹ nakĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndaarĩkanĩire na
Daudi ndungata yakwa, o na kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩire na Alawii arĩa
athĩnjĩri-Ngai arĩa matungataga marĩ
mbere yakwa, kĩa hota gũthũkio, nake
Daudi akĩage gũcoka kũgĩa na mũndũ
wa rũciaro rwake wa gũthamakaga arĩ
gĩtĩ-inĩ gĩake kĩa ũnene. ²² Nĩngatũma
njiaro cia Daudi ndungata yakwa, o na
Alawii acio matungataga marĩ mbere
yakwa maingĩhe o ta njata cia igũrũ iria
itangĩtarĩka nĩ ũndũ wa kũingĩha, o na
ta mũthanga ũrĩa ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia
iria ũrĩa ũtangĩthimĩka ũrĩa ũigana.’ ”

²³ O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova
nĩyakinyĩrĩire Jeremia akĩũrwo atĩrĩ,
²⁴ “Kaĩ ũtamenyete andũ aya maroiga
atĩrĩ, ‘Jehova nĩatete mothamaki
marĩa meerĩ ethuurĩire?’ Nĩ ũndũ ũcio
mamenaga andũ akwa na matimoonaga

ta marĩ rũrĩrĩ. ²⁵ Jehova ekuuga atĩrĩ:
‘Angĩkorwo ndiigĩte kĩrĩkanĩro gĩakwa
na mũthenya na ũtukũ, o na mawatho
marĩa marũmu ma igũrũ na thĩ-rĩ,
²⁶ hĩndĩ iyo nĩngagĩteanĩria njiaro cia
Jakubu na cia Daudi ndungata yakwa,
na njage gũthuura ũmwe wa aanake
ake atuĩke wa gũthamakĩra njiaro cia
Iburahĩmu, na cia Isaaka, na cia Jakubu.
Nĩgũkorwo nĩngamacookeria ũgaacĩru
wao na ndĩmaiguĩre tha.’ ”

Zedekia kwĩrwo Nĩegũtahwo

34 Rĩrĩa Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni aarũaga mbaara
na Jerusalemu na matũũra marĩa
maarĩrigiĩcĩrĩie, arĩ na mbũtũ ciake
cia ita, hamwe na mothamaki marĩa
maathagwo nĩwe, na ndũrĩrĩ ciothe
ciakuo, ndũmĩrĩri ĩno nĩyakinyĩrĩire
Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova, akĩũrwo
atĩrĩ, ² “Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga
atĩrĩ: Thiĩ kũrĩ Zedekia mũthamaki wa
Juda, ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ:
Ndi hakuhi kũneana itũũra rĩĩrĩ inene
kũrĩ mũthamaki wa Babuloni, nake
nĩekũrĩcina na mwaki rĩthire. ³ Nawe
ndũkahonoka atĩ wĩeherie moko-inĩ
make, tondũ ti-itherũ nĩũkanyitwo
na ũneanwo kũrĩ we. Nĩũkeyonera
mũthamaki wa Babuloni na maithe
maku, na nĩmũkaranĩria nake ũthiũ
kwa ũthiũ. Nawe nĩgũgtwarwo Babuloni.

⁴ “ ‘No rĩrĩ, ta thikĩrĩria kũranĩro
kĩa Jehova, wee Zedekia mũthamaki
wa Juda. Jehova ekuuga atĩrĩ ũhoru
ũgũkonĩĩ: Wee ndũkooragwo na rũhiũ
rwa njora; ⁵ ũgaakua gĩkuũ gĩa thayũ.
O ta ũrĩa andũ maakirie mwaki wa
macakaya nĩ ũndũ wa gũtĩia maithe
maku, o acio athamaki arĩa maarĩ mbere
yaku-rĩ, ũguo noguo magaakia mwaki
nĩ ũndũ wa gũgũtĩia na magũcakaĩre,
makiugaga atĩrĩ, “Ũiya, Mwathi witũ-ĩ!”
Nĩ mwene nĩ nĩ ndakwĩrĩra ũhoru ũcio,
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’ ”

⁶ Nake Jeremia ũcio mũnabii akĩĩra
Zedekia mũthamaki wa Juda maũndũ
macio mothe, arĩ kũu Jerusalemu, ⁷ hĩndĩ
ĩyo mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa

Babuloni ciahũũranaga na Jerusalemu o na matũũra macio mangĩ ma Juda marĩa meyũmĩrĩrie, nĩmo Lakishi na Azeka. Macio moiki no mo matũũra marĩa matigaire harĩ marĩa mairigĩrwo na hinya kũu Juda.^a

Kuohorwo kwa Ngombo

⁸Ndũmĩrĩri nĩyakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Mũthamaki Zedekia kũrĩkanĩra kũrĩkanĩro na andũ othe arĩa maarĩ Jerusalemu maanĩrĩre ũhoru wa kuohorwo kwa ngombo. ⁹Mũndũ o wotha angĩtuĩka nĩekuohora ngombo ciake cia Ahibirania, cia arũme na cia andũ-a-nja; gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ wagĩrĩrwo nĩ kũiga Mũyahudi ũrĩa ũngĩ arĩ ngombo. ¹⁰Nĩ ũndũ ũcio anene othe o na andũ arĩa maatoonyire kũrĩkanĩro-inĩ kũu, magĩtĩkĩra atĩ nĩmekũrekereria ngombo ciao cia arũme na cia andũ-a-nja, na atĩ matigũcooka kũmaiga ũkombo-inĩ. Magĩgĩtĩkĩra ũhoru ũcio na makĩmarekereria. ¹¹No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩmericũkirwo, makĩnyĩita andũ acio mohorete na makĩmatua ngombo rĩngĩ.

¹²Hĩndĩ iyo ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩire Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³“Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Nĩndarĩkanĩire na maithe manyu ma tene rĩria ndamarutire bũrũri wa Misiri, ngĩmaruta bũrũri wa ũkombo, ngĩmeera atĩrĩ, ¹⁴‘Hĩndĩ ciothe mwaka-inĩ wa mũgwanja, o mũndũ o mũndũ wanyu wotha no nginya arekagĩrĩrie mũrũ wa ithe Mũhibirania o wotha ũrĩa wĩyendetie kũrĩ we. Thuutha wa gũgũtungata mĩaka itandatũ-rĩ, no nginya ũmũrekererie.’ No maithe manyu matiigana gũũthikĩrĩria kana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wakwa. ¹⁵Nĩmwĩrĩga kwĩrira, na mũgĩika maũndũ marĩa magĩrĩire makĩonwo nĩ nĩ: Tondũ o ũmwe wanyu nĩanĩrĩire ũhoru wa kuohorwo kwa mũndũ o mũndũ bũrũri-inĩ. O na nĩngĩ mũkĩgĩa

na kũrĩkanĩro kũu mũrĩ mbere yakwa thĩinĩ wa nyũmba ĩrĩa ĩĩtanĩtio na rĩĩtwa rĩakwa. ¹⁶No rĩu nĩmũgarũrũkĩte mũgathaahia rĩĩtwa rĩakwa; mũndũ o mũndũ wanyu nĩacooketie ngombo yake ya mũndũ mũrũme na ya mũndũ-wanja ĩrĩa ararekereirie ĩĩthĩire o kũrĩa ĩngĩenda. Nĩmũmatuĩte ngombo cianyu rĩngĩ.

¹⁷“Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ nĩmwagĩte kũnjathĩkĩra: mũtianĩrĩire kuohorithio kwa andũ a bũrũri wanyu. Nĩ ũndũ ũcio rĩu nĩngwanĩrĩra ‘kuohorithio’ kwanyu, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, nakuo nĩ ‘kuohorithio’ nĩguo mũũragwo na rũhiũ rwa njora, na mũthiro, na ng’aragu. Nĩngatũma mũtuĩke kĩndũ gĩa gũthũũrwo mũno mothamaki-inĩ mothe ma gũkũ thĩ. ¹⁸Andũ arĩa magararĩte kũrĩkanĩro gĩakwa, na makaaga kũhingia mohoro ma kũrĩkanĩro kũu maarĩkanĩire marĩ mbere yakwa, ngaameka o ta njaũ ĩrĩa maatinanirie icunjĩ igĩrĩ, makĩgerera gatagatĩ ga icunjĩ icio ciayo. ¹⁹Atongoria a Juda na a Jerusalemu, na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma kwa mũthamaki, na athĩnjĩri-Ngai, na andũ othe a bũrũri arĩa magereire gatagatĩ ga icunjĩ icio cieri cia njaũ ĩyo-rĩ, ²⁰nĩngamaneana kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo. Ciimba ciao igaatuĩka irio cia nyoni cia rĩera-inĩ, na cia nyamũ cia gĩthaka.

²¹“Nĩnganeana Zedekia mũthamaki wa Juda na anene ake kũrĩ thũ ciao iria ciendaga kũmaruta muoyo, ndĩmaneane kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, icio ciambĩte kũmweherera. ²²Nĩngũruta watho, nĩguo Jehova ekuuga, na nĩngamacookia gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene. Nĩmakahũũrana narĩo, marĩtahe na marĩcine. Nĩngĩ nĩngonũha matũũra ma Juda makire ihooru, na kwage mũndũ ũngĩtũũra kuo.”

Ciana cia Rekabu

35 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova hĩndĩ ya wathani wa Jehoiakimu mũrũ wa Josia,

^a7 Matũũra ma Lakishi na Azeka mairigĩtuo nĩ Rehoboamu mũrũ wa Solomoni (2Maũ 11:5, 9).

mũthamaki wa Juda, akĩrwo atĩrĩ: ²“Thĩĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Rekabu, ũmeere moke kanyũmba-inĩ kamwe ga tũtũ tũrĩ rwere-inĩ rwa nyũmba ya Jehova, nawe ũmahe ndibei manyue.”

³Nĩ ūndũ ūcio ngĩthĩĩ ngĩgũra Jaazania mũrũ wa Jeremia mũrũ wa Habazania, hamwe na ariũ a ithe, o na ariũ ake othe, na andũ a nyũmba iyo yothe ya Rekabu. ⁴Ngĩmarehe thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova, ngĩmatoonyia kanyũmba ka ariũ a Hanani mũrũ wa Igidalia, mũndũ wa Ngai. Kanyũmba kau kaariganĩtie na kanyũmba ka anene, karĩa kaarĩ hau igũrũ rĩa nyũmba ya Maaseia mũrũ wa Shalumu, ũrĩa warĩ mũikaria wa mũrango. ⁵Ngĩcooka ngĩga mbakũri ciyũrĩte ndibei, o na ngĩga ikombe mbere ya andũ acio a nyũmba ya Rekabu, ngĩmeera atĩrĩ, “Nyuai ndibei ĩno.”

⁶No-o magĩcookia atĩrĩ, “Ithuĩ tũtinyuuaga ndibei, nĩ ūndũ ithe witũ wa tene, Jonadabu mũrũ wa Rekabu, nĩatũtigĩire watho, akiuga atĩrĩ, ‘Mũtikananyue ndibei, inyuĩ ene kana njaro cianyu.’” ⁷Ningĩ-rĩ, mũtikanaake nyũmba, kana mũhaande mbeũ, kana mũhaande mĩgũnda ya mĩthabibũ; mũtikanagĩe na kĩndũ o na kĩmwe kĩa indo icio, no rĩrĩ, mũgũtũũra mũkaraga hema-inĩ. Hĩndĩ iyo nĩmũkatũũra matukũ maingĩ bũrũri ũyũ mũkaraga ta mũrĩ ageni.’” ⁸Nĩtũtũũrĩte twathĩkĩire ūndũ o wotho ũrĩa ithe witũ wa tene Jonadabu mũrũ wa Rekabu aatwathire. Gũtirĩ mũndũ witũ ithuĩ, kana atumia aitũ, kana ariũ na airĩtu aitũ, ũrĩ wanyua ndibei, ⁹kana agĩaka nyũmba ya gũtũũrwo, kana akĩgĩa mĩgũnda ya mĩthabibũ, kana ithaka, o na kana akehaandĩra irio. ¹⁰Tũtũũrĩte hema-inĩ twathĩkagĩra ũrĩa wotho ithe witũ wa tene Jonadabu aatwathire. ¹¹No rĩrĩa Nebukadĩnezaru mũthamaki wa Babuloni aahithũkĩire bũrũri ũyũ, nĩtwoigire atĩrĩ: ‘Ūkĩrai, no

nginya tũthĩĩ Jerusalemu tũũrĩre mbũtũ cia ita cia Babuloni na cia Asuriata.’ Nĩ ūndũ ūcio tũkoretwo tũgĩkara gũkũ Jerusalemu.”

¹²Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩgĩkinyĩra Jeremia, akĩrwo atĩrĩ: ¹³“Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Thĩĩ ũkeere andũ a Juda na arĩa othe matũũraga Jerusalemu atĩrĩ: ‘Kaĩ inyuĩ mũtangĩũruta ūndũ nĩguo mwathĩkĩre ciugo ciakwa?’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹⁴Jonadabu mũrũ wa Rekabu aathire ariũ ake matikananyue ndibei, naguo watho ūcio wake matũũrĩte maũhingagia. O na nginya ũmũthĩ matinyuuaga ndibei, nĩgũkorwo nĩmathĩkagĩra watho ūcio wa ithe wao wa tene. No rĩrĩ, inyuĩ ndĩmwarĩrie kaingĩ kaingĩ, no mũtirĩ mwanjathĩkĩra. ¹⁵Ndĩmũtũmĩire ndungata ciakwa ciothe cia anabii kaingĩ kaingĩ. Nao mamwĩraga atĩrĩ, “Mũndũ o wotho wanyu no nginya atigane na mĩthĩire yake ya waganu na aagĩrie ciiko ciake; tigai kũrũmĩrĩra ngai ingĩ kana gũcitungatagĩra. Na inyuĩ nĩmũgatũũra bũrũri ũyũ ndaamũheire inyuĩ o na maithe manyu.” No inyuĩ mũtiigana kũrũmbũiya ũhoru ūcio kana gũũthĩkĩrĩria. ¹⁶Njaro icio cia Jonadabu mũrũ wa Rekabu nĩũhingĩtie watho ūcio ithe wao wa tene aacitigĩire, no andũ aya matinjathĩkĩire.’

¹⁷“Nĩ ūndũ ūcio, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Ta thĩkĩrĩrai! Nĩngũrehithĩria Juda o na mũndũ wotho ũtũũraga Jerusalemu mwanangĩko ũrĩa wotho ndoigire nĩngamarehere. Nĩ ndaamaarĩrie, no-o makĩrega gũthĩkĩrĩria; ndaametire no-o makĩrega kũnjĩtika.’”

¹⁸Nake Jeremia agĩcooka akĩra andũ a nyũmba ya Rekabu atĩrĩ, “Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: ‘Inyuĩ nĩmwathĩkĩire watho wa Jonadabu, ithe wanyu wa tene, na mũkarũmĩrĩra mataaro make mothe, na nĩmwĩkĩte ũrĩa wotho aamwathire.’”

¹⁹Nĩ ūndũ ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga

^a6 Ūyũ warĩ mwĩhĩtwa wa njaro cia Rekabu ũrĩa mehĩtĩte atĩ matikananyua ndibei.

atĩrĩ: ‘Jonadabu mŭrũ wa Rekabu ndarĩ hĩndĩ akaaga mŭndũ wa kũndungatĩra.’”

Jehoiakimu Gŭcina Ibuku rĩa Gĩkũnjo rĩa Jeremiah

36 Mwaka-inĩ wa ĩna kuuma Jehoiakimu mŭrũ wa Josia atuĩka mŭthamaki wa Juda-rĩ, ndũmĩrĩrĩ ĩno nĩyakinyĩire Jeremiah yumĩte harĩ Jehova, akĩrwo ũũ: ²“Oya ibuku rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩinĩ warĩo mohoro marĩa mothe ngũheete makoniĩ Isiraeli na Juda, o hamwe na ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe, kuuma ihinda rĩrĩa ndambĩrĩrie gũkwarĩria hĩndĩ ya wathani wa Josia, o nginya ũmũthĩ. ³Hihi rĩrĩa andũ a Juda makaigua ũhoru wa mwanangĩko ũrĩa wothe njiirĩire kũmarehithĩria-rĩ, mŭndũ o mŭndũ wao ahota kũgarũrũka atigane na mĩthĩire yake ya waganu; na nĩ nĩngamarekera waganu wao na mehia mao.”

⁴Nĩ ũndũ ũcio Jeremiah agĩĩta Baruku mŭrũ wa Neria, nake Jeremiah akĩmwĩra maũndũ marĩa mothe Jehova aamwarĩrie, nake Baruku akamandĩka ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁵Hĩndĩ ĩyo Jeremiah akĩĩra Baruku atĩrĩ, “Nĩ ndĩmuohe; ndingĩhota gũthĩi hekarũ-inĩ ya Jehova. ⁶Nĩ ũndũ ũcio thĩi arĩ we kũu nyũmba-inĩ ya Jehova mũthenya ũmwe ũrĩa kwĩhingagwo kũrĩa irio, nawe ũthomere andũ acio kuuma ibuku-inĩ rĩrĩrĩ rĩa gĩkũnjo maũndũ marĩa maarĩtio nĩ Jehova, macio wee wandĩkire o ta ũrĩa nĩ ndaakwĩraga wandĩke. ⁷Hihi maahota kũrehe mathaithana mao harĩ Jehova, na o mŭndũ wao atigane na mĩthĩire yake ya waganu, nĩ ũndũ marakara na mang’ũrĩ marĩa matuĩrĩrwo andũ aya nĩ Jehova nĩ manene.”

⁸Nake Baruku mŭrũ wa Neria nĩekire ũrĩa wothe Jeremiah ũrĩa mũnabii aamwĩrĩte eeke; agĩthoma ndũmĩrĩrĩ ĩyo ya Jehova kũu thĩinĩ wa hekarũ kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo. ⁹Na rĩrĩ, mweri-inĩ wa kenda wa mwaka wa ĩtano wa wathani wa Jehoiakimu mŭrũ wa Josia mŭthamaki wa Juda, ihinda rĩa kwĩhinga kũrĩa irio mbere ya Jehova nĩrĩanĩrĩrwo

kũrĩ andũ othe a Jerusalemu, o na arĩa angĩ othe mookĩte kuuma matũũra ma Juda. ¹⁰Kuuma kanyũmba-inĩ ka Gemaria mŭrũ wa Shafani ũrĩa mwandĩki, karĩa kaarĩ o kũu nja ya na igũrũ, itoonyero-inĩ rĩa Kĩhingo kĩrĩa Kĩerũ kĩa hekarũ, Baruku agĩthomera andũ othe ciugo cia Jeremiah kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo kũu hekarũ-inĩ ya Jehova.

¹¹Rĩrĩa Mikaia mŭrũ wa Gemaria, mŭrũ wa Shafani aiguire ndũmĩrĩrĩ ĩyo ya Jehova yothe kuuma ibuku-inĩ rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹²agĩkũrũka agĩtoonya kanyũmba-inĩ ka mwandĩki karĩa kaarĩ kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, harĩa anene othe maikarĩte, nao nĩo: Elishama ũrĩa mwandĩki, na Delia mŭrũ wa Shemaia, na Elinathani mŭrũ wa Akibori, na Gemaria mŭrũ wa Shafani, na Zedekia mŭrũ wa Hanania, na anene arĩa angĩ othe. ¹³Mikaia aarĩkia kũmahe ũhoru wothe ũrĩa aigũite Baruku agĩthomera andũ kuuma ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo-rĩ, ¹⁴anene acio othe magĩtũma Jehudi mŭrũ wa Nethania, mŭrũ wa Shelemia, mŭrũ wa Kushi, athĩi akeere Baruku atĩrĩ, “Oya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, rĩu ũthomeire andũ, ũũke narĩo.” Nĩ ũndũ ũcio Baruku mŭrũ wa Neria agĩthĩi hau maarĩ anyiĩtĩte ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo na guoko gwake. ¹⁵Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Rũu ta ikara thĩ, ũtũthomere.”

Nĩ ũndũ ũcio Baruku akĩmathomera. ¹⁶Rĩrĩa maaiguire mohoro macio mothe, makĩrorana marĩ na guoya, makĩĩra Baruku atĩrĩ, “No nginya tũkinyĩrie mŭthamaki ũhoru ũcio wothe.” ¹⁷Ningĩ magĩcooka makĩũria Baruku atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mothe wamandĩkire atĩa? Nĩ Jeremiah wakwĩraga nawe ũkamaandĩka?”

¹⁸Baruku akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩwe wanjĩrĩraga mohoro macio mothe, na nĩ ngamaandĩka na rangi ibuku-inĩ rĩrĩrĩ rĩa gĩkũnjo.”

¹⁹Nao anene acio makĩĩra Baruku atĩrĩ, “Wee na Jeremiah thĩi mwĩhithe. Mũtikareke mŭndũ o na ũ amenye kũrĩa mũrĩ.”

²⁰Maarĩkia kũiga ibuku rĩu rĩa

gĩkũnjo kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandĩki, magĩtoonya harĩa mũthamaki aarĩ kũu nyũmba yake ya thĩĩnĩ makĩmũhe ũhoro ũcio wothe. ²¹ Mũthamaki nake agĩtũma Jehudi agĩĩre ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, nake Jehudi akĩrĩrehe kuuma kanyũmba-inĩ ka Elishama, ũrĩa mwandĩki, akĩrĩthomera mũthamaki na anene acio othe marũgamĩte hau harĩ mũthamaki. ²² Kwarĩ mweri wa kenda, nake mũthamaki aikarĩte nyũmba-inĩ rĩa aikaraga hĩndĩ ya kĩmera kĩa heho, na haarĩ na mwaki waakanaga riiko-inĩ hau mbere yake. ²³ Jehudi aathoma icigo ithatũ kana inya cia ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, mũthamaki nake agacitinia na kahiũ ka mwandĩki, agacikia riiko-inĩ, o nginya rĩrĩa ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩacinirwo rĩothe. ²⁴ Mũthamaki na andũ arĩa othe maamũtungataga arĩa maiguire mohoro macio matiigana gwĩtigĩra, o na kana magĩtembũranga nguo ciao. ²⁵ O na gũtuĩka Elinathani, na Delia, na Gemaria nĩmathaithire mũthamaki ndagacine ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, nĩaregire kũmathikĩrĩa. ²⁶ Handũ ha ũguo, mũthamaki agĩatha Jerameeli, mũrũ ũmwe wa mũthamaki, na Seraia mũrũ wa Azirieli, na Shelemia mũrũ wa Abideli, nĩguo manyiite Baruku ũcio mwandĩki, na Jeremiah ũrĩa mũnabii. No rĩrĩ, Jehova nĩamahirĩte.

²⁷ Thuutha wa mũthamaki gũcina ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo rĩrĩa rĩandĩkitwo mohoro nĩ Baruku ta ũrĩa eerĩtwo nĩ Jeremiah andĩke-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremiah, akĩrwo atĩrĩ: ²⁸ “Oya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo wandĩke thĩĩnĩ warĩo mohoro marĩa mothe maarĩ ibuku-nĩ rĩu rĩa mbere, rĩu Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinire. ²⁹ Ningĩ wĩre Jehoiakimu mũthamaki wa Juda atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩwacinire ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo, ũkĩũria atĩrĩ, ‘Nĩ kũ gĩtũmĩte wandĩke atĩ, ti-itherũ mũthamaki wa Babuloni nĩagooka kwananga bũrũri ũyũ na eherie andũ na nyamũ kuo?’” ³⁰ Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ ũndũ ũkonĩi Jehoiakimu

mũthamaki wa Juda: Ndakagĩa na mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Daudi; kĩimba gĩake gĩgaateo, na kĩanikĩrwo rĩũa mũthenya, na kĩhĩe nĩ mbaa ũtukũ. ³¹ Nĩngamũherithia we hamwe na ciana ciake, na arĩa mamũtungataga, nĩ ũndũ wa waganu wao; nĩngarehithĩria arĩa othe matũũruga Jerusalemu na andũ a Juda mwanangĩko ũrĩa wothe ndaaririe ũhoro waguo ũmakonĩi, tondũ nĩmagĩte gũthikĩrĩa.’ ”

³² Nĩ ũndũ ũcio Jeremiah akĩoya ibuku rĩngĩ rĩa gĩkũnjo, akĩrĩnengera Baruku mũrũ wa Neria ũcio mwandĩki, nake akĩandĩka ibuku-inĩ rĩu mohoro mothe marĩa aacookire kũheo nĩ Jeremiah, o macio maandĩkitwo ibuku-inĩ rĩrĩa Jehoiakimu mũthamaki wa Juda aacinĩte na mwaki; na hakĩongererwo mohoro mangĩ maingĩ maahaanaine na macio ma mbere.

Jeremiah gũikio Njeera

37 Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Josia nĩatuirwo mũthamaki wa Juda nĩ Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni, nake agĩthamaka ithenya rĩa Jekonia mũrũ wa Jehoiakimu. ² No rĩrĩ, we mwene o na kana arĩa maamũtungatagĩra, na andũ a bũrũri ũcio matiarũmbũirie ciugo iria Jehova aarĩtie na kanua ka Jeremiah ũcio mũnabii.

³ Nake Mũthamaki Zedekia agĩtũma Jehukali mũrũ wa Shelemia marĩ na Zefania mũrũ wa Maaseia ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mathĩi kũrĩ Jeremiah ũcio mũnabii, mamũtwarĩre ndũmĩrĩri ĩno: “Twagũthaitha ũtũhooere kũrĩ Jehova, Ngai witũ.”

⁴ Na rĩrĩ, ihinda rĩu Jeremiah aarĩ na wĩyathi wa gũceeranga gatagatĩ-inĩ ka andũ, nĩgũkorwo ndaakoretwo aikĩtio njeera. ⁵ Hĩndĩ ĩyo mbũtũ cia ita cia Firaũni nĩcioimagarĩte kuuma bũrũri wa Misiri, na rĩrĩa andũ a Babuloni arĩa maarigiciĩrie Jerusalemu maiguire ũhoro wacio, makĩhũndũka, makĩehera kũu Jerusalemu.

⁶ Hĩndĩ ĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova

ĩgĩkinyĩra Jeremia ũcio mũnabii, akĩrwo atĩrĩ, ⁷“Jehova, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Īra mũthamaki wa Juda, ũcio ũgūtũmĩte ũũke ũhooe kĩrĩra harĩ nĩ, atĩrĩ, ‘Mbũtũ cia ita cia Firaũni icio irooka gũgũteithia-rĩ, nĩgũcoka bũrũri wacio, kũu bũrũri wa Misiri. ⁸Hĩndĩ ĩyo nao andũ a Babuloni nĩmagacoka gũkũ na matharikĩre itũũra rĩrĩ inene, marĩtunyane na marĩcine na mwaki.’

⁹“Jehova ekuuga atĩrĩ: Tigai kwĩheenia, mũgĩciiria atĩrĩ, ‘Andũ a Babuloni ti-itherũ nĩmegũtigana na ithuĩ matweherere.’ Matigeeka ũguo! ¹⁰O na mũngĩhoota mbũtũ ciothe cia ita cia andũ a Babuloni icio iramũtharikĩra, na gũtuĩke atĩ no andũ arĩa matũhangĩtio matigĩtwo hema-inĩ ciao-rĩ, no moime kũu hema-inĩ na macine itũũra rĩrĩ na mwaki.”

¹¹Thuutha wa mbũtũ icio cia ita cia andũ a Babuloni kwehera kũu Jerusalemu nĩ ũndũ wa mbũtũ cia Firaũni, ¹²Jeremia nĩoimagarire kuuma itũũra-inĩ rĩu inene nĩguo athĩ bũrũri wa Benjamini akenyiĩtĩre igai rĩake rĩa gĩthaka gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa maarĩ kuo. ¹³No rĩria aakinyire Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, mũnene wa arangĩri ũrĩa wetagwo Irija mũrũ wa Shelemia, mũrũ wa Hanania, akĩmũnyiĩta, akiuga atĩrĩ, “Wee nĩ kũũra ũroora ũthĩ ũkeneane kũrĩ andũ a Babuloni!”

¹⁴Jeremia akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca ũguo tigo! Nĩ ti kũũra ndĩroora ngeneane kũrĩ andũ a Babuloni.” No Irija akĩrega kũmũthikĩrĩria; handũ ha ũguo akĩnyiĩta Jeremia, akĩmũtwara kũrĩ anene. ¹⁵Anene acio nĩmarakarĩire Jeremia, na magĩathana ahũũrwo na ahingĩrwo nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ĩria maatuĩte njeera.

¹⁶Nake Jeremia agĩtoonyio mungu-inĩ warĩ kanyũmba ga thĩnĩ mũno kũu kĩoho-inĩ, kũrĩa aikarĩre matukũ maingĩ. ¹⁷Na thuutha ũcio Mũthamaki Zedekia agĩtũmana areehwo kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki. Arĩ kũu, mũthamaki akĩmũũria na hitho atĩrĩ, “Hihi nĩ harĩ ndũmĩrĩri yumĩte kũrĩ Jehova?”

Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ī, nĩ kũrĩ; wee nĩũkaneanwo moko-inĩ ma mũthamaki wa Babuloni.”

¹⁸Nĩgĩ Jeremia akĩra Mũthamaki Zedekia atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ngwĩhĩtie we mwene, kana ndungata ciaku, o na kana andũ aya, nĩguo njikio njeera? ¹⁹Marĩ ha anabii acio aku, acio maakũrathĩre ũhoro atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni ndagagũtharikĩra wee o na kana bũrũri ũyũ?’ ²⁰Na rĩu-rĩ, wee mũthamaki mwathi wakwa, ĩtĩkĩra gũthikĩrĩria. Njĩtĩkĩria ndeehe mathaithana makwa mbere yaku: Ndũkanjookie nyũmba ya Jonathani ũrĩa mwandĩki, ndigakuĩre kuo.”

²¹Nake Mũthamaki Zedekia akĩruta watho, akiuga atĩ Jeremia aigwo kũu nja ĩria ya arangĩri, na aheagwo mũgate o mũthenya ũrutĩtwo barabara-inĩ ya arugi mĩgate, o nginya rĩrĩa mĩgate ĩgaathira kũu itũũra-inĩ inene. Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩri.

Jeremia gũikio Irima-inĩ rĩa Maaĩ

38 Nao Shefatia mũrũ wa Matani, na Gedalia mũrũ wa Pashuri, na Jehukali mũrũ wa Shemalia, o na Pashuri mũrũ wa Malikija nĩmaiguire ũrĩa Jeremia eeraga andũ othe, rĩria oigire atĩrĩ, ²“Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Mũndũ ũrĩa wothe ũgũikara itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana ng’aragu, kana mũthiro, no ũrĩa ũgwĩtwara kũrĩ andũ a Babuloni nĩagatũura muoyo. Nĩakahonokia muoyo wake; nĩagatũura muoyo.’ ³Nĩgĩ, Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Itũũra rĩrĩ inene no nginya rĩkaneanwo kũrĩ mbũtũ cia ita cia mũthamaki wa Babuloni, ũrĩa ũkaarĩtunyana.’”

⁴Hĩndĩ ĩyo anene makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aagĩrĩre ooragwo. Nĩaratũma thigari iria itigaire gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩ inene ciĩtigĩre, o ũndũ ũmwene na andũ aya othe, nĩ ũndũ wa maũndũ macio arameera. Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mwega areciirĩria andũ aya tiga o ũũru.”

⁵ Mũthamaki Zedekia agĩcookia atĩrĩ, “Arĩ moko-inĩ manyu; mũthamaki ndangĩgirĩrĩa mwĩke ũrĩa inyuĩ mũkwenda.”

⁶ Nĩ ūndũ ūcio makĩnyiita Jeremia makĩmũikia irima rĩa maaĩ rĩa Malikija, ũrĩa mūrũ wa mũthamaki, rĩrĩa rĩarĩ kũu nja ĩyo ya arangĩrĩ.^a Magũikũrũkia Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ na mĩkanda; no rĩtarĩ na maaĩ, no mũtondo rĩarĩ, nake Jeremia agĩtoonoyerera kũu mũtondo-inĩ ūcio.

⁷ No rĩrĩ, Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi, ūmwe wa arĩa mehokeirwo wĩra wa kũu nyũmba-inĩ ya ũthamaki, nĩaguire atĩ nĩmaikĩtie Jeremia irima rĩu rĩa maaĩ. Hĩndĩ ĩyo mũthamaki aikarĩte Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini, ⁸ Ebedi-Meleku akĩuma hau nja ya nyũmba ya ũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁹ “Mũthamaki mwathi wakwa, andũ aya nĩmekĩte ũuru nĩ ūndũ wa maũndũ maya mothe mekĩte Jeremia ũrĩa mũnabii. Nĩmamũikĩtie irima rĩa maaĩ, akuĩre kuo nĩ ng’aragu, tondũ mĩgate ĩkirie gũthira gũkũ itũũra-inĩ inene.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Ebedi-Meleku ūcio Mũkushi, akĩmwĩra atĩrĩ: “Oya andũ mĩrongo ĩtatũ kuuma haha mũthiĩ nao mũkarute Jeremia ūcio mũnabii kuuma irima rĩu rĩa maaĩ atanakua.”

¹¹ Nĩ ūndũ ūcio Ebedi-Meleku akĩoya andũ acio, agĩthiĩ nao, nao magĩtoonya kanyũmba kaarĩ rungu rwa harĩa haaigagwo mũthiithũ wa indo cia bata kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Akĩoya ndangari imwe cia nguo ngũrũ, na nguo iria nduĩku ciarĩ kuo, agĩciikũrũkĩria Jeremia na mĩkanda kũu irima rĩa maaĩ. ¹² Ebedi-Meleku ūcio Mũkushi, akĩra Jeremia atĩrĩ: “Ĩkĩra nguo ĩcio ngũrũ na ndangari ĩcio njegeeke, wĩrigĩrĩrie gũkerwo nĩ mĩkanda ĩyo.” Nake Jeremia agĩka o ũguo, ¹³ nao makĩmũguucia na mĩkanda

ĩyo, makĩmũruta irima rĩu rĩa maaĩ. Nake Jeremia agĩkara kũu nja ĩyo ya arangĩrĩ.

Zedekia kũhooya Jeremia Ũhororĩngĩ

¹⁴ Mũthamaki Zedekia agĩtũmanĩra Jeremia ūcio mũnabii, akiuga areehwo itoonjero-inĩ rĩa gatatũ rĩa hekarũ ya Jehova. Mũthamaki akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩngũkũũria ūndũ. Nawe ndũkaahithe ũhororĩ o na ũrĩkũ.”

¹⁵ Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ingĩkuumburĩra ũhororĩ, githĩ ndũkũnjũraga? O na ingĩgũtaara-rĩ, wee ndũngĩthikĩrĩa.”

¹⁶ Nake Mũthamaki Zedekia akĩhĩta mwĩhĩtwa na hitho harĩ Jeremia, akiuga ũũ: “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũrĩa watũheire muoyo ũyũ tũrĩ naguo-rĩ, nĩ ndigũkũũraga kana ngũneane moko-inĩ ma acio mendaga gũkũruta muoyo.”

¹⁷ Nake Jeremia akĩra Zedekia atĩrĩ, “Ũũ nĩguo Jehova Ngai-Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga: ‘Ũngĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, muoyo waku nĩũkũhonokio, o na itũũra rĩĩrĩ inene rĩtigaacinwo; wee na andũ a nyũmba yaku nĩmũgũtũũra muoyo. ¹⁸ No ũngĩrega kwĩneana kũrĩ anene a mũthamaki wa Babuloni, itũũra rĩĩrĩ nĩrĩkũneanwo kũrĩ andũ a Babuloni, nao marĩcine na mwaki rĩthire; na wee mwene ndũkahonoka kuuma moko-inĩ mao.’ ”

¹⁹ Mũthamaki Zedekia akĩra Jeremia atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra Ayahudi arĩa mēneanĩte kũrĩ andũ a Babuloni, nĩ ūndũ andũ a Babuloni mahota kũũneana kũrĩ Ayahudi acio nao maanyamarie.”

²⁰ Nake Jeremia akĩmũcookeria atĩrĩ, “Matigaakũneana kũrĩ o. Wee athĩkĩra Jehova, wĩke ũguo ndĩrakwĩra. Hĩndĩ ĩyo nĩũkona wega, naguo muoyo waku nĩũkahonokio. ²¹ No rĩrĩ, warega kwĩneana, ũũ nĩguo Jehova angũũrĩrie:

²² Andũ-a-nja othe arĩa matigaire thĩinĩ wa nyũmba ya mũthamaki wa Juda nĩmagatwarĩrwo anene a mũthamaki

^a6 Anene a Mũthamaki Zedekia meendaga kũũraga Jeremia na njĩra ya kũmũikia irima rĩa maaĩ, no ti na moko mao ene.

wa Babuloni. Andũ-a-nja acio nao magaa kwĩra atĩrĩ:

“Arata acio aku wehokeete
nĩmakũhĩtithirie na magĩgũkĩria
hinya.

Magũrũ maku nĩmatoonyereire
mũtondo-inĩ;
nao arata aku nĩmagũtiganĩirie.’

²³ “Atumia aku othe na ciana ciaku nĩmakaneanwo kũrĩ andũ a Babuloni. Wee mwene ndũkehonokia moko-inĩ mao, no nĩũkanyitwo nĩ mũthamaki wa Babuloni; narĩ itũũra rĩrĩ inene nĩrĩgacinwo rĩthire.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Zedekia akĩra Jeremiah atĩrĩ, “Ndũkareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoru wa mĩario ĩno, ndũkae kũũragwo. ²⁵ Anene mangĩgua atĩ nĩtwaraniirie nawe, nao moke kũrĩ we makũũrie atĩrĩ, ‘Twĩre ũrĩa wĩrĩte mũthamaki, na ũrĩa nake mũthamaki akwĩrĩte; ndũgatũhithe ũndũ kana tũkũũrage,’ ²⁶ hĩndĩ iyo nawe ũmeere atĩrĩ, ‘Nĩgũthaitha ndĩrathaithaga mũthamaki ndakae kũnjookia nyũmba-inĩ kwa Jonathani, ndigakuire kuo.’”

²⁷ Anene acio othe nĩmookire kũrĩ Jeremiah, makĩmũũria ũhoru ũcio, nake akĩmeera ũrĩa wotha aathĩtwo nĩ mũthamaki oige. Nĩ ũndũ ũcio matiamwĩrire ũndũ ũngĩ, nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ waiguĩte ũrĩa maarĩtie na mũthamaki.

²⁸ Nake Jeremiah agĩkara kũu kĩhingo-inĩ kĩa arangĩri nginya mũthenya ũrĩa itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo.

Kũgũa kwa Jerusalemu

39 Na rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu rĩatunyanirwo ũũ: Mwaka-inĩ wa kenda wa wathani wa Zedekia mũthamaki wa Juda, mweri-inĩ wa ikũmi, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩathiire gũtharĩkĩra itũũra rĩa Jerusalemu arĩ na mbũtũ ciake ciothe cia ita, akĩrĩrigiicĩria arĩtunyane. ² Nĩngĩ mũthenya wa kenda wa mweri wa ĩna wa mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe wa wathani wa Zedekia, nĩguo rũthingo rwa

itũũra rĩu inene rwatũrĩkirio. ³ Hĩndĩ iyo anene othe a mũthamaki wa Babuloni magĩtoonya na magĩkara Kĩhingo-inĩ gĩa Gatagatĩ: Nao nĩ Nerigali-Sharezeru wa Samugari, na Nebo-Sarisekimu mũtongoria ũmwe mũnene, na Nerigali-Sharezeru ũrĩa warĩ mũnene wathani-inĩ, marĩ hamwe na anene arĩa angĩ othe a mũthamaki wa Babuloni. ⁴ Rĩrĩa Zedekia mũthamaki wa Juda na thigari ciothe maamonire, makĩũra; makiuma itũũra-inĩ rĩu inene ũtukũ magerete njĩra ya mũgũnda-inĩ wa mũthamaki, kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ ga thingo cieri, magĩthĩ merekeire Araba.

⁵ No nayo mbũtũ ya andũ a Babuloni ĩkĩmateng’eria, ĩgĩkorerera Zedekia werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu wa Jeriko. Makĩmũnyiita, makĩmũtwarĩra Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni arĩ kũu Ribila bũrũri-inĩ wa Hamathu, na kũu nĩkuo aamũtuĩrĩre ciira. ⁶ Kũu Ribila nokuo mũthamaki wa Babuloni oragithĩirie ariũ a Zedekia, maitho-inĩ make, na akĩũragithia andũ othe arĩa maarĩ igweta kũu Juda. ⁷ Agĩcooka agĩkũũrithia Zedekia maitho na akĩmuoha na bĩngũ cia gĩcango nĩguo atwarwo Babuloni.

⁸ Andũ acio a Babuloni magĩcina nyũmba ya ũthamaki, o na nyũmba cia andũ arĩa angĩ, na makĩmomora thingo cia Jerusalemu. ⁹ Nebuzaradani, mũnene wa arangĩri a mũthamaki, agĩtaha andũ arĩa maatigaire kũu itũũra-inĩ thĩinĩ, akĩmatwara Babuloni marĩ hamwe na arĩa meneanĩte kũrĩ we o na andũ acio angĩ othe. ¹⁰ No rĩrĩ, Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki, nĩatigirie andũ amwe arĩa maarĩ athĩĩni kũu bũrũri wa Juda, arĩa mataarĩ na kĩndũ kĩa; no hĩndĩ iyo akĩmahe mĩgũnda ya mĩthabibũ na mĩgũnda ya kũrĩma.

¹¹ Na rĩrĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩarutĩte watho ũkonĩĩ Jeremiah, akeera Nebuzaradani ũcio mũnene wa arangĩri a mũthamaki atĩrĩ: ¹² “Muoe ũmũmenyerere; ndũkamwĩke ũũru, no ũmũhingagĩrie ũndũ o wotha

ũrĩa angĩkũũria.” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebuzaradani ũcio mūnene wa arangĩri, na Nebushazibani mūtongoria ũmwe mūnene na Nerigali-Sharezere ũrĩa warĩ mūnene wathani-inĩ, o na anene acio angĩ othe a mūthamaki wa Babuloni ¹⁴ magĩtũmana, makiuga Jeremia arutwo kũu thĩnĩ wa nja ĩrĩa ya arangĩri. Nao makĩmũneana harĩ Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani, nĩguo amũinũkie gwake mũciĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩtũũrania na andũ arĩa angĩ ao.

¹⁵ Rĩrĩa Jeremia aatũũrĩte oheetwo kũu thĩnĩ wa nja ĩrĩa ya arangĩri-rĩ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyamũkinyĩrĩre akĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Thiĩ ũkeere Ebedi-Meleku ũrĩa Mũkushi atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Ndĩ hakuhi kũhingia ũrĩa ndoigire atĩ nĩngarehere itũũra rĩrĩ inene mwanangĩko, no ti ũgaacĩru. Hĩndĩ ĩyo, maũndũ macio nĩmakahingio ũkĩmeyonagĩra na maitho. ¹⁷ No rĩrĩ, wee nĩngakũhonokia mũthenya ũcio, ũguo nĩguo Jehova ekuuga; wee ndũkaneanwo kũrĩ andũ acio wĩtigĩraga. ¹⁸ Nĩ nĩngakũhonokia; wee ndũkooragwo na rũhiũ rwa njora no nĩũkahonokia muoyo waku, tondũ nĩ nĩ ũtũũrĩte wĩhokete, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’”

Jeremia Kũrekereria

40 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa yakinyĩrĩre Jeremia yumĩte kũrĩ Jehova thuutha wa Nebuzaradani ũcio mūnene wa arangĩri a mūthamaki kũmũrekereria oime kũu Rama. Nĩakorete Jeremia arĩ muohe na mĩnyororo arĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa othe maatahĩtwo kuuma Jerusalemu na Juda rĩrĩa maatwaragwo Babuloni marĩ ohe. ² Nake mūnene ũcio wa arangĩri a mūthamaki oona Jeremia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova Ngai waku nĩwe watũrĩre kũndũ gũkũ mwanangĩko ũyũ. ³ Na rĩu-rĩ, Jehova nĩatũmĩte gwĩkĩke ũguo; ekĩte o ta ũrĩa oigire. Maũndũ maya mothe meekĩkĩte nĩ ũndũ inyuĩ andũ aya nĩmwehĩrie Jehova na mũkĩaga kũmwathĩkĩra. ⁴ No rĩrĩ, ũmũthĩ nĩngũkuohora mĩnyororo

ĩno ũrĩ nayo moko. Ũka tũthĩi nawe Babuloni, akorwo nĩũkwenda, na nĩ nĩndĩkũmenyagĩrĩra; no ũngĩkorwo ndũkwenda tũthĩi nawe, tiga gũũka. Atĩrĩrĩ, bũrũri ũyũ wothe ũrĩ mbere yaku; thiĩ o harĩa hothe ũngĩenda.” ⁵ No rĩrĩ, Jeremia atanagarũrũka acooke-rĩ, Nebuzaradani akĩmwarĩria rĩngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kũrĩ Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani, ũrĩa mūthamaki wa Babuloni atuĩte mūrũgamĩrĩri wa matũũra ma Juda, mũgatũũre nake kũu hamwe na andũ arĩa angĩ, kana ũgĩthĩi o harĩa hangĩ hothe ũngĩenda.”

Nĩngĩ mūnene ũcio wa arangĩri akĩmũhe irio, o na akĩmũhe kĩheo, akĩreka ethĩire. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio Jeremia agĩthĩi kũrĩ Gedalia, mūrũ wa Ahikamu kũu Mizipa, magĩtũũra nake gatagatĩ-inĩ ka andũ acio angĩ maatigĩtwo bũrũri-inĩ ũcio.

Gedalia Gũkunyaĩrwo

⁷ Rĩrĩa anene othe a mbũtũ cia ita na andũ ao arĩa maarĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio mwaraganu maiguire atĩ mūthamaki wa Babuloni nĩatuĩte Gedalia mūrũ wa Ahikamu barũthi wa bũrũri ũcio, na atĩ nĩamũtuĩte mūrũgamĩrĩri wa arũme, na andũ-a-nja, na ciana, o acio maarĩ athĩni mũno kũu bũrũri ũcio, arĩa mataatahirwo matwarwo Babuloni-rĩ, ⁸ magĩthĩi kũrĩ Gedalia kũu Mizipa: nao maarĩ Ishumaeli mūrũ wa Nethania, na Johanani na Jonathani ariũ a Kareia, na Seraia mūrũ wa Tanihumethu, na ariũ a Efai ũrĩa Mũnetofathi, na Jaazania mūrũ wa Mũmaakathi, marĩ na andũ ao. ⁹ Gedalia mūrũ wa Ahikamu, mūrũ wa Shafani akĩhĩta nĩguo amatũĩrithie marĩ hamwe na andũ ao, akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra gũtungatĩra andũ aya a Babuloni. Tũũrai bũrũri ũyũ na mũtungatage mūthamaki wa Babuloni, na nĩmũrĩonaga maũndũ mega. ¹⁰ Nĩ mwene nĩngũtũũra gũkũ Mizipa nĩgeetha ndĩmwaragĩrĩrie kũrĩ andũ a Babuloni arĩa marĩũkaga kũrĩ ithuĩ, no inyuĩ-rĩ, thondekai ndibei, na

mūgethage matunda ma hīndī ya riūa,^a o na maguta, mwīgīre ndigithū-inī cianyu cia mūthiithū, na mūtūre matūūra-inī marīa mwīnyītiire.”

¹¹ Hīndī irīa Ayahudi arīa othe maarī Moabi, na Amoni, na arīa maarī Edomu, o na arīa maarī mabūrūri marīa mangī mothe maiguire atī mūthamaki wa Babuloni nīatigītie matigari kūu Juda, na atī nīatuīte Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani, barūthi wao-rī,

¹² othe magīcooka būrūri wa Juda kūrī Gedalia kūu Mizipa, moimīte mabūrūri-inī mothe marīa maahurunjūkiire. Nao magīthondekera ndibei nyingī, o na makīgetha matunda maingī ma hīndī ya riūa.

¹³ Johanani mūrū wa Kareā, marī na anene othe a mbūtū cia ita arīa maarī o kūu būrūri ūcio mwaraganu, magīūka kūrī Gedalia kūu Mizipa, ¹⁴ nao makīmwīra atīrī, “Kaī ūtamenyete atī Balisi mūthamaki wa andū a Amoni nīatūmīte Ishumaeli mūrū wa Nethania oke akūrute muoyo?” No Gedalia mūrū wa Ahikamu ndaametīkirie.

¹⁵ Hīndī iyo Johanani mūrū wa Kareā akīarīria Gedalia na hitho marī kūu Mizipa, akīmwīra atīrī: “Njītūkīria thī ngoorage Ishumaeli mūrū wa Nethania, na gūtīrī mūdū ūkūmenya ūhoru ūcio. Nī kīi gīgūtūma ende gūkūruta muoyo, nīguo atūme Ayahudi aya othe mecookanīrīrie harīwe mahurunjūke, namo matigari ma Juda mathire biū?”

¹⁶ Nowe Gedalia mūrū wa Ahikamu akīira Johanani mūrū wa Kareā atīrī, “Ndūkae gwīka ūndū ta ūcio! Ūhoru ūcio ūraaria ūkonīi Ishumaeli ti wa ma.”

41 Mweri-inī wa mūgwanja Ishumaeli mūrū wa Nethania, mūrū wa Elishama, ūrīa warī wa rūciaro rwa mūthamaki na mbere aakoretwo arī ūmwe wa anene a mūthamaki, nīookire arī na andū ikūmi kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu kūu Mizipa. Na rīrīa maarī

hamwe makīrīa-rī, ² Ishumaeli mūrū wa Nethania hamwe na andū acio ikūmi mokīte nake magīūkīra, magītemanga Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani na rūhiū rwa njora, makīūraga mūdū ūcio mūthamaki wa Babuloni aatuīte barūthi wa būrūri ūcio. ³ Ishumaeli agīcooka akīūraga Ayahudi othe arīa maarī na Gedalia kūu Mizipa, o ūndū ūmwe na thigari cia Babuloni iria ciarī kuo.

⁴ Mūthenya ūrīa warūmīrīrie kūrūragwo kwa Gedalia, ūhoru ūcio ūtamenyetwo nī mūdū-rī, ⁵ andū mīrongo īnana meyenjete nderu, na magatembūranga nguo ciao, o na magetemanga mīrī nīmookire moimīte Shekemu, na Shilo, na Samaria, marī na ngano ya maruta na ūbumba, magīcīrehe thīinī wa nyūmba ya Jehova. ⁶ Ishumaeli mūrū wa Nethania akiuma Mizipa, agīthīi akīrīraga akamatūnge. Rīrīa maacemanirie akīmeera atīrī, “Ūkaai kūrī Gedalia mūrū wa Ahikamu.” ⁷ Rīrīa maatoonyire thīinī wa itūūra, Ishumaeli mūrū wa Nethania na andū arīa maarī nake, makīmooraga, makīmaikia irima rīa maaī. ⁸ No rīrī, andū ikūmi thīinī wao makīra Ishumaeli atīrī, “Tiga gūtūūraga! Tūrī na ngano na cairī, na maguta na ūkī iria tūhithīte werū-inī.” Nī ūndū ūcio agītīgana nao na ndaamoorage hamwe na acio angī. ⁹ Na rīrī, irima rīu aikirie ciimba cia andū acio othe ooragīte, hamwe na kīimba kīa Gedalia, rīenjithītio nī Mūthamaki Asa rītūike kīihitho gīake rīrīa angītharīkīrwo nī Baasha mūthamaki wa Isiraēli. Ishumaeli mūrū wa Nethania akīrīyūria ciimba cia andū acio moragītwo.

¹⁰ Ishumaeli nīanyītiire mīgwate andū acio angī othe arīa maikaraga Mizipa, akīmataha: nao maarī airītu a mūthamaki, hamwe na andū acio angī othe arīa maatigītwo kuo, arīa Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri a mūthamaki aatuīte maroragwo nī Gedalia mūrū wa Ahikamu. Ishumaeli mūrū wa Nethania nīamatahire akiumagara nao, agītūikania erekeire

^a10 Mūthamaki Nebukadinezaru aakinyire Jerusalemu hīndī irīa ngūyū na thabibū ciagethagwo.

mūrīmo wa andũ a Amoni akeeneane kūrī o.

¹¹ Rīrĩa Johanani mūrũ wa Karea, na anene othe a mbūtũ cia ita arĩa maarĩ nake maiguire ūhoru wa ngero icio ciothe Ishumaeli mūrũ wa Nethania aagerete-rĩ, ¹² makĩoya andũ ao othe na makiumagara makarũe na Ishumaeli mūrũ wa Nethania. Nao makīmukorerera hakuhĩ na handũ haarĩ maaĩ maingĩ kũu Gibeoni. ¹³ Rīrĩa andũ acio othe Ishumaeli aarĩ nao monire Johanani mūrũ wa Karea na anene a mbūtũ cia ita acio maarĩ nake-rĩ, othe magĩkena. ¹⁴ Andũ acio othe Ishumaeli aatahĩte kũu Mizipa nĩmahũndũkire, magĩthĩ kūrĩ Johanani mūrũ wa Karea. ¹⁵ Nowe Ishumaeli mūrũ wa Nethania na andũ ake anana nĩmetharire kuuma harĩ Johanani, makĩũrĩra kūrĩ andũ a Amoni.

Kũũrĩra Bũrũri wa Misiri

¹⁶ Hĩndĩ iyo Johanani mūrũ wa Karea na anene othe a mbūtũ cia ita acio maarĩ nake, magĩtongoria arĩa othe maatigaire kuuma Mizipa, o acio aatunyanĩte harĩ Ishumaeli mūrũ wa Nethania thuutha wake kũũraga Gedalia mūrũ wa Ahikamu: Nao maarĩ thigari, na andũ-a-nja, na ciana, o na andũ arĩa mehokeirwo mawĩra ma nyũmba ya mũthamaki, arĩa aacooketie kuuma Gibeoni. ¹⁷ Nao magĩthĩ na mbere, makĩraarĩrĩra Geruthu-Kimuhamu gũkuhĩ na Bethlehemu marĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩ bũrũri wa Misiri, ¹⁸ nĩguo moorĩre andũ a Babuloni. Nĩmetigagĩra andũ a Babuloni tondũ Ishumaeli mūrũ wa Nethania nĩooragĩte Gedalia mūrũ wa Ahikamu, ūrĩa watuĩtwo barũthi nĩ mũthamaki wa Babuloni.

42 Hĩndĩ iyo anene othe a mbūtũ cia ita, hamwe na Johanani mūrũ wa Karea, na Jezania mūrũ wa Hoshai, na andũ othe kuuma ūrĩa mũnini nginya ūrĩa mũnene, magĩthĩ harĩ ² Jeremia ūcio mũnabii, makĩmwĩra atĩrĩ: “Twagũthaita itĩkĩra kũigua gũthaitana gwitũ, ūhooe Jehova Ngai waku nĩ undũ wa matigari maya mothe.

Nĩgũkorwo o ta ūrĩa ūroona, o na gũtuĩka rĩmwe twarĩ aingĩ, rĩu tũtigaire o andũ anini. ³ Tũhooere harĩ Jehova Ngai waku nĩguo atwĩre kūrĩa twagĩrĩrwo nĩgũthĩ, na undũ ūrĩa twagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁴ Jeremia ūcio mũnabii akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩdamũigua, na no nginya ndĩmũhooere harĩ Jehova Ngai wanyu o ta ūguo mũnjũũrĩtie njike; nĩngamwĩra ūrĩa wothe Jehova ekuuga, na ndirĩ undũ o na ūmwe ngaaga kũmwĩra.”

⁵ Hĩndĩ iyo makĩĩra Jeremia atĩrĩ, “Jehova arotuĩka mũira wa ma na mwĩhokeku wa gũtũkĩrĩra, tũngĩkaaga gwĩka kũringana na ūrĩa wothe Jehova Ngai waku agaagũtũma ūtwĩre. ⁶ Undũ ūrĩa ūgũtwĩra, ūrĩ mwega kana ūrĩ mũũru, nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ, o ūcio tũragũtũma kūrĩ we, nĩgeetha na ithuĩ tuonage maundũ mega, nĩ undũ nĩtũgwathĩkĩra Jehova Ngai witũ.”

⁷ Mĩthenya ikũmi yathĩra, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩrĩre Jeremia. ⁸ Nĩ undũ ūcio agĩta Johanani mūrũ wa Karea, marĩ na anene othe a mbūtũ cia ita acio maarĩ nake, o na andũ acio angĩ othe kuuma ūrĩa mũnini nginya ūrĩa mũnene, makĩũngana hamwe. ⁹ Akĩmeera atĩrĩ, “Ūũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli o ūcio mwandekirie kūrĩ we ndĩmũtwarĩre mathaitana manyu, ekuuga: ¹⁰ ‘Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũngĩkara gũkũ bũrũri ūyũ, nĩngatũma mũikare mũgaacĩre, na ndigacooka kũmũhurunja; nĩngamũhaanda na ndigacooka kũmũmunya, tondũ nĩndĩraigua kĩeha nĩ undũ wa mwanangĩko ūrĩa ndĩmũreheire. ¹¹ Tigai gwĩtigĩra mũthamaki wa Babuloni, ūcio mwĩtigĩrĩte. Jehova ekuuga atĩrĩ, mũtikamwĩtigĩre, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ, nĩngamũhonokia ndĩmũrute moko-inĩ make. ¹² Nĩngamũiguĩra tha, nĩguo o nake ndũme amũiguĩre tha, amũcookie bũrũri ūyũ wanyu kũmbe.’

¹³ “No rĩrĩ, mũngĩkiuga atĩ, ‘Ithuĩ tũtigũikara gũkũ bũrũri ūyũ,’ na nĩ undũ ūcio mũremere Jehova Ngai wanyu, ¹⁴ na kana muuge atĩrĩ, ‘Aca, ithuĩ tũgũthĩ gũtũra bũrũri wa Misiri, kūrĩa

tūtagacooka kuona mbaara, kana kūigua karumbeta, kana ng'aragu nī ūndū wa kwaga mūgate,' ¹⁵ Kīguei ndūmīriri ya Jehova, inyuī matigari ma Juda. Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: 'Mūngīkorwo nīmūtuīte atī nīmūgūthiī būrūri wa Misiri, na inyuī mūthiī mūgatūūre kuo-rī, ¹⁶ hīndī iyo rūhiū rwa njora rūu mwītīgīrīte, nīrūkamūhīta kuo, na ng'aragu iyo īramūmakia nīkamūrūmīrīra nginya būrūri wa Misiri, na kūu nīkuo mūgaakuīra. ¹⁷ Ti-itherū, arīa othe matuīte atī nīmegūthiī būrūri wa Misiri magatūūre kuo, makooragwo na rūhiū rwa njora, na ng'aragu, o na mūthi; gūtīrī o na ūmwe wao ūgaatigara kana orīre mwanangīko ūrīa ngaamarehithīria.' ¹⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli ekuuga atīrī: 'O ta ūrīa marakara na mang'ūrī makwa maitīrīrio andū arīa maatūūrāga Jerusalemu-rī, ūguo noguo mūgaitīrīrio mang'ūrī makwa rīrīa mūgaathiī kūu būrūri wa Misiri. Mūgaatuīka ta kīndū kīrume, na mūtuīke kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa gūtuīrwo ciira, na kīa njono; mūtikoona kīndū gūkū rīngī.'

¹⁹ "Inyuī matigari maya ma Juda, Jehova amwīrīte atīrī, 'Mūtigaathiī būrūri wa Misiri.' Menyai wega ūndū ūyū: Ūmūthi ūyū nīdamūmenyithia ²⁰ atī nīmweīkire ūūru rīrīa mwandūmire thiī kūrī Jehova Ngai wanyu, mūkīnjīra atīrī, 'Tūhooere kūrī Jehova Ngai witū; twīre ūrīa wothe ekuuga, na ithuī nītūkūwīka.'

²¹ Nīi nīndamūcookeria ūhorō ūcio ūmūthi, no rīrī, mūtiathīkīre Jehova Ngai wanyu harī maūndū macio mothe aandūmīte ndīmwīre. ²² Nī ūndū ūcio, rīu menyai wega ūū: Nīmūkooragwo na rūhiū rwa njora, na ng'aragu, o na mūthi mūrī kīndū kūu mūrenda gūthiī gūtūūra."

43 Rīrīa Jeremia aarīkirie kūhe andū acio ndūmīriri ya Jehova Ngai wao, ūhorō ūrīa wothe Jehova aamūtūmīte akameere-rī, ² Azaria mūrū wa Hoshai, na Johanani mūrū wa Kareya, marī hamwe na andū othe arīa etīi, makīira

Jeremia atīrī, "Wee nīūraheenania! Jehova Ngai witū ndagūtūmīte ūuke ūtwīre atīrī, 'Mūtikanathiī būrūri wa Misiri gūtūūra kuo.' ³ No rīrī, Baruku mūrū wa Neria nīwe ūkūringīrīrie ūtūūkīrīre, nīguo tūneanwo kūrī andū a Babuloni, nīguo matūūrage, kana matūtahe, matūtware Babuloni."

⁴ Nī ūndū ūcio Johanani mūrū wa Kareya marī hamwe na anene othe a mbūtū cia ita, o na andū othe, makīrega gwathīkīra watho wa Jehova wa gūikara kūu būrūri wa Juda. ⁵ Handū ha ūguo, Johanani mūrū wa Kareya hamwe na anene othe a mbūtū cia ita magītongoria matigari mothe ma andū a Juda, o acio macookete nīguo maikare kūu būrūri wa Juda moimīte ndūrīrī-inī ciothe kūrīa mahurunjītwo. ⁶ Nīngī magītongoria arūme othe, na andū-a-nja na ciana, o na airītu a mūthamaki acio Nebuzaradani mūnene wa arangīrī a mūthamaki aatīgīre Gedalia mūrū wa Ahikamu, mūrū wa Shafani, o na magītongoria Jeremia ūcio mūnabii, na Baruku mūrū wa Neria. ⁷ Nī ūndū ūcio magīthiī būrūri wa Misiri, makīremera Jehova, na magīthiī o nginya Tahapanahesi.

⁸ Na marī kūu Tahapanahesi, ndūmīriri ya Jehova īgīkinyīra Jeremia, akīrwo atīrī: ⁹ "Oya mahiga manene na guoko gwaku, Ayahudi makwīroreire, ūthiī ūmathike na rīūmba hau nja haarītwo maturubarī itoonyero-inī rīa nyūmba ya Firaūni kūu Tahapanahesi. ¹⁰ Hīndī iyo ūmeere atīrī, 'Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Nīngūtūmanīra ndungata yakwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, na nīngahaanda gītī gīake kīa ūthamaki īgūrū rīa mahiga maya ndathika haha; nīakamba hema yake ya ūnene īgūrū rīamo. ¹¹ Nīagooka atharīkire būrūri wa Misiri, oragithie andū arīa maathīrīrio gūkua, na atūme arīa maathīrīrio gūtahwo matahwo, nao arīa maathīrīrio kūrūragwo na rūhiū rwa njora mooragwo naruo. ¹² Nīagacina hekarū cia ngai cia Misiri; agaacina hekarū ciao na atahe ngai ciao. O ta ūrīa

mūrīithi ehumbaga nguo yake, noguo akehumba būrūri wa Misiri, acooke oime kuo atarī mūhutie. ¹³Niakoinanga itugī iria ihooyagwo, iria irī thīinī wa hekarū ya riūa kūu būrūri wa Misiri, na acooke acine hekarū cia ngai cia būrūri wa Misiri ithire.’ ”

*Mwanangīko nī ūndū wa Kūhooya
Mīhianano*

44 Īno nīyo ndūmīrīri īrīa yakinyīrīire Jeremia īkonīi Ayahudi othe arīa matūūruga būrūri wa Misiri ya Mūhuro^a: kūu Migidoli, na Tahapanahesi, na Nofu, o na kūu Misiri ya mwena wa rūgongo, akīrwo atīrī: ²“Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga: Inyuī nīmweyoneire mwanangīko mūnene ūrīa ndaarehithīrie Jerusalemu o na matūūra mothe ma Juda. Ūmūthī ūyū nīmatiganīrio, magakira ihooru na makaanangīka ³nī ūndū wa ūuru ūrīa mekīte. Nīmathirīkirie, magītūma ndakare nī ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba, o na nī ūndū wa kūhooya ngai ingī iria matooī, kana ikamenywo nī inyuī, o na kana nī maithe manyu. ⁴Ndatūūrīte ndīmatūmagīra ndungata ciakwa cia anabii kaingī, o arīa maameeraga atīrī: ‘Tigai gwīka ūndū ūyū ūrī magigi, o ūyū nī thūire!’ ⁵No rīrī, matiigana gūthikīrīra kana kūrūmbūiya ūhorō ūcio; matiagarūrūkire matigane na waganu wao, kana matige gūcinīra ngai ingī ūbumba. ⁶Nī ūndū ūcio, marakara makwa mahiū magītīka; magīakana matūūra-inī ma Juda na njīra-inī cia Jerusalemu, nakuo gūgītigwo gwatuīka kūndū kwanangīku gūgakira ihooru, o ta ūguo gūtariī ūmūthī.

⁷“Rūu-rī, Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekūūria ūū: Nī kīi gīgūtūma mwīrehere mwanangīko mūnene ūguo na njīra ya kweheria arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge kuuma Juda, na inyuī mūkeniina,

^a1 Ayahudi aya nī arīa maatahītwo magatwarwo būrūri wa Misiri (2Ath 23:34), na nīkuonania he kahinda kaahītūkīte thuutha wa maūndū ma Jer 43.

gūkaaga mūndū o na ūmwe ūtigarīte? ⁸Mūraathirīkia nīkī, mūgatūma ndakare nī ūndū wa kīrīa mūthondekete na moko manyu na ūndū wa gūcinīra ngai ingī ūbumba gūkū būrūri wa Misiri, kūrīa mūūkīte gūtūūra? Nīmūkwinīina na mūtūike kīndū gīa kūrūmagwo na gīa kūnyarawo thīinī wa ndūrīrī ciothe cia thī. ⁹Kaī mūriganīrwo nī maūndū ma waganu marīa mekirwo nī maithe manyu, na athamaki na atumia-athamaki a Juda, na maūndū ma waganu marīa inyuī na atumia anyu mwekire būrūri-inī wa Juda na njīra-inī cia Jerusalemu? ¹⁰Nginya ūmūthī, matirī menyīhia, kana makaahe gītūo, kana makarūmīrīra watho wakwa, o na kana uuge wa kūrūmagīrīrwo ūrīa ndaamūheire inyuī na maithe manyu.

¹¹“Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atīrī: Nīndūite atī nīngūmūrehithīria mwanangīko, na nyanangithie Juda guothe. ¹²Nīngweheria matigari ma Juda macio matūite atī nīmegūthīi būrūri wa Misiri magatūūre kuo. Othe magaathirīra būrūri wa Misiri; makoaragwo na rūhiū rwa njora, kana makue nī ng’aragu, kuuma ūrīa mūnini nginya ūrīa mūnene, othe makaaniinwo na rūhiū rwa njora kana ng’aragu. Magaatuīka o ta kīndū kīrume na kīndū kīrī magigi, o na kīndū gīa kūmenwo na kīa njono; ¹³andū arīa matūūruga būrūri wa Misiri nīngamaherithia na rūhiū rwa njora, na ndīmaherithie na ng’aragu o na mūthiro, o ta ūrīa ndaaherithirie Jerusalemu. ¹⁴Gūtīrī mūndū o na ūmwe wa matigari ma Juda acio mathīite gūtūūra būrūri wa Misiri ūkaahonoka, kana atigare nīguo acooke būrūri wa Juda, ūrīa meriragīria gūgaacooka magatūūre kuo; gūtīrī ūgaacooka, tīga o andū anini arīa mageethara.”

¹⁵Hīndīiyo andū othe arīa maamenyete atī atumia ao nīmacinagīra ngai ingī ūbumba, marī hamwe na atumia arīa othe maarī ho, marī kīūngano kīnene, o hamwe na andū arīa othe maatūūruga Misiri ya mūhuro na ya Rūgongo, makīra

Jeremia atĩrĩ, ¹⁶“Ithuĩ tũtingĩthikĩrĩria ndũmĩrĩri iyo ũtwarĩrie ũkĩgwetaga rĩitwa rĩa Jehova! ¹⁷Gũtirĩ nganja ithuĩ no tũgwĩka ũrĩa wotho tuoigire atĩ nĩtũgwĩka: Nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na tũmũitagĩre maruta ma indo cia kũnyuuo, o ta ũrĩa ithuĩ ene, na maithe maitũ, na athamaki aitũ o na anene aitũ, meekaga matũũra-inĩ ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu. Mahinda macio twarĩ na irio nyingĩ, na tũkagaacĩra, na tũtioonaga ũũru. ¹⁸No rĩrĩ, kuuma twatiga gũcinĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na tũgĩtiga kũmũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, tũtirĩ kĩndũ tũkoretwo tũrĩ nakĩo, na tũniinagwo na rūhiũ rwa njora na ng’aragu.”

¹⁹Atumia nao magĩcooka makĩongerera atĩrĩ, “Rĩrĩa twacinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ” ũbumba, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo-rĩ, githĩ o nao athuuri aitũ matiamenyaga atĩ nĩtwamũthondekagĩra tũmĩgate tũrĩ na mũhianano wake, na tũkamũrutagĩra magongona ma indo cia kũnyuuo?”

²⁰Hĩndĩ iyo Jeremia akĩarĩria andũ othe, arũme na andũ-a-nja, acio maamũcookagĩria ũhoru, akĩmeera atĩrĩ, ²¹“Githĩ Jehova ndaaririkanire na agĩĩciiria ũhoru wa ũbumba ũcio wacinagĩrwo matũũra-inĩ macio ma Juda na njĩra-inĩ cia Jerusalemu nĩ inyuĩ, na maithe manyu, na athamaki anyu, na anene anyu, o na andũ othe a bũrũri ũcio?

²²Na rĩrĩa Jehova aaremirwo nĩ gũcooka gũkirĩrĩria ciĩko cianyu cia waganu na maũndũ marĩ magigi macio mwekaga-rĩ, bũrũri wanyu ũgĩtuĩka kũndũ gwa kũnyiitwo nĩ kĩrumĩ, na ũgĩtuĩka kũndũ gũkirĩte ihooru, gũtarĩ andũ matũũraga kuo, o ta ũguo gũtarĩ ũmũthĩ. ²³Nĩ ũndũ inyuĩ nĩmũcinĩte ũbumba mũkehĩria Jehova, na nĩmũregete kũmwathĩkĩra,

^{a19}Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ yarĩ ngai ya andũ a Babuloni irĩa yatũĩkaga yarĩ na ũhoti wa gũtũma mũndũ aciare.

kana kũrũmĩrĩra watho wake kana uuge wake wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana irĩra ciake-rĩ, nĩkĩo mwanangĩko ũyũ ũmũkorete rĩu, o ta ũrĩa mũrona.”

²⁴Nĩngĩ Jeremia akĩĩra andũ othe, hamwe na andũ-a-nja acio, atĩrĩ, “Ta iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ andũ othe a Juda mũrĩ gũkũ bũrũri wa Misiri.

²⁵Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: Inyuĩ na atumia anyu nĩmuonanĩtie na ciĩko cianyu ũrĩa mweranĩire rĩrĩa mwoigire atĩrĩ, ‘Gũtirĩ nganja, ithuĩ no nginya tũhingie mũhĩtwa irĩa twehĩtire atĩ nĩtũrĩcinagĩra Mũthamaki-Mũndũ-wa-nja wa kũũrĩa Igũrũ ũbumba, na nĩtũrĩmũrutagĩra maruta ma indo cia kũnyuuo.’

“Thiĩ na mbere, ikai ũrĩa mweranĩire! Hingiai mũhĩtwa yanyu! ²⁶No rĩrĩ, iguai ndũmĩrĩri ya Jehova, inyuĩ Ayahudi othe arĩa mũtũũraga bũrũri wa Misiri: Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩndĩhĩtĩte na rĩitwa rĩakwa inene, ngoiga gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa kuuma Juda ũtũũraga handũ o hothe thiĩnĩ wa bũrũri wa Misiri ũgaacooka kũgweta rĩitwa rĩakwa kana ehĩte akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Mwathani Jehova atũũraga muoyo.”

²⁷Nĩgũkorwo nĩndĩmacũthĩrĩrie ndĩmarehere ũũru, no ti ndĩmarehere wega; Ayahudi arĩa marĩ bũrũri wa Misiri nĩmakaniinwo na rūhiũ rwa njora na ng’aragu, nginya othe mathire biũ.

²⁸Arĩa makaahonoka kũũragwo na rūhiũ rwa njora macooke bũrũri wa Juda moimĩte bũrũri wa Misiri magaakorwo marĩ anini mũno. Hĩndĩ iyo matigari mothe ma andũ a Juda arĩa mathĩite gũtũũra bũrũri wa Misiri, nĩmakamenya nĩ kiugo kĩa ũ gĩkaarũgama: nĩ gĩakwa kana nĩ kĩa.”

²⁹“Jehova ekuuga atĩrĩ: ‘Ũndũ ũyũ nĩguo ũgaatuĩka kĩmenyithia kĩanyu atĩ nĩngamũherithia mũrĩ gũkũ, nĩguo mũmenye atĩ ti-itherũ uuge wakwa wa kũmũrehithĩria ũũru nĩũkehaanda.’

³⁰Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: ‘Nĩngũneana Firaũni Hofira mũthamaki wa bũrũri wa Misiri kũrĩ thũ ciake iria icaragia kũmũruta muoyo, o ta ũrĩa ndaaneanire

Zedekia mūthamaki wa Juda moko-inĩ ma Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, thū ĩrĩa yacaragia kūmūruta muoyo.’”

Ndūmĩrĩrĩ kūrĩ Baruku

45 Ũũ nĩguo mūnabii Jeremia eerire Baruku mūrũ wa Neria, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrũ wa Josia mūthamaki wa Juda, thuutha wa Baruku kwandĩka ũhoro ũrĩa Jeremia aamwĩraga andĩke ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo: ²“Ũũ nĩguo Jehova, Ngai wa Isiraeli, arakwĩra wee Baruku: ³Woigire atĩrĩ, ‘Kaĩ ndĩ na haaro-ĩ! Jehova nĩanyongereire kĩeha igūrũ rĩa ruo rūrĩa ndĩ naruo; nĩnogetio nĩ gũcaaya, na ngaaga ũhurũko.’”

⁴Jehova oigire atĩrĩ, “Mwĩre atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Jehova ekuuga: Nĩngang’aũrania kĩrĩa njakĩte, na munye kĩrĩa haandĩte bũrũri-inĩ ũyũ wothē. ⁵No ũgĩcooke wĩcarĩrie maũndũ manene? Tiga kũmacaria. Nĩgũkorwo nĩngarehithĩria andũ othe mwanangĩko, ũguo nĩguo Jehova ekuuga, no rĩrĩ, kūrĩa guothe ũrĩthiia nĩngatũma wĩthare ũhonokie muoyo waku.’”

Ndūmĩrĩrĩ ĩkonĩ Bũrũri wa Misiri

46 ĩno nĩyo ndūmĩrĩrĩ ya Jehova ĩkonĩ ndũrĩrĩ ĩrĩa yakinyĩrĩre mūnabii Jeremia:

²Ha ũhoro ũkonĩ bũrũri wa Misiri:

Ĩno nĩyo ndūmĩrĩrĩ ya gũũkĩrĩra mbũtũ cia ita cia Firaũni Neko, mūthamaki wa bũrũri wa Misiri, iria ciahoteirwo kũu Karikemishi, Rũũ-inĩ rwa Farati, nĩ Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni, mwaka-inĩ wa kana wa wathani wa Jehoiakimu mūrũ wa Josia, mūthamaki wa Juda:

³“Thagathagai ngo cianyu, iria nene na tũrĩa tũnini, mũthĩ mbaara-inĩ!

⁴Tandĩkai mbarathi, mũcihaice!

Rũgamai o mũndũ handũ hake mwĩkĩrĩte ngũbia cia igeri! Kumuthai matimũ manyu, na mwĩhumbe nguo cianyu cia mbaara.

⁵Nĩ kũ ndĩrona?

Nĩamaku mũno, nĩmaracooka na thuutha, njamba ciao nĩndoorie. Nĩmetharĩte na ihenya matekwĩhũgũra, na kũrĩ na itua-nda mĩena yothē,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁶“Arĩa marĩ ihenya matingĩhota kũũra, kana arĩa marĩ hinya meethare. Mwena wa gathigathini kũu Rũũ-inĩ rwa Farati mahĩngagwo makagũa.

⁷“Nũũ ũyũ wĩyambararĩtie ta Rũũ rwa Nili, akaambarara ta njũũ irĩ na ndiihũ cia maaĩ?

⁸Bũrũri wa Misiri wĩyambararĩtie ta Rũũ rwa Nili, ũkambarara ta njũũ irĩ na ndiihũ cia maaĩ.

Oigaga atĩrĩ, ‘Nĩngũiyũra nginya humbĩre thĩ; nĩngwananga matũũra marĩa manene na andũ arĩa matũũraga kuo.’

⁹Guthũkai, inyuĩ mbarathi ici! Mateng’eriei hatarĩ itherũ, inyuĩ mūtwarithagia ngaari cia ita.

Umagarai, inyuĩ njamba ici cia ita: inyuĩ andũ a Kushi na a Putu, inyuĩ mũũ kũrũmia ngo, na inyuĩ andũ a Ludu, inyuĩ mũgeetaga ũta.

¹⁰No rĩrĩ, mũthenya ũcio nĩ wa Mwathani, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothē: nĩ mũthenya wa kwĩrĩhĩria, erĩhĩrie harĩ thũ ciake.

Rūhiū rwa njora rūkaarīa nginya
rūhūne,
rūkaanyua thakame yao nginya
rūnyootoke.

Nīgūkorwo Mwathani, o we
Jehova Mwene-Hinya-
Wothe, nīakarutīra
igongona
kūu būrūri wa mwena wa
gathigathini gūkuhī na Rūūi
rwa Farati.

¹¹“Ambata, ūkinye Gileadi, ūgūire
ndawa,
wee Mūirītu Gathirange, Mwarī
wa būrūri wa Misiri.
No rīrī, ūingīhagia ndawa icio
mūno, o tūhū;
gūtīrī ingīkūhonia.

¹²Ndūrīrī nīkaigua ūhoru wa
gūconorithio gwaku;
kīrīro gīaku gīkaaiyūra thī.
Njamba ikaahīngagwo nī īrīa ingī;
cierī ikaagūa thī hamwe.”

¹³Īno nīyo ndūmīrīrī īrīa Jehova
aaheire Jeremia ūcio mūnabii ikoniī
gūūka kwa Nebukadinezaru mūthamaki
wa Babuloni, gūtharīkīra būrūri wa
Misiri:

¹⁴“Anīrīrai ūhoru ūyū būrūri-inī wa
Misiri, na mūūhunje kūu
Migidoli;
ningī mūūhunjanīrie kūu Nofu
na Tahapanahesi:
‘Rūgamai harīa hamwagīrīre na
mwīhaarīrie,
nīgūkorwo rūhiū rwa
njora nīrūrārīa arīa
mamūthiūrūrūkīrie.’

¹⁵Nī kīi gīgūtūma njamba cianyu cia
ita ciaraganio thī?
Itīngīhota gwītiiria, nīgūkorwo
Jehova nīwe ūgaacitindīka
acīgūithie thī.

¹⁶Nīikahīngwo rīngī na rīngī;
ikaagūanīra o mūdū igūrū rīa
ūrīa ūngī.

Ikoiga atīrī, ‘Ūkīrai, nītūcookei
kūrī andū aitū, kūrīa
twaciarīrwo,
tweherere rūhiū rūrū rwa njora
rwa mūtūhatīrīra.’

¹⁷Marī kūu makaanagīrīra, makoiga
atīrī,
‘Firaūni mūthamaki wa būrūri
wa Misiri, nī inegene rīa
tūhū;
nīorirwo nī mweke wake.’ ”

¹⁸Mūthamaki, o we ūrīa wītagwo
Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
ekuuga atīrī,
“Ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūruga
muoyo-rī,
nī kūrī mūdū ūroka, ūgaakorwo
ahaana ta Kīrīma gīa
Taboru
kīrī gatagati-inī ka irīma iria
ingī,
o na ta ūrīa Kīrīma gīa Karimeli
kīhaana kīrī hakuhī na iria.

¹⁹Oha mīrigo yaku ya gūthiī nayo
kūrīa ūgaatahwo, ūtwarwo,
wee ūtūūruga būrūri wa Misiri,
nīgūkorwo Nofu gūkaanangwo,
kwage kīndū,
o na gūkire ihooru, gūtārī
mūdū wa gūgūtūūra.

²⁰“Būrūri wa Misiri ūhaana moori
njega mūno,
no rīrī, nī harī mbogo kanyarare
īrooka
kūmīūkīrīra, yumīte mwena wa
gathigathini.

²¹Thigari cia mūcaara iria irī kuo
ihaana ta njaū cia gīcegū.
O nao nīmakagarūrūka more marī
hamwe,
matikahota gwītiiria,
nīgūkorwo mūthenya
wa mwanangīko
nīūkamakorerera,
na nīrīo ihinda rīao rīa
kūherithio.

²²Mūrurumo wa andū a Misiri

ũgaatuĩka ta wa nyoka rĩrĩa
ĩrethara,^a
rĩrĩa thũ ĩgooka ĩrĩ na hinya;
magaagũũkĩrĩa na mathanwa,
o ta andũ maratema mĩtĩ.”

²³ Jehova ekuuga atĩrĩ,

“Nĩmagatema mūtītũ wakuo,
o na ũrĩ mūtumanu ũguo.

Tondũ nĩ andũ aingĩ mũno gũkĩra
ngigĩ,
na matingĩtarĩka.

²⁴ Mwarĩ ũcio wa bũrũri wa Misiri
nĩagaconorithio,
akaanenganĩrwo kũrĩ andũ a
mwena wa gathigathini.”

²⁵ Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai
wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ: “Ndĩ hakuhi
kũherithia Amoni ngai ya Thebesi, na
Firaũni, na bũrũri wa Misiri na ngai
ciakuo, na athamaki akuo, na arĩa othe
mehokaga Firaũni. ²⁶ Nĩngamaneana kũrĩ
andũ arĩa mendaga kũmaruta muoyo,
ndĩmaneane kũrĩ Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni na anene ake.
No rĩrĩ, thuutha-inĩ bũrũri wa Misiri
nĩgũgatũũrwo nĩ andũ rĩngĩ o ta tene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁷ “Tiga gwĩtigĩra, wee Jakubu
ndungata yakwa:
o nawe Isiraeli-rĩ, ndũkamake.
Ti-itherũ nĩngakũhonokia
ngũrutĩte kũndũ kũraya,
njiaro ciaku ciume bũrũri ũrĩa
ciatahirwo igĩtwarwo.
Jakubu nĩagakorwo na thayũ na
ũgitĩri rĩngĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũgaatũma
acooke gwĩtigĩra.”

²⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ “Tiga
gwĩtigĩra,
wee Jakubu ndungata yakwa,
nĩgũkorwo ndĩ hamwe
nawe.

o na ingĩkaniinũkia ndũrĩrĩ ciothe
kũrĩa ndarekire mūtwarwo
mũrĩ atahe-rĩ,
wee ndigakũniina biũ,
no rĩrĩ, nĩngakũherithia na
kĩhooto;
ndigakũreka ũthiĩ o ũguo
ũtaherithiĩtio.”

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Andũ a Filisti

47 ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩrĩa yakinyĩrĩire Jeremia ũrĩa
mũnabii, ĩkonĩ andũ a Filisti, Firaũni
atanatharĩkĩra Gaza:

² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Ta rora ũrĩa kĩguũ kĩa maaĩ
kĩroima na kũu mwena wa
gathigathini;
nĩgĩgũtuĩka ta rũũ rũiyũru
mũno, rũkoina.

Megũtherera moinĩre bũrũri na
kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo,
na moinĩre matũũra-inĩ na arĩa
matũũraga kuo.

Andũ nĩmagakaya;
arĩa othe maikaraga bũrũri ũcio
makaarĩra na magĩrĩke,

³ maigua mũkubio wa mbarathi
igĩteng’era,
na inegene rĩa ngaari cia ita cia
thũ ciao,
o na mũrurumo wa magũrũ ma
ngaari icio.

Maithe ma ciana matikehũgũra
mateithie ciana ciao;
moko mao magaikara o ũguo
maregerete.

⁴ Nĩgũkorwo mũthenya nĩmũkinyu
wa kũniina andũ a Filisti othe,
na wa kweheria matigari mothe
ma andũ
arĩa mangĩteithia Turo na
Sidoni.

Jehova arĩ hakuhi kwananga andũ
a Filisti,
acio maatigaire kuuma
hũgũrũrũ-inĩ cia Kafitori.

^a22 Athamaki a bũrũri wa Misiri
maahũthagĩra rũrĩ rwa nyoka taarĩ guo
ũhoti wa wathani wao.

⁵Andũ a Gaza makeenjwo njuĩrĩ
macakae;
Ashikeloni nakuo gũgaakira ki.
Atĩrĩrĩ, inyuĩ matigari maya mũrĩ
kũu werũ-inĩ,
mũgũtũũra mwĩtemangaga
nginya-rĩ?

⁶“Mũrarĩra mũkoooria atĩrĩ,
‘Wee, rūhiũ rwa njora rwa
Jehova-rĩ,
ũgũthiĩ na mbere nginya rĩ
ũngĩkaahurũka?
Wĩcookie njora-inĩ;
hurũka na ũkire o ro ũguo.’
⁷No rĩrĩ, rūngĩkĩhuurũka atĩa,
o rĩrĩa arĩ Jehova ũrwathĩte,
o rĩrĩa arwĩrite rūtharĩkĩre
Ashikeloni,^a
o na kũu ndwere-inĩ cia iria?”

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Moabi

48 Ha ũhoru ũkonĩ bũrũri wa Moabi:
Jehova Mwene-Hinya-Wothe,
Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ:

“Wũi-ĩya, nĩ ũndũ Nebo
nĩgũkwanangwo-ĩ.
Kiriathaimu nĩgũgaconorithio
na gũtunyanwo;
kĩngĩtĩro kĩrĩa kĩrĩmu
nĩgĩgaconorithio na
kĩharaganio.

²Moabi gũtigacooka kũgaathĩrĩrio
rĩngĩ;
kũu Heshiboni andũ
nĩmagathugunda ũrĩa
megũgũũkĩrĩa, makoiga
atĩrĩ:
‘Ũkai, nĩtũniinei rūrĩrĩ rūu.’
O nawe itũũra rĩa Madimeni-rĩ,
nĩũgakirio ki;
rũhiũ rwa njora
nĩrũgagũteng’eria.

³Ta thikĩrĩria mbu ĩyo ĩroigwo kũu
Horonaimu,
mbu nĩ ũndũ wa kũniinanwo
kũnene na mwanangĩko.

⁴Bũrũri wa Moabi nĩũkonũhwo:
ciana ciakuo cia ngenge
nũikaarĩra ciugĩrĩrie.

⁵Marambata na njĩra ya gũthiĩ
Luhithu,
makĩrĩraga na ruo rūnene o
magĩthiia;
marĩ njĩra-inĩ ya gũikũrũka
Horonaimu
nĩmaiguĩte kĩrĩro kĩa ruo
ruumĩte ngoro nĩ ũndũ wa
ũrĩa kwanangĩtwo.

⁶Mwĩtharei! Honokiai mĩoyo
yanyu,
tuĩkai ta kahinga karĩ werũ-inĩ.
⁷Tondũ wa ũrĩa wee wĩhokete ciĩko
ciaku o na ũtonga waku-rĩ,
o nawe nĩũgatahwo,
nayo ngai ĩrĩa ĩtagwo Kemoshu^b
nĩngatwarwo ithaamĩrio,
ĩrĩ hamwe na athĩnjĩri-ngai, o na
anene a yo.

⁸Mũniinani nĩagookĩrĩa itũũra o
itũũra,
na gũtĩrĩ itũũra rĩkahonoka.
Gĩtuamba nĩgĩkaharaganio,
naguo werũ ũrĩa mwaraganu
wanangwo,
tondũ Jehova nĩwe ugĩte ũguo.

⁹Itĩrĩriai Moabi cumbĩ,
tondũ nĩrĩkonũhwo;
matũũra makuo nĩmagakira
ihooru,
kwage mũndũ o na ũmwe
ũngĩmatũũra.

¹⁰“Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũkũruta wĩra wa Jehova arĩ
na ũgũũta!
Kũrumwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũkũgirĩrĩria rūhiũ rwake
rwa njora gũita thakame!

^a7 Ũhoru wa gũtharĩkĩra Ashikeloni
wahingirio nĩ Nebukadinezaru mwaka-inĩ
wa 604 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

^b7 Kemoshu yarĩ ngai ya andũ a Moabi
(1Ath 11:7, 33; 2Ath 23:13).

¹¹“Moabi atũũrĩte agaaciĩre kuuma
arĩ mwĩthĩ,
ta ndibei ĩrĩa ĩĩkeerete,
ĩkarika kĩnyita ĩtarĩ nyonoranie;
we ndarĩ aatahwo agatwarwo
bũrũri ũngĩ.
Nĩ ũndũ ũcio mũcamo wake no ta
ũrĩa warĩ tene,
naguo mũtararĩko wake ndũrĩ
wagarũrũka.

¹²No matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaatũma andũ arĩa
monoranagia moke,
nao mamuonorerie thĩ;
matige ndigithũ ciake irĩ theri,
na moragaange nyũngũ ciake,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹³“Hĩndĩ ĩyo Moabi nĩagaconoka nĩ
ũndũ wa ngai ĩrĩa ĩtagwo
Kemoshu,
o ta ũrĩa nyũmba ya Isiraeli
yaconokire,
rĩrĩa meehokete Betheli.

¹⁴“Mwakĩhota atĩa kuuga atĩrĩ, ‘Ithuĩ
tũrĩ njamba irĩ hinya,
andũ marĩ ũrũme ita-inĩ?’

¹⁵Moabi nĩgũkanangwo na matũũra
makuo matharĩkĩrwo;
aanake ake arĩa ega mũno
magaikũrũka rĩũraganĩro-
inĩ makooraagwo,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga, o
we ũrĩa wĩtagwo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶“Kũgũa kwa Moabi nĩgũkinyu;
mũtino wake nĩgũũka o na
ihenyā.

¹⁷Mũcakaĩrei inyuĩ arĩa
othe mũtũũraga
mũmũthiũrũrũkĩrie,
inyuothe arĩa mũũĩ ngumo
yake;
ugai atĩrĩ, ‘Kaĩ rũthanju rwa
ũnene nĩrunĩkangu-ĩ!
Kaĩ mũthĩgi ũrĩa ũrĩ riiri
nĩmunangĩku-ĩ!’

¹⁸“Harũrũkai mwehere riiri-inĩ ũcio
wanyu,
mũikare thĩ kũrĩa kũng’aru,
inyuĩ atũũri a kũu kwa Mwarĩ
wa Diboni,
nĩgũkorwo ũrĩa ũkaananga Moabi
nĩakamũũkĩrĩa,
aharaganie matũũra manyu
marĩa mairigĩre na hinya.

¹⁹Rũgamai mũkĩra-inĩ wa barabara
mwĩrorere,
inyuĩ arĩa mũtũũraga Aroeri.
Hooyai kĩrĩa harĩ mũndũ ũcio
ũrethara, o na harĩ mũndũ-
wa-nja ũcio ũroora,
mũmoorie atĩrĩ, ‘Kaĩ gwĩkĩkĩte
atĩa?’

²⁰Moabi nĩmũconorithie, nĩ ũndũ
nĩmũhehenje.
Kayũrũrũkai na mũrĩre!
Heanai ũhoro ũcio kũu Arinoni,
atĩ Moabi nĩ mwanange.

²¹Matuĩro ma ciira nĩmakinyĩte
bũrũri-inĩ ũrĩa mwaraganu:
magakinya Holoni, na Jahaza,
na Mefaathu,

²²na magakinya Diboni, na Nebo,
na Bethi-Dibilathaimu,

²³na magakinya Kiriathaimu,
na Bethi-Gamuli, na
Bethi-Meoni,

²⁴na magakinya Keriothu, na
Bozara:
ĩĩ, nginya matũũra mothe ma
Moabi,

marĩ kũraya na marĩ gũkuhĩ.
²⁵Rũhĩa rwa Moabi nĩrũrengetwo;
guoko gwake nĩ kuunĩtwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

²⁶“Mũheei njoohi anyue arĩo,
tondũ nĩang’athĩrie Jehova.
Moabi nĩarekwo egaragarie
matahĩko-inĩ make;
nĩarekwo atuĩke kĩndũ gĩa
gũthekererwo.

²⁷Githĩ Isiraeli ndatuĩkĩte kĩndũ gĩa
gũthekererwo nĩwe?
Kaĩ aanyiitirwo arĩ gatagatĩ ka
aici,

atĩ nĩkĩo ũinagia kĩongo
nĩkũmũnyarara,
rĩrĩa rĩothe ũkwaria ũhoru
wake?

²⁸Tiganĩriai matũũra manyu
mũgatũũre ndwaro-inĩ cia
mahiga,
inyuĩ arĩa mũtũũraga Moabi.
Tuĩkai ta ndutura ĩrĩa ĩyakagĩra
gĩtara
mũromo-inĩ wa ngurunga.

²⁹“Nĩtũiguĩte ũhoru wa mwĩtĩio wa
Moabi,
ũrĩa aarĩ mwĩkĩrĩri na akeyona,
tũkaigua ũhoru wa mwĩtĩio wake
o na mwĩtũũgĩrio,
o na tũkaigua ũhoru wa
mwĩgaatho wa ngoro yake.

³⁰Nĩnjũũĩ rũng’athio rwake, no nĩ
rwa tũhũ,
naguo mwĩraho wake ndũrĩ
ũndũ ũhingĩtie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³¹“Nĩ ũndũ ũcio nĩndĩrarĩrĩa Moabi,
nĩ Moabi guothe ndĩrarĩrĩa,
ndĩracakaĩra andũ a
Kiri-Haresethi.

³²Ndĩrarĩra nĩ ũndũ wanyu, o ta
ũrĩa Jazeri arĩraga,
inyuĩ mĩthabibũ ya Sibima.
Honge cianyu itambũrũkĩte
igakinya iria-inĩ;
itambũrũkĩte nginya iria-inĩ rĩa
Jazeri.

Mũniinani nĩagũĩrĩire matunda
maku
marĩa meeru, o na akagwĩra
thabibũ.

³³Gĩkeno na gũcanjamũka nĩithirĩte
kũu mĩgũnda-inĩ ya matunda,
o na kũu mĩgũnda-inĩ ya
Moabi.

Nĩndũmĩte ndibei yage ihihĩro-inĩ
ciayo;
gũtirĩ mũndũ ũhihaga thabibũ
kuo arĩ na mbugĩrĩrio ya
gĩkeno.

O na gũtuĩka nĩ kũrĩ na
mbugĩrĩrio,
ti mbugĩrĩrio cia gĩkeno.

³⁴“Mĩgambo ya kĩrĩro kĩao ĩraiguuo
kuuma Heshiboni o nginya
Eleale na Jahazu,
na kuuma Zoari o nginya
Horonaimu na
Egilathu-Shelishiya,
tondũ o na maaĩ ma Nimurimu
nĩmahũite.

³⁵Kũu Moabi nĩnganiina
arĩa othe marutagĩra maruta
kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru,
na magacinĩra ngai ciao
ũbumba,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁶“Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa
nĩracakaĩra Moabi,
nganĩrĩa o ta mũtũrĩrũ;
ĩracakaya yanĩrĩire ta mũtũrĩrũ
nĩ ũndũ wa andũ a
Kiri-Haresethi,
tondũ ũtonga ũrĩa megĩrĩire
nĩmũthiru biũ.

³⁷Mĩtwe yothe nĩmĩenje
na nderu ciothe cikenjwo;
guoko guothe nĩgũteme,
na njohero o yothe ĩhumbĩtwo
na nguo ya ikũnia.

³⁸Nyũmba-igũrũ guothe kũu Moabi,
o na kũu iwanja-inĩ cia mũingĩ,
gũtirĩ ũndũ ũngĩ tiga o gũcakaya,
nĩgũkorwo nĩnjũragĩte Moabi
o ta ndigithũ ya rĩũmba ĩrĩa
ĩtangĩendeka nĩ mũndũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³⁹“Hĩ! Kaĩ nĩkũmomore-ĩ! Kaĩ
nĩmararĩra-ĩ!
Kaĩ Moabi nĩahũndũkĩte na
thuutha nĩ thoni-ĩ!
Moabi atuĩkĩte kĩndũ gĩa
gũthekererwo,
na agatuĩka kĩndũ kĩrĩ
magigi harĩ arĩa othe
mamũrigiicĩirie.”

⁴⁰Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Atĩrĩrĩ! Nderi nĩracuuhũka,
 ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo
 igũrũ rĩa Moabi.
⁴¹Keriothu nĩgũgũtunyanwo,
 nacio ciĩhitho iria cia hinya kuo
 itahwo.
 Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia
 njamba iria irĩ hinya cia
 Moabi
 igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-
 wa-nja akĩrũmwo.
⁴²Moabi nĩakaniiinwo atige gũtuĩka
 rũrĩrĩ rĩngĩ,
 tondũ nĩang’athĩirie Jehova.
⁴³Inyuĩ andũ a Moabi,
 guoya, na kũgũa marima, o na
 kũgwatio na mĩtego nĩcio
 imwetereire,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁴⁴“Ũrĩa wothe ũkoora nĩ ũndũ wa
 guoya,
 ũcio akaagũa irima,
 nake ũrĩa ũkaahaica oime
 irima-rĩ,
 akaagwatio nĩ mũtego;
 nĩ ũndũ nĩngũtũma Moabi
 akinyĩrwo
 nĩ mwaka wa kũherithio,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁴⁵“Andũ arĩa metharĩte makoorĩra
 ciĩruru-inĩ cia Heshiboni
 matĩrĩ na ũteithio,
 nĩgũkorwo mwaki nĩumĩte
 Heshiboni,
 rũrĩrĩmbĩ rũkoima gatagatĩ ka
 Sihoni;
 rũracina mothiũ ma Moabi,
 na rũgacina ciongo cia acio
 merahaga makarehe ngũĩ.
⁴⁶Wee Moabi, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ!
 Andũ a Kemoshu nĩaniine;
 aanake aku manyiĩtĩtwo mĩgwate
 magathaamio
 nao airĩtu aku magatahwo.
⁴⁷“No rĩrĩ, nĩngacookia ũgaacĩru wa
 Moabi
 matukũ-inĩ marĩa magooka,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Hau nĩho mũthia wa ituĩro rĩa Moabi.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Bũrũri wa Amoni

49 Ũhoru ũkonĩ andũ a Amoni:
 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ Isiraeli atarĩ na aanake?
 Ndarĩ na andũ a kũmũgaya?
 Nĩ kĩ gĩgĩtũmĩte Moleku egwatĩre
 bũrũri wa Gadi?
 Nĩ kĩ gĩtũmĩte andũ ake
 matũũre matũũra-inĩ
 makuo?”

²Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “No rĩrĩ, matukũ nĩmarooka
 rĩrĩa ngoigithia mbu ya mbaara
 ya gũũkĩrĩra Raba kũu kwa
 andũ a Amoni;
 nakuo gũgaatuĩka hĩba ya
 mwanangĩko,
 natuo tũtũũra tũrĩa
 tũkũrigiiciĩrie tũcinwo na
 mwaki.
 Hĩndĩ ĩyo nĩguo Isiraeli akaingata
 andũ arĩa maamũingatĩte,”
 ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³“Wee Heshiboni, girĩka,
 nĩgũkorwo Ai nĩ kwanange!
 Rĩrai, inyuĩ mũtũũraga Raba!
 Mwĩhumbei nguo cia makũnia
 mũcaka;e;
 Teng’erai ũũ na ũũ kũu thingo-
 inĩ ciakuo,
 nĩgũkorwo Moleku nĩegũtahwo
 atwarwo bũrũri ũngĩ,
 hamwe na athĩnjĩri-ngai na
 anene ake.

⁴Nĩ kĩ gĩtũmaga wĩrahĩre ituamba
 ciaku,
 ũkeraha nĩ ũndũ wa ituamba
 ciaku icio noru mũno?
 Wee mwarĩ ũyũ ũtarĩ mwĩhokeku,
 wee ũtũũrĩte wĩhokete ũtonga
 waku ũkiugaga atĩrĩ,
 ‘Nũũ ũngũtharĩkĩra?’

⁵Nĩngakũrehithĩria imakania
 kuuma kũrĩ arĩa othe
 makũrigiiciĩrie,”
 nĩguo Mwathani ekuuga,
 o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

“Andũ othe anyu nĩmakaingatwo,
na gũtikagĩa na mũndũ wa
gũcookereria andũ acio
mahurunjũkĩte.

⁶“No rĩrĩ, thuutha-inĩ nĩngacookia
ũgaacĩru wa andũ a Amoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Bũrũri wa Edomu

⁷Ha ũhoru ũkonĩ Edomu:

Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ:

“Kaĩ gũtarĩ na ũũgĩ ũtigarĩte kũu
Temani?

Kaĩ kĩrĩra gĩthirĩte harĩ andũ
arĩa akuũku?

Kaĩ ũũgĩ wao ũbuthĩte biũ?

⁸Garũrũkai mwĩthare, mũthiĩ
mũkehithe thĩinĩ wa
ngurunga iria ndiku,
inyuĩ arĩa mũtũũraga kũu
Dedani,

tondũ nĩngarehithĩria Esaũ
mwanangĩko
rĩrĩa ngaamũherithia.

⁹Agethi a thabibũ mangĩũka kũrĩ
we-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ
tũnini?

Aici mangĩũka ũtukũ-rĩ,
githĩ matingĩiya o indo iria
imabatarĩtie?

¹⁰No rĩrĩ, nĩ nĩngaguũria Esaũ ngu
atigwo njaga,
nĩngaguũria ciĩhitho ciake,
nĩguo ndakanacooke kuona gwa
kwĩhitha.

Ciana ciake, na andũ a nyũmba
yao, na andũ a itũũra rĩake
nĩmakaniinwo,
na o nake ndagatigara.

¹¹Ndigĩrai ciana cianyu cia ngoriai;
nĩngagitĩra mũoyo yacio.
Atumia anyu a ndigwa mũreke
o nao manjĩhoke.”

¹²Jehova ekuuga atĩrĩ: “Kũngĩkorwo
arĩa mataagĩrĩrwo kũnyuĩra gĩkombe
kĩu no nginya makĩnyuĩre-rĩ, wee

ũngĩkĩaga kũherithio nĩkĩ? Ndũrĩ
hĩndĩ ũtakaherithio, no rĩrĩ, no nginya
ũgaakĩnyuĩra.” ¹³Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Ngwĩhĩta ngĩgwetaga rĩitwa rĩakwa,
njuge atĩ Bozara gũgaatuĩka kũndũ
kwanangĩku na kũrĩ magigi, gwa
kũmenwo na gwa kũnyitwo nĩ kĩrumi;
namo matũũra makuo mothe magatũũra
marĩ manangĩku nginya tene.”

¹⁴Nĩnjiguĩte ndũmĩrĩri kuuma kũrĩ

Jehova:

Atĩ nĩatũmire mũrekio athiĩ kũrĩ
ndũrĩrĩ, agaciĩre atĩrĩ,

“Ũnganai mũrĩtharĩkĩre!
Arahũkai mũkarũe mbaara!”

¹⁵“Rĩu nĩngũkũnyiihia mũno
gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ,
ndũme ũmenwo nĩ andũ.

¹⁶Guoya ũrĩa ũtũmaga andũ
magwĩtigĩre
na mwĩtũio wa ngoro yaku-rĩ,
nĩikũheenetie,
o wee ũtũũraga thĩinĩ wa
ngurunga cia ndwaro cia
mahiga,
o na ũgaikaraga tũcũmbĩrĩ igũrũ
twa karĩma.

O na ũngĩgaaka itara igũrũ mũno
ta cia nderi,
ngaakũruta kuo, ngũharũrũkie,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁷“Edomu gũgaatuĩka kũndũ gwa
kũmakania;
arĩa othe makaahĩtũkĩra
kuo nĩmakamaka na
makũnyũrũrie,
nĩ ũndũ wa ũrĩa gũgaakorwo
kwanangĩtwo.

¹⁸O ta ũrĩa Sodomu na Gomora
kwang’aũranirio,
hamwe na matũũra marĩa
maariganĩtie namo,
atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaacooka
gũtũũra kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁹“O ta mūrũũthi ũũkĩte kuuma
ihinga-inĩ cia Jorodani,
ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa
mũnoru-rĩ,
noguo ngaingata Edomu oime
bũrũri-inĩ wake o rĩmwe.
Nũũ ũthuurĩtwo wa kũruta wĩra
ũcio nĩgeetha ndĩmũtue wa
kũũrũgamĩrĩra?
Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, na nũũ
ũngĩhota kũngararia?
Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ
ũngĩkĩhota kũregana na
nĩ?”
²⁰Nĩ ũndũ ũcio, ta thikĩrĩrai,
mũigwe ũrĩa Jehova
athugundĩte gwĩka Edomu,
o na ũrĩa atuĩte gwĩka arĩa
matũũraga Temani:
Arĩa anini thĩinĩ wa rũũru rũu
rwa mbũri magaakururio
matwarwo kũndũ kũraya;
nĩakaniina ũrĩithio wao ũthire
biũ nĩ ũndũ wao.
²¹Thĩ nĩkainainio nĩ mũrurumo
wao makĩgũa thĩ;
kayũ ga kĩrĩro kĩa gakaiguuo o
nginya Iria Itune.
²²Atĩrĩrĩ! Nderi nĩkombũka na
ĩcuuhũke,
ĩtambũrũkĩtie mathagu mayo
igũrũ rĩa Bozara.
Mũthenya ũcio-rĩ, ngoro cia
njamba iria irĩ hinya cia
Edomu
igaatuĩka ta ngoro ya mũndũ-
wa-nja akĩrũmwo.

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Dameski

²³Ha ũhoro ũkonĩ Dameski:
“Hamathu na Aripadi nĩamaku,
nĩ ũndũ nĩmaiguĩte ndeto njũru.
Nĩmorĩtwo nĩ hinya,
makaagaaga ta maaĩ ma iria.
²⁴Dameski nĩrĩũrĩtwo nĩ hinya,
nao andũ a rĩo makahũndũka
meethare,
rĩiyũrĩtwo nĩ kũinaina;

andũ a rĩo manyiitĩtwo nĩ ruo rwa
ngoro na kĩahe,
ruo ta rwa mũndũ-wa-nja
akĩrũmwo.

²⁵Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte itũũra rĩrĩa rĩrĩ
ngumo rĩage gũtiganĩrio,
o itũũra rĩu rĩngenagia?

²⁶Ti-itherũ, aanake a rĩo
nĩmakarũndwo barabara-
inĩ ciarĩo;
thigari ciakuo ciothe igaakirio ki
mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothe ekuuga.

²⁷“Nĩngacina thingo cia Dameski;
naguo mwaki ũcio nĩũgaacina
ciĩgitĩro cia Beni-Hadadi.”

Ndũmĩrĩri ĩkonĩ Kedari na Hazoru

²⁸Ūhoro ũkonĩ Kedari, o na mothamaki
ma Hazoru, marĩa Nebukadinezaru
mũthamaki wa Babuloni aatharĩkĩire:

Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Arahũkai mũtharĩkĩre Kedari,
na mũniine andũ acio a mwena
wa Irathĩro.

²⁹Hema ciao na ndũũru ciao cia
mbũri nĩgatahwo;
ciandarũa ciao nĩigakuuo,
hamwe na indo ciao ciothe, na
ngamĩra ciao ciothe.
Andũ nĩmakanĩrĩra, mameere
atĩrĩ,
‘Kĩmako kĩnene kiumanĩte na
mĩena yothe!’

³⁰“Mwĩtharei narua!
Ikarai thĩinĩ wa ngurunga iria
ndiku,
inyuĩ mũtũũraga kũu Hazoru.
Nebukadinezaru mũthamaki
wa Babuloni nĩaciirĩre
kũmũũkĩrĩra;
nĩathugundĩte ũrĩa
ekũmũũkĩrĩra,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

³¹“Arahūkai mūtharīkīre rūrīrī rūu
rūtūūrīte rūgaacīre na
rūhooreire,
o rūu rūtūūrīte rūrī na thayū,
rūrīrī rūteehingagīra na ihingo
kana rūkeirigīra na igerā;
andū aroo matūūrāga marī
oiki,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³²“Ngamūira ciao igaatuika cia
gūtahwo,
nacio ndūūru icio ciao nyingī
cia ng’ombe ituīke cia
ndaho.

Arīa marī kūdū kūrāya
nīngamahurunjīra mīena
yothē īrīa yumāga rūhuho.
na nīngamarehithīria
mwanangīko kuuma mīena
yothē,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³³“Hazoru gūgaatuika ūtūūro wa
mbwe,
gūtūūre gūkirīte ihooru nginya
tene.

Gūtīrī mūdū ūgaatūūra kuo;
gūtīrī mūdū ūgaikara kuo.”

Ndūmīrīrī īkonī Elamu

³⁴Īno nīyo ndūmīrīrī ya Jehova īrīa
yakinyīrīre Jeremia ūcio mūnabīi īkonī
Elamu, o kīambīrīria-inī kīa wathani wa
Zedekia mūthamaki wa Juda:

³⁵Ūū nīguo Jehova Mwene-Hinya-
Wothē ekuuga:

“Atūrīrī, nīngoināga ūta wa
Elamu,
ūrīa arī guo kīhumo kīa hinya
wao.

³⁶Nīngarehithīria andū a Elamu
huho iria inya
ciumāga mīena īrīa īna ya
igūrū;
ngaamahurunjīra na kūu huho
icio inya ciumāga,
na gūtīrī rūrīrī o na rūmwe
andū acio aingate a Elamu
matakoorīra.

³⁷Nīngahehenja Elamu maitho-inī
ma thū ciao,
marī o mbere ya andū arīa
macarāgia kūmaruta
muoyo;

nīngamarehithīria mwanangīko,
o na marakara makwa mahiū,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

“Ngaamateng’eria na rūhiū rwa
njora
nginya ndīmaniine biū.

³⁸Nīngaiga gītī gīakwa kīa ūnene
kūu Elamu,
na niine mūthamaki wakuo o na
anene akuo,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

³⁹“No rīrī, nīngacookia ūgaacīru wa
Elamu
matukū-inī marīa magooka,”
ūguo nīguo Jehova ekuuga.

Ndūmīrīrī īkonī Būrūrī wa Babuloni

50 Īno nīyo ndūmīrīrī īrīa Jehova
aaririe na kanua ka Jeremia ūcio
mūnabīi, ūhorō ūkonī Babuloni na andū
a būrūrī wa Babuloni:

²“Anīrīrai na mūhunjanīrie ūhorō
ndūrīrī-inī,
haandai kībebero na
mūhunjanīrie ūhorō wakīo;
mūtīkamahithe ūndū, no
mūmeere atīrī,

‘Babuloni nīgūgūtunyanwo;
Beli nīgūconorithio,
nayo Merodaki īiyūrwo nī
kīmakō.

Mīhianano yakuo nīgaconorithio,
na mīhianano yao nīkaiyūrwo
nī guoya.’

³Tondū rūrīrī ruumīte mwena
wa gathigathini
nīrūkāmūtharīkīra,
na rwanange būrūrī wake.
Gūtīrī mūdū ūgaatūūra kuo;
andū nīmakōora o hamwe na
nyamū.

⁴“Matukũ-inĩ macio, na ihinda-inĩ
rĩu,
andũ a Isiraeli na andũ a Juda
hamwe
nĩmagathĩ macarie Jehova Ngai
wao makĩrĩraga,”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁵“Nĩmakoorĩrĩria njĩra ya gũthĩ
Zayuni,

na magarũrũke, merekeirie
mothiũ mao kuo.
Nĩmagooka meeohanie na Jehova,
na marĩkanĩre kĩrĩkanĩro gĩa
gũtũũra tene na tene
kĩrĩa gĩtagacooka kũriganĩra.

⁶“Andũ akwa makoretwo marĩ
ng’ondũ ciũrĩte;
arĩithi ao nĩmamahĩtithĩtie
njĩra,
na magatũma morũũre irĩma
igũrũ.

Nao morũũrĩte kuuma kĩrĩma-inĩ
nginya karĩma-inĩ,
makariganĩrwo nĩ kũrĩa
ũhurũko wao ũrĩ.

⁷Ūrĩa wotho wamoonire
akĩmatambuura; thũ ciao
ikiuga atĩrĩ,
‘Ithuĩ tũtirĩ na ihĩtia, nĩ ũndũ
nĩmehĩrie Jehova,
ũrĩa arĩ we ũrĩithio wao wa ma,
o we Jehova, mwĩhoko wa
maitho mao.’

⁸“Mwĩthareĩ muume Babuloni;
eherai bũrũri wa andũ a
Babuloni,
na mũtuĩke ta thenge iria
itongoragia rũũru rwa
mbũri.

⁹Nĩgũkorwo nĩngarahũra ũiguano
wa ndũrĩrĩ nene,
ciumĩte bũrũri wa gathigathini
ciũkĩrĩre Babuloni.
Nĩikarũgama handũ ha cio
irĩũkĩrĩre na igũtunyane,
kuuma mwena ũcio wa
gathigathini.

Mĩguĩ yao ĩgaatuĩka ta ĩrĩa ya
njamba njoorua,
iria itacookaga moko matheri.

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio Babuloni
nĩgũgatahwo;
andũ othe arĩa magaagũtaha
nĩmagakuua indo cia
kũmaigana,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹“Tondũ nĩmũkenete na
mũkarũũhia,
inyuĩ arĩa mũtahaga igai
rĩakwa,
tondũ mũgũtũha ta moori
ĩkĩraanga ngano
ĩkĩmĩhũũra,
na mũkaania ta mbarathi cia
njamba,

¹²nyina wanyu nĩagaconoka mũno;
we ũcio wamũciarire
nĩagaconorithio.
Nĩwe ũgaakorwo arĩ mũnini mũno
ndũrĩrĩ-inĩ,
atuĩke ta werũ, na ta bũrũri
mũng’aru, o na ta werũ wa
mũthanga.

¹³Tondũ wa marakara ma Jehova,
bũrũri ũcio ndũgacooka
gũtũũrwo nĩ andũ,
no rĩrĩ, nĩgũkira gũgaakira
ihooru biũ.
Andũ arĩa othe makaagerera kũu
Babuloni nĩmakamaka, na
manyũrũrie kũndũ kũu
tondũ wa ũrĩa gũgaakorwo
kwanangĩtwo.

¹⁴“Mwĩhaarĩrie mũthiũrũrũkĩrie
Babuloni,
inyuotho arĩa mũgeetaga ũta.
Rĩrathei! Mũtigatigie mĩguĩ,
nĩgũkorwo nĩrĩhĩrie Jehova.

¹⁵Riugĩrĩriei kuuma na mũena yotho!
Nĩrĩĩneanĩte rĩo rĩene,
mĩthiringo yarĩo nĩgwĩte,
na thingo ciarĩo nĩmimokete.

Nīgūkorwo rūrī nīrīo irīhīria rīa
 Jehova-rī,
 mwīrīhīriei harī rīo;
 rīkei o ta ūrīa rīaneeke andū
 arīa angī.

¹⁶Eheriai ūrīa ūhaandaga kūu
 Babuloni,
 na ūrīa ūgethaga na rūhiū
 rwake hīndī ya magetha.
 Tondū wa rūhiū rūu rwa njora
 rwa mūhinyanīrīria-rī,
 o mūdū nīacooke kūrī andū ao,
 o mūdū nīorīre būrūri wao
 kīūmbe.

¹⁷“Isiraēli ahaana ta rūūru
 rūhurunjūkīte,
 rūteng’eretio nī mīrūūthi.
 Mūthamaki wa Ashuri
 nīwe warī wa mbere
 kūmūtambuura;
 wa kūrīgīrīria kūmūhehenja
 mahīndī-rī,
 aarī Nebukadinezaru,
 mūthamaki wa Babuloni.”

¹⁸Nī ūndū ūcio, Jehova Mwene-Hinya-
 Wothe, Ngai wa Isiraēli, ekuuga atīrī:
 “Nīngaherithia mūthamaki wa
 Babuloni na būrūri wake,
 o ta ūrīa ndaaherithirie
 mūthamaki wa Ashuri.

¹⁹No nīngacookia Isiraēli ūrīithio-inī
 wake mwene,
 nake akaarīithagīria kūu
 Karimeli na Bashani;
 akaarīāga akahūūna
 kūu irima-inī cia Efiraimu, na
 cia Gileadi.

²⁰Matukū-inī macio, o ihinda-inī
 rūu-rī,
 ihītia rīa Isiraēli
 nīrīgathuthuurio,
 no rītikoneka,
 o na mehia ma Juda
 mathuthuurio,
 no matikooneka,
 nīgūkorwo matigari

marīa ngaahonokia
 nīngamarekera,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.

²¹“Tharīkīrai būrūri wa
 Merathaimu,^a
 mūūkīrīre arīa matūūruga
 Pekodi.
 Mateng’eriei, na mūmoorage,
 mūmaniine biū,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
 “Īkai ūrīa wothe ndīmawathīte.

²²Kūrī na mbugīrīrio ya mbaara
 būrūri-inī ūcio,
 nayo nī mbugīrīrio ya
 kūniinanwo kūnene!

²³Nyondo īrīa itūūrīte ihūūruga thī
 yothe-rī,
 kaī nīyunangītvo,
 īgathethereka-ī!
 Kaī Babuloni nīgūkīrīte ihooru
 gatagatī-inī ka ndūrīrī-ī!

²⁴Ndaakwambīre mūtego, wee
 Babuloni,
 nawe ūkīgwatio nīguo
 ūtekūmenya;
 wakorereirwo, ūkīnyīitwo
 tondū wa gūkararia Jehova.

²⁵Jehova nīahingūrīte harīa aigaga
 indo ciake cia mbaara,
 akaruta indo icio cia mbaara cia
 mang’ūrī make,
 nīgūkorwo Mwathani Jehova
 Mwene-Hinya-Wothe arī na
 wīra wa kūruta
 kūu būrūri-inī wa andū a
 Babuloni.

²⁶Ūkaai mūgūtharīkīre muumīte
 kūdū kūraya.
 Thariai makūmbī makuo;
 gūcookanīrīriei irūndo ta cia
 hība cia ngano.
 Kwanangei biū,
 na mūtīgatīgīe matigari kuo.

²⁷Ūragai tūtegwa twakuo tuothe,
 tūkūrūkiei tūgathīnjwo!
 Kaī marī na haaro-ī! Nīgūkorwo

^a21 Merathaimu rīgītaūrwo nī kuuga
 “kūremera Jehova maita meerī.”

mūthenya watuo
 nīmūkinyu,
 ihinda rīatuo rīa kūherithio.
²⁸Ta thikīrīrai mūgue arīa moorīte
 na arīa metharīte makoima
 būrūri wa Babuloni,
 makiumbūra marī kūu Zayuni
 ūrīa Jehova Ngai witū erihūrie,
 akerihīria nī ūndū wa hekarū
 yake.
²⁹“Ītai aikia a mīguī mokīrīre
 Babuloni,
 o arīa othe mageetaga ūta.
 Ambaa hema mūgūthiūrūrūkīrie;
 mūtikareke mūdū o na ūmwe
 warīo oore.
 Rīrīhei kūringana na ciiko ciarīo;
 o ta ūrīa rīaneeka andū angī-rī,
 rūkei o ta guo.
 Nīgūkorwo nīrīng’athūrie Jehova,
 o we Ūrīa Mūtheru wa Isiraēli.
³⁰Nī ūndū ūcio, aanake aarīo
 nīmakaagūa njīra-inī cia
 itūūra;
 thigari ciarīo ciothe nīgakirio ki
 mūthenya ūcio,”
 ūguo nīguo Jehova ekuuga.
³¹“Atīrīrī, nīngūūkīrīre, wee mwītīi
 ūyū,
 nīgūkorwo mūthenya waku
 nīmūkinyu,
 o rīo ihinda rīaku rīa kūherithio,”
 ūguo nīguo Mwathani, o we
 Jehova-Mwene-Hinya-
 Wothē, ekuuga.
³²“Mwītīi ūcio nīakahīngwo agwe,
 na gūtīrī mūdū ūkaamūūkīria;
 nīngagwatia matūūra makuo
 mwaki,
 nāguo nīūgaacina arīa othe
 mamūrigiicīrie, maniinwo
 biū.”
³³Jehova Mwene-Hinya-Wothē ekuuga
 atīrī,
 “Andū a Isiraēli nīmahinyīrīrio,
 o ūndū ūmwe na andū a Juda.

Arīa othe maamatahire
 nīmamarūmītie mūno,
 makarega kūmarekia mathiī.
³⁴No rīrī, Mūkūūri wao arī na hinya;
 Jehova Mwene-Hinya-Wothē
 nīrīo rīitwa rīake.
 Nīakamarūrīra na kīyo ciira-inī
 wao,
 nīguo atūme būrūri wao ūgīe na
 ūhurūko,
 no aagithie arīa matūūruga
 Babuloni ūhurūko.”
³⁵Jehova ekuuga atīrī:
 “Harī na rūhiū rwa njora rwa
 gūūkīrīra andū a Babuloni,
 rūūkīrīre arīa matūūruga
 Babuloni,
 na rūūkīrīre anene na andū arīa
 ogī akuo!
³⁶Rūhiū rwa njora rūgookīrīra
 anabii akuo a maheeni,
 nao matuīke irimū.
 Ningī rūhiū rwa njora
 nīrūgookīrīra njamba
 ciakuo iria irī hinya,
 nacio nīkaīyūrwo nī kīmako
 kīnene.
³⁷Rūhiū rwa njora rūgookīrīra
 mbarathi, na ngaari cia ita,
 na andū a ndūrīrī arīa marī ita-
 inī rīake,
 nao matuīke ta andū-a-nja.
 Ningī rūhiū rwa njora
 nīrūgookīrīra indo ciao iria
 cia bata ciigītuo igīina-inī
 ciao,
 nacio nīgatahwo.
³⁸Nīgūkaara rīua rīa kūhūithia maaī
 makuo!
 Namo nīmakaahūa biū.
 Nīgūkorwo ūcio nī būrūri ūiyūrīte
 ngai cia mīhianano,
 nao andū akuo nīmagūrūkītio
 nīyo.
³⁹“Nī ūndū ūcio nyamū cia werū-inī
 na hiti nīcio igaatūūruga
 Babuloni,
 na kūu no kuo gūgaatūūrwo nī
 ndundu.

Gūtigacooka gūtũūrwo nĩ andũ
o na kana gũikarwo nĩ andũ,
nginya njiarwa na njiarwa.
⁴⁰O ta ũrĩa Ngai aang'aũranirie
Sodomu, na Gomora,
o hamwe na matũūra marĩa
maariganĩtie namo-rĩ,
ũguo noguo gũtarĩ mũndũ
ũgaatũūra kuo;
gũtirĩ mũndũ ũgaikara kuo,"
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴¹"Atĩrĩrĩ, mbũtũ ya ita nĩ ĩrooka
yumĩte mwena wa
gathigathini;
rũrĩrĩ rŭnene, na athamaki aingĩ
nĩmarahũrĩtwo kuuma ituri-inĩ
cia thĩ.

⁴²Marooka marĩ na mota na matimũ
mao;
nao nĩ andũ ooru, na matarĩ tha.
Mũrurumo wao nĩ ta mũrurumo
wa ndiihũ cia maaĩ ma iria,
magũka mahaicĩte mbarathi
ciao;

mokĩte meyarĩire wega
mbaara-inĩ
nĩguo magũtharĩkĩre, wee
Mwarĩ ũyũ wa Babuloni.

⁴³Mũthamaki wa Babuloni nĩaiguĩte
ũhoru wao,
namo moko make makoorwo nĩ
hinya.
Nĩanyĩtĩtwo nĩ ruo rŭnene ngoro-
inĩ yake,
na ruo ta rwa mũndũ-wa-nja
akĩrũmwo.

⁴⁴O ta mũrũũthi ũũkĩte kuuma
ihinga-inĩ cia Jorodani
ũgakinya ũrĩithio-inĩ ũrĩa
mũnoru-rĩ,
ũguo noguo ngaingata Babuloni,
oime bũrũri-inĩ wake o
rĩmwe.
Nũũ ũcio ũthuurĩtwo wĩra ũcio
nĩgeetha ndĩmũtue wa
kũũrũgamĩrĩra?

Nũũ ũngĩ ũhaana ta nĩ, ningĩ-rĩ,
nũũ ũngĩhota kũngararia?
Ningĩ nĩ mũrĩithi ũrĩkũ ũngĩhota
kũregana na nĩ?"

⁴⁵Nĩ ũndũ ũcio, thikĩrĩriai
mũigwe ũndũ ũrĩa Jehova
athugundĩte
wa gũũkĩrĩra bũrũri wa
Babuloni,
o na ũrĩa atuĩte gwĩka bũrũri wa
andũ a Babuloni:

Arĩa anini rũũru-inĩ
magaakururio, matwarwo
kũndũ kũraya;
nĩakananga ũrĩithio wao ũthire
biũ nĩ ũndũ wao.

⁴⁶Mũrurumo wa Babuloni
gũgĩtahwo nĩũgathingithia
thĩ;
kayũ ga kĩrĩro gĩakuo
nĩgakaiguu ndũrĩrĩ-inĩ.

51 Jehova ekuuga ũũ:

"Atĩrĩrĩ, nĩngarahũra
roho wa mũniinani,
ũũkĩrĩre Babuloni, o na andũ a
Lebi-Kamai.

²Nĩngatũma andũ a kũngĩ mathĩ
Babuloni
magakũhurunje ta ũrĩa mũũngũ
ũmbũragwo ihuhĩro-inĩ,
na manange bũrũri ũcio ũtigwo
ũtarĩ kĩndũ;
makaũũkĩrĩra kuuma mĩena
yothe,
mũthenya ũcio wago wa
mwanangĩko.

³Mũtikanareke mũikia wa mĩguĩ
ageete ũta wake,
kana ehumbe nguo ciake cia ita.
Mũtigacaĩre aanake akuo;
anangai mbũtũ ciake cia ita,
mũciniine.

⁴Makaagũa thĩ moragĩtwo kũu
Babuloni,
magurarĩtio nguraro cia gĩkuũ
kũu barabara-inĩ ciakuo.

⁵Nīgūkorwo Isiraeli na Juda
matitirikītwo
nī Ngai wao, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
o na gūtuika būruri wao ūiyūrītwo
nī mahitia
maitho-inī ma ūcio Mūtheru wa
Isiraeli.

⁶“Mwītharei muume kūu Babuloni!
Ūrai mūhonokie mīoyo yanyu!
Mwītharei mūtikaniinanīrio
nakuo nī ūndū wa mehia
makuo.

Nī ihinda rīa Jehova rīa kwīrīhīria;
agaakūriha o kīrīa gīkwagīrīre.

⁷Babuloni kwahaanaga ta gīkombe
gīa thahabu
kīrī guoko-inī kwa Jehova;
nakuo gūgītuma thī yothe
īhaane ta īrītītwo nī njoohi.
Ndūrīrī nīcianyuire ndibei yakuo;
nī ūndū ūcio rīu ihaana ta
igūrūkīte.

⁸Babuloni nīgūkūgūa o rīmwe na
kūhehenjwo.
Kūrīrīrei!

Rehei ndawa ya kūniina ruo
rwakuo;
hihi kwahota kūhona.

⁹“Nītūngīahonirie Babuloni,
no rīrī, gūtingīhonio.
Nītūgūtigei, na o mūdū acooke
būruri wake kīūmbe,
nīgūkorwo ituīro rīakuo
rīkinyīte o matu-inī,
rīambatīte o nginya matu-inī
marīa mairū.’

¹⁰“Jehova nīonanītīe ūthingu witū;
ūkai tūthī tūkoimbūrīre Zayuni
maūdū marīa Jehova Ngai witū
ekīte.’

¹¹“Noorai mīguī, oyai ngo!
Nīgūkorwo Jehova nīarahūrīte
athamaki a Amedi,
nī ūndū nīaciirīre kūniina
Babuloni.
Jehova nīekwīrīhīria harīo,

erīhīrie maūdū
marīa meekirwo hekarū yake.

¹²Haandai bendera kūrigania na
thingo cia Babuloni!
Ongererai agitīri, igai arangīri,
mūhaarīrie andū a kūhithūkīra
njīra-inī!
Jehova nīekūhingia ūrīa aciirīre
gwīka,
ahingie uuge wake wa
kūrūmīrīrwo,
wa gūkīrīra andū a Babuloni.

¹³Wee ūtūūraga gūkuhī na njūūī
nyingī,
na ūkeigīra indo nyingī igīūna-
inī ciaku-rī,
ithirīro rīaku nī ikinyu,
nī ihinda rīaku rīa kweherio.

¹⁴Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nīehītīte akīgwetaga rītīwa
rīake, akoiga atīrī:
Ti-itherū nīngatūma ūūkīrīrwo
nī andū aingī o ta mīrumbī
ya ngigī,
nao makuugīrīrie nī ūndū wa
gūkūhoota.

¹⁵“Nīwe wombire thī na ūndū wa
hinya wake;
ningī akīhaanda thī na ūūgī
wake,
na agītambūrūkīa matu mairū
na ūndū wa ūmenyo wake.

¹⁶Hīndī īrīa agūūthūka-rī, maaī
marīa marī igūrū matu-inī
nīmarurumaga;
nīwe ūtūmaga thaatū wambate
na igūrū kuuma ituri ciothe
cia thī.

Atūmaga rūheni rūūke rūrehanīte
na mbura,
na akahingūrīra rūhuho ruume
makūmbī-inī make.

¹⁷“Andū othe nīmagīte meciiria na
makaaga ūmenyo,
nake mūturi wa thahabu o
wothe nīaconorithītīo nī
mīhianano īyo yake.

Nĩ ũndũ mĩhianano ĩyo yake nĩ ya
maheeni;
ndĩrĩ mĩhũmũ thĩĩnĩ wayo.
¹⁸Ndĩrĩ kĩene, nĩ indo cia
kũnyararwo;
narĩo ihinda rĩayo rĩa gũciirithio
rĩakinya-rĩ, nũgathira biũ.
¹⁹We ũcio Rũgai rwa Jakubu
ndatarĩi tayo,
nĩgũkorwo nĩwe Mũũmbi wa
indo ciothe,
o hamwe na mũhĩrĩga ũrĩa
eegwatiire ũtuĩke igai rĩake;
Jehova Mwene-Hinya-Wothe
nĩrĩo rĩitwa rĩake.
²⁰“Nĩwe njũgũma yakwa ya ita,
na nowe kĩndũ gĩakwa kĩa
mbaara:
nĩwe hũthagĩra kũhehenja
ndũrĩrĩ,
na ngatũmĩra hinya waku
kũniina mothamaki.
²¹Nĩwe hũthagĩra kũhehenja
mbarathi na mũmĩhaici,
ngakũhũthĩra kũhehenja ngaari
ya ita na mũmĩtwari,
²²ngakũhũthĩra kũhehenja mũndũ
mũrũme na mũndũ-wa-nja,
ngakũhũthĩra kũhehenja
mũndũ mũkũrũ na ũrĩa
mwĩthĩ,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja
mwanake na mũirĩtu,
²³Ngakũhũthĩra kũhehenja mũrĩithi
na rũũru rwake rwa mbũri,
ngakũhũthĩra kũhehenja
mũrĩmi na ndegwa ciake cia
kũrĩma,
o na ngakũhũthĩra kũhehenja
abarũthi na anene.
²⁴“Na rĩrĩ, Babuloni na arĩa othe
matũũraga Kalidei, ngaamacookereria
ũũru wao mũkĩĩonagĩra, ũũru wothe
ũrĩa maaneka kũu Zayuni,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga.
²⁵“Nĩngũgũũkĩrĩra wee kĩrĩma gĩkĩ
gĩa kũniinana,
wee ũniinaga thĩ yothe.”

ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩngũgũtambũrũkĩria guoko
ngũũkĩrĩre,
ngũgaragarie ngũrute ndwaro-
inĩ cia mahiga,
na ndũme ũtuĩke ta kĩrĩma
gĩcĩnitwo nĩ mwaki.
²⁶Gũtirĩ ihiga rĩkarutwo harĩwe
rĩtuĩke rĩa koine,
o na kana ihiga o rĩothe rĩa
mũthingĩ,
nĩ ũndũ ũgũtũũra ũkĩrĩte ihooru
nginya tene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
²⁷“Haandai bendera bũrũri-inĩ,
huhai karumbeta ndũrĩrĩ-inĩ!
Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane
nake;
ĩtai mothamaki maya
meturanĩre, mamũũkĩrĩre:
mothamaki ma Ararati, na Mini,
na Ashikenazu.
Mũigĩrei mũnene wa ita wa
kũmũũkĩrĩra;
ambatiaĩ mbarathi cia ita nyingĩ
ta mĩrumbĩ ya ngigĩ.
²⁸Thagathagai ndũrĩrĩ ikahũũrane
nake;
thagathagai athamaki a Amedi,
na abarũthi, na anene ao othe,
na andũ a mabũrũri mothe
marĩa maathagwo nĩo.
²⁹Bũrũri nĩũrathĩngitha na
ũkenyogonda nĩ ruo,
nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa Jehova
aciirĩire gwĩka Babuloni nĩ
mũrũmu:
wa kũharagania bũrũri wa
Babuloni
nĩguo kwage mũndũ ũngĩtũũra
kuo.
³⁰Njamba iria irĩ hinya cia Babuloni
nĩitĩgĩte kũrũa;
ciikarĩte ciĩgitio-inĩ ciacio iria
nũmu.
Hinya wacio nĩ mũthiru;
ihaanĩte o ta andũ-a-nja.

Ciikaro ciakuo nĩcinĩtwo na mwaki;
 mĩgĩka ya ihingo ciakuo nĩ miunange.
³¹Mĩtwari ndũmĩrĩri ũmwe ararũmĩrĩrwo nĩ ũngĩ, nake mũrekio akarũmĩrĩrwo nĩ mũrekio ũrĩa ũngĩ, makamenyithie mũthamaki wa Babuloni atĩ itũũra rĩu rĩake inene rĩothe nĩrĩtunyane,
³²ningĩ mariũko ma njũũ nĩmanyiite, na kũrĩa kũrĩ marura gũgaacinwo na mwaki, nacio thigari ikanyĩitwo nĩ guoya.”
³³Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we Ngai wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ:

“Mwarĩ wa Babuloni atarĩi ta kĩhuhĩro kĩa ngano hĩndĩ irĩa yaraganĩtio ikĩrangĩrĩrio; kahinda gake ga kũgethwo nĩgegũkinya o narua.”

³⁴“Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩatũmeretie, nĩatũreheire kĩrigiicano, agatũma tũtuĩke ta nyũngũ ya rĩũmba ĩtarĩ kĩndũ. Nĩatũmerũkĩtie o ta ndamathia, nayo nda yake akamĩiyũria na indo ciitũ iria irĩ mũrĩo, na nĩacookete agatũtahĩka.

³⁵Maũndũ ma ũhinya marĩa maanekwo nyama ciitũ-rĩ, marocookerera Babuloni,” ũguo nĩguo atũũri a Zayuni mekuuga.

“Thakame iitũ ĩrocookerera acio maikaraga kũu Babuloni,” ũguo nĩguo Jerusalemu ĩkuuga.

³⁶Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, Jehova ekuuga ũũ:

“Atĩrĩrĩ, nĩ nĩngũkũrũrĩra na ngũrĩhĩrie; nĩngahũithia iria rĩake, na ndũme ithima ciake ihũe.

³⁷Babuloni gũgaatuĩka hĩba ya kũndũ kwanangĩku, na imamo cia mbwe, na kũndũ gwa kũmakania, na gwa gũthekererwo, kũndũ gũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra kuo.

³⁸Andũ othe akuo makaararamaga ta mĩrũũthi mĩithĩ, makaarurumaga ta njaũ cia mĩrũũthi.

³⁹No rĩrĩ, hĩndĩ irĩa magaakorwo macinĩtwo nĩ thuti-rĩ, nĩrĩo ngaamarugithĩria iruga, na ndũme marĩio nĩ njoohi, nĩguo magaatheka maanĩrĩre, macooke makome toro nginya tene, na maticooke gũũkĩra,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴⁰“Ngaamaikũrũkia ta tũgondũ tũgĩthĩ gũthĩnjwo, o na ta ndũrũme irĩ hamwe na thenge.

⁴¹“Hĩ, kaĩ Sheshaki nĩrĩkeegwatĩrwo-ĩ, itũũra rĩu rĩrahagwo nĩ thĩ yothe kaĩ nĩnyiite-ĩ! Babuloni gũgaatuĩka kũndũ gwa kũmakania thĩinĩ wa ndũrĩrĩ ciothe!

⁴²Iria rĩrĩa inene nĩrĩkaiyũra Babuloni guothe; mũrurumo wa ndiĩhũ ciarĩo nĩguo ũgaakũhubanĩria.

⁴³Matũũra makuo nĩmakirĩte ihooru, matuĩke bũrũri mũũmũ na werũ ũtarĩ kĩndũ, bũrũri ũtarĩ mũndũ ũngĩtũũra, kũndũ gũtarĩ mũndũ ũgeragĩra kuo.

⁴⁴Nĩngaherithĩria Beli kũu Babuloni na ndũme ĩtahĩke kĩndũ kĩrĩa gĩothe ĩmeretie.

Ndūrĩrĩ itigacooka kūhatĩkana
igĩthĩ kūrĩ yo.
Naruo rūthingo rwa Babuloni
nĩrũkaagũa.

⁴⁵“Umai kũu thĩnĩ warĩo, inyuĩ
andũ akwa!
Mwĩtharei, mũhonokie mĩoyo
yanyu!
Mwĩtharei, mweherere
marakara marĩa mahiũ ma
Jehova.

⁴⁶Mũtikanareke ngoro cianyu
ciũrwo nĩ hinya, kana
mwĩtigĩre
hĩndĩ ĩrĩa ndeto cia mũhuhu
ikaiguu bũrũri-inĩ;
ũhoru ũmwe wa mũhuhu
nĩũkaiguu mwaka ũyũ,
na ũngĩ ũiguu mwaka ũcio
ũngĩ ũrũmĩrĩre,
mũhuhu ũkonĩ ndeto cia haaro
bũrũri-inĩ,
na wa mwathani ũmwe
agĩũkĩrĩa mwathani ũrĩa
ũngĩ.

⁴⁷Nĩgũkorwo ti-itherũ ihinda
nĩrĩgooka
rĩrĩa ngaaherithia ngai cia
mĩhianano ya Babuloni;
bũrũri ũcio wothē
nĩũgaconorithio,
nao andũ akuo arĩa othe
moragĩtwo nĩmakaaragana
kuo.

⁴⁸Hĩndĩ ĩyo igũrũ na thĩ na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ kuo
nĩikanĩrĩa nĩ gũkena
igĩkenenera Babuloni,
nĩgũkorwo aniinani
nĩmakarĩtharĩkĩra,
moimĩte mwena wa
gathigathini,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴⁹“Babuloni no nginya gũkaagũa nĩ
ũndũ wa andũ a Isiraeli arĩa
maanooraga,
ũguo noguo andũ a mabũrũri
mothe makaagũa thĩ,
moragĩtwo nĩ ũndũ wa
Babuloni.

⁵⁰Inyuĩ mũhonokete kũuragwo na
rũhiũ rwa njora-rĩ,
mwĩtharei na mũtikagonderere!
Ririkanagai Jehova mũrĩ bũrũri
wa kũraya,
na mwĩciiragie ũhoru wa
Jerusalemu.”

⁵¹“Nĩtũconorithĩtio,
nĩgũkorwo nĩtũrumĩtwo,
na tũkahumbwo thoni mothiũ
maitũ,
tondũ andũ a kũngĩ nĩmatoonyete
kũndũ kũrĩa kwamũre thĩnĩ wa
nyũmba ya Jehova.”^a

⁵²Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Matukũ nĩmagooka rĩrĩa
ngaaherithia mĩhianano
yake,
nao andũ arĩa agurarie kũu
bũrũri-inĩ ũcio guothe
nĩmagacaaya.

⁵³O na kũngĩtuĩka Babuloni
gwĩtũũgĩrĩtie gũgakinya o
matu-inĩ,
na ciĩhitho ciakuo ikairigĩrwo
na hinya mũno-rĩ,
no ngaakũrehithĩria aniinani
magũũkĩrĩre,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵⁴“Mũgambo wa kĩrĩro nĩũraiguu
kũu Babuloni;
nĩ mũgambo wa kũniinanwo
ũraiguu kũu bũrũri wa andũ a
Babuloni.

⁵⁵Jehova nĩakaniina Babuloni;
nĩagakiria inegene rĩu inene
rĩakuo.

^a51 Rĩrĩ nĩ ihinda rĩrĩa Nebukadinezaru
aingĩrĩre thĩnĩ wa hekarũ na akĩmĩthaahia
mwaka wa 586 mbere ya gũciarwo gwa
Kristũ.

Makũmbĩ ma thũ makaahũũyũka
taarĩ mũrurumo wa maaĩ
mainĩ.

Mũrurumo wa mĩgambo yao
nĩkaiguuagwo.

⁵⁶Mũniinani nĩagookĩrĩra Babuloni;
njamba ciakuo iria irĩ hinya
nĩkaanyiitwo,
namo mota mao moinangwo.
Nĩ ũndũ Jehova nĩ Mũrungu
ũrĩhanagĩria;
we akaarĩhanĩria biũ.

⁵⁷Anene akuo, na andũ arĩa ogĩ, o na
abarũthi akuo,
o ũndũ ũmwe na anene akuo,
o na njamba ciakuo iria irĩ
hinya,
othe nĩngatũma marĩĩo nĩ
njoohi;
magaakoma nginya tene, na
matiũkire,”
nĩguo Mũthamaki ekuuga,
o we ũrĩa rĩitwa rĩake arĩ Jehova
Mwene-Hinya-Wothe.

⁵⁸Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ:

“Rũthingo rwa Babuloni rũrĩa
rwariĩ nĩrũkang’aũranio
biũ,
nacio ihingo ciakuo iria ndaaya
na igũrũ icinwo na mwaki;
andũ menogagia tũhũ,
naguo wĩra wa ndũrĩrĩ no ngũ
cia gũcinwo na mwaki.”

⁵⁹Ĩno nĩo ndũmĩrĩrĩ ĩrĩa Jeremia
aaheire Seraia mũrũ wa Neria, mũrũ
wa Maaseia, o ũcio warĩ mũnene ũrĩa
mũrori wa maũndũ ma nyũmba ya
mũthamaki, rĩrĩa aathiire Babuloni marĩ
na Zedekia mũthamaki wa Juda mwaka-
inĩ wa ĩna wa ũthamaki wake. ⁶⁰Jeremia
nĩandĩkĩte ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo ũhoro
wothe ũkoniĩ mwanangĩko ũrĩa
ũgaakinyĩrĩra Babuloni: maũndũ
marĩa mothe maandĩkitwo makoniĩ
Babuloni. ⁶¹Jeremia akĩra Seraia atĩrĩ,
“Wakinya Babuloni-rĩ, ũgaatigĩrĩra
atĩ nĩwathoma mohoro maya mothe

wanĩrĩire. ⁶²Ūcooke uuge atĩrĩ, ‘Wee
Jehova, nĩugĩte nĩkũniina kũndũ gũkũ,
nĩgeetha gũtikanatũrwo nĩ mũndũ, o
na kana nyamũ; gũgũtũũra gũkirĩte
ihooru nginya tene.’ ⁶³Warĩkia gũthoma
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo-rĩ, ũrĩoherehere ihiga,
ũrĩikie Rũũĩ rwa Faratĩ. ⁶⁴Ūcooke uuge
atĩrĩ, ‘Ūguo noguo Babuloni gũkaarikĩra
kũũrĩre biũ, na gũtigacooka kuumĩra
na igũrũ, nĩ ũndũ wa mwanangĩko
ũrĩa ngaakũrehithĩria. Nao andũ akuo
nĩmakaagũa.’ ”

Ūhoro wa Jeremia ũkinyĩte hau.

Kũgũa kwa Jerusalemu

52 Zedekia aarĩ wa mĩaka mĩrongo ĩrĩ
na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki,
nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka
ikũmi na ũmwe. Nyina eetagwo Hamutali
mwarĩ wa Jeremia; nake oimĩte Libina.
²Nake agĩka maũndũ mooru maithe-inĩ
ma Jehova, o ta ũrĩa Jehoiakimu eekĩte.
³Na nĩ ũndũ wa marakara ma Jehova-rĩ,
nĩkĩo maũndũ macio mothe meekĩkire
kũu Jerusalemu na Juda, na mũthia-inĩ
akĩmaingata mehere mbere yake.

Na rĩrĩ, Zedekia akĩremera mũthamaki
wa Babuloni, akĩaga gwachĩka.

⁴Nĩ ũndũ ũcio mwaka-inĩ wa kenda
wa ũthamaki wa Zedekia, mũthenya
wa ikũmi wa mweri wa ikũmi-rĩ,
Nebukadinezaru mũthamaki wa
Babuloni agĩthĩ kũhũũrana na
Jerusalemu arĩ na ita rĩake rĩothe, nao
makĩamba hema nja ya itũũra rĩu inene,
na magĩaka ihumbu cia tĩiri mĩena yothe
yarĩo cia kũmateithia gũtharĩkĩra itũũra
rĩu. ⁵Narĩo itũũra rĩu inene rĩgĩkara rĩrĩ
irigiicĩrie nginya mwaka wa ikũmi na
ũmwe wa ũthamaki wa Zedekia.

⁶Na rĩrĩ, mũthenya wa kenda wa
mweri wa kana, ng’aragu ĩkĩneneha
mũno kũu itũũra-inĩ, o nginya gũkiaga
irio cia kũrĩĩo nĩ andũ a bũrũri ũcio.

⁷Hĩndĩ ĩyo rũthingo rwa itũũra rĩu inene
rũkĩmomorwo, nacio mbũtũ ciothe cia
ita ikĩũra. Moimire itũũra-inĩ ũtukũ
magereire kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩarĩ gatagatĩ
ga thingo cieriĩ hakuhĩ na mũgũnda

wa mūthamaki, o na gūtuika andū a Babuloni nīmarigiiciirie itūūra rīu inene rīothe. Nao makīūra merekeire Araba, ⁸no mbūtū ya ita ya Babuloni īgīteng'eria Mūthamaki Zedekia nginya ikīmūkin'yīra werū-inī ūrīa mwaraganu wa Jeriko. Thigari ciae ciothe ikīamūranio nake ikīhurunjwo. ⁹Nayo mbūtū ya ita ya Babuloni ikīnyiita Mūthamaki Zedekia.

Makīmūtware kūrī mūthamaki wa Babuloni ūrīa warī kūu Ribila, būrūri-inī wa Hamathu, na kūu nīkūo aamūtūirīre ciira. ¹⁰Mūthamaki wa Babuloni arī kūu Ribila nīoragithirie ariū a Zedekia o hau maitho-inī ma ithe wao; agīcooka akīūrāgithia anene othe a Juda. ¹¹Nīacookire agīkūūrithia Zedekia maitho, na akīmūoha na bīngū cia gīcango, akīmūtware Babuloni, na kūu akīmūikia njeera nginya mūthenya ūrīa aakuire.

¹²Mūthenya wa ikūmi wa mweri wa itano, mwaka-inī wa ikūmi na kenda wa gūthamaka kwa Nebukadinezaru mūthamaki wa Babuloni-rī, Nebuzaradani mūnene wa arangīri a mūthamaki wa Babuloni, ūrīa watungataga mūthamaki wa Babuloni, agīuka Jerusalemu, ¹³agīcina hekarū ya Jehova, na nyūmba ya ūthamaki, o na nyūmba ciothe cia Jerusalemu. Ningī agīcina nyūmba o yothe yarī ya bata kuo.

¹⁴Nayo mbūtū yothe ya ita ya Babuloni, itongoretio nī mūnene ūcio wa arangīri a mūthamaki, ikīmomora thingo ciothe iria ciathiūrūrūkīirie Jerusalemu.

¹⁵Nebuzaradani ūcio warī mūnene wa arangīri a mūthamaki nīatahire andū amwe arīa maarī athīini mūno, na andū arīa maatigaire kūu itūūra-inī rīu inene, hamwe na mabundi marīa mangī, o na andū arīa metwarīte o ene kūrī mūthamaki wa Babuloni. ¹⁶No Nebuzaradani nīatigire andū amwe arīa maarī athīini mūno a būrūri ūcio kuo, nīguo marutage wīra mīgūnda-inī ya mīthabibū na mīgūnda-inī irīa īngī.

¹⁷Andū a Babuloni makiunanga itugī cia gīcango, na metha cia kūigīrīrwo indo, na Karia karīa kaarī ga gīcango, iria ciarī

thiini wa hekarū ya Jehova, magīkuua gīcango kīu gīothe magīgītware Babuloni. ¹⁸Ningī magīkuua nyūngū, na icakūri, na magathī ma gūtinia ndaambī, na mbakūri cia kūminjaminjīria maaī, na thaani, o na indo ciothe cia gīcango iria ciahūthagīrwo wīra-inī wa hekarū, magīthī nacio. ¹⁹Mūnene ūcio wa thigari cia mūthamaki nīakuire mbakūri iria nene, na Ngīo, na mbakūri cia kūminjaminjīria maaī, na nyūngū, na mītī ya matawa, na thaani, o na mbakūri iria ciahūthagīrwo na kūruta maruta ma kūnyuuo, iria ciothe ciathondeketwo na thahabu irīa therie kana betha.

²⁰Gīcango kīrīa kīarutirwo itugī-inī icio ciarī, na Karia kau, na ndegwa iria ikūmi na igīrī cia gīcango iria ciarī rungu rwako, na metha, iria Mūthamaki Solomoni aathondekete cia hekarū ya Jehova, gītingīathimīkire nī kūingīha.

²¹O gītugī kīmwe gīacio kīarī kīa mīkono ikūmi na īnana^a kūraiha, na mīkono ikūmi na īrī^b gūthiūrūrūka; na o kīmwe gīacio kīarī na ūtungu wa ciara inya, na kīarī na irima gatagatī.

²²Kīongo gīa gīcango kīrīa kīarī hau gītugī-igūrū, o kīmwe kīarī kīa mīkono itano^c kūraiha, na gīkagemio na rūgara rūrī na makomamanga ma gīcango gūthiūrūrūkīria. Gītugī kīu kīngī gīa keerī, kīrī na makomamanga makīo nīkīahaanaine biū na kīu kīngī kīa mbere.

²³Na haarī na makomamanga mīrongo kenda na matandatū maacuhīte mīena-inī; makomamanga mothe marīa maathiūrūrūkīirie igūrū wa magemio macio ma rūgara maarī igana rīmwe.

²⁴Mūnene ūcio wa arangīri nīanyiitire Seraia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, na Zefania mūthīnjīri-Ngai ūrīa wa keerī harī we, o na andū arīa atatū maarangagīra mūrango. ²⁵Harī andū arīa maatigaire kūu itūūra-inī inene, akīnyiita mūnene ūrīa warūgamīrīre andū a mbaara, na akīnyiita andū

^a21 nī ta mita 8

^b21 nī ta mita ithano na nuthu (5:5)

^c22 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

mūgwanja arīa maataaraga mūthamaki. Ningī akīnyiita karani ūrīa mūnene, ūrīa wandīkithagia andū a gūthiī ita a būrūri ūcio, na andū ake mīrongo itandatū arīa maakorirwo itūūra-inī rū inene. ²⁶ Nebuzaradani ūcio mūnene wa arangīri akīmakuu othe, akīmatwarīra mūthamaki wa Babuloni kūu Ribila. ²⁷ Kūu Ribila, būrūri-inī wa Hamathu, nīkuo mūthamaki ūcio wa Babuloni aamoragithīrie.

Nī ūndū ūcio andū a Juda magītahwo, magītwarwo būrūri ūngī, makīrutwo būrūri wao. ²⁸ Ūyū nīguo mūigana wa andū arīa Nebukadinezaru aatahire akīmatwara būrūri ūngī:

mwaka-inī wa mūgwanja aatahire
Ayahudi 3,023;

²⁹ naguo mwaka wa ikūmi na
īnana wa ūthamaki wa
Nebukadinezaru,
agītaha andū 832 kuuma
Jerusalemu;

³⁰ o naguo mwaka-inī wake wa
mīrongo īrī na itatū,
agītaha Ayahudi 745
magītwarwo būrūri ūngī
nī Nebuzaradani ūcio mwathi
wa arangīri a mūthamaki.
Andū acio othe maarī 4,600.

Jekonia Kuohorwo

³¹ Na gūgīkinya atīrī, mwaka-inī wa mīrongo itatū na mūgwanja kuuma rīrīa Jekonia, mūthamaki wa Juda, aatwarirwo būrūri ūngī, mwaka-inī ūrīa Evili-Merodaki aatuīkire mūthamaki wa Babuloni-rī, nīohorithirie Jekonia mūthamaki wa Juda, akīmūrekereria oime njeera mūthenya wa mīrongo īrī na itano wa mweri wa ikūmi na īrī. ³² Nīamwarīrie na ūhooreri, na akīmūhe gītī gīa kūmūtūgīria gūkīra athamaki acio angī maarī nao kūu Babuloni. ³³ Nī ūndū ūcio Jekonia akīruta nguo ciake cia njeera, na agītūūra arīanagīra irio na mūthamaki matukū mothe marīa aatūūrire muoyo. ³⁴ Mūthamaki ūcio wa Babuloni nīaheaga Jekonia indo

cia kūmūteithia o mūthenya matukū mothe marīa aatūūrire muoyo, nginya mūthenya ūrīa aakuire.

MACAKAYA

1 Hī! Kaī itūūra rīu inene nīrīkarīte
rītiganūrio,
o rīu rīratūire rīyūrīte andū-ī!
Kaī rīkūhaana o ta mūtumia wa
ndigwa,
ūcio ūraarī mūnene gatagatī ka
ndūrīrī-ī!
O we ūratūire arī mūthamaki-
mūndū-wa-nja ng'ongo-inī
cia būrūri-rī,
rīu atuīkīte ngombo.

2 Ūtukū araaraga akīrīra na ruo,
maithori makanyūrūrūkīra
makai-inī make.
Arīa othe marendanīte nake-rī,
hatirī o na ūmwe wa
kūmūhoorera.
Arata ake othe
nīmamūkunyañire;
othe matuīkīte thū ciake.

3 Thuutha wa thīina na mawīra
maritū,
Juda nīatwarīt看wo ithaamīrio.
Atūūruga gatagatī ka ndūrīrī;
agakīaga handū ha kūhurūka.
Arīa othe mamūingatithagia
nīmamūkinyīrīre
arī hatīka-inī ciake.

4 Njīra cia gūthī Zayuni no
macakaya,
nī ūndū gūtīrī andū mookaga
ciathī ciake iria njathane.
Matoonyero make mothe makirīte
ihooru,
athīnjīri-Ngai ake no gūcaaya
maracaaya,
airītu ake no kūgirīka,
nake arī na ruo rūnene.

5 Amuku ake matuīkīte nō
mamwathaga;
thū ciake nīcio igaacīre.
Jehova nīamūrehithīrie kīeha
nī ūndū wa mehia make maingī.

Ciana ciake itahīt看wo igatwarwo
būrūri ūngī,
igatuīka mīguate ya thū.

6 Mwarī wa Zayuni nīehereirwo nī
riiri wake.
Anene ake mahaanīte ta
thwariga ciagīte ūrīithio;
moorīte matarī na hinya,
moimīt看wo thuutha nī arīa
mamaingatithīte.

7 Matukū-inī ma thīina na kūūrūūra
gwake-rī,
Jerusalemu aririkanaga igīina
ciothe
iria ciarī ciake matukū ma tene.
Rīrīa andū ake maagūire moko-inī
ma thū-rī,
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa
kūmūteithia.
Thū ciake ikīmūrora,
igīthekerera mwanangīko wake.

8 Jerusalemu nīehīt看 mūno,
na nī ūndū ūcio akanyīit看wo nī
thaahu.
Arīa othe maamūtīite-rī, rīu
nīmamūnyararīte,
nī ūndū nīmonete njaga yake;
we mwene no gūcaaya aracaaya,
na akamahutatīra.

9 Gīko gīake nīkīnyīit看te nguo ciake;
nake ndaigana gwīcūūrania
mūtūūrīre wake wa
thuutha.
Kūgūa gwake kwarī gwa
kūmakania;
gūtīarī mūndū o na ūmwe wa
kūmūhoorera.
“Wee Jehova, ta kīone mathīina
makwa,
nīgūkorwo thū yakwa
nīhootanīte.”

10 Thū īyo nīyegwatīre
igīina-inī ciake ciothe;

nake akĩionera ndũrĩrĩ iria itooĩ
Ngai
igĩtoonya handũ harĩa hake
haamũre:
o arĩa wee wathanĩte
matikanatoonye kũngano-inĩ
gĩaku.^a

¹¹Andũ ake othe nĩgũcaaya
maracaaya
magĩetha gĩa kũrĩa;
magagĩkũũrania igĩina ciao
na irio nĩguo matũũre muoyo.
“Wee Jehova, ta cũrania wone,
nĩgũkorwo ndĩ mũmeneku.”

¹²“Atĩrĩrĩ, inyuĩ mũrahĩtũka,
anga mũkuona ũndũ ũyũ ta
ũtamũkonĩ?
Ta rorai muone.
Nĩ kũrĩ thĩina ũiganaine na
thĩina ũyũ wakwa,
thĩina ũrĩa njigĩrĩrwo,
o ũcio Jehova aandehithĩirie
mũthenya wa marakara make
mahiũ?

¹³“We aandũmũire mwaki uumĩte
igĩrũ,
akĩũikũrũkia, ũgĩtoonya nginya
mahĩndĩ-inĩ makwa.
Aambũire magĩrũ makwa wabu
wa kũmatega, akĩihũndũra.
Nake agĩtũma nyiitwo nĩ ihooru,
ngĩkĩringĩka mũthenya
wothe.

¹⁴“Mehia makwa mohanĩtio,
magatuĩka icooki.
Moko make mamogothanĩtie
hamwe.
Magagĩkĩrwo ngingo-inĩ yakwa,
nake Mwathani agakĩniina
hinya.
Akaaneana moko-inĩ ma arĩa
itangĩhota gwĩtiiria.

¹⁵“Mwathani nĩaregete
njamba ciothe cia ita iria ndĩ
nacio,

akanjĩtira ita nĩguo rĩnjũkĩrĩre,
rĩmemende aanake akwa.
Kĩhihĩro-inĩ gĩaake kĩa ndibei-rĩ,
Mwathani nĩarangĩrĩrie
Mwarĩ Gathirange wa Juda.

¹⁶“Maũndũ macio nĩmo maratũma
ndĩre,
namo maitho makwa
makanyũrũrũkia maithori.
Gũtirĩ mũndũ ũrĩ hakuhĩ wa
kũũhooreria,
gũtirĩ mũndũ wa kũnyũmĩrĩria
ngoro.
Ciana ciakwa ituĩkĩte cia
kũnyamarĩka
tondũ thũ nĩyo ihootanĩte.”

¹⁷Zayuni atambũrũkĩtie moko,
no gũtirĩ mũndũ wa
kũmũhooreria.
Jehova nĩathanĩte ũhoru wa
Jakubu
atĩ arĩa mariganĩtie nake
matuĩke thũ ciake;
Jerusalemu nĩatuĩkĩte
kĩndũ kĩrĩ thaahu gatagatĩ-inĩ
kao.

¹⁸“Jehova nĩ mũthingu,
no rĩrĩ, nĩndaremeire watho
wake.
Thikĩrĩriai, inyuĩ andũ othe,
na mũrore gũthĩinĩka gwakwa.
Aanake akwa na airĩtu akwa
nĩmatahĩtwo magatwarwo thĩ
ng’eni.

¹⁹“Ndaatũmanũire arĩa twarĩ
ngwatanĩro,
no-o makĩngunyanĩra.
Athĩnjĩri-Ngai akwa, na athuuri
akwa
marakuĩrĩire itũũra-inĩ rĩu
inene,
o magĩcaragia irio cia kũmatũũria
muoyo.

²⁰“Wee Jehova, ta rora wone ũrĩa
ndĩ hatĩka-inĩ!
Nĩndĩratangĩka thĩinĩ wakwa,

^a10 Andũ a ndũrĩrĩ matietũkĩrĩtio gũtoonya
hekarũ matikamĩthaahie (Ezek 44:7-9).

na ngathĩĩnĩka thĩĩnĩ wa ngoro
yakwa,
nĩ ũndũ ngoretwo ndĩ mũremi
mũno.
Na kũu nja, hiũ cia njora
nĩrooraga andũ,
nakuo thĩĩnĩ no gĩkuũ kũrĩ.

²¹“Andũ nĩmaiguĩte mũcaayo
wakwa,
no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa
kũũhooreria.
Thũ ciakwa ciothe nĩciguĩte ũhoro
wa hatĩka ciakwa,
nacio igakena nĩ ũndũ wa ũguo
wĩkĩte.
Nawe gĩkinylie mũthenya ũrĩa
wanĩrĩire
nĩguo nao mahaane ta nĩ.

²²“Waganu wao wothē nĩũgĩkinye
mbere yaku,
nawe ũmeke o ta ũrĩa ũnjĩkĩte
nĩ ũndũ wa mehia makwa mothe.
Mĩcaayo yakwa nĩ mũĩngĩ,
nayo ngoro yakwa nĩringĩkĩte.”
2 ¹Hĩ! Kaĩ Mwathani nĩakĩhumbĩrĩte
Mwarĩ wa Zayuni
na itu rĩa marakara make-ĩ!
Nĩatũgumanĩtie riiri wa Isiraeli,
akaũharũrũkia kuuma igũrũ
nginya thĩ;
ndaaririkanire gaturwa ka
magũrũ make,
mũthenya ũrĩa aarakarire.

²Mwathani-rĩ, nĩameretie
itũũro ciothe cia Jakubu atarĩ na
tha;
nĩamomorete ciĩhitho iria nũmu
cia Mwarĩ wa Juda arĩ na
marakara.
Nĩagũithĩtie ũthamaki wa Mwarĩ
wa Juda,
na akagũithia anene ake,
akamaconorithia.

³Rũhĩa rwa Isiraeli ruothe
arũrengete arĩ na marakara
mahiũ.

Nĩheretie guoko gwake kwa ũrĩo,
gũkameeherera o rĩrĩa thũ
ciamakuhĩrĩria.
Nĩgũcina acinĩte Jakubu ta mwaki
ũkũrĩrĩmbũka,
ũrĩa ũcinaga kĩrĩa gĩothe kĩrĩ
hakuhĩ nago.

⁴Ageetete ũta wake o ta thũ;
guoko gwake kwa ũrĩo nĩ
kwĩhaarĩirie.
Arĩa othe maatũire makenagia
maitho-rĩ,
amooragĩte o ta marĩ thũ;
hema ya Mwarĩ wa Zayuni
amũitĩrĩirie mang’ũrĩ make
mahaana ta mwaki.

⁵Mwathani-rĩ, atuĩkĩte ta thũ;
nĩameretie Isiraeli.
Nĩameretie nyũmba ciake ciothe
cia ũthamaki,
na akaananga ciĩhitho ciake iria
nũmu.
Nĩaingĩhĩirie Mwarĩ wa Juda
gũcakaya na kũgirĩka.

⁶Nĩonũhĩte gũikaro gĩake ta
mũgũnda;
nĩanangĩte handũ hake ha
gũtũnganĩrwo.
Jehova nĩatũmĩte Zayuni
ariganĩrwo
nĩ ciathĩ ciake iria njathane, o
hamwe na Thabatũ ciake;
nĩ ũndũ wa marakara make
mahiũ-rĩ,
akanyarara mũthamaki, o
hamwe na mũthĩnjĩri-Ngai.

⁷Mwathani nĩaregete kĩgongona
gĩake,
na agatiganĩria handũ hake
harĩa haamũre.
Nĩaneanĩte thingo cia nyũmba
ciake cia ũthamaki kũrĩ thũ;
iraanĩrĩa irĩ thĩĩnĩ wa nyũmba
ya Jehova,
o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ kĩrĩa
gĩathane.

⁸Jehova nĩatuire itua rĩa
kũmomora
rũthingo rũrĩa rũthiũrũrũkiirie
Mwarĩ wa Zayuni.
Nĩatambũrũkiirie rũrigi rwa
gũthima,
na ndaagiririe guoko gwake
gũtuge kũrwananga.
Nĩatũmire njirigo na thingo
icakaye;
o cieri ĩgĩgĩtũka cia
kwanangĩka.

⁹Ithingo ciakuo nĩihorokeire na thĩ;
mĩgĩko yacio nĩamiunangĩte,
akamĩananga.
Mũthamaki na anene akuo
nĩmatahĩtwo magatwarwo
ndũrĩrĩ-inĩ,
watho rĩu ndũrutanagwo,
na anabii akuo nĩmatigire kuona
cioneke
ciumĩte kũrĩ Jehova.

¹⁰Athuuri a kũu kwa Mwarĩ wa
Zayuni
maikarĩte thĩ makirĩte ki;
nao nĩmehurĩrie rũkũngũ mĩtwe,
na makehumba nguo cia
makũnia.

Airĩtu a Jerusalemu
mainamĩrĩre maturumithĩtie
mĩtwe yao thĩ.

¹¹Maitho makwa nĩmaroora nĩ
kũrĩra,
ngatangĩka thĩinĩ wakwa,
naguo roho wakwa nĩũitũrũrũirwo
thĩ
nĩ ũndũ wa andũ akwa
kwanangwo,
nĩgũkorwo twana na tũkenge
tũraringĩkĩra njĩra-inĩ cia itũũra
rĩrĩa inene.

¹²Tũrooria manyina atĩrĩ,
“Irio na ndibei irĩ ha?”
o tũkiringĩkaga ta andũ matihĩirio
njĩra-inĩ cia itũũra rĩrĩa inene,
o mĩoyo yatuo ĩgĩthiragĩra
moko-inĩ ma manyina.

¹³Ingĩkiuga atĩa nĩ ũndũ waku?
Ingĩkũgerekania nakĩ,
wee Mwarĩ ũyũ wa Jerusalemu?
Ingĩkũhaanania nakĩ,
nĩguo ngũhoorerie,
wee Mwarĩ ũyũ Gathirange wa
Zayuni?
Kĩronda gĩaku kĩrikĩte o ta iria.
Nũũ ũngĩhota gũkũhonia?

¹⁴Cioneke iria anabii aku moonaga
ciarĩ cia tũhũ na cia maheeni;
matiigana kũmũguũrĩria mehia
manyu
nĩguo magirĩrĩrie gũtahwo
kwanyu.
Ndũmĩrĩri iria maamũheire
ciarĩ cia maheeni, na cia
kũmũhĩtithia.

¹⁵Ehĩtũkĩri othe mahũũraga hĩ;
mathekaga makĩinainagĩria
Mwarĩ ũyũ wa Jerusalemu
mĩtwe,
makĩũragia atĩrĩ:
“Ĩi rĩrĩ nĩrĩo itũũra inene rĩrĩa
rĩetagwo
ũthaka ũria mũkinyanĩru biũ,
na rĩgeetwo gĩkeno gĩa thĩ
yothe?”

¹⁶Thũ ciaku ciothe
ciathamagia tũnua igũũkĩrĩre;
igũthekagĩrĩra na ikahagarania
magego,
ikoiga atĩrĩ, “Ithuĩ
nĩtũmũmeretie.
Ũyũ nĩguo mũthenya ũria tũtũire
twetereire,
na rĩu nĩtũwonete.”

¹⁷Jehova nĩarĩkĩtie gwĩka ũria
aathugundĩte;
we nĩahingĩtie kiugo gĩake,
kĩrĩa aathanire o matukũ ma
tene.
Akũng’aũranĩtie ategũkũiguĩra
tha,
atũmĩte thũ igũkenere,
rũhĩa rwa amuku aku nĩruo
atũgĩritie.

¹⁸ Ngoro cia andũ nĩirakaĩra
Mwathani.
Atĩrĩrĩ, wee rūthingo rūrũ rwa
Mwarĩ wa Zayuni,
reke maithori maku manyūrũrũke
ta rūũĩ
mũthenya na ũtukũ;
ndũkahurũke,
kana ũreke maitho maku
mahurũke.

¹⁹ Arahũka, ũkayũrũrũke ũtukũ,
rĩrĩa ũrangĩri wa ũtukũ
wambagĩrĩria;
itũrũraga ngoro yaku ta maaĩ
mbere ya Mwathani.
Ambararia moko maku na igũrũ
kũrĩ we
nĩ ũndũ wa mĩoyo ya ciana
ciaku,
o icio iraringĩka nĩ ng'aragu
magomano-inĩ ma njĩra ciothe.

²⁰ “Wee Jehova, ta rora, na
ũcũũranie:
Nũũ ũngĩ wee ũrĩ weka ũguo?
Andũ-a-nja nĩmagĩrĩrwo nĩ kũrĩa
maciaro mao,
o ciana iria marerete?
Mũthĩnjĩri-Ngai na mũnabii
nĩmagĩrĩire
kũũragagĩrwo handũ-harĩa-
haamũre ha Mwathani?

²¹ “Andũ ethĩ o na arĩa akũrũ
makomete hamwe rũkũngũ-inĩ
rwa njĩra,
aanake akwa na airĩtu
moragĩtwo na rūhiũ rwa njora.
Ũmoragĩte mũthenya ũrĩa
ũrakarĩte;
ũmoragĩte ũtekũmaiguĩra tha.

²² “O ta ũrĩa wĩtanaga mũthenya wa
gĩathĩ-rĩ,
nogu ũnjĩĩre maũndũ ma
kũnguoyohia,
makandigiicĩria mĩena yothe
o taarĩ mũthenya wa gĩathĩ.

Mũthenya wa marakara ma
Jehova-rĩ,
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
wahonokire kana agĩtigara;
arĩa ndarũmbũirie na ngĩrera-rĩ,
thũ yakwa nĩĩmanangĩte.”

3 ¹ Nĩĩ ndĩ mũndũ wonete thĩina
nĩ ũndũ wa kũhũũrwo na
rũthanju rwa mang'ũrĩ
make.

² Andwarĩte akangereria nduma-inĩ
handũ ha ũtheri-inĩ;

³ ti-itherũ, atũmĩte guoko gwake
kũnjũkĩrĩre
rĩngĩ na rĩngĩ, mũthenya wothe.

⁴ Nĩatũmĩte nyama cia mwĩrĩ
wakwa
na gĩkonde kĩaguo ihinyare,
na akoinanga mahĩndĩ makwa.

⁵ Nĩandigiicĩrĩre, na
agaathiũrũrũkĩria
na marũrũ, na thĩina.

⁶ Atũmĩte ndũũre nduma-inĩ
o ta andũ arĩa maakuire tene.

⁷ Nĩanjirigĩire na rūthingo nĩguo
ndikae kũũra;
mĩnyororo yakwa nĩamĩritũhitie
mũno.

⁸ O na rĩrĩa ndetana kana ndakaya
ngĩenda ũteithio-rĩ,
nĩ kũhingĩrĩria ahingagĩrĩria
mahooya makwa.

⁹ Nĩahingĩte njĩra yakwa na mahiga
maicũhie;
atũmĩte tũcĩra twakwa tuogome.

¹⁰ Kũrĩ nĩĩ aatuĩkĩte o ta nduba rĩrĩa
yoheirie,
kana ta mũrũũthi rĩrĩa
wĩhithĩte,

¹¹ akĩngururia kuuma gacĩra-inĩ,
akĩndambuura, akĩndiganĩria
itarĩ na ũteithio.

¹² Ageetete ũta wake, akangereka,
ndũike cabaa ya kũrathagwo nĩ
mĩguĩ yake.

¹³ Nĩatheecire ngoro yakwa
na mĩguĩ kuuma thiaka-inĩ
wake.

¹⁴Ngĩgĩtuĩka wa gũthekagĩrĩrwo nĩ
andũ akwa othe;
maanyũrũragia na rwĩmbo
mũthenya wothē.
¹⁵Anjiyũrĩtie maũndũ marũrũ,
na akaahũũnia na maaĩ ma
nyongo.
¹⁶Nĩang'ethũrangĩte magego makwa
na kagoto;
anangĩrĩrie rũkũngũ-inĩ.
¹⁷Nĩnjagithĩtio thayũ;
nĩndiganĩrwo ũgaacĩru nĩ kũĩ.
¹⁸Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, “Riiri
wakwa nĩũthirĩte,
o hamwe na maũndũ marĩa
mothe ndũire njĩrĩgĩrĩire
kuuma kũrĩ Jehova.”
¹⁹Nĩngũrĩrikana thĩĩna wakwa, na
kũũrũũra gwakwa,
na ngarĩrikana maũndũ
marũrũ, o na maaĩ ma
nyongo.
²⁰Ngoro yakwa no ĩrarĩrikana
maũndũ macio,
nayo ĩkaringĩka thĩĩnĩ wakwa.
²¹O na gũtarĩĩ ũguo nĩndĩrikanaga
ũndũ ũyũ,
na tondũ wa ũguo ngagĩa na
kũĩrĩgĩrĩro:
²²Tondũ wa wendo mũnene wa
Jehova, nĩkĩo tũtaniĩnĩtwo
biũ,
nĩgũkorwo tha ciake itirĩ hĩndĩ
ithiraga.
²³Tha ciaku ikoragwo irĩ njerũ
rũciĩnĩ o rũciĩnĩ,
wĩhokeku waku nĩ mũnene
mũno.
²⁴Ngoro yakwa yugaga atĩrĩ,
“Jehova nĩwe igai riakwa; tondũ
ũcio nĩwe ndĩrĩetagitĩrĩa.”
²⁵Jehova nĩ mwega kũrĩ arĩa
mamwĩhokaga,
kũrĩ ngoro ĩyo ĩmũrongoragia;
²⁶nĩ wega mũndũ gweterera
ũhonokio wa Jehova o akirĩte.
²⁷Nĩ wega mũndũ gũkuua icooki
hĩndĩ ĩrĩa arĩ mũnini.

²⁸Nĩaikare arĩ wiki akirĩte,
nĩgũkorwo nĩ Jehova
ũmũigĩrĩire rĩo.
²⁹Nĩaturumithie ũthiũ wake
rũkũngũ-inĩ,
no gũkorwo aahota kũgĩa na
kũĩrĩgĩrĩro.
³⁰Nĩerekereie rũthĩa kũrĩ mũndũ
ũrĩa ũkũmũgũtha,
na aiyũrwo nĩ thoni.
³¹Nĩgũkorwo Jehova
ndateanagĩria andũ nginya tene.
³²O na gũtuĩka nĩarehaga kĩa-ha-rĩ,
we nĩaiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo wendo ũcio wake
ũtathiraga nĩ mũnene
mũno.
³³Nĩgũkorwo ndarehagĩra andũ
mĩnyamaro,
kana akarehere ciana cia andũ
kĩaha akiendaga.
³⁴Rĩrĩa andũ a bũrũri arĩa othe
mohetwo
maarangĩrĩrio na makinya-rĩ,
³⁵rĩrĩa mũndũ aagithio kĩhooto
gĩake
mbere ya
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno-rĩ,
³⁶o na rĩrĩa mũndũ atuĩrwo ciira
hatarĩ kĩhooto-rĩ,
githĩ Mwathani ndonaga
maũndũ macio?
³⁷Nũũ ũngĩaria na atũme ũndũ ũcio
ũhinge,
Mwathani ataathanĩte gũtuĩke
ũguo?
³⁸Githĩ kanua-inĩ ka
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno
tiho hoimaga maũndũ mooru,
na hakoima maũndũ mega?
³⁹Mũndũ o wothē ũrĩ muoyo-rĩ,
atetaga nĩkĩ
rĩrĩa ekũherithio nĩ ũndũ wa
mehia make?
⁴⁰Nĩtũthuthuurie-i mĩthĩire iitũ na
tũmĩturie,
tũcokerere Jehova.

⁴¹ Nĩtwambararie ngoro ciitũ na moko maitũ na igũrũ
 kũrĩ Mũrungu ũrĩa ũrĩ igũrũ,
 tuuge atĩrĩ:
⁴² “Ithui-rĩ, nĩtwĩhĩtie na tũgakũremera,
 wee nawe ũkaaga gũtũrekerera.
⁴³ “Wee wĩhumbĩrĩte na marakara,
 ũgatũingatithia;
 ũũraganĩte ũtekũiguanĩra tha.
⁴⁴ Wee wĩhumbĩrĩte na itu
 nĩgeetha gũtikagĩe na ihooya
 rĩngĩgũkinyĩra.
⁴⁵ Wee ũtũmĩte tũtuĩke ta gĩko,
 na ta mahuti gatagati ka ndũrĩrĩ.
⁴⁶ “Thũ ciitũ ciothe itwathamĩirie
 tũnua itũũkĩrĩre.
⁴⁷ Nĩtũkorereirwo nĩ kĩmako kĩnene,
 na tũkenjerwo marima,
 tũgakorwo nĩ ũniinani, na
 mwanangĩko.”
⁴⁸ Maitho makwa maranyũrũrũkia
 tũrũũ twa maithori
 nĩ ũndũ andũ akwa
 nĩmanangĩtwo.
⁴⁹ Maitho makwa marĩnyũrũrũkagia
 maithori mategũtigithĩria,
 magaikara o makĩnyũrũrũkaga,
⁵⁰ nginya rĩria Jehova agaacũthĩrĩria
 arĩ igũrũ oone.
⁵¹ Maũndũ marĩa ndĩrona
 nĩmaranjiguithia kĩa
 ngoro,
 tondũ wa andũ-a-nja othe a
 itũũra rĩakwa inene.
⁵² Andũ arĩa maatuĩkĩte thũ ciakwa
 hatarĩ gĩtũmi
 nĩo maanguĩmaga ta nyoni.
⁵³ Maanjikirie irima makienda
 kũnjũraga,
 na makĩthũũra na mahiga;
⁵⁴ ndaahubanĩirio nĩ maaĩ maingĩ,
 magĩkũrũkĩra igũrũ rĩa mĩtwe
 wakwa,
 na nĩ ngĩciiria ndĩ hakuhĩ
 kũniinwo.

⁵⁵ Ngĩkaĩra rĩitwa rĩaku Wee Jehova,
 ndĩ kũu irima-inĩ rĩu iriku.
⁵⁶ Na we ũkĩgua ithaithana rĩakwa,
 ngĩkwĩra atĩrĩ,
 “Tiga kũhinga matũ maku
 ngĩgũkaĩra ũndeithie.”
⁵⁷ Nawe ũkĩnguhĩrĩria rĩria
 ndagũkaĩre,
 ũkĩnjũra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra.”
⁵⁸ Wee Mwathani-rĩ, nĩwe
 wanjiirĩrĩre;
 nawe ũgĩgĩkũũra muoyo
 wakwa.
⁵⁹ Wee Jehova, nĩwonete ũũru ũrĩa
 njĩkĩtwo.
 Tua ciira wakwa arĩ we!
⁶⁰ Wee nĩwonete kwĩrĩhĩria kwao
 guothe,
 o na mathugunda mao mothe
 ma kũnjũkĩrĩra.
⁶¹ Wee Jehova-rĩ, nĩũiguĩte irumi iria
 manumĩte nacio,
 o na mathugunda mao mothe
 ma kũnjũkĩrĩra:
⁶² maũndũ marĩa thũ ciakwa
 ciaragia na mĩheehũ
 ikĩng’ung’uanaga
 injũkĩrĩre mũthenya wothe.
⁶³ Ta kĩmarore! Magĩikara thĩ kana
 magĩũkĩra,
 maanyũrũragia na nyĩmbo ciao.
⁶⁴ Wee Jehova-rĩ, marĩhe kũringana
 na ũrĩa mekĩte,
 kũringana na wĩra wa moko
 mao.
⁶⁵ Ũmia ngoro ciao, nakĩo kĩrumi
 gĩaku kĩroikara nao!
⁶⁶ Maingatithie ũrĩ na marakara,
 na ũmaniine mathire gũkũ
 mũhuro wa igũrũ rĩa
 Jehova.
4 ¹ Hĩ! Kaĩ thahabu ĩyo nĩthirĩte
 ũkengu wayo-ĩ,
 thahabu ĩria therie kaĩ ĩrĩ
 gũthita-ĩ!
 Tũhiga twa goro tũria twamũre
 nĩtũhurunjĩtwo magomano-inĩ
 ma njĩra ciothe.

² Ariũ a Zayuni arĩa me bata,
arĩa rĩmwe mangĩaringithanirio
na thogora wa thahabu,
kaĩ rĩu moonagwo ta nyũngũ cia
rĩũmba-ĩ,
o ta wĩra wa moko ma mũũmbi!

³ O na mbwe nĩciongithagia ciana
ciacio,
no andũ akwa matuĩkĩte andũ
matarĩ tha,
o ta nyaga cia werũ-inĩ.

⁴ Rũrĩmĩ rwa gakenge
rũnyiitanĩte na karakara nĩ
ũndũ wa kũnyoota;
twana tũhooyaga irio,
no gũtirĩ mũndũ ũtũheaga.

⁵ Andũ arĩa rĩmwe maarĩaga irio
njega,
rĩu maikaraga njĩra-inĩ
mekonotete,
arĩa maarerirwo makĩhumbagwo
nguo cia rangi wa ndathi-rĩ,
rĩu makomaga ciara-inĩ cia
mũhu.

⁶ Therithia rĩa andũ akwa
nĩ inene gũkĩra rĩa itũũra rĩa
Sodomu,
rĩrĩa rĩang'aũranirio o rĩmwe,
gũtarĩ guoko kwarĩteithirie.

⁷ Anene akuo maatherete gũkĩra
tharunji,
na makeerũha gũkĩra iria,
maarĩ atune mũĩrĩ gũkĩra ruru irĩa
ndune,
magakĩhaana ta kahiga ka goro
karĩa getagwo yakuti.

⁸ No rĩu mairĩte o na gũkĩra mbiro;
matikũũrĩkanaga marĩ njĩra-inĩ.
Ikonde cia mũĩrĩ yao ciũmanĩĩire
na mahĩndĩ;
ciumĩte o ta rũthanju.

⁹ Kaba arĩa mooragagwo na rũhiũ
rwa njora,
kũrĩ arĩa makuuaga nĩ ng'aragu;
matoragio nĩkũhũuta,
makamoca nĩ ũndũ wa kwaga
irio cia kuuma mũgũnda.

¹⁰ Moko ma andũ-a-nja arĩa marĩ tha
nĩmarugire ciana ciao ene,
igĩtuĩka irio ciao
hĩndĩ iyo andũ akwa
manangirwo.

¹¹ Jehova nĩarekereirie mang'ũrĩ
make biũ;
aitũrũrĩte marakara make
mahiũ.
Nĩakĩtie mwaki kũu Zayuni
ũrĩa ũcinĩte mĩthingi yakuo.

¹² Athamaki a thĩ matingĩetĩkirie,
o na kana kĩrĩndĩ o na kĩmwe
gĩa gũkũ thĩ,
atĩ thũ na amuku nĩmangĩahotire
gũtoonya ihingo cia Jerusalemu.

¹³ No ũndũ ũcio wekĩkire nĩ ũndũ
wa mehia ma anabii akuo,
na mawaganu ma athĩnjĩri-Ngai
akuo
arĩa manaita thakame
ya andũ arĩa athingu kũu thĩinĩ.

¹⁴ Rĩu maturuuraga njĩra-inĩ
ta andũ atumumu.
Mathaahĩtio nĩ thakame ũũ atĩ
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũngĩgeria kũhutia nguo
ciao.

¹⁵ Andũ mamakayagĩrĩria, makoiga
atĩrĩ,
"Thĩĩi nakũu! Mũrĩ na thaahu!
Thĩĩi! Thĩĩi! Mũtigatũhutie!"^a
Nĩngĩ moora na maatuĩka orũũri,
makeerwo atĩrĩ kũu ndũrĩrĩ-inĩ,
"Matingĩikara gũkũ rĩngĩ."

¹⁶ Jehova we mwene nĩwe
ũmahurunjĩte;
nĩatigĩte kũmarũmbũiya.
Athĩnjĩri-Ngai matiheagwo gĩtũo,
o na makarega gũtuga athuuri.

^a 15 Andũ arĩa maakoragwo na mangũ
maanagĩrĩra nĩguo andũ matikamahutie
tondũ maakoragwo na thaahu (Alaw
13:45).

¹⁷ Makīria ma ũguo-rĩ, maitho maitũ
 nĩmathirire hinya,
 o tũcũthĩrĩrie ũteithio ũrĩa
 tũtoonire;
 kuuma mĩthiringo iitũ ĩrĩa
 mĩraihi-rĩ,
 twetereire rūrĩrĩ rūtangĩahotire
 gũtũhonokia.

¹⁸ Andũ maatũcemaga ikinya gwa
 ikinya,
 nĩ ũndũ ũcio tũtingĩathĩrĩrie
 njĩra-inĩ ciitũ.
 Ithirĩro riitũ rĩgĩkuhĩrĩria, namo
 matukũ maitũ maarĩ
 matare,
 nĩgũkorwo ithirĩro riitũ
 nĩrĩakinyĩte.

¹⁹ Andũ arĩa matũingatithĩtie-rĩ,
 maarĩ na ihenya gũkĩra nderi irĩ
 rĩera-inĩ;
 maatũhanyũkagĩria irĩma-inĩ,
 na magatuoheria werũ-inĩ.

²⁰ Mũndũ ũrĩa mũitĩrĩrie maguta nĩ
 Jehova,
 o we ũrĩa warĩ ta mĩhũmũ
 iitũ-rĩ,
 nĩagwatirio nĩ mũtego yao.
 Tweciiragia atĩ tũrĩ kũiruru-inĩ
 gĩake-rĩ,
 no tũtũũre gatagatĩ ka ndũrĩrĩ.

²¹ Kena na ũcanjamũke, wee Mwarĩ
 wa Edomu,
 o wee ũtũũraga bũrũri wa Uzu.
 No rĩrĩ, o nawe gĩkombe gĩkĩ
 nĩgĩgagũkora;
 ũgaakĩnyũira ũrĩño, na ũrutwo
 ngu, ũtigwo njaga.

²² Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, iherithia
 rĩaku nĩrĩgathira;
 ndakoongerera ihinda rĩaku rĩa
 gũikara ũrĩ mũtahe.
 No wee, Mwarĩ wa Edomu-rĩ,
 nĩagakũherithĩria mehia
 maku
 na aguũrie waganu waku.

⁵ ¹ Wee Jehova-rĩ, ririkana maũndũ
 marĩa matũkorete;
 ta rora wone gũconoka gwitũ.
² Igai riitũ nĩrĩneanĩtwo kũrĩ ageni,
 nayo mĩcĩĩ iitũ ĩgakĩneanwo
 kũrĩ andũ a kũngĩ.
³ Nĩtũtuĩkĩte ciana cia ngoriai na
 ciana itarĩ na maithe,
 nao manyina maitũ magatuĩka
 ta atumia a ndigwa.
⁴ Maaĩ marĩa tũnyuuaga no
 tũgũrĩre;
 o na ngũ nĩkũgũra tũragũra.
⁵ Arĩa matũingatithagia marĩ o
 magũrũ-inĩ maitũ;
 nĩtũnogete, na tũkaaga
 ũhurũko.
⁶ Twĩneanĩte kũrĩ andũ a Misiri na
 a Ashuri
 nĩgeetha tuone irio cia
 gũtũigana.
⁷ Maithe maitũ nĩmehirie na rĩu
 matirĩ ho,
 na ithuĩ nĩ ithuĩ tũraherithio
 handũ hao.
⁸ Ngombo nĩcio itwathaga,
 na gũtirĩ mũndũ wa
 gũtũteithũra kuuma moko-
 inĩ ma cio.
⁹ Tuonaga irio na ũndũ wa
 gũtwarĩrĩria mũoyo iitũ
 ũgwati-inĩ,
 nĩ ũndũ wa rūhiũ rwa njora
 rūrĩa rūrĩ werũ-inĩ.
¹⁰ Gĩkonde giitũ kĩhiũhĩte o ta riiko
 rĩa kũruga mĩgate,
 tũkainaina nĩ ũndũ wa kũhũũta.
¹¹ Andũ-a-nja nĩmanyiitĩtwo na
 hinya gũkũ Zayuni,
 nao airĩtu gathirange
 makanyitwo na hinya
 matũũra-inĩ ma Juda.
¹² Anene akuo nĩ macuurĩtio na
 moko mao;
 athuuri nao matiheagwo gĩtĩño.
¹³ Aanake marutithagio wĩra wa
 hinya ithĩi-inĩ;
 tũmwana natuo tũtũgũũgaga
 nĩgũkuuithio mĩrigo ya ngũ.

- ¹⁴ Athuuri nīmatigīte gūikara
kīhingo-inī gĩa itūūra inene;
aanake nao nīmatigīte kūina
nyĩmbo ciao.
- ¹⁵ Ngoro ciitū nīithirīte gīkeno;
ndūrūhī ciitū igarūrūkīte
igatuika macakaya.
- ¹⁶ Thūmbī ya ūnene^a nīgwīte,
igatuuma mūtwe,
kaĩ tūrī na haaro-ĩ, nīgūkorwo
nītūwīhītie!
- ¹⁷ Tondū ūcio ngoro ciitū
nīiringīkīte;
na tondū wa maūndū macio
maitho maitū makaira,
- ¹⁸ tondū wa Kīrīma gĩa Zayuni, kīrīa
gīkirīte ihooru,
nacio mbwe rīu nīkuo iceeraga.
- ¹⁹ Wee Jehova-rī, wathanaga nginya
tene;
gītī gīaku kĩa ūnene gītūūruga
kuuma njiarwa nginya
njiarwa.
- ²⁰ Ūriganagīrwo nī ithuĩ hīndī ciothe
nīkī?
Ūtūtiganīirie hīndī ndaaya ūguo
nīkī?
- ²¹ Wee Jehova-rī, tūcookererie
harīwe, nīguo tūhote
gūgūcookerera;
erūhia matukū maitū macooke
o ta ūrīa matariĩ tene,
- ²² tiga ūkorirwo nīūtūregeete biū,
ūgagītūrakarīra o mūno
makīria.

^a16 Thūmbī yonanagia riiri na gītūo (Isa 28:1, 3).

EZEKIELI

Ciümbe Iria irĩ Muoyo na Riiri wa Jehova

¹ Mwaka-inĩ wa mĩrongo itatũ,^a mũthenya wa gatano wa mweri wa kana, hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari tũrĩ hamwe na andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo kuo, igũrũ nĩrĩahingũkire, na nĩ ngĩona cioneki cia Ngai.

² Mũthenya wa gatano wa mweri ũcio, naguo nĩguo mwaka wa itano kuuma Mũthamaki Jehoiakini athaamio, ³ kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩrĩre Ezekieli ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, mũrũ wa Buzi, kũu hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũĩ rwa Kebari, o kũu bũrũri wa Babuloni. Nakuo guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩake.

⁴ Ngĩcũthĩrĩria ngĩona rũhuho rwa kĩhuhũkanio rũgĩũka ruumĩte na mwena wa gathigathini, naruo rwarĩ itu inene rĩrĩ na rũheni rũkũhenũka narĩo rĩarigiiciĩrio nĩ ũtheri mũcangararu. Gatagatĩ ka mwaki ũcio haahaanaga ta kĩgera kĩaakana, ⁵ na thĩinĩ wa mwaki ũcio nĩ haarĩ kĩndũ kĩaahaanaga ciũmbe inya^b irĩ muoyo, nacio cionekaga irĩ na mũhianĩre wa mũndũ, ⁶ na o kĩmwe gĩacio kĩarĩ na mothiũ mana na mathagu mana. ⁷ Magũrũ ma cio maarĩ marũngarũ; namo makinya ma cio maatarĩ ta ma gacaũ, na maakengaga ta gĩcango gĩkumuthe. ⁸ Rungu rwa mathagu ma cio, mĩena ĩna yacio, ciarĩ na moko ma mũndũ. Ciothe inya ciarĩ na mothiũ na mathagu, ⁹ namo mathagu ma cio, nĩmahutanĩtie. O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩerekeire o mbere; itiehũgũraga igĩthiĩ.

¹⁰ Mothiũ ma cio maatarĩ ta ũũ: O kĩmwe gĩa cio kĩarĩ na ũthiũ wa

mũndũ, na mwena wa ũrĩo o kĩmwe kĩarĩ na ũthiũ wa mũrũũthi, naguo mwena wa ũmotho kĩarĩ na ũthiũ wa ndegwa; o na ningĩ, o kĩmwe gĩa cio kĩarĩ na ũthiũ wa nderi. ¹¹ Ũguo nĩguo mothiũ ma cio maatarĩ. Mathagu ma cio maatambũrũkĩtio na igũrũ; o kĩmwe kĩarĩ na mathagu meerĩ, o ithagu rĩhutanĩtie na ithagu rĩa kĩũmbe kĩrĩa kĩngĩ mĩena yeerĩ, namo mathagu meerĩ makahumbĩra mwĩrĩ wakĩo. ¹² O kĩmwe gĩa cio gĩathiiaga kĩrũngĩrĩrie o mbere. O kũrĩa guothe Roho aaciererekagĩria, no kuo ciathiiaga itekwĩhũgũra. ¹³ Ciũmbe icio irĩ muoyo cionagwo ihaana ta makara megwakana mwaki kana ta imũrĩ. Mwaki ũcio wathiiaga thuutha na mbere gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio; warĩ mũcangararu, na rũheni rwahenũkaga kuuma harĩ guo. ¹⁴ Ciũmbe icio ciaguthũkaga na thuutha na ikaguthũka na mbere ta ũrĩa rũheni rũhenũkaga.

¹⁵ Rĩria ndacũthĩrĩrie ciũmbe icio irĩ muoyo, nĩndonire harĩ na kũgũrũ kwa ngaarĩ gũkinyĩte thĩ kũrĩ mwena-inĩ wa o kĩũmbe kũu kĩrĩ na mothiũ mana.

¹⁶ Naguo mũhianĩre na mũthondekere wa magũrũ macio ma ngaari warĩ ta ũũ: Maahenagia ta thumarati, na mothe mana nĩmahaanaine. O kũmwe kuonekaga gũthondeketwo ta kũgũrũ kwa ngaari, gũtoonyetio gatagatĩ ga kũgũrũ kũrĩa kũngĩ. ¹⁷ Namu magĩthiĩ maathiiaga na mwena o wotha wa ĩyo ĩna kũrĩa ciũmbe icio cierekeirie ũthiũ; magũrũ macio ma ngaari matiagarũrũkaga rĩrĩa ciũmbe icio igũthiĩ. ¹⁸ Mĩbara ya mo yarĩ mĩraihi na igũrũ na yarĩ ya kũmakania, nayo mĩbara ĩyo yotha ĩna yaiyũrĩte maitho mĩena yotha.

¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciathii, magũrũ macio maarĩ mwena-inĩ wacio magathiĩ; na rĩrĩa ciũmbe icio irĩ muoyo ciambata na igũrũ ciũmbe thĩ, magũrũ macio o namo makaambata. ²⁰ O kũrĩa guothe Roho aaciererekagĩria,

^a1 No gũkorwo ĩno yarĩ mĩaka ya Ezekieli; Mũlawii aingĩraga ũtungata-inĩ wa ũthĩnjĩri-Ngai aakinya mĩaka mĩrongo itatũ (Ndar 4:3).

^b5 Mũigana wa “inya” ũrũgamĩrĩre ũkinyanĩru ta “ciũmbe iria inya irĩ muoyo” (Kĩam 13:14) kana “mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho” (Isa 11:12).

nokuo ciathiiaga, namo magūrū macio magookīra magatwarana nacio, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīnī wa magūrū macio. ²¹Hīndī īrīa ciūmbe icio ciathiī, o namo magūrū ma cio magathiī; rīrīa ciūmbe icio ciarūgama, o namo makarūgama; na rīrīa ciūmbe icio ciambata na igūrū ciūmīte thī, magūrū macio makambatania nacio, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīnī wa magūrū macio.

²²Igūrū rīa mītwe ya ciūmbe icio irī muoyo nī haarī kīndū kīaraganu kīahaanaga ta warī wakengaga ta mbarabu, na warī wa kūmakania.

²³Rungu rwa warī ūcio, mathagu ma cio maatambūrūkītio o rīmwe rīerekeire harī rīrīa rīngī, na o kīūmbe kīarī na mathagu meerī marīa maakīhumbīrīte mwīrī. ²⁴Hīndī īrīa ciūmbe icio ciathiiaga, ngīigua mūgambo wa mathagu ma cio, taarī mūrurumo wa maā magītherera, na taarī mūgambo wa Mwene-Hinya-Wothe, taarī mbugīrīrio ya thigari cia ita. Na rīrīa ciūmbe icio ciarūgamire, igīthuna mathagu ma cio.

²⁵Ningī ngīigua mūgambo uumīte na igūrū rīa warī ūcio warī igūrū rīa mītwe yacio hīndī īyo ciarūgamīte ithunīte mathagu. ²⁶Igūrū rīa warī ūcio warī igūrū rīa mītwe yacio nī haarī kīndū kīahaanaga ta gītī kīa ūnene gīakītvo na kahiga ka yakuti īrīa ya bururu, na hau igūrū rīa gītī kīu kīa ūnene nī haarī na kīndū kīonekaga kīrī na mūhianīre ta wa mūdū. ²⁷Ndaarora ngīona kuuma harīa honekaga taarī ho njohero yake gūcooka na igūrū, oonekaga ahaana ta kīgera kīraakana, kana ta kīgera kīiyūrītvo nī mwaki, ningī kuuma hau njohero gūcooka na thī oonekaga ahaana ta mwaki; naguo ūtheri mūcangararu ūkamūrīgiicīria. ²⁸Ūtheri ūcio wamūrīgiicīrie watariī ta mūkūnga-mbura ūrī itu-inī rīa mbura mūthenya ūrīa kūroira, ūguo noguo ūtheri ūrīa mūnene wamūrīgiicīrie watariī.

Ūtheri ūcio wonekaga ūhaanaine na riiri wa Jehova. Na rīrīa ndawonire-rī,

ngīgūithia, ngīturumithia ūthiū thī, ngīigua mūgambo wa mūdū ūkwaria.

Ūrīa Ezekieli Eetirwo

2 Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, wīrūgamie na magūrū maku, ngwarīrie.” ²O hīndī īyo aanjaragīria, Roho agītoonya thīnī wakwa, akīnjoya akīndūgamia, na nī ngīigua akīnjarīria.

³Nake akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, nīngūgūtūma kūrī andū a Isiraēli, ūthiī kūrī rūrīrī rūu rūremu, o rūu rūnemeire; ruo rwene o na maithe maaruo rūtūūrīte rūregete kūnjathīkīra nginya ūmūthī. ⁴Andū acio ndīragūtūma kūrī o-rī, nīmanyūmīrie ngoro na makaang’athīria. Meere atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova aroiga.’ ⁵Na rīrī, andū acio mangīthikīrīria kana marege gūthikīrīria, nīgūkorwo nī andū a nyūmba ya ūremi, nīmakamenya atī nīhakoretwo na mūnabii gatagatī-inī kao. ⁶Nawe mūrū wa mūdū-rī, ndūkametigīre kana wītīgīre ciugo ciao. Ndūgetigīre, o na akorwo cong’e na mīigua nīcīgūthiūrūrūkīirie, na ūikaraga gatagatī ga tūng’aurū. Ndūgetigīre ūrīa mekuuga kana ūmakio nīo, o na akorwo nī andū a nyūmba ya ūremi. ⁷No nginya ūmaarīrie na ciugo ciakwa, kana nīmegūthikīrīria kana matīgūthikīrīria, nī ūndū nī aremi. ⁸No wee mūrū wa mūdū-rī, thikīrīria ūrīa ngūkwīra. Ndūkareme ta nyūmba īyo ya ūremi; athamia kanua gaku na ūrīe kīrīa ngūkūhe.”

⁹Ngīcooka ngīcūthīrīria, ngīona ndaambūrūkīrio guoko. Guoko kūu kwanyitīte ibuku rīa gīkūnjo, ¹⁰nake akīrīkūnjūrīra hau mbere yakwa. Narīo rīandīkītvo ciugo cia macakaya mīena yeerī, na cia kīrīro, o na cia kīeha.

3 Nake mūdū ūcio akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, rīa kīrīa kīrī mbere yaku, rīa ibuku rīrī rīa gīkūnjo; ūcooke ūthiī ūkaarīrie andū a nyūmba ya Isiraēli.” ²Nī ūndū ūcio ngīathamia kanua, nake akīihe ibuku rīu rīa gīkūnjo ndīrīrie.

³ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rĩa ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo ndĩrakũhe ũyũrie nda yaku.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩrĩa, na rĩrĩ kanua-inĩ gakwa rĩarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ.⁴

⁴ Ningĩ agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ: “Mũrũ wa mũndũ, thiĩ o rĩu kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli ũmaarĩrie ciugo ciakwa. ⁵ Ndũratũmwo kũrĩ andũ a mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, no nĩ kũrĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli; ⁶ ti kũrĩ ndũrĩrĩ nyingĩ iria ciaragia mwarĩrie ũtooĩ kana rũthiomi rũritũ, kana rũrĩ na ciugo iria ũtangĩmenya. Ti-itherũ, korwo nĩndagũtũmĩte kũrĩ o, nĩmangĩagũthikĩrĩrie. ⁷ No rĩrĩ, andũ a nyũmba ya Isiraeli matingĩenda gũkũigua, nĩ ũndũ matiendaga kũnjigua, nĩgũkorwo nyũmba yothē ya Isiraeli nĩyũmĩtie ngoro na ikang’athia. ⁸ No rĩrĩ, nĩ ngũtũma wage kuororoa na ũũmie ngoro o ta o. ⁹ Ningũtũma gĩthiithi gĩaku kũme ta ihiga rĩrĩa rĩũmũ mũno, rĩrĩa rĩũmũ gũkĩra ihiga rĩa nyaigĩ. Ndũkametigĩre kana ũmakio nĩo, o na akorwo nĩ a nyũmba ya ũremi.”

¹⁰ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, thikĩrĩria wega na wĩkĩre ciugo iria ciothe ngũkwarĩria ngoro-inĩ. ¹¹ Thiĩ o rĩu kũrĩ andũ anyu arĩa matahĩtwo warie nao. Meere atĩrĩ, ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga,’ kana nĩmegũthikĩrĩria kana matigũthikĩrĩria.”

¹² Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ, na ngũigua mũgambo mũnene thuutha wakwa ũkĩruruma. (Riiri wa Jehova ũrogoocwo arĩ o kũu gũikaro-inĩ gĩake!)

¹³ Naguo warĩ mũgambo wa mathagu ma ciũmbe icio irĩ muoyo makĩhutania mo mene, na wa magũrũ ma ngaari marĩa maarĩ mĩena yacio, naguo warĩ mũgambo mũnene warurumaga. ¹⁴ Roho agĩcooka akĩnjoya na igũrũ akĩnjeheria, na nĩ ngĩthiĩ ndĩ na marũrũ na marakara ngoro-inĩ, nakuo guoko kwa Jehova kũrĩa kwa hinya kwarĩ igũrũ rĩakwa.

¹⁵ Ngĩkinya kũrĩ arĩa maatahĩtwo, arĩa maatũũraga kũu Teli-Abibu, gũkuhĩ na Rũũ rwa Kebari, na ngĩkarania nao kwa ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, makĩte mũno.

Isiraeli Gũkaania

¹⁶ Thuutha wa mĩthenya iyo mũgwanja-rĩ, kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩa, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, nĩngũtuĩte mũrangĩrĩ^b wa andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩ ũndũ ũcio igua kiugo kĩrĩa ngwaria, na ũmeere ũrĩa ndĩramakaania. ¹⁸ Rĩrĩa ngwĩra mũndũ mwaganu atĩrĩ, ‘Ti-itherũ, nĩũgaakua,’ nawe wage kũmũkaania, kana kũmwarĩria atigane na mĩthiire yake ya waganu nĩguo ahonokie muoyo wake-rĩ, mũndũ ũcio mwaganu nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ¹⁹ No wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mwaganu, nake arege kũgarũrũka atigane na waganu wake kana mĩthiire yake mĩũru-rĩ, we nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make; no wee-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.

²⁰ “Ningĩ-rĩ, mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake eke maũndũ mooru, na nĩ ndĩmwĩkĩrĩre mũhĩnga mbere yake-rĩ, nĩagaakua. Kũngĩkorwo ndwamũkaanirie-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wa mehia make. Maũndũ marĩa aneeka ma ũthingu matikaaririkanwo, nawe nĩwe ngooria thakame yake. ²¹ No rĩrĩ, wee ũngĩkaania mũndũ ũcio mũthingu atige kwĩhia, nake aage kwĩhia-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo nĩ ũndũ nĩathikĩrĩrie ũguo wamũkaanirie, nawe-rĩ, nĩũgaakorwo ũhonoketie muoyo waku.”

²² Guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa ndĩ o kũu, nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra ũthiĩ werũ-inĩ ũrĩa mwaraganu, na kũu nĩkuo ngũkwarĩria.” ²³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩũkĩra ngĩthiĩ werũ-inĩ ũcio

^b ¹⁷ Mũrangĩrĩ wa itũũra aaikaraga handũ igũrũ wa rũthingo nĩguo angĩonire ũgwati kana andũ matũmĩtwo eere andũ a itũũra (1Sam 14:16; 2Sam 18:24-27).

^a ³ Ciugo cia Ngai irĩ mũcamo mwega (Thab 19:10; 119:103), o na hĩndĩ irĩa ũhoru wacio ũkũiguika ũrĩ mũrũrũ (Kũg 10:9-10).

mwaraganu, naguo riiri wa Jehova warūngi kuo, ūhaana ta riiri ūrĩa ndoonete hūgūrūrū-inĩ cia Rūũ rwa Kebari, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ūthiũ thĩ.

²⁴ Hĩndĩ iyo Roho agĩtoonya thĩinĩ wakwa, akĩnjoya akĩndũgamia na magūrũ makwa. Akĩnjarĩria, akĩnjĩra atĩrĩ, “Thiũ ūkehingĩre gwaku nyũmba.

²⁵ No rĩrĩ, wee mūrũ-wa-mũndũ, nĩmagakuoha na mĩhĩndo; ūgaikara ūrĩ muohe nĩguo ndũkoime ūthiũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. ²⁶ Nĩ nĩngatũma rūrĩmĩ rwaku rūnyiitane na karakara nĩguo ūkire wage kũmanegenia, o na akorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ūremi. ²⁷ No rĩrĩa ngaakwarĩria-rĩ, nĩngakũhingũra kanua, nawe nĩūkameera ūũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ.’ Ūrĩa wothē ūngĩthikĩrĩria nĩathikĩrĩrie, nake ūrĩa wothē ūkũrega nĩarege; nĩgũkorwo o nĩ andũ a nyũmba ya ūremi.

Ngerekano ya Kūrigiicĩrio kwa Jerusalemu

4 “Wee, mūrũ wa mũndũ, rĩu oya iturubarĩ ūrĩge mbere yaku, ūcooke ūkurure itũũra inene rĩa Jerusalemu igūrũ rĩarĩo; ² Ūcooke ūrĩrigiicĩrie: Rĩakĩrĩre indo cia mbaara cia gũeithia gũtharĩkĩra itũũra, na wake kĩhumbu gĩkinyĩte itũũra, na ūrĩakĩrĩre kambĩ na nja, na ūigithie mĩgogo mĩtungu ya kũrĩmomora rĩrĩrigiicĩrie. ³ Cooka woe rūgĩo rwa kĩgera, ūrũige rūtuĩke taarĩ rūgĩri rwa kĩgera gatagatĩ gaku na itũũra rĩu inene, na ūhũgũre ūthiũ waku na kũu rĩrĩ. Narĩo rĩrĩgiicĩrio, na nĩwe ūkaarĩrigiicĩria. Ūndũ ūcio nĩũgaatuĩka kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁴ “Nĩngĩ ūkome na mwena waku wa ūmotho, ūcooke wĩgĩrĩre mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩwe ūgaakuua mehia mao matukũ marĩa mothe ūgaakoma na mwena ūcio. ⁵ Nĩngũtuĩrĩire ūkome matukũ maiganaine na mĩaka ya mehia mao. Nĩ ūndũ ūcio matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda nĩmo ūgaakuua mehia ma andũ a nyũmba ya Isiraeli.

⁶ “Warĩkia gwĩka ūguo, ūkome rĩngĩ, ihinda rĩrĩ na mwena waku wa ūrĩo, ūkuue mehia ma nyũmba ya Juda. Nĩngũtuĩrĩire matukũ mĩrongo ĩna, o mũthenya ūkarũgamĩrĩra mwaka ūmwe. ⁷ Hũgũra ūthiũ waku ūwerekerie itũũra rĩa Jerusalemu rĩu rĩrĩgiicĩrio, ūrĩtambũrũkĩrie guoko kũhumbũrĩtio, ūrĩrathĩre ūhoru wa gũũkĩrĩro. ⁸ Nĩngakuoha na mĩhĩndo nĩguo ndũkanahote kwĩgarũra na mwena ūmwe kana ūrĩa ūngĩ nginya rĩrĩa matukũ maku ma kũrigiicĩrio magaathira.

⁹ “Oya ngano na cairi, na mboco na ndengũ, na mwere na ngano njirũ; cĩikĩre thĩinĩ wa ndigithũ ūcihũthagĩre gwĩthondekera mũgate. Mũgate ūcio nĩguo ūrĩrĩaga ihinda rĩa matukũ magana matatũ na mĩrongo kenda macio ūgũkorwo ūkomete na mwena. ¹⁰ Thima cekerĩ mĩrongo ĩrĩ^a cia irio iria ūrĩrĩaga o mũthenya na ūcirĩage mahinda marĩa mabange. ¹¹ Nĩngĩ ūthime maaĩ gĩcunĩ gĩa ithathatũ kĩa hini^b ĩmwe, na ūmanyuuage mahinda o marĩa mabange. ¹² Rĩaga irio icio o ta ūrĩa ūngĩria mũgate wa cairi; ūũruge andũ makĩonaga, ūhũthĩrite mwaki wakĩtio na mai ma mũndũ.” ¹³ Jehova akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩguo andũ a Isiraeli makaarĩaga irio irĩ na thaahu marĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, kũria ngaamatwarithia.”

¹⁴ Na nĩ ngiuga atĩrĩ, “Ūguo ti guo, Mwathani Jehova! Nĩ ndirĩ ndethaahia. Kuuma ūnini wakwa nginya rĩu, ndirĩ ndarĩa nyama ya nyamũ ĩkuĩte kana ĩtambuũrĩtwo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Gũtirĩ nyama ĩrĩ mũgiro ĩrĩ yatoonya kanua gakwa.”

¹⁵ Nake akiuga atĩrĩ, “Ūguo nĩ wega; nĩngũreke ūruge mũgate waku na mai ma ng’ombe,^c handũ ha mwaki wa mai ma mũndũ.”

¹⁶ Nake agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ,

^a 10 nĩ ta giramu 200

^b 11 nĩ ta nuthu lita 0.5

^c 15 Mai ma ng’ombe nĩmahũthagĩrwo ta ngũ cia kũruga mabũrũri-inĩ ma irathĩro, na no mahũthagĩrwo ūmũthĩ.

“Mūrū wa mūdū, nīngagirīrīria irio itigatoonye Jerusalemu. Andū acio makaarīīaga irio cia gīthimo magītangīkaga, na manyuuage maaī ma gīthimo matarī na kīrīgīrīro, ¹⁷ nī ūndū nīgūgakorwo na ūnyihu wa irio na wa maaī. Nīmakamakaga moona o mūdū ūrīa atarī na nīmakahīnja nī ūndū wa mehia mao.

5 “Na rīrī, mūrū wa mūdū, oya rūhiū rwa njora rūūgī, ūrūhūthīre ta rwenji rwa mwenjani, wīyenje naruo mūtwe na nderu. Ningī ūcooke woe ratiri ya gūthima, ūgayanie njuīrī iyo. ² Rīrīa matukū marīa mūrīgiicīrio magaathira-rī, ūgaacinīra gīcunjī gīa ithatū kīa njuīrī iyo na mwaki kūu thīnī wa itūūra inene. Oya gīcunjī gīa ithatū kīayo ūthiūrūrūke itūūra rīu inene ūkīmīgūthagūthaga na rūhiū rwa njora. Nakīo gīcunjī gīa ithatū kīayo ūkīhurunje gītwarwo nī rūhuho. Nīgūkorwo nīngamaingatithia na rūhiū rwa njora ndīrūcomorete. ³ No rīrī, oya gakundi ka njuīrī ūthinikīre ruuno-inī rwa nguo yaku. ⁴ Cooka woe gakundi kayo ūgaikie mwaki-inī ūgacine. Mwaki nīūgattheerema kuuma hau ūiyūre nyūmba yothe ya Isiraēli.

⁵ “Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Rīrī nīrīo itūūra inene rīa Jerusalemu, rīrīa haandīte gatagatī ka ndūrīrī rīthiūrūrūkīrio nī mabūrūri. ⁶ No rīrī, nī ūndū wa waganu warīo, nīrīremeire mawatho makwa o na watho wakwa wa kūrūmīrīrwo gūkīra ndūrīrī na mabūrūri macio marīthiūrūrūkīrie. Nīrīregete mawatho makwa na rītīrūmīrīire watho wakwa wa kūrūmīrīrwo.

⁷ “Nī ūndū ūcio ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Wee ūkoretwo ūrī mūremi gūkīra ndūrīrī ici igūthiūrūrūkīrie, ūkaaga kūrūmīrīra watho wakwa wa kūrūmīrīrwo kana kūhingia mawatho makwa. Wee o na ndwīkīte maūdū maringaine na irīra cia ndūrīrī icio igūthiūrūrūkīrie.

⁸ “Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Nī mwene nīngūgūkīrīra, wee Jerusalemu,

ngūherithie ūkīonagwo nī ndūrīrī icio. ⁹ Tondū wa mīhianano iyo yaku yothe irī magigi, nī nīngūgwīka ūrīa itarī ndeeka mbere iyo na itageeka rīngī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio, gatagatī-inī gaku maithe nīmakaarīa ciana ciao, o nacio ciana irīe maithe ma cio.^a Nīngakūherithia, na hurunje matigari maku mothe matwarwo nī rūhuho. ¹¹ Nī ūndū ūcio, ti-itherū ta ūrīa nī ndūrīrī muoyo, Mwathani Jehova ekuuga atīrī, tondū nīūthaahītie gīkaro gīakwa kīamūre na ūndū wa mīhianano yaku yothe mībuthu na cīko thūūrīku-rī, nīngakwehereria wendo wakwa, na ndigacooka gūkūrora na tha, kana ngūcaaīre. ¹² Gīcunjī gīa ithatū kīa andū aku makooragwo nī mūthi, kana manīinwo nī ng’aragu o kūu thīnī waku; gīcunjī gīa ithatū gīkooragwo na rūhiū rwa njora nja ya thingo ciaku; nakīo gīcunjī gīa ithatū ngaakīhurunja gītwarwo nī rūhuho, na gīteng’erio na rūhiū rwa njora rūcomoretwo.

¹³ “Hīndī iyo marakara makwa nīmagathira, na mang’ūrī makwa harīo manyiie, na nī nīngarīhīrio. Ndaarīkia kūmaitūrūrīra mang’ūrī makwa, nīmakamenya atī nī Jehova, nī nī ndoiga ūguo ndīrutanīrie.

¹⁴ “Nīngagūtua mwanangīko, na ngūtue kīndū gīa kūnyararwo gatagatī-inī ka ndūrīrī iria igūthiūrūrūkīrie, o na maitho-inī ma ahītūki. ¹⁵ Wee ūgaatuīka wa kūmenwo, na wa kūnyararwo, na kīndū gīa gūkaanania nakīo, na kīndū kīrī magigi harī ndūrīrī icio igūthiūrūrūkīrie, hīndī irīa ngaakūherithia ndī na marakara na mang’ūrī, na ngūkaanie na mathūgūta manene. Nī Jehova nī nī ndoiga ūguo. ¹⁶ Rīrīa ngaakūratha na mīguī yakwa ya ūragani na ya ng’aragu, ngaakūratha ngūniine. Nīngakūrehere ng’aragu makīria, na hīnge njīra irīa irio ciaku ciūkagīra. ¹⁷ Nīngakūrehere ng’aragu na

^a10 Ūhoro wa andū kūrīa andū arīa angī warī mūtūūrīre mūūru mūno na wonekaga rīrīa andū maarīgiicīrio (Gūcook 28:53; Zek 11:9).

nyamũ cia gĩthaka igũtharĩkĩre, nacio nĩigakũniĩrĩa ciana. Mũthiro na ũiti wa thakame nĩigakũhaata, na nĩngarehithia rūhiũ rwa njora rūgũũkĩrĩre. Nĩi Jehova nĩ nĩi ndoiga ũguo.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Irĩma cia Isiraeli

6 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ, ng’ethera irĩma cia Isiraeli; cirathĩre ũhoru wa gũciũkĩrĩra, ³ ũciĩre atĩrĩ: ‘Inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na cianda: Nĩi ngirie kũmũũkĩrĩra na rūhiũ rwa njora, na nyanange kũndũ kwanyu kũrĩa gũtũũgĩru.^a ⁴ Igongona cianyu nĩikamomorwo, na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba ihehenjwo; na nĩngooragĩra andũ anyu hau mbere ya mĩhianano iyo yanyu. ⁵ Nĩngaragania ciimba cia andũ a Isiraeli hau mbere ya mĩhianano iyo yao, na nĩngahurunja mahĩndĩ manyu gũthiũrũrũkĩria igongona cianyu. ⁶ Kũndũ kũrĩa guothe mũtũũraga, matũũra macio nĩmakanangwo, na kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kũmomorwo, nĩguo igongona cianyu ithũkio na cianangwo, nayo mĩhianano yanyu ihehenjwo na yũnũhwo, o na igongona cianyu cia gũcinĩrwo ũbumba imomorwo, na kũrĩa mũthondekete kĩniĩnwo. ⁷ Andũ anyu nĩmakooragĩrwo gatagatĩ-inĩ kanyu, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩi Jehova.

⁸ “ ‘No rĩrĩ, nĩ kũrĩ amwe ngaatigia, nĩgũkorwo amwe anyu nĩmakahonoka kũũragwo na rūhiũ rwa njora rĩrĩa mũgaakorwo mũhurunjũkĩre mabũrũri-inĩ na ndũrĩrĩ-inĩ. ⁹ Ningĩ marĩ ndũrĩrĩ-inĩ kũu matwarĩtwo marĩ atahe-rĩ, arĩa makaahonoka nĩmakandirikana. Nĩmakaririkana ũrĩa njiguithĩtio ũũru nĩ ngoro ciao cia ũtharia, iria iihutatĩire, na maitho mao marĩa makoretwo makĩrĩrĩria mĩhianano yao. Nĩmakemena nĩ ũndũ wa waganu ũrĩa

mekĩte, na nĩ ũndũ wa ciĩko ciao ciothe irĩ magigi. ¹⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩi nĩi Jehova; nĩi ndiamamakagia tũhũ ngiuga atĩ nĩngamarehere mũtino ũyũ.

¹¹ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hũũra hĩ, na ũhũũrithie makinya thĩ, uugĩrĩrie uuge atĩrĩ, “Wũi!” Tondũ wa waganu wotha na ciĩko irĩ magigi cia nyũmba ya Isiraeli, nĩgũkorwo nĩmakooragwo na rūhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro. ¹² Mũndũ ũrĩa ũtũũraga kũraya aakoragwo nĩ mũthiro, nake ũrĩa ũrĩ gũkuhĩ ooragwo na rūhiũ rwa njora, nake ũrĩa ũkaahonoka atigare, aakoragwo nĩ ng’aragu. ũguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa nao. ¹³ Nao nĩmakamenya atĩ nĩi nĩi Jehova, rĩrĩa andũ magaakorwo moragĩtwo marĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhianano iyo yao mathiũrũrũkĩrie igongona ciao, na handũ hothe hatũũgĩru, na tũcũmbĩrĩ tuothe twa irĩma, na rungu rwa mũtĩ o wotha waraganĩtie honghe, na rungu rwa mũgandĩ o wotha mũruru, kũndũ guothe kũrĩa maarutagĩra mĩhianano yao mahuti manungi wega. ¹⁴ Na nĩi nĩngamatambũrũkĩria guoko ndĩmookĩrĩre, na ndũme bũrũri wanangĩke ũtiganĩrio, kuuma werũ-inĩ ũcio nginya Dibila, kũndũ guothe kũrĩa matũũrĩte. Hindĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩi nĩi Jehova.’ ”

Ithirĩro Nĩrĩkinyu

7 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekwĩra bũrũri wa Isiraeli: Ithirĩro! Ithirĩro nĩrĩkinyĩrĩre ituri icio inya cia bũrũri. ³ Rĩu ithirĩro nĩrĩgũkinyĩrĩre, na nĩngũrekereria marakara makwa magũũkĩrĩre. Nĩngagũtũra ciira kũringana na mĩthiire yaku na ngũrĩhe kũringana na mĩtugo yaku yotha irĩ magigi. ⁴ Ndigakũiguĩra tha kana ngũcaaĩre; ti-itherũ, nĩngakũrĩha nĩ ũndũ wa mĩthiire yaku na mĩtugo yaku irĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hindĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩi nĩi Jehova.

⁵ “Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: ‘Mwanangĩko! Mwanangĩko ũtarĩ

^a3 Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru nĩkuo kwari mahooero ma andũ a Kaanani.

waiguuo nĩũrooka. ⁶ Ithirĩro nĩrĩkinyu! Ithirĩro nĩrĩkinyu! Rĩarahũkĩte rĩgũũkĩrĩre. Nĩrĩkinyu! ⁷ Nĩũkoretwo nĩ mĩtino, wee ũtũũraga bũrũri-inĩ. Ihinda nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio nĩũkuhĩrĩrie; nĩ kũrĩ na guoya mũnene, na gũtirĩ gĩkeno kũu irĩma-inĩ. ⁸ Nĩ ndĩ hakuhĩ gũgũitĩrĩria mang'ũrĩ makwa, na ndĩrute marakara nawe; nĩngagũtuĩra ciira kũringana na mĩthĩre yaku, na ngũrĩhe nĩ ũndũ wa mĩtugo yaku yothe ĩrĩ magigi. ⁹ Ndigakũiguĩra tha kana ngũcaaĩre; nĩngakũrĩha kũringana na mĩthĩre yaku na mĩtugo yaku ĩrĩ magigi gatagatĩ-inĩ kanyu. Hĩndĩ ĩyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova ndĩrahũũrana.

¹⁰ “ ‘Mũthenya nĩguo ũyũ! Nĩmũkinyu! Mũtino nĩmũkinyu, rũthanju nĩrũthundũkĩte, naguo mwĩtĩio nĩũcanũkĩte! ¹¹ Maũndũ ma ũhinya nĩmakũrĩte magatuĩka rũthanju rwa kũherithia waganu; gũtirĩ andũ magaatigara, gũtirĩ o na ũmwe wa kĩrĩndĩ kũu; gũtirĩ ũtonga, na gũtirĩ kĩndũ kĩa bata gĩgaatigara. ¹² Ihinda rĩu nĩrĩkinyu, mũthenya ũcio nĩũkinyĩte. Mũgũri nĩatige gũkena kana mwendia aigue kĩeha, nĩgũkorwo mang'ũrĩ nĩmakinyĩrĩre kĩrĩndĩ kũu gĩothe. ¹³ Mwendia ndagakũũra gĩthaka kĩrĩa endetie rĩrĩa rĩothe acio eerĩ marĩ muoyo, nĩgũkorwo kĩoneki kũu gĩkonĩ kĩrĩndĩ kũu gĩothe gĩtikagarũrwo. Tondũ wa mehia mao, gũtirĩ o na ũmwe wao ũgaatũũria muoyo wake. ¹⁴ O na mangĩhuha karumbeta, na magĩe na maũndũ mothe, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũgaathĩ ita-inĩ, nĩgũkorwo mang'ũrĩ makwa nĩmakinyĩrĩre kĩrĩndĩ kũu gĩothe.

¹⁵ “ ‘Mwena wa na nja kũrĩ na rũhiũ rwa njora, mwena wa na thĩinĩ kũrĩ na mũthiro na ng'aragu; arĩa marĩ kũu mĩgũnda-inĩ makoaragwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra inene makaaniinwo nĩ ng'aragu na mũthiro. ¹⁶ Arĩa othe magaatigara na mahonoke magaaorwo irĩma-inĩ, magĩcaaya ta ndutura cia ituamba-inĩ, o mũndũ tondũ wa mehia make.

¹⁷ Guoko o guothe nĩgũkaregera, na iru o rĩothe nĩrĩkaaga hinya o ta maaĩ. ¹⁸ Nĩmakahumbwo nguo cia makũnia, na mahumbwo kĩmako kĩnene. Mothiũ mao nĩmakahumbwo thoni, na menjwo mĩtwe yao. ¹⁹ Nĩmakahurunja betha yao barabara, nayo thahabu yao ituuo kĩndũ kĩrĩ thaahu. Betha yao na thahabu itikahota kũmahonokia mũthenya wa mang'ũrĩ ma Jehova. Itikamaniinĩra ng'aragu kana ihũũnie nda ciao, nĩgũkorwo nĩcio itũmĩte mahĩngwo magatuĩka a kwĩhia. ²⁰ Nĩmetũagĩra ũgemu wa mathaga mao, na makamahũthĩra gũthondeka mĩhianano yao ĩrĩ magigi, na mĩhiano ĩtarĩ kĩene. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngatũma indo icio ituĩke kĩndũ kĩrĩ thaahu harĩo. ²¹ Nĩngacineana ciothe kũrĩ andũ a kũngĩ ituĩke ndaho, na ndĩcineane kũrĩ andũ arĩa aaganu a gũkũ thĩ ituĩke ta itunyanĩtwo, nao nĩmagacithaahia. ²² Nĩngamahutatĩra ndige kũmona, nao nĩmagathaahia handũ harĩa nyendete mũno; atunyani nĩmagatoonya ho mahathaahie.

²³ “ ‘Haarĩria mĩnyororo, tondũ bũrũri wotho ũiyũrĩte ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩkaiyũra maũndũ ma ũhinya. ²⁴ Nĩngarehe ndũrĩrĩ iria njaganu mũno ciĩgwatĩre nyũmba ciao ituĩke ciao; nĩngatũma mwĩtĩio wa andũ arĩa marĩ hinya ũthire, nakuo kũndũ kwao kũrĩa kwamũre nĩgũgathaahio.

²⁵ Kĩmakania gĩoka-rĩ, magaacaragia thayũ, no ndũkooneka. ²⁶ Mũtino ũgooka ũrũmanĩrĩre na ũngĩ, naguo mũhuhu ũũke ũrũmanĩrĩre na ũngĩ. Nĩmakageria kũgĩa na kĩoneki kuuma kũrĩ mũnabii; ũrutani wa mũthĩnjĩri-Ngai ũkonĩ watho nĩũgaathira, o ta ũrĩa kĩrĩa gĩa athuuri o nakĩo gĩgaathira. ²⁷ Mũthamaki nĩagacakaya, nake mũrũ wa mũthamaki nĩakahumbwo gũkua ngoro, namo moko ma andũ a bũrũri ũcio nĩmakainaina. Na nĩ nĩngameka kũringana na mĩthĩre yao, na ndĩmatũire ciira kũringana na ũrĩa magĩrĩre gũtuĩrwo. Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

8 Mwaka-inĩ wa ĩtandatũ, mweri wa ĩtandatũ, mũthenya wa gatano, rĩrĩa ndaikarĩte gwakwa nyũmba nao athuuri a Juda magaikara mbere yakwa-rĩ, guoko kwa Mwathani Jehova gũgĩũka igũrũ rĩakwa. ²Ngĩrora, ngĩona mũhiano ta wa mũndũ. Kuuma harĩa honekaga taarĩ njohero yake gũcooka na thĩ aahaanaga ta mwaki, na kuuma hau gũcooka na igũrũ oonekaga akĩhenia ta kĩgera kĩaakana. ³Nĩatambũrũkirie kĩndũ kĩaahanaga ta guoko na akĩnjoya anyiitĩte njuĩrĩ cia mũtwe wakwa. Roho akĩnjoya na-igũrũ rĩera-inĩ, na akĩndwara Jerusalemu, ndĩ cioneki-inĩ cia Ngai, nginya mũrango-inĩ wa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nja ya na thĩĩnĩ, harĩa mũhianano ũrĩa ũtũmaga Ngai aigue ũiru warũngĩ. ⁴Na hau mbere yakwa nĩho riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ, o ta ũrĩa ndoonete kĩoneki-inĩ werũ-inĩ.

⁵Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora mwena wa gathigathini.” Nĩ ũndũ ũcio ngĩrora, na hau itoonyero-inĩ rĩa mwena wa gathigathini wa kĩhingo gĩa kĩgongona, ngĩona mũhianano ũcio ũtũmaga Ngai aigue ũiru.

⁶Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũrĩa mareeka; maũndũ marĩ magigi biũ marĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli marekĩra haha, maũndũ ma kũndindĩka kũraya na handũ-hakwa-harĩa-haamũre? No wee-rĩ, nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi makĩria.”

⁷Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa nja ĩyo. Ngĩrora ngĩona irima rũthingo-inĩ. ⁸Akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, aramia irima rĩu rĩrĩ rũthingo-inĩ.” Rĩrĩa ndaaramirie irima rĩu, ngĩona nĩ haarĩ na mũrango.

⁹Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Toonya thĩĩnĩ wĩonere maũndũ marĩ magigi marĩa mareka kuo.” ¹⁰Nĩ ũndũ ũcio ngĩtoonya kuo, ngĩrora ngĩona thingo-inĩ gũkururĩtwo mũthemba yothe ya indo iria ikurumaga, na ya nyamũ ciothe iria irĩ mũgiro, na ya mũhianano yothe ya andũ a nyũmba ya Isiraeli. ¹¹Hau mbere

yacio nĩ haarũgamĩte athuuri mĩrongo mũgwanja a nyũmba ya Isiraeli, nake Jazania mũrũ wa Shafani akarũgama gatagatĩ-inĩ kao. O ũmwe wao aanyitĩte rũgĩo rwa gũcinĩra ũbumba, nayo ndogo ĩrĩ na mũtararĩko mwega wa ũbumba nĩyatoogaga na igũrũ.

¹²Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩwona maũndũ marĩa athuuri a nyũmba ya Isiraeli marekĩra nduma-inĩ, o ũmwe wao arĩ ihooero-inĩ rĩa mũhianano wake? Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova ndatuonaga; Jehova nĩatiganĩrie bũrũri ũyũ.’” ¹³Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Wee-rĩ, nĩũkũmona magĩka maũndũ o na marĩ magigi makĩria.”

¹⁴Ningĩ akĩndehe itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa gathigathini kĩa nyũmba ya Jehova, na nĩ ngĩona andũ-a-nja maikarĩte thĩ ho magĩcakairĩ Tamuzu.”

¹⁵Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona maũndũ maya? Nĩũkuona maũndũ o na marĩ magigi mũno gũkĩra maya.”

¹⁶Ningĩ akĩndoonya nja ya na thĩĩnĩ ya nyũmba ya Jehova, na hau itoonyero-inĩ rĩa hekarũ, gatagatĩ ga gĩthaku na kĩgongona-rĩ, haarĩ arũme ta mĩrongo ĩrĩ na atano. Maahutatiire hekarũ ya Jehova, makaroria mothiũ mao mwena wa irathĩro, makainamagĩrĩra riũa marĩhooe marorete na kũu mwena wa irathĩro.^b

¹⁷Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩwona ũguo? Anga ũcio nĩ ũndũ mũhũthũ andũ acio a nyũmba ya Juda gwĩka maũndũ marĩ magigi ta macio marekĩra haha? No nginya maiyũrie maũndũ ma ũhinya bũrũri na mandakaragie hĩndĩ ciothe? Ta marore magĩkĩra tũhonge maniũrũ mao! ¹⁸Nĩ ũndũ ũcio nĩ nĩngameka maũndũ na marakara; ndikamaiguĩra tha kana

^a14 Tamuzu yarĩ ngai ya Babuloni ĩrĩa yoĩkaine ũhoro-inĩ wa gũtũma andũ-a-nja maciare.

^b16 Hekarũ cia tene ciakagwo irorete mwena wa irathĩro. Andũ maaroragia ng’ong’o ciao na mwena wa hekarũ mokĩra kũhooya hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩraratha rũciĩnĩ.

ndimacaaire. O na mangikaanirira matũ-inĩ makwa, ndikamathikĩria.

Ahooi Mĩhianano Kũũragwo

9 Ningĩ ngĩgua agĩtana na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Rehei arangĩri a itũũra inene haha, o mũndũ arĩ na itharaita rĩa mbaara guoko-inĩ.” ² Na niĩ ngĩona andũ atandatũ magĩũka moimĩte mwena wa kĩhingo kĩa rũgongo, kĩa kĩrorete mwena wa gathigathini, o mũndũ arĩ na kĩndũ gĩa kũũragana guoko-inĩ. Makĩrehane na mũndũ ũngĩ ũmwe wehumbĩte nguo cia gatani na eyohete indo cia kwandĩka njohero. Nao magĩtoonya makĩrũgama mwena-inĩ wa kĩgongona kĩa gĩa gĩcango.

³ Na rĩrĩ, riiri wa Ngai wa Isiraeli ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa makerubi, harĩa warĩ mbere, ũgĩthiĩ hĩngĩro-inĩ ya hekarũ. Ningĩ Jehova agĩta mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, o ũcio weyohete indo cia kwandĩka njohero, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thiĩ ũtuĩkanie itũũra inene rĩa Jerusalemu, na wĩkĩre rũuri ithiithi cia arĩa marĩ na kĩahe, na magacakaya nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩ magigi marĩa mekagwo kũu thiĩnĩ warĩo.”

⁵ O thikĩrĩrie ũguo, akĩira acio angĩ atĩrĩ, “Mũrũmĩrĩrei, mũtuĩkanĩrie itũũra rĩu inene mũũragane mũtekũiguanĩra tha kana gũcaayanĩra. ⁶ ũragai athuuri, na aanake na airĩtu, na andũ-a-nja na ciana, no mũtikahutie mũndũ o na ũrĩkũ mwĩkĩre rũuri rũu. Ambĩrĩriai o haha hakwa haamũre.” Nĩ ũndũ ũcio makĩambĩrĩria na athuuri arĩa maarĩ hau mbere ya hekarũ.

⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thaahiai hekarũ ĩno na mũiyũrie nja ciayo andũ arĩa moragĩtwo. Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio makiumagara, makĩambĩrĩria kũũragana kũu itũũra-inĩ inene. ⁸ Hĩndĩ ĩria mooraganaga niĩ ngĩtigwo ndĩ nyiki, ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thi, ngĩrĩra, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Anga nĩũkũniina matigari mothe ma Isiraeli hĩndĩ ĩno ya gũitĩrĩria Jerusalemu mang’ũrĩ maku?”

⁹ Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Mehia ma nyũmba ya Isiraeli na ya Juda nĩ maingĩ magakĩra; bũrũri ũiyũrite ũiti wa thakame, narĩo itũũra inene rĩiyũrite ũhotomia wa kĩhooito. Moigaga atĩrĩ, ‘Jehova nĩatiganĩrie bũrũri ũyũ; Jehova ndarona.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Nĩ ndigacooka kũmaiguĩra tha kana kũmacaaĩra, no nĩngamacookereria ũria mekĩte.”

¹¹ Ningĩ mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani, na akeoha indo cia wandĩki njohero, agĩcookia ndũmĩrĩri, akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩkĩte o ta ũria wathanire.”

Riiri Kwehera Hekarũ

10 Na rĩrĩ, nĩndarorire ngĩona hau rĩiera-inĩ igũrũ rĩa mĩtwe ya akerubi kĩndũ kĩaahanaga ta gĩtĩ kĩa ũnene ta ihiga rĩa yakuti. ² Nake Jehova akĩira mũndũ ũcio wehumbĩte nguo cia gatani atĩrĩ, “Thiĩ ũtoonye gatagati-inĩ ka magũrũ macio marathiũrũrũka rungu rwa harĩa akerubi marĩ. Iyũria hĩ ciaku cieriĩ makara ma mwaki kuuma gatagati ka akerubi ũcooke ũmahurunje kũu itũũra-inĩ inene.” Nake agĩthiĩ agĩtoonya thiĩnĩ, o ngĩonagĩra na maitho makwa.

³ Na rĩrĩ, mũndũ ũcio aatoonya thiĩnĩ, akerubi acio magĩkorwo marũgamĩte mwena wa gũthini ya hekarũ, narĩo itu rĩkaiyũra nja ĩria ya na thiĩnĩ. ⁴ Naguo riiri wa Jehova ũkĩambata uumĩte igũrũ rĩa akerubi, na ũgĩthiĩ hĩngĩro-inĩ ya hekarũ. Itu rĩu rĩkaiyũra hekarũ, nayo nja ĩkaiyũra ũkengi wa riiri wa Jehova. ⁵ Naguo mũrurumo wa mathagu ma akerubi acio nĩwaiguĩkaga o nginya kũu nja ya nyumĩrĩra, o taarĩ mũgambo wa Mũrungu Mwene-Hinya-Wothe rĩria ekwarĩa.

⁶ Na rĩria Jehova aathire mũndũ ũcio warĩ na nguo cia gatani, akĩmwĩra atĩrĩ, “Oya mwaki kuuma gatagati ka magũrũ macio, kuuma gatagati-inĩ ka akerubi,” mũndũ ũcio agĩtoonya thiĩnĩ na akĩrũgama mwena-inĩ wa kũgũrũ kũmwe kwamo. ⁷ Ningĩ ũmwe wa akerubi acio agĩtambũrũkia guoko gwake mwaki-inĩ ũcio warĩ gatagati-inĩ kao. Akĩoya

mwaki ūmwe wago, akīwīkīra hī-inī cia mūdū ūcio warī na nguo cia gatani, nake mūdū ūcio akīwoya akiuma nja. ⁸(Rungu rwa mathagu ma akerubi acio nīkuonekaga kīndū kīahaanaga ta moko ma mūdū.)

⁹Nīndarorire, ngīona magūrū mana ma ngaari hau mīena-inī ya akerubi acio, o kūmwe gūkagīa mwena-inī wa o ūmwe wa akerubi acio; magūrū macio maahenagia ta rangi wa thumarati. ¹⁰Makīoneka-rī, mothe mana nīmahaanaine; o kūgūrū kuonekaga ta gūtoonyanīte na kūgūrū kūngī. ¹¹Magīthīi, maathiiaga na mwena o wothē wa īyo īna, o kūrīa akerubi acio merekeirie ūthiū; magūrū macio ma ngaari matiagarūrūkaga rīrīa akerubi acio megūthiī. Akerubi acio maathiiaga na kūrīa guothe mūtwe werekera, matekūgarūrūka rīrīa marathiī. ¹²Mīrī yao yothē, o hamwe na mīgongo yao, na moko mao na mathagu mao, maiyūrīte maitho kūdū guothe, na magūrū macio mana ma ngaari o namo. ¹³Na rīrī, nīndaiguire magūrū macio magūttwo atīrī, “Magūrū marīa mathiūrūrūkaga.” ¹⁴O ūmwe wa akerubi aarī na mothiū mana: Ūthiū ūmwe warī wa kerubi, na wa keerī warī wa mūdū, na wa gatātū warī wa mūrūthi, na wa kana warī wa nderi.

¹⁵Ningī akerubi acio makīambata na igūrū. Ici ciarī ciūmbe irī muoyo iria ndoonete hau Rūūi-inī rwa Kebari. ¹⁶Hīndī īrīa akerubi acio maathiiaga, magūrū macio maarī mīena-inī yao namo magathiī; na hīndī īrīa akerubi acio maambararia mathagu mao mombūke, magūrū macio matioimaga mīena-inī yao. ¹⁷Rīrīa akerubi acio marūgama, o namo makarūgama o ūguo; na rīrīa akerubi mombūka, namo makombūkania nao, tondū roho wa ciūmbe icio irī muoyo warī thīnī wamo.

¹⁸Ningī riiri wa Jehova ūkīehera hau igūrū rīa hingīro ya hekarū na ūkīrūgama igūrū rīa akerubi acio. ¹⁹O ndīroreire ūguo, akerubi acio makīambararia mathagu mao

makīūmbūka, na rīrīa maathiiaga, magūrū macio maatwaranaga nao. Nao makīrūgama itoonyero-inī rīa kīhingo kīa mwena wa irathīro wa nyūmba ya Jehova; naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warī igūrū rīao.

²⁰Icio nī ciūmbe irī muoyo iria ndoonete irī rungu rwa Ngai wa Isiraeli hau Rūūi-inī rwa Kebari, na nī ngīmenya atī maarī akerubi. ²¹O ūmwe aarī na mothiū mana, na mathagu mana, na rungu rwa mathagu mao nī haarī na kīndū gīatarīi ta moko ma mūdū. ²²Mothiū mao maahaanaga ta marīa ndoonete hau Rūūi-inī rwa Kebari. O ūmwe wao aathiiaga arūngīrīrie na mbere.

Atongoria a Isiraeli Gūtuīrwo Ciira

11 Hīndī īyo Roho akīnjoya na igūrū, akīndwara kīhingo-inī kīa nyūmba ya Jehova kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. Hau itoonyero-inī rū rīa kīhingo kīu nī haarī arūme mīrongo īrī na atano, na gatagatī-inī kao ngīona Jazania mūrū wa Azuri, na Pelatia mūrū wa Benaia, arīa maarī atongoria a kīrīndī. ²Jehova akīnjīra atīrī, “Mūrū wa mūdū, aya nīo arūme arīa marathugunda waganu, na makaheana kīrīra kīa waganu itūūra-inī rīrī inene. ³Moigaga atīrī, ‘Githī ihinda rītīgūkinya o narua rīa gwaka nyūmba? Itūūra rīrī inene nī nyūngū ya kūruga, na ithuī nī ithuī nyama.’ ⁴Nī ūndū ūcio marathīre ūhorō wa kūmookīrīra; marathīre ūhorō, wee mūrū wa mūdū.”

⁵Ningī Roho wa Jehova agīūka igūrū rīakwa, akīnjīra njuge atīrī, “Ūū nīguo Jehova ekuuga: Ūguo nīguo mūroiga, inyuī andū a nyūmba ya Isiraeli, no nīi-rī, nīnjūūī ūrīa ūrī meciiria-inī manyu. ⁶Nīmūūragīte andū aingī itūūra-inī rīrī inene, na mūkaiyūria ciimba njīra-inī ciarīo.

⁷“Nī ūndū ūcio, ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ciimba icio mūkītie kūu nīcio nyama, narīo itūūra rīrī inene nīrīo nyūngū, no Nīi nīngūmūingata muume kuo. ⁸Inyuī nīmwtīgīrīte rūhiū rwa njora, na rūhiū rūu rwa

njora no ruo ngaamũũkĩrĩra naruo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ⁹Nĩngamũrutũrũra muume itũũra-inĩ inene, na ndĩmũneane moko-inĩ ma andũ a kũngĩ, na ndĩmũherithie. ¹⁰Inyuĩ mũkooragwo na rūhiũ rwa njora, na nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹¹Itũũra rĩrĩ inene rĩtigatuĩka nyũngũ harĩ inyuĩ, kana inyuĩ mũtuĩke nyama thĩinĩ warĩ; nĩngamũtuĩra ciira kũu mĩhaka-inĩ ya Isiraeli. ¹²Na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, nĩ ũndũ mũtirũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, kana mũkarũmia mawatho makwa, no mwĩkĩte maũndũ maringaine na ma ndũrĩrĩ iria imũrigiciĩrie.”

¹³Na rĩrĩa ndaarathaga, Pelatia mũrũ wa Benaia agĩkua. Hĩndĩ ĩyo ngĩgũithia ngĩturumithia ũthiũ thĩ, ngĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ngĩũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani Jehova! Nĩũkũniina matigari ma Isiraeli biũ?”

¹⁴Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ¹⁵“Mũrũ wa mũndũ, ariũ a thoguo, ariũ a thoguo arĩa marĩ a rũrĩra rwanyu na nyũmba yothe ya Isiraeli, acio nĩo andũ a Jerusalemu maarĩtie ũhoru wao makoiga atĩrĩ, ‘Marĩ haraaya mũno na Jehova; bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ twaheirwo ũtuĩke witũ.’

Kĩiranĩro gĩa Gũcooka Gwa Isiraeli

¹⁶“Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O na gũtuĩka nĩndamatwarithirie kũraya gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, na ngĩmahurunjĩra mabũrũri-inĩ, no nĩ nduĩkĩte handũ-hao-harĩa-haamũre, mabũrũri-inĩ kũu mathĩite, gwa kahinda kanini.’

¹⁷“Nĩ ũndũ ũcio uga atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngamũcookanĩrĩria kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmũrute mabũrũri-inĩ kũrĩa mwahurunjirwo, na ndĩmũcookerie bũrũri wa Isiraeli rĩngĩ.’

¹⁸“Nĩmagacooka kuo, na meeherie mĩhiano ĩyo yakuo mĩthũku yothe, na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi. ¹⁹Nĩngamahe

ũũrũmwe wa ngoro, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wao; nĩngeheria ũmũ wa ngoro thĩinĩ wao ndĩmahe ngoro njororo ta nyama. ²⁰Nĩngĩ nĩmakarũmagĩrĩra kĩrĩra gĩakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo, na marũmagie mawatho makwa. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao. ²¹No rĩrĩ, ha ũhoru wa andũ arĩa ngoro ciao ciĩyamũrĩre mĩhiano ĩyo mĩuru na mĩhianano ĩyo ĩrĩ magigi, nĩngatũma o ene macookererwo nĩ ũũru ũrĩa mekĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

²²Hĩndĩ ĩyo akerubi acio, marĩ na magũrũ ma ngaari mĩena-inĩ, magĩtambũrũkia mathagu mao, naguo riiri wa Ngai wa Isiraeli warĩ igũrũ rĩa.

²³Riiri ũcio wa Jehova ũkĩambata uumĩte thĩinĩ wa itũũra rĩu inene na ũgũkara igũrũ rĩa kĩrĩma kĩrĩa kiarĩ mwena wa irathĩro warĩ. ²⁴Roho akĩnjoya na igũrũ, akĩndwara kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo magatwarwo bũrũri wa Babuloni,^a o ndĩ thĩinĩ wa kĩoneki kũu ndoonetio nĩ Roho ũcio wa Ngai.

Hĩndĩ ĩyo kĩoneki kũu ndoonetio gĩkĩnjeherera, ²⁵na nĩ ngĩra andũ acio maatahĩtwo ũhoru wothie ũrĩa Jehova aanyonetie.

Ngerekano ya Ithaamĩrio

12 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²“Mũrũ wa mũndũ, wee ũtũũranagia na andũ aremĩ. Nĩ marĩ na maitho ma kuona no mationaga, na nĩ marĩ na matũ ma kũigua no matiiguaga, nĩgũkorwo nĩ andũ aremĩ.

³“Nĩ ũndũ ũcio wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, oha mĩrigo yaku ya gũthaama, na kũrĩ mũthenya barigici magĩkuonaga-rĩ, umagare uume gũkũ, ũthĩ kũndũ kũngĩ. Hihi nĩmagataũkĩrwo, o na gũtuĩka nĩ andũ a nyũmba ya ũremi. ⁴Kũrĩ mũthenya barigici, o magĩkuonaga-rĩ, ruta mĩrigo yaku nja ĩrĩ mĩohe nĩ ũndũ wa gũthĩ bũrũri wa ithaamĩrio. Nĩngĩ hwaĩ-inĩ,

^a24 Kana Bũrũri wa Akalidei; andũ a Babuloni moĩkaine na rĩitwa rĩngĩ ta Akalidei.

umagare ūthiĩ o magĩkuonaga, o ta ūrĩa andũ mathaamaga. ⁵ O makwĩroreire, tũrĩkia rũthingo, ūgererie mĩrigo yaku ho. ⁶ Oya mĩrigo iyo ūmũgĩrĩre ciande o makwĩroreire, ūmĩumagarie na mairia. Wĩhumbĩre ūthiũ nĩguo ndũkone bũrũri, nĩgũkorwo nĩngũtuĩte kĩmenyithia harĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli.”

⁷ Nĩ ūndũ ūcio nĩ ngĩĩka o ta ūrĩa ndaathĩtwo. Ngĩruta mĩrigo yakwa nja kũrĩ mũthenya barigici, yoheetwo nĩ ūndũ wa gũthaama. Ningĩ hwaĩ-inĩ ngĩtũrĩkia rũthingo na moko makwa. Ngiumia mĩrigo yakwa nja kũrĩ na mairia, ngĩmĩumagaria ndĩmĩkuuĩte na ciande o manjĩndoreire.

⁸ Rũciinĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩũrio atĩrĩ, ⁹ “Mũrũ wa mũndũ, githĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli o acio aremi matiakũũririe atĩrĩ, ‘Nĩ atĩa ūreka?’

¹⁰ “Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ndũmĩrĩri ĩno nditũ ĩkonĩ mũnene ūrĩa ūrĩ Jerusalemu, o na andũ a nyũmba yothē ya Isiraeli arĩa marĩ kuo.’ ¹¹ Meere atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ kĩmenyithia harĩ inyuĩ.’

“O ta ūguo nĩ njĩkĩte, noguo o nao mageekwo. Nĩmagatwarwo bũrũri wa kũngĩ marĩ atahe.

¹² “Mũthamaki ūcio ūrĩ gatagatĩ-inĩ kao nĩagakuua mĩrigo yake na ciande kũrĩ mairia oimagare, naruo rũthingo nĩrũgatũrĩkio irima oimĩre ho. Nake nĩakehumbĩra ūthiũ nĩguo ndakone bũrũri. ¹³ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake nĩakanyĩtwo nĩ mũtego wakwa; nĩngamũtwarithia Babuloni, kũu bũrũri wa Akalidei, no rĩrĩ, we ndakawona, nakuo kũu nĩkuo agaakuĩra. ¹⁴ Arĩa othe mamũrigicĩrĩre, nĩngamahurunja huho-inĩ, o acio aruti ake a wĩra na thigari ciake ciothe, na ndĩmateng’erie na rũhiũ rwa njora rũrĩ rũcomore.

¹⁵ “Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ. ¹⁶ No rĩrĩ, nĩngahonokia amwe ao matikaniinwo na rũhiũ rwa njora, kana

ng’aragu, kana mũthiro, nĩgeetha kũu magaathĩ ndũrĩrĩ-inĩ makoimbũraga maũndũ mao marĩa meekaga marĩ magigi. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.”

¹⁷ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, inainaga rĩrĩa ūkũrĩa irio, na wĩthithimũkagwo nĩ guoya ūkinyua maaĩ. ¹⁹ ĩra andũ a bũrũri ūyũ atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga igũrũ rĩkonĩ andũ arĩa matũũraga Jerusalemu na arĩa matũũraga bũrũri wothē wa Isiraeli: Makaarĩaga irio ciao marĩ na mĩtangĩko, na manyuuage maaĩ moorĩtwo nĩ hinya nĩgũkorwo bũrũri wao nĩũkaniinwo indo ciothe iria irĩ kuo, nĩ ūndũ wa maũndũ ma ūhinya ma andũ arĩa othe matũũraga kuo. ²⁰ Matũũra marĩa matũũragwo nĩ andũ nĩmakanangwo, naguo bũrũri ūkirio ihooru. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

²¹ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ thimo ĩrĩkũ ĩno yunanagwo thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli, ĩno yugaga atĩrĩ: ‘Matukũ nĩmathiraga, nakĩo kĩoneki o gĩothe gĩgatuĩka gĩa tũhũ?’ ²³ Meere atĩrĩ, ‘Ūũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngũniina thimo ĩno, na matigacooka kũmĩgweta rĩngĩ gũkũ Isiraeli.’ Meere atĩrĩ, ‘Matukũ nĩmakuhĩrĩrie rĩrĩa kĩoneki o gĩothe gĩkaahingio. ²⁴ Nĩgũkorwo gũtigacooka kũgĩa cionekei cia maheeni, kana ūragũri wa kũheenaniĩrĩa gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli. ²⁵ No nĩ Jehova-rĩ, nĩngoiga ūrĩa ngeenda, naguo nĩũkahingio ūtegũcererwo. Nĩgũkorwo matukũ-inĩ manyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya ūremi, nĩngahingia ūrĩa wothē ndĩroiga, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

²⁶ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²⁷ “Mũrũ wa mũndũ, andũ a nyũmba ya Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Kĩoneki kĩrĩa onaga gĩgũtũũra mĩaka mĩingĩ gĩgĩkahingio, na araratha ūhoro wa ihinda iraaya rĩgooka.’

²⁸ “Nĩ ūndũ ūcio meere atĩrĩ,

‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Gũtĩrĩ kiugo o na kĩmwe gĩakwa gĩgaacooka gũcererwo; ũhoru ũrĩa wothē nĩĩ ngaaria nĩũkahingio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Anabii a Maheeni Gũtuĩrwo Ciira

13 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũĩrwo atĩrĩ: ²“Mũrũ wa mündũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra anabii a Isiraeli arĩa mararatha ũhoru rĩu. Īra acio marathaga ũhoru ũrĩa megereirie na ngoro ciao ene atĩrĩ: ‘Iguai ndũmĩrĩri ya Jehova!’ ³Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Kaĩ anabii acio akĩngu marĩ na haro-ĩ, o acio marũmagĩrĩra roho wao ene na matĩrĩ ũndũ monete! ⁴Anabii aku, wee Isiraeli-rĩ, matariĩ ta mbwe irĩ kũndũ kũrĩa kwanangĩku. ⁵Inyuĩ mũtiambatĩte mũthĩĩ rũthingo-inĩ kũrĩa gũtharũkĩte, mũrũcookererie nĩ ũndũ wa nyũmba ya Isiraeli nĩgeetha rũgetiiria hĩndĩ ya mbaara mũthenya ũrĩa wa Jehova. ⁶Cioneki ciao nĩ cia maheeni, na ũragũri wao o nago no wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa Jehova atamatũmĩte; merĩgagĩrĩra atĩ ciugo ciao nĩĩkahinga! ⁷Githĩ ti cioneki cia maheeni muonete, na mũkaaria ũragũri wa maheeni, rĩrĩa mũkuuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩrĩ,” o rĩrĩa nĩĩ itarũtĩte?”

⁸“‘Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondũ wa ciugo cianyu cia maheeni na cioneki cia kũheenania-rĩ, nĩngũmũũkĩrĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ⁹Guoko gwakwa nĩgũgookĩrĩra anabii arĩa moonaga cioneki cia maheeni, na makagweta ũragũri wa kũheenania. Matigakorwo marĩ a kĩama kĩa andũ akwa, kana maandĩkwo ibuku-inĩ rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli, o na kana matoonye bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.

¹⁰“‘Tondũ mahĩtithagia andũ akwa, makiugaga atĩrĩ, “Kũrĩ na thayũ,” o rĩrĩa gũtarĩ thayũ; tondũ rĩrĩa rũthingo rũhũthũ rwakwo marũhakaga coka, ¹¹nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ arĩa marũhakaga

coka atĩ no rũkũgũa. Nĩngoiria mbura nene mũno, na ndũme kũgĩe na mbura ya mbembe, nacio huho irĩ na hinya nĩĩkarũmomora. ¹²Rĩrĩa rũthingo rũu rũkaaga-rĩ, githĩ andũ matigakũũria atĩrĩ, “Coka ũrĩa ũrarũhakĩte ũkĩrĩ ha?”

¹³“‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩngarekereria rũhuho rũrĩ na hinya ndĩ na mang’ũrĩ, na kũgĩe mbura ya mbembe na mbura ya kĩboboto ndĩ na mathũgũta ma kwananga. ¹⁴Nĩngamomora rũthingo rũu mũhakĩte coka na ndĩrũharaganie tĩiri-inĩ nginya mũthingi wa ruo ũguũranio. Rĩrĩa rũkaagũa, mũkaanangĩrwo kuo; na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹⁵Ŭguo nĩguo ngeeruta mang’ũrĩ makwa na rũthingo rũu, na njũkĩrĩre acio maarũhakire coka. Ngaakwĩra atĩrĩ, “Rũthingo nĩ rweherete, o na arĩa maarũhakire coka, ¹⁶o anabii acio a Isiraeli, arĩa maarathĩire itũũra rĩa Jerusalemu makĩrĩonera cioneki cia thayũ, gũtaarĩ na thayũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”’

¹⁷“Rũu mũrũ wa mündũ-rĩ, hũgũra ũthiũ waku kũrĩ airĩtu a andũ anyu arĩa marathaga mohoro moimĩte meciiria-inĩ mao ene, ũmarathĩire ũhoru wa kũmookĩrĩra, ¹⁸ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ andũ-a-nja arĩa matumagĩrĩra ithitũ nyunĩro-inĩ ciao cia moko na magathondekaga mataama ma kwĩhumbĩra ũthiũ nĩguo magwatagie andũ marĩ na haaro-ĩ. Anga mũrĩgwatagia mĩoyo ya andũ akwa nĩguo mũhonokie mĩoyo yanyu inyuĩ ene? ¹⁹Nĩmũũthaahĩtie kũrĩ andũ akwa nĩ ũndũ wa ngundi ya cairi na twenyũ twa mũgate. Nĩ ũndũ wanyu kũheenania andũ akwa, arĩa mathikagĩrĩria maheeni, nĩmũũragĩte arĩa mataagĩrĩre gũkua, na mũkahonokia arĩa mataagĩrĩre gũtũũra muoyo.

²⁰“‘Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩnjũkĩrĩire ithitũ icio cianyu, icio mũgwatagia andũ akwa nacio ta marĩ nyoni, na nĩ nĩngũcituanga kuuma moko-inĩ manyu. Nĩngohorithia andũ acio mũgwatagia

ta marĩ nyoni. ²¹ Nĩngatembũranga mataama macio manyu na honokie andũ akwa ndĩmarute moko-inĩ manyu, nao matigacooka kũgwatio nĩ inyuĩ. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ²² Tondũ nĩmwatũmire arĩa athingu morwo nĩ hinya nĩ undũ wa kũmaheenia o rĩrĩa nĩ itaamareheire kĩeha, na mũgĩteithĩrĩria arĩa aaganu mage gũtiga njĩra ciao cia waganu nĩguo mahonokie mĩoyo yao, ²³ nĩ undũ ũcio, mũtigacooka kuona cioneki cia maheeni kana kũragũra. Nĩngahonokia andũ akwa, ndĩmarute moko-inĩ manyu. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

Ahooi Mĩhianano Gũtũrwo Ciira

14 Athuuri amwe a Isiraeli nĩmookire harĩ nĩ, magũikara thĩ hau mbere yakwa. ² Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩkinginyĩrĩa, ngũrwo atĩrĩ, ³ “Mũrũ wa mũndũ, andũ aya nĩmeigĩre mĩhianano ngoro-inĩ ciao, na makeigĩra mĩhĩnga ya waganu mbere ya maitho mao. Nĩnjagĩrĩrwo kũreka matuĩrie undũ o na ũrĩkũ harĩ nĩ? ⁴ Nĩ undũ ũcio maarĩrie, ũmeere ũũ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wotho angĩgĩa mĩhianano ngoro-inĩ yake, na eigĩre waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru kũringana na ũrĩa ũhooi wake wa mĩhianano ũigana, ⁵ Ngeeka ũguo nĩguo ndĩnyitĩre ngoro cia andũ a Isiraeli rĩngĩ, arĩa othe mandiganĩrie nĩ undũ wa mĩhianano iyo yao.’

⁶ “Nĩ undũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Mwĩrirei! Garũrũkai mũtigane na mĩhianano iyo yanyu, na mũregane na maundũ marĩa mothe mwĩkaga marĩ magigi!

⁷ “Hĩndĩ ĩrĩa Mũisiraeli o wotho, kana mũndũ wa kũngĩ ũrĩa ũtũũraga Isiraeli angĩehera harĩ nĩ, na eigĩre mĩhianano ngoro-inĩ yake, na agĩe na waganu wa kũmũhĩngithia mbere ya maitho make, angĩcooka athĩ harĩ mũnabii agatuĩrie

ũhoru kũrĩ nĩ-rĩ, nĩ Jehova nĩ nĩ mwene ngaamũcookeria ũhoru. ⁸ Nĩngatũma ũthiũ wakwa ũũmĩre mũndũ ũcio, na ndũme atuĩke kĩonereria harĩ arĩa angĩ, o na ndũme atuĩke wa kuunagwo thimo. Nĩngamweheria harĩ andũ akwa. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁹ “ ‘Mũnabii angĩkaaheenererio nĩguo aarie ũhoru wakwa, nĩ Jehova nĩ nĩ ngaakorwo heenereirie mũnabii ũcio, na nĩngamũtambũrũkĩria guoko gwa kũmũũkĩrĩa, ndĩmũniine ehene gatagati-inĩ ka andũ akwa a Isiraeli. ¹⁰ Andũ acio nĩmakaherithĩrio wĩhia wao; mũnabii ũcio agaatuuo mwĩhia o ta mũndũ ũcio ũtuĩrĩtie ũhoru harĩ we. ¹¹ Hĩndĩ iyo andũ a Isiraeli matigacooka kũhĩtia njĩra mehere harĩ nĩ, kana macooke gwĩthaahia na mehia macio mao mothe. Nĩmagatuĩka andũ akwa, na nĩ nduĩke Ngai wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ituĩro rĩa Ciira Rĩtangĩehererwo

¹² Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ¹³ “Mũrũ wa mũndũ, bũrũri ũngĩnjĩhĩria nĩ undũ wa kwaga kwĩhokeka, na ndambũrũkie guoko ndĩũũkĩrĩre, na ndĩũniĩre kĩhumo kĩa irio, na ndĩũrehere ng’aragu, na njũrage andũ agu na mahiũ mao, ¹⁴ andũ aya atatũ, Nuhu, na Danieli, na Ayubu, o na mangĩkorwo maarĩ thĩnĩ wa bũrũri ũcio, no mehonokirie o oiki nĩ undũ wa ũthingu wao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “Nĩngĩ korwo ndarekereria nyamũ cia gĩthaka igerere bũrũri ũcio nacio ciũtĩge ũtarĩ ciana, naguo ũkire ihooru kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo nĩ undũ wa nyamũ icio, ¹⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, o na andũ acio atatũ mangĩgakorwo marĩ kuo, matikahota kũhonokia ariũ ao kana aarĩ ao. O oiki no mahonoke, no bũrũri ũcio no ũkire ihooru.

¹⁷ “O na kana ingĩrehithia rũhiũ rwa njora njũkĩrĩre bũrũri ũcio, njuge atĩrĩ, ‘Rũhiũ rwa njora nĩrũtuĩkanĩrie

būrūri ūyū wothē,’ na njūrage andū akuo na mahiū mao-rī, ¹⁸ Mwathani Jehova oigite atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūraga muoyo, o na andū acio atatū mangīgakorwo marī kuo, matikahota kūhonokia ariū ao kana aarī ao. O oiki no-o mangīhonokio.

¹⁹ “O na ningī korwo ndarehithia mūthiro būrūri ūcio, na nīi ndīūtīrīrie mang’ūrī makwa na ūndū wa gūtithia thakame, na njūragithie andū akuo na mahiū mao, ²⁰ Mwathani Jehova oigite atīrī, ti-itherū o ta ūrīa nīi ndūūraga muoyo, o na Nuhu, na Danieli, na Ayubu, mangīgakorwo marī kuo, matikahonokia mūriū kana mwarī. O oiki no mehonokie nī ūndū wa ūthingu wao.

²¹ “Nīgūkorwo Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Gūtigagīkorwo kūrī kūūru makīria hīndī irīa ngaarehera Jerusalemu matūiro makwa mana ma ciira ma kūguoyohithia: namo nīmo rūhiū rwa njora, na ng’aragu, na nyamū cia gīthaka, o na mūthiro, nīguo njūrage andū akuo na mahiū mao! ²² No rīrī, kūrī amwe magaatigara; nao nīo ariū na aarī arīa magaatharwo marutwo kuo. Nīmagooka kūrī inyuī, na rīrīa mūkoona mītugo na ciiko ciao, nīmūkahoorerio ngoro igūrū rīa mwanangīko ūcio ndeheire Jerusalemu, nago nī mwanangīko o wothē ndīrīrehithīrie. ²³ Nīmūkahoorerio ngoro rīrīa mūkoona mītugo yao na ciiko ciao, nīgūkorwo nīmūkamenya atī gūtīrī ūndū o na ūmwe njīkīte kuo ūtarī na gītūmi, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Jerusalemu nī Mūthabibū wa Tūhū

15 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīrie, ngūrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūndū, mūtī wa mūthabibū ūkīrite rūhonge rwa mūtī o wothē wa mītī ya mūtītū na kī? ³ Mbaū ciaguo irī ciathondekwo kīndū kīa bata? Andū no mathondeke tūhocio twa gūcuurio indo kuuma kūrī guo? ⁴ Ūngīkio riiko ūtuīke rūkū, na mwaki ūūcine mīena yeerī ūūcurie gatagatī-rī, no ūgīe bata ūngī? ⁵ Angīkorwo rīrīa warī mūgima ndwagīire bata o na atīa-rī,

wakīhota atīa gūthondekwo kīndū kīa bata rīrīa wacinwo nī mwaki, wacura?

⁶ “Nī ūndū ūcio, Mwathani Jehova ekuuga atīrī: O ta ūrīa heanīte mūtī wa mūthabibū gatagatī-inī ka mītī irīa ingī ya mūtītū, ngaūtua rūkū rwa gūcinwo na mwaki-rī, ūguo noguo ngeeka andū arīa matūūraga Jerusalemu. ⁷ Nīngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre. O na angīkorwo nīmōimīte mwaki-inī-rī, no nginya mwaki ūcio ūkaamacina ūmaniine. Hīndī iyo nīguo inyuī mūkaamenya atī nīi nī nīi Jehova, rīrīa ngatūma ūthiū wakwa ūmoomīre. ⁸ Nīngatūma būrūri ūkire ihooru nī ūndū nīmagīte kwīhokeka, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ngerekano ya Jerusalemu kwaga Wīhokeku

16 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīrie, ngūrwo atīrī, ² “Mūrū wa mūndū, ng’ethanīra na itūūra rīa Jerusalemu, ūrīonie mītugo yarīo iyo irī magigi, ³ uuge atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova areera Jerusalemu: Kīhumo gīaku na gūciarwo gwaku cioimanire na būrūri wa andū a Kaanani; thoguo aarī Mūamori, nake maitūguo aarī Mūhiti. ⁴ Mūthenya ūrīa waciarirwo-rī, ndwatinirio rūrīra, o na kana ūgīthambio na maaī nīguo ūthere, o na kana ūkīhakwo cumbī, kana ūgīthaywo na nguo cia mwana. ⁵ Gūtīrī mūndū o na ūmwe wakūrorire, agīkūiguīra tha, kana agīgūcaaīra o kūigana nīguo agwīke ūndū o na ūmwe wa macio. No rīrī, wateirwo na kūu werū-inī, nī ūndū wamenirwo o mūthenya o ro ūcio waciarirwo.

⁶ “Hīndī iyo nīndahītūkīire hau warī ngīkuona ūkīgaragara thakame-inī yaku, na rīrīa wakomete hau thakame-inī yaku-rī, ngīkwīra atīrī, “Tūūra muoyo!” ⁷ Nīndatūmire ūkūre o ta mūtī wa mūgūnda. Nawe ūgīkūra, ūkīnēneha, o na ūgītūika ithaga ithaka mūno gūkīra marīa mangī. Nyondo ciaku nacio ikīhaanda, na njuīrī yaku igīkūra, o wee ūrīa warī njaga na ūkaaga nguo.

⁸ “Thūutha ūcio nīndahītūkīire hau, na rīrīa ndaakūrorire ngīona

atĩ warĩ mũgima wa kwendeka, ngĩgũtambũrũkĩria gĩcũrĩ kĩa nguo yakwa, ngĩhumbĩra njaga yaku. Na nĩ ngĩkwĩhĩtĩra mwĩhĩtwa mũrũmu, na tũkĩgĩa kĩrikanĩro nawe, ũgĩtuĩka waku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ “Nĩndagũthambirie na maaĩ, ngĩkũgĩria thakame, na ngĩkũhaka maguta. ¹⁰ Nĩndakũhumbire nguo ng’emie na ngĩgwĩkĩra nyamũga cia rũũa. Nĩndakũhumbire nguo njega ya gatani na ngĩkũhumba nguo cia goro. ¹¹ Nĩndakũgemirie na mathaga: ngĩgwĩkĩra bangiri moko, na mũgathĩ ngingo, ¹² ngĩcooka ngĩgwĩkĩra gĩcũhĩ iniũrũ, na icũhĩ matũ, na tanji thaka mũtwe. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio ũkĩgemio na thahabu na betha: nacio nguo ciaku ciarĩ cia gatani ĩrĩa njega, na itambaya cia goro, na nguo ng’emie. Irio ciaku ciarĩ mũtu mũhinyu, na ũũkĩ, na maguta ma mũtamaĩyũ. Wee nawe ũgĩthakara mũno na ũkĩambatĩrio ũgĩtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja. ¹⁴ Nayo ngumo yaku ĩgĩtheerema ndũrĩrĩ-inĩ nĩ ũndũ wa ũthaka waku, nĩ ũndũ riiri ũrĩa ndaagwĩkĩrĩte nĩwatũmire ũthaka waku wagĩrĩre kũna, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵ “No rĩrĩ, wee nĩwehokire ũthaka waku, na ũkĩhũthĩra ngumo yaku ĩgĩtũma ũtuĩke mũmaraya. Nĩwahũũrĩre ũmaraya na mwĩhĩtũkĩri o wothē, naguo ũthaka waku ũgĩtuĩka wake.

¹⁶ Wothē nguo imwe ciaku, ũkĩgemia mahooero ma kũndũ gũtũũgĩru kũrĩa wahũũragĩra ũmaraya. Maũndũ ta macio matiangĩrĩrwo nĩ gwĩkĩka, kana magĩe kuo o na rĩ. ¹⁷ Ningĩ ũgĩcooka ũkĩoya mathaga macio mega ndaakũheire, o mathaga macio mathondeketwo na thahabu yakwa na betha yakwa, ũgĩthondekera mĩhianano ya arũme, ũgĩcooka ũkĩhũũra ũmaraya nayo. ¹⁸ Ningĩ ũkĩoya nguo ĩcio ciaku ciarĩ ng’emie, ũgĩcihumba mĩhianano ĩyo, ũgĩcooka ũkĩmĩrutĩra maguta makwa na ũbumba. ¹⁹ O nacio irio iria ndaakũheete ũrĩe, nacio nĩ mũtu mũhinyu, na maguta ma mũtamaĩyũ, na

ũũkĩ, wacirutĩire mĩhianano ĩyo ĩtuĩke ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega. ũguo nĩguo gwekĩkire, Mwathani Jehova nĩwe ugĩte ũguo.

²⁰ “Na rĩrĩ, wothē ariũ na aarĩ aku arĩa wanjariĩre, ũkĩmaruta igongona matuĩke ta irio cia mĩhianano ĩyo. ũhũũri waku wa ũmaraya-rĩ, kaĩ ũtaarĩ mũiganu? ²¹ Nĩwathĩnjire ciana ciakwa ũgĩciruta igongona harĩ mĩhianano ĩyo. ²² Mĩtugo-inĩ yaku yothē ĩrĩ magigi ĩrĩa wekire, na ũhũũri-inĩ waku wa ũmaraya, ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, rĩrĩa warĩ njaga na ũtaarĩ na nguo, o rĩrĩa wegaragaragia thakame-inĩ yaku.

²³ “Hĩ, kaĩ ũrĩ na haaro-ĩ! ũguo nĩguo Jehova ekuuga. O na wĩkĩte mawaganu macio mangĩ mothe, ²⁴ nĩweyakĩire kĩhumbu, na ũgĩaka ihooero ĩtũũgĩru handũ harĩa hothē haarĩ na kĩhaaro gĩa kũgomanagwo. ²⁵ Gĩturi-inĩ kĩa o njĩra nĩweyakĩire mahooero matũũgĩru, na ũkĩagithia ũthaka waku gĩtĩio, ũgakĩrĩrĩria kũneana mwĩrĩ waku kũrĩ mwĩhĩtũkĩri o wothē atharie nawe. ²⁶ Nĩwahũũrĩre ũmaraya na andũ a Misiri arĩa mwariganĩtie nao, o acio maiyũrĩtwo nĩ merĩrĩria ma mwĩrĩ, ũgĩtũma ndakare nĩ ũndũ waku gũkĩrĩrĩria gũtharia. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũtambũrũkĩria guoko ngĩgũũkĩria, ngĩnyĩihia bũrũri waku; nĩndakũneanire moko-inĩ ma thũ ciaku, o acio airĩtu a Afilisti, arĩa maamakirio nĩ mĩtugo yaku ya ũũra-thoni. ²⁸ Nĩwahũũrĩre ũmaraya na andũ a Ashuri o nao, nĩ ũndũ ndũngĩaganirie; o na thuutha ũcio-rĩ, ndwaiganirie. ²⁹ Ningĩ ũgĩkĩrĩrĩria gũtharia o nginya ũgĩkinya Babuloni, bũrũri wa onjoria, no-o na weka ũguo ndwaiganirie.

³⁰ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Hĩ! Kaĩ wee ũrĩ wa ngoro hũthũ-ĩ! Wĩkaga maũndũ macio mothe, o ta mũmaraya ũtarĩ thoni! ³¹ Rĩrĩa weyakĩire ihumbu gĩturi-inĩ kĩa o njĩra, na ũkĩakĩra mahooero matũũgĩru harĩa hothē haarĩ kĩhaaro gĩa kũgomanwo-rĩ, we wetuire ta ũtarĩ mũmaraya, nĩ ũndũ nĩwaregire ĩrĩhi.

³² “Wee mũtumia ũyũ mũtharia! Wee

wendaga ageni handũ ha mũthuuriguo! ³³ Mũmaraya o wothē nĩamũkagĩra irĩhi, no wee-rĩ, nĩwe ũheaga endwa aku othe iheo, ũkamahaka nĩguo mokage kũrĩ we kuuma kũndũ guothe nĩguo megwatĩre ikeno ciaku itaagĩrĩre. ³⁴ Nĩ ũndũ ũcio wee ndũtariĩ ta arĩa angĩ ũmaraya-inĩ waku; gũtirĩ mũndũ ũkwĩringagĩrĩria ũmwĩtikĩre. Wee-rĩ, ũrĩ na ũtiganu mũno na arĩa angĩ, nĩgũkorwo wee nĩwe ũrĩhanaga, no gũtirĩ kĩndũ ũrĩhagwo.

³⁵ “ Nĩ ũndũ ũcio, wee mũmaraya ũyũ, igua kiugo kĩa Jehova! ³⁶ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Tondũ nĩwaitangire ũtonga waku, na ũkĩguũria njaga yaku ũgĩtharia na endwa aku, o na tondũ wa mĩhianano iyo yothe yaku ĩrĩ magigi, na tondũ nĩwamaheire thakame ya ciana ciaku, ³⁷ nĩ ũndũ ũcio nĩngũcookanĩrĩria endwa aku othe arĩa wanekenia nao, arĩa wendete o na arĩa ũthũire. Nĩngũmacookanĩrĩria magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, na nĩ ngũguũrie nguo mbere yao, nao mone njaga yaku yothe. ³⁸ Nĩngagũtũira ciira o ta ũrĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na arĩa maitithagia thakame matuuagĩrwo; na ndũme ũkorwo nĩ mang'ũrĩ makwa na ũiguĩrwo ũiru nĩguo ũcookererwo nĩ thakame iyo. ³⁹ Nĩngĩ nĩngakũneana moko-inĩ ma endwa aku, nao nĩmakaharagania ihumbu icio ciaku, na manange mahooero macio maku matũũgĩru. Nao nĩmagakũruta nguo, na moe mathaga maku ma goro, magũtĩge njaga na ũrĩ ũtheri. ⁴⁰ Nĩmakarehe kĩrĩndĩ gĩgũũkĩrĩre, nao nĩmagakũhũura na mahiga nyuguto, na magũtinangie na hiũ ciao cia njora. ⁴¹ Nĩmagacina nyũmba ciaku na makũherithie wĩroreirwo nĩ andũ-a-nja aingĩ. Nĩngakinyia ũmaraya waku mũthia, nawe ndũgacooka kũrĩha endwa acio aku. ⁴² Hĩndĩ iyo mathũgũta makwa ma gũgũũkĩrĩria nĩmakahũahũ, namo marakara makwa maiyũrĩtwo nĩ ũiru makweherere. Nĩngahoorera na ndigacooka kũrakara.

⁴³ “ Na tondũ ndwaririkanire matukũ ma ũnini waku, no kũndakaria wandakaririe na maũndũ macio

mothe-rĩ, ti-itherũ nĩngatũma ũcookererwo nĩ ũrĩa wĩkĩte, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Githĩ nduongereire ũura-thoni harĩ maũndũ marĩa mangĩ wĩkaga marĩ magigi?

⁴⁴ “ Mũndũ o wothē waragia na thimo-rĩ, nĩagakuuna thimo ĩno, oige atĩrĩ: “O ta ũrĩa nyina ahaana, no taguo mwarĩ ahaana.” ⁴⁵ Wee ũrĩ mwarĩ wa nyũkwa kũna, ũrĩa wanyararire mũthuriwe na ciana ciake; na ũrĩ wa nyina kũna na aarĩ a maitũguo, arĩa manyararire athuuri ao na ciana ciao. Maitũguo aarĩ Mũhiti, nake thoguo aarĩ Mũamori. ⁴⁶ Mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũkũrũ aarĩ Samaria ũrĩa watũũraga mwena waku wa gathigathini marĩ na airĩtu ake; nake mwarĩ wa nyũkwa ũrĩa mũnini aarĩ Sodomu, ũrĩa watũũraga mwena waku wa gũthini hamwe na airĩtu ake. ⁴⁷ Wee-rĩ, to gũthĩ wathiire na mĩthĩre yao na ũkĩrũmĩrĩra mĩtugo yao ĩrĩ magigi, no mĩthĩre-inĩ yaku yothe nĩwahiũhire gũthũka kũmakĩra. ⁴⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa Nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mwarĩ wa nyũkwa Sodomu na airĩtu ake matiekire ta ũrĩa wee na airĩtu aku mwĩkĩte.

⁴⁹ “ Maya nĩmo maarĩ mehia ma mwarĩ wa nyũkwa Sodomu: We marĩ na airĩtu ake maarĩ andũ etĩĩ, a kwĩhũũnĩrĩria, na matiarũmbũyagia ũhoro wa andũ arĩa angĩ; matiateithirie andũ arĩa athĩni o na arĩa abatari. ⁵⁰ Nĩmeĩkĩrĩre na magĩka maũndũ marĩ magigi maithe-inĩ makwa. Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaingatire, o ta ũguo muonete. ⁵¹ Samaria ndehirie nuthu ya mehia marĩa wee wehirie. Wee wĩkĩte maũndũ marĩ magigi maingĩ kũmakĩra, na nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wĩkĩte. ⁵² ũrokĩrĩrĩria gũconorithio, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a maitũguo moneke ta marĩ athingu. Tondũ mehia maku maarĩ mooru gũkĩra mao, o mekuoneka marĩ athingu gũgũkĩra. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, igua thoni na ũconoke, nĩgũkorwo nĩtũmĩte aarĩ a nyũkwa moneke marĩ athingu.

⁵³ “No rĩrĩ, nĩngacookeria Sodomu ũgaacĩru wake marĩ na airĩtu ake, o na Samaria marĩ na airĩtu ake, na nĩngagũcookeria ũgaacĩru waku o hamwe nao, ⁵⁴ nĩguo ũigue thoni na ũconoke nĩ ũndũ wa maũndũ macio mothe wekire nĩ ũndũ wa kũmahe ũhurũko. ⁵⁵ Nao aarĩ acio a maitũguo, Sodomu marĩ na airĩtu ake, na Samaria marĩ na airĩtu ake-rĩ, nĩmagacooka o ta ũrĩa maarĩ mbere; nawe ũrĩ na airĩtu aku nĩmũgacooka o ta ũrĩa mwarĩ mbere. ⁵⁶ O na ndũngĩagwetire rĩitwa rĩa mwarĩ wa nyũkwa Sodomu mũthenya ũcio wetũaga, ⁵⁷ mbere ya waganu waku kũguũrio. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩu ũrĩ mũnyarare nĩ airĩtu a Edomu, marĩ hamwe na andũ othe arĩa mariganĩtie nao, o na nĩ airĩtu a Afilisti, acio othe magũthũire na magakũrigiicĩria na mĩena yothe. ⁵⁸ Wee nĩwe ũgaacookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku, na ma maũndũ marĩa wĩkaga marĩ magigi, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵⁹ “‘Ŭũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩngagwĩka o ta ũrĩa wagĩĩre nĩ gwĩkwo, tondũ nĩũmenete mwĩhĩtwa wakwa na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kĩu. ⁶⁰ No rĩrĩ, nĩngaririkana kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire nawe matukũ-inĩ ma ũnini waku, na nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe gĩa gũtũũra. ⁶¹ Hĩndĩ iyo nĩũkaririkana mĩthĩire yaku, nawe ũconoke rĩrĩa ũkaamũkĩra aarĩ a maitũguo arĩa akũrũ gũgũkĩra na arĩa anini gũgũkĩra. Nĩngamaneana kũrĩ we marĩ ta aarĩ aku, no ti kũringana na kĩrĩkanĩro giitũ nawe. ⁶² Nĩ ũndũ ũcio nĩngahaanda kĩrĩkanĩro giitũ nawe, na nĩũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova. ⁶³ Ningĩ rĩrĩa ngaakũhoroheria nĩ ũndũ wa maũndũ mothe marĩa wĩkĩte-rĩ, nĩũkaririkana na ũconoke, na ndũgacooka gũtumũra kanua gaku rĩngĩ nĩ ũndũ wa ũrĩa ũconorĩthĩtio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

Nderi Igĩrĩ na Mũthabibũ

17 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ,

gwatania ndaĩ na warĩrie andũ a nyũmba ya Isiraeli na ngerekano. ³ Meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nderi nene ĩrĩ na mathagu marĩ hinya, na njoya ndaaya, na macoya ma marangi maingĩ nĩyokire Lebanoni. ĩkĩnyiita gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa, ⁴ ĩkiuna thuuna ya gacũmbĩrĩ kau, na ĩkĩmĩtwara bũrũri wa onjoria, nayo ĩkĩmĩhaanda thĩinĩ wa itũũra inene rĩa onjoria.

⁵ “‘Īgĩcooka ĩgĩkuua mbeũ imwe cia bũrũri wanyu, na ĩgĩcihaanda tĩiri-inĩ mũnoru. ĩgĩcihaanda ta mũtĩ ũrĩa ũkũraga hakuhĩ na maaĩ maingĩ, ⁶ nague ũkĩringũra, ũgĩtuĩka mũthabibũ mũkuhĩ ũtheeremete. Honge ciaguo ĩkĩmĩhũgũkĩra, no mĩri yaguo ĩgĩkorwo ĩthĩite na thĩ rungu rwayo. Nĩ ũndũ ũcio ũgĩtuĩka mũthabibũ, ũkĩruta honges ĩrĩ na tũhwang’a tũrĩ na mathangũ.

⁷ “‘No nĩ kwarĩ na nderi ĩngĩ nene yarĩ na mathagu maarĩ na hinya, na maiyũrĩte njoya. Hĩndĩ iyo mũthabibũ ũcio ũgĩtwara mĩri yaguo yerekeire na kũrĩ nderi iyo uumĩte hau wahaandĩtwo, nague ũgĩtambũrũkia honges ciaguo harĩ yo nĩguo wone maaĩ. ⁸ Nĩwahaandĩtwo tĩiri-inĩ mwega handũ harĩ na maaĩ maingĩ nĩguo ũrute honges, na ũciare maciaro, na ũtuĩke mũthabibũ ũrĩ na riiri.’

⁹ “‘Meere atĩrĩ, ‘Ŭũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkamunywo, na maciaro maguo mahũrũrwo nĩguo ũhoohe? Mathangũ maguo mothe ma mũringũrano nĩmakahoohe. Ndũkabataraga guoko kũrĩ na hinya, kana andũ aingĩ a kũũmunya na mĩri. ¹⁰ O na ũngĩmunywo, ũhaandwo handũ hangĩ-rĩ, hihi nĩũgatheerema? Githĩ ndũkahoohe biũ rĩrĩa rũhuho rwa mwena wa irathĩro“ rũkaũhuruta, nague ũhoohe o hau wakũrĩre?’”

¹¹ Hĩndĩ iyo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩrwo atĩrĩ, ¹² “Ŭrĩa

^a10 Rũrũ rwarĩ rũhuho rwa mwena wa irathĩro, na rwakoragwo rũrĩ rũhiũ; nĩruomagia irio ĩrĩ mĩgũnda na ruoĩkaine ta “Kahamsini”. Maandĩko-inĩ rwarũgamĩrĩre mbũtũ cia Babuloni.

andũ a nyũmba ĩno ya ũremi atĩrĩ, ‘Mũtiramanya gĩtũmi kĩa maũndũ macio?’ Meere atĩrĩ, ‘Mũthamaki wa Babuloni nĩathiire Jerusalemu, agĩtaha mũthamaki wakuo na andũ arĩa maarĩ igweta akuo, akĩmatwara nginya Babuloni.¹³ Ningĩ akĩoya mũndũ ũmwe wa nyũmba ya ũthamaki akĩrĩkanĩra kĩrĩkanĩro nake, na akĩmwĩhĩtithia. Ningĩ agĩcooka akĩoya atongoria a bũrũri ũcio agĩthĩ nao,¹⁴ nĩguo ũthamaki ũcio wagithio hinya, ndũkanehaande rĩngĩ, no ũtũũragio nĩ gwathĩkĩra kĩrĩkanĩro kũ gĩake.¹⁵ No rĩrĩ, mũthamaki ũcio akĩmũremera na ũndũ wa gũtũma abarũthi ake mathĩ bũrũri wa Misiri makamũrehere mbarathi na mbũtũ nene ya ita. Hihi nĩekũhootana? Mũndũ ũrĩa wĩkaga ciĩko ta icio no ehonokie? Mũndũ ũcio aakĩhota gũthũkia kĩrĩkanĩro na acooke ehonokie?

¹⁶ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, mũndũ ũcio agaakuĩra kũu Babuloni, bũrũri wa mũthamaki ũcio wamũikarĩirie gĩtĩ kĩa ũthamaki, ũcio aanyararire mwĩhĩtwa wake na agĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩake.¹⁷ Firaũni hamwe na mbũtũ yake ya hinya ya ita o na kĩrĩndĩ kĩingĩ, matikamũteithia mbaara-inĩ, rĩrĩa ihumbu ĩgaakwo na gũthiũrũkĩrio na rũirigo nĩguo mĩoyo mĩingĩ ĩniinwo.¹⁸ Nĩanyararire mwĩhĩtwa ũcio na ũndũ wa gũthũkia kĩrĩkanĩro kũu. Tondũ nĩanyiitanĩire na kĩrĩkanĩro kũu, no agĩcooka gwĩka maũndũ macio mothe-rĩ, ndakahonoka.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, nĩngatũma acookererwo nĩ mwĩhĩtwa ũcio wakwa aanyararire o na kĩrĩkanĩro gĩakwa kũ aathũkirie.²⁰ Nĩngamũtambũrũkĩria wabu wakwa, nake agwatio nĩ mũtego wakwa. Nĩngamũrehe Babuloni ndĩmũciirithĩrie kuo, tondũ nĩagire kwĩhokeka harĩ nĩ.²¹ Nacio mbũtũ ciake cia thigari ciothe iria ikoora nĩkooragwo na rũhiũ rwa njora, namo matigari mao mahurunjĩrwo huhu-inĩ ciothe. Hĩndĩ

ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.

²² “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene nĩngatua karũhonge kuuma gacũmbĩrĩ ka mũtarakwa ndĩkahaande. Ngaatua karũhonge koororo ka mũthunano kuuma gacũmbĩrĩ kaguo, na ndĩkahaande kĩrĩma-inĩ kĩraihi na gĩtũũgĩru na igũrũ.²³ Kũu kĩrĩma-igũrũ gĩa Isiraeli nĩkuo ngakahaanda; nĩgakaruta honge na gaciare maciaro, naguo nĩũgatuĩka mũtarakwa ũrĩ na riiri. Nyoni cia mĩthemba yothe nĩgaaka itara ciacio honge-inĩ ciaguo; nĩngatũra kĩrũru-inĩ kĩa honge ciaguo.²⁴ Mĩtĩ yothe ya mũgũnda nĩkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nyiihagia mũtĩ ũrĩa mũraihi na ngatũma mũtĩ ũrĩa mũkuhĩ ũkũre ũraihe. Nĩnyũmagia mũtĩ ũrĩa mũruru, naguo mũtĩ ũrĩa mũũmũ ngatũma ũrure.

“Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩngwĩka ũguo.”

Roho Ũrĩa Wĩhagia Nĩũgakua

18 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩũrio atĩrĩ: ² “Inyuĩ andũ aya, mũkoragwo mũkiuga atĩa rĩrĩa mũkwaria thimo ĩno igũrũ rĩa bũrũri wa Isiraeli:

“Maithe ma ciana marĩaga
thabibũ ngagatu,
namo magego ma ciana
makaigua thithi?”

³ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, mũtigacooka kũgweta thimo ĩno thĩnĩ wa Isiraeli.⁴ Nĩgũkorwo roho o wotho ũrĩ muoyo nĩ wakwa; roho wa ithe nĩ wakwa o na wa mũriũ no wakwa. Roho ũrĩa wĩhagia nĩguo ũgaakua.

⁵ “Mũndũ aahota gũkorwo nĩ
mũthingu,
na ekaga maũndũ ma kĩhooto
na marũngĩrũru.

⁶ We ndarĩaga irio iria irutagĩrwo
mahooero-inĩ marĩa marĩ
irĩma igũrũ,
kana agatiirĩra maitho

mīhianano ya andū a
nyūmba ya Isiraeli.
We ndathaahagia mūtumia wa
mündū ūrīa ūngī,
kana agakoma na mündū-wa-
nja rīrīa arī na ihinda rīa
mweri.
⁷Ndahinyagīrīria mündū o na
ūrīkū,
no nīacookagīria mündū ūrīa
marī thīirī nake
kīrīa ooete kīrī gīa kūrūgamīrīra
thīirī.
We ndatunyanaga indo,
no arīa ahūtu nīamaheaga irio
ciake,
na arīa marī njaga akamahe
nguo.
⁸Ningī ndakombanagīra nīguo etie
uumithio ūtarī wa kīhotoo,
kana agetia uumithio mūkīru.
We nīagīragia guoko gwake
gūtigeke ūūru,
na nīatuithanagia ciira na
kīhotoo gatagatī ka mündū
na ūrīa ūngī.
⁹Mündū ūcio nīarūmagīrīra watho
wakwa wa kūrūmīrīrwo,
na akahingia watho wakwa na
wīhokeku.
Mündū ūcio nī mūthingu;
ti-itherū nīagatūūra muoyo,
ūguo nīguo Mwathani Jehova
ekuuga.
¹⁰“Mündū ūcio angīkorwo arī na
mwanake mūtunyani, mūtithia wa
thakame kana wīkaga ūndū o na ūmwe
wa maündū macio mangī mooru ¹¹(o na
harīa ithe ateeke ūndū o na ūmwe wa
mo):
“We nīarīāga irio iria irutīrwo
mahooero-inī marīa marī
irīma-igūrū.
Nīathūkagia mūtumia wa mündū
ūrīa ūngī.
¹²Nīahinyagīrīria mūthūini na
mūbatari.
Nīatunyanaga indo.

Ndacookagia kīrīa oete gīa
kūrūgamīrīra thīirī.
Nīatiiragīra mīhianano maitho.
Nīekaga maündū marīa marī
magigi.
¹³We nīakombanagīra nīguo etie
uumithio ūtarī wa kīhotoo,
na agetia uumithio mūkīru.
Mündū ta ūcio-rī, nīagatūūra muoyo?
Ndangītūūra muoyo! Nī ūndū nīekīte
maündū macio mothe marī magigi-rī,
ti-itherū no nginya alooragwo na
thakame yake īmūcookerere we mwene.
¹⁴“No rīrī, mūrīū ūcio angīkorwo arī na
mwana ūrīa wonaga mehia macio mothe
ithe ekaga, na o na gūtūika nīamoonaga,
we ndekaga maündū macio mooru:
¹⁵“We ndarīāga irio iria irutīrwo
mahooero-inī marīa marī
irīma igūrū,
kana agatiirīra maitho
mīhianano ya andū a
nyūmba ya Isiraeli.
Ndathaahagia mūtumia wa
mündū ūrīa ūngī.
¹⁶Ndahinyagīrīria mündū o na
ūrīkū,
na ndeetagia kīndū gīa
kūrūgamīrīra thīirī.
Ndatunyanaga indo,
no irio ciake aciheaga arīa
ahūtu,
na akahe arīa marī njaga nguo.
¹⁷Nīarigagīrīria guoko gwake
gūtikehie,
na ndakombanagīra nīguo etie
uumithio ūtarī wa kīhotoo,
kana etie uumithio mūkīru.
Nīahingagia watho wakwa, na
akarūmīrīra watho wakwa
wa kūrūmīrīrwo.
Ūcio-rī, ndagakua nī ūndū wa mehia
ma ithe; ti-itherū nīagatūūra muoyo.
¹⁸No rīrī, ithe nīagaakua nī ūndū wa
mehia make mwene, tondū we nīekire
maündū ma ūrīa-ng’ūūrū, na agītunya
mūrū wa ithe indo, na agīika maündū
marīa mooru gatagatī-inī ka andū ao.

¹⁹ “No inyuĩ mũũragia atĩrĩ, ‘Nĩ kũĩ gĩkũgiria mũriũ agae mahĩtia ma ithe?’ Kuona atĩ mũriũ ũcio nĩekĩte maũndũ marĩa marĩ kũhoo to na magĩrĩru, na akamenyerera watho wakwa wa kũrũmĩrĩro, na akaũhingia-rĩ, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo. ²⁰ Roho ũria wĩhagia nĩguo ũgaakua. Mwana ndakagaya waganu wa ithe, kana ithe agae waganu wa mwana. Ũthingu wa mũndũ ũria mũthingu nowe mwene ũgaacookererwo nĩguo, nagueo waganu wa mũndũ ũria mwaganu nowe ũgaacookererwo nĩguo.

²¹ “No rĩrĩ, mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na mehia mothe marĩa ekĩte, na arũmie watho wakwa wa kũrũmĩrĩro, na ekage maũndũ ma kũhoo to na marĩa magĩrĩre, ti-itherũ nĩegũtũũra muoyo; we ndagakua. ²² Gũtirĩ ihĩtia o na rĩmwe rĩa marĩa aaneka rĩgaacooka kũririkanwo. Tondũ wa maũndũ ma ũthingu marĩa ekĩte-rĩ, nĩegũtũũra muoyo. ²³ Mwathani Jehova ekũũria atĩrĩ: Anga nĩ nĩngenagio nĩ gĩkuũ kĩa andũ arĩa aaganu? Githĩ ti kwenda ingĩenda magarũrũke matigane na mũthiire ĩyo yao nĩguo matũũre muoyo?

²⁴ “No angĩkorwo mũndũ mũthingu no agarũrũke atigane na ũthingu wake, na ehie na eke maũndũ marĩ magigi ta marĩa mekagwo nĩ mũndũ mwaganu-rĩ, anga nĩagagĩtũũra muoyo? Hatĩrĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ ma ũthingu marĩa aaneka ũkaaririkanwo. Tondũ wa mahĩtia ma kwaga kwĩhokeka na tondũ wa mehia marĩa ekĩte-rĩ, no agaakua.

²⁵ “No inyuĩ muugaga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kũhoo to.’ Ta thĩkĩrĩriai inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli: Njĩra yakwa-rĩ, ti ya kũhoo to? Atĩrĩrĩ, githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kũhoo to? ²⁶ Mũndũ mũthingu angĩgarũrũka atigane na ũthingu wake ehie, agaakua nĩ ũndũ wa mehia make; agaakua nĩ ũndũ wa mehia macio ekĩte. ²⁷ No mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu ũria ekĩte, na eke maũndũ ma kũhoo to na marĩa magĩrĩre-rĩ, we nĩakahonokia muoyo wake. ²⁸ Nĩ ũndũ

nĩeciiragia ũhoro wa mahĩtia make mothe marĩa aneeka, na akagarũrũka agatigana namo-rĩ, ti-itherũ nĩagatũũra muoyo; we ndagakua. ²⁹ No andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli mekuuga atĩrĩ, ‘Njĩra ya Mwathani ti ya kũhoo to.’ Anga njĩra ciakwa ti cia kũhoo to, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Githĩ njĩra cianyu ticio itarĩ cia kũhoo to?

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, nĩngũmũtuũra ciira, o mũndũ o mũndũ kũringana na mũthiire yake, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrĩrei! Tiganai na mahĩtia manyu mothe; namo mehia manyu matigatũma mwanangwo. ³¹ Tiganai na waganu wothe ũria mwĩkĩte, mũgĩe na ngoro njerũ na roho mwerũ. Nĩ kũĩ gĩgũtũma mũkue, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? ³² Nĩgũkorwo ndikenagio nĩ gĩkuũ kĩa mũndũ o na ũrĩkũ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Mwĩrĩrei mũtũũre muoyo!

Macakaya nĩ ũndũ wa Athamaki a Isiraeli

19 “Nĩngĩ ambĩrĩria macakaya^a makonĩi athamaki a Isiraeli, ² ũmeere atĩrĩ:

“ ‘Atĩrĩrĩ, maitũguo ahaanaga ta mũrũũthi wa mũgoma arĩ gatagatĩ ka mĩrũũthi ĩria ĩngĩ!

Wakomire kĩmamo-inĩ kĩa mĩrũũthi mũthĩ, na ũkĩrera ciana ciaguo.

³ Warerire kĩaana kĩmwe kĩaguo, gĩgĩtuĩka mũrũũthi ũrĩ hinya.

Mũrũũthi ũcio ũkĩmenyera gũtambuura kĩa wanyĩta, na ũkarĩĩaga andũ.

⁴ Nacio ndũrĩrĩ ikĩigua ũhoro wago, nagueo ũkĩgwatĩrio irima-inĩ rĩa.

Ũgĩtwarwo bũrũri wa Misiri ũguucĩtio na icũhĩ cia maniũrũ.

^a1 Icakaya rĩrĩ rĩatungagwo na rĩkainwo hĩndĩ ya mathiko ma mũtongoria (2Sam 1:17-27).

⁵“Na rīrīa nyina ya mūrūūthi ūcio
yoonire mwīhoko wayo
ndūnahinga,
na itanya rīayo nīrīatuīka rīa
tūhū-rī,
ikīoya kīana kīngī kīayo,
īgīgītua mūrūūthi ūrī hinya.

⁶Naguo ūgīcangacanga gatagatī ka
mīrūūthi īrīa īngī,
nīgūkorwo nīwatuīkīte
mūrūūthi ūrī hinya.
Mūrūūthi ūcio ūkīmenyera
gūtambuura kīrīa
wanyīita,
na ūkarīāga andū.

⁷Nīwamomōrire cīhitho ciao iria
nūmu,
na ūkīananga matūūra mao.
Būrūrī ūcio na andū arīa othe
maatūūrāga kuo,
makīyūrwo nī guoya wa
mūraramo wāguo.

⁸Hīndī īyo, ndūrīrī ikīūūkīrīra,
ndūrīrī iria cioimīte ng’ongo iria
ciagūthiūrūrūkiirie.

Ikīwambīra mūtego,
naguo mūrūūthi ūcio
ūkīgwatīrio irima-inī rīao.

⁹Makīūguucūrūrīa na icūhī cia
maniūrū, makīūingīria
kīaga-inī,
makīūtwarīra mūthamaki wa
Babulonī.

Makīūikia njeera,
na nī ūndū ūcio mūraramo
wāguo ndwacookire
kūiguu
kūu irīma-inī cia Isiraeli rīngī.

¹⁰“Maitūguo aatarī ta mūthabībū
ūhaandītvo thīnī wa mūgūnda
waku wa mīthabībū
hakuhī na maaī;
nīwaciarīte mūno, na ūkagīa na
honge nyingī
tondū wa maaī kūingīha.

¹¹Honge ciaguo ciarī hinya,
igakīagīrīra gūtuo mūthīgī wa
mūthamaki.

Mūthabībū ūcio ūkīraiha na igūrū,
ūgīkīra mahuti marīa
matumanu,
na nīwonekaga wega nī ūndū wa
ūrīa waraihīte na igūrū,
na nī ūndū wa honge ciaguo
nyingī.

¹²No nīwamunyrwo na mīri yaguo
nī ūndū wa marakara,
na ūgīkanio thī.
Naruo rūhuho rūrīa ruumaga
mwena wa irathīro
rūgītūma ūhoohe,
na maciaro maguo
makīhūrūrwo;
honge ciaguo iria ciarī hinya
ikīūma,
ikīhīa nī mwaki, ūgīciniina.

¹³Na rīrī, rīu ūhaandītvo werū-inī
wa mūthanga,
būrūrī ūrīa mūūmū, ūrī nyoota.

¹⁴Mwaki woimire rūhonge-inī
rūmwe rwa iria nene,
ūgīcina maciaro maguo,
magīthira.
Gūtīrī rūhonge rūrī hinya
rūtīgaire harī guo
rūngītuo mūthīgī wa
mūthamaki.’

Maya nī macakaya, na nīmo maūndū
marīa marīcakayanagīrwo namo.”

Isiraeli Kūrema

20 Mwaka-inī wa mūgwanja,
mūthenya wa ikūmi wa mweri
wa gatano, athuuri amwe a Isiraeli
magīūka gūtūria ūhorō harī Jehova, nao
magīkara thī hau mbere yakwa.

²Hīndī īyo kiugo kīa Jehova
gīkinginyīrīra ngūrwo atīrī: ³“Mūrū wa
mūndū, arīria athuuri a Isiraeli, ūmeere
atīrī, ‘Mwathani Jehova ekūūria atīrī:
Anga mūūkīte gūtūria ūhorō harī nī?
Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūrāga muoyo-rī,
ndīngīreka mūtūrie ūhorō harī nī, ūguo
nīguo Mwathani Jehova ekuuga.’

⁴“Nīūkūmatūira ciira? Nīūkūmatūira
ciira, wee mūrū wa mūndū? Nī ūndū
ūcio marūithie, ūmeere maūndū marī

magigi marĩa meekagwo nĩ maithe mao, ⁵ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ndethuurĩre Isiraeli-rĩ, nĩndehĩtire harĩ njiaro cia andũ a nyũmba ya Jakubu njoete guoko na igũrũ, na ngĩmeguũrĩria kũu bũrũri wa Misiri. Ngĩmeera njoete guoko na igũrũ atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.” ⁶ Mũthenya ũcio ndehĩtire ngĩmeera atĩ nĩngamaruta bũrũri wa Misiri, ndĩmatware bũrũri ũrĩa nĩ ndĩmacarĩrie, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, bũrũri mũthaka gũkĩra mabũrũri mothe. ⁷ Na nĩ ngĩmeera atĩrĩ, “O ũmwe wanyu-rĩ, nĩatigane na mĩhiano ĩyo mĩũru mũkaraga mũcũthĩrĩrie, na mũtuge gwĩthaahia na mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.”

⁸ “ ‘No rĩrĩ, nĩmanemeire, makĩaga gũũthikĩrĩria; matiatiganire na mĩhiano ĩyo mĩũru ĩrĩa maikaraga macũthĩrĩrie, o na matiatiganire na mĩhianano ĩyo ya bũrũri wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũmatĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndĩĩrute marakara nao marĩ o kũu bũrũri wa Misiri. ⁹ No ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio maatũũranagia nacio, o icio cionire ngĩĩonithania kũrĩ andũ a Isiraeli na ũndũ wa kũmaruta bũrũri wa Misiri. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndaamatongorire ngĩmaruta bũrũri wa Misiri, ngĩmarehe werũ-inĩ. ¹¹ Nĩndamaheire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na ngĩmamenyithia mawatho makwa, nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa ũrĩmaathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo. ¹² Ngĩcooka ngĩmahe Thabatũ ciakwa irĩ kĩmenyithia gatagatĩ gakwa nao, nĩgeetha mamenyage atĩ nĩ Jehova nĩndamatuire atheru.

¹³ “ ‘No rĩrĩ, andũ acio a Isiraeli nĩmanemeire kũu werũ-inĩ. Matiarũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmaregire mawatho makwa, o na gũtuĩka mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo, na magĩthaahia Thabatũ ciakwa biũ. Nĩ ũndũ ũcio nĩ na nĩ ngiuga atĩrĩ, nĩngũmatĩrĩria mang’ũrĩ makwa,

ndĩmanĩinĩre kũu werũ-inĩ. ¹⁴ No ngĩka ũndũ nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio ciejoneire na maitho ngĩmaruta kuo. ¹⁵ Nĩngĩ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ o kũu werũ-inĩ, ngiuga ndikamakinya bũrũri ũrĩa ndaamaheete, bũrũri ũrĩ bũthi wa iria na ũũkĩ, na bũrũri ũrĩa mwega gũkĩra mabũrũri mothe; ¹⁶ Ndeekire ũguo tondũ nĩmaregire mawatho makwa, na matiarũmĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na nĩmathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩgũkorwo ngoro ciao nĩcieheanĩte kũrĩ mĩhianano ĩyo yao. ¹⁷ No rĩrĩ, nĩndamaiguĩrĩre tha, ngĩaga kũmaananga kana kũmanĩnĩra kũu werũ-inĩ. ¹⁸ Nĩnderire ciana ciao irĩ kũu werũ-inĩ atĩrĩ, “Tigai kũrũmĩrĩra irĩra cia watho wa maithe manyu, kana mũrũmĩrĩre mawatho mao, kana mwĩthaahie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu; rũmagĩrĩrai kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre mawatho makwa. ²⁰ Ikaragiai Thabatũ ciakwa irĩ theru, nĩguo ituĩke kĩmenyithia gatagatĩ gakwa na inyuĩ. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu.”

²¹ “ ‘No rĩrĩ, ciana icio nĩcianemeire: Itiarũmĩrĩre kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, o na kana ikĩmenyerera kũrũmia mawatho makwa, o na gwakorwo mũndũ ũrĩa ũmathĩkagĩra nĩagatũũrio nĩmo, nĩciathaahirie Thabatũ ciakwa. Nĩ ũndũ ũcio ngiuga nĩngũciitĩrĩria mang’ũrĩ makwa, na ndũme marakara makwa maciũkĩrĩre kũu werũ-inĩ. ²² No nĩndagirĩrĩre guoko gwakwa, na ngĩka ũndũ, nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa nĩguo rĩtigathaahio maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ icio ciejoneire ngĩmaruta kuo. ²³ Nĩngĩ nĩndehĩtire harĩo njoete guoko na igũrũ kũu werũ-inĩ, ngiuga atĩ nĩngamahurunjĩra ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩmaharaganĩrie mabũrũri-inĩ, ²⁴ tondũ matiathĩkĩre mawatho makwa, no nĩ kũrega maaregire kĩrĩra kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na magĩthaahia Thabatũ ciakwa, namo

maitho mao makĩirĩria mĩhianano ya maithe mao.²⁵ Ngĩcooka ngĩmarekereria irĩra-inĩ iria itaari njega, na mawatho marĩa matangĩmatũũria;²⁶ nĩndarekire mathaahio nĩ ũndũ wa iheo ciao, irĩ igongona rĩa mwana o wotho wa irigithathi, nĩguo ndũme maiyũrwo nĩ guoya mũnene, na mamenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’

²⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ, arĩria andũ a Isiraeli, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thiĩnĩ wa ũndũ ũyũ o nago, maithe manyu nĩmanumire na ũndũ wa kũndirika: ²⁸ Rĩria ndaamareehire bũrũri ũria ndeethĩre atĩ nĩngamahe, rĩria moonire kĩrĩma o gĩothe kĩraihi kana mũtĩ o wotho warĩ na mathangũ, hau nĩho maarutĩre magongona mao, makĩruta magongona marĩa maatũmire ndakare, na makĩruta ũbumba wao ũria mũnungĩ wega, o na magĩitanga maruta mao ma kũnyuuo. ²⁹ Hĩndĩ iyo ngĩmooria atĩrĩ: Gĩtũmi gĩa kũndũ kũu gĩtũũgĩru mũthiiga nĩ kĩĩ?’ ” (Nakuo gwĩtagwo Bama^a nginya ũmũthĩ.)

Gũtuĩrwo Ciira na Gũcookererio

³⁰ “Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ: ‘Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Anga nĩmũgwĩthaahia o ta ũria maithe manyu meekire, na makĩirĩria mĩhiano yao mĩũru’ ³¹ Rĩria mũkũruta iheo cianyu, mũkaruta igongona rĩa kũhĩtũkithĩria ariũ anyu mwaki-inĩ-rĩ, mũthiiga na mbere na gwĩthaahia na mĩhianano yanyu yotho o nginya ũmũthĩ. Nĩ no ndĩmwĩtĩkĩrie mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli? Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, ndĩngĩmwĩtĩkĩria mũtuĩrie ũhoru harĩ nĩ.

³² “ ‘Inyuĩ mugaga atĩrĩ, “Ithuĩ tũkwenda gũtuĩka ta andũ a ndũrĩrĩ, ta kĩrĩndĩ kĩa mabũrũri ma gũkũ thĩ, ari matungatagĩra mĩtĩ na mahiga.” No maũndũ marĩa mwĩciirĩtie gũtirĩ hĩndĩ

makaahinga.³³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, ngaamwathaga na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio. ³⁴ Nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ na guoko kũrĩ hinya, na guoko gũtambũrũkĩtio, o na mang’ũrĩ maitanĩrĩrio, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo.

³⁵ Nĩngamũrehe werũ-inĩ wa ndũrĩrĩ, na kũu nĩkuo ngaamũtuĩra ciira tũkĩonanaga ũthiũ kwa ũthiũ. ³⁶ O ta ũria ndaatuĩrĩre maithe manyu ciira kũu werũ-inĩ wa bũrũri wa Misiri-rĩ, ũguo noguo ngaamũtuĩra ciira, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³⁷ Nĩngamũrũmbũiya ngĩmũhĩtũkĩria rungu rwa rũthanju rwakwa, na nĩngamũrehe ndĩmuohanie na kĩrĩkanĩro gĩakwa. ³⁸ Nĩngamũtheria, ndĩmwehererie andũ ariã aremi na ariã manjũkagĩrĩra. O na gũtuĩka nĩngamaruta bũrũri ũria matũũraga-rĩ, matigatoonya bũrũri wa Isiraeli. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

³⁹ “ ‘No inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli-rĩ, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Thiĩ mũndũ o mũndũ mũgatungatĩre mĩhianano yanyu! Ti-itherũ thuutha ũcio, nĩmũgathikĩrĩria na mũtigacooka gũthaahia rĩtwa riakwa ithero na iheo cianyu na mĩhianano yanyu. ⁴⁰ Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru, kĩrĩma kĩria kĩraihi gĩa Isiraeli, kũu bũrũri ũcio nĩkuo andũ a nyũmba yotho ya Isiraeli^b makaandungatagĩra, na kũu nĩkuo ngaameitũkĩrĩra. Kũu nĩkuo ngaabatario nĩ maruta manyu na iheo cianyu iria njega, o hamwe na magongona manyu mothe marĩa maamũre. ⁴¹ Nĩngamwĩtũkĩra ta mũrĩ ũbumba ũrĩ na mũtararĩko mwega, rĩria ngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ, ndĩmũcookererie kuuma mabũrũri-inĩ marĩa mwahurunjirwo, na nĩngeyonania atĩ ndĩ mũtheru gatagati

^b40 Nyũmba yotho ya Isiraeli yarũgamĩrĩre ũthamaki wa Gũthini hamwe na wa Gathigathini.

kanyu maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ. ⁴² Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamũcookia bũrũri wa Isiraeli, bũrũri ũrĩa ndehĩtire njoete guoko na igũrũ atĩ nĩngaũhe maithe manyu. ⁴³ Mũrũ kũu nĩmũkaririkana mĩtugo yanyu na cĩiko ciothe iria mwĩthaahĩtie nacio, na inyuĩ nĩmũkeemena nĩ ũndũ wa ũuru ũrĩa wotho mwaneeeka. ⁴⁴ Nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaamwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩakwa, no ti kũringana na mĩthĩire yanyu mĩũru, na mĩtugo yanyu mĩũru, na maũndũ manyu mooru marĩa mwĩkaga, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Ũrathi wa Gũũkĩrĩra Gũthini

⁴⁵ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ, ⁴⁶ “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku mwena wa gũthini; hunjia ũhoru wa gũũkĩrĩra mwena wa gũthini, na ũrathe ũhoru wa gũũkĩrĩra mũtitũ wa bũrũri ũcio wa mwena wa gũthini. ⁴⁷ ĩra mũtitũ ũcio wa mwena wa gũthini atĩrĩ: ‘Igwa kiugo kĩa Jehova. Ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga: Ndĩ hakuhi gwakia mwaki thĩinĩ waku, naguo nĩũkaniina mĩtĩ yaku yothe, ĩrĩa mĩigũ nginya ĩrĩa mĩũmũ. Rũrĩrĩmbĩ rũu rũtikahoreka, na ũthiũ o wotho kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini nĩũgaacinwo nĩruo. ⁴⁸ Mũndũ o wotho nĩakooni atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ ndĩwakĩtie; ndũkahoreka.’ ”

⁴⁹ Hĩndĩ ĩyo ngiuga atĩrĩ, “Hi! Mwathani Jehova. Maraaria ũhoru wakwa, makoiga atĩrĩ, ‘Githĩ to kwaria araaria na ngerekano?’ ”

Babuloni, Rũhiũ rwa Njora rwa Ngai rwa Gũtuanĩra Ciira

21 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, roria ũthiũ waku Jerusalemu, na ũhunje ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa handũ-harĩa-haamũre. Ratha ũhoru wa gũũkĩrĩrwo kwa bũrũri ũcio wa Isiraeli, ³ ũwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra. Nĩngũcomora rũhiũ rwakwa rwa njora

kuuma njora-inĩ, na ngwehererie andũ arĩa athingu na arĩa aaganu. ⁴ Tondũ nĩngũkwehereria andũ arĩa athingu na arĩa aaganu-rĩ, rũhiũ rwakwa rwa njora nĩrũgacomorerwo mũndũ o wotho kuuma mwena wa gũthini nginya mwena wa gathigathini. ⁵ Hĩndĩ ĩyo, andũ othe nĩmakamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njomorette rũhiũ rwakwa rwa njora kuuma njora-inĩ; rũtigacookio rĩngĩ njora-inĩ.’

⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, wee mũrũ wa mũndũ caaya! Caaĩra mbere yao, ũrĩ mũthĩnĩku ngoro na ũrĩ na kĩa kĩnene. ⁷ Na rĩrĩa magaakũũria atĩrĩ, ‘Ũracaaya nĩkĩ?’ ũkameera atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa ũhoru ũrĩa ũroka. Ngoro o yotho nĩkaringĩka, na guoko o guothe kwage hinya; roho o wotho nĩũkaringĩka na iru o rĩothe nĩrĩkaregera o ta ũrĩa maaĩ mereeraga.’ Ũhoru ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ, ũhoru ũcio nĩũgekĩka, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

⁸ Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngũrwo atĩrĩ: ⁹ “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru, uge atĩrĩ, ‘Mwathani ekuuga ũũ:

“ ‘Harĩ rũhiũ rwa njora, harĩ rũhiũ rwa njora,
rũnooretwo rũkohĩga, na
rũgathũũo rũkahenia,
¹⁰ rũnooretwo rũrĩ rwa kũũragana,
na rũgathũũo nĩguo rũhenagie
ta rũheni!

“ ‘Anga nĩtũgagĩkenera mũthĩgi wa ũthamaki wa mũrũ wakwa Juda? Rũhiũ rũu rwa njora nĩrũiraga mũthĩgi o wotho ta ũcio.

¹¹ “ ‘Rũhiũ rũu rwa njora
rũthuurĩtuo nĩguo rũthũũo,
nĩguo rũnyĩitagwo na guoko;
nĩrũnoore na rũgathũũo,
na nĩrũhaarĩrio nĩguo
rũneanwo guoko-inĩ kwa
mũũragani.

¹² Rîra na ũgirîke, wee mûrû wa
mündû,
nîgûkorwo nîrûûkîrîre andû
akwa,
o na rûgookîrîra athamaki othe
a Isiraeli.
Nîmaneanîtwo rûhiû-inî rwa
njora
marî hamwe na andû akwa.
Nî ũndû ũcio wîhûûre gîthûri.

¹³ “ ‘Ti-itherû kûgeranio nîgûgooka.
Gûgaagîikara atîa angîkorwo mûthîgi
ũcio wa ũthamaki wa Juda, ũrîa ũiragwo
nî rûhiû rûu rwa njora ndûgathiî na
mbere? Ũguo nîguo Mwathani Jehova
ekuuga.’

¹⁴ “Nî ũndû ũcio, wee mûrû wa
mündû-rî,
ratha ũhoru, na ũhûûre hî.
Naruo rûhiû rûu rwa njora ũreke
rûringe maita meerî,
o na nîrûringe maita matatû.
Nî rûhiû rwa njora rwa
kûûragana,
nî rûhiû rwa njora rwa
kûûragana kûnene,
rûramahatîrîria na mîena
yothê.

¹⁵ Nîgeetha ngoro iringîke,
nao arîa magwîte maingîthe,
nînjigîte rûhiû rwa njora rwa
kûûragana
ihingo-inî ciao ciothe.
Hî! Rûthondeketwo rûhenagie ta
rûheni,
rûnyîitîtwo nîguo rûûragane.

¹⁶ Wee rûhiû rwa njora, temanga
mwena wa ũrîo,
na ningî ũtemange mwena wa
ûmotho,
na ũtemange kûrîa guothe ũûgî
waku ũngîerekerio.

¹⁷ Nîi o na nîi-rî, nîngahûûra hî,
namo mang’ûrî makwa
mahûahûe.
Nî nîi Jehova njugîte ũguo.”

¹⁸ Kiugo kîa Jehova nîkîanginyîrîre,
ngûirwo atîrî, ¹⁹ “Mûrû wa mündû, tema

nîjîra igîrî cia kûgererwo nî rûhiû rwa
njora rwa mûthamaki wa Babuloni,
cierî ciurmîte bûrûri o ũmwe. Haanda
rûûri harîa nîjîra yahûkîre îrorete itûûra
inene. ²⁰ Tema nîjîra îmwê îrîa rûhiû rûu
rwa njora rûkaagerera rûgîthîi gûûkîrîra
Raba kûu kwa Aamoni, na îngî ya
kûgerwo nîruo rûgîthîi gûûkîrîra Juda
hamwe na Jerusalemu kûu kûirigîre.

²¹ Nîgûkorwo mûthamaki wa Babuloni
akaarûgama maahûkanîro ma nîjîra îyo,
harîa nîjîra icio cierî ciahûkanîire, nîguo
aragûrie: Akaahûthîra mîguî agîcuuka
mîti, na ahoorî kîrîra harî mîhianano
yake, na arorithie ini. ²² Guoko-inî gwake
kwa ũrîo, mûti nîûkagwîra Jerusalemu,
kûrîa akaigithia mîgogo ya kûmomora
rûirigo, na arute watho wa kûûraganwo,
na kuugîrîrio mbugîrîrio ya mbaara,
nayo mîgogo ya kûmomora îigwo
îhingîrîirîe ihingo, na aigithie kîhumbu,
na gwakwo ngathî ndaaya cia mbaara
cia gûteithia gûtharîkîra itûûra. ²³ Ũndû
ũcio nîûkoneka ta ũtarî wa ma kûrî andû
arîa mehîtîte atî nîmarîmwathîkagîra,
nowe nîakamaririkania mahîtia mao,
acooke amanyîite mîgwate.

²⁴ “Nî ũndû ũcio, Mwathani Jehova
ekuuga ũû: ‘Tondû inyuî andû
aya nîmûtûmîte mahîtia manyu
maririkanwo nî ũndû wa ũrîa ũremi
wanyu wonekanîte, ũkaguûria mehia
manyu makoneka maündû-inî mothe
marîa mwîkaga; nî ũndû nîmwîkîte
îguo-rî, nîmûkanyîitwo mîgwate.

²⁵ “ ‘Wee mûthamaki ũyû wa Isiraeli,
o wee mwaganu na ndûrîka, mûthenya
waku nîmûkinyu, na ihinda rîaku rîa
kûherithio rîgakinya mûthia. ²⁶ Mwathani
Jehova ekuuga ũû: Ruta kîremba, na
weherie tanji. Maündû matigacooka
gûikara ta ũrîa maatarîi: Arîa anini
nîmagatûûgîrio, nao arîa atûûgîrie
nîmakanyîihio. ²⁷ Nî mwanangîko! Îi
nî mwanangîko! Nîngarîanangithia!
Rîtigacookererio ngînya hîndî îrîa
ũcio mwene rîo agooka; ũcio nîwe
ngaarîneana kûrî we.’

²⁸ “Nawe mûrû wa mündû, ratha
ũhoru, uuge atîrî, ‘Ũû nîguo Mwathani

Jehova ekuuga ũhorori-inĩ ũkonĩ Aamoni na irumi ciao:

- “Harĩ rūhiũ rwa njora, harĩ rūhiũ
rwa njora,
rũcomoretwo rūuragane,
na rūthũũtwo rūrĩ rwa
kũniinana,
na rwakũhenia ta rūheni!
²⁹O na gũkorwo nĩ kũrĩ cioneki cia
maheeni igũkonĩ,
na ũragũri wa maheeni
ũgũkonĩ-rĩ,
nĩrũkaigĩrĩrwo ngingo
cia arĩa aaganu, arĩa marĩ a
kũuragwo,
arĩa mũthenya wao ũkinyĩte,
o acio ihinda rĩao rĩa kũherithio
rĩkinyĩte mũthia.
³⁰Cookia rūhiũ njora thĩinĩ.
Ũrĩ kũu wee wombũirwo,
o kũu bũrũri-inĩ ũcio wa maithe
manyu,
nĩkuo ngaagũtuĩra ciira.
³¹Nĩngagũitĩrĩria mang’ũrĩ makwa,
na ngũũkĩrĩre na mĩhũmũ ya
marakara makwa mahiũ;
nĩngakũneana moko-inĩ ma andũ
matarĩ tha,
andũ ohĩgĩrĩru na kũniinana.
³²Wee ũgaatuĩka ngũ cia gwakia
mwaki ũcio,
nayo thakame yaku ĩgaitĩrwo
kũu bũrũri waku,
ndũgacooka kũririkanwo;
nĩgũkorwo nĩ Jehova nĩ nĩ
njarĩtie.’”

Mehia ma Jerusalemu

22 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũirwo atĩrĩ: ²“Mũrũ wa mũndũ, nĩũkũrĩtuĩra ciira? Nĩũgũtuĩra ciira itũũra rĩrĩ inene rĩitithagia thakame? Nĩ ũndũ ũcio rĩonie maũndũ marĩa mothe rĩikaga marĩ magigi, ³ũrĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Wee itũũra inene rĩrĩa rĩirehithagĩria mũtino nĩ ũndũ wa gũitithia thakame kũu thĩinĩ warĩo, na rĩgethaahia nĩ ũndũ wa gũthondeka mĩhianano,

⁴nĩũhĩtĩtie nĩ ũndũ wa thakame ĩrĩa ũitĩte, na nĩũthaahĩtio nĩ mĩhianano ĩrĩa ũthondekete. Nĩũtũmĩte matukũ maku makinye mũthia, o naguo mũthia wa mĩaka yaku nĩmũkinyu. Nĩ ũndũ ũcio nĩngatũma ũtuĩke kĩndũ kĩmeneku harĩ ndũrĩrĩ, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ mabũrũri macio mothe. ⁵Andũ arĩa marĩ gũkuhĩ na arĩa marĩ kũraya nĩmagakũnyũrũragia, wee itũũra rĩrĩ inene ũrĩ ngumo njũru, na ũkaĩyũra ngũĩ.

⁶“Ta rora ũrĩa o ũmwe wa athamaki^a a Isiraeli arĩa marĩ thĩinĩ waku ahũthagĩra hinya wake ũũru agĩitithia thakame. ⁷Nĩmagithĩtie ithe wa ciana o na nyina gĩtĩio marĩ kũu thĩinĩ waku; na marĩ thĩinĩ waku nĩmahinyĩrĩrie ageni na makanyariira mwana ũrĩa ũkuĩrĩrwo nĩ ithe, o na mũtunia wa ndigwa. ⁸Wee-rĩ, nĩũnyararĩte indo ciakwa ĩria nyamũre, o na ũgathaahia Thabatũ ciakwa. ⁹Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ maiganagĩrĩra igenyo, na mendete ũiti wa thakame; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ marĩiaga irio mahooero ma ĩrĩma-igũrũ, na mageeka ciĩko cia ũũra-thoni. ¹⁰Nĩ kũrĩ andũ thĩinĩ waku mataheaga ũrĩrĩ wa maithe mao gĩtĩio; na thĩinĩ waku nĩ kũrĩ andũ mathũkagia atumia nĩ ũndũ wa gũthĩ nao mahinda-inĩ mao ma mweri, ihinda-inĩ rĩrĩa marĩ na thaahu. ¹¹Kũu thĩinĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ wĩkaga maũndũ marĩ magigi na mũtunia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ, nake ũngĩ ndangĩconoka agĩthũkia mũtunia wa mũriũ, ũngĩ nake agathũkagia mwarĩ wa nyina, o ũcio mwarĩ wa ithe. ¹²Andũ maamũkagĩra mahaki marĩ thĩinĩ waku nĩguo maite thakame; wee ũrĩ mũrĩa-ng’ũũrũ, na nĩwamũkagĩra uumithio mũkĩru, na ũkoona uumithio ũtarĩ kĩhooito kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ na njĩra ya ũhahanyĩ. Wee nĩũriganĩrwo nĩ nĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³“Ti-itherũ nĩngahũũra hĩ nĩ ũndũ wa uumithio ũcio wonete ũtarĩ wa

^a6 Aya maarĩ atongoria thĩinĩ wa Isiraeli, na ti athamaki ta thĩinĩ wa 19:1; na 21:12.

kīhotoo, na nī ūndū wa thakame ĩrĩa ūitithĩtie kũu thĩinĩ waku. ¹⁴ Mũthenya ūrĩa ngaakũherithia-rĩ ūmĩrĩru waku nĩũgetiiria, kana moko maku magĩe na hinya? Nĩ ĩhova nĩ nĩ njarĩtie ūhoro ūcio, na nĩ nĩ ngaawĩka. ¹⁵ Nĩngakũharaganĩria ndũrĩrĩ-inĩ, na ngũhurunjire mabũrũri-inĩ; na nĩngakinyia thaahu waku mũthia. ¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa wee ūgaakorwo ūthaahĩte maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ, nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ ĩhova.’ ”

¹⁷ Ningĩ kiugo kĩa ĩhova gĩkĩnginyĩrĩa, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, harĩ nĩ-rĩ, andũ a nyũmba ĩno ya Isiraeli matuĩkĩte o ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ūturi; acio othe matuĩkĩte o ta gĩcango, na ibati, na kĩgera, o na ngocorai marĩ mwaki-inĩ wa ūturi. O no ta gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa betha ĩratherio na mwaki wa ūturi. ¹⁹ Nĩ ūndũ ūcio Mwathani ĩhova ekuuga atĩrĩ: ‘Tondũ inyuothe nĩmũtuĩkĩte gĩko kĩrĩa gĩtigaraga rĩrĩa cuuma ĩratherio na mwaki wa ūturi, nĩngamũcookanĩrĩa kũu Jerusalemu. ²⁰ O ta ūrĩa andũ macookanagĩrĩa betha, na gĩcango, na kĩgera, na ngocorai, o na ibati icua-inĩ rĩa mwaki nĩguo itwekio na mwaki mũhiũ-rĩ, ūguo nĩguo o na nĩ ngaamũcookanĩrĩa ndĩ na marakara na mang’ũrĩ, na ndĩmũkie kũu thĩinĩ wa itũũra inene ndĩmũtwekerie kuo. ²¹ Nĩngamũcookanĩrĩa na ndĩmũhurutĩre na mang’ũrĩ makwa mahiũ, na inyuĩ nĩmũgatwekerio o kũu thĩinĩ warĩo. ²² O ta ūrĩa betha itwekagĩrio icua-inĩ rĩa mwaki, ūguo noguo o na inyuĩ mũgaatwekerio kũu thĩinĩ warĩo, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ nĩ ĩhova nĩ nĩ ndĩmũtĩrĩrie mang’ũrĩ makwa.’ ”

²³ O rĩngĩ kiugo kĩa ĩhova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, ĩra bũrũri ūcio atĩrĩ, ‘Wee-rĩ, ūrĩ bũrũri ūkoretwo wagĩte mbura kana rũthuthuũ, mũthenya ūrĩa wa mang’ũrĩ.’ ²⁵ Nĩ kũrĩ na ndundu ya gũũkanĩrĩa ya anene akuo marĩ thĩinĩ wago, nao matariĩ ta mũrũũthi ūkũrarama ūgĩtambuura kĩrĩa ūnyitĩte; marĩaga

andũ, na magakuua mĩthithũ na indo cia goro, na magatũma kũgĩe na atumia aingĩ a ndigwa thĩinĩ wago. ²⁶ Athĩnjĩri-Ngai akuo mahũthagĩra hinya makiuna watho wakwa, na magathaahia indo ciakwa iria nyamũre; matikũũranaga indo iria nyamũre na iria itarĩ nyamũre; marutanaga atĩ gũtirĩ ngũũrani ya indo irĩ thaahu na iria itarĩ thaahu; na mahingaga maitho matikamenyerere Thabatũ ciakwa, nĩguo ngarumagwo gatagatĩ-inĩ kao. ²⁷ Anene akuo arĩa marĩ kuo matariĩ ta njũũi igĩtambuura kĩrĩa inyiitĩte; maitaga thakame na makoora andũ, nĩguo megwatĩre uumithio ūrĩa ūtagĩrĩre. ²⁸ Anabii akuo mamahakagĩra ciĩko icio coka mwerũ, na njĩra ya kũmoonera cioneki cia maheeni, na ūragũri wa maheeni. Moigaga atĩrĩ, ‘Mwathani ĩhova ekuuga ūũ’, o rĩrĩa ĩhova atarĩ ūndũ oigĩte. ²⁹ Andũ a bũrũri ūcio mahũthagĩra ūhahanyi na ūtunyani; mahinyagĩrĩa athĩinĩ na abatari, na makanyariira andũ a kũngĩ, makamaagithia kīhotoo.

³⁰ “Ndaacaririe mũndũ thĩinĩ wao ūngĩaka rũthingo na arũgame mbere yakwa mwanya-inĩ, agitĩre bũrũri ūcio, nĩguo ndikaũniine o kũũniina, no ndiigana kuona o na ūmwe. ³¹ Nĩ ūndũ ūcio nĩngamaitĩrĩa mang’ũrĩ makwa, na ndĩmaniine na marakara makwa mahiũ, na ndĩmacookererie maũndũ marĩa mothe mekĩte, ūguo nĩguo Mwathani ĩhova ekuuga.”

Airĩtu Eerĩ a Nyina Ūmwe Itharia

23 Kiugo kĩa ĩhova nĩkĩanginyĩrĩre, ngũrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, nĩ kwarĩ na andũ-a-nja eerĩ, airĩtu a nyina ūmwe. ³ Nĩmatuĩkire ahũũri maraya kũu bũrũri wa Misiri, makĩambĩrĩa ūmaraya kuuma marĩ ethĩ. Marĩ kũu bũrũri-inĩ ūcio nĩmahutagio nyondo, na makahambatwo ithũri cia ūirĩtu wao. ⁴ Ūrĩa mũkũrũ eetagwo Ohola, nake mwarĩ wa nyina eetagwo Oholiba. Maarĩ akwa, nao magĩciara aanake na airĩtu. Ohola nĩwe Samaria, nake Oholiba nĩwe Jerusalemu.

⁵“Ohola nĩahũũraga ũmaraya o na arĩ wakwa; nake nĩeriragĩria endwa ake, na nĩo andũ a Ashuri, o acio maarĩ njamba cia ita ⁶mehumbĩte nguo cia rangi wa bururu, na aathanĩ na anene a ita, acio othe maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi. ⁷Nĩeneanire ta mũmaraya harĩ andũ othe arĩa atĩiku thĩinĩ wa Ashuri, na agĩthaahia na mĩhianano yothe ya mũndũ o wotho ũrĩa eeriragĩria. ⁸Ndaatiganire na ũmaraya ũcio aambĩrĩrie arĩ bũrũri wa Misiri, rĩrĩa andũ maakomaga nake arĩ mwĩthĩ na makahambataga gĩthũri kĩa ũirĩtu wake, o na magĩkĩrĩrĩa kũhũura ũmaraya nake.

⁹“Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũneana harĩ endwa ake, nĩo andũ a Ashuri o acio eeriragĩria. ¹⁰Nĩmamũrutire nguo, makĩmũtunya ariũ na aarĩ ake, na makĩmũũraga na rũhiũ rwa njora. Nĩatuĩkire wa kuunagwo thimo gatagatĩ-inĩ ka andũ-a-nja, nake nĩ aaherithirio.

¹¹“Mwarĩ wa nyina Oholiba nĩeyoneire maũndũ macio, no merirĩria-inĩ make o na ũmaraya-inĩ wake nĩeekire mĩtugo mĩaganu gũkĩra mwarĩ wa nyina. ¹²O nake nĩeriragĩria andũ a Ashuri, arĩa maarĩ aathanĩ na anene a ita, na njamba cia ita ciĩhumbĩte nguo irĩ riiri, o arĩa maathiiaga mahaicĩte mbarathi, acio othe maarĩ andũ ethĩ ciĩrorerwa. ¹³Nĩndonire atĩ o nake nĩethaahĩtie; eerĩ maathiiaga na mĩthiire ihaanaine.

¹⁴“No rĩrĩ, we nĩakĩrĩrĩrie kũhũura ũmaraya. Nĩoonire arũme makururĩtwo rũthingo-inĩ, nayo yarĩ mĩhiano ya Akalidei ikururĩtwo na rangi mĩtune, ¹⁵meeohete mĩcibi njohero na iremba mĩtwe icunjuurĩte; othe monekaga mahaana ta atwarithia a ngaari cia mbarathi cia ita a Babuloni, andũ a gũciarĩrwo Kalidei. ¹⁶O rĩrĩa aamoonire, nĩamerirĩrie, akĩmatũmĩra andũ kũu Kalidei. ¹⁷Nĩngĩ andũ a Babuloni magĩũka kũrĩ we, kũu kĩrĩrĩ-inĩ kĩa wendo, nao makĩmũthaahia nĩ ũndũ wa merirĩria mao. Thuutha wa gũthaahio nĩo, agĩtigana nao, akĩira ngoro nĩo.

¹⁸Rĩrĩa aathiire na mbere na ũmaraya wake atekũhitha, na akĩguũria njaga yake, nĩĩ na nĩĩ nĩndatiganire nake ngĩmũmena, ngĩtigana nake o ta ũrĩa ndaatiganire na mwarĩ wa nyina. ¹⁹No rĩrĩ, we aakĩrĩrĩrie kũhũura ũmaraya aaririkana matukũ marĩa aarĩ mwĩthĩ, rĩrĩa aarĩ mũmaraya kũu bũrũri wa Misiri. ²⁰Arĩ kũu, akĩrĩrĩria endwa ake, arĩa ciĩga ciao ciatarĩ ta cia ndigiri, na hinya wao wa ũndũrũme woimaga ta wa mbarathi. ²¹Nĩ ũndũ ũcio ũkĩrĩrĩria ũura-thoni wa wĩthĩ waku, rĩrĩa wahambatagwo gĩthũri na ũkahutio nyondo ciaku cia ũirĩtu ũrĩ kũu bũrũri wa Misiri.

²²“Nĩ ũndũ ũcio, wee Oholiba, Mwathanĩ Jehova ekuuga ũũ: Nĩngarahũra endwa aku magũũkĩrĩre, acio watiganire nao ũkĩmamena, ndĩmarehe magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, ²³andũ a Babuloni na Akalidei othe, na andũ a kuuma Pekodi, na Shoa, na Koa, marĩ hamwe na andũ a Ashuri othe, aanake arĩa ciĩrorerwa, arĩa othe matuĩtwo abarũthi na anene a ita, na anene a ngaari cia mbarathi cia ita na andũ arĩa marĩ igweta inene, nao othe mathiiaga mahaicĩte mbarathi.

²⁴Nĩmagagũũkĩrĩra marĩ na matharaita, na ngaari cia mbarathi cia ita, na makaari, na marĩ na kĩrĩndĩ kĩĩngĩ; nao mabange magũũkĩrĩre kuuma mĩena yothe, marĩ na ngo iria nene na iria nini, na mekĩrĩte ngũbia cia kĩgera mĩtwe. Nĩngakũneana kũrĩ o ũherithio, nao nĩmagakũherithia kũringana na ũrĩa matuuanagĩra ciira. ²⁵Nĩngerekeria marakara makwa ndĩ na ũiru ngũũkĩrĩre, nao nĩmagakũherithia marĩ na marakara manene. Nĩmagagũtinia maniũrũ na matũ, nao andũ anyu arĩa magaatigara nĩmakaniinwo na rũhiũ rwa njora. Magaataha ariũ anyu na aarĩ anyu, nao arĩa anyu magaatigara nĩmakaniinwo na mwaki. ²⁶Nĩngĩ nĩmagakũruta nguo na makuue mathaga maku marĩa mega.

²⁷Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina ũura-thoni na ũmaraya ũrĩa wee waambĩrĩrie ũrĩ kũu bũrũri wa Misiri. Ndũkarora maũndũ

macio ũmerirĩrie, kana ũririkane bŭrŭri wa Misiri rĩngĩ.

²⁸“Nĩgŭkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndi hakuhĩ gŭkũneana kŭrĩ acio ũthũire, ngũneane kŭrĩ acio wamenire ũkĩmahutatĩra. ²⁹Magaakũherithia marĩ na rŭthũũro, na magŭtunye indo ciaku ciothe irĩa ũnogeire. Magaagũtiga njaga, ũrĩ ũtheri, nacio thoni cia ũmaraya waku nĩikaguũrio. Naguo ũũra-thoni na ũmaraya waku. ³⁰nicio ikũreheire maũndũ macio, nĩgŭkorwo nĩwerirĩrie ndŭrĩrĩ icio, na ũgũthaahia na mĩhianano yacio. ³¹Wee ũrũmĩrĩire mĩthĩire ya mwarĩ wa nyũkwa; nĩ ũndũ ũcio nĩngakũnengera gĩkombe gĩake ũkĩnyĩite na guoko gwaku.

³²“Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“Wee ũkaanyũra gĩkombe kĩa
mwarĩ wa nyũkwa,
gĩkombe kĩnene na kĩriku;
nĩgĩkarehe kĩnyararo na itheko,
nĩgŭkorwo nĩkĩiyŭrĩrĩrũ mũno.

³³Wee nĩũkaiyŭrwo nĩ ũrĩũ na
kĩeha,
gĩkombe kĩũ kĩa mwanangĩko
na ihooru,
gĩkombe kĩũ kĩa mwarĩ wa
nyũkwa Samaria.

³⁴Ūgaakĩnyũra na ũkĩnĩkĩrĩre;
ũgaakĩringithia thĩ, kĩenyũkange
icere,
na wĩtarũrange nyondo.

Nĩ nĩ njarĩtie ũhoro ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

³⁵“Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ wee nĩũriganiĩrwo nĩ nĩ na ũkanjikia na thuutha waku, no nginya ũcookererwo nĩ maciaro ma ũũra-thoni waku na ũmaraya waku.”

³⁶Jehova aanjĩrĩre atĩrĩ: Mŭrũ wa mũndũ, nĩũgũtuĩra Ohola na Oholiba ciira? Nĩ ũndũ ũcio marũithie nĩ ũndũ wa mĩtugo yao ĩrĩ magigi, ³⁷nĩgŭkorwo nĩmatharĩtie, namo moko mao maiyũrite thakame. Matharĩtie na mĩhianano yao; o na makamĩrũtĩra ciana ciao magongona, irĩa manjarĩire, ituĩke irio ciayo. ³⁸O

na nĩngĩ ũndũ ũngĩ manjĩkĩte nĩ ũyũ: Ihinda o rĩũ nĩmathaahirie handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na magĩthũkia Thabatũ ciakwa. ³⁹Mũthenya o ro ũcio maarutire ciana ciao igongona kŭrĩ mĩhianano yao-rĩ, noguo maatoonyire handũ-hakwa-harĩa-haamũre na makĩhathaahia. Ūguo nĩguo meekire thĩnĩ wa nyũmba yakwa.

⁴⁰“O na nĩngĩ magĩtũmanĩra arũme arĩa mookire kuuma kũraya, na hĩndĩ ĩrĩa maakinyire, mũgũithamba nĩ ũndũ wao, na mũkĩihaka rangi maitho, na mũkĩngemia na mathaga. ⁴¹Nĩngĩ mũgũikarĩra ũrĩrĩ warĩtwo na ũkagemio mũno, na hau mbere yaguo hakaigwo metha ĩrĩa mwaigagĩrĩra ũbumba na maguta marĩa maarĩ makwa.

⁴²“Nake nĩarigiiciĩrio nĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ kĩaenegena gĩtekũmaka; andũ a Sabea^a makĩrehwo kuuma werũ-inĩ, marĩ hamwe na gĩkundi kĩa andũ matarĩ igweta, nao magĩkĩra mũtumia ũcio na mwarĩ wa nyina bangiri moko, na makĩmekĩra tanji thaka mĩtwe. ⁴³Nĩngĩ ngĩaria ũhoro wa ũcio waniinĩtwo hinya nĩ ũtharia, ngiuga atĩrĩ, ‘Rĩũ nĩmarekwo mamũhũthĩre ta mũmaraya, nĩgŭkorwo ũguo nĩguo atarĩi.’ ⁴⁴Nao magĩkoma nake. O ta ũrĩa arũme makomaga na mũmaraya, ũguo nĩguo maakomire na andũ-a-nja acio maagĩte thoni, nao nĩ Ohola na Oholiba. ⁴⁵No andũ arĩa athingu nĩmakamaherithia na iherithia rĩa andũ-a-nja arĩa matharagia na magaitithia thakame, tondũ nĩmatharagia, na moko mao maiyũrite thakame.

⁴⁶“Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mareherei kĩrĩndĩ kĩmookĩrĩre, na mũmaneane maguoyohithio na matahwo. ⁴⁷Kĩrĩndĩ kĩũ nĩgĩkamahũũra na mahiga nyuguto na kĩmatemange na hiũ ciao cia njora; gĩkooraga aanake na airĩtu ao, na gĩcine nyũmba ciao.

⁴⁸“Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina ũũra-thoni kũũ bŭrŭri ũcio nĩguo andũ-a-nja othe makaanio, matikaneke maũndũ ma

^a42 Andũ a Sabea maatũuraga bŭrŭri wa Arabia na maarĩ onjoria (Ayub 6:19).

ũtharia ta inyuĩ. ⁴⁹ Inyuĩ nĩmũkaherithio nĩ ũndũ wa ũūra-thoni wanyu, na mũcookererwo nĩ maciaro ma mehia manyu ma kũhooya mĩhianano. Na inyuĩ hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Mwathani Jehova.”

Nyũngũ ya Kũruga

24 Mwaka-inĩ wa kenda, mũthenya wa ikũmi wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, andĩka mũthenya wa ũmũthĩ nĩ tarĩki ciigana, o ũyũ wa ũmũthĩ, tondũ mũthenya ũyũ wa ũmũthĩ mũthamaki wa Babuloni nĩarigiicĩrie Jerusalemu. ³ Arĩria andũ aya a nyũmba ĩno nemi na ngerekano, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Hagĩra nyũngũ ya kũruga; mĩhagĩre na ũmũitĩrĩre maaĩ.

⁴ Īkĩra icunjĩ cia nyama thĩinĩ wayo, icunjĩ ciothe iria njega, ta cia kũgũrũ na guoko.

Mĩiyũrie na mahĩndĩ marĩa mega mũno;

⁵ oya nyamũ ĩria njega mũno rũũru-inĩ.

Igĩrĩra ngũ rungu rwayo nĩ ũndũ wa mahĩndĩ;

reke ĩtherũke, namo mahĩndĩ mahĩre o kũu thĩinĩ wayo.

⁶ “ ‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haro-ĩ, o na nyũngũ iyo ĩrĩ na mũcura, ĩria gĩkũrĩ kĩayo gĩtangĩthira! Mĩonorie kũrung’o, o kũrung’o, itegũcuukĩrwo mĩtĩ.

⁷ “ ‘Nĩgũkorwo thakame ĩria rĩitithĩtie ĩrĩ o thĩinĩ warĩo: Rĩamũitire o kũu rwaro-inĩ rwa ihiga itheri; rĩtiamũitire tĩĩri-inĩ, harĩa rũkũngũ rũngĩamĩthikire.

⁸ Nĩgeetha njarahũre mang’ũrĩ na ndĩĩrĩhĩrie-rĩ, ndaitire thakame yarĩo rwaro-inĩ rwa ihiga itheri, nĩguo ndĩgathikwo.

⁹ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, ũũ nĩguo Mwathani Jehova ekuuga:

“ ‘Kaĩ itũũra rĩu inene rĩitithagia thakame rĩrĩ na haaro-ĩ! O na nĩ nĩngacookanĩrĩria ngũ hĩba ndaaya na igũrũ.

¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio iganĩrĩra ngũ, na wakie mwaki.

Ruga nyama icio wega, na ũtukanie na indo cia gũcamia wega; namo mahĩndĩ ũreke macure.

¹¹ Nĩngĩ ũhagĩre nyũngũ iyo theri makara-inĩ, nginya ĩhiũhe na gĩcango kĩayo gĩtunĩhe, nĩguo gĩko kĩayo gĩtweke, na gĩkũrĩ kĩayo gĩcinwo, gĩthire.

¹² Nĩkĩremete njĩra ciothe; gĩkũrĩ kũu kĩayo ti kĩrute, o na gĩacinwo na mwaki.

¹³ “ ‘Rĩu-rĩ, gĩko gĩaku nĩ ũūra-thoni. Tondũ ngeretie gũgũtheria, no wee ndũngĩthera gĩko gĩaku, wee ndũngĩthera rĩngĩ nginya mang’ũrĩ makwa ma gũgũkĩrĩra makahũahũa.

¹⁴ “ ‘Nĩi Jehova nĩnjarĩtie. Ihinda nĩkinyu njĩke ũndũ. Ndikerigĩrĩria; na ndikaiguanĩra tha kana ndĩricũkwo. Ūgaatũrwo ciira kũringana na mĩtugo yaku, na ciiko ciaku, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Mũtumia wa Ezekieli Gũkua

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, atĩrĩ, ndĩ hakuhi gũkwehereria kĩrĩa gĩkenagia maitho maku mũno na igũtha o rĩmwe. No rĩrĩ, ndũgacakae kana ũrĩre, o na kana ũite maithori. ¹⁷ Caaya ũkirĩte; tĩga kũrĩrĩra ũcio ũkuĩte. Ikara wĩohete kĩremba mũtwe na wĩkĩrĩte iraatũ

magūrū; ndūkehumbīre kanua kana ūrīe irio cia mūtugo wa hīndī ya macakaya.”

¹⁸Nī ūndū ūcio ngīrooka kwarīria andū rūciinī, na hwaī-inī ūcio mūtumia wakwa agikua. Rūciinī rūrū rūngī ngūka o ta ūrīa ndaathitwo njīke.

¹⁹Nao andū acio makīnjūūria atīrī, “Kaī ūtangītīwīra ūhorō wa maūndū maya na ūrīa matūkoni?”

²⁰Nī ūndū ūcio ngīmeera atīrī, “Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī:

²¹Īra andū a nyūmba ya Isiraeli atīrī, ‘Ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Ngirie gūthaahia handū-hakwa-harīa-haamūre, hau gīkaro kīa hinya kīrīa mwītīaga nakīo, o kīu gīkenagia maitho manyu, kīrīa mwendete. Ariū na aarī anyu arīa mwatigire na thuutha makaaniinwo na rūhiū rwa njora. ²²Na inyuī nīmūgeeka o ta ūguo nīī njīkīte. Mūtikehumbīra kanua kana mūrīe irio cia mūtugo wa hīndī ya macakaya. ²³Nīmūgaikara mwīohete iremba mītwe na mwīkīrīte iraatū magūrū. Mūtigacakaya kana mūrīre, no nīmūkahwererekera tondū wa mehia manyu na mūcaayage thīinī wanyu. ²⁴Ezekieli agaatuīka rūūri harī inyuī; mūgeeka o ta ūguo we ekīte. Hīndī īrīa maūndū macio mageekīka-rī, nīrīo mūkaamenya atī nīī nī nī Mwathani Jehova.’

²⁵“Nawe mūrū wa mūndū, mūthenya ūrīa ngeeheria gīkaro kīao kīa hinya, gīkeno kīao na riiri wao, na kīndū kīrīa gīkenagia maitho mao, na wendi wa ngoro ciao, na aanake na airītu ao o nao, ²⁶mūthenya ūcio mūndū ūūrīte kwao nīagakūrehera ūhorō. ²⁷Hīndī īyo kanua gaku nīgagatumūka; nīūkaria nake, na ndūgacooka gūkira. Nī ūndū ūcio wee ūgaatuīka rūūri harīo, nao nīmakamenya atī nīī nī nī Jehova.”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Amoni

25 Kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre ngīrwo atīrī: ²“Mūrū wa mūndū, erekeria ūthiū waku harī Aamoni, na ūmarathīre ūhorō wa kūmookīrīra. ³Meere atīrī, ‘Iguai kiugo kīa Mwathani Jehova. Ūū nīguo Mwathani Jehova

ekuuga: Tondū nīmuoigire, “Aha!” Igūrū rīa harīa-hakwa-haamūre hīndī īrīa haathaahirio, o na igūrū rīa būrūri wa Isiraeli rīrīa wanangirwo, na ningī igūrū rīa andū a Juda hīndī īrīa maatahirwo-rī, ⁴nī ūndū ūcio nīngūmūneana kūrī andū a kūu irathīro mūtūike kīndū kīao. Nīmagaaka kambī ciikaro ciao na mambe hema ciao, thīinī wanyu; nīmakaarīa matunda manyu, na manyue iria rīanyu. ⁵Nīngagarūra Raba gūtūike ūrīithio wa ngamūra, nakuo Amoni gūtūike gwa kwarahwo nī ng’ondū. Hīndī īyo nīmūkamenya atī nīī nī nī Jehova. ⁶Nīgūkorwo ūū nīguo Mwathani Jehova ekuuga: Tondū inyuī nīmūhūūrīte hī na mūkarīngithia makinya manyu thī, mūgīkenagīrīra būrūri wa Isiraeli mūrī na rūmena ruothe rwa ngoro cianyu, ⁷nī ūndū ūcio nīngamūtambūrūkīria guoko gwakwa, ndīmūūkīrīre na ndīmūneane mūtahwo nī ndūrīrī. Nīngamweherania na ndūrīrī, na ndīmūniine mabūrūri-inī. Nīngamwananga, na inyuī nīmūkamenya atī nīī nī nī Jehova.’ ”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Moabi

⁸“Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Moabi na Seiru moigire atīrī, “Ta rora, nyūmba ya Juda ītuīkīte o ta ndūrīrī iria ingī ciothe,” ⁹nī ūndū ūcio nīngaguūria rūbaru rwa Moabi, nyambīrīrie na matūūra makuo ma mīhaka-inī, na nīmo Bethi-Jeshimothu, na Baali-Meoni, na Kiriathaimu, na nīmo monagwo marī riiri wa būrūri ūcio. ¹⁰Nīnganeana Moabi hamwe na Aamoni moko-inī ma andū a Irathīro matūike indo ciao, nīgeetha Aamoni acio matikanaririkanwo ndūrīrī-inī; ¹¹na nīī nīngaherithia Moabi. Hīndī īyo nīmakamenya atī nīī nī nī Jehova.’ ”

Ūrathi wa Gūūkīrīra Edomu

¹²“Mwathani Jehova ekuuga atīrī: ‘Tondū Edomu nīerīhūrie harī nyūmba ya Juda na agītūika mūhītia mūno nī ūndū wa gwīka ūguo-rī, ¹³nī ūndū ūcio Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Nīngatambūrūkīria guoko gwakwa

njūkĩrĩre Edomu na njũrage andũ akuo na mahiũ mao. Nĩngakwananga, na kuuma Timani nginya Dedani, nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora. ¹⁴Nĩngerĩhĩria harĩ Edomu na guoko kwa andũ akwa Isiraeli, nao nĩmageeka Edomu kũringana na marakara makwa na mang'ũrĩ makwa; nĩmakamenya kwĩrĩhĩria gwakwa, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.' ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Filistia

¹⁵“Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ; ‘Tondũ Afilisti nĩmekire maũndũ ma kwĩrĩhĩria, na makĩrĩhĩria marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao na marĩ na muku wa matukũ maingĩ magĩtua atĩ nĩmekwananga Juda, ¹⁶nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngirie gũtambũrũkia guoko gwakwa njūkĩrĩre Afilisti, na nĩngeheria Akerethi na nyanange arĩa matigaire ndwere-inĩ cia iria. ¹⁷Nĩngerĩhĩria harĩ na rĩrĩhĩria inene na ndĩmaherithie ndĩ na mang'ũrĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ irĩa ngeerĩhĩria harĩ.’ ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Turo

26 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe, mũthenya wa mbere wa mweri, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ²“Mũrũ wa mũndũ, tondũ Turo^a riugĩte atĩrĩ ũhoru wa Jerusalemu, ‘Aha! Kĩhingo gĩa gũtoonya kwa ndũrĩrĩ nĩkiunange, na nĩ ngahingũrĩrwo mĩrango yariĩ; rĩu tondũ nĩ kwanangĩtwo-rĩ, nĩngũgaacĩra,’ ³nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova oigĩte ũũ: Nĩngũgũkĩrĩra wee Turo, na nĩngarehe ndũrĩrĩ nyingĩ igũũkĩrĩre, ta iria rĩgĩikia makũmbĩ marĩ na igũrũ. ⁴Nĩmakananga thingo cia Turo, na mamomomere mĩthiringo yariĩ irĩa mĩraihi na igũrũ; nĩngate kagoto kariĩ na ndĩgũtue rwaro rwa ihiga itheri. ⁵Kũu iria-inĩ gũgaatuĩka kũndũ gwa

gũtambũrũkĩria nga cia gũtega thamaki, nĩgũkorwo ũhoru ũcio nĩ nĩ njarĩtie, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Narĩ itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, ⁶nakuo kũndũ kwarĩo kũria gũtũũragwo kũu bũrũri-thĩinĩ nĩgũkaniinwo na rũhiũ rwa njora. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷“Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuuma mwena wa gathigathini nĩngarehe Nebukadinezaru, mũthamaki wa Babuloni, mũthamaki wa athamaki, okĩrĩre Turo arĩ na mbarathi, na ngaari cia ita, na ahaici a mbarathi, na mbũtũ nene ya ita. ⁸Nĩakananga kũndũ gwaku gwa gũtũũrwo kũu bũrũri-inĩ na rũhiũ rwa njora, na arute wĩra wa gũkũrigiicĩria, agũũkĩrĩre, aakithie ihumbu nginya thingo-inĩ ciaku, na ambararie ngo ciake agũũkĩrĩre. ⁹Nĩakoonereria nditi ya mĩgogo amomomere thingo ciaku, na amomomere mĩthiringo yaku irĩa mĩraihi na igũrũ na indo ciake cia mbaara. ¹⁰Mbarathi ciake igaakorwo irĩ nyingĩ ũũ atĩ nĩngagũthika na rũkũngũ. Thingo ciaku nĩikainaina nĩ ũndũ wa inegene rĩa mbarathi cia mbaara, na makaari, na ngaari cia ita hĩndĩ irĩa agaatoonyera ihingo-inĩ ciaku ta ũria andũ matoonyaga itũũra inene rĩria thingo imomoretwo. ¹¹Mahũngũ ma mbarathi ciake nĩmakaranga njĩra ciaku ciothe; nĩakoora andũ aku na rũhiũ rwa njora, nacio itugĩ ciaku cia hinya nĩikaagũa thĩ. ¹²Nĩmagagũtaha ũtonga waku na magũtunye indo ciaku cia wonjoria; nĩmakamomora thingo ciaku na matharie nyũmba ciaku iria njega, na maikie mahiga maku, na mbaũ, o na kagoto iria-inĩ. ¹³Nĩngakinyia inegene rĩa nyĩmbo ciaku mũthia, na mũgambo wa inanda ciaku cia mũgeeto ndũkaiguuo rĩngĩ. ¹⁴Nĩngatũma ũtuĩke rwaro rwa ihiga itheri, na nĩũgatuĩka handũ ha gũtambũrũkĩrio nga cia gũtega thamaki. Ndũgacooka gwakwo rĩngĩ, nĩ ũndũ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁵“Mwathani Jehova ekwĩra Turo atĩrĩ: Mabũrũri marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria

^a2 Turo rĩarĩ itũũra inene rĩa gĩcigĩrĩra kĩa Foinike; Ezekieli aarathire ũhoru wa gũũkĩrĩra Turo gũkĩra mũnabii ũngĩ o wothe.

githĩ matikainaina nĩ mūrurumo wa kũgũa gwaku, hĩndĩ ĩrĩa arĩa magurarĩtio magacaaya, nayo njũragano yũraganwo thĩinĩ waku? ¹⁶ Ningĩ anene othe arĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmakehera itĩ-inĩ ciao cia ũnene, na marute nguo ciao iria ndaaya, na marute nguo ciao iria ng'emie. Mahumbĩtwo kĩmako, magaikara thĩ makĩinainaga mahinda mothe, maguoyohetio nĩwe. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo nĩmakoerera icakaya rĩgũkonĩ, makwĩre atĩrĩ:

“Kaĩ ũrĩ mwanange-ĩ, o wee
itũũra rĩrĩ igweta,
o wee watũũragwo nĩ andũ arĩa
maathiiaga iria-inĩ-ĩ!
Wee nĩwe warĩ na ũhoti kũu
iria-inĩ,
wee na atũũri aku;
nĩwatũmaga arĩa othe maatũũraga
kuo
manyiitwo nĩ guoya.

¹⁸ Rĩu-rĩ, mabũrũri marĩa marĩ
ndwere-inĩ cia iria
nĩmakainaina mũthenya wa
kũgũa gwaku;
icigĩrĩra cia iria-inĩ
nĩkamakio nĩ kũmomoka
gwaku.’

¹⁹ “Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
Hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma ũtuĩke itũũra
inene rĩtiganĩirio, ũhaane ta matũũra
manene marĩa matatũũragwo, na hĩndĩ
ĩrĩa ngaareka ũriku wa iria ũkũhumbĩre,
naguo ũingĩ wa maaĩ marĩ ũgũthike-rĩ,
²⁰ hĩndĩ ĩyo nĩguo ngaagũikũrũkia
hamwe na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ
harĩ andũ arĩa a tene. Nĩngatũma ũtũũre
mũhuro wa thĩ, ta kũndũ kũrĩa gũtũũrĩte
gũkirĩte ihooru o kuuma tene, hamwe
na arĩa maikũrũkagio irima-inĩ, nawe
ndũgacooka kana ũikare gũkũ bũrũri-
inĩ wa arĩa marĩ muoyo. ²¹ Nĩngatũma
ũrĩkĩrĩrie na kĩmako kĩnene, nawe
ndũgacooka kuonwo rĩngĩ. Ūgaacaragio
na ndũgacooka kuoneka, ũguo nĩguo
Mwathani Jehova ekuuga.”

Gũcakaĩra Turo

27 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩũrwo atĩrĩ, ² “Mũrũ wa mũndũ,
cakaya nĩ ũndũ wa Turo. ³ ĩra Turo,
itũũra rĩu rĩrĩ itoonyero-inĩ rĩa iria, rĩu
rĩonjoranagia na andũ a ndwere-inĩ
nyingĩ cia iria atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova
ekuuga ũũ:

“‘Uugaga atĩrĩ, wee Turo,
“Nĩ thakarĩte ngarĩkia.”

⁴ Wathani waku warĩ o kũu iria
gatagatĩ;
aaki aku nĩo maatũmire ũthaka
waku ũkinyanĩre.

⁵ Maagũthondekeire mbaũ ciaku
ciothe
na mĩkarakaba kuuma Seniru;^a
nĩmooire mĩtarakwa ya kuuma
Lebanoni
nĩguo magũthondekere mũtĩ wa
kĩbebero.

⁶ Nayo mũtĩ ya gũtwarithia
marikabu
makĩmĩthondeka na mĩgandi
kuuma Bashani;
nacio mbaũ cia mĩthithinda
cioimĩte ndwere-inĩ cia iria
rĩa Kitimu,
magĩgwakĩra nacio marikabu
thĩinĩ, igemetio na
mĩguongo.

⁷ Taama mwega wa gatani ũrĩa
mũgemie wa kuuma bũrũri
wa Misiri
nĩguo warĩ gĩtama gĩaku gĩa
gũtwara marikabu,
na noguo warĩ bendera yaku;
ciandarũa ciaku cia kũhumbĩra
igũrũ na cio
ciarĩ cia rangi wa bururu na wa
ndathi,
kuuma ndwere-inĩ cia iria
mwena wa Elisha.^b

^a5 Na norĩo itũũra rĩa Herimoni.

^b7 Elisha rĩarĩ itũũra inene mwena wa
irathĩro wa Kuporo.

⁸ Andũ a Sidoni^a na Arivadi nĩ
maatwarithagia marikabu
ciaku;

nao andũ aku arĩa oogĩ, wee
Turo, nĩ maarutaga wĩra
marikabu-inĩ.

⁹ Mabundi arĩa akũrũ a Gebali
nĩ maarutaga wĩra wa
gũthinga mĩanya kũu
marikabu-inĩ.

Marikabu ciothe cia iria-inĩ na
atwarithia a cio
mookĩte kũu nĩguo
mũthogorane nao indo
ciaku.

¹⁰ “ ‘Andũ a Perisia, na Ludu, na
Putu
nĩ maatungataga marĩ thigari
mbũtũ-inĩ ciaku cia ita.

Maacuuragia ngo na ngũbia ciao
cia kĩgera thingo-inĩ ciaku,
igakũrehagĩra riiri.

¹¹ Andũ a Arivadi na Heleki
nĩ maarangagĩra thingo ciaku
mĩena yothe;
nao andũ a Gamadi
nĩ maakoragwo marĩ
mĩthiringo-inĩ yaku ĩrĩa
mĩraihi na igũrũ.

Maacuuragia ngo ciao
gũthiũrũrũkĩria thingo
ciaku;
magĩtũma ũthaka waku
ũkinyanĩre.

¹² “ ‘Andũ a Tarishishi^b nĩmarutithanirie
wĩra wa wonjoria nawe nĩ ũndũ wa
ũrĩa warĩ na ũtonga mũnene wa indo;
nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria
na betha, na kĩgera, na mabati, na
ngocorai.

¹³ “ ‘Ningĩ andũ a Javani, na Tubali,
na Mesheki nĩmoonjorithanagia nawe;

maakũũranagia indo ciaku na ngombo,
na indo ciao cia gĩcango.

¹⁴ “ ‘Andũ a Bethi-Togarima
nĩmakũũranagia indo ciaku cia wonjoria
na mbarathi cia wĩra, na mbarathi cia
ita, o na nyũmbũ ciao.

¹⁵ “ ‘Ningĩ andũ a Dedani
nĩmoonjorithanagia nawe, na mabũrũri
maingĩ ma ndwere-inĩ cia iria maarĩ
agũri a indo ciaku; maakũrĩhaga na
mĩguongo na mĩbĩngũ.

¹⁶ “ ‘Ningĩ andũ a Suriata
nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria
nawe tondũ wa indo ciaku kũingĩha;
nĩmakũũranirie indo ciaku cia wonjoria
na tũhiga twa thumarati, na mataama ma
rangi wa ndathi, na nguo iria ng’emie,
na gatani ĩrĩa njega, na maricani, o na
tũhiga twa goro tũrĩa tũtune.

¹⁷ “ ‘Juda na Isiraeli nĩmoonjorithanagia
nawe; magĩkũũrania indo ciaku cia
wonjoria na ngano ya kuuma Minithu,
na theremende, na ũũkĩ, na maguta, na
ũbani.

¹⁸ “ ‘Ningĩ andũ a Dameski,^c tondũ
wa indo ciaku nyingĩ na ũtonga waku
mũnene wa indo, nĩmarutithanirie wĩra
wa kwonjorithia nawe wa wendia wa
ndibei ya kuuma Helibona, na guoya wa
ng’ondũ wa kuuma Zaharu.

¹⁹ “ ‘Ningĩ andũ a Avedani, na Ajavani
moimĩte Uzali nĩmagũraga indo ciaku
cia wonjoria; nĩmakũũranagia indo
ciaku cia wonjoria na igera iria ndure,
na mahuti marĩa manungi wega, o na
mũtarathini.

²⁰ “ ‘Ningĩ andũ a Dedani nĩ
mwonjorithanagia nao matandĩko ma
mbarathi.

²¹ “ ‘Ningĩ andũ a Arabia na anene
othe a Kedari maarĩ agũri a indo ciaku;
nĩmarutithanirie wĩra wa wonjoria
nawe wa tũgondũ, na ndũrũme, na
mbũri.

²² “ ‘Nao onjoria a kuuma Sheba
na Rama nĩmoonjorithanagia nawe;
nĩ ũndũ indo ciaku cia wonjoria
maacikũũranagia na indo iria njega

^a8 Sidoni rĩarĩ itũũra rĩa gĩcukĩro kĩa
marikabu kilomita 40 mwena wa
gathigathini wa Turo.

^b12 Tarishishi rĩarĩ itũũra rĩarĩ ndwere-
inĩ cia iria mwena wa gũthini wa Sipania
(1Ath 10:22; Jon 1:3).

^c18 Dameski rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata.

mũno cia mĩthemba yothe ya mahuti manungi wega, na tũhiga twa goro, na thahabu.

²³ “Nĩgĩ andũ a Harani,^a na Kane, na Edeni, marĩ hamwe na onjoria a Sheba, na Ashuri, na Kilimadi nĩmoonjorithanagia nawe. ²⁴ Kũu ndũnyũ-inĩ yaku-rĩ, nĩmoonjorithanagia nawe nguo iria thaka, na itambaya cia bururu, na nguo iria ng’emie, na mĩgeka ya marangi maingĩ ĩtũmĩtwo na ndigi njogotho ikundĩkĩtwo ikanyĩitio.

²⁵ “Marikabu cia Tarishishi nĩcio igũkuuagĩra indo ciaku cia wonjoria.

Ũiyũrĩrĩrio mĩrigo mĩritũ o kũu iria gatagatĩ.

²⁶ Andũ aku arĩa matwarithagia marikabu magũtwaraga maria-inĩ gatagatĩ.

No rĩrĩ, rũhuho rwa mwena wa irathĩro nĩrũgakuunanga ũtuĩkange icunĩ

ũrĩ kũu iria gatagatĩ.

²⁷ Ũtonga waku, na indo ciaku cia wonjoria, na cia wendia, na thigari ciaku cia iria-inĩ, na arĩa marutaga wĩra marikabu-inĩ, na arĩa marutaga wĩra wa gũthinga, na onjorithia aku, na thigari ciaku ciothe, na mũndũ ũngĩ o wotho ũrĩ marikabu-inĩ, nĩmagatoonyerera iria gatagatĩ mũthenya ũrĩa marikabu yaku ĩkoinĩkanga.

²⁸ Mabũrũri marĩa mariganĩtie na iria nĩmagathingitha hĩndĩ ĩrĩa aruti wĩra aku a marikabu-inĩ magakakaya.

²⁹ Arĩa othe mahutanagia na mũiko ya gũtwarithia marikabu nĩmagatiganĩria marikabu ciao; thigari cia iria-inĩ na arĩa othe marutaga wĩra marikabu-inĩ makaarũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

³⁰ Makaanĩrĩra, makũrĩrĩre marĩ na ruo; makeitĩrĩria rũkũngũ mĩtwe, na megaragarie mũhu-inĩ.

³¹ Makenja mĩtwe yao nĩ ũndũ waku, na mehumbe nguo cia makũnia. Nĩmagakũrĩrĩra marĩ na ruo rwa ngoro, na macakae nĩ kĩa.

³² Na hĩndĩ ĩyo maragirĩka magĩgũcakayagĩra-rĩ, nĩmakambĩrĩria macakaya magũkonĩ, makiugaga atĩrĩ: “Nũ ũrĩ wakirio ta Turo, athiũrũrũkĩrio nĩ iria?”

³³ Hĩndĩ ĩrĩa indo ciaku cia wonjoria ciatwaragwo iria-inĩ-rĩ, nĩwaiganithirie mabataro ma ndũrĩrĩ nyingĩ; nĩ ũndũ wa ũtonga waku mũnene, na ũingĩ wa indo ciaku cia wonjoria, ũgĩtongia athamaki a thĩ.

³⁴ Rũu nĩwanangĩtwo nĩ iria o kũu maaĩ-inĩ marĩa mariku; nĩũtoonyereire hamwe na indo ciaku cia wonjoria, o na arĩa othe mũtwaranaga nao.

³⁵ Arĩa othe matũũraga mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia iria nĩmamakĩte nĩ ũndũ waku; athamaki ao mainainaga nĩ kũmaka, na magathita ithiithi nĩ guoya.

³⁶ Nao onjoria marĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ nĩmarakũnyũrũria; nĩũkinĩte mũthia wa kũguoyohithania, nawe ndũgacooka kuonwo rĩngĩ.”

^a23 Harani rĩarĩ itũũra inene rĩa Karikemishi, na rĩarĩ na ngumo ũhoro-inĩ wa wonjoria na ũhooi wa ngai ya mweri.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Mũthamaki wa Turo

28 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ĩra mũnene wa Turo atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova oigĩte ũũ:

“ ‘Nĩ ũndũ ngoro yaku nĩĩyambararĩtie, uugaga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ngai; njikaragĩra gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩa ngai

kũu iria gatagatĩ.”

No wee ũrĩ mũndũ na ndũrĩ ngai, o na watuĩka wĩciiragia atĩ ũrĩ mũũgĩ o ta ngai.

³Wee-rĩ, ũkĩrĩ mũũgĩ gũkĩra Danieli?

Anga gũtirĩ hitho ũngĩhithwo?

⁴Tondũ wa ũũgĩ waku na ũmenyo waku, nĩwĩgĩĩrĩire na ũtonga, na ũkehaĩra thahabu na betha mĩthiithũ-inĩ yaku.

⁵Tondũ wa ũmenyi waku mũnene wa wonjoria, nĩwĩongereire ũtonga, na nĩ tondũ wa ũtonga waku, ngoro yaku nĩgĩũte na mwĩtĩio.

⁶ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Tondũ wĩciiragia ũrĩ mũũgĩ, ũkohĩga o ta ngai-rĩ,

⁷nĩngũkũrehithĩria andũ a kũngĩ magũũkĩrĩre, nacio nĩ ndũrĩrĩ iria itarĩ tha o na hanini;

nĩigacomora hiũ ciacio cia njora ciũkĩrĩre ũthaka waku na ũũgĩ waku, na itheecange riiri waku mũcangararu.

⁸Nĩmagagũũkũrũkia magũũkinyie irima-inĩ, na nĩũgaakua gĩkuũ kĩa ũhinya kũu gatagatĩ ka iria.

⁹Hĩndĩ ĩyo nĩũkoiga atĩ, “Nĩ ndĩ ngai,” ũrĩ mbere ya acio magaakũũraga?

Ūgaakorwo ũrĩ o mũndũ, no ti ngai,

ũrĩ moko-inĩ ma acio magaakũũraga.

¹⁰Ūgaakua gĩkuũ ta kĩa andũ arĩa mataruaga, moko-inĩ ma andũ a kũngĩ.

Nĩ nĩ njugĩte ũguo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

¹¹Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: ¹² “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria macakaya makonĩ mũthamaki wa Turo, ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Wee warĩ kĩonereria kĩa ũkinyanĩru, ũkaiyũrwo nĩ ũũgĩ, na ũgathakara o biũ.

¹³Wee watũũrĩte Edeni, mũgũnda wa Ngai; wagemetio na kahiga gothe ka goro ta: wakiki ĩrĩa ndune, na yakuti ĩrĩa ya rangi wa ngoikoni, na arimathi, na thumarati ĩrĩa theru, na onigithi, na njathibi, na yakuti ĩrĩa ya rangi wa bururu, na thumarati ĩrĩa nduru, na baregethu.

Magemio maku maathondeketwo na thahabu; mũthenya ũrĩa wee wombirwo noguo maahaarĩrio.

¹⁴Waitĩrĩrio maguta ũtuĩke ta kerubi mũgitanĩri, na nĩkĩo ndaakwamũrĩre. Wee warĩ kĩrĩma-igũrũ kĩrĩa gĩtheru kĩa Ngai; waceeragĩra mahiga-inĩ ma mwaki.

¹⁵Ndwarĩ na ũcuuke mĩthiĩre-inĩ yaku, kuuma mũthenya ũrĩa wombirwo, nginya rĩrĩa waganu wonekire thĩĩnĩ waku.

¹⁶Tondũ wa wonjoria waku
kũingĩha, nawe ũkĩhĩa.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩkũrutũrũra
kuuma kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai
ũnyararĩkĩte,
na wee kerubi, wee ũgitanagĩra,
ngĩkũingata wehere mahiga-inĩ
macio ma mwaki.

¹⁷Ngoro yaku nĩyanyitirwo nĩ
mwĩtĩĩo
nĩ ũndũ wa ũthaka waku,
nawe ũgĩthũkia ũũgĩ waku
nĩ ũndũ wa riiri waku.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩgũikĩa thĩ;
ndaagũtuire kĩnyararo ũrĩ
mbere ya athamaki.

¹⁸Nĩ ũndũ wa mehia maku maingĩ
na wonjoria ũtarĩ wa ma,
nĩũthaahĩtie kũndũ gwaku
kũrĩa-gũtheru.
Nĩ ũndũ ũcio ngĩtũma mwaki
uume thĩnĩ waku,
naguo ũgĩkũniina,
na ngĩgũtua mũhu hau thĩ,
maitho-inĩ ma arĩa meeroragĩra.

¹⁹Ndũrĩrĩ ciothe iria ciakũũ,
nĩcigegetio nĩwe;
nĩũkinyĩte mũthia wa
kũguoyohithia,
nawe ndũgacooka kuonwo
rĩngĩ.’ ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Sidoni

²⁰Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire,
ngĩrwo atĩrĩ: ²¹“Mũrũ wa mũndũ,
erekeria ũthiũ waku Sidoni; rĩrathĩre
ũhoru wa kũrĩũkĩrĩra, ²²ũrĩire atĩrĩ:
‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Wee Sidoni, nĩngũgũũkĩrĩra,
na nĩngegĩra na riiri thĩnĩ
waku.

Nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ
Jehova,
hĩndĩ irĩa ngaarĩrehere
iherithia,
na ndĩionanie atĩ ndĩ mũtheru
thĩnĩ warĩo.

²³Nĩngarĩrehithĩria mũthiro,
na ndũme thakame ĩtherere
njĩra-inĩ ciarĩo.
Arĩa oorage nĩmakaagũa thĩnĩ
warĩo,
naruo rūhiũ rwa njora
rũrĩũkĩrĩre mĩena yothe.
Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ
nĩ Jehova.

²⁴“ ‘Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a Isiraeli
makaagĩra na thũ mariganĩtie nacio,
nĩguo ituĩke cong’e ũrĩ ruo, na mĩigua
mĩũgĩ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ
nĩ Mwathani Jehova.

²⁵“ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
Hĩndĩ irĩa ngaacookanĩrĩria andũ
a Isiraeli moime ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa
maahurunjirwo, hĩndĩ iyo nĩngonania
maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ atĩ ndĩ mũtheru
ndĩ thĩnĩ wao. Hĩndĩ iyo nĩmagatũũra
bũrũri wao kĩũmbe ũrĩa ndaaheire
ndungata yakwa Jakubu. ²⁶Magaatũũra
kuo marĩ agitĩre, na nĩmagaka nyũmba,
na mahaande mĩgũnda ya mĩthabibũ;
nao magaatũũra marĩ agitĩre rĩrĩa
ngaarehe iherithia kũrĩ andũ arĩa othe
mariganĩtie nao arĩa maamacambagia.
Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ
Jehova Ngai wao.’ ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Misiri

29 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ikũmi, mweri
wa ikũmi, mũthenya wa ikũmi
na ĩrĩ wa mweri wa ikũmi, kiugo kĩa
Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ:
²“Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku
kũrĩ Firaũni mũthamaki wa Misiri,
ũmũũkĩrĩre, na ũmũrathĩre ũhoru wa
kũmũũkĩrĩra na wa gũũkĩrĩra bũrũri
wothe wa Misiri. ³Mwarĩrie ũmwĩre
atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Firaũni
mũthamaki wa Misiri,
o wee nyamũ ĩno nene ũkomete
tũrũũ-inĩ twaku.

Uugaga atĩrĩ, “Nili nĩ rūũĩ rwakwa;
nĩ nĩ ndarũthondekire nĩ ũndũ
wakwa.”

⁴No nīngagwīkīra ndwano thīa-inī
ciaku,
na ndūme thamaki cia tūrūūī
twaku ciīgwatīrīre ngūcī-inī
ciaku.

Nīngakūguucia ngūrute tūrūūī-inī
twaku,
hamwe na thamaki ciothe iria
ciīgwatīrīre ngūcī-inī ciaku.

⁵Nīngagūtiga werū-inī,
wee, hamwe na thamaki ciothe
cia tūrūūī twaku.
Nīūkagūa kūu werū-inī,
na ndūkoererwo kana ūnganio.
Ngaakūneana ūtuīke irio
cia nyamū cia gīthaka, na nyoni
cia rīera-inī.

⁶Hīndī īyo arīa othe matūūruga būrūri
wa Misiri nīmakamenya atī nī nī nī
Jehova.

“Wee ūkoretwo ūrī mūthīgi wa
kamūrangi wa gūtiira nyūmba ya
Isiraeli. ⁷Hīndī īrīa maakūnyīitire
na moko mao-rī, nīwatūkangire, na
ūgītārūranga ciande ciao; hīndī īrīa
meetiiranirie nawe-rī, nīwoinīkangire,
nayo mīgongo yao īkīgonyoka.

⁸“Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova
ekuuga ūū: Nīngakūrehithīra rūhiū rwa
njora rūgūūkīrīre na rūūrage andū aku
na mahiū mao. ⁹Misiri gūgaatuīka būrūri
mūtiganīrie, ūgakira ihooru. Hīndī īyo
nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.

“Tondū wee woigire atīrī, “Rūūī rwa
Nili nī rwakwa; nī nī ndarūthondekire,”

¹⁰nī ūndū ūcio nīngūgūūkīrīra na
njūkīrīre tūrūūī twaku, na nīngatūma
būrūri wa Misiri wanangīke na ūkire
ihooru, kuuma Migidoli nginya Aswani, o
na nginya mūhaka-inī wa Kushi. ¹¹Gūtīrī
ikinya rīa mūndū kana rīa nyamū
rīgaatuīkanīria kuo; gūtīrī mūndū
ūgaatūūra kuo ihinda rīa mīaka mīrongo
īna.^a ¹²Nīngatūma būrūri wa Misiri
ūkire ihooru gatagatī-inī ka mabūrūri
marīa manangīku, na matūūra maguo
manene matiganīrio mīaka mīrongo

^a11 Ihinda rīa mīaka mīrongo īna rīmwe
rīonanagia ihinda iraihu na iritū (4:6).

īna gatagatī ka matūūra manene marīa
manangīku. Na nīngahurunjīra andū a
Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīrie
mabūrūri-inī.

¹³“No rīrī, Mwathani Jehova oigīte
atīrī: Mīaka mīrongo īna yathira-rī,
nīngacookanīrīria andū a Misiri
moime ndūrīrī-inī iria maahurunjirwo.

¹⁴Nao andū arīa maatahītwo a Misiri
nīngamacookia būrūri wa Pathirosi,
būrūri ūrīa wa maithe mao. Marī kūu
magaatuīka ūthamaki wīnyīihītie.

¹⁵Ūgaakorwo wīnyīihītie gūkīra
mothamaki mothe, na ndūgacooka rīngī
gwītūūgīria igūrū rīa ndūrīrī iria ingī.
Nī nī ngaawagithia hinya ūū atī ndūrī
hīndī ingī ūgaatha ndūrīrī. ¹⁶Būrūri wa
Misiri ndūgacooka gūtuīka mwīhoko wa
andū a Isiraeli, no ūgaatūka kīrīrīkania
kīa mehīa mao ma gūcaria ūteithio kuo.
Hīndī īyo nīmakamenya atī nī nī nī
Mwathani Jehova.”

¹⁷Mwaka-inī wa mīrongo īrī na
mūgwanja, mūthenya wa mbere wa
mweri wa mbere, kiugo kīa Jehova
nīkīanginyīrīre, ngūrwo atīrī: ¹⁸“Mūrū
wa mūndū, Nebukadinezaru, mūthamaki
wa Babuloni, nīatūmire mbūtū ciake
cia ita ciūkīrīre Turo na ihūūra inene;
o mūtwe nīwamunyirwo njuīrī, na o
kīande gīgīcūnūrwo. No rīrī, we mwene o
na ita rīake matiarīhirwo kīndū nī ūndū
wa mbaara īyo aarūithirie ya gūūkīrīra
Turo. ¹⁹Nī ūndū ūcio Mwathani Jehova
ekuuga ūū: Nīngūneana būrūri wa Misiri
harī Nebukadinezaru mūthamaki wa
Babuloni, na nīagakuuā ūtonga wakuo.
Agaatunyana na atahe indo cia būrūri
ūcio, itūike cia kūrīha mbūtū ciake cia
ita. ²⁰Nīndīmūheete būrūri wa Misiri
ūtuīke kīheo gīa kīyo gīake, tondū we
na mbūtū ciake cia ita meekire ūguo
nī ūndū wakwa, ūguo nīguo Mwathani
Jehova ekuuga.

²¹“Mūthenya ūcio, nīngatūma nyūmba
ya Isiraeli īmerie rūhīa, na ndumūre
kanua gaku thīinī wao. Hīndī īyo
nīmakamenya atī nī nī nī Jehova.”

30 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre,
ngũrwo atĩrĩ ²“Mũrũ wa mũndũ,
ratha ũhoro, uuge atĩrĩ: ‘Mwathani
Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Gĩrĩkai, muuge atĩrĩ,
“Kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na
haaro-ĩ!”

³Nĩgũkorwo mũthenya ũcio
nĩũkuhĩrĩrie,
mũthenya wa Jehova
nĩũkuhĩrĩrie,
mũthenya ũrĩ na matu,
mũthenya ũrĩ na mũthiro harĩ
ndũrĩrĩ.

⁴Rũhiũ rwa njora nĩrũgookĩrĩra
bũrũri wa Misiri,
naruo ruo rwa ngoro
rũkinyĩrĩre Kushi.
Rĩrĩa arĩa moragĩtwo makaagũa
kũu bũrũri wa Misiri,
ũtonga wakuo nĩũgakuuo,
nayo mĩthingi yakuo
ĩmomorwo.

⁵Andũ a Kushi na Putu, na Ludu, na
Arabia guothe, na Lubia, na andũ a
bũrũri wa kĩrĩkanĩro, makoora gwo na
rũhiũ rwa njora marĩ hamwe na andũ
a Misiri.

⁶“ ‘Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Arata a Misiri nĩmakoora gwo,
naguo hinya wake ũrĩa efũaga
naguo nĩũgaathira.
Kuuma Migidoli o nginya Aswani,
makoora gĩrwo kuo thĩinĩ na
rũhiũ rwa njora,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.

⁷“ ‘Nĩmagakira ihooru,
marĩ gatagatĩ-inĩ ka mabũrũri
marĩa manangĩtwo,
magakira ihooru,
namo matũũra mao manene
magaakorwo
marĩ thĩinĩ wa matũũra manene
marĩa manangĩku.

⁸Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ
nĩ Jehova,
rĩrĩa ngaacina bũrũri wa Misiri
na mwaki,
nao arĩa othe maamateithagia
mahehenjwo.

⁹“ ‘Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngatũma andũ
moime harĩ nĩ marĩ na marikabu, mathĩ
makahahũre andũ a Kushi, moime
mwĩcaaro-inĩ wao. Nĩmakanyĩtwo nĩ
ruo rwa ngoro mũthenya ũcio bũrũri wa
Misiri ũkaaniinwo, nĩgũkorwo ti-itherũ
nĩũgakinya.

¹⁰“ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩnganiina kĩrĩndĩ kĩa Misiri,
hũthĩrite guoko kwa
Nebukadinezaru,
mũthamaki wa Babuloni.

¹¹We na mbũtũ ciake cia ita,
o mbũtũ icio ikĩrĩtie ndũrĩrĩ iria
ingĩ ciothe kwaga tha,
nĩcio ikaarehwo, iniine bũrũri
ũcio.

Nĩgacomora hiũ ciao cia njora,
ciũkĩrĩre bũrũri wa Misiri
na ciyũrie bũrũri ũcio andũ arĩa
moragĩtwo.

¹²Nĩngatũma tũrũũ tuothe twa Rũũ
rwa Nili tũhwe,
naguo bũrũri ũcio ndĩwenderie
andũ aaganu;
ngaawananga na moko ma andũ a
kũngĩ,
guo mwene, o hamwe na kĩrĩa
gĩothe kĩrĩ kuo.

Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie.

¹³“ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩngathũkangia ngai cia
mĩhianano
na niine mĩhiano ĩrĩa ĩrĩ Nofu.
Gũtigacooka kũgĩa mũthamaki
kũu bũrũri wa Misiri,
na nĩngaiyũria bũrũri ũcio
wothe guoya.

- ¹⁴O nakuo Pathirosi
nīngakwananga,
na ngwatie mwaki kuu Zoani,
o na herithanie kuu Thebesi.
- ¹⁵O nakuo Pelusiumu nīngagūtīrīria
mang’ūrī makwa,
o kuu kīgītīro kīa hinya kīa
būrūri wa Misiri,
na njeherie kīrīndī gīa kuu
Thebesi.
- ¹⁶Nīngagwatia mwaki kuu būrūri
wa Misiri,
nakuo Pelusiumu
nīgūkeehūūrithania nī ruo.
Thebesi nīgūgatharīkīrwo.
Nofu nīgūgakorwo na
mīnyamaro itegūtīgithīria.
- ¹⁷Aanake a Heliopoli^a na a Bubasiti
makooragwo na rūhiū rwa
njora,
nao andū a matūūra macio
manene matahwo.
- ¹⁸Mūthenya nīūkagīa nduma^b kuu
Tehafunehasu
rīrīa ngoinanga icooki rīa Misiri;
kuu nīkuo hinya wake ūcio
etiīaga nague ūgaathirīra.
Nīakahumbīrwo nī matu,
namo matūūra make
nīmagatahwo.
- ¹⁹Nī ūndū ūcio nīngaherithia būrūri
wa Misiri,
nao nīmakamenya atī nī nī nī
Jehova.’ ”

²⁰Mwaka-inī wa ikūmi na ūmwe,
mūthenya wa mūgwanja wa mweri wa
mbere, kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīire,
ngīrwo atīrī: ²¹“Mūrū wa mūdū,
nīnyunīte guoko kwa Firaūni, mūthamaki
wa Misiri. Gūtiohetwo na taama ūrī na
ndawa nīguo kūhone, kana gūkoohanio
na mītī nīguo kūgwate kūgīe na hinya
wa kuoya rūhiū rwa njora. ²²Nī ūndū
ūcio, Mwathani Jehova ekuuga ūū:

^a17 Heliopoli nī rītīwa rīa Kīyunani na
rīgītaūrwo nī kuuga itūūra inene rīa ngai
ya riūa.

^b18 Nduma rīngī yonanagia kūnūhwo,
mwanangīko kana gīkuū.

Nī nīngūūkīrīra Firaūni mūthamaki
wa būrūri wa Misiri. Nīngūmuuna
moko meerī, kūrīa kūgima na kūrīa
kuunīku, na ndūme rūhiū rwa njora
ruume guoko-inī gwake rūgwe thī.

²³Nīngahurunja andū a Misiri ndūrīrī-
inī, na ndīmaharaganīrie mabūrūri-inī.

²⁴Nīngekīra moko ma mūthamaki wa
Babuloni hinya, na ndīmūnengere rūhiū
rwakwa rwa njora arūnyiite na guoko, no
nīngoina moko ma Firaūni, nake acaaīre
hau mbere yake, o ta mūdū ūgurarītio
nguraro ya gīkuū. ²⁵Nīngekīra moko ma
mūthamaki wa Babuloni hinya, no moko
ma Firaūni nīmakaaga hinya. Hīndī iyo
nīmakamenya atī nī nī nī Jehova, rīrīa
ngaanengera mūthamaki wa Babuloni
rūhiū rwakwa rwa njora arūnyiite na
guoko, nake arūhiūrie okīrīre būrūri
wa Misiri. ²⁶Nīngahurunja andū a
Misiri ndūrīrī-inī, na ndīmaharaganīrie
mabūrūri-inī. Hīndī iyo nīmakamenya
atī nī nī nī Jehova.”

Mūtarakwa wa Lebanoni

31 Na rīrī, mwaka-inī wa ikūmi na
ūmwe, mūthenya wa mbere wa
mweri wa gatātū, kiugo kīa Jehova
nīkīanginyīrīire, ngīrwo atīrī: ²“Mūrū
wa mūdū, arīria Firaūni mūthamaki
wa Misiri na kīrīndī gīake, ūmeere atīrī:

“ ‘Nūū ūngīgerekano nawe ūhoro-
inī ūkonī ūnene?

³Cūrania ūhoro wa būrūri wa

Ashuri,
ūrīa hīndī īmwe warī
mūtarakwa wa Lebanoni,
warī na honge thaka,
ciahumbīrīte mūtītū ūcio;
waraihīte na igūrū,
gacūmbīrī kague gakagīa
igūrū rīa mathangū marīa
matumanu.

⁴Wakūragio nī maaī,
ithima iria ndiku nīciatūmaga
ūraihe;

tūrũũ twa ithima icio
 twathereraga,
 tũgathiũrũrũkĩria gĩtina kĩaguo
 mĩena yothe,
 na tũgathereria maaĩ
 mĩtĩ-inĩ yothe ya gĩthaka.
⁵Nĩ ũndũ ũcio ũgĩkĩrĩrĩria kũraiha
 gũkĩra mĩtĩ yothe ya gĩthaka;
 mathĩgĩ maguo makĩongerereka,
 na honge ciaguo ikĩraiha,
 igĩtheerema nĩ ũndũ wa maaĩ
 kũingĩha.
⁶Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ
 igĩaka itara mathĩgĩ-inĩ maguo,
 nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka
 ciaciaragĩra rungu rwa honge
 ciaguo;
 ndũrĩrĩ ciothe iria nene
 ciatũũraga kĩruru-inĩ kĩaguo.
⁷Ũthaka wago warĩ mũkaru,
 na mathĩgĩ maguo
 magatheerema,
 nĩgũkorwo mĩri yaguo
 nĩyatoonyete thĩ tũri-inĩ
 kũrĩa kwarĩ na maaĩ maingĩ.
⁸Mĩtarakwa ĩrĩa yarĩ mũgũnda wa
 Ngai
 ndĩngĩaigananire naguo,
 kana mĩthengera
 ĩganane na mathĩgĩ maguo,
 o na kana mĩraracĩ
 ĩgerekanio na honge ciaguo,
 gũtiarĩ mũtĩ thĩinĩ wa mũgũnda
 wa Ngai
 ũngĩaigananire naguo
 gũthakara.
⁹Nĩ nĩ ndaũthakarĩtie
 na honge nyingĩ,
 o nginya mĩtĩ yothe ya Edeni ĩrĩa
 yarĩ kũu mũgũnda wa Ngai
 ĩgĩtuĩka ya kũũguĩra ũiru.
¹⁰“ ‘Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova
 ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩwaraihĩte na
 igũrũ, na ũkaraihia mũthia wago igũrũ
 rĩa mathangũ marĩa matumanu, na
 tondũ nĩwetĩagĩra kũraiha kwaguo-rĩ,
¹¹nĩndaũneanire kũrĩ mwathi wa
 ndũrĩrĩ, nĩguo aũherithie kũringana
 na ũrĩa waganu wago watariĩ.

Nĩndaũteanirie, ¹²naruo rũrĩrĩ rũtarĩ tha
 o na hanini, rũgakĩria iria ingĩ gũthũka,
 rũkĩũtema, rũkĩũtiga wagũa. Mathĩgĩ
 maguo makĩgũa ĩrĩa-igũrũ na mĩkuru-
 inĩ guothe; nacio honge ciaguo ikĩgũa
 ciunĩkangĩre kũu ituamba-inĩ ciothe cia
 bũrũri. Ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ ikĩhehera
 kĩruru-inĩ kĩaguo, igĩtigana naguo.
¹³Nyoni ciothe cia rĩera-inĩ igĩtũũra
 mũtĩ-inĩ ũcio wagwĩte, nacio nyamũ
 ciothe cia gĩthaka igĩtũũra kũu honge-
 inĩ ciaguo. ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio gũtirĩ mĩtĩ
 ĩngĩ ĩrĩ kũu gũkuhĩ na maaĩ ĩgaacooka
 gwĩtĩia nĩ ũndũ wa kũraiha na igũrũ,
 ĩraihie mĩthia yayo igũrũ rĩa mathangũ
 marĩa matumanu. Gũtirĩ mĩtĩ ĩngĩ ĩnyuĩte
 maaĩ wega ũguo ĩkaaraiha ta guo; yothe
 yorotereirio gĩkuu-inĩ, kũndũ kũriku thĩ,
 kũrĩa andũ arĩa makuuaga matũũrite, o
 arĩa maikũrũkaga ĩrima.

¹⁵“ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:
 Mũthenya ũrĩa mũtĩ ũcio waikũrũkirio
 mbĩrĩra-inĩ, nĩndahingire ithima iria
 ciarĩ ndiku nĩ ũndũ wa kũũcakaĩra;
 nĩndarũgamirie tũrũũ twakuo, namo
 maaĩ maingĩ makuo makĩhingĩrĩrio.
 Nĩ ũndũ wago ngĩhumba Lebanoni
 nduma, nayo mĩtĩ yothe ya gĩthaka
 ĩkĩhooha. ¹⁶Nĩndatũmire ndũrĩrĩ
 ciinainio nĩ mũrurumo wago ũkĩgũa
 rĩrĩa ndaũikũrũkirie mbĩrĩra-inĩ hamwe
 na arĩa maikũrũkaga kũu ĩrima. Hĩndĩ ĩyo
 mĩtĩ yothe ya Edeni, o ĩrĩa mĩega mũno
 gũkĩra ĩrĩa ĩngĩ ya Lebanoni, mĩtĩ yothe
 ĩrĩa yanyuithĩtio maaĩ wega, ĩkĩhoorerio
 ngoro ĩrĩ thĩ kũu kũriku. ¹⁷Arĩa othe
 maatũũraga kĩruru-inĩ kĩaguo, arĩa
 maarĩ ngwatanĩro naguo gatagatĩ-inĩ ka
 ndũrĩrĩ, o nao nĩmaikũrũkĩtio mbĩrĩra-
 inĩ hamwe naguo, mageturanĩra na arĩa
 maanooragwo na rũhiũ rwa njora.

¹⁸“ ‘Nĩ mũtĩ ũrĩkũ harĩ mĩtĩ ya
 Edeni ũngĩgerekanio nawe ũhoru-inĩ
 ũkonĩ riiri na ũnene? No rĩrĩ, o nawe
 nĩũgaikũrũkio hamwe na mĩtĩ ya Edeni
 nginya kũu thĩ kũriku; ũgaakoma
 gatagatĩ ka andũ arĩa mataruaga, hamwe
 na arĩa mooragirwo na rũhiũ rwa njora.
 “ ‘Ŭcio nĩwe Firaũni na kĩrĩndĩ gĩake

gĩothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’ ”

Gũcakaĩra Firaũni

32 Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩrĩ, mũthenya wa mbere wa mweri wa ikũmi na ĩĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkianginyĩrĩire, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ambĩrĩria gũcakaĩra Firaũni, mũthamaki wa Misiri, ũmwĩre atĩrĩ:

“ ‘Wee ũtariĩ ta mũrũũthi gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ;
ũtariĩ o ta nyamũ nene ya iria-inĩ,
ũkĩhũura maaĩ kũu tũrũũ-inĩ twaku,
na ũkiunjuga maaĩ na makinya maku-rĩ,
ũgekĩra tũrũũ tũu ndooro.

³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Nĩngagũikĩria wabu wakwa, ndĩ hamwe na kĩrĩndĩ kĩingĩ, nakĩo nĩgĩgakũguucũrũria na wabu ũcio wakwa.

⁴ Nĩngagũikia kũu bũrũri-inĩ, ngũnyugute werũ-inĩ ũtarĩ kindũ.

Nĩngatũma nyoni ciothe cia rĩera-inĩ ikũũmbĩrĩre,
nacio nyamũ ciothe cia gĩthaka ciĩhũũnĩrĩrie nawe.

⁵ Nĩngaragania nyama ciaku irĩma igũrũ,
namo matigari maku ndĩmaiyũrie mĩkuru-inĩ.

⁶ Nĩngaiyũria thĩ na thakame yaku ĩyo ĩratherera
o nginya irĩma-inĩ,
nayo mĩkuru ĩiyũre nyama ciaku.

⁷ Hĩndĩ ĩrĩa ngaakũhuhũkia-rĩ, nĩngahumbĩra igũrũ,
nacio njata ndĩciĩkĩre nduma;
nĩngahumbĩra riũa na itu,
naguo mweri wage gũcooka kũruta ũtheri waguo.

⁸ Motheri mothe marĩa maaraga marĩ igũrũ
nĩngatũma magũtuĩkĩre nduma;
nĩngaiyũria bũrũri waku nduma,
ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

⁹ Nĩngathĩnĩnia ngoro cia andũ aingĩ, rĩrĩa ngaakũrehera wanangĩku ũrĩ kũu gatagati-inĩ ka ndũrĩrĩ,

¹⁰ Nĩngatũma ndũrĩrĩ nyingĩ imakio nĩwe,
nao ahamaki a cio mainaine nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra nĩ ũndũ waku,
rĩrĩa ngaamahiũrĩria rũhiũ rwa njora.

Mũthenya ũrĩa ũkaagũa,
o mũndũ o mũndũ nĩakainaina ategũtigithĩria gwĩtigĩra nĩ ũndũ wa muoyo wake.

¹¹ “ ‘Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“ ‘Rũhiũ rwa njora rwa mũthamaki wa Babuloni nĩrũgagũũkĩrĩa.

¹² Nĩngatũma kĩrĩndĩ gĩaku kũuragwo na hiũ cia njora cia andũ arĩa marĩ hinya,
o acio a rũrĩrĩ rũtarĩ tha gũkĩra ndũrĩrĩ iria ingĩ ciothe.
Nĩmakahehenja mwĩtĩio wa bũrũri wa Misiri,
nakĩo kĩrĩndĩ gĩakuo nĩgĩkang’aũranio.

¹³ Nĩnganiina mahiũ mao mothe marĩa marĩ ndwere-inĩ cia maaĩ maingĩ,
marĩa matagacooka kunjugwo nĩ kũgũrũ kwa mũndũ,
kana mekĩrwo ndooro nĩ mahũngũ ma mahiũ.

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo nĩngatũma maaĩ makuo mahoorere,
na ndũme tũrũũ twakuo tũtherere ta maguta,

ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.

¹⁵ Rĩrĩa ngaatũma bũrũri wa Misiri
ũkire ihooru,
na njeherie kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kũu
bũrũri-inĩ,
na hũire arĩa othe matũũraga
kuo-rĩ,
hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ
nĩ nĩ Jehova.’

¹⁶ “Macio nĩmo macakaya marĩa
makaamũcakaĩra. O nao airĩtu a
ndũrĩrĩ magaacakaya o ũguo; ũguo
nĩguo magaacakaĩra bũrũri wa Misiri
na kĩrĩndĩ gĩakuo, ũguo nĩguo Mwathani
Jehova ekuuga.”

¹⁷ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩĩrĩ,
mũthenya wa ikũmi na ĩtano wa mweri
ũcio, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩĩre,
ngĩĩrwo atĩrĩ: ¹⁸ “Mũrũ wa mũndũ, girĩka
nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ kĩa bũrũri wa Misiri,
na ũkĩharũrũkie kũu thĩ kũriku, hamwe
na airĩtu a ndũrĩrĩ iria irĩ hinya, o hamwe
na arĩa maikũrũkagio kũu irima-inĩ.
¹⁹ Moorie atĩrĩ: ‘Inyuĩ mũrĩ ende gũkĩra
arĩa angĩ? Ikũrũkai mũgakomio hamwe
na arĩa mataruĩte.’ ²⁰ Nao makaagũa
hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora. Rũhiũ rwa njora nĩrũcomore;
rekei akururio arĩ hamwe na kĩrĩndĩ
gĩake gĩothe. ²¹ Kuuma kũu thĩinĩ wa
mbĩrĩra, atongoria arĩa marĩ hinya
nĩmakaaragia ũhoru ũkonĩ bũrũri
wa Misiri na arĩa marĩ ngwatanĩro
naguo, moige atĩrĩ, ‘Nĩmaikũrũkĩtio, na
makometio hamwe na arĩa mataruĩte, o
hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora.’

²² “Ashuri arĩ kũu hamwe na mbũtũ
ciake ciothe cia ita; arigiĩcĩrio nĩ mbĩrĩra
cia arĩa ake othe maanooragwo, o acio
othe moragĩtwo na rũhiũ rwa njora.
²³ Mbĩrĩra ciao irĩ irima kũrĩa kũriku,
nacio mbũtũ ciake cia ita igũĩte irigiĩcĩrie
mbĩrĩra yake. Arĩa othe maiyũrĩtie guoya
thĩinĩ wa bũrũri wa arĩa marĩ muoyo
nĩmoragĩtwo, makooragwo na rũhiũ
rwa njora.

²⁴ “Elamu arĩ o kũu, na kĩrĩndĩ gĩake

gĩothe kĩrigiĩcĩrie mbĩrĩra yake. Othe
nĩmoragĩtwo, makooragwo na rũhiũ rwa
njora. Arĩa othe maiyũrĩtie bũrũri wa
arĩa marĩ muoyo guoya maaharũrũkirio
thĩ kũrĩa kũriku matarĩ aruu. Maikaraga
maconokete marĩ hamwe na arĩa
maharũrũkĩtio irima. ²⁵ Nĩarũrwo ũrĩrĩ
gatagatĩ-inĩ ka arĩa maanakua, kĩrĩndĩ
gĩake kĩrigiĩcĩrie mbĩrĩra yake. Acio othe
ti aruu, na mooragĩrwo na rũhiũ rwa
njora. Tondũ nĩo maaguoyohithanagia
bũrũri wa arĩa marĩ muoyo, maikaraga
maconokete marĩ hamwe na arĩa
maharũrũkĩtio irima; magakomio
hamwe na arĩa maanooragwo.

²⁶ “Mesheki na Tubali marĩ kũu, nacio
irĩndĩ ciao ciothe irigiĩcĩrie mbĩrĩra ciao.
Acio othe matiruĩte, na mooragĩrwo na
rũhiũ rwa njora tondũ nĩmaiyrĩtie
bũrũri wa arĩa marĩ muoyo guoya.
²⁷ Githĩ matikomete hamwe na njamba
iria ingĩ cia ita iria itaruĩte iria ikuĩte,
iria ciaharũrũkirio mbĩrĩra-inĩ hamwe
na matharaita ma cio, o icio hiũ ciacio cia
njora ciakomeirio mĩtwe yacio? Iherithia
rĩa mehia mao rĩacookereire mahĩndĩ
mao, o na akorwo kũguoyohithania kwa
njamba icio cia ita nĩ kwaiyrĩte bũrũri
wa arĩa marĩ muoyo.

²⁸ “O nawe Firaũni-rĩ, nĩũkoinangwo
na ũkomio gatagatĩ-inĩ ka arĩa mataruĩte,
o hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora.

²⁹ “Edomu arĩ kũu, hamwe na athamaki
ake, na anene ake othe; o na maarĩ na
hinya-rĩ, makometio hamwe na arĩa
maanooragwo na rũhiũ rwa njora.
Makomete hamwe na arĩa mataruĩte, o
hamwe na arĩa maharũrũkagio irima.

³⁰ “Anene othe a gathigathini,
na andũ othe a Sidoni marĩ kũu;
maaharũrũkirio hamwe na arĩa
maanooragwo maconokete, o na kwarĩ
na kũguoyohania kwarehetwo nĩ ũhoti
wao. Makometio matarĩ aruu, marĩ
hamwe na arĩa maanooragwo na rũhiũ
rwa njora, na maikaraga maconokete
marĩ hamwe na arĩa maharũrũkagio
irima.

³¹ “Firaũni, we hamwe na mbũtũ yake

yothe ya ita riake, nīakameyonera, nake ahoorerio ngoro nī ūndū wa kīrindī gīake gīothe kīrīa kīanooragwo na rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga. ³² O na gūtuika nī nī ndatūmire aiyūrie guoya būruri-inī wa arīa marī muoyo-rī, Firaūni hamwe na kīrindī gīake gīothe nīmagakomio hamwe na arīa matarī aruu, hamwe na arīa maanooragwo na rūhiū rwa njora, ūguo nīguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Ezekieli Mūrangīri

33 Ningī kiugo kīa Jehova nīkīanginyīrīre, ngīrwo atīrī: ² “Mūrū wa mūdū, arīria andū anyu, ūmeere atīrī: ‘Hīndī irīa ngaarehithia rūhiū rwa njora rūūkīrīre būruri, nao andū a būruri ūcio methuurīre mūdū ūmwe wao mamūtue mūrangīri wao, ³ nake one rūhiū rwa njora rūgīūka gūūkīrīra būruri ūcio, nake ahuhe karumbeta nīgeetha amenyithie andū mehūūge-rī, ⁴ hīndī iyo mūdū wothē ūrīa ūkaigua karumbeta kau no aage kwīhūga, naruo rūhiū rūu rwa njora rūūke rūmūūrage-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. ⁵ Kuona atī nīaiguire mūgambo wa karumbeta na akīaga kwīhūga-rī, nīagacookererwo nī thakame yake mwene. Korwo nīehūgīre-rī, nīangīehonokirie we mwene. ⁶ No rīrī, mūrangīri ūcio angīona rūhiū rūu rwa njora rūgīūka, na aage kūhuha karumbeta nīgeetha andū mehūūge, naruo rūhiū rūu rwa njora rūūke rūūrage ūmwe wao, mūdū ūcio agaakua tondū wa wīhia wake, no nī-rī, nīngooria mūrangīri ūcio thakame ya mūdū ūcio.’

⁷ “Mūrū wa mūdū, nīngūtūite mūrangīri wa andū a nyūmba ya Isiraēli; nī ūndū ūcio, igua kiugo kīrīa ngwaria na ūmahe ūhoru kuuma harī nī atī mehūūge. ⁸ Hīndī irīa ndeera mūdū mwaganu atīrī, ‘Wee mūdū ūyū mwaganu, ti-itherū nīūgūkua,’ nawe wage kūmūringīrīria atigane na mīthiire iyo yake-rī, mūdū ūcio mwaganu nīagaakua tondū wa wīhia wake, no wee

nīwe ngooria thakame yake. ⁹ No rīrī, ūngīra mūdū ūcio mwaganu ehūūge atigane na mīthiire iyo yake, nake aage gwīka ūguo-rī, nīagaakua nī ūndū wa wīhia wake, no wee nīūkahonokia muoyo waku.

¹⁰ “Mūrū wa mūdū, irā andū a nyūmba ya Isiraēli atīrī, ‘Inyuī mūroiga atīrī: “Mahītia na mehia maitū nīmatūrītūhīire, na ithuī tūkahwererekera nī ūndū wamo. Twakīhota atīa gūtūūra muoyo?”’ ¹¹ Meere ūū, ‘Mwathani Jehova ekuuga atīrī: Ti-itherū o ta ūrīa nī ndūūraga muoyo-rī, ndikenagio nī gīkuū kīa andū arīa aaganu, no nī kaba magarūrūke matigane na mīthiire iyo yao, nīguo matūūre muoyo. Garūrūkai! Garūrūkai, mūtigane na mīthiire iyo yanyu mīūru! Mūgūgīkua nīkī, inyuī andū a nyūmba ya Isiraēli?’

¹² “Nī ūndū ūcio, wee mūrū wa mūdū, irā andū anyu atīrī, ‘Ūthingu wa mūdū ūrīa mūthingu ndūkamūhonokia rīrīa akaaga gwathīka, naguo waganu wa mūdū ūrīa mwaganu-rī, ndūgatūma agwe rīrīa akaagarūrūka atigane naguo. Mūdū ūrīa mūthingu angīihia-rī, ndagetīkīrio atūūre muoyo nī ūndū wa ūthingu ūrīa ararī naguo.’ ¹³ Ingīra mūdū ūrīa mūthingu atī ti-itherū nīegūtūūra muoyo, no hīndī iyo we mwene ehie ehokete ūthingu ūcio wake, gūtīrī gīiko kīa ūthingu o na kīmwe kīa irīa aneeka gīkaaririkanwo; agaakua nī ūndū wa ūūru ūcio ekīte. ¹⁴ Ningī ingīra mūdū ūrīa mwaganu atīrī, ‘Ti-itherū nīūgūkua,’ nowe agarūrūke atigane na mehia make, eke maūdū marīa marī ma kīhooto na magīrīre, ¹⁵ angīcookia kīrīa ooete gīa kūrūgamīrīra thiirī, na acookie kīrīa aiyīte, na arūmagīrīre irīra cia watho wa kūrūmīrīrwo irīa iheanaga muoyo, na ndageke ūndū mūūru-rī, ti-itherū nīagatūūra muoyo; ndagakua. ¹⁶ Gūtīrī rīhīa o na rīmwe ekīte rīgaacooka kūrīrīkanwo nīguo orio. Nīekīte maūdū marīa marī ma kīhooto na magīrīre; ti-itherū nīagatūūra muoyo.

¹⁷ “No andū anyu moigaga atīrī,

‘Njira ya Mwathani ti ya kihooto.’ No nĩ njira yao itarĩ ya kihooto. ¹⁸ Mũndũ mũthingu angĩtigana na ũthingu wake eeke maũndũ mooru-rĩ, nĩagaakua nĩ ũndũ wamo. ¹⁹ Nake mũndũ mwaganu angĩgarũrũka atigane na waganu wake, eeke maũndũ marĩa marĩ ma kihooto na magĩĩre-rĩ, nĩagatũura muoyo nĩ ũndũ wa gwĩka ũguo. ²⁰ No rĩrĩ, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, mugaga atĩrĩ, ‘Njira ya Mwathani ti ya kihooto.’ No rĩrĩ, nĩ ngaatuĩra o mũndũ wanyu ciira kũringana na mũthiire yake we mwene.”

Gũtaarĩria gwa Kũgũa kwa Jerusalemu

²¹ Mwaka-inĩ wa ikũmi na ĩrĩ kuuma twathaamio, mũthenya wa ĩtano wa mweri wa ikũmi-rĩ, mũndũ worĩte kuuma Jerusalemu agĩũka kũrĩ nĩ, akĩnjĩra atĩrĩ, “Itũũra rĩrĩa inene nĩrĩgwĩte!” ²² Na rĩrĩ, hwaĩ-wa-ira, mũndũ ũcio ataanakinya, guoko kwa Jehova kwarĩ igũrũ rĩakwa, nake akĩhingũra kanua gakwa, mũndũ ũcio atanooka kũrĩ nĩ rũciinĩ. Nĩ ũndũ ũcio ngĩtumũrwo kanua, na ndiacookire gũkira.

²³ Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩkĩnginyĩrĩra, ngĩĩrwo atĩrĩ: ²⁴ “Mũrũ wa mũndũ, andũ acio matũũraga kũu kwanangĩku bũrũri-inĩ wa Isiraeli maroiga atĩrĩ, ‘Iburahĩmu aarĩ o mũndũ ũmwe, no nĩegwatĩire bũrũri ũyũ. No ithuĩ tũrĩ aingĩ; ti-itherũ bũrũri ũyũ nĩ ithuĩ tũheetwo ũtuĩke igai riitũ.’” ²⁵ Nĩ ũndũ ũcio meere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ inyuĩ mũrĩaga nyama irĩ o na thakame, na mũkainamĩrĩra mĩhianano yanyu, na mũgaitithia thakame-rĩ, inyuĩ no mũkũigwatĩre bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu?” ²⁶ Inyuĩ mwĩhokaga rũhiũ rwanyu rwa njora, na mũgeeka maũndũ marĩ magigi, na o mũndũ wanyu agathaahia mũtumia wa mũndũ ũrĩa ũngĩ. Inyuĩ no mũkũigwatĩre bũrũri ũyũ ũtuĩke wanyu?”

²⁷ “Meere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo, acio matigaire kũu kwanangĩku makaaniinwo na rũhiũ rwa njora, nao arĩa marĩ mĩgũnda-inĩ ngaamaneana kũrĩ nyamũ cia gĩthaka

imatambuuranage, nao arĩa marĩ ciĩhitho-inĩ nũmu na ngurunga-inĩ makooraagwo nĩ mũthiro. ²⁸ Nĩngatũma bũrũri ũcio wanangĩke ũkire ihooru, naguo hinya ũrĩa wĩtĩagĩra nĩũgaathira, na irĩma icio cia Isiraeli nĩũgakĩrio ihooru, kwage mũndũ ũngĩtuĩkanĩria kuo. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ ĩhova, rĩrĩa ngaananga bũrũri ũcio ũkire ihooru, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mothe marĩ magigi maneeka.’

³⁰ “No wee mũrũ wa mũndũ-rĩ, andũ anyu maraaranĩria ũhoru waku marĩ thingo-inĩ, na mĩrango-inĩ ya nyũmba, makeerana atĩrĩ, ‘Ũkaai mũigwe ndũmĩrĩri ĩrĩa yũkĩte kuuma kũrĩ Jehova.’” ³¹ Andũ akwa mokaga kũrĩ we, o ta ũrĩa mamenyerete gwĩka, na magaikara thĩ mbere yaku mathikĩrĩrie ciugo ciaku, no rĩrĩ, matiĩkaga ũrĩa ciugĩte. Merutagĩra na tũnua twao, no ngoro ciao ikorokagĩra uumithio ũtarĩ wa kihooto. ³² Ti-itherũ harĩ o-rĩ, wee ũtuĩkĩte o ta mũndũ ũrĩa ũinaga nyĩmbo cia wendo arĩ na mũgambo mwega, na akahũũra kĩnanda wega, nĩgũkorwo nĩmaiguaga ciugo ciaku no matiĩkaga ũrĩa ciugĩte.

³³ “Hĩndĩ ĩrĩa maũndũ macio mothe makaahinga, na ti-itherũ nĩmakahinga, hĩndĩ ĩyo nĩmakamenya atĩ thĩnĩ wao nĩ kwarĩ na mũnabii.”

Arĩithi na Ng’ondũ

34 Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngĩĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra arĩithi a Isiraeli; ratha ũhoru, ũmeere atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kaĩ arĩithi a Isiraeli, o acio merĩithagia o ene, marĩ na haaro-ĩ! Githĩ arĩithi ti a kũrĩithagia rũũru?” ³ Inyuĩ mũrĩaga ng’ondũ iria noru, na mũkehumba nguo cia guoya wacio, na mũgathĩnja iria njega, no mũtirĩithagia rũũru rũu. ⁴ Inyuĩ mũtiĩkĩrĩte iria hinyaru hinya, kana mũkahonia iria ndwaru, o na kana mũkooaha iria ndiĩhie. Mũtihũndũrĩte iria itururĩte, kana mũgacaria iria ciũrĩte. Mũciathĩte na hinya, o na mũtarĩ na tha. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio

ciahunjũkire tondũ itiarĩ na mũrĩithi, na rĩria ciahunjũkire Igĩtuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka. ⁶ Ng'onde ciakwa ciorũũire kũu irĩma-inĩ guothe o na tũrĩma-igũrũ. Ciahurunjirwo thĩ yothe, na gũtirĩ mũndũ worĩrĩirie kũria irĩ, kana agĩcicaria.

⁷ “Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi-rĩ, iguai kiugo kĩa Jehova: ⁸ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Ti-itherũ o ta ũria nĩ ndũũraga muoyo, tondũ rũũru rwakwa nĩ rwagĩte mũrĩithi, na nĩrũtahĩtwo rũgatuĩka irio cia nyamũ ciothe cia gĩthaka, na ningĩ tondũ arĩithi akwa matiigana gũcaria rũũru rwakwa, no nĩ ene meemenyereire handũ ha kũmenyerera rũũru rwakwa-rĩ, ⁹ nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arĩithi, iguai kiugo kĩa Jehova: ¹⁰ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũũkĩrĩra arĩithi acio, na nĩ ngooria rũũru rwakwa. Nĩngameheria matige kũrĩithia rũũru rũu, nĩguo arĩithi acio matigacooke kũria ng'onde. Nĩngateithũra rũũru rwakwa kuuma tũnua-inĩ twao, nĩguo rũtigatuĩke irio cia kũrĩio nĩo.

¹¹ “Nĩgũkorwo Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Nĩ mwene, nĩ nĩ ngaacaria ng'onde ciakwa ndĩcirĩithagie. ¹² O ta ũria mũrĩithi amenyagĩrĩra rũũru rwake rũria rũhurunjũkĩte rĩria arĩ hamwe naruo-rĩ, ũguo nĩguo o na nĩ ngaamenyagĩrĩra ng'onde ciakwa. Nĩngaciteithũra ndĩcirute kũria guothe ciahurunjirwo mũthenya ũria kwarĩ matu na nduma. ¹³ Nĩngaciruta ndũrĩrĩ-inĩ, na ndĩcicookanĩrĩrie kuuma mabũrũri-inĩ, na ndĩcirehe bũrũri ũria ũrĩ wacio kĩũmbe. Nĩngacirĩithagia kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli, na tũmĩkuru-inĩ, o na kũu bũrũri-inĩ ũcio kũria gũtũũragwo nĩ andũ. ¹⁴ Nĩngacirĩithagia kũria kũrĩ na ũrĩithio mwega, na irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo gũgaatuĩka bũrũri wacio wa ũrĩithio. Kũu nĩkuo ikaarahaga, bũrũri ũrĩ ũrĩithio mwega, na irĩĩage ũrĩithio-inĩ mũnoru, kũu irĩma-inĩ cia bũrũri wa Isiraeli. ¹⁵ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, Nĩ mwene nĩ nĩ ngerĩithagĩria

ng'onde ciakwa, na ndũme ciarahage kũu. ¹⁶ Nĩngacaria iria ciũrĩte, na njookie iria itururĩte. Nĩngooha iria ndiĩhie nacio iria hinyaru ndĩciĩkĩre hinya, no iria noru na iria irĩ na hinya-rĩ, nĩkũniina ngaaciniina. Nĩngarĩithagia rũũru rũu na kĩhooto.

¹⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ha ũhoro wanyu inyuĩ rũũru rwakwa-rĩ, nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng'onde ĩmwe na irĩa ĩngĩ, na gatagatĩ ka ndũrũme na thenge. ¹⁸ Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũria kũu ũrĩithio-inĩ ũcio mwega? Ningĩ no nginya mũrangĩrĩrie ũrĩithio ũcio ũngĩ wanyu na makinya? Anga ti ũndũ mũiganu harĩ inyuĩ kũnyua maaĩ makembu? No nginya mũcooke munjuge maaĩ macio mangĩ na makinya manyu? ¹⁹ No nginya rũũru rwakwa rũrĩĩage kĩria mũrangĩrĩrie, na rũnyuuage kĩria munjugĩte na makinya manyu?”

²⁰ “Nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova ekũmeera ũũ: Atĩrĩrĩ, nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuithania ciira gatagatĩ ka ng'onde iria noru na iria hĩnju. ²¹ Tondũ mũcithinĩkanagia na rwere, o na kĩande, nacio ng'onde iria itarĩ na hinya mũgacitiindĩka na hĩa cianyu o nginya mũgaciingata, ²² nĩngahonokia rũũru rwakwa, naruo rũtigaacooka gũtahwo rĩngĩ. Nĩngatuithania ciira gatagatĩ ka ng'onde ĩmwe na irĩa ĩngĩ. ²³ Nĩngaciarahũrĩra mũrĩithi ũmwe, nake nĩ Daudi ndungata yakwa, na nĩwe ũgaacirĩithagia; agaacirĩithagia na atuĩke mũrĩithi wacio. ²⁴ Nĩ Jehova nĩ nĩ ngaatuĩka Ngai wacio, nake Daudi ndungata yakwa nĩagatuĩka mũthamaki gatagatĩ-inĩ ga cio. Nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie ũhoro ũcio.

²⁵ “Nĩngathondeka kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nacio, nacio nyamũ cia gĩthaka ndĩcieherie kũu bũrũri-inĩ ũcio, nĩgeetha itũũre werũ-inĩ na ikomage mũtitũ-inĩ irĩ na thayũ. ²⁶ Nĩngacirathima na ndaathime kũria gũthiũrũkĩrie kĩrĩma gĩakwa. Nĩngoiragia mbura hĩndĩ ya kĩmera yakinya; nĩgũkaagĩa mbura ya kĩrathimo. ²⁷ Mĩtĩ ya mũgũnda nĩngaciaraga maciaro mayo, nayo

mīgūnda ĩgĩe na magetha mayo; andũ nao nĩmagaikaraga na thayũ thĩnĩ wa bũrũri wao. Nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngoinanga mĩtĩ ya macooki kuuma ngingo-inĩ ciao, na ndĩmateithũre kuuma moko-inĩ ma arĩa maamatuire ngombo. ²⁸ Matigacooka gũtahwo nĩ ndũrĩrĩ, kana kũrĩĩo nĩ nyamũ cia gĩthaka. Magaatũũraga na thayũ, na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakagia. ²⁹ Nĩngamahe bũrũri ũĩkaine nĩ ũndũ wa kũgĩa magetha, nao matigacooka kũhũũta marĩ kũu bũrũri-inĩ ũcio kana maconorithio nĩ ndũrĩrĩ icio. ³⁰ Nao nĩmakamenya atĩ nĩ, Jehova Ngai wao, ndĩ hamwe nao, na atĩ nĩo andũ akwa, o andũ a nyũmba ya Isiraeli, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ³¹ Inyuĩ ng'ondũ ciakwa, o inyuĩ ng'ondũ cia rũũru rwakwa-rĩ, inyuĩ mũrĩ andũ, na nĩ ndĩ Ngai wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.' ”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Edomu

35 Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² “Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku Kĩrĩma gĩa Seiru: kĩrathĩre ũhoru wa gũgũkĩrĩra, ³ ũkĩire atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩngũgũũkĩrĩra, na ngũtambũrũkĩrie guoko gwakwa nginya ndũme wanangĩke ũkire ihooru. ⁴ Nĩngatũma matũũra maku manangwo nawe nĩũgaakira ihooru. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova.

⁵ “Tondũ wee-rĩ, kuuma o matukũ ma tene nĩũtũũrĩtie muku na andũ a Isiraeli na ũkĩmaneana mooragwo na rũhiũ rwa njora, rĩrĩa maarĩ na mũtino, o hĩndĩ irĩa iherithia rĩao rĩehĩrĩire, ⁶ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngakũneana ũitwo thakame, nayo nĩgathingatana nawe. Kuona atĩ ndwamenire ũiti wa thakame-rĩ, ũiti wa thakame nĩũgaathingatana nawe. ⁷ Nakĩo Kĩrĩma gĩa Seiru nĩngatũma kĩanangwo gĩkire ihooru, na njũrage arĩa othe mokaga kuo na makoimagara. ⁸ Nĩngaiyũria irĩa ciaku na arĩa

moragĩtwo; arĩa moragĩtwo na rũhiũ rwa njora makaagũa tũrĩma-inĩ twaku, na ituamba-inĩ ciaku, o na mĩkuru-inĩ yaku yothe. ⁹ Nĩngatũma ũtũũre ũkĩrĩte ihooru nginya tene, namo matũũra maku matigatũũrwo. Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

¹⁰ “Tondũ uugĩte atĩrĩ, “Ndũrĩrĩ ici cieri na mabũrũri maya nĩigatuĩka ciitũ, na tũciĩgwatĩre,” o na gwatũka atĩ nĩ Jehova ndaarĩ kuo, ¹¹ nĩ ũndũ ũcio, Mwathani Jehova oigĩte atĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo-rĩ, nĩngagwĩka maũndũ maringaine na marakara maku na ũiru waku, iria wonanirie ũrĩ na rũmena harĩo, na nĩngatũma menyeke gatagatĩ-inĩ kao hĩndĩ irĩa ngaamũtuĩra ciira. ¹² Hĩndĩ iyo nĩũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩnjuguĩte maũndũ mothe ma kĩnyararo marĩa warĩtie ma gũũkĩrĩra irĩa cia bũrũri wa Isiraeli. Woigire atĩrĩ, “Nĩcianangĩtwo na ikaneanwo kũrĩ ithuĩ tũcitambuure.” ¹³ Nĩmwerahire na mũkĩaria maũndũ ma kũnjũkĩrĩra mũtekwĩgirĩrĩria na nĩ ngĩigua maũndũ macio. ¹⁴ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Rĩrĩa thĩ yothe ĩgaakorwo ĩgĩcanjamũka, nĩngatũma ũkire ihooru. ¹⁵ Tondũ nĩwakenire rĩrĩa igai rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli rĩanangirwo rĩgĩkira ihooru-rĩ, ũguo noguo ngagwĩka o nawe. Wee Kĩrĩma gĩa Seiru, nĩũgakirio ihooru, wee mwene o na bũrũri wa Edomu wothē. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’ ”

Ūrathi Ũkonĩ Irĩa cia Isiraeli

36 “Atĩrĩrĩ, wee mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru ũkonĩ irĩa cia Isiraeli, ũciĩre atĩrĩ, ‘Inyuĩ irĩa cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Jehova. ² Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Thũ nĩyaaririe ũhoru waku, ĩkiuga atĩrĩ, “Aha! Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gwa tene nĩgũtuĩkite gwitũ gwa kwĩgwatĩra.” ³ Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoru uuge atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kuona atĩ nĩmakwanangire na magĩkũguĩma na mĩena yothe nĩguo wĩgwatĩrwo nĩ ndũrĩrĩ icio ingĩ ũtuĩke kĩndũ kĩmene na gĩa gũcambio nĩ andũ-rĩ, ⁴ nĩ ũndũ

ũcio inyuĩ irĩma cia Isiraeli, iguai kiugo kĩa Mwathani Jehova: Mwathani Jehova ekwĩra irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, na kũndũ kũrĩa kwanangĩtwo gũgakira ihooru, na matũũra marĩa mathaamĩtwo, na matũũra marĩa matahĩtwo indo na makanyararwo nĩ ndũrĩrĩ icio ingĩ irĩa imũthiũrũrũkĩirie atĩrĩ, ⁵ Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩjarĩtie ũhoru wa gũũkĩrĩra ndũrĩrĩ icio ingĩ ndĩ na kĩyo kĩnene gĩakanĩte ta mwaki, na ngaaria ũhoru wa gũũkĩrĩra bũrũri wa Edomu wothē, nĩgũkorwo nĩmegwatĩire bũrũri wakwa ũtũike wao, makĩngenagĩrĩra na marĩ na rũmena ngoro-inĩ ciao, nĩguo matunyane ũrĩithio wakuo.’ ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ratha ũhoru ũkonĩ bũrũri wa Isiraeli, na wĩre irĩma na tũrĩma, na mĩkuru na ituamba, atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ngwarĩa ndĩ na mang’ũrĩ marĩ na ũiru tondũ nĩũnyararĩtwo nĩ ndũrĩrĩ icio. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndehĩta njoete guoko na igũrũ ndoiga atĩ ndũrĩrĩ icio imũthiũrũrũkĩirie o nacio nĩikanyararwo.

⁸ “No rĩrĩ, inyuĩ irĩma cia Isiraeli nĩmũkaruta honge, na mũciarĩre andũ akwa a Isiraeli maciaro,” nĩgũkorwo marĩ hakuĩ kũinũka. ⁹ Nĩndĩrarũmbũiya ũhoru wanyu na nĩngũmũkinyĩria wega wakwa; nĩmũgacimbwo na mũhaandwo, ¹⁰ na nĩngamũingĩhĩria andũ, o acio a nyũmba ya Isiraeli yothē. Matũũra nĩmagatũũrwo, nakuo kũrĩa kwanange nĩgũgacookererio. ¹¹ Nĩngamũingĩhĩria andũ na mahiũ, nao nĩmagaciarana na maingĩhe. Nĩngatũma mũtũũrwo nĩ andũ ta ũrĩa mwatũũrĩtwo mbere, na ndũme mũgaacĩre gũkĩra mbere. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova. ¹² Nĩngatũma andũ, o acio andũ akwa a Isiraeli magere igũrũ riaku. Nĩmakamwĩgwatĩra, na inyuĩ nĩmũgatuĩka igai rĩao; mũtigacooka kũmatunya ciana ciao rĩngĩ.

^a8 Ũyũ warĩ ũndũ wa kuonania maciaro maingĩ (17:8, 23), o hamwe na ũtugi wa Ngai.

¹³ “‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Tondũ andũ maramwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũniinũkagia andũ, na mũgatunya rũrĩrĩ rwanyu ciana ciaruo,” ¹⁴ nĩ ũndũ ũcio mũtigacooka kũniina andũ, kana gũtũma rũrĩrĩ rwanyu rwage ciana, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁵ Ndigacooka gũtũma mũigue kĩnyũrũri kĩa ndũrĩrĩ, o na kana mũcooke kũnyararwo nĩ kĩrĩndĩ, kana ndũme rũrĩrĩ rwanyu rũgwe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.’”

¹⁶ Ningĩ kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩire, ngũrwo atĩrĩ: ¹⁷ “Mũrũ wa mũndũ, hĩndĩ irĩa andũ a Isiraeli maatũũraga bũrũri wao kĩũmbe-rĩ, nĩmaũthaahirie na mĩtugo yao na ciĩko ciao. Mĩtugo yao yatariĩ ta thaahu wa mũndũ-wa-nja wa o mweri maitho-inĩ makwa. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio nĩndamaitĩrĩirie mang’ũrĩ makwa, tondũ nĩmaitithĩtie thakame kũu bũrũri ũcio na tondũ nĩmaũthaahĩtie na mĩhianano yao. ¹⁹ Nĩndamahurunjire ndũrĩrĩ-inĩ, na makĩharaganĩrio mabũrũri-inĩ; ndaamatuĩrĩire ciira kũringana na mĩtugo yao na ciĩko ciao. ²⁰ Na kũrĩa guothe maathiire ndũrĩrĩ-inĩ nĩmathaahirie rĩitwa riakwa itheru, nĩgũkorwo kweragwo atĩrĩ igũrũ rĩao, ‘Aya nĩ andũ a Jehova, no no nginya maangĩherie bũrũri wake.’ ²¹ Nĩndarũmbũyagia ũhoru wa rĩitwa riakwa itheru, rĩrĩa riathaahirio nĩ nyũmba ya Isiraeli ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiĩte.

²² “Nĩ ũndũ ũcio irĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ndigwĩka maũndũ macio nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, no ngũmeeka nĩ ũndũ wa rĩitwa riakwa itheru, rĩrĩa mũthaahĩtie ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa mũthiĩte. ²³ Nĩngonania ũtheru wa rĩitwa riakwa inene, rĩrĩa rĩthaahĩtio ndũrĩrĩ-inĩ icio, rĩitwa rĩu inyuĩ mũthaahĩtie gatagati-inĩ ga cio. Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ icio nĩikamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova, hĩndĩ irĩa ngeyonania atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao kũhĩtũkĩra harĩ inyuĩ, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

²⁴ “ ‘Nĩgũkorwo nĩngamũruta ndũrĩrĩ-inĩ icio; nĩngamũcookanĩrĩria kuuma mabũrũri macio mothe, na ndĩmũcookie bũrũri wanyu kũmbe. ²⁵ Nĩngamũminjaminĩria maaĩ matheru, na inyuĩ nĩmũgathera; nĩ nĩ ngaamũtheria mũthirwo nĩ thaahu wanyu wothe, na ndĩmũtherie kuuma kũrĩ mĩhianano yanyu yothe. ²⁶ Nĩngamũhe ngoro njerũ, na njĩkĩre roho mwerũ thĩinĩ wanyu; nĩngamwehereria ngoro yanyu ya ihiga, ndĩmũhe ngoro ya nyama. ²⁷ Na nĩngekĩra Roho wakwa thĩinĩ wanyu, na ndũme mũrũmagĩrĩre watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na mũmenyagĩrĩre kũrũmia mawatho makwa. ²⁸ Mũgaatũũra thĩinĩ wa bũrũri ũrĩa ndaaheire maithe manyu ma tene; nĩmũgatuĩka andũ akwa, na niĩ ndũike Ngai wanyu. ²⁹ Nĩngamũhonokia kuuma thaahu-inĩ wanyu wothe. Nĩngoiga kũgĩe ngano, na ndũme iĩngĩhe, na ndikamũrehithĩria ng’aragu. ³⁰ Nĩngaingĩhia maciaro ma mĩtĩ na maciaro ma mũgũnda, nĩgeetha mũtikanacooke kũnyararwo mũrĩ thĩinĩ wa ndũrĩrĩ tondũ wa ng’aragu. ³¹ Hĩndĩ iyo nĩmũkaririkana mĩthiire yanyu mĩũru na ciĩko cia waganu, na nĩmũgethũũra inyuĩ ene nĩ ũndũ wa mehia manyu na mĩtugo yanyu ĩrĩ magigi. ³² Nĩngwenda mũmenye atĩ ndĩreeka ũndũ ũyũ nĩ ũndũ wanyu, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Iguai thoni, na mũnyararithio nĩ ũndũ wa mĩtugo yanyu, inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli!

³³ “ ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũrĩa ngaamũtheria mũthirwo nĩ mehia manyu mothe-rĩ, nĩngatũma matũũra manyu macooke gũtũũrwo, na kũrĩa kwanangiku nĩgũgacookererio. ³⁴ Bũrũri ũrĩa ũkirĩte ihooru nĩũkarĩmwo handũ ha gũikaraga ũkirĩte ihooru maitho-inĩ ma arĩa othe mahĩtũkagĩra kuo. ³⁵ Nao nĩmakoiga atĩrĩ, “Bũrũri ũyũ watũũrĩte ũrĩ mũteanĩrie rĩu ũtuĩkĩte o ta mũgũnda wa Edeni; matũũra manene marĩa maanangĩtwo, na magakirio ihooru, na makaniinwo-rĩ,

riũ nĩmairigĩre na magatũũrwo.” ³⁶ Hĩndĩ iyo ndũrĩrĩ iria imũthiũrũrũkĩirie, iria igaatigara, nĩikamenya atĩ niĩ Jehova nĩ niĩ njookereirie kũrĩa kwanangĩtwo, na ngahaanda rĩngĩ kũrĩa gwakirĩtio ihooru. Nĩi Jehova nĩ niĩ njarĩtie, na nĩ niĩ ngeeka ũguo.’

³⁷ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: O rĩngĩ nĩngetikĩra kũigua ithaithana rĩa andũ a nyũmba ya Isiraeli na ndĩmekĩre ũũ: Nĩngatũma andũ ao maingĩhe o ta rũũru rwa ng’ondũ, ³⁸ maingĩhe o ta ndũũru cia kũrutwo magongona kũu Jerusalemu hĩndĩ ya ciathĩ iria nyamũre. ũguo nĩguo matũũra macio manene manangĩtwo makaiyũrio ndũũru cia andũ. Hĩndĩ iyo nĩmakamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.”

Gĩtuamba kĩa Mahĩndĩ Momũ

37 Na rĩrĩ, guoko kwa Jehova nĩ kwagĩire igũrũ riakwa, ngĩoywo nĩ Roho wa Jehova akĩndwara handũ gĩtuamba-inĩ gatagatĩ; nakĩo kĩaĩyũrĩte mahĩndĩ. ² Nake akĩndongoria akĩnjeeria kũu maarĩ, na ngĩona mahĩndĩ maingĩ mũno maaraganĩte kũu gĩtuamba-inĩ kũu, na mahĩndĩ macio maarĩ momũ mũno. ³ Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya-rĩ, no macooke muoyo?”

Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, wee nowe wiki ũũ.”

⁴ Nĩngĩ agĩcoka akĩnjĩra atĩrĩ, “Rathĩra mahĩndĩ maya ũhoru, ũmeere atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maya momũ, iguai kiugo kĩa Jehova! ⁵ Mwathani Jehova ekwĩra mahĩndĩ maya ũũ: Nĩngũtũma mũgĩe na mĩhũmũ, na inyuĩ nĩmũgũcoka muoyo. ⁶ Nĩngũmwĩkĩra mĩkiha, na ndũme mũgĩe na nyama na ndĩmũhumbĩre na gĩkonde; nĩngũmwĩkĩra mĩhũmũ, na nĩmũgũcoka muoyo. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ niĩ nĩ niĩ Jehova.’ ”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoru o ta ũrĩa ndaathĩtwo. Na rĩrĩa ndaarathaga, hakĩgĩa na inegene, mũgambo wa gũkaragacana, namo mahĩndĩ macio magĩcookanĩrĩra, o ihĩndĩ rĩgĩcookerera ihĩndĩ rĩrĩa rĩagĩrĩire. ⁸ Na niĩ ngĩcũthĩrĩria, ngĩona maagĩa mĩkiha na

nyama, nakĩo gĩkonde gĩkĩmahumbĩra, no matiarĩ na mĩhũmũ.

⁹ Ningĩ akĩnjĩra atĩrĩ, “Rathĩra mĩhũmũ ũhoru; mũrũ wa mũndũ, mĩrathĩre ũhoru ũmĩre atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ūkai inyuĩ mĩhũmũ ya muoyo muumĩte mĩena ĩna ĩria yumaga rūhuho, na mwĩkĩre mĩhũmũ thĩnĩ wa aya moragĩtwo, nĩguo macooke muoyo.’” ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngĩratha ũhoru o ta ũrĩa aanjathĩte, nayo mĩhũmũ ikĩmatoonya; nao makĩgĩa muoyo, makĩrũgamia na magũrũ mao, nao magĩkorwo marĩ mbũtũ nene ya ita.

¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, mahĩndĩ maya nĩmo andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli. Moigaga atĩrĩ, ‘Mahĩndĩ maitũ nĩmomũ, naguo mwĩhoko witũ nĩmũthiru; na ithuĩ nĩtũeheretio.’”

¹² Nĩ ũndũ ũcio, marathĩre ũhoru, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ akwa, nĩngũhingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie muume kũu; nĩngũmũcookia bũrũri ũcio wa Isiraeli.

¹³ Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ Jehova, rĩrĩa ngaahingũra mbĩrĩra cianyu ndĩmwambatie muume kuo, inyuĩ andũ aya akwa. ¹⁴ Nĩngamwĩkĩra Roho wakwa, na inyuĩ nĩmũgatũũra muoyo, na nĩngamũtwara bũrũri ũrĩa ũrĩ wanyu kĩũmbe mũgatũũre kuo. Hĩndĩ ĩyo nĩmũkamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ njarĩtie, na nĩ nĩ njikĩte ũguo, ũguo nĩguo Jehova ekuuga.’”

Rũrĩrĩ Rũmwe Rungu rwa Mũthamaki Ūmwe

¹⁵ Kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩĩrwo atĩrĩ: ¹⁶ “Mũrũ wa mũndũ, oya gathanju ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gaka nĩ ka Juda na andũ a Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’ Ningĩ woe gathanju kangĩ ka mũtĩ wandĩke igũrũ rĩako atĩrĩ, ‘Gathanju ka Efiraimu, karĩa ka Jusufu na andũ othe a nyũmba ya Isiraeli arĩa makuruhanĩte nake.’”

¹⁷ Tũnyitithanie tũtũike rũthanju rũmwe nĩguo tũtũike rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwaku.

¹⁸ “Rĩrĩa andũ anyu magaa kũũria atĩrĩ,

‘Kai ũtangĩtwĩra gĩtũmi kĩa maũndũ maya ũreka?’” ¹⁹ ũkaamacookeria, ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩnguoya gathanju kau ka Jusufu na mĩhĩrĩga ya Isiraeli ĩyo ikuruhanĩte nake, o kau karĩ guoko-inĩ kwa Efiraimu, ndĩkooohanie hamwe na gathanju ka Juda, tũtũike rũthanju rũmwe, natuo tũtũike rũthanju rũmwe guoko-inĩ gwakwa.’” ²⁰ Nyiita tũthanju tũu wandĩkĩte maithe-inĩ mao, ²¹ ũmeere atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngaruta andũ a Isiraeli kuuma ndũrĩrĩ-inĩ kũrĩa maathiite. Nĩngamacookanĩrĩria ndĩmarute kũrĩa guothe marĩ, na ndĩmacookie bũrũri wao kĩũmbe. ²² Nĩngamatua rũrĩrĩ rũmwe marĩ kũu bũrũri ũcio, o kũu irĩma-igũrũ cia Isiraeli. Gũkaagĩa mũthamaki ũmwe igũrũ rĩao othe, na matigacooka rĩngĩ gũtũika ndũrĩrĩ igĩrĩ, kana magayũkanio matũike mothamaki meerĩ. ²³ Matigethaahia rĩngĩ na mĩhianano yao, kana mĩhiano mĩũru, kana waganu wao o wotho, nĩgũkorwo nĩngamahonokia matige gũcoka na thuutha nĩ ũndũ wa mehia mao, na nĩngamatheria. Magaatũika andũ akwa, na nĩ ndũike Ngai wao.

²⁴ “‘Daudi ndungata yakwa nĩwe ũgaatũika mũthamaki wao, nao othe magĩe na mũrĩithi ũmwe. Nĩmakarũmĩrĩra mawatho makwa na mamenyerere watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo. ²⁵ Magaatũũra bũrũri ũcio ndaahire ndungata yakwa Jakubu, bũrũri ũrĩa maithe manyu maatũũraga. O ene, hamwe na ciana ciao, o na ciana cia ciana ciao, magaatũũra kuo nginya tene, nake Daudi ndungata yakwa atũike mũnene wao nginya tene. ²⁶ Nĩngarũkanĩra kĩrĩkanĩro gĩa thayũ nao; nakĩo gĩgaatũika kĩrĩkanĩro gĩa gũtũũra nginya tene. Nĩngamahaanda na ndũme maingĩhe, na nĩngahaanda handũ-hakwa-harĩa-haamũre gatagatĩ-inĩ kao nginya tene. ²⁷ Ningĩ gĩikaro gĩakwa gĩgaatũũra hamwe nao; nĩngatũika Ngai wao, nao matũike andũ akwa. ²⁸ Hĩndĩ ĩyo ndũrĩrĩ nũikamenya atĩ nĩ Jehova nĩ nĩ nduuaga andũ a Isiraeli

atheru, hĩndĩ ĩrĩa handũ-hakwa-harĩa-haamũre hagaatũũra hamwe nao nginya tene.’”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Gogu

38 Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova nĩkĩanginyĩrĩre, ngĩĩrwo atĩrĩ: ²“Mũrũ wa mũndũ, erekeria ũthiũ waku harĩ Gogu wa kũu bũrũri wa Magogu, ũcio mũnene wa anene a Mesheki na Tubali; mũrathĩre ũhoru wa kũmũũkĩrĩa, ³ũmwĩre atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩa, wee Gogu, mũnene wa anene a Mesheki na Tubali. ⁴Nĩngakũhũgũra, ngwĩkĩre ndwano thĩa-inĩ ciaku, na ngũrute na nja hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita: nĩcio mbarathi ciaku, na andũ aku arĩa mathiia mahaicĩte mbarathi meeohete indo cia mbaara, na kĩrĩndĩ kĩnene kĩrĩ na ngo iria nene na iria nini, othe makĩhiũragia hiũ ciao cia njora. ⁵Nao andũ a Perisia, na Kushi, na Putu magaakorwo hamwe nao, othe manyiĩtĩte ngo na magekĩra ngũbia cia kĩgera, ⁶o na Gomeri na thigari ciakuo ciothe, o na andũ a Bethi Togarima moimĩte kũraya mwena wa gathigathini marĩ na mbũtũ cia ita ciakuo ciothe, o ndũrĩrĩ icio nyingĩ ĩrĩ hamwe nawe.

⁷“‘Wĩthagathage; wĩhaarĩrie, wee mwene hamwe na kĩrĩndĩ kĩrĩa gĩothe gĩgũthiũrũkĩrie, nawe ũgĩathe. ⁸Thuutha wa matukũ maingĩ, nĩmũgetwo mũthiĩ ita-inĩ. Mĩaka-inĩ ya thuutha nĩmũgatharĩkĩra bũrũri ũgaakorwo ũhonoketio kuuma mbaara-inĩ, ũrĩa andũ aguo maacookanĩrĩrio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ nyingĩ magĩtwarwo ĩrĩma-inĩ icio cia bũrũri wa Isiraeli, kũrĩa gũtũũrĩte gũkĩrĩte ihooru. Acio marutĩtwo ndũrĩrĩ-inĩ icio, na rĩu acio othe maikaraga na thayũ. ⁹Wee hamwe na mbũtũ ciaku ciothe cia ita na ndũrĩrĩ icio nyingĩ mũrĩ nacio nĩmũkambata, mũmaguthũkĩre ta kĩhuhũkanio; mũgaatuĩka ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri.

¹⁰“‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mũthenya ũcio wee nĩũkagĩa na meciiria, nawe nĩũgathugunda ũndũ mũũru.

¹¹Nawe nĩũkoiga atĩrĩ, “Nĩngũtharĩkĩra bũrũri ũrĩa wa matũũra matarĩ mairigĩre; nĩngũhithũkĩra andũ marĩ na thayũ na matarekũũa ũndũ, arĩa othe maikaraga matũũra matarĩ mairigĩre, na matarĩ ihingo na mĩgũiko. ¹²Nĩngũtaha, na ndunyane, o na njũkĩrĩre matũũra marĩa maanangĩtwo na magacooka gũtũũrwo, na njũkĩrĩre andũ arĩa marĩ kuo arĩa monganĩtio kuuma ndũrĩrĩ-inĩ, andũ marĩ na ũtonga wa mahiũ, na wa indo, nao matũũrĩte gatagatĩ ka bũrũri ũcio.” ¹³Andũ a Sheba, na a Dedani, na onjorithia a Tarishishi na matũũra mothe makuo magaakũũria atĩrĩ, “Ŭũkĩte gũtaha indo? Ŭnganĩtie kĩrĩndĩ gĩaku mũũke mĩtunyane indo, na mũkuue betha na thahabu, na mũkuue mahiũ na indo, o na mũtahe indo nyingĩ mũno?”’

¹⁴“Nĩ ũndũ ũcio, mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wĩre Gogu atĩrĩ: ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Ihinda rĩu, rĩrĩa andũ akwa Isiraeli magaakorwo maikarĩte marĩ na thayũ-rĩ, githĩ o nawe ndũkarĩmenya? ¹⁵Nĩũkoima gwaku kũndũ kũraya, o kũu mwena wa gathigathini, wee mũrĩ hamwe na ndũrĩrĩ nyingĩ, othe mahaicĩte mbarathi, marĩ kĩrĩndĩ kĩngĩ, mbũtũ ya ita ĩrĩ hinya. ¹⁶Nĩũgathĩ na mbere na gũũkĩrĩa andũ akwa a Isiraeli ũtarĩ ta itu rĩhumbĩrĩte bũrũri. Matukũ-inĩ marĩa magooka, wee Gogu-rĩ, nĩngagũtwara ũgookĩrĩre bũrũri wakwa, nĩguo ndũrĩrĩ ikaamenya rĩrĩa ngeyonania kũhĩtũkĩra harĩwe atĩ ndĩ mũtheru maitho-inĩ mao.

¹⁷“‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Githĩ wee tiwe ndaarĩrie ũhoru waku matukũ-inĩ ma mbere, ngĩaria na anabii a Isiraeli, o acio ndungata ciakwa? Ihinda-inĩ rĩu nĩmarathire ũhoru mĩaka mĩingĩ, makiuga atĩ nĩngagũtwara ũkamookĩrĩre.

¹⁸Ŭũ nĩguo gũkaahaana ihinda-inĩ rĩu: Rĩrĩa Gogu agaatharĩkĩra bũrũri wa Isiraeli, marakara makwa mahiũ nĩmakarahũrwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁹Nguuga ndĩ na kĩyo kĩnene na mang’ũrĩ mahiũ ta mwaki atĩ ihinda rĩu nĩgũkagĩa gĩthingithia kĩnene kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli. ²⁰Thamaki cia iria-inĩ, na nyoni cia rĩera-inĩ, na

nyamũ cia gĩthaka, na kanyamũ o gothe kariã gathiiagĩra thĩ, o na andũ othe ariã marĩ gũkũ thĩ nĩmakainaina maanyona. Irĩma nĩikang'aũranio, na hurũrũka nĩikaragana, o na rũthingo o ruothe nĩrũkamomoka.²¹ Nĩngarehithia rũhiũ rwa njora rũũkĩrĩre Gogu kũu irĩma-inĩ ciakwa ciothe, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. Naruo rũhiũ rwa njora rwa o mũndũ nĩrũgookĩrĩra mũrũ wa ithe.²² Nĩngatuĩra Gogu ciira, ndĩmũrehere mũthiro na ũiti wa thakame; nĩngoiria mbura nene mũno, ndĩmuurĩrie we mwene na thigari ciake, o na ndũrĩrĩ icio nyingĩ irĩ hamwe nake, ndĩmoirĩrie mbura ya mbembe na ũbiriti.²³ ũguo nĩguo ngoonania ũnene o na ũtheru wakwa, na ndũme menyeke maitho-inĩ ma ndũrĩrĩ nyingĩ. Hĩndĩ ũyo nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.'

39 "Mũrũ wa mũndũ, ratha ũhoru wa gũũkĩrĩra Gogu, ũmwĩre atĩrĩ: 'Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Nĩngũgũũkĩrĩra, wee Gogu, o wee mũnene wa anene a Mesheki na Tubali.² Nĩngakũhũgũrania na ngũguucũrũrie. Nĩngakũruta kũndũ kũraya mwena wa gathigathini, ngũtware ũgookĩrĩre irĩma cia bũrũri wa Isiraeli.³ Nĩngĩ nĩngagũtha ũta waku uume guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho, na ndũme mĩguĩ yaku igwe yume guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo.⁴ Kũu irĩma-igũrũ cia bũrũri wa Isiraeli nĩkuo ũkaagũa, wee, na mbũtũ ciaku ciothe cia ita, na ndũrĩrĩ iria igaakorwo hamwe nawe. Nĩngakũneana kũrĩ nyoni cia mĩthemba yothe iria irĩĩaga nyama, na kũrĩ nyamũ cia gĩthaka, ũrĩĩo nĩcio.⁵ Nĩũkagũa werũ-inĩ ũtarĩ kĩndũ, nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ nĩ nĩ ũhoru ũcio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.⁶ Nĩngatwarithĩria Magogu mwaki, o na ndwarithĩrie andũ ariã matũũraga marĩ na thayũ kũu ndwere-inĩ cia iria, nao nĩmakamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.

⁷ "Nĩngatũma rĩitwa rĩakwa itheru rĩmenyeke gatagatĩ-inĩ ka andũ akwa a bũrũri wa Isiraeli. Ndigacooka kũreka rĩitwa rĩu rĩakwa itheru rĩthaahio, nacio ndũrĩrĩ nĩikamenya atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova

nĩ nĩ ũrĩa Mũtheru thĩinĩ wa Isiraeli.⁸ Mũthenya ũcio nĩũrooka! Ti-itherũ nĩũgakinya, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ũcio nĩguo mũthenya ũrĩa njarĩtie ũhoru wago.

⁹ " 'Hĩndĩ ũyo ariã maikaraga matũũra manene ma bũrũri wa Isiraeli nĩmakoiimagara, nao mahũthĩre indo icio ciao cia mbaara taarĩ ngũ, macicine ihĩe, macine ngo iria nini na iria nene, na mota na mĩguĩ, na ndotono o na matimũ. Magaacihũthagĩra taarĩ ngũ ihinda rĩa mĩaka mũgwanja.¹⁰ Matikabatario nĩkũngania ngũ werũ-inĩ kana maciune mĩtitũ, tondũ nĩmagakagia mwaki kuuma indo-inĩ icio cia mbaara. Nao nĩmagataha ariã maamatahĩte na matunye ariã maamatunyĩte indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹¹ " 'Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngaahie Gogu handũ ha gũthikanwo kũu bũrũri-inĩ wa Isiraeli, gĩtuamba-inĩ kĩa agendi ariã mathiiaga mwena wa irathĩro werekeire Iria rĩa Cumbĩ. Nao agendi magirĩrĩrio gũcoka kũgera njĩra ũyo, tondũ Gogu na kĩrĩndĩ gĩake nĩkuo magaathikwo. Nĩ ũndũ ũcio hageetagwo Gĩtuamba kĩa Hamoni-Gogu.

¹² " 'Andũ a nyũmba ya Isiraeli makaaniina mĩeri mũgwanja^a magĩthika andũ acio, nĩguo matherie bũrũri ũcio.¹³ Magaathikwo nĩ andũ othe a bũrũri ũcio, na mũthenya ũcio ngaagocithio ũgaatuĩka mũthenya wao wa kũririkanagwo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁴ " 'Nao andũ nĩmakaheagwo wĩra wa gũtheragia bũrũri ũcio. Amwe magaathĩ bũrũri ũcio kũndũ guothe, na mongererwo angĩ a gũthikaga ciimba iria igaakorwo itigaire kũu. Mĩeri ũyo mũgwanja yathira-rĩ, nĩguo makaambĩrĩria gũcaria matigari macio.¹⁵ Nao rĩrĩa magaakorwo magĩtuikanĩria bũrũri ũcio, ũmwe wao angĩkoona ihĩndĩ rĩa mũndũ, nĩagekĩra rũrĩ hakuhi narĩo

^a12 Ihinda rĩa thikũ, mĩeri, kana mĩaka mũgwanja rĩonanagia ũkinyanĩru na ũrĩkĩrĩru.

o nginya rîrîa athikani makaarîthika kûu Gîtuamba-inî kîa Hamoni-Gogu. ¹⁶ (Ningî kûu nîgûgakorwo itûûra rîitagwo Hamona.) Ûguo nîguo magaatheria bûrûri ùcio.’

¹⁷ “Mûrû wa mûndû, Mwathani Jehova ekuuga ùû: Îta nyoni cia mîthemba yothe, na nyamû ciothe cia gîthaka, ùciîre atîrî: ‘Ûnganai mûcookanîrîre hamwe kuuma kûndû guothe, mûûke igongona-inî inene rîrîa ndîrahaarîria nî ùndû wanyu, igongona inene kûu irîma-igûrû cia bûrûri wa Isiraeli. Kûu nîkuo mûkaarîra nyama na mûnyuîre thakame. ¹⁸ Mûkaarîa nyama cia andû arîa marî hinya, na mûnyue thakame ya andû arîa anene a thî taarî ndûrûme na tûtûrûme, na mbûri na ndegwa, ciothe irî nyamû iria noru cia kuuma Bashani. ¹⁹ Igongona rîu ndîrahaarîria nî ùndû wanyu, mûkaarîa maguta nginya mwîhûûnîrîrie, na mûnyue thakame nginya mûrîio. ²⁰ Metha-inî yakwa mûkaarîa mûhûûne nyama cia mbarathi, o na cia arîa mathiiga macihaicîte, na cia andû marî hinya na thigari cia mîthemba yothe’, ùguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.

²¹ “Nîngonania riiri wakwa ndûrîrî-inî, nacio ndûrîrî ciothe nîikoona iherithia rîrîa ngaarehe, o na guoko kûrîa ngaamaigîrîra. ²² Kuuma mûthenya ùcio gûthiî na mbere, andû a nyûmba ya Isiraeli nîmakamenya atî nî nî nî Jehova Ngai wao. ²³ Nacio ndûrîrî nîikamenya atî andû a Isiraeli maatahîtwo nî ùndû wa wîhia wao, tondû nîmagire kûnjîhoka. Nî ùndû ùcio ngîmahitha ùthiû wakwa, ngîmaneana kûrî thû ciao, nao othe makîûragwo na rûhiû rwa njora. ²⁴ Kûringana na ûrîa thaahu wao watarîi na mahîtia mao, ùguo noguo ndaamaherithirie na ngîmahitha ùthiû wakwa.

²⁵ “Nî ùndû ùcio Mwathani Jehova ekuuga ùû: Rîu nîngûcookia Jakubu kuuma kûrîa aatwarîtwo aatahwo, na njiguîre andû othe a Isiraeli tha, o na ndûûgamîrîre rîitwa rîakwa itheru na kîyo. ²⁶ Nîmakariganîrwo nî thoni ciao

na kwaga kwîhoceka kwao guothe kûrîa maanyonirie rîrîa maatûûraga na thayû bûrûri-inî wao gûtarî mûndû ùngîmamakia. ²⁷ Hîndî irîa ngaakorwo ndîmacooketie kuuma ndûrîrî-inî, na ngaamongania kuuma mabûrûri-inî ma thû ciao, nîngeyonia atî ndî mûtheru kûgerera harîo maitho-inî ma ndûrîrî nyingî. ²⁸ Hîndî îyo nîmakamenya atî nî nî nî Jehova Ngai wao, tondû o na gûtuîka nîndatûmîre matahwo magîtwarwo thîinî wa ndûrîrî, nîngamacookanîrîria bûrûri-inî wao kîûmbe, na hatîrî o na ûmwe ngaatiga na thuutha. ²⁹ Ndigacooka kûmahitha ùthiû wakwa, nîgûkorwo nîngaitîrîria andû a nyûmba ya Isiraeli Roho wakwa, ùguo nîguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Kîeya kîa Hekarû îrîa Njerû

40 Na rîrî, mwaka-inî wa mîrongo îrî na îtano wa gûtahwo gwitû, kîambîrîria-inî kîa mwaka ùcio, mûthenya wa ikûmi wa mweri ùcio, naguo nî mwaka wa ikûmi na îna kuuma rîrîa itûûra inene rîatunyanirwo, mûthenya o ùcio-rî, guoko kwa Jehova kwarî igûrû rîakwa, nake akîndwara itûûra-inî rîu inene. ² Ndî thîinî wa cioneki cia Ngai nîandwarire bûrûri wa Isiraeli, akînjiga kîrîma-igûrû kîraaya mûno, na mwena wakîo wa gûthini kwarî na mîako yoonekaga îtarîi ta itûûra inene. ³ Nake akîndwara ho, na nî ngîona mûndû, na mûhianîre wake watariî ta gîcango; nake aarûngîi itoonyero-inî arî na rûrigi rwa gatani, na rûthanju rwa gûthima^a guoko-inî gwake. ⁴ Nake mûndû ùcio akînjîra atîrî, “Mûrû wa mûndû, ta rora na maitho maku, na ûigue na matû maku, na ûrûmbûiye wega maûndû mothe marîa ngûkuonia, nîgûkorwo nîkîo gîtûmîte wee ûrehwo gûkû. Îra andû a nyûmba ya Isiraeli maûndû mothe marîa ûkuona.”

^a3 Rûthanju rûrû rwa gûthima rwarî na ûraihi wa ta mita 3

*Kihingo kĩa Mwena wa Irathĩro gĩa
Gũtoonya Nja ya Nyumĩrĩa*

⁵ Ningĩ nĩndonire rūthingo rwathiūrūrũkĩrie hekarũ mĩena yothe. Rũthanju rwa gũthima rūrĩa rwarĩ guoko-inĩ kwa mũndũ ũcio rwarĩ na ũraihi wa mĩkono itandatũ. Nake nĩathimire rūthingo; wariĩ waruo warĩ wa mĩkono itandatũ,^a na mĩkono itandatũ kũraiha na igũrũ.

⁶ Agĩcooka agĩthĩ kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩaŋ'etheire mwena wa irathĩro. Akĩambata na ngathĩ ciakĩo, na agĩthima hingĩro ya kĩhingo; yariĩ ya mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩinĩ. ⁷ Natuo tũnyũmba twa arangĩri twariĩ twa mĩkono itandatũ kũraiha, na mĩkono itandatũ kwarama, na itĩina rĩa kuuma kanyũmba kamwe nginya karĩa kangĩ rĩariĩ rĩa mĩkono itano. Nayo hingĩro ya kĩhingo kũ kiariganĩtie na gĩthaku kĩrĩa kĩaŋ'etheire hekarũ, nakĩo kĩariĩ kĩa mĩkono itandatũ gũtoonya na thĩinĩ.

⁸ Ningĩ agĩthima gĩthaku kĩrĩa kĩaŋ'etheire hekarũ; ⁹ nakĩo kĩariĩ kĩa mĩkono inana^b gũtoonya na thĩinĩ. Gĩthaku kũ kĩariĩ na itugĩ igĩrĩ, O gĩtugĩ kĩariĩ na wariĩ wa mĩkono iĩrĩ.^c Nakĩo gĩthaku kũ kĩaŋ'etheire hekarũ.

¹⁰ Thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro haarĩ na tũnyũmba tũtatũ twa arangĩri o mwena; na tuothe tũtatũ twariĩ na ithimo ciiganaine, naguo mwena wa na mbere wa thingo cia tũnyũmba twa arangĩri warĩ wa ithimo ciiganaine. ¹¹ Ningĩ agĩthima wariĩ wa njĩra iyo ya itoonyero rĩu, nayo yariĩ ya mĩkono ikũmi,^d na ũraihi wayo warĩ wa mĩkono ikũmi na itatũ.^e ¹² Mwena wa na mbere wa o kanyũmba ka arangĩri haarĩ na rūthingo rwarĩ rwa mĩkono ũmwe/ kũraiha na igũrũ, natuo tũnyũmba tũu twa arangĩri twariĩ twa mĩkono

itandatũ^g mĩena yothe ina. ¹³ Ningĩ agĩthima itoonyero rĩu arutĩtie kuuma mũthia wa na thuutha wa rūthingo rwa kanyũmba kamwe ka arangĩri nginya mũthia wa na thuutha wa kanyũmba karĩa kaang'ethanĩire nako; itĩina rĩu rĩariĩ rĩa mĩkono mĩrongo iĩrĩ na itano^h kuuma mwanya ũmwe wa karũthingo nginya mwanya ũrĩa waringanĩte naguo.

¹⁴ Ningĩ agĩthima mĩena ya na mbere ya thingo gũthiūrũrũka mĩena yeerĩ ya na thĩinĩ ya itoonyero, na yariĩ ya mĩkono mĩrongo itandatũ.ⁱ Gĩthimo kũ gĩakinyĩte gĩthaku-inĩ kĩrĩa kĩaŋ'etheire nja iyo.

¹⁵ Itĩina rĩa kuuma itoonyero rĩa kĩhingo nginya mũthia ũrĩa ũngĩ wa gĩthaku kĩariĩ warĩ wa mĩkono mĩrongo itano.^j

¹⁶ Tũnyũmba tũu twa arangĩri hamwe na thingo icio ciariĩ thĩinĩ wa itoonyero rĩu nĩ gwatũrikĩtio mĩanya mĩceke karũthingo-inĩ ka igũrũ mĩena yothe, o ũndũ ũmwe na gĩthaku; tũmĩanya tũu tuothe twerekeire na thĩinĩ. Ũthiũ wa thingo icio nĩwagemetio na mĩkindũ.

Nja ya Nyumĩrĩa

¹⁷ Ningĩ akĩndwara nja iĩrĩa ya nyumĩrĩa. Ngĩona hau nĩ haarĩ na tũnyũmba, na nĩ haarĩtwo mahiga makarigiicĩria nja iyo yothe; nĩ haarĩ na tũnyũmba mĩrongo itatũ twakĩtwo tũtwaranĩte na hau haarĩtwo mahiga.

¹⁸ Handũ hau haarĩtwo mahiga haarĩ mĩena-inĩ ya matoonyero macio, naguo wariĩ waho na ũraihi nĩciaiganaine; hau nĩho haarĩtwo mahiga mwena wa mũhuro. ¹⁹ Ningĩ agĩthima itĩina rĩa kuuma mwena wa na thĩinĩ wa kĩhingo kĩa mũhuro nginya mwena wa na nja wa nja ya na thĩinĩ; yariĩ mĩkono igana^k mwena wa irathĩro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini.

Kihingo kĩa Mwena wa Gathigathini

²⁰ Ningĩ agĩthima ũraihi na wariĩ

^a5 nĩ ta mita 3

^b9 nĩ ta mita 4

^c9 nĩ ta mita 1

^d11 nĩ ta mita 5

^e11 nĩ ta mita ithathatũ na robo ithatũ (6.75)

^f12 nĩ ta nuthu mita (0.5)

^g12 nĩ ta mita 3

^h13 nĩ ta mita 13

ⁱ14 nĩ ta mita 31

^j15 nĩ ta mita 26

^k19 nĩ ta mita 52

wa kīhingo kīrīa kīerekeire mwena wa gathigathini, gīa gūthīi nja īyo ya nyumīrīra. ²¹ Tūnyūmba twakīo twa arangīri, tūtātū o mwena, na thingo ciakīo, o na gīthaku gīakīo ciarī na ithimo ciaiganaine na cia itoonyero rū rīa mbere. Kīarī kīa ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo īirī na ītano. ²² Mīanya yakīo, na gīthaku gīakīo na magemio ma mīkīndū ciarī na ithimo o ta cia kīhingo kīrīa kīerekeire mwena wa irathīro. Ngathī ya makinya mūgwanja yaambatīte nginya ho, nakīo gīthaku gīakīo gīkang’ethanīra nayo. ²³ Nī haarī na kīhingo gīa gūtoonya nja ya na thīinī, kūng’ethanīra na kīhingo gīa gathigathini o ta ūrīa kwarī na kīhingo mwena wa irathīro. Nake agīthima itūina rīa kuuma kīhingo kīmwe nginya kīrīa kīang’ethanīre nakīo; narīo itūina rū rīarī rīa mīkono igana.

Kīhingo kīa Mwena wa Gūthini

²⁴ Ningī akīndongoria na mwena wa gūthini, na nī ngīona kīhingo kīerekeire mwena wa gūthini. Nake agīthima itingī ciakīo na gīthaku gīakīo, nacio nīciaiganainie ithimo na icio ingī. ²⁵ Itoonyero rū na gīthaku kīarīo ciarī na tūmīanya tūceke mīena yothe, twatariī ta mīanya ya ihingo icio ingī. Itoonyero rū rīarī rīa mīkono mīrongo ītano kūrāiha, na mīkono mīrongo īirī na ītano kwarama. ²⁶ Ningī ngathī ya makinya mūgwanja nīyaambatīte īgakinya kīhingo-inī kīu, nakīo gīthaku gīakīo kīang’ethanīre na nja ya hekarū; thingo ciakīo iria ciarī o mwena wa njīra īyo nīciagemetio na mīkīndū. ²⁷ Hau nja ya na thīinī o na ho nī haarī kīhingo kīerekeire mwena wa gūthini, nake agīthima kuuma kīhingo-inī kīu nginya kīhingo-inī kīa nyumīrīra kīa mwena wa gūthini; itūina rū rīarī rīa mīkono igana.

Ihingo cia Gūtoonya Nja ya na Thīinī

²⁸ Ningī akīnginyia nja ya na thīinī tūtoonyeire kīhingo kīa mwena wa gūthini, nake agīthima kīhingo kīa mwena ūcio; nakīo nīkīaiganainie ithimo

na ihingo icio ingī. ²⁹ Tūnyūmba twakīo twa arangīri, na thingo ciakīo, na gīthaku gīakīo nīciaiganainie ithimo na icio ingī. Itoonyero rū na gīthaku kīarīo ciarī na mīanya mīena yothe. Itoonyero rū rīarī na ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo īirī na ītano. ³⁰ Ithaku cia matoonyero marīa maarī hakuhī na nja ya na thīinī ciarī na ūraihi wa mīkono mīrongo īirī na ītano, na wariī wa mīkono ītano. ³¹ Gīthaku gīakīo kīang’etheire nja īyo ya nyumīrīra; nacio itingī ciakīo nīciagemetio na mīkīndū, na ngathī ya makinya manana nīyaambatīte īgakinya ho.

³² Ningī akīnginyia nja ya na thīinī mwena wa irathīro, nake agīthima itoonyero rū; narīo nīrīaiganainie ithimo na matoonyero macio mangī. ³³ Tūnyūmba twakīo twa arangīri, na thingo ciakīo, na gīthaku gīakīo nīciaiganainie ithimo na icio ingī. Itoonyero rū na gīthaku kīarīo ciarī na mīanya mīena yothe. Narīo itoonyero rīarī rīa ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo īirī na ītano. ³⁴ Gīthaku gīakīo kīang’etheire nja īyo ya nyumīrīra; nacio itingī ciakīo nīciagemetio na mīkīndū mīena yeerī, na ngathī ya makinya manana yaambatīte īgakinya ho.

³⁵ Ningī agīcooka akīnginyia kīhingo-inī kīa mwena wa gathigathini, nake agīthima kīhingo kīu. Nakīo nīkīaiganainie ithimo na ihingo icio ingī, ³⁶ o ūndū ūmwe na tūnyūmba twakīo twa arangīri, na thingo ciakīo, na gīthaku gīakīo, nakīo kīarī na mīanya mīena yothe. Kīhingo kīu kīarī na ūraihi wa mīkono mīrongo ītano, na wariī wa mīkono mīrongo īirī na ītano. ³⁷ Gīthaku gīakīo kīang’etheire nja īyo ya nyumīrīra; nacio itingī icio ciakīo nīciagemetio na mīkīndū mīena yeerī, na ngathī ya makinya manana yaambatīte īgakinya ho.

Tūnyūmba twa kūrīa Kwahaaragīrio Magongona

³⁸ Ningī hau gīthaku-inī, o itoonyero-inī

rĩa na thĩinĩ, nĩ haarĩ na kanyũmba kaarĩ na mũromo, na hau nĩho maruta ma njino maathambagĩrio. ³⁹ Hau gĩthaku-inĩ gĩa itoonyero nĩ haarĩ metha igĩrĩ o mwena, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona ma njino, na magongona ma mehia, o na magongona ma mahĩtia. ⁴⁰ Mwena-inĩ wa rūthingo rwa na nja rwa gĩthaku kũ gĩa itoonyero rĩu, hakuhi na ngathĩ ya kwambata itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nĩ haarĩ na metha igĩrĩ, na mwena ũcio ũngĩ wa ngathĩ naho nĩ haarĩ na metha ingĩ igĩrĩ. ⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio haarĩ na metha inya mwena ũmwe wa itoonyero, na inya mwena ũcio ũngĩ, ciothe ciarĩ metha inyanya, na igũrũ rĩacio nĩho haathĩnjagĩrwo nyamũ cia magongona. ⁴² Ningĩ haarĩ na metha inya cia mahiga maicũhie nĩ ũndũ wa maruta ma njino, o ĩmwe ũraihi wa mũkono ũmwe na nuthu,^a na wariĩ wa mũkono ũmwe na nuthu, na mũkono ũmwe kũraiha na igũrũ. Igũrũ rĩacio nĩho haigagĩrĩrwo indo cia wĩra wa gũthĩnja nyamũ cia maruta ma njino, na magongona marĩa mangĩ. ⁴³ Tũhocio twa njibe igĩrĩ, o kamwe karĩ na ũraihi wa wariĩ wa rūhĩ,^b twathecereirio rūthingo-inĩ mĩena yothe. Metha icio ciarĩ cia kũigĩrĩrwo nyama cia maruta macio.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

⁴⁴ Hau nja ya kĩhingo gĩa thĩinĩ, kũu nja-inĩ ya na thĩinĩ, nĩ kwarĩ na tũnyũmba twĩrĩ, kamwe mwena wa kĩhingo gĩa gathigathini kerekeire mwena wa gũthini, na kangĩ mwena wa kĩhingo gĩa gũthini kerekeire mwena wa gathigathini. ⁴⁵ Nike akĩnjĩra atĩrĩ, “Kanyũmba kau karorete mwena wa gũthini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia hekarũ, ⁴⁶ nako kanyũmba kau karorete gathigathini-rĩ, nĩ ka athĩnjĩri-Ngai arĩa maikaragia kīgongona. Aya nĩho ariũ a Zadoku, na no-o Alawii arĩa mangĩthengerera

Jehova nĩguo matungatage marĩ mbere yake.”

⁴⁷ Ningĩ agĩthima nja ĩyo: Mĩena yothe ĩna nĩyaiganaine, yarĩ na mĩkono igana^c kũraiha, na mĩkono igana kwarama. Nakĩo kīgongona kĩarĩ hau mbere ya hekarũ.

Hekarũ

⁴⁸ Ningĩ akĩnginyia gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ, na agĩthima itingĩ icio cia gĩthaku kũu; o mwena ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtano.^d Wariĩ wa itoonyero rĩu warĩ na mĩkono ikũmi na ĩna,^e na thingo ciarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtatũ^f o mwena. ⁴⁹ Gĩthaku kũu kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ,^g na mĩkono ikũmi na ĩrĩ^h kuuma mbere nginya thuutha. Ningĩ hau nĩ haarĩ na ngathĩ cia kwambata ho, na nĩ haarĩ na itugĩ, o kĩmwe mwena ũmwe wa itingĩ icio.

41 Mũndũ ũcio agĩcooka akĩndwara nja ya handũ-harĩa-haamũre ha nyumĩrĩra, agĩthima itingĩ ciaho; wariĩ wa itingĩ icio warĩ mĩkono ĩtandatũⁱ o mwena. ² Wariĩ wa itoonyero warĩ wa mĩkono ikũmi,^j nacio thingo iria ciarĩ o mwena wa itoonyero rĩu ciarĩ cia mĩkono ĩtano^k kwarama. Nĩacookire agĩthima nja ya handũ-hau-haamũre; handũ hau haarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩna,^l na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ.^m

³ Ningĩ agĩtoonya na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, agĩthima itingĩ cia itoonyero; o kĩmwe kĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩrĩ.ⁿ Itoonyero rĩu rĩarĩ na wariĩ wa mĩkono ĩtandatũ, nacio thingo iria ciarĩ o mwena ciarĩ na wariĩ wa

^c47 nĩ ta mita 52

^d48 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2.5)

^e48 nĩ ta mita mĩgwanja na robo (7.25)

^f48 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1.5)

^g49 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25)

^h49 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6:25)

ⁱ1 nĩ ta mita 3

^j2 nĩ ta mita 5

^k2 nĩ ta mita igĩrĩ na nuthu (2:5)

^l2 nĩ ta mita mĩrongo ĩrĩ na nuthu (20:5)

^m2 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25)

ⁿ3 nĩ ta mita 1

^a42 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75)

^b43 nĩ ta centimita 8

mīkono mūgwanja.^a ⁴Ningĩ agĩthima ūraihi wa handũ-harĩa-haamũre kũu thĩinĩ; naho haarĩ ha mīkono mĩrongo ĩĩrĩ, nague warĩ waho warĩ wa mīkono mĩrongo ĩĩrĩ gũtuĩkania nginya mũthia wa nja ya handũ-harĩa-haamũre. Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Haha nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.”

⁵Ningĩ agĩthima rūthingo rwa hekarũ; naruo rwarĩ na ūtungu wa mīkono ĩtandatũ, natuo tũnyũmba tũria twarĩ mĩena-inĩ yothe ya hekarũ, o kamwe kaarĩ na warĩ wa mīkono ĩna.^b

⁶Tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ twakĩtwo ngoroba ithatũ, kamwe gagakwo karĩ igũrũ wa karĩa kangĩ, o ngoroba tũnyũmba mĩrongo ĩtatũ. Nĩ haarĩ na mĩgamba yohanĩtio gũthiũrũrũkĩria rūthingo rwa hekarũ, ya gũtiirĩra tũnyũmba twa mĩena-inĩ; nĩ ūndũ ūcio mĩgamba ĩyo ndiatonyetio rūthingo-inĩ rūu rwa hekarũ. ⁷Tũnyũmba tũu twathiũrũrũkĩrie hekarũ twakĩtwo tũkĩararamaga o ūria ngoroba yathiiaga na igũrũ. Mwako wa gũthiũrũrũkĩria hekarũ ĩyo waakĩtwo wambatĩtio na matĩina, nĩ ūndũ ūcio, tũnyũmba tũu tũkaaraama o ūria mũndũ aambataga. Nayo ngathĩ yambatĩte kuuma ngoroba ĩria yarĩ thĩ mũno nginya ĩria ĩrĩ igũrũ biũ ĩgereire ngoroba ya gatagatĩ.

⁸Nĩndonire atĩ hekarũ nĩ yarĩ na gĩtina kĩambatĩrie mĩena yothe, gĩgatuĩka mũthingi wa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ. Mũthingi ūcio warĩ na ūraihi wa rūthanju rūu rwa mīkono ĩtandatũ ĩria mĩraihi. ⁹Rũthingo rwa na nja rwa tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ rwarĩ rwa ūtungu wa mīkono ĩtano.^c Ithenya rĩria rĩatigĩtio gatagatĩ ga tũnyũmba tũu twa mĩena-inĩ ya hekarũ ¹⁰na tũnyũmba twa athĩnjĩri-Ngai rĩarĩ rĩa warĩ wa mīkono mĩrongo ĩĩrĩ gũthiũrũrũkĩria hekarũ yothe. ¹¹Nĩ haarĩ na matoonyero mĩena ya tũnyũmba tũu hau haatigĩtio ithenya, rĩmwe rĩrĩ mwena wa gathigathini na rĩu

rĩngĩ rĩrĩ mwena wa gũthini; nakĩo gĩtina kũu kĩambatĩrie na igũrũ kũnyiitana na ithenya rĩu kĩarĩ na warĩ wa mīkono ĩtano gũthiũrũrũkĩria.

¹²Nyũmba ĩria yang’etheire nja ya hekarũ mwena wa ithũiro yarĩ ya warĩ wa mīkono mĩrongo mūgwanja.^d Naruo rūthingo rwa nyũmba ĩyo rwarĩ na ūtungu wa mīkono ĩtano gũthiũrũrũkĩria, na ūraihi waruo warĩ wa mīkono mĩrongo kenda.^e

¹³Ningĩ agĩthima hekarũ ĩyo; yarĩ na ūraihi wa mīkono igana,^f nayo nja ya hekarũ, na nyũmba hamwe na thingo ciayo o nacio ciarĩ cia ūraihi wa mīkono igana. ¹⁴Warĩ wa nja ĩyo ya hekarũ wa mwena wa irathĩro, o hamwe na mwena wa na mbere wa hekarũ, warĩ wa mīkono igana.

¹⁵Ningĩ agĩthima ūraihi wa nyũmba ĩyo yang’etheire nja ya mwena wa na thuutha wa hekarũ, o hamwe na ithaku ciayo cia o mwena; nague warĩ wa mīkono igana.

Mwena wa nja ya handũ-harĩa-haamũre, na mwena wa na thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na gĩthaku kĩria kĩang’etheire nja ĩyo, ¹⁶o ūndũ ūmwe na hĩngĩro icio, na tũtirica tũu tũceke, hamwe na ithaku icio ciathiũrũrũkĩrie ngoroba icio ithatũ: kĩria gĩothe kĩarĩ mbere ya hĩngĩro, o na nginya hĩngĩro ĩyo nĩciahumbĩritwo na mbaũ. Nyũmba nĩyahumbĩritwo na mbaũ thĩ, na thingo ikahumbĩrwo nginya tũtirica-inĩ, o na tũtirica twarĩ na mbaũ. ¹⁷Ningĩ hau igũrũ rĩa mwena wa nja ya itoonyero rĩa gũtoonya thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre, na igũrũ rĩa thingo matĩina maiganaine kũrigiicĩria mwena wa thĩinĩ na wa nja ya handũ-harĩa-haamũre ¹⁸nĩ gwakururĩtwo makerubi na mikĩndũ. Mikĩndũ yahakanĩtio nĩ makerubi; na o ikerubi rĩarĩ na mothiũ meerĩ: ¹⁹ũthiũ wa mũndũ warorete

^a12 nĩ ta mita mĩrongo ĩtatũ na ithathatũ na robo (36.25)

^e12 nĩ ta mita mĩrongo ĩna na ithathatũ na nuthu (46.5)

^f13 nĩ ta mita 52

^a3 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5)

^b5 nĩ ta mita 2

^c9 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75)

mũkĩndũ mwena ũmwe, naguo ũthiũ wa mũrũũthi ũkarora mũkĩndũ mwena ũcio ũngĩ. Namo magakururwo kũrigiicĩria ndwere cia hekarũ iyo yothe.²⁰ Kuuma nyũmba thĩ nginya hau igũrũ rĩa itoonyero, nĩ ha kururĩtwo makerubi na mũkĩndũ rũthingo-inĩ rwa nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²¹ Nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩ yarĩ na buremu ya mũrango, nayo buremu ĩrĩa yarĩ hau mbere ya Harĩa-Hatheru-Mũno yatarĩ o tayo.²² Ningĩ nĩ haarĩ na kĩgongona kĩa mbaũ kĩrĩa kĩarĩ kĩa mũkono ĩtatũ^a kũraiha na igũrũ, na mũkono ĩĩrĩ^b o mwena, mĩena yothe ĩna; koine ciakĩo, na njikarĩro yakĩo, o na mĩena yakĩo ciarĩ cia mbaũ. Nake mũndũ ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Ĩno nĩyo metha ĩrĩa ĩrĩ hau mbere ya Jehova.”²³ Handũ-harĩa-haamũre na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o handũ haarĩ na mũrango ĩĩrĩ.²⁴ O mũrango wathondeketwo na mũrango ĩĩrĩ ya wa mbaũ, na o mũrango wahingũkaga na gatagatĩ.²⁵ Nayo mũrango ya nja ya handũ-harĩa-haamũre nĩyakururĩtwo makerubi na mũkĩndũ, ta ũrĩa gwakururĩtwo thingo-inĩ, na nĩ haarĩ na membea ma mbaũ hau mbere ya gĩthaku kũ.²⁶ Thingo-inĩ icio cia mwena wa gĩthaku kũ nĩ haarĩ na tũtirica tũceke twarĩ na mũkĩndũ ĩkururĩtwo o mwena o mwena. Tũnyũmba twa mĩena-inĩ ya hekarũ o na tuo nĩtwarĩ na membea ma mbaũ.

Tũnyũmba twa Athĩnjĩri-Ngai

42 Ningĩ mũndũ ũcio akĩndongoria, akĩndwara mwena wa gathigathini o nginya nja iyo ya nyumĩrĩra, akĩnginyia tũnyũmba-inĩ tũrĩa twang’etheire nja ya hekarũ na tũkang’ethera rũthingo rwa na nja rwa mwena wa gathigathini.² Nyũmba ĩrĩa mũrango wayo werekeire mwena wa gathigathini yarĩ ya ũraihi wa mũkono igana^c na wariĩ wa mũkono mũrongo ĩtano.^d ³ Gĩcigo kĩrĩa kĩarĩ kĩa

^a22 nĩ ta mita ĩmwe na nuthu (1:5)

^b22 nĩ ta mita 1

^c2 nĩ ta mita 52

^d2 nĩ ta mita 26

mũkono mũrongo ĩĩrĩ^e kuuma nja ya na thĩinĩ, na gĩcigo kĩrĩa kĩaang’etheire harĩa haarĩtwo mahiga nja ya nyumĩrĩra-rĩ, nĩ kwarĩ na ithaku ciakĩtwo ngoroba ithatũ, na o gĩthaku kĩaang’etheire kĩrĩa kĩngĩ.⁴ Hau mbere ya tũnyũmba tũu nĩ haarĩ na gacĩra ga thĩinĩ karĩ na wariĩ wa mũkono ikũmi,^f na ũraihi wa mũkono igana. Mĩrango yatuo yekĩrĩtwo mwena wa gathigathini.⁵ Na rĩrĩ, tũnyũmba tũu twarĩ igũrũ twarĩ tũkundakundeeru, nĩ ũndũ ithaku nĩcioete handũ hanene gũkĩra tũnyũmba tũrĩa twakĩtwo ngoroba iyo yarĩ mũhuro na ya gatagatĩ.⁶ Tũnyũmba twa ngoroba ya gatatũ tũtiekirĩtwo itugĩ ta iria ciekĩrĩtwo nja; nĩ ũndũ ũcio tũnyũmba tũu tũgakĩnyiiha thĩ gũkĩra twa ngoroba ĩrĩa yarĩ thĩ, na ya gatagatĩ.⁷ Nĩ haarĩ na rũthingo rwa mwena wa na nja rwathiĩte rũigananĩrie na tũnyũmba tũu na kũu nja ya nyumĩrĩra; rwatambũrũkĩte mbere ya tũnyũmba tũu mũkono mũrongo ĩtano.⁸ Mũhari wa tũnyũmba twa mwena ũrĩa wariganĩtie na nja ya nyumĩrĩra warĩ wa ũraihi wa mũkono mũrongo ĩtano, naguo mũhari ũrĩa wakuhĩrĩrie handũ-harĩa-hatheru warĩ wa ũraihi wa mũkono igana.⁹ Tũnyũmba tũrĩa twarĩ mũhuro mwena wa irathĩro nĩ twarĩ na itoonyero mũndũ agĩtoonya kuo oimĩte nja ya nyumĩrĩra.

¹⁰ Ningĩ mwena wa gũthini, gũtwarana na mwena ũrĩa mũraihi wa rũthingo rũu rwa nja ya nyumĩrĩra, kũnyiitana na mwena wa nja ya hekarũ, na kũng’ethera rũthingo rwa nja, nĩ haarĩ na tũnyũmba¹¹ twarĩ na gacĩra mbere yatuo. Tũnyũmba tũu twahaanaga o ta tũrĩa twarĩ mwena wa gathigathini; twarĩ na ũraihi na wariĩ waiganaine, nacio nyumĩrĩra ciatuo nĩciarĩngaine na ikaiganania ithimo. Namo matoonyero ma mwena wa gathigathini¹² nĩmahaanaine na matoonyero ma tũnyũmba twa mwena wa gũthini. Ningĩ nĩ haarĩ na itoonyero kĩaambĩrĩria-inĩ gĩa

^e3 nĩ ta mita ikũmi na robo (10:25)

^f4 nĩ ta mita 5

gacĩra karĩa gaataranĩte na rūthingo rūu rwerekeire mwena wa irathĩro, na nĩko mũndũ aageraga agĩtoonya tũnyũmba tũu.

¹³Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ, “Tũnyũmba tũu tũrĩ mwena wa gathigathini na tũu tũrĩ mwena wa gũthini, tũu tũng’etheire nja ya hekarũ, nĩtuo twa athĩnjĩri-Ngai, na nĩkuo athĩnjĩri-Ngai arĩa megũkuhĩrĩa Jehova makarĩagĩra indo cia maruta marĩa matheru mũno. Kũu nĩkuo makaigaga indo cia maruta iria theru mũno, nacio nĩ maruta ma ngano, o na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia, nĩgũkorwo handũ hau nĩ hatheru. ¹⁴Athĩnjĩri-Ngai rĩrĩa maatoonya handũ hau haamũre-rĩ, matingĩcooka kuuma nja ya mwena wa nyumĩrĩa, nginya marute nguo icio cia ũtungata, nĩ ũndũ nĩ nyamũre. No nginya mehumbe nguo ingĩ matanakuhĩrĩa kũrĩa andũ maikaraga.”

¹⁵Rĩrĩa aarĩkirie gũthima kĩrĩa kĩarĩ mwena wa na thĩinĩ wa hekarũ, akĩnyumia na nja tũgereire kĩhingo kĩa mwena wa irathĩro, agĩthima mũigana wa handũ hau mĩena yothe: ¹⁶Nĩathimire mwena wa irathĩro na rūthanju rwa gũthima; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano.^a ¹⁷Ningĩ agĩthima mwena wa gathigathini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rūthanju rūu rwa gũthima. ¹⁸O na agĩthima mwena wa gũthini; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rūthanju rūu rwa gũthima.

¹⁹Ningĩ agĩcooka agĩthima mwena wa ithũĩro; mũigana waho warĩ mĩkono magana matano ũthimĩtwo na rūthanju rūu rwa gũthima. ²⁰Ūguo nĩguo aathimire handũ hau mĩena iyo yothe ina. Handũ hau haarigiiciĩrio na rūthingo, naruo rwarĩ na ũraihu wa mĩkono magana matano, na warĩ wa mĩkono magana matano, rwa kũhakanĩa handũ harĩa hatheru na harĩa hatarĩ haamũre.

Hekarũ Gũcookererwo nĩ Riiri

43 Ningĩ mũndũ ũcio akĩnginyia kĩhingo-inĩ kĩrĩa kĩang’etheire mwena wa irathĩro, ²na nĩ ngĩona riiri wa Ngai wa Isiraeli ũgĩũka uumĩte mwena wa irathĩro. Mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ magĩtherera, naguo bũrũri ũgacangarara nĩ riiri wake. ³Kĩoneki kĩu ndonire gĩatarĩ ta kĩoneki kĩrĩa ndoonete rĩrĩa ookĩte kwananga itũũra rĩrĩa inene, na ningĩ gĩatarĩ ta cioneki iria ndoonete hau Rũũ-inĩ rwa Kebari; na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ. ⁴Naguo riiri wa Jehova ũgĩtoonya hekarũ ũgereire kĩhingo kĩrĩa kĩerekeire mwena wa irathĩro. ⁵Ningĩ Roho akĩnjoya na igũrũ akĩndwara nja iyo ya na thĩinĩ, naguo riiri wa Jehova ũkĩiyũra kũu hekarũ.

⁶Mũndũ ũcio o arũgamĩte hau hakuhi na nĩ-rĩ, ngĩigua mũndũ akĩnjarĩria kuuma thĩinĩ wa hekarũ. ⁷Akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, haha nĩho handũ ha gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki, o na nĩho handũ ha gũkinyithia makinya makwa. Haha nĩho ngĩtũũra ndĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ a Isiraeli nginya tene. Nyũmba ya Isiraeli ndĩrĩ hĩndĩ ingĩ iigaacooka gũthaahia rĩitwa rĩakwa itheru, o ene o na kana athamaki ao marĩthaahie na ũndũ wa ũmaraya wao na kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao kũndũ kwao kũria gũtũũgĩru. ⁸Rĩrĩa meekĩrire hingĩro ciao hau hingĩro-inĩ ciakwa, na itugĩ cia mĩrango yao magĩciĩkĩra itugĩ-inĩ cia mĩrango yakwa, na no rūthingo rwarĩ gatagatĩ gakwa na o-rĩ, nĩmathaahirie rĩitwa rĩakwa itheru na mĩtugo iyo yao ĩrĩ magigi. Nĩ ũndũ ũcio ngĩmaniina ndĩ na marakara. ⁹Na rĩrĩ, ta nĩmatigane na ũmaraya wao wa kũhooya mĩhianano ĩtarĩ muoyo ya athamaki ao, na nĩ nĩngĩtũũra gatagatĩ-inĩ kao nginya tene.

¹⁰“Mũrũ wa mũndũ, taarĩria ũhoru wa hekarũ iyo kũrĩ andũ a Isiraeli, nĩguo maconoke nĩ ũndũ wa mehia mao. Reke maroranie mũcoro ũcio wayo, ¹¹na angĩkorwo nĩmegũconoka nĩ ũndũ

^a16 nĩ ta mĩta 260

wa ūrĩa wothē mekĩte-rĩ, mamenyithie mũhianĩre wa hekarũ ĩyo, ūmamenyithie mũthondekere wayo, na nyumĩro ciayo, na matoonyero mayo, ningĩ ūmoonie mũhianĩre wayo wothē, na mĩtugo yayo yothē ya kũrũmĩrĩrwo, na mawatho mothe. Andĩka maũndũ maya mothe makĩonaga, nĩgeetha matĩie mũhianĩre wayo, na mahingie mĩtugo yayo yothē ya kũrũmĩrĩrwo.

¹² “Ūyũ nĩguo watho wa hekarũ: Kũrĩa guothe kũrigiciĩrie kĩrĩma gĩkĩ igũrũ gũgũikara kũrĩ gũtheru mũno. Ūcio nĩguo watho wa hekarũ.

Kĩgongona

¹³ “Ici nĩcio ithimo cia kĩgongona, ithimĩtwo na mĩkono ĩrĩa mĩraihi, mũkono ūrĩa wa ūraihi wa mũkono ūmwe^a na wariĩ wa rūhĩ^b: Mũberethi wakĩo ūrĩ na ūriku wa mũkono ūmwe, na wariĩ wa mũkono ūmwe, nague mũgũkũ ūrĩa ūkũrigiciĩrie nĩ wa irata rĩmwe^c mũthia-inĩ. Kĩu nĩkĩo kĩrũgamo gĩa kĩgongona. ¹⁴ Kuuma mũberethi ūrĩa ūrĩ gĩtina-inĩ nginya mũthia-inĩ wa mũhuro kĩrĩ na mĩkono ĩrĩ^d kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ūmwe, na kuuma mũthia-inĩ ūrĩa mũnini nginya mũthia-inĩ ūrĩa mũnenanene, kĩrĩ na mĩkono ĩna^e kũraiha na igũrũ, na wariĩ wa mũkono ūmwe. ¹⁵ Narĩo riiko rĩa kĩgongona-rĩ, nĩ mĩkono ĩna kũraiha na igũrũ, nacio hĩa inya irorete na igũrũ ikoimĩrĩra kuuma hau riiko-inĩ. ¹⁶ Narĩo riiko rĩu rĩa kĩgongona rĩiganaine mĩena yothē ĩna, rĩrĩ na ūraihi wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ,^f na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩrĩ. ¹⁷ Mũthia ūrĩa ūrĩ na igũrũ o nague nĩũiganaine mĩena yothē, na ūrĩ na ūraihi wa mĩkono ikũmi na ĩna,^g na wariĩ wa mĩkono ikũmi na ĩna, nague mũgũkũ ūrĩa ūũthiũrũrũkĩrie nĩ wa

nuthu ya mũkono,^h ningĩ ūkarigiicĩrio nĩ mũberethi wa mũkono ūmwe. Ngathĩ cia kĩgongona kũ ing’etheire mwena wa irathĩro.”

¹⁸ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ: Maya nĩmo magaatũika maũndũ ma kũrũmĩrĩrwo gũkĩrutwo magongona ma njino, na ma kũminjaminjĩria thakame kĩgongona-inĩ rĩrĩa gĩgaakwo: ¹⁹ Nĩũkaneana ndegwa ĩtarĩ ngũrũ ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ūmĩneane kũrĩ athĩnjĩri-Ngai, arĩa Alawii, a nyũmba ya Zadoku, arĩa manguhagĩrĩria makĩndungatĩra, ūguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ²⁰ Nĩũkooya thakame ĩmwe ya yo ūmĩhake hĩa-inĩ icio inya cia kĩgongona, na mĩthia-inĩ ĩyo ĩna ya metha ĩyo ĩrĩ igũrũ, na ūthiũrũrũkĩrie mũgũkũ ūcio, nĩguo ūtherie kĩgongona na ūkĩhoroherie. ²¹ Nĩũkooya ndegwa ĩyo ya kũrutwo iruta rĩa mehia, ūmĩcinĩre handũ harĩa hathuurĩtwo hekarũ-inĩ kũu nja ya handũ-harĩa-haamũre.

²² “Mũthenya wa keerĩ nĩũkaruta thenge ĩtarĩ na kaũũgũ, ĩtuĩke ya kũrutwo iruta rĩa mehia, nakĩo kĩgongona gĩtherio o ta ūrĩa gĩatheretio na ndegwa. ²³ Warĩkia gũgĩtheria, nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ĩkorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁴ Nĩũgaciruta igongona hau mbere ya Jehova, nao athĩnjĩri-Ngai nĩmagaciminjaminjĩria cumbĩ, rĩtuĩke igongona rĩa njino rĩrutĩrwo Jehova.

²⁵ “Ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja nĩũkarutaga thenge o mũthenya ya kũrutwo iruta rĩa mehia; na ningĩ nĩũkaruta ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na ndũrũme kuuma rũũru-inĩ, cieri ĩkorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ²⁶ Ihinda rĩa mĩthenya ĩyo mũgwanja, nĩmakahoroheria kĩgongona na magĩtherie; ūguo nĩguo magaaakĩamũra. ²⁷ Mĩthenya ĩyo yarĩkia gũthira, kuuma mũthenya wa ĩnana gũthiĩ na mbere, athĩnjĩri-Ngai nĩo makaaheana maruta manyu ma njino, na maruta ma ūiguano, hau igũrũ rĩa

^a13 nĩ ta nuthu mita (0.5)

^b13 nĩ ta centimita 8

^c13 nĩ ta centimita 22

^d14 nĩ ta mita ĩmwe

^e14 nĩ ta mita 2

^f16 nĩ ta mita ithathatũ na robo (6.25)

^g17 nĩ ta mita mũgwanja na robo (7:25)

^h17 nĩ ta robo ya mita (0.25)

kigongona. Hĩndĩ ãyo nĩngamwĩtĩkĩra, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.”

Mũnene, na Alawii, na Athĩnjĩri-Ngai

44 Ningĩ mũndũ ũcio akĩnjookia nginya kĩhingo-inĩ kĩa nyumĩrĩra ya handũ-harĩa-haamũre, kĩrĩa kĩang’etheire mwena wa irathĩro, nakĩo kĩarĩ kĩhinge. ²Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Kĩhingo gĩkĩ kĩrĩkaraga kĩrĩ kĩhinge. Gĩtikanahingũrwo; gũtirĩ mũndũ ũgaagĩtoonyera. Kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo tondũ nĩkĩo Jehova, Ngai wa Isiraeli, aatoonyeire. ³Mũthamaki we mwene nowe wiki ũngĩikara mwena wa thĩinĩ wa itoonyero rĩu na arĩire irio hau mbere ya Jehova. Arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero rĩu, na akiuma na nja akoimĩra njĩra o ro ãyo.”

⁴Ningĩ mũndũ ũcio akĩndwara na njĩra ya kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini nginya hau mbere ya hekarũ. Ngĩcũthĩrĩria, ngĩona riiri wa Jehova ũiyũrĩte hekarũ ãyo ya Jehova, na nĩ ngĩgũithia, ngĩturumithia ũthiũ thĩ.

⁵Nake Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, rora wega, na ũthikĩrĩrie wega, na ũrũmbũiyie maũndũ mothe marĩa ngũkwĩra makoniĩ mawatho mothe megĩ hekarũ ya Jehova. Rũmbũiya ũhoru wa itoonyero rĩa hekarũ, na njĩra ciothe cia kuuma handũ-harĩa-haamũre. ⁶Ĩra andũ aya aremĩ a nyũmba ya Isiraeli atĩrĩ, ‘Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ andũ a nyũmba ya Isiraeli, maũndũ manyu ma magigi nĩmaiganĩte! ⁷Hamwe na maũndũ marĩa mothe marĩ magigi mwekire, nĩmwatoonyirie andũ a kũngĩ matarĩ aruu ngoro na mwĩrĩ handũ-hakwa-harĩa-haamũre, mũgĩthaahia hekarũ yakwa rĩrĩa mwandutĩire irio, na maguta, na thakame, na mũgĩthũkia kĩrĩkanĩro gĩakwa. ⁸Handũ ha kũruta wĩra wanyu ũrĩa wagĩrĩire ũkonĩ maũndũ makwa marĩa matheru, mwatũire andũ angĩ arũgamĩrĩri a handũ-hakwa-harĩa-haamũre. ⁹Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Gũtirĩ mũndũ wa kũngĩ ũtarĩ mũruu ngoro na mwĩrĩ ũngĩtoonya

handũ-hakwa-harĩa-haamũre, o na angĩkorwo nĩ andũ a kũngĩ arĩa matũũranagia na andũ a Isiraeli.

¹⁰“ ‘Alawii arĩa maanjehereire makĩndaihĩrĩria hĩndĩ ĩrĩa andũ a Isiraeli maaturuure na makĩehera harĩ nĩ makĩrũmĩrĩa mĩhianano yao-rĩ, no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao.

¹¹Andũ acio no matungatage handũ-hakwa-harĩa-haamũre, na maikaragie ihingo cia hekarũ o na matungatage thĩinĩ wayo; no mathĩnje nyamũ cia maruta ma njino, na marutagĩre andũ magongona mao, na marũgamage mbere ya andũ makamatungatĩra.

¹²No rĩrĩ, tondũ nĩo maamatungatĩire marĩ mbere ya mĩhianano yao, na magĩtũma andũ a nyũmba ya Isiraeli magũe mehia-inĩ-rĩ, nĩ ũndũ ũcio na nĩ nĩndĩhĩtĩte njoete guoko na igũrũ atĩ no nginya magaacookererwo nĩ mehia mao, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹³Andũ acio matigacooka kũnguhĩrĩria mandungatagĩre ta athĩnjĩri-Ngai, kana makuhĩrĩrie kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciakwa iria theru, kana maruta makwa marĩa matheru mũno; no nginya magaacookererwo nĩ gĩconoko kĩa maũndũ marĩa marĩ magigi maneeke.

¹⁴No nĩngamatua arũgamĩrĩri a maũndũ ma hekarũ, na mawĩra mothe marĩa mabataire kũrutwo kũu thĩinĩ.

¹⁵“ ‘No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai, acio marĩ Alawii na a rũciaro rwa Zadoku, o acio maarutire mawĩra ma handũ-hakwa-harĩa-haamũre na wĩhokeku rĩrĩa andũ a Isiraeli meeherire makiuma harĩ nĩ, nĩo marĩnguhagĩrĩria makandungatĩra; marĩrũgamaga mbere yakwa makaruta magongona ma maguta na ma thakame, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

¹⁶Acio oiki nĩo marĩtoonyaga handũ-hakwa-harĩa-haamũre; acio oiki nĩo marĩkuhagĩrĩria metha yakwa makandungatĩra na makaruta wĩra wakwa.

¹⁷“ ‘Hĩndĩ ĩrĩa megũtoonya ihingo-inĩ cia nja ya na thĩinĩ, marĩthumbaga nguo cia gatani; matikanehumbe nguo o na ĩmwe ya guoya wa ng’ondũ hĩndĩ

ĩrĩa megũtungata ihingo-inĩ cia nja ĩrĩa ya na thĩinĩ, kana kũu hekarũ thĩinĩ.¹⁸ Nĩmeyohage iremba cia gatani mĩtwe, na nguo cia gatani cia thĩinĩ njohero-inĩ. Matikanehumbe kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩngĩtũma mathigine.¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa mekuuma matoonye nja ya nyumĩrĩa kũrĩa andũ marĩ-rĩ, makaruta nguo iria megũtungataga nacio, na magacitiga tũnyũmba-inĩ tũrĩa twamũre, na makehumba nguo ingĩ, nĩgeetha matikae kwamũra andũ acio na ũndũ wa nguo icio ciao.

²⁰ “Matikanenjwo njuĩrĩ ĩthire mĩtwe, kana mareke njuĩrĩ ciao iraihe mũno, no nĩ maigage njuĩrĩ ciao cia mĩtwe irĩ nenge.²¹ Ningĩ gũtikanagĩe na mũthĩnjĩri-Ngai ũkũnyua ndibei rĩrĩa egũtoonya nja ya na thĩinĩ.²² Matikanahikie atumia a ndigwa, kana mahikie atumia arĩa matiganĩte na athuuri ao; no rĩrĩ, no mahikie airĩtu gathirange a rūciarō rwa andũ a Isiraeli, kana atumia a ndigwa a athĩnjĩri-Ngai.²³ No nginya marutage andũ akwa ũtiganu wa maũndũ marĩa matheru na marĩa ma ndũire, na mamoonagie gũkũũrana maũndũ marĩa marĩ thaahu na marĩa matarĩ thaahu.

²⁴ “Kũngĩgĩa ngarari-rĩ, athĩnjĩri-Ngai no nginya matuithanagie ciira,^a na maũtue kũringana na matuĩro makwa ma ciira. Nĩmarĩmenyagĩrĩa mawatho makwa na kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo igũrũ rĩa ciathĩ ciakwa ciothe iria njathane, na maikaragie Thabatũ ciakwa irĩ theru.

²⁵ “Mũthĩnjĩri-Ngai ndakanethaahie na ũndũ wa gũkuhĩrĩria kũimba; no rĩrĩ, ũrĩa ũkuĩte angĩkorwo nĩ ithe kana nyina, kana mũriũ kana mwarĩ, kana mũrũ wa nyina kana mwarĩ wa nyina ũtahikĩte-rĩ, hĩndĩ ĩyo no ethaahie.²⁶ Aarĩkia gũtherio-rĩ, no nginya eterere mĩthenya mũgwanja.²⁷ Mũthenya ũrĩa agaacooka gũtoonya nja ĩrĩa ya na thĩinĩ ya handũ-harĩa-haamũre nĩguo

agatungate thĩinĩ wa handũ-harĩa-haamũre-rĩ, no nginya erutĩre iruta rĩa mehia, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuaga.

²⁸ “Nĩ no nĩ igai rĩa athĩnjĩri-Ngai. Mũtikanamagaĩre igai gũkũ bũrũri wa Isiraeli; Nĩ nĩ ngũtuĩka igai rĩa.²⁹ Marĩrĩrĩaga maruta ma ngano, na maruta ma mehia, na maruta ma mahĩtia; nakĩo kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩrutĩrwo Jehova gũkũ bũrũri wa Isiraeli gĩgaatuĩka kĩa.³⁰ Maciaro mothe ma mbere marĩa mega, na iheo cianyu ciothe cia mwanya, igaatuĩka cia athĩnjĩri-Ngai. No nginya mũmaheage gĩcunjĩ kĩa mbere kĩa mũtu ũrĩa mũhinyu nĩgeetha kĩrathimo gĩtũre kwanyu mĩciĩ.³¹ Athĩnjĩri-Ngai matikanarĩe nyamũ o na ĩrĩkũ ĩngĩkorwo ĩkuĩte, ĩrĩ nyoni, kana matigari ma nyamũ yũragĩtwo nĩ nyamũ ingĩ.

Kũgaya Bũrũri

45 “Hĩndĩ ĩrĩa mũkaagaya bũrũri ũtuĩke magai-rĩ, nĩmũkarutĩra Jehova gĩcigo kĩa bũrũri ũcio gĩtuĩke rūgongo rwamũre, gĩkorwo na mĩkono 25,000^b kũraiha, na mĩkono 20,000^c kwarama; gĩcigo kĩu gĩothe gĩgaatuĩka gĩtheru.² Gĩcigo-inĩ kĩu, nĩhakagaywo gĩcigo kĩa mĩena ĩna ĩigananĩte, gĩkorwo kĩrĩ na mĩkono 500^d o mwena, hatuĩke handũ-harĩa-haamũre, hacooke hathiũrũkĩrio nĩ njĩra ya mĩkono mĩrongo ĩtano.^e ³ Rũgongo-inĩ rūu rwamũre, nĩmũgathima gĩcunjĩ kĩa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000. Gĩcigo-inĩ kĩu nĩho hagaakwo handũ-harĩa-haamũre, na nĩho Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno.⁴ Handũ hau hagaatuĩka haamũre thĩinĩ wa bũrũri nĩ ũndũ wa athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga handũ-harĩa-haamũre, arĩa marĩkuhagĩrĩria ho nĩguo matungatagĩre Jehova. No ho hagaatuĩka ha nyũmba ciao o na hatuĩke harĩa hatheru ha handũ-harĩa-haamũre.

^a24 Athĩnjĩri-Ngai nĩmatungataga ta atiirĩrĩ bũrũri. Ũyũ warĩ wĩra ũmwe wao kuuma matukũ ma tene (1Sam 4:18; 2Maũ 19:8-11).

^b1 nĩ ta kilomita 12

^c1 nĩ ta kilomita 10

^d2 nĩ ta mita 260

^e2 nĩ ta mita 26

⁵ Gĩcigo kĩa mũigana wa ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa 10,000 gĩgaatuĩka kĩa Alawii, ariã matungataga thĩinĩ wa hekarũ, gĩtuĩke igai rĩao rĩa gwakwo matũũra ma gũtũũrwo.

⁶ “Nĩmũkagaya gĩcigo gĩakwo itũũra inene, gĩcigo kĩa wariĩ wa mĩkono 5,000,^a na ũraihi wa mĩkono 25,000, kĩhakane na gĩcigo kĩrĩa kĩamũre; gĩcigo kũu gĩgaatuĩka kĩa andũ a nyũmba yothe ya Isiraeli.

⁷ “Gĩthaka kĩrĩa gĩgaatuĩka kĩa mũnene ũcio gĩkaahakana mbarĩ cieri na rũgongo rũrĩa rwamũrĩrwo Jehova, hamwe na gĩthaka gĩa itũũra rĩrĩa inene. Kuuma mwena wa ithũĩro gĩgaatambũrũka kĩrorete mwena wa ithũĩro, na kuuma mwena wa irathĩro gĩtambũrũke kĩrorete mwena wa irathĩro, nague ũraihi wakĩo ũgaakũgama kuuma mũhaka wa ithũĩro nginya wa irathĩro, gĩtwaranĩte na mĩhaka ya magai ma Benjamini na Juda. ⁸ Gĩthaka kũu nĩkĩo gĩgaatuĩka igai rĩake thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. Nao anene acio akwa matigacooka kũhinyĩrĩa andũ akwa, no nĩmagetikĩria andũ a nyũmba ya Isiraeli megwatĩre bũrũri ũcio kũringana na mĩhĩrĩga yao.

⁹ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Inyuĩ anene aya a Isiraeli, ũguo mwĩkĩte nĩ mũiganu! Eheriai maũndũ ma ũhinya na ma kũhinyanĩrĩa, mwĩkage ũndũ ũrĩa ũri wa kĩhooto na wagĩrĩre. Tigai gũtunyaga andũ akwa indo, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁰ No nginya mũhũthagĩre ithimo iria iringaine wega, na mũhũthagĩre eba irĩa iringaine wega, o na bathi irĩa iringaine wega. ¹¹ Eba na bathi ikorwo irĩ kĩgeri kĩmwe kũiganaine, bathi ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe, o nayo eba ĩmwe ĩiganagĩre gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa homeri o ĩmwe; homeri ĩmwe ituĩke nĩyo kĩgeri kĩrĩa gĩtĩkĩrĩku gĩa gũcithima cieri. ¹² Cekerĩ ĩmwe ĩrĩkoragwo ĩrĩ ya gera mĩrongo ĩrĩ. Cekerĩ mĩrongo ĩrĩ, kuonganĩrĩa na cekerĩ ingĩ mĩrongo ĩrĩ

na ithano, kuonganĩrĩa na ingĩ ikũmi na ithano, nĩ ũndũ ũmwe na mina ĩmwe.

Maruta na Mĩthenya ĩrĩa Mĩamũre

¹³ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩheo kĩa mwanya kĩrĩa mũrĩrutaga: Nakĩo nĩ gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe^b kuuma harĩ o homeri ĩmwe^c ya ngano, na gĩcunjĩ gĩa ithathatũ kĩa eba ĩmwe kuuma harĩ o homeri ĩmwe ya cairi. ¹⁴ Gĩcunjĩ kĩrĩa gĩtue kĩa maguta, mathimĩtwo na gĩthimi kĩa bathi, nĩ gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa bathi^d kuuma harĩ o kori ĩmwe^e (nayo kori ĩmwe ĩrĩ na bathi^f ikũmi kana homeri ĩmwe^g, nĩgũkorwo bathi ikũmi nĩcio homeri ĩmwe). ¹⁵ Ningĩ ng'ondũ ĩmwe nĩkarutwo kuuma harĩ o rũũru rwa ng'ondũ magana meerĩ kuuma ũrĩithio-inĩ ũrĩa mwega ũrĩ maaĩ kũu bũrũri wa Isiraeli. Icio nĩcio igaatuĩka cia maruta ma mũtu, na maruta ma njino, o na cia maruta ma ngwatanĩro, nĩguo andũ mahorohagĩrio nacio, ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga. ¹⁶ Andũ othe a bũrũri nĩmakanyĩtanĩra ũhoroinĩ ũcio wa kũruta iheo cia mwanya cia kũhũthĩrwo nĩ mũnene thĩinĩ wa bũrũri wa Isiraeli. ¹⁷ Mũnene ũcio nĩwe ũkaarutaga maruta ma njino, na maruta ma mũtu, na maruta ma kũnyuuo ciathĩ-inĩ, na Tũrũgamo twa Mweri, na Thabatũ, o na ciathĩ-inĩ ciothe iria njathane cia andũ a nyũmba ya Isiraeli. Nĩakaruta maruta ma mehia, na maruta ma mũtu, na maruta ma njino, na maruta ma ngwatanĩro ma kũhoroheria andũ a nyũmba ya Isiraeli.

¹⁸ “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Mweri wa mbere, o mũthenya wa mbere wa mweri ũcio, nĩmũkaruta gategwa gatarĩ na kaũũgũ nĩguo mũtherie handũ-harĩa-haamũre. ¹⁹ Mũthĩnjĩri-Ngai nĩakooya thakame ĩmwe ya maruta ma mehia amĩhake itingĩ-inĩ cia mĩrango ya

^b13 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3.5)

^c13 nĩ ta kilo 220

^d14 nĩ ta lita 2

^e14 nĩ ta lita 220

^f14 nĩ ta lita 22

^g14 nĩ ta lita 220

^a6 nĩ ta kilomita igĩrĩ na nuthu (2:5)

hekarũ, na amĩhake koine ciothe inya cia metha ya kigongona, o na amĩhake itingĩ-inĩ cia itoonyero rĩa nja ya na thĩinĩ. ²⁰ Ūguo noguo mũgeeka mũthenya wa mũgwanja wa mweri ūcio nĩ ūndũ wa mündũ o wothē ūngĩhia atekwenda kana ehie nĩ ūndũ wa kũrigwo; ūguo nĩguo mũkaahoroheria hekarũ iyo.

²¹ “Mweri wa mbere, mũthenya wa ikũmi na ĩna wa mweri o ūcio nĩguo mũrĩgĩaga na gĩathĩ kĩa Bathaka, ihinda rĩa mĩthenya mũgwanja, ihinda rĩrĩa mũrĩrĩaga mĩgate ĩtarĩ mũkĩre ndawa ya kũmbia. ²² Mũthenya ūcio-rĩ, mũnene akaaruta ndegwa irĩ iruta rĩa mehia nĩ ūndũ wake mwene, o na nĩ ūndũ wa andũ othe a bũrũri ūcio. ²³ O mũthenya, ihinda rĩa mĩthenya iyo mũgwanja ya Gĩathĩ kĩu, mũnene ūcio nĩakaruta ndegwa mũgwanja, na ndũrũme mũgwanja ĩtarĩ na kaũũgũ, cia kũrutĩra Jehova maruta ma njino, na arute thenge cia iruta rĩa mehia. ²⁴ Ningĩ arute mũtu wa eba ĩmwe^a ūtuĩke iruta rĩa mũtu harĩ o ndegwa, na eba ĩmwe harĩ o ndũrũme, na hini ĩmwe^b ya maguta harĩ eba ĩmwe.

²⁵ “Thinda-inĩ rĩu rĩa mĩthenya iyo mũgwanja ya Gĩathĩ kĩu, kĩrĩa gĩkaambĩrĩria mweri wa mũgwanja, mũthenya wa ikũmi na ĩtano, nĩakaruta indo ta ĩcio nĩ ūndũ wa maruta ma mehia, na maruta ma njino, na maruta ma mũtu, o na ma maguta.

46 “Mwathani Jehova ekuuga ũũ: Kĩhingo kĩa nja ya na thĩinĩ kĩrĩa kĩrorete irathĩro kĩrĩkaraga kĩhingĩtwo mĩthenya ĩtandatũ ĩrĩa ya kũrutwo wĩra, no mũthenya wa Thabatũ na mũthenya wa Karũgamo ka Mweri nĩkĩrĩhingũragwo. ² Nake mũnene arĩitoonyaga kuo na njĩra ya gĩthaku kĩrĩa gĩa itoonyero, na akarũgama hau gĩtugĩ-inĩ gĩa kĩhingo. Nao athĩnjĩri-Ngai marute igongona rĩa maruta make ma njino, na maruta make ma ngwatanĩro. Arĩhooyagĩra hau hingĩro-inĩ ya itoonyero, agacooka akoima nja,

no kĩhingo kĩu gĩtikahingwo nginya o hwaĩ-inĩ. ³ Nao andũ a bũrũri ūcio nĩmarĩhooyagĩra hau mũromo-inĩ wa kĩhingo kĩu marĩ mbere ya Jehova mĩthenya ya Thabatũ na ya Tũrũgamo twa Mweri. ⁴ Namo maruta ma njino marĩa mũnene ūcio arĩrutagĩra Jehova mũthenya wa Thabatũ nĩ tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ikorwo ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁵ Narĩo iruta rĩa ngano rĩrĩa rĩakũrutanĩrio na ndũrũme iyo rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩa eba ĩmwe,^c na iruta rĩa ngano rĩa kũrutanĩrio na tũtũrũme tũu rĩrĩkoragwo rĩrĩ rĩingĩ o ta ũrĩa angĩyendera, hamwe na hini ĩmwe^d ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁶ Naguo mũthenya wa Karũgamo ka Mweri arĩrutaga ndegwa ĩtarĩ ngũrũ, na tũtũrũme tũtandatũ, na ndũrũme ĩmwe, ciothe ĩtarĩ na kaũũgũ. ⁷ Ningĩ nĩarĩrutaga iruta rĩa ngano, akaruta eba ĩmwe hamwe na ndegwa iyo, na eba ĩmwe hamwe na ndũrũme iyo, na akaruta tũtũrũme tũingĩ o ta ũrĩa angĩenda kũruta, hamwe na hini ĩmwe ya maguta harĩ o eba ĩmwe. ⁸ Na rĩrĩa mũnene egũtoonya-rĩ, arĩitoonyagĩra gĩthaku gĩa itoonyero, na akiuma akoimĩra njĩra o iyo.

⁹ “Hĩndĩ ĩrĩa andũ a bũrũri ūcio marĩũkaga mbere ya Jehova mĩthenya ya ciathĩ ĩria njathane, mündũ o wothē ũrĩa ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gathigathini akahooe-rĩ, akiuma akoimagĩra kĩhingo gĩa gũthini; na mündũ o wothē ũgaatoonyera kĩhingo kĩa mwena wa gũthini, akiuma akoimagĩra kĩhingo gĩa gathigathini. Gũtirĩ mündũ ũgaacookera kĩhingo kĩrĩa atoonyeire, no mündũ ariumagĩra kĩhingo kĩrĩa kĩng’etheire kĩu atoonyeire. ¹⁰ Mũnene ūcio arĩkoragwo arĩ hamwe nao, agatoonyaga magĩtoonya, na akoimaga makiuma.

¹¹ “Hĩndĩ ya ciathĩ na ya maruga marĩa matuĩtwo, iruta rĩa ngano rĩrĩkoragwo rĩrĩ eba ĩmwe hamwe na ndegwa,

^a24 nĩ ta kilo 22

^b24 nĩ ta lita 4

^c5 nĩ ta kilo 22

^d5 nĩ ta lita 4

na eba imwe hamwe na ndürüme, na akaruta tütürüme tuingi o ta uria angiyendera, hamwe na hini imwe ya maguta hari o eba imwe. ¹² Hinda iria munene ucio ekurutira Jehova iruta ria kwiyendera, o na ringikorwo riri iruta ria njino kana maruta ma ngwataniro, niariringuragirwo kihingo kiria kirorete mwena wa irathiro. Arirutaga iruta riake ria njino kana maruta make ma ngwataniro o ta uria ekaga muthenya wa Thabatü. Aarikia kūruta oime nja na aarikia kuuma, kihingo kiu gikaahingwo.

¹³ “O muthenya nürirutaga gatürüme ka ukürü wa mwaka umwe gatarü na kaügü ni ündü wa kurutira Jehova iruta ria njino; urikarutaga rüciini o rüciini. ¹⁴ Ningi hamwe nako nürirutaga iruta ria ngano ria gicunjü gia ithathatü kia eba imwe,^a na gicunjü gia ithatü kia hini imwe^b ya maguta ma kuringia mütu ucio rüciini o rüciini. Iruta rüri ria ngano ririrutagirwo Jehova riri watho wa gütüura. ¹⁵ Ni ündü ucio gatürüme kau, na iruta riu ria ngano, na maguta macio nürirutagwo rüciini o rüciini riri iruta ria njino ria hinda ciothe.

¹⁶ “Mwathani Jehova ekuuga üü: Münene ucio angikaahe mwanake umwe wake kheiro kuuma küri igai riake, o na kio gigaatuika kia njiaro ciake; gigaatuika indo ciao iria magariwo. ¹⁷ No riri, angikaahe ndungata imwe yake kheiro kuuma igai-ini riake, ndungata iyo igaatüura nakio o nginya mwaka wayo wa kuohorwo; hinda iyo kheiro kiu nigigacookerera munene ucio. Igai riu riake ni ria ariu ake oiki; ni igai riao. ¹⁸ Muthamaki ucio ndangitunya andü acio magari mao na njira ya kumaingata mehere indo-ini ciao. Niakahe ariu ake magari mao kuuma indo-ini ciake mwene, niguu gutikanagie mündü o na uriku gatagati-ini ka andü akwa ukeeherio indo-ini ciake.”

¹⁹ Thuutha wa üguo mündü ucio akingereria itoonyero-ini ria mwena

wa kihingo gia tünzümba tüu twamüre türia twari twa athinjiri-Ngai, türia twarorete mwena wa gathigathini, na akinyonia handü haarü müthia-ini wa mwena wa ithüiro. ²⁰ Nake akinjira atiri, “Haha niho handü haria athinjiri-Ngai marirugagira iruta ria mahitia, na iruta ria mehia, na niho marühigiria iruta ria ngano, nigeetha matikanamoimie na küu nja ya nyumirira, matigatherie andü namo.”

²¹ Ningi agicooka akindwara nja iyo ya nyumirira, na agüthiürükia koine-ini ciayo inya, na ni ngiona ati o koine-ini ni haarü na nja ingi. ²² Koine-ini icio inya cia nja ya nyumirira ni haarü na nja ciari njirigire. Ciari na githimo kiaiganaine kia uraihu wa mikono mirongo ina,^c na wari wa mikono mirongo itatü^d; o nja imwe ya nja icio ciari koine-ini icio inya niaiganaine na iria ingi. ²³ Güthiürükia mwena wa na thini wa nja icio inya ni haarü na mwako wa mahiga warü na mariiko maakitwo mathiürükirie hau rungu rwa mwako ucio. ²⁴ Nake akinjira atiri, “Maya nimo mariiko maria andü aria matungataga thini wa hekarü marirugagira indo cia magongona iria irutütwo ni andü.”

Rüü Rwoimaga Hekarü

47 Mündü ucio nianjookirie itoonyero-ini ria hekarü, na ni ngiona maa magitherüka kuuma rungu rwa hingiro ya hekarü, magatherera na mwena wa irathiro (töndü hekarü yarorete mwena wa irathiro). Maa macio moimaga na küu rungu rwa mwena wa güthini wa hekarü, o mwena ucio wa güthini wa kigongona. ² Ningi agicooka akindwara nja angereirie kihingo kia mwena wa gathigathini, na agüthiürükiria mwena wa nja akindwara nginya kihingo-ini kia nyumirira kiria kang'etheire mwena wa irathiro, namo maa macio maathereraga kuuma mwena wa güthini.

³ Riria mündü ucio aathiaga arorete

^a14 ni ta kilo ithatü na nuthu (3:5)

^b14 ni ta lita imwe na robo (1:25)

^c22 ni ta mita 20

^d22 ni ta mita 15

mweni wa irathĩro anyiĩtĩte rūrigi rwa gũthima na guoko-rĩ, agĩthima mĩkono 1,000,^a agĩcooka akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya thũng'wa-inĩ. ⁴Nĩgĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩndũkanĩria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya maru-inĩ. Agĩcooka agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, na akĩngereria maaĩ-inĩ macio, namo makĩnginya njohero-inĩ. ⁵Nĩgĩ agĩthima mĩkono ĩngĩ ngiri ĩmwe, rūgĩkorwo rūrĩ rūũĩ itangĩahotire kũringa, nĩ ũndũ maaĩ macio maarĩ maiyũru na rūkarika ũndũ rūngĩthambĩrwo, rūgatuĩka rūũĩ rūtangĩringĩka nĩ mũndũ. ⁶Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Mũrũ wa mũndũ, nĩũrona ũndũ ũyũ?”

Hĩndĩ ĩyo akĩĩhũndũra, akĩnjookia nginya hũgũrũrũ-inĩ cia rūũĩ rūu. ⁷Rĩria ndaakinyire ho, ngĩona mĩtĩ mĩĩngĩ ĩria yarĩ mĩrĩmo yeerĩ ya rūũĩ rūu. ⁸Nake akĩnjũria atĩrĩ, “Maaĩ maya mathereraga marorete bũrũri ũria ũrĩ mwena wa irathĩro, magaĩkũrũka nginya Araba,^b magacooka magathiĩ makeitĩrĩria Iria-inĩ rĩa Cumbĩ. Maarĩkia kwĩitĩrĩria iria-inĩ rūu, namo maaĩ marĩo makaagĩra. ⁹Mĩrumbĩ ya ciũmbe iria irĩ muoyo nĩĩgatũũra muoyo kũria guothe rūũĩ rūu rūgaathereragĩra. Nĩgũkaagĩa thamaki nyingĩ, tondũ maaĩ macio nĩkuo mathereragĩra, magatũma maaĩ macio marĩ na cumbĩ magĩre; nĩ ũndũ ũcio kũria rūũĩ rūu rūthereragĩra, ciũmbe ciothe nĩĩgatũũra muoyo. ¹⁰Ategi a thamaki makaarũgamaga hũgũrũrũ-inĩ ciaruo; kuuma Eni-Gedi nginya Eni-Egilaimu nĩgũgakorwo na kũndũ gwa gũtambũrũkĩrio wabu. Thamaki igaakorwo irĩ cia mĩthemba mĩĩngĩ, o ta thamaki cia Iria Rĩria Inene. ¹¹No matindiri makuo na njabacabi ciakuo itikagĩra; igaatigwo irĩ cia cumbĩ. ¹²Mĩtĩ ya matunda ma mĩthemba yothe nĩĩgakũra hũgũrũrũ-inĩ cierĩ cia rūũĩ rūu. Mathangũ mayo matikooma, o na

kana mĩtĩ ĩyo yaage gũciara. O mweri nĩĩgaciaraga, tondũ maaĩ moimĩte handũ-harĩa-haamũre magaathereraga nginya kũu irĩ. Maciaro mayo magaatuĩka irio namo mathangũ mayo matuĩke ma kũhonania.”

Mĩhaka ya Bũrũri

¹³Mwathani Jehova ekuuga ũũ: “Ĩno nĩyo mĩhaka ĩria mũkaarũmĩrĩria mũkĩgaya bũrũri ũcio ũtuĩke igai gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ĩria ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli. Jusufu akaaheo icunjĩ igĩrĩ. ¹⁴Nawe nĩũkamagayania bũrũri ũcio icunjĩ ciiganaine. Tondũ nĩndehĩtire njoete guoko na igũrũ ngiuga atĩ nĩngaũhe maithe manyu ma tene-rĩ, bũrũri ũyũ nĩũgaatuĩka igai rĩanyu.

¹⁵“Ũyũ nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa bũrũri ũcio:

Mũhaka wa mwena wa gathigathini ũkoima Iria Rĩria Inene ũgereire njĩra ya Hethiloni, ũhĩtũkĩre Lebo-Hamathu, nginya Zedadi, ¹⁶na ũgerere Berotha na Sibiraimu (kũu mũhaka-inĩ ũria ũrĩ gatagatĩ ka Dameski na Hamathu), ũthĩĩ nginya Hazeri-Hatikoni, kũu mũhaka-inĩ wa Haurani. ¹⁷Naguo mũhaka ũcio ũtambũrũke kuuma iria-inĩ ũkinye Hazari-Enani, mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini wa Dameski, naguo mũhaka wa Hamathu ũkorwo ũrĩ mwena wa gathigathini. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa gathigathini.

¹⁸Naguo mũhaka wa mwena wa irathĩro ũkaagerera gatagatĩ ka Haurani na Dameski, ũtwaranĩte na Rũũĩ rwa Jorodani gatagatĩ ka Gileadi na bũrũri ũcio wa Isiraeli, ũrorete o iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, ũthĩĩ nginya Tamaru. Ŭcio nĩguo ũgaatuĩka mũhaka wa mwena wa irathĩro.

^a3 nĩ ta mita 450

^b8 Ŭyũ warĩ bũrũri ũtaarĩ maaĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Iria rĩa Cumbĩ.

¹⁹Naguo mûhaka wa mwena wa gûthini ũkoima Tamaru o nginya kûu maaĩ-inĩ ma Meriba-Kadeshĩ, ũtwarane na Karũũĩ ka Misiri o nginya Iria Rĩria Inene. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mûhaka wa mwena wa gûthini.

²⁰Naguo mûhaka wa mwena wa ithũĩro, Iria Rĩria Inene nĩrĩo rĩgaatuĩka mûhaka, ũthĩĩ nginya harĩa hang'etheire Lebo-Hamathu. Ũcio nĩguo ũgaatuĩka mûhaka wa mwena wa ithũĩro.

²¹"Inyuĩ nĩ inyuĩ mûkeegayania bŭrŭri ũyũ kŭringana na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²²Mûkaũgayana ũtuĩke igai rĩanyu inyuĩ ene, na rĩa andũ a kũngĩ arĩa matũũraga gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩ marĩ na ciana. Nĩmũkamatua ta marĩ andũ a Isiraeli maciarĩirwo bŭrŭri ũcio; acio makaagaĩrwo igai hamwe na inyuĩ gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya Isiraeli. ²³Mũhĩrĩga-inĩ o ũrĩa mũndũ angĩkorwo atũũrĩte arĩ mŭgeni-rĩ, kũu nĩkuo mũkaamũgaĩra igai rĩake," ũguo nĩguo Mwathani Jehova ekuuga.

Kũgayania Bŭrŭri

48 "Na rĩrĩ, maya nĩmo marĩĩtwa ma mĩhĩrĩga iyo: Mũhaka-inĩ wa mwena wa gathigathini, Dani nĩakaheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩgaatwarana na njĩra ya Hethiloni ya gũthĩĩ nginya Lebo-Hamathu; Hazari-Enani na mûhaka wa mwena wa gathigathini wa Dameski kŭrigania na Hamathu gũgaakorwo kŭrĩ mûhaka wakuo kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

²"Nake Asheri aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa Dani kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

³"Nake Nafitali aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa Asheri kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁴"Nake Manase aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa

Nafitali kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁵"Efiraimu aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa Manase kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁶"Nake Rubeni aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa Efiraimu kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁷"Nake Juda aheo gĩcigo kĩmwe; nakĩo gĩkaahakana na rŭgongo rwa Rubeni kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro.

⁸"Ningĩ kũhakana na rŭgongo rwa Juda kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro, nĩmũkaruta gĩcigo mũkĩneane gĩtuĩke kĩheo kĩa mwanya. Gĩgaakorwo kĩrĩ na wariĩ wa mĩkono 25,000^a kwarama, naguo ũraihi wakĩo ũkaiganana na gĩcigo kĩmwe kĩa iria igaiĩrwo mĩhĩrĩga kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro; naho handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩa.

⁹"Gĩcigo kũu kĩa mwanya mũkaarutĩra Jehova-rĩ, gĩgaakorwo kĩrĩ na ũraihi wa mĩkono 25,000, na wariĩ wa mĩkono 10,000.^b ¹⁰Gĩcigo kũu gĩgaatuĩka gĩcigo kĩaamũre kĩa athĩnjĩri-Ngai. Gĩgaakorwo kĩrĩ kĩa ũraihi wa mĩkono 25,000 mwena wa gathigathini na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa ithũĩro, na wariĩ wa mĩkono 10,000 mwena wa irathĩro, na ũraihi wa mĩkono 25,000 mwena wa gũthini. Handũ-harĩa-haamũre hagaakorwo harĩ gatagatĩ ga kĩa. ¹¹Gĩcigo kũu gĩgaatuĩka kĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa aamũre, nao nĩ andũ a Zadoku arĩa matũũrĩte marĩ ehokeku makĩndungatĩra, na matiigana gũturuura ta ũrĩa Alawii meekire hĩndĩ ĩria andũ a Isiraeli maaturuurire. ¹²Gĩcigo kũu gĩgaatuĩka kĩaamũre kĩa bŭrŭri, nakĩo gĩgaatuĩka

^a8 nĩ ta kilomita 12

^b9 nĩ ta kilomita 5

igai itheru mūno, na gīkaahakana na rūgongo rwa Alawii.

¹³“Gūtwarana na rūgongo rūu rwa athīnjīri-Ngai-rī, Alawii nīmakagaya gīcigo kīa mīkono 25,000, na wariī wa mīkono 10,000. Ūraihi wakīo wothe ūgaakorwo ūrī mīkono 25,000, naguo wariī wakīo ūkorwo ūrī wa mīkono 10,000. ¹⁴Nao matikanendie kana makūūranie o na kīmwe gīa cio. Gīkī nīkīo gīcigo kīrīa kīega mūno būrūri-inī ūyū, na gītikananengerwo mūdū ūngī, tondū nīkīamūrīre Jehova.

¹⁵“Gīcigo kīrīa gīgaatigara kīa wariī wa mīkono 5,000,^a na ūraihi wa mīkono 25,000, gīgaatuīka gīa kūhūthagīrwo na maūdū ma itūūra rīu inene, kīhūthīrwo na gwakwo nyūmba cia gūtūrwo, na ithaka cia ūrīithio. Itūūra rīu inene rīgaakorwo gatagatī ga gīcigo kīu, ¹⁶narīo itūūra rīu rīgaakorwo na ithimo ici: mwena wa gathigathini nī mīkono 4,500,^b na mwena wa gūthini nī mīkono 4,500, na mwena wa irathīro nī mīkono 4,500, na mwena wa ithūiro nī 4,500. ¹⁷Gīthaka kīa ūrīithio wa itūūra rīu inene gīgaakorwo kīrī na mīkono 250^c mwena wa gathigathini, na mīkono 250 mwena wa gūthini, na mīkono 250 mwena wa irathīro, na mīkono 250 mwena wa ithūiro. ¹⁸Gīcigo kīrīa gīgaatigara, kīhakanite na gīcigo kīu kīamūre, na gītwaranīte na ūraihi wakīo, gīgaakorwo kīrī kīa mīkono 10,000 mwena wa irathīro, na mīkono 10,000 mwena wa ithūiro. Maciaro makīo nīmo makaarīagwo nī aruti wīra a itūūra rīu inene. ¹⁹Aruti wīra acio a itūūra rīu inene arīa makaarīmaga kūu makoima mīhīrīga-inī yothe ya Isiraēli. ²⁰Gīcigo kīu gīothe gīgaakorwo kīganaine mīena yothe īna, na gīkorwo kīrī na mīkono 25,000 o mwena. Nīmūkaruta gīcigo kīu kīamūre kīrī kīheo kīa mwanya, gītūike gīcigo kīamūre, mūkīrutanīrie na gīthaka gīa itūūra rīu inene.

^a15 nī ta kilomita igīrī na nuthu (2.5)

^b16 nī ta kilomita igīrī na robo (2:25)

^c17 nī ta mita 115

²¹“Kūdū kūrīa gūgaatigara mīena yeerī ya gīcigo kīu kīamūre na gīthaka gīa itūūra rīrīa inene gūgaatuīka kwa mūthamaki. Kūdū kūu gūgaatambūrūka mwena wa irathīro wa kūrīa gwathimītuo mīkono 25,000 ya gīcigo kīu kīamūre gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa irathīro, naguo mwena wa ithūiro uume hau haathimītuo mīkono 25,000, gūkinye nginya mūhaka-inī wa mwena wa ithūiro. Icigo icio cierī itwaranīte na ūraihi wa icigo icio ingī cia mīhīrīga igaatuīka cia mūthamaki, nakīo gīcunī kīrīa kīamūre, hamwe na handū-harīa-haamūre ha hekarū igaakorwo gatagatī ga kūdū kūu. ²²Nī ūndū ūcio ithaka cia Alawii na ithaka cia itūūra inene igaakorwo irī gatagatī ga gīcigo kīu kīa mūthamaki. Gīcigo kīu kīa mūnene gīgaakorwo kīrī gatagatī ka mūhaka wa Juda na mūhaka wa Benjamini.

²³“Ha ūhoru wa mīhīrīga īyo īngī itigarīte: Benjamini akaaheo gīcigo kīmwe; nakīo gīgaatambūrūka kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

²⁴“Nake Simeoni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Benjamini kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

²⁵“Nake Isakaru aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Simeoni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

²⁶“Nake Zebuluni aheo gīcigo kīmwe; nakīo gīkaahakana na rūgongo rwa Isakaru kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

²⁷“Gadi nīakagaya gīcigo kīmwe; gīkaahakana na rūgongo rwa Zebuluni kuuma mwena wa irathīro nginya mwena wa ithūiro.

²⁸“Mūhaka wa mwena wa gūthini wa Gadi ūgaathī ūrorete mwena wa gūthini kuuma Tamaru nginya maaī ma Meriba-Kadesi, nīngī ūtwarane na Karūūī ka Misiri nginya Iria Rīrīa Inene.

²⁹“Ūcio nīguo būrūri ūrīa mūkaagayania ūtūike igai rīa mīhīrīga

ya Isiraeli, nacio icio n̄cio igaatuĩka icago ciao,” ũguo n̄guo Mwathani Jehova ekuuga.

Ihingo cia Itũũra Inene

³⁰ “Ici n̄cio igaatuĩka n̄jira cia kuuma itũũra r̄iu inene: Kwambĩrĩria mwena wa gathigathini, ũrĩa ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ³¹ ihingo cia itũũra r̄iu inene igeetanio na mĩhĩrĩga ya Isiraeli. Ihingo icio ithatũ irĩ mwena wa gathigathini-rĩ, kĩmwe nĩ kĩa Rubeni, kũ kĩngĩ nĩ kĩa Juda, na kũ kĩngĩ nĩ kĩa Lawi.

³² “Naguo mwena wa irathĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Jusufu, kũ kĩngĩ nĩ kĩa Benjamini, na kũ kĩngĩ nĩ kĩa Dani.

³³ “Nĩngĩ mwena wa gũthini, ũrĩa ũrĩ na gĩthimo kĩa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Simeoni, kũ kĩngĩ nĩ kĩa Isakaru, na kũ kĩngĩ nĩ kĩa Zebuluni.

³⁴ “O na nĩngĩ mwena wa ithũĩro, ũrĩa ũrĩ na ũraihi wa mĩkono 4,500, ũgaakorwo ũrĩ na ihingo ithatũ: kĩmwe nĩ kĩa Gadi, kũ kĩngĩ nĩ kĩa Asheri, na kũ kĩngĩ nĩ kĩa Nafitali.

³⁵ “Itũĩna rĩa gũthiũrũrũkĩria itũũra r̄iu rĩothe rĩgaakorwo na mĩkono 18,000.^a

“Narĩo itũũra r̄iu inene kuuma hĩndĩ ĩyo gũthiĩ na mbere rĩgeetagwo ũũ:

JEHOVA ARĨ KUO.”

^a35 nĩ ta kilomita 8

DANIELI

Gũthomithio kwa Danieli

¹ Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa ũthamaki wa Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda-rĩ, Nebukadinezaru mũthamaki wa Babuloni nĩokire itũũra rĩa Jerusalemu, akĩrĩrigiicĩria nĩguo arĩtunyane. ² Nake Mwathani akĩrekereria Jehoiakimu, mũthamaki wa Juda, guoko-inĩ gwake, hamwe na indo imwe kuuma hekarũ-inĩ ya Ngai. ^a Nake Nebukadinezaru agĩkuua indo icio, agĩcitwara hekarũ-inĩ ya ngai yake kũu Babuloni, na agĩciiga nyũmba-inĩ ĩria yaigagwo igĩĩna cia ngai yake.

³ Ningĩ mũthamaki ũcio agĩatha Ashipenazi, ũria warĩ mũrori mũnene wa anene a nyũmba yake ya ũthamaki, amũrehere andũ amwe arĩa moimĩte Isiraeli a nyũmba ya ũthamaki na a rũciaro rwa andũ arĩa maarĩ igweta, ⁴ nao makorwo marĩ aanake matarĩ kaũũgũ o na karĩkũ, na athaka makĩonwo, na andũ mekuoneka marĩ na ũtaũku maũndũ-inĩ mothe ma kwĩrutwo, na andũ mooĩ maũndũ wega, na ahũthũ kũnyiita maũndũ, na magĩrĩire gũtungata thĩinĩ wa nyũmba ya ũthamaki. Ashipenazi aarĩ arute andũ acio rũthiomi na maandĩko ma Ababuloni. ^b ⁵ Nake mũthamaki agĩtua maheagwo irio na ndibei mũthenya o mũthenya iria we mwene aarĩaga; maarĩ mathomithio maũndũ ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ, na thuutha ũcio matoonye wĩra-inĩ wa gũtungatĩra mũthamaki.

⁶ Thĩinĩ wa acio maathuurirwo nĩ haarĩ na aanake amwe maarutĩtwo Juda: Na nĩo Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ⁷ Nake mũrori ũcio wa anene arĩa angĩ nĩamaheire marĩitwa mangĩ: Danieli akĩmwĩta Belites hazaru, nake Hanania agĩtuo Shadiraka, nake

Mishaeli agĩtuo Meshaki, nake Azaria agĩtuo Abedinego. ^c

⁸ No rĩrĩ, Danieli agĩtua na ngoro yake atĩ ndegwĩthaahia na irio na ndibei ĩyo ya mũthamaki, ^d na akĩũria mũrori ũcio wa anene etĩkĩrio ndakae gwĩthaahia na ũndũ wa kũria irio icio. ⁹ Nake Ngai nĩatũmĩte Danieli etĩkĩrike na aiguĩrwo tha nĩ mũnene ũcio, ¹⁰ no mũnene ũcio akĩra Danieli atĩrĩ, “Nĩndĩretigĩra mũthamaki mwathi wakwa, ũria ũtuĩte kĩria mũrĩheagwo gĩa kũria na gĩa kũnyua. Aangĩmuona mũrĩ ahĩnju gũkĩra aanake arĩa angĩ a riika rĩanyu-rĩ, angiuga nĩ kĩ gĩtũmĩte? Hĩndĩ ĩyo mũthamaki no aanengithie mĩtwe nĩ ũndũ wanyu.”

¹¹ Danieli agĩcooka akĩarĩria mũrangĩri ũria waheetwo wĩra nĩ mũrori wa anene arĩa angĩ wa kũroraga Danieli, na Hanania, na Mishaeli, na Azaria, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹² “Ndagũthaita, amba ũgerie ndungata ciaku handũ ha mĩthenya ikũmi: Ndũgaatũhe kĩndũ o naki tĩga o nyeni cia kũria na maaĩ ma kũnyua. ¹³ Matukũ macio maathira ũcooke ũtũroranie na aanake acio angĩ marĩaga irio icio cia mũthamaki, na thuutha ũcio ũcooke gwĩka ndungata ciaku o ta ũria ũkuona kwagĩrĩre.” ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũkĩra ũhoro ũcio, nake akĩmageria matukũ macio ikũmi.

¹⁵ Matukũ macio ikũmi maathira-rĩ, mothiũ mao makĩoneka maagĩrĩte, nao

^c7 Rĩitwa Belites hazaru nĩ kuuga “Beli arogĩra muoyo wake” (rĩetanĩtio na ngai yetagwo Beli). Shadiraka nĩ kuuga “watho wa Aku” (ngai ya andũ a Sumeria thĩinĩ wa Babuloni ya mweri). Meshaki nĩ kuuga “nũũ ũtariĩ ta Aku?” Nariĩ Abedinego nĩ kuuga “ndungata ya Nego” (rĩitwa rĩngĩ rĩa Beli).

^d8 Andũ a Isiraeli maatuuga atĩ irio cia mũthamaki ciarĩ na thaahu tondũ rwĩga rwa mbere rwarutagĩrwo ngai cia mĩhianano.

^a2 Andũ a Juda maatahirwo magĩtwarwo Babuloni, bũrũri wa ũkombo, nĩ ũndũ wa kwaga gwahtĩkĩra Jehova.

^b4 Rũthiomi na mwandĩko wa andũ a Babuloni warĩ na hinya gũthoma.

magatunguha gūkīra aanake acio angī maarīaga irio cia mūthamaki. ¹⁶Nī ūndū ūcio mūmarangīri akīeheria irio ciao iria ciarī njega mūno na ndibei īrīa maarī manyuuge na agīcooka kūmaheaga o nyeni tu handū ha irio icio.

¹⁷Na rīrī, Ngai nīaheire aanake acio ana ūmenyo na ūtaūku wa maandīko ma mīthemba yothe, na wīruti wa maūndū. Nake Danieli nīataūkagīrwo nī cioneki na irooto cia mīthemba yothe.

¹⁸Ihinda rīrīa mūthamaki aatuūte atī andū acio magaatwarwo nyūmba yake thīnī rīathira-rī, mūrōri wa anene arīa angī agīkīmatwara harī Nebukadinezaru.

¹⁹Mūthamaki akīaria nao, na ndonire mūndū ūngīagananirio na Danieli, na Hanania, na Mishaeli na Azaria; na nī ūndū ūcio magītoonyio wīra-inī wa gūtungatagīra mūthamaki. ²⁰Ūndū-inī o wothē ūkonī ūgī na ūtaūku wa maūndū marīa mūthamaki aamoragia-rī, agīkora makīrīte ago othe na aragūri a ūthamaki wake wothē maita ikūmi.

²¹Nake Danieli agītūūra kūu nginya mwaka wa mbere wa wathani wa Mūthamaki Kurusu.

Kīroto kīa Nebukadinezaru

2 Na rīrī, mwaka-inī wa keerī wa ūthamaki wake-rī, Nebukadinezaru nīarootire irooto; agītangīka meciiria na akīūrwo nī toro. ²Nī ūndū ūcio mūthamaki agīita ago na aragūri, na arogī na arorī a njata nīguo moke mamwīre ūrīa aarootete. Rīrīa mookire makīrūgama mbere ya mūthamaki, ³akīmeera atīrī, “Nī harī kīroto ndootete kīrīa kīrathīnīa, na nīngwenda kūmenya ūrīa kiugīte.”

⁴Hīndī īyo arorī a njata acio magīcookeria mūthamaki na rūthiomi rwa Asuriata,^a makīmwīra atīrī, “Wee mūthamaki, ūrotūūra tene na tene! Ta kīire ndungata ciaku kīroto kīrīa ūrotete, nacio itaūre kīroto kīu.”

^a4 Rūthiomi rwa Asuriata nīruo rwario rūrīa anene aingī maaragia. Kuuma Dan 2:4 nginya Dan 7:28, ibuku rīrī rīandīkītwo na rūthiomi rūrū.

⁵Nake mūthamaki agīcookeria arorī a njata acio, akīmeera atīrī, “Ūndū ūyū nīguo nduūte ngwatīirie mūno: Mūngīaga kūnjīra kīroto kīrīa ndootete na mūgītaūre-rī, nguuga mūtemangwo mūkue, nacio nyūmba cianyu imomorwo ituūke hība cia mahiga. ⁶No mūngīnjīra kīroto kīu na mūgītaarīrie-rī, nīngūmūhe iheo, na marīhi, o na ndūmūtiithie mūno. Nī ūndū ūcio nījīrai ūrīa ndootete na mūndaūrīre ūhorō wa kīroto kīu.”

⁷Makīmūcookeria o rīngī makīmwīra atīrī, “Mūthamaki nīetīkīre kwīra ndungata ciake ūrīa arotete, na ithuī nītūkūmūtaūrīra kīroto kīu.”

⁸Nake mūthamaki akīmacookeria atīrī, “Nīndīramenya kūna atī mūrenda o kūraihaarīhia ihinda, tondū nīmūramenya atī ūndū ūyū nīguo nduūte ngwatīirie mūno: ⁹Mūngīaga kūnjīra kīroto kīu ndootete-rī, iherithia rīanyu no rīmwe. Mūciirīre kūnjīra maūndū ma kūūhītithia na ma waganu, mūgīciiria atī ūrīa nduūte nīūkūgarūrūka. Nī ūndū ūcio-rī, nījīrai kīroto kīu, na nīngūmenya atī no mūhote gūgītaūra.”

¹⁰Nao arorī a njata acio magīcookeria mūthamaki atīrī, “Gūtīrī mūndū o na ūmwe gūkū thī ūngīhota gwīka ūguo mūthamaki aroiga! Gūtīrī mūthamaki, o na arī mūnene na arī na hinya atīa, ūrī wooria mūndū-mūgo, kana mūrāgūri, kana mūrōri wa njata eke ūndū ta ūcio. ¹¹Ūndū ūcio mūthamaki arooria ndūngīhoteka. Gūtīrī mūndū ūngīhota kwīra mūthamaki kīroto kīrīa arootete, tīga o ngai ciiki, na ititūūranagia na andū a gūkū thī.”

¹²Mūthamaki aigua ūhorō ūcio akīrakara na akīng’ūrīka mūno nginya agīathana atī andū arīa othe oogī a Babuloni mooragwo. ¹³Nī ūndū ūcio gūkīrutwo watho andū acio oogī mooragwo, na andū magītūmwō magacarie Danieli na arata ake nīguo mooragwo.

¹⁴Rīrīa Arioku, mūnene wa arangīri a mūthamaki, aathīaga kūūrāga andū acio oogī a Babuloni-rī, Danieli akīmwarīria na ūgī, o na eciirītie wega ūrīa

ekūmwīra. ¹⁵ Akĩŭria ūcio warĩ mūnene wa arangĩri a mūthamaki atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatūma mūthamaki atue itua rĩũru ūguo?” Nake Arioku agĩtaarĩria Danieli ūrĩa ūhoru ūcio wotho watariĩ. ¹⁶ Danieli aigua ūguo agĩthiĩ harĩ mūthamaki, akĩmũŭria amũhe ihinda, nĩgeetha ahote kũmũtaũrĩra kĩroto kũu.

¹⁷ Nake Danieli akĩinũka gwake mũciĩ na akĩmenyithia arata ake ūhoru ūcio, nao nĩo Hanania, na Mishaeli, na Azaria. ¹⁸ Akĩmaringĩrĩria mathaithe Ngai wa igũrũ nĩguo amaiguĩre tha, amaguũrĩrie ūhoru ūcio warĩ mũhithe, nĩgeetha we hamwe na arata acio ake matikooraganĩrio hamwe na andũ acio angĩ oogĩ a Babuloni. ¹⁹ Na rĩrĩ, ūtukũ ūndũ ūcio warĩ mũhithe ūkĩguũrĩrio Danieli na kĩoneki. Nake Danieli akĩgooca Ngai wa igũrũ, ²⁰ akiuga atĩrĩ:

“Rĩitwa rĩa Ngai rĩrotũũra
rĩkumagio tene na tene;
ũũgĩ na ūhoti nĩ ciake.

²¹ Nĩwe ūgarũranagia mahinda na imera;
nĩanenehagia athamaki, na
akameheria ūthamaki-inĩ.
Nĩwe ūheaga andũ arĩa oogĩ ūũgĩ,
nao arĩa makũũranaga maũndũ
akamahe ūmenyo.

²² Nĩwe ūguũragia maũndũ marĩa
marikĩru, o na marĩa marĩ
hitho-inĩ;
nĩamenyaga maũndũ marĩa
marĩ nduma-inĩ,
naguo ūtheri ūtũũranagia nake.

²³ Nĩndagũcookeria ngaatho na
ndakũgooca, o Wee Ngai wa
maitha makwa:
Nĩũũheete ūũgĩ o na ūhoti,
ũkaamenyithia ūhoru ūrĩa
tũkũhooete,
ũgatũma tũmenye kĩroto kĩa
mūthamaki.”

Danieli Gũtaũra Kĩroto

²⁴ Hĩndĩ iyo Danieli agĩthiĩ kũrĩ Arioku, ūcio mūthamaki aamũrĩte athiĩ akooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni,

akĩmwīra atĩrĩ, “Ndũkooragithie andũ acio oogĩ a Babuloni. Ndwara kũrĩ mūthamaki, na nĩngũmũtaũrĩra kĩroto gĩake.”

²⁵ O hĩndĩ iyo Arioku agĩtwara Danieli kũrĩ mūthamaki, akĩmwīra atĩrĩ, “Nĩnyonete mũndũ ūmwe wa arĩa maatahĩtwo kuuma Juda ūngĩhota kwĩa mūthamaki ūrĩa kĩroto gĩake kiugĩte.”

²⁶ Nake mūthamaki akĩŭria Danieli (na nowe Belites hazaru) atĩrĩ, “No ūhote kũnjĩra kĩroto kĩrĩa ndootete na ūgĩtaũre?”

²⁷ Nake Danieli akĩmũcookeria atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ūmwe wa arĩa oogĩ, kana mũragũri, kana mũndũ-mũgo o na kana mũrathi ūngĩhota kwĩa mūthamaki ūhoru ūcio wa hitho, ²⁸ no nĩ kũrĩ Ngai ūrĩ igũrũ ūguũranagĩria maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ. Nĩwe wonetie Mūthamaki Nebukadinezaru ūrĩa gũgaikara matukũ-inĩ ma thuutha. Kĩroto gĩaku na cioneki iria irahĩtũkĩire meciiria-inĩ maku ūkomete ūrĩrĩ iraarĩ ici:

²⁹ “Hĩndĩ iyo wakomete ūrĩrĩ-inĩ, wee mūthamaki, meciiria maku nĩmecũũranirie ūhoru wa maũndũ marĩa magooka thuutha-inĩ, nake ūrĩa mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ agĩkũguũrĩria ūrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. ³⁰ Nĩr-rĩ, ndiguũrĩrio ūhoru ūcio ūrĩ hitho-inĩ atĩ tondũ ndĩ na ūũgĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ matũũraga muoyo, no nĩgeetha wee mūthamaki ūmenye ūrĩa kĩroto kũu kiugĩte, nĩguo ūtaũkĩrwo nĩ maũndũ macio ūrecũũranagia meciiria-inĩ maku.

³¹ “Wee mūthamaki, warora nĩwonire mũhianano mūnene warũngiĩ mbere yaku: mũhianano ūcio warĩ mūnene mũno na nĩwahlenahenagia, na warĩ wa kũmakania ūkĩonwo. ³² Mũtwe wa mũhianano ūcio warĩ wa thahabu ĩrĩa therie, nakĩo gĩthũri kĩaguo na moko ciarĩ cia betha, nayo nda na ciero ciaguo ciarĩ cia gĩcango, ³³ magũrũ maguo maarĩ ma kĩgera, namo makinya maarĩ ma kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine. ³⁴ Hĩndĩ o iyo wawĩroreire, ihiga inene rĩkĩenjwo,

no rītienjirwo nĩ moko ma mũndũ. Rĩkĩgũtha makinya ma mũhianano ūcio marĩa maarĩ ma kĩgera gũtukanĩte na rĩũmba, rĩkĩmahehenja. ³⁵ Nakĩo kĩgera kĩu, na rĩũmba, na gĩcango, na betha, na thahabu igĩthetherwo tũcunjĩ tũcunjĩ, igĩtuĩka ta mũũngũ ūrĩa ūmbũragwo kĩhuhĩro-inĩ hĩndĩ ya riũa. Ikĩhuhũkanio nĩ rũhuho, igĩthira biũ na itiacookire kuoneka rĩngĩ. No rĩrĩ, ihiga rĩu rĩagũthire mũhianano ūcio rĩkĩneneha, rĩgĩtuĩka kĩrĩma kĩnene, rĩkĩiyũra thĩ yothe.

³⁶ “Kĩu nĩkĩo kĩroto kĩrĩa warootire, na rĩu nĩtũgũgĩtaũrĩra mũthamaki. ³⁷ Wee mũthamaki-rĩ, nĩwe mũthamaki wa athamaki. Nike Ngai wa igũrũ nĩakũheete ūthamaki, na ūhoti, na hinya, na riiri; ³⁸ nĩagĩte andũ a ndũrĩrĩ ciothe moko-inĩ maku, na nyamũ cia gĩthaka, o na nyoni cia rĩera-inĩ. Kũrĩa guothe itũũraga-rĩ, nĩagĩtuĩte mwathi wacio ciothe. Wee nĩwe mũtwe ūcio wa thahabu.

³⁹ “Thuutha waku, nĩgũkarahũka ūthamaki ũngĩ ūtagaakorwo na hinya ta waku. Thuutha ūcio nĩgũkagĩa na ūthamaki ũngĩ wa gatatũ, nĩguo ūgerekanĩtio na gĩcango, naguo nĩũgaatha thĩ yothe. ⁴⁰ Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũkarahũka ūthamaki ũngĩ wa kana ūrĩ hinya ta kĩgera, nĩgũkorwo kĩgera kiunangaga na gĩkahehenja indo ciothe, na o ta ūrĩa kĩgera kiunangaga indo igatuĩka tũcunjĩ ũguo noguo ũkaahehenja na uunange mothamaki macio mangĩ mothe. ⁴¹ O ta ũguo wonire atĩ makinya na ciara ciarĩ cia rĩũmba rĩcine rĩtukanĩte na kĩgera-rĩ, noguo ūthamaki ũyũ ũgaakorwo ūrĩ mũgayũkanu; no rĩrĩ, nĩũgakorwo ūrĩ na hinya wa kĩgera thĩinĩ wago, o ta ũguo wonire kĩgera kĩu gĩtukanĩte na rĩũmba. ⁴² O ũguo ciara ciarĩ cia kĩgera gĩtukanĩte na cia rĩũmba-rĩ, noguo ūthamaki ūcio ũgaakorwo kũmwe ūrĩ na hinya na kũrĩa kũngĩ ũgathuthĩkanga. ⁴³ Na o ta ũguo wonire kĩgera gĩtukanĩte na rĩũmba rĩcine-rĩ, noguo andũ nao magaaakorwo matukanĩte, na

matigaatũũra marĩ rũmwe rĩngĩ, o ta ūrĩa kĩgera gĩtangĩtukana na rĩũmba.

⁴⁴ “Na rĩrĩ, ihinda-inĩ rĩa athamaki acio, Ngai wa igũrũ nĩakahaanda ūthamaki ūtagacooka kwanangwo, kana ūtigĩrwo andũ angĩ. Nĩũkahehenja mothamaki macio mangĩ mothe ūmaniine, noguo mwene ũgaatũũra wĩhaandĩte tene na tene. ⁴⁵ Ūcio nĩguo ūtaũri wa kĩoneki kĩa ihiga rĩu rĩenjetwo kuuma kĩrĩma-inĩ, no rĩtienjetwo na moko ma andũ, na nĩrĩo rĩathetherire kĩgera, na gĩcango, na rĩũmba, na betha na thahabu igĩtuĩka tũcunjĩ.

“Ngai ūcio mũnene nĩamenyithĩtie mũthamaki ūrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ. Kĩroto kĩu nĩ kĩa ma, naguo ūtaũri wakĩo nĩ wa kwĩhokeka.”

⁴⁶ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩĩgũithia, agĩturumithia ūthiũ thĩ mbere ya Danieli, na akĩmũhe gĩtĩio kĩnene, na agĩathana atĩ arutĩrwo igongona na ūbumba. ⁴⁷ Mũthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai waku nĩwe Ngai wa ngai iria ingĩ, na Mwathani wa athamaki na mũguũria wa maũndũ marĩa marĩ hitho-inĩ, nĩgũkorwo nĩwahota kũguũria ūndũ ũyũ ūrĩ hitho-inĩ.”

⁴⁸ Nike mũthamaki agĩtũũgĩria Danieli, na akĩmũtuga na iheo nyingĩ mũno. Akĩmũtua mwathi wa bũrũri wothe wa Babuloni, na akĩmũtua mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa othe oogĩ a bũrũri ūcio. ⁴⁹ Nike Danieli agĩthaitha mũthamaki atue Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arori a mawĩra marĩa maarutagwo bũrũri-inĩ ūcio wa Babuloni, no Danieli we mwene agĩkara kũu mũciĩ wa ūthamaki.

Mũhianano wa Thahabu, na Icu a rĩa Mwaki

3 Na rĩrĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru nĩathondekithirie mũhianano wa thahabu, wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ^a kũraiha na igũrũ, na mĩkono ĩtandatũ^b

^a1 nĩ ta mita 27

^b1 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2:75)

kwarama, na akĩũhaandithia werũ-inĩ wa Dura kũu bũrũri wa Babuloni. ² Nebukadinezaru agĩcooka agĩĩta anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene a mabũrũri make mothe moke kĩamũro-inĩ gĩa kwamũra mũhianano ũcio aahandithĩtie. ³ Nĩ ũndũ ũcio, anene, na anyabara, na abarũthi, na ataari a mũthamaki, na aigi kĩgĩĩna, na aciirithania, na mawakiri, na anene othe a mabũrũri makĩgomana nĩ ũndũ wa kwamũra mũhianano ũcio Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie, nao makĩrũgama mbere yaguo.

⁴ Nake mũhuhi coro akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Inyuũ andũ a iruka ciothe na a ndũrĩrĩ ciothe, na a mĩario yothe ta thikĩrĩriai ũrĩa mũthamaki aathanĩte mwĩke. ⁵ Rĩrĩa mũrĩigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, o hamwe na ũini wa mĩthemba yothe-rĩ, o rĩmwe mwĩgũithie thĩ mũhooe mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie. ⁶ Mũndũ ũrĩa wothie ũtekwiĩgũithia thĩ na ahooe, o hĩndĩ ĩyo nĩegũĩkio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno.”

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa andũ acio maiguire mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na ũini wa mĩthemba yothe, andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe makĩgũithia thĩ, makĩhooya mũhianano ũcio wa thahabu ũrĩa Mũthamaki Nebukadinezaru aahaandithĩtie.

⁸ Ihinda o rĩu arori a njata amwe makĩyumĩria, magĩcuuka Ayahudi, ⁹ makĩra Mũthamaki Nebukadinezaru atĩrĩ, “Wee mũthamaki ũrotũura tene na tene! ¹⁰ Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki nĩũrutite uuge waku, ũkoiga atĩ rĩrĩa mũndũ o wothie akaigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto,

na mĩtũrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, na ũini wa mĩthemba yothe no nginya egũithie thĩ, ahooe mũhianano ũcio wa thahabu, ¹¹ na ũkoiga atĩ mũndũ ũrĩa wothie ũtekwiĩgũithia thĩ aũhooe, nĩagaikio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. ¹² No rĩrĩ, nĩ harĩ Ayahudi amwe arĩa wee ũigĩte a kũrora maũndũ ma bũrũri wa Babuloni, na nĩo Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, arĩa matakũiguaga, wee mũthamaki. Matitungatagĩra ngai ciaku, kana makahooya mũhianano wa thahabu ũcio ũhandithĩtie.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Nebukadinezaru agĩcinwo nĩ marakara, nake agĩtũmanĩra Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego mareehwo harĩ we. Nĩ ũndũ ũcio andũ acio makĩreehwo mbere ya mũthamaki, ¹⁴ nake Nebukadinezaru akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoro wa ma wee Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, atĩ mũitungatagĩra ngai ciakwa, o na kana mũkahooya mũhianano wa thahabu ũcio handithĩtie? ¹⁵ Rĩu-rĩ, mũngĩhaarĩria nĩgeetha rĩrĩa mũrĩigua mũgambo wa coro, na mĩtũrĩrũ, na thethe, na kĩnanda gĩa kĩnũbi, na kĩnanda kĩa mũgeeto, na mĩtũrĩrũ ĩrĩa mĩariĩ, na ũini wa mĩthemba yothe, mwĩgũithie thĩ, mũhooe mũhianano ũcio nĩ thondekithĩtie, nĩ wega mũno. No rĩrĩ, mũngĩrega kũhooya mũhianano ũcio-rĩ, nĩmũgũĩkio o ro rĩmwe icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno. Na rĩrĩ, hihi nĩ ngai ĩrĩkũ ĩngĩhota kũmũhonokia kuuma guoko-inĩ gwakwa?”

¹⁶ Nao Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magĩcookeria mũthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Nebukadinezaru, ithuĩ tũtibataire kwĩyarĩrĩria tũrĩ mbere yaku igũrũ rĩa ũhoro ũyũ. ¹⁷ Tũngĩkio icua-inĩ rĩa mwaki ũgwakana mũno-rĩ, Ngai ũrĩa ithuĩ tũtungataga e na ũhoti wa gũtũruta thĩinĩ warĩo, na nĩwe ũgũtũhonokia kuuma guoko-inĩ gwaku, wee mũthamaki. ¹⁸ No rĩrĩ, o na angĩaga gũtũhonokia-rĩ, nĩtũkwenda ũmenye, wee mũthamaki, atĩ ithuĩ tũtingĩtungatĩra ngai ciaku, kana tũhooe mũhianano wa thahabu ũcio wee ũhandithĩtie.”

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo Nebukadinezaru akĩrakara mũno nĩ ũndũ wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, na agĩtukia gĩthiithi nĩ ũndũ wao. Agĩcooka agĩathana, akiuga icua rĩu rĩongererwo ngũ nĩguo rĩhiũhe maita mũgwanja ma ũrĩa rĩakoragwo rĩhiũhĩte. ²⁰ Nebukadinezaru agĩatha thigari imwe iria ciarĩ na hinya mũno ita-inĩ rĩake ciohe Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, imaikie icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio andũ acio, mehumbĩte kanjũ ciao, na thuruarĩ, na iremba, o na nguo icio ingĩ-rĩ, makĩohwo na magĩkio icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno. ²² Watho ũcio wa mũthamaki warĩ wa ihenya mũno, narĩo icua rĩkahiũha mũno, ũũ atĩ nĩnĩmbĩ cia mwaki ũcio cioragire thigari iria cianyitĩte Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, ²³ nao andũ acio atatũ, moohetwo makarũmio, makĩgũa icua-inĩ rĩu rĩa mwaki wakanĩte mũno.

²⁴ Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Nebukadinezaru akĩgega, akĩrũgama na igũrũ o rĩmwe, akĩũria andũ arĩa maamũheaga kĩrĩra atĩrĩ, “Githĩ ti andũ atatũ tuohire na twamaikia mwaki-inĩ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩ ma ũguo nĩguo, mũthamaki.”

²⁵ Nake mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Hĩ, ta rorai! Nĩ ndĩrona andũ ana magĩcangacanga mwaki-inĩ, matarĩ ohe kana makahuto nĩ mwaki, nake ũcio wa kana ahaana ta ũmwe wa ariũ a ngai.”

²⁶ Nebukadinezaru agĩkuhĩrĩa mũromo-inĩ wa icua rĩu rĩakanaga mwaki, akĩanĩrĩa, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego, inyuĩ ndungata cia Ngai-Ūrĩa-ũrĩ Igũrũ-Mũno, umĩrai, mũũke haha!”

Nĩ ũndũ ũcio Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego makĩumĩra mwaki-inĩ ũcio, ²⁷ nao anene, na anyabara, na abarũthi, na arĩa maataaraga mũthamaki othe makĩmarigiicĩria, makĩõnera atĩ mwaki ndwamekĩte ũũru mũĩrĩ yao, kana rũcuĩrĩ rwa mũtwe yao rũkahĩa, o na nguo iria mehumbĩte itiahĩte, na matianungaga mwaki o na atĩa.

²⁸ Nake Nebukadinezaru akiuga atĩrĩ,

“Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego arogoocwo, ũrĩa ũtũmĩte mũraika wake, ateithũre ndungata ciake! Mamwĩhokire, magĩkararia watho wa mũthamaki, na nĩmekwĩhaarĩrie kũruta mũoyo yao handũ ha gũtungatĩra kana kũhooya ngai ingĩ, tiga Ngai ũcio wao. ²⁹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndaruta watho atĩ andũ a rũrĩrĩ o ruothe kana rwario arĩa makaaria ũndũ o wothe wa gũũkĩrĩa Ngai wa Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego magatinangio icunjĩ, na nyũmba ciao imomorwo ituĩke hĩba ya mahiga, nĩgũkorwo gũtirĩ ngai ingĩ ingĩhonokania na njĩra ĩno.”

³⁰ Nake mũthamaki agĩtũũgĩria Shadiraka, na Meshaki, na Abedinego kũu bũrũri wa Babuloni.

Kĩroto gĩa Keerĩ kĩa Nebukadinezaru

4 Nĩ niĩ Mũthamaki
Nebukadinezaru,

Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuĩ andũ a iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a rwario o ruothe arĩa matũũraga thĩ yothe:

Mũrogaacĩra makĩria!

² Ndĩ na gĩkeno ngĩmũmenyithia morirũ na maũndũ ma kũgegania marĩa Ngai-ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ mũno anjĩkĩire.

³ Kaĩ morirũ make nĩ manene-ĩ!

O namo maũndũ make ma
kũgegania kaĩ nĩ ma
hinya-ĩ!

Ūthamaki wake nĩ wa tene na
tene,

naguo wathani wake ũkinyagĩra
njjarwa na njjarwa.

⁴ Atĩrĩrĩ, niĩ Nebukadinezaru ndarĩ gwakwa mũciĩ, njiganĩire na ngagaacĩra nyũmba-inĩ yakwa ya ũthamaki. ⁵ Na rĩrĩ, ũtukũ ũmwe ndarootire kĩroto kĩria kĩamakirie mũno. Ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa-rĩ, maũndũ marĩa mahĩtũkagĩra meciiria-inĩ makwa na cioneki

ikĩndua nda. ⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngĩathana ngiuga atĩ andũ arĩa othe oogĩ a Babuloni mareehwo mbere yakwa nĩguo mandaũĩre kiroto kũ. ⁷ Rĩrĩa ago, na aragũri, na arori a njata na arathi mohoro mookire, ngĩmeera ũrĩa ndarooteete, no nĩmaremirwo nĩ kũndaũĩra kiroto kũ. ⁸ No thuutha wao, Danieli agĩũka mbere yakwa, na nĩ ngĩmwĩra ũrĩa ndarooteete. (Nĩwe wĩtagwo Belites hazaru tondũ etanĩtio na ngai yakwa, nake akoragwo na roho wa ngai iria theru thĩnĩ wake.)

⁹ Ngĩra Belites hazaru, mũnene wa ago othe atĩrĩ, “Nĩnjũũ atĩ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩnĩ waku, na gũtirĩ ũndũ ũrĩ hitho-inĩ ũngĩkũrema. Gĩkĩ nĩkĩo kiroto gĩakwa; nawe he ũtaũri wakĩo.

¹⁰ Ici nĩcio cioneki iria ndonire rĩrĩa ndaakomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa: Ndarorire ngĩona hau mbere yakwa harũngĩ mĩtĩ ũrĩ bũrũri gatagatĩ. Naguo warĩ mũraihi mũno. ¹¹ Mũtĩ ũcio ũkĩneneha ũkĩgĩa na hinya nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ; naguo wonekaga nginya ituri ciothe cia thĩ. ¹² Mathangũ maguo maarĩ mathaka, na maciaro maguo makaingĩha warĩ na irio cia kũhũnia andũ othe. Nyamũ cia gĩthaka ciaikaraga kĩruru-inĩ kĩaguo, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igaikaraga honge-inĩ ciaguo; indo ciothe iria irĩ muoyo ciarĩaga maciaro maguo.

¹³ “Ningĩ o ngomete ũrĩrĩ-inĩ wakwa ngĩrora ngĩona cioneki-inĩ icio, na hau mbere yakwa harĩ na mũrangĩri, mũndũ mũtheru, agĩkũrũka oimĩte igũrũ. ¹⁴ Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ: Temai mũtĩ ũcio na mũhũrũre honge ciaguo; itithiai mathangũ maguo, na mũhurunje maciaro maguo. Nyamũ nacio ciũre ciehere rungu wagu, o na nyoni ciume honge-inĩ ciaguo.

¹⁵ No rĩrĩ, mũreke gĩthukĩ na mĩri yakĩo ciohwo na kĩgera na gĩcango,

nacio itigwo tĩri-inĩ, kũu nyeki-inĩ ya gĩthaka.

“Nĩaihũgagio nĩ ime rĩa igũrũ, na atũuranagie na nyamũ kũu nyeki-inĩ rĩa nduru ya gĩthaka. ¹⁶ Meciiria make nĩmagarũrwo matige gũtuĩka ta ma mũndũ, nake agĩe na meciiria ta ma nyamũ, ihinda ta rĩa mĩaka mũgwanja.

¹⁷ “ ‘Itua rĩu rĩanĩrĩrwo nĩ arangĩri, narĩo rĩgekĩrwo hinya nĩ arĩa atheru, nĩgeetha arĩa marĩ muoyo mamenye atĩ ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩwe wathaga mothamaki ma andũ, naguo ũthamaki aũheaga o ũrĩa angĩenda kũũhe, na agatũgĩria mũndũ ũtarĩ igweta o na hanini nĩguo ũtuĩke wake.’

¹⁸ “Kĩu nĩkĩo kiroto kĩrĩa nĩ, Mũthamaki Nebukadinezaru ndarootire. Atĩrĩrĩ, wee Belites hazaru, ta njĩra ũrĩa kiugĩte kuona atĩ andũ arĩa angĩ othe oogĩ a ũthamaki wakwa nĩmaremetwo nĩkũndaũrĩra. No rĩrĩ, wee no ũhote tondũ roho wa ngai iria theru ũrĩ thĩnĩ waku.”

Danieli Gũtaũra Kĩroto

¹⁹ Hĩndĩ iyo Danieli (na nowe wĩtagwo Belites hazaru) akĩamba gũtangĩka mũno kwa ihinda, na akĩmaka mũno meciiria-inĩ make. Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki akĩmwĩra atĩrĩ, “Belites hazaru, tiga kũmakio nĩ kiroto kũ kana ũtaũri wakĩo.”

Belites hazaru agĩcookia atĩrĩ, “Mwathi wakwa, naarĩ korwo kiroto kũ kĩerekererio thũ ciaku, o na ũtaũri wakĩo wathĩrĩrio andũ arĩa magũthũire! ²⁰ Mũtĩ ũcio wonire, ũrĩa wanenehire na ũkĩgĩa na hinya, nako gacũmbĩrĩ kaguo gakahutia matu mairũ, na ũkoonekaga nĩ thĩ yothe, ²¹ ũrĩ na mathangũ mathaka na maciaro maingĩ, na ũkaheaga andũ othe irio, na nyamũ cia gĩthaka cikaarahaga kĩruru-inĩ kĩaguo, na ũkagĩa na itara honge-inĩ ciaguo cia nyoni cia

rīera-inī-rī,²² wee mūthamaki, nīwe mūtī ūcio! Nīūnenehete na ūkagīa na hinya; ūnene waku ūgakūra nginya ūkahutia matu mairū, nagu wathani waku ūgatambūrūka ūgakinya kūdū kūrāya gūkū thī.

²³“Wee, mūthamaki-rī, Nīwonire mūrangi, mūdū mūtheru, agīikūrūka oimīte matu-inī, akiugaga atīrī, ‘Temai mūtī ūcio na mūwanange, no mūtige gīthukī kīohetwo na kīgera na gīcango, kūu nyeki-inī ya gīthaka nayo mīri yakīo itigwo tīiri-inī. Nake nīaihūgagio nī ime rīa matu-inī; nīaikarage ta nyamū cia gīthaka ihinda rīa mīaka mūgwanja.’

²⁴“Atīrīrī, wee mūthamaki, ūtaūri wa kīroto kīu nīguo ūyū, narīo ituīro rīrīa rītūtīwo nī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīguo rīgūkore wee, mūthamaki, mwathi wakwa, nīrīo rīrīrī: ²⁵Atīrīrī, nīūkaingatwo weherio kuuma kūrī andū, ūgatūūranagie na nyamū cia gīthaka; ūkaarīaga nyeki ta ng’ombe, na ūihūgagio nī ime rīa kuuma igūrū. Mīaka mūgwanja nīlgathira, o nginya ūmenye atī Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe ūthamakagīra mothamaki mothe ma andū, na akamaheana kūrī o ūrīa angīenda. ²⁶Watho ūrīa woigire gīthukī na mīri yakīo gītīgwo, nī kuuga atī nīūgacookerio ūthamaki waku rīrīa ūkaamenya atī wathani uumaga Igūrū.” ²⁷Nī ūndū ūcio, wee mūthamaki, itīkīra kūigua ūtaaro wakwa: Tigana na mehia maku, wīkage maūdū marīa magīrīre, na ūtīge waganu waku, na ūndū wa kūiguīra arīa ahinyīrīrie tha. Hihi kwahoteka ūgaacīru waku ūthīi na mbere.”

Kūhinga gwa Kīroto

²⁸Na rīrī, maūdū macio mothe nīmakorire Mūthamaki

Nebukadinezaru. ²⁹Thuutha wa mīeri ikūmi na rīrī, rīrīa mūthamaki aaceerangaga arī nyūmba igūrū ya ūthamaki kūu Babuloni, ³⁰akiuga atīrī, “Githī īno tiyo Babuloni, itūūra inene rīrīa njakīte rīrī gīkaro kīa mūthamaki, na ūndū wa ūhoti wakwa mūngī, na nī ūndū wa rīiri wa ūnene wakwa?”

³¹Kahinda o kau aaragia, mūgambo ūkiuma igūrū, ūkiuga atīrī, “Rīrī nīrīo ituīro rīrīa ūtuīrīirwo, Mūthamaki Nebukadinezaru: Atīrīrī, nīwehererio ūhoti wa ūthamaki waku. ³²Nīūkūingatwo weherio kuuma kūrī andū, ūgatūūranagie na nyamū cia gīthaka; ūrīrīaga nyeki ta ng’ombe. Mīaka mūgwanja nīlgūthira, o nginya ūmenye atī, Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe ūthamakagīra mothamaki mothe ma andū, na akamaheana kūrī o ūrīa angīenda.”

³³O hīndī īyo ituīro rīrīa rīatuīrīirwo Nebukadinezaru rīkīhinga. Akīingatwo, akīeherio kuuma kūrī andū, na akīrīa nyeki ta ng’ombe. Mwīrī wake waihūgagio nī ime rīa igūrū, o nginya njuīrī yake ikīraiha o ta njoya cia nderi, na ndwara ciake ikīraiha o ta cia nyoni.

³⁴Na rīrī, mīaka īyo yathira-rī, nī, Nebukadinezaru, ngītiira maitho makwa na igūrū, na ngīcookererwo nī ūgima wa meciiria makwa. Ningī ngīgooca Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno; ngīmūtīia na ngīkumia ūcio ūtūūraga muoyo tene na tene.

Wathani wake nī wathani wa gūtūūra tene na tene; ūthamaki wake ūkinyagīra njiarwa na njiarwa.

³⁵Andū othe a gūkū thī amonaga ta matarī bata. Nake ekaga ūrīa ekwenda na mbūtū cia kūu igūrū, na andū arīa matūūraga gūkū thī.

²⁶“Igūrū” rīarī rītīwa rīa Kīyahudi rīa Ngai.

Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota
kũgirĩrĩria guoko gwake,
kana amũũrie atĩrĩ: “Nĩatĩa ũguo
weka?”

³⁶ O ihinda-inĩ o rĩu
ndaacookereirwo nĩ ũgima
wa meciiria makwa-rĩ, norĩo
ndaacookeirio gĩtĩo gĩakwa na
ũkaru wakwa nĩgeetha ũthamaki
wakwa ũgĩe na riiri. Ningĩ ataari
akwa na andũ arĩa maarĩ igweta
makĩnyamũkĩra, ngĩcookio gĩtĩ-inĩ
gĩakwa kĩa ũnene, na ngĩneneha
gũkĩra mbere. ³⁷ Na rĩrĩ, niĩ
Nebukadinezaru-rĩ, nĩngũkumia,
na ndũũgĩrie, na ngooce Mũthamaki
wa igũrũ, nĩgũkorwo maũndũ
marĩa mothe ekaga nĩmagĩrĩre, na
mĩthĩire yake yothē nĩ ya kĩhoto.
Nao arĩa mathiiga na mwĩgaatho
nĩahotaga kũmanyiia.

Maandĩko Rũthingo-inĩ

5 Atĩrĩrĩ, Mũthamaki Belishazaru
nĩarugithĩirie andũ ake ngiri ĩmwe
arĩa maarĩ igweta iruga inene, nake
akĩnyuuanĩra ndibei nao. ² Rĩrĩa
Belishazaru aanyuuga ndibei yake,
agĩathana ikombe cia thahabu na cia
betha, iria ithe Nebukadinezaru aatahĩte
akaruta hekarũ-inĩ Jerusalemu, irehwo
nĩgeetha mũthamaki, na andũ ake arĩa
maarĩ igweta, na atumia ake na thuriya
ciake manyue nacio. ³ Nĩ ũndũ ũcio
makĩrehe ikombe icio cia thahabu iria
ciatahĩtwo ikarutwo hekarũ-inĩ ya Ngai
kũu Jerusalemu. Nake mũthamaki, na
andũ ake acio maarĩ igweta, na atumia
ake, na thuriya ciake makĩnyua nacio.
⁴ Nao maanyuuga ndibei, makĩgoocaga
ngai cia thahabu, na cia betha, na cia
gĩcango, na cia kĩgera, na cia mĩtĩ, na
cia mahiga.

⁵ Na rĩrĩ, o rĩmwe hakĩoneka ciara cia
guoko kwa mũndũ ikĩandĩka rũthingo-
inĩ rwa nyũmba ĩyo ya ũthamaki
hakuhĩ na mĩtĩ ũrĩa wa kũigĩrĩra tawa.
Nake mũthamaki akĩona guoko kũu
gũkĩandĩka. ⁶ Nake mũthamaki agĩthita

gĩthiithi na akĩmaka mũno, nginya
maru make makĩgũthana, na akĩremwo
nĩkũrũgama na magũrũ make.

⁷ Mũthamaki akĩanĩrĩra na mũgambo
mũnene, akiuga aragũri, na arori a njata,
na arathi a mohoro mareehwo nake
akĩĩra andũ acio oogĩ a Babuloni atĩrĩ,
“Ūrĩa wothe ũngĩthoma maandĩko maya
na anjĩire ũrĩa moigĩte, nĩekũhumbwo
nguo cia rangi wa ndathi, na ekĩrwo
kĩrengeleri gĩa thahabu ngingo, na
nĩegũtuuo mwathani wa gatatũ
ũthamaki-inĩ ũyũ.”

⁸ Nao andũ a mũthamaki arĩa oogĩ
othe magĩtoonya kuo, no matiahotire
gũthoma maandĩko macio kana kwĩra
mũthamaki ũrĩa moigĩte. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio
Mũthamaki Belishazaru agĩkĩrĩrĩria
kũmaka, na gĩthiithi gĩake gĩgĩthita
makĩria. Andũ ake acio maarĩ igweta
makĩrigwo nĩ ũrĩa mangĩika.

¹⁰ Mũtumia wa mũthamaki rĩrĩa
aiguire inegene rĩa mũthamaki na andũ
acio ake maarĩ igweta agĩtoonya nyũmba
ĩyo yarĩ na iruga. Akĩĩra mũthamaki atĩrĩ,
“Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene!
Tiga kũmaka o na kana ũtukie gĩthiithi
nĩ ũndũ wa ũhoru ũyũ! ¹¹ ũthamaki-
inĩ waku nĩ kũrĩ mũndũ ũkoragwo na
roho wa ngai iria theru thĩinĩ wake.
Matukũ-inĩ ma thoguo-rĩ, nĩonekire arĩ
na meciiria marĩ na ũtaũku na ũmenyi
o ta wa ngai icio. Thoguo, Mũthamaki
Nebukadinezaru, (ndĩrakwĩra ũhoru wa
thoguo mũthamaki,) nĩamũtuire mũnene
wa aragũri, na arori a njata, na arathi
a mohoro. ¹² Mũndũ ũcio Danieli, na
nĩwe mũthamaki eetire Belitesazaru,
nĩonekire arĩ na meciiria makuũku, na
ũmenyo, na ũtaũku, o na ningĩ ũhoti
wa gũtaũra irooto, na gũtaarĩria ndaĩ,
na gũtuithania maũndũ marĩa maritũ.
Tũmana Danieli etwo na nĩegũkwĩra
ũrĩa maandĩko macio moigĩte.”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio Danieli akĩrehwo
mbere ya mũthamaki, nake mũthamaki
akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Danieli,
ũmwe wa andũ arĩa baba, ũrĩa warĩ
mũthamaki aarehire gũkũ matahĩtwo
kuuma Juda? ¹⁴ Nĩnjiguĩte atĩ ũrĩ na roho

wa ngai iria theru thīinī waku na atī ūrī na ūtaūku, na ūhoti wa gwīciiria na ūūgī wa mwanya. ¹⁵ Andū arīa oogī na aragūri nīmekūrehetwo harī nīī mathome maandīko maya manjīre ūrīa moigīte, no matinahota kūmataarīria. ¹⁶ Rīu nīnjigūite atī wee no ūhote gūtaūra na kūhīngicanūra maūndū marīa maritū. Ūngīhota gūthoma maandīko maya na ūnjīre ūrīa moigīte-rī, nīūkūhumbwo nguo ya rangi wa ndathi, na wīkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, na ūtuuo mwathani wa gatatū ūthamaki-inī ūyū.”

¹⁷ Nake Danieli agīcookeria mūthamaki atīrī, “Theo icio ciaku ikara nacio arī we, namo marīhi maku ūmahe mūndū ūngī. No o na gūkīrī ūguo-rī, nīngūthomera mūthamaki maandīko macio, na ndīmwire ūrīa moigīte.

¹⁸ “Atīrīrī, wee mūthamaki, Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīaheire thoguo Nebukadinezaru wathani, na ūnene, na riiri, na ūkaru. ¹⁹ Nī ūndū wa kūmūtūgīria ūguo-rī, andū othe, na ndūrīrī ciothe, na andū a mīario yothe nīmainainaga marī mbere yake na makamwītīgīra. Andū arīa mūthamaki angīendire mooragwo nīamooragithagia; arīa angīendire kūhonokia mīoyo yao, nīamahonokagia; arīa angīendire gūtūūgīria, nīamatūgagīria; nao arīa angīendire kūnyiihia, nīamanyiihagia. ²⁰ No rīria ngoro yake yanyītirwo nī mwīgaatho na akīūmio ngoro nī mwītīo, nīarutirwo gītī-inī gīake kīa ūnene na akīaūrwo riiri wake. ²¹ Akīingatwo akīeherio kuuma kūrī andū, na akīgarūrwo akīgīa na meciiria ta ma nyamū, agītūūrania na njagī cia werū-inī, na akīrīa nyeki ta ng’ombe; naguo mwīrī wake waihūgagio nī ime riumīte igūrū, nginya rīrīa aamenyire atī Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno nīwe wathaga mothamaki ma andū, na nīwe ūmaheanaga kūrī o ūrīa angīenda kūhe.

²² “No wee nawe Belishazaru, mūrū-we-rī, ndūigana kwīnyiihia, o na gūkorwo nīwooī maūndū macio mothe. ²³ Handū ha ūguo-rī, wee nīwīnēnehētie makīria, ūgakararia Mwathani-wa-Igūrū. Wetirie

ikombe iria ciarutītwo hekarū-inī yake, ūkīreherwo, nawe na andū aku arīa marī igweta, na atumia aku na thuriya ciaku, mūkīnyua ndibei nacio. Na inyuī mūkīgooca ngai cia betha na cia thahabu, na cia gīcango, na cia kīgera, na cia mītī, o na cia mahiga, iria itoonaga, kana ikaigua, kana igakūūrana ūndū. No rīrī, wee ndūigana gūtīia Ngai ūrīa ūgwete muoyo waku guoko-inī gwake, na akamenya mīthīre yaku yothe. ²⁴ Nī ūndū ūcio agītūma guoko kūu gūūke kwandīke maandīko macio.

²⁵ “Maandīko macio mandīkītwo maroiga ūū:

MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN

²⁶ “Naguo ūtaūri wa ciugo ici nīguo ūyū:

MENE nī ta kuuga: Ngai nīatarīte matukū ma ūthamaki waku, na akaūkinyia mūthia.

²⁷ TEKEL nī ta kuuga: Wee nīūthimītwo na ratiri, ūkoneka nīūtīgairie.

²⁸ PERES nī ta kuuga: Ūthamaki waku nī mūgayanie, ūkaheanwo kūrī Amedi na Aperisia.”

²⁹ Hīndī īyo Belishazaru agīatha andū ake, nao makīhumba Danieli nguo ya rangi wa ndathi, na agīkīrwo kīrengēeri gīa thahabu ngingo, naguo ūhoru wake ūkīmenyithanio atī nīwe mwathani wa gatatū ūthamaki-inī ūcio.

³⁰ Ūtukū o ro ūcio, Belishazaru mūthamaki wa Babuloni akīūr agwo, ³¹ nake Dario ūrīa Mūmedia akīoya ūthamaki ūcio, arī na ūkūrū ta wa mīaka mīrongo itandatū na īrī.

Danieli Gūikio Irima rīa Mīrūūthi

6 Na rīrī, Dario nīonire athuure anene 120 nīguo matuīke a gwanthana ūthamaki-inī wake wothē. ² Nīngī agīcooka akīga atongoria atatū matuīke anene a acio angī, na ūmwe wa acio atatū aarī Danieli. Anene acio atatū maigirwo nīgeetha marehagīrwo ūhoru nī anene

acio angĩ a bŭrŭri, nĩgeetha indo cia mŭthamaki itikoore. ³Nake Danieli akĩoneka arĩ wa mwanya harĩ atongoria acio angĩ othe o na anene nĩ ūndũ wa ūrĩa aarĩ kĩyo mŭrutĩre-inĩ wake wa wĩra, na nĩ ūndũ ūcio mŭthamaki agĩtanya kŭmŭtua mwathi wa ūthamaki ūcio wake wothe. ⁴Nĩ ūndũ ūcio atongoria na anene acio angĩ magĩcaria ūndũ mangĩcuukĩra Danieli wĩra-inĩ wake wa gwithana, no makĩaga ihĩtia. Nĩmagire ūndũ mangĩmũcuukĩra, tondũ aarĩ mwĩhokeku, akaaga ūcuuke kana ihĩtia mĩthĩre-inĩ yake. ⁵Marigĩrĩrio-inĩ andũ acio makĩrana atĩrĩ, “Gŭtĩrĩ hĩndĩ tũkoona ūndũ tũngĩcuukĩra Danieli, tiga ūkorirwo nĩ ūndũ ūkonĩ watho wa Ngai wake.”

⁶Nĩ ūndũ ūcio atongoria na anene a bŭrŭri magĩthĩ marĩ gĩkundi kŭrĩ mŭthamaki, makĩmwĩra atĩrĩ: “Wee Mŭthamaki Dario, ūrotũũra nginya tene! ⁷Ithuĩ tŭrĩ atongoria a ūthamaki ūyũ, na anyabara, na anene a bŭrŭri, na andũ arĩa mataaraga mŭthamaki o na abarũthi othe, nĩtũciirĩte tũkoona arĩ wega we mŭthamaki ūrute watho nago ūhinyĩrĩrio atĩ mŭndũ o wothe ūrĩa ūngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana mŭndũ o na ūrĩkũ, tiga akũhooire wee mŭthamaki, ihinda rĩa matukũ mĩrongo ĩtatũ rĩtanathira, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ⁸Na rĩrĩ, wee mŭthamaki, athana watho ūcio ūgĩe ho na wandĩkwo, nawe ūwĩkĩre mũhũũri nĩgeetha ndũkagarũrwo, kũringana na mawatho ma Amedi na ma Aperisia marĩa matagarũragwo.” ⁹Nĩ ūndũ ūcio Mŭthamaki Dario akĩandĩka watho ūcio na agĩkĩra mũhũũri.

¹⁰Rĩrĩa Danieli aamenyire atĩ watho ūcio nĩ wandĩkitwo-rĩ, akĩinũka gwake, akĩhaica kanyũmba gake ka igũrũ harĩa ndirica cia nyũmba yake ciahingũragwo irorete mwena wa Jerusalemu. O mŭthenya, nĩatuuragia ndu maita matatũ akahooya Ngai, akĩmũcookagĩria ngaatho o ta ūrĩa aamenyerete gwĩka hau kabere. ¹¹Nao andũ acio magĩthĩ marĩ hamwe, magĩkora Danieli akĩhooya

agĩthaitha Ngai amũteithie. ¹²Nĩ ūndũ ūcio magĩthĩ harĩ mŭthamaki na makĩaria nake igũrũ rĩa uge ūcio wa mŭthamaki: Makĩmũũria atĩrĩ, “Githĩ ndwandĩkithirie watho atĩ handũ ha matukũ mĩrongo ĩtatũ, mŭndũ ūngĩhooya ngai o na ĩrĩkũ kana ahooe mŭndũ o na ūrĩkũ tiga o we mŭthamaki, no nginya aikio irima-inĩ rĩa mĩrũũthi?”

Mŭthamaki agĩcookia atĩrĩ, “Watho ūcio ūrĩ o ho, kũringana na mawatho ma Amedi na Aperisia, marĩa matagarũragwo.”

¹³Nao magĩcookeria mŭthamaki atĩrĩ, “Danieli, ūmwe wa andũ arĩa maatahitwo kuuma Juda, ndagwathĩkagĩra wee mŭthamaki, kana agaathĩkĩra watho ūrĩa wee mwene wandĩkithĩtie. O na rĩu no ahooyaga Ngai wake maita matatũ o mŭthenya.” ¹⁴Rĩrĩa mŭthamaki aaiguire ūhoru ūcio, akĩigua kĩa mũno; agĩtua itua rĩa kũhonokia Danieli, na mŭthenya ūcio wothe aatindire akĩgeria ūrĩa angĩhonokia Danieli o nginya riũa rĩgĩthũa.

¹⁵Hĩndĩ ĩyo andũ acio makĩũngana rĩngĩ magĩthĩ harĩ mŭthamaki na makĩmwĩra atĩrĩ, “Ririkana, wee mŭthamaki, atĩ kũringana na watho wa Amedi na Aperisia, watho ūrĩa mŭrute kana mwandĩke nĩ mŭthamaki ndũngĩgarũrwo.”

¹⁶Nĩ ūndũ ūcio mŭthamaki agĩathana, nao makĩrehe Danieli na makĩmũikia irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. Mŭthamaki akĩĩra Danieli atĩrĩ, “Ngai waku ūrĩa ūtungatagĩra hĩndĩ ciothe-rĩ, arogũteithũra!”

¹⁷Ihiga rĩkĩreehwo, rĩkĩgwo mũromo-inĩ wa irima rĩu, nake mŭthamaki agĩkĩra mũhũũri na gĩcũhĩ gĩake mwene na icũhĩ cia andũ ake arĩa marĩ igweta, nĩgeetha gũtikagĩe ūndũ ūngĩgarũrwo ūkonĩ Danieli. ¹⁸Nake Mŭthamaki agĩcooka nyũmba yake ya ūthamaki, nake akĩraara ehingĩte kũria irio na atarĩ na maũndũ ma gwikenia. Na ūtukũ ūcio wothe ndaigana kuona toro.

¹⁹Na kwarooka gũkĩa-rĩ, mŭthamaki agĩũkĩra tene, agĩthĩ ahiũhĩte erekeire

irima-inĩ rĩa mĩrũũthi. ²⁰ Na aakuhĩrĩria irima rĩu, agĩta Danieli na mũgambo ũrĩ na ruo rũnene, akĩmũũria atĩrĩ, “Danieli, wee ndungata ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo, Ngai waku ũrĩa ũtungatagĩra hĩndĩ ciothe nĩakũhonoketie kuuma kũrĩ mĩrũũthi?”

²¹ Nake Danieli agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Wee mũthamaki, ũrotũũra nginya tene! ²² Ngai wakwa nĩarandũmiire mũraika wake, nake arahinga mĩrũũthi tũnua. Ndĩrĩ ũndũ mũũru ĩnjĩkĩte, tondũ nĩnyonetwo itarĩ na mahĩtia njĩkĩte maitho-inĩ make. Ningĩ o na wee mũthamaki ndirĩ ndaakũhĩtĩria.”

²³ Nake mũthamaki agĩkena mũno na agĩathana Danieli arutwo irima rĩu rĩa mĩrũũthi. Nake Danieli aarutwo irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, ndaarĩ na handũ aagurarĩtio, tondũ we nĩehokete Ngai wake.

²⁴ Nake Mũthamaki agĩathana, akiuga atĩ andũ arĩa maathitangĩte Danieli manyiitwo, macooke marehwo na maikio irima-inĩ rĩu rĩa mĩrũũthi, hamwe na atumia ao, na ciana ciao.^a Na rĩrĩ, o na matanakinya irima gĩtina-rĩ, mĩrũũthi ĩyo ĩkĩmakĩria hinya, na ĩkĩhehenja mahĩndĩ mao mothe.

²⁵ Mũthamaki Dario agĩcooka akĩandĩkĩra andũ othe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothe bũrũri-inĩ guothe marĩa, akĩmeera atĩrĩ:

“Mũrogaacĩra mũno makĩria!

²⁶ “Nĩdahĩtũkia watho, atĩ kũria guothe ũthamaki ũyũ wakwa wakinya-rĩ, andũ no nginya metigagĩre na matũĩage Ngai wa Danieli.

“Nĩgũkorwo nĩwe Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo,
na atũũraga nginya tene;
ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ
ũkaaniinwo o na rĩ,
naguo wathani wake ndũrĩ
hĩndĩ ũgaathira.

²⁷ Nĩwe ũteithũranaga na akahonokania;
nĩwe wĩkaga morirũ na magegania
kũu igũrũ o na gũkũ thĩ.
Ūcio nĩwe ũhonoketie Danieli
kuuma kũrĩ hinya wa mĩrũũthi.”

²⁸ Nĩ ũndũ ūcio Danieli akĩgaacĩra hĩndĩ ya wathani wa Dario, o na wathani-inĩ wa Kurusu ũrĩa Mũperisia.

Kĩroto kĩa Danieli kĩa Nyamũ Inya

7 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Belishazaru mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, Danieli nĩarootire kĩroto, na akĩona cioneki meciirĩa-inĩ make akomete ũrĩrĩ-inĩ wake. Nake akĩandĩka ũhoru wa kĩroto kũu.

² Danieli akiuga atĩrĩ: “Nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona huhu inya cia igũrũ ikĩhurutanĩra igũrũ wa irĩa rĩrĩa inene.

³ Naho hau hakiumĩra nyamũ inya ciarĩ nene kuuma irĩa-inĩ rĩu, na gũtĩrĩ yahanaga ĩrĩa ĩngĩ.

⁴ “Nyamũ ya mbere yahaanaga ta mũrũũthi, na yarĩ na mathagu ta ma ndiyyũ. Ngũkara ndorete nginya rĩrĩa njoya ciayo ciamunyirwo, nayo ĩgĩcooka ĩkĩoywo na igũrũ ikĩrũgamio na magũrũ mayo meerĩ ta mũndũ, na ĩkĩheo ngoro ta ya mũndũ.

⁵ “Na hau mbere yakwa nĩ haarĩ na nyamũ ĩngĩ ya keerĩ, nayo yahaanaga ta nduba. Nayo nyamũ ĩyo nĩyambararĩtie mwena ũmwe wayo, na ĩkarũma mbaru ithatũ na kanua gatagatĩ ka magego mayo. Nayo ikĩrwo atĩrĩ, ‘Ūkĩra ũrĩe nyama nginya ũiganie!’

⁶ “Thuutha ūcio ngĩrora na ngĩona hau mbere yakwa nyamũ ĩngĩ, nayo yahaanaga ta ngarĩ. Mũgongo-inĩ wayo yarĩ na mathagu mana maahaanaga ta ma nyoni. Nyamũ ĩyo yarĩ na mĩtwe ĩna, na nĩyahetwo ũhoti wa gwithana.

⁷ “Thuutha ūcio nĩ Danieli-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, na hau mbere yakwa ngĩona nyamũ ya kana, nayo yarĩ ya kũmakania na ya gũtua mũndũ nda,

^a24 Kũũraga andũ a nyũmba ĩmwe othe warĩ mũtugo wa andũ a Perisia.

na nĩ yarĩ na hinya mũno. Nyamũ ĩyo yarĩ na magego manene ma kġera; na yahehenjaga na ĩgatambuura kġrĩa yooraga, na kġrĩa ġiatigara ĩkarangġrĩria na magũrũ. Yarĩ na ngũũrani na nyamũ icio ingĩ cionekete mbere yayo, na yarĩ na hĩa ikũmi.

⁸ “Rĩrĩa ndeciiragia ũhoru wa hĩa icio-rĩ, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na rũhĩa rũngĩ, na rwarĩ rũnini, rũkĩmera gatagatĩ ka icio ingĩ; nacio hĩa ithatũ cia iria ciarĩ cia mbere ikĩmunyũka biũ, ikĩrweherera. Naruo rũhĩa rũu rwarĩ na maitho ta ma mũndũ na kanua kaaragia ndeto cia mwĩtĩio.

⁹ “O ndorete ngĩona,

“ĩtĩ cia ũnene ikĩgwo handũ ha cio,

nake Ūrĩa-Ūtũire-ho-kuuma-o-Tene agĩkarĩra ġĩtĩ ġĩake.

Nacio nguo ciake cierũhĩte ta ira;

na njuĩrĩ cia mũtwe wake
ikerũha ta guoya wa
ng’ondũ.

Ģĩtĩ ġĩake kĩa ũnene

kĩarĩrĩmbũkaga nĩnĩmbĩ cia
mwaki,

namo magũrũ makĩo maarĩ ma
mwaki ũgwakana.

¹⁰ Rũũ rwa mwaki nĩ rwathereraga
ruumĩte hau mbere yake.

Nake agatungatĩrwo nĩ ndungata
ngiri maita ngiri;

na andũ ngiri ikũmi maita ngiri
ikũmi makarũgama mbere
yake.

Igooti rĩġĩkara thĩ rĩciirithanie,
namo mabuku makĩhingũrwo.

¹¹ “Nĩngĩ ngĩthĩ na mbere ġũcũthĩrĩria nĩ ũndũ wa ciugo cia mwĩgaatho iria rũhĩa rũu rwaragia. Ngĩkara ndorete nginya nyamũ ĩyo ikĩũragwo, na mwĩrĩ wayo ũkĩanangwo na ũġĩkio thĩnĩ wa mwaki ũcio wakanaga. ¹² (Nyamũ icio ingĩ nĩciatuunyĩtwo ũhoti wacio wa gwathana, no nĩcietĩkĩrĩtio ciikarange muoyo kwa ihinda.)

¹³ “Nĩngĩ-rĩ, ũtukũ nĩndonire kĩoneki, ngĩona hau mbere yakwa harĩ na mũndũ

wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu. Nake agĩkuhĩrĩria Ūcio-Ūtũire-ho-kuuma-o-Tene na agĩtwarwo harĩa aarĩ. ¹⁴ Nake akĩheo wathani, na riiri, na hinya wa gwathana; nacio iruka ciothe, na ndũrĩrĩ, na andũ a mĩario yothē makĩmũhooya. Wathani wake nĩ wathani wa ġũtũũra tene na tene, na ndũgaathira, nago ũthamaki wake ndũrĩ hĩndĩ ũkaanangwo.

Ūtaũri wa Kĩroto kũ

¹⁵ “Nĩ Danieli nĩndatangĩkire roho-inĩ, nacio cioneki iria ciahĩtũkĩire meciirĩa-inĩ makwa igũthĩnĩna mũno. ¹⁶ Ngĩkuhĩrĩria ũmwe wa acio maarũngĩ hau, ngĩmũũria andaarĩrie ma ya ũhoru ũcio wothē.

“Nĩ ũndũ ũcio akĩndaũrĩra maũndũ macio mothe, akĩnjĩra atĩrĩ: ¹⁷ ‘Nyamũ icio inya nene nĩ mothamaki mana marĩa makaarahũka ġũkũ thĩ. ¹⁸ No rĩrĩ, andũ arĩa atheru a Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩo makaamũkĩra ũthamaki na matũũre nago nginya tene, ĩĩ, ti-itherũ, matũũre nago nginya tene na tene.’

¹⁹ “Nĩngĩ ngĩenda kũmenya ġĩtũmi kĩa nyamũ ĩyo ya kana ĩrĩa yarĩ na ngũũrani na icio ingĩ na yarĩ ya kũmakania mũno, ĩrĩ na magego mayo ma kġera na ndwara cia ġĩcango, nyamũ ĩyo yahehenjaga na ĩgatambuura kġrĩa yooraga, na ĩkarangĩrĩria na magũrũ kġrĩa ġiatigara. ²⁰ O na nĩngĩ ngĩenda kũmenya ũhoru wa hĩa icio ikũmi ciarĩ mũtwe wayo na wa rũhĩa rũu rũngĩ rwacookire kũmera, o na wa hĩa icio ithatũ ciamunyũkire rũu rũngĩ rwamera, menye ũhoru wa rũhĩa rũu ruonagwo ta rwarĩ rũnene ġũkĩra icio ingĩ, na rwarĩ na maitho na kanua kaaragia ndeto cia mwĩgaatho. ²¹ O njũũthĩrĩrie-rĩ, rũhĩa rũu rũġĩtharĩkĩra andũ arĩa atheru, rũkĩrĩa nao na rũkĩmahoota, ²² o nginya rĩrĩa Ūcio-Ūtũire-ho-kuuma-o-Tene ookire na agĩtuĩra andũ acio atheru a Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno ciira wa kĩhooto, narĩo ihinda rĩġĩkinya makĩngwatĩra ũthamaki.

²³ “Nĩngĩ akĩndaarĩria akĩnjĩguithia

atĩrĩ: ‘Nyamũ ĩyo ya kana nĩ ũthamaki wa kana ũrĩa ũkaagĩa gũkũ thĩ. Ũgaakorwo ũrĩ na ngũũrani na mothamaki marĩa mangĩ mothe, na nĩũkaniina thĩ yothe, ũmĩrangĩrĩrie na ũmĩhehenje. ²⁴ Nacio hĩa icio ikũmi nĩ athamaki ikũmi arĩa makoima thĩinĩ wa ũthamaki ũcio. Na thuutha wao mũthamaki ũngĩ nĩakarahũka, ũrĩ na ngũũrani na arĩa angĩ maarĩ mbere yake; na nĩagatooria athamaki acio atatũ. ²⁵ Nĩakaaria ndeto cia gũcambia Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, na ahinyĩrĩrie andũ ake arĩa atheru, o na agerie kũgarũra mahinda na mawatho marĩa matue. Nao andũ arĩa atheru nĩmakaneanwo moko-inĩ make kwa ihinda rĩmwe, na mahinda meerĩ, na nuthu ya ihinda.

²⁶ “ ‘No igooti nĩrĩgaikara thĩ rĩciirithanie, na thuutha wa ũguo acooke atunywo wathani wake, na wanangwo biũ nginya tene. ²⁷ Ningĩ wathani, na ũhoti, na ũnene wa mothamaki marĩa marĩ gũkũ thĩ guothe cinengerwo andũ arĩa atheru, andũ a Ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Ũthamaki wake nĩ ũthamaki wa gũtũura nginya tene na tene, nao aathani othe nĩmakamũhooyaga na mamwathĩkagĩre.’

²⁸ “Ũhoru ũcio ũgĩthirĩra hau. Nĩ Danieli-rĩ, nĩndatangĩkire mũno meciiria-inĩ makwa, na ngĩtukia gĩthiithi, no ngĩkara ngĩcũũranagia ũhoru ũcio ngoro-inĩ yakwa.”

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Ndũrũme na Thenge

8 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa gatatũ wa wathani wa Mũthamaki Belishazaru-rĩ, nĩ Danieli nĩndonire kĩoneki kĩngĩ, thuutha wa kĩrĩa ndoonete mbere.

² Kĩoneki-inĩ kũ gĩakwa ndeyonire ndĩ itũũra-inĩ igĩtũre rĩa Shushani bũrũri-inĩ wa Elamu; kĩoneki-inĩ kũ ndeyonire ndĩ hũgũrũrũ-inĩ cia Rũũ rwa Ulai. ³ Na rĩrĩ, ngĩcũthĩrĩria, na hau mbere yakwa ngĩona ndũrũme ĩrũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, na yarĩ na hĩa igĩrĩ, nacio ciarĩ ndaaya. Rũhĩa rũmwe rwarĩ rũraihi gũkĩra rũrĩa rũngĩ, o na gũtuĩka nĩruo

rwamerete thuutha. ⁴ Ngĩcooka ngĩona ndũrũme ĩyo yaguthũka ĩrorete mwena wa ithũiro na wa gathigathini na wa gũthini, no gũtirĩ nyamũ o na ĩmwe ĩngĩahotire kũmĩtiiria, na gũtirĩ ĩngĩahotire kwĩhonokia kuuma harĩ hinya wayo. Yekaga o ta ũrĩa ĩngĩendire gwĩka, nayo ikĩgĩa na hinya mũno.

⁵ Na rĩrĩa ndacũũranagia ũhoru ũcio, o rĩmwe hagĩũka thenge yumĩte mwena wa ithũiro, ĩtuĩkanĩrie thĩ yothe ĩtekũhutia thĩ, nayo thenge ĩyo yarĩ na rũhĩa rũmwe rũnene thiithi-inĩ. ⁶ Igĩũka yerekeire harĩ ndũrũme ĩrĩa yarĩ na hĩa igĩrĩ, ĩyo ndoonete ĩrũngĩ hũgũrũrũ-inĩ cia rũũ, ĩkĩmĩguthũkĩra ĩrĩ na mang’ũrĩ manene.

⁷ Ngĩona yatharĩkĩra ndũrũme ĩyo ĩrakarĩte mũno, ĩkĩringa ndũrũme ĩyo na ĩkiunanga hĩa ciayo cieri. Nayo ndũrũme ĩyo ndiarĩ na hinya wa kũmĩtiiria, nĩ ũndũ ũcio thenge ĩyo ĩkĩmĩgũtha, ĩkĩmĩgũithia thĩ na ĩkĩmĩrangĩrĩria, na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire kũhonokia ndũrũme ĩyo kuuma harĩ hinya wa thenge ĩyo. ⁸ Thenge ĩyo ĩkĩgĩa na hinya mũno, no rĩrĩa hinya wayo waingĩhire mũno-rĩ, rũhĩa rũu rwayo rũnene rũkiunika, na ithenya rĩaru hakĩmera hĩa ingĩ inya nene, ĩrorete mĩena ĩna ĩrĩa huho ĩria cia igũrũ ihurutanaga.

⁹ Na rĩrĩ, rũmwe rwacio rũkĩmererewo nĩ rũhĩa rũngĩ, rũrĩa rwambĩrĩrie rũrĩ rũnini, no rũgĩkũra rũkĩgĩa na hinya rwerekeire mwena wa gũthini, na wa irathĩro, na wa Bũrũri ũrĩa Mũthaka.

¹⁰ Rũkĩraiha nginya rũgĩkinyĩra mbũtũ cia igũrũ, na rũkĩrutũrũra mbũtũ imwe rũgĩcigũithia thĩ na rũgĩcirangĩrĩria.

¹¹ Rũgĩtũũgĩria rũnenehe rũiganane na Mũtongoria wa mbũtũ icio cia igũrũ; rũkĩeheria magongona marĩa maacinagwo o mũthenya kuuma harĩ we, nakĩo gĩikaro gĩake kĩrĩa kĩamũre gĩkĩng’auranio. ¹² Nĩ ũndũ wa ũremi, mbũtũ cia andũ arĩa atheru na magongona ma o mũthenya makĩneanwo harĩ ruo. Rũkĩgaacĩra maũndũ-inĩ mothe marĩa rwekire, naguo ũhoru wa ma ũgĩteanĩrio.

¹³ Ningĩ ngĩcooka ngĩigua ũmwe wa

andũ arĩa atheru akĩaria, nake ũngĩ mũtheru akĩmũria atĩrĩ, “Kĩoneki gĩkĩ-rĩ, gĩgũikara ihinda rĩigana atĩa gĩgĩkahingio: kĩoneki kĩu gĩkoniĩ magongona ma o mũthenya, na ũremi ũcio wa kũrehe ihooru, na kũneanwo gwa gũkaro kĩa gĩtheru, na kũrangĩrĩro thĩ kwa mbũtũ?”

¹⁴ Nake akĩnjookeria atĩrĩ: “Ũhoru ũcio ũgũikara matukũ 2,300; na thuutha ũcio gũkaro kĩu gĩtheru nĩgĩkaamũrwo rĩngĩ.”

Ūtaũri wa Kĩoneki

¹⁵ Rĩrĩa nĩ Danieli nderoragĩra kĩoneki kĩu o ngĩgeragia kũmenya gĩtũmi gĩakĩo-rĩ, hau mbere yakwa hakĩrũgama ũmwe wahaanaga ta mũndũ. ¹⁶ Na ngĩguwa mũgambo wa mũndũ ũgĩitana kuuma Rũũ rwa Ulai, ũkiuga atĩrĩ, “Wee Gaburieli, ta taũrĩra mũndũ ũyũ gĩtũmi gĩa kĩoneki kĩu onete.”

¹⁷ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie harĩa ndarũgamĩte, ngĩtuĩka nda, ngĩgwa ngĩturumithia ũthiũ thĩ. Nake akĩnjĩra atĩrĩ: “Mũrũ wa mũndũ, nĩ wega ũmenye atĩ kĩoneki kĩu gĩkoniĩ mahinda ma ithirĩro.”

¹⁸ Hĩndĩ ĩyo aanjaragĩria-rĩ, ndaarĩ toro mũnene, ngakoma ndurumithĩte ũthiũ thĩ. Nake akĩĩhutia na akĩnjũkĩria, akĩndũgamia na igĩrũ.

¹⁹ Akĩnjĩra atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra ũrĩa gũkaahaana thuutha-inĩ hĩndĩ ya mang’ũrĩ, tondũ rĩrĩ, kĩoneki gĩkĩ gĩkoniĩ mahinda marĩa maathĩrĩrio ma ithirĩro.

²⁰ Ndũrũme ĩyo wonire ĩrĩ na hĩa igĩrĩ, hĩa icio irũgamĩrĩre athamaki a Media na Perisia. ²¹ Nayo thenge ĩyo ĩrĩ na maguoya maingĩ mwĩrĩ nĩo mũthamaki wa Ũyunani, na rũhĩa rũu rũnene rũrĩ thiithi nĩruo mũthamaki wakuo wa mbere. ²² Hĩa icio inya ciamerire ithenya rĩa rũhĩa rũu ruoinĩkire irũgamĩrĩre mothamaki mana marĩa makoima thĩnĩ wa bũrũri wake, no matigaakorwo marĩ na ũhoti ta wake.

²³ “Nĩngĩ mahinda ma kũrigĩrĩria ma ũthamaki wao, rĩrĩa andũ aremi magaaakorwo maaganĩte biũ, nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũtarĩ

tha, mũndũ mwara na mũũgĩ na maũndũ ma ungumania. ²⁴ Nĩakagĩa na hinya mũno, no ti ũndũ wa ũhoti wake mwene. Nĩakarehithia mwanangĩko wa kũmakania, nĩngĩ nĩakagaacĩra ũndũ-inĩ wotha ageeka. Nĩakaniina andũ arĩa marĩ hinya na andũ arĩa a Ngai.

²⁵ Nĩagatũma maũndũ ma maheeni magaacĩre, na nĩakeyona arĩ mũnene gũkĩra andũ arĩa angĩ. Rĩrĩa makaigua ta kũrĩ thayũ nĩguo nake akooragithia andũ aingĩ, o na okĩrĩre Mũnene wa anene. No rĩrĩ, nĩakanangwo, no ti hinya wa mũndũ ũkaamwananga.

²⁶ “Kĩoneki kĩu wonirio kĩa mahwaĩ-inĩ na ma rũciinĩ-rĩ, nĩ kĩa ma, no rĩrĩ, hingĩrĩria ũhoru wa kĩoneki kĩu tondũ gĩkoniĩ mahinda marĩ kũraya gĩgĩkahingio.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Danieli ngĩthirwo nĩ hinya, na ngĩikara ndĩ mũrũaru mĩthenya mĩngĩ. Ngĩcooka ngĩũkĩra, na ngĩthiĩ na mbere kũruta wĩra wa mũthamaki. Nĩndainainirio nĩ kĩoneki kĩu, tondũ ndiahotire gũtaũkĩrwo nĩ ũhoru wakĩo.

Ihooya rĩa Danieli

9 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario mũrũ wa Ahasuerusu (wa rũciaro rwa Amedi), ũrĩa watuĩtwo mũthamaki wa bũrũri wa Babuloni, ² mwaka-inĩ wa mbere wa wathani wake-rĩ, nĩ Danieli nĩndataũkĩrwo kuuma maandĩko-inĩ matheru nĩ kiugo kĩa Jehova eerĩte mũnabii Jeremia atĩ Jerusalemu nĩgũgakira ihooru mĩaka mĩrongo mũgwanja. ³ Nĩ ũndũ ũcio ngĩhũgũrĩra Jehova Ngai, ngĩmũhooya, ngĩmũthaiithaga ndĩhingĩte kũrĩa irio, na ndĩhumbĩte nguo ya ikũnia, na ngehurĩria mũhu mĩtwe.

⁴ Ngĩhooya Jehova Ngai wakwa, na ngĩumbũra mehia, ngĩmwĩra atĩrĩ:

“Wee Mwathani Ngai mũnene na wa gwĩtigĩrwo, o Wee ũhingagia kĩrĩkanĩro gĩake kĩa wendo kũrĩ andũ othe arĩa mamwendete na magaaathĩkĩra maathani make,

⁵ nītwihītīe na tūgeka ūūru. Nītūkoretwo tūrī aaganu na tūkarema, tūkahutātīra maathani maku na mawatho maku. ⁶ Na tūkarega kūigua anabii acio ndungata ciaku, arīa maaragia makīgwetaga rīitwa rīaku makīarīria athamaki aitū, na anene aitū, o na maithe maitū, o na andū othe a būrūri witū.

⁷ “Wee Mwathani-rī, ūrī mūthingu, no ithuī-rī, ūmūthī ūyū tūiyūrīrwo nī thoni, ithuī andū a Juda, na andū a Jerusalemu, na andū othe a Isiraeli, arīa marī gūkuhī na arīa marī kūraya, mabūrūri-inī mothe kūrīa ūtūhurunjīire nī ūndū wa kwaga kwīhokeka harīwe. ⁸ Atīrīrī Wee Jehova, ithuī na athamaki aitū, na anene aitū na maithe maitū tūiyūrīrwo nī thoni nī ūndū wa mehia marīa tūkwīhīrie. ⁹ Jehova Ngai witū nī wa tha na nīarekanagīra, o na gūkorwo ithuī nītūmūremeire; ¹⁰ tūtīathīkīire Jehova Ngai witū kana tūkarūmia mawatho make marīa aatūheire na tūnua twa anabii, ndungata ciake. ¹¹ Būrūri wothe wa Isiraeli nīwagararīte watho waku na ūgakūhutātīra, na ūkarega gūgwathīkīra.

“Nī ūndū ūcio nītūkinyīrīrwo nī irumi na tūgacookererwo nī mwīhītwa ūrīa wandīkītwo watho-inī wa Musa, ndungata ya Ngai, tondū nītūkwīhīrie. ¹² Na rīu nīūhingītīe ciugo iria waririe cia gūtūūkīrīra ithuī na anene aitū na ūndū wa gūtūrehithīria mwanangīko mūnene. Gūkū thī guothe gūtīrī gwekwo ūndū mūnene ta ūrīa wīkītwo Jerusalemu. ¹³ O ta ūrīa kwandīkītwo watho-inī wa Musa-rī, mwanangīko ūyū wothe nītūkinyīrīire. No rīrī, tūtīrī tūrāmaatha gwītīkīrīka nī Jehova Ngai witū, nīguo tūtīgane na mehia maitū na tūcūūranie ūhorō waku wa ma. ¹⁴ Jehova ndaatithirie gūtūrehere mwanangīko ūcio,

nīgūkorwo Jehova Ngai witū nī mūthingu maūndū-inī mothe marīa ekaga; no, ithuī tūtīgana kūmwathīkīra.

¹⁵ “Na rīrī, Wee Mwathani Ngai witū, o Wee warutire andū aku būrūri wa Misiri na guoko kwa hinya, na ūkīīgīra igweta rīrīa rītūūrāga ho nginya ūmūthī, ithuī Nītūwīhītīe, na tūgeka ūūru. ¹⁶ Atīrīrī Wee Mwathani, kūringana na cīiko ciaku cia ūthingu, ehereria Jerusalemu, itūūra rīu rīaku inene, na kīrīma gīaku gītheru marakara na mang’ūrī maku. Mehia maitū na mawaganu ma maithe maitū nīmo matūmīte Jerusalemu hamwe na andū aku matuīke kīndū gīa gūconorithio harī andū arīa othe matūthiūrūrūkīirie.

¹⁷ “Na rīrī, Ngai witū, itīkīra kūigua mahooya na mathaithana ma ndungata īno yaku. Nī ūndū wa rīitwa rīaku Wee Mwathani, iguīra handū haku hatheru tha, o hau hakirīte ihoorū. ¹⁸ Atīrīrī, Wee Ngai thīkīrīria, na ūtūigue, ūhingūre maitho maku wone ihoorū rīa itūūra inene rīrīa rīitanītio na Rīitwa rīaku. Tūtīragūthaita nī ūndū tūrī athingu, no nī ūndū wa tha ciaku nyingī. ¹⁹ Wee Mwathani, tūthīkīrīrie! Wee Mwathani tūrekere! Wee Mwathani, tūigue na ūtūteithie! Nī ūndū waku, Wee Ngai wakwa, ndūkagonderere nī ūndū wa itūūra rīaku inene na andū aku metanītio na Rīitwa rīaku.”

Ciumia Mīrongo Mūgwanja

²⁰ Na rīrī, rīrīa nī ndaaragia ngīhooyaga na ngiumbūrāga mehia makwa na ma andū akwa a Isiraeli, na ngīthaita Jehova Ngai wakwa nī ūndū wa kīrīma gīake gītheru, ²¹ o ndī o mahooya-inī-rī, Gaburieli, mūndū ūrīa ndonire kīoneki-inī kīa mbere, agīūka harī nī ombūkīte na ihenya ihinda rīrīa igongona rīa hwaī-inī rīrutagwo. ²² Nake akīndaarīria atīrī, “Atīrīrī Danieli, rīu

ndoka ngũhe ūmenyo na ūtaũku. ²³ O rĩrĩa wambĩrĩrie kũhooya-rĩ, noguo icookio rĩheanirwo, na nĩ ndatũmwo njũke ngwĩre, tondũ ūrĩ mũndũ mwende mũno. Nĩ ūndũ ūcio, cũrania ūhoru wa ndũmĩrĩrĩ ĩno ngũkwĩra, na ūtaũkĩrwo nĩ kĩoneki kũu.

²⁴ “Atĩrĩrĩ, ihinda rĩa ciumia mĩrongo mũgwanja nĩrĩo rĩtuĩrĩrwo andũ aku, na rĩgatuĩrwo itũũra rĩaku itheru, nĩgeetha hagĩe na ihinda rĩa kũniina ūmaramari, na rĩa gũtigana na mehia, na rĩa kũhooroheria waganu, nĩguo ūhoru wa ūthingu ūrĩa ūtathiraga ūgĩe, nakĩo kĩoneki na ūrathi ciĩkĩrwo mũhũuri, nake ūrĩa mũtheru mũno aitĩrĩrio maguta.

²⁵ “Atĩrĩrĩ, menya na ūtaũkĩrwo atĩrĩ, ‘Kuuma rĩrĩa gwatuirwo atĩ itũũra rĩa Jerusalemu rĩcookererio na rĩakwo rĩngĩ, nginya rĩrĩa mũtongoria ūrĩa Mũitĩrĩrie Maguta agooka-rĩ, nĩgũkagĩa na ciumia mũgwanja na ciumia ingĩ mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ. Itũũra rĩu nĩrĩgaakwo rĩngĩ, hamwe na njĩra ciarĩo na mũtaru, no gũgaakorwo kũrĩ mahinda ma thĩina. ²⁶ Thuutha wa ciumia mĩrongo ĩtandatũ na igĩrĩ, ūcio Mũitĩrĩrie Maguta nĩakooragwo na atigwo atarĩ na kĩndũ. Nĩngĩ andũ a mũtongoria ūrĩa ūgooka thuutha wake nĩmagathũkangia itũũra rĩu inene o na handũ-harĩa-haamũre. Ithirĩro rĩgooka ta mũiyũro wa maaĩ: Nayo mbaara ĩgaathĩ na mbere o nginya ithirĩro, na nĩgũtuĩtwo atĩ nĩgũgacooka gũkire ihooru. ²⁷ Nĩakagĩa na kĩrĩkanĩro kĩrũmu na andũ aingĩ handũ ha kiumia kĩmwe. Gatagatĩ-inĩ ga kiumia kũu nĩagatũma magongona na maruta matige kũrutwo. Na handũ ha mo, mwena ūmwe wa hekarũ-rĩ, nĩakarũgamia kĩndũ kĩrĩ magigi na thaahu, o nginya ithirĩro rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩgaakinya, nake atũũre aitagĩrĩrio mang’ũrĩ.’ ”

Kĩoneki kĩa Danieli kĩa Mũndũ

10 Atĩrĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩtatũ wa Kurusu mũthamaki wa Perisia, Danieli (na nĩwe watuĩtwo Belites hazaru) nĩaguũrĩrio maũndũ. Ndũmĩrĩrio ya

ũguũrio ūcio yarĩ ya ma, na yakoniĩ ūhoru wa mbaara nene. Gũtaũkĩrwo kwa ndũmĩrĩrĩ ĩyo guokire kũrĩ we na njĩra ya kĩoneki.

² Ihinda-inĩ rĩu-rĩ, nĩ Danieli ndaakoretwo ngĩcakaya handũ ha ciumia ithatũ. ³ Nĩndehingĩte kũrĩa irio njega; kanua gakwa gatiacamire nyama kana ndibei; nĩngĩ ndiehakaga maguta o na hanini, o nginya ciumia ĩcio ithatũ igĩthira.

⁴ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa mbere, ndũgamĩte hũgũrũrũ-inĩ cia, rũũĩ rũrĩa rũnene rwa Tigrisi, ⁵ ngĩtiira maitho, na hau mbere yakwa ngĩona mũndũ wehumbĩte nguo cia gatani, na akehotora mũcibi wa thahabu ĩrĩa therie mũno. ⁶ Mwĩrĩ wake watariĩ ta inagĩ rĩrĩa rĩitagwo thumarati, na ūthiũ wake wahanagia ta rũheni, maitho make maahaanaga ta imũrĩ cia mwaki, na moko make na magũrũ maahaanaga ta gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũgambo wa andũ aingĩ.

⁷ Nĩ Danieli-rĩ, no nĩ nyiki ndonire kĩoneki kũu; nĩgũkorwo andũ arĩa twarĩ nao matiakĩonire, no nĩmaiũrĩrwo nĩ guoya, makĩũra magĩthiĩ kwĩhitha. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio ngĩtigwo ndĩ o nyiki ndĩroreire kĩoneki kũu kĩnene. Ngĩcooka ngĩthirwo nĩ hinya, ngĩthitia gĩthiithi ta ngũkua, na gũtirĩ ūndũ ingĩahotire gwĩka. ⁹ Ngĩcooka ngĩgwa akĩaria, na rĩrĩa ndamũthikagĩrĩria, ngĩnyiitwo nĩ toro mũnene, ngĩgwa ndurumithĩtie ūthiũ wakwa thĩ.

¹⁰ Na rĩrĩ, ngĩhutio na guoko, gũkĩnjoya na igũrũ, gũkĩnjiga ndũritie ndu ndĩnyiitĩrĩre thĩ na moko, ngĩnainaga.

¹¹ Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, wee mũtĩle mũno, cũrania wega ciugo ici ngirie gũkwarĩria, na ūkĩre na igũrũ, nĩgũkorwo rĩu nĩgũtũmwo ndatũmwo kũrĩ we.” Na aarĩkia kũnjĩra ūguo, ngĩrũgama o ngĩnainaga.

¹² Agĩcooka agĩthiĩ na mbere akĩnjĩra atĩrĩ, “Danieli, tiga gwĩtigĩra. Kuuma mũthenya wa mbere rĩrĩa wambĩrĩrie gũtuĩria ūhoru ūyũ na ūkĩnyiiahia

mbere ya Ngai waku-rĩ, ciugo ciaku nĩciaiguirwo, na rĩu ndoka nĩgeetha ngũhe ũhoru wacio. ¹³No rĩrĩ, mūnene wa ũthamaki wa Perisia nĩangirĩrĩrie mĩthenya mĩrongo iĩrĩ na ũmwe. Hĩndĩ iyo nĩrĩo Mikaeli, ũmwe wa araika arĩa anene, okire kũndeithia, tondũ nĩndahingĩrĩrio kũu hamwe na mũthamaki wa Perisia. ¹⁴Rĩu ndoka ngũtaarĩrie maũndũ marĩa magaakora andũ anyu matukũ ma thuutha, tondũ kĩoneki kũu gĩkonĩ ihinda rĩrĩa rĩgooka.”

¹⁵Na rĩrĩa aanjĩrĩraga ũhoru ũcio, ngĩnamia ũthiũ thĩ, ngĩremwo nĩ kwaria.

¹⁶Ningĩ ũngĩ wahaanaga ta mũndũ akĩhutia iromo ciakwa, ngĩtumũra kanua na ngĩambĩrĩria kwaria. Ngĩĩra ũcio warũngĩ mbere yakwa atĩrĩ, “Mwathi wakwa, niĩ ndĩmũhoote nĩ ruo rũnene tondũ wa kĩoneki kũu, na ndirĩ na ũndũ ingĩhota gwĩka. ¹⁷Niĩ ndungata yaku-rĩ, ndaakĩhota atĩa kwaria nawe mwathi wakwa? Nĩgũkorwo nĩthirĩtwo nĩ hinya o na mĩhũmũ yakwa.”

¹⁸Ningĩ ngĩcooka ngĩigua ndaahutio rĩngĩ nĩ ũcio wahaanaga ta mũndũ, akĩnjĩkĩra hinya. ¹⁹Akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee mũndũ ũyũ mũtũe mũno, ũrogĩa na thayũ! Wĩyũmĩrĩrie; wĩkĩre hinya.”

Na rĩrĩa aanjarĩrie ũguo, ngĩcookwo nĩ hinya, na niĩ ngiuga atĩrĩ, “Rĩu mwathi wakwa aria tondũ niwanjĩkĩra hinya.”

²⁰Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Wee niũũĩ kĩrĩa gĩtũmĩte njũke kũrĩ we? Nĩngũcooka o narua ngarũe na mūnene wa Perisia, na ndathii-rĩ, nake mūnene wa Ũyunani nĩegũka; ²¹no nĩngwamba gũkwĩra ũrĩa kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ-rĩa-Ma. (Ndirĩ mũndũ ũndeithagia ngĩrũa nao tiga Mikaeli, mūnene wanyu.

¹¹¹Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa mbere wa Dario, ũcio Mũmedia, nĩndarũgamire nake ndĩmũteithĩrĩrie na ndĩmwĩkĩre hinya.)

Athamaki a Gũthini na a Gathigathini

²“Na rĩu, nĩngũkwĩra ũhoru wa ma: Athamaki angĩ atatũ nĩmakarahũka a kũu Perisia, na thuutha ũcio kwarahũke

ũngĩ wa kana, ũrĩa ũgaatonga gũkĩra acio angĩ othe. Na rĩrĩa akaagĩa na hinya mūnene nĩ ũndũ wa ũtonga ũcio wake, nĩakarahũra andũ othe mokĩrĩre ũthamaki wa Ũyunani. ³Ningĩ nĩgũkarahũka mũthamaki ũngĩ ũrĩ na hinya makĩria, ũrĩa ũgaathanaga na hinya mũingĩ na ekage o ũrĩa angĩenda gwĩka. ⁴Aarĩkia kwarahũka-rĩ, ũthamaki wake nĩũgatũkana na ũgayanĩrio mĩena ina kũrĩa huho iria inya cia matu-inĩ ihurutanagĩra. Naguo ũthamaki wake ndũkagaywo nĩ andũ a rũciaro rwake, kana ũgĩe na hinya ta ũrĩa aarĩ naguo, tondũ ũthamaki wake nĩũgathengio uume harĩo na ũheo andũ angĩ.

⁵“Mũthamaki wa mwena wa gũthini nĩakagĩa na hinya, no ũmwe wa atongoria ake a ita nĩakagĩa na hinya kũmũkĩra, acooke gwithana ũthamaki-inĩ wake na hinya mūnene. ⁶Na rĩrĩ, mĩaka yathirathira, nĩmagacooka kũiguana. Mwarĩ wa mũthamaki ũcio wa gũthini nĩagathĩ kũrĩ mũthamaki wa gathigathini, nĩguo magĩe na kĩrĩko kĩa ũiguano, no mũtumia ũcio ndagatũũra arĩ na hinya, o na mũthamaki ũcio na hinya wake matigaatũũra. Matukũ-inĩ macio mũtumia ũcio nĩagakunyanĩrwo ooragwo hamwe na ndungata ciake cia ũthamaki, na ithe, o na mũndũ ũrĩa wamũteithagĩrĩria.

⁷“Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa rũciaro rwake nĩakarahũka ithenya rĩake. Nake nĩagatharĩkĩra ita rĩa mũthamaki wa gathigathini, na atoonye itũũra rĩake rĩrĩa rĩirigĩre; nĩakarũa nao na amatoorie. ⁸Ningĩ nĩagataha ngai ciao cia mĩhianano, na mĩhianano yao ya kĩgera, na indo ciao cia goro cia betha na cia thahabu acikuue acitware bũrũri wa Misiri. Nĩagatigana na mũthamaki ũcio wa gathigathini ihinda rĩa mĩaka iigana ũna. ⁹Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagatharĩkĩra mũthamaki ũcio wa bũrũri wa gũthini, no nĩmagacooka ahũndũke nginya bũrũri-inĩ wake.

¹⁰No ariũ ake nĩmakehaarĩria kũrũa mbaara, macookanĩrĩrie mbũtũ nene ya ita hamwe iĩrĩa ikaahaata ta kĩguũ kĩa

maaĩ kĩaĩrĩa ġĩtangĩhingĩrĩrio, na makinyie mbaara ġyo nginya itũũra-inĩ rĩake rĩrĩa rĩirigĩre.

¹¹ “Hĩndĩ ġyo mũthamaki wa ġũthini nĩakoimagara arĩ na marũrũ akahũũrane na mũthamaki ũcio wa gathigathini, ũrĩa ũkaarahũra ita inene, no nĩakahootwo.

¹² Aarĩkia ġũtaha mbũtũ ġyo, mũthamaki ũcio wa ġũthini nĩakaiyũrwo nĩ mwĩtĩo, na ooragithie andũ ngiri nyingĩ, no rĩrĩ, ũhootani wake ndũgatũũra.

¹³ Nĩġũkorwo mũthamaki wa gathigathini nĩagacookanĩrĩria mbũtũ ġngĩ ya ita nene ġũkĩra ya mbere; na thuutha wa mĩaka mũĩngĩ nĩakoimagara erekeire kuo arĩ na mbũtũ nene mũno na ġrĩ na indo ciothe cia mbaara.

¹⁴ “Mahinda-inĩ macio-rĩ, andũ aĩngĩ nĩmagookĩrĩra mũthamaki ũcio wa ġũthini. Andũ a haaro gatagatĩ-inĩ ka andũ anyu nĩmakarema atĩ nĩgeetha kĩoneki ġĩkĩ kĩhinge, no matikahootana.

¹⁵ Nake mũthamaki wa gathigathini nĩagooka aitithie ihumbu cia tĩĩri, irigicĩrie itũũra inene nĩguo arĩtunyane. Mbũtũ icio cia ita cia kuuma ġũthini itikahota kũmwĩtiiria; o na thigari ciao irĩa njega mũno itigaakorwo na hinya wa ġwĩtiiria.

¹⁶ Nake ũcio ũkaamatharĩkĩra nĩageeka o ta ũrĩa ekwĩendera; ġũtirĩ ũkaahota kũmwĩtiiria. Nĩakehaanda kũu Bũrũri-inĩ ũcio Mũhaka na akorwo arĩ na hinya wa kũwananga.

¹⁷ Nĩagatua itua kwerekeria hinya wa ũthamaki wake wotho bũrũri-inĩ ũcio, acooke athondeke kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano na mũthamaki wa ġũthini. Nake nĩakamũhe mũirĩtu wake amũhikie nĩguo ahote kũġũithia ũthamaki ũcio, no mĩbango ġyo yake ndĩkahinga kana ġmũteithie.

¹⁸ Hĩndĩ ġyo nĩakerekeria meciiria make mabũrũri-inĩ marĩa marĩ ndwere-inĩ cia irĩa na atahe maĩngĩ mamu, no rĩrĩ, mũnene ũmwe wa ita rĩake nĩakaniina mwĩgaatho ũcio wake, na aũgarũre ũmũcookerere.

¹⁹ Thuutha wa ũguo, nĩagacooka erekere matũũra marĩa mairigĩre ma bũrũri wake mwene, no nĩakahĩngwo na agwe ũndũ atagacooka kuonwo rĩngĩ.

²⁰ “Na rĩrĩ, ũrĩa ũgooka ithenya-inĩ rĩake nĩagatũma mwĩtia wa mbeeca cia ġgooti atuĩkanĩrie bũrũri ũcio wotho agĩĩtagia ġgooti, nĩguo atũũrie riiri wa ũthamaki wake. No thuutha wa mĩaka mũnini nĩakaniinwo, no ndakooragwo na marakara kana ooragĩrwo mbaara-inĩ.

²¹ “Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũgooka ithenya rĩake agaakorwo arĩ mũndũ wa kũnyararwo mũndũ ũtangĩheo ġtĩĩo kĩa mũthamaki. Nake nĩakahithũkĩra ũthamaki ũcio rĩrĩa andũ akuo mageciiria atĩ nĩ kũrĩ thayũ, aũtunyane na waara.

²² Hĩndĩ ġyo nĩngĩ, ita rĩrĩ na hinya mũno nĩrĩkahaatwo rĩeherio mbere yake; ita rĩu hamwe na mũnene wa kĩrĩkanĩro nĩmakaniinwo biũ.

²³ Thuutha wa kũġĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano nake, nĩagacooka aheenanie, na arĩ na andũ o anini nĩakarahũka agĩ na hinya.

²⁴ Rĩrĩa mabũrũri marĩa matongu mũno magakorwo marĩ na thayũ, nĩguo akaamatharĩkĩra na eke maũndũ marĩa maithe make o na kana maithe make ma tene matekire. Nĩakagaĩra arũmĩrĩri ake ũtonga wa ndaho, o na wa kũiya. Nĩagathugunda kũng’aũrania matũũra marĩa mairigĩre, no nĩ kwa ihinda.

²⁵ “Nĩagacookanĩrĩria ita inene agĩ na hinya na ũcamba okĩrĩre mũthamaki wa ġũthini. Mũthamaki wa ġũthini nĩakarũa nake arĩ na ita inene na rĩa hinya, no ndagetiiria nĩ ũndũ wa mĩbango ġrĩa agaakorwo aciirĩrwo.

²⁶ Andũ arĩa marĩanagĩra na mũthamaki nĩo makaamũkunyaĩra; ita rĩake nĩrĩgathererio ta andũ megũtwarwo nĩ kĩguũ, na aĩngĩ ao mooragĩrwo mbaara-inĩ.

²⁷ Athamaki acio eerĩ, marĩ na ngoro iciirĩire ġwĩka ũũru-rĩ, nĩmagaikara metha-inĩ ġmwe maaranĩrie ndeto cia maheeni, no ndeto icio ciao itigakinyaĩra, amu ithirĩro rĩa maũndũ macio rĩgaakinya o hĩndĩ ġrĩa rĩtũĩtwo.

²⁸ Mũthamaki wa gathigathini nĩagacooka bũrũri wake arĩ na ũtonga mũĩngĩ, no ngoro yake ġgaakorwo ġreganĩte na kĩrĩkanĩro kĩrĩa ġĩtheru. Nĩagookĩrĩra kĩrĩkanĩro kũu, na thuutha ũcio acooke ainũke bũrũri wake.

²⁹ “Ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩakinya, nĩagatharĩkĩra bũrũri wa gũthini rĩita rĩngĩ, no rĩrĩ, itharĩkĩra rĩa ihinda rĩĩrĩ nĩrĩgakorwo rĩrĩ na ũtiganu na rĩa ihinda rĩa mbere. ³⁰ Andũ a kuuma Kitimu nĩmagooka na marikabu ciao mamũũkĩrĩre, nake nĩagaakua ngoro. Nake nĩakahũndũka arakarĩte mũno na okĩrĩre kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩtheru. Nĩagacooka eke maũndũ ma ũtugi kũrĩ andũ arĩa othe magaatirika kĩrĩkanĩro kũ gĩtheru.

³¹ “Ita rĩake rĩrĩ na indo cia mbaara nĩrĩkarahũka nĩguo rĩthaahie handũ harĩa hairigĩre na hinya ha hekarũ, rĩcooke rĩeherie magongona marĩa marutagwo o mũthenya nĩguo matikarutagĩrwo ho. Thuutha ũcio macooke marũgamie kĩndũ kĩrĩ thaahu ho, kĩrĩa kĩngĩtũma bũrũri ũkire ihooru. ³² Nĩakaheenereria na ndeto cia waara andũ arĩa mathũkĩtie kĩrĩkanĩro kũ gĩtheru, no andũ arĩa mooĩ Ngai wao nĩmakeĩkĩra hinya na maregane nake magwatĩirie.

³³ “Andũ arĩa oogĩ nĩmagathomithia andũ aingĩ, o na gũtuĩka kwa ihinda nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, kana macinwo na mwaki, kana manyiitwo mĩgwate na matunywo indo ciao cia bata. ³⁴ Maagũa-rĩ, nĩmakaheo ũteithio mũnini, na andũ aingĩ arĩa matarĩ a ma nĩmakegwatania nao. ³⁵ Andũ amwe arĩa oogĩ nĩmakaagũa, nĩguo makumuthwo, na mathambio mage imeni nginya mahinda ma ithirĩro, amu ihinda rĩu rĩtuĩtwo no rĩgaakinya.

Mũthamaki Ũrĩa Wĩtũgagĩria

³⁶ “Mũthamaki ũcio ageekaga o ũrĩa ekwenda. Nĩagetũũgĩria na enenehie gũkĩra ngai ciothe na nĩakaaragia ndeto itarĩ ciaiguuo cia gũũkĩrĩra Ngai wa ngai ciothe. Nake nĩakagaacĩra nginya rĩrĩa ihinda rĩa mang’ũrĩ rĩgaathira, nĩgũkorwo ũndũ ũrĩa ũtuĩtwo no nginya ũkaahinga. ³⁷ Ningĩ ndakarũmbũiya ũhoru wa ngai cia maithe make, kana ngai rĩrĩa ũiriragĩrio nĩ andũ-a-nja, kana arũmbũiyie ũhoru wa ngai o na irĩkũ, no

nĩ gwĩtũũgĩria ageetũũgĩria gũkĩra ngai icio ciothe. ³⁸ Handũ ha cio, agaatiĩa ngai ya kũndũ kũrĩa kũirigĩtwo na hinya; ngai itoĩkaine nĩ maithe make, nĩyo agaatiĩa na amĩrutagĩre thahabu na betha, hamwe na tũhiga twa goro na iheo cia thogora mũnene. ³⁹ Nĩagatharĩkĩra kũndũ kũrĩa kũirigĩre na hinya mũno ateithĩrĩrio nĩ ngai ng’eni, na nĩagatiĩithia mũno andũ arĩa othe makamwĩnyihĩria. Acio nĩo agaatusa aathanani maathage andũ aingĩ, na agayanie ithaka cia bũrũri ũcio, aciheane na thogora.

⁴⁰ “Ihinda rĩa ithirĩro rĩakinya-rĩ, mũthamaki ũcio wa gũthini nĩakamũtharĩkĩra mbaara-inĩ, no nake mũthamaki ũcio wa gathigathini amũũkĩrĩre na ngaari cia ita, na andũ arĩa mathiiga mahaicĩte mbarathi, o na marikabu nyingĩ. Nĩagatharĩkĩra mabũrũri maingĩ, na atuĩkanĩrie kuo ta kĩguũ kĩa maaĩ. ⁴¹ Ningĩ nĩagatharĩkĩra Bũrũri ũrĩa Mũthaka. Mabũrũri maingĩ nĩmakaagũa, no bũrũri wa Edomu na wa Moabi, hamwe na atongoria a Amoni nĩmakahonokio kuuma guoko-inĩ gwake. ⁴² Nĩagatambũrũkia guoko gwake mabũrũri-inĩ maingĩ; o nagu bũrũri wa Misiri ndũkahonoka. ⁴³ Nĩakenyiitĩra igĩĩna ciothe cia thahabu na cia betha, o na ũtonga wa bũrũri wa Misiri wotha na hinya, nao andũ a Libia na a Kushi mamwĩnyihĩrie. ⁴⁴ No rĩrĩ, ndũmĩrĩri iria ikaamũkinyĩra ciumĩte mwena wa irathĩro na wa gathigathini nĩikamũmakia, nake oimagare arĩ na marakara maingĩ athiĩ akaanange na aniine andũ aingĩ biũ. ⁴⁵ Akaamba hema ciake cia ũthamaki gatagatĩ ka iria rĩrĩa inene kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru na gĩthaka mũno. No rĩrĩ, nĩagakinya mũthia wake, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũteithia.

Mahinda ma Ithirĩro

12 “Na rĩrĩ, hĩndĩ iyo Mikaeli, mũnene ũrĩa ũgitagĩra andũ anyu, nĩakarahũka. Nĩgũkaagĩa ihinda rĩa mĩnyamaro mũingĩ itarĩ yoneka ingĩ tayo kuuma rĩrĩa andũ mambĩrĩrie gũtuĩka

ndūrīrī nginya hīndī īyo. No rīrī, hīndī īyo nīguo andū anyu makaahonokio, mūdū o wothē ūrīa ūgaakorwo aandīkītvo ibuku-inī. ²Kīrīndī kīngī kīa arīa makomete rūkūngū-inī rwa thī nīmakariūkio: amwe mariūkīre muoyo-inī ūrīa ūtagaathira, nao arīa angī mariūke nīgeetha maconorithio na matūūre marī amene tene na tene. ³Arīa oogī magaacangarara ta ūtheri wa igūrū, nao arīa macookagia andū njīra-inī cia ūthingu magaakenga ta njata tene na tene. ⁴No wee, Danieli, hinga ibuku na ūhūūre mūhūūri ciugo icio nyandīke ibuku-inī rīu rīa gīkūnjo, nginya rīrīa ithirīro rīgaakinya. Amu andū aingī nīmakorūūraga kūdū na kūdū nīguo mongerere ūmenyo.”

⁵Thuutha wa maūdū macio, nī Danieli ngīrora, ngīona hau mbere yakwa harūngī andū angī eerī, ūmwe wao arūngī hūgūrūrū-inī cia mūrīmo ūyū wa rūūī nake ūcio ūngī akarūgama hūgūrūrū-inī cia mūrīmo ūrīa ūngī. ⁶Ūmwe wao akīarīria mūdū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio warūgamīte igūrū rīa maaī ma rūūī, akīmūūria atīrī, “Maūdū macio ma kūgeganīa megūikara ihinda rīigana atīa magīkahinga?”

⁷Mūdū ūcio wehumbīte nguo cia gatani, o ūcio warūgamīte igūrū rīa maaī ma rūūī, akīambararia guoko gwake kwa ūrīo o na ningī kwa ūmotho amerekeirie na igūrū, ngīcooka ngīgua ehīta na rīitwa rīa ūrīa ūtūūraga tene na tene, akiuga atīrī, “Maūdū macio megūikara ihinda rīmwe, na mahinda meerī, na nuthu ya ihinda. Rīrīa hinya wa andū arīa atheru ūgaakorwo ūrī mūniine biū-rī, nīguo maūdū macio mothe makaahingio.”

⁸Nī ngīguīra maūdū macio, no ndiigana gūtaūkīrwo nī mo. Nī ūndū ūcio ngīmūūria atīrī, “Mwathi wakwa, kīrīkīrīro kīa maūdū macio mothe-rī, gīgaakorwo kīrī kī?”

⁹Nake akīnjookeria, akīnjīra atīrī, “Wee Danieli wīthīre, tondū ciugo

icio nīhingīre na ikahūūrwo mūhūūri nginya ihinda rīa ithirīro. ¹⁰Andū aingī nīmagatherio, mathirwo nī gīko merūhio, taarī gūkumuthwo makumuthītwo magathera, no arīa aaganu nīmagakīrīrīa kwagana, na gūtīrī o na ūmwe wao ūkaamenya gītūmi kīa maūdū macio, no arīa oogī nīmakamamenya.

¹¹“Kuuma ihinda rīrīa magongona ma o mūthenya makaniinwo, na ithenya rīamo harūgamio kīndū kīrīa kīrī thaahu, kīrīa kīngītūma būrūri ūkire ihooru, gūgaakorwo kūrī mīthenya 1,290.

¹²Kūrathimwo-rī, nī ūrīa ūgweterera na akinyīrie mūthia wa mīthenya 1,335.

¹³“No wee-rī, wīthīre nginya hīndī rīrīa ithirīro rīgaakinya. Nīūkahurūka, na ningī marīgīrīrio ma mīthenya īyo nīūkariūka nīgeetha wamūkīre igai rīaku.”

HOSEA

¹ Ino nīyo ndūmīrīri ya Jehova īrīa yakinyīrīre Hosea mūrū wa Beeri hīndī ya wathani wa Uzia, na wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia athamaki a Juda, na hīndī ya wathani wa Jeroboamu mūrū wa Joashu mūthamaki wa Isiraeli:

Mūtumia wa Hosea na Ciana Ciao

² Rīrīa Jehova aambīrīrie kwaria na kanua ka Hosea, Jehova aamwīrire atīrī, “Thī, ūkahikie mūtumia mūmaraya na ūgīe na ciana cia ūmaraya, tondū andū a būrūri nīmehītīe, na ūndū wa ūtharia mūūru mūno wa gūtirika Jehova.”

³ Nī ūndū ūcio Hosea akīhikia Gomeri mwarī wa Dibilaimu, nake akīgīa nda na akīmūciarīra mwana wa kahī.

⁴ Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Jezireeli, tondū nīngūherithia nyūmba ya Jehu o narua nī ūndū wa ūragani mūnene ooraganire kūu Jezireeli,⁴ na niine ūthamaki wa Isiraeli. ⁵ Mūthenya ūcio-rī, nīngoinanga ūta wa Isiraeli Gītuamba-inī kīa Jezireeli.”

⁶ Gomeri akīgīa nda rīngī na agīciara mwana wa kairītu. Nake Jehova akīra Hosea atīrī, “Gatue Lo-Ruhamā, nīgūkorwo ndigacooka kuonania wendo rīngī kūrī nyūmba ya Isiraeli, atī ndīmarekere o na atīa.^{b 7} No nīngonania wendo kūrī nyūmba ya Juda; na nīngamahonokia, na ti na ūndū wa ūta, kana rūhiū rwa njora kana mbaara, kana na mbarathi na ahaici acio, no nī ūndū wa Jehova Ngai wao.”

⁸ Thuutha wa gūtīgithia Lo-Ruhamā kuonga-rī, Gomeri agīciara kahī kangī.

⁹ Nake Jehova akīmwīra atīrī, “Gatue

Lo-Ammi, nī ūndū inyuī mūtīrī andū akwa, na nī ndirī Ngai wanyu.^c

¹⁰ “No rīrī, andū a Isiraeli magaatuīka ta mūthanga wa hūgūrūrū-inī cia iria, ūrīa ūtangīthimīka kana ūtarīke. O handū harīa merīrwo atīrī, ‘Inyuī mūtīrī andū akwa’, no ho mageetwo ‘ariū a Ngai ūrīa ūrī muoyo’. ¹¹ Nao andū a Juda na andū a Isiraeli nīmagacookanīrīra rīngī, na nīmagathuura mūndū ūmwe amatongorie, nao nīmakoima būrūri ūcio, nīgūkorwo mūthenya wa Jezireeli nīugaatuīka mūthenya mūnene.

² “Ha ūhorō wa ariū a thoguo, meere atīrī, ‘Inyuī mūrī andū akwa’, na ha ūhorō wa aarī a thoguo, ūmeere atīrī, ‘Inyuī mūrī endwa akwa’.^d

Isiraeli Kūherithio na Gūcookererio

² “Thaithai nyina wanyu,
mūthaithei,
nīgūkorwo we ti mūtumia
wakwa,
na nī ndirī mūthuuriwe.
Nīherie maūndū ma ūtharia
ūthiū-inī wake,
na athengie ūmaraya gatagatī-
inī ka nyondo ciake.
³ Akorwo ti ūguo ndīmūrute nguo
aikare arī njaga,
na ndūme aikare njaga o ta
mūthenya ūrīa aaciarirwo;
ngaamūtua ta werū,
na ndīmūgarūre atuīke būrūri
mūng’aru,
na ndīmūūrage na nyoota.

⁴ Ndikaigūra ciana ciake tha,
tondū nī ciana cia ūtharia.

⁵ Nyina wao akoretwo akīhūūra
ūmaraya,
na aagīre nda ciao na njīra cia
ūūra-thoni.

Nī ūndū oigīte atīrī,

^a4 Jezireeli nī kuuga “Ngai nīaharaganagia”.

^b6 Lo-Ruhamā nī kuuga “arīa mataigūrīrwo tha” kana “andū matarī ende”.

^c9 Lo-Ammi nī kuuga “arīa matarī andū akwa”.

^d11 Ruhama nī kuuga “arīa maigūrīrwo tha”, nguo Ammi nī kuuga “andū akwa”.

‘Nĩngũrũmĩrĩra endwa
akwa,
arĩa maaheaga irio ciakwa na
maaĩ makwa,
na guoya wakwa wa ng’ondū o na
gatani yakwa,
maguta makwa o na kĩrĩa
nyuuaga.’
⁶Nĩ ūndũ wa ũguo nĩngũhinga njĩra
yake na mĩigua,
ndĩmũirigĩre thĩĩnĩ, aage njĩra
ya kuumĩra.
⁷Nĩagateng’eria endwa ake na
ndakamakinyĩra.
Akaamacaria na ndakamona.
Hĩndĩ ĩyo nĩagacooka oige atĩrĩ,
‘Nĩngũcoka kũrĩ mũthuuri
wakwa wa mbere,
nĩgũkorwo hĩndĩ ĩyo
nĩndaikarĩte wega gũkĩra
rĩu.’
⁸Mũtumia ũcio nĩagire kũmenya atĩ
nĩ nĩ
ndaamũheaga ngano, na ndibei
ya mũhihano, o na maguta,
na ngamũingĩhĩria betha na
thahabu,
iria maahũthagĩra gũthondeka
ngai ĩrĩa ĩtagwo Baali.^a
⁹“Tondũ ũcio nĩngoya ngano yakwa
yakũra,
na ndibei yakwa ya mũhihano
yagĩrĩra,
na ndĩmũtunye guoya wakwa wa
ng’ondū na gatani yakwa,
o iria ciarĩ cia kũmũhumbĩra
njaga yake.
¹⁰Nĩ ūndũ ũcio, nĩngaguũria
maũndũ make ma waganu
endwa ake mamwĩroreire;
gũtirĩ mũndũ ũkaamũeithũra
moko-inĩ makwa.
¹¹Nĩnganiina ikeno ciake ciothe, arĩ
cio:
ciathĩ ciake cia mwaka o

mwaka, na Tũrũgamo
twake twa mweri,
na mĩthenya yake ya Thabatũ,
na ciathĩ ciake ciothe iria
nyamũre.
¹²Nĩngathũkangia mĩthabibũ yake
na mĩkũyũ yake,
ĩrĩa oigire nĩ irĩhi rĩake kuuma
kũrĩ endwa ake;
nĩngamĩtua ihinga,
na nyamũ cia gĩthaka
nĩikamĩrĩa.”
¹³Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngamũherithia nĩ ūndũ wa
mĩthenya ĩrĩa acinĩire Baali
ũbumba;
rĩrĩa eegemagia na icũhĩ, na
mathaga ma goro,
na akĩrũmĩrĩra endwa ake, no
akĩriganĩrwo nĩ nĩ.
¹⁴“Nĩ ūndũ wa ũguo
nĩngũmũguucĩrĩa na
waara;
ngũmũtongoria nginya werũ-inĩ,
na ndĩmwarĩrie na ciugo cia
wendo.
¹⁵Kũu nĩkuo ngaamũcookeria
mĩgũnda yake ya
mĩthabibũ,
na ndue Kĩanda kĩa Akori
mũrango wa mwĩhoko.^b
Kũu nĩkuo akaina o ta ũrĩa ainaga
matukũ-inĩ ma ũnini wake,
aine ta ũrĩa ainire mũthenya
ũrĩa aambatire kuuma
bũrũri wa Misiri.”
¹⁶Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya
ũcio-rĩ,
nĩũkanjĩta ‘Mũthuuri wakwa’;
ndũkanjĩta rĩngĩ ‘Mwathi
wakwa’.
¹⁷Nĩngeheria marĩitwa ma Baali
kuuma mĩromo-inĩ yake;
marĩitwa macio matikagwetwo
rĩngĩ.

^a8 Andũ a Kaanani meetĩkĩtie atĩ Baali nĩyo
yamaheaga ngano, na ndibei, na maguta.

^b15 Kĩanda kĩa Akori nĩ kuuga “thĩĩna”
kana “gũthĩĩnio”.

- ¹⁸ Mũthenya ũcio nĩngathondeka
kĩrĩkanĩro
na nyamũ cia gĩthaka, o na
nyoni cia rĩera-inĩ,
na ciũmbe iria ithiagĩra gũkũ
thĩ nĩ ũndũ wao.
Ũta, na rũhiũ rwa njora, na
mbaara nĩngaciniina
bũrũri-inĩ,
nĩgeetha othe makomage marĩ
na thayũ.
¹⁹ Nĩngakũũria ũtuĩke mĩtumia
wakwa nginya tene;
ngaakũũria ũtuĩke wakwa
ũhoru-inĩ wa ũthingu na wa
kĩhoto,
ngũũrie ndĩ na wendo na tha.
²⁰ Nĩngakũũria ũtuĩke wakwa na
wĩhokeku,
nawe nĩũgetĩkĩra Jehova.”
²¹ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngacookia
ũhoru;
nĩngacookeria matu ũhoru,
namo matu macookerie thĩ
ũhoru;
²² nayo thĩ ĩcookerie ngano,
na ndibei ya mũhihano, na
maguta ũhoru,
nacio nĩngacookeria Jezireeli
ũhoru.
²³ Nĩngamũhaanda bũrũri-inĩ nĩ
ũndũ wakwa mwene;
nĩngonania wendo wakwa harĩ
ũrĩa nderĩte atĩrĩ,
‘Nĩ ndikwendete’.
Arĩa nderĩte atĩrĩ, ‘Inyuĩ mĩtirĩ
andũ akwa’,
nĩngameera atĩrĩ,
‘Inyuĩ mũrĩ andũ akwa’;
na mũndũ o mũndũ oige atĩrĩ,
‘Wee nĩwe Ngai wakwa.’”

Hosea na Mĩtumia Wake Kũiguana Rĩngĩ

3 Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Thĩ,
wonie mĩtumia waku wendo rĩngĩ,
o na gũtuĩka nĩendetwo nĩ mũndũ ũngĩ
na nĩ mũtharia. Mwende o ta ũrĩa Jehova
endete andũ a Isiraeli, o na gũtuĩka

nĩmagarũrũkagĩra ngai ingĩ na makenda
keki iria nyamũre cia thabibũ nyũmũ.”
² Nĩ ũndũ ũcio ngĩmũgũra na
thogora wa cekeri ikũmi na ithano^a
cia betha, na ta homeri na letheke
ĩmwe^b ya cairi. ³ Ngĩcooka ngĩmwĩra
atĩrĩ, “Nĩũgũtũũrania na nĩ matukũ
maingĩ, na no nginya ũtuge ũmaraya
na ndũkendane na mũndũ ũngĩ, na nĩ
nĩngũtũũrania nawe.”
⁴ Nĩgũkorwo andũ a Isiraeli
nĩmegũtũũra matukũ maingĩ matarĩ
na mũthamaki kana mũnene, na
matarĩ na igongona kana mahiga
maamũre, na matarĩ na ebodi kana
mũhianano. ⁵ Thuutha ũcio andũ a
Isiraeli nĩmagacooka na marongorie
Jehova Ngai wao na Daudi mũthamaki
wao. Nĩmagooka makĩinainaga kũrĩ
Jehova na kũrĩ irathimo ciake matukũ-
inĩ ma mũthia.

Thitango ya Gũũkĩrĩra Isiraeli

4 Iguai ũhoru wa Jehova, inyuĩ
andũ a Isiraeli,
tondũ Jehova nĩekũmũthitanga,
inyuĩ mĩtũũraga thĩinĩ wa
bũrũri ũyũ:
“Nĩ ũndũ-rĩ, gũtirĩ na wĩhokeku
kana wendo,
kana kũmenya Ngai thĩinĩ wa
bũrũri ũyũ.
² Kĩrĩa kũrĩ no kũrumana, na
kũheenania, na ũragani,
na ũici, na ũtharia;
maũndũ macio makaingĩha mũno,
na ũiti wa thakame ũkarũmĩrĩra
ũiti wa thakame.
³ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ bũrũri
nĩũracakaya,
na arĩa othe matũũraga thĩinĩ
waguo makahinyara;
nyamũ cia gĩthaka, na nyoni cia
rĩera-inĩ,
na thamaki cia iria-inĩ nĩgũkua
irakua.

^a2 nĩ ta giramu 170

^b2 nĩ ta kilo 330

⁴“No rĩrĩ, ndũkareke mũndũ arehe
thitango,
mũndũ ndagathitange ũrĩa ũngĩ,
nĩgũkorwo andũ anyu mahaana
andũ arĩa
mathitangaga mũthĩnjĩri-Ngai.

⁵Mũhĩngagwo mũthenya na ũtukũ,
na anabii makahĩngwo hamwe
na inyuĩ.
Nĩ ũndũ ũcio nĩnganiina
maitũguo.

⁶ Andũ akwa maniinagwo nĩ
ũndũ wa kwaga ũmenyo.

“Tondũ nĩmũregete ũmenyo,
o na nĩ nĩndĩmũregete mũtuĩke
athĩnjĩri-Ngai akwa;
tondũ nĩmũtiganĩirie watho wa
Ngai wanyu,
o na nĩ nĩngatiganĩria ciana
canyu.

⁷O ũrĩa athĩnjĩri-Ngai maingĩhaga,
noguo maakĩragĩrĩa kũnjĩhĩa;
nao magĩkũũrania riiri wao na
kĩndũ gĩa thoni.

⁸Mehũũnagia na mehia ma andũ
akwa,
na magakenera waganu wao.

⁹Na nĩgũgatuĩka atĩrĩ: O ta ũrĩa
andũ makaahaana,
no taguo athĩnjĩri-Ngai
makaahaana.
Nĩngamaherithia othe nĩ ũndũ wa
mĩthiire yao,
na ndĩmarĩhe kũringana na
ciĩko ciao.

¹⁰“Makaarĩaga no matikahũna,
makaahũũraga ũmaraya no
matikaingĩha,
tondũ nĩmatiganĩirie Jehova
nĩguo meheane ¹¹kũrĩ ũmaraya,
na kũnyua ndibei rĩa ngũrũ na ya
mũhihano,
iria cieheragia ũmenyo ¹²wa
andũ akwa.

Mahooyaga kĩrĩa kuuma kũrĩ
mũhianano mũicũhie,
naruo rũthanju rwa ũragũri
rũkamacookeria ũhoru.

Roho wa ũmaraya
nĩũmahĩtithagia njĩra;
makaaga kwĩhokeka kũrĩ Ngai
wao.

¹³Marutagĩra igongona irĩma igũrũ,
na magacinĩra maruta ma njino
tũrĩma-inĩ,
na rungu rwa mũti wa mũgandi,
na wa mũribina, o na
mũcecenĩ,
tondũ kĩrũru kĩayo nĩ kĩega.
Nĩkĩo airĩtu anyu mahũũraga
ũmaraya,
na atumia a ariũ anyu
magatharia.

¹⁴“Ndikaherithia airĩtu anyu
maahũũra ũmaraya,
kana herithie atumia a ariũ
anyu maatharia,
tondũ arũme o ene mathiaga
thiritũ na maraya,
na makarutaga igongona
hamwe na maraya ma
mahooero-inĩ:
nĩ ũndũ ũcio andũ matarĩ
ũmenyo nĩmakanangĩka!

¹⁵“Atĩrĩ wee Isiraeli, o na gũtuĩka
nĩũtharagia-rĩ,
Juda nĩagĩtuge kwĩhia.

“Ndũgathiĩ Giligali;
o na ndũkambate Bethi-Aveni.^a
Na ndũkehĩte uuge atĩrĩ,
‘Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova
atũũraga muoyo!’

¹⁶Andũ a Isiraeli mang’athĩtie
o ta moori ng’athia.
Kũngĩhoteka atĩa Jehova
amarĩithie
ta tũgondũ tũrĩ nyeki-inĩ nduru?

¹⁷Efiraimu nĩegwatanĩtie na
mĩhianano;
tiganai nake!

^a 15 Bethi-Aveni rĩarĩ rĩitwa rĩa kũnyũrũria
Betheli, tondũ Bethi-Aveni nĩ kuuga
“Nyũmba ya waganu”, naguo Betheli nĩ
kuuga “Nyũmba ya Ngai”.

¹⁸O na rĩrĩa kĩndũ kĩa gĩa kũnyua
gĩthirĩte-rĩ,
no mathiiaga na mbere na
ũmaraya wao;
aathani ao nĩmendete mũno
njĩra cia thoni.
¹⁹Kĩhuhũkanio kĩnene
gĩkaamahaata kĩmombũkie,
na magongona mao
nĩmakamaconorithia.

Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

5 “Iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ
athĩnjĩri-Ngai!
Tegai matũ, inyuĩ andũ a
Isiraeli!
Thikĩrĩria, wee nyũmba ya
ũthamaki!
Nĩ inyuĩ mũgũtuĩrwo ciira ũyũ:
Mũkoretwo mũrĩ mũtego kũu
Mizipa,
na mũrĩ wabu ya gũtegana
yarĩtwo kũu Taboru.
²Aregi a watho nĩmarikĩire
ũragani-inĩ.
Nĩ nĩngamaherithia othe.
³Nĩ nĩnjũũ maũndũ mothe ma
Efiraimu;
Isiraeli ndahithĩtwo kuuma kũrĩ
nĩ.
Wee Efiraimu, rĩu nĩũhũrĩte
ũmaraya;
Isiraeli nake nĩathũkĩte.
⁴“Ciĩko ciao itingĩmetĩkĩria
gũcookerera Ngai wao.
Roho wa ũmaraya ũrĩ ngoro-inĩ
ciao,
nao makaaga kũmenya Jehova.
⁵Mwĩtĩo wa Isiraeli nĩrũtaga ũira
wa kũmookĩrĩra;
andũ a Isiraeli na Efiraimu
mahĩngagwo nĩ mehia mao;
Juda o nake akahĩngwo hamwe
nao.
⁶Hĩndĩ irĩa magaathĩ na ndũũru

ciao cia mbũri na cia
ng’ombe
kũrongooria Jehova-rĩ,
matikamuona; we
nĩamehereire.
⁷Nĩmagĩte kwĩhoceka harĩ Jehova;
nao magaciara ciana itarĩ na
ũngai.
Na rĩrĩ, ciathĩ ciao cia Karũgamo
ka Mweri
nĩikaamameria, o hamwe na
mĩgũnda yao.
⁸“Huhai karumbeta kũu Gibeaa,
na mũhuhe coro kũu Rama.
Muuge mbu ya gwĩtana mbaara
kũu Bethi-Aveni;
wee Benjaminĩ, wĩhũũge.
⁹Efiraimu nĩgũgakira ihooru
mũthenya ũcio wa ituĩro.
Gatagatĩ-inĩ ka mĩhĩrĩga ya
Isiraeli-rĩ,
nĩ ngwanĩrĩra ũrĩa kũrĩ.
¹⁰Atongoria a Juda mahaana
andũ arĩa meheragia mahiga
ma mĩhaka.
Nĩngamaitũrĩria mang’ũrĩ makwa,
taarĩ kĩguũ kĩa maaĩ.
¹¹Efiraimu nĩmũhinyĩrĩrie,
akarangĩrĩrio ituĩro-inĩ rĩa ciira,
nĩ ũndũ wa kwenda kũrũmĩrĩra
mĩhianano.
¹²Nĩ haana memenyi kũrĩ Efiraimu,
na ngahaana ta ũbuthu kũrĩ
andũ a Juda.
¹³“Rĩrĩa Efiraimu oonire ndwari
yake,
nake Juda akĩona ironda
ciake-rĩ,
hĩndĩ iyo Efiraimu agĩthĩ kũrĩ
Ashuri,
na agĩtũmana kũrĩ mũthamaki
ũcio mũnene nĩguo
amũteithie.
Nowe ndangĩhota gũkũhonia,
o na kana ahonie ironda ciaku.
¹⁴Nĩ ngaatuĩka ta mũrũũthi kũrĩ
Efiraimu,
ndũike ta mũrũũthi ũrĩ hinya
kũrĩ Juda.

Ngaamatambuura, njooke
ndithiire;
ngaamataha, na gütirĩ mündũ
ũkaamahonokia.

¹⁵Ningĩ nĩ nĩngacooka gwakwa,
nginya rĩrĩa magetĩkĩra mahĩtia
mao.

Nao nĩmakarongooria ũthiũ
wakwa;
nao mona mathiĩna
nĩmakanongoria na kĩo.”

Isiraeli Kwaga Kwĩrira

6 “Ũkai, rekei tũcookerere Jehova.
Nĩatũtambuuraŋĩte,
no nĩegũtũhonia;
nĩatũtihangĩtie,
no nĩegũtuoha irona ciitũ.

²Thuutha wa matukũ meerĩ,
nĩagatwarahũra;
mũthenya wa itatũ
nĩagatũcookereria
nĩguo tũtũũre muoyo mbere
yake.

³Nĩtũmenyei Jehova,
na tũkĩrĩrĩrie kũmũmenya.
Ti-itherũ o ta ũrĩa riũa
rĩrathaga-rĩ,
noguo o nake akooneka;
agooka kũrĩ ithuĩ ta mbura ya
hĩndĩ ya heho,
kana ta mbura ya gũkũria irio
ĩrĩa yuraga thĩ.”

⁴“Wee Efiraimu-rĩ, ingĩgwĩka atĩa?
Na wee Juda-rĩ, ngũgwĩka atĩa?
Wendo waku ũhaana ta kĩbii kĩa
rũciinĩ,
ũkahaana ta ime rĩa rũciinĩ rĩrĩa
rĩcookaga rĩgathira.

⁵Nĩkĩo ndaagũtinangirie icunĩ na
tũnua twa anabii akwa,
ngĩkũũraga na ciugo cia kanua
gakwa;
matuĩro makwa magĩkĩhenũka
ta rūheni igũrũ rĩaku.

⁶Nĩgũkorwo nyendaga tha no ti
igongona,
na kũmenya Ngai gũkĩra maruta
ma njino.

⁷O ta ũrĩa Adamu aathũkirie
kĩrĩkanĩro gĩakwa,
noguo maagire kwĩhokeka
ũndũ-inĩ ũcio.

⁸Gileadi nĩ itũũra inene rĩa andũ
aaganu,
rĩhakĩtwo imeni nĩ makinya
marĩ na thakame.

⁹O ta ũrĩa ikundi cia atunyani
ciĩhithagĩra mündũ,
no taguo ikundi cia athĩnjĩri-
Ngai ciĩkaga;
moraganagĩra njĩra-inĩ ya gũthiĩ
Shekemu,
makagera ngero cia thoni.

¹⁰Nĩ nĩnyonete ũndũ mũũru mũno
nyũmba-inĩ ya Isiraeli.
Kũu nĩkuo Efiraimu eheanĩte
ahũũre ũmaraya,
nake Isiraeli nĩakanyitwo nĩ
thaahu.

¹¹“O na kũrĩ we, wee Juda,
nĩwathĩrĩrio ihinda rĩa
magetha.

“O hĩndĩ ĩrĩa ndaacookeria
andũ akwa maũndũ ma
kũmaguna,

7 ¹o rĩrĩa ndenda kũhonia
Isiraeli-rĩ,
mehia ma Efiraimu makonanio,
nacio ngero cia Samaria
ikaguũrio.

Maaragia maũndũ ma maheeni,
na aici magatua nyũmba,
magatoonya,
nacio njangiri igatunyana indo
njĩra-inĩ;

²no rĩrĩ, matimenyaga
atĩ nĩndirikanaga ciĩko icio ciao
njũru ciothe.

Mehia mao nĩmamarigiĩciĩrie;
makoragwo mbere yakwa hĩndĩ
ciothe.

³“Makenagia mũthamaki na
waganu wao,
magakenia anene na maheeni
mao.

⁴Othe nĩ itharia,
maakanaga ta riiko rĩa kũrugĩra
mĩgate,
rĩrĩa mũrugi wa mĩgate
atabataragio nĩ gwakĩrĩa
kuuma gũkanda mũtu nginya
ũimbe.

⁵Mũthenya wa gĩathĩ kĩa
mũthamaki witũ-rĩ,
we na anene ake manyuuaga
ndibei makarĩño,
nake akanyĩitana moko na arĩa
manyũrũranagia.

⁶Ngoro ciao nĩ ta riiko rĩa kũrugĩra
mĩgate;
mathiiaa harĩ we marĩ na
waara.

Thuti ciao ciakanaga kahora
ũtukũ wothĩ;
nakuo gwakĩa rũciĩnĩ igaakana
ta mwaki wa rũrĩrĩmbĩ.

⁷Othe mahiũhĩte ta riiko rĩa
kũrugĩra mĩgate;
moragaga aathani ao.
Athamaki ao othe maniinagwo,
na gũtirĩ o na ũmwe wao
ũngayagĩra.

⁸“Efiraimu nĩetukanĩtie na ndũrĩrĩ;
Efiraimu nĩ mũgate ũtarĩ
mũgarũre.

⁹Andũ a kũngĩ marĩaga hinya
wake,
nowe ndamenyaga ũguo.
Njuĩrĩ ciake irĩ na mbuĩ,
nowe ndoonaga ũguo.

¹⁰Mwĩtĩño wa Isiraeli nĩũrutaga ũira
wa kũmũũkĩrĩa,
no o na kũrĩ ũguo-rĩ,
we ndacookagĩrĩa Jehova Ngai
wake,
kana akamũrongooria.

¹¹“Efiraimu ahaana ta ndutura,
ĩrĩa iheenekaga narua, ĩtarĩ
ũmenyo;
rĩmwe akayagĩra bũrũri wa Misiri
na rĩrĩa rĩngĩ agathiĩ Ashuri.

¹²Rĩrĩa magaathiĩ-rĩ, nĩngaikia wabu
yakwa igũrũ rĩao;
nĩngamaharũrũkia ta nyoni cia
rĩera-inĩ.

Rĩrĩa ngaigua
nĩmaracookanĩrĩa-rĩ,
nĩngamanyĩita.

¹³Kaĩ marĩ na haaro-ĩ,
tondũ nĩmandiganĩirie!
Maroniinwo,
tondũ nĩmanemeire!

Nĩ nĩnyendaga kũmahonokia,
no-o no igenyo manjigagĩrĩa.

¹⁴Matingayagĩra kuuma ngoro-inĩ
ciao,
no kũgirĩka magirĩkaga marĩ
marĩrĩ-inĩ mao.
Monganaga hamwe nĩ ũndũ
wa ngano, na ndibei ya
mũhihano,
no nĩ makaahutatĩra.

¹⁵Ndaamathomithirie na ngĩmekĩra
hinya,
no-o mathugundaga kũnjĩka
ũũru.

¹⁶Maticookagĩrĩa
Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno;
mahaana ta ũta ūrĩa ũhĩtagia
wathi.

Atongoria ao makooragwo na
rũhiũ rwa njora,
nĩ ũndũ wa ciugo ciao cia
rũtũrĩko.

Nĩ ũndũ wa ũguo nĩmakanyũrũrio
kũu bũrũri wa Misiri.

Isiraeli Kũgetha Kĩhuhũkanio

8 “Huhai karumbeta mwĩhũge!
Thũ ĩrerete igũrũ rĩa
nyũmba ya Jehova ta nderi,
tondũ andũ nĩmathũkĩtie
kĩrĩkanĩro gĩakwa,
na makarega watho wakwa.

²Isiraeli nĩarangaĩra, akoiga atĩrĩ,
‘Wee Ngai witũ, nĩtũkũmenyete!’

³No Isiraeli nĩaregete ũndũ ūrĩa
mwea;
nĩ ũndũ ūcio thũ
nĩkamũingatithia.

⁴Marūgamagia athamaki matarĩ na
rũtha rwakwa,
magathuura anene
itametĩkĩrĩtie.

Methondekagĩra mĩhianano
na betha na thahabu ciao,
nayo ĩgatuĩka ya kũmaniina.

⁵Wee Samaria-rĩ, te mũhianano wa
ngai ĩyo ya njaũ!

Marakara makwa nĩmakanĩte
harĩ yo.

Nĩ nginya-rĩ megũtũũra
maremetwo nĩgũikara marĩ
atheru?

⁶ Acio moimĩte Isiraeli!

Njaũ ĩno nĩ mūturi
ũmĩthondekete;
yo ti Ngai.

Njaũ ĩyo ya Samaria-rĩ,
nĩĩkoinangwo icunjĩ.

⁷“Mahaandaga rũhuho,
makagetha kĩhuhũkanio;
ngano ndĩrĩ na magira,
ndĩngiumia mũtu;
korwo no ĩciare ngano,
andũ a kũngĩ nĩo mangĩmĩrĩa.

⁸Isiraeli nĩameretio;
rĩu arĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ
ahaana ta kĩndũ gĩtarĩ bata.

⁹Nĩgũkorwo nĩmambatĩte, magathĩ
Ashuri,
ta ndigiri ya gĩthaka ĩkĩũrũra ĩrĩ
iiki.

Efiraimu nĩeyendetie kũrĩ
endwa ake.

¹⁰O na gũtuĩka nĩmeyendetie
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ,
rĩu nĩngũmacookanĩrĩa
hamwe.

Mekwambĩrĩa kũhinyara,
mahinyĩrĩrio nĩ mũthamaki
ũrĩa ũrĩ hinya.

¹¹“O na gũtuĩka Efiraimu nĩakĩte
igongona nyingĩ
cia kũrutagĩrwo maruta ma
kũhoroherio mehia,
icio ĩtuĩkĩte igongona cia
kwĩhagĩria.

¹²Ndaamandĩkĩre maũndũ maingĩ
watho-inĩ wakwa,
no makĩmatua taarĩ maũndũ
mageni.

¹³Marutaga magongona marĩa
ndeheirwo,
magacooka makarĩa nyama icio,
no Jehova ndakenagio nĩmo.
Na rĩrĩ, nĩekũririkana waganu
wao,
na aherithie mehia mao.
Nao nĩmagacooka bũrũri wa
Misiri.

¹⁴Isiraeli nĩariganĩrwo nĩ ũrĩa
wamũmbire,
na agaaka nyũmba cia ũnene;
Juda nĩairigĩre matũũra maingĩ
na thingo cia hinya.
No nĩngarehere matũũra mao
manene mwaki
ũrĩa ũgaacina ciikaro ciao iria
ciirigĩtwo na hinya.”

Kũherithio kwa Isiraeli

9 Wee Isiraeli-rĩ, tiga gũkena;
tiga gũkũngũra ta ndũrĩrĩ
iria ingĩ.

Nĩgũkorwo ũkoretwo ũtarĩ
mwĩhokeku harĩ Ngai waku;
wee nĩwendete mũcaara wa
maraya,
ũkaũcaragia kũrĩa guothe
kũhuhagĩrwo ngano.

²Ihuhĩro cia ngano na ihihĩro cia
ndibei itikahũũnia andũ,
o na gũtigakorwo na ndibei ya
mũhĩhano.

³Matigaatũũra bũrũri wa Jehova;
Efiraimu agaacooka bũrũri wa
Misiri,
na arĩe irio irĩ thaahu kũu
Ashuri.

⁴Matigaitĩra Jehova maruta ma
ndibei,
kana magongona mao
mamũkenie.
Kũrĩo magongona ta macio

makaahaana ta mūgate wa
andū megūcakaya;
arīa othe makaamarīa
nīmakanyitwo nī thaahu.
Irio icio igaakorwo irī ciao o ene;
itikareehwo hekarū-inī ya
Jehova.

⁵Mūgeeka atīa mūthenya ūrīa
mwamūre wa ciathī cianyu,
mīthenya iyo ya gīathī kīa
Jehova?

⁶O na mangīkaahonoka
kwanangwo,
andū a būrūri wa Misiri
nīmakamacookereria,
nao andū a Memufisi
mamathike.

Cong'e nīguo ūgaacooka handū ha
igīina ciao cia betha,
nayo mīgua ihumbire hema
ciao.

⁷Matukū ma kūherithio nīmakinyu,
īī, matukū ma kūrīhania
nīmakinyīte.

Isiraeli nīamenye ūguo.
Tondū mehia manyu nī maingī
mūno,
na rūmena rwanyu rūkaneneha
mūno,
mūnabii akoonagwo arī mūdū
mūkīgu,
na mūdū ūrīa ūrī na ūrathi
akonwo arī mūgūrūki.

⁸Mūnabii nīwe ūtūtītwo mūrangīri^a
wa Efiraumu nī Ngai
wakwa;
no rīrī, mītego īmwetereire njīra-
inī ciake ciothe,
na rūmena rūkamweterera
nyūmba-inī ya Ngai wake.

⁹Nīmatoonnyereire, makarikīra
mūno ūūru-inī,
o ta ūrīa meekire matukū-inī ma
Gibea.

Nake Ngai nīakaririkana waganu
wao,
na amaherithie nī ūndū wa
mehia mao.

¹⁰“Rīrīa ndaamenyire Isiraeli,
kwarī ta mūdū onete thabibū
werū-inī;
rīrīa ndonire maithe manyu-rī,
kwarī ta mūdū onete matunda
ma mūtī wa mūkūyū marīa
maambaga kwīrua.

No rīrīa Isiraeli mookire
Baali-Peoru,
nīmeyamūrīire mūhianano ūcio
wa gīconoko,
na magīthūka, magītuīka o ta
kīndū kīu mendete.

¹¹Riiri wa Efiraumu ūkoombūka ta
nyoni ūūre:
gūtīgakorwo ūhoru wa gūciara,
kana gūkuua nda, o na kana
kūgīa nda.

¹²O na mangīkaarera ciana-rī,
nīngaciūraga ciothe.
Rīrīa ngaagarūrūka ndīmatige,
kaī nīmagakorwo na haaro-ī!

¹³Nīnyonete Efiraumu,
ahaandītītwo handū hega, o ta
Turo.
No rīrī, Efiraumu akaaruta ciana
ciake,
acineane kūrī mūūragani.”

¹⁴Mahe, Wee Jehova;
no nī kīī ūkūmahe?
Mahe nda iria ihunaga,
na ūmahe nyondo iria itarī iria.

¹⁵“Nī ūndū wa waganu wao wothe
marī kūu Giligali,
nīkīo ndamamenire marī o kūu.
Nī ūndū wa cīko ciao cia mehia-rī,
nīngamarutūrūra moime
nyūmba yakwa,
na ndigacooka kūmenda rīngī;
atongoria ao othe nī aremī.

¹⁶Andū a Efiraumu nīacine nī mbaa,
naguo mūrī wao nīūhoohe,
maticiaraga maciaro.

^a8 Arangīri maarī anabii arīa a ma, na nīo
matendetwo nī andū a Isiraeli.

O na mangĩciara ciana-rĩ,
nĩngooraga ciana icio ciao
mendete.”

¹⁷Ngai wakwa nĩakamarega,
nĩgũkorwo matiamwathĩkũire;
magaatuĩka andũ a kũũrũũraga
ndũrĩrĩ-inĩ.

10 ¹Isiraeli aarĩ ta mũthabibũ
watheeremaga,
nake agĩciarĩra maciaro.

O ũrĩa maciaro make
maingĩhaga-rĩ,
noguo nake aakaga igongona
nyingĩ;

o ũrĩa bũrũri wake
wagaacagĩra-rĩ,
noguo aagemagia mahiga
make marĩa maamũre ma
kũhooyagwo.

²Ngoro ciao nĩ cia maheeni,
na rĩu no nginya marĩhio wĩhia
wao.

Jehova nĩakamomora igongona
ciao,
na athũkangie mahiga macio
mao maamũre ma
kũhooyagwo.

³Ningĩ nĩmakoiga atĩrĩ, “Tũtirĩ na
mũthamaki,
tondũ tũtiigana gũtũia Jehova.
No o na korwo twarĩ na
mũthamaki-rĩ,
nĩ atĩa angĩahotire gũtwĩkĩra?”

⁴Meranagĩra ciĩranĩro nyingĩ,
na makehĩta mĩhĩtwa ya
maheeni,
na magathondeka irĩkanĩro;
nĩ ũndũ ũcio maciira makunũkaga
ta mahuti marĩ ũrogi marĩa
mameraga hianyũ-inĩ.

⁵Andũ arĩa matũũraga Samaria
metangaga
nĩ ũndũ wa mũhianano wa njaũ
ĩrĩa ya Bethi-Aveni.
Amu andũ akuo nĩmakamĩcakaĩra,
na noguo athĩnjĩri-ngai a
mĩhianano ĩyo mageeka

arĩa makenagĩra riiri wayo,
tondũ nĩyeheretio kuuma kũrĩ o,
ĩgathaamĩrio kũndũ kũngĩ.

⁶Nayo ĩgaatwarwo Ashuri,
ĩtuĩke kĩheo kũrĩ mũthamaki
ũcio mũnene.

Efiraimu nĩagaconorithio;
Isiraeli nake nĩagaconoka nĩ
ũndũ wa mĩhianano ĩyo
yake ya mĩtĩ.

⁷Samaria na mũthamaki wakuo
magaathererio
ta karũhonge karĩ igũrũ wa
maaĩ, maniinwo.

⁸Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru
gwĩkagĩrwo waganu
nĩgũkanangwo,
na nĩkuo kwene wĩhia wa
Isiraeli.

Mũigua na mahiũ ma nyeki-inĩ
nĩcio igaakũra kuo,
nacio ihumbĩre igongona ciao.
Nao andũ nĩmakeera irĩma atĩrĩ,
“Tũhumbĩrei!”
na macooke meere tũrĩma atĩrĩ,
“Tũgwĩrei!”

⁹“Wee Isiraeli-rĩ, kuuma o matukũ-
inĩ ma Gibe
ũtũũrĩte wĩhagia, na ũguo
noguo ũtũũraga.
Githĩ mbaara ndĩakinyĩire eeki
ũũru kũu Gibe?”

¹⁰Rĩrĩa nĩ ngenda, nĩngamaherithia;
ndũrĩrĩ nĩigacookanĩrĩra,
imokĩrĩre nĩguo imoohe imatahe
nĩ ũndũ wa mehia mao
kũingĩha.

¹¹Efiraimu nĩ moori menyerie wĩra
ĩrĩa yendete gũkonyora ngano;
nĩ ũndũ ũcio nĩngamĩoha icooki
ngingo-inĩ yayo thaka.
Nĩngatwarithia Efiraimu,
Juda no nginya agaacimba na
mũraũ,
nake Jakubu no nginya
agaacimba gĩtira.

¹² Rīu-rī, mwīhaandīrei ūhoru wa
ūthingu,
nīguo mwīgethere maciaro ma
wendo ūtathiraga,
na mūciimbe mīgūnda yanyu ya
ngamba;
nīgūkorwo ihinda nī ikinyu rīa
kūrongooria Jehova,
nginya rīrīa agooka,
oirie mbura ya ūthingu igūrū
rīanyu.

¹³ No rīrī, inyuī mūhaandīte waganu,
mūkagetha ūūru;
inyuī mūrīte maciaro ma
maheeni.
Tondū mwīhokaga hinya wanyu
inyuī ene,
o na wa njamba cianyu nyingī
cia ita-rī,

¹⁴ mūrurumo wa mbaara
nīgokīrīra andū aku.
Nī ūndū ūcio ciikaro ciaku iria
nūmu nīikaanangwo,
o ta ūrīa Shalimani aanangire
Bethi-Arabeli mūthenya
ūrīa wa mbaara,
rīrīa manyina ma twana
maatungumanirio thī
hamwe na twana twao.

¹⁵ Ūguo noguo ūgeekwo wee Betheli,
nī ūndū wa waganu waku
mūnene.
Rīrīa mūthenya ūcio ūgaakīa-rī,
mūthamaki wa Israeli
nīakaniinwo biū.

11 “Rīrīa Israeli aarī kaana-rī,
nīndamwendete,
ngīgūta mūrū ūcio wakwa oime
būrūri wa Misiri.

² No o ūrīa ndaakīragīrīra gwīta
Israeli,
noguo maakīragīrīra kūnjūrīra.
Nao makīrutīra Baali magongona,
na magīcinīra mīhianano
ūbumba.

³ Nīī nī nīī ndaarutire andū a
Efiraimu gwītwara na
magūrū,
ndīmanyiitēte moko;

no matiigana kūmenya
atī nī nīī ndamahonagia.

⁴ Nīndamatongoragia na mīkanda
ya ūtugi wa ūmūdū,
ngamaguucīrīria na mīhīndo ya
wendo;
ngīmaruta icooki ngingo,
na ngīnamīrīra kūmahe irio.

⁵ “Githī matigagīcooka o kūu būrūri
wa Misiri,
o na githī matigaathwo nī
Ashuri,
tondū nīmaregete kwīrira,
manjookerere?

⁶ Hiū cia njora ikaahenūkaga
matūūra-inī mao manene,
ikaananga mīgīko ya ihingo
ciao,
na ikinyie mībango yao mūthia.

⁷ Andū akwa nīmatuīte itua
maahuutatīre.
O na mangīgaakaīra
Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno-rī,
ndakamatūgīria o na atīa.

⁸ “Ndahota atīa gūgūtīrika, wee
Efiraimu?
Ndahota atīa gūkūrekereria,
wee Israeli?
Ndahota atīa gūtūma ūtuīke ta
Adima?
Ndahota atīa gūgūtua ta Zeboimu?
Ngoro yakwa nīireganīte na ūhoru
ūcio,
nacio tha ciakwa ciothe
nīciarahūkīte.

⁹ Ndikamūkinyīria marakara
makwa mahiū,
o na kana hūgūkīre Efiraimu
ndīmūniine.
Nīgūkorwo nīī nī nīī Ngai, ndirī
mūdū,
Ngai Ūrīa Mūtheru gatagatī-inī
kanyu.
Ndigooka kūrī we ndī na
mang’ūrī.

¹⁰ Nīmakarūmīrīra Jehova;
nake nīakararama ta mūrūūthi.

Hĩndĩ ĩrĩa akaararama-rĩ,
ciana ciake nĩgooka ikĩinainaga
ciumĩte mwena wa ithũĩro.

¹¹Igooka ikĩinainaga
ta nyoni ikiuma bũrũri wa
Misiri,
na ta ndutura ikiuma bũrũri wa
Ashuri.
Nĩngatũma matũũre mĩciĩ-inĩ yao
ene,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mehia ma Isiraeli

¹²Efiraimu andigiĩcĩrie na maheeni,
nyũmba ya Isiraeli ikandigiicĩria
na kũheenania.

Nake Juda akaremera Ngai,
o na agookĩrĩra Ũrĩa Mũtheru
mwĩhokeku.

12 ¹Efiraimu arĩaga rūhuho;
ahanyũkagia rūhuho
rwa mwena wa irathĩro
mũthenya wothe,
na akaingĩhia maheeni na
haaro.

Agĩaga na kĩrĩkanĩro na Ashuri,
na agatũmana maguta ma
mĩtamaiyũ matwarwo
bũrũri wa Misiri.

²Jehova arĩ na thitango ekũrehe ya
gũũkĩrĩra Juda;
nĩakaherithia Jakubu kũringana
na njĩra ciake,
na amũrĩhe kũringana na ciĩko
ciake.

³Arĩ nda ya nyina nĩanyiitire ndiira
ya mũrũ wa nyina;
aatuĩka mũndũ mũgima-rĩ,
nĩagianire na Ngai.

⁴Nĩagianire na mũraika, na
akĩrĩra na akĩmũthaitha
amũrathime.

Aamũkorire Betheli na
makĩaranĩria nake kũu:

⁵Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe,
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake rĩrĩa
rĩrĩ ngumo.

⁶No rĩrĩ, wee no nginya ũcookerere
Ngai waku,
na ũtũũrie wendo na kĩhotoo,
na wetagĩrĩre Ngai waku hĩndĩ
ciothe.

⁷Mwonjorithia ahũthagĩra gĩthimi
gĩtarĩ kĩa ma;
endaga kũiya na wara.

⁸Efiraimu eganaga, akoiga atĩrĩ,
“Nĩ ndĩ mũtongu mũno; nĩ
nĩndũikĩte gĩtonga.

No o na ndĩ na ũtonga ũcio wothe,
matingĩona waganu kana wĩhia
o na ũrĩkũ thĩnĩ wakwa.”

⁹“Nĩ nĩ Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa wamũrutire bũrũri wa
Misiri;
nĩngatũma mũtũũre hema-inĩ
rĩngĩ,
o ta ũrĩa mwatũũraga matukũ-
inĩ ma ciathĩ cianyu iria
nyamũre.

¹⁰Nĩndarĩirie anabii,
ngĩmahe cioneki nyingĩ,
na ngĩheana ngerekano na
tũnua twao.”

¹¹Gileadi-rĩ, nĩ kũrĩ waganu?
Andũ akuo nĩ a tũhũ!
Nĩmarutagĩra igongona rĩa
ndegwa kũu Giligali?
Igongona ciao igaatuĩka ta hĩba
cia mahiga
irĩ mũgũnda-inĩ mũciimbe.

¹²Jakubu nĩorĩire bũrũri wa Aramu;
Isiraeli aatungatire nĩguo egĩire
na mũtumia,
na nĩgeetha amũgũre-rĩ,
aariĩthirie ng’ondũ.

¹³Jehova aahũthĩrire mũnabii
kũruta Isiraeli kuuma
bũrũri wa Misiri,
na akĩmũmenyerera na guoko
kwa mũnabii.

¹⁴No Efiraimu nĩatũmĩte Jehova
arakare mũno.
Mwathani wake nĩngatũma

acookererwo nĩ ihĩtia rĩake
rĩa ũiti wa thakame,
na amũrĩhe nĩ ũndũ wa rūmena
rwake.

*Marakara ma Jehova ma Gũũkĩrĩa
Isiraeli*

13 Efiraimu-rĩ, aaragia andũ
makainaina;
aarĩ mūtũgĩrie thĩinĩ wa Isiraeli.
No rĩrĩ, nĩehĩrie nĩ ũndũ wa
kũhooya Baali, nake agĩkua.

²Na rĩrĩ, rĩu no gũkĩrĩrĩa
makĩragĩrĩa kwĩhia;
methondekagĩra mĩhianano yao
ene na betha ciao,
mĩhianano ãthondeketwo na
ũũgĩ mũingĩ,
yothe ãrĩ wĩra wa mabundi.
Kwĩragwo atĩrĩ, ũhoru wa andũ
aya,

“Marutaga andũ magongona,
na makamumunya mĩhianano
ya njaũ.”

³Nĩ ũndũ ũcio makahaana ta kĩbii
kĩa rūciinĩ,
na ta ime rĩa kĩrooko rĩrĩa
rĩcookaga gũthira,
na ta mũũngũ ũrĩa ũmbũragwo
kuuma kĩhuhĩro-inĩ kĩa
ngano,
o na ta ndogo ãgĩtoga yumĩire
ndirica-inĩ.

⁴“No rĩrĩ, nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai
wanyu,
ũrĩa wamũrutire bũrũri wa
Misiri.
Ndũkanetĩkie atĩ nĩ kũrĩ Ngai ũngĩ
tiga nĩ,
na gũtirĩ Mũhonokia ũngĩ tiga
nĩ.

⁵Nĩ nĩ ndaakũmenyagĩrĩa
werũ-inĩ,
kũu bũrũri-inĩ ũrĩ ũrugarĩ
mũingĩ.

⁶Rĩrĩa ndamaheire irio,
nĩmahũũnire;
na rĩrĩa maahũũnire, magĩtũia;
magĩcooka makĩrganĩrwo nĩ
nĩ.

⁷Nĩ ũndũ ũcio ngaamahithũkĩra ta
mũrũũthi,
na ndĩmehithĩre njĩra-inĩ ta
ngarĩ.

⁸O ta ũrĩa nduba ãkaga rĩrĩa
ĩtunyĩtwo twana twayo-rĩ,
ngaamatharĩkĩra na
ndĩmatarũrange.
Ngaamarĩa ta mũrũũthi,
ndĩmatambuure o ta ũrĩa
nyamũ ya gĩthaka ãkaga.

⁹“Wee Isiraeli-rĩ, ũrĩ mwanange,
nĩ ũndũ nĩũnjũkĩrĩre,
ũgookĩrĩa mũteithia waku.

¹⁰Mũthamaki waku akĩrĩ ha, atĩ
nĩguo akũhonokie?
Aathani aku a matũũra maku
mothe marĩ ha,
o arĩa woigire atĩrĩ,
‘He mũthamaki, na ũhe anene?’

¹¹Nĩ ũndũ ũcio, ndaakũheire
mũthamaki ndakarĩte,
na ngĩcooka ngĩmweheria ndĩ
na mang’ũrĩ.

¹²Wĩhia wa Efiraimu nĩmũige,
mehia make nĩmandĩkitwo
makaigwo.

¹³Ruo ta rwa mũtumia ũkũrũmwo
nĩrũramũnyiita,
nowe nĩ mwana ũtarĩ na ũũgĩ;
ihinda rĩakinya-rĩ,
akarega gũikũrũka nĩguo
aciarwo.

¹⁴“Nĩngamahonokia kuuma kũrĩ
hinya wa mbĩrĩra;
nĩngamakũũra kuuma kũrĩ
gĩkuũ.
Wee gĩkuũ-rĩ, mĩthiro yaku ãrĩ ha?
Wee mbĩrĩra-rĩ, kũniinana gwaku
gũkĩrĩ ha?

“Ndikaiguanĩra tha,

¹⁵o na angĩkaagaacĩra arĩ gatagatĩ-
inĩ ka ariũ a ithe.

Rũhuho rwa mwena wa irathĩro
ruumĩte harĩ Jehova
nĩrũgooka,
rũhurutanĩte kuuma werũ-inĩ;
narĩo itherũkĩro rĩake rĩa maaĩ
rĩkooma,
nakĩo gĩthima gĩa ke kĩhũe.
Nyũmba yake ya mũthiithũ
nĩgatahwo indo ciayo ciothe cia
goro.

¹⁶Andũ a Samaria no nginya
marĩhio wĩhia wao,
nĩ tondũ nĩmaremeire Ngai wao.
Nao nĩmakooragwo na rũhiũ rwa
njora;
natuo tũkenge twao
tũgaatungumanio thĩ,
na atumia ao arĩa marĩ na nda
itarũrwo.”

Kwĩrira kũrĩa Kũrehaga Kĩrathimo

14 Wee Isiraeli-rĩ, cookerera
Jehova Ngai waku.

Mehia maku nĩmo makũgũithĩtie!

²Thĩ na ciugo ũcookerere Jehova,
ũmwĩre atĩrĩ,
“Tũrekere mehia maitũ mothe,
na ũtwamũkĩre na wega waku,
nĩguo tũhote gũkũrutĩra
igongona rĩa gũkũgocca na
mĩromo iitũ.

³Ashuri ndangĩhota gũtũhonokia;
tũtikũhaica mbarathi cia ita.
Tũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ tũgaacooka
gwĩta kĩrĩa tũthondekete na
moko maitũ ‘ngai ciitũ,’
nĩgũkorwo thĩinĩ waku ciana cia
ngoriai nĩciiguagĩrwo tha.”

⁴“Nĩngamahonia kũrĩa maanoora
njĩra,
na ndĩmende ndĩyendeire;
nĩgũkorwo marakara makwa
nĩmamehereire.

⁵Ngaatuĩka ta ime harĩ Isiraeli;
nake akaarirũka ta gĩtoka.
Agaikũrũkia mĩri yake
ehaande o ta mĩtarakwa ya
Lebanoni.

⁶Thuuna ciake nĩgakũra.

Ũthaka wake ũgaatuĩka ta wa
mũtĩ wa mũtamaiyũ,
naguo mũtararĩko wake ũtuĩke
ta mũtarakwa wa Lebanoni.
⁷Andũ nĩmagatũũra rĩngĩ kĩruru-
inĩ gĩa ke.

Nake akaarura ta ngano.
Akaarirũka ta mũthabibũ,
nayo ngumo yake ĩtuĩke ta ya
ndibei ya kuuma Lebanoni.

⁸Wee Efiraimu, ndĩ na ũhoru ũngĩ
ũrĩkũ na mĩhianano ya
kũhooywo?

Nĩngamũcookeria ũhoru na
ndĩmũmenyerere.
Haana ta mũkarakaba mĩruru;
gũciara gwaku kuumaga harĩ
nĩ.”

⁹Nũũ mũũgĩ? Ũcio nĩakamenya
maũndũ macio.
Nũũ ũkũũranaga maũndũ? Ũcio
nĩakamamenya.

Njĩra cia Jehova nĩ njagĩrĩru;
arĩa athingu nĩcio mathiagĩra,
no arĩa aremi mahĩngagwo marĩ
o njĩra-inĩ icio.

JOELI

1 Īno nīyo ndūmīrīri ya Jehova, īrīa yakinyīrīire Joeli mūrū wa Pethueli.

Gūtharīkīrwo nī Ngigī

²Ta iguai ūhorō, inyuī athuuri;
o na inyuī inyuothe arīa
mūtūūrāga būrūri ūyū
thikīrīriai.

Kūrī gwekīka ūndū ta ūyū
matukū-inī manyu,
o na kana matukū-inī ma
maithe manyu ma tene?

³Heei ciana cianyu ūhorō ūcio,
na mūreke ciana cianyu ciīre
ciana ciacio,
nacio ciana ciacio ikeera rūciaro
rūrīa rūkaarūmīrīa.

⁴Kīndū kīrīa gītīgītio nī mūrumbī
wa ngigī-rī,
nīkīrītvo nī ngigī iria nene;
kīrīa gītīgītio nī ngigī iria nene-rī,
nīkīrītvo nī itono;
kīrīa itono icio itīgītīe-rī,
nīkīrītvo nī ngigī ingī.

⁵Arahūkai, inyuī arīu aya mūrīre!
Girīkai, inyuothe anyuī a ndibei;
girīkai nī ūndū wa ndibei ya
mūhihano,
nīgūkorwo nīhūrītio kuuma
tūnua-inī twanyu.

⁶Harī rūrīrī rūtharīkīire būrūri
wakwa,
rūrīrī rūrī hinya na
rūtangītārīka;
rūrī na magego mahaana ta ma
mūrūūthi,
magego manene ta ma
mūrūūthi wa mūgoma.

⁷Nī rwanangīte mīthabībū yakwa,
na rūgathūkia mīkūyū yakwa.
Nīrūmīūnūrīte makonī rūkamate,
rūgatiga honge ciayo irī
nyūnūre.

⁸Cakayai ta mūrītu gathirange
ehumbīte nguo ya ikūnia,
akīrīrīa mūthuuriwe wa wīthī
wake.

⁹Maruta ma ngano, o na maruta
ma kūnyuuo
nīmatigīte kūrehwo nyūmba-inī
ya Jehova.

Athīnjīri-Ngai nīmaracakaya,
o acio matungatagīra Jehova.

¹⁰Mīgūnda nīmīthūkie,
nayo thī īkooma;
ngano nīnyanange,
ndibei ya mūhihano nīnīarīte,
o namo maguta magathira.

¹¹Ūrwoi nī hinya, inyuī arīmi,
na mūgīrīke, inyuī arīa
mūkūrāgia mīthabībū;
mwīthikīrei nī ūndū wa ngano na
cairi,
tondū magetha ma mīgūnda
nīmanangītvo.

¹²Mīthabībū nīyūmīte,
nayo mīkūyū īkahooa;
mīkomamanga, na mītende, na
mīcungwa:
īī, mītī yothe ya mīgūnda
nīyūmīte.
Ti-itherū gīkeno kīa andū a thī
nīgīthirīte.

Andū kwīrwo Meerire

¹³Mwīhumbei nguo cia makūnia,
inyuī athīnjīri-Ngai, na
mūcakaē;
girīkai, inyuī mūtungataga
kīgongona-inī.

Ūkai, mūraare mwīhumbīte nguo
cia makūnia,
inyuī mūtungatagīra Ngai
wakwa;

nīgūkorwo maruta ma ngano, na
maruta ma kūnyuuo-rī,
nīmagīte gūtwarwo nyūmba-inī
ya Ngai wanyu.

¹⁴ Anĩĩrai ġĩathĩ kĩamũre ġĩa
kwĩhinga kũrĩa irio;
ĩtanai kĩũngano ġĩtheru.
Tũmanĩrai athuuri
na andũ arĩa othe matũũraga
bũrũri ũyũ
moke nyũmba ya Jehova Ngai
wanyu,
nĩguo mũkaĩre Jehova.

¹⁵ Wũi, kaĩ mũthenya ũcio ũrĩ na
haaro-ĩ!
Nĩgũkorwo mũthenya wa
Jehova^a ũrĩ hakuhi;
mũthenya ũcio ũgooka ta
mwanangĩko
uumĩte kũrĩ
Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁶ Githĩ irio itithĩrĩte
o tũkĩonagĩra na maithe maitũ:
ġĩkeno na ġũcanjamũka
igathira kuuma kũu nyũmba ya
Ngai witũ?

¹⁷ Mbeũ nĩkũbutha irabuthĩra
tĩiri-inĩ kũrĩa ihaandĩtwo.
Nyũmba cia kũigwo indo
nĩnyanange,
namo makũmbĩ ma irio
makamomorwo,
nĩgũkorwo ngano nĩyũmĩte.

¹⁸ Kaĩ ng'ombe nĩcaaĩte-ĩ.
Ndũũru cia ng'ombe iroorũũra
o ũguo,
tondũ itirĩ na gwa kũrĩithio;
o nacio ndũũru cia ng'ondũ
nĩirathĩĩnĩka.

¹⁹ Wee Jehova, nĩwe ndĩrakaĩra,
nĩgũkorwo mwaki nĩũniinĩte
ũrĩithio wa werũ-inĩ,
nacio nĩnĩmbĩ igacina mĩtĩ yothe
ya ġĩthaka.

²⁰ O na nyamũ cia ġĩthaka
nĩirakwanĩria;
tũrũũ nĩtũhwĩte,
naguo mwaki nĩũniinĩte ũrĩithio
wa werũ-inĩ.

Mbũtũ ya Ngigĩ

2 Huhai karumbeta kũu Zayuni,
na muuge mbu kũu kĩrĩma-
inĩ ġĩakwa ġĩtheru!
Andũ arĩa othe matũũraga bũrũri
ũyũ nĩmainaine,
nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
nĩũrooka.

Mũthenya ũcio nĩ ta mũkinyu:

² nĩ mũthenya wa nduma na wa
mairia,
mũthenya wa matu na nduma
ndumanu.

Mbũtũ nene na ĩrĩ hinya ya ngigĩ
nĩĩroka
ta ruoro rũġĩtema irĩma-inĩ,
na ġũtirĩ kwagĩa ĩngĩ tayo kuuma
tene,
na ġũtikagĩa ĩngĩ tayo matukũ
marĩa magooka.

³ Mbere yacio nĩ mwaki wa kũniina,
na thuutha wacio nĩ rũrĩrĩmbĩ
rũracina bũrũri.

Bũrũri ũrĩa ũrĩ mbere yacio
ũhaana ta mũgũnda wa
Edeni,
no thuutha wacio ũgaatigwo
ũhaana ta werũ
mwanangĩku:
ġũtirĩ kĩndũ kĩngĩĩhonokia harĩ
cio.

⁴ Mũhianĩre wacio nĩ ta wa
mbarathi cia ita;
ihanyũkaga ta thigari ihaicĩte
mbarathi.

⁵ Irĩ na mũrurumo ta wa ngaari cia
ita;
irũgaga tũcũmbĩrĩ twa irĩma
ta mwaki ũracarĩka ũġĩcina itira
cia ngano,
ihaana ta mbũtũ ya ita ĩrĩ hinya
ĩthagathagĩtwo nĩ ũndũ wa
mbaara.

^a15 Mũthenya wa Jehova nĩ mũthenya
ũrĩa Ngai agatooria thũ ciake, na rĩmwe
ũtũmagĩrwo kuuga mũthenya ũrĩa Kristũ
agaacooka thĩ.

⁶Na rĩrĩa cionwo-rĩ, ndũrĩrĩ
nĩnyĩitagwo nĩ ruo rũnene;
andũ othe magatukia ithiithi.

⁷Itharĩkagĩra ta njamba cia ita;
ihaicaga thingo ta thigari.
Ithiiaga ciothe na mĩhari,
itekũhĩtia kũrĩa cierekeire.

⁸Itihatĩkanaga ĩmwe na ĩrĩa ĩngĩ;
o ĩmwe ĩthiiaga yerekeire
mbere.

Itooniyaga kũrĩa kũgitĩre,
gũtirĩ kĩndũ kĩngĩcigiria.

⁹Iguthũkagĩra itũũra inene,
igateng'erera rũthingo-inĩ.
Ikahaica, igatoonya nyũmba,
igatoonyera ndirica ta aici.

¹⁰Thĩ ĩthingithaga mbere yacio,
na igũrũ rĩkainaina,
rĩũa na mweri ikagĩa nduma,
na njata igatiga kwara.

¹¹Jehova araruruma ta ngwa
atongoretie ita;
thigari ciake itingĩtarĩka,
arĩa maathĩkagĩra watho wake
marĩ hinya.
Mũthenya wa Jehova nĩ mũnene,
na nĩ wa gwĩtigĩrwo.
Nũũ ũngĩkihota kũwĩtiiria?

Tembũrangai Ngoro Cianyũ

¹²Jehova aroiga atĩrĩ,
“O na rĩu-rĩ, njokererai na ngoro
cianyũ ciothe,
mwĩhingĩte kũrĩa irio,
mũkĩrĩraga na
mũgĩcakayaga.”

¹³Tembũrangai ngoro cianyũ
no ti nguo cianyũ.
Cookerera Jehova Ngai wanyũ,
nĩgũkorwo nĩ mūtugi na nĩ
mũigua-tha,
ndahiũhaga kũrakara, na
aiyũrĩtwo nĩ wendo,
na nĩericũkagwo, akaaga gwĩka
andũ ũũru.

¹⁴Nũũ ũngĩmenya? Hihi no
agarũrũke na aigue tha,
atige atũrathima:

atũhe indo iria irutagwo
magongona ma mũtu,
na iria irutagwo magongona ma
kũnyuuu,
cia kũrutĩrwo Jehova Ngai
wanyũ.

¹⁵Huhai karumbeta kũu Zayuni,
anĩrĩrai gĩathĩ kĩamũre gĩa
kwĩhinga kũrĩa irio,
ĩtanai kĩũngano gĩtheru.

¹⁶Cookanĩrĩrai andũ,
amũrai kĩũngano kũu;
rehei athuuri hamwe,
na mũcookanĩrĩrie ciana, o na
tũkenge tũrĩa tũronga.
Mũhikania nĩoime kanyũmba
gake,
nake mũhiki nĩoime kĩrĩrĩ gĩaake.

¹⁷Athĩnjĩri-Ngai, arĩa matungataga
mbere ya Jehova,
nĩmarĩrĩre gatagatĩ ga gĩthaku
kĩa Hekarũ na kĩgongona.
Nĩmoige atĩrĩ, “Kĩhonokie andũ
aku, Wee Jehova.
Ndũkareke igai rĩaku rĩtuĩke
kĩndũ gĩa kũnyũrũrio,
kana tuunagwo thimo gatagatĩ-
inĩ ka ndũrĩrĩ.
Nĩ kũ kĩngĩtũma ndũrĩrĩ
ciũranagie atĩrĩ,
‘Kaĩ Ngai wao akĩrĩ ha?’ ”

Icookia rĩa Jehova

¹⁸Nĩngĩ Jehova nĩakaigua ũiru nĩ
ũndũ wa bũrũri wake,
na aigũire andũ ake tha.

¹⁹Jehova nĩakamacookeria atĩrĩ:
“Nĩngũmũrehithĩria ngano, na
ndibei ya mũhihano, na
maguta,
indo cia kũmũigana biũ;
na ndigacooka kũreka mũtuĩke
kĩndũ gĩa kũnyũrũrio nĩ ndũrĩrĩ
rĩngĩ.

²⁰“Nĩngaingata mbūtũ iyo ya ita ya
kuuma gathigathini ithĩĩ
kũraya na inyuĩ,
ndĩmĩtindĩkĩrĩrie bũrũri mũũmũ
na mũhĩnju, ũtangĩgĩa irio.

Mbūtũ yao irĩa itoongoretie
ndĩmĩtĩrĩrie iria-inĩ rĩa
mwena wa irathĩro,
na irĩa irĩ thuutha ndĩmĩtĩrĩrie
iria-inĩ rĩa mwena wa
ithũĩro.

Nakĩo kĩheera gĩa ciimba ciayo
kĩambate na igũrũ;
mũnungo wayo naguo ũiguĩke.”

Ti-itherũ nĩekĩte maũndũ manene.

²¹Wee bũrũri, tiga gwĩtigĩra;
kena na ũcanjamũke.

Ti-itherũ Jehova nĩekĩte maũndũ
manene.

²²Inyuĩ nyamũ cia gĩthaka, tigai
gwĩtigĩra,
nĩgũkorwo ũrĩithio wa werũ-inĩ
nĩũramera nyeki.

Mĩtĩ nĩĩraciara maciaro mayo,
nayo mĩkũyũ na mĩthabibũ
ĩgaciara mũno.

²³Inyuĩ andũ a Zayuni, canjamũkai,
mũkenere Jehova Ngai wanyu,
nĩgũkorwo nĩamũheete mbura ya
mbere

nĩ ũndũ wa ũthingu wake.
Nĩamuurĩrie mbura nyingĩ
ya mbere na ya thuutha, o ta
mbere.

²⁴Nacio ihuhĩro cia ngano
nĩikaĩyũra ngano;
mĩtũngi nayo nĩikaĩyũrĩrĩa
ndibei ya mũhihano na maguta.

²⁵“Nĩngamũrĩa mĩaka irĩa yothe
irio cianyu ciarĩrwo nĩ
ngigĩ:
ngigĩ iria nene, na itono cia
ngigĩ,
na ngigĩ iria ingĩ, na mĩrumbĩ ya
ngigĩ;
icio nĩ mbūtũ ciakwa nene cia
ita iria ndaatũmĩte thĩinĩ
wanyu.

²⁶Nĩmũkagĩa na irio nyingĩ cia
kũrĩa, o nginya mũhũũne,
na inyuĩ nĩmũkagoocaga rĩitwa
rĩa Jehova Ngai wanyu,
ũrĩa ũmwĩkĩre maũndũ ma
magegania;
andũ akwa matigacooka
gũconorithio rĩngĩ.

²⁷Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ
thĩinĩ wa Isiraeli,
na atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai
wanyu,
na atĩ gũtirĩ ũngĩ;
andũ akwa matigacooka
gũconorithio rĩngĩ.

Mũthenya wa Jehova

²⁸“Na thuutha wa maũndũ macio-rĩ,
nĩngaciĩrĩria andũ othe Roho
wakwa.

Ariũ anyu na airĩtu anyu
nĩmakarathaga mohoro,
nao athuuri anyu
nĩmakarootaga irooto,
nao aanake anyu monage
cioneki.

²⁹O na nĩngĩ ndungata ciakwa cia
arũme, na cia andũ-a-nja,
nĩngaciĩrĩria Roho wakwa
matukũ-inĩ macio.

³⁰Nĩngonania morirũ kũu igũrũ, o
na gũkũ thĩ,
namo nĩ ma thakame, na ma
mwaki,
o na ma ndogo ikwambata na
igũrũ.

³¹Riũa nĩrĩkagarũrwo rĩtuĩke
nduma,
naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio
mũnene na wa kũmakania
wa Jehova ũtanakinya.

³²Na nĩgũgakinya atĩrĩ,
atĩ mũndũ o wotha ũgaakaĩra
rĩitwa rĩa Jehova
nĩakahonoka;
nĩgũkorwo kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
na Jerusalemu
nĩgũgakorwo na ũhonokio,
o ta ũrĩa Jehova oigĩte,

atĩ gatagatĩ-inĩ ka matigari
nĩgũgakorwo na arĩa Jehova
eĩtũire.

Ndũrĩrĩ Gũtuĩrwo Ciira

3 <sup>“Matukũ-inĩ macio, na ihinda rĩu,
rĩrĩa ngaacookeria Juda
na Jerusalemu ũgaacĩru
wacio-rĩ,</sup>

²nĩngacookanĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe,
na ndĩciikũrũkie nginya
Gĩtuamba kĩa Jehoshafatu.⁴

Kũu nĩkuo ngaamatuĩra ciira
ũkonĩĩ igai rĩakwa,
nĩo andũ akwa a Isiraeli,
nĩgũkorwo nĩmahurunjire andũ
akwa ndũrĩrĩ-inĩ,
na makĩgayana bũrũri wakwa.

³Nĩmacuukũire andũ akwa mĩtĩ.
Maaheanire tũmwana twao tũrĩ
irĩhi kũrĩ maraya;
na makiendia airĩtu ndibei
nĩguo mamĩnyue.

⁴“Na rĩrĩ, nĩ kĩĩ mũranjũria, inyuĩ
Turo na Sidoni o na inyuĩ ng’ongo
ciothe cia Filistia? Anga nĩmũkwĩrĩhĩria
ũndũ ndanamwĩka? Akorwo
nĩmũkwĩrĩhĩria-rĩ, na nĩ nĩngatũma
mũcookererwo nĩ kwĩrĩhĩria kũu
kwanyu o narua na ihenya. ⁵Nĩgũkorwo
nĩmuoire betha na thahabu ciakwa, na
mũgĩkuua mĩthiithũ ya indo ciakwa
iria njega mũno mũgĩcitwara hekarũ-
inĩ cianyu. ⁶Nĩmwendirie andũ a Juda
na a Jerusalemu kũrĩ Ayunani nĩguo
mũmatware kũndũ kũraya na bũrũri
wao.

⁷“Atĩrĩrĩ, nĩngũmarahũra moime
kũndũ kũrĩa guothe mwamendirie, na
nĩngamũcookereria ũndũ ũcio mwĩkĩte.

⁸Nĩ nĩngendia ariũ anyu na airĩtu anyu
kũrĩ andũ a Juda, nao mamenderie andũ
a Sheba, rũrĩrĩ rwa kũraya mũno.” Nĩ
Jehova warĩtie ũndũ ũcio.

^{a2} Rĩtwa Jehoshafatu nĩ kuuga “Jehova
nĩwe mĩtuanĩri ciira”; Gĩtuamba kĩa
Jehoshafatu no kĩo gĩĩtagwo gĩtuamba gĩa
ituĩro (3:14).

⁹Hunjanĩriai ũhoro ũyũ ndũrĩrĩ-inĩ:
Mwĩhaarĩrie gũthiĩ mbaara-inĩ!
Arahũrai njamba cia ita!
Andũ othe a ita nĩmakuhĩrĩrie,
matharĩkĩre.

¹⁰Turai mĩraũ yanyu itũike hiũ cia
njora,
o nacio hiũ cianyu cia gũceeha
mĩtĩ itũike matimũ.
Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hinya nĩoige
atĩrĩ,

“Nĩ ndĩ na hinya!”

¹¹Ūkai na ihenya, inyuĩ ndũrĩrĩ cia
kũndũ guothe,
mũngane, mwĩcookanĩrĩrie
hamwe.

Wee Jehova, tũma njamba ciaku
cia ita ciikũrũke kuo.

¹²“Ndũrĩrĩ nĩciarahrũwo;
nĩcithiĩ Gĩtuamba kĩa
Jehoshafatu,
nĩgũkorwo kũu nĩkuo ngaikarĩra
gĩtĩ,
ndũire ndũrĩrĩ ciothe cia mĩena
yotha ciira.

¹³Hiũria-i rũhiũ rwa kũgetha,
nĩgũkorwo magetha nĩ makinyu.
Ūkai, rangĩrĩriai thabibũ,
nĩgũkorwo kĩhihĩro kĩa ndibei
nĩkĩiyũru,
na mĩtũngi ikaiyũra, igaitĩkĩrĩra
thĩ:
ũguo noguo waganu wao
ũnenehete!”

¹⁴Gũgaakorwo irĩndĩ na irĩndĩ,
kũu gĩtuamba gĩa ituĩro!
Nĩgũkorwo mũthenya wa Jehova
wa gũkina kũu gĩtuamba gĩa
ituĩro ũrĩ hakuhi.

¹⁵Riũ na mweri nĩikaagĩa nduma,
nacio njata itigacooka kwara
rĩngĩ.

¹⁶Jehova nĩakararama arĩ kũu
Zayuni
na arurume ta ngwa arĩ
Jerusalemu;
thĩ na igũrũ nĩkainaina.

No rĩrĩ, Jehova nĩwe ũgaatuĩka
rĩũrĩro rĩa andũ ake,
na atuĩke kĩĩhitho kĩrũmu kĩa
andũ a Isiraeli.

Irathimo cia Andũ a Ngai

¹⁷“Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ
nĩ, Jehova Ngai wanyu,
ndũũraga Zayuni, kĩrĩma-inĩ
gĩakwa kĩrĩa gĩtheru.

Narĩo itũũra rĩa Jerusalemu
rĩgaakorwo rĩrĩ rĩamũre;
gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ andũ a kũngĩ
magaacooka kũrĩtharĩkĩra.

¹⁸“Mũthenya ũcio-rĩ, irĩma-inĩ
nĩgũgatataga ndibei ya
mũhihano,
na tũrĩma-inĩ nĩgũgathereraga
irĩa,

natuo tũrũũ tuothe twa Juda
nĩtũgathereraga maaĩ.
Nakuo nyũmba ya Jehova
nĩgũgakunũka gĩthima,
na maaĩ makĩo maikũrũkage o
kũu Gĩtuamba gĩa Shitimu.

¹⁹No bũrũri wa Misiri nĩgũkira
ũgaakira ihooru,
nakuo Edomu gũtuĩke werũ
ũtarĩ kĩndũ,
nĩ ũndũ wa maũndũ ma ũhinya
marĩa meekire andũ a Juda,
ma gũitithia thakame ĩtarĩ na
ũũru kũu bũrũri wao.

²⁰Juda gũgaatũũrwo tene na tene,
nakuo Jerusalemu gũtũũrwo
njarwa na njarwa.

²¹Wĩhia wao wa ũiti wa thakame,
ũcio ĩtarĩ ndaamarekera-rĩ,
nĩngamarekera.”

Jehova atũũraga Zayuni!

AMOSI

1 Ūyū nīguo ūhoro wa Amosi, ūmwe wa arīithi arīa maarīithagia Tekoa,^a wa ūndū ūrīa onire ūkonīi Isiraeli mīaka īrī mbere ya gīthingithia, hīndī īrīa Uzia aarī mūthamaki wa Juda nake Jeroboamu mūrū wa Joashu aarī mūthamaki wa Isiraeli.

² Oigire atīrī:

“Jehova araramaga arī Zayuni,
na akaruruma arī Jerusalemu;
ūrīithio wa arīithi a mbūri
nīūkooma,
nako gacūmbīrī ga Karimeli
kahoohe.”

*Ituīro rīa Ciira kūrī Andū arīa Mariganītie
na Isiraeli*

³ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma
Dameski, o na mana-rī,
nīi ndikahūndūra mang’ūrī
makwa.

Tondū nīahūūrire Gileadi na ibūi
irī na magego ma kīgera,

⁴ nīngaitīrīria nyūmba ya Hazaeli
mwaki

ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu
cia Beni-Hadadi.

⁵ Nīngoinanga kīhingo kīa Dameski;
nīngananga mūthamaki ūrīa
ūtūūruga Gītuamba kīa
Aveni,

na niine ūrīa ūnyīitīte njūgūma ya
wathani kūu Bethi-Edeni.

Andū a Suriata nīmagatahwo
matwarwo Kiri,”

ūguo nīguo Jehova ekuuga.

⁶ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma
Gaza,^b o na mana-rī,
nīi ndikahūndūra mang’ūrī
makwa.

Tondū nīanyīitire kīrīndī gīothe
mīgwate,
agīkīendia kūu Edomu.

⁷ Nīngaitīrīria thingo cia Gaza
mwaki

ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu
ciakuo.

⁸ Nīngananga mūthamaki wa
Ashidodi,

na niine ūrīa ūnyīitīte njūgūma
ya wathani kūu Ashikeloni.

Guoko gwakwa nīgūgokīrīra
Ekironi,

o nginya hīndī īrīa Mūfilisti wa
mūthia agaakua,”

ūguo nīguo Mwathani Jehova
ekuuga.

⁹ Nīngī Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma
Turo, o na mana-rī,
nīi ndikahūndūra mang’ūrī
makwa.

Tondū nīendirie kīrīndī gīothe kīa
mīgwate kūu Edomu,
akīaga gūtīia kīrīkanīro kīa
ūiguano kīa ariū a ithe.

¹⁰ Nīngaitīrīria thingo cia Turo
mwaki

ūrīa ūgaacina cīhitho iria nūmu
ciakuo.”

¹¹ Jehova ekuuga atīrī:

“Nī ūndū wa mehia matatū ma
Edomu, o na mana-rī,
nīi ndikahūndūra mang’ūrī
makwa.

^a1 Tekoa rīarī itūūra rīa Juda, gūthini wa
itūūra rīa Bethlehemu.

^b6 Gaza rīarī itūūra rīmwe rīa bata rīa
matūūra matano ma Afilisti, hamwe na
matūūra ma Ashidodi, na Ashikeloni, na
Ekironi, o na Gathu.

Tondũ nĩateng'eririe mũrũ wa
nyina na rūhiũ rwa njora,
atarĩ na tha,
tondũ marakara make mahiũ
matiathiraga,
na mang'ũrĩ make
makĩrĩmbũka
matekũhoreka,

¹²nĩngaitĩrĩria Temani mwaki
ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu
cia Bozara.”

¹³Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma
Amoni, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa.

Tondũ nĩatarũire nda cia andũ-a-
nja a Gileadi arĩa maarĩ na
nda,
nĩgeetha aaramie mĩhaka ya
gwake.

¹⁴Nĩngaitĩrĩria thingo cia Raba
mwaki
ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu
ciakuo,
gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya
mbaara mũthenya ũcio wa
mbaara,
ũhaana ta rūhuho rũnene
mũthenya wa kĩhuhũkanio.

¹⁵Mũthamaki wakuo nĩagatahwo,
athaamio,
we mwene, hamwe na anene
ake,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

2 Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia
matatũ ma Moabi, o na
mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa.

Tondũ nĩacinire mahĩndĩ ma
mũthamaki wa Edomu,
magĩtuĩka ta coka,

²nĩngaitĩrĩria Moabi mwaki
ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu
cia Keriothu.

Moabi nĩakagũa thĩ na mũrurumo
mũnene,
gatagatĩ-inĩ ka mbugĩrĩrio ya
mbaara,
na kũhuhwo kwa mũgambo wa
karumbeta.

³Nĩngananga mwathi wakuo,
na njũrage anene ake othe
hamwe nake,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁴Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma
Juda, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa.

Tondũ nĩmaregete watho wa
Jehova,
na makaaga kũrũmia irĩa ciake
cia watho wa kũrũmĩrĩrwo,
tondũ nĩmahĩtithĩtio nĩ ngai cia
maheeni,
ngai iria maithe mao ma tene
maarũmagĩrĩra.

⁵Nĩngaitĩrĩria Juda mwaki
ũrĩa ũgaacina ciĩhitho iria nũmu
cia Jerusalemu.”

Isiraeli Gũtuĩrwo Ciira

⁶Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ wa mehia matatũ ma
Isiraeli, o na mana-rĩ,
nĩ ndikahũndũra mang'ũrĩ
makwa.

Mendagia andũ arĩa athingu
betha,
na arĩa abatari-rĩ, makamendia
nyamũga igĩrĩ.

⁷Marangagĩrĩria mĩtwe ya arĩa
athĩĩni
taarĩ rũkũngũ rwa thĩ,
na makaagithia kĩhooto arĩa
ahinyĩririe.

Mũndũ na ithe makomaga na
mũirĩtu ũmwe,
nĩ ũndũ ũcio magathaahia
rũitwa rĩakwa itheru.

⁸ Makomaga harĩa hothe harĩ na
kĩgongona,
magakomera nguo iria irutĩtwo
irũgamĩrĩre thĩirĩ.^a
Kũu thĩinĩ wa nyũmba ya ngai
yao,
nĩkũo manyuuagĩra ndibei ĩria
ĩrutĩtwo ya ndooco.

⁹ “Nĩndanangire Aamori mehere
mbere yao,
o na gũtuĩka maarĩ araihu ta
mĩtĩ ya mĩtarakwa,
na marĩ na hinya ta mĩtĩ ya
mĩgandi.
Nĩndanangire matunda make
kuuma na igũrũ,
na ngĩananga mĩri yake kuuma
na thĩ.

¹⁰ “Ndakwambatirie ngĩkũruta
bũrũri wa Misiri,
na ngĩgũtongoria mĩaka
mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ,
nĩguo ngũhe bũrũri wa Aamori.

¹¹ Ningĩ nĩndarahũire anabii
kuuma kũrĩ ariũ aku,
na ngĩarahũra Anaziri kuuma
kũrĩ aanake aku.
Githĩ ũcio ti ũhoru wa ma, inyuĩ
andũ a Isiraeli?”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹² “No inyuĩ nĩmwaheire Anaziri
ndibei manyue,
na mũgĩatha anabii
matikanarathe ũndũ.

¹³ “Na rĩrĩ, niĩ nĩngamũhehenja
o ta ũria ngaari ĩiyũrite ngano
ĩhehenjaga.

¹⁴ Mũndũ ũria ũrĩ ihenya ndakahota
kwĩhonokia.
Ūria ũrĩ hinya ndagateithio nĩ
hinya ũcio wake,
nayo njamba ya ita
ndĩkahonokia muoyo wayo.

¹⁵ Mũrathi na mĩguĩ ndakeyũmĩrĩria,
na mũthigari ũria ũhiũkaga
ndakahota kũũra,
na ũria ũhaicĩte mbarathi
ndakahonokia muoyo wake.

¹⁶ O nacio njamba cia ita iria
nyũmĩrĩru mũno,
ikoora ĩrĩ njaga mũthenya ũcio,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

*Aira Gwĩtwo Marute Ūira wa Gũũkĩrĩra
Isiraeli*

3 Ta iguai ũhoru ũyũ Jehova aarĩtie wa
kũmũũkĩrĩra, inyuĩ andũ a Isiraeli,
ũira wa gũũkĩrĩra nyũmba yothe ĩria
ndaarutire bũrũri wa Misiri:

² “Inyuĩ no inyuĩ ndĩthuurĩre
kuuma harĩ nyũmba ciothe cia
thĩ;
nĩ ũndũ ũcio nĩngamũherithia
tondũ wa mehia manyu mothe.”

³ Andũ eerĩ maahota gũtwarana
atĩa
matarĩ na karĩiko?

⁴ Mũrũũthi-rĩ, nĩũraramaga
kĩhinga-inĩ
ũtarĩ kĩndũ ũnyiiĩtie?
Nĩũraramaga ũrĩ kĩmamo-inĩ
ũtanyiiĩtie kĩndũ?

⁵ Nyoni-rĩ, no ĩgwe thĩ mũtego-inĩ
hatarĩ kĩndũ gĩa
kũmĩheenereria?
Mũtego-rĩ, no ũtegũke, uume thĩ
ũtagwatĩtie kĩndũ?

⁶ Karumbeta no kahuhwo itũũra-inĩ
inene,
na andũ mage gwĩtigĩra?
Mũtino no ũũke itũũra-inĩ inene,
na gũtuĩke ti Jehova ũũrehete?

⁷ Ti-itherũ Mwathani Jehova ndarĩ
ũndũ angĩka
atamenyithĩtie anabii, ndungata
ciake,
ũria atuĩte gwĩka.

⁸ Mũrũũthi nĩũraramĩte,
nũũ ũtangũtigĩra?
Mwathani Jehova nĩarĩtie,
nũũ ũtangĩratha maũndũ?

^a8 Watho ndwetĩkĩrĩtie mũndũ kũiga nguo
iria ingĩarũgamĩrĩre thĩirĩ ũtukũ wothe,
tondũ no cio andũ meehumbagĩra.

⁹ Anĩrĩrai mwĩre ciĩhitho iria nũmu
cia Ashidodi,
na ciĩhitho iria nũmu cia bũrũri
wa Misiri ũciĩre atĩrĩ:
“Ũnganai irĩma igũrũ cia Samaria,
mwĩonere inegene inene rĩrĩa
rĩrĩ kuo,
na ũhinyanĩrĩria ũrĩa ũrĩ thĩinĩ
wa andũ.”

¹⁰ Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Andũ arĩa mahĩbaga indo cia
gũtunyana
na indo cia ndaho kũu ciĩhitho-inĩ
nũmu ciao,
matiũĩ gwĩka ũrĩa kwagĩrĩire.”

¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Mwathani Jehova
ekuuga atĩrĩ,

“Thũ nĩkakaragania bũrũri;
nĩgatharia ciĩgitĩro cianyu cia
hinya,
na ciĩhitho cianyu nũmu
nĩgatahwo.”

¹² Jehova ekuuga atĩrĩ:

“O ta ũrĩa mũrĩithi angĩteithũra
magũrũ meerĩ kana gacunjĩ
ga gũtũ kuuma kanua ka
mũrũũthi,
ũguo noguo andũ a Isiraeli
makaahonokio,
acio maikaraga Samaria
maikarĩire mĩthia ya marĩrĩ
mao,
o na arĩa maikarĩire itanda ciao
marĩ Dameski.”

¹³ Mwathani Jehova, Ngai Mwene-
Hinya-Wothe, ekuuga atĩrĩ: “Ta iguai
ũhoro ũyũ, na inyuĩ mũrute ũira wa
gũũkĩrĩra nyũmba ya Jakubu.

¹⁴ “Mũthenya ũrĩa ngaaherithia
Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia
make-rĩ,
nĩngananga igongona cia
Betheli;

na ndinie hĩa cia kĩgongona kũu
igwe thĩ.^a

¹⁵ Nĩngatharia nyũmba ya hĩndĩ ya
gathano,
o hamwe na nyũmba ya hĩndĩ
ya riũa;
nyũmba iria ng’emie na mĩguongo
nĩikaanangwo,
nacio nyũmba iria nene mũno
nĩikamomorwo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Isiraeli Kwaga Gũcookerera Ngai

4 Ta iguai ũhoro ũyũ, inyuĩ
ng’ombe cia Bashani
mũrĩ kũu igũrũ rĩa Kĩrĩma gĩa
Samaria,
o inyuĩ andũ-a-nja arĩa
mũhinyagĩrĩria athĩini
na mũkahehenja arĩa abatari,
na mũkeeraga athuuri anyu atĩrĩ:
“Tũreherei ndibei tũnyue!”
² Mwathani Jehova nĩhĩtĩte na
ũtheru wake, akoiga atĩrĩ,
“Ti-itherũ ihinda nĩrĩroka
rĩrĩa mũkaguucũrũrio na mboorio,
na ũrĩa wanyu ũgaatigara
aguucũrũrio na ndwano.
³ Mũkoimio nja ũmwe kwa ũmwe,
muumĩrio mĩanya-inĩ ya
rũthingo,
na mũikanio na kũu Harimoni,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
⁴ “Thĩĩ Betheli mũkeehie;
o na thĩĩ Giligali mũgakĩrĩrĩrie
kwĩhia.^b

Rutagai magongona manyu o
rũciinĩ,
mũrutage gĩcunjĩ kĩanyu gĩa
ikũmi o mĩaka itatũ.

^a 14 Mehia ma Isiraeli maagĩre mĩri marĩ
Betheli rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu
aathondekire ngai ya gacaũ, na akĩmĩakĩra
kĩgongona kuo.

^b 4 Betheli na Giligali maarĩ matũũra
ma bata, na nĩkuo andũ maathiiaga
gũkũngũira ũrĩa Jehova anamateithia.

⁵Cinagai mĩgate ñĩkĩrĩtwo ndawa ya
kũmbia,
ĩtuĩke igongona rĩa gũcookia
ngaatho,
na mwĩrahage nĩ ùndũ wa maruta
manyu ma kwĩyendera,
na mwĩtĩĩage nĩ ùndũ wamo,
inyuĩ andũ a Isiraeli,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo mwendaga
gwĩka,”
ũguo nĩguo Mwathani Jehova
ekuuga.

⁶“Ndaatũmire mũhũte mũrĩ
matũũra-inĩ manyu
manene,
na ngĩtũma mwage irio
matũũra-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷“O na nĩngĩ ngĩmũima mbura,
hĩndĩ irĩa magetha maatigĩtie o
mĩeri itatũ.
Nĩndoiririe mbura itũũra rĩmwe,
no ngĩaga kuuria itũũra rĩrĩa
rĩngĩ.
Mũgũnda ũmwe ũkiurĩrwo;
ũrĩa ũngĩ ũkĩaga kuurĩrwo,
ũkĩũma.

⁸Andũ magĩtũgũũga kuuma itũũra
rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ
magĩcaria maaĩ,
no mationire maaĩ maiganu ma
kũnyua,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹“Mahinda maingĩ nĩndahũũririe
mĩgũnda yanyu ya irio na
ya mĩthabibũ,
ngĩmĩhũũra na mbaa, na mbuu.
Ngĩgĩ nĩciarĩire mĩtĩ yanyu ya
mĩkũyũ na ya mĩtamaĩyũ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁰“Nĩndamũrehithĩirie mĩthiro
ta ũrĩa ndeekire bũrũri wa
Misiri.
Aanake anyu ngĩmoragithia na
rũhiũ rwa njora,
na ngĩmũtunya mbarathi
cianyũ.
Ngĩtũma mũnongo wa ciimba
kuuma kambĩ yanyu
ũnungĩrĩre maniũrũ manyu,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹¹“Nĩndang’aũranirie amwe anyu
ta ũrĩa ndang’aũranirie Sodomu
na Gomora.
Mwahaanaga ta gĩcinga kĩaakana
kĩrutĩtwo mwaki-inĩ,
no rĩrĩ, inyuĩ mũtiigana
kũnjookerera,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹²“Nĩ ùndũ ũcio, ũũ nĩguo ngũgwĩka
wee Isiraeli,
na tondũ nĩngũgwĩka ũguo-rĩ,
wĩhaarĩrie gũtũngana na Ngai
waku, wee Isiraeli.”

¹³Ũrĩa ũmbaga irĩma
nowe ũmbaga rũhuho,
na akaguũrĩria mũndũ meciiria
make,
o we ũtũmaga rũciinĩ kũgĩe
nduma,
na agathiĩra thĩ kũrĩa gũtũũgĩru,
rĩitwa rĩake nĩ Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe.

Andũ a Isiraeli kwĩrwo Meerire

5 Ta iguai ũhoru ũyũ, inyuĩ nyũmba ya
Isiraeli, mũigwe ngĩcakaya nĩ ùndũ
wanyu:

²“Mũirĩtu gathirange, nĩwe Isiraeli,
nĩagwĩte,
na ndagookĩra rĩngĩ,
atiganĩirio bũrũri-nĩ wake mwene,
hatarĩ na mũndũ wa
kũmũũkĩria.”

³Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:

“Itũūra inene rĩrĩa rĩatũmaga
thigari ngiri cia Isiraeli-rĩ,
no thigari igana igaatigara;
narĩo itũūra rĩrĩa rĩatũmaga
thigari igana-rĩ,
no thigari ikũmi igaatigara.”

⁴Jehova ekwĩra nyũmba ya Isiraeli
atĩrĩ:

“Njariai mĩtũũre muoyo;
⁵ tĩgai kũrongooria Betheli,
tĩgai gũthĩ Giligali,
na mũtikanyĩte rũgendo rwa
gũthĩ Birishiba.
Tondũ andũ a Giligali ti-itherũ
nĩmagatahwo,
na andũ a Betheli matuuo kĩndũ
hatarĩ.”

⁶Rongoriai Jehova, mũtũũre
muoyo,
ndakae gũtuthũkĩra nyũmba ya
Jusufu ta mwaki;
naguo mwaki ũcio nĩũkaniinana,
nakuo Betheli kwage mũndũ
ũngĩhota kũũhoria.

⁷Inyuĩ arĩa mũgarũraga kĩhoo
gĩgatuĩka ũrũrũ,
na mũkarangĩrĩria ũthingu thĩ
⁸(we ũrĩa wombire njata iria
ciĩtagwo Kĩrĩmĩra na Karaũ,
o we ũrĩa ũgarũraga nduma
ndumanu ĩgatuĩka rũciinĩ,
na agatumania mũthenya
ũgatuĩka ũtukũ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa
inene

akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ:
Jehova nĩrĩo rĩitwa rĩake;
⁹areehagĩra kĩhitho kĩrũmu
mwanangĩko o rĩmwe ta
rũheni,
narĩo itũūra inene rĩrĩa rĩirigĩre
akarĩanangithia),

¹⁰inyuĩ mũthũũraga ũrĩa
ũkananagia maũndũ
iciirĩro-inĩ,
nake ũrĩa waragia ũhoru wa ma
mũkamũmena.

¹¹Mũrangagĩrĩria mũthĩini,
na mũkamũtunya ngano na
hinya.

Nĩ ũndũ ũcio, o na gũtuĩka
nĩmwakĩte nyũmba nene
cia mahiga-rĩ,

mũtigacitũura;
o na gũtuĩka nĩmũhaandĩte
mĩgũnda mĩega ya
mĩthabibũ-rĩ,
mũtikanyua ndibei yayo.

¹²Tondũ nĩ nĩnjũũ ũrĩa mahĩtia
manyu maigana,
na ngamenya ũrĩa mehia manyu
marĩ manene.

Inyuĩ mũhinyagĩrĩria andũ arĩa
athingu,
na mũkaamũkĩra mahaki,
na mũkaagithia athĩini kĩhoo
maciirĩro-inĩ.

¹³Tondũ ũcio mũndũ ũrĩa
mũbacĩrĩri
no gũkira akiraga ki mahinda ta
macio,
tondũ nĩ mahinda mooru.

¹⁴Rongoriai maũndũ marĩa mega,
no ti marĩa mooru,
nĩguo mũtũũre muoyo.

Nake Jehova Ngai
Mwene-Hinya-Wothe
nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ,
o ta ũrĩa mũtũire muugaga.

¹⁵Thũũrai maũndũ marĩa mooru,
mwendage marĩa mega;
tũũriai kĩhoo maciirĩro-inĩ.
Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe
ahota kũiguĩra matigari ma
Jusufu tha.

¹⁶Tondũ ũcio-rĩ, Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe, o we Mwathani, ekuuga
atĩrĩ:

“Nĩgũkaagĩa na mũcakayo njĩra-
inĩ ciothe iria nene,
na kĩrĩro kĩa ruo rwa ngoro
ihaaro-inĩ ciothe.

Arĩmi nĩmagatũmanĩrwo moke
marĩre,
nao arĩa macakayaga moke
macakae.

¹⁷Nĩgũkaagĩa mũcakayo mĩgũnda-
inĩ yothe ya mĩthabibũ,
nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria
gatagatĩ-inĩ kanyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

Mũthenya wa Jehova

¹⁸Kaĩ inyuĩ mwĩriragĩria mũthenya
wa Jehova
mũrĩ na haaro-ĩ!
Nĩ kĩĩ gĩtũmaga mwĩrirĩrie
mũthenya ũcio wa Jehova?
Mũthenya ũcio ũgaatuĩka
nduma, no ti ũtheri.

¹⁹Ũgaatuĩka ta mũndũ akĩũrĩra
mũrũũthi,
agatũngana na nduba,
kana atoonye nyũmba yake,
nake aigĩrĩra guoko gwake
rũthingo-inĩ,
arũmwo nĩ nyoka.

²⁰Githĩ mũthenya ũcio wa Jehova
ndũgaagĩtuĩka nduma, no ti
ũtheri;
ĩĩ, nduma ndumanu, gũtarĩ na
mũrũri wa ũtheri?

²¹“Nĩĩ nĩthũire na nganyarara ciathĩ
cianyu;
ndĩngĩkirĩrĩria ciũngano cianyu.

²²O na mũngĩndehera maruta ma
njino,
na maruta ma ngano-rĩ,
ndikametĩkĩra.
O na mũngĩkarehe maruta marĩa
mega ma ũiguano-rĩ,
ndikamarũmbũiya.

²³Thengiai inegene rĩu rĩa nyĩmbo
cianyu!

Ndigathikĩrĩria mĩgambo ya
inanda cianyu cia mũgeeto.

²⁴No kĩhooito nĩkĩrekwo gĩthererage
ta rũũũ,
na ũthingu ũthererage ta karũũĩ
gatahũũaga.

²⁵“Inyuĩ nyũmba ya Isiraeli-rĩ,
nĩmwandutagĩra magongona na
maruta
mĩaka mĩrongo ĩna mũrĩ kũu
werũ-inĩ?

²⁶Nĩmũtũũgĩrĩtie ihooero rĩa
mũthamaki wanyu,
o na njikarĩro ya mĩhianano
wanyu,
o njata ĩyo ya ngai wanyu,
ĩrĩa mwethondekeire inyuĩ ene.

²⁷Tondũ ũcio-rĩ, nĩngatũma
mũtahwo mũtwarwo mbere
ya Dameski,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũrĩa wĩtagwo Ngai
Mwene-Hinya-Wothe.

Haaro kũrĩ arĩa Megangarĩte

6 Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! inyuĩ
mũikaraga mwĩganganĩte
mũrĩ kũu Zayuni,
na inyuĩ mũiguaga mũrĩ agitĩre
mũrĩ kĩrĩma-igũrũ gĩa
Samaria;^a

o inyuĩ mũrĩ igweta thĩinĩ wa
rũrĩrĩ rũrĩa rũrĩ mbere ya
iria ingĩ,
kũrĩa andũ a Isiraeli mathiiga.

²Thĩĩĩ Kaline mũkeyonere kuo,
ningĩ muume kuo mũthĩĩ nginya
Hamathu, itũũra rĩu inene,
mũcooke mũikũrũke mũkinye
Gathu kwa Afilisti.

Anga acio nĩega magakĩra
mothamaki manyu meerĩ?
Bũrũri wao-rĩ, nĩ mũnene
gũkĩra wanyu?

³Inyuĩ mũtĩĩragia mũthenya wa
ũũru,
na mũkareharehe wathani wa
ũhinya ũkuhĩrĩrie.

⁴Mũkomagĩra marĩrĩ magemetio na
mĩguongo,
na mũgetambũrũkia itanda-inĩ
cianyu.

^a1 O na gũtuĩka Amosi aarathagĩra
ũthamaki wa gathigathini, haha
aakũũmaga mothamaki meerĩ.

Mũrĩaga tũgondũ tũrĩa twega
mũno,
na tũcaũ tũrĩa tũnoru.

⁵Mũtiindaga mũkĩhũũra inanda
cianyũ cia mũgeeto o ta
Daudi,
na mũgethondekera inanda ingĩ
cia kũina nacio.

⁶Mũnyuuga ndibei mbakũri riita,
na mũkehakaga maguta marĩa
mega mũno,
no mũtiiguaga kĩa nĩ ũndũ wa
mwanangĩko wa Jusufu.

⁷Tondũ ũcio-rĩ, mũgaatuĩka a
mbere gũtahwo;
ndĩa cianyũ na gũikara
mwĩtambũrũkĩtie ithire.

Jehova Nĩathũire Mwĩtĩo wa Isiraeli

⁸Mwathani Jehova nĩehĩtĩte
akĩgwetaga we mwene, o we Jehova
Ngai Mwene-Hinya-Wothe, akoĩga atĩrĩ:

“Nĩthũire mwĩtĩo wa Jakubu,
na ngamena cĩhitho ciake iria
nũmu;
nĩngarekereria itũũra rĩu inene
na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ warĩo
kũrĩ thũ.”

⁹Andũ ikũmi mangĩgatigara thĩinĩ wa
nyũmba imwe-rĩ, o nao no magaakua.

¹⁰Nake mũndũ wao ũrĩa wa gũcina mũrĩ
ĩyo angĩũka kũmiumia nja ya nyũmba
na orie mũndũ ũrĩa wĩhithĩte kuo thĩinĩ
atĩrĩ, “Kũrĩ mũndũ ũngĩ ũtakuĩte mũrĩ
nake?” Nake oĩge atĩrĩ, “Aca.” Nake
acookie oĩge atĩrĩ, “Kira ki! Tũtikagwete
rĩitwa rĩa Jehova.”

¹¹Nĩgũkorwo Jehova nĩathanĩte,
nake nĩagathutha nyũmba irĩa
nene itũĩke icunjĩ,
na nyũmba irĩa nini itũĩke
tũcunjĩ.

¹²Kaĩ mbarathi ingĩhota gũteng’era
nyanjara-inĩ cia mahiga?
Kũrĩ mũndũ ũngĩrĩma kuo na
mũraũ wa ndegwa?

No inyuĩ mũgarũrĩte kĩhooto
gĩgatuĩka ũrogi,
na matunda ma ũthingu
magatuĩka ũrũrũ,
¹³inyuĩ arĩa mũkenagĩra ũhootani
ũrĩa ũtarĩ ho,
na mũkoigaga atĩrĩ, “Githĩ
tũtiatunyanĩre Karinaimu
na hinya witũ ithuĩ ene?”

¹⁴Nĩgũkorwo Jehova Ngai Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ,
“Nĩngarahũra rũrĩrĩ
rũgũũkĩrĩre, wee nyũmba
ya Isiraeli,
rũrĩa rũgakũhinyĩrĩria
kuuma itoonjero rĩa Hamathu,
o nginya mũkuru wa
Araba.”

Ngigĩ, na Mwaki, na Kabirũ

⁷Mwathani Jehova aanyonirie ũũ:
Nĩkũhaarĩria aharagĩria mĩrumbĩ
ya ngigĩ thuutha wa magetha marĩa
maagethagĩrwo mũthamaki, o ihinda
rĩrĩa kĩmera gĩa keerĩ kĩambagĩrĩria.
²Ciarĩkia kũrĩa tũhuti tuothe, bũrũri
ũgĩthera biũ, ngĩkaya ngiuga atĩrĩ,
“Mwathani Jehova, marekere! Jakubu-rĩ,
angĩhonoka gĩkuũ atĩa? Nĩgũkorwo nĩ
mũnini mũno!”

³Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩigua tha.
Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ ũcio
ndũgwĩkĩka.”

⁴Nĩgĩ Mwathani Jehova akĩnyonia
ũũ: Mwathani Jehova nĩ gwĩtia eetagia
mwaki amaciirithie naguo; mwaki ũcio
ũkĩniaria maaĩ ma kũrĩa kũriku mũno, na
ũkĩniina bũrũri. ⁵Nĩgĩ ngĩkaya, ngiuga
atĩrĩ, “Mwathani Jehova ndagũthaita,
tiga! Jakubu-rĩ, angĩhonoka gĩkuũ atĩa?
Nĩgũkorwo nĩ mũnini mũno!”

⁶Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩigua tha.
Mwathani Jehova akiuga atĩrĩ, “Ũndũ
ũcio o naguo ndũgwĩkĩka.”

⁷Nĩgĩ akĩnyonia ũũ: Mwathani
aarũgamĩte rũthingo-inĩ rwakĩtwo
na rũgathimwo wega na kabirũ nake
anyiitĩte rũrigi rwa kabirũ na guoko.

⁸ Nake Jehova akĩnjũuria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ: “Nĩ kabirũ ndĩrona.”

Nĩngĩ Jehova akĩnjũira atĩrĩ, nĩ kabirũ ndĩracuuria gatagatĩ ka andũ akwa a Isiraeli, ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.

⁹ “Kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru kwa
Isaaka nĩgũkaniinwo,
na kũndũ kũrĩa kwamũre kwa
Isiraeli nĩgũkanangwo;
na nĩngokĩrĩa nyũmba ya
Jeroboamu na rũhiũ
rwakwa rwa njora.”

Amosi na Amazia

¹⁰ Nake Amazia mũthĩnjĩri-ngai wa Betheli agĩtũmana kũrĩ Jeroboamu, mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Amosi nĩagũciirĩre agũũkĩrĩre arĩ o gũkũ thĩinĩ wa Isiraeli. Bũrũri ndũngĩhota gũkirĩrĩria ndeto ciake ciothe. ¹¹ Nĩgũkorwo Amosi aroiga atĩrĩ:

“Jeroboamu akooragwo na rũhiũ
rwa njora,
na ti-itherũ andũ a Isiraeli
nĩmagatahwo,
matwarwo kũraya na bũrũri
wao.’ ”

¹² Nĩngĩ Amazia akĩira Amosi atĩrĩ, “Umagara wee muoni-maũndũ ũyũ! Cooka bũrũri wa Juda. Wĩcaragĩrie gĩa kũrĩa kuo, na ũrathage maũndũ ũrĩ kuo. ¹³ Ndũkaarathĩre ũhoru rĩngĩ gũkũ Betheli tondũ gũkũ nĩkuo kwamũrĩrwo gũikaro kĩa mũthamaki na hekarũ ya ũthamaki.”

¹⁴ Amosi agĩcookeria Amazia atĩrĩ, “Nĩrĩ-rĩ, ndiari mũnabii kana mũrũ wa mũnabii, no ndaarĩ mũrĩithi wa mahiũ na nĩngĩ mũmenyereri wa mĩkũyũ. ¹⁵ No Jehova akĩnduta rũũru-inĩ rwa mahiũ akĩnjũira atĩrĩ, ‘Thĩĩ ũkarathĩre andũ akwa a Isiraeli ũhoru.’ ¹⁶ Na rĩrĩ, kũigue ũhoru wa Jehova. Wee ũroiga atĩrĩ,

“ ‘Ndũkarathĩre Isiraeli ũndũ
mũũru,
na ũtĩge kũhunja maũndũ
ma gũũkĩrĩa nyũmba ya
Isaaka.’ ”

¹⁷ “Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga ũũ:

“ ‘Mũtumia waku nĩagatuĩka
mũmaraya itũũra-inĩ inene,
nao aanake aku na airĩtu aku
makooragwo na rũhiũ rwa
njora.

Bũrũri waku ũgaathimwo na
ũgayanio,
na wee mwene-rĩ, ũgaakuĩra
bũrũri wa andũ matooĩ
Ngai.

Na ti-itherũ andũ a Isiraeli no
nginya magaatahwo,
matwarwo kũraya na bũrũri
wao.’ ”

Gĩkabũ kĩa Matunda Meeru

8 Mwathani Jehova aanyonirie ũũ: aanyonirie gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru. ² Nake akĩnjũuria atĩrĩ, “Amosi, nĩ kĩĩ kũ ũroona?”

Ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona gĩkabũ kĩrĩ na matunda meeru.”

Nĩngĩ Jehova akĩnjũira atĩrĩ, “Thinda rĩa mũthia nĩ ikinyu rĩa andũ akwa a Isiraeli; ndigacooka kũmaiguĩra tha rĩngĩ.”

³ Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ, “Mũthenya ũcio-rĩ, nyĩmbo iria ciinagwo kũu hekarũ-inĩ ikaagarũrũka ituĩke kĩrĩro. Ciimba nyingĩ mũno igaateagwo kũndũ guothe gũkirĩtwo ki!”

⁴ Iguai ũndũ ũyũ inyuĩ arĩa
mũrangagĩrĩria abatari
na mũkaniina athĩĩni a bũrũri,

⁵ mũkĩũragia atĩrĩ,
“Karũgamo ka Mweri
gagaathira-rĩ,
nĩguo twendie irio,

na Thabatũ ithire,
 nĩguo twendie ngano,^a
 tũkĩnyiihagia ithimi,
 tũkĩongagĩrĩra thogora,
 na tũkĩheenanagia na ratiri itarĩ
 cia ma;
⁶tũgũrage athĩni na betha,
 nao arĩa abatari tũkamagũra na
 nyamũga igĩrĩ,
 o na twendagie magira hamwe
 na ngano.”

⁷Jehova o we ũrĩa Jakubu etĩĩagĩra,
 ehĩtĩte akoiga atĩrĩ, “Ndirĩ hĩndĩ
 ngariganĩrwo nĩ ciĩko ciothe iria
 maneeke.

⁸“Githĩ bũrũri ndũkainaina nĩ ũndũ
 wa ũguo,
 na arĩa othe matũũraga kuo
 macakae?
 Bũrũri wothe nĩkũiyũra ũkaiyũra
 ta Rũũ rwa Nili,
 ũhũũrane, na ũcooke ũhũũcũke
 ta rũũ rwa Misiri.”

⁹Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ,
 “Mũthenya ũcio-rĩ,

“nĩngatũma riũa rĩthũe mĩaraho,
 na ndũme thĩ kũgĩe nduma
 mũthenya barigici.

¹⁰Nĩngagarũra ciathĩ cianyu ituĩke
 macakaya,
 na kũina kwanyu guothe
 gũtuĩke kĩrĩro.
 Nĩngatũma inyuothe mwĩhumbe
 makũnia,
 na ndĩmwenje mĩtwe.
 Nĩngatũma ihinda riũ rĩhaane
 ta hĩndĩ ya macakaya ma
 mwana wa mũmwe,
 nague mũthia warĩo ũtuĩke ta
 mũthenya mũrũrũ.”

¹¹Mwathani Jehova ekuuga atĩrĩ:
 “Matukũ nĩmarooka, rĩrĩa
 ngaatũma ng’aragu
 bũrũri-inĩ,

na ti ng’aragu ya irio kana nyoota
 wa maaĩ,
 no nĩ ng’aragu ya kũigua ciugo
 cia Jehova.

¹²Andũ magaatũgũũgaga kuuma
 iria-inĩ rĩmwe nginya rĩrĩa
 rĩngĩ,
 na morũũrage kuuma
 gathigathini nginya irathĩro,
 magĩcaria kiugo kĩa Jehova,
 no matigakĩona.

¹³“Mũthenya ũcio-rĩ,

“airĩtu arĩa ciĩrorerwa na aanake
 arĩa marĩ hinya
 nĩmakaringĩka nĩ nyoota.

¹⁴Acio mehĩtaga na thoni cia
 Samaria,
 kana makoiga atĩrĩ, ‘Ti-itherũ
 o ta ũrĩa ngai ĩyo yaku
 itũũraga muoyo wee Dani’,
 o na kana makoiga atĩrĩ,
 ‘Ti-itherũ o ta ũrĩa ngai
 ĩyo ya Birishiba itũũraga
 muoyo’:
 nĩmakaagũa,
 na maticooke gũũkĩra rĩngĩ.”

Isiraeli Nĩgũkanangwo

9 Nĩndonire Mwathani arũgamĩte
 kĩgongona-inĩ, nake akiuga atĩrĩ:

“Gũtha ciongo cia itugĩ,
 nĩgeetha hingĩro cia nyũmba
 cienyenye.

Hingĩro icio nĩgwĩre mĩtwe ya
 andũ othe,
 na arĩa magatigara
 nĩngamooraga na rũhiũ rwa
 njora.

Gũtirĩ o na ũmwe ũkoora;
 gũtirĩ ũkaahonoka.

²O na mangĩkenja thĩ makinye kwa
 ngoma,
 guoko gwakwa no gũkaamaruta
 kuo.

O na mangĩkaahaica igũrũ,
 nĩngamaharũrũkia kuuma kuo.

^a5 Karũgamo ka Mweri o na Thabatũ
 ciarĩ ciathĩ nyamũre; nĩ ũndũ ũcio andũ
 matingĩendirie kindũ ihinda-inĩ riũ.

³O na mangĩkehitha igũrũ rĩa
kĩrĩma gĩa Karimeli,
nĩngamaguĩma kuo ndĩmanyiite.
O na mangĩkehitha mathiĩ rungu
rwa iria-rĩ,
o nakuo nĩngatha nyoka
ĩmarũme.

⁴O na mangĩgaatwarwo ithaamĩrio
nĩ thũ ciao,
nĩngathana mooragĩrwo kuo na
rũhiũ rwa njora.
Ngamakũũrĩra maitho makwa,
maitho ma ũũru, no ti ma
wega.”

⁵Mwathani, o we Jehova
Mwene-Hinya-Wothe,
ũrĩa ũhutagia thĩ, ĩgatweka,
nao arĩa othe matũũraga kuo
magacakaya,
bũrũri wothe nĩkũiyũra ũiyũrĩte
ta Rũũĩ rwa Nili,
ningĩ ũkahũcũka ta rũũĩ rwa
Misiri,

⁶we ũrĩa wakaga gĩkaro gĩake
kĩa ũthamaki kĩraihi kũu
igũrũ,
na akahaanda gĩtina gĩakĩo
gũkũ thĩ,
ũrĩa wĩtaga maaĩ ma iria rĩrĩa
inene,
na akamaitũrũra gũkũ thĩ-rĩ,
Jehova nĩrĩo rĩĩtwa rĩake.

⁷Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Githĩ inyuĩ andũ a Isiraeli
mũtihaana andũ a Kushi harĩ
niĩ?
Githĩ ti niĩ ndaarutire na
ngĩambatia andũ a Isiraeli
kuuma bũrũri wa Misiri,
na Afilisti kuuma Kafitori,
na Asuriata ngĩmaruta Kiri?

⁸“Ti-itherũ, maitho ma Mwathani
Jehova
nĩmacũthagĩrĩria makona
ũthamaki ũrĩa wĩhagia.
Nĩngawananga,
ũthire gũkũ thĩ,

no ndikaananga
nyũmba ya Jakubu biũ,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁹“Nĩgũkorwo nĩngathana,
na nĩngainainia nyũmba ya
Isiraeli
gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe,
o ta ũrĩa ngano ĩnainagio ĩrĩ
gĩcungi-inĩ,
na gũkaaga kahĩndĩ kangĩgũa
thĩ.

¹⁰Andũ arĩa othe ehia thĩinĩ wa
andũ akwa
makooragwo na rũhiũ rwa
njora,
o arĩa othe moigaga atĩrĩ,
‘Tũtingĩkorererwo nĩ mũtino,
kana ũtũtunge.’

Gũcookio kwa Isiraeli

¹¹“Mũthenya ũcio nĩngacookereria
hema ya Daudi ĩrĩa ĩgwĩte,
thondeke kũrĩa yunĩkangĩte,
na njookererie kũrĩa
yanangĩtwo,
na ndĩmĩake o ta ũrĩa yatariĩ
mbere,

¹²nĩgeetha makegwatĩra matigari
ma Edomu,
na ndũrĩrĩ ciothe iria ciĩtanagio
na rĩĩtwa rĩakwa,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga,
ũrĩa ũgeeka maũndũ macio.

¹³Jehova ekuuga atĩrĩ, “Matukũ
nĩmarooka,

“rĩrĩa mũgethi agaakorererwo nĩ
mũciimbi,
nake mũhaandi akorererwo
nĩ mũndũ ũrĩa ũhihaga
thabibũ.

Ndibei ya mũhihano ĩgaatataga
kuuma irĩma-inĩ,
na ĩthererage kuuma tũrĩma-inĩ
tuothe.

¹⁴Nĩngacookia andũ akwa a Isiraeli
arĩa maatahĩtwo,
nao macookererie matũũra
manene marĩa
maanangĩtwo, matũũre kuo;

ningĩ marĩme mĩgũnda ya
mĩthabibũ na manyuuage
ndibei yayo.

Magathondeka mĩgũnda ya irio
na marĩage maciaro mayo.

¹⁵Nĩĩ ngaahaanda Isiraeli bũrũri
wao ene,
na matigacooka kũrutwo
rĩngĩ bũrũri ũcio nĩĩ
ndĩmaheete,”

ũguo nĩguo Jehova Ngai wanyu
ekuuga.

OBADIA

¹ Kĩoneki kĩa Obadia.

Mwathani Jehova ekuuga ũũ
ũhoro ũkonĩ Edomu:

Nĩtũiguĩte ũhoro uumĩte kũrĩ
Jehova.

Mũtũmwo nĩatũmirwo kũrĩ
ndũrĩrĩ oige atĩrĩ,
“Arahũkai, tũthĩĩ tũmũũkĩrĩre,
tũrũe nake”:

² “Atĩrĩrĩ, nĩngakũnyiihia maitho-inĩ
ma ndũrĩrĩ;
nawe nĩũkameneka biũ.

³ Mwĩtũĩo wa ngoro yaku
nĩũkũheenetie,
wee ũtũũraga kũu ngurunga-inĩ
cia mahiga,
na ũgathondeka gĩkaro gĩaku
kũrĩa gũtũũgĩru,
o wee wĩĩraga na ngoro atĩrĩ,
‘Nũũ ũngĩhota kũũharũrũkia
andehe nginya thĩ?’

⁴ O na ũngĩkorwo ũmbũkaga na
igũrũ ta nderĩ,
na ũgaaka gĩtara gĩaku o kũu
njata irĩ,
nĩngakũharũrũkia thĩ ngũrute
kuo,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁵ “Ũngĩkorwo nĩ aici,
o na kana ũkorwo nĩ atunyani
ũtukũ-rĩ,
kaĩ mwanangĩko nĩũgwetereire-ĩ!
Githĩ matingĩiia o nginya
maiganie?
Atui a thabibũ mangĩũka
gwaku-rĩ,
githĩ to matigie tũthabibũ tũnini
tũngĩhaarwo?

⁶ No kaĩ Esaũ nĩakongũrũrio-ĩ,
nakĩo kĩgĩĩna gĩake kĩrĩa kĩhithe
gĩgĩtahwo-ĩ!

⁷ Andũ othe arĩa mũgwatanagĩra

nao nĩmagakũingata nginya
mũhaka-inĩ;
arata aku nĩmagakũheenina na
magũtoorie;
arĩa marĩĩaga irio ciaku
nĩmagakũigĩra mũtego,
no wee ndũkamenya.”

⁸ Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Githĩ mũthenya ũcio
ndikaananga andũ arĩa oogĩ
a Edomu,
na nyanange andũ arĩa marĩ
ũmenyo kũu irĩma-inĩ cia
Esaũ?

⁹ Atĩrĩrĩ, wee Temani,^a njamba
ciaku cia ita nĩikaamaka,
na andũ othe arĩa matũũraga
irĩma-inĩ cia Esaũ
mooragwo, maniinwo.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa ngũĩ ya gũũkĩrĩra
mũrũ wa nyũkwa Jakubu,
nĩũgaconorithio;
nĩũkaniinwo nginya tene.

¹¹ Mũthenya ũrĩa wamũtiganĩrie,
rĩrĩa andũ a kũngĩ maatahire
ũtonga wake,
nao ageni magĩtoonjera ihingo-inĩ
ciake,
na magĩcuukĩra Jerusalemu
mĩtĩ-rĩ,
we watariĩ o ta ũmwe wao.

¹² No wee ndũngĩanyararire mũrũ
wa nyũkwa
mũthenya wake wa mũtino,
kana ũkenere andũ a Juda
mũthenya ũrĩa maaniinagwo,
o na kana wĩtĩle mũno
mũthenya ũrĩa maarĩ na thĩĩna.
¹³ Wee ndũngĩatuĩkanĩrie ihingo-inĩ
cia andũ akwa
mũthenya wao wa mwanangĩko,
kana ũmanyarare hĩndĩ irĩa maarĩ
na mũnyarirĩko
mũthenya wao wa kwanangwo,

^a9 Rĩĩtwa Temani nĩ kuuga Edomu guothe,
na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Gũthini.”

kana ūtahe ūtonga wao
 mūthenya ūcio wa mwanangĩko.
¹⁴Wee ndwagĩrĩrwo kũmooheria
 magomano-inĩ ma njĩra
 nĩguo ūũrage arĩa mooraga,
 kana ūneane matigari mao
 mūthenya ūcio maarĩ na thĩĩna.
¹⁵“Mūthenya wa Jehova ūrĩ hakuhi
 gũkinyĩra ndũrĩrĩ ciothe.
 O ūrĩa wĩkĩte, noguo nawe
 ũgeekwo;
 ciĩko ciaku nĩgagũcookerera.
¹⁶O ta ūrĩa inyuĩ mwanyuĩrĩire
 gĩkombe gĩakwa kĩa
 iherithia kũu kĩrĩma-inĩ
 gĩakwa gĩtheru-rĩ,
 ũguo noguo ndũrĩrĩ ciothe
 igaakĩnyuĩra itegũtigithĩria.
 Ikaanyua ikĩhũhũte,
 ininũkio, nacio ihaane ta itarĩ
 ciakorwo kuo.
¹⁷No rĩrĩ, kũu Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni
 nĩgũgakorwo na ũhonokio;
 nakĩo kĩrĩma kũu gĩgaakorwo
 kĩrĩ gĩtheru,
 nayo nyũmba ya Jakubu
 nĩĩkegwatĩra igai rĩayo.
¹⁸Nyũmba ya Jakubu ĩgaatuĩka ta
 mwaki,
 nayo nyũmba ya Jusufu ĩtuĩke ta
 rũrĩrĩmbĩ;
 nayo nyũmba ya Esaũ ĩgaatuĩka ta
 maragara ma mahuti,
 na nĩmakamĩmundia mwaki,
 ũmĩniine biũ.
 Gũtirĩ mũndũ ũgaatigara
 wa kuuma nyũmba ya Esaũ.”
 Jehova nĩwe uugĩte ũguo.
¹⁹Andũ a Negevu nĩmagaikara
 irĩma-inĩ cia Esaũ,
 nao andũ arĩa maikaraga magũrũ-
 inĩ ma tũrĩma
 megwatĩre bũrũri wa Afilisti.
 Nĩmagaikara mĩgũnda-inĩ ya
 Efiraimu, na ya Samaria,
 nake Benjamini egwatĩre
 Gileadi.
²⁰Gĩkundi kĩrĩa gĩatahĩtwo kĩa andũ

a Isiraeli kĩrĩa kĩrĩ kũu
 Kaanani,
 gĩkeegwatĩra bũrũri ūcio o
 nginya Zarefathu;^a
 nao andũ arĩa maatahirwo kuuma
 Jerusalemu, acio marĩ kũu
 Sefaradi,
 nĩo makegwatĩra matũũra ma
 Negevu.
²¹Andũ a kũhonokania
 nĩmakambata Kĩrĩma-inĩ gĩa
 Zayuni
 nĩguo maathanage kũu irĩma-inĩ
 cia Esaũ.
 Naguo ũthamaki ũgaatuĩka wa
 Jehova.

^a20 Zarefathu gwĩciiragĩrio nokuo
 Sefaradi, itũũra rĩa Asia Nini.

JONA

Jona Kūūrīra Jehova

1 Na rīrī, ndūmīrīri ya Jehova nīyakinyīire Jona mūrū wa Amitai, akīrwo atīrī: ²“Ūkīra, ūthīi itūūra rīria inene rīa Nineve,^a na ūrīhunjīrie ūkīrīkaanagia, nīgūkorwo waganu warīo nīwambatīte ūgakinya o harī nīi.”

³No Jona agīūkīra nīguo orīre Jehova, akīerekera Tarishishi. Agīūkūrūka nginya Jopa na agīorerera marikabu yathiiaga Tarishishi. Aarīkia kūrīha thogora wa rūgendo, akīingīra marikabu nīguo athīi Tarishishi, orīre Jehova.

⁴No rīrī, Jehova akīrehe rūhuho rūnene kūu iria-inī, gūkīgīa kīhuhūkanio kīnene mūno, hakuhi marikabu iyo yunīkange.

⁵Atwari ayo othe makīmaka na o mūdū agīkaīra ngai yake; magīcooka magīikia mīrigo iria-inī, nīgeetha marikabu ihūthe.

No Jona nīaikūrūkīte kūu marikabu thīinī, na agakoma toro mūnene. ⁶Tondū ūcio mūnene wa marikabu agīthīi harī we, akīmūūria atīrī, “Wee ūngīhota gūkoma atīa? Ūkīra ūkaīre ngai yaku! No gūkorwo yahota gūtūigua twage gūthira.”

⁷Ningī atwari a marikabu makīirana atīrī, “Ūkai tūcuuke mīti nīguo tūmenye nūū ūrehete mūtino ūyū.” Magīcuuka mīti naguo mūtī ūkīgīra Jona.

⁸Nī ūndū ūcio, makīmūūria atīrī, “Ta twīre, nūū ūtūmīte thīina ūyū wothē ūtūkore? Wee-rī, ūrutaga wīra ūrīkū? Uumīte kū? Wī wa būrūrī ūrīkū? Wī wa rūrīrī rūrīkū?”

⁹Nake Jona akīmacookeria atīrī, “Nīi ndī Mūhibirania na ndī mūhooi Jehova, Ngai wa igūrū, ūria wombire iria na thī nyūmū.”

¹⁰Ūndū ūcio ūkīmeeekīra guoya, makīmūūria atīrī, “Nī atīa wīkīte?”

(Nīmamenyete atī nī kūūra ooragīra Jehova, tondū nīameerīte ūguo.)

¹¹Narīo iria rīgīkīrīrīria kūhuhūkania. Nī ūndū ūcio makīmūūria atīrī, “Ūkwenda tūgwīke atīa nīgeetha tūhoorererwo nī iria?”

¹²Nake akīmacookeria atīrī, “Njoyai mūnjikie iria-inī na nīrīkūhoorera. Nīi nīnjūū atī nī mahītia makwa matūmīte kīhuhūkanio gīkī kīnene kīmūkore.”

¹³No andū acio makīrutanīria mūno gūcookia marikabu yao hūgūrūrū-inī cia iria. No makīremwo, nīgūkorwo iria nīriakīrīrīrie kūhuhūkania makīria ma ūria rīarī mbere. ¹⁴Nao magīkaīra Jehova makiuga atīrī, “Twagūthaita Wee Jehova, ndūkareke tūkue nī ūndū wa muoyo wa mūdū ūyū. Ndūgatūcookererie mahītia ma kūūraga mūdū ūtehītie, nīgūkorwo Wee Jehova, wīkīte ūria wonete arī wega.” ¹⁵Makīoya Jona makīmūikia iria-inī, narīo iria rīu rīahurutanaga rīkīhoorera. ¹⁶Mona ūguo andū acio magīitigīra Jehova mūno; na makīrutīra Jehova igongona, na makīihīta mīihītwa mbere yake.

¹⁷Nake Jehova agīathīrīria thamaki nene mūno īmerie Jona, nake Jona agīikara nda ya thamaki iyo matukū matatū, mūthenya na ūtukū.

Ihooya rīa Jona

2 Na rīrī, Jona arī kūu nda ya thamaki iyo nene mūno akīhooya Jehova Ngai wake. ²Akiuga atīrī:

“Ndakaīire Jehova ndī
mīnyamaro-inī,
nake akīnjītika.

Ngīhooya ūteithio ndī o kūu
mbīrīra-inī kūrīa kūrīku,
nawe ūkīigua gūkaya gwakwa.

^a2 Itūūra rīa Nineve rīakirwo nī Nimurodi (Kīam 10:11), na rīgītūuo itūūra inene rīa Ashuri nī Senakeribu.

³Wee wathinīkanirie nginya kūrīa
kūrīku,
o gatagatī ka iria rīrīa inene,
naguo mūiyūro wa maaī
ūgūthiūrūrūkīria;
makūmbī maku mothe
na ndiihū cia maaī
ikīihubanīria.

⁴Ngiuga atīrī, ‘Ndī mūingate,
ngeherio maitho-inī maku;
no rīrī, nīngerorera
hekarū yaku theru hīndī īngī.’

⁵Maaī macio maandigiiciirie
makenda kūnjūruga,
nakuo kūu kūrīku
gūgaathiūrūrūkīria;
riya rīa iria-inī rīeohereire
mūtwe wakwa.

⁶Ngīrikīra o nginya itina-inī cia
irīma;
thī ya kūu rungu ikīihingīrīria
nginya tene.
No Wee Jehova, Ngai wakwa,
nīwarutire muoyo wakwa
kuuma irima rīu.

⁷“Hīndī īrīa muoyo wakwa
wathiraga,
nīndakūrīkanire Wee Jehova,
namo mahooya makwa magīkinya
o harīwe,
o thīnī wa hekarū yaku theru.

⁸“Andū arīa mahooyaga mīhianano
ya tūhū,
nīmōragīrwo nī ūtugi ūrīa
ūngīkorwo ūrī wao.

⁹No nīī-rī, ndīrīkūrutagīra
igongona
ngīinaga rwīmbo rwa gūcookia
ngaatho.
Nīngahingia mīhītwa yakwa īrīa
nīī ndanehīta.
Ūhonokio uumaga kūrī Jehova.”

¹⁰Nake Jehova agīatha thamaki īyo
nene, nayo īgītahīka Jona thī nyūmū.

²“Ūkīra, ūthīī itūūra rīrīa inene rīa
Nineve, na ūrīhunjīrie ūhorō ūrīa
ngūkīwīra.”

³Nake Jona agīathīkīra ndūmīrīri ya
Jehova, agīthīī Nineve. Na rīrī, Nineve
rīarī itūūra inene na rīa bata mūno.
Kūrīthiūrūrūka rīothe kūngīaninire
mīthenya itatū. ⁴Mūthenya wa mbere
Jona akīambīrīria gūtoonya itūūra
rīu. Akīanīrīra, akiuga atīrī, “Gwatigia
mīthenya mīrongo īna Nineve
kūharaganio.” ⁵Nao andū a Nineve
magītīkia Ngai. Makīanīrīra kūgīe na
ihinda rīa kwīhinga kūrīa irio, nao othe
makīihumba nguo cia makūnia, kuuma
ūrīa mūnene mūno o nginya ūrīa mūnini
mūno.

⁶Hīndī īrīa mūthamaki wa kūu Nineve
aakinyīrwo nī ūhorō ūcio-rī, agīūkīra
akiuma gītī-inī gīake kīa ūnene, akīruta
nguo ciake cia ūthamaki, akīihumba
nguo ya ikūnia, na agīikara thī rūkūngū-
inī.^a ⁷Nīngī akīanīrīrīthia ūhorō ūyū kūu
Nineve:

“Kuumana na uuge wa mūthamaki
na andū ake arīa marī igweta:

“Mūtikareke mūdū o wothe,
kana nyamū cia rūūru rwa ng’ombe
kana rwa mbūri, irūme kīndū;
itikarekwo irīe kana inyue. ⁸No rīrī,
andū nīmehumbe nguo cia makūnia
o nacio nyamū nīihumbwo makūnia.
O mūdū nīakāire Ngai narua. Andū
nīmatige mīthīire yao mīūru na
ngūī ciao. ⁹Nūū ūngīmenya kana
Ngai aahota kwīricūkwo, aigue tha
atigane na marakara make mahiū
nīgeetha tūtikaniinwo.”

¹⁰Hīndī īrīa Ngai onire ūrīa meekire,
na ūrīa maagarūrūkīte magatiga mīthīire
yao mīūru-rī, akīmaiguīra tha akīaga
kūmaniina ta ūrīa oigīte nīekūmaniina.

Jona Gūthīī Nineve

3 Nīngī ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra
Jona hīndī ya keerī, akīrwo atīrī:

^a6 Kwīhinga kūrīa irio, na kwīhumba nguo
cia makūnia, o na kwīhurīria mūhu ciothe
ciarī njīra cia kwīnyihia na kūhera.

⁴ No rĩrĩ, Jona nĩaiguire ũũru mũno na akĩrakara. ² Akĩhooya Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova-rĩ, githĩ ũũ toguo ndoigĩte itoimĩte mũciĩ? Nĩkĩo ndaahiũhaga kũũrĩra Tarishishi. Nĩndoĩ atĩ wee wĩ Mũrungu mũtugi na ũrĩ tha, na ndũhiũhaga kũrakara, na ũiyũrĩtwo nĩ wendani, Ngai ũiguaga tha akericũkwo akaaga gwĩka ũũru. ³ No rĩrĩ, Wee Jehova, ndagũthaitha ũndute muoyo; nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩre ngue, gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁴ No Jehova akĩmũũria atĩrĩ, “Ũrĩ na kĩhotoo o na kĩrĩkũ gĩa gũtũma ũrakare?”

⁵ Jona akiuma kũu, agĩthiĩ agĩikara thĩ handũ mwena wa irathĩro wa itũũra rĩu inene. Akĩĩakĩra gĩthũnũ hau, agĩikara kĩĩruru-inĩ gĩakĩo, agĩeterera one ũrĩa itũũra rĩu inene rĩgwĩkwo.

⁶ Nake Jehova Ngai akĩrehe rũũngũ na agĩtũma rũtambe igũrũ rĩa hau Jona aarĩ, nĩguo rũmũhe kĩĩruru, kĩmũhumbĩre atige gũthĩĩnĩka. Nake Jona agĩkenera rũũngũ rĩu mũno. ⁷ No rĩrĩ, kwarooka gũkĩa mũthenya ũyũ ũngĩ, Ngai akĩrehe kĩgunyũ gĩkĩrĩa rũũngũ rĩu, nĩ ũndũ ũcio rũkĩhooha. ⁸ Hĩndĩ ĩrĩa rĩũa rĩarathire, Ngai akĩrehithia rũhuho ruumĩte na irathĩro rũrĩ na ũrugarĩ mũnene, narĩo rĩũa rĩgĩcina Jona mũtwe, o nginya akĩringĩka. Akĩĩrirĩria gũkua, akiuga atĩrĩ, “Nĩ wega ngue gũkĩra ndũũre muoyo.”

⁹ Nake Ngai akĩũria Jona atĩrĩ, “Ũrĩ na kĩhotoo gĩa kũrakara nĩ ũndũ wa rũũngũ rĩu?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ nakĩo; ndakarĩte o ũndũ ingĩkua.”

¹⁰ No Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee-rĩ, ũraiguĩra rũũngũ rũrũ tha, o na harĩa ũtarũrutĩre wĩra kana ũgatũma rũkũre. Rũrakũrire na ũtukũ ũmwe, na rũrathira na ũtukũ ũmwe. ¹¹ No Nineve nĩ kũrĩ na andũ makĩria ma ngiri igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ arĩa matangĩkũũrana guoko kwa ũrĩo kana guoko kwa ũmotho, o na ningĩ rĩrĩ na mahiũ maingĩ. Githĩ o na

MIKA

1 Ino nīyo ndūmīriri ya Jehova iria yakinyīriire Mika^a ūria warī wa itūūra rīa Moreshethu, ikoniī Samaria na Jerusalemu, hīndī ya ūthamaki wa Jothamu, na wa Ahazu, na wa Hezekia, athamaki a Juda.

² Atīrīrī, ta thikīrīriai inyuī andū aya inyuothe;
o nawe thī ta igua, na arīa othe matūūruga kuo,
nīgeetha Mwathani Jehova arute ūira wa kūmūūkīrīra,
o we Mwathani arī thīnī wa hekarū yake theru.

Ituīro rīa Gūūkīrīra Samaria na Jerusalemu

³ Atīrīrī! Jehova nīarooka oimīte gīikaro gīake;
araikūrūka arangīrīrie kūrīa gūtūūgīru gūkū thī.
⁴ Irīma itwekaga irī rungu rwake, nayo mīkuru īgaatūkana;
itwekaga ta mūhūra ūrī mwaki-inī,
īgaikūrūka ta maaī maikūrūkīte na ihenya kīgaragaro-inī.
⁵ Ūndū ūyū wonেকেte nī ūndū wa ūremi wa Jakubu,
na nī ūndū wa mehia ma nyūmba ya Isiraeli.
Ūremi wa Jakubu-rī, nī ūrīkū?
Githī ti Samaria?
Kūndū kūrīa gūtūūgīru kwa Juda-rī, nī kū?
Githī ti Jerusalemu?

⁶ “Nī ūndū ūcio, ngaatua Samaria hība ya mahiga,
gūtūūke kūndū gwa kūhaandagwo mīthabibū.
Nīngaita mahiga marīo mūkuru-inī
na thikūrie mīthingi yarīo.

⁷ Mīhianano yarīo yothe nūikoinangwo icunjī;
nacio iheo ciothe cia hekarū yarīo icinwo na mwaki.
Nīngananga mīhianano yothe yarīo.
Tondū rīonganirie iheo ciarīo kuuma mūcaara wa ūmaraya,
na īgaatūmīrwo rīngī irī mūcaara wa kūrīha maraya.”

Maithori na Kīrīro

⁸ Tondū ūcio-rī, ngūrīra na ngirīke, na thī ndī magūrū matheri na ndī njaga.
Ngūgirīka o ta mbwe, na ndīre ta ndundu.
⁹ Nīgūkorwo kīronda kīarīo gītingīhona;
gīūkīte gīgakinya Juda.
Nīgīkinyīte o kīhingo-inī kīa andū akwa,
gīgakinya Jerusalemu kuo kwene.
¹⁰ Mūtikaheane ūhoru ūcio kūu Gathu,
mūtīkarīre o na hanini.
Nīngī kūu Bethi-Ofara mwīgaragariei rūkūngū-inī.
¹¹ Inyuī andū arīa mūtūūruga Shafiri,
thīī mūrī njaga na mūconokete.
Andū arīa matūūruga Zaanani matingiuma itūūra rīao.
Narīo itūūra rīa Bethi-Ezeli no gūcaaya rīracaaya,
itūūra rīu rītingīhota gūkūgitīra.
¹² Andū arīa matūūruga Marothu-rī, menyogondaga nī ruo, o metereire ūteithio,
nī ūndū mwanangīko ūikūrūkīte kuuma kūrī Jehova,
ūgakinya o kīhingo-inī kīa Jerusalemu.

^a1 Rūtwa Mika rīgītaūrwo nī kuuga “Nūū ūhaana ta Jehova”.

¹³Inyuĩ mĩtũũraga Lakishi,^a
ngaari cianyu cia ita ciohererei
mbarathi.

Nĩ inyuĩ mwatoonyirie Mwarĩ wa
Zayuni mehia-inĩ,
nĩgũkorwo ũremi wa Isiraeli
woimanire na inyuĩ.

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkahe
Moresethu-Gathu
iheo cia kuuganĩra ũhoru.
Itũũra rĩa Akizibu no rĩa
kũheenereria
athamaki a Isiraeli.

¹⁵Inyuĩ mĩtũũraga Maresha
nĩngamũrehithĩria mĩndũ wa
kũmũũkĩrĩra, amũtoorie.
Ũrĩa we ũrĩ Riiri wa Isiraeli
nĩagooka Adulamu.

¹⁶Enjwoi mĩtwe mũcakaĩre
ciana cianyu irĩa mũkenagĩra;
mwĩenjei kĩhara mũhaane ta
nderi,
nĩgũkorwo ciana icio cianyu
nĩgatahwo.

Mĩbango ya Mũndũ na Mĩbango ya Ngai

2 Kaĩ andũ arĩa mathugundaga
waganu,
o acio meciiragia maũndũ
mooru marĩ ũrĩrĩ, marĩ na
haaro-ĩ!
Rũciinĩ gwakĩa mekaga o ũguo,
tondũ hinya wa gwĩka ũguo
marĩ naguo.

²Macumĩkagĩra mĩgũnda
makamĩtunyana,
na makeerĩrĩa nyũmba
magacioya na hinya.
Maheenagia mĩndũ
makamũtunya mũciĩ wake,
makaheenia mĩndũ wao,
makamũtunya igai rĩake.

³Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Nĩndĩrathugunda mwanangĩko
wa gũũkĩrĩra andũ aya,
ũrĩa mũtakahota kwĩhonokia.

^a13 Lakishi rĩarĩ itũũra rĩmwe rĩa marĩa
manene mũno ma Juda.

Mũtigacooka gũthiiga na mwĩtũũ,
nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩ rĩa
mũtino.

⁴Mũthenya ũcio andũ
nĩmakamũthekerera;
na mamũnyũrũrie na rwĩmbo
rũrũ rwa kĩrĩro, maine atĩrĩ,
“Tũrĩ anange biũ;
indo cia andũ akwa nĩngayane.
Nĩacieheretie kuuma kũrĩ nĩ!
Aragaya mĩgũnda iitũ kũrĩ andũ
arĩa matũkunyanagĩra.’ ”

⁵Nĩ ũndũ mũtigakorwo na mĩndũ
o na ũmwe kĩũngano-inĩ kĩa
Jehova
wa kũgaya ithaka na ũndũ wa
gũcicuukĩra mĩtĩ.

Anabii a Maheeni

⁶Anabii ao moigaga atĩrĩ,
“Mũtikarathe ũhoru.
Tigagai kũratha ũhoru ũkonĩ
maũndũ maya;
gĩconoko gĩtigatũkinyĩrĩra.”

⁷Ningĩ nĩ kwagĩrĩre kũũranagio
atĩrĩ,
wee nyũmba ya Jakubu:
“Kaĩ Roho wa Jehova arĩ
mũrakaru?
We no eke maũndũ ta macio?”

“Githĩ ciugo ciakwa itigunaga
mũndũ ũrĩa ũthiiga na mĩthiire
mĩrũngĩrĩru?

⁸Ica-ikuhĩ-rĩ, andũ akwa
maarahũkĩte magatuĩka ta
thũ.

Mũtunyaga andũ arĩa
mahooreire nguo ciao cia
goro,
mũgatunya ehĩtũkĩri arĩa
marahĩtũka matekũmaka,
o acio matakoragwo na meciirĩa
ma mbaara na inyuĩ.

⁹Mũingataga andũ-a-nja a andũ
akwa
kuuma mĩciĩ yao ĩrĩa mĩega.
Mũgatunya ciana ciao
kĩrathimo gĩakwa nginya tene.

- ¹⁰ Ūkīrai mūthiĩ, mwehere!
 Nīgūkorwo gīikaro gīkī ti kīo
 kīhurūko kīanyu,
 tondū nīgīthaahie,
 kīanangītuo ūndū
 gītangīcookererio.
- ¹¹ Mūndū wa maheeni na ūtaaragia
 ma angīuka oige atīrī,
 ‘Ndaamūrathīra gūkorwo na
 ndibei na njoohi nyingī,’
 ūcio nīwe ūngītīkīrīka nī andū
 aya!

Ūhonokio Kwīranīrwo

- ¹² “Atīrīrī, inyuĩ andū a Jakubu,
 ti-itherū nīngamūcookanīrīria,
 inyuothe,
 o na inyuĩ matigari ma Isiraeli
 nīngamūrehe hamwe.
 Ngamarehe hamwe ta ng’ondū
 irī kiugū,
 matuīke ta rūūru rwa mbūri rūrī
 ūrīithio-inī waruo;
 nakīo kīrīndī kīa andū kīiyūre
 kuo.
- ¹³ Mūhingūri njīra, nīakambata arī
 mbere yao;
 nao nīmakamomora kīhingo
 moime nja.
 Mūthamaki wao nīakoimagara arī
 mbere yao,
 Jehova amatongoretie.”

Atongoria na Anabii Gūkūūmwo

- 3** Ningī ngiuga atīrī,
 “Ta iguai, inyuĩ
 atongoria a Jakubu,
 o inyuĩ aathani a nyūmba ya
 Isiraeli.
 Githī mūtiagīrīrwo nīkūmenya
 ūhoru wa gūtuanīra ciira na
 kīhoto.
- ² No inyuĩ mūthūire maūndū
 mega na mūkenda marīa
 mooru;
 inyuĩ mūnūraga andū akwa
 ikonde,
 na mūgathooru nyama mahīndī-
 inī mao.

- ³ Inyuĩ mūrīiaga nyama cia mūrī ya
 andū akwa,
 mūkamonūra ikonde
 na mūkoinanga mahīndī mao
 tūcunjī;
 O inyuĩ mūmatinangagia ta
 nyama cia gūkarangwo na
 rūgīo,
 o na ta nyama cia gūtherūkio na
 nyūngū.”
- ⁴ Hīndī iyo magaakaīra Jehova,
 nowe ndakamacookeria.
 Hīndī iyo nīakahitha ūthiū wake
 kuuma kūrī o,
 tondū wa ūūru ūrīa mekīte.
- ⁵ Jehova ekuuga atīrī,
 “Ha ūhoru wa anabii acio
 mahītithagia andū akwa,
 mūndū aamahe irio,
 maanagīrīra makiugaga ‘thayū,’
 no angīmaima irio,
 makahaarīria mbaara ya
 kūmūūkīrīra.
- ⁶ Tondū ūcio, ūtukū
 nīūkamūhubanīria,
 mwage kuona cioneki,
 mūhubanīrio nī nduma mwage
 ūguūrio.
 Rīūa nīrīgathūīra anabii,
 naguo mūthenya ūmatuīkīre
 nduma.
- ⁷ Ooni-maūndū nīmagaconoka,
 nao aragūri maconorithio.
 Othe nīmakahumbīra mothiū
 mao,
 tondū gūtīrī ūhoru
 magaacookerio nī Ngai.”
- ⁸ No hakwa-rī, nī njiyūrītwo nī
 hinya,
 na ngaiyūrwo nī Roho wa
 Jehova,
 o na ngaiyūrwo nī kīhoto na
 ūhoti,
 nīguo nyumbūrīre Jakubu ūremi
 wake,
 na nyumbūrīre Isiraeli mehia
 make.

⁹Ta thikĩrĩria, inyuĩ atongoria a
nyũmba ya Jakubu,
o inyuĩ aathani a nyũmba ya
Isiraeli,
inyuĩ mũmenaga kĩhotoo,
na mũkoogomia maũndũ marĩa
ma ma;
¹⁰inyuĩ mwakaga Zayuni na ũiti wa
thakame,
na mũgaaka Jerusalemu na
waganu.

¹¹Atongoria akuo matuaga ciira
maahakwo,
athĩnjĩri-Ngai akuo marutanaga
maarihwo,
na anabii akuo marathaga
mohoro maheo mbeeca.
No rĩrĩ, megiritanagia na Jehova
makoiga atĩrĩ,
“Githĩ Jehova ndakĩrĩ gatagatĩ-inĩ
gaitũ?
Gũtirĩ ũũru ũngĩtũkora.”

¹²Nĩ tondũ wanyu-rĩ,
Zayuni gũgaaciimbwo ta
mũgũnda,
Jerusalemu gũtuĩke hĩba ya
mahiga,
nakĩo kĩrĩma kĩrĩa gĩakĩtwo
hekarũ
gĩtuĩke kĩhumbu kĩmereirwo nĩ
ihinga.

Kĩrĩma kĩa Jehova

4 Matukũ-inĩ ma kũrigĩrĩria,
kĩrĩma kĩrĩa
kĩa hekarũ ya Jehova
nĩgĩkahaandwo
kĩrĩ kĩo kĩnene gatagatĩ ka irĩma
iria ingĩ;
nĩgĩkambarario igũrũ rĩa tũrĩma
tũrĩa tũngĩ,
nao andũ a ndũrĩrĩ nĩkuo
magaathiiaga.

²Ndũrĩrĩ nyingĩ igaathii kuo, ikiugaga
atĩrĩ,

“Ũkai twambate tũthiĩ kĩrĩma-inĩ
kĩa Jehova,
tũthiĩ nyũmba ya Ngai wa
Jakubu.

Nĩagatũruta ũhoru wa mĩthiire
yake,
nĩgeetha tũgeragĩre njĩra ciake.”
Nĩgũkorwo Zayuni nĩgũkoima
ũtaarani,
nakuo Jerusalemu kuume
ndũmĩrĩri ya Jehova.

³Nĩagatuithania ndũrĩrĩ nyingĩ
ciira,
nacio ndũrĩrĩ iria irĩ hinya
cia kuuma kũraya
aciiguithanie.
Magaatura hiũ ciao cia njora
ituĩke hiũ cia mĩraũ,
namo matimũ mao maturwo
hiũ cia gũceeha mĩtĩ.
Gũtirĩ rũrĩrĩ rũgaacooka kũrũa na
rũrĩa rũngĩ na hiũ cia njora,
kana rũcooke kwĩruta ũhoru wa
mbaara rĩngĩ.

⁴O mũndũ agaikaraga gĩtina-inĩ kĩa
mũthabibũ wake
na aikarage gĩtina-inĩ kĩa
mũkũyũ wake,
na gũtirĩ mũndũ ũkaamamakia,
nĩgũkorwo ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe oigĩte.

⁵Andũ a ndũrĩrĩ ciothe no
marũmĩrĩre
kĩrĩra kĩa ngai ciao;
no ithuĩ tũrĩrũmagĩrĩra kĩrĩra kĩa
Jehova Ngai witũ
nginya tene na tene.

Mũbango wa Jehova

⁶Jehova ekuuga atĩrĩ:
“Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩngacookanĩrĩria ithua;
na nĩngacookanĩrĩria arĩa
matahĩtwo,
o na arĩa nyariirithĩtie.

⁷Ithua nĩngacitua matigari,
na arĩa maingatĩtwo ndĩmatue
rũrĩrĩ rũrĩ hinya.

Jehova nĩwe ũkamaathaga arĩ
Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni,
kuuma mũthenya ũcio nginya
tene.

⁸Ha ũhoru waku, wee mũthiringo
ũyũ mũraihi na igũrũ
wa kũrangĩra rũũru rwa mbũri,
o wee kũhitho kĩrũmu kĩa
Mwarĩ wa Zayuni-rĩ,
wathani ũrĩa warĩ naguo mbere
nĩũgagũcookerera;
naguo ũthamaki wa Mwarĩ wa
Jerusalemu ũmũcookerere.”

⁹Atĩrĩrĩ, nĩkĩ kĩratũma ũrĩre
wanĩrĩre,
kaĩ ũtarĩ na mũthamaki?
Kaĩ ũkuĩrĩrwo nĩ mũkũhei kĩrĩa,
tondũ wanyitwo nĩ ruo
rũhaana ta rwa mündũ-wa-
nja akĩrũmwo?

¹⁰Winyogonde nĩ ruo, wee Mwarĩ
wa Zayuni,
o ta mündũ-wa-nja akĩrũmwo,
nĩgũkorwo rĩu no nginya uume
itũũra inene
ũgaikare nja werũ-inĩ.
Nĩũgathĩ Babuloni;
kũu nĩkuo ũkaahonokerio.
Kũu nĩkuo Jehova agaagũkũũra
kuuma guoko-inĩ gwa thũ ciaku.

¹¹No rĩrĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ
nĩicookanĩrĩre, igũũkĩrĩre.
Iroiga atĩrĩ, “Rekei anyitwo nĩ
thaahu,
rekei maitho maitũ mathekerere
Zayuni!”

¹²No cio itingĩmenya meciiria ma
Jehova;
o na itiũĩ mũbango wake,
o we ũrĩa ũcicookanagĩrĩa
ta itĩia cia ngano kihũrĩro-inĩ.

¹³“Arahũka, wee Mwarĩ wa Zayuni,
ũhũũre ngano iyo,
nĩgũkorwo nĩngakũhe hĩa cia
kĩgera;
nĩngakũhe mahũngũ ma gĩcango
nawe nĩũkahehenja ndũrĩrĩ
nyingĩ.”

Uumithio ũcio meyoire na
njĩra itarĩ ya kĩhooto
nĩũkawamũrĩra Jehova,
ũtonga wao ũwamũrĩre
Mwathani wa thĩ yothe.

Mũthamaki kuuma Bethlehemu

5 Thagathaga mbũtũ ciaku cia
mbaara,
wee itũũra inene rĩa mbũtũ cia
mbaara,
nĩgũkorwo matũrigiiciĩrie
matũũkĩrĩre.

Nĩmakaringa mwathi wa Isiraeli
rũthĩa-inĩ na rũthanju.

²“No rĩrĩ, wee Bethlehemu
Efiratha,
o na harĩa arĩ we mũnini mũno
mĩhĩrĩga-inĩ ya Juda,
thĩĩnĩ waku nĩkuo gũkoima
ũrĩa ũgaatuĩka mwathi wa
Isiraeli,
ũrĩa kĩhumo gĩaake nĩ gĩa kuuma
tene,
kuuma mĩndĩ na mĩndĩ.”

³Tondũ ũcio, Isiraeli nĩagatiganĩrio
nginya ihinda rĩkinye,
rĩrĩa ũrĩa ũraarũmwo agaaciara,
nao ariũ-a-ithe arĩa angĩ
magaacookerera andũ a Isiraeli.

⁴Nĩagookĩra arĩithie rũũru rwa
mbũri ciake
arĩ na hinya wa Jehova,
na ũnene wa rĩitwa rĩa Jehova
Ngai wake.
Nao nĩmagatũũra marĩ agitĩre,
nĩgũkorwo hĩndĩ iyo
ũnene wake ũgaakinya o nginya
ituri ciothe cia thĩ.

⁵ Nake nĩagatuĩka thayũ wao.

Ũhonokania na Mwanangĩko

Hĩndĩ rĩa Ashuri makaahithũkĩra
bũrũri witũ,
na matuĩkanĩrie ciĩhitho ciitũ
nũmu,

nītūkamaarahūrīra arīithi
 mūgwanja,
 o na anene anana mamokīrīre.
⁶Nīmagaatha būrūri wa Ashuri na
 rūhiū rwa njora;
 maathe būrūri wa Nimurodi na
 hiū cia njora icomoretwo.
 Nīagatūhonokia kuuma kūrī
 Aashuri
 hīndī īrīa magaatharīkīra
 būrūri witū
 na matuīkanīirie mīhaka-inī
 iitū.
⁷Matigari ma Jakubu magaatuīka
 ta ime riumīte harī Jehova
 gatagatī-inī ka ndūrīrī nyingī,
 o na ta mbura ya rūthuthuū yurīte
 nyeki-inī,
 īrīa itarehagwo nī mūdū kana
 īkoirio nī andū.
⁸Matigari ma Jakubu
 magaakoragwo gatagatī ka
 ndūrīrī,
 o gatagatī ka ndūrīrī nyingī,
 ta mūrūūthi ūrī thīinī wa nyamū
 cia mūtītū,
 na ta kīana kīa mūrūūthi
 kīrī thīinī wa ndūūru cia
 ng’ondū,
 kīrīa gīthiīaga gīgīcitihangagia na
 gīgīcitambuura
 na gūtīrī mūdū ūngīcihonokia.
⁹Guoko gwaku nīgūkambarario na
 igūrū kuonanie ūhootani
 harī thū ciaku,
 na amuku aku othe
 nīmakaniiinwo.
¹⁰Jehova ekuuga atīrī, “Mūthenya
 ūcio-rī,
 “nīngananga mbarathi ciaku
 ikweherere biū,
 nacio ngaari ciaku cia ita
 ndīcitharie.
¹¹Nīngananga matūūra marīa
 manene ma būrūri wanyu,
 na tharūrie ciīhitho iria nūmu
 cianyu ciothe.

¹²Nīngananga ūgo wanyu,
 na mūtīgacooka kūrīgūra rīngī.
¹³Nīngananga mīhianano yanyu ya
 gwacūhio,
 na nyanange mahiga manyu
 marīa maamūre mūrī
 namo;
 mūtīgacooka kūinamīrīra
 wīra wa moko manyu rīngī.
¹⁴Itugī cia Ashera iria mūrī nacio
 nīngacimunya
 na momore matūūra manyu
 manene.
¹⁵Nīngerīhīria ndī na marakara na
 mang’ūrī
 kūrī ndūrīrī iria
 itanjathīkagīra.”

Ciira wa Jehova harī Isiraeli

6 Ta thikīrīriai ūrīa Jehova ekuuga:
 “Ūkīrai mwīciirīrīre
 mbere ya irīma;
 mūreke tūrīma tūigue ūrīa
 mūkuuga.
²Inyuī irīma ici, iguai thitango ya
 Jehova;
 thikīrīriai inyuī mīthingi ya thī
 īrīa itūūrāga tene na tene.
 Nīgūkorwo Jehova arī na ciira na
 andū ake,
 nīarathitanga andū a Isiraeli.
³“Andū akwa, kaī ndīmwikīte atīa?
 Ndīmūnogetie na kī? Njookeriai.
⁴Ndaamūrutire būrūri wa Misiri,
 ngīmūkūūra kuuma būrūri wa
 ūkombo.
 Ngītūma Musa amūtongorie,
 marī na Harūni na Miriamu.
⁵Andū akwa, ririkanai
 ūrīa Balaki mūthamaki wa
 Moabi aamūciirīre,
 na ūrīa Balamu mūrū wa Beori
 aamūcookeirie.
 Ririkanai rūgendo rwanyu kuuma
 Shitimu nginya Giligali,
 nīgeetha mūmenye ciiko
 cia ūthingu iria Jehova
 aaneke.”

⁶Nĩ kīi ingĩtwara mbere ya Jehova,
ngĩnamĩrĩre mbere ya Ngai ũcio
ũrĩ igũrũ mũno?

Hihi no ngĩthĩ mbere yake na
maruta ma njino,
kana thĩ na tũcaũ twa ũkũrũ
wa mwaka ũmwe?

⁷Anga Jehova no akenio nĩ
ndũrũme ngiri nyingĩ,
kana akenio nĩ maguta mainĩ
ta ma njũũ ngiri ikũmi?

Hihi no ndute mwana wakwa
wa irigithathi nĩ ũndũ wa
ũremi wakwa,

kana ndute maciaro ma mwĩrĩ
wakwa nĩ ũndũ wa mehia
ma ngoro yakwa?

⁸Atĩrĩrĩ, wee mũndũ ũyũ, githĩ
Jehova ndakuonetie
maũndũ marĩa mega.

Na nĩ ũndũ ũrĩkũ Jehova
agwathaga wĩke?

Githĩ to wĩkage maũndũ ma
kĩhooto,

na wendage ũhoru wa
kũiguanĩra tha,

na ũtwaranage na Ngai waku
wĩnyiihĩtie.

*Andũ a Isiraeli Kũherithio nĩ ũndũ wa
Mahĩtia Mao*

⁹Ta thikĩrĩria! Jehova nĩaretana
kũu itũũra inene,
mũndũ ũrĩa mũũgĩ nĩetigĩre
rĩitwa rĩaku.

“Rũmbũiya rũthanju, o na ũrĩa
ũrũnyitĩte.

¹⁰Wee nyũmba ya waganu-rĩ,
no ndiganĩrwo nĩ igĩĩna iria
mwĩgĩire na njĩra ĩtarĩ ya
kĩhooto,

kana ndiganĩrwo nĩ eba ya
gũthima ĩrĩa ĩtarĩ ya
kĩhooto, ĩrĩa nume?

¹¹No njuge mũndũ ndehĩtie
akĩhũthagĩra ratiri itarĩ cia
ma,

arĩ na mondo ya mahiga ma
gũthima ma maheeni?

¹²Itonga ciakuo nĩ cia ngũĩ;
andũ akuo nĩ a maheeni,
na nĩmĩ ciao nĩkũheenania
iheenanagia.

¹³Tondũ ũcio, nĩnyambĩrĩirie
gũkũniina,
na ngambĩrĩria gũkwananga nĩ
ũndũ wa mehia manyu.

¹⁴Mũrĩrĩaga irio na mũtihuũne,
nda cianyu irĩkoragwo o ihũtĩ.
Mũrĩgaga mũthiithũ, no
mũtikahonokia kĩndũ,
tondũ kĩrĩa gĩothe mwahonokia
nĩngakĩniinithia na rũhiũ
rwa njora.

¹⁵Mũrĩhaandaga no mũtikaagetha;
mũrĩhihaga ndamaiyũ no
mũtikehaka maguta ma cio;
mũrĩhihaga thabibũ no
mũtikanyua ndibei yacio.

¹⁶Nĩmũrũmĩrĩire irĩra cia watho wa
Omuri

na mũtugo yothe ya nyũmba ya
Ahabu,

mũkarũmĩrĩra irĩra ciao cia
ndũire.

Tondũ ũcio nĩngamũrekereria
mwanangwo,

na ndekererie andũ anyu
matuĩke a gũthekererwo;

mũgaatũũra mũnyararĩtwo nĩ
ndũrĩrĩ icio.”

Mĩnyamaro ya Isiraeli

7 Hĩ, kaĩ ndĩ mũnyamarĩku-ĩ!
Ndariĩ ta mũndũ ũrongania
maciaro maarĩkia kũgethwo
hĩndĩ ya riũa,

o ta mũndũ ũrahaara thabibũ
thuutha wa magetha;

gũtirĩ kĩmanjĩka gĩa thabibũ
kĩngĩrĩio,

o na kana ngũyũ iria ciambaga
kwĩrua iria ngoro yakwa
ĩiriragĩria.

²Andũ arĩa eetigĩri Ngai nĩmathirĩte
bũrũri-inĩ,

gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
mũrũngĩrĩru ũtigarĩte.

Andũ othe maikarĩte metereire
gũita thakame;
o mũndũ araguĩma mũrũ wa
nyina na wabu.

³Mahũthagĩra moko mao meerĩ
gwĩka ũũru;
mũtongoria etagia iheo na
hinya,
nake mũciirithania aamũkagĩra
mahaki;
arĩa marĩ hinya nĩo moigaga
kĩrĩa mekwenda:
othe makagĩa ndundu ya gwĩka
ũũru.

⁴Ũrĩa mweka mũno wao ahaana ta
cong'e,
ũrĩa mũrũngĩrĩru mũno nĩ
mũũru gũkĩra rũgiri rwa
mũigua.

Mũthenya ũrĩa arangĩri aku
matũire makwĩraga ũhoru
waguo nĩmũkinyu,
mũthenya ũrĩa Ngai
agaagũceerera.
Rĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩa kĩrigiicano
kĩao.

⁵Ndũkanehoke mũndũ wa itũũra;
ndũkanehoke o na mũrataguo.
Menyerera ciugo cia kanua gaku,
ndũkaanahe mĩtumia waku
ũcio ũkomaga gĩthũri-inĩ
gĩaku ũhoru.

⁶Nĩgũkorwo mũriũ nĩagĩte gũtĩia
ithe,
nake mũirĩtu akaremera nyina,
o nake mĩtumia wa mũriũ
akaremera nyaciarawe,
thũ cia mũndũ igaatuĩka andũ a
nyũmba yake mwene.

⁷No rĩrĩ, nĩĩ hakwa-rĩ,
ndĩcũthagĩrĩria Jehova
ndĩ na kĩrĩgĩrĩro,
njeteraire Ngai Mũhonokia
wakwa;
Ngai wakwa-rĩ, nĩakanjigua.

Isiraeli Kwĩhaanda Rĩngĩ

⁸Atĩrĩrĩ, wee thũ yakwa-rĩ, tiga
kũngenerera!
O na ingĩgũa gũtirĩ hĩndĩ
itagookĩra!
O na ingĩkara nduma-inĩ-rĩ,
Jehova nĩwe ũritũkaga ũtheri
wakwa.

⁹Tondũ nĩ nĩĩ ndĩmwĩhĩrie,
nĩngũkirĩrĩria mang'ũrĩ ma
Jehova
nginya rĩrĩa we akaanjĩrĩrĩa,
na onanie kĩhooto gĩakwa.
Nĩakanduta nduma-inĩ, andehe
ũtheri-inĩ,
na nĩĩ nĩngeyonera ũthingu
wake.

¹⁰Hĩndĩ iyo thũ yakwa nĩĩkeyonera
ũguo,
na ihumbwo thoni,
o iyo yanjũũragia atĩrĩ,
“Jehova Ngai waku akĩrĩ ha?”
Rĩu nĩ hĩndĩ maithe makwa
mekwĩonera kũgũa kwayo,
o na ikarangĩrĩrio thĩ ta ndooro
ya njĩra-inĩ.

¹¹Mũthenya wa gwaka thingo ciaku
nĩũgakinya,
o guo mũthenya wa kwaramia
mĩhaka yaku.

¹²Mũthenya ũcio, andũ nĩmagooka
kũrĩ we
moimĩte Ashuri na matũũra
manene ma Misiri,
na bũrũri ũrĩa ũrĩ gatagatĩ ka
bũrũri wa Misiri
na Rũũĩ rwa Farati,
na kuuma iria rĩmwe nginya rĩrĩa
rĩngĩ,
na kuuma kĩrĩma kĩmwe nginya
kĩrĩa kĩngĩ.

¹³Thĩ nĩĩkanangĩka ikire ihooru
nĩ ũndũ wa andũ arĩa
matũũraga kuo,
marĩ maciaro ma ciĩko ciao.

Mahooya na Kĩgooco

¹⁴Rĩithia andũ aku na mũthĩgi waku,
nĩo rũũru rwa igai rĩaku,

rũrĩa rwĩrĩithagia rũrĩ rwiki
mũtitũ-inĩ,
kũrĩa kũrĩ ũrĩithio mũnoru.
Reke irĩe o kũu Bashani na
Gileadi,
o ta ũrĩa ciarĩaga matukũ ma
tene.

¹⁵“Ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa
mwoimire bũrũri wa Misiri,
nĩngamoonia morirũ makwa.”

¹⁶Ndũrĩrĩ nĩikoona na iconoke,
itunyĩtwo hinya wacio wothe.
Nĩikenyiita tũnua twacio,
na ihingare matũ ciage kũigua.

¹⁷Igaacũnaga rũkũngũ ta nyoka,
ta ciũmbe iria ikurumaga thĩ.
Nĩikoimĩra kuuma imamo-inĩ
ciacio ikĩinainaga;
nĩigacookerere Jehova Ngai witũ
na guoya,
na nĩigagwĩtigĩra.

¹⁸Nĩ Ngai ũrĩkũ ũhaana tawe,
ũrĩa ũrekagĩra matigari ma igai
rĩake mehia na ũremi wao?
Ndũtũũraga ũrakarĩte nginya
tene,
no nĩũkenagio nĩ kũiguanĩra
tha.

¹⁹Nĩũgatũiguĩra tha rĩngĩ,
mehia maitũ nĩũkamarangĩrĩria
na makinya,
na waganu witũ wothe
ũũnyugute iria-inĩ kũrĩa
kũriku.

²⁰Nĩũgatũũria kĩrĩkanĩro gĩaku kũrĩ
Jakubu,
na ũiguĩre Iburahĩmu tha,
o ta ũrĩa werĩire maithe maitũ na
mwĩhĩtwa
matukũ-inĩ macio ma tene.

NAHUMU

1 İno nıyo ndũmĩrĩri nditũ ĩkonĩĩ
Nineve. Rĩrĩ nĩrĩo ibuku rĩa kĩoneki
kĩa Nahumu, ũrĩa Mũelikoshi.

Jehova Kũrakarĩra Nineve

²Jehova nĩ Mũrungu ũrĩ ũiru na
mwĩrĩhĩria;

Jehova nĩerĩhagĩria na
akaiyũrwo nĩ mang'ũrĩ.
Jehova nĩerĩhagĩria harĩ thũ ciake,
na agatũũria mang'ũrĩ make
harĩ amuku ake.

³Jehova ndahiũhaga kũrakara na
nĩarĩ hinya mũnene;
Jehova ndakaaga kũherithia
mũndũ mwaganu.

Njĩra yake ĩrĩ thĩnĩ wa rũhuho
rũnene na thĩnĩ wa
kĩhuhũkanio,^a

matu namo nĩ rũkũngũ rwa
makinya make.

⁴Akũũmaga iria, agatũma rĩhũe;
ahũithagia njũũ ciothe.
Bashani na Karimeli nĩkũhoohete,
na kĩro kĩa Lebanoni
gĩkaragatha.^b

⁵Irĩma ithingithaga mbere yake,
natuo tũrĩma tũgatweka.
Thĩ ĩnainaga ĩrĩ mbere yake,
o na mabũrũri mothe
makainaina,
na arĩa othe matũũraga kuo.

⁶Nũũ ũngĩĩtiiria mathirĩ make?
Nũũ ũngĩkĩũmĩrĩria marakara
make mahiũ?
Mang'ũrĩ make-rĩ, maitĩkaga ta
mwaki;
ndwaro cia mahiga
igathethereka mbere yake.

⁷Jehova nĩ mwega,
nĩ kĩhitho hĩndĩ ya thĩĩna.

^a3 ĩhuhũkanio na huho nene Kĩrĩkanĩro-inĩ
cionanagia hinya na riiri wa Jehova.

^b4 Bashani, na Karimeli, na Lebanoni
kuoikaine nĩ ũndũ wa ũnoru na ũruru
wakuo.

Arĩa mamwĩhokete-rĩ,
nĩamamenyagĩrĩa,

⁸no rĩrĩ, nĩakaniina Nineve
na kĩguũ kĩnene kĩa maaĩ;
nĩakaingata thũ ciake nginya
nduma-inĩ.

⁹Ũrĩa wotho magaaciirĩa gwĩka
Jehova-rĩ,
we nĩakaũniina;
o na thĩĩna ndũgooka hĩndĩ ya
keerĩ.

¹⁰Makaarigiicwo mĩigua-inĩ
na marĩĩo nĩ ndibei yao;
nao magaacinwo ta maragara
momũ.

¹¹Nĩ harĩ ũmwe wĩyũmĩrĩtie thĩnĩ
waku wee Nineve,
ũrĩa ũthugundaga ũũru wa
gũũkĩrĩa Jehova,
na akaheanaga irĩa cia waganu.

¹²Jehova ekuuga atĩrĩ:

“O na aakorwo marĩ na arata, na
nĩ aingĩ mũno-rĩ,
nĩmakaniinwo, meherio.
O na aakorwo nĩngũnyariirĩte,
wee Juda-rĩ,
ndigacooka gũkũnyariira rĩngĩ.

¹³Na rĩrĩ, nĩnguunanga icooki rĩao
riume ngingo-inĩ yaku,
na nduange mĩnyororo ĩrĩa
woheetwo nayo.”

¹⁴Jehova nĩarutĩte watho ũgũkonĩĩ,
wee Nineve, akoiga atĩrĩ,
“Ndũkagĩa na njiaro cia
gũtũũria rĩitwa rĩaku.
Nĩngananga mĩhianano ĩyo
mĩicũhie o na ĩyo ya
gũtwekio
ĩrĩa ĩrĩ kũu hekarũ ya ngai
ciaku.

Nĩngũhaarĩria mbĩrĩa yaku,
nĩgũkorwo ũrĩ kĩndũ kĩũru biũ.”

¹⁵Ta cūthīrīriai kūūrīa irīma-igūrū,
muone magūrū ma mūdū ūrīa
ūrarehe ūhorō mwega,
ūrīa wanagīrīa thayū!
Wee Juda-rī, kūngūrīa ciathī
ciaku,
na ūhingie mīhītwa yaku.
Andū aaganu matigagūtharīkīra
rīngī,
nīgūkorwo nīmakanīinwo biū.

Kūgūa kwa Nineve

2 Atīrīrī, wee Nineve, mūgūtharīkīri
nīokīte gūgūtharīkīra.
Rangīra kūgitīro kīa hinya,
na ūgitīre njīra;
wīhotore,
na wīlkīre hinya mūno!

²Jehova nīagacookeria Jakubu riiri
wake,

ūhaane ta riiri wa Isiraeli,
o na aakorwo aanangi
nīmamonūhīte,
na makaananga mīthabībū yao.

³Ngo cia thigari ciake nī cia rangi
mūtune,
njamba cia ita cīhumbīte nguo
ndune ta gakarakū.

Igera cia ngaari cia ita irahenia
mūthenya ūrīa cīahaarīrio;
matimū mahangīrītvo mītī ya
mīkarakaba
namo makahenūka maahiūrio.

⁴Ngaari cia ita iraguthūka
ituīkanīrie njīra cia itūūra,
irahanyūka na mbere, ningī na
thuutha,
ituīkanīrie ihaaro-inī cia itūūra.
Ihaana ta imūrī irakana;
irahiūka ta rūheni.

⁵Acookanīriie mbūtū cia thigari
iria njamba,
no ciūkaga ikīhīngagwo.
Iguthūkaga nginya rūthingo-inī
rwa itūūra inene;
ituīkaga ta ngo ya kūrīgītira.

⁶Hingīrīrio cia rūūī nī hingūre,^a
naguo mūciī wa ūthamaki
ūkamomoka.

⁷Nī gwathanītvo itūūra rīu inene
rītahwo na rīthaamio.
Ngombo ciarīo cia airītu iragirīka
na mīgambo ta ya ndutura,
na ikehūūra ithūri.

⁸Nineve kūhaana ta ndia,
na maaī makuo nīkūhwa
marahwa.

Kūraanīrīrwo, gūkeerwo atīrī, “Ta
rūgamai! Ta rūgamai!”
No gūtīrī mūdū ūngīhūgūra.

⁹Tahai betha!
Tahai thahabu!
Ūtonga ūrīa ūrī igīina-inī ciao
ciothe ndūngīthira!

¹⁰Nineve nīgūtahe, na indo
igatunyanwo gūgatigwo
ūtheri!

Ngoro nīikuīte, na maru
makaregera,
na mūrī ikainaina, o na andū
othe magathita ithiithi.

¹¹Atīrīrī, imamo cia mīrūūthi irī ha,
kūdū kūrīa yarereire ciana
ciayo,
kūrīa mīrūūthi ya njamba na ya
nga yathīaga
na ciana ciayo itegwītīgīra?

¹²Mūrūūthi wa njamba
nīwatambuūrīie ciana
ciaguo nyama cia gūciigana,
na ūgītīra mūgoma waguo gīa
kūrīa,
ūkīyūria imamo ciaguo na kīrīa
woragīte,
na ūkīyūria ngurunga ciaguo
na kīrīa waguīmīte.

¹³Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atīrī,
“Nī nīngūūkīrīie.
Nīngacina ngaari ciaku cia ita na
mwaki,
naruo rūhiū rwa njora

^a6 Hingīrīrio cia njūūī nī kuuga kūrīa Rūūī
rwa Koseri rwahingīrīrio, naguo mūiyūro
ūcio wahingūrīrwo ūkīgūithia thingo.

nĩrũkaniina mĩrũũthi yaku
ĩrĩa mĩĩthĩ.

Ndigagũtigĩria kĩndũ gĩa
kũguĩma gũkũ thĩ.

Nayo mĩgambo ya andũ arĩa
ũtũmaga
ndĩgaacooka kũiguu rĩngĩ.”

Mwanangĩko Ũtangĩgirĩrĩka Nineve

3 Kaĩ itũũra inene rĩa Nineve rĩrĩa
rĩitaga thakame rĩrĩ na
haaro-ĩ!

Itũũra rĩu rĩiyũrĩtwo nĩ maheeni
na indo cia ũtunyani,
na rĩtiagaga andũ moragĩtwo.

²Rĩ na mwanũko wa mĩcaarica,
na mũrurumo wa magũrũ ma
ngaari,

na mbarathi iteng’erete,
na ngaari cia ita ikũrũgarũga!

³Thigari cia mbarathi irahithũka,
ikahenũkia hiũ cia njora
na matimũ marahenia!

Andũ aingĩ nĩmooragĩtwo,
gũkagĩa na hĩba cia arĩa
makuĩte,

na ciimba itangĩtarĩka,
nao andũ makahĩngwo nĩ
ciimba icio:

⁴maũndũ maya mothe marekĩka nĩ
ũndũ wa ũingĩ wa merirĩria
ma mũmaraya,
ũrĩa ũguucĩrĩrie mũndũ-wa-nja
ũcio mũrogĩ,

ũrĩa watuire ndũrĩrĩ ngombo na
ũmaraya wake,
na agĩtua kĩrĩndĩ ngombo na
ũragũri wake.

⁵Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ,

“Nĩ nĩngũgũũkĩrĩa.

Ngũkũheta nguo ikũhumbĩre
ũthiũ.

Nguonia ndũrĩrĩ njaga yaku,
na ngũconorithie mbere ya
mothamaki.

⁶Ngũgũikĩria gĩko kĩrĩ magigi,
ngũnyarare ũtuĩke kĩndũ gĩa

kũmakania gĩkĩonwo nĩ
andũ.

⁷Arĩa othe magaakuona nĩmakoora
makiugaga atĩrĩ,
‘Hĩ, Nineve nĩrĩanange, nũũ
ũkaarĩcakaĩra?’

Mũndũ wa gũkũhooreria-rĩ,
ingĩmũruta kũ?”

⁸Wee-rĩ, ũkĩrĩ mwega gũkĩra
Thebesi,^a

itũũra rĩrĩa rĩakĩtwo Rũũĩ-inĩ
rwa Nili,

o rĩo rĩrigiciĩrio nĩ maaĩ?

Rũũĩ rũu nĩruo rũrĩgitagĩra,
naruo rũthingo rwarĩo nĩ maaĩ
macio.

⁹Kushi na Misiri nĩcio ciarĩ hinya
warĩo ũtangĩathirire;
Putu na Lubimu maarĩ amwe a
thiritũ narĩo.

¹⁰No rĩrĩ, nĩrĩatahirwo,
na andũ aarĩo magĩthaamio.
Tũkenge twarĩo twatungumanirio,
tũgĩtuĩka icunjĩ magomano-inĩ
mothe ma njĩra.

Mĩtĩ nĩyacuukĩrwo andũ aarĩo
arĩa maarĩ igweta,
anene othe aarĩo makĩohwo na
mĩnyororo.

¹¹Wee nawe nĩũkarĩio,
na nĩũkoora, wĩhitho,
wethe kĩhitho ũũrĩre thũ ciaku.

¹²Ciĩhitho ciaku nũmu ciothe ihaana
ta mĩtĩ ya mĩkũyũ,
ĩrĩ na ngũyũ iria ciambĩte
kwĩrua,
yainainio-rĩ,
ngũyũ ikagũa kanua-inĩ ka
mũrĩi.

¹³Tarora, mbũtũ ciaku cia ita,
hĩ, ciothe ihaana ta andũ-a-nja!
Ihingo cia bũrũri waku
nĩ hĩngũrĩre thũ ciaku biũ,
mĩgĩlko yacio igacinwo na
mwaki.

^a8 Thebesi rĩarĩ itũũra inene rĩa mwena wa
rũgongo wa Rũũĩ rwa Nili. No rĩo rĩetagwo
No kana No-Amoni.

¹⁴Taha maaĩ ũige, ũgaakorwo namo
hĩndĩ ya kũrigiicĩrio,
ciĩgitĩro ciaku cia hinya
ũcirũmie wega!

Haarĩria rĩũmba,
kia ndoro,
ũthondeke maturubarĩ.

¹⁵Kũu nĩkuo mwaki ũgaakũniinĩra,
na rũhiũ rwa njora
rũgũtemenge ũthire biũ,
rũkũrĩe o ta ũrĩa ũngĩrĩño nĩ
itono.

Ciaranai ta itono,
mũciarane, mũingĩhe ta ngigĩ!

¹⁶Onjoria aku ũmaingĩhĩtie,
makaingĩha gũkĩra njata cia
igũrũ,

no mahaana ta ngigĩ iria
cianangaga bũrũri,
igacooka ikeyũmbũkĩra.

¹⁷Arangĩri aku matariĩ ta ngigĩ,
anene aku nao nĩ ta mĩrumbĩ ya
ngigĩ,

ĩrĩa yũmbaga thingo-inĩ ciaku
mũthenya wa heho,
no riũa rĩara, ĩkombũka ĩgathiĩ,
na gũtirĩ mũndũ ũngĩmenya
kũrĩa yathiĩ.

¹⁸Atĩrĩrĩ, wee mũthamaki wa
Ashuri, arĩithi aku
nĩmakomete;

andũ aku arĩa marĩ igweta
nĩmahuurũkĩte.
Andũ aku othe mahurunjũkĩire
irĩma-inĩ,
na gũtirĩ wa kũmacookanĩrĩria.

¹⁹Kĩronda gĩaku gĩtingĩhona;
nguraro yaku nĩ ya gũkũũraga.
Mũndũ o wotha ũiguĩte ũhoro
waku

arahũũra hĩ tondũ nĩũgwĩte,
nũũ ũtarĩ wahutio
nĩ kĩnyariirano gĩaku gĩtarĩ
mũthia?

HABAKUKU

1 Īno nīyo ndūmīrīri nditū īrīa
yakinyīrīre mūnabii Habakuku.

Gūteta kwa Habakuku

²Wee Jehova-rī, nī nginya rī
ngūtūūra ngūkayagīra
ūndeithie,
no wee ūkaaga kūnjigua?
Githī ndigūkayagīra ngiugaga,
“Haaro! Haaro!”
no wee ūkaaga kūhonokania?
³Ūtūmaga ndīrorere wagi wa
kīhooto nīkī?
Ūkiragīrīria maūndū mooru
nīkī?
Mwanangīko na haaro irī mbere
yakwa;
kūrī na njūgitano, nayo mbaara
nī nyingī.
⁴Nī ūndū ūcio, watho nīmwigithie
hinya,
na kīhooto gītihootanaga.
Andū arīa aaganu marigiicaga
arīa athingu,
na nī ūndū ūcio kīhooto
gīkoogomio.

Icookia rīa Jehova

⁵“Atūrīrī, ta rorai ndūrīrī na
mwīrorere ūhoru wacio,
na mūmake biū.
Nīgūkorwo matukū-inī maku
nīngwīka ūndū
ūrīa ūtangītīkia o na ūngīrwo.
⁶Nīngwarahūra andū a Babuloni,
andū a haaro, na matarī tha,
arīa matuīkanagia thī yothe,
na makegwatīra ciikaro itarī
ciao.
⁷Nī andū a kūmakania, na a
gwītīgīrwo;
nīo meyathaga, na
magetūūgīria.
⁸Mbarathi ciao irī ihenya gūkīra
ngarī,
na nī ooru mūno gūkīra

njūūi iria icangacangaga
kīhwaī-inī.

Thigari ciao iria ithiiaga ihaicīte
mbarathi iteng’eraga ta
ciūmbūkīte;
ahaici acio a mbarathi moimaga
kūndū kūraya.
Mombūkaga ta nderi īgīcuuhūkīra
gīa kūrīa;

⁹othe mokaga mehaarīrie kūruta
haaro.
Thigari icio ciao nyingī mūno
ithiiaga ihaatīte ta rūhuho
rwa werū-inī,
igathiī itahīte andū aingī mūno
ta mūthanga.

¹⁰Manyararaga athamaki,
na makanyūrūria andū arīa
maathanaga.
Mathekagīrīria matūūra mothe
manene marīa mairigīre;
maakaga ihumbu cia tīiri,
magatunyana matūūra
macio.

¹¹Ningī mahītūkagīra kuo na ihenya
o ta rūhuho mathiite na
mbere:
andū maagararaga watho,
magatuika ehia,
magatua atī hinya wao nīguo
ngai yao.”

Gūteta gwa Keerī kwa Habakuku

¹²Wee Jehova-rī, githī ndūtūūruga
kuuma tene o na tene?
O Wee Ngai wakwa, ūrīa wakwa
mūtheru, tondū ūcio
tūtīgakua.
Wee Jehova-rī, nīwe ūthuurīte
andū a Babuloni mahingie
ituīro rīaku;
wee Rwaro rwa Ihiga-rī,
ūkamaamūra matūherithie.
¹³Maitho maku nī matheru mūno,
matingīrōrera ūmaramari;
wee-rī, ndūngīkirīrīria maūndū
mooru.

Ūgĩkiragĩrĩria andũ arĩa
oingumania nĩkĩ?
Ūkiraga nĩkĩ rĩrĩa andũ arĩa
aaganu
mekũmeria andũ arĩa athingu
kũmakĩra?

¹⁴ Ūtuĩte andũ ta thamaki cia iria,
ũkamatua ta ciũmbe cia iria-inĩ,
iria itarĩ mũciathi.

¹⁵ Thũ ĩyo njaganu ĩmaguucagia othe
na ndwano,
ĩkamagwatia na wabu wayo,
ĩkamacookereria thiĩnĩ wa mũtego
wayo;
nĩ ūndũ ūcio ĩgakena na
ĩgacanjamũka.

¹⁶ Nĩ ūndũ ūcio, ĩrutagĩra wabu
wayo igongona,
na ĩgacinĩra mũtego wayo
ũbumba,
nĩgũkorwo wabu wayo nĩguo
ũtũmaga ĩtũũre ĩkenagia,
na ĩkarĩĩaga irio iria njega
mũno.

¹⁷ ĩgũtũũra ĩtahaga na wabu wayo,
ĩkaniinaga ndũrĩrĩ ingĩ
ĩtegũciguĩra tha?

2 Nĩngũrũgama handũ hakwa ha
kũrangĩra,
na njikare o hau rũthingo igũrũ.
Njetereire njigwe ūrĩa ekũnjĩra,
nĩguo menye ūrĩa ingĩcookia nĩ
ũndũ wa iteta rĩrĩ.

Icookia rĩa Jehova

² Nike Jehova akĩnjookeria atĩrĩ,
“Andika ūguũrio ūyũ,
ũwandĩke wega ihengere-inĩ na
ndemwa nene,
nĩgeetha ūthomeke wega,
o na mũndũ angĩkorwo
ateng’erete.

³ Nĩgũkorwo ūguũrio ūyũ wetereire
ihinda rĩrĩa rĩtuĩtwo;
waragia ūhoru wa matukũ ma
mũthia,
na ndũngĩtuĩka wa maheeni.

O na ūngĩikara mũno-rĩ, weterere.
Ti-itherũ nĩũkahingio, na
ndũgatĩrio.

⁴ “Atĩrĩrĩ, mũndũ mwĩtĩĩ-rĩ,
merirĩria maake ti marũngĩrĩru;
no mũndũ ūrĩa mũthingu
agatũũra muoyo nĩ ūndũ wa
gwĩtĩkia gwake;

⁵ ti-itherũ, mũndũ ūcio mwĩtĩĩ
nĩakunyanagĩrwo nĩ ndibei;
nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ hĩndĩ
ahurũkaga.

Tondũ akorokete ta mbĩrĩra,
na o ta ūrĩa gĩkuũ gĩtaiganagia,
o nake ndaiganagia;
acookanagĩrĩria ndũrĩrĩ ciothe
harĩ we,
na agataha andũ a ndũrĩrĩ
ciothe.

⁶ “Githĩ andũ othe matikamũthekerera
makĩmũnyũrũragia, na mamũnyarare,
makiugaga atĩrĩ,

“Kaĩ mũndũ ūrĩa wĩigagĩra indo
cia ūici,
na agetongia na indo cia
ũtunyani arĩ na haaro-ĩ!
Egũtũũra ekaga ūguo nginya-rĩ?”

⁷ Andũ arĩa ūrĩ na thiĩrĩ wao githĩ
matigagũũkĩrĩra o rĩmwe?
Githĩ matikaarahũka, na
matũme ūinaine,
macooke makũnyamarie?

⁸ Tondũ nĩũtahĩte ndũrĩrĩ nyingĩ
indo ciao,
matigari ma ndũrĩrĩ icio,
nĩmagagũtaha indo o nawe.
Nĩ ūndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
na ūkaananga mabũrĩrĩ, na
matũũra manene, o na arĩa
othe marĩ kuo.

⁹ “Mũndũ ūrĩa wakaga wathani
wake,
na agetongia na uumithio ūtarĩ
wa kĩhooto,

nĩgeetha aake nyũmba yake
 handũ igũrũ
 nĩguo ehonokie ndakanyiitwo nĩ
 mwanangĩko,
 kaĩ arĩ na haaro-ĩ!

¹⁰Wee wanaciirĩra kũniinwo kwa
 ndũrĩrĩ nyingĩ,
 ũgaconorithia nyũmba yaku
 mwene,
 na ũkoorwo nĩ muoyo waku.

¹¹Mahiga ma rũthingo
 nĩmakanĩrĩra,
 na mĩgamba ya mbaũ
 nĩkamũkĩria.

¹²“Mũndũ ũrĩa wakithagia itũũra
 inene na ũiti wa thakame,
 na akahaanda itũũra na njĩra
 cia ũmaramari, kaĩ arĩ na
 haaro-ĩ!

¹³Githĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe
 ndatuĩte
 atĩ wĩra wa andũ no ngũ cia
 gwakĩrĩria mwaki,
 na atĩ ndũrĩrĩ ciĩnogagia o tũhũ?

¹⁴Nĩgũkorwo thĩ nĩkaiyũrwo nĩ
 ũmenyo wa riiri wa Jehova,
 o ta ũrĩa maaĩ maiyũrĩte iria-inĩ.

¹⁵“Mũndũ ũrĩa ũheaga andũ a
 itũũra rĩake njoohi,
 akamatahĩria mondo-inĩ ya
 rũũa ya ndibei nginya
 makarĩño,
 nĩgeetha erorere njaga yao, kaĩ
 arĩ na haaro-ĩ!

¹⁶Ũkaiyũrwo nĩ thoni, handũ ha
 kũgĩa na riiri.
 Rũrĩrĩ nĩrĩo ihinda rĩaku!
 Nyua, ũrĩño,
 nayo njaga yaku yoneke!
 Gikombe kuuma guoko-inĩ kwa
 ũrĩo kwa Jehova
 nĩkĩragũkora, na njono
 nĩkũhumbĩra riiri waku.

¹⁷Haaro ĩrĩa ũrutĩire Lebanoni-rĩ,
 nĩgakũhubĩkania,
 na wanangi waku wa nyamũ-rĩ,
 nĩgakũmakia mũno.
 Nĩ ũndũ nĩũitĩte thakame ya andũ,
 na ũkaananga mabũrũri, na

matũũra manene, na arĩa
 othe marĩ kuo.

¹⁸“Mũhianano mũicũhie nĩ wa
 bata ũrĩkũ mũndũ aarĩkia
 kũwacũhia?
 O nague mũhianano wa
 gũtwekio ũrĩa ũtũmaga
 andũ maheeneke nĩ wa bata
 ũrĩkũ?
 Nĩgũkorwo ũrĩa ũũthondekaga
 ehokaga kĩrĩa ombĩte;
 athondekaga mĩhianano
 ĩtaaragia.

¹⁹Mũndũ ũrĩa wĩraga rũbaũ atĩrĩ,
 ‘Gĩa na muoyo!’
 Kana akeera ihiga rĩtarĩ muoyo
 atĩrĩ, ‘Arahũka!’ Kaĩ arĩ na
 haaro-ĩ!
 Indo ta icio ciakĩhota kuonia
 mũndũ njĩra?
 Ihumbĩtwo thahabu na betha;
 no itirĩ na mĩhũmũ thĩinĩ wacio.

²⁰No rĩrĩ, Jehova arĩ hekarũ-inĩ yake
 theru;
 thĩ yothe nĩkire ki ĩrĩ mbere
 yake.”

Ihooya rĩa Habakuku

3 Rĩrĩ nĩ ihooya rĩa mũnabii Habakuku,
 rĩa kũinwo ta rwĩmbo.

²Atĩrĩrĩ Jehova, nĩnjiguĩte ũhoru wa
 ngumo yaku,
 nganyiitwo nĩ guoya nĩ ũndũ wa
 ciĩko ciaku.
 Rurumũkia ciĩko ciaku matukũ-inĩ
 maya maitũ,
 ũtũme imenyeke matukũ-inĩ
 maitũ;
 o na hĩndĩ ĩrĩa ũrĩ mũrakaru,
 iguanagĩra tha.

³Ngai ookire oimĩte Temani,
 ũcio Mũtheru agĩũka oimĩte
 Kĩrĩma kĩa Parani.
 Riiri wake ũkĩhumbĩra igũrũ,
 nague ũgooci wake ũkĩiyũra thĩ.

⁴ Ũkengi wake wahaanaga ta riŭa
rĩkĩratha;
mĩrũri yahrenũkaga kuuma
guoko-inĩ gwake,
nahau hau nĩho hinya wake
wahithĩtwo.

⁵ Mũthiro nĩguo wamũtongoragia;
mũrimũ wa mũthiro ũkamuumama
thuutha.

⁶ Aarũgamire, agĩthingithia thĩ;
agĩcũthĩrĩria agĩtũma ndũrĩrĩ
ciinaine.

Irĩma cia tene ikĩmumuthũka,
natuo tũrĩma twa tene
tũkĩmomoka.

Mĩthĩire yake-rĩ, nĩ ya tene na
tene.

⁷ Nĩndonire andũ arĩa matũũraga
hema cia Kushani marĩ na
mĩnyamaro,
nao arĩa matũũraga Midiani
maiyrĩtwo nĩ ruo rũnene.^a

⁸ Wee Jehova-rĩ, nĩ njũũ
warakarĩire?

Mang'ũrĩ maku-rĩ, nĩ tũrũũ
mokĩrĩire?

Wee-rĩ, wokĩrĩire iria na mang'ũrĩ
maku

rĩrĩa wahaicĩte mbarathi ciaku
na ngaari ciaku cia ũhootani cia
ita?

⁹ Nĩwarutire ũta waku, ũkĩwoya na
igũrũ,

na ũgĩtia mĩguĩ mĩingĩ.^b

Nayo thĩ ũkĩmĩganyania na njũũ;

¹⁰ irĩma ciakuonire ikĩĩnyogonda.

Kĩguũ kĩa maaĩ nakĩo gĩgĩtherera;

maaĩ ma kũrĩa kũriku

makĩhũũyũka,

na makĩambararia makũmbĩ

mamo na igũrũ taarĩ moko.

¹¹ Riŭa na mweri nĩciarũgamire o ro
ũguo kũu igũrũ,
ciona ũtheri wa mĩguĩ yaku
ĩkĩrathũka,
na ciona kũhenia gwa itimũ
rĩaku rĩkĩmenũka.

¹² Watũkanĩirie thĩ na mang'ũrĩ,
na ũkĩhũũra ndũrĩrĩ ũrĩ na
marakara.

¹³ Wokire kũhonokia andũ aku,
na ũhonokie ũrĩa waku
mũitĩrĩrie maguta.

Wahehenjire kĩongo kĩa nyũmba
ya waganu,
ũkĩmĩtharia nginya itina-inĩ
ciayo.

¹⁴ Wamũtheecire mĩtwe na itimũ
rĩake mwene,
rĩrĩa njamba ciake cia
ita ciatũtharĩkĩire
itũharaganie;
cigakenagĩrĩra ta igũtambuura
athĩĩni arĩa mehithĩte.

¹⁵ Wee wakinyire iria igũrũ na
mbarathi ciaku,
ũgĩthuka maaĩ macio maingĩ,
magĩtuĩka makũmbĩ
manene.

¹⁶ Ndaiguire ũhoru ũcio,
ngoro yakwa igĩtumatuumama,
nacio iromo ciakwa ikĩinaina nĩ
mũgambo ũcio;
mahĩndĩ makwa makĩonja,
namo magũrũ makwa
makĩinaina.

No nĩ nĩngweterera ngirĩrĩrie,
nginya mũthenya ũrĩa wa
kũnyariirĩka ũgaakinya,
ũkore rũrĩrĩ rũrĩa
rũtũtharĩkagĩra.

¹⁷ Atĩrĩrĩ, o na mũkũyũ ũngĩaga
kũruta kĩro,
nayo mĩthabibũ yaage thabibũ,
o nago mũtamaĩyũ wage
maciaro,

nayo mĩgũnda yaage irio;
o na kũngĩaga ng'ondũ gĩcegũ
na kwage ng'ombe ciugũ-inĩ-rĩ,

^a7 Andũ a Kushani na Midiani maarĩ
Aarabu arĩa matũũraga gũkuhĩ na Edomu.

^b9 Mĩguĩ haha nĩ heni na marurumĩ iria
Mwathani aahũthĩire.

¹⁸niĩ no ndĩrĩkenagĩra Jehova,
njanjamũkage nĩ ũndũ wa Ngai
Mũhonokia wakwa.

¹⁹Mwathani Jehova nĩwe hinya
wakwa,
atũmaga magũrũ makwa magĩe
ihenya ta magũrũ ma
thwariga,
nake aahotithagia kũhaica kũrĩa
gũtũũgĩru.

Kũrĩ mũtongoria wa nyĩmbo.
Rwĩmbo rũrũ nĩ rwa
kũinwo na inanda cia
mũgeeto.

ZEFANIA

¹ Atiriri, ino niyo ndumiriri ya Jehova iria yakinyirire Zefania muru wa Kushi, muru wa Gedalia, muru wa Amaria, muru wa Hezekia, riria Muthamaki Josia muru wa Amoni aathamakaga Juda.

Juda Gutuiriwo Ciira

² Atiriri, Jehova ekuuga uu:

“Ninganiina indo ciothe ithire biu,
ithire kundu guothe guku thi.

³ Ninganiina andu o na nyamu;
njooke niine nyoni cia riera-ini,
na thamaki cia iria-ini.

Andu aria aaganu magaatigirio o
hiba cia mahuti,
hindiri iria ngaaniina andu
mathire kundu guothe guku thi,”
uguo nguo Jehova ekuuga.

⁴ “Ningatamburukia guoko gwakwa
njukirire Juda,
na njukirire andu othe aria
matuuraga Jerusalemu.

Ninganiina mihianano ya Baali
iria itigarite guku,
na niine maritwa ma andu aria
matooi Ngai,
na athinjiri-ngai cia mihianano,

⁵ o acio mainamagirira,
makahooya mbutu cia iguru
mari nyumba iguru,
o na makainamirira, makehita na
ritwa ria Jehova,
na magacooka makehita na
ritwa ria Milikomu,

⁶ o acio matigaga kurumirira
Jehova magacooka na
thuutha,
na maticaragia Jehova, o na
kana makamurongooria.

⁷ Atiriri, kirai ki muri mbere ya
Mwathani Jehova,
nigukorwo muthenya wa Jehova
uri hakuhi.

Jehova niahaaririe igongona;
ningi namurite andu aria etite.

⁸ Muthenya ucio wa igongona ria
Jehova-ri,
ningaherithia anene, o na
herithie ariu a muthamaki,
hamwe na aria othe
magaakorwo mehumbite
nguo cia bururi ungwi.

⁹ Muthenya ucio-ri, ningaherithia
ataagarari othe a hingiro,
o acio maiyuragia hekaru ya
ngai ciao na haaro na
maheeni.”

¹⁰ Jehova ekuuga atiri, “Muthenya
ucio
nigukaiguu mukayo uumite
Kihingo-ini gwa Thamaki,
o na kugirika kuumite Itura
Reru,

naguo mururumo munene
wa mumomoko uume
turima-ini.

¹¹ Girikai, inyu mituraga rugongo
rwa ndunyui;
mugirike tondui onjorithia anyu
othe nimekuniinwo,
na aria othe monjorithanagia na
betha manangwo.

¹² Hindiri iyo ningoya matawa njethe
andui Jerusalemu,
na herithie aria meiganitie,
aria mahaana ndibei itiganirio
na kinyita kiayo,
aria meciaragia atiri,
‘Jehova ndari undu angika,
mwega kana muru.’

¹³ Utonga wao nigungatahwo,
na nyumba ciao imomorwo.
Nimagaka nyumba,
no matigacitura;
nimakahaanda migunda ya
mithabibu,
no matikanyua ndibei yayo.

Mūthenya ūrĩa Mūnene wa Jehova

- ¹⁴“Mūthenya ūrĩa mūnene wa
Jehova ūrĩ hakuhi,
ūrĩ hakuhi na nĩũrooka narua.
Ta thikĩrĩria! Kĩrĩro kĩa mūthenya
ũcio wa Jehova gĩgaakorwo
kĩrĩ kīnene,
nacio njamba cia ita nĩikaarĩra
mũno irĩ kũu.
¹⁵Mūthenya ūcio-rĩ, ūgaakorwo ūrĩ
wa mang’ūrĩ,
mūthenya wa mĩnyamaro na
ruo rūnene,
mūthenya wa mathĩina na
mwanangĩko,
mūthenya wa nduma na mairia,
mūthenya wa matu na nduma
ndumanu,
¹⁶mūthenya wa kũhuhwo
karumbeta na mbugĩrĩrio
ya mbaara
ya gũũkĩrĩra matũũra marĩa
mairigĩrwo na hinya,
na gũũkĩrĩra mĩthiringo ĩrĩa
mĩraihu na igũrũ.
¹⁷Nĩngarehere andũ mĩnyamaro,
nao magaathiiaga ta andũ
atumumu,
nĩ ūndũ nĩmehĩirie Jehova.
Thakame yao nĩgaitwo ta
rũkũngũ,
nacio nyama cia nda ciao iteo ta
irĩ rũrua.
¹⁸Betha kana thahabu ciao
itikahota kũmahonokia,
mūthenya ūcio wa mang’ūrĩ ma
Jehova.
Thĩ yothe ĩkaaniinwo
na mwaki wa ūiru wake,
nĩgũkorwo arĩa othe matũũraga
gũkũ thĩ
nĩakamaniina o rĩmwe.”
2 Mwĩcookanĩrĩriei hamwe,
mwĩcookanĩrĩriei hamwe
inyuĩ rũrĩrĩ rũrũ rũtarĩ thoni.
²Mwĩcookanĩrĩriei mbere ya ihinda
rĩrĩa rĩtuĩtwo gũkina,
mūthenya ūcio ūmũkorerere ta

ūrĩa mũũngũ ūmbũragwo
nĩ rũhuho,
mbere ya marakara mahiũ ma
Jehova mamũkore,
mbere ya mūthenya ūcio
wa mang’ūrĩ ma Jehova
kũmũkora.
³Cariai Jehova, inyuĩ andũ othe
arĩa enyĩhia a bũrũri,
inyuĩ arĩa mwĩkaga ūrĩa
aathanĩte.
Mwĩcarĩriei ūthingu, mwĩcarĩriei
kwĩnyĩhia;
no gũkorwo nĩmũkagitĩrwo
mūthenya ūcio wa marakara
ma Jehova.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩa Filistia

- ⁴Itũũra rĩa Gaza nĩrĩgatiganĩrio,
narĩo itũũra rĩa Ashikeloni
rĩanangwo.
Andũ a Ashidodi maaarutũrũrwo
mūthenya barigici,
narĩo itũũra rĩa Ekironi rĩthario
ta mūtĩ ūkũmunywo.
⁵Inyuĩ arĩa mūtũũraga ndwere-inĩ
cia iria,
o inyuĩ Akerethi, kaĩ mũrĩ na
haaro-ĩ!
Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩ
igũũkĩrĩre,
wee Kaanani, bũrũri wa Afilisti.
“Nĩngakũniina,
na gũtirĩ mũndũ o na ūmwe
ũgaatigara.”
⁶Bũrũri ūcio ūrĩ ndwere-inĩ cia iria,
o kũu Akerethi matũũraga,
gũgaatuĩka kũndũ gwa gwakwo
ithũnũ cia arĩithi, na ciugũ
cia ng’ondũ.
⁷Bũrũri ūcio ūgaatuĩka wa matigari
ma nyũmba ya Juda;
kũu nĩkuo makoona ūrĩithio.
Hwaĩ-inĩ magaakomaga nyũmba
cia Ashikeloni.
Nake Jehova Ngai wao
nĩakamamenyerera, na
atũme magaacĩre rĩngĩ.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Moabi na Amoni

- ⁸“Nĩnjiguĩte irumi cia Moabi
na inyũrũri cia Amoni,
acio maarumire andũ akwa
na makĩĩhĩta gũũkĩrĩra bũrũri
wao.”
- ⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai
wa Isiraeli, ekuuga atĩrĩ,
“Ti-itherũ o ta ũrĩa nĩ ndũũraga
muoyo-rĩ,
Moabi gũgaatuĩka o ta Sodomu,
naguo bũrũri wa Amoni ũtuĩke
ta Gomora,
kũndũ kwa riya, na marima ma
cumbĩ,
kũndũ gũtakũraga kĩndũ kuuma
tene.
Matigari ma andũ akwa
nĩmakaamataha;
nao andũ a rũrĩrĩ rwakwa arĩa
makaahonoka nĩmakagaya
bũrũri wao.”

- ¹⁰Maũndũ macio nĩmakamakora nĩ
ũndũ wa mwĩĩĩo wao,
na nĩ ũndũ wa kũruma na
kũnyũrũria andũ a Jehova
Mwene-Hinya-Wothe.
- ¹¹Jehova nĩagetigĩrwo nĩo
rĩrĩa akaananga ngai ciothe cia
bũrũri ũcio.
Ndũrĩrĩ iria irĩ hũgũrũrũ-inĩ ciothe
cia iria nĩkamũhooya,
o rũrĩrĩ rũrĩ bũrũri waruo
kĩũmbe.

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Kushi

- ¹²“O na inyuĩ, andũ a Kushi,
nĩmũkooragwo na rũhiũ
rwakwa rwa njora.”

Ūrathi wa Gũũkĩrĩra Ashuri

- ¹³Nĩagatambũrũkia guoko gwake
okĩrĩre andũ a gathigathini
na aniine Ashuri,
atige Nineve gũkirĩte ihooru,
na kũũmagarĩte o ta werũ.

- ¹⁴Ndũũru cia mbũri na ng’ombe
igaakoma kuo,
hamwe na ciũmbe cia
mĩthemba yothe.
Ndundu cia werũ na ndundu iria
ng’ambi
nĩikomba itugĩ-inĩ ciakuo.
Kayũ ka mĩgambo yacio
gakaiguuagwo ndirica-inĩ,
hĩba cia mahiga igaakorwo
mĩrango-inĩ,
nayo mĩgamba ya mĩtarakwa
ĩtigwo ũtheri.
- ¹⁵Rĩrĩrĩ nĩrĩo itũũra rĩrĩa rĩratũire na
gĩkeno,
o na rĩtarĩ na ũgwati.
Rĩrĩa rĩeĩrĩraga atĩrĩ,
“Nĩ no nĩ, na gũtirĩ ũngĩ tiga
nĩ.”
Kaĩ nĩrĩkĩanangĩtwo,
rĩgatuĩka o kĩmamo kĩa nyamũ
cia gĩthaka-ĩ!
Arĩa othe mahĩtũkagĩra harĩ rĩo
no kũrĩnyũrũria na kũrĩorota.

Mehia ma Jerusalemu

- 3** Kaĩ itũũra rĩrĩ inene rĩa andũ
aremi, na rĩgwatĩtio thaahu,
o na rĩiyũrĩte maũndũ ma
kũhinyanĩrĩria rĩrĩ na
haaro-ĩ!
- ²Rĩtirĩ mũndũ rĩathĩkagĩra,
rĩtĩtĩkagĩra gũtaarwo.
Rĩtĩhokaga Jehova, na
rĩtikuhagĩrĩria Ngai warĩo.
- ³Anene aarĩo mahaana ta mĩrũũthi
ĩkũrarama,
aathani aarĩo mahaana ta njũũi
iria icangacangaga hwaĩ-inĩ,
gũtirĩ kĩndũ matigagia gĩkinyie
rũciinĩ.
- ⁴Anabii aarĩo nĩ etĩĩ;
nĩ andũ a ungumania.
Athĩnjĩri-Ngai aarĩo mathaahĩtie
handũ-harĩa-haamũre,
na magathũkia watho.
- ⁵Jehova ũrĩa ũrĩ thĩinĩ warĩo nĩ
mũthingu;
we ndeekaga ũũru.

Rūciinĩ o rūciinĩ nĩatuanagĩra ciira
na kĩhooito,
mũthenya o mũthenya ndagaga
gwĩka ũguo,
no arĩa matarĩ athingu matirĩ
thoni.

⁶“Nĩniinĩte ndũrĩrĩ;
cĩgĩtĩro ciao cia hinya nĩ
momore.
Nacio barabara ciao ndũmĩte
itiganĩrio,
gũtirĩ mũndũ ũracigerera.
Matũũra mao manene nĩmanange;
gũtirĩ mũndũ o na ũmwe
ũtigarĩte, gũtirĩ o na ũmwe.

⁷Ndeerire itũũra rĩu inene atĩrĩ,
“Ti-itherũ nĩũkanjĩtigĩra,
na wĩtikĩre gũtaarwo!”
Hĩndĩ iyo itũũro ciake itikaniinwo,
o na kana maherithia makwa
mamũkore.”

No o meeriragĩria o gwĩka ũũru
maũndũ-inĩ mao mothe.

⁸Nĩ ũndũ ũcio Jehova ekuuga atĩrĩ,
“Ikarai mũnjeteraire,
mweterere mũthenya ũrĩa
ngaarũgama ndute ũira.
Nĩndũite atĩ nĩngacookanĩrĩria
ndũrĩrĩ hamwe,
na nyũnganie mothamaki,
nĩguo ndĩmaitĩrĩrie mang’ũrĩ
makwa,
nĩmo marakara makwa mahiũ.
Thĩ yothe nĩkaniinwo
nĩ mwaki wa marakara ma ũiru
wakwa.

⁹“Hĩndĩ iyo nĩngatheria mĩromo ya
ndũrĩrĩ,
nĩguo othe makayagĩre rĩitwa
rĩa Jehova,
na mamũtungatagĩre marĩ na
ũrũmwe.

¹⁰Andũ akwa arĩa mahurunjũkĩire
mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa njũũĩ cia
Kushi,
o acio maahooyaga,
nĩmakandehera maruta.

¹¹Mũthenya ũcio wee
ndũgaconorithio
nĩ ũndũ wa maũndũ mothe
marĩa mooru wananjĩka,
tondũ nĩngeheria arĩa othe
makenagĩra mwĩtĩio wao,
ndĩmarute kuuma itũũra-inĩ
rĩrĩ inene.

Ndũgacooka gwĩtũũgĩria
ũrĩ kĩrĩma-inĩ gĩakwa gĩtheru.

¹²No rĩrĩ, nĩngatigia gatagatĩ-inĩ
kanyu
andũ arĩa ahooreri na enyihia,
arĩa mehokete rĩitwa rĩa Jehova.

¹³Matigari ma Isiraeli matigekaga
ũũru;
matikaheenaganagia,
kana ũhinga woneke tũnua-inĩ
twao.

Makaarĩaga na magakoma,
na gũtirĩ mũndũ
ũkaamamakia.”

¹⁴Atĩrĩrĩ, wee Mwarĩ wa Zayuni, ina
rwĩmbo;
o nawe, Isiraeli anĩrĩra!
Nawe Mwarĩ wa Jerusalemu
kena na ũcanjamũke na ngoro
yaku yothe!

¹⁵Jehova nĩeheretie ihũũra rĩaku,
nacio thũ ciaku nĩacingatĩte.
Jehova mũthamaki wa Isiraeli arĩ
hamwe nawe;
ndũgacooka gwĩtigĩria
mwanangĩko rĩngĩ.

¹⁶Mũthenya ũcio nĩmakeera
Jerusalemu atĩrĩ,
“Wee Zayuni, ndũgacooke
gwĩtigĩria
na ndũkaregerie moko maku.

¹⁷Jehova Ngai waku arĩ hamwe
nawe,
o we ũrĩa ũrĩ hinya wa
kũhonokania.
Nĩarĩgũkenagĩra mũno,
na nĩarĩkũhooragĩria na wendo
wake,
agũkũngũire akĩinaga nyĩmbo.”

- ¹⁸“Kīeha gĩa ciathĩ iria njathane
nĩngamwehereria;
icio ikoretwo irĩ mũrigo na cia
thoni harĩ inyuĩ.
- ¹⁹Hĩndĩ ĩyo nĩngaherithia
arĩa othe maamũhinyagĩrĩa;
nĩngahonokia arĩa ithua,
na njookererie arĩa
mahurunjĩtwo.
Nĩngatũma magĩe igweta na
ndĩmagoocithie
mabũrũri-inĩ mothe kũrĩa
manaconorithio.
- ²⁰Ihinda rĩu nĩngamũcookanĩrĩa;
hĩndĩ ĩyo nĩngamũcookia mũciĩ.
Nĩngatũma mũgĩe igweta na
ndĩmũgoocithie
gatatatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ ciothe cia
thĩ,
hĩndĩ ĩrĩa ngaatũma mũgaacĩre
rĩngĩ,
o mũkĩĩonagĩra na maitho
manyu,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

HAGAI

Andũ kwĩrwo maake Nyũmba ya Jehova

1 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario,^a mũthenya wa mbere wa mweri wa gatandatũ, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Zerubabeli mũrũ wa Shealitelieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na kũrĩ Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na kanua ka mũnabii Hagai makĩrwo atĩrĩ,

²Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Andũ aya moigaga atĩrĩ, ‘Ihinda ti ikinyu rĩa gwakĩra Jehova nyũmba.’”

³Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova igĩũka na kanua ka mũnabii Hagai ikĩũria atĩrĩ, ⁴“Anga nĩ ihinda rĩanyu inyuĩ ene rĩa gũikara nyũmba irĩa ng’emie na mbaũ rĩrĩa nyũmba ĩno yakwa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku?”

⁵Na rĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthiire yanyu ĩtariĩ. ⁶Mũhaandĩte irio nyingĩ, no mũkagetha o tũnini. Mũrĩaga no mũtihuũnaga. Mũnyuuaga no mũtinyootokaga. Mwĩhumbaga nguo no mũtiiguaga ũrugarĩ. Ningĩ ũrĩa ũthũkũmaga, aanyĩta mũaara wake awĩkagĩra mũhuko ũri na marima.”

⁷Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mwĩcũraniei wega ũrĩa mũthiire yanyu ĩtariĩ. ⁸Ambatai irĩma-inĩ mũgĩire mbaũ, mũũke mũnjakĩre nyũmba, nĩgeetha nĩ ndĩmĩkenagĩre na ndũike wa gũtĩagwo,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ⁹Mwerĩgagĩrĩra uumithio mũingĩ, no rĩrĩ, mũkĩona o kĩndũ kĩnini. Kĩrĩa mwainũkirie, ngĩkĩũmbũra na mũhũmũ yakwa. Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, “Ndeekire ũguo nĩkĩ? Ndeekire ũguo nĩ ũndũ wa nyũmba yakwa, irĩa ĩkarĩte ĩrĩ nyanangĩku, rĩrĩa o ũmwe wanyu arahangĩra maũndũ

ma nyũmba yake mwene. ¹⁰Nĩ ũndũ wanyu, igũrũ nĩrĩregete gũita ime, nayo thĩ ikarega na maciaro mayo.

¹¹Nĩndatũmire bũrũri wage mbura mĩgũnda-inĩ na irĩma-inĩ, o na ngĩũmia ngano, na ngĩniina ndibei ya mũhihano na maguta na kĩrĩa gĩothe thĩ ĩciaraga, na ngĩnyĩhia andũ na mahiũ, na ngĩthũkia wĩra wa moko manyu.”

¹²Ningĩ Zerubabeli mũrũ wa Shealitelieli, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na matigari mothe ma andũ, magĩathĩkĩra mũgambo wa Jehova Ngai wao, o na ndũmĩrĩri ya mũnabii Hagai, tondũ nĩ Jehova Ngai wao wamũtũmĩte. Nao andũ acio magĩtigĩra Jehova.

¹³Ningĩ Hagai mũtũmwo wa Jehova akĩheana ndũmĩrĩri ĩno ya Jehova kũrĩ andũ, akĩmeera atĩrĩ: Jehova ekuuga atĩrĩ, “Nĩ ndĩ hamwe na inyuĩ.” ¹⁴Nake Jehova akĩarahũra roho wa Zerubabeli mũrũ wa Shealitelieli, mwathi wa Juda, na roho wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, o na roho wa andũ othe arĩa maatigarĩte, nao magĩũka, makĩambĩrĩria kũruta wĩra wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai wao. ¹⁵Kwarĩ mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa gatandatũ, mwaka-inĩ wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario.

Riiri wa Nyũmba ĩyo Njerũ

2 Na rĩrĩ, mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ũmwe, mweri wa mũgwanja, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Hagai, akĩrwo atĩrĩ, ²“Arĩria Zerubabeli mũrũ wa Shealitelieli, mwathi wa bũrũri wa Juda, na Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na andũ othe arĩa matigaire, ũmoorie atĩrĩ, ³Nũũ wanyu ũtigarĩte wonire nyũmba ĩno na riiri wayo wa mbere? Mũrona ĩhaana atĩa rĩu? Githĩ

^a1 Mũthamaki Dario aathamakaga bũrũri wa Perisia mwaka-inĩ wa 522 nginya 486 mbere ya gũciarwo gwa Kristũ.

mūtiramiona ihaana ta kindũ gĩa tũhũ?⁴ Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Gĩa na hinya, wee Zerubabeli, na ũgĩe na hinya, wee Joshua mūrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mūnene, gĩa na hinya inyuĩ andũ othe a bũrũri, na mūrute wĩra, nĩgũkorwo ndĩ hamwe na inyuĩ.’ Ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.⁵ Ũguo nĩguo ndaarĩkanĩire na inyuĩ, rĩrĩa mwoimire bũrũri wa Misiri, na Roho wakwa egũtũũra thĩinĩ wanyu. Tigai gwtĩgĩra.’

⁶ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ; ‘Thuutha wa kahinda kanini nĩngathingithia igũrũ na thĩ rĩngĩ, na thingithie iria na thĩ nyũmũ.⁷ Nĩngathingithia ndũrĩrĩ ciothe, nake ũrĩa wĩriragĩrio nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩagooka, na nĩ nĩngaiyũria nyũmba ĩno riiri,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.⁸ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Betha nĩ yakwa, o na thahabu nĩ yakwa.⁹ Riiri wa nyũmba ĩno ũgaakorwo ũrĩ mūnene gũkĩra riiri wa nyũmba ĩria ya mbere,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ‘Na handũ haha nĩngaheana thayũ,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.”

Irathimo cia Andũ arĩa Marĩ na Thaahu

¹⁰ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna, mweri wa kenda, mwaka wa keerĩ wa gũthamaka kwa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mūnabii Hagai akĩrwo atĩrĩ,¹¹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Ũriai athĩnjĩri-Ngai ũrĩa watho ugĩte: ¹² Mũndũ angĩkuua nyama nyamũre ruuno-inĩ rwa nguo yake, naruo ruuno rũhutie mũgate, kana thubu, kana ndibei, kana maguta, o na kana irio ingĩ-rĩ, irio icio ciatuĩka nyamũre?’ ”

Na athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

¹³ Ningĩ Hagai akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩ na thaahu nĩ ũndũ wa kũhutania na kĩimba, angĩhutia kindũ kĩmwe gĩa icio-rĩ, kindũ kũ no kĩnyiitwo nĩ thaahu?”

Na athĩnjĩri-Ngai magĩcookia atĩrĩ, “Īi, no kĩnyiitwo nĩ thaahu.”

¹⁴ Ningĩ Hagai akĩmeera atĩrĩ, “Jehova ekuuga atĩrĩ, ‘Ũguo noguo andũ aya na rũrĩrĩ rũrũ matariĩ maitho-inĩ makwa; ũrĩa wotho meekaga na kĩria gĩothe marutaga kũu, kĩri na thaahu.

¹⁵ “ ‘Na rĩrĩ, mwĩcũraniei wega ũhoru ũyũ kuuma ũmũthĩ, mũtaranie ũrĩa maũndũ maatarĩ mbere ya rĩrĩa gũtaarĩ ihiga rĩagĩrĩrwo igũrũ wa rĩngĩ mwakoinĩ wa hekarũ ĩno ya Jehova.¹⁶ Mũndũ o wotho angĩathiire hĩba-inĩ ya ngano ya ithimi mĩrongo ĩrĩ, aakoraga no ithimi ikũmi. Mũndũ o wotho angĩathiire itangi-inĩ rĩa ndibei erĩgĩrĩire gũtahia ithimi mĩrongo ĩtano, aakoraga o mĩrongo ĩrĩ.¹⁷ Ndathũkirie wĩra wotho wa moko manyu na mbaa, na mbuu na mbura ya mbembe,^a no inyuĩ mũtiigana kũnjookerera,’ ũguo nĩguo Jehova ekuuga.¹⁸ Kuuma ũmũthĩ na gũthĩ na mbere, kuuma mũthenya ũyũ wa mweri mĩrongo ĩrĩ na inya, mweri wa kenda, mwĩcũraniei wega ũhoru wa mũthenya ũrĩa mũthingi wa hekarũ ya Jehova wakirwo. Ta mwĩcũraniei wega: ¹⁹ Nĩ hakĩrĩ o na mbeũ ĩtigarĩte ikũmbĩ-inĩ? Nginyagia rĩu, mĩthabibũ, na mĩkũyũ, na mĩkomamanga, o na mĩtamaiyũ ndĩrĩ iragĩa na maciaro.

“ ‘Kuuma ũmũthĩ nĩndĩrĩmũrathimaga.’ ”

Zerubabeli, Gĩcũhĩ kĩa Jehova

²⁰ Ningĩ ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire Hagai hĩndĩ ya keerĩ, mweri mĩrongo ĩrĩ na inya wa mweri ũcio, akĩrwo atĩrĩ,²¹ “Arĩria Zerubabeli mwathi wa Juda, ũmwĩre atĩ nĩngathingithia igũrũ na thĩ.²² Nĩngang’aurania itĩ cia ũnene, na hehenje hinya wa mothamaki ma thĩ ng’eni. Nĩngakurumania ngaari cia ita, na atwarithia a cio; na ndungumanie mbarathi hamwe na ahaici a cio, o

^a17 Rũhuho rũhiũ na mbura ya mbembe ciatũmagĩrwo nĩ Ngai kũhũũra andũ nĩ ũndũ wa ũremi wao.

mũndũ arũndwo na rũhiũ rwa njora
rwa mŭrũ wa nyina.

²³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga atĩrĩ, ‘Mũthenya ũcio-rĩ,
nĩngakwamũkĩra, wee ndungata yakwa
Zerubabeli mŭrũ wa Shealitieli,’ ũguo
nĩguo Jehova ekuuga. ‘Ningĩ nĩngagũtua
ta gĩcũhĩ gĩakwa gĩa kĩara, gĩkurure rũũri
rwakwa, nĩgũkorwo nĩngũthuurĩte,’
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga.”

ZEKARIA

Isiraeli Gwĩtwo Macookerere Jehova

¹ Na rĩrĩ, mweri wa ĩnana wa mwaka wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido, akĩĩrwo atĩrĩ:

² “Jehova nĩarakaririo mũno nĩ maithe manyu ma tene. ³ Nĩ ũndũ ũcio ĩra andũ atĩrĩ, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Njookerera, nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga, na nĩ nĩngũmũcookerera,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁴ Mũtikahaane ta maithe manyu ma tene arĩa maahunjagĩrio nĩ anabii a tene, makeerwo atĩrĩ: ũũ nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga: ‘Garũrũkai mũtĩge mũthĩire yanyu mũũru o na mũtugo yanyu mũũru.’ No makĩaga kũnjigua kana kũrũmbũiya uuge wakwa, nĩguo Jehova ekuuga. ⁵ Maithe manyu ma tene makĩrĩ kũ rĩu? Nao anabii-rĩ, nĩmatũũraga nginya tene? ⁶ No rĩrĩ, githĩ ndũmĩrĩri yakwa na irĩa ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo, iria ndaathĩte ndungata ciakwa cia anabii itiahingĩirio maithe manyu ma tene?

“Hĩndĩ iyo makĩĩrira makiuga atĩrĩ, ‘Jehova Mwene-Hinya-Wothe atwĩkĩte kũringana na ũrĩa mũthĩire na mũtugo iitũ itariĩ, o ta ũrĩa aatuĩte nĩegwĩka.’ ”

Mũndũ ũrĩa warĩ Mĩtĩ-inĩ ya Mĩhandathi

⁷ Mũthenya wa mĩrongo ĩrĩ na ĩna wa mweri wa ikũmi na ũmwe, mweri ũcio wa Shebati, mwaka-inĩ wa keerĩ wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩire mũnabii Zekaria, mũrũ wa Berekia, mũrũ wa Ido.

⁸ Nĩndonire kĩoneki ũtukũ, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona mũndũ wahaicĩte mbarathi ndune! Mũndũ ũcio aarũgamĩte mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi yarĩ handũ mũkuru-inĩ. Thuutha wake nĩ haarĩ mbarathi ĩmwe ndune, na ingĩ cia gũĩĩri na ingĩ njerũ.

⁹ Na nĩ ngĩũria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ cia kĩ?”

Mũraika ũcio waaragia na nĩ akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩngũkwĩra nĩ cia kĩ.”

¹⁰ Nake mũndũ ũcio warũngĩi mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi akĩndaarĩria akĩnjĩra atĩrĩ, “Aya nĩo Jehova atũmĩte mathĩi thĩ yothe.”

¹¹ Nao magĩcookia ũhoro kũrĩ mũraika wa Jehova, ũrĩa warũngĩi mũtĩ-inĩ ya mĩhandathi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩtũthĩte thĩ yothe na tũkoona atĩ thĩ nĩũhooreire na ĩrĩ na thayũ.”

¹² Nĩngĩ mũraika ũcio wa Jehova akĩũria atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ, Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ũkwaga kũiguĩra Jerusalemu na matũũra ma Juda tha, marĩa ũkoretwo ũrakarĩire mĩaka mĩrongo mũgwanja?” ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Jehova agĩkarĩria mũraika ũcio twaragia nake na ciugo njega na cia kũhoorerania.

¹⁴ Nake mũraika ũcio wanjaragĩria akĩnjĩra atĩrĩ, “Anĩrĩra ndũmĩrĩri ĩno: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩnjiguaga ũũru nĩ ũndũ wa Jerusalemu na Zayuni, ¹⁵ no rĩrĩ, nĩndakarĩtio mũno nĩ ndũrĩrĩ iria ciũguaga irĩ ngĩtĩre. Ndaarakarĩire andũ akwa o hanini, no ndũrĩrĩ ĩcio igĩkĩrĩria kũmanyamaria.’ ”

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio, Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩngacooka itũũra rĩa Jerusalemu ndĩrĩguĩre tha, nayo nyũmba yakwa yakwo kuo rĩngĩ. Naruo rũrigi rĩa gũthima nĩrũgatambũrũkio Jerusalemu,’ ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹⁷ “Nĩngĩ ũthĩ na mbere na kwanĩrĩra uuge atĩrĩ: Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Matũũra makwa nĩmakaiyũrĩrĩra ũgaacĩru rĩngĩ, nake Jehova nĩakahooreria Zayuni rĩngĩ na ethuurĩre Jerusalemu.’ ”

Hĩa Inya na Mabundi Mana

¹⁸ Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, mbere yakwa ngĩona hĩa inya! ¹⁹ Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Ici nacio nĩ cia kĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda, na Isiraeli, na Jerusalemu.”^a

²⁰ Nake Jehova agĩcooka akĩnyonia mabundi mana. ²¹ Na nĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Aya-rĩ, marooka gwĩka atĩa?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ici nĩcio hĩa iria ciaharaganirie Juda nĩguo gũtigacooke kuoneka mündũ ũkwĩhaanda, no mabundi maya, mokĩte kũmamakia na magũithie hĩa icio cia ndũrĩrĩ, iria ciambararirie hĩa ciao igĩũkĩrĩrĩ bũrũri wa Juda, nĩguo andũ akuo maharaganio.”

Mündũ warĩ na Rũrigi rwa Gũthima

2 Ningĩ ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona mündũ wanyitĩte rũrigi rĩa gũthima na guoko gwake. ² Ngĩmũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, wathĩĩ kũ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Ndathĩĩ gũthima itũũra rĩa Jerusalemu, nĩguo menye warĩĩ o na ũraihi warĩo.”

³ Na rĩrĩ, mũraika ũcio wanjaragĩria agĩthĩĩ, nake mũraika ũngĩ agĩũka kũmũtũnga, ⁴ akĩmwĩra atĩrĩ, “Teng’era wĩre mwanake ũcio atĩrĩ, ‘Jerusalemu rĩgaatuĩka itũũra inene rĩtarĩ thingo, nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ na mahiũ marĩa magaakorwo kuo.’ ⁵ Jehova ekuuga ũũ, ‘Nĩ mwene nĩ nĩ ngaatuĩka rũthingo rwa mwaki ndĩrĩthiũrũrũkĩrie, na ndũike riiri thĩnĩ wa itũũra rĩu.’”

⁶ Jehova ekuuga ũũ, “Ūkai, ũkai! Ūrai muume bũrũri wa mwena wa gathigathini, nĩgũkorwo ndĩmũharaganĩrie mĩena yothe ĩna ĩrĩa yumaga huho cia igũrũ,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

⁷ “Ūka, wee Zayuni! Wĩthare, o wee ũtũũraga kwa Mwarĩ wa Babuloni!”

^a19 Hĩa icio inya ciarĩ mabũrũri ma Ashuri, na Misiri, na Babuloni, na Perisia.

⁸ Nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Thuutha wa kũũhe gĩtũĩo, akĩndũma ngahũũrane na ndũrĩrĩ iria ciatahĩte indo cianyu. Nĩgũkorwo ũrĩa wotho ũmũhutagia inyuĩ nĩ kũũma kĩa riitho rĩa Ngai ahutagia. ⁹ Ti-itherũ nĩngambararia guoko gwakwa ndĩmookĩrĩre, nacio ngombo ciao itahe indo ciao. Hĩndĩ ĩyo nĩguo mũkaamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte.

¹⁰ “Wee Mwarĩ wa Zayuni-rĩ, anĩrĩra na ũkene, nĩgũkorwo nĩndĩrooka gũtũũra gatagatĩ-inĩ kanyu,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga. ¹¹ “Mũthenya ũcio-rĩ, ndũrĩrĩ nyingĩ nĩikanyitithanio na Jehova, na nĩmagatuĩka andũ akwa. Ngaatũũra gatagatĩ-inĩ kanyu na nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.” ¹² Jehova nĩakagaya Juda gũtuĩke igai rĩake bũrũri-inĩ ũrĩa mũtheru, na nĩagethuurĩra Jerusalemu o rĩngĩ. ¹³ Hoorerai harĩ Jehova inyuĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ tondũ nĩeyarahũrĩte kuuma gĩikaro-ini gĩake gĩtheru.

Nguo Theru cia Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa Mũnene

3 Ningĩ akĩnyonia Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, arũgamĩte mbere ya mũraika wa Jehova, nake Shaitani arũgamĩte mwena wake wa ũrio nĩguo amũcuuke. ² Nake Jehova akĩĩra Shaitani atĩrĩ, “Jehova arogũkũũma, wee Shaitani! Jehova ũrĩa ũthuurĩte Jerusalemu arogũkũũma wee! Githĩ mündũ ũyũ ti gĩcinga gĩtharĩtwo kuuma mwaki-inĩ?”

³ Na rĩrĩ, Joshua eehumbĩte nguo irĩ gĩko hĩndĩ ĩyo aarũgamĩte mbere ya mũraika. ⁴ Mũraika ũcio akĩĩra arĩa maarũngĩ mbere yake atĩrĩ, “Mũrutei nguo icio ciale irĩ na gĩko.”

Agĩcooka akĩĩra Joshua atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ, nĩnjeheretie mehia maku, na nĩngũkũhumba nguo cia goro.”

⁵ Ngĩcooka ngiuga atĩrĩ, “Muohei kĩremba gĩtheru mũtwe.” Nĩ ũndũ ũcio makĩmuoha kĩremba gĩtheru mũtwe, na makĩmũhumba nguo, mũraika wa Jehova arũgamĩte o hau.

⁶Mūraika wa Jehova agĩatha Joshua, akĩmwĩra atĩrĩ, ⁷“Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Ũgĩrũmĩrĩra mĩthĩire yakwa na ũmenyagĩrĩre maũndũ marĩa nyendaga mekwo, nĩũgaathaga nyũmba yakwa, o na ũtuĩke mũrũgamĩrĩri wa nja ciayo, na ngwĩtikĩrie ũtuĩke ũmwe wa andũ aya marũngĩi haha.

⁸“Ta thikĩrĩria, wee Joshua, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, hamwe na athiritũ aku aya maikarĩte thĩ mbere yaku, o acio kĩmenyithia kĩa maũndũ marĩa magooka: Nĩngarehe ndungata yakwa, o we Rũhonge.” ⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ, ‘Atĩrĩrĩ, nĩnjigĩte ihiga mbere ya Joshua! Ihiga rĩu rĩrĩ na maitho mũgwanja, na nĩngakurura maandĩko igĩrũ warĩo, na njeherie mehia ma bũrũri ũyũ na mũthenya ũmwe.

¹⁰“Mũthenya ũcio-rĩ, o mũndũ wanyu nĩageeta mũndũ wa itũũra rĩake maikare rungu rwa mũtĩ wake wa mũthabibũ na wa mũkũyũ,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Mũtĩ wa Thahabu wa Kũigĩrĩra Tawa na Mĩtĩ Īrĩ ya Mĩtamaĩyũ

4 Hĩndĩ iyo mūraika ũrĩa twaranagĩria nake akĩhũndũka, akĩnjarahũra, ta ũrĩa mũndũ aarahũragwo kuuma toro.

²Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona mũtĩ wa thahabu theri wa kũigĩrĩrwo tawa, ũrĩ na mbakũri igĩrũ rĩagu, na ũigĩrĩrwo matawa mũgwanja na mĩberethi mũgwanja ya gũtwara maguta matawa-inĩ macio. ³Nĩngĩ harĩ na mĩtĩ ĩrĩ ya mĩtamaĩyũ ĩrganĩtie naguo, ũmwe ũrĩ mwena wa ũrĩo wa mbakũri, na ũrĩa ũngĩ mwena wayo wa ũmotho.”

⁴Ngĩũria mūraika ũrĩa twaranagĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũĩ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũũ.”

⁶Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũũria atĩrĩ, “Ĩno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova kũrĩ Zerubabeli, nayo ĩkuuga ũũ: ‘Tĩ ũndũ wa hinya kana wa ũhoti, no nĩ ũndũ wa Roho wakwa,’

ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

⁷“Wee kĩrĩma gĩkĩ kĩnene-rĩ, ũkĩrĩ ũ? Ũgaatuĩka kũndũ kwaraganu mbere ya Zerubabeli. Nĩngĩ nĩwe ũkaarehe ihiga rĩa kũrĩkia mwako o gũkĩanagĩrĩrwo atĩrĩ, ‘Ngai rĩrathime! Ngai rĩrathime!’ ”

⁸Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova ĩkĩnginyĩrĩra ngĩrwo atĩrĩ: ⁹“Moko ma Zerubabeli nĩmo maakĩte mũthingi wa hekarũ ĩno, na moko make no mo makaamĩrĩkia. Hĩndĩ iyo nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ.

¹⁰“Nũ ũmenaga mũthenya wa kĩambĩrĩria kĩa maũndũ manini? Andũ nĩmagakena moona kabirũ karĩ guoko-inĩ gwa Zerubabeli. (Maya nĩmo maitho mũgwanja ma Jehova, marĩa moonaga thĩ yothe.)”

¹¹Nĩngĩ ngĩũria mūraika ũcio atĩrĩ, “Mĩtamaĩyũ ĩno ĩrĩ ĩrĩ mwena wa ũrĩo na wa ũmotho wa mũtĩ wa kũigĩrĩra tawa nĩ mĩtũũ?”

¹²Nĩngĩ ngĩmũũria atĩrĩ, “Honge ici igĩrĩ cia mĩtamaĩyũ ĩrũgamanĩte na mĩberethi ĩno ya thahabu iraita maguta mahaana ta thahabu nĩ ndũũ?”

¹³Nake agĩcookia atĩrĩ, “Wee-rĩ, ndũũĩ ici nĩ ndũũ?”

Na nĩ ngĩuga atĩrĩ, “Aca, Mwathi wakwa, ndiũũ.”

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio akĩnjũũria atĩrĩ, “Aya eerĩ nĩo maitĩrĩrio maguta nĩguo matungatage Mwathani wa thĩ yothe.”

Ibuku rĩa Gĩkũnjo Rĩũmbũkĩte Rĩera-inĩ

5 Nĩngĩ ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩombũkaga rĩera-inĩ.

²Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ ũroona?”

Na nĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndĩrona ibuku-rĩa-gĩkũnjo rĩrombũka rĩera-inĩ, rĩrĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩrĩ^a na warĩi wa mĩkono ikũmĩ^b.”

³Nake akĩnjũũria atĩrĩ, “Gĩkĩ nĩ kĩrumi kĩrĩa gĩgũtambũrũka bũrũri wothē;

^a2 nĩ ta mita 9

^b2 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5)

nīgũkorwo kũringana na ũrĩa mwena ũmwe warĩo wandĩkĩtwo, mũici o wothē no nginya agaathaamio, naguo mwena ũcio ũngĩ warĩo ũkandĩkwo atĩrĩ, ũrĩa wothē wĩhĩtaga na maheeni nĩagathaamio. ⁴Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Nĩngatũma kĩrumi kĩu, nakĩo nĩgĩgatoonya nyũmba ya mũici na nyũmba ya ũrĩa wĩhĩtaga na maheeni akĩgwetaga rĩitwa rĩakwa. Gĩgaikara nyũmba yake na kĩmĩanange yothē, kĩanange mbaũ ciayo na mahiga mayo.’ ”

Mũndũ-wa-nja arĩ thĩinĩ wa Gĩkabũ

⁵Ningĩ mũraika ũrĩa wanjaragĩria akiumĩra akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiira maitho wone nĩ kĩĩ gĩkĩ kĩroimĩra.”

⁶Ngĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩkĩ?”

Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Nĩ gĩkabũ gĩa gũthima.” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩguo waganu wa andũ, ũrĩa ũrĩ bũrũri wothē.”

⁷Nakĩo gĩkunĩko gĩa kĩgera gĩgĩkunũrwo, na rĩrĩ, hau thĩinĩ wa gĩkabũ ngĩona mũndũ-wa-nja waikarĩte thĩ ho. ⁸Nake akiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Nyawaganu,” nake akĩmũcookia thĩinĩ wa gĩkabũ na agĩgĩkunĩka na gĩkunĩko kũu gĩa kĩgera.

⁹Ngĩcooka ngĩtiira maitho, na rĩrĩ, hau mbere yakwa ngĩona andũ-a-nja eerĩ, mareretio nĩ rũhuho; tondũ maarĩ na mathagu ta ma njũũ, makĩoya gĩkabũ kũu magĩgĩtwara rĩera-inĩ.

¹⁰Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Maratwara gĩkabũ kũu kũ?”

¹¹Nake akĩnjookeria atĩrĩ, “Maragĩtwara bũrũri wa Babuloni magagĩakĩre nyũmba kuo. Yarĩka-rĩ, gĩkabũ kũu makĩge kuo handũ hakĩo.”

Ngaari Inya cia Ita

6 Ningĩ ngĩtiira maitho rĩngĩ, na rĩrĩ, ngĩona ngaari inya cia ita igĩũka ciumĩte gatagatĩ ka irĩma igĩrĩ, irĩma icio ciarĩ cia gĩcango! ²Ngaari ya mbere yaguucĩtio nĩ mbarathi ndune, na ya keerĩ ikaguucio nĩ mbarathi njirũ, ³na ya gatatũ ikaguucio nĩ mbarathi njerũ,

nayo ya kana ikaguucio nĩ mbarathi cia marooro; ciothe ciarĩ mbarathi ciarĩ na hinya. ⁴Ngĩũria mũraika ũcio wanjaragĩria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, ici nacio nĩ ndũũ?”

⁵Nake mũraika ũcio akĩnjookeria atĩrĩ, “Maya nĩ maroho marĩa mana ma igĩrũ, maroima harĩa marũgamaga mbere ya Mwathani wa thĩ yothē. ⁶Ngaari iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njirũ yerekeire bũrũri wa gathigathini, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi njerũ yerekeire bũrũri wa ithũĩro, nayo iyo iguucĩtio nĩ mbarathi irĩ na maroro yerekeire bũrũri wa gũthini.”

⁷Rĩrĩa mbarathi icio irĩ hinya cioimagarire-rĩ, nĩciageragia mũno ũrĩa ingĩthĩ thĩ yothē. Nake agĩciĩra atĩrĩ, “Thĩĩ mũcange thĩ yothē!” Nĩ ũndũ ũcio igĩthĩ thĩ yothē.

⁸Ningĩ agĩcooka akĩnjĩta akĩnjĩra atĩrĩ, “Ta rora, icio cierekeire bũrũri wa gathigathini nĩitũmĩte Roho wakwa ũgĩe na ũhurũko kũu bũrũri wa gathigathini.”

Thũmbĩ ya Joshua

⁹Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyanginyĩrire ngĩĩrwo atĩrĩ, ¹⁰“Amũkĩra betha na thahabu kuuma kũrĩ andũ arĩa maatahĩtwo, na nĩo Helidai, na Tobija, na Jedaia, arĩa mokĩte kuuma Babulonĩ. Thĩ o ũmũthĩ mũciĩ kwa Josia mũrũ wa Zefania. ¹¹Oya betha na thahabu icio ũthondeke thũmbĩ, ũcooke ũmũgĩrĩre mũtwe wa Joshua mũrũ wa Jehozadaki, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. ¹²Mwĩre atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Ūyũ nĩwe mũndũ ũrĩa wĩtagwo Rũhonge, nake nĩakaruta honge arĩ handũ haake na ake hekarũ ya Jehova. ¹³Ūcio nĩwe ũgaaka hekarũ ya Jehova, na nĩakahumbwo riiri, na nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene aathane. O na nĩagatungata arĩ mũthĩnjĩri-Ngai aikarĩre gĩtĩ gĩake kĩa ũnene; na maũndũ macio meerĩ nĩmakaganĩrĩra wega.’

¹⁴Nayo thũmbĩ iyo iigwo thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova, irĩ kĩririkano kĩa Helidai, na Tobija, na Jedaia, na Heni mũrũ wa Zefania. ¹⁵Arĩa marĩ kũraya nĩmagooka

gũteithia gwaka hekarũ ya Jehova, na inyuĩ nĩmũkamenya atĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩwe ũndũmĩte kũrĩ inyuĩ. Ũndũ ũyũ nĩũgekĩka mũngĩgaathĩkĩra Jehova Ngai wanyu mũrĩ na kũyo.”

Cariai Kĩhooto na Tha, ti Kwĩhinga Kũrĩa Irio

7 Na rĩrĩ, mwaka-inĩ wa ĩna wa ũthamaki wa Dario, ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zekaria, mũthenya wa kana wa mweri wa kenda, na nĩguo mweri wa Kiselevu. ² Andũ a Betheli nĩmatũmĩte Sharezeru na Regemu-Meleku hamwe na andũ ao magathaithe Jehova ³ na kũũria athĩnjĩri-Ngai a nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe na anabii atĩrĩ, “Nĩnjagĩrĩrwo nĩ gũcakaya na kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa gatano, ta ũrĩa njĩkĩte miaka mĩingĩ?”

⁴ Nĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩre akĩnjĩra atĩrĩ, ⁵ “Ũria andũ othe a bũrũri o na athĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, ‘Rĩrĩa mwehingaga kũrĩa irio mũgĩcakayaga mweri-inĩ wa gatano na wa mũgwanja ihinda rĩa mĩaka mĩrongo mũgwanja-rĩ, ti-itherũ mwehingaga kũrĩa irio nĩ ũndũ wakwa? ⁶ Na rĩrĩa mwarĩĩaga na mũkanyua-rĩ, githĩ mũtiarĩĩaga ndĩa ĩyo nĩ ũndũ wa inyuĩ ene? ⁷ Githĩ ici ticio ciugo cia Jehova irĩa cianĩrĩrwo igereire harĩ anabii a tene, rĩrĩa Jerusalemu na matũũra marĩa maarĩthiũrũrũkĩrie maarĩ na ĩhurũko na makaagaacĩra, nakuo Negevu na hũgũrũrũ-inĩ cia irĩma cia mwena wa ithũĩro nĩ gwatũũragwo nĩ andũ?”

⁸ Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyakinyĩre Zekaria o rĩngĩ akĩrwo atĩrĩ: ⁹ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: ‘Tuagai ciira na kĩhooto; iguanagĩrai tha na mũcaayanagĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁰ Mũtikanahinyĩrĩrie mũtumia wa ndigwa kana mwana wa ngoriai, kana mũndũ wa kũngĩ, kana mũthĩini. Mũtikaneciiranĩrie ũũru ngoro-inĩ cianyu.’

¹¹ “No nĩmaregire kũigua; makĩng’athia, na makĩhũgũka na magĩthinga matũ mao. ¹² Nao makĩũmia ngoro ciao o ta

ihiga rĩa nyaigĩ, na matingĩathikĩrĩrie watho kana ndũmĩrĩri ĩrĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe aamatũmĩre na Roho wake, aarĩtie na tũnua twa anabii a tene. Nĩ ũndũ ũcio, Jehova Mwene-Hinya-Wothe akĩrakara mũno.

¹³ “Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ‘Rĩrĩa ndeetanire, matiathikĩrĩrie; nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa nao maanjĩtire, ndiamathikĩrĩrie. ¹⁴ Nĩndamaharaganirie na kĩhuhũkanio kĩnene ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, magĩtũũra kuo marĩ ageni. Bũrũri wao watigirwo ũkirĩte ihooru, na nĩ ũndũ ũcio gũkĩaga mũndũ ũngĩtũũkania kana acooke kuo. Ũguo nĩguo maatũmire bũrũri ũcio mwega ũkire ihooru.’”

Jehova Kwĩranĩra Kũrathima Jerusalemu

8 O rĩngĩ ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩre, ngĩrwo atĩrĩ: ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩnjiguaga ũiru mũno nĩ ũndũ wa Zayuni; nĩndĩracinwo nĩ ũiru nĩ ũndũ wake.”

³ Jehova ekuuga ũũ: “Nĩngacooka Zayuni, ndũũre Jerusalemu. Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩa Jerusalemu rĩgeetagwo Itũũra Inene rĩa Ũhorowa-Ma, nakĩo kĩrĩma kĩa Jehova Mwene-Hinya-Wothe gĩgeetagwo Kĩrĩma Gĩtheru.”

⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Athuuri na atumia arĩa akũrũ mũno nĩmagaikara njĩra-inĩ cia Jerusalemu rĩngĩ, o mũndũ anyiĩtĩte mũtirima wake na guoko nĩ ũndũ wa gũkũra mũno. ⁵ Njĩra cia itũũra rĩu inene ikaiyũra tũhĩ na tũĩrĩtu tũgĩthaaka.”

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Hĩndĩ ĩyo ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania nĩ matigari ma andũ acio, no Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekũũria atĩrĩ, harĩ niĩ-rĩ, ũndũ ũcio no woneke ũrĩ wa magegania?”

⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Nĩngahonokia andũ akwa kuuma mabũrũri ma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro. ⁸ Nĩngamacookia matũũre Jerusalemu; nao magaatũka andũ akwa

na niĩ nduĩke Ngai wao wa kwĩhokeka na mũthingu.”

⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Inyuĩ arĩa mũraigua ciugo ici ciaririo nĩ anabii arĩa maarĩ kuo rĩrĩa mũthingi wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe wahaandirwo-rĩ, gĩai na hinya nĩgeetha hekarũ yakwo. ¹⁰Mbere ya hĩndĩ iyo gũtiarĩ irĩhi rĩa mũndũ kana rĩa nyamũ. Gũtirĩ mũndũ ũngĩarutire wĩra wake na thayũ nĩ ũndũ wa thũ ciake, tondũ nĩndatũmĩte o mũndũ o mũndũ okĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹No rĩrĩ, rĩu ndigũcoka kũherithia matigari ma andũ aya ta ũrĩa ndeekaga tene.” Ūguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹²“Mbeũ nĩgakũra wega, naguo mũthabibũ nĩũgaciara matunda maguo, na tĩrĩ nĩũkaruta magetha maguo, narĩo igũrũ nĩrĩgatatia ime. Ngaheana maũndũ maya mothe matuĩke igai rĩa matigari ma andũ aya. ¹³O ta ũrĩa mũkoretwo mũkĩonwo ta mũrĩ arume mũrĩ gatagatĩ-inĩ ka ndũrĩrĩ, wee Juda na Isiraeli-rĩ, noguo ngaamũhonokia, na nĩmũgatuĩka kĩrathimo. Mũtigetigĩre, no gĩai na hinya.”

¹⁴Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “O ta ũrĩa ndaatuĩte atĩ nĩngũmũrehere mwanangĩko, na ndiigana kũigua tha rĩrĩa maithe manyu mandakarĩrie-rĩ,” Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, ¹⁵“nĩ ũndũ ūcio rĩu nĩndũite nĩngwĩka Jerusalemu na Juda maũndũ mega rĩngĩ. Nĩ ũndũ ūcio tigai gwĩtigĩra. ¹⁶Maya nĩmo maũndũ marĩa mũgwĩka: aranagĩriai ūhoru wa ma mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mĩtuage ciira wa ma na wa kĩhooto maciirĩro-inĩ manyu; ¹⁷mũtikanaciirĩre gwĩka mũndũ wa itũũra rĩanyu ũũru, na mũtikanende kwĩhĩta na maheeni. Nĩ nĩthũire maũndũ macio mothe,” ūguo nĩguo Jehova ekuuga.

¹⁸Ndũmĩrĩri ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe nĩyanginyĩrĩre rĩngĩ, ngĩrwo atĩrĩ: ¹⁹Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Mahinda ma kwĩhinga kũrĩa irio mweri wa kana, na wa gatano, na wa mũgwanja na wa ikũmi-rĩ, magaatuĩka

mahinda ma gũcanjamũka na kũrũũhia, na ma maruga ma gĩkeno harĩ Juda. Nĩ ũndũ ūcio endagai ūhoru wa ma na wa thayũ.”

²⁰Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Andũ aingĩ na atũũri a matũũra maingĩ manene nĩ magooka, ²¹nao atũũri a itũũra rĩmwe inene magaathiĩ itũũra rĩngĩ inene moige atĩrĩ, ‘Rekei tũthĩ o rĩu tũgathaithe Jehova na tũkarongoorie Jehova Mwene-Hinya-Wothe. Nĩ mwene nĩngũthĩ.’ ²²Irĩndĩ na ndũrĩrĩ irĩ hinya nĩ igooka Jerusalemu kũrongooria Jehova Mwene-Hinya-Wothe na kũmũthaitha.”

²³Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ũũ: “Matukũ-inĩ macio andũ ikũmi kuuma thiomi-inĩ ciothe na ndũrĩrĩ-inĩ ciothe nĩmakanyĩta Mũyahudi ūmwe, marũmie gĩcũrĩ gĩa kanjũ yake na mamwĩre atĩrĩ, ‘Reke tũthĩ nawe, tondũ nĩtũiguĩte atĩ Ngai arĩ hamwe na inyuĩ.’”

Gũtuĩrwo gwa Thũ cia Isiraeli

Ūrathi

9 Ndũmĩrĩri ya Jehova nĩyũkĩrĩre bũrũri wa Hadaraka, na ĩgakinyĩrĩra Dameski: nĩgũkorwo maitho ma andũ, na ma mĩhĩrĩga yothe ya Isiraeli macũthĩrĩrie Jehova,

²na ĩgakinyĩrĩra Hamathu o nakuo, itũũra rĩrĩa rĩhakanĩte nakuo, o na ĩgakinyĩrĩra Turo na Sidoni, o na gũtuĩka andũ akuo maarĩ oogĩ mũno.

³Andũ a Turo nĩmeyakĩire kũgĩtĩro kĩrũmu, na makeigĩra hĩba cia betha nyingĩ ta rũkũngũ, na thahabu nyingĩ ta mahuti ma njĩra-inĩ.

⁴No rĩrĩ, Mwathani nĩakarĩtunya ũtonga warĩo, na aanange ũhoti warĩo wa irĩa-inĩ, narĩo itũũra rĩu nĩrĩgacinwo na mwaki.

⁵ Ashikeloni nīrīkeyonera ūhoru
 ūcio na rīitigīre,
 Gaza nīrīkehūūrithania nī ruo
 rūnene,
 o na Ekironi o narīo,
 nīgūkorwo mwīhoko warīo
 nīūkahooha.
 Gaza nīrīkoorwo nī mūthamaki
 warīo,
 narīo Ashikeloni
 nīrīgathaamwo.
⁶ Andū a būrūri ūngī nīmagatūūra
 Ashidodi,
 na nī nīnganiina mwītīo wa
 Afilisti.
⁷ Nīngaruta thakame tūnua-inī
 twao,
 na irio iria ngaananie ndīcirute
 gatagatī ka magego mao.
 Andū arīa magaatigara
 magaatūika a Ngai witū,
 na matūike atongoria a Juda,
 nao andū a Ekironi makahaana
 ta andū a Jebusi.
⁸ Na rīrī, nīngagitūra nyūmba yakwa
 kuuma kūrī mbūtū iria
 imarehagīra mbaara.
 Gūtīrī hīndī īngī mūhinyanīrīria
 agaacooka gūtooria andū
 akwa,
 nīgūkorwo rīu nīndīioneire ūrīa
 maanahinyīrīrio.

Gūūka kwa Mūthamaki wa Zayuni

⁹ Kena mūno, wee Mwarī wa
 Zayuni!
 Anīrīra, wee Mwarī wa
 Jerusalemu!
 Atīrīrī, mūthamaki waku nīarooka
 kūrī we,
 nī mūthingu na arī na ūhonokio,
 nī mūhooreri na akuuītuo nī
 ndigiri,
 agaikarīra njaū ya ndigiri.
¹⁰ Nīngeheria ngaari cia ita kuuma
 Efiraumu,
 na njeherie mbarathi cia
 mbaara kuuma Jerusalemu,
 naguo ūta wa mbaara-rī,
 nīūkoinangwo.

Nake aanīrīre thayū ndūrīrī-inī.
 Wathani wake-rī,
 ūgaatambūrūka kuuma iria
 rīmwe nginya rīrīa rīngī,
 na kuuma Rūūi rwa Farati o
 nginya ituri cia thī.

¹¹ No ha ūhoru waku-rī, nī ūndū wa
 thakame ya kīrīkanīro kīrīa
 ndarīkanīre nawe,
 nīngoohorithia andū aku arīa
 mohetwo, moime irima rīu
 rītarī maaī.

¹² Cookai kīlīhitho-inī kīanyu kīrīa
 kīrūmu, inyuī muohetwo
 mūrī na mwīhoko;
 o na rīu nguuga atīrī,
 nīngamūcookeria indo
 cianyu maita meerī.

¹³ Ngaagonya Juda o taarī ūta
 wakwa,
 nake Efiraumu atuīke ta mīguī
 ya ūta ūcio, ndīmaiyrīe
 kuo.

Nīngarahūra ariū aku, wee
 Zayuni,
 mokīrīre ariū aku wee
 Mūyunani,
 na ngūtue ta rūhiū rwa njora
 rwa njamba īrī hinya.

Jehova Nīakoimīra

¹⁴ Hīndī iyo Jehova nīakoonwo arī
 igūrū rīao;
 mūguī wake ūkaarathūka ta
 rūheni.

Mwathani Jehova nīakahu
 karumbeta;
 agaathī arī ihuhūkanio-inī cia
 mwena wa gūthini,

¹⁵ nake Jehova Mwene-Hinya-
 Wothē nīakamagitūra.
 Nao makaamaniina biū,
 na matoranie na kūmahūūra
 na mahiga ma kīgūtha.
 Makaanyua na manegene ta
 marīitwo nī ndibei;
 makaiyrīrīrio ta mbakūri
 īrīa ihūthagīrwo
 kūminjaminjīria koine cia
 kīgongona.

¹⁶Jehova Ngai wao nĩakamahonokia
mũthenya ũcio,
marĩ andũ a rūuru rwake.
Nĩmagakengaga būruri-inĩ wake,
ta mahiga ma goro marĩ thũmbĩ-
inĩ ya mũthamaki.

¹⁷Kaĩ nĩmagakorwo marĩ
a kwendeka, na
mathakarĩte-ĩ!
Irio cia mĩgũnda nĩgatũma
aanake magaacĩre,
nayo ndibei ya mũhihano ĩtũme
airĩtu o nao magaacĩre.

Jehova Nĩakamenyerera Juda

10 Hooyai Jehova oirie mbura
hĩndĩ ya kĩmera kĩa mbere;
Jehova nĩwe ũtũmaga kũgĩe
matu ma mbura ya
kĩhuhũkanio.

Nĩoiragĩria andũ mbura,
na akahe mũndũ o wotho irio
cia mũgũnda.

²Mĩhianano ya kũhooywo yaragia
maheeni,
ago moonaga cioneki itarĩ cia
ma,
maaragia ũhoru wa irooto itarĩ cia
ma;
kũhoorerania kwao no gwa
tũhũ.

Nĩ ũndũ ũcio andũ matoruura
ta ng'ondũ,
makahinyĩrĩka nĩ ũndũ wa
kwaga mũrĩithi.

³"Marakara makwa nĩmakanĩte nĩ
ũndũ wa arĩithi,
na nĩ nĩngaherithia atongoria
acio;
nĩgũkorwo Jehova Mwene-Hinya-
Wotho nĩakamenyerera
rũuru rwake, nĩruo andũ a
nyũmba ya Juda,
na atũme matũke ta mbarathi
ĩgwĩtĩia ĩrĩ mbaara-inĩ.

⁴Thĩinĩ wa Juda nĩgũkoima ũrĩa
ũgaatuĩka ihiga rĩa koino,
na kuuma kũrĩ we kuume hĩgĩ
cia kwamba hema,
nĩngĩ kuume ũta wa mbaara,
o na kuume mũndũ o wotho wa
gwithana.

⁵Marĩ hamwe magaatuĩka ta
njamba cia ita ĩrĩ hinya,
marangĩrĩrie thũ ciao ndoro-inĩ
ya njĩra hĩndĩ ya mbaara.
Tondũ Jehova agaakorwo hamwe
nao,
makaarũa na mang'aũranie
ahaici a mbarathi.

⁶"Nĩngekĩra nyũmba ya Juda hinya,
na honokie nyũmba ya Jusufu.
Nĩngamacookia kwao,
tondũ nĩndĩmaiguĩrĩire tha.
Nao magaikara ta itarĩ
ndaamarega,
nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ Jehova Ngai
wao,
na nĩngamacookeria mahooya
mao.

⁷Andũ a Efiraimu magaatuĩka ta
njamba cia ita,
nacio ngoro ciao icanjamũke ta
andũ manyũte ndibei.
Ciana ciao nĩkoona ũndũ ũcio
ikene;
nacio ngoro ciao nĩgakenera
Jehova.

⁸Nĩngameta ndĩmacookanĩrĩrie.
Ti-itherũ nĩngamakũũra;
nao nĩmakaingĩha o ta ũrĩa maarĩ
mbere.

⁹O na ingĩkamaharaganĩria
ndũrĩrĩ-inĩ,
marĩ o kũu mabũrũri ma kũraya
no makaandirikana.
O, hamwe na ciana ciao
nĩmakahonoka
na macooke kwao.

¹⁰Nĩngamacookia kuuma Misiri,
na ndĩmacookanĩrĩrie kuuma
Ashuri.

Nĩngamarehe bŭrŭri wa Gileadi
na wa Lebanoni,
o nginya mage ũikaro
ũngĩmaigana.

¹¹Magaatuĩkanĩria iria rĩa thĩina;
makũmbĩ ma iria
nĩmakahoorerio,
nakuo kŭrĩa Rũũ rwa Nili
rũrikĩte nĩgũkahũa.

Mwĩtũo wa Ashuri
nĩũkaharũrũkio,
nayo thimbũ ya ũthamaki wa
Misiri nĩkeherio.

¹²Nĩngamekĩra hinya ndĩmomĩrĩrie
thĩinĩ wa Jehova,
na thĩinĩ wa rĩitwa rĩake
nĩmagetwara,”
ũguo nĩguo Jehova ekuuga.

11 ¹Wee, Lebanoni-rĩ, hingũra
mĩrango yaku,
nĩgeetha mwaki ũcine
mĩtarakwa yaku, ũmĩniine!

²Rĩra, wee mũthithinda, nĩgũkorwo
mũtarakwa nĩũgwĩte;
mĩtĩ irĩa mĩrũngarũ
nĩmĩanange!

Rĩrai inyuĩ mĩgandi ya Bashani;
nĩgũkorwo mĩtĩ ya mũtitũ ũrĩa
mũtumanu nĩitemetwo.

³Ta thikĩrĩriai ũrĩa arĩithi
maraarĩra, makĩgirĩkaga:
ũrĩithio wao ũrĩa mũnoru
nĩwanangĩtwo!

Ta thikĩrĩriai mũraramo wa
mĩrũũthi;
gĩthaka kĩrĩa kĩruru kĩa Jorodani
nĩkĩanange!

Arĩithi Eerĩ

⁴Jehova Ngai wakwa ekuuga ũũ: “Rũithia
rũũru rũrĩa rũtuĩrũwo gũthĩnjwo. ⁵Arĩa
macigũraga nĩo macithĩnjaga na matione
wa kũmaherithia. Arĩa maciendagia
moigaga atĩrĩ, ‘Jehova arogocwo, nĩ ndĩ
mũtongu!’ Arĩithi ene cio maticiguagĩra
tha. ⁶Nĩgũkorwo ndikaiguĩra andũ
a bŭrŭri ũcio tha rĩngĩ,” ũguo nĩguo
Jehova ekuuga. “Nĩnganeana mũndũ
o kŭrĩ mũndũ wa itũũra rĩake na kŭrĩ
mũthamaki wake. Nĩmakahinyĩrĩa

bŭrŭri ũcio, na ndikamahonokia kuuma
moko-inĩ mao.”

⁷Nĩ ũndũ ũcio ngĩrĩithia rũũru rũu
rwatuĩrũwo gũthĩnjwo, na makĩria iria
cihinyĩrĩrio cia rũũru rũu. Ngĩcooka
ngĩoya thanju igĩrĩ, rũmwe ngĩrũwĩta
Ũtugi na rũrĩa rũngĩ ngĩrũwĩta Ũiguano,
na nĩ ngĩrĩithia rũũru rũu. ⁸Ihinda rĩa
mweri ũmwe nĩndeheririe arĩithi acio
atatũ.

Naruo rũũru rũgĩthũũra mũno, na nĩ
ngĩnogio nĩo, ⁹ngiuga atĩrĩ, “Ndigũcooka
gũtuĩka mũrĩithi wanyu. Iria cia gũkua
nĩkue, na iria cia gũthira nĩithire. Iria
igũtigara-rĩ, nĩrĩane cio nyene.”

¹⁰Ningĩ ngĩoya rũthanju rwakwa rũrĩa
rwetagwo Ũtugi, ngĩruunania icunjĩ igĩrĩ,
ngĩtharia kĩrĩkanĩro kĩrĩa ndarĩkanĩire
na ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹Giatharirio o
ro mũthenya ũcio, na nĩ ũndũ ũcio
arĩa maahinyĩrĩrio a rũũru rũu, arĩa
maanjũũthĩrĩrie, makĩmenya atĩ iyo
yarĩ ndũmĩrĩri ya Jehova.

¹²Ngĩcooka ngĩmeera atĩrĩ, “Mũngĩona
nĩ kwagĩrĩire, Heei mũcaara wakwa,
na aakorwo ti ũguo-rĩ, ikarai naguo.”
Nĩ ũndũ ũcio makĩndĩha mũcaara wa
icunjĩ mĩrongo itatũ cia betha.

¹³Hĩndĩ iyo Jehova akĩnjĩra atĩrĩ,
“Ikĩria mũũmbi wa nyũngũ mbeeca
icio”: ĩ thogora ũcio mwega moonire
nĩũnjiganĩte! Nĩ ũndũ ũcio ngĩoya icunjĩ
icio mĩrongo itatũ cia betha, ngĩciikĩria
mũũmbi kũu nyũmba-inĩ ya Jehova.

¹⁴Ningĩ ngiunania rũthanju rwakwa
rwa keerĩ rũrĩa rwetagwo Ũiguano,
ngĩthũkia ũrũmwe gatagatĩ ka Juda na
Isiraeli.

¹⁵Ningĩ Jehova akĩnjĩra atĩrĩ, “Oya
o rĩngĩ indo cia mũrĩithi mũkĩgu.

¹⁶Nĩgũkorwo nĩngwarahũra mũrĩithi
bŭrŭri-inĩ ũyũ, ũrĩa ũtakarũmbũiya
ng’ondũ iria ciũrĩte, kana acarie
tũgondũ, kana ohe iria ndiuhie, o na
kana arĩithie iria ng’ima, we no kŭrĩa
arĩrĩaga nyama cia ng’ondũ iria noru,
agĩcikũũraga mahũngũ.

¹⁷“Kaĩ mŭrĩithi ũcio wa tũhũ,
ũrĩa ũtiganagĩria rũũru, arĩ na
haaro-ĩ!
Guoko gwake na riitho rĩake rĩa
ũrĩo irotemwo na rũhiũ rwa
njora!
Guoko gwake nĩgũkonja biũ,
na riitho rĩake rĩa ũrĩo rĩtuĩke
itumumu biũ.”

*Thũ cia Jerusalemu Kũniinwo
Ūrathi*

12 Īno nĩyo ndũmĩrĩri ya Jehova
ĩkonĩ Isiraeli. Jehova, ũrĩa
watambũrũkirie igũrũ, na akĩhaanda
gĩtina gĩa thĩ ĩno, o na akĩũmba roho
thĩinĩ wa mũndũ, ekuuga ũũ: ²“Nĩngũtua
Jerusalemu ta gĩkombe kĩa ndibei gĩa
gũtũma arĩa othe magũthiũrũkĩirie
matũgũũge. Juda o ũndũ ũmwe na
Jerusalemu nĩgũkarigiicĩrio nĩ thũ.
³Mũthenya ũcio, rĩrĩa ndũrĩrĩ ciothe cia
thĩ igaacookanĩrĩa irĩũkĩrĩre, nĩngatua
Jerusalemu ihiga rĩtangĩenyenyeka kũrĩ
ndũrĩrĩ ciothe. Arĩa othe makaageria
kũrĩenyenyia nĩmakeguraria mũno.
⁴Mũthenya ũcio-rĩ, nĩngamakia mbarathi
o yothe ihahũke, nake mũmĩhaici ndũme
agũrũke,” ũguo nĩguo Jehova ekuuga.
“Nĩngarangĩra nyũmba ya Juda, no
mbarathi ciothe cia ndũrĩrĩ ndĩcitue
ndumumu. ⁵Hĩndĩ ĩyo atongoria a
Juda makeĩra na ngoro atĩrĩ, ‘Andũ a
Jerusalemu nĩmagĩte na hinya nĩ ũndũ
wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, o we
Ngai wao.’

⁶“Mũthenya ũcio nĩngatũma atongoria
a Juda mahaane ta nyũngũ ĩyũrĩte
mwaki ĩrĩ riiko, na ndũme mahaane ta
gĩcinga gĩgwakana kĩrĩ thĩinĩ wa itĩia
cia ngano. Makaaniina andũ arĩa othe
marĩthiũrũrũkĩirie mwena wa ũrĩo
na mwena wa ũmotho, no rĩrĩ, andũ a
Jerusalemu matigaakorwo na ũgwati o
na hanini marĩ kũu Jerusalemu.

⁷“Jehova akaamba kũhonokia andũ
arĩa matũũraga Juda, nĩgeetha gĩtĩio
kĩa nyũmba ya Daudi na kĩa aikari a
Jerusalemu gĩtikananenehe gũkĩra kĩa

andũ a Juda. ⁸Mũthenya ũcio Jehova
nĩakagitĩra andũ arĩa matũũraga
Jerusalemu, nĩgeetha arĩa maagĩte hinya
mũno gatagatĩ-inĩ kao makahaana ta
Daudi, nayo nyũmba ya Daudi ikahaana
o ta Ngai, ihaane ta mũraika wa Jehova
amatongoretie. ⁹Mũthenya ũcio
nĩngoimagara nganiine ndũrĩrĩ ciothe
iria igookĩrĩa itũũra rĩa Jerusalemu.

Kũrĩrĩa ũrĩa Maathecire

¹⁰“Na nĩngaitĩrĩria nyũmba ya
Daudi na arĩa othe matũũraga itũũra
rĩa Jerusalemu roho wa gũtugana na
wagũthaitana. Nao nĩmakerorera ũrĩa
maathecire, na nĩmakamũrĩrĩa marĩ na
ruo o ta ũrĩa mũndũ arĩragĩra mwana
wa mũmwe, na magĩte na kĩa kĩnene o
ta ũrĩa mũndũ ethikagĩra akuĩrĩrwo nĩ
mwana wake wa irigithathi. ¹¹Mũthenya
ũcio nĩgũgakorwo kĩrĩro kĩnene kũu
Jerusalemu, o ta kĩrĩro kĩrĩa kĩarĩ Hadadi-
Rimoni^a o kũu werũ-inĩ wa Megido.
¹²Bũrũri ũcio nĩũkagĩa na kĩrĩro, o mbarĩ
o mbarĩ ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ
oiki: mbarĩ ya nyũmba ya Daudi ĩrĩre
ĩrĩ iiki na atumia ao marĩ oiki, mbarĩ
ya nyũmba ya Nathani ĩrĩre ĩrĩ iiki,
na atumia ao marĩ oiki, ¹³na mbarĩ ya
nyũmba ya Lawi ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia
ao marĩ oiki, mbarĩ ya Shimei ĩrĩre ĩrĩ
iiki, na atumia ao marĩ oiki, ¹⁴na mbarĩ
icio ingĩ ciothe itigaĩre o mbarĩ o mbarĩ
ĩrĩre ĩrĩ iiki, na atumia ao marĩ oiki.

Gũtherio kwa Mehia

13 “Mũthenya ũcio gĩthima
nĩgĩgathikũrio nĩ ũndũ wa nyũmba
ya Daudi o na nĩ ũndũ wa andũ arĩa
matũũraga Jerusalemu, gĩthima gĩa
kũmatheria mehia o na thaahu.”

²Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga
atĩrĩ, “Mũthenya ũcio nĩnganiina
marĩtwa ma mĩhianano ya kũhooywo
mathire bũrũri-inĩ, na matigacooka
kũririkanwo rĩngĩ. Nĩngeheria anabii

^a11 Hadadi-Rimoni nĩkuo andũ
maacakaĩre gĩkuũ kĩa Josia (2Maũ 35:22,
24, 25).

hamwe na roho ūcio wa thaahu, mathire bŭrŭri-inĩ. ³Na rĩrĩ, kŭngĩgaakorwo na mŭndũ ūrathiĩ na mbere na kŭratha mohoro-rĩ, ithe na nyina, arĩa mamŭciarĩte, nĩ makaamwĩra atĩrĩ, ‘No nginya ūkue, nĩ ūndũ nĩwarĩtie maheenĩ ūkĩgwetaga rĩtwa rĩa Jehova.’ Rĩrĩa akaaratha mohoro-rĩ, aciari ake mwene nĩmakamŭtheeca na rŭhiũ.

⁴“Mŭthenya ūcio mŭnabii o wothē nĩagaconoka nĩ ūndũ wa kĩoneki kĩa ūrathi wake. Ndakehumba nguo ya maguoya ya mŭnabii nĩguo aheenie andũ. ⁵Akoigaga atĩrĩ, ‘Niĩ ndirĩ mŭnabii, ndĩ mŭrĩmi, ndũŭragio nĩ mŭgũnda kuuma ūnini-inĩ wakwa.’ ⁶Nake mŭndũ angĩkamŭŭria atĩrĩ, ‘Ironda ici irĩ mwĩrĩ waku nĩ cia kĩ?’ we agaacookia atĩrĩ, ‘Ironda ici ndagĩrĩre nyũmba-inĩ ya arata akwa.’

Mŭrĩithi Kŭringwo, na Ng’ondũ Kŭhurunjũka

⁷“Arahũka, wee rŭhiũ rwa njora, ūkĩrĩre mŭrĩithi wakwa, ūkĩrĩra mŭndũ ūcio wa hakuhiĩ na niĩ!”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.
“Ringa mŭrĩithi, nacio ng’ondũ nĩkŭhurunjũka, nakuo guoko gwakwa ndĩkwerekerie kŭrĩ tũgondũ, ndĩtũũkĩrĩre.”

⁸Jehova ekuuga atĩrĩ, “Bŭrŭri-inĩ guothe, andũ icunjĩ igĩrĩ thĩnĩ wa ithatũ nĩmakooragwo, mathire; no rĩrĩ, gĩcunjĩ kĩmwe gĩa ithatũ nĩgĩgatigara kuo.
⁹Gĩcunjĩ kũ gĩa ithatũ kĩa andũ nĩngakĩhitũkĩria mwaki-inĩ; ngaamatheria ta betha, na ndĩmagerie ta ūrĩa thahabu igeragio.

Nĩmagakaĩra rĩtwa rĩakwa, na niĩ nĩngametĩka;
Nĩngoiga atĩrĩ, ‘Aya nĩ andũ akwa,’ nao moige atĩrĩ, ‘Jehova nĩwe Ngai witũ.’ ”

Jehova Nĩegũũka Athamake

14 Atĩrĩrĩ, mŭthenya wa Jehova nĩũrooka, rĩrĩa indo cianyũ igaatahwo na igayanĩrwo gatagati-inĩ kanyu.

²Nĩngongania ndũrĩrĩ ciothe ciũkĩrĩre itũũra rĩa Jerusalemu, ihũũrane narĩo; itũũra rĩu inene nĩrĩkanyĩitwo nĩ thũ, na indo cia nyũmba ciũngũrũrio nao andũ-a-nja manyĩitwo na hinya. Andũ nuthu ya itũũra nĩmagathaamio, no andũ acio angĩ matikeherio itũũra-inĩ rĩu.

³Hĩndĩ iyo Jehova nĩakoimagara, okĩrĩre ndũrĩrĩ icio arũe nacio, o ta ūrĩa arũaga mŭthenya wa mbaara.
⁴Mŭthenya ūcio-rĩ, Jehova nĩakarũgama Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, mwena wa irathĩro wa Jerusalemu. Nakĩo Kĩrĩma kũ kĩa Mĩtamaĩyũ nĩgĩgatũkana maita meerĩ kuuma mwena wa irathĩro nginya mwena wa ithũĩro; naho hagĩe mũkuru mŭnene, nuthu ĩmwe ya kĩrĩma ĩthĩ mwena wa gathigathini, nayo nuthu iyo ĩngĩ ĩthĩ mwena wa gũthini.
⁵Mũkoorĩra mũkuru-inĩ ūcio wa kĩrĩma gĩakwa tondũ ũgaakinya o Azeli. Mũkoora o ta ūrĩa mworĩire gĩthingithia matukũ-inĩ ma Uzia, mŭthamaki wa Juda. Nake Jehova Ngai wakwa nĩagooka, arĩ hamwe na andũ arĩa atheru othe.

⁶Mŭthenya ūcio gũtigakorwo na ũtheri kana heho o na kana mbaa.
⁷Ūcio ũgaakorwo ūrĩ mŭthenya wa mwanya, ũtarĩ mŭthenya kana ũtukũ, mŭthenya ũũĩo nĩ Jehova. Hwai-inĩ wakinya, nĩgũkagĩa na ũtheri.

⁸Mŭthenya ūcio maaĩ ma muoyo nĩmagatherera moimĩte Jerusalemu; nuthu yamo yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa irathĩro, nayo nuthu iyo ĩngĩ yerekere iria-inĩ rĩa mwena wa ithũĩro. Maaĩ macio magathereraga hĩndĩ ya ũrugarĩ na hĩndĩ ya heho.

⁹Jehova nĩwe ũgaatuĩka mŭthamaki wa thĩ yothe. Mŭthenya ūcio gũgaakorwo Jehova arĩ o we wiki, narĩo rĩtwa rĩake rĩkorwo no rĩo riiki.

¹⁰Bŭrŭri wothē kuuma Geba nginya Rimoni, mwena wa gũthini wa

Jerusalemu, ũkaahaana ta Araba. No rĩrĩ, itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩgatũũgĩrio na rĩtũũre o hau rĩrĩ, kuuma Kĩhingo-inĩ kĩa Benjamini nginya harĩa Kĩhingo kĩa Mbere kĩrĩ, o nginya Kĩhingo-inĩ gĩa Koine, na kuuma mũthiringo ũrĩa mũraaya na igũrũ wa Hananeli gũthiĩ nginya ihĩhĩro-inĩ cia ndibeĩ cia mũthamaki. ¹¹ Itũũra rĩu rĩgaatuĩka rĩa gũtũũrwo; rĩtikaanangwo hĩndĩ ĩngĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu rĩgaatũũra rĩtarĩ na ũgwati.

¹² Na rĩrĩ, ũyũ nĩguo mũthiro ũrĩa Jehova akaahũũra ndũrĩrĩ ciothe naguo, iria cianarũa na Jerusalemu: Mũrĩ yao ĩkaabuthaga o marũgamĩte na magũrũ mao, maitho mao namo mabuthĩre marima-inĩ mamu, nacio nĩmĩ ciao ĩkaabutha irĩ tũnua-inĩ twao.

¹³ Mũthenya ũcio-rĩ, Jehova nĩakahũũra andũ na kĩmako kĩnene. O mũndũ nĩakaguthũkĩra guoko kwa mũndũ ũrĩa ũngĩ akũnyiite, nao matharĩkanĩre marũe. ¹⁴ Andũ a Juda o nao nĩmakarũũra kũu Jerusalemu. Ũtonga wa ndũrĩrĩ iria irigiĩcĩrie kũu nĩũkonganio, naguo nĩ ũtonga mũingĩ wa thahabu, na wa betha na wa nguo. ¹⁵ Mũthiro o ta ũcio nĩũkaniina mbarathi na nyũmbũ, na ngamũira na ndigiri, na nyamũ ciothe iria ĩgaakorwo kambĩ-inĩ ĩcio.

¹⁶ Nĩngĩ-rĩ, matigari ma ndũrĩrĩ ĩcio ciothe iria cianatharĩkĩra Jerusalemu makaambataga mwaka o mwaka kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe, na gũkũngũĩra Gĩathĩ gĩa Ithũnũ. ¹⁷ Kũngĩkaagĩa andũ gũkũ thĩ matakaambata Jerusalemu kũhooya Mũthamaki, o we Jehova Mwene-Hinya-Wothe-rĩ, kwao gũtikoiru mbura. ¹⁸ Andũ a Misiri mangĩkaaga gũthiĩ kũnyiitanĩra na arĩa angĩ-rĩ, kwao gũtikoiru mbura. Jehova nĩakamarehera mũthiro ũrĩa ahũũraga ndũrĩrĩ naguo iria itaambataga gũkũngũĩra Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ. ¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ iherithia rĩa bũrũri wa Misiri, o na rĩa ndũrĩrĩ ciothe iria itaambataga igathiĩ gũkũngũĩra Gĩathĩ kũu gĩa Ithũnũ.

²⁰ Mũthenya ũcio-rĩ, mbugi cia mbarathi

ikaandĩkwo, ICI CIAMŪRŪRWO JEHOVA, nacio nyũngũ cia kũruga iria irĩ nyũmba ya Jehova thĩĩnĩ ĩgaatuĩka ta mbakũri iria nyamũre irĩ mbere ya kĩgongona.

²¹ Nyũngũ o yothe irĩ kũu Jerusalemu na Juda ĩkaamũrũrwo Jehova Mwene-Hinya-Wothe, nao arĩa othe magookaga kũruta igongona-rĩ, makooyaga nyũngũ imwe cia cio makaruga nacio. Na mũthenya ũcio-rĩ, gũtigacooka kũgĩa na mwonjorithia thĩĩnĩ wa nyũmba ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

MALAKI

1 Ino nīyo ndūmīriri nditū īrīa Jehova aarīrie andū a Isiraeli na kanua ka mūnabii Malaki.^a

Jakubu Kwendwo, nake Esaū Kūregwo

² Jehova ekuuga atīrī, “Nīi nīndīmwendete.

“No inyuī mūūragia atīrī, ‘Ūtwendete atīa?’ ”

Nake Jehova akamūūria atīrī, “Githī Esaū ndaarī mūrū wa nyina na Jakubu? No nīi ndendire Jakubu, ³ngīrega Esaū, būrūri wake wa irīma ngīwananga ūgītūika tūhū, narīo igai rīake ngīritua werū wa gūikaragwo nī mbwe.”

⁴ Andū a Edomu no moige atīrī, “O na gūtūika tūrī ahehenje-rī, no tūgaaka kūrīa kwanangīku rīngī.”

No Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “No maake rīngī, no nīngakūmomora. Mageetagwo Būrūri Mwaganu, andū matūūraga marakarīirwo nī Jehova hīndī ciothe. ⁵Nīmūkeyonera ūhorō ūcio, muuge atīrī, ‘Jehova nīwe mūnene, o na akaneneha na kūu mbere ya mīhaka ya Isiraeli!’ ”

Magongona marī na Ūūgū

⁶ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, “Mwanake atīlaga ithe, nayo ndungata īgatīia mūmīathi. Angīkorwo ndī mūciari-rī, gītīio kīrīa kīnjagīrīire gīkīrī ha? Angīkorwo ndī mwathani-rī, gwītīgīrwo kūrīa kūnjagīrīire gūkīrī ha? Inyuī, athīnjīri-Ngai, nīinyuī mūmenagīrīria rītwa rīakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūmenagīrīria rītwa rīaku atīa?’

⁷ “Mūigagīrīria irio irī na thaahu kīgongona-inī gīakwa.

“No mūūragia atīrī, ‘Tūgūthaahītie atīa?’

“Nī kuuga muugaga atī metha ya Jehova nī ya kūmeneka. ⁸Jehova

Mwene-Hinya-Wothe ekūūria atīrī, ‘Rīrīa mūkūrehe nyamū ndumumu cia igongona-rī, gwīka ūguo ti ūūru? Rīrīa mūkūruta igongona rīa nyamū nyonju kana ndwaru-rī, gwīka ūguo ti ūūru? Ta geriai gūcirutīra mwathi wanyu! No akenio nūinyuī? No amwītīkīre?’

⁹ “Na rīrī, ta thaithai Ngai nīguo atūtuge. Rīrīa mūkūrehe maruta ta macio-rī, no amwītīkīre?” Ūguo nīguo Jehova Mwene Hinya Wothe ekūūria.

¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī: “Naarī korwo ūmwe wanyu aahinga mīrango ya hekarū nīguo mūtīkanaakie mīaki ya tūhū kīgongona-inī gīakwa! Ndikenetio nī inyuī na ndīngītīkīra iruta o na rīrīkū kuuma kūrī inyuī. ¹¹Rītwa rīakwa nīrīgatūūgīrio ndūrīrī-inī, kuuma rīūa rīkīratha o nginya rīūa rīgīthūa. Kūdū guothe ūbumba nīūgacinagwo na maruta matheru marutagīrwo rītwa rīakwa, tondū rītwa rīakwa nīrīgatūūgīrio ndūrīrī-inī,” ūguo nīguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

¹² “No inyuī mūrīthaahagia na kwaria ūhorō wa metha ya Mwathani mūkoiga atīrī, ‘Nīthaahie,’ na ha ūhorō wa irio ciayo mūkoiga atīrī, ‘Nī cia kūmeneka.’ ” ¹³ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Muugaga atīrī, ‘Kaī ūhorō ūcio nī mūrītū-ī!’ Na mūgatembania iromo.”

Jehova ekūūria atīrī, “Rīrīa mūkūrehe nyamū iria ndiihangie, na iria iigūthua, kana iria ndwaru mūgaaciruta irī magongona-rī, no ndīgīciītīkīre kuuma harī inyuī?” ¹⁴ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atīrī, “Kūgwatwo nī kīrumi nī mūheenania ūrīa wīranīire kūruta nyamū ya njamba īngītīkīrīka kuuma rūūru-inī rwake rwa mbūri, no agacooka akarutīra Mwathani igongona rīa nyamū īrī na ūūgū. Nīgūkorwo ndī Mūthamaki mūnene, narīo rītwa rīakwa nī rīa gwītīgīrwo ndūrīrī-inī.

^a1 Rītwa Malaki rīgītaūrwo nī kuuga “Mūtūmwo.”

2 “Na rĩrĩ, rĩathani rĩrĩ nĩ rĩanyu, inyuĩ athĩnjĩri-Ngai.” ² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atĩrĩ, “Mũngĩaga gũũthĩkĩrĩria na mwage gũtua itua na ngoro cianyu gũtĩia rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ nĩngamũtũmĩra kĩrumi o na irathimo iria ndĩmũrathimaga nacio ndĩcirume. Īĩ, o na rĩu nĩndĩcirumĩte, tondũ mũtituĩte itua na ngoro cianyu kũndĩia.

³ “Nĩngarũithia njiaro cianyu nĩ ũndũ wanyu; nĩngamũminjĩria taatha wa nyamũ cia magongona ma ciathĩ cianyu na mũgaatahwo mũrĩ o nague. ⁴ Na nĩmũkamenya atĩ nĩ nĩ ndĩmũtũmĩre rĩathani rĩrĩ, nĩgeetha kĩrĩkanĩro gĩakwa na Lawi gĩtũũre kĩrũmĩte,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁵ “Kĩrĩkanĩro gĩakwa kĩarĩ giitũ nake, nakĩo kĩarĩ kĩrĩkanĩro kĩa muoyo na gĩa thayũ, na nĩ ngĩmũhe cio; ũndũ ũcio warĩ wa gũtũma eindigĩre, nake akĩndĩia na agĩtũũra etigĩrĩte rĩitwa rĩakwa. ⁶ Ūrutani wa ma warĩ kanua-inĩ gake, na gũtirĩ maheeni moonĩrwo mĩromo-inĩ yake. Aatwaranire na nĩ na thayũ na mĩthĩire mĩrũngĩrĩru, na akĩgarũra andũ aingĩ moime mehia-inĩ.

⁷ “Tondũ mĩromo ya mũthĩnjĩri-Ngai yagĩrĩrwo nĩgũtũũria ũũgĩ, nao andũ magĩrĩrwo nĩgũcaria ūrutani kuuma kanua gake tondũ nĩwe mũtũmwo wa Jehova Mwene-Hinya-Wothe. ⁸ No inyuĩ nĩmũgarũrũkĩte mũgatiga njĩra, nague ūrutani wanyu ũgatũma andũ aingĩ mahĩngwo; nĩmũthũkĩtie kĩrĩkanĩro giitũ na Lawi,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ⁹ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩndũmĩte mũmenwo na mũconorithio mbere ya andũ othe, tondũ mũtirũmagĩrĩra njĩra ciakwa no nĩmũthuuranagia andũ mũgĩtua ciira.”

Juda ti Mwĩhokeku

¹⁰ Githĩ ithuothe tũtirĩ a ithe ũmwe? Githĩ ti Ngai ũmwe watũũmbire? Nĩ kĩĩ gĩgũtũma tũthaahie kĩrĩkanĩro kĩa maithe maitũ na ũndũ wa kwaga kwĩhokana mũndũ na ũria ũngĩ?

¹¹ Andũ a Juda nĩmatigĩte gũtuĩka ehokeku. Ũndũ wa magigi nĩwikĩtwo Isiraeli na Jerusalemu: Andũ a Juda nĩmathaahĩtie handũ harĩa hatheru harĩa Jehova endete, nĩ ũndũ wa kũhikia airĩtu a andũ arĩa mahooyaga ngai ng’eni. ¹² Mũndũ o wothe wĩkaga ũguo-rĩ, arĩ ũ kana ũ, Jehova aromweheria hema-inĩ cia Jakubu, o na angĩkorwo nĩarehage maruta make kũrĩ Jehova Mwene-Hinya-Wothe.

¹³ Kũrĩ ũndũ ũngĩ mwĩkaga. Mũiyũragia kĩgongona kĩa Jehova na maithori. Mũrĩraga na mũkagirĩka tondũ nĩatigire kũrũmbũiya maruta manyu, kana kũmaamũkĩra na gĩkeno kuuma harĩ inyuĩ. ¹⁴ Mũũragia atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmi?” Nĩ tondũ Jehova nĩwe mũira gatagatĩ gaku na mũtumia wa ũnini waku, tondũ ndũrĩ mwĩhokeku harĩ we, o na gũtuĩka nĩwe mũrata waku, o we mũtumia wa kĩrĩkanĩro kĩa ũhiki waku.

¹⁵ Githĩ Jehova ndamatuĩte ũmwe? Matuĩkĩte ake mwĩrĩ na roho. Amatuĩte ũmwe nĩkĩ? Tondũ nĩacaragia rũciaroro rwa etigĩri Ngai. Nĩ ũndũ ũcio, gitagĩra roho waku, na ũtũũre ũrĩ mwĩhokeku kũrĩ mũtumia ũcio wa ũnini waku.

¹⁶ Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ, “Nĩthũire ndigano ya mũthuuri na mũtumia wake, na nĩthũire mũndũ wĩhumbaga haaro ta nguo,” ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Nĩ ũndũ ũcio gitĩra roho waku, na ndũkaage kwĩhokeka.

Mũthenya wa Ciira

¹⁷ Inyuĩ nĩmũnogetie Jehova na ciugo cianyu.

No mũrooria atĩrĩ, “Tũmũnogetie atĩa?”

Mũmũnogetie na kuuga atĩrĩ, “Othe arĩa mekaga ũũru nĩmagĩrĩre maitho-inĩ ma Jehova, na nĩakenagio nĩo.” Ningĩ mũkooria atĩrĩ, “Ngai wa kĩhoo-ro, akĩrĩ ha?”

3 Na rîrî, Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atîrî, “Nîngûtûma mûtûmwo^a wakwa, ûrîa ûgaathondeka njîra mbere yakwa. Hîndî îyo Mwathani ûcio mûcaragia nîagooka o rîmwe thîinî wa hekarû yake; mûtûmwo ûcio wa kîrîkanîro ûrîa mwîrîragîria nîagooka.”

² No nûû ûgetiiria mûthenya wa gûûka gwake? Nûû ûkomîrîria rîrîa akooneka? Nîgûkorwo akahaana ta mwaki wa mûturi ûrîa ûtheragia cuuma, kana thabuni ûrîa ûtheragia nguo. ³ Agaikara thî ta mûturi wa betha na mûtheria wacio; nîagatheria Alawii, amatherie ta ûrîa thahabu na betha itheragio. Hîndî îyo Jehova nîagakorwo na andû arîa makamûrehere maruta ma ûthingu; ⁴ namo maruta ma Juda na Jerusalemu nîmagetîkîrîka nî Jehova, o ta matukû marîa mathirîte, o na ta mîaka îrîa ya mbere.

⁵ “Nî ûndû ûcio nîngamûkuhîrîria ndîmûciirithie na ndîmûtuîre. Nîngahiûha gûtuîka mûira wa gûtuîra ciira arogî, na itharia, na arîa mehîtaga na maheeni, na njûkîrîre arîa matunyaga aruti wîra mîcaara yao, na arîa mahinyagîrîria atumia a ndigwa na ciana iria itarî maithe, na arîa maagithagia ageni kîhooto na makaaga kwîndigîra,” ûguo nîguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

Kûiya Indo cia Ngai

⁶ “Nî Jehova ndigarûrûkaga. Nî ûndû ûcio, inyuî njiaro cia Jakubu nîkîo mûtari mwaniinwo. ⁷ O na kuuma hîndî ya maithe manyu-rî, mûtûire mûtiganîirie irîra ciakwa cia kûrûmîrîrwo na mûkaaga gûcirûmia. Njookerera na nî nîngûmûcookerera.” Ûguo nîguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga.

“No mûûragia atîrî, ‘Tûgûgûcookerera atîa?’

⁸ “Mûndû-rî, aahota gûtunya Ngai indo ciake? No inyuî nîmûndunyîte indo ciakwa.

“No mûûragia atîrî, ‘Nî kî tûgûtunyîte?’

“Mûnduunyîte maruta na icunjî cia ikûmi. ⁹ Rûrîrî rwanyu ruothe rûgwatîtwo nî kîrumi, tondû nîmûndunyaga indo ciakwa. ¹⁰ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atîrî, rehei gîcunjî gîa ikûmi gîothe thîinî wa ikûmbî, nîgeetha nyûmba yakwa îkoragwo na irio. Ngeriai na njîra îno muone kana ndikûmûhingûrîra ndirica cia igûrû, ndîmuurîrie irathimo nyingî mûno nginya mwage handû ingîiganîra. ¹¹ Ningî nîngagiria cianangi ithûkie irio cia mîgûnda yanyu, nayo mîthabibû ya mîgûnda yanyu ndîgaacooka gûita maciaro mayo matarî makûrû.” Ûguo nîguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ¹² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atîrî, “Ndûrîrî ciothe nîikamwîtaga andû arathime, nîgûkorwo bûrûri wanyu ûgaakorwo ûrî wa gîkeno.”

¹³ Jehova ekuuga atîrî, “Nîmwarîtie maûndû mooru ma kûnjambia.

“No mûûragia atîrî, ‘Tûgûcambîtie atîa?’

¹⁴ “Inyuî muugîte atîrî, ‘Gûtungatîra Ngai nî ûndû wa tûhû. Nî uumithio ûrîkû tuonire nîkûhingia kwenda gwake, na gûthiiaaga mbere ya Jehova Mwene-Hinya-Wothe ta andû maracakaya?

¹⁵ No rîrî, andû etîi nîo twîtaga arathime. Ti-itherû arîa aaganu nîo magaacagîra, na arîa makararagia Ngai matiherithagio.’”

¹⁶ Nao arîa meetigîrîte Jehova nîmaranîirie o mûndû na ûrîa ûngî, nake Jehova agîthikîrîria na akîigua ûhoru ûcio. Ibuku rîa kîrîrikano nîrîandîkirwo ûhoru wa andû acio metigîrîte Jehova na magatîia rîitwa rîake, rîkîigwo hau mbere yake.

¹⁷ Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga atîrî, “Acio nîo magaatuîka andû akwa mûthenya ûrîa ngaacookereria indo ciakwa cia bata. Nîngamaigûira tha, o ta ûrîa mûndû aigugîra mûriû tha ûrîa ûmûtungatagîra. ¹⁸ Na inyuî nîmûkona rîngî ngûûrani gatagatî ka arîa athingu na arîa aaganu, na gatagatî

^a 1 Atûmwo kana arekio hîndî îno maarî anabîi na athînjîri-Ngai.

ka arĩa matungatagĩra Ngai na arĩa
matamũtungatagĩra.

Mũthenya wa Jehova

4 “Ti-itherũ mũthenya wa ituĩro
nĩũrooka, naguo ũgaakana ta icua rĩa
mwaki. Arĩa othe etiĩ, na arĩa aaganu,
magaatuĩka maragara ma mahuti, naguo
mũthenya ũcio wakinya magaacinwo,
maniinwo biũ. Gũtirĩ mũri kana rũhonge
rwao rũgaatigara,” ũguo nĩguo Jehova
Mwene-Hinya-Wothe ekuuga. ² “No inyuĩ
mwĩtigĩrĩte rĩĩtwa rĩakwa-rĩ, riũa-rĩa-
ũthingu rĩkaamwarĩra rĩrĩ na ũhoro
wa kũhonania mathagu-inĩ marĩo. Na
inyuĩ nĩmũkoima nja mūtũũhe ta tũcaũ
tũhingũrĩrwo tũkoima kiugũ. ³ Na
nĩmũkarangĩrĩria arĩa aaganu matuĩke
mũhu rungu rwa makinya manyu
mũthenya ũrĩa ngeeka maũndũ macio,”
ũguo nĩguo Jehova Mwene-Hinya-Wothe
ekuuga.

⁴ “Ririkanai watho wa ndungata yakwa
Musa, na irĩra ciakwa cia kũrũmĩrĩrwo,
o na mawatho marĩa ndaamũheire kũu
Horebu marĩ ma andũ a Isiraeli othe.

⁵ “Atĩrĩrĩ, nĩngamũtũmĩra mũnabii
Elija mbere ya mũthenya ũcio
mũnene na wa kũmakania wa Jehova
ũtanakinya. ⁶ Nĩakagarũra ngoro cia
maithe icookerere ciana ciao, na agarũre
ngoro cia ciana icookerere maithe mao,
nĩgeetha ndigooke hũũre bũrũri na
kĩrumi.”

KĪRĪKANĪRO
KĪRĪA KĪERŪ

MATHAYO

Rūciaro rūrĩa Jesũ Oimire

¹ Maya nĩ maandĩko makoniĩ rūciaro rūrĩa Jesũ Kristũ, mūrũ wa Daudi, mūrũ wa Iburahĩmu oimire:

² Iburahĩmu aarĩ ithe wa Isaaka, nake Isaaka aarĩ ithe wa Jakubu, nake Jakubu aarĩ ithe wa Juda na ariũ a ithe,

³ nake Juda aarĩ ithe wa Perezu na Zera, ariã nyina wao aarĩ Tamaru, nake Perezu aarĩ ithe wa Hezironi, nake Hezironi aarĩ ithe wa Ramu,

⁴ nake Ramu aarĩ ithe wa Aminadabu, nake Aminadabu aarĩ ithe wa Nahashoni, nake Nahashoni aarĩ ithe wa Salimoni,

⁵ nake Salimoni aarĩ ithe wa Boazu, ũrĩa nyina aarĩ Rahabu, nake Boazu aarĩ ithe wa Obedi, ũrĩa nyina aarĩ Ruthu, nake Obedi aarĩ ithe wa Jesii,

⁶ nake Jesii aarĩ ithe wa Mũthamaki Daudi.

Daudi aarĩ ithe wa Solomoni, ũrĩa nyina aarĩ mūtumia wa Uria,

⁷ nake Solomoni aarĩ ithe wa Rehoboamu, nake Rehoboamu aarĩ ithe wa Abija,

nake Abija aarĩ ithe wa Asa,

⁸ nake Asa aarĩ ithe wa Jehoshafatu, nake Jehoshafatu aarĩ ithe wa Joramu,

nake Joramu aarĩ ithe wa Uzia,

⁹ nake Uzia aarĩ ithe wa Jothamu, nake Jothamu aarĩ ithe wa Ahazu,

nake Ahazu aarĩ ithe wa Hezekia,

¹⁰ nake Hezekia aarĩ ithe wa Manase,

nake Manase aarĩ ithe wa Amoni,

nake Amoni aarĩ ithe wa Josia,

¹¹ nake Josia aarĩ ithe wa Jekonia na ariũ a ithe, hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo, magĩtwarwo Babuloni.

¹² Thuutha wa gũtahwo, magĩtwarwo kũu Babuloni: Jekonia aarĩ ithe wa Shealitieli, nake Shealitieli aarĩ ithe wa Zerubabeli,

¹³ nake Zerubabeli aarĩ ithe wa Abihudu, nake Abihudu aarĩ ithe wa Eliakimu, nake Eliakimu aarĩ ithe wa Azoro,

¹⁴ nake Azoro aarĩ ithe wa Zadoku, nake Zadoku aarĩ ithe wa Akimu,

nake Akimu aarĩ ithe wa Eliudi,

¹⁵ nake Eliudi aarĩ ithe wa Eleazaru,

nake Eleazaru aarĩ ithe wa Maathani,

nake Maathani aarĩ ithe wa Jakubu,

¹⁶ nake Jakubu aarĩ ithe wa Jusufu, mũthuuri wa Mariamu, ũrĩa waciarire Jesũ, ũrĩa wĩtagwo Kristũ.

¹⁷ Ūguo nĩ kuuga njiaro ciothe ciarĩ ikũmi na inya kuuma Iburahĩmu nginya Daudi, na njiaro ikũmi na inya kuuma Daudi nginya hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo magĩtwarwo kũu Babuloni, na ningĩ njiaro ikũmi na inya kuuma hĩndĩ ĩrĩa andũ maatahirwo nginya hĩndĩ ya Kristũ.^a

^a17 Kristũ nĩ kuuga “Ūrĩa Mũitĩririe maguta”; Kĩhibirania nĩ Mesia.

Gūciarwo kwa Jesū Kristū

¹⁸ Ūhoru wa gūciarwo kwa Jesū Kristū watariī ūū: Nyina Mariamu nī oorītio nī Jusufu atuīke mūtumia wake, no matanaikarania-rī, nīamenyekire atī arī na nda ya Roho Mūtheru. ¹⁹ Nake Jusufu mūthuuri wake tondū aarī mūdū mūthingu na ndangiendire kūmūconorithia kūrī andū, agūciiria amūtige na hitho.

²⁰ No thuutha wa gwīciiria ūndū ūcio, mūraika wa Mwathani akīmumīrīra kīroto-inī, akīmwīra atīrī, “Jusufu, mūrū wa Daudi, ndūkae gwītīgīra kūhikia Mariamu atuīke mūtumia waku, tondū nda iyo arī nayo nī ya Roho Mūtheru.

²¹ Nīagaciara kahī, nawe nīūgagatua Jesū, tondū nīwe ūkaahonokia andū ake kuuma mehia-inī mao.”

²² Na rīrī, maūdū macio mothe meekīkire nīguo ūrīa Mwathani aarītie na kanua ka mūnabii ūhinge, rīrīa oigire atīrī, ²³ “Mūrītu gathirange nīakagīa nda na nīagaciara kahī, nao magaagatua Imanueli” ūguo nago ūgītaūrwo nī kuuga, “Ngai hamwe na ithū.”

²⁴ Rīrīa Jusufu ookīrīre, agīka o ta ūrīa mūraika wa Mwathani aamwathīte, nake akīnūkia Mariamu gwake mūciī, agītuīka mūtumia wake. ²⁵ No matiigana kūmenyana nginya rīrīa aaciarire mwana ūcio wa kahī. Nake Jusufu agītua mwana ūcio Jesū.

Gūceererwo nī Andū Oogī-a-Njata

2 Na rīrī, thuutha wa Jesū gūciarwo kūu itūūra-inī rīa Bethilehemu būrūri wa Judea, hīndī ya mūthamaki wetagwo Herode, andū Oogī-a-Njata moimīte irathīro magīūka Jerusalemu, ² makīūria atīrī, “Ūrīa ūciarīttwo arī mūthamaki wa Ayahudi-rī, arī ha? Nītuonire njata yake mwena wa irathīro, na nītūūkīte kūmūhooya.”

³ Rīrīa Mūthamaki Herode aiguire ūguo, agītangīka ngoro, o hamwe na andū Jerusalemu othe. ⁴ Na aarīkia

gwīta athīnjīri-Ngai^a arīa anene othe, na arutani a watho hamwe, akīmooria kūrīa Kristū aarī aciarīrwo. ⁵ Makīmūcookeria atīrī, “Nī Bethilehemu, būrūri wa Judea, nīgūkorwo nī kwandīkīttwo nī mūnabii, akoiga atīrī:

⁶ “Nawe Bethilehemu, kūu būrūri wa Juda, tiwe ūrīa mūnini mūno wa aathani a Juda; tondū thīinī waku nīgūkoima ūrīa ūgaathanaga, ūrīa ūgaatuīka mūrīithi wa andū akwa a Isiraeli.’ ”

⁷ Nake Herode agīta andū acio Oogī-a-Njata na hitho, na agītuīria kuuma kūrī o ihinda rīrīa njata iyo yoonekete.

⁸ Akīmatūma Bethilehemu akīmeera atīrī, “Thīī mūgatuīrie wega ūhoru wa kaana kau. Mwarīkia gūkoona mūūke mūūmenyithie, nīgeetha o na nī thī ngagaturīrie ndu ndīkahooe.”

⁹ Nao maarīkia kūigua ciugo cia mūthamaki magīthīī, nayo njata īrīa moonete irathīro īkīmatongoria nginya īkīrūgama igūrū rīa harīa kaana kau kaarī. ¹⁰ Rīrīa moonire njata iyo, magīkena gīkeno kīnene mūno. ¹¹ Nao magītoonya nyūmba, na makīona kaana karī na nyina Mariamu, magīkainamīrīra, magīkahooya. Magīcooka makīohora indo ciao cia goro, magīkahe iheo cia thahabu, na ūbumba, na manemane.^b

¹² Na nī ūndū wa gūkaanio na kīroto matigacookere kwa Herode, magīcooka būrūri wao magereire njīra īngī.

Kūrīra Būrūri wa Misiri

¹³ Maarīkia gūthīī-rī, mūraika wa Mwathani akīmīrīra Jusufu kīroto-inī, akīmwīra atīrī, “Ūkīra woe kaana

^a4 Athīnjīri-Ngai maarī atongoria a mahooya ma Ayahudi, na nīo maarutagīra Ngai magongona.

^b11 Ūbumba nī mahuti manungi wega macinagwo na mwaki. Manemane nī indo ithondekagwo na kīndū kīhaana ta ūūkī wa gīthaka, inungaga wega na nī cia goro mūno.

gaka na nyina mũũrĩre Misiri. Ikarai kũu nginya rĩrĩa ngaakwĩra, nĩgũkorwo Herode nĩegũcaria kaana kau akoorage.”

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina ũtukũ, magĩthĩ Misiri, ¹⁵kũrĩa maikarire nginya rĩrĩa Herode aakuire. Na nĩ ũndũ ũcio, ũhoru ũrĩa Mwathani oigĩte na kanua ka mũnabii ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Ndeetire mũrũ wakwa oime bũrũri wa Misiri.”

¹⁶Hĩndĩ ĩrĩa Herode aamenyire atĩ nĩahenirio nĩ Oogĩ-a-Njata, akĩrakara mũno, akĩruta watho wa kũũraga tũhĩ tuothe kũu Bethlehemu na kũrĩa gũkuhĩ nakuo, tũrĩa twarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ĩrĩ gũcooka na thĩ, kũringana na ihinda rĩrĩa eerĩtwo nĩ Oogĩ-a-Njata. ¹⁷Hĩndĩ ĩyo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Jeremia ũkĩhinga, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁸“Mũgambo nĩwaiguirwo kũu Rama,
kĩrĩro na gũcakaya kũnene,
Rakeli akĩrĩrĩa ciana ciake,
na akarega kũhoorerio, tondũ
itĩrĩ ho.”

Gũcooka Nazarethi

¹⁹Na rĩrĩ, Herode akua-rĩ, mũraika wa Mwathani akiumĩrĩa Jusufu kiroto-inĩ kũu Misiri, ²⁰akĩmwĩra atĩrĩ, “Ŭkĩra, woe kaana gaka na nyina, mũthĩ bũrũri wa Isiraeli, nĩgũkorwo arĩa maageragia gũkooraga nĩmakuĩte.”

²¹Nĩ ũndũ ũcio, agĩũkĩra, akĩoya kaana na nyina, magĩthĩ bũrũri wa Isiraeli. ²²Rĩrĩa aiguire atĩ Arikelau nĩwe wathamakaga Judea handũ ha ithe Herode, agĩtigĩra gũthĩ kuo. Na aarĩkia gũkaanio kiroto-inĩ-rĩ, agĩthĩ bũrũri wa Galili, ²³agĩthĩ gũtũũra itũũra rĩtagwo Nazarethi. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa waarĩtio na tũnua twa anabii ũkĩhinga, rĩrĩa moigire atĩrĩ, “Nĩageetagwo Mũnazari.”

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

3 Matukũ-inĩ macio Johana ũrĩa Mũbatithania nĩokire, akĩhunjagia

kũu Werũ-inĩ wa Judea, ²akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrirei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.” ³Ŭyũ nĩwe ũrĩa ũhoru wake waarĩtio nĩ mũnabii Isaia rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kũrĩ na mũgambo wa mũndũ
ũkwanĩrĩa werũ-inĩ, akoiga
atĩrĩ:
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,
rũngariai njĩra ciake.’”

⁴Johana eekagĩra Nguo ya guoya wa ngamũra, na nĩeyohaga mũcibi wa rũũa njohero. Irio ciake ciarĩ ngigĩ na ũũkĩ wa gĩthaka. ⁵Nao andũ nĩmathiiga kũrĩ we moimĩte Jerusalemu, na mĩena yothe ya Judea, na bũrũri wotho ũrĩa wariganĩtie na Jorodani. ⁶Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria Rũũ-inĩ rwa Jorodani.

⁷Na rĩrĩa oonire Afarisai na Asadukai^a aingĩ magĩũka hau nĩgeetha amabatithie, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciarō rũrũ rwa ndũira! Nũũ ũmũheete ũhoru atĩ mũũrĩre marakara marĩa makiriĩ gũũka? ⁸Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. ⁹Na mũtikeĩre na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu.’ Ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ¹⁰Ithanwa nĩrĩge itina-inĩ cia mĩti, na mũti o wotho ũtaciara maciaro mega nĩũgatemwo, ũikio mwaki-inĩ.

¹¹“Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ mwerira. No thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ũngĩ ũrĩ na hinya kũrĩ nĩ, na ndiagĩrĩre o na kũmũkuuĩra iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru na mwaki. ¹²Gĩtarũrũ gĩake akĩnyiitĩte na guoko, na nĩagatheria kĩhuhiro gĩake, na acookanĩrĩre ngano yake ikũmbĩ, acooke acine mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.”

Kũbatithio kwa Jesũ

¹³Hĩndĩ ĩyo Jesũ akiuma Galili agĩthĩ

^a7 Afarisai na Asadukai ciarĩ ikundi igĩrĩ cia atongoria a ndini ya Ayahudi itaiguanaga. Asadukai matietikĩtie ũhoru wa kũriũka kana wa araika.

Rũũ-inĩ rwa Jorodani akabatithio nĩ Johana. ¹⁴Nowe Johana akĩgeria kũmũgiria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ njagĩrĩrwo nĩkũbatithio nĩwe, nawe wagĩũka kũrĩ nĩ atĩa?”

¹⁵Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Reke gũtuĩke ũguo rĩu; tondũ nĩtwagĩrĩrwo twĩke ūndũ ũyũ nĩguo tũhingie maũndũ mothe ma ũthingu.” Hĩndĩ ĩyo Johana agĩtũkĩra.

¹⁶Jesũ aarĩkia kũbatithio o ũguo-rĩ, akiumĩra maaĩ-inĩ. Kahinda o kau igũrũ rĩkĩhingũka, nake akĩona Roho wa Ngai agĩkũrũka ta ndutura, akĩũmba igũrũ rĩake. ¹⁷Naguo mũgambo ũkiuma igũrũ, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩ we.”

Kũgerio kwa Jesũ

4 Hĩndĩ ĩyo Jesũ nĩatongoririo nĩ Roho agĩtwarwo werũ-inĩ akagerio nĩ mũcukani. ²Na aniina mĩthenya mĩrongo ĩna, ũtukũ na mũthenya, ehingĩte kũrĩa irio-rĩ, akĩguha ahũtĩ. ³Nake mũgerania akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, ĩra mahiga maya matuĩke mĩgate.”

⁴Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘To mũgate wiki ũngĩtũũria mũndũ muoyo, no nĩ kiugo gĩothe kĩria kiumaga kanua ka Ngai.’ ”

⁵Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtwara itũũra rĩrĩa itheru, akĩmũrũgamia gathũrũmũndũ ka hekarũ, ⁶akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai-rĩ, wĩgũithie thĩ. Nĩgũkorwo kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ Nĩagaatha araika ake nĩ ūndũ waku,
nao nĩmagakwanĩrĩria na moko mao,
nĩguo ndũkanahĩngwo kũgũrũ nĩ ihiga.’ ”

⁷Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ningĩ nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Ndũkanagerie Mwathani Ngai waku.’ ”

⁸Ningĩ mũcukani akĩmũtwara kĩrĩma-inĩ kĩaaya mũno, akĩmuonia mothamaki

mothe ma thĩ na riiri wamo. ⁹Akĩmwĩra atĩrĩ, “Maũndũ maya mothe nĩngũkũhe, ũngĩtũkĩra kũnyinamĩrĩra ũũhooe.”

¹⁰Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩ Shaitani ndiga! Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku, na ũmũtungatagĩre o we wiki.’ ”

¹¹Hĩndĩ ĩyo mũcukani akĩmũtiga, nao araika magĩũka makĩmũtungatĩra.

Jesũ Kwambĩrĩria Kũhunja

¹²Na rĩrĩa Jesũ aiguire atĩ Johana nĩaikĩtio njeera-rĩ, agĩthĩ Galili. ¹³Akiuma Nazarethi, agĩthĩ gũtũũra Kaperinaumu. Itũũra rĩu rĩarĩ hakuhi na iria, bũrũri-inĩ wa Zebuluni na Nafitali. ¹⁴Ūndũ ũcio wekĩkire nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

¹⁵“Bũrũri wa Zebuluni, o na bũrũri wa Nafitali,
njĩra ya gũthĩ iria-inĩ,
gũikũrũkania na Rũũ rwa Jorodani,
kũu gwĩtagwo
Galili-kwa-Ndũrĩrĩ:

¹⁶andũ arĩa matũũraga nduma-inĩ
nĩmonete ũtheri mũnene;
nao arĩa matũũraga bũrũri ũrĩ
kĩiruru gĩa gĩkuũ-rĩ,
nĩmarĩrwo nĩ ũtheri.”

¹⁷Kuuma hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩambĩrĩria kũhunja ũhoru akiugaga atĩrĩ, “Mwĩrirei, nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ nĩũkuhĩrĩrie.”

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁸Rĩrĩa Jesũ aaceeraga hũgũrũrũ-inĩ cia Iria rĩa Galili, nĩonire andũ eerĩ a nyina ũmwe, nao nĩ Simoni ũrĩa wetagwo Petero, na mũrũ wa nyina Anderea. Maikagia neti iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategĩ a thamaki. ¹⁹Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ŭkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngũmũtua ategĩ a andũ.” ²⁰Nao o rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao, makĩmũrũmĩrĩa.

²¹Na aathiathia akĩona andũ angĩ

eerĩ a nyina ũmwe, Jakubu mŭrũ wa Zebedi, na mŭrũ wa nyina Johana. Maarĩ thĩinĩ wa gatarũ hamwe na ithe wao Zebedi makĩhaarĩria neti ciao. Nake Jesũ akĩmeeta, ²² na o rĩmwe magĩtiganĩria gatarũ na magĩtiga ithe wao, makĩmŭrũmĩrĩra.

Jesũ Kũhonia Andũ Arũaru

²³ No rĩrĩ, Jesũ nĩathiire Galili guothe, akĩrutanaga thunagogi-inĩ ciao, akĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai, na akĩhonagia andũ mĩrimũ yothe na ndwari ciothe iria maarĩ nacio. ²⁴ Nayo ngumo yake ikĩhunjio bŭrũri wotha wa Suriata, nao andũ makĩmũrehera andũ arĩa othe maarĩ arũaru ndwari cia mĩthemba mĩingĩ, na arĩa maarĩ na ruo rũingĩ, na arĩa maarĩ na ndaimono, na arĩa maarĩ na mŭrimũ wa kũgũũaga, o na arĩa maarĩ na mŭrimũ wa gũkua ciĩga, nake akĩmahonia othe. ²⁵ Nao andũ aingĩ mũno kuuma Galili, na Dekapoli,^a na Jerusalemu, na Judea, na mŭrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Rũũ rwa Jorodani makĩmŭrũmĩrĩra.

Irathimo

5 Na rĩrĩa Jesũ oonire andũ aingĩ mũno-rĩ, akĩambata kĩrĩma-igũrũ, agũkara thĩ. Arutwo ake magĩthĩ harĩ we. ² Nake akĩambĩrĩria kũmaruta ũhoro, akĩmeera atĩrĩ:

³ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa athĩini ngoro,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ
nĩ wao.

⁴ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa marĩ na kĩa,
nĩgũkorwo nĩmakaniinĩrwo
kĩa.

⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa ahooreri,
nĩgũkorwo nĩmakagaya thĩ.

⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
mahũũtagĩra na
makanyootera ũthingu,
nĩgũkorwo nĩmakahũnio.

^a25 Dekapoli nĩ kuuga “Matũũra Ikũmi.”

⁷ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
maiguanagĩra tha,
nĩgũkorwo nĩmakaiguĩrwo tha.

⁸ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa atheru
ngoro,
nĩgũkorwo nĩmakona Ngai.

⁹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa macaragia
thayũ,
nĩgũkorwo nĩmagetwo ariũ a
Ngai.

¹⁰ Kũrathimwo-rĩ, nĩ arĩa
manyariiragwo nĩ ũndũ wa
ũthingu,
nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ
nĩ wao.

¹¹ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ
hĩndĩ irĩa andũ mekũmũruma, na
makamũnyariira, na makamũigĩrĩra
maũndũ mothe mooru nĩ ũndũ wakwa.
¹² Kenai na mũcanjamũke, tondũ kĩaheo
kĩanyu nĩ kĩnene igũrũ, nĩgũkorwo ũguo
noguo maanyariirire anabii arĩa maarĩ
kuo mbere yanyu.

Cumbĩ na Ũtheri

¹³ “Inyuĩ nĩ inyuĩ cumbĩ wa thĩ. No
cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo
waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta
cumbĩ nĩ kĩ? Ndũngĩcooka kũgĩa kĩaene
rĩngĩ, tika no ũteirwo ũrangwo nĩ andũ.

¹⁴ “Inyuĩ nĩ inyuĩ ũtheri wa thĩ.
Itũũra inene rĩakĩtwo kĩrĩma
igũrũ rĩtingĩhithĩka. ¹⁵ O na ningĩ
andũ matiakagia tawa magacooka
kũũkunĩkĩra na mbakũri; handũ ha
ũguo, maũigagĩrĩra igũrũ handũ haguo,
naguo ũkamũrĩkĩra andũ othe arĩa marĩ
thĩinĩ wa nyũmba. ¹⁶ O ũguo nagu, na
inyuĩ rekei ũtheri wanyu ũmũrĩkagĩre
andũ, nĩguo mone ciĩko cianyu njega,
nao magoocage Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ
igũrũ.

Kũhingia Watho

¹⁷ “Mũtikae gwĩciiria njũkĩte kweheria
Watho kana Mohoro ma Anabii; ndiũkĩte
kũmeeheria, no njũkĩte kũmahingia.

¹⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nginya hĩndĩ
ĩrĩa thĩ na igũrũ ikeehera, gũtirĩ kairia ka

maandiko, o na gũtirĩ gakururo kanini ga karamu gakeehera o na atĩa kuuma Watho-inĩ, nginya maũndũ mothe makaahingio. ¹⁹ Ūrĩa wotho ũkoina riathani o na rĩmwe rĩa marĩa manini, na arute arĩa angĩ gwĩka ũguo, nĩagatuuo mũnini makĩria thĩinĩ wa ũthamaki wa igũrũ, no ūrĩa wotho wĩkaga na akarutana maathani maya-rĩ, nĩagatuuo mũnene ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthingu wanyu waga gũkĩra ūrĩa wa Afarisai na wa arutani a watho, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ o na atĩa.

Ūragani

²¹ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanoragane, na mũndũ o na ūrĩkũ ũkooragana no nginya agaatuĩka wa gũtuĩrwo ciira.’ ²² No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ūrĩa wotho ũkarakarĩra mũrũ wa ithe nĩagatuĩka wa gũtuĩrwo ciira. Na ningĩ-rĩ, mũndũ ūrĩa wotho wĩraga mũrũ wa ithe atĩrĩ, ‘Wee ndũrĩ bata,’ nĩagaciirithio nĩ Kĩama. No ūrĩa wotho ũngiuga atĩrĩ, ‘Wee wĩ mũkĩngu!’ Nĩagakorwo arĩ ũgwati-inĩ wa gũikio mwaki-inĩ wa Jehanamu.

²³ “Nĩ ũndũ ũcio, angĩkorwo nĩwĩhaariirie kũruta kĩheo gĩaku kīgongona-inĩ, na hĩndĩ iyo ūrĩ hau ūiririkane atĩ mũrũ wa thoguo arĩ na ũndũ nawe-rĩ, ²⁴ tiga kĩheo gĩaku o hau mbera ya kīgongona. Amba ũthĩ ũkaiguane na mũrũ wa thoguo; ũcooke ũũke ūrutĩre Ngai kĩheo gĩaku.

²⁵ “Hiũha kwĩguithania na thũ yaku irĩa iragũtwara igooti-inĩ. Ika ũguo mũrĩ o njĩra-inĩ, kwaga ũguo nĩgũgũtwara kũrĩ mũtuanĩri-ciira, nake mũtuanĩri-ciira akũneane kũrĩ mũnene wa thigari, ũikio njeera. ²⁶ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ndũkoima kuo ũtarĩhĩte thiirĩ wotho hatarĩ gathendi ũgũtigia.

Ūtharia

²⁷ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanatharanie.’ ²⁸ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ, ūrĩa wotho ũkaarora mũndũ-wa-nja na amwĩrirĩrie, nĩarĩkĩtie

gũtharia nake ngoro-inĩ yake. ²⁹ Riitho rĩaku rĩa ūrĩo rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ūrĩte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kĩũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ũikio Jehanamu. ³⁰ Na guoko gwaku kwa ūrĩo kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba kĩga kĩmwe kĩa mwĩrĩ waku kĩũre gũkĩra mwĩrĩ waku wotho ũikio Jehanamu.

Gũtharia Ūhiki

³¹ “Nĩngĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, ‘Ūrĩa wotho ũngĩtigana na mũtumia wake no nginya amũhe marũa ma kuonania nĩmatigana nake.’ ³² No ngũmwĩra atĩ mũndũ ūrĩa wotho ũtiganaga na mũtumia wake, o tiga nĩ ũndũ wa ũtharia-rĩ, nĩatũmaga atuĩke mũtharia, na ūrĩa wotho ũhikagia mũtumia ūrĩa ũtiganĩte na mũthuuriwe, nĩ gũtharia atharagia.

Mĩhĩtwa

³³ “Nĩngĩ, nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene andũ nĩmerirwo atĩrĩ, ‘Ndũkanehĩte tũhũ, no hingagĩria Mwathani mĩhĩtwa irĩa wĩhĩtĩte.’ ³⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanehĩte o na atĩa; mũtikanehĩte na igũrũ tondũ nĩkuo gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Ngai; ³⁵ kana mwĩhĩte na thĩ, nĩgũkorwo nĩkuo gĩturwa gĩa kũgĩrĩra magũrũ make; o na kana mwĩhĩte na Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩrĩo itũũra inene rĩa Mũthamaki mũnene. ³⁶ Na ndũkanehĩte na mũtwe waku, nĩgũkorwo ndũngĩhota gũtũma rũcuĩrĩ o na rũmwe rwerũhe kana rũire. ³⁷ Reke ‘Irĩ yaku itũike ‘Irĩ’, na ‘Aca’ yaku itũike ‘Aca’; ũndũ o wotho makĩria ma ũguo-rĩ, uumaga kũrĩ ūrĩa mũũru.

Ūhoro wa Kwĩrĩhĩria

³⁸ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ kwerirwo atĩrĩ: ‘Riitho rĩrĩhagwo na riitho, narĩo igeo rĩrĩhagwo na igeo.’ ³⁹ No nĩ ngũmwĩra atĩrĩ: Mũtikanagiane na mũndũ ūrĩa mũũru. No rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa rwa ūrĩo-rĩ, mũhũgũkĩrie rũu rũngĩ o naruo. ⁴⁰ Na mũndũ angĩenda gũgũthitanga oe kanjũ yaku-rĩ, mũnengere o na igooti rĩaku. ⁴¹ Mũndũ angĩkũhatĩrĩria ũthĩ itĩina

rĩmwe-rĩ, thiĩ nake matĩĩna meerĩ.
⁴² Mũndũ ũrĩa ũngĩkũhooya kĩndũ, mũhe,
na mũndũ ũrĩa ũngĩenda ũmũkombere
kĩndũ, ndũkarege kũmũkombera.

Endagai Thũ Cianyũ

⁴³ “Nĩmũiguĩte atĩ hĩndĩ ya tene nĩ
kwerirwo atĩrĩ, ‘Endaga mũndũ wa itũũra
rĩaku, na ũthũũrage thũ yaku.’ ⁴⁴ No nĩ
ngũmwĩra atĩrĩ: Endagai thũ cianyũ,
na mũhooyagĩre arĩa mamũnyariiraga,
⁴⁵ nĩgeetha mũtuĩke ariũ a Ithe wanyu
ũrĩa ũrĩ igũrũ. Atũmaga riũa rĩake
rĩrathĩre arĩa oorũ na arĩa ega, na
akoiria mbura kũrĩ arĩa athingu na
kũrĩ arĩa matarĩ athingu. ⁴⁶ Angĩkorwo
mwendete o arĩa mamwendete-rĩ,
mũgaakĩrĩhwo kĩ? Githĩ o na etia mbeeca
cia igooti matiĩkaga o ũguo? ⁴⁷ Na ningĩ
angĩkorwo mũgeithagia o ariũ na aarĩ a
ithe wanyu-rĩ, mũgĩkĩrĩte arĩa angĩ na kĩ?
Githĩ o na arĩa matetĩkĩtie Ngai matiĩkaga
o ũguo? ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuĩkai aagĩrĩru
kũna, o ta ũrĩa Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ
arĩ mwagĩrĩru kũna.

Gũteithia arĩa Abatari

6 “Mwĩmenyererei mũtigekage ciĩko
cianyũ cia ũthingu mbere ya andũ
nĩguo mamuone. Mũngĩĩka ũguo-rĩ,
mũtirĩ kĩheo mũkaaheo nĩ Ithe wanyu
ũrĩa ũrĩ igũrũ.

² “Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa ũkũheana kĩndũ
kũrĩ arĩa abatari, ndũkae kwanĩrĩa
ũrĩa ũreka na tũrumbeta, ta ũrĩa hinga
ciĩkaga thunagogi-inĩ na njĩra-inĩ, nĩguo
itĩĩagwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
acio nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kĩheo kĩao
gĩothe. ³ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũheana kĩndũ
kũrĩ arĩa abatari-rĩ, ndũkareke guoko
gwaku kwa ũmotho kũmenye ũrĩa guoko
gwaku kwa ũrĩo kũreeka, ⁴ nĩgeetha
ũheani ũcio waku ũtuĩke wa hitho-inĩ.
Nake Ithe wanyu, ũrĩa wonaga maũndũ
marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩakamũhe
kĩheo.

Kũhooya

⁵ “Na rĩrĩa mũkũhooya-rĩ,
mũtikanatuĩke ta hinga, nĩgũkorwo

ciendaga kũhooya irũgamĩte thĩinĩ wa
thunagogi na macemanĩrio ma njĩra
nĩguo cionwo nĩ andũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara
wacio wothe. ⁶ No hĩndĩ ĩrĩa ũkũhooya,
toonya nyũmba yaku, ũhinge mũrango
na ũhooye Thoguo ũrĩa ũtoonekaga.
Nake Thoguo ũrĩa wonaga maũndũ
marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ, nĩagakũhe
mũcaara waku. ⁷ Na ningĩ hĩndĩ ĩrĩa
mũkũhooya-rĩ, tigagai kũhũhũtĩka ta
andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai, nĩgũkorwo
meciiragia nĩ mekũiguuo nĩ ũndũ
wa kũraihia mahooya. ⁸ Mũtigatuĩke
tao, nĩgũkorwo Ithe wanyu nĩoi kĩrĩa
kĩmũbatairie o na mũtanamũhooya.

⁹ “Nĩ ũndũ ũcio mwagĩrĩrwo
nĩkũhooyaga atĩrĩ:

“ ‘Ithe witũ ũrĩ igũrũ,
rĩĩtwa rĩaku nĩrĩamũrwo,
¹⁰ ũthamaki waku nĩũũke,
ũrĩa wendete Wee nĩwĩkagwo
gũkũ thĩ ta ũrĩa wĩkagwo kũu
igũrũ.

¹¹ Tũhe ũmũthĩ irio ciitũ cia
gũtũigana.

¹² Na ũtũrekere mahĩtia maitũ,
ta ũrĩa o na ithuĩ tũrekagĩra arĩa
matũhĩtagĩria.

¹³ Na ndũgatũtware magerio-inĩ,
no ũtũhonokagie kuuma kũrĩ ũrĩa
mũũru.’

¹⁴ Nĩgũkorwo mũngĩrekera andũ hĩndĩ
ĩrĩa mamũhĩtĩria, o nake Ithe wanyu
ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩarĩmũrekagĩra. ¹⁵ No
mũngĩaga kũrekera andũ mehia mao-rĩ,
o nake Ithe wanyu ndarĩmũrekagĩra
mehia manyu.

Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁶ “Nĩngĩ rĩrĩa mũkwĩhinga kũrĩa
irio-rĩ, tigagai gũtukia mothiũ manyu ta
ũrĩa hinga ciĩkaga, nĩgũkorwo nĩitukagia
mothiũ macio nĩguo cionie andũ atĩ
nĩciĩhingĩte kũrĩa irio. Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, icio nĩĩrĩkĩtie kwamũkĩra mũcaara
wacio wothe. ¹⁷ No rĩrĩa wĩhingĩte kũrĩa,
wĩhakage maguta mũtwe na wĩhambage
ũthiũ, ¹⁸ nĩguo andũ matikamenye atĩ

nīwīhingīte kūrīa, tīga o Thoguo ūrīa ūtoonekaga amenye; nake Thoguo ūrīa wonaga maūndū marīa mekagīrwo hitho-inī, nīagakūhe mūcaara.

Mūthiithū kūu Igūrū

¹⁹ “Tigagai kwīgīra mīthiithū gūkū thī, kūrīa indo irīagwo nī memenyi na ikaroota, na kūrīa aici mabunjaga makaiya. ²⁰ No mwīgagīrei mīthiithū igūrū, kūrīa itangīrīo nī memenyi kana īroote, na kūrīa aici matangībunja maiye. ²¹ Nīgūkorwo kūrīa mīthiithū yanyu īrī, nokuo ngoro cianyu o nacio irīkoragwo irī.

²² “Riitho nīrīo tawa wa mwīrī. Maitho maku mangīkorwo marī mega, mwīrī waku wothe nīūrīyūrāgwo nī ūtheri. ²³ No rīrī, maitho maku mangīkorwo nī mathūku, mwīrī waku wothe ūrīyūrāgwo nī nduma. Naguo ūtheri ūrīa ūrī thīinī waku ūngīkorwo nī nduma-rī, nduma īyo kaī nī nene-ī!

²⁴ “Gūtīrī mūndū ūngīhota gūtungatīra aathani eerī. Nī ūndū no athūūrīre ūmwe, na ende ūcio ūngī; kana eheane harī ūmwe, na anyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.

Mūtīgatangīke

²⁵ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī, tigagai gūtangīkīra mīoyo yanyu, nī ūndū wa kīrīa mūrīrīaga kana kīrīa mūrīnyuuga; kana kīrīa mūrīhumbaga mūrīrī yanyu. Githī muoyo ndūrī bata gūkīra irio, naguo mwīrī ūkagīa bata gūkīra nguo? ²⁶ Ta rorai nyoni cia rīera-inī; itihaandaga, kana ikagetha, kana ikaiga magetha ikūmbī, no lthe wanyu ūrīa ūrī Igūrū nīaciheaga irio. Githī inyuī mūtīkīrī a bata mūno gūkīra icio? ²⁷ Nūū wanyu ūngīhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe nī ūndū wa gwītanga?

²⁸ “Na nī kī gītūmaga mwītange nī ūndū wa nguo? Ta rorai itoka cia gīthaka ūrīa ikūrāga. Itirutaga wīra kana ikogotha ndigi. ²⁹ No ngūmwīra atīrī, o na Solomoni arī na riiri wake wothe ndagemete ta

kīmwe gīacio. ³⁰ Angīkorwo ūguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka īrīa īrī ho ūmūthī na rūciū īgaikio mwaki-inī-rī, githī inyuī ndarīkīmūhumbaga wega makīria, inyuī mwītīkītie o hanini? ³¹ Nī ūndū ūcio-rī, tigagai gwītanga, mūkīūra atīrī: ‘Tūkūrīa kī?’ kana ‘Tūkūnyua kī?’ kana ‘Tūkūwīhumba kī?’ ³² Nīgūkorwo maūndū maya mothe nīmo macaragio nī andū arīa matetīkītie Ngai. No lthe wanyu wa igūrū nīoī atī nīmūbataragio nīmo. ³³ No ambai mūcarie ūthamaki wake na ūthingu wake, na maūndū maya mangī mothe o namo nīarīmūheaga. ³⁴ Nī ūndū ūcio tigagai gwītanga nī ūndū wa rūciū, nīgūkorwo rūciū nīrūgetangīkīra ruo rwene. O mūthenya ūrī na mathīina maguo ma kūūigana.

Gūtūira Andū arīa angī Ciira

7 “Mūtīgaciirithanagie nīgeetha na inyuī mūtikanacirithio. ² Nīgūkorwo o ta ūrīa mūtūagīra andū arīa angī ciira, noguo na inyuī mūgaatuīrwo ciira, na gīthimi kīrīa mūthimanagīra nakīo, no kīo mūrīthimagīrwo nakīo.

³ “Nī kī gītūmaga wone kīhuti kīrīa kīrī riitho rīa mūrū wa thoguo, no ūkaaga kuona mūgogo ūrīa ūrī riitho rīaku wee mwene? ⁴ Wahota atīa kwīra mūrū wa thoguo atīrī, ‘Reke ngūrute kīhuti kīu kīrī riitho rīaku,’ o rīrīa wee mwene ūrī na mūgogo riitho rīaku? ⁵ Wee hinga īno, amba ūrute mūgogo ūcio ūrī riitho rīaku, nīguo wone wega na ūhote kūruta kīhuti kīrīa kīrī riitho rīa mūrū wa thoguo.

⁶ “Mūtikanaha magui kīndū kīrīa kīamūre, na mūtikanakīrie ngūrwe ruru cianyu. Mūngīlka ūguo-rī, ingīrangīrīria ruru na magūrū ma cio, icooke imūgarūrūke, imūtīhangie.

Hooyai, Mathaai, Ringaringai Mūrango

⁷ “Hooyai na nīmūkūheo; mathaai na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrīrwo. ⁸ Nīgūkorwo ūrīa wothe ūhooyaga nīaheagwo, na ūrīa ūmaathaga nīonaga, na ūrīa ūringaringaga mūrango, nīahingūrāgīrwo.

⁹ “Na rĩrĩ, nũũ wanyu ũngĩtio mũgate nĩ mwana wake amũhe ihiga? ¹⁰ Kana amwĩtie thamaki nake amũhe nyoka? ¹¹ Angĩkorwo inyuĩ, o na mũrĩ ooru, nĩmũũĩ kũhe ciana cianyu iheo njega-rĩ, githĩ Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ ndagakĩrĩrĩa kũhe iheo njega kũrĩ arĩa mamũhooyaga! ¹² Nĩ ũndũ ũcio, maũndũ-inĩ mothe, ikagai andũ arĩa angĩ ũrĩa mũngĩenda mamwĩkage, nĩgũkorwo ũcio nĩguo Watho wa Musa na Ūrutani wa Anabii.

Mũromo ũrĩa Mũceke na ũrĩa Mwariĩ

¹³ “Toonyerai mũromo ũrĩa mũceke. Nĩgũkorwo mũromo nĩ mwariĩ na njĩra nĩ njariĩ ĩrĩa yerekeire rĩũrĩro, na andũ arĩa matoonyagĩra ho nĩ aingĩ. ¹⁴ No mũromo nĩ mũkunderu na njĩra nĩ njeke ĩrĩa ikinyaga muoyo-inĩ, na andũ arĩa mamĩonaga nĩ anini.

Mũtĩ na Maciaro Maguo

¹⁵ “Mwĩhũgagei anabii a maheeni. Mokaga kũrĩ inyuĩ mehumbĩte njũa cia ng’ondũ, no thĩinĩ wao nĩ njũũĩ ndĩani. ¹⁶ Nĩmũrĩmamenyaga na maciaro mao. Kaĩ thabibũ igĩtuagwo mĩtĩ-inĩ ya mĩgũga, kana ngũyũ igatuuu kuuma mahiũ-inĩ ma nyeki? ¹⁷ Ūguo noguo, mũtĩ wotho mwega ũciaraga maciaro mega, no mũtĩ mũũru ũciaraga maciaro mooru. ¹⁸ Mũtĩ mwega ndũngĩciara maciaro mooru, nagueo mũtĩ mũũru ndũngĩciara maciaro mega. ¹⁹ Mũtĩ o wotho ũtaciaraaga maciaro mega nĩgũtemwo ũtemagwo ũgaikio mwaki-inĩ. ²⁰ Ūguo nĩguo mũrĩmamenyaga nĩ ũndũ wa maciaro mao.

²¹ “To mũndũ ũrĩa ũnjĩtaga, ‘Mwathani, Mwathani,’ ũgaatoonya ũthamaki wa igũrũ, no nĩ ũrĩa wĩkaga ũrĩa Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ endaga. ²² Mũthenya ũcio aingĩ makanjĩra atĩrĩ, ‘Mwathani, Mwathani, githĩ tũtiarathaga maũndũ na rĩitwa rĩaku, na thĩinĩ wa rĩitwa rĩaku tũkaingata ndaimono na tũkaringa ciamu nyingĩ?’ ²³ Hĩndĩ ĩyo nĩngameera wega atĩrĩ, ‘Nĩ ndirĩ hĩndĩ ndaamũũĩ

o na rĩ. Eherai harĩ nĩ, inyuĩ mwĩkaga ũũru!’

Aaki Oogĩ na Aaki Akĩgu

²⁴ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o wotho ũiguaga ciugo ici ciakwa na ageeka ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ mũũgĩ ũrĩa wakire nyũmba yake igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁵ Nayo mbura ĩkiura, na njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, no nyũmba ĩyo ndĩagũire, tondũ mũthingi wayo wakĩtwo igũrũ rĩa rwaro rwa ihiga. ²⁶ No mũndũ o wotho ũiguaga ciugo ici ciakwa na ndekaga ũrĩa ciugĩte ahaana ta mũndũ mũkĩgu ũrĩa wakire nyũmba yake mũthanga igũrũ. ²⁷ Nayo mbura ĩkiura, njũũĩ ikĩiyũra, naruo rũhuho rũkĩhurutana nacio ikĩhũũra nyũmba ĩyo na nditi, nayo nyũmba ĩyo ikĩmomoka na kũgũa kũnene.”

²⁸ Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio, kĩrĩndĩ kũu gĩkĩgega nĩ ũndũ wa ũrutani wake, ²⁹ tondũ aarutanaga ta mũndũ warĩ na ũhoti, na ti ta ũrĩa arutani ao a watho maarutanaga.

Mũndũ ũrĩa warĩ na Mangũ

8 Hĩndĩ ĩrĩa aikũrũkire kuuma kĩrĩma-inĩ, ikundi nene cia andũ ikĩmuuma thuutha. ² Na mũndũ warĩ na mangũ agĩthiĩ harĩ we, agĩturia maru mbere yake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”^a

³ Nake Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngwenda. Therio!” O hĩndĩ ĩyo akĩhonio mangũ make. ⁴ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Menya ndũkeere mũndũ o na ũrĩkũ. No thĩ ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute kĩheo kĩrĩa Musa aathanire gĩtuĩke ũira kũrĩ o.”

Wĩtkio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

⁵ Na Jesũ aarĩkia gũtoonya Kaperinaumu, mũnene-wa-thigari-igana agĩũka kũrĩ we, akĩmũhooya ũteithio.

^a 2 Mũndũ warĩ na mangũ aatuĩkaga arĩ na thaahu, na no atheririo.

⁶ Akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndungata yakwa ikomete mũciĩ irũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga na ĩrĩ na ruo rūingĩ mũno.”

⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩngũthiĩ kũmĩhonia.”

⁸ No mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩ ndiagĩrĩre atĩ wee ũuke gwakwa. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona.

⁹ Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thiĩ,’ nĩathiiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ūka,’ nĩokaga. Na nĩngĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩkaga.”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo-rĩ, akĩgega, akĩĩra arĩa maamumĩte thuutha atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndionete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ Isiraeli ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ. ¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ, aingĩ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro na wa ithũĩro, na nĩmagaikara iruga-inĩ hamwe na Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ¹² No arĩa marĩ a ũthamaki ũcio nĩmagaikio nja, kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.”

¹³ Nake Jesũ agĩcooka akĩĩra mũnene ũcio wa thigari igana atĩrĩ, “Thiĩ! Nĩũgwĩkĩrwo o ũguo wĩtikĩtie.” Nayo ndungata yake ikĩhonio o ithaa rĩu.

Jesũ Kũhonia Andũ Aingĩ

¹⁴ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire nyũmba ya Petero, akĩona atĩ nyĩna wa mũtumia wa Petero aarĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ, agakoma gĩtanda-inĩ. ¹⁵ Akĩmũhutia guoko, nake agĩtiga kũhiũha mwĩrĩ, akĩarahũka, akĩambĩrĩria kũmũtungatĩra.

¹⁶ Hwaĩ-inĩ ũcio, andũ aingĩ arĩa maarĩ na ndaimono makĩrehwo kũrĩ we, nake akĩingata maroho macio na kuuga o kiugo, na akĩhonia arĩa othe maarĩ arũaru. ¹⁷ Ũhoru ũyũ warĩ wa kũhingia ũrĩa kwaarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“We mwene nĩoire wonje witũ, na akĩeheria mũrimũ iitũ.”

Thogora wa Kũrũmĩrĩra Jesũ

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ oonire gĩkundi kĩa andũ arĩa maamũthiũrũrũkĩirie, agĩathana maringe mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria.

¹⁹ Hĩndĩ ĩyo mũrutani ũmwe wa watho agĩũka harĩ we, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩndĩkũrũmagĩrĩra kũrĩa guothe ũrĩthiiaga.”

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbwe nĩ irĩ marima, na nyoni cia rĩera-inĩ nĩ irĩ itara, no Mũrũ wa Mũndũ ndarĩ handũ angĩgĩrĩra mũtwe wake.”

²¹ Nake mũrutwo ũngĩ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, reke nyambe thiĩ ngathike baba.”

²² Nowe Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra, na ũreke arĩa akuũ mathike akuũ ao ene.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²³ Hĩndĩ ĩyo agĩtoonya gatarũ, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩra. ²⁴ Na rĩrĩ, gũkĩgĩa kĩhuhũkanio kĩnene gĩteerĩgĩrĩrwo kũu iria-inĩ, gĩgĩtũma gatarũ kende kũhubwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ. No Jesũ aarĩ toro. ²⁵ Nao arutwo magĩthiĩ, makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tũhonokie! Nĩtũkũrĩra maaĩ-inĩ!”

²⁶ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a wĩtikio mũnini, nĩ kĩĩ gĩgĩtũma mwĩtigĩre ũguo?” Thuutha ũcio agĩũkĩra, agĩkũũma rũhuho na makũmbĩ macio, nakuo gũkĩhoorera biũ.

²⁷ Andũ acio makĩgega, makĩũria atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ akĩrĩ ũ atĩ o na rũhuho na makũmbĩ ma maaĩ nĩmwathĩkagĩra?”

Jesũ Kũhonia Andũ Eerĩ Maarĩ na Ndaimono

²⁸ Rĩrĩa aakinyire rũgongo rwa bũrũri wa Agadari-rĩ, agĩtũngwo nĩ andũ eerĩ maarĩ na ndaimono, moimĩte mbĩrĩra-inĩ. Maarĩ na ũũru mũingĩ mũno, atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩagerire njĩra ĩyo. ²⁹ Nao makĩanĩrĩra, makĩũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Mũrũ wa Ngai. Woka

gũkũ gũtũnyariira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtanakinya?”

³⁰ Nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio^a handũ hataarĩ haraaya na hau maarĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩũgũtũingata-rĩ, tũtũme kũrĩ rũũru rũũrĩa rwa ngũrwe.”

³² Nike agĩcũira atĩrĩ, “Thiĩ!” Nĩ ũndũ ũcio ikiuma, igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru ruothe rũgĩkũrũka kĩharũrũka-inĩ na ihenya, rũkĩgũa iria thĩinĩ, rũgĩkũra maaĩ-inĩ. ³³ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthĩ itũũra-inĩ, makĩheana maũndũ macio mothe o na ũrĩa gwekĩkĩte kũrĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. ³⁴ Hĩndĩ ĩyo itũũra rĩothe rĩkiumagara rĩgatũnge Jesũ. Na hĩndĩ ĩrĩa maamuonire, makĩmũthaitha oime rũgongo rwao.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

9 Nike agĩtoonya gatarũ, akĩringa iria, agĩkinya itũũra rĩa kwao. ² Andũ amwe makĩmũrehera mũndũ warĩ na mũrimũ wa gũkua cĩga, akuuĩtwo na kĩbarĩ. Rĩrĩa Jesũ oonire wĩtikio wao, akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Mũriũ, wĩyũmĩrĩrie, nĩwarekerwo mehia maku.”

³ Nĩ ũndũ wa ũguo, arutani amwe a watho makĩĩra na ngoro atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩaruma Ngai!”

⁴ Jesũ aamenya ũrĩa meeciiragia, akĩmooria atĩrĩ, “Mũreeciiria ũũru ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ?” ⁵ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra, ‘Ũkĩra wĩtware?’

⁶ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ....” Na o hĩndĩ ĩyo akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte cĩga atĩrĩ, “Ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.”

⁷ Nike mũndũ ũcio agĩũkĩra, akĩinũka mũciĩ. ⁸ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũ kionire ũguo, gĩkĩmaka na gĩkĩgooca Ngai, ũrĩa waheete andũ ũhoti ta ũcio.

Gwĩtwo kwa Mathayo

⁹ Na rĩrĩa Jesũ oimaga kũu, akĩona mũndũ wetagwo Mathayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩa,” nake Mathayo agĩũkĩra, akĩmũrũmĩrĩa.

¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ aarĩ kwa Mathayo mũciĩ makĩrĩa irio cia hwaĩ-inĩ, etia mbeeca cia igooti aingĩ na andũ ehia magĩũka kũrianĩra hamwe nake na arutwo ake.

¹¹ Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Mũrutani wanyu arĩianagĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

¹² Jesũ aigua ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ¹³ No rĩrĩ, thiĩ mũkeerute ũrĩa ciugo ici ciugĩte: ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona.’ Nĩgũkorwo nĩ ndiokire gũcarĩa arĩa athingu, no ndokire nĩ ũndũ wa arĩa ehia.”

Jesũ Kũũrio Ũhoru wa Kwĩhinga Kũrĩa

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo arutwo a Johana magĩũka kũrĩ we makĩmũũria atĩrĩ, “Ithui na Afarisai nĩtwĩhingaga kũrĩa, no nĩ kĩ gĩtũmaga arutwo aku mage kwĩhinga kũrĩa irio?”

¹⁵ Nike Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhota atĩa kũigua kĩeha rĩrĩa mũhikania arĩ hamwe nao? Ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kũrĩ o; hĩndĩ ĩyo nĩguo makeehinga kũrĩa irio.

¹⁶ “Gũtirĩ mũndũ ũtumagĩrĩa nguo ngũrũ kiraka kĩa nguo njerũ, nĩgũkorwo kiraka kũu no kĩguucie nguo ĩyo gĩtũme ĩtarũke makĩria. ¹⁷ Ningĩ andũ matiĩkagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ.^b Mangĩka ũguo, mondo icio no ĩtarũke, nayo ndibei ĩtĩke, na mondo icio cia ndibei cianangĩke o biũ. No andũ mekagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ njerũ, nacio cieri ĩgaikara irĩ njega.”

^a30 Ndũrĩrĩ iria ciatũũraga Galili nĩcio ciarĩ arĩithi a ngũrwe.

^b17 Ndibei yekagĩrwo mondo ciatumagwo na njũũa cia mbũri.

*Mūirītu Wakuīte na Mūtumia warī
Mūrūaru*

¹⁸ Na rīrīa aaragia maūndū macio, hagīūka mūndū warī mūnene, akīmūtūrīria ndu, akīmwīra atīrī, “Mūirītu wakwa no hīndī aakua; no ūka ūkamūigīrīre guoko, na nīekūrīūka.”

¹⁹ Nake Jesū agīūkīra, agīthīi nake, arī na arutwo ake.

²⁰ O hīndī īyo mūtumia watūire oiraga thakame mīaka ikūmi na īrī agīūka na thuutha wa Jesū, akīhutia gīcūrī kīa nguo yake. ²¹ Tondū eīrāga atīrī, “Ingīhutia o nguo yake, no hone.”

²² Nake Jesū akīhūgūra, akīmuona, akīmwīra atīrī, “Mwarī ūyū, wīyūmīrīrie gwītīkia gwaku nīkuo gwatūma ūhone.” Nake mūtumia ūcio akīhonio o hīndī īyo.

²³ Na rīrīa Jesū aatoonyire nyūmba ya mūnene ūcio, akīona ahuhī mītūrīrū na gīkundi kīa andū kīrīa kīanegenaga, ²⁴ akīmeera atīrī, “Eherai. Mūirītū ūyū ti mūkuū, nī gūkoma akomete.” Nao andū acio makīmūthekerera. ²⁵ Thuutha wa andū acio kuumio nja, agītoonya thīnī, akīnyīita mūirītu ūcio guoko, nake agīūkīra. ²⁶ Ūhorō ūcio ūkīhunja būrūrī ūcio wothe.

makīhunja ūhorō wake būrūrī ūcio wothe.

³² Na hīndī īrīa moimaga hau, Jesū akīreherwo mūndū warī na ndaimono, na ndaaragia. ³³ Nayo ndaimono yaingatwo, mūndū ūcio ūtaaragia, akīaria. Kīrīndī gīkīgega, gīkiuga atīrī, “Ūndū ta ūyū ndūrī woneka Isiraeli.”

³⁴ No Afarisai makiuga atīrī, “Aingataga ndaimono na hinya wa mūnene wa ndaimono.”

Aruti Wīra nī Anini

³⁵ Nake Jesū agītuīkania matūūra-inī mothe na mīciī-inī yothe, akīrutanaga thīnī wa thunagogi ciao, akīhunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki, na akīhonagia mīrimū na ndwari cia mīthemba yothe. ³⁶ Na rīrīa oonire ūrīa kīrīndī kīu kīaiganaga, agīkīguīra tha tondū kīarī gīthīnīku na gīkaaga ūteithio, ta ng’ondū itarī na mūrīithi. ³⁷ Hīndī īyo akīūra arutwo ake atīrī, “Magetha nī maingī, no aruti a wīra nī anini. ³⁸ Nī ūndū ūcio, hooyai Mwathani wa magetha atūme aruti wīra mathīi magetha-inī make.”

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

10 Nake Jesū nīetire arutwo ake ikūmi na eerī moke harī we, nake akīmahe ūhoti wa kūngata ngoma thūku na kūhonia mīrimū yothe na ndwari ciothe.

² Maya nīmo marīitwa ma arutwo acio ikūmi na eerī: Wa mbere nī Simoni (ūrīa wītāgwo Petero), na mūrū wa nyina Anderea; na Jakubu mūrū wa Zebedi, na mūrū wa nyina Johana; ³ na Filipu, na Baritholomayo; na Toma, na Mathayo ūrīa mwītia wa mbeeca cia igooti; na Jakubu mūrū wa Alifayo, na Thadayo; ⁴ na Simoni ūrīa Mūzelote, na Judasi Mūisikariota, ūrīa wamūkunyañire.

⁵ Aya ikūmi na eerī nīo Jesū aatūmire na akīmataara ūū: “Mūtigathī kūrī andū-a-Ndūrīrī kana mūtoonye itūūra rīa Asamaria. ⁶ Nī kaba mūthī kūrī ng’ondū iria ciūrīte cia Isiraeli. ⁷ Mwathī-rī, hunjagiai ndūmīrīrī īno: ‘Ūthamaki wa igūrū nīūkuhīrīrie.’ ⁸ Honagiai andū

*Jesū Kūhonia Atumumu na Mūndū
Ūtaaragia*

²⁷ Na rīrīa Jesū oimire kūu, aathianga-rī, andū eerī atumumu makīmūrūmīrīra, makīanagīrīra, makiugaga atīrī, “Tūiguīre tha, wee Mūrū wa Daudi!”

²⁸ Na hīndī īrīa aatoonyire nyūmba, atumumu acio magīūka kūrī we, nake akīmooria atīrī, “Nīmwtīkītīe atī no hote gwīka ūguo?”

Nao makīmūcookeria atīrī, “Ī-ni, Mwathani.”

²⁹ Hīndī īyo akīmahutia maitho, akiuga atīrī, “Mūroīkwo o ūguo mwītīkītīe;”

³⁰ namo maitho mao makīhingūka magīcooka kuona. Nake Jesū akīmakaania na hinya, akīmeera atīrī, “Mūtīkareke mūndū o na ūrīkū amenye ūhorō ūyū.” ³¹ No-o makiumagara na

arīa arūaru, na mūriūkagie arīa akuū, na mūtheragie arīa marī na mangū, na mūingatage ndaimono. Mūheetwo tūhū, heanagai tūhū. ⁹ Mūtigekuuire thahabu, kana betha, kana gīcango mīcibi-inī yanyu; ¹⁰ O na ningī mūtigekuuire mūhuko rūgendo-inī, kana nguo igīrī, kana iratū, kana mūtirima; nīgūkorwo mūruti wa wīra nīabataire kūheo gīa kūmūtūūria muoyo.

¹¹ “Itūūra o rīothe kana gatūūra karīa mūngītoonya-rī, tuīriai mūmenye mūndū ūrīa mwagīrīru kuo, mūikare gwake nginya rīrīa mūkoima kuo.

¹² Mwatoonya mūciī ūcio-rī, geithagiai ene kuo. ¹³ Angīkorwo mūciī ūcio nīwagīrīre-rī, ūrathimei na thayū wanyu; angīkorwo ndwagīrīre-rī, rekei kīrathimo kīanyu kīmūcookerere.

¹⁴ Mūndū o wothe angīrega kūmūnyiita ūgeni kana arege gūthikīrīria ciugo cianyu-rī, mūkiuma mūciī ūcio kana itūūra rīu-rī, mūkaaribariba magūrū manyu nīguo rūkūngū rūitike.^a

¹⁵ Ngūmwīra atīrī na ma ituīro rīa itūūra rīu rīgaakorwo rīrī inene gūkīra rīa Sodomu na Gomora mūthenya ūrīa wa ciira. ¹⁶ Atīrīrī ndamūtūma o ta ng’ondū gatagatī ka njūūi. Nī ūndū ūcio, gīai na ūūgī ta nyoka, na mwage ūūru ta ndutura.

¹⁷ “Mwīmenyererei andū; tondū nīmakamūneana ciama-inī, na mamūhūūre na iboko thunagogi-inī ciao. ¹⁸ Nī ūndū wa ūhorō wakwa-rī, nīmūgatwarwo mbere ya aathani na athamaki nīgeetha mūtuīke aira kūrī o na kūrī andū-a-Ndūrīrī. ¹⁹ No rīrīa makaamūnyiita-rī, mūtikanetange nī ūndū wa ūrīa mūkoiga kana ūrīa mūgaacookia. Hīndī iyo nīmūkeerwo ūrīa mūkoiga, ²⁰ nīgūkorwo ti inyuī mūgaakorwo mūkīaria, no nī Roho wa Ithe wanyu ūkaaria arī thīnī wanyu.

^a14 Kūribariba rūkūngū magūrū nī ūndū wekagwo nī Afarisai moima ciikaro cia Ndūrīrī metherie tondū metikītie nīmakuūite thaahu. Ūndū ūyū warī wa kuonia andū ūrīa mageekwo marega ndūmīrīri ya Ngai.

²¹ “Mūndū nīagakunyanīra mūrū wa nyina ooragwo, na ithe wa mūndū akunyanīre mwana wake; ciana nīkaremera aciari a cio na imoragithie.

²² Andū othe nīmakamūmena nī ūndū wakwa, no ūrīa ūgaakīrīrīria nginya hīndī ya mūthia nīakahonoka. ²³ Hīndī ūrīa mwanyariirwo itūūra-inī rīmwe-rī, ūrīrai rīrīa rīngī. Ngūmwīra na ma atī, mūtigaakorwo mūthiite matūūra mothe ma Isiraēli, Mūrū wa Mūndū atookīte.

²⁴ “Mūrutwo ti mūnene kūrī mūrutani wake, o na ndungata ti nene kūrī mūmīathi. ²⁵ Nīkūiganīire mūrutwo aiganane na mūrutani wake, o na ndungata iiganane na mūmīathi. Angīkorwo mwene nyūmba nīetītuo Beelizebuli-rī,^b githī andū a nyūmba yake matigetwo marītwa mooru gūkīra rīu!

²⁶ “Nī ūndū ūcio-rī, mūtikametigīre. Gūtīrī ūndū mūhithanie ūtakaguūrio, kana ūndū mūhithe ūtakamenyeka.

²⁷ Ūrīa ngūmwīra nduma-inī-rī, wariei mūthenya barigici, na ūrīa warītio na mīheehū matū-inī manyu-rī, wanīrīrei mūrī nyūmba-igūrū. ²⁸ Mūtigetigīre arīa moragaga o mwīrī, no matingīhota kūūruga ngoro. Nī kaba gwītīgīra Ūrīa ūngīananga ngoro na mwīrī kūu Jehanamu. ²⁹ Githī tūnyoni twīrī tūtiendagio thendi īmwe? No gūtīrī o na kamwe gatuo kangīgūa thī Ithe wanyu atetīkīrite. ³⁰ O na njuīrī cianyu cia mūtwe nīndare. ³¹ Nī ūndū ūcio mūtigetigīre; mūrī a bata gūkīra tūnyoni tūingī.

³² “Ūrīa wothe ūkaanyumbūra mbere ya andū, o na nī nīngamumbūra mbere ya Baba ūrīa ūrī kūu igūrū. ³³ No ūrīa wothe ūkangaana mbere ya andū, na nī nīngamūkaana mbere ya Baba ūrīa ūrī igūrū.

³⁴ “Mūtigeciirie atī njūkīte kūrehe thayū gūkū thī. Ndiokire kūrehe thayū, no ndookire kūrehe rūhiū rwa njora.

³⁵ Nīgūkorwo njūkīte gūtūma

^b25 Rītwa Beelizebuli rīgītaūrwo nī kuuga “Mūnene wa ndaimono,” no Kīhibirania Beelizebubu rīataūrtagwo “Mūnene wa ngi.”

“ ‘mündũ okanĩrĩre na ithe,
na mũirĩtu okanĩrĩre na nyina,
nake mũtumia okanĩrĩre na
nyaciarawe;

³⁶ thũ cia mündũ igaakorwo
irĩ andũ a nyũmba yake
kĩũmbe.’

³⁷ “Ũrĩa wotho wendete ithe kana
nyina kũngĩra ndagĩrĩre gũtuĩka
wakwa; na ũrĩa wotho wendete mũriũ
kana mwarĩ kũngĩra ndagĩrĩre gũtuĩka
wakwa; ³⁸ nake ũrĩa wotho ũtagakuua
mũtharaba wake wa kwambĩrwo
aanũmĩrĩre ndagĩrĩre gũtuĩka wakwa.
³⁹ Ũrĩa wotho ũgeragia gũtũũria muoyo
wake nĩakoorwo nĩguo; no ũrĩa wotho
ũkoorwo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa
nĩakaũtũria.

⁴⁰ “Mündũ ũrĩa ũmwamũkagĩra, nĩ nĩ
amũkagĩra. Nake ũrĩa ũnyamũkagĩra,
amũkagĩra ũrĩa wandũmire. ⁴¹ Ũrĩa
wotho ũkaamũkĩra mũnabii tondũ
nĩ mũnabii, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa
kĩheagwo mũnabii, nake ũrĩa wotho
ũkaamũkĩra mündũ mũthingu tondũ nĩ
mũthingu-rĩ, nĩakamũkĩra kĩheo kĩrĩa
kĩheagwo mündũ mũthingu. ⁴² Nake
ũrĩa wotho ũheaga ũmwe wa aya anini
o na gĩkombe kĩa maaĩ mahehu tondũ
nĩ mũrutwo wakwa-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ
na ma, ndakaaga kũheo kĩheo gĩake.”

Jesũ na Johana Mũbatithania

11 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia gwatha arutwo
acio ake ikũmi na eerĩ-rĩ, akiuma
kũu agĩthĩ kũrutana na kũhunja
matũũra-inĩ ma Galili.

² Na rĩrĩa Johana aigũire arĩ njeera
maũndũ marĩa Kristũ eekaga-rĩ, agĩtũma
arutwo ake, ³ makamũũrie atĩrĩ, “Wee
nĩwe warĩ ũũke, kana tweterere mündũ
ũngĩ?”

⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,
“Cookai mũkeere Johana maũndũ
marĩa mwaigua na marĩa muona:
⁵ Atumumu nĩmaroona, na arĩa
mathuaga nĩmaretwara, na arĩa marĩ
na mangũ nĩmarahonio magathera,
na arĩa mataiguaga nĩ maraigua, na

arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ũhoro-
ũrĩa-Mwega nĩũrahunjĩrio arĩa athĩni.
⁶ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mündũ ũrĩa
ũtekũhĩngwo arakare nĩ ũndũ wakwa.”

⁷ Rĩrĩa arutwo a Johana moimaga hau,
Jesũ akĩambĩrĩria kwarĩria kĩrĩndĩ ũhoro
wa Johana, akĩmooria atĩrĩ: “Mwathiĩte
werũ-inĩ kuona kĩ? Mwathiĩte kuona
kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho?
⁸ Akorwo ti ũguo-rĩ, mwathiĩte kuona
kĩ? Hihi nĩ mündũ wehumbĩte nguo
njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo
njega makoragwo thĩnĩ wa nyũmba cia
ũthamaki. ⁹ Mwangĩthĩte kuona kĩ? Hihi
mwathiĩte kuona mũnabii? Īĩ, ngũmwĩra
atĩrĩ, muonire mündũ ũkĩrĩte mũnabii.
¹⁰ Ũyũ nĩwe ũhoro wake waandĩkitwo
atĩrĩ:

“ ‘Nĩngũtũma mũtũmwo wakwa
athiĩ mbere yaku,
agagũthondekere njĩra yaku.’

¹¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma: Harĩ andũ
arĩa manaciarwo nĩ andũ-a-nja, gũtirĩ
kuoneka mündũ mũnene gũkĩra
Johana Mũbatithania; no rĩrĩ mündũ
ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa
igũrũ-rĩ, nĩ mũnene kũmũkĩra. ¹² Kuuma
matukũ ma Johana Mũbatithania gwata
rĩu, ũthamaki wa igũrũ nĩũkoretwo
ũkĩthatĩrĩria gũtheerema, nao andũ
arĩa mehatagĩrĩria nĩo mawĩgwatagĩra
na hinya. ¹³ Nĩgũkorwo Anabii othe,
hamwe na Watho wa Musa, nĩmatũire
marathaga ũhoro nginya hĩndĩ ya
Johana. ¹⁴ Na angĩkorwo no mwende
kwamũkĩra ũhoro ũcio-rĩ, ũcio nĩwe
Elija ũrĩa werĩtwo nĩagooka. ¹⁵ Ũrĩa ũrĩ
na matũ ma kũigua nĩaigue.

¹⁶ “Rĩu-rĩ, ingĩgerekania rũciaro rũrũ
na kĩ? Rũhaana ta ciana ciikarĩte ndũnyũ
igĩĩtaga iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

¹⁷ “ ‘Twamũhuhĩire mũtũrirũ,
mũkĩaga kũina;
o na twamũinĩire nyĩmbo cia
macakaya,
no mũtiacakaire.’

¹⁸ Nĩgũkorwo Johana ookire atekũrĩa na
atekũnyua, nao andũ makiuga atĩrĩ, ‘Arĩ

na ndaimono.’¹⁹ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuaga, nao makiuga atĩrĩ, ‘Onei mũndũ mũkoroku na mũrĩũ, nĩ mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “andũ ehia”.’ No ũũgĩ wonekaga nĩ wa ma nĩ ũndũ wa ciiko ciaguo.”

Haaro kũrĩ Matũũra Manene marĩa Materirĩte

²⁰ Hĩndĩ iyo Jesũ akĩambĩrĩria gũtetia matũũra manene marĩa maaringĩrwo ciama ciake iria nyingĩ, tondũ andũ akuo matiigana kwĩrira, akiuga atĩrĩ, ²¹ “Inyuĩ andũ a Korazini, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! O na inyuĩ andũ a Bethisaida, kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Nĩ ũndũ korwo ciama iria mwaringĩrwo nĩcio ciaringĩrwo andũ a Turo na Sidoni, mangĩeririre tene, mehumbĩte nguo cia makũnia na mehurĩrie mũhu mĩtwe. ²² No ngũmwĩra atĩrĩ, andũ a Turo na Sidoni nĩmagakorwo marĩ murũ mũthenya ũcio wa ciira gũkĩra inyuĩ. ²³ Na inyuĩ, andũ a Kaperinaumu, nĩmũkambarario nginya matu-inĩ? Aca, mũkaaharũrũkio mũkinye kũrĩa kũriku mũno. Ciama iria mwaringĩrwo ingĩaringĩrwo Sodomu, nĩkũngĩtũũraga nginya ũmũthĩ. ²⁴ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Sodomu nĩgũgakorwo murũ mũthenya ũcio wa ciira kũmũkĩra.”

Kũhurũka kwa arĩa anogu

²⁵ Hĩndĩ iyo Jesũ akiuga atĩrĩ, “Baba, wee Mwathani wa igũrũ na thĩ, nĩngũkũgaatha tondũ nĩũhithĩte andũ arĩa oogĩ na marĩ na ũmenyo maũndũ maya, na ũkamaguũrĩria tũkenge. ²⁶ Ī, Baba, nĩgũkorwo ũyũ nĩ wendi waku.

²⁷ “Nĩnengeretwo maũndũ mothe nĩ Baba. Gũtirĩ mũndũ ũũĩ Mũriũ tiga Ithe, na gũtirĩ mũndũ ũũĩ Ithe tiga Mũriũ, na arĩa Mũriũ, endaga kũguũrĩria.

²⁸ “Ūkai kũrĩ niĩ, inyuothe anogu na mũkuuĩte mĩrigo mĩritũ, na nĩngũmũhurũkia. ²⁹ Oyai icooki rĩakwa mwĩigĩrĩre na mwĩrute na niĩ, nĩgũkorwo ndĩ mũhooreri na mwĩnyiihia ngoro-inĩ, nacio ngoro cianyu nĩkũhurũkio.

³⁰ Nĩgũkorwo icooki rĩakwa nĩ ihũthũ, na mũrigo wakwa nĩ mũhũthũ.”

Mwathani wa Thabatũ

12 Ihinda rĩu Jesũ nĩatuĩkanĩirie mĩgũnda-inĩ ya ngano mũthenya wa Thabatũ, na arutwo ake maarĩ ahũtu, na makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano, magĩcirigitha, makĩrĩa ngano. ² Rĩrĩa Afarisai moonire ũguo, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora! Arutwo aku nĩmareeka ũrĩa watho ũtetikĩrĩtie gwĩkwo mũthenya wa Thabatũ.”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũrĩa Daudi eekire rĩrĩa we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu?

⁴ Aatoonyire nyũmba ya Ngai, na arĩ hamwe na arĩa maarĩ nake, makĩrĩa mĩgate irĩa yamũrĩrwo Ngai irĩa mateetikĩrĩtio kũrĩa nĩ watho, tiga no athĩnjĩri-Ngai meetikĩrĩtio kũmĩrĩa. ⁵ O na ningĩ kaĩ mũthomete Watho-inĩ atĩ mũthenya wa Thabatũ, athĩnjĩri-Ngai arĩa marĩ thĩnĩ wa hekarũ nĩmathaahagia mũthenya ũcio na matituagwo ahĩtia?

⁶ Ngũmwĩra atĩrĩ, ũmwe mũnene gũkĩra hekarũ arĩ haha. ⁷ Korwo nĩmwamenyete gĩtũmi gĩa ciugo ici, atĩrĩ, ‘Kũiguanĩra tha nĩkuo nyendaga, no ti magongona,’ mũtingĩatuĩrĩire andũ mateehĩtie mahĩtia. ⁸ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa mũthenya wa Thabatũ.”

⁹ Oima kũu-rĩ, agĩthiĩ agĩtoonya thunagogi yao, ¹⁰ na nĩ haarĩ mũndũ wonjete guoko. Na tondũ nĩmacaragia gĩtũmi gĩa gũthitangĩra Jesũ-rĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ?”

¹¹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩkorwo na ng’ondũ, nayo igwe irima mũthenya wa Thabatũ-rĩ, ũtangĩmĩruta irima? ¹² Kaĩ mũndũ atakĩrĩ wa bata mũno gũkĩra ng’ondũ! Nĩ ũndũ ũcio watho nĩwĩtikĩrĩtie gwĩka wega mũthenya wa Thabatũ.”

¹³ Agĩcooka akĩrĩa mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩtambũrũkia guoko, nakuo gũgĩtuika kũgima, o ta kũu kũngĩ. ¹⁴ No Afarisai

makiuma nja, magĩcookania ndundu ya ũrĩa mangĩũragithia Jesũ.

Ndungata ya Ngai ĩrĩa Thuure

¹⁵ Nake Jesũ aamenya ũhoro ũcio, akĩehera kũu. Andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩa, nake akĩhonia arũaru ao othe, ¹⁶ agĩcoka akĩmakaania atĩ matikoige we nĩwe ũ. ¹⁷ Ũndũ ũyũ nĩguo wahingirie ũhoro ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

- ¹⁸ “Ĩno nĩyo ndungata yakwa ĩrĩa ndĩthuurĩre,
ĩrĩa nyendete, na nĩyo ĩkenagia
ngoro yakwa;
nĩngamĩtĩrĩa Roho wakwa,
nayo nĩkamenyithia ndũrĩrĩ
ciira wa kĩhooto.
¹⁹ Ndĩgaatetania kana ĩgũũthũke;
na gũtirĩ mũndũ ũkaigua
mũgambo wayo njĩra-inĩ.
²⁰ Ndĩkoina kamũrangi kagondoku,
kana ĩhorie rũtambĩ rũrĩa
rũgũtooga,
nginya rĩrĩa ĩgaatũma itua rĩakwa
rĩhootane.
²¹ Thĩinĩ wa rĩitwa rĩayo ndũrĩrĩ
nĩkaagia na kĩĩrĩgĩrĩro.”

Jesũ na Beelizebuli

²² Magĩcoka makĩmũrehera mũndũ warĩ na ndaimono, na aarĩ mĩtumumu, na ndaaragia, nake Jesũ akĩmũhonia, akĩhota kwaria na kuona. ²³ Andũ othe makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Ũyũ no akorwo arĩ we Mũrũ wa Daudi?”

²⁴ No rĩrĩa Afarisai maaiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli ũrĩa mũnene wa ndaimono.”

²⁵ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meciiragia, akĩmeera atĩrĩ, “Ũthamaki o wotho ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, narĩo itũũra o rĩothe kana nyũmba ĩngĩgayũkana ndĩngĩhaanda.

²⁶ Angĩkorwo Shaitani nĩwe ũingataga Shaitani-rĩ, nĩgayũkanĩte we mwene. Ũthamaki wake ũngĩkĩhaanda atĩa? ²⁷ Na angĩkorwo nĩ nyiingataga ndaimono na

hinya wa Beelizebuli-rĩ, nao andũ anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, acio nĩo makaamũtũira ciira. ²⁸ No nĩ ingĩkorwo nyiingataga ndaimono na Roho wa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkinyĩte kũrĩ inyuĩ.

²⁹ “Nĩgĩ-rĩ, mũndũ aahota atĩa gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake ataambĩte kuoha mũndũ ũcio njamba? Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake.

³⁰ “Mũndũ ũrĩa ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, nake ũrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩkũhurunja ahurunjaga. ³¹ Nĩgĩ ngũmwĩra atĩ, rĩhĩa o rĩothe o na kũruma Ngai, andũ no marekerwo, no mũndũ ũrĩa ũkaaruma Roho, ũcio ndakarekerwo. ³² Mũndũ o wotho ũrĩa ũgacaambia Mũrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ũrĩa wotho ũgaacambia Roho Mũtheru, ũcio ndakaarekerwo, ihinda rĩrĩ tũrĩ kana ihinda rĩrĩa rĩgooka.

³³ “Agĩriai mũtĩ na maciaro maguo nĩmekwagĩra, kana mũthũkie mũtĩ na mũthũkie maciaro maguo mooru, nĩgũkorwo mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo. ³⁴ Inyuĩ rũciarorũrũ rwa ndũira, mwahota atĩa kwaria maũndũ mega, na mũrĩ oorũ? Nĩgũkorwo kanua kaaragia maũndũ marĩa maiyũrĩte ngoro-inĩ. ³⁵ Mũndũ mwega aaragia maũndũ mega moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mwega, nake mũndũ mũũru aaragia maũndũ mooru moimĩte mũthiithũ-inĩ wake mũũru. ³⁶ No ngũmwĩra atĩrĩ, mũthenya wa itua rĩa ciira, andũ nĩmakaheana ũhoro wa ciugo ciothe cia tũhũ iria manaaria. ³⁷ Nĩgũkorwo ciugo ciaku nĩcio igaatũma ũtuuo ndũrĩ na mahĩtia, na ciugo ciaku no cio igaatũma ũtuuo mũhĩtia.”

Kĩama kĩa Jona

³⁸ Hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe na arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtũringĩre kĩa.”

³⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Rũciarorwaganu na rwa ũtharia rũrenda

rūringĩrwo kīama! No gūtĩrĩ kīama rūkūringĩrwo tiga o kīama kīrĩa kīa mūnabii Jona. ⁴⁰Nĩ gūkorwo o ta ūrĩa Jona aikarire matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arĩ nda ya thamaki ĩrĩa nene, ūguo noguo Mūrũ wa Mūndũ agaikara matukū matatū, mūthenya na ūtukū, arĩ tĩiri-inĩ. ⁴¹Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rūciaro rūrũ marũtuĩre ciira; nĩgūkorwo nĩmeririre rĩrĩa maahunjĩrio nĩ Jona, na rĩu ūmwe mūnene gūkĩra Jona arĩ haha. ⁴²Mūthamaki mūndũ-wa-nja wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rūciaro rūrũ arũtuĩre ciira; nĩgūkorwo nĩoimire ituri cia thĩ oke athikĩrĩrie ūũgĩ wa Solomoni, na rĩu ūmwe mūnene gūkĩra Solomoni arĩ haha.

⁴³“Na rĩrĩ, roho mūũru woima thĩinĩ wa mūndũ, ūtuĩkanagĩria werũ-inĩ ūgĩcacia ūhurũko, na ūkaaga. ⁴⁴Hĩndĩ ĩyo ūkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcooka nyũmba ĩrĩa ndoimire.’ Na wacooka-rĩ, ūgakora nyũmba ĩyo ĩrĩ theri, ĩrĩ haate, ĩgathera na ĩgathondekwo wega. ⁴⁵Hĩndĩ ĩyo roho ūcio ūkagĩra maroho mangĩ mūgwanja mooru makĩria maguo mwene, magatoonya magaikara kũu. Naguo mũikarĩre wa mūndũ ūcio ūgathũka gūkĩra wa mbere. Ūguo nĩguo gũkahaana kūrĩ rūciaro rūrũ rwaganu.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

⁴⁶O hĩndĩ ĩyo Jesũ aaragĩria andũ-rĩ, nyina na ariũ a nyina makĩrũgama nja makĩenda kwaria nake. ⁴⁷Nake mūndũ ūmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũngiĩ haha nja, makĩenda kwaria nawe.”

⁴⁸Nake Jesũ akĩmũcookeria akĩmũũria atĩrĩ, “Maitũ nũ, na ariũ a maitũ nĩ a?”

⁴⁹Agĩcooka akĩorota arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Aya nĩo maitũ na ariũ a maitũ.

⁵⁰Nĩgūkorwo mūndũ wotha wĩkaga ūrĩa Baba ūrĩa ūrĩ igūrũ endaga, ūcio nĩwe mūrũ na mwarĩ wa maitũ, na nĩ we maitũ.”

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

13 Mūthenya o ro ūcio-rĩ, Jesũ nĩoimire nyũmba agĩthĩ agĩikara thĩ hũgūrũrũ-inĩ cia iria. ²Ikundi cia andũ aingĩ mūno ikĩũngana harĩa aarĩ nginya ĩgĩtũma atoonye gatarũ na agĩikara thĩ thĩinĩ wayo, nao andũ acio othe makĩrũgama hũgūrũrũ-inĩ cia iria. ³Nake akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Mūrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio-rĩ, imwe ikĩgũa mūkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵Ingĩ ikĩgũa rūnyanjara-inĩ kūrĩa gũtaarĩ na tĩiri mũingĩ. Nacio ikĩmera o narua tondũ tĩiri ndwarĩ mūrĩku. ⁶Na hĩndĩ ĩrĩa riũa rĩarire, rĩgĩcina mĩmera ĩyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷Na mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua ĩgĩkũra, ĩgĩthararia mbeũ icio rĩrĩa ciamerire. ⁸Ingĩ nacio ikĩgũa tĩiri-inĩ ūrĩa mūnoru, ikĩgĩa na maciaro imwe ĩgĩciara maita igana, iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtandatũ, na iria ingĩ igĩciara maita mĩrongo ĩtatũ ma iria ciahandirwo. ⁹Ūrĩa ūrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigue.”

¹⁰Nao arutwo ake magĩũka kūrĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Waragĩria andũ na ngerekano nĩkĩ?”

¹¹Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ūmenyo wa kũmenya hito cia ūthamaki wa igūrũ, no-o matiheetwo.

¹²Ūrĩa wotha ūrĩ na indo nĩakoongererwo nyingĩ aingĩhie makĩria. Nake ūrĩa wotha ūtarĩ, nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.

¹³Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga ndĩmaarĩre na ngerekano:

“Nĩ ūndũ o na gūkorwo
nĩmoonaga-rĩ, mationaga;
o na gūkorwo nĩmaiguaga-rĩ,
matiiguaga kana
makamenya.

¹⁴Nĩo makinyĩrwo nĩ ūhoru ūrĩa warathirwo nĩ mūnabii Isaia, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

“Kūigua mūgūtūūra mūiguaga,
no mūtikaamenya ūndū;
kuona mūgūtūūra muonaga, no
mūtigakuūkīrwo.

¹⁵“Nīgūkorwo ngoro cia andū aya
nī ngingitaru;
matū mao matiiguaga,
na nīmahingīte maitho mao.
Tondū maahota kuona na maitho
mao,
na maigue na matū mao,
o na ngoro ciao igīe na ūmenyo,
manjookerere, na nī ndīmahonie.’

¹⁶No kūrathimwo nī maitho manyu
tondū nīmoonaga, na matū manyu
tondū nīmaiguaga. ¹⁷Tondū ngūmwīra
atīrī na ma, anabii na andū aingī
athingu nīmerirīrie kuona maūndū
marīa mūrona no-o matiamonire, na
nīmerirīrie kūigua maūndū marīa
mūraigua no matiamaguire.

¹⁸“Nī ūndū ūcio, ta iguai ngītaarīria
ūhoru wa ngerekano iyo ya mūhuri
wa mbeū: ¹⁹Hīndī īrīa mūndū o wothē
aigua ndūmīrīri ya ūthamaki na akaaga
kūmīmenya-rī, hīndī iyo ūrīa mūūru
okaga akamūtunya kīrīa kīhaande ngoro-
inī yake. Ino nīyo mbeū īrīa yahurirwo
mūkīra-inī wa njīra. ²⁰Ūrīa wamūkīrīre
mbeū īrīa yagūire rūnyanjara-inī nī
mūndū ūrīa ūiguaga kiugo, na o rīmwe
agakīamūkīra arī na gīkeno. ²¹No tondū
ndarī mīri-rī, aikaraga o kahinda kanini.
Hīndī īrīa thīina woka, kana kwagīa
na kīnyariirano nī ūndū wa kiugo-rī,
agagītiganīria o narua. ²²Nake ūrīa
wamūkagīra mbeū īrīa yagūire mīgua-
inī-rī, nī mūndū ūrīa ūiguaga kiugo,
no mīhang’o ya mūtūūrīre ūyū, na
kūheenererio nī ūtonga, igagīthararia,
ikagīria kīgīe na maciaro. ²³No ūrīa
wamūkīrīre mbeū īrīa yagūire tūiri-inī
ūrīa mūnoru-rī, nī mūndū ūrīa ūiguaga
kiugo, na agakīmenya. Nake agaciara
maciaro, ūmwe akaruta maita igana,
ūngī maita mīrongo ītandatū, na ūngī
maita mīrongo ītatū ma mbeū īrīa
yahaandītwo.”

Ngerekano ya Riya

²⁴Ningī Jesū akīmahe ngerekano īngī,
akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū
ūhaana ta mūndū ūrīa wahaandire
mbeū njega mūgūnda wake. ²⁵No rīrīa
andū othe maakomete-rī, thū yake
īgīūka, ikīhura itindī thīinī wa ngano,
na īgīthīra. ²⁶Hīndī īrīa ngano yamerire
na igīciara-rī, hīndī iyo itindī o narīo
rīkīonekana.

²⁷“Ndungata cia mwene mūgūnda
igīūka kūrī we, ikīmwīra atīrī, ‘Mwathi
wītū, githī ndwahaandire mbeū njega
mūgūnda waku? Kaī itindī rīkīumīte
kū?”

²⁸“Agīcookia atīrī, ‘Nī mūndū ūrī ūthū
na nī wekire ūguo.’

“Ndungata icio ikīmūūria atīrī,
‘Nīūkwenda tūthī, tūkarīmune?’

²⁹“Nake agīcookia atīrī, ‘Aca, tondū
mūkīmunya itindī rīu, mwahota
kūrīmūnyanīria na ngano. ³⁰Rekei
ikūranīre nginya hīndī ya magetha.
Hīndī iyo-rī, nīngeera agethī atīrī: Ambai
mūmunye itindī na mūrīohe itīa, nīguo
rīcinwo; mūcooke mūcookanīrīrie
ngano, mūmūge ikūmbī rīakwa.’ ”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatarī, na ya Ndawa ya Kūimbīa Mīgate

³¹Nīamaheire ngerekano īngī,
akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū
ūtariī ta mbeū ya karatarī, īrīa mūndū
oire akīhaanda mūgūnda wake. ³²O na
akorwo mbeū iyo nīyo nini mūno kūrī
mbeū ciothe-rī, rīrīa yakūra, nīnēnehaga
kūrī mīmera īrīa īngī ya mūgūnda na
īgatuīka mūtī, nacio nyoni cia rīera-inī
igooka igaaka itara honge-inī ciaguo.”

³³Agīcooka akīmahe ngerekano o īngī,
akīmeera atīrī: “Ūthamaki wa igūrū
ūhaana ta ndawa ya kūimbīa mīgate īrīa
mūndū-wa-nja oire na akīmītukania na
mūtu mūingī o nginya mūtu ūcio wothē
ūkīimbīo nīyo.”

³⁴Jesū aaragīria kīrīndī maūndū macio
mothe na ngerekano na ndaamaragīria
ūndū o na ūmwe atekūhūthīra
ngerekano. ³⁵Nīguo ūhoru ūrīa waaririo

na kanua ka mūnabii ūhinge rīrīa oigire atīrī:

“Ngaatumūra kanua gakwa njarie
na ngerekano,
nīngaaria maūndū marīa
matūire marī mahithe
kuuma rīrīa thī yombirwo.”

Gūtaarīria Ngerekano ya Itindiī

³⁶ Hīndī iyo agītiga kīrīndī, agītoonya nyūmba. Arutwo ake magīūka kūrī we, makīmwīra atīrī, “Tūtaarīrie ngerekano ya itindiī rīrīa rīarī thīinī wa mūgūnda.”

³⁷ Nake akīmacookeria atīrī, “Ūrīa wahaandire mbeū njega nī Mūrū wa Mūndū. ³⁸ Mūgūnda nī thī, nayo mbeū njega nīcio ciana cia ūthamaki. Itindiī nī ciana cia ūrīa mūūru, ³⁹ nayo thū īrīa īrīhaandaga nī ūrīa mūūru. Magetha nī ithirīro rīa mahinda maya, na agethi nī araika.

⁴⁰ “Nī ūndū ūcio o ta ūrīa itindiī rīmuniyagwo rīgacinwo na mwaki-rī, ūguo noguo gūkahaana hīndī ya ithirīro rīa mahinda maya. ⁴¹ Mūrū wa Mūndū nīagatūma araika ake, na nīmakeheria maūndū mothe marīa marehaga mehia na andū arīa othe mekaga ūūru ūthamaki-inī wake. ⁴² Nīmakamaikīa thīinī wa icua rīa mwaki, kūrīa gūgaakorwo kīrīro na kūhagarania magego. ⁴³ Hīndī iyo arīa athingu magaakenga ta riūa thīinī wa ūthamaki wa Ithe wao. Ūrīa ūrī na matū nī aigue.

Ngerekano ya Mūthiithū Mūhithe, na Ruru

⁴⁴ “Ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na mūthiithū wahithitwo mūgūnda. Na rīrīa mūndū aawoonire, akīūhitha rīngī, na nī ūndū wa ūrīa akenete, agīthī akīendia indo ciothe iria arī nacio akīgūra mūgūnda ūcio.

⁴⁵ “Nīngī ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na mwonjorithia wacaragia ruru njega. ⁴⁶ Hīndī īrīa oonire īmwe ya thogora mūnene-rī, agīthī akīendia indo ciake ciothe iria aarī nacio, akīmīgūra.

Ngerekano ya Neti

⁴⁷ “O rīngī, ūthamaki wa igūrū ūhaanaine na neti īrīa yaikirio iria-inī, nayo īgītega thamaki cia mīthemba yothe. ⁴⁸ Hīndī īrīa yaīyūrire, ategi acio a thamaki makīmīguucia hūgūrūrū-inī cia iria. Hīndī iyo magīkara thī, magīthuura thamaki iria njega, magīciikīra ikabū-inī, no iria njūru magīcite. ⁴⁹ Ūguo nīguo gūgaakorwo hīndī ya ithirīro rīa mahinda maya. Araika nīmagooka maamūranie arīa aaganu kuuma kūrī arīa athingu, ⁵⁰ na maikie arīa aaganu icua-inī rīa mwaki, kūrīa gūgaakorwo na kīrīro na kūhagarania magego.”

⁵¹ Jesū akīmooria atīrī, “Nīmwatera kīrīro nī maūndū macio mothe?”

Magīcookia atīrī, “Īi, nīwatera kīrīro.”

⁵² Akīmeera atīrī, “Nī ūndū ūcio, mūrutani wa watho o wotho ūrīa ūrutitwo ūhoru wa ūthamaki wa igūrū-rī, ahaanaine na mwene nyūmba ūrīa ūrutaga mūthiithū-inī wake indo iria njerū o na iria ngūrū.”

Mūnabii ūtarī Mūtīie

⁵³ Nake Jesū aarīkia kūheana ngerekano icio-rī, akiuma kūu. ⁵⁴ Aakinya itūūra rīa kwao-rī, akīambīrīria kūrutana thunagogi-inī ciao, nao makīgega. Makīūranie atīrī, “Mūndū ūyū arutite kū ūgī ūyū na ciiko ici cia hinya? ⁵⁵ Githī ūyū ti we mūrū wa mūtharamara? Githī rītwa rīa nyina ti Mariamu, na githī arīu a nyina ti Jakubu, na Jusufu, na Simoni, na Juda? ⁵⁶ Na githī aarī a nyina othe tūtīrī nao? Mūndū ūyū akīrutite maūndū maya mothe kū?” ⁵⁷ Nao makīmūrega.

No Jesū akīmeera atīrī, “Kūndū mūnabii ataheagwo gītīo no itūūra-inī rīake na gwake mūciī.” ⁵⁸ Nake ndaaringire ciama nyingī kūu, tondū wa ūrīa maagīte gwītīkia.

Johana Mūbatithania Kūrengwo Mūtwe

14 Na rīrī, hīndī iyo, Mūthamaki Herode nīaiguire ngumo ya Jesū, ² nake akīra arīa maamūtungataga

atĩrĩ, “Ũcio nĩ Johana Mũbatithania; nĩ ariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ! Nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciana.”

³Na rĩrĩ, Herode nĩanyĩtĩte Johana akamuoha, na akamũikia njeera nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mĩtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, ⁴tondũ Johana nĩamwĩrĩte atĩrĩ: “Watho ndũgwĩtikĩrĩtie ũmũhikie.” ⁵Herode nĩendaga kũũraga Johana, no nĩetigagĩra andũ, tondũ nĩmeetikĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.

⁶Mũthenya wa gũkũngũira gũciarwo kwa Herode-rĩ, mwarĩ wa Herodia nĩainĩire andũ, na agĩkenia Herode mũno. ⁷Nĩ ũndũ ũcio Herode akĩhĩta na mwĩhĩtwa atĩ nĩekũmũhe kĩrĩa gĩothe angĩendire. ⁸Nake mũirĩtu ũcio aarĩkia gũtaarwo nĩ nyina, akiuga atĩrĩ, “He mĩtwe wa Johana Mũbatithania o rĩu ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.” ⁹Mũthamaki nĩataangĩkire mũno, no nĩ ũndũ wa mwĩhĩtwa wake, na ageni arĩa maarĩ iruga-inĩ rĩake-rĩ, agĩathana atĩ mũirĩtu ũcio aheo kĩrĩa eetĩtie. ¹⁰Nĩ ũndũ ũcio agĩtũmana kũu njeera na Johana akĩrengwo mĩtwe. ¹¹Naguo mĩtwe ũcio wake ũkĩrehwo na kiuga, ũkĩnengerwo mũirĩtu ũcio, nake akĩũtwarĩra nyina. ¹²Nao arutwo a Johana magĩthĩ makĩoya kũimba gĩake, magĩgĩthika, magĩcooka magĩthĩ makĩira Jesũ.

Jesũ Kũhũnĩa Andũ Ngiri Ithano

¹³Na rĩrĩa Jesũ aigũire ũhoru ũcio, akiuma kũu ahaicĩte gatarũ andũ matekũmenya, agĩthĩ handũ hataarĩ na andũ. Nakĩo kĩrĩndĩ kĩaigua ũguo-rĩ, gĩkiuma matũũra-inĩ gĩkĩmũrũmĩrĩra na magũrũ. ¹⁴Rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ na akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, na akĩhonia arũaru ao.

¹⁵Na gwakuhĩrĩria gũtuka-rĩ, arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ kũndũ gũtarĩ mĩciĩ, na nĩkũratuka. Īra andũ aya mathĩ, nĩgeetha makegũrĩre irio tũtũũra-inĩ.”

¹⁶Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Hatĩrĩ bata wa mathĩ. Mahei gĩa kũrĩa inyũ ene.”

¹⁷Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Haha tũrĩ na mĩgate ĩtano tu na thamaki igĩrĩ.”

¹⁸Akĩmeera atĩrĩ, “Ndeherai haha.”

¹⁹Nake agĩathana andũ maikare thĩ nyeki-inĩ. Akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora igũrũ, agĩcookia ngaatho, akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo, nao arutwo makĩhe andũ. ²⁰Othe makĩrĩa makĩhũũna, nao arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩiyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ²¹Mũigana wa andũ arĩa maarĩire maarĩ ta arũme ngiri ithano, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

²²O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ, mathĩ mbere yake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoru. ²³Thuutha wa kũmoigĩra ũhoru-rĩ, akĩambata kĩrĩma-inĩ arĩ wiki nĩguo akahooe. Na gũgĩtuka aarĩ o ho wiki, ²⁴no gatarũ nĩkarĩkĩtie gũthĩ itĩina iraiharaihu kuuma thĩ nyũmũ, gakĩhũũragwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ tondũ kerekeire na kũrĩa rũhuho ruoimaga.

²⁵Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ-rĩ, Jesũ agĩthĩ kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ.

²⁶Hĩndĩ ĩria arutwo maamuonire agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ, makĩnyĩtwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Īria nĩ ngoma,” na magĩkaya nĩ gwĩtigĩra.

²⁷No hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩriai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

²⁸Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩwe-rĩ, njĩra njũke kũrĩ we ngereire maaĩ igũrũ.”

²⁹Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka.”

Hĩndĩ ĩyo, Petero akiuma gatarũ, agĩthĩ agereire maaĩ igũrũ erekeire harĩ Jesũ. ³⁰No rĩrĩa oonire rũhuho, agũtigĩra, na akĩambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ, agĩkaya, akiuga atĩrĩ, “Mwathani, honokia!”

³¹O rĩmwe, Jesũ agĩtambũrũkia guoko, akĩmũnyĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ na wĩtikio mũnini-ĩ! Wagĩa na nganja nĩkĩ?”

³²Na hĩndĩ ĩria maahaicire gatarũ-rĩ,

rũhuho rūgītiga kūhurutana. ³³ Hĩndĩ iyo arĩa maarĩ thĩinĩ wa gatarũ makĩmũgooca, makiuga atĩrĩ, “Nĩ ma wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.”

³⁴ Na maarĩkia kūringa mūrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkina bũrũri wa Genesareti. ³⁵ Na hĩndĩ irĩa andũ a kũu maamenyire atĩ nĩ Jesũ, makĩhunjia ũhoru ng’ongo ciothe iria ciamarigiicĩrie. Nao makĩmũrehera andũ othe arĩa maarĩ arũaru, ³⁶ na makĩmũthaitha areke arũaru mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhonio.

Ũhoru wa Thaahu

15 Na rĩrĩ, thuutha ũcio Afarisai amwe na arutani a watho magĩũka kũrĩ Jesũ moimĩte Jerusalemu, makĩmũũria atĩrĩ, ² “Nĩ kũ gĩtũmaga arutwo aku mathũkie kĩrĩa gĩa athuuri? Matiĩthambaga moko rĩrĩa mekũria irio!”

³ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Na inyuĩ mũthũkagia watho wa Ngai nĩ ũndũ wa irĩa cianyu nĩkĩ? ⁴ Nĩgũkorwo Ngai oigire atĩrĩ, ‘Tĩia thoguo na nyũkwa’ na ‘Mũndũ wa kũruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ⁵ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angĩira ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Ũteithio ũrĩa ingĩagũteithia naguo, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai,’ ⁶ mũndũ ũcio ndarĩ bata wa ‘gũtĩia ithe’ naguo. Nĩ ũndũ ũcio mũgagĩtua kiugo kĩa Ngai gĩa tũhũ nĩ ũndũ wa kĩrĩa kĩanyu. ⁷ Inyuĩ hinga ici! Isaia nĩamenyete wega hĩndĩ irĩa aarathire ũhoru wanyu, akiuga atĩrĩ:

⁸ “ ‘Andũ aya maaheaga gĩtũo na mĩromo,
no ngoro ciao irĩ kũraya na nĩ.
⁹ Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no mawatho ma andũ.’ ”

¹⁰ Nake Jesũ agĩita kĩrĩndĩ kũu gĩũke harĩ we, agĩkĩira atĩrĩ, “Thikĩrĩriai na mũtaũkĩrwo. ¹¹ Kĩrĩa gĩtoonnyaga na kanua ka mũndũ ti kĩa ‘kĩmũthaahagia’, no kĩrĩa kiumaga kanua gake nĩkĩo ‘kĩmũthaahagia.’ ”

¹² Na hĩndĩ iyo arutwo ake magĩthĩ harĩ we, makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũ atĩ

Afarisai nĩmararakarire rĩrĩa maraiguire ũhoru ũcio?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũmera o wotho ũtaahandĩtwo nĩ Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ nĩũkamunywo na mĩri. ¹⁴ Tiganai nao; acio nĩ atongoria atumumu. Mũtumumu angĩtongoria mũtumumu ũngĩ, eerĩ no kũgũa mangĩgũa irima.”

¹⁵ Nake Petero akiuga atĩrĩ, “Tũtaũrĩre ngerekano iyo.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu?

¹⁷ Kaĩ mũtooĩ atĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtoonnyaga na kanua gĩthiia nda, gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ? ¹⁸ No maũndũ marĩa moimaga kanua moimaga ngoro-inĩ, na nĩmo ‘mathaahagia’ mũndũ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ngoro-inĩ nĩkuo kuumaga meciiria mooru, na ũragani, na ũtharia, na ũhũrĩ maraya, na ũici, na kũiganĩrĩa igenyo, na njambanio. ²⁰ Macio nĩmo maũndũ marĩa ‘mathaahagia’ mũndũ; no kũrĩa irio na moko matarĩ mathambie matingĩtũma mũndũ agĩe na ‘thaahu.’ ”

Wĩtikio wa Mũndũ-wa-Nja Mũkaanani

²¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩi ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni. ²² Mũndũ-wa-nja Mũkaanani woimĩte gũkuhĩ na kũu agĩũka kũrĩ we, akĩmũkayagĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha! Mũirĩtu wakwa nĩarathĩnio mũno nĩ ndaimono.”

²³ No Jesũ ndarĩ ũndũ o na ũmwe oigire. Nĩ ũndũ ũcio arutwo ake magĩthĩi kũrĩ we makĩmũringĩrĩria, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwĩre athĩi, tondũ nĩaratũrũmĩrĩa agĩkayaga.”

²⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Ndaatũmirwo o kũrĩ ng’ondũ cia nyũmba ya Isiraeli iria ciũrĩte tu.”

²⁵ Nake mũndũ-wa-nja ũcio agĩũka, akĩmũturĩria ndu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ndeithia!”

²⁶ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Gũtiagĩrĩre kuoya mũgate wa ciana ũikĩrie ngui.”^a

^a26 Ayahudi meetaga andũ-a-Ndũrĩrĩ “Nguĩ” nĩ ũndũ wa kũmamena.

²⁷ Nake mündũ-wa-nja ũcio akiuga atĩrĩ, “Ĩĩ nĩguo Mwathani; no o na ngui nĩrĩĩaga rũitĩki rũrĩa rũgũaga kuuma metha-inĩ ya mwene cio.”

²⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, wĩtĩkio waku nĩ mũnene! Ihooya riaku nĩrĩahingio.” Nake mwarĩ akĩhonio ithaa o rĩu.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

²⁹ Jesũ akiuma kũu, agĩthĩ agereire hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩikara thĩ.

³⁰ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, gĩkĩmũrehera andũ arĩa maathuaga, na atumumu, na arĩa maarĩ onju na arĩa mataaragia, na angĩ aingĩ, makĩmaiga magũrũ-inĩ make; nake akĩmahonia.

³¹ Nao andũ makĩgega rĩrĩa moonire arĩa mataaragia makĩaria, na arĩa onju mahonetio, na arĩa maathuaga magĩtwaru, na atumumu makĩona. Nao makĩgooca Ngai wa Isiraeli.

³² Nake Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha tondũ makoretwo hamwe na nĩ mĩthenya itatũ, na matirĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa. Ndikwenda mathĩ marĩ ahũtu, tondũ maahota kũringĩkĩra njĩra.”

³³ Nao arutwo ake magĩcookia atĩrĩ, “Tũngĩruta kũ mĩgate ya kũhũunia kĩrĩndĩ ta gĩkĩ, gũkũ werũ-inĩ?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmooria, atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ũigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja, na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ.”

³⁵ Nake akĩra kĩrĩndĩ kũu gĩikare thĩ. ³⁶ Agĩcooka akĩoya mĩgate iyo mũgwanja na tũthamaki tũu, na aarĩkia gũcookia ngaatho-rĩ, akĩmĩenyũranga, akĩmĩnengera arutwo nao makĩhe andũ.

³⁷ Othe makĩrĩa makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte makĩyũria ciondo mũgwanja.

³⁸ Mũigana wa andũ arĩa maarĩre maarĩ andũ ngiri inya, andũ-a-nja na ciana matatarĩtwo. ³⁹ Jesũ aarĩkia kuugĩra kĩrĩndĩ ũhoru, agĩtoonya gatarũ, agĩthĩ mwena wa Magadani.

Jesũ Kũũrio Aringe Kĩama

16 Na rĩrĩ, Afarisai na Asadukai magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũgeria na kũmwĩra amaringĩre kĩama kiumĩte igũrũ makĩone.

² Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa gwatuka, muugaga atĩrĩ, ‘Kaĩ nĩgũkaara-ĩ, tondũ igũrũ nĩ gũtune’. ³ Ningĩ rũciinĩ muugaga atĩrĩ, ‘Ũmũthĩ nĩgũkũgĩa kĩhuhũkanio, tondũ igũrũ nĩ gũtune na gũgathimba.’ Nĩmũũĩ gũtaũra ũrĩa igũrũ rĩtarĩ, no mũtingĩhota gũtaũra imenyithia cia mahinda maya tũrĩ.

⁴ Rũciaro rũrũ rwaganu na rwa ũtharia rũũragia rũringĩrwo kĩama, no gũtirĩ kĩama rũkũringĩrwo tiga kĩama kĩrĩa kĩa Jona.” Nake Jesũ akĩmatiga, agĩthĩira.

Ndawa ya Kũmbia Mĩgate ya Afarisai na Asadukai

⁵ Rĩrĩa maaringire iria, arutwo ake magĩkorwo nĩmariganĩrwo nĩgũkuua mĩgate. ⁶ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei, na mwĩhũgage ndawa ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

⁷ Nao makĩaranĩria, makiuga atĩrĩ, “Hihi nĩ tondũ tũtinoka na mĩgate.”

⁸ Nake Jesũ aamenya ũrĩa meeranaga, akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ a wĩtĩkio mũnini, nĩ kĩĩ kĩratũma mwaranĩrie ũhoru wa kwaga mĩgate? ⁹ Kaĩ mũtarĩ mwataũkĩrwo? Mũtingĩrikana mĩgate ĩtano ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri ithano, na nĩ ciondo ciigana muonganirie?

¹⁰ Kana mĩgate mũgwanja ĩrĩa yarĩrwo nĩ andũ ngiri inya, na nĩ ciondo ciigana muonganirie? ¹¹ Nĩ kĩĩ kĩragiria mũmenye atĩ ndikwaragia ũhoru wa mĩgate? No mwĩhũgagei ndawa iyo ya kũmbia mĩgate ya Afarisai na Asadukai.”

¹² Hĩndĩ iyo makĩmenya atĩ ndaameeraga mehũũge nĩ ũndũ wa ndawa ya kũmbia mĩgate, no nĩ memenyagĩrĩre ũrutani wa Afarisai na Asadukai.

Petero Kuumbũra Kristũ

¹³ Na rĩrĩa Jesũ aakinyire rũgongo rwa

Kaisarea-Filipi, nīoririe arutwo ake atīrī, “Andū moigaga Mūrū wa Mündū nūū?”

¹⁴ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga atī nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija, o na angī makoiga nīwe Jeremia, kana ūmwe wa anabii.”

¹⁵ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī muugaga atīa? Muugaga nīī nī nī ū?”

¹⁶ Simoni Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai ūrīa wī muoyo.”

¹⁷ Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Kūrathimwo-rī, nīwe Simoni mūrū wa Jona, nīgūkorwo ndūgūrīrio ūndū ūyū nī mündū, no nī Baba ūrīa ūrī igūrū. ¹⁸ Na nī ngūkūwīra atīrī, wee nīwe Petero, na igūrū rīa ihiga rīrī nīngaka kanītha wakwa, nacio ihingo cia kwa ngoma itikaūtooria. ¹⁹ Nīngakūnengera cabi cia ūthamaki wa igūrū; na kīrīa gīothe ūkooaha gūkū thī nīgīkoohwo igūrū, na kīrīa gīothe ūkoohora gūkū thī, nīgīkoohorwo igūrū.” ²⁰ Agīcooka agīkaania arutwo ake matikeere mündū o na ūrīkū atī we nīwe Kristū.

Jesū Kuumbūra Ūhoro wa Gīkuū Gīake

²¹ Kuuma hīndī ūyo Jesū akīambīrīria gūtaarīria arutwo ake atī no nginya athī Jerusalemu, na athīnio mūno nī athuuri, na athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, na atī no nginya ooragwo, na thuutha wa mīthenya itatū ariūke.

²² Nake Petero akīmūtware keheri-inī, akīmūkaania, akīmwīra atīrī, “Mwathani, kūroaga gūtuika ūguo! Ūndū ūcio ndūkanagūkore!”

²³ Nake Jesū akīhūgūrīra Petero, akīmwīra atīrī, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee wī mūhīnga harī nī; wee ndwīciiragia maūndū moimīte kūrī Ngai, tīga maūndū moimīte kūrī andū.”

²⁴ Hīndī ūyo Jesū akīra arutwo ake atīrī, “Mündū o wothē ūngīenda kūnūmīrīra, no nginya eerege we mwene, oe mūtharaba wake aanūmīrīre.

²⁵ Nīgūkorwo mündū ūrīa wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nīakoorwo nīguo; no ūrīa wothē ūkoorwo nī muoyo

wake nī ūndū wakwa nīakaūhonokia. ²⁶ Nī ūndū-rī, mündū angīgūna nakī o na angīgwatīra thī yothē, na orwo nī muoyo wake? Kana nī kīī mündū angīkūūrania muoyo wake nakīo? ²⁷ Nīgūkorwo Mūrū wa Mündū nīagooka na riiri wa lthe hamwe na arāika ake, na hīndī ūyo nīakahe o mündū kīheo gīake kūringana na ciiko ciake. ²⁸ Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīī haha matigacama gīkuū matonete Mūrū wa Mündū agīūka na ūthamaki wake.”

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarīī

17 Thuutha wa mīthenya itandatū, Jesū nīathiire na Petero, na Jakubu, na mūrū wa nyina Johana, akīmatwara kīrīma-inī kīraaya handū hataarī na andū. ² Arī hau mbere yao akīgarūrūka ūrīa aahaanaga. Ūthiū wake ūkīara ta riūa, na nguo ciake ikīerūha cua, ta ūtheri. ³ O hīndī ūyo hau mbere yao makīumīrīrwo nī Musa na Elija makīaranīria na Jesū.

⁴ Nake Petero akīra Jesū atīrī, “Mwathani, nī wega tūikare gūkū; ūngīenda-rī, no njake ithūnū ithatū, kīmwe gīaku, na kīmwe kīa Musa, na kīrīa kīngī kīa Elija.”

⁵ O akīaragia-rī, itu ikengu rīgīūka rīkīmahumbīra, na mūgambo ūkīuma itu-inī rīu ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa ūrīa nyendete; na nīngenagio mūno nīwe. Mūiguagei!”

⁶ Rīrīa arutwo maiguire ūguo-rī, makīinamīrīra, magīturumithia mothiū mao thī mamakīte mūno. ⁷ No Jesū agīūka, akīmahutia na akīmeera atīrī, “Arahūkai, tīgai gwītīgīra.” ⁸ Na rīrīa maatiirire maitho-rī, mationire mündū ūngī tīga o Jesū wiki.

⁹ Rīrīa maikūrūkaga kuuma kīrīma-inī, Jesū akīmaatha akīmeera atīrī, “Mūtīkae kwīra mündū o na ūrīkū ūrīa muona, nginya rīrīa Mūrū wa Mündū akaariūkio oīme kūrī arīa akuū.”

¹⁰ Nao arutwo makīmūūria atīrī, “Nīkī gītūmaga arutani a watho moige atī Elija no nginya aambe ooke?”

¹¹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī,

“Ti-itherũ, Elija no nginya aambe ooke, ahaarĩrie maũndũ mothe. ¹²No ngũmwĩra atĩrĩ, Elija nĩarĩkĩtie gũũka, no andũ makĩaga kũmũmenya, no nĩmamwĩkire ũrĩa wothe meendaga kũmwĩka. O ũguo noguo nake Mũrũ wa Mũndũ akaanyariirwo nĩo.” ¹³Hĩndĩ ĩyo arutwo makĩmenya atĩ aamaheaga ũhoru wa Johana Mũbatithania.

Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ndaimono

¹⁴Rĩrĩa maakinyire harĩa kĩrĩndĩ kĩarĩ, mũndũ ũmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmũturĩria ndu, ¹⁵akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani iguĩra mũrũ wakwa tha, arĩ na mũrimũ wa kĩbaba na nĩũmũthĩĩnagia mũno. Kaingĩ nĩagũũaga mwaki-inĩ kana akagũa maa-inĩ. ¹⁶Nĩndĩramũreheire arutwo aku, no matinahota kũmũhonia.”

¹⁷Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkĩtie na rũremĩ, nĩ nginya rĩ ngũĩkara na inyuĩ? Ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Ndeherai kamwana kau.” ¹⁸Jesũ agĩkũũma ndaimono ĩyo, nayo ĩkiuma kamwana kau, na gakĩhonio o hĩndĩ ĩyo.

¹⁹Nao arutwo magĩthĩ kũrĩ Jesũ keheri-inĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Tũremirwo nĩkũingata ndaimono ĩyo nĩkĩ?”

²⁰Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ wĩtikio wanyu nĩ mũnini. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio mũnini ta mbeũ ya karatarĩ, no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ehera haha, ũthĩĩ haarĩa’ na gĩthĩĩ. Gũtirĩ ũndũ ũkaamũrema.” ²¹No ndaimono mũthemba ũcio ndĩngĩngatĩka na kĩndũ kĩngĩ, tiga mahooya na kwĩhinga kũrĩa irio.”

²²Hĩndĩ ĩrĩa macookanĩrĩire kũu Galili, akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ. ²³Nĩmakamũũraga, na mũthenya wa ĩtatũ nĩakariũkio.” Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ kĩahe.

Igooti rĩa Hekarũ

²⁴Na rĩrĩ, Jesũ na arutwo ake maarĩkia gũkinya Kaperinaumu, arĩa meetagia andũ daraki igĩrĩ cia igooti rĩa hekarũ

magĩthĩ kũrĩ Petero, makĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ mũrutani wanyu atarutaga igooti rĩa hekarũ?”

²⁵Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩarutaga.”

Rĩrĩa Petero aatoonyire nyũmba, Jesũ akĩmũhĩta kwaria akĩmũũria atĩrĩ, “Ŭgwĩciiria atĩa, wee Simoni? Athamaki a thĩ-rĩ, metagia igooti kuuma kũrĩ a? Metagia ariũ ao, kana metagia andũ arĩa angĩ?”

²⁶Nake Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ kuuma kũrĩ andũ arĩa angĩ.”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũcio ariũ ao matirĩhaga. ²⁷No nĩguo tũtikamarakarĩe-rĩ, thĩĩ irĩa-inĩ ũkie ndwano kuo, na thamaki ĩrĩa ũkũnyiita mbere, ũmĩtumũre kanua kayo, na nĩũkuona mbeeca, daraki inya; cioe ũthĩĩ ũrĩhe igooti riakwa na riaku.”

Mũndũ ũrĩa Mũnene mũno ũthamaki-inĩ wa Igũrũ

18 Ihinda o rĩu arutwo magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, “Nũũ mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ?”

²Nake agĩta kaana, agĩkarũgamia gatagatĩ kao. ³Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, tiga mũgarũrũkire mũtuĩke o ta twana, mũtigatoonya ũthamaki wa igũrũ. ⁴Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wothe wĩnyĩhagia ta kaana gaka nĩwe mũnene gũkĩra arĩa angĩ ũthamaki-inĩ wa igũrũ.

⁵“Nake ũrĩa wothe wamũkagĩra kaana ta gaka thĩinĩ wa rĩitwa riakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra. ⁶No ũrĩa wothe ũngĩhĩtithia kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie keehie, nĩ kaba mũndũ ũcio aharũkio ihiga rĩa gĩthĩĩ ngingo aikio irĩa-inĩ kũrĩa kũriku.

⁷“Kaĩ gũkũ thĩ kũrĩ na haaro-ĩ, nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie! Maũndũ ta macio no nginya moke, no mũndũ ũrĩa ũtũmaga moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ⁸Guoko gwaku kana kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie-rĩ, gũtinie ũgũte. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ gĩthua kana wĩ kionje, gũkĩra ũkorwo na moko meerĩ kana magũrũ meerĩ

na ũikio mwaki-inĩ wa tene na tene.
⁹Narĩo riitho riaku rĩngĩtũma wĩhie-rĩ, rĩkũũre, ũrite. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ na riitho rĩmwe, gũkĩra ũkorwo na maitho meerĩ na ũikio mwaki-inĩ wa kwa ngoma.

Ngerekano ya Ng'ondũ ũria Yorĩte

¹⁰“Menyererai mĩtikae kũnyarara o na kamwe ga twana tũtũ tũnini. Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, araika a tuo nĩmonaga ũthiũ wa Baba ũria ũrĩ igũrũ, hĩndĩ ciothe.” (¹¹Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire kũhonokia kĩria kĩorĩte.)

¹²“Rĩu-rĩ, mũgwĩciiria atĩa? Mũndũ angĩkorwo arĩ na ng'ondũ igana rĩmwe, na ĩmwe yacio yũre-rĩ, githĩ ndangĩtiga icio mĩrongo kenda na kenda kũu irĩma-inĩ, athiĩ agacarie ĩyo yũrite?

¹³Na angĩmĩona-rĩ, ngũmwĩra atĩrĩ na ma, akenagĩra ng'ondũ ĩyo ĩmwe ĩrorĩte kũrĩ ũria akenagĩra icio mĩrongo kenda na kenda itaroorĩte. ¹⁴Ũguo noguo Ithe wanyu ũria ũrĩ Igũrũ atangĩenda o na kamwe ga twana tũtũ tũnini koore.

Mũndũ Wanyu Akũhĩtĩrie

¹⁵“Mũrũ kana mwarĩ wa thoguo angĩkũhĩtũria-rĩ, thiĩ ũmuonie ihĩtia riake mũrĩ o inyuĩ eerĩ. Angĩgũthikĩrĩria-rĩ, nĩmwacookanwo nake. ¹⁶No angĩrega gũgũthikĩrĩria, oya mũndũ ũngĩ ũmwe kana eerĩ mũthiĩ nao, nĩguo ũndũ o wotho ũrũgamagĩrĩrwo nĩ ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ¹⁷Angĩrega kũmathikĩrĩria-rĩ, ĩra kanitha ũndũ ũcio; na angĩkĩrega gũthikĩrĩria o na kanitha-rĩ, mĩtue o ta mũndũ ũtetĩkitie kana ta mwĩtia wa mbeeca cia igooti.

¹⁸“Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ o wotho mũkooha gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkoohwo, na ũria wotho mũkoohora gũkũ thĩ, o na igũrũ nĩũkohorwo.

¹⁹“O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ eerĩ anyu mangĩguanĩra gũkũ thĩ ũndũ o wotho ũria marahooya, nĩmakahingĩrio nĩ Baba ũria ũrĩ igũrũ. ²⁰Nĩgũkorwo harĩa andũ eerĩ kana atatũ monganĩte thĩnĩ wa rĩitwa riakwa-rĩ, ngoragwo ndĩ ho gatagatĩ kao.”

Ngerekano ya Ndungata ĩtarĩ Tha

²¹Nĩngĩ Petero agĩũka harĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, mũrũ kana mwarĩ wa baba angĩhĩtũria maita maigana ngĩmũrekağĩra? Hihi nĩ maita mũgwanja?”

²²Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ, ti maita mũgwanja, no nĩ mĩrongo mũgwanja, maita mũgwanja.

²³“Nĩ ũndũ ũcio, ũthamaki wa igũrũ ũhaananĩtio na mũthamaki ũria wendaga kuonio mathabu ma mbeeca ciae nĩ ndungata ciae. ²⁴Aambĩrĩria kũrora mathabu-rĩ, mũndũ warĩ na thiĩrĩ wake wa taranda ngiri ikũmi^a akĩrehwo kũrĩ we. ²⁵Na tondũ nĩaremetwo nĩ kũrĩha-rĩ, mwathi wake agĩathana atĩ mũndũ ũcio, endio hamwe na mĩtumia wake, na ciana ciae, na kĩria gĩothe aarĩ nakĩo nĩguo thiĩrĩ ũrĩhĩke.

²⁶“Ndungata ĩyo ĩkĩĩgũithia mbere yake, ĩkĩmũthaitha, ĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha thiĩrĩ wotho.’

²⁷Nake mwathi ũcio wa ndungata ĩyo akĩmũiguĩra tha, akĩmĩrekeria thiĩrĩ ũcio akĩreka ĩthĩ.

²⁸“No ndungata ĩyo yoima nja, ĩgĩcemanĩa na ndungata ĩngĩ yarutaga wĩra nayo yarĩ na thiĩrĩ wayo wa dinari igana rĩmwe.^b ĩkĩmĩnyiita mũmero ĩmĩite, ĩkĩmũira na hinya atĩrĩ, ‘Ndiha thiĩrĩ wakwa ũria ũrĩ nagueo!’

²⁹“Ndungata ĩyo ĩkĩĩgũithia thĩ, ĩkĩmũthaitha, ĩkĩmũira atĩrĩ, ‘Ngĩrĩrĩria, na nĩndĩkũrĩha.’

³⁰“Nowe akĩrega. Handũ ha ũguo, agĩthiĩ ĩkĩmũikithia njeera nginya rĩria ĩkaarĩha thiĩrĩ ũcio. ³¹Rĩria ndungata ĩria ĩngĩ cioonire ũria gwekĩka-rĩ, ikĩgua ũũru mũno, ĩgĩthiĩ ikĩira mwathi wacio ũria wotho gwekĩkĩte.

³²“Nake mwathi wao agĩta ndungata ĩyo, akĩmũira atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu, ngũrekeire thiĩrĩ waku wotho

^a24 Taranda nĩ mbeeca yarĩ makĩria ma mũcaara wa mĩaka ikũmi na ĩtano wa mũruti wĩra, kana mina mĩrongo ĩtandatũ. ũmũthĩ nĩ ciringi milioni nyingĩ.

^b28 Dinari yarĩ mũcaara wa mũthenya ũmwe.

tondũ nĩũũthaire. ³³Githĩ nawe ndũkwagĩrũwo ũiguĩre ndungata ĩrĩa ĩngĩ tha o ta ũrĩa nĩ ngũguĩrũre tha?’ ³⁴Nĩ ũndũ wa kũrakara, mwathi wayo akĩmĩneana kũrĩ anene a njeera nĩguo ĩkaherithio o nginya rĩrĩa ĩkaarĩha thiĩrĩ wothē.

³⁵“Ũguo nĩguo Baba ũrĩa ũrĩ igũrũ ageeka o ũmwe wanyu, mũngĩaga kũrekerera mũrũ kana mwarĩ wa ithe wanyu na ma kuuma ngoro-inĩ cianyu.”

Gũtigana kwa Mũthuuri na Mũtumia

19 Na rĩrĩ, Jesũ aarĩkia kũmeera maũndũ macio-rĩ, akiuma Galili, agĩthiĩ rũgongo rwa Judea mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũĩ rwa Jorodani. ²Nao andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra, nake akĩmahoneria kuo.

³Na Afarisai amwe magĩthiĩ kũrĩ we nĩguo mamũgerie. Makĩmũũria atĩrĩ, “Watho nĩwĩtikĩrĩtie mũndũ atigane na mũtumia wake nĩ ũndũ wa gĩtũmi o na kĩrĩkũ?”

⁴Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete, atĩ o kĩambĩrĩria Mũũmbi ‘ombire mũndũ-mũrũme na mũndũ-wa-nja’, ⁵na akiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ mũndũ mũrũme nĩagatigana na ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ matũke mwĩrĩ ũmwe?’ ⁶Na nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. Nĩ ũndũ ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ ndakanamatigithanie.”

⁷Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩatũmire Musa aathane atĩ mũndũ no ahe mũtumia wake marũa ma gũtigana nake, amũte?”

⁸Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa aamwĩtikĩrĩrie mũtiganage na atumia anyu tondũ wa ũmũ wa ngoro cianyu. No gũtiarĩ ũguo kuuma kĩambĩrĩria. ⁹Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ o wothē angĩtigana na mũtumia wake, tiga amũteire nĩ ũndũ wa ũtharia, nake ahikie mũtumia ũngĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩatharĩtie.”

¹⁰Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo ũguo nĩguo kũrĩ gatagatĩ ka

mũthuuri na mũtumia-rĩ, nĩ kaba kwaga kũhikania.”

¹¹Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ti mũndũ o wothē ũngĩhota gwĩtikĩra ũhoru ũyũ, tiga no arĩa maheetwo ũhoti ũcio. ¹²Nĩgũkorwo andũ amwe maaciarirwo mahaana ta marĩ ahakũre; angĩ maahakũrwo nĩ andũ; na angĩ makarega kũhikania nĩ ũndũ wa ũthamaki wa igũrũ. Mũndũ ũrĩa ũngĩhota gwĩtikĩra ũndũ ũyũ, nĩawĩtikĩre.”

Jesũ Kũhoera Twana

¹³Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩreherwo twana nĩguo atũigĩrĩre moko na atũhooere. No arutwo magĩkũũma arĩa maatũrehete.

¹⁴Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rekei twana tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Igũrũ nĩ wa arĩa mahaana ta tuo.” ¹⁵Aarĩkia gũtũigĩrĩra moko, akiuma kũu.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁶Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe nĩokire kũrĩ Jesũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwega ingĩka nĩgeetha ngĩe na muoyo wa tene na tene?”

¹⁷Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũkũnjũria ũhoru wa ũndũ ũrĩa mwega nĩkĩ? Kũrĩ o ũmwe mwega. Ũngĩenda gũtoonya muoyo-inĩ-rĩ, athĩkagĩra maathani.”

¹⁸Mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ maathani marĩkũ?”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũkanoragane, na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ kĩgeenyoy, ¹⁹na tĩia thoguo na nyũkwa,’ o na ‘endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’”

²⁰Mwanake ũcio akiuga atĩrĩ, “Maũndũ macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie, nĩ kĩĩ kĩngĩ ndigairie?”

²¹Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũngĩenda kwagĩrĩra kũna, thiĩ wendie indo ciaku ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkagĩ na mũthiithũ igũrũ. Ũcooke ũũke ũnũmĩrĩre.”

²²Rĩrĩa mwanake ũcio aigũire ũguo-rĩ,

agĩthĩ arĩ na kĩaha, tondũ aarĩ na ũtonga mũngĩ.

²³ Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ũndũ ũrĩ hinya gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa igũrũ. ²⁴ O rĩngĩ ngũmwĩra atĩrĩ, nĩ ũhũthũ ngamĩra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki wa Ngai.”

²⁵ Rĩrĩa arutwo maiguire ũguo-rĩ, makĩmaka mũno, makĩũrania atĩrĩ, “Rĩu-rĩ, nũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁶ Nake Jesũ akĩmarora akĩmeera atĩrĩ, “Ũndũ ũcio ndũngĩhoteka nĩ andũ, no maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩ Ngai.”

²⁷ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũtigĩte maũndũ mothe, tũgakũrũmĩrĩra! Ithuĩ-rĩ, nĩ kĩ tũkaaheo?”

²⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agaikaĩra gĩtĩ gĩaake kĩa ũnene kĩrĩ riiri, thĩnĩ wa thĩ njerũ, inyuĩ arĩa mũnũmagĩrĩra nĩ inyuĩ mũgaikaĩra itĩ ikũmi na igĩrĩ cia ũnene, na nĩmũgatuĩra mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira. ²⁹ Na ũrĩa wothe ũtigĩte nyũmba, kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana ithe, kana nyina, kana ciana, kana mĩgũnda nĩ ũndũ wakwa nĩakamũkĩra maĩta igana ma ĩria atigĩte, na agae muoyo wa tene na tene. ³⁰ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩo makaarigia thuutha, na aingĩ arĩa marĩ thuutha nĩo magaatongoria.

Ngerekano ya Aruti Wĩra a Mũgũnda wa Mĩthabibũ

20 “Nĩgũkorwo ũthamaki wa igũrũ ũhaana ta mũndũ warĩ na gĩthaka, ũrĩa woimagarire rũciĩnĩ tene akaandĩke andũ a kũruta wĩra mũgũnda wake wa mĩthabibũ. ² Na aarĩkanĩra nao atĩ nĩekũmarĩha dinari mũthenya ũcio, akĩmatũma makarute wĩra mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ.

³ “Ta thaa ithatũ nĩoimagarire na akĩona andũ angĩ marũngĩ thokoinĩ matarĩ ũndũ meekaga. ⁴ Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ-rĩ, thĩnĩ mũkarute wĩra

mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ, na nĩngũmũrĩha o kĩrĩa kĩaigĩrĩre.’ ⁵ Nĩ ũndũ ũcio magĩthĩ.

“Nĩngĩ akiumagara rĩngĩ ta thaa thita, na thaa kenda agĩka o ũguo. ⁶ Na ta thaa ikũmi na ĩmwe, akiumagara na akĩona andũ angĩ marũngĩ o hau. Akĩmooria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũtinde mũrũngĩ haha mũthenya mũgima mũtarĩ ũndũ mũreka?’

⁷ “Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Tondũ gĩtirĩ mũndũ ũtwandĩkire.’

“Akĩmeera atĩrĩ, ‘O na inyuĩ thĩnĩ mũkarute wĩra mũgũnda-inĩ wakwa wa mĩthabibũ.’

⁸ “Gwatuka-rĩ, mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ akĩra mũrũgamĩrĩri wa wĩra wake atĩrĩ, ‘Ita aruti a wĩra ũmarĩhe mũaara, wambĩrĩrie na arĩa maandĩkirwo thuutha, ũrĩkie na arĩa maandĩkirwo mbere.’

⁹ “Aruti a wĩra arĩa maandĩkitwo thaa ikũmi na ĩmwe moka, makĩrĩhwo dinari ĩmwe o mũndũ. ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa arĩa maandĩkitwo mbere mookire-rĩ, meeciĩrĩtie mekũrĩhwo makĩria. No rĩrĩ, o nao maarĩhirwo dinari ĩmwe o mũndũ.

¹¹ Maarĩkia kũrĩhwo, makĩambĩrĩria kũnugunĩkĩra mwene mũgũnda.

¹² Makiuga atĩrĩ, ‘Andũ arĩa marigirie kwandĩkwo-rĩ, marutire wĩra o ithaa rĩmwe, na wamaiganania na ithuĩ arĩa twatinda wĩra na mĩnoga na kũhĩa nĩ riũa.’

¹³ “Nake agĩcookeria ũmwe wao atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ndinagwĩka ũũru. Githĩ tũtirĩkanĩire atĩ ngũrĩhe dinari ĩmwe?

¹⁴ Kĩoe mũaara waku ũthĩ. Nĩ nĩ ndenda kũrĩha mũndũ ũcio wandĩkirwo thuutha o ta ũguo ndakũrĩha. ¹⁵ Githĩ ndirĩ na kĩhoo gĩa gwĩka ũrĩa ngwenda na mbeeca ciakwa? Kana ũraigua ũiru tondũ ndĩ mũtaana?”

¹⁶ “Nĩ ũndũ ũcio arĩa marĩ thuutha, magaatũka a mbere, na arĩa marĩ mbere magaatũka a thuutha.”

Jesũ Kuumbũra Ũhoro wa Gĩkuũ Gĩaake rĩngĩ

¹⁷ Na rĩrĩa Jesũ aambataga

Jerusalemu-rĩ, nĩetire arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ,
¹⁸ “Twerekeire kwambata Jerusalemu, na kũu Mũrũ wa Mũndũ nĩagakunyanĩrwo aneanwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho. Nao nĩmakamũtuĩra kũũragwo ¹⁹ na nĩmakamũneana kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ anyũrũrio na ahũũrwo na kĩboko na mamwambe mũtĩ igũrũ. Na mũthenya wa gatatũ nĩakariũkio!”

Ihooya rĩa Nyina wa Ciana cia Zebedi

²⁰ Thuutha ũcio, nyina wa ciana cia Zebedi nĩokire kũrĩ Jesũ arĩ na ariũ ake, agĩturia ndu, akĩmũthaitha amũhingĩrie ũndũ mũna.

²¹ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ ũkwenda?”

Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itĩkĩra atĩ ũmwe wa aanake aya akwa eerĩ magaikara ũmwe mwena waku wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena waku wa ũmotho ũthamaki-inĩ waku.”

²² Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ ũrĩa mũrahooya. No mũhote kũnyũira gĩkombe kĩrĩa ngũnyũira?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Iĩ, no tũhote.”

²³ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩ mũkaanyũira gĩkombe gĩakwa, no gũikara mwena wakwa wa ũrĩo kana wa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio nĩ Baba.”

²⁴ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoro ũcio, makĩrakarĩra arutwo acio eerĩ a nyina ũmwe. ²⁵ Nake Jesũ akĩmeeta hamwe, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũũĩ atĩ aathani a Ndũrĩrĩ nĩ metũũgagĩria igũrũ rĩa andũ ao, na anene ao nĩmamaathaga na hinya. ²⁶ No rĩrĩ, gũtikanahaane ũguo gatagatĩ kanyu. Handũ ha ũguo, ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka mĩnene thĩĩnĩ wanyu-rĩ, nĩ atuĩke ndungata yanyu, ²⁷ na ũrĩa ũngĩenda gũtuĩka wa mbere thĩĩnĩ wanyu nĩatuĩke ngombo yanyu, ²⁸ o ta ũrĩa Mũrũ wa Mũndũ atookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata, na arute muoyo wake ũtuĩke thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Atumumu Eerĩ Kũhonio

²⁹ Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake moimaga Jeriko-rĩ, andũ aingĩ makĩmũrũmĩrĩra.

³⁰ Nao andũ eerĩ atumumu maikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra, na rĩrĩa maiguire atĩ nĩ Jesũ wahĩtũkaga-rĩ, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!”

³¹ Gĩkundi kũu kĩa andũ gĩkĩmakaania, gĩkĩmeera makire, no-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwathani, Mũrũ wa Daudi, tũiguĩre tha!”

³² Nake Jesũ akĩrũgama, akĩmeeta. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³³ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, tũrakũhooya o tũcooke kuona.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmaiguĩra tha, akĩmahutia maitho. Na kahinda o kau makĩambĩrĩria kuona, makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

21 Na rĩrĩa maakuhĩrĩrie Jerusalemu, maakinya itũũra rĩa Bethifage kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩi itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwaingĩra o ũguo nĩmũgũkora ndigiri yohetwo, ĩrĩ na njaũ yayo. Ciohorei mũndehere. ³ Na mũndũ o na ũrĩkũ angĩmũũria ũndũ-rĩ, mwĩrei atĩ Mwathani nĩabatarĩtio nĩcio, na nĩegũcicookia o narua.”

⁴ ũndũ ũyũ wekĩkire nĩgeetha ũrathi ũrĩa waarĩtio na kanua ka mũnabii ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ:

⁵ “Irai Mwari wa Zayuni atĩrĩ,
‘Mũthamaki waku nĩarooka
kũrĩwe,
nĩ mũhooreri na akuuĩtwo nĩ
ndigiri,
o njaũ ya ndigiri.’ ”

⁶ Nao arutwo magĩthĩi magĩũka o ũrĩa Jesũ aamerĩte. ⁷ Makĩrehe ndigiri na njaũ yayo, na makĩara nguo ciao igũrũ rĩayo, nake Jesũ agĩkuuo nĩyo. ⁸ Na andũ gĩkundi kĩnene mũno makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ magĩtua mathĩgĩ ma mĩtĩ makĩmaara njĩra-inĩ. ⁹ Nacio

ikundi cia andũ arĩa maamũtongoretie na arĩa maamũrũmĩrĩre maanagĩrĩa makoiga atĩrĩ,

“Hosana, Mũrũ wa Daudi!”

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa
ũgũũka na rĩtwa rĩa
Mwathani!”

“Hosana igũrũ, o igũrũ mũno!”

¹⁰ Rĩrĩa Jesũ aatoonyire Jerusalemu, andũ a itũũra rĩu inene rĩothe makĩambũrũrũka, makĩũrania atĩrĩ, “Ŭyũ nake nũ?”

¹¹ Nakĩo kĩrĩndĩ kũ gĩgĩcookia atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Jesũ ũrĩa mũnabii wa kuuma Nazarethi itũũra rĩa Galili.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

¹² Nake Jesũ agĩtoonya kũu hekarũ-inĩ akĩrutũrũra andũ othe arĩa maagũraga na meendagia indo kuo, akĩng’aũrania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, na akĩng’aũrania itĩ cia arĩa meendagia ndutura. ¹³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo,’ no inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

¹⁴ Nao atumumu na cionje magĩthĩ kũrĩ we kũu hekarũ-inĩ, nake akĩmahonia.

¹⁵ No rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho moonire maũndũ ma magegania marĩa eekaga, na maigua ũrĩa ciana cianagĩrĩa kũu hekarũ-inĩ ikiugaga atĩrĩ, “Hosana Mũrũ wa Daudi,” makĩrakara.

¹⁶ Makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩũraigua ũrĩa ciana ici iroiga?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ĩ, nĩndĩraigua. Kaĩ inyuĩ mũtathomete ciugo iria ciugĩte atĩrĩ,

“ ‘Kuuma tũnua-inĩ twa twana na
twa nenge
nĩũtũmĩte hoime ũgooci?’”

¹⁷ Agĩcooka akĩmatiga, akiuma itũũra rĩu inene, agĩthĩ Bethania, akĩraara kuo.

Mũkũyũ Kũhooha

¹⁸ Na rũciinĩ tene, arĩ njĩra agĩcooka kũu itũũra inene, akĩigua arĩ mũhũũtu.

¹⁹ Nake akĩona mũkũyũ mũkĩra wa njĩra, agĩthĩ harĩ guo, no ndaigana kuona kĩndũ thĩnĩ wago tiga o mathangũ. Nake akĩwĩra atĩrĩ, “Ŭroaga gũgaaciara maciaro rĩngĩ!” O hĩndĩ ĩyo mũtĩ ũcio ũkĩhoha.

²⁰ Rĩrĩa arutwo ake moonire ũguo makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũkũyũ ũyũ wahooa narua atĩa?”

²¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũngĩkorwo na wĩtikio na mũtigathanganie-rĩ, to ũguo mũkũyũ ũyũ wĩkĩtwo mũngĩhota gwĩka, no rĩrĩ, o na no mũhote kwĩra kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ, ‘Ŭrokũũrũka ũikio iria-inĩ,’ na gwĩkĩke ũguo. ²² Maũndũ mothe marĩa mũrĩhooyaga mwĩtikĩtie nĩmũkaheo.”

Kĩũria Gĩkonĩ Ŭhoti wa Jesũ

²³ Na rĩrĩa Jesũ aatoonyire hekarũ-inĩ-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a andũ makĩmũkora akĩrutana, makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭreka maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũ ũkũheete ũhoti ũcio?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kĩũria. Mwanjookeria-rĩ, nĩngũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. ²⁵ Ŭbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte kũ? Woimĩte igũrũ-ĩ, kana woimĩte kũrĩ andũ?”

Makĩaranĩria o ene ũhoru ũcio, makĩũrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ²⁶ No tũngiuga atĩ, ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, nĩtũgwĩtigĩra andũ, nĩgũkorwo othe nĩmeetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

²⁷ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũĩ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.

Ngerekano ya Ariũ arĩa Eerĩ

²⁸ “Na rĩrĩ, mũgwĩciiria atĩa? Nĩ kwarĩ

na mündũ warĩ na ariũ eerĩ. Agĩthĩ harĩ ũrĩa wa mbere, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mũriũ, thĩĩ ũkarute wĩra ũmũthĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ.’

²⁹“Nake agĩcookia, akiuga, ‘Ndigũthĩ,’ no thuutha akĩiricũkwo, agĩthĩ.

³⁰“Nĩngĩ mũthuuri ũcio agĩthĩ kũrĩ mũriũ ũcio ũngĩ akĩmwĩra o ũguo. Nake agĩcookia akiuga, ‘Ĩĩ baba, nĩngũthĩ,’ no ndaathiire.

³¹“Acio eerĩ-rĩ, nũũ wekire ũrĩa ithe eendaga?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũrĩa wa mbere.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmaratoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai mbere yanyu. ³²Nĩgũkorwo Johana ookire kũrĩ inyuĩ amwonie njĩra ya ũthingu, no mũtiamwĩtikirie, no etia mbeeca cia igooti na maraya nĩmamwĩtikirie. Na inyuĩ o na muona ũguo, mũtiigana kwĩrira mũmwĩtikie.

Ngerekano ya Akombori Mũgũnda

³³“Ta thikĩrĩrai ngerekano ĩngĩ: Mündũ warĩ mwene mũgũnda nĩhaandire mũgũnda ũcio wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri rũgĩthiũrũkĩra mũgũnda ũcio, akĩenja kĩhihĩro gĩa thabibũ o kũu thĩĩnĩ, na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ kũrĩ arĩmi na agĩthĩ rũgendo. ³⁴Hĩndĩ ya kũgetha yakuhĩrĩra-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ akombori aĩguo ikanengerwo maciaro make.

³⁵“Akombori acio makĩnyiita ndungata ciake; makĩhũũra ĩmwe, na makĩũraga ĩrĩa ĩngĩ, na ya gatatũ makĩmĩhũũra na mahiga nyuguto. ³⁶Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ĩngĩ nyingĩ kũrĩ iria aatũmĩte mbere, nao akombori acio magĩciĩka o ro ũguo. ³⁷Mũthia-inĩ akĩmatũmĩra mũrũwe, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩmagatĩia mũrũ wakwa.’

³⁸“No rĩrĩa akombori acio moonire mũriũ, makĩĩrana atĩrĩ, ‘Ũyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Ũkai tũmũũrage, twĩyoere igai rĩake.’ ³⁹Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyiita, makĩmũikia

nja ya mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ, na makĩmũũraga.

⁴⁰“Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mwene mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ agooka-rĩ, ageeka akombori acio atĩa?”

⁴¹Nao magĩcookia atĩrĩ, “Nĩakaniina andũ acio aaganu, na acooke akomborithie andũ angĩ mũgũnda ũcio, arĩa marĩmũgayagĩra maciaro hĩndĩ ya magetha yakinya.”

⁴²Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete thĩĩnĩ wa Maandĩko atĩ:

“Thiga rĩrĩa aaki maaregire nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine;

Mwathani nĩ we wĩkĩte ũndũ ũcio, na nĩ wa magegania tũkiwona?”

⁴³“Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũkeeherio kũrĩ inyuĩ, ũheo andũ angĩ arĩa magaaciaraga maciaro maguo. ⁴⁴Mündũ ũrĩa ũkaagwĩra ihiga rĩrĩ nĩagathuthĩka, no ũrĩa ũkaagwĩrwo nĩrĩo nĩrĩkamũthethera.”

⁴⁵Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai maaigũire ngerekano icio cia Jesũ, makĩmenya atĩ aaragia ũhoru wao. ⁴⁶Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ kũu, tondũ andũ nĩmeetĩkĩtie atĩ aarĩ mũnabii.

Ngerekano ya Iruga rĩa Ũhiki

22 Nake Jesũ akĩmaarĩria rĩngĩ na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ²“Ũthamaki wa igũrũ ũhaanaine na mũthamaki warugire iruga nĩ ũndũ wa ũhiki wa mũriũ. ³Agĩcooka agĩtũma ndungata ciake kũrĩ andũ arĩa meetĩtwo iruga-inĩ, ikameere moke, nao makĩrega gũũka.

⁴“Nĩngĩ agĩtũma ndungata ĩngĩ agĩciĩra atĩrĩ, ‘Ĩrai acio metĩtwo atĩ nĩndĩkĩtie kũhaarĩria iruga: Ndegwa ciakwa na ng’ombe iria noru nĩrĩkĩtie gũthĩnjwo na maũndũ mothe nĩmahaarĩrie. Ũkai iruga-inĩ rĩa ũhiki.’

⁵“No andũ acio matiarũmbũirie ũhoru ũcio magĩthiĩra, ũmwe agĩthĩ mũgũnda wake, na ũrĩa ũngĩ agĩthĩ wonjoria-inĩ wake. ⁶Acio angĩ magĩtharĩkĩra ndungata

ciake, magĩcinyariira na magĩciũraga.
⁷ Mũthamaki ũcio nĩarakarire mũno, agĩtũma mbũtũ yake ikaniine oragani acio, na igĩcina itũũra rĩao inene.

⁸ “Hĩndĩ ĩyo akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Iruga rĩa ũhiki nĩrĩaarĩre no rĩrĩ, arĩa ndĩretire-rĩ, matiraagĩrĩrwo nĩ gũũka. ⁹ Thĩĩ magomano-inĩ ma njĩra mwĩre mũndũ o wotho mũkuona oke iruga-inĩ rĩa kĩhikanio.’ ¹⁰ Nĩ ũndũ ũcio ndungata icio ikiumagara, igĩthĩ njĩra-inĩ, igĩcookanĩrĩa andũ othe arĩa ciahotire kuona, igĩĩta arĩa ega o na arĩa ooru, nayo nyũmba ya kĩhikanĩrio ikĩiyũra ageni.

¹¹ “No rĩrĩa mũthamaki aatoonyire nĩguo one ageni-rĩ, akĩona kuo mũndũ ũmwe ũtehumĩte nguo cia ũhiki. ¹² Akĩmũũria atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, ũtoonyire atĩa gũkũ ũtarĩ na nguo cia kĩhikanio?’ Mũndũ ũcio agĩkira ki.

¹³ “Hĩndĩ ĩyo mũthamaki ũcio akĩira ndungata ciake atĩrĩ, ‘Muohi moko na magũrũ, mũmũikie nja kũu nduma-inĩ, kũu nĩkuo gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

¹⁴ “Nĩgũkorwo aingĩ nĩmetũtwo, no arĩa athuure nĩ anini.”

Kĩũria gĩkonĩ Kĩrĩa Igooti rĩa Kaisari

¹⁵ Hĩndĩ ĩyo Afarisai makĩma nja, magĩthugunda ũria mangĩmũtega na ciugo ciake. ¹⁶ Magĩtũma arutwo ao hamwe na Aherodia kũrĩ we. Magĩthĩ makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ wee wĩ mũndũ wa ma, na ũrutana ĩhoro wa Ngai na ma. Wee ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũria mahaana. ¹⁷ Rĩu-rĩ, ta gĩtwĩre ũria ũgwĩciiria. Nĩ kwagĩrĩire tũrutagĩre Kaisari igooti, kana aca?”

¹⁸ No Jesũ, nĩ ũndũ wa kũmenya meciiria mao mooru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici, mũrenda kũngeria nĩkĩ? ¹⁹ Nyoniai mbeeca ĩria ĩhũthagĩrwo ya kũrĩa igooti.” Nao makĩmũtwarĩra dinari, ²⁰ nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²² Rĩrĩa maiguire ũguo-rĩ, makĩgega. Nĩ ũndũ ũcio magĩtigana nake, magĩthĩra.

Kĩũria gĩkonĩ Kĩrĩa

²³ Mũthenya o ro ũcio Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũrĩa, magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ,

²⁴ “Mũrutani, Musa aatwĩrĩre atĩ mũndũ angĩkua atarĩ na ciana, mũrũ wa nyina no nginya ahikie mũtumia ũcio wa ndigwa, nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁵ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe gatagatĩ-inĩ gaitũ. Nake ũrĩa mũkũrũ akĩhikania na agĩkua, na tondũ ndaarĩ na ciana, agĩtigĩra mũrũ wa nyina mũtumia. ²⁶ Na gũkĩhaana o ũguo kũrĩ mũrũ wa nyina wa keerĩ, na wa gatatu, makĩrũmanĩrĩa, magĩkua othe mũgwanja. ²⁷ Marigĩrĩrio-rĩ, mũtumia ũcio nake agĩkua. ²⁸ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũrĩa-rĩ, mũtumia ũcio agaakorwo arĩ wa ũ harĩ acio mũgwanja, tondũ othe nĩmamũhikĩtie?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko o na kana hinya wa Ngai. ³⁰ Hĩndĩ ya kũrĩa andũ matikahikania kana mahike; magaatũka ta araiwa arĩa marĩ kũu igũrũ. ³¹ No ha ũhoro wa kũrĩa kwa arĩa aku-rĩ, kaĩ mũtathomete ũria Ngai oigire atĩrĩ, ³² ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu?’ We ti Ngai wa arĩa aku, no nĩ Ngai wa arĩa marĩ muoyo.”

³³ Rĩrĩa kĩrĩndĩ kũu kĩaiguire ũguo, gĩkĩgegio nĩ ũrutani wake.

Rĩathani Rĩrĩa Inene

³⁴ Hĩndĩ ĩria Afarisai maaiguire atĩ Jesũ nĩahootete Asadukai, magĩcookanĩrĩa hamwe. ³⁵ ũmwe wao, warĩ njorua ya watho, akĩmũgeria na kũmũria kũria gĩkĩ: ³⁶ “Mũrutani, nĩ rĩathani rĩrĩkũ inene thĩnĩ wa Watho?”

³⁷ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yotho, na muoyo waku wotho, na

meciiria maku mothe.’ ³⁸ Rĩĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩa mbere na rĩrĩa inene. ³⁹ Narĩo rĩa keerĩ no ta rĩu: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.’ ⁴⁰ Watho wothe na ũrutani wa Anabii ũhingĩtio nĩ maathani macio meerĩ.”

Kristũ nĩ Mũrũ wa Ũ?

⁴¹ Na hĩndĩ iyo Afarisai monganĩte hamwe-rĩ, Jesũ akĩmooria atĩrĩ, ⁴² “Mwĩciiragia atĩa ũhoru wa Kristũ? Muugaga nĩ mũrũ wa ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ mũrũ wa Daudi.”

⁴³ Nike akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩagĩtũmire Daudi akĩaria arĩ na Roho amwĩte ‘Mwathani’? Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ,

⁴⁴ “ ‘Mwathani eerire Mwathani wakwa atĩrĩ:
“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,
nginya ngaiga thũ ciaku
rungu rwa makinya maku.” ’

⁴⁵ Angĩkorwo Daudi amwĩtaga ‘Mwathani-rĩ’, angĩgĩtuĩka mũriũ wake atĩa?” ⁴⁶ Gũtirĩ mũndũ wahotire kũmũcookeria, na kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria kũmũũria ciũria ingĩ.

Haaro Mĩthemba Mũgwanja

23 Ningĩ Jesũ akĩira ikundi cia andũ o hamwe na arutwo ake atĩrĩ: ² “Arutani a watho na Afarisai maikaragĩra gĩtĩ kĩa Musa. ³ Nĩ ũndũ ũcio, maathĩkagĩrei na mwĩkage ũrĩa wothe marĩmwĩraga. No mũtigekage ũrĩa mekaga, nĩgũkorwo matiĩkaga ũrĩa mahunjagia. ⁴ Mohaga mĩrigo mĩritũ mũno makamĩgĩrĩra ciande cia andũ, no-o ene matiendaga o na kũmĩhutia na kaara.

⁵ “Ũrĩa wothe mekaga, mekaga nĩguo monwo nĩ andũ: Maaraaramagia tũthandũkũ tũrĩa meyohaga thiithi tũrĩ na maandĩko thĩinĩ, na makaraihia ciohe cia ndigi cia nguo ciao, ⁶ na nĩmendete gũikara handũ ha gũtĩio maruga-inĩ,

na gũikarĩra itĩ cia mbere thĩinĩ wa thunagogi; ⁷ na nĩmendete kũgeithio ndũnyũ-inĩ, na gwĩtwo nĩ andũ ‘Rabii’.

⁸ “No inyuĩ mũtikanetwo ‘Rabii’, nĩgũkorwo Mũnene wanyu no ũmwe, na inyuotho mũrĩ a ithe ũmwe. ⁹ Na mũtikaneete mũndũ o na ũrĩkũ gũkũ thĩ ‘baba’, nĩgũkorwo mũrĩ na Ithe o ũmwe, nake arĩ igũrũ. ¹⁰ O na mũtikanetwo ‘mũrutani’, nĩgũkorwo mũrĩ na ‘Mũrutani’ o ũmwe, nake nĩwe Kristũ.

¹¹ Ũrĩa mũnene thĩinĩ wanyu nĩatuĩkage ndungata yanyu. ¹² Nĩgũkorwo ũrĩa wothe wĩtũgagĩria nĩakanyiihio, na ũrĩa wothe wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio.

¹³ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhingagĩrĩria andũ gũtoonya ũthamaki wa igũrũ, na inyuĩ-ene mũtitoonyaga, o na mũtirekaga arĩa marena gũtoonya matoonye.

(¹⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũtoonyagĩrĩra nyũmba cia atumia a ndigwa, mũkamatunya indo ciao, na mũkahooyaga mahooya maraihu ma kwĩonania. Nĩ ũndũ ũcio nĩmũkaherithio makĩria ma andũ arĩa angĩ.)

¹⁵ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai hinga ici! Mũtuĩkanagia bũrũri na mũkaringa iria mũgĩcaria mũndũ ũmwe mũmũgarũre amũrũmĩrĩre, na aamũrũmĩrĩra mũkamũtua mũrũ wa Jehanamu maita meerĩ manyu.

¹⁶ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ atongoria atumumu! Muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩhĩta na hekarũ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩĩhĩta na thahabu ya hekarũ-rĩ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁷ Inyuĩ atumumu aya akĩgu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ thahabu iyo, kana nĩ hekarũ ĩrĩa ĩtũmaga thahabu ĩtuĩke nyamũre?

¹⁸ Ningĩ muugaga atĩrĩ, ‘Mũndũ o na ũrĩkũ angĩĩhĩta na kĩgongona-rĩ, ũcio ti ũndũ; no mũndũ angĩĩhĩta na kĩheo kĩrĩa kĩrĩ kĩgongona-igũrũ, ũcio nĩekuohwo nĩ mwĩhĩtwa wake.’ ¹⁹ Inyuĩ andũ aya atumumu! Nĩ kĩĩ kĩnene? Nĩ kĩheo kĩu, kana nĩ kĩgongona kĩrĩa gĩtũmaga kĩheo

kīu gītũike kīamũre? ²⁰Nĩ ũndũ ũcio, ũrĩa wĩhĩtaga na kīgongona, ehĩtaga nakĩo na akehĩta na kīrĩa gĩothe kīrĩ kīgongona-igūrũ. ²¹Nake ũrĩa wĩhĩtaga na hekarũ, ehĩtaga nayo na akehĩta na ũrĩa ũkaraga thĩinĩ wayo. ²²Nake ũrĩa wĩhĩtaga na igūrũ, ehĩtaga na gītĩ kĩa ũnene kĩa Ngai, na akehĩta na ũrĩa ũgĩkaragĩra.

²³“Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mūrutaga gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa nyeni; na nĩcio terere, na bitharĩ, na thuu. No nĩmūtiganĩrie maũndũ marĩa ma bata makĩria marĩa makoniĩ watho na nĩmo kīhooito, na kũiguanĩra tha, na wĩhokeku. Maya-rĩ, nĩmo mwagĩrĩrwo nĩ gwĩka mūtegūtiganĩria macio mangĩ. ²⁴Inyuĩ atongoria aya atumumu! Inyuĩ mūcungaga rūmuru, no mūkameria ngamĩra.

²⁵“Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũthambagia gĩkombe na mbakũri mwena wa nja, no thĩinĩ-rĩ, kũiyũrĩte ũkoroku na kwenda kwĩhũũnia. ²⁶Wee Mũfarisai ũyũ mūtumumu! Amba ũthambie gĩkombe na mbakũri mwena wa thĩinĩ, naguo mwena wa nja o naguo nũgũthera.

²⁷“Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mũhaana mbĩrĩra hake mũnyũ mwerũ, iria cionekaga irĩ thaka mwena wa nja, no thĩinĩ ciyũrĩte mahĩndĩ ma andũ akuũ, na gĩko kĩa mĩthemba yothe. ²⁸No taguo andũ mamuonaga mūrĩ athingu mwena wa nja, no mwena wa thĩinĩ mũiyũirwo nĩ ũhinga na waganu.

²⁹“Kaĩ mūrĩ na haaro-ĩ, inyuĩ arutani a watho na Afarisai, hinga ici! Mwakagĩra anabii mbĩrĩra na mūkagemia mbĩrĩra cia arĩa athingu. ³⁰Mūgacooka mũkoiga atĩrĩ, ‘Tũngĩarĩ muoyo hĩndĩ ya maithe maitũ-rĩ, tũtingĩagwatanĩire nao gũita thakame ya anabii.’ ³¹Nĩ ũndũ ũcio mūkāruta ũira wa atĩ inyuĩ mūrĩ njaro cia arĩa mooragire anabii. ³²Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kũiyũrĩrĩrie kĩgeri kĩa mehia ma maithe manyu ma tene.

³³“Inyuĩ nyoka ici! Inyuĩ ciana cia

ndũira! Mūgaagĩtheema atĩa gũtũirwo ciira wa gũikio Jehanamu? ³⁴Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũmūtũmĩra anabii, na andũ arĩa oogĩ, o na arutani. Amwe ao nĩmūkamooraga na mwambe amwe ao mūtĩ-igūrũ, na arĩa angĩ mũmahũũre na iboko thĩinĩ wa thunagogi cianyu na mũmaingate kuuma itũũra rĩmwe nginya rĩrĩa rĩngĩ. ³⁵Na nĩmūgagĩcookererwo nĩ thakame yothe ya andũ arĩa athingu, irĩa irĩkĩtie gũitwo gũkũ thĩ, kuuma thakame ya Habili ũrĩa warĩ mũthingu, nginya thakame ya Zekaria mūrũ wa Barakia, ũrĩa mworagĩire gatagatĩ ka Handũ-harĩa-Hatheru na kīgongona. ³⁶Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, maũndũ maya mothe nĩmagakinyĩra rūciaro rūrũ.

³⁷“Wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra arĩa matũmĩtwo kūrĩ wee na mahiga nyuguto, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe, ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo rungu rwa mathagu mayo, no ndũnjĩtikagĩria! ³⁸Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩtigĩtwo ĩkirĩte ihooru. ³⁹Ngũmwĩra atĩrĩ, kuuma rĩu mūtikananyona rĩngĩ nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kūrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani.’”

Marũuri ma Mahinda ma Mũthia

24 Nake Jesũ akiuma hekarũ, na rĩrĩa aathiaaga arutwo ake magĩũka kūrĩ we nĩguo mamuonie mĩako ya hekarũ. ²Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmũkuona indo ici ciothe? Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ihiga o na rĩmwe rĩa maya rĩgaakorwo rĩrĩ igūrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

³Na rĩrĩa Jesũ aikarĩte thĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, arutwo ake magĩũka harĩ we hatarĩ andũ angĩ, makĩmũũria atĩrĩ, “Ta twĩre, maũndũ macio mageekĩka rĩ, na kĩmenyithia gĩa gũcooka gwaku na kĩa mũthia wa mahinda maya nĩ kĩrĩkũ?”

⁴Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mūtikanahenio nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁵Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa

rĩakwa, makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩ makaheenia andũ aingĩ.⁶ Nĩmũkaigua ũhoru wa mbaara, na mũhuhu ũkoniĩ mbaara, no inyuĩ mũtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mageekĩka, no ithirĩro ti rĩkinyu.⁷ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩra rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa ng’aragu na ithingithia kũndũ na kũndũ.⁸ Maũndũ macio mothe nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wa-nja akĩrũmwo agĩe mwana.

⁹ “Nĩngĩ nĩmũkaneanwo mũnyariirwo na mũũragwo, na mũmenwo nĩ ndũrĩrĩ ciothe nĩ ũndũ wakwa.¹⁰ Hĩndĩ iyo-rĩ, andũ aingĩ nĩmagatiganĩria wĩtikio na makunyananĩre mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mamenane.¹¹ Na anabii aingĩ a maheeni nĩmakoiimĩra na nĩmakaheenia andũ aingĩ.¹² Na tondũ waganu nĩũkaingĩha mũno-rĩ, wendani wa andũ aingĩ nĩũkanyiiha,¹³ no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya ithirĩro-rĩ, ũcio nĩakahonoka.¹⁴ Naguo ũhoru-ũyũ-Mwega wa ũthamaki nĩũkahunjio thĩ yothe ũtuĩke ũira kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe, na thuutha ũcio ithirĩro rĩkinye.

¹⁵ “Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa mũkoona ‘kĩndũ kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru’ kĩrũgamĩte Handũ-harĩa-Hatheru, o kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Danieli (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio),¹⁶ hĩndĩ iyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ.¹⁷ Mũndũ ũrĩa ũrĩ nyũmba yake igũrũ ndakaharũrũke atĩ akarute kĩndũ kuuma nyũmba yake.¹⁸ Nake ũrĩa wĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgũira nguo ciale.¹⁹ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ iyo nĩmagakorwo na thĩĩna-ĩ!²⁰ Hooyai nĩguo gwĩthara kwanyu gũtikanakorwo kũrĩ hĩndĩ ya heho kana mũthenya wa Thabatũ.²¹ Nĩgũkorwo hĩndĩ iyo nĩgũkagĩa na mĩnyamaro mĩnene, itarĩ yoneka kuuma kĩambĩrĩria gĩa thĩ nginya rĩu, na itakooneka rĩngĩ.²² Na tiga matukũ macio makuhihirio-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũngĩkaahonoka, no nĩ tondũ wa andũ arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩho.²³ Hĩndĩ iyo

mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ na haha!’ kana, ‘Arĩ harĩa!’ Mũtikanetĩkie ũhoru ũcio.²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ manene na maringe ciamu, nĩguo maheenie o na arĩa aamũre, korwo no kũhoteke.²⁵ Na rĩrĩ, inyuĩ ndaamũmenyithia ũhoru ũcio mbere ya hĩndĩ iyo.

²⁶ “Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ werũ-inĩ,’ mũtikanathĩ kuo; kana angĩmwĩra, ‘Arĩ nyũmba thĩĩnĩ,’ mũtikanetĩkie ũhoru ũcio.²⁷ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa rũheni ruumĩte irathĩro ruonekaga ithũĩro-rĩ, ũguo noguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũgaakorwo kũhaana.²⁸ Harĩa hothe harĩ kũimba, hau nĩho nderi ciunganaga.

²⁹ “Na rĩrĩ, o rĩmwe thuutha wa mĩnyamaro ya matukũ macio,

“ ‘rĩua nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ũtĩge kwara;
nacio njata nĩikaagũ kuuma
igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ
nĩmakenyenyo.’

³⁰ “Hĩndĩ iyo kĩmenyithia kĩa Mũrũ wa Mũndũ nĩgĩkooneka kũu igũrũ, na ndũrĩrĩ ciothe cia thĩ nĩigacakaya. Nĩikoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu, na arĩ na hinya na riiri mũingĩ.³¹ Nake nĩagatũma arĩa ake na mũgambo mũnene wa karumbeta, nao nĩmakoongania arĩa ake aamũre moimĩte mĩena ina irĩa yumaga rũhuho, kuuma gĩturi kĩmwe kĩa igũrũ nginya kĩrĩa kĩngĩ.

³² “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa honge ciaguo ciarĩkia gũthundũka na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya rĩua irĩ hakuhĩ.³³ ũguo noguo rĩrĩa mũkoona maũndũ macio mothe, mũkaamenya atĩ ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o ta mũrango-inĩ.³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe mahinge.³⁵ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Mūthenya na Thaa Itiũikaine

³⁶ “Gūtĩrĩ mũndũ ũũĩ ũhoru wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩu, o na araike a igũrũ matiũũ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga no Ithe wiki. ³⁷ O ta ũrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ³⁸ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa gwatariĩ matukũ marĩa maarĩ mbere ya kĩguũ, andũ nĩmarĩĩaga na makanyua, na nĩmahikanagia na makahika, o nginya mũthenya ũrĩa Nuhu aatoonyire thabina; ³⁹ nao matiamenyire nginya rĩrĩa kĩguũ gĩokire, gĩkĩmaniina othe. Ũguo noguo gũkahaana hĩndĩ ya gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ. ⁴⁰ Hĩndĩ ĩyo arũme eerĩ magaakorwo marĩ mũgũnda; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo. ⁴¹ Andũ-anja eerĩ magaakorwo magĩthĩa hamwe; ũmwe nĩakoywo na ũrĩa ũngĩ atigwo.

⁴² “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte, tondũ mũtiũũ mũthenya ũrĩa Mwathani wanyu agooka. ⁴³ No menyai atĩrĩ, korwo mwene nyũmba nĩamenyete thaa cia ũtukũ iria mũici angĩũka, angĩaikarire eiguĩte, nyũmba yake ĩtuuo. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio o na inyuĩ no nginya mũikarage mwĩhaarĩrie, tondũ Mũrũ wa Mũndũ agooka ithaa rĩrĩa mũtamwĩrĩgĩrĩre.

⁴⁵ “Nĩngĩ-rĩ, ndungata ya kwĩhokeka na njũgĩ nĩrĩkũ, ĩrĩa mwathi wayo angĩhokera kũroraga ndungata iria ingĩ cia nyũmba yake, na ĩciheage irio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre? ⁴⁶ Kaĩ nĩũgaakorwo ũrĩ ũndũ mwega harĩ ndungata ĩyo, rĩrĩa mwathi wayo agooka akore ĩgĩĩka o ũguo-ĩ! ⁴⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩakamĩhokera indo ciake ciothe. ⁴⁸ No rĩrĩ, ndungata ĩyo ĩngĩkorwo nĩ njaganu, na ĩre na ngoro atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa nĩegũikara ihinda iriaya atacookete,’ ⁴⁹ na ĩkĩambĩrĩrie kũhũũra ndungata iria ingĩ, na kũrĩa na kũnyua hamwe na arĩũ. ⁵⁰ Mwathi wa ndungata ĩyo agooka mũthenya ũrĩa ĩtamwĩrĩgĩrĩre, na ithaa rĩrĩa ĩtooĩ. ⁵¹ Nake nĩakamĩherithia mũno, na amũikie hamwe na andũ arĩa hinga, kũrĩa gũgaakorwo na kĩrĩro na kũhagarania magego.

Ngerekano ya Airĩtu Ikũmi

25 “Hĩndĩ ĩyo-rĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na airĩtu ikũmi arĩa mooire matawa mao, makiumagara nĩguo magatũnge mũhikania. ² Atano ao maarĩ akĩigu, na atano maarĩ oogĩ. ³ Acio akĩigu nĩmakuuire matawa mao, no matiakuuure maguta. ⁴ No rĩrĩ, acio oogĩ, nĩmakuuire maguta na cuba, o hamwe na matawa mao. ⁵ Na rĩrĩ, Mũhikania nĩaikarire angĩgooka, na othe magĩcũnga, magĩkoma.

⁶ “Na ũtukũ gatagatĩ gũkĩanĩrĩrwo atĩrĩ: ‘Mũhikania nĩ mũũku! Umai mũkamũtũnge!’

⁷ “Hĩndĩ ĩyo airĩtu othe magĩũkĩra, magĩthondeka matawa mao. ⁸ Acio akĩigu makĩira acio oogĩ atĩrĩ, ‘Tũgaĩrei maguta manyu tondũ; matawa maitũ nĩmarahora.’

⁹ “No acio oogĩ makĩmacookeria atĩrĩ, ‘Aca, matingĩtũigana na mamũigane. Handũ ha ũguo-rĩ, thĩĩĩ kũrĩ arĩa mendagia maguta mũkegũrĩre manyu.’

¹⁰ “No rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ magĩthĩĩ kũgũra maguta-rĩ, mũhikania agĩkinya. Airĩtu arĩa mehaarĩrie magĩtoonya kĩhikania-inĩ hamwe na mũhikania. Naguo mũrango ũkĩhingwo.

¹¹ “Thuutha ũcio airĩtu acio angĩ o nao magĩũka. Makiuga atĩrĩ, ‘Mwathani! Mwathani! Tũhingũrĩre mũrango!’

¹² “Nowe agĩcookia atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ ndimũũĩ.’

¹³ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩhũgagei, tondũ mũtiũũ mũthenya kana thaa.

Ngerekano ya Taranda

¹⁴ “Nĩngĩ, ũthamaki wa igũrũ ũkaahaananio na mũndũ wathĩĩaga rũgendo, nake agĩta ndungata ciake, agĩciĩhokera indo ciake. ¹⁵ Akĩnengera ĩmwe yacio taranda ithano cia mbeeca, na ĩngĩ taranda igĩrĩ, na ĩrĩa ĩngĩ taranda ĩmwe, o ndungata kũringana na ũhoti wayo. Agĩcooka agĩthĩĩ rũgendo.

¹⁶ Ndungata ĩrĩa yaneetwo taranda ithano igĩthĩĩ o hĩndĩ ĩyo, ĩkĩonjorithia mbeeca ciayo, na ĩkĩona uumithio

wa taranda ingĩ ithano. ¹⁷ O nayo ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ ĩkĩonjorithia ĩkĩona uumithio wa ingĩ igĩrĩ. ¹⁸ No ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe igĩthĩ, ĩkĩenja irima, ĩkĩhitha mbeeca cia mwathi wayo.

¹⁹ “Thuutha wa ihinda iraaaya, mwathi wa ndungata icio nĩacookire na agĩciĩta nĩguo iheane ũhoru wa mathabu ma mbeeca ciake. ²⁰ Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ithano ĩkĩrehe ingĩ ithano, ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, waheire taranda ithano. Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ ithano.’

²¹ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ūka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa mwathi waku!’

²² “Ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda igĩrĩ o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa waheire taranda igĩrĩ! Atĩrĩrĩ, nĩthũkũmĩte ingĩ igĩrĩ.’

²³ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwĩkĩte wega, wee ndungata ĩno njega na ya kwĩhokeka! Nĩũtuĩkĩte mwĩhokeku harĩ indo nini; nĩ ngũgũtua mũrori wa indo nyingĩ. Ūka ũtoonye gĩkeno-inĩ kĩa Mwathi waku!’

²⁴ “Nayo ndungata ĩrĩa yaheetwo taranda ĩmwe o nayo igĩũka. ĩkiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, nĩ ndooĩ atĩ wee wĩ mũndũ mwĩ, ũgethaga kũrĩa ũtandĩte, na ũkongania kũrĩa ũtaahandire mbeũ.

²⁵ Nĩ ũndũ ũcio nĩndetigĩrire, ngĩthĩ ngĩhitha taranda yaku thĩ. Atĩrĩrĩ, ĩno no ĩrĩa yaku ndagũcookeria.’

²⁶ “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu na ngũũtaru! Ūguo nĩ wooĩ atĩ ngethaga kũrĩa itaahandĩte, na ngongania kũrĩa itaahurĩte mbeũ? ²⁷ Gũkĩrĩ ũguo-rĩ, wagĩrĩrwo nĩ kũiga mbeeca ciakwa bengi, na ndacooka-rĩ, nĩngĩacookerio mbeeca ciakwa irĩ hamwe na uumithio wacio.

²⁸ “ ‘Nĩ ũndũ ũcio, mĩtunyei taranda ĩyo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na taranda ikũmi. ²⁹ Nĩgũkorwo mũndũ o wotho ũrĩ na indo nĩwe ũkoongererwo ingĩ

nyingĩ na akĩrĩrĩrio. Nake ũrĩa ũtarĩ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ³⁰ Oyai ndungata ĩyo ĩtarĩ bata mũmũkie nja kũu nduma-inĩ, kũrĩa gũgaakorwo kĩrĩro na kũhagarania magego.’

Ng’ondũ na Mbũri

³¹ “Hĩndĩ ĩrĩa Mũrũ wa Mũndũ agooka arĩ na riiri wake, na araika othe marĩ hamwe nake, nĩagaikarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene na kĩrĩ riiri wa igũrũ. ³² Ndũrĩrĩ ciothe nĩgacookanĩrĩrio mbere yake, nake nĩakamũrania andũ kuuma kũrĩ arĩa angĩ, o ta ũrĩa mũrĩithi aamũranagia ng’ondũ na mbũri. ³³ Nĩakaiga ng’ondũ mwena wake wa ũrĩro, na mbũri aciige mwena wake wa ũmotho.

³⁴ “Nĩngĩ Mũthamaki nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũrĩro atĩrĩ, ‘Ūkai, inyuĩ mũrathimĩtwo nĩ Baba; oyai igai rĩa ũthamaki ũrĩa mwathondekeirwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. ³⁵ Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu mũkĩĩhe gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu mũkĩĩhe gĩa kũnyua, na ndaarĩ mũgeni mũkĩĩnyiita ũgeni, ³⁶ na ndaarĩ njaga mũkĩĩhe nguo, na ndaarĩ mũrũaru na inyuĩ mũkĩĩmenyerera, o na ndaarĩ njeera na mũgĩũka kũndora.’

³⁷ “Hĩndĩ ĩyo arĩa athingu nĩmakamũcookeria mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu tũgĩkũhe gĩa kũrĩa, kana ũrĩ mũnyootu tũgĩkũhe gĩa kũnyua? ³⁸ Na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũgeni tũgĩkũnyiita ũgeni, kana ũrĩ njaga tũgĩkũhe nguo? ³⁹ O na nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũrũaru kana ũrĩ njeera na tũgĩũka gũkũrora?’

⁴⁰ “Nake Mũthamaki nĩagacookia, ameere atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũndũ wotho mwekĩire ariũ a Baba o na arĩa anini mũno, nĩ nĩ mwekĩire.’

⁴¹ “Nĩngĩ nĩakeera arĩa marĩ mwena wake wa ũmotho atĩrĩ, ‘Njehererai, inyuĩ mũrumĩtwo, mũthĩ mwaki-inĩ wa tene na tene ũrĩa ũthondekeirwo mũcukani na araika ake. ⁴² Nĩgũkorwo ndaarĩ mũhũutu na mũtiaheire gĩa kũrĩa, na ndaarĩ mũnyootu na mũtiaheire gĩa kũnyua, ⁴³ na ndaarĩ mũgeni na mũtianyĩiire ũgeni, ndaarĩ njaga na

mūtiaheire nguo, ndaarĩ mūrũaru na ndaarĩ njeera na mūtiokire kūnyona.’

⁴⁴“Nao nĩmagacookia, mamũũrie atĩrĩ, ‘Mwathani, nĩ rĩ twakuonire ũrĩ mũhũutu, kana ũrĩ mũnyootu, kana ũrĩ mũgeni, kana ũrĩ njaga, kana ũrĩ mūrũaru, o na kana ũrĩ njeera na tũtiagiũteithirie?’

⁴⁵“Nake nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūndũ o wothē mũteekire ūmwe wa aya anini mũno, nĩ nĩ mũteekĩire.’

⁴⁶“Hĩndĩ ĩyo nĩmagathiĩ kũrĩa andũ maherithagio tene na tene, no arĩa athingu mathiĩ muoyo-inĩ wa tene na tene.”

Gũciĩrĩa Kũũraga Jesũ

26 Rĩrĩa Jesũ aarĩkirie kuuga maũndũ macio mothe-rĩ, akĩra arutwo ake atĩrĩ, ²“O ta ũrĩa mũũ, Gĩathĩ kĩa Bathaka gĩtigairie matukũ meerĩ gĩkinye, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩakaneanwo nĩgeetha aambwo mũti-igũrũ.”

³Hĩndĩ ĩyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩrĩndĩ makĩgomana kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, wetagwo Kaiafa, ⁴nĩguo maciire ũrĩa mangĩnyiitithia Jesũ na njĩra ya wara, na mamũũragithie. ⁵No makiuga atĩrĩ, “Tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, nĩguo andũ matikarute haaro.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta Bethania

⁶Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe Jesũ aarĩ Bethania, mũciĩ wa mũndũ wetagwo Simonĩ ũrĩa warĩ na mũrimũ wa mangũ, ⁷na mũndũ-wa-nja warĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungi wega, agĩũka kũrĩ Jesũ, akĩmũitĩrĩria maguta mũtwe arĩ metha-inĩ akĩrĩa.

⁸Rĩrĩa arutwo moonire ũguo, makĩrakara, makĩũrania atĩrĩ, “Ūitangi ũyũ nĩ wakĩ? ⁹Maguta macio manungi wega nĩmangĩendio goro na mbeeca icio iheo athĩni.”

¹⁰Nake Jesũ aamenya ũguo, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrathĩnia mũndũ-wa-nja ũyũ nĩkĩ? We nĩanjĩka ūndũ mwega. ¹¹Arĩa athĩni mũrĩkoragwo nao hĩndĩ ciothe,

no nĩ-rĩ, mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ¹²Hĩndĩ ĩrĩa aitĩrĩrie mwĩrĩ wakwa maguta macio manungi wega, eekire ũguo nĩgeetha aathagathage ũrĩa ngaathikwo. ¹³Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ūhoru-ũyũ-Mwega ũkaahunjio thĩni wa thĩ yothē-rĩ, ūndũ ūcio eeka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

Judasi Gwĩtĩkĩra Gũkunyaĩra Jesũ

¹⁴Hĩndĩ ĩyo ūmwe wa acio ikũmi na eerĩ, ũrĩa wetagwo Judasi Mũisikariota, agĩthiĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, ¹⁵akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ mũkũũhe ingĩmũneana kũrĩ inyuĩ?” Nao makĩmũtarĩa icunji cia betha mĩrongo ĩtatũ, makĩmũnengera. ¹⁶Kuuma hĩndĩ ĩyo Judasi akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũmũneana.

Gĩathĩ kĩa Bathaka

¹⁷Mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kũrĩa Mĩgate ĩrĩa ĩtarĩ Mĩkĩre Ndawa ya Kũimbĩa-rĩ, arutwo magĩthiĩ kũrĩ Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ūkwenda tũkahaarĩrie irio cia Bathaka kũ?”

¹⁸Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩ itũũra-inĩ kũrĩ mũndũ mũna mũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũrutani oiga atĩrĩ: Ihinda rĩakwa rĩrĩa rĩtuĩtwo rĩrĩ hakuhi. Ngũrĩra irio cia Bathaka nyũmba gwaku tũrĩ na arutwo akwa.’” ¹⁹Nĩ ūndũ ūcio arutwo magĩika o ũrĩa Jesũ aamathĩte, na makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

²⁰Gwakinya hwaĩ-inĩ-rĩ, Jesũ agĩkara metha-inĩ ya irio hamwe na arutwo ake acio ikũmi na eerĩ. ²¹Na rĩrĩa maarĩaga, akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ūmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²²Nao makĩnyiitwo nĩ kĩa mũno, makĩambĩrĩria kũmũũria o mũndũ atĩrĩ, “Mwathani, ti-itherũ nĩ nĩ?”

²³Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūrĩa waikanĩria guoko na nĩ mbakũri-inĩ nĩwe ũrĩngunyaĩra. ²⁴Mũrũ wa Mũndũ nĩegũthiĩ o ta ũrĩa ũhoru wake wandĩkitwo. No mũndũ ũrĩa ũgũkunyaĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ

arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciariirwo.”

²⁵ Hĩndĩ ĩyo Judasi, ũrĩa mũmũkunyaĩrĩ, akiuga atĩrĩ, “Rabii, ti-itherũ nĩ nĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, nĩwe.”

²⁶ Na rĩrĩa maarĩĩaga, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai mũrĩe; ũyũ nĩ mwĩrĩ wakwa.”

²⁷ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookia ngaatho, akĩmanengera, akĩmeera atĩrĩ, “Nyuanĩrai inyuothe. ²⁸ ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ nĩ ũndũ wa kũrekanĩrwo kwa mehia. ²⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ kuuma rĩu nginya mũthenya ũrĩa ngaamĩnyuanĩra na inyuĩ ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Baba.”

³⁰ Na maarĩkia kũina rwĩmbo-rĩ, makiumagara magĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ.

Jesũ Kuuga ũrĩa Petero Akaamũkaana

³¹ Ningĩ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭtukũ wa ũmũthĩ inyuothe nĩmũrĩĩndirika nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩngaringa mũrĩithi,
nacio ng’ondũ cia rūũru
ihurunjũke.’

³² No ndariũkio-rĩ, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

³³ No Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na arĩa angĩ othe mangĩgũtirika, nĩ ndigagũtirika.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ũmũthĩ, ũtukũ o ũyũ ngũkũ ĩtanakũga, ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”

³⁵ No Petero akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo nĩgũkua ndĩkuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana.” Nao arutwo arĩa angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda wa Gethisemane

³⁶ Ningĩ Jesũ agĩcooka agĩthĩ arutwo ake handũ heetagwo Gethisemane, akĩmeera atĩrĩ, “Ikarai haha, na nĩ thĩ haarĩa ngahooe.” ³⁷ Agĩthĩ na Petero, na ariũ arĩa eerĩ a Zebedi, nake akĩambĩrĩria kũigua kĩahe na gũthĩnĩka ngoro.

³⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa ĩrĩ na kĩahe mũno, o hakuhi gũkua. Ikarai haha mwĩguĩte hamwe na nĩ.”

³⁹ Agĩthĩiathia, agĩturumithia ũthiũ thĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, kũngĩhoteka-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.”

⁴⁰ Hĩndĩ ĩyo agĩcooka kũrĩ arutwo ake, agĩkora makomete, akĩũria Petero atĩrĩ, “Mũtingĩhota gũikara ithaa rĩmwe mwĩguĩte hamwe na nĩ? ⁴¹ Mwĩhũgei na mũhooe nĩguo mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

⁴² Jesũ agĩthĩ riita rĩa keerĩ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ, “Baba, angĩkorwo gũtingĩhoteka njehererio gĩkombe gĩkĩ itakĩnyũrĩre-rĩ, wendi waku ũrohingio.”

⁴³ Aacooka rĩngĩ akĩmakora makomete, tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. ⁴⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmatiga, agĩthĩ, akĩhooya rĩngĩ riita rĩa gatatũ, akiuga ciugo o ro icio.

⁴⁵ Ningĩ agĩcooka kũrĩ arutwo akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro mũhurũkĩte? Atĩrĩ, ihinda rĩ hakuhi, na Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyaĩrwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴⁶ Ŭkĩrai, tũthĩ! Ŭrĩa ũkũngunyaĩra nĩarooka!”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴⁷ O akĩaragia-rĩ, Judasi, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire na gĩkundi kĩnene kĩa andũ, marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmĩtwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a kĩaama. ⁴⁸ Na rĩrĩ, ũcio wamũkunyaĩre nĩamaheete kĩmenyithia gĩkĩ: “Ŭrĩa ndĩmumunya, ũcio nĩwe, mũnyiitei.”

⁴⁹ Nake Judasi agĩthĩ harĩ Jesũ o rĩmwe, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, ũrĩ mũhoru!” na akĩmũmumunya.

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrata wakwa, ĩka ũrĩa ũũkire gwĩka.”

Nao andũ acio makĩmũguthũkĩra, makĩmũnyĩta. ⁵¹ Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa arĩa maarĩ na Jesũ agĩcomora rūhiũ rwake rwa njora, agĩtinia gũtũ kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cookia rūhiũ rwaku njora nĩgũkorwo arĩa othe macomoraga rūhiũ makaaniinwo na rūhiũ. ⁵³ Kana ũgwĩciiria ndingĩhota kũhooya Baba, na o rĩmwe andũmĩre araika makĩria ya mbũtũ ikũmi na igĩrĩ? ⁵⁴ No rĩrĩ, Maandĩko mangĩkihinga atĩa marĩa moigĩte atĩ ũndũ ũyũ no nginya ũhinge na njĩra ĩno?”

⁵⁵ Hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩũria kĩrĩndĩ kũ atĩrĩ, “Kaĩ ndĩ mũtongoria wa akararia a watho, atĩ nĩkĩo muoka mũũnyĩte mũrĩ na hiũ cia njora na njũgũma? O mũthenya ndĩrakoragwo hekarũ-inĩ ngĩrutana, na mũtingĩnyĩta. ⁵⁶ No ũndũ ũyũ wotho wĩkĩkĩte nĩguo ũhoru ũrĩa waandĩkĩtwo nĩ anabii ũhinge.” Nao arutwo othe makĩmũtiganĩria, makĩũra.

Jesũ Gũtwarwo Kĩama-inĩ kĩa Ayahudi

⁵⁷ Nao acio maanyĩtire Jesũ makĩmũtwara gwa Kaiifa, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, kũria arutani a watho na athuuri moonganĩte. ⁵⁸ Nowe Petero akĩmũrũmirĩra arĩ haraaya, o nginya agĩkina nja ya kwa mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene. Agĩtoonya agĩkarania na arangĩri nĩguo amenye ũrĩa ũhoru ũgũthĩ.

⁵⁹ Na rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Kĩama kĩa Kĩnene gĩothe nĩmacarĩrĩrie ũira wa maheeni nĩguo mamũũragithie.

⁶⁰ No makĩaga ũira ta ũcio, o na gũkorwo andũ aingĩ nĩmarutĩte ũira wa maheeni.

Thuutha-inĩ andũ eerĩ makĩrũgama, ⁶¹ makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩoigire atĩrĩ, ‘No hote gũtharia hekarũ ya Ngai, na ndĩmĩake rĩngĩ na mũthenya ĩtatũ.’”

⁶² Nĩngĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩrũgama, akĩũria Jesũ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũtũcookeria? Nĩ ũhoru

ũrĩkũ ũyũ ũrathitangĩrwo?” ⁶³ No Jesũ agĩkira ki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndakwĩhĩtithia na Ngai ũrĩa wĩ muoyo: Twĩre kana wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai.”

⁶⁴ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, wee nĩwoiga, no ngũmwĩra atĩrĩ, inyuĩ inyuotho nĩmũkona Mũrũ wa Mũndũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa-ũrĩ-Hinya, agĩũka arĩ igũrũ rĩa matu.”

⁶⁵ Hĩndĩ ĩyo mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene agĩtembũranga nguo ciake, akiuga atĩrĩ, “Nĩaruma Ngai! Tũgũkĩbatario nĩ aira angĩ aakĩ? Atĩrĩrĩ, inyuĩ nĩmweiguĩra akĩruma Ngai.

⁶⁶ Mũgwĩciiria atĩa?”

Magĩcookia atĩrĩ, “Aagĩrĩrwo nĩ kũũragwo.”

⁶⁷ Magĩcooka makĩmũtuĩra mata ũthiũ, na makĩmũhũũra na ngundi. Angĩ makĩmũhũũra na hĩ, ⁶⁸ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Kristũ, tũrathĩre ũhoru ũtwĩre, nũũ wakũgũtha!”

Petero Gũkaana Jesũ

⁶⁹ Na rĩrĩ, Petero aikarĩte nja, nake mũirĩtu warĩ ndungata akĩmũkora, akĩmwĩra atĩrĩ, “O nawe uuma hamwe na Jesũ ũcio wa Galili.”

⁷⁰ Nowe agĩkaana ũhoru ũcio mbere yao othe, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũĩ ũrĩa ũroiga.”

⁷¹ Nĩngĩ akiumagara, agĩthĩ kĩhingo-inĩ, harĩa mũirĩtu ũngĩ aamuonire, akĩra andũ arĩa maarĩ hau atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ moima na Jesũ wa Nazarethi.”

⁷² Agĩkaana ũhoru ũcio o rĩngĩ, na akĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndiũĩ mũndũ ũcio!”

⁷³ Thuutha wa kahinda kanini, arĩa maarũgamĩte hau magĩthĩ harĩ Petero, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ti-itherũ wee ũrĩ ũmwe wao, tondũ mwarĩrie waku nĩũrakumbũra.”

⁷⁴ Nake akĩambĩrĩria kwĩhĩta, akiuga atĩrĩ, “Nĩ mũndũ ũcio ndimũũĩ!”

Kahinda o kau ngũkũ ĩgĩkũga. ⁷⁵ Nake Petero akĩrĩrikana ũhoru ũrĩa Jesũ aamwĩrĩte atĩrĩ, “Ngũkũ ĩtanakũga,

ũrĩkorwo ũngaanĩte maita matatũ.”
Akiuma nja, akĩrĩra mũno.

Judasi Kwĩita

27 Na rĩrĩ, rūciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene othe na athuuri a andũ makĩguithania atĩ matuĩre Jesũ kũũragwo. ² Makĩmuoha na mĩnyororo; makĩmũruta kũu, makĩmũtwara kũrĩ Pilato, ũrĩa warĩ barũthi.

³ Rĩrĩa Judasi, ũcio wamũkunyaĩire oonire atĩ Jesũ nĩatuĩrwo gũkua-rĩ, akĩĩrira na agĩcookeria athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri mbeeca icio cia betha mĩrongo ĩtatũ. ⁴ Akiuga atĩrĩ, “Nĩnjĩhĩtie, nĩgũkorwo nĩngunyaĩire thakame ĩtarĩ na mahĩtia.”

Nao makĩmũcookeria makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭcio ũkĩrĩ ũhoru witũ? Ŭcio nĩ ũhoru waku.”

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩikania mbeeca icio thĩĩnĩ wa hekarũ, agĩithĩra. Agĩcooka agĩthĩĩ akĩĩita.

⁶ Athĩnjĩri-Ngai acio anene makĩoya mbeeca icio makiuga atĩrĩ, “Kũiga mbeeca ici kĩgĩĩna-inĩ nĩ kuuna watho, nĩgũkorwo nĩ mbeeca cia thakame.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio makĩguithania mahũthĩre mbeeca icio na kũgũra gĩthaka kĩrĩa kĩa mũũmbi nyũngũ gĩtuĩke gĩa gũthikagwo ageni.

⁸ Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga gĩthaka kũu gĩtwo Gĩthaka gĩa Thakame nginya ũmũthĩ.

⁹ Hĩndĩ ĩyo nĩguo ũhoru ũrĩa waarĩtio nĩ Jeremia ũrĩa Mũnabii wahingire, rĩrĩa oigire atĩrĩ: “Nao nĩmoire icunjĩ icio mĩrongo ĩtatũ cia betha, thogora ũrĩa andũ a Isiraeli maatuĩte wa kũmũgũra,

¹⁰ nao magĩcihũthĩra na kũgũra gĩthaka kĩa mũũmbi nyũngũ, o ta ũrĩa Mwathani aanjathire gwĩkwo.”

Jesũ Mbere ya Pilato

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ akĩrũgama mbere ya barũthi, nake barũthi ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Jesũ agĩcookia atĩrĩ. “Ĩi, wee nĩwoiga.”

¹² No rĩrĩa aathitangirwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, ndarĩ ũndũ aacookirie. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio Pilato

akĩmũũria atĩrĩ, “Kaĩ ũtaraigua ũira wa maũndũ marĩa maragũthitangĩra?” ¹⁴ Nowe Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ o na ũmwe wa macio; nake barũthi akĩgega mũno.

¹⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, barũthi ũcio nĩamenyerete kuohora mũndũ ũmwe wa arĩa oohe, o ũrĩa kĩrĩndĩ kĩngĩathuurire. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo nĩ maarĩ na mũndũ kĩmaramari wohetwo na wolkaine mũno, wetagwo Baraba. ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ ĩrĩa kĩrĩndĩ kĩagomanire, Pilato agĩkĩũria atĩrĩ, “Nũũ mũkwenda ndĩmuohorere; nĩ Baraba, kana nĩ Jesũ ũrĩa wĩtagwo Kristũ?” ¹⁸ Nĩgũkorwo we nĩamenyaga atĩ maatwarĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru.

¹⁹ Na hĩndĩ ĩyo Pilato aikarĩire gĩtĩ gĩa ciira, mũtumia wake akĩmũtũmĩra mũndũ, akĩmwĩra atĩrĩ: “Ndũkae gwĩka mũndũ ũcio ũndũ tondũ ndarĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo ũmũthĩ nĩthĩĩnĩtio nĩ kĩroto mũno nĩ ũndũ wake.”

²⁰ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ gĩĩtie Baraba, nake Jesũ ooragwo.

²¹ Barũthi ũcio akĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya eerĩ nĩ ũrĩkũ mũkwenda ndĩmuohorere?”

Nao makiuga atĩrĩ, “Tũkwenda Baraba.”

²² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Ngũgũĩka atĩa na Jesũ ũyũ wĩtagwo Kristũ?”

Othe magĩcookia atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ.”

²³ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

Nao magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²⁴ Rĩrĩa Pilato oonire atĩ matiraiguithania, na akĩona atĩ nĩ ngũĩ yambagĩrĩria-rĩ, akĩoya maaĩ, agĩthamba moko hau mbere ya kĩrĩndĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ndikoorio thakame ya mũndũ ũyũ ũtarĩ na mahĩtia. Ŭcio nĩ ũhoru wanyu!”

²⁵ Nao andũ acio othe magĩcookia atĩrĩ, “Thakame yake ĩrotũcookerera hamwe na ciana ciitũ!”

²⁶ Pilato akĩmohorera Baraba. No

akihũurithia Jesũ iboko, agĩcooka akimũneana akaambwo mũtĩ-igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

²⁷ Ningĩ thigari cia barũthi cigĩtwara Jesũ thĩnĩ wa gũikaro kĩa barũthi, nacio cigĩcookanĩrĩria mbũtũ yotha ya thigari, cikĩmũrigiciĩria. ²⁸ Cikĩmũruta nguo ciake, cikĩmũhumba nguo ndune, ²⁹ cigĩcooka cigĩtuma thũmbĩ ya mũigua, cikĩmwĩkĩra mũtwe. Cikĩmũnengera kamũrangi guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo, cikĩmũturĩria ndu, na cikĩmũnyũrũria, cikiuga atĩrĩ, “Wĩ mũhoro, mũthamaki wa Ayahudi!” ³⁰ Cikĩmũtuĩra mata, cikĩoya kamũrangi kau, na cikĩmũhũra nako mũtwe. ³¹ Ciarĩkia kũmũnyũrũria, cikĩmũruta nguo iyo, na cikĩmũhumba nguo ciake mwene. Cigĩcooka cikĩmumagaria cikamwambe mũtĩ-igũrũ.

Kwambwo kwa Jesũ Mũtĩ-Igũrũ

³² Na hĩndĩ ĩrĩa moimagaraga-rĩ, magĩcemanía na mũndũ woimĩte Kurene, wetagwo Simoni, nacio thigari cikĩmũkuuithia mũtharaba ũcio na hinya. ³³ Magĩthiĩ, magĩkinya handũ heetagwo Gologotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ³⁴ Nacio cikĩhe Jesũ ndibei anyue, ĩtukanĩtio na kĩndũ kĩrũrũ ta maaĩ ma nyongo; no aamĩcama akĩrega kũmĩnyua. ³⁵ Ciarĩkia kũmwamba mũtĩ-igũrũ, cikĩgayana nguo ciake na njĩra ya gũcicuukĩra mĩtĩ. ³⁶ Nacio cigĩikara thĩ hau, cikĩmũrangĩra. ³⁷ Na hau igũrũ rĩa mũtwe wake, nĩhandĩkitwo maũndũ marĩa aathitangĩrwo, atĩrĩ: ŨYŨ NĪWE JESŨ, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ³⁸ Na rĩrĩ, atunyani eerĩ nĩmambirwo mũtĩ-igũrũ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁹ Nao andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau makamũrumaga, makĩinagia mĩtwe yao, ⁴⁰ makiugaga atĩrĩ, “Wee ũngĩratharirie hekarũ na ũcooke ũmĩake na mĩthenya ĩtatũ-rĩ, kĩĩhonokie! Harũrũka uume mũtharabainĩ, aakorwo wee nĩwe Mũrũ wa Ngai!”

⁴¹ O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa

anene, na arutani a watho, na athuuri o nao makĩmũnyũrũria. ⁴² Makiuga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene! Nĩwe Mũthamaki wa Isiraeli! Nĩakiume rĩu mũtharaba-inĩ, na ithuĩ nĩtũkũmwĩtikia. ⁴³ Nĩehokete Ngai, nĩakimũhonokie rĩu aakorwo nĩamwendete, nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, ‘Nĩ ndĩ Mũrũ wa Ngai.’” ⁴⁴ O na atunyani arĩa maambanĩrio hamwe nake o nao makĩmũruma.

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁵ Na rĩrĩ, kuuma thaa thita cia mũthenya nginya thaa kenda bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma. ⁴⁶ Na ta thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eli, Eli, lama sabakithani?” (ũguo nĩ kuuga, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, ũndiganĩrie nĩkĩ?”)

⁴⁷ Nao andũ amwe a arĩa maarũngĩ hau rĩrĩa maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Areeta Elija.”

⁴⁸ Na o rĩmwe, ũmwe wao agĩteng’era akĩoya thibũnji. Akĩmĩtobokia thiki-inĩ, akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ, akĩhe Jesũ anyue. ⁴⁹ Arĩa angĩ nao makiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Nĩtũkuona kana Elija nĩegũũka kũmũhonokia.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩgũthũka rĩngĩ na mũgambo mũnene, agĩtuĩkana.

⁵¹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgiatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. Nayo thĩ ĩgĩthingitha, nacio ndwaro cia mahiga igĩatũkana.

⁵² Mbĩrĩra nacio ikĩhingũka, nao andũ aingĩ arĩa atheru arĩa maarĩkĩtie gũkua makĩrĩũka, ⁵³ makiuma thĩnĩ wa mbĩrĩra. Na thuutha wa kũrĩũka kwa Jesũ, magĩthiĩ itũũra rĩu inene itheru, na makiumĩrĩra andũ aingĩ.

⁵⁴ Rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana na arĩa maarĩ nake makĩrangĩra Jesũ moonire gĩthingithia na maũndũ mothe marĩa meekĩkire-rĩ, makĩnyitwo nĩ guoya, makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!”

⁵⁵ Na nĩ haarĩ andũ-a-nja aingĩ meeroragĩra marĩ o haraaya.

Maarũmĩrĩire Jesũ kuuma Galili nĩguo mamũtungatagĩre. ⁵⁶Thĩinĩ wao haarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu ũrĩa nyina wa Jakubu na Jose, na nyina wa ariũ a Zebedi.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁷Na hwaĩ-inĩ wakinya-rĩ, mũndũ warĩ gĩtonga wa kuuma Arimathea, wetagwo Jusufu, ũrĩa watuĩkite mũrutwo wa Jesũ agĩũka. ⁵⁸Nake agĩthiĩ kũrĩ Pilato, na akĩhooya aheo mwĩrĩ wa Jesũ, nake Pilato agĩathana anengerwo mwĩrĩ ũcio. ⁵⁹Jusufu akĩoya mwĩrĩ ũcio, akĩwoha na taama mũtheru wa gatani, ⁶⁰akĩũiga thĩinĩ wa mbĩrĩra yake njerũ rĩra eenjithĩtie rwaro-inĩ rwa ihiga. Akĩgaragaria ihiga inene mũromo-inĩ wa mbĩrĩra iyo, na agĩthiĩra. ⁶¹Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ maĩkarĩte hau mang'etheire mbĩrĩra.

Arangĩri Mbĩrĩra-inĩ

⁶²Na mũthenya ũyũ ũngĩ ũrĩa ũrũmagĩrĩra Mũthenya wa Ihaarĩria, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩthiĩ kwa Pilato. ⁶³Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathi witũ, nĩtũkũririkana atĩ rĩrĩa mũheenania ũcio aarĩ muoyo. nĩoigire atĩrĩ, ‘Thuutha wa matukũ matatũ nĩngariũka.’” ⁶⁴Nĩ ũndũ ũcio ruta watho nĩguo mbĩrĩra iyo irangĩrwo nginya mũthenya wa gatatũ. Kwaga ũguo, arutwo ake maahota gũthiĩ maiye mwĩrĩ ũcio macooke meere andũ atĩ nĩariũkitio kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Maheeni macio maahota gũtuũka mooru gũkĩra marĩa ma mbere.”

⁶⁵Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Oyai arangĩri, mũthiĩ mũrangĩre mbĩrĩra iyo wega o ta ũrĩa mũngĩhota.”

⁶⁶Nĩ ũndũ ũcio magĩthiĩ, makĩhinga ihiga rĩa mbĩrĩra iyo biũ, na makĩrĩkĩra rũũri rwa mũhũra, na makĩiga arangĩri ho.

1 Kũriũka kwa Jesũ

28 Thuutha wa Thabatũ, gwatua gũkĩra mũthenya wa mbere wa kiumia, Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũcio ũngĩ magĩthiĩ kũrora mbĩrĩra.

²Na rĩrĩ, nĩ kwagĩire na gĩthingithia kĩnene, nĩgũkorwo mũraika wa Mwachani nĩaikũrũkire oimĩte igũrũ na agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ, akĩgaragaria ihiga akĩrĩeheria na akĩrĩkarĩra. ³Oonekaga ahaana ta rũheni, na nguo ciake cieriũhite o ta ira. ⁴Nao arangĩri acio makĩmwĩtigĩra mũno nginya makĩnaina makĩhaana, ta andũ akuũ.

⁵Nake mũraika ũcio akĩĩra andũ-a-nja acio atĩrĩ, “Inyuĩ-rĩ, tigai gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩnjũũ atĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũraambirwo mũtĩ-igũrũ mũracaria. ⁶Ndarĩ haha, nĩariũkite, o ta ũrĩa oigire. Ŭkai muone harĩa arakomete. ⁷Na rĩrĩ, thĩĩ narua mũkeere arutwo ake atĩrĩ, ‘Nĩariũkite akoima kũrĩ arĩa akuũ, na nĩegũthiĩ Galili mbere yanyu. Kũu nĩkuo mũrĩmuona.’ Ririkanai ũguo ndaamwĩra.”

⁸Nĩ ũndũ ũcio, andũ-a-nja acio makiuma mbĩrĩra-inĩ mahiũhite marĩ na guoya, no ningĩ maiyũrĩtwo nĩ gĩkeno, makĩhanyũka makeere arutwo ake ũhoro ũcio. ⁹Na o rĩmwe Jesũ agĩtũngana nao, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndamũgeithia.” Nao magĩthiĩ harĩ we, makĩmũnyiita nyarĩrĩ, makĩmũhooya. ¹⁰Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra. Thĩĩ mũkeere ariũ na aarĩ a Baba mathiĩ Galili; kũu nĩkuo marĩnyona.”

Ŭhoro wa Arangĩri

¹¹Na rĩrĩa andũ-a-nja acio maathiiaga-rĩ, arangĩri amwe a arĩa maarangĩrite mbĩrĩra magĩtoonya itũũra inene na makĩĩra athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maũndũ mothe marĩa mekĩkite. ¹²Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcemanina na athuuri, magĩthugunda ũrĩa megwĩka; makĩhe thigari icio mbeeca nyingĩ, ¹³magĩciĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũkuuga atĩrĩ, ‘Arutwo ake marookire ũtukũ maramũiya twĩ toro.’” ¹⁴Ŭhoro ũyũ ũngĩkinyĩra barũthi, nĩtũkamũiguithia, na tũmũgitĩre mũtikone ũũru.” ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio thigari ikĩoya mbeeca icio, igĩĩka o ta ũrĩa cieriĩtwo. Naguo ũhoro ũcio ũkĩhunjio kũrĩ Ayahudi, na nĩũhunjagio o nginya ũmũthĩ.

Gūtūmwo Gūtungata

¹⁶ Hīndī ũyo arutwo arĩa ikūmi na ũmwe magĩthiĩ Galili, kīrĩma-inĩ kīrĩa Jesũ aamerĩte mathiĩ. ¹⁷ Na rĩrĩa maamuonire-rĩ, makīmũhooya, no amwe maarĩ na nganja. ¹⁸ Nake Jesũ agĩthiĩ kūrĩ o akĩmeera atĩrĩ, “Nĩheetwo ũhoti wothe igūrũ na gũkũ thĩ. ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio thiĩ mūgatũme andũ a ndūrĩrĩ ciothe matuĩke arutwo akwa, mūkĩmabatithagia thiinĩ wa rĩitwa rĩa Ithe na rĩa Mũriũ na rĩa Roho Mũtheru, ²⁰ na mūkĩmarutaga gwathĩkĩra maũndũ marĩa mothe ndĩmwathĩte. Na ti-itherũ ndĩ hamwe na inyuĩ hīndĩ ciothe, o nginya mũthia wa mahinda maya.”

MARIKO

Johana Mūbatithania Kūhaarīria Njira

1 Kĩambĩrīria kĩa Ūhoro-ūrĩa-Mwega ūkonĩ Jesũ Kristũ Mũrũ wa Ngai.

² O ta ūrĩa kwandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa Isaia ūrĩa mūnabii atĩrĩ:

“Nĩngūtũma mūtũmwo wakwa athiĩ mbere yaku, ūrĩa ūgũgũthondekera njĩra yaku.”

³ “Kũrĩ mũgambo wa mũndũ ūkwanĩrĩa werũ-inĩ akoiga atĩrĩ,

‘Haarĩrai njĩra ya Mwathani, rũngariai njĩra ciake.’”

⁴ Nĩ ūndũ ūcio Johana ookire akĩhunjagia, na akĩbatithanagĩria werũ-inĩ. Aahunjagia atĩ andũ merire, nĩguo marekerwo mehia mao, nĩgeetha mabatithio. ⁵ Nao andũ othe a bũrũri wa Judea na andũ othe a Jerusalemu magĩthiĩ kũrĩ we. Moimbũraga mehia mao, nake akamabatithĩria rũũ-inĩ rwa Jorodani. ⁶ Johana ehumbaga nguo ciathondeketwo na guoya wa ngamũira, na nĩehotoraga mũcibi wa rũũa njohero, na aarĩaga ngigĩ na ūũkĩ wa gĩthaka. ⁷ Nayo ndũmĩrĩri yake yarĩ ñno: “Thuutha wakwa nĩgũgũka mũndũ ūngĩ ūrĩ na hinya kũngĩra, ūrĩa nĩ itagĩrĩire kũnamĩrĩra njohore ndigi cia iraatũ ciake. ⁸ Nĩ ndĩmūbatithagia na maaĩ, nowe arĩmūbatithagia na Roho Mũtheru.”

Kūbatithio na Kūgerio kwa Jesũ

⁹ Na rĩrĩ, ihinda o rĩu Jesũ agĩũka oimĩte Nazarethi kũu Galili, na akĩbatithio nĩ Johana rũũ-inĩ rwa Jorodani. ¹⁰ Na rĩrĩa Jesũ oimĩraga maaĩ-inĩ akĩona igũrũ rĩahingũka, nake Roho Mũtheru akĩmũikũrũkĩra ahaana ta ndutura. ¹¹ Mũgambo ūkiuma igũrũ ūkiuga atĩrĩ, “We nĩwe Mũrũ wakwa ūrĩa nyendete, na nĩngenaga mũno nĩwe.”

¹² Na o rĩmwe Roho akĩmuoya akĩmūtware werũ-inĩ, ¹³ na agĩkara kũu werũ-inĩ matukũ mĩrongo ñna, akĩgeragio nĩ Shaitani. Nake aikaranagia na nyamũ cia gĩthaka, nao araika makamūtungatagĩra.

Jesũ gwĩta Arutwo ake a Mbere

¹⁴ Thuutha wa Johana gũikio njeera, Jesũ agĩthiĩ Galili akĩhunjagia Ūhoro-ūrĩa-Mwega wa Ngai, ¹⁵ akiuga atĩrĩ, “Ihinda nũkinyu, naguo ūthamaki wa Ngai nĩũkuhĩrĩrie. Mwĩrĩrei mwĩtikie Ūhoro-ūrĩa-Mwega!”

¹⁶ Na rĩrĩa Jesũ aathiagĩra hũgũrũrũ-inĩ cia iria rĩa Galili, nĩonire Simoni na mũrũ wa nyina Anderea magĩkia neti ciao iria-inĩ, nĩgũkorwo maarĩ ategi a thamaki. ¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai, mũnũmĩrĩre, na nĩngamũtua ategi a andũ.” ¹⁸ O rĩmwe magĩtiganĩria neti ciao makĩmũrũmĩrĩra.

¹⁹ Na aathiathia hanini, akĩona Jakubu mũrũ wa Zebedi hamwe na mũrũ wa nyina Johana marĩ gatarũ-inĩ makĩhaarĩria neti ciao. ²⁰ O rĩmwe akĩmeeta, nao magĩtiga ithe wao Zebedi gatarũ-inĩ hamwe na aruti ake a wĩra na makĩmũrũmĩrĩra.

Jesũ Kũingata Ngoma Thũku

²¹ Nao magĩthiĩ Kaperinaumu, na rĩrĩa mũthenya wa Thabatũ wakinyire, Jesũ agĩtoonya thunagogi na akĩambĩrĩria kũrutana. ²² Na andũ makĩgegio nĩ ūrutani wake, nĩgũkorwo aamarutaga ta mũndũ warĩ na ūhoti, no ti ta arutani a watho. ²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ o ñyo kũu thunagogi yao, nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ na ngoma thũku, nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, ²⁴ “Ūrenda atĩa na ithuĩ, wee Jesũ wa Nazarethi? Ūũkĩte gũtũniina? Nĩnjũũĩ wee nĩwe ũ! Wee nĩwe Ūrĩa-Mũtheru-wa-Ngai.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmĩkũma na hinya, akiuga atĩrĩ, “Kira na uume thĩnĩ wake!”

²⁶Ngoma iyo thūku ikīmūthukathuka na hinya na ikiuma thīnī wake igikayaga.

²⁷Andū acio othe makigega mūno nginya makīūrania atīrī, “Undū ūyū nī ūrīkū? Ūyū nī ūrutani mwerū, wī na ūhoti! Nī araatha o na ngoma thūku na ikamwathīkīra.” ²⁸Nayo ngumo yake ikihunja na ihenya būrūrī wothē wa Galilī.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

²⁹Na maarīkia kuuma thunagogi, magīthīī na Jakubu na Johana mūciī gwa Simoni na Anderea. ³⁰Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī gītanda-inī arī mūrūaru mūrīmū wa kūhiūha mwīrī, nao makīira Jesū ūhorō wake. ³¹Nī ūndū ūcio Jesū agīthīī harīa aarī, akīmūnyīta guoko akīmūūkīria. Mūrīmū ūcio wa kūhiūha mwīrī ūkīmūtiga na akīambīrīria kūmatungatīra.

³²Hwaī-inī ūcio thuutha wa riūa gūthūa, andū makīrehera Jesū andū arīa othe maarī arūaru na arīa maarī na ndaimono. ³³Nao andū a itūūra othe makīūngana hau mūrango-inī wa nyūmba, ³⁴nake Jesū akīhonia andū aingī arīa maarī na mūrīmū mīthemba mūingī. Ningī akīingata ndaimono nyingī, no ndetīkīrīrie ndaimono ciarie tondū nīciamūūī.

Jesū Kūhooya arī Handū Keheri-inī

³⁵Rūciinī kīroko tene kūrī o na nduma, Jesū agīūkīra akiuma nyūmba agīthīī handū keheri-inī, akīhoera ho. ³⁶Nake Simoni na arīa maarī nao magīthīī kūmwetha, ³⁷na rīrīa maamuonire, makīanīrīra, makīmwīra atīrī: “Andū othe nīwe maracaria!”

³⁸Jesū akīmacookeria atīrī, “Rekei tuume gūkū tūthīī kūdū kūngī, matūūra-inī marīa me hakuhi, nīguo hunjie o nakuo. Tondū nīkīo ndokire.” ³⁹Nī ūndū ūcio agīthīūrūrūka Galilī guothe akīhunjagia thunagogi-inī ciao na akīingataga ndaimono.

Mūdū warī na Mangū

⁴⁰Na mūdū ūmwe warī na mangū

agīūka kūrī we na akīmūthaitha aturītie maru, akīmwīra atīrī, “Ūngienda-rī, no ūūtherie.”

⁴¹Nake Jesū akīringwo nī tha nyingī, agītambūrūkia guoko gwake akīhutia mūdū ūcio. Akīmwīra atīrī, “Nī ngwenda. Therio.” ⁴²Na o hīndī iyo mūdū ūcio agīthirwo nī mangū, akīhonio.

⁴³Nake Jesū akīmūkaania na hinya na akīmwīra athīī, ⁴⁴ningī akīmwīra atīrī, “Menya ndūkeere mūdū o na ūrīkū ūhorō ūyū. No thīī ūkeyonanie kūrī mūthīnjīri-Ngai, na ūrute magongona marīa Musa aathanīte nī ūndū wa gūtherio gwaku, ūtuīke ūira kūrī o.” ⁴⁵No handū ha ūguo agīthīī, akīambīrīria kwaria na kūmemerekia ūhorō ūcio. Nī ūndū ūcio Jesū ndacookire kūhota gūtoonya itūūra thīnī akīonagwo nī andū, no aikaraga na nja kūdū gūtaarī andū. No andū no mookaga kūrī we moimīte kūdū guothe.

Jesū Kūhonia Mūdū Wakuīte Cīga

2 Matukū manini maathira, Jesū agīcooka Kaperinaumu rīngī, nao andū makīigua atī nīoka mūciī. ²Nī ūndū ūcio andū aingī makīūngana nginya hakīaga handū ha gūkarwo, o na nginya nja ya mūrango, naked akīmahunjīria ūhorō. ³Nīhookire andū, makīmūrehera mūdū warūarīte mūrīmū wa gūkua cīga, akūuītwo nī andū ana. ⁴Na tondū matingīahotire kūmūkinyia harīa Jesū aarī nī ūndū wa ūingī wa andū-rī, magītharūria nyūmba igūrū wa hau Jesū aarī na maarīkia kūhatharia, makīharūrūkia mūdū ūcio wakuīte cīga arī kībarī-inī kīu aakomeire. ⁵Rīria Jesū oonire wītīkio wao, akīira mūdū ūcio wakuīte cīga atīrī, “Mūrīū, nīwarekerwo mehia maku.”

⁶Na rīrī, arutani amwe a watho maarī ho, nao makīiyūria na ngoro atīrī, ⁷“Mūdū ūyū ekwaria ūguo nīkī? Nī araruma Ngai! Nūū ūngī ūngīhota kūrekanīra mehia tiga Ngai wiki?”

⁸O rīmwe Jesū akīmenya thīnī wa roho wake atī ūguo nīguo meciiragia

ngoro-inĩ ciao, nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kũ gĩgũtũma mwĩciirie maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu? ⁹ Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ: kwĩra mũndũ ũyũ ũkuĩte ciĩga atĩrĩ, ‘Nĩ warekerwo mehia maku,’ kana kũmwĩra atĩrĩ, ‘Ũkĩra woe kĩbarĩ gĩaku wĩtware?’ ¹⁰ No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ....” Akĩĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, ¹¹ “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku ũinũke mũciĩ.” ¹² Nake agĩũkĩra, akĩoya kĩbarĩ gĩake, agĩũthiĩra andũ othe mamwĩroreire. Ũndũ ũcio ũgĩtũma andũ othe magege, nao makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ tũtirĩ tuona ũndũ ta ũyũ-ĩ!”

Gwĩtwo kwa Lawi

¹³ O rĩngĩ Jesũ nĩoimagarire agĩthiĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria; nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, nake akĩambĩrĩria gũkĩruta ũhoru. ¹⁴ Na hĩndĩ ĩrĩa aahĩtũkaga, akĩona Lawi mũrũ wa Alufayo aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra,” nake Lawi agĩũkĩra akĩmũrũmĩrĩra.

¹⁵ Na rĩrĩa Jesũ aarĩiaga irio cia hwaĩ-inĩ nyũmba kwa Lawi, etia mbeeca cia igooti aingĩ na ehia nĩmarĩĩanĩire nake na arutwo ake, tondũ maarĩ aingĩ nĩmamũrũmĩrĩire. ¹⁶ Rĩrĩa arutani a watho arĩa maarĩ Afarisai moonire akĩrĩĩanĩra na andũ ehia na etia mbeeca cia igooti, makĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Arĩĩanagĩra na etia mbeeca cia igooti na ehia nĩkĩ?”

¹⁷ Nake Jesũ aigua ũguo akĩmeera atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mĩĩrĩ ti o mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. Ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia.”

Jesũ Kũurio Ũhoru wa Kwĩhinga kũrĩa Irio

¹⁸ Na rĩrĩ, arutwo a Johana na Afarisai nĩmehingĩte kũrĩa irio. Andũ amwe magĩũka makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩkĩ gĩtũmaga arutwo a Johana na arutwo a Afarisai mehinge kũrĩa irio, no arutwo aku matĩhinga?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ageni a mũhikania mangĩhinga kũrĩa irio atĩa rĩrĩa arĩ hamwe nao? Matingĩhinga rĩrĩa rĩothe marĩ hamwe nake. ²⁰ No ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeeherio kuuma kũrĩ o, na hĩndĩ ĩyo nĩmakehinga kũrĩa irio.”

²¹ “Gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra nguo ngũrũ kĩraka kĩerũ. Angĩĩka ũguo, kĩraka kĩu kĩerũ no kĩguucie nguo ĩyo ngũrũ, nakĩo gĩtũme hau hatarũku hatũrĩke makĩria.

²² Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkĩraga ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩĩka ũguo, ndibei ĩyo no ĩtarũre mondo icio, nayo ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo ithũke. No rĩrĩ, ndibei ya mũhihano ĩĩkĩragwo thĩĩnĩ wa mondo njerũ.”

Mwathani wa Thabatũ

²³ Na mũthenya ũmwe warĩ wa Thabatũ-rĩ, Jesũ nĩatuĩkanĩrie mĩgũnda-inĩ ya ngano. Na rĩrĩa aathiiaga arĩ hamwe na arutwo ake, arutwo makĩambĩrĩria gũtua ngira cia ngano. ²⁴ Nao Afarisai makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩ kũ kĩratũma arutwo aku meke ũrĩa watho ũtetĩkĩrĩtie mũthenya wa Thabatũ?”

²⁵ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtarĩ mwathoma ũrĩa Daudi we mwene na arĩa maarĩ nake meekire rĩrĩa maarĩ ahũtu na makabatario nĩ gĩa kũrĩa? ²⁶ Aatoonyire nyũmba ya Ngai rĩrĩa Abiatharu aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, o ĩrĩa yetĩkĩrĩtio kũrĩĩagwo nĩ athĩnjĩri-Ngai oiki. Na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo.”

²⁷ Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Mũthenya wa Thabatũ wekĩrirwo ho nĩ ũndũ wa mũndũ, no mũndũ ndombirwo nĩ ũndũ wa Thabatũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio, Mũrũ wa Mũndũ nĩ Mwathani o na wa mũthenya wa Thabatũ.”

3 Ningĩ nĩatoonyire thunagogi rĩngĩ, na thĩĩnĩ nĩ kwarĩ na mũndũ wonjete guoko. ² Andũ amwe ao nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno mone kana nĩekũhonia mũndũ ũcio mũthenya wa

Thabatũ. ³ Nake Jesũ akĩira mũndũ ũcio warĩ mwonju guoko atĩrĩ, “Rũgama haha mbere ya andũ othe.”

⁴ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtikĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ; nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũraga?” No-o magĩkira ki.

⁵ Akĩmarora arakaire, na aigũite ũũru nĩ ũndũ wa ũremi wa ngoro ciao, akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩgũtambũrũkia, nakuo guoko gũkĩhona biũ. ⁶ Hĩndĩ ĩyo Afarisai makiumagara na makĩambĩrĩria gũthugunda me hamwe na Aherodia ũrĩa mangĩũraga Jesũ.

Gĩkundi Kĩnene Kũrũmĩrĩa Jesũ

⁷ Nake Jesũ na arutwo ake makĩuma kũu magĩthĩĩ iria-inĩ, nakĩo gĩkundi kĩnene kĩa andũ kuuma Galili gĩkĩmũrũmĩrĩa.

⁸ Na rĩrĩa maiguire ũrĩa wothe eekaga, andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we moimĩte Judea, na Jerusalemu na Idumea o na mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, o na kuuma kũrĩa gwakuhĩrĩrie Turo na Sidoni. ⁹ Na tondũ wa gĩkundi kũu, akĩira arutwo ake mamũhaarĩrĩrie gatarũ nĩguo gĩkundi kũu gĩtige kũmũhatĩka.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩahonetie andũ aingĩ, nĩ ũndũ ũcio arĩa maarĩ na mĩrimũ nĩmatindĩkanaga nĩguo mamũhutie. ¹¹ Na rĩrĩa rĩothe ngoma thũku ciamuonaga, ciegũithagia thĩ mbere yake, igakaya ikiugaga atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũrũ wa Ngai.” ¹² Nowe agĩcikaania na hinya mũno itikoige we nĩwe ũ.

Jesũ Gũthuura Arutwo Ikũmi na Eerĩ

¹³ Jesũ agĩcooka akĩambata kĩrĩma-inĩ na agĩta arĩa eyendeire, nao magĩũka harĩ we. ¹⁴ Akĩamũra ikũmi na eerĩ, akĩmatua atũmwo, nĩgeetha makoragwo nake, na nĩguo amatũmage makahunjie, ¹⁵ na magie na ũhoti wa kũingata ndaimono. ¹⁶ Andũ acio ikũmi na eerĩ aathuurire nĩ Simoni (ũrĩa aatũire Petero); ¹⁷ na Jakubu wa Zebedi na mũrũ wa nyina Johana (nao acio akĩmatua Boanerigesĩ, ũguo nĩ kuuga Ariũ a Marurumĩ); ¹⁸ na

Anderea, na Filipu na Baritholomayo, na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo na Thadayo, na Simoni ũrĩa Mũzelote ¹⁹ na Judasi Mũisikariota, ũrĩa wamũkunyaĩre.

Jesũ na Beelizebuli

²⁰ Ningĩ Jesũ agĩtoonya nyũmba, na o rĩngĩ kĩrĩndĩ gĩkĩũngana o nginya we na arutwo ake makĩremwo nĩ kũrĩa irio.

²¹ Rĩrĩa andũ ao maiguire ũhoru ũcio, magĩthĩĩ kũmũnyiita, nĩgũkorwo moigire atĩrĩ, “Nĩagũrũkĩte.”

²² Nao arutani a watho arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makiuga atĩrĩ, “Aiyũrĩtwo nĩ Beelizebuli! Araingata ndaimono na hinya wa mũnene wa ndaimono.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeeta, na akĩmarĩria na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: “Shaitani angĩhota atĩa kũingata Shaitani? ²⁴ ũthamaki ũngĩamũkana guo mwene, ũthamaki ũcio ndũngĩtũũra.

²⁵ Nyũmba ĩngĩamũkana na andũ ayo mokaĩrĩre, nyũmba ĩyo ndũngĩtũũra.

²⁶ Nake Shaitani angĩyũkĩrĩa we mwene na aamũkane-rĩ, ndangĩtũũra; nĩ gũthira egũthira. ²⁷ Na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota gũtoonya nyũmba ya mũndũ njamba na amũtunye indo ciake, tiga ambire kuoha mũndũ ũcio njamba. Hĩndĩ ĩyo no rĩo angĩhota kũmũtunya indo cia nyũmba yake. ²⁸ Ndamwĩra atĩrĩ na ma, andũ nĩmakarekerwo mehia mao mothe o na irumi ciao ciothe iria magaakorwo marumĩte Ngai nacio. ²⁹ No ũrĩa wothe ũkaaruma Roho Mũtheru ndarĩ hĩndĩ akarekerwo, nĩehĩtie rĩĩhia rĩa gũtũũra tene na tene.”

³⁰ Oigire ũguo tondũ moigaga atĩrĩ, “Arĩ na ngoma thũku.”

Nyina na Ariũ a Nyina na Jesũ

³¹ Hĩndĩ ĩyo, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka. Makĩrũgama nja, magĩtũma mũndũ atoonye akamwĩte.

³² Nakĩo gĩkundi kĩa andũ nĩgĩaikarĩte thĩ hau kĩmũrigiicĩrie, nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marĩ nja magĩgũcaria.”

³³ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ a?”

³⁴ Agĩcooka akĩrora arĩa maikarĩte mamũrigiciĩrie, akĩmeera atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ aya! ³⁵ Ūrĩa wothe wĩkaga maũndũ marĩa Ngai endaga, ūcio nĩwe mũrũ wa maitũ, na mwarĩ wa maitũ, o na maitũ.”

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

4 Nake Jesũ akĩambĩrĩria kũrutana o rĩngĩ arĩ kũu hũgũrũrũ-inĩ cia iria. Na rĩrĩ, gĩkundi kĩa andũ kĩrĩa kĩonganĩte gĩkamũrigiciĩria kĩarĩ kĩnene nginya gĩgĩtũma atoonye gatarũ-inĩ, agĩkara thĩinĩ wako kũu iria-inĩ; nao andũ acio angĩ othe magĩkara hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ² Na akĩmaruta maũndũ maingĩ na ngerekano, na akĩrutana akĩmeera atĩrĩ, ³ “Ta thikĩrĩrai! Mũrĩmi ũmwe nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. ⁴ Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra, nacio nyoni igĩũka igĩcirĩa. ⁵ Iria ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ kũrĩa gũtaarĩ na tĩiri mũingĩ. Nacio ikĩmera narua tondũ tĩiri ndwarĩ mũriku. ⁶ No rĩrĩa riũa rĩaarire rĩgĩcina mĩmera iyo, nayo ikĩũma tondũ ndĩarĩ na mĩri. ⁷ Mbeũ iria ingĩ ikĩgũa mũigua-inĩ, nayo mũigua igĩkũra, igĩthararia mbeũ icio ikĩaga gũciara. ⁸ Ingĩ nacio ikĩgũa tĩiri-inĩ mũnoru. Ikĩmera, igĩkũra na igĩciara maciaro, imwe ikĩumia maita mĩrongo itatũ, ingĩ maita mĩrongo itandatũ, o na ingĩ maita igana.”

⁹ Jesũ agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ūrĩa ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

¹⁰ Na rĩrĩa aarĩ wiki, arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, o na arĩa angĩ maarĩ hamwe nake, makĩmũũria ũhoru wa ngerekano icio. ¹¹ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ũmenyo wa kũmenya hitho cia ũthamaki wa Ngai. No arĩa marĩ na kũu nja maaragĩrio maũndũ mothe na ngerekano ¹² nĩgeetha,

“matũũre maroraga no makaaga kuona,
na matũũre maiguaga na matimenye ũndũ;

nĩguo hihi matikae kũgarũrũka marekerwo mehia mao!”

¹³ Ningĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Kaĩ mũtanataũkĩrwo nĩ ngerekano iyo? Mũngikĩmenya atĩa ngerekano iria ingĩ?

¹⁴ Mũrĩmi ahuraga kiugo kĩa Ngai. ¹⁵ Andũ amwe matariĩ ta mbeũ iria ciagũire njĩra-inĩ harĩa ũhoru ũhuragwo. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, na maarĩkia kũigua-rĩ, Shaitani agooka akeheria ũhoru ūcio wahaandwo thĩinĩ wao. ¹⁶ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire rũnyanjara-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru na o rĩmwe makawamũkĩra na gĩkeno. ¹⁷ No tondũ matirĩ na mĩri-rĩ, maikaraga o kahinda kanini. Hĩndĩ irĩa thĩina woka kana maanyariirwo nĩ ũndũ wa ũhoru wa Ngai, magũũaga o narua. ¹⁸ Angĩ nao matariĩ ta mbeũ iria ciagũire mũigua-inĩ. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, ¹⁹ no mĩhang’o ya maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ, na kũheenererio nĩ ũtonga, na merirĩria ma maũndũ mangĩ, magathararia ũhoru ūcio, magatũma wage maciaro. ²⁰ Angĩ matariĩ ta mbeũ iria ciagũire tĩiri-inĩ ũrĩa mũnoru. Acio nĩ arĩa maiguaga ũhoru, makawĩtũkĩra, na magaciara maciaro, amwe maita mĩrongo itatũ, na angĩ maita mĩrongo itandatũ, o na angĩ maita igana ma kĩrĩa kĩaahaandirwo.”

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

²¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “No anga tawa wakagio ũgacooka ũgakunĩkĩrio na irebe, kana ũkaigwo rungu rwa ũrĩrĩ? Handũ ha ũguo githĩ ndũigagĩrĩrwo handũ igũrũ?

²² Nĩgũkorwo kĩrĩa gĩothe kĩrĩ hitho-inĩ nĩgĩkaguũrio, nakĩo kĩrĩa gĩothe kĩhithĩtwo nĩgĩkareehwo ũtheri-inĩ. ²³ Akorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

²⁴ Agĩthĩĩ na mbere, akĩmeera atĩrĩ, “Menyagĩrĩrai wega ũrĩa mũiguaga. Gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo, na nĩmũrĩkĩragĩrĩrio. ²⁵ Ūrĩa wothe wĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ũrĩa

wothe ūtarī nāgatuunywo o na kīrīa arī nakīo.”

Ngerekano ya Mbeū Īrakūra

²⁶ Jesū agīcooka akiuga atīrī, “Ūthamaki wa Ngai ūtarīi ta mūdū ūrīa ūhaandaga mbeū tīrī-inī. ²⁷ Akomaga ūtukū na agokīra mūthenya, nacio mbeū ikamera na igakūra, nowe ndamenyaga ūrīa ikūruga. ²⁸ Tīrī guo mwene nīguo ūtūmaga iciare. Ciambaga kūruta nguha igacooka ikaruta igira, na thuutha ūcio igira thīnī hakagīa na hīndī ĩrīa njiganu. ²⁹ Na maciaro macio maarīkia kūūma, mūrīmi ūcio akoya rūhiū rwa igetha, akagetha tondū hīndī ya magetha nī yakinya.”

Ngerekano ya Mbeū ya Karatarī

³⁰ Agīcooka akiuga atīrī, “Tūngīhaanania ūthamaki wa Ngai na kī? Kana nī ngerekano ĩrīkū tūngīheana ūhoru wago nayo? ³¹ Ūhaana ta mbeū ya karatarī, arī yo mbeū ĩrīa nini mūno mūhaandaga tīrī-inī. ³² No yahaandwo-rī, ĩkūruga ĩgatuika mūmera mūnene gūkīra mīmera ĩrīa ĩngī yothe ya mūgūnda, na ūkagīa na honge nene nginya nyoni cia rīera-inī igooka igaaka itara na ikahurūka kīruru-inī kīaguo.” ³³ Jesū nīamaheaga ūhoru na ngerekano ĩngī nyingī ta ĩcio o ta ūrīa mangīahotire kūigua. ³⁴ Gūtīrī ūndū aameeraga atekwarīa na ngerekano. No rīrīa maarī na arutwo ake oiki, nīamataragīrīa maūdū mothe.

Jesū Kūhooreria Makūmbī ma Maaī

³⁵ Na mūthenya o ūcio gwakinya hwaī-inī-rī, akīrīa arutwo ake atīrī, “Nītūringei tūthī mūrīmo ūrīa ūngī.” ³⁶ Na maarīkia gūtiga gīkundi kīa andū na thuutha, makīhaica gatarū-inī o harīa Jesū aarī. Na nī kwarī na tūtārū tūngī twatwanire hamwe nake. ³⁷ Na rīrī, kūu irīa-inī gūkīgīa na kīhuhūkanio kīnene, namo makūmbī ma maaī magītoonya gatarū thīnī, o nginya gakienda kūrīra. ³⁸ Jesū aarī toro akomeire muto mūthia-inī wa gatarū. Nao arutwo makīmūūkīra

makīmūūria atīrī, “Mūrutani, kaī wee ūtaramaka tūkīūrīra maaī-inī?”

³⁹ Nake Jesū agīūkīra, agīkaania rūhuho na akīrīa makūmbī macio ma irīa atīrī, “Kira! Na ūhoorere!” Naruo rūhuho rūgītiga kūhurutana, gūkīhoorera biū.

⁴⁰ Jesū akīūria arutwo ake atīrī, “Nī kī gītūmīte mūmake ūguo? O na rīu mūtīrī mūrētkīa?”

⁴¹ Nao magītīgīra mūno na makīūranīa atīrī, “Kaī mūdū ūyū akīrī ūū? Tondū o na rūhuho na makūmbī ma irīa nīramwathīkīra!”

Kūhonio kwa Mūdū warī na Ndaimono

5 Jesū na arutwo ake magīkinya mūrīmo ūrīa ūngī wa irīa, magīthī būrūrī wa Agerasi. ² Na Jesū aarīkia kuuma gatarū-inī, agītūngwo nī mūdū warī na ngoma thūku oimīte mbīrīra-inī. ³ Mūdū ūcio aatūūruga kūu mbīrīra-inī, na gūtīrī mūdū ūngīahotire kūmuoha na kīndū, o na mūnyororo. ⁴ Nīgūkorwo nīohagwo kaingī na mīnyororo moko na magūrū, no akamītuanga icunjī na akoinanga igera irīa ciamuohaga magūrū. Na gūtīrī mūdū warī na hinya wa kūmūhooreria. ⁵ Aatūūruga akayaga ūtukū na mūthenya, kūu mbīrīra-inī na irīma-inī agītēmangaga na mahiga.

⁶ Rīrīa oonire Jesū arī o haraaya akīhanyūka, akīgūithia thī mbene yake. ⁷ Akianīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Ūrenda atīa na nī, wee Jesū, Mūrū wa Ngai-Ūrīa-Ūrī-Igūrū-Mūno? Ndagūthaitha na Ngai ndūkaanyariire!” ⁸ Nīgūkorwo Jesū aamwīrīte atīrī, “Wee ngoma ĩno thūku uma thīnī wa mūdū ūyū!”

⁹ Jesū agīcooka akīmūūria atīrī, “Wītawo atīa?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Njītagwo Legioni, nīgūkorwo tūrī aingī.” ¹⁰ Nake agīkīrīrīria gūthaitha Jesū mūno ndagacingate ciume būrūrī ūcio.

¹¹ Na rīrī, haarī na rūūru rūnene rwa ngūrwe rwarīaga harūrūka-inī cia

^{a9} Legioni nī kiugo gīa Kīroma gīa kuuga “mbūtū ya thigari ngiri ithathatū” (6,000).

kĩrĩma kĩaĩrĩ hakuhĩ na hau. ¹² Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ, ikĩmwĩra atĩrĩ, “Twĩtikĩrie tũthiĩ kũrĩ ngũrwe iria, tũtoonye thĩinĩ wacio.” ¹³ Nake agĩciĩtikĩria. Nacio ndaimono icio ikĩuma igĩthiĩ igĩtoonya thĩinĩ wa ngũrwe. Rũuru rũu ruothe rwa mũigana wa ngũrwe ngiri igĩrĩ, rũkĩharũrũka kĩhurũrũka-inĩ na ihenya rũgĩtoonya iria-inĩ, rũkĩũrĩra.

¹⁴ Arĩa maarĩithagia ngũrwe icio makĩũra, magĩthiĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, nao andũ magĩũka kuona ũrĩa gwekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa mookire harĩ Jesũ, makĩona mũndũ ũrĩa warĩ na Legioni ya ndaimono aikarĩte thĩ hau, ehumbĩte nguo na arĩ na meciiria mega; nao magĩĩtigĩra.

¹⁶ Andũ arĩa moonete ũndũ ũcio ũgũkwwo makĩũra andũ acio angĩ maũndũ marĩa mekĩkire kũrĩ mũndũ ũcio waiyũrĩtwo nĩ ndaimono, o na makĩmahe ũhoru wa ngũrwe. ¹⁷ Nao andũ acio makĩambĩrĩria gũthaitha Jesũ oime bũrũri ũcio wao.

¹⁸ Rĩrĩa Jesũ aatoonyaga gatarũ, mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono agĩthaitha Jesũ etĩkĩre mathiĩ nake. ¹⁹ No Jesũ akĩmũgĩria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka mũciĩ kũrĩ andũ anyu, ũmeere ũrĩa wotho Mwathani agwĩkĩire, o na ũrĩa akũiguĩrĩre tha.” ²⁰ Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio agĩthiĩ akĩambĩrĩria kũheana ũhoru kũu Dekapoli wa maũndũ marĩa mothe Jesũ aamwĩkĩire. Nao andũ othe makĩgega.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

²¹ Nake Jesũ aarĩkia kũringa rĩngĩ na gatarũ na aakinya mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa iria, kĩrĩndĩ kĩingĩ gĩkĩũngana harĩ we o hau aarĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ²² Na hĩndĩ o iyo mũnene ũmwe wa thunagogi wetagwo Jairũ agĩũka hau. Oona Jesũ, akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make ²³ akĩmũthaitha mũno, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kairĩtu gakwa gakirie gũkua. Ndagũthaitha ũũke, ũgakaigĩrĩre moko nĩgeetha kahone, gatũũre muoyo.” ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthiĩ nake.

Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩkĩmũrũmĩrĩra,

na gĩkamũhatĩkaga na mĩena yotho. ²⁵ Na rĩrĩ, hau nĩ haarĩ na mũtumia watũire oiraga thakame mĩaka ikũmi na iĩrĩ.

²⁶ Nĩathĩinĩkĩte mũno agĩthondekwo nĩ mandagĩtarĩ aingĩ, na akahũthĩra kĩria gĩothe aakoretwo nakĩo, no handũ ha kũhona aakĩragĩrĩria o kwĩhĩrwo.

²⁷ Rĩrĩa aigũire ũhoru wa Jesũ, agĩũka na thuutha wake gatagati-inĩ ga kĩrĩndĩ, akĩhutia nguo yake, ²⁸ tondũ eeciiririe atĩrĩ, “Ingĩhutia nguo ciake, no hone.”

²⁹ O rĩmwe agĩtiga kuura, na akĩigua nĩhererio thĩina mwĩrĩ-inĩ wake.

³⁰ Nake Jesũ o rĩmwe akĩigua atĩ hinya nĩwoima harĩ we. Akĩhũgũrĩra kĩrĩndĩ kũu akĩũria atĩrĩ, “Nũ ũcio wahutia nguo ciakwa?”

³¹ Nao arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Woria ‘Nũ wahutia?’ ũkĩonaga ũrĩa andũ aya marakũhatĩka?”

³² No Jesũ akĩroranga one nũu wamũhutiĩte. ³³ Nake mũtumia ũcio, aamenya ũrĩa eekĩtwo, agĩũka, akĩgũithia magũrũ-inĩ make akĩinainaga nĩ guoya, akĩmũhe ũhoru wotho ũrĩa watariĩ. ³⁴ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone; thĩ na thayũ na ũhone mũrimũ waku.”

³⁵ O hĩndĩ iyo Jesũ akĩaragia-rĩ, hagiũka andũ moimĩte kwa Jairũ ũrĩa warĩ mũnene wa thunagogi, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩakua. Ũgũgĩthĩnia mũrutani rĩngĩ nĩkĩ?”

³⁶ Nake Jesũ akĩaga gũthikĩrĩria ũguo moigaga, akĩira mũnene ũcio wa thunagogi atĩrĩ, “Wee itĩkia na ndũgetigĩre.”

³⁷ Jesũ ndetĩkĩririe mũndũ o na ũrĩkũ amũrũmĩrĩre, o tiga Petero na Jakubu na Johana mũrũ wa nyina na Jakubu.

³⁸ Na maakinya mũciĩ kwa mũnene ũcio wa thunagogi, Jesũ akĩona andũ magagaĩte makĩrĩraga na makiugagĩrĩria.

³⁹ Agĩtoonya thĩinĩ akĩmeera atĩrĩ, “Kĩagago gĩkĩ gĩothe na kĩrĩro nĩ cia kĩ? Mwana ti mũkuũ, no nĩ gũkoma akomete.” ⁴⁰ Nao makĩmũthekerera.

Na thuutha wa kũmoimia nja othe, akĩoya ithe na nyina wa mwana na

arutwo arĩa aarĩ nao magĩtoonya harĩa mwana ũcio aarĩ. ⁴¹ Akĩnyiita mwana guoko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Talitha kumi!” (naguo wataũrwo nĩ ta kuuga, “Kairĩtu gaka, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!”) ⁴² O rĩmwe kairĩtu kau gagĩũkĩra, gakĩambĩrĩria gũthĩĩ (nako kaarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ikũmi na ĩrĩ). Nao mona ũguo makĩgega mũno. ⁴³ Nake akĩmakaania mũno matikareke mũndũ o na ũrĩkũ amenye ũhoro ũcio, na akĩmeera makahe kĩndũ gĩa kũrĩa.

Munabii ũtarĩ Mũtĩe

6 Thuutha ũcio Jesũ akiuma kũu agĩthĩĩ itũũra rĩa, arĩ hamwe na arutwo ake. ² Mũthenya wa Thabatũ wakinya, Jesũ akĩambĩrĩria kũruta andũ ũhoro arĩ thĩĩnĩ wa thunagogi, na andũ aingĩ arĩa maamũiguire makĩgega.

Nao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aarutire maũndũ maya kũ? Nĩ ũũgĩ wa mũthemba ũrĩkũ ũyũ aheetwo, atĩ o na nĩaringaga ciama! ³ Githĩ ũyũ ti ũrĩa bundi wa mbaũ? Githĩ ũyũ ti mũrũ wa Mariamu, o we mũrũ wa nyina na Jakubu na Jusufu na Judasi na Simoni. Na aarĩ a nyina githĩ matirĩ gũkũ hamwe na ithui?” Nao makĩmũrakarĩra.

⁴ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Kũndũ mũnabii ataheagwo gĩtĩio no itũũra-inĩ rĩake, na kwa andũ a nyũmba yao, na gwake mũciĩ.” ⁵ Nake Jesũ ndaahotire kũringa ciama kũu, o tiga atĩ nĩagĩrĩire andũ mataarĩ aingĩ moko arĩa maarĩ arũaru nao makĩhona. ⁶ Nake akĩgega nĩ ũndũ wa ũrĩa maagĩte wĩtĩkio.

Jesũ Gũtũma Arutwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

Jesũ agĩcooka agĩthĩĩ akĩrutanaga itũũra gwa itũũra. ⁷ Agĩcooka agĩĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, akĩmatũma mathĩĩ eerĩ eerĩ na akĩmahe ũhoti wa kũingata ngoma thũku.

⁸ Na akĩmeera atĩrĩ, “Mũtigekuuĩre kĩndũ o nakĩ rũgendo-inĩ tiga o mũtirima; na mũtigakuue mũgate, kana mondo, kana mbeeca ibeeti-inĩ cianyu. ⁹ ĩkĩrai iraatũ no mũtigakuue nguo cia kũgarũrĩra. ¹⁰ Rĩrĩa rĩothe

mwatoonya nyũmba, ikarai kuo nginya rĩrĩa mũkoima itũũra rĩu. ¹¹ Na kũrĩa andũ matakamũnyiita ũgeni kana marege kũmũthikĩrĩria-rĩ, mũkiuma kuo mũkaaribariba magũrũ manyu rũkũngũ rũitĩke, rũtuĩke ũira wa kũmatũira ciira.”

¹² Nao makiumagara magĩthĩĩ makĩhunjagia atĩ andũ merire. ¹³ Ningĩ makĩingata ndaimono nyingĩ na magĩitĩrĩria andũ aingĩ arĩa maarĩ arũaru maguta nao makĩhona.

Johana Mũbatithania Kũrengwo Mũtwe

¹⁴ Mũthamaki Herode nĩaguire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo rĩitwa rĩa Jesũ nĩriagĩte igweta mũno. Andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Johana Mũbatithania nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na nĩkĩo arĩ na hinya mũnene ũguo wa kũringa ciama.”

¹⁵ Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ Elija.”

Angĩ nao makoiga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ mũnabii ta ũmwe wa arĩa a tene.”

¹⁶ Nowe Herode rĩrĩa aiguire ũhoro ũcio, akiuga atĩrĩ, “Johana, mũndũ ũrĩa ndaatinithirie mũtwe-rĩ, nĩariũkĩte kuuma kũrĩ arĩa akuũ!”

¹⁷ Nĩgũkorwo, Herode we mwene nĩanyiitithĩtie Johana na akamũkithia njeera. Eekĩte ũguo nĩ ũndũ wa Herodia, ũrĩa warĩ mũtumia wa mũrũ wa nyina Filipu, nĩgũkorwo Herode nĩamũhikĩtie.

¹⁸ Nake Johana nĩeraga Herode atĩrĩ, “Ndũrĩ na rũtha kũhikia mũtumia wa mũrũ wa maitũguo.” ¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio Herodia agĩtuma Johana ũthũ na akĩenda kũmũũragithia. No ndangĩahotire gwĩka ũguo, ²⁰ nĩgũkorwo Herode nĩetigĩrĩte Johana na akamũgitagĩra, tondũ nĩoĩ atĩ aarĩ mũndũ mũthingu na mũtheru. Herode nĩathikagĩrĩria Johana, no nĩatangĩkaga mũno amũigua; no nĩendaga mũno kũmũthikĩrĩria.

²¹ Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe Herodia nĩagĩre na mweke. Herode nĩarugithirie iruga inene rĩa kũririkana mũthenya wa gũciarwo gwake, nake agĩĩta anene arĩa maamũteithagia na atongoria ake a mbũtũ cia ita, na andũ arĩa maarĩ igweta kũu Galili. ²² Na rĩrĩa mwarĩ

wa Herodia aatoonyire kũu maarĩ na akĩina-rĩ, agĩkenia Herode na ageni ake arĩa meetĩtwo iruga rĩu.

Mũthamaki akĩira mũirĩtu ũcio atĩrĩ, “Hooya o kĩa gĩothe ũngĩenda na nĩngũkũhe.”²³ Akĩhĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya nĩngũkũhe, o na angĩkorwo nĩ nuthu ya ũthamaki wakwa.”

²⁴ Mũirĩtu ũcio agĩthĩi akĩũria nyina atĩrĩ, “Nĩ kũ ngwĩtia?”

Nyina akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itia mũtwe wa Johana Mũbatithania.”

²⁵ O rĩmwe mũirĩtu ũcio akĩhiũha, agĩtoonya he mũthamaki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngwenda ũũhe o rĩu mũtwe wa Johana Mũbatithania ũrĩ thĩinĩ wa kiuga.”

²⁶ Mũthamaki akĩgua kĩahe mũno, no tondũ wa mwĩhĩtwa wake na nĩ ũndũ wa ageni ake, ndangĩaregire gwĩka ũguo orĩtio. ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma mũthigari ũmwe wa arĩa maamũrangagĩra, o hĩndĩ ĩyo akĩmwatha athĩi arehe mũtwe wa Johana. Mũndũ ũcio agĩthĩi njeera agĩtinia Johana mũtwe ²⁸ akĩũrehe na kiuga, akĩnengera mũirĩtu ũcio, nake akĩũnengera nyina. ²⁹ Nao arutwo a Johana maigua ũhoru ũcio, magĩũka, makĩoya mwĩrĩ wake, magĩthĩi, makĩũthika.

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Ithano Irio

³⁰ Atũmwo nĩmagomanire harĩ Jesũ, makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe meekĩte, na marĩa maarutĩte andũ.

³¹ Na tondũ wa ũrĩa andũ aingĩ mookaga magĩthiia-rĩ, matingĩahotire kuona o na hĩndĩ ya kũrĩa irio, nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ūkai inyuĩ oiki, tũthĩi handũ hatarĩ inegene, tũkahurũke.”

³² Nĩ ũndũ ũcio makĩngĩra gatarũ marĩ oiki, magĩthĩi handũ hataarĩ andũ. ³³ Nao andũ aingĩ arĩa maamonire magĩthĩi, makĩmamenya, magĩteng’era na magũrũ moimĩte matũũra-inĩ mothe, magĩkinya mbere yao. ³⁴ Na rĩrĩa Jesũ oimire gatarũ, akĩona andũ aingĩ, akĩmaiguĩra tha, tondũ maatariĩ ta ng’ondũ itarĩ na mũrĩithi. Nĩ ũndũ ũcio akĩambĩrĩria kũmaruta maũndũ maingĩ.

³⁵ Na gwatua gũtuka, arutwo ake magĩthĩi kũrĩ we, makĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ nĩ werũ-inĩ na rĩu gũkirĩi gũtuka.

³⁶ ĩra andũ aya mathĩi nĩguo makinye mĩgũnda-inĩ na matũũra-inĩ marĩa me hakuhĩ makegũrĩre kĩndũ gĩa kũrĩa.”

³⁷ Nowe akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Maheeĩ kĩndũ gĩa kũrĩa arĩ inyuĩ.”

Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda tũthĩi tũkagũre mĩgate ya dinari magana meerĩ tũmahe marĩe?”

³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩgana? Thĩi mũrore.”

Hĩndĩ ĩria maarorire makĩmwĩra atĩrĩ, “Harĩ na mĩgate ĩtano, na thamaki igĩrĩ.”

³⁹ Nake Jesũ agĩathana andũ othe maikare thĩ ikundi ikundi kũu nyeki-inĩ ĩria yarĩ ho nduru. ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio magĩikara thĩ marĩ ikundi cia andũ igana na cia andũ mĩrongo ĩtano. ⁴¹ Nake akĩoya mĩgate ĩyo ĩtano na thamaki icio igĩrĩ, akĩrora na igũrũ, agĩcookia ngaatho na akĩenyũranga mĩgate ĩyo. Agĩcooka akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ. Ningĩ akĩoya thamaki icio igĩrĩ akĩmagayania othe. ⁴² Nao othe makĩrĩa makĩhũũna, ⁴³ nao arutwo makĩũngania cienyũ cia mĩgate na cia thamaki iria ciatigarĩte makĩyũria ciondo ikũmi na igĩrĩ. ⁴⁴ Mũigana wa arũme arĩa othe maarĩire irio icio maarĩ ngiri ithano.

Jesũ Kũgerera Maaĩ Igũrũ

⁴⁵ Na hĩndĩ o ĩyo Jesũ akĩira arutwo ake matoonye gatarũ mathiia mbere yake makinye Bethisaida, mũira wa oigĩre kĩrĩndĩ ũhoru. ⁴⁶ Thuutha wa kũmoigĩra ũhoru, akĩambata kĩrĩma-inĩ agĩthĩi kũhooya.

⁴⁷ Na gũgĩkinya hwaĩ-inĩ, gatarũ kaarĩ gatagatĩ ka iria, nake Jesũ aarĩ thĩ nyũmũ arĩ wiki. ⁴⁸ Nake akĩona arutwo makĩgũmĩra gũtwara gatarũ, tondũ rũhuho rwerekeire na kũrĩa moimaga. Na rĩrĩ, ta thaa kenda cia ũtukũ, Jesũ agĩthĩi kũrĩ o agereire maaĩ igũrũ. Nake aarĩ o hakuhĩ kũmahĩtũka, ⁴⁹ no-o mamuona agereire maaĩ igũrũ magĩiciiria nĩ ngoma moonaga.

Magĩkaya ⁵⁰ tondũ othe nĩmamuonire na magĩtigĩra mũno.

O hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Ũmĩrĩrai! Nĩ nĩ. Tigai gwĩtigĩra.”

⁵¹ Agĩcooka agĩtoonya gatarũ kau maarĩ, naruo rũhuho rũgĩtuĩka. Nao makĩgega mũno, ⁵² tondũ matiataũkĩrwo nĩ ũhoro wa mĩgate ĩyo; ngoro ciao ciarĩ o nyũmũ.

⁵³ Na maarĩkia kũringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ, magĩkinya Genesareti, makĩoha gatarũ kao hũgũrũrũ-inĩ cia iria. ⁵⁴ Maarĩkia kuuma gatarũ-inĩ, o rĩmwe andũ makĩmenya Jesũ.

⁵⁵ Magĩtuĩkania bũrũri-inĩ ũcio wotho magakuuaga andũ arĩa maarĩ arũaru na ibarĩ, makĩmatwaraga kũrĩa guothe maiguaga atĩ nĩkuo arĩ. ⁵⁶ Na kũrĩa guothe aathiiaga, mĩcĩi-inĩ, na tũtũũra-inĩ o na kana mĩgũnda-inĩ, o maigaga arĩa arũaru ndũnyũ-inĩ, na makamũthaiha ametĩkirie naarĩ mahutie gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na arĩa othe maamũhutirie makĩhona.

Kĩndũ kĩrĩ Thaahu na Gĩtarĩ Thaahu

7 Na rĩrĩ, Afarisai na arutani amwe a watho arĩa moimĩte Jerusalemu makĩũngana harĩ Jesũ na ² makĩona arutwo ake amwe makĩrĩa irio na moko maarĩ na thaahu, ũguo nĩ ta kuuga, matethambĩte moko. ³ (Afarisai na Ayahudi othe matirĩaga irio matethambĩte moko mao wega kũringana na kĩrĩa gĩa athuuri. ⁴ Rĩrĩa moima ndũnyũ matĩngĩrĩa matambĩte gwĩthamba. Na nĩ marũmagia irĩra ingĩ, ta gũthambia ikombe, na nyũngũ o na mbirika).

⁵ Nĩ ũndũ ũcio Afarisai na Arutani a watho makĩũria Jesũ atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmaga arutwo aku mage gũtũũra kũringana na irĩra cia athuuri, na makarĩaga irio na moko marĩ na thaahu?”

⁶ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Isaia aaririe ma rĩrĩa aarathire ũhoro wanyu, inyuĩ hinga ici; o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“ ‘Andũ aya maaheaga gĩtũno na mĩromo,
no ngoro ciao ikoragwo irĩ
kũraya na nĩ.

⁷ Nao maahooyaga o tũhũ;
morutani marĩa marutanaga no
mawatho ma andũ.’

⁸ Mũtiganĩrie maathani ma Ngai, mũkarũmia irĩra cia andũ.”

⁹ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩmũgũite na njĩra njega ya gũtiganĩria maathani ma Ngai atĩ nĩguo mũrũmie irĩra cianyu ene! ¹⁰ Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Tũia thoguo na nyũkwa,’ na, ‘Ũrĩa wotho ũkaaruma ithe kana nyina no nginya ooragwo.’ ¹¹ No inyuĩ muugaga atĩ mũndũ angũira ithe kana nyina atĩrĩ, ‘Kĩrĩa ingĩagũiteithia nakĩo nĩ Korubani’ (ũguo nĩ kuuga, nĩ kĩheo kĩamũrĩre Ngai), ¹² na mũticookaga kũmwĩtĩkĩria ekĩre ithe kana nyina ũndũ. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio mũkaagithia kiugo kĩa Ngai kĩene na ũndũ wa kĩrĩa kĩanyu kĩrĩa mũthiiaga mũgĩtiganagĩra. Na nĩmwĩkaga maũndũ maingĩ ta macio.”

¹⁴ O rĩngĩ Jesũ agũita kĩrĩndĩ harĩ we agĩkĩra atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya othe, thĩkĩrĩrai na mũigue. ¹⁵ Gũtirĩ kĩndũ kĩrĩ nja ya mũndũ kĩngĩmũgwatia ‘thaahu’ nĩ ũndũ wa gũtoonya thĩinĩ wake. No rĩrĩ, kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mũndũ nĩkĩo kĩmũgwatagia ‘thaahu.’” ¹⁶ (Aakorwo mũndũ arĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue).

¹⁷ Thuutha wa gũtigana na kĩrĩndĩ na gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũria ũhoro wa ngerekano ĩyo.

¹⁸ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “O na inyuĩ mũtirĩ mũrataũkĩrwo o na rĩu? Kaĩ mũtooĩ atĩ gũtirĩ kĩndũ gĩtoonyaga thĩinĩ wa mũndũ kuuma na nja kĩngĩmũgwatia thaahu? ¹⁹ Nĩgũkorwo gĩtitoonyaga ngoro-inĩ yake, no gĩtoonyaga nda yake gĩgacooka gĩkoima mwĩrĩ-inĩ wake.” (Akiuga ũguo-rĩ, Jesũ nĩgũtua aatuaga atĩ irio ciothe itirĩ thaahu).

²⁰ Agĩthĩ na mbere na kwaria, akiuga atĩrĩ, “Kĩrĩa kiumaga thĩinĩ wa mũndũ nĩkĩo kĩmũgwatagia thaahu.

²¹ Nigũkorwo ngoro-inĩ cia andũ nĩkwo kuumaga meciiria mooru, ũhũiri maraya, na ũici, na ũragani, na ũtharia, ²² na ũkoroku, na rūmena, na maheeni, na ũura-thoni, na ũiru, na njambanio, na mwĩtũo, o na ũirimũ. ²³ Maũru maya mothe moimaga thĩinĩ wa mũndũ na makamũgwatia thaahu.”

Wĩtikio wa Mũtumia Mũfoinike

²⁴ Nake Jesũ akiuma kũu agĩthĩĩ gũkuhĩ na Turo. Agĩtoonya nyũmba ĩmwe na ndeendaga mũndũ o na ũrikũ amenye atĩ arĩ kũu; no ndangĩahotire kwĩhitha. ²⁵ Na rĩrĩ, mũtumia warĩ na kairĩtu kaarĩ na ngoma thũku rĩrĩa aiguike ũhoro wake, agĩũka akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ make. ²⁶ Mũtumia ũcio aarĩ Mũyunani, waciariũro Foinike ya Suriata. Nake agĩthaitha Jesũ aingate ngoma ĩyo thũku yume thĩinĩ wa kairĩtu gake.

²⁷ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke ciana ciambe irĩe ihũũne, nĩgũkorwo ti wega kuoya mĩgate ya ciana na kũmũkĩria ngui.”

²⁸ Nake mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Noguo Mwathani, no o na ngui irĩ rungu rwa metha nĩ irĩĩaga rūitĩki rūrĩa rūitagwo nĩ ciana.”

²⁹ Jesũ agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ũndũ wa ũguo wacookia-rĩ, wĩthĩire; ndaimono nĩyoima thĩinĩ wa mwarĩguo.”

³⁰ Mũtumia ũcio akĩinũka mũciĩ agĩkora kaana gake gakomete ũrĩrĩ-inĩ na ndaimono ĩrĩkĩtie gũthĩĩ.

Kũhonio kwa Mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia

³¹ Ningĩ Jesũ akiuma kũu gũkuhĩ na Turo agĩtuĩkanĩria Sidoni, agĩkũrũka nginya iria-inĩ rĩa Galili, agĩtoonya bũrũri wa Dekapoli. ³² Arĩ kũu andũ amwe makĩmũrehere mũndũ ũtaiguaga na ũtaaragia, makĩmũthaitha amũigĩrĩre guoko.

³³ Na thuutha wa kũmũtwara handũ keheri-inĩ, haraaya na kĩrĩndĩ, Jesũ agĩtoonyia ciara ciake matũ ma mũndũ ũcio. Agĩcooka agĩtua mata na akĩhutia rūrĩmĩ rwa mũndũ ũcio namo.

³⁴ Akĩrora na igũrũ, akĩhũmũka na hinya, akĩmwĩra atĩrĩ, “Efatha!” (ũguo nĩ kuuga, “Hingũka!”). ³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo matũ ma mũndũ ũcio makĩhingũka na rūrĩmĩ rwake rūkĩregera akĩambĩrĩria kwaria o wega.

³⁶ Nake Jesũ akĩmaatha matikeere mũndũ o na ũrikũ. No ũrĩa akĩragĩrĩria kũmakaania, noguo makĩragĩrĩria kwaria mũno ũhoro ũcio. ³⁷ Nao andũ makĩgega mũno makĩria, makiuga atĩrĩ, “Niekĩte maũndũ mothe wega. O na agatũmaga andũ arĩa mataiguaga maigue na arĩa mataaragia maarie.”

Jesũ kũhe Andũ Ngiri Inya Irio

8 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio kĩrĩndĩ kĩingĩ gikiũngana rĩngĩ. Na tondũ gĩtiarĩ na kĩndũ gĩa kũria-rĩ, Jesũ agĩta arutwo ake moke harĩ we, akĩmeera atĩrĩ, ² “Nĩndĩraiguĩra andũ aya tha Nigũkorwo makoretwo hamwe na nĩ rĩu mĩthenya ĩtatũ na matirĩ na kĩndũ gĩa kũria. ³ Ingĩmeera mainũke mahũũtĩ mekũringĩkĩra njĩra, tondũ amwe ao moimĩte kũraya.”

⁴ Nao arutwo makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ angĩruta irio cia kũmahũũnia kũ gũkũ werũ-inĩ ũyũ?”

⁵ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na mĩgate ĩigana?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tũrĩ na mĩgate mũgwanja.”

⁶ Akĩra kĩrĩndĩ gĩikare thĩ. Nake akĩoya mĩgate ĩyo mũgwanja, na aarĩkia gũcookia ngaatho akĩenyũranga mĩgate ĩyo, akĩmĩnengera arutwo ake mahe andũ, nao magĩka o ũguo. ⁷ O na nĩ maarĩ na tũthamaki tũnini tũtarĩ tũingĩ; agĩcooka ngaatho nĩ ũndũ watuo, na akĩra arutwo magaĩre andũ.

⁸ Nao makĩria makĩhũũna. Thuutha ũcio arutwo makĩũngania cienyũ iria ciatigarĩte, ikĩiyũra ciondo mũgwanja.

⁹ Andũ arũme arĩa maarĩre maarĩ ta ngiri inya. Na aarĩkia kũmeera mathĩĩ, ¹⁰ agĩtoonya gatarũ me na arutwo ake, magĩthĩĩ bũrũri wa Dalumanutha.

¹¹ Nao Afarisai magĩũka na makĩambĩrĩria kũũria Jesũ ciũria.

Makîmwîra aringe kîama kuuma igûrû no nîkûmûgeria maamûgeragia. ¹² Nake akîhûmûka ihûmûka inene, akîûria atîrî, “Nîkî gîgûtûma rûciaro rûrû rûûrie rûringîrwo kîama? Ngûmwîra atîrî na ma gûtîrî kîama rûkûringîrwo.” ¹³ Agîcooka akîmatiga, agîtoonya gatarû akîringa mûrîmo ûria ûngî.

Ndawa ya Kûimbîa Mîgate ya Afarisai na ya Herode

¹⁴ Na rîrî, arutwo nîmariganîrwo nî gûkuua mîgate, tîga o mûgate ûmwe marî naguo gatarû-inî. ¹⁵ Nake Jesû akîmataara akîmeera atîrî, “Mwîmenyererei. Mwîhûgagei ndawa ya kûimbîa mîgate ya Afarisai na ya Herode.”

¹⁶ Nao makîaranîria ûhoru ûcio mûndû na ûria ûngî, makîirana atîrî, “Aratwîra ûguo tondû tûtîrî na mîgate.”

¹⁷ Jesû aamenya ûria meeranaga akîmooria atîrî, “Nî kîi kîratûma mwaranîrie ûhoru wa kwaga mîgate? Nginya rîu mûtîrî mûrataûkîrwo o na kana mûkamenya? Nî kûûmia mûûmîtie ngoro cianyu? ¹⁸ Anga mûrî na maitho na mûtionaga, na mûrî na matû na mûtiiguaga? Kaî mûtararirikana? ¹⁹ Rîria ndenyûrangîire andû arîa ngiri ithano mîgate îria îtano-rî, nî ciondo ciigana muonganirie ciyûrîte cienyû cia mîgate?”

Nao makîmûcookeria atîrî, “Ciarî ciondo ikûmi na igîrî.”

²⁰ “Na rîria ndenyûrangîire andû arîa ngiri inya mîgate îria mûgwanja-rî, nî ciondo ciigana muonganirie ciyûrîte cienyû cia mîgate?”

Nao makîmûcookeria atîrî, “Ciarî ciondo mûgwanja.”

²¹ Akîmooria atîrî, “Kaî mûtarî mûrataûkîrwo nî ûhoru nginya rîu?”

Kûhonio kwa Mûtumumu Karia-inî ka Bethisaida

²² Na maakinya Bethisaida, andû amwe makîmûrehera mûndû warî mûtumumu, na magîthaitha Jesû amûhutie. ²³ Akînyiita mûndû ûcio mûtumumu guoko, akîmuumia na nja

ya itûûra. Na aarîkia kûmûtuîra mata maitho na kûmûigîrîra moko, Jesû akîmûûria atîrî, “Nî kûrî kindû ûroona?” ²⁴ Nake agîtiira maitho, akiuga atîrî, “Nîndîrona andû; no ngoona mahaana ta mîti magîthîi.”

²⁵ O rîngî Jesû akîgîrîra mûndû ûcio moko maitho. Hîndî îyo maitho make makîhingûka, agîcooka kuona na akîona indo ciothe wega. ²⁶ Jesû akîmwîra atîrî, “Inûka, na ndûgatoonye itûûra-inî.”

Petero Kuumbûra Kristû

²⁷ Jesû na arutwo ake magîthîi na mbere o nginya tûtûûra-inî tûrîa twarigiiciirie Kaisarea-Filipi. Na me nîjîra-inî akîmooria atîrî, “Andû moigaga nîi nî nîi û?”

²⁸ Nao makîmûcookeria atîrî, “Amwe moigaga wee nîwe Johana Mûbatithania; angî makoiga wee nîwe Elija; o na angî moigaga wee ûrî ûmwe wa anabii.”

²⁹ Nake akîmooria atîrî, “Inyuî na inyuî muugaga atîa? Muugaga nîi nî nîi û?”

Petero akîmûcookeria atîrî, “Wee nîwe Kristû.”

³⁰ Nake Jesû akîmakaania matikeere mûndû o na ûrîkû ûhoru wake.

Jesû Kuumbûra Ûhoru wa Gîkuû Gîake Gîtanakinya

³¹ Ningî Jesû akîambîrîria kûmaruta atî Mûrû wa Mûndû no nginya one mathîina maingî na aregwo nî athuuri, na athînjîri-Ngai arîa anene o na arutani a watho, na atî no nginya ooragwo, na thuutha wa mîthenya îtatû ariûke.

³² Aaririe ûhoru ûcio atekûhitha, nake Petero akîmûtwara keheri-inî, akîambîrîria kûmûkaania.

³³ No Jesû akîhûgûra akîrora arutwo ake, na agîkûûma Petero, akiuga atîrî, “Cooka thuutha wakwa, Shaitani! Wee ndwîciiragia maûndû moimîte kûrî Ngai, tîga o maûndû marîa moimîte kûrî andû.”

³⁴ Agîcooka agîita kîrîndî hamwe na arutwo ake moke harî we, akîmeera atîrî, “Mûndû o wotho ûngîenda kûnûmîrîra, no nginya eerege we

mwene, na akuue mūtharaba wake anūmīrīre. ³⁵ Nīgūkorwo ūrīa wothē wendaga kūhonokia muoyo wake nī kūūrwo akoorwo nīguo, no ūrīa wothē ūkoorwo nī muoyo wake nī ūndū wakwa na nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīakaūhonokia. ³⁶ Mūndū angīīguna nakī angīīgwatīra thī yothē, no orwo nī muoyo wake? ³⁷ Kana nī kī mūndū angīkūūrāna na muoyo wake? ³⁸ Mūndū o wothē ūngīconoka nī ūndū wakwa na aconoke nī ūndū wa ciugo ciakwa hīndī īno ya rūciaro rūrū rwa ūtharia na rwa mehia, o nake Mūrū wa Mūndū nīakamūconokera rīrīa agaacooka arī na rīiri wa Ithe, arī na araika arīa atheru.”

9 Jesū agīcōoka akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, amwe marūngīi haha matigacama gīkuū matonete ūthamaki wa Ngai ūgīūka wī na hinya!”

Jesū Kūgarūrūka ūrīa Aatarīi

² Thuutha wa mīthenya ītandatū, Jesū nīmathiire na Petero na Jakubu na Johana, akīmatwara kīrīma-inī kīraaya, marī oiki. Na rīrī, arī hau mbere yao akīgarūrūka ūrīa aahaanaga. ³ Nguo ciake ikīerūha cua; gūtīrī mūndū gūkū thī ūngīahotire gūcithambia cīerūhe ūguo. ⁴ Na marī o hau makīumīrīrwo nī Elija na Musa, makīaranīria na Jesū.

⁵ Nake Petero akīira Jesū atīrī, “Rabii,^a nītwa gīrīrwo nī gūikara gūkū. Reke twake ithūnū ithatū, kīmwe gīaku, na kīmwe kīa Musa, na kīmwe kīa Elija.”

⁶ (Petero oigire ūguo tondū nīarīgītvo nī ūrīa ekuuga, nī tondū wa ūrīa maamakīte.)

⁷ Ningī hagīūka itu, rīkīmahumbīra, na mūgambo ūkīuma itu-inī rīu, ūkiuga atīrī, “Ūyū nīwe Mūrū wakwa, ūrīa nyendete. Mūiguagei!”

⁸ Na kahinda o kau makīhūgūra, no mationire mūndū ūngī arī hamwe nao, tīga o Jesū.

⁹ Na rīrīa maikūrūkaga kuuma kīrīma-inī, Jesū akīmaatha matikeere mūndū

o na ūrīkū ūrīa monete, nginya rīrīa Mūrū wa Mūndū agaakorwo ariūkīte akoima kūrī arīa akuū. ¹⁰ Nao magīkīra na ūhorō ūcio, no makooranagia o ene atīrī, “kūriūka kuuma kūrī akuū nī kuuga atīa.”

¹¹ Nao makīmūūria atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Elija no nginya ambe ooke?”

¹² Jesū akīmacookeria atīrī, “Ti-itherū Elija no nginya ambe ooke ahaarīrie maūndū mothe. Ningī nī kī gītūmīte kwandīkwo atī Mūrū wa Mūndū no nginya athīnīke mūno na aregwo nī andū? ¹³ No ngūmwīra atīrī, Elija nīarīkītīe gūūka na andū makamwīka o ūrīa wothē meendaga kūmwīka, o ta ūrīa ūhorō wake wandīkītvo.”

Kūhonio gwa Kamwana Kaarī na Ngoma Thūku

¹⁴ Na rīrīa maakinyire harī arutvo arīa angī, makīona kīrīndī kīnene kīmarīgīcīīrie, na arutani a watho magīkararania nao. ¹⁵ Na rīrīa andū othe moonire Jesū, makīgega mūno magīteng’era makamūgeithie.

¹⁶ Nake akīmooria atīrī, “Nī kī mūrakararanīria nao?”

¹⁷ Mūndū ūmwe warī kīrīndī-inī kīu akīmūcookeria atīrī, “Mūrutani, ngūkūreheire mūrū wakwa, ūkoragwo arī na ngoma thūku na ndaaragia. ¹⁸ Hīndī īrīa yothē yamūnyīta, īmūtungumanagia thī na akarutaga mūhūyū na kanua, akahagaranīa magego na akomagara. Njūūrīrie arutvo aku maingate ngoma īyo thūku, no matinahota.”

¹⁹ Jesū akīmacookeria atīrī, “Inyuī rūciaro rūrū rūtetīkagia, nī nginya rī ngūikarania na inyuī? Ngūmūkīrīrīria nginya rī? Ndeherai kamwana kau.”

²⁰ Nī ūndū ūcio magīgatwarīra Jesū. Rīrīa ngoma īyo thūku yoonire Jesū, īgīgathiorania o rīmwe. Gagītungumana thī, gakīgaragara, gakīrutaga mūhūyū na kanua.

²¹ Nake Jesū akīūria ithe wa kamwana kau atīrī, “Nī hīndī īigana atīa gakoretvo kahaana ūguo?”

^a5 Rabii nī kuuga “mūrutani.”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ kuuma arĩ o kaana.”²² Na maita maingĩ yanagaikia mwaki-inĩ o na maaĩ-inĩ ikoorage. No akorwo nĩ harĩ ũndũ ũngĩka, tũguĩre tha ũtũteithie.”

²³ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ ‘korwo ndahota’? Maũndũ mothe nĩmahotekaga kũrĩ mũndũ ũria wĩtĩkĩtie.”

²⁴ O rĩmwe ithe wa kamwana kau akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩndetĩkia, ndeithia harĩa njagĩte gwĩtĩkia.”

²⁵ Rĩrĩa Jesũ oonire atĩ kĩrĩndĩ nĩgĩateng’erete gĩũke hau, agĩkũuma ngoma iyo thũku. Akĩmũira atĩrĩ, “Wee ngoma ĩno thũku ũtaiguaga na ũtaaragia, nĩndagwatha uume thĩnĩ wa kamwana gaka, na ndũkanacooke gũtoonya thĩnĩ wako rĩngĩ.”

²⁶ Ngoma iyo thũku igĩkayũrũrũka, igĩgathiorania na hinya, na ikiuma. Kamwana kau gakĩhaana ta karĩ gakuũ, o nginya andũ aingĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ gakuũ.”²⁷ No Jesũ agĩkanyĩita guoko, agĩgokĩria, nako gakĩrũgama.

²⁸ Thuutha wa Jesũ gũtoonya nyũmba, arutwo ake makĩmũũrĩria keheri-inĩ atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmire ithuĩ tũremwo nĩ kũingata ngoma iyo?”

²⁹ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngoma ya mũthemba ta ũcio ndĩngiuma na njĩra ingĩ tiga o ya mahooya (o na kwĩima irio).” (Nĩ harĩ maandĩko mangĩ matakoragwo na ũhoru ũyũ wa kwĩima irio).

³⁰ Nao makiuma kũu magĩtuĩkanĩria bũrũri wa Galili, na Jesũ ndeendaga mũndũ o na ũrĩkũ amenye kũrĩa marĩ,³¹ tondũ nĩarutaga arutwo ake. Nake akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ, nao nĩmakamũũraga, no thuutha wa mĩthenya ĩtatũ nĩakariũka.”³² No matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria oigaga, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoru ũcio.

Nũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

³³ Nao magĩkinya Kaperinaumu. Na rĩrĩa aarĩ nyũmba thĩnĩ akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkararanagĩria kĩ tũrĩ njĩra-inĩ?”

³⁴ No-o magĩkira tondũ marĩ njĩra-inĩ

nĩmakararanagia makĩũranagia nũũ mũnene kũrĩ arĩa angĩ.

³⁵ Na aikara thĩ, Jesũ agĩta arutwo arĩa ikũmi na eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Ūria wotho ũngĩenda gũtuĩka wa mbere, no nginya akorwo arĩ wa thuutha wa arĩa angĩ na atuĩke ndungata ya andũ othe.”

³⁶ Nake akĩrehe kaana agĩkarũgambia gatagatĩ kao. Na aarĩkia gũkaiyũkia moko-inĩ make, akĩmeera atĩrĩ,³⁷ “Ūria wotho ũngĩamũkĩra kaana kamwe ta gaka thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩ nĩ aamũkagĩra; na ũria ũngĩnyamũkĩra nĩ to nĩ aamũkagĩra, no nĩamũkagĩra ũria wandũmire.”

Ūria ũtarĩ Thũ Iitũ arĩ Mwena Witũ

³⁸ Johana akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũronire mũndũ akĩingata ndaimono thĩnĩ wa rĩitwa rĩaku tũramwĩra atige, tondũ ti ũmwe witũ.”

³⁹ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mũtikamũgirie! Gũtirĩ mũndũ ũngĩringa kĩama thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa na thuutha ũcio ahote gũcooka kwaria ũũru wakwa,⁴⁰ Nĩgũkorwo ũria ũtarĩ ũthũ na ithuĩ nĩ ũmwe witũ.”⁴¹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ o wotho ũria ũkaamũhe gĩkombe kĩa maaĩ thĩnĩ wa rĩitwa rĩakwa nĩ ũndũ mũrĩ a Kristũ, ndarĩ hĩndĩ akoorwo nĩ igai rĩake.”

Gũtũma Mũndũ Eehie

⁴² “Na mũndũ ũria wotho ũgaatũma kamwe ga twana tũtũ tũnjĩtĩkĩtie kehie, wega nĩ mũndũ ũcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩi ngingo na aikio thĩnĩ wa irĩa.

⁴³ Guoko gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ wĩ kionje,⁴⁴ gũkĩra ũthĩi Jehanamu kũrĩa kũrĩ mwaki ũtahoraga ũrĩ na moko meerĩ.

⁴⁵ Nakuo kũgũrũ gwaku kũngĩtũma wĩhie, gũtinie. Nĩ kaba ũtoonye muoyo-inĩ ũrĩ gĩthua, gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ na magũrũ meerĩ.⁴⁶ Kũu kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩĩaga gĩtikuaga, naguo mwaki ũria ũmacinaga ndũhoraga.⁴⁷ Na riitho rĩaku rĩngĩtũma wĩhie, rĩkũũre. Nĩ kaba ũtoonye ũthamaki-inĩ wa Ngai ũrĩ na

riitho rĩmwe gũkĩra ũikio Jehanamu ũrĩ
na maitho meerĩ, ⁴⁸kũu

“kĩgunyũ kĩrĩa kĩmarĩaga
gĩtikuaga,
naguo mwaki ũrĩa ũmacinaga
ndũhoraga.’

⁴⁹Mũndũ o wotho agekĩrwo mũcamo wa
cumbĩ nĩ mwaki, (na igongona o rĩothe
rĩnkĩrwo mũcamo na cumbĩ).

⁵⁰“Cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ
ũngĩkorwo nũthirĩte mũcamo waguorĩ,
ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ?
Tuĩkai cumbĩ, na mũikaranagie na
thayũ.”

Ndigano ya Mũthuri na Mũtumia

10 Jesũ agĩcooka akiuma kũu agĩthĩ
bũrũri wa Judea na mũrĩmo ũrĩa
ũngĩ wa Jorodani. O rĩngĩ andũ ikundi
magĩũka kũrĩ we, nake akĩmaruta ũhoru
o ta ũrĩa aamenyerete gwĩka.

²Na Afarisai amwe magĩũka kũrĩ we
makĩenda kũmũgeria, makĩmũũria atĩrĩ,
“Watho nĩwĩtĩkĩrĩtie mũndũ atigane na
mũtumia wake?”

³Nake agĩcookia ũhoru, akĩmooria
atĩrĩ, “Musa aamwathire mwĩkage atĩa?”

⁴Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Musa
nĩetĩkagĩria mũndũ aandĩkire mũtumia
wake marũa ma gũtigana nake, amũte.”

⁵Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Musa
aamwandĩkiire watho ũcio tondũ
wa ũrĩa muomĩtie ngoro cianyu. ⁶No
kuuma o kĩambĩrĩria, Ngai ‘ombire
mũndũ mũrũme na mũndũ-wa-nja’.
⁷Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme
atige ithe na nyina na anyiitane na
mũtumia wake, ⁸nao eerĩ magatuĩka
mwĩrĩ ũmwe.’ Nĩ ũndũ ũcio, acio ti andũ
eerĩ rĩngĩ, no nĩ mũndũ ũmwe. ⁹Nĩ ũndũ
ũcio, arĩa Ngai anyiitithanĩtie, mũndũ
ndakanamatigithanie.”

¹⁰Na maatoonya nyũmba thĩnĩ, arutwo
makĩũria Jesũ ũhoru ũcio o rĩngĩ. ¹¹Nake
akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ o wotho
angĩtigana na mũtumia wake acooke
ahikie mũtumia ũngĩ, mũndũ ũcio nĩ
atharĩtie. ¹²Nake mũtumia angĩtigana

na mũthuriwe, ahikire mũndũ mũrũme
ũngĩ, o nake nĩ atharĩtie.”

Twana Tũnini na Jesũ

¹³Nao andũ makĩrehera Jesũ twana
tũnini nĩguo atũhutie, no arutwo ake
makĩmakaania. ¹⁴Rĩrĩa Jesũ oonire
ũguo, akĩrakara, akĩmeera atĩrĩ, “Rekei
twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria,
nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa
matariĩ ta tuo. ¹⁵Ngũmwĩra atĩrĩ na ma,
ũrĩa wotho ũtakamũkĩra ũthamaki wa
Ngai ta kaana ndakaũtoonya o na atĩa.”
¹⁶Nake akĩoya twana tũu, agĩtũgĩrĩra
moko, agĩtũrathima.

Mwanake warĩ Gĩtonga

¹⁷Na rĩrĩa Jesũ oimagaraga, mũndũ
ũmwe nĩateng’erire harĩ we, agĩturia
ndu mbere yake, akĩmũũria atĩrĩ,
“Mũrutani mwega, ingĩika atĩa nĩguo
ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

¹⁸Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkũnjĩta
mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega,
tiga o Ngai we wiki. ¹⁹Wee nĩ ũũĩ ũrĩa
maathani moigĩte: ‘Ndũkanoragane,
na ndũkanatharanie, na ndũkanaiye,
na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ
kĩgeenyoo, na ndũkanaheenanie, na tĩia
thoguo na nyũkwa.’”

²⁰Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani,
macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie
kuuma ndĩ mũnini.”

²¹Nake Jesũ amũrora, akĩmwenda,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ ũndũ ũmwe
ũtigairie: Thĩ wendie indo ciaku ciothe
iria ũrĩ nacio ũhe athĩnĩ mbeeca icio,
na nĩũkagĩa na mũthithũ igũrũ. Ũcooke
ũũke, ũnũmĩrĩre.”

²²Mwanake ũcio agĩtukia gĩthiithi.
Agĩthĩ arĩ na kĩahe, tondũ aarĩ na ũtonga
mũingĩ.

²³Nake Jesũ akĩhũgũra, akĩra arutwo
ake atĩrĩ, “Kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gĩtonga
gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ!”

²⁴Nao arutwo makĩgega maigua
ciugo ciake. No Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ,
“Ciana, kaĩ nĩ ũndũ wĩ hinya gũtoonya
ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵Nĩ ũhũthũ
ngamũra kũhungura irima rĩa cindano

gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Arutwo ake magĩkĩrĩrĩria kũgega, makĩũrania atĩrĩ, “Nũ ũngĩkĩhonoka?”

²⁷ Nake Jesũ akĩmarora, akĩmeera atĩrĩ, “Harĩ mũndũ ũndũ ũyũ ndũngĩhoteke, no harĩ Ngai tiguu; maũndũ mothe nĩ mahotekaga nĩ Ngai.”

²⁸ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ kana ariũ a nyina, kana aarĩ a nyina, kana nyina, kana ithe, kana ciana, o na kana ithaka nĩ ũndũ wakwa, na nĩ ũndũ wa Ũhoru-ũrĩa-Mwega, ³⁰ ũtakaho ũtonga maita igana matukũ maya tũrĩ, na aheo maita igana ma nyũmba, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, na manyina, na ciana o na ithaka, na hamwe na macio, mĩnyamaro. Na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene. ³¹ No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa marĩ mbere nĩmagatuĩka a thuutha, na a thuutha matuĩke a mbere.”

Jesũ kwaria Rĩngĩ Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake

³² Na rĩrĩa maarĩ njĩra-inĩ makĩambata merekeire Jerusalemu, Jesũ amatongoretie, arutwo ake nĩmagegire, nao arĩa maamarũmĩrĩre magĩtigĩra. O rĩngĩ Jesũ agĩtwara arutwo arĩa ikũmi na eerĩ keheri-inĩ, akĩambĩrĩria kũmeera maũndũ marĩa maakirie kũmũkora. ³³ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthĩ Jerusalemu, nake Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkunyaĩrwo kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ arutani a watho. Nao mamũtuĩre kũũragwo na mamũneane kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ³⁴ nao mamũnyũrũrie na mamũtuĩre mata, na mamũhũire iboko o na mamũũrage. No thuutha wa mĩthenya ĩtatũ nĩakariũka.”

Ihooya rĩa Jakubu na Johana

³⁵ Na rĩrĩ, Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, magĩũka kũrĩ Jesũ. Makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, tũkwenda ũtwĩkĩre o ũrĩa tũgũkũhooya.”

³⁶ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũkwenda ndĩmwĩkĩre atĩa?”

³⁷ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ũtwĩtũkĩrie tũgaikara ũmwe guoko-inĩ gwaku kwa ũrĩo na ũrĩa ũngĩ guoko-inĩ gwaku kwa ũmotho riiri-inĩ waku.”

³⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtiũĩ kĩrĩa mũrahooya. Mwahota kũnyuĩra gĩkombe kĩrĩa nĩ ngũnyuĩra, kana mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago?”

³⁹ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Ĩi no tũhote.”

Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe kĩrĩa ngũnyuĩra nĩ mũkaanyuĩra, o na mũbatithio na ũbatithio ũrĩa ngũbatithio nago. ⁴⁰ No ha ũhoru wa gũikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo kana kwa ũmotho ti nĩ heanaga. Itĩ icio ikaaheo arĩa mathondekeirwo cio.”

⁴¹ Rĩrĩa arutwo acio angĩ ikũmi maiguire ũhoru ũcio, makĩrakarĩra Jakubu na Johana. ⁴² Nake Jesũ akĩmeeta hamwe akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ mũũĩ atĩ andũ arĩa matuuagwo aathani a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmetũũgagĩria igũrũ rĩao, nao anene ao nĩmamaathaga. ⁴³ No rĩrĩ, inyuĩ mũtitariĩ ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa wotho ũngĩenda gũtuĩka mũnene thĩĩnĩ wanyu no nginya atuĩke ndungata yanyu, ⁴⁴ nake ũrĩa wotho ũkwenda gũtuĩka wa mbere thĩĩnĩ wanyu, no nginya atuĩke ngombo ya andũ othe. ⁴⁵ Nĩgũkorwo o na Mũrũ wa Mũndũ ndookire gũtungatĩrwo, no ookire gũtungata na arute muoyo wake nĩguo arĩhe thogora wa gũkũũra andũ aingĩ.”

Mũtumumu Baritimayo Kũhota Kuona

⁴⁶ Nao magĩkinya Jeriko. Na rĩrĩa Jesũ na arutwo ake, hamwe na kĩrĩndĩ kĩnene moimaga itũũra-inĩ rĩu, mũndũ warĩ mũtumumu wetagwo Baritimayo (ũguo nĩ kuuga mũrũ wa Timayo), aikarĩte thĩ mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya thendi. ⁴⁷ Na rĩrĩa aiguire atĩ nĩ Jesũ wa Nazarethi, akĩambĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Jesũ, Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁸ Andũ aingĩ makĩmũkaania, makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria

kwanĩrĩra, akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩrũgama, akiuga atĩrĩ, “Mwĩtei.”

Nĩ ũndũ ũcio magĩita mũndũ ũcio warĩ mĩtumumu, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! Rũgama! Nĩaragwĩta.”

⁵⁰ Agĩteania nguo yake ya igũrũ, agĩũkĩra na ihenya agĩthĩ harĩ Jesũ.

⁵¹ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda ngwĩkĩre atĩa?”

Nake mũndũ ũcio warĩ mĩtumumu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũrutani, ngwenda o njooke kuona.”

⁵² Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩthĩre, wĩtikio waku nĩguo watũma ũhone.” O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ.

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

11 Na rĩrĩ, maakuhĩrĩria itũũra rĩa Jerusalemu, maakinya matũũra ma Bethifage na Bethania hau Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ-rĩ, Jesũ agĩtũma arutwo ake eerĩ, ² akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mwatoonya o ũguo, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakuuu mũndũ. Mĩohorei mũmĩrehe. ³ Na mũngĩũrio nĩ mũndũ atĩrĩ, ‘Mũreka ũguo nĩkĩ?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo na nĩekũmĩcookia haha o narua.’”

⁴ Nao magĩthĩ magĩkora njaũ ya ndigiri yohetwo mũromo-inĩ handũ nja, hakuhi na njĩra. Na rĩrĩa maamĩohoraga-rĩ, ⁵ andũ arĩa maarũngĩ ho makĩmooria atĩrĩ, “Mũrohora njaũ iyo nĩkĩ?” ⁶ Nao makĩmacookeria o ũrĩa Jesũ aamerĩte, nao andũ acio makĩmetĩkĩria mathĩ nayo. ⁷ Rĩrĩa maatwarĩre Jesũ njaũ iyo, makĩmĩtandĩka nguo ciao nake Jesũ agĩkuu nĩyo. ⁸ Andũ aingĩ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ, nao arĩa angĩ makĩara mathĩgĩ marĩa maatuĩte mĩgũnda-inĩ. ⁹ Andũ arĩa maatongoretie na arĩa maamumĩte thuutha makĩanĩrĩra makiuga atĩrĩ,

“Hosana!”^a

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

¹⁰ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ ũthamaki ũrĩa ũgũũka, ũrĩa wa ithe witũ Daudi!”

“Hosana igũrũ o igũrũ!”

¹¹ Nake Jesũ aatoonya Jerusalemu, agĩthĩ hekarũ-inĩ. Na aarĩkia kwĩrorangĩra maũndũ mothe, akiumagara agĩthĩ Bethania hamwe na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ, tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ.

Jesũ Kũruma Mũkũyũ

¹² Mũthenya ũyũ ũngĩ rĩrĩa moimaga Bethania, Jesũ akĩigua ahũtiĩ. ¹³ Nake akĩona mũkũyũ warĩ haraaya ũrĩ na mathangũ maruru agĩthĩ kũrora kana warĩ na ngũyũ. Akinya harĩ guo, agĩkora ndwarĩ na ngũyũ tiga o mathangũ, tondũ ndĩarĩ hĩndĩ ya mĩkũyũ gũciara. ¹⁴ Nake akĩira mũkũyũ ũcio atĩrĩ, “Mũndũ ndakanarĩe maciaro maku nginya tene.” Nao arutwo ake makĩigua akiuga ũguo.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹⁵ Na maakinya Jerusalemu, Jesũ agĩtoonya hekarũ thĩinĩ,^b akĩambĩrĩria kũrutũrũra arĩa maagũraga, na arĩa meendanagĩria kuo. Akĩng’aurania metha cia arĩa maakũũranagia mbeeca, o na itĩ cia arĩa meendagia ndutura, ¹⁶ na ndangĩetĩkĩrĩrie mũndũ o na ũrĩkũ ahĩtũkĩrie kĩndũ gĩa kwendia kũu nja cia hekarũ.^c ¹⁷ Na rĩrĩa aamarutaga, akĩmooria atĩrĩ, “Githĩ ũhoru ndwandĩkitwo atĩrĩ,

“ ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya mahooya ya

^a9 Hosana nĩ kuuga “honokia rĩu”, na no kĩo kiugo gĩa kũgaatha mũthamaki.

^b15 Nĩ mwena wa hekarũ kũrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ metĩkĩrĩtio kũhoera Ngai.

^c16 Andũ maatuĩte nja ya hekarũ ta njĩra ya kũhĩtũkĩria indo cia kwendia.

kūhooyagĩrwo nĩ ndũrĩrĩ
ciothe^a?

No inyuĩ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya
atunyani’.

¹⁸ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene
na arutani a watho maigua
ũguo, makĩambĩrĩria gũcaria
ũrĩa mangĩmũũraga, nĩ ũndũ
nĩmamwĩtigagĩra, tondũ kĩrĩndĩ gĩothe
nĩkĩagegetio nĩ ũrutani wake.

¹⁹ Gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ na arutwo
ake makiuma itũũra rĩu.

Mũkũyũ kũũma

²⁰ Rũciinĩ, makĩhĩtũka makĩona
mũkũyũ ũrĩa Jesũ aarumĩte ũmĩte
wothe nginya mĩri. ²¹ Petero akĩrĩrikana
ũhoro wa mũkũyũ ũcio, akĩũra Jesũ
atĩrĩ, “Rabii, ta rora! Mũkũyũ ũrĩa
ũrarumire-rĩ, nĩũmĩte!”

²² Nake Jesũ akĩmacookeria, akĩmeera
atĩrĩ, “Itĩkiai Ngai. ²³ Ngũmwĩra atĩrĩ na
ma, mũndũ angĩkeera kĩrĩma gĩkĩ atĩrĩ,
‘Thiĩ, wĩkie iria-inĩ,’ na ndagathanganie
ngoro-inĩ yake, no etĩkie atĩ ũrĩa
oiga nĩũgwĩkĩka-rĩ, nĩagekĩrwo ũndũ
ũcio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩrĩ,
ũrĩa wotho mũrĩhooyaga mũheo,
itĩkagiai atĩ nĩ mũrĩkĩtie kũwamũkĩra,
naguo nĩũrĩtuĩkaga wanyu. ²⁵ Na rĩrĩa
mwarũgama mũhooe, mũrekanagĩre
angĩkorwo mũrĩ ũthũ na mũndũ,
nĩgeetha Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ
o nake amũrekanagĩre mehia manyu.”
(²⁶ No mũngĩkorwo mũtirekanagĩra
mehia, nake Ithe wanyu ũrĩa ũrĩ igũrũ
ndarĩmũrekanagĩra mehia manyu.)

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

²⁷ Magĩkinya o rĩngĩ Jerusalemu, na
rĩrĩa Jesũ aaceeraga kũu nja cia hekarũ,
athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a
watho, o na athuuri magĩũka kũrĩ we.
²⁸ Makĩmũũria atĩrĩ, “Wĩkaga maũndũ

maya na ũhoti ũrĩkũ? Na nũũ wakũheire
ũhoti wa gwĩka maũndũ maya?”

²⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria
atĩrĩ, “Nĩngũmũũria kĩũria kĩmwe.
Mwanjookeria, na nĩ nĩngũmwĩra
njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.
³⁰ Ũbatithio wa Johana-rĩ, woimire igũrũ
kana kũrĩ andũ? Njookeriai!”

³¹ Makĩaranĩria o ene ũhoro ũcio,
makĩĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ, ‘Woimire
igũrũ’, egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire
kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ³² No tũngiuga atĩrĩ,
‘Woimire kũrĩ andũ’...” (Nĩmetigagĩra
andũ, tondũ andũ othe mooĩ kũna atĩ
Johana aarĩ mũnabii.)

³³ Nĩ ũndũ ũcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ,
“Ithuĩ tũtũĩ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ
ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na
ũhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

12 Nake akĩambĩrĩria kũmahe ũhoro
na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ,
“Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda
wake mĩthabibũ. Agĩaka rũgiri
rũgĩthiũrũrũkĩria mũgũnda ũcio, na
akĩenja irima rĩa kũhihĩra thabibũ,
na agĩaka nyũmba ndaaya na igũrũ
ya arangĩri. Agĩcooka agĩkomborithia
mũgũnda ũcio kũrĩ arĩmi angĩ, na agĩthĩ
rũgendo. ² Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha
yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ
akombori acio igĩire maciaro mamwe
ma mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ.
³ Nao makĩmĩnyiita makĩmĩhũũra,
na makĩmĩingata itarĩ na kĩndũ.
⁴ Agĩcooka akĩmatũmĩra ndungata ingĩ;
nao magĩtiihia ndungata iyo mĩtwe
na makĩmũka maũndũ ma thoni. ⁵ Na
o rĩngĩ agĩtũma ndungata ingĩ, nayo
makĩmũũraga. Nĩatũmire ndungata ingĩ
nyingĩ, imwe ciacio magĩcihũũra, na iria
ingĩ magĩciũraga.

⁶ “Mũndũ ũcio ndaarĩ na mũndũ ũngĩ
watigaire wa gũtũma, tiga o mũriũ
wake ũrĩa eendete mũno. Akĩmũtũma
thuutha wa acio angĩ othe, akiuga atĩrĩ,
‘Nĩmegũtũia mũrũ wakwa.’

⁷ “No akombori acio makĩĩrana

^a17 Andũ a Ndũrĩrĩ arĩa meetigĩrĩte Ngai
nĩmerirwo nĩ Ngai atĩ nĩmũkahooyagĩra
thĩĩnĩ wa hekarũ yake (Isa 56:7). Handũ
hau nĩho Ayahudi maatuĩte ndũnyũ.

atĩrĩ, ‘Ūyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ūyũ. Ūkai, rekei tũmũũrage, nĩguo igai rĩake rĩgaatuĩka rĩitũ.’⁸ Nĩ ūndũ ūcio makĩmũnyiita, makĩmũũraga, makĩmũikia nja ya mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ.

⁹ “Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ūcio ageeka atĩa? Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ūcio.
¹⁰ Kaĩ mũtarĩ mwathoma maandĩko maya:

“Thiga rĩrĩa aaki maaregire,
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa
koine;

¹¹ Mwathani nĩwe wĩkĩte ūndũ ūcio,
naguo nĩ wa magegania
tũkiwona?”

¹² Magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyiita tondũ nĩmamenyire aaragia ũhoru wao na ngerekano ĩyo, no nĩmetigagĩra kĩrĩndĩ; nĩ ūndũ ūcio magĩtigana nake, magĩthĩ.

Kũrĩha Igooti kũrĩ Kaisari

¹³ Thuutha ūcio magĩtũma Afarisai amwe na Aherodia kũrĩ Jesũ nĩguo mamũtege na mĩario yake. ¹⁴ Magĩũka kũrĩ we makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũ atĩ ũrĩ mũndũ wa ma. Ndwĩtigagĩra andũ, tondũ ndũrũmbũyagia ũrĩa mahaana; no ũrutanaga ũhoru wa Ngai na ma. Rĩu-rĩ, nĩ kwagĩrĩire kũrutĩra Kaisari mbeeca cia igooti, kana aca?”
¹⁵ Tũrutage kana tũtikarutage?”

No tondũ Jesũ nĩamenyaga ũhinga wao, akĩmooria atĩrĩ, “Mũrenda kũngeria nĩkĩ? Ta ndeherai dinari ndĩmĩone.”

¹⁶ Makĩmũrehera dinari ĩyo, nake akĩmooria atĩrĩ, “Mbica ĩno na rĩitwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

¹⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Rutagĩrai Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

Nao makĩgegio nĩwe.

^{a14} Andũ nĩmaarutaga mbeeca cia igooti kũrĩ bũrũri ũrĩa wamathaga. Ayahudi matiakenagio nĩ ũhoru ūcio, na angĩ nĩmaregaga kũrĩruta.

Ūhiki Hĩndĩ ya Kũriũka

¹⁸ Ningĩ Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoru wa kũriũka magĩũka kũrĩ Jesũ na makĩmũũria atĩrĩ, ¹⁹ “Mũrutani, Musa aatwandĩkiire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ūcio no nginya ahikie mũtumia ūcio watigwo, aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁰ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua, na ndatige ciana.

²¹ Nake wa keerĩ akĩhikia mũtumia ūcio wa ndigwa, no o nake agĩkua na ndatige ciana. O na wa gatatũ nake agĩka o ũguo.

²² Ūhoru wa ma nĩ atĩ, gũtirĩ o na ũmwe wa acio mũgwanja watigire ciana. Thuutha wao othe, mũtumia ūcio o nake agĩkua.

²³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka mũtumia ūcio agaakorwo arĩ wa ũ, nĩgũkorwo othe mũgwanja nĩmamũhikĩtie?”

²⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩmũhĩtĩtie tondũ mũtiũ Maandĩko kana hinya wa Ngai? ²⁵ Rĩrĩa akuũ makaariũka, matikahikania kana mahike; magaatuĩka ta arĩa arĩa marĩ kũu igũrũ. ²⁶ Naguo ha ũhoru wa akuũ kũriũka-rĩ, kaĩ mũtathomete ibuku-inĩ rĩa Musa, ũhoru ũkonĩ kĩhinga kĩrĩa kĩahĩaga, na ũrĩa Ngai aamwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Ngai wa Iburahĩmu na Ngai wa Isaaka, o na Ngai wa Jakubu?’ ²⁷ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo. Inyuĩ mũhĩtĩtie mũno.”

Rĩathani rĩrĩa Inene

²⁸ Na rĩrĩ, mũrutani ũmwe wa watho nĩokire akĩgua makĩaria. Aamenya atĩ Jesũ nĩamacookeirie icookio rĩega-rĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Harĩ maathani marĩa mangĩ mothe-rĩ, nĩ rĩrĩkũ rĩa bata mũno?”

²⁹ Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩathani rĩrĩa rĩa bata mũno nĩ rĩrĩ: ‘Thikĩrĩria, inyuĩ Isiraeli, Mwathani Ngai witũ, Mwathani nĩ ũmwe. ³⁰ Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothe, na muoyo waku wothe, na meciiria maku mothe, na hinya waku wothe.’ ³¹ Narĩo rĩa keerĩ nĩ rĩrĩ: ‘Endaga mũndũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa

wiendete wee mwene.’ Gūtīrī rīathani rīngī inene kūrī macio.”

³² Nake mūdū ūcio agīcookia atīrī, “Mūrutani, ti-itherū nīwoiga wega atī Ngai nī ūmwe na gūtīrī ūngī tiga we!

³³ Ningī ūmwende na ngoro yaku yothe, o na ūmenyo waku wothē, o na hinya waku wothē; o nakuo kwenda mūdū ūrīa ūngī o ta ūrīa wiendete wee mwene, ūcio nī ūndū ūrī bata gūkīra maruta mothe ma njino na magongona.”

³⁴ Rīrīa Jesū oonire nīacookia wega, akīmwīra atīrī, “Wee-rī, ndūrī haraaya na ūthamaki wa Ngai.” Na kuuma hīndī īyo gūtīrī mūdū wacookire kūmīrīria kūmūria ciūria ingī.

Kristū nī Mūrīū Wa ū?

³⁵ Na rīrī, Jesū akīrutana nja-inī cia hekarū akīmooria atīrī, “Nī kī gītūmaga arutani a watho moige atī Kristū nī mūrū wa Daudi? ³⁶ Daudi we mwene, akīaria arī na Roho Mūtheru, oigire atīrī:

“ ‘Mwathani eerire Mwathani

wakwa atīrī:

“ikara guoko-inī gwakwa kwa ūrīo

nginya ngaiga thū ciaku

rungu rwa makinya maku.” ’

³⁷ Daudi we mwene aramwīta ‘Mwathani.’ Angīgītūika mūrūwe atīa?”

Na nī haarī na gīkundi kīnene kīa andū kīamūthikagīrīria gīkenete.

³⁸ Ningī Jesū akīrutana, akiuga atīrī, “Mwīmenyagīrīrei arutani a watho. Mendete gūthī mehumbite nguo iria ndaaya^a na kūgeithagio nī andū othe rīrīa mekūgera ndūnyū-inī, ³⁹ na makenda gūikaragīra itī iria cia bata thunagogi-inī, na gūikara handū ha andū arīa atīku maruga-inī. ⁴⁰ Na no-o matoonyagīrīria nyūmba cia atumia a ndigwa makamatunya indo ciao, na nīguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andū ta acio nī makaaherithio mūno makīria.”

^a38 Arutani a watho mekagīra kanjū ndaihu mūno hakuhi kūhutia thī.

Iruta rīa Mūtumia wa Ndigwa

⁴¹ Jesū agīkara thī ang’etheire harīa heekagīrwo maruta,^b akīrōrera ūrīa gīkundi kīu kīahothaga. Andū aingī itonga makīhotha mbeeca nyingī.

⁴² No mūtumia ūmwe wa ndigwa warī mūthīni agīūka akīhotha tūthendi twīrī tūnini mūno twa gīcango tūrīa twarī mūigana wa mbeeca īmwe.^c

⁴³ Jesū agīta arutwo ake harī we, akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtumia ūyū wa ndigwa mūthīni nīekīra mbeeca nyingī kīgīina-inī gūkīra andū arīa angī othe. ⁴⁴ Acio angī othe maheana kūringana na ūngī wa ūtonga wao, no mūtumia ūyū aheana kīrīa gīothe oima nakīo, o na arī mūthīni-rī, aheana mūthithū wake wothē.”

Imenyithia cia Hīndī ya Mūthia

13 Na rīrīa Jesū oimaga hekarū-inī, ūmwe wa arutwo ake akīmwīra atīrī, “Mūrutani, ta rora! Mahiga maya kaī nī manene-ī!^d Kaī nyūmba ici nī thaka-ī!”

² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīūrona nyūmba ici nene ūū? Gūtīrī ihiga o na rīmwe rīa maya rīgaakorwo rīrī igūrū wa rīrīa rīngī; mothe nīmakamomorwo.”

³ Rīrīa Jesū aikarīte thī kīrīma-inī kīa Mītamaiyū ang’etheire hekarū-rī, Petero na Jakubu na Johana na Anderea makīmūria marī keheri-inī atīrī, ⁴ “Ta twīre, maūdū macio mageekīka rī? Na kīmenyithia atī maūdū macio marī hakuhi gwīkīka nī kīrīkū?”

^b41 Ithandūkū rīa mūhothi rīaigawo kūrīa andū-a-nja maahooyagīra; arūme matiagiragio gūtoonya kuo.

^c42 Gaka nīko gathendi karīa kaarī kanini mūno thīnī wa Palestina hīndī īyo. Mūtumia ūyū wa ndigwa aarehire tūthendi twīrī, na no tuo aarī natuo.

^d1 Maandīko ma tene moigaga mahiga ma hekarū īyo maarī manene mūno; mamwe maarī na ūraihi wa buti mīrongo itatū na mūgwanja (37), warīi wa buti ikūmi na inyanya (18), na buti ikūmi na igīrī (12) kūrīa na igūrū.

⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mĩtikanahenno nĩ mũndũ o na ũrĩkũ. ⁶ Andũ aingĩ nĩ magooka na rĩitwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ nĩ Kristũ,’ na nĩmakahenina andũ aingĩ. ⁷ Rĩrĩa mũkaigua mbaara na mũhuhu wa mbaara mĩtikanamake. Maũndũ ta macio no nginya mekĩke, no rĩrĩ, ithirĩro ti rĩkinyu. ⁸ Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩa rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki ũũkĩrĩre ũthamaki ũrĩa ũngĩ. Nĩgũkaagĩa na ithingithia kũndũ na kũndũ, o na kũgĩe ng’aragu. Maũndũ maya nĩ kĩambĩrĩria kĩa ruo ta rwa mũndũ-wanja akĩrũmwo.

⁹ “No inyuĩ-rĩ, ikaragai mwĩguĩte. Nĩmũkaneanwo kũrĩ ciama cia athuuri na mũhũũrwo iboko thĩnĩ wa thunagogi. Nĩmũkarũgama mbere ya aathanĩ na athamaki nĩ ũndũ wakwa, mĩtuĩke aira akwa kũrĩ o. ¹⁰ Naguo ũhoru-ũrĩa-Mwega no nginya wambe ũhunjio kũrĩ ndũrĩrĩ ciothe. ¹¹ Rĩrĩa rĩothe mũkaanyitwo mĩtwarwo mũgaciirithio, mĩtikanetange mũgĩĩciiria ũrĩa mũkoiga. Inyuĩ mũkoiga o ũrĩa mũkaahotithio hĩndĩ ĩyo, nĩgũkorwo ti inyuĩ mũgaakorwo mũkĩaria, no nĩ Roho mũtheru.

¹² “Mũndũ nĩagakunyanĩra mũrũ wa nyina ooragwo, na ithe wa mũndũ akunyanĩre mwana wake, o na ciana nĩikaremera aciari a cio na imoragithie. ¹³ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa, no ũrĩa ũgaakĩrĩrĩria nginya hĩndĩ ya mũthia nĩakahonoka.

¹⁴ “Rĩrĩa mũkoona kĩrĩa kĩrĩ thaahu na gĩa kũrehe ihooru kĩarũgama harĩa gĩtagĩrĩrwo nĩ kũrũgama-rĩ, (ũrĩa ũrathoma nĩamenye ũhoru ũcio), hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmoorĩre irĩma-inĩ. ¹⁵ Mũndũ ũrĩa wotho ũgaakorwo arĩ nyũmba yake igũrũ ndakanaharũrũke kana atoonye kũruta kĩndũ nyũmba. ¹⁶ Nake mũndũ ũrĩa ũgaakorwo arĩ mũgũnda ndagacooke mũciĩ kũgĩĩra nguo ciake. ¹⁷ Kaĩ atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda na arĩa magaakorwo makĩongithia hĩndĩ ĩyo nĩmagakorwo marĩ na haaro-ĩ! ¹⁸ Hooyagai Ngai atĩ

maũndũ macio matikanakinye hĩndĩ ya heho, ¹⁹ nĩ ũndũ matukũ macio gũgaakorwo na mĩnyamaro ĩtarĩ yoneka ĩngĩ tayo kuuma kĩambĩrĩria rĩrĩa Ngai ombire thĩ nginya rĩu, na gũtikoneka ĩngĩ tayo. ²⁰ Tiga Mwathani anyihanyihirie matukũ macio, gũtirĩ mũndũ ũngĩgatigara. No tondũ wa andũ ake arĩa aamũre, matukũ macio nĩmagakuhĩhio. ²¹ Hĩndĩ ĩyo mũndũ o na ũrĩkũ angĩkamwĩra atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haha!’ kana amwĩre atĩrĩ, ‘Kristũ arĩ haaria!’ mĩtikanetĩkie ũhoru ũcio. ²² Nĩgũkorwo Kristũ a maheeni na anabii a maheeni nĩmakeyumĩria monanie morirũ na maringe ciama nĩguo mahĩtithie andũ arĩa aamũre, korwo no kũhoteke. ²³ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte tondũ nĩndamwĩra maũndũ mothe mbere ya ihinda rĩtanakinya.

²⁴ “No ihinda-inĩ rĩu, thuutha wa maũndũ macio ma mĩnyamaro,

“riũa nĩrĩkagĩa nduma,
naguo mweri ndũkaara;

²⁵ njata nacio nĩikaagũa kuuma
igũrũ,
namo maahinya ma igũrũ
nĩmakenyenyio.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩyo andũ nĩ makoona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩnĩ wa matu, arĩ na hinya mũingĩ mũno o na riiri. ²⁷ Nake nĩagatũma araika ake macookanĩrĩrie andũ ake arĩa aamũre kuuma mĩena ĩna ĩrĩa yumaga rũhuho, o na kuuma ituri ciothe cia thĩ na cia igũrũ.

²⁸ “Na rĩrĩ, mwĩrutei na mũkũyũ: Rĩrĩa honges ciaguo ciarĩkia gũthundũra na ciaruta mathangũ-rĩ, nĩmũmenyaga atĩ hĩndĩ ya riũa ĩrĩ hakuhĩ. ²⁹ ũguo noguo, rĩrĩa mũkoona maũndũ macio magũĩkĩka mũkaamenya ihinda rĩrĩ hakuhĩ, rĩrĩ o mũromo-inĩ. ³⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rũciaro rũrũ rũtigaathira nginya maũndũ macio mothe makaahingio. ³¹ Igũrũ na thĩ nĩigathira, no ciugo ciakwa itigathira.

Gũtirĩ Mũndũ ũũĩ Mũthenya na Ithaa

³² “Gũtirĩ mũndũ o na ũrĩkũ ũũĩ

ũhoro wa mũthenya ũcio kana ithaa rĩũ, o na araiika a igũrũ matiũĩ, o na Mũriũ ndooĩ, tiga lthe wiki! ³³ Ikaragai mwĩguĩte! Ikaragai mwĩhũgĩte! Mũtiũĩ rĩrĩa ihinda rĩũ rĩgaakinya. ³⁴ Gũkahaana ta mũndũ ũgũthĩ rũgendo ũrĩa atigaga egaĩra ndungata ciake irorage mũciĩ, o ndungata akamĩhe wĩra wayo, na agatiga atha mũikaria wa mũrango o nake aikarage ehũũgĩte.

³⁵ “Nĩ ũndũ ũcio, ikaragai mwĩguĩte tondũ mũtiũĩ rĩrĩa mwene mũciĩ agacooka, kana agooka hwaĩ-inĩ, kana ũtukũ gatagatĩ, kana ngũkũ ikĩgamba, o na kana gũgĩthererũka. ³⁶ O rĩrĩa angĩũka-rĩ, mũtikanareke amũkore mwĩrigĩtwo. ³⁷ Ũguo ngũmwĩra, noguo ngwĩra andũ othe, atĩrĩ, ‘Ikaragai mwĩguĩte’.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta arĩ Bethania

14 Na rĩrĩ, gwatigaire o mũthenya iĩrĩ nĩguo kũgĩe na Gĩathĩ kĩa Bathaka na kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũĩmbia,^a nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩnyiitithia Jesũ na njĩra ya wara nĩguo mamũũrage. ² Makiuga atĩrĩ, “No tũtingĩmũnyiita hĩndĩ ya Gĩathĩ, tondũ andũ mahota kũruta haaro.”

³ Na rĩrĩa arĩ itũũra-inĩ rĩa Bethania kwa mũndũ wetagwo Simoni ũrĩa warĩ na mangũ, aikarĩte metha-inĩ akĩrĩa irio-rĩ, nĩhookire mũndũ-wa-nja arĩ na cuba ya maguta ma goro mũno na manungĩ wega. Akĩũraga cuba ĩyo na akĩmũitĩrĩria maguta macio mũtwe.

⁴ Andũ amwe arĩa maarĩ kuo makĩigua ũũru, makĩũrania atĩrĩ, “Maguta maya maitangwo ũguo nĩkĩ? ⁵ Maguta macio nĩmangĩendio mbeeca ikĩrĩte mũcara wa mũndũ wa mwaka mũgima nacio mbeeca icio iheo athĩni.” Magĩkũũma mũndũ-wa-nja ũcio marĩ na ũũru.

⁶ Nowe Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tiganai nake, mũramũtanga nĩkĩ? Nĩanjĩka ũndũ

^a1 Gĩathĩ kĩa Bathaka kĩaririkanagia Ayahudi ũrĩa mũraika wa Ngai aahĩtũkĩire mĩciĩ yao agĩthĩ kũũraga marigithathi ma andũ a Mĩsirĩ.

mwega mũno. ⁷ Athĩni marĩkoragwo na inyuĩ hĩndĩ ciothe na no mũmateithie hĩndĩ ĩrĩa yothe mũngĩenda. No nĩ mũtirĩkoragwo na nĩ hĩndĩ ciothe. ⁸ Anjĩka o ũrĩa angĩahota. Aitĩrĩria mwĩrĩ wakwa maguta o mbere nĩ ũndũ wa kũhaarĩria gũthikwo gwakwa. ⁹ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, kũrĩa guothe Ũhoro-ũyũ-Mwega ũkaahunjagio thĩnĩ wa thĩ, ũguo eka nĩũkeeragwo andũ nĩgeetha aririkanagwo.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Judasi Mũisikariota, ũmwe wa arĩa ikũmi na eerĩ, agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene agakunyanĩre Jesũ kũrĩ o. ¹¹ Nao magĩkena mũno maigua ũguo na makĩmwĩra nĩmekũmũhe mbeeca. Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩcaria mweke wa kũmũneana kũrĩ o.

Jesũ Kũrĩanĩra Gĩathĩ kĩa Bathaka na Arutwo Ake

¹² Mũthenya wa mbere wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mĩĩkĩre Ndawa ya Kũĩmbia, o ũrĩa wathĩnjagwo gatũrũme ka Bathaka-rĩ, arutwo a Jesũ makĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda tũthĩ kũ tũkahaarĩrie nĩguo ũkarĩire irio cia Bathaka kuo?”

¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩtũma arutwo ake eerĩ akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũtoonye itũũra, na nĩ mũgũcemanĩa na mũndũ ũkũũite ndigithũ ya maaĩ. Mũrũmĩrĩrei. ¹⁴ Kũrĩa egũtoonya mwĩre mwene nyũmba ĩyo atĩrĩ, ‘Mũrutani arooria atĩrĩ, nyũmba yakwa ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ingĩrĩra irio cia Bathaka na arutwo akwa?’ ¹⁵ Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ikĩrĩtwo indo na ĩgathondekwo wega. Haarĩriai irio cia Bathaka iitũ kuo.”

¹⁶ Arutwo acio makĩumagara, magĩtoonya itũũra, magĩkora maũndũ mahaana o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁷ Na gwakinya hwaĩ-inĩ, Jesũ agĩkinya kuo marĩ na arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ¹⁸ Maikarĩte metha-inĩ makĩrĩa akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra, ũmwe wa arĩa mararĩanĩra na nĩ.”

¹⁹ Makĩnyiitwo nĩ kĩeha mũno, na o

umwe akamũuria atĩrĩ, “Ti-itherũ hihi nĩ nĩ?”

²⁰ Jesũ akĩmacookeria akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ umwe wanyu inyuĩ ikũmi na eerĩ, ũria ũgũtobokanĩria mũgate mbakũri-inĩ hamwe na nĩ. ²¹ Mũrũ wa Mũndũ egũthĩ o ta ũria ũhoro wake wandĩkĩtwo. No mũndũ ũria ũgaakunyanĩra Mũrũ wa Mũndũ kaĩ arĩ na haaro-ĩ! Nĩ kaba mũndũ ũcio atangĩaciariwo.”

²² Ningĩ o makĩrĩaga-rĩ, Jesũ akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, agĩcooka akĩwenyũranga, akĩhe arutwo ake, akiuga atĩrĩ, “Oyai; ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa.”

²³ Agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcooka ngaatho akĩmanengera, nao othe magĩkĩnyũra.

²⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno nĩyo thakame yakwa ya kĩrĩkanĩro, ĩria ĩtĩtwo nĩ ũndũ wa andũ aingĩ. ²⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ndikũnyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mũthabibũ, nginya mũthenya ũria ngaamĩnyua ĩrĩ njerũ ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

²⁶ Na maarĩkia kũina rwĩmbo, makiumagara magĩthĩ kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ.

Jesũ Kwaria ũria Petero Arĩmũkaana

²⁷ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ inyuothe nĩmũrĩndirika, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩngaringa mũrĩithi,
nacio ng’ondũ ihurunjũke.’

²⁸ No ndaariũka, nĩngamũtongoria gũthĩ Galili.”

²⁹ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “O na othe mangĩgũtirika, nĩ ndingĩgũtirika.”

³⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, umũthĩ, o ũtukũ ũyũ, ngũkũ ĩtanakũga keerĩ, nĩũrĩngaana maĩta matatũ.”

³¹ No Petero akĩaria ahinyĩrĩrie, akiuga atĩrĩ, “O na angĩkorwo ndĩrikuanĩra nawe, nĩ ndingĩgũkaana!” O na acio angĩ othe makiuga o ũguo.

Mũgũnda-inĩ wa Gethisemane

³² Nao magĩkinya handũ heetagwo Gethisemane, nake Jesũ akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ikarai haha thiĩ ngahooe.”

³³ Akĩoya Petero na Jakubu na Johana agĩthĩ nao, na o hĩndĩ ĩyo akĩnyiitwo nĩ kĩa kĩnene na agĩthĩĩnĩka mũno.

³⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ngoro yakwa nĩraigua kĩa mũno o ta ingĩkua, ikarai haha na mwĩhũge.”

³⁵ Na aathiathia hanini, akĩgũithia thĩ, akĩhooya atĩ korwo kwahoteka, ihinda rĩu rĩmweherere. ³⁶ Akiuga atĩrĩ, “Abba, Baba, maũndũ mothe nĩmahotekaga nĩwe. Njehereria gĩkombe gĩkĩ. No ti ũria ngwenda nĩ, no nĩ ũria wee ũkwenda.”

³⁷ Ningĩ agĩcooka harĩ arutwo ake akĩmakora makomete. Akĩũria Petero atĩrĩ, “Simoni, kaĩ ũkomete? Ndũngĩhota gũikara ithaa rĩmwe wĩguĩte?

³⁸ Mwĩhũgagei na mũhooyage nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ. Ngoro nĩyenda, no mwĩrĩ ndũrĩ na hinya.”

³⁹ O rĩngĩ agĩthĩ akĩhooya o ũguo. ⁴⁰ Na acooka rĩngĩ harĩ, agĩkora makomete tondũ nĩmahĩtĩtwo nĩ toro. Nao makĩrigwo nĩ ũria mangĩmwĩra.

⁴¹ Ningĩ agĩũka ihinda rĩa gatatũ akĩmooria atĩrĩ, “O na rĩu mũrĩ o toro, o mũhurũkĩte? Kinyiai hau! Ithaa nĩrĩakinya. Atĩrĩrĩ, Mũrũ wa Mũndũ nĩakunyanĩrwo akaneanwo moko-inĩ ma andũ ehia. ⁴² Ũkĩrai, tũthĩ! ũria ũkũgunyanĩra nĩarooka.”

Jesũ Kũnyiitwo

⁴³ O akĩaragia-rĩ, Judasi, umwe wa arutwo aĩa ikũmi na eerĩ, agĩkinya. Ookire arĩ na gĩkundi kĩnene kĩa andũ marĩ na hiũ cia njora na njũgũma, matũmitwo nĩ athĩnjĩri-Ngai aĩa anene, na arutani a watho na athuuri.

⁴⁴ Judasi ũcio wamũkunyanĩre nĩamaheete kĩmenyithia akameera atĩrĩ, “Ūria ndĩmumunya nĩwe; mũmũnyiite na mũmũtware arangĩrwo.” ⁴⁵ Judasi o rĩmwe agĩthĩ harĩ Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii!” na akĩmũmumunya. ⁴⁶ Nao andũ acio makĩguthũkĩra Jesũ makĩmũnyiita.

⁴⁷ Na ūmwe wa arīa maarūngiī hakuhī agīcomora rūhiū rwake rwa njora agītinia gūtū kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁴⁸ Nake Jesū akīmooria atīrī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho atī nīkio muoka kūūnyiita mūrī na hiū cia njora na njūgūma? ⁴⁹ Ndīratūūrāga na inyūī hekarū-inī ngīrutanaga mūthenya o mūthenya na mūtingīnyiita. No rīrī, Maandīko no nginya mahiinge.” ⁵⁰ Hīndī īyo arutwo ake othe makīmūtiganīria, makīūra.

⁵¹ Na mwanake ūmwe ūteehumbīte kīndū tiga taama wa gatani akīrūmīrīra Jesū. Na rīrīa maamūnyiitire, ⁵² agītiga taama wake nao, akīūra e njaga.

Jesū Gūtwarwo Mbere ya Kīama

⁵³ Nao andū acio magītwarwa Jesū kūrī mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, nao athīnjīri-Ngai arīa anene othe, na athuuri na arutani a watho makīgomana hamwe. ⁵⁴ Petero akīmūrūmīrīra arī haraaya o nginya agīkinya nja ya mūciī wa mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene. Agīikarania na thigari kūu agīota mwaki.

⁵⁵ Na rīrī, athīnjīri-Ngai arīa anene, o na Kīama kīu gīothe,^a magīcaria ūira wa kūūrāgithia Jesū, no mationire. ⁵⁶ Na andū aingī nīmarutire ūira wa maheeni, no ūira wao ūkīaga kūiguana.

⁵⁷ Gūgīcooka gūkīrūgama andū amwe, nao makīruta ūira wa maheeni makiuga atīrī, ⁵⁸ “Nītwaiguire akiuga atīrī, ‘Nīngatharia hekarū īno yakītwo nī andū, na njake īngī ītakītwo nī mūdū na ihinda rīa mīthenya ītatū.’” ⁵⁹ No o na moiga ūguo, ūira wao ūkīaga kūiguana.

⁶⁰ Hīndī īyo mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīrūgama gatagatī kao, akīūra Jesū atīrī, “Kaī wee ūtarī na ūndū ūngīcookia? Nī ūhorō ūrīkū ūyū ūrathitangwo nago?” ⁶¹ No Jesū agīkira ki, na ndacookie ūndū.

O rīngī mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene

akīmūūra atīrī, “Wee nīwe Kristū, Mūrū wa Ūrīa Mūrathime?”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī nī nī. Na nīmūkona Mūrū wa Mūdū aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūrīa-ūrī-Hinya, na agīuka arī igūrū rīa matu.”

⁶³ Mūthīnjīri-Ngai ūcio mūnene agītembūranga nguo ciake. Akīūra atīrī, “Tūgūkībatario nī aira angī a kī? ⁶⁴ Nīmweiguīra akīruma Ngai. Mūgwīciiria atīa?”

Nao othe makīmūtūira atī aagīrīrwo nī kūūrāgwo. ⁶⁵ Hīndī īyo amwe makīambīrīria kūmūtūira mata, na makīmūhumbīra ūthiū, makīmūringa na ngundi makīmwīraga atīrī, “Ta kīrathe ūhorō.” Nacio thigari ikīmuoya, ikīmūhūra.

Petero Gūkaana Jesū

⁶⁶ Na hīndī īyo Petero aikarīte o hau nja-rī, ūmwe wa ndungata cia airītu cia mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīgerera ho. ⁶⁷ Rīrīa oonire Petero agīota mwaki, akīmūrora wega.

“Akīmwīra atīrī, ‘O nawe uuma hamwe na Jesū ūcio wa Nazarethi’.”

⁶⁸ Nowe Petero agīkaana ūhorō ūcio, akīmwīra atīrī, “Ndiūī ūhorō ūcio, o na ndiramenya nī atīa ūroiga,” na akīumagara agīthīi itoonyero-inī.

⁶⁹ Na rīrīa ndungata īyo ya mūrītu yamuonire ho, o rīngī ikīira arīa maarūngiī ho atīrī, “Mūdū ūyū nī ūmwe wao.” ⁷⁰ No Petero agīkaana ūhorō ūcio rīngī.

Thuutha wa kahinda kanini, arīa maarūgamīte hakuhī makīira Petero atīrī, “Ti-itherū ūrī ūmwe wao, nī ūndū wī Mūgalili.”^b

⁷¹ Nake akīambīrīria kwīhīta akiugaga atīrī, “Nī ndiūī mūdū ūyū mūraaria ūhorō wake.”

⁷² O hīndī īyo ngūkū īgīkūga hīndī ya keerī. Nake Petero akīrīrikana ūhorō ūrīa Jesū aamwīrīte atīrī, “Ngūkū ītanakūga

^a55 Kīama gīa Sanihedirini gīakoragwo na athīnjīri-Ngai arīa anene, na athuuri, na arutani a watho wa Musa.

^b70 Mwarīrie wa andū a kuuma Galili warī na ngūūrani na wa andū a kuuma Judea.

keerĩ nĩũrĩngaana maita matatũ.” Nake akĩambĩrĩria kũrĩra.

Jesũ Gũtwarwo Mbere ya Pilato

15 Na rĩrĩ, rũciinĩ tene, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri, na arutani a watho, na Kĩama gĩothe magĩtua ũrĩa megwĩka. Makĩoha Jesũ, makĩmũtwara, makĩmũneana kũrĩ Pilato.

² Nake Pilato akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩi, ũguo woiga nĩguo.”

³ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ.

⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akĩmũũria o rĩngĩ atĩrĩ, “Kaĩ wee ũtarĩ na ũndũ ũgũcookia? Ta rora maũndũ marĩa mothe maragũthitangĩra.”

⁵ No Jesũ ndaigana gũcookia ũndũ, nake Pilato akĩgega.

⁶ Na rĩrĩ, kwarĩ mūtugo hĩndĩ ya Iruga rĩu rĩa Bathaka, Pilato nĩamohoragĩra mwohwo ũmwe, o ũrĩa andũ mangĩetirie. ⁷ Na nĩ kwarĩ mũndũ ũmwe wetagwo Baraba woohetwo hamwe na arĩa maambĩrĩrie ngũĩ ya gũũkĩrĩra thirikari na makoora andũ thĩnĩ wa mbũkĩrĩra iyo. ⁸ Nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩthĩ harĩ Pilato, gĩkĩmũũria eeke o ũrĩa aamenyerete gwĩka.

⁹ Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ mũkwenda ndĩmuohore mũthamaki wa Ayahudi?”

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩamenyaga atĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maaneanĩte Jesũ kũrĩ we nĩ ũndũ wa ũiru. ¹¹ No rĩrĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene makĩringĩrĩria kĩrĩndĩ kũ kũire Pilato ohore Baraba handũ ha Jesũ.

¹² Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Mũgũkĩenda njike atĩa na mũndũ ũyũ mwĩtaga mũthamaki wa Ayahudi?”

¹³ Nao makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁴ Nake Pilato akĩmooria atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ngero ĩrĩkũ agerete?”

No-o magĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ igũrũ!”

¹⁵ Na tondũ nĩendaga gũkenia kĩrĩndĩ kũu, Pilato akĩmohorera Baraba.

Akĩhũũrithia Jesũ iboko, agĩcooka akĩmũneana akambwo mũtĩ igũrũ.

Thigari Kũnyũrũria Jesũ

¹⁶ Nacio thigari igĩtwara Jesũ gũikaro-inĩ kĩa barũthi (na nĩkĩo gĩetagwo Puratoria); igĩcookanĩrĩria mbũtũ yothe ya thigari. ¹⁷ Ikĩmũhumba nguo ndaaya ya rangi wa ndathi, igĩcooka igĩtuma thũmbĩ ya mũigua, ikĩmwĩkĩra mũtwe. ¹⁸ Ikĩambĩrĩria kũmũnyũrũria, ikĩmwĩraga atĩrĩ, “Ũkĩrĩ mũhoro, wee mũthamaki wa Ayahudi?” ¹⁹ Ikĩmũhũura na rũthanju mũtwe maita maingĩ ikĩmũtuagĩra mata. Ikĩgũithia thĩ mbere yake, ikĩmũturagĩria ndu ta ikĩmũhooya. ²⁰ Na ciarĩkia kũmũnyũrũria-rĩ, ikĩmũruta nguo iyo ndaaya ya rangi wa ndathi, ikĩmũhumba nguo ciake mwene. Igĩcooka ikĩmuumagaria ikamwambe mũtĩ igũrũ.

Jesũ Kwambwo Mũtharaba-inĩ

²¹ Na marĩ njĩra thigari ikĩnyiita mũndũ wahĩtũkaga akiuma mĩgũnda-inĩ, wetagwo Simoni wa kuuma Kurene, ithe wa Alekisandero na Rufusi, na ikĩmũkuuithia mũtharaba wa Jesũ na hinya. ²² Igĩgĩkinia Jesũ handũ harĩa heetagwo Golgotha (ũguo nĩ kuuga Handũ hahaana ta Ihĩndĩ rĩa Mũtwe). ²³ Nĩngĩ igĩcooka ikĩmũhe ndibei ĩtukanĩtio na manemane, nake Jesũ akĩrega kũminyua. ²⁴ Igĩkĩmwamba mũtĩ igũrũ. Ikĩgayana nguo ciake, na ũndũ wa gũcicuukĩra mĩtĩ nĩguo imenye o ĩrĩa mũndũ egũkuua.

²⁵ Kwarĩ thaa ithatũ cia rũciinĩ rĩrĩa ciamwambire mũtĩ igũrũ. ²⁶ ũndũ ũrĩa aathitangĩrwo wandĩkĩtwo atĩrĩ, “Ũyũ nĩwe MUTHAMAKI WA AYAHUDI.”

²⁷ Nĩngĩ ikĩamba atunyani eerĩ hamwe nake, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, nake ũcio ũngĩ mwena wake wa ũmotho.

²⁸ (Namo Maandĩko makĩhingio marĩa moigaga atĩrĩ, “Aataranĩrio na andũ arĩa aagarari watho.”) ²⁹ Andũ arĩa maahĩtũkagĩra hau nĩmamũrumaga makĩinagia mũtwe yao, makoiga atĩrĩ, “Hĩ! Wee ũngĩratharirie hekarũ na

ũmĩake na mĩthenya itatũ-rĩ, ³⁰harũrũka uume mũtharaba-inĩ ũcio, wĩhonokie!”

³¹O ũndũ ũmwe athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho nĩmamũnyũrũragia, makerana atĩrĩ, “Nĩarahonokagia arĩa angĩ, no ndangĩhota kwĩhonokia we mwene. ³²Kristũ ũyũ, Mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, ta nĩakĩharũrũke rĩu oime mũtharaba-inĩ, nĩguo tuone twĩtikie.” O nao arĩa maambanĩirio hamwe nake, makĩmũruma.

Gĩkuũ kĩa Jesũ

³³Na rĩrĩ, thaa thita cia mũthenya ciakinya, bũrũri wothe ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda. ³⁴Na thaa kenda Jesũ akĩgũthũka na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Eloi, Eloi, lama sabakithani?” nago ũguo nĩ kuuga atĩrĩ, “Ngai wakwa, Ngai wakwa, wandiganĩria nĩkĩ?”

³⁵Rĩrĩa andũ amwe a arĩa marũngĩĩ hau maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Ta thĩkĩrĩriai agĩita Elija.”

³⁶Mũndũ ũmwe agĩteng’era, agĩtobokia thibũnji thiki-inĩ akĩmĩthecerera kamũrangi-inĩ akĩhe Jesũ anyue. Akiuga atĩrĩ, “Tiganai nake. Rekei tuone kana Elija nĩegũũka kũmũcuurũria mũtharaba-inĩ.”

³⁷Nake Jesũ agĩkaya aanĩrĩire, agĩtuĩkana.

³⁸Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana icunji igĩrĩ kuuma igũrũ nginya thĩ. ³⁹Na rĩrĩa mũnene-wa-thigari-igana, ũrĩa warũngĩĩ hau mang’ethanĩire, aiguire ũrĩa akaya na akĩona ũrĩa akua, akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ oima Mũrũ wa Ngai!” ⁴⁰Nĩ haarĩ na atumia meeroragĩra marĩ haraaya. ũmwe wao aarĩ Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu ũrĩa warĩ Mũnini na wa Jose, na Salome. ⁴¹Rĩrĩa aarĩ Galili, atumia aya nĩo maamũrũmagĩrĩra na

^a38 Gĩtambaya kĩa hekarũ kĩagayanĩtie Handũ-harĩa-Hatheru na Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno. Gwatũkana gwakĩo kuonanirie atĩ Kristũ nĩatoonyire kwa Ngai nĩ ũndũ witũ, na agĩtũhingũrĩra njĩra ya gũthiia mbera ya Ngai.

makamũtungatagĩra. Ningĩ hau nĩ haarĩ na atumia angĩ aingĩ arĩa mookĩte nake Jerusalemu.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁴²Na tondũ kwarĩ Mũthenya wa Kwĩhaarĩria (nĩguo mũthenya ũrĩa wĩ mbere ya Thabatũ), gwakuhĩrĩria hwaĩ-inĩ-rĩ, ⁴³Jusufu wa Arimathea, mũndũ warĩ igweta mũno Kĩama-inĩ gĩa athuuri, na we mwene nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai, agĩthĩ kũrĩ Pilato na ũcamba, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ.^b

⁴⁴Nake Pilato akĩgega aigua atĩ Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. Agĩita mũthigari ũrĩa mũnene-wa-thigari-igana, akĩmũũria kana Jesũ nĩarĩkĩtie gũkua. ⁴⁵Rĩrĩa aamenyithirio nĩ mũnene ũcio wa thigari igana atĩ nĩguo kwarĩ, agĩtũkĩria Jusufu akuue mwĩrĩ ũcio. ⁴⁶Nĩ ũndũ ũcio Jusufu akĩgũra taama wa gatani, agĩcuurũria mwĩrĩ ũcio. Akĩũkũnja na taama ũcio wa gatani, agĩthĩ akĩũga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga. Agĩcooka akĩgaragaria ihiga rĩkĩhinga mũromo wa mbĩrĩra iyo. ⁴⁷Nake Mariamu Mũmagidali na Mariamu ũrĩa nyina wa Jose makĩona harĩa aigirwo.

Kũrĩũka kwa Jesũ

16 Na rĩrĩ, Thabatũ yathira, Mariamu Mũmagidali, na Mariamu nyina wa Jakubu, na Salome makĩgũra indo nungi wega nĩgeetha mathĩĩ makahake mwĩrĩ wa Jesũ. ²Mũthenya wa mbere wa kiumia, rũciinĩ tene thuutha wa riũa kũratha, marĩ njĩra magĩthĩĩ mbĩrĩra-inĩ, ³nĩmoranageria atĩrĩ, “Nũũ ũgũtũgaragarĩria ihiga rĩehere mũromo-inĩ wa mbĩrĩra?”

⁴No rĩrĩa maatiirire maitho, makĩona ihiga rĩu nĩrĩagaragarĩtio rĩkehera, nĩgũkorwo rĩarĩ inene mũno. ⁵Na rĩrĩa maatoonyaga mbĩrĩra-thĩnĩ, makĩona mwanake wehumbĩte nguo njerũ

^b43 Maarĩ na ihenya rĩa kweheria mwĩrĩ wa Jesũ mũtĩ-igũrũ maũthike mbere ya Thabatũ kwambĩrĩria.

ndaaya aikarĩte thĩ mwena wao wa ũrĩo, nao makĩmaka.

⁶Nake akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka. Mũracaria Jesũ ũrĩa wa Nazarethi, ũrĩa ũrambirwo mĩtĩ igũrũ. Nĩariũkĩte! Ndarĩ haha. Onei harĩa maramũigĩte. ⁷No thĩĩ mwĩre arutwo ake o na Petero atĩrĩ, ‘Nĩekũmũtongoria gũthĩĩ Galili. Kũu nĩkuo mũkaamuona, o ta ũrĩa aamwĩrĩre’.”

⁸Atumia acio makiuma hau mbĩrĩra-inĩ makĩinainaga na magegete. Matirĩ mũndũ meerire ũndũ, tondũ nĩmetigagĩra.

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Mariko 16:9-20)

⁹Mũthenya wa mbere wa kiumia rūciinĩ tene Jesũ ariũka-rĩ, aambire kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali ũrĩa aarũte ndaimono mũgwanja. ¹⁰Nake Mariamu agĩthĩĩ akĩira arĩa maatũire na Jesũ, akĩmakora magĩcakaya na makĩrĩra. ¹¹Nao maigua atĩ Jesũ nĩariũkĩte, na atĩ Mariamu nĩamuonete, makĩrega gwĩtĩkia.

¹²Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra andũ angĩ eerĩ ao, ahaana ũndũ ũngĩ, rĩrĩa maathiiaga mĩgũnda-inĩ. ¹³Andũ acio makĩhũndũka, magĩthĩĩ makĩira arutwo arĩa angĩ; no-o nao makĩrega kũmetĩkia.

¹⁴Thuutha ũcio Jesũ akiumĩrĩra arutwo arĩa ikũmi na ũmwe makĩria irio; akĩmatetia nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtĩkia na nĩ ũndũ wa ũmũ wa ngoro ciao, nĩ ũndũ wa kũrega gwĩtĩkia arĩa maamuonete thuutha wa kũriũka gwake.

¹⁵Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ thĩ yothe mũkahunjĩrie andũ othe Ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶Na mũndũ o wotho ũgetĩkia na abatithio nĩakahonoka, no ũrĩa wotho ũtagetĩkia nĩagatuĩrwo ciira. ¹⁷Nacio ciama ici nĩ igatwaranaga na arĩa metĩkĩtie: Nĩmakaingata ndaimono thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa; na nĩmakaaria na thiomĩ njerũ; ¹⁸na nĩmakanyiita nyoka na moko mao; na rĩrĩa makaanyua thumu, ndũkamathũkia o na hanini; nĩmakaigagĩrĩra andũ arĩa arũaru moko, nao mahone.”

¹⁹Mwathani Jesũ aarĩkia kũmaarĩria ũhoro ũcio, agĩtwarwo igũrũ na agĩikara thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²⁰Nao arutwo magĩcooka makiumagara na makĩhunja ũhoro kũndũ guothe, nake Mwathani akĩrutithania wĩra nao, na agekĩraga ũhoro wake hinya na ũndũ wa ciama iria ciatwaranaga na ũhoro ũcio.

LUKA

Ūhoru wa Gūtongoria

1 Andū aingĩ nĩmarĩkĩtie kwandĩka ūhoru wa maũndũ marĩa mahingĩtio gatagatĩ-inĩ gaitũ, ² o ta ūrĩa twaheirwo ūhoru wamo nĩ arĩa meyoneire maũndũ macio kuuma o kĩambĩrĩria marĩ aira na ndungata cia ūhoru ūcio. ³ Nĩ ūndũ ūcio, tondũ nĩ mwene nĩndũirĩtie maũndũ macio mothe wega kuuma kĩambĩrĩria-rĩ, ngakĩona arĩ wega o na nĩ ngwandĩkĩre mĩtaratara mwega wa maũndũ macio, wee mĩnene mĩgaathe Theofilo, ⁴ nĩgeetha ūmenye na ma maũndũ marĩa warutirwo.

Gũciarwo kwa Johana Mũbatithania Kũmenyithania

⁵ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Herode aarĩ mũthamaki wa Judea, nĩ kwarĩ mũthĩnjĩri-Ngai wetagwo Zakaria, warĩ wa gĩkundi kĩa athĩnjĩri-Ngai kĩa Abija; mĩtumia wake eetagwo Elizabethi na aarĩ wa rūciaro rwa Harũni. ⁶ O eerĩ maarĩ arũngĩrĩru maitho-inĩ ma Ngai, na nĩmathĩkagĩra maathani ma Mwathani na mawatho mothe matarĩ na ūcuuke. ⁷ Nao matiarĩ na twana tondũ Elizabethi aarĩ thaata; na eerĩ maarĩ akũrũ mũno.

⁸ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe Zakaria nĩarutaga wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai arĩ mbere ya Ngai, tondũ rĩarĩ ihinda rĩa gĩkundi gĩake gũtungata-rĩ, ⁹ nĩathuurirwo na njĩra ya gũcuukĩrwo mĩtĩ, kũringana na mĩtugo wa ūthĩnjĩri-Ngai, athĩ thĩnĩ wa hekarũ ya Mwathani agacine ūbumba. ¹⁰ Na rĩrĩa ihinda rĩa gũcina ūbumba rĩakinyire, kĩrĩndĩ gĩothe kĩrĩa kĩonganĩte nĩ ūndũ wa kũhooya, nĩ kĩahooyagĩra na kũu nja.

¹¹ Hĩndĩ ĩyo mũraika wa Mwathani akiumĩrĩra Zakaria, na akĩrũgama mwena wa ūrĩo wa kĩgongona kĩrĩa gĩa gũcinĩra ūbumba. ¹² Rĩrĩa Zakaria aamuonire, akĩhahũka na akĩyũrwo nĩ guoya. ¹³ No mũraika ūcio akĩmwĩra atĩrĩ: “Zakaria, tĩa gwĩtigĩra; mahooya maku

nĩmaiguĩtwo. Mĩtumia waku Elizabethi nĩagagũciarĩra mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Johana. ¹⁴ Nĩũgakena na ūcanjamũke, nĩ ūndũ wake na andũ aingĩ nĩmagakenio nĩgũciarwo gwake, ¹⁵ nĩgũkorwo nĩagatuĩka mũndũ mĩnene maitho-inĩ ma Mwathani. Ndarĩ hĩndĩ akaanyua ndibei o na kana kĩndũ o kĩngĩ kĩgagatu kĩngĩtũma mũndũ arĩo, na nĩakaiyũrwo nĩ Roho Mũtheru kuuma o gũciarwo gwake. ¹⁶ Nake nĩakagarũra andũ aingĩ a Isiraeli macookerere Mwathani Ngai wao. ¹⁷ Na nĩagathiĩ mbere ya Mwathani arĩ na roho na hinya wa Elija, nĩguo agarũre ngoro cia maithe mendane na ciana ciao, nao arĩa aremi amagarũre magĩe na ūũgĩ wa andũ arĩa athingu, nĩgeetha ahaarĩrie andũ mahote gweterera Mwathani.”

¹⁸ Zakaria akĩũria mũraika ūcio atĩrĩ, “Ingĩmenya ma ya ūhoru ūcio atĩa? Nĩ ndĩ mũthuuri mũkũrũ o na mĩtumia wakwa arĩ na mĩaka mĩingĩ.”

¹⁹ Mũraika ūcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ Gaburieli, ūrĩa ūrũgamaga mbere ya Ngai, na nĩ gũtũmwo ndũmĩtwo ngwarĩrie na ngwĩre ūhoru ūyũ mwega. ²⁰ Na rĩu nĩũgũkira ūremwo nĩ kwaria nginya mũthenya ūrĩa ūndũ ūcio ūkaahinga, tondũ ndũnetĩkia ciugo ciakwa, o icio ikaahinga ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre rĩakinya.”

²¹ Hĩndĩ ĩyo yothe, andũ nĩmetereire Zakaria na makarigagwo nĩ kĩrĩa gĩatũmĩte aikare mũno ūguo thĩnĩ wa hekarũ. ²² Rĩrĩa oimire, ndaigana kũhota kũmaarĩria; magĩkĩmenya atĩ nĩonete kĩoneki arĩ thĩnĩ wa hekarũ, nĩgũkorwo no kũmaheneria aamahenagĩria na guoko, agĩkara o ūguo atekũhota kwaria.

^{a21} Andũ meetereire Zakaria oime Handũ-harĩa-Hatheru oke amarathime na kĩrathimo kĩa Harũni kĩrĩa kĩrĩ Ndar 6:24-26.

²³ Rĩrĩa ihinda rĩake rĩa gũtungata^a rĩathirire-rĩ, akĩinũka gwake mũciĩ.
²⁴ Thuutha ũcio Elizabethi mũtumia wake akĩgĩa nda, na handũ ha mĩeri itano agĩkara ehithĩte. ²⁵ Akiuga atĩrĩ, “Nĩ Mwathani ũnjĩkĩre ũũ. Matukũ-inĩ maya nĩanjĩkĩte wega na akanjehereria thoni cia kũmenwo nĩ andũ.”

Gũciarwo kwa Jesũ Kũmenyithanio

²⁶ Naguo mweri wa itandatũ wa Elizabethi gũkorwo arĩ na nda-rĩ, Ngai nĩatũmire mũraika Gaburieli athĩ Nazarethi itũũra rĩarĩ kũu Galili, ²⁷ akĩmũtũma kũrĩ mũirĩtu gathirange worĩtio nĩ mũndũ wetagwo Jusufu, wa rũciaro rwa Daudi. Mũirĩtu ũcio gathirange eetagwo Mariamu. ²⁸ Mũraika ũcio akĩmũmĩrĩra, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩndakũgeithia, wee ũrathimĩtwo mũno! Mwathani arĩ hamwe nawe.”

²⁹ Nike Mariamu agĩthĩnĩka mũno nĩ ũndũ ũcio, na akĩgega akĩrigwo nĩ ũhoru wa ngeithi icio. ³⁰ Nowe mũraika ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mariamu tiga gwĩtigĩra, nĩgũkorwo nĩũkinyĩrwo nĩ wega wa Ngai. ³¹ Nawe nĩũkũgĩa nda na nĩũgaaciara mwana wa kahĩ, nawe nĩũkamũtua Jesũ. ³² Nike nĩagatuĩka mũnene na ageetagwo Mũrũ-wa-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Mwathani Ngai nĩakamũhe gĩtĩ kĩa ũnene kĩrĩa gĩa ithe Daudi, ³³ nake nĩagathamakĩra nyũmba ya Jakubu nginya tene; ũthamaki wake ndũgaathira o na rĩ.”

³⁴ Mariamu akĩũria mũraika ũcio atĩrĩ, “Ũndũ ũyũ ũngĩhoteka atĩa, kuona atĩ ndĩ o mũirĩtu gathirange?”

³⁵ Nike mũraika ũcio akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩagooka igũrũ rĩaku naguo hinya wa Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno nĩũgakũhumbĩra, nĩ ũndũ ũcio mwana ũrĩa ũgaaciarwo nĩ mũtheru na ageetagwo Mũrũ wa Ngai. ³⁶ O na Elizabethi, ũrĩa wa mbarĩ cianyu, o nake nĩekũgĩa kaana arĩ mũkũrũ, o ũcio

weragwo atĩ nĩ thaata, nĩgũkorwo rĩu arĩ na nda ya mĩeri itandatũ. ³⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ũndũ ũngĩrema Ngai.”

³⁸ Nike Mariamu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩ ndungata ya Mwathani. Nĩdĩrogũkwo o ta ũguo woiga.” Hĩndĩ iyo mũraika akĩmũtiga agĩthĩ.

Mariamu Gũceerera Elizabethi

³⁹ Matukũ-inĩ o ro macio, Mariamu akĩĩhaarĩria, agĩthĩ ahiũhĩte nginya itũũra rĩarĩ bũrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Judea, ⁴⁰ agĩtoonya mũciĩ gwa Zakaria, na akĩgeithia Elizabethi. ⁴¹ Rĩrĩa Elizabethi aiguire ngeithi cia Mariamu-rĩ, kaana gake gakĩambarara karĩ nda yake, nake Elizabethi akĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru. ⁴² Akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Wee wĩ mũrathime gatagatĩ ka atumia othe, nako kaana karĩa ũgaaciara nĩkarathime! ⁴³ No nĩ kĩ gĩtũmĩte njĩkwo wega ũũ, atĩ nyina wa Mwathani wakwa no ooke kũnjeerera? ⁴⁴ Ndaigua mũgambo wa ngeithi ciaku wakinya matũ-inĩ makwa, nako kaana karĩa karĩ nda yakwa kambarara nĩ ũndũ wa gũkena. ⁴⁵ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũcio wĩtikĩtie atĩ maũndũ marĩa Mwathani amwĩrite nĩmakahingio!”

Rwĩmbo rwa Mariamu

⁴⁶ Nike Mariamu akiuga atĩrĩ:

“Ngoro yakwa nĩragooca
Mwathani,

⁴⁷ naguo roho wakwa nĩũrakenera
Ngai Mũhonokia wakwa,

⁴⁸ nĩgũkorwo nĩaririkanĩte
kwĩnyĩhia kwa ndungata yake.

Kuuma rĩu njiarwa ciothe
irĩnjĩtaga mũrathime,

⁴⁹ nĩgũkorwo ũcio ũrĩ Hinya
nĩanjĩkĩre maũndũ
manene,

narĩo rĩitwa rĩake nĩ rĩtheru.

⁵⁰ Tha ciale nĩkinyagĩra arĩa
mamwĩtigagĩra,

kuuma njiarwa nginya njiarwa.

^a23 Mũthĩnjĩri-Ngai aatungataga hekarũ-inĩ kiumia kĩmwe harĩ mĩeri itandatũ, nĩ kuuga maita meerĩ harĩ mwaka ũmwe.

⁵¹ Nīekīte maūndū ma hinya na guoko gwake;
na arīa etīīi aharaganagia
meciiria ma ngoro ciao.

⁵² Nīaharūrūkītie aathani kuuma itī-
inī ciao cia ūnene,
no agatūgīria arīa
menyīihagia.

⁵³ Nīahūūnītie arīa ahūtu na
maūndū mega,
no arīa itonga akamaingata
matarī na kīndū.

⁵⁴ Nīateithītie Isiraeli ndungata yake,
akaririkana ūhoru wake wa
kūiguanīra tha,

⁵⁵ o ta ūrīa eerire maithe maitū,
atī nīakaiguīra Iburahīmu
hamwe na njiaro ciake tha,
nginya tene.”

⁵⁶ Nake Mariamu agīkara na Elizabethi
ta mīeri itatū, agīcooka akīinūka kwao.

Gūciarwo kwa Johana Mūbatithania

⁵⁷ Na rīrī, ihinda rīa Elizabethi rīakinya
rīa gūciara, agīciara kahīi. ⁵⁸ Andū a
itūūra rīake na a mbarī ciao makīgua
atī Mwathani nīakīrīrīrie kūmūguīra
tha, nao magīkena hamwe nake.

⁵⁹ Mūthenya wa īnana wakinya,
magīūka nīguo maruithie kaana kau,
nao meendaga gūgatua Zakaria o ta ūrīa
ithe eetagwo, ⁶⁰ no nyina akīaria, akiuga
atīrī, “Aca! Gegwītwa Johana.”

⁶¹ Nao andū makīmīwīra atīrī, “Gūtīrī
mūndū wa mbarī cianyu wīttagwo rītwa
rīu!”

⁶² Nao makīūria ithe ūrīa angīenda
gatuuo na ūndū wa kūmūheneria
na moko. ⁶³ Akīmeetia kahengere ga
kwandīkwo, nake akīandīka atīrī,
“Rītwa rīako nī Johana.” Naguo ūndū
ūcio ūkīgegīa andū othe. ⁶⁴ O hīndī
īyo akīhīngūka kanua, naruo rūrīmī
rwake rūkīregera, akīambīrīria kwaria,
akīgooca Ngai. ⁶⁵ Nao andū othe a itūūra
makīiyūrwo nī guoya, makaaragia
ūhoru wa maūndū macio mothe, namo
makīhunja būrūri-inī ūcio wothe wa
irīma wa Judea. ⁶⁶ Nao arīa othe maiguire

ūhoru ūcio makīgegīo nīguo makīūria
atīrī, “Kaī kaana gaka gagaatuīka ū?
Nīgūkorwo guoko kwa Mwathani kwarī
hamwe nako.”

Rwīmbo rwa Zakaria

⁶⁷ Nake ithe Zakaria akīiyūrwo nī Roho
Mūtheru, akīratha ūhoru, akiuga atīrī,

⁶⁸ “Mwathani Ngai wa Isiraeli
arogooocwo,
tondū nīokīte na agakūūra andū
ake.

⁶⁹ Nīatwambararīrie rūhīa rwa
ūhonokio

thīinī wa nyūmba ya Daudi,
ndungata yake

⁷⁰ (o ta ūrīa aarītie matukū ma tene
na tūnua twa anabii ake
atheru),

⁷¹ rwa gūtūhonokia kuuma kūrī thū
ciitū,

na kuuma kūrī guoko kwa arīa
othe matūmenaga,

⁷² nīguo aigūire maithe maitū tha,
na aririkane kīrīkanīro gīake
gītheru,

⁷³ o mwīhītwa ūrīa eehītīre ithe
witū Iburahīmu:

⁷⁴ atī nīagatūhonokia kuuma guoko-
inī gwa thū ciitū,
na atūhotithie kūmūtungatagīra
tūtārī na guoya,

⁷⁵ tūrī atheru na athīngu mbere
yake matukū-inī maitū
mothe.

⁷⁶ “O nawe, kaana gakwa,
nīūgetagwo mūnabii wa
Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno;
nīgūkorwo nīūgaathīiaga
mbere ya Mwathani nīguo
ūmūthondekagīre njīra
ciake,

⁷⁷ na ūmenyithie andū ake ūhoru wa
ūhonokio

nī ūndū wa kūrekerwo mehīa
mao,

⁷⁸Na tondũ wa tha nyingĩ cia Ngai
 witũ,
 tha icio nĩgatũma riũa
 rĩtũrathĩre kuuma igũrũ,
⁷⁹nĩgeetha rĩarĩre arĩa matũũraga
 nduma-inĩ,
 o na arĩa matũũraga kĩruru-inĩ
 gĩa gĩkuũ,
 nĩguo rĩtongorie magũrũ maitũ
 njĩra-inĩ ya thayũ.”

⁸⁰Nako kaana kau gagĩkũra, na gagĩgĩa
 hinya roho-inĩ wako; nake agĩtũũra
 werũ-inĩ nginya hĩndĩ ĩrĩa eyumĩirie
 kũrĩ andũ a Isiraeli.

Gũciarwo kwa Jesũ

2 Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio, Kaisari
 Augusto nĩarutire watho atĩ
 andũ othe a mabũrũri mothe marĩa
 maathanagwo nĩ Aroma matarwo.
²(Rĩrĩ nĩrĩo rĩarĩ itarana rĩa mbere rĩrĩa
 rĩataranirwo hĩndĩ ĩrĩa Kuirinio aarĩ
 barũthi wa Suriata.) ³Nao andũ magĩthĩ
 kwĩyandĩkithia o mũndũ itũũra-inĩ rĩake
 mwene.

⁴Nĩ ũndũ ūcio Jusufu o nake akĩambata
 kuuma itũũra rĩa Nazarethi kũu Galili,
 agĩthĩ Judea, agĩkinya Bethlehemu
 itũũra rĩa Daudi, tondũ we aarĩ wa
 nyũmba o na wa mbarĩ ya Daudi. ⁵Nake
 aathiire kuo nĩgeetha makeyandĩkithie
 marĩ na Mariamu, mũirĩtu ũrĩa endaga
 kũhikia, nake aarĩ mũritũ. ⁶Na hĩndĩ ĩrĩa
 maarĩ o kũu, ihinda rĩa mwana gũciarwo
 rĩgĩkinya, ⁷Nake Mariamu akĩrigithatha
 kaana ga kahĩ. Agĩkooha na taama,
 agĩgakomia thĩinĩ wa mũharatĩ tondũ
 nĩmagĩte handũ ha kũraara thĩinĩ wa
 nyũmba ya ageni.

Arĩithi na Araika

⁸Na kũu bũrũri ūcio, nĩ kwarĩ arĩithi
 maikaraga mĩgũnda-inĩ, maikarĩtie
 mahiũ mao ũtukũ.^a ⁹Mũraika wa
 Mwathani akĩmoimĩrĩra, nago riiri

^a8 Mahiũ ma kũrutwo magongona
 maarĩthagĩrio gũkuhĩ na Bethlehemu
 mwaka wothe. Arĩithi maamaroraga
 matikaiyo kana marĩño nĩ nyamũ.

wa Mwathani ũkĩmatherera hau maarĩ,
 nao makĩnyitwo nĩ guoya. ¹⁰No mũraika
 ūcio akĩmeera atĩrĩ, “Tigai gwĩtigĩra.
 Ndamũrehera ũhoru mwega na wa
 gĩkeno kĩnene, ũrĩa ũgaatuĩka wa andũ
 othe. ¹¹Ūmũthĩ itũũra-inĩ rĩa Daudi,
 nĩmũciarĩrwo mũhonokia; nake nĩwe
 Kristũ ũrĩa Mwathani. ¹²Na rĩrĩ, kĩrĩa
 kĩrĩmũmenyithia ũhoru ūcio nĩ gĩkĩ:
 Nĩmũrĩona gakenge koheetwo na taama
 gakometio thĩinĩ wa mũharatĩ.”

¹³Na o rĩmwe hakiumĩra gĩkundi
 kĩnene kĩa araika a igũrũ hamwe na
 mũraika ūcio, makĩgooca Ngai, makiuga
 atĩrĩ,

¹⁴“Ngai arokumio kũu igũrũ mũno,
 nago thayũ ũrogiĩ gũkũ thĩ
 kũrĩ andũ arĩa akenagĩra.”

¹⁵Na rĩrĩa araika acio maamatigire
 magĩcooka igũrũ-rĩ, arĩithi acio
 makĩũrana atĩrĩ, “Nĩtũthĩ Bethlehemu
 tũkoone ũndũ ūcio wĩkĩkĩte, ūcio
 Mwathani aatũhe ũhoru wago.”

¹⁶Nĩ ũndũ ūcio magĩthĩ mahiũhĩte,
 magĩkora Mariamu na Jusufu o na
 gakenge kau gakometio thĩinĩ wa
 mũharatĩ. ¹⁷Na maarĩkia gũkoona,
 makĩmemerekia ũhoru ũrĩa maaheetwo
 ũkonĩ kaana kau, ¹⁸nao arĩa othe
 maũguire makĩgegio mũno nĩ maũndũ
 marĩa arĩithi acio maameeraga. ¹⁹Nowe
 Mariamu akĩga maũndũ macio mothe
 ngoro-inĩ yake, na agĩkara akĩmeciragia.
²⁰Nao arĩithi acio makĩhũndũka,
 magĩkumagia na makĩgoocaga Ngai nĩ
 ũndũ wa maũndũ macio mothe maiguĩte
 na makoona, o ta ũrĩa meerĩitwo.

Jesũ Gũtwarwo Hekarũ

²¹Mũthenya wa kanana wakinya, rĩrĩa
 ihinda rĩako rĩa kũrua rĩakinyire-rĩ,
 kaana kau gagĩtuuo Jesũ, rĩitwa rĩrĩa
 mũraika aakaheete mbere ya nyina
 kũgĩa nda yako.

²²Na rĩrĩ, rĩrĩa ihinda rĩao rĩa
 gũtherio rĩakinyire kũringana

na Watho wa Musa-rĩ,^a Jusufu na Mariamu magĩgatwara Jerusalemu nĩguo magakaneane harĩ Mwathani²³ (o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wa Mwathani atĩrĩ, “Irigithathi rĩothe rĩa kahĩ nĩ rĩrĩamũragĩrwo Mwathani”),²⁴ na marute igongona kũringana na ũrĩa Watho wa Mwathani uugĩte: “Nĩ ndirahũgĩ igĩrĩ kana tũtutuura twĩrĩ.”

²⁵ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũndũ kũu Jerusalemu wetagwo Simeoni, warĩ mũthingu na mwĩtigĩri Ngai. Nake aatũire etereire kũhonokio kwa Isiraeli, nake Roho Mũtheru aarĩ hamwe nake.²⁶ Nĩaguũrĩrio nĩ Roho Mũtheru atĩ ndagakua atoneete Kristũ ũrĩa wa Mwathani.²⁷ Nake agĩtoonya thĩinĩ wa hekarũ atongoretio nĩ Roho. Na rĩrĩa aciari a kaana kau ti Jesũ, maagatwarire hekarũ thĩinĩ nĩguo mahingie ũrĩa mũtugo wa watho watuĩte-rĩ,²⁸ Simeoni agĩkaĩyũkia moko-inĩ make na akĩgooca Ngai, akiuga atĩrĩ:

²⁹ “Mwathani Mwene-Hinya,
rĩu rekereria ndungata yaku
ĩthĩ na thayũ, o ta ũrĩa
wanjĩrĩire.

³⁰ Nĩgũkorwo maitho makwa
nĩmonete ũhonokio waku,

³¹ ũrĩa ũhaarĩrie mbere ya andũ
othe,

³² ũrĩ ũtheri wa kũguũrĩria
andũ-a-Ndũrĩrĩ,
o na riiri kũrĩ andũ aku a
Isiraeli.”

³³ Nake ithe na nyina makĩgega mũno nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa maarĩrio igũrũ rĩako.³⁴ Simeoni agĩcooka akĩmarathima akĩĩra Mariamu, nyina wa kaana kau atĩrĩ, “Kaana gaka nĩ gatuĩtwo ga kũgũithia na gũũkĩria andũ aingĩ thĩinĩ wa Isiraeli, na gatuĩke kĩmenyithia kĩrĩa kĩrĩmenagĩrĩrio,³⁵ nĩgeetha meciiria ma ngoro nyingĩ maguũrio. O na ngoro yaku o nayo nĩngatheecwo na rũhiũ rwa njora.”

^a22 Mũtumia angĩagĩire kaana etagĩrĩra mĩthenya mĩrongo ĩna nĩguo acooke athĩ hekarũ akarute igongona rĩa gũtherio.

³⁶ Ningĩ nĩ kwarĩ na mũtumia mũnabii, wetagwo Anna mwarĩ wa Fanueli, wa mũhĩrĩga wa Asheri. Mũtumia ũcio aarĩ mũkũrũ mũno; aikarire na mũthuriwe mĩaka mũgwanja kuuma ahika,³⁷ agĩcooka agĩkara arĩ wa ndigwa na hĩndĩ ĩyo aarĩ na mĩaka mĩrongo ĩnana na ĩna. Nake ndoimaga hekarũ-inĩ, no aatũire kuo ahooyaga Ngai ũtukũ na mũthenya, na akehiingaga kũrĩa irio na akahooyaga.³⁸ Hĩndĩ o ĩyo agĩũka harĩo, agĩcookeria Ngai ngaatho, na akĩaria ũhoru wa kaana kau kũrĩ arĩa othe meetagĩrĩra kuona gũkũũrwo kwa Jerusalemu.

³⁹ Rĩrĩa Jusufu na Mariamu maarĩkirie gwĩka maũndũ marĩa mothe maathanĩtwo nĩ watho wa Mwathani-rĩ, magĩcooka Galili, makĩinũka itũũra rĩao kũu Nazarethi.⁴⁰ Nako kaana kau gagĩkũra, gakĩgĩa na hinya; gakĩiyũrwo nĩ ũũgĩ, nague wega wa Ngai warĩ hamwe nako.

Jesũ arĩ Kamwana thĩinĩ wa Hekarũ

⁴¹ Mwaka o mwaka aciari ake nĩmathiiga Jerusalemu nĩ ũndũ wa Gĩathĩ kĩa Bathaka.^b⁴² Jesũ aakinyia mĩaka ikũmi na ĩrĩ, makĩambata nake magĩthĩ Gĩathĩ-inĩ kũu kũringana na mũtugo.^c

⁴³ Na Gĩathĩ kũu gĩathira, rĩrĩa aciari ake mainũkaga-rĩ, kamwana kau ti Jesũ, gagĩtigwo na thuutha kũu Jerusalemu, no matiamenyire.⁴⁴ Nao magĩthĩ rũgendo rwa mũthenya mũgima, magĩciiragia atĩ aarĩ gĩkundi-inĩ kĩa. Thuutha ũcio makĩambĩrĩria kũmũcaria kũrĩ andũ a mbarĩ yao o na kũrĩ arata.⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mamwaagire, magĩcooka Jerusalemu makamũcarie.⁴⁶ Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ makĩmũkora hekarũ-inĩ aikarĩte

^b41 Arũme othe a Ayahudi na andũ a mĩciĩ yao maagĩrĩrwo nĩgũthĩ Jerusalemu ciathĩ ithatũ o mwaka, nĩcio Bathaka, na Bendegothito, na Gĩathĩ gĩa Ithũnũ.

^c42 Tũmwana twakinyia mĩaka ikũmi na ĩrĩ nĩtwambagĩrĩria kwĩharĩria gũtongoria maũndũ ma ndinĩ.

gatagatĩ ka arutani,^a amathikĩrĩrie na akĩmooragia ciũria. ⁴⁷ Ūrĩa wotho waiguaga akĩaria nĩagegagio nĩ ūmenyo wake na ūrĩa aacookagia. ⁴⁸ Rĩrĩa aciari ake maamuonire, makĩgega. Nyina akĩmũũria atĩrĩ, “Mũriũ, ūgũtwĩka ūguo nĩkĩ? Nĩĩ na thoguo nĩ tũgũcarĩtie tũrĩ na kĩeha mũno.”

⁴⁹ Nake Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte mũnjarie? Kaĩ mũtooĩ atĩ njagĩrĩrwo gũkorwo ndĩ nyũmba-inĩ ya Baba?” ⁵⁰ No-o matiaatũkĩrwo nĩ ūrĩa aameeraga.

⁵¹ Nake agĩcooka hamwe nao nginya Nazarethi, na nĩamathĩkagĩra. No nyina nĩagaga maũndũ macio mothe ngoro-inĩ yake. ⁵² Nake Jesũ agĩkũra, akĩũhĩgaga, na akĩnenehaga, akĩendagwo nĩ Ngai, o na andũ.

Johana Mũbatithania Kũhaarĩria Njĩra

3 Na rĩrĩ, mwaka wa ikũmi na ĩtano wa ūthamaki wa Tiberio Kaisari, hĩndĩ ĩrĩa Pontio Pilato aarĩ barũthi wa Judea, nake Herode aathanaga Galili, na Filipu mũrũ wa ithe aathanaga Iturea na Tarokoniti, nake Lusania agaathana Abilene, ² hĩndĩ ĩyo Anasi na Kaiafa maarĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene,^b ūhoru wa Ngai nĩwakinyĩre Johana mũrũ wa Zakaria arĩ werũ-inĩ. ³ Nake agĩthĩ bũrũri wothe ūrĩa warĩ hakuhĩ na Rũũĩ rwa Jorodani, akĩhunjagia atĩ andũ merire nĩguo marekerwo mehia mao nĩgeetha mabatithio. ⁴ O ta ūrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa mũnabii Isaia atĩrĩ:

“Nĩ mũgambo wa mũndũ
ũkwanĩrĩra werũ-inĩ, akoiga
atĩrĩ,
‘Haarĩriai njĩra ya Mwathani,

^a46 Arutani a watho kana Rabii nĩo mooĩ maũndũ ma ndini ya Kĩyahudi mũno makĩria.

^b2 Anasi aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai kuuma mwaka wa ĩtandatũ mbere ya gũciarwo gwa Kristũ. O na gũtuĩka aathani a Roma nĩmamweheririe, Ayahudi nĩmamwĩtũkĩrĩte. Andũ a Roma nao maathuurire Kaiafa, na nĩ ūndũ ūcio magĩkorwo marĩ athĩnjĩri-Ngai eerĩ.

rũngariai tũcĩra twake.^c

⁵ Mĩkuru yotho nĩgathikwo, nacio ĩrĩa ciothe na tũrĩa nĩikaaraganio.

Njĩra ĩria njogomu nĩikarũngario, nacio njĩra ĩria ĩtarĩ njaraganu nĩikaaraganio.

⁶ Nao andũ othe nĩmakona ūhonokio wa Ngai.’ ”

⁷ Andũ aingĩ nĩmathiire kũrĩ Johana akamabatithie, nake akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ rũciarũ rũrũ rwa ndũira! Nũũ ūmũtaarĩte mũũrĩre marakara marĩa makirĩĩ gũũka? ⁸ Ciarai maciaro maringaine na kwĩrira. Na mũtikambĩrĩrie kwĩra na ngoro cianyu atĩrĩ, ‘Ithe witũ nĩ Iburahĩmu,’ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Ngai no atũme mahiga maya matũke ciana cia Iburahĩmu. ⁹ Ithanwa nĩrĩigĩtwo ĩtina-inĩ cia mũtĩ, na mũtĩ o wothe ūtaciara macyaro mega ūrĩtemagwo ūgaikio mwaki-inĩ.”

¹⁰ Nao andũ acio makĩmũũria atĩrĩ, “Tũkĩagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

¹¹ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũndũ ūrĩa ūrĩ na nguo igĩrĩ nĩagaĩre ūrĩa ūtarĩ, nake ūrĩa ūrĩ na ĩrio nĩeke o ta ūguo.”

¹² Nao etia mbeeca cia igooti^d o nao magĩũka mabatithio, makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

¹³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũtigetagie mbeeca makĩria ya ūrĩa mwathĩtwo mwĩtagie.”

¹⁴ Nacio thigari^e ikĩmũũria atĩrĩ, “Na ithuĩ-rĩ, twagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga atĩa?”

^c4 Tene njĩra nĩciathondekagwo mũthamaki angĩakorirwo agĩthĩ kũndũ. Johana Mũbatithania ookĩte gũthondeka ngoro cia andũ arĩa meetereire Mũhonokia.

^d12 Mbeeca cia igooti cionganagio nĩ Ayahudi o na gũtuĩka ciarĩ cia thirikari ya Roma. Andũ acio nĩmamenetwo mũno nĩ ūndũ wa gũeithia Aroma.

^e14 Atongoria amwe a Ayahudi o na ciikaro imwe ciao nĩmetũkĩrĩtio kũgĩa na thigari ciao cia kwĩgitĩra nĩ thirikari ya Roma. Andũ maathũire mũtugo ya thigari, no ti wĩra wao.

Nake agĩcicookeria atĩrĩ, “Mũtigatunyage andũ mbeeca na mũtikamaigagĩrĩre igenyo; na ningĩ iganagwoi nĩ mũcaara wanyu.”

¹⁵ Na rĩrĩ, andũ nĩmaikaraga metereire marĩ na mwĩhoko, na othe magecũũranagia ngoro-inĩ ciao kana hihi Johana ahota gũkorwo nĩwe Kristũ.

¹⁶ Nowe Johana akĩmacookeria akĩmeera othe atĩrĩ, “Nĩ-rĩ, ndĩmũbatithagia na maaĩ. No nĩ kũrĩ mũndũ ũgũũka ũrĩ na hinya kũngĩra, ũrĩa nĩ itagĩrĩre kuohora ndigĩ cia iraatũ ciake. We akaamũbatithagia na Roho Mũtheru o na mwaki. ¹⁷ Gĩtarũrũ gĩake akĩnyĩtĩte na guoko nĩguo atherie kĩhuhĩro gĩake, na acookanĩrĩre ngano amũkie ikũmbĩ rĩake, no nĩagacina mahuti na mwaki ũtangĩhoreka.” ¹⁸ Johana nĩataarire andũ na ciugo nyingĩ na akamahunjagĩria Ũhoro-ũrĩa-Mwega.

¹⁹ Na rĩrĩ, rĩrĩa Johana aatatirire Herode ũrĩa warĩ mũthamaki tondũ wa kũhikia Herodia, mũtumia wa mũrũ wa ithe na nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa mangĩ mothe mooru eekĩte, ²⁰ Herode nĩongereire ũndũ ũngĩ mũũru makĩria; naguo nĩ wa kũnyĩtithia Johana na kũmuohithia njeera.

Kũbatithio na Rũciarō rwa Jesũ

²¹ Hĩndĩ ĩrĩa andũ othe maarĩkirie kũbatithio, o nake Jesũ nĩabatithirio. Na rĩrĩa aahooyaga, Igũrũ rikĩhingũka, ²² nake Roho Mũtheru agĩikũrũka akĩũmba igũrũ rĩake arĩ na mwĩrĩ wahaanaga ta wa ndutura. Naguo mũgambo ũkiuma Igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Wee nĩwe mũrũ wakwa ũrĩa nyendete; na nĩngenaga mũno nĩwe.”

²³ Na rĩrĩ, Jesũ akĩambĩrĩria ũtungata wake aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka ta mĩrongo ĩtatũ. Nao andũ meeciiragia atĩ aarĩ mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Heli, ²⁴ mũrũ wa Mathati, mũrũ wa Lawi, mũrũ wa Meliki, mũrũ wa Janai, mũrũ wa Jusufu,

²⁵ mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Amosi,

mũrũ wa Nahumu, mũrũ wa Esili, mũrũ wa Nagai, ²⁶ mũrũ wa

Maathi, mũrũ wa Matathia, mũrũ wa Semeini,

mũrũ wa Joseki, mũrũ wa Joda,

²⁷ mũrũ wa Joanani, mũrũ wa Resa, mũrũ wa Zerubabeli, mũrũ wa

Shelathieli,

mũrũ wa Neri, ²⁸ mũrũ wa Meliki,

mũrũ wa Adi, mũrũ wa Kosamu,

mũrũ wa Elimadami, mũrũ wa

Eri,

²⁹ mũrũ wa Joshua, mũrũ wa

Eliezeri,

mũrũ wa Jorimu, mũrũ wa

Mathati,

mũrũ wa Lawi, ³⁰ mũrũ wa

Simeoni,

mũrũ wa Juda, mũrũ wa Jusufu,

mũrũ wa Jonamu, mũrũ wa

Eliakimu,

³¹ mũrũ wa Melea, mũrũ wa Mena,

mũrũ wa Matatha, mũrũ wa

Nathani,

mũrũ wa Daudi, ³² mũrũ wa Jesii,

mũrũ wa Obedi, mũrũ wa Boazu,

mũrũ wa Salimoni, mũrũ wa

Nahashoni,

³³ mũrũ wa Aminadabu, mũrũ wa

Aruni,

mũrũ wa Hezirioni, mũrũ wa

Perezu,

mũrũ wa Juda, ³⁴ mũrũ wa Jakubu,

mũrũ wa Isaaka, mũrũ wa

Iburahĩmu,

mũrũ wa Tera, mũrũ wa Nahoru,

³⁵ mũrũ wa Serugu, mũrũ wa Reu,

mũrũ wa Pelegu, mũrũ wa Eberi,

mũrũ wa Shela, ³⁶ mũrũ wa

Kainani,

mũrũ wa Arafakasadi, mũrũ wa

Shemu,

mũrũ wa Nuhu, mũrũ wa Lameku,

³⁷ mũrũ wa Methusela, mũrũ wa

Enoku,

mũrũ wa Jaredi, mũrũ wa

Mahalaleli,

mũrũ wa Kenani, ³⁸ mũrũ wa

Enoshu,

mūrū wa Sethi, mūrū wa Adamu,
mūrū wa Ngai.

Jesū Kūgerio

4 Nake Jesū akiuma kūu Jorodani aiyūrītwo nī Roho Mūtheru, agītwarwo nī Roho werū-inī, ² kūrīa aagereirio nī mūcukani matukū mīrongo īna. Ndaarīaga kīndū matukū-inī macio, namo maathira agīkorwo arī mūhūūtu.

³ Nake mūcukani akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, īra ihiga rīrī rītuīke mūgate.”

⁴ Nake Jesū akīmīcookeria atīrī, “Nī kwandīkitwo atīrī: ‘To mūgate wiki ūngītūūria mūdū muoyo.’”

⁵ Ningī mūcukani akīmūtware handū hatūūgīru mūno, na gwa kahinda kanini mūno akīmuonia mothamaki mothe ma gūkū thī. ⁶ Agīcooka akīmwīra atīrī, “Nīngūkūhe wathani wa kūu guothe na riiri wakuo wothe, nīgūkorwo nūheanītwo kūrī nī, na no ndīciheane kūrī mūdū o wothe ūrīa ingīenda kūhe. ⁷ Nī ūndū ūcio ūngīnyinamīrīra ūhooe, mothe megūtūka maku.”

⁸ Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwandīkitwo atīrī: ‘Hooyaga Mwathani Ngai waku na ūmūtungatagīre o we wiki.’”

⁹ Nake mūcukani akīmūtware Jerusalem, na akīmūrūgamia gathūrūmūdū-inī ka hekarū, akīmwīra atīrī, “Angīkorwo wee nīwe Mūrū wa Ngai, wīgūithie thī kuuma haha. ¹⁰ Nīgūkorwo nī kwandīkitwo atīrī:

“ ‘Nīagaatha araike ake nī ūndū waku
makūmenyerere wega;

¹¹ ningī nīmagakwanīrīra na moko mao,
nīgeetha ndūkaringwo kūgūrū nī ihiga.’”

¹² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Maandīko moigīte atīrī: ‘Ndūkanagerie Mwathani Ngai waku.’”

¹³ Rīrīa mūcukani aarīkirie kūmūgeria na njīra ciothe-rī, akīmūtiga nginya ihinda rīrīa rīagīrīre rīkoneka.

Jesū Kūregwo Nazarethi

¹⁴ Nake Jesū agīcooka Galili arī na hinya wa Roho, nayo ngumo yake īkīhunja kūu būrūri ūcio wothe. ¹⁵ Nake nīarutanaga thunagogi-inī ciao, nao andū othe makīmūkumia.

¹⁶ Na rīrī, nīathiire Nazarethi, kūrīa aarereirwo, na agītoonya thunagogi mūthenya wa Thabatū, o ta ūrīa aamenyerete gwīka. Nake akīrūgama na igūrū athome Maandīko. ¹⁷ Akīnengerwo ibuku rīa gīkūnjo rīa mūnabii Isaiā. Akīrīkūnjūra, akiona harīa handīkitwo atīrī:

¹⁸ “Roho wa Mwathani arī igūrū rīakwa,

nī ūndū nīanjitīrīrie maguta
nīguo hunjagīrie arīa athūni
Ūhoro-ūrīa-Mwega.

Nīandūmīte thīi nyanīrīre
kuohorwo kwa arīa
moheetwo,

na atī arīa atumumu

nīmegūcooka kuona,
na njohorithie arīa mahinyīrīrio,

¹⁹ ningī nyanīrīre mwaka wa
gwītīkīrīka wa Mwathani.”

²⁰ Agīcooka agīkūnja ibuku rīu rīa gīkūnjo, agīcookeria mūmenyereri wa thunagogi, agīkara thī. Nao andū arīa othe maarī thunagogi makīmūrora. ²¹ Nake akīambīrīra kwaria, akīmeera atīrī, “Ūmūthī maandīko maya nī mahingio mūkīiguagīra.”

²² Nao andū othe makīmūgaatha na makīgegīo mūno nī ciugo njega iria cioimaga kanua gake. Makīūrania atīrī, “Githī ūyū ti mūrū wa Jusufu?”

²³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ti-itherū nī mūkūnjūra thimo īrīa yugaga atīrī, ‘Ndagītari, wīihonie wee mwene! Maūdū marīa tūguūte atī nī wekire kūu Kaperinaumu meeke gūkū itūūra-inī rīaku.’”

²⁴ Agīthīi na mbere kuuga atīrī, “Ngūmwīra na ma, gūtīrī mūnabii wītīkagīrwo itūūra-inī rīake. ²⁵ Ngūmwīra atīrī na ma, nī kwarī atumia aingī a ndigwa Isiraeli matukū-inī ma Elija, rīrīa

igūrū rīarī ihinge mīaka itatū na nuthu, na ng'aragu nene ikīiyūra būrūri wothe. ²⁶No Elija ndaigana gūtūmwo kūrī o na ūmwe wao, tiga kūrī mūtumia wa ndigwa ūrīa watūire itūūra rīa Zarefathu kūu būrūri wa Sidoni. ²⁷Ningī nī kwarī andū aingī maarī na mangū thīnī wa Isiraeli ihinda rīa Elisha ūrīa mūnabii, no gūtīrī mūdū o na ūmwe wao wahonirio tiga Naamani ūrīa Mūsuriata.”

²⁸Andū othe arīa maarī thīnī wa thunagogi nīmarakarire mūno rīrīa maiguire ūguo. ²⁹Magīūkīra makīmūrūtūrūra kuuma itūūra-inī rīu, makīmūtware rwere-inī rwa karīma harīa itūūra rīu rīakītwo, nīguo mamūikie na kūu kīharūrūka-inī. ³⁰Nowe Jesū akīgerera gatagatī-inī ka andū, agīthiira.

Jesū Kūingata Roho Mūūru

³¹Agīcooka agīikūrūka, agīthiī Kaperinaumu, itūūra rīarī Galili, na mūthenya wa Thabatū akīambīrīria kūruta andū. ³²Nao andū makīgega nī ūndū wa ūrutani wake, tondū ndūmīrīri yake yarī ya wathani.

³³Na rīrī, kūu thīnī wa thunagogi nī kwarī na mūdū warī na ndaimono, nīyo ngoma thūku. Nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, ³⁴“Hi! Ūrenda atīa na ithuī, wee Jesū wa Nazarethi? Ūkīte gūtūniina? Nīngūūī, we nīwe ūrīa Mūtheru wa Ngai!”

³⁵Nake Jesū akīmīkūma, akīmīra atīrī, “Kira, na uume thīnī wake!” Nayo ndaimono iyo ikīgūithia mūdū ūcio thī hau mbere yao othe, ikiuma na ndāmūthirie.

³⁶Nao andū othe makīgega makīūrania atīrī, “Kaī ūrutani ūyū ūhaana atīa? Araatha ngoma thūku arī na wathani na hinya, nacio ikoima!” ³⁷Nayo ngumo yake ikīhunja kūrīa guothe kwariganītie na kūu.

Jesū Kūhonia Andū Aingī

³⁸Nake Jesū akiuma thunagogi, agīthiī mūciī gwa Simoni. Na rīrī, nyina wa mūtumia wa Simoni aarī mūrūaru

mūrīmū wa kūhiūha mwīrī mūno, nao magīthaitha Jesū nī ūndū wake. ³⁹Nī ūndū ūcio, akīnamīrīra harī we, na agīatha mūrīmū ūcio uume mwīrī wake, naguo ūkiuma. Nake mūtumia ūcio agīūkīra o rīmwe na akīambīrīria kūmatungatīra.

⁴⁰Na rīrīa rīua rīathūaga, andū makīrehera Jesū andū arīa othe maarī na mīrimū ngūrani, nake akīmaigīrīra moko o mūdū o mūdū, akīmahonia.

⁴¹O na ningī ndaimono ikiuma andū aingī, ikīanagīrīra atīrī, “Wee nīwe Mūrū wa Ngai!” Nowe agīcikaania na agīcigiria ciarie, tondū nīcioī atī nīwe Kristū.

⁴²Na gwakīa-rī, Jesū akiumagara agīthiī kūdū gūtaarī andū. Nao andū makīmūcaria, na rīrīa maakinyire harīa aarī, makīgeria kūmūgirīrīria ndakoime kūu amatige. ⁴³Nowe akīmeera atīrī, “No nginya hunjie Ūhorō-ūrīa-Mwega wa ūthamaki wa Ngai matūūra-inī marīa mangī o namo, nī ūndū nīkīo ndaatūmirwo.” ⁴⁴Nake agīthiī na mbere na kūhunja thīnī wa thunagogi cia Judea.

Gwīta Atūmwo a Mbere

5 Na rīrī, mūthenya ūmwe Jesū arūngī hūgūrūrū-inī cia iria rīa Genesareti, nakīo kīrīndī kīa andū aingī nīkīahatīkanaga kīmūkuhīrīrie nīguo gīthikīrīrie ūhorō wa Ngai, ²nake akīona tūtārū twīrī hūgūrūrū-inī cia iria rīu, tūtīgītwo ho nī ategi a thamaki, arīa maathambagia neti ciao cia gūtega. ³Agītoonya gatarū kamwe, nako kaarī ga Simoni, akīmūthaitha agatoonyatoonyie maaī-inī, kehere hūgūrūrū-inī. Agīcooka agīikara thī, akīambīrīria kūruta andū ūhorō arī gatarū-inī kau.

⁴Na aarīkia kwaria, akīra Simoni atīrī, “Twara gatarū haarīa hariku, mūikūrūkie neti maaī-inī, mūtege thamaki.”

⁵Nake Simoni akīmūcookeria atīrī, “Mwathi witū, tūrūtīte wīra mūrītū ūtukū wothe, na tūtīnanyīita kīndū o na kī. No tondū nīwoiga ūguo-rī, nīngūikūrūkia neti.”

⁶Maarĩkia gwĩka ũguo, makĩnyiita thamaki nyingĩ mũno, nginya neti ciao ikĩambĩrĩria gũtũka. ⁷Nĩ ũndũ ũcio makĩheneria arĩa maarutithanagia wĩra nao, arĩa maarĩ gatarũ kau kangĩ moke mamateithie, nao magĩũka makĩiyũria tũtarũ twerĩ ki, o nginya tũkiambĩrĩria gũtoonyerera maaĩ-inĩ.

⁸Hĩndĩ ĩria Simoni Petero onire ũguo, akĩngũithia maru-inĩ ma Jesũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Njeherera Mwathani; niĩ ndĩ mũndũ mwĩhia!” ⁹Nĩgũkorwo we na arĩa othe maarĩ nao nĩmagegire mũno nĩ ũndũ wa thamaki iria maanyitĩte, ¹⁰o na Jakubu na Johana, ariũ a Zebedi, arĩa maarutithanagia wĩra na Simoni nĩmagegire.

Nake Jesũ akĩra Simoni atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra; kuuma rĩu ũrĩtegaga andũ.”

¹¹Nĩ ũndũ ũcio makĩumĩria tũtarũ twao hũgũrũrũ-inĩ cia iria, magĩtiga indo ciao ciothe, makĩmũrũmĩrĩra.

Mũndũ Warĩ na Mangũ

¹²Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩmwe rĩrĩa Jesũ aarĩ itũũra-inĩ rĩmwe-rĩ, nĩguokire mũndũ waiyũritwo nĩ mangũ mwĩrĩ wothe. Na rĩrĩa onire Jesũ, akĩngũithia, agĩturumithia ũthiũ wake thĩ, akĩmũthaita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩenda-rĩ, no ũũtherie.”

¹³Jesũ agĩtambũrũkia guoko gwake, akĩhutia mũndũ ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ, nĩngwenda. Therio!” Na o hĩndĩ iyo akĩhonio mangũ.

¹⁴Jesũ agĩcooka akĩmũkaania, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkeere mũndũ o na ũ, no thĩ, ũkeyonanie kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, na ũrute magongona marĩa Musa aathanire nĩ ũndũ wa gũtherio gwaku, arĩ ũira kũrĩ o.”

¹⁵Na rĩrĩ, ngumo yake ĩgĩkĩrĩrĩria kũhunja makĩria, o nginya kĩrĩndĩ kĩngĩ ma kĩa andũ gĩgĩũka kũmũthikĩrĩria na kũhonio mĩrimũ yao. ¹⁶No Jesũ nĩheragĩra andũ, agathiĩ kũndũ gũtarĩ andũ kũhoera Ngai kuo.

Jesũ Kũhonia Mũndũ Wakuĩte Cĩga

¹⁷Mũthenya ũmwe nĩ kũrutana

aarutanaga, nao Afarisai na arutani a watho arĩa mookĩte kuuma matũũra mothe ma Galili, na Judea, na Jerusalemu, maikarĩte thĩ hau. Naguo hinya wa Ngai wa kũhonania warĩ hamwe na Jesũ. ¹⁸Na rĩrĩ, nĩhookire andũ makuuĩte mũndũ na kĩbarĩ, warũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, nao makĩgeria kũmũtoonya nyũmba mamũige harĩ Jesũ. ¹⁹Na rĩrĩa maagire njĩra ya gwĩka ũguo nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, makĩhaica nyũmba-igũrũ magĩtharia maturubarĩ, makĩmũikũrũkĩria mwanya-inĩ ũcio o arĩ kĩbarĩ-inĩ, nginya gatagatĩ-inĩ ka andũ acio makĩmũiga o hau Jesũ aarĩ.

²⁰Rĩrĩa Jesũ onire wĩtikio wao, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrata, nĩwarekerwo mehia maku.”

²¹Nao Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria gwĩciiria ngoro-inĩ ciao, makiuga atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ũyũ arĩ ũ, ũkũrũma Ngai? Nũũ ũngĩhota kũrekanĩra mehia, tiga Ngai we wiki?”

²²Nowe Jesũ nĩamenyaga ũrĩa meeciiragia na akĩmooria atĩrĩ, “Mũreciiria maũndũ macio ngoro-inĩ cianyu nĩkĩ?” ²³Nĩ ũndũ ũrĩkũ mũhũthũ; nĩ kwĩra mũndũ, ‘Nĩwarekerwo mehia maku,’ kana nĩ kũmwĩra, ‘Ŭkĩra wĩtware?’ ²⁴No nĩgeetha mũmenye atĩ Mũrũ wa Mũndũ arĩ na ũhoti gũkũ thĩ wa kũrekanĩra mehia-rĩ....” Akĩra mũndũ ũcio wakuĩte ciĩga atĩrĩ, “Ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra, oya kĩbarĩ gĩaku, ũinũke.” ²⁵O hau hau akĩrũgama mbere yao, akĩoya kĩbarĩ kĩrĩa akomeire, na akĩinũka mũciĩ akĩgoocaga Ngai. ²⁶Nao andũ othe nĩmagegire na magĩkumia Ngai. Makĩiyũrwo nĩ guoya, makiuga atĩrĩ, “Ŭmũthĩ nĩtuonete maũndũ tũtarĩ tuona.”

Jesũ gwĩta Lawi

²⁷Thuutha wa ũguo, Jesũ akĩumagara na akĩona mũndũ warĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti wetagwo Lawi aikarĩte harĩa heetagĩrio mbeeca cia igooti. Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nũmĩrĩra.” ²⁸Nake Lawi agĩũkĩra, agĩtiga indo ciake ciothe, akĩmũrũmĩrĩra.

²⁹ Lawi agĩcooka akĩrugithĩria Jesũ iruga inene gwake mũciĩ, na gĩkundi kĩnene kĩa etia mbeeca cia igooti o na andũ angĩ nĩmarĩĩanagĩra nao. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa magĩtetia arutwo ake makĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩĩanagĩra na mũkanyuuanĩra na etia mbeeca cia igooti na andũ ehia nĩkĩ?”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ arĩa agima mũrĩ tio mabataragio nĩ ndagĩtarĩ, no nĩ arĩa arũaru. ³² Nĩ ndiokire gwĩta andũ arĩa athingu, no nĩ arĩa ehia, nĩguo merire.”

Jesũ Kũurio Kĩũria Igũrũ rĩa Kwĩhinga Kũria

³³ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “Arutwo a Johana nĩ meehingaga kũria irio kaingĩ kaingĩ makahooya, o nao arutwo a Afarisai nĩmekaga o ũguo, no aku marĩĩaga na makanyua hĩndĩ ciothe.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “No mwĩre ageni a mũhikania mehinge kũria rĩrĩa e hamwe nao? ³⁵ No rĩrĩ, ihinda nĩrĩgakinya rĩrĩa mũhikania akeherio kuuma kũrĩ o; matukũ-inĩ macio-rĩ, nĩ makeehinga kũria irio.”

³⁶ Ningĩ Jesũ akĩmahe ũhoru na ngerekano ĩno, akĩmeera atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ ũngĩtinia kĩraka kuuma harĩ nguo njerũ, agĩĩkire nguo ngũrũ. Angĩĩka ũguo, angĩkorwo atarũrite nguo njerũ, nakĩo kĩraka kũ kĩa nguo ĩyo njerũ kĩage kwagĩrĩra nguo ĩyo ngũrũ. ³⁷ Ningĩ gũtirĩ mũndũ wĩkagĩra ndibei ya mũhihano mondo-inĩ ngũrũ. Angĩka ũguo, ndibei ĩyo ya mũhihano no ĩtarũre mondo ĩcio, ndibei ĩyo ĩitĩke, nacio mondo ĩcio ĩtarũkange. ³⁸ Aca, ti ta ũguo, ndibei ya mũhihano no nginya ĩkĩrwo mondo-inĩ njerũ. ³⁹ O na gũtirĩ mũndũ thuutha wa kũnyua ndibei ngũrũ ũcookaga kwenda ndibei ĩyo ya mũhihano, nĩ ũndũ oigaga atĩrĩ, ‘Ĩria ngũrũ nĩyo njega.’”

Jesũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ

6 Mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ akĩgerera mĩgũnda-inĩ ya ngano, nao arutwo ake makĩambĩrĩria gũtua

ngira imwe cia ngano, magĩcirigitha na moko, makĩrĩa ngano. ² Afarisai amwe makĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩ kĩratũma mwĩke ũrĩa gũtetĩkĩrĩtio nĩ watho mũthenya wa Thabatũ?”

³ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ mũtathomete ũria Daudi eekire, rĩria we na arĩa maarĩ nake maarĩ ahũtu?”

⁴ Aatoonyire Nyũmba ya Ngai, akĩoya na akĩrĩa mĩgate ĩrĩa yamũrĩrwo Ngai, ĩrĩa ateetĩkĩrĩtio kũrĩa nĩ watho tiga no athĩnjĩri-Ngai meetĩkĩrĩtio kũmĩria, na agĩcooka akĩhe arĩa maarĩ nake ĩmwe yayo. ⁵ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrũ wa Mũndũ nĩwe Mwathani wa Thabatũ.”

⁶ Na rĩrĩ, mũthenya ũngĩ wa Thabatũ nĩathiire thunagogi-inĩ, akĩrutana, nakuo nĩ kwarĩ na mũndũ warĩ mwonju guoko gwake kwa ũrĩo. ⁷ Nao Afarisai na arutani a watho nĩmacaragia ũndũ mangĩthitangĩra Jesũ, nĩ ũndũ ũcio makĩmũrora mũno, mone kana nĩekũhonania mũthenya wa Thabatũ.

⁸ Nowe Jesũ, tondũ nĩamenyaga ũria meeciiragia, akĩira mũndũ ũcio wonjete guoko atĩrĩ, “Ũkĩra ũrũgame mbere ya andũ othe.” Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrũgama hau.

⁹ Jesũ agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ngũmũũria atĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩkũ mwĩtikĩrie nĩ watho mũthenya wa Thabatũ: nĩ gwĩka wega kana nĩ gwĩka ũũru, nĩ kũhonokia muoyo kana nĩ kũũniina?”

¹⁰ Akĩĩhũgũra, akĩmarora othe, agĩcooka akĩira mũndũ ũcio atĩrĩ, “Tambũrũkia guoko gwaku.” Nake agĩĩka o ro ũguo; nakuo guoko gwake gũkĩhonio biũ. ¹¹ Nao makĩrakara mũno, makĩambĩrĩria kũũrania ũria mangĩĩka Jesũ.

Atũmwo arĩa Ikũmi na Eerĩ

¹² Mũthenya ũmwe Jesũ nĩoimagarire agĩthĩ kĩrĩma-inĩ akahooe, akĩraara akĩhooya Ngai ũtukũ wothe. ¹³ Gwakĩa-rĩ, agĩĩta arutwo ake moke harĩ we, agĩthuura andũ ikũmi na eerĩ ao, akĩmatua atũmwo, nao nĩ: ¹⁴ Simoni (ũria

aatuire Petero), na Anderea mŭrũ wa nyina, na Jakubu, na Johana, na Filipu, na Baritholomayo, ¹⁵ na Mathayo, na Toma, na Jakubu wa Alufayo, na Simoni ũrĩa wetagwo Zelote, ¹⁶ na Judasi wa Jakubu, na Judasi Mũisikariota ũrĩa wamũkunyaĩre.

Irathimo na Irumi

¹⁷ Nake Jesũ agĩkũrũka hamwe nao, makĩrũgama handũ haarĩ haraganu. Gĩkundi kĩnene kĩa arutwo ake kĩaĩ ho, o na andũ aingĩ mũno kuuma Judea guothe, na Jerusalemu, o na kuuma ndeere-inĩ cia Turo na Sidoni, ¹⁸ nao mookĩte nĩguo mamũigue na mahonio mĩrimũ yao. Nao arĩa maanyamaragio nĩ ngoma thũku makĩhonio, ¹⁹ nao andũ othe makĩgeria kũmũhutia, tondũ hinya nĩwoimaga thĩinĩ wake na ũkamahonia othe.

²⁰ Nake akĩrora arutwo ake, akiuga atĩrĩ:

“Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ athĩĩni,
nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wanyu.

²¹ Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ
mũhũũtaga rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũnio.
Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ mũrarĩra
rĩu,
nĩgũkorwo nĩmũgatheka.

²² Kũrathimwo-rĩ, nĩ inyuĩ hĩndĩ ĩrĩa
andũ mekũmũmena,
na meyamũre kũrĩ inyuĩ, na
mamũrume,
na mathũkĩrĩrie rĩitwa rĩanyu,
nĩ ũndũ wa Mũrũ wa Mũndũ.

²³ “Mũthenya ũcio nĩmũgakena na mũrũgarũge, tondũ mũaara wanyu nĩ mũingĩ Igũrũ. Nĩgũkorwo ũguo noguo maithe mao meekire anabii.

²⁴ “No rĩrĩ, kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ
itonga-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũrĩkĩtie
kwamũkĩra kũnyamarũrwo
kwanyu.

²⁵ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arĩa
mũhũũnĩ rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũkahũũta.
Kaĩ mũrĩ na haaro arĩa mũratheka
rĩu-ĩ,
nĩgũkorwo nĩmũgacakaya na
mũrĩre.

²⁶ Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ
hĩndĩ ĩrĩa andũ othe
mekũmũgaathĩrĩria-ĩ,
nĩgũkorwo ũguo noguo maithe
mao meekaga anabii a
maheeni.

Kwenda Thũ

²⁷ “No ngũmwĩra atĩrĩ inyuĩ arĩa
mũũthikĩrĩrie: endagai thũ cianyu, na
mũkage wega arĩa mamũthũire, ²⁸ na
ningĩ mũrathimage arĩa mamũrumaga,
na mũhooyagĩre arĩa mamũkaga ũũru.

²⁹ Na rĩrĩ, mũndũ angĩkũgũtha rũthĩa
rũmwe, mũhũgũkĩrie rĩu rũngĩ o naruo.
Na mũndũ angĩgũtunya igooti rĩaku,
ndũkamũgirie kuoya o na kanjũ yaku.

³⁰ Mũndũ o wotho angĩkũhooya kĩndũ
mũhe, na mũndũ o wotho angĩoya kĩndũ
gĩaku, ndũkamwĩtie. ³¹ ĩkagai andũ arĩa
angĩ o ũrĩa mũngĩenda mamũkage.

³² “Rĩu-rĩ, angĩkorwo mwendete o arĩa
mamwendete-rĩ, mwakĩũguna na kĩ? O
na ‘ehia’ nĩmendaga arĩa mamendete.

³³ Na mũngĩkorwo mwĩkaga wega o
arĩa mamũkaga wega-rĩ, mwakĩũguna
na kĩ? Nĩgũkorwo ehia o nao nĩmekaga
o ũguo. ³⁴ Na ningĩ mũngĩkorwo
mũkombithagia o arĩa mwĩhokete
nĩmakamũrĩha-rĩ, mwakĩũguna na kĩ?
O na ehia nĩmakombagĩra ehia arĩa angĩ,
mehokete nĩmakarĩhwo ciothe. ³⁵ No rĩrĩ,
endagai thũ cianyu, na mũciĩkage wega,
o na mũkombithagie mũtekwĩhoka
gũcookerio kĩndũ. Hĩndĩ ĩyo irĩhi rĩanyu
nĩrĩkaneneha, na inyuĩ nĩmũgatuĩka ariũ
a ũrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno, nĩgũkorwo we
nĩaiguagĩra arĩa matarĩ ngaatho tha o na
arĩa aaganu. ³⁶ Iguanagĩrai tha, o ta ũrĩa
Ithe wanyu aiguanagĩra tha.

Gũtuanĩra Ciira

³⁷ “Mũtigaciirithanagie nĩgeetha

na inyuĩ mūtikanaciirithio. Mūtigatuanagĩre, nĩgeetha na inyuĩ mūtikanatuĩrwo. Rekanagĩrai, na inyuĩ nĩmũkarekerwo. ³⁸Heanagai, na inyuĩ nĩmũriheagwo na gĩthimi kĩega, gĩkindĩrĩtwo, kĩnainĩtio na gĩgaiĩkĩrĩra, nĩkĩo mũgaiĩrĩrwo nakĩo nguo-inĩ. Nĩgũkorwo gĩthimi kĩrĩa mũthimanagĩra nakĩo, no kĩo mũrĩthimagĩrwo nakĩo.”

³⁹Agĩcooka akĩmahe ngerekano ĩno, akĩmooria atĩrĩ, “Mũtumumu no atongorie mūtumumu ũrĩa ũngĩ? Githĩ eerĩ to magũe irima? ⁴⁰Mũrutwo ti mũnene kũrĩ mũmũruti, no ũrĩa wothe mũrute wega, no atuĩke ta mũmũruti.

⁴¹“Nĩ kĩĩ gĩgũtũma wone kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo, no ũkaaga kũrũmbũiya mũgogo ũrĩa ũrĩ riitho rĩaku we mwene? ⁴²Wahota atĩa kwĩra mũrũ wa thoguo atĩrĩ, ‘Mũrũ wa baba, reke ngũrute kĩhuti kũu kĩrĩ riitho rĩaku,’ o rĩrĩa wee wagĩte kuona mũgogo ũrĩa ũrĩ naguo riitho rĩaku? Wee hinga ĩno, amba ũrute mũgogo ũcio ũrĩ naguo riitho, nĩguo wone wega ũhote kũruta kĩhuti kĩrĩa kĩrĩ riitho rĩa mũrũ wa thoguo.

Mũtĩ na Maciaro maguo

⁴³“Gũtirĩ mũtĩ mwega ũciaraga maciaro mooru, kana mũtĩ mũũru ũgaciara maciaro mega. ⁴⁴O mũtĩ ũmenyekaga na maciaro maguo mwene. Andũ matituaga ngũyũ kuuma mĩti-inĩ ya mĩigua, o na kana magatua thabibũ kuuma cong’e-inĩ. ⁴⁵Mũndũ ũrĩa mwega aragia maũndũ mega kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake, nake mũndũ ũrĩa mũũru aragia maũndũ mooru kuuma mũthiithũ-inĩ wa ngoro yake. Nĩgũkorwo kanua gake kaaragia o maũndũ marĩa maiyũrite ngoro yake.

Aaki arĩa Ogĩ, na arĩa Akĩigu

⁴⁶“Atĩrĩrĩ, mũnjĩtaga ‘Mwathani, Mwathani,’ nĩkĩ, na mũtiikaga ũrĩa ndĩmwĩraga? ⁴⁷Nĩngũmuonia ũrĩa mũndũ ũrĩa ũũkaga kũrĩ nĩ, na akaigua ciugo ciakwa, na ageeka ũrĩa ciugĩte ahaana. ⁴⁸Ahaana ta mũndũ waakaga

nyũmba, ũrĩa wenjire mũthingi, akĩũrikia na akĩwamba igũrũ rĩa ihiga. Hĩndĩ ĩrĩa kwagũire mũiyũro wa maaĩ, kĩguũ gĩkĩgũtha nyũmba ĩyo na nditi, no gĩtiamĩenyenyirie, tondũ nĩyaakĩtwo wega. ⁴⁹No mũndũ ũrĩa ũiguaga ciugo ciakwa, na ndekaga ũrĩa ciugĩte, ahaana ta mũndũ ũrĩa waakire nyũmba ĩtarĩ na mũthingi. Na rĩrĩa kĩguũ kĩagũthire nyũmba ĩyo, ikĩmomoka, naguo mwanangĩko wayo warĩ mũnene.”

Wĩtikio wa Mũnene-wa-Thigari-Igana

7 ¹Nake Jesũ aarĩkia kwaria maũndũ macio mothe andũ makĩmũiguaga, agĩtoonya Kaperinaumu. ²No kũu nĩ kwarĩ na ndungata ya mũnene-wa-thigari-igana, ĩrĩa mũmĩathi eendete mũno, nayo yarĩ ndwaru hakuhĩ gũkua. ³Nake mũnene ũcio wa thigari igana aigua ũhoru wa Jesũ, agĩtũma athuuri a Ayahudi kũrĩ we makamũũrie oke ahonie ndungata yake. ⁴Nao maakinya kũrĩ Jesũ, makĩmũthaitha magwatĩirie mũno, makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩagĩrĩrwo gwĩkwo ũguo nĩwe, ⁵tondũ nĩendete rũrĩrĩ rwitũ na nĩatwakĩire thunagogi.” ⁶Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩi nao.

Na marĩ hakuhĩ gũkinya mũciĩ, mũnene ũcio wa thigari igana akĩmũtũmĩra arata makamwĩre atĩrĩ, “Mwathani, tiga gwĩthĩnia tondũ ndiagĩrĩre wee ũũke gwakwa mũciĩ. ⁷O na nokĩo itanona njagĩrĩre gũũka kũrĩ we. No uga o kiugo, na ndungata yakwa nĩkũhona. ⁸Nĩgũkorwo nĩ mwene ndĩ mũndũ wathagwo, na ndĩ na thigari njathaga. Ndeera ũmwe ‘Thĩ,’ nĩathiaga, na ndeera ũngĩ atĩrĩ, ‘Ŭka,’ nĩokaga. Na nĩngĩ ndeera ndungata yakwa atĩrĩ, ‘Ĩka ũna,’ nĩũkaga.”

⁹Rĩrĩa Jesũ aigũire ũguo, akĩgega, akĩhũgũkĩra kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamũrũmĩrĩre, agĩkũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, ndionete mũndũ ũrĩ na wĩtikio mũnene ũũ Isiraeli guothe!” ¹⁰Nao andũ arĩa maatũmĩtwo magĩcooka mũciĩ magĩkora ngombo ĩyo ĩrĩ honu.

Jesũ Kũriũkia Kamwana ka Mũtumia wa Ndigwa

¹¹ Ihinda inini rĩathira, Jesũ agĩthĩ itũũra rĩetagwo Naini, nao arutwo ake na andũ gĩkundi kĩnene magĩthĩi nake.

¹² Na rĩrĩa akuhĩrĩrie kĩhingo gĩa itũũra rĩu, mũndũ wakuĩte nĩarutagwo kuo na aarĩ mwana wa mũmwe, nake nyina aarĩ mũtumia wa ndigwa. Nao andũ aingĩ a itũũra rĩu maarĩ hamwe nake.

¹³ Rĩrĩa Mwathani onire mũtumia ũcio, akĩmũguĩra tha, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩa.”

¹⁴ Agĩcooka agĩthĩi, akĩhutia ithandũkũ, nao arĩa maarĩkuuĩte makĩrũgama. Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Mwanake, ndakwĩra atĩrĩ, ũkĩra!” ¹⁵ Mũndũ ũcio wakuĩte agĩkĩra, akĩambĩrĩa kwaria, nake Jesũ akĩmũnengerana kũrĩ nyina.

¹⁶ Andũ othe makĩyũrwo nĩ guoya na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mũnabii mũnene nĩokĩte gatagatĩ gaitũ. Ngai nĩokĩte gũteithia andũ ake.” ¹⁷ Nayo ngumo ya Jesũ ikĩhunja Judea guothe o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩirie.

Jesũ na Johana Mũbatithania

¹⁸ Nao arutwo a Johana nĩmamũheire ũhoro wa maũndũ macio mothe. Nake Johana agĩta arutwo ake eerĩ, ¹⁹ akĩmatũma kũrĩ Mwathani makamũurie atĩrĩ, “Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?”

²⁰ Nao arutwo acio maakinya kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Johana Mũbatithania aatũtũma kũrĩ we tũkũurie atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũrĩa werĩtwo nĩagooka kana tweterere mũndũ ũngĩ?’”

²¹ Ihinda-inĩ o rĩu Jesũ akĩhonia andũ aingĩ arĩa maarĩ na mĩrimũ, na ndwari, na akĩingata ngoma thũku o na agĩtũma andũ aingĩ arĩa maarĩ atumumu macooke kuona. ²² Nĩ ũndũ ũcio agĩcookeria arĩa maatũmĩtwo atĩrĩ, “Cookai mũkeere Johana maũndũ marĩa muonete na mũkaigua: atĩ atumumu nĩ marona, na ithua nĩretwara, na arĩa marĩ na mangũ nĩ marahonio, na andũ arĩa mataiguaga

nĩmaraigua, na arĩa akuũ nĩmarariũkio, na ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩurahunjĩrio arĩa athĩni. ²³ Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũtarahĩngwo nĩ ũndũ wakwa.”

²⁴ Andũ acio maatũmĩtwo nĩ Johana moima harĩ Jesũ, Jesũ akĩambĩrĩa kwarĩa andũ aingĩ ũhoro wa Johana, akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ mwathiĩte kuona werũ-inĩ? Hihi mwathiĩte kuona kamũrangi kainainagio nĩ rũhuho?

²⁵ Angĩkorwo ti guo-rĩ, mwathiĩte kuona kĩ? Hihi nĩ mũndũ wĩhumbĩte nguo njega? Aca, arĩa mehumbaga nguo cia goro na magekenia na mĩago ya thĩ maikaraga nyũmba cia ũthamaki. ²⁶ Mwagĩthĩte kuona kĩ? Hihi mwathiĩte kuona mũnabii? Iĩ, ngũmwĩra atĩrĩ, muonire mũndũ ũkĩrĩte mũnabii. ²⁷ Ũyũ nĩwe ũrĩa ũhoro wake wandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Nĩngatũma mūtũmwo wakwa athĩ mbere yaku, nake nĩagagũthondekera njĩra.’”

²⁸ Ngũmwĩra atĩrĩ, harĩ andũ arĩa manaciarwo nĩ atumia-rĩ, gũtirĩ o na ũmwe mũnene gũkĩra Johana; no mũndũ ũrĩa mũnini mũno ũthamaki-inĩ wa Ngai, nĩ mũnene kũmũkĩra.”

²⁹ (Andũ othe, o na etia mbeeca cia igooti, rĩrĩa maiguire ciugo cia Jesũ, magĩtĩkĩra atĩ njĩra ya Ngai nĩ ya ma, tondũ maabatithĩtio nĩ Johana. ³⁰ No Afarisai na arutani a watho makĩregana na ũrĩa Ngai endaga meke, tondũ o matiabatithĩtio nĩ Johana.)

³¹ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Andũ a rũciaro rũrũ ingĩmagerekania na kĩ? Matariĩ ta kĩ? ³² Matariĩ ta ciana ciikarĩte ndũnyũ igĩta iria ingĩ, igaciĩra atĩrĩ:

“ ‘Twamũhuhĩire mūtũrirũ, mũkĩaga kũina; twamũiniire rwĩmbo rwa macakaya, no mūtĩarĩire.’”

³³ Nĩgũkorwo Johana Mũbatithania ookire atekũrĩa na atekũnyua ndibei, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ, ‘Arĩ na ndaimono.’ ³⁴ Mũrũ wa Mũndũ ookire akĩrĩaga na akĩnyuuga, na inyuĩ mũkiuga atĩrĩ,

‘Onei mündũ mũkoroku na mũrĩu, mũrata wa etia mbeeca cia igooti na “ehia”.’³⁵ No ũgĩ nĩmenyekaga nĩ wa kĩhooto nĩ ciana ciaguo ciothe.”

Jesũ Gũitĩrĩrio Maguta nĩ Mündũ-wa-nja warĩ Mwĩhia

³⁶ Na rĩrĩ, Mũfarisai ũmwe nĩetire Jesũ gwake makarĩanĩre irio cia hwaĩ-inĩ nake, nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩthĩ nyũmba ya Mũfarisai ũcio, agĩikara metha-inĩ. ³⁷ Rĩrĩa mündũ-wa-nja watũũrĩte mĩtũũrĩre wa mehia itũũra-inĩ rĩu aamenyire atĩ Jesũ nĩararĩa irio nyũmba ya Mũfarisai ũcio-rĩ, agĩũka na cuba wa maguta manungi wega, ³⁸ na akĩrũgama thuutha wake, o hau magũrũ-inĩ make, akĩrĩraga, na akĩambĩrĩria kũmũhũgia nyarĩrĩ na maithori make. Agĩcooka akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, agĩcimumunya, na agĩciitĩrĩria maguta manungi wega.

³⁹ Rĩrĩa Mũfarisai ũrĩa wamwĩtĩte onire ũndũ ũcio, akĩĩra na ngoro atĩrĩ, “Korwo mündũ ũyũ nĩ mũnabii, nĩangĩamenya ũrĩa ũramũhutia nĩ mündũ-wa-nja wa mũthemba ũrĩkũ, na atĩ nĩ mwĩhia.”

⁴⁰ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Simoni, ndĩ na ũndũ wa gũkwĩra.”

Nake akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, njĩra.”

⁴¹ “Kũrĩ andũ eerĩ maarĩ na thiirĩ wa mündũ wakombithanagia mbeeca. Ũmwe aarĩ na thiirĩ wa dinari magana matano, na ũrĩa ũngĩ dinari mĩrongo itano. ⁴² Na rĩrĩ, gũtirĩ o na ũmwe wao warĩ na mbeeca cia kũmũrĩha, nĩ ũndũ ũcio marĩ o eerĩ akĩmarekera thiirĩ ũcio. Rĩu-rĩ, acio eerĩ nũ ũngĩmwenda makĩria?”

⁴³ Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngwĩciiria nĩ ũrĩa warekeirwo thiirĩ ũrĩa mũnene.”

Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩwatua wega.”

⁴⁴ Agĩcooka akĩhũgũrĩra mündũ-wa-nja ũcio, akĩĩra Simoni atĩrĩ, “Nĩũkuona mündũ-wa-nja ũyũ? Njũkire nyũmba gwaku, no ndũnaahe maaĩ ma gwĩthamba nyarĩrĩ, no nĩanjihũgia nyarĩrĩ na maithori make, na acigiria na njuĩrĩ yake. ⁴⁵ Wee-rĩ, ndũnaamumunya,

no mündũ-wa-nja ũyũ, kuuma rĩrĩa ndonyire ndarĩ aratigithĩria kũmumunya nyarĩrĩ ciakwa. ⁴⁶ Wee-rĩ, ndũnanjitĩrĩria maguta mĩtwe, no ũyũ nĩanjitĩrĩrie maguta manungi wega nyarĩrĩ. ⁴⁷ Nĩ ũndũ ũcio ngũkwĩra atĩrĩ, nĩarekeirwo mehia make maingĩ. Nĩgũkorwo nĩendanĩte mũno. No ũrĩa ũrekeirwo mehia manini, endanaga o hanini.”

⁴⁸ Jesũ agĩcooka akĩĩra mündũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Nĩwarekerwo mehia maku.”

⁴⁹ Ageni arĩa angĩ makĩambĩrĩria kwĩrana atĩrĩ, “Kaĩ ũyũ akĩrĩ ũ, ũrarekanĩra o na mehia?”

⁵⁰ Jesũ akĩĩra mündũ-wa-nja ũcio atĩrĩ, “Gwĩtikia gwaku nĩ gwakũhonokia; thiĩ na thayũ.”

Ngerekano ya Mũhuri wa Mbeũ

8 Na rĩrĩ, thuutha wa ũguo, Jesũ agĩthĩ matũũra-inĩ o na tũtũura-inĩ akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai. Arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ maarĩ hamwe nake, ² o na atumia amwe a arĩa maarutĩtwo ngoma thũku na arĩa maahonetio mĩrimũ: nao nĩ Mariamu (ũrĩa wetagwo Mũmagidali), nĩwe warutĩtwo ndaimono mũgwanja; ³ na Joana mĩtumia wa Husa, ũrĩa warĩ mũrori wa indo cia Herode; na Susana; na angĩ aingĩ. Atumia aya nĩmamũtungatagĩra na indo ciao ene.

⁴ Andũ aingĩ nĩmathiire na mbere kũngana harĩ Jesũ moimĩte matũũra-inĩ, na rĩrĩa andũ maingĩhire mũno akĩmahe ũhoru na ngerekano, akĩmeera atĩrĩ, ⁵ Mũrĩmi nĩoimagarire akahure mbeũ ciake. Na rĩrĩa aahuraga mbeũ icio, imwe ikĩgũa mũkĩra-inĩ wa njĩra; ikĩrangĩrĩrio na magũrũ, nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩcirĩa. ⁶ Ingĩ ikĩgũa rũnyanjara-inĩ, na rĩrĩa ciamerire, mĩmera iyo ikĩhooha tondũ wa kwaga ũgũ. ⁷ Nacio mbeũ ingĩ ikĩgũa mĩigua-inĩ, nayo mĩigua igĩkũranĩra nacio na igĩcithararia. ⁸ Mbeũ ingĩ nacio ikĩgũa tĩiri-inĩ mũnoru. Igĩkũra, igĩciara maita igana ma iria ciahandaandĩtwo.

Aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra, akiuga

atĩrĩ, “Ūrĩa ūrĩ na matũ ma kũigua, nĩaigua.”

⁹ Nao arutwo ake makĩmũũria ūrĩa ngerekano ĩyo yoigaga. ¹⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩmũheetwo ūmenyo wa kũmenya hitho cia ūthamaki wa Ngai, no arĩa angĩ ndĩmaaragĩria na ngerekano, nĩgeetha,

“ ‘maarora, makaaga kuona;
na maigua, makaaga
gũtaũkĩrwo.’

¹¹ “Ngerekano ĩyo yugĩte atĩrĩ: Mbeũ icio nĩ ūhoru wa Ngai. ¹² Mbeũ iria ciagũire mũkĩra-inĩ wa njĩra nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru wa Ngai, nake mũcukani agooka akeheria ūhoru ūcio ngoro-inĩ ciao, nĩguo matigetĩkie mahonoke. ¹³ Nacio iria ciagũire rũnyanjara-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru wa Ngai, na makawamũkĩra na gĩkeno, no makaaga mĩri. Metĩkagia o gwa kahinda kanini, no magerio moka makaũtiganĩria. ¹⁴ Mbeũ iria ciagũire mĩigua-inĩ nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru, no o magĩthiia-garĩ, magatharario nĩ mĩhang’o, na ūtonga, na mĩago, nao makaaga gũkũra. ¹⁵ No rĩrĩ, mbeũ iria ciagũire tũĩri-inĩ ūria mũnoru nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoru marĩ na ngoro ya ma na njega, makaũtũũria, na nĩ ūndũ wa gũkirĩrĩria, magaciara-ga maciaro.

Tawa Ūigĩrĩrwo Handũ Igũrũ

¹⁶ “Na rĩrĩ, gũtirĩ mũndũ ūgwatagia tawa akaũkunĩkĩria na irebe, kana akaũiga rungu rwa ūrĩrĩ. No aũigaga handũ igũrũ, nĩguo andũ arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ūtheri. ¹⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ ūndũ mũhithe ūtakaguũrio, na gũtirĩ ūndũ ūrĩ hitho-inĩ ūtakamenyeka kana ūtakanĩkwo ūtheri-inĩ. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio mwĩmenyagĩrĩrei ūria mũthikagĩrĩria. Ūria wotho ūrĩ na indo nĩakongererwo nyingĩ; na ūria wotho ūtarĩ nĩagatuunywo o na kĩrĩa arĩ nakĩo.”

Nyina wa Jesũ na Ariũ a Nyina

¹⁹ Na rĩrĩ, nyina wa Jesũ na ariũ a nyina na Jesũ magĩũka kũmuona, no

matĩngĩahotire gũthĩĩ hakuhĩ nake nĩ ūndũ wa andũ kũingĩha. ²⁰ Mũndũ ūmwe akĩmwĩra atĩrĩ, “Maitũguo na ariũ a maitũguo marũgamĩte nja makĩenda gũkuona.”

²¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ na ariũ a maitũ nĩ arĩa maiguaga ūhoru wa Ngai na makaũhingia.”

Jesũ Kũhooreria Kĩhuhũkanio

²² Mũthenya ūmwe Jesũ nĩerire arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũringei tũthĩĩ mũrĩmo ūria ūngĩ wa iria.” Nĩ ūndũ ūcio magĩtoonya gatarũ magĩthĩĩ. ²³ Na rĩrĩa maathiiaga Jesũ akĩhĩtwo nĩ toro. Na rĩrĩ, kũu iria-inĩ nĩ kwagĩire na kĩhuhũkanio kĩnene, nako gatarũ kau kaarĩ hakuhĩ kũũrĩra maaĩ-inĩ, na magĩkorwo marĩ ūgwati-inĩ mũnene.

²⁴ Nao arutwo magĩthĩĩ makĩmũũkĩria, makĩmwĩra atĩrĩ “Mwathani! Mwathani! Nĩtũkũũrĩra maaĩ-inĩ!”

Nake Jesũ agĩũkĩra agĩkaania rũhuho na maaĩ macio maahũũranaga; namo makũmbĩ macio ma maaĩ makĩnyihanyiiha na gũkĩhoorera. ²⁵ Akĩũria arutwo ake atĩrĩ, “Wĩtikio wanyu ūrĩ ha?”

Nao makĩiyũrwo nĩ guoya na makĩgega, makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ mũndũ ūyũ arĩ ū? Aathaga huho o na maaĩ, nacio ikamwathĩkĩra.”

Jesũ Kũhonia Mũndũ warĩ na Ndaimono

²⁶ Makĩringa mũrĩmo ūria ūngĩ wa iria, magĩkinya rũgongo rwa Agerasi rũria rũng’ethanĩire na Galili. ²⁷ Jesũ aarĩkia kuuma gatarũ, aakinya thĩ agĩtũngwo nĩ mũndũ warĩ na ndaimono oimĩte itũũra-inĩ. Mũndũ ūcio nĩaikarĩte ihinda inene ategwĩkĩra nguo kana agatũũra nyũmba, no aatũũraga mbĩrĩra-inĩ. ²⁸ Rĩrĩa mũndũ ūcio onire Jesũ, agĩkaya na akĩgũithia magũrũ-inĩ make, akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene akĩmũũria atĩrĩ, “Ūrenda atĩa na niĩ, wee Jesũ, Mũrũ wa Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno? Ndagũthaita, ndũkaanyariire!” ²⁹ Nĩgũkorwo Jesũ nĩathĩte ngoma ĩyo thũku yume thĩinĩ wa mũndũ

ũcio. Niyamũnyitaga kaingĩ, na o na gũtuĩka nĩoohagwo moko na magũrũ na mĩnyororo, na akarangĩrwo-rĩ, nĩatuangaga mĩnyororo ãyo yamuohaga, na ndaimono ãyo ĩgatũma athĩĩ kũndũ gũtarĩ andũ.

³⁰ Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wĩtagwo atĩa?”
Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Legioni,” nĩgũkorwo aarĩ na ndaimono nyingĩ. ³¹ Nacio ndaimono igĩkĩrĩrĩa gũthaitha Jesũ ndagaciathe ithĩĩ Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi.

³² Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na rũũru rũnene rwa ngũrwe rwarĩithagio harũrũka-inĩ cia kĩrĩma kĩarĩ hakuhi na hau. Ndaimono icio igĩthaitha Jesũ aciĩtĩkĩrie itoonye thĩĩnĩ wacio, nake agĩciĩtĩkĩria. ³³ Ndaimono cioima thĩĩnĩ wa mũndũ ũcio, igĩthĩĩ igĩtoonya ngũrwe, naruo rũũru rũu rũkĩharũrũka kĩhurũrũka kũu na ihenya, rũkĩgũa iria-inĩ, rũkĩũrĩa kuo.

³⁴ Rĩrĩa andũ arĩa maarĩithagia ngũrwe icio moonire ũrĩa gwekĩka, makĩũra, magĩthĩĩ kũheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ na mĩgũnda-inĩ, ³⁵ nao andũ makĩumagara makone ũndũ ũcio wekĩkĩte. Rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona mũndũ ũcio woimĩtwo nĩ ndaimono aikarĩte magũrũ-inĩ ma Jesũ, arĩ na nguo na arĩ na meciiria mega, magĩĩtigĩra mũno. ³⁶ Andũ arĩa meyoneire ũndũ ũcio makĩira andũ acio angĩ ũrĩa mũndũ ũcio warĩ na ndaimono aahonetio. ³⁷ Nao andũ othe a rũgongo rũu rwa Agerasi magĩthaitha Jesũ oime kũu kwao amatige, nĩgũkorwo nĩmanyĩitĩtwo nĩ guoya. Nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩtoonya gatarũ agĩthĩĩ.

³⁸ Nake mũndũ ũcio warutĩtwo ndaimono akĩmũthaitha mathĩĩ nake, no Jesũ akĩmwatha athĩĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, ³⁹ “Cooka mũciĩ ũkoige ũrĩa wotha Ngai agwĩkĩire.” Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio agĩthĩĩ akĩira andũ othe a itũũra ũrĩa Jesũ aamwĩkĩire.

Kairĩtu Gaakuĩte na Mũtumia warĩ Mũrũaru

⁴⁰ Na rĩrĩ, Jesũ aacooka kuuma

mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa iria, andũ aingĩ nĩmamwamũkĩrĩre tondũ nĩmamwetereire. ⁴¹ Hĩndĩ ĩyo mũndũ wetagwo Jairũ warĩ mũnene wa thunagogi agĩũka, akĩĩgũithia magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũthaitha athĩĩ gwake, ⁴² nĩ ũndũ mũirĩtu wake wa mũmwe warĩ wa ta miaka ikũmi na ĩrĩ aarĩ hakuhi gũkua.

Na Jesũ arĩ njĩra-inĩ agĩthĩĩ-rĩ, andũ nĩmamũhatĩkaga. ⁴³ Gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ haarĩ na mũtumia ũmwe watũire oiraga thakame miaka ikũmi na ĩrĩ, na gũtirĩ mũndũ ũngĩamũhonirie. ⁴⁴ Mũtumia ũcio agĩũka na thuutha wa Jesũ, akĩhutia gĩcũrĩ kĩa nguo yake, na o rĩmwe agĩtiga kuura.

⁴⁵ Nake Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Nũ ũcio wahutia?”

Rĩrĩa othe maakaanire, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, andũ nĩmagũthiũrũrũkĩrie na magakũhatĩka.”

⁴⁶ Nowe Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ harĩ mũndũ waahutia, tondũ nĩndaigua hinya woima thĩĩnĩ wakwa.”

⁴⁷ Nake mũtumia ũcio, ona atĩ ndangĩhota kwĩhitha, agĩũka akĩinainaga, akĩĩgũithia magũrũ-inĩ make. Arĩ hau mbere ya andũ othe akĩheana gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmĩte amũhutie na ũrĩa aahonirio o ro rĩmwe.

⁴⁸ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwarĩ ũyũ, gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone. Thĩĩ na thayũ.”

⁴⁹ Na o hĩndĩ ĩyo Jesũ akĩaragia, hagĩkinya mũndũ woimĩte mũciĩ kwa Jairũ ũrĩa mũnene wa thunagogi, akiuga atĩrĩ, “Mwarĩguo nĩarĩkĩtie gũkua, tiga gũthĩĩnia Mũrutani.”

⁵⁰ Jesũ aigua ũguo, akĩira Jairũ atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra, wee ĩtĩkia tu, na nĩekũhona.”

⁵¹ Rĩrĩa aakinyire kwa Jairũ, ndaarekire mũndũ o na ũmwe atoonye hamwe nake, tiga o Petero, na Jakubu, na Johana, na ĩthe na nyina a mwana ũcio. ⁵² Hĩndĩ ĩyo andũ othe no kũrĩra maarĩraga magĩcakayaga nĩ ũndũ wa mwana ũcio. Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũrĩra, ti mũkuũ, nĩ gũkoma akomete.”

⁵³ Nao makīmūthekeerera, tondū nīmooī atī aarī mūkuū. ⁵⁴ Nowe Jesū akīnyīita mwana ūcio guoko, akiuga atīrī, “Mwana wakwa, ūkīra!” ⁵⁵ Na hīndī o īyo agīcookererwo nī muoyo wake, na o rīmwe akīrūgama. Jesū agīcooka akīmeera mahe mwana ūcio kīndū gīa kūrīa. ⁵⁶ Nao aciari ake makīgega mūno, nowe akīmaatha matikeere mūndū o na ū ūndū ūcio wekīkīte.

Jesū Gūtūma Arutwo arīa Ikūmi na Eerī

9 Na rīrī, Jesū aarīkia gwīta arutwo arīa ikūmi na eerī hamwe, nīamaheire hinya na ūhoti wa kūngata ndaimono ciothe na kūhonia mīrimū, ² na akīmatūma mathīī makahunjie ūhoru wa ūthamaki wa Ngai na mahonagie andū arīa arūaru. ³ Nake akīmeera atīrī, “Mūtigakuue kīndū o nakī kīa rūgendo; mūtigakuue mūtirima, kana mūhuko, kana irio, kana mbeeca o na kana nguo tīga o iria mwīhumbīte. ⁴ Nyūmba īrīa yothe mūrītoonyaga ikaragai kuo nginya rīrīa mūkoima itūūra rīu. ⁵ Andū mangīkaarega kūmūnyīita ūgeni-rī, mūkaaribariba magūrū manyu rūkūngū rūitīke mūkiuma itūūra rīao arī ūira wa kūmatuīra ciira.” ⁶ Nī ūndū ūcio makiumagara magīthīī kuuma gatūūra kamwe nginya karīa kangī makīhunjagia ūhoru-ūrīa-Mwega na makīhonagie andū kūrīa guothe maathīiaga.

⁷ Na rīrī, rīrīa Herode ūrīa mūthamaki aigūire ūhoru wa maūndū mothe marīa maathīiaga na mbere, nīataangīkire ngoro mūno tondū andū amwe moigaga atī Johana nīariūkīte kuuma kūrī arīa akuū, ⁸ na angī makoiga atī Elija nīonekanīte, o na angī makoiga atī mūnabīi ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte. ⁹ No Herode akiuga atīrī, “Johana nīndamūrengithirie mūtwe. Ūyū ndīraigua ūhoru wake-rī, nīwe ū?” Nake akīrīrīrīa kūmuona.

Jesū Kūhūūnia Andū Ngiri Ithano

¹⁰ Nao atūmwō maacooka, makīira Jesū maūndū marīa mekīte. Nake akīehera kuo, agīthīī nao itūūra rīetagwo

Bethisaida, ¹¹ no andū aingī makīmenya ūhoru ūcio na makīmūrūmīrīra. Nake akīmaamūkīra na akīmahe ūhoru wa ūthamaki wa Ngai, na akīhonia arīa maabatarītio nī kūhonio.

¹² Hwai-inī arutwo arīa ikūmi na eerī magīūka kūrī we makīmwīra atīrī, “Ingata andū aya nīguo mathīī mīcīī īrīa īrī hakuhi o na mīgūnda-inī mageethe irio na gwa gūkoma, tondū haha tūrī nī werū ūtarī andū.”

¹³ Nake akīmacookeria atīrī, “Maheeli kīndū gīa kūrīa.”

Nao makīmwīra atīrī, “Tūrī o na mīgate itano na thamaki igīrī, no tūthiire tūkagūrīre andū aya othe irio.” ¹⁴ (Handū hau haarī na arūme ta ngiri ithano.)

Nowe akīira arutwo ake atīrī, “Maikariei thī marī ikundi cia andū mīrongo itano itano.” ¹⁵ Nao arutwo magīūka o ūguo, magīikaria andū othe thī. ¹⁶ Nake akīoya mīgate īyo itano na thamaki icio igīrī, akīrora na igūrū, agīcookia ngaatho na agīcienyūranga. Agīcooka agīcinengera arutwo ake magaīre andū. ¹⁷ Othe makīrīa makīhūūna, nao arutwo makīiyūria ciondo ikūmi na igīrī cia cienyū iria ciatigarire.

Petero Kuumbūra Kristū

¹⁸ Na rīrī, hīndī īmwe Jesū akīhooya arī keheri-inī, arutwo ake magīkorwo marī hamwe nake. Akīmooria atīrī, “Andū moigaga nī nī nī ū?”

¹⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Amwe moigaga nīwe Johana Mūbatithania; angī makoiga nīwe Elija; angī nao makoiga atī mūnabīi ūmwe wa arīa a tene nīariūkīte.”

²⁰ Nake akīmooria atīrī, “Inyuī na inyuī-rī, mugaga atīa? Mugaga nī nī nī ū?”

Petero akīmūcookeria atīrī, “Wee nīwe Kristū ūrīa wa Ngai.”

²¹ Nake Jesū akīmakaania na hinya, akīmeera matikeere mūndū o na ūrīkū ūhoru ūcio. ²² Nake akiuga atīrī, “Mūrū wa Mūndū no nginya one mathīina maingī, na aregwo nī athuuri, na

athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, o na arutani a watho, na no nginya ooragwo na thuutha wa mĩthenya ĩtatũ ariũkio.”

²³ Agĩcooka akĩmeera othe atĩrĩ, “Mũndũ o wotho ũngĩenda kũnũmĩrĩra, no nginya eerege we mwene, na oyage mũtharaba wake o mũthenya, aanũmagĩrĩre. ²⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa wotho wendaga kũhonokia muoyo wake nĩakoowo nĩguo, no ũrĩa wotho ũkoowo nĩ muoyo wake nĩ ũndũ wakwa nĩakaũhonokia. ²⁵ Mũndũ angĩgũna nakĩ angĩgũwatĩra thĩ yotho, no ate muoyo wake kana orwo nĩguo? ²⁶ Mũndũ o wotho ũngĩconoka nĩ ũndũ wakwa na nĩ ũndũ wa ciugo ciakwa, o nake nĩagaconokerwo nĩ Mũrũ wa Mũndũ rĩrĩa agacooka arĩ na riiri wake, na riiri wa Ithe, o na wa araika arĩa atheru. ²⁷ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, amwe a aya marũngĩ haha matigacama gĩkuũ matonete ũthamaki wa Ngai.”

Jesũ Kũgarũrũka ũrĩa Aatarĩ

²⁸ Mĩthenya ta ĩnana thuutha wa Jesũ kwaria ũhoro ũyũ nĩathiire na Petero, na Johana na Jakubu akĩambata nao kĩrĩma igũrũ makahooe. ²⁹ Na rĩrĩa ahooyaga, mũhaanĩre wa ũthiũ wake ũkĩgarũrũka, nacio nguo ciake ikĩerũha igĩkenga o ta rũheni. ³⁰ Na rĩrĩ, andũ eerĩ, nĩo Musa na Elija, ³¹ makĩmĩrĩra Jesũ marĩ na riiri mũnene makĩaria nake. Maaragia ũhoro wa gũkua gwake, kũrĩa aakirie kũhingia akinya Jerusalemu. ³² Petero hamwe na arĩa maarĩ nake nĩmahĩtĩtwo nĩ toro, na rĩrĩa mookĩrĩre, makĩona riiri wake na andũ acio eerĩ maarũngĩ hamwe nake. ³³ Na rĩrĩa andũ acio maatiganaga na Jesũ, Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, nĩ wega tũikare gũkũ. Reke twake ithũnũ ithatũ, kĩmwe gĩaku, na kĩmwe kĩa Musa, na kĩmwe kĩa Elija.” (Nowe ndaamenyaga ũrĩa oigaga.)

³⁴ Na o akĩaragia-rĩ, itu rĩkiumĩra na rĩkĩmahumbĩra, nao magĩtigĩra mũno nĩ kũhumbĩrwo nĩ itu rĩu. ³⁵ Mũgambo ũkiuma itu-inĩ rĩu, ũkiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Mũrũ wakwa, ũrĩa ndĩthuurĩre; mũiguagei.” ³⁶ Thuutha wa mũgambo

ũcio kũiguĩka, makĩona atĩ Jesũ aarĩ wiki. Nao arutwo magĩkira ki na ũhoro ũcio, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe meerire matukũ-inĩ macio maũndũ marĩa moonete.

Jesũ Kũhonia Kamwana kaarĩ na Ngoma Thũku

³⁷ Mũthenya ũyũ ũngĩ, maikũrũka kuuma kĩrĩma-inĩ, Jesũ agĩtũngwo nĩ andũ aingĩ. ³⁸ Na rĩrĩ, mũndũ warĩ gatagatĩ-inĩ ka andũ acio akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Mũrutani, ndagũthaita ũrore mũriũ wakwa, nĩgũkorwo nĩ mwana wakwa wa mũmwe. ³⁹ na ngoma thũku nĩmũnyiitaga na agakaya o rĩmwe; ningĩ ikamũrũnda na ikamũthiorania, ĩgatũma arute mũhũyũ na kanua. Ndĩmũrekagia o na hanini, na nĩramwananga. ⁴⁰ Ndĩrathaitaire arutwo aku maingate ngoma ĩyo, no mararemwo.”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Rũciaro rũrũ rũtetĩkagia na rũremi, nĩ nginya rĩ ngũikara hamwe na inyuĩ, na ngũmũkirĩrĩria nginya rĩ? Rehe mũrũguo haha.”

⁴² Rĩrĩa kamwana kau gaathiiaga harĩ Jesũ, ndaimono ĩyo ĩgĩgatungumania thĩ, na ĩgĩgathiorania. No Jesũ agĩkũma roho ũcio mũũru, akĩhonia kamwana kau, agĩgacookeria ithe. ⁴³ Nao othe makĩgegio nĩ ũnene wa Ngai.

Hĩndĩ ĩria andũ othe maagegetio nĩ ũrĩa wotho Jesũ eekĩte, akĩra arutwo ake atĩrĩ, ⁴⁴ “Thĩkĩrĩriai wega ũrĩa ngũmwĩra: Mũrũ wa Mũndũ nĩegũkũnyanĩrwo aneanwo moko-inĩ ma andũ.” ⁴⁵ No-o matiamenyire ũguo nĩ kuuga atĩa. Nĩmahithĩtwo ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio makĩaga kũũmenya, na magĩtigĩra kũmũũria ũhoro ũcio.

Nũ Mũnene kũrĩ arĩa Angĩ?

⁴⁶ Na gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka arutwo makĩũrania nũ wao ũngĩtuĩka mũnene kũrĩ arĩa angĩ. ⁴⁷ Nake Jesũ, tondũ nĩamenyaga mecĩria mao, akĩoya kaana kanini agĩkarũgamia hakuhi nake. ⁴⁸ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Ŭrĩa

wothe wamūkagīra kaana gaka thīinī wa rīitwa rīakwa, nī nīi aamūkagīra; na ūrīa ūnyamūkagīra ti nīi aamūkagīra, no nī ūrīa wandūmire. Nīgūkorwo ūrīa mūnini gatagatī-inī kanyu inyuothe, ūcio nīwe mūnene kūmūkīra.”

⁴⁹ Nake Johana akīmŵīra atīrī, “Mwathi, nītūronire mūdū akīngata ndaimono na rīitwa rīaku, na ithuī tūrageria kūmūgīria tondū ti ūmwe witū.”

⁵⁰ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mūtikamūgirie, nīgūkorwo ūrīa ūtarī ūthū na inyuī, ūcio nī ūmwe wanyu.”

Andū a Samaria Kūrega Jesū

⁵¹ Na rīrī, kahinda gake gaakuhīrīria ga kwambata matu-inī, Jesū nīatuire itua rīa gūthiī Jerusalemu. ⁵² Nake agītūma andū mathiī mbere yake kūhaarīria maūdū nī ūndū wake, magīthiī magītoonya gatūūra kamwe ga Samaria;^a ⁵³ no andū a kūu matiamūnyiire ūgeni, tondū aathiaga Jerusalemu. ⁵⁴ Rīrīa arutwo ake, Jakubu na Johana monire ūguo makīūria atīrī, “Mwathani, nīūkwenā twītīe mwaki uume igūrū ūmaniine?” ⁵⁵ Nowe Jesū akīhūgūra akīmakaanā, ⁵⁶ nao magīthiī gatūūra kangī.

Thogora wa Kūrūmīrīra Jesū

⁵⁷ Rīrīa maathīaga na njīra, mūdū ūmwe akīmŵīra atīrī, “Nīndīkūrūmagīrīra kūrīa guothe ūrīthiīaga.”

⁵⁸ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mbwe nī irī marima na nyoni cia rīera-inī nī irī itara, no rīrī, Mūrū wa Mūdū ndarī handū angīgīrīra mūtwe wake.”

⁵⁹ Akīra mūdū ūngī atīrī, “Nūmīrīra.” No mūdū ūcio akīmūcookeria atīrī, “Mwathani, reke nyambe thiī ngathike baba.”

⁶⁰ Jesū akīmŵīra atīrī, “Reke arīa akuū mathikage akuū ao ene, no wee thiī ūkahunjie ūhorō wa ūthamaki wa Ngai.”

⁶¹ Na mūdū ūngī akīmŵīra atīrī,

“Mwathani, nīi nīngūkūrūmīrīra, no reke nyambe thiī ngoigīre andū aitū ūhorō.”

⁶² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Gūtīrī mūdū o na ūrīkū ūnyiitaga mūraū na guoko gwake na agacooka kūrora na thuutha wagīrīre gūtungata ūthamaki-inī wa Ngai.”

Jesū Gūtūma Arutwo Mīrongo Mūgwanja na Eerī

10 Thuutha wa ūguo Mwathani agīthuura andū angī mīrongo mūgwanja na eerī, akīmatūma eerī eerī, mathiī mbere yake matūūra-inī mothe na kūdū kūrīa we aakirie gūthiī. ² Akīmeera atīrī, “Magetha nī maingī, no aruti a wīra nī anini. Nī ūndū ūcio, thaithai Mwathani wa magetha atūme aruti wīra mathiī magetha-inī make. ³ Thiī! Ndamūtūma ta tūgondu gatagatī-inī ka njūūi. ⁴ Mūtigakuue kībeti, kana mūhuko, o na kana iraatū; na mūtikageithie mūdū o na ūrīkū njīra-inī.

⁵ “Nyūmba o yothe īrīa mūrītoonyaga-rī, ambagai kuuga atīrī, ‘Thayū ūrogīa nyūmba īno.’ ⁶ Na kūngīkorwo nī kūrī mūdū mwendi thayū kuo, thayū ūcio wanyu nīūrīkaraga nake; na kūngīkorwo gūtīrī, thayū ūcio wanyu nī ūrīmūcookagīrīra. ⁷ Ikarai nyūmba īyo, mūrīage na mūkanyua kīrīa gīothe marīmūheaga, nīgūkorwo mūruti wīra nīagīrīrwo kūheagwo mūcaara wake. Mutikoimage nyūmba īmwe mūgathiī īrīa īngī.

⁸ “Mūngīgatoonya itūūra mūnyiitwo ūgeni-rī, rīagai o kīrīa mūngīheo. ⁹ Honagīai arīa arūaru kuo, na mūmeerage atīrī, ‘Ūthamaki wa Ngai nīūmūkuhīrīrie.’ ¹⁰ No mūngīgatoonya itūūra o rīothe mwage kūnyiitwo ūgeni-rī, umagarai, mūthiī njīra-inī ciarīo muuge atīrī, ¹¹ ‘Nītwaribariba o na rūkūngū rwa itūūra rīanyu rūrīa rwīnyiitīrīre magūrū maitū, rūmūcookerere. No rīrī, menyai wega ūū: ūthamaki wa Ngai nīūmūkuhīrīrie.’ ¹² Ngūmwīra atīrī,

^a52 Andū a Samaria maarī ūthū mūnene mūno na Ayahudi.

Sodomu nīgūgakirīrīrio mūthenya ūcio gūkīra itūūra rīu.

¹³ “Inyuī andū a Korazini, kaī mūrī na haaro-ī! O na inyuī andū a Bethisaida, kaī mūrī na haaro-ī! Tondū korwo ciama iria mwarīngūrwo nīcio ciaringūrwo andū a Turo na Sidoni, mangērīrie tene mehumbe nguo cia makūnia na mehurīrie mūhu. ¹⁴ No andū a Turo na Sidoni nīmagakorwo marī murū mūthenya ūcio wa ciira gūkīra inyuī.

¹⁵ Na inyuī, andū a Kaperinaumu, mūū atī nīmūgatūūgīrio nginya matu-inī? Aca, mūkaaharūrūkio mūkinye kūrīa kūrīku mūno.

¹⁶ “Mündū ūrīa ūmūthikagīrīria inyuī nī nī athikagīrīria, na ūrīa ūmūregaga nī nī aregaga, na ūrīa ūrīndegaga nī ūrīa wandūmire arūrēgaga.”

¹⁷ Nao andū acio mīrongo mūgwanja na eerī magīcooka makenete, makiuga atīrī, “Mwathani, o na ndaimono nīratwathīkagīra thīnī wa rītwa rīaku.”

¹⁸ Nake akīmacookeria atīrī, “Nīndīronire Shaitani akīgūa kuuma igūrū ta rūheni. ¹⁹ Inyuī nīndīmūheete ūhoti wa kūrangīrīria nyoka na tūng’aurū, na wa gūtooria hinya wothē wa thū; gūtīrī kīndū gīkamwīka ūūru. ²⁰ No rīrī, mūtīgakene tondū ngoma nīmūwathīkagīra, no kenagai tondū marītwa manyu nīmandīkitwo kūrīa Igūrū.”

²¹ Na ihinda o rīu, Jesū akīyūrwo nī gīkeno kīa Roho Mūtheru, akiuga atīrī, “Baba, wee Mwathani wa igūrū na thī, nīngūkūgaatha tondū nīūhithīte andū arīa oogī na marī na ūmenyo maūndū maya, no ūkamaguūrīria tūkenge. Baba, wīkīte ūguo tondū nīguo wendī waku.

²² “Nīnengeretwo maūndū mothe nī Baba. Gūtīrī mündū ūūī Mūrīū nūū, tīga Ithe wītū, na gūtīrī mündū ūūī Ithe wītū nūū o tīga Mūrīū na arīa othe Mūrīū endaga kūguūrīria.”

²³ Agīcooka akīhūgūkīra arutwo ake, akīmeera marī oīki atīrī, “Kūrathimwo nī maitho marīa marona kīrīa mūrōna.

²⁴ Nīgūkorwo ngūmwīra atīrī, anabīi aīngī na athamaki nīmerirīrie kuona

maūndū marīa mūrōna, no matiamonire na nīmerirīrie kūigua maūndū marīa mūrāigua, no matiamāguire.”

Ngerekano ya Mūsamaria ūrīa Mwega

²⁵ Na rīrī, hīndī īmwe mūrutani ūmwe wa watho nīarūgamire nīguo agerie Jesū, akīmūūria atīrī, “Mūrutani, njagīrīrwo nī gwīka atīa nīguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?”

²⁶ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Kwandīkitwo atīa Watho-inī? Wee-rī, kaī ūthomaga atīa?”

²⁷ Mündū ūcio akīmūcookeria, akiuga atīrī, “‘Endaga Mwathani Ngai waku na ngoro yaku yothē, na muoyo waku wothē, na hinya waku wothē, o na meciiria maku mothe’; na ‘Endaga mündū wa itūūra rīanyu o ta ūrīa wīyendete wee mwene.’”

²⁸ Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nī wacookia wega; īkaga ūguo, na nīūgatūūra muoyo.”

²⁹ No mündū ūcio nīeendaga gwītua mwega, nī ūndū ūcio akīūria Jesū atīrī, “Nake mündū wa itūūra nūū?”

³⁰ Nake Jesū akīmūcookeria, akīmwīra atīrī, “Nī kwarī na mündū ūmwe waikūrūkaga oīmīte Jerusalemu arorete Jeriko, na akīnyīitwo nī atunyani. Nao makīmūruta nguo, makīmūhūūra, magīcooka magīthīī, makīmūtiga arī hakuhi gūkua. ³¹ Mūthīnjīrī-Ngai ūmwe nīagereire njīra īyo, na rīrīa onire mündū ūcio, akīhītūkīra mūkīra-inī ūrīa ūngī wa njīra. ³² Ūguo noguo Mūlawīī eekire, hīndī īrīa aakinyire hau, o nake, amuona akīhītūkīra mūkīra ūūrīa ūngī wa njīra. ³³ No rīrī, Mūsamaria ūmwe warī rūgendo-inī nīakinyire harīa mündū ūcio aarī, amuona akīmūiguīra tha. ³⁴ Agīthīī harī we, akīmuoha ironde, na akīmūtīrīria maguta na ndībei. Agīcooka akīmuoya, akīmūhaicia igūrū rīa ndīgīrī yake, akīmūtware nyūmba ya agenī, akīmūmenyerera. ³⁵ Kwarooka gūkīa Mūsamaria ūcio akīruta dinari igīrī, agīcinengera mwene nyūmba īyo ya agenī, akīmwīra atīrī, ‘Mūmenyagīrīre,

na ndacooka nīngagūcookeria kīrīa kīngī ūgaakorwo ūhūthīrīte.’

³⁶ “Ūgwīciiria nī mūdū ūrīkū wa acio atatū watuikire mūdū wa itūūra harī mūdū ūcio wanyititwo nī atunyani?”

³⁷ Nake mūrutani ūcio wa watho akīmūcookeria atīrī, “Nī ūrīa wamūguirīre tha.”

Jesū akīmūwīra atīrī, “Thī ūgeeke o ta ūguo.”

Jesū arī Mūciī kwa Maritha na Mariamu

³⁸ Na rīrī, Jesū na arutwo ake marī njīra-inī magīthī, nīatoonyire gatūūra kamwe kūrīa aanyitirwo ūgeni mūciī kwa mūtumia wetagwo Maritha. ³⁹ Maritha aarī na mwarī wa nyina wetagwo Mariamu, nake aikarīte magūrū-inī ma Mwathani athikīrīrie ūrīa oigaga.

⁴⁰ Nowe Maritha nīarī na mīhang’o nī ūndū wa maūndū marīa mothe magīrīrie kūhaarīrio. Agīūka harī Jesū, akīmūūria atīrī, “Mwathani, kaī ūtarona ūrīa mwarī wa maitū andekereirie wīra? Mwīre oke andeithie!”

⁴¹ Nake Mwathani akīmūcookeria atīrī, “Maritha, Maritha, nīūtangīkīte, na ūgethīnīa na maūndū maingī, ⁴² no nī harī ūndū ūmwe tu ūbataranītie. Mariamu nīethuurīrie ūndū ūrīa mwega makīria, naguo ūndū ūcio ndangītunywo.”

Ūrutani wa Jesū ūkonī Mahooya

11 Na rīrī, mūthenya ūmwe Jesū aarī handū akīhooya. Rīrīa aarīkirie kūhooya, mūrutwo ūmwe wake akīmūwīra atīrī, “Mwathani, tūrute kūhooya o ta ūrīa Johana aarutire arutwo ake.”

² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rīrīa mūkūhooya, ugagai atīrī:

“ Ithe witū (ūrī Igūrū),
rītwa rīaku nīrīamūrwo,
ūthamaki waku nīūūke.
(Ūrīa wendete nīwīkagwo gūkū
thī,
o ta ūrīa gwīkagwo kūu igūrū.)

³ Tūheage o mūthenya irio ciitū cia gūtūigana.

⁴ Na ūtūrekere mehia maitū,
o ta ūrīa o na ithuī tūrekagīra
arīa othe matwīhagīria.

Na ndūgatūtware magerio-inī
(no kūhonokia ūtūhonokagie
ūūru-inī).’ ”

⁵ Agīcooka akīmeera atīrī, “Mūdū ūmwe wanyu angīkorwo arī na mūrata nake athī gwake ūtukū gatagatī amwīre atīrī, ‘Mūrata wakwa, he mīgate itatū, ⁶ nīgūkorwo ndī na mūrata wakwa wanjeerera, na ndirī na kīndū gīa kūmūhe arīe.’

⁷ “Nake mūdū ūcio ūrī nyūmba thīnī amūcookerie atīrī, ‘Tiga gūūthīnīa. Nīndīkīte kūhinga mūrango na tūrī toro hamwe na ciana ciakwa. Ndingīhota gūūkīra ngūhe mīgate.’ ⁸ Ngūmwīra atīrī, o na angīkorwo ndangītūkīra amūhe mīgate iyo nī ūndū wa ūrata-rī, no nī ūndū wa ūrīa amūringīrīrie-rī, mūdū ūcio nīgūūkīra amūhe kīrīa gīothe abatairio nīkīo.”

⁹ “Nī ūndū ūcio ngūmwīra atīrī: Hooyai na nīmūkūheo; mathaaī na nīmūkuona; ringaringai mūrango na nīmūkūhingūrīrwo. ¹⁰ Nīgūkorwo ūrīa wothē ūhooyaga nīaheagwo; na ūrīa ūmaathaga nīonaga; na ūrīa ūringaringaga mūrango nīahingūrāgīrwo.

¹¹ “Nī mūciari ūrīkū thīnī wanyu ūngūtio thamaki nī mwana wake, nake amūhe nyoka? ¹² Kana eetio itumbī amūhe kang’aurū? ¹³ Angīkorwo inyuī, o na mūrī oorū, nīmūūī kūhe ciana cianyu iheo njega-rī, Ithe wanyu ūrīa ūrī Igūrū githī ndarīkīragīrīria kūhe Roho Mūtheru kūrī arīa mamūhooyaga!”

Jesū na Beelizebuli

¹⁴ Na rīrī, Jesū nīaingataga ndaimono yume thīnī wa mūdū ūtaaragia. Rīrīa ndaimono iyo yoimire, mūdū ūcio ūtaaragia akīaria, nakīo kīrīndī kīa andū gīkīgega. ¹⁵ No amwe ao makiuga atīrī, “Aingataga ndaimono na hinya wa

Beelizebuli ūrĩa mūnene wa ndaimono.”
¹⁶ Nao andũ angĩ makĩmũgeria, makĩmũuria amaringĩre kĩa kiumĩte igĩrũ.

¹⁷ Jesũ nĩamenyire ūrĩa meciiragia, nake akĩmeera atĩrĩ: “Ūthamaki o wothe ũngĩgayũkana ũũkanĩrĩre guo mwene no ũharagane, nayo nyũmba ingĩgayũkana yũkanĩrĩre yo nyene no igwe.

¹⁸ Angĩkorwo Shaitani nĩagayũkanĩte akeyũkĩrĩra we mwene-rĩ, ũthamaki wake ũngĩkĩlhaanda atĩa? Ndoiga ũguo tondũ mũroiga atĩ nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli.

¹⁹ Ningĩ angĩkorwo nĩ nyingataga ndaimono na hinya wa Beelizebuli-rĩ, arũmĩrĩri anyu maingataga ndaimono na hinya wa ũ? Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, acio nĩ makaamũtura ciira. ²⁰ Na rĩrĩ, ingĩkorwo nyingataga ndaimono na hinya wa kĩara kĩa Ngai-rĩ, ũthamaki wa Ngai nĩũũkĩte kũrĩ inyuĩ.

²¹ “Rĩrĩa mũndũ njamba oya indo ciake ciothe cia mbaara, arangĩre nyũmba yake mwene, indo ciake ciikaraga irĩ ngĩtĩre. ²² No rĩrĩ, mũndũ ũngĩ ūrĩ na hinya kũmũkĩra angĩmũtharĩkĩra amũtoorie, nĩamũtunyaga indo ciake cia mbaara iria ehokete, na akagaĩra andũ indo iria akoragwo atahĩte.

²³ “Mũndũ ūrĩa ũtarĩ hamwe na nĩ, ũcio nĩ thũ yakwa, na ūrĩa ũtacookanagĩrĩria hamwe na nĩ, ũcio nĩ kũhurunja ahurunjaga.

²⁴ “Na rĩrĩ, hĩndĩ irĩa ngoma thũku yoima thĩnĩ wa mũndũ, ĩtuĩkanagĩria werũ-inĩ igĩcaria ũhurũko na ikawaga. Hĩndĩ ĩyo ĩkoiga atĩrĩ, ‘Nĩngũcoka nyũmba irĩa ndoimire.’ ²⁵ Na yacooka igakora nyũmba ĩyo irĩ haate, igathondekwo wega. ²⁶ Hĩndĩ ĩyo ngoma ĩyo thũku ikagĩra ngoma ingĩ mũgwanja thũku makĩria mayo, igatoonya, igaikara kuo. Naguo mũikarĩre wa mũndũ ũcio ũgathũka gũkĩra wa mbere.”

²⁷ Rĩrĩa Jesũ aaragia maũndũ maya-rĩ, mũndũ-wa-nja warĩ gatagati-inĩ ga kĩrĩndĩ akĩanĩrĩra na mũgambo mūnene, akiuga atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ maitũguo ūrĩa wagũciarire na agĩkuongithia.”

²⁸ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Kũrathimwo nĩ arĩa maiguaga kiugo kĩa Ngai na magagĩathĩkĩra.”

Kĩmenyithia kĩa Jona

²⁹ Na rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ kĩongererekire-rĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rũrũ nĩ rũciaro rwaganu. Rũuragia rũringĩrwo kĩa, no gũtirĩ kĩa rũkaringĩrwo tiga o kĩa kĩaringĩrwo Jona. ³⁰ Nĩgũkorwo o ta ūrĩa Jona aarĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ a Nineve, ũguo noguo Mũrũ wa Mũndũ egũkorwo arĩ kĩmenyithia kũrĩ rũciaro rũrũ. ³¹ Mũtumia-mũthamaki ūrĩa wa mwena wa Gũthini nĩakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na andũ a rũciaro rũrũ arũtuĩre ciira, nĩgũkorwo oimire ituri cia thĩ oke athĩkĩrĩre ũgĩ wa Solomoni, na rĩu ũmwe mūnene gũkĩra Solomoni arĩ haha. ³² Andũ a Nineve nĩmakarũgama hĩndĩ ya ciira hamwe na rũciaro rũrũ marũtuĩre ciira; nĩgũkorwo nĩmerĩre maahunjĩrio nĩ Jona, na rĩu ũmwe mūnene gũkĩra Jona arĩ haha.

Tawa wa Mwĩrĩ

³³ “Gũtirĩ mũndũ ũgwatagia tawa agacooka akaũiga handũ ũtangĩoneka kana akaũiga rungu rwa irebe, no aũigaga handũ igĩrũ nĩguo arĩa megũtoonya nyũmba mathererwo nĩ ũtheri. ³⁴ Riitho riaku nĩrĩo tawa wa mwĩrĩ waku. Rĩrĩa maitho maku marĩ mega, mwĩrĩ waku wothe o naguo ũkoragwo ũiyũrite ũtheri. No rĩrĩa matarĩ mega-rĩ, mwĩrĩ waku o naguo ũkoragwo ũiyũrite nduma. ³⁵ Hakĩrĩ ũguo-rĩ, menyerera ũtheri ūrĩa ũrĩ thĩnĩ waku ndũgatuĩke nduma. ³⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩrĩ waku wothe ũngĩyũrwo nĩ ũtheri, na ndũrĩ handũ harĩ nduma, nĩũrĩtheragĩrwo nĩ ũtheri biũ, o ta ūrĩa ũtheri wa tawa ũkũmũrikagĩra.”

Haaro Ithathatũ

³⁷ Hĩndĩ irĩa Jesũ aarĩkirie kwaria, Mũfarisai ũmwe akĩmũnyiita ũgeni gwake makarĩanĩre; nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ, agĩkara metha-inĩ. ³⁸ No Mũfarisai ũcio ona ũguo akĩgega nĩ ũndũ Jesũ

ndaambire gwĩthamba moko atanarĩa irio.

³⁹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ Afarisai mũthambagia gĩkombe na thaani mwena wa na igũrũ, no thĩinĩ wanyu mũiyũritwo nĩ ũkoroku na waganu. ⁴⁰ Inyuĩ irimũ ici! Githĩ ũrĩa wombire mwena wa na nja to we wombire mwena wa na thĩinĩ? ⁴¹ No rĩrĩ, heagai athĩini kĩrĩa kĩrĩ thĩinĩ wa thaani, na hĩndĩ ĩyo indo ciothe nĩgũtuĩka theru harĩ inyuĩ.”

⁴² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mũrutagĩra Ngai gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa terere, na togotia na nyeni cia mĩthemba yothe no mũkaaga kũrũmbũiya kĩhooto na wendani wa Ngai. Mwaagĩrĩrwo nĩ gwĩkaga maũndũ macio mũteğũtiganĩria macio mangĩ ma mbere.

⁴³ “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ Afarisai-ĩ! Tondũ mwendaga gũkarĩra itĩ iria cia mbere thunagogi-inĩ na mũgeithagio mũrĩ ndũnyũ-inĩ.

⁴⁴ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ mũtariĩ ta mbĩrĩra itarĩ rũuri iria andũ mageragĩra igũrũ rĩacio matekũmenya.”^a

⁴⁵ Mũrutani ũmwe wa Watho akĩmũcookeria, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, rĩrĩa ũkwaria maũndũ macio-rĩ, nĩuratũruma o na ithuĩ.”

⁴⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na inyuĩ arutani a Watho kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mũkuuithagia andũ mĩrigo mĩritũ ĩrĩa matangĩhota gũkuua, na inyuĩ ene mũtingĩmĩhutia o na kaara kamwe mũmateithie.

⁴⁷ “Kaĩ mũrĩ na haaro-ĩ! Tondũ mwakagĩra anabii mbĩrĩra, o arĩa mooragĩrwo nĩ maithe manyu ma tene.

⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio mũgakĩruta ũira atĩ nĩmwĩtikanĩtie na ũrĩa maithe manyu meekire; atĩ nĩo mooragire anabii, na inyuĩ mũkamaakĩra mbĩrĩra. ⁴⁹ Tondũ wa ũguo ũũgĩ wa Ngai uugĩte atĩrĩ, ‘Nĩngamatũmĩra anabii na atũmwo,

^a44 Ayahudi nĩmahakaga mbĩrĩra ciao coka nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ ũngĩcihutia tondũ ũguo nĩkũngĩatũmire mũndũ anyiitwo nĩ thaahu.

moorage amwe ao na manyariire arĩa angĩ.’ ⁵⁰ Nĩ ũndũ ũcio rũciaro rũrũ nĩrũgaciirithĩrio thakame ya anabii othe ĩrĩa yanaitwo kuuma o kĩambĩrĩria gĩa thĩ, ⁵¹ kuuma thakame ya Habili nginya thakame ya Zekaria ũrĩa woragĩrwo gatagatĩ-inĩ ga kĩgongona na handũ harĩa hatheru. ĩĩ nĩguo, ngũmwĩra atĩrĩ, rũciaro rũrũ nĩrũkaherithĩrio thakame ĩyo.

⁵² “Kaĩ mũrĩ na haaro inyuĩ arutani a watho-ĩ! Tondũ nĩmweheretie kĩhingũro kĩa ũmenyo. Inyuĩ ene mũtiigana gũtoonya, na arĩa marenda gũtoonya mũkamagiria.”

⁵³ Jesũ aarĩkia kuuma kũu, Afarisai na arutani a watho makĩambĩrĩria kũmũkararia marĩ na ũũru mũno na kũmũũgita na kũmũũria ciũria nĩguo aarie maũndũ maingĩ, ⁵⁴ makĩgeria kũmũtega maigwe kana nĩ harĩ ũndũ mũũrũ angĩaria.

Gũkaanio na Kũũmĩrĩrio

12 O hĩndĩ ĩyo, rĩrĩa kĩrĩndĩ kĩa andũ ngiri nyingĩ kĩonganĩte hamwe, nginya makarangana-rĩ, Jesũ akĩamba kwarĩria arutwo ake, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩmenyererei ndawa ya kũimbua mĩgate ya Afarisai, na nĩyo ũhinga. ² Gũtirĩ ũndũ mũhithanie ũtakaguũrio, o na kana ũndũ mũhithe ũtakamenyeka. ³ Maũndũ marĩa mwarĩirie nduma-inĩ, makaiguu mũthenya barigici, na ũrĩa wotho mwanahedanĩrĩa matũ-inĩ mũrĩ tũnyũmba twa thĩinĩ, nĩũkanĩrĩrwo kuuma nyũmba igũrũ.

⁴ “Ngũmwĩra atĩrĩ arata akwa, tigagai gwĩtigĩra arĩa mooragaga mwĩrĩ na thuutha ũcio gũtirĩ ũndũ mangĩhota gwĩka. ⁵ No nĩ ngũmuonia ũrĩa inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩra: Mwĩtigagĩrei ũrĩa ũngĩũraga mwĩrĩ na thuutha wa ũguo arĩ na ũhoti wa gũikia mũndũ Jehanamu. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mwĩtigagĩrei ũcio. ⁶ Githĩ tũnyoni tũtano tũtiendagio tũthendi twĩrĩ? No rĩrĩ, gũtirĩ o na kamwe gatuo Ngai ariganagĩrwo nĩko. ⁷ No ti-itherũ, o na njuĩrĩ cianyu

cia mūtwe nĩ ndare. Tigagai gwītīgīra, inyuĩ mūrĩ a bata gūkīra tũnyoni tũngĩ.

⁸“Ngũmwīra atīrī, ūrīa wothē ūkanyumbūra mbere ya andũ, o nake Mūrũ wa Mũndũ nĩakamumbūra mbere ya araiika a Ngai. ⁹No ūrīa ūkangaana mbere ya andũ ūcio nĩagakaanwo mbere ya araiika a Ngai. ¹⁰Nake mũndũ o wothē ūrīa ūgaacambia Mūrũ wa Mũndũ nĩakarekerwo, no ūrīa wothē ūkaruma Roho Mũtheru ndakarekerwo.

¹¹“Rīrīa mūgaatwarwo mbere ya thunagogi, na mbere ya aathani na anene mūciirithio-rī, mūtikanetange na ūrīa mūgacookia kana ūrīa mūkoiga, ¹²nīgũkorwo hīndī iyo Roho Mũtheru nĩakamūruta ūrīa mwagīrīrwo nĩ kuuga.”

Ngerekano ya Gītonga Kīrimũ

¹³Mũndũ ūmwe warī gatagatī-inĩ ka andũ acio akīmwīra atīrī, “Mūrutani, īra mūrũ wa maitũ tūgayane nake igai riitũ.”

¹⁴Nake Jesũ akīmūcookeria atīrī, “Mũndũ ūyũ, nũũ ūnduīte wa kūmūtuithania ciira kana wa kūmūgayania indo cianyu?” ¹⁵Agīcooka akīmeera atīrī, “Mwīmenyererei! Mūtigakorokere maũndũ; nīgũkorwo muoyo wa mũndũ ndũthimagwo na mūigana wa indo iria arī nacio.”

¹⁶Agīcooka akīmahe ūhoru na ngerekano, akīmeera atīrī, “Mūgũnda wa mũndũ ūmwe gītonga nīwaciarire mūno. ¹⁷Nake akīyūria na ngoro yake atīrī, ‘Ngwīka atīa? Ndirī na handũ ha kūiga magetha makwa.’

¹⁸“Agīcooka akiuga atīrī, ‘Nīndamenya ūrīa ngwīka. Ngũtharia makūmbī makwa, njake mangī manene kūrī mo, njige magetha makwa mothe na indo ciakwa ciothe kuo. ¹⁹Njooke njīire ngoro yakwa atīrī, ‘Ūrī na indo nyingī njega wīgīire cia gūkūigana mīaka mīingī. Wīhuurūkīre, ūrīe na ūnyue, na ūcanjamuke.’”

²⁰“No Ngai akīmwīra atīrī, ‘Wee kīrimũ gīkī! Ūtukũ ūyũ wa ūmũthī nīugwītio

muoyo waku. Indo icio wīgīire-rī, igaatuika cia ū?”

²¹“Ūguo nīguo gūgaatuika harī mũndũ o wothē ūrīa wīgagīra mīthithũ, no akaaga gwītongia na ūhoru wa Ngai.”

Mūtigatangīke

²²Jesũ agīcooka akīra arutwo ake atīrī, “Nī ūndũ ūcio ngūmwīra atīrī, mūtigetangane nĩ ūndũ wa mīoyo yanyu nĩ ūndũ wa kīrīa mūrīrīaga, kana kīrīa mūrīhumbaga mūrī yanyu. ²³Muoyo-rī, ūrī bata gūkīra irio, nāguo mwīrī ūrī bata gūkīra nguo. ²⁴Ta mwīciiriei ūhoru wa mahuru: Matihaandaga kana makagetha, o na matirī kũndũ gwa kūiga irio kana makūmbī, no Ngai nīamaheaga irio. Inyuĩ githī mūtirī a bata mūno gūkīra nyoni! ²⁵Nũũ wanyu ūngīhota kuongerera muoyo wake ithaa o na rīmwe nĩ ūndũ wa gwītanga?

²⁶Rīu-rī, angīkorwo mūtīngīhota gwīka ūndũ mūnini ūguo-rī, mūgītangīkaga na maũndũ macio mangī nīkī?”

²⁷Ta mwīcūraniei ūrīa itoka ikūruga. Itirutaga wīra kana ikogotha ndigi. No ngūmwīra atīrī, o na Solomoni arī na riiri wake wothē, ndaagemete ta kīmwe gīacio. ²⁸Angīkorwo ūguo nīguo Ngai ahumbaga nyeki ya gīthaka, īrīa īrī ho ūmũthī na rūciũ igaikio mwaki-inī-rī, githī inyuĩ ndarīkīmūhumbaga makīria, inyuĩ mwītīkītie o hanini! ²⁹Tigagai gūthīnīka ngoro-inī cianyu nĩ ūndũ wa kīrīa mūrīrīaga kana mūrīnyuuga; mūtigatangīkage nĩ ūndũ wa ūguo.

³⁰Nīgũkorwo maũndũ maya mothe nīmo andũ a gūkũ thī arīa matetīkītie Ngai macaranagia namo, no Ithe wanyu nīoi atī nīmūbatarītio nīmo. ³¹No rīrī, caragai ūthamaki wake, na maũndũ maya mangī mothe nīmūrīheagwo o namo.

³²“Tigagai gwītīgīra, inyuĩ rūuru rūrũ rūnini, nīgũkorwo Ithe wanyu nīonete arī wega kūmūhe ūthamaki ūcio.

³³Endiai indo iria mūrī nacio mūcooke mūteithie athīni. Mwīthondekeriei ibeeti cia mbeeca iria itangītārūka, na mwīgīire na kīgīina igūrũ kīrīa gītangīthira, kūrīa

gūtārī mūici ūngīkuhīrīria na gūtīrī memenyi cia gūkīananga ³⁴ Nīgūkorwo o kūrīa mīthiithū wanyu īrī, nokuo ngoro cianyu o nacio irīkoragwo irī.

Gūkara Mwīguīte

³⁵ “Ikaragai mwīhotorete, mwīhaariirie gūtungata, na mūige matawa manyu magīakanaga, ³⁶ o ta andū metereire mwathi wao acooke kuuma iruga-inī rīa kīhikanio, nīguo rīrīa agaacooka, aaringaringa mūrango mamūhingūrīre o narua. ³⁷ Nīgūakorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīguīte rīrīa agacooka. Ngūmwīra atīrī na ma, nīakehotorā acitungatīre, aciikarie metha-inī, na acooke acirehere irio irīe. ³⁸ Nīgūakorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata iria mwathi wacio agaakora ciīhaariirie, o na angīgooka ūtukū gatagatī kana thaa kenda gūgīkīa. ³⁹ No rīrī, menyai ūū: Korwo mwene nyūmba nīamenyete ithaa rīrīa mūici egūūka-rī, ndangīarekire nyūmba yake ītuuo. ⁴⁰ O na inyuī no nginya mūikarage mwīhaariirie, tondū Mūrū wa Mūndū agooka ithaa rīrīa mūtāmwrīgīrīre.”

⁴¹ Petero akīmūūria atīrī, “Mwathani, nī ithuī ūrahe ūhorō na ngerekano īno kana ūreera mūndū o wothē?”

⁴² Nake Mwathani agīcookia akīmūūria atīrī, “Ndungata ya kwīhokwo na njūgī, o īrīa mwathi wayo angīhokera kūrōraga ndungata ciake, na īciheage irio hīndī īrīa yagīrīre, nīrīkū? ⁴³ Nīgūakorwo ūrī ūndū mwega harī ndungata īyo, īrīa mwathi wayo agooka akore īgīka ūguo. ⁴⁴ Ngūmwīra atīrī na ma, nīakamīhokera indo ciake ciothe. ⁴⁵ No rīrī, ī ndungata īyo īngīra na ngoro yayo atīrī, ‘Mwathi wakwa ndaracooka narua,’ nayo yambīrīre kūhūra ndungata cia arūme na cia andū-a-nja, na kūrīa na kūnyua na kūrīio-rī, ⁴⁶ Mwathi wa ndungata īyo agooka mūthenya ūrīa ītamwrīgīrīre o na ithaa rīrīa ītooī, nake nīakamīherithia mūno, na amītuire ciira ta wa andū arīa matarī ehokeku.

⁴⁷ “Ndungata īrīa īmenyaga ūrīa

mwathi wayo endaga na ndīhaaragīria kana īgeeka ūrīa Mwathi wayo endaga, īkaahūūrwo mahūūra maingī. ⁴⁸ No īrīa ītooī na nīkaga maūndū marīa magīrīre kūherithanīrio, īkaahūūrwo mahūūra matarī maingī. Ūrīa wothē ūheetwo indo nyingī, ageetio indo nyingī; nake ūrīa wīhokeirwo nyingī makīria nīageetio nyingī makīria.

Gūtīrī Thayū o tiga Nyamūkano

⁴⁹ “Njūkīte kūrehe mwaki gūkū thī, naarī korwo mwaki ūcio nīwambīrīrie gwakana! ⁵⁰ No ndī na ūbatithio ndīrībatithio nago, no kaī nīngūthūnīka mūno ūngīgaakinya-ī! ⁵¹ Mūgwīciiria ndokire kūrehe thayū gūkū thī? Ngūmwīra atīrī, ūguo tigo, ndookire kūrehe nyamūkano. ⁵² Kuuma rīu gūthī na mbere, andū atano a mūciī ūmwe marīkoragwo magayūkanīte, atatū magookīrīra eerī, nao eerī magookīrīra atatū. ⁵³ Nao marīkoragwo magayūkanīte ūū, ithe agookīrīra mūrīū nake mūrīū agookīrīra ithe, nyina agookīrīra mwarī nake mwarī agookīrīra nyina, nyaciarawe agookīrīra mūtumia wa mūrīū nake mūtumia wa mūrīū agookīrīra nyaciarawe.”

Gūkūūrana Mahinda

⁵⁴ Jesū akīra kīrīndī kīu atīrī, “Hīndī īrīa muona itu rīkīambata riumīte ithūiro, o rīmwe muugaga atīrī, ‘Nīgūkuura mbura,’ na gūkoira. ⁵⁵ Hīndī īrīa rūhuho wahurutana riumīte gūthini muugaga atīrī, ‘Nīgūkūgīa na ūrugarī,’ na gūkagīa. ⁵⁶ Inyuī hinga ici! Nīmūūī wega gūkūūrana ūrīa igūrū na thī gūtariī. Mūkīremagwo nīgūkūūrana ūhorō wa mahinda maya tūrī nīkī?

⁵⁷ “Mwagaga gwītuira inyuī ene ūrīa kwagīrīre nīkī? ⁵⁸ Na rīrī, rīrīa mūrathī na thū yaku kūrī mūciirithania-rī, geria mūno wīguithanie nayo mūrī o njīra-inī, ndīgagūkururie īgūtware kūrī mūciirithania, nake mūciirithania akūneane kūrī mūnene, nake mūnene ūcio agūikie njeera. ⁵⁹ Ngūkwīra atīrī,

ndũkoima kuo ūtarĩhĩte thĩĩrĩ wothē,
hatarĩ gathendi ūgũtigia.”

Mwĩreĩ kana Mũthire

13 Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na andũ amwe
maarĩ ho hĩndĩ ĩyo, arĩa meerire Jesũ
ũhorō wa andũ a Galilĩ arĩa mooragĩtwo
nĩ Pilato makĩruta magongona, nayo
thakame yao igĩtukana na ya nyamũ
cia magongona mao. ² Nake Jesũ
akĩmacookeria atĩrĩ, “Anga mũgwĩciiria
atĩ andũ acio maanyariirirwo ūguo
tondũ acio maarĩ ehia gũkĩra andũ acio
angĩ othe a Galilĩ? ³ Ngũmwĩra atĩrĩ,
aca! No rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ
inyuothe mũkaniinwo o tao. ⁴ Kana andũ
arĩa ikũmi na anana, arĩa magwĩrĩrwo
nĩ nyũmba ĩrĩa ndaaya kũu itũũra rĩa
Siloamu ikĩmooraga-rĩ, anga mũgwĩciiria
atĩ maarĩ na mahĩtia maingĩ gũkĩra
andũ arĩa angĩ othe maatũũraga kũu
Jerusalemu? ⁵ Ngũmwĩra atĩrĩ, aca! No
rĩrĩ, mwaga kwĩrira, o na inyuĩ inyothe
mũkaaniinwo o tao.”

⁶ Agĩcooka akĩmaarĩria na ngerekano,
akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ūmwe aarĩ na
mũkũyũ wahandĩtwo thĩĩnĩ wa mũgũnda
wake wa mĩthabibũ, nake agĩthĩĩ gũcaria
maciaro mũtĩ-inĩ ūcio, no ndaigana
kuona ngũyũ o na ĩmwe. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio,
akĩra mũruti wa wĩra wa mũgũnda ūcio
wa mĩthabibũ atĩrĩ, ‘Rĩu nĩ mĩaka ĩtatũ
njũkaga gũcaria maciaro mũkũyũ-inĩ,
ũyũ na ndĩrĩ ndoona ngũyũ o na ĩmwe.
Ūteme! Ūthũkagĩria mũgũnda nĩkĩ?’

⁸ “No mũndũ ūcio akĩmũcookeria,
akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi ūyũ, nĩtũreke
ũikare mwaka ūngĩ ūmwe, ndĩũrĩmĩre
na ndĩwĩkĩre thumu. ⁹ Naguo ūngĩciara
hĩndĩ ĩyo, nĩ wega! No ūngĩaga gũciara,
no ūtemwo.’”

Mũtumia Kĩonje Kũhonio Mũthenya wa Thabatũ

¹⁰ Na rĩrĩ, mũthenya ūmwe wa Thabatũ,
Jesũ nĩkũrutana aarutanaga thĩĩnĩ wa
thunagogĩ ĩmwe, ¹¹ nakuo gũgĩkorwo nĩ
kwarĩ na mũtumia wonjetio nĩ ngoma
thũku mĩaka ikũmi na ĩnana. Atũire
ainamĩrĩire atekũhota gwĩtiira o na

hanini. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire,
akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũtumia
ũyũ nĩwohorwo kuuma kũrĩ wonje
waku.” ¹³ Agĩcooka akĩmũgĩrĩra moko,
na kahinda o kau agĩtiira, na akĩgooca
Ngai.

¹⁴ Nake mũnene wa thunagogi
akĩrakara mũno nĩ ūndũ wa Jesũ
kũhonania mũthenya wa Thabatũ.
Nake akĩra andũ atĩrĩ, “He na mĩthenya
ĩtandatũ ya kũruta wĩra. Nĩ ūndũ ūcio,
ũkagai kũhonio mĩthenya ĩyo, no ti
mũthenya wa Thabatũ.”

¹⁵ Nowe Mwathani akĩmũcookeria,
akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ hinga ici! Githĩ
o mũndũ wanyu ndohoraga ndegwa
yake kana ndigiri yake yume kiugu
mũthenya wa Thabatũ, amĩtware ĩthĩ
ĩkanyue maaĩ? ¹⁶ Nake mũtumia ūyũ
mwarĩ wa Iburahĩmu, ūrĩa ūtũire
ohetwo nĩ Shaitani mĩaka ikũmi na
ĩnana; ndakĩagĩrĩrwo nĩ kuohorwo o na
kũrĩ mũthenya wa Thabatũ?”

¹⁷ Rĩrĩa oigire ūguo, thũ ciake ciothe
igĩconoka, no kĩrĩndĩ kũu kĩa andũ
gĩgĩkena nĩ ūndũ wa maũndũ ma
magegania marĩa eekaga.

Ngerekano ya Mbegũ ya Karatarĩ na ya Ndawa ya Kũmbia Mĩgate

¹⁸ Ningĩ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Ūthamaki
wa Ngai ūhaanaine na kĩ? Na
ngũũgerekania na kĩ? ¹⁹ Ūhaana ta mbeũ
ya karatarĩ ĩria mũndũ oire akĩhaanda
mũgũnda wake. Igĩkũra igĩtuĩka mũtĩ,
nacio nyoni cia rĩera-inĩ igĩũka igĩaka
itara honge-inĩ ciaguo.”

²⁰ Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Ingĩgerekania
ũthamaki wa Ngai na kĩ? ²¹ Ūhaana ta
ndawa ya kũmbia mĩgate ĩria mũndũ-
wa-nja ooire na akĩmĩtukania na mũtu
mũingĩ, o nginya wothē ūkĩimba.”

Mũrango ūrĩa Mũceke

²² Nake Jesũ agĩthĩĩ ahĩtũkĩire matũũra-
inĩ na tũtũũra-inĩ akĩrutanaga erekeire
Jerusalemu. ²³ Nake mũndũ ūmwe
akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani anga no
andũ anini tu makahonokio?”

Nake akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Geragiai

na hinya gũtoonyera mūrango ūrĩa mūceke; tondũ ngũmwĩra atĩrĩ, andũ aingĩ nĩ makaageria gũtoonya, no matikahota. ²⁵ Rĩrĩa mwene nyũmba agaakorwo okĩrĩte na ahinge mūrango-rĩ, mũkaarũgama hau nja mũkĩringaringaga mūrango mũkĩmũthaiha, mũkoiga atĩrĩ, ‘Mwathi witũ, tũhingũrĩre mūrango.’

“Nake nĩakamũcookeria amwĩre atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte.’

²⁶ “Hĩndĩ ĩyo nĩmũkoiga atĩrĩ, ‘Nĩtwarĩanagĩra na tũkanyuuanĩra nawe, o na nĩwarutanaga njĩra-inĩ cia matũũra maitũ.’

²⁷ “Nowe nĩakamacookeria atĩrĩ, ‘Nĩ ndimũũĩ, o na ndiũĩ kũrĩa muumĩte. Njehererai, inyuĩ inyuothe mwĩkaga ũũru!’

²⁸ “Kũu nĩgũkagĩa na kĩrĩro, na kũhagarania magego, rĩrĩa mũkoona Iburahĩmu, na Isaaka, na Jakubu, na anabii othe marĩ ũthamaki-inĩ wa Ngai, no inyuĩ mũkorwo mũikĩtio nja.

²⁹ Nao andũ nĩmagooka kuuma mwena wa irathĩro, na wa ithũĩro, na wa gathigathini, na wa gũthini, maikare thĩ iruga-inĩ kũu ũthamaki-inĩ wa Ngai.

³⁰ No ti-itherũ, nĩ kũrĩ andũ marĩ thuutha magaatũka a mbere, na nĩ kũrĩ a mbere magaatũka a thuutha.”

Kĩeha kĩa Jesũ nĩ ũndũ wa Jerusalemu

³¹ O hĩndĩ ĩyo Afarisai amwe magĩũka kũrĩ Jesũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Uma gũkũ ũthĩĩ kũndũ kũngĩ. Herode nĩarendi gũkũũragithia.”

³² Nake agĩcookia atĩrĩ, “Thĩĩĩ mũkeere mbwe ĩyo atĩrĩ, ‘Ŭmũthĩ na rũciũ ngũkorwo ngĩingata ndaimono na ngĩhonia andũ, na mũthenya wa ĩtatũ ndĩĩkie wĩra wakwa.’ ³³ O na kũrĩ ũguo, ũmũthĩ na rũciũ o na oke no nginya ngorwo ngĩthĩĩ o na mbere, nĩgũkorwo ti-itherũ gũtirĩ mũnabii ũngĩkuĩra nja ya Jerusalemu!

³⁴ “Atĩrĩrĩ, wee Jerusalemu, Jerusalemu, wee ũragaga anabii, na ũkahũũra na mahiga nyuguto arĩa matũmĩtwo kũrĩ we, nĩ maita maingĩ atĩa ndanenda

gũcookanĩrĩria ciana ciaku hamwe o ta ũrĩa ngũkũ ĩcookanagĩrĩria tũcui twayo mathagu-inĩ mayo, no ndũnjĩtũkagĩria!

³⁵ Atĩrĩrĩ, nyũmba yaku ĩiyũrĩte ihooru. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũtikanyona rĩngĩ o nginya rĩrĩa mũkoiga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo nĩ mũndũ ũrĩa ũgũũka na rĩĩtwa rĩa Mwathani.’”

Jesũ e Nyũmba kwa Mũfarisai

14 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe wa Thabatũ, Jesũ nĩathiire kũrĩa irio nyũmba ya mũnene ũmwe wa Afarisai, nao andũ maikarĩte mamũrorete mũno. ² Na hau mbere yake nĩ haarĩ na mũndũ warũarĩte mũrimũ wa kũimba mwĩrĩ. ³ Jesũ akĩũria Afarisai na arutani a watho atĩrĩ, “Watho nĩwĩtũkĩrĩtie kũhonania mũthenya wa Thabatũ, kana ndwĩtũkĩrĩtie?” ⁴ No-o magĩkira ki. Nake akĩnyiita mũndũ ũcio, akĩmũhonia na akĩmwĩra athĩ.

⁵ Agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ wanyu ũngĩaga kũruta mũriũ irima, kana ndegwa yake ĩgwĩte irima rĩa maaĩ mũthenya wa Thabatũ?” ⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũcookeria.

⁷ Rĩrĩa Jesũ oonire ũrĩa ageni maathuuraga itĩ iria ciaikaragĩrwo nĩ ageni a gũtĩio maikarĩre cio-rĩ, akĩmahe ngerekano ĩno, akiuga atĩrĩ: ⁸ “Mũndũ angĩgwĩta iruga-inĩ rĩa kĩhikania-rĩ, ndũgaikarĩre itĩ iria ciigĩrwo ageni a gũtĩio, tondũ no hakorwo mũndũ ũngĩ mũtĩie gũgũkĩra wĩtĩtwo nĩ mwene iruga. ⁹ Kũngĩkĩhaana ũguo-rĩ, mwene iruga ũrĩa ũmwĩtĩte inyuĩ eerĩ no ooke, akwĩre atĩrĩ, ‘Eherera mũndũ ũyũ gĩtĩ kũu.’ Hĩndĩ ĩyo, nĩũgaikara thuutha biũ ũconokete. ¹⁰ No hĩndĩ ĩrĩa ũngĩtwo-rĩ, ikaragĩra itĩ cia thuutha, nĩgeetha ũrĩa ũgwĩtĩte ooka, akwĩre atĩrĩ, ‘Mũrata wakwa, thĩ ũgaikare harĩa mbere.’ Hĩndĩ ĩyo nĩũkaheo gĩtĩio maithe-inĩ ma ageni arĩa angĩ othe. ¹¹ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wotho wĩtũgagĩria nĩakanyĩhio, na ũrĩa wotho wĩnyĩhagia nĩagatũũgĩrio.”

¹² Jesũ agĩcooka akĩrĩa mũndũ ũcio wamwĩtĩte atĩrĩ, “Waruga iruga rĩa mũthenya kana rĩa hwaĩ-inĩ-rĩ, ndũgetage

o arata aku kana ariũ a thoguo, kana andũ anyu, o na kana andũ ariã atongu a itũũra rĩanyu; ũngĩka ũguo-rĩ, nao nĩmagagwĩta na nĩ ũndũ ũcio makũrihe ũguo ũmekĩte. ¹³ No hĩndĩ irĩa waruga iruga itaga athĩni, na cionje, na ithua, na atumumu, ¹⁴ nawe nĩũkarathimwo. O na gũtuĩka matingĩhota gũkũriha, nĩũkarĩhwo hĩndĩ irĩa andũ ariã athingu makaariũkio.”

Ngerekano ya Iruga Inene

¹⁵ Na rĩria mũndũ ũmwe wa ariã maikarĩte metha-inĩ hamwe nake aiguirie ũguo, akĩira Jesũ atĩrĩ, “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũria ũkaarĩa irio iruga-inĩ rĩa ũthamaki wa Ngai.”

¹⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaarĩrie iruga inene na agĩta ageni aingĩ. ¹⁷ Nacio thaa cia kũria ciakinya, agĩtũma ndungata yake ikeere andũ ariã meetĩtwo atĩrĩ, ‘Ŭkai, nĩgũkorwo maũndũ mothe nĩmahaarĩrie.’

¹⁸ “Nao othe, o mũndũ akĩambĩrĩa kũheana ciĩgwatio. Wa mbere akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrie mũgũnda na no nginya thiĩ ngawone. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

¹⁹ “Ŭria ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩragũrie ndegwa ikũmi cia kũrĩma, na nĩndĩrathĩ gũcigeria. Thiĩ ũmwĩre andekere.’

²⁰ “Nake ũngĩ akiuga atĩrĩ, ‘No hĩndĩ ndĩrahikanirie, nĩ ũndũ ũcio ndiihota gũũka.’

²¹ “Ndungata iyo igĩthiĩ, ikĩmenyithia mwathi wayo ũhoro ũcio. Hĩndĩ iyo mwene mũciĩ akĩrakara na agĩatha ndungata iyo akĩmũira atĩrĩ, ‘Umagara narua ũthiĩ njĩra-inĩ iria nene, o na tũcĩra-inĩ twa itũũra, ũrehe athĩni, na cionje, na ariã atumumu, o na ithua.’

²² “Nayo ndungata iyo ikiuga atĩrĩ, ‘Mwathi wakwa, ũria wathanire nĩwĩkĩtwo, na no hatigaire handũ.’

²³ “Hĩndĩ iyo Mwathi wayo akĩira ndungata iyo atĩrĩ, ‘Umagara ũthiĩ rĩu njĩra-inĩ na ndeere-inĩ cia mĩgũnda, ũkaringĩrĩrie andũ moke nĩgeetha

nyũmba yakwa iĩyũre. ²⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wa acio metĩtwo ũgaacama iruga rĩakwa.’ ”

Thogora wa Gũtuĩka Mũrutwo

²⁵ Na rĩrĩ, andũ aingĩ nĩmatwarianire na Jesũ, nake akĩmahũgũkĩra, akĩmeera atĩrĩ, ²⁶ “Mũndũ o wotho angĩũka kũrĩ nĩ na aage gũthũũra ithe na nyina, na mĩtumia wake, na ciana ciake, na ariũ a nyina, na aarĩ a nyina, o na muoyo wake we mwene-rĩ, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa. ²⁷ Nake mũndũ o wotho ũtegũkũũra mĩtĩ wake wa kwambĩrwo anũmĩrĩre, ndangĩhota gũtuĩka mũrutwo wakwa.

²⁸ “Atĩrĩrĩ, mũndũ ũmwe wanyu angĩenda gwaka nyũmba ndaaya na igũrũ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ atare thogora nĩguo one kana wĩra na mbeeca cia kũmĩrĩkia? ²⁹ Nĩgũkorwo angĩremwo nĩ kũmĩrĩkia thuutha wa gwaka mũthingi, andũ ariã othe marĩmĩonaga nĩmarĩmũthekagĩrĩra, ³⁰ makoiga atĩrĩ, ‘Mũndũ ũyũ aambĩrĩrie gwaka nyũmba akĩremwo nĩ kũmĩrĩkia.’

³¹ “Kana mũthamaki angĩkorwo akirĩi gũthiĩ kũrũa mbaara na mũthamaki ũngĩ-rĩ, githĩ ndangĩamba gũikara thĩ ecũũranie kana ahota kũrũa arĩ na andũ ngiri ikũmi na mũthamaki ũria ũroka kũmũũkĩrĩra arĩ na andũ ngiri mĩrongo iĩrĩ? ³² Angĩona atĩ ndangĩhota kũmũtooria, angĩtũmĩra mũthamaki ũcio ũngĩ andũ arĩ o kũraya mathiĩ makamũũrie kũgĩe na thayũ. ³³ Ŭguo noguo, mũndũ o wotho wanyu angĩaga kũrekia indo ciothe iria arĩ nacio, ndangĩtuĩka mũrutwo wakwa.

³⁴ “Na rĩrĩ, cumbĩ nĩ mwega, no cumbĩ ũngĩkorwo nĩũthirĩte mũcamo waguo-rĩ, ũngĩcooka gũcamithio ta cumbĩ na kĩ? ³⁵ Cumbĩ ũcio ndũrĩ bata gũitwo tũiri-inĩ o na kana gũitwo kĩara-inĩ, nĩgũteeo ũteagwo.

“Ŭria ũrĩ na matũ ma kũigua, nĩakĩgue.”

15 Na rīrī, etia mbeeca cia igooti na “ehia” othe nīmoonganaga harī we nīguo mamūigwe. ² No Afarisai na arutani a watho magīteta makiuga atīrī, “Mündū ūyū nīamūkagīra ehia na akarīānīra nao.”

³ Nī ūndū ūcio Jesū akīmahe ngerekano īno akīmeera atīrī: ⁴ “Mündū ūmwe wanyu angīkorwo na ng'ondū igana rīmwe, na īmwe yacio yūre-rī, githī ndatigaga icio mīrongo kenda na kenda kūu werū-īnī, athīi agacarie īyo īmwe yūrīte, nginya amīone? ⁵ Na aarīkia kūmīona, akamīgīrīra ciande ciake akenete, ⁶ akainūka mūciī. Agacooka ageeta arata ake na andū a itūūra hamwe, akameera atīrī, ‘Ūkai tūkenanīre nī ūndū nīnyonete ng'ondū yakwa īrīa īrorīte.’ ⁷ Ngūmwīra atīrī, ūguo noguo kūgīaga gīkeno kīnene igūrū nī ūndū wa mündū ūmwe mwīhia wīrirīte, gūkīra ūrīa gūkenagwo nī ūndū wa andū mīrongo kenda na kenda athingu arīa matabatarītio nī kwīrīra.

Ngerekano ya Ciringi Yūrīte

⁸ “Kana mūtumia angīkorwo arī na icunjī ikūmi cia betha, īmwe yacio yūre-rī, githī ndagwatagia tawa, akahaata nyūmba yothe, na akamīcaria na kīyo o nginya amīone? ⁹ Na amīona-rī, ageeta arata ake o na andū a itūūra hamwe, akameera atīrī, ‘Ūkai tūkenanīre tondū nīnyonete mbeeca yakwa īrīa īrorīte.’ ¹⁰ Ngūmwīra atīrī, ūguo noguo gūkoragwo na gīkeno harī araika a Ngai nī ūndū wa mwīhia ūmwe wīrirīte.”

Ngerekano ya Mwanake ūrīa Worīte

¹¹ Jesū agīthīi na mbere akīmeera atīrī, “Nī kwarī na mündū ūmwe warī na ariū eerī. ¹² Ūrīa mūnini akīra ithe atīrī, ‘Baba ngaīra igai rīrīa rīngīgatuīka rīakwa.’ Nī ūndū ūcio ithe akīmagayania indo ciake.

¹³ “Na matukū manini mathira, mūriū ūcio mūnini agīcookanīrīra indo ciake ciothe, akīumagara agīthīi būrūri warī kūrāya, na arī kūu agītanga indo

ciake na mūtūūrīre wa ūmaramari. ¹⁴ Nake aarīkia kūhūthīra indo ciake ciothe, gūkīgīa na ng'aragu nene kūu būrūri ūcio wothē, nake akīambīrīra gūthūnīka. ¹⁵ Nī ūndū ūcio agīthīi kūūria wīra kūrī mündū ūmwe wa būrūri ūcio, nake akīmūtware akarīithagie ngūrwe gīthaka-īnī gīake. ¹⁶ Nīerīragīra kwīhūūnia na makoro marīa maarīagwo nī ngūrwe icio tondū gūtīrī mündū wamūheaga kīndū gīa kūrīa.

¹⁷ “Na rīrīa ecookerire, akiuga atīrī, ‘Nī ndungata ciigana atīa cia baba irī na irio cia gūciigana o na igatigara, na nīi nguagīre gūkū nī ng'aragu! ¹⁸ Nīngūūkīra thīi kūrī baba ngamwīre atīrī: Baba, nīnjīhīrie Ngai na ngakwīhīria. ¹⁹ Ndiagīrīrwo nīgūcooka gwītagwo mūrūguo rīngī; ndua ta ndungata īmwe yaku.’ ²⁰ Nī ūndū ūcio agīūkīra, agīthīi kūrī ithe.

“No arī o haraaya, ithe akīmuona, nake akīringwo nī tha nī ūndū wake; agīteng'era kūrī mūrūwe, akīmūhīmīria na akīmūmumunya.

²¹ “Nake mūriū akīmūwīra atīrī, ‘Baba, nīnjīhīrie Ngai o na ngakwīhīria. Ndiagīrīrwo nīgūcooka gwītagwo mūrūguo rīngī.’

²² “No ithe akīra ndungata ciake atīrī, ‘Thīi narua mūrehe nguo īrīa njega mūno mūmūhumbe, na mūmwīkīre gīcūhī kīara, na iraatū magūrū. ²³ Nīngī mūrehe njaū ya gīcegū īrīa noru mūmīthīnje. Mūreke tūgīe na iruga na tūkūngūire. ²⁴ Nīgūkorwo mūriū ūyū wakwa ararī mūkuū na nīariūkīte; nīarorīte na rīu nīonekete.’ Nī ūndū ūcio makīambīrīra gūkūngūira.

²⁵ “Na rīrī, hīndī īyo mūriū ūrīa mūkūrū aarī mūgūnda. Na rīrīa aakuhīrīrie mūciī akīnūka-rī, akīgua gūkīnwo nyīmbo na ndūhiū. ²⁶ Nī ūndū ūcio mūriū ūcio agīta ndungata īmwe ya mūciī, akīmīūria gītūmi kīa maūndū macio. ²⁷ Nayo ndungata īyo ikīmūwīra atīrī, ‘Mūrū wa maitūguo nīokīte, nake thoguo nīamūthīnjīire njaū ya gīcegū īrīa noru, tondū nīamūcookereire arī mwea na arī mūgīma.’

²⁸ “Mūrū wa nyina ūcio mūkūrū akīrakara na akīrega gūtoonya nyūmba. Nī ūndū ūcio ithe akiuma nja, akīmūthaitha atoonye thīinī. ²⁹ No akīra ithe atīrī, ‘Ta thikīrīria! Ndūire ngūrutagīra wīra mīaka iyo yothe, na ndirī ndarega gūgwathīkīra. No rīrī, ndūrī waahe o na koori nīguo tūkūngūire na arata akwa. ³⁰ No rīrīa mūrūguo ūyū ūitangīte indo ciaku na maraya ainūka, ūkamūthīnjīra njaū ya gīcegu īrīa noru!’

³¹ “Ithe akīmwīra atīrī, ‘Mūrū wakwa, wee tūtūūruga nawe hīndī ciothe, na indo ciothe iria ndī nacio nī ciaku. ³² No nītwaḡīrīrwo gūkūngūira na gūcanjamūka, tondū mūrū wa maitūguo ūyū ararī mūkuū na rīu nīariūkīte; nīarorīte na rīu nīonekete.’ ”

Ngerekano ya Mūrūgamīrīri Indo Warī Mūḡī

16 Nake Jesū akīra arutwo ake atīrī: “Nī kwarī na mūndū ūmwe warī ḡitonga, nake nī aarī na mūrori wa indo ciake mūrori ūcio nīathitangirwo kūrī ḡitonga kīu atī nīaitangaga indo ciake. ² Nī ūndū ūcio agīta mūrori ūcio wa indo, akīmwīra atīrī, ‘Ūhorō ūcio ndīraigua ūgūkonī nī ūrīkū? Heana ūhorō wa ithabu rīa ūrūgamīrīri waku, tondū ndūḡūcōoka kūndorera indo ciakwa rīngī.’

³ “Nake mūrori wa indo ūcio akīyūria na ngoro atīrī, ‘Ngwīka atīa rīu? Mwathi wakwa nīekūndigithia wīra. Ndirī na hinya mūiganu wa kūrīma, na nīngūconoka kūhooya. ⁴ Rīu nīndamenya ūrīa ngwīka nīgeetha rīrīa ngaatigithio wīra gūkū, andū makaanyamūkagīra kwao mīciī.’

⁵ “Nī ūndū ūcio agīta mūndū o wothē warī na thīrī wa mwathi wake. Akīūria mūndū wa mbere atīrī, ‘Wee ūrī na thīrī ūigana atīa wa mwathi wakwa?’

⁶ “Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa marebe magana meerī ma maguta ma mītamaiyū.’

“Mūrori ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī ūikare thī narua

wandīke atī ūrī na thīrī wa marebe igana rīmwe.’

⁷ “Agīcōoka akīūria mūndū wa keerī atīrī, ‘Na we ūrī na thīrī ūigana atīa?’

“Nake akīmūcookeria atīrī, ‘Ndī na thīrī wa makūnia igana rīmwe ma ngano.’

“Mūrori ūcio akīmwīra atīrī, ‘Oya marūa maku ma thīrī wandīke ūrī na thīrī wa makūnia mīrongo īnana.’

⁸ “Mwathi ūcio nīagathīrīrie mūrūgamīrīri ūcio wa indo ciake ūtaarī mwīhokeku nī ūndū wa kūḡia na ūḡī. Nīḡukorwo andū a gūkū thī nī oogī na maūndū mao gūkīra andū a ūtheri. ⁹ Ngūmwīra atīrī, hūthagīrai ūtonga wa gūkū thī na gūthondeka ūrata na andū, nīguo rīrīa ūtonga ūcio ūgaathira, mūkaamūkīrwo ciikaro-inī iria cia tene na tene.

¹⁰ “Mūndū ūrīa wothē ūngīhokerwo indo nini no ehokerwo o na indo nyingī, na ūrīa wothē ūtangīhokeka na indo nini o na nyingī ndangīhokerwo. ¹¹ Nī ūndū ūcio mūngīkorwo mūtārī ehokeku na ūtonga wa gūkū thī-rī, nū ūngīmīhokera ūtonga ūrīa wa ma? ¹² Nīngī mūngīkorwo mūtārī ehokeku na indo cia andū arīa angī-rī, nū ūngīmūhe indo cianyu ene?

¹³ “Gūtīrī ndungata īngīhota ḡūtungatīra aathanī eerī. Nī ūndū no īthūūrīre ūmwe yende ūcio ūngī, kana īheane harī ūmwe, īnyarare ūcio ūngī. Mūtingītungatīra Ngai na mūtungatīre mbeeca.”

¹⁴ Nao Afarisai, arīa meendete mbeeca, rīrīa maiguire maūndū macio mothe, makīambīrīria ḡutemba Jesū. ¹⁵ Nake akīmeera atīrī, “Inyuī mwītūuaga ega maitho-inī ma andū, no Ngai nīōī ngoro cianyu, nīḡukorwo ūndū ūrīa ūtuagwo wa bata mūno harī andū, nīguo ūrī magigi maitho-inī ma Ngai.

Ūrutani Ūngī wa Jesū

¹⁶ “Ūhorō wa Watho na ūrutani wa Anabii watūire ūhunjagio nginya hīndī ya Johana ūrīa Mūbatithania. Kuuma hīndī iyo, Ūhorō-ūrīa-Mwega

wa ūthamaki-wa-Ngai nĩ ūhunjagio, na mündũ o wothē nēhatagīrīria aũtoonye. ¹⁷Nĩ ūhũthũ igūrũ na thĩ gũthira, gũkīra gaturumo karīa kanini mũno ka Watho keherio watho-inĩ.

¹⁸“Mündũ ūrīa wothē ūngītigana na mūtumia acooke ahikie mūtumia ūngĩ, ūcio nĩatharītīe, nake mündũ mūrũme ūrīa ūngīhikia mūtumia ūtiganīte na mũthuuri-we, nĩatharītīe.”

Gĩtonga na Lazaro

¹⁹“Nĩ kwarĩ mündũ warĩ gĩtonga wehumbaga nguo cia rangi wa ndathi na cia mũthemba wa gatani ĩrīa njega, nake nĩeekenagia o mũthenya. ²⁰Na rĩrĩ, kīhingo-inĩ gĩake nĩhaigagwo mündũ wahooyaga thendi wetagwo Lazaro, waiyūrĩtwo nĩ ironde mwĩrĩ, ²¹nake nĩeeriragīria kūrīa rūitĩki rūrīa rwagũũaga kuuma metha-inĩ ya gĩtonga kīu. O na ngui nacio nĩciokaga na igacũna ironde ciae.

²²“Ihinda nĩrĩakinyire mũhooi thendi ūcio agĩkua, nao araike makīmũkuua makīmũtwara harĩ Iburahĩmu. Gĩtonga kīu o nakĩo nĩgiakuire na gĩgĩthikwo. ²³Kĩrĩ kũu icua-inĩ, kīna ruo rūnene, gĩgĩtiira maitho, gĩkīona Iburahĩmu arĩ haraaya, na Lazaro arĩ hau nake. ²⁴Nĩ ūndũ ūcio gĩtonga gĩkĩmwĩta gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, Baba, njiguĩra tha, ūtũme Lazaro atobokie mũthia wa kīara gĩake maaĩ-inĩ ooke aahehie rūrĩmĩ, tondũ ndĩ na ruo rūnene gũkũ mwaki-inĩ ūyũ.’

²⁵“Nowe Iburahĩmu akīmũcookeria atĩrĩ, ‘Mūrũ wakwa, ririkana rĩrīa watũire muoyo woonaga o maũndũ mega, hĩndĩ ĩyo Lazaro nake oonaga o maũndũ mooru, no rĩu we nĩmũnyamarũre, nawe ūrĩ ruo-inĩ. ²⁶Hamwe na ūguo-rĩ, gatagatĩ gaitũ nawe harĩ na mũkuru mũriku mũno wĩkĩrĩtwo, nĩguo arĩa mangĩenda kuuma gũkũ tũrĩ moke kũrĩ we matikaahote, o na gũtirĩ mündũ ūngiũma kũu akĩre ooke gũkũ tũrĩ.’

²⁷“Nakĩo gĩtonga kīu gĩgĩcookia atĩrĩ, ‘Ndagĩgũthaita, baba, ūtũme Lazaro kũrĩ andũ a nyũmba ya baba,

²⁸nĩgũkorwo ndĩ na ariũ a baba atano. Reke athĩ akamahe ūhoru, nĩguo matikanooke gũkũ kũrĩ na ruo rūnene ūũ.’

²⁹“Iburahĩmu akīmũcookeria atĩrĩ, ‘Marĩ na Musa na Anabii; nĩmamathikĩrĩrie.’

³⁰“Nakĩo gĩtonga gĩkĩmwĩra atĩrĩ, ‘Iburahĩmu, baba, acio ti aiganu; mündũ angĩthĩ kũrĩ o oimĩte kũrĩ arĩa akuũ, no merire.’

³¹“Agĩkĩmũcookeria atĩrĩ, ‘Angĩkorwo matingĩigua Musa na Anabii, o na mündũ angĩrĩũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ matingĩmũigua.’”

Mehia, Wĩtĩkio, na Wĩra wa Ndungata

17 Nake Jesũ akĩra arutwo ake atĩrĩ, “Maũndũ marĩa matũmaga andũ mehie no nginya moke, no mündũ ūrĩa ūtũmaga maũndũ macio moke kaĩ arĩ na haaro-ĩ! ²Nĩ kaba mündũ ta ūcio ohererwo ihiga rĩa gĩthĩ ngingo aikio iria-inĩ, gũkīra atũme kamwe ga twana tũtũ tũnini keehie. ³Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, ikaragai mwĩguĩte.

“Mūrũ wa thoguo kana mwarĩ wa thoguo angĩĩhia, mũkaanie, na angĩĩrira-rĩ, mũrekere. ⁴Angĩkwĩhĩria maita mũgwanja o mũthenya ūmwe, na maita macio mothe mũgwanja agooka harĩ we agakwĩra atĩrĩ, ‘Nĩndahera,’ nĩ wega ūmũrekere.”

⁵Nao atũmwo makĩra Mwathani atĩrĩ, “Tuongerere wĩtĩkio!”

⁶Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũngĩkorwo na wĩtĩkio o mũnini ta kabegũ ga karatarĩ-rĩ, mwera mũkũyũ ūyũ atĩrĩ, ‘Kũũrũka, ūkehaande iria-inĩ,’ naguo no ūmwathĩkire.

⁷“Nĩ mündũ ūrĩkũ wanyu ūngĩkorwo arĩ na ndungata ya kũmũrĩmĩra na mũraũ kana ya kũmũrĩthĩria ng’ondũ, na ndungata ĩyo yoimĩra mũgũnda amĩre atĩrĩ, ‘Ūka ūikare thĩ ūrĩe?’ ⁸Githĩ to amĩrĩre atĩrĩ, ‘Thondekera irio cia hwaĩ-inĩ, na wĩhaarĩrie ūnjikarie ngĩrĩa na ngĩnyua; na thuutha ūcio no ūrĩe na ūnyue?’ ⁹Nĩngĩ no agĩcookerie ndungata ĩyo ngaatho nĩ gwĩka ūrĩa ĩrĩtwo ĩke?

¹⁰ Ūguo noguo o na inyuĩ, rĩrĩa mweka ūrĩa wotho mwĩrĩtwo mwĩke, ugagai atĩrĩ, ‘Tũrĩ o ndungata itarĩ kĩene; twaruta o wĩra witũ tu.’ ”

Andũ Ikũmi Kũhonio Mangũ

¹¹ Na rĩrĩ, Jesũ arĩ rũgendo-inĩ rwa gũthĩĩ Jerusalemu nĩagereire mũhaka-inĩ wa Samaria na Galili. ¹² Na rĩrĩa aatoonyaga gatũũra kamwe, agĩtũngwo nĩ andũ ikũmi maarĩ na mũrimũ wa mangũ. Makĩrũgama o haraaya, ¹³ makĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, makiuga atĩrĩ, “Jesũ, Mwathi witũ, tũguĩre tha!”

¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aamoonire, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũkeyonanie kũrĩ athĩnjĩri-Ngai.” Na rĩrĩa maathiiaga-rĩ, magĩtherio.

¹⁵ Rĩrĩa ūmwe wao onire nĩahonio, akĩhũndũka akĩgooca Ngai na mũgambo mũnene, ¹⁶ Akĩgũithia thĩ magũrũ-inĩ ma Jesũ, akĩmũcookeria ngaatho. Mũndũ ūcio aarĩ Mũsamaria.

¹⁷ Jesũ akĩũria atĩrĩ, “Githĩ othe ikũmi matitherio? Acio angĩ kenda marĩ ha? ¹⁸ Gũtirĩ o na ūmwe ūngĩcooka kũhe Ngai ūgooci tiga o mũgeni ūyũ?” ¹⁹ Agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra wĩthĩire; gwĩtĩkia gwaku nĩkuo gwatũma ūhone.”

Gũũka kwa Ūthamaki wa Ngai

²⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ūmwe Afarisai nĩmoririe Jesũ rĩrĩa ūthamaki wa Ngai ūgooka. Nike akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wa Ngai ndũũkaga na imenyithia iria mũngĩrorera, ²¹ kana andũ moige atĩrĩ, ‘Ūrĩ haha,’ kana ‘Ūrĩ harĩa,’ tondũ ūthamaki wa Ngai ūrĩ thĩnĩ wanyu.”

²² Agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Ihinda nĩrĩroka rĩrĩa mũkeriragĩria kuona mũthenya ūmwe wa Mũrũ wa Mũndũ, no mũtikawona. ²³ Andũ nĩmakamwĩra atĩrĩ, ‘Arĩ harĩa!’ kana ‘Arĩ haha!’ Mũtikanateng’ere mũmarũmĩrĩre.

²⁴ O ta ūrĩa rũheni rũhenũkaga rũkamũrĩka matu kuuma mũthia ūmwe nginya ūrĩa ūngĩ, no taguo gũũka kwa Mũrũ wa Mũndũ gũkahaana mũthenya ūcio wake. ²⁵ No rĩrĩ, no nginya ambe one

mathĩĩna maingĩ na aregwo nĩ andũ a rũciaro rũrũ.

²⁶ “O ta ūrĩa gwatariĩ matukũ-inĩ ma Nuhu, noguo gũkaahaana matukũ-inĩ ma Mũrũ wa Mũndũ. ²⁷ Andũ acio maakorirwo makĩrĩa, na makĩnyua, na makĩhikania, na makĩhikio, o nginya mũthenya ūrĩa Nuhu aatoonyire thabina. Hĩndĩ ĩyo kĩguũ kĩnene gĩgĩũka gĩkĩmaniina othe.

²⁸ “Nĩngĩ ūguo noguo gwatariĩ matukũ-inĩ ma Loti. Andũ acio maakorirwo makĩrĩa na makĩnyua, na makĩgũra na makiendia, na makihaanda na magĩaka nyũmba. ²⁹ No mũthenya ūrĩa Loti oimire Sodomu, mwaki na ūbiriti ikiura ta mbura kuuma igũrũ, ikĩmaniina othe.

³⁰ “Ūguo noguo gũkahaana mũthenya ūrĩa Mũrũ wa Mũndũ akaaguũranĩrio. ³¹ Mũthenya ūcio, mũndũ o wotho ūgaakorwo arĩ nyũmba igũrũ, na indo ciake irĩ nyũmba thĩnĩ, ndakanaharũrũke gũcigĩra. Nĩngĩ o na mũndũ ūrĩa ūgaakorwo arĩ mũgũnda ndakanahũndũke agĩire kĩndũ. ³² Ta ririkanai mũtumia wa Loti! ³³ Mũndũ ūrĩa wotho ūgeragia gũtũũria muoyo wake nĩakoowo nĩguo, nake ūrĩa wotho ūũragwo nĩ muoyo wake nĩakaũtũũria. ³⁴ Ngũmwĩra atĩrĩ, ūtukũ ūcio andũ eerĩ nĩmagakorwo makomete ūrĩrĩ ūmwe, nake ūmwe wao akuuo, na ūrĩa ūngĩ atigwo. ³⁵ Atumia eerĩ nĩmagakorwo magĩthĩa hamwe; ūmwe wao akuuo, na ūrĩa ūngĩ atigwo. ³⁶ (Nĩngĩ arũme eerĩ nĩmagakorwo makĩruta wĩra hamwe, ūmwe wao akuuo, ūrĩa ūngĩ atigwo.)”

³⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Kũu nĩ kũ Mwathani?”

Nike akĩmacookeria atĩrĩ, “Nderi ciũnganaga harĩa hothe harĩ kĩimba.”

Ngerekano ya Mũtumia wa Ndigwa Wahooyaga Ategũtigithĩria

18 Nike Jesũ akĩhe arutwo ake ngerekano ya kũmaruta atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩkũhooyaga hĩndĩ ciothe mategũkua ngoro. ² Akĩmeera atĩrĩ: “Itũũra-inĩ rĩmwe nĩ kwari na mũtuanĩri ciira ūteetigagĩra Ngai kana

agatũa andũ. ³Na itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ mũtumia ũmwe wa ndigwa wathiiaga kũrĩ we kainingĩ akamwĩra atĩrĩ, 'Ndihĩria harĩ thũ ciakwa.'

⁴"No mũtuanĩri ciira ũcio akĩrega kũmũteithia kwa ihinda. No marigĩrĩrio akĩra na ngoro atĩrĩ, 'O na gũtuĩka ndiĩtigĩrite Ngai kana ngatũa andũ-rĩ, ⁵no tondũ wa ũria mũtumia ũyũ wa ndigwa atiindaga agĩthĩnia, nĩngũtigĩrĩra ciira wake nĩwatuuu na kĩhooito nĩguo atige kũunogagia na gũtindaga agĩũka!'"

⁶Nake Mwathani akiuga atĩrĩ, "Nĩmwaigua ũria mũtuanĩri ciira ũcio ũtarĩ kĩhooito oigire? ⁷Githĩ o nake Ngai ndagatua ciira na kĩhooito wa arĩa ake ethuurĩre, o arĩa mamũkayagĩra mũthenya na ũtukũ? No aage kũmateithia na ihenya? ⁸Ngũmwĩra atĩrĩ, agaatiĩgĩrĩra atĩ nĩmaciĩrĩrwo na kĩhooito, o na nĩngĩ na ihenya. O na kũrĩ ũguo-rĩ, rĩria Mũrũ wa Mũndũ agooka-rĩ, nĩagakora andũ metĩkĩtie gũkũ thĩ?"

Ngerekano ya Mũfarisai na Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

⁹Nĩngĩ Jesũ akĩarĩria andũ amwe arĩa meĩhokaga o ene, magetuaga athingu na makahũthagia andũ arĩa angĩ othe, akĩmahe ngerekano, akĩmeera atĩrĩ: ¹⁰"Andũ eerĩ nĩmambatire hekarũ-inĩ kũhooya. ũmwe aarĩ Mũfarisai na ũcio ũngĩ aarĩ mwĩtia wa mbeeca cia igooti. ¹¹Mũfarisai ũcio akĩrũgama akĩihooera we mwene, akiuga atĩrĩ, 'Ngai, nĩndagũcookeria ngaatho nĩgũkorwo ndihaana ta andũ arĩa angĩ, arĩa atunyani, na arĩa mekaga ũũru, na itharia, o na kana ta mwĩtia ũyũ wa mbeeca cia igooti. ¹²Nĩndĩhingaga kũria irio maita meerĩ o kiumia, na ngaruta gĩcunjĩ gĩa ikũmi kĩa indo ciothe iria nyonaga.'

¹³"No rĩrĩ, mwĩtia wa mbeeca cia igooti ũcio akĩrũgama o haraaya; na ndaigana gũtiira maitho make na igũrũ, no nĩ kwĩgũtha eegũthaga gĩthũri enyihĩtie, akoĩga atĩrĩ, 'Ngai, njiguĩra tha, nĩ mũndũ mwĩhia.'

¹⁴"Ngũmwĩra atĩrĩ, mwĩtia mbeeca

cia igooti nĩainũkire atuĩtwo mũthingu mbere ya Ngai gũkĩra ũcio ũngĩ. Nĩgũkorwo ũria wotho wĩtũgagĩria nĩakanyiihio nake ũria wĩnyiihagia nĩagatũũgĩrio."

Twana na Jesũ

¹⁵Na rĩrĩ, andũ nao nĩmarehagĩra Jesũ twana nĩguo atũhutie. Arutwo ake mona ũguo, makĩmakaania. ¹⁶Nowe Jesũ agĩta twana tũu harĩ we, akiuga atĩrĩ, "Rekei twana tũu tũũke kũrĩ nĩ, tigai gũtũgĩria, nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai nĩ wa arĩa matariĩ ta tuo. ¹⁷Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũria wotho ũtakamũkĩra ũthamaki wa Ngai ta kaana ndakaũtoonya."

Mũnene warĩ Gĩtonga

¹⁸Mũnene ũmwe akĩmũũria atĩrĩ, "Mũrutani mwega, ingĩika atĩa nĩguo ngaagaya muoyo wa tene na tene?"

¹⁹Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Ŭkũnjĩta mwega nĩkĩ? Gũtirĩ o na ũmwe mwega tiga Ngai we wiki. ²⁰We nĩũũ ũria maathani moigĩte, 'Ndũkanatharanie, na ndũkanoragane, na ndũkanaiye, na ndũkanaigĩrĩre mũndũ ũria ũngĩ kĩgeenyoy, na tĩa thoguo na nyũkwa.'

²¹Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, "Maathani macio mothe ndũire ndĩmarũmĩtie kuuma ndĩ o mũnini."

²²Jesũ aigua ũguo, akĩmwĩra atĩrĩ, "Harĩ ũndũ ũmwe ũtigarĩtie gwĩka. Thĩi wendie kĩria gĩotho ũrĩ nakĩo ũhe athĩni mbeeca icio, na nĩũkũgĩa na mũthiithũ igũrũ. Ŭcooke ũũke ũnũmĩrĩre."

²³Rĩria mũnene ũcio aigũire ũguo, akĩigua kĩa mũno, tondũ aarĩ mũtongu mũno. ²⁴Jesũ akĩmũrora, akiuga atĩrĩ, "Kaĩ nĩ hinya andũ arĩa atongu gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai-ĩ! ²⁵Nĩ ũhũthũ ngamũra ihungurĩre irima rĩa cindano, gũkĩra gĩtonga gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai."

²⁶Nao arĩa maigũire ũhoru ũcio makĩũria atĩrĩ, "Nũũ ũngĩkĩhota kũhonoka?"

²⁷Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, "Maũndũ marĩa matahotekaga nĩ andũ nĩmahotekaga nĩ Ngai."

²⁸ Nake Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũtigĩte maũndũ maitũ mothe tũgakũrũmĩrĩra!”

²⁹ Jesũ akĩmeera, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũtigĩte mũciĩ wake, kana mũtumia wake, kana ariũ a nyina, kana aciari ake, o na kana ciana ciake, nĩ ũndũ wa ũthamaki wa Ngai, ³⁰ ũtakaheo maita maingĩ ma kĩrĩa atigĩte ihinda-inĩ rĩrĩ tũrĩ, na ihinda rĩrĩa rĩgooka aheo muoyo wa tene na tene.”

Jesũ kwaria Ũhoru wa Gĩkuũ Gĩake Rĩngĩ

³¹ Na rĩrĩ, Jesũ agĩtwara arutwo ake arĩa ikũmi na eerĩ handũ keheri-inĩ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩtũkwambata tũthiĩ Jerusalemu, na maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo nĩ anabii makoniĩ Mũrũ wa Mũndũ no nginya mahingio. ³² Nake nĩakaneanwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. Nao nĩ makaamũnyũrũria, na mamũrume, na mamũtuĩre mata, na mamũhũũre iboko, o na mamũũrage. ³³ Naguo mũthenya wa gatatũ nĩakariũka.”

³⁴ Nao arutwo ake makĩaga kũmenya ũndũ o na ũmwe wa macio. Nĩmahithĩtwo ũhoru ũcio na matiamenyire ũrĩa aameeraga.

Jesũ Kũhonia Mũtumumu

³⁵ Nake Jesũ akuhĩrĩria Jeriko, mũndũ warĩ mũtumumu nĩaikarĩte mũkĩra-inĩ wa njĩra akĩhooya mbeeca. ³⁶ Rĩrĩa aigũire andũ aingĩ makĩhĩtũka, akĩũria ũrĩa gwekĩkaga. ³⁷ Andũ makĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi ũrahĩtũka.”

³⁸ Nake akĩanĩrĩra, akiuga atĩrĩ, “Jesũ, mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha.”

³⁹ Arĩa maatongoretie makĩmũkaania makĩmwĩra akire, nowe agĩkĩrĩrĩria kwanĩrĩra akiugaga atĩrĩ, “Mũrũ wa Daudi, njiguĩra tha!”

⁴⁰ Nake Jesũ akĩrũgama, agĩathana, mũndũ ũcio atwarwo harĩ we. ⁴¹ Rĩrĩa aakuhĩrĩrie, Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda ngwĩkire atĩa?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ngwenda njooke kuona.”

⁴² Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Cooka kuona, gwĩtikia gwaku nĩkuo gwatũma ũhone.”

⁴³ O rĩmwe akĩambĩrĩria kuona, nake akĩrũmĩrĩra Jesũ, akĩgoocaga Ngai. Rĩrĩa andũ othe moonire ũguo, o nao makĩgooca Ngai.

Zakayo ũrĩa Mwĩtia Mbeeca cia Igooti

19 Na rĩrĩ, Jesũ nĩatoonyire Jeriko, akĩhĩtũkĩra kuo. ² Nakuo kũu Jeriko nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Zakayo; warĩ mũnene wa etia mbeeca cia igooti na aarĩ gĩtonga. ³ Nĩendaga kuona Jesũ aarĩ ũ, no ndangĩahotire kũmuona nĩ ũndũ wa ũingĩ wa andũ, na tondũ aarĩ mũndũ mũkuhĩ. ⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩhanyũka mbere yao, akĩhaica mũkũyũ nĩguo amuone, nĩgũkorwo Jesũ aageragĩra njĩra iyo.

⁵ Nake Jesũ aakinya hau, agĩtiira maitho na igũrũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Zakayo, harũrũka narua, tondũ ũmũthĩ no nginya thiĩ gwaku mũciĩ.” ⁶ Nĩ ũndũ ũcio akĩharũrũka narua, akĩmũnyĩita ũgeni akenete.

⁷ Nao andũ moona ũguo makĩambĩrĩria kũnuguna, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ aathiĩ gũceera kwa mũndũ mwĩhia.”

⁸ Nowe Zakayo akĩrũgama, akĩira Mwathani atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩngũheana nuthu ya indo ciakwa kũrĩ athĩni, na hangĩkorwo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ ndunyĩte kĩndũ, nĩngũmũrĩha kĩndũ kũu maita mana.”

⁹ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũhonokio nĩũkinyĩte nyũmba ino, tondũ mũndũ ũyũ o nake nĩ mũrũ wa Iburahĩmu. ¹⁰ Nĩgũkorwo Mũrũ wa Mũndũ ookire gũcaria na kũhonokia kĩrĩa kũĩrĩte.”

Ngerekano ya Mina Ikũmi

¹¹ Na o mathikĩrĩrie maũndũ macio, agĩthiĩ na mbere kũmahe ũhoru na ngerekano, tondũ nĩakuhĩrĩrie Jerusalemu, na andũ acio meciiragia atĩ ũthamaki wa Ngai warĩ o hakuhi gũkinya. ¹² Akĩmeera atĩrĩ: “Mũndũ ũmwe warĩ igweta nĩathiire bũrũri wa kũraya agatuuu mũthamaki, na thuutha wa ũguo acooke. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio agĩta ndungata ciake ikũmi, agĩcihe mina

ikūmi, agĩciĩra atĩrĩ, ‘Onjorithagiai mbeeca ici nginya rĩrĩa ngacooka.’

¹⁴ “No andũ a bũrũri wake nĩmamũthũire, nao magĩtũma andũ mamuume thuutha makoige atĩrĩ, ‘Tũtikwenda mũndũ ũyũ atuĩke mũthamaki witũ.’

¹⁵ “Na rĩrĩ, rĩrĩa aacookire arĩkĩtie gũtuuo mũthamaki, agĩtũmanĩra ndungata iria aaneete mbeeca, nĩguo amenye uumithio ũrĩa cionete.

¹⁶ “Ndungata ya mbere igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ikūmi.’

¹⁷ “Nake Mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Nĩwikĩtie wega, wee ndungata yakwa njega! Na tondũ wa kwĩhokeka na ũndũ mũnini ũguo, tuĩka mũrori wa matũũra manene ikūmi.’

¹⁸ “Nayo ndungata ya keerĩ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyumithĩtie mina ingĩ ithano.’

¹⁹ “Nake mwathi wayo akĩmũĩra atĩrĩ, ‘Tuĩka mũrori wa matũũra manene matano.’

²⁰ “Nayo, ndungata ya gatatũ igĩũka, ikĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, mina yaku nĩyo ĩno; ndaamĩohire na gĩtambaya ngĩmĩhitha. ²¹ Nĩndagwĩtigĩĩre, tondũ ũrĩ mũndũ mũũru. Nĩwoyaga kĩrĩa ũtarutĩire wĩra, na ũkagetha kĩrĩa ũtahandĩte.’

²² “Nake mwathi wayo akĩmĩcookeria atĩrĩ, ‘Wee ndungata ĩno njaganu! Ngũgũtuĩra ciira kũringana na ciugo ciaku. Githĩ nĩwooĩ atĩ ndĩ mũũru, na atĩ njoyaga kĩrĩa itarutĩire wĩra na ngagetha kĩrĩa itahaandĩte? ²³ Wakĩagire kũiga mbeeca ciakwa bengi nĩkĩ, nĩgeetha rĩrĩa ngaacooka ndĩcioye irĩ na uumithio?’

²⁴ “Agĩcooka akĩĩra arĩa maarũgamĩte hau atĩrĩ, ‘Mũtunyei mina ĩyo arĩ nayo, mũmĩnengere ũrĩa ũrĩ na mina ikūmi.’

²⁵ “Makĩmwĩra atĩrĩ, ‘Mwathi, githĩ ndarĩ na mina ikūmi!’

²⁶ “Nake akĩmacookeria atĩrĩ, ‘Ngũmwĩra atĩrĩ, mũndũ ũrĩa wothe ũrĩ na kĩndũ, nĩakongererwo ingĩ nyingĩ, no ũrĩa ũtarĩ na kĩndũ, o na kĩrĩa arĩ nakĩo nĩagatuunywo. ²⁷ No rĩrĩ, andũ acio

marĩ ũthũ na nĩ, o acio mateendaga nduĩke mũthamaki wao-rĩ, marehei, mũmooragĩre o haha ndĩ.’ ”

Jesũ Gũtoonya Jerusalemu na Ũhootani

²⁸ Nake Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩthĩ na mbere kwambata erekeire Jerusalemu. ²⁹ Aakuhĩrĩa Bethifage na Bethania, o kũu Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, agĩtũma arutwo ake eerĩ, akĩmeera atĩrĩ, ³⁰ “Thĩĩ itũũra rĩrĩa rĩrĩ mbere yanyu, na mũgĩtoonya, nĩmũkuona njaũ ya ndigiri yohetwo hau, nayo ndĩrĩ yakua mũndũ; mĩohorei mũmĩrehe. ³¹ Mũndũ angĩmũũria atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ kĩratũma mũmĩohore?’ Mwĩrei atĩrĩ, ‘Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.’ ”

³² Nao acio maatũmirwo magĩthĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. ³³ Na rĩrĩa moohoraga njaũ ĩyo, eene yo makĩmooria atĩrĩ, “Mũroohora njaũ ĩyo nĩkĩ?”

³⁴ Nao magĩcookia atĩrĩ, “Mwathani nĩabatarĩtio nĩyo.”

³⁵ Makĩmĩtwarĩra Jesũ, magĩcooka makĩgĩrĩra nguo ciao igũrũ rĩa njaũ ĩyo, na magĩkarĩria Jesũ igũrũ rĩayo. ³⁶ Na rĩrĩa aathiiaga, andũ makĩara nguo ciao njĩra-inĩ.

³⁷ Rĩrĩa aakinyire hakuĩ na njĩra ĩrĩa ĩkũrũkagĩra Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaĩyũ, gĩkundi gĩothe kĩa arutwo gĩkĩambĩrĩa kũgooca Ngai, andũ makĩanĩrĩa makenete nĩ ũndũ wa ciama iria ciothe moonete makiuga atĩrĩ:

³⁸ “Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũthamaki ũrĩa ũgũũka na rĩitwa rĩa Mwathani!”

“Thayũ ũrogĩa kũu igũrũ, naguo riiri ũgĩe kũu igũrũ mũno!”

³⁹ Afarisai amwe maarĩ gĩkundi-inĩ kũu makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, kaania arutwo aku!”

⁴⁰ Nowe akĩmacookeria atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ, aya maangĩkira, mahiga no maanĩrĩre.”

⁴¹ Na rĩrĩa aakuhĩrĩrie itũũra rĩu inene rĩa Jerusalemu, aarĩona akĩrĩra nĩ ũndũ

warĩo, ⁴² akiuga atĩrĩ, “Naarĩ korwo ũmũthĩ wee mwene nĩkũmenyete kĩrĩa kĩngĩkũrehere thayũ! No rĩu, ũhoro ūcio nĩũhithĩtwo maitho maku. ⁴³ Hĩndĩ nĩĩgakinya rĩrĩa thũ ciaku igaaka ihumbu cia tĩrĩ ikũrigiicĩrie, na ikũhingĩrĩrie na mĩena yothē. ⁴⁴ Nĩĩgagũtungumania thĩ, wee hamwe na ciana ciaku iria irĩ kũu thĩnĩ waku. Matigatiga ihiga o na rĩmwe rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ, tondũ ndũigana gũkũũrana ihinda rĩrĩa Ngai ookire gũgũceerera.”

Jesũ arĩ thĩnĩ wa Hekarũ

⁴⁵ Agĩcooka agĩtoonya hekarũ thĩnĩ, na akĩambĩrĩria kũrutũrũra andũ arĩa meendagĩria indo kuo. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, ‘Nyũmba yakwa ĩgeetagwo nyũmba ya kũhooyagĩrwo’ no ĩnyũ mũmĩtuĩte ‘ngurunga ya atunyani.’”

⁴⁷ Na o mũthenya, nĩarutanaga kũu thĩnĩ wa hekarũ. No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, na atongoria arĩa maarĩ gatagatĩ ka andũ nĩmageragia kũmũũraga. ⁴⁸ No matingĩonire njĩra ya kũmũũraga, tondũ andũ othe nĩmaikaraga mathikĩrĩrie ciugo ciake.

Kĩũria Gĩkonĩ Ũhoti wa Jesũ

20 Na rĩrĩ, mũthenya ũmwe akĩruta andũ kũu hekarũ-inĩ na akĩhunjabia ũhoro-ũrĩa-Mwega-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na arutani a watho, hamwe na athuuri magĩũka kũrĩ we. ² Makĩmũũria atĩrĩ, “Twĩre wĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ. Nũũ wakũheire ũhoti ūcio?”

³ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “O na nĩ nĩngũmũũria kĩũria. ⁴ Ta njĩirai, ũbatithio wa Johana-rĩ, woimĩte igũrũ kana woimire kũrĩ andũ?”

⁵ Makĩaranĩria o ene ũhoro ūcio, makĩrana atĩrĩ, “Tũngiuga atĩ ‘Woimĩte igũrũ’ egũtũũria atĩrĩ, ‘Mwakĩregire kũmwĩtikia nĩkĩ?’ ⁶ Ningĩ tuoiga atĩ ‘Woimĩte kũrĩ andũ’, andũ othe nĩmegũtũhũura na mahiga nyuguto, nĩ ũndũ nĩmetĩkĩtie atĩ Johana aarĩ mũnabii.”

⁷ Nĩ ũndũ ūcio magĩcookeria Jesũ atĩrĩ, “Ithuĩ tũtũĩ woimĩte kũ.”

⁸ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “O na nĩ ndikũmwĩra njĩkaga maũndũ maya na ũhoti ũrĩkũ.”

Ngerekano ya Akombori a Mũgũnda

⁹ Agĩcooka akihe andũ ũhoro na ngerekano akĩmeera atĩrĩ, “Mũndũ ũmwe nĩahaandire mũgũnda wake mĩthabibũ, na akĩũkomborithia arĩmi angĩ, agĩcooka agĩthĩĩ kũndũ kũraya na agĩikara kuo ihinda iraa. ¹⁰ Na rĩrĩ, hĩndĩ ya magetha yakinya-rĩ, agĩtũma ndungata yake kũrĩ akombori acio nĩgeetha mamĩnengere maciaro mamwe ma mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ. No akombori acio makĩmĩhũura na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹¹ Agĩcooka agĩtũma ndungata ĩngĩ, ĩyo o nayo makĩmĩhũura makĩmĩconorithia na makĩmĩngata ĩtarĩ na kĩndũ. ¹² O rĩngĩ agĩtũma ndungata ya gatatũ, nao makĩmĩtĩhangia na makĩmĩngata.

¹³ “Nake mwene mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ akĩyũria atĩrĩ, ‘Ngwĩka atĩa? Ngũtũma mũrũ wakwa, ũrĩa nyendete; hihi mahota kũmũhe gĩtĩio’.

¹⁴ “No rĩrĩa akombori acio maamuonire, makĩarĩrĩria ũhoro ūcio. Makĩrana atĩrĩ, ‘Ŭyũ nĩwe ũkaagaya mũgũnda ũyũ. Nĩtũmũũragei nĩguo igai rĩake rĩtuĩke rĩitũ.’ ¹⁵ Nĩ ũndũ ūcio makĩmũruta nja ya mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ, makĩmũũraga.

“Rĩu-rĩ, mwene mũgũnda ūcio wa mĩthabibũ-rĩ, akaameka atĩa? ¹⁶ Agooka oorage akombori acio, acooke ahe andũ angĩ mũgũnda ūcio.”

Rĩrĩa andũ maiguire ũguo, makiuga atĩrĩ, “Kũroaga gũtuĩka ũguo!”

¹⁷ Jesũ akĩmarora, akĩmooria atĩrĩ, “Maandĩko marĩa mandĩkitwo atĩrĩ:

“ ‘Thiga rĩrĩa aaki maaregire, nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa koine’,

ũguo nĩ kuuga atĩa? ¹⁸ Mũndũ ũrĩa wothē ũkaagwĩra ihiga rĩu, nĩrĩkamũunanga, no ũrĩa rĩkaagwĩra nĩrĩkamũhehenja.”

¹⁹ Arutani a watho na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene magĩcaria ũrĩa mangĩmũnyitithia o na ihenya tondũ nĩmamenyire aaheanire ngerekano iyo akĩaria ũhoro wao. No nĩmetigagĩra andũ.

Kũrutĩra Kaisari Igooti

²⁰ O makĩmũtuĩragia-rĩ, makĩmũtũmĩra andũ a kũmũthigaana metuĩte andũ ega. Nao magĩthiĩ nĩgeetha mamũnyiite akiuga ũndũ mũũru, nĩguo mamũneane moko-inĩ ma wathani wa barũthi. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio athigaani acio makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩtũũĩ wee waragia na ũkarutana maũndũ marĩa magĩrĩire, na atĩ ndũtiagĩra andũ maũthĩ, no wee ũrutanaga ũhoro wa Ngai na ma, ũrĩa kwagĩrĩire. ²² Atĩrĩrĩ, nĩtwagĩrĩrwo nĩ kũrutĩra Kaisari igooti kana ca?”^a

²³ Nowe Jesũ akĩona ũhinga ũrĩa maarĩ nago akĩmeera atĩrĩ, ²⁴ “Ta nyoniai mbeeca cianyu. Mbica ĩno na rĩtwa rĩrĩ nĩ cia ũ?”

²⁵ Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ cia Kaisari.”

Akĩmeera atĩrĩ, “Kĩrutagĩrei Kaisari kĩrĩa kĩrĩ gĩake, na mũrutagĩre Ngai kĩrĩa kĩrĩ gĩake.”

²⁶ Nao makĩaga ũndũ wa kũmũnyiita nago harĩ maũndũ marĩa aaririe arĩ mbere ya andũ. Na tondũ wa ũrĩa maagegirio nĩ ũrĩa aamacookeirie ũhoro-rĩ, magĩkira ki.

Ũhoro wa Kũriũka na wa Kũhikania

²⁷ Na rĩrĩ, andũ amwe a Asadukai, arĩa moigaga atĩ gũtirĩ ũhoro wa kũriũka, magĩũka kũrĩ Jesũ, makĩmũũria atĩrĩ, ²⁸ “Mũrutani, Musa aatwandĩkĩire atĩ mũrũ wa nyina na mũndũ angĩkua atige mũtumia atarĩ na ciana-rĩ, mũndũ ũcio no nginya ahikie mũtumia ũcio watigwo nĩguo aciarĩre mũrũ wa nyina ciana. ²⁹ Na rĩrĩ, kwarĩ aanake mũgwanja a nyina ũmwe. Wa mbere akĩhikania na agĩkua,

agĩtiga mũtumia atarĩ na ciana. ³⁰ Nake wa keerĩ, ³¹ na wa gatatũ makĩmũhikia, na makĩrũmanĩrĩra ũguo nginya wa mũgwanja; othe magĩkua, makĩmũtiga atarĩ na ciana. ³² Marigĩrĩrio-inĩ, mũtumia ũcio o nake agĩkua. ³³ Rĩu-rĩ, hĩndĩ ya kũriũka agaakorwo arĩ mũtumia wa ũ harĩ acio mũgwanja, nĩgũkorwo othe nĩmamũhikĩtie?”

³⁴ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Andũ a ihinda rĩrĩrĩ nĩo mahikaga na mahikania. ³⁵ No rĩrĩ, arĩa magaatuuu aagĩrĩru a gũkinya ihinda rĩu o na gũkinyanĩrio ihinda rĩa kũriũka kwa arĩa akuũ-rĩ, acio matikahikanagia o na kana mahikanagie. ³⁶ Andũ acio matigacooka gũkua; nĩgũkorwo makahaana ta araika. Andũ acio magakorwo marĩ ciana cia Ngai, nĩgũkorwo nĩ ciana cia ũhoro ũcio wa kũriũka. ³⁷ Nago ũhoro wa atĩ andũ arĩa akuũ nĩmariũkagio-rĩ, Musa o nake nĩawonanirie harĩa haarĩ kĩhinga kĩrĩa gĩakanaga mwaki na gĩtihĩe, rĩrĩa eetire Mwathani ‘Ngai wa Iburahĩmu, na Ngai wa Isaaka, na Ngai wa Jakubu.’ ³⁸ We ti Ngai wa arĩa akuũ, no nĩ wa arĩa marĩ muoyo, nĩgũkorwo harĩ we andũ othe arĩa marĩ muoyo matũũragio nĩwe.”

³⁹ Nao andũ amwe a arutani a watho makĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani, nĩwoiga wega!” ⁴⁰ Na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wageririe kũmũũria ciũria ingĩ.

Kristũ nĩ Mũriũ wa Ũ?

⁴¹ Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Andũ moigaga Kristũ nĩ mũriũ wa Daudi nĩ ũndũ wa kĩĩ? ⁴² Daudi we mwene nĩoigĩte ibuku-inĩ rĩa Thaburi atĩrĩ:

“ ‘Mwathani nĩerire Mwathani wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo,

⁴³ nginya ngaatũma thũ ciaku ituĩke gaturwa ka makinya maku.” ’

⁴⁴ Atĩrĩrĩ, Daudi aamwĩtire ‘Mwathani’. Angĩgĩcooka gũtuĩka mũriũ wake atĩa?”

⁴⁵ O andũ acio othe mathikĩrĩirie, Jesũ akĩĩra arutwo ake atĩrĩ,

^a22 Kuuga andũ marute igooti rĩa Kaisari nĩkũngĩarakaririe Ayahudi, na kuuga matikarute nĩkũngĩarakaririe anene a Roma.

⁴⁶ “Mwĩmenyererei arutani a watho. O mendaga gũthĩ mehumĩte nguo ndaaya, na makenda kũgeithagio ndũnyũ-inĩ, na gũkaragĩra itĩ iria cia bata thunagogi-inĩ, o na gũkara handũ ha andũ arĩa atĩku maruga-inĩ. ⁴⁷ No nĩ matoonyagĩrĩa atumia a ndigwa makamatunya nyũmba ciao, na nĩguo meyonanie, makahooya mahooya maraihu. Andũ ta acio nĩmakaherithio mũno makĩria.”

Mũhothi wa Mũtumia wa Ndigwa

21 Na rĩrĩ, aatiira maitho, Jesũ akĩona itonga igũkĩra mĩhothi yao harĩa heekagĩrwo kĩgũna kĩa hekarũ. ² Agĩcooka akĩona mũtumia mũthĩni, warĩ wa ndigwa, agũkĩra tũthendi twĩrĩ o ho thĩinĩ. ³ Akiuga atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũtumia ũyũ mũthĩni wa ndigwa nĩahotha mbeeca nyingĩ gũkĩra andũ arĩa angĩ othe. ⁴ Andũ acio angĩ othe maaheana kũringana na ũtonga wao; no mũtumia ũyũ o na arĩ mũthĩni, ahotha kĩrĩa gĩothe oima nakĩo gĩa kũmũtũria.”

Imenyithia cia Mũthia wa Mahinda

⁵ Na rĩrĩ, arutwo amwe ake nĩmaragia ũhoru wa hekarũ, ũrĩa yagemetio na mahiga mathaka na iheo iria ciarutĩrwo Ngai. No Jesũ akiuga atĩrĩ, ⁶ “Ha ũhoru wa mĩako ĩno mũrona-rĩ, hĩndĩ nĩĩroka rĩrĩa gũtagakorwo ihiga rĩrĩ igũrũ wa rĩrĩa rĩngĩ; mothe nĩmakamomorwo.”

⁷ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Mũrutani, nĩ rĩ maũndũ macio magekĩka? Na kĩmenyithia kĩa atĩ marĩ hakuhi gwĩkĩka nĩ kĩrĩkũ?”

⁸ Nike akĩmacookeria atĩrĩ, “Mwĩmenyagĩrĩrei mũtikanaheneno. Nĩgũkorwo andũ aingĩ nĩmagooka na rĩitwa rĩakwa makiugaga atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ We,’ na ningĩ mamwĩre atĩrĩ, ‘Ihinda nĩrĩkuhĩrĩrie.’ Mũtikanamarũmĩrĩre. ⁹ Rĩrĩa mũkaigua ũhoru wa mbaara na wa ngũĩ, mũtikanetigĩre. Maũndũ macio no nginya mekĩke mbere, no ũguo ti kuuga ithĩrĩro nĩkinyu.”

¹⁰ Agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Rũrĩrĩ nĩrũgookĩrĩa rũrĩa rũngĩ, na ũthamaki

ũũkĩrĩre ũrĩa ũngĩ. ¹¹ Nĩgũkaagĩa na ithingithia nene mũno, na ng’aragu, na mĩrimũ mĩũru kũndũ na kũndũ, na maũndũ ma kũmakania na imenyithia nene kuuma igũrũ.

¹² “No maũndũ macio mothe matanakinya-rĩ, nĩmũkanyitwo, na mũnyariirwo na mũneanwo thunagogi-inĩ na njeera o na mũtwarwo mbere ya athamaki na aathani. Maũndũ macio mothe mũgeekwo nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa. ¹³ ũndũ ũyũ ũgaakorwo ũrĩ mweke wanyu wa kũmarutĩra ũira.

¹⁴ No rĩrĩ, mũtikanatangĩke mũgũciiria o mbere, ũrĩa mũgeeciirĩrĩa. ¹⁵ Nĩgũkorwo nĩngamũhe ciugo na ũgĩ iria thũ cianyu itakahota gwĩtiiria kana gũkararia.

¹⁶ Nĩmũgakunyanĩrwo o na nĩ aciari anyu, na arĩa mũciaraniirwo nao, na andũ a mbarĩ cianyu, o na arata, na nĩmakooragithia amwe anyu. ¹⁷ Andũ othe nĩmakamũmena nĩ ũndũ wakwa.

¹⁸ No rĩrĩ, gũtirĩ rũcuĩrĩ o na rũmwe rwa mũtwe wanyu rũkoora. ¹⁹ Kũmĩrĩria kwanyu nĩkuo gũgaatũma mũhonokie mĩoyo yanyu.

²⁰ “Rĩrĩa mũkoona Jerusalemu kũrigiiciirio nĩ thigari cia mbaara, hĩndĩ ĩyo mũkaamenya atĩ kũniinwo kwarĩo kũrĩ hakuhi. ²¹ Hĩndĩ ĩyo arĩa marĩ Judea nĩmorĩre irĩma-inĩ, na arĩa marĩ thĩinĩ wa itũũra rĩu inene nĩmoime kuo, nao arĩa marĩ ng’ongo-inĩ matikarĩtoonye.

²² Nĩgũkorwo ihinda rĩu nĩrĩo rĩgaakorwo rĩrĩ rĩa kũherithanio, nĩguo maũndũ marĩa mothe mandĩkitwo mahingio.

²³ Kai atumia arĩa magaakorwo marĩ na nda, na arĩa magaakorwo makĩongithia twana matukũ macio nĩmagathĩnĩka-ĩ! Nĩgũkorwo bũrũri ũyũ nĩũkagĩa na kĩnyariiriko kĩnene na mang’ũrĩ ma gũũkĩrĩa andũ aya. ²⁴ Nĩmakooragwo na rũhiũ rwa njora, o na matahwo matwarwo mabũrũri mothe ma thĩ. Itũũra rĩa Jerusalemu nĩrĩkarangĩrĩrio nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nginya mahinda ma andũ-a-Ndũrĩrĩ mahingio.

²⁵ “Na nĩgũkagĩa imenyithia thĩinĩ wa rĩũa na mweri-inĩ na njata-inĩ. Nakuo gũkũ thĩ, ndũrĩrĩ nĩkaigua ruo na igegio

nĩ mūrurumo wa iria na makũmbĩ ma maaĩ makĩhũũrana. ²⁶ Andũ nĩmakaringĩka nĩ ũndũ wa kũmaka, na guoya wa maũndũ marĩa magooka thĩ, nĩgũkorwo maahinya ma igũrũ nĩmakenyenyio. ²⁷ Hĩndĩ iyo nĩmakona Mũrũ wa Mũndũ agĩũka arĩ thĩinĩ wa itu arĩ na hinya na riiri mũingĩ. ²⁸ Hĩndĩ ĩria maũndũ macio makaambĩrĩria gwĩkĩka-rĩ, mũkaarũgama mũtiire mĩtwe yanyu na igũrũ, nĩgũkorwo hĩndĩ yanyu ya gũkũũrwo nĩkuhĩrĩrie.”

²⁹ Ningĩ akĩmahe ngerekano ĩno: “Ta rorai mũtĩ wa mũkũyũ na mĩtĩ iyo ĩngĩ yothe. ³⁰ Rĩria yathundũra mathangũ, mũmĩonaga na mũkamenya atĩ ihinda rĩa riũa rĩrĩ hakuhi. ³¹ Ũguo noguo hĩndĩ ĩria mũkoona maũndũ macio mothe magĩkĩka, mũkaamenya o wega atĩ ũthamaki wa Ngai nĩkuhĩrĩrie.

³² “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, rūciaro rūrũ rūtigathira maũndũ macio mothe matahingĩtio. ³³ Igũrũ na thĩ nũgathira, no ciugo ciakwa itigathira.

³⁴ “Mwĩmenyererei, ngoro cianyu itikanakorwo itahĩtwo nĩ ndĩa, na ũrĩu na metanga ma muoyo ũyũ, naguo mũthenya ũcio ũmũkorerere ta mũtego o rĩria mũtangĩgereria. ³⁵ Nĩgũkorwo ũndũ ũyũ ũgaakorerera andũ arĩa othe matũũraga thĩ-ino. ³⁶ Ikaragai mwĩguĩte hĩndĩ ciothe, na mũhooyage nĩguo mũkaahota kũũrĩra maũndũ marĩa makiriĩ gwĩkĩka, na nĩguo mũkaahota kũrũgama mbere ya Mũrũ wa Mũndũ.”

³⁷ Na o mũthenya Jesũ nĩarutanaga hekarũ-inĩ, na hwaĩ-inĩ agathiĩ gũkoma kĩrĩma-inĩ kĩria gũitagwo Kĩrĩma kĩa Mĩtamaĩyũ. ³⁸ Nao andũ othe nĩmathiiaga hekarũ-inĩ rūciinĩ tene kũmũthikĩrĩria.

Judasi Gwĩtikĩra Gũkunyaĩra Jesũ

22 Na rĩrĩ, Giathi kĩa Mĩgate ĩria ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia, kĩa gũitagwo Bathaka,^a nĩgiakuhĩrĩrie,² nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a

watho nĩmacaragia ũrĩa mangĩũragithia Jesũ, nĩgũkorwo nĩmetigagĩra mũingĩ wa andũ. ³ Hĩndĩ iyo Shaitani agĩtoonya thĩinĩ wa Judasi ũrĩa Mũsikariota, ũmwe wa arutwo arĩa ikũmi na eerĩ. ⁴ Nake Judasi agĩthĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na kũrĩ anene a arangĩri a hekarũ makarĩkanĩre ũrĩa angĩkunyaĩra Jesũ. ⁵ Nao magĩkena na magĩtikĩra kũmũhe mbeeca. ⁶ Nake agĩtikĩra, na akĩambĩrĩria gũcaria mweke wa kũneana Jesũ kũrĩ o rĩria hatarĩ na andũ.

Bathaka ya Mũthia

⁷ Naguo mũthenya wa kũria Mĩgate ĩria ĩtekĩrĩtwo Ndawa ya Kũmbia ũgĩkinya, rĩria gatũrũme ka Bathaka kaarutagwo igongona. ⁸ Jesũ agĩtũma Petero na Johana, akĩmeera atĩrĩ, “Thĩĩ mũgatũhaarĩrie irio cia Bathaka, tũrie.”

⁹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Ŭkwenda tũgacihaarĩrie kũ?”

¹⁰ Akĩmacookeria atĩrĩ, “Mũgĩtoonya itũũra-inĩ inene-rĩ, nĩmũgũcemanía na mũndũ ũkũũite ndigithũ ĩrĩ na maaĩ. Mũmũrũmĩrĩre o nginya nyũmba ĩria egũtoonya. ¹¹ Mwatoonya mwĩre mũndũ ũrĩa mwene nyũmba iyo atĩrĩ, ‘Mũrutani aroria atĩrĩ: Nyũmba ya ageni ĩrĩ ha, harĩa ĩngĩrĩra Bathaka na arutwo akwa?’ ¹² Nake nĩekũmuonia nyũmba nene ya igũrũ ĩrĩ na indo kuo. Haarĩria irio cia Bathaka kuo.”

¹³ Nao magĩthĩ, magĩkora maũndũ matariĩ o ta ũrĩa Jesũ aamerĩte. Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria irio cia Bathaka.

¹⁴ Rĩria ihinda rĩakinyire, Jesũ na atũmwo ake magĩikara metha-inĩ. ¹⁵ Nake akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngoretwo ndĩrĩrĩrie mũno kũrianĩra Bathaka ĩno na inyuĩ itananyariirwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ngũmwĩra atĩrĩ, ndikamĩria rĩngĩ nginya rĩria ĩgaakinyanĩrio ũthamaki-inĩ wa Ngai.”

¹⁷ Jesũ agĩcooka akĩoya gĩkombe, agĩcookeria Ngai ngaatho, akĩmeera atĩrĩ, “Oyai, mũnyuanĩre. ¹⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩ kuuma rĩu ndikanyua rĩngĩ ndibei ya maciaro ma mĩthabibũ, o nginya rĩria ũthamaki wa Ngai ũgooka.”

¹⁹ Agĩcooka akĩoya mũgate, na

^a1 Giathi kĩa Bathaka kĩambagĩrĩria hwaĩ-inĩ wa mũthenya wa ikũmi na ĩna mweri-inĩ wa Nisani.

aarĩkia gũcookeria Ngai ngaatho, akĩwenyũranga akĩmahe akĩmeera atĩrĩ, “Ũyũ nĩguo mwĩrĩ wakwa ũrĩa ũheanĩtwo nĩ ũndũ wanyu, ikagai ũũ nĩguo mũndirikanage.”

²⁰Maarĩkia kũrĩa agũka o ũguo, akĩoya gĩkombe, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa kĩerũ thĩinĩ wa thakame yakwa ĩrĩa ĩgũitwo nĩ ũndũ wanyu. ²¹No rĩrĩ, guoko kwa ũrĩa ũrĩngũnyanĩra kũrĩ hamwe na nĩ metha-inĩ ĩno. ²²Mũrũ wa Mũndũ nĩegwĩkwo o ta ũrĩa gũtuĩtwo, no mũndũ ũrĩa ũkũmũkũnyanĩra kaĩ arĩ na haaro-ĩ!” ²³Nao makĩambĩrĩria kũũrania gatagatĩ-inĩ kao nĩ ũrĩkũ wao ũngĩka ũguo.

²⁴Nĩngĩ nĩmagĩire na ngarari makĩũrania nũũ gatagatĩ-inĩ kao ũngĩtuuo mũnene. ²⁵Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Athamaki a andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmenenehagia igũrũ rĩa andũ ao; nao acio maathanaga nĩ meĩtaga Ateithania. ²⁶No inyuĩ mũtiagĩrĩrwo nĩkũhaana ũguo. Handũ ha ũguo, ũrĩa mũnene gatagatĩ-inĩ kanyu agĩrĩrwo kũhaana ta ũrĩa mũnini mũno, nake ũrĩa wathanaga atuĩke ta ũrĩa ũtungataga. ²⁷Nĩ ũndũ-rĩ, nũũ mũnene, nĩ ũrĩa ũkaraga metha-inĩ kũrĩa kana nĩ ũrĩa ũramũtungata? Githĩ ti ũrĩa ũkaraga metha-inĩ? No nĩ ndũire na inyuĩ, haana ta ũrĩa ũmũtungatagĩra. ²⁸Inyuĩ nĩ inyuĩ mũkoretwo mũrĩ hamwe na nĩ hĩndĩ ya magerio makwa. ²⁹Na o ta ũrĩa Baba aheete ũthamaki, o na nĩ nĩndamũhe ũthamaki, ³⁰nĩguo mũkarĩĩagĩra na mũkanyuuagĩra metha-inĩ yakwa ũthamaki-inĩ wakwa, na nĩngĩ mũkarĩire itĩ-cia-ũnene, mũtuagĩre mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ ya Isiraeli ciira.

³¹“Simoni, Simoni, atĩrĩ, Shaitani nĩahooete rũtha nĩguo agũthũngũthie o ta ũrĩa ngano ĩthũngũthagio. ³²No wee, Simoni nĩngũhooeire nĩgeetha wĩtikio waku ndũgathire. Na warĩkia kũnjookerera, ũũmagĩrĩrie ariũ na aarĩ a thoguo.”

³³Nowe agĩcookia atĩrĩ, “Mwathani, nĩndĩhaarĩrie gũikio njeera o na gũkuanĩra hamwe nawe.”

³⁴Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Petero, ngũkwĩra atĩrĩ, ũmũthĩ ngũkũ ĩtanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ uuge atĩ ndũnjũũ.”

³⁵Jesũ agĩcooka akĩmooria atĩrĩ, “Rĩrĩa ndamũtũmire mũtarĩ na kabeti, kana mũhuko, o na kana iraatũ-rĩ, nĩ harĩ kĩndũ mwagire?”

Nao magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ kĩndũ twagire.”

³⁶Nake akĩmeera atĩrĩ, “Rĩu akorwo ũrĩ na kabeti kana mũhuko-rĩ, kuua; na akorwo ndũrĩ na rũhiũ rwa njora-rĩ, endia nguo yaku ya igũrũ, ũrũgũre.

³⁷Na ngũmwĩra atĩrĩ, ũhoru ũrĩa wandĩkitwo atĩ, ‘Nĩataranĩrio hamwe na arĩa aagarari watho’ no nginya ũhinge harĩ nĩ. Nĩgũkorwo maũndũ marĩa maandĩkitwo igũrũ rĩakwa nĩ hĩndĩ marahinga.”

³⁸Nao arutwo makĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ta rora haha tũrĩ na hiũ cia njora igĩrĩ.”

Nake akĩmeera atĩrĩ, “Icio nĩ njiganu.”

Jesũ Kũhoera Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ

³⁹Nake Jesũ akĩumagara agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ o ta ũrĩa amenyerete gwĩkaga, nao arutwo ake makĩmũrũmĩrĩa. ⁴⁰Na aakinya ho akĩmeera atĩrĩ, “Hooyai mũtikagwe magerio-inĩ.” ⁴¹Akĩehera ho, agĩthĩ ta itĩina rĩa harĩa mũndũ angĩhota gũikia ihiga, agĩturia ndu akĩhooya, ⁴²akiuga atĩrĩ, “Baba, ũngĩenda-rĩ, njehereria gĩkombe gĩkĩ; no ti ũrĩa nĩ ngwenda, no nĩ ũrĩa wee ũkwenda.” ⁴³Na mũraika akĩmuumĩrĩa oimĩte igũrũ, akĩmuongerera hinya. ⁴⁴Nake agĩkĩrĩria kũhooya, arĩ na ruo rũnene ngoro-inĩ, nayo thithino yake yahaanaga ta matata manene ma thakame magĩtaata thĩ.

⁴⁵Aatiga kũhooya agĩcooka harĩ arutwo, akĩmakora makomete, moorĩtwo nĩ hinya nĩ kieha. ⁴⁶Akĩmooria atĩrĩ, “Mũkomete nĩkĩ? Ũkĩrai mũhooe nĩgeetha mũtikagwe magerio-inĩ.”

Jesũ Kũnyitwo

⁴⁷O hĩndĩ ĩyo aragia, hagĩũka gĩkundi

kīa andū, nake mündū ūrīa wetagwo Judasi, ūmwe wa arutwo arīa ikūmi na eerī, nīwe wamatongoretie. Agīkuhīrīria Jesū amūmumunye, ⁴⁸ nowe Jesū akīmūūria atīrī, “Judasi, ūgūkunyaŋrīa Mūrū wa Mündū na kūmūmumunya?”

⁴⁹ Hīndī ūrīa arūmīrīri a Jesū monire ūrīa kwerekeire gwīkīka, makīmūūria atīrī, “Mwathani, tūmahūūre na hiū ciitū cia njora?” ⁵⁰ Nake ūmwe wao agītīnia gūtū kwa ūrīo kwa ndungata ya mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene.

⁵¹ Nowe Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūhoro ūcio nīūkinye hau!” Agīcooka akīhutia gūtū kwa mündū ūcio, akīmūhonia.

⁵² Nīngī Jesū akīūria athīnjīri-Ngai arīa anene, na anene a arangīri a hekarū, o na athuuri, arīa mookīte kūmūnyīita atīrī, “Kaī ndī mūtongoria wa akararia a watho, atī nīkīo muoka kūūnyīita mūrī na hiū cia njora na njūgūma?”

⁵³ Ndīratūūraga na inyuī hekarū-inī o mūthenya, na mūtīrī mwageria kūnyīita. No rīrī, rīrīrī nīrīo ithaa rīanyu, ithaa rīrīa wathani wa nduma ūraathana.”

Petero Gūkaana Jesū

⁵⁴ Hīndī ūyo makīmūnyīita, makīmūruta hau makīmūtware kwa mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene, nake Petero akīmūrūmīrīra arī o haraaya. ⁵⁵ Nao maarīkia gwakīa mwaki o nja gatagatī na gūikara thī hamwe, Petero nake agūikara thī hamwe nao. ⁵⁶ Ndungata īmwe ya mūrītu ikīmuona na ūtheri wa mwaki aikarīte hau, ikīmūrora wega, īkiuga atīrī, “Mündū ūyū oima hamwe nake.”

⁵⁷ Nowe agīkaana ūhoro ūcio, akiuga atīrī, “Mūrītu ūyū, nī ndimūūl.”

⁵⁸ Thuutha wa kahinda kanini mündū ūngī akīmuona, akiuga atīrī, “O nawe ūrī ūmwe wao.” Petero akīmūcookeria atīrī, “Mündū ūyū, nī ndirī wao!”

⁵⁹ Thuutha wa ithaa rīmwe, mündū ūngī akiuga agwatīrie atīrī, “Hatīrī nganja mündū ūyū moima hamwe nake, nīgūkorwo o nake nī Mūgalili.”

⁶⁰ Petero agīcookia atīrī, “Mündū ūyū, nī ndiū ūrīa ūroiga!” Na hīndī o ūyo

oigaga ūguo, ngūkū īgīkūga. ⁶¹ Mwathani akīhūgūra akīrora Petero. Nake Petero akīrīrikana ūrīa Mwathani aamwīrīte atī, “Ūmūthī ngūkū ītanakūga nīūrīngaana maita matatū.” ⁶² Nake agīthīi nja, akīrīra arī na ruo rūingī.

Arangīri Kūnyūrūria Jesū

⁶³ Andū arīa maarangīrīte Jesū makīambīrīria kūmūnyūrūria makīmūhūūraga. ⁶⁴ Makīmūoha maito na gītambaya makīmwīra atīrī, “Toiga nūū wakūgūtha.” ⁶⁵ Na nīmamwīrīre maūndū mangī maingī ma kūmūruma.

Jesū Mbere ya Pilato na Herode

⁶⁶ Rūciinī gwakīa, kīama gīa athuuri arīa atongoria a andū, hamwe na athīnjīri-Ngai arīa anene, na arutani a watho, gīgīcemanīa, nake Jesū akīrehwo mbere yao. ⁶⁷ Makīmwīra atīrī, “Akorwo nīwe Kristū, twīre.”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ingīmwīra, mūtingīnjītīkia, ⁶⁸ na ingīmūūria kīūria, mūtingīnjokeria. ⁶⁹ No kuuma rīu, Mūrū wa Mündū arīkoragwo aikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai ūrīa Mwene-Hinya.”

⁷⁰ Othe makīmūūria atīrī, “Wee ūkīrī Mūrū wa Ngai?”

Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Nīmwamenya nī kuuga atī nī nī we.”

⁷¹ Makīūria atīrī, “Tūgūkienda ūira ūngī wakī? Nītweiguīra ūhoro kuuma kanua gake mwene.”

23 Hīndī ūyo kīūngano kīu gīothe gīgīūkīra, gīkīmūtware kūrī Pilato.

² Nakīo gīkīambīrīria kūmūthitanga gīkiuga atīrī, “Nītuonete mündū ūyū akīhītithia rūrīrī rwitū. Nīakararagia ūhoro wa kūrūtīra Kaisari igooti na agetuaga atī nīwe Kristū, na nī mūthamaki.”

³ Nī ūndū ūcio Pilato akīmūūria atīrī, “Wee nīwe mūthamaki wa Ayahudi?”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ī, ūguo woīga nīguo.”

⁴ Nake Pilato akīra athīnjīri-Ngai arīa anene na andū acio angī atīrī, “Ndikuona ūndū ingīthitangīra mündū ūyū.”

⁵ Nao magĩthiĩ na mbere kuuga magwatĩirie atĩrĩ, “Nĩatũmĩte andũ mookanĩrĩre Judea guothe nĩ ũndũ wa ũrutani wake. Aambĩrĩirie Galili na nĩokĩte nginya o gũkũ.”

⁶ Pilato aigua ũguo, akĩũria kana mũndũ ũcio nĩ wa kuuma Galili. ⁷ Rĩrĩa aamenyire atĩ Jesũ aarĩ wa bũrũri ũrĩa wathanagwo nĩ Herode, akiuga atwarwo kũrĩ Herode, ũrĩa wakoretwo arĩ Jerusalemu ihinda-inĩ rĩu.

⁸ Rĩrĩa Herode oonire Jesũ, nĩakenire mũno, tondũ kwa ihinda iraa ya nĩakoretwo akĩenda kũmuona. Kũringana na ũrĩa aigũite ũhoro wake, aarĩ na mwĩhoko wa kũmuona akĩringa ciama. ⁹ Akĩũria Jesũ ciũria nyingĩ, nowe Jesũ ndaigana kũmũcookeria o na kĩmwe. ¹⁰ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na arutani a watho maarũgamĩte hau, makĩmũthitanga magwatĩirie mũno. ¹¹ Nake Herode na thigari ciake makĩmũthekerera na makĩmũnyũrũria. Makĩmũhumba nguo yarĩ thaka, na makĩmũcookia kũrĩ Pilato. ¹² Nao Herode na Pilato magĩtuma ũrata mũthenya ũcio, tondũ mbere iyo maatũũrite marĩ ũthũ.

¹³ Pilato agĩita athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na aathanĩ, na andũ hamwe, ¹⁴ akĩmeera atĩrĩ, “Mũndeheire mũndũ ũyũ atĩ nĩ mũndũ ũhĩtithagia andũ. Na nĩ ndatuĩria ũhoro wake mũrĩ ho, no ndĩrĩ ũndũ mũũru ndoona wa maũndũ marĩa mũmũthitangĩire. ¹⁵ O nake Herode ndanamũona arĩ na mahĩtia, nĩgũkorwo nĩamũcookia kũrĩ ithuĩ; nĩ ũndũ ũcio, ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmũrekererie.” (¹⁷ Nĩgũkorwo, kwarĩ mĩtugo amohorere mũndũ ũmwe hĩndĩ iyo ya Iruga.)

¹⁸ No andũ acio makĩanĩrĩra na mũgambo ũmwe, makiuga atĩrĩ, “Twehererie mũndũ ũyũ! Tuohorere Baraba!” (¹⁹ Baraba aikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ itũũra-inĩ rĩu inene, na nĩ ũndũ wa kũũragana.)

²⁰ Nake Pilato, tondũ nĩeendaga kũrekereria Jesũ, akĩmaarĩria o rĩngĩ.

²¹ No-o magĩthiĩ na mbere kwanĩrĩra, makiugaga atĩrĩ, “Mwambe mũtĩ-igũrũ! Mwambe mũtĩ-igũrũ!”

²² Nake akĩmooria riita rĩa gatatũ atĩrĩ, “Nĩkĩ? Nĩ ũũru ũrĩkũ mũndũ ũyũ eekĩte? Ndionete gĩtũmi gĩa gĩtũma ooragwo. Nĩ ũndũ ũcio ngũmũhũũrithia, njooke ndĩmuohore.”

²³ No-o makĩanĩrĩra mategũtigithĩria makiugaga aambwo mũtĩ-igũrũ, nayo mĩgambo iyo yao ikĩhootana. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio Pilato agĩtua nĩekũmahingĩria o ũguo moorĩtie. ²⁵ Akĩohora mũndũ ũcio waikĩtio njeera nĩ ũndũ wa kũrutithia ngũĩ na kũũragana, o ũcio moigĩte mohorerwo, nake Pilato akĩneana Jesũ ekwo kũringana na ũrĩa mendaga.

Kwambwo kwa Jesũ

²⁶ Na rĩrĩa thigari cioimagaragia Jesũ, ikĩnyiita mũndũ woimaga mĩgũnda-inĩ wetagwo Simonĩ wa kuuma Kurene. Nacio ikĩmũigĩrĩra mũtharaba wa Jesũ aũkuue na amuume thuutha. ²⁷ Andũ gĩkundi kĩnene makĩmũrũmĩrĩra, hamwe na atumia maagirĩkaga na makarĩra mũno. ²⁸ Nake Jesũ akĩhũgũra na kũrĩ o, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aarĩ a Jerusalemu, tigai kũndĩrĩra; mwĩrĩrĩrei inyuĩ ene na ciana cianyu. ²⁹ Nĩgũkorwo kũrĩ hĩndĩ igooka rĩrĩa mũkoigaga atĩrĩ, ‘Kũrathimwo-rĩ, nĩ atumia arĩa thaata, na nda iria itarĩ ciaciara, o na nyondo iria itarĩ ciongwo!’ ³⁰ Hĩndĩ iyo

“ ‘nĩmakeera irĩma atĩrĩ,

“Tũgũĩrei!”

o na macooke meere tũrĩma

atĩrĩ, “Tũhumbĩrei!””

³¹ Nĩ ũndũ-rĩ, andũ mangĩkorwo nĩmareeka maũndũ maya rĩrĩa mũtĩ ũrĩ mũigũ-rĩ, gũgakĩhaana atĩa woma?”

³² Na rĩrĩ, andũ angĩ eerĩ agerĩ ngero, o nao nĩmatwarĩrwo hamwe nake makooraagwo. ³³ Rĩrĩa maakinyire karĩma-inĩ handũ heetagwo Ihĩndĩ-rĩa-Mũtwe, makĩmwamba ho hamwe na agerĩ ngero acio, ũmwe mwena wake wa ũrĩo, na ũrĩa ũngĩ mwena wake wa ũmotho. ³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ,

“Baba mohere, nīgũkorwo matiũĩ ũrĩa mareeka.” Nao magĩcuukĩra nguo ciake mĩtĩ, magĩcigayana.

³⁵ Nao andũ nĩmarũgamĩte hau makĩmwĩrorera: Nao anene nĩmamũnyũrũragia makoiga atĩrĩ, “Nĩarahonokagia andũ arĩa angĩ, nĩehonokie aakorwo nĩwe Kristũ wa Ngai, ũrĩa wake Mũthuure.”

³⁶ Thigari o nacio igĩũka, ikĩmũnyũrũria. Ikĩmũkundia thiki,^a ³⁷ ikĩmwĩra atĩrĩ, “Akorwo nĩwe Mũthamaki wa Ayahudi, wĩhonokie.”

³⁸ Na nĩ haarĩ maandĩko maandĩkitwo igũrũ rĩake atĩrĩ: ŨYŪ NĨWE MŪTHAMAKI WA AYAHUDI.

³⁹ Ũmwe wa ageri ngero acio maambanĩrio nake akĩmũruma, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ wee tiwe Kristũ? Wĩhonokie, na ũtũhonokie!”

⁴⁰ No mũgeri ngero ũcio ũngĩ akĩmũkaania, akĩmũũria atĩrĩ, “Ndũngĩtigĩra Ngai, kuona atĩ ũtuĩrĩrwo o ũrĩa atuĩrĩrwo? ⁴¹ Ithũ tũherithĩtio na kĩhooito, nīgũkorwo tũraherithĩrio ũrĩa twĩkĩte. No rĩrĩ, mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁴² Agĩcooka akĩĩra Jesũ atĩrĩ, “Itĩkĩra gũkandirikana rĩrĩa ũgooka ũthamaki-inĩ waku.”

⁴³ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra na ma, ũmũthĩ nĩũrĩkorwo hamwe na nĩ ikenero.”

Gũkua kwa Jesũ

⁴⁴ Na rĩrĩ, kwarĩ ta thaa thita cia mũthenya, naguo bũrũri wotho ũkĩgĩa nduma nginya thaa kenda, ⁴⁵ tondũ riũa nĩrĩatigire kwara. Nakĩo gĩtambaya kĩa hekarũ gĩgĩatũkana maita meerĩ. ⁴⁶ Nake Jesũ akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Baba, roho wakwa ndaũiga moko-inĩ maku.” Aarĩkia kuuga ũguo, agĩtuũkana.

⁴⁷ Rĩrĩa mũnene wa gĩkundi gĩa thigari igana oonire ũrĩa gwekĩka, akĩgooca

^a36 Thiki yarĩ kĩndũ kĩgagatu gĩa kũnyuuo na no yahũthagĩrwo kũniina ruo. Jesũ nĩaregire kũnyua kĩndũ gĩa kũmũniĩnĩra ruo.

Ngai, akiuga atĩrĩ, “Ti-itheru ũyũ oima mũndũ mũthingu.” ⁴⁸ Rĩrĩa andũ arĩa othe maarũgamĩte hau kwĩrorera moonire ũrĩa gwekĩka, makĩinũka methikĩire, na makĩĩhũũraga ithũri nĩ kĩa. ⁴⁹ No arĩa othe maamũũ, o hamwe na atumia arĩa maamũrũmĩrĩire kuuma Galili, makĩrũgama o haraaya, meroreire maũndũ macio.

Gũthikwo kwa Jesũ

⁵⁰ Na rĩrĩ, nĩ haarĩ na mũndũ wetagwo Jusufu, mũthuuri wa Kĩama, na aarĩ mũndũ mwega na mũrũngĩrĩru, ⁵¹ nake ndetĩkanĩtie na ũguo maatuĩte na mageeka. Oimĩte itũũra rĩa Arimathea, bũrũri wa Judea, na nĩetagĩrĩra ũthamaki wa Ngai. ⁵² Nake agĩthĩ kũrĩ Pilato, akĩhooya etĩkĩrio akuue mwĩrĩ wa Jesũ. ^b ⁵³ Nake agĩcuurũria mwĩrĩ wa Jesũ mũtharaba-inĩ, akĩũkũnja na taama wa gatani, agĩcooka akĩũiga thĩnĩ wa mbĩrĩra yenjetwo rwaro-inĩ rwa ihiga, nayo ndĩakoretwo ĩgĩtwo mũndũ. ⁵⁴ Na mũthenya ũcio warĩ wa Ihaarĩria, nayo Thabatũ yarĩ hakuĩ kwambĩrĩria.

⁵⁵ Nao atumia arĩa moimĩte na Jesũ Galili makĩrũmĩrĩra Jusufu, makĩona mbĩrĩra na makĩona ũrĩa mwĩrĩ wake waigirwo ho. ⁵⁶ Magĩcooka makĩinũka, makĩhaarĩria mahuti manungi wega na maguta manungi wega. No rĩrĩ, mũthenya wa Thabatũ makĩhurũka kũringana na ũrĩa gwathanĩtwo.

Kũriũka kwa Jesũ

24 Na rĩrĩ, mũthenya wa kwambĩrĩria kiumia, rũciĩnĩ tene, atumia magĩthĩ mbĩrĩra-inĩ makuuĩte indo nungi wega iria maathondekete. ² Nao magĩkora ihiga rĩgaragarĩtio rĩkeherio mũromo-inĩ wa mbĩrĩra, ³ no rĩrĩa maatoonyire, matiigana gũkora mwĩrĩ wa Mwathani Jesũ. ⁴ Na rĩrĩa maagegete nĩ ũhoro ũcio, makĩumĩrĩrwo o rĩmwe

^b52 Mĩrĩ yarĩ ageri ngero arĩa maambagwo mĩti-igũrũ ndĩathikagwo, no yateagwo kũndũ kũũru. Jusufu nĩonanirie ũrũme na wendo rĩrĩa eetirie mwĩrĩ wa Jesũ.

nĩ arũme eerĩ mehumbĩte nguo njerũ ciakengaga mũno, makĩrũgama hakuhi nao. ⁵ Nao atumia acio metigĩrĩte mũno, makĩnamĩrĩra, magĩturumithia mothiũ mao thĩ, no arũme acio makĩmooria atĩrĩ, “Mũracaria ũrĩa ũrĩ muoyo kũrĩ arĩa akuũ nĩkĩ? ⁶ Ndarĩ haha; nĩariũkĩte! Ririkanai ũrĩa aamwĩrĩre hĩndĩ ĩrĩa aarĩ na inyuĩ Galilĩ atĩ: ⁷ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya aneanwo moko-inĩ ma andũ ehia, aambwo mũtĩ-igũrũ, na mũthenya wa gatatũ ariũke.’” ⁸ Hĩndĩ ĩyo makĩririkana ciugo ciae.

⁹ Na rĩrĩ, maacooka kuuma mbĩrĩra-inĩ, makĩhe arutwo arĩa ikũmi na ũmwe na arĩa angĩ othe ũhoru ũcio. ¹⁰ Mariamu Mũmagidali, na Joana, na Mariamu nyina wa Jakubu, na atumia arĩa angĩ maarĩ nao, nĩo meerire atũmwo ũhoru ũcio. ¹¹ No-o matiigana gwiĩkia atumia acio, tondũ ũhoru ũcio wahaanaga ta ũrimũ kũrĩ o. ¹² No rĩrĩ, Petero agĩũkĩra, agĩteng’era mbĩrĩra-inĩ. Na ainamĩrĩra akĩona mataama ma gatani maigĩtwo thĩ marĩ moiiki, agĩthiĩra agegearĩte nĩ ũndũ wa ũguo gwekĩkĩte.

Arutwo Eerĩ Magĩthiĩ Emau

¹³ Na rĩrĩ, mũthenya o ro ũcio arutwo eerĩ a Jesũ maarĩ rũgendo-inĩ magĩthiĩ itũũra rĩetagwo Emau, rĩarĩ ta kilomita ikũmi kuuma Jerusalemu. ¹⁴ Nao nĩmaragia ũhoru wa maũndũ marĩa mothe meekĩkĩte. ¹⁵ Na rĩrĩa maathiiaga makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩmoimĩrĩra, agĩtwarana nao; ¹⁶ no matiigana kũrekwo mamũmenye.

¹⁷ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũcio mũrathiĩ mũkĩaragia?”

Nao makĩrũgama matukĩte mothiũ. ¹⁸ ũmwe wao, wetagwo Kileopa akĩmũũria atĩrĩ, “Wee kaĩ ũrĩ mũgeni Jerusalemu ũtamenyete maũndũ marĩa mekĩkĩte kuo matukũ-inĩ maya?”

¹⁹ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Nĩ maũndũ marĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ũhoru wa Jesũ wa Nazarethi, ũrĩa ũraarĩ mũnabii ũrĩ na ũhoti wa ciugo iria araaragia na ciiko iria areekaga

arĩ mbere ya Ngai o na mbere ya andũ othe. ²⁰ Athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na aathani aitũ maramũneanire atuĩrwo kũũragwo, na maramwambithia mũtĩ-igũrũ. ²¹ No ithuĩ-rĩ, tũrehokaga atĩ ũcio nĩwe ũgũkũũra andũ Isiraeli. Makĩria ma ũguo, rĩu nĩ mũthenya wa ĩtatũ kuuma maũndũ maya mothe mekĩka. ²² Hamwe na ũguo atumia amwe aitũ nĩmatũmakirie mũno tondũ megũthiĩte mbĩrĩra-inĩ rũciĩnĩ tene, ²³ no matinona mwĩrĩ wake. Mokire matwĩra atĩ nĩmonire kĩoneki kĩa arĩa, arĩa mameerire atĩ arĩ muoyo. ²⁴ Nao amwe a thiritũ iitũ nĩmathiire mbĩrĩra-inĩ, na makora o ũguo atumia acio mekuugĩte, no rĩrĩ, we mwene matinamuona.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aya mwagĩte ũũgĩ na mũtihiũhaga gwiĩkia maũndũ mothe marĩa anabii moigĩte! ²⁶ Githĩ to mũhaka Kristũ ambe anyariirwo na acooke atoonye riiri-inĩ wake?” ²⁷ Jesũ akĩmataarĩria ũhoru wothe ũrĩa waarĩtio Maandĩko-inĩ ũmũkonii, ambĩrĩrie na maandĩko ma Musa na ma Anabii othe.

²⁸ Na maakuhĩrĩria itũũra rĩrĩa maathiiaga, Jesũ agĩtua taarĩ kũhĩtũka arahĩtũka. ²⁹ No makĩmũringĩrĩria na hinya, makĩmwĩra atĩrĩ, “Raarĩria gũkũ na ithuĩ, nĩkũratuka na gũkirĩĩ kũgia nduma.” Nĩ ũndũ ũcio agĩtoonya aikaranie nao.

³⁰ Rĩrĩa aikarire metha-inĩ hamwe nao, akĩoya mũgate, agĩcookia ngaatho, akĩwenyũranga, akĩmahe. ³¹ Hĩndĩ ĩyo makĩhingũka maitho, makĩmũmenya, nake akĩbuĩria, makĩaga kũmuona rĩngĩ. ³² Nao makĩũrania atĩrĩ, “Githĩ ngoro ciitũ itiikũhĩahĩaga hĩndĩ ĩrĩa ekwaragia na ithuĩ njĩra-inĩ, na agĩtũtaarĩria ũrĩa Maandĩko moigĩte?”

³³ Nao magĩũkĩra o hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu. Kũu magĩkora arutwo arĩa ikũmi na ũmwe, hamwe na arĩa maarĩ nao monganĩte, ³⁴ makiugaga atĩrĩ, “Nĩ ma! Mwathani nĩariũkĩte na nĩoimĩrĩire Simoni.” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo acio eerĩ makĩmeera maũndũ marĩa meekĩkĩte marĩ njĩra-inĩ,

na ũrĩa maamenyire Jesũ hĩndĩ ĩrĩa eenyũire mũgate.

makenete mũno. ⁵³ Nao nĩmaikaraga hekarũ-inĩ mahinda mothe makĩgoocaga Ngai.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo

³⁶ O makĩaragia ũhoru ũcio, Jesũ akĩrũgama gatagatĩ kao akĩmeera atĩrĩ, “Thayũ ũrogĩa na inyuĩ.”

³⁷ Nao makĩhahũka na makĩmaka, magĩĩciiria atĩ nĩ ngoma moonaga.

³⁸ Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũratangĩka nĩkĩ, na nĩ kĩ gĩgũtũma mũgĩe na nganja meciiria-inĩ manyu? ³⁹ Ta rorai moko makwa na nyarĩrĩ ciakwa. Nĩ nĩ mwene! Huutiai muone; roho ndũrĩ nyama na mahĩndĩ, ta ũrĩa mũrona ndĩ nacio.”

⁴⁰ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩmoonina moko make na nyarĩrĩ ciake. ⁴¹ Nao magĩkorwo matarĩ maretĩkia nĩ ũndũ wa ũrĩa makenete na makagega. Nake akĩmooria atĩrĩ, “Mũrĩ na kĩndũ gĩa kũrĩa?” ⁴² Nao makĩmũnengera gĩcunjĩ gĩa thamaki hĩu. ⁴³ Nake agĩkĩoya, akĩrĩa makĩĩonagĩra.

⁴⁴ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo ndamwĩire hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ na inyuĩ atĩ: Maũndũ mothe marĩa mandĩkĩtwo ũhoru wakwa Watho-inĩ wa Musa, na Maandĩko-inĩ ma Anabii, na Thaburi, no nginya mahingio.”

⁴⁵ Hĩndĩ ĩyo akĩhingũra meciiria mao nĩguo mamenye Maandĩko. ⁴⁶ Akĩmeera atĩrĩ, “Ũũ nĩguo kwandĩkĩtwo: Kristũ nĩakanyariirwo na ariũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ mũthenya wa gatatũ, ⁴⁷ nague ũhoru wa kwĩrira na kũrekerwo kwa mehia ũkaahunjĩrio ndũrĩrĩ ciothe thĩinĩ wa rĩitwa rĩake, wambĩrĩirie Jerusalemu.

⁴⁸ Inyuĩ mũrĩ aira a maũndũ macio. ⁴⁹ Na rĩrĩ, nĩngũmũtũmĩra kĩrĩa Baba eranĩire; no ikarai thĩinĩ wa itũũra rĩrĩ inene nginya rĩrĩa mũkaaheo hinya kuuma Igũrũ.”

Jesũ Kwambata Igũrũ

⁵⁰ Agĩcooka akĩmatongoria kuuma kũu magĩthĩ magĩkinya hakuhi na Bethania; akĩoya moko na igũrũ, akĩmarathima.

⁵¹ Na o akĩmarathimaga, akĩmatiga, akĩiyũkio akĩambata igũrũ. ⁵² Nao makĩmũgooca na magĩcooka Jerusalemu

JOHANA

Ūhoru Gūtuika Mündū

1 Kĩambĩrĩria-inĩ Ūhoru aarĩ o kuo, nake Ūhoru aatũũrĩte na Ngai, na Ūhoru aarĩ Ngai. ² We aatũũrĩte na Ngai kuuma o kĩambĩrĩria.

³ Indo ciothe ciombirwo na ūndũ wake; gũtirĩ kĩndũ kĩa iria ciombirwo kĩagĩire atarĩ ho. ⁴ Thĩinĩ wake kwarĩ muoyo, naguo muoyo ūcio nĩguo warĩ ūtheri wa andũ. ⁵ Ūtheri ūcio nĩũtheraga nduma-inĩ, nayo nduma ndiigana kũũhoota.

⁶ Nĩguokire mündũ watũmĩtwo nĩ Ngai; eetagwo Johana. ⁷ We okire arĩ mũira oimbũre ūhoru ūkonĩ ūtheri ūcio, nĩgeetha andũ othe metĩkie nĩ ūndũ wake. ⁸ We mwene tiwe warĩ ūtheri ūcio, no okire arĩ o ta mũira tu nĩgeetha oimbũre ūhoru wa ūtheri ūcio. ⁹ Ūtheri ūcio wa ma, ūrĩa ūtheragĩra o mündũ o wothe, nĩwokaga thĩ.

¹⁰ We Ūhoru aarĩ gũkũ thĩ, no o na gũtuika thĩ yombirwo na ūndũ wake-rĩ, andũ a thĩ matiigana kũmũmenya. ¹¹ Okire gwake mwene, no andũ ake mwene matiigana kũmwĩtikĩra. ¹² No andũ arĩa othe maamwĩtikĩre, o acio metĩkirie rĩtwa rĩake, nĩamahotithirie gũtuika ciana cia Ngai ¹³ ciana iticiarĩtwo nĩ thakame, kana igaciarwo nĩ kwenda kwa mwĩrĩ kana kwenda kwa mündũ, no iciarĩtwo nĩ kwenda kwa Ngai.

¹⁴ We Kiugo agĩtuika mündũ na agĩtũũrania na ithuĩ. Nĩtuonete riiri wake, riiri wa Mũrũ wake wa Mũmwe, ūrĩa woimire kũrĩ Ithe aiyũrĩtwo nĩ ūtugi na ūhoru wa ma.

¹⁵ Johana nĩoimbũraga ūhoru wake. Aanagĩrĩra akoiga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe ūrĩa ndaaragia ūhoru wake ngiuga atĩrĩ, ‘Ūrĩa ūgũũka thuutha wakwa nĩ mũnene kũngĩra, tondũ aarĩ mbere yakwa.’” ¹⁶ Na kuuma ūiyũrĩrũ wa ūtugi wake-rĩ, ithuotho nĩtwamũkĩrĩte irathimo nyingĩ mũno. ¹⁷ Tondũ watho wokire na Musa, no ūtugi na ūhoru ūrĩa wa ma ciokire na Jesũ Kristũ. ¹⁸ Gũtirĩ mündũ o na

ũrĩkũ ūrĩ ona Ngai, o tiga Mũrũ wake wa Mũmwe ūrĩa ūikarĩte hamwe na Ithe, na nĩwe ūtũmĩte amenyeke.

Johana Mũbatithania kuuga tiwe Kristũ

¹⁹ Na rĩrĩ, ūyũ nĩguo ūira wa Johana hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi a Jerusalemu maamũtũmĩre athĩnjĩri-Ngai na Alawii makamũũrie we aarĩ ū. ²⁰ We ndaagire kuumbũra, no oimbũrire atekũhitha, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ti nĩ Kristũ.”

²¹ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Wee nĩwe Elija?”

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Aca, ti nĩ.”

Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩwe Mũnabii ūrĩa?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Aca.”

²² Mũthia-inĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Wee ūkĩrĩ ū? Tũhe macookio nĩguo tũcookerie arĩa matũtũmire. Ūkuuga atĩa ha ūhoru waku mwene?”

²³ Johana akĩmacookeria na ciugo iria ciarĩtio nĩ mũnabii Isaia, akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ ndĩ mũgambo wa mündũ ūranĩrĩra werũ-inĩ akoiga atĩrĩ, ‘Rũngariai njĩra ya Mwathani.’”

²⁴ Na rĩrĩ, Afarisai amwe arĩa maatũmĩtwo ²⁵ makĩmũũria atĩrĩ, “Angĩkorwo we tiwe Kristũ, na tiwe Elija, o na kana Mũnabii ūrĩa-rĩ, ūkĩbatithanagia nĩkĩ?”

²⁶ Nake Johana akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩmũbatithagia na maaĩ. No gatagatĩ-inĩ kanyu nĩ harĩ na ūmwe mũtooĩ. ²⁷ Ūcio nĩwe ūgũũka thuutha wakwa, o we ūrĩa itaagĩrĩre kuohora ndigi cia iraatũ ciake.”

²⁸ Maundũ maya mothe mekĩkire itũũra-inĩ rĩa Bethania, mũrĩmo wa Rũũ rwa Jorodani, kũrĩa Johana aabatithanagĩria.

Jesũ Gatũrũme ka Ngai

²⁹ Mũthenya ūyũ ūngĩ, Johana akĩona Jesũ agĩũka na kũrĩ we, akiuga atĩrĩ, “One! Gatũrũme ka Ngai karĩa keheragia

mehia ma kīrīndī! ³⁰ Ūyū nīwe ndaaragia ūhoro wake rīrīa ndoigire atīrī, ‘Mündū ūrīa ūgūūka thuutha wakwa nī mūnene kūrī nī tondū we aarī kuo mbere yakwa.’ ³¹ Nī mwene ndiamūūī, no ndokire ngībatithanagia na maaī nīgeetha agūūrīrio andū a Isiraeli.”

³² Ningī Johana akīheana ūira ūyū: “Nīndonire Roho agīkūrūka kuuma igūrū atarīī ta ndutura, agīkara igūrū rīake. ³³ Nī ndingīamūmenyire, tiga ūrīa wandūmire mbatithanagie na maaī aanjūrīre atīrī, ‘Mündū ūrīa ūkoona Roho agīkūrūkīra na aikare igūrū rīake-rī, ūcio nīwe ūkaabatithanagia na Roho Mūtheru.’ ³⁴ Nī nīnyonete ūguo na ngoimbūra atī ūyū nīwe Mūrū wa Ngai.”

Arutwo a Mbere a Jesū

³⁵ Ningī mūthenya ūyū ūngī, Johana agīkorwo arī kūu o rīngī marī na arutwo ake eerī. ³⁶ Na rīrīa onire Jesū akīhītūka, akiuga atīrī, “Onei Gatūrūme ka Ngai!”

³⁷ Hīndī īrīa arutwo acio eerī maiguire oiga ūguo, makīrūmīrīra Jesū. ³⁸ Jesū ehūgūra akīmoona mamumīte thuutha, akīmooria atīrī, “Nī atīa mūrenda?”

Nao makīmwīra atīrī, “Rabīī” (ūguo nī kuuga Mūrutani), “ūikaraga kū?”

³⁹ Nake akīmacookeria atīrī, “Ūkai na nīmūkuona.”

Nī ūndū ūcio magīthīī makīona kūrīa aikaraga, na magīkara nake mūthenya ūcio. Na kwarī ta thaa ikūmī.

⁴⁰ Na rīrī, ūmwe wa arutwo acio eerī arīa maiguīte ūrīa Johana oigīte na makīrūmīrīra Jesū aarī Anderea, mūrū wa nyina na Simoni Petero. ⁴¹ Ūndū wa mbere ūrīa Anderea eekire nīgūcaria mūrū wa nyina Simoni, na kūmwīra atīrī, “Nītuonete Mesia” (nīwe Kristū). ⁴² Nake akīmūtware kūrī Jesū.

Nake Jesū akīmūrora, akiuga atīrī, “Wee nīwe Simoni mūrū wa Johana. Ūgūcooka gwītvo Kefa” (na rīo rīgītaūrwo nī kuuga Petero).

Jesū gwīta Filipu na Nathanieli

⁴³ Mūthenya ūyū ūngī Jesū agītua itua

rīa gūthīī Galili. Agīkora Filipu, akīmwīra atīrī, “Nūmīrīra.”

⁴⁴ Filipu, o ta Petero na Anderea, aarī wa itūūra rīa Bethisaida. ⁴⁵ Filipu agīkora Nathanieli, akīmwīra atīrī, “Nītuonete mündū ūrīa Musa aandīkire ūhoro wake Ibuku-inī rīa Watho, na nowe anabīi maandīkire ūhoro wake, nake nīwe Jesū wa Nazarethī, mūrū wa Jusufu.”

⁴⁶ Nake Nathanieli akīmūūria atīrī, “Kūrī kīndū kīega kīngiuma Nazarethī?”

Nake Filipu akīmūcookeria atīrī, “Ūka ūkoone.”

⁴⁷ Hīndī īrīa Jesū onire Nathanieli agīūka kūrī we, akīaria ūhoro wake, akiuga atīrī, “Onei Mūisiraeli kūna ūtarī ūhinga.”

⁴⁸ Nake Nathanieli akīmūūria atīrī, “Ūnjūūī atīa?”

Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīngūkuonete o na rīrīa uuma rungu rwa mūkūyū, Filipu atanagwīta.”

⁴⁹ Hīndī īyo Nathanieli akiuga atīrī, “Rabīī, wee nīwe Mūrū wa Ngai; wee nīwe Mūthamaki wa Isiraeli.”

⁵⁰ Nake Jesū akiuga atīrī, “Wetīkia tondū nīndakwīra atī nīnguonire ūrī rungu rwa mūkūyū. Nīūkuona maūndū manene kūrī macio.” ⁵¹ Ningī akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, nīmūkona igūrū rīhingūkīte na araika a Ngai makīambata na magīkūrūka, harī Mūrū wa Mündū.”

Jesū Kūgarūra Maaī Magatuīka Ndibei

2 Na rīrī, mūthenya wa gatātū nī kwagīre na kihikanio kūu Kana ya Galili. Nyina wa Jesū aarī kuo, ² nake Jesū na arutwo ake o nao nīmetītvo kīhikanio-inī kūu. ³ Rīrīa ndibei yathirire,^a nyina wa Jesū akīmwīra atīrī, “Matirī na ndibei īngī.”

⁴ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūtumia ūyū, ndī na ūhoro ūrīkū nawe? Ihinda rīakwa rītīrī rīrakinya.”

⁵ Nake nyina akīra ndungata atīrī, “Īkai ūrīa wothē ekūmwīra.”

^a 3 Warī ūndū wa thoni mūno kūrī andū a mūcīī ndibei īngīathirire ūhiki-inī.

⁶ Hau hakuhi nao nĩ haarĩ na ndigithũ ithathatũ cia maaĩ ciathondeketwo na ihiga, mũthemba ũrĩa wahũthagĩrwo nĩ Ayahudi magongona-inĩ mao ma gwĩtheria,^a na o imwe yaiyũragio nĩ ngeereni kuuma mĩrongo ĩrĩ nginya mĩrongo ĩtatũ.

⁷ Nake Jesũ akĩĩra ndungata icio atĩrĩ, “Iyũriai ndigithũ maaĩ”; nacio ikĩiyũria riita.

⁸ Agĩcooka agĩciĩra atĩrĩ, “Rĩu tahiai imwe mũtwarĩre mũtabania wa iruga.”

Nacio igĩĩka o ũguo, ⁹ nake mũtabania wa iruga agĩcama maaĩ macio maagarũritwo magatuĩka ndibei. Ndaamenyaga kũrĩa yoimĩte, o na gũtuĩka ndungata iria ciatahĩte maaĩ nĩciamenyaga. Hĩndĩ iyo agĩĩta mũhikania keheri-inĩ ¹⁰ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũndũ aambaga kũruta ndibei ĩrĩa njega, na ageni maarĩkia kũnyua mũno, agacooka akaruta ĩrĩa ĩtarĩ njega; no wee ũkũigĩte ĩrĩa njega nginya rĩu.”

¹¹ Kĩu nĩkĩo kĩaama kĩa mbere kĩrĩa Jesũ aaringire, na aakĩringĩre kũu Kana ya Galili. Akĩonania riiri wake, nao arutwo ake makĩmwĩtũkia.

Jesũ Gũtheria Hekarũ

¹² Thuutha ũcio agĩikũrũka Kaperinaumu, marĩ na nyina, na ariũ a nyina, o na arutwo ake. Magĩkara kuo matukũ manini.

¹³ Rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie-rĩ, Jesũ akĩambata, agĩthĩĩ Jerusalemu. ¹⁴ Kũu hekarũ-inĩ nĩakorire andũ makĩendia ng’ombe, na ng’onde, na ndutura,^b o na angĩ maikarĩte metha-inĩ magĩceenjia mbeeca. ¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio agĩthondeka mũcarica wa mĩkanda, na akĩmarutũrũra othe kuuma hekarũ-inĩ, hamwe na ng’onde, na ng’ombe; akĩhurunja mbeeca cia arĩa maacenjagia

^a6 Ayahudi meetĩkĩtie mũndũ nĩanyiitagwo nĩ thaahu o mũthenya, na nĩkĩo meethambaga moko hĩndĩ ciothe.

^b14 Nyamũ cia kũrutwo magongona ciendagĩrio Ayahudi arĩa moimaga mabũrũri mangĩ magooka gũkũngũĩra ciathĩ icio.

mbeeca na akĩng’aũrania metha ciao.

¹⁶ Nao arĩa meendagia ndutura akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ici gũkũ! Mwahota atĩa gũtua nyũmba ya Baba ndũnyũ!”

¹⁷ Nao arutwo ake makĩiririkana nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ, “Kĩyo kĩrĩa ndĩ nakĩo kĩa nyũmba yaku nĩkĩo gĩkaandĩa.”

¹⁸ Hĩndĩ iyo Ayahudi makĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩaama kĩrĩkũ ũngĩtũringĩra gĩa gũtuonia ũhoti ũrĩa ũrĩ nagueo wa gwĩka maũndũ macio mothe?”

¹⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Thariai hekarũ ĩno, na nĩngũmĩaka rĩngĩ na mĩthenya ĩtatũ.”

²⁰ Nao Ayahudi magĩcookia atĩrĩ, “Hekarũ ĩno yakirwo na mĩaka mĩrongo ĩna na ĩtandatũ, nawe ũkũmĩaka na mĩthenya ĩtatũ?” ²¹ No rĩrĩ, hekarũ ĩrĩa aaragia ũhoru wayo nĩ mwĩrĩ wake. ²² Na thuutha wake kũrĩũkio kuuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, arutwo ake makĩiririkana ũrĩa oigĩte. Nao magĩĩtũkia Maandĩko, o na ciugo icio Jesũ aarĩtie.

²³ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa aarĩ Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ kĩa Bathaka, andũ aingĩ makĩona ciama iria aaringaga, nao magĩĩtũkia rĩitwa rĩake. ²⁴ No Jesũ ndaigana kũmeihokera, nĩgũkorwo nĩooĩ andũ othe. ²⁵ Ndaabataragio nĩ ũira wa mũndũ, ũkonĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo nĩamenyaga kĩrĩa kĩrĩ thĩĩnĩ wa mũndũ.

Jesũ na Nikodemo

3 Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wa Afarisai wetagwo Nikodemo, warĩ wa kĩaama kĩrĩa gĩathanaga kĩa Ayahudi. ² Nĩokire kũrĩ Jesũ ũtukũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, nĩtũũĩ we ũrĩ mũrutani uumĩte kũrĩ Ngai. Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kũringa ciama iria ũringaga Ngai atarĩ hamwe nake.”

³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩona ũthamaki wa Ngai atangĩciarwo rĩngĩ.”

⁴ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, “Mũndũ angĩciarwo atĩa arĩ mũkũrũ? Ti-itherũ ndangĩhota gũtoonya nda ya nyina hĩndĩ ya keerĩ nĩguo aciarwo!”

⁵ Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ngũkwĩra

atĩrĩ na ma, gũtirĩ mũndũ ũngĩtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai atangĩciarwo na maaĩ na Roho. ⁶ Mwĩrĩ ũciaraga mwĩrĩ, no Roho aciaraga roho. ⁷ Ndũkagegio nĩ ũguo ndoiga atĩ, 'No nginya ũciarwo rĩngĩ.' ⁸ Rũhuho rũhurutanaga na kũrĩa rũngĩenda. Ũguaga rũkihurutana, no ndũmenyaga kũrĩa rumĩte kana kũrĩa rũrorete. Ũguo noguo gũtarĩ harĩ mũndũ ũrĩa wothe ũciarĩtwo nĩ Roho."

⁹ Nake Nikodemo akĩmũũria atĩrĩ, "Ũndũ ũcio ũngĩhoteka atĩa?"

¹⁰ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Wee ũrĩ mũrutani wa Isiraeli na ndũrataũkĩrwo nĩ maũndũ maya? ¹¹ Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, twaragia ũrĩa tũũ, na tũkoimbũra ũrĩa tuonete, no inyuĩ, mũtĩtĩkagĩra ũira witũ. ¹² Ndakwĩra maũndũ ma gũkũ thĩ, waga gwĩtĩkia; ũngĩtĩkia atĩa ingĩkwĩra maũndũ ma na igũrũ? ¹³ Gũtirĩ mũndũ ũrĩ wathĩ igũrũ tiga ũrĩa woimire igũrũ, na nĩwe Mũrũ wa Mũndũ." ¹⁴ Na o ta ũrĩa Musa aambararirie nyoka ya gĩcango werũ-inĩ, ũguo no taguo Mũrũ wa Mũndũ akaambarario, ¹⁵ nĩguo ũrĩa wothe ũmwĩhokete agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ "Nĩgũkorwo Ngai nĩendire kĩrĩndĩ, akĩruta Mũrũ wake wa mũmwe, nĩgeetha mũndũ o wothe ũmwĩtĩkĩtie ndakoore, no agĩe na muoyo wa tene na tene.

¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũmire Mũrũwe gũkũ thĩ aciirithie kĩrĩndĩ, no nĩguo kĩrĩndĩ kĩhonoke nĩ ũndũ wake. ¹⁸ ũrĩa wothe ũmwĩtĩkĩtie ti wa gũciirithio, no ũrĩa wothe ũtamwĩtĩkĩtie ũcio nĩarĩkĩtie gũtuĩrwo ciira, nĩgũkorwo ndehokete rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai wa mũmwe.

¹⁹ Rĩrĩ nĩrĩo ituĩro: Ũtheri nĩwokire gũkũ thĩ, no andũ makĩenda nduma gũkĩra ũtheri, nĩ ũndũ ciĩko ciao ciarĩ njũru. ²⁰ Mũndũ o wothe wĩkaga ũũru nĩathũire ũtheri, na ndangiumĩra ũtheri-inĩ nĩ gwĩtigĩra ciĩko ciake itikoimbũke.

²¹ No mũndũ ũrĩa wothe wĩkaga maũndũ ma ma nĩoimagĩra ũtheri-inĩ, nĩguo kuonekane kũna atĩ ũguo ekĩte nĩ Ngai ũmũhotithĩtie."

Ũira wa Johana Mũbatithania ũkonĩ Jesũ

²² Thuutha wa ũguo, Jesũ na arutwo ake nĩmoimagarire magĩthĩ bũrũri wa Judea, kũrĩa aikarangire nao, na akabatithanagia. ²³ O nake Johana nĩabatithanagĩria Ainoni gũkuhĩ na Salimu, nĩgũkorwo kũu nĩ kwarĩ maaĩ maingĩ, nao andũ nĩmookaga kuo kaingĩ kaingĩ mabatithio. ²⁴ (Hĩndĩ iyo Johana ndaakoretwo aikĩtio njeera.) ²⁵ Nĩ kwagĩre na ngarari gatagatĩ-inĩ ka arutwo amwe a Johana na Mũyahudi ũmwe ũhoroinĩ wa mũtugo yao ya gwĩtheria. ²⁶ Magĩũka kũrĩ Johana makĩmwĩra atĩrĩ, "Rabii, mũndũ ũrĩa mũraarĩ nake mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Jorodani, ũrĩa wee warutire ũira ũmũkonĩ-rĩ, nĩarabatithania, nao andũ othe nĩmarathĩ kũrĩ we."

²⁷ Ũhoroinĩ ũcio Johana agĩcookia atĩrĩ, "Mũndũ ndarĩ ũndũ angĩamũkĩra o tiga ũrĩa aheetwo kuuma igũrũ. ²⁸ Inyuĩ ene no mũheane ũira muuge atĩ nĩndoigire atĩrĩ, 'Nĩ ti nĩ Kristũ, no ndũmitwo njũke mbere yake.' ²⁹ Mũhiki nĩ wa mũhikania. No rĩrĩ, mũrata wa mũhikania ũrĩa ũmũrũgamĩrĩire nĩamũthikagĩrĩria, na akaiyũrwo nĩ gĩkeno rĩrĩa aigua mũgambo wa mũhikania. Gĩkeno ta kũu nĩkĩo ndĩ na kĩo, na rĩu nĩgĩkinyanĩru. ³⁰ We no nginya akĩrĩrĩrie kũneneha, na nĩ ngĩrĩrĩrie kũnyĩha.

³¹ "Ũrĩa uumĩte igũrũ nĩ mũnene kũrĩ andũ othe; nake ũrĩa uumĩte thĩ nĩ wa gũkũ thĩ, na maũndũ marĩa aragia no ma gũkũ thĩ. ũrĩa uumĩte igũrũ arĩ igũrũ rĩa andũ arĩa angĩ othe. ³² We oimbũraga maũndũ marĩa onete na akaigua no gũtirĩ mũndũ o na ũmwe wĩtikagĩra ũira wake. ³³ Mũndũ ũrĩa wĩtikĩrĩte ũira ũcio nĩahũũrĩte mũhũũri atĩ Ngai nĩ wa ma.

³⁴ Nĩgũkorwo ũrĩa Ngai atũmĩte aragia ciugo cia Ngai nĩ ũndũ Ngai aheanaga Roho hatarĩ gĩthimi. ³⁵ Ithe nĩendete Mũriũ na nĩ aigĩte indo ciothe mokinĩ make. ³⁶ ũrĩa wothe wĩtĩkĩtie Mũriũ, arĩ na muoyo wa tene na tene, no ũrĩa wothe ũregete Mũriũ ndakona muoyo,

nīgūkorwo egūtūūra arakarīirwo nī Ngai.”

Jesū Kwaria na Mūtumia Mūsamaria

4 Afarisai nīmaiguire atī Jesū nīagīiaga na arutwo aingī gūkīra Johana na akamabatithia, ²o na gūtuika, ti Jesū wabatithanagia, no nī arutwo ake. ³Hīndī īria Mwathani aamenyire ūhoro ūcio, akiuma Judea na agīcooka Galili o rīngī.

⁴Na rīrī, no nginya angīatuikanīirie būrūri wa Samaria. ⁵Nī ūndū ūcio, agīkinya itūūra rīarī Samaria rīetagwo Sukaru, hakuhī na gīthaka kīrīa Jakubu aaheete mūriū Jusufu. ⁶Nakīo gīthima kīa Jakubu nīkuo kīarī, nake Jesū, tondū wa kūnoga nī rūgendo, agīkara thī hau gīthima-inī. Na kwarī ta thaa thita.

⁷Na rīrīa mūtumia ūmwe Mūsamaria okire gūtaha maaī-rī, Jesū akīmūūria atīrī, “No ūūhe maaī ma kūnyua?” ⁸(Hīndī īyo arutwo ake nīmathiite kūgūra irio itūūra-inī.)

⁹Nake mūtumia ūcio Mūsamaria akīmwīra atīrī, “Wee ūrī Mūyahudi na nī ndī mūtumia Mūsamaria. Ūngīkīhooya gīa kūnyua atīa?” (Nīgūkorwo Ayahudi matirī ngwatanīro na Asamaria.)

¹⁰Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Korwo nīūūī kīheo kīa Ngai na ūkamenya nūū ūrakūhooya maaī ma kūnyua, wee nīwe ūngīamūhooya nake nīangīakūhe maaī ma muoyo.”

¹¹Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, ndūrī na kīndū gīa gūtaha maaī nakīo, na gīthima gīkī nī kīriku. Ūngīkīruta kū maaī macio ma muoyo? ¹²Anga ūkīrī mūnene gūkīra ithe witū Jakubu ūrīa watūheire gīthima gīkī, na we mwene aatūūrīte anyuuga maaī kuuma kīo o hamwe na ariū ake na ndūūru ciake cia mbūri na cia ng’ombe?”

¹³Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Mūndū o wothē ūnyuuga maaī maya nīanyootaga rīngī, ¹⁴no ūrīa wothē ūkūnyua maaī marīa ngaamūhe ndarī hīndī akaanyoota. Ti-itherū, maaī marīa ngūmūhe megūtūika gīthima kīa maaī

thiīnī wake, gītherūkage muoyo wa tene na tene.”

¹⁵Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, he maaī macio nīguo ndikananyoote rīngī, na ndige gūūkaga haha gūtaha maaī.”

¹⁶Nake akīmwīra atīrī, “Thiī wīte mūthuuriguo mūūke nake.”

¹⁷Nake mūtumia ūcio akīmūcookeria atīrī, “Nīī ndirī na mūthuuri.”

Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Nī waria ma rīrīa woiga atī ndūrī na mūthuuri. ¹⁸Ūhoro wa ma nī atī ūkoretwo ūrī na athuuri atano, na mūndū mūrūme ūrīa ūrī nake rīu ti mūthuuriguo. ^aŪguo woiga nī ūhoro wa ma.”

¹⁹Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Mūthuuri ūyū, nīndīrona atī wee ūrī mūnabii. ²⁰Maithe maitū maahooyagīra Ngai kīrīma-inī gīkī, no inyuī Ayahudi muugaga atī Jerusalemu nokuo kūndū kūrīa twagīrīirwo nīkūhooyagīra Ngai.”

²¹Nake Jesū akiuga atīrī, “Mūtumia ūyū, nījītkia, kūrī ihinda rīroka rīrīa mūtakaahooyagīra Baba kīrīma-inī gīkī o na kana Jerusalemu. ²²Inyuī Asamaria mūhooyaga kīrīa mūtooī; no ithuī tūhooyaga kīrīa tūūī, nīgūkorwo ūhonokio uumīte kūrī Ayahudi. ^b²³No ihinda nīrīroka na rīu nīrīkinyu, rīrīa arīa mahooyaga na ma makaahooyaga Baba na roho, na mamūhooyage na ma, nīgūkorwo nī andū ta acio Baba acaragia a kūmūhooyaga. ²⁴Ngai nī roho, nao arīa mamūhooyaga no nginya mamūhooyage na roho, na mamūhooyage na ma.”

²⁵Nake mūtumia ūcio akīmwīra atīrī, “Nīnjūūī atī Mesia” (ūrīa wītagwo Kristū) “nīarooka. Hīndī īria agooka nīagatūtaarīria maūndū mothe.”

²⁶Nake Jesū akiuga atīrī, “Nīī ndīrakwarīria nī nīī we.”

^a18 Ayahudi moigaga atī mūtumia nīangīateirwo nī athuuri eerī kana atatū, no angīakīirīe hau onekaga arī mūndū mwīhia biū.

^b22 Asamaria maarī na maandīko ma mabuku o marīa matano ma Musa, na matiametīkītie mothe. Meetīkītie Mesia, we Mūhonokia, akoima kūrī Ayahudi.

Arutwo Gūcooka harĩ Jesũ

²⁷ O ihinda-inĩ rĩu arutwo ake magĩũka, na makĩgega maakora akĩaranĩria na mĩtumia. No gũtirĩ o na ũmwe woririe atĩrĩ, “Nĩ kĩi ũrenda?” kana akĩũria, “Ūraaranĩria nake nĩkĩ?”

²⁸ O hĩndĩ iyo mĩtumia ũcio agĩtiga ndigithũ yake ya maaĩ, agĩcooka itũũra-inĩ, akĩĩra andũ atĩrĩ, ²⁹ “Ūkai, mũkone mũndũ wanjĩra maũndũ marĩa mothe ndaaneka. Ŭcio no akorwo nĩwe Kristũ?” ³⁰ Nao makiuma kũu itũũra-inĩ, magĩthĩ harĩa Jesũ aarĩ.

³¹ Mũira wa makinye, arutwo ake makĩmũringĩrĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Rabii, rĩa irio.”

³² Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Ndĩ na irio cia kũrĩa, iria mĩtarĩ ũndũ wacio mũũ.”

³³ Nao arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Kaĩ hihi harĩ mũndũ ũmũreheire irio?”

³⁴ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Irio ciakwa nĩ gwĩka wendi wa ũrĩa wandũmire na kũrĩkia wĩra wake. ³⁵ Githĩ mũtiugaga atĩ, ‘Nĩ mĩeri ĩna ĩtigarĩte magetha makinye?’ Ngũmwĩra atĩrĩ, hingũrai maitho manyu muone mĩgũnda! Magetha nĩmakinyu. ³⁶ O na rĩu mũgethi nĩagĩĩaga na mũcaara wake, o na nĩagethaga magetha ma muoyo wa tene na tene, nĩgeetha mũhaandi na mũgethi makenanĩre hamwe. ³⁷ Amu nĩ ũhoru wa ma ũrĩa uugaga atĩ, ‘Ŭmwe ahaandaga, nake ũngĩ akagetha.’ ³⁸ Nĩi ndaamũtũmire mũkagethe kĩrĩa mũtarutĩire wĩra. Angĩ nĩo marutĩte wĩra mũritũ, na inyuĩ mũkagetha uumithio wa wĩra wao.”

Asamaria Aingĩ Gwĩtĩkia

³⁹ Nao Asamaria aingĩ kuuma itũũra rĩu makĩmwĩtĩkia nĩ ũndũ wa ũira wa mĩtumia ũcio, tondũ nĩameerire atĩrĩ, “Nĩanjĩĩire maũndũ marĩa mothe ndaneeka.” ⁴⁰ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ irĩa Asamaria mokire kũrĩ Jesũ, makĩmũringĩrĩria aikaranie nao, nake agĩkara mĩthenya ĩrĩ. ⁴¹ Na tondũ wa ciugo ciake, andũ angĩ aingĩ magĩtĩkia.

⁴² Magĩkĩra mĩtumia ũcio atĩrĩ, “Ithuĩ tũtĩretĩkia no ũndũ wa ũrĩa ũratwĩire;

ĩrĩu nĩtwĩguĩrĩire ithuĩ ene na tũkamenya atĩ mũndũ ũyũ ti-itherũ nĩwe Mũhonokia wa kĩrĩndĩ.”

Jesũ Kũhonia Mwana wa Mũnene

⁴³ Thuutha wa mĩthenya iyo ĩrĩ, akiumagara agĩthĩ Galili. ⁴⁴ (Amu Jesũ we mwene nĩoigĩte atĩ mũnabii ndatĩĩagwo bũrũri-inĩ wake mwene.) ⁴⁵ Rĩrĩa aakinyire Galili, andũ a Galili makĩmũnyiita ũgeni. Nĩmonete ũrĩa wothē ekĩte Jerusalemu hĩndĩ ya Gĩathĩ gĩa Bathaka, nĩgũkorwo o nao maarĩ kuo.

⁴⁶ O rĩngĩ agĩceera Kana ya Galili, kũrĩa aagarũrite maaĩ magatuĩka ndibei. Na kũu Kaperinaumu nĩ kwarĩ na mũndũ ũmwe mũnene warĩ na mũriũ mũrũaru. ⁴⁷ Rĩrĩa mũndũ ũcio aaiguire atĩ Jesũ nĩoimĩte Judea agooka Galili, agĩthĩ kũrĩ we, akĩmũthaitha athĩ akahonie mũriũ, ũrĩa warĩ hakuhĩ gũkua.

⁴⁸ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Inyuĩ mũtangĩona ciama na morirũ, mũtingĩtĩkia.”

⁴⁹ Nake mũnene ũcio akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũthuari ũyũ, nĩtũikũrũke mwana wakwa atanakua.”

⁵⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Inũka. Mũrũguo nĩekũhona.”

Mũndũ ũcio agĩĩtĩkia ũguo Jesũ aamwĩire, na akĩinũka. ⁵¹ Naarĩ njĩra akĩinũka, ndungata ciake ikĩmũtũnga na ndũmĩrĩrĩ atĩ mũrũwe arĩ o muoyo.

⁵² Rĩrĩa aamoorire nĩ ta thaa ciigana mũriũ aambĩrĩirie kũigua wega, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ira thaa mũgwanja nĩguo araahonire.”

⁵³ Nake ithe akĩmenya atĩ thaa icio nocio Jesũ aramwĩrite atĩrĩ, “Mũrũguo nĩekũhona.” Nĩ ũndũ ũcio we na nyũmba yake yothē magĩtĩkia.

⁵⁴ Gĩkĩ nĩkĩo kĩarĩ kĩama gĩa keerĩ kĩrĩa Jesũ aaringire kũu Galili, oimĩte Judea.

Jesũ Kũhonania Karia-inĩ

5 Thuutha wa maũndũ macio Jesũ nĩambatire Jerusalemu tondũ nĩ kwarĩ na gĩathĩ kĩa Ayahudi. ² Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu hakuhĩ na Kĩhingo-kĩ-Ng’ondũ nĩ kwarĩ na karia geetagwo

na Kihibirania Bethesida, nako gaathiururukirio ni ithaku ithano ciari ngite. ³ Kuu nikuo gwakomagwo ni ikundi nene cia andu arii maaru aruaru, ta atumumu, na cionje, na arii maakuite ciiga (meetereire maa moinjugwo. ⁴ Nigukorwo ni kuri hindi muraika wa Mwathani aikurukaga akoinjuga maa karia-ini kau; na mundu wa mbere kurika kuo maa moinjugwo, niahonagio murimu o wotho uria aari naguo.) ⁵ Na hau ni haari mundu umwe watuuriite ari muruaru miaka mirongo itatu na inana. ⁶ Hindi iria Jesu aamuonire akomete hau, na akimenya ati tuuriite uguo ihinda iraaya, akimuria atri, "Niwenda kuhonio?"

⁷ Nake mundu ucio waruarite akimwira atri, "Muthuuri uyū, ndiri na mundu wa kundikia thini wa karia riria maa moinjugwo. Ngigeria gutoboka thini-ri, mundu ung' agatoboka mbere yakwa."

⁸ Nake Jesu akimwira atri, "Ukira, oya kibarī giaku, witware!" ⁹ Na o rimwe mundu ucio akihona, akioya kibarī giake, na agitwara.

Na riri, muthenya ucio gwekikire uguo wari wa Thabatū, ¹⁰ na ni undu ucio Ayahudi makira mundu ucio wahonetio atri, "Umuthi ni muthenya wa Thabatū; watho ndugwitikiritie ūkuue kibarī giaku."

¹¹ Nowe akimacookeria atri, "Mundu uria uuhonirie anjirire atri, 'Oya kibarī giaku, witware.' "

¹² Ni undu ucio makimuria atri, "Mundu ucio ukwirire woe kibarī witware nu?"

¹³ Mundu ucio wahonetio ndaamenyaga nu wamuhonetie, tondū Jesu aakoretwo orire kirindi-ini kiria kiarī hau.

¹⁴ Thuutha ucio Jesu akimukora hekaru-ini, akimwira atri, "One, riu niuhonete. Ndugacooke kwihia ndukae gukorwo ni undu mūru kuri ucio."

¹⁵ Nake mundu ucio agithi na akira Ayahudi ati Jesu niwe wamuhonetie.

Kugia Muoyo thini wa Muriu

¹⁶ Ni undu ucio, Ayahudi makinyariira Jesu, tondū ekite maundu macio muthenya wa Thabatū. ¹⁷ Nake Jesu akimeera atri, "Baba atuuriite o ari wira-ini wake nginya riu, na o na ni no ndiraruta wira." ¹⁸ Ni undu wa gitumi kiu, Ayahudi magikiriria kugeria kumura; nigukorwo to muthenya wa Thabatū aathukaga, no o na nginya nietaga Ngai ithe wake mwene, na uguo akeiganania na Ngai.

¹⁹ Nake Jesu akimacookeria atri, "Ngumwira atri na ma, Muriu ndari undu angika we mwene, tiga o uria onaga Ithe agika, nigukorwo maundu maria Ithe ekaga no mo Muriu o nake ekaga. ²⁰ Nigukorwo Ithe niendete Muriu, na niamuonagia maundu mothe maria ekaga, Ii, na niakamuonia maundu manene o na gukira maya, nigeetha o na inyu mugenge. ²¹ O ta uria Ithe ariukagia andu ari aku akamahe muoyo, noguo o nake Muriu aheaga muoyo o uria angienda kuche. ²² Na ningi-ri, ithe ndari mundu atuagira ciira, no ehokeire Muriu utuaniri wotho wa ciira, ^{a 23} nigeetha andu othe matiage Muriu o ta uria matiage Ithe. Uria utatiga Muriu ndatiga Ithe uria wamutumire.

²⁴ "Ngumwira atri na ma, uria wotho uiguaga kiugo giakwa na agetikia uria wandumire, ari na muoyo wa tene na tene; na ti wa guciirithio niarikitie kuuma giku-ini agatonya muoyo-ini. ²⁵ Ngumwira atri na ma, kuri ihinda rirooka, na riu nikinyu riria akuu makaigua mugambo wa Muriu wa Ngai, nao arii makaigua ni magaatūra muoyo. ²⁶ Nigukorwo o ta uria Ithe ari na muoyo thini wake mwene, no taguo ahotithitie Muriu kugia na muoyo thini wake mwene. ²⁷ Na niamuheete uhoti wa gutuanira ciira ni tondū ni Muriu wa Mundu.

^{a 22} Ayahudi meetikitie ati Ngai Ithe niwe wari mucirithia wa andu othe. Ni undu ucio urutani uyū nimawonire ta utari wa ma.

²⁸ “Mūtikagegio nĩ ũhoro ũcio, nĩgũkorwo ihinda nĩrĩroka rĩrĩa andũ arĩa othe marĩ mbĩrĩra-inĩ makaigua mũgambo wake ²⁹ na moime kuo, arĩa mekĩte wega mariũke nĩguo matũũre muoyo, nao arĩa mekĩte ũũru mariũke nĩguo matũũrwo ciira. ³⁰ Ndirĩ ũndũ ingĩhota gwĩka nĩ mwene; nduanagĩra ciira kũringana na ũrĩa njiguaga, na itua riakwa nĩ rĩa kĩhooito, nĩgũkorwo ndicaragia gwĩkenia nĩ mwene, tiga gũkenia ũrĩa wandũmire.

Ūira Ūkonĩ Jesũ

³¹ “Ingĩheana ũira ũngoniĩ nĩ mwene-rĩ, ũira ũcio wakwa ndũngĩtuĩka wa ma. ³² Nĩ kũrĩ na ũngĩ ũrĩa uumbũraga ũhoro wakwa, na nĩnjũĩ atĩ ũira wake igũrũ riakwa nĩ wa ma.

³³ “Inyuĩ nĩmwatũmanire kũrĩ Johana, nake nĩaheanire ũira wa ma. ³⁴ Ti atĩ nĩnjĩtikagĩra ũira wa mũndũ; no nĩndĩũgwetaga nĩgeetha mũhonokio. ³⁵ Johana aarĩ tawa ũrĩa wakanire na ũkĩmũrĩka, na inyuĩ mũgĩthuura gũkenera ũtheri wake kwa ihinda.

³⁶ “Nĩ ndĩ na ũira mũnene gũkĩra ũcio wa Johana. Nĩgũkorwo wĩra ũrĩa Baba aaheete ndĩkie, na noguo ndĩraruta, nĩguo uumbũraga atĩ Baba nĩwe ũndũmĩte. ³⁷ Nake Baba ũrĩa wandũmire nĩaheanire ũira ũngoniĩ we mwene. Inyuĩ mũtirĩ mwaigua mũgambo wake kana mũkona ũrĩa atarĩ, ³⁸ o na kiugo gĩake gĩtitũũraga thĩnĩ wanyu, tondũ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aatũmire. ³⁹ Inyuĩ mũtuĩragia Maandĩko tondũ mwĩciiragia atĩ na ũndũ wamo nĩmwĩgwatũire muoyo wa tene na tene. Maandĩko macio nĩmo moimbũraga ũhoro ũrĩa ũngoniĩ, ⁴⁰ no nĩmũregaga gũũka kũrĩ nĩ mũgĩe na muoyo.

⁴¹ “Nĩ ndĩtikagĩra ũgooci kuuma kũrĩ andũ, ⁴² no inyuĩ nĩndĩmũũ. Ngamenya atĩ inyuĩ mũtirĩ na wendo wa Ngai ngoro-inĩ cianyu. ⁴³ Njũkĩte thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Baba na mũtinjĩtikagĩra; no mũndũ ũngĩ angĩũka na rĩitwa riake mwene, nĩmũkũmwĩtikĩra. ⁴⁴ Mũngĩtikia atĩa angĩkorwo mwĩtikagĩra ũgooci kuuma

kũrĩ andũ arĩa angĩ, no mũticaragia ũgooci ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai o ũcio ũmwe?

⁴⁵ “No mũtigeciirie atĩ nĩngamũthitanga mbere ya Baba. Musa ũrĩa inyuĩ mwĩhokeete nĩwe mũmũthitangi. ⁴⁶ Korwo nĩmwĩtikĩtie Musa-rĩ, no mũnjĩtikie, nĩgũkorwo nĩ ũhoro wakwa aandĩkire. ⁴⁷ No kuona atĩ mũtiĩtikĩtie ũrĩa aandĩkire-rĩ, mũngĩgĩtikia atĩa ũrĩa njugaga?”

Jesũ Kũhũunia Andũ Ngiri Ithano

6 Thuutha wa maũndũ macio, Jesũ akĩringa mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Iria rĩa Galili (na norĩo rĩitagwo Iria rĩa Tiberia), ² nakĩo kĩrĩndĩ kĩnene kĩa andũ gĩkĩmũrũmĩrĩra tondũ nĩkĩoneete ciama iria aaringĩire andũ arĩa maarĩ arũaru. ³ Nake Jesũ akĩambata kĩrĩma-inĩ, agĩkara thĩ marĩ hamwe na arutwo ake. ⁴ Nakĩo Giathĩ gĩa Bathaka ya Ayahudi nĩgĩakuhĩriirie.

⁵ Rĩrĩa Jesũ aarorire akĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩgĩũka kũrĩ we, akĩũria Filipu atĩrĩ, “Tũkũgũra mĩgate kũ andũ aya marĩe?” ⁶ Oririe ũguo nĩguo amũgerie, nĩgũkorwo we nĩooĩ ũrĩa egwĩka.

⁷ Nake Filipu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũcara wa mĩeri ĩnana ndũngĩgũra mĩgate ya kũigana nĩguo o mũndũ arũme kenyũ!”

⁸ Nake mũrutwo ũngĩ wake wetagwo Anderea, mũrũ wa nyina na Simoni Petero, akiuga atĩrĩ, ⁹ “Haha harĩ kahĩ karĩ na mĩgate ĩtano ya mũtu wa cairi na thamaki igĩrĩ nini, no ingĩkũigana atĩa andũ marĩ aingĩ ũũ?”

¹⁰ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Ĩraai andũ maikare thĩ.” Hau maarĩ haarĩ na nyeki nyingĩ, nao arũme magĩikara thĩ, na maarĩ ta arũme ngiri ithano. ¹¹ Jesũ agĩcooka akĩoya mĩgate ĩyo, agĩcookia ngaatho na akĩgaĩra arĩa maikarĩte thĩ kũringana na mũigana ũrĩa o mũndũ angĩendire. Agĩcooka agĩka o ũguo na thamaki.

¹² Rĩrĩa othe maarĩire na makĩhũũna, akĩĩra arutwo ake atĩrĩ, “Ūnganiai cienyũ iria ciatigara. Mũtikareke kĩndũ

o na kīrīkū kīūrīre.” ¹³ Nī ūndū ūcio magīciūngania, makīiyūria ikabū ikūmi na igīrī na icunjī cia mīgate īrīa ītano ya cairi, iria ciatigirio nī andū acio maarīkia kūrīa.

¹⁴ Thuutha wa andū kuona ciama iria Jesū aaringīte, makīambirīria kuuga atīrī, “Ti-itherū ūyū nīwe mūnabii ūrīa ūgooka gūkū thī.” ¹⁵ Nake Jesū akīmenya atī nīmendaga mamūtue mūthamaki wao na hinya, nī ūndū ūcio akīmeherera o rīngī, akīambata kīrīma-inī arī wiki.

Jesū Kūgerera Maaī Igūrū

¹⁶ Rīrīa gwakinyire hwaī-inī arutwo ake magīikūrūka nginya iria-inī, ¹⁷ magītoonya marikabu, makīringa iria marorete Kaperinaumu. Hīndī īyo kwarī nduma, na Jesū ndaathiite kūrī o. ¹⁸ Nī kwarī na makūmbī ma maaī tondū wa rūhuho rūnene rūrīa rwahurutanaga. ¹⁹ Na hīndī īrīa maatwarithītie marikabu ta kilomita ithano kana ithathatū, makīona Jesū agīūka kūrī marikabu-inī agereire maaī igūrū; nao makīmaka. ²⁰ Nowe akīmeera atīrī, “Nī nīī; tigai gwītīgīra.” ²¹ Magītīkīra atoonye thīinī wa marikabu, na kahinda o kau marikabu igīkinya hūgūrūrū-inī cia kūrīa maathiaga.

²² Mūthenya ūcio ūngī, kīrīndī kīrīa kīarī mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria gīkīmenya atī no marikabu īmwe yarī ho, na atī Jesū ndaamīngīrīte hamwe na arutwo ake no maathiite marī oiki. ²³ No ningī gūgīūka marikabu ingī ciuūmīte Tiberia ikīrūgama hakuhī na harīa andū maarīrīre mīgate thuutha wa Mwathani gūcookeria Ngai ngaatho. ²⁴ Na rīrīa kīrīndī kīamenyire atī Jesū kana arutwo ake gūtīrī warī ho, gīkīngīra marikabu icio, gīgīthīī Kaperinaumu gūcaria Jesū.

Jesū nīwe Mūgate wa Muoyo

²⁵ Rīrīa maamūkorire mūrīmo ūūrīa ūngī wa iria makīmūūria atīrī, “Rabii, ūkinyire gūkū rī?”

²⁶ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, inyuū mūtiranjaria nī ūndū wa ciama iria

mūronire, no nī ūndū nīmūrarīire mīgate mūrahūūna. ²⁷ Tigagai gūtangīkīra irio iria ithūkaga, no mwītangagei nī ūndū wa irio iria cia gūtūūra nginya muoyo-inī wa tene na tene, iria Mūrū wa Mūndū akaamūhe. Ūcio nīwe Ngai Ithe ahūūrīte mūhūūri wa gwītīkīrīka.”

²⁸ Magīcooka makīmūūria atīrī, “Twagīrīrwo nī gwīka atīa nīgeetha tūrutage mawīra marīa Ngai endaga?”

²⁹ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Wīra wa Ngai nī ūyū: nī mwītīkie ūrīa we atūmīte.”

³⁰ Nī ūndū ūcio makīmūūria atīrī, “Nī ciama irīkū ūgūtūringīra tuone nīguo tūgwītīkie? Ūgwīka atīa? ³¹ Maithe maitū ma tene maarīaga mana kūu werū-inī; o ta ūrīa kwandīkītuo atīrī: ‘Aamaheire mīgate kuuma igūrū marīe.’”^a

³² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, ti Musa wamūheire mūgate kuuma igūrū, no nī Baba ūmūheaga mūgate ūrīa wa ma kuuma igūrū. ³³ Nīgūkorwo mūgate wa Ngai nī ūrīa ūikūrūkaga kuuma igūrū akahe kīrīndī gīa thī muoyo wa tene na tene.”

³⁴ Nao makīmūūria atīrī, “Mūthuuri ūyū, kuuma rīu tūheage mūgate ūcio.”

³⁵ Nake Jesū akiuga atīrī, “Nī nī nī mūgate wa muoyo. Mūndū ūrīa ūūkaga kūrī nī ndakahūūta o na rī, na ūrīa ūnjītīkītie ndakanyoota o na rī. ³⁶ No rīrī, o ta ūrīa ndīmūrīte, nīmūnyonete, no mūtīrī mūretīkia. ³⁷ Arīa othe Baba ahee nīmarīūkaga kūrī nī, na ūrīa wothē ūgooka kūrī nī ndikamūingata o na rī. ³⁸ Nīgūkorwo ndīkūrūkīte kuuma igūrū njūke gwīka wendi wakwa nī mwene, no njūkīte gwīka wendi wa ūrīa wandūmire. ³⁹ Naguo ūyū nīguo wendi wa ūrīa wandūmire, atī ndigaate o na ūmwe wa arīa othe aaheete, no ngaamariūkīa mūthenya wa kūrīgīrīria. ⁴⁰ Nīgūkorwo wendi wa Baba nī atī ūrīa wothē wonete Mūrīū na akamwītīkia nīakagīa na muoyo wa tene

^a31 Ayahudi meciiragia atī Mesia oka nīangīamaheire irio iria cietagwo mana, iria maithe mao maarīaga marī werū-inī.

na tene, na nīngamūriūkia mūthenya wa kūrīgīrīria.”

⁴¹ Ayahudi maigua ūguo makīambīrīria kūng’ong’ora nī ūndū wake tondū nīoigīte atīrī, “Nī nī nī mūgate ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū.” ⁴² Makiuga atīrī, “Githī ūyū ti Jesū mūrū wa Jusufu, ūrīa ithe na nyina tūū? Rīu angīhota atīa kuuga atī, ‘Nī ndaikūrūkire kuuma igūrū?’”

⁴³ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Tigai kūng’ong’ora gatagatī-inī kanyu. ⁴⁴ Gūtīrī mūdū ūngīūka kūrī nī ataguucīrīrio nī Baba ūrīa wandūmire, na nī nīngamūriūkia mūthenya wa kūrīgīrīria.

⁴⁵ Nī kwandīkītwo maandīko-inī ma Anabii atīrī, ‘Nao othe makaarutwo ūhoro nī Ngai.’ Nake ūrīa wothe ūthikagīrīria Baba na akeeruta ūhoro kuuma kūrī we, nīokaga kūrī nī. ⁴⁶ Gūtīrī mūdū ūrī ona Baba, tīga o ūrīa uumīte kūrī Ngai; we wiki nowe wonete Baba.

⁴⁷ Ngūmwīra atīrī na ma, mūdū ūrīa wītīkītīe arī na muoyo wa tene na tene.

⁴⁸ Nī nī nī mūgate wa muoyo. ⁴⁹ Maithe manyu ma tene maarīāga mana marī werū-inī, na no maakuire. ⁵⁰ No ūyū nīguo mūgate ūrīa ūikūrūkīte kuuma igūrū, ūrīa mūdū angīrīa na ndakue.

⁵¹ Nī nī nī mūgate ūrīa ūrī muoyo ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū. Mūdū o wothe ūngīrīa mūgate ūyū, nīagatūūra tene na tene. Mūgate ūyū nī mwīrī wakwa ūrīa ngūheana nī ūndū wa muoyo wa andū a gūkū thī.”

⁵² Hīndī īyo nao Ayahudi makīambīrīria gūkararania mūno o ene, makoorania atīrī, “Mūdū ūyū angīhota atīa gūtūhe mwīrī wake tūrīe?”

⁵³ Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, mūtangīrīa mwīrī wa Mūrū wa Mūdū na mūnyue thakame yake, mūtīrī na muoyo thīnī wanyu. ⁵⁴ ūrīa wothe ūrīāga mwīrī wakwa na akanyua thakame yakwa arī na muoyo wa tene na tene, na nīngamūriūkia mūthenya wa kūrīgīrīria. ⁵⁵ Nīgūkorwo mwīrī wakwa nī irio kūna, nayo thakame yakwa nī kīndū gīa kūnyua kūna. ⁵⁶ ūrīa wothe ūrīāga mwīrī wakwa na akanyua

thakame yakwa aikaraga thīnī wakwa na nī ngaikara thīnī wake. ⁵⁷ O ta ūrīa Baba mūtūūra muoyo aandūmire na o ta ūrīa na nī ndūūrāga muoyo nī ūndū wa Baba, noguo mūdū ūrīa ūndīāga agaātūūra muoyo nī ūndū wakwa. ⁵⁸ ūyū nīguo mūgate ūrīa waikūrūkire kuuma igūrū. Maithe manyu maarīre mana na nīmakuire, no ūrīa ūrīāga mūgate ūyū egūtūūra tene na tene.” ⁵⁹ Maūdū macio aamaaririe rīrīa aarutanaga thunagogi-inī kūu Kaperinaumu.

Arutwo Aingī Gūtiganīria Jesū

⁶⁰ Arutwo ake aingī maigua ūguo makiuga atīrī, “Ūyū nī ūrutani mūrītū mūno, nū ūngīhota kūwītīkīra?”

⁶¹ Jesū amenya atī arutwo ake nīmang’ong’oraga nī ūndū wa ūhoro ūcio akīmeera atīrī, “Kaī ūhoro ūcio wamūrakaria? ⁶² Ī mūngīkīona Mūrū wa Mūdū akīambata igūrū kūrīa aarī mbere! ⁶³ Roho aheanaga muoyo; mwīrī ndūrī kīene. Ciugo iria ndamwarīria nī roho na nīcio muoyo. ⁶⁴ No nī kūrī amwe anyu matarī maretīkia.” Nīgūkorwo kuuma o kīambīrīria Jesū nīooī arīa matetīkītīe, na ūrīa ūkaamūkunyanīra.

⁶⁵ Agīthī na mbere, akiuga atīrī, “Nīkīo ndamwīrīre atī gūtīrī mūdū ūngīhota gūūka kūrī nī atahotithītīo nī Baba.”

⁶⁶ Kuuma hīndī īyo, arutwo ake aingī makīhīndūka, na matiacoockire kūmūrūmīrīra.

⁶⁷ Jesū akīūria arīa ikūmi na eerī atīrī, “O na inyuī kaī mūrenda gūthī?”

⁶⁸ Nake Simoni Petero akīmūcookeria, atīrī, “Mwathani, tūngīthī kūrī ū? Wee nīwe ūrī na ciugo cia muoyo wa tene na tene. ⁶⁹ Nītwtīkītīe na tūkamenya atī wee nīwe ūrīa Mūtheru wa Ngai.”

⁷⁰ Hīndī īyo Jesū akīmacookeria akīmeera atīrī, “Githī ti nī ndīmūthuurīte mūrī ikūmi na eerī? No ūmwe wanyu nī ndaimono!” ⁷¹ (Aaragia ūhoro wa Judasi mūrū wa Simoni Isikariota, tondū o na aakorwo aarī ūmwe wa acio ikūmi na eerī, nīwe warī amūkunyanīre thuutha ūcio.)

7 Thuutha ūcio, Jesū nīaceerangire Galili, nī ūndū ndendaga gūthiĩ Judea tondū Ayahudi akuo nīmamūcaragia mamūūrage. ²No hīndī ġiathĩ ġia Ithūnū^a kīa Ayahudi ġiakuhīriire-rī, ³ariū a nyina na Jesū makīm-wīra atīrī, “Nīwagīrīrwo uume gūkū ūthiĩ Judea, nīguo arutwo aku mone ciama ġia ūringaga. ⁴Gūtīrī mūdū wendaga kūmenyeka nī andū ūhithaga ūrīa areeka. Na tondū nīūreeka maūdū maya-rī, wīonanie kūrī kīrīndī.” ⁵Nīgūkorwo o na ariū a nyina matiamwītkītie.

⁶Nī ūndū ūcio, Jesū akīmeera atīrī, “Thinda rīakwa rīrīa rīagīrīire rītīrī rīrakinya; no harī inyuī ihinda o rīothe nīrīagīrīire. ⁷Andū a gūkū thī matingīmūthūūra, no nī nīmathūire tondū nīnyumbūraga atī ūrīa mekaga nī ūūru. ⁸Inyuī thīi Ġiathĩ-inī. Nī ndikwamba kwambata Ġiathĩ-inī kīu, nīgūkorwo ihinda rīakwa rīrīa rīagīrīru rītīrī rīrakinya.” ⁹Na aarīkia kuuga ūguo, agīikara kūu Galili.

¹⁰No rīrī, thuutha wa ariū a nyina gūthiĩ Ġiathĩ-inī kīu, o nake agīcooka agīthiĩ, no ndaathiire akīmenyekaga, no aathiire na hitho. ¹¹Na rīrī, kūu Ġiathĩ-inī-rī, Ayahudi nīmamūcaragia, makīūranagia atīrī, “Mūdū ūcio arī ha?”

¹²Kūu mūingī-inī guothe andū nīmaragia na mīheehū ūhorō wake. Amwe makoiga atīrī, “Mūdū ūcio nī mūdū mwega.”

Nao arīa angī makoiga atīrī, “Aca, mūdū ūcio nīaheenagia andū.” ¹³No gūtīrī mūdū ūngīarīrie ūhorō wake akīguagwo nī ūndū wa gwītīgīra Ayahudi.

Jesū Kūrutana Ġiathĩ-inī

¹⁴Ġiathĩ ġiakinya gatagatī-rī, Jesū akīambata agīthiĩ nja-inī cia hekarū, akīambīrīria kūrutana. ¹⁵Nao Ayahudi

^a2 Ġiathĩ ġia Ithūnū kīamaririkanagia ūrīa maatūūrīte morūūrāga werū-inī, o hamwe na wega wa Ngai wa kūmakinya Kaanani.

makīgega, makīūrania atīrī, “Mūdū ūyū aamenyeire maūdū maya kū, na ndathomete?”

¹⁶Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ūrutani ūrīa ndutanaga ti wakwa nī mwene. Uumaga kūrī ūrīa wandūmire.

¹⁷Mūdū o wothē angīenda gwīka wendi wa Ngai, ūcio nīarīīmenyaga kana ūrutani wakwa uumaga kūrī Ngai, kana njaragia ūhorō wakwa mwene. ¹⁸Mūdū ūrīa waragia ūhorō wake we mwene eekaga ūguo nīgeetha egoocithie we mwene, no ūrīa ūrutaga wīra nīgeetha agoocithie ūrīa ūmūtūmīte nī mūdū wa ma; gūtīrī ūndū wa maheeni ūmūkoniĩ. ¹⁹Githī Musa ndaamūheire watho? No gūtīrī o na ūmwe wanyu ūmenyagīrīra watho. Mūrageria kūnjūrāga nīkī?”

²⁰Naguo mūingī wa andū ūkīmūcookeria atīrī, “Wee ūrī na ndaimono. Nū ūrageria gūkūūrāga?”

²¹Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ndaaringire kīama kīmwe, na inyuī inyuothē mūkīgega. ²²No rīrī, tondū Musa nīamūheire ūhorō wa kūrūa (o na gūtūika ūhorō ūcio ndwoimire kūrī Musa, no woimīte kūrī maithe manyu ma tene-rī), inyuī nī mūrūithagia mwana mūthenya wa Thabatū. ²³Rīu angīkorwo mwana no aruithio mūthenya wa Thabatū nīgeetha watho wa Musa ndūgathaahio-rī, mūrākīndakarīra nīkī nīkūhonia mūdū mūthenya wa Thabatū? ²⁴Tigai gūtuanagīra ciira na ūrīa mūdū atarīi, tuanagīrai ciira na kīhooto.”

Jesū nīwe Kristū?

²⁵Tondū ūcio andū amwe a kūu Jerusalemu makīambīrīria kūūrania atīrī, “Githī ūyū tiwe mūdū ūrīa marageria kūūrāga? ²⁶Na rīu araaria atekwīhitha, na matīrī ūndū maramwīra. Kaī anene mamenyete kūna atī ūyū nīwe Kristū? ²⁷No ithuī nītūūi kūrīa mūdū ūyū oimīte; rīrīa Kristū agooka, gūtīrī mūdū ūkaamenya kūrīa agaakorwo oimīte.”

²⁸Tondū ūcio Jesū, o akīrutanaga kūu hekarū-inī, akīanīrīra, akiuga atīrī;

“Ũĩ nĩguo, nĩmũnjũũĩ, na mũkamenya kũrĩa nyumĩte. Ndiũkĩte gũkũ nĩ ũndũ wakwa nĩ mwene, no ũrĩa wandũmire nĩ wa ma. Inyuĩ mĩtimũũĩ, ²⁹ no nĩ nĩndĩmũũĩ, tondũ nyumĩte kũrĩ we, na nĩwe wandũmire.”

³⁰ Maigua ũguo makĩgeria kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie, tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu. ³¹ O na kũrĩ o ũguo, andũ aingĩ makĩmwĩtikia. Makiuga atĩrĩ, “Hĩndĩ ĩrĩa Kristũ agooka-rĩ, nĩakaringa ciama nyingĩ gũkĩra mũndũ ũyũ?”

³² Afarisai makĩigua andũ makĩheehana maũndũ ta macio mamũkonĩ. Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai magĩtũma thigari cia hekarũ ikamũnyiite.

³³ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ngũkorwo na inyuĩ o ihinda inini, njooke thĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. ³⁴ Inyuĩ mũkaanjaria, no mũtikanyona; na kũrĩa ngaakorwo, mũtikahota gũkinya.”

³⁵ Ayahudi makĩĩrana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩ kũ arenda gũthĩ, kũu tũtangĩhota kũmuona? Hihi egũthĩ kũrĩa andũ aitũ matũũraga mahurunjũkĩte gatagatĩ ka Ayunani, akarute Ayunani ũhoru? ³⁶ Nĩ atĩa ekwendaga kuuga, rĩrĩa oigire atĩ, ‘Mũkaanjaria no mũtikanyona’ na ‘kũrĩa ngaakorwo mũtikahota gũkinya?’”

³⁷ Mũthenya wa mũthia, na ũrĩa warĩ mũnene wa Giathĩ kũ-rĩ, Jesũ akĩrũgama, akĩanĩrĩa na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnyootĩ-rĩ, nĩoke harĩ nĩ anyue. ³⁸ ũrĩa wothĩ ũnjĩtikĩtie, thĩinĩ wake nĩkũriumaga njũũĩ cia maaĩ marĩ muoyo, o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte.” ³⁹ Akĩaria ũguo aaragia ũhoru wa Roho, ũrĩa arĩa maamwĩtikĩtie makaheo thuutha-inĩ. Amu hĩndĩ ĩyo Roho ndaaheanĩtwo, nĩgũkorwo Jesũ ndaagocithĩtio.

⁴⁰ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maiguire ciugo ciake, amwe makiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ mũndũ ũyũ nĩ we Mũnabii ũrĩa.”

⁴¹ Arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩwe Kristũ.”

Nao angĩ makĩũria atĩrĩ, “Kwahoteka atĩa Kristũ oime Galili? ⁴² Githĩ Maandĩko

matiugĩte atĩ Kristũ akoima rũciaro-inĩ rwa Daudi, na oime Bethlehemu itũũra rĩrĩa Daudi aatũũraga?” ⁴³ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na nyamũkano gatagatĩ-inĩ ka andũ acio nĩ ũndũ wa Jesũ. ⁴⁴ Amwe nĩmendaga kũmũnyiita, no gũtirĩ o na ũmwe wamũhutirie.

Atongoria a Ayahudi Kwaga Gwĩtikia

⁴⁵ Marigĩrĩrio-inĩ arangĩri a hekarũ magĩcooka kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai, nao makĩmooria atĩrĩ, “Mwaga kũmũrehe nĩkĩ?”

⁴⁶ Arangĩri acio magĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũrĩ waria ta ũrĩa mũndũ ũcio aragia.”

⁴⁷ Nao Afarisai makĩmooria atĩrĩ, “Mũroiga atĩ o na inyuĩ nĩamũheenietie? ⁴⁸ Nĩ kũrĩ mũnene o na ũmwe kana Mũfarisai ũmwĩtikĩtie? ⁴⁹ Aca! No gĩkundi gĩkĩ kĩa andũ matooĩ watho-rĩ, nĩkĩnyiite nĩ kĩrumi.”

⁵⁰ Nikodemo, ũrĩa wathĩite kũrĩ Jesũ mbere ĩyo na aarĩ ũmwe wa gĩkundi kĩa, akĩũria atĩrĩ, ⁵¹ “Watho witũ nĩũtuagĩra mũndũ ciira ataambĩte gũthikĩrĩrio nĩguo akamenyeka ũrĩa ekĩte?”

⁵² Nao makĩmũũria atĩrĩ, “O nawe kaĩ uumĩte Galili? Tuĩria ũhoru, na nĩũkũmenya atĩ mũnabii ndangiuma Galili.”

(Maandĩko mamwe ma tene matirĩ gacunjĩ gaka kuuma Johana 7:53-8:11)

⁵³ (O mũndũ akĩinũka gwake mũciĩ.

8 No rĩrĩ, Jesũ agĩthĩ Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ. ² Na rũciinĩ tene akĩroka o rĩngĩ kũu nja cia hekarũ, kũrĩa andũ othe maamũrigiciĩrie. Nake agĩkara thĩ kũmaruta. ³ Arutani a watho hamwe na Afarisai makĩrehe mũtumia wanyĩitĩtwo agĩtharia. Makĩmũrũgamia hau mbere ya gĩkundi, ⁴ na makĩra Jesũ atĩrĩ, “Mũrutani, mũtumia ũyũ aanyĩitwo agĩtharia. ⁵ Thĩinĩ wa watho-rĩ, Musa aatwathire tũhũũrage atumia ta aya na mahiga nyuguto. Rĩu we ũkuuga atĩa?” ⁶ Maahũthagĩra kĩũria gĩkĩ kĩrĩ ta mũtego, nĩgeetha magĩte na ũndũ wa kũmũthitangĩra.

No Jesũ akĩnamĩrĩra, na akĩambĩrĩria kwandĩka thĩ na kĩara gĩake. ⁷ Na rĩrĩa maathiire na mbere kũmũũria ũhoro ũcio, akĩnamũka, akĩmeera atĩrĩ, “Angĩkorwo harĩ na ũmwe wanyu ũtarĩ ehia-rĩ, nĩatuĩke wa mbere kũmũikĩria ihiga.” ⁸ Agĩcooka akĩnamĩrĩra rĩngĩ, akĩandĩka thĩ na kĩara.

⁹ Rĩrĩa maiguire ũguo, makĩambĩrĩria kwehera hau ũmwe kwa ũmwe, maambĩrĩrie na arĩa akũrũ, nginya hagĩtigara o Jesũ na mũtumia ũcio arũngĩ o hau. ¹⁰ Jesũ akĩnamũka, akĩmũũria atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, agũthitangi marĩ ha? Hatĩrĩ o na ũmwe wao wagũtuĩra?”

¹¹ Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuri ũyũ, gũtirĩ o na ũmwe.”

Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “O na nĩ ndigũgũtuĩra. Thĩ, na ndũkanacooke kwĩhia.”)

Ūira wa Jesũ nĩ wa Ma

¹² Rĩrĩa Jesũ aarĩrie andũ rĩngĩ, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ ũtheri wa thĩ. Ūrĩa wotho ũnũmagĩrĩra ndarĩ hĩndĩ arĩthiiga na nduma, no arĩgĩaga na ũtheri wa muoyo.”

¹³ Nao Afarisai makĩmũkararia, makĩmwĩra atĩrĩ, “We ũraheana ūira waku wee mwene; ūira waku ti wa ma.”

¹⁴ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “O na ingĩruta ūira wakwa nĩ mwene-rĩ, ūira wakwa nĩ wa ma, nĩgũkorwo ninjũũ kũrĩa ndoimire o na kũrĩa ndĩrathĩ. No inyuĩ mũtiũũ kũrĩa nyumĩte kana kũrĩa ndĩrathĩ. ¹⁵ Inyuĩ mũtuanagĩra ciira na ũmũndũ; nĩ ndirĩ mũndũ nduagĩra ciira.

¹⁶ No o na ingĩtuanĩra ciira-rĩ, itua rĩakwa nĩrĩagĩrĩire, nĩgũkorwo ndituanagĩra ndĩ nyiki. No nĩ ndĩ na Baba, ūrĩa wandũmire. ¹⁷ Thĩnĩ wa watho wanyu nĩ kwandĩkitwo atĩ ūira wa andũ eerĩ nĩ wa ma. ¹⁸ Nĩ ndĩraruta ūira wakwa mwene; nake mũira wakwa ũcio ũngĩ nĩ Baba ūrĩa wandũmire.”

¹⁹ Nĩngĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Thoguo arĩ kũ?”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Inyuĩ mũtinjũũ, o na Baba mũtimũũ. Korwo nĩmũnjũũ, o na Baba nĩmũngĩmũũ.”

²⁰ Nake aaragia ciugo icio akĩrutana hekarũ-inĩ hakuhi na harĩa mũhothi warutagĩrwo. No gũtirĩ mũndũ wamũnyĩtire nĩ tondũ ihinda rĩake rĩtiarĩ ikinyu.

²¹ O rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩngwĩthĩra, na inyuĩ nĩmũkanjaria no mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu. Kũrĩa ngũthĩ inyuĩ mũtingĩhota gũũka.”

²² Ũhoro ũcio ũgĩtũma Ayahudi morie atĩrĩ, “Kaĩ ekwĩyũraga? Hihi nĩkĩo aroiga atĩ, ‘Kũrĩa ngũthĩ mũtingĩhota gũũka?’”

²³ Nowe akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ mũrĩ a gũkũ thĩ, nĩ nyumĩte Igũrũ. ²⁴ Inyuĩ mũrĩ a thĩ-ino; no nĩ ndirĩ wa thĩ-ino. Ndamwĩrĩre atĩ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu; mũngĩrega gwĩtũkia ūrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, ti-itherũ mũgaakua mũrĩ o mehia-inĩ manyu.”

²⁵ Nao makĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe ũ.”

Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ o ūrĩa ndũũrĩte ndĩmwĩraga kuuma o kĩambĩrĩria. ²⁶ Ndĩ na maũndũ maingĩ ingiuga ma kũmũciirithia namo. No ūrĩa wandũmire nĩ mwĩhokeku, naguo ūrĩa njuguĩte kuuma kũrĩ we nĩguo njĩraga kĩrĩndĩ.”

²⁷ Nao matiigana kũmenya atĩ aameeraga ũhoro wa Ithe. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Mwarĩkia kwambararia Mũrũ wa Mũndũ-rĩ, nĩguo mũkamenya ūrĩa njugaga atĩ nĩ nĩ nĩ we, na atĩ gũtirĩ ũndũ njĩkaga ndũrĩte, no njaragia o ūrĩa Baba andutĩte.

²⁹ Nake ūrĩa wandũmire arĩ hamwe na nĩ; ndandigĩte ndĩ nyiki, nĩgũkorwo hĩndĩ ciothe njĩkaga maũndũ o marĩa mamũkenagia.” ³⁰ O akĩaragia-rĩ, andũ aingĩ makĩmwĩtũkia.

Ciana cia Iburahĩmu

³¹ Nake Jesũ akĩra Ayahudi arĩa maamwĩtũkĩtie atĩrĩ, “Mũngĩrũmia ũrutani wakwa-rĩ, mũrĩ arutwo akwa kũna. ³² Nĩ mũkaamenya ũhoro wa ma, naguo ũhoro ũcio wa ma nĩ ũkaamũkũũra.”

³³ Nao makĩmũcookeria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ithuĩ tũrĩ a rũciaro rwa Iburahĩmu,

na tūtirī twatuika ngombo cia mündū o na ũ. Ũngikiuga atia atī nītugakūrwo?”

³⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī o ma, mündū o wothe wīhagia nī ngombo ya mehia. ³⁵ No rīrī, ngombo ti ya gūtūūra mūciī nginya tene no mūriū wa mwene mūciī nī wa gūtūūra mūciī nginya tene. ³⁶ Nī ūndū ūcio Mūrū wa Ngai angīkamūkūūra-rī, nīmugakūrwo kūna. ³⁷ Nīnjūū mūrī a rūciaro rwa Iburahīmu, no nīmwihaarīrie kūnjūraga, tondū ūhorō wakwa ndūrī na ūikaro thīnī wanyu. ³⁸ Nī ndīramwīra maündū marīa nyonete harī Baba, na inyuī mwīkaga maündū marīa mūiguīte kuuma kūrī ithe wanyu.”

³⁹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Iburahīmu nīwe ithe witū.” Nake Jesū akīmeera atīrī,

“Mūngīrī ciana cia Iburahīmu-rī, nī mūngīkaga maündū marīa Iburahīmu eekaga. ⁴⁰ Ūrīa kūrī nī atī, inyuī nīmūtuīte itua rīa kūnjūraga, o nī mündū ūrīa ūmūheete ūhorō ūrīa wa ma, o ūrīa ndaiguire kuuma kūrī Ngai. Ūguo tiguō Iburahīmu eekaga. ⁴¹ Inyuī mūreka maündū marīa ithe wanyu ekaga.”

Nao makīmūkararia makīmwīra atīrī, “Ithuī tūtirī ciana ciumanīte na ūtharia. Ithuī tūrī na Baba ūmwe tu, na nīwe Ngai.”

Ciana cia Mūcukani

⁴² Jesū akīmeera atīrī, “Ngai angīrī Ithe wanyu-rī, no mūnyende, nīgūkorwo ndoimire kūrī Ngai, na rīu ndī gūkū. Ti nī mwene ndītūmīte, no nīwe wandūmire.

⁴³ Mūrāga gūtaūkīrwo nī ūrīa ndīroiga nīkī? Tondū mūtīrahota kūmenya ūhorō ūrīa ndīraria. ⁴⁴ Inyuī mūrī ciana cia ithe wanyu, Mūcukani, na mwendaga kūhingia merirīria ma ithe wanyu. We aarī mūūragani kuuma o kīambīrīria. Ndathingataga ūhorō wa ma, nīgūkorwo gūtīrī ūhorō wa ma thīnī wake. Rīrīa ekūheenania, aarāgia rūthiomi rwake, tondū we nī mūheenania, na nīwe ithe wa maheeni. ⁴⁵ No tondū njarāgia ūhorō wa ma-rī, mūtīnjītīkagia. ⁴⁶ Nī kūrī mündū ūmwe wanyu ūngītonania

atī ndī mwīhia? Angīkorwo ndīraria ūhorō wa ma-rī, mūregaga kūnjītīkia nīkī? ⁴⁷ Ūrīa ūrī wa Ngai nīaiguaga ūrīa Ngai oigaga. Kīrīa kīgīragia mūmūigūe nī tondū mūtīrī a Ngai.”

Uuge wa Jesū Igūrū Rīake we Mwene

⁴⁸ Nao Ayahudi makīmūcookeria atīrī, “Githī tūtīrī na kīhoto gīa kuuga atī wee ūrī Mūsamaria na ūrī na ndaimono?”

⁴⁹ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Nī ndirī na ndaimono, no nīndīte Baba, no inyuī mūtīndīte. ⁵⁰ Ndirecarīria ūgooci wakwa nī mwene, no nī harī na ūmwe ūrīa ūucarāgia, na nīwe mūtuanīri ciira. ⁵¹ Ngūmwīra atīrī na ma, mündū o wothe angīrūmia kiugo gīakwa, ndarī hīndī akona gīkuū.”

⁵² Ayahudi maigua ūguo, makīgūthūka makīmwīra atīrī, “Rīu nītwanenya atī ūrī na ndaimono. Iburahīmu nīakuire o na anabii magīkua, no wee ūroiga atī mündū o wothe angīrūmia kiugo gīaku, ndagacama gīkuū. ⁵³ Wee ūkīrī mūnene gūkīra ithe witū Iburahīmu? We nīakuire o na anabii magīkua. Kaī ūreciiria we ūrī ū?”

⁵⁴ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ingīgooca-rī, kwīgooca gwakwa nī gwa tūhū. Baba, ūrīa muugaga atī nīwe Ngai wanyu nīwe ūngoocithāgia. ⁵⁵ O na gūtūika mūtīmūū, nī nīndīmūū. Ingīuga atī ndīmūū, ingītūika wa maheeni ta inyuī, no nīndīmūū na nīnūmītīe kiugo gīake. ⁵⁶ Ithe wanyu Iburahīmu nīakenaga atī nīakona mūthenya wakwa; na nīawonire na agīcanjamūka.”

⁵⁷ Nao Ayahudi makīmwīra atīrī, “Wee o na ndūkinyītīe mīaka mīrongo ītano, na ūkoiga atī nīwonete Iburahīmu!”

⁵⁸ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ngūmwīra atīrī na ma, Iburahīmu atanaciarwo, Nī ndūire!” ⁵⁹ Maigua ūguo makīoya mahiga mamūhūūre namo nyuguto, no Jesū akīhitha, akīuma kūu hekarū-inī.

*Jesū Kūhingūra Maitho ma Mündū
Waciaritwo arī Mūtumumu*

9 Na rīrīa aathiiaga na njīra-rī, akīona mündū waciaritwo arī mūtumumu.

² Nao arutwo ake makīmūūria atīrī, “Rabii, nūū wehirie, nī mündū ūyū kana nī aciarī ake, nīgeetha aciarwo arī mūtumumu?”

³ Nake Jesū akiuga atīrī, “Ti mündū ūyū kana aciarī ake mehirie. No ūndū ūyū wekīkire nīgeetha wīra wa Ngai wonanio mūtūūre-inī wake. ⁴ Rīrīa rīothe arī mūthenya-rī, no nginya tūrute wīra wa ūrīa wandūmire. Ūtukū nīūrooka rīrīa gūtārī mündū ūngīhota kūruta wīra. ⁵ Rīrīa ndī gūkū thī, nī nī ūtheri wa thī.”

⁶ Na aarīkia kuuga ūguo, agītua mata thī, akīringia ndoro na mata macio, na akīmīhaka mündū ūcio maitho. ⁷ Akīmīwīra atīrī, “Thī ūgethambe Karia-inī ga Siloamu” (narīo rīitwa Siloamu nī kuuga Gūtūmwō).^a Nī ūndū ūcio mündū ūcio agīthī na agīthamba, na agīūka mūciī akīonaga.

⁸ Nao andū a itūūra rīake na arīa maamuonete mbere iyo akīhooya ūteithio makīūrania atīrī, “Githī mündū ūyū ti ūrīa ūraikaraga thī ahooyage ūteithio?” ⁹ Andū amwe makiuga atī aarī we.

Nao arīa angī makiuga atīrī, “Aca, no kūhaana amūhaana.”

Nowe agīkīrīrīa kuuga atīrī, “Nī nī mündū ūcio.”

¹⁰ Nao makīmūūria atīrī, “Maitho maku makīhingūkire atīa?”

¹¹ Nake akīmacookeria atīrī, “Mündū ūrīa metaga Jesū nīwe ūringirie ndoro aahaka maitho, anjīra thī ngeethambe Karia-inī ga Siloamu. Nī ūndū ūcio ndathī na ndeethamba, na ndahota kuona.”

¹² Nao makīmūūria atīrī, “Mündū ūcio arī ha?”

Nake akīmeera atīrī, “Nī ndiūū.”

*Afarisai Gūtūria Ūhoro wa Kūhonio kwa
Mūtumumu Ūcio*

¹³ Nao magītware mündū ūcio warī mūtumumu kūrī Afarisai. ¹⁴ Na rīrī, mūthenya ūcio Jesū aaringirie ndoro na akīhingūra maitho ma mündū ūcio warī wa Thabatū. ¹⁵ Nī ūndū ūcio Afarisai o nao makīmūūria ūrīa aahotete kuona. Nake mündū ūcio akīmacookeria atīrī, “Aahakire ndoro maitho, na nī ndeethamba na rīu nīndīrona.”

¹⁶ Nao Afarisai amwe makiuga atīrī, “Mündū ūyū ndoimīte kūrī Ngai, nīgūkorwo ndamenyagīrīra Thabatū.”

No arīa angī makīūria atīrī, “Mündū mwīhia ahota atīa kūrīngia ciama ta ici?” Nī ūndū ūcio makīamūkana.

¹⁷ Mūthia-inī Afarisai acio makīhūgūkīra mündū ūcio warī mūtumumu, makīmūūria atīrī, “Wee ūkuuga atīa ha ūhoro wake? Nīwe araahingūrire maitho.”

Nake mündū ūcio agīcookia atīrī, “Nī mūnabii.”

¹⁸ O na kūrī ūguo Ayahudi matiigana gwītīkia ūhoro wa mündū ūcio atī aarī mūtumumu na atī nīacookete kuona, nginya rīrīa maatūmanīire aciarī ake.

¹⁹ Makīmooria atīrī, “Ūyū nī mwana wanyu? Ūyū nīwe mūroiga aaciarirwo arī mūtumumu? Rīu ahotete atīa kuona?”

²⁰ Nao aciarī ake magīcookia atīrī, “Ithū tūū nī mwana witū na tūū aaciarirwo arī mūtumumu. ²¹ No ūrīa ahotete kuona, kana ūrīa ūmūhingūrire maitho make, ithū tūtiū. Mūūriei nī mūgima, nīekwīyarīrīra.” ²² Aciarī ake moigire ūguo nī ūndū wa gwītīgīra Ayahudi, nīgūkorwo Ayahudi nīmarīkītie gūtua atī mündū o wothē ūngiuga atī Jesū nīwe Kristū nīegūikio nja ya thunagogi.

²³ Nīkīo aciarī ake moigire atīrī, “Nī mūgima; mūūriei.”

²⁴ Magīita mündū ūcio warī mūtumumu hīndī ya keerī. Makīmīwīra atīrī, “Goocithia Ngai. Nītūū mündū ūyū nī mwīhia.”

²⁵ Nake agīcookia atīrī, “Nī ndiūū kana nī mwīhia kana ti mwīhia. No njūū ūndū

^a7 Karia gaka kaarī kamwe ka mīako ya kūrēhe maaī Jerusalemu, na gaakītwo nī Hezekia.

ũyũ ũmwe; ndĩraarĩ mūtumumu na rĩu nĩndĩrona!”

²⁶ Ningĩ makĩmũũria atĩrĩ, “Agwĩkire atĩa? Akũhingũire maitho atĩa?”

²⁷ Nake akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndamwĩra ũhoro o rĩu na inyuĩ mĩtinathikĩrĩria. Mũrenda kũigua rĩngĩ nĩkĩ? O na inyuĩ nĩmũkwenda gũtuĩka arutwo ake?”

²⁸ Nao makĩmũruma, makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee ũrĩ mũrutwo wa mũndũ ũyũ! Ithuĩ tũrĩ arutwo a Musa! ²⁹ Ithuĩ nĩtũũĩ atĩ Ngai nĩarĩirie Musa, no ha ũhoro wa mũndũ ũyũ-rĩ, tũtũũĩ o na kũrĩa oimĩte.”

³⁰ Nake mũndũ ũcio akĩmacookeria atĩrĩ, “Kaĩ ũcio nĩ ũrirũ-ĩ! Inyuĩ mĩtiũĩ kũrĩa oimĩte, na nĩwe ũhingũire maitho. ³¹ Nĩtũũĩ atĩ Ngai ndathikagĩrĩria andũ ehia. Athikagĩrĩria mũndũ ũria ũrĩ na ũngai na ũria wĩkaga wendi wake. ³² Gũtirĩ mũndũ ũrĩ waigua ũhoro wa mũndũ ũhingũritwo maitho aciarĩtwo arĩ mūtumumu. ³³ Korwo mũndũ ũyũ ndoimĩte kũrĩ Ngai ndarĩ ũndũ angĩhota gwĩka.”

³⁴ Igũrũ rĩa ũhoro ũcio magĩcookia atĩrĩ, “Wee waciarirwo ũrĩ na mehia. Ũngĩkĩgeria atĩa gũtũruta!” Nao makĩmũikania na kũu nja.

Ŭtumumu wa Kĩiroho

³⁵ Jesũ nĩaguire atĩ nĩmaikĩtie mũndũ ũcio nja, na rĩrĩa aamuonire akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwĩtikĩtie Mũrũ wa Mũndũ?”

³⁶ Nake mũndũ ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Mũthuuri ũyũ, ũcio nĩwe ũ? Njĩra, nĩgeetha ndĩmwĩtikie.”

³⁷ Nake Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩmuonete; nĩwe ũyũ ũraaria nawe.”

³⁸ Nake mũndũ ũcio akiuga atĩrĩ, “Mwathani, nĩndetĩkia,” na akĩmũthathaiya.

³⁹ Ningĩ Jesũ akiuga atĩrĩ, “Njũkĩte gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa gũtuanĩra ciira, nĩgeetha arĩa atumumu mahote kuona, nao arĩa monaga matũke atumumu.”

⁴⁰ Afarisai amwe arĩa maarĩ nake makĩgua akiuga ũguo, nao makĩmũũria atĩrĩ, “Atĩ atĩa? O na ithuĩ tũrĩ atumumu?”

⁴¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ,

“Mũngĩrĩ atumumu-rĩ, mũtingĩrĩ na mehia; no rĩu tondũ muugaga atĩ nĩmuonaga-rĩ, mũgũikara o na wĩhia wanyu.”

Mũrĩithi na Rũũru Rwake

10 “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũria ũtatoonyaga gĩcegũ kĩa ng’ondũ agereire kĩhingo-inĩ, no akahaicĩra handũ hangĩ-rĩ, ũcio nĩ mũici na nĩ mūtunyani. ² Mũndũ ũria ũtoonyaga na kĩhingo nĩwe mũrĩithi wa ng’ondũ ciake. ³ Mũrangĩri nĩamũhingũragĩra kĩhingo, nacio ng’ondũ nĩithikagĩrĩria mũgambo wake. Eetaga ng’ondũ ciake na marĩtwa, na agaciumagaria. ⁴ Aarĩkia kuumia iria irĩ ciake ciothe-rĩ, acitongoragia, nacio ng’ondũ ciake ikamũrũmĩrĩra, tondũ nĩciũĩ mũgambo wake. ⁵ No itirĩ hĩndĩ ingĩrũmĩrĩra mũgeni; ũria kũrĩ nĩ atĩ nĩikũmũũrĩra, tondũ itiũĩ mũgambo wa mũgeni.” ⁶ Jesũ aahũthĩire ngerekano iyo, no matiigana gũtaũkĩrwo nĩ ũria aameeraga.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ akiuga o rĩngĩ atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Nĩ nĩ nĩ kĩhingo kĩa ng’ondũ. ⁸ Arĩa othe mookire mbere yakwa maarĩ aici na atunyani, no ng’ondũ itiigana kũmathikĩrĩria. ⁹ Nĩ nĩ nĩ kĩhingo; ũria wothe ũtoonyagĩra harĩ nĩ nĩakahonoka. Agaatoonyaga na akoima, na onage gĩa kũrĩa. ¹⁰ Mũici okaga tu nĩgeetha aieye, na orage, na anage; nĩ njũkĩte nĩguo magĩe na muoyo, na magĩe nague kũna.

¹¹ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũria mwega. Mũrĩithi ũria mwega arutaga muoyo wake nĩ ũndũ wa ng’ondũ. ¹² Mũrĩithi wa mũcaara tiwe mũrĩithi ũria mwene ng’ondũ. Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa ona njũũĩ ĩgĩũka, atiganagĩria ng’ondũ, akoora. Hĩndĩ iyo nayo njũũĩ ĩgatharĩkĩra rũũru, ĩkarũhurunja. ¹³ Mũndũ ũcio oraga tondũ we nĩ wa kwandĩkwo, na ndarũmbũyanagia na ũhoro wa ng’ondũ.

¹⁴ “Nĩ nĩ nĩ mũrĩithi ũria mwega; nĩnjũũĩ ng’ondũ ciakwa, nacio ng’ondũ ciakwa nĩcinjũũĩ, ¹⁵ o ta ũria Baba anjũũĩ, na nĩ ngamenya Baba, na nĩndutĩte muoyo wakwa nĩ ũndũ wa ng’ondũ.

¹⁶ Ndĩ na ng'onde ingĩ iria itarĩ cia gĩcegũ gĩkĩ. No nginya o nacio ndĩcirehe. O nacio nĩgathikĩrĩria mũgambo wakwa, na gũgaakorwo na rūuru rūmwe, na mūrĩithi ũmwe. ¹⁷ Gĩtũmi kĩa Baba kũnyenda nĩ ũndũ nĩndutĩte muoyo wakwa nĩgeetha njooke ndĩwoe rĩngĩ. ¹⁸ Gũtirĩ mũndũ ũngĩndunya guo, no nĩ ngũūruta na kwĩyendera. Ndĩ na ũhoti wa kũūruta, o na ũhoti wa kũwoya rĩngĩ. Watho ũyũ ndaamũkĩrire kuuma kũrĩ Baba.”

¹⁹ Maigua ciugo icio, Ayahudi makĩamũkana o rĩngĩ. ²⁰ Aingĩ ao makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ arĩ na ndaimono na akagũrũka. Mũkũmũthikĩrĩria nĩkĩ?”

²¹ No angĩ makiuga atĩrĩ, “Ino ti mĩario ya mũndũ ũrĩ na ndaimono. Ndaimono no ihingũre maitho ma mūtumumu?”

Kwaga gwĩtĩkia kwa Ayahudi

²² Ningĩ gũkĩgĩa na Gĩathĩ gĩa Kwamũrwo kũu Jerusalemu. Kwarĩ kĩmera kĩa heho, ²³ nake Jesũ aarĩ hekarũ-inĩ agĩceraceera gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ²⁴ Nao Ayahudi makĩmũrigiicĩria makĩmwĩra atĩrĩ, “Ūgũtũũra ũtũgĩte na nganja nginya rĩ? Angĩkorwo nĩwe Kristũ-rĩ, twĩre ũtekũhitha.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩndĩmwĩrite, no mũtiĩtikagia. Cima iria nĩngaga na rĩtwa rĩa Baba nĩcinjaragĩrĩria, ²⁶ no inyuĩ mũtiĩtikagia tondũ mūtĩrĩ ng'onde ciakwa. ²⁷ Ng'onde ciakwa nĩithikagĩrĩria mũgambo wakwa; nĩndĩciũ, nacio nĩcinũmagĩrĩra. ²⁸ Nĩndĩciheaga muoyo wa tene na tene, na gũtirĩ hĩndĩ ikoora; gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ makwa. ²⁹ Baba ũrĩa waheire cio, nĩ mũnene kũrĩ othe; gũtirĩ mũndũ ũngĩcigutha kuuma moko-inĩ ma Baba. ³⁰ Nĩ na Baba tũrĩ ũmwe.”

³¹ O rĩngĩ Ayahudi makĩoya mahiga nĩguo mamũhũũre namo nyuguto, ³² nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩndĩmuonetie cima nyingĩ nene kuuma kũrĩ Baba. Nĩ kĩama kĩrĩkũ gĩacio mũrenda kũhũrĩra na mahiga nyuguto?”

³³ Nao Ayahudi makĩmũcookeria atĩrĩ,

“Tũtirakũhũũra na mahiga nyuguto nĩ ũndũ wa o na kĩmwe gĩacio, no nĩ ũndũ wa kũruma Ngai, tondũ wĩtuĩte Ngai na wee ũrĩ o mũndũ.”

³⁴ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Gĩthĩ gũtiandĩkĩtwo Watho-inĩ wanyu atĩrĩ, ‘Ndoigire inyuĩ mūrĩ ngai’?”

³⁵ Angĩkorwo aametire ‘ngai’, o acio kiugo kĩa Ngai gĩokire kũrĩ o, (na Maandĩko matheru matingĩaga kũhingio) ³⁶ ĩ mũndũ ũrĩa Baba aamũrire arĩ wake kũna na akĩmũtũma gũkũ thĩ, ũhoru wake nĩ atĩa? Mũragĩithitanga nĩkĩ atĩ nĩndaruma Ngai tondũ nĩndoiga, ‘Ndĩ Mũrũ wa Ngai’? ³⁷ Ingĩaga gwĩka ũrĩa Baba ekaga mũtikanjĩtikie. ³⁸ No o na ingĩika ũrĩa ekaga-rĩ, o na gũtuĩka mũtinjĩtikĩtie, ĩtikiai cima icio, nĩguo mũmenye na mũtaũkĩrwo atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba.”

³⁹ Na o rĩngĩ makĩgeria kũmũnyĩita, nowe akĩĩhonokia kuuma moko-inĩ mao.

⁴⁰ Ningĩ Jesũ agĩcooka mũrĩmo ũũrĩa ũngĩ wa Jorodani, harĩa Johana aabatithanagĩria matukũ-inĩ ma mbere. Agĩkara kũu, ⁴¹ nao andũ aingĩ magĩũka kũrĩ we. Nao makiuga atĩrĩ, “O na gũtuĩka Johana ndarĩ kĩama aaringire, ũhoru ũrĩa wotho Johana oigire ũkonĩ mũndũ ũyũ warĩ wa ma.” ⁴² Na andũ aingĩ a kũu magĩtũkia Jesũ.

Gĩkuũ kĩa Lazaro

11 Na rĩrĩ, kwarĩ na mũndũ wetagwo Lazaro, nake aarĩ mũrũaru. Aarĩ wa Bethania, itũũra rĩa Mariamu na mwarĩ wa nyina Maritha. ² Mariamu ũyũ nowe waitĩrĩrie Mwathani maguta manungi wega na akĩmũgĩria nyarĩrĩ na njuĩrĩ yake, na aarĩ mwarĩ wa nyina na Lazaro ũcio warĩ mũrũaru. ³ Nĩ ũndũ ũcio aarĩ acio a nyina magĩtũmanĩra Jesũ akeerwo atĩrĩ, “Mwathani, ũrĩa wendete nĩmũrũaru.”

⁴ Rĩrĩa Jesũ aiguire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ndwari ĩno ndĩkũrĩkĩrĩra na gĩkuũ. Aca, nĩ ya kũgoocithia Ngai, nĩgeetha Mũrũ wa Ngai agoocithio nĩyo.”

⁵ Jesũ nĩendete Maritha na mwarĩ wa nyina, o na Lazaro. ⁶ No o na thuutha

wa kũigua atĩ Lazaro aarĩ mũrũaru-rĩ, aikarire kũu aarĩ mĩthenya ñgĩ ãĩrĩ.

⁷ Agĩcooka akĩira arutwo ake atĩrĩ, “Nĩtũcookei Judea.”

⁸ Nao makĩmwĩra atĩrĩ, “No rĩrĩ Rabii, o rĩu ica ikuhĩ Ayahudi marageragia gũkũhũra na mahiga nyuguto, na rĩu ũrenda gũcooka kuo?”

⁹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Githĩ mũthenya ti wa mathaa ikũmi na meerĩ? Mũndũ ũrĩa ũthiiaga mũthenya ndangĩhingwo, nĩgũkorwo onaga na ũtheri wa gũkũ thĩ. ¹⁰ Ahĩngagwo rĩrĩa egũthĩ ũtukũ, nĩ ũndũ ndarĩ na ũtheri.”

¹¹ Aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ, “Mũrata witũ Lazaro nĩakomete; no nĩngũthĩ kũu ngamũũkirie.”

¹² Arutwo ake makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, akorwo nĩ gũkoma akomete-rĩ, nĩekũhona.” ¹³ Jesũ aaragia ũhoru wa gĩkuũ gĩake, no arutwo ake meciiragia aaragia ũhoru wa toro wa ndũire.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio akĩmeera na njĩra ĩgũtaũka, atĩrĩ, “Lazaro nĩmũkuũ, ¹⁵ no nĩ ũndũ wanyu nĩngenete nĩgũkorwo ndiraarĩ kuo, nĩgeetha mwĩtikie. No rĩrĩ, nĩtũthĩĩ kũrĩ we.”

¹⁶ Nake Toma (ũrĩa wetagwo Wa-mahatha) akĩira arutwo arĩa angĩ atĩrĩ, “Nĩtũthĩĩ o na ithuĩ, tũgakuanĩre nake.”

Jesũ Kũmĩrĩria Aarĩ a Nyina na Lazaro

¹⁷ Jesũ aakinya-rĩ, agĩkora Lazaro nĩaniinĩte mĩthenya ĩna thĩinĩ wa mbĩrĩra. ¹⁸ Na rĩrĩ, itũũra rĩa Bethania rĩtiakinyĩtie kilomita ithatũ kuuma Jerusalemu, ¹⁹ nao Ayahudi aingĩ nĩmokĩte kũu kwa Maritha na Mariamu kũmomĩrĩria nĩ ũndũ wa gũkuĩrwo nĩ mũrũ wa nyina wao. ²⁰ Rĩrĩa Maritha aigũire atĩ Jesũ nĩarooka, akiuma, agĩthĩ kũmũtũnga, no Mariamu agĩkara kũu mũciĩ.

²¹ Maritha akĩira Jesũ atĩrĩ, “Mwathani ũngĩraarĩ gũkũ-rĩ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire. ²² No rĩrĩ, nĩnjũũ atĩ o

na rĩu Ngai nĩegũkũhe o kĩrĩa gĩothe ũngĩhooya.”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrũ wa maitũguo nĩekũriũka.” Nake Maritha akĩmũcookeria atĩrĩ,

²⁴ “Nĩnjũũ nĩakariũka hĩndĩ ya iriũkĩro mũthenya wa mũthia.”

²⁵ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ kũriũka na nĩ nĩ muoyo. Nake ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, o na aakua, nĩagatũũra muoyo; ²⁶ nake ũrĩa wothe ũtũũraga muoyo na nĩanjĩtikĩtie, ndarĩ hĩndĩ agaakua. Wee nĩwĩtikĩtie ũguo?”

²⁷ Nake Maritha akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩ Mwathani, nĩnjĩtikĩtie atĩ wee nĩwe Kristũ, Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wĩrĩtwo nĩagooka gũkũ thĩ.”

²⁸ Nake aarĩkia kuuga ũguo, agĩcooka agĩthĩ agĩta mwarĩ wa nyina Mariamu keheri-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mũrutani arĩ gũkũ na nĩarakũũria.” ²⁹ Rĩrĩa Mariamu aigũire ũguo, akĩrũgama na ihenya agĩthĩ kũrĩ we. ³⁰ Na hĩndĩ ĩyo Jesũ ndaakoretwo atoonyete itũũra, no aarĩ o harĩa Maritha aamũtũngĩte. ³¹ Rĩrĩa Ayahudi acio maarĩ na Mariamu kũu nyũmba makĩmũmĩrĩria monire ũrĩa okĩra na ihenya oimĩte nja, makĩmũrũmĩrĩra, magĩĩciiria atĩ aathiiaga mbĩrĩra-inĩ akarĩĩre ho.

³² Hĩndĩ ĩrĩa Mariamu aakinyire harĩa Jesũ aarĩ na akĩmuona, akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ũngĩraarĩ gũkũ, mũrũ wa maitũ ndangĩrakuire.”

³³ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamuonire akĩrĩra, na Ayahudi arĩa mokĩte hamwe nake o nao makĩrĩra-rĩ, agĩcaaya mũno roho-inĩ thĩinĩ na agĩtangĩka ngoro. ³⁴ Akĩmooria atĩrĩ, “Mũmũigĩte ha?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ũka wone.”

³⁵ Jesũ akĩrĩra.

³⁶ Nao Ayahudi makiuga atĩrĩ, “Onei ũrĩa aramwendete!”

³⁷ No amwe ao makĩũrania atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ũrahingũrĩre mũtumumu maitho-rĩ, ndangĩrahotire kũgiria akue?”

Jesū Kūriūkia Lazaro

³⁸ Nake Jesū, o rīngĩ acaaĩte mūno, agĩthiĩ mbĩrĩra-inĩ. Mbĩrĩra iyo yarĩ ngurunga na yahingĩtwo na ihiga. ³⁹ Nake Jesū akĩmeera atĩrĩ, “Eheriai ihiga.”

No Maritha, mwarĩ wa nyina na mūdũ ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, rĩu nĩmūnunu nĩ ũndũ nĩaniinĩte mĩthenya ĩna ho.”

⁴⁰ Nake Jesū akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndikwĩre atĩ wetĩkia nĩũkuona riiri wa Ngai?”

⁴¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩeheria ihiga. Jesū agĩcooka agĩtiira maitho, akiuga atĩrĩ, “Baba, nĩndagũcookeria ngaatho nĩ ũndũ nĩũnjiguaga. ⁴² Nĩnjũũ atĩ nĩũnjiguaga hĩndĩ ciothe, no ndoiga ũguo nĩ ũndũ wa andũ aya marũgamĩte haha, nĩguo metĩkie atĩ nĩwe wandũmire.”

⁴³ Jesū aarĩkia kuuga ũguo, akĩanĩrĩra na mũgambo mūnene, akiuga atĩrĩ, “Lazaro, uma!” ⁴⁴ Nake mūdũ ũcio warĩ mũkuũ akiuma, ohetwo na ndaamĩ cia gatani moko na magũrũ, na akarigicĩrio taama ũthiũ.

Jesū akĩmeera atĩrĩ, “Muohorei mataama macio ma mbĩrĩra, mũreke athiĩ.”

Gũciĩrĩra Kũũraga Jesũ

⁴⁵ Nĩ ũndũ ũcio Ayahudi aingĩ arĩa mokĩte gũceerera Mariamu, moona ũrĩa Jesũ eekire, makĩmwĩtikia. ⁴⁶ No amwe ao magĩthiĩ kũrĩ Afarisai, makĩmeera ũrĩa Jesũ ekĩte. ⁴⁷ Hĩndĩ iyo athĩnjĩri-Ngai arĩa anene hamwe na Afarisai magũita Kĩama.

Makĩũrania atĩrĩ, “Nĩ kĩ tũreka? Onei ũrĩa mūdũ ũyũ araringa ciama nyingĩ. ⁴⁸ Twareka athiĩ na mbere ũguo, andũ othe nĩmekũmwĩtikia, nao Aroma moke meyoere hekarũ iitũ, o na rũrĩrĩ rwitũ.”

⁴⁹ Hĩndĩ iyo ũmwe wao wetagwo Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mūnene mwaka ũcio, akiuga atĩrĩ, “Inyuĩ mũtirĩ ũndũ mũũĩ o na atĩa! ⁵⁰ Inyuĩ mũtiũ atĩ nĩ kaba mūdũ ũmwe akue nĩ ũndũ wa kĩrĩndĩ, handũ ha rũrĩrĩ ruothe rũthire.”

⁵¹ ũndũ ũcio ndaaririe etaarĩte we

mwene, no aarathire ũguo arĩ ta mũthĩnjĩri-Ngai mūnene wa mwaka ũcio, atĩ Jesũ nĩagakuĩra rũrĩrĩ rwa Ayahudi, ⁵² na to rũrĩrĩ rũu rwiki, no o na nĩngĩ akue nĩ ũndũ wa ciana cia Ngai iria ciahurunjũkĩte, nĩgeetha acicookanĩrĩrie atũme ituĩke kĩndũ kĩmwe. ⁵³ nĩ ũndũ ũcio kuuma mũthenya ũcio magĩciĩrĩa kũmũũraga.

⁵⁴ Nĩ ũndũ ũcio Jesũ ndaacookire gũthiĩ akĩĩonithanagia kũrĩ Ayahudi. Handũ ha ũguo, akĩehera agĩthiĩ kũndũ kwarĩ hakuhĩ na werũ, gatũũra geetagwo Efiraimu, agĩkara kuo na arutwo ake.

⁵⁵ Na rĩrĩa Bathaka ya Ayahudi yakuhĩrĩrie, andũ aingĩ makĩambata kuuma matũũra-inĩ, magĩthiĩ Jerusalemu nĩ ũndũ wa igongona rĩa gwĩtheria Bathaka ĩtanakinya. ⁵⁶ Andũ acio magĩkara magĩcaragia Jesũ, na rĩrĩa maarũngĩ nja ya hekarũ, makĩũrania atĩrĩ, “Mũgwĩciiria atĩa? Kaĩ hihi ategũũka Gĩathĩ-inĩ?” ⁵⁷ No athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai nĩmarutĩte watho atĩ mūdũ o wotho ũngĩamenyire harĩa Jesũ aarĩ, amarehere ũhoru nĩgeetha mamũnyiite.

Jesũ Kũhakwo Maguta arĩ Bethania

12 Mĩthenya ĩtandatũ mbere ya Gĩathĩ kĩa Bathaka gũkinya, Jesũ agĩthiĩ Bethania, kũrĩa Lazaro ũrĩa aariũkĩtie aatũũraga. ² Nĩ kwarugirwo irio cia hwaĩ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ. Maritha nĩwe watungataga, nake Lazaro aarĩ ũmwe wa arĩa maikarĩte metha-inĩ na Jesũ. ³ Nake Mariamu akĩoya cuba ya maguta manungi wega na ma goro mūno, akĩhaka Jesũ magũrũ, agĩcooka akĩmũgĩria na njuĩrĩ yake. ⁴ Nayo nyũmba ĩkĩiyũra mũtararĩko mwega wa maguta macio.

⁴ No mũrutwo ũmwe wa Jesũ wetagwo Judasi Isikariota, ũrĩa wacookire kũmũkũnyanĩra, akĩregana na ũndũ ũcio, akiuga atĩrĩ, ⁵ “Nĩkĩ kĩragiririe

^{a3} Mariamu nĩonanirie wendo mūnene nĩ ũndũ wa gũitĩrĩa Jesũ maguta macio nyarĩrĩ, na kũmũhuura na njuĩrĩ ciake.

maguta macio mendio na mbeeca icio iheo athiini? Nīmaraiganite mūcaara wa mwaka mūgima.”⁶ Ndoigire ūguo nī ūndū wa gūcaira athiini, no oigire ūguo nī ūndū aarī mūici, tondū nīwe wakuuaga mūhuko wa mbeeca, na nīaiyaga imwe akahūthira we mwene.

⁷ Nake Jesū agīcookia atīrī, “Tiganai nake, araiḡite maguta macio nī ūndū wa mūthenya ūrīa ngaathikwo.”⁸ Athiini mūrī nao hīndī ciothe, no nī mūtīrīkoragwo na nī hīndī ciothe.”

⁹ Ihinda-inī o rīu gīkundi kīnene kīa Ayahudi gīkimenya atī Jesū aarī kūu na gīḡiūka, na gītiokire nī ūndū wa Jesū tu, no ningī nīgeetha kīone o na Lazaro ūcio aariūktie kuuma kūrī arīa akuū.

¹⁰ Nī ūndū ūcio athīnjīri-Ngai arīa anene magīthugunda kūūruga Lazaro o nake,¹¹ nīḡukorwo nī ūndū wake Ayahudi aingī nīmathiiga kūrī Jesū na makamwītīkia.

Jesū Gūtoonya Jerusalemu na Ūhootani

¹² Mūthenya ūcio ūngī andū aingī arīa mokīte nī ūndū wa Gīathī kūu^a makīigua atī Jesū aarī njīra-inī agīthiī Jerusalemu.¹³ Magīkuua mīkīndū,^b magīthiī namo kūmūtūnga, makīanagīrīra atīrī,

“Hosana!”

“Kūrathimwo-rī, nī mūndū ūrīa
ūḡūka na rīitwa rīa
Mwathani!”

“Kūrathimwo-rī, nī Mūthamaki wa
Isiraeli!”

¹⁴ Nake Jesū akīona njaū ya ndigiri, akīmīkarīra, o ta ūrīa kwandīkitwo atīrī,

¹⁵ “Tiga ḡwītīḡira, wee Mwarī wa
Zayuni;
ta rora, mūthamaki waku
nīarooka,
aikarīire njaū ya ndigiri.”

¹⁶ Arutwo ake matiambīte ḡūtaūkīrwo nī ḡītūmi kīa maūndū macio. No Jesū

^a12 Andū aingī mūno nīmookaga
ḡūkūḡūra Gīathī kīa Bathaka.

^b13 Mīkīndū yatūmagīrwo ḡūkūḡūra
ūhootani.

aarīkia kūgoocithio nīguo maataūkīrwo atī maūndū macio maandīkitwo nī ūndū wake, na atī ūguo noguo maamwīkīte.

¹⁷ Nakīo gīkundi kīa andū kīrīa kīarī nake rīrīa eetire Lazaro oime mbīrīra-inī na akīmūrīūkīa kuuma kūrī arīa akuū gīḡīthiī na mbere kūmemerekīa ūhorō ūcio.¹⁸ Andū aingī magīūka ḡūtūnga Jesū nī ūndū nīmaiguīte atī nīaringīte kīama kīu.¹⁹ Nī ūndū ūcio Afarisai makīrīana atīrī, “Ta kīonei tūtīrī ūndū tūreeka. Onei ūrīa andū othe mamūrūmīrīire!”

Jesū Kūratha Ūhorō wa Gīkuū Gīake

²⁰ Na rīrī, nī kwarī na Ayunani gatagatī-inī ka arīa maathīite ḡūthathaiya Ngai Gīathī-inī kīu.²¹ Nao magīūka kūrī Filipu, ūrīa woimīte itūūra rīa Bethisaida kūu Galili, marī na ihooya, makīmwrīa atīrī, “Mūthuuri ūyū, no twende kuona Jesū.”²² Nake Filipu agīthiī akīra Anderea ūhorō ūcio, nao eerī magīthiī makīra Jesū.

²³ Nake Jesū akīmacookeria atīrī, “Ihinda nīrīkinyu Mūrū wa Mūndū agoocithio.²⁴ Ngūmwīra atīrī na ma, tīga hīndī ya ngano yambire kūḡūa tīiri-inī ikue-rī, itūūruga īrī iiki. No īngīkua, nīciaraga maciaro maingī.²⁵ Mūndū ūrīa wendete muoyo wake nīakoarwo nīguo, na mūndū ūrīa ūthūire muoyo wake arī ḡūkū thī, nīakaūtūūra nginya muoyo wa tene na tene.²⁶ Ūrīa wothe ūndungatāḡira no nginya anūmīrīre, nīgeetha harīa ndī o nayo ndungata yakwa īgaakorwo ho. Ūrīa ūndungatāḡira-rī, nake Baba nīarīmūtīaga.

²⁷ “Rīu ngoro yakwa nīratangīka, na nī ngūkiuga atīa? Njuge, ‘Baba honokia harī ihinda rīrī?’ Aca, ḡītūmi gīkī nīkīo ḡītūmīte nginyie ihinda rīrī.²⁸ Baba, goocithia rīitwa rīaku!”

Hīndī īyo mūgambo ūkīuma igūrū ūkiuga atīrī, “Nīndīrīgoocithītie na no ngūrīgoocithia o rīngī.”²⁹ Nakīo gīkundi kīa andū kīrīa kīarī ho na gīkīigua ūguo, gīkiuga atī mūgambo ūcio nīwarurumaga; nao arīa angī makiuga atī nī mūrīaika wamwarīria.

³⁰ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Mūgambo

ũcio ndũnaaria nĩ ũndũ wakwa, no waria nĩ ũndũ wanyu. ³¹ Hĩndĩ nĩ nginyu thĩ ĩno ĩtuĩrwo ciira; nake mũnene wa thĩ ĩno nĩekũingatwo. ³² No nĩ ndaarĩkia kũhaicio igũrũ kuuma thĩ, nĩngaguucĩrĩria andũ othe harĩ nĩĩ.”

³³ Oigire ũguo nĩgeetha onanie gĩkuũ kĩrĩa agaakua.

³⁴ Gĩkundi kũu gĩkiuga atĩrĩ, “Nĩtũiguĩte kuuma Watho-inĩ atĩ Kristũ egũtũura tene na tene, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ atĩa ũguo woiga atĩ ‘Mũrũ wa Mũndũ no nginya ahaicio igũrũ?’ Ŭcio ‘Mũrũ wa Mũndũ’ nũũ?”

³⁵ Nake Jesũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩmũgũkorwo na ũtheri ihinda rĩngĩ inini. Thiiagai rĩrĩa mũrĩ na ũtheri, nduma ĩtanamũtumanĩra. Mũndũ ũrĩa ũthiiga na nduma ndamenyaga kũrĩa arathĩ. ³⁶ Mwĩhokagei ũtheri hĩndĩ ĩrĩa mũrĩ naguo, nĩgeetha mũtuĩke ciana cia ũtheri.” Nake Jesũ aarĩkia kwaria, akĩmehitha, agĩthĩrĩa.

Ayahudi gũthĩĩ na Mbere na kwaga Gwĩtĩkia

³⁷ O na thuutha wa Jesũ kũringa ciama icio ciothe makĩonaga-rĩ, matiigana kũmwĩtĩkia. ³⁸ Ŭndũ ũcio warĩ wa kũhingia kiugo kĩa Isaia ũrĩa mũnabii kĩrĩa kĩũragia atĩrĩ:

“Mwathani, nũũ wĩtikĩtie ũhoru witũ,
nakuo guoko kwa Mwathani
kũguũrĩrio ũ?”

³⁹ Nĩ ũndũ ũcio matingĩetĩkirie, nĩ tondũ Isaia nĩoigĩte handũ hangĩ atĩrĩ:

⁴⁰ “Nĩamatuĩte atumumu,
na akoomia ngoro ciao,
nĩgeetha matikoone na maitho mao,
kana mataũkĩrwo ngoro-inĩ ciao,
o na kana magarũrũke, na nĩ ndĩmahonie.”

⁴¹ Isaia oigire ũguo nĩ ũndũ nĩooneete riiri wa Jesũ, na akĩaria ũhoru wake.

⁴² No o na gũtariĩ o ũguo, aingĩ o

na gatagatĩ ka atongoria a Ayahudi nĩmamwĩtikirie. No nĩ ũndũ wa Afarisai, matingĩoimbũrire wĩtikio wao nĩ gwĩtigĩra matikaingatwo thunagogi; ⁴³ nĩgũkorwo nĩmendete kũgoocwo nĩ andũ gũkĩra kũgoocwo nĩ Ngai.

⁴⁴ Jesũ agĩcooka akĩanĩrĩa na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũnjĩtikĩtie, to nĩ nyiki etĩkĩtie, no etĩkĩtie o na ũrĩa wandũmire. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa mũndũ ũcio andora, onaga ũrĩa wandũmire. ⁴⁶ Nĩ njũkĩte gũkũ thĩ ndĩ ũtheri, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe ũnjĩtikĩtie ũngĩkara nduma-inĩ.

⁴⁷ “Ha ũhoru wa mũndũ ũrĩa ũiguaga ũhoru wakwa no akaaga kũũhingia, ndikũmũtuĩra ciira; nĩgũkorwo ndiokire gũtuĩra andũ a thĩ ciira, no ndokire kũmahonokia. ⁴⁸ Mũtuanĩri ciira arĩ ho, harĩ mũndũ ũrĩa ũndegaga na akaaga gwĩtikĩra ciugo ciakwa; kiugo kũu ndaaririe nĩkĩo gĩkaamũtuĩra ciira mũthenya wa mũthia. ⁴⁹ Nĩgũkorwo ndiaririe ndĩrĩte nĩ mwene, no Baba ũrĩa wandũmire nĩwe wanjathire ũrĩa ingiuga, na ũrĩa ingĩaria. ⁵⁰ Nĩnjũũ atĩ rĩathani rĩake rĩkinyagia mũndũ muoyo-inĩ wa tene na tene. Nĩ ũndũ ũcio ũhoru ũrĩa wothe njaragia no ũrĩa Baba anjĩrĩte njarie.”

Jesũ Gũthambia Arutwo ake Nyarĩrĩ

13 Na rĩrĩ, gwatigĩtie o hanini Giathĩ kĩa Bathaka gĩkinye. Jesũ nĩamenyete atĩ ihinda rĩake rĩa kuuma gũkũ thĩ athĩ kũrĩ Ithe nĩrĩakinyĩte. Na tondũ nĩendete arĩa maarĩ ake gũkũ thĩ, akĩmoonia ũrĩa aamendete nginya kĩrĩkĩrĩro.

² Na rĩrĩa maarĩaga irio cia hwaĩ-inĩ, Mũcukani nĩarĩkĩtie gwĩkĩra ngoro-inĩ ya Judasi Isikariota, mũrũ wa Simoni, meciiria ma gũkũnyanĩra Jesũ, ³ Jesũ nĩamenyete atĩ Ithe nĩamũheete ũhoti wa maũndũ mothe, na atĩ oimĩte kũrĩ Ngai, na acookaga kũrĩ o Ngai; ⁴ nĩ ũndũ ũcio Jesũ agĩũkĩra, akiuma hau maarĩagĩra, akĩruta nguo yake ya igũrũ, akĩoya taurũ, akĩohia njohero. ⁵ Thuutha wa ũguo, agĩitĩrĩra maaĩ kĩaĩ-inĩ na akĩambĩrĩria gũthambia arutwo

ake nyarĩrĩ, akĩmagiragia na taurũ ãyo eyohete njohero.

⁶Na aakinya harĩ Simoni Petero, Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Hĩ, Mwathani, wee nĩwe ũgũthambia nyarĩrĩ?”

⁷Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ndũngĩmenya ũria ndĩreka rĩu, no thuutha-inĩ nĩũrĩmenya.”

⁸Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Aca, wee ndũrĩ hĩndĩ ũngĩthambia nyarĩrĩ ciakwa.”

Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Itangĩgũthambia, ndũngĩgĩa ngwatanĩro na nĩ.”

⁹Simoni Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, ndũgaathambie o nyarĩrĩ ciiki, no gũthambie moko o na mĩtwe!”

¹⁰Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũndũ wĩthambĩte mwĩrĩ abatairio nĩ gwĩthamba o nyarĩrĩ ciiki; mwĩrĩ wake wothe nĩ mũtheru. Na inyuĩ mũrĩ atheru, o na gũtuĩka ti inyuothe.” ¹¹Nĩgũkorwo nĩamenyete ũria ũkaamũkunyaĩra, na nĩkĩo oigire atĩ ti othe maarĩ atheru.

¹²Aarĩkia kũmathambia nyarĩrĩ, akĩihumba nguo yake ya igũrũ, na agĩcooka harĩa aikarĩte. Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwataũkĩrwo nĩ ũguo ndamwĩka?”

¹³Mũnjĩtaga ‘Mũrutani’ na ‘Mwathani’, na ũguo nĩguo kũrĩ, nĩgũkorwo ũguo nĩguo ndĩ. ¹⁴Na rĩrĩ, kuona atĩ Nĩ, Mwathani na Mũrutani wanyu, nĩdamũthambia nyarĩrĩ-rĩ, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo mũthambanagie nyarĩrĩ mũndũ na ũria ũngĩ. ¹⁵Nĩdamuonia kĩonereria nĩguo mwĩkage o ta ũguo ndamwĩka.

¹⁶Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, gũtirĩ ndungata nene gũkĩra mwathi wayo, kana mĩtũmwo agakĩra ũria ũmũtũmĩte.

¹⁷Kuona atĩ rĩu nĩmũmenyete maũndũ maya, nĩmũrĩrathimagwo mwameka.

Jesũ Kũratha Ũhoru wa Gũkunyaĩrwo Gwake

¹⁸“Ndiraaria ũhoru wanyu inyuothe; nĩnjũũ arĩa thuurĩte. No ũhoru ũyũ nĩ wa kũhingia maandĩko marĩa moigĩte atĩrĩ, ‘O ũria tũrĩĩanagĩra irio nake nĩangarũrũkĩte.’

¹⁹“Ndĩramwĩra maũndũ maya rĩu matanekĩka, nĩgeetha hĩndĩ ĩria

marĩĩkĩka mũrĩnjĩtũkia atĩ nĩ nĩ nĩ we.

²⁰Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũria wothe wamũkagĩra mũndũ ũria ndũmĩte nĩ nĩ mwene aamũkagĩra; na ũria wothe ũnyamũkagĩra, aamũkagĩra ũria wandũmire.”

²¹Jesũ aarĩkia kuuga ũguo, agĩtangĩka ngoro na akĩumbũra atĩrĩ, “Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, ũmwe wanyu nĩekũgunyanĩra.”

²²Nao arutwo ake makĩambĩrĩria kũrorana marigĩtwo nũ gatagatĩ-inĩ kao aaragia ũhoru wake. ²³Ũmwe wao, mũrutwo ũria Jesũ endete, aikarĩte thĩ etiiranĩtie na Jesũ. ²⁴Nake Simoni Petero akĩheneria mũrutwo ũcio, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta mũũrie araaria ũhoru wa ũ.”

²⁵Nake mũrutwo ũcio, agĩtiirania na Jesũ na akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ũcio nũ ũraaria ũhoru wake?”

²⁶Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ ũria ngũhe kĩenyũ gĩkĩ kĩa mũgate ndaarĩkia gũgĩtobokia thubu-inĩ.” Na aarĩkia gũtobokia kĩenyũ kĩa mũgate thubu-inĩ, agĩkĩhe Judasi Isikariota mũrũ wa Simoni. ²⁷Judasi aarĩkia kũria mũgate ũcio, Mũcukani akĩmũingĩra.

Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũria ũkirĩ gwĩka-rĩ, ĩka narua.” ²⁸No gũtirĩ o na ũmwe warĩ metha-inĩ wataũkĩrwo nĩ gĩtũmi kĩa Jesũ kũmwĩra ũguo. ²⁹Na tondũ Judasi nĩwe waigaga mbeeca-rĩ, amwe magĩciiria Jesũ aamwĩraga agũre kĩa kĩabataraĩtie nĩ ũndũ wa Gĩathĩ, kana aheane kĩndũ nĩ ũndũ wa arĩa athĩĩni. ³⁰Nake Judasi aarĩkia kwamũkĩra mũgate ũcio, akiuma nja. Na kwarĩ ũtukũ.

Jesũ Kũratha atĩ Petero Nĩekũmũkaana

³¹Na Judasi aarĩkia gũthĩĩ, Jesũ akiuga atĩrĩ, “Rĩu Mũrũ wa Mũndũ nĩagoocithĩtio, nake Ngai nĩagoocithĩtio arĩ thĩĩnĩ wake.

³²Angĩkorwo Ngai nĩagoocithĩtio thĩĩnĩ wake, Ngai nĩekũgoocithĩa Mũriũ arĩ thĩĩnĩ wake mwene, na amũgoocithie o narua.

³³“Ciana ciakwa, ngũkorwo na inyuĩ o gwa kahinda kanini. Nĩmũkanjaria, na o ta ũria ndeerire Ayahudi, no

taguo ngũmwĩra: Kũrĩa ndĩrathiĩ, inyuĩ mũtingĩhota gũũka.

³⁴ “Ngũmũhe rĩathani rĩerũ: Endanagai mũndũ na ũrĩa ũngĩ. O ta ũrĩa ndĩmwendete, o na inyuĩ no nginya mwendanage mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ³⁵ Ũndũ ũyũ nĩguo ũrĩmenyithagia andũ othe atĩ mũrĩ arutwo akwa, mũngĩendana mũndũ na ũrĩa ũngĩ.”

³⁶ Simoni Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ ũgũthiĩ?”

Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Kũrĩa ngũthiĩ, mũtingĩhota kũnũmĩrĩra rĩu, no nĩmũrĩnũmĩrĩra thuutha-inĩ.”

³⁷ Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani nĩ kũ kĩngĩgĩria ngũrũmĩrĩre rĩu? Nĩ nĩngũruta muoyo wakwa nĩ ũndũ waku.”

³⁸ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩ no ũrute muoyo waku nĩ ũndũ wakwa? Ngũkwĩra atĩrĩ na ma, ngũkũ itanakũga, nĩũrĩngaana maita matatũ!

Jesũ Kũmĩrĩria Arutwo Ake

14 “Mũtigatangĩke ngoro, mwĩhokei Ngai; o na nĩ mũnjĩhoke. ² Thĩinĩ wa nyũmba ya Baba kũrĩ na ciikaro nyingĩ; gũtangĩrĩ ũguo ingĩrĩ kũmwĩra. Nĩngũthiĩ kuo kũmũthondekera handũ. ³ Na ndathiĩ na ndamũthondekera handũ-rĩ, nĩngacooka ndĩmũgũire nĩgeetha o na inyuĩ mũkoragwo harĩa ndĩ. ⁴ Njĩra ya kũrĩa ndĩrathiĩ inyuĩ nĩmũmũĩ.”

Jesũ Nĩwe Njĩra ya Gũthiĩ kũrĩ Baba

⁵ Nake Toma akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, ithuĩ tũtiũĩ kũrĩa ũgũthiĩ, nĩ ũndũ ũcio-rĩ, njĩra tũngĩkĩmĩmenya atĩa?”

⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ njĩra, na nĩ nĩ ũhoro ũrĩa wa ma, na nĩ nĩ muoyo. Gũtirĩ mũndũ ũkinyaga kũrĩ Baba atagereire harĩ nĩ. ⁷ Korwo nĩmũũmenyete kũna, no mũmenye Baba o nake. Kuuma rĩu, nĩmũmũĩ na nĩ mũmuonete!”

⁸ Filipu akĩmwĩra atĩrĩ, “Mwathani, tuonie Baba na ithuĩ nĩtũkũiganĩra.”

⁹ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Filipu, ndũrĩ wamenya o na thuutha wa gũkorwo na inyuĩ ihinda iraihu

ũguo? Mũndũ ũrĩa wothe ũnyonete nĩonete Baba. Ũngĩkiuga atĩa atĩ, ‘Tuonie Baba?’ ¹⁰ Kaĩ ũtetikĩtie atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na atĩ Baba arĩ thĩinĩ wakwa? Ciugo iria ndĩmwĩraga ti ciakwa nĩ mwene; no Baba ũrĩa ũtũũraga thĩinĩ wakwa, nĩwe ũraruta wĩra wake. ¹¹ Njĩtikiai rĩrĩa nguuga atĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, nake Baba arĩ thĩinĩ wakwa; kana mũgũtikie nĩ ũndũ wa ũira wa ciamia iria ningaga. ¹² Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũndũ ũrĩa wothe ũnjĩtikĩtie, nĩarĩkaga maũndũ marĩa njikaga. Na nĩageeka o na maũndũ manene kũrĩ macio, tondũ ndĩrathiĩ kũrĩ Baba. ¹³ Na ũrĩa wothe mũkahooya, nĩngawĩka thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩgeetha Mũriũ arehere Baba riiri. ¹⁴ Mwahooya ũndũ o wothe thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa, nĩndĩrĩwikaga.

Jesũ Kwĩranĩra Roho Mũtheru

¹⁵ “Angĩkorwo nĩmũnyendete, nĩmũrĩathĩkagĩra ũrĩa ndĩmwathĩte. ¹⁶ Na nĩ nĩngahooya Baba, nake nĩakamũhe Mũteithia ũngĩ aikarage na inyuĩ nginya tene, ¹⁷ nake nĩwe Roho ũrĩa wa ma. Nao andũ a gũkũ thĩ matingĩmwĩtũkĩra tondũ matimuonaga na matimũũ. No inyuĩ nĩmũmũĩ nĩgũkorwo atũũranagia na inyuĩ, na aikaraga thĩinĩ wanyu. ¹⁸ Ndikũmũtiga ta ciana cia ngoriai, nĩngũũka kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ Thuutha wa ihinda inyinyi, thĩ ndĩgũcooka kũnyona, no inyuĩ nĩmũrĩnyonaga. Tondũ nĩndũũraga muoyo, o na inyuĩ nĩmũgũtũũra muoyo. ²⁰ Mũthenya ũcio nĩmũkamenya atĩ nĩ ndĩ thĩinĩ wa Baba, na inyuĩ mũrĩ thĩinĩ wakwa, na nĩ ndĩ thĩinĩ wanyu. ²¹ ũrĩa wothe ũiguaga maathani makwa na akamaathĩkĩra, ũcio nĩwe ũnyendete. Nake ũcio ũnyendete nĩariendagwo nĩ Baba, o na nĩ nĩndĩmwendaga na ndĩonithanagie kũrĩ we.”

²² Nake Judasi (no ti Isikariota) akiuga atĩrĩ, “No rĩrĩ Mwathani, nĩ kũ gĩgũtũma wĩonithanie kũrĩ ithuĩ na ti kũrĩ andũ a gũkũ thĩ?”

²³ Nake Jesũ agĩcookia atĩrĩ, “Mũndũ o wothe ũnyendete nĩarĩathĩkagĩra ũrutani wakwa. Baba nake nĩarĩmwendaga, na

nītūrīūkaga kūrī we tūtūūranagie nake.
²⁴ Ūrīa ūtanyendete ndathīkagīra ūrutani wakwa. Ciugo icio mūiguaga ti ciakwa nīi mwene; nī cia Baba ūrīa wandūmire.

²⁵ “Maūndū maya mothe ndamwarīria tūrī o na inyuī. ²⁶ No rīrī, we Mūteithia, na nīwe Roho Mūtheru, ūrīa Baba agaātūma thīinī wa rīitwa rīakwa, nīakamūruta maūndū mothe na amūririkanie ūrīa wothe ndīmwīrīte.

²⁷ Thayū nīguo ngūmūtīgīra; thayū wakwa nīguo ndaamūhe. Ndikūmūhe thayū ta ūrīa ūheanagwo nī andū a gūkū thī. Mūtīgatangīke ngoro kana mwītīgīre.

²⁸ “Inyuī nīmwaiguire ngiuga atīrī, ‘Nīngūthī na nīngacooka njūke kūrī inyuī rīngī.’ Angīkorwo nīmūnyendete-rī, no mūkene tondū ndīrathī kūrī Baba, nīgūkorwo Baba nī mūnene kūrī nīi. ²⁹ Ndamwīra maūndū macio o rīu matanekīka nīgeetha rīrīa magekīka mūgeetīkia. ³⁰ Ndikūmwarīria ūhoru ūyū ihinda iraaya, nīgūkorwo mūnene wa gūkū thī nīarooka. We ndarī na hinya wa kūnjatha, ³¹ no andū a gūkū thī no nginya mamenye atī nīnyendete Baba, na atī njīkaga o ūrīa Baba anjathīte.

“Ūkai rīu; nītūthīi.

Mūthabībū na Honge

15 “Nīi nī nīi mūthabībū ūrīa wa ma nake Baba nīwe mūrīmīri. ² Rūhonge o ruothe rūrī thīinī wakwa rūtaciaraaga nīarūtemaga akarweheria. Naruo rūhonge o ruothe rūrīa rūciaraaga nīarūceehaga nīguo rūciare maciaro maingī makīria. ³ Inyuī o na rīu mūrī atheru nī ūndū wa ūhoru ūrīa ndīmūheete. ⁴ Ikaragai thīinī wakwa na nīi nīndīrīkaraga thīinī wanyu. Gūtīrī rūhonge rūngīciara maciaro rūrī rwiki; no nginya rūikare thīinī wa mūthabībū. O na inyuī mūtingīciara maciaro mūtangīkara thīinī wakwa.

⁵ “Nī nīi mūthabībū, na inyuī mūrī honge. Mūndū angīikara thīinī wakwa na nīi njīkare thīinī wake, nīarīciaraaga maciaro maingī; tondū mūtārī hamwe na nīi mūtīrī ūndū mūngīhota gwīka.

⁶ Mūndū o wothe angīaga gūikara

thīinī wakwa-rī, atarīi o ta rūhonge rūrīa rūteagwo rūkooma; honge icio nīkūnganio ciūnganagio, igaikio mwakinī ikahīa. ⁷ Mūngīkara thīinī wakwa, nacio ciugo ciakwa ciikare thīinī wanyu, hooyai o kīrīa gīothe mūngīenda, na nīmūkūheo kīo. ⁸ Ūndū ūrīa ūngīgoocithia Baba nī atī, mūciarage maciaro maingī nīguo mwīonanie mūrī arutwo akwa.

⁹ “O ta ūrīa Baba anyendete, ūguo noguo na nīi ndīmwendete. Rīu-rī, ikaragai o wendo-inī wakwa.

¹⁰ Mūngīathīkīra maathani makwa-rī, nīmūrīkaraga wendo-inī wakwa o ta ūrīa nīi njathīkīre maathani ma Baba na ngaikara wendo-inī wake. ¹¹ Ndamwīra maūndū macio nīguo gīkeno gīakwa kīgīe thīinī wanyu, nakīo gīkeno kīanyu gīkinyanīre. ¹² Rīathani rīakwa nī rīrī: Endanagai inyuī ene, o ta ūrīa nīi ndīmwendete. ¹³ Gūtīrī mūndū ūrī wendo mūnene kūrī ūyū, atī mūndū no arute muoyo wake nī ūndū wa arata ake. ¹⁴ Inyuī mūrī arata akwa, mūngīika ūrīa ndīmwathīte. ¹⁵ Ndīgūcooka kūmwīta ndungata, tondū ndungata ndīmenyaga ūrīa mūmīathi areeka; no inyuī ndīmwītīte arata nīgūkorwo maūndū marīa mothe ndīrūtīte kuuma kūrī Baba nīndīmūmenyithītie. ¹⁶ Ti inyuī mwathuurire, no nīi nīi ndamūthuurire, na ngīmwamūra mūthīi mūgaciare maciaro, namo maciaro macio matūūre. Nake Baba nīakamūhe kīrīa gīothe mūkahooya thīinī wa rīitwa rīakwa. ¹⁷ Rīrī nīrīo rīathani rīakwa: Endanagai.

Andū a Thī Gūthūūra Arutwo

¹⁸ “Andū a thī mangīmūthūūra, menyai atī nīi nīi maambire gūthūūra. ¹⁹ Korwo mūrī a gūkū thī, andū a thī no mamwende ta mūrī ao. No rīrī, inyuī mūtīrī a gūkū thī, no nīndīmūthuurīte kuuma kūrī andū a thī. Nīkīo andū a thī mamūthūire. ²⁰ Rīrikanai ūhoru ūrīa ndamwīre atīrī, ‘Gūtīrī ndungata nene gūkīra mūmīathi.’ Angīkorwo nīi nīmanyariirire, o na inyuī nīmakamūnyarira. Angīkorwo nīmathīkīre ūrutani wakwa o na wanyu nīmakawathīkīra. ²¹ Nao makaamwīka

ũguo nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, nĩgũkorwo matiũĩ ũrĩa wandũmire.

²² “Korwo ndiokire ngĩmahe ũhoro, matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu matirĩ na kũgwatio nĩ ũndũ wa mehia mao.

²³ Mũndũ ũrĩa ũũthũũrĩte, nĩathũũire Baba o nake. ²⁴ Korwo ndiĩkĩte gatagati-inĩ kao maũndũ marĩa matarĩ mekwo nĩ mũndũ ũngĩ matingĩamenyire nĩ ehia. No rĩu nĩmonete cĩama ici, no no maathũire na magathũũra Baba. ²⁵ No nĩgeetha kũhingio ũrĩa kwandĩkĩtwo Watho-inĩ wao atĩrĩ, ‘Nĩmathũũire hatarĩ gĩtũmi.’

²⁶ “Hĩndĩ irĩa Mũteithia agooka, ũrĩa ngaamũtũmĩra kuuma kũrĩ Baba, na nĩwe Roho wa ma ũrĩa uumaga kũrĩ Baba, we nĩakaheana ũira wakwa. ²⁷ Na o na inyuĩ no nginya mũkaaruta ũira, tondũ mũtũũrĩte na nĩ kuuma o kĩambĩrĩria.

16 “Ndamwĩra maũndũ macio mothe nĩgeetha mũtikanae gũtiganĩria wĩtikio. ² Nĩmakamũingata thunagogi-inĩ; na ũhoro wa ma nĩ atĩ, kũrĩ hĩndĩ igũũka rĩrĩa mũndũ o wotho ũkaamũũraga ageciiragia atĩ nĩ Ngai aratungatĩra. ³ Mageekaga maũndũ macio nĩ ũndũ matimenyete Baba o na kana makaamenya. ⁴ Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha hĩndĩ iyo yakinya mũkaaririkana atĩ nĩndamwĩrĩte. Ndiamwĩre maũndũ macio kĩambĩrĩria-inĩ tondũ ndaarĩ hamwe na inyuĩ.

Wĩra wa Roho Mũtheru

⁵ “Rĩu nĩngũthĩ kũrĩ ũrĩa wandũmire. No gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũranjũũria atĩrĩ, ‘Ūrathĩ kũ?’ ⁶ Mwaiyũrwo nĩ kĩa nĩ tondũ nĩndamwĩra maũndũ macio.

⁷ No ngũmwĩra atĩrĩ na ma, nĩ kwagĩrĩire nĩ thĩ nĩ ũndũ wanyu. Tondũ ndaaga gũthĩ, Mũteithia ndagooka kũrĩ inyuĩ. No ndaathĩ, nĩngamũtũma oke kũrĩ inyuĩ.

⁸ Nake oka, nĩakaiguithia andũ a gũkũ thĩ ũrĩa mahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa mehia, na ũhoro-inĩ wa ũthingu, o na ũhoro-inĩ wa ciira: ⁹ Nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa mehia, nĩgũkorwo andũ matinjĩtikĩtie; ¹⁰ nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa ũthingu,

nĩgũkorwo ndĩrathĩ kũrĩ Baba kũrĩa mũtangĩcooka kũnyona; ¹¹ na nĩmahĩtĩtie ũhoro-inĩ wa ciira tondũ mũnene wa gũkũ thĩ nĩarĩkĩtie gũtũrwo ciira.

¹² “Ndĩ na maũndũ mangĩ maingĩ ma kũmwĩra, makĩria ya marĩa mũngĩhota kũũmĩrĩria rĩu. ¹³ No rĩrĩ, Roho Mũtheru ũcio wa ma oka, nĩakamũtongoria ũhoro-inĩ ũrĩa wa ma wotho. Ndakaaragia ũhoro wake mwene; akaaragia ũhoro wa maũndũ marĩa aigũite, nĩngĩ nĩakamwĩra ũhoro wa maũndũ marĩa magooka thuutha. ¹⁴ Nĩakangoocithia nĩgũkorwo nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ. ¹⁵ Maũndũ mothe ma Baba nĩ makwa. Nĩkĩo ndamwĩra atĩ Roho nĩakamũmenyithia ũhoro wakwa ũrĩa arutĩte kuuma kũrĩ nĩ, mũũmenye.

¹⁶ “Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na nĩngĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona.”

Kĩa kĩa Arutwo nĩ Gĩgũtũka Gĩkeno

¹⁷ Amwe a arutwo ake makĩũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ na nĩngĩ atĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona’, nĩngĩ atĩ ‘Tondũ ndĩrathĩ kũrĩ Baba?’” ¹⁸ Magĩthĩ na mbere kũũrania atĩrĩ, “Arenda kuuga atĩa rĩrĩa aroiga atĩ, ‘Kahinda kanini?’ Ithuĩ tũtiramanya ũrĩa aroiga.”

¹⁹ Nake Jesũ akĩona atĩ nĩmendaga kũmũũria ũhoro ũcio, nĩ ũndũ ũcio akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ kũũrania mũrorania ũrĩa ngwendaga kuuga rĩrĩa njugire atĩ ‘Thuutha wa kahinda kanini mũtikũnyona rĩngĩ, na nĩngĩ thuutha wa kahinda kanini nĩmũkũnyona?’”

²⁰ Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, mũkaarĩra na mũcaka rĩrĩa andũ a thĩ marakena. Inyuĩ mũkanyĩtwo nĩ kĩa, no kĩa, kĩanyu nĩgĩkagarũrũka gĩtũke gĩkeno.

²¹ Mũndũ-wa-nja agĩciara nĩakoragwo na ruo tondũ hĩndĩ yake nĩ nginyu; no aarĩkia gũciara kaana, akariganĩrwo nĩ ruo nĩ ũndũ wa gũkena nĩgũkorwo kaana nĩ gaaciarwo gũkũ thĩ. ²² O na inyuĩ noguo: Rĩu nĩ ihinda rĩanyu rĩa kĩa, no

nĩngamuona rĩngĩ na nĩmũgakena, na gũtirĩ mũndũ o na ũmwe ũkaamũtunya gĩkeno kũu. ²³ Mũthenya ũcio wakinya mũtigacooka kũnjũria ũndũ o na ũrikũ. Ngũmwĩra atĩrĩ na ma, Baba nĩakamũhe kĩria gĩothe mũkaahooya thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. ²⁴ Nginyagia rĩu mũtirĩ mwahooya ũndũ thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. Hooyai na nĩmũkũheo, nĩguo gĩkeno kĩanyu gĩkinyanĩre.

²⁵ “O na gũtuĩka ngoretwo ngĩaria na ngerekano-rĩ, hĩndĩ nĩiroka rĩria itagacooka kũmwarĩria na njĩra iyo, no ngaamwĩraga ũhoru wa Baba itekũhithĩria. ²⁶ Mũthenya ũcio nĩmũkahooyaga thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. Ndiroiga atĩ nĩngahooyaga Baba ithenya rĩanyu. ²⁷ No rĩrĩ, Baba we mwene nĩamwendete, nĩgũkorwo inyuũ nĩmũnyendete, na nĩmwĩtũkĩtie atĩ ndoimire kũrĩ Ngai. ²⁸ Nĩĩ ndoimire kũrĩ Baba, ngĩũka gũkũ thĩ; na rĩu nĩnguuma gũkũ thĩ, njooke kũrĩ Baba.”

²⁹ Hĩndĩ iyo arutwo a Jesũ makiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩũratũhe ũhoru wega, ũtekwaria na ngerekano. ³⁰ Rĩu nĩtwamenya atĩ wee nĩũũ maũndũ mothe, na atĩ o na ndũbataire mũndũ o na ũrikũ akũũrie ciũria. Ũhoru ũcio nĩwatũma twĩtũkie atĩ waimĩte kũrĩ Ngai.”

³¹ Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Rĩu nĩmwetĩkia! ³² No hĩndĩ nĩiroka, na nĩnginyu, rĩria mũkahurunjũka, o mũndũ athĩ gwake mũciĩ. Mũkaandiga ndĩ nyiki, no ndirĩ nyiki, nĩgũkorwo Baba arĩ hamwe na nĩĩ.

³³ “Ndamwĩra maũndũ macio nĩgeetha mũgĩe na thayũ thĩinĩ wakwa. Gũkũ thĩ nĩmũrĩonaga thĩina. No ũmĩrĩria! Nĩĩ nĩndooretie thĩ.”

Jesũ Kwĩhoera

17 Jesũ aarĩkia kuuga maũndũ macio, agĩtiira maitho akĩrora na igũrũ, akĩhooya, akiuga atĩrĩ:

“Baba hĩndĩ nĩ nginyu. Gooocithia Mũrũguo, nĩguo nake Mũrũguo akũgoocithie. ² Nĩgũkorwo nĩmũheete ũhoti wa gwatha andũ

othe, nĩguo arĩa othe ũmũheete amahe muoyo wa tene na tene. ³ Na rĩu ũyũ nĩguo muoyo wa tene na tene: Atĩ makũmenye, o Wee Ngai ũria wa ma, na mamenye Jesũ Kristũ, ũria ũtũmĩte. ⁴ Nĩngũgoocithĩtie gũkũ thĩ na ũndũ wa kũrĩkia wĩra ũria waheire ndute. ⁵ Na rĩu Baba, ngoocithia ndĩ mbere yaku na riiri ũria ndaarĩ naguo hamwe nawe o mbere thĩ itaanagĩa.

Jesũ Kũhoera Arutwo ake

⁶ “Nĩnguũrĩrie andũ arĩa waheire gũkũ thĩ rĩitwa rĩaku. Acio maarĩ aku; nawe ũkũhe o, nao nĩmathĩkĩire kiugo gĩaku. ⁷ Na rĩu nĩmamenyete atĩ indo iria ciothe ũheete ciumĩte kũrĩ wee. ⁸ Nĩgũkorwo nĩndamaheire ciugo iria waheire, nao magĩciĩtũkĩra. Nĩmamenyire hatarĩ nganja atĩ ndoimire kũrĩ wee, na magĩtũkia atĩ wee nĩwe wandũmire. ⁹ Acio nĩo ndĩrahoera. Ndirahoera andũ a gũkũ thĩ, no ndĩrahoera arĩa ũũheete, nĩgũkorwo nĩ aku. ¹⁰ Kĩria gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku, na kĩria gĩothe ũrĩ nakĩo nĩ gĩakwa. Naguo ũgooci nĩũũkĩte kũrĩ nĩ nĩ ũndũ wao. ¹¹ Ndigũikara gũkũ thĩ rĩngĩ, no-o marĩ o gũkũ thĩ, na nĩ ndĩroka kũrĩ wee. Baba Mũtheru, magitĩre na ũhoti wa rĩitwa rĩaku, rĩitwa rĩria waheire, nĩgeetha matuĩke ũmwe o ta ũria ithuĩ tũrĩ ũmwe. ¹² Rĩria ndĩraarĩ nao, nĩndĩramagitagĩra na ngamamenyerera na rĩitwa rĩu waheire. Gũtirĩ o na ũmwe ũũrĩte o tiga ũria wathĩrĩrwo kwanangwo nĩguo Maandĩko mahingio.

¹³ “Rĩu ndĩroka kũrĩ wee, no maũndũ maya ndĩroiga ndĩ o gũkũ thĩ, nĩguo maiyũrwo nĩ gĩkeno gĩakwa kĩrĩ gĩkinyanĩru kũna thĩinĩ wao. ¹⁴ Nĩndĩmaheete kiugo gĩaku, nao andũ a gũkũ thĩ makamathũũra, nĩgũkorwo o ti a gũkũ thĩ rĩngĩ, o ta ũria nĩ itarĩ wa gũkũ thĩ. ¹⁵ Ihooya rĩakwa ti ũmarute gũkũ thĩ, no nĩ atĩ ũmagitagĩre kuuma kũrĩ ũria

mũuru. ¹⁶ O ti a gũkũ thĩ, o ta ũrĩa o na nĩ itarĩ wakuo. ¹⁷ Maamũre, ũmatherie na ũhoru ũrĩa wa ma; ũhoru waku nĩguo ũhoru wa ma. ¹⁸ O ta ũrĩa wandũmire gũkũ thĩ, na nĩ noguo ndamatũma kũrĩ andũ a gũkũ thĩ. ¹⁹ Ndĩtheretie nĩ ũndũ wao, nĩguo o nao matherio kũna nĩ ũhoru ũrĩa wa ma.

Jesũ Kũhoera Etĩkia othe

²⁰ “Nĩgĩ to aya oiki ndĩrahoera. Ndĩrahoera o na arĩa angĩ makaanjĩtikia nĩ ũndũ wa ndũmĩrĩri ya aya, ²¹ nĩguo othe matuĩke ũmwe Baba, o ta ũrĩa we ũrĩ thĩnĩ wakwa na nĩ ndĩ thĩnĩ waku. O nao marogĩa thĩnĩ witũ nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ metikie atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²² Nĩndĩmaheete riiri ũrĩa waheire, nĩguo matuĩke ũmwe o ta ũrĩa ithuĩ tũrĩ ũmwe, ²³ nĩ ndĩ thĩnĩ wao, nawe ũrĩ thĩnĩ wakwa. Marotuĩka ũmwe kũna, nĩgeetha andũ a gũkũ thĩ mamenye atĩ nĩwe wandũmire, na atĩ nĩũmendete o ta ũrĩa ũnyendete.

²⁴ “Baba, ngwenda arĩa ũũheete makorwo na nĩ harĩa ndĩ na mone riiri wakwa, riiri ũrĩa ũũheete nĩ ũndũ nĩwanyendete thĩ itanombwo.

²⁵ “Baba Mũthingu, o na gũtuĩka andũ a gũkũ thĩ matikũũ-rĩ, nĩ nĩngũũ, nao nĩ moĩ atĩ nĩwe ũndũmĩte. ²⁶ Nĩngũmenyithanĩtie kũrĩ o, na nĩngũkĩrĩrĩria gũkũmenyithania, nĩgeetha wendani ũrĩa ũnyendete naguo ũikarage thĩnĩ wao na nĩguo o na nĩ mwene ngoragwo thĩnĩ wao.”

Jesũ Kũnyitwo

18 Jesũ aarĩkia kũhooya, agĩthĩ arĩ na arutwo ake, makĩringa mũkuru wa Karũũ ga Kidironi. Mũrĩmo ũcio ũngĩ nĩ haarĩ na mũgũnda wa mĩtamaĩyũ, agĩtoonya ho na arutwo ake.

² Na rĩrĩ, Judasi, ũrĩa wamũkunyaĩire, nĩooĩ handũ hau, nĩ ũndũ Jesũ nĩacemanagĩria ho kaingĩ na arutwo

ake. ³ Nĩ ũndũ ũcio Judasi agĩthĩ hau mũgũnda-inĩ ũcio, atongoretie mbũtũ ya thigari na anene amwe kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na Afarisai. Nao nĩmakuuĩte icinga, na matawa, na indo cia mbaara.

⁴ Nake Jesũ nĩ ũndũ nĩamenyaga maũndũ marĩa mothe maakirie kũmũkora-rĩ, akiumĩra akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

⁵ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

Nake Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we.” (Nake Judasi ũcio wamũkunyaĩire aarũngĩ hau hamwe nao.) ⁶ Rĩrĩa Jesũ aameerire atĩrĩ, “Nĩ nĩ nĩ we,” magĩcooka na thuutha makĩgũa thĩ.

⁷ O rĩngĩ Jesũ akĩmooria atĩrĩ, “Nũũ mũracaria?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ Jesũ wa Nazarethi.”

⁸ Jesũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ndamwĩra atĩ nĩ nĩ we. Akorwo nĩ nĩ mũracaria-rĩ, rekei andũ aya mathĩ.” ⁹ Gwekĩkire ũguo nĩgeetha ũhoru ũrĩa aarĩtie ũhinge, rĩrĩa oigire atĩrĩ, “Andũ arĩa waheire gũtirĩ o na ũmwe wao ndeete.”

¹⁰ Hĩndĩ ĩyo Simoni Petero, tondũ aarĩ na rũhiũ rwa njora, akĩrũcomora na agĩtinia gũtũ kwa ũrĩo kwa ndungata ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. (Ndungata ĩyo yetagwo Maliku.)

¹¹ Nake Jesũ agĩatha Petero atĩrĩ, “Cookia rũhiũ rwaku rwa njora! Gĩkombe kĩrĩa Baba aaheete-rĩ, nĩngwaga gũkĩnyũra?”

Jesũ Gũtwarwo kwa Anasi

¹² Nayo mbũtũ ĩyo ya thigari na mũnene wayo, hamwe na anene acio a Ayahudi makĩnyiita Jesũ. Makĩmuoha na ¹³ makĩamba kũmũtwara kwa Anasi, ũrĩa warĩ mũthoniwe wa Kaiafa, ũrĩa warĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene mwaka ũcio. ¹⁴ Kaiafa nĩwe wataarĩte Ayahudi atĩ no gũkorwo arĩ wega mũndũ ũmwe akuĩre andũ othe.

Petero Gũkaana Jesũ Ihinda rĩa Mbere

¹⁵ Simoni Petero marĩ na mũrutwo

ũngĩ makĩrũmĩrĩra Jesũ. Na tondũ mũrutwo ũcio nĩoĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩtwarana na Jesũ kũu nja ya mũthĩnjĩri-Ngai ũcio mũnene.¹⁶ No Petero agĩtigwo etereire hau nja ya kĩhingo. Nake mũrutwo ũcio ũngĩ, woĩo nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩcooka, akĩaria na mũirĩtu ũrĩa warĩ kĩhingo-inĩ agĩtoonya Petero.

¹⁷ Nake mũirĩtu ũcio warĩ kĩhingo-inĩ akĩũria Petero atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩcookia agĩkiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao.”

¹⁸ Na rĩrĩ, ndungata na thigari ciarũgamĩte irigiiciĩrie mwaki ũrĩa ciakĩtie ikĩwota, tondũ kwarĩ na heho. Petero o nake aarũgamĩte hamwe nao agĩota mwaki.

Mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa Mũnene kũũria Jesũ Ciũria

¹⁹ Ihinda-inĩ o rĩu, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene oragia Jesũ ũhoru wa arutwo ake na ũhoru wa ũrutani wake.

²⁰ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ njarĩirie andũ othe a thĩ itarĩ ũndũ ngũhitha, na ngarutana hĩndĩ ciothe thunagogi-inĩ o na hekarũ-inĩ, kũrĩa Ayahudi othe macemanagia. Ndirĩ ũndũ njaragia na hitho.”²¹ Ūranjũria ũguo nĩkĩ? Ūria arĩa mananjigua ngĩaria. Ti-itherũ nĩmoĩ ũria ndanoiga.”

²² Rĩrĩa Jesũ oigire ũguo, ũmwe wa thigari iria ciarĩ hau akĩmũgũtha rũhĩ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ūguo nĩguo ũgũcookeria mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?”

²³ Nake Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Angĩkorwo nĩndoiga ũũru-rĩ, heana ũira wa ũũru ũcio. No angĩkorwo ndaaria ũhoru wa ma-rĩ, wangũthĩra kĩ?”²⁴ Nake Anasi akĩmũneana atwarwo arĩ o muohe kũrĩ Kaiafa mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene.

Petero Gũkaana Jesũ rĩa Keerĩ na rĩa Gatatũ

²⁵ O hĩndĩ iyo Simoni Petero arũgamĩte agĩota mwaki, akĩũrio atĩrĩ, “Kaĩ wee ũrĩ ũmwe wa arutwo a mũndũ ũyũ?”

Nake agĩkaana, akiuga atĩrĩ, “Aca, ndirĩ ũmwe wao!”

²⁶ Ndungata ĩmwe ya mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, na yarĩ ya mbarĩ ya mũndũ ũrĩa Petero aatinĩtie gũtũ, ikĩmũũria atĩrĩ, “Na githĩ nĩ ndirakuonire mũrĩ nake hau mũgũnda-inĩ wa mĩtamaĩyũ?”

²⁷ O rĩngĩ Petero agĩkaana, na o hĩndĩ iyo ngũkũ ĩgĩkũga.

Jesũ Mbere ya Pilato

²⁸ Ningĩ Ayahudi makĩruta Jesũ gwa Kaiafa makĩmũtwara gũikaro-inĩ kĩa Barũthi wa Kĩroma. Hĩndĩ iyo kwarĩ rũciĩnĩ tene, na nĩgeetha matikagwatwo nĩ thaahu, Ayahudi matiatonyire gũikaro kũu; nĩ ũndũ nĩmendaga mahote kũrĩa gĩathĩ kĩa Bathaka.²⁹ Nĩ ũndũ ũcio Pilato akiuma akĩmakora kũu nja akĩmooria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ mũramũthitangĩra kĩ?”

³⁰ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Atangĩrĩ muuni watho-rĩ, tũtingĩmũrehe kũrĩ we.”

³¹ Nake Pilato akĩmeera atĩrĩ, “Kĩmuoei inyuĩ ene mũkamũciirithie kũringana na watho wanyu.”

Nao Ayahudi makĩregana na ũhoru ũcio, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirĩ na rũũtha rwa kũũraga mũndũ o na ũ.”

³² Maũndũ maya mekĩkire nĩgeetha ciugo iria Jesũ aarĩtie akĩonania mũthemba wa gĩkuũ kĩrĩa agaakua ihingio.

³³ Pilato agĩcooka agĩtoonya gũikaro kũu kĩa Barũthi, agĩta Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũthamaki wa Ayahudi?”

³⁴ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, “Ūcio nĩ woni waku, kana nĩ andũ makwĩrĩte ũhoru wakwa?”

³⁵ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndĩkĩrĩ Mũyahudi? Andũ anyu na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene nĩo makũneanĩte kũrĩ nĩ. Nĩ atĩa wĩkĩte?”

³⁶ Nake Jesũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ūthamaki wakwa ti wa gũkũ thĩ. Korwo nĩ ũguo-rĩ, ndungata ciakwa nicingĩndũrĩire ndikanyitwo nĩ Ayahudi. No ũthamaki wakwa nĩ wa kuuma kũndũ kũngĩ.”

³⁷ Nake Pilato akĩmũcookeria atĩrĩ, “nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, wee ũkĩrĩ Mũthamaki!”

Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Nīwaria ma kuuga atī nīndī Mūthamaki. Ma nī atīrī, gītūmi gīkī nīkīo gīatūmire njarwo, na nīkīo ndokire gūkū thī atī nyumbūrage ūhorō ūrīa wa ma. Mūndū o wothē ūrī mwena wa ūhorō wa ma nīathikagīrīria.”

³⁸ Nake Pilato akīmūūria atīrī, “Ūhorō wa ma nī ūrīkū?” Aarīkia kūūria ūguo akiuma nja o rīngī agīthī kūrī Ayahudi akīmeera atīrī, “Ndirona gītūmi gīa kūmūthitangīra. ³⁹ No ningī nī mūtugo wanyu hīndī ya Bathaka ndīmuohorere mūndū ūmwe. Nīmūkwenda ndīmuohorere ‘mūthamaki wa Ayahudi’?”

⁴⁰ Nao makīanīrīra, magīcookia atīrī, “Aca, tūtīkwenda ūcio! Tuohorere Baraba!” Na rīrī, Baraba ūcio aarī mūtunyani.

Jesū Gūtūrwo kwambwo Mūtī-Igūrū

19 Hīndī iyo Pilato akīoya Jesū, akīmūhūrithia iboko. ² Nacio thigari igītuma thūmbī ya mīigua, ikīmūwīkīra mūtwe, na ikīmūhumba kanjū ya rangi wa ndathi, ³ igathīiaga harī we o ihinda kwa ihinda, ikamūnyūrūragia ikiugaga atīrī, “Ngeithi, mūthamaki wa Ayahudi!” Nacio ikamūgūthaga ūthiū na hī.

⁴ O rīngī Pilato akiuma nja, akīira Ayahudi atīrī, “Ta onei ngūmūruta nja ndīmūrehe kūrī inyuī, nīguo mūmenye atī nī ndionete ūndū o na ūrīkū angīthitangīrwo.” ⁵ Rīrīa Jesū oimire nja ekīrīte thūmbī iyo ya mīigua na ehumbīte kanjū iyo ya rangi wa ndathi-rī, Pilato akīmeera atīrī, “Mūndū nī ūyū!”

⁶ Rīrīa athīnjīri-Ngai arīa anene o na atongoria a Ayahudi maamuonire, makīanīrīra makiuga atīrī, “Mwambithie mūtī-igūrū! Mwambithie mūtī-igūrū!”

No Pilato akīmacookeria atīrī, “Muoei mūmwambe mūtī igūrū arī inyuī. Ha ūhorō wakwa, ndirona ūndū o na ūrīkū angīthitangīrwo.”

⁷ Nao Ayahudi makiuga magwatīirie atīrī, “Ithuī nītūrī watho; na kūringana na watho ūcio no nginya akue, tondū nīetuīte Mūrū wa Ngai.”

⁸ Rīrīa Pilato aiguire ūguo, agītīgīra mūno makīria, ⁹ agīcooka thīinī wa nyūmba iyo ya ūthamaki. Ningī akīūria Jesū atīrī, “Wee-rī, uumīte kū?” Nowe Jesū ndaigana kūmūcookeria. ¹⁰ Pilato akīmūūria atīrī, “Kaī ūkūrega kūnjarīria? Kaī ūtooī ndī na ūhoti wa gūkuohorithia, kana wa gūkambithia mūtī igūrū?”

¹¹ Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Wee ndūngīrī na ūhoti igūrū rīakwa korwo ndūheetwo guo kuuma igūrū. Nī ūndū ūcio ūrīa ūūneanire kūrīwe nīwe ūrī na mehīa marīa manene.”

¹² Kuuma hīndī iyo, Pilato akīgeria kuohora Jesū, no Ayahudi magīthī na mbere kwanīrīra atīrī, “Ūngīrekereria mūndū ūyū, wee ndūrī mūrata wa Kaisari. Mūndū o wothē wītuga mūthamaki nīamenete Kaisari.”

¹³ Rīrīa Pilato aiguire ūguo-rī, akiumia Jesū nja, na agīkarīra gītī kīa mūtuanīri ciira handū hoīkaine ta “Harīa-haare-Mahiga” (na heetagwo na Kīhibirania Gabatha). ¹⁴ Kwarī mūthenya wa Ihaarīria rīa Kiumia gīa Gīathī kīa Bathaka; na kwarī ta thaa thita.

Nake Pilato akīira Ayahudi atīrī, “Ūyū mūthamaki wanyu.”

¹⁵ No-o makīanīrīra, makiuga atīrī, “Mweherie! Mweherie! Mwambithie mūtī-igūrū!”

Nake Pilato akīmooria atīrī, “Nyambithie Mūthamaki wanyu?”

Nao athīnjīri-Ngai arīa anene magīcookia atīrī, “Ithuī tūtīrī mūthamaki ūngī tiga Kaisari.”

¹⁶ Mūthia-inī Pilato akīmūneana kūrī o nīguo akambwo mūtī-igūrū.

Jesū Kwambwo Mūtī-Igūrū

Nacio thigari ikīnyiita Jesū. ¹⁷ Na ekuuīre mūtharaba wake agīthī nginya harīa heetagwo “Ha Ihīndī rīa Mūtwe” (na no ho hetagwo na Kīhibirania, Golgotha.) ¹⁸ Hau nīho maamwambire, na hamwe nake makīamba andū angī eerī, ūmwe mwena ūmwe na ūcio ūngī mwena ūcio ūngī; nake Jesū arī gatagatī.

¹⁹ Nake Pilato akīandīkithia kībaū na gīkīhūūrīrwo mūtharaba-inī. Nakīo

kĩandĩkĩtwo atĩrĩ, JESŪ WA NAZARETHI, MŪTHAMAKI WA AYAHUDI. ²⁰ Nao Ayahudi aingĩ magĩthoma maandĩko macio, nĩgũkorwo handũ harĩa Jesũ aambũrwo haarĩ hakuhĩ na itũũra rĩu inene, nakĩo kĩbaũ kĩu kĩaandĩkĩtwo na Kĩhibirania, na Kĩlatini, na Kĩyunani.^a ²¹ Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene a Ayahudi makĩra Pilato atĩrĩ, “Tiga kwandĩka ‘Mũthamaki wa Ayahudi’, no andĩka atĩ mũndũ ũyũ nĩ kuuga oigire atĩ nĩwe mũthamaki wa Ayahudi.”

²² Nake Pilato akĩmacookeria atĩrĩ, “Ūguo ndandĩka nĩndandĩka.”

²³ Rĩrĩa thigari ciarĩkirie kwamba Jesũ, ikĩoya nguo ciake, igĩcigayania maita mana, o mũndũ yake, no kanjũ yatigarire. Nguo ĩyo ndĩarĩ na rĩtumo, yatumĩtwo kuuma igũrũ nginya thĩ ĩrĩ o taama ũmwe.

²⁴ Nacio ikiĩrana atĩrĩ, “Nĩtũtĩgei kũmĩtarũra; rekei tũmĩcuukĩre mĩtĩ nĩguo tũmenye ũrĩa ũgũthĩ nayo.”

Gwekĩkire ũguo nĩguo Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ,

“Maagayanire nguo ciakwa,
na magĩcuukĩra kanjũ yakwa
mĩtĩ.”

Ūguo nĩguo thigari ciekire.

²⁵ Hakuhĩ na mũtharaba wa Jesũ nĩho nyina aarũgamĩte, na mwarĩ wa nyina na nyina, na Mariamu mũtumia wa Kiliopa, na Mariamu Mũmagidali.

²⁶ Rĩrĩa Jesũ onire nyina na mũrutwo ũrĩa endete marũngĩ hakuhĩ nake, akĩra nyina atĩrĩ, “Mũtumia ũyũ, ũcio mũrũguo,” ²⁷ agĩcooka akĩra mũrutwo ũcio atĩrĩ, “Ūcio maitũguo.” Kuuma hĩndĩ ĩyo mũrutwo ũcio akĩoya nyina wa Jesũ, agĩthĩ gũtũura mũcĩ kwa mũrutwo ũcio.

Gũkua kwa Jesũ

²⁸ Thuutha ũcio, Jesũ amenya atĩ maũndũ mothe nĩmathira, na nĩguo Maandĩko mahinge, akiuga atĩrĩ,

^a20 Rũthiomi rwa Asuriata rwarĩ rĩmwe rwa thiomi iria Ayahudi maaragia, na Kĩhibirania, na Kĩlatini, o hamwe na Kĩyunani.

“Nĩnyootĩ.” ²⁹ Hau nĩ haarĩ na cuba yari na thiki, nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtobokia thibũnji ho, igĩcooka igĩthecerera thibũnji ĩyo rũthanju-inĩ rwa mũthobi, ikĩmĩtwarĩrĩa kanua-inĩ ka Jesũ. ³⁰ Hĩndĩ ĩrĩa Jesũ aamĩkundire, akiuga atĩrĩ, “Ūhoru nĩwathira.” Na oiga ũguo, akĩnamia mũtwe, agĩtuĩkana.

³¹ Na rĩrĩ, kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi, nĩguo marokere Thabatũ ya mwanya. Na tondũ Ayahudi matiendaga mĩrĩ ĩyo ĩtigwo mũtharaba-inĩ hĩndĩ ya Thabatũ, makĩũria Pilato aathane atĩ andũ acio maambĩtwo moinwo magũrũ, na mĩrĩ yao ĩcuurũrio. ³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩthĩ ikiuna magũrũ ma mũndũ wa mbere ũrĩa mambanĩrio na Jesũ na igĩcooka ikiuna ma ũcio ũngĩ. ³³ No rĩrĩa maakinyire harĩ Jesũ na makĩona atĩ nĩarĩkĩtie gũkua, makĩaga kuuna magũrũ make. ³⁴ Handũ ha ũguo-rĩ, mũthigari ũmwe agĩtheeca Jesũ mbaru na ĩtimũ, na o rĩmwe hakiura thakame na maaĩ. ³⁵ Nake mũndũ ũrĩa wonire maũndũ macio nĩarutĩte ũira, naguo ũira wake nĩ wa ma. We nĩooĩ atĩ aaragia ũhoru wa ma, na oimbũraga nĩgeetha o na ĩnyuĩ mwĩtĩkie. ³⁶ Namo maũndũ macio meekĩkire nĩgeetha Maandĩko mahinge marĩa moigĩte atĩrĩ, “Gũtĩrĩ ĩhĩndĩ o na rĩmwe rĩake rĩkoinwo.” ³⁷ O na nĩngĩ no harĩ Maandĩko mangĩ moigĩte atĩrĩ, “Makeerorera mũndũ ũrĩa maathecire.”

Gũthikwo kwa Jesũ

³⁸ Thuutha ũcio, Jusufu wa Arimathea akĩhooya Pilato mwĩrĩ wa Jesũ. Na rĩrĩ, Jusufu aarĩ mũrutwo wa Jesũ, no amũrũmagĩrĩa na hitho tondũ wa gwĩtigĩra Ayahudi. Nake Pilato akĩmũhe rũtha, nake agĩthĩ agĩkuua mwĩrĩ ũcio. ³⁹ Maathiire na Nikodemo, ũrĩa wathĩte kũrĩ Jesũ ũtukũ. Nikodemo agĩtwara mũtukanio wa manemane na thubiri ingĩkinya o ta ratiri mĩrongo mũgwanja na ithano. ⁴⁰ Nao eerĩ makĩoya mwĩrĩ wa Jesũ, makĩwoha na mataama ma gatani hamwe na mũtukanio ĩyo mĩnungi wega, kũringana na mũtugo ya Ayahudi ya gũthikana. ⁴¹ Hau Jesũ aambũrwo

nĩ haarĩ na mũgũnda, na thĩinĩ wa mũgũnda ũcio nĩ kwarĩ na mbĩrĩra njerũ, ĩrĩa ĩtakoretwo ĩgĩtwo mwĩrĩ wa mũndũ o na ũmwe. ⁴² Tondũ kwarĩ mũthenya wa Ihaarĩria wa Ayahudi nĩguo marokere Thabatũ, na nĩngĩ nĩ ũndũ mbĩrĩra ĩyo yarĩ o hakuhĩ-rĩ, makĩga Jesũ ho.

Mbĩrĩra Theri

20 Na rĩrĩ, mũthenya wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia rũciinĩ tene, kũrĩ o na nduma, Mariamu Mũmagidali nĩathiire mbĩrĩra-inĩ na akĩona ihiga rĩrĩa rĩarĩ mũromo-inĩ rĩrĩ rĩeherie. ² Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ ateng'ereke kũrĩ Simoni Petero na mũrutwo ũrĩa ũngĩ, ũrĩa Jesũ endete, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩmarutĩte Mwathani mbĩrĩra-inĩ, na tũtiũ harĩa mamũigĩte!"

³ Nĩ ũndũ ũcio Petero na mũrutwo ũcio ũngĩ makiumagara marorete mbĩrĩra-inĩ. ⁴ Marĩ o eerĩ magĩteng'era, no mũrutwo ũcio ũngĩ agĩkĩria Petero ihenya, agĩkinya mbĩrĩra-inĩ mbere. ⁵ Akĩnamĩrĩra, na akĩrora thĩinĩ, akĩona mataama ma gatani marĩ maige thĩ, no ndaatoonyire. ⁶ Nake Simoni Petero, ũrĩa warĩ thuutha wake, agĩkinya na agĩtoonya mbĩrĩra thĩinĩ. Akĩona mataama ma gatani maigĩtwo hau, ⁷ o hamwe na gĩtambaya kĩrĩa Jesũ ohetwo mũtwe agĩthikwo. Nakĩo gĩakũnjĩtwo gĩkaigwo kĩrĩ giiki, gĩtarĩ hamwe na mataama macio ma gatani. ⁸ Thuutha ũcio mũrutwo ũcio ũngĩ, ũrĩa wakinyĩte mbĩrĩra-inĩ mbere, o nake agĩtoonya thĩinĩ. Akĩona na agĩtĩkia. ⁹ (Nĩgũkorwo nginyagia hĩndĩ ĩyo matiakoretwo mataũkĩrwo nĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩarĩ ariũke kuuma kũrĩ arĩa akuũ.)

Jesũ Kuumĩrĩra Mariamu Mũmagidali

¹⁰ Arutwo acio magĩcooka makĩinũka kwao, ¹¹ no Mariamu akĩrũgama hau nja ya mbĩrĩra akĩrĩraga. O akĩrĩraga-rĩ, akĩnamĩrĩra, akĩrora mbĩrĩra thĩinĩ, ¹² akĩona araika eerĩ marĩ na nguo njerũ, maikarĩte thĩ harĩa mwĩrĩ wa Jesũ waigĩtwo, ũmwe agaikara mũtwe-inĩ nake ũcio ũngĩ agaikara magũrũ-inĩ.

¹³ Nao makĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩrakũrĩria?"

Nake akĩmacookeria atĩrĩ, "Nĩ ũndũ nĩmeheretie Mwathani wakwa mbĩrĩra-inĩ, na ndiũ harĩa mamũigĩte." ¹⁴ O hĩndĩ ĩyo akĩhũgũra, akĩona Jesũ arũgamĩte hau, no ndaigana kũmenya atĩ aarĩ Jesũ.

¹⁵ Nake Jesũ akĩmũũria atĩrĩ, "Mũtumia ũyũ, nĩ kĩrĩrakũrĩria? Nũũ ũracaria?"

Mariamu agĩciiria atĩ ũcio aarĩ mũrĩmi wa mũgũnda, akĩmwĩra atĩrĩ, "Mũthuuri ũyũ, akorwo nĩwe ũmweheretie nĩrĩra harĩa ũmũigĩte nĩguo thĩ ngamuoe."

¹⁶ Nake Jesũ akĩmwĩra, "Mariamu!"

Nake akĩhũgũra akĩmwĩtika na Kĩhibirania atĩrĩ, "Raboni!" (naguo nĩ kuuga Mũrutani).

¹⁷ Jesũ akĩmwĩra atĩrĩ, "Ndũkae kũnyiita, nĩ ũndũ ndĩrĩ ndĩrambata thĩ kũrĩ Baba! No rĩrĩ, thĩ kũrĩ arutwo akwa, ũmeere atĩrĩ, 'Nĩndĩracooka thĩ kũrĩ Baba, na nowe Ithe wanyu, njooke kũrĩ Ngai wakwa, na nowe Ngai wanyu.'"

¹⁸ Mariamu Mũmagidali agĩthĩ kũrĩ arutwo, akĩmatwarĩra ũhoru, akĩmeera atĩrĩ, "Nĩnyonete Mwathani!" Na akĩmeera atĩ nĩwe wamwĩrite maũndũ macio.

Jesũ Kuumĩrĩra Arutwo Ake

¹⁹ Hwaĩ-inĩ wa mũthenya o ũcio wa mbere wa kwambĩrĩria kiumia, rĩrĩa arutwo maarĩ hamwe, na mĩrango ĩrĩ mĩhinge nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Ayahudi, Jesũ agĩũka akĩrũgama gatagatĩ-inĩ kao, akĩmeera atĩrĩ, "Gĩai na thayũ!" ²⁰ Aarĩkia kuuga ũguo akĩmoonika moko make na mbaru ciake. Nao arutwo makĩiyũrwo nĩ gĩkeno nĩ ũndũ wa kuona Mwathani.

²¹ Na o rĩngĩ Jesũ akĩmeera atĩrĩ, "Gĩai na thayũ! O ta ũrĩa Baba aandũmire, noguo o na nĩ ndamũtũma." ²² Na oĩga ũguo, akĩmahuhĩrĩria mĩhũmũ yake, akĩmeera atĩrĩ, "Amũkĩrai Roho Mũtheru." ²³ Arĩa othe mwarekera mehia mao, nĩmarĩrekagĩrwo, na arĩa othe mũtarĩrekagĩra, matĩrĩrekagĩrwo."

Jesũ Kuumĩrĩra Toma

²⁴ Na rĩrĩ, Toma (ũrĩa wetagwo

Wa-mahatha), ūmwe wa ariā ikūmi na eerī, ndaari hamwe na arutwo rīriā Jesū okire. ²⁵ Tondū ūcio arutwo ariā angī makīmwiira atīrī, “Nītuonete Mwathani.”

Nowe akīmeera atīrī, “Itoonete irema cia mīcumarī moko-inī make, na ndoonyie kīara gīakwa hau irema-inī cia mīcumarī, na njooke ndoonyie guoko mbaru-inī ciake, ndingīitīkia ūhoru ūcio.”

²⁶ Thuutha wa kiumia kīmwe, arutwo ake maarī kū nyūmba rīngī, na Toma aari hamwe nao. O na gūtuika mīrango yari mīhinge-rī, Jesū agīūka, akīrūgama gatagatī-inī kao, akiuga atīrī, “Gīai na thayū!” ²⁷ Agīcooka akīira Toma atīrī, “Toonyia kīara gīaku haha; rora moko makwa. Tambūrūkia guoko gwaku ūgūikie mbaru-inī ciakwa. Tiga kūgīa na nganja, itīkia.”

²⁸ Nake Toma akīmwiira atīrī, “Mwathani wakwa na Ngai wakwa!”

²⁹ Nake Jesū akīmwiira atīrī, “Wetīkia tondū nīwanyona. Kūrathimwo nī ariā metīkagia matonete.”

³⁰ Jesū nīaringire ciama ingī nyingī akīonagwo nī arutwo ake, iria itaandīkitwo Ibuku-inī rīrī. ³¹ No rīrī, ici ciandīkitwo nīgeetha mwītīkie atī Jesū nīwe Kristū, Mūrū wa Ngai, na atī na ūndū wa gwītīkia mūgīe na muoyo thīnī wa rītwa rīake.

Jesū Kūringa Kīama gīa Kūgwatia Thamaki

21 Thuutha ūcio Jesū nīacookire akiumīrīra arutwo ake iria-inī rīa Tiberia. Ūū nīguo kwahaanire:

² Simoni Petero, na Toma (ūriā wetagwo Wa-mahatha), na Nathanieli wa kuuma Kana ya Galili, na ariū a Zebedi, o na arutwo angī eerī maarī hamwe. ³ Simoni Petero akīmeera atīrī, “Nīi ndathiī gūtega thamaki.” Nao makīmūcookeria atīrī, “Tūgūthīi nawe.” Nī ūndū ūcio makiumagara, magītoonya marikabu, no ūtukū ūcio matirī kīndū maagwatirīe.

⁴ Rūciinī tene, Jesū akīrūgama hūgūrūrū-inī cia iria, no arutwo matiamenyaga atī nī Jesū.

⁵ Nake akīmeeta akīmooria atīrī, “Arata akwa, nīmūgwatītie thamaki?”

Nao magīcookia makiuga atīrī, “Aca.”

⁶ Nake akīmeera atīrī, “Ikiai wabu mwena wa ūriō wa marikabu na nīmūkūgwatia.” Rīriā meekire ūguo, makīremwo nī kūguucia wabu ūcio nī ūriā thamaki icio ciarī nyingī.

⁷ Nake mūrutwo ūriā Jesū eendete akīira Petero atīrī, “Nī Mwathani!” Na rīriā Simoni Petero aiguire mūrutwo ūcio aamwiira atī, “Nī Mwathani”, akīioha nguo yake ya igūrū (tondū nīamīrutīte), na akīrūga maaī-inī. ⁸ Nao arutwo acio angī makīmūrūmīrīra na marikabu maguucītie wabu ūiyūrīte thamaki tondū matiarī haraaya, maarī ta itīina rīa makinya igana rīmwe kuuma hūgūrūrū-inī. ⁹ Maarīkia kuumīria marikabu, makīona mwaki wa makara wakītio hau, na thamaki irī njīkīre riiko, na mūgate.

¹⁰ Nake Jesū akīmeera atīrī, “Rehei thamaki imwe cia iria mwagwatia.”

¹¹ Nake Simoni Petero akīhaica marikabu akīguucia wabu ūcio nginya hūgūrūrū-inī. Naguo waiyūrīte thamaki iria nene, 153, no o na irī nyingī ūguo, wabu ūcio ndwatuīkire. ¹² Nake Jesū akīmeera atīrī, “Ūkai mwīgagūre.” Hatirī o na ūmwe wa arutwo acio wamūūririe atīrī, “Nīwe ū?” Nīmamenyire atī nī Mwathani. ¹³ Nake Jesū agīthīi, akīoya mūgate akīmahe, agīcooka akīmahe thamaki o nacio. ¹⁴ Rīrī nīriō rīarī ihinda rīa gatātū rīa Jesū kuumīrīra arutwo ake thuutha wa kūriūka kuuma kūrī ariā akuū.

Jesū Gūcookia Petero

¹⁵ Nao maarīkia kūriā, Jesū akīūria Simoni Petero atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, na ma ti-itherū nīūnyendete gūkīra aya?”

Nake agīcookia atīrī, “Īi Mwathani, wee nīūū atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmwiira atīrī, “Heaga tūgōndu twakwa gīa kūriā.”

¹⁶ Nīngī Jesū akīmūūria atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, ti-itherū nīūnyendete?”

Nake akīmūcookeria atīrī, “Ī Mwathani, wee nīūū atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Rīithagia ng’ondū ciakwa.”

¹⁷ Agīcooka akīmūūria hīndī ya gatatū atīrī, “Simoni mūrū wa Jona, nīūnyendete?”

Nake Petero akīigua ūūru ngoro nī ūndū wa ūrīa Jesū aamūūririe hīndī ya gatatū atīrī, “Nīūnyendete?” Nake akīmwīra atīrī, “Mwathani, wee nīūū maūndū mothe; wee nīūū atī nīngwendete.”

Nake Jesū akīmwīra atīrī, “Heaga ng’ondū ciakwa gīa kūrīa.”

¹⁸ “Ngūkwīra atīrī na ma, rīrīa warī mwīthī nīwehumbaga nguo, ūgathiī kūrīa ūkwenda; no rīrīa ūgaakūra, nīūgatambūrūkia moko, nake mūndū ūngī nīagakūhumba nguo, acooke agūtware kūrīa ūtekwenda gūthīī.”

¹⁹ Jesū oigire ūguo nīgeetha onanie gīkuū kīrīa Petero agaakua, agoocithie Ngai. Agīcooka akīmwīra atīrī, “Nūmīrīra!”

²⁰ Nake Petero eehūgūra akīona mūrutwo ūrīa Jesū endete amarūmīrīre. (Ūcio nī ūrīa wetiranītie na Jesū rīrīa marīāga irio cia hwaī-inī, na nowe wamūūrītie atīrī, “Mwathani, nūū ūcio ūgūgūkunyaīra?”) ²¹ Na rīrīa Petero aamuonire-rī, akīūria atīrī, “Mwathani, nake mūndū ūyū ūhorō wake nī atīa?”

²² Nake Jesū akīmūcookeria atīrī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhorō waku? Wee no nginya ūnūmīrīre.” ²³ Nī ūndū wa ūguo-rī, mūhuhu ūkīhunja thīinī wa ariū na aarī a Ithe witū gūkīrwo atī mūrutwo ūcio ndagakua. No Jesū ndoigīte atī ndagakua; ūrīa oigīte no atī, “Ingīenda atūūre muoyo nginya rīrīa ngacooka-rī, ūcio ūkīrī ūhorō waku?”

²⁴ Mūrutwo ūcio nīwe ūrī na ūira wa maūndū maya mothe, na nowe ūmaandīkīte. Na ithuī nītūū atī ūira wake nī wa ma.

²⁵ Jesū nīekire maūndū mangī maingī. Korwo mothe nīmandīkirwo-rī, ngwīgereria atī o na

thī yothe ndīngūiganīra mabuku marīa mangīandīkwo.

ATŪMWO

Jesũ Kuoywo Athĩ Igũrũ

¹ Thĩinĩ wa ibuku riakwa riã mbere, wee Theofilo-rĩ, nĩndakwandĩkiire maũndũ mothe marĩa Jesũ aambĩriire gwĩka na kũrutana ²nginya mũthenya ũrĩa oirwo agĩtarwo igũrũ thuutha wa kũhe atũmwo arĩa aathuurĩte mawatho na ũndũ wa Roho Mũtheru. ³Thuutha wa kũnyariirĩka gwake, akĩionania kũrĩ andũ acio na akĩheana imenyithia nyingĩ cia kuonania atĩ aarĩ muoyo. Nĩamoimĩriire ihinda riã mĩthenya mĩrongo ĩna, na akĩaria ũhoru ũkonĩ ũthamaki wa Ngai. ⁴Hĩndĩ ĩmwe, rĩrĩa aarĩanagĩra nao, nĩamathire, akĩmeera atĩrĩ: “Mũtikoime Jerusalemu, no etererai kĩheo kĩrĩa Ithe witũ eeranĩire, o kĩrĩa inyuĩ mwanaigua ngĩaria ũhoru wakĩo. ⁵Nĩgũkorwo Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũrĩbatithio na Roho Mũtheru mĩthenya mĩingĩ ĩtaanathira.”

⁶Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa maagomanire hamwe makĩmũũria atĩrĩ, “Mwathani, ihinda rĩrĩ nĩrĩo ũgũcookeria andũ a Isiraeli ũthamaki wao?”

⁷Nake akĩmeera atĩrĩ: “Ti ũhoru wanyu kũmenya ciathĩ o na kana mahinda marĩa Ithe witũ atuĩte na ũhoti wake mwene. ⁸No nĩmũriheo hinya rĩrĩa Roho Mũtheru arĩũka igũrũ rĩanyu; na inyuĩ nĩmũgatuĩka aira akwa thĩinĩ wa Jerusalemu, na Judea guothe, na Samaria, na nginya ituri ciothe cia thĩ.”

⁹Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoywo na igũrũ o meroreire, narĩo itu rĩkĩmũhumbĩra magĩtiga kũmuona rĩngĩ.

¹⁰O hĩndĩ ĩyo maikarĩte macũthĩriire mũno akĩambata matu-inĩ-rĩ, o rĩmwe andũ eerĩ mehumbĩte nguo njerũ makĩrũgama o hau maarĩ. ¹¹Makĩmooria atĩrĩ, “Andũ aya a Galili,^a mũrũgamĩte haha mũcũthĩriire igũrũ nĩkĩ? Jesũ o ro ũcio, ũrĩa weherio harĩ inyuĩ

aatwarwo igũrũ-rĩ, agaacooka o ro ũguo mwamuona agĩthĩ.”

Mathia Gũthuurwo Acooke Ithenya riã Judasi

¹²Hĩndĩ ĩyo magĩcooka Jerusalemu moimĩte Kĩrĩma-inĩ kĩa Mĩtamaiyũ,^b mũigana wa rũgendo rũrĩa rũngĩathiirwo mũthenya wa Thabatũ kuuma itũũra inene. ¹³Rĩrĩa maakinyire, makĩambata nyũmba ya igũrũ ĩrĩa maikaraga. Nao andũ arĩa maarĩ ho maarĩ Petero, na Johana, na Jakubu na Anderea; Filipu na Toma, na Baritholomayo na Mathayo; Jakubu mũrũ wa Alufayo, na Simoni Mũzelote, na Judasi mũrũ wa Jakubu. ¹⁴Othe makĩnyĩtanĩra hamwe, makĩrũmanĩrĩria kũhooya, hamwe na atumia, na Mariamu nyina wa Jesũ, o na ariũ a nyina na Jesũ.

¹⁵Na rĩrĩ, matukũ-inĩ macio Petero akĩrũgama gatagatĩ-inĩ ka andũ arĩa meetĩkĩtie (gĩkundi kĩa andũ ta igana rĩa mĩrongo ĩrĩ), ¹⁶akiuga atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, Maandĩko no nginya mangĩahingire marĩa Roho Mũtheru aaririe tene na kanua ka Daudi ũhoru ũkonĩ Judasi, ũrĩa watongoririe andũ arĩa maanyĩtire Jesũ. ¹⁷Aarĩ ũmwe witũ na nĩagwatanagĩra na ithuĩ ũtungata-inĩ ũyũ.”

¹⁸(Judasi nĩagũriire gĩthaka na kĩheo kĩrĩa aamũkĩriire nĩ ũndũ wa waganu wake. Nake akĩgũa gĩthaka-inĩ kĩu na mũnduru, nayo nda yake ĩgĩtathũka, namo mara mothe makiuma. ¹⁹Andũ othe a kũu Jerusalemu makĩigua ũhoru ũcio, na nĩ ũndũ ũcio magĩta gĩthaka kũu na rũthiomi rwao Ekiladama, ũguo nĩ kuuga, Gĩthaka kĩa Thakame.)

²⁰“Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo Ibuku-inĩ riã Thaburi atĩrĩ,

^b12 Kĩrĩma gĩkĩ kĩarĩ gatagatĩ ka Jerusalemu na Bethania. Ayahudi matietĩkĩrĩtio gũthĩ rũgendo rũraihi mũthenya wa Thabatũ.

^a11 Arutwo a Jesũ othe moimĩte Galili tiga o Judasi, no hĩndĩ ĩno nĩeyũragĩte.

“ ‘Mũciĩ wake ũrokira ihooru;
kũroaga mũndũ wa gũtũira
kuo,’

ningĩ gũkaandĩkwo atĩrĩ,

“ ‘Ũtongoria wake ũrooywo nĩ
mũndũ ũngĩ.’

²¹ Nĩ ũndũ ũcio nĩ kwagĩrĩire gũthuurwo
mũndũ ũmwe kuuma kũrĩ andũ arĩa
makoretwo marĩ hamwe na ithuĩ ihinda
rĩothe rĩrĩa Mwathani Jesũ aaceeraga na
ithuĩ, ²² kwambĩrĩria hĩndĩ ya ũbatithio
wa Johana nginya hĩndĩ ĩrĩa Jesũ
oirwo akĩambata akiehera harĩ ithuĩ.
Nĩgũkorwo mũndũ ũmwe wa aya no
nginya atuĩke mũira hamwe na ithuĩ
ũhoru-inĩ wa kũriũka gwake.”

²³ Nĩ ũndũ ũcio makĩrũgamia andũ
eerĩ, Jusufu ũrĩa wetagwo Barasaba^a
(na no oĩkaine ta Jusito), na Mathia.

²⁴ Magĩcooka makĩhooya makiuga atĩrĩ,
“Mwathani, wee nĩũũĩ ngoro ya mũndũ
wothe. Tuonie nũũ wa aya eerĩ ũthuurĩte
²⁵ nĩguo oe ũtungata ũyũ wa gũtuĩka
mũtũmwo, ũrĩa Judasi aatigire nĩguo
athiĩ kũrĩa kũrĩ gwake.” ²⁶ Magĩcooka
magĩcuuka mĩtĩ, naguo mũtĩ ũkĩgwĩra
Mathia; nĩ ũndũ ũcio akĩongererwo harĩ
atũmwo acio ikũmi na ũmwe.

*Roho Mũtheru Gũũka Hĩndĩ ya
Bendegothito*

2 Hĩndĩ ĩrĩa mũthenya wa Bendegothito^b
wakinyire-rĩ, acio othe magĩkorwo
maarĩ handũ hamwe. ² Na o rĩmwe
mũgambo ta wa rũhuho rũnene
rũkũhurutana na hinya ũgĩũka kuuma
igũrũ, ũkĩiyũra nyũmba yothe ĩrĩa
maakarĩte. ³ Makĩona kĩndũ gĩatariĩ ta
nĩnĩmbĩ cia mwaki iria ciagayũkanĩte
igĩikara igũrũ rĩa mũndũ o mũndũ.
⁴ Othe makĩiyũrio Roho Mũtheru na

makĩambĩrĩria kwaria na thiomi ingĩ o
ta ũrĩa Roho aamahotithirie.

⁵ Na rĩrĩ, kũu Jerusalemu nĩ gwaikaraga
Ayahudi etigĩri Ngai kuuma ndũrĩrĩ-inĩ
ciothe cia thĩ. ⁶ Rĩrĩa maiguire mũgambo
ũcio, gĩkundi kĩa andũ gĩgĩcookanĩrĩa
kĩgegete, tondũ o mũndũ aamaiguaga
makĩaria na rũthiomi rwake kũmbe.

⁷ Nao makĩgega mũno, makĩũrania atĩrĩ,
“Githĩ andũ aya othe maraaria ti andũ a
Galili? ⁸ Nĩ kĩĩ kĩratũma mũndũ o mũndũ
witũ amaigue makĩaria na rũthiomi rwa
kũrĩa aaciarĩrwo? ⁹ Andũ a Parithi, na
a Media, na a Elamu; o na andũ arĩa
matũũraga Mesopotamia, na Judea,
na Kapadokia, na Ponto, na Asia, ¹⁰ na
Firigia, na Pamufilia, na Misiri, na mĩena
ya Libia ĩrĩa ĩrĩ gũkuhĩ na Kurene, na
ageni a kuuma Roma, ¹¹ (Ayahudi hamwe
na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka
Ayahudi); na andũ a Kirete, na a
Arabia, tũramaigua makĩaria na thiomi
ciitũ ũhoru wa magegania ma Ngai!”

¹² Mamakĩte na makagega makĩũrania
atĩrĩ, “Ũũ nĩ kuuga atĩa?”

¹³ Amwe ao, o na kũrĩ ũguo,
nĩmamathirĩkirie, makiuga atĩrĩ, “Aya
nĩkũrĩno marĩtũwo nĩ ndibei.”

Petero Kwarĩria Gĩkundi kĩa Andũ

¹⁴ Hĩndĩ ĩyo Petero akĩrũgama hamwe
na arĩa ikũmi na ũmwe, akĩanĩrĩa na
akĩarĩria gĩkundi kĩu kĩa andũ akĩmeera
atĩrĩ, “Inyuĩ andũ aitũ Ayahudi o na inyuĩ
inyuotho mũtũũraga Jerusalemu, rekei
ndĩmũtaarĩrie ũhoru ũyũ; thikĩrĩriai
wega ũrĩa nguuga. ¹⁵ Andũ aya ti arĩũ,
ta ũrĩa mũreciiria. Rĩu nĩ thaa ithatũ
tu cia rũciinĩ! ¹⁶ Aca gũtitariĩ ta ũguo,
ũhoru ũyũ nĩguo warĩtio nĩ mũnabii
Joeli, akiuga atĩrĩ:

¹⁷ “ ‘Ngai ekuuga atĩrĩ, matukũ-inĩ
ma kũrigĩrĩria
nĩngaitĩrĩria andũ othe Roho
wakwa.

^a23 Barasaba nĩ kuuga “Mũrũ wa
Thabatũ.”

^b1 Bendegothito nĩ kuuga “mĩrongo ĩtano”
(Alaw 23:16) tondũ gĩathĩ kũu gĩokaga
mũthenya wa mĩrongo ĩtano kuuma
kiumia kĩa Bathaka.

Ariũ na aarĩ anyu nĩmakarathaga
mohoro,
Aanake anyu nĩmakonaga
cioneki,
nao athuuri anyu marootage
irooto.

¹⁸O na ningĩ nĩngaitĩrĩria ndungata
ciakwa

cia arũme na cia andũ-a-nja
Roho wakwa matukũ-inĩ
macio,

nacio nĩkarathaga mohoro.

¹⁹Nĩngonania morirũ kũu igũrũ
matu-inĩ,

na nyonanie ciama gũkũ thĩ,
cia thakame, na cia mwaki, na
cia ndogo ikwambata.

²⁰Riũa nĩrikagarũrwo rĩtuĩke
nduma,

naguo mweri ũtuĩke ta thakame,
mbere ya mũthenya ũcio
mũnene wa Mwathani ũrĩa
ũrĩ riiri gũkinya.

²¹Na nĩgũgakinya atĩrĩ, atĩ mũndũ
wothe ũgaakaĩra
rĩitwa rĩa Mwathani
nĩakahonokio.’

²²“Inyuĩ andũ aya a Isiraeli, thikĩrĩriai
ũhoru ũyũ: Jesũ wa Nazarethi aarĩ
mũndũ waheanĩtwo nĩ Ngai kũrĩ
inyuĩ na ũndũ wa ciama, na morirũ,
na cionereria, iria Ngai aaringire
gatagatĩ-inĩ kanyu agereire harĩ we, o
ta ũrĩa inyuĩ ene mũũĩ. ²³Mũndũ ũyũ
aaneanirwo moko-inĩ manyu, kũringana
na ũrĩa Ngai aatuĩte na ũrĩa aamenyete o
mbere; na inyuĩ, mũteithĩrĩirio nĩ andũ
arĩa aaganu, mũkĩmũũruga na njĩra ya
kũmwambithia mũtharaba-inĩ. ²⁴No
Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuĩ,
akĩmuohora ruo-inĩ rwa gĩkuĩ, tondũ
gũtingĩahotekire atũũre anyiĩtwo nĩkĩo.

²⁵Tondũ Daudi oigire atĩrĩ ũhoru wake:

“Nĩndonaga Mwathani arĩ mbere
yakwa hĩndĩ ciothe.

Tondũ arĩ guoko-inĩ gwakwa
kwa ũrĩo-rĩ,
ndingĩenyenyeka.

²⁶Nĩ ũndũ ũcio ngoro yakwa

nĩnjanjamũku, naruo
rũrĩmĩ rwakwa rũgakena;
o naguo mwĩrĩ wakwa
nĩũgũtũũra ũrĩ na
mwĩhoko,

²⁷tondũ ndũkandiganĩria
mbĩrĩra-inĩ,

o na kana ũreke ũrĩa waku
Mũtheru abuthe.

²⁸Nĩũũmenyithĩtie njĩra cia muoyo;
nĩũkanjyũria gĩkeno ndĩ harĩa
ũrĩ.’

²⁹“Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, no
ndĩmwĩre ndĩ na ũũmĩrĩru atĩ ithe
witũ Daudi nĩakuire na agĩthikwo,
na mbĩrĩra yake ĩrĩ o gũkũ nginya
ũmũthĩ ũyũ. ³⁰Nowe aarĩ mũnabii na
nĩamenyete atĩ Ngai nĩamwĩre na
mwĩhĩtwa atĩ nĩagaikarĩria ũmwe wa
rũciaro rwake gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. ³¹Nĩ
ũndũ nĩamenyete ũhoru ũcio mbere,
nĩaririe ũhoru wa kũriũka gwa Kristũ,
atĩ ndaatiganĩirio mbĩrĩra-inĩ, o na kana
mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³²Ngai nĩariũkĩtie
Jesũ ũcio, na ithuĩ ithuothe tũrĩ aira a
ũhoru ũcio. ³³Kuona atĩ nĩatũũgĩrĩtio
guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai, na
nĩamũkĩrĩre kĩĩranĩro kĩa Roho Mũtheru
kuuma kũrĩ Ithe, nake nĩatũtĩrĩrie
Roho ta ũrĩa mũrona rĩu na mũkaigua. ³⁴Nĩgũkorwo Daudi ndaambatire agĩthĩ
igũrũ, no nĩoigire atĩrĩ,

“Mwathani nĩeerire Mwathani
wakwa atĩrĩ:

“Ikara guoko-inĩ gwakwa kwa
ũrĩo,

³⁵o nginya rĩrĩa ngaatua thũ ciaku
gaturwa ka makinya maku.”’

³⁶“Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli
nĩmamenye atĩrĩ: Ngai nĩ atuĩte Jesũ, o
ũcio mwambire, Mwathani na Kristũ.”

³⁷Rĩrĩa andũ maiguire ũhoru ũcio,
ũkĩmatheeca ngoro, makĩũria Petero
na atũmwo acio angĩ atĩrĩ, “Ariũ a Baba,
twagĩrĩrwo nĩ gwĩka atĩa?”

³⁸Nake Petero akĩmacookeria atĩrĩ,
“Mwĩrĩrei na mũbatithio mũndũ o
mũndũ thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ,

nĩguo mũrekerwo mehia manyu. Na inyuĩ nĩ mũkwamũkĩra kĩheo kĩa Roho Mũtheru. ³⁹ Kĩiranĩro gĩkĩ nĩ kĩanyu na ciana cianyu, na andũ arĩa othe marĩ kũraya, na andũ arĩa othe Mwathani Ngai witũ ageeta moke harĩ we.”

⁴⁰ Akĩmataara na ciugo ingĩ nyingĩ, akĩmakaanagia; na akĩmathaitha, akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhonokiei kuuma kũrĩ rũciarorũ rũrũ ruogomu.” ⁴¹ Andũ arĩa meetĩkĩrĩre ndũmũrĩri yake makĩbatithio, na mũthenya ũcio makĩongerereka andũ ta ngiri ithatũ.

Ngwatanĩro ya Andũ arĩa Metĩkĩtie

⁴² Nao nĩmerutiire kũgwatĩria ũrutani wa atũmwo, na ngwatanĩro-inĩ, na ũhororĩ-inĩ wa kwenyũrana mũgate, na kũhooya. ⁴³ Andũ othe makĩiyũrwo nĩ guoya, nao atũmwo magĩũka morirũ maingĩ, na makĩringa ciana. ⁴⁴ Andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ hamwe, na nĩmagwatanagĩra indo ciothe. ⁴⁵ Makĩendia ithaka ciao na indo ciao, makaheaga mũndũ o wotho kũringana na bata wake. ⁴⁶ O mũthenya nĩmagomanaga hekarũ-inĩ. Nĩmenyũraga mũgate marĩ mĩcĩ-inĩ yao, na makarĩanĩra marĩ na gĩkeno, na marĩ na ngoro theru, ⁴⁷ makagoocaga Ngai, na magetĩkĩrĩka kũrĩ andũ othe. Nake Mwathani nĩongagĩrĩra thiritũ-inĩ yao andũ arĩa maahonokaga o mũthenya.

Petero Kũhonia Mũndũ warĩ Mwonju

3 Mũthenya ũmwe Petero na Johana nĩmambatire magĩthĩi hekarũ-inĩ ihinda rĩa mahooya, na kwarĩ thaa kenda cia mũthenya. ² Na rĩrĩ, mũndũ waciarĩtwo arĩ mwonju nĩakuuagwo agatwarwo kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka, akaigwo ho o mũthenya nĩguo ahooe mbeeca kũrĩ andũ arĩa maatoonyaga hekarũ. ³ Na rĩrĩa onire Petero na Johana marĩ hakuhi gũtoonya-rĩ, akĩmahoooya mbeeca. ⁴ Nao Petero na Johana makĩmũkũũrĩra maitho. Hĩndĩ iyo Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta tũrore!” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio

akĩmarora, erĩgĩrĩire atĩ nĩmekũmũhe kĩndũ.

⁶ Petero agĩcooka akĩmwĩra atĩrĩ, “Betha na thahabu ndirĩ nacio, no kĩrĩa ndĩ nakĩo nĩkĩo ngũkũhe. Thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ũkĩra wĩtware.”

⁷ Akĩmũnyĩta guoko gwake kwa ũrĩo, akĩmũrũgamia na igũrũ, na o hĩndĩ iyo magũrũ na thũng’wa cia mũndũ ũcio ikĩgĩa na hinya. ⁸ Nake akĩrũga na igũrũ, akĩambĩrĩria gwĩtwara. Agĩcooka agĩthĩi nao hekarũ-inĩ, etwarĩte na magũrũ, akĩrũgarũgaga na akĩgoocaga Ngai. ⁹ Rĩrĩa andũ othe monire agĩtwara na magũrũ akĩgoocaga Ngai, ¹⁰ makĩmenya atĩ nĩ mũndũ ũrĩa watũũraga aikarĩte kĩhingo-inĩ kĩa hekarũ kĩrĩa gĩetagwo Gĩthaka akĩhooya mbeeca. Nao makĩgega mamakĩte nĩkuona ũrĩa kwahanĩkĩte harĩ mũndũ ũcio.

Petero Kwarĩria Andũ arĩa Meroreire

¹¹ Mũndũ ũcio watũũrĩte ahooyaga mbeeca-rĩ, o enyĩitĩrĩire Petero na Johana, andũ othe makĩgega na magĩũka mateng’erete nginya hau maarĩ, naho heetagwo Gĩthaku gĩa Solomonĩ. ¹² Rĩrĩa Petero onire ũguo, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya a Isiraeli, ũndũ ũyũ ũramũgegĩa nĩkĩ? Mũratũrora atĩa taarĩ hinya witũ kana ũthingu witũ watũma mũndũ ũyũ etware na magũrũ?” ¹³ Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka na Jakubu, o we Ngai wa maithe maitũ, nĩagoocithĩtie ndungata yake Jesũ. Inyuĩ nĩmwamũneanire ooragwo, na mũkĩmũkaana mbere ya Pilato, o na gĩtuũka nĩatuĩte itua rĩa kũmũrekereria. ¹⁴ Mwakaanire ũrĩa Mũtheru na Mũthingu mũkiuga muohorerwo mũũragani. ¹⁵ Mworagire ũrĩa mũheani wa muoyo, no Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. Ithũ tũrĩ aira a ũhororĩ ũcio. ¹⁶ Nĩ ũndũ wa wĩtũkio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, mũndũ ũyũ mũrona na mũũĩ, nĩagĩite na hinya. Nĩ rĩitwa rĩa Jesũ na wĩtũkio ũrĩa uumanaga nake watũma mũndũ ũyũ ahone o ta ũrĩa inyuotho mũreyonera.

¹⁷ “Na rĩrĩ, ariũ a Ithe witũ, nĩnjũũĩ atĩ mwekire ũguo nĩ ũndũ wa kũrigwo, o

ta ūrĩa atongoria anyu o nao meekire. ¹⁸No rĩrĩ, ūguo nĩguo Ngai aahingirie ūrĩa aarĩtie o mbere na tũnua twa anabii othe, akiuga atĩ Kristũ wake nĩakanyariirĩka. ¹⁹Nĩ ūndũ ūcio mwĩrĩrei na mũgarũrũke kũrĩ Ngai, nĩgeetha mehia manyu meherio, nĩguo mũgĩe na mahinda ma kũrurumũkio moimĩte kũrĩ Mwathani, na ²⁰nĩguo atũme Kristũ, o we ūrĩa wamũrĩtwo nĩ ūndũ wanyu, nake nĩwe Jesũ. ²¹We no nginya aikare igũrũ o nginya ihinda rĩkinye rĩa Ngai rĩa gũcookereria maũndũ mothe, o ta ūrĩa eraniire o tene na tũnua twa anabii aake atheru. ²²Nĩgũkorwo Musa oigire atĩrĩ, ‘Mwathani Ngai wanyu nĩakamwarahũrĩra mũnabii o ta nĩ kuuma kũrĩ andũ anyu. Na no nginya mũgaathikĩrĩria ūrĩa wothe akaamwĩra. ²³Na rĩrĩ, mũndũ o wothe ūrĩa ūtakamũthikĩrĩria, nĩakeherio biũ kuuma kũrĩ andũ ao.’

²⁴“Ti-itherũ, anabii othe kuuma hĩndĩ ya Samũeli, arĩa manaaria, nĩ maaririe ūhoru wa matukũ maya. ²⁵Na inyuĩ mũrĩ ariũ a anabii, na a kĩrĩkanĩro kĩrĩa Ngai aarĩkanĩire na maithe manyu. Eerire Iburahĩmu atĩrĩ, ‘Na nĩ ūndũ wa rũciaro rwaku, andũ othe a thĩ nĩmakarathimwo.’ ²⁶Rĩrĩa Ngai aariũkirie ndungata yake, aambire kũmitũma kũrĩ inyuĩ nĩgeetha amũrathime na ūndũ wa kũgarũra o ūmwe wanyu kuuma kũrĩ mĩtũũrĩre yanyu ya waganu.”

Petero na Johana Marĩ Mbere ya Kĩama

4 Nao athĩnjĩri-Ngai, na mũnene wa arangĩri a hekarũ, o na Asadukai magĩthĩ harĩ Petero na Johana rĩrĩa maaragĩria andũ. ²Nĩmaiguĩte ūũru mũno tondũ atũmwo nĩmarutaga andũ na makahunjia ūhoru wa kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ thĩnĩ wa Jesũ. ³Makĩnyiita Petero na Johana, na tondũ kwarĩ hwaĩ-inĩ, makĩmaikia njeera nginya mũthenya ūyũ ūngĩ warũmĩrĩre. ⁴No rĩrĩ, andũ aingĩ arĩa maiguire ndũmĩrĩri iyo nĩmetĩkirie, naguo mũigana wa arũme ūkĩongerereka magĩkinya ta 5,000.

⁵Mũthenya ūyũ ūngĩ, aathani

ao na athuuri, na arutani a watho makĩgomana kũu Jerusalemu. ⁶Nake Anasi, mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene, aarĩ ho, marĩ na Kaiafa, na Johana, na Alekisandro, na andũ arĩa angĩ maarĩ a nyũmba ya mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene. ⁷Magĩathana atĩ Petero na Johana mareehwo mbere yao, na makĩambĩrĩria kũmooria ciũria. Makĩmooria atĩrĩ, “Mũrahotire gwĩka ūndũ ūcio na hinya ūrĩkũ, kana na rĩitwa rĩrĩkũ?”

⁸Nake Petero, aiyũrĩtwo nĩ Roho Mũtheru, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ aathani na athuuri a andũ! ⁹Angĩkorwo twĩtĩtwo ūmũthĩ nĩgeetha tũtaarĩrie ūhoru wa gĩko kĩega kĩrĩa gĩkĩrwo mũndũ ūcio ūratũũrĩte arĩ mwonju, na tũũrio ūrĩa arahonirio-rĩ, ¹⁰kĩmenyei inyuĩ, o na andũ othe a Isiraeli atĩrĩ: Mũndũ ūyũ arũngĩ mbere yanyu arĩ mũhonu nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ wa Nazarethi, ūrĩa mwambithirie, nake Ngai akĩmũriũkia kuuma kũrĩ arĩa akuũ.

¹¹We nĩwe

“ihiga rĩrĩa inyuĩ aaki mwaregire,
na nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga rĩrĩa
inene rĩa koine.”

¹²Naguo ūhonokio ndũngĩoneka harĩ mũndũ ūngĩ o wothe, nĩ ūndũ gũtirĩ rĩitwa rĩngĩ gũkũ thĩ rĩheanĩtwo kũrĩ andũ rĩngĩtũhonokia.”

¹³Rĩrĩa monire ūmũrĩru wa Petero na Johana, na makĩmenya atĩ matiarĩ athomu, na atĩ maarĩ andũ o ūguo-rĩ, makĩgega na makĩmenya atĩ andũ acio maakoreetwo marĩ na Jesũ. ¹⁴No rĩrĩ, mona mũndũ ūcio wahonetio arũgamĩte hamwe nao-rĩ, matingĩahotire kuuga ūndũ. ¹⁵Nĩ ūndũ ūcio makĩmaatha mehere Kĩama-inĩ, nao athuuri magĩciira marĩ oiki. ¹⁶Makĩũrania atĩrĩ, “Andũ aya tũkũmeeka atĩa? Andũ othe arĩa matũũraga Jerusalemu nĩmooĩ atĩ nĩmaringĩte kĩama kĩnene na tũtingĩhota gũkaana ūhoru wakĩo. ¹⁷No nĩguo tũgirie ūndũ ūyũ gũthĩ na mbere makĩria gatagatĩ-inĩ ka andũ-rĩ, no nginya tũkaanie andũ aya kwarĩria mũndũ o na ūrĩkũ na rĩitwa rĩu.”

¹⁸ Magĩcooka makĩmeeta thĩinĩ rĩngĩ na makĩmaatha atĩ matikaarie kana marutane o na atĩa na rĩitwa rĩa Jesũ. ¹⁹ No Petero na Johana makĩmacookeria atĩrĩ, “Tuai ciira inyuĩ ene kana nĩ kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Ngai tũmwathĩkĩre inyuĩ gũkĩra gwathĩkĩra Ngai. ²⁰ Nĩgũkorwo tũtingĩhota gũtiga kwaria ũrĩa tuonete na tũkaigua.”

²¹ Na thuuha wa kũmakaania, maamehĩire mũno, makĩmarekereria mathiĩ. Matingĩahotire gũtua ũrĩa mangĩamaherithirie, tondũ andũ othe nĩmagooocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũrĩa gwekĩkĩte. ²² Nĩgũkorwo mũndũ ũcio wahonetio na nĩjira ya kĩama aarĩ na ũkũrũ wa makĩria ma mĩaka mĩrongo ĩna.

Mahooya ma Etĩkia

²³ Na rĩrĩa Petero na Johana maarekereirio, magĩthiĩ kũrĩ andũ a thiritũ yao, na makĩmeera ũrĩa wotha athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri maameerĩte. ²⁴ Rĩrĩa maiguire ũhoro ũcio, makĩanĩrĩra marĩ ngoro ĩmwe makĩhooya Ngai, makiuga atĩrĩ, “Mwathani Jehova, nĩwe wombire igũrũ na thĩ na iria, o na indo ciothe iria irĩ kuo. ²⁵ Nawe nĩwaririe na ũndũ wa Roho Mũtheru na kanua ka ndungata yaku, o we ithe witũ Daudi, ũkiuga atĩrĩ:

“ Nĩ kĩ gĩtũmaga ndũrĩrĩ irakare
mũno,
na andũ mathugunde mĩbango
ya tũhũ?

²⁶ Athamaki a thĩ nĩmatuĩte itua,
na aathani magacookania
ndundu,
nĩguo mokĩrĩre Mwathani,
na mokĩrĩre Ũrĩa wake
Mũitĩrĩre Maguta.’

²⁷ Ti-itherũ, Herode na Pontio Pilato nĩmoonganire hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ, na andũ a Isiraeli, itũũra-inĩ rĩrĩ inene nĩguo mathugunde ũrĩa megũũkĩrĩra Jesũ ndungata yaku theru, o ĩrĩa wee waitĩrĩre maguta. ²⁸ O mekire ũrĩa hinya waku na wendĩ waku watuĩte

o mbere atĩ nĩguo gũgaatuĩka. ²⁹ Na rĩrĩ, Mwathani, kĩone ũrĩa matwĩhĩire, na ũkĩhotithie ndungata ciaku kwaria kiugo gĩaku irĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ. ³⁰ Tambũrũkia guoko gwaku ũhonanie, na ũringe ciama na morirũ na ũndũ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ndungata yaku theru.”

³¹ Nao maarĩkia kũhooya, handũ hau moonganĩte hagĩthingitha. Nao othe makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru, makĩaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ũcamba.

Etĩkia Kũhũthĩra Indo Ciao marĩ Hamwe

³² Nao andũ arĩa othe meetĩkĩtie maarĩ na ngoro ĩmwe na meciiria o mamwe. Gũtiarĩ mũndũ woigaga atĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩa indo ciake nĩ gĩake we mwene, no maahũthagĩra indo ciothe iria maarĩ nacio hamwe. ³³ Nao atũmwo, marĩ na hinya mũingĩ, magĩthiĩ na mbere kũheana ũira wa kũriũka kwa Mwathani Jesũ, na wega mũingĩ wa Ngai warĩ igũrũ rĩa. ³⁴ Gũtiarĩ andũ maagaga kĩndũ gatagatĩ-inĩ kao. Nĩgũkorwo ihinda kwa ihinda andũ arĩa maarĩ na ithaka kana nyũmba nĩmaciendagia, makarehe mbeeca icio mendetie, ³⁵ magaciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nacio ikagaĩrwo mũndũ o mũndũ kũringana na bata wake.

³⁶ Jusufu, Mũlawii wa kuuma Kuporo,^a ũrĩa atũmwo meetaga Baranaba (ũguo nĩ kuuga Mũrũ wa Ũmanĩrĩra), ³⁷ nĩendirie gĩthaka gĩake na akĩrehe mbeeca icio, agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo.

Anania na Safira

5 Na rĩrĩ, mũndũ wetagwo Anania, marĩ hamwe na mũtumia wake Safira o nao nĩmendirie gĩcunjĩ gĩa gĩthaka kĩa. ² Anania agĩtigĩria mbeeca imwe, no icio ingĩ agĩcirehe na agĩciiga magũrũ-inĩ ma atũmwo, nake mũtumia wake Safira agĩkorwo nĩooĩ ũhoro ũcio wega.

³ Nowe Petero akĩmũũria atĩrĩ,

^a36 O na gũtuĩka Alawii matietĩkĩrĩtio kũgĩa na ithaka kũu Isiraeli, matiagirĩtio kũgĩa nacio mabũrũri-inĩ mangĩ.

“Anania, nĩ kĩ ngoro yaku iyyĩrĩtwo nĩ Shaitani ũguo, agatũma ũheenie Roho Mũtheru, na ũgetigĩria mbeeca imwe cia iria wendetie gĩthaka? ⁴Rĩria ũtarakiendetie-rĩ, githĩ gĩtirarĩ gĩaku? Na thuutha wa gũkiendia-rĩ, githĩ mbeeca itirakĩrĩ o ciaku wĩke nacio o ũria ũkwenda? Ũreciiririe gwĩka ũguo nĩkĩ? Ti andũ ũheenietie, no nĩ Ngai.”

⁵Rĩria Anania aigũire ũguo-rĩ, akĩgũa thĩ na agĩkua. Nao andũ arĩa othe maigũire ũria kwahaana makĩiyũrwo nĩ guoya. ⁶Nao aanake magĩũka, makĩoha mwĩrĩ wake na cuka, makĩuumia nja na makĩũthika.

⁷Thuutha wa ta mathaa matatũ-rĩ, mĩtumia wake agĩtoonya atekũmenya ũria gwekĩkĩte. ⁸Petero akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, ici nĩcio mbeeca iria wee na Anania mĩrendirie gĩthaka?”

Nake mĩtumia ũcio agĩcookia atĩrĩ, “Ĩi, nĩcio tũrendirie.”

⁹Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ kĩ gĩtũmĩte mũrĩkanĩre mũgerie Roho wa Mwathani? Atĩrĩrĩ, magũrũ ma andũ arĩa maathika mũthuuriguo marĩ mũromo-inĩ, nĩmegũkuumia nja o nawe.”

¹⁰O kahinda kau akĩgũa thĩ magũrũ-inĩ make, agĩkua. Nao aanake magĩtoonya, makĩmũkora akuĩte, makĩmuoya, magĩthĩi, makĩmũthika hakuhĩ na mũthuurĩwe. ¹¹Naguo kanitha wothe, hamwe na andũ arĩa othe maigũire maũndũ macio makĩnyĩtwo nĩ guoya mũnene.

Atũmwo Kũhonia Andũ aingĩ

¹²Na rĩrĩ, atũmwo nĩmaringire ciamu nyingĩ, na makĩonania morĩrũ gatagatĩ-inĩ ka andũ. Nao andũ arĩa othe metĩkĩtie nĩmagomanaga hamwe Gĩthaku-inĩ gĩa Solomoni. ¹³Gũtirĩ mũndũ wacookire kũgeria gwĩturanĩra nao, o na gũtuĩka andũ nĩmamaheete gĩtũio mũno. ¹⁴O na kũrĩ ũguo-rĩ, arũme na andũ-a-nja aingĩ nĩmetĩkirie Mwathani, naguo mũigana wao ũkĩongerereka. ¹⁵Nĩ ũndũ wa ũguo, andũ nĩmareehaga andũ arĩa arũaru njĩra-inĩ, makamakomeria itanda na ibarĩ, nĩguo naarĩ amwe ao mahutio nĩ

kĩruru gĩa Petero. ¹⁶Ningĩ andũ aingĩ nĩmonganaga hamwe moimĩte matũũra-inĩ marĩa maathiũrũrũkĩirie Jerusalemu, makareehaga andũ ao arĩa arũaru, na arĩa maanyariiragwo nĩ ngoma thũku, nao othe makahonio.

Atũmwo Kũnyariirwo

¹⁷Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na andũ arĩa othe maakoragwo nake, arĩa maarĩ a thiritũ ya Asadukai, makĩiyũrwo nĩ ũiru. ¹⁸Makĩnyĩita atũmwo, makĩmaikia njeera ĩria ya mũingĩ. ¹⁹No ũtukũ-rĩ, mũraika wa Mwathani akĩhingũra mĩrango ya njeera, na akĩmoimia nja. ²⁰Akĩmeera atĩrĩ, “Thĩi mũrũgame hekarũ-inĩ, mwĩre andũ ũhoru wothe wa muoyo ũyũ mwerũ.”

²¹Na rĩrĩ, ruoro rũgĩtema magĩtoonya hekarũ-inĩ, na makĩambĩrĩria kũruta andũ o ta ũria meerĩtwo.

Rĩria mũthĩnjĩri-Ngai ũria mũnene na andũ arĩa maakoragwo nake maakinyire-rĩ, magĩcookanĩrĩria Kĩama, kĩũngano gĩa athuuri othe a Isiraeli, na magĩtũmana njeera atũmwo magĩrwo. ²²No rĩrĩa thigari ciakinyire njeera-rĩ, itiamakorire kuo. Nĩ ũndũ ũcio, magĩcookia ũhoru makĩmeera atĩrĩ, ²³“Twakora mĩrango ya njeera ĩrĩ mĩhinge wega, nao arangĩri marũgamĩte mĩrango-inĩ; no twamĩhingũra, tũtinakora mũndũ kũu thĩnĩ.” ²⁴Rĩria mũnene wa arangĩri a hekarũ na athĩnjĩri-Ngai arĩa anene maigũire ũhoru ũcio makĩmaka na makĩrigwo nĩ ũria gũgũikara.

²⁵Hĩndĩ ĩyo hagĩũka mũndũ, akiuga atĩrĩ, “Ta rorai! Andũ arĩa mũraikirie njeera marũgamĩte hekarũ-inĩ makĩruta andũ.” ²⁶Maigua ũguo, mũnene wa arangĩri a hekarũ agĩthĩi na anene a thigari ciake na makĩrehe atũmwo. Matiigana kũhũthĩra hinya, tondũ nĩmetĩgagĩra andũ matikamahũũre na mahiga nyuguto.

²⁷Maarĩkia kũrehe atũmwo-rĩ, makĩmarũgamia mbere ya Kĩama nĩguo morio ciũria nĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũria

mūnene.²⁸ Nake akīmeera atīrī, “Githī tūtiramūkaanirie biū mūtikarutane na rītwa rītī, no rīu mūiyūrītie Jerusalemu ūrutani wanyu, na nīmwīrutanīrie gūtūma tūcookererwo nī thakame ya mūdū ūcio.”

²⁹ Petero na atūmwo acio angī magīcookia atīrī, “Ithuī no nginya twathīkīre Ngai gūkīra gwathīkīra andū!

³⁰ Ngai wa maithe maitū nīariūkirie Jesū kuuma kūrī arīa akuū, ūrīa mworagire na ūndū wa kūmwamba mūtī-igūrū.

³¹ Ngai nīamūtūgīririe akīmūiga guoko-inī gwake kwa ūrīo arī Mūthamaki na Mūhonokia nīguo Isiraeli merire na marekerwo mehia. ³² Ithuī tūrī aira a maūdū macio, nake Roho Mūtheru, ūrīa Ngai aheete andū arīa mamwathīkagīra-rī, o nake nī mūra.”

³³ Rīrīa maiguire ūguo makīrakara mūno makienda kūmooraga. ³⁴ No rīrī, Mūfarisai wetagwo Gamalieli, mūrutani wa watho na watītītwo nī andū othe akīrūgama Kīama-inī, agīathana atī andū acio mambe moimio nja gwa kahinda kanini. ³⁵ Nake akīira Kīama atīrī, “Andū aya a Isiraeli, cūraniai wega ūrīa mūrātanya gwīka andū aya. ³⁶ Ihinda rihītūku mūdū wetagwo Theuda nīeyumīririe agītūuaga atī we nī mūdū ma, na akīgīa na arūmīrīri ta magana mana. Nīooragīrwo, nao arūmīrīri aake othe makīhurunjwo na ūhoru ūcio wothe ūgītūika wa tūhū. ³⁷ Thuutha wake, Judasi ūrīa woimīte Galili akīyūmīria matukū-inī ma kwīyandīkithia na agītongoria mbūtū ya andū nīguo makararie watho. O nake akīūrāgwo, na arūmīrīri aake othe makīhurunjwo. ³⁸ Nī ūndū ūcio-rī, igūrū rīkonī ūhoru ūyū ngūmūtaara atīrī, tiganai na andū aya! Marekeei mathī! Nī ūndū angīkorwo muoroto kana ciiko ciao cumanīte na ūmūdū-rī, ūndū ūcio nīūgūthira. ³⁹ No angīkorwo ūndū ūyū uumanīte na Ngai, mūtingīhota kūgīrīrīria andū aya; mūgwīkora mūkīhūūrana na Ngai.”

⁴⁰ Nao magītīkanīa na mīario yake. Nao magītīa atūmwo matoonye

makīmahūūrithia iboko.^a Magīcooka makīmaatha matikaarie thīinī wa rītwa rīa Jesū, magīcooka makīmarekereria mathī.

⁴¹ Nao atūmwo makiuma Kīama-inī makenete tondū wa ūrīa maatuītītwo aagīrīru a gūconorithio nī ūndū wa Rītwa rīu. ⁴² Mūthenya o mūthenya, marī hekarū-inī o na marī mīciī-inī, matiigana gūtiga kūrutana na kūhunja ūhoru ūcio mwega atī Jesū nīwe Kristū.

Andū Mūgwanja Gūthuurwo

6 Na rīrī, matukū-inī macio rīrīa mūigana wa arutwo wongererekaga-rī, Ayahudi amwe arīa maaciārīrwo kwa Ayunani nīmatetirie Ayahudi a Kīhibirania tondū atumia ao a ndigwa matiagayagīrwo irio rīrīa ikūgayanwo o mūthenya. ² Nī ūndū ūcio, atūmwo acio ikūmi na eerī magīcookanīrīria arutwo othe hamwe na makīmeera atīrī, “Gūtiagīrīire tūtiganīrie ūtungata wa kiugo kīa Ngai nīguo tūtungatage metha-inī. ³ Ariū na aarī a Ithe witū, thuurai andū mūgwanja kuuma gatagatī-inī kanyu, andū arīa moikaine atī nī maiyūrītwo nī Roho, o na ūūgī, na nītūkūmehokera wīra ūcio, ⁴ na ithuī tūrūmbūiye ūhoru wa mahooya na ūtungata wa kiugo.”

⁵ Ūndū ūcio moigire nīwakenirie gīkundi kīu gīothe. Nao magīthuura Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wītīkio na Roho Mūtheru, na Filipu, na Porokoro, na Nikanora, na Timoni, na Paramena, na Nikola, mūdū wa kuuma Antiokia ūrīa wagarūrūkīte agatūika Mūyahudi. ⁶ Makīneana andū acio kūrī atūmwo, nao atūmwo makīmahoera na makīmaigīrīria moko.

⁷ Nī ūndū ūcio kiugo kīa Ngai gīkīhunja. Mūigana wa arutwo kūu Jerusalemu ūkīongerereka mūno, nakīo gīkundi kīnene kīa athīnjīri-Ngai gīgīathīkīra ūhoru wa wītīkio.

^a40 Mūyahudi angīonirwo na mahītia, aatuuagīrwo kūhūūrwo iboko mīrongo itatū na kenda.

Stefano Kūnyitwo

⁸Na rīrī, Stefano, mūdū waiyūrītwo nī wega wa Ngai na ūhoti, nēkire morirū manene na akīringa ciama gatagatī-inī ka andū. ⁹No rīrī, nī kuoimīrire ngarari kuuma kūrī andū a Thunagogi ya Andū arīa Oohore (ta ūrīa yetagwo), nao nī Ayahudi a kuuma Kurene na Alekisanteria o hamwe na mabūrūri ma Kilikia na Asia. Andū aya makīambīrīria gūkararania na Stefano, ¹⁰no matingētiiririe ūūgī wake kana Roho ūrīa aaragia naguo.

¹¹Hīndī ūyo makīringīrīria andū amwe na hitho moige atīrī, “Nītūiguīte Stefano akīaria ciugo cia kūrūma Musa, o na Ngai.”

¹²Nī ūndū ūcio magītūma okīrīrwo nī andū, na athuuri, na arutani a watho. Makīnyiita Stefano makīmūrehe mbere ya Kīama. ¹³Magīcooka makīrehe aira a maheeni, arīa maarutire ūira makiuga atīrī, “Mūdū ūyū ndatigithagīria kwaria agītūkagīrīra handū haha hatheru, o na gūtūkīrīra watho. ¹⁴Nīgūkorwo nītūiguīte akiuga atī Jesū ūyū wa Nazarethi nīagatharia handū haha, na agarūre mītugo īrīa Musa aatūtigīre.”

¹⁵Andū arīa othe maarī Kīama-inī magītūkūrīra Stefano maitho, nao makīona ūthiū wake ūtarī ta ūthiū wa mūraika.

Stefano Kwarīria Kīama

7 ¹Nake mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akīmūūria atīrī, “Thitango ici nī cia ma?”

²Nake Stefano agīcookia atīrī, “Ariū a Baba na maithe maitū, ta thikīrīria! Ngai mwene riiri nīoimīrīire ithe witū Iburahīmu hīndī īrīa aatūūraga būrūri wa Mesopotamia, atanathī gūtūūra būrūri wa Harani. ³Akīmūwīra atīrī, ‘Thaama uume būrūri wanyu na ūtīge andū anyu, ūthī būrūri ūrīa ngaakuonia.’

⁴“Nī ūndū ūcio Iburahīmu akiuma būrūri wa Akalidei agīthī gūtūūra Harani. Thuutha wa gīkuū gīa ithe,

Ngai akīmūruta kuo na agītūka būrūri ūyū mūtūūraga. ⁵Ndaamūheire igai gūkū, o na ikinya rīmwe. No Ngai nīamwīrire atī we hamwe na njaro ciake nīmakegwatīra būrūri ūyū, o na gūtūka hīndī ūyo Iburahīmu ndaarī na mwana. ⁶Ngai eerire Iburahīmu atīrī: ‘Njiaro ciaku igaatūūra īrī ng’eni būrūri ūtarī wacio, kūrīa igaatuuo ngombo na inyariirwo ihinda rīa mīaka magana mana.’ ⁷Ningī Ngai akiuga atīrī, ‘No nīngaherithia rūrīrī rūu igaatungata īrī ngombo; na thuutha ūcio-rī, nīikoima būrūri ūcio, nacio nīikaahooya īrī kūdū gūkū.’ ⁸Hīndī ūyo nīarīkanīire na Iburahīmu kīrīkanīro kīa ūhoru wa kūrūa. Nake Iburahīmu agītūka ithe wa Isaaka na akīmūruithia thikū ya kanana thuutha wa gūciarwo gwake. Thuutha-inī Isaaka agītūka ithe wa Jakubu, nake Jakubu agītūka ithe wa athuuri arīa ikūmi na eerī.

⁹“Na tondū wa maguuka maitū kūguīra Jusufu ūiru, nīmamwendirie būrūri wa Misiri agatūke ngombo kuo. No Ngai aarī hamwe nake ¹⁰na akīmūhonokia mathīina-inī make mothe. Nīaheire Jusufu ūūgī na akīmūhotithia atuīke wa kwendeka nī Firaūni mūthamaki wa Misiri; nī ūndū ūcio akīmūtua wa gwathaga Misiri o na nyūmba yake yothe ya ūthamaki.

¹¹“Thuutha ūcio gūkīgīa ng’aragu būrūri-inī wothe wa Misiri, na Kaanani, na ikīrehe gūthīnīka kūngī mūno, namo maithe maitū makīaga irio. ¹²Rīrīa Jakubu aiguire atī Misiri nī kwarī na ngano, agītūma maithe maitū kuo hīndī ya mbere. ¹³Na rīrīa maathiire riita rīa keerī-rī, Jusufu akīmenyithania kūrī ariū a ithe, nake Firaūni akīmenya ūhoru wa nyūmba ya Jusufu. ¹⁴Thuutha wa ūguo-rī, Jusufu agītūmanīra ithe Jakubu na nyūmba yake yothe moke, nao othe maarī andū mīrongo mūgwanja na atano. ¹⁵Nake Jakubu agīkūrūka, agīthī Misiri, kūrīa we na maithe maitū maakuīrīre. ¹⁶Mīrī yao nīyacookirio Shekemu na īgīthikwo mbīrīra-inī īrīa

Iburahĩmu aagũrĩte na mbeeca kuuma kũrĩ ariũ a Hamori kũu Shekemu.

¹⁷ “Rĩrĩa ihinda rĩakuhĩrĩrie rĩa Ngai kũhingia kĩĩranĩro gĩake kũrĩ Iburahĩmu-rĩ, mũĩgana wa andũ aitũ kũu Misiri nĩwongererekete mũno. ¹⁸ Hĩndĩ iyo mũthamaki ũngĩ ũtooĩ ũhoro wa Jusufu agĩtuĩka wa gũthamaka Misiri. ¹⁹ Agĩĩka andũ aitũ ũuru mũno na akĩhinyĩrĩria maithe maitũ na ũndũ wa kũmaringĩrĩria na hinya mate tũkenge twao nĩgeetha tũkue.

²⁰ “Ihinda-inĩ rĩu Musa nĩaciarirwo, nake aarĩ mwana mũthaka mũno. Akĩrererwo mũciĩ gwa ithe ihinda rĩa mĩeri itatũ. ²¹ Rĩrĩa aigirwo nja-rĩ, mwarĩ wa Firaũni akĩmuoya akĩmũrera ta mwana wake. ²² Musa agĩthomithio na ũũgĩ wotha wa andũ a Misiri na aarĩ na hinya wa mĩario na ciĩko.

²³ “Rĩrĩa Musa aakinyirie mĩaka mĩrongo ĩna-rĩ, agĩtua itua rĩa gũceerera andũ ao a Isiraeli. ²⁴ Nĩonire mũndũ ũmwe wao akĩnyariirwo nĩ mũndũ wa Misiri. Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ kũmũũrĩria na akĩmũrĩhĩria na ũndũ wa kũũraga mũndũ ũcio Mũmisiri. ²⁵ Musa eeciĩrtie atĩ andũ ao nĩmangĩonire atĩ Ngai nĩamũhũthagĩra nĩgeetha amahonokie, no-o matiamenyire ũguo. ²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Musa agĩthĩ agĩkora andũ eerĩ a Isiraeli makĩrĩa. Akĩgeria kũmaiguithania akĩmeeraga atĩrĩ, ‘Andũ aya, inyuĩ mũrĩ a ithe ũmwe; nĩ kĩĩ kĩratũma mwende gwĩkana ũuru?’

²⁷ “No mũndũ ũrĩa wekĩte ũcio ũngĩ ũuru agĩkania Musa, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Nũũ wagũtuire mwathi na mũtuithania wa maciira maitũ? ²⁸ Ũrenda kũnjũraga o ta ũrĩa ũrooragire Mũmisiri ira?’ ²⁹ Rĩrĩa Musa aigũire ũguo akĩũra agĩthĩ bũrũri wa Midiani, kũrĩa aatũũrĩre arĩ ta mũgeni na akĩgĩa na ariũ eerĩ.

³⁰ “Na rĩrĩ, mĩaka mĩrongo ĩna yarĩkia gũthira-rĩ, mũraika akĩmũrĩra Musa arĩ nĩnĩmbĩ-inĩ cia mwaki iria ciakanaga kĩhinga-inĩ kũu werũ-inĩ hakuhĩ na Kĩrĩma gĩa Sinai. ³¹ Rĩrĩa onire ũguo, akĩgega nĩ kĩrĩa onire. Na rĩrĩa aakuhagĩrĩria nĩguo one wega-rĩ, akĩigua

mũgambo wa Mwathani ũkiuga atĩrĩ: ³² ‘Nĩĩ nĩ nĩĩ Ngai wa maithe manyu, Ngai wa Iburahĩmu, na Isaaka, o na Jakubu.’ Musa akĩĩnaina nĩ gwĩtigĩra na ndaigana kũrora.

³³ “Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Ruta iraatũ ciaku, nĩgũkorwo hau ũrũgamĩte nĩ handũ hatheru. ³⁴ Ti-itherũ nĩnyonete kũhinyĩrĩrio kwa andũ akwa kũu bũrũri wa Misiri. Nĩnjiguĩte gũcaaya kwao, na nĩnjikũrũkĩte thĩ nĩguo ndĩmohorithie. Rĩu ũka nĩngũgũtũma ũcooke Misiri.’

³⁵ “Ũyũ nowe Musa ũrĩa maaregete makiuga atĩrĩ, ‘Nũũ ũgũtuĩte mwathi witũ na mũtũciirithia?’ Ngai we mwene nĩamũtũmire atuĩke mũnene na mũkũũri wao, na ũndũ wa mũraika ũrĩa wamuumĩrĩre kĩhinga-inĩ.

³⁶ Akĩmatongoria makiuma Misiri na agĩĩka morirũ na akĩringa ciama arĩ kũu Misiri, o na Iria-inĩ Itune, na ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna kũu werũ-inĩ.

³⁷ “Ũyũ nowe Musa ũrĩa werire andũ a Isiraeli atĩrĩ, ‘Ngai nĩakamũtũmĩra mũnabii ta nĩĩ kuuma kũrĩ andũ anyu kĩũmbe.’ ³⁸ We aarĩ kĩũngano-inĩ kũu werũ-inĩ, arĩ hamwe na mũraika ũrĩa wamwarĩrie Kĩrĩma-inĩ gĩa Sinai, na aarĩ hamwe na maithe maitũ; nake nĩamũkĩrie ciugo irĩ muoyo nĩgeetha atũkinyirie.

³⁹ “No rĩrĩ, maithe maitũ nĩmaregire kũmwathĩkĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, o makĩmũrega, na thĩĩnĩ wa ngoro ciao makĩĩrĩrĩria gũcooka Misiri. ⁴⁰ Nao makĩĩra Harũni atĩrĩ, ‘Tũthondekere ngai iria irĩtũtongoragia. Nĩgũkorwo mũndũ ũyũ ũgwĩtwo Musa, ũrĩa watũtongoririe tũkiuma bũrũri wa Misiri, tũtiũũ ũrĩa onete!’ ⁴¹ Hĩndĩ iyo nĩguo maathondekire mũhianano watariĩ ta njaũ. Makĩũrutĩra magongona, na makĩgĩa na hĩndĩ ya gũkũngũĩra kĩrĩa maathondekete na moko mao. ⁴² No Ngai akĩmahutatĩra, na akĩmarekereria mahooyage ciũmbe cia igũrũ. Ũhoro ũyũ ũtwaranĩte na ũrĩa kwandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa anabii, atĩrĩ:

“Nimwandutiire magongona na maruta
mīaka mīrongo ina kūu werū-
inī, inyuī nyūmba ya
Isiraeli?

⁴³Nimūtūgīrītīe ihooero rīa
Moleku,
na njata ya ngai yanyu īrīa
īttagwo Refani,
mīhianano īrīa mwathondekire
ya kūhooyaga.
Tondū ūcio, nīngatūma mūtahwo
mūtwarwo’ kūhītuka
Babuloni.

⁴⁴“Maithe maitū maarī na hema īrīa
yetagwo gūikaro kīa Ūira kūu werū-inī.
Nayo yathondeketwo o ta ūrīa Ngai
eerīte Musa, kūringana na mūhianire
ūrīa onete. ⁴⁵Maarīkia kwamūkīra
hema-rī, maithe maitū, matongoretio nī
Joshua magīuka nayo rīrīa menyitīire
būrūri kuuma kūrī ndūrīrī iria Ngai
aarutūrīire ciehere mbere yao. Nayo
īgītūūra kūu būrūri ūcio o nginya hīndī
ya Daudi, ⁴⁶ūrīa wakenire nī gwītīkīrīka
nī Ngai, na akīhooya etīkīrio aakīre Ngai
wa Jakubu gūikaro. ⁴⁷No Solomoni nīwe
wamwakīre nyūmba.

⁴⁸“No rīrī, Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno
ndaikaraga nyūmba ciakītwo nī andū.
O ta ūrīa mūnabii oigīte atīrī:

⁴⁹“Igūrū nīkuo gītī gīakwa kīa
ūnene,
nayo thī nī gaturwa ka makinya
makwa.

Ūngīkīnjakīra nyūmba ya
mūthemba ūrīkū?
Ūguo nīguo Mwathani ekūūria.
Kana kīhurūko gīakwa
kīngīkorwo kū?

⁵⁰Githī ti guoko gwakwa
gwathondekire indo ici
ciothe?”

⁵¹“Inyuī andū aya aremi, o inyuī mūtari
aruu ngoro na matū! Inyuī mūtariī o
ta maithe manyu: Inyuī mūtūūruga
mūreganīte na Roho Mūtheru! ⁵²Nī
kūrī mūnabii ūtaanyariirirwo nī maithe

manyu? Mooragire o na andū arīa
maarathire ūhoru wa gūūka kwa Ūrīa
Mūthingu. Na rīu nīmūmūkunyaīre na
mūkamūūruga; ⁵³o inyuī mwamūkīre
watho ūrīa waathanirwo kūgerera
araika no mūkīaga kūwathīkīra.”

Stefano Kūhūūrwo na Mahiga

⁵⁴Rīrīa maiguire maūndū
macio-rī, makīrakara mūno, na
makīmūhagaranīria magego. ⁵⁵No
Stefano, aiyūrītwo nī Roho Mūtheru,
Agīcūthīrīria igūrū akīona riiri wa
Ngai, na Jesū arūgamīte guoko-inī kwa
ūrīo kwa Ngai. ⁵⁶Akiuga atīrī, “Onei,
nīndīrona igūrū rīhingūkīte nake Mūrū
wa Mūndū arūgamīte guoko-inī kwa ūrīo
kwa Ngai.”

⁵⁷Maigua ūguo makīhumbīra
matū mao, makīhanyūka harī we
makiugagīrīria na mūgambo mūnene.
⁵⁸makīmūkururia, makīmumia nja ya
itūūra, na makīambīrīria kūmūhūūra na
mahiga nyuguto. Nao, aira makīga nguo
cio magūrū-inī ma mwanake wetagwo
Saūlū.

⁵⁹Rīrīa maamūhūūruga na mahiga
nyuguto, Stefano nīahooire Ngai,
akiuga atīrī, “Mwathani Jesū, amūkīra
roho wakwa.” ⁶⁰Agīcooka agīturia ndu,
akīanīrīra, akiuga atīrī, “Mwathani,
ndūkamoorie rīhīa rīrīrī.” Na aarīkia
kuuga ūguo, agīkoma.

8 Nake Saūlū aarī ho, na agītīkīra atī
ooragwo.

Kanitha Kūnyariirwo na Kūhurunjwo

Mūthenya ūcio kanitha ūkīnyariirwo
mūno kūu Jerusalemu, nao andū othe o
tiga atūmwo makīhurunjūkīra Judea na
Samaria. ²Andū etigīri Ngai magīthika
Stefano na makīmūcakaīra mūno.
³No Saūlū akīambīrīria kwananga
kanitha. Aathīaga nyūmba o nyūmba,
akīrutūrūruga arūme na andū-a-nja,
akīmaikagia njeera.

Filipu arī Būrūri wa Samaria

⁴Nao andū arīa maahurunjītwo
nīmahunjirie kiugo kīa Ngai o kūrīa

guothe maathiiaga. ⁵ Filipu agĩkũrũka agĩthĩ itũũra rĩarĩ Samaria, akĩhunjia ũhoro wa Kristũ kuo. ⁶ Rĩrĩa ikundi cia andũ ciaiguire Filipu na ikĩona ciamia iria aaringaga, othe magĩthikĩrĩa ũrĩa oigaga. ⁷ Ngoma thũku nĩcioimaga andũ aingĩ igĩkayũrũkaga, na andũ aingĩ maarũarĩte mũrimũ wa gũkua ciĩga, na andũ arĩa maarĩ onju makĩhonio. ⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũkĩgĩa na gĩkeno kĩnene itũũra-inĩ rĩu.

Simoni ũrĩa warĩ Mũragũri

⁹ Na rĩrĩ, itũũra-inĩ rĩu nĩ kwarĩ na mũndũ wetagwo Simoni, nake nĩaragũrĩte kwa ihinda na akagegia andũ othe a Samaria. Nake nĩetĩĩaga na ageetua atĩ aarĩ mũndũ mũnene mũno, ¹⁰ nao andũ othe, arĩa anini na arĩa anene, makamũthikagĩrĩa na makoiga na mũgambo mũnene atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩwe hinya wa ũngai ũrĩa ũĩkaine ta Hinya Mũnene.” ¹¹ Maatũũrĩte mamuumaga thuutha tondũ nĩamagegetie hĩndĩ ndaaya na ũragũri wake. ¹² No rĩrĩa meetĩkirie Filipu akĩhunjia Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa ũthamaki wa Ngai na wa rĩitwa rĩa Jesũ Kristũ-rĩ, makĩbatithio, arũme o hamwe na andũ-a-nja. ¹³ Simoni we mwene agĩtũkia na akĩbatithio. Nake akĩrũmĩrĩa Filipu kũrĩa guothe aathiiaga, agegetio nĩ imenyithia cia hinya na ciamia iria onaga.

¹⁴ Rĩrĩa atũmwo arĩa maarĩ kũu Jerusalemu maiguire atĩ andũ a Samaria nĩmetĩkĩrĩte kiugo kĩa Ngai-rĩ, makĩmatũmĩra Petero na Johana. ¹⁵ Nao maakinya kuo, makĩmahoera nĩguo maamũkĩre Roho Mũtheru, ¹⁶ tondũ nginya hĩndĩ iyo Roho Mũtheru ndaakoretwo aikũrũkĩre mũndũ o na ũmwe wao; tiga o kũbatithio maabatithĩtio thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ¹⁷ Hĩndĩ iyo Petero na Johana makĩmaigĩrĩa moko, nao makĩamũkĩra Roho Mũtheru.

¹⁸ Rĩrĩa Simoni onire atĩ Roho aaheanagwo na ũndũ wa kũigĩrĩrwo moko nĩ atũmwo-rĩ, akĩenda amahe

mbeeca, ¹⁹ akiuga atĩrĩ, “Heei ũhoti ũyũ o na nĩ nĩgeetha ũrĩa wotha ndaigĩrĩa moko makwa akaamũkĩra Roho Mũtheru.”

²⁰ Petero akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mbeeca ciaku irothiranĩra hamwe nawe, nĩgũkorwo wĩciiritie no ũgũre kĩheo kĩa Ngai na mbeeca. ²¹ Wee ndũrĩ na handũ, o na ndũrĩ na igai ũtungata-inĩ ũyũ, tondũ ngoro yaku ti njagĩrĩru mbere ya Ngai. ²² Wĩrĩre waganu ũyũ na ũhoee Mwathani. Hihi nĩegũkũrekera nĩ ũndũ wa gũkorwo na rĩciiria ta rĩu ngoro-inĩ yaku. ²³ Nĩgũkorwo nguona ũiyũrĩtwo nĩ marũrũ na ũgatuĩka ngombo ya mehia.”

²⁴ Hĩndĩ iyo Simoni akĩmũcookeria atĩrĩ, “Hooera harĩ Mwathani nĩgeetha ndikae gũkorwo nĩ ũndũ o na ũmwe wa macio mwagweta.”

²⁵ Rĩrĩa maarĩkirie kũheana ũira na kũhunjia kiugo kĩa Mwathani-rĩ, Petero na Johana magĩcooka Jerusalemu, o makĩhunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega tũtũũra-inĩ tũingĩ twa Samaria.

Filipu na Mũhabashi

²⁶ Na rĩrĩ, mũraika wa Mwathani akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ werekeire gũthini, ũkinye njĩra-inĩ, njĩra rĩa ya werũ-inĩ, rĩa iikũrũkĩte kuuma Jerusalemu igathiĩ nginya Gaza.” ²⁷ Nĩ ũndũ ũcio akiumagara, na arĩ njĩra-inĩ agĩcemanĩa na Mũhabashi warĩ mũhakũre, mũndũ mũnene warĩ igweta ũrĩa warũgamĩrĩre kĩgĩna gĩa Kandake, mũthamaki-mũndũ-wa-nja wa Ahabashi.^a Mũndũ ũyũ aathiite Jerusalemu kũhooya Ngai; ²⁸ na arĩ njĩra-inĩ akĩinũka, aaikarĩte ngaari-inĩ yake ya mbarathi agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii. ²⁹ Roho akĩra Filipu atĩrĩ, “Thĩ ngaari-inĩ rĩa ya mbarathi ũikare hakuhi nayo.”

³⁰ Hĩndĩ iyo Filipu akĩhanyũka nginya ngaari-inĩ iyo ya mbarathi, akĩigua mũndũ ũcio agĩthoma ibuku rĩa Isaia ũrĩa mũnabii, akĩmũũria

^a27 Ũmũthĩ bũrũri ũcio ũĩkaine ta Nubia, kana Sudani ya Rũgongo.

atĩrĩ, “Nĩũrataũkĩrwo nĩ ũhoru ũcio ũrathoma?”

³¹ Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ingĩtaũkĩrwo atĩa, tiga hagĩire mũndũ wa kũndaarĩria?” Nĩ ũndũ ũcio akĩra Filipu ahaice ngaari ĩyo ya mbarathi, aikaranie nake.

³² Mũndũ ũcio warĩ mũhakũre aathomaga gacunjĩ gaka ka Maandĩko:

“Aatwarirwo o ta ng’ondũ
gĩthĩnjĩro-inĩ,
na o ta ũrĩa gatũrũme gakiraga
ki karĩ mbere ya mũndũ
ũrĩa ũrakenja guoya,
noguo o nake ataatumũire
kanua gake.

³³ Nĩaconorithirio na ndaigana
gũtuĩrwo ciira na kĩhooto.
Nũũ ũngĩaria ũhoru wa njaro
ciake?

Nĩgũkorwo muoyo wake
nĩwehererio ũkiuma gũkũ
thĩ.”

³⁴ Mũndũ ũcio mũhakũre akĩũria Filipu atĩrĩ, “Ndagũthaitha, ta njĩra atĩrĩ, mũnabii araaria ũhoru wa ũ, nĩ ũhoru wake we mwene kana nĩ ũhoru wa mũndũ ũngĩ?” ³⁵ Hĩndĩ ĩyo Filipu akĩrutia ũhoru hau, akĩmũhe Ũhoru-ũrĩa-Mwega ũkonĩĩ Jesũ.

³⁶ Na marĩ njĩra-inĩ magĩthĩ-rĩ, magĩkinya handũ haarĩ na maaĩ, nake mũndũ ũcio warĩ mũhakũre akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, maaĩ nĩmo maya. Nĩ kĩĩ kĩngĩgiria mbatithio?” ³⁷ (Nake Filipu akiuga atĩrĩ, “Ũngĩĩtikia na ngoro yaku yothe, no ũbatithio.” Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩnjĩtikĩtie atĩ Jesũ Kristũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.”) ³⁸ Nake agĩathana ngaari ĩyo ya mbarathi ĩrũgame. Hĩndĩ ĩyo Filipu na mũndũ ũcio mũhakũre magĩkũrũka, magĩtoonaya maaĩ-inĩ, nake Filipu akĩmũbatithia. ³⁹ Na rĩrĩa moimĩrĩre maaĩ-inĩ, Roho wa Mwathani o rĩmwe akĩoya Filipu, akĩmweheria, nake mũndũ ũcio mũhakũre akĩaga kũmuona rĩngĩ, no agĩthĩĩ na mbere na rũgendo akenete.

⁴⁰ No Filipu nĩonekanire Azota, na agĩthĩĩ akĩhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega

matũũra-inĩ mothe nginya agĩkinya Kaisarea.

Saũlũ Kũgarũrũka

⁹ Ihinda-inĩ o rĩu Saũlũ no eehĩtagĩra kũũraga arutwo a Mwathani. Agĩthĩĩ kũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, ² na akĩmũhooya marũa athĩĩ namo thunagogi-inĩ iria ciarĩ Dameski, nĩgeetha angĩkora andũ a Njĩra ĩyo kuo, marĩ arũme kana andũ-a-nja, amanyĩite amatware Jerusalemu marĩ ohe. ³ Naarĩ rũgendo-inĩ aakuhĩrĩria Dameski-rĩ, o rĩmwe ũtheri ũkiuma na igũrũ, ũkĩmwarĩra mĩena yothe. ⁴ Akĩgũa thĩ, na akĩigua mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, Saũlũ, ũũnyariiraga nĩkĩ?”

⁵ Saũlũ akĩũria atĩrĩ, “Nĩwe ũ, Mwathani?”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ nĩĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ⁶ No rĩrĩ, rĩu ũkĩra ũtoonye itũũra rĩrĩ inene, na nĩũkwĩrwo ũrĩa wagĩrĩrwo nĩ gwĩka.”

⁷ Nao andũ arĩa maatwaranaga hamwe na Saũlũ makĩrũgama hau maagĩte ũrĩa mangiuga; o nĩmaiguire mũgambo no matiigana kuona mũndũ o na ũrĩkũ. ⁸ Nake Saũlũ agĩũkĩra, akĩrũgama, no rĩrĩa aahingũririe maitho ndoonaga o na hanini. Nĩ ũndũ ũcio makĩmũnyĩita guoko makĩmũtwara Dameski. ⁹ Ihinda rĩa matukũ matatũ aarĩ mũtumumu, na ndarĩ kĩndũ aarĩaga kana akanyua.

¹⁰ Na rĩrĩ, kũu Dameski nĩ kwarĩ na mũrutwo wetagwo Anania. Mwathani akĩmwarĩria na kĩoneki, akĩmwĩra atĩrĩ, “Anania!”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Nĩĩ ũyũ Mwathani.”

¹¹ Nake Mwathani akĩmwĩra atĩrĩ, “Thĩĩ kwa Judasi o kũu njĩra ĩrĩa ĩtagwo Nũngarũ, ũrie mũndũ uumĩte Tariso wĩtagwo Saũlũ, nĩ ũndũ nĩkũhooya arahooya. ¹² Nĩonete mũndũ kĩoneki-inĩ wĩtagwo Anania agĩũka kũmũigĩrĩra moko, nĩguo acooke kuona.”

¹³ Anania akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathani, nĩnjiguĩte ũhoru mũingĩ ũkonĩĩ mũndũ ũcio, na maũndũ maingĩ mooru marĩa aaneka andũ aku arĩa

aamũre kũũrĩa Jerusalemu. ¹⁴ Na okĩte gũkũ arĩ na wathani kuuma kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, nĩgeetha anyiite andũ arĩa othe makayagĩra rĩitwa rĩaku.”

¹⁵ No Mwathani akĩĩra Anania atĩrĩ, “Thĩĩ, tondũ ũndũ ũcio nĩ kĩndũ gĩakwa kĩrĩa ndĩthuurĩire gĩa gũtwara ũhoro wa rĩitwa rĩakwa kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, na athamaki, o na kũrĩ andũ a Isiraeli. ¹⁶ Nĩngũmuonia ũrĩa arĩ o nginya anyamaarĩke nĩ ũndũ wa rĩitwa rĩakwa.”

¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Anania agĩthĩĩ na agĩtoonya nyũmba ĩyo. Akĩgĩrĩra Saũlũ moko, akĩmwĩra atĩrĩ, “Saũlũ, mũrũ wa Ithe witũ, Mwathani, o we Jesũ ũrĩa ũrakuumĩrĩire ũrĩ njĩra-inĩ ũgĩũka gũkũ, nĩandũmĩte nĩguo ũcooke kuona, na ũiyũrio na Roho Mũtheru.” ¹⁸ O hĩndĩ ĩyo, tũnyamũ twahaanaga ta ngaracũ tũkiuma maitho-inĩ ma Saũlũ, tũkĩgũa thĩ, nake akĩhota kuona rĩngĩ. Agĩũkĩra na akĩbatithio, ¹⁹ na aarĩkia kũrĩa irio, akĩgĩa na hinya.

Saũlũ arĩ Dameski na Jerusalemu

Saũlũ agĩkara mĩthenya ĩigana ũna marĩ hamwe na arutwo kũu Dameski. ²⁰ Na hĩndĩ ĩyo akĩambĩrĩria kũhunja thunagogi-inĩ atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai. ²¹ Andũ othe arĩa maamũĩguire makĩgega makĩũria atĩrĩ, “Githĩ mũndũ ũyũ tiwe ũraagithĩite andũ thayũ kũu Jerusalemu gatagatĩ-inĩ ka arĩa makayagĩra rĩitwa rĩu? Na githĩ ndokĩte gũkũ nĩgeetha amanyiite amatware marĩ ohe kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene?” ²² Nowe Saũlũ agĩkĩrĩrĩria kũgĩa na hinya, na akĩgegĩa Ayahudi arĩa maatũũrĩte kũu Dameski na ũndũ wa kũmaiguithia na ma atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

²³ Thuutha wa mĩthenya mĩingĩ gũthira, Ayahudi magĩcookania ndundu mamũũrage, ²⁴ no Saũlũ akĩmenya mũbango ũrĩa maarĩ nago. Mũthenya na ũtukũ maaikaraga mamuoheirie ihingo-inĩ cia itũũra inene nĩguo mamũũrage. ²⁵ No arũmĩrĩri aake makĩmuoya ũtukũ, makĩmũharũrũkia

arĩ gĩkabũ-inĩ mamũgereirie mwanya warĩ rũthingo-inĩ.

²⁶ Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire Jerusalemu, akĩgeria kwĩgwatania na arutwo, no othe nĩmamwĩtigagĩra, tondũ matietĩkagia atĩ kũna aarĩ mũrutwo. ²⁷ No Baranaba akĩmuoya akĩmũtwara kũrĩ atũmwo. Akĩmeera ũrĩa Saũlũ oonire Mwathani arĩ rũgendo-inĩ rwake, na ũrĩa Mwathani aamwarĩirie, na ũrĩa aahunjirie kũu Dameski thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ ategwĩtigĩra. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio Saũlũ agĩkara na atũmwo, na agaceeraga kũu Jerusalemu, akĩaragia na ũcamba thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, ategwĩtigĩra. ²⁹ Nĩngĩ nĩaaragia na agakararanagia na Ayahudi arĩa maaciarĩrwo kwa Ayunani, no nao makageria ũrĩa mangĩmũũraga. ³⁰ Rĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ maamenyire ũguo, makĩmuoya, makĩmũikũrũkia nginya Kaisarea, makĩmũtũma Tariso.

³¹ Hĩndĩ ĩyo kanitha wa Judea guothe, na Galili, na Samaria ũgĩkenera ihinda rĩa thayũ. Nĩwongereirwo hinya; na ũkĩũmĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, na ũkĩongererwo andũ, nao magĩtũũra metigĩrĩte Mwathani.

Ainea na Dorokasi

³² Na rĩrĩ, rĩrĩa Petero aaceeraga kũndũ na kũndũ bũrũri-inĩ, nĩathiire gũceerera andũ arĩa aamũre a kũu Lida. ³³ Arĩ kũu agĩkora mũndũ wetagwo Ainea warĩ na mũrimũ wa gũkua ciĩga, na aatũũrĩte akomete gĩtanda-inĩ ihinda rĩa mĩaka ĩnana. ³⁴ Petero akĩmwĩra atĩrĩ, “Ainea, Jesũ Kristũ nĩakũhonia. Ũkĩra ũkũnje kĩbarĩ gĩaku.” O hĩndĩ ĩyo Ainea akĩrũgama. ³⁵ Andũ othe arĩa maatũũraga Lida na Sharoni makĩmuona na makĩgarũrũkĩra Mwathani.

³⁶ Kũu Jopa nĩ kwarĩ mũrutwo wetagwo Tabitha (narĩo rĩitwa rĩu rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga Dorokasi), nake aatũũrĩte ekaga maũndũ mega, na agateithagia athĩini.

³⁷ O ihinda-inĩ rĩu nĩarũarire na agĩkua, nago mwĩrĩ wake ũgĩthambio, ũkĩigwo

nyumba ya igurũ.^a ³⁸ Lida kwarĩ hakuhi na Jopa; nĩ undũ ũcio rĩrĩa arutwo maaiguire atĩ Petero aarĩ kũu Lida, magĩtũma andũ eerĩ makamuringĩrĩrie mamwĩre atĩrĩ, “Twagũthaitha ũka narua!”

³⁹ Nake Petero agĩthĩ hamwe nao, na aakinya agĩtwarwo nyumba ya igurũ. Atumia othe a ndigwa makĩrũgama, makĩmũthiũrũrũkĩria makĩrĩraga, na makĩmuonagia kanjũ na nguo ingĩ iria Dorokasi aatumĩte rĩrĩa aarĩ nao.

⁴⁰ Nake Petero akĩmeera othe moime nja ya nyumba; agĩcooka agĩturia maru akĩhooya Ngai. Agĩcooka akĩgarũrũkĩria mĩtumia ũcio wakuĩte, akĩmwĩra atĩrĩ, “Tabitha, ũkĩra,” nake Tabitha akĩhingũra maitho, na oona Petero, agĩtiira. ⁴¹ Nake Petero akĩmũnyiita guoko, akĩmũrũgamia. Agĩcooka agĩta andũ arĩa meetĩkĩtie, na atumia acio a ndigwa, akĩmũneana kũrĩ o arĩ muoyo. ⁴² Naguo ũhoru ũcio ũkĩmenyeka Jopa guothe, nao andũ aingĩ magĩtĩkia Mwathani. ⁴³ Nake Petero agĩkara Jopa mĩthenya mĩngĩ kwa mũndũ wetagwo Simoni, ũrĩa warĩ mũtanduki wa njũũa.^b

Korinelio Gũtũmanĩra Petero

10 Na rĩrĩ, kũu Kaisarea nĩ kwarĩ mũndũ wetagwo Korinelio, ũrĩa warĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe cia mbũtũ irĩa yoikaine ta Mbũtũ ya Italia. ² Mũndũ ũcio na andũ othe a nyumba yake nĩmeyamũrĩire Ngai na makamwĩtigagĩra; nake nĩaheanaga indo ciake na ũtaana kũrĩ andũ arĩa maarĩ abatari na nĩahooyaga Ngai kaingĩ. ³ Mũthenya ũmwe ta thaa kenda cia mĩaraho-rĩ, akĩona kĩoneki. Akĩona mũraika wa Ngai wega, ũrĩa wokire harĩ we na akĩmwĩra atĩrĩ, “Korinelio!”

⁴ Korinelio akĩmũrora aiyũrĩtwo nĩ guoya, akĩũria atĩrĩ, “Nĩ kĩ Mwathani?”

^a37 Warĩ mĩtugo wa Ayahudi na Ayunani gũthambia mwĩrĩ wa mũndũ aakua, kũũhaarĩria gũthikwo.

^b43 Tene andũ meetanagio na wĩra ũrĩa maarutaga nĩgeetha makamenyeka o na ihenya.

Nake mũraika akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mahooya maku na indo iria ũheete andũ arĩa athĩni nĩkinyĩte igurũ kũrĩ Ngai rĩrĩ iruta rĩa kũirikanwo. ⁵ Na rĩrĩ, tũma andũ mathĩ Jopa magĩre mũndũ wĩtagwo Simoni, na nowe wĩtagwo Petero. ⁶ Araikara gwa Simoni ũria mũtanduki wa njũũa, o ũrĩa nyumba yake irĩ rũtere-inĩ rwa iria.”

⁷ Rĩrĩa mũraika ũcio wamwarĩrie aathĩire, Korinelio agĩta ndungata ciake igĩrĩ na mũthigari ũmwe weamũrĩire Ngai, na aarĩ ũmwe wa andũ arĩa maamũtungatagĩra. ⁸ Akĩmeera ũrĩa wothe kwahanĩte agĩcooka akĩmatũma Jopa.

Kĩoneki gĩa Petero

⁹ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire ta thaa thita cia mũthenya marĩ njĩra-inĩ makuhĩrĩrie itũũra rĩu-rĩ, Petero akĩhaica nyumba-igurũ nĩgeetha akahooe Ngai. ¹⁰ Nake akĩigua aahũta na akĩbatarĩo nĩ kĩndũ gĩa kũrĩa, na rĩrĩa irio ciarugagwo-rĩ, akĩgocerera. ¹¹ Nake akĩona igurũ rĩhingũrĩtwo na kĩndũ gĩatarĩi ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio thĩ kĩnyiitĩtwo mĩthia ĩna. ¹² Nakĩo kĩarĩ na nyamũ cia mĩthemba yotha ya iria irĩ magurũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ, o na nyoni cia rĩera-inĩ. ¹³ Hĩndĩ iyo mũgambo ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Petero, ũkĩra. Thĩnja na ũrie.”

¹⁴ Petero agĩcookia atĩrĩ, “Aca, Mwathani! Ndirĩ ndarĩa kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre, kana kĩndũ kĩrĩ thaahu.”

¹⁵ Mũgambo ũkĩmwarĩria riita rĩa keerĩ ũkĩmwĩra atĩrĩ, “Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.”

¹⁶ Undũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, na o rĩmwe gĩtama kũu gĩgĩcookio na igurũ.

¹⁷ Na rĩrĩa Petero eeyũragia gĩtũmi gĩa kĩoneki kũu oonete-rĩ, andũ arĩa maatũmĩtwo nĩ Korinelio makĩona harĩa nyumba ya Simoni yarĩ, na makĩrũgama hau kĩhingo-inĩ. ¹⁸ Magĩtana, makĩũria kana Simoni ũrĩa wĩtagwo Petero aaikaraga kũu.

¹⁹ Na rĩrĩa Petero eeciiragia ũhoru

wa kioneke kiu, Roho akimwira atiri, “Simoni, harina andu atatū maragucaria. ²⁰Ni undu ūcio, ūkira ūkūrūke, ūthi nao na ndukagi na nganja nīgukorwo ni ni ndimatūmite.”

²¹Petero agikūrūka, akira andu acio atiri, “Ni ni mūdū ūcio mūracaria. Mūkīte niki?”

²²Nao andu acio magicookia atiri, “Tumite gwa Korineli, ūria mūnene-wa-thigari-igana rīmwe. Ni mūdū mūthingu na mwitigiri-Ngai, na nīatūtūwo ni Ayahudi othe. Mūraika mūtheru aramwīre atūmane ūthi gwake mūci nigeetha aigue ūria ūrenda kuuga.” ²³Hindi iyo Petero akira andu acio matoonye nyumba matuīke ageni aake.

Petero Gūthi gwa Korineli

Mūthenya ūyū ūngi warūmīire Petero agithi nao, na ariū a Ithe witū amwe kuuma Jopa magithi nake. ²⁴Naguo mūthenya ūcio ūngi warūmīire magikinya Kaisarea. Korineli agikorwo ametereire na eetite andu a nyumba yake na arata a hakuhi. ²⁵Na riria Petero aatoonyaga nyumba, Korineli akimūtunga na akīgūithia magūrū-ini make amwinyihirie. ²⁶No Petero akimūkīria, akimwira atiri, “Rūgama, ni ndi o mūdū o na ni.”

²⁷O makiaragia-rī, Petero agitoonya thini na agikora gikundi kinene kia andu. ²⁸Akimeera atiri: “Inyui nīmūi wega ati Mūyahudi ndetikirītio ni watho kūgwatanira na mūdū wa Ndūriri o na kana kumūceerera. No Ngai nīanyonetie ati ndagiriirwo ni kuuga ati mūdū o na ūrīkū ti mwamūre kana ati ari na thaahu. ²⁹Ni undu ūcio riria ndiratūmanirwo, ndirokire itegukararia. Njītkiria ngūrie kiria kiratūmire undūmanire?”

³⁰Nake Korineli akimūcookeria atiri: “Matukū mana mahituku, ndaari thini wa nyumba yakwa ngihooya ithaa-ini ta riri rīa thaa kenda cia mīaraho. Mūdū warī na nguo ciahenagia akirūgama o rīmwe mbere yakwa, ³¹akinjira atiri, ‘Korineli, Ngai nīaigūite mahooya

maku, na nīaririkanite iheo ciaku iria wanahe athini. ³²Ni undu ūcio tūmana Jopa wītirwo Simoni ūria wītagwo Petero, nake ni mūgeni gwa Simoni ūria mūtanduki wa njūa, ūria ūikaraga rūtere-ini rwa iria.’ ³³Ni undu ūcio nīndagūtūmanire o hindi iyo, na ni weka wega ni undu wa gūka. Rūu ithui ithuothe tūri haha mbere ya Ngai nigeetha tūthikiriire ūria wothe Mwathani agwathite ūtwire.”

³⁴Nake Petero akīambirira kwaria, akiuga atiri: “Rūu nīndamenya kūna ūria ari ma ati Ngai ndari mūthutūkanio. ³⁵no ati nīetikagira andu kuuma ndūriri-ini ciothe ari mamwītigagira na mageeka ūria kwagiriire. ³⁶Inyui nīmūi ndūmīri iria Ngai aatūmire andu a Isiraeli, akīaria ūhoru mwega wa thayū na undu wa Jesū Kristū, ūria ari we Mwathani wa andu othe. ³⁷Inyui nīmūi ūria gwekikire kūu Judea guothe, kwambirira Galili thuutha wa ūbatithio ūria Johana aahunjagia, ³⁸ūria Ngai aatiriire Jesū wa Nazarethi Roho Mūtheru o na hinya, na ūria aathiaga agikaga wega na akīhonagia andu ari maahatiriirio ni hinya wa mūcukani, tondū Ngai aari hamwe nake.

³⁹“Ithui tūri aira a maūdū maria mothe eekire thini wa būri wa Ayahudi o na Jerusalem. Nīmamūragire na njira ya kūmwamba mūti-igūrū. ⁴⁰No mūthenya wa gatatu Ngai akimūriūkia kuuma kūrī ari akuu na agitūma onekane kūrī andu. ⁴¹We ndonirwo ni andu othe, o tiga aira ari Ngai aathurite: akionwo ni ithui, o ithui twariianiire na tūkinyuanira nake aarīkia kūrīka kuuma kūrī ari akuu. ⁴²Niatwathire tūhunjirie andu na tūrute ūira ati we ni we Ngai aamūrire atuīke mūtuaniri-ciira wa andu ari marī muoyo na ari makuīte. ⁴³Anabii othe nīmaheanaga ūira wa ūhoru wake ati mūdū ūria wothe ūkaamwītīkia nīakamūkira ūrekeri wa mehia na undu wa rītwa rīake.”

⁴⁴Na Petero o akīaragia ciugo icio-rī, Roho Mūtheru agikūrūkīria andu ari othe maiguire ndūmīri iyo. ⁴⁵Nao andu

arĩa meetikĩtie, a thiritũ ya arĩa maruaga, arĩa mokĩte na Petero makĩgega mona atĩ kĩheo kĩa Roho Mũtheru nĩgĩaitũĩrio andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. ⁴⁶ Nĩgũkorwo nĩmamaiguire makĩaria na thiomĩ makĩgoocaga Ngai.

Hĩndĩ ĩyo Petero akĩũria atĩrĩ, ⁴⁷ “Harĩ mũndũ ũngĩgĩria andũ aya mabatithio na maaĩ? Andũ aya nĩmamũkĩra Roho Mũtheru o ta ithuĩ.” ⁴⁸ Nĩ ũndũ ũcio agĩathana mabatithio thĩnĩ wa rĩtwa rĩa Jesũ Kristũ. Magĩcooka makĩũria Petero aikaranie nao ihinda rĩa mĩthenya mĩnini.

Petero Gũtaarĩria Gĩtũmi gĩa Cĩiko Cĩake

11 Na rĩrĩ, atũmwo, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ Judea guothe makĩigua atĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao nĩmarĩkĩtie kwamũkĩra kiugo kĩa Ngai. ² Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Petero aambatire agĩthĩĩ Jerusalemu, andũ arĩa meetikĩtie a thiritũ ya arĩa maruaga makĩmũrũithia ³ makĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwatoonyire nyũmba ya andũ arĩa mataruaga, na ũkĩrĩanĩra nao.”

⁴ Nowe Petero akĩambĩrĩria kũmataarĩria maũndũ mothe wega o ta ũrĩa meekĩkĩte, akĩmeera atĩrĩ: ⁵ “Ndaarĩ itũũra-inĩ rĩa Jopa ngĩhooya Ngai, na rĩrĩa ndaagooocereire-rĩ, ngĩona kĩoneki. Ngĩona kĩndũ gĩatarĩĩ ta gĩtama kĩnene gĩkĩharũrũkio kuma igũrũ na mĩthia yakĩo ĩna, na gĩgũkũrũka o harĩa ndaarĩ. ⁶ Ndaacũthĩrĩria thĩnĩ wakĩo ngĩona nyamũ cia thĩ iria irĩ magũrũ mana, na nyamũ cia gĩthaka, na nyamũ iria itambaga thĩ na nyoni cia rĩera-inĩ. ⁷ Ngĩcooka ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Petero, ũkĩra. Thĩnja, na ũrĩe!’

⁸ “Na nĩ ngĩcookia atĩrĩ, ‘Aca, Mwathani! Gũtirĩ kĩndũ gĩtarĩ kĩamũre kana kĩrĩ thaahu kĩrĩ gĩatoonya kanua gakwa.’

⁹ “Naguo mũgambo ũcio ũkĩaria riita rĩa keerĩ kuuma igũrũ ũkĩnjĩra atĩrĩ, ‘Ndũkanoige kĩndũ o na kĩrĩkũ kĩrĩa Ngai atheretie atĩ ti kĩamũre.’ ¹⁰ Ũndũ ũyũ wekĩkire maita matatũ, nakĩo gĩtama kũ gĩkĩguccio na igũrũ.

¹¹ “O hĩndĩ ĩyo andũ atatũ arĩa maatũmĩtwo kũrĩ nĩ kuuma Kaisarea magĩkinya nyũmba-inĩ ĩria ndaikaraga.

¹² Nake Roho akĩnjĩra thĩĩ nao na ndikagĩe na ngaanja. Nao ariũ a Ithe witũ aya atandatũ tũgĩthĩĩ nao na tũgĩtoonya nyũmba ya mũndũ ũcio. ¹³ Nake agĩtwĩra ũria oimĩrĩrwo nĩ mũraika arĩ gwake nyũmba, akĩmwĩra atĩrĩ, ‘Tũmana Jopa wĩtĩrwo Simonĩ ũria wĩtagwo Petero. ¹⁴ Nĩegũkũrehera ndũmĩrĩrĩ ĩria igũtũma wee na nyũmba yaku yothe mũhonoke.’

¹⁵ “Na rĩrĩa ndaambĩrĩrie kwaria-rĩ, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra o ta ũria aatũkũrũkĩre hĩndĩ ya mbere. ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo ngĩririkana ũria Mwathani oigĩte atĩrĩ, ‘Johana aabatithanagia na maaĩ, no inyuĩ mũkaabatithio na Roho Mũtheru.’

¹⁷ Angĩkorwo Ngai nĩamaheire kĩheo o kĩrĩa aatũheire ithuĩ andũ arĩa twestĩkirie Mwathani Jesũ Kristũ-rĩ, nĩ ndaarĩ ũũ nĩguo ndĩciirie atĩ no ngararie Ngai?”

¹⁸ Rĩrĩa maaiguire ũguo, magĩtiga ngarari na makĩgooca Ngai, makiuga atĩrĩ, “Gwakorwo nĩ ũguo-rĩ, Ngai nĩakinyĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao ũhoru wa kwĩrira nĩguo magĩe na muoyo.”

Kanitha wa Antiokia

¹⁹ Na rĩrĩ, andũ arĩa maahurunjũkire nĩ ũndũ wa kũnyariirwo thuutha wa kũũragwo gwa Stefano magĩthĩĩ o nginya Foinike, na Kuporo, na Antiokia, no matiahunjagĩria andũ angĩ ũhoru tiga o Ayahudi oiki. ²⁰ O na kũrĩ o ũguo, andũ amwe ao, arĩa moimĩte Kuporo, na Kurene, magĩthĩĩ Antiokia na makĩambĩrĩria kwarĩria Ayunani o nao, makĩmahunjĩria ũhoru mwega ũkonĩ Mwathani Jesũ. ²¹ Guoko kwa Mwathani kwarĩ hamwe nao; na andũ aingĩ magĩtũkia makĩgarũrũkĩra Mwathani.

²² Nayo ngumo ya maũndũ macio igĩkinyĩra andũ a kanitha ũria warĩ kũu Jerusalemu; nao magĩtũma Baranaba athĩ Antiokia. ²³ Rĩrĩa aakinyire na akĩona ũira wa wega wa Ngai, agĩkena na akĩmomĩrĩria marĩ othe, atĩ maikarage maathĩkĩre Mwathani na ngoro ciao ciothe. ²⁴ Baranaba aarĩ mũndũ mwega

waiyūrītwo nī Roho Mūtheru na warī na wītīkio, nā andū aingī magīītīkia Mwathani.

²⁵ Nake Baranaba agīthī Tariso gūcaria Saūlū, ²⁶ na rīrīa aamuonire akīmūrehe Antiokia. Nī ūndū ūcio kwa ihinda rīa mwaka ūmwe Baranaba na Saūlū makīgomana na kanitha na makīruta andū aingī. Kūu Antiokia nīkuo arutwo meetirwo Akristiano rīita rīa mbere.

²⁷ Ihinda-inī rīu anabii amwe magīkūrūka kuuma Jerusalemu nginya Antiokia. ²⁸ Ūmwe wao wetagwo Agabo akīrūgama, na nī ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru, akīratha atī nī gūkūgīa ng’aragu nene Roma guothe. (Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya wathani wa Kilaudio.)

²⁹ Nao arutwo, magīīciiria kūheana ūteithio nī ūndū wa ariū a Ithe witū ariā maatūūraga kūu Judea, o ta ūrīa mūndū aahotithītio. ³⁰ Nīmekire ūndū ūcio, makīnengera Baranaba na Saūlū iheo ciao matwarīre athuuri a kanitha.

Petero kuuma Njeera na Kīama

12 Na rīrī, ihinda-inī rīu nīguo Mūthamaki Herode aanyitire andū amwe a kanitha, arī na muoroto wa kūmanyariira. ² Akīūragithia Jakubu, mūrū wa nyina na Johana na rūhiū rwa njora. ³ Na rīrīa oonire ūhoru ūcio nīwakenia Ayahudi-rī, akīnyitithia Petero o nake. Ūndū ūcio wekīkire hīndī ya Gīathī kīa Migate Ītarī Mīkīre Ndawa ya Kūimbīa. ⁴ Aarīkia kūmūnyitithia, akīmūikia njeera akīmūneana arangīrwo nī ikundi inya cia thigari, o gīkundi kīrī gīa thigari inya. Herode eendaga amūrehe mbere ya mūingī thuutha wa Gīathī gīa Bathaka.

⁵ Nī ūndū ūcio Petero akīhingīrwo njeera, no kanitha nīwahooyaga Ngai ūtegūtīgithīria nī ūndū wake.

⁶ Na ūtukū ūrīa Herode aarokaga kūmūtwarā agaciirithio, Petero aakomete gatagatī ga thigari igīrī, ohetwo na mīnyororo īīrī, nacio thigari igīrī ikarūgama kīhingo-inī irangīrīte. ⁷ Na rīrī, o rīmwe mūraika wa Mwathani akīmūmīrīra naguo ūtheri

ūkīara kanyūmba kau aarī. Mūraika ūcio akīringaringa Petero mwena na akīmūūkīria, akīmwīra atīrī, “Ūkīra narua!” Nayo mīnyororo īrīa oohetwo nayo moko ikīgūa thī.

⁸ Mūraika ūcio agīcooka akīmwīra atīrī, “Wīhumbe nguo ciaku na wīkīre iraatū.” Nake Petero agīka o ūguo. Mūraika ūcio akīmwīra atīrī, “Wīhotore nguo yaku na ūnūmīrīre.” ⁹ Petero akīmūrūmīrīra, makiuma nja ya njeera, no ndaamenyaga atī ūndū ūcio mūraika eekaga warī ūndū wa ma; eeciiragia atī nī kīoneki oonaga. ¹⁰ Makīhītūka arangīri a mbere na a keerī na magīkinya kīhingo-inī gīa kīgera kīrīa gīa gūtoonya itūūra inene. Nakīo kīhingo kīu gīkūhingūra nī ūndū wao, nao makīgerera ho. Rīrīa maathiire ūraihi wa gacīra kamwe-rī, o rīmwe mūraika ūcio akīmūtiga.

¹¹ Nake Petero akīīgua, na akiuga atīrī, “Rīu nīndamenya hatarī nganja atī Mwathani nīegūtūmīte mūraika wake aahonokie kuuma moko-inī ma Herode na kuuma kūrī maūndū marīa mothe andū a Ayahudi matanyīte kuona.”

¹² Na rīrīa aguūkīrwo nī ūhoru ūcio, agīthī kwa Mariamu ūrīa warī nyina wa Johana, na nowe wetagwo Mariko, na nīkuo andū aingī monganīte makīhooya Ngai. ¹³ Petero akīringaringa mūrango wa nja, nake mūrītu warutaga wīra kuo wetagwo Roda agīka kūhingūra. ¹⁴ Rīrīa aaiguire mūgambo wa Petero, akīiyūrwo nī gīkeno kīnene akīaga kūhingūra mūrango akīhūndūka ateng’erete, akīanīrīra, akiuga atīrī, “Petero arī mūrango-inī!”

¹⁵ Nao makīmwīra atīrī, “Wee nī kūgūrūka ūgūrūkīte.” Rīrīa aakīrīrīrie agwatīrie kuuga atī ūguo nīguo kwarī, makiuga atīrī, “No nginya akorwo nī mūraika wake.”

¹⁶ Nowe Petero agīthī na mbere kūringaringa mūrango, na rīrīa maahingūrire makīona nīwe, makīgega. ¹⁷ Petero akīmakiria na guoko na akīmataarīria ūrīa Mwathani aamūrūtīte njeera. Akīmeera atīrī, “Īrai Jakubu na

ariũ na aarĩ a Ithe witũ ũhoro ũcio,” agĩcooka agĩthiĩ kũndũ kũngĩ.

¹⁸ Rũciĩ gwakĩ, nĩ kwagĩire na ngũĩ nene gatagatĩ-inĩ ga thigari nĩ kũrigwo nĩ ũrĩa gwekĩkĩte ũhoro ũkonĩ Petero.

¹⁹ Thuutha wa Herode gũcaria Petero na kũmwaga-rĩ, agĩciirithia thigari, na agĩathana atĩ ciũragwo.

Gĩkuũ kĩa Herode

Herode agĩcooka akiuma Judea agĩthiĩ Kaisarea, agĩkara kuo kwa ihinda inini.

²⁰ Na rĩrĩ, nĩatũũrĩte ahaaranĩte na andũ a Turo na a Sidoni, no o magĩcookanĩrĩa hamwe magĩetha ũrĩa mangĩaranĩrie nake. Na maarĩkia kũnyiitwo mbaru nĩ Bulasito, ũrĩa warĩ ndungata njĩhokeku ya mũthamaki-rĩ, makĩhooya kũgĩe na thayũ, tondũ bũrũri wa mũthamaki ũcio nĩguo wamaheaga irio.

²¹ Na mũthenya ũrĩa waraarĩrio wakinya-rĩ, Herode akĩĩhumba nguo ciake cia ũthamaki, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene, akĩarĩria andũ acio.

²² Nao makĩanĩrĩa makiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũgambo wa ngai, ti mũgambo wa mũndũ.” ²³ O rĩmwe mũraika wa Mwathani akĩringa Herode nĩ ũndũ wa kwaga kũgoocithia Ngai, nake akĩrĩno nĩ igunyũ, agĩkua.

²⁴ No kiugo kĩa Ngai gĩgĩkĩrĩrĩa kuongerereka na gũtheerema.

²⁵ Rĩrĩa Baranaba na Saũlũ maarĩkirie ũtungata wao-rĩ, magĩcooka kuuma Jerusalemu, na magĩcooka na Johana, na nowe wetagwo Mariko.

Baranaba na Paũlũ Gũtũmwo

13 Na rĩrĩ, kanitha-inĩ wa Antiokia nĩ kwarĩ na anabii na arutani: nao nĩo Baranaba, na Simeoni ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Nigeri, na Lukio ũrĩa woimĩte Kurene, na Manaeni (ũrĩa wareranĩrio na Herode ũrĩa mũthamaki), o na Saũlũ.

² Rĩrĩa mahooyaga Mwathani mehingĩte kũrĩa irio, Roho Mũtheru akiuga atĩrĩ, “Nyamũrĩrai Baranaba na Saũlũ nĩ ũndũ wa wĩra ũrĩa ndĩmetĩire.” ³ Nĩ ũndũ ũcio thuutha wa kwĩhinga kũrĩa irio na

kũhooya Ngai, makĩmaigĩrĩra moko, na makĩmatũma mathiĩ.

Baranaba na Paũlũ Kũhunja Kuporo

⁴ Andũ acio eerĩ, matũmitwo nĩ Roho Mũtheru, magĩthiĩ nginya Seleukia na makĩhaica marikabu makiuma kũu magĩthiĩ nginya Kuporo. ⁵ Rĩrĩa maakinyire Salamisi, makĩhunja kiugo kĩa Ngai thunagogi-inĩ cia Ayahudi. Nake Johana aarĩ hamwe nao arĩ ta mũteithia wao.

⁶ Magĩthiĩ matuĩkanĩrie gĩcigĩrĩa kũu gĩothe nginya magĩkinya Pafo. Kũu magĩkora Mũyahudi warĩ mũragũri na mũnabii wa maheeni wetagwo Bari-Jesũ, ⁷ nake aatungatagĩra barũthi ũrĩa wetagwo Serigio Paũlũ. Barũthi ũcio warĩ mũndũ mũũgĩ, agĩtũmanĩra Baranaba na Saũlũ tondũ nĩendaga kũigua kiugo kĩa Ngai. ⁸ No rĩrĩ, Elumo ũcio mũragũri (amu ũguo nĩguo rĩtwa rĩake riugĩte) akĩmakararia na akĩgeria kũgarũra barũthi ũcio nĩgeetha ndagetikie. ⁹ Hĩndĩ ĩyo Saũlũ, ũrĩa wetagwo na rĩtwa rĩngĩ Paũlũ aiyũritwo nĩ Roho Mũtheru, agĩkũũrĩa Elumo maitho, akĩmwĩra atĩrĩ, ¹⁰ “Wee ũrĩ mwana wa mũcukani na ũrĩ thũ ya maũndũ marĩa mothe mega! Ŭiyũritwo nĩ mũthemba yothe ya maheeni na waara. Ndũrĩ hĩndĩ ũgaatiga kuogomia njĩra iria ciagĩrĩre cia Mwathani? ¹¹ Na rĩrĩ, guoko kwa Mwathani nĩgũgũkĩrĩre. Nĩgũtũika mũtumumu na kwa ihinda ndũgũkorwo ũkĩona ũtheri wa riũa.”

O hĩndĩ ĩyo akĩona marundurundu, na akĩgĩno nĩ nduma, akĩambĩrĩria kũhambahambata, agĩcaragia mũndũ wa kũmũnyiita guoko amũtongorie. ¹² Nake barũthi oona ũrĩa gwekĩka, agĩtũkia, nĩgũkorwo nĩagegirio nĩ ũrutani ũcio ũkonĩ Mwathani.

Paũlũ arĩ Antiokia ya Bũrũri wa Pisidia

¹³ Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao, moima Pafo makĩhaica marikabu magĩthiĩ Periga kũu bũrũri wa Pamufilia, kũrĩa Johana aamatigire agĩcooka Jerusalemu.

¹⁴ Moima Periga, magĩthiĩ na mbere

magĩkinya Antiokia ya bŭrŭri wa Pisidia. Na mŭthenya wa Thabatũ magĩtoonya thunagogi magĩkara thĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũthomwo kwa Maandĩko ma Watho na ma Anabii, anene a thunagogi makĩmatũmanĩra makĩmeera atĩrĩ; “Ariũ a Ithe witũ, angĩkorwo mŭrĩ na ũhoro wa kũmĩrĩria andũ-rĩ, maarĩriei.”

¹⁶ Paũlũ akĩrũgama, na aarĩkia kũmakiria na guoko akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Isiraeli o na inyuĩ andũ-a-Ndŭrĩrĩ arĩa mũhooyaga Ngai, ta thĩkĩrĩria! ¹⁷ Ngai wa andũ a Isiraeli nĩathuurire maithe maitũ; agĩtũma andũ acio matheereme hĩndĩ ĩrĩa maatũũraga Misiri, na akĩmaruta bŭrŭri ũcio na hinya mũnene, ¹⁸ nĩakĩrĩrĩrie mĩtugo yao ihinda rĩa ta mĩaka mĩrongo ĩna marĩ werũ-inĩ, ¹⁹ akĩniina ndŭrĩrĩ mũgwanja kũu Kaanani naguo bŭrŭri wacio akĩũhe andũ aake ũtuĩke igai rĩa. ²⁰ Ũhoro ũcio wotho wekĩkire ihinda-inĩ rĩa ta mĩaka magana mana ma mĩrongo ĩtano.

“Thuutha wa ũguo, Ngai akĩmahe atĩrĩrĩrĩ bŭrŭri o nginya hĩndĩ ya Samũeli ũrĩa warĩ mũnabii. ²¹ Hĩndĩ ĩyo andũ makiuga maheo mũthamaki, nake Ngai akĩmahe Saũlũ mŭrũ wa Kishu, wa mũhĩrĩga wa Benjamini, nake agĩathana mĩaka mĩrongo ĩna. ²² Thuutha wa kweheria Saũlũ, agĩtua Daudi mũthamaki wao. Akĩruta ũira ũmũkoniĩ, akiuga atĩrĩ, ‘Nĩnyonete Daudi mŭrũ wa Jesii arĩ mũndũ ũkenagia ngoro yakwa; we nĩarĩkaga ũrĩa wotho ngwenda eke.’

²³ “Kuuma rŭciaro-inĩ rwa mũndũ ũyũ, Ngai nĩareheire andũ a Isiraeli Mũhonokia, na nĩwe Jesũ, o ta ũrĩa eeraniire. ²⁴ Jesũ atanooka, Johana nĩahunjagĩria andũ othe a Isiraeli ũhoro wa kwĩrira mehia na ũhoro wa kũbatithio. ²⁵ Na rĩrĩa Johana aarĩkagia wĩra wake nĩoririe atĩrĩ: ‘Mwĩciiragia nĩ nĩ nĩ ũũ? Nĩ ti nĩ we. Aca nĩ ti nĩ, nowe nĩegũũka thuutha wakwa, o we ũrĩa nĩ itagĩrĩrwo kuohora ndigi cia iraatũ ciake.’

²⁶ “Ariũ a Ithe witũ, o inyuĩ ciana cia Iburahĩmu, o na inyuĩ andũ-a-Ndŭrĩrĩ arĩa mwĩtigĩrĩte Ngai, ũhoro ũyũ wa

ũhonokio nĩ ithuĩ tũtũmĩrwo. ²⁷ Andũ a Jerusalemu na anene ao matiakũũranire Jesũ, no nĩ ũndũ wa ũrĩa maamũtuĩrĩre ciira, makĩhingia ciugo cia anabii iria ithomagwo o mŭthenya wa Thabatũ. ²⁸ O na gũtuĩka mationire gĩtũmi kũiganu gĩa gũtũma ooragwo, nĩmathaithire Pilato aathane ooragwo. ²⁹ Na maarĩkia kũhingia maũndũ mothe marĩa maandĩkitwo ũhoro wake, makĩmũcurũria kuuma mũtĩ-igũrũ, makĩmũiga mbĩrĩra. ³⁰ No rĩrĩ, Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, ³¹ na kwa ihinda rĩa mĩthenya mĩingĩ nĩonirwo nĩ andũ arĩa moimĩte nao Galili, magathiĩ Jerusalemu. Na rĩu acio nĩo aira aake kũrĩ andũ aitũ.

³² “Tũramwĩra ũhoro mwega: Ũhoro ũrĩa Ngai eerĩre maithe maitũ, ³³ nĩatũhingĩrie ithuĩ ciana ciao, na ũndũ wa kũriũkia Jesũ. O ta ũrĩa kwandĩkitwo thĩinĩ wa Thaburi ya keerĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ũrĩ Mŭrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.’

³⁴ Naguo ũhoro wa ma wa atĩ Ngai nĩamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩguo ndakabuthe-rĩ, nĩ warĩtio na ciugo ici:

“ ‘Nĩngakũhe irathimo iria theru
na iria itarĩ hĩndĩ ingĩaga
iria cieriĩrwo Daudi.’

³⁵ Ũndũ ũcio nĩwarĩtio handũ hangĩ atĩrĩ:

“ ‘Wee ndũkareka ũrĩa waku
Mũtheru abuthe.’

³⁶ “Nĩgũkorwo rĩrĩa Daudi aarĩkirie gũtungatĩra Ngai rŭciaro-inĩ rwake, nĩakuire; agĩthikwo hamwe na maithe make naguo mwĩrĩ wake ũkĩbutha. ³⁷ No ũrĩa Ngai aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ ndaabuthire.

³⁸ “Nĩ ũndũ ũcio, ariũ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ ũhoro wa kũrekerwo kwa mehia nĩũhunjtio kũrĩ inyuĩ na ũndũ wa Jesũ. ³⁹ Na mũndũ wotho ũmwĩtĩkitie nĩatuuagwo mũthingu maũndũ-inĩ mothe marĩa watho wa Musa ũtangĩamũtuire mũthingu. ⁴⁰ Mwĩmenyererei, nĩgeetha ũhoro ũrĩa

anabii maaririe ndũkanamũkore, rĩrĩa moigire atĩrĩ:

⁴¹ “Ta rorai, inyuĩ anyũrũrania,
gegaai na mũthire,
nĩgũkorwo nĩngwĩka ũndũ
matukũ-inĩ manyu,
ũrĩa mũtangĩtĩkia,
o na mũngĩrwo nĩ mũndũ.”

⁴² Rĩrĩa Paũlũ na Baranaba moimaga thunagogi, andũ makĩmeera moke mũthenya ũrĩa warũmĩrĩre wa Thabatũ nĩguo mathiĩ na mbere kwaria ũhoro ũcio. ⁴³ Hĩndĩ ĩrĩa mũcemanio wathirire, Ayahudi aingĩ na andũ arĩa meegarũrĩte magatuĩka Ayahudi makĩrũmĩrĩra Paũlũ na Baranaba, nao makĩmaarĩria na makĩmaringĩrĩria mathiĩ na mbere gũikara wega-inĩ wa Ngai.

⁴⁴ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre wa Thabatũ, hakuhi andũ othe a itũũra rĩu inene magĩũka kũigua kiugo kĩa Mwathani. ⁴⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Ayahudi moonire kĩrĩndĩ kũu, makĩnyiitwo nĩ ũiru na makĩaria ciugo njũru cia gũũkĩrĩra ũrĩa Paũlũ oigaga.

⁴⁶ Nao Paũlũ na Baranaba makĩmacookeria marĩ na ũcamba makĩmeera atĩrĩ, “No nginya tũngĩrambire kũheana kiugo kĩa Ngai kũrĩ inyuĩ. No rĩrĩ, kuona nĩmũraũrega na mũgetuĩra atĩ mũtiagĩrĩrwo nĩ muoyo wa tene na tene-rĩ, rĩu nĩtũkũgarũrũka tũthiĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ⁴⁷ Nĩgũkorwo Mwathani atwathĩte agatwĩra atĩrĩ:

“Nĩndĩmũtuĩte ũtheri wa
gũtherera andũ-a-Ndũrĩrĩ,
nĩguo mũtware ũhoro wa
ũhonokio nginya ituri-inĩ
cia thĩ.”

⁴⁸ Hĩndĩ ĩrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ maaiguire ũguo magĩkena na magĩtĩia kiugo kĩa Mwathani, nao andũ arĩa othe maathĩrĩrio muoyo-inĩ wa tene na tene magĩtũkia.

⁴⁹ Nakĩo kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja kũndũ guothe kũu bũrũri-inĩ. ⁵⁰ No Ayahudi magĩakĩrĩria atumia arĩa meyamũrĩre Ngai na maarĩ igweta, o

na anene a itũũra inene. Makĩrutithia ngũĩ ya gũũkĩrĩra Paũlũ na Baranaba nĩguo manyariirwo, na makĩmaingata moime bũrũri-inĩ wao. ⁵¹ Nĩ ũndũ ũcio makĩribariba rũkũngũ kuuma magũrũ mao kuonania, atĩ nĩmatigana nao na magĩthiĩ Ikonía. ⁵² Nao arutwo makĩiyũrwo ni gĩkeno, na makĩiyũrwo nĩ Roho Mũtheru.

Paũlũ na Baranaba marĩ Ikonía

14 Na rĩrĩ, Paũlũ na Baranaba marĩ kũu Ikonía, magĩtoonya thunagogi ya Ayahudi o ta mũtugo. Marĩ kũu makĩaria na ũhoti mũingĩ mũno o nginya Ayahudi aingĩ na andũ-a-Ndũrĩrĩ magĩtũkia. ² No Ayahudi arĩa maaregire gwĩtũkia nĩmathogothire andũ-a-Ndũrĩrĩ, makĩmathũkia meciiria nĩgeetha mookĩrĩre ariũ na aarĩ a Ithe witũ. ³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ na Baranaba magĩikara kũu ihinda iraaya, makĩaria marĩ na ũcamba nĩ ũndũ wa Mwathani, o we wekĩrĩre ndũmĩrĩri ya wega wake hinya na ũndũ wa kũmahotithia kũringa ciamana morirũ. ⁴ Andũ a itũũra rĩu inene makĩgayũkana; amwe magĩtũkania na Ayahudi, nao arĩa angĩ magĩtũkania na atũmwo. ⁵ Nĩ kwarĩ na ndundu yathugundĩtwo nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na Ayahudi, hamwe na atongoria ao, nĩguo mameeke ũũru, na mamahũũre na mahiga nyuguto. ⁶ No nao makĩmenya ũhoro ũcio, na makĩũrĩra matũũra manene ma bũrũri wa Likaonia, na nĩmo Lisitera, na Deribe, o na bũrũri ũrĩa wagũthiũrũrũkĩrie, ⁷ kũrĩa maathiire na mbere kũhunja ũhoro mwega.

Paũlũ na Baranaba marĩ Lisitera na Deribe

⁸ Nakuo kũu Lisitera nĩ kwarĩ mũndũ warĩ mwonju magũrũ, na aatũũrĩte arĩ mwonju kuuma gũciarwo na ndetwarĩte na magũrũ o narĩ. ⁹ Nake agĩthikĩrĩria Paũlũ akĩaria. Paũlũ aamũrora, akiona atĩ aarĩ na wĩtũkio wa kũhonio, ¹⁰ akĩmwĩta na mũgambo mũnene, akĩmwĩra atĩrĩ, “Rũgama na magũrũ maku!” Na o hĩndĩ

īyo, mūndū ūcio akīrūga na igūrū, akīambīrīria gwītware.

¹¹ Rīrīa gīkundi kīu kīa andū kīonire ūrīa Paūlū eekīte, gīkīanīrīra na rūthiomi rwa Likaonia gīkiuga atīrī, “Ngai nīciikūrūkīte kūrī ithuī itariī ta andū!” ¹² Magīīta Baranaba Zeu,^a nake Paūlū makīmīwīta Herime tondū nīwe warī mwaria ūrīa mūnene. ¹³ Mūthīnjīri-ngai ya Zeu, ūrīa hekarū yake yarī o hau nja ya itūūra, akīrehe ndegwa na mahūa maatumītwo ta thūmbī hau kīhingo-inī gīa itūūra inene, tondū we na gīkundi kīu kīa andū nīmendaga kūmarutīra magongona.

¹⁴ No rīrīa atūmwō acio Baranaba na Paūlū maaiguire ūguo, magītembūranga nguo ciao, makīhanyūka, magītoonya kūrī kīrīndī, makīanagīrīra atīrī, ¹⁵ “Andū aya, mūreka ūguo nīkī? Ithuī tūrī o andū ta inyuī. Tūmūreheire ūhorō mwega, wa kūmwīra mūgarūrūke mūtīgane na maūndū marīa matarī kīene, mūcookerere Ngai ūrīa ūtūūrāga muoyo, o we ūrīa wombire igūrū na thī na iria na indo ciothe iria irī kuo. ¹⁶ Tene, nīarekereirie ndūrīrī ciothe ithiīage na mīthīire yacio nyene, ¹⁷ no ndaigana gwītiga atarī na ūira wa kuonania atī arī kuo: nīamuonetie ūtugi na ūndū wa kūmuurīria mbura yumīte igūrū na kūmūhe magetha hīndī ya kīmera; nīamūheaga irio nyingī na akaiyūria ngoro cianyu na gīkeno.” ¹⁸ No o na maarītīe ciugo icio, nī maarī na wīra mūrītū wa kūgīria gīkundi kīu kīa andū kīmarutīre igongona.

¹⁹ Na rīrī, hīndī īyo Ayahudi angī magīūka moimīte Antiokia na Ikonia, nao makīguucīrīria gīkundi kīu kīa andū, gīgīcooka mwena wao. Gīkundi kīu gīkīhūūra Paūlū na mahiga nyuguto, na gīkīmūkururia, gīkīmūruta nja ya itūūra, gīciirītīe nī mūkuū. ²⁰ No arutwo maarīkia kūmūrīgīicīria, agīūkīra agīcooka itūūra-inī. Mūthenya ūcio ūngī

warūmīrīire, we na Baranaba makīuma kūu magīthīi Deribe.

Paūlū na Baranaba Gūcooka Antiokia ya Suriata

²¹ Paūlū wa Baranaba makīhunja ūhorō mwega itūūra-inī rīu na magītūma andū aingī matuīke arutwo. Magīcooka makīhūndūka magīthīi Lisītera, na Ikonia, na Antiokia, ²² magīīkagīra arutwo hinya na kūmomīrīria nīgeetha matūūre marūmītīe wītīkio. Makameeraga atīrī, “No nginya ithuī tūgerere mathīina-inī maingī nīguo tūtoonye ūthamaki-inī wa Ngai.” ²³ Paūlū na Baranaba makīmaamūrīra athuuri a kanitha na makīhooya Ngai mehingīte kūrīa irio, makīmaneana kūrī Mwathani, o we ūrīa meehokete. ²⁴ Thuutha wa gūtūikanīria Pisidia, magīkinya Pamufilia, ²⁵ na maarīkia kūhunja kiugo kūu Periga, magīīkūrūka magīthīi Atalia.

²⁶ Moima Atalia makīhaica marikabu, magīcooka Antiokia, o kūrīa maahoeirwo wega wa Ngai mbere nī ūndū wa wīra ūrīa maarīkītīe kūruta. ²⁷ Maakinya kūu magīcookanīrīria andū a kanitha hamwe, makīmeera ūrīa wothe Ngai ekīte agereire harīo na ūrīa aahingūrīire andū-a-Ndūrīrī mūrango wa gwītīkia. ²⁸ Nao magīkara na arutwo kūu ihinda iraaya.

Mūcemanio wa Kanitha Jerusalemu

15 Na rīrī, andū amwe magīīkūrūka kuuma Judea magīthīi Antiokia, na nīmarutaga ariū a Ithe witū makameera atīrī: “Mūngīaga kūrūa kūringana na mūtugo ūrīa warutanirwo nī Musa, mūtingīhonoka.” ² Ūndū ūyū ūgītūma Paūlū na Baranaba macookanīrie na makararanie mūno nao. Nī ūndū ūcio Paūlū na Baranaba makīamūrwo, marī na etīkia angī, maambate mathīi Jerusalemu makone atūmwō na athuuri nī ūndū wa ūhorō ūcio. ³ Naguo kanitha ūkīmōimagaria, na rīrīa maatuīkanagīria Foinike na Samaria, nīmaheanaga ūhorō wa ūrīa andū-a-Ndūrīrī maagarūrūkire kūrī Ngai. Ūhorō ūcio ūgīkenia ariū a Ithe

^a12 Zeu yarī ngai nene ya Ayunani, na nīyo yarī ngai ya itūūra rīa Lisītera. Baranaba aatuīkaga nīahanaine na ngai īyo.

witū mūno. ⁴Na maakinya Jerusalemu, makīamūkīrwo nī kanitha, na atūmwō, na athuuri, nao makīmeera maūndū mothe marīa Ngai eekīte agereire harīo.

⁵Hīndī īyo andū amwe a arīa meetīkītie a thiritū ya Afarisai makīrūgama, makiuga atīrī, “Andū a Ndūrīrī no nginya marue na maathwo atī marūmagie watho wa Musa.”

⁶Nao atūmwō na athuuri magīcemanīa nīgeetha maarīrīrie ūhoro ūcio. ⁷Thuutha wa mīario mīingī, Petero akīrūgama, akīmarīria, akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, nīmūū atī ihinda rīhītūku, Ngai nīathuurire kuuma gatagatī kanyu nīguo andū-a-Ndūrīrī maigue ndūmīrīri ya Ūhoro-ūrīa-Mwega kuuma kūrī nī na nīguo metīkie. ⁸Nake Ngai, ūrīa ūū ngoro, akīonania atī nīametīkīrite na ūndū wa kūmahe Roho Mūtheru, o ta ūrīa aatūhete. ⁹Ndeekīrire ngūūrani gatagatī gaitū nao, nīgūkorwo maatherirīrie ngoro ciao na ūndū wa wītīkio. ¹⁰Hakīrī ūguo-rī, nī kī kīratūma mwende kūgeria Ngai na ūndū wa gwīkīra arutwo icooki ngingo rīrīa ithuī o na kana maithe maitū tūtārī twahota gūkuua? ¹¹Aca! Twītīkītie atī tūhonokete nī ūndū wa wega wa Mwathani witū Jesū, o ta ūrīa o nao mahonokete.”

¹²Nakīo kīūngano gīothe gīgīkira ki gīgīthikīrīria Baranaba na Paūlū makīheana ūhoro wa cīama na morirū iria Ngai eekīte kūrī andū-a-Ndūrīrī agereire harīo. ¹³Rīrīa maarīkirie kwaria, Jakubu akīaria akīmeera atīrī, “Ariū na aarī a Ithe witū, ta thikīrīria. ¹⁴Simoni nīatūtaarīria ūrīa Ngai oonanirīrie wendo wake hīndī ya mbere na ūndū wa gwīthuurīra andū kuuma kūrī andū-a-Ndūrīrī nīguo matuīke aake. ¹⁵Nacio ciugo cia anabii ikaringana na ūhoro ūcio, o ta ūrīa kwandīkītū atīrī:

¹⁶“Thuutha wa ūguo nīngacooka, na njake rīngī hema ya Daudi īrīa īgwīte.

Nīngaka iganjo rīayo rīngī, na ndīmīcookie harīa yarī,

¹⁷nīgeetha matigari marongoragie Mwathani,
o na andū othe a Ndūrīrī arīa metanagio na rīitwa rīakwa,
ūguo nīguo Mwathani ūrīa wīkaga maūndū macio ekuuga’

¹⁸marīa moīkaine kuuma o tene.

¹⁹“Nī ūndū ūcio-rī, nī ngūtua atīrī, tūtige kūrītūhīria ūhoro andū-a-Ndūrīrī arīa maragarūrūka kūrī Ngai. ²⁰Handū ha ūguo-rī, twagīrīrwo tūmaandīkīre marūa, tūmeere metheemage kuumana na irio iria ithaahītio nī mīhianano, nīngī metheemage kuumana na ūmaraya, na kuumana na nyama cia nyamū cia gūtūwo, o na kuumana na thakame. ²¹Nīgūkorwo ūhoro wa Musa nīwahunjagio matūūra-inī mothe o kuuma mahinda ma tene mūno, na nīūthomagwo thunagogi-inī mīthenya yothe ya Thabatū.”

Marūa ma Kīama kūrī Andū-a-Ndūrīrī arīa Metīkītie

²²Hīndī īyo atūmwō na athuuri, hamwe na kanitha wothe, magītua itua mathuure andū amwe ao mamatūme Antiokia marī na Paūlū na Baranaba. Magīthuura Judasi (ūrīa wetagwo Barasaba) na Sila, nao andū aya eerī maarī atongoria thīinī wa ariū a Ithe witū. ²³Makīmatūma na marūa maya:

Nī ithuī atūmwō na athuuri, o ithuī ariū a Ithe wanyu,

Kūrī andū-a-Ndūrīrī arīa metīkītie kūu Antiokia, na Suriata, na Kilikia:

Amūkīrai ngeithi.

²⁴Nītūiguīte atī andū amwe nīmooimīre kūrī ithuī matarī na rūūtha rwitū, na makīmūthīnia, na makīnyariira meciiria manyu nī ūndū wa maūndū marīa maaririe. ²⁵Nī ūndū ūcio, ithuothe nītūiguanīre tūthuure andū amwe tūmatūme kūrī inyuī marī na arata aitū endwa, Baranaba na Paūlū, ²⁶andū arīa matwarīrīrie mīoyo

yao ūgwati-inĩ nĩ ūndũ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁷Nĩ ūndũ ūcio nĩtwatũma Judasi na Sila nĩgeetha makindĩre ūhoru ūyũ tũramwandĩkĩra na ciugo cia tũnua twao. ²⁸Nĩkuonekete arĩ wega kũrĩ Roho Mũtheru o na kũrĩ ithuĩ twage kũmũkuuithia mũrigo ūkĩrĩte maũndũ maya: ²⁹Na rĩrĩ, mũtikarĩĩage irio iria irutĩirwo mĩhianano, na mũtikanyuuage thakame, na mũtikarĩĩage nyama cia nyamũ cia gũitwo, na mũtigane na ūmaraya. Mwetheema maũndũ macio-rĩ, nĩmũgwĩka wega.

Tigwoi ūhoru.

³⁰Nao andũ acio makiugĩrwo ūhoru, na makĩharũrũka magĩthĩ Antiokia, kũrĩa maacookanĩrĩrie kanitha hamwe, na makĩneana marũa macio. ³¹Rĩrĩa andũ maathomire marũa macio, magĩkena nĩ ūndũ wa ndũmĩrĩri ya kũmoomĩrĩria rĩa yaandĩkĩtwo marũa-inĩ macio. ³²Nao Judasi na Sila, arĩa o ene maarĩ anabii, makĩaria maũndũ maingĩ ma kũmĩrĩria na kuongerera ariũ a Ithe witũ hinya. ³³Thuutha wa gũikara kũu kwa ihinda-rĩ, makiugĩrwo ūhoru na irathimo cia thayũ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩguo macooke kũrĩ andũ arĩa maamatũmĩte. ³⁴(Nowe Sila akĩona arĩ wega aikare kũu.) ³⁵No Paũlũ na Baranaba magĩtigwo kũu Antiokia, kũrĩa o, na andũ angĩ aingĩ maarutanaga na makahunjia kiugo kĩa Mwathani.

Paũlũ na Baranaba Gũkararania

³⁶Thuutha wa mũthenya iigana ūna, Paũlũ akĩira Baranaba atĩrĩ, “Reke tũcooke tũgaceerere ariũ na aarĩ a Ithe witũ matũũra-inĩ mothe marĩa tũhunjĩtie kiugo kĩa Mwathani, tũkamenye ūrĩa matarĩ.” ³⁷Baranaba nĩeendaga kuoya Johana, ūrĩa wetagwo Mariko mathĩĩ nake, ³⁸no Paũlũ ndonaga arĩ wega mathĩĩ nake, tondũ nĩamatiganĩirie rĩrĩa maarĩ Pamufilia na akĩaga gũthĩĩ kũruta wĩra nao. ³⁹Makĩgĩa na gũkararania kũnene o nginya makĩamũkana.

Baranaba akĩoya Mariko, makĩhaica marikabu, magĩthĩĩ Kuporo, ⁴⁰no Paũlũ agĩthuura Sila, na maarĩkia kũhooerwo wega wa Mwathani nĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, magĩthĩĩ. ⁴¹Agĩtuĩkanĩria Suriata na Kilikia, agũkagĩra makanitha hinya.

Timotheo Kũnyiitana na Paũlũ na Sila

16 Na rĩrĩ, Paũlũ agĩkinya Deribe agĩcooka akiuma kuo agĩthĩĩ Lisitera, kũrĩa mũrutwo wetagwo Timotheo aatũũraga, ūrĩa nyina aarĩ Mũyahudi mũtumia wetĩkĩtie Ngai, no ithe aarĩ Mũyunani. ²Ariũ na aarĩ a Ithe witũ a kũu Lisitera na Ikonía nĩmaragia wega igũrũ rĩake. ³Paũlũ nĩendaga mathĩĩ nake rũgendo, no nĩ tondũ wa Ayahudi arĩa maatũũraga kũu, akĩmũruithia nĩgũkorwo nĩmooĩ atĩ ithe aarĩ Mũyunani. ⁴Na rĩrĩa maathĩiaga kuuma itũũra nginya rĩrĩa rĩngĩ, nĩmeeraga andũ matua marĩa maatũitwo nĩ atũmwo na athuuri kũu Jerusalemu nĩguo andũ mamaathĩkagĩre. ⁵Nĩ ūndũ ūcio makanitha makĩgĩa na hinya ūhoru-inĩ wa gwĩtikia na makongererekaga mũigana o mũthenya.

Paũlũ kuona Kĩoneki kĩa Mũndũ wa Makedonia

⁶Paũlũ na andũ arĩa maarĩ nao magĩtuĩkanĩria bũrũri wothe wa Firigia na Galatia, nĩgũkorwo nĩmagirĩtio nĩ Roho Mũtheru kũhunja kiugo kũu bũrũri wa Asia. ⁷Rĩrĩa maakinyire mũhaka-inĩ wa Misia, makĩgeria gũtoonya Bithinia, no Roho wa Jesũ ndaigana kũmetĩkĩria gũtoonya. ⁸Nĩ ūndũ ūcio makĩhĩtũka Misia, magĩkũrũka magĩkinya Teroa. ⁹Ūtukũ ūcio-rĩ, Paũlũ akĩona kĩoneki kĩa mũndũ wa Makedonia arũgamĩte akĩmũthaita, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūka gũkũ Makedonia ūtũteithie.” ¹⁰Paũlũ aarĩkia kuona kĩoneki kũu, tũkĩhaarĩria o hĩndĩ iyo nĩgeetha tũthĩĩ Makedonia, tũgĩtua atĩ Ngai nĩatwĩtĩte tũkamahunjĩrie Ūhoru-ũrĩa-Mwega.

Kũhonoka kwa Lidia kũu Filipi

¹¹Twaarĩkia kuuma Teroa, tũgĩthĩĩ

na marikabu twerekeire Samotherake, na mūthenya ūyū ūngī tūgīthiī Neapoli. ¹² Kuuma kūu tūgīthiī Filipi, kūrīa gwathagwo nī andū a Roma, na nīrīo rīarī itūūra rīrīa inene rīa būrūri ūcio wa Makedonia. Na tūgīkara kūu mīthenya ītaarī mīngī.

¹³ Mūthenya wa Thabatū wakinya tūkiama nja ya kīhingo gīa itūūra, tūgīthiī rūūi-inī, tūtaanyīte kuona handū ha kūhooerwo Ngai. Tūgīkara thī na tūkiambīrīria kwarīria andū-a-nja arīa monganīte hau. ¹⁴ Na rīrī, ūmwe wa andū-a-nja acio maathikīrīrie eetagwo Lidia, ūrīa warī mwonjoria wa nguo cia rangi wa ndathi, na oimīte itūūra rīa Thuatira, na aarī mūhooi Ngai. Nake Mwathani akīhingūra ngoro yake, akīamūkīra ndūmīrīri ya Paūlū. ¹⁵ Rīrīa we na andū a nyūmba yake maabatithirio-rī, nīatūnyiitire ūgeni gwake mūciī agītwīra atīrī, “Angīkorwo nīmuonete atī nīnjītikītie Mwathani-rī, ūkai mūgaikare nyūmba gwakwa.” Nake agītūringīrīria tūthiī.

Paūlū na Sila marī Njeera

¹⁶ Hīndī īmwe tūgīthiī harīa haahooyagīrwo Ngai, nītwatūngirwo nī mūrītu warī ngombo na nīarī na roho wa kūragūra. Nake nīatūmaga ene we meonere mbeeca nyingī mūno nī ūndū wa ūragūri wake. ¹⁷ Mūrītu ūcio akīrūmīrīra Paūlū hamwe na ithuī, akīanagīrīra atīrī, “Andū aya nī ndungata cia Ngai-Ūrīa-ūrī-Igūrū-Mūno, na maramūhe ūhoru wa njīra ya ūrīa mūngīhonokio.” ¹⁸ Mūrītu ūcio agīthiī na mbere na gwīka ūguo mīthenya mīngī. Marīgīrīrio-inī Paūlū agīthirīka mūno nginya akīhūgūkīra roho ūcio akīwīra atīrī, “Ndagwatha thīinī wa rīitwa rīa Jesū Kristū uume thīinī wake!” O hīndī īyo roho ūcio ūkīmuuma.

¹⁹ Rīrīa ene mūrītu ūcio ngombo maamenyire atī mwīhoko wao wa kuona mbeeca nīwathira, makīnyiita Paūlū na Sila makīmaguucūrīria makīmatoonyia ndūnyū mbere ya aathani. ²⁰ Makīmarehe mbere ya

aciirithania, makiuga atīrī, “Andū aya nī Ayahudi, na nīmararehe ngūi itūūra-inī rīitū. ²¹ nī ūndū wa kūrutana mītugo īrīa ithuī andū a Roma tūtagīrīrwo nī gwītīkīra o na kana kūmīka.”

²² Nakīo kīrīndī gīgīūkīrīra Paūlū na Sila kīmeeke ūuru no aciirithania makīruta watho atī marutwo nguo na mahūūrwo iboko. ²³ Thuutha wa kūhūūrwo mūno magīkio njeera, na mūrāngīri wa njeera agīathwo amarāngīre wega. ²⁴ Aarīkia kwamūkīra watho ūcio, akīmaikia kanyūmba ka na thīinī na akīohithania magūrū mao na ndungu.

²⁵ Na rīrī, ta ūtukū gatagatī, Paūlū na Sila nīkūhooya maahooyaga makīinagīra Ngai nyīmbo, nao andū arīa angī mohetwo makamathikīrīria. ²⁶ Na o rīmwe gūkīgīa gīthingithia kīnene o nginya mīthingi ya njeera īgīthingitha. Nayo mīrango yothe ya njeera ikīhingūka o rīmwe, na mīnyororo ya mūndū o mūndū ikīregera. ²⁷ Mūrāngīri wa njeera akīarahūka, na rīrīa aarorire akīona mīrango ya njeera īrī mīhingūku, akīruta rūhiū rwake rwa njora akīenda kwīyūruga tondū eeciiririe atī andū arīa moohetwo nīmoorīte.^a ²⁸ No Paūlū akīanīrīra, akīmīwīra atīrī, “Ndūkegere ngero! Ithuothe tūrī ho!”

²⁹ Nake mūrāngīri ūcio wa njeera agīitia matawa, agīcooka akīhanyūka thīinī akīinainaga, akīgūiithia mbere ya Paūlū na Sila. ³⁰ Agīcooka akīmoomia na nja, akīūria atīrī, “Athuuri aya, njagīrīrwo nī gwīka atīa nīguo honoke?”

³¹ Nao makīmūcookeria atīrī, “Itīkia Mwathani Jesū, na nīūkūhonoka, wee, o hamwe na andū a nyūmba yaku.”

³² Magīcooka makīmwarīria ūhoru wa kiugo kīa Mwathani, hamwe na andū arīa angī othe maarī gwake nyūmba. ³³ O ihinda rīu rīa ūtukū, mūrāngīri ūcio wa njeera akīmoooya, akīmathamibia irona, na o hīndī īyo we na andū othe a nyūmba yake makībatithio. ³⁴ Mūrāngīri ūcio wa

^a27 Mūndū muohe angīorire njeera, mūthigari nīwe woragagwo, nīkīo mūthigari ūyū endaga kwīyūruga o kabere.

njeera akīmatwara gwake nyūmba, na akīmahe irio. Akīiyūrwo nī gīkeno tondū nīeetīkirie Ngai, we o hamwe na andū a nyūmba yake yothe.

³⁵Na rīrī, gwakīa aciirithania magītūma thigari ikeere mūrangīrī ūcio wa njeera atīrī, “Rekereria andū acio mathiī.”

³⁶Nake mūrangīrī ūcio wa njeera akīira Paūlū atīrī, “Aciirithania maathana, moiga atī wee na Sila mūrekererio. Rīu no mūthiī. Thiī na thayū.”

³⁷No Paūlū akīira thigari icio atīrī, “Maratūhūūrire mbere ya mūingī tūtaciirithītio, o na gūtuīka ithuī tūrī raiya a Roma, na maratūīkia njeera. Rīu marakīenda gūtūruta na hitho? Aca! Reke mooke o ene matūrute nja, matuumagarie.”

³⁸Nacio thigari igīcookeria aciirithania ūhorō ūcio, na rīrīa maaiguire atī Paūlū na Sila maarī raiya a Roma, makīmaka.

³⁹Nao magīūka kūmahooreria, na makīmomagaria kuuma njeera, makīmathaitha moime itūūra rīu mathiī. ⁴⁰Paūlū na Sila maarīkia kuuma njeera, magīthiī mūciī kwa Lidia, kūrīa maakorire ariū na aarī a Ithe witū, na makīmoomīrīria. Magīcooka magīthiīra.

Paūlū na Sila marī Thesalonike

17 Na rīrī, maarīkia gūtuīkanīria Amufīpoli na Apolonia, magīkinya Thesalonike, kūrīa kwarī na thunagōgi ya Ayahudi. ²Paūlū agītoonya thunagōgi, o ta ūrīa aamenyerete, na mīthenya itatū ya Thabatū akīaranīria nao kuuma Maandīko-inī, ³akīmataarīria na akīmaiguithia atī kwarī o nginya Kristū anyariirīke na ariūke kuuma kūrī arīa akuū. Akīmeera atīrī, “Jesū ūyū ndīramūhe ūhorō wake-rī, nīwe Kristū.”

⁴Ayahudi amwe magītīkīra ūhorō ūcio na magītūika a thiritū ya Paūlū na Sila, o ūndū ūmwe na gīkundi kīnene kīa Ayunani etigīrī-Ngai, o na atumia aingī arīa maarī igweta.

⁵No Ayahudi makīigua ūiru; nī ūndū ūcio magīcaria andū arīa maarī mītugo mīūru kuuma ndūnyū, makīmacookanīrīria gīkundi, na

makīambīrīria kūruta ngūī kūu itūūra-inī. Nao makīhanyūka kwa Jasoni gwetha Paūlū na Sila nīgeetha mamōimie nja kūrī kīrīndī. ⁶No rīrīa maamaagire, magīkururia Jasoni na ariū a Ithe witū amwe, makīmarehe kūrī anene a itūūra, makīanagīrīra atīrī: “Andū aya nīo marehete thīina thī yothe, na rīu nīmookīte gūkū, ⁷na Jasoni nīamanyītīte ūgeni thīinī wa nyūmba yake. Othe nīmarakararia watho wa Kaisari, makoiga atī nī kūrī na mūthamaki ūngī wītagwo Jesū.” ⁸Rīrīa maaiguire ūguo, kīrīndī kīu na anene a itūūra magītangīka mūno. ⁹Hīndī īyo magītītia Jasoni na andū arīa angī maarī nao irīhi rīa kūmarūgamīrīra, magīcooka makīmarekereria mathiī.

Paūlū na Sila marī Berea

¹⁰Na kwarīkia gūtuka-rī, ariū na aarī a Ithe witū magītūma Paūlū na Sila mathiī Berea. Nao maakinya kuo, magītoonya thunagōgi ya Ayahudi. ¹¹Na rīrī, Ayahudi a Berea maarī a ngoro njega gūkīra Ayahudi a Thesalonike, nīgūkorwo nīmamūkīrīre ndūmīrīri marī na wendo mūingī, na magathuthuuragia Maandīko o mūthenya, nīgeetha moone kana ūrīa Paūlū aameeraga warī ūhorō wa ma. ¹²Ayahudi aingī nīmetīkirie, o ūndū ūmwe na atumia aingī a Ayunani arīa maarī igweta, o na andū arūme aingī Ayunani.

¹³Rīrīa Ayahudi a Thesalonike maamenyire atī Paūlū nīahunjagia kiugo kīa Ngai kūu Berea-rī, magīthiī kūu o nakuo, magīthogotha kīrīndī na magīgīthūkia ngoro. ¹⁴Hīndī o īyo ariū na aarī a Ithe witū magītūma Paūlū athiī ndwere-inī cia iria, na Sila na Timotheo magītigwo kūu Berea. ¹⁵Nao andū arīa moimagaririe Paūlū, makīmūkinyia Athene, na magīcooka marī na ndūmīrīri ya Sila na Timotheo atī mathiī kūrī Paūlū narua o ta ūrīa kūngīhoteka.

Paūlū arī Athene

¹⁶Paūlū o ametereire kūu Athene-rī, nīatangīkire ngoro mūno nīkuona ūrīa

itũūra rĩu rĩaiyũrĩte mĩhianano. ¹⁷Nĩ ũndũ ũcio nĩaranagĩria na Ayahudi o na Ayunani arĩa meeyamũrĩre Ngai kũu thunagogi-inĩ, o na ningĩ akaaragia ndũnyũ-inĩ o mũthenya na andũ arĩa maakoragwo ho. ¹⁸Nakĩo gĩkundi kĩa Aepikurio na Asitoiko, arutani a ũũgĩ,^a makĩambĩrĩria gũkararania nake. Amwe ao makĩũria atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ wa mũhuhu arageria kuuga atĩa?” Nao andũ arĩa angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩ ta mũndũ ũrahunjia ũhoru wa ngai ng’eni.” Moigaga ũguo tondũ Paũlũ aahunjagia ũhoru Mwega wa Jesũ o na wa kũriũka gwake. ¹⁹Hĩndĩ iyo makĩmuoya na makĩmũtwara mbere ya mũcemanio wa Areopago,^b makĩmwĩra atĩrĩ, “No twende kũmenya atĩrĩ, ũrutani ũyũ mwerũ ũrarutana nĩ ũrĩkũ?” ²⁰Tũraigua ũgĩtwarĩria maũndũ mageni, na nĩtũkwenda kũmenya ũrĩa moigĩte.” ²¹(Andũ othe a Athene na andũ a kũngĩ arĩa maatũũraga kuo matirĩ ũndũ ũngĩ meekaga tiga kwaria na gũthikĩrĩria ũhoru wa maũndũ marĩa mageni).

²²Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩrũgama mũcemanio-inĩ wa kĩaama kũu gĩetagwo Areopago akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Athene, nĩnguona atĩ maũndũ-inĩ mothe mũrĩ andũ a ndini mũno. ²³Nĩgũkorwo o na nĩnyonete kĩgongona kĩaandikĩtwo maandikio maya: KURŨ NGAI IRŨIA ITOŨO, rĩria ngoretwo ngĩceera na ngarora wega indo cianyu iria nyamũre cia kũhooywo. Na rĩrĩ, kĩria mũhooyaga mũtooĩ nĩkĩo ngũmũhe ũhoru wakĩo.

²⁴“Ngai ũrĩa wombire thĩ na indo ciothe iria irĩ kuo nĩwe Mwathani wa igũrũ na thĩ, na ndatũũraga hekarũ ciakĩtwo na moko. ²⁵Na ndatungatagwo na moko ma

andũ, ta abataire kĩndũ, tondũ we mwene nĩwe ũheaga andũ muoyo na mĩhũmũ o na indo iria ingĩ ciothe. ²⁶Kuuma harĩ mũndũ ũmwe, nĩathondekire ndũrĩrĩ ciothe cia andũ nĩguo matũũre kũndũ guothe thĩ; na agĩtua mahinda mao o na kũndũ kũria megũtũũra. ²⁷Ngai eekire ũguo nĩgeetha andũ mamũmaathe na hihĩ mamũhambatĩrie mamuone, o na gũtuĩka ndarĩ haraaya na o ũmwe witũ.

²⁸‘Nĩgũkorwo nĩ thĩnĩ wake tũtũũraga na tũgetwara, na tũgakorwo tũrĩ muoyo.’ O ta ũrĩa aandĩki amwe a nyĩmbo cianyu moigĩte atĩrĩ, ‘Ithũĩ tũrĩ a rũciaro rwake.’

²⁹“Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ a rũciaro rwa Ngai, tũtiagĩrĩrwo nĩ gwĩciiria atĩ Ngai ahaana ta mũhianano wa thahabu kana wa betha, o na kana wa ihiga, ũrĩa ũthondeketwo na mũthugundĩre na ũũgĩ wa mũndũ. ³⁰Mahinda ma tene Ngai ndaigana kũrũmbũiya ũhoru ũcio wa kwaga ũmenyo, no rĩu nĩathĩte andũ othe a kũndũ guothe merire. ³¹Nĩgũkorwo nĩatuĩte mũthenya ũrĩa agaatuĩra thĩ ciira na kĩhooto na ũndũ wa mũndũ ũrĩa athuurĩte. Nĩamenyithanĩtie ũndũ ũyũ kũrĩ andũ othe na ũndũ wa kũriũkia Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ.”

³²Hĩndĩ irĩa maiguire ũhoru wa kũriũka kwa arĩa akuũ, amwe ao magĩtheka, no angĩ makiuga atĩrĩ, “Nĩtũkwenda gũkũigua ũkĩaria ũhoru ũcio hĩndĩ ingĩ.” ³³Maarĩkia kuuga ũguo, Paũlũ akĩehera Kĩama-inĩ kũu. ³⁴Andũ mataarĩ aingĩ magĩtuĩka arũmĩrĩri a Paũlũ na magĩtũkia. ũmwe wao aarĩ Dionisio, mũndũ warĩ wa thiritũ ya Areopago, o na mũtumia wetagwo Damari, na angĩ maigana ũna.

Paũlũ arĩ Korinitho

18 Thuutha ũcio, Paũlũ akiuma Athene agĩthĩĩ Korinitho. ²Aakinya kũu agĩkora Mũyahudi wetagwo Akula, mũndũ waciariĩrwo Ponto, na aakoretwo oka kuuma Italia marĩ na mũtumia wake Pirisila, tondũ Kilaudio nĩathanĩte Ayahudi othe moime Roma. Nake Paũlũ agĩthĩĩ kũmona, ³na tondũ Paũlũ aarĩ mũtumi wa hema o tao-rĩ,

^a18 Arutani a Epikurio maarutanaga atĩ ũndũ ũrĩa mwega mũno makĩria warĩ gwĩkenia. Nao arutani a Sitoiko maarutanaga atĩ andũ matũũranagie wega na indo ciothe cia thĩ, matekũmakio nĩ ũhoru wa ruo kana mwago, o na kana wa maũndũ mega na moru ngoro-inĩ.

^b19 Areopago nĩ kuuga “Kĩrĩma kĩa Aresi”; Aresi yarĩ ngai ya Ayunani ya marurumĩ na mbaara.

agũikarania na akĩrutithania wĩra nao.⁴ O mũthenya wa Thabatũ nĩaheanaga ũhoru thunagogi-inĩ, akĩgeria kũguithia Ayahudi na Ayunani.

⁵ Rĩrĩa Sila na Timotheo mookire kuuma Makedonia, Paũlũ akĩĩrutĩra gũkorwo akĩhunja mahinda mothe, na akoimbũragĩra Ayahudi atĩ Jesũ nĩwe Kristũ. ⁶ No rĩrĩa Ayahudi maakararirie Paũlũ na makĩmũruma, akĩribariba nguo ciake nĩ ũndũ wa kũng'ũrĩka na akĩmeera atĩrĩ, "Thakame yanyu ĩromũcookerera! Nĩ ndĩrĩ ũndũ ingĩũrio nĩ ũndũ wanyu. Kuuma rĩu ngũcooka gũthĩ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ."

⁷ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akiuma kũu thunagogi-inĩ, agĩthĩi kwa mũndũ wetagwo Titio Jusito, warĩ mũhooi Ngai, nayo nyũmba yake yariganĩtie na thunagogi. ⁸ Nake Kirisipo, ũrĩa warĩ mũtongoria wa thunagogi, agĩtĩkia Mwathani hamwe na nyũmba yake yothe; na andũ aingĩ a Korinitho arĩa maamũiguire akĩaria magĩtĩkia na makĩbatithio.

⁹ Ũtukũ ũmwe Mwathani akĩĩra Paũlũ na kĩoneki atĩrĩ, "Ndũkae gwĩtigĩra; thĩi na mbere na kũheana ũhoru, na ndũgaakire. ¹⁰ Nĩgũkorwo ndĩ hamwe nawe, na gũtirĩ mũndũ ũgũgũtharĩkĩra agwĩke ũũru, tondũ ndĩ na andũ aingĩ gũkũ itũũra-inĩ rĩrĩrĩ." ¹¹ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ agĩkara kũu mwaka ũmwe na nuthu, akĩmarutaga kiugo kĩa Ngai.

¹² Rĩrĩa Galio aarĩ barũthi wa Akaia, Ayahudi makĩnyitana magĩtharĩkĩra Paũlũ na makĩmũtwara igooti-inĩ. ¹³ Makiuga atĩrĩ, "Mũndũ ũyũ araringĩrĩra andũ kũhooya Ngai na njĩra ĩrĩa ĩreganĩte na watho."

¹⁴ Na rĩrĩa Paũlũ endaga kwaria, Galio akĩĩra Ayahudi atĩrĩ, "Korwo inyuĩ Ayahudi mũrateta nĩ ũndũ wa ũndũ mũũru kana ngero njũru-rĩ, nĩ hangĩrĩ na gĩtũmi gĩa kũmũthĩkĩrĩra inyuĩ. ¹⁵ No kuona atĩ nĩ ũhoru wa ciũria ikonĩ ciugo na marĩtwa na watho wanyu inyuĩ ene-rĩ, menyai ũrĩa mũgwĩka. Nĩ ndigũtuĩka mũtui ciira wa maũndũ ta macio." ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio akiuga

marutũrũrwo kuuma igooti-inĩ. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo Ayahudi acio othe makĩgarũrũkĩra Sosithene mũtongoria wa thunagogi, na makĩmũhũũrĩra hau mbere ya igooti. No Galio ndaigana kũrũmbũyania na ũhoru ũcio o na atĩa.

Pirisila na Akula, na Apolo

¹⁸ Paũlũ nĩaikarire kũu Korinitho kwa ihinda. Agĩcooka agĩtiga ariũ na aarĩ a Ithe witũ kuo, akĩhaica marikabu agĩthĩi Suriata, marĩ hamwe na Pirisila na Akula. Atanahaica marikabu, aambire akĩenjwo njuĩrĩ yake arĩ kũu Kenikirea, tondũ wa mwĩhĩtwa eehĩtĩte. ¹⁹ Nao maakinya Efeso, Paũlũ agĩtiga Pirisila na Akula kuo. We mwene agĩtoonya thunagogi na akĩaranĩria na Ayahudi. ²⁰ Nao makĩmũũria aikaranganie nao kuo, nowe akĩrega. ²¹ No rĩrĩa oimaga kuo, akĩmeera atĩrĩ, "Aakorwo nĩ wendi wa Ngai, nĩndĩrĩcooka." Nake akĩhaica marikabu akiuma Efeso. ²² Rĩrĩa aakinyire Kaisarea, akĩambata agĩthĩi kũgeithia Kanitha, agĩcooka agĩkũrũka agĩthĩi nginya Antiokia.

²³ Na thuutha wa Paũlũ gũikaranga kũu Antiokia, akiuma kuo, na agĩthĩi kũndũ na kũndũ bũrũri wothe wa Galatia na Firigia, akĩũmagĩrĩra arutwo othe.

²⁴ O ihinda-inĩ rĩu, Mũyahudi wetagwo Apolo, waciariĩrwo Alekisanderia,^a agĩũka Efeso. Aarĩ mũndũ mũthomu, na aarĩ na ũũgĩ mũingĩ mũno wa Maandĩko.

²⁵ Nĩarutĩtwo na njĩra ĩrĩa ya Mwathani, na akaaragia na kĩyo kĩnene, na akarutanaga ũhoru wa Jesũ atekũhĩtia, o na gũtuĩka ũbatithio ũrĩa ooĩ warĩ o wa Johana. ²⁶ Nake akĩambĩrĩra kwaria na ũcamba kũu thunagogi-inĩ. Rĩrĩa Pirisila na Akula maamũiguire akĩaria, makĩmũnyiita ũgeni kwao mũciĩ na makĩmũtaarĩria ũhoru wa njĩra ya Ngai wega makĩria.

²⁷ Na rĩrĩa Apolo eendaga gũthĩi Akaia, ariũ na aarĩ a Ithe witũ makĩmũũmĩrĩria

^a24 Alekisanderia rĩarĩ itũũra rĩa bũrũri wa Misiri, na nĩrĩo rĩarĩ rĩa keerĩ kũneneha kũrĩa guothe thirikari ya Roma yaathanaga. Rĩarĩ na Ayahudi aingĩ mũno.

na makĩandĩkĩra arutwo akuo marũa makĩmeera mamwamũkĩre. Na aakinya kuo agĩtuĩka ũteithio mũnene kũrĩ andũ arĩa meetĩkĩtie nĩ ũndũ wa wega wa Ngai. ²⁸ Nĩgũkorwo arĩ na ũhoti mũingĩ, nĩahootire Ayahudi biũ mbere ya andũ othe, akĩonanagia kuumu kũrĩ Maandĩko atĩ Jesũ nĩwe Kristũ.

Paũlũ arĩ Efeso

19 Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩyo Apolo arĩ kũu Korinitho, Paũlũ akĩgerera njĩra ĩrĩa yatuĩkanĩirie mwena wa rũgongo agĩthĩ nginya Efeso. Aakinya kũu agĩkora arutwo amwe kuo. ² Akĩmooria atĩrĩ, “Nĩmwamũkĩrire Roho Mũtheru rĩrĩa mwetũkirie?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Aca, ithuĩ o na tũtirĩ twaigua atĩ nĩ kũrĩ Roho Mũtheru.”

³ Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmooria atĩrĩ, “Mwakĩbatithirio ũbatithio ũrĩkũ?”

Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Twabatithirio ũbatithio wa Johana.”

⁴ Paũlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ŭbatithio wa Johana warĩ ũbatithio wa kwĩrira kwa mehia. Eeraga andũ metũkie ũrĩa ũgũũka thuutha wake, nake nĩwe Jesũ.” ⁵ Rĩrĩa maaiguire ũguo, makĩbatithio thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ. ⁶ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aamaigĩrĩre moko, Roho Mũtheru akĩmaikũrũkĩra, nao makĩaria na thiomĩ ingĩ na makĩratha mohoro. ⁷ Nao othe maarĩ ta andũ ikũmi na eerĩ.

⁸ Paũlũ agĩtoonya thunagogi, na ihinda rĩa mĩeri ĩtatũ akĩaria na ũcamba kuo, akĩgeragia kũringĩrĩria andũ ũhoro wa ũthamaki wa Ngai. ⁹ No amwe ao makĩũmia ngoro; makĩaga gwĩtikia na magĩcambia Njĩra ĩyo mbere ya kĩrĩndĩ. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmeherera. Akĩoya arutwo agĩthĩ nao nyũmba ĩrĩa yathomithagĩrio andũ ya Turano, akaaranagĩria na andũ o mũthenya arĩ kuo. ¹⁰ Ŭndũ ũyũ nĩwathiire na mbere ihinda ta rĩa mĩaka ĩrĩ, o nginya Ayahudi na Ayunani othe arĩa maatũũraga bũrũri wa Asia makĩigua kiugo kĩa Mwathani.

¹¹ Ngai nĩaringire ciamu cia mwanya agereire harĩ Paũlũ, ¹² o nginya itambaya

na nguo iria ciahutagia mwĩrĩ wake igatwarĩrwo andũ arĩa maarĩ arũaru, nao makahona mĩrimũ yao na ngoma thũku ikamatiga.

¹³ Na rĩrĩ, Ayahudi amwe arĩa maathiiaga makĩingataga ngoma thũku makĩgeria kũhũthĩra rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ harĩ andũ arĩa maarĩ na ndaimono. Moigaga atĩrĩ, “Thĩnĩ wa rĩitwa rĩa Jesũ, ũrĩa ũhunjagio nĩ Paũlũ, ndagwatha uume.” ¹⁴ Ariũ mũgwanja a Mũyahudi wetagwo Sikeva, warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene, nĩmekaga ũguo. ¹⁵ Mũthenya ũmwe, ngoma thũku ikĩmacookeria ikĩmeera atĩrĩ, “Jesũ nĩndĩmũũ na nĩnjũũ ũhoro wa Paũlũ, no inyũ mĩrĩ a?” ¹⁶ Hĩndĩ ĩyo mũndũ ũcio warĩ na ngoma thũku akĩmarũgĩrĩra akĩmatooria othe. Akĩmahũũra mũno nginya makiuma nyũmba ĩyo makĩũra marĩ njaga makiuraga thakame.

¹⁷ Rĩrĩa Ayahudi na Ayunani arĩa maatũũraga Efeso maamenyire ũhoro ũcio, othe makĩiyũrwo nĩ guoya, narĩo rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ rĩgĩtũũgĩrio. ¹⁸ Andũ aingĩ a arĩa meetĩkirie makĩyumĩria na makĩumbũra waganu wao matekũhitha. ¹⁹ Andũ aingĩ arĩa maaragũraga, magĩcookanĩrĩria mabuku mao na makĩmacinĩria mbere ya andũ othe. Rĩrĩa maatarire thogora wa mabuku macio, magĩkinya durakima ngiri mĩrongo ĩtano. ²⁰ Kiugo kĩa Mwathani gĩkĩhunja mũno na njĩra ĩyo na gĩkĩgia na hinya.

²¹ Thuutha wa maũndũ macio mothe gwĩkĩka, Paũlũ agĩtua itua rĩa gũthĩĩ Jerusalemu, atuĩkanĩirie Makedonia na Akaia. Akiuga atĩrĩ, “Ndaarĩkia gũkinya kũu, no nginya ngaacooka thĩĩ Roma.” ²² Agĩtũma andũ eerĩ a arĩa maamũteithagĩrĩria, na nĩo Timotheo na Erasito, mathĩĩ Makedonia, nake agĩkaranga kũu bũrũri wa Asia gwa kahinda kanini.

Ngũĩ kũu Efeso

²³ Ihinda-inĩ rĩu nĩ kwagĩire na thogothogo nene ikoniĩ ũhoro wa Njĩra ĩyo. ²⁴ Mũturi wa indo cia betha

wetagwo Demeterio, ūrĩa wathondekaga tũmĩhianano twa betha twa Aritemi, nĩatũmaga andũ arĩa maaturaga indo icio magĩe na wonjoria mũnene. ²⁵ Nake agĩcookanĩrĩa andũ acio maaturaga indo icio, hamwe na aruti a wĩra arĩa maarutaga wĩra ūhaanaine na wao, akĩmeera atĩrĩ, “Andũ aya, inyuĩ nĩmũũ nĩtuonaga uumithio mũnene kuuma kũrĩ wonjoria ūyũ. ²⁶ Na nĩmũrona na mũkaigua ūrĩa mũndũ ūyũ ūretwo Paũlũ aigũithĩtie na akahĩtithia andũ aingĩ gũkũ Efeso, na makĩria bũrũri wothe wa Asia akiugaga atĩ ngai iria ithondeketwo nĩ mũndũ ti ngai o na hanini. ²⁷ Ūgwati ūrĩa ūrĩ ho nĩ atĩ to wonjoria witũ wiki ūkũmenererio, no o na hekarũ ya ngai ya mũndũ-wa-nja ĩrĩa nene ĩtagwo Aritemi nĩkwagithio kĩene, na ngai ĩyo ya mũndũ-wa-nja yo nyene, ĩrĩa ĩhooyagwo bũrũri-inĩ wothe wa Asia, na thĩ yothe, nĩkũimwo ūkaru wayo.”

²⁸ Rĩrĩa maaiguire ūguo, makĩng’ũrĩa mũno na makĩanĩrĩa, makiugaga atĩrĩ: “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!” ²⁹ Na thuutha wa kahinda kanini itũũra rĩu rikĩiyũra inegene. Andũ acio othe makĩnyĩta Gayo na Arisitariko arĩa moimĩte Makedonia na Paũlũ, nao makĩhanyũka marĩ ngoro ĩmwe magĩtoonya nyũmba ĩrĩa yagomanagwo nĩ ūndũ wa kuona mĩago. ³⁰ Paũlũ nĩendaga kwĩyumĩria mbere ya kĩrĩndĩ kũu, no arutwo makĩmũgiria. ³¹ O na anene amwe a bũrũri wa Asia arĩa maarĩ arata a Paũlũ makĩmũtũmanĩra, makĩmũthaitha ndakagerie gũtoonya nyũmba ĩyo yagomanagwo nĩ ūndũ wa kuona mĩago.

³² Kĩũngano kũu gĩkĩaga ūiguano: Amwe maanagĩrĩa makoiga ūũ, na arĩa angĩ makoiga ūũ. Andũ arĩa aingĩ o na matiamenyaga gĩtũmi gĩa gũkorwo hau. ³³ Ayahudi makĩumĩria Alekisanda mbere ya kĩrĩndĩ, na andũ amwe a kĩrĩndĩ kũu makĩanĩrĩa makĩmwĩra ūrĩa egwĩka. Nake akĩmakiria na moko nĩgeetha eyarĩrĩrie mbere yao. ³⁴ No rĩrĩa maamenyire atĩ aarĩ Mũyahudi,

othe makĩanĩrĩa na mũgambo ūmwe ihinda ta rĩa mathaa meerĩ makiugaga atĩrĩ, “Aritemi wa Aefeso nĩ mũnene!”

³⁵ Karani wa kĩama gĩa itũũra rĩu agĩkiria kĩrĩndĩ kũu, agĩcooka akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya a Efeso, githĩ thĩ yothe ndĩũ atĩ itũũra rĩa Efeso nĩrĩo rĩene hekarũ ĩrĩa itũũragwo nĩ Aritemi ūrĩa mũnene, na mũhianano wake ūrĩa waharũrũkire kuuma igũrũ? ³⁶ Nĩ ūndũ ūcio, kuona atĩ maũndũ macio matingĩkaanĩka-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ gũkira, na mũtikae gwĩka ūndũ wa ihenya. ³⁷ Inyuĩ mwarehe andũ aya haha, o na gũtuĩka ti kũiya maiyĩte indo cia hekarũ, kana makaruma ngai iitũ ya mũndũ-wa-nja. ³⁸ Hakĩrĩ ūguo-rĩ, angĩkorwo Demeterio na andũ acio angĩ marutaga wĩra nake marĩ na mateta igũrũ rĩa mũndũ o wothe, maciĩrĩro nĩmahingũre na aciirithania marĩ ho. No mamathitange. ³⁹ Angĩkorwo harĩ na ūndũ ūngĩ mũngĩenda kuuga makĩria ma ūguo, ūcio no ūciĩrĩrwo kĩama-inĩ kĩa watho. ⁴⁰ Ūrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ, tũrĩ ūgwati-inĩ wa gũthitangĩrwo ngũĩ ĩno ya ūmũthĩ. Na kũrĩ ūguo tũtingĩhota kũheana ūhoru wa thogothogo ĩno, tondũ hatĩrĩ na gĩtũmi kĩa yo.” ⁴¹ Aarĩkia kuuga ūguo, akĩra kũũngano kũu gĩthĩ, akĩniina mũcemanio.

Paũlũ Gũtuĩkanĩria Makedonia na Ūyunani

20 Na rĩrĩ, ngũĩ ĩyo yarĩkia gũthira, Paũlũ agĩtũmanĩra arutwo, na aarĩkia kũmomĩrĩria, akĩmoigĩra ūhoru agĩthĩ Makedonia. ² Agĩtuĩkanĩria mĩena ya kuo, akĩaragia ciugo nyingĩ cia kũmĩrĩria andũ, na marigĩrĩrio agĩkinya bũrũri wa Ūyunani, ³ kũrĩa aaikarire mĩeri ĩtatũ. Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ eeharagĩria kũhaica marikabu athĩ Suriata, agĩtua itua gũcookera Makedonia, tondũ Ayahudi nĩmaciĩrĩre kũmwĩka ūũru. ⁴ Paũlũ aathiire marĩ hamwe na Sopatiro mũrũ wa Puro, mũndũ wa kuuma Berea, na Arisitariko, na Sekundo, andũ a kuuma Thesalonike, na Gayo wa kuuma Deribe, o hamwe na Timotheo, ningĩ

na Tikiko, na Tirofimo, andũ a kuuma bũrũri wa Asia. ⁵ Andũ acio magĩthĩ mbere magĩtweterera kũu Teroa. ⁶ No ithuĩ tũkĩhaica marikabu, tũkiuma Filipi thuutha wa Gĩathĩ kĩa Mĩgate ĩtarĩ Mũkĩre Ndawa ya Kũmbia, na thuutha wa mũthenya ĩtano, tũgĩkora andũ arĩa angĩ kũu Teroa, nakuo tũgĩkara mũthenya mũgwanja.

Eutiko Kũriũkio kũu Teroa

⁷ Mũthenya wa mbere wa kiumia nĩtwagomanire hamwe nĩguo twenyũre mũgate. Paũlũ akĩarĩria andũ, na tondũ nĩatanyĩte gũthĩ mũthenya ũcio warũmĩrĩre-rĩ, agĩthĩ na mbere kwaria nginya ũtukũ gatagatĩ. ⁸ Nĩ kwarĩ na matawa maingĩ maakanaga kũu nyũmba ya igũrũ kũrĩa twagomanĩte. ⁹ Nake mwanake wetagwo Eutiko aikarĩte ndirica-inĩ, na o ũrĩa Paũlũ aathiaga na mbere na kwaria-rĩ, noguo mwanake ũcio akĩragĩrĩria gũtoorio nĩ toro. Rĩrĩa aakomire, akĩgũa thĩ kuuma ngoroba ya gatatũ nao mamuoya magĩkora nĩ mũkuũ. ¹⁰ Paũlũ agĩkũrũka, agĩkomera mwanake ũcio akĩmũkumbatĩria akĩmeera atĩrĩ, “Tigai kũmaka, arĩ muoyo!” ¹¹ Agĩcooka akĩambata nyũmba ya igũrũ, akĩenyũra mũgate na akĩrĩa. Na thuutha wa kũmaarĩria nginya gũgĩkia-rĩ, akiuma kũu, agĩthĩ. ¹² Nao andũ makĩinũkia mwanake ũcio arĩ muoyo, na mahooreire ngoro mũno.

Paũlũ Kuugĩra Athuuri a Efeso Ūhoro

¹³ No ithuĩ tũgĩthĩ mbere tũgĩtoonya marikabu tũgĩthĩ nginya Aso, kũrĩa twathiire tũkĩoyaga Paũlũ. Aathondekete mũbango ũyũ mbere tondũ we athĩte kũu magũrũ. ¹⁴ Hĩndĩ ĩrĩa aatũtũngire kũu Aso, tũkĩmũkuua na marikabu, tũgĩthĩ nginya Mitilene. ¹⁵ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre tũkĩhaica marikabu, tũgĩthĩ tũgĩkinya harĩa haaringaine na Kio, na thuutha wa mũthenya ũcio tũgĩkinya Samo, nanguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩre, tũgĩkinya Mileto. ¹⁶ Paũlũ nĩatuĩte itua rĩa gũthĩ ahĩtũkĩte Efeso na marikabu nĩguo ndagate mahinda

kũu bũrũri wa Asia, nĩ ũndũ nĩehĩkaga nĩguo kwahoteka akinye Jerusalemu, mũthenya wa Bendegothito.

¹⁷ Paũlũ arĩ kũu Mileto, agĩtũmana Efeso, agĩta athuuri a kanitha moke harĩ we. ¹⁸ Nao maakinya, akĩmeera atĩrĩ, “Inyuĩ nĩ mũũĩ ũrĩa ndaatũũraga ihinda rĩrĩa rĩothe ndaakarire na inyuĩ, kuuma o mũthenya wa mbere ũrĩa ndookire bũrũri wa Asia. ¹⁹ Nĩndatungatĩre Mwathani ndĩnyihĩtie mũno na ndĩ na maithori, o na gũtuika nĩndageririo mũno nĩ ũndũ Ayahudi nĩmaathugundaga kũnjĩka ũũru. ²⁰ Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ndirĩ ndatithia kũhunjia ũndũ o wothe ũngĩmũguna no ndĩmũrutagĩra mbere ya andũ othe na ngathĩaga o nyũmba o nyũmba. ²¹ Na ngoimbũrĩa Ayahudi o hamwe na Ayunani atĩ no nginya magarũrũke kũrĩ Ngai na ũndũ wa kwĩrira na magĩ na wĩtũkio thĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ.

²² “Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa kũringĩrĩrio nĩ Roho Mũtheru, ndĩrathĩ Jerusalemu itekũmenya maũndũ marĩa makaangora ndĩ kũu. ²³ ũndũ ũrĩa njũũĩ tu nĩ atĩ, Roho Mũtheru nĩandaaraga atĩ matũũra-inĩ mothe, njeera na mathĩina nĩcio injetereire. ²⁴ No rĩrĩ, ndirona gũtũura muoyo kũrĩ na bata harĩ nĩĩ, korwo no ndĩkie ihenya na ndĩkie wĩra ũrĩa Mwathani Jesũ aaheete, na nĩguo wĩra wa kuumbũra Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa wega wa Ngai.

²⁵ “Na rĩu nĩnjũũĩ gũtirĩ o na ũmwe thĩnĩ wanyu wa andũ arĩa ndanathĩ ngĩhunjagĩria ūhoro wa ũthamaki ũgacooka kũnyona rĩngĩ. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio, ngũmwĩra ũmũthĩ atĩ gũtirĩ thakame ya mũndũ o na ũmwe ngoorio. ²⁷ Nĩ ũndũ nĩ ndirĩ ndatithia kũmũhunjĩria wendĩ wa Ngai ũrĩ wothe. ²⁸ Mwĩmenyererei inyuĩ ene, na mũmenyerere rũũru ruothe rũrĩa Roho Mũtheru amũtuĩte arori aruo. Tuĩkai arĩithi a kanitha wa Ngai, ũrĩa aagũrire na thakame yake mwene. ²⁹ Nĩnjũũĩ atĩ ndaarĩkia gũthĩ, njũũĩ ndĩani nĩgooka gatagatĩ-inĩ kanyu na itigacaaĩra rũũru rũrũ. ³⁰ O na ningĩ kuuma harĩ inyuĩ nĩgũkoimĩra andũ,

na mogomie ūhoru-wa-ma nīgeetha maguucīrīrie arutwo mamarūmīrīrie. ³¹Nī ūndū ūcio ikaragai mwīhūgīte! Ririkanai atī ihinda rīa mīaka itatū ndirī ndatigithīria gutaara o ūmwe wanyu ūtukū na mūthenya ngīitaga maithori.

³²“Na rīu ngūmūneana kūrī Ngai o na kūrī ūhoru wa wega wake, ūrīa ūngīhota kūmwaka wega mūrūme na mūgīe na igai hamwe na andū arīa othe matheretio. ³³Nīī ndirī ndacuumīkīra betha kana thahabu, o na kana nguo ya mūdū o wothe. ³⁴Inyuī ene nīmūū atī ndaarutaga wīra na moko makwa nī ūndū wa mabata makwa nī mwene, na mabata ma andū arīa ndakoragwo nao. ³⁵Maūndū-inī marīa mothe ndeekire, nīndamuonirīe atī no nginya tūteithagie andū arīa matarī hinya, na ūndū wa kūruta wīra mūrītū ta ūcio, tūkīririkanaga ciugo iria ciaririo nī Mwathani Jesū we mwene rīrīa oigire atīrī, ‘Kūheana nī kūrī irathimo nyingī gūkīra kūheo.’”

³⁶Aarīkia kuuga ūguo, agīturia ndu hamwe nao othe makīhooya. ³⁷Nao othe makīrīra makīmūhīmbagīria na makīmūmumunya. ³⁸Ūndū ūrīa wamekīrīre kīeha mūno makīria, nī ūrīa aameerire atī matigacooka kūmuona ūthiū rīngī. Magīcooka makīmumagaria nginya marikabu-inī.

Paūlū Gūthīī Jerusalemu

21 Na rīrī, thuutha wa gwītīgithūkania nao, tūkīhaica marikabu tūgīthīī tūrūngīrīrie tūgīkinya Kosi. Mūthenya ūcio ūngī warūmīrīrie tūgīkinya Rodo, na twoima kūu tūgīthīī nginya Patara. ²Tūgīkora marikabu yaringaga īthīī Foinike, na ithuī tūkīmīhaica tūgīthīī. ³Na rīrīa tuonire Kuporo, tūkīhītūkīra mwena wa gūthinī wakuo, tūgīthīī nginya Suriata. Tūgīkinya Turo, kūrīa marikabu iitū yarutagīrwo mīrigo īrīa yarī nayo. ⁴Tūgīkora arutwo kuo, na tūgīkara nao mīthenya mūgwanja. Nao arutwo acio na ūndū wa kūmenyithio nī Roho Mūtheru magīthaitha Paūlū ndagathiī Jerusalemu. ⁵No ihinda

rīitū rīathira, tūkiuma kūu, tūgīthīī na mbere na rūgendo rwitū. Arutwo othe, hamwe na atumia ao na ciana ciao, magītuumagaria, magītūkinya nja ya itūūra, na tūrī hau hūgūrūrū-inī cia iria, tūgīturia ndu, tūkīhooya Ngai. ⁶Twaarīkia kuganīra ūhoru, tūkīhaica marikabu, nao makīnūka.

⁷Twoima Turo, tūgīthīī na mbere na rūgendo rwitū, tūgīkinya Putolemai, tūkīgeithia ariū na aarī a Ithe witū kuo na tūgīkarania nao mūthenya ūmwe. ⁸Mūthenya ūyū ūngī tūkiuma kuo, tūgīthīī, tūgīkinya Kaisarea, na tūgīkara mūciī kwa Filipu ūrīa warī mūhunja ūmwe wa arīa Mūgwanja. ⁹Nake nīarī na airītu aake ana matarī ahiku, nao nīmarathaga mohoro.

¹⁰Na thuutha wa gūkorwo kuo matukū maingī-rī, gūgūka mūnabii wetagwo Agabo oimīte Judea. ¹¹Rīrīa aakinyire harī ithuī, akīoya mūcibi wa Paūlū, akīwīoha moko na magūrū, akiuga atīrī, “Roho Mūtheru aroiga atīrī, ‘Ūū nīguo Ayahudi a Jerusalemu marīoha mwene mūcibi ūyū, na macooke mamūneane kūrī andū-a-Ndūrīrī.’”

¹²Hīndī īrīa twaigūre ūguo, ithuī na andū arīa angī maarī ho tūgīthaitha Paūlū ndakae kwambata Jerusalemu. ¹³Hīndī īyo Paūlū agīcookia atīrī, “Nī kīī kīratūma mūrīre, na mūkanjūrāga ngoro? To kuohwo gwiki ndīhaarīrie, no nīndīhaarīrie o na gūkua ndī kūu Jerusalemu nī ūndū wa rītwa rīa Mwathani Jesū.” ¹⁴Hīndī īrīa aaregire kūigua ūrīa twamwīraga-rī, tūgītīgana nake tūkiuga atīrī, “Wendo wa Mwathani ūrohinga.”

¹⁵Thuutha wa ūguo, tūkīhaarīria tūkīambata Jerusalemu. ¹⁶Arutwo amwe a kuuma Kaisarea magīthīī hamwe na ithuī, na magītūtware kwa mūdū wetagwo Mūnasoni, tūgaikare kuo. Aarī mūdū woimīte Kuporo, na aarī ūmwe wa arutwo arīa a mbere.

Paūlū Gūkinya Jerusalemu

¹⁷Hīndī īrīa twakinyire Jerusalemu, ariū na aarī a Ithe witū magītutamūkīra

na gĩkeno.¹⁸ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ, na andũ arĩa twarĩ nao tũgĩthĩĩ kuona Jakubu, nao athuuri othe maarĩ ho.¹⁹ Nake Paũlũ akĩmageithia na akĩmeera ũrĩa wotho Ngai eekĩire andũ-a-Ndũrĩrĩ agereire ũtungata-inĩ wake.

²⁰ Rĩrĩa maaigũire ũguo, makĩgooca Ngai. Magĩcooka makĩĩra Paũlũ atĩrĩ, “Mũrũ wa ithe witũ, nĩwonete ũrĩa Ayahudi ngiri nyingĩ metĩkĩtie, na othe marĩ na kĩyo gĩa kũhingia watho.

²¹ Nao nĩmamenyithĩtio atĩ nĩ ũrutaga Ayahudi othe arĩa matũũranagia na andũ-a-Ndũrĩrĩ atĩ magarũrũke matigane na watho wa Musa, ũkĩmeeraga matikaruithie ciana ciao na matigaikare kũringana na mĩtugo iitũ.²² Tũgwĩka atĩa? Hatĩrĩ ngaanja nĩmekũigua atĩ nĩũũkĩte.²³ Nĩ ũndũ ũcio ika ũrĩa tũgũkwĩra. Tũrĩ na andũ ana mehĩtĩte mwĩhĩtwa.²⁴ Thĩĩ na andũ aya, ũgwatanĩre nao igongona-inĩ rĩao rĩa gwĩtheria, na ũmarĩhĩre mahũthĩro mao, nĩgeetha menjwo mĩtwe.^a Hĩndĩ ĩyo andũ othe nĩmekũmenya atĩ ũhoru ũrĩa maiguĩte ũgũkonĩĩ ti wa ma, no atĩ wee mwene nĩwathĩkĩire watho.²⁵ Ha ũhoru wa andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa metĩkĩtie-rĩ, nĩtwamandĩkĩire, tũkĩmamenyithia itua riitũ, atĩ o metheeme kũrĩa irio iria irutũrwo mĩhianano, na thakame, na nyama cia nyamũ cia gũitwo, o na ũmaraya.”

²⁶ Mũthenya ũyũ ũngĩ Paũlũ agĩthĩĩ na andũ acio, na agĩthieria hamwe nao. Agĩcooka agĩthĩĩ hekarũ-inĩ akamenyithanie rĩrĩa mĩthenya ya gwĩtheria ikaarĩka, na o ũmwe wao arutũrwo igongona.

Paũlũ Kũnyiitwo

²⁷ Rĩrĩa matukũ macio mũgwanja maakuhĩrĩrie gũthira-rĩ, Ayahudi amwe moimĩte bũrũri wa Asia makĩona Paũlũ hekarũ-inĩ. Magĩthogotha kĩrĩndĩ gĩothe na makĩmũnyiita,²⁸ makĩanagĩrĩra atĩrĩ,

^a24 Meetheragia na makenjwo mĩtwe kuonania kwĩhinga nĩ ũndũ wa mĩhĩtwa yao.

“Andũ a Isiraeli, tũteithie! Mũndũ ũyũ nĩ we ũrutaga andũ kũndũ guothe ũhoru wa gũũkĩrĩra andũ aitũ, na watho witũ, na handũ haha. Na hamwe na ũguo-rĩ, nĩarehete Ayunani hekarũ-inĩ, agathaahia handũ haha hatheru.”

²⁹ (Nĩmonete Tirofimo ũrĩa Mũefeso marĩ na Paũlũ kũu itũũra-inĩ, no magĩciirĩa atĩ Paũlũ nĩamũtoonyetie hekarũ-inĩ.)

³⁰ Narĩo itũũra rĩothe rĩkĩambũrũrũka nao andũ magĩũka mahanyũkĩte moimĩte mĩena yothe. Makĩnyiita Paũlũ, makĩmũguucũrũria makĩmũruta hekarũ, na o hĩndĩ ĩyo ihingo ikĩhingwo.

³¹ Na rĩrĩ, rĩrĩa maageragia kũmũũraga ũhoru ũgĩkinya harĩ mũnene wa mbũtũ ya thigari cia Roma atĩ itũũra rĩothe rĩa Jerusalemu rĩarĩ na ngũ.³² Nake o rĩmwe akĩoya anene na thigari magĩkũrũka harĩ kĩrĩndĩ mateng’erete. Rĩrĩa andũ acio maarutaga ngũĩ moonire mũnene ũcio na thigari ciake magĩtiga kũhũũra Paũlũ.

³³ Mũnene ũcio wa thigari agĩũka akĩmũnyiita na agĩathana ohwo na mĩnyororo ĩrĩ. Agĩcooka akĩũria aarĩ ũ na nĩ atĩa ekĩte.³⁴ Andũ amwe thĩĩnĩ wa kĩrĩndĩ maanagĩrĩra makoiga ũũ na arĩa angĩ makoiga ũũ; na tondũ mũnene ũcio wa thigari ndangĩamenyire ma ya ũhoru nĩ ũndũ wa mbugĩrĩrio, agĩathana Paũlũ ahingĩrwo nyũmba ya thigari.

³⁵ Hĩndĩ ĩrĩa Paũlũ aakinyire ngathĩ-inĩ kĩrĩndĩ kũu gĩgĩthũka mũno o nginya Paũlũ agĩkuuo nĩ thigari.³⁶ Kĩrĩndĩ kĩrĩa kĩamuumĩte thuutha kĩanagĩrĩra gĩkoiga atĩrĩ, “Mweherie!”

Paũlũ Kwarĩria Kĩrĩndĩ

³⁷ Rĩrĩa thigari ciarĩ o hakuhi gũtoonyia Paũlũ nyũmba ya thigari-rĩ, akĩũria mũnene wacio atĩrĩ, “Nĩũkũnjĩtikĩria ngwĩre ũndũ?”

Nake mũnene ũcio akĩmũũria atĩrĩ, “Wee anga nĩwaragia Kiyunani?”³⁸ Githĩ we tiwe Mũmisiri ũrĩa wambĩrĩrie ngũĩ hĩndĩ ĩmwe, na ũgĩtongoria itoi ngiri inya, mũkiumagara nacio mũgĩthĩĩ werũ-inĩ?”

³⁹ Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩĩ ndĩ

Mūyahudi wa kuuma Tariso, būruri wa Kilikia, na itūūra rīria ndaciariirwo rīri igweta. Ndagūthaita, reke njaririe andū aya.”

⁴⁰ Paūlū aarikia kūheo rūūtha nī mūnene ūcio wa thigari, akirūgama ngathī-inī agikiria kīrīndī kīu na moko. Rīria kīrīndī gīakirire, agīkīarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania. Agīkīra atīrī: **22** “Ariū a Baba, o na inyuī maithe makwa, thikīrīriai ngīyarīrīria.”

² Rīria maaiguire akīmaarīria na rūthiomi rwa Kīhibirania-rī, magīkira ki.

Hīndī iyo Paūlū akiuga atīrī, ³ “Nī ndī Mūyahudi, wa gūciarīrwo Tariso itūūra rīa būruri wa Kilikia, no ndaarereirwo itūūra-inī rīrī. Nīndathomithirio wega nī Gamalieli ūhoru wa watho wa maithe maitū, na ndaarī na kīyo kīa maūndū ma Ngai o ta ūria inyuī inyothe mūtariī ūmūthī. ⁴ Nīndanyariiraga arūmīrīri a Njīra īno o nginya magakua na nganyiita arūme na andū-a-nja ngamaikia njeera, ⁵ o ta ūria mūthīnjīri-Ngai ūria mūnene na Kīama gīothe gīa athuuri o nao mangīheana ūira ūcio. O na nīmaheire marūa ndwarīre andū ao kūu Dameski, na nī ngīthīi kuo nganyiite andū acio ndīmarehe Jerusalemu nīguo maherithio.

⁶ “Ta thaa thita ndī hakuhi gūkinya Dameski-rī, o rīmwe gūkīgīa ūtheri mūnene woimire igūrū, nago ūkīnarīra mīena yothe. ⁷ Ngīgwa thī, na ngīgua mūgambo mūnene ūkīnarīria, ūkīnjīra atīrī, ‘Saūlū! Saūlū! Ūnyariiraga nīkī?’

⁸ “Na nī ngīūria atīrī, ‘Wee nī we ū, Mwathani?’

“Nake akīnjookeria atīrī, ‘Nī nī Jesū wa Nazarethi, ūria ūnyariira.’ ⁹ Nao andū arīa twarī nao nīmoonire ūtheri ūcio, no matiataūkīrwo nī mūgambo wa ūcio wanjaragīria.

¹⁰ “Na nī ngīūria atīrī, ‘Mwathani ngwīka atīa?’

“Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra ūtoonye Dameski. Kūu nīkuo ūrīrīrwo maūndū marīa mothe wathīrīrwo gwīka.’ ¹¹ Na rīrī, andū arīa twarī nao makīnyīita guoko makīndwara

Dameski, tondū ūkengu wa ūtheri ūcio nīwanduīte mūtumumu.

¹² “Mūndū wetagwo Anania nīookire kūnyona, na aarī mūndū weamūrīre Ngai na ūndū wa kūrūmia watho, na nīaheetwo gītūo nī Ayahudi othe arīa maatūūraga kūu. ¹³ Agīūka na akīrūgama hakuhi na nī akīnjīra atīrī, ‘Mūrū wa ithe witū Saūlū, cooka kuona!’ Na hīndī o ro iyo ngīhota kūmuona.

¹⁴ “Agīcooka akīnjīra atīrī, ‘Ngai wa maithe maitū nīagūthuurīte nīguo ūmenye wendi wake na wone Ūria Mūthingu, o na ūigue ciugo kuuma kanua gake. ¹⁵ Nīgūtūika mūira wake kūrī andū othe wa kūmoimbūrīra ūria wonete na ūria ūiguīte. ¹⁶ Rīu nī kīi wetereire? Ūkīra, ūbatithio na ūthambio mehia maku, ūgīkayagīra rītwa rīake.’

¹⁷ “Hīndī irīa ndaacookire Jerusalemu, ndī hekarū-inī ngīhooya nīndagīre na iringi, ¹⁸ ngīkīona Mwathani akīaria, nake akīnjīra atīrī, ‘Ūkīra narua uume Jerusalemu, tondū matiigwītīkīra kumbūrīrwo ūhoru wakwa nīwe.’

¹⁹ “Na nī ngīcookia atīrī, ‘Mwathani, andū aya nīmooī atī ndoimaga thunagogi īmwe ngathīi irīa īngī nīguo nyiitithie na hūūre andū arīa magwītīkītie. ²⁰ Na rīria Stefano mūira waku aaitirwo thakame, ndaarūngīi ho ngītīkīra ūndū ūcio wīkwo, na ngaikaria nguo cia andū arīa maamūūragire.’

²¹ “Nake Mwathani akīnjīra atīrī, ‘Thīi, tondū nīngūgūtūma kūndū kūrāya kwa andū-a-Ndūrīrī.’ ”

Paūlū, Raiya wa Roma

²² Kīrīndī kīu gīgīthikīrīria Paūlū o nginya rīria oigire ūguo. Hīndī iyo gīkīaria na mūgambo mūnene kīanīrīre, atīrī, “Mweheriei thī! Ndagīrīrwo nīgūtūura muoyo!”

²³ Na rīria kīanagīrīra gīgīteaga nguo ciakīo na gīkīūmbūrāga rūkūngū, ²⁴ mūnene ūcio wa mbūtū agīathana Paūlū aingīrio nyūmba ya thigari. Nīngī agīathana atī Paūlū ahūūrwo iboko na orio ciūria nīguo kūmenyeke kīria gīatūmaga andū mamugīrīre ūguo. ²⁵ Na

rĩrĩa maamũkomagia mamũhũũre-rĩ, Paũlũ akĩũria mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe warũngĩ hau atĩrĩ, “Watho nĩwĩtũkĩrĩtie mũhũũre raiya wa Roma na kĩboko atanyĩtũkanĩte na ihĩtia?”

²⁶ Rĩrĩa mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe aaigũire ũguo, agĩthĩĩ kũrĩ mũnene wa mbũtũ, akĩmũhe ũhoru ũcio. Nike akĩmũũria atĩrĩ, “Rĩu ũgwĩka atĩa? Mũndũ ũyũ nĩ raiya wa Roma.”

²⁷ Mũnene ũcio wa mbũtũ agĩthĩĩ kũrĩ Paũlũ, akĩmũũria atĩrĩ, “Ta njĩra atĩrĩ, wee ũrĩ raiya wa Roma?”

Nike akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ĩĩ, ndĩ raiya wa Roma.”

²⁸ Nike mũnene ũcio wa mbũtũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndarĩhire thogora mũnene nĩgeetha ndũike raiya wa Roma.”

Nike Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “No nĩ ndaaciarirwo ndĩ raiya wa Roma.”

²⁹ Nao andũ arĩa meendaga kũmũũria ciũria magĩtigana nake o rĩmwe. Mũnene ũcio wa mbũtũ we mwene akĩmaka aamenya atĩ nĩoheete Paũlũ na mĩnyororo, na aarĩ raiya wa Roma.

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Kĩama

³⁰ Mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire, nĩgũkorwo mũnene ũcio wa mbũtũ nĩeendaga kũmenya wega kĩrĩa Ayahudi maathitangagĩra Paũlũ, akĩmuohora na agĩathana athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri othe a Kĩama magomane. Agĩcooka akĩrehe Paũlũ, na akĩmũrũgamia mbere yao.

23 Nike Paũlũ agĩkũũrĩra athuuri a Kĩama kũ maitho akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩndungatĩire Ngai ndĩ na thamiri itarĩ ũcuuke nginya mũthenya wa ũmũthĩ.” ² Nike Anania mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene, agĩatha andũ arĩa maarũgamĩte hakuhi na Paũlũ mamũringe kanua. ³ Hĩndĩ iyo Paũlũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee rũthingo rũrũ rũhakĩtwo mũnyũ mwẽrũ, we nĩwe ũkũringwo nĩ Ngai! ũkarĩte hau ũndũire ciira kũringana na watho, no wee ũkaregana na watho, ũgaathana atĩ ningwo!”

⁴ Nao andũ arĩa maarũgamĩte hakuhi na Paũlũ makĩmũũria atĩrĩ, “Anga nĩkũũmĩrĩria kũruma mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene?”

⁵ Nike Paũlũ akĩmacookeria atĩrĩ, “Ariũ a Baba, ndikũmenyete atĩ ũcio nĩwe mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene; nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: ‘Ndũkanaarie ũuru igũrũ rĩa mũnene wa andũ anyu.’”

⁶ Na rĩrĩ, Paũlũ aamenya atĩ amwe ao maarĩ Asadukai, na arĩa angĩ Afarisai, akĩanĩrĩa Kĩama-inĩ kũ, akiuga atĩrĩ, “Ariũ a Baba, nĩ ndĩ Mũfarisai, na njarĩtwo nĩ Mũfarisai. Ndĩraciirithio nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro gĩakwa gĩa kũrĩũkio kwa arĩa akuũ.” ⁷ Rĩrĩa oigire ũguo, gũkĩgĩa na ngarari gatagatĩ ka Afarisai na Asadukai, nakĩo kĩũngano kũ gĩkĩamũkana. ⁸ (Asadukai moigaga gũtirĩ ũrĩũkio, na gũtirĩ araike, o na kana maroho, no Afarisai nĩmetĩkĩtie maũndũ macio mothe.)

⁹ Gũkĩgĩa na ngũĩ nene, nao arutani a watho amwe arĩa maarĩ Afarisai makĩrũgama na makĩaria megũmĩire mũno, makiuga atĩrĩ, “Ithuĩ tũtirona ũuru wa mũndũ ũyũ. ĩ kũngĩkorwo nĩ roho kana mũraika ũmwarĩirie?” ¹⁰ Nacio ngarari ikĩnenaha mũno, o nginya mũnene wa mbũtũ akĩigua guoya nĩkuona ta Paũlũ angĩtarũrangwo tũcunji nĩ. Agĩatha mbũtũ cia thigari ciikũrũke, imweherie harĩo na hinya, na imũtware nyũmba ya thigari.

¹¹ Ũtukũ ũrĩa warũmĩrĩire, Mwathani akĩrũgama hakuhi na Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩyũmĩrĩrie! O ũguo ũheanĩte ũhoru wakwa gũkũ Jerusalemu, noguo ũkaũheana kũ Roma.”

Ithugunda rĩa Kũũraga Paũlũ

¹² Rũciĩnĩ rũrũ rũngĩ, Ayahudi makĩgĩa na ndundu na makĩhĩta mwĩhĩtwa matikaarie kana manyue matooragĩte Paũlũ. ¹³ Andũ arĩa maathugundite ndundu iyo maarĩ makĩria ya mĩrongo ĩna. ¹⁴ Magĩthĩĩ kũrĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri makĩmeera atĩrĩ, “Ithuĩ nĩtũhĩtĩte mwĩhĩtwa wa kwaga kũrĩa

kīndū kana kūnyua nginya tūūrage Paūlū. ¹⁵ Na rīrī, inyuī mūrī hamwe na Kīama gīa Athuuri ūriai mūnene wa mbūtū amūrehe mbere yanyu, mwītuīte ta mūrenda gūtūiria wega ūhoru wa ciira wake. Ithuī nītūwīhaarīrie kūmūūraga atanakinya haha.”

¹⁶ No rīrīa mwanake wa mwarī wa nyina na Paūlū aaiguire ūhoru wa ithugunda rīu, agīthīī nyūmba ya thigari akīira Paūlū.

¹⁷ Hīndī īyo Paūlū agīita ūmwe wa anene a thigari igana rīmwe, akīmūwīra atīrī, “Twara mwanake ūyū kūrī mūnene wa mbūtū; arī na ūndū arenda kūmwīra.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio mūnene ūcio akīmuoya, akīmūtware kūrī mūnene wa mbūtū.

Mūnene ūcio wa thigari igana rīmwe akīmūwīra atīrī, “Paūlū, ūrīa muohe nīandūmanīire anjīra ndeehe mwanake ūyū kūrī we tondū arī na ūndū arenda gūkwīra.”

¹⁹ Mūnene ūcio wa mbūtū akīnyīita mwanake ūcio guoko, akīmūtware keeheri-inī, akīmūūria atīrī, “Nī atīa ūrenda kūnjīra?”

²⁰ Nake mwanake ūcio akīmūcookeria atīrī, “Ayahudi nīmaiguanīire makūūrie ūmarehere Paūlū nīguo arūgame mbere ya kīama rūciū, metuīte ta marena gūtūiria ūhoru wake wega. ²¹ Ndūgetīkīre ūguo marena, tondū andū makīria ya mīrongo īna ao mamuoheirie njīra-inī. Nīmehītīte mwīhītwa wa kwaga kūrīa kana kūnyua nginya mamūūrage. Na rīrī, nīmehaarīrie, metereire wītīkīre ihooya rīao.”

²² Nake mūnene ūcio wa mbūtū akīira mwanake ūcio athīī, na akīmūkaania, akīmūwīra atīrī, “Ndūkeere mūdū o na ūrīkū atī nīūnginyīrie ūhoru ūcio.”

Paūlū Gūtwarwo Kaisarea

²³ Mūnene ūcio wa mbūtū agīcooka agīita anene aake eerī a thigari igana rīmwe akīmaatha atīrī, “Haarīriai gīkundi gīa thigari magana meerī, na thigari mīrongo mūgwanja iria ithiiga ihaicīte mbarathi, na thigari magana

meerī iria ithiiga ikuuīte matimū, nīguo mathīī Kaisarea thaa ithatū cia ūtukū. ²⁴ Na ningī mūhaarīrie mbarathi cia gūkuua Paūlū atwarwo kūrī Felike ūrīa barūthi hatarī na ūgwati.”

²⁵ Agīcooka akīandīka marūa ūū:

²⁶ Nī nīī Kilaudio Lisia,

Kūrī mūgaathe Barūthi Felike:

Nīndakūgeithia.

²⁷ Mūdū ūyū aranyiitītwo nī Ayahudi na mararī hakuhī kūmūūraga, no ndīrathīī na thigari ciakwa ndīramūthara, nīgūkorwo nīndīramenyete atī nī raiya wa Roma. ²⁸ Nīndīrendaga kūmenya kīrīa maramūthitangagīra, na nī ūndū ūcio ndīramūtware Kīama-inī kīao. ²⁹ Ndīrakora atī athitangīrwo maūdū makonīī watho wao, no hatirarī ūndū acuukīrwo ūngīratūmire atuīrwo kūūragwo kana kuohwo. ³⁰ Rīrīa ndīramenyithirio atī kūraarī na ithugunda rīa kūūraga mūdū ūcio, ndīramūtūma kūrī we o hīndī īyo. Ndīracooka ndīraatha andū acio mamūthitangīte makūrehere thitango īrīa mamūthitangīre.

³¹ Nī ūndū ūcio thigari ikīoya Paūlū ūtukū o ta ūrīa ciaathītwo, ikīmūtware o nginya Antipatiri. ³² Naguo mūthenya ūyū ūngī igītiga thigari iria ciathīiga ihaicīte mbarathi ithīī nake, nacio igīcooka nyūmba ciao. ³³ Thigari icio cia mbarathi ciakinya Kaisarea, ikīnengera barūthi marūa na ikīneana Paūlū kūrī we. ³⁴ Nake barūthi aathoma marūa, akīūria kūrīa Paūlū oimīte. Rīrīa aamenyire atī oimīte Kilikia, ³⁵ akīmūwīra atīrī, “Ngaathikīrīria ciira waku andū arīa magūthitangīte mooka.” Agīcooka agīathana Paūlū aikare arangīrītwo kūu nyūmba-inī ya ūthamaki ya Herode.

24 Na rîrî, thuutha wa mîthenya itano, Anania, mûthînjîri-Ngai ûrîa mûnene, agîikûrûka agîthîi Kaisarea marî na athuuri amwe na wakiri wetagwo Teritulo, na makîrehe thitango ciao cia gûikîrîra Paülü kûrî barûthi. ²Rîrîa Paülü eetirwo thîinî, Teritulo akîambîrîria kûmûthitanga mbere ya Felike, akiuga atîrî: “Nîtukeneire ihinda iraaya rîa thayû tûrî rungu rwaku, na ûûgî waku wa kuona na kabere nîûgarûrite maündû marîa mooru magatuîka mega bûrûri-inî ûyû. ³Kündû guothe na maündû-inî mothe, wee mûgaathe Felike, nîtwamûkîrîte ûndû ûyû tûrî na ngaatho nene. ⁴No nîgeetha ndigakûnogie makîria, nîngûkûûria na gîtiio ûtûthikîrîrie hanini.

⁵“Nîtuonete mündû ûyû arî mündû wa kûrehe thîina, na nîarehete ngûi gatagati-inî ka Ayahudi kündû guothe thîinî wa thî. We nî mûtongoria wa gîkundi kîria gîitagwo Anazari, ⁶na ningî nîageragia gûthaahia hekarû; nî ûndû ûcio tûkîmûnyiita. (Na nîtûngîamûtuîrîire kûringana na watho witû. ⁷No Lisia, mûnene ûcio wa mbûtû agîûka akîmûruta moko-inî maitû na hinya akîmweheria, na agîathana athitangi aake moke kûrî wee.) ⁸Wee mwene wamûûrangia nîûkûmenya ma ya ûhoru ûyû wothe tûmûthitangîre.”

⁹Nao Ayahudi makînyiitanîra na thitango îyo, makiuga atî maündû macio maarî ma ma.

¹⁰Rîrîa barûthi aaheneirie Paülü na moko aarie-rî, Paülü oigire atîrî, “Nînjûû atî nîûkoretwo ûrî mûtui ciira wa rûrîrî rûrû ihinda rîa mîaka mîingî, nî ûndû ûcio nîngwîyarîrîria ngenete. ¹¹Nî ûndû mûhûthû harîwe kûmenya atî ti makîria ma mîthenya ikûmi na îrî îthirîte kuuma ndambata Jerusalemu kûhooya Ngai. ¹²Andû arîa maathitangîte matianyonire ngîkararania na mündû o na ûrîkû hekarû-inî, kana ngîtûma kîrîndî kîgîe na ngûi thunagogi-inî, o

na kana handû hangî o hothe itûûra-inî. ¹³Na matingîhota kuonania ihooto harîwe cia thitango icio maathitangîre. ¹⁴No rîrî, nîngwîtikîra atî nîhooyaga Ngai wa maithe maitû ndî mûrûmîrîri wa Njîra îyo, o îyo metaga ya gîkundi kîa nyamûkano. Nî nînjîtikîtie maündû mothe marîa megîi Watho na marîa mandîkîtwo mabuku-inî ma Anabii, ¹⁵na ndî na kîrîgîrîro thîinî wa Ngai o ta kîria andû aya marî nakîo, atî nîgûgakorwo na kûriûka kwa andû arîa athingu na arîa aaganu. ¹⁶Nî ûndû ûcio nîndîrutanagîria hîndî ciothe kûiga thamiri yakwa îtarî na ûcuuke mbere ya Ngai na mbere ya andû.

¹⁷“Thuutha wa gûkorwo itarî kuo mîaka mîingî, nîndokire Jerusalemu nîgeetha ndeewhere andû akwa iheo nî ûndû wa athîinî na ndute maruta nî ûndû wa Ngai. ¹⁸Na rîrîa ndarûmbûyanagia na maündû macio nîmangorire kûu hekarû-inî ndîtheretie. Gûtiarî na gîkundi kîa andû ndaarî na kîo, o na kana ngîkorwo ngîruta thîina. ¹⁹No nî kûrî Ayahudi a kuuma bûrûri wa Asia arîa magîrîrwo nîgûkorwo marî haha mbere yaku na maathitange angîkorwo nî marî ûndû mangînjuukîra. ²⁰Akorwo ti ûguo, aya marî haha nîmagîrîrwo moige ihîtia rîria maanyonire narîo rîria ndaarûgamire mbere ya Kîama, ²¹tiga ûkorirwo nî ûndû ûyû ûmwe ndanîrîire rîria ndaarûngîi mbere yao ngiuga atîrî: ‘Ûmûthî ndûgamîte mbere yanyu njiirithio nî ûndû nînjîrîgîrîire ûhoru wa kûriûka kwa arîa akuû.’”

²²Nake Felike, nî ûndû nîamenyete wega ûhoru wa Njîra îyo, agîtîria ciira. Akiuga atîrî, “Hîndî îria Lisia, ûcio mûnene wa mbûtû agooka-rî, nîguo ngaatua ciira waku.” ²³Agîatha mûnene ûcio wa thigari igana rîmwe aige Paülü arî mûrangîre, no amûhe wîyathi mûnini na etîkîrie arata aake marûmbûiye mabata make.

²⁴Na rîrî, thuutha wa mîthenya mînini, Felike agîûka marî na mûtumia wake Dirusila, ûrîa warî Mûyahudi mûtumia. Agîtûmanîra Paülü, na akîmûthikîrîria

akĩaria ũhoro wa wĩtĩkio thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁵ Rĩrĩa Paũlũ aaragia ũhoro wa ũthingu, na wa kwĩgĩrĩrĩa merĩrĩa ma mwĩrĩ, o na wa ciira ũrĩa ũgooka, Felike akĩigua etigĩra, akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũguo! Rĩu no ũthĩĩ. Rĩrĩa ndĩrĩgĩa na ihinda rĩagĩrĩire, nĩndĩgũtũmanĩra ũũke.” ²⁶ Ihinda-inĩ o rĩu no ehokaga atĩ Paũlũ nĩangĩamũheire ihaki, na nĩ ũndũ ũcio nĩaikaraga akĩmũtũmanagĩra, akaaria nake.

²⁷ Hindĩ ĩrĩa mĩaka ĩrĩ yathirire-rĩ, Porikio Fesito agĩcooka ithenya rĩa Felike, no tondũ Felike nĩendaga gũkenia Ayahudi, agĩtiga Paũlũ njeera.

Paũlũ Kũrũgama Mbere ya Fesito

25 Na rĩrĩ, mĩthenya ĩtatũ yathira thuutha wa Fesito gũkinya kũ bũrũri-inĩ, akiuma Kaisarea akĩambata agĩthĩ Jerusalemu. ² Nao athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na atongoria a Ayahudi magĩũka harĩ we, makĩmwĩra maũndũ marĩa Paũlũ aathitangĩrwo. ³ Nĩmahĩkire gũthaitha Fesito atĩ nĩ ũndũ wa wega wake kũrĩ o etĩkire Paũlũ atwarwo Jerusalemu, nĩgũkorwo nĩmahaaragĩria kũmuoheria njĩra-inĩ mamũũrage. ⁴ Nake Fesito akĩmacookeria atĩrĩ, “Paũlũ ahingĩrwo Kaisarea, na nĩ nĩngũcooka kuo o narua. ⁵ Tondũ ũcio no tũthĩ na atongoria amwe anyu nĩgeetha mathĩĩ magathitangĩre mũndũ ũcio kuo, angĩkorwo nĩ harĩ ũndũ mũũru ekĩte.”

⁶ Thuutha wa gũikarania nao kũu ihinda ta rĩa mĩthenya ĩnana kana ikũmi, agĩikũrũka, agĩthĩĩ Kaisarea, na mũthenya ũyũ ũngĩ akĩgomithania igooti, na agĩathana Paũlũ areehwo mbere yake. ⁷ Rĩrĩa Paũlũ aakinyire, Ayahudi arĩa maikũrũkĩte kuuma Jerusalemu makĩmũrigiicĩria, na makĩmũthitangĩra maũndũ maingĩ mooru, marĩa matangĩahotire kuonania atĩ nĩ ma ma.

⁸ Nake Paũlũ akĩĩyarĩrĩria, akiuga atĩrĩ: “Nĩ ndĩrĩ ũndũ njĩkĩte ũreganĩte na watho wa Ayahudi, o na kana wa hekarũ o na kana wa Kaisari.”

⁹ Nake Fesito, akĩenda gũkenia

Ayahudi akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Wee nĩ ũkwenda kwambata ũthĩĩ Jerusalemu ngagũciirithĩrie kuo nĩ ũndũ wa maũndũ maya ũthitangĩrwo?”

¹⁰ Nake Paũlũ agĩcookia atĩrĩ, “Rĩu ndũgamĩte igooti-inĩ rĩa Kaisari, harĩa njagĩrĩrwo nĩ gũciirithĩrio. Nĩ ndihĩtĩrie Ayahudi, o ta ũrĩa wee mwene ũmenyete o wega. ¹¹ No rĩrĩ, angĩkorwo ndĩ na ihĩtia rĩa gwĩka ũndũ o wotho wa gũtũma njũragwo-rĩ, ndingĩrega gũkua. No angĩkorwo maũndũ marĩa thitangĩrwo nĩ Ayahudi aya ti ma ma-rĩ, gũtikĩrĩ mũndũ ũrĩ na gũtũmi gĩa kũũneana kũrĩ o. Ndacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari!”

¹² Thuutha wa Fesito gũcookania ndundu na kĩaama gĩaake, akiuga atĩrĩ, “Wacookia ciira riiko kũrĩ Kaisari na kũrĩ Kaisari nĩkua ũgũthĩ!”

Fesito Kũmenyithia Mũthamaki Agiripa Ũhoro

¹³ Mĩthenya mĩnini yathira Mũthamaki Agiripa na Berinike magĩũka kũu Kaisarea kũnyiita Fesito ũgeni. ¹⁴ Na tondũ nĩmaikaraga kũu mĩthenya mĩingĩ-rĩ, Fesito akĩhe mũthamaki ũcio ũhoro wa ciira wa Paũlũ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Gũkũ kũrĩ na mũndũ watigirwo nĩ Felike arĩ muohe. ¹⁵ Rĩrĩa ndaathiire Jerusalemu-rĩ, athĩnjĩri-Ngai arĩa anene na athuuri a Ayahudi nĩmamũthitangire, na makĩnjũũria ndĩmũtũire.

¹⁶ “Na nĩ ngĩmeera atĩ ti mũtugo wa andũ a Roma kũneana mũndũ o wotho ataambĩte kũng’ethanĩra na andũ arĩa mamũthitangĩte na kũheo mweke wa kwĩyarĩrĩria ũhoro-inĩ ũrĩa athitangĩrwo. ¹⁷ Rĩrĩa tuokire nao gũkũ, ndiaikaririe ciira ũcio, no ndaarookire kũgomithania igooti na ngĩathana mũndũ ũcio areehwo. ¹⁸ Rĩrĩa andũ arĩa maamũthitangĩte maarũgamire kwaria, matiamũthitangĩre ũndũ o na ũmwe mũũru ta ũrĩa nderĩgĩrĩire. ¹⁹ No handũ ha ũguo, o maarĩ na maũndũ mamwe maakararanagia nake makoniĩ ũhoro wa ndini yao na makoniĩ ũhoro wa mũndũ wakuĩte wetagwo Jesũ ũrĩa Paũlũ oigaga atĩ arĩ muoyo. ²⁰ Nĩndarigirwo nĩ ũrĩa

ingĩtuĩria maũndũ ta macio; nĩ ùndũ ùcio ngĩmũũria kana no eende gũthĩĩ Jerusalemu agaciirithĩrio maũndũ macio aathitangĩrwo kuo. ²¹ Rĩria Paũlũ aacookirie ciira riiko etererio itua rĩa Mũthamaki-rĩ, ngĩathana ahingĩrwo nginya rĩria ingĩahotire kũmũtwarithia kũrĩ Kaisari.”

²² Hĩndĩ iyo Agiripa akĩira Fesito atĩrĩ, “No nyende kwĩguĩra mũndũ ùcio akĩaria.”

Nake Fesito agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamũigua rũciũ.”

Paũlũ Kũrũgama mbere ya Agiripa

²³ Mũthenya ũyũ ũngĩ, Agiripa na Berinike magĩũka marĩ na mwago mũnene na magĩtoonya nyũmba ya gũciirĩrwo marĩ hamwe na anene a thigari o na athuuri a itũũra arĩa maarĩ igweta. Nake Fesito agĩathana Paũlũ areehwo. ²⁴ Fesito akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Agiripa na andũ arĩa othe mũrĩ na ithuĩ haha, nĩmũkuona mũndũ ũyũ! Nĩwe mũingĩ wotha wa Ayahudi wanjũũiririe, ndĩ kũu Jerusalemu na ndĩ gũkũ Kaisarea, ngaciire ũhoro wake, ũkĩanĩrĩra ũkiugaga atĩ ndagĩrĩrwo nĩgũtũũra muoyo rĩngĩ. ²⁵ No nĩ nĩndonire atĩ ndarĩ ùndũ eekĩte wa gũtũma ooragwo, no tondũ nĩacookirie ciira riiko kũrĩ Mũthamaki, ngĩtua itua rĩa kũmũtũma Roma. ²⁶ No ndirĩ na ùndũ mũna ingĩandĩkĩra Mũthamaki Mũgaathe igũrũ rĩake. Nĩ ùndũ ùcio-rĩ, ndamũrehe mbere yanyu inyuothe, na makĩria mbere yaku wee Mũthamaki Agiripa, nĩgeetha ũhoro ũyũ warĩkia gũtuĩrio, ngĩe na ùndũ ingĩandĩka. ²⁷ Nĩgũkorwo ndikuona kwagĩrĩire gũtũma mũndũ muohe itekuonania maũndũ marĩa athitangĩrwo.”

26 Nake Agiripa akĩira Paũlũ atĩrĩ, “Ũrĩ na rũũtha rwa kwĩyarĩrĩa.”

Nĩ ùndũ ùcio Paũlũ agĩtambũrũkia guoko, akĩambĩrĩria kwĩyarĩrĩa, akiuga atĩrĩ, ² “Mũthamaki Agiripa, nĩngũigua ndĩ mũtĩĩku kũrũgama mbere yaku ũmũthĩ ndĩyarĩrĩrie igũrũ rĩa maũndũ mothe marĩa thitangĩrwo

nĩ Ayahudi, ³ na makĩria nĩ tondũ wee nĩũũĩ mũtugo yotha ya Ayahudi na maũndũ marĩa makararanagĩria. Nĩ ùndũ ùcio nĩndakũhooya ũũthikĩrĩrie ũtegũthethũka.

⁴ “Ayahudi othe nĩmooĩ ũria ndũũrĩte kuuma ndĩ mwana, kuuma kĩambĩrĩria kĩa mũtũũrĩre wakwa ndĩ bũrũri-inĩ wakwa kĩũmbe, o na ndĩ Jerusalemu. ⁵ Nĩmanjũũĩ hĩndĩ ndaaya, na mangĩenda, no maheane ũira wakwa, atĩ kũringana na watho ndaatũũrĩte ndĩ Mũfarisai, ndĩrutanĩirie na kĩyo kũrũmia maũndũ mothe ma ndini iitũ. ⁶ Na rĩrĩ, ndũgamĩte haha ũmũthĩ njiirithio nĩ ùndũ wa kwĩrĩgĩrĩra kũiranĩro kĩria Ngai eerĩire maithe maitũ. ⁷ Kũiranĩro kũu no kĩo mĩhĩrĩga rĩa iitũ ikũmi na rĩrĩ ũrĩragĩrĩra kuona gĩkĩhingio, rĩria itungatagĩra Ngai na kĩyo ũtukũ na mũthenya. Na rĩrĩ, wee Mũthamaki, Ayahudi maathitangĩte nĩ ùndũ wa kũrĩgĩrĩro kũu. ⁸ Nĩ kĩ kĩngĩtũma mũndũ o na ũrĩkũ wanyu atue atĩ nĩ ùndũ ũtangĩtũkio, atĩ Ngai nĩariũkagia arĩa akuũ?

⁹ “O na nĩ nĩndaiguithĩtio atĩ nĩndagĩrĩrwo nĩ gwĩka ũria wotha ingĩahotire ndegane na rĩtwa rĩa Jesũ wa Nazarethi. ¹⁰ Na ũguo nĩguo ndeekire kũu Jerusalemu. Ngĩikia andũ aingĩ a arĩa aamũre njeera, heetwo rũũtha nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene, na rĩria andũ acio mooragagwo, nĩndetĩkanagia na ituĩro rĩu. ¹¹ Mahinda maingĩ nĩndathĩiaga kuuma thunagogi-inĩ imwe nginya rĩa ingĩ nĩgeetha ndĩmaneane maherithio, na ngageria kũmahatĩrĩria marume Ngai. Na tondũ wa ũria ndaamarakarĩire mũno nĩndathĩiaga kũmanyariira o na matũũra-inĩ marĩa manene ma kũngĩ.

¹² “Hĩndĩ imwe ndĩ rũgendo-inĩ ta rũu-rĩ, ndaathĩiaga Dameski heetwo ũhoti na ngatũmwo nĩ athĩnjĩri-Ngai arĩa anene. ¹³ Kũrĩ thaa thita cia mũthenya, wee Mũthamaki, ndĩ njĩra-inĩ ngĩona ũtheri mũnene woimĩte igũrũ ũkengete gũkĩra riũa, ũkĩnjarĩra mĩena yotha, nĩ na andũ arĩa twarĩ nao. ¹⁴ Ithuothe tũkĩgũa thĩ, na nĩ ngĩigua mũgambo ũkĩnjĩra atĩrĩ na rwario rwa Kĩhibirania,

‘Saülũ, Saülũ, ũũnyariiraga nĩkĩ? Nĩ ũndũ ũrĩ hinya harĩwe kũhũũra mĩcengi na haati.’

¹⁵ “Na nĩ hĩndĩ iyo ngĩũria atĩrĩ, ‘Wee nĩwe ũ, Mwathani?’

“Nake Mwathani akĩnjookeria atĩrĩ, ‘Nĩ nĩ Jesũ ũrĩa ũnyariiraga. ¹⁶ Rĩũ ũkĩra ũrũgame na magũrũ maku. Ndaakuumĩrĩra ngwamũre ũtuĩke ndungata na ũtuĩke mũira wa maũndũ marĩa wonete mangoniĩ na marĩa ngũkuonia. ¹⁷ Nĩngũkũhonokia kuuma kũrĩ andũ anyu na kuuma kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa ndĩragũtũma kũrĩ o, ¹⁸ ũkamahingũre maitho, na ũmagarũre moime nduma-inĩ mathiĩ ũtheri-inĩ, na ũmarute hinya-inĩ wa Shaitani ũmatware kũrĩ Ngai, nĩgeetha maamũkĩre ũrekanĩri wa mehia, na magĩe na handũ gatagati-inĩ ka andũ arĩa matheretio na ũndũ wa kũnjĩtĩkia.’

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, Mũthamaki Agiripa, ndiigana kwaga gwachĩkĩra kĩoneki kĩu kĩoimĩte igũrũ. ²⁰ Ngĩambĩrĩria kũhunjĩria andũ arĩa maarĩ Dameski, ngĩcooka ngĩhunjĩria andũ a kũu Jerusalemu o na a Judea guothe, na andũ-a-Ndũrĩrĩ o nao. Ndaahunjagia atĩ nĩmagĩrĩrwo nĩ kwĩrira na magarũrũke kũrĩ Ngai, na moonanie kwĩrira kwao na ũndũ wa ciĩko ciao. ²¹ Kĩu nĩkĩo gĩatũmire Ayahudi maanyĩtĩre hekarũ-inĩ, na magerie kũnjũraga. ²² No nĩngoretwo ndĩ na ũteithio wa Ngai nginya ũmũthĩ ũyũ, na nĩkĩo nũngiĩ haha nĩguo heane ũira kũrĩ andũ arĩa anini na arĩa anene o ũndũ ũmwe. Ndirĩ ũndũ njugaga makĩria ma ũrĩa anabii na Musa moigĩte atĩ nĩũgekĩka, ²³ atĩ Kristũ nĩakanyariirwo, na atuĩke wa mbere kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩguo ahunjie ũhoru wa ũtheri kũrĩ andũ aake kũmbe o na kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.”

²⁴ Fesito aigua ũguo, akĩmũgũthũkĩra akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee Paũlũ nĩkũgũrũka ũgũrũkĩte! Gĩthomo kũu gĩaku kĩingĩ nĩgĩtũmĩte ũgũrũke.”

²⁵ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “Atĩrĩrĩ mũgaathe Fesito, nĩ ndigũrũkĩte. ũndũ ũrĩa ndĩroiga nĩ wa ma na ti

ũgũrũki. ²⁶ Mũthamaki nĩoi maũndũ maya, na no ndĩmwarĩrie itegwĩtigĩra. Nĩ njũũ atĩ gũtirĩ ũndũ o na ũmwe wa maũndũ maya aagĩte kũmenya, tondũ matiekĩrwo hitho-inĩ. ²⁷ Mũthamaki Agiripa, wee nĩwĩtĩkĩtie anabii? Nĩnjũũ atĩ nĩũmetĩkĩtie.”

²⁸ Hĩndĩ iyo Agiripa akĩũria Paũlũ atĩrĩ, “Nĩũgwĩciiria atĩ kahinda-inĩ kanini ũguo no ũnjiguithie ndũke Mũkristiano?”

²⁹ Nake Paũlũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “kahinda kanyiihe kana karaihe, ndĩrahooya Ngai atĩ to wee wiki, no o na andũ aya angĩ othe maraathikĩrĩria ũmũthĩ, ndenda matũke ta nĩ, tiga o mĩnyororo ĩno.”

³⁰ Mũthamaki ũcio agĩũkĩra marĩ hamwe na barũthi, na Berinike, na andũ arĩa maikarĩte hamwe nao. ³¹ Makiuma nyũmba iyo, na rĩrĩa maaranagĩria, makiuga atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ ndarĩ ũndũ ekĩte wa gũtũma ooragwo kana ohwo.”

³² Agiripa akĩrĩa Fesito atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ nĩangĩarekererio korwo ndaracooketie ciira riiko kũrĩ Kaisari.”

*Paũlũ kwambĩrĩria Rũgendo rwa gũthĩ
Roma*

27 Na rĩrĩa gwatuirwo atĩ nĩtũkũhaica marikabu tũthĩ Italia, Paũlũ na andũ arĩa angĩ mooheetwo makĩneanwo kũrĩ mũnene-wa-thigari-igana rĩmwe, warĩ wa mbũtũ ya Agusito, wetagwo Juliasi. ² Tũkĩhaica marikabu yoiĩmĩte Aduramutio ĩria yakirie gũthĩ icukĩro-inĩ cia marikabu iria ciarĩ ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene bũrũri-inĩ wa Asia, na ithuĩ tũkĩambĩrĩria rũgendo tũgĩthĩ. Nake Arisitariko, Mũmakedonia woimĩte Thesalonike, aarĩ hamwe na ithuĩ.

³ Mũthenya ũyũ ũngĩ tũgĩkinya Sidoni; nake Juliasi, nĩ ũndũ wa kũiguĩra Paũlũ tha, akĩmwĩtũkĩria athiĩ kũrĩ arata aake nĩguo mamũhe kĩria angĩabatarire.

⁴ Twoima kũu tũkĩambĩrĩria rũgendo rĩngĩ, tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kuporo, tondũ huho cioimaga na mwena ũrĩa twathiiaga. ⁵ Twaarĩkia gũtuĩkania iria rĩrĩa inene rĩrĩa rĩarĩ gũkuhĩ na mabũrũri ma Kilikia

na Pamufilia tũgĩkinya itũũra rĩa Mira, bũrũri-inĩ wa Likia. ⁶Tũrĩ kũu mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe akĩona marikabu ya Alekisanderia yathiiaga Italia, nake agĩtũhaicia yo. ⁷Tũgĩthĩ kahora ihinda rĩa mĩthenya mũngĩ na tũrĩ na thĩna mũngĩ nginya tũgĩkinya gũkuhĩ na Kinido. Na rĩrĩa rũhuho rwagiririe tũthĩ ũrĩa twendaga-rĩ, tũgĩthĩ tũgereire mwena ũrĩa ũtaarĩ rũhuho wa Kirete, kũng'ethera Salimone. ⁸Nĩtwathiire na thĩna mũngĩ tũgereire ndwere-inĩ cia iria rĩrĩa inene na tũgĩkinya handũ heetagwo Gĩcukĩro Kĩega, hakuhĩ na itũũra rĩa Lasea.

⁹Mahinda maingĩ nĩmathirĩte, na gũthĩ na marikabu kwarĩ na ũgwati tondũ ihinda rĩa Gĩathĩ gĩa Kwĩhinga kũrĩa Irio nĩrĩahĩtũkĩte. Nĩ ũndũ ũcio Paũlũ akĩmataara akĩmeera atĩrĩ, ¹⁰“Athuuri aya, nĩnguona atĩ rũgendo rwitũ nĩ rũgũkorwo na mũtino na rũrehe hathara nene kũrĩ marikabu na mĩrigo o na nginya kũrĩ mĩoyo iitũ yo mĩene.” ¹¹No mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe, handũ ha gũthikĩrĩria ũrĩa Paũlũ oigaga, aarũmĩrĩre ũtaari wa mũtwarithia wa marikabu o na wa mwene marikabu iyo. ¹²Tondũ gĩcukĩro kũu gĩtiarĩ kĩega gĩa gũikarwo hĩndĩ ya heho-rĩ, andũ aingĩ magĩtua itua tũthĩ na mbere, twĩhokete gũkinya Foinike, tũikare kuo hĩndĩ iyo ya heho. Gikĩ kiarĩ gĩcukĩro kĩa meeri gĩa Kirete, nakĩo kĩang'etheire mwena wa gũthini wa ithũiro, o ũndũ ũmwe na mwena wa gathigathini wa ithũiro.

Kĩhuhũkanio

¹³Rĩrĩa rũhuho rumĩte mwena wa gũthini rwambĩrĩrie kũhurutana kahora-rĩ, magĩciiria nĩmona kĩrĩa mendaga, na nĩ ũndũ ũcio makĩohora marikabu magĩthĩ magereire hũgũrũrũ-inĩ cia Kirete. ¹⁴Na ihinda rĩtanathĩ mũno, rũhuho rwa hinya wa kĩhuhũkanio kĩnene rwetagwo “Eurakilo,” rũkĩhurutana ruumĩte gĩcigĩrĩria-inĩ kũu. ¹⁵Nayo marikabu ikĩnyiitwo nĩ kĩhuhũkanio kũu ikĩremwo nĩgũthĩ na kũrĩa rũhuho rwoimaga, nĩ

ũndũ ũcio tũkĩmĩrekereria ĩtwarwo nĩ rũhuho. ¹⁶Na rĩrĩa twahĩtũkagĩra gacigĩrĩria-inĩ kanini geetagwo Kauda, nĩtwarĩ na thĩna wa kũhaicia gatarũ ga kũhonokia andũ igũrũ wa marikabu. ¹⁷Hĩndĩ ĩrĩa andũ acio maakahaicirie marikabu-inĩ, makĩhĩtũkĩria mĩkanda rungu rwa marikabu yo nyene nĩgeetha mamĩohe wega. Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra kũhata mũthanga-inĩ wa handũ heetagwo Siriti-rĩ, makĩharũrũkia matanga na makĩrekereria marikabu iyo ĩtwarwo o kũrĩa ĩngĩatwarirwo nĩ rũhuho. ¹⁸Nĩtwanyariĩrĩkire mũno nĩ ũndũ wa kĩhuhũkanio kũu o nginya mũthenya ũyũ ũngĩ makĩambĩrĩria gũikia mĩrigo iria-inĩ. ¹⁹Naguo mũthenya wa gatatũ makĩambĩrĩria gũikia indo cia wĩra cia marikabu iria-inĩ na moko mao ene. ²⁰Na rĩrĩa kwaagire kuoneka riũa kana njata ihinda rĩa mĩthenya mũngĩ, nakĩo kĩhuhũkanio gĩgĩthĩ na mbere kũhuhũkania-rĩ, tũkĩrigĩrĩria na kwaga mwĩhoko o wotha wa kũhonoka.

²¹Thuutha wa andũ gũikara ihinda iraaaya matekũrĩa, Paũlũ akĩrũgama mbere yao akĩmeera atĩrĩ: “Andũ aya, nĩ kaba mũngĩetĩkĩrie ũtaaro wakwa mwage kuuma Kirete, hĩndĩ iyo nĩmũngĩehonokirie kuumana na ũgwati ũyũ o na hathara ĩno. ²²No rĩrĩ, nĩngũmũthaita mũthĩ na mbere kũũmĩrĩria, tondũ gũtirĩ o na ũmwe wanyu ũkũũra; tiga marikabu iiki ikwanangĩka. ²³Ŭtukũ ũyũ, mũraika wa Ngai ũrĩa nĩ ndĩ wake na ũrĩa ndungataga nĩarũgamire hakuhĩ na nĩ na ²⁴aanjĩra atĩrĩ, ‘Paũlũ ndũkae gwĩtigĩra. No nginya ũrũgame mbere ya Kaisari ũciirithio; na rĩrĩ, Ngai tondũ wa wega wake, nĩekũhonokia mĩoyo ya andũ arĩa othe ũrĩ nao.’ ²⁵Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ andũ aya, thĩĩ na mbere kũũmĩrĩria, nĩgũkorwo ndĩ na wĩtĩkio thĩĩnĩ wa Ngai atĩ nĩgũkũhaana o ta ũguo aanjĩrĩte. ²⁶No o na kũrĩ ũguo no nginya tũhate gĩcigĩrĩria-inĩ kĩa.”

Marikabu Kwanangĩka

²⁷Na rĩrĩ, ũtukũ wa mũthenya wa

ikūmi na ĩna wakinya, o tūgītwarithagio ũũ na ũũ nĩ rūhuho tūtũkanĩirie iria rĩrĩa rĩitagwo Adiria-rĩ, ũtukũ gatagatĩ atwarithia a marikabu makĩgereria nĩmakuhĩrĩirie thĩnyũmũ.²⁸ Nao makĩoya kĩgeri kĩa ũriku wa maaĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti igana rĩa mĩrongo ĩrĩ. Thuutha wa kahinda kanini magĩthima rĩngĩ makĩona atĩ maaĩ maarĩ na ũriku wa buti mĩrongo kenda.²⁹ Nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra tũtikaagũthithio rwaro rwa ihiga, makĩreka nanga inya kuuma mwena wa na thuutha wa marikabu, na makĩhooya gũkie.³⁰ Na rĩrĩa maageragia kũura moime marikabu-inĩ, atwarithia a marikabu makĩharũrũkia gatarũ ga kũhonokia andũ iria-inĩ, metuĩte atĩ marena kũharũrũkia nanga imwe kuuma mũthia wa na mbere wa marikabu.³¹ Hĩndĩ ĩyo Paũlũ akĩra mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe hamwe na thigari atĩrĩ, “Andũ aya maga gũikara marikabu-inĩ, inyuĩ mũtingĩhonoka.”³² Nĩ ũndũ ũcio thigari igĩtinia mĩkanda ĩrĩa yanyĩtĩte gatarũ ga kũhonokia andũ, makĩreka koore.

³³ Gwakuhiĩria gũkĩa, Paũlũ akĩmathaitha othe marĩe irio, akĩmeera atĩrĩ, “Kwa ihinda rĩa mĩthenya ikūmi na ĩna mĩthiru, mũkoretwo mũikarĩte o ũguo mwĩimĩte irio, mũteekũrĩa kĩndũ.³⁴ Rĩu ndamũthaitha mũrĩe irio. Nĩmũbatarĩte kũrĩa irio nĩguo imũige muoyo. Gũtirĩ rũcuĩrĩ rwa mũtwe wa mũndũ o na ũmwe wanyu rũkũura.”³⁵ Aarĩkia kuuga ũguo, akĩoya mũgate, agĩcookeria Ngai ngaatho mbere yao othe. Agĩcooka akĩwenyũranga, akĩambĩrĩria kũrĩa.³⁶ Nao othe makĩigua momĩrĩria, makĩoya irio makĩrĩa.³⁷ Ithuothe twarĩ andũ 276 arĩa twarĩ marikabu-inĩ.³⁸ Rĩrĩa maarĩire makĩhũũna, maacookire magũkia ngano iria-inĩ nĩgeetha marikabu ĩhũthe.

³⁹ Kwarooka gũkĩa-rĩ, atwarithia matiigana kũmenya bũrũri ũcio, no

makĩona gĩcongoco^a kĩarĩ na mũthanga hũgũrũrũ-inĩ, magĩiciiria magerie kũhatithia marikabu ho.⁴⁰ Nao makĩrenga nanga, igĩtigwo iria-inĩ, na o hau makĩohora mĩkanda ĩrĩa yohete thukani.^b Magĩcooka makĩhaicia taama ũrĩa wĩkagĩrwo mbere ya marikabu nĩguo ũnyiite rūhuho, magĩthĩĩ meerekeire hũgũrũrũ-inĩ.⁴¹ No rĩrĩ, marikabu ĩkĩgũtha mũthanga na ĩkĩhata. Mũthia wa na mbere wayo ũkĩhata na ũkĩrũma biũ, naguo mũthia wa na thuutha ũkiunĩkanga nĩ ũndũ wa kũhũũrwo nĩ makũmbĩ ma maaĩ.

⁴² Thigari ikĩbanga ciũrage ohwo nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wao ũngĩthambĩra oore.⁴³ No tondũ mũnene ũcio wa thigari igana rĩmwe nĩendaga kũhonokia muoyo wa Paũlũ, agĩcigiria ciĩke ũguo ciabangĩte. Agĩathana atĩ andũ arĩa mangĩahotire gũthambĩra mambe marũũge maaĩ-inĩ mathĩĩ thĩ nyũmũ.⁴⁴ Nao andũ acio angĩ makinye kuo menyĩitĩrĩire mbaũ kana icunjĩ cia marikabu. ũguo nĩguo andũ othe maakinyire thĩ nyũmũ matarĩ na ũũru.

Hũgũrũrũ-inĩ cia Malita

28 Twaarĩkia gũkinya hũgũrũrũ-inĩ tũtarĩ na ũũru, nĩguo twamenyire atĩ gĩcigĩrĩra kũu gĩetagwo Malita.² Nao atũũri a gĩcigĩrĩra kũu magĩtuonia ũtugi wa mwanya. Magĩtwakĩria mwaki tondũ nĩ kuoiraga na kwarĩ na heho na magĩtũnyiita ũgeni ithuothe.³ Nake Paũlũ akĩoya gĩkundi gĩa tũkũ, na rĩrĩa aatũikagĩra riiko-rĩ, ndũira ĩkĩumĩra nĩ ũndũ wa ũrugarĩ wa mwaki, ĩkĩioherera guoko-inĩ gwake.⁴ Rĩrĩa andũ a gĩcigĩrĩra kũu moonire ndũira ĩcuuhĩte guoko-inĩ gwake makĩirana atĩrĩ, “Mũndũ ũyũ no nginya akorwo nĩ mũũragani, nĩgũkorwo o na gũtuĩka nĩahonokire kuuma iria-inĩ, kĩhooito gĩtimwĩtĩkĩrĩtie atũũre muoyo.”

^a39 Gĩcongoco nĩ handũ iria rĩtoonanyĩte na thĩ nyũmũ, ũndũ marikabu no ĩkuhĩrĩrie thĩ nyũmũ ĩtarĩ na ũgwati, tiga hĩndĩ ya kĩhuhũkanio.

^b40 Thukani nĩ gĩcunjĩ kĩa mbaũ kana cuuma gĩa kũgata marikabu kana ndege.

⁵ Nowe Paŭlũ akĩribaribĩra nyoka ĩyo mwaki-inĩ na ndaigana kuona ũndũ mũũru. ⁶ Andũ maataanyaga kuona akĩimba kana agwe o rĩmwe akue, no thuutha wa gweterera hĩndĩ ndaaya, makĩona gũtirĩ ũndũ ũtarĩ wa ndũire ũrekĩka harĩ we, makĩricũkwo makiuga atĩ aarĩ ngai.

⁷ Na rĩrĩ, hakuhĩ na hau maarĩ, nĩ kwarĩ na gĩthaka kĩarĩ kĩa mũndũ wetagwo Pabulio, ũrĩa warĩ mũnene wa gĩcigĩrĩra kũ. Nake nĩatũnyitire ũgeni gwake, na kwa ihinda rĩa mũthenya ĩtatũ agĩtũtuga wega arĩ na ũtaana. ⁸ Nake ithe aarĩ ũrĩrĩ arĩ mũrũaru mũrimũ wa kũhiũha mwĩrĩ na kũharwo thakame. Paŭlũ agĩtoonya nyũmba kũmuona, na thuutha wa kũmũhoera akĩmũigĩrĩra moko akĩmũhonia. ⁹ Rĩrĩa gwekĩkire ũguo, andũ arĩa angĩ maarĩ arũaru gĩcigĩrĩra-inĩ kũ magĩũka, makĩhonio. ¹⁰ Nĩmatuonirie gĩtũo na njĩra nyingĩ, na rĩrĩa twehaarĩrie gũthĩĩ magĩtũhe kĩrĩa gĩothe twabataire.

Paŭlũ Gũkinya Roma

¹¹ Thuutha wa mĩeri ĩtatũ tũkĩhaica marikabu yaikarĩte kũu gĩcigĩrĩra-inĩ hĩndĩ ya heho. Nayo yarĩ marikabu ya kuuma Alekisanderia na yarĩ na rũũri rwa ngai cia mahatha irĩa cietagwo Kasitori na Poluke. ¹² Twakinya Sirakusi tũgĩkara kuo ihinda rĩa thikũ ĩthatũ. ¹³ Twoima kũu tũgĩthĩĩ tũgĩkinya Regio. Mũthenya ũyũ ũngĩ gũkĩgĩa na rũhuhoro rwa kuuma mwena wa gũthini, naguo mũthenya ũcio ũngĩ warũmĩrĩire tũgĩkinya Puteoli. ¹⁴ Kũu tũgĩkora ariũ na aarĩ a Ithe witũ amwe, arĩa maatũnyitire ũgeni, na magĩtũũria tũikaranie nao ihinda rĩa kiumia kĩgima. ũguo noguo twacookire tũgĩkinya Roma. ¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa maarĩ kũu nĩmaiguĩte atĩ nĩtuokaga, nao magĩũka o nginya ndũnyũ ya Apio, na handũ hetagwo Nyũmba Ithatũ cia Ageni gũtũthaagaana. Nake Paŭlũ ona andũ acio, agĩcookeria Ngai ngaatho na akĩigua omĩrĩria. ¹⁶ Rĩrĩa twakinyire

Roma, Paŭlũ nĩetĩkĩrĩrio aikare arĩ wiki, arĩ na mũthigari wa kũmũrangĩra.

Paŭlũ Kũhunja Roma arĩ Mũrangĩre

¹⁷ Thuutha wa thikũ ĩthatũ, Paŭlũ agĩta atongoria a Ayahudi mongane hamwe. Rĩrĩa maagomanire, Paŭlũ akĩmeera atĩrĩ, “Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na gũtuika ndirĩ ũndũ mũũru njĩkĩte andũ aitũ kana ngathũkia mĩtugo ya maithe maitũ-rĩ, nĩndanyĩtĩrwo Jerusalemu na ngĩneanwo kũrĩ andũ a Roma. ¹⁸ Nao magĩthuthuuria na makĩenda kũndekia tondũ ndiarĩ na ihĩtia rĩa ũgeri wa ngero rĩa gũtũma njũragwo. ¹⁹ No rĩrĩa Ayahudi maareganire na itua rĩu, ndirĩ ũndũ ũngĩ ingĩekire tiga gũcookia ciira riiko gwa Kaisari, no ti atĩ ndaarĩ na ũndũ wagũthitangĩra andũ akwa. ²⁰ Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte njũũrie tuonane na inyuĩ na twaranĩrie. Njohetwo na mũnyororo ũyũ nĩ ũndũ wa kĩrĩgĩrĩro kĩa andũ a Isiraeli.”

²¹ Nao makĩmũcookeria atĩrĩ, “Ithui tũtirĩ twanyiita marũa magũkonĩĩ kuuma Judea, na gũtirĩ mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũũkĩte kuuma kuo agatũkinyĩria ũhoru kana akaaria ũndũ mũũru waku. ²² No nĩtũkwenda kũigua woni waku nĩ ũrĩkũ, nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ kũndũ guothe andũ nĩmararia magokĩrĩra gĩkundi gĩkĩ.”

²³ Nao makĩbanga gũcemanĩa na Paŭlũ mũthenya mũna, na magĩũka kũrĩa aaikaraga marĩ gĩkundi kĩnene gũkĩra mbere. Kuuma rũciĩnĩ nginya hwaĩ-inĩ akĩmataara na akĩmoimbũrĩra ũhoru wa ũthamaki wa Ngai, na akĩgeria kũmaiguithia ũhoru wa Jesũ kuuma Watho-inĩ wa Musa na kuuma Maandĩko-inĩ ma Anabii. ²⁴ Amwe magĩtũkia ũrĩa aameerire, no angĩ makĩaga gwĩtĩkia. ²⁵ Nao makĩaga kũiguithania o ene, na makĩambĩrĩria gũthĩĩ rĩrĩa maaiguire mũthia-inĩ Paŭlũ oiga atĩrĩ, “Roho Mũtheru nĩeerire maithe manyu ũhoru wa ma rĩrĩa aaririe na kanua ka Isaia ũrĩa mũnabii, akiuga atĩrĩ:

²⁶ “Thiĩ kũrĩ andũ aya, ũmeere atĩrĩ,
“Inyuĩ mũgũtũũra mũiguaga, no
mũtikamenya ũndũ;
mũgũtũũra muonaga, no
mũtigakuũkĩrwo.”

²⁷ Nĩgũkorwo ngoro cia andũ aya
itĩrĩ tha;
matũ mao matingĩhota kũigua,
na nĩmahingĩte maitho mao.
Tondũ maahota kuona na maitho
mao,
na maigue na matũ mao,
nacio ngoro ciao igĩe na
ũmenyo,
nao manjookerere, na nĩ
ndĩmahonie.’

²⁸ “Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩngwenda
mũmenye atĩ ũhonokio wa Ngai
nĩtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ,
nao nĩmegũthikĩrĩria!” ²⁹ (Na aarĩkia
kuuga ũguo-rĩ, Ayahudi magĩthĩ
magĩkararanagia mũno o ene.)

³⁰ Na kwa ihinda rĩa mĩaka iirĩ mĩgima,
Paũlũ agĩikara kũu, arĩ nyũmba yake
ya gũkombora, na akanyĩitaga ũgeni
andũ arĩa othe mokaga kũmuona.

³¹ Nĩahunjagia ũhoru wa ũthamaki
wa Ngai, na akarutana ũhoru ũkonĩ
Mwathani Jesũ Kristũ arĩ na ũcamba,
na hatarĩ na ũndũ ũngĩmũrigĩrĩria.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AROMA

1 Nĩ nĩ Paŭlũ, ndungata ya Kristũ Jesũ, o nĩ njĩtĩtwo ndũike mĩtũmwo, na ngaamũrwo hunjagie Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Ngai, ²o Ūhoro-ũrĩa-Mwega eeranĩre o mbere na tũnua twa anabii ake thĩĩnĩ wa Maandĩko marĩa Matheru, ³ũrĩa ũkonĩ Mũrũwe, ũrĩa ta mũndũ warĩ wa rūciaro rwa Daudi. ⁴Na rĩrĩ, Roho wa ũtheru nĩonanirie na ũhoti atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mũrũ wa Ngai tondũ wa ũrĩa aariũkire akiuma kũrĩ arĩa akuũ: o we Jesũ Kristũ Mwathani witũ. ⁵kũgerera we Ngai nĩatũheete wega wake, na agatũhe ũhoti ta atũmwo nĩguo twĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ ciothe kũndũ guothe ũrĩa Ngai amekũire, nĩguo mamwĩtikie na mamwathĩkĩre, nĩguo matũme rĩĩtwa rĩake rĩgoocagwo. ⁶O na inyuĩ mũrĩ amwe a acio metĩtwo matũike a Jesũ Kristũ.

⁷Ndĩramwandĩkĩra marũa maya inyuothe arĩa mũrĩ kũu Roma, o inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, na mũgetwo mũtũike andũ aamũre:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, iroikara na inyuĩ.

Paŭlũ Kwĩrĩrĩria Gũceera Roma

⁸O mbere nĩngũcookeria Ngai wakwa ngaatho thĩĩnĩ wa Jesũ Kristũ nĩ ũndũ wanyu inyuothe, tondũ ũhoro wa wĩtikio wanyu nĩũmenyithanĩtio thĩ yothe. ⁹Ngai, ũrĩa nĩ ndungatagĩra na ngoro yakwa yothe na ũndũ wa kũhunja Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Mũrũwe-rĩ, nĩwe mũira wakwa wa ũrĩa ndũũraga ndĩmũririkanaga ¹⁰mahooya-inĩ makwa hĩndĩ ciothe; na nĩndĩrahooya atĩ rĩu nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai no hingũrĩrwo njĩra nĩguo njũke kũrĩ inyuĩ.

¹¹Nĩndĩrerĩrĩria mũno tuonane na inyuĩ nĩgeetha ndĩmũgaĩre iheo cia kĩiroho nĩguo muongererwo hinya, ¹²ũguo nĩ kuuga atĩ inyuĩ na nĩ tũgĩe na ũhoro wa kũũmanĩrĩria, o mũndũ omĩrĩrie mũndũ

ũrĩa ũngĩ na wĩtikio wake. ¹³Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mwage kũmenya atĩ nĩ mahinda maingĩ ndanabanga kũmũceerera (no ndanagirĩrĩrio gwĩka ũguo nginya rĩu) nĩgeetha ngĩe na maciaro thĩĩnĩ wanyu, o ta ũrĩa ngĩte na maciaro thĩĩnĩ wa andũ-a-Ndũrĩrĩ iria ingĩ.

¹⁴Nĩ haana ta ndĩ na thĩirĩ na Ayunani o na arĩa matarĩ Ayunani,^a ningĩ ngagĩa na thĩirĩ wa andũ arĩa oogĩ o na arĩa matarĩ oogĩ. ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio nĩkĩo ndĩriragĩria mũno kũhunja Ūhoro-ũrĩa-Mwega o na kũrĩ inyuĩ arĩa mĩtũũraga Roma.

¹⁶Nĩ ndingĩconokera Ūhoro-ũrĩa-Mwega, tondũ nĩguo hinya wa Ngai wa gũtũma mũndũ o wotho ũrĩa ũwĩtikĩtie ahonoke: O mbere Ayahudi, na thuutha wao nĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ. ¹⁷Nĩgũkorwo thĩĩnĩ wa Ūhoro-ũrĩa-Mwega, ũthingu ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai nĩũguũrĩtio, na nĩguo ũthingu ũrĩa wonekaga na ũndũ wa gwĩtikia kuuma o kĩambĩrĩria nginya kĩrĩkĩro, o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu arĩtũũraga muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia.”

Mang'ũrĩ ma Ngai harĩ Kĩrĩndĩ

¹⁸Mang'ũrĩ ma Ngai nĩmaguũrĩtio kuuma igũrũ mokĩrĩre ũhoro wotho wa andũ kũregana na Ngai, na waganu wa andũ arĩa magiragĩrĩria ũhoro-ũrĩa-wa-ma na ũndũ wa waganu wao, ¹⁹nĩgũkorwo maũndũ ma Ngai marĩa mangĩmenyeka nĩo matiangĩte kũmenyeka nĩo, tondũ Ngai nĩwe wamamenyithirie. ²⁰Nĩgũkorwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, maũndũ ma Ngai marĩa matonekaga, na nĩmo hinya wake wa tene na tene, o na ũngai wake, nĩmarĩkĩtie kuoneka o wega, na makamenyeka nĩ ũndũ wa indo iria

^a14 Ayunani maarĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ arĩa maaragia rūthiomi rwa Kĩyunani kana arĩa maarũmagĩrĩria mĩtũũrĩre wa Ayunani.

ciombirwo, nĩgeetha andũ matikagiẽ na kũgwatio.

²¹Tondũ o na harĩa maamenyete Ngai, matiigana kũmũgooca taarĩ Ngai, kana makĩmũcookeria ngaatho, no meciiria mao maatuĩkire ma tũhũ, nacio ngoro ciao ngũgu ikigĩa nduma. ²²Na o rĩrĩa moigaga atĩ o nĩ oogĩ-rĩ, noguo maatuĩkire irimũ, ²³nao magĩkũũrania riiri wa Ngai ũrĩa mūtũũra muoyo na mĩhianano ithondeketwo ikahaana ta andũ arĩa makuuaga, na nyoni, na nyamũ cia magũrũ mana, o na nyamũ iria itaambaga thĩ.

²⁴Nĩ ũndũ ūcio Ngai akĩmarekereria marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru marĩa ngoro ciao cieriragĩria, o na mekage maũndũ ma ũmaraya ma kwagithia mĩrĩ yao gĩtĩio, mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ²⁵Nĩmakũũranirie ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa Ngai na maheeni, makĩhooya na magĩtungatĩra indo iria ciombirwo handũ ha gũtungatĩra Mũciũmbi, o ūcio wa kũgoocagwo nginya tene. Amenĩ.

²⁶Tondũ wa ũguo-rĩ, Ngai nĩamarekereirie marũmagĩrĩre merirĩria mao mooru ma maũndũ ma thoni. O na andũ-a-nja ao nĩmakũũranirie mūtugo wao ũrĩa wa ndũire na ũrĩa ũtarĩ wa ndũire. ²⁷O nao arũme o ũndũ ũmwe nĩmatiganĩrie mūtugo wao ũrĩa wa ndũire na andũ-a-nja, magakaanagwo nĩ merirĩria mooru ma kwĩriranĩria o ene. Arũme magĩka ciiko cia ũra-thoni na arũme arĩa angĩ, nao nĩmegwatĩire thĩinĩ wa mĩrĩ yao ene iherithia rĩrĩa rĩmagĩrĩire nĩ ũndũ wa waganu ūcio wao.

²⁸Na makĩria ma ũguo-rĩ, tondũ mationire bata wa gũtũũra mamenyete Ngai, nake akĩmarekereria magĩ na meciiria ma ũmaramari, mekage maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ gwĩkwo. ²⁹Nao makĩyũrwo nĩ waganu wa mĩthemba yotho, ũũru, na ũkoroku, na meciiria ma ũmaramari. Makaiyũrwo nĩ ũiru, na ũragani, na ngũĩ, na maheeni, na rũmena. Magatuĩka andũ a mũhuhu, ³⁰na acambania, na athũũri Ngai, na aciinũrani, na egaathi, na etĩĩ,

mathugundaga njĩra cia gwĩka ũũru, na andũ matangiathĩkĩra aciari ao; ³¹nao ti akuũku wega, na matitũĩaga ũhoru ũrĩa mũrĩkanĩre, na nĩ oorũ mũno, na matirĩ tha. ³²Na o na gwatũka nĩmooĩ watho wa ũthingu wa Ngai atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio magĩrĩrwo nĩ gũkua, to gũthĩ mathiiga na mbere na gwĩka maũndũ macio tu, no nĩmetĩkanagia na andũ arĩa mekaga maũndũ macio.

Ciira wa Ngai wa Kĩhooto

2 Nĩ ũndũ ūcio-rĩ, wee mũndũ ũyũ ndũrĩ na kũgwatio, wee ũtuagĩra mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira, nĩgũkorwo rĩrĩa ũgũtuĩra mũndũ ũngĩ ciira, nĩwe mwene ũretuĩra ciira, tondũ wee ũratuanĩra ciira wĩkaga maũndũ o macio ekaga.

²Na nĩtũũ atĩ Ngai agaatuĩra andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio ciira na kĩhooto. ³Tondũ rĩrĩa wee mũndũ ũyũ, ũtuagĩra arĩa angĩ ciira na ũgacooka ũgeeka maũndũ o macio mekaga-rĩ, wee ũgwĩciiria nĩũkahonoka ciira wa Ngai?

⁴Kana nĩkũnyarara ũnyararĩte ũtugi wake mũnene, na ũkĩrĩrĩria, na wetereri wake, ũkaaga kũmenya atĩ ũtugi wa Ngai nĩguo ũkũguucagĩrĩria nĩguo wĩrire?

⁵No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa ũrĩa ũmĩtie ngoro yaku, na ũkarega kwĩrĩra-rĩ, nĩ mang'ũrĩ ũreigĩra marĩa magagũũkĩrĩra. Nĩgũkorwo mũthenya wa mang'ũrĩ nĩũrooka, rĩrĩa matuĩro ma Ngai ma kĩhooto makaaguũranĩrio. ⁶Nĩ ũndũ Ngai akaarĩha o mũndũ kũringana na maũndũ marĩa aaneka. ⁷Arĩa macaragia kũheo riiri, na gĩtĩio, na ũhoru wa kwaga kũbutha, nĩ ũndũ wa gwĩka wega matekũnoga-rĩ, acio nĩakamahe muoyo wa tene na tene. ⁸No arĩa eyendi, na nĩmaregaga ũhoru-wa-ma na makarũmagĩrĩra maũndũ mooru-rĩ, acio nĩmagakinyĩrwo nĩ mang'ũrĩ na marakara. ⁹Nĩgũkaagĩ na thĩina na mĩnyamaro kũrĩ andũ othe arĩa mekaga ũũru; mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ; ¹⁰no riiri, na gĩtĩio, na thayũ ikaaheo mũndũ o wotho ũrĩa wĩkaga wega: mbere kũrĩ Ayahudi, na thuutha kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ.

¹¹ Nīgūkorwo Ngai ndatīlagīra andū maūthī.

¹² Andū arīa othe mehagia matarī watho-inī makaaniinwo matarī watho-inī, nao arīa othe mehagia marī rungu rwa watho magaatūirwo ciira kūringana na watho ūcio. ¹³ Nīgūkorwo ti arīa maiguaga watho matuagwo athingu maitho-inī ma Ngai, no arīa maathīkagīra watho nō magaatuu athingu. ¹⁴ (Ti-itherū, rīrīa andū-a-Ndūrīrī arīa matarī na watho mekaga maūndū marīa watho uugīte nī ūndū wa ūhoru wao wa mūciarīre-rī, o ene nīmonanagia nīmooī watho ūcio, o na gūtuika matirī maūigua. ¹⁵ tondū nīmonanagia atī maūndū marīa mabataranagia thīnī wa watho nīmandike ngoro-inī ciao, nacio thamiri ciao o nacio ikaruta ūira, namo meciiria mao rīmwe makamaciirithagia na rīrīa rīngī makamaciirīrīra.) ¹⁶ Ūndū ūyū ūkooneka mūthenya ūrīa Ngai, na ūndū wa Jesū Kristū agaatuīra ciira meciiria ma hitho marīa marī ngoro-inī cia andū, o ta ūrīa Ūhoru-ūrīa-Mwega uugīte, ūrīa nīi hunjagia.

Ayahudi na Watho

¹⁷ Atīrīrī, angīkorwo wee wīitaga Mūyahudi; na ūngīkorwo wīhocagia ūhoru-inī wa watho na nīwīrahagīra ngwatanīro yaku na Ngai; ¹⁸ angīkorwo nīūmenyete ūrīa endaga, na ūgakūūrana maūndū marīa marī bata gūkīra marīa mangī tondū wa ūrīa ūrutitwo maūndū ma watho; ¹⁹ angīkorwo nīwītīkītīe atī wee ūrī mūtongoria wa andū arīa atumumu, o na ūtheri wa gūtherera arīa marī nduma-inī, ²⁰ o na mūtaari wa andū arīa akīgu, na mūrutani wa tūkenge, tondū thīnī wa watho ūrī na mūhianīre wa ūrīa ūmenyo wa ūhoru-wa-ma ūtarīi; ²¹ hakīrī ūguo-rī, wee ūrutaga andū arīa angī-rī, ndūngīkīruta wee mwene? Wee ūhunjagia atī andū matikaiye-rī, wee nīūiyaga? ²² Wee uugaga atī andū matikanatharanie-rī, wee nīūtharanagia? Wee ūthūire mīhianano-rī, wee nīūiyaga indo cia hekarū cia andū arīa matoōī Ngai? ²³ Wee

wīrahagīra watho-rī, nīūconorithagia Ngai na ūndū wa kwagarara watho ūcio?

²⁴ O ta ūrīa kwandīkītītwo atīrī, “Rīitwa rīa Ngai nīrīcambagio thīnī wa andū-a-Ndūrīrī nī ūndū wanyu.”

²⁵ Ūhoru wa kūrua nī ūrī kīguni ūngīrūmia ūrīa watho uugīte, no ūngīagarara watho ūcio-rī, ūhoru ūcio waku wa kūrua ūtuīkite ta ūtaruīte. ²⁶ Angīkorwo arīa matarī aruu nīmahingagia maūndū marīa mabataranagia thīnī wa watho-rī, githī acio matiagīrīire gūtūuo ta maruīte? ²⁷ Mūndū ūrīa ūtarī mūrūu mwīrī na nīahingagia ūrīa watho uugīte-rī, nīakamūtuīra ciira, inyuī mwagararaga watho ūcio o na mwakorwo nīmūruīte na mūrī na watho ūrīa mwandike.

²⁸ Tondū-rī, Mūyahudi ti ūrīa wonanagia atī nī Mūyahudi na igūrū, nakuo kūrua to kūrīa gwa kuoneka mwīrī-inī. ²⁹ Aca, Mūyahudi kūna nī ūrīa Mūyahudi ngoro; nakuo kūrua nī kūrua kwa ngoro, ūguo nī kuuga atī nī ūhoru wa Roho, no ti wa watho ūrīa mwandike. Kūganwo kwa mūndū ta ūcio-rī, gūtūumaga kūrī andū, no kuumaga kūrī Ngai.

Wīhokeku wa Ngai

3 Gwatuīka ūguo-rī, Mūyahudi agīkīrīte andū arīa angī na kī? Kana bata wa kūrua ūkīrī ūrīkū? ² Hī! Ūguni no mūnene na nīra ciothe! Mbere ya maūndū mothe, Ayahudi nīo mehokeirwo ūramati wa ciugo cia Ngai.

³ I kūngīkorwo amwe ao nīmagire kwīhokeka, kwaga kwīhokeka kwao, nīkūngīatūmire Ngai aage gūtūika mwīhokeku? ⁴ Kūroaga gūtūika ūguo! Ngai arotuīka wa ma, na mūndū o wothe atuīke wa maheeni, o ta ūrīa kwandīkītītwo atīrī:

^{a25} Kūrua kwa arūme kwarī rūūrī rwa kīrīkanīro kīrīa Ngai aathondekire na andū a Isiraeli.

“Nĩguo kuonekage atĩ rĩrĩa
ũkwaria,
wee waragia maũndũ ma
kĩhooto,
na ũhootanage rĩrĩa
ũgũciirithania.”

⁵ No rĩrĩ, angĩkorwo wagi witũ wa
ũthingu nĩtũmaga ũthingu wa Ngai
ũguũrio mũno makĩria-rĩ, tũkiuge atĩa?
No tuuge atĩ Ngai ti wa kĩhooto rĩrĩa
egũtũkinĩria mang’ũrĩ make? (Ndĩraaria
o ta ũrĩa mũndũ wa gũkũ thĩ angĩaria.)
⁶ Aca, kũroaga gũtuĩka ũguo! Angĩkorwo
ũguo nĩguo kũrĩ-rĩ, Ngai angĩgĩtuĩra thĩ
ciira atĩa? ⁷ No mũndũ ahota kuuga
atĩrĩ, “Angĩkorwo kũheenania gwakwa
no kũingĩhie ũhoru-wa-ma wa Ngai,
na nĩ ũndũ ũcio gũtũme riiri wake
wongerereke-rĩ, nĩ ngĩtuagĩrwo ciira ta
ndĩ mwĩhia nĩkĩ?” ⁸ Nĩ kũ kĩgiragia tuuge,
ta ũrĩa tũcambagio atĩ nĩguo tuugaga, o
na ta ũrĩa andũ amwe moigaga atĩ nĩguo
tuugaga, “Nĩtũtũũre twĩkaga ũũru nĩguo
wega woneke”? Acio-rĩ, gũtuĩrwo ciira
kwao nĩ gwa kĩhooto.

Gũtirĩ Mũndũ o na Ũmwe Mũthingu

⁹ Tũkiuge atĩa? Ithuĩ Ayahudi tũkĩrĩ
ega gũkĩra andũ arĩa angĩ? Aca, tiguu!
Nĩtũrĩkĩtie kuonania hau mbere atĩ
Ayahudi o hamwe na andũ-a-Ndũrĩrĩ
othe nĩmagwĩte hinya-inĩ wa mehia. ¹⁰ O
ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Gũtirĩ mũndũ mũthingu, gũtirĩ o
na ũmwe;

¹¹ gũtirĩ mũndũ ũmenyaga ũndũ,
gũtirĩ mũndũ ũrongoragia Ngai.

¹² Othe nĩmagarũrũkĩte, makoora,
othe hamwe magatuĩka kĩndũ
gĩtarĩ bata;

gũtirĩ mũndũ wĩkaga wega,
gũtirĩ o na ũmwe.”

¹³ “Mĩmero yao ihaana ta mbĩrĩra
hĩngũre;

nĩmĩ ciao ciaragia o maheeni.”

“Mĩromo yao yaragia maũndũ

marũrũ ta thumu wa
ndũira.”

¹⁴ “Tũnua twao tũiyũrĩte irumi na
ũrũrũ.”

¹⁵ “Mahanyũkaga na magũrũ
magaite thakame;

¹⁶ mwanangĩko na kĩahe nĩcio
cionanagia kũrĩa magereire,

¹⁷ nayo njĩra ya thayũ matimĩũũ.”

¹⁸ “Hatĩrĩ wĩtigĩri Ngai maito-inĩ
mao.”

¹⁹ Na rĩu-rĩ, nĩtũũ atĩ maũndũ marĩa
mothe watho uugĩte, merĩtwo andũ arĩa
marĩ rungu rwa watho, nĩgeetha kanua
o gothe gakirio, nao andũ a thĩ othe
matuĩke a gũciirithio nĩ Ngai. ²⁰ Tondũ wa
ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ o na ũ ũngĩtuuo
mũthingu maito-inĩ ma Ngai nĩ ũndũ
wa kũrũmia watho; no rĩrĩ, watho nĩguo
ũtũmaga andũ mamenye atĩ nĩmehĩtie.

Ũthingu Uumanĩte na Wĩtĩkio

²¹ No rĩrĩ, rĩu ũthingu uumĩte kũrĩ
Ngai nĩũmenyithanĩtio na njĩra ĩngĩ
ĩtahutanĩtie na Watho wa Musa, o
na gũtuĩka nĩyoimbũrĩtwo o tene nĩ
Watho na Anabii. ²² Naguo ũthingu
ũyũ nĩ ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai, na
ũheagwo arĩa othe metĩkĩtie na ũndũ
wa gwĩtĩkia Jesũ Kristũ. Gũtirĩ ũhoru wa
gũthuurania andũ, ²³ nĩgũkorwo andũ
othe nĩmehĩtie na makanyĩhĩrwo nĩ
riiri wa Ngai, ²⁴ na nĩ ũndũ wa wega wa
Ngai magatuuo athingu o ũguo tũhũ, nĩ
ũndũ wa ũrĩa maakũũrĩrwo nĩ Kristũ
Jesũ. ²⁵ Ngai aamũrutire arĩ igongona
rĩa kũhoroheria mehia na ũndũ wa
wĩtĩkio thĩinĩ wa thakame yake. Ngai
eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu
wake, tondũ wa ũrĩa mehia ma mbere
ĩyo maarekeirwo andũ matekũherithio,
nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩria kwa Ngai, ²⁶ nake
eekire ũguo nĩgeetha onanie ũthingu
wake mahinda-inĩ maya, na kũmenyeke
atĩ we nĩ mũthingu, na nĩwe ũtuaga andũ
arĩa metĩkĩtie Jesũ athingu.

²⁷ Gwagĩtuĩka ũguo-rĩ, kwĩraha gũkĩrĩ
ha? Nĩ kweherie biũ. Kweheretio nĩ
ũndũ wa gĩtũmi kĩrĩkũ? Hihi nĩ ũndũ

wa kūrūmia watho? Aca, no nĩ ūndũ wa watho ūrĩa wa wītīkio. ²⁸ Nīgūkorwo nītūrūmītīe atĩ mūdũ atuagwo mūthingu na ūndũ wa gwītīkia no ti ūndũ wa gwachīkīra watho. ²⁹ Ngai-rĩ, akīrĩ o Ngai wa Ayahudi oiki? Githĩ Ngai ti wa andũ-a-Ndūrĩrĩ o nao? Ī, nĩ Ngai wa andũ-a-Ndūrĩrĩ o nao, ³⁰ nīgūkorwo Ngai no ūmwe, na nĩwe ūrītũaga andũ arĩa maruaga athingu, na ūndũ wa gwītīkia, na arĩa mataruaga nao amatuuage athingu na ūndũ wa gwītīkia o ro ūguo. ³¹ Rĩu-rĩ, no twagithie ūhoru wa watho kīene nĩ ūndũ wa ūhoru wa wītīkio ūcio? Aca, kūrōaga gūtũika ūguo! Handũ ha ūguo-rĩ, nĩ watho tūgūkiongerera hinya.

Iburahĩmu gūtũuo Mūthingu nĩ ūndũ wa Gwītīkia

4 Iburahĩmu, o ūcio ithe witũ ūhoru-inĩ wa gūciarwo na mwĩrĩ-rĩ, aamenyire atĩa ūhoru ūcio? ² Angĩkorwo, ti-itherũ, Iburahĩmu aatuirwo mūthingu na ūndũ wa ciĩko irĩa ekaga-rĩ, nĩarĩ na ūndũ wa kwĩrahĩra, no ti mbere ya Ngai. ³ Nīgūkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩa? “Iburahĩmu nĩetikirie Ngai, naguo ūndũ ūcio ūgītũma atuuo mūthingu.”

⁴ Atĩrĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa mūdũ aruta wĩra-rĩ, mūcaara wake ūrĩa aheagwo ndūkoragwo ūrĩ ta kīheo, no nĩ ta thĩrĩ ararĩhwo. ⁵ No rĩrĩ, mūdũ ūrĩa ūtehokaga maūdũ marĩa ekaga, tĩga o gwītīkia Ngai ūrĩa ūtuaga andũ arĩa aaganu athingu-rĩ, wītīkio wa mūdũ ūcio nĩguo atuagĩrwo taarĩ ūthingu. ⁶ Ūguo noguo Daudi oigaga rĩrĩa aaragia ūhoru wa kĩrathimo kĩa mūdũ ūrĩa Ngai atuĩte mūthingu hatarĩ ūhoru wa ciĩko, akoiga atĩrĩ:

⁷ “Kūrathimwo-rĩ, nĩ arĩa

marekeirwo mahĩtia mao,
namo mehia mao
makahumbĩrwo.

⁸ Kūrathimwo-rĩ, nĩ mūdũ ūrĩa
Mwathani atatuaga mwĩhia.”

⁹ Hihi kĩrathimo gĩkĩ no kĩa andũ arĩa

maruaga oiki, kana nĩ kĩa o na arĩa mataruaga? Nītūkoretwo tũkiuga atĩ wītīkio wa Iburahĩmu nĩguo watũmire atuuo mūthingu. ¹⁰ No aatuirwo mūthingu arĩ na ūhoru ūrĩkũ? Hihi nĩ thuutha wa kũrĩa, kana nĩ mbere iyo? Ti thuutha wa kũrĩa, no nĩ mbere iyo, hĩndĩ ĩrĩa ataaruĩte! ¹¹ Nake agĩcookaa akĩamūkĩra rũũri rwa kũrĩa, rũrĩ mũhũri wa ūthingu ūrĩa aarĩ naguo nĩ ūndũ wa gwītīkia o na hĩndĩ ĩrĩa ataarĩ mũruu. Nĩ ūndũ ūcio agītũika ithe wa arĩa othe metĩkagia o na matarĩ aruu, nĩgeetha o nao matuuagwo athingu. ¹² Na ningĩ nowe ithe wa andũ arĩa maruaga, arĩa matarĩ atĩ no kũrĩa maruĩte, no nĩmathiiga na mũthĩre wa wītīkio ūrĩa ithe witũ Iburahĩmu aarĩ naguo mbere ya kũrĩa.

¹³ Iburahĩmu ndeerĩrwo kĩranĩro atĩ nĩagatũika mũgai wa thĩ hamwe na njaro ciake nĩ ūndũ wa gwachīkīra watho, no nĩ ūndũ wa ūthingu ūrĩa uumanaga na wītīkio. ¹⁴ Nīgūkorwo kũngītũika atĩ arĩa matũũragio nĩ watho nĩ agai-rĩ, wītīkio ndūkĩrĩ kīene, nakĩo kĩranĩro nĩ gĩa tũhũ, ¹⁵ tondũ watho ūrehaga mang’ũrĩ. Naho harĩa hatarĩ watho hatĩrĩ ūhoru wa kwagarara watho.

¹⁶ Tondũ wa ūguo-rĩ, kĩranĩro kiumanaga na wītīkio, nĩgeetha wonekage na ūndũ wa wega wa Ngai, na ūtuĩke wa kũheo kũna njaro ciothe cia Iburahĩmu, na to arĩa maaheirwo ūhoru wa watho oiki, no nĩ kũrĩ arĩa othe metĩkītīe ta ūrĩa Iburahĩmu eetĩkītīe. Nīgūkorwo Iburahĩmu nĩwe ithe wa arĩa othe metĩkītīe. ¹⁷ Ta ūrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Nĩngũtuĩte ithe wa ndūrĩrĩ nyingĩ.” We nĩwe ithe witũ maitho-inĩ ma Ngai, o ūcio Iburahĩmu eetĩkītīe, o we Ngai ūrĩa ūrĩukagia arĩa makuĩte, na waragia ūhoru wa maūdũ marĩa matarĩ ho ta marĩ ho.

¹⁸ Iburahĩmu nĩagĩire na kĩrĩgĩrĩro o na harĩa hataarĩ kĩndũ gĩa kwĩrĩgĩrĩa na agītĩkia, na nĩ ūndũ ūcio agītũika ithe wa ndūrĩrĩ nyingĩ, o ta ūrĩa erĩtwo atĩrĩ, “Ūguo nĩguo rũciarō rwaku rũkaigana.” ¹⁹ Nake o na akĩmenyaga

atĩ mwĩrĩ wake watariĩ ta ũrĩ mũkuũ nĩgũkorwo ũkũrũ wake warĩ ta mĩaka igana rĩmwe, na aamenya atĩ nda ya Sara nĩyathirĩte hinya wa gũciara-rĩ, ndaigana kũnyihanyihĩrwo nĩ wĩtĩkio. ²⁰Nowe ndaigana kũgĩa na nganja ũhoroinĩ wa wĩtĩkio ũkonĩ kĩĩranĩro kũu kĩa Ngai, no wĩtĩkio wake nĩ hinya wongereirwo, nake akĩgooca Ngai, ²¹tondũ nĩetĩkĩtie biũ atĩ Ngai arĩ na hinya wa kũhingia ũrĩa eranĩire. ²²Ŭndũ ũcio ũgĩtũma atuuu mũthingu. ²³Na rĩrĩ, ciugo icio ciandĩkĩtwo atĩrĩ “Nĩatuirwo mũthingu” itianiĩkirwo nĩ ũndũ wake wiki, ²⁴no ciandĩkirwo nĩ ũndũ witũ, ithuĩ arĩa Ngai agaata athingu, o ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie Ngai ũrĩa wariũkirie Jesũ Mwathani witũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ²⁵We aaneanirwo oragwo nĩ ũndũ wa mehia maitũ, na agĩcooka akĩrĩũkio nĩgeetha tũtuuo athingu.

Thayũ na Gĩkeno

5 Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ nĩtũtuĩtwo andũ athingu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia-rĩ, tũrĩ na thayũ na Ngai nĩ ũndũ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ²we ũrĩa ũtũmĩte tũgĩe na mweke wa gũkinya wega-inĩ wa Ngai, harĩa tũrũngĩ rĩu nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Na ithuĩ nĩtũkenaga nĩ ũndũ wa kĩĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa gũgaakinyĩra riiri wa Ngai. ³Na to ũguo wiki, no rĩrĩa tũrĩ mathĩĩna-inĩ nĩtũkenaga tondũ nĩtũũ atĩ gũthĩĩnĩka gũtũmaga tũmĩrĩrie; ⁴nakuo kũũmĩrĩria gũtũmaga tũgĩe na gwĩkindĩra; nakuo gwĩkindĩra gũtũmaga tũgĩe na kĩĩrĩgĩrĩro. ⁵Nakĩo kĩĩrĩgĩrĩro kũu gĩtingĩtũũraga ngoro, tondũ Ngai nĩaitĩrĩrie wendani wake ngoro-inĩ ciitũ na ũndũ wa Roho Mũtheru, ũrĩa we aatũheire.

⁶Nĩ ũndũ-rĩ, o ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩrie rĩakinya, o hĩndĩ rĩrĩa tũtaarĩ na hinya, Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa andũ arĩa matafĩaga Ngai. ⁷Nĩ hinya mũno mũndũ akue nĩ ũndũ wa mũndũ mũthingu, no hihi kwahoteka kuoneka mũndũ ũngĩkua nĩ ũndũ wa mũndũ mwega. ⁸No Ngai nĩonanĩtie wendo wake kũrĩ ithuĩ

na njĩra ĩno: Atĩ hĩndĩ rĩrĩa twatũire tũrĩ ehia-rĩ, Kristũ nĩatũkuĩrĩire.

⁹Kuona atĩ rĩu nĩtũtuĩtwo athingu na ũndũ wa thakame yake-rĩ, githĩ tũtigakĩhonokio makĩria kuuma harĩ mang’ũrĩ ma Ngai nĩ ũndũ wake! ¹⁰Tondũ-rĩ, angĩkorwo hĩndĩ rĩrĩa twarĩ thũ cia Ngai nĩtwaiguithanirio nake na ũndũ wa gĩkuũ kĩa Mũriũ, na tondũ rĩu tũrĩ aiguithanie na Ngai-rĩ, nĩtũrĩkĩragĩrĩria kũhonokio nĩ ũndũ Kristũ arĩ muoyo. ¹¹Na to ũguo wiki, no o na nĩtũkenagĩra Ngai thĩĩnĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o ũcio ũtũmĩte tũiguithanio na Ngai.

Gĩkuũ nĩ ũndũ wa Adamu, Muoyo nĩ ũndũ wa Kristũ

¹²Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire mehia matoonye gũkũ thĩ, nakĩo gĩkuũ gĩgĩtoonya nĩ ũndũ wa mehia, nao andũ othe magĩtuĩka a gũkuaga tondũ nĩmehirie, ¹³nĩgũkorwo o na watho ũtanaheanwo, mehia maarĩ kuo gũkũ thĩ. No gũtarĩ watho mũndũ ndangĩtuuo mwĩhia. ¹⁴O na kũrĩ ũguo-rĩ, kuuma hĩndĩ ya Adamu o nginya hĩndĩ ya Musa, gĩkuũ nĩkĩo gĩatũire gĩthamakagĩra andũ, o na arĩa matehĩtie na ũndũ wa kwagarara watho ta ũrĩa Adamu eekĩte, arĩ we mũhano wa ũrĩa warĩ wa gũũka thuutha.

¹⁵No kĩheo kũu gĩtihaanaine na ihĩtia rĩa kwagarara watho. Tondũ angĩkorwo andũ aingĩ nĩmakuire nĩ ũndũ wa ihĩtia rĩa mũndũ ũmwe-rĩ, wega wa Ngai o na kĩheo kĩrĩa kĩarehirwo nĩ wega wa mũndũ ũcio ũmwe, na nĩwe Jesũ Kristũ-rĩ, nĩcio ciyũrĩrĩire andũ aingĩ mũno makĩria! ¹⁶O na ningĩ, kĩheo kũu kĩa Ngai gĩtiringaine na maciaro ma mehia ma mũndũ ũcio ũmwe: Tondũ gũtũrwo kwa rĩĩhia rĩu rĩmwe nĩkuo gwatũmire andũ matũrwo ciira, no kĩheo kũu kĩaheanirwo nĩ Ngai o ũguo tũhũ kĩarutirwo nĩ ũndũ wa mehia mainĩ, nakĩo gĩgĩtũma matuuu athingu. ¹⁷Tondũ-rĩ, angĩkorwo kwĩhia kwa mũndũ ũmwe gwatũmire gĩkuũ

gĩthamake nĩ ùndũ wa mũndũ ũcio ũmwe-rĩ, githĩ arĩa maamũkagĩra wega mũingĩ wa Ngai na kĩaheo kũu kĩa ũthingu matigũtũũra mathamakaga makĩria marĩ muoyo-inĩ nĩ ùndũ wa mũndũ ũmwe, o we Jesũ Kristũ!

¹⁸ Nĩ ùndũ ũcio, o ta ũrĩa kwĩhia riita o rĩmwe gwatũmire andũ othe matũirwo ciira-rĩ, ũguo noguo gĩko kĩmwe kĩa ũthingu gĩatũmire andũ othe matuuu athingu nĩguo magĩe na muoyo. ¹⁹ Nĩgũkorwo o ta ũrĩa ũremi wa mũndũ ũmwe watũmire andũ aingĩ matuuu ehia-rĩ, ũguo noguo gwathĩka kwa mũndũ ũcio ũmwe gũgũtũma andũ aingĩ matuuu athingu.

²⁰ Ũhoru wa watho wongereirwo nĩguo mehia mongerereke. No harĩa mehia mongererekire-rĩ, naguo wega wa Ngai ũkiongerereka makĩria, ²¹ nĩgeetha o ta ũrĩa mehia maathamakire thĩinĩ wa gĩkuũ-rĩ, o naguo wega wa Ngai ũthamakage nĩ ùndũ wa ũthingu, nĩguo ũtũkinyie muoyo-inĩ wa tene na tene nĩ ùndũ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ.

Gũtũũra Muoyo thĩinĩ wa Kristũ

6 Hakĩrĩ ũguo-rĩ, tũkiuge atĩa? Nĩ tũtũũre o twĩhagia nĩgeetha wega wa Ngai ũingĩhage? ² Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ũguo! Ithuĩ-rĩ, nĩtwakuire ũhoru-inĩ wa wĩhia; twakĩhota atĩa gũcooka gũtũũra thĩinĩ wago? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ithuĩ othe arĩa twabatithirio thĩinĩ wa Kristũ Jesũ twabatithirio thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake? ⁴ Nĩ ùndũ ũcio-rĩ, twabatithio nĩgũthikwo twathikirwo hamwe nake gĩkuũ-inĩ gĩake, nĩgeetha o ta ũrĩa Kristũ aariũkirio kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ hinya wa riiri wa Ithe, o na ithuĩ tũtũũre na mũtũũrĩe mwerũ.

⁵ Angĩkorwo nĩtũnyiiithanĩtio nake ũguo thĩinĩ wa gĩkuũ gĩake-rĩ, hatĩrĩ nganja nĩtũkanyiiithanio nake thĩinĩ wa kũriũka gwake. ⁶ Nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ mũndũ witũ wa tene nĩambirwo hamwe nake nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa mehia weherio, nĩguo tũtikanacooke gũtuĩka ngombo cia mehia, ⁷ tondũ mũndũ o

wothe ũrĩa ũrĩkĩtie gũkua nĩatigithanĩtio na mehia.

⁸ Na rĩrĩ, angĩkorwo nĩtwakuire hamwe na Kristũ-rĩ, nĩtwĩtĩkĩtie atĩ nĩtũgatũũra muoyo hamwe nake. ⁹ Nĩgũkorwo nĩtũũĩ atĩ tondũ Kristũ niariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ-rĩ, ndarĩ hĩndĩ agaacooka gũkua; gĩkuũ gĩtirĩ na hinya wa kũmwatha rĩngĩ. ¹⁰ Gĩkuũ kĩria aakuire, aakuĩrĩre ũhoru wa mehia o riita rĩmwe rĩa kũigana; no muoyo ũrĩa atũũraga-rĩ, atũũraga nĩ ùndũ wa riiri wa Ngai.

¹¹ O na inyuĩ, o ùndũ ũmwe mwĩonagei atĩ nĩmũkuĩte ũhoru-inĩ wa mehia, na atĩ mũtũũraga muoyo mũrĩ ngwatanĩro na Ngai thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹² Tondũ ũcio, mũtikanareke mehia mathamakage thĩinĩ wa mũrĩ yanyu iyo ikuaga, atĩ nĩguo mwathĩkagĩre merirĩria mooru mayo. ¹³ Nĩngĩ mũtikananeane ciĩga cia mũrĩ yanyu mehia-inĩ, atĩ nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo cia kwagana nacio, no nĩ kaba mwĩheanage kũrĩ Ngai, mũhaana ta andũ marutĩtwo gĩkuũ-inĩ makarehwo muoyo-inĩ na mũneanage ciĩga icio cia mũrĩ yanyu kũrĩ we nĩguo ituĩke ta indo cia kũhũthĩrwo na gwĩka maũndũ wa ũthingu. ¹⁴ Mũtigatuĩke a gwathagwo nĩ mehia, tondũ inyuĩ mũtirĩ agũthamakagĩrwo nĩ watho, no mũrĩ agũthamakagĩrwo nĩ wega wa Ngai.

Ngombo cia ũthingu

¹⁵ Tũkiuge atĩa? Kuona atĩ tũtirĩ rungu rwa watho no tũrĩ rungu rwa wega wa Ngai-rĩ, nĩtũtũũre twĩhagia? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ rĩrĩa mweheana kũrĩ mũndũ nĩguo mũtuĩke ngombo mũmwathĩkagĩre-rĩ, inyuĩ mũkĩrĩ o ngombo cia ũcio mwathĩkagĩra: mũrĩ ngombo cia mehia marĩa merekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, kana mũrĩ ngombo cia wathĩki ũrĩa ũrehaga ũthingu? ¹⁷ No Ngai arocookerio ngaatho, tondũ o na gũtuĩka inyuĩ mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, rĩu nĩmwathĩkĩre na ngoro yothe ũrutani ũrĩa mwehokeirwo. ¹⁸ Inyuĩ nĩmũrĩkĩtie kuohorwo mũkoima mehia-inĩ, mũgacooka gũtuĩka ngombo cia ũthingu.

¹⁹ Ndĩraaria ūhoru ūyũ ngĩũgerekanagia na maũndũ ma andũ tondũ inyuĩ nĩmwagĩte hinya mĩtũũrĩre-inĩ wanyu wa ndũire. O ta ūrĩa mwatũire mũneanaga ciĩga cianyu cia mĩrĩ itũike ngombo kũrĩ maũndũ marĩa matarĩ ma ūtheru o na ma waganu ūrĩa ūtũire wongererekaga-rĩ, rĩu kĩneanei ciĩga cianyu itũike ngombo cia ūthingu nĩguo mũgaatuĩka andũ atheru. ²⁰ Rĩrĩa mwarĩ ngombo cia mehia-rĩ, mĩtiathagwo nĩ ūthingu. ²¹ Hĩndĩ ĩyo muonaga uumithio ūrĩkũ kuuma kũrĩ maũndũ marĩa matũmaga rĩu mũconoke? Maũndũ macio marigĩrĩrio-inĩ marehaga gĩkuũ! ²² No rĩu tondũ nĩmwohoretwo mũkoima mehia-inĩ na mũgatuĩka ngombo cia Ngai-rĩ, uumithio ūrĩa muonaga ūmwerekagĩria ūtheru-inĩ, na maciaro maguo nĩ muoyo wa tene na tene. ²³ Nĩgũkorwo mũcaara wa mehia nĩ gĩkuũ, no kĩheo kĩrĩa Ngai aheanaga nĩ muoyo wa tene na tene thĩinĩ wa Kristũ Jesũ Mwathani witũ.

Ngerekano ya Ūhiki

7 Atĩrĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ (nĩgũkorwo ndĩraaria na inyuĩ mũrĩ andũ arĩa mooĩ watho), kaĩ mũtooĩ atĩ watho wathaga mũndũ o rĩrĩa arĩ muoyo? ² Nĩ ūndũ mĩtũmia ūrĩ na mũthuuri aikaraga ohanĩtio na mũthuuriwe nĩ watho ihinda rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo; no mũthuuriwe angĩkua-rĩ, mĩtumia ūcio ti muohe nĩ watho ūcio wa ūhiki. ³ Tondũ mĩtumia ūcio angĩhikĩra mũndũ ūngĩ rĩrĩa mũthuuriwe arĩ muoyo, atuĩkaga mũtharia. No mũthuuriwe angĩkua, mĩtumia ūcio ti muohe nĩ watho ūcio, na ndangĩtuĩka gĩtharia o na angĩhikio nĩ mũndũ ūngĩ.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o na inyuĩ nĩmwakuire ūhoru-inĩ wa watho nĩ ūndũ wa mwĩrĩ wa Kristũ, nĩguo mĩtuĩke a mũndũ ūngĩ, o we ūrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, nĩgeetha tũciaragĩre Ngai maciaro. ⁵ Nĩgũkorwo hĩndĩ ĩrĩa twathagwo nĩ mwĩrĩ ūyũ wa mehia-rĩ, merirĩria ma

mehia marĩa maarahũragwo nĩ watho nĩmarutaga wĩra thĩinĩ wa mĩrĩ iitũ, magaciaragĩra gĩkuũ maciaro. ⁶ No rĩu, nĩtuohoretwo tũkoima watho-inĩ, tondũ nĩtũkuĩte ūhoru-inĩ ūrĩa watuohete nĩgeetha tũtungatage na mĩtungatĩre mwerũ wa Roho, no ti mĩtungatĩre ūrĩa mũkũrũ wa watho ūrĩa mwandĩke.

Kũgiana na Wĩhia

⁷ Rĩu rĩ, tũkiuge atĩa? Watho ūkĩrĩ wĩhia? Aca ti ūguo! Ti-itherũ tiga nĩ ūndũ wa watho ndingĩamenyire wĩhia nĩ kĩĩ. Nĩgũkorwo ndingĩamenyire ūhoru wa gũcumĩkĩra korwo watho ndwoigĩte, “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene.” ⁸ No wĩhia, tondũ wa kuona kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu, ūgĩtũma ngĩe na merirĩria ma mĩthemba yothe thĩinĩ wakwa. Nĩgũkorwo hatarĩ watho, wĩhia nĩ mũkuũ. ⁹ Kũrĩ hĩndĩ nĩ ndaarĩ muoyo itanamenya watho; no hĩndĩ ĩrĩa rĩathani rĩokire, wĩhia ūkĩgĩa muoyo na nĩ ngĩkua. ¹⁰ Ngĩmenya atĩ rĩathani o rĩu rĩarĩ rĩa gũtũma mũndũ atũũre muoyo-rĩ, norĩo rĩarehire gĩkuũ. ¹¹ Nĩgũkorwo rĩrĩa wĩhia wonire kamweke karĩa kaaheanĩtwo nĩ rĩathani rĩu-rĩ, nĩ kũũheenia waheenirĩe, na ūkĩnjũraga narĩo. ¹² Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, watho nĩ mũtheru, o na rĩathani no rĩtheru, na nĩ rĩa kĩhooito na nĩ rĩega.

¹³ Kaĩ ūndũ ūcio mwega ūgĩcokete gũtuĩka gĩkuũ harĩ nĩ? Gũtikanatuĩke ūguo! No nĩgeetha wĩhia ūkũũrĩkane atĩ nĩ wĩhia, nĩwarehire gĩkuũ thĩinĩ wakwa na ūndũ wa kũhũthĩra ūndũ ūcio mwega, nĩguo wĩhia ūtuĩke wĩhia kũna.

¹⁴ Nĩtũũĩ atĩ watho uumanĩte na Roho; no nĩ ndĩ mũndũ ūrĩ na mwĩrĩ wendetio agatuĩka ngombo ya wĩhia.

¹⁵ Ndimenyaga maũndũ marĩa njĩkaga. Nĩgũkorwo ūrĩa nyendaga gwĩka tiguu njĩkaga, no ūndũ ūrĩa thũire nĩguo njĩkaga. ¹⁶ O na ingĩtuĩka njĩkaga ūrĩa itekwenda gwĩka-rĩ, nĩnjĩtikĩrĩte atĩ watho nĩ mwega. ¹⁷ Tondũ ūcio nĩngũũranĩte atĩ ti nĩ mwene njĩkaga maũndũ macio, no nĩ wĩhia ūrĩa ūtũũraga thĩinĩ wakwa wĩkaga ūguo. ¹⁸ Nĩnjũũĩ atĩ gũtirĩ ūndũ

mweka ūtūūruga thīinī wakwa, ūguo nī kuuga thīinī wa mwīrī ūyū wakwa wīhagia. Nīgūkorwo nīndīriragīria gwīka wega, no hinya wa gwīka ūguo nīguo itarī. ¹⁹ Nīgūkorwo wega ūrīa nyendaga gwīka tīguo njīkaga, no ūūru ūrīa itendaga gwīka nīguo thīiaga na mbere gwīka. ²⁰ Na rīrī, ingīkorwo nīnjīkaga ūrīa itekwenda gwīka-rī, ti nīi mwene njīkaga maūndū macio, no nī wīhia ūrīa ūtūūruga thīinī wakwa wīkaga ūguo.

²¹ Ūndū ūyū nīūtūmaga nyone atī watho ūyū nīguo ūrutaga wīra thīinī wakwa: Rīrīa ngwenda gwīka wega-rī, ūūru ūkoragwo o hamwe na nīi. ²² Nīgūkorwo ngoro-inī yakwa thīinī, nīngenagīra watho wa Ngai; ²³ no nīnyonaga watho ūngī ūkīruta wīra thīinī wa cīga cia mwīrī wakwa, ūkarehaga mbaara, na ūkarūaga na watho wa meciiria makwa, na ūkandua mūndū muohe nī watho wa wīhia ūrīa ūrutaga wīra thīinī wa cīga ciakwa. ²⁴ Kaī nīi ndīkīrī mūndū mūthīinīku-ī! Nūū ūkūūhonokia harī mwīrī ūyū wa gīkuū? ²⁵ Nīndacookeria Ngai ngaatho nī ūndū wa Jesū Kristū Mwathani witū!

Nī ūndū ūcio-rī, nīi mwene thīinī wa meciiria makwa ndī ngombo ya watho wa Ngai, no ha ūhorō wa mwīrī ūyū wa wīhia, nīi ndī ngombo ya watho wa wīhia.

Muoyo thīinī wa Roho

8 Nī ūndū wa maūndū macio-rī, andū arīa marī thīinī wa Kristū Jesū o ti a kūherithio, ² tondū nī kūgerera harī Jesū Kristū watho wa Roho ūrīa ūheaga muoyo wanjohorire kuuma kūrī wīhia na gīkuū. ³ Nīgūkorwo ūndū ūrīa watho wa Musa ūtangīahotire gwīka nī ūndū wa kwagithio hinya nī mwīrī ūyū wīhagia-rī, Ngai nīekire ūndū ūcio na ūndū wa gūtūma Mūriū wake mwene arī na mwīrī ūhaanaine na mwīrī ūyū wīhagia, nīgeetha atuīke igongona rīa kūhoroheria mehia. Na nī ūndū ūcio agītūira wīhia ūrīa warī thīinī wa mūndū ūrīa wīhagia ciira, ⁴ nīgeetha

maūndū ma ūthingu marīa mathanītwo nī watho mahingio thīinī witū, ithuī arīa tūtātūūruga kūringana na mwīrī ūyū wīhagia, no tūtūūruga kūringana na Roho.

⁵ Andū arīa matūūruga kūringana na mwīrī ūyū wīhagia meciiragia o maūndū marīa mwīrī ūcio wendaga; no arīa matūūruga kūringana na Roho meciiragia o maūndū marīa mendagwo nī Roho. ⁶ Meciiria ma mūndū mwīhia marehaga gīkuū, no meciiria marīa maathagwo nī Roho marehaga muoyo na thayū; ⁷ meciiria marīa mehagia marī ūthū na Ngai. Meciiria macio matiathīkagīra watho wa Ngai, o na matingīhota gwīka ūguo. ⁸ Andū arīa maathagwo nī mwīrī ūyū wīhagia matingīhota gūkenia Ngai.

⁹ No rīrī, inyuī mūtiathagwo nī mwīrī ūyū wīhagia, no mwathagwo nī Roho, angīkorwo Roho wa Ngai atūūruga thīinī wanyu. No rīrī, mūndū o wothē ūtarī na Roho wa Kristū-rī, ūcio ti wa Kristū. ¹⁰ No angīkorwo Kristū arī thīinī wanyu-rī, mūrī yanyu nīmīkuū nī ūndū wa mehia, no maroho manyu marī muoyo nī ūndū wa ūthingu. ¹¹ Na ningī angīkorwo Roho wa Ngai ūrīa wariūkirie Jesū kuuma kūrī arīa akuū atūūruga thīinī wanyu-rī, o we ūcio wariūkirie Kristū kuuma kūrī arīa akuū nīagatūma mūrī iyo yanyu ikuaga īgīe na muoyo nī ūndū wa Roho wake, ūcio ūtūūruga thīinī wanyu.

¹² Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū, ithuī tūrī na thīirī, no ti thīirī kūrī mwīrī ūyū wīhagia, atī nīguo tūtūūruga kūringana na ūrīa wendaga. ¹³ Nīgūkorwo mūngītūūra kūringana na ūrīa mwīrī ūyū wīhagia wendaga-rī, nīmūgakua, no mūngītūūra cīko icio njūru cia mwīrī na hinya wa Roho-rī, nīmūgatūūra muoyo, ¹⁴ tondū andū arīa othe matongoragio nī Roho wa Ngai acio nīo ciana cia Ngai. ¹⁵ Nīgūkorwo mūtiaheirwo roho wa kūmūtua ngombo rīngī nīguo mwītīgagīre, no mwaheirwo Roho wa kūmūtua ciana ciake cia kwīrererwo. Na nīguo ūtūmaga twanīrīre tūkoiga atīrī, “Abba, Baba.” ¹⁶ Roho Mūtheru we

mwene nīwe mūira hamwe na maroho maitū atī ithuī tūrī ciana cia Ngai. ¹⁷ Rīu-rī, angīkorwo tūrī ciana ciake-rī, tūkīrī agai, tūgatuīka o agai a kūgaya Ngai, na agai hamwe na Kristū, angīkorwo ti-itherū nītūgwatanagīra nake mīnyamaro yake nīguo tūkaahota kūgwatanīra riiri wake o nguo.

Riiri ūrīa Ūgooka

¹⁸ Nguona atī mīnyamaro īrīa tūrī nayo rīu ndīngīringithanio na riiri ūrīa tūkaaguūrīrio. ¹⁹ Indo iria ciombirwo itūūruga cieteraire kūguūranīrio gwa ciana cia Ngai irī na gūthethūka kūnene. ²⁰ Nīgūkorwo ciūmbe icio ciathīrīrio itūūre itarī kīene na ti ūndū wa gwīthuurīra cio nyene, no nī ūndū wa kwenda kwa ūrīa waciathīrīrie itūūre irī na kūrīgīrīro, ²¹ atī ciūmbe cio nyene nīgākūūrwo kuuma ūkombo-inī wa kūbutha, ikinye wīyathi-inī wa riiri wa ciana cia Ngai.

²² Nītūūī atī nginyagia rīu ciūmbe icio ciothe itūūre icaayaga irī na ruo ta rwa mūndū-wa-nja akīheo mwana. ²³ Na to indo icio icaayaga, no o na ithuī arīa tūrī na maciaro ma mbere ma Roho, nītūcaayaga ngoro-inī ciitū thīnī, twetereire hīndī īkinye ya gūtūuo ciana cia Ngai, na nīkuo gūkūūrwo kwa mūrī iitū kuuma ūkombo-inī. ²⁴ Nīgūkorwo twahonokirio nī ūndū wa kūrīgīrīro kīu. No rīrī, kwīrīgīrīra kīndū kīoneku-rī, kīu ti kūrīgīrīro kūrī. Nūū wīrīgagīrīra kīrīa arī nakīo? ²⁵ No rīrī, tūngīkorwo twīrīgīrīrie kīrīa tūtārī nakīo-rī, tūgīetagīrīra o tūkīrīrīrie.

²⁶ O ūndū ūmwe, Roho nake nīatūteithagia nī ūndū wa ūrīa tūtārī hinya. Ithuī tūtūī kīrīa twagīrīrwo nīkūhooya, no Roho we mwene nīatūthaithanagīrīra arī na mūcaayo ūtangīgweteka na ciugo. ²⁷ Nake Ngai ūrīa ūthuthuuragia ngoro ciitū nīōī meciiria ma Roho, tondū Roho nīwe ūthaithanagīrīra andū arīa aamūre kūringana na ūrīa Ngai endete.

Andū a Ngai Nīatoorania

²⁸ Nīngī nītūūī atī harī andū arīa mendete Ngai, o arīa metītwo nīwe kūringana na ūrīa aathugundīte-rī, maūndū mothe mateithanagia hamwe mamarehere kīrathimo. ²⁹ Nīgūkorwo acio Ngai aamenyete o tene-rī, nīo aathīrīrie matuīke a kūhaanania na mūhianīre wa Mūrūwe, nīguo atuīke irīgīthathi harī andū aīngī a Ithe ūmwe. ³⁰ Nao acio aathīrīrie o mbere, nīo eetire; nao acio eetire, nīo aatuire athīngu; nao acio aatuire athīngu, nīo aahumbire riiri.

³¹ Tūkiuge atīa ūhorō ūkonīī maūndū macio? Angīkorwo Ngai arī mwena witū-rī, nūū ūngīkīhota gūtūtuma ūthū? ³² Ūcio ūtaigana gūcaīra Mūrīū wake mwene, no akīmūneana nī ūndū witū ithuothe, na rīrī, agītūheete ūcio-rī, angīkīrega atīa gūtūtaanahīra na indo iria ingī ciothe? ³³ Nūū ūngīona ūndū wa gūthitangīra andū arīa Ngai ethuurīre? Nī Ngai ūmatuīte atī matīrī na mahītia. ³⁴ Nūū ūngīhota kūmatua ehia? Gūtīrī! Kristū Jesū, o we ūrīa wakuire, na akīrīūka akīuma kūrī arīa akuū, nīwe ūikarīte guoko-inī kwa ūrīo kwa Ngai agītūthaithanīrīra. ³⁵ Nūū ūngītūtīgīthania na wendani wa Kristū? Anga nī kuona thīina, kana kwīhīrwo nī ruo, kana nīkūnyariirwo, kana ng'aragu, kana kwaga nguo, kana ūgwati, o na kana rūhiū rwa njora? ³⁶ O ta ūrīa kwandīkītūo atīrī:

“Tūtindaga tūkūrāgwo o
mūthenya wothe nī ūndū
waku;
tūtūuagwo ta ng'ondū cia
gūthīnjwo.”

³⁷ No rīrī, o na tūkīonaga maūndū macio mothe-rī, ithuī tūrī makīria ma atooria nī ūndū wa ūcio watwendire.

³⁸ Nīgūkorwo nīndīkītīe kūmenya kūna atī o na kūngītūka nī ūhorō wa gūkua kana gūtūūra muoyo, o na kana arāika kana ndaimono, o na kana ūhorō wa mahinda maya kana marīa magooka, o na kana maahinya o na marīkū, ³⁹ o na kana ūraihi wa na igūrū kana ūriku,

o na kana kīndū kīngī o gīothe kīa iria ciombirwo: gūtīrī o na kīmwe kīngīhota gūtūtīgithania na wendani wa Ngai, ūcio ūrī thīnī wa Kristū Jesū, Mwathani witū.

Ngai Gūthuura Andū a Isiraeli

9 Nī ngwaria ūhorō-wa-ma ndī thīnī wa Kristū, ti maheeni ndīraaria, o nayo thamiri yakwa nīyo mūira wakwa thīnī wa Roho Mūtheru, ² aī ndī na kīeha kīnene na ruo rwa ngoro rūtarathira. ³ Nīgūkorwo ingīendire nī mwene nyiitwo nī kīrūmi na nyingatwo ndigithanio na Kristū handū-inī ha ariū na aarī a Ithe witū acio a rūrīrī rwiitū kīūmbe, ⁴ nīo andū a Isiraeli. O nīo Ngai aatuire ciana ciake; na nīo maikaraga na riiri wake, na no-o matuīt two andū a kīrīkanīro, na a kwamūkīra watho, na a kūhooyaga hekarū-inī, o na ningī nīo merīrwo ciīranīro. ⁵ Ningī maithe maitū marīa ma tene maarī a kīruka kīu, nake Kristū aarī wa rūciaro rwao ha ūhorō wa mwīrī, o we Ngai ūrīa wathaga maūndū mothe, ūrīa ūgoocagwo nginya tene! Amenī.

⁶ Ūguo ti kuuga aī kiugo kīa Ngai nīkiagīte kūhinga. Nīgūkorwo ti andū othe arīa maciarīrwo Isiraeli marī andū a Ngai a ma. ⁷ O na ningī ti othe ciana cia Iburahīmu, o na gūtūika nī a rūciaro rwake. No rīrī, eerirwo atīrī, “Rūciaro rūrīa rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka.” ⁸ Ūguo nī ta kuuga atīrī, ti ciana iria iciarīt two na njīra ya ndūire ingītūika ciana cia Ngai, no nī ciana cia kīīranīro ituuagwo cia mbeū ya Iburahīmu. ⁹ Nīgūkorwo kīīranīro kīoigīte atīrī: “Ihinda rīrīa rīamūre rīakinya nīngacooka, nake Sara nīakagīa kaana ga kahī.”

¹⁰ Na to ūguo wiki, o nacio ciana cia Rebeka ciarī cia ithe o ūmwe, na nīwe ithe witū Isaaka. ¹¹ No rīrī, ciana icio cia mahatha itanaciarwo, o na itekīte ūndū o na ūrīkū mwega kana mūūru, nīguo mūbango ūrīa Ngai aathugundīte wa gwīthuurīra andū ūhinge: ¹² ti na ūndū wa ciiko iria mekīte, no nī ūndū wa wendi wa ūcio wītanaga, nīerire Rebeka

atīrī, “Ūrīa mūkūrū nīagatungatūra ūrīa mūnini.” ¹³ O ta ūrīa kwandīkīt two atīrī: “Nīndendire Jakubu, no ngīrega Esaū.”

¹⁴ Tūkiuge atīa nī ūndū wa ūhorō ūcio? Ngai no atuanīre ūndū ūtarī wa kīhooto? Kūroaga gūtūika ūguo! ¹⁵ Nīgūkorwo erire Musa atīrī,

“Nīndīguagīra tha ūrīa ndenda kūiguīra tha,
na ngacaīra ūrīa ndenda gūcaīra.”

¹⁶ Tondū ūcio-rī, ūndū ūcio nduonekaga nī ūndū wa wendi wa mūndū, kana nī ūndū wa kīyo gīake, no nī ūndū wa tha cia Ngai. ¹⁷ Nīgūkorwo Maandīko-inī Firaūni erīt two atīrī: “Ndagūtūūgīrīrie nī ūndū wa gītūmi gīkī kīūmbe, nīguo nyonanie hinya wakwa thīnī waku, na nīguo rīitwa rīakwa rīhunjio thī yothe.” ¹⁸ Nī ūndū ūcio Ngai aiguagīra tha mūndū ūrīa enda kūiguīra tha, na akoomia ngoro ya ūrīa enda kūūmia.

¹⁹ Ūmwe wanyu ahota kūnjūūria atīrī: “Ngai atūire atūtūagīra mahītia nīkī? Tondū nūū ūngīkīhota kūregana na ūrīa Ngai ekwenda?” ²⁰ No wee-rī, ūkīrī ū mūndū ūyū nīguo ūcookanīrie na Ngai? “Kīndū kīrīa kīombirwo-rī, no kīūrie ūcio wakīūmbire, ‘Wanyūmbire ūū nīkī?’ ” ²¹ Githī mūūmbi wa nyūngū ndarī na kīhooto gīa kūhūthīra rīūmba o ūrīa angīenda; kīenyū kīmwe kīa rīūmba rīu athondeke indo imwe cia kūhūthīrwo na njīra ya gūtūika na ingī nī ūndū wa mahūthīro ma ndūire?

²² Ī kūngīkorwo Ngai, tondū nīathuurīte kuonania mang’ūrī make na kūmenyithania hinya wake, nīakīrīrīrie mūno arī na wetererī mūnene andū arīa mahaana to indo icio cia kūrakarīrwo, o icio cihaarīrīrio kwanangwo? ²³ Ī kūngīkorwo ekaga ūguo nīgeetha atūme ūingī wa riiri wake ūmenyeke nī arīa mahaana ta indo iria akaiguīra tha, arīa aahaarīrie o mbere matūike a kūgaya riiri ūcio, ²⁴ na nīo ithuī, ithuī arīa eetire, na to arīa moimīte kūrī Ayahudī, no nī kuuma o na kūrī andū-a-Ndūrīrī? ²⁵ O ta ūrīa oigīte Ibuku-inī rīa Hosea, atīrī:

“Andũ arĩa matarĩ akwa nĩo
ngeeta ‘andũ akwa’;
nake mũndũ-wa-nja ūcio ūtarĩ
mwende nĩwe ngeeta
‘mwendwa wakwa.’”

²⁶ na ningĩ,

“Nīgũgatuĩka atĩ, o handũ harĩa
meerĩrwo atĩrĩ,
‘Inyuĩ mūtĩrĩ andũ akwa,’
no ho mageetĩrwo ‘ariũ a Ngai
ũrĩa ūrĩ muoyo.’”

²⁷ Naguo ūhoru ūkonĩ Isiraeli, Isaia
nĩanĩrĩre, akiuga atĩrĩ:

“O na gũtuĩka andũ a Isiraeli
maigana ta mũthanga wa
iria-inĩ-rĩ,
no matigari mao makaahonoka.

²⁸ Nīgũkorwo Mwathani nĩagatuĩra
andũ a gũkũ thĩ ciira o narua,
na aũkinĩe mũthia.”

²⁹ Na o ta ūrĩa Isaia oigĩte o mbere
ũndũ ūcio ūtanakinya, atĩrĩ:

“Tiga Mwathani
Mwene-Hinya-Wothe
aatūtigĩrie njiaro-rĩ,
ithuĩ tũngĩatuĩkire ta Sodomu,
na tũhaane o ta Gomora.”

Isiraeli kwaga Gwĩtikia

³⁰ Tũkiuge atĩa ha ūhoru ūcio? Atĩ andũ-
a-Ndũrĩrĩ, arĩa mataathingatire ūthingu,
nĩmagĩre naguo, ūthingu ūrĩa ūgĩagwo
naguo na ūndũ wa gwĩtikia; ³¹ no atĩ andũ
a Isiraeli, arĩa maathingatire watho wa
ũthingu-rĩ, matiigana kũgĩa na watho
ũcio. ³² Maagire kũgĩa naguo nĩkĩ? Tondũ
matiaũthingatire na njĩra ya wĩtikio, no
maũcaririe na njĩra ya gwĩka maũndũ.
O nao nĩmahĩngirwo nĩ “ihiga rĩrĩa
rĩhĩnganaga.” ³³ O ta ūrĩa kwandĩkĩtwo:

“Atĩrĩrĩ, kũu Zayuni nĩnjigĩte
ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ
mahĩngwo,
na ngaiga rwaro rwa ihiga rũrĩa
rĩtũmaga magũe,
nake mũndũ ūrĩa ūmwĩhokete
ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.”

10 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ūndũ ūrĩa
ngoro yakwa yendete mũno na ūrĩa
hooyaga Ngai nĩ ūndũ wa andũ a Isiraeli
nĩ atĩ mahonokio. ² Nīgũkorwo nĩ ndĩ
mũira wao atĩ nĩ marĩ kĩyo ūhoru-inĩ wa
Ngai, no kĩyo kũu kĩa gĩkaaga ūmenyi.
³ Na tondũ matiigana kũmenya ūthingu
ũrĩa uumaga kũrĩ Ngai no nĩ kũgeria
maageririe kwĩhaandĩra ūthingu wao
ene-rĩ, matiigana kwĩnyihĩria ūthingu
wa Ngai. ⁴ Nake Kristũ nĩwe wakinyirie
ũhoru wa watho mũthia nĩgeetha kũgĩe
na ūthingu kũrĩ mũndũ o wotho ūrĩa
wĩtikĩte.

⁵ Musa aataarĩrie ūhoru wa ūthingu
ũrĩa uumanaga na watho na njĩra ĩno:
“Mũndũ ūrĩa wĩkaga maũndũ macio
arĩtũũragio muoyo nĩmo.” ⁶ No rĩrĩ,
ũthingu ūrĩa uumanaga na gwĩtikia
uugaga atĩrĩ: “Ndũkaneyũrie na ngoro
atĩrĩ, ‘Nũũ ūkwambata akinye igũrũ?’”
(ũguo nĩ kuuga, agĩre Kristũ amũrehe
gũkũ thĩ) ⁷ “o na ndũkeyũrie, ‘Nũũ
ũkaaharũrũka irima rĩrĩa rĩtarĩ gĩturi?’”
(ũguo nĩ kuuga, ambatie Kristũ kuuma
kũrĩ arĩa akuũ). ⁸ No ūhoru ūcio uugaga
atĩa? Uugaga atĩrĩ, “Ūhoru ūrĩ o hakuhi
nawe; ūrĩ o kanua-inĩ gaku, na ngoro-inĩ
yaku,” naguo ūhoru ūcio nĩguo ūhoru wa
wĩtikio ūrĩa tumbũraga: ⁹ Atĩ ūngiumbũra
na kanua gaku atĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,”
o na gwĩtikia wĩtikie na ngoro yaku
atĩ Ngai nĩamũriũkirie oime kũrĩ arĩa
akuũ-rĩ, no ūhonoke. ¹⁰ Nīgũkorwo
mũndũ etĩkagia na ngoro yake, agatuuu
mũthingu, na akoimbũra na kanua
gake, agakĩhonokio. ¹¹ Tondũ Maandĩko
moigĩte atĩrĩ, “Ūrĩa wotho ūmwĩhokaga
ndarĩ hĩndĩ agaaconorithio.” ¹² Nīgũkorwo
gũtirĩ ngũũrani gatagatĩ
ka Mũyahudi na mũndũ-wa-Ndũrĩrĩ:
tondũ Mwathani o ūcio nĩwe Mwathani
wa andũ othe, na nĩarathimaga mũno
arĩa othe mamũkayagĩra; ¹³ nīgũkorwo
nĩ kwandĩke atĩrĩ, “Mũndũ wotho
ũrĩa ūgaakaĩra rĩtwa rĩa Mwathani
nĩakahonoka.”

¹⁴ No rĩrĩ, mangĩmũkaĩra atĩa
matamwĩtikĩte? Na mangĩmwĩtikia
atĩa matarĩ maigua ūhoru wake? Na

mangĩkũigua atĩa matarĩ na mũndũ wa kũmahunjĩria? ¹⁵ Ningĩ andũ mangĩhota atĩa kũhunja ũhoro matarĩ atũme? O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ, “Kaĩ magũrũ ma andũ arĩa mahunjagia Ũhoro-ũrĩa-Mwega nĩmagĩrĩre-ĩ!”

¹⁶ No rĩrĩ, ti andũ othe Isiraeli meetĩkĩrĩre Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Nĩgũkorwo Isaia oririe atĩrĩ, “Mwathani, nũũ wĩtĩkĩtie ũhoro witũ?” ¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, gwĩtĩkia kuumanaga na kũigua ũhoro, naguo ũhoro ũiguagwo na ũndũ wa kiugo gĩa Kristũ. ¹⁸ No ngũũria atĩrĩ: Matirĩ maigua Ũhoro? Hatirĩ nganja nĩmaiguĩte, tondũ Maandĩko mekuuga atĩrĩ:

“Mũgambo wao nĩwahunjire thĩ
yothe,
nacio ciugo ciao igĩkinya ituri-
inĩ ciothe cia thĩ.”

¹⁹ Na ningĩ ngũũria atĩrĩ: Andũ a Isiraeli matiigana kũmenya ũguo? Atĩrĩ, Musa o mbere oigire atĩrĩ,

“Nĩngatũma mũigũe ũiru nĩ ũndũ
wa rũrĩrĩ hatarĩ;
nĩngatũma mũrakare nĩ
ũndũ wa rũrĩrĩ rũtarĩ na
ũmenyo!”

²⁰ Nake Isaia akiuga omĩrĩrie mũno atĩrĩ,

“Andũ arĩa mataanjaragia nĩo
maanyonire;
ndeeguũrĩrie arĩa
mataanjũragĩrĩa.”

²¹ No ha ũhoro ũkonĩ Isiraeli akoiga atĩrĩ,

“Mũthenya wothe ndindaga
ndambũrũkĩtie moko
makwa
kũrĩ andũ aremi, na a ngarari.”

Matigari ma Isiraeli

11 Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ngai nĩkũrega aaregire andũ ake? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Nĩ mwene ndĩ Mũisraeli, wa rũciarorwa Iburahĩmu, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini. ² Ngai ndaigana kũrega andũ ake arĩa aamenyete o mbere. Kaĩ mũtooĩ ũrĩa Maandĩko moigĩte

harĩa handĩkĩtwo ũhoro wa Elija, ũrĩa aathaithire Ngai nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, akiuga atĩrĩ: ³ “Mwathani, nĩmoragĩte anabii aku na nĩmatharĩtie igongona ciaku; no nĩ nyiki ndigarĩte, nao nĩkũnjaria maranjaria manjũrage?”

⁴ Ngai aamũcookeirie atĩrĩ, “Nĩndĩtigĩrie andũ ngiri mũgwanja arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu.” ⁵ Nĩ ũndũ ũcio, o na hĩndĩ ĩno tũrĩ, nĩ kũrĩ na matigari marĩa Ngai ethuurĩre nĩ ũndũ wa wega wake. ⁶ Na angĩkorwo Ngai aamathuurire nĩ ũndũ wa wega wake-rĩ, gũtingĩgĩtuĩka atĩ maathuurirwo nĩ ũndũ wa ciĩko ciao; korwo nĩ ũguo-rĩ, wega wa Ngai ndũngĩgĩtuĩka nĩ wega rĩngĩ.

⁷ Rũu tũkiuge atĩa? Nĩ atĩrĩ, ũndũ ũrĩa andũ a Isiraeli maatũire macaragia na kũyo kĩnene matiawonire, no andũ arĩa athuure-rĩ, nĩmawonire. Acio angĩ nao nĩmoomirio ngoro, ⁸ o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ngai nĩamaheire roho ta wa andũ
magonetio nĩ toro,
akĩmahe maitho matekuona,
na matũ matekũigua,
o nginya ũmũthĩ ũyũ.”

⁹ Nake Daudi ekuuga atĩrĩ:

“Metha yao ya kũrĩra ĩrotuĩka
mũtego, na kĩndũ gĩa
kũmagwatia,
o na ĩtuĩke ya kũmahĩnga, na
irĩhi rĩa ũũru wao.

¹⁰ Maitho mao marogĩa nduma,
matige gũcooka kuona,
na mathiĩage mainamĩrĩre
nginya tene.”

Honge cia Gũciarithanio

¹¹ Ningĩ ngũũria atĩrĩ: Ayahudi nĩkũhĩngwo maahĩngirwo makĩgũa ũndũ matangĩũkĩra? Kũroaga gũtuĩka ũguo! Aca ti guo o na atĩa! Ũrĩa kũrĩ nĩ atĩ, tondũ wa mehia mao, ũhonokio nĩũkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩgeetha andũ a Isiraeli maigua ũiru. ¹² No angĩkorwo ũremi wao nĩũtuĩkĩte ũtonga kũrĩ kĩrĩndĩ gĩa thĩ, nayo hathara yao

ĩgatuĩka ũtonga kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, githĩ kũiyũrĩrwo kwao gũtingĩkĩrehe ũtonga mũingĩ makĩria!

¹³ Rĩu-rĩ, nĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ ndĩraarĩria. Tondũ ndĩ mūtũmwo ũtũmĩtwo kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ-rĩ, ũtungata ũcio wakwa nĩndĩwĩkĩrĩre mũno, ¹⁴ ngĩgeragĩria kana hihi ndahota kwarahũra andũ a rũruka rwakwa kũmbe maigue ũiru, na ndũme amwe ao mahonokio. ¹⁵ Tondũ angĩkorwo kũregwo kwao nĩkuo gwa gũtũma kĩrĩndĩ gĩa thĩ kĩguithanio na Ngai-rĩ, ĩ gwĩtĩkĩrwo kwao kũngĩkĩrehe kĩĩ, tiga o kũriũka kuuma kũrĩ arĩa akuũ?

¹⁶ Angĩkorwo kĩenyũ gĩa kĩmere kĩrĩa kĩrutĩrwo Ngai kĩrĩ maciaro ma mbere nĩ gĩtheru-rĩ, o nakĩo kĩmere gĩothe no gĩtheru; angĩkorwo mũri nĩ mũtheru-rĩ, o nacio honge no theru.

¹⁷ Angĩkorwo honge imwe cia mūtamaiyũ wa mũgũnda nĩciakahũrĩrwo, nawe, o na watũka ũrĩ rũhonge rwa mūtamaiyũ wa gĩthaka-rĩ, ũgĩciarithanio na honge icio ingĩ, na rĩu nĩũgayanaga ũnoru na icio ingĩ kuuma mũri wa mūtamaiyũ ũcio-rĩ, ¹⁸ menya ndũkae kwĩganĩra honge icio ingĩ. Ũngĩka ũguo-rĩ, ririkana ũndũ ũyũ: Wee tiwe ũnyĩtĩrĩre mũri ũcio, no nĩ mũri ũcio ũkũnyĩtĩrĩre. ¹⁹ No wee no ũkiuge atĩrĩ, “Honge icio ciakahũrĩrwo nĩgeetha njjarithanio na mũtĩ.” ²⁰ Ũguo noguo. No rĩrĩ, honge icio ciakahũrĩrwo tondũ wa kwaga gwĩtĩkia, nawe wĩhaandĩte nĩ ũndũ wa gwĩtĩkia. Ndũkae gwĩtĩia, no wĩtigagĩre. ²¹ Tondũ angĩkorwo Ngai ndaacaiĩre honge icio cia ndũire-rĩ, o nawe ndangĩgũcaĩra.

²² Nĩ ũndũ ũcio, mwĩcũraniei ũhoru wa ũtugi wa Ngai na kwaga tha gwake: harĩ andũ acio maagũire, nĩagire kũmaiguĩra tha, no inyuĩ, nĩkũmũtuga amũtugaga, angĩkorwo nĩmũgũtũũra thĩĩnĩ wa ũtugi wake. Kwaga ũguo-rĩ, o na inyuĩ no mũtinio mweherio. ²³ Andũ acio nao mangĩtiga kũrũmia ũhoru ũcio wa kwaga gwĩtĩkia-rĩ, nĩmagaciarithanio na mũtĩ, nĩgũkorwo Ngai arĩ na ũhoti wa kũmaciarithania naguo rĩngĩ. ²⁴ Nĩ

ũndũ-rĩ, angĩkorwo mwatinirio kuuma mūtamaiyũ-inĩ wa kĩrĩti, na mũgĩcooka mũgĩciarithanio na mūtamaiyũ wa mũgũnda, na ũcio nĩ ũhoru ũtarĩ wa ndũire-rĩ, githĩ ti ũhũthũ makĩria honge ici, o ici ciarĩ ciaguo, gũciarithanio na mūtamaiyũ wa mũgũnda o ũcio warĩ wao kũmbe!

Andũ a Isiraeli othe Nĩmakahonokio

²⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩ ũhoru ũyũ wa hitho, nĩgeetha mũtikae kwĩona ta mũrĩ oogĩ: Hitho nĩ atĩ, andũ amwe a Isiraeli nĩanyĩte nĩ kũũmia ngoro, o nginya rĩrĩa mũigana wa andũ-a-Ndũrĩrĩ ũkaahinga gũtoonya. ²⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ a Isiraeli othe nĩmakahonokio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Mũhonokia nĩakoima Zayuni;
naguo ũhoru wa kũregana na
Ngai nĩakaweheria kuuma
kũrĩ Jakubu.

²⁷ Nakĩo gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ngaarĩkanĩra nao,
rĩrĩa ngaamehereria mehia
mao.”

²⁸ Ha ũhoru-ũrĩa-Mwega-rĩ, andũ a Isiraeli nĩmatuirwo thũ nĩ ũndũ wanyu, no ha ũhoru wa gũthuurwo-rĩ, nĩmendetwo nĩ ũndũ wa maithe mao ma tene, ²⁹ nĩgũkorwo iheo iria Ngai aheanaga na gwĩtana kũrĩa etanaga nakuo ndacookaga kwĩricũkwo. ³⁰ O ta ũrĩa inyuĩ hĩndĩ ĩmwe mwaremeire Ngai, no rĩu nĩamũiguĩrĩre tha nĩ ũndũ wa ũremi wao-rĩ, ³¹ rĩu no taguo o nao matuĩkĩte aremi, nĩgeetha o nao rĩu maiguĩrwo tha nĩ ũndũ wa ũrĩa Ngai amũiguĩrĩre tha. ³² Nĩgũkorwo Ngai nĩatuĩte andũ othe aremi nĩgeetha acooke amaiguĩre tha othe.

Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

³³ Hĩ! Ĩ ũũgĩ wa Ngai, o naguo

ūmenyo wake, itikĩrĩ nyingĩ
na ndiku mũno!
Matuĩro make gũtirĩ ũngĩhota
kũmatuĩria,
na mĩthiire yake kaĩ
ndĩngĩmenyeka-ĩ!

³⁴“Nũũ ũmenyete meciiria ma
Mwathani?

Kana nũũ ũkoretwo
akĩmũtaara?”

³⁵“Nũũ wanahe Ngai kĩndũ,
atĩ nĩguo Ngai acooke amũrĩhe
kĩndũ kũu?”

³⁶Nĩgũkorwo indo ciothe cioimire
harĩ we, na nĩwe
ũcitũũragia ciothe, na
ciothe-rĩ, no ciae.

Nake arogoocagwo nginya tene
na tene! Amenĩ.

Magongona marĩ Muoyo

12 Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe
witũ, ndamũthaita tondũ wa ũrĩa
Ngai anamũiguĩra tha, mwĩrute mĩrĩ
yanyu ĩtuĩke magongona marĩ muoyo,
na matheru mangĩkenia Ngai, arĩ guo
ũtungata ũrĩa wagĩrĩire na wa ma wa
kũgoocithia Ngai. ²Mũtikanahaananie
ũhoru wanyu na maũndũ marĩa
mekagwo nĩ andũ a thĩ ĩno; no garũrũkai
na ũndũ wa kwerũhio meciiria manyu.
Hĩndĩ ĩyo nĩmũrĩhotaga kũmenya na
gwĩtĩkĩra wendi ũcio wa Ngai, o wendi
ũcio wake mwega ũrĩa wa kũmũkenagia,
na mũkinyanĩru kũna.

³Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa ndaaheirwo nĩ
Ngai-rĩ, ngwĩra o mũndũ wotho wanyu
atĩrĩ: Mũndũ ndakae gwĩtua mũnene
gũkĩra ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ gwĩtua, no nĩ
kaba mũndũ eciiragie ũhoru wake we
mwene na atue itua rĩagĩrĩru, kũringana
na wĩtũkio ũrĩa Ngai amũheete. ⁴O ta
ũrĩa tũrĩ na ciĩga nyingĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ
ũmwe, nacio ciĩga ici ciothe itirutaga
wĩra mũthemba ũmwe-rĩ, ⁵no taguo o
na ithuĩ, o na twatuĩka tũrĩ aingĩ, tũrĩ
mwĩrĩ ũmwe thĩnĩ wa Kristũ, na o kũga
nĩkĩohanĩtio na iria ingĩ ciothe. ⁶Nĩngĩ
nĩtũheetwo iheo itiganĩte, kũringana
na wega ũrĩa tũheetwo. Angĩkorwo

kĩheo kĩa mũndũ nĩ kũratha mohoro-rĩ,
nĩahũthĩre kĩheo kũu kũringana na
ũrĩa wĩtũkio wake ũigana. ⁷Angĩkorwo
nĩ gũtungata, nĩatungatage; na
angĩkorwo nĩ kũrutana, nĩarutanage;
⁸nĩngĩ angĩkorwo nĩ kũmĩrĩria andũ,
nĩakĩũmanagĩrĩrie; na angĩkorwo nĩ wa
kũrũmbũiya mabata ma andũ arĩa angĩ,
nĩakĩheanage na ũtaana; angĩkorwo nĩ
wa gũtongoria, nĩatongoragie na kũyo;
nĩngĩ ũrĩa wa kũiguanĩra tha, nĩekage
ũguo akenete.

Wendani

⁹Wendani wanyu nĩũkoragwo nĩ
ũrĩa ũtarĩ ũhinga. Thũũragai ũndũ
ũrĩa mũũru; naguo ũndũ ũrĩa mwega
mũkĩũrũmagie. ¹⁰Endanagai mũndũ
na ũrĩa ũngĩ, mũrĩ na wendani ta wa
ciana cia ithe ũmwe. Na mũndũ nĩatũĩage
ũrĩa ũngĩ gũkĩra we mwene. ¹¹Rutagai
wĩra na kũyo, na mũreke ngoro cianyu
ihĩahĩage, mũgĩtungatagĩra Mwathani.
¹²Ikaragai mũkenete nĩ ũndũ mũrĩ na
kĩrĩgĩrĩro, na mũkiragĩrĩrie hĩndĩ ya
mathĩĩna, na mũikarage mũkĩhooyaga
hĩndĩ ciothe. ¹³Teithagiai andũ a Ngai
mabataro-inĩ mao. Tũũrai mũnyĩitaga
andũ ũgeni.

¹⁴Rathimagai andũ arĩa
mamũnyariiraga; marathimagei na
mũtikanamarume. ¹⁵Kenagai hamwe
na arĩa marakena; na mũcakae na
arĩa maracakaya. ¹⁶Tũũrai mũiguanĩte
mũndũ na ũrĩa ũngĩ. Tigagai gwĩtũĩa, no
mwĩtĩkagĩre kũgĩa ngwatanĩro na andũ
arĩa matarĩ igweta. Tigagai kwĩona ta
mũrĩ oogĩ.

¹⁷Mũtikaneeke mũndũ ũũru nĩ ũndũ
wa ũũru ũrĩa amwĩkĩte. Menyagĩrĩrai
nĩguo mwĩkage maũndũ marĩa
mangĩonwo magĩrĩire nĩ andũ othe.
¹⁸Inyuĩ-rĩ, geragiai gũikarania na mũndũ
o wotho na thayũ kũngĩhoteka. ¹⁹Arata
akwa, mũtikanerĩhĩrie, no tigagĩriai
mang'ũrĩ ma Ngai handũ, nĩgũkorwo
nĩ kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Kũrĩhanĩria nĩ
gwakwa; nĩ nĩ ngaarĩhanĩria,” ũguo
nĩguo Mwathani ekuuga. ²⁰Handũ ha
ũguo-rĩ:

“Thũ yaku ñgĩkorwo ñhũtiĩ-rĩ,
mĩhe irio;
ñgĩkorwo nĩnyootiĩ-rĩ, mĩhe gĩa
kũnyua.
Gwĩka ũguo-rĩ, nĩkũmĩgĩrĩra
makara ma mwaki mĩtwe.”

²¹ Mũtikanatoorio nĩ ũũru, no tooragiai
ũũru na wega.

Kwĩnyiihĩria arĩa Maathanaga

13 O mũndũ no nginya athĩkagĩre
arĩa maathanaga, nĩgũkorwo
gũtirĩ hinya wa gwithana tiga ũrĩa
Ngai ahaandĩte. Aathani arĩa marĩ ho
nĩ Ngai ũmatuĩte a gwithana. ² Nĩ ũndũ
wa ũguo-rĩ, mũndũ ũrĩa ũremagĩra
arĩa maathanaga, nĩkũrega aregaga
ũndũ ũrĩa Ngai atuĩte, nao arĩa mekaga
ũguo nĩmagatuĩka a gũtũirwo ciira.
³ Nĩgũkorwo aathani ti a kũmakia arĩa
mekaga ũrĩa kwagĩrĩre, no nĩ a kũmakia
arĩa mekaga ũũru. Nĩũkwenda wagage
gwĩtigagĩra ũrĩa wathanaga? Gũkage ũrĩa
kwagĩrĩre, nake nĩarĩkũgathagĩrĩria.
⁴ Nĩgũkorwo we nĩ ndungata ya Ngai
ya gũtũma wonage maũndũ mega. No
ũngĩka ũũru-rĩ, wĩtigĩre, nĩgũkorwo
ndakuuaga rūhiũ rwa njora tũhũ. We nĩ
ndungata ya Ngai, na mũrĩhania wake wa
kũherithania na wa gũkinyĩria mũndũ
ũrĩa wĩkaga ũũru mang’ũrĩ ma Ngai. ⁵ Nĩ
ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩre mwathĩkagĩre
arĩa maathanaga, ti tondũ wa gwĩtigĩra
mang’ũrĩ macio, no nĩ tondũ wa ũrĩa
mwĩmenyeire na thamiri cianyu ũrĩa
arĩ wega gwĩka.

⁶ Ũndũ ũcio noguo ũtũmaga mũrutage
magooti, nĩgũkorwo arĩa maathanaga
nĩ ndungata cia Ngai, na maheanaga
mahinda mao mothe nĩ ũndũ wa wĩra
ũcio kũĩmbe. ⁷ Rutagĩrai andũ othe kĩria
mwagĩrĩrwo nĩ kũmarutĩra: Angĩkorwo
mũtirutĩte magooti, rutai magooti;
na angĩkorwo nĩ kũruta mbeeca cia
kũrutithia wĩra wa bũrũri, rutai; nao
andũ arĩa a kũheo gĩtũĩ, maheagei; na
arĩa a gwĩkĩrĩrwo, mekagĩrĩrei.

Endanagai tondũ Mũthenya Nĩũkuhĩrĩrie

⁸ Mũtigaikare mũrĩ na thiirĩ na mũndũ
o na ũrĩkũ, tiga o mwendanage hĩndĩ
ciothe mũndũ na ũrĩa ũngĩ, nĩgũkorwo
mũndũ wendaga mũndũ ũrĩa ũngĩ
nĩahingĩtie watho. ⁹ Nĩ ũndũ maathani
maya, atĩ “Ndũkanatharanie,” na
“Ndũkanoragane,” na “Ndũkanaiye”,
na “Ndũkanacumĩkĩre kĩndũ kĩene,” o
na rĩathani rĩngĩ o rĩothe rĩngĩkorwo ho,
mohanĩtio mothe maturaniĩrwo thĩnĩ
wa rĩathani rĩrĩ: “Enda mũndũ ũrĩa
ũngĩ ta ũrĩa wĩyendete wee mwene.”
¹⁰ Wendani-rĩ, ndũngũka mũndũ ũrĩa
ũngĩ ũũru. Nĩ ũndũ ũcio kwendana
nĩkuo kũhingia watho.

¹¹ Na mwĩkage ũguo nĩ ũndũ wa
kũmenya mahinda maya tũrĩ ũrĩa
matariĩ. Ihinda nĩkinyu nĩgeetha
mwarahũke mũtĩge gũkoma, tondũ
ũhonokio witũ rĩu ũrĩ hakuhi kũrĩ
rĩrĩa twambĩrĩrie gwĩtĩkia. ¹² Ũtukũ ũrĩ
hakuhi gũthira; naguo mũthenya ũkĩrĩ
gũkinya. Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtigane na
maũndũ ma nduma na twĩohe indo cia
mbara, o iria cia ũtheri. ¹³ Nĩtũthiĩage
na mĩthĩre mĩagĩrĩru, o irĩa yagĩrĩre
gũikarwo nayo mũthenya, tũtigatoonye
maruga-inĩ mooru marĩ na nyĩmbo
njũru na ũrĩũ, na tũtigatoonye ũtharia-
inĩ kana maũndũ ma ũũra-thoni, na
tũtikagĩage na njũgitano na kũiguanĩra
ũru. ¹⁴ No rĩrĩ, mwĩhumbei Mwathani
Jesũ Kristũ, na mũtigatũũre mwĩciiragia
o ũrĩa mũngĩhingia merĩrĩria ma mũrĩ
ĩno ya mehia.

Andũ arĩa Ahũthũ na arĩa marĩ Hinya

14 Na rĩrĩ, mũndũ ũrĩa ũkoragwo arĩ
na wĩtĩkio mũhũthũ mwamũkĩrei,
mũtekũmũtuĩra ciira nĩ ũndũ wa
maũndũ marĩa mataiguanĩrwo. ² Wĩtĩkio
wa mũndũ ũmwe-rĩ, nĩũmwĩtĩkĩrĩtie
kũrĩa irio cia mĩthemba yothe, no mũndũ
ũngĩ, ũrĩa ũrĩ wĩtĩkio mũhũthũ, arĩaga
o mĩthemba ya nyeni. ³ Mũndũ ũrĩa
ũrĩaga mĩthemba yothe ya irio ndakae
kũmena mũndũ ũrĩa ũtekaga ũguo, nake
mũndũ ũrĩa ũtarĩaga indo imwe-rĩ,

ndakae gũtuĩra ciira mũndũ ũrĩa ũrĩaga ciothe tondũ Ngai nĩamwĩtikĩrĩtie.

⁴Wee ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre ndungata ya mũndũ ũngĩ ciira? Mwathi wayo nĩwe ũmenyaga ĩrũngĩ wega kana ĩgwĩte. Nayo nĩĩrĩrũgamaga, tondũ Mwathani nĩwe ũrĩ na ũhoti wa gũtũma ĩrũgame.

⁵Mũndũ ũmwe-rĩ, onaga ta kũrĩ mũthenya ũmwe mũtheru kũrĩ ĩrĩa ĩngĩ; nake mũndũ ũngĩ akoona mĩthenya yothe no ũndũ ũmwe. O mũndũ nĩemenyere wega na ngoro yake. ⁶Mũndũ ũrĩa wonaga mũthenya ũmwe ũrĩ wa mwanya-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani. Nake ũrĩa ũrĩaga nyama-rĩ, arĩaga nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩgũkorwo nĩ Ngai acookagĩria ngaatho; nake ũrĩa ũtacirĩaga-rĩ, ekaga ũguo nĩ ũndũ wa Mwathani, na nĩ Ngai acookagĩria ngaatho. ⁷Nĩgũkorwo gũtirĩ o na ũmwe witũ ũtũũraga nĩ ũndũ wake mwene, na gũtirĩ o na ũmwe witũ ũkuaga nĩ ũndũ wake mwene. ⁸Nĩ ũndũ tũngĩtũũra muoyo-rĩ, tũtũũraga nĩ ũndũ wa Mwathani; na tũngĩkua-rĩ, twakua nĩ ũndũ wa Mwathani. Nĩ ũndũ ũcio tũngĩkorwo tũrĩ muoyo kana tũkuĩte-rĩ, tũrĩ o a Mwathani.

⁹Ũhoru ũyũ nĩguo watũmire Kristũ akue na acooke ariũke, nĩguo atuĩke Mwathani wa arĩa akuĩ na arĩa marĩ muoyo. ¹⁰Wee-rĩ, ũgũtuĩra mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ciira nĩkĩ? Kana ũkũmena mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu nĩkĩ? Nĩgũkorwo ithuothe nĩtũkarũgama mbere ya gĩtĩ gĩa ciira kĩa Ngai. ¹¹O ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Ti-itherũ, o ta ũrĩa nĩ ndũũraga muoyo,
iru o rĩothe nĩrĩgaturio mbere yakwa;
naruo rũrĩmĩ o ruothe
nĩrũkoimbũrĩra Ngai,’ ũguo
nĩguo Mwathani ekuuga.”

¹²Hakĩrĩ ũguo-rĩ, o ũmwe witũ nĩakaheana ũhoru wake mwene mbere ya Ngai.

¹³Nĩ ũndũ ũcio nĩtũgĩtĩge gũtuanĩra ciira ithuĩ ene. Handũ ha ũguo-rĩ,

kaba mũtue na meciiria manyu atĩ mũtigatũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩngwo kana agwe njĩra-inĩ.

¹⁴Nĩ nĩmenyete wega biũ ndĩ thĩĩnĩ wa Mwathani Jesũ, atĩ gũtirĩ irio irĩ thaahu cio nyene. No rĩrĩ, mũndũ ũrĩa wonaga kĩndũ ta kĩrĩ thaahu-rĩ, ũcio harĩ we kĩndũ kĩa nĩ kĩrĩ thaahu. ¹⁵Angĩkorwo mũrũ kana mwarĩ wa thoguo nĩekũigua ũũru tondũ wa kĩrĩa ũrĩaga-rĩ, wee nĩtũgĩte gũthĩĩ na mĩthĩire ya wendani. Tiga gũtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ũcio Kristũ aakuĩrĩire oore nĩ ũndũ wa kĩrĩa ũrarĩa. ¹⁶Mũtikanareke ũndũ ũrĩa muonaga ũrĩ mwega ũtuĩke wa gũcambio. ¹⁷Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoru wa kũrĩa na kũnyua, no nĩ wa ũthingu, na thayũ o na gĩkeno iria ciumaga kũrĩ Roho Mũtheru, ¹⁸tondũ mũndũ o wotho ũrĩa ũtungatagĩra Kristũ na njĩra icio nĩakenagia Ngai, o na akoonagwo arĩ mwega nĩ andũ.

¹⁹Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩtwĩkĩragei kĩyo gĩa gwĩkaga maũndũ marĩa marehaga ũhoru wa thayũ na magatũma tuonganĩrĩire hinya. ²⁰Mũtikanathũkie wĩra wa Ngai nĩ ũndũ wa irio. Irio ciothe nĩ theru, no rĩrĩ, nĩ ũũru mũndũ kũrĩa kĩndũ o gĩothe kĩrĩa kĩngĩhĩtithia mũndũ ũrĩa ũngĩ. ²¹Nĩ kaba kwaga kũrĩa nyama, kana kũnyua ndibei o na kana gwĩka ũndũ ũngĩ o na ũrĩkũ ũrĩa ũngĩtũma mũrũ kana mwarĩ wa Ithe wanyu ahĩtithio.

²²Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie ũkonĩĩ maũndũ macio-rĩ, nĩũmenyeke gatagatĩ gaku na Ngai. Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũtarĩ ũndũ angĩcuukĩra nĩ ũndũ wa kĩndũ kĩrĩa onaga kĩrĩ kĩa agĩĩka. ²³No rĩrĩ, mũndũ angĩkorwo arĩ na nganja, acooke arĩ irio iria arĩ na nganja nacio, mũndũ ũcio nĩetuĩrĩire ciira, tondũ kũrĩa gwake gũtũmanĩte na wĩtĩkio; nago ũndũ o wotho ũtoimanĩte na wĩtĩkio nĩ mehia.

15 Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa tũrĩ na hinya-rĩ, twagĩrĩrwo nĩgũkuuanagĩra na arĩa matarĩ na hinya maũndũ mao ma ũhinyaru na to gwĩkenagia ithuĩ ene. ²O ũmwe witũ nĩagĩrĩrwo nĩgũkenia mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ ũndũ wa maũndũ

make mega, nĩgeetha ongererwo hinya.
³ Nĩgũkorwo o na Kristũ ndekenirie we mwene, no o ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ: “Irumi cia arĩa makũrumaga nĩ nĩ ciagwĩrĩre.” ⁴ Nĩgũkorwo maũndũ mothe marĩa maandĩkirwo tene maandĩkirwo marĩ ma gũtũruta, nĩgeetha tũgiage na kũirĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa gũkirĩrĩa na kũũmĩrĩro nĩ Maandĩko macio.

⁵ Ngai ũrĩa ũheanaga ũkirĩrĩa na ũũmanĩrĩa aromũhe roho wa ũiguano o mũndũ na ũrĩa ũngĩ rĩrĩa mũkũrũmĩrĩa Kristũ Jesũ, ⁶ nĩgeetha mũgoocithagie Ngai o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ mũrĩ na ngoro imwe na mũgambo ũmwe.

⁷ Nĩ ũndũ ũcio, o mũndũ nĩagũtũkagĩre ũrĩa ũngĩ, o ta ũrĩa mwetĩkirĩrwo nĩ Kristũ, nĩgeetha Ngai agoocagwo. ⁸ Nĩgũkorwo ngũmwĩra atĩrĩ, Kristũ okire arĩ ndungata ya Ayahudi nĩ ũndũ wa ũhoru wa ma wa Ngai, nĩguo ahingie ciĩranĩro iria cieriĩrwo maithe maitũ ma tene, ⁹ nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magoocithagie Ngai nĩ ũndũ wa tha ciae, ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩ ũndũ ũcio nĩngũkũgooca ndĩ gatagatĩ ka ndũrĩrĩ;
nĩndĩrĩnaga nyĩmbo cia
kũgooca rĩitwa rĩaku.”

¹⁰ Ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ:

“Kenai, inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ,
mũrĩ hamwe na andũ ake.”

¹¹ Na ningĩ nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ,

“Goocai Mwathani, inyuĩ andũ-a-
Ndũrĩrĩ othe,
na mũmũĩnĩre nyĩmbo cia
kũmũgooca, inyuĩ andũ
othe.”

¹² O na ningĩ, Isaia nĩoigĩte atĩrĩ,

“Mũndũ ũrĩa wĩtagwo Mũri wa
Jesii nĩagooka,
o we ũrĩa ũkaarahũka atuĩke wa
gwatha ndũrĩrĩ,
nao andũ-acio-a-Ndũrĩrĩ
nĩmakaagĩa na kũirĩgĩrĩro
thĩnĩ wake.”

¹³ Na rĩrĩ, Ngai ũrĩa arĩ we mwĩhoko witũ aromũiyũria na gĩkeno gĩothe na thayũ tondũ wa ũrĩa mũmwĩhokete, nĩgeetha mũkirĩrĩrie kũgĩa na kũirĩgĩrĩro nĩ ũndũ wa hinya wa Roho Mũtheru.

Paũlũ Mũtungatĩri wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ mwene nĩnjĩtikĩrite atĩ inyuĩ ene nĩmũiyũrĩtwo nĩ wega, na nĩ mũrĩ na ũmenyo mũiganu, o na mũkahota gũtaarana inyuĩ ene.

¹⁵ Ndĩmwandĩkĩre ũndũ ũyũ ndĩ na ũũmĩrĩru mũingĩ ngĩmwĩra maũndũ mamwe, taarĩ kũmũrĩrĩkania maũndũ macio rĩngĩ, nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheire, ¹⁶ nĩguo nduĩke mũtungatĩri wa Kristũ Jesũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ndutage wĩra wa mũthĩnjĩri-Ngai wa kũhunjagia Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai, nĩgeetha andũ-a-Ndũrĩrĩ magaatuĩka igongona rĩitĩkĩrĩku nĩ Ngai, o rĩrĩa rĩtherie nĩ Roho Mũtheru.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio nĩngwĩraha thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa ũtungata wakwa ngĩtungatĩra Ngai. ¹⁸ Ndikũgeria kwaria ũndũ o na ũrĩkũ tiga o ũrĩa Kristũ ahingĩtie na ũndũ wakwa harĩ ũhoru wa gũtongoria andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru-inĩ wa gwachĩkĩra Ngai, nĩ ũndũ wakwa kũheana ũhoru na maũndũ marĩa mekirwo, ¹⁹ na ũndũ wa hinya ũrĩa watũmaga kũringwo ciamu na kuonwo morirũ, tondũ wa hinya wa Roho Mũtheru. Na nĩ ũndũ wa ũguo kuuma Jerusalemu kũrigiicũka nginya Iluriko, nĩhunjĩtie biũ Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ²⁰ Na rĩrĩ, ndũire ndũrĩrĩrie kũhunja Ũhoru-ũrĩa-Mwega kũrĩa Kristũ atamenyekete, nĩgeetha ndikanatuĩke wa gwaka igũrũ rĩa mũthingi wakĩtwo nĩ mũndũ ũngĩ. ²¹ No rĩrĩ, nĩgũtuĩke o ta ũrĩa kwandĩkitwo, atĩrĩ:

“Arĩa matarĩ meerwo ũhoru wake
nĩo makaawona,
na arĩa matarĩ maigua nĩo
magaataũkĩrwo nĩguo.”

²² Kĩu nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa kĩanagiria mahinda mainĩ njũke kũu kwanyu.

Mūbango wa Paŭlū Gūthiĩ Roma

²³ No rīu, tondū hatirī handū hangī ingīruta wīra ng'ongo-inī ici, na tondū mīaka mīngī nīngoretwo ngīrirīria kūmuona-rī, ²⁴ nīndīrabanga gwīka ūguo ngīthiĩ Sipania. Nīndīrehoka gūkaamūceerera ngīhītūkīra kūu kwanyu, na atī nīmūkandeithīrīria gūthiĩ rūgendo rūu, thuutha wa gūkenanīra na inyuī ihinda inini. ²⁵ No rīu ndī rūgendo-inī ngīthiĩ Jerusalemu ngatungatīre andū arīa aamūre marī kūu. ²⁶ Nīgūkorwo andū a Makedonia na a Akaia nīmoonire arī wega kūhotha nīguo mateithie andū arīa athīni a thiritū ya andū arīa aamūre kūu Jerusalemu. ²⁷ Ūguo nīguo moonire kwagīrīre, na ti-itherū nī marī na thiirī wa andū acio. Tondū wa rīrī, angīkorwo andū-a-Ndūrīrī nīmagwatanīre na Ayahudi irathimo cia kīroho-rī, o nao marī na thiirī kūrī Ayahudi wa kūmatungatīra na indo irīa marathimītuo nacio. ²⁸ Nī ūndū ūcio ndaarīkia kūruta wīra ūcio, na menye wega atī maciaro macio nī marīkia kwamūkīrwo-rī, hīndī ūyo nīngamūceerera ngīthiĩ Sipania. ²⁹ Nīnjūū atī ngīūkīra kūu kwanyu, ngaakorwo njiyūrīrīrwo nī irathimo cia Kristū.

³⁰ Ariū na aarī a Ithe witū, nīdamūthaitha nī ūndū wa Mwathani witū Jesū Kristū na nī ūndū wa wendani ūrīa tūheetwo nī Roho, atī mūnyiitanīre na nī kīgiano-inī gīakwa na ūndū wa kūhooya Ngai nī ūndū wakwa. ³¹ Hooyai nīgeetha ngaahonokio kuuma kūrī andū arīa matetikītie a kūu Judea, na nīngī atī ūtungata wakwa kūu Jerusalemu ūgetikīrīka nī andū arīa aamūre akuo, ³² nīgeetha ngooka kūrī inyuī ngenete, Ngai enda, na tūcanjamūke tūrī hamwe. ³³ Ngai mwene thayū aroikara hamwe na inyuī inyuothe. Amenī.

Neithi kūrī Arata

16 Nīngūgaathīrīria mwarī wa Ithe witū Fibi kūrī inyuī, ūrīa ūtungataga thīinī wa kanitha wa Kenikirea.

² Nīngūmūhooya mūmwamūkīre thīinī wa Mwathani o ta ūrīa mūngīamūkīra andū arīa aamūre, na mūmūhe ūteithio o wothē angībatario nīguo kuuma kūrī inyuī, nīgūkorwo o nake anakorwo arī ūteithio mūnene kūrī andū aingī, o hamwe na nī mwene.

³ Geithiai Pirisila na Akula, arīa tūrutaga wīra nao tūrī thīinī wa Kristū Jesū. ^a ⁴ O nīmendere kūūrāgwo nī ūndū wakwa. Na to nī nyiki ndīramacookeria ngaatho, no nīmacookeirio ngaatho nī makanitha mothe ma andū-a-Ndūrīrī.

⁵ Geithiai o na kanitha ūrīa ūcemanagia kwao mūciī. Geithiai mūrata wakwa Epeneto, ūrīa warī mwītīkia wa Kristū wa mbere kūu būrūrī wa Asia.

⁶ Geithiai Mariamu, ūrīa warutire wīra na kīyo kīnene mūno nī ūndū wanyu.

⁷ Geithiai Anderoniko na Juniasi, andū a mūhīrīga witū arīa tuohetwo hamwe. Nao nī marī igweta gatagatī-inī ka atūmwō, o na nīngī nīmatuūkīre a Kristū mbere yakwa.

⁸ Geithiai Ampiliato, ūrīa nyendete mūno thīinī wa Mwathani.

⁹ Na mūgeithie Urubano, ūrīa tūrūtithanagia wīra wa Kristū nake, o na mūgeithie mūrata wakwa nyendete Sitakusi.

¹⁰ Geithiai Apele, ūrīa wageririo na akīmenyeka atī nī wa Kristū kūna.

Na mūgeithie andū a nyūmba ya Arisitobulo.

¹¹ Nīngī mūgeithie Herodioni, ūrīa wa mūhīrīga witū.

Geithiai andū a nyūmba ya Narikiso arīa marī thīinī wa Mwathani.

¹² Geithiai Turufena na Turufosa,

^a 3 Pirisila na Akula maarī arata a hakuhi a Paŭlū, na maarutaga wīra wa gūtuma hema hamwe nake.

andũ-a-nja acio marutaga wĩra
na hinya thĩinĩ wa Mwathani.
Na mũgeithie mũrata wakwa
Perisi, mũndũ-wa-nja ũngĩ o
nake ũrutĩte wĩra na hinya
mũno thĩinĩ wa Mwathani.
¹³Geithiai Rufusi, ũrĩa mũthuure
thĩinĩ wa Mwathani, o na
mũgeithie nyina, ũrĩa ũkoretwo
arĩ o ta maitũ.
¹⁴Ningĩ mũgeithie Asunikirito,
na Felegoni, na Herime, na
Pateroba, na Herima, o na ariũ
na aarĩ a Ithe witũ arĩa marĩ
hamwe nao.
¹⁵O na ningĩ mũgeithie Filologo, na
Julia, na Nerea na mwarĩ wa
nyina, na Olumpa, na arĩa othe
aamũre makoragwo hamwe
nao.
¹⁶Geithaniai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na
ngeithi theru cia kĩmumunyano.
Makanitha mothe ma Kristũ
nĩmamũgeithia.
¹⁷Ariũ na aarĩ a Ithe witũ,
nĩngũmũthaitha mwĩmenyagĩrĩre
andũ arĩa marehaga nyamũkano na
maũndũ ma kũmũhĩngithia, marĩa
mareganĩte na ũhoru ũrĩa mũrutĩtwo.
Eheragĩrai andũ ta acio. ¹⁸Nĩgũkorwo
andũ ta acio ti Mwathani witũ Kristũ
matungataga, no nĩ nda ciao ene
matungataga. Nĩmaheenagia ngoro
cia andũ arĩa matooĩ ũũru na ũndũ
wa mĩario yao mĩnyoroku na ndeto
ciao cia kwĩyendithĩrĩria. ¹⁹Andũ othe
nĩmaiguĩte ngumo ya wathĩki wanyu,
nĩ ũndũ ũcio nĩnjiyũrĩtwo nĩ gĩkeno
nĩ ũndũ wanyu; no nĩngwenda mũgĩe
na ũũgĩ harĩ maũndũ marĩa mega, na
mwage ũcuuke harĩ maũndũ marĩa
mooru.
²⁰Ngai mwene thayũ nĩarĩhehenja
Shaitani o narua, na inyuĩ
mũmũrangĩrĩrie rungu rwa magũrũ
manyu. Wegu wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ ũroikara na inyuĩ.

²¹Nĩmwageithio nĩ Timotheo, ũrĩa

tũrutaga wĩra nake, o na Lukio, na Jasoni
na Sosipatero, arĩa a mũhĩrĩga witũ.

²²Nĩ Teritio, mwandĩki wa marũa
maya, nĩndamũgeithia thĩinĩ wa
Mwathani.

²³Nake Gayo, ũrĩa ũnyĩtĩte ũgeni
na ũrĩa ũtugaga andũ a kanitha othe,
nĩamũgeithia.

Nĩmwageithio nĩ Erasito, ũrĩa mũigi
kĩgĩĩna gĩa itũũra, na mũrũ wa ithe witũ
Kwarito. (²⁴Wegu wa Mwathani witũ Jesũ
Kristũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe. Amen.)

²⁵Na rĩu kũrĩ ũrĩa ũngĩhota
kũmũrũgamia wega nĩ ũndũ wa
Ũhoru-ũrĩa-Mwegu ũrĩa hunjagia,
na kwanĩrĩra ũhoru wa Jesũ Kristũ
kũringana na ũguũrio wa maũndũ marĩa
ma hitho marĩa matũire mahithĩtwo
kuuma tene, ²⁶no rĩu nĩmaguũrie na
makamenyithanio thĩinĩ wa Maandĩko
marĩa ma ũnabii, nĩ ũndũ wa watho wa
Ngai, o we ũrĩa ũtũũraga tene na tene,
nĩgeetha ndũrĩrĩ ciothe imwĩtĩkie na
imwathĩkagĩre: ²⁷nake Ngai, o we wiki
mũũgĩ-rĩ, arotũũra agoocagwo nginya
tene na ũndũ wa Jesũ Kristũ! Amen.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, o nĩ ndeetirwo nduĩke mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai, ndĩratũma ngeithi ici tũrĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ Sosithene,^a

² Twandĩkĩra kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, kũrĩ arĩa othe maamũritwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ na magetwo matuĩke andũ atheru, o hamwe na arĩa othe marĩ kũndũ guothe makayagĩra rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we Mwathani wao na witũ:

³ Wega na thayũ irogĩa kũrĩ inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho

⁴ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, nĩ ūndũ wa wega wake ūrĩa mũheetwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁵ Nĩgũkorwo thĩinĩ wake nĩmũtongetio maũndũ-inĩ mothe, mũgatongio ūhoru-inĩ wa mĩario yanyu yothe o na ūhoru-inĩ wothe wa kũmenya maũndũ, ⁶ tondũ-rĩ, ūira witũ ūkonĩ Kristũ nĩwekĩrirwo hinya thĩinĩ wanyu. ⁷ Nĩ ūndũ ūcio gũtirĩ kĩheo gĩa kĩiroho o na kĩmwe mũtarĩ nakĩo, o mũgĩetagirĩra na kĩyo kũguũranĩrio kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁸ Nake nĩarĩmũikaragia mũrĩ na hinya nginya mũthia, nĩguo mũtikanakorwo mũrĩ na ūcuuke mũthenya ūrĩa wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹ Ngai nĩ mwĩhokeku, o we ūrĩa wamwĩtire nĩguo mũkorwo na ngwatanĩro na Mũriũ Jesũ Kristũ, Mwathani witũ.

Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

¹⁰ Atĩrĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndamũthaiha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, atĩ inyuothe

^a1 Warĩ mūtugo wa Ayunani kwambĩrĩria marũa na rĩitwa rĩa mwandĩki.

mũiguane o mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nĩguo mũtikagĩ na nyamũkano gatagatĩ-inĩ kanyu, no mũikare mũiguanĩte, na mũrĩ na meciiria o mamwe, na ngoro o ĩmwe. ¹¹ Tondũ rĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmenyithĩtio nĩ andũ amwe a kuuma nyũmba ya Kiloe atĩ nĩ kũrĩ na ngũĩ gatagatĩ-inĩ kanyu. ¹² Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ: Ūmwe wanyu oigaga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Paŭlũ”; ūngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Apolo”; nake ūngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kefa”; o na ningĩ ūngĩ akoiga atĩ, “Nĩ nũmagĩrĩra Kristũ.”

¹³ Kaĩ Kristũ agayanĩtio? Paŭlũ-rĩ, nĩwe waambirwo mūtĩ igũrũ nĩ ūndũ wanyu? Mwabatithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Paŭlũ?

¹⁴ Nĩngũcookia ngaatho nĩ ūndũ gũtirĩ o na ūmwe wanyu nĩ ndaabatithirie, o tiga Kirisipo na Gayo. ¹⁵ Nĩ ūndũ ūcio gũtirĩ mũndũ o na ūmwe ūngiuga atĩ mwabatithirio thĩinĩ wa rĩitwa rĩakwa. ¹⁶ ĩĩ, o na ningĩ nĩndabatithirie andũ a nyũmba ya Stefana; no tiga acio, ndingĩiririkana kana nĩ kũrĩ mũndũ ūngĩ ndaabatithirie. ¹⁷ Nĩ gũkorwo Kristũ ndaandũmire ngabatithanie, no aandũmire ngahunjie Ūhoru-ũrĩa-Mwega, no ti ndĩũheane na ūũgĩ wa mũndũ, nĩgeetha mũtharaba wa Kristũ ndũkae kwagithio kĩene.

Kristũ nĩwe Ūũgĩ na Ūhoti wa Ngai

¹⁸ Nĩgũkorwo ndũmĩrĩri ya mũtharaba nĩ ūrimũ kũrĩ arĩa maroora, no kũrĩ ithuĩ arĩa tũrahonokio-rĩ, ūndũ ūcio nĩ hinya wa Ngai. ¹⁹ Nĩgũkorwo kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Ūũgĩ wa andũ arĩa oogĩ nĩkũniina ngaaũniina;
naguo ūmenyo wa andũ arĩa imenyi ndĩkĩũtue wa tũhũ.”

²⁰ Mũndũ ūrĩa mũũgĩ-rĩ, akĩrĩ kũ? Mũndũ ūrĩa mũthomu-rĩ, akĩrĩ kũ? Ari ha mũciiri ūrĩa ūũĩ gũciira maũndũ ma mahinda maya tũrĩ? Githĩ Ngai ndatuĩte

ũũgĩ wa thĩ ño ũrimũ? ²¹ Nĩgũkorwo Ngai na ũndũ wa ũũgĩ wake nĩonire atĩ andũ a thĩ ño na ũũgĩ wao matikaamũmenya, akĩona kwagĩĩire ahũthĩre maũndũ ma ũrimũ marĩa tũhunjagia nĩgeetha ahonokie arĩa mamwĩtikagia. ²² Ayahudi metagia ciama, nao Ayunani macaragia ũũgĩ, ²³ no ithuĩ tũhunjagia ũhoro wa Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ: maũndũ macio nĩ mũhĩnga kũrĩ Ayahudi na ũrimũ kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, ²⁴ no kũrĩ arĩa Ngai etĩte, Ayahudi o na Ayunani, Kristũ nĩwe hinya wa Ngai na ũũgĩ wa Ngai. ²⁵ Nĩgũkorwo ũrimũ wa Ngai nĩ mũũgĩ gũkĩra ũũgĩ wa mũndũ, naguo ũhũthũ wa Ngai nĩ mũritũ gũkĩra hinya wa mũndũ.

²⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta gĩciiriei ũrĩa mwatarĩ rĩrĩa mwetĩrwo. Tĩ aingĩ anyu oogĩ na ũũgĩ wa andũ a gũkũ thĩ; na ti aingĩ mangĩaguucĩrĩire andũ; o na ti aingĩ maciarĩrwo mĩcĩrĩ rĩa rĩrĩ igweta.

²⁷ No Ngai aathuurire maũndũ marĩa ma ũrimũ ma thĩ ño nĩguo aconorithie andũ arĩa oogĩ; ningĩ Ngai aathuurire maũndũ marĩa matarĩ hinya ma thĩ ño nĩguo aconorithie arĩa marĩ hinya. ²⁸ Agĩthuura maũndũ marĩa mahũthũ ma thĩ ño, na marĩa matarĩ ma gũtĩika, o gwata marĩa matarĩ maũndũ kũrĩ, nĩgeetha amaagithie bata, ²⁹ nĩgeetha mũndũ o na ũ ndakanetĩie mbere ya Ngai. ³⁰ No rĩrĩ, nĩwe ũtũmĩte mũkorwo mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũtuĩkĩte ũũgĩ uumĩte kũrĩ Ngai nĩ ũndũ witũ, ũguo nĩ kuuga, ũthingu witũ, na ũtheru, na gũkũũrwo.

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage nĩ ũndũ wa Mwathani.”

2 Hĩndĩ rĩa ndookire kũrĩ inyuĩ, ngĩmũhunjĩria ũira wa hitho ya ũhoro wa Ngai, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndiamwarĩirĩ na mĩario ya kanua kega kana ũũgĩ mũnene. ² Nĩgũkorwo nĩndatuĩte itua ndĩrĩ ũndũ ũngĩ ngwenda kũmenya, rĩrĩa rĩothe ndaari na inyuĩ, o tiga ũhoro wa Jesũ Kristũ na kwambwo gwake mũtĩ-igũrũ. ³ Ndookire kũrĩ inyuĩ itarĩ na hinya, na ndĩ na guoya, o na ngĩinainaga mũno. ⁴ Ndũmĩrĩrĩ yakwa

na kũhunjia gwakwa itiarĩ na ciugo cia kũguucanĩrĩria na ũũgĩ, no nĩcionanagia hinya wa Roho, ⁵ nĩguo wĩtĩkio wanyu ndũgakorwo ũtiirĩrĩrwo nĩ ũũgĩ wa andũ, o tiga hinya wa Ngai.

Ũũgĩ Uumanĩte na Roho

⁶ No ningĩ ithuĩ-rĩ, tũrĩ gatagati-inĩ ka andũ arĩa agima twaragia ũhoro wa ndũmĩrĩrĩ ya ũũgĩ, no tũtiaragia ũhoro wa ũũgĩ wa mahinda maya, kana wa aathanĩ a mahinda maya arĩa matarĩ kũrĩa merekeire. ⁷ No ithuĩ-rĩ, twaragia ũhoro wa ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa hitho, ũũgĩ ũrĩa watũire ũrĩ mũhithe, o ũrĩa Ngai aathĩrĩire o mbere ya kũũmba thĩ nĩ ũndũ wa riiri witũ. ⁸ Gũtirĩ o na ũmwe wa anene a mahinda maya wamenyire ũhoro ũcio, nĩgũkorwo mangĩauumenyete-rĩ, matingĩaambire Mwathani wa riiri. ⁹ Nĩgũkorwo no ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Maũndũ marĩa matarĩ monwo na maitho,
na matarĩ maiguuo na matũ,
o na matarĩ maatoonya ngoro ya mũndũ,
nĩmo Ngai athondekeire andũ
arĩa mamwendete”:

¹⁰ no Ngai nĩatũguũrĩirĩ maũndũ macio na ũndũ wa Roho wake.

Roho nĩathuthuuragia maũndũ mothe, o na maũndũ ma Ngai marĩa marikĩru mũno. ¹¹ Tondũ-rĩ, nũ ũũĩ meciirĩa ma mũndũ, tiga o roho wa mũndũ ũrĩa ũrĩ thĩnĩ wake? O ta ũguo-rĩ, gũtirĩ mũndũ ũũĩ meciirĩa ma Ngai, o tiga Roho wa Ngai. ¹² Tũtĩamũkĩrĩte roho wa thĩ ño, no tũheetwo Roho ũrĩa uumĩte kũrĩ Ngai, nĩguo tũmenyage iheo iria Ngai atũheete o ũguo tũhũ. ¹³ Maũndũ macio nĩmo twaragia, no tũtimaaragia na ciugo iria tũrutĩtwo na ũũgĩ wa mũndũ, no nĩ na ciugo iria tũrutagwo nĩ Roho, tũgataarĩria ũhoro wa ma wa kũiroho na ciugo cia kũiroho. ¹⁴ Mũndũ ũtarĩ na Roho ndetĩkagĩra maũndũ marĩa moimaga kũrĩ Roho wa Ngai, tondũ maũndũ macio nĩ ũrimũ kũrĩ we, na

ndangimamenya, tondũ makũũrĩkanaga na njĩra ya kũiroho. ¹⁵ Mũndũ wa kũiroho nĩakũũranaga maũndũ mothe, nowe mwene gũtirĩ mũndũ ũngĩmũtuĩra:

¹⁶ “Nĩ ũndũ-rĩ, nũ ũngĩmenya meciiria ma Mwathani, nĩguo akĩmũtaare?”

No ithuĩ tũrĩ na meciiria ma Kristũ.

Ũhoro wa Nyamũkano thĩinĩ wa Kanitha

3 Ariũ na aarĩ a lthe witũ, ndingĩahotire kũmwarĩria ta mũrĩ andũ a kũiroho, no ndaamwarĩrie ta mũrĩ andũ a thĩ, o ta twana tũnini thĩinĩ wa Kristũ. ² Ndaamũheire iria, no ti irio nyũmũ ndaamũheire, nĩgũkorwo mũtiakinyĩte a gũcirĩa. Ti-itherũ o na rĩu mũtikinyĩte a gũcirĩa. ³ O na rĩu mũrĩ andũ a thĩ. Kuona atĩ kũrĩ na ũiru na ngũĩ thĩinĩ wanyu-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ andũ a thĩ? Githĩ mũtiragĩka o ta ũrĩa andũ a ndũire mekaga? ⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, rĩrĩa mũndũ ũmwe ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩa Paũlũ,” nake ũrĩa ũngĩ akoiga atĩrĩ, “Nĩ nũmagĩrĩa Apolo,” githĩ mũtikĩrĩ o andũ a ndũire?

⁵ Kaĩ Apolo akĩrĩ ũ? Nake Paũlũ akĩrĩ ũ? Acio maarĩ o ndungata, iria ciatũmire mwĩtũkie, o ta ũrĩa Mwathani aagaĩire o mũndũ wĩra wake. ⁶ Nĩ nĩ mbeũ ndahaandire, nake Apolo agĩciitĩrĩa maaĩ, no nĩ Ngai watũmire ikũre. ⁷ Nĩ ũndũ ũcio ti mũndũ ũrĩa ũhaandaga kana ũrĩa ũitagĩrĩa maaĩ ũrĩ bata, no ũrĩa ũrĩ bata nĩ Ngai, ũrĩa ũtũmaga ikũre. ⁸ Mũndũ ũrĩa ũhaandaga na mũndũ ũrĩa ũitagĩrĩa maaĩ makoragwo na muoroto ũmwe, na o mũndũ akaarĩhwo kũringana na wĩra wake we mwene. ⁹ Nĩgũkorwo tũrutithanagia wĩra hamwe na Ngai; na inyuĩ mũrĩ mũgũnda wa Ngai, na mwako wa Ngai.

¹⁰ Nĩ ũndũ wa wega ũrĩa Ngai aaheete, nĩ nĩ gwaka ndaakire mũthingi haana ta mwakithia ũrĩa mũũgĩ nake mũndũ ũngĩ nĩ gwaka araaka igũrũ rĩa mũthingi ũcio. No o mũndũ nĩamenyagĩrĩre ũrĩa egwaka igũrũ rĩguo. ¹¹ Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩaka mũthingi ũngĩ tĩga ũrĩa

ũrĩkĩtie gwakwo, na nĩguo Jesũ Kristũ. ¹² Angĩkorwo mũndũ o na ũ egwaka igũrũ rĩa mũthingi ũyũ akĩhũthagĩra thahabu, kana betha, kana mahiga ma goro, kana mbaũ, kana nyeki, o na kana rũũa-rĩ, ¹³ wĩra wake nĩũkoneka ũrĩa ũtariĩ, tondũ Mũthenya ũcio nĩũgaatũma woneke ũtheri-inĩ. Wĩra ũcio ũkaaguũrio na mwaki, nĩgũkorwo wĩra wa o mũndũ nĩũkagerio na mwaki ũcio. ¹⁴ Angĩkorwo kĩrĩa mũndũ aakĩte mũthingi-igũrũ nĩgĩgetiiria mwaki ũcio-rĩ, nĩakarĩhwo mũcaara wake. ¹⁵ Angĩkorwo nĩũkahĩa-rĩ, nĩakoorwo nĩguo; nowe mwene nĩakahonoka, no akaahonoka ta mũndũ ũgereire mwaki-inĩ.

¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ inyuĩ ene mũrĩ hekarũ ya Ngai, na atĩ Roho wa Ngai atũũraga thĩinĩ wanyu? ¹⁷ Mũndũ o wothe angĩananga hekarũ ya Ngai-rĩ, Ngai nĩakamwananga; nĩgũkorwo hekarũ ya Ngai nĩ theru, na nĩ inyuĩ hekarũ iyo.

¹⁸ Mũtikae kwĩheenia. Mũndũ o na ũrĩkũ thĩinĩ wanyu angĩkorwo nĩeciiragia nĩ mũũgĩ na ũũgĩ wa mahinda maya tũrĩ-rĩ, nĩagĩtuĩke “kĩrimũ” nĩguo atuĩke mũũgĩ. ¹⁹ Nĩgũkorwo ũũgĩ wa thĩ ĩno nĩ ũrimũ maitho-inĩ ma Ngai. O ta ũrĩa kwandĩkitwo atĩrĩ, “Nĩanyiitaga arĩa oogĩ waara-inĩ wao”; ²⁰ o na nĩngĩ nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Mwathani nĩoĩ atĩ meciiria ma arĩa oogĩ nĩ ma tũhũ.” ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũndũ o na ũrĩkũ ndakae kwĩraha na ũhoro wa andũ! Maũndũ mothe nĩ manyu, ²² kana nĩ Paũlũ, kana nĩ Apolo, kana nĩ Kefa, kana nĩ thĩ ĩno, kana nĩ muoyo, kana nĩ gĩkuũ, kana nĩ maũndũ marĩa marĩ ho rĩu, kana nĩ maũndũ marĩa magooka, mothe nĩ manyu, ²³ na inyuĩ mũrĩ a Kristũ, nake Kristũ nĩ wa Ngai.

Atũmwo a Kristũ

4 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ magĩrĩrwo nĩgĩtuonaga ta ndungata cia Kristũ, na ta tũrĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ ma hitho ma Ngai. ² Rĩu nĩkũbataranĩtie atĩ andũ arĩa mehokeirwo maũndũ no nginya monanie atĩ nĩ ehokeku.

³ Ndingĩmaka o na hanini ingĩtuĩrwo ciira nĩ inyuĩ, kana nduĩrwo nĩ igooti rĩa andũ o na rĩrĩkũ; ti-itherũ o na nĩ mwene ndingĩtuĩra ciira. ⁴ Nĩ mwene ndirĩ na ũndũ ingĩcuukĩra, no ũndũ ũcio ndũngĩtũma nduĩke atĩ ndirĩ na mahĩtia. Mwathani nĩwe ũnduagĩra ciira. ⁵ Nĩ ũndũ ũcio ndũkae gũtua ciira ihinda rĩrĩa rĩamũre rĩtakinyĩte; eterera nginya Mwathani ooke. Maũndũ marĩa mahithe nduma-inĩ nĩakamoimĩria ũtheri-inĩ, na nĩakaguũria meciiria ma ngoro cia andũ. Ihinda rĩu o mũndũ nĩakamũkĩra ngaatho ciake kuuma kũrĩ Ngai.

⁶ Rĩu-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, maũndũ macio ndĩramaringithania na ũhoro wakwa mwene na wa Apolo nĩguo mũgunĩke, nĩguo mwĩrute na ithuĩ gĩtũmi kĩa ũrĩa kwĩragwo atĩrĩ, “Mũtikae kwagarara ũrĩa kwandĩkitwo.” Nĩgeetha mũtikae gwĩtĩia mũndũ ũmwe makĩria ya ũrĩa ũngĩ. ⁷ Nĩ ũndũ-rĩ, nũ ũtũmĩte wĩone ũrĩ na ngũĩrani na mũndũ ũngĩ o wotho? Nĩ kĩ ũrĩ nakĩo ũtaaheirwo? Na angĩkorwo nĩwaheirwo-rĩ, ũragĩtĩia nĩkĩ ta atarĩ kũheo waheirwo?

⁸ Nĩmũrĩkĩtie kũgĩa na kĩrĩa gĩothe mwendaga! Nĩmũrĩkĩtie gũtonga! Nĩmũtuĩkĩte ahamaki, ithuĩ tũtarĩ ho! Naarĩ korwo ti-itherũ nĩmwatuĩkire ahamaki kũna nĩguo tũtuĩke a gũthamaka hamwe na inyuĩ!

⁹ Nĩgũkorwo ndĩrona atĩ ithuĩ atũmwo Ngai atũigĩte handũ tũrĩonekaga tũrĩ thuutha wa andũ arĩa angĩ othe, na ta andũ matuĩrĩrwo kũũragĩrwo thĩinĩ wa kĩaaro kĩa mathako. Nĩtũtuĩtwo kĩndũ gĩa kwĩrorerwo nĩ thĩ yothe, kũrĩ araika o na kũrĩ andũ. ¹⁰ Ithuĩ tũrĩ irimũ nĩ ũndũ wa Kristũ, no inyuĩ mũrĩ andũ oogĩ mũno thĩinĩ wa Kristũ! Ithuĩ nĩ kwaga twagĩte hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya! Inyuĩ nĩmũheetwo gĩtĩio, no ithuĩ nĩtũimĩtwo gĩtĩio! ¹¹ Nginya ihinda rĩrĩrĩ ithuĩ tũrĩ tũtũũrĩte tũhũũtaga na tũkanyoota, na tũgatarũkĩrwo nĩ nguo, ningĩ nĩtũhũũrĩtwo mũno, o na tũgaikara tũtarĩ na mĩciĩ. ¹² Ningĩ nĩtũrutaga wĩra na moko maitũ tũrĩ na kĩyo. Rĩrĩa twarumwo-rĩ, ithuĩ tũkarathima; na

rĩrĩa twanyariirwo, tũkomĩrĩria; ¹³ o na rĩrĩa twacambio, tũcookagia ũhoro na ũhooreri. Nginya ihinda rĩrĩrĩ tũtuĩkĩte gĩko gĩa thĩ, tũgatuĩka mahuti ma gũkũ thĩ.

¹⁴ Ndiraandĩka marũa maya nĩguo ndĩmũconore, no nĩguo ndĩmũtaare mũrĩ ta ciana ciakwa nyendete mũno. ¹⁵ O na mũngĩkorwo mũrĩ na arerĩ ngiri ikũmi thĩinĩ wa Kristũ, mũtirĩ na maithe maingĩ, nĩgũkorwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ ndaatuĩkire ithe wanyu ũndũ-inĩ wa ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio ndamũthaitha mwĩgerekanie na nĩ. ¹⁷ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo, mũrũ wakwa ũrĩa nyendete, na ũrĩa mwĩhokeku thĩinĩ wa Mwathani. Nĩekũmũrĩrĩkania mũtũũrĩre wakwa thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, ũrĩa ũringaine na ũrĩa ndutanaga makanitha-inĩ kũndũ guothe.

¹⁸ Amwe anyu nĩmatuĩkĩte etĩi, makona ta itarooka kũu kũrĩ inyuĩ. ¹⁹ No nĩngũũka kũrĩ inyuĩ narua, akorwo nĩ kwenda kwa Mwathani, na hĩndĩ iyo nĩngatuĩria ũrĩa andũ aya etĩi maaragia, o hamwe na ũhoti ũrĩa marĩ nagueo. ²⁰ Nĩgũkorwo ũthamaki wa Ngai ti ũhoro wa kwaria, no nĩ wa kũgĩa na ũhoti. ²¹ Mũkwenda atĩa? Ngĩũke kũrĩ inyuĩ na kĩboko, kana njũke na wendo hamwe na roho wa ũhooreri?

Ingatai Mũndũ ũcio Gĩtharia

5 Nĩ ma ndeto nĩiraario atĩ thĩinĩ wanyu kũrĩ na ũtharia, na nĩ ũtharia mũthemba ũrĩa ũtangĩoneka o na kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie Ngai: Naguo nĩ atĩ ũmwe wanyu nĩakomete na mũtumia wa ithe. ² Na inyuĩ mũgakenera ũndũ ũcio! Githĩ mũtiagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũiyũrĩtwo nĩ kĩahe, nĩguo mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo mũmũingate, ehere ngwatanĩro-inĩ yanyu? ³ O na ndakorwo ndirĩ hamwe na inyuĩ kũu, ndĩ hamwe na inyuĩ thĩinĩ wa roho, na nĩndĩkĩtie gũtuĩra mũndũ ũcio wĩkĩte ũguo ciira, o ta ndĩ hamwe na inyuĩ. ⁴ Hĩndĩ rĩa mũrĩkorwo mũnganĩte thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ, na nĩ ndĩ hamwe

na inyuĩ thĩĩnĩ wa roho, o na hinya wa Mwathani witũ Jesũ ũrĩ ho-rĩ, ⁵ mũndũ ūcio mũneanei kũrĩ Shaitani, nĩgeetha mehia make ma kĩmwĩrĩ maniinwo, nago roho wake ūkaahonokio mũthenya ũrĩa wa Mwathani.

⁶ Mwĩgaatho ūcio wanyu ti mwega. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ ndawa nini ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga kĩmere gĩothe kũimbe?

⁷ Eheriai ndawa iyo ya kũmbia mĩgate ĩrĩa ya tene biũ nĩguo mũtuĩke kĩmere kĩerũ gĩtarĩ na ndawa ya kũmbia, tondũ ũguo nĩguo mũtarĩ. Nĩgũkorwo Kristũ, o we gatũrũme gaitũ ka Bathaka, nĩarĩkĩtie kũrutwo igongona. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩtũkũngũire Gĩathĩ, ti na ndawa iyo ya tene ya kũmbia mĩgate, iyo ya rũmena na ya waganu, no tũkũngũire na mũgate ũtarĩ na ndawa ya kũmbia, o guo mũgate wa wĩhokeku na wa ũhoru wa ma.

⁹ Nĩndĩmwandĩkĩire marũa-inĩ makwa ngamwĩra mũtigage kũgĩaga thiritũ na andũ arĩa ahũũri maraya, ¹⁰ ũguo ti kuuga mweheranĩre na andũ a thĩ ĩno, arĩa ahũũri maraya, kana arĩa akoroku, kana arĩa atunyani, o na kana arĩa ahooi mĩhianano. Mũngĩka ũguo-rĩ, no mũkiumire gũkũ thĩ. ¹¹ No rĩu, ndĩramwandĩkĩra nĩguo mũtikagĩe thiritũ na mũndũ o na ũrĩkũ ũrĩa wĩtaga mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ, no nĩ mũhũũri maraya, kana nĩ mũkoroku, kana nĩ mũhooi mĩhianano kana nĩ mũndũ wa gũcambania, o na kana nĩ mũrĩũ wa njoohi kana nĩ mũtunyani. Mũndũ ta ūcio mũtikarĩanĩre nake.

¹² Ŭkĩrĩ wĩra wakwa gũciirithia arĩa matarĩ a kanitha? Githĩ inyuĩ mũtikĩagĩrĩrwo nĩgũciirithia arĩa marĩ a kanitha? ¹³ Ngai nĩwe ũgaaciirithia arĩa marĩ nja. “Ingatai mũndũ ūcio mwaganu oime thĩĩnĩ wanyu.”

Maciira Gatagatĩ-inĩ ka Andũ Etĩkia

6 Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ũmwe wanyu ũhĩĩrie ũrĩa ũngĩ-rĩ, no akĩgerie gũthĩ kũrĩ andũ arĩa matetigĩrite Ngai nĩguo mamatuithanie ciira, handũ ha gũthĩ mbere ya andũ arĩa aamũre? ² Kaĩ

inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aamũre nĩo magaatuĩra andũ a gũkũ thĩ ciira? Na angĩkorwo nĩ inyuĩ mũgaaciirithia andũ a gũkũ thĩ-rĩ, githĩ mũtikĩrĩ na ũhoti wa gũtua maciira marĩa manini? ³ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ nĩ ithuĩ tũgaatuĩra araika ciira? Ī maũndũ ma mũtũũrĩre ũyũ-rĩ, githĩ tũtiagĩrĩrwo nĩkũmaciira makĩria! ⁴ Nĩ ūndũ ūcio kũngĩkorwo na mũndũ wanyu ũhĩĩrio maũndũ-inĩ ta macio-rĩ, no mũthũure o na andũ matangĩtũka kanitha-inĩ matuĩke a kũmũciirithia! ⁵ Ndoiga ũguo nĩguo ndĩmũconore. Kwahoteka atĩa atĩ thĩĩnĩ wanyu gũtirĩ mũndũ mũũgĩ ũngĩhota gũtuithania etĩkia eerĩ ciira mangĩhĩtania? ⁶ No handũ ha ũguo-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ atwaraga ũrĩa ũngĩ igooti-inĩ, na nĩ igooti-inĩ rĩa arĩa matetĩkĩtie!

⁷ Gũkorwo mũrĩ na maciira gatagatĩ-inĩ kanyu nĩkuonania atĩ nĩmũhootetwo biũ. Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre gwĩkwo ũũru? Githĩ ti kaba mwĩtikagĩre kũheenio? ⁸ Handũ ha ũguo-rĩ, nĩmũheenanagia na mũgekana ũũru, na acio mwĩkaga ũguo-rĩ, nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wanyu.

⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ andũ arĩa aaganu matikagaya ũthamaki wa Ngai? Mũtikanaheeneke: Gũtirĩ ahũũri maraya, kana ahooi mĩhianano, kana itharia, kana arũme arĩa metuaga ta aka, kana arũme arĩa makomaga na arũme arĩa angĩ, ¹⁰ kana aici, kana andũ arĩa akoroku, kana arĩũ, kana acambania, o na kana atunyani makaagaya ũthamaki wa Ngai. ¹¹ Na ũguo nĩguo amwe anyu mwatariĩ. No nĩmwathambirio, na mũgĩtherio, na mũgĩtuuo athingu thĩĩnĩ wa rĩtwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ o na nĩ ūndũ wa Roho wa Ngai witũ.

Mehia ma Ŭtharia

¹² “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothe,” no ti ūndũ o wothe ũrĩ kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ūndũ o wothe,” no ndingĩathwo nĩ ūndũ o na ũrĩkũ. ¹³ “Irio nĩ cia nda na nda nĩ ya irio,” no Ngai nĩagaciniina cieri. Mwĩrĩ ti wa kũhũthĩrwo na ũmaraya, no nĩ wa gũtungata Mwathani, nake

Mwathani aathage mwĩrĩ ũcio. ¹⁴ Ngai nĩariũkirie Mwathani kuuma kũrĩ arĩa akuũ nĩ ũndũ wa hinya wake, na o na ithuĩ nĩagatũriũkia na hinya o ro ũcio. ¹⁵ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũĩrĩ yanyu nĩ ciĩga cia Kristũ we mwene? Nĩ ũndũ ũcio, no ngĩoye ciĩga icio cia Kristũ nĩguo ndĩcinyiithanie na mũmaraya? Kũroaga gũtuĩka ũguo! ¹⁶ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanagia na mũmaraya, matuĩkaga mwĩrĩ ũmwe nake? Nĩgũkorwo nĩ kwĩrĩtwo atĩrĩ, “Acio eerĩ magaatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ¹⁷ No mũndũ ũrĩa wĩnyiitithanagia na Mwathani atuĩkaga ũmwe nake thĩĩnĩ wa roho.

¹⁸ Ūragĩrai mehia ma ũmaraya. Mehia marĩa mangĩ mothe mekagwo nĩ mũndũ marĩ nja ya mwĩrĩ wake, no mũndũ ũrĩa ũhũũraga ũmaraya-rĩ, nĩ mwĩrĩ wake mwene ehagĩria. ¹⁹ Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ mũĩrĩ yanyu nĩ hekarũ ya Roho Mũtheru ũrĩa ũrĩ thĩĩnĩ wanyu, ũrĩa mwaheirwo nĩ Ngai? Inyuĩ mũtirĩ anyu inyuĩ ene; ²⁰ inyuĩ mwagũrirwo na thogora. Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tũĩthagiai Ngai na mũĩrĩ yanyu.

Ūhoro wa Kũhikania

7 Na rĩrĩ, ha ũhoro wa maũndũ marĩa mwanyandĩkiire marũa nĩ ũndũ wamo, ngũmwĩra atĩrĩ: Nĩ wega mũndũ mũrũme kwaga kũhikania. ² No tondũ wa ũrĩa ũmaraya ũingĩhite-rĩ, o mũndũ mũrũme nĩagĩrĩrwo nĩ kũgĩa na mũtumia wake mwene, na mũndũ-wa-nja agĩe na mũthuuri wake mwene. ³ Mũthuuri nĩagĩrĩrwo nĩ kũhingagĩria mũtumia wake bata wake wa kĩhiko, o nake mũtumia ahingagĩrie mũthuuriwe bata wake. ⁴ Mũtumia ndangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũthuuriwe. Ūguo no taguo mũthuuri atangĩathĩra mwĩrĩ wake mwene, tondũ nĩ wake na mũtumia wake. ⁵ Tigagai kũimana, o tiga rĩrĩa mũngĩkorwo mũiguanĩire, nague gũkorwo nĩ kwa ihinda, nĩgeetha mũgĩage na ihinda rĩa kũhooya. Thuutha ũcio no mũcooke hamwe rĩngĩ, nĩguo Shaitani ndakamũgerie tondũ wanyu kũremwo

kwĩgirĩrĩria. ⁶ Ūhoro ũcio ndawaaria taarĩ rũũtha ngũheana, no ti gwathana ngwathana. ⁷ No nyende andũ othe mahaane ta ũrĩa nĩ ndariĩ. No o mũndũ aheetwo kĩheo gĩaake mwene kuuma kũrĩ Ngai; mũndũ ũmwe aheetwo kĩheo gĩkĩ, na ũrĩa ũngĩ akaheo kĩrĩa kĩngĩ.

⁸ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ wa andũ arĩa matahikanĩtie na atumia a ndigwa, nguuga ũũ: Nĩ wega maikare o ũguo matahikanĩtie, o ta ũrĩa nĩ ndariĩ. ⁹ No angĩkorwo matingĩhota kwĩgirĩrĩria-rĩ, nĩmahike na mahikanie, tondũ nĩ kaba kũhikania gũkĩra gũikara makĩhũahũaga.

¹⁰ Kũrĩ andũ arĩa mahikĩte na makahikania-rĩ, ngwathana ũũ, no ti nĩ, nĩ Mwathani ũgwathana: Mũtumia ndakanatigane na mũthuuriwe. ¹¹ No aangĩka ũguo-rĩ, nĩagĩikare atarĩ mũhiku, kana akorwo ti ũguo, acookerere mũthuuriwe. Nĩngĩ mũthuuri ndakanaingate mũtumia wake.

¹² Nĩ ũndũ wa acio angĩ nguuga ũũ, no nĩ nĩ ndĩroiga, ti Mwathani: Angĩkorwo mũrũ wa Ithe witũ arĩ na mũtumia ũtetikĩtie, na mũtumia ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata.

¹³ Nake mũtumia angĩkorwo arĩ na mũthuuri ũtetikĩtie, na mũthuuri ũcio etĩkĩre matũũranie-rĩ, nĩatige kũmũingata. ¹⁴ Nĩgũkorwo mũthuuri ũrĩa ũtetikĩtie nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũtumia wake, nake mũtumia ũrĩa ũtarĩ mwĩtĩkia nĩatheretio nĩ ũndũ wa mũthuuri wake mwĩtĩkia. Kũngĩaga gũtuĩka ũguo-rĩ, ciana cianyu no ituĩke ti theru, no ũrĩa kũrĩ rĩu nĩ atĩ nĩ theru.

¹⁵ No rĩrĩ, mũndũ ũcio ũtetikĩtie angĩthĩ-rĩ, nĩarekwo athĩ. Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme, kana mũndũ-wa-nja ũrĩa wĩtũkĩtie ti muohe nĩ ũhoro ta ũcio; Ngai atwĩtĩte tũtũuranagie na thayũ.

¹⁶ Wee mũtumia-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũthuuri waku? O na wee mũthuuri-rĩ, ũũ atĩa kana nĩwe ũkaahonokia mũtumia waku?

¹⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ nĩaikare mũtũũrĩre ũrĩa Mwathani aamũgaiire, o ũrĩa Ngai aamwĩĩre. Ūyũ nĩguo watho ũrĩa ngwatha makanitha mothe.

¹⁸ Mündũ angĩkorwo eetirwo arĩ mũruu-rĩ, nĩatige gũikara ta atarĩ mũruu. Mündũ ũrĩa ũtaarĩ mũruu rĩrĩa eetirwo nĩatige kũrua. ¹⁹ Kũrua gũtirĩ bata; o na kwaga kũrua gũtirĩ bata. Ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ kũmenyerera maathani ma Ngai. ²⁰ O mündũ nĩaikarage o ũrĩa aatarĩ rĩrĩa Ngai aamwĩtire. ²¹ Wee warĩ ngombo rĩrĩa wetirwo? Ũndũ ũcio ndũgagũtange, no korwo wahota kuona njĩra ya kuuma ũkombo-inĩ-rĩ, gerera yo. ²² Nĩgũkorwo mündũ ũrĩa warĩ ngombo rĩrĩa Mwathani aamwĩtire-rĩ, ũcio nĩ mündũ wa Mwathani ũtarĩ ngombo; ningĩ no taguo, ũrĩa warĩ mündũ muohore rĩrĩa Mwathani aamwĩtire-rĩ, ũcio nĩ ngombo ya Kristũ. ²³ Inyuĩ mwagũrirwo goro; mũtigatuĩke ngombo cia andũ. ²⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o ũndũ ũrĩa mündũ eehokeirwo nĩ Ngai-rĩ, nĩaikarage o ũguo ũndũ ũcio Ngai aamwĩtire.

²⁵ Rĩu-rĩ, ũhoru wĩgĩ airĩtu nĩ ũyũ: Ndirĩ na watho uumĩte kũrĩ Mwathani, no nĩngũheana itua rĩakwa ta mündũ mwĩhokeku nĩ ũndũ wa kũiguĩrwo tha nĩ Mwathani. ²⁶ Nĩ ũndũ wa mathĩina ma mahinda maya-rĩ, nguona arĩ wega mũikarage o ũrĩa mündũ atarĩ. ²⁷ Wee nĩũhikanĩtie? Ndũkaingate mũtumia waku. Wee nawe hihi ndũhikanĩtie? Tiga kũhikania. ²⁸ No ũngĩhikania-rĩ, wee ndwĩhĩtie; o na mũirĩtu angĩhika-rĩ, o nake ndehĩtie. No andũ arĩa marahika kana makahikania-rĩ, nĩmarĩonaga mathĩina maingĩ mũtũũrĩre-inĩ ũyũ, na nĩmo ndĩrenda kũmũrigĩrĩa.

²⁹ Ũndũ ũrĩa ndĩrenda kuuga, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩ ihinda nĩ inini. Kuuma rĩu andũ arĩa marĩ na atumia nĩ kwagĩrĩre maikarage ta matarĩ nao; ³⁰ arĩa maracakaya nĩmaikarage ta mataracakaya; nao arĩa makenete nĩmaikarage ta matakenete; o na arĩa mekũgũra indo, nĩmaikarage ta matarĩ kĩndũ marĩ. ³¹ nao arĩa mahũthagĩra indo cia thĩ ĩno, nĩmaikarage ta matohanĩtio nacio. Nĩgũkorwo ũrĩa thĩ ĩno ĩhaana rĩu-rĩ, nĩgũthira ĩrathira.

³² Niĩ ingĩenda inyuĩ mũikarage mũtegwĩtanga. Mündũ ũrĩa ũtahkanĩtie

etangaga na maũndũ ma Mwathani, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia Mwathani. ³³ No mündũ ũrĩa ũhikanĩtie etangaga na maũndũ ma gũkũ thĩ, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũtumia wake, ³⁴ naguo wendi wa ngoro yake nĩmũgayũkanu. Mündũ-wa-nja ũtarĩ mũhiku kana mũirĩtu etangaga na maũndũ ma Mwathani: Muoroto wake nĩ kwĩheana harĩ Mwathani mwĩrĩ na roho. No mũtumia mũhiku etangaga na maũndũ ma thĩ ĩno, na eciiragia o ũrĩa angĩkenia mũthuuriwe. ³⁵ Ndĩramwarĩria maũndũ maya nĩgeetha mũgunĩke, ti atĩ nĩguo ndĩmũrigĩrĩrie, no nĩgeetha mũikarage na mĩthĩre ĩrĩa yagĩrĩre, mwĩheanĩte biũ harĩ Mwathani mũtekũguucĩrĩrio nĩ maũndũ mangĩ.

³⁶ Mündũ o wotho angĩona atĩ nĩarahĩtirĩa mũirĩtu ũrĩa orĩtie, nake mũirĩtu ũcio akorwo matukũ make ma ũirĩtu wake nĩmarahĩtũka-rĩ, mündũ ũcio angĩigua nĩagĩrĩrwo nĩ kũhikania-rĩ, nĩeke o ũguo ekwenda. Ti kwĩhia ekwĩhia. Nĩmagĩrĩrwo mahikanie. ³⁷ No rĩrĩ, ũrĩa ũtuĩte na ngoro yake atekũringĩrĩrio, no nĩwe mwene wĩyendeire, na agatua itua atĩ ndekũhikia mũirĩtu ũcio-rĩ, mündũ ũcio o nake nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩre. ³⁸ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mündũ ũrĩa ũhikagia mũirĩtu ũrĩa orĩtie nĩekaga ũrĩa kwagĩrĩre, no ũrĩa ũngĩaga kũmũhikia nĩekaga wega makĩria.

³⁹ Mũtumia nĩohanĩtio na mũthuuriwe rĩrĩa rĩothe mũthuuriwe arĩ muoyo. No mũthuuriwe angĩkua, nĩmuohore na no ahikĩre mündũ o ũrĩa angĩenda, no mündũ ũcio no nginya akorwo nĩetĩkĩtie Mwathani. ⁴⁰ No itua rĩakwa nĩ atĩrĩ, mũtumia ũcio angĩaga kũhika rĩngĩ, no akorwo arĩ na gĩkeno makĩria. Na ngwĩciiria atĩ niĩ o na niĩ ndĩ na Roho wa Ngai.

Irio Irutĩrwo Mĩhianano

8 Na rĩrĩ, ũhoru wa irio iria ikoragwo irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ ithuotho tũrĩ na ũmenyo ũhoru-inĩ ũcio. ũmenyo nĩtũtũmaga mündũ etũũgĩrie,

no wendo nĩ gwaka wakaga. ² Mũndũ ũrĩa wĩciiragia atĩ nĩoĩ ūndũ-rĩ, ndooĩ ūndũ ūcio wega ta ũrĩa aagĩrĩrwo nĩ kũũmenya. ³ No mũndũ ũrĩa wendete Ngai, ūcio nĩwe ūũo nĩ Ngai.

⁴ Nĩ ūndũ ūcio, ha ūhoru ūkonĩ kũrĩa irio iria irutĩrwo mĩhianano-rĩ, nĩtũũ atĩ gũkũ thĩ mũhianano nĩ kĩndũ gĩa tũhũ, na atĩ gũtirĩ Ngai ūngĩ tiga o ũrĩa ūmwe. ⁵ Tondũ o na kũngĩkorwo nĩ kũrĩ indo ciĩtagwo ngai, irĩ kũũrĩa igũrũ kana irĩ gũkũ thĩ-rĩ, amu ti-itherũ nĩ kũrĩ na “ngai” nyingĩ na “aathani” aingĩ, ⁶ no harĩ ithuĩ-rĩ, Ngai no ūmwe, na nĩwe Ithe witũ, na indo ciothe cioimire kũrĩ we na tũtũũraga muoyo nĩ ūndũ wake; na kũrĩ na Mwathani o ūmwe, nake nĩwe Jesũ Kristũ, o we ũrĩa indo ciothe ciagĩire nĩ ūndũ wake, na nowe ūtũtũũragia muoyo.

⁷ No ti andũ othe mooĩ ūguo. Andũ amwe nĩ ūndũ wa ũrĩa matũũrite mamenyerete mĩhianano, o na hĩndĩ ĩrĩa mekũrĩa irio ta icio meciiragia atĩ nĩrutĩrwo mũhianano, na tondũ thamiri ciao itirĩ hinya-rĩ, makanyiitwo nĩ thaahu. ⁸ No irio iria tũrĩaga itingĩtũma tũkuhĩrĩre Ngai; tũtingĩthũkio nĩ kwaga gũcirĩa, na tũtingĩagĩrio nĩgũcirĩa.

⁹ O na kũrĩ ūguo-rĩ, menyererai atĩ wĩyathi ūcio wanyu ndũgatuĩke mũhĩnga kũrĩ arĩa matarĩ na hinya. ¹⁰ Nĩgũkorwo mũndũ o wotho ũrĩ na thamiri ĩtarĩ na hinya, angĩmuona inyuĩ mũrĩ na ūmenyo ūyũ mũkĩrĩra irio thĩinĩ wa hekarũ ya mũhianano-rĩ, githĩ ndangĩũmĩrĩria arĩe kĩrĩa kĩrutĩrwo mĩhianano? ¹¹ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ūcio thamiri yake ĩtarĩ na hinya, o ūcio Kristũ aakuĩrĩre-rĩ, agathũkio nĩ ūmenyo wanyu. ¹² Hĩndĩ ĩrĩa mwehĩria ariũ na aarĩ a Ithe witũ na njĩra ĩyo, na mũgatiĩhia thamiri ciao icio ĩtarĩ hinya-rĩ, nĩ Kristũ mwehĩria. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio, angĩkorwo kĩrĩa ndĩrarĩa no gĩtũme mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ agwe mehia-inĩ-rĩ, ndikĩagĩrĩrwo nĩ kũrĩa nyama rĩngĩ, nĩguo ndigatũme agwe.

Maũndũ marĩa Maagĩrĩire Mũtũmwo

9 Githĩ nĩ ndirĩ na wĩyathi? Githĩ nĩ ndirĩ mũtũmwo? Githĩ nĩ ndionire Jesũ Mwathani witũ? Anga inyuĩ mũtirĩ maciaro ma wĩra wakwa thĩinĩ wa Mwathani? ² O na angĩkorwo andũ arĩa angĩ mationaga ta ndĩ mũtũmwo-rĩ, ti-itherũ nĩ harĩ inyuĩ ndĩ mũtũmwo! Nĩgũkorwo nĩ inyuĩ kĩmenyithia kĩa ūtũmwo wakwa thĩinĩ wa Mwathani.

³ Gwĩtetera gwakwa harĩ arĩa manjiirithagia nĩ gũkũ: ⁴ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto gĩa kũrĩa na kũnyua? ⁵ Githĩ ithuĩ tũtirĩ na kĩhooto kĩa mũndũ gũtwarana rũgendo-inĩ na mũtumia wake mwĩtũkia, o ta ũrĩa atũmwo arĩa angĩ, na ariũ a nyina na Mwathani, o na Kefa mekaga? ⁶ Kana no nĩ tũrĩ na Baranaba arĩ o nginya tũrutage wĩra nĩguo tuone ūteithio witũ?

⁷ Nũũ ūtungataga ta mũthigari na akeerĩha na indo ciake we mwene? Nĩ mũndũ ũrĩkũ ūhaandaga mũgũnda wa mĩthabibũ na ndarĩe thabibũ cia mũgũnda ūcio? Ningĩ-rĩ, nĩ kũrĩ mũndũ ũrĩithagia rũũru na ndanyue iria rĩa rũũru rũu? ⁸ Ndĩraaria ūhoru ūyũ ndĩ na meciiria ma ũ-mũndũ tu? Githĩ Watho o nague nduugĩte o ūguo? ⁹ Nĩgũkorwo nĩ kwandĩkĩtwo watho-inĩ wa Musa atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua hĩndĩ ĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra.” Ngai akiuga ūguo-rĩ, nĩ ndegwa aracaarĩ? ¹⁰ Ti-itherũ oigaga ūguo nĩ ūndũ witũ, githĩ tĩguo? ĩĩ-ni, ūndũ ūyũ waandĩkirũo nĩ ūndũ witũ, tondũ rĩrĩa mũrĩmi ekũrĩma, nake mũhũũri ngano amĩhũũrage-rĩ, nĩ kwagĩrĩire mekage ūguo marĩ na kĩrĩgĩrĩro atĩ nĩmakagayana magetha. ¹¹ Tũngĩkorwo ithuĩ nĩtũhaandĩte mbeũ ya kĩiroho thĩinĩ wanyu-rĩ, kaĩ akĩrĩ ūndũ mũnene ithuĩ tũngĩgetha indo cia gũtũũria mwĩrĩ kuuma kũrĩ inyuĩ? ¹² Angĩkorwo andũ angĩ marĩ na kĩhooto gĩa gũteithio nĩ inyuĩ-rĩ, ithuĩ githĩ tũtikĩagĩrĩrwo nĩgũteithio makĩria?

No ithuĩ tũtiahũthĩrĩre kĩhooto kũu. Handũ ha ūguo-rĩ, nĩ gũkirĩrĩria tũkiragĩrĩria ūndũ o wotho nĩguo

tūtikaē kūhīngīca Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū. ¹³ Kaī inyuī mūtooī atī andū arīa marutaga wīra thīinī wa hekarū marutaga irio ciao kuuma kūu hekarū, nao arīa matungataga kīgongona-inī magayanaga kīrīa kīrutitwo kīgongona-inī? ¹⁴ O ta ūguo-rī, Mwathani nīathanīte atī arīa mahunjagia Ūhorō-ūrīa-Mwega nīmagīrīrwo kuonaga gīa kūmatūūria kuuma kūrī Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁵ No nī ndirī ndaahūthīra kīhooto o na kīmwe gīa cio. Ningī ndiraandīka ūhorō ūyū ndī na kīrīgīrīro atī nīmūkūnjīka maūndū ta macio. Nī kaba ngue gūkīra mūndū o naū agirie ndīrahīre ūndū ūcio. ¹⁶ No rīrī, ndingihota kwīraha rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgūkorwo nīhatagīrīrio mūno ndīūhunje. Na nī ingīaga kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega kaī ndagīa na haaro-ī! ¹⁷ Ingīhunja nī ūndū wa kwīyendera-rī, ndaheo mūcaara; no angīkorwo ti na ūndū wa kwīyendera-rī, nī no kūhingia ndīrahingia ūndū ūrīa ndīhokeirwo. ¹⁸ Hakīrī ūguo-rī, mūcaara wakwa ūkīrī kī? Nī atīrī: Atī harī ūhorō wa kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega-rī, hunjagie tūhū itekūrīhwo, na nī ūndū ūcio njage gwītagia kīhooto gīakwa rīrīa ngūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega.

¹⁹ O na gūtuīka ndī muohore na ndirī ngombo ya mūndū-rī, nī ndītuaga ngombo ya o mūndū wothē, nīguo nguucīrīrie andū aingī o ta ūrīa kwahoteka. ²⁰ Kūrī Ayahudi ndaatuīkire ta Mūyahudi nīguo nguucagīrīrie Ayahudi. Na kūrī arīa marī rungu rwa watho-rī, ndaatuīkire ta mūndū ūrī rungu rwa watho, o na gūtuīka nī mwene ndirī rungu rwa watho, nīguo nguucagīrīrie arīa marī rungu rwa watho. ²¹ Kūrī arīa matarī watho-inī-rī, ndaatuīkire ta mūndū ūtarī watho-inī ūcio, o na gūtuīka ndirī muohore kuuma kūrī watho wa Ngai, no ndī watho-inī wa Kristū, nīguo nguucagīrīrie arīa matarī watho-inī ūcio.

²² Kūrī arīa matarī hinya-rī, ndaatuīkire ta itarī hinya nīguo nguucagīrīrie arīa matarī hinya. Nduīkīte maūndū mothe kūrī andū othe nīgeetha kūngīhoteka

na nīra ciothe ngerie kūhonokia amwe ao. ²³ Njīkaga maūndū maya mothe nī ūndū wa Ūhorō-ūrīa-Mwega, nīgeetha ngaagaīrwo irathimo ciaguo.

²⁴ Kaī inyuī mūtooī atī andū arīa mahītahītanaga ihenya-inī mahanyūkaga othe, no rīrī, no ūmwe wao ūheagwo kīheo? Kīhanyūkei na nīra īrīa īngītūma mūkaaheo kīheo. ²⁵ Mūndū o wothē ūrīa ūhītahītanaga thīinī wa mathako-rī, ehataga na akemenyeria maūndū-inī mothe hatarī itherū. Mekaga ūguo nīguo maheo thūmbī itarī ya gūtūūra; no ithuī twīkaga ūguo nīguo tūkaaheo thūmbī ya gūtūūra nginya tene. ²⁶ Nī ūndū ūcio-rī, nī ndihanyūkaga ta mūndū ūtooī gītūmi gīa kūhanyūka; na ndirūaga ta mūndū ūgūikia ngundi ciake o ūguo tūhū. ²⁷ Aca, nī mwīrī wakwa hūūraga ngaūtua ngombo yakwa, nīgeetha ndaarīkia kūhunjīria andū arīa angī-rī, nī mwene ndikanatuīke wa kūregwo nyimwo kīheo.

Ūrutani kuuma Mūtūūrīre wa Isiraeli

10 Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, ndikwenda mūkorwo mūtooī ūndū ūyū, atī maithe maitū ma tene othe maatongoragio nī itu, na atī othe nīmaringire iria. ² Othe nīmabatithirio matuīke andū a Musa marī rungu rwa itu rīu, o na marī iria-inī rīu. ³ Na othe maarīiaga irio o imwe cia kīroho, ⁴ na maanyuuga maaī o mamwe ma kīroho; nīgūkorwo maanyuire kuuma rwaro-inī rwa ihiga rwa kīroho rūrīa rwatwaranaga nao, naruo rwaro rūu rwarī Kristū. ⁵ O na kūrī ūguo-rī, aingī ao matiigana gūkenia Ngai; nacio ciimba ciao ikīhurunjwo werū-inī.

⁶ Na rīrī, maūndū macio meekīkire marī ta cionereria, nīgeetha ngoro ciitū itikerirīrie gwīka maūndū mooru ta macio meekire. ⁷ Mūtigatuīke ahooī mīhianano, ta ūrīa amwe ao maatarī; o ta ūrīa kwandīkītuo atīrī:

^a24 Andū a Korinitho nīmamenyerete mahenya mathako-inī marīa moīkaine ta Isimithiani. Mūhootani aaheagwo ihūa rīa gīthiūrūrī.

“Andũ acio magiikara thĩ kũrĩa na kũnyua, magiicooka magiũkĩra kũina na gwĩkenia.”⁸ Ningĩ tũtikahũũre ũmaraya, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao magiikua andũ ngiri mĩrongo iĩrĩ na ithatũ mũthenya ũmwe.⁹ O na ningĩ tũtikanagerie Mwathani, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩniinwo nĩ nyoka.¹⁰ Na mũtikae gũteta, ta ũrĩa amwe ao meekire, nao makĩũragwo nĩ mũraika ũrĩa mũniinani.

¹¹ Maũndũ macio meekikire kũrĩ o marĩ cionereria, na makĩandikwo marĩ ma gũtũkaania, ithuĩ tũkinyĩrĩrwo nĩ kũhingio kwa mahinda.¹² Nĩ ũndũ ũcio, ũngũira nĩũrũgamĩte wega-rĩ, menyerera ndũkae kũgũa!¹³ Mũtirĩ mwagerio na magerio mangĩ tiga o marĩa makoraga andũ. Nake Ngai nĩmwĩhoheku; ndangĩtikĩra mũgerio na magerio marĩa mũtangĩhota gwĩtiiria. No rĩrĩa mũkũgerio-rĩ, nĩarĩmuonagĩrĩria njĩra ya kũũrĩra nĩguo mũhotage gwĩtiiria magerio macio.

Maruga ma Mĩhianano, na Gĩathĩ kĩa Mwathani

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa, ũragĩrai ũhoru wa kũhooya mĩhianano.¹⁵ Ndĩraarĩria andũ oogĩ; mwĩkũũranĩrei ũrĩa ndĩroiga.¹⁶ Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩrĩa tũcookagia ngaatho nĩ ũndũ wakio-rĩ, githĩ ti kũgwatanĩra thakame ya Kristũ?^a Na githĩ mũgate ũrĩa twenyũraga ti kũgwatanĩra mwĩrĩ wa Kristũ?¹⁷ Na tondũ mũgate ũcio nĩ ũmwe-rĩ, ithuĩ, o na tũrĩ aingĩ, tũrĩ o mwĩrĩ ũmwe, nĩgũkorwo ithuĩ othe tũrĩaga mũgate o ũcio ũmwe.

¹⁸ Ta mwĩcũranieĩ ũhoru wa andũ a Isiraeli: Arĩa marĩaga irio cia igongona-rĩ, githĩ matigwatanagĩra kigongona kũ? ¹⁹ Ndĩrenda kuuga atĩa? Atĩ kĩrĩa kĩrufĩrwo mũhianano nĩ kĩndũ kũrĩ, kana atĩ mũhianano guo mwene nĩ kĩndũ kũrĩ? ²⁰ Aca! ũrĩa ndĩroiga nĩ

atĩ magongona ma andũ arĩa matarĩ na ũngai marutagĩrwo ndaimono, na ti Ngai, na ndikwenda mũgĩe ngwatanĩro na ndaimono.²¹ Mũtingĩhota kũnyũira gĩkombe kĩa Mwathani, na mũnyũire gĩkombe kĩa ndaimono o nakĩo; mũtingĩhota kũgwatanĩra metha-inĩ ya Mwathani, na mũgwatanĩre metha-inĩ ya ndaimono.²² Kaĩ tũrageria kwarahũra ũiru wa Mwathani? Kaĩ tũrĩ na hinya kũmũkĩra?

Wĩyathi wa Mũndũ ũrĩa Wĩtikĩtie

²³ “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wotho ũrĩ na kĩguni. “Nĩ ndirigĩrĩrio gwĩka ũndũ,” no ti ũndũ o wotho ũrĩ na uumithio.²⁴ Gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩgũcaragia maũndũ ma kwĩguna we mwene, no nĩacaragie maũndũ ma kũguna andũ arĩa angĩ.

²⁵ Rĩagai kĩrĩa gĩothe kĩendagio thoko-inĩ ya nyama mũtekwĩyũria ciũria nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri,²⁶ nĩgũkorwo, “Thĩ nĩ ya Mwathani, na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ thĩinĩ wayo.”

²⁷ Mũndũ ũtarĩ mwĩtikia angĩmwĩta mũkarĩe irio gwake, na inyuĩ mũkorwo nĩ mũkwenda gũthĩ-rĩ, rĩa irio ciothe iria mũngĩheo mũtekwĩyũria ciũria cia mwĩcuuko wa thamiri.²⁸ No mũndũ angĩmwĩra atĩrĩ, “Irio ici irutĩtwo irĩ igongona,” mũtigacirĩe, nĩ ũndũ wa mũndũ ũcio wamwĩra ũguo, o na nĩ ũndũ wa mwĩcuuko wa thamiri;²⁹ ngiuga ũguo ti thamiri yaku ndagweta, no nĩ thamiri ya mũndũ ũcio ũngĩ. Nĩ ũndũ-rĩ, wĩyathi wakwa ũgũciirithio nĩkĩ nĩ ũndũ wa thamiri ya mũndũ ũngĩ?³⁰ Ingĩrianĩra irio na andũ angĩ ndĩ na ngaatho-rĩ, nĩ kĩĩ gĩgũtũma njambio nĩ ũndũ wa kĩndũ kũ njokeirie Ngai ngaatho nĩ ũndũ wakĩo?

³¹ Nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa mũkũrĩa kana rĩrĩa mũkũnyua, o na kana mũgũka ũndũ o wotho-rĩ, wĩkagei nĩ ũndũ wa kwenda kũgoocithia Ngai.³² Tigai gwĩka ũndũ ũngĩhĩngithia mũndũ, arĩ Mũyahudi, kana arĩ Mũyunani, o na kana ũhĩngithie kanitha wa Ngai,³³ o ta ũrĩa nĩ ngeragia gũkenia andũ othe na njĩra o yotho. Nĩgũkorwo ndicaragia ũndũ wa kwĩguna

^a16 Gĩkombe gĩa gũcookia ngaatho kĩarĩ kĩmwe gĩa ikombe iria Ayahudi maanyuuga hĩndĩ ya Bathaka.

nii mwene, no njaragia ūrĩa ingĩguna andũ aingĩ, nĩguo mahonoke.

11 Mwĩgerekaniei na nii, ta ūrĩa ndĩgerekana gia na Kristũ.

Ŭndũ ūrĩa Wagĩrĩre Hĩndĩ ya Mahooya

² Nĩngũmũgaathĩrĩria nĩ ūndũ wa kũndirikana maũndũ-inĩ mothe, na nĩ ūndũ wa gũtũũra mũrũmitie morutani macio, o ta ūrĩa ndaamũrutire.

³ Rĩu-rĩ, nĩngwenda mũmenye atĩ mĩtwe wa mũndũ mũrũme o wothe nĩ Kristũ, na mĩtwe wa mũndũ-wa-nja nĩ mũndũ mũrũme, na mĩtwe wa Kristũ nĩ Ngai. ⁴ Mũndũ mũrũme o wothe ūrĩa ūhooyaga kana akaratha ehumbĩrĩte mĩtwe-rĩ, nĩ mĩtwe wake aconorithagia. ⁵ Nake mũndũ-wa-nja o wothe ūrĩa ūhooyaga kana akaratha atahumbĩrĩte mĩtwe wake-rĩ, nĩ mĩtwe wake aconorithagia, tondũ ūguo no ūndũ ūmwe na kwenjwo. ⁶ Angĩkorwo mũndũ-wa-nja ndekũhumbĩra mĩtwe wake-rĩ, nĩakĩenje njuĩrĩ yake; na angĩkorwo kũrengarenga njuĩrĩ kana kwenjwo nĩ ūndũ wa gũconora mũndũ-wa-nja-rĩ, nĩakĩhumbĩre mĩtwe. ⁷ Mũndũ mũrũme ndaagĩrĩrwo nĩkũhumbĩra mĩtwe wake, kuona atĩ nĩwe mũhianĩre wa Ngai, na nĩ riiri wa Ngai; no mũndũ-wa-nja nĩwe riiri wa mũndũ mũrũme. ⁸ Nĩgũkorwo mũndũ mũrũme ndoimire harĩ mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja woimire harĩ mũndũ mũrũme. ⁹ Mũndũ mũrũme-rĩ, tiwe wombirwo nĩ ūndũ wa mũndũ-wa-nja, no nĩ mũndũ-wa-nja wombirwo nĩ ūndũ wa mũndũ mũrũme. ¹⁰ Nĩ ūndũ wa gĩtũmi gĩkĩ-rĩ, mũndũ-wa-nja agĩrĩrwo nĩgũkorwo na rũũri mĩtwe rwa kuonania atĩ nĩ wa gwachwo nĩ ūndũ wa araike.

¹¹ No ningĩ-rĩ, thĩinĩ wa Mwathani, mũndũ-wa-nja ndeiganĩtie mũndũ mũrũme atarĩ ho, nake mũndũ-mũrũme ndeiganĩtie mũndũ-wa-nja atarĩ ho. ¹² O ta ūrĩa mũndũ-wa-nja oimire harĩ mũndũ mũrũme-rĩ, no taguo mũndũ-mũrũme aciaragwo nĩ mũndũ-wa-nja. No rĩrĩ, indo ciothe ciumaga kũrĩ Ngai. ¹³ Ta tuai arĩ inyuĩ: Nĩ kwagĩrĩre mũndũ-wa-nja

kũhooya Ngai atehumbĩrĩte mĩtwe? ¹⁴ Kaĩ maũndũ ma ndũire matamũrutaga atĩ mũndũ-mũrũme gũkorwo arĩ na njuĩrĩ ndaaya nĩ ūndũ wa kũmũconorithia, ¹⁵ no mũndũ-wa-nja gũkorwo na njuĩrĩ ndaaya, ūcio nĩ riiri wake? Nĩgũkorwo aheetwo njuĩrĩ ndaaya arĩ kĩndũ gĩa kũmũhumbĩra. ¹⁶ Angĩkorwo kũrĩ na mũndũ ūrĩ na ngarari na ūhoru ūyũ-rĩ, nĩamenye atĩ ithuĩ tũtirĩ mĩtugo ūngĩ, o na makanitha ma Ngai matirĩ mĩtugo ūngĩ.

Irio cia Mwathani

¹⁷ Ŭhoru-inĩ ūrĩa ngũmũtaarĩria rĩu-rĩ, ndirĩ na ūndũ wa kũmũgaathĩra, nĩgũkorwo kũngana kwanyu ti gwa kũmũguna no nĩ gwa kũmũthũkia. ¹⁸ Ŭndũ wa mbere, njiguaga atĩ rĩrĩa muongana ta kanitha, nĩkũgiaga na nyamũkano gatagatĩ kanyu, na ūhoru ūcio ndingĩaga gwĩtũkia ūmwe wago. ¹⁹ Hatarĩ nganja gũtingĩaga kũgĩa na ngarari gatagatĩ-inĩ kanyu cia kuonania arĩa anyu metikĩrĩkite nĩ Ngai. ²⁰ Rĩrĩa muongana hamwe, ti Irio cia Mwathani mũrĩaga, ²¹ nĩgũkorwo rĩrĩa mũkũrĩa, o mũndũ athiaga na mbere kũrĩa ategweterera ūrĩa ūngĩ. Ŭmwe aikaraga ahũtĩ, nake ūrĩa ūngĩ agaikara arĩtuo. ²² Kaĩ mũtarĩ mĩciĩ mũngĩrĩra na mũnyũire kuo? Kana nĩ kanitha wa Ngai mũnyararĩte na mũkenda gũconoraga arĩa matarĩ kĩndũ? Ngũkĩmwĩra atĩa? No ndikĩmũgaathĩrĩrie nĩ ūndũ wa ūhoru ūcio? Aca, ndingĩmũgaathĩrĩria!

²³ Nĩgũkorwo ūhoru ūrĩa ndaamũkĩrĩre kuuma kũrĩ Mwathani noguo ndaamũkinyĩrie: Mwathani Jesũ, ūtukũ ūrĩa aakunyanĩrwo, nĩooire mũgate, ²⁴ na aarĩkia gũcookia ngaatho,^a akĩwenyũranga, akiuga atĩrĩ, “Ŭyũ nĩ mwĩrĩ wakwa, ūrĩa ūheanĩtwo nĩ ūndũ wanyu; ikagai ūũ nĩguo mũndirikanage.” ²⁵ Ningĩ o ūndũ ūmwe, thuutha wa kũrĩa irio, akĩoya gĩkombe, akiuga atĩrĩ, “Gĩkombe gĩkĩ nĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa

^a24 Warĩ mĩtugo wa Ayahudi gũcookia ngaatho mbere ya kũrĩa irio.

kierũ thĩinĩ wa thakame yakwa; ikagai ũũ, rĩrĩa rĩothe mũrikĩnyuuagĩra, nĩguo mũndirikanage.” ²⁶Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe mũkũrĩa mũgate ũyũ na mũkanyũira gĩkombe gĩkĩ-rĩ, nĩkuumbũra mũkuumbũra gũkua kwa Mwathani o nginya hĩndĩ ĩria agooka.

²⁷Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wotho ũkũrĩa mũgate ũcio kana akanyũira gĩkombe kũu kĩa Mwathani ũrĩa gũtaagĩrĩre-rĩ, nĩ kwĩhia ehĩirie mwĩrĩ na thakame ya Mwathani. ²⁸Mũndũ nĩambage gwĩtuĩria mbere ya kũrĩa mũgate ũcio na kũnyũira gĩkombe kũu. ²⁹Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wotho ũrĩaga na akanyua ategũkũũrana mwĩrĩ wa Mwathani, nĩ ituĩro rĩake we mwene etuagĩra. ³⁰Kĩu nĩkĩo gĩtũmĩte aingĩ anyu moorwo nĩ hinya, na marũare, na amwe anyu nĩmarĩkĩtie gũkua. ³¹No tũngĩtuĩra ciira ithuĩ ene, tũtingĩtuĩka a gũciirithio. ³²Hĩndĩ ĩria tũgũtuĩrwo ciira nĩ Mwathani-rĩ, nĩkũherithio tũherithagio nĩgeetha tũtikae gũtuĩrwo ciira hamwe na thĩ.

³³Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa mũnganĩte mũrĩianĩre-rĩ, etanagĩrĩrai. ³⁴Angĩkorwo mũndũ nĩahũũtĩ-rĩ, agĩrĩrwo nĩ kũrĩa irio gwake mũciĩ, nĩgeetha rĩrĩa muongana gũtikagĩe ũhoru wa gũtuĩrwo ciira.

Nĩngaheana ũhoru wa maũndũ macio mangĩ rĩrĩa ngooka.

Iheo cia Roho Mũtheru

12 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa iheo cia kĩiroho-rĩ, ndikwenda mũikare mũrigĩtwo nĩguo. ²Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ hĩndĩ ĩria mũteetĩkĩtie Ngai, nĩmwaguucaagĩrĩrio na mũkerekero kũrĩ mĩhianano ĩtangĩaria. ³Nĩ ũndũ ũcio ngũmwĩra atĩ, gũtirĩ mũndũ waragia ahotithĩtio nĩ Roho wa Ngai ũngiuga atĩrĩ, “Jesũ aronyĩtwo nĩ kĩrumi,” na gũtirĩ mũndũ ũngĩhota kuuga atĩrĩ, “Jesũ nĩ Mwathani,” atatongoretio nĩ Roho Mũtheru.

⁴Na rĩrĩ, iheo iria iheanagwo nĩ mĩthemba mĩthemba, no Roho ũrĩa ũciheanaga no ũmwe. ⁵O na njĩra cia gũtungata nĩ mĩthemba mĩthemba, no

Mwathani ũrĩa ũtungatagwo no ũmwe. ⁶Nĩngĩ kũrĩ mĩrutĩre ya wĩra mĩthemba mĩthemba, no Ngai no ũmwe ũrĩa ũhotithagia maũndũ mothe gwĩkĩka thĩinĩ wa andũ othe.

⁷Na rĩrĩ, o mũndũ nĩaheagwo ũndũ wa kuonania atĩ arĩ na Roho, naguwo ũndũ ũcio nĩ wa kũguna andũ othe. ⁸Roho ũcio nĩwe ũheaga mũndũ ũmwe ndũmĩrĩri ya ũũgĩ, na ũngĩ akaheo ũmenyo nĩ Roho o ro ũcio, ⁹nake ũngĩ akaheo wĩtikio nĩ Roho o ro ũcio, na ũngĩ akaheo iheo cia kũhonania nĩ Roho o ro ũcio, ¹⁰nake ũngĩ akaheo hinya wa kũringa ciama, na ũngĩ akaheo ũrathi, na ũngĩ akaheo gũkũũrana maroho, na ũngĩ akaheo kwaria na thiomĩ mĩthemba mĩthemba, nĩngĩ ũngĩ akaheo ũhoti wa gũtaũra thiomĩ icio. ¹¹Maũndũ macio mothe nĩ wĩra wa Roho o ro ũcio ũmwe, nake agayagĩra o mũndũ o ũrĩa ekwenda.

Mwĩrĩ ũmwe ũrĩ Cĩga Nyingĩ

¹²Mwĩrĩ wa mũndũ nĩ ũmwe, o na gwatuĩka ũrĩ ciĩga nyingĩ; nĩngĩ o na gwatuĩka ciĩga ciaguo ciothe nĩ nyingĩ-rĩ, ciothe no mwĩrĩ o ũmwe. ũguo noguo Kristũ atariĩ. ¹³Nĩgũkorwo ithuotho twabatithirio na Roho ũmwe tũgĩtuĩka a mwĩrĩ ũmwe, o na tũrĩ Ayahudi kana tũrĩ Ayunani, tũrĩ ngombo o na kana tũtarĩ ngombo, na ithuotho tũkĩnyuithio Roho o ro ũcio ũmwe.

¹⁴Na rĩrĩ, mwĩrĩ ndũkoragwo na kĩiga kĩmwe, no nĩ wa ciĩga nyingĩ. ¹⁵Kũgũrũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ guoko-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũyũ,” ũndũ ũcio ndũngĩtũma gũtĩge gũtuĩka kĩiga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁶Nakuo gũtũ kũngiuga atĩ, “Tondũ ti nĩ riitho-rĩ, ndirĩ wa mwĩrĩ ũcio,” nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũu gũtingĩtiga gũtuĩka kĩiga kĩa mwĩrĩ ũcio. ¹⁷Mwĩrĩ wotho ũngĩkorwo no riitho-rĩ, kũigua tũngĩguaga na kĩ? Mwĩrĩ wotho ũngĩkorwo no gũtũ-rĩ, kũnungĩra tũngĩnungagĩra na kĩ? ¹⁸No ũrĩa kũrĩ, nĩ atĩ Ngai nĩ eekĩrire ciĩga ciothe thĩinĩ wa mwĩrĩ, agĩciĩkĩra o ta ũrĩa eendaga ciikare. ¹⁹Ciĩga ciothe ingĩtuĩka nĩ kĩiga kĩmwe-rĩ, mwĩrĩ naguwo

ũngĩkorwo ha? ²⁰ Ūrĩa kũrĩ nĩ atĩ ciĩga nĩ nyingĩ, no mwĩrĩ nĩ ũmwe.

²¹ Riitho rĩtingĩhota kwĩra guoko atĩrĩ, “Nĩi ndirĩ na bata nawe!” Naguo mĩtwe wĩre magũrũ atĩrĩ, “Nĩi ndirĩ na bata na inyuĩ!” ²² Handũ ha ũguo-rĩ, ciĩga cia mwĩrĩ iria cionekaga itarĩ hinya, nĩcio irĩ bata makĩria, ²³ nacio ciĩga iria tuonaga ta itarĩ cia gũtĩo mũno-rĩ, nĩcio tũheaga gĩtĩo kĩa mwanya. Nacio ciĩga iria tuonaga ta itagĩrĩre kuoneka nĩimenyagĩrĩrwo mũno, ²⁴ o rĩrĩa ciĩga ciitũ iria itarĩ cia kũhithwo itabataragio nĩkũmenyererwo mũno. No Ngai nĩanyiitithanĩtie ciĩga cia mwĩrĩ na agatũithia makĩria ciĩga iria ciagĩte gĩtĩo, ²⁵ nĩgeetha gũtikae kũgĩa na nyamũkano thĩinĩ wa mwĩrĩ, no nĩgeetha ciĩga ciaguo imenyanagĩrĩre o kũga na kĩrĩa kĩngĩ. ²⁶ Kũga kĩmwe kĩngĩnyariirĩka, ciĩga iria ingĩ inyariirĩkaga hamwe nakĩo; nakĩo kũga kĩmwe kĩngĩheo gĩtĩo-rĩ, o nacio ciĩga iria ingĩ nũkenaga hamwe nakĩo.

²⁷ Na rĩrĩ, inyuĩ mũrĩ mwĩrĩ wa Kristũ, na o mũndũ wanyu nĩ kũga kĩaguo. ²⁸ Nakuo thĩinĩ wa kanitha, Ngai nĩathuurĩte mbere andũ amwe matuĩke atũmwo, a keerĩ anabii, a gatatũ arutani, o na ningĩ kũgĩ na aringi a ciama, o na arĩa marĩ na iheo cia kũhonania mĩrimũ, na arĩa marĩ na ũhoti wa gũteithia arĩa angĩ, na arĩa marĩ na iheo cia ũtabarĩri, na arĩa maaragia na thiomi mĩthemba mĩthemba. ²⁹ Andũ othe nĩ atũmwo? Andũ othe nĩ anabii? Andũ othe nĩ arutani? Andũ othe nĩ aringi a ciama? ³⁰ Andũ othe nĩmaheetwo iheo cia kũhonania? Andũ othe nĩmakĩaragia na thiomi? Andũ othe nĩmagĩtaũraga thiomi? ³¹ No rĩrĩ, mwĩriragĩriei iheo iria irĩ bata mũno.

Wendani

Na rĩu nĩngũmuonia njĩra ĩrĩa njega makĩria.

13 Atĩrĩrĩ, o na ingĩaria na thiomi cia andũ o na cia arĩa, no ngorwo itarĩ na wendani-rĩ, ingĩkorwo ndĩ o ta kĩndũ kĩa rũthuku kĩrĩa kĩgambaga kĩaringwo, kana o ta thaani ĩrĩa ĩhũũrithanagio

ĩkagamba. ² Ingĩkorwo ndĩ na kĩheo gĩa kũratha ũhoru, na ngorwo no hote kũmenya maũndũ mothe ma hitho na ngagĩa na ũmenyo wothe, na ingĩkorwo ndĩ na wĩtũkio ũrĩa ũngĩhota gũthaamia irĩma, no ndirĩ na wendani-rĩ, ndirĩ bata o na hanini. ³ Ingĩheana indo ciakwa ciothe kũrĩ andũ arĩa athĩni, o na heane mwĩrĩ wakwa ũcinwo, no ngorwo ndirĩ na wendani-rĩ, ndingĩgunĩka.

⁴ Wendani nĩũkiranagĩrĩria, na wendani nĩũtuganaga. Ndũiguanagĩra ũiru, na ndwĩgaathaga, o na ndũrĩ mwĩtĩo. ⁵ Wendani ndũrĩ rũtũrĩko, na ndũcaragia ũrĩa ũngĩguna, o na ndũhiũhaga kũrakara, na ndũtaraga maita marĩa ũhĩtĩrio. ⁶ Ningĩ wendani ndũkenagĩra ũũru, no nĩũkenagĩra ũhoru wa ma. ⁷ Wendani nĩũgitanagĩra hĩndĩ ciothe, na ũgetĩkia maũndũ mothe, na nĩwĩrigagĩrĩra hĩndĩ ciothe, o na ũkomĩrĩria hĩndĩ ciothe.

⁸ Wendani ndũthiraga. No akorwo nĩ morathi, nĩmagathira; o na thiomi nĩgathira; na kũmenya maũndũ o nakuo nĩgũgathira. ⁹ Nĩgũkorwo tũmenyaga maũndũ o gĩcunjĩ, na tũrathaga maũndũ o gĩcunjĩ, ¹⁰ no hĩndĩ ĩrĩa ũndũ ũrĩa mũkinyanĩru ũgooka-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtarĩ mũkinyanĩru nĩũgaathira. ¹¹ Hĩndĩ ĩrĩa ndaarĩ kaana-rĩ, ndaaragia o ta kaana, na ndeeciiragia o ta kaana, na ndaataranagia maũndũ o ta kaana. No hĩndĩ ĩrĩa ndaatuĩkire mũndũ mũgima-rĩ, ngĩtigana na maũndũ ma wana. ¹² Rĩu tuonaga maũndũ na mairia, ta kuona na gĩcicio; no hĩndĩ ĩyo tũkoonaga ta andũ makĩonana ũthiũ kwa ũthiũ. Rĩu njũũĩ maũndũ o gĩcunjĩ; hĩndĩ ĩyo nĩngamenya maũndũ wega, o ta ũrĩa nĩ njũũĩ wega.

¹³ Na rĩu, maũndũ maya matatũ nĩ ma gũtũũra: wĩtũkio, na kĩĩrigĩrĩro, o na wendani. No ũrĩa mũnene wamo nĩ wendani.

Iheo cia Ūrathi na cia Thiomi

14 Rũmagĩrĩrai mĩthĩre ya wendani, na mwĩrĩrĩrie mũno iheo cia kũroho, na makĩria mwĩriragĩrie kĩheo kĩa ũheani ũhoru wa Ngai. ² Nĩgũkorwo mũndũ

ũrĩa wothē waragia na rūthiomi-rĩ, ti andũ aaragĩria no nĩ Ngai aaragĩria. Ti-itherũ, gũtirĩ mũndũ ũtaũkagĩrwo nĩ ũrĩa aroiga; no nĩ maũndũ ma hitho aaragia na roho wake. ³No mũndũ ũrĩa ũheanaga ũhoro wa Ngai aaragĩria andũ akamekĩra hinya, na akamomĩrĩria, na akamahooreria. ⁴Mũndũ ũrĩa waragia na rūthiomi nĩ we mwene wĩongagĩrĩa hinya, no ũrĩa ũheanaga ũhoro wa Ngai nĩ kanitha ongagĩrĩa hinya. ⁵No nyende inyuothe mwaragie na thiomi, no makĩria ingĩenda inyuothe mūrathage mohoro. Mũndũ ũrĩa ũrathaga ũhoro nĩakĩrĩte ũrĩa waragia na thiomi, tiga no akorirwo nĩegũtaũra thiomi icio, nĩguo kanitha wongererwo hinya.

⁶No rĩu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ingĩũka kũrĩ inyuĩ na njarie na thiomi-rĩ, ingĩmũguna nakĩ, tiga no ndĩmũreheire ũguũrio, kana ũmenyo, kana ũrathi, o na kana kiugo kĩa ũrutani? ⁷O na ha ũhoro ũkoniĩ indo iria itarĩ muoyo iria igambaga, indo ta mūtũrirũ kana kĩnanda kĩa mũgeeto-rĩ, mũndũ angĩgĩkũũrana atĩa rwĩmbo rūrĩa rūrenda kũinwo, tiga hakorirwo na ngũũrani njega ya mĩgambo? ⁸Nĩgĩ-rĩ, angĩkorwo karumbeta gatikũruta mũgambo ũgũkũũrikana ũrĩa ũkuuga-rĩ, nũ ũngĩkĩhaarĩria gũthiĩ mbaara-inĩ? ⁹Ūguo noguo ũhoro wanyu ũtariĩ. Tiga mwaririe na ciugo ikũmenyeka na rūthiomi rwanyu-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩkũ ũngĩmenya ũrĩa mũroiga? Mũngĩkorwo o mũkĩarĩria rĩera. ¹⁰Ti-itherũ nĩ kũrĩ mĩthemba mĩingĩ ya thiomi gũkũ thĩ, no gũtirĩ rūthiomi o na rūmwe rūtarĩ ũrĩa ruugaga. ¹¹No angĩkorwo ndingĩmenya ũrĩa mũndũ aroiga-rĩ, nĩ ngĩrĩ mūrũrĩrĩ harĩ mũndũ ũcio ũraaria, nake nĩ mūrũrĩrĩ harĩ nĩ. ¹²Ūguo noguo o na inyuĩ mūtariĩ. Kuona atĩ nĩmwĩrĩrĩrie mũno iheo cia kĩroho-rĩ, kĩgeragiei kuongerera iheo iria ciakaga kanitha ũkagĩa na hinya.

¹³Na tondũ ũcio-rĩ, mũndũ ũrĩa waragia na rūthiomi rūgeni nĩahooyage nĩguo ahothe gũtaũra ũrĩa aroiga. ¹⁴Nĩ ũndũ-rĩ, ingĩkorwo ndĩrahooya

ngĩthiomaga-rĩ, roho wakwa nĩguo ũrahooya, no meciiria makwa matirĩ na maciaro. ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ngũgĩka atĩa? Nĩ ndĩrĩhooyaga Ngai na roho wakwa, na nĩgĩ hooyage na meciiria makwa; o na kũina ndĩrĩnaga na roho wakwa, na nĩgĩ nyinage na meciiria makwa o namo. ¹⁶Nĩgĩ-rĩ, ũngĩkorwo ũkĩgooca Ngai na roho waku tu-rĩ, mũndũ wa arĩa marĩ gatagatĩ kanyu ũtarataũkĩrwo, angĩkiuga “Amenĩ” atĩa mahooya-inĩ maku ma gũcookia ngaatho, kuona atĩ ndaramenya ũrĩa ũroiga? ¹⁷No ũkorwo ũgĩcookia ngaatho wega mũno, no mũndũ ũcio ũngĩ ndanongererwo hinya nĩ ũhoro ũcio.

¹⁸Nĩngũcookeria Ngai ngaatho nĩgũkorwo nĩ nĩjaragia na thiomi makĩria manyu inyuothe. ¹⁹No kanitha-inĩ-rĩ, nĩ kaba njarie ciugo ithano ndĩramenya wega nĩguo ngĩrute andũ arĩa angĩ ũhoro nacio, gũkĩra njarie ciugo ngiri ikũmi cia gũthioma.

²⁰Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gwĩciiragia ta ciana. Harĩ ũhoro wa maũndũ marĩa mooru-rĩ, tuĩkai tũkenge, no mwĩciirĩrie-inĩ wanyu mĩtuĩke andũ agima. ²¹Thiĩnĩ wa Watho nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ:

“Nĩngaarĩria andũ aya
na tũnua twa andũ maaragia na
thiomi ng’eni,
ndĩmaarĩrie na tũnua twa andũ
maaragia na mwarĩrie wa
kũngĩ,
no o na ndeeka ũguo
matikanjigua,”
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

²²Nĩ ũndũ ũcio, kwaria na thiomi nĩ kĩmenyithia kũrĩ andũ arĩa matetĩkitie no ti kĩmenyithia kũrĩ arĩa metĩkitie; no kũratha ũhoro nĩ kwa arĩa metĩkitie, ti kwa arĩa matetĩkitie. ²³Tondũ ũcio kanitha wothē ũngĩũngana na andũ othe maarie na thiomi-rĩ, na haccooke hatonye andũ matooĩ ũhoro wa thiomi, kana andũ matetĩkitie-rĩ, githĩ matingiuga atĩ mūrĩ agũrũki? ²⁴No mũndũ ũtarĩ mwĩtũkia kana mũndũ ũtarĩ

mūtaũkĩre nĩ ũhoro ũcio angĩtoonya rĩrĩa andũ othe mararatha mohoro-rĩ, mũndũ ũcio nĩekũguithio nĩ andũ othe atĩ nĩ mwĩhia na aciirithio nĩo othe,²⁵ na maũndũ marĩa atũire ahithĩte ngoro-inĩ nĩmakoimbũka. Nĩ ũndũ ũcio egũithie thĩ ahooe Ngai, akiugaga atĩrĩ, “Ti-itherũ Ngai arĩ gatagati-inĩ kanyu!”

Mahooya Marĩ na Mũtaratara

²⁶Tũgũkiuga atĩa, ariũ na aarĩ a Ithe witũ? Rĩrĩa muongana hamwe-rĩ, o mũndũ ahota gũkorwo arĩ na rwĩmbo, kana arĩ na ũndũ arenda kũrutana, kana arĩ na ũndũ aguũrĩrio, kana arĩ na thiomi, kana arĩ na ũtaũri wa thiomi. Maũndũ macio mothe no nginya mekagwo nĩ ũndũ wa gwĩkĩra kanitha hinya.²⁷ Angĩkorwo nĩ gũkwario na rũthiomi-rĩ, nĩ kwario nĩ andũ eerĩ, na makĩngĩha atatũ, na o mũndũ aarie riita rĩake, na no nginya hagĩe na mũndũ ũngĩ wa gũtaũra.²⁸ Angĩkorwo gũtirĩ mũtaũri-rĩ, mwaria ũcio nĩagĩkire arĩ kũu kanitha-inĩ, na akĩarĩrie we mwene, na aarĩrie Ngai.

²⁹Aheani ũhoro eerĩ kana atatũ magĩrĩrwo maarie, nao andũ arĩa angĩ makũũrane wega ũrĩa kũreerwo.³⁰ Na mũndũ ũikarĩte thĩ ho angĩgĩa na ũguũrio-rĩ, mwaria ũcio wa mbere nĩakire.³¹ Nĩgũkorwo inyuothie no mũrathe ũhoro o mũndũ riita rĩake nĩguo andũ othe marutwo maũndũ na momĩrĩrio.³² Namo maroho ma anabii nĩmathĩkagĩra anabii o ene.³³ Nĩgũkorwo Ngai ti Ngai wa kĩrigiicano no nĩ wa thayũ.

Ta ũrĩa kũrĩ thĩinĩ wa ciũngano ciothe cia andũ arĩa aamũre,³⁴ atumia magĩrĩrwo nĩgũkaraga makĩrĩte ki marĩ thĩinĩ wa kanitha. Matiĩtikĩrĩtio kwaria, no nĩmaikarage menyiihĩtie, o ta ũrĩa Watho uugĩte.³⁵ Angĩkorwo marĩ na ũndũ mangĩenda kũmenya-rĩ, nĩmoragie athuuri ao ene kwao mũci; nĩgũkorwo nĩ ũndũ ũrĩ thoni atumia kwaragia thĩinĩ wa kanitha.

³⁶Hĩ! Anga kiugo kĩa Ngai kĩambĩrĩrie na inyuĩ? Kana hihi no inyuĩ inyuiki

gĩakinyĩire?³⁷ Mũndũ o na ũ angĩciiria atĩ nĩ mũnabii, kana arĩ na iheo cia kĩiroho-rĩ, nĩagĩtikĩre atĩ maũndũ maya ndĩramwandĩkĩra nĩ maũndũ marĩa maathanĩtwo nĩ Mwathani.³⁸ No angĩagĩra ũndũ ũcio kĩene-rĩ, o nake we mwene nĩakagĩrwo kĩene.

³⁹Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrĩrĩriei kũrathaga mohoro, na mũtikagiragie ũhoro wa kwaria na thiomi.⁴⁰ No maũndũ mothe nĩmekagwo na mũtaratara ũrĩa wagĩrĩire, na mekagwo na kĩhaarĩro.

Kũriũka gwa Kristũ

15 Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda kũmũrĩkania ũhoro-ũrĩa-mwega ũrĩa ndaamũhunjĩrie, na mũkiwamũkĩra, na noguo mũtũũrite mũrũmĩtie.² ũhoro ũcio mwega nĩguo ũtũmaga mũhonoke, mwaikara mũrũmĩtie wega ũhoro ũrĩa ndaamũhunjĩrie. Angĩkorwo ti ũguo-rĩ, ũhoro ũcio mwawĩtikĩrie o tũhũ.

³Nĩgũkorwo ũhoro ũrĩa nĩ ndaamũkĩrĩrie nĩguo ndaamũheire, ũrĩ wa mbere na wa bata mũno: atĩ Kristũ nĩakuire nĩ ũndũ wa mehia maitũ o ta ũrĩa Maandĩko moigĩte,⁴ na atĩ nĩathikirwo, na atĩ mũthenya wa gatatũ akĩrĩũkio kũringana na ũrĩa Maandĩko macio moigĩte,⁵ na atĩ akiumĩrĩra Petero, na agĩcooka akiumĩrĩra arĩa Ikũmi na Eerĩ.⁶ Thuutha ũcio, nĩoimĩrĩrie makĩria ma ariũ na aarĩ a Ithe witũ magana matano ihinda o rĩmwene, na aingĩ ao marĩ muoyo o na rĩu, o na gũtũka amwe ao nĩmarĩkĩtie gũkua.⁷ Ningĩ agĩcooka akiumĩrĩra Jakubu na thuutha wa ũguo agĩcooka akiumĩrĩra atũmwo othe,⁸ na thuutha wa acio angĩ othe akĩnyumĩrĩra o na nĩ, haana ta mũndũ waciarĩtwo atarĩ mũkinyu.

⁹Nĩgũkorwo nĩ nĩ nĩ mũnini mũno harĩ atũmwo arĩa angĩ, o na ndiagĩrĩrwo nĩ gwĩtwo mũtũmwo, tondũ nĩndanyariirire kanitha wa Ngai.¹⁰ No wega wa Ngai nĩguo ũtũmĩte nduĩke ũguo ndariĩ, nagueo wega wake kũrĩ nĩ ndwarĩ wa tũhũ. No nĩndarutire wĩra

na kīyo gūkīra acio angī othe, no ti nīi ndaarutaga wīra ūcio, no nī wega wa Ngai ūrīa warī hamwe na nīi warutaga wīra ūcio. ¹¹Tondū ūcio, o na kūngītūika nī nīi kana nī o-rī, ūhorō ūyū noguo tūhunjagia, na noguo inyuī mwetīkirie.

Kūriūka kwa arīa Akuū

¹²Na rīrī, kūngīkorwo kūhunjagio atī Kristū nīariūkirio akiuma kūrī arīa akuū-rī, nī kīi gītūmaga amwe anyu moige atī gūtīrī kūrīūkieo kwa arīa akuū?

¹³Kūngīkorwo gūtīrī kūrīūkieo kwa arīa akuū-rī, o nake Kristū ndaakīriūkirio.

¹⁴Na angīkorwo Kristū ndaakīriūkirio-rī, kūhunja gwitū no gwa tūhū, nakuo gwītūkia kwanyu no gwa tūhū. ¹⁵Makīria ma ūguo-rī, ithuī no tūgīkorwo tūrī aira a Ngai a maheeni, tondū nītuumbūrīte atī Ngai nīariūkirie Kristū kuuma kūrī arīa akuū. No rīrī, ndaakīmūrīūkirie angīkorwo nī ma atī arīa akuū matiriūkagio. ¹⁶Nīgūkorwo kūngītūika atī arīa akuū matiriūkagio, o nake Kristū ndaakīriūkirio. ¹⁷Na angīkorwo Kristū ndaariūkirio-rī, gwītūkia kwanyu nī gwa tūhū; mūgītūūrāga o mehīa-inī manyu. ¹⁸Ningī andū arīa marīkītīe gūkoma marī thīinī wa Kristū-rī, o nao nī kūūra morīte. ¹⁹Na kūngīkorwo kīrīgīrīro giitū thīinī wa Kristū no kīa muoyo-inī ūyū tūrī-rī, twagīrīrwo nīkūiguīrwo tha gūkīra andū othe.

²⁰No rīrī, ti-itherū Kristū nīariūkītīo akoima kūrī arīa akuū, agatūika maciaro ma mbere ma arīa makuīte. ²¹Tondū-rī, o ūrīa arī mūdū watūmire gīkuū gīuke thī, o nakuo kūrīūkieo kwa arīa akuū nī mūdū watūmire gūūke. ²²Nīgūkorwo o ta ūrīa andū othe makuaga nī ūndū wa Adamu-rī, no taguo andū othe magaacookio muoyo thīinī wa Kristū.

²³No o mūdū akaariūka ihinda rīake mwene: Kristū arī we wariūkire mbere; na thuutha andū arīa marī ake hīndī īrīa agooka. ²⁴Thuutha ūcio nīguo ihinda rīa kūrīgīrīria rīgaakinya, hīndī īrīa akaaneana ūthamaki kūrī Ngai Ithe arīkītīe kūniina mothamaki mothe, na wathani, o na hinya wothe.

²⁵Nīgūkorwo no nginya athamake nginya rīrīa agaakorwo aigīte thū cīake ciothe rungu rwa makinya make. ²⁶Na rīrī, thū ya mūthia kūniinwo nī gīkuū.

²⁷Nīgūkorwo “nī aigīte indo ciothe rungu rwa makinya make.” Na rīrīa gūkwīrwo atī “indo ciothe” nīciigītwo rungu rwake, nīgūkūmenyeka wega atī Ngai we mwene ti wa itari rīu tondū nī we waigire indo ciothe rungu rwa Kristū. ²⁸Aarīkia gwīka ūguo-rī, Mūrīū we mwene nīagatūika wa gwathagwo nī ūcio waigire indo ciothe rungu rwake, nīguo Ngai akorwo nī we maūdū mothe thīinī wa maūdū mothe.

²⁹Na rīrī, kūngīkorwo gūtīrī ūriūkieo-rī, arīa mabatithītīo handū-inī ha arīa akuū mageeka atīa? Angīkorwo arīa akuū matikaariūkieo o na atīa-rī, andū makībatithagio handū-inī hao nīkī?

³⁰Na ithuī-rī, twītoonnyagia ūgwati-inī o ithaa o ithaa nīkī? ³¹Ngūmwīra na ma, ariū na aarī a Ithe witū, ti-itherū, o ta ūrīa ndīrahaga nī ūndū wanyu thīinī wa Kristū Jesū Mwathani witū, atī nīi nguaga o mūthenya. ³²Angīkorwo ndaahūūranire na nyamū cia gīthaka kūu Efeso nī ūndū wa itūmi cia ū-mūdū-rī, ndaagunīkire na kī? Angīkorwo andū arīa akuū matikaariūkieo-rī,

“Nītūrīe na tūnyue,
nīgūkorwo rūciū nīgūkua
tūgaakua.”

³³Mūtikaheeneke: “Thiritū njūru nīthūkagia mītugo mīega.” ³⁴Arahūkai mwīigue ta ūrīa mwagīrīrwo, na mūtigage kwīhia; nīgūkorwo andū amwe matiūi Ngai: ndoiga ūguo nīgeetha ndīmūconore.

Mwīrī ūrīa Ūkaariūkieo

³⁵No mūdū ahota kūūria atīrī, “Andū arīa akuū mariūkagio atīa? Magooka marī na mwīrī ūhaana atīa?” ³⁶Nī ūrimū ūrīkū ūyū! Kīrīa wahaanda-rī, gītīmeraga gītambīte gūkua. ³⁷Hīndī īrīa wahaanda-rī, ndūhaandaga mwīrī ūrīa ūgūcōoka ūkorwo ho, no gūkorwo ūhaandaga mbeū ya ngano kana

ya kīndū kīngī. ³⁸ No Ngai amīheaga mwīrī o ūrīa endaga īgīe naguo, na o mūthemba wa mbegū akaūhe mwīrī wago. ³⁹ Mīrī yothe ndīhaanaine: Andū marī mūthemba ūmwe wa mwīrī, nacio nyamū mūthemba ūngī, na nyoni mūthemba ūngī, o nacio thamaki irī mwīrī wa mūthemba ūngī. ⁴⁰ Ningī nī kūrī mīrī ya igūrū na nī kūrī mīrī ya gūkū thī; no riiri wa mīrī ya igūrū nī mūthemba ūmwe, na riiri wa mīrī ya gūkū thī nī mūthemba ūngī. ⁴¹ Riūa rīrī na riiri warī mwanya, na mweri ūrī riiri wago mwanya, na njata irī na riiri wacio mwanya; na njata īmwe irī riiri ūrī ngūūrani na njata īrīa īngī.

⁴² Ūguo nīguo gūgaatuika hīndī ya kūrīūkio kwa andū arīa akuū. Mwīrī ūrīa ūhaandagwo nī wa kūbutha, no ūrīūkagio ūtarī wa kūbutha; ⁴³ mwīrī ūhaandagwo ūrī mūmene, ūgacooka ūkariūkio ūrī na riiri; ūhaandagwo ūtarī na hinya, ūgacooka ūkariūkio ūrī na hinya; ⁴⁴ ūhaandagwo ūrī mwīrī wa ndūire, ūgacooka ūkariūkio ūrī mwīrī wa kīroho.

Angīkorwo nī kūrī mwīrī wa ndūire-rī, o na mwīrī wa kīroho ūrī kuo. ⁴⁵ Nī ūndū ūcio kwandīkitwo atīrī: “Adamu ūrīa warī mūdū wa mbere-rī, aatuikire kīumbe kīrī muoyo”; nake Adamu ūrīa wa kūrīgīrīria-rī, agītuika roho wa kūheana muoyo. ⁴⁶ Mwīrī wa kīroho tigo waambire gūūka, no nī ūrīa wa ndūire, na thuutha wa ūguo ūgīūka ūrīa wa kīroho. ⁴⁷ Mūdū wa mbere aarī wa rūkūngū rwa thī, no mūdū wa keerī oimīte igūrū. ⁴⁸ O ta ūrīa mūdū ūcio wa gūkū thī aatarī, noguo arīa marī a tīrī matarī; na ta ūrīa mūdū wa kuuma igūrū aatarī, noguo o na arīa a igūrū matarī. ⁴⁹ Na ta ūrīa twagīire na mūhianīre wa mūdū ūcio wa tīrī-rī, noguo tūkaagia na mūhianīre wa mūdū ūcio wa kuuma igūrū.

⁵⁰ Ngūmwīra atīrī, ariū na aarī a Ithe witū, mwīrī na thakame itingīhota kūgaya ūthamaki wa Ngai, kana kīrīa kībuthaga kīgae kīrīa gītābuthaga.

⁵¹ Thīkīrīria, ndīmwire ūndū wa hitho:

Tūtigaakua ithuothe, no nīkūgarūrwo tūkaagarūrwo ithuothe, ⁵² o kahinda kanini, o ta ibucia rīa riitho, rīrīa karumbeta ka mūthia gakaagamba. Nīgūkorwo karumbeta nīgakaahuhwo, nao arīa akuū mariūkio matarī a kūbutha, na ithuī tūgarūrwo mīrī. ⁵³ Nīgūkorwo mwīrī ūyū ūbuthaga no nginya wīhumbe mwīrī ūtarī wa kūbutha, naguo mwīrī ūyū wa gūkua wīhumbe mwīrī ūtarī wa gūkua. ⁵⁴ Hīndī īrīa kūbutha gūkeehumba kwaga kūbutha, na gūkua kwīhumbe kwaga gūkua-rī, hīndī īyo ūhoro nīūkahinga ūrīa wandīkitwo atīrī, “Gīkuū nīkīniinītwo gīgatoorio biū.”

⁵⁵ “Wee gīkuū-rī, gūtoorania gwaku gūkīrī ha?

Wee gīkuū-rī, rūboora rwaku rūkīrī ha?”

⁵⁶ Rūboora rwa gīkuū nī mehia, naguo hinya wa mehia uumanaga na watho.

⁵⁷ No rīrī, Ngai arogaathwo nīgūkorwo nīwe ūtūheaga ūtooria thīnī wa Mwathani witū Jesū Kristū.

⁵⁸ Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū arīa nyenda, ikaragai mwīhaandīte wega. Mūtikanenyenyo nī ūndū o na ūrīkū. Tūūrai mwīheanīte kūna wīra inī wa Mwathani, tondū nīmūū atī wīra wanyu thīnī wa Mwathani ti wa tūhū.

Mūhothi nī ūndū wa Andū a Ngai

16 Na rīrī, ha ūhoro wa mūhothi nī ūndū wa andū a Ngai ūtarī ū: Īkagai ūrīa ndeerire makanitha ma Galatia mekage. ² Mūthenya wa mbere wa kiumia-rī, o mūdū wanyu nīagīrīrwo nīkūigaga mbeeca ta ūrīa ūthūkūmi wake ūigana, agaciigaga, nīguo hīndī īrīa ngooka kūu gūtikanagīe na mūhothi. ³ Na ndaakinya-rī, andū arīa mūgaakorwo mūgathīrīrie nīngamahe marūa ma kūmamenyithania na ndīmatūme Jerusalemu na iheo cianyu.

⁴ Na kūngīkoneka kwagīrīire o na nīi thī-rī, nīngatwarana nao.

Ndūmīrīria cia Mwanya

⁵ Ndaarīkia gūtuikanīria Makedonia-rī,

nĩgũkorwo nĩngatuĩkanĩria kuo, nĩngooka kũrĩ inyuĩ. ⁶Hihi ngaikara na inyuĩ gwa kahinda, o na kana njikare kũu hĩndĩ ya heho yothe, nĩguo mũkaahota kũndeithĩrĩria gũthiĩ rũgendo-inĩ rwakwa kũrĩa guothe ngaathiĩ. ⁷Ndikwenda kuonana na inyuĩ hĩndĩ ĩno ndĩrahĩtũkĩra kũu, tondũ ngwĩhoka atĩ nĩtũgaikarania na inyuĩ kwa ihinda, Mwathani etĩkĩra. ⁸No nĩngũikara gũkũ Efeso nginya hĩndĩ ya Bendegothito, ⁹tondũ ndĩmũhingũrĩre mweke mũnene wa kũruta wĩra mwega ũrĩ na uumithio, no nacio thũ nĩ nyingĩ.

¹⁰Timotheo angĩũka-rĩ, menyererai nĩguo aikare kũu na inyuĩ atarĩ na guoya, nĩgũkorwo nĩ wĩra wa Mwathani araruta, o ta ũrĩa ndĩraruta. ¹¹Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gũtirĩ mũndũ wagĩrĩrwo nĩ kwaga kũmwamũkĩra. Mumagariei na thayũ nĩgeetha akinye kũrĩ nĩ. Nĩndĩmwetereire marĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹²Na rĩrĩ, ha ũhoro ũkonĩ mũrũ wa Ithe witũ Apolo-rĩ: nĩndamũringĩrĩrie mũno ooke kũrĩ inyuĩ arĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Nowe ndeendaga gũũka ihinda rĩu, no nĩarĩũka aagĩ na mweke.

¹³Ikaragai mwĩhũgĩte, na mwĩhaande mũrũmĩte wega thĩinĩ wa wĩtikio; ningĩ mĩtuĩke andũ omĩrĩru; na mũgĩte na hinya. ¹⁴Ikagai maũndũ mothe mũrĩ na wendani.

¹⁵Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ andũ a nyũmba ya Stefana nĩo maarĩ a mbere gwĩtikia kũu bũrũri wa Akaia, na nĩmerutĩire gũtungatagĩra andũ arĩa aamũre. Nĩngũkĩmũringĩrĩria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ¹⁶mwathĩkagĩre andũ ta acio, na mũndũ o wothe ũrĩa ũrutithanagia wĩra na ithuĩ, akĩũnogagĩra. ¹⁷Nĩndakenire rĩrĩa Stefana, marĩ na Fotunato, na Akaiko maakinyire, nĩ ũndũ nĩo maahingĩrie ũndũ ũrĩa itaarĩ naguo kuuma kũrĩ inyuĩ. ¹⁸Nĩgũkorwo nĩmacanjamũrire roho wakwa o na wanyu. Andũ ta acio nĩmagĩrĩrwo kũheagwo gĩtĩo.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹Makanitha ma bũrũri wa Asia nĩmamũgeithia. Akula na Pirisila nĩmamũgeithia mũno thĩinĩ wa Mwathani, o na kanitha ũrĩa ũcemanagia kwao nyũmba nĩwamũgeithia. ²⁰Ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa marĩ gũkũ nĩmamũgeithia. O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na ngeithi theru cia kĩmumunyano. ²¹Nĩ, Paũlũ, nĩ nĩ ndandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa.

²²Angĩkorwo he mũndũ o na ũ ũtendete Mwathani-rĩ, arogwatwo nĩ kĩrumi. Ūka, Mwathani!

²³Wega wa Mwathani Jesũ ũroikara na inyuĩ.

²⁴Wendani wakwa ũromũkinyĩra inyuĩ inyuotho mũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. Amenĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ AKORINITHO

1 Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai, tũrĩ na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Twatũma marũa maya kũrĩ kanitha wa Ngai ūrĩa ūrĩ Korinitho, o hamwe na andũ othe aamũre arĩa marĩ Akaia guothe:

²Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ irokara na inyuĩ.

Ngai Mwene Kũhoorerania Guothe

³Ngai na Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ arogoocwo, o we Ithe witũ wa tha, na Ngai mwene ūhoru wotha wa kũumanĩrĩria, ⁴ũrĩa ūtũmagĩrĩria mathĩna-inĩ maitũ mothe, nĩguo na ithuĩ tũhotage kũhooreragia arĩa marĩ na thĩina o wotha na ūndũ wa kũumĩrĩrio kũrĩa ithuĩ ene tũumĩrĩrio nakuo nĩ Ngai. ⁵Nĩgũkorwo o ta ūrĩa kũnyariirwo gwa Kristũ kũingĩhĩte thĩinĩ witũ-rĩ, ūguo noguo kũumanĩrĩria gwitũ kũingĩhĩte nĩ ūndũ wa Kristũ. ⁶Tũngĩthĩnio-rĩ, tũthĩnagio nĩguo mũumĩrĩrio na mũhonokio; tũngĩumĩrĩrio-rĩ, tũumagĩrĩrio nĩguo na inyuĩ mũgĩe na ūumĩrĩru, ūrĩa ūciaraga gũkirĩrĩria mũkĩnyariirwo na mathĩna o ta marĩa tũthĩnagio namo. ⁷Nakĩo kũrĩgĩrĩro kĩrĩa tũrĩ nakĩo nĩ ūndũ wanyu nĩ kĩrũmu, tondũ nĩtũũĩ atĩ o ta ūrĩa mũgwatanagĩra na ithuĩ maũndũ-inĩ marĩa tũnyariiragwo namo-rĩ, no taguo mũgwatanagĩra na ithuĩ ūhoru-inĩ wa kũumanĩrĩria o nagueo.

⁸Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũtikwenda mũkorwo mũtooĩ mathĩna marĩa twarĩ namo bũrũri wa Asia. Twarĩ hatĩka-inĩ nene mũno makĩria ma ūrĩa tũngĩahotire gũkirĩrĩria, nginya ha ūhoru witũ wa gũtũura muoyo tũkĩyũmĩra tha. ⁹Ti-itherũ, ngoro-inĩ ciitũ twaiguaga tũtuĩrĩrwo gũkua. No kwahanĩkire

ũguo nĩguo tũtikae kwĩhoka ithuĩ ene, no twĩhoke Ngai, ūrĩa ūriũkagia arĩa akuũ. ¹⁰Nĩwe watũhonokirie ūgwatinĩ ūcio wahaanaga wa gĩkuũ, na nowe ūgaatũhonokia. We nĩwe twĩrĩgĩrĩre atĩ no egũthĩĩ na mbere gũtũhonokia, ¹¹inyuĩ na inyuĩ mũgĩtũteithagia na gũtũhoera. Nao andũ aingĩ nĩmarĩcookagia ngaatho nĩ ūndũ witũ, tondũ wa wega ūcio tũtũgĩitwo nagueo arĩ macookio ma mahooya ma andũ aingĩ.

Paŭlũ Kũgarũra Mũbango Wake

¹²Na rĩrĩ, ūndũ ūyũ nĩguo twĩrahagĩra: Thamiri ciitũ nĩcio itũmenyithagia atĩ mĩthĩire iitũ ĩrĩa tũikaraga nayo gũkũ thĩ, na makĩria ūrĩa tũikaranagia na inyuĩ, nĩ ya ūtheru na ya ūhoru wa ma kuuma kũrĩ Ngai. Tũtiikaga ūguo kũringana na ūũgĩ wa thĩ, no nĩ kũringana na wega wa Ngai. ¹³Nĩgũkorwo tũtiramwandĩkĩra ūndũ o na ūrĩkũ mũtangĩhota gũthoma kana gũtaũkĩrwo nĩguo. Na ngwĩhoka atĩ, ¹⁴o ta ūrĩa mũtũmenyete hanini, nĩmũrĩtaũkĩrwo biũ atĩ no mũhote kwĩraha nĩ ūndũ witũ, o ta ūrĩa tũkeeraha nĩ ūndũ wanyu mũthenya ūrĩa wa Mwathani Jesũ.

¹⁵Na tondũ wa ūrĩa ndaarĩ na mwĩhoko wa ūndũ ūcio-rĩ, nĩndabangĩte njũke kwanyu mbere nĩguo mũgunĩke maita meerĩ. ¹⁶Ndabangĩte ndĩmũceerere ngĩthĩĩ Makedonia, na njokere kũu kwanyu ngiuma Makedonia, na inyuĩ nĩguo mũcooke mũndũme Judea. ¹⁷Hĩndĩ ĩrĩa ndaabangaga ūndũ ūcio-rĩ, kaĩ ndeekaga ūguo na itherũ? Kana hihi haaragĩria mĩbango yakwa na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ nĩguo rĩmwe njugage, “Ĩĩ, ĩĩ,” na rĩrĩa rĩngĩ ngoiga “Aca, aca?”

¹⁸No ti-itherũ, o ta ūrĩa Ngai arĩ mwĩhokeku-rĩ, ndũmĩrĩri iitũ kũrĩ inyuĩ ti “Ĩĩ” na rĩngĩ “Aca.” ¹⁹Nĩgũkorwo Mũrũ wa Ngai, Jesũ Kristũ, ūrĩa mwahunjĩrio ūhoru wake nĩ nĩĩ, na Sila, na Timotheo,

ūhoro wake ndwarĩ wa kuuga, “Ī” ūgacooka ūkoiga “Aca,” no thĩnĩ wake gūtũuraga o “Ī.” ²⁰ Nīgũkorwo ciĩranĩro cia Ngai, o na cingĩhite atĩa-rĩ, ciothe nĩ “Ī” thĩnĩ wa Kristũ. Na nĩ ūndũ ūcio thĩnĩ wake, ithuĩ tũkoigaga “Ameni” nĩgeetha Ngai agoocagwo. ²¹ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ūtũmaga ithuĩ hamwe na inyuĩ twĩhaande wega thĩnĩ wa Kristũ. Nĩwe watũitĩriire maguta, ²² na agĩtwĩkĩra rũũri rwa kuonania atĩ tũrĩ ake, na agĩtũhe Roho wake thĩnĩ wa ngoro ciitũ arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩra maũndũ marĩa magooka.

²³ Ngai nĩwe mũira wakwa, na nĩoĩ atĩ nĩ ndaagire gũcoka Korinitho nĩ ūndũ wa kũmũcaaĩra. ²⁴ Ūguo ti kuuga atĩ nĩtũramwatha ūhoro-inĩ wa wĩtikio wanyu, no nĩ atĩ tũrutithanagia wĩra na inyuĩ nĩgeetha mũkenage, tondũ mũtũũrĩte mwĩhaandĩte wega nĩ ūndũ wa wĩtikio wanyu.

2 Nĩ ūndũ ūcio nĩgĩtua ndaature itua atĩ ndikũmũceerera rĩngĩ ndĩmũiguithie kĩahe. ² Tondũ-rĩ, ingĩkĩmũiguithia kĩahe-rĩ, nũ ūngĩgĩtigara wa kũngenia, o tiga inyuĩ arĩa njiguithĩtie kĩahe? ³ Ndamwandĩkĩre ūguo nĩgeetha rĩrĩa ngooka ndikanaiguithio kĩahe nĩ acio njagĩrĩrwo nĩgũkenio nĩo. Nĩ ndaarĩ na ūmĩrĩru harĩ inyuĩ inyuothie atĩ nĩmũngĩagwatanĩire na nĩ gĩkeno-inĩ gĩakwa, nakĩo gĩtuĩke kĩanyu. ⁴ Nīgũkorwo ndamwandĩkĩre ndĩ mũthĩnĩku mũno, na ndĩ na ruo rwa ngoro na maithori maingĩ, ti atĩ nĩguo ndĩmũiguithie kĩahe, no nĩguo ndĩmũmenyithie wendo ūrĩa ndĩmwendete nago.

Kũrekerwo kwa Mũndũ Mwĩhia

⁵ Angĩkorwo nĩ kũrĩ mũndũ ūiguithĩtie amwe anyu kĩahe-rĩ, ti nĩ aiguithĩtie, no nĩ inyuothie aiguithĩtie kĩahe. Ndiroiga ūguo ngĩhatĩrĩria ūrĩa wĩkĩte ūguo. ⁶ Iherithia rĩrĩa aherithĩtio nĩ andũ arĩa aingĩ anyu, nĩrĩmũiganĩte. ⁷ Rĩu inyuĩ-rĩ, nĩmwagĩrĩrwo nĩkũmũrekera na kũmũmĩrĩria, nĩguo ndakae gũtoorio nĩ kĩahe gĩkĩrĩte. ⁸ Nĩ ūndũ ūcio, ndamũthaitha mũmuonie atĩ

no mũmwendete. ⁹ Gĩtũmi kĩrĩa gĩatũmire ndĩmwandĩkĩre marũa macio nĩndĩmũgerie, na menye kana no mwĩtiirie magerio na mwathikage maũndũ-inĩ mothe. ¹⁰ Mũndũ ūrĩa mũngĩrekera, o na nĩ nĩndamũrekera. Nago ūndũ ūrĩa ndekanĩire-rĩ (hangĩkorwo nĩ haarĩ ūndũ o na ūrĩkũ wa kũrekanĩra), ūndũ ūcio ndaũrekanĩra nĩ ūndũ wanyu ndĩ mbere ya Kristũ, ¹¹ nĩguo Shaitani ndakae gūtũhoota. Nīgũkorwo tũtirigĩtwo nĩ mawara make.

Atungatĩri a Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Kĩerũ

¹² Na rĩrĩ, rĩrĩa ndaathĩire Teroa kũhunja Ūhoro-ũrĩa-Mwega wa Kristũ, na ngĩkora Mwathani ahingũrĩte mũrango-rĩ, ¹³ ndiigana kũgĩa na thayũ ngoro-inĩ yakwa, tondũ ndiakorire mũrũ-wa-Ithe witũ Tito kuo. Nĩ ūndũ ūcio ngiugĩra andũ akuo ūhoro, ngĩcoka ngĩthĩ nginya Makedonia.

¹⁴ No rĩrĩ, Ngai arogoocwo, o we ūrĩa ūtũtongoragia hĩndĩ ciothe na ūhootani thĩnĩ wa Kristũ, nake agatũhũthagĩra ta tũrĩ mũtararĩko mwega wa kũmemerekia ūhoro wa kũmenya Kristũ kũndũ guothe. ¹⁵ Tondũ ithuĩ tũrĩ mũtararĩko wa Kristũ ūrĩa ūkinyaga harĩ Ngai, kũrĩ arĩa marahonokio o na arĩa maroora. ¹⁶ Kũrĩ arĩa maroora-rĩ, tũrĩ mũnũngo mũũru wa gĩkuĩ; no kũrĩ arĩa marahonokio-rĩ, tũrĩ mũtararĩko wa muoyo. Nũ ūngĩhota wĩra ta ūcio? ¹⁷ Ithuĩ tũtiĩkaga ta ūrĩa andũ aingĩ mekaga; tũtionjorithagia kiugo kĩa Ngai nĩguo tuone uumithio. Handũ ha gwĩka ūguo-rĩ, ithuĩ twaragia tũrĩ na wĩhokeku thĩnĩ wa Kristũ mbere ya Ngai, ta andũ matũmĩtwo nĩ Ngai.

3 Anga nĩtũraambĩrĩria gũcoka kwĩgaathĩrĩria? Kana hihi nĩtũbataire kũheo marũa ma gūtũgaathĩrĩria kũrĩ inyuĩ kana moimĩte kũrĩ inyuĩ ta andũ arĩa angĩ? ² Inyuĩ ene nĩ inyuĩ marũa maitũ, maandĩkitwo ngoro-inĩ ciitũ, mamenyekete na magathomagwo nĩ andũ othe. ³ Inyuĩ nĩmuonanagia atĩ mũrĩ marũa moimĩte kũrĩ Kristũ, inyuĩ mũrĩ maciaro ma ūtungata witũ,

marūa mataandikītwo na rangi, no maandikītwo na Roho wa Ngai ūria ūri muoyo. Matiandikītwo ihengere-ini cia mahiga, no maandikītwo ihengere-ini cia ngoro cia andū.

⁴ Ūcio nīguo ūmīrīru witū harī Ngai nī ūndū wa Kristū. ⁵ Na ti atī tūrī na ūhoti ithuī ene tūngūgaathīra, no ūhoti witū uumaga kūrī Ngai. ⁶ Nīwe ūtūhotithītie tūtūike ndungata cia kīrīkanīro kīria kīerū, nakīo ti kīa ūhorō ūria mwandīke, no nī kīa Roho; nīgūkorwo ūhorō ūria mwandīke nī kūrāga ūragaga, no Roho aheanaga muoyo.

Riiri wa Kīrīkanīro kīria Kīerū

⁷ Na rīrī, angīkorwo ūtungata ūria wa tene, ūria wandikītwo na ndemwa ihengere-ini cia mahiga, wokire ūrī na riiri, o nginya andū a Isiraeli makīremwo nīgūkara marorete ūthiū wa Musa tondū wa ūria warī na riiri, o na gūtūika riiri ūcio nīwathiraga-rī, ⁸ githī ūtungata wa Roho to ūgīkorwo ūkīrī na riiri makīria? ⁹ Angīkorwo ūtungata ūria ūtuaga andū ehia nī ūrī riiri-rī, githī ūtungata ūria ūrehaga ūthingu ndūngīgīkorwo ūrī na riiri makīria! ¹⁰ Nīgūkorwo ūhorō ūria warī na riiri mbere, rīu ndūrī na riiri ūkīringithanio na riiri ūcio ūngī ūkīrīte. ¹¹ Na angīkorwo ūhorō ūcio wathiraga wokire na riiri-rī, ūcio ūngī wa gūtūūra ndūngīgīkorwo na riiri makīria!

¹² Nī ūndū ūcio-rī, twaragia ūhorō tūmīrīrie mūno, nī ūndū wa kīrīgīrīro kīu. ¹³ Ithuī tūtitarī ta Musa, ūria wehumbagīra ūthiū na gītambaya nīguo agirīrīrie andū a Isiraeli gūcūthīrīria ūthiū wake rīria ūkengi ūcio wathiraga. ¹⁴ No rīrī, meciiria mao nīmaritirio, nīgūkorwo nginya ūmūthī gītambaya o kīu gīkoragwo o ho hīndī irīa kīrīkanīro kīu gīkūrū kīao gīgūthomwo. Gītambaya kīu gītīrī kīeherio, tondū kīeheragio nī ūndū wa gwītikia Kristū. ¹⁵ O na nginya ūmūthī rīria watho wa Musa ūgūthomwo-rī, gītambaya kīu no kīhumbagīra ngoro ciao. ¹⁶ No rīria rīothe mūndū o na ū agarūrūkīra Mwathani-rī, gītambaya kīu nīkīeheragio. ¹⁷ Na rīrī,

Mwathani nīwe Roho, na harīa Roho wa Mwathani arī, hau nī harī na wīyathi. ¹⁸ Na ithuī ithuothe arīa tūtahumbīrīte mothiū maitū, nītūhenahenagia riiri wa Mwathani ta tūrī icicio, na nītūgarūragwo nīguo tūhaanane nake tūrī na riiri wa gūtūūra ūria ūthiiaga o ūkiongererekaga, o uumīte kūrī Mwathani, ūria arī we Roho.

Igīina thīnī wa Nyūngū cia Rīūmba

⁴ Tondū ūcio, kuona atī nī tūrī na ūtungata ūcio nī ūndū wa tha cia Ngai-rī, tūtīuragwo nī hinya. ² No ithuī nītūreganīte na mīthīre ya hitho na ya thoni; ithuī tūtithiiaga na mīthīre ya wara na tūtīukanagia kiugo kīa Ngai na maheeni. Handū ha ūguo-rī, nī ūhorō wa ma tūheanaga hatarī ūndū tūkuongerera, na tūrī mbere ya Ngai, nītūgeragia gūtūma thamiri cia o mūndū itwītīkīre. ³ O na angīkorwo ūhorō witū ūria tūhunjagia nīmūhumbīre-rī, ūhumbīrītwo kūrī arīa maroora. ⁴ Nayo ngai ya mahinda maya, nītūmīte meciiria ma andū arīa matetīkītie matumane, nīgeetha matigathererwo nī ūtheri wa Ūhorō-ūria-Mwega wa riiri wa Kristū, o we ūria arī we mūhaanīre wa Ngai. ⁵ Nīgūkorwo ti ūhorō witū ithuī ene tūhunjagia, no tūhunjagia Jesū Kristū arī we Mwathani, na ithuī tūrī ndungata cianyu nī ūndū wa Jesū. ⁶ Tondū Ngai ūria woigire, “Ūtheri nīware nduma-inī,” nīwe watūmire ūtheri wake ware ngoro-inī ciitū nīguo tūheo ūtheri wa kūmenyithagia andū riiri wa Ngai ūcio wonekaga ūthiū-inī wa Kristū.

⁷ No rīrī, ithuī tūkuuīte kīgīina kīu tūhaana ta tūrī na nyūngū cia rīūmba^a nīgeetha kūmenyeke atī ūhoti ūyū mūnene uumīte kūrī Ngai no nduumaga kūrī ithuī. ⁸ Ithuī tūhatīkītwo mūno na mīena yothe, no tūtīhehenjetwo; nītūrigītwo nī wa gwīka, no tūtīkuīte ngoro; ⁹ na nītūnyariirītwo, no tūtītiganīrio; nītūrūdītwo, no

^a7 Mīthithū yahithagwo thīnī wa nyūngū cia rīūmba.

tūtiniinĩtwo. ¹⁰ Hĩndĩ ciothe tũkoragwo tũkuuĩte gĩkuũ kĩa Jesũ na mĩĩrĩ iitũ, nĩguo muoyo wa Jesũ o naguo ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩĩrĩ iitũ. ¹¹ Nĩgũkorwo ithuĩ arĩa tũrĩ muoyo tũtũire tũneanagwo gĩkuũ-inĩ nĩ ũndũ wa Jesũ, nĩgeetha muoyo wake ũguũranagĩrio thĩinĩ wa mĩĩrĩ ĩno iitũ ĩkuuaga. ¹² Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, gĩkuũ kĩrutaga wĩra thĩinĩ witũ, no muoyo ũkaruta wĩra thĩinĩ wanyu.

¹³ Nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ: “Tondũ nĩndetĩkirie; nĩkĩo ndaaririe.” Nĩ ũndũ wa roho o ro ũcio wa wĩtũkio-rĩ, o na ithuĩ nĩtwĩtĩkĩtie na nĩ ũndũ ũcio tũkaaria, ¹⁴ tondũ nĩtũũ atĩ ũrĩa wariũkirie Mwathani Jesũ kuuma kũrĩ arĩa akuũ, o na ithuĩ nĩagatũriũkia hamwe na Jesũ, na atũrũgamie mbere yake hamwe na inyuĩ. ¹⁵ Maũndũ maya mothe nĩmakũmũguna, nĩgeetha wega ũrĩa ũrakinyĩrĩa andũ aingĩ makĩria ũtũme ngaatho ciyũrĩrĩre nĩgeetha Ngai agoocagwo.

¹⁶ Tondũ ũcio tũtũragwo nĩ hinya. O na gũtũka mwena wa nja nĩtũrathĩrĩkĩra, no mũndũ wa thĩinĩ nĩ kwerũhio erũhagio o mũthenya. ¹⁷ Nĩgũkorwo mathĩina maitũ mahũthũ na ma ihinda inini maratũma tũreherwo riiri ũmakĩrĩte wa tene na tene. ¹⁸ Nĩ ũndũ ũcio, tũticũthagĩrĩria kĩria kĩroneka, no tũcũthagĩrĩria kĩria gĩtonekaga. Nĩgũkorwo kĩria kĩtonekaga nĩ gĩa kahinda, no kĩria gĩtonekaga nĩ gĩa gũtũũra tene na tene.

Mũciĩ witũ wa Igũrũ

5 Na rĩrĩ, nĩtũũ atĩ hema ĩno ya gũkũ thĩ, ĩno tũtũũraga thĩinĩ wayo, ĩngĩtharũrio-rĩ, nĩ tũrĩ na nyũmba ĩngĩ yumĩte kũrĩ Ngai, nyũmba ĩtaakitwo na moko ma andũ, ya gũtũũra tene na tene ĩrĩ kũu igũrũ. ² Rĩu nĩtũcaayaga, tũkũriragĩria kũhumbwo na nyũmba ĩyo ĩngĩ iitũ ya kuuma igũrũ, ³ tondũ twahumbwo ũguo tũtigakorwo tũrĩ njaga. ⁴ Nĩgũkorwo rĩrĩa rĩothe tũrĩ thĩinĩ wa hema ĩno-rĩ, nĩtũcaayaga na tũkaritũhĩrwo, tondũ tũtiendaga kwaũrwo, no twendaga tũhumbwo na mwĩrĩ ũcio witũ wa kuuma igũrũ,

nĩgeetha mwĩrĩ ũyũ wa gũkua ũmerio nĩ muoyo. ⁵ Na rĩrĩ, Ngai nĩwe ũtũmbĩte nĩ ũndũ wa gĩtũmi kĩu kĩũmbe, na nĩatũheete Roho arĩ ta mwĩhoko wa kũrũgamĩrĩa maũndũ marĩa magooka.

⁶ Tondũ ũcio tũikaraga hĩndĩ ciothe tũrĩ na ũmĩrĩru, tũkĩmenyaga atĩ rĩrĩa rĩothe tũikaraga thĩinĩ wa mwĩrĩ taarĩ guo mũciĩ witũ, tũikaraga tũraihanĩrĩrie na Mwathani. ⁷ Tũtũũragio nĩ ũndũ wa gwĩtũkia, no tũtitũũragio nĩ ũndũ wa kuona na maitho. ⁸ Nguuga atĩrĩ, nĩ tũrĩ na ũmĩrĩru atĩ ũndũ ũrĩa tũngĩenda nĩ tũkorwo tũtarĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ, no tũkorwo tũrĩ mũciĩ hamwe na Mwathani. ⁹ Nĩ ũndũ ũcio, nĩtũgeragia na kĩyo muoroto witũ ũtuĩke wa kũmũkenia, twakorwo tũrĩ mwĩrĩ-inĩ ũyũ witũ o na kana twakorwo tuumĩte thĩinĩ wago. ¹⁰ Nĩgũkorwo no nginya ithuothe tũkaarũgama mbere ya gĩti gĩa ciira gĩa Kristũ, nĩguo o mũndũ akaaheo kĩria kĩmwagĩrĩre kũringana na maũndũ marĩa aaneka arĩ thĩinĩ wa mwĩrĩ, marĩ mega kana marĩ mooru.

Ũtungata wa Ũiguithanio

¹¹ Kuona atĩ nĩtũmenyete ũrĩa Mwathani aagĩrĩrwo nĩ gwĩtigĩrwo-rĩ, nĩkĩo tũgeragia kũringĩrĩria andũ. ũrĩa tũtariĩ nĩ ũndũ ũlkaine wega nĩ Ngai, na nĩngwĩhoka atĩ o na nĩũlkaine wega ngoro-inĩ cianyu. ¹² Tikũgeria tũrageria kwĩgaathĩrĩria harĩ inyuĩ rĩngĩ, no nĩ mweke tũramũhe wa kwĩraha nĩ ũndũ witũ, nĩguo mũhotage gũcookeria arĩa merahaga na maũndũ marĩa monagwo na maitho gũkĩra marĩa marĩ ngoro-inĩ. ¹³ Tũngĩkorwo nĩkũgũrũka tũgũrũkĩte-rĩ, tũgũrũkĩte nĩ ũndũ wa Ngai; na tũngĩkorwo meciiria maitũ nĩ mega-rĩ, tũhaana ũguo nĩ ũndũ wanyu. ¹⁴ Nĩgũkorwo wendo wa Kristũ nĩguo ũtũringagĩrĩria, tondũ nĩtũmenyete wega atĩ mũndũ ũmwe nĩwe wakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, na nĩ ũndũ ũcio-rĩ, andũ othe nĩmakuire. ¹⁵ Nake aakuire nĩ ũndũ wa andũ othe, nĩgeetha arĩa matũũraga muoyo matigacooke gũtũũra muoyo nĩ ũndũ wao ene, no matũũre nĩ ũndũ wa

ũcio wakuire nĩ ũndũ wao na agĩcooka akĩriũka.

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio, kuuma rĩu tũtigũcooka gũtua ũhoru wa mũndũ na njĩra ya kĩ-mwĩrĩ. O na gwatiũka kũrĩ hĩndĩ tuonaga Kristũ na njĩra iyo-rĩ, rĩu tũtiĩkaga ũguo. ¹⁷Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ o wothē angĩkorwo arĩ thĩĩnĩ wa Kristũ-rĩ, nĩatuĩkite kĩũmbe kĩerũ; maũndũ ma tene nĩmathirĩte, nĩmookĩte mangĩ merũ! ¹⁸Maũndũ maya mothe moimaga kũrĩ Ngai, ũrĩa watũguithanirie nake we mwene thĩĩnĩ wa Kristũ, na agĩtũhe ũtungata ũcio wa ũiguithanio: ¹⁹atĩrĩ, Ngai arĩ thĩĩnĩ wa Kristũ nĩwe wĩiguithanagĩria thĩ kũrĩ we mwene, ategũtarĩra andũ mehia mao. Nake nĩatwĩhokeire ndũmĩrĩri iyo ya ũiguithanio. ²⁰Nĩ ũndũ ũcio ithuĩ tũrĩ abarũthi matũmĩtwo a kwarĩrĩria Kristũ, o taarĩ Ngai ũrathaitana na tũnua twitũ. Twamũthaita handũ-inĩ ha Kristũ atĩrĩ: Ītĩkĩrai kũiguithanio na Ngai. ²¹Ngai nĩatũmire ũcio ũtaarĩ na wĩhia atuĩke mwĩhia nĩ ũndũ witũ, nĩgeetha thĩĩnĩ wake tũtuĩke ũthingu wa Ngai.

6 Tondũ tũrĩ aruti a wĩra hamwe na Ngai-rĩ, nĩtũkũmũringĩrĩria mũtikae kwamũkĩra wega wa Ngai o ũguo tũhũ.

²Nĩgũkorwo ekuuga atĩrĩ,

“Hĩndĩ ya gwĩtĩkĩrĩka-rĩ,
nĩndagũthikĩriirie,
naguo mũthenya wa
kũhonokanio-rĩ,
nĩndagũteithirie.”

Atĩrĩrĩ-i, rĩrĩ nĩrĩro ihinda rĩa gwĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai, naguo ũyũ nĩguo mũthenya wa kũhonokanio.

Mũtũũrĩre Mũritũ wa Paũlũ

³Ithuĩ-rĩ, tũtitũmaga hagĩe na ũndũ ũngĩhĩnga mũndũ nĩguo ũtungata witũ ndũkonerwo mahĩtia. ⁴Aca, ithuĩ tũrĩ ta ndungata cia Ngai nĩtwĩgathagĩrĩria maũndũ-inĩ mothe: nĩ ũndũ wa kũũmĩrĩria maũndũ maingĩ; na gũkirĩrĩria mathĩĩna na moritũ, na mĩtangĩko; ⁵na ũndũ wa kũhũrwo, na kuohwo njeera, na kũreherwo ngũĩ;

na kũruta wĩra mũritũ, na kũũrwo nĩ toro ũtukũ, na ng’aragu; ⁶ningĩ nĩ ũndũ wa gũtũũra na ũthingu, na ũtaũku, na gũkirĩrĩria, na gũtugana thĩĩnĩ wa Roho Mũtheru, na kũgĩa na wendani ũtarĩ na ũhĩnga; ⁷o na kwaria ũhoru wa ma, na gũkorwo tũrĩ na hinya wa Ngai; nĩgũkorwo tũnyitĩte indo cia mbaara cia ũthingu guoko-inĩ kwa ũrĩro na kwa ũmotho; ⁸rĩmwe tũheagwo gĩtũĩo, na rĩria rĩngĩ tũgaconorwo, rĩmwe tũgacuukĩrwo maũndũ mooru na rĩngĩ mega; ningĩ o na tũrĩ andũ a ma, tũgatuuo a maheeni; ⁹rĩmwe tũgatuuo nĩtũũikaine, no rĩria rĩngĩ tũgatuuo ta tũtoĩkaine; ningĩ tũkahaana ta tũraakua, no tũrĩ o muoyo; tũhũũragwo, no tũtiũragagwo; ¹⁰o na tũngĩonwo ta tũrĩ na kĩa, ithuĩ tũkoragwo tũkenete hĩndĩ ciothe; tuonekaga tũrĩ athĩĩni, no nĩtũtuaga andũ aingĩ itonga; tũtuagwo ta tũtarĩ kĩndũ, no indo ciothe nĩ ciitũ.

¹¹Akorinitho aya, tũramwarĩria hatarĩ ũndũ tũkũmũhitha, na tũkamũhingũrĩra ngoro ciitũ biũ. ¹²Ithuĩ nĩtũmuonetie wendo witũ kũna no inyuĩ mũtiratuonia wendo wanyu. ¹³O ta ũguo tũmwĩkite-rĩ, ndĩramwarĩria ta ciana ciakwa, o na inyuĩ hingũrai ngoro cianyu biũ.

Mũtikooohanio na arĩa Matetĩkĩtie

¹⁴Mũtikae kuohanio na arĩa matetĩkĩtie ta mwĩkĩritwo icooki rĩmwe nao. Tondũ-rĩ, ũthingu na waganu ingĩgwatanĩra atĩa? Kana ũtheri na nduma-rĩ, ingĩgĩa na ngwatanĩro ĩrĩkũ?

¹⁵Kristũ na Beliali-rĩ, marĩ na ũiguano ĩrĩkũ? Nake mũndũ ũrĩa wĩtĩkĩtie na ũrĩa ũtetĩkĩtie-rĩ, marĩ na ngwatanĩro ĩrĩkũ?

¹⁶Hekarũ ya Ngai yakĩhota atĩa kũiguana na mĩhianano? Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ hekarũ ya Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. O ta ũrĩa Ngai oigĩte atĩrĩ: “Nĩndĩrĩtũũranagia nao, na njeerage gatagatĩ-inĩ kao, ndũike Ngai wao, nao matuĩke andũ akwa.”

¹⁷“Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, umai kũrĩ o
na mwĩyamũranie nao,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.

Mūtikahutie kīndū kīrī thaahu,
na nī nīngūmwamūkīra.”

¹⁸“Nīngūtuika Ithe wanyu,
na inyuī mūtuīke ariū akwa na
aari akwa,
ūguo nīguo Mwathani-Mwene-
Hinya-Wothe ekuuga.”

7 Arata akwa endwa, kuona atī
nītwīrīrwo maūndū macio-rī,
nītwītheriei, tūtigane na ūndū o wothē
ūrīa ūthūkagia mūndū mwīrī na roho,
na tūhingagie ūhorō wa ūtheru nī ūndū
wa gwītīgīra Ngai.

Gīkeno kīa Paūlū

² Atīrīrī, tūhei handū ngoro-inī cianyu.
Tūtīrī mūndū o na ūrīkū tūhītīrie, na
tūtīrī mūndū o na ūrīkū tūthūkītīe, na
gūtīrī mūndū o na ūrīkū tūhinyīrīrie.
³ Ndiroiga ūguo nīguo ndīmūtuīre;
nīnjugīte rīngī atī mūrī na handū thīnī
wa ngoro ciitū, kuona atī tūgūtūūra
muoyo kana tūkuanīre na inyuī. ⁴ Ndī
na ūmīrīru mūnene ngīmwarīria;
nīndīrahaga mūno nī ūndū wanyu.
Mathīina-inī maitū mothe, nīngoragwo
nyūmīrīrie mūno, na gīkeno gīakwa
gīgākīrīria.

⁵ Nīgūkorwo rīrīa twakinyire
Makedonia, mwīrī ūyū witū ndwagīire
na kīhurūko, no gūthīnio twathīnagio o
harīa hothe twathīaga; kūu nja kwarī na
ngūī, na ngoro-inī ciitū twarī na guoya.
⁶ No Ngai ūrīa ūhooragīria arīa makuīte
ngoro, nīatūhoorerīrie nī ūndū wa gūūka
gwa Tito, ⁷ na to ūndū wa gūūka gwake
gwiki, no nīngī nī ūndū wa ūhoorerania
ūrīa mwamūheete. Nīatūheire ūhorō
wa ūrīa mwendaga kūnyona, na kīeha
kīnene kīrīa mūrī nakīo, o na ūrīa
mwītangaga mūno nī ūndū wakwa; nī
ūndū ūcio gīkeno gīakwa gīkiongerereka
gūkīra mbere.

⁸ O na ingīkorwo nīndatūmire mūgīe
na kīeha nī ūndū wa marūa makwa-rī,
ndikwīrira. O na gūkorwo kūrī hīndī
nderīrie nī ūndū ūcio-rī, nguona atī
marūa makwa nīmamūguithirie kīeha,
no nī gwa kahinda o kanīnī, ⁹ no rīu ndī na

gīkeno, ti tondū nīmwaiguithirio kīeha,
no nī tondū kīeha kīanyu nīgīatūmire
mūhere. Nīgūkorwo mwagīire na kīeha
o ta ūrīa Ngai endaga, na nī ūndū ūcio
ithūī tūtīrī ūndū mūūru o na ūmwe
twamwīkire. ¹⁰ Kīeha kīrīa kīumanīte
kūrī Ngai kīrehaga ūhorō wa kūhera
kūrīa gūtūmaga andū mahonoke, na
gūtīrī wīrīraga gwīka ūguo, no kīeha
kīa maūndū ma thī kīrehaga gīkuū.
¹¹ Atīrīrī, ta kīonei kīeha kīu kīumanīte
na Ngai kīrīa gīciarīte thīnī wanyu:
nīgītūmīte mūgīe na kīyo kīnene, o
na wendo mūnene wa gwīkūūra, na
gwakanwo nī ngoro, na kīmako, na
kwīrīrīria kūnene, na kwīrūmbūiya,
o na wetereri wa kuona atī kīhotoo
nīkīahingio. Maūndū-inī mothe-rī,
nīmwīonanītīe inyuī ene atī mūtīrī na
ūcuuke ūndū-inī ūyū. ¹² Nī ūndū ūcio, o na
gwatuīka nīndamwandīkīre marūa-rī,
ndiamaandīkire nī ūndū wa mūndū ūrīa
wehītīe, kana nī ūndū wa ūrīa wahītīrio,
no nīgeetha mūhote kūmenya inyuī ene
mūrī mbere ya Ngai ūrīa mwīheanīte nī
ūndū witū. ¹³ Maūndū maya mothe-rī,
nīmo matūmīte tūmīrīrio.

O ūndū ūmwe na kūmīrīrio gwitū-rī,
makīria nītwakenire nī ūndū wa kuona
ūrīa Tito aakenete, tondū roho wake
nīwekīrītūo hīnya nī inyuī inyuothe.
¹⁴ Nīnderahīire Tito nī ūndū wanyu,
na inyuī mūtīanjonorire. No o ta ūrīa
maūndū mothe marīa twamwīrīre maarī
ma ma-rī, noguo kwīraha gwitū nī ūndū
wanyu harī Tito o nakuo gūtūkīte ūhorō
wa ma. ¹⁵ Naguo wendo ūrīa amwendete
naguo nīūkīrīrīrie kūneneha aarīrikana
ūrīa inyuothe mwaathīkire, na ūrīa
mwamwamūkīrīre mūrī na gwītīgīra na
kūinaina. ¹⁶ Ndī na gīkeno tondū rīu ndī
na mwīhoko mūkīnyanīru thīnī wanyu.

Gwīkīra Hinya Ūhorō wa Ūtaana

8 Na rīrī, ariū na aari a Ithe witū,
nītūkwenda mūmenye ūhorō wa
Wega wa Ngai ūrīa aheanīte makanitha-
inī ma Makedonia. ² Hīndī īrīa andū
acio maageririo na magerio manene-rī,
gīkeno kīao kīnene na ūthīnī wao

mũkĩru nĩciatũmire maingĩhĩrwo nĩ ũtaana mũnene. ³Nĩgũkorwo nĩ ndĩ mũira atĩ maaheanire indo o ta ũrĩa maahotire, o na makĩruta makĩria ma ũrĩa mangĩahotire, nĩ ũndũ wa kwĩyendera kwao. ⁴Nao magĩtũthaitha na hinya mũno metĩkĩrio kũgwatanĩra ũhoru-inĩ wa gũteithia andũ arĩa aamũre. ⁵Magĩĩka ũndũ ũcio matiawĩkire ta ũrĩa twerĩgĩrĩire, no maambire kwĩheana o ene kũrĩ Mwathani o na kũrĩ ithuĩ, kũringana na ũrĩa Ngai endete. ⁶Nĩ ũndũ ũcio nĩtwaringĩrĩire Tito, kuona atĩ nĩwe wambĩrĩrie ũndũ ũcio, atuĩke wa kũrĩkia ũndũ ũcio wa ũtugi wanyu. ⁷O ta ũrĩa mũgaacagĩra harĩ maũndũ mothe, nĩmo gwĩtĩkia, na ũhoru wa kwaria, na wa ũmenyo, na thĩinĩ wa kĩyo gĩkinyanĩru, o na wa wendo wanyu harĩ ithuĩ-rĩ, kĩingĩhie wega ũyũ wa gũtugana o naguo.

⁸Ti kũmwatha ndĩramwatha, no ndĩrenda kũgeria wendani wanyu, nyone ũrĩa ũrĩ wa ma ngĩũgerekania na kĩyo kĩa andũ arĩa angĩ. ⁹Nĩgũkorwo nĩmũũ ũhoru wa wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ atĩ, o na gũtuĩka aarĩ gĩtonga, nĩatuĩkire mũthĩini nĩ ũndũ wanyu, nĩgeetha inyuĩ mũtuĩke itonga na ũndũ wa ũrĩa aathĩinĩkĩte.

¹⁰Ha ũhoru ũyũ-rĩ, mataaro makwa ma ũndũ ũrĩa ũmwagĩrĩre makĩria nĩ atĩrĩ: Mwaka ũcio ũrathĩrie nĩ inyuĩ mwarĩ a mbere, na to ũndũ wa kũheana gwĩki, no o na nĩ ũndũ wa kwĩrĩrĩria gwĩka ũguo.

¹¹Rĩu-rĩ, kĩrĩkiei wĩra ũcio, nĩgeetha kĩyo kĩanyu kĩa wendo wa gwĩka ũguo kũganane na kũrĩkia kwanyu kwa ũndũ ũcio, kũringana na kĩrĩa mũrĩ nakĩo.

¹²Mũndũ angĩkorwo arĩ na wendo, kĩheo kũ nĩgĩtũkĩrĩku kũringana na ũrĩa mũndũ arĩ na indo, ti kũringana na ũrĩa aciagĩte.

¹³Kwĩrĩrĩria gwitũ ti amwe mahũthĩrio mũrĩgo na inyuĩ mũhinyĩrĩrio, no nĩgeetha andũ othe maigananio. ¹⁴Thinda rĩrĩ mũingĩhĩtie indo-rĩ, nĩgũteithia wagi wao, nĩgeetha rĩrĩa magaakorwo na indo o nao magaateithia wagi wanyu. Hĩndĩ iyo andũ othe nĩmakaigananio,

¹⁵o ta ũrĩa kwandĩkĩtwo atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa wonganĩtie nyingĩ, ndarĩ kĩndũ aatigĩrio; nake ũrĩa wonganirie nini, ndarĩ kĩndũ aagire.”

Tito Gũtũmwo Korinitho

¹⁶Nĩngũcookeria Ngai ngaatho, ũrĩa wekĩrie ngoro-inĩ ya Tito ũhoru wa kũmũrũmbũiya o ta ũrĩa nĩ ndĩ na ũhoru ũcio. ¹⁷Nĩgũkorwo Tito to mathaithana maitũ aamũkĩrĩre, no nĩegũũka kũrĩ inyuĩ arĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa kwĩyendera gwake. ¹⁸O na nĩtũgũtũma Tito marĩ hamwe na mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa ũrĩ na ngumo njega makanitha-inĩ mothe nĩ ũndũ wa ũrĩa atungatagĩra ũhoru-ũrĩa-Mwega.

¹⁹Makĩria ma ũguo, nĩwe wathuurirwo nĩ makanitha nĩguo atwarane na ithuĩ ũhoru-inĩ wa mũhothi ũcio wa ũtaana, o ũcio tũrutagĩra wĩra nĩguo tũgoocithie Mwathani we mwene, na tuonanie kĩyo kĩrĩa tũrĩ nakĩo gĩa kwenda gũteithia.

²⁰Nĩtũrageria mũno kweherera ũndũ o wothe ũngĩtũma tũrutwo mahĩtia rĩrĩa tũkũramata kĩheo gĩkĩ kĩheanĩtwo na ũtaana. ²¹Nĩgũkorwo nĩtũrerutanĩria gwĩka maũndũ marĩa mangĩonwo magĩrĩire mbere ya Mwathani, na to harĩ we wiki, no o na nĩngĩ monwo marĩ magĩrĩru nĩ andũ o nao.

²²Nĩngĩ hamwe nao, nĩtũgũtũma mũrũ wa Ithe witũ ũngĩ, ũrĩa tuonete maita maingĩ na njira nyingĩ atĩ arĩ na kĩyo, o na arĩ nakĩo makĩria nĩ ũndũ wa mwĩhoko wake mũnene harĩ inyuĩ.

²³Naguo ũhoru wa Tito-rĩ, nĩ mũthiritũ wakwa ũrĩa tũrutithanagia wĩra nake nĩ ũndũ wanyu; na ha ũhoru ũkonĩ ariũ a Ithe witũ-rĩ, o nĩ atũmwo a makanitha na monanagia ũgooci wa Kristũ. ²⁴Tondũ ũcio oniai andũ acio ũira wa wendani wanyu, na gĩtũmi kĩrĩa gĩtũmaga twĩrahe nĩ ũndũ wanyu nĩguo makanitha mone ũndũ ũcio.

9 Na rĩrĩ, ndikuona harĩ bata ndĩmwandĩkĩre ũhoru wa ũteithio ũrĩa wagĩrĩre kũheo andũ arĩa aamũre.

²Nĩgũkorwo nĩnjũũ kĩyo kĩanyu gĩa kwenda gũteithia, na nĩngoretwo

ngĩrahĩra ũndũ ũcio kũrĩ andũ a Makedonia, ngameera atĩ kuuma mwaka ũcio ũrathirire, inyuĩ andũ a Akaia mĩtũire mwĩhaarĩrie kũheana; na kĩyo kũ kĩanyu nĩkĩo kĩarahũrite aingĩ ao.
³No nĩngũtũma ariũ a Ithe witũ nĩguo kwĩraha gwitũ nĩ ũndũ wanyu ũhoro-inĩ ũyũ wa mũhothĩ gũtigatuĩke gwa tũhũ, no mũgaakorwo mwĩhaarĩrie, o ta ũria ndoigire atĩ nĩmwĩhaarĩrie.
⁴Nĩgũkorwo andũ amwe a Makedonia mangĩrehane na nĩ makore mũtehaarĩrie-rĩ, ithuĩ, o na tũtekũmũgweta-rĩ, nĩtũgaaconoka nĩ ũndũ wa ũguo tũmwĩhokeete.
⁵Nĩ ũndũ ũcio, nĩndĩronire arĩ wega gũthaitha ariũ a Ithe witũ maambe mamũceerere ihinda rĩu rĩtanakinya, nĩguo marĩkĩrĩrie mĩbango ya kĩheo kĩa ũtaana kĩrĩa mweranĩire. Hĩndĩ iyo kĩheo kũ nĩgĩgakorwo kĩrĩ ho, na kĩheanĩtwo na kwĩyendera, no ti na kũringĩrĩrio.

Kũhaanda na ũtaana

⁶Ririkanai ũũ: Mũndũ ũria ũhaandaga tũnini akaagetha o tũnini, nake ũria ũhaandaga nyingĩ akaagetha nyingĩ.
⁷O mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũheana kĩrĩa atuĩte na ngoro yake nĩekũheana, na ndakaheane atekwenda kana taarĩ kũringĩrĩrio, nĩgũkorwo Ngai endaga mũndũ ũria ũheanaga akenete.
⁸Nake Ngai arĩ na ũhoti wa gũtũma mũingĩhĩrwo nĩ maũndũ mothe ma wega wake, nĩguo maũndũ-inĩ mothe na mahinda-inĩ mothe, mũkoragwo na kĩrĩa gĩothe mũbatarĩtio nĩkĩo, nĩguo mũkoragwo mũingĩhĩtie indo cia kũruta wĩra o wothe mwega.
⁹O ta ũria kwandĩkĩtwo atĩrĩ:

“Nĩahurunjĩte iheo ciale akahe
 andũ arĩa athĩni;
 ũthingu wake ũtũũraga nginya
 tene na tene.”

¹⁰Na rĩrĩ, ũria ũheaga mũhandi mbeũ na akamũhe irio cia kũrĩa, nĩarĩmũheaga mbeũ cia kũhaanda, na atũme cingĩhe, na ongerere magetha ma ũthingu wanyu.
¹¹Na inyuĩ nĩmũritongagio na njĩra ciothe nĩguo mũheanaga na ũtaana

hĩndĩ ciothe, nague ũtaana wanyu, nĩ ũndũ wa wĩra witũ, ũtũmage Ngai acookagĩrio ngaatho.

¹²Ũteithio ũyũ mũraruta ti kuuga atĩ no andũ a Ngai mũrahingĩria mabata mao, no nĩtũmaga Ngai acookagĩrio ngaatho na njĩra nyingĩ.
¹³Na tondũ wa ũtungata ũcio mwĩonanĩtie nague ũria mũhaana-rĩ, andũ nĩmarĩgocaga Ngai nĩ ũndũ wa ũria mwathĩkĩire ũhoro-ũria-Mwega wa Kristũ ũria muumbũraga atĩ nĩmwĩtikĩtie-rĩ, na nĩ ũndũ wa ũtaana wanyu wakũgwatanĩra nao o na wakũgwatanĩra na andũ arĩa angĩ othe.
¹⁴Na rĩrĩa mekũmũhoera, ngoro ciao nĩmwĩciiragia, tondũ wa ũria wega wa Ngai ũria inyuĩ mũheetwo ũkĩrĩrĩrie kũingĩha.
¹⁵Ngai arocookerio ngaatho nĩ ũndũ wa kĩheo gĩake kĩrĩa gĩtangiugĩka na ciugo ũria gĩtarĩ!

Paũlũ Gũtetera ũtungata Wake

10 Nĩ Paũlũ nĩdamũthaitha nĩ ũndũ wa ũria Kristũ arĩ mũhooreri na mũcaayanĩri, o nĩ ngoragwo na guoya rĩrĩa ndĩ na inyuĩ, no ngakorwo na ũcamba rĩrĩa itarĩ na inyuĩ!
²Nĩdamũthaitha mũtikanatũme rĩrĩa ngooka ngaakorwo na ũcamba ta ũria njĩrĩgĩrĩre gũkorwo nague nĩ ũndũ wa andũ amwe arĩa meciiragia atĩ mũtũũrĩre ũria tũtũũraga nague nĩ wa gũkũ thĩ.
³Nĩgũkorwo o na gũtuĩka tũtũũraga thĩ ĩno, tũtirũaga mbaara ta ũria andũ a thĩ marũaga.
⁴Matharaita marĩa tũrũaga namo ti ma thĩ ĩno, no nĩ marĩa marĩ na hinya wa Ngai wa kũmomora ciĩgitĩro cia hinya.
⁵Nĩtũmomoraga ngarari, na ũndũ o wothe wa mwĩtũũgĩrio wa ngoro ũria ũngĩgĩrĩrĩria ũhoro wa kũmenya Ngai, na tũgataha meciiria o mothe nĩguo matuĩke mĩgwate ya gwathĩkagĩra Kristũ.
⁶Na nĩtwĩhaarĩrie kũherithia gĩko o gĩothe kĩa ũremi, rĩrĩa mũgaakorwo mũtuĩkĩte a gwathĩka biũ.

⁷Inyuĩ mũrarora maũndũ o igũrũ. Mũndũ o wothe angĩkorwo arĩ na ma atĩ nĩ wa Kristũ-rĩ, aagĩrĩre eciirie o rĩngĩ atĩ o na ithuĩ tũrĩ a Kristũ o ta ũria o nake arĩ wake.
⁸No kuoneke ta ndĩreraha mũno nĩ

ündũ wa ũhoti ũrĩa Mwathani aatũheire. No rĩrĩ, ũhoti witũ nĩ wa kũmuongerera hinya na ti wa kũmũhinyĩrĩa. Nĩ ündũ ũcio ndingĩconoka nĩ ündũ wa gwĩka ũguo. ⁹ Ndikwenda kuonwo ta ndĩrenda kũmũmakia na marũa makwa. ¹⁰ Nĩgũkorwo andũ amwe moigaga atĩrĩ, “Marũa make marĩ na ũritũ mũingĩ, na marĩ na hinya, no rĩrĩa arĩ hamwe na ithuĩ-rĩ, ti mũndũ ũngĩtũka, nayo mĩario yake nĩ ya tũhũ.” ¹¹ Andũ ta acio magĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ o ũrĩa ũhoru witũ ũkoragwo ũrĩ marũa-inĩ maitũ rĩrĩa tũtarĩ ho-rĩ, ũguo noguo tũkoragwo tũhaana tũgũka maũndũ rĩrĩa tũrĩ ho.

¹² Tũtigeragia kwĩiganania kana kwĩgerekania na amwe arĩa megathagĩrĩa. Rĩrĩa megwĩthima na arĩa mahaana tao, na makegerekania na arĩa matarĩ tao-rĩ, matĩrĩ ündũ mooĩ.

¹³ No ithuĩ-rĩ, tũtingĩraha makĩria ma ũrĩa kwagĩrĩre, no tũkwĩraha kũringana na gĩcunjĩ kĩa wĩra ũrĩa Ngai atũheete, o na inyuĩ mũrĩ gĩcunjĩ kĩa wĩra ũcio witũ.

¹⁴ Tũtireraha gũkĩra ũrĩa kwagĩrĩre, ta ũrĩa kũngĩrĩ korwo tũtiokire kũrĩ inyuĩ, nĩgũkorwo nĩ ithuĩ twamũkinyĩre na ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Kristũ. ¹⁵ O na tũtiirahaga gũkĩra ũrĩa kwagĩrĩre nĩ ündũ wa wĩra mũrute nĩ andũ angĩ. Ündũ ũrĩa twĩrĩgĩrĩre nĩ atĩ, o ũrĩa wĩtikio wanyu ũrathĩ na mbere gũkũra, nakĩo gĩcunjĩ kĩa tũrĩ nakĩo thĩnĩ wanyu nĩgĩkwarama mũno, ¹⁶ nĩgeetha tũhote kũhunja ũhoru-ũrĩa-Mwega ng’ongo iria irĩ mbere ya kwanyu. Nĩgũkorwo tũtikwenda kwĩraha nĩ ündũ wa wĩra ũrutĩtwo rũgongo rũngĩ nĩ mũndũ ũngĩ. ¹⁷ No rĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa ũkwĩraha, nĩerahage thĩnĩ wa Mwathani.”

¹⁸ Nĩgũkorwo mũndũ ũrĩa wĩgaathagĩrĩa tiwe wonagwo arĩ mwega, no nĩ ũrĩa Mwathani agathagĩrĩa.

Paũlũ na Atũmwo a Maheeni

11 Nĩngwĩhoka nĩmũgũkirĩrĩa ũrimũ ũrĩa mũnini ndĩ naguo; ndamũthaitha mũngĩrĩrĩre. ² Nĩndĩraigua ũiru nĩ ündũ wanyu, ũiru uumanĩte na ũngai. Ndamwĩrĩre

o mũthuuri ũmwe, na nĩwe Kristũ, nĩgeetha ngaamũneana kũrĩ we mũrĩ ta mũirĩtu gathirange. ³ No ndĩ na guoya gũtigatuĩke atĩ meciiria manyu no maturuurio mũtiganĩrie ũgima na ũtheru wa kwĩrutĩra Kristũ, o ta ũrĩa Hawa aaheenekire nĩ nyoka na wara wayo. ⁴ Inyuĩ nĩmwamũkagĩra ũhoru ũngĩ mũkenete, mũndũ o wothe angĩmũhunjĩria ũhoru wa Jesũ ũngĩ tiga Jesũ ũrĩa twamũhunjĩrie, kana mũngĩamũkĩra roho ũngĩ tiga Roho ũrĩa mwamũkĩrie, o na kana mũgetĩkia ũhoru-mwega ũngĩ tiga ũrĩa mwetĩkirie. ⁵ No ndigwĩciiria atĩ ndĩ mũnini o na hanini kũrĩ “atũmwo acio anene.” ⁶ No ngorwo itarĩ mũrute ũhoru-inĩ wa kwaria, no ndĩ na ũmenyo. Nĩtũmũmenyithĩte maũndũ maya wega na njĩra ciothe.

⁷ Hihi nĩ kwĩhia ndeehirie nĩ kwĩnyihia nĩguo ndĩmũtũgĩrie inyuĩ na ündũ wa kũmũhunjĩria ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Ngai hatarĩ irĩhi?

⁸ Nĩgũtunya ndaatunyaga makanitha mangĩ ngĩamũkĩra ũteithio kuuma kũrĩ o nĩguo hote kũmũtungata. ⁹ Na hĩndĩ irĩa ndaarĩ na inyuĩ, ndabatario nĩ kĩndũ-rĩ, ndiatuĩkaga mũrigo harĩ mũndũ o na ũrĩkũ, nĩgũkorwo ariũ na aarĩ a lthe witũ moka kuuma Makedonia nĩmaheire indo cia kũigana mabataro makwa. Nĩndĩgirĩrĩrie ndigatuĩke mũrigo kũrĩ inyuĩ na njĩra o yothe, na nĩngũthĩ na mbere gwĩka ũguo. ¹⁰ Ti-itherũ o ta ũrĩa ũhoru wa ma wa Kristũ ũrĩ thĩnĩ wakwa, gũtirĩ mũndũ o na ũ thĩnĩ wa ng’ongo cia Akaia ũngĩngiria ndĩrahe ũguo. ¹¹ Nĩ kĩ gĩatũma njuge ũguo? Nĩ tondũ ndimwendete? Ngai nĩoi atĩ nĩndĩmwendete! ¹² Na nĩngũthĩ na mbere na gwĩka ũrĩa ndĩreka, nĩguo njagithie kĩene andũ arĩa macaragia mweke wa kuoneka atĩ nĩmaiganaine na ithuĩ, thĩnĩ wa maũndũ marĩa merahaga namo.

¹³ Nĩgũkorwo andũ ta acio nĩ atũmwo a maheeni, aruti wĩra a kũhĩtithia andũ, na metuaga atũmwo a Kristũ. ¹⁴ Naguo ündũ ũcio ti wa kũmakania, nĩgũkorwo

o na Shaitani o nake nīetuaga mūraika wa ūtheri. ¹⁵Ndūkīrī ūndū wa kūgegania ndungata ciake cingītua ndungata cia ūthingu. Marigīrīrio-inī makaagīa na kīrīa kīringaine na ciiko ciao.

Paūlū Kwīrahīra Mathīina Make

¹⁶Nīnguuga o rīngī atīrī: Mūndū ndakae kuona ta ndī kīrimū. No angīkorwo nīguo mūkuona-rī, kīnyamūkīrei o ta ūrīa mūngīamūkīra kīrimū, nīguo ndīirahe o hanini. ¹⁷Ūhorō-inī wa mwīraho ūyū ndī nāguo-rī, ndiraaria ta ūrīa Mwathani angīaria, no ndīraaria o ta ūrīa kīrimū kīngīaria. ¹⁸Kuona atī andū aingī nīmareraha ta ūrīa thī īrahaga-rī, o na nī ngwīraha o tao. ¹⁹Tondū inyuī mūkīrī oogī-rī, nīmūkiragīrīria arīa irimū mūkenete! ²⁰Ti-itherū, nīmūkiragīrīria mūndū o wothē o na angīmūtua ngombo ciake, kana ūrīa ūkūmūhatīrīria, kana ūrīa ūkūrīa indo cianyu, kana ūrīa ūgwītūūgīria mbere yanyu, o na kana ūrīa ūkūmūhūūra hī. ²¹Nīngūconoka ngiuga atī ithuī nītwāremirwo nī gwīka maūndū ta macio!

Ūndū ūrīa mūndū ūngī angīhota kwīraha nī ūndū wāguo-rī, ndīkīarie ta ndī kīrimū-rī, o na nī no ngīgerie kwīraha nī ūndū wāguo. ²²Andū acio nī Ahibirania? O na nī ndī Mūhibirania. Andū acio nī Aisiraēli? O na nī ndī Mūisiraēli. Andū acio nī njaro cia Iburahīmu? O na nī ndī wa rūciaro rwa Iburahīmu. ²³Andū acio nī ndungata cia Kristū? (Ngwaria ūguo ta ndī mūgūrūku.) Nī nīndīmakīrīte. Nīndutīte wīra na kīyo kūmakīra, na ngaikio njeera mahinda maingī makīria yao, na ngahūūrwo na kīboko makīria, o na mahinda maingī ndanakuhīrīria gūkua. ²⁴Ayahudi nīmahūūrīre na kīboko maita matano, o ihinda iboko mīrongo itatū na kenda. ²⁵Nīndahūūrīrwo na thanju maita matatū, na riita rīmwe ngīhūūrwo na mahiga nyuguto,^a na maita matatū

^a25 Ayahudi mooragaga mūndū na njīra ya kūmūhūūra na mahiga nyuguto (Atūm 14:19-20).

ndanathūkīrwo nī marikabu ndī thīinī, na ngīraara o na ngītinda iria-inī ūtukū ūmwe na mūthenya mūgima. ²⁶Ngoretwo ngīthī ng'endo nyingī. Ngagīkorwo ndī ūgwati-inī wa gūtwarwo nī njūūī, na ūgwati-inī wa atunyani, na ūgwati-inī wa gūūkīrīrwo nī andū a rūrīrī rwitū, na ūgwati-inī wa gūūkīrīrwo nī andū-a-Ndūrīrī; na ngoona ūgwati ndī matūūra-inī manene, na ndī thīinī wa būrūrī, na ndī iria-inī; o na ūgwati wa andū arīa maheenānāgia atī nī ariū na aarī a Ithe witū. ²⁷Ndaanaruta wīra mūrītū na wa mīnoga, na maita maingī ngaagaga toro; ndaanakorwo na ng'aragu na nyoota, na maita maingī ngaaga kīndū gīa kūrīa; ndaanakorwo heho-inī na ndī njaga. ²⁸Hamwe na macio mothe-rī, o mūthenya ngoragwo na mūrigo, ngītanga nī ūndū wa makanitha mothe. ²⁹Nūū ūngīkorwo aagīte hinya, na nī njage gūkorwo njūrītwo nī hinya? Nūū ūngīhīngithio, na nī njage gūkorwo ngīcinwo nī marakara?

³⁰Angīkorwo no nginya ndīirahe, ngwīrahīra maūndū marīa monanāgia ūrīa itarī na hinya. ³¹Ngai, na nowe Ithe wa Mwathani Jesū, ūrīa ūgoocagwo nginya tene-rī, nīoi atī ndiraheenania. ³²Kūu Dameski, barūthi ūrīa waathanaga arī rungu rwa Mūthamaki Areta-rī, nīathanire itūūra inene rīa andū a Dameski rīrangīrwo nīgeetha aanyīitithie. ³³No nīndoīmīrio ndirica, ngīkūrūkīrio rūthingo-inī ndī thīinī wa gīkabū, ngīhonoka kūnyīitwo nīwe.

Kīoneki kīa Paūlū na Mūigua Wake

12 No nginya thī na mbere na kwīraha. O na gūtūika gwīka ūguo gūtīrī uumithio-rī, rīu nīngwaria ūhorō wa maūndū marīa ndanonio nī Mwathani, na marīa ndanaguūrīrio nīwe. ²Nīnjūūī mūndū thīinī wa Kristū, ūrīa woirwo mīaka ikūmi na īna mīthiru, agītwarwo igūrū rīa gatatū. Kana oirwo arī na mwīrī kana atarī nāguo, nī ndiūī, Ngai nīwe ūūī. ³Na nīnjūūī atī mūndū ūcio, kana aarī mwīrī-inī kana ndaarī mwīrī-inī-rī, nī ndiūī, no Ngai nīwe ūūī,

⁴ n̄oirwo aḡitwarwo k̄ur̄ia andũ ar̄ia met̄ik̄itie math̄iia, ak̄iigua maũndũ matanḡiiran̄ika n̄i m̄undũ, na maũndũ mar̄ia m̄undũ atanḡit̄ik̄irio kwaria.

⁵ N̄ingw̄iraha n̄i ũndũ wa m̄undũ ta ũcio, no ndikw̄iraha n̄i ũndũ wakwa n̄i mwene, t̄iga no nd̄irahire n̄i ũndũ wa ũr̄ia njaḡite hinya. ⁶ O na inḡienda kw̄iraha-r̄i, ndinḡituika k̄irimũ, n̄i ũndũ inḡikorwo nḡaria ũhoro wa ma. No ndigw̄ika ũguo, n̄iguo ḡutikaḡe m̄undũ ũgw̄iciiria ũhoro wakwa mak̄iria ma ũr̄ia kwaḡir̄ire n̄i ũndũ wa ũr̄ia nj̄ikaga kana ũr̄ia njugaga.

⁷ N̄iguo ndikanae gw̄itũũḡiria n̄i ũndũ wa ũgūurio m̄unene ũguo-r̄i, n̄indek̄irirwo m̄igua th̄iin̄i wa mw̄ir̄i wakwa, ũr̄i m̄utũmwo wa Shaitani, n̄iguo ũũnyariirage. ⁸ N̄indathaire Mwathani mahinda matatũ anjehererie m̄igua ũcio. ⁹ Nowe ak̄inj̄ira at̄ir̄i, “Wega wakwa n̄iũkũigan̄ite, n̄igũkorwo hinya wakwa n̄iũtuikaga m̄ukinyan̄iru har̄ia hatar̄i na hinya.” N̄i ũndũ ũcio n̄ingw̄iraha o na mak̄iria ngenete m̄uno n̄i ũndũ wa kwaga hinya gwakwa, n̄igeetha hinya wa Kristũ ũikarage iḡurũ r̄iakwa. ¹⁰ K̄iu n̄ik̄io ḡitũmaga ngenaḡire kwaga hinya, na irumi, na ũritũ wa m̄utũũr̄ire, na kũnyariirwo, o na math̄ina n̄i ũndũ wa Kristũ. N̄igũkorwo h̄ind̄i ĩr̄ia njaḡite hinya, n̄iguo ngoragwo na hinya.

Paũlũ Kũrũmbũiya Akorinitho

¹¹ N̄ind̄itūite k̄irimũ, no n̄i inyuĩ mwatũmire nj̄ike ũguo. N̄i inyuĩ mwaḡir̄irwo n̄ikũngaath̄ir̄ia, n̄igũkorwo n̄i ti n̄i m̄unini m̄uno k̄ur̄i “atũmwo acio anene,” o na ḡutuika n̄i nd̄ik̄ir̄i k̄indũ ḡitar̄i k̄iene. ¹² Maũndũ mar̄ia matũmaga m̄undũ amenywo at̄i n̄i m̄utũmwo-r̄i, n̄imekirwo gatagat̄i-in̄i kanyu na ḡukir̄ir̄ia k̄unene: ḡuk̄iringwo ciana, na ḡuḡikwo morirũ, na maũndũ ma kuonania hinya. ¹³ Inyuĩ mwak̄ir̄i anini ḡuk̄ira makanitha mar̄ia manḡi nak̄i, t̄iga o ḡutuika at̄i n̄i ndiigana ḡutuika m̄urigo har̄i inyuĩ? Ndekerai ih̄itia r̄iu!

¹⁴ R̄iu n̄ind̄ihaar̄irie k̄umũceerera

ihinda r̄ia gatatũ, na ndigũkorwo nd̄i m̄urigo har̄i inyuĩ, tondũ ti indo cianyu nd̄irenda, no n̄i inyuĩ nd̄irenda. Tondũ-r̄i, ciana itaḡir̄irwo n̄i k̄uḡira aciari a cio m̄uthithũ, no aciari n̄io maḡir̄irwo n̄i k̄uḡira ciana ciao m̄uthithũ. ¹⁵ N̄i ũndũ ũcio no ngene k̄uh̄ith̄ira k̄ir̄ia ḡiothe nd̄i nak̄io n̄i ũndũ wanyu, o na n̄i mwene nd̄ih̄ith̄ire. Inḡimwenda mak̄iria-r̄i, inyuĩ no m̄uk̄inyende o hanini? ¹⁶ No o na ḡutar̄i o ũguo-r̄i, n̄i ndiatuikire m̄urigo har̄i inyuĩ. No nj̄irwo at̄i hihi ndaar̄i mwara, na at̄i n̄indamũheenir̄ie! ¹⁷ Hihi n̄indamũhat̄ir̄irie na ũndũ wa m̄undũ o na ũmwe wa ar̄ia ndamũtũm̄ire? ¹⁸ N̄indarinḡir̄irie Tito oke k̄ur̄i inyuĩ, na nḡitũma m̄urũ wa Ithe witũ moke nake. Tito ndaigana k̄umũhat̄ir̄ia, kana n̄iamũhat̄ir̄irie? Gith̄i t̄utiarutire w̄ira th̄iin̄i wa roho o ro ũmwe, na t̄uk̄irũm̄ir̄ia nj̄ira o ro ĩmwe?

¹⁹ Hihi ihinda r̄ir̄i r̄iothe m̄ukoretwo m̄uḡiciiria at̄i n̄i gw̄iciir̄ir̄ia t̄ukoretwo t̄uḡiciir̄ir̄ia har̄i inyuĩ? T̄ukoretwo t̄uk̄iaria mbere ya Ngai ta andũ mar̄i th̄iin̄i wa Kristũ; na r̄ir̄i, arata akwa nyenda, maũndũ mar̄ia mothe tw̄ikaga n̄i ma ḡitũma inyuĩ muongererwo hinya. ²⁰ N̄igũkorwo n̄ind̄iretiḡira, at̄i r̄ir̄ia nd̄ir̄iũka, ndahota ḡukora m̄utahaana ũr̄ia inḡienda m̄ukorwo m̄uhaana, na inyuĩ mwahota ḡukora itahaana ũr̄ia m̄unḡienda ngorwo haana. Ngetiḡira kwahota ḡugaakorwo k̄ur̄i na nḡũ, na ũiru, na marakara, na njatũkano, na njambanio, na njuukũ, na mw̄it̄iũ, o na kwaga k̄ihaar̄iro. ²¹ Ngw̄it̄iḡira at̄i r̄ir̄ia ngooka k̄uu r̄inḡi, Ngai wakwa ahota ḡukanjonorithia mbere yanyu, na n̄i njigwe k̄ieha n̄i ũndũ wa andũ ainḡi ar̄ia meehir̄ie o mbere, na matiir̄ir̄ite waganu wa maũndũ mar̄ia mooru, na ma ũmaraya, na maũndũ ma ũura-thoni mar̄ia matũũr̄ite meekaga.

Ūtaarani wa Mũthia

13 R̄ir̄i n̄i riita r̄ia gatatũ ḡũka kwanyu. Ūhoro o woth̄e no nginya ũr̄ugam̄ir̄irwo n̄i ũira wa andũ eer̄i kana atatũ. ² N̄indamũkaanir̄ie h̄ind̄i ĩr̄ia

ndaarĩ na inyuĩ riita rĩa keerĩ. O na rĩu nĩngũmũkaania o rĩngĩ, o na itarĩ hamwe na inyuĩ: Rĩrĩa ndĩrĩũka rĩngĩ, andũ arĩa matũũrĩte mehagia kuuma tene, kana mũndũ ũngĩ o wothē, ndirĩ ngacaaĩra, ³tondũ nĩmũrenda kũmenya kĩhooito kĩa atĩ nĩ Kristũ waragia na kanua gakwa. We ndamwĩkagĩra maũndũ ta atarĩ na hinya, no nĩonanagia atĩ arĩ na hinya gatagatĩ-inĩ kanyu. ⁴Nĩgũkorwo nĩ ma nĩambirwo mũtharaba-inĩ atarĩ na hinya, no nĩatũũraga muoyo nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai. O ta ũguo-rĩ, o na ithuĩ tũtirĩ hinya tũrĩ thĩinĩ wake, no nĩ ũndũ wa hinya wa Ngai nĩtũtũũraga muoyo thĩinĩ wake nĩguo tũmũtungatage.

⁵Mwĩgeriei, muone kana inyuĩ ene nĩ mwĩtũkĩtie ũhorō wa ma; mwĩtuĩriei inyuĩ ene. Kaĩ inyuĩ mũtooĩ atĩ Kristũ Jesũ arĩ thĩinĩ wanyu, tiga no mũgĩkorirwo mũgwĩte kĩgeranio kĩu? ⁶Na nĩngwĩhoka atĩ nĩmũrĩona atĩ ithuĩ tũtigwĩte kĩgeranio. ⁷Na rĩu tũkũhooya Ngai atĩ mũtikae gwĩka ũndũ o na ũmwe mũũru. Ti atĩ nĩguo andũ monage atĩ nĩtwĩtũkĩritwo nĩwe, na nĩtũtooranĩtie, no nĩgeetha inyuĩ mwĩkage maũndũ marĩa magĩrĩire, o na tũngĩoneka ta tũtatooranĩtie. ⁸Nĩgũkorwo tũtingĩhota gwĩka ũndũ ũreganĩte na ũhorō wa ma, tiga o ũrĩa ũrĩ wa ũhorō wa ma wiki. ⁹Tũkoragwo na gĩkeno rĩrĩa rĩothe tũtarĩ na hinya, no inyuĩ mũrĩ na hinya; na nĩtũmũhooyagĩra mũtuĩke andũ aagĩrĩru kũna. ¹⁰Gĩtũmi kĩrĩa kĩratũma nyandĩke maũndũ maya o na itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, nĩgeetha hĩndĩ irĩa ngooka ndikaanahũthĩre ũhoti wakwa ũũru, ũhoti ũrĩa Mwathani aaheire ũrĩ wa kũmũkũria, no ti wa kũmũthũkia.

Ngeithi cia Mũthia

¹¹Na rĩu ngĩrĩkia-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigwoi na wega. Thiagai na mĩthĩire irĩa yagĩrĩire, thikagĩrĩriai ithaithana rĩakwa, gĩagai na meciiria o mamwe, na mũtũũranagie na thayũ. Nake Ngai wa wendo na thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

¹²O mũndũ nĩageithie ũrĩa ũngĩ na

ngeithi theru cia kĩmumunyano. ¹³Andũ arĩa othe aamũre nĩmamũgeithia.

¹⁴Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ, na wendani wa Ngai, na ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, iroikaraga na inyuĩ inyuothē.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AGALATIA

1 Nĩ nĩ mūtūmwo Paŭlū, na rĩrĩ, ndirĩ mūtūmwo ūtūmĩtwo nĩ andũ o na kana ngatūmwo na njĩra ya mūdũ, no ndūmĩtwo nĩ Jesũ Kristũ na Ngai Ithe witũ, ūrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ. ²Nĩ hamwe na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe arĩa tũrĩ nao, nĩ ithuĩ tũramūtūmĩra marũa maya,

Kũrĩ inyuĩ andũ a makanitha ma Galatia:

³Mũrogĩa na wega na thayũ iria ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na kũrĩ Mwathani Jesũ Kristũ, ⁴ũrĩa werutire nĩ ūndũ wa mehia maitũ nĩguo atũhonokie kuuma kũrĩ mahinda maya tũrĩ, marĩa maiyũrĩtwo nĩ maũndũ mooru, kũringana na wendi wa Ngai Ithe witũ, ⁵nake arotũũra akumagio nginya tene na tene. Amenĩ.

Ūhoro-Ūrĩa-Mwega no Ūmwe

⁶Nĩ nĩkũgega ndĩragega nĩ ūndũ wa ūrĩa mũrahiũha gũtigana na ūrĩa wamwĩtire na ūndũ wa wega wa Kristũ, mũkagarũrũkĩra ūhoro mwega wa mũthemba ūngĩ, ⁷naguo ti Ūhoro-ūrĩa-Mwega o na atĩa. No nĩ kũrĩ andũ maramũhĩngĩca makĩenda gũthũkia Ūhoro-ūrĩa-Mwega wa Kristũ. ⁸No rĩrĩ, o na kũngĩkorwo nĩ ithuĩ o na kana mũraika uumĩte igũrũ, ūngĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tiga ūrĩa twamũhunjĩrie-rĩ, mūdũ ūcio aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene! ⁹O ta ūrĩa tũmwĩrĩte, o na rĩu nĩ nguuga o rĩngĩ atĩrĩ, mūdũ o wothē angĩmũhunjĩria ūhoro mwega ūngĩ tiga ūrĩa mwetĩkirie-rĩ, aronyiitwo nĩ kĩrumi nginya tene!

¹⁰Atĩrĩrĩ, ngiuga ūguo-rĩ, kaĩ arĩ andũ ndĩrenda kwĩyendithia kũrĩ o, kana nĩ kũrĩ Ngai? Kana hihi nĩ andũ ndĩrenda gũkenia? Korwo nĩ andũ ngeragia gũkenia-rĩ, ndingĩkorwo ndĩ ndungata ya Kristũ.

Paŭlū gwĩtwo nĩ Ngai

¹¹Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ngwenda mũmenye atĩ Ūhoro-ūrĩa-Mwega ndamũhunjĩrie ti ūhoro woimanĩte na mūdũ. ¹²Ūhoro ūcio ndiaheirwo nĩ mūdũ, o na kana ngĩthomithio nĩ mūdũ; no nĩ kũguũrĩrio ndaguũrĩrio Ūhoro ūcio nĩ Jesũ Kristũ.

¹³Nĩgũkorwo nĩmũiguĩte ūhoro wa mĩthĩire yakwa ya tene, ūrĩa ndaatũire njĩkaga ndĩ thĩnĩ wa ndini ya Ayahudi, na ūrĩa ndanyariiraga kanitha wa Ngai na hinya ngĩgeria kũũniina. ¹⁴Nĩ ha ūhoro wa maũndũ makoniĩ ndini ya Ayahudi, nĩ ndaathiĩte mbere o na gũkĩra Ayahudi aingĩ a riika rĩakwa na ndaarĩ na kĩyo kĩnene gĩa kũrũmia mĩtugo ya maithe maitũ. ¹⁵No rĩrĩ, Ngai ūrĩa wanyamũire kuuma ndaciarwo, na akĩnjĩta nĩ ūndũ wa wega wake-rĩ, nĩ oonire arĩ wega, ¹⁶anguũrĩrie Mũriũ nĩgeetha hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ūhoro wake; gũtirĩ mūdũ o na ūrĩkũ ndaahoire kĩrĩra, ¹⁷o na ndiambatire Jerusalemu kuonana na arĩa maarĩ atũmwo mbere yakwa, no ndathiire bũrũri wa Arabia na ihenya, na thuutha ūcio ngĩcooka Dameski.

¹⁸Na rĩrĩ, thuutha wa mĩaka itatũ, nĩndambatire Jerusalemu nĩguo tũkamenyane na Petero, na ngĩikara nake matukũ ikũmi na matano. ¹⁹Tũtionanire na atũmwo acio angĩ, tiga o Jakubu, mũrũ wa nyina na Mwathani. ²⁰Ūhoro ūyũ ndĩramwandĩkĩra, ndĩramwĩra ndĩ mbere ya Ngai atĩ nĩ wa ma na ndiraheenania. ²¹Thuutha ūcio nĩndacookire ngĩthĩ Suriata na Kilikia. ²²Nĩ mwene ndiamenyekete nĩ makanitha ma Judea marĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ. ²³No kũigua maiguaga atĩrĩ, “Mūdũ ūrĩa ūratũire atũnyariiraga rĩu nĩwe ūrahunjia wĩtkio ūrĩa aageragia kũniina mbere iyo.” ²⁴Nao makĩgooca Ngai nĩ ūndũ wakwa.

2 Mīaka ikūmi na ĩna yathira nĩndambatire rīngĩ Jerusalemu, na ihinda rīrĩ tūgĩthiĩ hamwe na Baranaba o na tūgĩthiĩ na Tito. ² Ndathiire tondū Ngai nĩanguūrĩrie thiĩ kuo, na nĩguo ngataarĩrie atūmwō Ūhoro-ūrĩa-Mwega ūrĩa hunjagĩria andū-a-Ndūrĩrĩ. No ndataarĩrie o arĩa monekaga marĩ atongoria hatarĩ andū angĩ, nĩgeetha gūtigatuĩke atĩ ihenya rĩria ndateng'eraga, o na kana rĩria ndateng'ere, rĩarĩ rĩa tūhũ. ³ No o na Tito, ūrĩa warĩ hamwe na nĩ, ndaringĩrĩrio kūrũa, o na gūtũka aarĩ Mũyunani. ⁴ Ūhoro ūyũ wa kūrũa wagĩire ho tondū nĩ kwarĩ na ariũ na aarĩ a Ithe witũ a maheeni arĩa maatoonyete gatagatĩ gaitũ na hitho marĩ athigaani nĩguo matuĩrie ūhoro wa wiyathi ūrĩa tũkoragwo naguo tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, makĩenda gūtũtua ngombo. ⁵ Tūtietīkĩrĩre ūhoro wao o na hanini, nĩgeetha ma ya Ūhoro-ūrĩa-Mwega itũũre na inyuĩ.

⁶ Nao andũ arĩa moonekaga taarĩ o anene-rĩ, (harĩ nĩ hatiarĩ na ūtiganu o ūrĩa mangĩakorirwo marĩ, nĩgũkorwo Ngai ndaroraga mũndũ ūrĩa ahaana) andũ acio gũtirĩ ūndũ moongereire harĩ ndũmĩrĩri yakwa. ⁷ O na rĩrĩ, o nĩmoonire atĩ nĩ nĩndehokeirwo wĩra wa kũhunjia Ūhoro-ūrĩa-Mwega kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ, o ta ūrĩa Petero eehokeirwo wĩra wa kũhunjĩria Ayahudi. ⁸ Nĩgũkorwo Ngai ūrĩa warutaga wĩra thĩinĩ wa ūtungata wa Petero arĩ mūtũmwō kūrĩ Ayahudi, nowe warutaga wĩra ūtungata-inĩ wakwa ndĩ mūtũmwō kūrĩ andũ-a-Ndūrĩrĩ. ⁹ Ningĩ Jakubu, na Petero, na Johana, arĩa moonagwo marĩ itugĩ cia gũtiira kanitha-rĩ, nĩmatwamũkĩrĩre tũrĩ hamwe na Baranaba na guoko kwa ūrĩo kwa ngwatanĩro, rĩrĩa maamenyire wega wa Ngai ūrĩa ndaaheetwo. Nĩmetīkĩrĩre atĩ ithuĩ tũthiĩ tũkahunjĩrie andũ-a-Ndūrĩrĩ, nao mathiĩ kūrĩ Ayahudi. ¹⁰ Ūndũ ūrĩa maatwĩrĩre twĩkage nĩ atĩ tũririkanage athiĩni na noguo ūndũ ūrĩa nĩ mwene ndaarĩ na kĩyo gĩa gwĩka.

¹¹ Na rĩrĩ, hĩndĩ ĩrĩa Petero ookire Antiokia,^a nĩndamũkararirie mbere ya andũ tondũ nĩahītĩtie mũno. ¹² Andũ amwe moimĩte kūrĩ Jakubu matanakinya-rĩ, Petero nĩarĩanagĩra na andũ-a-Ndūrĩrĩ, no rĩrĩa maakinyire, akĩmeherera, na akĩamũrania na andũ-a-Ndūrĩrĩ tondũ nĩetigagĩra andũ arĩa maarĩ a gĩkundi kĩa andũ arĩa maruaga. ¹³ O na Ayahudi arĩa angĩ makĩnyĩtanĩra na Petero ūhinga-inĩ wake, o nginya o na Baranaba akĩhītĩthio nĩ ūhinga ūcio wao. ¹⁴ Rĩrĩa ndonire atĩ matiekaga kũringana na ma ya Ūhoro-ūrĩa-Mwega, ngĩra Petero atĩrĩ, andũ othe makĩiguaga, “Angĩkorwo wee ūrĩ Mũyahudi, ūtũũraga na mĩtugo ya andũ-a-Ndūrĩrĩ na ti ta Mũyahudi-rĩ, ūngĩkĩhota atĩa kũhatĩrĩria andũ-a-Ndūrĩrĩ atĩ nĩguo marũmĩrĩre mĩtugo ya Ayahudi?

¹⁵ “Ithuĩ arĩa tũciarĩtwo tũrĩ Ayahudi na tũtarĩ ehia ta andũ-a-Ndūrĩrĩ-rĩ, ¹⁶ nĩtũũ atĩ mũndũ ndatuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho, no atuĩkaga mũthingu nĩ ūndũ wa gwītĩkia Jesũ Kristũ. Nĩ ūndũ ūcio o na ithuĩ twītĩkĩtie Kristũ Jesũ nĩguo tũtuuo athingu nĩ ūndũ wa gwītĩkia Kristũ, no ti ūndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ gũtirĩ mũndũ ūgaatuuo mũthingu nĩ ūndũ wa gwathĩkĩra watho.

¹⁷ “Angĩgĩkorwo rĩrĩa tũgũcaria gũtuuo athingu nĩ Kristũ kuonanagia atĩ ithuĩ ene tũrĩ ehia-rĩ, ūguo nĩ kuuga atĩ Kristũ atungatagĩra mehia? Hĩ! Kũroaga gũtuĩka ūguo! ¹⁸ Angĩkorwo nĩ ngwaka rĩngĩ kĩrĩa ndaanangire-rĩ, nĩkuonania atĩ nĩ nĩnyunĩte watho. ¹⁹ Nĩgũkorwo na ūndũ wa watho nĩndakuĩrĩire watho ūcio nĩguo ndũũre muoyo ndĩ wa Ngai. ²⁰ Nĩ nĩndĩkĩtie kwambanĩrio hamwe na Kristũ, na rĩu ti nĩ ndũũraga muoyo, no Kristũ nĩwe ūtũũraga muoyo thĩinĩ wakwa. Muoyo ūrĩa ndũũraga mwĩrĩ-inĩ

^a 11 Antiokia rĩarĩ itũũra inene rĩa Suriata, na rĩarĩ rĩa gatatũ thuutha wa Roma na Alekísanderia thĩinĩ wa mabũrũri marĩa maathagwo nĩ Aroma.

ũyũ ndũũraga na ũndũ wa gwĩtikia Mũrũ wa Ngai, ũrĩa wanyendire na akĩruta nĩ ũndũ wakwa. ²¹ Ndingĩĩtikĩra gũtua wega wa Ngai kĩndũ gĩa tũhũ, tondũ kũngĩtuĩka atĩ ũthingu wonekaga nĩ ũndũ wa watho-rĩ, Kristũ aakuire tũhũ!”

Gwĩtikia, kana Gwathĩkĩra Watho?

3 Atĩrĩrĩ inyuĩ Agalatia aya akĩigu! Mũrogetwo nũũ? O inyuĩ muonirio wega Jesũ Kristũ arĩ mwambe mũtĩ igũrũ. ² No nyende kũmenya ũndũ ũmwe tu kuuma kũrĩ inyuĩ: Mwaheirwo Roho nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtikia ũhoru ũrĩa mwaiguire? ³ Kaĩ mũrĩ akĩigu atĩa? Mwambĩrĩrie na Roho wa Ngai, na rĩu mũrenda kũrĩkĩrĩa na hinya wa mwĩrĩ? ⁴ Anga mwathĩnirio na maũndũ mainĩ ũguo o tũhũ, angĩkorwo ũhoru ũcio wotho warĩ wa tũhũ? ⁵ Wee Ngai amũheaga Roho wake na akaringaga ciana gatagatĩ kanyu nĩ ũndũ wanyu gwathĩkĩra watho, kana nĩ ũndũ wa gwĩtikia ũhoru ũrĩa mwaiguire?

⁶ Ta ririkanai ũhoru wa Iburahĩmu, Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Etĩkirie Ngai, nake Ngai akĩmũtua mũthingu.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio kĩmenyei atĩ andũ arĩa metĩkĩtie nĩo ciana cia Iburahĩmu. ⁸ Na tondũ Maandĩko marĩa matheru nĩmoogĩte o mbere atĩ Ngai nĩagatua andũ-a-Ndũrĩrĩ athingu na ũndũ wa gwĩtikia-rĩ, na Maandĩko macio nĩmahunjiirie Iburahĩmu ũhoru-ũrĩa-Mwega o kabere, makiuga atĩrĩ: “Ndũrĩrĩ ciothe nĩkaarathimwo nĩ ũndũ waku.” ⁹ Nĩ ũndũ ũcio andũ arĩa metĩkĩtie nĩmarathimanagĩrio hamwe na Iburahĩmu, mũndũ ũcio warĩ mwĩtikia.

¹⁰ Andũ arĩa othe mehokaga ũhoru wa gwathĩkĩra watho-rĩ, marĩ na kĩrumi, nĩgũkorwo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho ũtahingagia maũndũ marĩa mothe mandĩkitwo Ibuku-inĩ rĩa Watho.”

¹¹ Nĩtũũ wega atĩ gũtirĩ mũndũ ũngĩtuuo mũthingu mbere ya Ngai nĩ ũndũ wa gwathĩkĩra watho, tondũ Maandĩko moigĩte atĩrĩ: “Mũndũ ũrĩa mũthingu

agaatũura muoyo nĩ ũndũ wa gwĩtikia.” ¹² No watho-rĩ, nduumanĩte na ũhoru wa gwĩtikia; handũ ha ũguo Maandĩko moigaga atĩrĩ, “Mũndũ ũrĩa wathĩkagĩra maũndũ ma watho agaatuũrio muoyo nĩ mo.” ¹³ Nake Kristũ nĩatũkũũrire agĩtũruta kĩrumi-inĩ kĩa watho na ũndũ wake mwene gũtuĩka kĩrumi ithenya riitũ, nĩgũkorwo nĩ kwandĩkitwo atĩrĩ, “Kũgwatwo nĩ kĩrumi nĩ mũndũ o wotho wambĩtwo mũtĩ-igũrũ.” ¹⁴ Aatũkũũrire nĩguo kĩrathimo kĩrĩa Iburahĩmu aarathimĩtwo nakĩo gĩkinyĩre andũ-a-Ndũrĩrĩ na ũndũ wa Kristũ Jesũ, nĩguo atĩ na ũndũ wa gwĩtikia twamũkire Roho ũrĩa weranĩrwo.

Watho na Kĩranĩro

¹⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rekei ndĩmuonie na ngerekano yumanĩte na maũndũ marĩa mũũũ. O ta ũrĩa gũtarĩ mũndũ ũngĩhota kweheria ũndũ kana kuongerera ũndũ harĩ kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩthondeketwo nĩ mũndũ-rĩ, no taguo ũhoru ũyũ ũtariĩ. ¹⁶ Maũndũ marĩa meranĩrwo, meerĩrwo Iburahĩmu na mbeũ yake. Maandĩko matiugĩte “mbeũ ciake”, taarĩ ũhoru wa andũ aingĩ, no moigĩte “na mbeũ yake”, ũguo nĩ kuuga mũndũ ũmwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁷ ũrĩa ndĩrenda kuuga nĩ atĩrĩ: Watho, ũcio wokire thuutha wa mĩaka 430, ndũngĩheria kĩrĩkanĩro kĩrĩa gĩekĩritwo ho nĩ Ngai mbere iyo, na ndũngĩtũma kĩranĩro kĩu gĩtuĩke gĩa tũhũ. ¹⁸ Nĩ ũndũ-rĩ, angĩkorwo igai rĩngĩoneka nĩ ũndũ wa watho-rĩ, rĩtikiumanĩte na kĩranĩro; no Ngai, nĩ ũndũ wa wega wake, nĩahaire Iburahĩmu igai na ũndũ wa kĩranĩro.

¹⁹ Watho-rĩ, wakĩrĩ wa bata ũrĩkũ? Wongereirwo kũrĩ kĩranĩro nĩguo wonanagie mahĩtia o nginya rĩrĩa mbeũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩeranĩire igooka. Watho ũcio wathanirwo nĩ araika ũkĩnengererio andũ na guoko kwa mũiguithania. ²⁰ No rĩrĩ, mũiguithania ndakoragwo arũgamĩrĩire o mwena ũmwe; no Ngai nĩ ũmwe.

²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kaĩ watho ũreganĩte

na ciĩranĩro cia Ngai? Aca ti ũguo! Tondũ korwo kwarĩ na watho waheanirwo nĩguo andũ magĩe na muoyo-rĩ, ti-itherũ o nague ũthingu nĩ ũngĩakĩrehirwo nĩ watho.²² No Maandiko moigaga atĩ andũ a thĩ nĩ mohetwo nĩ mehia, nĩgeetha kũĩranĩro kĩa kĩaheanagwo nĩ ũndũ wa gwĩtikia Jesũ Kristũ kĩaheagwo o arĩa metĩkitie.

²³ Ũhoru wa gwĩtikia ũtanooka-rĩ, twarĩ ohe nĩ watho, tũkahingĩrĩrio o nginya wĩtikio ũkaaguũranĩrio. ²⁴ Nĩ ũndũ ũcio watho nĩguo waheirwo ũhoti wa gũtũtwara kũrĩ Kristũ, nĩguo tũtuuo athingu na ũndũ wa gwĩtikia. ²⁵ Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu ũhoru wa gwĩtikia nĩmũkinyu, tũtingĩcooka kũrũgamĩrĩrwo nĩ watho.

Ciana cia Ngai

²⁶ Inyuothe mũrĩ ciana cia Ngai nĩ ũndũ wa gwĩtikia Kristũ Jesũ, ²⁷ nĩgũkorwo inyuothe arĩa mwabatithirio thĩinĩ wa Kristũ nĩmwĩhumbĩte Kristũ. ²⁸ Nĩ ũndũ ũcio gũtingĩcooka gũthuuranio Mũyahudi kana Mũyunani, na gũtirĩ ngombo kana mũndũ ũtarĩ ngombo, na gũtirĩ mũndũ mũrũme kana mũndũ-wa-nja, nĩgũkorwo inyuothe mũrĩ ũmwe ki thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ²⁹ Angĩkorwo mũrĩ a Kristũ-rĩ, mũkĩrĩ a mbeũ ya Iburahĩmu, na mũrĩ agai a kũgaya kũringana na kũĩranĩro kũrĩranĩrwo.

4 Ūrĩa ndĩroiga nĩ atĩrĩ, ihinda rĩothe rĩrĩa mũgai arĩ o mwana-rĩ, ndarĩ ũtiganu na ngombo, o na atuĩka nĩwe mwene indo icio ciothe. ² Nĩ gwathwo athagwo nĩ amũrori hamwe na aramati a indo ciake, nginya ihinda rĩrĩa ithe atuĩte rĩgaakinya. ³ Ūguo noguo o na ithuĩ, hĩndĩ rĩrĩa twarĩ ciana, twatũire ũkombo-inĩ wa maũndũ marĩa ma ndũire ma thĩ ĩno. ⁴ No hĩndĩ rĩrĩa ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru kũna rĩakinyire, Ngai nĩatũmire Mũriũ, nake agĩciarwo nĩ mũndũ-wa-nja, na agĩciarwo arĩ wa gwathagwo nĩ watho, ⁵ nĩguo akũũre andũ arĩa matũire mathagwo nĩ watho, nĩgeetha tũgĩe na kĩhooito gĩa gũtuĩka ciana ciake, ⁶ Tondũ inyuĩ mũrĩ ciana ciake-rĩ, Ngai nĩatũmire

Roho wa Mũriũ ngoro-inĩ ciitũ, o we Roho ũrĩa wĩtanaga ũkiugaga atĩrĩ, “Abba, Baba.” ⁷ Nĩ ũndũ ũcio, we ndũrĩ ngombo rĩngĩ, no ũrĩ mwana wake; na tondũ rĩu ũrĩ mwana wake, Ngai nĩagũtuĩte mũgai wa indo ciake.

Paũlũ Kũrũmbũiya Agalatia

⁸ Tene rĩrĩa mũtooĩ Ngai-rĩ, mwarĩ ngombo cia ciũmbe iria itarĩ ngai. ⁹ No rĩrĩ, tondũ rĩu nĩmũmenyete Ngai, kana njuge nĩmũrĩkitie kũmenywo nĩ Ngai-rĩ, mũrakĩenda gũcookerera maũndũ macio maagĩte hinya na matarĩ kĩene nĩkĩ? Kaĩ mũrenda gũcooka ũkombo-inĩ wamo o rĩngĩ? ¹⁰ Nĩmũrũmĩtie ũhoru wa mĩthenya mĩamũre, na mĩeri mĩamũre, na imera, o na mĩaka! ¹¹ Ndĩ na kĩahe mũno tondũ gũkuoneka atĩ wĩra ũrĩa wothe ndanenogia nague nĩ ũndũ wanyu nĩ wa tũhũ!

¹² Ndamũthaita, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tuĩkai ta nĩ, nĩgũkorwo nĩ nduĩkĩte ta inyuĩ. Mũtirĩ mwanjĩka ũũru. ¹³ O ta ũrĩa mũũ, ndamũhunjĩrie Ũhoru-ũrĩa-Mwega ihinda rĩa mbere tondũ ndaarĩ mũrũaru. ¹⁴ O na gũtuĩka ndwari yakwa yarĩ magerio kũrĩ inyuĩ, mũtianyalarire kana mũkĩĩmena, no mwanĩitire ũgeni ta ndaarĩ mũraika wa Ngai, o na ta ndaarĩ Jesũ Kristũ we mwene. ¹⁵ Kaĩ ũndũ ũcio watũmaga mũkene ũthĩite kũ? Nĩ ndĩ mũira atĩ, korwo nĩmũngĩahotire, nĩmũngĩakũũire maitho manyu mũũhe. ¹⁶ Kaĩ rĩu nduĩkĩte thũ yanyu nĩ ũndũ wa kũmũhe ũhoru ũrĩa wa ma?

¹⁷ Andũ acio me na kĩyo magĩcaria ũrĩa mũngĩtuĩka a thiritũ yao, no ti ũndũ wa gĩtũmi kĩa. Ūrĩa mendaga nĩ kũmũtigithania na ithuĩ mũtuĩke ao, nĩgeetha mũgĩe na kĩyo gĩa kũmarũmĩrĩra. ¹⁸ Nĩ wega kũgĩa na kĩyo, angĩkorwo muoroto nĩ mwega, na mwĩkage ũguo hĩndĩ ciothe to hĩndĩ rĩrĩa ndĩ hamwe na inyuĩ. ¹⁹ Ciana ciakwa nyendete mũno, o inyuĩ arĩa njiguagĩra ruo ta rwa mũtumia akĩheo mwana, nginya hĩndĩ rĩrĩa Kristũ agaakorwo eyũmbĩte thĩinĩ wanyu, ²⁰ naarĩ korwo

ndakorwo hamwe na inyuĩ ta rĩu, nĩguo ngarũrĩre mwarĩrie wakwa tondũ nĩndigĩtwo nĩ ũhoro wanyu!

Hagari na Sara

²¹ Ta njĩrai, inyuĩ arĩa mũrenda gũkorwo mũgiathwo nĩ watho-rĩ, kaĩ mũtooĩ ũrĩa watho uugaga? ²² Nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩ, Iburahĩmu aarĩ na ariũ eerĩ, ũmwe aaciarĩtwo nĩ mūtumia ũrĩa warĩ ngombo, nake ūcio ũngĩ agaciarwo nĩ mūtumia ũrĩa ũtaarĩ ngombo. ²³ Mũriũ wake wa mūtumia ũrĩa warĩ ngombo aaciarĩtwo na njĩra ya ũndũire; no mũriũ ũrĩa waciarĩtwo nĩ mūtumia ūcio ũtaarĩ ngombo aaciarĩtwo na ũndũ wa kũhingia kĩranĩro.

²⁴ Namo maũndũ macio nĩ ma ngerekano, nĩ ũndũ atumia acio marũgamĩrĩre irĩkanĩro igĩrĩ. Kĩrĩkanĩro kĩmwe nĩ gĩa Kĩrĩma gĩa Sinai nakĩo gĩciaraga ciana cia ũkombo: Nakĩo kĩgerekanĩtio na Hagari. ²⁵ Na rĩrĩ, Hagari arũgamĩrĩre Kĩrĩma gĩa Sinai kĩrĩa kĩrĩ kũu bũrũri wa Arabia, nake nĩwe ũgerekanĩtio na itũũra rĩa Jerusalemu ũrĩa rĩhaana ũmũthĩ, tondũ nĩatũire ũkombo-inĩ hamwe na ciana ciake. ²⁶ No Jerusalemu, itũũra rĩrĩa rĩa kũũria igũrũ, rĩtirĩ ũkombo-inĩ, na nĩrĩo nyina witũ, ²⁷ nĩgũkorwo nĩ kwandikĩtwo atĩrĩ:

“Kena wee mũndũ-wa-nja thata,
wee ũtaciara ciana,
tumũra kanua na wanĩrĩre,
wee ũtarĩ waigua ruo rwa kũgĩa
mwana;
tondũ ciana cia mũndũ-wa-nja
ũrĩa ũtiganĩirio
nĩ nyingĩ gũkĩra cia ũrĩa ũrĩ na
mũthuuri.”

²⁸ Na rĩrĩ, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrĩ ciana cia kĩranĩro, o ta ũrĩa Isaaka aarĩ. ²⁹ Hĩndĩ ĩyo, mũriũ ũrĩa waciarĩtwo na njĩra ya ndũire-rĩ, nĩanyariiraga mũriũ ūcio waciarĩtwo na ũndũ wa hinya wa Roho. Ūguo noguo kũhaana o na rĩu. ³⁰ No rĩrĩ, Maandĩko moigĩte atĩa? Moigĩte atĩrĩ, “Ingata ngombo ĩyo ya mũndũ-wa-nja na mũriũ wake, tondũ

mũriũ ūcio wa mūtumia ngombo ndarĩ hĩndĩ akagayana igai hamwe na mũriũ wa mūtumia ūcio ũtarĩ ngombo.” ³¹ Nĩ ũndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ithuĩ tũtirĩ ciana cia mūtumia ūcio ngombo, no tũrĩ ciana cia mūtumia ūcio ũtarĩ ngombo.

Wiyathi thĩnĩ wa Kristũ

5 Kristũ nĩgũtuohora aatuohorire nĩguo tũgĩe na wiyathi. Nĩ ũndũ ūcio, mwĩhaandei wega na mūtigetĩkĩre kuohwo icooki rĩa ũkombo rĩngĩ.

² Ta thĩkĩrĩrai ciugo ciakwa! Nĩ Paũlũ ngũmwĩra atĩrĩ, mũngĩtĩkĩra kũrura-rĩ, Kristũ ndangĩgĩa bata na inyuĩ o na hanini. ³ Nĩngĩ nĩngũmwĩra o rĩngĩ atĩ mũndũ o wothe ũngĩtĩkĩra kũrura, ūcio amenye atĩ nĩagĩrĩrwo nĩ gwathĩkĩra watho ũrĩ wothe. ⁴ Inyuĩ arĩa mūrageria gũtuika athingu nĩ ũndũ wa watho-rĩ, nĩmūtigithanĩtio na Kristũ; inyuĩ nĩmũgwĩte mũgatigana na wega wa Ngai. ⁵ No ithuĩ-rĩ, tũkoragwo twĩhokete atĩ nĩtũgatuuo athingu. ũndũ ūcio nĩguo tũkoragwo twĩrĩgĩrĩre tũrĩ na wĩtikio, tũhotithĩtio nĩ Roho. ⁶ Nĩgũkorwo thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, kũrura kana kwaga kũrura gũtirĩ bata. ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ wĩtikio ũrĩa ũrutaga wĩra na njĩra ya wendani.

⁷ Nĩmũrateng’agĩra ihenya rĩega. Nũu wamũgiririe mũgĩtiga gũcooka gwathĩkĩra ũhoro ũrĩa-wa-ma? ⁸ Kũringĩrĩrio kwa mũthemba ūcio gũtiumĩte kũrĩ ũrĩa wamwĩtire. ⁹ “Ndawa nini tu ya kũmbia mĩgate nĩtũmaga mũtu ũrĩa mũkande nayo wothe ũimbe.”

¹⁰ Nĩndĩhokete thĩnĩ wa Mwathani atĩ inyuĩ mũtikũgarũrũka mũgĩe na meciiria mangĩ. ũrĩa ũramũtururia nĩwe ũkaaherithio o na angĩkorwo arĩ ũ. ¹¹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, angĩkorwo no ndĩrahunja ũhoro wa kũrura-rĩ, ndĩrakĩnyariirwo nĩkĩ? Angĩkorwo ũguo nĩguo-rĩ, ũndũ ũrĩa ũtũmaga andũ mahĩngwo, na nĩguo ũhoro wa mũtharaba-rĩ, nĩmweherie. ¹² No nyende andũ acio mamũthĩnagia mathĩi na mbere o nginya mehakũre.

¹³ Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ,

mwetirwo nĩguo mũgĩe na wĩyathi. No rĩrĩ, mūtikahũthĩre wĩyathi wanyu kūrūmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no handũ ha ũguo-rĩ, tungatanagĩrai inyuĩ-ene mūrĩ na wendani. ¹⁴Tondũ-rĩ, ũhoro wotho wa watho ũhingagio nĩ rĩathani rĩrĩ rĩmwe: “Enda mündũ ũrĩa ũngĩ o ta ũrĩa wĩendete wee mwene.” ¹⁵No rĩrĩ, mũngĩrũmana mũkĩrĩĩanaga-rĩ, mwĩmenyererei mūtikaniinane inyuĩ ene.

Mūtũũrĩre wa Gūtongorio nĩ Roho

¹⁶Nĩ ũndũ ũcio nguuga atĩrĩ, thiagai mūtongoretio nĩ Roho, na mūtĩrĩhingagia merirĩria ma mwĩrĩ. ¹⁷Nĩgũkorwo mwĩrĩ nĩwĩriragĩria maũndũ marĩa matangiendwo nĩ Roho, nake Roho nĩareganaga na maũndũ marĩa meriragĩrio nĩ mwĩrĩ. Nĩ ũndũ ũcio Roho na mwĩrĩ itũũruga irũaga, na nĩkĩo mũtahotaga gwĩka ũrĩa mwendaga gwĩka. ¹⁸No rĩrĩ, mũngĩtongorio nĩ Roho, inyuĩ mũtingĩkorwo mũgĩathwo nĩ watho.

¹⁹Na rĩrĩ, maũndũ marĩa mekagwo nĩ mwĩrĩ nĩmoĩo, namo nĩ: ũmaraya, na meciiria mooru, na ũmaramari, ²⁰na kũhooya mĩhianano, na kũrogana, na ũthũ, na kũũgitana, na ũiru, na mang’ũrĩ, na kwĩyenda, na nyamũkano, na ngarari, ²¹gũcumĩkĩra na kũrĩĩo nĩ njooi, na maruga marĩa mainagwo nyĩmbo iria itaagĩrĩre, o na maũndũ mangĩ ta macio. Nĩndamũkaanirie, o ta ũrĩa ndamũkaanirie hĩndĩ ya mbere, atĩ andũ arĩa mekaga maũndũ ta macio matikagaya ũthamaki wa Ngai.

²²No rĩrĩ, maciaro ma Roho nĩ wendani, na gĩkeno, na thayũ, na gũkirĩrĩria, na kũiguanĩra tha, na gūtugana, na kwĩhokeka, ²³na ũhooreri, na kwĩgĩrĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ. Macio-rĩ, gūtĩrĩ watho wa kũgĩria mekagwo. ²⁴Nao andũ arĩa marĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩmambithĩtie mĩrĩ yao mĩtĩ-igũrũ hamwe na thuti ciayo na merirĩria mayo. ²⁵Angĩkorwo tũtũire muoyo nĩ ũndũ wa Roho-rĩ, kĩrekei tũtongoragio nĩ Roho.

²⁶Rekei tũtuge gwĩtũĩa, na kũũgitana, o na kũiguanagĩra ũiru.

Gwĩka Andũ othe Wega

6 Ariũ na aarĩ a lthe witũ, mündũ angĩkorwo ahĩtũtie-rĩ, inyuĩ arĩa mūrĩ na roho mũcookagĩrĩriei mũhooreire. No mwĩmenyererei, o na inyuĩ mūtikae kũgerio. ²Teithanagiai mündũ na ũrĩa ũngĩ maũndũ marĩa mamũritũhagĩra, na mweka ũguo-rĩ, nĩmũrĩhingagia watho wa Kristũ. ³Mündũ angĩciiria atĩ we nĩ wa bata hĩndĩ irĩa atarĩ kĩene-rĩ, nĩ kwĩheenia areheenia. ⁴O mündũ nĩarorage wĩra wake mwene. Hĩndĩ iyo no ahote kwĩraha, atekwĩganania na mündũ ũngĩ, ⁵nĩgũkorwo o mündũ no nginya akuue mũrigo wake.

⁶Mündũ o wotho ũrĩa ũrutagwo ũhoro wa Ngai nĩagayanage indo ciothe iria njega na mũmũruti.

⁷Mūtikanahenio: Ngai ndangĩnyũrũrio. Kĩrĩa mündũ ahaandaga no kĩo agethaga. ⁸Mündũ ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia merirĩria ma mwĩrĩ-rĩ, ũcio akaagetha kwanangĩka kũrĩa kuumanaga na maũndũ macio. No ũrĩa ũhaandaga maũndũ ma gũkenia Roho-rĩ, ũcio akaagetha muoyo wa tene na tene ũrĩa uumanaga na Roho. ⁹Nĩngĩ tũtikanogio nĩ gwĩka wega, nĩgũkorwo ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩru rĩakinya nĩtũkaagetha magetha twaga gũkua ngoro. ¹⁰Na nĩ ũndũ ũcio, rĩrĩa rĩothe twagĩ na ihinda rĩagĩrĩru, nĩtwĩkage andũ othe maũndũ mega, na makĩria twĩkage wega andũ arĩa marĩ a nyũmba ya arĩa metĩkĩtie.

Kũrwa kana kwaga Kũrwa gūtĩrĩ Bata

¹¹Onei ũrĩa ndĩramwandĩkĩra marũa maya na ndemwa nene na guoko gwakwa mwene! ¹²Andũ acio mendaga kwĩonania atĩ nĩagĩrĩru makĩonwo-rĩ, nĩo maramũringĩrĩria atĩ mũrue. Mekaga ũguo no geetha matikanyariirwo nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Kristũ. ¹³O na acio maruaga matiathĩkagĩra watho, no nĩmendaga inyuĩ mũrue nĩguo metĩage nĩ ũndũ wa mĩrĩ yanyu. ¹⁴No

niĩ-rĩ, ndĩroaga gwĩtũĩa, tĩa o ndĩtũĩre
nĩ ũndũ wa mũtharaba wa Mwathani
witũ Jesũ Kristũ, na nĩ ũndũ wago-rĩ,
maũndũ ma thĩ nĩmambĩtwo mũtĩ-igũrũ
nĩguo mehere harĩ niĩ, na niĩ ngaambwo
harĩ maũndũ ma thĩ nĩguo njehere
harĩ mo. ¹⁵ Kũrĩa kana kwaga kũrĩa
gũtirĩ bata; kĩrĩa kĩrĩ bata nĩ mũndũ
agarũrũke atũke kũmbe kĩerũ. ¹⁶ Thayũ
na kũiguĩrwo tha kũrogĩa na andũ arĩa
marũmagĩrĩra wathani ũyũ, o hamwe
na andũ a Isiraeli arĩa a Ngai.

¹⁷ Ngĩrĩkĩrĩria nguuga atĩrĩ, gũtikagĩe
mũndũ o na ũrĩkũ ũkũndehere thĩĩna,
nĩgũkorwo nĩnjoretwo njoro cia Jesũ
mwĩrĩ-inĩ wakwa.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
ũrogĩa na maroho manyu, inyuĩ ariũ na
aari a Ithe witũ. Amenĩ.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AEFESO

1 Nĩ nĩ Paŭlũ, mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa kwenda kwa Ngai,

Ndĩrandĩkĩra andũ arĩa aamũre kũu Efeso, arĩa ehokeku thĩinĩ wa Kristũ Jesũ:

²Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ, irogĩa na inyuĩ.

Irathimo cia Kĩroho thĩinĩ wa Kristũ

³Atũrĩrĩ, Ngai, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, arogoocwo, o we ūtũrathimĩte na irathimo ciothe cia kũroho thĩinĩ wa Kristũ, irĩa ciumaga kũu igũrũ. ⁴Nĩgũkorwo o na thĩ itanombwo, Ngai nĩatũthuurire nĩguo tũtuĩke ake thĩinĩ wa Kristũ, nĩguo tũtuĩke atheru na twage ūcuuke maitho-inĩ make. Nĩ ūndũ wa wendo wake-rĩ, ⁵Ngai nĩatuĩte o mbere atĩ nĩtũgaatuĩka ciana ciake nĩ ūndũ wa Jesũ Kristũ, kũringana na ūrĩa eendete na ūrĩa oonire arĩ wega, ⁶nĩguo wega wake ūrĩa ūrĩ riiri ūkumagio, wega ūcio atũheete o ūguo tũhũ thĩinĩ wa Mũriũ wake ūrĩa endete mũno. ⁷Na twakũũirwo na ūndũ wa thakame ya Kristũ, na tũkĩrekerwo mehia maitũ, kũringana na ūrĩa wega wa Ngai ūingĩhĩte, ⁸wega ūcio aatũingĩhĩrie arĩ na ūũgĩ na ūmenyo wothē. ⁹Nake agĩtũmenyithia hitho ya wendi wake, kũringana na ūrĩa oonire arĩ wega, o ūrĩa aatanyĩte gwĩka thĩinĩ wa Kristũ, ¹⁰nĩguo ūkaahingio rĩrĩa mahinda marĩa magĩrĩre magaakinya, nĩguo acookanĩrĩre indo ciothe iria irĩ igũrũ na iria irĩ gũkũ thĩ harĩ mũtongoria ūmwe, na nĩwe Kristũ.

¹¹Ningĩ nĩ thĩinĩ wa Kristũ o na ithuĩ twamũkĩrĩre igai kuuma kũrĩ Ngai, kũringana na ūrĩa aatuĩte o mbere, o we wĩkaga maũndũ mothe kũringana na muoroto wa wendi wake, ¹²nĩguo o na ithuĩ arĩa twarĩ a mbere kwĩhoka Kristũ, tũtuĩke a kũgoocithia riiri wa Ngai. ¹³Inyuĩ o na inyuĩ nĩmwataranĩrio na Kristũ mwarĩkia

kũigua ūhoru-ũrĩa-wa-ma, naguo nĩguo ūhoru-ũrĩa-Mwega wa ūhonokio wanyu. Mwarĩkia gwĩtũkia, nĩmwekĩrĩrwo rũuri thĩinĩ wake, na ūndũ wa kũheo Roho Mũtheru ūrĩa mwerĩrwo, ¹⁴Nake Roho nĩwe mũrũgamĩrĩri wa kuonania atĩ nĩtũkagaĩrwo igai riitũ nginya rĩrĩa andũ arĩa marĩ a Ngai magaatuĩka a gũkũũrwo, nĩgeetha riiri wake ūgoocagwo.

Gũcookia Ngaatho na Kũhooya

¹⁵Na nĩ ūndũ ūcio, kuuma rĩrĩa ndaiguire ūhoru wa wĩtũkio wanyu thĩinĩ wa Mwathani Jesũ, o na wendani wanyu ūrĩa mwendaga arĩa othe aamũre naguo-rĩ, ¹⁶ndirĩ ndatigithĩria gũcookeria Ngai ngaatho nĩ ūndũ wanyu, ngĩmũririkanaga mahooya-inĩ makwa. ¹⁷Hooyaga atĩ Ngai wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we ithe witũ mwene riiri, amũhe Roho, ūrĩa ūkamũhe ūũgĩ na ūguũrio nĩguo mũmenye Ngai wega. ¹⁸Ningĩ nĩhooyaga atĩ maitho manyu ma ngoro mathererwo nĩ ūtheri, nĩguo mũmenye ūhoru wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa amwĩtũire, na mũmenye ūtonga wa igai rĩake rĩrĩ na riiri, rĩrĩa akaagaĩra andũ ake aamũre, ¹⁹o na ūhoti wake mũnene ūtangĩgerekia nĩ ūndũ witũ, ithuĩ arĩa twĩtũkĩtie. Ūhoti ūcio no ta hinya wake mũnene ūkĩruta wĩra, ²⁰ũrĩa eekĩrĩre thĩinĩ wa Kristũ rĩrĩa aamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, na akĩmũiga guoko-inĩ gwake kwa ūrĩo kũu igũrũ, ²¹na agatũũgĩrio mũno igũrũ rĩa wathani o wothē na ūhoti wothē, na hinya na ūthamaki wothē, na marĩitwa mothe ma ūnene marĩa mangĩheanwo, na to mahinda maya moiki, no nĩ o na mahinda marĩa magooka. ²²Nake Ngai akĩga maũndũ mothe rungu rwa magũrũ make, na akĩmũtua mwathi wa gwathaga maũndũ mothe nĩ ūndũ wa kanitha. ²³Kanitha nĩguo mwĩrĩ wake, na noguo ūiyũru wake, o we ūiyũrĩte maũndũ mothe o na kũndũ guothe.

2 O na inyuĩ-rĩ, mwarĩ akuũ nĩ ùndũ wa ùremi wanyu na mehia manyu, ²marĩa mwatũũraga thĩinĩ wamo rĩrĩa mwarũmagĩrĩa mĩthiire ya thĩ ño na mĩthiire ya mwathi wa ùthamaki wa rĩera-inĩ, o roho ùrĩa ùraruta wĩra rĩu thĩinĩ wa arĩa mataathĩkagĩra Ngai. ³O na ithuĩ ithuothe-rĩ, kũrĩ hĩndĩ twatũũranagia nao, twaathagwo nĩ thuti cia mĩĩrĩ iitũ, na tũkarũmagĩrĩa merĩrĩa na maũndũ marĩa meciĩragio nĩ ngoro. O ta acio angĩ-rĩ, ha ùhoro wa kĩmerera-rĩ, twatũũire tũrĩ a kũrakarĩwo. ⁴No tondũ wa wendo wake mũnene harĩ ithuĩ, Ngai, o we ùiyũrĩtwo nĩ tha nyingĩ, ⁵nĩatũmire tũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ o rĩrĩa twarĩ akuũ nĩ ùndũ wa mehia maitũ tondũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio. ⁶Nake Ngai agĩtũriũkanĩria hamwe na Kristũ na agĩtũikaria thĩ hamwe nake kũu igũrũ tũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁷Eekire ùguo nĩgeetha matukũ marĩa magooka onanie kũrĩ ithuĩ wega wake mũingĩ ùrĩa ùtangĩgereka kũrĩ ithuĩ, nĩ ùrĩa atũire atũtugaga thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ⁸Nĩ ùndũ nĩ wega wa Ngai watũmire mũhonokio nĩ ùndũ wa gwĩtũkia, naguo ùndũ ùcio nduoimanire na inyuĩ ene, no nĩ kĩheo kĩa Ngai, ⁹na ti ùndũ wa mawĩra marĩa mwanaruta, nĩgeetha gũtikagĩe na mũndũ o na ùmwe ùkwĩgooca. ¹⁰Nĩgũkorwo ithuĩ tũrĩ wĩra wa moko ma Ngai, tũmbĩtwo thĩinĩ wa Kristũ Jesũ nĩguo twĩkage ciĩko njega irĩa irutaga wĩra mwega, ùrĩa Ngai aahaarĩirie o mbere nĩ ùndũ witũ nĩguo tũtũũre tũciĩkaga.

Gũtuuo ùmwe thĩinĩ wa Kristũ

¹¹Hakĩrĩ ùguo-rĩ, ririkanai atĩ tene inyuĩ arĩa mũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ na ùndũ wa gũciarwo, o inyuĩ mwĩtagwo “andũ arĩa mataruaga” nĩ arĩa meĩtaga “andũ arĩa maruaga” (kũrua kũu no ùndũ wĩkĩtwo mwĩrĩ na moko ma andũ), ¹²ririkanai atĩ hĩndĩ iyo mwatũũrĩte mwamũranĩtio na Kristũ, mwarĩ ageni

na mũtiarĩ a gĩkundi kĩa andũ a Isiraeli na ha ùhoro wa irĩkanĩro irĩa Ngai eeranĩire, inyuĩ mũtiarĩ a ho. Mwatũũrĩte gũkũ thĩ mũtarĩ na kĩirĩgĩrĩro na mũtarĩ na Ngai. ¹³No rĩu, thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, inyuĩ arĩa hĩndĩ ùmwe mwarĩ kũraya, rĩu nĩmũreharehetwo hakuhi nĩ ùndũ wa thakame ya Kristũ.

¹⁴Nĩgũkorwo we mwene nĩwe thayũ witũ, o we watũmire ithuĩ twarĩ eerĩ tũtuĩke ùmwe, na agĩtharia rũirigo rwa rũmena rũrĩa rwatũgayanĩtie, ¹⁵nĩ ùndũ nĩaniinire watho hamwe na maathani maguo, o na irĩra ciaguo, na ùndũ wa kũruta mwĩrĩ wake. Agĩgũka ùguo nĩgeetha ombe thĩinĩ wake mwene mũndũ ùmwe mwerũ kuuma harĩ acio eerĩ, naguo ùndũ ùcio ùtũme kũgĩe thayũ, ¹⁶na nĩgeetha thĩinĩ wa mwĩrĩ ùcio ùmwe, amaiguithanie na Ngai na ùndũ wa mũtharaba, ùrĩa aahũthĩire kũniina rũmena rwao. ¹⁷Kristũ ookire akĩmũhunjĩria thayũ inyuĩ arĩa mwarĩ kũraya, o na thayũ kũrĩ arĩa maarĩ hakuhi. ¹⁸Na thĩinĩ wake ithuĩ a iruka icio cieri nĩtũkinyaga kũrĩ Ithe witũ na ùndũ wa Roho o ro ùmwe.

¹⁹Nĩ ùndũ wa ùguo, rĩu inyuĩ mũtirĩ ageni na agendi rĩngĩ, no nĩmũtuĩkĩte ene bũrũri hamwe na andũ a Ngai, na mũgatuĩka andũ a nyũmba ya Ngai, ²⁰mũgagĩakwo igũrũ rĩa mũthingi wa atũmwo na anabii, nake Kristũ Jesũ we mwene agakorwo nĩwe ihiga rĩrĩa inene rĩa koine. ²¹Thĩinĩ wake mwako wotho nĩũnyĩitanĩte, na ùgakĩneneha o nginya ùgatuĩka hekarũ theru thĩinĩ wa Mwathani. ²²Na nĩ thĩinĩ wake o na inyuĩ mũraakwo hamwe nĩguo mũtuĩke gĩikaro gĩa gũikarwo nĩ Ngai na ùndũ wa Roho wake.

Paũlũ Mũhunjia wa Andũ-a-Ndũrĩrĩ

3 Nĩ ùndũ wa gĩtũmi gĩkĩ, nĩ Paũlũ, njohetwo nĩ ùndũ wa kũhunjia ùhoro wa Kristũ Jesũ kũrĩ inyuĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ:

²Ti-itherũ nĩmũiguĩte ùhoro wa ùrĩa ndaheirwo ùtungata wa wega wa Ngai nĩ ùndũ wanyu, ³na nĩguo ùhoro wa hitho ùrĩa ndaamenyithirio na

ündũ wa kũguũrĩrio nĩ Ngai, o ta ũrĩa nyandĩkĩte na njĩra nguhi. ⁴ Mwathoma ũhoro ũyũ, nĩmũkũhota kũmenya ũrĩa ndaakuũkĩrwo nĩ ũhoro ũcio wa hitho wa Kristũ, ⁵ ũrĩa ũtaamenyithirio andũ a njiarwa ingĩ, ta ũrĩa rĩu ũguũrĩrio atũmwo a Ngai atheru o na anabii nĩ Roho. ⁶ Naguo mũbango wa Ngai nĩ atĩ, andũ-a-Ndũrĩrĩ nĩmatuĩkĩte agai hamwe na andũ a Isiraeli, na nĩmatuĩkĩte ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe, na makagwatanĩra thĩinĩ wa kũiranĩro gĩa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kũhunjĩrio ũhoro-ũrĩa-Mwega.

⁷ Ndaatuĩkire ndungata ya ũhoro-ũcio-Mwega nĩ ũndũ wa kĩheo kĩrĩa ndaaherwo kĩa wega wa Ngai hotithĩtio nĩ hinya wake. ⁸ O na gũtuĩka nĩ nĩ mũnini mũno harĩ andũ a Ngai othe, nĩndaheirwo wega ũcio: nĩguo hunjagĩrie andũ-a-Ndũrĩrĩ ũtonga wa Kristũ ũrĩa ũtangĩmenyeka ũrĩa ũigana, ⁹ na ndaũragĩre andũ othe ũhoro wa hitho ĩno, ĩrĩa ĩtũire ĩhithĩtwo kuuma o tene, thĩinĩ wa Ngai o we wombire indo ciothe. ¹⁰ Itua rĩake rĩarĩ atĩ, na ũndũ wa kanitha, ũũgĩ wa Ngai ũrĩa wa mĩthemba mĩingĩ ũmenyithanio kũrĩ aathanĩ, na kũrĩ arĩa marĩ na ũhoti kũu igũrũ, ¹¹ kũringana na ũrĩa aatũire atanyĩte gwĩka kuuma o tene, na ũrĩa aahingirie arĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, Mwathani witũ. ¹² Na ithuĩ nĩ ũndũ wa gũkorwo tũrĩ thĩinĩ wake, na nĩ ũndũ wa gwĩtikia, no tũthengerere Ngai tũrĩ na ũmĩrĩru, na tũtarĩ na guoya. ¹³ Nĩ ũndũ ũcio nĩngũmũthaitha mũtikoorwo nĩ hinya tondũ wa mĩnyamaro ĩrĩa ndĩranyariirwo nayo nĩ ũndũ wanyu, tondũ nĩyo riiri wanyu.

Paũlũ kũhoera Aefeso

¹⁴ ũndũ ũcio nĩguo ũtũmaga ndurie ndu ndĩ mbere ya Ithe witũ, ¹⁵ o we ũrĩa andũ othe a nyũmba yake, arĩa marĩ igũrũ na arĩa marĩ gũkũ thĩ metanagio nake. ¹⁶ Nĩhooyaga Ngai, atĩ kuuma ũtonga-inĩ wa riiri wake, amũheage hinya, nĩgeetha mũhotithĩtio nĩ Roho wake-rĩ, mũgĩte na ũhoti thĩinĩ wanyu, ¹⁷ nĩgeetha Kristũ atũũrage ngoro-inĩ cianyu na ũndũ wa gwĩtikia. Na ningĩ

nĩhooyaga atĩ inyuĩ mũhaandwo nĩguo mũgĩte na mĩri na mwĩkindĩre thĩinĩ wa wendani, ¹⁸ nĩguo mũgĩte na hinya, mũrĩ hamwe na andũ arĩa angĩ othe aamũre, na mũhotage kũmenya ũrĩa wendani wa Kristũ waramĩte, na ũrĩa ũraiĩhĩte na igũrũ, na ũrĩa ũrikĩte na thĩ, ¹⁹ o na mũmenye wendani ũcio ũkĩrĩte ũmenyo wothe, nĩguo mũiyũrĩrĩrio na ũiyũru wothe wa Ngai.

²⁰ Na rĩrĩ, kũrĩ Ngai ũrĩa ũhotaga gwĩka maũndũ marĩa mothe tũmũũragia kana tũgeciiria, na agakĩrĩrĩria mũno kũringana na ũhoti wake ũrĩa ũrutaga wĩra thĩinĩ witũ-rĩ, ²¹ arogoocwo thĩinĩ wa kanitha na thĩinĩ wa Kristũ Jesũ, o nginya njiarwa-inĩ ciothe, tene na tene! Amenĩ.

Ũrũmwe thĩinĩ wa Kristũ

4 Nĩ ũndũ ũcio, nĩ Paũlũ njohetwo nĩ ũndũ wa Mwathani, nĩndamũthaitha mũtũũre na mũtũũrĩre ũringaine na gwĩtwo kũrĩa mwetirwo. ² Mwĩnyiihĩtie biũ na mũhooreire na mũkirĩrĩrie, na ningĩ mũkiranagĩrĩrie mũndũ na ũrĩa ũngĩ mũrĩ na wendani. ³ Geriai na kĩyo nĩguo mũtũũrie ũrũmwe wa Roho, muohanĩtio na thayũ. ⁴ Nĩgũkorwo kũrĩ mwĩrĩ o ũmwe na Roho o ũmwe, o ta ũrĩa mwetĩrwo kũrĩgĩrĩro o kĩmwe rĩrĩa mwetirwo, ⁵ nake Mwathani no ũmwe, na wĩtikio ũmwe, na ũbatithio o ũmwe; ⁶ nake Ngai no ũmwe na nowe Ithe wa andũ othe, ũrĩa ũrĩ igũrũ rĩa andũ othe, na arĩ kũndũ guothe, na thĩinĩ wa andũ othe.

⁷ No rĩrĩ, mũndũ o mũndũ witũ nĩaheetwo wega wa Ngai, kũringana na ũrĩa Kristũ aheanaga. ⁸ Nĩkĩo Maandĩko moigaga atĩrĩ:

“Rĩrĩa aambatire igũrũ,
nĩatongoririe arĩa maatahĩtwo
mũtongoro-inĩ wake,
na akĩhe andũ iheo.”

⁹ (Rĩu-rĩ, ciugo icio atĩ “nĩambatire igũrũ” nĩ kuuga atĩa, angĩkorwo ti kuuga atĩ o na nĩaikũrũkire thĩ kũrĩa kũriku mũno? ¹⁰ ũcio waikũrũkire nowe ũrĩa

wambatire igūrũ o igūrũ mũno, nĩgeetha aiyũre kũndũ guothe.) ¹¹ Ūcio nĩwe ūrĩa wathuurire andũ amwe matuĩke atũmwo, na angĩ matuĩke anabii, na angĩ matuĩke ahunjia, na arĩa angĩ matuĩke arĩithi a ngoro cia andũ o na arutani, ¹² nĩguo ahaarĩrie andũ a Ngai nĩ ūndũ wa wĩra wa gũtungata, nĩgeetha mwĩrĩ wa Kristũ wongererwo hinya, ¹³ o nginya rĩrĩa ithuothe tũkaagĩa na ūrũmwe ūhoru-inĩ wa gwĩtĩkia o na wa kũmenya Mũrũ wa Ngai, na tũtuĩke agima o nginya tũgĩe na ūgima mũkinyanĩru kũna o ta ūrĩa Kristũ ahaana.

¹⁴ Hĩndĩ iyo tũgĩtĩge gũtuĩka tũkenge, tũrĩa tũikanagio mwena na mwena, o na tũkĩhurutagwo haha na harĩa nĩ rũhuho o ruothe rwa ūrutani, na tũgĩtwaragĩrĩrio nĩ wara na ūhinga wa andũ ūrĩa maheenagĩrĩria andũ naguo makamahĩtithia. ¹⁵ Handũ ha ūguo-rĩ, tũngĩaria ūhoru-wa-ma tũrĩ na wendani, nĩtũrĩkũraga maũndũ-inĩ mothe thĩinĩ wake ūrĩa arĩ we mũtwe, na nĩwe Kristũ. ¹⁶ Kuuma kũrĩ we mwĩrĩ wothe ūnyĩitithanagio na ūkohanio hamwe nĩ nga iria iũnyĩitithanagia, naguo ūgakũraga na ūkeyakaga guo mwene thĩinĩ wa wendani, o kĩĩga gĩkĩrutaga wĩra wakĩo.

Gũtũũra ta Ciana cia Ūtheri

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio ngũmwĩra atĩrĩ, na ngamũringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani, atĩ no nginya mũtĩge gũtũũraga ta ūrĩa andũ-a-Ndũrĩrĩ matũũraga, marĩ na meciiria ma tũhũ. ¹⁸ Ūmenyo wao ūiyũrĩtwo nĩ nduma, na makaamũranio na mũtũũrĩre wa wendi wa Ngai nĩ ūndũ wa ūrimũ ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wao uumanĩte na ūmũ wa ngoro ciao. ¹⁹ Nĩ ūndũ wa kwaga thoni ciothe-rĩ, nĩmeheanĩte kũrĩ thuti cia ūũra-thoni magekaga mawaganu ma mĩthemba yothe, na magathĩ na mbere kwĩrĩrĩria mangĩ maingĩ.

²⁰ No inyũ mĩtiamenyire Kristũ na njĩra iyo. ²¹ Ti-itherũ nĩmwaiguire ūhoru wake, na mũkĩrutwo mũrĩ thĩinĩ wake kũringana na ūhoru wa ma ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wa Jesũ. ²² Nĩmwarutirwo, ūhoru ūkonĩĩ

mũtũũrĩre wanyu wa mbere, nĩgeetha mwĩaũre mũndũ wanyu ūrĩa wa tene, ūrĩa rĩu ūthũkĩtio nĩ merirĩria maguo ma maheeni; ²³ nĩgeetha mwerũhĩrio mwĩciĩrĩrie wanyu; ²⁴ na mwĩhumbe mũndũ ūrĩa mwerũ, ūrĩa wombirwo ahaanaine na Ngai, arĩ na ūthingu na ūtheru ūrĩa wa ma.

²⁵ Nĩ ūndũ ūcio, o ūmwe wanyu no nginya atigane na ūhoru wa maheeni, na mwaranagĩrie ūhoru wa ma mũndũ na ūrĩa ūngĩ, nĩgũkorwo ithuothe tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ ūmwe. ²⁶ “Mwarakara mũtikehie”: Mũtikareke riũa rĩthũe mũrĩ o na marakara, ²⁷ o na mũtikanahe mũcukani kamweke. ²⁸ Mũndũ ūrĩa ūiyaga, nĩatĩge gũcooka kũiya, nĩ kaba arute wĩra, akenogagia, na ekage maũndũ mega na moko make, nĩgeetha agĩe na kĩndũ angĩgayana na arĩa mabataire.

²⁹ Mũtikanareke ndeto njũru ciume tũnua-inĩ twanyu, tiga o iria cia gwaka andũ arĩa angĩ kũringana na mabata mao, nĩguo igunage arĩa marĩciiguaga. ³⁰ Ningĩ mũtikanaiguithie Roho Mũtheru wa Ngai ūũru, ūrĩa wamwĩkĩrĩre rũũri o nginya rĩrĩa mũthenya ūrĩa wa gũkũũrwo ūgaakinya. ³¹ Eheriai gatagatĩ-inĩ kanyu ūũru wa ngoro, na mang’ũrĩ na marakara, na njũgitano na njambanio, o hamwe na rũmena rwa mũthemba o na ūrĩkũ. ³² Tuganagai na mũiguanagĩre tha, na mũkarekanagĩra mũndũ na ūrĩa ūngĩ, o ta ūrĩa Ngai aamũrekeire mehia manyu thĩinĩ wa Kristũ.

5 Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, tuĩkai a kwĩgerekania na Ngai, ta ciana ciendetwo mũno, ² na mũtũũre mwendaine o ta ūrĩa Kristũ aatwendire na akĩĩruta nĩ ūndũ witũ arĩ iruta rĩrĩ na mũtararĩko mwega na igongona rĩrutũrwo Ngai.

³ No rĩrĩ, thĩinĩ wa thiritũ yanyu gũtikanaiguĩke gũkĩgwetwo ūmaraya, kana ūndũ o na ūrĩkũ wa waganu, kana ūkoroku, tondũ maũndũ macio matiagĩrĩire harĩ andũ a Ngai arĩa aamũre. ⁴ O na gũtikanagĩe mĩario ya ūũra-thoni, o na kana mĩario ya ūrimũ, o na kana mĩario ya itherũ rĩtarĩ rĩega.

Miario ta iyo ndiagĩrĩre kũgwetagwo; nĩ kaba gũcookagĩria Ngai ngaatho. ⁵Tondũ nĩmũũĩ wega na ma atĩ: gũtirĩ mũhũũri-maraya, kana mũndũ mwaganu, o na kana mũndũ mũkoroku; mũndũ ũria wĩkaga ũguo nĩ mũhooi mĩhianano, andũ ta acio gũtirĩ ũrĩ na igai thĩinĩ wa ũthamaki wa Kristũ na wa Ngai. ⁶Mũtikareke mũndũ o na ũ amũheenie na ciugo cia tũhũ, nĩgũkorwo maũndũ ta macio nĩmo matũmaga mang'ũrĩ ma Ngai makinyĩre andũ arĩa matamwathĩkagĩra. ⁷Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mũtikagĩe ngwatanĩro nao.

⁸Nĩgũkorwo hĩndĩ imwe mwarĩ nduma, no rĩu mũrĩ ũtheri thĩinĩ wa Mwathani. Tũũrai ta ciana cia ũtheri ⁹(nĩ ũndũ maciaro ma ũtheri monekaga thĩinĩ wa ũhoru wotho wa gwĩkana wega, na wa ũthingu, o na ũhoru wa ma), ¹⁰na mũtuĩrie muone maũndũ marĩa makenagia Mwathani. ¹¹Mũtikananyĩtanĩre na andũ arĩa mekagĩra maũndũ nduma-inĩ marĩa matarĩ maciaro, nĩ kaba mũmoimbũrage. ¹²Nĩgũkorwo o na nĩ thoni kũgweta maũndũ marĩa mekagĩrwo hitho-inĩ nĩ andũ acio aremi. ¹³No ũndũ o wotho ũria ũrehetwo ũtheri-inĩ nĩwonekaga, ¹⁴nĩgũkorwo ũtheri ũcio nĩguo ũtũmaga kĩndũ o gĩothe kĩoneke. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga kwĩrwo atĩrĩ:

“Arahũka, wee ũkomete,
ũriũke uume kũrĩ arĩa akuũ,
nake Kristũ nĩegũkwarĩra.”

¹⁵Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, mwĩmenyererei wega ũria mũrĩtũũraga, mũtigatũũrage ta andũ matarĩ ogĩ, no tũũrai ta andũ ogĩ, ¹⁶mũkĩhũthagĩra mweke o wotho mũrĩ nago tondũ matukũ maya nĩ mooru. ¹⁷Nĩ ũndũ ũcio mũtigaikare ta andũ akĩngu, no ikaragai mũmenyete wega ũria Mwathani endaga. ¹⁸Nĩngĩ-rĩ, mũtikarĩno nĩ ndibei, nĩ ũndũ ũrĩũ nĩguo ũtwaragĩrĩria mũndũ ũmaramari-inĩ. Handũ ha ũguo-rĩ, iyũrwoi nĩ Roho. ¹⁹Aranagĩriai mũndũ na ũria ũngĩ na ciugo cia thaburi, na nyĩmbo cia kũinĩra Ngai, o na nyĩmbo cia kũguna maroho.

Inagai na mũtungage na nyĩmbo ngoro-inĩ cianyu nĩ ũndũ wa Mwathani, ²⁰na mũcookagĩrie Ngai o we Ithe witũ ngaatho maũndũ-inĩ mothe, thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²¹Mwĩnyiihanagĩriei mũndũ na ũria ũngĩ nĩ ũndũ wa ũria mũtũite Kristũ.

Atumia na Athuuri ao

²²Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu o taarĩ Mwathani mũrenyĩhĩria. ²³Nĩgũkorwo mũthuuri nĩwe mũtwe wa mũtumia o ta ũria Kristũ nake arĩ we mũtwe wa kanitha, o guo mwĩrĩ wake, na nowe Mũhonokia wago. ²⁴Na rĩrĩ, o ta ũria kanitha wĩnyiihagĩria Kristũ, ũguo no taguo nao atumia magĩrĩrwo nĩ kwĩnyiihĩria athuuri ao maũndũ-inĩ mothe.

²⁵Inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu, o ta ũria Kristũ eendĩre kanitha na akĩruta nĩ ũndũ wago ²⁶nĩguo awamũre aũtue mũtheru-rĩ, nĩ kũũthambia aũthambirie na maaĩ na ũndũ wa kiugo, ²⁷nĩguo ahote kwĩrehere we mwene kanitha ũrĩ na riiri, ũtarĩ irooro kana handũ hagũtharu, o na kana kaũũgũ kangĩ o gothe, no ũtuĩke kanitha mũtheru na ũtarĩ na ũcuuke. ²⁸O ũguo, noguo athuuri magĩrĩrwo nĩ kwenda atumia ao o taarĩ mũrĩ yao ene. Mũndũ ũria wendete mũtumia wake nĩwe mwene wiyendete. ²⁹Nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũthũire mwĩrĩ wake mwene, no nĩkũhe aũheaga irio na akaũmenyerera, o ta ũria Kristũ ekaga kanitha, ³⁰Tondũ tũrĩ ciĩga cia mwĩrĩ wake. ³¹“Gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmaga mũndũ mũrũme atige ithe na nyina, na anyiitane na mũtumia wake, nao eerĩ magatuĩka mwĩrĩ ũmwe.” ³²Ŭyũ nĩ ũhoru wa hitho nene, na nĩ wa bata mũno, na ngiuga ũguo nĩ ũhoru wa Kristũ na kanitha ndĩraria. ³³No rĩrĩ, o mũndũ nĩendage mũtumia wake o ta ũria eendete we mwene, nake mũtumia nĩaheage mũthuuri wake gĩtũio.

Ciana na Aciari

6 Inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu thĩinĩ wa Mwathani, nĩgũkorwo gwĩka

ũguo nĩguo kwagĩrĩre. ² “Tĩĩa thoguo na nyũkwa,” rĩu nĩrĩo rĩathani rĩa mbere rĩrĩa rĩrĩ na kĩĩranĩro, ³ “nĩguo maũndũ maku mothe magaacĩre, na ũkenere gũtũũra muoyo hĩndĩ ndaaya gũkũ thĩ.”

⁴ Na inyuĩ maithe-rĩ, mũtikarakaragie ciana cianyu; handũ ha ũguo-rĩ, cirerageĩ mũgĩcirutaga na mũgĩcitaaraga thĩĩnĩ wa Mwathani.

Ngombo na Aathani

⁵ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ, mũkĩmatĩĩaga na mũkĩmetigĩraga, mũtarĩ na ũhinga ngoro-inĩ, o taarĩ Kristũ mũrathĩkĩra.

⁶ Mũtikamaathĩkagĩre o hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩguo mamwendage; no ikagai ũguo ta mũrĩ ngombo cia Kristũ, mũgũkaga maũndũ marĩa Ngai endaga mekwo mwĩendeire na ngoro cianyu. ⁷ Tungatagai na ngoro yothe mũtarĩ na kĩnyiria, taarĩ Mwathani mũratungatĩra, no ti andũ, ⁸ nĩ ũndũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani nĩakarĩha o mũndũ ũndũ o wotho mwega ekaga arĩ ngombo kana atarĩ ngombo.

⁹ Na inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu o ro ũguo. Mũtigaciĩhitagĩre, tondũ nĩ mũũĩ atĩ Mwathani wacio, na nowe Mwathani wanyu, arĩ o kũu igũrũ, nake ndarĩ mũthutũkanio.

Indo cia Ngai cia Mbaara

¹⁰ Ũhoro wa kũrigĩrĩria ngũmwĩra atĩrĩ, gĩagai na hinya thĩĩnĩ wa Mwathani mũkĩhotithagio nĩ ũhoti wake mũnene.

¹¹ Mwĩothei indo ciothe cia Ngai cia mbaara nĩguo mũhote gwĩtiiria mawara ma mũcukani. ¹² Nĩgũkorwo kũgiana gwitũ ti gwa kũgiana na arĩa marĩ na mwĩrĩ na thakame, no tũgianaga na aathani, na mothamaki, na maahinya ma gũkũ thĩ ĩno ĩrĩ nduma, o na mbũtũ cia maroho mooru marĩ kũrĩa igũrũ.

¹³ Nĩ ũndũ ũcio, mwĩothei indo ciothe cia Ngai cia mbaara, nĩguo mũkaahota gwĩtiiria mũthenya ũrĩa mũũru wakinya, na mwarĩkia gwĩka maũndũ macio mothe, no mwĩhaande. ¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio mwĩhaandei wega, mwĩhotorete

mũcibi wa ũhoro ũrĩa wa ma njohero, na mwĩohete gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka ũthingu, ¹⁵ namo magũrũ manyu mũmahaarĩrie gũthĩi kũhunja Ũhoro-ũrĩa-Mwega wa thayũ. ¹⁶ Hamwe na indo ĩcio ciothe, oyai ngo ya wĩtĩkio, ĩrĩa mũrĩhotaga kũhoria nayo mĩguĩ yothe ĩrĩa yakanaga mwaki ya ũrĩa mũũru.^a

¹⁷ Ningĩ ĩkĩrai ngũbia ya kĩgera ya ũhonokio, na mwĩothe rūhiũ rwa njora rwa Roho, naruo nĩruo kiugo kĩa Ngai.

¹⁸ Na mũhooyage hĩndĩ ciothe na mahooya ma mĩthemba yothe, mũgĩthaithanaga mũrĩ na Roho. Mwarĩkia gwĩka ũguo-rĩ, ikaragai mwĩhũgĩte, na mũhooyagĩre andũ arĩa aamũre hĩndĩ ciothe.

¹⁹ O na nĩ mwene-rĩ, hooyagĩrai, nĩguo rĩrĩa rĩothe ngũtumũra kanua, heagwo ciugo na ngaaria itegwĩtigĩra ngĩmenyithania hitho ya Ũhoro-ũrĩa-Mwega, ²⁰ o ũrĩa nĩ ndĩ mwarĩrĩria waguo, na noguo ũtũmĩte njohwo! Hooyagĩrai nĩguo ndĩũheanage itegwĩtigĩra, o ta ũrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka.

Ngeithi cia Kũrigĩrĩria

²¹ Tukiko, mũrũ wa Ithe witũ ũrĩa mwende na ndungata ĩihokekete wĩra-inĩ wa Mwathani, nĩwe ũkũmwĩra maũndũ mothe, nĩgeetha o na inyuĩ mũmenye ũrĩa ndariĩ na ũrĩa njĩkaga.

²² Ndĩramũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ kũmbe, nĩguo mũmenye ũhoro witũ ũrĩa tũtariĩ, na nĩguo amũũmĩrĩrie ngoro.

²³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũrogĩa na thayũ, na wendani hamwe na wĩtĩkio ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ o na kuuma kũrĩ Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ²⁴ Wega wa Ngai ũrogĩa na arĩa othe mendete Mwathani witũ Jesũ Kristũ na wendo ũrĩa ũtathiraga.

^a 16 Ngo cia Aroma ciakoragwo ithondeketwo na njũũa. Ciarĩ nene na nyũmũ nĩguo ihote kũhoria mĩguĩ. Ciatobokagio maaĩ-inĩ nĩguo ciororoe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AFILIPI

1 Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Timotheo, ngombo cia Kristũ Jesũ,

Marũa maya tũrandĩkĩra andũ othe arĩa aamũre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ arĩa mũrĩ kũu Filipi, hamwe na arori a kanitha, o na atungati aguo.

² Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho rĩria rĩothe ndaamũririkana. ⁴ Rĩria rĩothe ngũmũhoera inyuothe-rĩ, ndĩmũhooyagĩra hĩndĩ ciothe ngenete. ⁵ Tondũ wa ngwatanĩro iitũ na inyuĩ harĩ Ūhoro-ũria-Mwega, kuuma o mũthenya wa mbere nginya rĩu. ⁶ Nĩ nĩnjũũĩ ūndũ ūyũ na ma, atĩ Ngai ūria waambĩrĩrie wĩra mwega thĩinĩ wanyu nĩegũthĩ na mbere kũũruta, na ndekũũtigithĩria ataũrĩkĩtie nginya mũthenya ūria Kristũ Jesũ agaacooka.

⁷ Kuona atĩ mũkoragwo mũrĩ ngoro-inĩ yakwa, nĩ njagĩrĩrwo nĩkũigua ūguo nĩ ūndũ wanyu inyuothe; tondũ-rĩ, kana nĩ kuohwo njohetwo na mĩnyororo, kana nĩ kũrũrĩra na gwĩkĩra hinya Ūhoro-ũria-Mwega, inyuĩ inyuothe nĩmũgwatanagĩra na nĩ thĩinĩ wa wega wa Ngai. ⁸ Ngai nĩ mũira wakwa atĩ nĩndĩmwĩriragĩria inyuothe ndĩ na wendo wa Kristũ Jesũ.

⁹ Na ūria hooyaga nĩ atĩrĩ: atĩ wendani wanyu ūingihe mũno makĩria, mũkĩongagĩrĩrwo ūmenyo na ūkuũku wothe, ¹⁰ nĩgeetha mũhotage gũkũũrana maũndũ marĩa magĩrĩire makĩria ya marĩa mangĩ, na mũkoragwo mũrĩ atheru na mũtarĩ na ūcuuke o nginya mũthenya ūria wa Kristũ, ¹¹ na mũtũũre mũiyũrĩtwo nĩ maciaro ma ūthingu marĩa monekaga na ūndũ wa Jesũ Kristũ, nĩguo Ngai akumagio na agoocagwo.

Mĩnyororo ya Paŭlũ Gũtwarithia Ūhoro-ũria-Mwega na Mbere

¹² Na rĩu ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩngwenda mũmenye atĩ maũndũ marĩa mangorete ti-itherũ nĩmatũmĩte Ūhoro-ũria-Mwega ūthĩ na mbere. ¹³ Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩkũmenyekete wega nĩ arangĩri a nyũmba ya mũthamaki, o na kũrĩ andũ arĩa angĩ othe atĩ nĩ njohetwo na mĩnyororo nĩ ūndũ wa Kristũ. ¹⁴ Nĩ ūndũ wa ūria njohetwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ aingĩ nĩmomĩrĩrio kwaria kiugo kĩa Ngai marĩ na ūmĩrĩru mũnene na matarĩ na guoya.

¹⁵ Nĩ ūhoro wa ma atĩ amwe mahunjagia Kristũ marĩ na ūiru na ngarari, no angĩ mahunjagia marĩ na ngoro njega. ¹⁶ Acio mahunjagia marĩ na ngoro njega-rĩ, mekaga ūguo marĩ na wendani, makĩmenyaga atĩ njigũtwo gũkũ nĩ ūndũ wa kũrũrĩra Ūhoro-ũria-Mwega. ¹⁷ Acio angĩ mahunjagia ūhoro wa Kristũ makĩenda kwĩguna, matarĩ na ngoro theru, mageciiragia atĩ meka ūguo nĩmekũnyongererithia thĩina rĩu ndĩ muohe. ¹⁸ No rĩrĩ, ūcio ti ūndũ wa bata kũrĩ nĩ. Ūndũ ūria wa bata nĩ atĩ Kristũ nĩahunjagio na njĩra o yothe, o na ingĩtuĩka nĩ njĩra ya ūhinga, kana nĩ njĩra ya ūhoro wa ma. Na nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, nĩngenaga.

Ĩ, o na no ngũthĩ na mbere na gũkena, ¹⁹ nĩgũkorwo nĩnjũũĩ atĩ nĩ ūndũ wa mahooya manyu na ūteithio ūria ūheanĩtwo nĩ Roho wa Jesũ Kristũ, maũndũ marĩa mangorete nĩmakagarũrũka matuĩke ma kũhonokia. ²⁰ Nĩnjĩrĩgĩrĩire ngĩhĩahĩaga na ngehoka atĩ ndigaconoka o na atĩa, no atĩ ngorwo na ūmĩrĩru mũiganu nĩgeetha rĩu, na o ta ūria ndũire, Kristũ atũũgagĩrio thĩinĩ wa mwĩrĩ wakwa, ingĩkorwo ndĩ muoyo o na kana nguĩte. ²¹ Nĩgũkorwo harĩ nĩ-rĩ, gũtũũra muoyo nĩ Kristũ, nakuo gũkua-rĩ, nĩ uumithio. ²² No rĩrĩ, kũngĩkorwo gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ nĩkuo kũngĩtũma wĩra wakwa

ũgĩe na maciaro-rĩ, nĩ kĩĩ ingĩgĩthuura? Nĩĩ ndiũũ! ²³ Nĩĩ nĩnguucanĩrio nĩ maũndũ maya meerĩ: Ndĩriragĩria gũthĩ ngatũũranie na Kristũ, na ũguo nĩguo wega makĩria; ²⁴ no gũtũũra muoyo ndĩ na mwĩrĩ ũyũ nĩ ũndũ wanyu nĩ kwagĩĩre mũno makĩria. ²⁵ Na tondũ nĩmenyete ũguo kũna-rĩ, nĩnjũũĩ atĩ nĩngũtũũra muoyo, na nĩngũtũũrania na inyuĩ inyuothie nĩguo ndũme mũthiie na mbere, na mũgĩe na gĩkeno nĩ ũndũ wa ũrĩa mwĩtĩktie, ²⁶ nĩgeetha ndakorwo na inyuĩ rĩngĩ, gĩkeno kĩanyu kĩiyũrĩre thĩĩnĩ wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wakwa.

²⁷ Na rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ũrĩ bata nĩ atĩ mũthiie na mũthiie ĩrĩa yaganĩĩre na Ũhororĩa-Mwega wa Kristũ, nĩgeetha ingĩũka kũmũrora kana njage gũũka, njiguage ũhororĩa wanyu o na itarĩ hamwe na inyuĩ menyage atĩ nĩmũikarĩte mwĩhaandĩte wega mũrĩ na roho o ro ũmwe, mũkĩrũĩrĩa wĩtĩkio wa Ũhororĩa-Mwega mũrĩ na ngoro ĩmwe, ²⁸ mũtekũmakio o na atĩa nĩ arĩa mamũthũire. Naguo ũndũ ũcio ũtuĩke kĩmenyithia kũrĩ o atĩ nĩmakanangwo, no atĩ inyuĩ nĩmũkahonokio, na Ngai we mwene nĩwe ũkaamũhonokia. ²⁹ Nĩgũkorwo ha ũhororĩa wa Kristũ-rĩ, nĩmwĩtĩkĩrĩtio kũmwĩtĩkia, na to kũmwĩtĩkia kuo gwĩki, o na kũnyariirwo nĩ ũndũ wake, ³⁰ kuona atĩ nĩmũrarũa mbaara ĩrĩa muonete ngĩrũa, na noyo mũraigua atĩ nĩ ndĩrarũa o na rĩu.

Kwĩgerekania na Wĩnyiihia wa Kristũ

2 Mũngĩkorwo mũrĩ na ũndũ o wothie wa kũũmanĩrĩria uumanĩte na ũrĩa mũnyiiitithanĩtio na Kristũ, kana ũndũ o wothie wa kũhoorerania uumanĩte na wendani wake, o na kana wa kũgĩa na ngwatanĩro o yothie yumanĩte na Roho, o na kana ũhororĩa o wothie wa gũcaayanĩra na wa kũiguanĩra tha uumanĩte na Kristũ-rĩ, ² gĩtũmagei gĩkeno gĩakwa kũiganĩre kũna nĩ ũndũ wa gũtũũra mũrĩ a mwĩciĩrĩre o ro ũmwe, na mwendaine na wendani o ũmwe, na mũrĩ kĩndũ kĩmwe thĩĩnĩ wa roho o na meciiria. ³ Mũtikaneke ũndũ mũkĩenda

kwĩguna inyuĩ ene, o na kana nĩ ũndũ wa kwĩgaatha, no ikaragai mwĩnyiihitie, o mũndũ agatuaga mũndũ ũrĩa ũngĩ nĩ mwega makĩria yake mwene. ⁴ O mũndũ wanyu ndakarũmbũyagie maũndũ o marĩa mamũkonĩ, no nĩarũmbũyagie maũndũ ma andũ arĩa angĩ o namo.

⁵ Mwĩciĩrĩre wanyu wagĩrĩrwo ũtuĩke o ta ũrĩa warĩ na Kristũ Jesũ:

⁶ We-rĩ, o na gũtuĩka aarĩ Ngai, ndonire kũiganana na Ngai taarĩ ũndũ wa gũkumbatĩrio,

⁷ nowe nĩgũtiganĩria aatiganĩrie ũnene wake wothie,

agĩtuĩka ta ngombo, agĩciarwo ta andũ a gũkũ thĩ.

⁸ Nake ahaana ta mũndũ-rĩ, akĩũnyiihia,

na agĩathĩka o nginya akĩũragwo,

o kũũragwo kũrĩa kwa mũtharaba!

⁹ Nĩ ũndũ ũcio, Ngai nĩamũtũũgĩrĩre o nginya igĩrũ mũno,

na akĩmũhe rĩĩtwa rĩrĩa rĩkĩrĩte marĩa mangĩ mothe,

¹⁰ nĩguo atĩ thĩĩnĩ wa rĩĩtwa rĩa Jesũ maru mothe magaturio,

kũu igĩrũ, na gũkũ thĩ, o na rungu rwa thĩ,

¹¹ na nĩngĩ atĩ nĩmĩ ciothe ciumbũrage atĩ Jesũ Kristũ nĩ Mwathani,

nĩguo Ngai Ithe witũ agoocagwo.

Gũkenga ta Njata

¹² Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa endwa-rĩ, o ta ũrĩa mũtũire mwathĩkaga, na to rĩrĩa ndaarĩ hamwe na inyuĩ, no makĩria rĩu itarĩ hamwe na inyuĩ-rĩ, thĩĩ na mbere kũrutĩra ũhonokio wanyu wĩra, mũgĩitigagĩra na mũkĩinainaga, ¹³ nĩgũkorwo nĩ Ngai ũrutaga wĩra thĩĩnĩ wanyu agatũma mwende gwĩkaga maũndũ make kũringana na wendi wake mwega.

¹⁴ ĩkagai maũndũ mothe mũtekũnuguna na mũtegũkararania,

¹⁵ nĩgeetha mwage ũcuuke na mĩtuĩke atheru, mĩtuĩke ciana cia Ngai itarĩ na kaũũgũ mũrĩ thĩnĩ wa rūciaro rūrũ ruogomu na rwaganu, na rĩrĩa mũrĩ hamwe nao inyuĩ mũkengage ta njata thĩ yothe, ¹⁶ o mũrũmĩtie kiugo kĩa muoyo, nĩguo ngaagĩ na ūndũ wa kwĩrahĩra mũthenya ūrĩa wa Kristũ atĩ ndiahanyũkire tũhũ kana ngĩruta wĩra ngĩnoga tũhũ. ¹⁷ No rĩrĩ, o na ingĩtuĩka ndĩraitwo thakame igũrũ rĩa igongona ta ndĩ iruta rĩa kũnyuuo, nĩ ūndũ wa ūtungata ūrĩa mũtungatagĩra Ngai uumanĩte na wĩtikio wanyu-rĩ, nĩ ngenaga na ngacanjamũka hamwe na inyuĩ inyuothe. ¹⁸ Nĩ ūndũ ūcio, o na inyuĩ nĩmwagĩrĩrwo nĩgũkena na mũcanjamũke hamwe na nĩ.

Timotheo na Epafarodito

¹⁹ Nĩngwĩhoka ndĩ thĩnĩ wa Mwathani Jesũ atĩ nĩngũmũtũmĩra Timotheo o narua, nĩgeetha o na nĩ ngaakena hĩndĩ rĩa ngaatheo ūhoru wanyu. ²⁰ Nĩgũkorwo ndirĩ mũndũ ūngĩ ūhaana take, ūrĩa ūngĩrũmbũiya maũndũ manyu na ma. ²¹ Nĩgũkorwo andũ arĩa angĩ othe marũmbũyagia maũndũ mao ene, no ti maũndũ ma Jesũ Kristũ. ²² No inyuĩ nĩmũũ atĩ Timotheo nĩeyonanĩtie atĩ nĩ mũndũ mwega, tondũ o ta ūrĩa mwana atungataga hamwe na ithe-rĩ, noguo akoretwo agĩtungata hamwe na nĩ wĩra-inĩ wa kũhunja ūhoru-ũrĩa-Mwega. ²³ Nĩ ūndũ ūcio, nĩndĩrehoka kũmũtũma kũrĩ inyuĩ o ndaarĩkia kũmenya ūrĩa maũndũ makwa megũikara. ²⁴ Nĩngĩ ndĩ na mwĩhoko thĩnĩ wa Mwathani atĩ nĩ mwene nĩngũũka o narua.

²⁵ No rĩrĩ, nĩnguona kwagĩrĩire ndĩmũtũmĩre mũrũ wa Ithe witũ Epafarodito, ūrĩa tũrutaga wĩra na tũkarũrĩra ūhoru wa Ngai nake, na nĩwe mũtũmwo wanyu ūrĩa mwandũmĩre nĩguo arũmbũyagie mabata makwa. ²⁶ Nĩgũkorwo nĩamwĩriragĩria inyuothe, na nĩaratangĩka tondũ nĩmwaiguĩte atĩ aarĩ mũrũaru. ²⁷ Ti-itherũ aarĩ mũrũaru, o na aarĩ hakuhĩ gũkua. No Ngai nĩamũiguĩrĩre tha, na to we wiki

waiguĩrĩrwo tha, no o na nĩnĩanjugũrĩre tha nĩguo ndikae kũingĩhĩrwo nĩ kĩahe mũno. ²⁸ Nĩ ūndũ ūcio, kũ nĩkĩo kĩratũma ndĩmũtũme na kwĩyendera kũnene, nĩgeetha mwamuona rĩngĩ mũkene, na nĩ nyihanyiihĩrwo nĩ gũtangĩka. ²⁹ Mwamũkĩrei wega thĩnĩ wa Mwathani mũrĩ na gĩkeno kĩnene, na mũtũĩage andũ arĩa mahaana take, ³⁰ tondũ aarĩ hakuhĩ gũkua nĩ ūndũ wa wĩra wa Kristũ, ategũcaaĩra muoyo wake, nĩgeetha andeithĩrĩrie na ūteithio ūrĩa inyuĩ mũtangĩahotire kũũhe.

Ndũkanagĩe na Mwĩhoko thĩnĩ wa Mwĩrĩ

3 ūhoru wa kũrĩkĩrĩa ariũ na aarĩ a Ithe witũ nĩ atĩrĩ, kenagai thĩnĩ wa Mwathani! Ha ūhoru wa gũcookera rĩngĩ maũndũ o marĩa ndanamwandĩkĩra-rĩ, ūcio ti ūhoru wa kũunogia, tondũ harĩ inyuĩ nĩ ūhoru wa kũmũtũrĩrĩa.

² Mwĩmenyagĩrĩrei andũ acio mahaana ta magui, o acio mekaga maũndũ mooru, na arĩa metemengaga mũrĩ. ³ Nĩgũkorwo ithuĩ nĩ ithuĩ tũruĩte kũna, ithuĩ arĩa tũhooyaga na Roho wa Ngai, o ithuĩ arĩa twĩrahaga thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, nago mwĩhoko witũ tũtũigaga thĩnĩ wa mwĩrĩ, ⁴ o na gũtuĩka o na nĩ mwene ingĩenda-rĩ, ndĩ na itũmi cia gũtũma ndĩhokage ūhoru wa mwĩrĩ.

Kũngĩkorwo kũrĩ mũndũ ūngĩ o wothe wĩciiragia atĩ arĩ na itũmi cia kũgĩa na mwĩhoko thĩnĩ wa mwĩrĩ, nĩ nĩndĩmũkĩrĩtie. ⁵ Nĩgũkorwo nĩ ndaruithirio ndĩ na ūkũrũ wa thĩkũ inyanya, na ndĩ wa rūciaro rwa andũ a Isiraeli, na wa mũhĩrĩga wa Benjamini, na ndĩ Mũhibirania waciariĩtwo nĩ Ahibirania. Ha ūhoru ūkonĩ watho-rĩ, ndĩ Mũfarisai; ⁶ na ha ūhoru ūkonĩ kĩyo-rĩ, ndaatũire nyariiraga kanitha; na ha ūhoru wa ūthingu ūrĩa uumanaga na watho-rĩ, ndiarĩ na ūcuuke.

⁷ No rĩrĩ, maũndũ mothe marĩa ndaatuaga atĩ maarĩ na uumithio kũrĩ nĩ-rĩ, rĩu ndĩmonaga marĩ ma tũhũ nĩ ūndũ wa kũgĩa na Kristũ. ⁸ Makĩria ma ūguo-rĩ, maũndũ mothe ndĩmatuaga nĩ ma tũhũ ndamagerekania na

ūmenyo ūrĩa ūkīrīte maūndũ mothe ūrĩa uumanīte na kūmenya Kristũ Jesũ Mwathani wakwa. Nĩ ūndũ wake-rĩ, nĩ ndoorirwo nĩ indo ciothe, na nĩ ngĩcitua o ta mahuti ma gũteo, nĩgeetha ndīgĩire na Kristũ, ⁹ na ngoragwo ndĩ thĩinĩ wake, itarĩ na ūthingu wakwa mwene ūrĩa uumanaga na watho, no ūkorwo arĩ ūthingu ūrĩa uumanaga na gwītīkia Kristũ; ūguo nĩ kuuga, ūthingu ūrĩa uumaga kūrĩ Ngai, na wonekaga na ūndũ wa gwītīkia. ¹⁰ Ūndũ ūrĩa nĩ ngwenda-rĩ, nĩ kūmenya Kristũ, na menye hinya wa kūrīũka gwake, na ngwatanīre nake mĩnyamaro-inĩ yake, na haanane nake ūhoror-inĩ wake wa gũkua, ¹¹ nĩguo kũngĩhoteka, ngaariũkio nyume kūrĩ arĩa akuũ.

Kwĩrutanĩria Gũkinya Mũthia

¹² Ndiroiga atĩ nĩndīkītie kwamũkīra maūndũ macio mothe, o na kana ngarīkia gũtuũka mwagĩrũrũ kũna, no nĩndīrutanagĩria na kīyo nĩgeetha ndīnyīitīre o ūndũ ūrĩa ndanyīitīrwo nĩ Kristũ Jesũ. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ndīgūtua atĩ nĩ mwene nĩndīkītie kwĩnyīitīra ūndũ ūcio. No rĩrĩ, ūndũ ūrĩa nījkaga no ūmwe: Nīkūrganīrwo ndiganagĩrwo nĩ maūndũ marĩa mahītũku, na ngerutanĩria muno gũkinyīra maūndũ marĩa marĩ mbere, ¹⁴ ngerutanagĩria gũthīi ndorete na mbere nĩguo hootane heo kīheo kīria Ngai aheanaga, na nīkīo aanjītīre thĩinĩ wa Kristũ Jesũ atĩ nĩguo thīi igūrũ.

¹⁵ Ithuothe arĩa tũrĩ andũ agima-rĩ, twagĩrĩrwo nītūtũũre twīciiragia o ūguo. Na hangīkorwo nĩ harĩ andũ marĩ na meciiria mangĩ-rĩ, o na hau Ngai nīarīmũguũrīria. ¹⁶ No rĩrĩ, rekei tūtũũre kūrīngana na maūndũ marĩa tūrīkītie kũgĩa namo.

¹⁷ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nyīitanīrai na arĩa angĩ ūhoror-inĩ wa kwīgerekania na nĩ, na nīngĩ mūbaarage wega andũ arĩa matũũraga na mūtũũrīre o ūrĩa twamuonereirie. ¹⁸ Nīgũkorwo, o ta ūrĩa ndanamwīra kaingĩ mbere iyo, na o na rĩu no ngũcookera rīngĩ ūhoror ūcio ndĩ

na maithori, andũ aingĩ matũũraga marĩ thũ cia mũtharaba wa Kristũ. ¹⁹ Andũ acior-rĩ, kūrīgīrīria kwao nĩ mwanangīko, ngai yao nĩ nda ciao, namo maūndũ ma kūmaconora nīmo riiri wao. Nīngĩ meciiragia o maūndũ ma gũkũ thī. ²⁰ No rĩrĩ, bũrũri ūrĩa tũrĩ aguo kīumbe nĩ kũũria igūrũ. Na ithuĩ nītwetagĩrĩa Mũhonokia ūrĩa ūkoima kũu, na nīwe Mwathani Jesũ Kristũ, ²¹ ūrĩa ūkaagarũra mīrĩrĩ īno iitũ mīhinyaru nĩgeetha īhaanano na mwīrĩ wake ūcio ūrĩ riiri, nĩ ūndũ wa hinya ūrĩa ūmũhotithagia gwatha maūndũ mothe.

4 Nĩ ūndũ ūcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, o inyuĩ nyendete na ngeriragĩria kũmuona, nĩ inyuĩ gīkeno gīakwa na thũmbĩ yakwa. Endwa akwa, ūguo nĩguo mūbatīi kwīhaanda mūrũmīte thĩinĩ wa Mwathani.

Gũthaitana

² Nīngũthaita Euodia o na thaithe Sunutuke nĩgeetha maiguane thĩinĩ wa Mwathani. ³ Ī-ni, o na nīngũkũũria, wee mūrata wakwa wa ma, wee tūrutithanagia wīra ta tuohetwo icooki rīmwe, teithagia atumia acio, arĩa maarũrīire ūhoror-ūrĩa-Mwega marĩ hamwe na nĩ, o na Klementi na andũ arĩa angĩ marutithanagia wīra hamwe na nĩ, arĩa marĩitwa mao mandīkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo.

⁴ Ikaragai mūkenete hīndī ciothe mūrĩ thĩinĩ wa Mwathani. O na nĩ nguuga o rīngĩ: Ikaragai mūkenete!

⁵ Rekei gũkirīrīria kwanyu kūmenyeke nĩ andũ othe. Mwathani arĩ hakuhi gũũka. ⁶ Mūtīgatangīke ngoro nĩ ūndũ o na ūrīkũ, no rĩrĩ, menyithagīai Ngai maūndũ marĩa mothe mwendaga, mūkīmũhooyaga, na mūkīmũthaitaga, o na mūkīmũcookagīria ngaatho. ⁷ Naguo thayũ wa Ngai, ūrĩa ūtangīmenyeka ūrĩa ūtarīi, nīūrīmenyagĩrĩa ngoro cianyu o na meciiria manyu thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

⁸ ūhoror wa kūrīkīrīria, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, nĩ atĩ maūndũ marĩa ma ma, na marĩa ma gūtīika, na marĩa ma kīhoo, na marĩa matheru, na marĩa

ma kwendeka, na marĩa ma kwĩrĩrĩrio, angĩkorwo kũrĩ maũndũ mega kũna na ma kũgaathĩrĩrio-rĩ, mwĩciiragiei ũhoru wa maũndũ ta macio. ⁹ Namo maũndũ marĩa mwerutire, kana mũkĩamũkĩra kana mũkĩigua kuuma kũrĩ nĩ, o na kana mũkĩona thĩnĩ wakwa, mekagei arĩ mo. Nake Ngai wa thayũ nĩarĩkoragwo hamwe na inyuĩ.

Ngaatho nĩ ũndũ wa Iheo Ciao

¹⁰ Nĩngũkena mũno thĩnĩ wa Mwathani nĩkuona atĩ marigĩrĩrio-inĩ nĩmũrurumũkĩtie ũhoru wanyu wa kwĩnĩjĩria. Ti-itherũ nĩmũreĩnĩjĩragia, no mũtirarĩ na mweke wa kuonania ũguo. ¹¹ Ndiroiga ũguo nĩ ũndũ nĩmbataire, nĩgũkorwo nĩndĩrutĩte kũiganĩra o ũrĩa kũngĩkorwo kũhaana. ¹² Nĩmenyete ũhoru wa gũikara ndĩ mũkĩaru, na ngamenya ũhoru wa gũikara ndĩ mũtongu. Nĩndĩrutĩte hitho ya gũikara njiganĩire ũndũ-inĩ o wotho na maũndũ-inĩ mothe, kana nĩ kũhũũna, kana nĩ kũhũũta, kana nĩ kũingĩhĩrwo, o na kana nĩ kwaga. ¹³ Nĩhotaga gwĩka maũndũ mothe na ũndũ wa Kristũ ũrĩa ũheaga hinya.

¹⁴ No, nĩmwekire wega nĩkũnyiitanĩra na nĩ mathũna-inĩ makwa. ¹⁵ Makĩria ma ũguo, o ta ũrĩa inyuĩ andũ Afilipi mũkũmenya-rĩ, matukũ-inĩ ma mbere rĩrĩa mwahunĩjĩrio Ũhoru-ũrĩa-Mwega, hĩndĩ irĩa ndoimire Makedonia, gũtirĩ kanitha o na ũmwe wanyĩitanĩire na nĩ harĩ ũhoru wa kũheana kana kwamũkĩra, tiga o inyuĩ; ¹⁶ nĩgũkorwo o na rĩrĩa ndaarĩ Thesalonike, nĩmwandũmagĩra ũteithio kainingĩ hĩndĩ irĩa ndaakoragwo mbataire. ¹⁷ Ti atĩ nĩ kũheo ndĩracaria kuuma kũrĩ inyuĩ, no ndĩracaria kĩrĩa kĩngĩgwo mũthiithũ-inĩ wanyu. ¹⁸ Nĩnyamũkĩrite indo nyingĩ mũno makĩria; nĩndeheirwo indo cia kũnjigana, nĩgũkorwo riu nĩnyamũkĩrite iheo iria mwanengerire Epafarodito andehere. Indo icio nĩ ta maruta marĩ na mũtararĩko mwega, marĩ igongona

rĩĩtĩkĩrĩku rĩa gũkenia Ngai.^a ¹⁹ Nake Ngai wakwa nĩarĩkĩragĩrĩria kũmũhe kĩrĩa gĩothe mũngĩkorwo mũbataire, akĩmũtanahagĩra na ũtonga wake ũrĩa wĩ riiri thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

²⁰ Nake Ngai, o we Ithe witũ, arogoocwo nginya tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

²¹ Geithiai andũ othe arĩa aamũre thĩnĩ wa Kristũ Jesũ. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ arĩa tũrĩ nao nĩmamũgeithia. ²² Andũ othe arĩa aamũre nĩmamũgeithia, na makĩria arĩa a mũciĩ wa Kaisari.

²³ Wega wa Mwathani Jesũ Kristũ ũrogĩa na maroho manyu. Amenĩ.

^a18 Iruta rĩa mũtararĩko mwega thĩnĩ wa Kĩrĩkanĩro kĩrĩa Gikũrũ rĩarĩ igongona rĩa gũcookia ngaatho na kũgooca Ngai.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ AKOLOSAI

1 Nĩ niĩ Paŭlũ, mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa wendo wa Ngai, tũrĩ hamwe na Timotheo mũrũ wa Ithe witũ,

² Tũramūtũmĩra marũa maya inyuĩ andũ arĩa aamũre, o inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mūtũire mũrĩ ehokeku thĩinĩ wa Kristũ kũu Kolosai:

Mũrogĩa na wega na thayũ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

³ Hĩndĩ ciothe rĩrĩa tũkũmũhoera, nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho, o we Ithe wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, ⁴ tondũ nĩtũiguĩte ūhoru wa ūrĩa mwĩtĩkĩtie Kristũ Jesũ, o na ūrĩa mwendete andũ arĩa othe aamũre, ⁵ nague nĩ wĩtũkio na wendani iria cumanaga na kũĩrĩgĩrĩro kĩrĩa mũigĩirwo kũu igũrũ na kĩrĩa mũrĩkĩtie kũigua ūhoru wakĩo thĩinĩ wa ūhoru ūrĩa wa ma, na nĩguo ūhoru-ũrĩa-Mwega ⁶ ūrĩa ūmũkinyĩre. Kũndũ guothe gũkũ thĩ ūhoru-ũyũ-Mwega nĩũraciara maciaro na nĩũratheerema, o ta ūrĩa ūkoretwo ūgĩika gatagatĩ-inĩ kanyu kuuma mũthenya ūrĩa mwaũiguire na mũkĩmenya wega wa Ngai na ma. ⁷ Mwamenyire ūhoru ūcio kuuma kũrĩ Epafara, ūrĩa twendete, na mũruti wĩra hamwe na ithuĩ o we mūtungatĩri wa Kristũ wa kwĩhokeka itheriya riitũ, ⁸ na nowe ūtũheete ūhoru wa ūrĩa mwendaine mũrĩ thĩinĩ wa Roho.

⁹ Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, kuuma mũthenya ūrĩa twaiguire ūhoru ūcio wanyu, tũtirĩ twatigithĩria kũmũhoera, tũgĩthaitaga Ngai amũiyũrie ūmenyo wa wendi wake, na amũheage ūũgĩ na ūtaũku wothē maũndũ-inĩ mothe ma kũiroho. ¹⁰ Na tũhooyaga ūguo nĩguo mũhote gũtũũra mūtũũrĩre ūringaine na ūrĩa Mwathani endaga na mũmũkenagie maũndũ-inĩ mothe: mũciarage maciaro mawĩra-inĩ mothe mega marĩa mũrutaga, na mũkũrage thĩinĩ wa ūmenyi wa kũmenyana na Ngai, ¹¹ mũgĩikagĩrwo

hinya na ūhoti wothē kũringana na hinya wake ūrĩ na riiri nĩgeetha mũhote gũkiragĩrĩria mũno mũtegũthethũka na mũrĩ na gĩkeno, ¹² na mũgĩcookagĩria Ithe witũ ngaatho, ūrĩa ūmũtuĩte aagĩrĩru a kũgaya igai rĩa arĩa aamũre ūthamaki-inĩ wa ūtheri. ¹³ Nĩgũkorwo Ngai nĩatũhonoketie, agatũruta ūthamaki-inĩ wa nduma, na agatũthaamĩria ūthamaki-inĩ wa Mũriũ ūrĩa endete mũno, ¹⁴ thĩinĩ wake-rĩ, nĩtũkũũrĩtwo na tũkarekerwo mehia maitũ.

Ūnene wa Kristũ

¹⁵ Ūcio nĩwe mũhianĩre wa Ngai ūrĩa ūtonekaga, na nĩwe irigithathi harĩ indo ciothe iria ciombirwo. ¹⁶ Nĩgũkorwo nĩwe wombire indo ciothe: indo iria irĩ igũrũ na iria irĩ thĩ, iria cionekaga na iria itonekaga, o na angĩkorwo nĩ itĩ cia ūnene kana maahinya, kana aathani o na kana arĩa marĩ ūhoti; indo ciothe ciombirwo nĩwe na nĩguo ituĩke ciake. ¹⁷ Kristũ nĩwe warĩ kuo mbere ya indo ciothe, nacio indo ciothe itũũraga inyiitithanĩtio nĩwe. ¹⁸ Ningĩ nĩwe mũtwe wa mwĩrĩ, arĩ guo kanitha; na nĩwe kĩambĩrĩria na irigithathi harĩ andũ arĩa manariũka, nĩgeetha thĩinĩ wa maũndũ mothe atuĩke nĩwe mūtũũgĩrie kũrĩ indo ciothe. ¹⁹ Nĩgũkorwo Ngai nĩoonire arĩ wega atĩ ūiyũru wa Ngai wothē ūikare thĩinĩ wake, ²⁰ na nĩ ūndũ wa Kristũ indo ciothe ituĩke cia kũiguithanio na Ngai, iria irĩ thĩ o na kana iria irĩ igũrũ, nĩ ūndũ wa ūrĩa aarehire thayũ na ūndũ wa thakame yake, irĩa yaitirwo mũtharaba-inĩ.

²¹ Hĩndĩ ĩmwe inyuĩ mwaũire mwamũranĩtio na Ngai na mwarĩ thũ ciake meciirĩa-inĩ manyu nĩ ūndũ wa mĩtugo yanyu mĩũru. ²² No rĩu nĩamũiguithanĩtie na Kristũ na ūndũ wa ūrĩa aakuire arĩ na mwĩrĩ nĩgeetha amũrũgamie mbere yake mũrĩ atheru, na mũtarĩ na ūũgũ, o na mũtarĩ na ūcuuke, ²³ mũngĩthĩĩ na mbere na

gwĩtũkia mwĩhaandĩte na mũrĩ arũmu, na mũtekwenyenyeke kuuma kũrĩ kũrĩgĩrĩro kĩrĩa kĩnyĩtũrĩrwo nĩ Ũhoro-ũrĩa-Mwega. Ũhoro ũcio nĩguo Ũhoro-ũrĩa-Mwega ũrĩa mwaigũire, na ũrĩa ũhunjĩtio kũrĩ ciũmbe ciothe cia gũkũ thĩ, na nĩguo nĩ Paũlũ ndũkĩte ndungata yaguo.

Paũlũ Kũnoga nĩ ũndũ wa Kanitha

²⁴ Na rĩu nĩngenete nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa thĩnĩtio namo nĩ ũndũ wanyu, na ngaiyũrĩrĩa thĩnĩ wa mwĩrĩ wakwa kĩrĩa gĩtigaire ũhoro-inĩ wa kũnyamario gwa Kristũ, ngamaiyũrĩrĩa nĩ ũndũ wa mwĩrĩ wake, na nĩguo kanitha. ²⁵ Na nĩ ndaaturĩro ndungata yaguo na ũndũ wa gũtũmwo nĩ Ngai ndĩmũrehere ũhoro wa Ngai mũmenye kũna, ²⁶ na nĩ guo hĩtho ĩrĩa ĩtũire ĩrĩ hĩthe kuuma o tene, nĩjarwa na nĩjarwa, no rĩu nĩguũrĩrĩro arĩa aamũre. ²⁷ O acio nĩo Ngai oonire arĩ wega kũmenyithia hĩtho ya ũtonga ũrĩa ũrĩ riiri kũrĩ andũ-a-Ndũrĩrĩ, nayo hĩtho ĩyo nĩ atĩ Kristũ arĩ thĩnĩ wanyu, o we kũrĩgĩrĩro gĩa gũkaagĩa na riiri.

²⁸ Ũcio nĩwe tũhunjagia, tũgĩtaaranaga na tũkĩrutaga o mũndũ wotho tũrĩ na ũũgĩ wotho, nĩgeetha tũkarũgamia o mũndũ wotho aagĩrĩre kũna thĩnĩ wa Kristũ. ²⁹ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ nĩndĩnagogia, ngũgiaga kũringana na hinya wake wotho, ũrĩa ũrutaga wĩra na hinya thĩnĩ wakwa.

2 Nĩngwenda mũmenye ũrĩa ndũgiaga nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa andũ arĩa marĩ Laodikia, o na nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ maanyona nĩ mwene. ² Ndũgiaga ũguo nĩgeetha magĩe na ũmĩrĩru wa ngoro na magĩe na ũrũmwe mohanĩtio nĩ wendani, na nĩgeetha maingĩhĩrwo nĩ ũtonga wa kũmenya wega ũhoro wa hĩtho ya Ngai, na nĩyo Kristũ, ³ ũrĩa thĩnĩ wake kũhĩthĩtwo mĩthĩthũ yotho ya ũũgĩ na ũmenyo. ⁴ Ndĩramwĩra ũguo nĩgeetha mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũheenie na ngarari cia mawara. ⁵ Nĩgũkorwo o na ndatũika ndĩrĩ hamwe na inyũĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, ndĩ hamwe na inyũĩ thĩnĩ wa roho, na ngakena nĩkuona ũrĩa mũrĩ

mĩbango mĩega, na ũrĩa wĩtũkio wanyu thĩnĩ wa Kristũ ũrĩ mũrũmu.

Kuohorwo Mawatho-inĩ ma Andũ nĩ ũndũ wa Kristũ

⁶ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, o ta ũrĩa mwamũkĩrĩre Kristũ Jesũ arĩ Mwathani, thĩnĩ na mbere gũtũura thĩnĩ wake, ⁷ mũhaandĩtwo na mũgaakwo thĩnĩ wake, na mũkĩongagĩrĩrwo hinya thĩnĩ wa wĩtũkio o ta ũrĩa mwarutĩrwo, na mũkĩrĩrĩre gũcookia ngaatho.

⁸ Mwĩmenyererei mũndũ o na ũrĩkũ ndakanamũtahe meciiria na maũũgĩ ma maheeni ma tũhũ, marĩa moimanaga na mĩtugo ya andũ na ĩrĩa ĩria cia ndũire cia thĩ ĩno, no ti kuuma kũrĩ Kristũ.

⁹ Nĩgũkorwo ũiyũru wotho wa Ũngai ũtũũraga thĩnĩ wa Kristũ arĩ na mwĩrĩ, ¹⁰ na inyũĩ nĩmũiyũrĩtwo nĩ muoyo thĩnĩ wa Kristũ, ũrĩa arĩ we Mũnene ĩgũrũ rĩa hinya o wotho na ũhoti o wotho. ¹¹ O na inyũĩ nĩmwarũire thĩnĩ wake, na ti na ũndũ wa moko ma andũ, no nĩ ũndũ wa kwehererĩo mũtũũrĩre wa mehia, kũringana na ĩrua rĩrĩa rĩruithanagio nĩ Kristũ. ¹² Nĩgũkorwo nĩgũthikwo mwathikĩrwo hamwe nake rĩrĩa mwabatĩthĩrio, na mũkĩrĩũkio hamwe nake nĩ ũndũ wa gwĩtũkia hinya wa Ngai, ũrĩa wamũrĩũkĩrie akĩuma kũrĩ arĩa akuĩ.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwakuĩte nĩ ũndũ wa mehia manyu na mũgaikara ta mũtarũite nĩ ũndũ wa mũtũũrĩre wanyu wa mehia-rĩ, Ngai nĩatũmire mũgĩe na muoyo hamwe na Kristũ. Ngai nĩatũrekeire mehia maitũ mothe, ¹⁴ na aarĩkia gũtharia watho ũrĩa warĩ mwandĩke hamwe na mũtabarĩre wago, o ũcio watũthĩtangaga na watũire ũreganĩte na ĩthũ-rĩ; akĩweheria na ũndũ wa kũũhũrĩra mĩcumarĩ mũtharaba-inĩ. ¹⁵ Thuutha wa gũtooria maahinya na monene macio-rĩ, nĩamonanĩrie mbere ya mũingĩ, akĩrũũhagia nĩ ũndũ wa ũrĩa aamatooretie mũtharaba-inĩ.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ amũtũire ciira nĩ ũndũ wa ĩrio ĩria mũrĩĩaga, kana kĩrĩa mũnyuuga,

kana ūhorō-inĩ wa mĩthenya ĩrĩa mĩamũre, kana gũkũngũira Karũgamo ka Mweri, o na kana mũthenya wa Thabatũ. ¹⁷Maũndũ macio no kũiruru kĩa maũndũ marĩa magooka; no rĩrĩ, ma yamo-rĩ, nĩ Kristũ we mwene. ¹⁸Mũtikanareke mũndũ o na ũrĩkũ, ũrĩa wendete gwĩtua mũhooreri, na akahooyaga ar aika, atũme mũtunywo kĩheo kĩrĩa mũtanyĩte kuona. Mũndũ ta ũcio nĩataaragĩria na nĩra nene maũndũ marĩa onete, na mwĩciirĩrie wake ũtarĩ wa kũiroho ũgatũma etĩe nĩ ũndũ wa meciiria make ma tũhũ. ¹⁹Mũndũ ta ũcio ndegwatanĩtie na Mũtwe, ũrĩa arĩ we ũnyitagitĩrĩa mwĩrĩ wothē, akaũnyitithania hamwe na nyunĩro ciohanĩtio na mĩkiha, nago ũgakũra o ta ũrĩa Ngai atũmaga ũkũre.

²⁰Atĩrĩrĩ, angĩkorwo inyuĩ nĩmwakuire hamwe na Kristũ, na mũgĩtigana na irĩa iria cia ndũire cia thĩ ĩno-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmaga mwathĩkĩre mawatho mayo, ta mũtũire mũrĩ a thĩ? ²¹Namo nĩ ta maya: “Ndũkanyĩte! Ndũgacame! Ndũkahutie!” ²²Maũndũ macio mothe maraaria ūhorō wa indo iria ithiraga bata ciarĩkia kũhũthĩrwo, tondũ ĩcio no irĩa na wathani na ũrutani wa andũ. ²³Ti-itherũ, mĩtabarĩre ta ĩyo yonekaga ta ĩrĩ na ũũgĩ, nĩ ũndũ wa mĩhoere yao ĩrĩa methuũrĩre, na ũhooreri wa gwĩtua, na kwĩnyerekia, no makaaga kuona bata wa kwĩgĩrĩrĩa merirĩria ma mwĩrĩ.

Mawatho ma Mũtũũrĩre Mũtheru

3 Na rĩrĩ, kuona atĩ rĩu nĩmũriũkĩtio hamwe na Kristũ-rĩ, ngoro cianyu nĩikĩrũmbũyagie maũndũ marĩa ma igũrũ, o kũrĩa Kristũ aikarĩte guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ²Meciiria manyu nĩmeciragie maũndũ marĩa ma igũrũ, no ti maũndũ marĩa ma thĩ ĩno. ³Nĩgũkorwo nĩmwakuire, nago muoyo wanyu rĩu nĩmũhithe hamwe na Kristũ thĩĩnĩ wa Ngai. ⁴Na rĩrĩa Kristũ, ũrĩa arĩ we muoyo witũ, akoonekana-rĩ, hĩndĩ ĩyo o na inyuĩ nĩmũkonekana hamwe nake mũrĩ na riiri.

⁵Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tuagai maũndũ

mothe ma mwĩrĩ ũyũ wa ndũire ta makuĩte namo nĩ ta: ũhũũri-maraya, na meciiria mathũku, na thuti cia mwĩrĩ, na merirĩria mooru, na ũkoroku, nago no ũndũ ũmwe na kũhooya mĩhianano. ⁶Tondũ wa maũndũ macio, mang’ũrĩ ma Ngai nĩmarooka. ⁷O na inyuĩ mwatũire mũthiiga na mĩthĩire ĩyo mũtũũrĩre-inĩ ũrĩa mwatũũraga mbere ĩyo. ⁸No rĩu no nginya mwĩũre maũndũ maya mothe, namo nĩ, marakara, na mang’ũrĩ, na rũmena, na njambanio, na kwaria maũndũ ma thoni na kanua. ⁹Tigagai kũheenania mũndũ na ũrĩa ũngĩ, kuona atĩ nĩmwĩyaurĩte mũndũ ũrĩa wa tene na ciĩko ciake, ¹⁰na mũkehumba mũndũ ũngĩ mwerũ, ũrĩa werũhagio nginya agĩe na ũmenyo na agĩe na mũhianĩre wa ũrĩa wamũũmbire. ¹¹Na ūhorō-inĩ ũcio hatirĩ Mũyunani kana Mũyahudi, mũndũ mũruu kana mũndũ ũtarĩ mũruu, kana mũndũ mũcenji,^a kana Mũsikuthi,^b kana mũndũ ngombo kana ũtarĩ ngombo, no Kristũ nĩwe maũndũ mothe, na arĩ thĩĩnĩ wa maũndũ mothe.

¹²Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, tondũ mũrĩ andũ athuure nĩ Ngai, andũ atheru na mendetwo mũno nĩwe, mwĩhumbei ũiguanĩri wa tha, na gũtugana, na kwĩnyiihia, na kũhoorera na gũkirĩrĩa. ¹³Kiranagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na mũrekanagĩre rĩria mũndũ angĩkorwo ekĩtwo ũũru nĩ ũrĩa ũngĩ. Rekanagĩrai o ta ũrĩa Mwathani aamũrekeire inyuĩ. ¹⁴Nĩngĩ gũkĩra maũndũ macio mothe mega-rĩ, gĩai na wendani, tondũ nĩguo wohanagia maũndũ mothe hamwe nĩguo magĩrĩre kũna.

¹⁵Rekei thayũ wa Kristũ wathanage ngoro-inĩ cianyu, tondũ inyuĩ mũrĩ ta ciĩga cia mwĩrĩ ũmwe-rĩ, mwetĩrwo thayũ. Na nĩngĩ mũcookagie ngaatho. ¹⁶Rekei ūhorō wa Kristũ ũtũũrage ũngĩhĩte mũno thĩĩnĩ wanyu, mũkĩrutanaga na mũgĩtaaranaga mũndũ

^a11 “Acenji” nĩ andũ arĩa mataaragia rũthiomi rwa Kĩyunani, na nĩmeeciiragĩrio matiarĩ na ũthii wa na mbere.

^b11 Asikuthi maarĩ andũ ooru mũno, na andũ angĩ maamonaga matariĩ ta nyamũ.

na ūrĩa ũngĩ mŭrĩ na ũũgĩ mũingĩ, o mŭkĩinaga thaburi, na nyĩmbo cia Ngai, o na nyĩmbo cia kũiroho, mŭrĩ na ngaatho harĩ Ngai ngoro-inĩ cianyu. ¹⁷Na ũndũ ūrĩa wothe mŭrĩikaga, mŭkĩaria kana mŭgũka ũndũ, wĩkagei wothe rĩitwa-inĩ rĩa Mwathani Jesũ, mŭgĩcookagĩria Ngai Ithe witũ ngaatho thĩinĩ wake.

Mawatho thĩinĩ wa Mĩcĩĩ ya Akristiano

¹⁸Inyuĩ atumia-rĩ, mwĩnyiihagĩriei athuuri anyu, o ta ūrĩa kwagĩrĩire thĩinĩ wa Mwathani.

¹⁹Na inyuĩ athuuri-rĩ, endagai atumia anyu na mŭtikamakũũmage.

²⁰O na inyuĩ ciana-rĩ, athĩkagĩrai aciari anyu maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo gwĩka ũguo nĩgũkenagia Mwathani.

²¹Na inyuĩ maithe-rĩ, mŭtikarakaragie ciana cianyu, itikae gũkua ngoro.

²²Na inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai aathani anyu a gũkũ thĩ maũndũ-inĩ mothe, na to hĩndĩ ĩrĩa maramuona atĩ nĩgeetha mamwende, no maathĩkagĩrei mŭrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga na nĩ ũndũ wa gũtĩia Mwathani. ²³Na rĩrĩ, ũndũ o wothe ūrĩa mŭrĩikaga, wĩkagei na ngoro yanyu yothe, taarĩ Mwathani mŭrarutĩra wĩra, no ti andũ, ²⁴mŭkĩmenyaga atĩ nĩmũkaamũkĩra igai kuuma kũrĩ Mwathani rĩrĩ kĩheo kĩanyu. Nĩ Mwathani Kristũ mŭtungatagĩra. ²⁵Mũndũ o wothe ūrĩa wĩkaga ũũru nĩakarĩhwo kũringana na ũũru wake, na gũtirĩ gũtĩira mũndũ maũthĩ.

4 Inyuĩ aathani-rĩ, ikagai ngombo cianyu maũndũ marĩa magĩrĩire na marĩa marĩ kĩhooito, tondũ nĩmũũĩ o na inyuĩ mŭrĩ na Mwathi wanyu kũrĩa igũrũ.

Mataaro mangĩ

²Mwĩheanagei na kĩyo ũhoro-inĩ wa kũhooya, mwĩguĩte na mŭgĩcookagĩria Ngai ngaatho. ³Na mŭtũhooyagĩre o na ithuĩ, nĩgeetha Ngai ahingũrĩre ndũmĩrĩri iitũ mŭrango, nĩgeetha tũhunjagie ũhoro wa hitho ya Kristũ, ũhoro ūrĩa nĩ njohetwo nĩ ũndũ waguo.

⁴Hooyagai nĩgeetha ndũhunjagie na

andũ magataũkĩrwo wega, o ta ūrĩa njagĩrĩrwo nĩ gwĩka. ⁵Tuĩkagai oogĩ harĩ maũndũ marĩa mŭrĩikaga andũ arĩa matarĩ a thiritũ yanyu; mŭteguĩte mweke ūrĩa mŭrĩ naguo wa gwĩka wega. ⁶Na mŭkĩaria, aragiai hĩndĩ ciothe mũiyũrĩtwo nĩ wega wa Ngai, nayo mĩario yanyu ĩtuĩke ta ĩkĩrĩtwo cumbĩ, nĩgeetha mũmenyage ūrĩa mŭrĩcookagĩria o mũndũ.

Ngeithi cia Mũthia

⁷Tukiko nĩakamũhe ũhoro wakwa wothe. Ūcio nĩ mŭrũ wa Ithe witũ twendete mũno, nĩ ndungata ya kwĩhokeka na tũtungataga nake thĩinĩ wa Mwathani. ⁸Ndamũtũma kũrĩ inyuĩ nĩ ũndũ wa ũhoro ũyũ kũmbe, atĩ mũmenyithio wega ūrĩa ithuĩ tũhaana, na ningĩ atĩ amũũmĩrĩrie ngoro. ⁹Megũũka na Onesimo, mŭrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku na ūrĩa twendete mũno, nake nĩ ũmwe wanyu. Acio nĩmekũmũhe ũhoro wa ūrĩa maũndũ mothe marekĩka gũkũ.

¹⁰Nĩmwageithio nĩ Arisitariko ūrĩa tuohetwo nake, o na Mariko nĩamũgeithia, ūrĩa mũihwa wa Baranaba. (Nĩmwĩrĩtwo ũhoro wake; angĩũka kũrĩ inyuĩ-rĩ, mwamũkĩrei.) ¹¹Jesũ ūrĩa wĩtagwo Jusito o nake nĩamũgeithia. Acio no-o Ayahudi thĩinĩ wa arĩa tũrutithanagia wĩra wa ũthamaki wa Ngai nao, na nĩmatuĩkĩte a kũnyũmĩrĩria. ¹²Efafara, ūrĩa arĩ ũmwe wanyu na ndungata ya Kristũ Jesũ, nĩamũgeithia. We nĩamũhooyagĩra mũno hĩndĩ ciothe, nĩguo mũhote kwĩhaanda wega ũhoro-inĩ wothe wa kũhingia wendi wa Ngai, mŭrĩ agima na mŭrĩ na kũĩrĩgĩrĩro gĩkinyanĩru. ¹³Nĩ ndĩ na ũira wake atĩ nĩarutaga wĩra na hinya, akenogia nĩ ũndũ wanyu, na nĩ ũndũ wa arĩa marĩ Laodikia na Hierapoli. ¹⁴Nĩmwageithio nĩ Luka ūrĩa ndagĩtarĩ, mŭrata witũ twendete mũno,^a o na Dema. ¹⁵Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe

^a14 Luka nĩwe wandĩkĩte ũhoro wa Paũlũ thĩinĩ wa ibuku rĩa Atũmwo, na aarĩ mũthiritũ ng'endo-inĩ ciake cia ũmĩceni.

witũ kũu Laodikia, na mũgeithie Numifa na andũ a kanitha ũrĩa ũrĩ gwake mũciĩ.

¹⁶Na rĩrĩ, mwarĩkia gũthomerwo marũa maya, matũmei magathomerwo andũ a kanitha wa Laodikia, na inyuĩ no nginya muone atĩ nĩmwathoma marũa ma kuuma kanitha wa Laodikia.

¹⁷Na mwĩre Arikipo atĩrĩ: “No nginya wone atĩ nĩwarĩkia wĩra ũrĩa wamũkĩrire thĩinĩ wa Mwathani.”

¹⁸Niĩ Paũlũ nĩ nĩ ndaandĩka ngeithi ici na guoko gwakwa. Ririkanai atĩ ndĩ muohe na mũnyororo. Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

1 Nĩ ithuĩ Paŭlũ na Sila, na Timotheo,
Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike
marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe
witũ o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Wega na thayũ wa Ngai irogĩa na
inyuĩ.

*Gũcookia Ngaatho nĩ ũndũ wa Wĩtĩkio wa
Athesalonike*

²Nĩtũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ
ciothe nĩ ũndũ wanyu inyuothe,
tũkĩmũgwetaga mahooya-inĩ maitũ.
³Rĩria tũkũmũhoera tũrĩ mbere ya
Ngai o we Ithe witũ-rĩ, nĩtũririkanaga
tũtegũtigithĩria wĩra wanyu ũrĩa
uumanĩte na gwĩtikia, na kwĩnogia
kwanyu kũria kũrehagwo nĩ wendani, o
na gũkĩrĩrĩria kwanyu, kũria kuumanĩte
na kũrĩgĩrĩro thĩinĩ wa Mwathani witũ
Jesũ Kristũ.

⁴Nĩgũkorwo, ariũ na aarĩ a Ithe witũ
inyuĩ mwendetwo nĩ Ngai, ithuĩ nĩtũũĩ atĩ
nĩmwathuurirwo nĩwe, ⁵tondũ Ũhoru-
ũrĩa-Mwega tũhunjagia, tũtiamũreheire
ũrĩ o ciugo theri, no twamũreheire ũrĩ
na hinya, na ũrĩ na Roho Mũtheru, o
na ũrĩ na ihooto itangĩthanganio. Ningĩ
inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa twaikaara na inyuĩ nĩ
ũndũ wa kũmũguna. ⁶Inyuĩ mwatuĩkire
a kwĩgerekania na ithuĩ, o na mũgĩtuĩka
a kwĩgerekania na Mwathani, o na
gũtuĩka mwarĩ na mĩnyamaro mĩingĩ,
nĩmwamũkĩrĩre ũhoru wake mũrĩ
na gĩkeno kĩria kĩheanagwo nĩ Roho
Mũtheru. ⁷Na nĩ ũndũ ũcio mũgĩtuĩka
kĩonereria kũrĩ andũ arĩa othe metĩkĩtie
kũu Makedonia, o na Akaia. ⁸Naguo
ũhoru wa Mwathani nĩwahunjire uumĩte
kũrĩ inyuĩ, na to Makedonia na Akaia
gwiki, no rĩrĩ, o na wĩtĩkio wanyu thĩinĩ
wa Ngai nĩũmenyekete kũndũ guothe. Nĩ
ũndũ ũcio tũtibataire kuuga ũndũ ũhoru-
inĩ ũcio, ⁹nĩgũkorwo andũ o ene nĩo
maheanaga ũhoru wa ũrĩa mwaũnyĩire

ũgeni. Nĩmaheanaga ũhoru wa ũrĩa
mwagarũrũkĩre Ngai, mũgĩtigana na
mĩhianano nĩguo mũtungatagĩre Ngai
ũrĩa ũrĩ muoyo na ũrĩa wa ma, ¹⁰na
mwetagĩrĩre Mũriũ oime igũrũ, ũrĩa
aariũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ, nake
nĩwe Jesũ, ũrĩa ũtũhonokagia kuuma
kũrĩ mang'ũrĩ marĩa magooka.

Ũtungata wa Paŭlũ kũu Thesalonike

2 Inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩmũũĩ
atĩ gũũka gwitũ kũrĩ inyuĩ gũtiarĩ
gwa tũhũ. ²Mbere ĩyo nĩtwathĩnirio na
tũkĩrumwo rĩrĩa twarĩ kũu Filipi, o ta
ũrĩa inyuĩ mũũĩ, no nĩ ũndũ wa gũteithio
nĩ Ngai witũ, nĩtuomĩrĩrie na tũkĩmũhe
Ũhoru-ũrĩa-Mwega, o na akorwo
nĩtwakararirio mũno. ³Nĩgũkorwo
gũthaitana gwitũ gũtĩumanĩte na ihĩtia,
kana matanya ma maũndũ ma waganu,
o na kana ma wara. ⁴No rĩrĩ, ithuĩ nĩ
kwaria twaragia ta andũ maamũrĩtwo
nĩ Ngai a kwĩhokerwo Ũhoru-ũrĩa-
Mwega. Ithuĩ ti andũ tũrageria gũkenia,
no nĩ Ngai, o we ũgeragia ngoro ciitũ.
⁵Inyuĩ nĩmũũĩ atĩ ithuĩ ti ndeto cia
kwĩyendereria twaragia, o na kana
tũkahithĩrĩa ũhoru wa gũkorokera indo;
Ngai nĩwe mũira witũ. ⁶Ithuĩ tũtiacaragia
kũganwo nĩ andũ, arĩ inyuĩ kana mũndũ
ũngĩ o wothe.

Tondũ tũrĩ atũmwo a Kristũ-rĩ,
nĩtũngĩatuĩkire mũrigo kũrĩ inyuĩ, ⁷no
nĩtwaikarire na inyuĩ tũhooreire, o ta
ũrĩa nyina wa ciana nini amenyagĩrĩa
ciana ciake mwene. ⁸Nĩ tondũ wa ũrĩa
twamwendete mũno, nĩtwakenagio
nĩkũgwatanĩra na inyuĩ, na to Ũhoru-
inĩ-ũrĩa-Mwega wa Ngai wiki, no
nĩtwagwatanĩire mĩtũũrĩre-inĩ iitũ o
nayo, tondũ nĩmwatuĩkite andũ twendete
mũno. ⁹Ti-itherũ nĩmũkũrĩrikana, inyuĩ
ariũ na aarĩ a Ithe witũ, wĩra witũ wa
hinya na kwĩnogia gwitũ; twarutaga wĩra
ũtukũ na mũthenya nĩguo tũtigatuĩke

mūrigo harī mūdū o na ūrīkū hīndī īrīa twamūhunjagīria Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Ngai.

¹⁰Inyuī mūrī aira, o na Ngai no mūira, ūrīa twatūire na inyuī arīa mwītīkītīe tūrī atheru, na tūrī athingu, na tūtārī na ūcuuke. ¹¹Ningī nīmūūī atī tweekaga mūdū o mūdū wanyu o ta ūrīa ithe wa ciana ekaga ciana ciake mwene, ¹²tūkamūmagīrīria, na tūkamūhooreragia, o na tūkamūringagīrīria mūtūūre mītūūrīre yaganīrīre na ūrīa Ngai endaga, o we ūmwītaga mūtoonye thīinī wa ūthamaki wake, na mūgīe na riiri wake.

¹³O na ningī nītūcookagīria Ngai ngaatho tūtegūtīgithīria tondū rīrīa mwamūkīrīre kiugo kīa Ngai, kīrīa mwaiguire kuuma kūrī ithuī, mūtīakīamūkīrīre taarī kiugo kīa andū, no mwakīamūkīrīre ta kiugo kīa Ngai, na nī ma, ūguo nīguo kīrī, na nīkīo kīrutaga wīra thīinī wanyu inyuī mwītīkītīe.

¹⁴Nīgūkorwo inyuī, ariū na aarī a Ithe witū, nīmwatūkīre a kwīgerekania na makanitha ma Ngai marīa marī thīinī wa Kristū Jesū kūrīa Judea: Nīmwanymaririo nī andū a būrūri wanyu na mīnyamaro o īrīa andū a makanitha macio maanyamaragio nayo nī Ayahudi, ¹⁵o arīa mooragire Mwathani Jesū, na makīūrāga anabīi, o na ithuī magītūingata. Nīmarakaragia Ngai, na nī marī ūthū na andū othe ¹⁶nī ūndū wa kūgeria gūtūgīria tūtīkahunjīrīe andū-a-Ndūrīrī ūhorō nīgeetha mahonoke. Ūguo nīguo meyongagīrīra mehia makamaiyūrīrīra. Namō mang'ūrī ma Ngai nīmamakinyīire.

Paūlū Kwīrīrīria kuona Athesalonike

¹⁷No rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, hīndī īrīa twatīgithanirio na inyuī gwa kahinda kanini-rī, (ha ūhorō wa mwīrī, no ti wa ngoro), nītwerutanīrīe na kīyo kīnene nīgeetha tuonane na inyuī tondū nīt看wīrīragīria mūno. ¹⁸Nīgūkorwo nīt看wēdēte mūno gūūka kūrī inyuī, na makīria nī Paūlū, nīndagerirīe maita maingī no Shaitani nīatūgīrīrie. ¹⁹Nī

ūndū-rī, kūrīgīrīro giitū gīkīrī kīrīkū, kana gīkeno giitū, kana thūmbī īrīa tūngīrīraha nayo mbere ya Mwathani witū Jesū rīrīa agooka? Githī ti inyuī? ²⁰Ti-itherū, inyuī nī inyuī riiri witū na gīkeno giitū.

3 Nī ūndū ūcio, rīrīa twaremirwo nīgūkīrīrīria-rī, nītuonire arī wega tūtīgwo tūrī ithuiki kūu Athene.

²Tūgīgītūma Timotheo ūrīa mūrū wa Ithe witū, na ndungata ya Ngai hamwe na ithuī ya kūhunja Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Kristū, nīguo amwīkīre hinya, na amūmīrīrie wītīkio-inī wanyu, ³nīguo gūtīkagīe mūdū ūngīagagio nī magerio macio. Inyuī nīmūūī wega atī nīmo twathīrīrio. ⁴Ti-itherū o na hīndī īrīa twarī na inyuī nīt看wamwīraga kaingī atī no nginya tūnyariirwo. O ta ūrīa mūūī atī ūguo noguo gwacookire gūgītūika.

⁵Nī ūndū ūcio, rīrīa ndaremirwo nīgūkīrīrīria rīngī-rī, ngītūmana nīguo menye ūhorō wa wītīkio wanyu. Nīgūkorwo nīndetīgagīra gūtīgakorwo atī hihi mūgerania nīamūgeretie, naguo wīra witū ūtūike wa tūhū.

Ndūmīrīri ya Timotheo ya Kūūmanīrīria

⁶No rīrī, rīu Timotheo nī okīte kūrī ithuī oimīte kūrī inyuī, na agatūrehere ūhorō mwega ūkonī wītīkio na wendani wanyu. Nīatwīrīte atī nīmūtūrīrikanaga hīndī ciothe mūkenete, na atī nīmwīrīragīria gūtūona, o ta ūrīa o na ithuī twīrīragīria kūmuona. ⁷Nī ūndū ūcio, ariū na aarī a Ithe witū-rī, o na tūrī na mīnyamaro na mathīina nītuomīrīrio twaigua ūhorō wanyu nī tondū wa gwītīkia kūu kwanyu.

⁸Nīgūkorwo rīu tūgītūūra muoyo kūna, kuona atī nīmwīhaandīte wega thīinī wa Mwathani. ⁹Tūngīhota atīa gūcookeria Ngai ngaatho cia kūigana nī ūndū wanyu, tondū wa gīkeno kīrīa gīothe tūrī nakīo mbere ya Ngai witū nī ūndū wanyu?

¹⁰Nītūhooyaga ūtukū na mūthenya na kīyo kīingī nīgeetha tūkoonana na inyuī rīngī na tūmūrehere kīrīa mūtārī nakīo ūhorō-inī wa gwītīkia kwanyu.

¹¹Rīu-rī, Ngai mwene, o Ithe witū, na

Mwathani witū Jesū, marotūhingūrira njira tūhote gūūka kūrī inyuī.¹² Mwathani arotūma wendani wanyu wongerereke na ūiyūrīre harī o mūdū na ūrīa ūngī, na harī andū arīa angī othe, o ta ūrīa o na ithuī tūmwendete.¹³ Ningī aroikīra ngoro cianyu hinya nīgeetha mūgaakorwo mūtārī na ūcuuke, na mūrī atheru mbere ya Ngai, o we Ithe witū, hīndī ūrīa Mwathani witū Jesū agooka hamwe na andū ake arīa atheru othe.

Mūtūūrīre wa Gūkenia Ngai

4 Naguo ūhoru wa kūrīgīrīria, ariū na aarī a Ithe witū-rī, nī atī nītwamūrutire ūhoru wa mūtūūrīre, ūrīa ūkenagia Ngai, na noguo mūtūūrāga mwīkaga. Rīu tūkūmūūrīa na tūkāmūringīrīria thīnī wa Mwathani Jesū atī mūkīragīrīrie gwīkaga o ūguo.² Nīgūkorwo nīmūūī maūdū marīa twamūtaarire namo, tūrī na ūhoti wa Mwathani Jesū.

³Tondū rīrīrī, ūndū ūrīa Ngai endete nī atī mūtūūke andū aamūre: atī mwītheemage ūmaraya; ⁴na atī o ūmwe wanyu amenye gwatha mwīrī wake mwene ūikarage ūrī mūtheru na akīūtīāga, ⁵atarī na merīrīria ma mwīrī ta andū a ndūrīrī arīa matooī Ngai; ⁶na atī ha ūhoru wa maūdū macio, gūtīgakorwo mūdū o na ūrīkū ūngīhītīria mūrū na mwarī wa ithe, kana amwīke ūūru. Mwathani nīakaherithia andū nī ūndū wa mehīa mothe ta macio, o ta ūrīa tūrīkītīe kūmwīra na tūkāmūkaania. ⁷Tondū Ngai ndatwītīre maūdū ma waganu, no aatwītīre nīguo tūtūūrē mūtūūrīre wa ūtheru. ⁸Nī ūndū ūcio-rī, mūdū ūrīa ūkūregana na ūrutani ūyū ti mūdū araregana nake no nī Ngai, ūrīa ūmūheaga inyuī Roho wake Mūtheru.

⁹Na rīu-rī, harī ūhoru wa kwendana na ariū na aarī a Ithe witū-rī, tūtībataire kūmwandīkīra nī ūndū inyuī ene nīmūrūtītwo kwendanaga nī Ngai. ¹⁰Na ti-itherū, nīmwendete ariū na aarī a Ithe witū othe arīa marī Makedonia guothe. No nītūkūmūringīrīria inyuī ariū na aarī

a Ithe witū, atī mūkīragīrīrie gwīka ūguo makīria.

¹¹Atīrīrī, mwīrīrīriei gūtūūra mūtūūrīre wa ūhooreri, na mūhang'agīre o maūdū marīa mamūkonī, na mūrutage wīra na moko manyu, o ta ūrīa twamwīre, ¹²nīgeetha mūtūūrīre wanyu wa o mūthenya, ūtūme mūheagwo gītūo nī andū arīa matarī a thiritū yanyu, na nīgeetha mūtīgatuīke mūrigo kūrī mūdū o na ūrīkū.

Gūcooka kwa Mwathani

¹³No rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, tūtīkwenda mūkarage mūtōoī ūhoru wa andū arīa makomete, kana mūigue kīeha ta andū arīa angī matarī na kīrīgīrīro. ¹⁴Nītwtīkītīe atī Jesū nīakuire na akīrīūka, na nī ūndū ūcio nītwtīkītīe atī Ngai nīakarehanīria Jesū hamwe na andū arīa makomete marī thīnī wake. ¹⁵Kūringana na kiugo kīa Mwathani we mwene, tūkūmwīra atī ithuī arīa tūrī muoyo, arīa tūtīgītītwo nginya rīrīa agacooka tūtīgatongoria arīa marīkītīe gūkoma. ¹⁶⁻¹⁷Thuutha wa ūguo, ithuī arīa tūgaakorwo tūrī muoyo na tūtīgaire-rī, nītūkoyanīrio hamwe nao tūtwarwo matu-inī nīguo tūgacemanie na Mwathani rīera-inī. Na nī ūndū ūcio tūgaatūūria na Mwathani nginya tene. ¹⁸Nī ūndū ūcio, ūmanagīrīria mūdū na ūrīa ūngī na ciugo icio.

5 Na rīrī, ariū na aarī a Ithe witū, ūhoru wa mahinda na mīthenya-rī, tūtīrī na bata wa kūmwandīkīra, ²nīgūkorwo nīmūūī wega atī mūthenya wa Mwathani ūgooka o ta ūrīa mūici okaga ūtukū. ³O rīrīa andū maroiga atīrī, “Kūrī thayū na ūgītīrī,” hīndī ūyo nīguo magaakororerwo nī mwanangīko o rīmwe, o ta ūrīa mūtumia ūrī nda akoragīrīrwo nī ruo rwa kūheo mwana, nao matikahonoka.

⁴No inyuī ariū na aarī a Ithe witū, mūtīrī nduma-inī atī nīguo mūthenya ūcio ūmūkorerere ta mūici. ⁵Inyuī inyuothe mūrī ciana cia ūtheri na ciana cia mūthenya. Ithuī tūtīrī a ūtukū kana a nduma. ⁶Nī ūndū ūcio-rī, nītūtīgei gūkoma ta acio angī, no nītūikarage

twĩguĩte na tũkerigagĩrĩria maũndũ. ⁷Nĩgũkorwo arĩa makomaga-rĩ, makomaga ũtukũ, na arĩa marĩagwo nĩ njoohi-rĩ, marĩagwo ũtukũ. ⁸No kuona atĩ ithuĩ tũrĩ a mũthenya-rĩ, nĩtũtuĩke a kwĩgĩrĩrĩria maũndũ, twĩhumbĩte gako ga kũgitĩra gĩthũri karĩa ka wĩtũkio na ka wendani, na tũgekĩra ũhoru wa kwĩrĩgĩrĩria ũhonokio taarĩ ngũbia ya kĩgera ya kũgitĩra mĩtwe. ⁹Nĩgũkorwo Ngai ndaatwamũrĩre nĩguo tũtuĩke a kũrakarĩrwo, no nĩtũtuĩke a kwamũkĩra ũhonokio thĩinĩ wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁰We nĩatũkuĩrĩire nĩgeetha, twakorwo twĩguĩte kana tũkomete-rĩ, tũgaatũũrania hamwe nake. ¹¹Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ũmanagĩrĩriai mũndũ na ũrĩa ũngĩ na mwĩkĩranage hinya o ta ũrĩa mũreka rĩu.

Ũtaarani wa Mũthia

¹²Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, twamũthaitha mũtĩĩage andũ arĩa marutaga wĩra na kĩyo thĩinĩ wanyu, arĩa matuĩtwo arori anyu na makamũtaaraga thĩinĩ wa Mwathani. ¹³Mekagĩrĩrei mũno makĩria na mũmendage nĩ ũndũ wa wĩra ũcio marutaga. Tũũranagiai na thayũ mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ¹⁴Na ningĩ nĩtũkũmũringĩrĩria, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkaanagie andũ arĩa igũũta, na mũũmagĩrĩrie arĩa marĩ guoya, na mũteithagie arĩa matarĩ hinya, na mũkiragĩrĩrie andũ othe. ¹⁵Menyagĩrĩrai gũtikagie mũndũ ũkũrĩhĩria ũũru na ũũru, no hĩndĩ ciothe geragiai gũtugana inyuĩ-ene, na mũtugage andũ arĩa angĩ othe.

¹⁶Kenagai hĩndĩ ciothe; ¹⁷hooyagai mũtegũtigithĩria; ¹⁸cookagĩriai Ngai ngaatho maũndũ-inĩ mothe, nĩgũkorwo ũguo nĩguo Ngai endaga harĩ inyuĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁹Mũtikanahorie mwaki wa Roho; ²⁰mũtikanaire ũhoru ũrĩa ũrathagwo. ²¹Roranagiai maũndũ mothe. Rũmagiai maũndũ marĩa mega. ²²Theemagai ũndũ o wothe mũũru.

²³Ngai we mwene, o we Ngai wa thayũ, aromũtheria o kũna. Namo

maroho manyu, na ngoro cianyu, o na mũĩrĩ yanyu, iroikaragio itarĩ na ũcuuke hĩndĩ ĩrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ agaacooka. ²⁴Ũrĩa ũmwĩtaga inyuĩ nĩ mwĩhokeku, na nĩakahingia ũhoru ũcio.

²⁵Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tũhooyagĩrei.

²⁶Geithiai ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe na ngeithi theru cia kĩmumunyano.

²⁷Nĩndamwatha ndĩ mbere ya Mwathani atĩ marĩa maya mathomerwo ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²⁸Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ ATHESALONIKE

1 Nĩ ithuĩ Paŭlũ, na Sila, na Timotheo, Twandĩkĩra kanitha wa Athesalonike marũa maya ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Ngai Ithe witũ, o na thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ:

²Wega na thayũ irogĩa na inyuĩ ciumĩte kũrĩ Ngai Ithe witũ, o na Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Mahooya

³Nĩtwagĩrĩrwo nĩgũcookagĩria Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ūndũ wanyu, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tondũ ũguo nĩguo kwagĩrĩre, tondũ wĩtikio wanyu nĩũrakũra mũno makĩria, o naguo wendani ũrĩa o mũndũ arĩ naguo harĩ mũndũ ũrĩa ũngĩ ũkaingĩha. ⁴Nĩ ūndũ ūcio, nĩtwĩrahaga tũrĩ thĩinĩ wa makanitha ma Ngai nĩ ūndũ wa gũkirĩrĩria kwanyu, na gwĩtikia kwanyu mĩnyamaro-inĩ yothe na magerio marĩa mũkiragĩrĩria.

⁵Maũndũ macio mothe nĩmonanagia atĩ itua rĩa Ngai rĩa ciira nĩ rĩa kĩhoto, na nĩ ūndũ ūcio mũtuuo aagĩrĩru a gũtoonya ũthamaki-inĩ wa Ngai, o ūcio mũnyariiragwo nĩ ūndũ wago. ⁶Ngai nĩ wa kĩhoto: We nĩakarĩha arĩa mamũthĩĩnagia na thĩĩna, ⁷no inyuĩ arĩa mũtũire mũthĩĩnagio amũhe kihurũko, o hamwe na ithuĩ. Ūndũ ūcio nĩũkahinga hĩndĩ ĩrĩa Mwathani Jesũ akaaguũranĩrio oimĩte igũrũ arĩ thĩinĩ wa mwaki ũgwakana, hamwe na araika ake arĩa marĩ hinya. ⁸Nake nĩakaherithia andũ arĩa matooi Ngai na matathĩkagĩra Ũhoru-ũrĩa-Mwega wa Mwathani witũ Jesũ. ⁹Nao nĩmakaherithio na kwanangwo kũrĩa gũtagathira, na mahingĩrĩrio nja matikoone ũthiũ wa Mwathani, o na ũnene wa hinya wake, ¹⁰mũthenya ũrĩa agooka nĩguo atũũgĩrio thĩinĩ wa andũ ake arĩa atheru, o na andũ othe arĩa mamwĩtikĩtie magege

nĩ ūndũ wake. O na inyuĩ mũgaakorwo mũrĩ amwe ao tondũ nĩmwetĩkirie ũira witũ ũrĩa twamũheire.

¹¹Ūndũ ūcio nĩguo ũtũmaga tũmũhooyagĩre tũtegũtigithĩria, atĩ Ngai witũ amũtue andũ maaganĩrĩre na gwĩtwo kwanyu, ningĩ nĩ ūndũ wa hinya wake amũhingagĩrie matanya manyu mothe marĩa mega, o na wĩra o wothe ũrĩa uumanĩte na wĩtikio wanyu. ¹²Tũhooyaga ũguo nĩgeetha rĩitwa rĩa Mwathani witũ Jesũ rĩtũũgagĩrio thĩinĩ wanyu, o na inyuĩ mũtũũgagĩrio thĩinĩ wake, kũringana na wega wa Ngai witũ na wa Mwathani Jesũ Kristũ.

Mũregi Watho

2 Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ha ũhoru wa gũcooka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na gũcookanĩrĩrio gwitũ harĩ we, nĩtũkũmũthaiha, ²atĩ mũtikahiũhe kwenyenyio kana mũhahũrwo nĩ ũrathi mũna, kana ndũmĩrĩri, o na kana marũa merĩtwo atĩ moimĩte kũrĩ ithuĩ, makoiga atĩ mũthenya wa Mwathani nĩũrĩkĩtie gũkinya. ³Mũtikareke mũndũ o na ũrĩkũ amũheenie o na atĩa, nĩgũkorwo mũthenya ūcio ndũgaakinya, ũhoru wa kũregana na watho ũtakinyĩte, o nake mũndũ ũrĩa mũregi watho ataguũranĩrio, o ūcio ũtũĩrĩrwo ciira wa kwanangwo. ⁴Nĩagokĩrĩra na etũũgĩrie igũrũ rĩa kĩrĩa gĩothe gĩtanĩtio na Ngai na kĩrĩa gĩothe kĩhooyagwo, nĩgeetha aikare thĩ kũu thĩinĩ wa hekarũ ya Ngai, agĩĩtuuaga atĩ we mwene nĩ Ngai.

⁵Kaĩ mũtararirikana atĩ rĩrĩa ndarĩ hamwe na inyuĩ nĩndamwĩraga maũndũ macio? ⁶Na rĩu nĩmũũĩ kĩrĩa kĩgĩrĩtie mũndũ ūcio ooke na nĩgeetha akaaguũranĩrio ihinda rĩrĩa rĩagĩrĩre. ⁷Nĩgũkorwo ũhoru wa hitho wa kũregana na watho nĩũraruta wĩra; no nĩ kũrĩ ũrĩa ũgĩrĩrĩrie ũhoru ūcio wonেকে rĩu, na egũthĩĩ na mbere gwĩka

ũguo nginya rĩrĩa akeeherio. ⁸Na hĩndĩ ĩyo nĩguo mũndũ ũcio mũregi watho akaaguũranĩrio. Mũndũ ũcio nĩwe Mwathani Jesũ akooraga na mĩhũmũ ya kanua gake, na amwanange na riiri wake ũrĩa ũkoonanio nĩ gũcooka gwake. ⁹Mũndũ ũcio mũregi watho nĩagooka kũringana na wĩra wa Shaitani ũrĩa wonekaga thĩinĩ wa mĩthemba yothe ya ciamia cia maheeni, na marũuri, na morirũ, ¹⁰o na ooke na mĩthemba yothe ya ũmaramari nĩguo aheenie andũ arĩa marĩ njĩra ya kũũra. Moraga tondũ nĩmaregire kwenda ũhoru-ũrĩa-wa-ma nĩguo mahonokio. ¹¹Na tondũ ũcio Ngai nĩamarehagĩra ũndũ wa hinya wa kũmahĩtithia, nĩgeetha metĩkie maheeni macio, ¹²na nĩgeetha andũ othe matuĩrwo ciira arĩa matetĩkĩtie ũhoru-ũrĩa-wa-ma na makenagĩra maũndũ ma waganu.

Mwĩhaandei Wega

¹³No rĩrĩ, twagĩrĩrwo nĩgũcookagĩra Ngai ngaatho hĩndĩ ciothe nĩ ũndũ wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ mwendetwo nĩ Mwathani, tondũ kuuma o kĩambĩrĩria Ngai nĩamũthuurire mũhonokio nĩ ũndũ wa gũtherio nĩ Roho o na gwĩtĩkia ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ¹⁴Aamwĩtĩre ũhoru ũyũ nĩ ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-Mwega ũrĩa twamũhunjĩrie nĩguo mũgĩe na riiri wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ¹⁵Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩhaandei wega na mũrũmie ũrutani ũrĩa twamũrutire, o na akorwo twaririe na kanua kana tũkĩmwandĩkĩra marũa.

¹⁶Mwathani witũ Jesũ Kristũ we mwene, o na Ngai Ithe witũ ũrĩa watwendire na agĩtũhe ũmĩrĩru wa nginya tene na kũrĩgĩrĩro kĩega na ũndũ wa Wega wake-rĩ, ¹⁷maroomĩrĩria ngoro cianyu, na mamwĩkĩre hinya thĩinĩ wa ciĩko o na ciugo ciothe njega.

Kũũria Mahooya

3 Naguo ũhoru wa kũrĩgĩrĩria-rĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩ atĩrĩ, tũhooyagĩrei nĩgeetha ũhoru wa Mwathani

ũtheereme na ihenya, na ũkumagio, o ta ũrĩa ũkumagio nĩ inyuĩ. ²Na ningĩ mũhooyage nĩgeetha tũhonokio kuuma kũrĩ andũ arĩa aaganu o na ooru, tondũ ti andũ othe metĩkĩtie. ³No Mwathani nĩmwĩhokeku, na nĩekũmwĩkĩra hinya na amũgĩtĩre kuuma kũrĩ ũrĩa mũũru. ⁴Tũrĩ na mwĩhoko thĩinĩ wa Mwathani atĩ nĩmũreeka na nĩmũgũthĩi na mbere gwĩka maũndũ marĩa twathanĩte. ⁵Mwathani arotongoria ngoro cianyu nĩguo mũgĩe na wendani wa Ngai na ũkĩrĩrĩria wa Kristũ.

Mataaro igũrũ rĩa Ũgũũta

⁶Na rĩrĩ, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, nĩtũkũmwatha thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani Jesũ Kristũ, atĩ mĩtigane na mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ o wotho kĩgũũta, ũrĩa ũtaikaraga kũringana na ũrutani ũrĩa twamũrutire. ⁷Nĩgũkorwo inyuĩ nĩmũũĩ ũrĩa mwagĩrĩrwo nĩ kwĩgerekania na ithuĩ. Ithuĩ tũtiarĩ igũũta rĩrĩa twatũire na inyuĩ, ⁸o na tũtiigana kũrĩa irio cia mũndũ o na ũrĩkũ tũhũ. Handũ ha ũguo, twarutaga wĩra ũtukũ na mũthenya, tũkĩrutaga wĩra mũritũ na tũkenogagia nĩgeetha tũtigatuĩke mũrigo kũrĩ mũndũ o na ũrĩkũ wanyu. ⁹Twekaga ũguo, ti tondũ tũtiarĩ na kĩhooto gĩa kũheo ũteithio ta ũcio, no nĩgeetha tũtuĩke kionereria kianyu gĩa kwĩgerekania nakĩo. ¹⁰Nĩgũkorwo o na rĩria twatũire hamwe na inyuĩ nĩtwamũheire watho ũyũ: “Mũndũ angĩaga kũruta wĩra, o na kũrĩa ndakarĩe.”

¹¹Nĩtũiguaga amwe thĩinĩ wanyu nĩ igũũta, na matĩrĩ wĩra marutaga, no nĩmetoonyagĩrĩria maũndũ-inĩ ma andũ arĩa angĩ. ¹²Andũ acio nĩo tũgwatha na tũkamaringĩrĩria thĩinĩ wa Mwathani Jesũ Kristũ atĩ makĩndĩrie, na marĩage irio iria marutĩre wĩra. ¹³Naho ha ũhoru wanyu, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, mũtikanoge nĩ gwĩkaga wega.

¹⁴Mũndũ o na ũrĩkũ angĩaga gwachĩkĩra ũrutani witũ ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa marũa maya-rĩ, mwĩhũgagei. Mũtikanagĩe ngwatanĩro nake, nĩgeetha aigue

aconokete. ¹⁵ No mŭtikamŭtue taarĩ thũ,
no mŭkaanieĩ ta mŭrũ kana mwarĩ wa
Ithe wanyu.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁶ Na rĩu-rĩ, Mwathani mwene thayũ
aromũhe thayũ mahinda mothe na ikĩro-
inĩ ciothe. Mwathani aroikara na inyuĩ
inyuothe.

¹⁷ Niĩ Paŭlũ nĩ niĩ ndandĩka ngeithi
ici na guoko gwakwa mwene, na kũu
nĩkĩo kĩmenyithia gĩa gũkũũrana marũa
makwa mothe. Ũguo nĩguo nyandĩkaga.

¹⁸ Wega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ
ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA MBERE MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

¹ Nĩ niĩ Paŭlũ mūtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ūndũ wa gwathwo nĩ Ngai Mũhonokia witũ o na nĩ Kristũ Jesũ ūrĩa arĩ we mwĩhoko witũ,

² Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Timotheo, mŭrũ wakwa kũna thĩnĩ wa wĩtikio:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ o na kŭrĩ Kristũ Jesũ Mwathani witũ irogĩa nawe.

Kwĩmenyerera Arutani a Watho a Maheeni

³ O ta ūrĩa ndakũringĩrĩrie ngĩthĩ Makedonia, atĩ ūikare kũu Efeso o na rĩu ndĩrenda ūikare kuo nĩgeetha ūgirage andũ amwe kũu matigacooke kũrutana ūrutani wa maheeni, ⁴ na ningĩ matigathikagĩrĩrie ng'ano cia tũhũ, kana ūhoru wa njiarwa ūrĩa ūtathiraga. Maũndũ ta macio makagĩrĩria ngarari handũ ha gũkũria wĩra wa Ngai, ūrĩa ūrutagwo na njĩra ya wĩtikio. ⁵ Muoroto wa watho ūyũ nĩ wendo, ūrĩa uumaga thĩnĩ wa ngoro theru, na thamiri njega, o na wĩtikio ūtarĩ na ūhinga. ⁶ Andũ amwe nĩmatiganĩte na ūhoru ūcio na makerekera miario-inĩ ya tũhũ. ⁷ Mendaga gũtuĩka arutani a watho, o na gũtuĩka matiũĩ gĩtũmi kĩa ūhoru ūrĩa maheanaga o na kana gĩtũmi kĩa maũndũ marĩa maaragia magwatĩirie.

⁸ Nĩtũũ atĩ watho nĩ mweaga mũndũ angĩũhũthĩra kũringana na ūrĩa kwagĩrĩire. ⁹ O na ningĩ nĩtũũ atĩ watho ndũthondekeirwo andũ arĩa athingu no ūthondekeirwo arĩa moinaga watho na arĩa aremi, na arĩa matetigĩrĩte Ngai na arĩa ehia, na arĩa matarĩ atheru na arĩa matarĩ etĩkia; o na arĩa moragaga maithe na manyina mao, na arĩa oragani, ¹⁰ o na nĩ ūndũ wa itharia na arĩa mogomagia mĩtugo, na onjoria a ngombo, na arĩa maheenaganaga, na arĩa mehĩtaga na

maheeni, o na ūndũ ūngĩ o wotho ūtaringaine na ūrutani ūrĩa mwagĩrũru, ¹¹ ūrĩa ūringaine na ūhoru-ūrĩa-Mwega ūrĩ riiri wa Ngai ūrĩa mŭrathime, o ūhoru ūcio ndehokeirwo ndĩurutage.

Ūtugi wa Mwathani kŭrĩ Paŭlũ

¹² Nĩngũcookeria Kristũ Jesũ Mwathani witũ ngaatho, ūrĩa ūheete hinya, tondũ nĩanduire wa kwĩhokeka, na akĩnyamũra nduĩke wa kũmũtungatagĩra. ¹³ O na gũtuĩka rĩmwe ndaarĩ mŭrumi Ngai, na mũnyariirani, na mũndũ wa ngũĩ, nĩndaiguĩrĩrwo tha tondũ ndekaga ūguo itekũmenya na itarĩ mwĩtikia. ¹⁴ Naguo wega mũingĩ wa Mwathani witũ ūkĩnjiyũrĩrĩra, hamwe na wĩtikio o na wendani ūrĩa uumaga thĩnĩ wa Kristũ Jesũ.

¹⁵ Atĩrĩrĩ, ūhoru ūyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩguo wagĩrĩire gwĩtikĩrwo kũna: Atĩ Kristũ Jesũ ookire thĩ kũhonokia ehia, na harĩ acio-rĩ, nĩ niĩ wa mbere. ¹⁶ No nĩ ūndũ wa gĩtũmi kũu, niĩ nĩndaiguĩrĩrwo tha nĩ Ngai nĩgeetha thĩnĩ wakwa, Kristũ Jesũ onanie ūkirĩrĩria wake ūtarĩ mũthia, nĩguo niĩ ndaarĩ mwĩhia makĩria, nduĩke kĩonereria harĩ arĩa marĩmwĩtikagia na makegĩra na muoyo wa tene na tene. ¹⁷ Na rĩu, kŭrĩ Mũthamaki ūrĩa ūtũuraga tene na tene, ūrĩa ūtathiraga, na ūrĩa ūtonekaga-rĩ, o we Ngai wiki, arotĩagwo na agocagwo tene na tene. Amenĩ.

¹⁸ Wee Timotheo, mŭrũ wakwa, ndĩrakũhe ūtaaro ūyũ kũringana na mohoro marĩa maarathĩtwo hĩndĩ ĩmwe ūhoru-inĩ waku, nĩgeetha wamarũmĩrĩra ūhotage kũrĩa mbaara wega, ¹⁹ na ūtũure ūrũmĩtie wĩtikio, na ūrĩ na thamiri ĩtarĩ na ūcuuke. Andũ angĩ nĩmareganĩte na kũrũmĩrĩra thamiri ciao, na nĩ ūndũ ūcio magathũkia wĩtikio wao. ²⁰ Amwe ao nĩ Humenayo, na Alekisandero, arĩa

neanĩte kũrĩ Shaitani nĩgeetha marutwo, matige kũruma Ngai.

Ūrutani ũkonĩĩ Mahooya

2 Ningĩ, nĩngũkũringĩrĩria atĩ mbere ya maũndũ mothe kũhooyagwo mahooya ma kũhoera mabata ma andũ na makũhooyanĩra, na ma gũthaithanĩrĩra, na ma gũcookia ngaatho, nĩ ũndũ wa andũ othe: ²Ningĩ mũhooyagĩre athamaki na arĩa othe mathanaga. Hooyagai nĩgeetha tũtũũrage na mũtũũrĩre wa thayũ na tũhooreire tũgĩtũĩaga Ngai maũndũ-inĩ mothe na tũrĩ na ũtheru. ³Ũndũ ũcio nĩ mwega, na nĩũkenagia Ngai Mũhonokia witũ, ⁴o we wendete andũ othe mahonokio na mamenye ũhoru-ũrĩa-wa-ma. ⁵Nĩgũkorwo kũrĩ Ngai o ũmwe, na mũiguithania o ũmwe wa kũiguithania Ngai na andũ, nake nĩwe mũndũ, o we Kristũ Jesũ, ⁶ũrĩa werutire atuĩke wa gũkũũra andũ othe. Naguo ũira wa ũhoru ũcio nĩwaheenirwo ihinda rĩaguo rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya. ⁷Na ũhoru ũcio nĩguo watũmire nduĩke mũhunja o na mũtũmwo waguo na nĩ ndĩraaria ũhoru wa ma, ndiraheenania. Ndatuĩkire mũrutani wakũrutaga andũ-a-Ndũrĩrĩ ũhoru wa gwĩtũkia o na ũhoru wa ma.

⁸Ngwenda atĩ arũme mahoithagie kũndũ guothe moete moko matheru na igũrũ, matarĩ na marakara kana ngarari.

⁹O na ningĩ ngwenda atĩ andũ-a-nja mehumbage wega na nguo itarĩ cia kwĩonania marĩ na mĩthĩire yagĩrĩire, na marĩ na ũũgĩ wa ngoro, na matikegemagie na kũrama njuĩrĩ, kana na thahabu, kana rurũ, o na kana nguo iria cia goro mũno, ¹⁰no makoragwo marĩ na ciĩko njega, iria ciagĩrĩire andũ-a-nja arĩa moimbũraga atĩ nĩ ahooi Ngai.

¹¹Mũndũ-wa-nja aagĩrĩrwo erutage maũndũ akindĩirie na enyihĩtie biũ.

¹²Ndingĩtũkĩria mũndũ-wa-nja arutanage kana aathage mũndũ mũrũme; no nĩaikarage akindĩirie. ¹³Nĩgũkorwo Adamu nĩwe wombirwo mbere, Hawa agĩcookerera. ¹⁴Ningĩ Adamu tiwe waheenirio; nĩ mũndũ-wa-nja

waheenirio agĩtuĩka mwĩhia. ¹⁵No rĩrĩ, andũ-a-nja nĩ makaahonoka nĩ ũndũ wa gũciara ciana, mangĩtũũra metĩkĩtie marĩ na wendani na andũ atheru, o na marĩ na ũũgĩ wa ngoro.

Arũgamĩrĩri na Ateithĩrĩria a Kanitha

3 Ũhoru ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka: Atĩ mũndũ o wothe angĩrĩrĩria gũtuĩka mũrori wa maũndũ ma kanitha, mũndũ ũcio nĩerĩrĩrie wĩra wa bata. ²Rĩu-rĩ, mũrori wa maũndũ ma kanitha no nginya akorwo atarĩ na ũcuuke, na akorwo nĩ mũthuuri wa mũtumia ũmwe. No nginya akorwo arĩ mũhooreri, na ũũĩ kwĩgirĩrĩria merĩrĩria ma mwĩrĩ, na mũndũ mũtũĩku, na mũndũ ũnyitaga andũ ũgeni, na ũngĩhota kũrutana maũndũ. ³No ndagakorwo arĩ mũrĩũ, kana arĩ wa ngũĩ, no akorwo arĩ mũhooreri, na mũndũ ũtarĩ wa mbaara, na ũtarĩ thuti ya mbeeca. ⁴No nginya akorwo ahotete gwatha mũciĩ wake wega, na one atĩ ciana ciake nĩmwathĩkagĩra na gĩtĩio kĩrĩa kĩagĩrĩire. ⁵(Mũndũ angĩkorwo ndangĩhota gwatha mũciĩ wake mwene-rĩ, angĩhota atĩa kũmenyerera kanitha wa Ngai?) ⁶Ningĩ ndagakorwo arĩ mũndũ mwerũ wĩtikio-inĩ ndakae kũgĩa na mwĩtĩio, nake atuĩrwo ciira ta ũrĩa mũcukani aatuĩrĩrwo. ⁷Ningĩ no nginya akorwo arĩ na ngumo njega kũrĩ andũ arĩa matarĩ a thiritũ iitũ, nĩgeetha ndagatuĩke wa gũconorithio kana agwe mũtego-inĩ wa mũcukani.

⁸Nao ateithĩrĩria a kanitha, nĩmagĩrĩrwo makoragwo marĩ andũ a gũtũika na ehokeku, matigatuĩke anyui a ndibei mũno, na makorwo matarĩ a gũkorokera indo na njĩra itagĩrĩire. ⁹No nginya marũmie ũhoru-ũrĩa-wa-ma wa wĩtikio ũrĩa mũrikĩru marĩ na thamiri itarĩ na mwĩcuuko. ¹⁰Nao mambe magerio; na thuutha ũcio marekwo matuĩke ateithĩrĩria a maũndũ ma kanitha maakorwo matarĩ na ũcuuke.

¹¹O ũndũ ũmwe, nao atumia ao nĩmakorwo marĩ atumia a gũtũika, matigakorwo marĩ andũ a gũcambania,

no makorwo matarĩ arĩu na matuĩke a kwĩhokeka maũndũ-inĩ mothe.

¹² Mũteithĩrĩa wa kanitha no nginya akorwo arĩ mũthuri wa mũtumia ũmwe, na no nginya akorwo ahotete gwatha ciana ciake na mũciĩ wake wega.

¹³ Arĩa matungatĩte wega nĩmegĩagĩra na ngumo njega, na makomĩrĩria mũno ũhoro-inĩ wa wĩtikio wao ũria wa gwĩtikia Kristũ Jesũ.

¹⁴ O na gũkorwo ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩrĩũka kũrĩ we narua-rĩ, ndĩrakwandĩkĩra maũndũ maya nĩgeetha, ¹⁵ ingĩaga gũũka narua, ũmenye ũria andũ magĩrĩrwo nĩgũikaraga marĩ thĩinĩ wa nyũmba ya Ngai, na nĩyo kanitha wa Ngai ũria ũrĩ muoyo, naguo nĩguo gĩtugĩ na mũthingi mũrũmu wa kũnyitĩrĩra ũhoro-ũria-wa-ma. ¹⁶ Na hatarĩ nganja, ũhoro wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ hitho nene ma, atĩ:

We oonanirio arĩ na mwĩrĩ,
agĩtuuo mũthingu nĩ Roho,
akĩonwo nĩ araike,
na ũhoro wake ũkĩhunjio kũrĩ
ndũrĩrĩ ciothe,
agĩũtikio nĩ andũ a gũkũ thĩ,
na akĩamũkĩrwo riiri-inĩ kũrĩa
igũrũ.

Mataaro kũrĩ Timotheo

4 Na rĩrĩ, Roho nĩoigaga atekũhithĩrĩra atĩ matukũ ma thuutha andũ amwe nĩmagatiganĩria wĩtikio na marũmĩrĩre maaroho marĩa maheenanaagia o na maũndũ marĩa marutanagwo nĩ ndaimono. ² Morutani ta macio mahunjagio nĩ andũ arĩa marĩ ũhinga, arĩa maaragia maheeni, na arĩa thamiri ciao ihaana ta icinĩtwo na ruoro. ³ Acio nĩo makaanagia andũ kũhikania na makameera megirĩrĩrie kũrĩaga irio cia mĩthemba ĩmwe, irĩa Ngai oombire nĩguo ciamũkagĩrwo na ngaatho nĩ arĩa metĩkĩtie na arĩa moĩ ũhoro-ũria-wa-ma. ⁴ Tondũ-rĩ, kĩrĩa gĩothe Ngai oombire nĩ kĩega, na gũtirĩ kĩndũ kĩagĩrĩrwo nĩkũregwo angĩkorwo kĩamũkĩrĩtwo na

ngaatho, ⁵ tondũ nĩkĩrĩkĩtie gũtherio nĩ kiugo kĩa Ngai na mahooya.

⁶ Ũngĩruta ariũ na aarĩ a Ithe witũ maũndũ maya-rĩ, nĩgũtuũka ndungata njega ya Kristũ Jesũ, irĩa ĩreretwo na ciugo cia ũhoro-ũria-wa-ma wa wĩtikio o na cia ũrutani mwega ũria wee ũtũire ũrũmĩrĩre. ⁷ Reganaga na ng'ano cia tũhũ irĩa itarĩ cia gũtũĩthia Ngai, o na ng'ano ta irĩa iganagwo nĩ iheti; nĩ kaba wĩmenyerie gũikara wĩyamũrĩre Ngai. ⁸ Nĩgũkorwo gwĩka maũndũ ma gwĩkĩra mwĩrĩ hinya nĩ ũrĩ bata wago, no kwĩyamũrĩra Ngai kũrĩ bata harĩ maũndũ mothe, nĩ ũndũ kũrehaga kĩrĩgĩrĩro muoyo-inĩ ũyũ tũrĩ o na muoyo-inĩ ũria ũgooka.

⁹ ũhoro ũyũ nĩguo wa kwĩhokeka na nĩwagĩrĩre gwĩtikĩrĩka o biũ ¹⁰ (na ũhoro ũcio nĩguo ũtũmaga twĩrutanagĩrie na twĩnogagie), na tũkaiga mwĩhoko witũ harĩ Ngai ũria ũrĩ muoyo, ũria arĩ we Mũhonokia wa andũ othe, na makĩria arĩa metĩkĩtie.

¹¹ Athanaga atĩ maũndũ macio mekagwo. ¹² Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire tondũ atĩ wĩ mũndũ mwĩthĩ, no tuũka kĩonereria kũrĩ andũ arĩa metĩkĩtie rĩrĩa ũkwaria, na ha ũhoro wa mũtũũrĩre, na wa wendani, o na ha wĩtikio, na ha ũhoro wa mũtugo mĩtheru. ¹³ Wĩheane gũthomagĩra andũ Maandĩko marĩa matheru, na kũhunjia, na kũrutana, o nginya rĩrĩa ngooka.

¹⁴ Ndũkanaage kũhũthĩra kĩheo gĩaku kĩrĩa waheirwo na ũndũ wa mohoro marĩa maarathirwo, rĩrĩa athuuri maakũigĩrĩre moko.

¹⁵ ĩkagĩra kĩyo harĩ maũndũ macio; wĩheane kũna kũrĩ mo, nĩgeetha andũ othe monage ũria ũrathiĩ na mbere.

¹⁶ Menyagĩrĩra wega mũtũũrĩre waku na ũrutani waku. Kiragĩrĩria thĩinĩ wa maũndũ macio, tondũ weka ũguo, nĩũkwĩhonokia wee mwene na ũhonokie o na arĩa magũthikagĩrĩria.

5 Atĩrĩrĩ, ndũkanakũume mũndũ mũkũrũ, kaba ũmũthahithage taarĩ thoguo, nao andũ arĩa ethĩ ta marĩ ariũ a thoguo, ²Atumia arĩa akũrũ, ũmatuage ta marĩ aa maitũguo, nao arĩa anini matuage ta airĩtu a thoguo, na wĩkage ũguo na mĩthiire yothe ya ũthingu.

³Rũmbũyagia atumia arĩa a ndigwa kũna, na ũmatĩĩage. ⁴No mũtumia wa ndigwa angĩkorwo arĩ na ciana, kana ciana cia ciana ciake-rĩ, ciana icio nĩ ciambe ciĩrute kũrutithia wĩtĩkio wacio wĩra na ũndũ wa kũmenyagĩrĩra andũ arĩa marĩ a nyũmba ciao kĩũmbe; tondũ gwĩka ũguo nĩ gũcookeria aciari a cio na aciari a aciari a cio ngaatho nĩgũkorwo ũndũ ũcio nĩũkenagia Ngai. ⁵Mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũbataire kũna, na ũtigĩtwo arĩ wiki-rĩ, ũcio aigaga mwĩhoko wake harĩ Ngai, na akahooyaga ũtukũ na mũthenya, akĩũria Ngai ũteithio ategũtigithĩria. ⁶No mũtumia wa ndigwa ũrĩa ũikaraga agĩkenagia, ũcio nĩ mũkuũ o na arĩ muoyo. ⁷Rutaga andũ maũndũ macio o namo, nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũgũikara arĩ na ũcuuke. ⁸Mũndũ wotho angĩaga gũteithia andũ ao, na makĩria arĩa marĩ a gwake mũciĩ-rĩ, mũndũ ũcio nĩakaanĩte wĩtĩkio na nĩ mũũru gũkĩra ũrĩa ũtetĩkĩtie.

⁹Gũtĩrĩ mũtumia wa ndigwa wagĩrĩre kwandĩkwo mũtaratara-inĩ wa atumia a ndigwa atakinĩyĩte mĩaka mĩrongo itandatũ, na akorwo aarĩ mwĩhokeku kũrĩ mũthuuri-we, ¹⁰na akorwo nĩoĩkaine wega nĩ ũndũ wa gwĩkaga ciĩko njega, ta kũrera ciana, na gũtugaga ageni, na gũthambia nyarĩrĩ cia andũ arĩa aamũre, na gũteithagia andũ arĩa marĩ thĩĩna-inĩ, na kwĩrutagĩra we mwene gwĩkaga maũndũ marĩa mothe mega.

¹¹Ha ũhoru wa atumia a ndigwa arĩa ethĩ-rĩ, ndũkamekĩre mũtaratara-inĩ ta ũcio, tondũ rĩrĩa makaguucĩrĩrio nĩ merirĩria mao ma mwĩrĩ, nĩmagatigana na Kristũ na macooke kwenda kũhika.

¹²Nĩ ũndũ wa ũguo magatuĩka a gũtuĩrwo

ciira, tondũ nĩmathũkĩtie kĩĩranĩro kĩa kĩa mbere. ¹³Nĩngĩ, nĩmemenyagĩria ũgũũta, magatuĩka a kũũrũũra kuuma nyũmba ĩmwe nginya ĩrĩa ĩngĩ. Na to ũgũũta wiki, o na nĩmatuĩkaga a kwaria ndeto cia mũhuhu na magetoonyereria maũndũ-inĩ ma andũ angĩ, makaaragia maũndũ marĩa mataagĩrĩrwo nĩ kwaria. ¹⁴Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, nĩ ngũtaara atumia a ndigwa arĩa ethĩ mahike, na magĩe ciana, na marũgamagĩrĩre mĩciĩ yao, nĩguo matikae kũhe thũ iitũ mweke wa gũcambania. ¹⁵Ti-itherũ o na rĩu amwe ao nĩmarĩkĩtie kũgarũrũka na makarũmĩrĩra Shaitani.

¹⁶Mũndũ-wa-nja o wotho mwĩtĩkia angĩkorwo arĩ na atumia a ndigwa a nyũmba yake-rĩ, nĩamateithagie arĩ we na ndagakuuithie kanitha mũrigo wao, nĩgeetha kanitha ũhote gũteithia atumia arĩa a ndigwa kũna, arĩa mabataire.

¹⁷Athuuri a kanitha arĩa matongoragia maũndũ ma kanitha wega nĩmagĩrĩrwo nĩ kũheo gĩtĩio mũno, na makĩria arĩa marutaga wĩra wa kũhunja na kũrutana.

¹⁸Nĩgũkorwo Maandĩko marĩa matheru moigĩte atĩrĩ, “Ndũkanohe ndegwa kanua rĩrĩa ĩkũranga ngano ĩkĩmĩhũũra,” na nĩngĩ nĩmoigĩte atĩrĩ, “Mũruti wĩra nĩagĩrĩrwo nĩkũheo mũcaara wake.”

¹⁹Ndũkanetũkĩrie mũthuuri wa kanitha athitangwo, tĩga hakorĩrwo na ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁰Andũ arĩa maikaraga makĩĩhagia-rĩ, makaanagie mbere ya andũ othe, nĩguo arĩa angĩ maikarage metigĩrĩte.

²¹Ndawkĩra atĩrĩ na ma ndĩ mbere ya Ngai, na Kristũ Jesũ o na arĩa arĩa athuure, ũmenyagĩrĩre morutani maya ũtegũthutũkania, na ndũkaneke ũndũ o na ũmwe na kĩmenyano.

²²Ndũkahiũhage kũigĩrĩra mũndũ moko, na ndũkanagwatanĩre na mehia ma andũ arĩa angĩ. Ikaraga ũrĩ mũthingu.

²³Tĩga kũnyuuga o maaĩ matherĩ, nyuuga ndibei nĩnĩ tondũ wa nda yaku, na nĩ ũndũ wa ũrĩa ũrũaraga kaingĩ.

²⁴Mehia ma andũ amwe nĩmeyonanĩtie, makamatongoragia ciira-inĩ no mehia ma andũ angĩ mamoiĩmaga thuutha.

²⁵ O ūndũ ūmwe, noguo ciiko njega ciŷyonanagia, nacio iria itarĩ njega itingĩhithĩka.

6 Nĩ kwagĩrĩre andũ arĩa ngombo, o acio maikaraga ta mekĩrĩtwo icooki rĩa ūkombo ngingo matuaga atĩ aathani ao nĩ a kũheagwo gĩtũio gĩothe, nĩgeetha rĩitwa rĩa Ngai na ūrutani witũ itikanacambio. ² Arĩa marĩ na aathani metĩkĩtie matikamaime gĩtũio nĩ ūndũ wa gũkorwo atĩ nĩ ariũ na aarĩ a Ithe wao. Handũ ha ūguo, nĩmamatungatagĩre wega makĩria, tondũ arĩa maragunĩka nĩ ūndũ wa ūtungata wao nĩ andũ metĩkĩtie, na nĩ andũ mendetwo. Rutanaga maũndũ macio na ūmaringagĩrĩrie andũ.

Kwenda Mbeeca

³ Mũndũ o na ūrĩkũ angĩrutana ūrutani wa maheeni na akorwo ndefĩkanĩtie na ūrutani ūrĩa mwega wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ na ūrutani ūrĩa wa kwĩyamũrĩra Ngai-rĩ, ⁴ mũndũ ūcio nĩ mwĩtĩĩ na ndarĩ ūndũ oĩ. Ūcio endete o ngarari itarĩ kĩguni na njũgitano ikoniĩ ciugo iria irehaga ūiru, na ngũĩ, na mĩario mĩũru, na gwĩkũũa maũndũ mooru, ⁵ na kũgiana gũtathiraga gatagatĩ ka andũ arĩa marĩ meciiria mooru, arĩa mathirĩrwo nĩ ūhoru-ũrĩa-wa-ma, na arĩa meciiragia atĩ ūhoru wa kwĩyamũrĩra Ngai nĩ njĩra ya gũtũma mũndũ atonge.

⁶ No rĩrĩ, kwĩyamũrĩra Ngai na kũiganwo nĩ kĩrĩa ūrĩ na kĩo, ūcio nĩ ūtonga mũnene. ⁷ Nĩgũkorwo gũtirĩ kĩndũ twarehire gũkũ thĩ, na gũtirĩ kĩndũ tũngĩhota kũruta kuo. ⁸ No tũngĩgĩa na irio, na tũgĩe na nguo-rĩ, no tũiganwo nĩcio. ⁹ Andũ arĩa mendaga gũtonga-rĩ, nĩmagũũaga magerio-inĩ o na mũtego-inĩ wa merirĩria maingĩ ma ūrimũ ma kũmathũkia, marĩa mamagũithagia mwanangĩko-inĩ, makamaniina. ¹⁰ Tondũ kwenda mbeeca nĩkĩo kĩhumo kĩa mĩthemba yothe ya ūũru. Andũ amwe nĩ ūndũ wa kwenda mbeeca mũno-rĩ, nĩmatigĩte wĩtĩkio, na magetheeca ngoro na kĩaha kĩingĩ.

Paũlũ Gũtaara Timotheo

¹¹ No wee mũndũ wa Ngai-rĩ, ūrĩa maũndũ macio mothe, na ūthingatage ūthingu, na kwĩyamũrĩra Ngai, na wĩtĩkio, na wendani, na gũkirĩrĩria, na ūhooreri. ¹² Rũaga mbaara irĩa njega ya wĩtĩkio. Rũmia ūhoru wa muoyo wa tene na tene o ūrĩa wetũrwo rĩrĩa woimbũrire wega wĩtĩkio waku mbere ya aira aingĩ. ¹³ Ningĩ ndĩ mbere ya Ngai, ūrĩa ūheaga indo ciothe muoyo, na mbere ya Kristũ Jesũ, ūrĩa warutire ūira mwega rĩrĩa aarutaga ūira mbere ya Pontio Pilato, nĩ ngũgwatha atĩ ¹⁴ ūrũmagie rĩathani rĩu wathĩtwo narĩo ūtarĩ na kĩmeni kana ūcuuke nginya hĩndĩ irĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ akoonanio, ¹⁵ ūrĩa Ngai akoonania ihinda rĩake rĩakinya. Ngai ūcio-rĩ, nĩwe mwene hinya ūrĩa wa kũgoocagwo, na nowe Mũthamaki wa athamaki, na Mwathani wa aathani. ¹⁶ Ningĩ nowe wiki ūtũũraga muoyo ūrĩa ūtathiraga, na agatũũra ūtheri-inĩ ūrĩa gũtarĩ mũndũ ūngĩhota kũũkuhĩrĩria. Gũtirĩ mũndũ ūrĩ wamuona kana ūngĩhota kũmuona. Nake arotĩagwo, na arogĩa na wathani ūrĩa ūtathiraga nginya tene. Amenĩ.

¹⁷ Athaga andũ arĩa itonga gũkũ thĩ ĩno tũrĩ matigage kwĩgaatha kana kũiga mwĩhoko wao harĩ thĩĩnĩ wa ūtonga ūcio ūtamenyagĩrwo, no maigage mwĩhoko wao harĩ Ngai ūrĩa ūtũheaga indo ciothe na ūtaana, nĩguo itũkenagie. ¹⁸ Maathe mekage wega, na maingĩhĩrwo nĩ gwĩkaga ciiko njega, na matũke andũ a gũtugana na kũgayagĩra andũ indo ciao na ūtaana. ¹⁹ Meka ūguo nĩmarĩĩgagĩra kĩgĩĩna kĩa ene kĩrĩ mũthingi mũrũmu nĩ ūndũ wa mahinda marĩa magooka, na nĩgeetha mahote kwĩgwatĩra muoyo, na nĩguo muoyo ūrĩa wa ma kũna.

²⁰ Atĩrĩrĩ, Timotheo, gitagĩra kĩrĩa wĩhokeirwo. Wĩthemage inegene rĩa arĩa matetigĩrĩte Ngai, na ngarari cia mathugunda ma maheeni marĩa matuagwo atĩ nĩmo ūmenyo na ti ūmenyo kũrĩ. ²¹ Andũ amwe metĩkĩtie

atĩ marĩ na ũmenyo ũcio nĩmatũgũũgĩte
na makoima wĩtikio-inĩ.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ.

MARŪA MA KEERĪ MA PAŪLŪ KŪRĪ TIMOTHEO

1 Nĩ nĩ Paŭlũ, mŭtũmwo wa Kristũ Jesũ nĩ ũndũ wa kwenda kwa Ngai. Ndatũmirwo nĩ Ngai kũringana na kũiranĩro kĩa muoyo ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ,

² Ndakwandĩkĩra wee Timotheo, o we mŭrũ wakwa nyendete mũno:

Wega, na tha, na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe witũ, na Kristũ Jesũ Mwathani witũ, irogĩa nawe.

Kũmĩrĩrio Gũtuĩka Mwĩhokeku

³ Nĩnjookagĩria Ngai ngaatho, ũrĩa nĩ ndungatagĩra ndĩ na thamiri ĩtarĩ na ũcuuke, o ta ũrĩa maithe makwa ma tene meekaga, o ngĩkũririkanaga hĩndĩ ciothe ũtukũ na mũthenya, mahooya-inĩ makwa itegũtigithĩria. ⁴ Nĩndĩiriragĩria mũno gũkuona, ndaririkana maithori maku, nĩgeetha njiyũrwo nĩ gĩkeno. ⁵ Nĩndirikanĩtio ũhoro wa wĩtikio waku ũrĩa ũtarĩ ũhinga, o ta ũrĩa watũire na cũguo Loisi, na nyũkwa Eunike, na rĩu nĩnjĩtikĩtie atĩ wĩtikio ũcio ũrĩ o thĩinĩ waku. ⁶ Nĩ ũndũ wa gĩtũmi gĩkĩ nĩngũkũririkania atĩ ũhuhagĩrĩrie kĩheo kĩria ũheetwo nĩ Ngai, kĩria wagĩire nakĩo rĩrĩa ndakũigĩrĩire moko. ⁷ Nĩgũkorwo Ngai ndaatũheire roho wa gũtwĩkagĩra guoya, na aatũheire roho wa gũtwĩkĩra hinya, na wa wendani, na wa ũũgĩ wa kwĩnyiita maũndũ-inĩ mothe.

⁸ Nĩ ũndũ ũcio ndũkanaconoke ũkiumbũra ũira wa Mwathani witũ, kana ũconoke nĩ ũndũ wakwa nĩ njohetwo nĩ ũndũ wake. No nyiitanĩra na nĩ kũnyariirwo nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega, nĩ ũndũ nĩũrĩheagwo hinya nĩ Ngai. ⁹ Ngai nĩwe watũhonokirie na agĩtwĩtĩra mũtũũrĩre mũtheru, ti tondũ wa ũndũ twĩkĩte, no nĩ ũndũ wa ũrĩa aatanyĩte gwĩka na nĩ ũndũ wa wega wake. Twaheirwo wega ũyũ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ mbere ya kĩambĩrĩria gĩa

thĩ, ¹⁰ no wega ũcio rĩu nĩũguũranĩrio nĩ ũndũ wa kuonekana kwa Mũhonokia witũ, Kristũ Jesũ, ũrĩa waniinire gĩkuũ, na akĩrehe muoyo o na ũhoro wa kwaga kũbutha akĩũiga ũtheri-inĩ nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũrĩa-Mwega. ¹¹ Na nĩ ũndũ wa Ũhoro-ũcio-Mwega-rĩ, nĩndamũrirwo ndũike mũhunja, na mũtũmwo, na mũrutani wago. ¹² Ũhoro ũcio nĩguo ũtũmĩte nyamarĩke ũguo. No ndiconokaga, tondũ ũrĩa nĩ njĩtikĩtie nĩndĩmũũĩ, na ndĩ na ma atĩ arĩ na ũhoti wa kũgĩtĩra kĩrĩa ndĩmwĩhokeire o nginya rĩrĩa mũthenya ũcio ũgaakinya.

¹³ Rũmia ũhoro ũrĩa waiguire kuuma kũrĩ nĩ, ũrĩ kĩonereria kĩa ũrutani mwega, ũrĩ na wĩtikio na wendani thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ¹⁴ Menyerera ũndũ ũrĩa mwega ũrĩa wehokeirwo, na ũũmenyerere ũteithĩtio nĩ Roho Mũtheru ũrĩa ũikaraga thĩinĩ witũ.

¹⁵ Wee nĩũĩ atĩ andũ othe thĩinĩ wa bũrũri wa Asia nĩmandiganĩirie, o hamwe na Fugelo, na Herimogene.

¹⁶ Mwathani aroiguĩra andũ a nyũmba ya Onesiforo tha tondũ aananyamarũra kaingĩ na ndaconokire nĩ ũndũ wakwa kuohwo na mĩnyororo. ¹⁷ Nowe, hĩndĩ ĩria ookire Roma, nĩanjaririe na kĩyo o nginya akĩnyona. ¹⁸ Mwathani aroĩtũkĩra atĩ akaaiguĩrwo tha nĩ Mwathani mũthenya ũcio wakinya! Wee nĩũĩ wega mũno ũrĩa aandeithirie na njĩra nyingĩ rĩrĩa ndaarĩ Efeso.

2 Nĩ ũndũ wa ũguo, wee mŭrũ wakwa-rĩ, gĩa na hinya thĩinĩ wa wega wa Ngai ũrĩa ũrĩ thĩinĩ wa Kristũ Jesũ. ² Namo maũndũ marĩa waiguire ngĩaria mbere ya aira aingĩ-rĩ, mehokere andũ ehokeku arĩa ũũĩ atĩ no mahote kũruta andũ angĩ. ³ Ũmĩrĩria gũthĩnĩka hamwe na ithuĩ ta ũrĩ mũthigari mwega wa Kristũ Jesũ. ⁴ Gũtirĩ mũndũ ũrutaga wĩra wa mũthigari ũngĩhania na maũndũ matarĩ ma ũũthigari: we

endaga o gũkenia mūnene wake ūrĩa ūmwathaga. ⁵ Ūguo no taguo, mūndũ ūrĩa ūhanyūkaga mathako-inĩ ma mahenya ndangĩheo thũmbĩ ya ūhootani atathaakĩte kũringana na ūrĩa gwanthani. ⁶ Ningĩ-rĩ, mūrĩmi ūrĩa wĩnogagia akĩrĩma mūgũnda nĩ we wagĩrĩrwo gũtuĩka wa mbere kwamũkĩra maciaro maguo. ⁷ Cũranagia maũndũ marĩa ndĩroiga, nĩgũkorwo Mwathani nĩarĩkũhĩgagia maũndũ-inĩ macio mothe.

⁸ Atĩrĩrĩ, ririkanaga Jesũ Kristũ, ūrĩa wariũkirio akiuma kũrĩ arĩa akuũ, na aarĩ wa rūciaro rwa Daudi, kũringana na Ūhoro-ūrĩa-Mwega, ūrĩa nĩ hunjagia. ⁹ Ūhoro ūcio nĩguo nĩ nyariiragĩrwo o nginya ngohwo na mĩnyororo ta ndĩ mūgeri ngero. No kiugo kĩa Ngai ti kiohe. ¹⁰ Nĩ ūndũ ūcio, nĩ nĩnyũmagĩrĩria maũndũ mothe nĩ ūndũ wa arĩa aamũre, nĩgeetha o nao megĩre na ūhonokio ūrĩa ūrĩ thĩnĩ wa Kristũ Jesũ, na magĩe na riiri wa tene na tene.

¹¹ Ūhoro ūyũ nĩ wa kwĩhokeka, atĩrĩ:

Angĩkorwo nĩtwakuire hamwe
nake-rĩ,

o na gũtũũra nĩtũgaatũũra
muoyo hamwe nake;

¹² na tũngĩkirĩrĩria-rĩ,
o na gũthamaka
nĩtũgaathamaka hamwe
nake.

No tũngĩmũkaana-rĩ,
o nake nĩagatũkaana;

¹³ na tũngĩaga kwĩhokeka,
we egũtũũra arĩ o mwĩhokeku,
nĩgũkorwo we ndangĩhota
gwĩkaana.

Mūruti Wĩra Mwĩtikĩrĩku harĩ Ngai

¹⁴ Ririkanagia andũ maũndũ macio. Makaanagie ūrĩ mbere ya Ngai nĩguo matige gũkararanĩria ndeto itarĩ kiene; ndeto icio itirĩ kĩguni, no gũthũkia ithũkagia arĩa maciiguaga. ¹⁵ Geria mũno wĩonanagie harĩ Ngai wĩ mwĩtikĩrĩku, na wĩ mūruti-wĩra ūtarĩ ūndũ ūngĩmũconora, na ūrutanage ūhoro

ūrĩa wa ma ūrũngĩrĩrie. ¹⁶ Ehagĩrĩra mĩario itarĩ ya gwĩtigĩra Ngai, tondũ arĩa mekenagia na ndeto icio makĩragĩrĩria kwaga gwĩtigĩra Ngai. ¹⁷ Ūrutani wao ūtheaga ta kĩronda kĩa ndĩira. Amwe ao nĩ Humenayo, na Fileto, ¹⁸ arĩa maturuurĩte na magatiga ūhoro wa ma. Moigaga atĩ ūhoro wa kũriũka nĩũrĩkĩtie kũhĩtũka, na nĩ mathũkĩtie wĩtĩkio wa andũ amwe. ¹⁹ No rĩrĩ, mũthingĩ ūrĩa mūrũmu wa Ngai nĩwĩhaandĩte wega nago wikĩrĩtwo rūũri na ciugo ici: “Mwathani nĩoi andũ arĩa marĩ ake,” na ningĩ atĩrĩ, “Ūrĩa wotho uumbũraga rĩitwa rĩa Mwathani no nginya agarũrũke atigane na waganu.”

²⁰ Thĩnĩ wa nyũmba yotho nene-rĩ, to indo cia thahabu na betha ikoragwo kuo ciiki, no nĩ kũrĩ indo cia mĩtĩ na cia rĩũmba; imwe nĩ cia wĩra ūrĩa mĩtĩe, na imwe nĩ cia wĩra ūrĩa ūtangĩtũka.

²¹ Mūndũ angĩtheria kuuma kũrĩ maũndũ macio matangĩtũka, no atuĩke ta kĩndũ gĩa kũruta wĩra wa gĩtĩio, kĩndũ gĩtherie, kĩrĩa kĩagĩrĩre Mwathi wa nyũmba iyo na kĩaarĩrio gĩa kũrutaga wĩra o wotho mwega. ²² Na rĩrĩ, ūragĩra merĩrĩria mooru ma wĩthĩ, na ūthingatage ūthingu, na wĩtĩkio, na wendani, na thayũ, mūrĩ hamwe na arĩa makayagĩra Mwathani marĩ na ngoro theru. ²³ Reganaga na ngarari cia ūrimũ na cia ūkĩgu, tondũ nĩũĩ irehage ngũĩ.

²⁴ Nayo ndungata ya Ngai ndĩagĩrĩrwo nĩ gũtuũka ya ngũĩ; handũ ha ūguo, yagĩrĩrwo nĩgũtuũka ya gũtuga mūndũ o wotho, na irĩ mūndũ wĩ na ūhoti wa kũrutana, na irĩ mūndũ mũkirĩrĩria.

²⁵ Ningĩ arutage arĩa mamũkararagia ahooreire, arĩ na mwĩhoko atĩ Ngai no atũme merire, nĩguo mamenye ūhoro wa ma, ²⁶ na atĩ matuĩke a gwĩcookera, na meteithũkie mũtego-inĩ wa mũcukani ūrĩa ūmanyiitĩte mĩgwate nĩguo mekage ūrĩa ekwenda.

Kwaga Gwĩtigĩra Ngai Matukũ ma Kĩrigĩrĩria

3 No rĩrĩ, menya atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũkagĩa na mahinda

ma ūgwati. ² Andū magaatuika eyendi, na endi mbeeca, na egani, na egaathi, na arumani, na andū mataiguaga aciari ao, na matarī ngaatho, na matarī atheru. ³ Ningī makorwo matarī na wendani, na matarekanagira, na a gūcambania, na matangihota kwīgīrīrīria merirīria ma mwīrī, na matarī tha, na matendaga maūndū mega, ⁴ na andū mendaga gūkunyañira andū arīa angī, na arūgīrīri, na eīkīrīri, na endi gwīkenia gūkīra ūrīa mendete Ngai. ⁵ Andū acio metuaga ta meyamūrīire Ngai no nīmakaanaga hinya wake. Wīthemage andū ta acio.

⁶ Acio nīo arīa matoonyagīrīria nyūmba ciene na makaguucagīrīria andū-a-nja arīa ahūthū ngoro, arīa maiyūrītwo nī mehia, na arīa matwaragīrīrio nī merirīria mooru ma mīthemba yothe. ⁷ Andū-a-nja acio nīmerutaga ūndū mwerū hīndī ciothe, no matīrī hīndī mamenyaga ūhorō ūrīa wa ma. ⁸ O ta ūrīa Janne na Jambare maakararirie Musa-rī, no taguo andū acio mehotoraga makararie ūhorō ūrīa wa ma. Mecīria mao nī mooru, nao ha ūhorō ūkonī wītīkio nīakūregwo biū. ⁹ No rīrī, matingīthī haraaya, tondū ūrimū wao nīūkamenyeka nī andū othe, o ta ūrīa ūhorō wa andū acio wamenyekire.

Paūlū Gūtaara Timotheo

¹⁰ No wee-rī, nīū ūhorō wothe wa ūrutani wakwa, na mūtūūrīre wakwa, na matanya makwa, na wītīkio wakwa, na ūkirīrīria wakwa, na wendani wakwa, na kūmīrīria gwakwa, ¹¹ na kūnyariirwo gwakwa, na mathīina makwa, o na mīthemba ya maūndū marīa maangorire kū Antiokia, na Ikonīa, o na Lusiterā, mīnyamaro īrīa nī ndomīrīrie. No Mwathani nīahonokirie kuuma kūrī mathīina macio mothe.

¹² Ti-itherū, mūndū o wothe ūrīa ūkwenda gūtūūra mūtūūrīre wa gūkenia Ngai arī thīnī wa Kristū Jesū nīarīnyariiragwo,

¹³ No andū arīa aaganu na arīa aheenania nīmarīkīragīrīria kwagana, makaheenanagia na makaheenagio.

¹⁴ No wee-rī, tūūra wīkaga maūndū

marīa wīrutīte na ūkametīkia wega atī nī ma ma, tondū nīū arīa maakūrūte, ¹⁵ na ūrīa wamenyire Maandīko marīa matheru kuuma rīrīa warī kaana,^a marīa mangihota gūkūūhīgia nīguo ūkaahonokio nī ūndū wa gwītīkia thīnī wa Kristū Jesū. ¹⁶ Ūhorō wothe ūrīa wandīkītwo Maandīko-inī wekīrītwo thīnī wa mūwandīki nī Ngai, na nīwagīrīre harī ūhorō wa kūrutana, na wa gūkaanania, na wa kūrūnga mahītia, o na wa kūrutana mīkarīre ya ūthingu, ¹⁷ nīgeetha mūndū wa Ngai akoragwo arī mūkinyanīru, na athagathagītwo biū kūruta wīra o wothe mweга.

⁴ Atīrīrī, nī ndī mbere ya Ngai na ya Kristū Jesū, ūrīa ūgaatuīra ciira andū arīa marī muoyo na arīa makuīte, na nī ūndū wa gūūka gwake na ūthamaki wake-rī, ngūgūtaara atīrī: ² Hunjagia Ūhorō wa Ngai; ikaraga wīhaarīrie hīndī īrīa yagīrīre na īrīa ītagīrīre; ningī rūithagīria andū mahītia mao, na ūmakaanagie, na ūmomagīrīrie, wī na ūkirīrīria mūnene na ūrutani mūbarīrie. ³ Nīgūkorwo ihinda nīrīgooka rīrīa andū makaaregana na ūrutani ūrīa wagīrīre. No nīguo mahingie merirīria mao-rī, nīmakeyūnganīria arutani aingī nīguo mameerage maūndū marīa matū mao mekwenda kūigua. ⁴ Nīmakahūgūra matū mao matige kūigua ūhorō wa ma, na magariūrūkīre ng'ano cia tūhū. ⁵ No wee-rī, ikaraga wīguīte maūndū-inī mothe, na ūmīrīrie kūnyariirwo, ningī rutaga wīra wa kūhunja ūhorō wa Ngai, na ūhingagie mawīra mothe ma ūtungata waku.

⁶ Nīgūkorwo nīnyambīrīrie gūtītwo thī ta iruta rīa kūnyuuo, narīo ihinda rīakwa rīa kuuma gūkū nīrīkinyu. ⁷ Nīndūite mbaara īrīa njega, narīo ihenya rīakwa rīgakinya mūthia, o na nīndūūrīte menyereire wītīkio wakwa. ⁸ Rīu nīnjigīrwo thūmbī īrīa ya ūthingu, īrīa Mwathani, ūrīa ūtuaga ciira na

^a15 Mwana wa kahī wa Mūyahudi aambagīrīria kwīruta maandīko ma Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū arī wa mīaka ītano.

kĩhooito, akaahe mũthenya ũcio, na to nĩ nyiki akaahe, no ningĩ nĩ andũ othe aĩa makoretwo merirĩrie kũguũranĩrio gwake.

Maũndũ ma Paũlũ Mwene

⁹ Geria mũno o ũrĩa wahota ũũke kũrĩ nĩ na ihenya, ¹⁰ nĩgũkorwo Dema, tondũ wa kwenda maũndũ ma thĩ ĩno, nĩandiganĩrie na agathiĩ Thesalonike. Nake Keresike nĩathiĩte Galatia, na Tito agathiĩ Dalamatia. ¹¹ Luka nowe tũrĩ nake gũkũ. Oya Mariko mũũke nake, tondũ nĩ ũteithio harĩ nĩ ũtungata-inĩ wakwa. ¹² Nĩndatũmire Tukiko kũu Efeso. ¹³ Ũgĩũka-rĩ, ndehera kabuti karĩa ndatigire gwa Karipo kũrĩa Teroa, na ũndehera mabuku makwa ma gĩkũnjo, na makĩria njũa iria cia kwandĩkwo.

¹⁴ Alekisandero ũrĩa mũturi wa indo cia rũthuku nĩanjĩkire ũũru mũno. Mwathani nĩwe ũkaamũrĩha kũringana na ciĩko ciake. ¹⁵ O nawe mwĩmenyerere, tondũ nĩakararirie ndũmĩrĩri iitũ na hinya.

¹⁶ Hĩndĩ ĩrĩa ndaciirithirio rĩa mbere-rĩ, gũtirĩ mũndũ wokire kũndeithia, andũ othe nĩmandiganĩrie. Maroaga gũtuĩrwo ũũru. ¹⁷ No Mwathani nĩarũgamire na nĩ na akĩnjĩkĩra hinya, nĩgeetha ndũmĩrĩri ĩhunjo biũ nĩ ũndũ wakwa na andũ-a-Ndũrĩrĩ othe mamũgue. Na nĩ ngĩhonokio kuuma kanua ka mũrũũthi.

¹⁸ Mwathani nĩakahonokia ũũru-inĩ o wothe, na andware ũthamaki-inĩ wake wa igũrũ, nake arogoocagwo tene na tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹⁹ Geithia Pirisila na Akula, na andũ a nyũmba ya Onesiforo. ²⁰ Erasito aatigirwo Korinitho, na nĩ ngĩtiga Terefimo kũu Mileto arĩ mũrũaru. ²¹ Geria ũkinye gũkũ mbere ya ihinda rĩa heho. Nĩwageithio nĩ Eubulu, o na Pudene, na Lino, na Kilaudia, na ariũ na aarĩ a Ithe witũ othe.

²² Mwathani aroikaria roho waku. Wega wa Ngai ũroikara hamwe nawe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ TITO

1 Nĩ nĩ Paŭlū, ndungata ya Ngai na mūtūmwo wa Jesū Kristū. Ndūmītwo nĩguo andū arĩa athuure nĩ Ngai mongererwo wītīkio na ūmenyo wa kũmenya ūhoro-ūrĩa-wa-ma ūrĩa ūtwaranĩte na ūhoro wa kwĩyamūrĩra Ngai, ² na nĩguo wītīkio na ūmenyo iria irĩ na kĩrĩgĩrĩro kĩa muoyo wa tene na tene, iria Ngai ūrĩa ūtaheenanagia eeranĩire o kuuma kĩambĩrĩria. ³ Narĩ ihinda rĩake rĩrĩa rĩagĩrĩire rĩakinya, nĩaguũranĩirie kiugo gĩake kĩrĩa ndehokeirwo ndĩkihunjagie kũringana na ūrĩa njathĩtwo nĩ Ngai Mũhonokia witū,

⁴ Ndĩrakwandĩkĩra marũa maya wee Tito, o wee mũriũ wakwa kũna thĩnĩ wa wītīkio ūrĩa tũgwatanĩire nawe:

Wega na thayũ kuuma kũrĩ Ngai Ithe na kũrĩ Kristū Jesū Mũhonokia witū, irogĩa nawe.

Wĩra wa Tito arĩ Kirete

⁵ Atĩrĩrĩ Tito, gītūmi kĩrĩa gĩatūmire ngūtige kũu Kirete nĩ atĩ ūthondeke maũndũ marĩa mataarĩkĩte na ūthuure athuuri thĩnĩ wa o itũũra, o ta ūrĩa ndakwĩrire. ⁶ Mũthuuri wa kanitha aagĩrĩrwo akorwo atarĩ na ūcuuke, na akorwo arĩ mũthuuri wa mūtumia o ūmwe tu, na arĩ mũndũ ūrĩ na ciana ciĩtĩkĩtie na itarĩ kaũndũ ingĩcuukĩrwo nĩ ūndũ wa ūmaramari kana kwaga gwachĩka. ⁷ Kuona atĩ mũrori wa maũndũ ma kanitha nĩmwĩhokere wĩra wa Ngai, no nginya akorwo atarĩ na ūcuuke, na ndagakorwo arĩ mũndũ wa kwĩgũmĩra, kana wa kũhiũha kũrakara, kana arĩ mũnyui wa njoohi, kana wa kũhũthĩra hinya o na mbaara, kana mũndũ wa gũkorokera indo na njĩra irĩa itagĩrĩire. ⁸ Nĩ kaba akorwo arĩ mũndũ ūũĩ gūtugana, na wendete maũndũ marĩa mega, na ūhotete kwĩgĩrĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na arĩ mũrũngĩrĩru ngoro, na arĩ mũthingu, o na mũndũ ūmenyagĩra

mītugo yake. ⁹ Ningĩ no nginya arũmagie ūhoro ūrĩa wa kwĩhokeka, o ta ūrĩa ūrutanĩtwo, nĩguo ahotage kũmĩrĩria arĩa angĩ na ūrutani ūrĩa mwagĩrĩru, na ahotage kũregana na arĩa maũkararagia.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ aingĩ aremi, andũ a mĩario ya tũhũ na aheenanania, na makĩria arĩa a thiritũ ya arĩa maruaga. ¹¹ Andũ acio no nginya makirio, tondũ nĩmarathũkia mĩcĩ mĩingĩ nĩkũrutanaga maũndũ marĩa mataagĩrĩire kũrutana, na mekaga ūguo nĩgeetha monage mbeeca iria itamagĩrĩire. ¹² O na mũnabii ūmwe wao nĩoigĩte atĩrĩ, “Andũ a Kirete matũũruga maheenanagia hĩndĩ ciothe, na mahaana ta nyamũ njũru, na nĩ igũũta ngoroku.” ¹³ Ūira ūcio nĩ wa ma. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, makaanagie ūgwatĩirie, nĩgeetha mehaande wega ūhoro-inĩ wa gwītĩkia, ¹⁴ na nĩguo matikarũmbũyagie ng’ano cia Ayahudi kana mawatho ma andũ arĩa mareganaga na ūhoro-ūrĩa-wa-ma. ¹⁵ Kũrĩ andũ arĩa marĩ meciirĩa matheru, maũndũ mothe nĩ matheru, no kũrĩ andũ arĩa marĩ na meciirĩa mathũku na matetĩkĩtie-rĩ, gūtĩrĩ ūndũ mũtheru. Ti-itherũ, meciirĩa mao na thamiri ciao nĩ thũku. ¹⁶ Kuuga nĩmoigaga atĩ nĩmoofi Ngai, no nĩmamũkaanaga na ciiko ciao. Nĩ andũ imaramari, na matiathĩkaga, na gūtĩrĩ ūndũ o na ūmwe mwega mangĩika.

Maũndũ Marĩa Mabataire Kũrutwo Ikundi Itiganĩte

2 No wee-rĩ, no nginya ūrutanage maũndũ marĩa maringaine na ūrutani ūrĩa mwagĩrĩru. ² Rutaga athuuri arĩa akũrũ maikarage matarĩ arĩũ, na marĩ a gūtĩika, na a kwĩgĩrĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ, na marĩ arũmu ūhoro-inĩ wa gwītĩkia, na makoragwo marĩ na wendani o na ūkirĩrĩria.

³ O nao atumia arĩa akũrũ marutage gũikaraga na mĩikarĩre ya ūtheru, na matigatuĩke a gũcambania o na kana mamenyere kũnyuuga ndibei nyingĩ matuĩke ta ngombo ciayo, no nĩ matuĩke

a kūrutanaga maündũ marĩa mega,
⁴nĩgeetha mahote kūruta atumia arĩa
ethĩ kwenda athuuri ao na ciana ciao,
⁵na matũike a kwĩgirĩrĩa merirĩria ma
mwĩrĩ, na atheru, na mehang'agie na
wĩra o wa kwao mũciĩ, na matũike atugi,
na maathĩkagĩre athuuri ao, nĩgeetha
gũtikanagĩre mũndũ ũngĩcambia kiugo
kĩa Ngai.

⁶O ta ũguo-rĩ, ũmagĩrĩria aanake,
na ũmataarage matũike a kwĩgirĩrĩa
merirĩria ma mwĩrĩ. ⁷Maündũ-inĩ mothe,
tuĩka kĩonereria gĩa gwĩkaga wega
maündũ-inĩ mothe. Rĩria ũkūrutana
onanagia ũrũngĩrũ, na ũtarĩ na itherũ,
⁸o na waragie ciugo iria ciagĩrĩire,
itangĩrutĩka mahĩtia, nĩgeetha arĩa
matũkararagia maconorithio tondũ wa
kwaga ũndũ mũũru mangĩaria igũrũ
riitũ.

⁹Taaraga ngombo atĩ ciathĩkagĩre
aathanĩ a cio maündũ-inĩ mothe, na
igeragie kũmakenia, no itigacookanagĩrie
nao, ¹⁰na itikamaiyage indo ciao, no
cionanagie atĩ no ciĩhokwo kũna, nĩguo
itũmage ũrutani wa ũhoru wa Ngai
Mũhonokia witũ wendekage maündũ-
inĩ mothe.

¹¹Nĩ ũndũ wega wa Ngai ũrĩa ũrehaga
ũhonokio nĩũguũranĩrio kũrĩ andũ othe.
¹²Wega ũcio wa Ngai nĩguo ũtũrutaga
kũregana na maündũ marĩa matarĩ ma
kwĩyamũrĩra Ngai, na merirĩria mooru
ma gũkũ thĩ, na gũtũũra twĩgirĩrĩrie
merirĩria ma mwĩrĩ, na gũtũũra na
mĩtũũrĩre ya ũngai na mĩrũngĩrũ na
ya kwĩyamũrĩra Ngai mahinda-inĩ maya
tũrĩ, ¹³o tũgĩetagĩrĩa kĩirĩgĩrĩro kĩrĩa kĩrĩ
na kĩrathimo, hĩndĩ irĩa gũkaaguũranĩrio
riiri wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ Ngai witũ
mũnene na Mũhonokia. ¹⁴Nake nĩwe
werutire nĩ ũndũ witũ, nĩguo atũkũũre
waganu-inĩ wothe, na atherie andũ
matũike ake kĩũmbe, arĩa marĩ na kĩyo
gĩa gwĩkaga maündũ mega.

¹⁵Rĩu-rĩ, maündũ macio nĩmo
wagĩrĩrwo nĩkūrutanaga. Ũmanagĩrĩa
na ũkaananagie wĩ na wathani wothe.
Ndũkanareke mũndũ o na ũrĩkũ akũire.

Gwĩka ũrĩa Kwagĩrĩre

3 Ririkanagia andũ acio atĩ maathĩkagĩre
anene na arĩa maathanaga, na matũike
aathĩki, na makoragwo mehaarĩrie
kūruta wĩra wothe mwega, ²nĩngĩ
matikae gũcambia mũndũ o na ũrĩkũ,
no makorwo marĩ a thayũ na acaayanĩri,
na monanagie mĩtugo ya ũhooreri harĩ
andũ othe.

³Nĩ ũndũ hĩndĩ ĩmwe-rĩ, o na ithuĩ
twarĩ akĩgu, na tũtiathĩkaga, na
tũkaheenekaga; twarĩ ngombo cia
merirĩria ma mĩthemba yotho o na
ikenno ciothe. Twatũũraga tũrĩ na
rũmena na ũiru, tũgathũũragwo o na
tũgathũũranaga mũndũ na ũrĩa ũngĩ.
⁴No hĩndĩ irĩa ũtugi wa Ngai Mũhonokia
witũ na wendo ũrĩa atwendete naguo
ciaguũranĩrio-rĩ, ⁵nĩatũhonokirie, na
ti ũndũ wa maündũ ma ũthingu marĩa
twekĩte, no nĩ ũndũ wa tha ciale.
Agĩtũhonokia na ũndũ wa gũtũtheria,
agĩtũciara rĩngĩ na agĩtwerũhia na ũndũ
wa Roho Mũtheru, ⁶ũrĩa aatũitĩrĩrie
na ũtaana nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ
Mũhonokia witũ, ⁷nĩgeetha twatuuo
athingu nĩ ũndũ wa wega wake, tũtũike
agai a muoyo wa tene na tene kũringana
na ũrĩa tũtũire twĩrĩgĩrĩre. ⁸Ũhoru ũcio
nĩ wa kwĩhokeka. Na ngũkienda waragie
maündũ maya ũgwatĩrie, nĩgeetha
andũ arĩa mehokete Ngai memenyerie
kwĩrutĩra na kĩyo gwĩkaga maündũ
mega. Maündũ maya nĩ magĩrĩru kũna,
na nĩ marĩ uumithio harĩ mũndũ o
wothe.

⁹No rĩrĩ, eheragĩra ngarari cia ũrimũ,
na ũhoru wa gũkinyĩra njiarwa, na
gũkararania, na mbaara cia ũhoru wa
watho, tondũ maündũ macio matirĩ
uumithio, na nĩ ma tũhũ. ¹⁰Mũndũ
ũrĩa ũtũmaga kũgĩe na nyamũkano-rĩ,
mũkaanagie riita rĩa mbere, na rĩa
keerĩ. Thuutha wa ũguo, regana nake.
¹¹Wagĩrĩrwo nĩkũmenya atĩ mũndũ ta
ũcio nĩ mwaganu na nĩ mwĩhia; nake we
mwene nĩetuĩrĩre ciira.

Maũndũ ma Mũthia

¹² Ndaarĩkia gũtũma Aritema kana Tukiko kũrĩwe, geria ũrĩa ũngĩhota ũũke kũrĩ nĩ gũkũ Nikopoli, tondũ nĩkuo nduĩte gũikara ihinda rĩa heho. ¹³ Īka ũrĩa wothe ũngĩhota ũteithie Zena ũrĩa wakiri, na Apolo rĩrĩa marĩkorwo marĩ rŭgendo-inĩ, na wone atĩ marĩ na indo ciothe iria mabatarĩtio nĩcio. ¹⁴ Nao andũ aitũ nĩmemenyerie kũrutaga mawĩra marĩa mega, nĩguo mateithagĩrĩrie mabataro-inĩ ma o mũthenya nĩguo matigatũũre mũtũũrĩre ũtarĩ na uumithio.

¹⁵ Andũ arĩa othe tũrĩ nao nĩmamũgeithia. Geithia andũ arĩa othe matwendete thĩinĩ wa wĩtĩkio.

Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA PAŪLŪ KŪRĪ FILEMONA

¹ Nĩ nĩ Paŭlũ, njohetwo nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ, na Timotheo mŭrũ wa Ithe witũ,

Tŭratũma marũa maya kŭrĩ Filemona mŭrata witũ ūrĩa twendete na mŭruti wĩra hamwe na ithuĩ, ² na kŭrĩ mwarĩ wa Ithe witũ Apufia, o na kŭrĩ Arikipo, ūrĩa ūrũagĩrĩra Ūhoru wa Ngai hamwe na ithuĩ, o na kŭrĩ kanitha ūrĩa ūcemanagia gwaku mŭciĩ.

³ Mũrogĩa na wega na thayũ kuuma kŭrĩ Ngai Ithe witũ, na kuuma kŭrĩ Mwathani Jesũ Kristũ.

Gũcookia Ngaatho hamwe na Kũhooya

⁴ Atĩrĩrĩ, rĩrĩa ngũkŭririkana mahooya-inĩ makwa-rĩ, nĩnjookagĩria Ngai wakwa ngaatho hĩndĩ ciothe, ⁵ tondũ nĩnjiguaga ūhoru wa wĩtikio waku thĩnĩ wa Mwathani Jesũ, na ūrĩa wendete andũ arĩa othe aamũre. ⁶ Nĩhooyaga atĩ ūgĩe na kĩyo rĩrĩa ūkũgwatanĩra nao ūhoru wa wĩtikio waku, nĩgeetha magĩe na ūmenyo wa maũndũ mothe mega marĩa tũrĩ namo thĩnĩ wa Kristũ. ⁷ Wendani waku nĩũheete gĩkeno kĩnene mũno na ūkanyũmĩrĩria, nĩ tondũ wee, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩũcanjamũrĩte ngoro cia andũ arĩa aamũre.

Paŭlũ Gũthaithanĩrĩa Onesimo

⁸ Nĩ ūndũ wa ūguo-rĩ, o na gũtuĩka no ngwathe ndĩ thĩnĩ wa Jesũ Kristũ, atĩ wĩke ūrĩa wagĩrĩire-rĩ, ⁹ nĩ kaba ngũthaithe ūwĩke nĩ ūndũ wa wendo. Nĩ ūndũ ūcio-rĩ, nĩ Paŭlũ o na ndĩ mũthuari mŭkŭrũ, na ningĩ ndĩ muohe nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ-rĩ, ¹⁰ ngũgĩgũthaitha nĩ ūndũ wa mŭrũ wakwa Onesimo, ūrĩa watũkire mŭrũ wakwa ndĩ gũkũ kĩho-inĩ. ¹¹ Mbere iyo ndaarĩ kĩene kũrĩwe, no rĩu nĩatuĩkĩte mũndũ wa bata harĩwe o na harĩ nĩ.

¹² Nake nĩngũmũcookia kũrĩwe, na ngĩmũtũma no taarĩ ngoro yakwa mwene ndĩragũtũmĩra. ¹³ Nĩngĩrendire

gũikara nake, nĩgeetha andeithagie handũ-inĩ haku, rĩu njohetwo nĩ ūndũ wa Ūhoru-ũrĩa-Mwega. ¹⁴ No ndiendire gwĩka ūndũ o na ūrĩkũ wee ūtetikĩrite, nĩgeetha ūndũ o wothe mwega wee ūngĩka ūkorwo ūrĩ wa kwĩyendera no ti wa kũringĩrĩrio. ¹⁵ No gũkorwo gĩtũmi gĩa akweherere kahinda kanini-rĩ, nĩgeetha agũcookerera mũtũũranie nake nginya tene, ¹⁶ no ndagacooke arĩ o ngombo, no akorwo akĩrite ngombo, acooke arĩ mŭrũ wa Ithe witũ mwende mũno. Nĩ wa bata mũno harĩ nĩ, no harĩwe nĩ wa bata makĩria, arĩ ta mũndũ o na ta mŭrũ wa Ithe witũ thĩnĩ wa Mwathani.

¹⁷ Nĩ ūndũ ūcio angĩkorwo nĩũtuaga tũrĩ rũmwe nawe-rĩ, mwamũkĩre o ta ūrĩa ūngĩnyamũkĩra nĩ mwene. ¹⁸ Nake angĩkorwo nĩagwĩkĩte ūũru o na ūrĩkũ, kana hihi arĩ na thĩrĩ waku-rĩ, andĩka atĩ thĩrĩ ūcio nĩ wakwa. ¹⁹ Nĩ nĩ Paŭlũ ndĩrakwandĩkĩra na guoko gwakwa mwene. Nĩngakũrĩha thĩrĩ ūcio, o na gũtuĩka ndikwenda kũgweta atĩ o na wee mwene ūrĩ thĩrĩ wakwa. ²⁰ Atĩrĩrĩ, mŭrũ wa Ithe witũ, nĩ ingĩenda ngĩe na uumithio uumĩte kũrĩwe thĩnĩ wa Mwathani; canjamũra ngoro yakwa thĩnĩ wa Kristũ. ²¹ Ndakwandĩkĩra marũa maya ndĩhokete atĩ ndũngĩaga kũnjathĩkĩra, na ngĩmenyaga atĩ nĩũgwĩka o na makĩria ya ūrĩa ngũrĩtie wĩke.

²² Hamwe na ūguo-rĩ, thondekera handũ ha gũikara, tondũ ndĩ na mwĩhoko atĩ nĩndĩtũkĩrio njũke kũrĩ inyuĩ nĩ ūndũ wa mahooya marĩa mũhooyagĩra.

²³ Epafara, ūrĩa tuohetwo nake nĩ ūndũ wa Kristũ Jesũ, nĩakũgeithia. ²⁴ O na Mariko, na Arisitariko, na Dema, na Luka, arĩa tũrutithanagia wĩra nao, nĩmakũgeithia. ²⁵ Wegu wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ ūrogĩa na roho waku.

MARŪA KŪRĪ AHIBIRANIA

Mūriū nī Mūnene Gūkīra Araika

¹ Matukū-inī ma tene Ngai nīarīrie maithe maitū na tūnua twa anabii maita maingī, na njīra mwanya mwanya, ² no matukū-inī maya ma kūrīgīrīria-rī, ithuī nīatwarīrie na njīra ya Mūriū, ūrīa aatuire mūgai wa indo ciothe, o we ūrīa thī yothe yombirwo na ūndū wake. ³ Mūrūwe-rī, nīwe wonanagia ūkengi wa riiri wake, na nīwe mūhianīre mūkinyanīru kūna wa ūrīa Ngai atariī, ningī nīwe ūnyīitīrīre indo ciothe na kiugo gīake kīrī hinya. Nake aarīkia gūtheria andū mehīa-rī, nīaikarire thī guoko-inī kwa ūrīo kwa Ūnene kūu igūrū. ⁴ Nī ūndū ūcio agītuīka mūnene gūkīra araika, o ta ūrīa rīitwa rīrīa aagaīrwo rīrī inene gūkīra rīao.

⁵ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī eera atīrī,

“Wee nīwe Mūrū wakwa;
ūmūthī nīndatuīka Thoguo?”

O na kana akīmŵīra atīrī,

“Nī nīī ngūtuīka Ithe,
nake atuīke Mūrū wakwa?”

⁶ Na ningī-rī, Ngai aarehe irigithathi rīake gūkū thī, oigire atīrī,
“Araika othe a Ngai
nīmamūinamīrīre,
mamūhoee.”

⁷ Akīaria ūhorō wa araika oigire atīrī,

“Atūmaga araika ake matuīke
huho,
nacio ndungata ciake agacitua
nīnīmī cia mwaki.”

⁸ No ha ūhorō ūkonī Mūriū ekuuga atīrī,

“Wee Ngai, gītī gīaku kīa ūnene
nīgīgatūūra tene na tene,
nakīo kīhoto nīkīo gīgaatuīka
mūthīgi wa ūthamaki waku.

⁹ Wee wendete ūthingu no
ūgathūūra waganu;
nī ūndū ūcio, Ngai, o we Ngai
waku, nīakwambararītie
gūkīra athiritū aku othe
na ūndū wa gūgūitīrīria maguta
ma gīkeno.”

¹⁰ Ningī akoiga atīrī,

“Wee Mwathani, o kīambīrīria-inī,
nīwaarire mīthingi ya thī,
o narīo igūrū nī ŵīra wa moko
maku.

¹¹ Icio nīgūthira igaathira, no wee
nīgūtūūra ūgaatūūra;
igaathira o ta nguo.

¹² Ūgaacikūnja o ta ūrīa nguo
ndaaya ikūnjagwo;
ikaagarūrūka o ta ūrīa nguo
igarūrūkaga.

No wee ndūgarūrūkaga,
na mīaka yaku ndīrī hīndī
īgaathira.”

¹³ Nī ūndū-rī, nī mūraika ūrīkū Ngai arī
eera atīrī,

“Ikara thī guoko-inī gwakwa
kwa ūrīo,
nginya rīrīa ngaatūma thū ciaku
ituīke gaturwa ka makinya
maku?”

¹⁴ Githī araika othe ti maroho ma
gūtungata, matūmītuo matungatagīre
arīa makaagaya ūhonokio?

Gwathwo Gūthikīrīria

² Nī ūndū ūcio-rī, nītwagīrīirwo
kūrūmbūiya mūno ūhorō ūrīa
twanaigua, nīguo tūtīkae gūtūgūgio
tweherio kuuma harī guo. ² Tondū-rī,
angīkorwo ūhorō ūrīa waririo nī
araika warī mūrūmu-rī, na mūndū
o wothē wareganaga na ūhorō ūcio
na akaūremera nīaherithagio o ūrīa
kwagīrīre-rī. ³ tūngīkīaga atīa kūherithio
tūngīnyarara ūhonokio mūnene

ũũ? Ūhonokio ūyũ, ūrĩa waambire kũhunjio nĩ Mwathani, nĩwacookire gwĩkĩrwo hinya kũrĩ ithuĩ nĩ andũ arĩa maamũiguire. ⁴ Ningĩ Ngai agĩĩkĩra ūhoru ūyũ ūira atĩ nĩ wa ma na ūndũ wa kuonania marũũri na morirũ, o na kũringa ciana cia mĩthemba mĩingĩ, na akĩheana iheo cia Roho Mũtheru kũrĩ andũ kũringana na wendi wake.

Jesũ gũtuuo ta Ariũ a Nyina

⁵ Thĩ ĩrĩa tũkwaria ūhoru wayo, araika tio maaheetwo wathani wayo. ⁶ No nĩ harĩ mũndũ mũna ūheanĩte ūira handũ hamwe akoiga atĩrĩ:

“Mũndũ akĩrĩ kĩ tondũ ūikaraga
ũkĩmwĩciiragia,
nake mũrũ wa mũndũ akĩrĩ kĩ
atĩ nkĩo ūmũmenyagĩrĩa?

⁷ Watũmire atigie o hanini
aiganane na araika,
na ūkĩmũhumba thũmbĩ ya riiri
o na gĩtĩio,

⁸ na ūkĩga indo ciothe rungu rwa
magũrũ make aciathage.”

Nake akĩga indo ciothe rungu rwa mũndũ-rĩ, hatirĩ kĩndũ o na kĩrĩkũ Ngai aatigire gĩtarĩ watho-inĩ wa mũndũ. No rĩu tũtionaga indo ciothe irĩ watho-inĩ wa mũndũ. ⁹ No tuonaga Jesũ, ūrĩa gwa kahinda kanini watũtũtwo mũnini gũkĩra araika, no rĩu ekĩrĩtwo thũmbĩ ya riiri na ya gĩtĩio nĩ tondũ nĩanyariĩrĩkire na agĩkua, nĩgeetha, nĩ ūndũ wa Wega wa Ngai atuĩke wa gũcama gĩkuũ handũ ha andũ othe.

¹⁰ Nĩgũkorwo nĩ kwagĩrĩire atĩ Ngai, ūrĩa wombire indo ciothe na itũũraga nĩ ūndũ wake-rĩ, atũme mwambĩrĩria wa ūhonokio wao aagĩrĩre kũna kũna na ūndũ wa kũnyamario nĩguo arehe ciana nyingĩ riiri-inĩ wake. ¹¹ Jesũ ūrĩa ūtũmaga andũ matuĩke atheru, o hamwe na acio matuĩtwo atheru, othe matuĩkaga andũ a nyũmba ĩmwe. Nĩ ūndũ ūcio Jesũ ndaconokaga akĩmeeta ariũ na aarĩ a Ithe. ¹² Akoiga atĩrĩ,

“Nĩngoimbũra rĩĩtwa rĩaku kũrĩ
ariũ na aarĩ a Baba;
nĩngainaga nyĩmbo
cia gũkũgooca ndĩ
kĩũngano-inĩ.”

¹³ Ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ngũiga mwĩhoko wakwa harĩ
Ngai.”

O na ningĩ akoiga atĩrĩ,

“Nĩ ūyũ haha, na ciana iria Ngai
aaheete.”

¹⁴ Kuona atĩ ciana icio irĩ na mwĩrĩ na thakame-rĩ, we o nake aatuĩkire o tao mwĩrĩ-inĩ, nĩgeetha na ūndũ wa gĩkuũ gĩake ahote kwananga ūrĩa ūrĩ na hinya wa gĩkuũ, nake nĩwe mũcukani, ¹⁵ na ohore arĩa matũire mohetwo ūkombo-inĩ matukũ mao mothe nĩ ūndũ wa gwĩtigĩra gĩkuũ. ¹⁶ Nĩgũkorwo ti-itherũ ti araika ateithagia, no ateithagia rũciaro rwa Iburahĩmu. ¹⁷ Na nĩ ūndũ ūcio no nginya angĩahaananirio na ariũ na aarĩ a Ithe maũndũ-inĩ mothe, nĩguo atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene ūiyũrĩtwo nĩ tha na mwĩhokeku agĩtungatĩra Ngai, na nĩguo arute horohio nĩ ūndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. ¹⁸ Nĩgũkorwo we mwene nĩathĩnĩkire rĩrĩa aageragio-rĩ, nĩahotaga gũteithia andũ arĩa mageragio.

Jesũ nĩ Mũnene gũkĩra Musa

3 Nĩ ūndũ ūcio, inyuĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ atheru, o inyuĩ mũgwatanĩire ūhoru wa gwĩtwo kũrĩa kuumĩte na igũrũ, mwĩcũranagiei ūhoru wa Jesũ, o we mũtũmwo na mũthĩnjĩri-Ngai ūrĩa mũnene ūrĩa tuumbũraga ūhoru wake. ² We aarĩ mwĩhokeku kũrĩ ūrĩa wamwamũrĩre, o ta ūrĩa Musa aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai. ³ Jesũ nĩonekanĩte aagĩrĩire kũheo gĩtĩio kĩnene gũkĩra Musa, o ta ūrĩa mwaki wa nyũmba aagĩrĩrwo nĩ gũtĩio gũkĩra nyũmba yo nyene. ⁴ Nĩgũkorwo nyũmba o yothe nĩrĩ mũndũ ūrĩa wamĩakire, no Ngai nĩwe mwaki wa indo ciothe. ⁵ Nake

Musa, aarĩ mwĩhokeku maũndũ-inĩ mothe ma nyũmba ya Ngai arĩ o ndungata, agakĩrutaga ũira wa maũndũ marĩa makaahewanwo thuutha-inĩ. ⁶No Kristũ arĩ Mũriũ aarĩ mwĩhokeku na akarũgamĩrĩra nyũmba ya Ngai. Na ithuĩ tũrĩ nyũmba iyo yake, tũngũikara tũrũmĩtie ũmĩrĩru witũ na kũrĩgĩrĩro kĩrĩa twĩrahagĩra.

Gũkaanio kwaga Gwĩtĩkia

⁷Nĩ ũndũ-rĩ, o ta ũrĩa Roho Mũtheru oigaga, atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,

⁸ mũtikoomie ngoro cianyu ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire, andũ makĩngeria marĩ kũu werũ-inĩ,

⁹kũrĩa maithe manyu maangeririe na makĩndoria, na makĩona ciĩko ciakwa, ihinda rĩa mĩaka mĩrongo ĩna.

¹⁰Nĩkĩo ndaarakarĩire rũciaro rũu, ngĩkiuga atĩrĩ,

‘Ngoro cia andũ aya itururaga hĩndĩ ciothe, na matirĩ maamenya njĩra ciakwa.’

¹¹Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,

‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

¹²Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩmenyererei hatikagĩe o na ũmwe wanyu ũrĩ na ngoro ĩhagia na ĩtetĩkagia, ĩrĩa ĩgarũrũkaga, ĩgatigana na Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo. ¹³No ũmanagĩrĩrai mũndũ na ũrĩa ũngĩ o mũthenya, o rĩrĩa rĩothe mũthenya ũrĩtagwo Ũmũthĩ, nĩgeetha gũtikagĩe o na ũmwe wanyu ũkũũmio ngoro nĩ ũndũ wa kũheenererio nĩ mehia. ¹⁴Tondũ ũcio, tũngĩrũmia wega mwĩhoko ũrĩa twarĩ nagueo kuuma o kĩambĩrĩria nginya ithirĩro-rĩ, nĩtũgaatuĩka a kũgwatanĩra hamwe na Kristũ. ¹⁵O ta ũrĩa kwĩrĩtwo, atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngũigua mũgambo wake,
mũtikoomie ngoro cianyu
ta hĩndĩ ĩrĩa mwanemeire.”

¹⁶Nĩ andũ arĩkũ acio maaigũire na makĩmũkararia? Githĩ ti arĩa othe moimĩte Misiri matongoretio nĩ Musa?

¹⁷Nĩngĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ aarakarĩire mĩaka iyo mĩrongo ĩna? Githĩ ti arĩa meehirie, na magĩkua, o arĩa ciimba ciao ciagũire kũu werũ-inĩ? ¹⁸Nĩngĩ-rĩ, nĩ andũ arĩkũ Ngai ehĩtire na mwĩhĩtwa atĩ gũtirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wake, tĩga o andũ acio maaregire kũmwathĩkĩra? ¹⁹Tũgakĩona atĩrĩ, matiahotire gũtoonya kuo nĩ ũndũ wa kwaga gwĩtĩkia kwao.

Thabatũ ya Kũhurũka ya Andũ a Ngai

⁴Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, kuona atĩ kĩranĩro gĩa gũtoonya ũhurũko-inĩ wake kĩrĩ o ho-rĩ, nĩtwĩmenyererei gũtikagĩe o na ũmwe wanyu ũtagagĩkinyĩra.

²Nĩgũkorwo o na ithuĩ nĩtũhunjĩrio Ũhoru-ũyũ-Mwega o tao; no ũhoru ũrĩa maaigũire ndũigana kũmaguna, tondũ arĩa maũigũire matiaawamũkĩrĩre na wĩtĩkio. ³Na rĩrĩ, ithuĩ arĩa twĩtĩkĩtie nĩ ithuĩ tũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kũu, o ta ũrĩa Ngai oigire atĩrĩ,

“Nĩ ũndũ ũcio ngĩhĩta na mwĩhĩtwa ndakarĩte, ngiuga atĩrĩ,

‘Matirĩ hĩndĩ magaatoonya kĩhurũko-inĩ gĩakwa.’”

O na gũtuĩka wĩra wake nĩwathirĩte kuuma o rĩrĩa thĩ yombirwo. ⁴Nĩgũkorwo nĩ harĩ handũ hana aarĩtie ũhoru wa mũthenya wa mũgwanja, akoĩga atĩrĩ: “Nake Ngai akĩhurũka mũthenya wa mũgwanja, agĩtigana na wĩra wake wothe.” ⁵O na nĩngĩ hau mbere nĩoigĩte atĩrĩ, “Matirĩ hĩndĩ magaatoonya ũhurũko-inĩ wakwa.”

⁶Nĩtũkuona atĩ nĩ kũrĩ amwe matigaire gũtoonya kĩhurũko-inĩ kũu kĩeranĩrwo, nĩgũkorwo arĩa maahunjĩrio Ũhoru-ũrĩa-Mwega mbere matiatonyire tondũ

nĩmagire gwathĩka. ⁷Nĩ ũndũ ũcio, o rĩngĩ Ngai akĩamũra mũthenya mũna, akĩwĩta Ũmũthĩ, thuutha wa matukũ maingĩ gũthira rĩrĩa aaririe na kanua ka Daudi, ta ũrĩa oigĩte hau mbere atĩrĩ:

“Ũmũthĩ, mũngĩguwa mũgambo wake,
mũtikoomie ngoro cianyu.”

⁸Tondũ korwo Joshua nĩamaheete ũhurũko-rĩ, Ngai ndangĩacookire kwaria ũhoru wa mũthenya ũngĩ thuutha ũcio. ⁹Tondũ ũcio nĩgũtigaire Thabatũ ya kũhurũka ya andũ a Ngai; ¹⁰nĩgũkorwo mũndũ o wothe ũrĩa ũtoonyaga kĩhurũko-inĩ kĩa Ngai o nake nĩahurũkaga agatigana na wĩra wake, o ta ũrĩa Ngai aahurũkire agĩtigana na wĩra wake. ¹¹Nĩ ũndũ ũcio, nĩtwĩrutanĩrie na kĩyo gũtoonya ũhurũko-inĩ ũcio, nĩgeetha gũtikanagĩe mũndũ o na ũrĩkũ ũkaagũa nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra kĩonereria kĩa ũremi wao.

¹²Nĩgũkorwo ũhoru wa Ngai ũrĩ muoyo na ũrĩ hinya. Nĩ mũũgĩ gũkĩra rūhiũ rwa njora rūnooretwo mĩena yeerĩ, ũgatheeca ũkagayũkania muoyo na roho, o na ũkagayania marũngo na maguta marĩa makoragwo mahĩndĩ-inĩ, na nĩngĩ ũgatuĩra meciĩria na matua ma ngoro. ¹³Gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩa iria ciombirwo kĩhithĩtwo kuuma maitho-inĩ ma Ngai. Indo ciothe nĩhumbũrie na ikaguũrio mbere ya maitho ma ũrĩa tũkaahe ũhoru witũ.

Jesũ Mũthĩnjĩri-Ngai Ũrĩa Mũnene Mũno

¹⁴Nĩ ũndũ ũcio, kuona atĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũhungurĩteagakinya o igũrũ, na nĩwe Jesũ mũrũ wa Ngai-rĩ, nĩtũrũmiei na hinya wĩtikio ũrĩa tuumbũraga. ¹⁵Nĩgũkorwo tũtirĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene ũtangĩhota gũtũiguĩra tha ũhũthũ-inĩ witũ, no nĩ tũrĩ na ũmwe wanagerio ikĩro-inĩ ciothe o ta ithuĩ, no ndaigana kwĩhia. ¹⁶Hakĩrĩ ũguo-rĩ, nĩtũkuhĩrĩriei gĩtĩ kĩa Ũnene kĩrĩa kĩa Wega wake tũrĩ na ũũmĩrũru, nĩgeetha

tũkaiguĩrwo tha, na tuone Wega wake wa gũtũteithagia hĩndĩ ĩrĩa tũbatarĩte.

⁵Rĩu-rĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o wothe athuuragwo kuuma gatagatĩ ka andũ na agatuuu wa kũmarũgamĩrĩra maũndũ-inĩ marĩa makoniĩ Ngai, nĩguo arutage maruta na magongona nĩ ũndũ wa kũhoroheria mehia. ²Nake nĩahotaga gũkĩrĩrĩria arĩa matarĩ na ũmenyo o na arĩa maturuurĩte, kuona atĩ o nake nĩarĩ ũhũthũ wake. ³Ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga arute magongona ma kũhoroheria mehia make mwene, o ta ũrĩa amarutaga nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ.

⁴Gũtirĩ mũndũ wĩheaga gĩtũo kũu we mwene; no nginya akorwo etĩtwo nĩ Ngai, o ta ũrĩa Harũni eetirwo. ⁵Nĩ ũndũ ũcio, o nake Kristũ ndaigana kwĩyoera ũgooci wa gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene. No nĩ Ngai wamwĩrĩre atĩrĩ,

“Wee nĩwe Mũrũ wakwa;
ũmũthĩ nĩndatuĩka Thoguo.”

⁶Na handũ hangĩ oigĩte atĩrĩ,

“Wee ũrĩ mũthĩnjĩri-Ngai nginya tene,
o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.”

⁷Matukũ-inĩ marĩa Jesũ aatũũraga gũkũ thĩ-rĩ, nĩahooyaga na agathaitha Ngai, agĩkayaga mũno agĩtaga maithori kũrĩ ũcio ũngĩahotire kũmũhonokia kuuma gĩkuũ-inĩ, na nĩaiguagwo nĩ ũndũ wa kwĩnyĩhia gwake. ⁸O na gũtuĩka aarĩ mũriũ, nĩerutire gwathĩka nĩ ũndũ wa ũrĩa aanyariĩrĩkire, ⁹na aarĩkia gũtuuo mwagĩrĩru kũna, agĩtuĩka kĩhumo kĩa ũhonokio ũrĩa ũtagaathira harĩ arĩa othe mamwathĩkagĩra, ¹⁰nake Ngai akĩmũtua mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.

Gũtaarwo nĩguo Tũtikagwe

¹¹Nĩtũrĩ na maũndũ maingĩ tũngĩmwĩra makoniĩ ũhoru ũyũ, no nĩ hinya kũmũtaarĩria tondũ mũtinyiitaga maũndũ narua. ¹²Nĩ ũndũ-rĩ, o na gũtuĩka rĩu mwagĩrĩrwo nĩgũkorwo mũrĩ arutani-rĩ, nĩmũbatarĩte mũndũ wa kũmũruta maũndũ marĩa mwarutĩtwo

kĩambĩrĩria ma kiugo kĩa Ngai o rĩngĩ. Inyuĩ mũbataire kũheo iria, no ti irio nyũmũ! ¹³ Mũndũ o wotho ũnyuuaga iria, tondũ no gakenge-rĩ, ndangĩmenya wega ũhoru wa ũrutani wa ũthingu. ¹⁴ No irio iria nyũmũ nĩ cia andũ arĩa agima, arĩa nĩ ũndũ wa kũmenyera gũcihũthĩra kaingĩ, nĩmerutĩte gũkũũrana wega na ũũru.

6 Nĩ ũndũ ũcio nĩtũtiganei na morutani marĩa ma kĩaambĩrĩria ma ũhoru wa Kristũ, na tũthiĩ na mbere na gũkũra, na tũtĩge kwambĩrĩria gwaka mũthingi rĩngĩ wa kũrutana ũhoru wa kwĩrira nĩ ũndũ wa ciĩko iria cierekagĩria mũndũ gĩkuũ-inĩ, na ũrutani wa gwĩtũkia thĩinĩ wa Ngai, ² na morutani ma ũbatithio, na ma kũigĩrĩrwo moko, o na ma kũriũka kwa arĩa akuũ, o na ma gũtũirwo ciira wa tene na tene. ³ Na noguo tũrĩkaga, Ngai angĩtũkĩria.

⁴ Na rĩrĩ, nĩ ũndũ ũrĩ hinya mũno kũrĩ andũ arĩa maanathererwo nĩ ũtheri, na magacama kũheo kĩrĩa kiumĩte igũrũ, na magakorwo matuĩtwo a ngwatanĩro ya Roho Mũtheru, ⁵ o acio macamĩte wega wa kiugo kĩa Ngai na maahinya ma ihinda rĩrĩa rĩgooka, ⁶ andũ acio mangĩgũa na matigane na maũndũ macio-rĩ, gũtingĩhoteka kũmacookia rĩngĩ merire, nĩ tondũ nĩ kwambithia marambithia Mũrũ wa Ngai mũtĩ igũrũ o rĩngĩ, na makamũnyararithia kũrĩ kĩrĩndĩ.

⁷ Mũgũnda ũrĩa uragĩrwo nĩ mbura kaingĩ na ũgacooka ũgaciara maciaro mega ma kũguna arĩa marĩmĩrwo-rĩ, nĩũrathimagwo nĩ Ngai. ⁸ No mũgũnda ũrĩa ũkũraga mĩigua na mahiũ ma nyeki-inĩ nĩ wa tũhũ, na ũrĩ ũgwati-inĩ wa kwĩrehithĩria kĩrumi. Marigĩrĩrio-inĩ nĩgũcinwo ũgaacinwo.

⁹ Arata akwa nyendete mũno, o na tũkĩaragia ũguo, ha ũhoru wanyu-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre maũndũ mega kũrĩ macio, o marĩa marehanaga na ũhonokio. ¹⁰ Tondũ Ngai ndaagĩte kĩhoo; ndakaariganĩrwo nĩ wĩra wanyu o na wendo ũrĩa muonanĩtie nĩ ũndũ wa rĩtwa rĩake rĩrĩa mwateithagia andũ arĩa

aamũre, o na rĩu no mũrathĩĩ na mbere na kũmateithia. ¹¹ Tũngĩenda mũndũ o mũndũ wanyu onanie kĩyo o ta kĩu o nginya mũthia, nĩguo mũkaahingĩrio maũndũ marĩa mũtũire mwĩrĩgĩrĩre. ¹² Tũtikwenda mũtũike igũũta, no tũkwenda mwĩgerekanagie na andũ, arĩa nĩ ũndũ wa gwĩtũkia na gũkĩrĩrĩria kwao nĩkuo gũtũmaga magairwo maũndũ marĩa meranĩrwo.

Ūma wa Kĩranĩro kĩa Ngai

¹³ Rĩrĩa Ngai eerĩire Iburahĩmu kĩranĩro gĩake, eehĩtire akĩigwetaga we mwene, nĩgũkorwo gũtiarĩ na ũngĩ mũnene kũrĩ we wa kwĩhĩta nake, ¹⁴ akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ nĩngũkũrathima na ngũhe njiaro nyingĩ.” ¹⁵ Na nĩ ũndũ ũcio, thuutha wa Iburahĩmu gweterera akĩrĩrĩrie-rĩ, nĩaheirwo kĩrĩa eerĩrwo.

¹⁶ Tondũ rĩrĩ, andũ mehĩtaga na mũndũ ũrĩa mũnene kũmakĩra, nague mwĩhĩtwa ũgakĩndĩra ũrĩa kwĩrĩtwo, na ũgakĩniina ngarari ciothe. ¹⁷ Na tondũ Ngai nĩendaga kuonania hatarĩ nganja kũrĩ agai a maũndũ marĩa meranĩrwo atĩ itua rĩake rĩrĩa aatuĩte rĩtingĩgarũrũka-rĩ, nĩakĩndĩrire ũhoru ũcio na mwĩhĩtwa. ¹⁸ Ngai eekire ũguo na ũndũ wa maũndũ meerĩ matangĩgarũrĩka, o marĩa gũtangĩhoteka Ngai aheenanie namo, nĩgeetha ithuĩ arĩa tuonetie handũ ha kũũrĩra twĩgwatĩre kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tũheetwo, tũhote kũũmĩrĩria mũno. ¹⁹ Kĩrĩgĩrĩro gĩkĩ tũrĩ nakĩo kĩhaana ta nanga ya ngoro, nakĩo nĩ kĩrũmu, na nĩ kĩa ma. Nakĩo gĩtoonyaga handũ-harĩa-haamũre thuutha wa gĩtama kĩrĩa kĩnene, ²⁰ o harĩa Jesũ, ũrĩa wathiire mbere iitũ, aatoonyire ithenya riitũ. Nake nĩatuĩkĩte mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene o nginya tene, o ta ũrĩa Melikisedeki aatarĩ.

Melikisedeki ũrĩa Mũthĩnjĩri-Ngai

7 Atĩrĩrĩ, Melikisedeki ũcio aarĩ mũthamaki wa Salemu na mũthĩnjĩri-Ngai, o Ngai-Ūrĩa-ũrĩ-Igũrũ-Mũno. Nĩwe watũngire Iburahĩmu akĩinũka aarĩkia kũhootha athamaki, na akĩmũrathima, ² nake Iburahĩmu akĩmũhe gĩcunjĩ gĩa

ikūmi kīa indo ciothe. Rīitwa rīake rīgītaūrwo mbere nī kuuga “mūthamaki wa ūthingu”; ningī “mūthamaki wa Salemu” nī kuuga “mūthamaki wa thayū”.³ Ndaarī na ithe kana nyina, kana kīruka gīake, na ndaarī na kīambīrīria kīa matukū kana mūthia wa muoyo wake, nī ūndū ūcio, we ahaana ta Mūrū wa Ngai, egūtūūra arī mūthīnjīri-Ngai nginya tene.

⁴Ta mwīciirie ūrīa aarī mūnene: Atī o na ithe witū Iburahīmu nīamūgaīire gīcunjī gīa ikūmi kīa indo iria aatahīte!

⁵Na rīrī, watho uugīte atī andū a rūciaro rwa Lawi arīa matuīkaga athīnjīri-Ngai metagie gīcunjī gīa ikūmi kuuma kūrī andū, ūguo nī kuuga ariū a ithe wao, o na gwatuīka ariū a ithe wao nī a rūciaro rwa Iburahīmu. ⁶No mūdū ūcio ndaarī wa rūciaro rwa Lawi, no nīamūkīrire gīcunjī gīa ikūmi kuuma kūrī Iburahīmu, na akīrathima ūcio werīirwo cīranīro. ⁷Na hatīrī nganja atī mūdū ūrīa mūnini nīwe ūrathimagwo nī ūrīa mūnene.

⁸Tūgakīona atī, mwena ūmwe gīcunjī kīu gīa ikūmi kīūnganagio nī andū arīa macookaga gūkua, na nīo Alawii; naguo mwena ūcio ūngī, kīrutagīrwo mūdū ūrīa uumbūrītwo ūhorō wake atī atūūruga o muoyo. ⁹O na mūdū no oige atī Lawi, ūcio ūrutagīrwo gīcunjī kīu gīa ikūmi, we mwene nīarutire gīcunjī kīu na njīra ya Iburahīmu, ¹⁰tondū hīndī rīria Melikisedeki aacemanirie na Iburahīmu, Lawi aarī mūthiimo-inī wa ithe ūcio wa tene.

Jesū ahaana ta Melikisedeki

¹¹Korwo ūkinyanīru kūna nīūngīonekanire na njīra ya ūthīnjīri Ngai wa Alawii-rī, (nī ūndū kīrīndī kīaheirwo watho na njīra iyo), gwakīrī bata ūngī ūrīkū gūūke mūthīnjīri-Ngai ūngī, ūtarīi ta Melikisedeki, na ndatuīke ta wa nyūmba ya Harūni?

¹²Nīgūkorwo ūhorō wa ūthīnjīri-Ngai ūngīgarūrīrwo-rī, o naguo watho no nginya ūgarūrīrwo. ¹³Nake mūdū ūrīa maūndū maya maarītio nī ūndū wake oimīte mūhīrīga-inī ūngī, ūrīa gūtārī

mūdū wago ūrī watungatīra Ngai kīgongona-inī. ¹⁴Nīgūkorwo nīkūikaine wega atī Mwathani witū oimire mūhīrīga-inī wa Juda, na ha ūhorō wa mūhīrīga ūcio-rī, Musa ndaigana kuuga ūndū o na ūrīkū ūkonīi athīnjīri-Ngai. ¹⁵Na rīrī, ūhorō ūrīa twarītie no ūmenyeke wega makīria angīkorwo mūthīnjīri-Ngai ūngī ūtarīi ta Melikisedeki nīonekanīte, ¹⁶ūrīa ūtuīkīte mūthīnjīri-Ngai, na ti kūrīngana na mūtugo wa rūciaro rwake, no nī tondū wa ūhoti wa muoyo ūrīa ūtathiraga. ¹⁷Nīgūkorwo nīkuumbūrītwo atīrī:

“Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene,
o ta ūrīa Melikisedeki aatarīi.”

¹⁸Watho wa mbere nīūtiganītwo naguo tondū ndwarī na hīnya na ūkaaga bata ¹⁹(nīgūkorwo watho ndūrī ūndū watūmire wagīrīre kūna), no nītūheetwo kīrīgīrīro kīega makīria kīrīa gītūhotithagia gūkuhīrīria Ngai.

²⁰Na ūndū ūyū ndwekirwo hatārī mwīhīta! Andū acio angī nīmatuīkaga athīnjīri-Ngai hatārī mwīhīta, ²¹nowe aatuīkire mūthīnjīri-Ngai na mwīhīta, rīrīa Ngai aamwīrire atīrī:

“Jehova nīehītīte,
na ndangīricūkwo, akoiga atīrī:
‘Wee ūrī mūthīnjīri-Ngai nginya tene.’”

²²Nī ūndū wa mwīhīta ūyū, Jesū nīatuīkīte mūrūgamīrīri wa kīrīkanīro kīria kīega makīria.

²³Nīngī-rī, nīgūkoretwo na athīnjīri-Ngai aīngī ta acio hau mbere, nīgūkorwo nīmakuaga magakīgirio gūthīi na mbere na ūtungata ūcio. ²⁴No tondū Jesū atūūruga muoyo nginya tene-rī, ūthīnjīri-Ngai wake nī wa gūtūūra nginya tene. ²⁵Nī ūndū ūcio nīahotaga kūhonokia kūna arīa othe mokaga kūrī Ngai magereire harī we, nīgūkorwo egūtūūra amathaithanagīrīra.

²⁶Tondū nī kwagīrīire tūgīe na mūthīnjīri-Ngai mūnene ta ūcio, atūhingagīrie bata witū, na akorwo arī mūtheru, na atārī ūcuuke, kana rīhia, na

aamūranĩtio na ehia, o na agatũũgĩrio igũrũ rĩa igũrũ. ²⁷We ndekũbatara kũruta magongona mũthenya o mũthenya ta ũrĩa athĩnjĩri-Ngai anene acio angĩ meekaga, mbere nĩ ũndũ wa mehia make mwene, na thuutha ũcio nĩ ũndũ wa mehia ma kĩrĩndĩ. We nĩarutire igongona nĩ ũndũ wa mehia mao ihinda o rĩmwe rĩa kũigana hĩndĩ ĩrĩa eerutire we mwene. ²⁸Nĩgũkorwo watho ũtuaga andũ matarĩ hinya athĩnjĩri Ngai anene; no mwĩhĩtwa, ũrĩa wokire thuutha wa watho, nĩwaamũrire Mũriũ, ũrĩa ũtuĩkĩte mwagĩrĩru kũna nginya tene.

Mũthĩnjĩri-Ngai Ũrĩa Mũnene wa Kĩrĩkanĩro Kĩerũ

8 Atĩrĩrĩ, ũhoru ũrĩa tũraaria nĩ atĩ: Nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai-mũnene, ũrĩa ũikarĩte thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo gwa gĩtĩ kĩa Ũnene kĩa ũthamaki wa igũrũ, ²nake nĩ mũtungatĩri wa handũ-harĩa-haamũre, o kũu hema-inĩ ya gũtũnganwo ĩrĩa ya ma ĩrĩa yaakirwo nĩ Mwathani, no ti mũndũ.

³Na rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai mũnene o wotho aathuuragwo nĩguo arutage iheo na magongona, na nĩ ũndũ ũcio o nake no nginya akorwo arĩ na kĩndũ gĩa kũruta. ⁴Korwo arĩ o gũkũ thĩ-rĩ, ndangĩrĩ mũthĩnjĩri-Ngai, nĩgũkorwo nĩ kũrĩ andũ arĩa marutaga iheo irĩa ciathanĩtwo nĩ watho. ⁵Na matungataga mũhianĩre wa handũ-harĩa-haamũre na kĩĩruru kĩa maũndũ marĩa marĩ igũrũ. Ũndũ ũcio nĩguo watũmire Musa ataarwo hĩndĩ ĩrĩa eeharagĩria gwaka Hema-ya-Gũtũnganwo, akĩĩrwo atĩrĩ: “Menyerera wone nĩwathondeka indo icio ciothe kũringana na mũhianĩre ũrĩa wonirio ũrĩ kĩrĩma-inĩ.” ⁶No rĩrĩ, ũtungata ũrĩa Jesũ aheetwo nĩũkĩrĩte wao, o ta ũrĩa kĩrĩkanĩro kĩrĩa arĩ we mũiguithania wakĩo gĩkĩrĩte kĩrĩa gĩkũrũ, na nĩngĩ kĩaandĩtwo na ciĩranĩro njega makĩria.

⁷Nĩgũkorwo kĩrĩkanĩro kĩa mbere gĩtangĩarĩ na mahĩtia, gũtingĩagiire bata wa gwetha kĩngĩ gĩa keerĩ. ⁸No Ngai nĩoonire andũ marĩ na mahĩtia, akiuga atĩrĩ:

“Matukũ nĩmarooka,
rĩrĩa ngaarĩkanĩra kĩrĩkanĩro
kĩerũ
na nyũmba ya Isiraeli,
o hamwe na nyũmba ya Juda,
nĩguo Mwathani ekuuga.
⁹Nakĩo kĩrĩkanĩro kĩu gĩtikahaana
ta kĩrĩkanĩro
kĩrĩa ndaarĩkanĩire na maithe
mao ma tene
rĩrĩa ndaamanyĩitire na guoko,
ngĩmatongoria, ngĩmaruta
bũrũri wa Misiri,
na tondũ matiigana gũikara marĩ
ehokeku harĩ kĩrĩkanĩro
gĩakwa,
na nĩ ngĩmahutatĩra,
ũguo nĩguo Mwathani ekuuga.
¹⁰Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa
ngaarĩkanĩra na nyũmba ya
Isiraeli
ihinda rĩu rĩathira, nĩguo
Mwathani ekuuga.
Nĩngekĩra watho wakwa meciiria-
inĩ mao,
na nĩngĩ ndĩwaandĩke ngoro-inĩ
cio.
Na nĩ ngĩngaatuĩka Ngai wao,
nao matuĩke andũ akwa.
¹¹Gũtigacooka gũkorwo na mũndũ
ũkũruta ũrĩa ũngĩ,
kana mũndũ arute mũrũ wa
ithe amwĩre atĩrĩ, ‘Menyana
na Mwathani,’
tondũ andũ othe nĩmagakorwo
maamenyete,
kuuma ũrĩa mũnini mũno wao
nginya ũrĩa mũnene.
¹²Nĩgũkorwo nĩngamarekera
waganu wao,
na ndigacooka kũrĩrikana
mehia mao.”

¹³Na rĩrĩ, rĩrĩa ekwarĩa ũhoru wa kĩrĩkanĩro kĩerũ-rĩ, nĩgũtua aatuire kĩrĩa kĩa mbere gĩkũrũ; na kĩndũ o gĩothe kĩrakũra-rĩ, gĩtuĩkaga gĩa gũthira, gĩkabuĩria o biũ.

9 Rĩu-rĩ, kĩrĩkanĩro kĩa kĩa mbere nĩ
kĩarĩ na mawatho maakoniĩ ũhoro
wa kũhooya Ngai, o na ningĩ nĩ kwarĩ
na handũ-harĩa-haamũre gũkũ thĩ.
² Nĩ kwarĩ na hema yathondeketwo,
na kanyũmba kayo ka mbere nĩ haarĩ
na mĩtĩ ũrĩa wa gũcuuria matawa, na
metha, na mĩgate ĩrĩa mĩamũre; hau
nĩho heetagwo “Handũ-harĩa-Hatheru.”
³ Thuutha wa gĩtama gĩa keerĩ haarĩ na
kanyũmba geetagwo, “Handũ-harĩa-
Hatheru-Mũno,” ⁴ na hau nĩho haarĩ
kĩgongona gĩa thahabu gĩa gũcinĩrwo
ũbumba, na nĩho haarĩ ithandũkũ
rĩa kĩrĩkanĩro rĩrĩa rĩahumbĩritwo
na thahabu kũndũ guothe. Thĩinĩ wa
ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na nyũngũ ya
thahabu yarĩ na mana, na rũthanju
rwa Harũni rũrĩa rwathundũkĩte, na
ihengere cia mahiga iria ciandĩkitwo.
⁵ Igũrũ wa ithandũkũ rĩu nĩ haarĩ na
akerubi a Riiiri, mahumbĩrite gĩti-gĩa-
tha. No rĩu tũtingĩhota gũtaarĩria wega
rĩu ũhoro wa kĩndũ o kĩndũ.

⁶ Nacio indo ciothe ciarĩkia kũbangwo
ũguo-rĩ, athĩnjĩri-Ngai nao maatoonyaga
kanyũmba kau ka mbere hĩndĩ ciothe
nĩguo marute wĩra wao wa ũtungata.
⁷ No rĩrĩ, mũthĩnjĩri-Ngai ũrĩa mũnene
nowe wiki watoonyaga kanyũmba
karĩa ga thĩinĩ, na aatoonyaga o ihinda
o rĩmwe mwaka, na ndangĩatoonyire
atakuuĩte thakame ya kũruta igongona
nĩ ũndũ wake mwene na nĩ ũndũ
wa mehia ma andũ marĩa meekĩte
matekũmenya. ⁸ Ũndũ ũyũ nĩguo Roho
Mũtheru oonanagia naguo atĩ njĩra ya
gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno
ndĩakoretwo ĩguũranĩrio ihinda rĩrĩa
rĩothe hema ya mbere yarĩ ho. ⁹ Gĩkĩ
gĩkĩrĩ o kĩonereria kĩa matukũ maya
tũrĩ, atĩ maruta na magongona marĩa
maarutagwo matingĩahotire gũtheria
thamiri ya mũndũ ũrĩa mũhooi Ngai.
¹⁰ Maũndũ macio makoniĩ o ũhoro
wa kũrĩa na kũnyua, na magongona
ma mĩthemba mĩingĩ ya gwĩtheria

na mawatho ma na igũrũ tu, marĩa
maathanĩtwo mekagwo nginya ihinda
rĩrĩa maũndũ makeerũhio rĩgaakinya.

Thakame ya Kristũ

¹¹ Rĩrĩa Kristũ ookire arĩ mũthĩnjĩri-
Ngai ũrĩa mũnene wa maũndũ mega
marĩa marĩ kuo-rĩ, nĩagereire hema-
inĩ ĩrĩa nene na nginyanĩru ĩrĩa
ĩtathondeketwo na moko ma andũ, naguo
ũguo nĩ kuuga ti ya mũmbĩre wa thĩ ĩno.
¹² Ndaatoonyire na ũndũ wa thakame ya
mbũri na njaũ; nowe aatoonyire Handũ-
harĩa-Hatheru-Mũno riita o rĩmwe rĩa
kũigana na ũndũ wa thakame yake we
mwene, arĩkĩtie gũkũũra andũ na ũkũũri
ũrĩa ũtagaathira. ¹³ Thakame ya mbũri
na ndegwa, na mũhu wa moori ĩcinĩtwo,
ciamĩnamĩnjĩrio arĩa marĩ na thaahu,
nĩciamatheragia na ikaniina thaahu
mũrĩ yao. ¹⁴ Githĩ thakame ya Kristũ, ũrĩa
werutire arĩ igongona rĩtarĩ kaũũgũ harĩ
Ngai nĩ ũndũ wa Roho wa tene na tene,
ndĩngĩgĩtheria thamiri ciitũ makĩria
nĩguo itigane na ciĩko iria cierekagĩria
mũndũ gĩkuũ-inĩ, nĩguo tũtungatagĩre
Ngai ũrĩa ũtũũraga muoyo!

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, Kristũ nĩwe
mũiguithania wa kĩrĩkanĩro kĩa, nĩguo
arĩa metĩtwo mahote kũgaĩrwo igai rĩrĩa
rĩĩranĩrwo rĩtagaathira, kuona atĩ rĩu
nĩakuĩte arĩ mũkũũri wa kũmakũũra
kuuma mehia-inĩ marĩa meekĩtwo
kĩrĩkanĩro-inĩ kĩa kĩa mbere.

¹⁶ Tondũ ha ũhoro ũkonĩ kwĩgaya-rĩ,
nĩ kwagĩrĩire kũmenyeke wega atĩ ũcio
wĩgaĩte nĩakuĩte, ¹⁷ nĩ ũndũ kwĩgaya
kũgĩaga na hinya rĩrĩa mũndũ ũrĩa
wĩgaĩte aarĩkia gũkua; kwĩgaya gũtirĩ
hinya rĩrĩa rĩothe ũrĩa wĩgaĩte arĩ
muoyo. ¹⁸ Ũguo noguo o nakĩo kĩrĩkanĩro
kĩa mbere gĩtingĩagĩre na hinya hatarĩ
thakame. ¹⁹ Hĩndĩ ĩrĩa Musa aarĩkirie
kũhe andũ othe maathani mothe marĩa
maandĩkitwo watho-inĩ-rĩ, nĩoire
thakame ya njaũ, o hamwe na maaĩ, na
guoya mĩtune, na mathĩgĩ ma mũthobi
akĩminjaminejĩria ibuku rĩa gĩkũnjo o
na andũ othe. ²⁰ Akĩmeera atĩrĩ, “Ĩno
nĩyo thakame ya kĩrĩkanĩro, kĩa Ngai

amwathĩte mwathĩkagĩre.” ²¹ Ningĩ o ũndũ ũmwe, akĩminjaminejĩria Hema-ya-Gũtũnganwo thakame o hamwe na indo iria ciothe ciahũthagĩrwo gũtungatĩra Ngai nacio. ²² Na ti-itherũ, kũringana na watho hakuhi indo ciothe itheragio na thakame, na hatarĩ gũitwo gwa thakame-rĩ, gũtirĩ kũrekerwo kwa mehia.

²³ Nĩ ũndũ ũcio, nĩ kwagĩrĩire mĩhaano ya indo iria irĩ igũrũ itheragio na magongona macio, no indo cia igũrũ cio nyene itheragio na magongona mega kũrĩ macio. ²⁴ Nĩgũkorwo Kristũ ndaatoonyire handũ-harĩa-haamũre haakĩtwo na moko ma andũ hahaanaine na handũ harĩa ha ma; nowe aatoonyire igũrũ kuo kwene, kũrĩa rĩu arũgamĩte mbere ya Ngai nĩ ũndũ witũ. ²⁵ O na ndaatoonyire igũrũ nĩguo erutage igongona kaingĩ kaingĩ ta ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai mũnene aatoonyaga Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno o mwaka arĩ na thakame ĩtarĩ yake mwene. ²⁶ Kũngĩrĩ ũguo-rĩ, Kristũ angĩtũũraga anyariiragwo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo. No rĩu, matukũ-inĩ maya ma kũrigĩrĩria, nĩaguũranĩirio riita rĩmwe rĩa kũigana nĩguo eherie wĩhia na ũndũ wa kwĩruta atuĩke igongona we mwene. ²⁷ Na o ta ũrĩa gũtũitwo atĩ andũ makuage o riita rĩmwe, na thuutha wa ũguo magatuĩrwo ciira-rĩ, ²⁸ ũguo no taguo Kristũ aarutirwo igongona riita o rĩmwe nĩguo eherie mehia ma andũ aingĩ; nake nĩakaguũranĩirio riita rĩa keerĩ, no tigeetha akuue mehia, no nĩgeetha arehere arĩa mamwetagĩrĩa ũhonokio.

Igongona Rĩmwe rĩa Kũigana rĩa Kristũ

10 Rĩu-rĩ, watho no kĩĩruru kĩa maũndũ mega marĩa magooka, no ti mũhianĩre wa maũndũ marĩa mo mene. Nĩ ũndũ ũcio watho ndũngĩhota gũtũma magongona marĩa marutagwo o mwaka o mwaka mategũtigithĩrio matũme andũ arĩa mookaga kũhooya Ngai magĩrĩre kũna. ² Tondũ korwo nĩ kwahotekire-rĩ, githĩ magongona macio matingĩagĩtigire kũrutagwo? Nĩgũkorwo arĩa maahooyaga

nĩmangĩatheretio rĩmwe rĩa kũigana, na matingĩacookire gwĩcuukĩra mehia mao. ³ No rĩrĩ, magongona macio maarĩ ma kũririkanania mehia mwaka o mwaka, ⁴ tondũ gũtingĩhoteka thakame ya ndegwa na ya mbũri yeherie mehia.

⁵ Nĩ ũndũ ũcio, hĩndĩ irĩa Kristũ ookire gũkũ thĩ, oigire atĩrĩ:

“Wee ti magongona na maruta weriragĩria,

no nĩ mwĩrĩ wahaarĩrĩire;

⁶ ndwakenirio nĩ maruta ma njino, o na kana maruta ma

kũhoroheria mehia.

⁷ Hĩndĩ iyo ngiuga atĩrĩ, ‘Nĩ ũyũ haha,

o ta ũrĩa ũhoro wakwa

wandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, atĩrĩ:

njũkĩte gwĩka wendi waku, Wee Ngai.’ ”

⁸ Mbere oigire atĩrĩ, “Magongona na maruta, na maruta ma njino, o na maruta ma kũhoroherio mehia, ti mo weriragĩria, o na kana ũgakenio nĩmo” (o na gũtũka watho nĩwaathanĩte marutagwo). ⁹ Ningĩ akiuga atĩrĩ, “Nĩ ũyũ haha, njũkĩte gwĩka wendi waku.” Eeheragia ũhoro wa mbere nĩguo ahaande ũcio wa keerĩ. ¹⁰ Na nĩ ũndũ wa kwenda kũu-rĩ, nĩtũtũtwo atheru nĩ ũndũ wa igongona rĩa mwĩrĩ wa Jesũ Kristũ rĩrĩa aarutire ihinda rĩmwe rĩa kũigana.

¹¹ Mũthenya o mũthenya mũthĩnjĩri-Ngai o wotho arũgamaga na akaruta mawĩra make makoniĩ kĩrĩa kĩa Ngai, agakĩruta magongona o ro macio kaingĩ kaingĩ, no nĩ magongona matangĩhota kweheria mehia. ¹² No rĩrĩ, mũthĩnjĩri Ngai ũyũ aarĩkia kũruta igongona rĩmwe rĩa kũigana rĩa kweheria mehia, nĩaikarire thĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa Ngai. ¹³ Kuuma hĩndĩ iyo nĩatũũraga etereire o nginya rĩrĩa thũ ciake igaatuuo gaturwa ka makinya make, ¹⁴ nĩ tondũ na ũndũ wa igongona rĩu rĩmwe, nĩatũmĩte arĩa maratuuu atheru magĩrĩre kũna nginya tene.

¹⁵ O nake Roho Mũtheru nĩatumbũragĩra ũhoro ũyũ. O mbere akoiga atĩrĩ:

¹⁶ “Gĩkĩ nĩkĩo kĩrĩkanĩro kĩrĩa ngaarĩkanĩra nao
thuutha wa matukũ macio, ũguo
nĩguo Mwathani ekuuga.
Nĩngĩkĩra mawatho makwa
ngoro-inĩ ciao,
na ndĩmaandĩke meciiria-inĩ
mao.”

¹⁷ Ningĩ agacooka akoiga atĩrĩ:

“Ndigacooka kũrĩrikana mehia
mao
na ciĩko ciao cia ũremi o rĩ o rĩ.”

¹⁸ Na rĩrĩ, mehia marĩkia kũrekanĩrwo-rĩ, gũtingĩcooka kũrutwo igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia.

Rĩtana rĩa Gũkĩrĩrĩa

¹⁹ Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kuona atĩ tũrĩ na mwĩhoko wa gũtoonya Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, na ũndũ wa thakame ya Jesũ, ²⁰ tondũ nĩatũhingũrĩre njĩra njerũ na ĩrĩ muoyo ya kũhĩtũkĩra gĩtambaya-inĩ, nakĩo nĩkĩo mwĩrĩ wake, ²¹ na kuona atĩ nĩ tũrĩ na mũthĩnjĩri-Ngai mũnene mũno ũrĩa ũrũgamĩrĩre nyũmba ya Ngai-rĩ, ²² nĩtũkuhĩrĩre Ngai tũrĩ na ngoro itarĩ na ũhinga, na tũiyũrĩtwo nĩ wĩtũkio kũna, nacio ngoro ciitũ iminjaminĩrĩro nĩguo tũtherio thamiri ciitũ ciage ũcuuke nayo mwĩrĩ iitũ ĩthambĩtio na maaĩ matheru. ²³ Ningĩ nĩtũrũmiei ũhoro wa kĩrĩgĩrĩro kĩrĩa tuumbũraga tũtegũthangania, nĩgũkorwo ũrĩa wĩranĩire kĩranĩro kũu nĩ mwĩhoeku. ²⁴ Hamwe na ũguo, nĩtwĩcũũranie ũrĩa tũngĩarahũrana o mũndũ na ũrĩa ũngĩ ũhoro-inĩ wa kwendana na gwĩka ciĩko njega. ²⁵ Na ningĩ tũtigatige kũnganaga hamwe, ta ũrĩa andũ amwe mamenyerete gwĩkaga, no nĩtũmanagĩrĩriei mũndũ na ũrĩa ũngĩ, na makĩria mũno tondũ wa ũrĩa mũkuona atĩ Mũthenya ũcio nĩurakuhĩrĩa.

²⁶ Tondũ tũngĩthĩĩ na mbere na kwĩhia

na ũtũrĩka thuutha wa kũmenya ũhoro-ũrĩa-wa-ma-rĩ, gũtirĩ na igongona rĩngĩ rĩa kweheria mehia rĩtigaire, ²⁷ tiga o gweterera tũrĩ na guoya ciira o na mwaki ũrĩrĩmbũkaga ũrĩa ũkaaniina thũ cia Ngai. ²⁸ Mũndũ ũrĩa wothe wareganaga na watho wa Musa ooragagwo atekũiguĩrwo tha na ũndũ wa ũira wa andũ eerĩ kana atatũ. ²⁹ Mũgwĩciiria mũndũ aagĩrĩrwo nĩkũherithio mũno makĩria atĩa, ũrĩa ũrangĩrĩrie Mũrũ wa Ngai thĩ, na agatua atĩ thakame ya kĩrĩkanĩro ĩrĩa aatheretio nayo ti theru, na agacooka akaruma Roho ũrĩa ũheanaga wega wa Ngai? ³⁰ Nĩgũkorwo nĩtũũ ũrĩa woigire atĩrĩ, “Kũrĩhanĩria nĩ gwakwa, na nĩ nĩĩ ngaarĩhanĩria,” na ningĩ akiuga atĩrĩ, “Mwathani nĩwe ũgaatuĩra andũ ake ciira.” ³¹ Nĩ ũndũ wa kũguoyohia mũno mũndũ gũkumbatwo nĩ Ngai ũrĩa ũrĩ muoyo.

³² Ririkanai matukũ ma tene thuutha wanyu kwarĩrwo nĩ ũtheri, ũrĩa mweyũmĩrĩrie mbaara nene rĩrĩa mwanariiragwo. ³³ Mahinda mamwe mwathĩĩnagio mbere ya kĩrĩndĩ mũkĩrumagwo; na mahinda mangĩ nĩmwanyĩitanagĩra na arĩa meekagwo ũguo. ³⁴ Ningĩ nĩmwaiaguagĩra arĩa mohetwo njeera tha, na mũgetũkagĩra gũtunywo indo cianyu mũkenete, tondũ nĩmwamenyete atĩ inyuĩ mwarĩ na ũtonga ũngĩ mwega makĩria na wa gũtũũra.

³⁵ Nĩ ũndũ ũcio, mũtigate ũũmĩrĩru ũcio wanyu; nĩgũkorwo nĩũkamũrehere uumithio mũnene. ³⁶ Mwangĩrĩrwo nĩgũkĩrĩrĩria, nĩguo mwarĩkia gwĩka ũrĩa Ngai endaga, mũkaamũkĩra kĩrĩa eeraniire. ³⁷ Nĩgũkorwo kahinda kanini gaathira-rĩ,

“Ũrĩa ũroka nĩegũka, na
ndegũtũra.

³⁸ No mũndũ wakwa ũrĩa
mũthingu agaatuũra muoyo
nĩ ũndũ wa gwĩtũkia.

Na angĩgacooka na thuutha,
ngoro yakwa ndĩgakenio nĩwe.”

³⁹ No ithuĩ tũtirĩ a thiritũ ya arĩa

macookaga na thuutha makora, no tūrī a thiritū ya arīa metīkagia, makahonokio.

Wītīkio

11 Rīu-rī, gwītīkia nīkūgīa na ma ya maūndū marīa twīrīgīrīre, na kūmenya na ma atī maūndū marīa tūtonaga marī ho. ² Ūndū ūcio nīguo watūmire andū arīa maarī kuo tene magaathīrīrio.

³ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nītūmenyaga atī thī yothe yombirwo na kiugo kia Ngai, na nī ūndū ūcio indo iria cionagwo itiatthondekirwo kuuma kūrī indo iria cionekanaga.

⁴ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Habili nīarutīre Ngai igongona rīega gūkīra rīa Kaini. Na nī ūndū wa gwītīkia nīagathīrīrio ta mūdū mūthingu rīrīa Ngai aaheanire ūira mwega nī gwītīkīra maruta make. Na nī ūndū wa gwītīkia o na rīu no aaragia o na gūtūika nīakuire.

⁵ Na ūndū wa gwītīkia-rī, Enoku nīheririo mūtūūrīre-inī ūyū, nīguo ndagacame gīkuū; na ndacookire kuonwo tondū Ngai nīamweheririe. Nīgūkorwo ataneherio, nīagathīrīrio atī aarī mūdū wakenagia Ngai. ⁶ Na rīrī, gūtārī na wītīkio gūtingīhoteka gūkenia Ngai, tondū mūdū ūrīa wothē ūūkaga harī we no nginya etīkie atī nī kūrī Ngai, na atī nīwe ūheaga arīa othe mamūcaragia na kīyo iheo ciao.

⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, hīndī īrīa Nuhu aamenyithirio ūhoru wa maūndū marīa matoonekete-rī, nīaakire thabina arī na wītīgiri wa ngoro nīguo ahonokie andū a nyūmba yake. Nī ūndū wa gwītīkia gwake nīatuūrīre thī ciira, na agītūika mūgai wa ūthingu ūrīa uumanaga na gwītīkia.

⁸ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu rīrīa eetirwo athī būrūrī ūrīa aaheagwo ūtūike igai rīake, nīathīkire na agīthī, o na akorwo ndaamenyaga kūrīa aathiaga.

⁹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, agītūika mūtūūrī būrūrī-inī wa kīranīro ahaana ta mūgeni būrūrī-inī wene; aatūūruga hema-inī, o ūndū ūmwe na Isaaka na Jakubu, arīa maarī agai a kīranīro kīu

hamwe nake. ¹⁰ Nīgūkorwo nīataanyaga kuona itūūra rīrī na mīthingi mīrūmu, rīrīa mūthondeki na mwaki warīo nī Ngai.

¹¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu, o na gūtūika nīatindīkite matukū, nake Sara aarī thaata, nīahotithirio gūtūika ithe wa mwana tondū nīatuūte atī ūrīa weranīre kīranīro kīu aarī mwīhokeku.

¹² Na nī ūndū ūcio kuuma harī mūdū ūyū ūmwe, o na aarī ta mūdū mūkuū-rī, gūgīciarwo njiaro nyingī o ta njata cia igūrū, o na ta mūthanga ūrīa ūtangītārīka ūrī hūgūrūrū-inī cia iria.

¹³ Andū aya othe maatūūrīre marūmītīe wītīkio nginya rīrīa maakuire. Matiigana kūhingīrio maūndū marīa meerīrwo; no nīmamonaga marī o kūraya na makamakenera. Nao nīmoimbūruga atī o nī ageni na agendi gūkū thī. ¹⁴ Andū arīa moigaga maūndū ta macio monanagia atī nī gwetha methaga būrūrī ūrīa ūrī wao kīūmbe. ¹⁵ Korwo nīmeeciiragia ūhoru wa būrūrī ūrīa moimīte-rī, nī mangīagīte na mweke wa gūcooka kuo. ¹⁶ Handū ha ūguo, o meeriragīria būrūrī mwega kūrī ūcio, nago nī būrūrī wa igūrū. Nī ūndū ūcio Ngai ndaconokaga gwītwo Ngai wao, nīgūkorwo nīahaarīrie itūūra inene nī ūndū wao.

¹⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Iburahīmu, rīrīa aageririo nī Ngai, nīarutire Isaaka atuīke igongona. Ūcio werīrwo cīranīro nīahaarīrie kūruta mūrū wake wa mūmwe igongona, ¹⁸ o na gūtūika Ngai nīamwīrīte atīrī, “Rūciaro rūrīa rūgeetanio nawe rūkoima harī Isaaka.” ¹⁹ Iburahīmu nīatuūte na ngoro atī Ngai no ariūkie mūdū mūkuū, na nī ūndū ūcio no kwīrwo na ngerekano atī nīacookeirio Isaaka ta oimīte kūrī arīa akuū.

²⁰ Na ūndū wa gwītīkia-rī, Isaaka nīarathimire Jakubu na Esaū akīratha ūhoru wa matukū mao ma thuutha.

²¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Jakubu, rīrīa aarī hakuhī gūkua, nīarathimire ariū a Jusufu, o mūdū riita rīake, na akīhooya Ngai enyīitīrīre mūthīgi wake.

²² Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Jusufu, nake,

ihinda rīake rīa mūthia rīakuhīrīria, nīaririe ūhorō wa gūthaama kwa andū a Isiraeli kuuma būrūri wa Misiri, na agīathana ūhorō ūkonī mahīndī make.

²³ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, aciari a Musa nīmamūhithire ihinda rīa mīeri itatū kuuma aaciarwo tondū nīmoonire aarī mwana mwega, na matietigīrīre watho wa mūthamaki.

²⁴ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, Musa rīrīa aatuīkire mūndū mūgima nīaregire gwītwo mūrū wa mwarī wa Firaūni.

²⁵ Nīathuurire kūnyariiranīrio hamwe na andū a Ngai, handū ha gwīkenia na mīago ya wīhia ya ihinda inini. ²⁶ We nīatuire atī kūmenwo nī ūndū wa Kristū nī uumithio mūnene gūkīra ūtonga wa Misiri, nī tondū nīacūthagīrīria gūkaaheo kīheo. ²⁷ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīoimire Misiri ategwītīgīra marakara ma mūthamaki; nīakīrīrīrie tondū nīoonire Ūrīa ūtonekaga. ²⁸ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīarūmirie giathī kīa Bathaka na ūhorō wa kūminjaminjanīrio gwa thakame, nīguo mwanangi wa marigithathi ndakae kūhutia marigithathi ma andū a Isiraeli.

²⁹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, andū nīmatuīkanīirie Iria Itune taarī thī nyūmū maagereire; no rīrīa andū a Misiri maageririe gwīka ūguo, makīrindanio nī maai.

³⁰ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, thingo cia Jeriko nīciagūire andū maarīkia gūcithiūrūrūka matukū mūgwanja.

³¹ Nī ūndū wa gwītīkia-rī, mūmaraya ūrīa wetagwo Rahabu, tondū wa kūnyiita athigaani ūgeni, ndoraganīrio na andū arīa maarī aremi.

³² Ingiuga atīa ūngī? Ndirī na ihinda rīa kūheana ūhorō wa Gideoni, na wa Baraka, na wa Samusoni, na wa Jefitha, na wa Daudi, na wa Samūeli, o na wa anabii, ³³ acio othe nī ūndū wa gwītīkia-rī, nīmatoririe mothamaki, na magīika maūndū ma kīhoo, na makīgwatīra kīrīa kīeranīirwo; nao makīhinga mīrūūthi tūnua, ³⁴ na makīhorīa mwaki warīrībūkaga, na makīhonokio matikaniinwo na rūhiū

rwa njora; ūhinyaru wao wagarūrīrwo ūgītūika hinya; ningī maarūire na ūcamba mbaara-inī na magītooria mbūtū cia ita cia ndūrīrī ingī. ³⁵ Nao andū-a-nja makīrīūkīrio andū ao arīa maakuīte, magīcooka muoyo. Andū angī nao nīmaregire kūrekererio, makīnyariirwo nīgeetha makaariūkio magīe na muoyo mwega makīria. ³⁶ Andū angī nīmanyūrūrīrio na makīhūūrwo na iboko, o na angī makīohwo na mūnyororo na magīkio njeera. ³⁷ Nīmahūūrīrwo na mahiga; o na magīatūranio na thoo maita meerī; ningī makīūrāgwo na hiū cia njora. Maathīiaga mehumbīte njūa cia ng'ondū na cia mbūrī, na marī ngīa, na makanyariirwo, o na magekagwo ūūru; ³⁸ thī ndīamaagīrīre. Moorūūrāga werū-inī na irīma-inī, o na ngurunga-inī na miungu-inī ya thī.

³⁹ Andū aya othe nīmagathīrīrio nī ūndū wa wītīkio wao, no gūtīrī o na ūmwe wao wahingīrio kīranīro kīrīa kīeranīirwo. ⁴⁰ Ngai nīatūhaarīrie ūndū mwega makīria nīgeetha andū acio matigatuuu aagīrūru ithūi tūtārī hamwe nao.

Ngai Nīarūithagia Ciana Cīake

12 Nī ūndū ūcio, kuona atī nītūrigiicīrio nī aira aingī ūguo mahaana ta itu inene-rī, nītwīyaūrei kīria gīothe gītūritūhīre, o na wīhia ūrīa ūtūrigiicaga mūno, na tūgīteng'ere ihenya rīria tūgīrwo mbere iitū tūkirīrīrie. ² Nītūcūthīrīrie Jesū, ūrīa mwambīrīria na mūkinyanīria wa gwītīkia gwītū, ūrīa nī ūndū wa gīkeno kīrīa aigīrwo mbere yake-rī, nīoomīrīrie kwambwo mūtharaba-inī, atekūūria gūconorwo, na rīu aikarīte thī guoko-inī kwa ūrīo gwa gītī kīa ūnene kīa Ngai. ³ Rīu-rī, cūraniai ūhorō wa ūcio wakīrīrīrie ngarari nyingī ūguo kuuma kūrī andū ehia, nīgeetha mūtikananoge kana mūūrwo nī hinya.

⁴ Inyuī mūkīgiana na mehīa-rī, mūtīrī mūrārūa o ngīnya mūgaita thakame.

⁵ Na nīmūriganīirwo nī kiugo gīa

kūmūmīrīria kīrīa kīmwaragīria ta
ciana ciake, atīrī:

“Mūrū wakwa, ndūkahūthie
irūithia rīa Mwathani,
o na ndūkoorwo nī hinya hīndī
īrīa egūgūkūūma,
⁶nīgūkorwo Mwathani nīarūithagia
arīa endete,
na akaherithia ūrīa wothe
etīkīrīte atuīke mwana
wake.”

⁷Inyuī kiragīrīriai mathīna marī taarī
irūithia; nīgūkorwo Ngai aramwīka
ūguo ta mūrī ciana ciake. Nī ūndū-rī,
nī mwana ūrīkū ūtarūithagio nī ithe?

⁸Mūngīkiaga kūrūithio (na gūtīrī mūndū
ūtārūithagio), inyuī mūkīrī ciana cia
mūtumia wa njīra, no ti ciana ciake.

⁹Ningī-rī, ithuothe twanakorwo na
maithe maitū marīa maatūciarire na
mūciarīre wa mwīrī, arīa maatūrūithagia
na ithuī tūkamatiīa nī ūndū wa ūguo.
Tūkiagīrīire kwīnyīhīria atīa Ithe wa
maroho maitū nīguo tūtūūre muoyo!

¹⁰Maithe maitū nīmatūrūithirie gwa
kahinda kanini o ta ūrīa moonaga
kwagīrīire; no Ngai atūrūithagia
tūteithike, nīguo tūgwatanīre nake
ūtheru wake. ¹¹Gūtīrī irūithia rīonekaga
rī rīega ihinda-inī ta rīu, tīga rīrī rīa
o ruo. No thuutha-inī-rī, nīrīciaraga
magetha ma ūthingu na thayū harī andū
arīa merutaga narīo.

¹²Nī ūndū ūcio-rī, tambūrūkiai moko
manyu marīa macunjurīte, na maru
manyu marīa maregeru nīguo magīe
hinya. ¹³“Rūngariai njīra cia magūrū
manyu,” nīgeetha ūrīa ūthuaga ndakae
kuonja, no nī kaba ahonio.

Gūkaanio kūrega Ngai

¹⁴Mwīrutanīriei mūno gūikarania
na andū othe na thayū, na gūtūika
atheru; tondū hatarī ūtheru-rī, gūtīrī
mūndū ūkoona Mwathani. ¹⁵Menyererai
gūtīkagīe mūndū o na ūmwe wanyu
ūkwaga gūkinyīrwo nī Wegā wa Ngai,
na mūtīgetīkīrie ūndū mūūru ūhaana
ta mūrī wa mūtī mūrūrū ūkūre thīini

wanyu, ūcooke kūrehe thīina na
ūthaahie andū aingī. ¹⁶Tigīrīrai nīmuona
atī gūtīrī o na ūmwe wanyu mūhūūri
maraya, kana mūndū ūtetigīrīte Ngai ta
Esaū, ūrīa wendīrie igai rīa ūrigithathi
wake nī ūndū wa irio cia irīa rīmwe.
¹⁷Thuutha-inī, ta ūrīa mūūī, hīndī
īrīa eendire kūgaya kīrathimo gīake,
nīaregirwo. Ndaahotire kuona kamweke
ga kwīrira, o na gwtuīka nīacaririe
kīrathimo kīu na maithori.

¹⁸Mūtīūkīte kīrīma-inī kīrīa kīngīhutio,
na kīrīa kīraakana mwaki; o kīu kīrī
na nduma, na gīgathimba, o na kīrī
na kīhuhūkanio; ¹⁹ningī kūrīa kūrī
mūgambo wa coro, o na kana mūgambo
waragia na ciugo iria arīa maaciguire
maathaithanire matikaheo ūhorō ūngī
o na ūmwe, ²⁰tondū matingīomīrīrie
ūrīa gwithanītwo, atīrī; “O na nyamū
īngīhutia kīrīma kīu, no nginya ihūūrwo
na mahiga īkue.” ²¹Handū hau haarī na
ūndū wa kūguoyohia mūno, ūū atī Musa
nīoigire atīrī, “Nīndīrainaina mūno nī
guoya.”

²²No inyuī mūūkīte Kīrīma-inī gīa
Zayuni, itūūra inene rīa Ngai ūrīa
mūtūūra muoyo, na nīrīo Jerusalemu
ya Igūrū. Nīmūūkīte kīūngano-inī gīa
gīkeno kīrī arāika ngiri na ngiri, ²³kūrī
kanitha wa marigithathi, arīa marītwa
mao maandīkītwo kūrīa Igūrū. Mūūkīte
kūrī Ngai, ūrīa mūtūiri andū othe ciira,
na kūrī maroho ma andū arīa athingu
matuūkīte akinyanīru kūna, ²⁴na kūrī
Jesū ūrīa mūiguithania wa kīrīkanīro
kīrīa kīerū, o na kūrī thakame īrīa
yakūminjaminjanīrio īrīa yaragia kiugo
kīega gūkīra thakame ya Habili.

²⁵Menyererai mūtīkarege ūrīa
ūkwaria. Angīkorwo matiigana gwīthara
hīndī īrīa maaregire ūrīa wamakaanagia
arī gūkū thī-rī, githī ithuī tūtingīkiaga
o makīria gwīthara, tūngīkīhutatīra
ūrīa ūtūkaanagia arī igūrū? ²⁶Hīndī
īyo-rī, mūgambo wake nīwainainirie
thī, no rīu nīeranīire akoiga atīrī,
“Ihinda rīngī to thī iiki ngainainia, no
nīngainainia igūrū o narīo.” ²⁷Ciugo
ici, “ihinda rīngī,” ironania kweherio

gwa kīrīa kīngīenyenyeka, nacio nī indo iria ciūmbītʷo, nīgeetha kīrīa gītangīenyenyeka gītūūre.

²⁸Nī ūndū ūcio tondū tūramūkīra ūthamaki ūtangīenyenyeka-rī, nītūcookie nīgaatho na tūhooyage Ngai na nījīra īrīa yagīrīre, tūkīmūtīaga na tūkīmwtīgagīra, ²⁹nīgūkorwo “Ngai witū nī mwaki ūniinanaga.”

Gūthaihana gwa Kūrīkīrīa

13 Ikaragai mwendaine ta ariū na aarī a Ithe witū. ²Mūtikanariganīrwo nīgūtuga ageni, nī ūndū andū amwe tondū wa gwīka ūguo maananyiita araika ūgeni matekūmenya. ³Ririkanagai andū arīa mohetwo o ta muohetwo hamwe nao, o na mūrīrīkanage arīa marathīnio taarī inyuī ene mūranyamario.

⁴Ūhoro wa kūhikania nīwagīrīrwo nīgūtūo nī andū othe, naguo ūrīrī wa arīa mahikanītie ndūgathaahio; nīgūkorwo Ngai nīagaciirithia arīa othe matharagia, na ahūūri-maraya othe. ⁵Ikaragai mūtegūkorokera mbeeca, na mūiganagwo nī kīrīa mūrī nakīo, tondū Ngai oigīte atīrī,

“Ndirī hīndī ngaagūtiganīria;
na ndigagūtīrika o narī.”

⁶Nī ūndū ūcio no tuuge tūmīrīrie atīrī,

“Mwathani nīwe mūndeithia;
ndingītīgīra.
Mūndū-rī, nī atīa angīhota
kūnjīka?”

⁷Ririkanagai atongoria anyu arīa maamūheire ūhoro wa Ngai. Cūranagai ūhoro wa maciaro ma mīkarīre yao, na mwīgerekānagie nao ūhoro-inī wa gwītīkia kwao. ⁸Jesū Kristū atūūrāga atekūgarūrūka, ira, na ūmūthī, o na nginya tene.

⁹Mūtikaheenagīrīrio nī mīthemba yothe ya morutani mageni. Nī wega ngoro ciitū ciikīragwo hinya nī Wegā wa Ngai, na tī na ūndū wa kūrīa irio cia magongona iria itagunaga arīa macirīaga. ¹⁰Ithuī nī tūrī na kīgongona kīrīa andū arīa matungataga kūu

hema-inī īyo matarī na rūtha rwa kūrīaga magongona marīa marutagīrwo ho.

¹¹Mūthīnjīri-Ngai ūrīa mūnene akuuaga thakame ya nyamū akamītʷara Handū-harīa-Hatheru-Mūno ītūike ya kūhoroheria mehia, no mūrī ya nyamū icio īcinagīrwo nja ya itūūra. ¹²Ūguo no taguo Jesū aanyariirīrwo nja ya kīhingo gīa itūūra inene, nīgeetha andū matheragio nī thakame yake. ¹³Nī ūndū ūcio-rī, nītumagarei tūthī kūrī we kūu nja ya itūūra, tūkuuanīre nake gīconoko kīrīa we aakuire. ¹⁴Nīgūkorwo gūkū tūtīrī na itūūra inene rītagaathira, no tūcaragia itūūra inene rīrīa rīgooka thuutha-inī.

¹⁵Nī ūndū ūcio-rī, nītūthī na mbere kūrūtīra Ngai igongona rīa kūmūgocca nī ūndū wa Jesū tūtegūtīgīthīria, na nīrīo itunda rīa tūnua tūrīa tuumbūrāga rītīwa rīake. ¹⁶Na mūtikanariganīrwo nī gwīkaga wega, o na kūgayanaga kīrīa mūndū arī nakīo na andū arīa angī, nīgūkorwo magongona ta macio nīmo makenagia Ngai.

¹⁷Athīkagīrai atongoria anyu, na mwīnyīhagīrie wathani wao. Maikaraga meiguīte nī ūndū wa mīoyo yanyu taarī o makoorio ūhoro wanyu. Maathīkagīrei nīgeetha wīra wao ūgatuika gīkeno, no tī mūrigo, nīgūkorwo ūndū ūcio ndūngītūika wa kūmūguna.

¹⁸Tūhooyagīrei. Tūrī na ma atī thamiri ciitū itīrī na ūcuuke, na nītūkwenda gūtūūra na mīkarīre mīega maūndū-inī mothe. ¹⁹Nīngūmūthaitha mūno mūhooyage nīgeetha hotithio gūcoka kūrī inyuī o narua.

²⁰Nake Ngai mwene thayū, ūrīa wariūkirie Mwathani witū Jesū, ūrīa Mūrīithi ūrīa mūnene wa ng'ōndu, akīmūruta kūrī arīa akuū na ūndū wa thakame ya kīrīkanīro kīrīa gīa tene na tene-rī, ²¹aromūhe kīndū o gīothe kīega gīa kūmūhotithia gwīka ūrīa endaga, na aroeka thīinī witū maūndū marīa mamūkenagia thīinī wa Jesū Kristū, nake arogoocagwo tene na tene. Amenī.

²² Ndamũthaitha ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkirĩrĩrie ciugo ciakwa cia kũmũtaara nĩgũkorwo ndamwandĩkĩra o marũa makuhĩ.

²³ Nĩngwenda mũmenye atĩ mũrũ wa Ithe witũ Timotheo nĩarekereirio. Nike angĩũka narua, nĩtũrĩũka nake kũmuona.

²⁴ Geithiai atongoria anyu othe na andũ othe, a Ngai. Andũ a kuuma Italia nĩmamũgeithia.

²⁵ Wega wa Ngai ũrogĩa na inyuĩ inyuothe.

MARŪA MA JAKUBU

1 Nĩ nĩ Jakubu, ndungata ya Ngai na ya Mwathani Jesũ Kristũ,

Nĩramwandĩkĩra inyuĩ a mĩhĩrĩga ĩrĩa ikũmi na ĩrĩ mũhurunjĩtwo thĩ yothe:

Nĩdamũgeithia.

Mathĩĩna na Magerio

² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, rĩrĩa rĩothe mwakorwo nĩ magerio ma mĩthemba mĩingĩ-rĩ, tuagai atĩ ũguo nĩ gĩkeno gĩtheri. ³ tondũ nĩmũũĩ atĩ kũgerio kwa wĩtikio wanyu kũrehaga gũkirĩrĩa.

⁴ Rekei gũkirĩrĩa kwanyu kũrute wĩra wakuo, nĩgeetha mĩtuĩke andũ aagĩrũrũ kũna na agima, mĩtarĩ na ũndũ mwagĩte.

⁵ Na rĩrĩ, mũndũ wanyu angĩkorwo aagĩte ũũgĩ-rĩ, nĩahooe Ngai, ũrĩa ũheaga andũ othe na ũtaana, na atarĩ na ũũru ngoro, nake nĩekũheo ũũgĩ ũcio. ⁶ No rĩrĩa ekũhooya-rĩ, nĩahooe etĩkitie, na ndagathanganie, tondũ mũndũ ũrĩa ũthanganagia ahaana ta ikũmbĩ rĩa iria inene, rĩrĩa rĩhurutagwo nĩ rũhuho na rĩkarũgarũũgio. ⁷ Mũndũ ũcio ndageciirie atĩ nĩakaheo kĩndũ o nakĩ nĩ Mwathani; ⁸ ũcio nĩ mũndũ wa ngoro igĩrĩ, ũtarĩ hĩndĩ akindagĩria maũndũ-inĩ mothe marĩa ekaga.

⁹ Mũrũ kana mwarĩ wa Ithe witũ ũrĩa wĩnyiihagia aagĩrĩrwo nĩ kwĩraha nĩ ũndũ nĩatũũgĩrĩtio. ¹⁰ No ũrĩa mĩtongu nĩerahage nĩ ũndũ wa kũnyiihio gwake, tondũ agaathira ta ihũa rĩa gĩthaka. ¹¹ Nĩgũkorwo riũa rĩrathaga rĩrĩ na ũrugarĩ mũhiũ wa gũcina narĩo rĩkahoochia mũmera; nakĩo kĩro kĩaguo gĩgaiĩka na ũthaka waguo ũkanangwo. ũguo no taguo mũndũ ũrĩa mĩtongu akaahwererekera o akĩrutaga wĩra wake.

¹² Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ũrĩa ũũmagĩrĩria rĩrĩa ekũgerio, tondũ aatooria magerio, nĩakaheo thũmbĩ ya muoyo ĩrĩa Ngai erĩire arĩa mamwendete.

¹³ Hĩndĩ ĩrĩa mwagerio, mũndũ o naũ ndakanoige atĩrĩ, “Ngai nĩarangeria.”

Nĩgũkorwo Ngai ndangĩhota kũgerio nĩ ũũru, o nake mwene ndageragia mũndũ o na ũrĩkũ; ¹⁴ no rĩrĩ, mũndũ nĩkũgerio ageragio hĩndĩ ĩrĩa ekũguucĩrĩrio na akaheenererio nĩ merirĩria make mooru.

¹⁵ Namo merirĩria marĩkia kũgĩa nda, maciaraga mehia; namo mehia hĩndĩ ĩrĩa maakũra biũ, magaciara gĩkuũ.

¹⁶ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno-rĩ, mũtikanaheenio. ¹⁷ Kĩheo gĩothe kĩega na gĩkinyanĩru kiumaga igũrũ, gĩkũrũkĩte kuuma kũrĩ Ithe wa motheri ma igũrũ, ũrĩa ũtagarũrũkaga ta ciĩruru iria igarũrũkaga. ¹⁸ Nĩwe watũciarire nĩ kwenda na ũndũ wa ũhoru-ũrĩa-wa-ma, nĩguo tũtuĩke ta maciaro ma mbere ma indo ciothe iria ombire.

Gũthikĩrĩa na Gwĩka

¹⁹ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ nyenda mũno, menyai ũũ: O mũndũ nĩahiũhage gũthikĩrĩa, no ndakahiũhage kwaria o na kana kũrakara, ²⁰ nĩgũkorwo marakara ma mũndũ matirehaga mĩtũũrĩre wa ũthingu ũrĩa Ngai endaga. ²¹ Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, ehieriai maũndũ mothe marĩ magigi, na ũũru ũrĩa ũkĩrĩrĩrie kũingĩha, na mwĩnyiihĩtie, mwĩtũkĩre kiugo kĩrĩa kĩaandĩtwo thĩnĩ wanyu, o kĩrĩa kĩngĩmũhonokia.

²² Mũtigatũĩke o a gũthikagĩrĩa kiugo tu, no tuĩkai a gwĩka ũrĩa kiugĩte, nĩguo mũtikeheenie inyuĩ ene. ²³ Mũndũ o wotho ũthikagĩrĩa kiugo no ndekaga ũrĩa kiugĩte-rĩ, ahaana ta mũndũ ũrĩa wĩroraga ũthiũ na gĩcicio, ²⁴ na thuutha wa kwĩrora, agethiĩra na akariganĩrwo o narua nĩ ũrĩa ahaana. ²⁵ No mũndũ ũrĩa ũroraga wega watho ũrĩa mũkinyanĩru kũna ũrĩa ũheanaga wĩyathi, na agathĩ na mbere gwĩka ũguo, atekũriganĩrwo nĩ ũrĩa aigũite no akawĩkaga-rĩ, ũcio nĩarĩrathimagĩrwo maũndũ marĩa ekaga.

²⁶ Mũndũ o wotho angĩtũua mũndũ wa ndini no aremwo nĩ gwatha rũrĩmĩ rwake-rĩ, mũndũ ũcio nĩ kwĩheenia

eheenagia, na ūndini wake nĩ wa tũhũ.
²⁷ Ūndini ūrĩa Ngai Ithe witũ etĩkagĩra atĩ
nĩ mũtheru na ndũrĩ na mahĩtia nĩ ūyũ:
nĩ kũroraga ciana cia ngoriai na atumia a
ndigwa hĩndĩ ĩrĩa marĩ mathĩĩna-inĩ mao,
na ningĩ mũndũ etheemage ndagathũkio
nĩ maũndũ ma gũkũ thĩ.

Kũgĩrio Gũthuurania Andũ

2 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ta etĩkia thĩĩnĩ
wa Mwathani witũ Jesũ Kristũ, o we
ũrĩa ūrĩ riiri-rĩ, tigagai gũthutũkanagia
andũ nĩ ūndũ wa maũthĩ mao. ² Tondũ-rĩ,
ĩ hihi kũngĩũka mũndũ kĩũngano-inĩ
kĩanyu ekĩrite gĩcũhĩ gĩa thahabu na
nguo njega, na gũũke mũndũ mũthĩĩni
ũtehumbĩte nguo njega-rĩ, ³ na inyuĩ
mũhe ūcio wĩhumbĩte nguo njega gĩtũio,
mũmwĩre atĩrĩ, “Haha harĩ na gĩtĩ kĩega
gĩa gũikarĩra,” no mwĩre mũndũ ūcio
mũthĩĩni atĩrĩ, “Wee rũgama harĩa,”
kana, “Ikara haha magũrũ-inĩ makwa,”
⁴ githĩ mũtiagĩthutũkania inyuĩ ene, na
mwatuĩka atuanĩri ciira marĩ na meciiria
mooruo?

⁵ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ inyuĩ
nyenda mũno, ta thikĩrĩriai: Githĩ Ngai
ndathuurĩte arĩa monagwo marĩ athĩĩni
gũkũ thĩ nĩguo matuĩke itonga ūhoroi-
inĩ wa wĩtĩkio na magairwo ūthamaki
ũrĩa erĩire arĩa mamwendete? ⁶ No
inyuĩ nĩ mũnyararaga arĩa athĩĩni.
Githĩ ti itonga imũhinyagĩrĩria? Githĩ
ti o mamũtwaraga igooti-inĩ na hinya?
⁷ Ningĩ githĩ ti o macambagia rĩitwa rĩrĩa
rĩrĩ gĩtũio, o rĩu rĩa ūrĩa mũrĩ ake?

⁸ Angĩkorwo nĩmũhingagia watho ūrĩa
mũtue nĩ mũthamaki ūrĩa wandĩkĩtwo
Maandĩko-inĩ atĩrĩ, “Enda mũndũ ūrĩa
ũngĩ o ta ūrĩa wĩyendete wee mwene,”
nĩmwĩkaga wega. ⁹ No angĩkorwo
mũtiagĩra andũ maũthĩ-rĩ, nĩ kwĩhia
mwĩhagia na mũrĩ atuĩre nĩ watho atĩ
mũrĩ aagarari watho. ¹⁰ Nĩgũkorwo
ũrĩa wothe ūhingagia watho wothe,
no akahĩngwo nĩ kaũndũ o kamwe ka
guo, mũndũ ūcio nĩagararĩte watho
wothe. ¹¹ Tondũ ūrĩa woigire atĩ,
“Ndũkanathananie,” nowe woigire
atĩ, “Ndũkanoragane.” Rĩu-rĩ, ūngĩaga

gũtharania no ūragane-rĩ, wee nĩtũũkĩte
mwagarari wa watho.

¹² Aragiai na mwĩkage maũndũ manyu
o ta mũrĩ arĩa magaatuĩrwo ciira nĩ watho
ũrĩa ūheanaga wĩyathi, ¹³ tondũ mũndũ
ũrĩa ūtuanĩre ciira atekũiguanĩra tha-rĩ,
ũcio nake agaatuĩrwo ciira atekũiguĩrwo
tha. Nacio tha nĩitooragia ūtuanĩri wa
ciira!

Wĩtĩkio na Cĩiko

¹⁴ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, gũkĩrĩ na
uumithio ūrĩkũ mũndũ angiuga atĩ arĩ na
wĩtĩkio, no ndarĩ na cĩiko? Wĩtĩkio ūcio
wakĩmũhonokia? ¹⁵ Mũrũ wa Ithe witũ
kana mwarĩ wa Ithe witũ angĩkorwo
ndarĩ na nguo cia kwĩhumba, kana irio
cia kũrĩa o mũthenya, ¹⁶ nake ūmwe
wanyu amwĩre atĩrĩ, “Thĩĩ na wega;
gĩa na ūrugarĩ na ūrĩe wega,” no ndarĩ
ũndũ aamũteithia nague mabataro-inĩ
make ma mwĩrĩ-rĩ, ūndũ ūcio ūkĩrĩ na
uumithio ūrĩkũ? ¹⁷ Ūguo no taguo wĩtĩkio
mũtheri ūtarĩ na cĩiko ūhaana, nĩ mũkuũ
guo mwene.

¹⁸ No mũndũ no oige atĩrĩ, “Wee-rĩ, ūrĩ
na wĩtĩkio; na nĩĩ ndĩ na cĩiko.”

Nyonia wĩtĩkio waku ūrĩa ūtarĩ
na cĩiko, na nĩĩ nĩngũkuonia wĩtĩkio
wakwa na ūndũ wa ūrĩa njĩkaga. ¹⁹ Wee
nĩwĩtĩkĩtie atĩ Ngai no ūmwe. Ūguo nĩ
wega! O nacio ndaimono nĩcĩitĩkĩtie
ũguo, na ikainaina.

²⁰ Wee kĩrimũ gĩkĩ, nĩ ūira ūrakienda
wa kuonania atĩ wĩtĩkio ūtarĩ na cĩiko
nĩ wa tũhũ? ²¹ Githĩ Iburahĩmu, ithe
witũ wa tene, ndaaturwo mũthingu nĩ
ũndũ wa ūrĩa eekire rĩrĩa aarutire mũriũ
Isaaka kĩgongona-inĩ? ²² Mũtigũkĩona atĩ
wĩtĩkio wake nĩ warutire wĩra hamwe na
cĩiko ciake, nague wĩtĩkio wake ūgĩtuuo
mũiganĩru kũna nĩ ūndũ wa cĩiko icio
ciake. ²³ Namo Maandĩko makĩhingio
marĩa moigĩte atĩrĩ, “Iburahĩmu agĩtũkia
Ngai, nakuo gwĩtũkia kũu gũgĩtũma atuuu
mũthingu,” nake agĩtũtwo mũrata wa
Ngai. ²⁴ Nĩmũkuona atĩ mũndũ atuagwo
mũthingu nĩ ūndũ wa ūrĩa ekaga, no ti
ũndũ wa wĩtĩkio wiki.

²⁵ O nake Rahabu ūrĩa warĩ

mūmaraya-rĩ, githĩ ndaatuirwo mūthingu nĩ ūndũ wa ūrĩa eekire hĩndĩ ĩrĩa aanyiitire athigaani arĩa ūgeni na akĩmooneneria njĩra ĩngĩ ya kũũrĩra? ²⁶O ta ūrĩa mwĩrĩ ūtarĩ na roho ūrĩ mũkuũ-rĩ, ūguo noguo wĩtikio ūtarĩ ciiko ūrĩ mũkuũ.

Gwatha Rũrĩmĩ

3 Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ti aingĩ anyu magĩrĩrwo nĩ gũtuika arutani, tondũ nĩ mũũĩ atĩ ithuĩ arĩa tũrutanaga nĩtũgaatuirwo ituĩro rĩa hinya gũkĩra andũ arĩa angĩ. ²Ithuothe nĩtũhĩngĩcagwo nĩ maũndũ maingĩ. Mũndũ angĩkorwo ndarĩ na mahĩtia thĩinĩ wa maũndũ marĩa aragia-rĩ, ūcio nĩ mũkinyanĩru kũna, na nĩahotete kũrĩra mwĩrĩ wake wothe.

³Hĩndĩ ĩrĩa tweekĩra mbarathi mĩkwa tũnua nĩguo itwathĩkĩre-rĩ, nĩtũhotaga kũgarũra nyamũ ĩyo ĩrĩ yothe. ⁴Nĩngĩ ta rorai ūhoru wa marikabu ūrĩ ta kĩonereria. O na gũtuika nĩ nene na itwaragwo nĩ rũhuho rũrĩ na hinya-rĩ, nĩgarũragwo na gathukani kanini, ikarorio o kũrĩa mũtwarithia wacio ekwenda gũciroria. ⁵Ūguo no taguo rũrĩmĩ rũhaana. Nĩ kĩga kĩnini kĩa mwĩrĩ, no nĩ rwiĩkagĩrĩra mũno. Ta mwĩciiriei ūrĩa mũtitũ mũnene ūgwatagio mwaki nĩ gathandĩ o kanini. ⁶Nĩngĩ rũrĩmĩ nĩ mwaki, tondũ rũiyũrite mĩthemba yothe ya maũndũ ma waganu thĩinĩ wa ciĩga cia mwĩrĩ. Rũthũkagia mwĩrĩ wothe, rũkagwatia mwaki mũtũũrĩre wothe wa mũndũ, naruo rwene rũkoragwo rũmundĩtio mwaki nĩ Jehanamu.

⁷Nyamũ cia mĩthemba yothe, na nyoni, na nyamũ iria itambaga thĩ, na nyamũ cia iria-inĩ rĩrĩa inene ciothe nĩhooreragio na cianahoorerio nĩ mũndũ, ⁸no gũtirĩ mũndũ o na ūrĩkũ ūngĩhota kũhooreria rũrĩmĩ. Nĩruo kĩndũ kũũru gĩtangĩkindĩria na rũiyũritwo nĩ thumu wa kũũragana.

⁹Tũgoocaga Mwathani, o we Ithe witũ, na rũrĩmĩ, na tũkaruma andũ naruo, o acio mombĩtwo marĩ na mũhianĩre wa Ngai. ¹⁰Kanua o kau-rĩ, no ko koimaga

ũgooci na gakoima irumi. Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, ūguo tiguu kwagĩrĩire gũtuika. ¹¹Kaĩ maaĩ mega na maaĩ ma cumbĩ mangĩtherũka kuuma gĩthima kĩmwe? ¹²Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mũkũyũ no ūhote gũciara ndamaiyũ, kana mũthabibũ ūciare ngũyũ? O nakĩo gĩthima kĩa maaĩ ma cumbĩ gĩtingĩtherũka maaĩ mega.

Mĩthemba ĩrĩ ya Ūũgĩ

¹³Thĩinĩ wanyu-rĩ, nũũ ūrĩ na ūũgĩ na agataũkĩrwo nĩ maũndũ? Mũndũ ūcio nĩakĩonanie maũndũ macio na ūndũ wa mũtũũrĩre wake mwega, na ciiko ciĩkĩitwo na njĩra ya kwĩnyiihia kũrĩa kuumanaga na ūũgĩ. ¹⁴No mũngĩkorwo ngoro-inĩ cianyu nĩ mũtũũragia ūiru na ūhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, mũtikae kwĩrahĩra ūndũ ūcio kana mũtuĩke a gũkaana ūhoru wa ma. ¹⁵“Ūũgĩ” ta ūcio tiguu ūikũrũkaga uumĩte igũrũ, no nĩ wa thĩ ĩno, na ti wa kĩĩroho, ūcio nĩ ūũgĩ wa mũcukani. ¹⁶Nĩgũkorwo harĩa harĩ na ūiru na ūhoru wa kwenda kwĩyambatĩria-rĩ, hau nĩho hakoragwo na ngũĩ na ciiko ciothe cia waganu.

¹⁷No ūũgĩ ūrĩa uumaga igũrũ o mbera nĩ mũtheru; nĩngĩ nĩwendete thayũ, na nĩũcaayanagĩra, na nĩwĩnyiihagia, na nĩ ūiyũritwo nĩ tha na maciaro mega, nĩngĩ ndũthutũkanagia, na ndũrĩ ūhinga. ¹⁸Nao ateithũrani arĩa mahaandaga thayũ-rĩ, magethaga maciaro ma ūthingu.

Mwĩnyiihagĩriei Ngai

4 Atĩrĩrĩ, nĩ kĩĩ gĩtũmaga kũgĩe na mbaara na ngũĩ thĩinĩ wanyu? Githĩ itiumaga merirĩria-inĩ manyu marĩa marũaga thĩinĩ wanyu? ²Mwĩriragĩria kĩndũ no mũkaaga kũgĩa nakĩo. Nĩngĩ mũũraganaga na mũgacumĩkĩra, no mũtingĩhota kũgĩa na kĩrĩa mũkwenda. Mũtetanagia na mũkarũa. Mũgakiaga kuona kĩndũ tondũ wa kwaga kũhooya Ngai. ³Hĩndĩ ĩrĩa mwahooya-rĩ, nĩmwagaga kũheo, tondũ mũhooyaga mũrĩ na muoroto mũũru, tondũ mwendaga mũitangage kĩrĩa mwaheo na maũndũ ma gwĩkenia.

⁴Inyuĩ atharania aya, kaĩ mũtooĩ atĩ kũgĩa ũrata na thĩ nĩ kũgĩa ũthũ na Ngai? Nĩ ũndũ ũcio mũndũ o wotho ũthuuraga kũgĩa ũrata na thĩ nĩkũgĩa ũthũ ya Ngai.⁵ Kana mũgwĩciiria Maandĩko maaragia ũhoru ũtarĩ na gĩtũmi, atĩ roho ũrĩa Ngai aatũmire ũtũrage thĩnĩ witũ nĩ ũiguaga ũiru mũno?⁶ No nĩatũheaga wega wake makĩria. Kĩu nĩkĩo gĩtũmaga Maandĩko moige atĩrĩ:

“Ngai nĩareganaga na arĩa etĩĩ
no arĩa menyiihagia nĩo aheaga
wega wake.”

⁷Nĩ ũndũ ũcio mwĩnyiihagĩriei Ngai. Reganagai na mũcukani, nake nĩekũmũũrĩra. ⁸Kuhĩrĩriai Ngai, nake nĩekũmũkuhĩrĩria. Mwĩthambeĩ moko manyu inyuĩ ehia, na mũtherie ngoro cianyu inyuĩ andũ a ngoro igĩrĩ.⁹ Iguaĩ kĩahe, mũcaka, na mũgĩrĩke. Garũrai mũtheko yanyu ĩtuĩke macakaya, nakĩo gĩkeno kĩaanyu kĩgarũrũke gĩtuĩke kĩahe. ¹⁰Mwĩnyiihĩriei Mwathani, nake nĩekũmũtũũgĩria.

¹¹Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigai gũcambania mũndũ na ũrĩa ũngĩ. ũrĩa wotho waragia ũhoru wa gũcambia mũrũ kana mwarĩ wa ithe kana akamũtuĩra ciira-rĩ, nĩ watho acambagia na akaũtuĩra ciira. Hĩndĩ ĩrĩa ũgũtuĩra watho ciira-rĩ, ndũkoragwo ũkĩhingia watho, no ũkoragwo ũrĩ mũtuanĩri ciira. ¹²Kũrĩ Mũheani wa watho, na Mũtuanĩri ciira o ũmwe, o we ũrĩa ũrĩ na ũhoti wa kũhonokia na kũniinana. No wee-rĩ, ũkĩrĩ ũ nĩguo ũtuĩre mũndũ ũrĩa ũngĩ ciira?

Kwĩraha nĩ ũndũ wa Rũciũ

¹³Rũu ta thĩkĩrĩriai, inyuĩ mugaga atĩrĩ: “Ũmũthĩ kana rũciũ nĩtũgũthĩ ĩtũũra rĩna tũikare kuo mwaka ũmwe, tũrute wĩra wa wonjoria kuo, tũgĩe na mbeeca.”¹⁴No rĩrĩ, inyuĩ mũtiũũ ũrĩa gũgaatuĩka

^a8 Athĩnjĩri-Ngai matanakuhĩrĩria Ngai Hema-inĩ-ya-Gũtũnganwo nĩmambaga gũwĩthamba magũrũ na moko mbakũri-inĩ ya gĩcango arĩ njĩra ya gũwĩtheria kĩroho (Thaam 30:17-21).

rũciũ. Muoyo wanyu ũkĩrĩ kĩ? Inyuĩ mũrĩ o kĩbii kĩrĩa kĩonekaga o kahinda kanini, gĩgacooka gĩgathira biũ. ¹⁵Handũ ha ũguo-rĩ, mwagĩrĩrwo nĩ kugaga atĩrĩ, “Mwathani angĩenda-rĩ, nĩ tũgũtũũra muoyo na twĩkage ũndũ ũyũ na ũyũ.”¹⁶No rĩu inyuĩ nĩ kwĩraha mwĩrahaga mũrĩ na nguthi. Mwĩraho ta ũcio wotho nĩ mũũru. ¹⁷Nĩ ũndũ wa ũguo, mũndũ wotho ũũĩ gwĩka wega na ndekaga-rĩ, ũcio nĩ kwĩhia ehagia.

Itonga Gũkaanio Kũhinyanĩrĩria

5 Rũu ta thĩkĩrĩriai, inyuĩ itonga ici, rĩrai na mũgĩrĩke tondũ wa mathĩina marĩa maramũkora. ²Ũtonga wanyu nĩ ũbuthĩte, nacio nguo cianyu nĩ ndĩe nĩ memenyi.³ Thahabu na betha cianyu nĩ irootete. Kũroota gwacio nĩ ũira wa atĩ nĩireganĩte na inyuĩ, na nĩikũrĩa mũrĩ yanyu ĩmũniĩne o ta mwaki. Inyuĩ mwĩgĩire mũthithũ mũngĩ wa matukũ ma kũrigĩrĩria. ⁴Atĩrĩrĩ! Mĩcaara ĩrĩa mwaregire kũrĩha aruti a wĩra arĩa maamũrĩmĩre mĩgũnda nĩramũkaĩra. Gũkaya kwa arĩa maamũgetheire irio nĩgũkinyĩire matũ ma Mwathani Mwene hinya wotho. ⁵Mũtũũrĩte gũkũ thĩ na mĩago na mũgĩĩkenagia. Inyuĩ mwĩnoretie nĩ ũndũ wa mũthenya wa gũthĩnjwo. ⁶Inyuĩ nĩ mũtuĩrĩire andũ ciira na mũkamooraga matarĩ na mahĩtia, o acio matarĩ ũũru na inyuĩ.

Gũkĩrĩrĩria Mathĩina-inĩ

⁷Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ, kiragĩrĩriai, o nginya rĩrĩa Mwathani agooka. Ta rorai ũrĩa mũrĩmi etagĩrĩra mũgũnda wake ũrute irio iria irĩ bata, na agakĩrĩrĩria nginya ciurĩrwo nĩ mbura ya mbere o na ya keerĩ ategũthethũka. ⁸O na inyuĩ-rĩ, kĩrĩrĩriai na mwĩhaande wega, tondũ Mwathani arĩ hakuhi gũũka. ⁹Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, tigagai gũtetania, nĩgeetha mũtikanatuĩrwo ciira. Mũtuanĩri ciira arũngĩ o mũrango-inĩ!

¹⁰Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mwĩrutei na

^b2 Matukũ-inĩ ma tene nguo ciataragwo taarĩ njĩra ĩmwe ya ũtonga (Atũm 20:33).

maündũ marĩa mooru anabii meekirwo, o acio maaragia thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani, naguo ũhoru ũcio ũtuĩke kionereria kĩanyu gĩa gũkirĩrĩria rĩrĩa mũkũnyamario. ¹¹ O ta ũrĩa mũũĩ, acio maakirĩrĩrie-rĩ, tũmatuaga arathime. Nĩmũiguĩte ũhoru wa gũkirĩrĩria kwa Ayubu, na nĩmuonete ũrĩa Mwathani eekire marigĩrĩrio-inĩ. Mwathani aiyũrĩtwo nĩ ũtugi na tha.

¹² Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, igũrũ rĩa maündũ mothe-rĩ, tigagai kwĩhĩta. Mũtikanehĩte na igũrũ kana na thĩ, o na kana na kĩndũ kĩngĩ o na kĩ. Inyuĩ-rĩ, mwoiga “Ĩr” nĩtuĩke ĩ, na mwoiga “Aca” nĩtuĩke aca, nĩguo mũtikae gũtuĩrwo ciira.

Ihooya rĩa Wĩtĩkio

¹³ Nĩ harĩ mündũ thĩinĩ wanyu wonete ũũru? Ŭcio nĩahooe. Nĩ harĩ mündũ ũkenete? Ŭcio nĩaine nyĩmbo cia kũgooca. ¹⁴ Nĩ harĩ mündũ thĩinĩ wanyu mũrũaru? Ŭcio nĩete athuuri a kanitha mamũhooere na mamũhake maguta thĩinĩ wa rĩitwa rĩa Mwathani. ¹⁵ Namo mahooya mangĩhooywo na wĩtĩkio nĩ megũtũma mündũ ũcio mũrũaru ahone; Mwathani nĩekũmwarahũra. Angĩkorwo ehĩtie-rĩ, nĩekũrekerwo mehia make.

¹⁶ Nĩ ũndũ ũcio umbũranagĩrai mehia manyu o mündũ na ũrĩa ũngĩ, na mũhooyanagĩre nĩgeetha mũhonagio. Ihooya rĩa mündũ mũthingu nĩ rĩrĩ hinya na nĩ rĩtũmaga maündũ manene mekĩke.

¹⁷ Elija aarĩ mündũ o ta ithuĩ. Nake nĩahooire Ngai na kĩyo atĩ mbura ndĩkoire, nayo mbura ndĩoirire bũrũri-inĩ ũcio ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ na nuthu.

¹⁸ Nĩngĩ agĩcooka akĩhooya, nakuo matu-inĩ gũkiuma mbura, nayo thĩ ĩgĩciara maciaro mayo.

¹⁹ Atĩrĩrĩ ariũ na aarĩ a Ithe witũ, mündũ ũmwe wanyu angĩagaga oime ũhoru-inĩ wa ma nake mündũ ũngĩ amũgarũre-rĩ, ²⁰ ririkanai ũũ: Mündũ ũrĩa wothe ũgarũraga mwĩhia kuuma njĩra-inĩ yake njũru-rĩ, nĩkũmũhonokia akaamũhonokia kuuma harĩ gĩkuũ na ahumbĩre mehia maingĩ.

MARŪA MA MBERE MA PETERO

1 Nĩ nĩ Petero, mūtūmwō wa Jesū Kristū,

Ngūmwandīkīra marūa maya, inyuī arīa Ngai eyamūrīre, na mūtūūrīte mūrī agenī gūkū thī, na mūkahurunjūkīra mabūrūri ma Ponto, na Galatia, na Kapadokia, na Asia, na Bithinia, ² o inyuī mwathuurirwo kūrīngana na ūrīa Ngai Ithe aamūmenyete o mbere, na akamūtheria nĩ ūndū wa Roho, nĩguo mwathīkagīre Jesū Kristū, na mūminjaminjīro thakame yake:

Wega na thayū iromūngīhīra.

Ngai kūgoocwo nĩ ūndū wa Kīrīgīrīro kīrī Muoyo

³ Ngai, o we Ithe wa Mwathani witū Jesū Kristū, arogoocwo! Ngai nīatūciarīte rīngī nĩ ūndū wa tha ciake nyingī nĩguo tūgīe na kīrīgīrīro kīrī muoyo, nĩ ūndū wa ūrīa Jesū Kristū aariūkire akiuma kūrī arīa akuū. ⁴ Aatūciarire nĩguo tūgīe na igai rīrīa rītangībutha, kana rīthūke, kana rīhwerereke, rīrīa mūgīrwo kūu igūrū, ⁵ o inyuī mūgītīrwo nĩ hinya wa Ngai nĩ ūndū wa gwītīkia, o nginya hīndī rīrīa ūhonokio ūgooka ūrīa ūhaarīrio gūkaaguūranīrio ihinda rīa mūthia. ⁶ Ūhorō ūcio nĩguo mūkenagīra mūno, o na gwatuīka rīu nīmūiguithītio kīha kahinda kanini nīkūgerio na magerio ma mīthemba yothe. ⁷ Maūndū maya mokīte nīgeetha wītīkio wanyu wonēke nĩ wa goro mūno gūkīra thahabu, rīrīa īthiraga o na yakorwo ītheragio na mwaki, ningī ūmenyeke atī nĩ wa ma, na atī nīūkarehe ūgooci, na riiri, na gītūio hīndī rīrīa Jesū Kristū akaaguūranīrio. ⁸ Nīmūmwendete o na gūtūika mūtīrī mwamuona; ningī mūkamwītīkia o na gūtūika rīu mūtīramuona, na mūkaiyūrwo nĩ gīkeno gītangīheanīka ūhorō wakīo, o kīrīa kīrī riiri, ⁹ nīgūkorwo nīmūramūkīra ūndū ūrīa mūtanyaga kuona nĩ ūndū wa wītīkio wanyu, na nĩguo ūhonokio wa ngoro cianyu.

¹⁰ Ūhorō ūcio wa ūhonokio-rī, nĩguo anabīi, arīa maarathaga ūhorō wa wega wa Ngai ūrīa warī ūūke kūrī inyuī, maacaragia na kīyo, na makaūtūrīa na ūmenyereri mūnene, ¹¹ makīgeria kūmenya nĩ hīndī rīrīkū Roho wa Kristū ūrīa warī thīnī wao orotaga rīrīa aarathaga ūhorō wa kūnyariirīka gwa Kristū na riiri ūrīa ūkaarūmīrīra. ¹² Nao nīmāguūrīrio atī to o ene meetungatagīra, no nĩ inyuī maatungatagīra, hīndī rīrīa maaragia ūhorō wa maūndū marīa mwīrītwo rīu nĩ arīa maamūhunjīrie Ūhorō-ūrīa-Mwega na ūndū wa Roho Mūtheru ūrīa watūmirwo kuuma igūrū. Maūndū macio nīmō arāika meriragīria mūno kuona.

Tūūrai mūrī Atheru

¹³ Nĩ ūndū ūcio, ikaragai mwīhaarīrie meciiria-inī manyu; tuīkai andū a kwīrigagīrīria merirīria ma mwīrī; na mūige kīrīgīrīro kīanyu biū harī wega ūrīa mūkaaheo hīndī rīrīa Jesū Kristū akaaguūranīrio. ¹⁴ Tuīkai ciana cia gwathīka, na mūtīgatongoragio nĩ merirīria mooru marīa mwatūire namo mbere hīndī rīrīa mūtaamenyete Ngai. ¹⁵ No tondū ūrīa wamwītīre nĩ mūtheru-rī, o na inyuī tuīkai atheru maūndū-inī mothe marīa mūrīkaga; ¹⁶ nīgūkorwo nĩ kwandīkītītwo atīrī: “Tuīkai atheru, tondū o na nī ndī mūtheru.”

¹⁷ Na rīrī, tondū inyuī mūkayagīra Ngai mūkīmwītāga Ithe wanyu, o we ūrīa ūtuagīra o mūndū o mūndū kūrīngana na wīra wake ategūthutūkania-rī, gīkaragei mūmwītīgīrīte na mūikarage ta mūrī agendi gūkū thī. ¹⁸ Nīgūkorwo nīmūūī atī rīrīa mwakūūrīrwo mūtīgane na mūtūūrīre wa tūhū ūrīa mwatīgīrwo nĩ maithe manyu-rī, ti indo iria ibuthaga ta betha kana thahabu mwakūūrīrwo nacio, ¹⁹ no mwakūūrīrwo na thakame ya goro mūno ya Kristū, ūrīa wahaanaga ta gatūrūme gatarī na kīmeni kana

kaũũgũ. ²⁰ Nake nĩwe wathuurĩtwo thĩ itanombwo, no nĩaguũranĩrio mahinda maya ma kũrigĩrĩria nĩ ũndũ wanyu. ²¹ Na inyuĩ nĩmwĩtĩkĩtie Ngai nĩ ũndũ wake, Ngai ũrĩa wamũriũkirie kuuma kũrĩ arĩa akuũ na akĩmũhe riiri, nĩgeetha wĩtĩkio wanyu na mwĩhoko ikorwo irĩ o harĩ Ngai.

²² Na tondũ rĩu nĩmwĩtheretie nĩ ũndũ wa gwachĩkĩra ũhoro ũrĩa wa ma, na mũgatuĩka a kwendana kũna na ariũ na aarĩ a Ithe wanyu hatarĩ ũhinga-rĩ, inyuĩ ene endanagai biũ na ngoro cianyu. ²³ Nĩgũkorwo nĩmũciarĩtwo rĩngĩ, no mũticiarĩtwo kuuma kũrĩ mbeũ irĩa ibuthaga, no nĩ irĩa itarĩ ya kũbutha, na ũndũ wa kiugo kĩa Ngai kĩrĩa kĩrĩ muoyo na gĩtũũraga tene na tene. ²⁴ Tondũ rĩrĩ,

“Andũ othe mahaana ta nyeki,
na ũthaka wao wothe ũhaana ta
mahũa ma mũgũnda;
nyeki nĩĩhoohaga, namo mahũa
magaitĩka,

²⁵ no kiugo kĩa Mwathani
gĩtũũraga nginya tene.”

Na kiugo kĩu nĩkĩo mwahunjĩrio.

2 Nĩ ũndũ ũcio-rĩ, eheriaĩ rūmena ruothe na maheeni mothe, na ũhinga, na ũiru, na gũcambania o guothe.

² Na mũtuĩke ta tũkenge mwĩrĩragĩrie iria rĩrĩa rĩega rĩa kũiroho, nĩgeetha rĩmũkũragie ũhonokio-inĩ wanyu, ³ tondũ rĩu nĩmũcamĩte, mũkaigua atĩ Mwathani nĩ mweга.

Ihiga rĩrĩ Muoyo, na Andũ Athuure

⁴ Ũkai kũrĩ we, o ũcio Ihiga rĩrĩ muoyo, o rĩu rĩaregirwo nĩ andũ, no Ngai akĩrĩthuura, na nĩ rĩa goro harĩ we, ⁵ o na inyuĩ, ta mahiga marĩ muoyo-rĩ, nĩ gwakwo mũraakwo mũtuĩke nyũmba ya kũiroho, na mũtuĩke gĩkundi gĩtheru kĩa athĩnjĩri-Ngai gĩa kũrutaga magongona ma kũiroho marĩa mangĩtĩkĩrĩka nĩ Ngai nĩ ũndũ wa Jesũ Kristũ. ⁶ Nĩgũkorwo Maandĩko moigĩte atĩrĩ:

“Nĩnjigĩte ihiga Zayuni,
ihiga ithuure rĩa koine na rĩa
goro,
na mũndũ ũrĩa ũmwĩhokete
ndagaaconorithio.”

⁷ Na rĩu kũrĩ inyuĩ arĩa mwĩtĩkĩtie, ihiga rĩrĩrĩ nĩ rĩa goro. No kũrĩ arĩa matetĩkĩtie,

“Ihiga rĩrĩa aaki maaregire
nĩrĩo rĩtuĩkĩte ihiga inene rĩa
koina,”

⁸ na ningĩ atĩrĩ,

“Nĩrĩo ihiga rĩrĩa rĩtũmaga andũ
mahĩngwo,
na rwaro rwa ihiga rũrĩa
rĩtũmaga magũe.”

Mahĩngagwo tondũ wa kũrega gwachĩkĩra ũhoro, na noguo maathĩrĩrio.

⁹ No inyuĩ-rĩ, mũrĩ rũruka rũthuurĩtwo, na thiritũ ya athĩnjĩri-Ngai ya nyũmba ya ũthamaki, ningĩ mũrĩ rũrĩrĩ rwamũre, o na andũ a Ngai kĩũmbe, nĩguo mwanagĩrĩre ũgooci wa ũcio wamwĩtĩre muume nduma-inĩ mũtoonye ũtheri-inĩ wake wa magegania. ¹⁰ Kũrĩ hĩndĩ mwarĩ andũ mataarĩ kĩene, no rĩu mũrĩ andũ a Ngai; kũrĩ hĩndĩ mwaagĩte kũiguĩrwo tha, no rĩu nĩmũiguĩrĩrwo tha.

¹¹ Arata akwa nyenda mũno, ndamũthaitha mũrĩ ta ageni na agendi gũkũ thĩ, mwĩragagĩrĩrie merirĩria marĩa mooru ma mwĩrĩ, o marĩa marũaga na roho wanyu. ¹² Tũũragai na mĩtũũrĩre mĩega mũrĩ gatagatĩ ka andũ arĩa matooi Ngai, nĩgeetha o na mangĩmũigĩrĩra afĩ nĩmwĩkĩte ũũru, meonagĩre ciĩko cianyu njega na magakumia Ngai mũthenya ũrĩa agooka.

Gwachĩkĩra Aathani na Anene

¹³ Nĩ ũndũ wa Mwathani-rĩ, athĩkagĩrai wathani o wothe ũrĩa ũheanĩtwo thĩinĩ wa andũ: o na wakorwo nĩ wa mũthamaki, arĩ we mũnene igũrũ rĩa anene arĩa angĩ othe, ¹⁴ o na kana nĩ wa abarũthi arĩa matũmagwo nĩwe nĩguo maherithagie arĩa mekaga ũũru na makagaathĩrĩria arĩa mekaga wega. ¹⁵ Nĩgũkorwo ũrĩa

Ngai endaga nĩ atĩ mwĩkage wega nĩguo mũkiragie mĩario ya ũrimũ ya andũ arĩa matarĩ ũndũ mooĩ. ¹⁶ Tũũrai ta andũ matarĩ ngombo, no mũtikanareke wĩyathi wanyu ũtuĩke wa kũhithĩrĩa waganu; tũũragai mũrĩ ndungata cia Ngai. ¹⁷ Heagai mũndũ o wothe gĩtĩio kĩa kĩmwagĩrĩre: Endagai ngwatanĩro ya andũ arĩa etĩkia, na mwĩtigagĩre Ngai, o na mũtĩage mũthamaki.

¹⁸ Inyuĩ ngombo-rĩ, athĩkagĩrai anene anyu na mũmatĩage mũno, na to arĩa ega na maiguanagĩra tha, no nĩ o na arĩa mataiguanagĩra tha. ¹⁹ Nĩgũkorwo nĩ ũndũ mwega mũndũ angĩkirĩrĩria ruo o na akĩnyariiragwo hatarĩ kĩhooito tondũ wa kũmenya ũrĩa Ngai endaga. ²⁰ No ũngĩhũurwo nĩ ũndũ wa gwĩka ũũru o na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũngĩkĩgaathĩrwo kĩ? No ũngĩnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega na ũkirĩrĩrie-rĩ, ũcio nĩ ũndũ mwega maitho-inĩ ma Ngai. ²¹ ũndũ ũyũ nĩguo mwetĩrwo, tondũ Kristũ aanyariirwo nĩ ũndũ wanyu, akĩmũtigĩra kĩonereria nĩguo mũgeragĩre o makinya-inĩ make.

²² “We ndaigana kwĩhia,
o na kanua gake gatiigana
kwaria maheeni.”

²³ Hĩndĩ ĩrĩa andũ maamũrumaga, we ndaigana kwĩrumĩra; rĩrĩa aanyariiragwo, we ndaigana kũmehĩtĩra. Handũ ha ũguo-rĩ, we nĩ kweneana eneanaga kũrĩ ũrĩa ũtuaga ciira na kĩhooito. ²⁴ We mwene nĩakuuire mehia maitũ na mwĩrĩ wake mũtĩ-igũrũ, nĩgeetha na ithuĩ tũkue ũhoro-inĩ wa mehia, na tũtũre muoyo nĩ ũndũ wa ũthingu; mĩtũnda ĩrĩa aahũũrĩrwo nĩyo ĩtũmĩte mũhone. ²⁵ Nĩgũkorwo mwatariĩ ta ng’ondũ itururĩte, no rĩu nĩmũcookereire Mũrĩithi na Mũrori wa mĩoyo yanyu.

Atumia na Athuuri ao

3 O ũguo noguo o na inyuĩ atumia, mwagĩrĩrwo nĩ gwathĩkagĩra athuuri anyu, nĩguo hangĩkorwo harĩ amwe ao matetũkĩtie kiugo kĩa Ngai, mahote kũgarũrwo ngoro o na hatarĩ ciugo

nĩ ũndũ wa mĩtugo ya atumia ao, ² nĩ ũndũ wa kuonaga mĩtũũrĩre yanyu ya ũthingu na ya gĩtĩio. ³ Kwĩgemia kwanyu gũtigatuĩke o kwa mwĩrĩ, ta kũrama njuĩrĩ, na kwĩhumba mathaga ma thahabu na nguo thaka, ⁴ no handũ ha ũguo-rĩ, gemagiai mũndũ ũrĩa wa hitho wa ngoro thĩinĩ, na ũgemu ũrĩa ũtatheũkaga wa roho wa ũhooreri na wa gũkindĩria. Kwĩgemia kũu nĩkuo kũrĩ bata mũno maitho-inĩ ma Ngai. ⁵ Nĩgũkorwo ũguo nĩguo atumia arĩa atheru a tene arĩa mehokete Ngai meegemagia, na ũndũ wa gwathĩkagĩra athuuri ao ene, ⁶ o ta Sara, ũrĩa waathĩkagĩra Iburahĩmu na akamwĩtaga mwathi wake. Inyuĩ mũrĩ ciana ciake mũngĩika ũrĩa kwagĩrĩre mũtegwĩtigĩra.

⁷ O ũguo noguo o na inyuĩ athuuri mwagĩrĩrwo nĩgũtũũrĩa na atumia anyu na njĩra ya ũũgĩ, mũkĩmatĩaga tondũ nĩ aruti a wĩra hamwe na inyuĩ, na tondũ matirĩ hinya mũingĩ wa mwĩrĩ ta inyuĩ, ningĩ tondũ mũrĩ agai hamwe na atumia anyu a kĩheo kĩa ũtugi wa muoyo. ĩkagai ũguo nĩguo gũtikagĩe ũndũ ũngĩgĩrĩrĩa mahooya manyu.

Kũnyamario nĩ ũndũ wa gwĩka Wega

⁸ Ngĩrĩkĩrĩria, ngũmwĩra inyuothe atĩrĩ, mũtũũranagie mũiguanĩte mũndũ na ũrĩa ũngĩ; mũiguanagĩre tha, ningĩ mwendanage ta ciana cia nyina ũmwe, na mũtuĩke ataana, na mũikarage mwĩnyiihĩtie. ⁹ Tigagai kwĩrĩhĩria ũũru na ũũru, kana kwĩrumĩra mwarumwo, no nĩ kaba mũrathimanage, tondũ ũguo nĩguo mwetĩrwo, nĩgeetha mũkaagairwo kĩrathimo. ¹⁰ Nĩgũkorwo,

“Mũndũ ũrĩa wothe ũngĩenda
gũtũũra muoyo
na one matukũ mega,
no nginya arigĩrĩre rũrĩmĩ rwake
kwaria ũũru,
na mĩromo yake kwaragia
maheeni.

¹¹No nginya agarũrũke atige gwĩka
ũũru, na ekage o wega;
no nginya acaragie thayũ na
aũthingatage.

¹²Nĩgũkorwo maitho ma Mwathani
maikaraga macũthĩrĩrie
andũ arĩa athingu,
na matũ make magathikagĩrĩa
mahooa mao,
no andũ arĩa mekaga ũũru,
ũthiũ wa Mwathani
nĩkũmookĩrĩa
ũmookagĩrĩa.”

¹³Atĩrĩrĩ, nũũ ũngĩmwĩka ũũru
mũngĩkorwo mũrĩ na kũyo gĩa gwĩka
wega? ¹⁴No rĩrĩ, o na mũngĩnyariirwo
nĩ ũndũ wa gwĩka ũrĩa kwagĩrĩre-rĩ,
inyuĩ mũrĩ arathime. “Tigagai
gwĩtigĩra maũndũ marĩa metigagĩra;
mũtikanamake.” ¹⁵No ngoro-inĩ
cianyu-rĩ, mwĩyamũrĩrei Kristũ atuĩke
Mwathani. Ikaragai mwĩhaarĩrie
hĩndĩ ciothe gũcookeria mũndũ wothe
ũrĩa ũngĩmũũria gĩtũmi gĩa kũirĩgĩrĩro
kĩrĩa mũrĩ nakĩo. No ikagai ũguo
mũrĩ na ũhooreri na gĩtũo, ¹⁶mũrĩ na
thamiri itegwĩcuuka, nĩgeetha arĩa
macambagia mĩtugo yanyu mĩega tondũ
mũrĩ thĩnĩ wa Kristũ, maconokage nĩ
ũndũ wa gĩcambanio kũ kĩa. ¹⁷Nĩ kaba
kũnyariirwo nĩ ũndũ wa gwĩka wega,
angĩkorwo nĩ kwenda kwa Ngai, handũ
ha kũnyariirwo nĩ gwĩka ũũru. ¹⁸Tondũ
Kristũ aakuire nĩ ũndũ wa mehia ihinda
o rĩmwe rĩa kũigana, ũrĩa mũthingu
agĩkua nĩ ũndũ wa arĩa matarĩ athingu,
nĩguo atũtware kũrĩ Ngai. Ooragirwo
arĩ thĩnĩ wa mwĩrĩ, no ha ũhoru wa
Roho, agĩcookio muoyo, ¹⁹agĩthĩ arĩ na
muoyo ũcio wa Roho akĩhunjĩria maroho
marĩa maarĩ njeera, ²⁰marĩa maaremete
kuuma o tene rĩrĩa Ngai aatũire etereire
akĩrĩrĩrie matukũ-inĩ ma Nuhu, rĩrĩa
thabina yaakagwo. Thĩnĩ wayo haarĩ
o andũ anini, nao othe maarĩ andũ
anana tu, arĩa maahonokirio maaĩ-inĩ,
²¹namo maaĩ macio nĩmo ngerekano ya
ũbatithio ũrĩa o na inyuĩ ũmũhonokagia,
na ti ũhoru wa kweheria o gĩko kĩa

mwĩrĩ, no nĩ mwĩhĩtwa wa thamiri
ĩtarĩ na ũcuuke kũrĩ Ngai. Kũbatithio
kũu nĩkuo kũmũhonokagia nĩ ũndũ wa
kũriũkio kwa Jesũ Kristũ, ²²ũrĩa wathiire
igũrũ na rĩu aikaraga guoko-inĩ kwa ũrĩo
kwa Ngai, nao arĩa, na aathanĩ, o na
maahinya magatuĩka ma gwathagwo
nĩwe.

Gũtũũrĩa Ngai

4 Nĩ ũndũ ũcio, tondũ Kristũ
nĩanyariirwo mwĩrĩ-inĩ-rĩ, o na
inyuĩ kũhotorei mũrĩ na meciiria o
ta macio aarĩ namo, tondũ mũndũ
ũrĩa ũrĩkĩtie kũnyariirwo mwĩrĩ
nĩatiganĩte na mehia. ²Nĩ ũndũ wa
ũguo, mũtũũrĩre wake ũrĩa ũtigarĩte
wa gũtũũra gũkũ thĩ ndarĩtũũraga nĩguo
ahingagie merĩrĩria mooru ma mwĩrĩ,
no arĩtũũraga nĩguo ekage ũrĩa Ngai
endaga. ³Tondũ nĩmũtũũrĩte ihinda rĩa
kũigana mũgĩkaga maũndũ marĩa andũ
arĩa matetĩkĩtie Ngai mendaga gwĩka,
namo nĩ ta mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni, na
merĩrĩria mooru ma mwĩrĩ, na ũrĩũ,
na gũthiia maruga-inĩ ma waganu,
o na ciathĩ-inĩ cia kũnyua njoohi, o
na mũhooere ũrĩ thaahu wa kũhooya
mĩhianano. ⁴Nao andũ acio nĩmagegaga
mona atĩ mũtiranyiitanĩra nao hĩndĩ
ĩrĩa marakĩrĩrĩa ũmaramari-inĩ ũcio
wao, nao magakĩmũcambagia. ⁵Nao no
nginya makaaheana ũhoru wa maũndũ
mao kũrĩ ũrĩa wĩhaarĩrie gũtũũra ciira
arĩa marĩ muoyo na arĩa makuĩte.
⁶Nĩgũkorwo gĩkĩ nĩkĩo gĩtũmi kĩrĩa
gĩatũmire ũhoru-ũrĩa-Mwega ũhunjĩrio
o na andũ arĩa makuĩte, nĩgeetha ha
ũhoru wa mwĩrĩ magaatuĩrwo ciira o
ta ũrĩa andũ arĩa angĩ magaatuĩrwo, no
ha ũhoru wa roho matũũre muoyo o ta
ũrĩa Ngai atũũraga.

⁷Ithĩrĩro rĩa maũndũ mothe
nĩrĩkuhĩrĩrie. Nĩ ũndũ ũcio ikaragai
mũrĩ na ũũgĩ wa ngoro, na mũikarage
mũterigĩtwo nĩguo mũhotage kũhooya.
⁸Nĩngĩ gũkĩra maũndũ mothe, ikaragai
mwendaine mũno mũndũ na ũrĩa
ũngĩ, tondũ wendani nĩũhumbagĩra
mehia maingĩ. ⁹Nĩngĩ mũtuganage

mūtekūnuguna. ¹⁰ O mūdū nī ahūthīre kīheo o gīothe kīrīa amūkīrīte nīguo atungatagīre andū arīa angī, arī ta mūramati mwīhokeku wa wega wa Ngai wa mīthemba mīngī. ¹¹ Mūdū o wothē angīkorwo akīaria-rī, nīarie taarī mūdū ūkūheana ciugo cia Ngai. Nake mūdū o wothē angīkorwo agītungata-rī, nīatungate na hinya ūrīa ūheanagwo nī Ngai, nīgeetha Ngai agoocagwo maūdū-inī mothe thīnī wa Jesū Kristū. Nake nīwe ūgūtūūra arī na riiri na hinya nginya tene na tene. Amenī.

Kūnyariirwo nī ūndū wa Gūtūika Mūkristiano

¹² Arata akwa nyenda mūno, mūtikagegio nī magerio marīa mūranyariirwo namo, taarī ūndū mūgeni ūrekīka thīnī wanyu. ¹³ No kenagai nīgūkorwo nī mūgwatanīire thīnī wa kūnyariirīka gwa Kristū, nīgeetha mūkaiyūrīrwo nī gīkeno hīndī īrīa riiri wake ūkaaguūranīrio. ¹⁴ Kūrathimwo-rī, nī inyuī mūngīrumwo nī ūndū wa rītwa rīa Kristū, nī ūndū Roho ūrīa ūrī na riiri, o we Roho wa Ngai, arī igūrū rīanyu. ¹⁵ Mūdū wanyu ndakananyariirwo ta mūūragani, kana mūici, kana mūgeri ngero īngī o yothē, o na kana ta mūdū ūrīa wītoonyagīrīria maūdū-inī ma andū angī. ¹⁶ No rīrī, mūdū angīnyariirwo tondū wa gūtūika Mūkristiano-rī, ndakanaconoke, no nīagooce Ngai tondū nīaheetwo rītwa rīu. ¹⁷ Nīgūkorwo ihinda nī ikinyu ciira wambīrīrie gūtūirwo andū a nyūmba ya Ngai; na angīkorwo ūkwambīrīria na ithuī-rī, gūgaagītūika atīa harī arīa mataathīkagīra Ūhorō-ūrīa-Mwega wa Ngai? ¹⁸ Na rīrī,

“Angīkorwo nī ūndū ūrī hinya
mūdū ūrīa mūthingu
kūhonoka-rī,
naguo ūhorō wa mūdū ūrīa
ūtētīkītie Ngai na ūrīa
mwīhia ūgaakīhaana atīa?”

¹⁹ Nī ūndū ūcio-rī, andū arīa manyariirīkaga kūringana na ūrīa

Ngai endete, nīmaheane mīoyo yao kūrī Mūūmbi wao ūrīa wa kwīhokeka, na mathīi na mbere gwīkaga maūdū mega.

Ūhorō kūrī Athuuri na Aanake

⁵ Ndī na ūhorō ngwenda gūthaiha athuuri a Kanitha arīa marī hamwe na inyuī, ndī mūthuuri wa Kanitha o tao, na ndī mūira wa kūnyariirwo gwa Kristū, o na ndī ūmwe wa gūkaagairwo riiri ūrīa ūkaaguūranīrio: ² Atīrīrī, tuīkai arīithi a rūūru rwa Ngai rūrīa mwīhokeirwo, mūgītungataga mūrī arori, na ti tondū wa kūringīrīrio, no nī ūndū wa kwīyendera, o ta ūrīa Ngai endaga mūtūike; mūtegūkorokera mbeeca, no mūtungatage mūrī na kīyo mūno; ³ mūtigetue anene a andū arīa mwīhokeirwo, no mūtūike cionereria njega kūrī rūūru rūu. ⁴ Na hīndī īrīa Mūrīithi Ūrīa Mūnene akaaguūranīrio-rī, nīmūkaheo thūmbī ya riiri īrīa itagatheūka o na rī.

⁵ O ūguo no taguo o na inyuī aanake mwagīrīrwo nī gwithīkīra andū arīa akūrū. Inyuī othe-rī, ikaragai mwīnyiihanīrie mūdū na ūrīa ūngī, tondū-rī,

“Ngai nīareganaga na arīa etīi
no arīa menyiihagia
nīamaheaga wega wake.”

⁶ Nī ūndū ūcio mwīnyiihagiei, mūrī guoko-inī kwa Ngai kūrīa kūrī hinya, nīguo akaamūtūūgīria hīndī īrīa njagīrīru yakinya. ⁷ Na mūmūrekagīrīrie maūdū manyu mothe marīa mamūtangaga, tondū nīwe ūmūrūmbūyagia.

⁸ Ikaragai mwīguite na mwīhūgage. Tondū-rī, thū yanyu mūcukani īcangacangaga ta mūrūūthi ūkūrarama ūgīcaria mūdū wa gūtambuura. ⁹ No rīrī, mūmwītiirie, mwīhaandīte wega thīnī wa wītīkio, tondū nīmūmenyete atī ariū na aarī a Ithe wanyu gūkū thī guothe maranyariirīka o ta inyuī.

¹⁰ Nake Ngai mwene wega wothē, o we ūrīa wamwītire riiri-inī wake wa tene na tene thīnī wa Kristū, we mwene nīakamūcookereria, na amwīkīre hinya,

na amūtue arūmu na mūtangĩenyenyeka,
thuutha wa kūnyariirĩka kahinda kanini.
¹¹Naguo hinya ũrotuĩka wake tene na
tene. Amenĩ.

Ngeithi cia Mũthia

¹²Ndamwandĩkĩra marũa maya
makuhĩ ndeithĩtio nĩ Silivano, ũrĩa
nduaga mūrũ wa Ithe witũ mwĩhokeku,
nĩguo ndĩmũmĩrĩrie, na heane ũira na
ma atĩ ũhoro ũyũ nĩguo wega wa Ngai
ũrĩa wa ma. Mwĩhaandei wega thĩinĩ
waguo.

¹³Kanitha ũrĩa ũrĩ gũkũ Babuloni,
ũrĩa ũthuurĩtwo hamwe na inyuĩ,
nĩwamũgeithia, o nake mūrũ wakwa
Mariko nĩamũgeithia. ¹⁴Geithaniai
mũndũ na ũrĩa ũngĩ na ngeithi cia
kĩmumunyano iria cia wendo.

Thayũ ũrogĩa na inyuĩ inyuothe arĩa
mūrĩ thĩinĩ wa Kristũ.

MARŪA MA KEERĪ MA PETERO

1 Nĩ nĩ Simoni Petero, ndungata na mūtũmwo wa Jesũ Kristũ,

Ngũmwandĩkĩra marũa maya inyuĩ arĩa mūrĩkĩtie kwamũkĩra wĩtĩkio wa goro o ta ũrĩa tũrĩ naguo nĩ ũndũ wa ũthingu wa Jesũ Kristũ, ũrĩa arĩ we Ngai witũ na Mũtũhonokia:

²Wega na thayũ iromũingĩhĩra nĩ ũndũ wa kũmenyana na Ngai, o na Jesũ Mwathani witũ.

Kũrũmia Mwĩto na Gũthuurwo kwa Mũndũ

³Rĩu-rĩ, hinya wake wa ũngai nĩtũheete kĩrĩa gĩothe gĩtũbataragia nĩguo tũhote gũtũũra muoyo na twĩamũrĩire Ngai, nĩ ũndũ wa kũmenyana nake ũcio watwĩtĩre tũgĩe na riiri wake mwene o na wagĩrĩru wake. ⁴Nĩ ũndũ wa maũndũ macio-rĩ, nĩatũheete maũndũ manene mũno ma ciĩranĩro ciake cia goro, nĩgeetha nĩ ũndũ wacio mũgwatanagĩre nake mūtũũrĩre-inĩ wa ũngai wake na mwĩtheemage kuma kũrĩ ũbuthu wa gũkũ thĩ ũrĩa ũrehagwo nĩ merirĩria mooru.

⁵Na nĩ ũndũ wa gĩtũmi kũ kũmbe, kĩrutanĩriei mũno nĩguo muonganĩrĩrie wĩtĩkio wanyu na wagĩrĩru; naguo wagĩrĩru mũwonganĩrĩrie na ũmenyo; ⁶naguo ũmenyo mũwonganĩrĩrie na kwĩgirĩrĩria merirĩria ma mwĩrĩ; nakuo kwĩgirĩrĩria merirĩria macio-rĩ, mũkuonganĩrĩrie na gũkirĩrĩria; nakuo gũkirĩrĩria mũkuonganĩrĩrie na kwĩyamũrĩra Ngai; ⁷nakuo kwĩyamũrĩra Ngai mũkuonganĩrĩrie na gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ; nakuo gũtuga ariũ na aarĩ a Ithe witũ mũkuonganĩrĩrie na wendani. ⁸Nĩgũkorwo mũngĩgĩa na mawega macio na mamũingĩhĩre mũno-rĩ, nĩmarĩgiragia mũgũtare kana mwage maciaro harĩ ũhoru wa kũmenya Mwathani witũ Jesũ Kristũ. ⁹No mũndũ angĩaga maũndũ macio-rĩ, mũndũ ũcio ndarona wega na nĩ mūtumumu,

na nĩariganĩirwo atĩ aatheririo nĩguo atigane na mehia make ma tene.

¹⁰Nĩ ũndũ ũcio, ariũ na aarĩ a Ithe witũ-rĩ, ikagĩrai kĩyo makĩria nĩguo mūtũme gwĩtwo kwanyu na gũthuurwo kwanyu kũrũme biũ. Nĩgũkorwo mũngĩka maũndũ macio-rĩ, gũtĩrĩ hĩndĩ mũkaagũa, ¹¹na nĩmũgetĩkĩrio na ũtugi mũtoonye thĩinĩ wa ũthamaki wa tene na tene wa Mwathani na Mũhonokia witũ Jesũ Kristũ.

Ūrathi wa Maandĩko Matheru

¹²Nĩ ũndũ ũcio ngũtũũra ndĩmũririkanagia maũndũ macio, o na mwakorwo nĩmũmamenyete, na nĩmũhaandĩtwo wega thĩinĩ wa ũhoru wa ma ũrĩa mũrĩ naguo. ¹³Na ngwĩciiria nĩ kwagĩrĩire ndĩmũririkanagie maũndũ maya hĩndĩ ĩrĩa yothe ngũtũũra thĩinĩ wa hema ĩno ya mwĩrĩ ũyũ, ¹⁴tondũ nĩnjũũĩ atĩ ica ikuhĩ nĩngũmĩĩũra, o ta ũrĩa Mwathani witũ Jesũ Kristũ aanyonirie. ¹⁵Na nĩngwĩrutanĩria mũno nyone atĩ ndaarĩkia gũkua nĩmũrĩhotaga kũririkana maũndũ maya hĩndĩ ciothe. ¹⁶Hĩndĩ ĩrĩa twamũmenyithirie ũhoru wa hinya na wa gũũka kwa Mwathani witũ Jesũ Kristũ-rĩ, tũtiahũthĩrĩre ng'ano cia gwĩtungĩra na wara, no ithuĩ nĩ kwĩonera tweyoneire ũkaru wake na maitho maitũ. ¹⁷Nĩgũkorwo nĩaheirwo gĩtũũ na riiri kuuma kũrĩ Ngai Ithe, hĩndĩ ĩrĩa mũgambo wamũkorire uumĩte kũrĩ ũrĩa Mwene Riiri ũrĩa Mũnene ũkiuga atĩrĩ, “Ūyũ nĩwe Mũrũ wakwa ũrĩa nyendete mũno; nĩ ngenaga mũno nĩ ũndũ wake.” ¹⁸Ithuĩ ene nĩtweiguĩrĩire mũgambo ũcio ũkiuma igũrũ hĩndĩ ĩrĩa twarĩ nake kĩrĩma-inĩ kĩrĩa gĩtheru.

¹⁹Na nĩngĩ ũhoru ũrĩa warathĩrwo nĩ anabĩ ũrĩa twĩ naguo nĩwĩkĩrĩtwo hinya makĩria, na no mwĩke wega mũngĩũthĩkĩrĩria, ũhaana ta ũtheri ũkwara handũ harĩ nduma, o nginya gũkĩe nayo njata ya rũciinĩ ĩkenge ngoro-inĩ cianyũ. ²⁰No mbere ya maũndũ

mothe-rĩ, no nginya mũmenye atĩ
gũtirĩ ũhoru wanarathwo Maandĩko-
inĩ Matheru ũngĩtaũrwo nĩ mũnabii
na ũtaũri wake mwene. ²¹Nĩgũkorwo
kĩhumo kĩa ũnabii gĩtioimanire na
kwenda kwa mũndũ, no andũ nĩmaririe
ũhoru uumĩte kũrĩ Ngai, o ta ũrĩa Roho
Mũtheru aamatongoririe.

Kwanangwo kwa Arutani a Maheeni

2 No rĩrĩ, nĩ kwarĩ anabii a maheeni
thĩinĩ wa andũ, o ta ũrĩa gũgaakorwo
na arutani a maheeni thĩinĩ wanyu. Nao
nĩmagatoonyia ũrutani wa maheeni wa
gũthũkia andũ na waara, o na makaane
Mwathani ũrĩa wamagũrire, na nĩ ũndũ
ũcio, merehere kwanangwo kwa narua.
² Andũ aingĩ nĩmakarũmĩrĩra mĩthĩire
yao ya ũũra-thoni na matũme njĩra irĩa ya
ma icambio. ³ Ningĩ nĩ ũndũ wa ũkoroku
wao, arutani acio nĩmagetongagia na
inyuĩ na kũmwĩraga ng'ano cia maheeni.
Ituĩro rĩao rĩa ciira rĩtũire rĩmetereire,
o na kwanangwo kwao gũtiikaraga ta
gũkomete.

⁴ Nĩ ũndũ-rĩ, kuona atĩ Ngai ndaigana
kũiguĩra araika arĩa mehirie tha, no
nĩkũmaikia aamaikirie Jehanamu,
akĩmohithia marima-inĩ ma nduma
maikarage kuo metereire ituĩro-rĩ,
⁵ ningĩ kuona atĩ ndaiguĩrĩre thĩ ya
tene tha hĩndĩ irĩa aarehire kĩguũ kĩa
maaĩ kũrĩ andũ arĩa maatũũraga kuo
matetĩkĩtie Ngai, no akĩgĩtĩra Nuhu, ũrĩa
warĩ mũhunjia wa ũthingu na andũ angĩ
mũgwanja; ⁶ na angĩkorwo nĩatuĩrĩire
matũũra ma Sodomu na Gomora ciira
na ũndũ wa kũmacina magĩtuĩka
mũhu, na akĩmatua kionereria kĩa ũrĩa
gũgaatuĩka kũrĩ andũ arĩa matetĩkĩtie
Ngai; ⁷ na angĩkorwo nĩahonokirie Loti,
mũndũ warĩ mũthingu, na waiguithagio
kĩeha nĩ mĩtũũrĩre ya ũũra-thoni ya
andũ acio aaganu, ⁸ (nĩgũkorwo mũndũ
ũcio mũthingu, ũrĩa waikaranagia nao
o mũthenya, nĩaiguithagio ruo ngoro-
inĩ yake thingu nĩ ciĩko cia waganu iria
oonaga na akaigua); ⁹ angĩkorwo ũguo
nĩguo kũrĩ-rĩ, Mwathani nĩoi kũhonokia
andũ arĩa meamũrĩire Ngai kuuma

magerio-inĩ, na kũiga andũ arĩa matarĩ
athingu nginya mũthenya wa ciira
ũkinye, o akĩmaherithagia. ¹⁰ Na makĩria
harĩ andũ arĩa marũmagĩrĩra merirĩria
mooru ma mwĩrĩ marĩa marĩ magigi na
makanyarara wathani o wothe.

Andũ acio nĩ ndũrĩka na nĩ etĩĩ
na matiĩtigagĩra kũruma ciũmbe
cia igũrũ iria irĩ riiri; ¹¹ no rĩrĩ, o na
gũtuĩka araika nĩ marĩ hinya na ũhoti
makĩria, matirumaga ciũmbe icio
magĩcithitangaga kũrĩ Mwathani. ¹² No
andũ acio nĩmarumanaga maũndũ-inĩ
marĩa matooi. Mahaana ta nyamũ itarĩ
na meciiria, iria ciũmbĩtwo itarĩ na
ũmenyo, na iciarĩtwo irĩ cia kũgwatio
na kũniinwo, na o ta nyamũ-rĩ, o nao nĩ
kũniinwo makaaniinwo.

¹³ Nao nĩmakarĩhwo ũũru na ũũru
kũringana na ũrĩa matũire mekaga. O
monaga atĩ kũrĩio mũthenya barigici
nĩkuo gwĩkenia. Andũ acio nĩ imeni na
ũũgũ, rĩrĩa megwĩkenia maruga-inĩ mao
ma ikeno hĩndĩ irĩa mekũrĩanĩra na inyuĩ.
¹⁴ Marĩ na maitho maiyũrĩte ũtharia, na
matitigaga kwĩhia; o maguucagĩrĩria
andũ arĩa marĩ ngoro hũthũ; o nĩ njorua
cia ũkoroku, na nĩ rũciarũ rũrume!
¹⁵ Nĩmatigĩte njĩra irĩa nũngarũ makoora
makarũmĩrĩra njĩra ya Balamu wa Beori,
ũrĩa wendaga mũno mũcaara wa gwĩka
ũũru. ¹⁶ No nĩakũũmirwo nĩ ndigiri,
nyamũ itaaragia, nĩ ũndũ wa gwĩka
ũũru, ikĩaria na mũgambo wa mũndũ,
na ikĩrĩra ũgũrũki wa mũnabii ũcio.

¹⁷ Andũ acio nĩ ithima itarĩ maaĩ, na
nĩ ibii iria itwaragwo nĩ kĩhuhũkanio.
Nao no nduma nene makĩria metereirio.
¹⁸ Nĩgũkorwo maaragia ndeto cia tũhũ
na cia mwĩtũio, makaguucagĩrĩria na
merirĩria mao mooru ma mwĩrĩ o na
ũũra-thoni andũ arĩa marethara moime
thĩinĩ wa arĩa matũũraga mahĩtagia.
¹⁹ Mameeragĩra gũkũũrwo ũkombo-inĩ,
o rĩrĩa o ene marĩ ngombo cia ũhoru wa
kũbutha, nĩgũkorwo mũndũ nĩ ngombo
ya ũndũ ũrĩa wothe ũmwathaga.
²⁰ Mangĩkorwo nĩmetharĩte kuuma
thĩinĩ wa maũndũ marĩa marĩ magigi
ma gũkũ thĩ nĩ ũndũ wa kũmenyana

na Mwathani na Mũhonokia witũ, Jesũ Kristũ na ningĩ macooke kuohanio na maũndũ na magatoorio nĩmo-rĩ, mūtũũrĩre wao wa marigĩrĩrio-inĩ ũgaakorwo ũrĩ mũũru gũkĩra wa kĩambĩrĩria. ²¹ Nĩ kaba matangĩamenyete njĩra ya ũthingu, gũkĩra kũmĩmenya na magacooka kũhutatĩra watho ũrĩa mũtheru maatigĩrwo. ²² Ũhoru ũcio wao, nĩwonanĩtio nĩ wa ma nĩ thimo iria ciugaga atĩrĩ: “Nguĩ ĩcookagĩrĩa matahĩko mayo,” na, “Ngũrwe ya mũgoma yathambio ĩcookaga ĩgathiĩ kwĩgaragara mũtondo-inĩ.”

Mũthenya wa Mwathani

3 Arata akwa nyendete mũno, maya nĩ marũa makwa ma keerĩ kũrĩ inyuĩ. Na thĩinĩ wamo meerĩ ndĩmaandĩkĩte marĩ ma kũmũrĩkania mwarahũke mũgĩe na meciiria marĩa magĩrĩru. ² Nĩngwenda mũrĩrikane ciugo iria ciaririo tene nĩ anabii arĩa atheru na watho ũrĩa waheanirwo nĩ Mwathani na Mũhonokia witũ na mũgĩkinyĩrio nĩ atũmwo anyu.

³ Mbere ya maũndũ mothe, no nginya mũmenye atĩ matukũ ma kũrigĩrĩria nĩgũgooka anyũrũrania, manyũrũranagie na marũmagĩrĩre merĩrĩria mao mooru. ⁴ Nĩmakooranagia atĩrĩ, “Gũũka gwake kũrĩa eeranĩire gũgaakinya-rĩ? Kuuma rĩrĩa maithe maitũ maakuire, maũndũ mothe mathiiaga na mbere o ta ũrĩa maatariĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo.” ⁵ No nĩmeriganĩirie o na makĩmenyaga atĩ o tene, nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, kũũrĩa igũrũ nĩ kwagĩire, nayo thĩ ĩkĩũmbwo na maaĩ kuuma kũrĩ maaĩ. ⁶ Ningĩ maaĩ o macio no mo maarindanirie thĩ ya ihinda rĩu, na makĩmĩananga. ⁷ Ningĩ nĩ ũndũ wa kiugo o ro kũ, igũrũ na thĩ iria irĩ ho rĩu nĩciigĩrwo mwaki, igetererio mũthenya wa ciira, o na wa kwanangwo kwa andũ arĩa matetikĩtie Ngai.

⁸ No rĩrĩ, arata akwa nyendete mũno, mũtikariganĩrwo nĩ ũndũ ũyũ ũmwe, atĩ kũrĩ Mwathani mũthenya ũmwe no ta mĩaka ngiri, na mĩaka ngiri no ta mũthenya ũmwe. ⁹ Mwathani

ndagondagĩrĩa kũhingia ciĩranĩro ciale, ta ũrĩa andũ amwe meciiragia atĩ nĩagondagĩrĩa. We nĩamũkiragĩrĩa, tondũ ndendaga mũndũ o na ũmwe oore, no endaga andũ othe merire.

¹⁰ No rĩrĩ, mũthenya wa Mwathani ũgooka o ta mũici. Mũthenya ũcio-rĩ, igũrũ nĩrĩkabuĩria na mũrurumo mũnene; nacio ciũmbe iria itũire kũu igũrũ nĩkaahĩa nĩ mwaki ithire, nayo thĩ na kĩrĩa gĩothe kĩrĩ kuo nĩgacinwo ithire biũ.

¹¹ Kuona atĩ indo ciothe nĩikaanangwo na njĩra ĩyo-rĩ, inyuĩ mũkiagĩrĩrwo gũkorwo mũrĩ andũ a mũthemba ũrĩkũ? Inyuĩ mwagĩrĩrwo nĩgũtũũraga mūtũũrĩre mũtheru na wa kwĩyamũrĩa Ngai, ¹² mũgĩtanyaga na mũkĩiragĩria mũthenya ũcio ũkinye narua. Mũthenya ũcio wakinya-rĩ, igũrũ nĩrĩkaanangwo na mwaki, na indo ciothe iria irĩ kuo ihĩe nĩ mwaki, itweke. ¹³ No kũringana na ũrĩa eeranĩire-rĩ, nĩtwĩrĩgĩrĩre igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, o kuo kũrĩa gũtũũraga ũthingu.

¹⁴ Nĩ ũndũ ũcio, inyuĩ arata akwa nyendete mũno, kuona atĩ nĩmwĩrĩgĩrĩre ũndũ ũyũ-rĩ, kĩĩrutanĩriei mũkoragwo mũtarĩ na kĩmenĩ, na mũtarĩ na ũcuuke, na mũrĩ na thayũ nake. ¹⁵ Menyai atĩ gũkirĩrĩria kwa Mwathani witũ nĩkuo gũtũmaga mũhonokio, o ta ũrĩa mũrũ wa Ithe witũ Paũlũ, ũrĩa twendete aamwandĩkĩire arĩ na ũũgĩ ũrĩa Ngai aamũhete. ¹⁶ Marũa-inĩ make mothe aandĩkĩte o ũhoru wa maũndũ macio. Marũa-inĩ make nĩ kũrĩ maũndũ mamwe maritũ mũno kũmenya, marĩa andũ arĩa matooĩ na arĩa matakĩdagĩria mogomagia, o ta ũrĩa mogomagia Maandĩko marĩa mangĩ, nao makereherere mwanangĩko.

¹⁷ Nĩ ũndũ ũcio, arata akwa nyendete mũno, kuona nĩmũrĩkĩtie kũmenya maũndũ macio-rĩ, mwĩmenyererei nĩguo mũtikaheenererio mũgũe muume ũhoru-inĩ wanyu wa gwĩkindĩra wega nĩ kũhĩtithio nĩ mahĩtia ma andũ arĩa matamenyagĩrĩa watho. ¹⁸ No rĩrĩ, thĩĩĩ na mbere gũkũra thĩinĩ wa wega na

ũmenyo wa Mwathani na Mũhonokia
witũ Jesũ Kristũ. Nake arotũũra arĩ na
riiri rĩu na nginya tene! Amenĩ.

MARŪA MA MBERE MA JOHANA

Kiugo kĩa Muoyo

1 Ūhoro ūrĩa warĩ kuo kuuma o
kĩambĩrĩa, ūrĩa tũiguĩte, na
ũrĩa tuonete na maitho maitũ, na
tũkawĩrorera, namo moko maitũ
makaũhutia, o ūhoro ūcio wa Kiugo kĩa
muoyo, nĩguo tũhunjagia. ²Muoyo ūcio
nĩwonithanirio; na ithuĩ nĩtũwonete
na tũkaheana ūira wago, na ithuĩ
tũkamũhunjagĩria ūhoro wa muoyo
wa tene na tene, ūrĩa watũire na Ithe
witũ, na ūkĩonithanio kũrĩ ithuĩ. ³Ithuĩ
tũmũhunjagĩria kĩrĩa tuonete na
tũkaigua, nĩgeetha o na inyuĩ mũgĩe
ngwatanĩro na ithuĩ. Nayo ngwatanĩro
iitũ nĩ ngwatanĩro na Ithe witũ, o na
Mũriũ Jesũ Kristũ. ⁴Tũramwandikĩra
maũndũ maya nĩguo gĩkeno giitũ
kĩiganĩre.

Gũthiĩ na Ũtheri

⁵ Ino nīyo ndūmīrīrī ĩrīa tūguĩte kuuma kūrī we, na nīyo tūramūmenyithia, atī: Ngai nī ūtheri; thīnī wake gūtīrī nduma o na hanini. ⁶ Tūngiuga atī tūrī ngwatanīro nake, tūgīthiia ga na mīthiire ya nduma-rī, ūguo nīkūheenania, nāguo ūhoro wa ma ndūtūūruga thīnī witū. ⁷ No tūngīthī na ūtheri, o ta ūrīa we arī ūtheri-inī, tūrī na ngwatanīro mūdū na ūrīa ūngī, nayo thakame ya Jesū, Mūrū wake, nīūtūtheragia, tūgathirwo nī mehia mothe.

⁸ Tūngiuga tūtīrī na mehia, nī kwīheenia tūkwīheenia, nago ūhoro wa ma ndūrī thīnī witū. ⁹ Tūngiumbūra mehia maitū-rī, we nī mwīhoeku na nī wa kīhoto, na nīegūtūrekera mehia maitū na atūtherie tūthirwo nī maūndū mothe marīa matarī ma ūthingu. ¹⁰ Tūngiuga tūtīhītīe-rī, tūkūmūtua wa maheeni, nago ūhoro wake ndūrī na handū thīnī witū.

2 Twana twakwa nyendete,
ngūmwandīkīra maūndū maya
nīgeetha mūtikehagie. No mūndū o na

ū angūhīa-rī, nī tūrī na mūtūciirīrīrī
harī Ithe witū, na nīwe Jesū Kristū,
Ūrīa Mūthingu. ² We nīwe igongona rīa
kūhoroheria mehīa maitū, na to mehīa
maitū moiki, no nī mehīa ma andū othe
a thī.

³Na ithuĩ nĩtũmenyaga aĩ nĩtũmũĩ, angĩkorwo nĩtwathĩkagĩra maathani make. ⁴Mũndũ ũrĩa uugaga aĩrĩ, “Nĩndĩmũĩ,” no ndekaga ũrĩa aathanaga-rĩ, ũcio nĩ wa maheeni, na ũhoro wa ma ndũrĩ thĩinĩ wake. ⁵No mũndũ o wothe angĩathĩkĩra kiugo gĩake-rĩ, ti-itherũ wendo wa Ngai nĩmũkinyanĩru kũna thĩinĩ wake. Ũndũ ũyũ nĩguo ũtũmaga tũmenye aĩ tũrĩ thĩinĩ wake: ⁶Ũrĩa wothe uugaga aĩ nĩatũire thĩinĩ wake-rĩ, no nginya athĩ na mĩthũire ta ĩrĩa Jesũ aarĩ nayo.

⁷Arata akwa endwa, ti rīathani rīerū ndīramwandīkīra, no nī rīathani rīrīa rīa tene, o rīrīa mūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Rīathani rīirī rīa tene nīrīo ndūmīrīri īrīa mūiguīte. ⁸No rīu nī rīathani rīerū ndīramwandīkīra; nago ūhorō wa ma warīo wonēkaga thīinī wake na thīinī wanyu, tondū nduma no īrathira, nago ūtheri ūrīa wa ma nīūrīkītīe kwara.

⁹ Mündu ũrĩa uugaga atĩ arĩ ũtheri-inĩ no nĩathũire mŭrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ũcio arĩ o nduma-inĩ. ¹⁰ Ũrĩa wotho wendete mŭrũ na mwarĩ wa ithe atũũraga ũtheri-inĩ, na thĩinĩ wake gũtirĩ ũndũ ũngĩtũma ahĩngwo. ¹¹ No ũrĩa wotho ũthũire mŭrũ kana mwarĩ wa ithe, arĩ nduma-inĩ na athiaga na nduma; ndamenyaga kũrĩa arathiĩ, tondũ nduma nĩmũtuĩte mũtumumu.

¹² Ndīramwandīkīra, inyuĩ twana
twakwa nyendete,
tondũ nīmũrekirwo mehia
manyu nĩ ũndũ wa rĩitwa
rĩake.

¹³ Ndīramwandīkīra, inyuī maithe,
 tondū nīmūmenyete ūrīa warī
 kuo kuuma o kīambīrīria.
 Ndīramwandīkīra, inyuī andū
 ethī,
 tondū nīmūtooretie ūrīa mūūru.
 Ndīramwandīkīra, inyuī twana
 twakwa nyendete,
 tondū nīmūmenyete Ithe witū.
¹⁴ Ndīramwandīkīra, inyuī maithe,
 tondū nīmūmenyete ūrīa warī
 kuo kuuma o kīambīrīria.
 Ndīramwandīkīra, inyuī andū
 ethī,
 tondū mūrī na hinya,
 nakīo kiugo kīa Ngai
 nīgītūūrāga thīinī wanyu,
 na nīmūtooretie ūrīa mūūru.

Mūtikende Thī

¹⁵ Mūtikende thī kana kīndū o gīothe
 kīrī thīinī wa thī. Mūndū o na ū angīkorwo
 nīendete thī-rī, wendo wa Ithe witū
 ndūrī thīinī wake. ¹⁶ Nīgūkorwo ūndū o
 wothe ūrī gūkū thī, na nīmō merirīria
 ma mwīrī, na merirīria ma maitho make,
 na mwīraho wa kīrīa arī nakīo na ūrīa
 ekaga: maūndū macio matiumanīte na
 Ithe witū, no moimanīte na thī. ¹⁷ Thī na
 merirīria mayo nīithiraga, no mūndū
 ūrīa wīkaga ūrīa Ngai endaga atūūrāga
 nginya tene.

Kwīmenyerera Mūmena-Kristū

¹⁸ Twana twakwa nyendete, rīrī
 nī ithaa rīa kūrīgīrīria; na o ta ūrīa
 mūguīte atī mūmena-Kristū nīarooka,
 o na rīu amena-Kristū aingī nīmokīte. Na
 nī ūndū ūcio nītūmenyete atī rīrī nīrīo
 ithaa rīa kūrīgīrīria. ¹⁹ Kuuma nīmōimire
 kūrī ithuī, no matiarī aitū. Nīgūkorwo
 mangīarī aitū-rī, nīmangīaikarire hamwe
 na ithuī; no gūthīi kwao kuonanirie atī
 gūtīarī o na ūmwe wao warī witū.

²⁰ No rīrī, inyuī mūrī ahake maguta nī
 ūrīa Mūtheru, na inyuī inyuothe nīmūū
 ūhorō wa ma. ²¹ Ndīramwandīkīra tondū
 mūtīū ūhorō wa ma, no ngūmwandīkīra
 tondū nīmūū ūhorō wa ma, na tondū
 gūtīrī ūhorō wa maheeni uumanaga na

ūhorō wa ma. ²² Nūū ūkīrī mūheenanania?
 Nī mūndū ūrīa ūkaanaga atī Jesū nīwe
 Kristū. Mūndū ta ūcio nīwe mūmena-
 Kristū: mūndū ūcio nīakaanaga Ithe o
 na Mūrīū. ²³ Gūtīrī mūndū ūkaanaga
 Mūrīū ūkīrī na Ithe witū; ūrīa wothe
 uumbūrāga Mūrīū arī na Ithe o nake.

²⁴ Mwīmenyererei nīguo ūndū ūrīa
 mūrīkītie kūigua kuuma o kīambīrīria
 ūikarage thīinī wanyu. Ūndū ūcio
 ūngūikara thīinī wanyu-rī, o na inyuī
 mūrīkaraga thīinī wa Mūrīū, o na mūrī
 thīinī wa Ithe. ²⁵ Na ūndū ūyū nīguo
 atwīrīire: o muoyo wa tene na tene.

²⁶ Ndīramwandīkīra maūndū maya
 makonī ūhorō wa andū arīa marageria
 kūmūhītithia. ²⁷ Na inyuī-rī, maguta
 marīa mwahakirwo nīwe-rī, megūtūūra
 thīinī wanyu, na mūtibatāirio nī mūndū
 o na ū wa kūmūruta ūhorō. No rīrī, o ta
 ūrīa ihaka rīake rīa maguta rīmūrutaga
 ūhorō wa maūndū mothe, na o ta ūrīa
 rīrī rīa ma, na ti rīa maheeni: o ta ūrīa
 rīmūrūtīte-rī, tūūrai thīinī wake.

Ciana cia Ngai

²⁸ Na rīu, inyuī twana twakwa
 nyendete, kīrīrīriai gūikara thīinī wake
 nīgeetha rīrīa akoonithanio tūgaakorwo
 tūrī na ūmūrīru na tūtegūconoka mbere
 yake hīndī īrīa agooka.

²⁹ Angīkorwo nīmūū atī we nī
 mūthingu, kīmenyei atī mūndū ūrīa
 wīkaga maūndū marīa magīrīire
 nīaciarītwo nīwe.

3 Onei ūrīa wendo ūnenehete, ūrīa Ithe
 witū atwendete nāguo, atī twītagwo
 ciana cia Ngai! Na ūguo nīguo tūrī!
 Gītūmi kīa andū a thī mage gūtūmenya
 nī ūndū o nake matiamūmenyire. ² Arata
 akwa endwa, rīu ithuī tūrī ciana cia
 Ngai, no gūtīrī kūrāmenyithanio ūrīa
 tūgaatuīka thuutha-inī. No nītūū atī
 hīndī īrīa akoonithanio nītūkahaanana
 nake, nīgūkorwo tūkaamuona o ūrīa
 atarīi. ³ Mūndū o wothe ūrīa na kūrīgīrīro
 gīkī thīinī wake nīetheragia, o ta ūrīa
 Kristū nake arī mūtheru.

⁴ Mūndū o wothe wīhagia nī watho
 oinaga; kwīhia-rī, nīkuo kuuna watho.

⁵ No inyuĩ nĩmũũĩ atĩ nĩonithanirio nĩgeetha eherie mehia maitũ. Na thĩinĩ wake gũtirĩ mehia. ⁶ Mũndũ o wothē ūtũũraga thĩinĩ wa Kristũ ndehagia. Mũndũ o wothē wĩhagia ndarĩ amuona o na kana akamũmenya.

⁷ Twana twakwa nyendete, mũtikanareke mũndũ o na ū amũhĩtithie. Ūrĩa wĩkaga ūrĩa kwagĩĩre nĩ mũthingu, o ta ūrĩa Kristũ arĩ mũthingu. ⁸ Mũndũ ūrĩa wĩhagia nĩ wa mũcukani, tondũ mũcukani atũire ehagia kuuma o kĩambĩrĩria. Gĩtũmi kĩa Mũrũ wa Ngai onithanio-rĩ, nĩgeetha athũkie wĩra wa mũcukani. ⁹ Gũtirĩ mũndũ ūciarĩtwo nĩ Ngai ūthiia na mbere na kwĩhia, tondũ mbeũ ya Ngai iikaraga thĩinĩ wake; we ndangĩthĩ na mbere na kwĩhia, tondũ nĩmũciare nĩ Ngai. ¹⁰ Ūndũ ūyũ ūmenyithanagia ūtiganu wa ciana cia Ngai na cia mũcukani: Mũndũ o wothē ūtekaga ūrĩa kwagĩĩre ti mwana wa Ngai; o hamwe na ūrĩa ūtendete mũrũ kana mwarĩ wa ithe.

Endanagai

¹¹ Īno nĩyo ndũmĩrĩri ĩrĩa mwaiguire kuuma o kĩambĩrĩria: No nginya twendange mũndũ na ūrĩa ūngĩ. ¹² Mũtikahaane ta Kaini, ūrĩa warĩ wa ūrĩa mũũru, na akĩũraga mũrũ wa nyina. Nĩ kĩĩ gĩatũmire amũũrage? Aamũũrage tondũ ciiko ciake mwene ciarĩ njũru, nacio cia mũrũ wa nyina ciarĩ cia ūthingu. ¹³ Ariũ na aarĩ a Ithe witũ, andũ a thĩ mangĩmũmena-rĩ, mũtikagege. ¹⁴ Nĩtũũĩ atĩ nĩtuumĩte gĩkuũ-inĩ tũgathiĩ muoyo-inĩ, tondũ nĩtwendete ariũ na aarĩ a Ithe witũ. Mũndũ o wothē ūrĩa ūtendanaga atũũraga gĩkuũ-inĩ. ¹⁵ Mũndũ o wothē ūrĩa ūthũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio nĩ mũũragani, na inyuĩ nĩmũũĩ atĩ gũtirĩ mũũragani ūrĩ na muoyo wa tene na tene.

¹⁶ Ūndũ ūrĩa ūtũmaga tũmenye ūrĩa wendo ūhaana nĩ ūyũ: Jesũ Kristũ nĩarutire muoyo wake nĩ ūndũ witũ. Na ithuĩ nĩtwagĩĩrwo tũrute mĩoyo iitũ nĩ ūndũ wa ariũ na aarĩ a Ithe witũ.

¹⁷ Mũndũ angĩkorwo arĩ na indo cia gũkũ

thĩ, na one mũrũ kana mwarĩ wa ithe wao ūbataire nĩ ūteithio no aage kũmũiguĩra tha-rĩ, wendo wa Ngai ūngĩgĩkorwo ūrĩ thĩinĩ wake atĩa? ¹⁸ Twana twakwa nyendete, nĩtũtĩge kwendanaga na ciugo kana na kanua tu, no nĩtwendange na ciiko na twendane na ma. ¹⁹ Ūũ nĩguo tũmenyaga atĩ tũrĩ a ūhoru ūrĩa wa ma, na ūrĩa tũrĩigaga ngoro ciitũ itarĩ na nganja tũrĩ mbere yake, ²⁰ rĩrĩa rĩothe ngoro ciitũ itaratũtuĩra ciira. Nĩgũkorwo Ngai nĩ mũnene gũkĩra ngoro ciitũ, na nĩoi maũndũ mothe.

²¹ Arata akwa endwa, ngoro ciitũ ingĩaga gũtũtuĩra ciira-rĩ, nĩtũrĩkoragwo tũrĩ na ūmĩrĩru mbere ya Ngai, ²² na nĩarĩtũheaga kĩrĩa gĩothe tũrĩmũhooyaga, tondũ nĩtwathĩkagĩra maathani make na tũgeeka maũndũ marĩa mamũkenagia. ²³ Narĩo rĩrĩ nĩrĩo rĩathani rĩake: Nĩ gwĩtũkia rĩitwa rĩa Mũriũ, Jesũ Kristũ, na twendange o ta ūrĩa aatwathire. ²⁴ Arĩa maathĩkagĩra maathani make nĩmatũũraga thĩinĩ wake, nake nĩatũũraga thĩinĩ wao. Naguo ūndũ ūrĩa tũmenyaga naguo atĩ nĩatũũraga thĩinĩ witũ nĩ ūyũ: Nĩ ūndũ wa Roho ūrĩa aatũheire.

Kũrorania Maroho

⁴ Arata akwa endwa, mũtĩgetĩkagie roho o wothē, no mũroragie maroho muone kana moimĩte kũrĩ Ngai, tondũ anabii aingĩ a maheeni nĩmoimagarĩte magathiĩ thĩ yothē. ² Ūũ nĩguo mũngĩhota gũkũũrana Roho wa Ngai: Roho o wothē ūrĩa uumbũraga atĩ Jesũ Kristũ nĩokĩte arĩ na mwĩrĩ, ūcio uumĩte kũrĩ Ngai, ³ no roho o wothē ūrĩa ūtoimbũraga Jesũ, ūcio nduumĩte kũrĩ Ngai. Ūcio nĩ roho wa mũmena-Kristũ, ūrĩa mũiguĩte atĩ nĩũgooka na o na rĩu nĩũrĩkĩtie gũũka gũkũ thĩ.

⁴ Inyuĩ twana twakwa nyendete, inyuĩ mũrĩ a Ngai na nĩmũmatooretie, tondũ ūrĩa ūrĩ thĩinĩ wanyu nĩ mũnene gũkĩra ūrĩa ūrĩ gũkũ thĩ. ⁵ Acio moimĩte gũkũ thĩ, na nĩ ūndũ ūcio maaragia ūhoru wa maũndũ ma gũkũ thĩ, na thĩ na andũ a gũkũ thĩ makamathĩkĩrĩria. ⁶ Ithuĩ tuumĩte

kūrī Ngai, nake mündũ o wothe ūrĩa ūñĩ Ngai nĩatũthikagĩrĩria; no ūrĩa wothe ūtoimĩte kūrī Ngai ndatũthikagĩrĩria. Ūguo nĩguo tũkũuranaga Roho ūrĩa wa ma, na roho ūrĩa wa maheeni.

Wendani wa Ngai na Witũ

⁷Arata akwa endwa, nĩtwendanagei mündũ na ūrĩa ūngĩ, nĩgũkorwo wendo uumaga kūrī Ngai. Mündũ o wothe ūrĩa wendanaga, aciarĩtwo nĩ Ngai o na nĩoĩ Ngai. ⁸Mündũ o wothe ūrĩa ūtendanaga ūcio ndooĩ Ngai, tondũ Ngai nĩ wendo. ⁹Ūñĩ nĩguo Ngai oonanirie wendo wake harĩ ithuĩ: Nĩatũmire Mũriũ wake, o we wa mũmwe, gũkũ thĩ nĩgeetha tũtũũre muoyo nĩ ūndũ wake. ¹⁰Ūyũ nĩguo wendo: ti atĩ nĩ ithuĩ twendire Ngai, nowe nĩwe watwendire, na agĩtũma Mũriũ wake atuĩke igongona rĩa kũhoroheria mehia maitũ. ¹¹Arata akwa endwa, kuona atĩ Ngai nĩguo atwendete-rĩ, o na ithuĩ nĩtũkiagĩrĩrwo twendanage. ¹²Gũtirĩ mündũ ūrĩ ona Ngai; no tũngĩendana mündũ na ūrĩa ūngĩ-rĩ, Ngai nĩatũũraga thĩinĩ witũ, naguo wendo wake ūgakinyanĩra thĩinĩ witũ.

¹³Ūndũ ūrĩa ūtũmaga tũmenye atĩ tũtũũraga thĩinĩ wake nake agatũũra thĩinĩ witũ, nĩ atĩ nĩatũheete Roho wake. ¹⁴Na nĩtuonete na tũkoimbũra atĩ Ithe witũ nĩatũmĩte Mũriũ atuĩke Mũhonokia wa thĩ yothe. ¹⁵Mündũ o wothe angĩumbũra atĩ Jesũ nĩ Mũrũ wa Ngai-rĩ, Ngai atũũraga thĩinĩ wake, nake agatũũra thĩinĩ wa Ngai. ¹⁶Na nĩ ūndũ ūcio nĩtũmenyete na tũkehoka wendo ūrĩa Ngai atwendete naguo.

Ngai nĩ wendo. Mündũ o wothe ūtũũraga endanĩte atũũraga thĩinĩ wa Ngai, nake Ngai atũũraga thĩinĩ wake. ¹⁷Ūguo nĩguo wendani ūkinyanagĩra thĩinĩ witũ nĩgeetha tũkaagĩra na ūmĩrĩru mũthenya ūrĩa gũgaatuanĩrwo ciira, tondũ tũrĩ gũkũ thĩ nĩ tũhaanaine nake. ¹⁸Wendo ndũrĩ guoya. No wendo ūrĩa mũkinyanĩru nĩũingataga guoya, tondũ guoya ūkonainie na iherithia.

Mündũ ūrĩa wĩtigagĩra, ndatuagwo mũkinyanĩru thĩinĩ wa wendo.

¹⁹Ithuĩ twendanaga tondũ we nĩwe waambire gũtwenda. ²⁰Mündũ angĩuga atĩrĩ, “Nĩnyendete Ngai,” na nĩathũire mũrũ kana mwarĩ wa ithe-rĩ, ūcio nĩ wa maheeni. Nĩgũkorwo mündũ o wothe ūtendete mũrũ wa ithe, ūrĩa atũire onaga, ndangĩhota kwenda Ngai, ūrĩa atarĩ oona. ²¹Nake nĩatũheete rĩathani rĩrĩrĩ: Mündũ o wothe wendete Ngai, no nginya ende mũrũ kana mwarĩ wa ithe o nake.

Wĩtikio thĩinĩ wa Mũrũ wa Ngai

5 Mündũ o wothe wĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩwe Kristũ aciarĩtwo nĩ Ngai, nake mündũ o wothe wendete mũciari nĩendete o na mwana wake. ²Ūñĩ nĩguo tũmenyaga atĩ nĩtwendete ciana cia Ngai: nĩ kwenda Ngai na kũhingia maathani make. ³Ūñĩ nĩguo kwenda Ngai: nĩ gwathĩkĩra maathani make. Namo maathani make ti maritũ, ⁴Nĩgũkorwo mündũ o wothe mũciare nĩ Ngai nĩatooragia maũndũ ma thĩ. Naguo ūhootani ūrĩa ūtooretie maũndũ ma thĩ, nĩ gwĩtikia gwitũ. ⁵Nũũ ūcio ūtooragia maũndũ ma thĩ? Nĩ mündũ ūrĩa wĩtikĩtie atĩ Jesũ nĩwe Mũrũ wa Ngai.

⁶We nĩwe wokire na ūndũ wa maaĩ na thakame, o Jesũ Kristũ. We ndokire na ūndũ wa maaĩ moiki, no nĩwe wokire na ūndũ wa maaĩ na thakame. Nake Roho nĩwe mũira, tondũ Roho nĩwe ūhoro ūrĩa wa ma. ⁷Nĩgũkorwo aira nĩ atatũ (kũu igũrũ: nao nĩ Ithe witũ, na Ūhoro, na Roho Mũtheru; nao aya atatũ nĩ ūmwe. Gũkũ thĩ nakuo aira nĩ atatũ): ⁸nao nĩ Roho, na maaĩ, na thakame; nao acio atatũ nĩmaiguanĩte. ⁹Angĩkorwo nĩtwĩtikagĩra ūira wa mündũ, ūira wa Ngai nĩ mũnene makĩria, tondũ nĩ ūira wa Ngai ūrĩa aheanĩte ūkonĩĩ Mũriũ. ¹⁰Mündũ wothe wĩtikĩtie Mũrũ wa Ngai arĩ na ūira ūcio ngoro-inĩ yake. Mündũ wothe ūtetikĩtie Ngai nĩamũtuĩte wa maheeni, tondũ ndetĩkĩtie ūira ūrĩa mũheane nĩ Ngai ūkonĩĩ Mũriũ. ¹¹Naguo ūyũ nĩguo ūira atĩ Ngai nĩatũheete

muoyo wa tene na tene, naguo muoyo ũcio wĩ thĩinĩ wa Mũriũ. ¹² Ūrĩa ũrĩ na Mũriũ arĩ na muoyo; nake ũrĩa ũtarĩ na Mũrũ wa Ngai ndarĩ na muoyo.

Ūhoro wa Kũrĩkĩrĩria

¹³ Ndĩramwandĩkĩra maũndũ maya inyuĩ arĩa mwĩtikĩtie rĩitwa rĩa Mũrũ wa Ngai, nĩgeetha mũmenye atĩ mũrĩ na muoyo wa tene na tene. ¹⁴ Ūmĩrĩru ũrĩa tũkoragwo naguo tũgĩkuhĩrĩria Ngai nĩ atĩ tũngĩhooya ũndũ o wothē kũringana na wendo wake-rĩ, we nĩatũiguaga. ¹⁵ Na tũngĩmenya atĩ nĩatũiguaga, ũndũ-inĩ o wothē ũrĩa tũhooyaga-rĩ, nĩtũũ atĩ nĩatũheete ũndũ ũrĩa tũmũhooete.

¹⁶ Mũndũ o wothē angĩona mũrũ kana mwarĩ wa ithe agĩka rĩihia rĩrĩa rĩtangĩmũtwara gĩkuũ-inĩ, nĩahoe, nake Ngai nĩakamũhe muoyo. Ndĩraaria ũhoro wa andũ arĩa rĩihia rĩao rĩtarĩ rĩa kũmatwara gĩkuũ-inĩ. No nĩ kũrĩ rĩihia rĩngĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ. Nĩ ndiroiga atĩ mũndũ ahooe nĩ ũndũ wa rĩhia ta rĩu. ¹⁷ Cĩiko ciothe njũru nĩ mehia, no nĩ kũrĩ rĩihia rĩtangĩtwara mũndũ gĩkuũ-inĩ.

¹⁸ Nĩtũũ atĩ mũndũ o wothē ũciarĩtwo nĩ Ngai ndatũũraga ehagia; mũndũ ũrĩa ũciarĩtwo nĩ Ngai, ũcio nĩamenyagĩrĩtwo nĩ Ngai, nake ũrĩa mũũru ndangĩhota kũmwĩka ũũru. ¹⁹ Ithuĩ nĩtũũ atĩ tũrĩ ciana cia Ngai, na tũkamenya atĩ thĩ yothē yathagwo na wathanĩ wa ũrĩa mũũru. ²⁰ Ningĩ nĩtũũ atĩ Mũrũ wa Ngai nĩokĩte na nĩatũheete ũtaũku, nĩgeetha tũmũmenye ũrĩa arĩ we ũhoro wa ma. Na ithuĩ tũrĩ thĩinĩ wake ũcio ũrĩa arĩ we ũhoro wa ma, tũrĩ thĩinĩ wa Mũrũwe Jesũ Kristũ. We nĩwe Ngai ũrĩa wa ma, na nowe muoyo wa tene na tene.

²¹ Twana twakwa nyendete, mwĩmenyagĩrĩrei ngai cia mĩhianano.

MARŪA MA KEERĪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī niī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndaandika marūa maya kūrī mūtumia ūrīa mūthuure, o hamwe na ciana ciake, arīa nyendete kūna kūna, na to niī nyiki, no nī hamwe na arīa othe mamenyete ūhoru ūrīa wa ma: ² makamwenda tondū wa ūhoru ūrīa wa ma, ūrīa ūtūūruga thīinī witū, o na ūgūtūūra na ithuī nginya tene:

³ Wega, na tha, na thayū kuuma kūrī Ngai Ithe, na kuuma kūrī Jesū Kristū, o we Mūriū wa Ithe witū, irūkaraga na ithuī thīinī wa ūhoru wa ma, na wa wendo.

⁴ Nīngenete mūno nīkuona ciana imwe ciaku igīthiī na njīra ya ūhoru ūrīa wa ma, o ta ūrīa Ithe witū aatwathire. ⁵ Na rīu, mūtumia ūyū mwende, ti rīathani rīerū ndīrakwandīkīra, no nī rīrīa tūtūire narīo kuuma o kīambīrīria. Ngūūria atī twendanage mūndū na ūrīa ūngī. ⁶ Naguo wendani nī atīrī: Atī tūthiiege na njīra ya gwathīkīra maathani make. O ta ūrīa mūiguīte kuuma o kīambīrīria, rīathani rīake nī atī mūthiiege mūrī o na wendani ūcio.

⁷ Aheenania, aingī arīa matetīkītie atī Jesū Kristū ookire arī na mwīrī, nīmarorūūra gūkū thī. Mūndū ta ūcio nī mūheenanania na nī mūmena-Kristū. ⁸ Mwīhūgagei nīguo mūtigate kīrīa mūrūtūire wīra, no mūtūike a gūkaaheo mūcaara wanyu ūrī wothe. ⁹ Mūndū o wothe ūkīraga njano akarega kūrūmīrīra ūrutani wa Kristū, ūcio ndakoragwo na Ngai; no ūrīa ūikaraga ūrutani-inī ūcio, we arī na Ithe witū o na Mūriū. ¹⁰ Mūndū o wothe angīūka kūrī inyuī arī na ūrutani ūngī tiga ūcio-rī, mūtikanamūnyiite ūgeni o na kana mūmwamūkīre kwanyu mūciī. ¹¹ Mūndū wothe ūngīmwmūkīra, nīkūgwatanīra magwatanīire nake ciīko ciake cia waganu.

¹² Ndī na maūndū maingī ma kūmwandīkīra, no ndikwenda kūhūthīra

karatathi na rangī. Handū ha ūguo-rī, ndīrehoka kūmūceerera njaranīrie na inyuī tūkīonanaga, nīgeetha gīkeno giitū kīganīre.

¹³ Nīm wageithio nī ciana cia mwarī wa maitūguo ūrīa mūthuure.

MARŪA MA GATATŪ MA JOHANA

¹ Kuuma kūrī nī Mūthuuri wa Kanitha,

Ndakwandīkīra, wee mūrata wakwa mwendwa Gayo, ūrīa nyendete kūna kūna.

² Mūrata wakwa mwendwa, mahooya makwa nī atī ūkenagīre ūgima wa mwīrī, na atī maūndū mothe magaaciire, o ta ūrīa ngoro yaku īkarīte īgaaciire.

³ Nīndīrakenire mūno nī ūndū wa ariū na aarī a Ithe witū amwe gūūka kūnjīra ūhoru wa wīhokeku waku ūhoru-inī ūrīa wa ma, na ūrīa ūkīrīrīrie gūthī na njīra ya ūhoru ūrīa wa ma. ⁴ Gūtīrī ūndū ūngī ūngenagia gūkīra kūigua atī ciana ciakwa no ithiiga irūmīrīre njīra īrīa ya ūhoru ūrīa wa ma.

⁵ Mūrata wakwa mwendwa, wee nīūkoragwo ūrī mwīhokeku thīinī wa maūndū marīa wīkagīra ariū na aarī a Ithe witū, o na gūtuīka ndūmooī.

⁶ Nīmerīite kanitha ūhoru wa wendani waku. Nī wega ūmoimagarie o ta ūrīa kwagīrīre harī Ngai. ⁷ Moimagarire nī ūndū wa Rītwa rīake na makīrega ūteithio kuuma kūrī andū arīa matetīkītie Ngai. ⁸ Nī ūndū ūcio ithuī-rī, twagīrīrwo gūtaanahagīra andū ta acio nīgeetha tūrutithanagie wīra wa ūhoru ūrīa wa ma tūrī hamwe.

⁹ Nīndandīkīre kanitha, no Diotirefe, ūrīa wendaga gūtuīka ta mūnene, nīareganire na ithuī. ¹⁰ Nī ūndū ūcio ndooka, nīngoiga maūndū marīa ekaga, kwaria ndeto cia mūhuhu na cia gūtūcambia. Ningī akaaga kūiganwo nī ūguo, akarega kūnyiita ariū na aarī a Ithe witū ūgeni. Agacooka akagīrīrīra arīa mekwenda gwīka ūguo o na akamaingata kanitha-inī.

¹¹ Mūrata wakwa mwendwa, ndūkanae kwīgerekania na ūhoru ūrīa mūūru, no wīgerekanagie na ūhoru ūrīa mwea. Mūndū o wothe ūrīa wīkaga wega nī wa Ngai. Nake ūrīa wothe wīkaga ūūru ūcio ndarī ona Ngai. ¹² Demeterio nīagathagīrīrio nī andū othe, o na ūhoru

ūrīa wa ma guo mwene. O na ithuī nītūmūgaathagīrīria, na inyuī nīmūūī atī ūira witū nī wa ma.

¹³ Ndī na maūndū maingī ma gūkwandīkīra, no ndikwenda gūkwandīkīra na karamu na rangi.

¹⁴ Ndī na mwīhoko wa gūkuona ica ikuhī, twaranīrie tūkīonanaga.

Thayū ūroogīa kūrīwe. Arata arīa me gūkū nīmakūgeithia. Geithia arata arīa marī kūu na marītwa mao.

MARŪA MA JUDASI

¹Nĩ nĩ Judasi, ndungata ya Jesũ Kristũ, na mũrũ wa nyina na Jakubu,

Ndĩraandĩkĩra arĩa metĩtwo, o arĩa mendetwo nĩ Ngai Ithe, na makamenyagĩrĩtwo nĩ Jesũ Kristũ:

²Mũroingĩhĩrwo nĩ tha, na thayũ, o na wendani.

*Mehia na Kũniinwo kwa arĩa
Matetigagĩra Ngai*

³Arata akwa endwa, o na gũtũika nĩndĩrendete mũno kũmwandĩkĩra ũhoru wa ũhonokio ũrĩa tũgwatanĩire na inyuĩ-rĩ, nĩndĩronire kwagĩrĩire ndĩmwandĩkĩre nĩguo ndĩmũringĩrĩrie mũrũagĩrĩire wĩtĩkio ũrĩa wehokeirwo andũ arĩa aamũre ihinda rĩmwe rĩa kũigana. ⁴Nĩgũkorwo andũ amwe arĩa ũhoru wao wagũtuĩrwo ciira waandĩkĩtwo o tene nĩmetoonyereirie na hitho thĩinĩ wanyu. Acio nĩ andũ matetigagĩra Ngai, na nĩmagarũraga Wega wa Ngai witũ ũtũike wa kũmetikĩria kũhũura ũmaraya, na magakaanaga Jesũ Kristũ, o we wiki Mũnene na Mwathani witũ.

⁵O na mwakorwo nĩmũmenyete ũhoru ũyũ wothe-rĩ, nĩngwenda kũmũirirkania atĩ Mwathani nĩakũũrĩre andũ ake akĩmaruta bũrũri wa Misiri, no thuutha-inĩ akĩniina arĩa matetĩkĩtie. ⁶Nao araika arĩa maaregire gũkindĩria wathani-inĩ wao na magĩtiganĩria kũndũ kwao gwa gũtũura-rĩ, acio nĩamahingĩire nduma-inĩ, nao moheetwo na mĩnyororo ya tene na tene metereirio ituĩro rĩa ciira wa Mũthenya ũrĩa mũnene. ⁷Nĩngĩ o ũndũ ũmwe nao, Sodomu, na Gomora, na matũura marĩa maariganĩtie nĩmeneanire harĩ ũmaraya na waganu wa mwĩrĩ ũtarĩ wa ndũire. Acio nĩo maatuĩkire kĩonereria kĩa arĩa maherithagio na mwaki wa tene na tene.

⁸O na nĩngĩ noguo, arooti acio mathũkagia mĩĩrĩ yao ene, na makaregana na wathani, na

magacambagia ciũmbe cia kũu igũrũ.

⁹No rĩrĩ, o na Mikaeli, mũraika ũrĩa mũnene, hĩndĩ irĩa maakararanagĩria mwĩrĩ wa Musa na ngoma-rĩ, ndaigana kũgeria kũmũcambia, no oigire atĩrĩ, “Mwathani arogũkaania!” ¹⁰No andũ acio-rĩ, marumaga maũndũ mothe marĩa matahotaga kũmenya; namo maũndũ marĩa mamenyete na ũndũ wa mũciarĩre, ta nyamũ iria iteciiragia-rĩ, maũndũ macio nĩmo meniinaga namo.

¹¹Kaĩ makĩrĩ na haaro-ĩ! Marũmĩrĩire njĩra ya Kaini; nĩngĩ magetoonyia na ihenya ihĩtia-inĩ rĩa Balamu nĩguo mone uumithio; o na makĩniinwo ũremi-inĩ wa gũũkĩrĩa wathani ta Kora.

¹²Andũ acio nĩ imeni rĩrĩa megũũka maruga-inĩ manyu ma wendani, makarĩanĩra na inyuĩ mategwĩtigĩra o na atĩa. Nĩ arĩithi arĩa merĩithagia o ene. Mahaana ta matu matarĩ na mbura, makĩhurutwo nĩ rũhuho; o na nĩngĩ mahaana ta mĩtĩ ĩtarĩ na matunda hĩndĩ ya kĩmera, ĩmunyĩtwo na mĩri ĩkooma biũ. ¹³Mahaana ta makũmbĩ ma iria marĩa matangĩgirĩrika, makĩhũyũkaga ciĩko ciao cia thoni ta mũhũyũ; nĩngĩ matarĩ ta njata ciũrũũraga, iria ciigĩrwo nduma irĩa ndumanu mũno nginya tene.

¹⁴Enoku, ũrĩa wa rũciaroro rwa mũgwanja kuuma harĩ Adamu, nĩarathire ũhoru ũkoniĩ andũ acio akiuga ũũ: “Atĩrĩrĩ, Mwathani nĩarooka arĩ na andũ ake arĩa atheru ngiri na ngiri ¹⁵nĩguo atuĩre o mũndũ ciira, na aigũithie kĩhooto andũ othe arĩa matetigĩrĩite Ngai, nĩ ũndũ wa ciĩko ciothe cia kũremera Ngai, iria maaneka mategwĩtigĩra Ngai, o na nĩ ũndũ wa ciugo ciothe njũru iria ehia arĩa matamwĩtigĩrĩite manaaria cia gũũkĩrĩa Ngai.” ¹⁶Andũ aya nĩang’ong’ori, na a gũcarĩria andũ arĩa angĩ mahĩtia; marũmagĩrĩa merĩrĩria mao mooru; nĩmegaathaga o ene, na makaheenagĩrĩa andũ arĩa angĩ, nĩguo megune o ene.

Ūhoro wa Gũkirĩrĩria

¹⁷ No rĩrĩ, inyuĩ arata akwa endwa, ririkanai ũrĩa atũmwo a Mwathani witũ Jesũ Kristũ maamwĩrire o mbere.

¹⁸ Maamwĩrire atĩrĩ, “Mahinda ma kũrigĩrĩria-rĩ, nĩgũkagĩa na anyũrũrania arĩa makarũmagĩrĩra merirĩria mao ene matarĩ ma gwĩtigĩra Ngai.” ¹⁹ Acio nĩo andũ arĩa mamwamũranagia, arĩa marũmagĩrĩra merirĩria ma mwĩrĩ, no matirĩ na Roho.

²⁰ No inyuĩ arata akwa endwa, ikaragai mũkĩongererekaga hinya thĩinĩ wa wĩtikio wanyu ũrĩa mũtheru mũno na mũhooyage mũrĩ thĩinĩ wa Roho Mũtheru. ²¹ Ikaragai thĩinĩ wa wendo wa Ngai mũgĩetagitĩrĩra tha cia Mwathani witũ Jesũ Kristũ nĩguo ikaamũkinyia muoyo-inĩ wa tene na tene.

²² Iguagĩrai tha andũ arĩa marĩ na mathangania, ²³ tharai arĩa angĩ kuuma mwaki-inĩ mũmahonokie; arĩa angĩ-rĩ, maiguĩrei tha, mũrĩ na guoya, na mũgĩthũũraga o na nguo ciao iria ciĩkĩrĩtwo maroro nĩ mwĩrĩ mũthaahie.

Ūgooci

²⁴ Na rĩu, kũrĩ ũrĩa ũngĩhota kũmũgitĩra mũtikagwe, na kũmũrũgamia mbere ya ũthiũ wake ũrĩa wĩ riiri mũtarĩ na ũũgũ, na mũrĩ na gĩkeno kĩnene: ²⁵ Ngai we wiki Mũhonokia witũ arogĩa na riiri, na ũkaru, na hinya, o na wathani, thĩinĩ wa Jesũ Kristũ Mwathani witũ, o kuuma kĩambĩrĩria, o na rĩu, na nginya tene na tene! Amenĩ.

KŪGUŪRĪRIO KWA JOHANA

Ūhoro wa Kwambĩrĩria

¹ Ūyũ nĩguo ūguũrio wa Jesũ Kristũ, ūrĩa Ngai aamũguũrĩrie nĩguo onie ndungata ciake maũndũ marĩa makirĩ gwĩkĩka o ica ikuhĩ. Aamenyithanirie ūhoro ūcio na ūndũ wa gũtũma mũraika wake kũrĩ ndungata yake Johana, ² ūrĩa nake wacookire kumbũra ūhoro ūrĩa wothe oonire, nagueo nĩ ūhoro wa kiugo kĩa Ngai na ūira wa Jesũ Kristũ. ³ Kũrathimwo-rĩ, nĩ mũndũ ūrĩa ūthomaga ciugo cia ūrathi ūyũ, na kũrathimwo nĩ andũ arĩa maiguaga ūhoro ūyũ na makaiga ngoro-inĩ ciao ūhoro ūrĩa wandĩkĩtwo ūrathi-inĩ ūyũ, tondũ ihinda nĩrĩkuhĩrĩrie.

Ngeithi na Rwĩmbo rwa Kũgooca Ngai

⁴ Nĩ nĩ Johana,

Ndĩratũmĩra makanitha marĩa mũgwanja marĩ kũu bũrũri wa Asia^a ūhoro ūyũ:

Atĩrĩrĩ, wega na thayũ irogĩa na inyuĩ kuuma kũrĩ ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, na kuuma kũrĩ maroho mũgwanja marĩa maikaraga mbere ya gĩtĩ gĩake kĩa ūnene, ⁵ o na kuuma kũrĩ Jesũ Kristũ, mũira ūrĩa mwĩhokeku, o we irigithathi rĩa arĩa akuũ, na mwathi wa athamaki a thĩ.

Kũrĩ ūcio ūtwendete, na agatuohorithia kuuma mehia-inĩ maitũ na ūndũ wa thakame yake, ⁶ na agatũtua andũ a ūthamaki na athĩnjĩri-Ngai, nĩguo tũtungatage Ngai na Ithe wake.^b ūgooci na wathanĩ irogĩa kũrĩ we tene na tene! Amenĩ.

^a4 Makanitha macio mũgwanja maikarĩte gĩthiũrũrĩ, na maaraihanĩrĩrie ta kilomita 80.

^b6 Tene andũ a Isiraeli nĩo maarĩ athĩnjĩri-Ngai; rĩu andũ a Kanitha wa Kĩrĩkanĩro kĩa Kĩerũ nĩo athĩnjĩri-Ngai.

⁷ Atĩrĩrĩ, nĩ gũũka arooka na matu, na gũtĩrĩ riitho rĩtakamuona, o na andũ arĩa maamũtheecire nĩmakamuona; nao andũ othe a thĩ nĩmagacakaya nĩ ūndũ wake.

Ūguo nĩguo gũgaatuĩka! Amenĩ.

⁸ Mwathani Ngai ekuuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ Alifa o na Omega,^c ūrĩa ūrĩ ho, na nowe warĩ ho, na nowe ūgooka, o we Mwene-Hinya-Wothe.”

Mũndũ Ūhaana ta Mũrũ wa Mũndũ

⁹ Nĩ, Johana, mũrũ wa ithe wanyu, na mũgwatanĩri na inyuĩ thĩinĩ wa mĩnyamaro, na ūthamaki, na gũkirĩrĩria tũmĩrĩrie, o iria irĩ ciitũ thĩinĩ wa Jesũ, ndaarĩ gĩcigĩrĩra-inĩ kĩa iria kĩa gĩtagwo Patimo tondũ wa Ūhoro wa Ngai na ūira wa Jesũ. ¹⁰ Na rĩrĩ, ndaarĩ thĩinĩ wa Roho Mũthenya wa Mwathani,^d na nĩ ngĩgua mũgambo mũnene thuutha wakwa warĩ ta wa karumbeta, ¹¹ ūkiuga atĩrĩ, “Andĩka ūrĩa ūkuona ibuku-inĩ rĩa gĩkũnjo, na ūcooke ūtũmĩre makanitha marĩa mũgwanja: nĩmo kanitha wa Efeso, na wa Simurina, na wa Perigamo, na wa Thuatira, na wa Saride, na wa Filadelifia, na wa Laodikia.”

¹² Na nĩ ngĩhũgũra nĩguo nyone mũgambo ūcio wanjaragĩria. Na hĩndĩ rĩa ndehũgũrĩre, ngĩona mĩtĩ mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩra matawa, ¹³ na gatagatĩ ka mĩtĩ iyo nĩ haarĩ na mũndũ “wahaanaga ta mũrũ wa mũndũ,” wehumbĩte nguo yamũkinyĩte o nyarĩrĩ, na akeoha mũcibi wa thahabu gĩthũri. ¹⁴ Nagueo mũtwe wake na njuĩrĩ yake ciarĩ

^c8 Alifa na Omega nĩ ndemwa cia Kĩyunani; Alifa nĩyo ya mbere, na Omega nĩyo ya kũrigĩrĩria.

^d10 Mũthenya wa Mwathani warĩ mũthenya wa mbere wa kiumia; wetirwo Mũthenya wa Mwathani tondũ nĩguo Jesũ aariũkire.

njerũ cua ta guoya wa ng'ondũ, cieriũhite o ta ira, namo maitho make maahaanaga ta nĩĩmbĩ cia mwaki. ¹⁵ Namo magũrũ make maahaanaga ta ġĩcango ġĩgũkenga kĩrĩ mwaki-inĩ wa aturi, naguo mũgambo wake watariĩ ta mũrurumo wa maaĩ maingĩ. ¹⁶ Guoko-inĩ gwake kwa ũrĩo aanyĩĩtite njata mũgwanja, na kuma kanua-inĩ gake hakoima rũhiũ rwa njora rũũgĩ mĩena yeerĩ.^a Naguo ũthiũ wake watariĩ ta riũa rĩrĩa rĩarĩte mũno.

¹⁷ Rĩrĩa ndaamuonire ngĩgwa magũrũ-inĩ make ta mũndũ mũkuũ. Nake akĩnjĩgĩrĩa guoko gwake kwa ũrĩo, akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Nĩ nĩ wa Mbere, na ni nĩ wa Kũrigĩrĩa. ¹⁸ Nĩ nĩ ũrĩa-ũrĩ-Muoyo; nĩndakuĩte, na rĩu ngũtũũra muoyo nginya tene na tene! Na nĩ nĩ ndĩ na cabi cia ġĩkuũ na Kwa Ngoma.

¹⁹ “Nĩ ũndũ ũcio, andĩka maũndũ marĩa wona, marĩa marĩ kuo rĩu na marĩa magooka thuutha-inĩ. ²⁰ Nayo hitho ya njata icio mũgwanja wonire guoko-inĩ gwakwa kwa ũrĩo, na ya mĩtĩ iyo mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩa matawa nĩ ĩno: Njata icio mũgwanja nĩ araika a makanitha marĩa mũgwanja, nayo mĩtĩ iyo mũgwanja ya kũigĩrĩa matawa nĩ makanitha macio mũgwanja.

Ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Kanitha wa Efeso

2 “Kũrĩ mũraika wa Kanitha wa Efeso, mwandĩkire atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa ũnyĩĩtite njata icio mũgwanja na guoko gwake kwa ũrĩo, ũrĩa ũthiagĩra mĩtĩ-inĩ iyo mũgwanja ya thahabu ya kũigĩrĩa matawa. ² Nĩnjũũ ciiko ciaku, o na wĩra waku mũritũ, o na ũkirĩrĩa waku. Nĩnjũũ atĩ ndũngĩkirĩrĩa andũ arĩa aaganu, na atĩ andũ arĩa moigaga nĩ atũmwo no ti atũmwo nĩwamageririe, na ũkĩmenya atĩ nĩ a maheenĩ. ³ Nĩũkirĩrĩrie na ũkomĩrĩa mathĩina nĩ ũndũ wa rĩĩtwa rĩakwa, na ndũrĩ wanoga.

^a16 Rũhiũ rwa njora rũnoore mĩena yeerĩ ruonanagĩa ġũtũrwo ciira.

⁴ No rĩrĩ, ũndũ ũrĩa ngũgũcuukĩra nĩ atĩrĩ: Nĩwatigire ġũikara na wendani ũrĩa warĩ naguo mbere.

⁵ Ririkana kũrĩa uumĩte ũkagũa! Wĩrire ũcooke wĩke maũndũ marĩa wekaga mbere. Waga kwĩrĩra, nĩngũũka kũrĩ we na njeherie mũtĩ waku wa kũigĩrĩa tawa kuuma handũ haguo. ⁶ No rĩrĩ, ũrĩ na ũndũ ũmwe mwega: Wee nĩũthũire ciiko cia andũ arĩa metagwo Anikolai,^b iria o na nĩ thũire.

⁷ ũrĩa ũrĩ ġũtũ-rĩ, nĩakĩgue ũrĩa Roho areera makanitha. ũrĩa wa ġũtoorania-rĩ, nĩngamwĩtikĩria kũrĩa maciaro ma mũtĩ wa muoyo, ũrĩa ũrĩ mũgũnda-inĩ wa Ngai wa ġĩkeno.

Ndũmĩrĩrĩ kũrĩ Kanitha wa Simurina

⁸ “Kũrĩ mũraika wa kanitha wa Simurina,^c mwandĩkire atĩrĩ:

Ici nĩcio ciugo cia ũrĩa wa Mbere na nowe wa Kũrĩkĩrĩa, ũrĩa wakuire na agĩcooka akĩriũka. ⁹ Nĩnjũũ mĩnyamaro yaku na ũthĩni waku, no ũrĩ ġĩtonga! Nĩnjũũ ũrĩa ũrumagwo nĩ arĩa moigaga atĩ nĩ Ayahudi no ti Ayahudi, no nĩ thunagogi ya Shaitani. ¹⁰ Ndũkae gwĩtigĩra maũndũ marĩa ũkirĩ ġũthĩnio namo. Ngũmwĩra atĩrĩ, mũcukani nĩarĩikia amwe anyu njeera nĩguo amũgerie, na mũnyamario handũ ha mĩthenya ikũmi. Wee ikaraga ũrĩ mwĩhokeku, o nginya ġũkua, na nĩngũkũhe thũmbĩ ya muoyo.

¹¹ ũrĩa ũrĩ ġũtũ-rĩ, nĩakĩgue ũrĩa Roho areera makanitha. ũrĩa wa ġũtoorania-rĩ, ndakahutio o na hanini nĩ ġĩkuũ kĩrĩa ġĩa keerĩ.

^b6 Anikolai maarĩ andũ a kanitha, no nĩmahoooyaga mĩhianano na makahũũra ũmaraya.

^c8 Simurina rĩarĩ itũũra rĩeiguĩte na ithaka mũno rĩa Asia, na rĩarĩ thiritũ na Roma. Rĩarĩ na Ayahudi angĩ matendete Akristiano o na hanini.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Perigamo

¹² “Kūrī mūraika wa kanitha wa Perigamo mwandikire atirī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na rūhiū rūūgī mīena yeerī. ¹³ Atirīrī, nīnjūū kūrīa ūtūūraga, o kūu Shaitani arī na gītī kīa ūnene. No ūtūūrīte ūrī o mwīhokeku harī nīi. Wee ndūigana gūkaana wītīkio ūrīa warī naguo thūinī wakwa, o na matukū-inī ma Antipa, mūira wakwa mwīhokeku, ūrīa woragīrwo itūūra-inī rīanyu inene, o kūu Shaitani atūūruga.

¹⁴ No rīrī, ndī na maūndū matarī maingī ngūgūcuukīra: atirī, ūrī na andū kūu marūmītīe ūrutani wa Balamu, ūrīa warutire Balaki kūheenereria andū a Isiraeli mehie na ūndū wa kūrīa irio irutīrwo mīhianano, o na mahūūrage ūmaraya.^a ¹⁵ O na ningī no ūrī na andū arwe marūmītīe ūrutani wa andū arīa metagwo Anikolai. ¹⁶ Nī ūndū ūcio, kīrīre! Waga gwīka ūguo, nīngūūka kūrī we ica ikuhī, hūūrane nao na rūhiū rūrū rūrī kanua gakwa.

¹⁷ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīgue ūrīa Roho areera makanitha. Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamūhe mana mamwe marīa mahithe. O na ningī nīngamūhe ihiga rīerū rīandīkītwo rītwa rīerū, na gūtārī ūngī ūrīū o tiga ūcio ūkaamūkīra ihiga rīu.

Ndūmīrīri kūrī Kanitha wa Thuatira

¹⁸ “Kūrī mūraika wa kanitha wa Thuatira,^b mwandikire atirī:

Ici nīcio ciugo cia Mūrū wa Ngai, ūrīa ūrī na maitho matarīi ta rūrīrīmī rwa mwaki, na magūrū make matarīi ta gīcango kīrīa gīkumuthe gīgathera. ¹⁹ Nīnjūū ciiko ciaku, na ngamenya wendani waku,

^a14 Balamu nīwe wataarire andū-a-nja a Midiani makīhītithia andū a Isiraeli na ūmaraya na kūrīa irio irī thaahu.

^b18 Thuatira rīarī itūūra inene rīa kambī cia thigari cia mbaara.

na wītīkio waku, na ūtungata waku, na ūkirīrīria waku, o na ngamenya atī ciiko ciaku cia kūrigīrīria nīkīrīte iria cia mbere.

²⁰ No rīrī, ūndū ngūgūcuukīra no atirī, atī nīkīrīrīrie mūndū-wa-nja ūcio wīttagwo Jezebeli, ūcio wītuga mūnabii.^c Nī ūndū wa ūrutani wake, nīahītithagia ndungata ciakwa ihūūrage ūmaraya, na irīage irio iria irutīrwo mīhianano.

²¹ Nīndīmūheete ihinda rīa kwīrira ūmaraya ūcio wake, no nīaregete.

²² Nī ūndū ūcio ngūmūikīa gītanda-inī kīa mīnyamaro, na ndūme arīa matharagia nake manyamare mūno, tiga no meririre matigane na mīthīre yake. ²³ Nīngooraga ciana ciake.^d Namō makanitha mothe nīmakamenya atī nī nīi thuthuuragia ngoro na meciiria, na nīngarīha o mūndū wanyu kūringana na ciiko ciake. ²⁴ Na rīu inyuī arīa mūrī kūu Thuatira, o inyuī mūtārūmītīe ūrutani wake, na mūtārī mwamenya maūndū marīa marikīru ma hitho cia Shaitani,^e ta ūguo andū acio moigaga, inyuī ngūmwīra atirī (no ndirī na mūrigo ūngī ngūmūigīrīra): ²⁵ Ikaragai mūrūmītīe O maūndū marīa mūrī namo o nginya rīrīa ngooka.

²⁶ Nake ūrīa ūgaatoorania na ahingagie wendi wakwa nginya mūthia-rī, nīngamūhe wathani aathage ndūrīrī:

²⁷ “Nake nīagaciathaga na rūthanju rwa kīgera; agaacimemenda o ta ūrīa

^c20 Rītwa “Jezebeli” haha rīhūthīrīt two kuonania ūhorō wa mūndū-wa-nja warī mwaganu mūno kanitha-inī ūcio.

^d23 “Ciana ciake” nī andū arīa othe maarūmagīrīra morutani ma Jezebeli ma ūmaraya na kūrīa irio iria ciarutagīrwo mīhianano.

^e24 Morutani marīa mataarī ma ma moigaga atī nīguo mūndū ahote gūtooria Shaitani no nginya ambe arikīre biū maūndū-inī make.

nyūngū ya rīumba
īmemendagwo,’

o ta ūrīa nīi heetwo wathani uumīte
kūrī Baba. ²⁸ Na nīngī nīngamūhe
njata īrīa ya rūciinī. ²⁹ Ūrīa ūrī
gūtū-rī, nīakīigwe ūrīa Roho areera
makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Saride

3 “Kūrī mūraika wa kanitha wa Saride,^a
mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūrīa ūrī na
maroho mūgwanja ma Ngai, o na
njata mūgwanja. Atīrīrī, nīnjūūī
ciiko ciaku; nīmenyete atī nīūrī
ngumo ya gūkorwo ūrī muoyo,
no ūrī mūkuū. ² Arahūka! Īkīra
hinya maūndū marīa matigaire
na marena gūkua, nīgūkorwo
ndionete ciiko ciaku irī nginyanīru
maitho-inī ma Ngai wakwa. ³ Nī
ūndū ūcio, ririkana maūndū
marīa wamūkīrīte na ūkamaigua;
maathīkīre na wīrire. No ūngīrega
kwarahūka-rī, nīngooka ta mūici,
na ndūkamenya ihinda rīrīa
ngaagūkorerera.

⁴ No rīrī, nī ūrī andū matarī aingī
kūu Saride arīa matekīrīte nguo
ciao gīko. Nīmagatwaranaga na nīi
mehumbīte nguo njerū, nīgūkorwo
nīmagīrīire. ⁵ Mūndū ūrīa
ūgatoorania-rī, nīakahumbwo nguo
njerū tao. Ndirī hīndī ngaatharia
rītwa rīake kuuma ibuku-inī rīa
muoyo, no nīngoimbūra rītwa
rīake mbere ya Baba, na araika
aake. ⁶ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigwe
ūrīa Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Filadelfia

⁷ “Kūrī mūraika wa kanitha wa
Filadelfia,^b mwandīkīre atīrī:

^a1 Saride rīarī itūūra inene rīa Ūthamaki
wa Lidia; rīarī ngumo nī ūndū wa ūtonga
warīo.

^b7 Rītwa Filadelfia nī kuuga “Itūūra rīa
Wendo.”

Ici nīcio ciugo cia ūrīa mūtheru
na wa ma, ūrīa ūnyīitīte cabi ya
Daudi. Kūrīa ahingūra gūtīrī mūndū
ūngīhinga, na kūrīa ahinga gūtīrī
mūndū ūngīhingūra. ⁸ Nīnjūūī ciiko
ciaku. Atīrīrī, nīnjīkīrīte mūrango
mūhingūre mbere yaku, ūrīa
ūtārī mūndū ūngīhota kūūhinga.
Nīnjūūī atī hinya ūrīa ūrī naguo
nī mūnini, no nīūrūmītie kiugo
gīakwa, na ndūigana gūkaana
rītwa rīakwa. ⁹ Nīngatūma andū
arīa a thunagogi ya Shaitani, arīa
moigaga atī nī Ayahudi o na gūtūika
tio, no nīkūheenania maheenania,
ndūme moke mainamīrīre mbere
ya magūrū maku, na moimbūre
atī nīngwendete. ¹⁰ Na tondū nawe
nītūūrīte ūrūmītie rīathani rīakwa
rīa gūikara ūmīrīrie-rī, o na nīi
nīngagūikaria ihinda rīa kūgerio
rīrīa rīgooka mabūrūri mothe
kūgeria arīa matūūrāga gūkū thī.

¹¹ Ngūūka o narua. Rūmia kīrīa
ūrī nakīo, nīgeetha gūtīkagīe
mūndū ūkuoya thūmbī yaku. ¹² Ūrīa
ūgaatoorania-rī, nīngamūtua gītugī
thīinī wa hekarū ya Ngai wakwa.
Ndarī hīndī īngī agacooka kuuma
kuo. Nīngamwandīka rītwa rīa Ngai
wakwa o na rītwa rīa itūūra inene
rīa Ngai wakwa, nīrīo Jerusalemu
īrīa njerū, rīrīa rīraikūrūka kuuma
igūrū kūrī Ngai wakwa; o na nīngī
ndīmwandīke rītwa rīakwa rīerū.

¹³ Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigwe ūrīa
Roho areera makanitha.

Ndūmīrīrī kūrī Kanitha wa Laodikia

¹⁴ “Kūrī mūraika wa kanitha wa
Laodikia,^c mwandīkīre atīrī:

Ici nīcio ciugo cia ūcio Amenī,
mūira ūrīa mwīhokeku na wa ma,
o we mwathi wa ciūmbe cia Ngai.

¹⁵ Nīnjūūī ciiko ciaku, ngamenya atī

^c14 Laodikia nī itūūra rīoīkaine mūno nī
ūndū wa ūhorō wa bengi, na thukuru cia
gūthomera ūrigitani, na ūhorō wa gūtuma
nguo.

wee ndūrī mūhoro na ndūrī mūhiū. Kūngīrī wega korwo waheha kana ūhiūhe! ¹⁶No tondū ūrī mūraru, ūkaaga kūhiūha na ūkaaga kūhora-rī, ngirie gūgūtua thī uume kanua gakwa. ¹⁷Wee ugaga atīrī, ‘Nīi ndī gītonga, ngagīa na indo nyingī, na ndīrī kīndū njagīte.’ No wee ndūūī atī ūrī mūnyamarīki, na ūrī wa kūiguīrwo tha, na ūrī mūthīni, na ūrī mūtumumu, o na ūrī njaga. ¹⁸Ngūgūtaara atī ūgūre thahabu īrīa therie na mwaki kuuma kūrī nīi, nīgeetha ūtonge, na ningī ūgūre nguo cia rangi mwerū cia kwīhumba, nīguo ūhumbīre thoni cia njaga yaku, na ūgūre ndawa wīhake maitho maku, nīguo ūhote kuona.

¹⁹Arīa nyendete nīndīmarūithagia na ngamaherithia. Nī ūndū ūcio gīa na kīyo, na wīrire. ²⁰Atīrīrī, ndūgamīte mūrango-inī ngīūringaringa. Mūndū o wothē angīigua mūgambo wakwa, na ahingūre mūrango, nīngūtoonya thīinī ndīianīre irio nake, nake arīianīre na nīi.

²¹Ūrīa ūgaatoorania-rī, nīngamwītūkīria aikare hamwe na nīi gītī-inī gīakwa kīa ūnene, o ta ūrīa nīi ndatooranīre na ngīikaranīra hamwe na Baba gītī-inī gīake kīa ūnene. ²²Ūrīa ūrī gūtū-rī, nīakīigue ūrīa Roho areera makanitha.”

Gītī kīa Ūnene kūu Igūrū

4 Thuutha wa maūndū macio ngīrora, na rīrī, hau mbere yakwa haarī na mūrango warī mūhingūre kūu igūrū. Naguo mūgambo ūrīa ndaiguīte mbere īyo ūkīnjarīria, ūrīa wagambaga ta coro, ūkiuga atīrī, “Ambata, ūuke haha, na nīngūkuonia maūndū marīa arī o nginya mageekīka thuutha wa maūndū maya.” ²O rīmwe ngīkorwo ndī thīinī wa Roho, na rīrī, hau mbere yakwa harī na gītī kīa ūnene kūu igūrū, na nī harī na mūndū wagīikarīire. ³Nake ūcio wagīikarīire onekaga atarīi ta ihiga rīa

mūthemba wa njathibi na wakiki. Naguo mūkūnga-mbura ūrīa wonekaga ūhaana ta kahiga karīa getagwo thumarati, nīguo warigīicīrie gītī kīu kīa ūnene.” ⁴Nakīo gītī kīu kīa ūnene nīkīarigīicīrio nī itī ingī cia ūnene mīrongo īrī na inya, nacio ciaikarīirwo nī athuuri mīrongo īrī na ana. Athuuri acio meehumbite nguo njerū na magekīra thūmbī cia thahabu mītwe. ⁵Hau gītī-inī kīu kīa ūnene nīhoimaga henī, na ngwa, na marurumī. Mbere ya gītī kīu kīa ūnene haarī matawa mūgwanja maakanaga. Matawa macio nīmo maroho marīa mūgwanja ma Ngai. ⁶Ningī hau mbere ya gītī kīu kīa ūnene nī haarī kīndū kīahaanaga ta iria rīa gīcicio, narīo rīarī ikembu mūno, rīkahaana o ta gīcicio.

Ningī hau gatagatī, gūthiūrūrūkīria gītī kīu kīa ūnene, haarī na ciūmbe inya irī muoyo, nacio ciaiyūrītwo nī maitho mwena wa mbere, na wa na thuutha. ⁷Nakīo kīūmbe kīa mbere kīahaanaga ta mūrūūthi, na gīa keerī kīahaanaga ta ndegwa, na gīa gatātū kīarī na ūthiū watariī ta wa mūndū, nakīo gīa kana gīatariī ta nderi ikīrera. ⁸O kīūmbe kīmwe gīa ciūmbe icio inya irī muoyo kīarī na mathagu matandatū, nakīo kīaiyūrītwo nī maitho mwīrī wothē o nginya rungu rwa mathagu ma kīo. Mūthenya na ūtukū itiatigithagīria kuuga atīrī:

“Mwathani Ngai, Mwene-Hinya-Wothē
nīwe mūtheru,
īī nīwe mūtheru, ti-itherū nīwe
mūtheru,
o we ūrīa warī ho, na nowe ūrī ho, na
nowe ūgooka.”

⁹Rīrīa rīothe ciūmbe icio irī muoyo ikūgooca, na igekīrīra, na igacookeria ngaatho ūcio ūikarīire gītī kīa ūnene, o ūcio ūtūūraga tene na tene-rī, ¹⁰nao athuuri acio mīrongo īrī na ana megūithagia thī mbere ya ūcio ūikarīire

^{a3} Tondū gūtīrī mūndū ūngīona Ngai nī ūndū wa ūtheri ūrīa ūmūrigīicīrie, akīiragwo akengaga o ta tūhiga tūu twa goro.

gĩtĩ kĩa ũnene, na makahooya ũcio
ũtũruga muoyo tene na tene. Maigaga
thũmbĩ ciao mbere ya gĩtĩ kũ kĩa ũnene,
makoiga atĩrĩ:

¹¹“Wee Mwathani na Ngai witũ-rĩ,
nĩwagĩrĩire
kũgoocagwo, na gũtĩio, na kũgĩa
na ũhoti,
nĩgũkorwo nĩwe wombire indo
ciothe,
nacio ciombirwo na ũndũ wa
kwenda gwaku,
na ikĩgĩa na muoyo.”

Ibuku rĩa Gĩkũnjo, na Gatũrũme

5 Ningĩ ngĩona ibuku rĩa gĩkũnjo
rĩrĩ guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũrĩa
waikariire gĩtĩ kĩa ũnene rĩandikĩtwo
mĩena yeerĩ, na rĩahingĩtwo na
gũcinĩrwo na tũtembe mũgwanja twa
mũhũra. ²Ngĩcooka ngĩona mũraika warĩ
na hinya mũno akĩanĩrĩra na mũgambo
mũnene akooria atĩrĩ, “Nũ mwagĩrĩru
kũmethũra tũtembe tũtũ twa mũhũra,
na ahingũre ibuku rĩrĩ rĩa gĩkũnjo?” ³No
gũtiarĩ mũndũ o na ũmwe kũ igũrũ,
kana gũkũ thĩ, o na kana rungu rwa thĩ
ũngĩahotire kũhingũra ibuku rĩu rĩa
gĩkũnjo o na kana arĩrore thĩinĩ. ⁴Na nĩ
ngĩrĩra mũno tondũ gũtionekire mũndũ
o na ũmwe mwagĩrĩru wa kũhingũra
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kana arĩrore
thĩinĩ. ⁵Hĩndĩ iyo ũmwe wa athuuri
acio akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga kũrĩra! Atĩrĩrĩ,
Mũrũũthi ũrĩa wa mũhĩrĩga wa Juda,
Thuuna ĩrĩa ya Daudi-rĩ, nĩatooranĩtie.
We arĩ na ũhoti wa kũhingũra ibuku rĩu
rĩa gĩkũnjo, na amethũre tũtembe tũ
mũgwanja twarĩo.”

⁶Ningĩ ngĩona Gatũrũme arũgamĩte
gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene, nako kahaanaga
ta gathiĩnjĩtwo, gathiũrũrũkĩirio nĩ
ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri
acio. Kaarĩ na hĩa mũgwanja na maitho
mũgwanja, na nĩmo maroho mũgwanja
ma Ngai marĩa matũmĩtwo mathiiaage
thĩ yothe. ⁷Nake ũcio Gatũrũme agĩthĩĩ
akĩoya ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo kuuma
guoko-inĩ kwa ũrĩo kwa ũcio waikariire

gĩtĩ kĩa ũnene. ⁸Na aarĩkia kũrĩoya-rĩ,
ciũmbe iria inya irĩ muoyo, na athuuri
arĩa mĩrongo ĩrĩ na ana makĩgũithia
thĩ mbere ya Gatũrũme. O ũmwe aarĩ
na kĩnanda kĩa mũgeeto na maanyĩĩtĩte
mbakũri cia thahabu ciyũrĩte ũbumba,
na nĩguo mahooya ma andũ arĩa aamũre.
⁹Nao nĩmainire rwĩmbo rwerũ, makiuga
atĩrĩ:

“Wee nĩwe mwagĩrĩru wa kuoya
ibuku rĩu rĩa gĩkũnjo,
na kũmethũra tũtembe tũu
twarĩo,
tondũ wee nĩworagirwo,
ũkĩgũrĩra Ngai andũ na
thakame yaku kuuma
mĩhĩrĩga yothe,
na thĩomi ciothe, na andũ othe,
o na ndũrĩrĩ ciothe.

¹⁰Wee nĩũmatũĩte andũ a ũthamaki
na athĩnjĩri-Ngai a
gũtungatagĩra Ngai witũ,
nao magaathamaka gũkũ thĩ.”

¹¹Ningĩ ngĩrora, na nĩ ngĩgua
mũgambo wa arĩa aingĩ, mũigana wao
warĩ ngiri na ngiri, na ngiri ikũmi maita
ngiri ikũmi. Nao maathiũrũrũkĩirie gĩtĩ
kĩa ũnene, na ciũmbe iria irĩ muoyo,
na athuuri acio. ¹²Nao mainaga na
mũgambo mũnene, makoiga atĩrĩ:

“Kwagĩrĩra nĩ Gatũrũme, karĩa
kooragirwo,
nĩguo kagĩe na ũhoti, na ũtonga,
na ũũgĩ,
na hinya, na gĩtĩio, na riiri, o na
ũgooci!”

¹³Ngĩcooka ngĩgua ciũmbe ciothe irĩ
kũu igũrũ, na iria irĩ thĩ, na iria irĩ rungu
rwa thĩ, na iria irĩ iria-inĩ, o na indo
ciothe iria irĩ thĩinĩ wacio, ikĩina atĩrĩ:

“Ũgooci, na gĩtĩio, na riiri, na
ũhoti,
irogĩa kũrĩ ũrĩa ũikariire gĩtĩ kĩa
ũnene, na kũrĩ Gatũrũme,
nginya tene na tene!”

¹⁴Nacio ciũmbe iria inya irĩ muoyo

ikiuga atĩrĩ, “Ameni”, nao athuuri acio makĩgũithia thĩ, makĩhooya.

Tūtembe twa Mũhũra

6 Ningĩ nĩndonire ũcio Gatūrũme akĩmethũra gatembe ka mbere ga tūtembe tũrĩa mũgwanja twa mũhũra. Ngĩcooka ngĩgua kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe irĩa inya irĩ muoyo gĩkiuga na mũgambo wagambaga ta marurumĩ atĩrĩ, “Ūka!” ²Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njerũ^a hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyĩtĩte ũta, nake akĩheo thũmbĩ, akiumĩra atarĩi ta mũtoorania werekeire o gũtoorania.

³Rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre gatembe ga keerĩ, ngĩgua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa keerĩ kĩoiga atĩrĩ, “Ūka!”

⁴Ningĩ gũkiumĩra mbarathi ingĩ, nayo yarĩ ndune mũno.^b Ūrĩa wamĩhaicĩte nĩaheetwo ũhoti wa kũniina thayũ kuuma thĩ, na atũme andũ mooragane. Nake akĩheo rūhiũ rwa njora rūnene.

⁵Ningĩ rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre gatembe ga gatatũ, ngĩgua kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa gatatũ kĩoiga atĩrĩ, “Ūka!” Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi njirũ^c hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte aanyĩtĩte ratiri na guoko gwake. ⁶Ningĩ ngĩgua kĩndũ kĩarurumire ta mũgambo ũkuuma gatagatĩ-inĩ ga ciũmbe icio inya irĩ muoyo, ũkiuga atĩrĩ, “Kĩbaba kĩa ngano kiumage mũcaara wa mũthenya ũmwe, na ibaba ithatũ cia ngano ya cairi ciumage mũcara wa mũthenya ũmwe, no ndũgathũkie maguta kana ũthũkie ndibeil!”

⁷Ningĩ rĩrĩa Gatūrũme aamethũrĩre

^{a2} Ũhoro wa mbarathi ici cia ihinda rĩa mũthia nĩwarĩtio ibuku-inĩ rĩa Zekaria 1:8-17, namo marangĩ macio maaragia ũhoro wa mũmĩtwari. Rangĩ mwerũ wonanagia ũhootani.

^{b4} Mbarathi ĩno ndune yaragia ũhoro wa ũiti wa thakame na ũndũ wa kũũragana na mbaara.

^{c5} Mbarathi ĩno njirũ nĩ ya kuonania ng’aragu. Nĩ ũndũ ũcio gũtoorio, na ũiti wa thakame, o na ng’aragu igooka irũmanĩrĩre.

gatembe ga kana-rĩ, ngĩgua mũgambo wa kĩũmbe kĩrĩa kĩrĩ muoyo gĩa kana woiga atĩrĩ, “Ūka!” ⁸Na nĩ ngĩrora, ngĩona mbarathi theũku^d hau mbere yakwa! Ūrĩa wamĩhaicĩte-rĩ, eetagwo Gĩkuũ, nake Jehanamu aamumĩte thuutha, amũkuhĩrĩrie. Nao makĩheo ũhoti wa gwatha gĩcunĩ kĩa inya gĩa thĩ, nĩguo mooragane na rūhiũ rwa njora, na ng’aragu, na mũthiro, o na ningĩ nyamũ irĩa ndĩani cia gĩthaka.

⁹Ningĩ aamethũra gatembe ga gatano-rĩ, ngĩona hau rungu rwa kĩgongona maroho ma andũ arĩa mooragĩtwo nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai, na nĩ ũndũ wa ũira ũrĩa maagwatĩrie.

¹⁰Nao magĩkaya na mũgambo mũnene, makĩũria atĩrĩ, “Mwathani Jehova, Wee mũtheru na wa ma, ũgũikara nginya rĩ ũtatuĩrĩre atũuri a thĩ ciira nĩguo ũrĩhĩrie thakame iitũ?” ¹¹Nao makĩheo o mũndũ nguo ndaaya ya rangĩ mwerũ, na makĩrwo meterere hanini, nginya mũigana wa ndungata irĩa maarutithanagia wĩra nacio ũhinge, na nĩo ariũ na aarĩ a lthe witũ arĩa maarĩ mooragwo o ta ũrĩa o mooragirwo.

¹²Ningĩ ngĩrora na ngĩona aamethũra gatembe ga gatandatũ. Nakuo gũkĩgĩa na gĩthingithia kĩnene. Narĩo riũa rĩkĩgarũrũka, rĩkĩũra ta nguo ya ikũnia ĩtumĩtwo na guoya wa mbũri, naguo mwerĩ wothe ũkĩgarũrũka, ũgĩtunĩha ta thakame, ¹³nacio njata cia igũrũ ikĩgĩa thĩ, o ta ũrĩa ngũyũ irĩa thaatu ciitĩkaga kuuma mũkũyũ-inĩ rĩrĩa wainainio nĩ rūhuho rūnene.^e ¹⁴Narĩo igũrũ rĩkĩeherio o ta ũrĩa ibuku rĩa gĩkũnjo rĩkũnjagwo, nacio irĩma ciothe na icigĩrĩa ikĩeherio ikĩuma kũndũ gwacio.

¹⁵Nao athamaki a thĩ, na anene, na anene a thigari, na itonga, na andũ arĩa marĩ hinya, na ngombo ciothe, na andũ arĩa othe eyathi, makĩhitha ngurunga-inĩ, na gatagatĩ ka ndwaro cia mahiga

^{d8} Mũndũ mũkuũ onekaga arĩ mũtheũku; mbarathi ĩno yonanagia gĩkuũ.

^{e13} Kũgĩa kwa njata gũgaakorwo kũrĩ kĩmenyithia kĩmwe atĩ Mũrũ wa Mũndũ akirĩĩ gũcooka.

ma irĩma. ¹⁶Nao nĩmeeraga irĩma na ndwaro cia mahiga atĩrĩ, “Tũgwĩrei, mūtũhithe twehere ũthiũ-inĩ wa ũcio ũrĩa ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene, na kuuma kũrĩ mang’ũrĩ ma Gatũrũme! ¹⁷Nĩgũkorwo mũthenya ũrĩa mũnene wa mang’ũrĩ mao nĩmũkinyu, nake nũũ ũngĩhota kũwĩtiiria?”

Andũ Ngiri Igana rĩa Mĩrongo Īna na Inya a Isiraeli

7 Thuutha wa ũguo ngĩona araika ana marũgamĩte ituri-inĩ iria inya cia thĩ, marigĩrĩirie huho iria inya cia thĩ nĩgeetha rũhuho o ruothe rũtikahurutane gũkũ thĩ, kana iria-inĩ rĩrĩa inene, o na kana mĩtĩ-inĩ o wothē. ²Ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ akĩambata oimĩte mwena wa irathĩro, arĩ na mũhũri wa Ngai^a ũrĩa ũrĩ muoyo. Nake agĩta araika acio ana na mũgambo mũnene, acio maaheetwo ũhoti mathũkie thĩ na iria rĩrĩa inene, akĩmeera atĩrĩ: ³“Mũtigathũkie thĩ, kana iria, o na kana mĩtĩ, nginya tũkorwo tũrĩkĩtie gwĩkĩra ndungata cia Ngai witũ rũũri ithiithi-inĩ ciao.” ⁴Ningĩ ngĩigua mũigana wa arĩa meekĩrirwo rũũri, nao maarĩ: 144,000 kuuma mĩhĩrĩga yothē ya Isiraeli.

⁵A mũhĩrĩga wa Juda arĩa meekĩrirwo rũũri maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Rubeni maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Gadi maarĩ 12,000,

⁶na a mũhĩrĩga wa Asheri maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Nafitali maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Manase^b maarĩ 12,000,

^a2 Mũhũri ũcio wa Ngai warĩ wa gwĩkĩra andũ ake rũũri nĩgeetha matikananiinanĩrio na thĩ.

^b6 Manase aarĩ ũmwe wa ariũ a Jusufu. Haha mũhĩrĩga wa Dani ti mũgwete, nao Manase na Jusufu makagwetwo mwanya mwanya.

⁷na a mũhĩrĩga wa Simeoni maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Lawi maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Isakaru maarĩ 12,000, ⁸na a mũhĩrĩga wa Zebulun maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Jusufu maarĩ 12,000, na a mũhĩrĩga wa Benjamini maarĩ 12,000.

Andũ Gĩkundi Kĩnene Mehumbĩte Nguo Ndaaya cia Rangi Mwerũ

⁹Thuutha wa maũndũ macio ngĩcooka ngĩrora, na hau mbere yakwa-rĩ, ngĩona kĩrĩndĩ kĩnene gĩtangĩtarĩka nĩ mũndũ, kĩa andũ moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ ciothe, na maarĩ a mĩhĩrĩga yothē, na iruka ciothe, na thiomĩ ciothe, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, na mbere ya Gatũrũme. Nao meehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ, na makanyĩita makĩndũ na moko. ¹⁰Nao maanagĩrĩra na mũgambo mũnene makoiga atĩrĩ:

“Kũhonokania nĩ kwa Ngai witũ, ũrĩa ũikariĩre gĩtĩ kĩa ũnene, na gwa Gatũrũme.”

¹¹Nao araika acio othe maarũgamĩte mathiũrũrũkĩirie gĩtĩ kĩu kĩa ũnene, na magathiũrũrũkĩria athuuri acio na ciũmbe icio inya irĩ muoyo. Nao magĩturumithia mothiũ mao thĩ hau mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene, makĩhooya Ngai, ¹²Makiugaga atĩrĩ:

“Ameni!
Ūgooci, na riiri,
na ũũgĩ, na ngaatho, na gĩtĩio
na ũhoti, na hinya,
irotũũra na Ngai witũ tene na tene.
Ameni!”

¹³Na rĩrĩ, ũmwe wa athuuri acio akĩnjũũria atĩrĩ, “Andũ aya mehumbĩte nguo ndaaya cia rangi mwerũ nĩ a, na moimĩte kũ?”

¹⁴ Na niĩ ngĩmũcookeria atĩrĩ, “Mũthuri ũyũ, nĩwe ũũĩ.”

Nake akĩnjĩra atĩrĩ, “Aya nĩ arĩa moimĩte mĩnyamaro-inĩ ĩrĩa mĩnene; nao nĩmathambĩtie nguo ciao na magacierũhia na thakame ya Gatũrũme.

¹⁵ Nĩ ũndũ ũcio,

“rĩu maikaraga mbere ya gĩtĩ kĩa
ũnene kĩa Ngai,
na mamũtungatagĩra mũthenya
na ũtukũ thĩinĩ wa hekarũ
yake;

nake ũrĩa ũikaragĩra gĩtĩ
kĩa ũnene egũtũura
atambũrũkĩtie hema yake
igũrũ rĩa.

¹⁶ Gũtirĩ hĩndĩ magaacooka kũhũũta;
na matigacooka kũnyoota.

Matigacinwo rĩngĩ nĩ riũa,
o na kana nĩ ũrugarĩ mũhiũ o na
ũrikũ.

¹⁷ Nĩgũkorwo Gatũrũme ũrĩa ũrĩ
gatagatĩ ga gĩtĩ kĩa ũnene
nĩwe ũgaatuĩka mũrĩithi
wao;

nĩakamatongoria, amakinyie
ithima-inĩ cia maaĩ ma
muoyo.

Nake Ngai nĩakamagiria maithori
mothe mathire maitho-inĩ
mao.”

*Gatembe ka Mũgwanja na Rũgĩo rwa
Thahabu*

8 Ningĩ rĩrĩa Gatũrũme aamethũrire
gatembe ka mũgwanja-rĩ, kũu igũrũ
gũgĩkirwo ki ihinda ta rĩa nuthu ithaa.

² Na niĩ ngĩona araike mũgwanja
arĩa marũgamaga mbere ya Ngai, nao
makĩheo tũrumbeta mũgwanja.^a

³ Nake mũraika ũngĩ, ũrĩa warĩ na
rũgĩo rwa thahabu, agĩũka akĩrũgama
kĩgongona-inĩ. Nake akĩheo ũbumba
mũingĩ nĩgeetha aũrute igongona hamwe
na mahooya ma arĩa othe aamũre hau

igũrũ rĩa kĩgongona gĩa thahabu kĩrĩa
kĩrĩ mbere ya gĩtĩ kĩa ũnene.⁴ Nayo ndogo
ya ũbumba ũcio, hamwe na mahooya
ma andũ arĩa aamũre, ikĩambata mbere
ya Ngai yumĩte guoko-inĩ kwa mũraika
ũcio.⁵ Nake mũraika ũcio akĩoya rũgĩo
rũu rwa thahabu, akĩrũyũria mwaki
kuuma kĩgongona-inĩ, akĩũikia thĩ;
nakuo gũkĩgĩa ngwa, na marurumĩ, na
heni, na gĩthingithia.

Tũrumbeta

⁶ Hĩndĩ ĩyo araike arĩa mũgwanja maarĩ
na tũrumbeta mũgwanja makĩĩhaarĩria
gũtũhuha.

⁷ Mũraika wa mbere akĩhuha
karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa mbura
ya mbembe na mwaki itukanĩte na
thakame, nacio igĩukio thĩ. Nakĩo gĩcunjĩ
gĩa ithatũ gĩa thĩ gĩkĩhĩa, na gĩcunjĩ gĩa
ithatũ kĩa mĩtĩ ikĩhĩa, o na nyeki yothē
nduru ikĩhĩa.

⁸ Mũraika wa keerĩ nake akĩhuha
karumbeta gake, nakĩo kĩndũ kĩaahanaga
ta kĩrĩma kĩnene gĩaakanaga mwaki-rĩ,
gĩgĩukio thĩinĩ wa iria rĩrĩa inene. Nakĩo
gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa iria rĩu gĩgĩtuĩka
thakame,^b ⁹ na gĩcunjĩ gĩa ithatũ gĩa
ciũmbe iria irĩ muoyo thĩinĩ wa iria rĩu
igĩkua, na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa marikabu
ikĩanangwo.

¹⁰ Nake mũraika wa gatatũ akĩhuha
karumbeta gake, nayo njata nene
mũno ikĩuma igũrũ yakanĩte ta gĩcinga,
ikĩgwĩra gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njũũĩ na
ithima cia maaĩ,¹¹ narĩo rĩitwa rĩa njata
ĩyo nĩ Kũrũra.^c Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa
maaĩ macio gĩkĩrũra, na andũ aingĩ
magĩkua nĩ kũnyua maaĩ macio marũrũ.

¹² Nake mũraika wa kana akĩhuha
karumbeta gake, narĩo riũa rĩkĩringwo
gĩcunjĩ gĩa ithatũ, o nago mweri gĩcunjĩ
gĩa ithatũ, o na njata nacio gĩcunjĩ gĩa
ithatũ, tondũ ũcio gĩcunjĩ gĩa ithatũ

^a2 Matukũ ma tene karumbeta
kaahuhagwo ga kwanĩrĩra maũndũ ma
bata na kwĩra andũ mehũũge nĩ ũndũ wa
mbaara.

^b8 Maaĩ gũtuĩka thakame nĩguo warĩ
mũthiro wa mbere kũu bũrũri wa Misiri.

^c11 Nĩ kũrĩ mũmera wĩtagwo Kũrũra;
ũtũmĩrĩtwo haha kuonania mũtino na
kĩeha.

gĩacio gĩgĩtuĩka nduma.^a Nakĩo gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa mũthenya gĩkĩaga ũtheri, o na gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa ũtukũ o taguo.

¹³ O ndorete-rĩ, ngĩigua nderi yombũkaga rĩera-inĩ ikĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, ikoiga atĩrĩ: “Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ kũrĩ na haaro-ĩ! Kaĩ inyuĩ arĩa mūtũũraga thĩ mũrĩ na haaro-ĩ, tondũ wa tũrumbeta tũrĩa tũkirie kũhuhwo nĩ ar aika acio angĩ atatũ-ĩ!”

9 Nake mũraika wa gatano akĩhuha karumbeta gake, na nĩ ngĩona njata yumĩte igũrũ ikagũa thĩ. Nayo njata iyo ikĩnengerwo cabi ya Irima-rĩtarĩ-Gĩturi.

² Hĩndĩ ĩrĩa aahingũrire Irima-rĩtarĩ-Gĩturi-rĩ, rĩkiuma ndogo yahaanaga ta ndogo ya icua inene. Narĩo riũa na matu igĩũkĩrwo nduma nĩ ndogo iyo yoimaga Irima-rĩu-rĩtarĩ-Gĩturi. ³ Na thĩinĩ wa ndogo iyo gũkiuma ngigĩ, igĩũka thĩ, nacio ikiheo ũhoti ũtarĩĩ ta wa tũng’aurũ twa thĩ. ⁴ Nacio ikĩĩrwo itikeehie nyeki ya thĩ, kana mũmera o wotho o na kana mũtĩ, o tiga andũ arĩa matarĩ na rũũri rwa Ngai ithiithi ciao. ⁵ Nacio ikĩaga kũheo ũhoti wa kũmooraga, o tiga wa kũmaherithia mĩeri ĩtano. Naruo ruo rũrĩa maiguire rwarĩ o ta ruo rwa kang’aurũ karathĩte mũndũ. ⁶ Matukũ-inĩ macio andũ nĩmagacaragia gĩkuũ, no matigakĩona; nĩmakeriragĩria gũkua, nakĩo gĩkuũ gĩkamoorĩra.

⁷ Ngigĩ icio ciahanaanaga ta mbarathi ihaarĩrio nĩ ũndũ wa mbaara. Mĩtwe-inĩ yacio ciarĩ na kĩndũ kĩaanaanaga ta thũmbĩ cia thahabu, namo mothiũ maacio maahaanaga ta mothiũ ma andũ. ⁸ Njuĩrĩ yacio yahaanaga ta njuĩrĩ cia andũ-a-nja, namo magego maacio maatarĩĩ ta magego ma mũrũũthi. ⁹ Nacio ciarĩ na ngo cia kũgitĩra gĩthũri ciahanaanaga ta ngo cia kĩgera, nago mũgambo wa mathagu maacio warĩ ta mũrurumo wa mbarathi nyingĩ na

^a12 Mũthiro wa kenda wa bũrũri wa Misiri warĩ wa nduma nene mĩthenya ĩtatũ; mĩthiro ĩno gũcookerwo ibuku-inĩ rĩrĩ nĩkuonania atĩ Ngai arĩ hakuĩ gũkũũra andũ aake.

ngaari cia ita iteng’erete irorete mbaara-inĩ ¹⁰ Ciarĩ na mĩting’oe, o na mboora ta cia tũng’aurũ, na mĩting’oe-inĩ yacio ciarĩ na ũhoti wa kũnyariira andũ ihinda rĩa mĩeri ĩtano. ¹¹ Na nĩ ciarĩ na mũthamaki waciathaga, na nĩwe mũraika wa Irima-rĩtarĩ-Gĩturi, narĩo rĩĩtwa rĩake na rũthiomi rwa Kĩhibirania nĩ Abadoni, ningĩ na Kĩyunani agetwo Apolioni.^b

¹² Haaro ya mbere nĩyathira; haatigara ingĩ igĩrĩ iria igũũka thuutha.

¹³ Mũraika wa gatandatũ nake akĩhuha karumbeta gake, na nĩ ngĩigua mũgambo ũkiuma hĩa-inĩ cia kĩgongona gĩa thahabu kĩrĩa kĩrĩ mbere ya Ngai.^c

¹⁴ Ũkĩra mũraika ũcio wa gatandatũ warĩ na karumbeta atĩrĩ, “Ohora ar aika arĩa ana arĩa moheirwo rũũ-inĩ rũrĩa rũnene rwa Farati.” ¹⁵ Nao ar aika acio ana, arĩa maathagathagĩtwo nĩ ũndũ wa ihinda rĩu, na nĩ ũndũ wa mũthenya ũcio o na nĩ ũndũ wa mweri ũcio, o na mwaka ũcio makĩohorwo nĩguo moorage andũ gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ gũkũ thĩ. ¹⁶ Nacio mbũtũ cia mbaara iria ciahacĩte mbarathi mũigana wacio warĩ milioni magana meerĩ. Nĩndaiguire mũigana wacio.

¹⁷ Mbarathi icio ndonire na kĩoneki hamwe na arĩa macihaicĩte-rĩ, ciahanaanaga atĩrĩ: Ngo ciacio cia kũgitĩra gĩthũri ciarĩ cia rangi mĩtune ta mwaki, na rangi wa bururu, na rangi wa ngoikoni ũhaana ta ũbiriti. Ciongo cia mbarathi icio ciahanaanaga ta ciongo cia mĩrũũthi, natuo tũnua twacio twoimaga mwaki, na ndogo, o na ũbiriti. ¹⁸ Gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa andũ a gũkũ thĩ nĩkĩoragirwo nĩ mĩthiro iyo ĩtatũ ya mwaki, na ndogo, na ũbiriti iria cioimaga tũnua-inĩ twacio. ¹⁹ Hinya wa mbarathi icio warĩ tũnua-inĩ twacio na mĩting’oe-inĩ yacio, nĩgũkorwo mĩting’oe yacio yahaanaga ta nyoka ĩrĩ na ciongo iria ĩtihagia andũ nacio.

^b11 “Abadoni” nĩ rĩĩtwa rĩa Kĩhibirania na rĩgĩtaũrwo nĩ kuuga “Mũniinani.”

^c13 Kĩgongona gĩakoragwo na mĩtheeche ĩna yatarĩĩ ta hĩa, o rũmwe koine-inĩ; mũndũ akĩũrĩra kũũragwo nĩathiaga akanyĩita mĩtheeche (rũhĩa) ũmwe.

²⁰ Andũ a thĩ acio angĩ, arĩa matooragirwo nĩ mĩthiro iyo, matiigana kwĩrira mehia ma wĩra wa moko mao; matiigana gũtiga kũhooya ndaimono, na mĩhianano ya thahabu, na ya betha, na ya gĩcango, na ya mahiga, na ya mĩtĩ, o mĩhianano irĩa itangĩhota kuona, kana iigũe, kana iitware. ²¹ O na ningĩ matiigana kwĩrira nĩ undũ wa mehia ma ũragani wao, kana ũrogi wao, kana ũmaraya wao, o na kana ũici wao.

Mũraika na Kabuku ga Gĩkũnjo

10 Ningĩ ngĩcooka ngĩona mũraika ũngĩ warĩ na hinya mũno agĩkũrũka oimĩte igũrũ. Nake ehumbĩte itu ta nguo, na igũrũ rĩa mĩtwe wake haarĩ na mũkũnga-mbura; naguo ũthiũ wake wahaanaga ta riũa, namo magũrũ make maahaanaga ta itugĩ cia mwaki. ² Nake aanyĩĩte na guoko gwake kabuku kanini ga gĩkũnjo karĩ kahingũre. Aakinyithĩtie kũgũrũ gwake kwa ũrĩo iria-inĩ, nakuo kwa ũmotho agagũkinyithia thĩ nyũmũ, ³ akĩgũthũka na mũgambo mũnene ta wa mũrũũthi ũkĩrarama. Hĩndĩ irĩa aagũthũkire-rĩ, mĩgambo ya ngwa iria mũgwanja ikĩgamba. ⁴ Na rĩrĩa ngwa icio mũgwanja ciagambire, ndaarĩ hakuhi kwandĩka; no ngũigua mũgambo kuuma igũrũ ũkiuga atĩrĩ, “Mohoro macio maarĩ nĩ ngwa icio mũgwanja-rĩ, maige marĩ hitho, ndũkamaandike.”

⁵ Nake mũraika ũcio ndonete arũgamĩte iria-inĩ na akarũgama thĩ nyũmũ agĩtambũrũkia guoko gwake kwa ũrĩo na igũrũ. ⁶ Nake akĩũhĩta na ũrĩa ũtũũraga muoyo nginya tene na tene, o we ũrĩa wombire igũrũ na indo ciothe iria irĩ kuo, na akĩũmba thĩ na indo ciothe iria irĩ thĩnĩ warĩo, akiuga atĩrĩ, “Hatĩrĩ na ihinda rĩngĩ rĩa gweterera!” ⁷ No matukũ-inĩ marĩa mũraika wa mũgwanja agaakorwo akiriĩ kũhuha karumbeta gake-rĩ, hitho ya Ngai nĩkahingio, o ta ũrĩa eerire anabii arĩa ndungata ciake.

⁸ Ningĩ mũgambo ũrĩa ndaiguĩte uumĩte igũrũ ũkĩnjarĩria rĩngĩ, ũkĩnjĩria

atĩrĩ: “Thiĩ, woe kabuku kau ga gĩkũnjo karĩa kahingũre kuuma guoko-inĩ kwa mũraika ũcio ũrũgamĩte akinyĩte iria, na agakinya thĩ nyũmũ.”

⁹ Nĩ undũ ũcio, ngĩthiĩ kũrĩ mũraika, na ngĩmũũria aahe kabuku kau ga gĩkũnjo. Nake akĩnjĩria atĩrĩ, “Koe, ũkarĩe. Gaakinya nda nĩgegũkũrũrĩa, no karĩ kanua gegũkorwo karĩ na mũrĩo ta ũũkĩ!” ¹⁰ Ngĩkĩoya kabuku kau ga gĩkũnjo kuuma guoko-inĩ kwa mũraika ũcio, na nĩ ngĩkarĩa. Karĩ kanua kaarĩ na mũrĩo ta ũũkĩ, no ndarũkia gũkarĩa, gakĩndũrĩa. ¹¹ Ngĩcooka ngĩrwo atĩrĩ, “No nginya ũrathe ũhororĩngĩ ũkonĩ andũ aingĩ, na ndũrĩrĩ nyingĩ, na thiomi nyingĩ, o na athamaki aingĩ.”

Aira arĩa Eerĩ

11 Ningĩ ngĩnengerwo mũrangi wa gũthima wahaanaga ta rũthanju, ngĩrwo atĩrĩ, “Thiĩ ũthime hekarũ ya Ngai na kĩgongona, na ũtare andũ arĩa marahooya Ngai kuo. ² No nja ya hekarũ ũtigane nayo, ndũkamĩthime tondũ nĩhetwo andũ-a-Ndũrĩrĩ.” ⁴ Nao nĩmakarangĩrĩa itũũra rĩu itheru ihinda rĩa mĩeri mĩrongo ina na iĩrĩ. ³ Na nĩ nĩngahe aira akwa eerĩ hinya, nao nĩmakaratha ũhororĩ handũ ha matukũ 1,260 mehumbĩte nguo cia makũnia.” ⁴ Acio nĩo mĩtamaĩyũ irĩa iĩrĩ, na nĩo mĩtĩ irĩa iĩrĩ ya kũgĩrĩrwo matawa irĩa irũgamĩte mbere ya Mwathani wa thĩ. ⁵ Mũndũ o wotho angĩkaageria kũmeka ũũru, mwaki ũkoimaga tũnua twao ũkaniina thũ icio ciao. Na mũndũ o wotho ũngĩkenda kũmeka ũũru no nginya akue o ũguo. ⁶ Andũ aya marĩ na hinya wa kũhinga igũrũ nĩgeetha gũtikae kuura mbura ihinda rĩrĩa makaaratha ũhororĩ; ningĩ marĩ na hinya wa kũgarũra maaĩ matuĩke thakame. O na ningĩ marĩ na hinya wa kũhũũra thĩ na mĩthemba yotho ya mĩthiro maita maingĩ o ta ũrĩa mangĩenda.

⁷ Rĩrĩa makaarĩkia kũheana ũira wao-rĩ,

^{a2} Nja ya hekarũ nĩkuo andũ-a-Ndũrĩrĩ maahooyagĩra.

nyamũ ĩrĩa yambataga yumĩte Irima-
rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi nĩkamatharikĩra
ĩmatorie, na ĩmorage. ⁸Nacio ciimba
ciao igaatigwo ciaraganĩte njĩra-inĩ cia
itũũra rĩrĩa inene, rĩrĩa rĩgerekanagio
rĩgetwo Sodomu kana Misiri, na nĩkuo
Mwathani wao aambũrwo mũtĩ igũrũ.
⁹Na ihinda rĩa mĩthenya ĩtatũ na nuthu,
andũ a kuuma iruka ciothe, na mĩhĩrĩga
yothe, na thiomi ciothe na ndũrĩrĩ ciothe,
nĩmakerorera ciimba ciao, na magirie
ithikwo. ¹⁰Nao andũ arĩa matũũraga
thĩ nĩmagakenerera aira acio, na
makũngũire magĩtũmanagĩra iheo,
tondũ anabii acio eerĩ nĩmanyariiraga
andũ a gũkũ thĩ. ¹¹No thuutha wa
mĩthenya ĩtatũ na nuthu, mĩhũmũ ya
muoyo ikĩmatoonya yumĩte kũrĩ Ngai,
nao makĩrũgama na magũrũ mao,
na arĩa maamonire makĩnyiitwo nĩ
kĩmako kĩnene mũno. ¹²Ningĩ makĩigua
mũgambo mũnene uumĩte igũrũ
ũkĩmeera atĩrĩ, “Ambatai na gũkũ.” Nao
makĩambata igũrũ marĩ itu-inĩ, thũ ciao
imeroreire.

¹³Ithaa o rĩu-rĩ, gũkĩgĩa na gĩthingithia
kĩnene, nakĩo gĩcunjĩ gĩa ikũmi gĩa itũũra
rĩu gĩkĩmomoka. Andũ ngiri mũgwanja
makĩũragwo nĩ gĩthingithia kũu, nao arĩa
maatigarire makĩmaka na makĩgooca
Ngai wa igũrũ.

¹⁴Haaro ya keerĩ nĩyathira, haaro ya
gatatũ-rĩ, igũũka o narua.

Karumbeta ka Mũgwanja

¹⁵Nake mũraika wa mũgwanja
akĩhuha karumbeta gake, nakuo gũkĩgĩa
na mĩgambo mĩnene kũu igũrũ, nayo
ĩkiuga atĩrĩ:

“Ũthamaki wa thĩ nĩũtuĩkĩte
ũthamaki wa Mwathani
witũ, o na Kristũ wake,
nake egũtũũra athamakaga
nginya tene na tene.”

¹⁶Nao athuuri arĩa mĩrongo ĩĩrĩ na ana,
arĩa maaikarĩire itĩ ciao cia ũnene mbere
ya Ngai, magĩturumithia mothiũ mao thĩ
makĩhooya Ngai, ¹⁷makiuga atĩrĩ:

“Nĩtwagũcookeria ngaatho,
Mwathani Ngai, Wee
Mwene-Hinya-Wothe,
o Wee ũrĩ ho, na nowe warĩ ho,
tondũ nĩwoete hinya waku
mũnene,

ũkambĩrĩria gũthamaka.

¹⁸Ndũrĩrĩ nacio nĩciarakarire;
namo mang’ũrĩ maku
nĩmakinyĩte.

Hĩndĩ nĩnginyu ya andũ arĩa akuũ
gũtũrwo ciira,
o na ya kũhe anabii, ndungata
ciaku, iheo,
hamwe na arĩa aamũre, na arĩa
metigĩrĩte rĩitwa rĩaku,
arĩa anini na anene,
o na ya kwananga arĩa
manangaga thĩ.”

¹⁹Ningĩ hekarũ ya Ngai kũu igũrũ
ĩkĩhingũrwo, na thĩinĩ wa hekarũ yake
gũkĩoneka ithandũkũ rĩrĩa rĩa kĩrĩkanĩro
gĩake.^a Nakuo gũkĩgĩa na heni, na
marurumĩ, na ngwa, na gĩthingithia, na
mbura nene ya mbembe.

Mũndũ-wa-Nja na Ndamathia

12 Ningĩ kũu igũrũ gũkĩoneka ũrĩrũ
mũnene wa kũgeganĩa: gũkĩoneka
mũndũ-wa-nja wehumbĩte riũa,
agacooka agakinya mweri na magũrũ,
na agekĩra thũmbĩ ya njata ikũmi na igĩrĩ
mũtwe. ²Aarĩ na nda, na nĩakayaga nĩ
ruo tondũ aarĩ hakuhĩ kũheo mwana.
³Ningĩ gũkĩoneka ũrĩrũ ũngĩ kũu igũrũ
na atĩrĩ: nĩ ndamathia nene^b yarĩ ndune,
na yarĩ na ciongo mũgwanja, na hĩa
ikũmi, na thũmbĩ mũgwanja ciongo-
inĩ ciayo. ⁴Naguo mũting’oe wayo
ũkĩhaata gĩcunjĩ gĩa ithatũ kĩa njata cia
igũrũ na igĩcirekania thĩ. Ndamathia
ĩyo ikĩrũgama mbere ya mũndũ-wa-nja
ũcio warĩ hakuhĩ kũheo mwana, nĩguo
ĩtambuure mwana ũcio aaciarwo o

^a19 Ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kũu igũrũ
nĩkuonania atĩ Ngai nĩ mwĩhokeku na
nĩahingagĩria andũ ciĩranĩro ciake nao.

^b3 Kĩrĩkanĩro-inĩ ndamathia cionanagia thũ
cia Ngai na cia andũ a Isiraeli.

ũguo. ⁵ Nake mündũ-wa-nja ũcio akĩgĩa mwana wa kahĩĩ, ũrĩa ũgaathaga ndũrĩrĩ ciothe na rũthanju rwa kĩgera. Nake mwana ũcio akĩhurio, agĩtwarwo igũrũ gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa Ngai. ⁶ Mündũ-wa-nja ũcio akĩũrĩra werũ-inĩ, handũ harĩa aathondekeirwo nĩ Ngai, harĩa aarĩ amenyererwo handũ ha ihinda rĩa matukũ 1,260.

⁷ Na rĩrĩ, kũu igũrũ gũkĩgĩa mbaara. Mikaeli^a na araika ake makĩrũa na ndamathia ĩyo, nayo ndamathia na araika ayo makĩrũa nao. ⁸ No ndamathia ndĩarĩ na hinya wa kũigana, nayo hamwe na araika ayo makĩaga ũikaro kũu igũrũ. ⁹ Nayo ndamathia ĩyo nene ĩkĩnyugutwo thĩ, na nĩyo nyoka ĩrĩa ya tene, o ĩrĩa ĩitagwo mũcukani, na ĩgeetwo Shaitani, ĩrĩa ĩhĩtithagia andũ a thĩ yothe. Nayo ĩkĩnyugutwo thĩ hamwe na araika ayo.

¹⁰ Ningĩ ngĩcooka ngĩigua mũgambo mũnene kũu igũrũ, ũkiuga atĩrĩ:

“Rũu ũhonokio nĩ mũkinyu, na
ũhoti, na ũthamaki wa Ngai
witũ,
o na wathani wa Kristũ wake.
Nĩgũkorwo ũrĩa ũcuukaga ariũ na
aarĩ a Ithe witũ,
ũrĩa ũmacuukaga mbere ya
Ngai mũthenya na ũtukũ,
nĩaharũrũkĩtio thĩ.

¹¹ Nao nĩmamũtooririe
na ũndũ wa thakame ya
Gatũrũme,
o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa ũira
wao;
na matiigana kwenda kũhonokia
mĩoyo yao,
o na maatuĩka a gũkua.

¹² Nĩ ũndũ ũcio, kenai inyuĩ igũrũ,
o na inyuĩ arĩa mĩtũũraga kuo!
No kaĩ thĩ na iria rĩrĩa inene irĩ na
haaro-ĩ,
tondũ mũcukani nĩaikũrũkĩte
kũrĩ inyuĩ!

^a7 Mikaeli nĩwe mũraika ũrĩa mũnene ũrĩa ũgitagĩra andũ a Isiraeli, na nĩwe ũkaamahonokia mĩnyamaro-inĩ ya mũthia.

Nake aiyũrĩtwo nĩ marũrũ
manene,
tondũ nĩoĩ atĩ ihinda rĩake rĩrĩa
rĩtigaire nĩ inyinyi.”

¹³ Rĩrĩa ndamathia ĩyo yoonire atĩ nĩyanyugutwo thĩ, ĩkĩambĩrĩria kũnyariira mündũ-wa-nja ũcio waagĩte mwana wa kahĩĩ. ¹⁴ Nake mündũ-wa-nja ũcio akĩheo mathagu meerĩ ma nderi ĩrĩa nene nĩgeetha ombũke athĩ werũ-inĩ handũ harĩa aathondekeirwo, harĩa aarĩ amenyererwo kwa ihinda, na kwa mahinda na nuthu ya ihinda, harĩa atangĩakinyĩrirwo nĩ nyoka ĩyo. ¹⁵ Nayo nyoka ĩyo ĩkĩhorora maaĩ kuuma kanua kayo o ta rũũĩ, nĩgeetha ĩkinyĩrie mündũ-wa-nja ũcio, ĩtũme atwarwo nĩ kĩguũ kũu. ¹⁶ No thĩ nayo ĩgĩteithĩrĩa mündũ-wa-nja ũcio na ũndũ wa gwachamia kanua kayo, nayo ĩkĩmeria rũũĩ rũu rwahororetwo nĩ ndamathia ĩyo kuuma kanua kayo. ¹⁷ Hĩndĩ ĩyo ndamathia ĩyo ĩkĩrakarĩra mündũ-wa-nja ũcio mũno, nayo ĩgĩthĩĩ kũrũa na ciana iria ingĩ ciake, na nĩo andũ arĩa maathĩkagĩra maathani ma Ngai, na makagwatĩria ũira wa Jesũ.

13 Nayo ndamathia ĩyo ĩkĩrũgama hũgũrũrũ-inĩ cia iria.

Nyamũ kuuma Iria rĩrĩa Inene

Ningĩ ngĩcooka ngĩona nyamũ ĩkiuma iria thĩinĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa ikũmi, na mĩtwe mũgwanja, na hĩa-inĩ ciayo yarĩ na thũmbĩ ikũmi, na o mĩtwe wayo warĩ na rĩitwa rĩa kũruma Ngai. ² Nyamũ ĩyo ndonire yahaanaga ta ngarĩ, no magũrũ mayo maatarĩĩ ta ma nduba, nako kanua kayo kahaanaga ta ka mũrũũthi. Nayo ndamathia ĩyo ĩkĩhe nyamũ ĩyo hinya wayo na gĩtĩ kĩayo kĩa ũnene o na wathani mũnene. ³ Mĩtwe ũmwe wa nyamũ ĩyo wonekaga ta waringĩtwo iringa rĩa kĩũrago, no iringa rĩu rĩa kĩũrago nĩrĩahonete. Nayo thĩ yothe nĩyagegete na ĩkĩrũmĩrĩra nyamũ ĩyo. ⁴ Nao andũ magĩkĩhooya ndamathia ĩyo tondũ nĩyaheete nyamũ ĩyo ũhoti wayo, o na makĩhooya nyamũ ĩyo, na

makoorigia atĩrĩ, “Nũũ ũtariĩ ta nyamũ ĩno? Nũũ ũngĩmũkĩrĩra, arũe nayo?”

⁵Nayo nyamũ ĩyo ĩkĩheo kanua ga kwaria ciugo cia mwĩtĩo na cia kũrũma Ngai, na ĩkĩheo ihinda rĩa gwathana rĩa mĩeri mĩrongo ĩna na ĩĩrĩ. ⁶Nyamũ ĩyo ĩgĩtũmũra kanua ĩrũme Ngai, na ĩcambie rĩtwa rĩake, na gĩikaro gĩake, o na arĩa matũũraga kũu igũrũ. ⁷Nĩyaheirwo hinya nĩguo ĩrũe na arĩa aamũre na ĩmatorie. Na ĩkĩheo wathani igũrũ rĩa mĩhĩrĩga yotho, na andũ a iruka ciothe, na thiomi ciothe, o na ndũrĩrĩ ciothe. ⁸Nao andũ othe arĩa matũũraga gũkũ thĩ kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo, arĩa othe marĩtwa mao matarĩ maandĩke ibuku-inĩ rĩa muoyo rĩa Gatũrũme karĩa gaathĩnjirwo, makĩĩnamĩrĩra nyamũ ĩyo mamĩhoee.

⁹Mũndũ ũrĩa ũrĩ na gũtũ nĩakĩigũe.

¹⁰Mũndũ o wotho angĩkorwo nĩ wa gũtahwo,
nĩegũtahwo athĩ.
Mũndũ o wotho angĩkorwo nĩ wa
kũũragwo na rũhiũ rwa
njora-rĩ,
ndarĩ hĩndĩ atakooragwo na
rũhiũ.

Ũguo nĩkuonania atĩ andũ arĩa aamũre nĩmabataire gũkirĩrĩria, na marĩ na wĩtikio.

Nyamũ kuuma na Thĩ

¹¹Ngĩcooka ngĩona nyamũ ĩngĩ, ĩkiuma na thĩ. Nyamũ ĩyo yarĩ na hĩa igĩrĩ ta cia gatũrũme, no yaaragia ta ndamathia. ¹²Nyamũ ĩyo ĩgĩathana na ũhoti wotho wa nyamũ ĩrĩa ya mbere ithenya rĩayo, ĩgĩtũma thĩ na arĩa othe matũũraga kuo mahooyage nyamũ ĩyo ya mbere, o ĩyo yahonete iringa rĩayo rĩa kĩũrago. ¹³Nayo ĩkĩringa ciama nene na morirũ, o na ĩgĩtũma mwaki ũikũrũke uume igũrũ ũũke thĩ andũ makĩonaga. ¹⁴Tondũ wa morirũ macio nĩyaheirwo hinya wa kũringa ciama ithenya rĩa nyamũ ĩyo ya mbere, ĩkĩheenya andũ arĩa matũũre thĩ. Ningĩ ĩgĩatha andũ mathondeke mũhianano nĩ ũndũ wa gũtũĩa nyamũ

ĩyo, yagurarĩtio na rũhiũ rwa njora no yarĩ o muoyo. ¹⁵Nĩyaheirwo hinya wa kũhe mũhianano ũcio wa nyamũ ĩyo ya mbere mĩhũmũ, nĩguo ũhote kwaria, na ũtũme arĩa othe maaregete kũhooya mũhianano ũcio wa nyamũ ĩyo mooragwo. ¹⁶Ningĩ nĩyaathire andũ othe na hinya, arĩa anĩni na arĩa anene, arĩa itonga na arĩa athĩĩni, arĩa meyathĩte na arĩa ngombo, o mũndũ ekĩrwo rũũri guoko gwake kwa ũrĩo kana thiithi-inĩ wake, ¹⁷nĩgeetha gũtikagĩe mũndũ ũngĩendia kana agũre, atarĩ na rũũri rũu, na nĩruo rĩtwa rĩa nyamũ ĩyo, kana namba ya rĩtwa rĩayo.

¹⁸Ũndũ ũyũ nĩubataire ũũgĩ. Mũndũ o wotho angĩkorwo arĩ na ũmenyo-rĩ, nĩeke ithabu rĩa namba ya nyamũ ĩyo, nĩgũkorwo nĩ namba ya mũndũ. Nayo namba yake nĩ 666.

Gatũrũme na Andũ 144,000

14 Ngĩcooka ngĩrora, na nĩ ngĩona Gatũrũme arũgamĩte Kĩrĩma-inĩ gĩa Zayuni, arĩ na andũ 144,000 arĩa maandĩkĩtwo rĩtwa rĩake na rĩtwa rĩa ĩthe mothĩũ-inĩ mao. ²Ningĩ ngĩigua mũgambo uumĩte igũrũ ũtariĩ ta mũhũyũko wa maaĩ maratherera na ningĩ ta mũrurumo wa ngwa. Mũgambo ũcio ndaiguire watariĩ ta wa aini a inanda cia mũgeeto makĩĩna na inanda ciao. ³Nao makĩĩna rwĩmbo rwerũ marĩ mbere ya gĩĩ kĩa ũnene, na marĩ mbere ya ciũmbe irĩa inya irĩ muoyo, na athuuri. Gũtiarĩ mũndũ ũngĩahotire kwĩruta rwĩmbo rũu tiga o acio 144,000 arĩa maakũũrĩtwo kuuma thĩ. ⁴Acio nĩ arĩa mateethũkĩtie na andũ-a-nja, nĩgũkorwo nĩmeigĩte marĩ atheru. Nao maarũmagĩrĩra Gatũrũme o kũrĩa guothe aathiiaga. Nĩo maagũrirwo kuuma kũrĩ andũ, na makĩrutwo marĩ maciaro ma mbere kũrĩ Ngai o na kũrĩ Gatũrũme. ⁵Matirĩ hĩndĩ marĩ maheenania; o na matirĩ ũcuuke.

Araika Atatũ

⁶Ningĩ ngĩona mũraika ũngĩ oombũkĩte rĩera-inĩ, nake aarĩ na Ũhoro-ũrĩa-Mwega

wa tene na tene wa kūhunjiria andū arīa matūūraga thī, ūguo nī kuuga ndūrīrī ciothe, na mīhīrīga yothe, na thiomī ciothe, na andū othe. ⁷Nake akiuga na mūgambo mūnene atīrī, “Mwītīgīrei Ngai na mūmūgooce we, tondū ihinda rīake rīa gūtua ciira nūikinyu. Mūhooei ūrīa wombire igūrū, na thī, na iria rīrīa inene, na ithima cia maaī.”

⁸Nake mūraika wa keerī akiuga atīrī, “Nīrīgūu! Itūūra rīrīa inene rīa Babuloni^a nīrīgūu, rīrīa rīanyuithirie ndūrīrī ciothe ndibei irīa ya maūndū mooru ma ūtharia warīo.”

⁹Ningī mūraika wa gatatū akīmarūmīrīra, nake akīanīrīra na mūgambo mūnene, akiuga atīrī, “Mūndū o wothe angīhooya nyamū iyo na mūhiano wayo, na ekīrwo rūūrī rwayo thiithi kana guoko-rī, ¹⁰o nake nīakanyua ndibei iyo ya marakara ma Ngai, irīa iītīrīrwo gīkombe-inī kīa mang’ūrī make itatukanītio na kīndū. Nake nīakanyariirwo na mwaki wa ūbiriti mbere ya araika arīa atheru na mbere ya Gatūrūme. ¹¹Nayo ndogo ya kīnyariirīko kīao igūtūūra yambataga nginya tene na tene. Gūtīrī kīhurūko mūthenya kana ūtukū kūrī arīa mahooyaga nyamū iyo na mūhiano wayo, kana kūrī mūndū o wothe ūrīa wīkīrītwo rūūrī rwa rītwa rīayo.” ¹²Haha nīhabataire ūkīrīrīra harī andū arīa aamūre, o arīa maathīkagīra Maathani ma Ngai, na magatūūra marī ehokeku harī Jesū.

¹³Ngīcooka ngīgua mūgambo woima igūrū ūkiuga atīrī, “Andīka atīrī: Kūrathimwo-rī, nī andū arīa akuū, arīa makuīte marī thīinī wa Mwathani kuuma rīu.”

Nake Roho ekuuga atīrī, “Īī, nīguo makīhurūke mawīra mao maritū, nīgūkorwo ciiko ciao iria maneeka nūikamoima thuutha.”

Thī Kūgethwo

¹⁴Ningī ngīroora, ngīona hau mbere yakwa haarī na itu rīerū, na itu rīu nīrīaikarīrwo nī mūndū “wahaanaga ta mūrū wa mūndū” arī na thūmbī ya thahabu mūtwe, na arī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha guoko-inī gwake. ¹⁵Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū, agīita mūndū ūcio waikarīire itu na mūgambo mūnene, akīmīwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwa kūgetha, ūgethe, tondū ihinda rīa kūgetha nūikinyu, nīgūkorwo magetha ma thī nī makūrū.”

¹⁶Nī ūndū ūcio, mūndū ūcio waikarīire itu akīhiūrīria rūhiū rwake thī, nayo thī ikīgethwo.

¹⁷Nake mūraika ūngī akiuma thīinī wa hekarū kūu igūrū, o nake aarī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha. ¹⁸Na mūraika ūngī, ūrīa wathaga mwaki, akiuma kīgongona-inī, agīita ūcio warī na rūhiū rūūgī rwa kūgetha na mūgambo mūnene, akīmīwīra atīrī, “Oya rūhiū rūu rwaku rūūgī rwa kūgetha, na ūcookanīrīrie imanjika cia thabibū kuuma harī mūthabibū ūrīa wa thī tondū thabibū ciayo nī njīru.”

¹⁹Nake mūraika ūcio akīhiūrīria rūhiū rwake thī, agīcookereria thabibū ciayo, na agīcooka agīciikia kīhihīro-inī kīrīa kīnene kīa mang’ūrī ma Ngai. ^b²⁰Nacio ikīrangīrīrio kīhihīro-inī kīrīa kīarī nja ya itūūra inene, nayo thakame igītherera yumīte kīhihīro-inī, igīkinya handū ha itīina rīa mairū ta igana rīa mīrongo īnana,^c na ikīambata o nginya igīkinya mīkwa-inī irīa yohaga mbarathi tūnua.

Araika Mūgwanja Me na Mīthiro Mūgwanja

15 Ngīcooka ngīona ūrīrū ūngī mūnene na wa kūgeganīa kūu igūrū: ndonire araika mūgwanja makuūite mīthiro mūgwanja ya mūthia. Mīthiro iyo nīyo yarī ya kūrīkīrīria mang’ūrī ma Ngai.

²Ngīcooka ngīona kīndū kīahaanaga ta

^a8 Itūūra rīrīa inene rīa “Babuloni” haha rīciiragīrio nī itūūra rīa Roma, na rīkarūgamīrīra ūhorō wa gūūkīrīra Ngai na andū ake.

^b19 Ihīhīro thīinī wa Kīrīkanīro kīrīa Gīkūrū rīaragia ūhorō wa kūhingio kwa marakara ma Ngai.

^c20 nī ta kilomita magana matatū.

iria rĩa gĩcicio gĩtukanĩtio na mwaki,
na ngĩcooka ngĩona arĩa maatooretie
nyamũ irĩa na mũhiano wayo, na namba
ya rĩitwa rĩayo, marũgamĩte rũtere-inĩ
rwa iria rĩu. Nao maanyĩitĩte inanda
cia mũgeeto iria maaheetwo nĩ Ngai,
³nao maainaga rwĩmbo rwa Musa ũrĩa
ndungata ya Ngai,^a na rwĩmbo rwa
Gatũrũme, makoĩga atĩrĩ:

“Maũndũ maku marĩa wĩkĩte nĩ
manene na ma kũgeganĩa,
Wee Mwathani Ngai
Mwene-Hinya-Wothe.
Njĩra ciaku nĩ cia kĩhoo to na nĩ cia
ma,
Wee Mũthamaki wa mĩndĩ na
mĩndĩ.

⁴Nũũ ũtangĩgwĩtigĩra,
na agoocithie rĩitwa rĩaku, wee
Mwathani?
Nĩgũkorwo Wee wiki nĩwe
Mũtheru.
Ndũrĩrĩ ciothe nĩgooka ihooe irĩ
mbere yaku,
nĩgũkorwo ciĩko ciaku cia ũthingu
nĩgũũrĩtio.”

⁵Thuutha wa maũndũ macio
nĩndarorire, na ngĩona hekarũ kũu igũrũ,
ĩrĩa arĩ hema nyamũre ya Ũira, nayo
ikĩhingũrwo. ⁶Nao arĩa mũgwanja
arĩa maarĩ na mĩthiro ĩrĩa mũgwanja
makiuma kũu thĩinĩ wa hekarũ ĩyo.
Nao meehumbĩte nguo cia gatani ĩrĩa
theru yahrenagia, na makeyoha mĩcibi
ya thahabu ithũri-inĩ ciao. ⁷Hĩndĩ ĩyo
kĩũmbe kĩmwe gĩa ciũmbe iria inya
irĩ muoyo-rĩ, gĩkĩnengera arĩa acio
mũgwanja mbakũri mũgwanja cia
thahabu, ciyũrĩtio mang’ũrĩ ma Ngai
ũrĩa ũtũũraga muoyo tene na tene.
⁸Nayo hekarũ ikĩiyũra ndogo yumĩte
riiri-inĩ wa Ngai na thĩinĩ wa hinya wake,
na gũtirĩ mũndũ ũngĩahotire gũtoonya
hekarũ ĩyo nginya mĩthiro ĩyo mũgwanja
ya arĩa acio mũgwanja ĩrĩkĩrĩre.

^a3 Rwĩmbo rwa Musa rwainagwo
mũthenya wa Thabatũ hwaĩ-inĩ thĩinĩ wa
thunagogi gũkũngũra gũkũũrwo kwa
andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri.

Mbakũri Mũgwanja cia Mang’ũrĩ ma Ngai

16 Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene
ũkiuma thĩinĩ wa hekarũ, naguo
ũkĩira arĩa acio mũgwanja atĩrĩ, “Thĩĩ,
mũkonorerie thĩ mbakũri icio mũgwanja
cia mang’ũrĩ ma Ngai.”

²Nake mũraika wa mbere agĩthĩ
akĩonoreria mbakũri yake thĩ, nacio
ironda njũru mũno irĩ ruo ikĩgĩa andũ
arĩa maarĩ na rũũri rwa nyamũ ĩyo, na
arĩa maahooyaga mũhiano wayo.

³Nake mũraika wa keerĩ akĩonoreria
mbakũri yake iria-inĩ rĩrĩa inene, narĩo
iria rĩu rĩkĩgarũrũka rĩgĩtuĩka ta thakame
ya mũndũ mũkuũ, nakĩo kĩndũ o gĩothe
kĩarĩ muoyo iria-inĩ rĩu gĩgĩkua.

⁴Ningĩ mũraika wa gatatu akĩonoreria
mbakũri yake njũũ-inĩ na ithima-inĩ cia
maaĩ, nacio igĩtuĩka thakame. ⁵Ngĩcooka
ngĩigua mũraika ũrĩa wathaga maaĩ
akiuga atĩrĩ:

“Wee ũrĩ na kĩhoo to ũgĩtua
matũro maya,
Wee ũrĩa ũrĩ ho, na nowe warĩ
ho, o Wee Mũtheru,
tondũ wa gũtua ciira ũguo;
⁶nĩgũkorwo nĩmaiĩte thakame ya
andũ aku aamũre, na ya
anabii,
nawe nĩũmaheete thakame
manyue ta ũrĩa
magĩrĩrwo.”

⁷Na ngĩigua kĩgongona gĩacookia atĩrĩ:

“Ĩĩ nĩguo, Mwathani Ngai
Mwene-Hinya-Wothe,
matũro maku nĩ ma ma, na nĩ
ma kĩhoo to.”

⁸Nake mũraika wa kana akĩonoreria
mbakũri yake riũa-inĩ, narĩo riũa rĩkĩheo
hinya wa gũcina andũ na mwaki. ⁹Andũ
magĩcinwo nĩ ũrugarĩ ũcio mũnene, nao
magakĩrumaga rĩitwa rĩa Ngai ũcio warĩ
na hinya wa gwatha mĩthiro ĩyo, no
matiigana kwĩrira mamũgooce.

¹⁰Mũraika wa gatano akĩonoreria
mbakũri yake gĩtĩ-inĩ kĩa ũnene kĩa
nyamũ ĩrĩa, naguo ũthamaki wayo
ũkĩiyũra nduma. Nao andũ makĩrũma

nīmī nī ūndū wa ruo, ¹¹ na makīruma Ngai wa igūrū nī ūndū wa ruo rūrīa maiguaga na nī ūndū wa irona iria maarī nacio, no matiigana kwīrira nī ūndū wa maūndū marīa meekīte.

¹² Nake mūraika wa gatandatū akīonoreria mbakūri yake rūū-inī rūrīa rūnene rwa Farati, namo maaī maruo makīhwa nīguo athamaki a kuuma mwena wa Irathīro mathondekerwo njīra. ¹³ Ngīcooka ngīona maroho matatū mooru maahaanaga ta ciūra;^a namo moimire kanua ka ndamathia, na makiuama kanua ka nyamū īrīa, na kanua-inī ka mūnabii ūrīa wa maheeni. ¹⁴ Namo nīmo maarī maroho ma ndaimono marīa maringaga ciama, namo mathiiga kūrī athamaki a thī yothe, nīguo mamacookanīrīrie nī ūndū wa mbaara īrīa īkaarūo mūthenya ūcio mūnene wa Ngai Mwene-Hinya-Wothe.

¹⁵ “Na rīrī, ngūūka o ta mūici! Kūrathimwo-rī, nī mūdū ūrīa ūikaraga eigūite na agaikara ahaarīrie nguo ciake, nīgeetha ndakanae gūthī njaga, nake aconorithio.”

¹⁶ Namo maroho macio magīcookanīrīria athamaki handū harīa hetagwo na Kīhibirania, Arimagedoni.

¹⁷ Nake mūraika wa mūgwanja akīonoreria mbakūri yake rīera-inī, na rīrī, hekarū thīinī gūkiuama mūgambo mūnene uumīte gītī-inī kīa ūnene, ūkiuga atīrī, “Ūhoro ūcio nīwarīka!”

¹⁸ Gūgīcooka gūkīgīa heni, na marurumī, na ngwa o na gīthingithia kīnene. Gūtīrī kwagīa gīthingithia kīngī kīnene ta kīu kuuma rīrīa thī kwagīire andū, nī ūrīa gīthingithia kīu kīarī kīnene mūno.

¹⁹ Narīo itūūra rīrīa inene rīgīatūkana njatū ithatū, namo matūūra ma ndūrīrī makīmomoka. Nake Ngai akīririkana Babuloni itūūra rīrīa inene, na akīrīhe gīkombe kīaiyūrītio ndibei ya ūrūrū wa

mang’ūrī make. ²⁰ Nacio icigīrīra ikīūra ciothe, nacio irīma ikīaga gūcooka kuoneka. ²¹ Namo mahiga manene ma mbura ya mbembe, ma ūritū wa ta kilo mīrongo itano o ihiga, makīgwīra andū. Nao makīruma Ngai nī ūndū wa mūthiro ūcio wa mahiga ma mbura ya mbembe, tondū mūthiro ūcio warī wa kūmakania mūno.

Mūdū-wa-nja Igūrū rīa Nyamū

17 Nake mūraika ūmwe wa araika acio mūgwanja, maarī na mbakūri mūgwanja agīūka, akīnjīra atīrī, “Ūka, nguonie iherithia rīa mūmaraya ūrīa mūnene, ūrīa ūikarīte igūrū rīa maaī maingī. ² Na nīwe athamaki a thī maatharirie nake, na andū arīa matūūruga thī makarīto nī ndibei ya ūtharia wake.”

³ Nīngī mūraika ūcio akīnjoya ndī thīinī wa Roho, akīndwara werū-inī. Ndī kūu werū-inī ngīona mūdū-wa-nja aikarīire nyamū yarī ndune ta gakarakū, na yaiyūrītwo nī marīitwa ma kūruma Ngai mwīrī wayo, na yarī na ciongo mūgwanja na hīa ikūmi. ⁴ Mūdū-wa-nja ūcio ehumbīte nguo cia rangi wa ndathi na mūtune, na akegemia na thahabu, na tūhiga twa goro, o na ruru. Guoko-inī gwake nīanyiitīte gīkombe gīa thahabu kīiyūrītio maūndū marī magigi, na cīko cia ūtharia wake. ⁵ Thiithi-inī wake aandīkwo rītīwa atīrī:

KĪRIGA
BABULONI ŪRĪA MŪNENE,
NYINA WA MARAYA,
NA WA MAŪNDŪ MOTHE MARĪA
MARĪ MAGIGI
MA THĪ.

⁶ Nīndonire atī mūdū-wa-nja ūcio aarī mūrīu, akarīto nī thakame ya andū arīa aamūre, o na thakame ya andū arīa maarī aira a Jesū.

Na rīrīa ndaamuonire, ngīgega mūno.

⁷ Nake mūraika ūcio akīnjūūria atīrī: “Wagegio nī kī? Nīngūgūtaarīria hito ya mūdū-wa-nja ūcio na ya nyamū īyo ahaičite, īyo īrī na ciongo mūgwanja na

^a13 Alawii 11:10 rīandikītwo ciūra irī mūtatarata-inī wa nyamū iria irī thaahu; ciugo ici cionanagia maheeni marīa makaahunjio matukū ma marigīrīrio kūhīngīca andū nīguo meetīkīre na marūmīrīre wīki naaī na ūremi.

hĩa ikūmi. ⁸ Nyamũ iyo wonire yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, na irĩ hakuhĩ kuuma Irimarĩrĩa-Ritarĩ-Gĩturi ithĩĩ ikaanangwo. Nao andũ arĩa matũũraga thĩ, arĩa marĩtwa mao mataandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa muoyo kuuma rĩrĩa thĩ yombirwo nĩmakagega mona nyamũ iyo, tondũ hĩndĩ imwe yarĩ ho, na rĩu ndĩrĩ ho, no nĩrĩũka.

⁹ “Ũndũ ũyũ ũkwenda gwĩciirio na ũũgĩ. Ciongo icio mũgwanja nĩ irĩma mũgwanja iria ciikarĩrwo nĩ mũndũ-wa-nja ũcio. ¹⁰ Ningĩ nĩ athamaki mũgwanja. Atano nĩmeherete, ũmwe arĩ ho, na ũrĩa ũngĩ ndarĩ arooka; no ooka-rĩ, no nginya aikare o kahinda kanini. ¹¹ Nyamũ irĩa yarĩ kuo, na rĩu ndĩrĩ ho, nĩyo mũthamaki wa kanana. We nĩ ũmwe wa acio mũgwanja, na rĩu erekeire kwanangwo.

¹² “Hĩa icio ikūmi wonire nĩ athamaki ikūmi arĩa mataahetwo ũthamaki, no nĩmakaheo wathani ta athamaki maathane ithaa rĩmwe hamwe na nyamũ iyo. ¹³ Marĩ na muoroto ũmwe, na nĩmakaheana ũhoti na wathani wao kūrĩ nyamũ iyo. ¹⁴ Nao nĩmakarũa na Gatũrũme, no Gatũrũme nĩakamatooria tondũ nĩwe Mwathani wa aathani, na Mũthamaki wa athamaki, na andũ arĩa agaakorwo hamwe nao nĩ arũmĩrĩrĩ ake arĩa metĩtwo, na magathuurwo, na nĩ ehokeku.”

¹⁵ Ningĩ mūraika ũcio akĩnjĩra atĩrĩ, “Maaĩ macio wonire hau mũmaraya ũcio aikarĩte nĩ iruka cia andũ, na irĩndĩ, na ndũrĩrĩ, na thiomĩ. ¹⁶ Nayo nyamũ iyo wonire, na hĩa icio ikūmi nĩgũthũũra iġaathũũra mũmaraya ũcio. Nacio nĩikamwananga na imũtĩge arĩ njaga; nĩikaarĩa nyama ciake, na imũcine na mwaki. ¹⁷ Nĩgũkorwo Ngai nĩekĩrĩte ngoro-inĩ ciao rĩciirĩa rĩa kũhingia muoroto wake na ũndũ wa kũiguanĩra mahe nyamũ iyo hinya wao wa gwachana, nginya ciugo cia Ngai ihinge. ¹⁸ Mũndũ-wa-nja ũcio wonire nĩwe itũũra rĩrĩa inene rĩrĩa rĩathaga athamaki a thĩ.”

Kũgũa kwa Babuloni

18 Thuutha wa maũndũ macio nĩndonire mūraika ũngĩ agũikũrũka oimĩte igũrũ arĩ na ũhoti mũnene mũno, nayo thĩ ikĩarĩrwo nĩ ũkengi wake. ² Nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

“Nĩrĩgũu! Babuloni itũũra rĩrĩa inene-rĩ, nĩrĩgwĩte!
Nĩrĩtuĩkĩte gũikaro kĩa ndaimono,

na rĩgatuĩka gĩtũũro gĩa gũthaakĩrwo nĩ ngoma o yothe thũku,
rĩgatuĩka gĩtũũro kĩa nyoni ciothe iria irĩ thaahu na thũũre.

³ Nĩgũkorwo ndũrĩrĩ ciothe nĩnyũite
ndibei irĩa ya maũndũ mooru ya ũtharia wake.
Nao athamaki a thĩ nĩmatharirie nake,
nao onjorithia a thĩ magĩtongio nĩ mũtũũrĩre wake wa mĩago mĩkĩru.”

⁴ Ningĩ ngĩgua mũgambo ũngĩ uumĩte igũrũ ũkiuga atĩrĩ:

“Inyuĩ andũ akwa, umai kūrĩ we, nĩgeetha mũtikagwatanĩre na mehia make,
na nĩguo mũtikae kwamũkĩra mĩthiro yake;

⁵ nĩgũkorwo mehia make nĩmeiganĩrĩre magakinya o igũrũ,
nake Ngai nĩaririkanĩte mawaganu make.

⁶ Mũheei o ta ũrĩa araheanaga; mũrĩhei maita meerĩ ma ũrĩa ekĩte.

Gĩkombe kĩrĩa aramũringagĩria-rĩ, mũringĩriei kĩa maita meerĩ.

⁷ Mũnyamariei, na mũmũhe kĩahe kũiganaine na mwĩgaatho na mwĩkĩrĩro wake.

Ngoro-inĩ yake erahaga, akoiga
atĩrĩ,
‘Nĩ njikaraga ta
mũthamaki-mũndũ-wa-nja;
ndirĩ mūtumia wa ndigwa, na
ndirĩ hĩndĩ ngaacakaya.’

⁸Nĩ ũndũ ũcio, mĩthiro yake
nĩkamũkinyĩrĩra mũthenya
o ro ũmwe:
nayo nĩ gĩkuũ, na macakaya, o
na ng’aragu.
Agaacinwo na mwaki,
nĩgũkorwo Mwathani Ngai ũrĩa
ũmũtuĩrĩre ciira arĩ hinya.

⁹“Rĩrĩa athamaki a thĩ arĩa maatharagia
nake na makagwatanĩra nake mĩago-inĩ
yake makoona ndogo yake akĩhĩa-rĩ,
nĩmakamũrĩrĩra na mamũcakaĩre.
¹⁰Nao makaarũgama haraaya nĩ ũndũ
wa gwĩtigĩra kĩnyariĩrĩko gĩake, nao
marĩre, makiugaga atĩrĩ:

“ Ĵiya-ĩ! Ĵiya-ĩ, wee itũũra inene,
wee Babuloni, itũũra rĩa hinya!
Ituĩro rĩaku rĩrĩ gũkina ithaa-inĩ
o rĩmwe!’

¹¹“Onjoria a thĩ nĩmakamũrĩrĩra na
mamũcakaĩre, tondũ gũtirĩ mũndũ
ũgaacooka kũgũra indo ciao rĩngĩ: ¹²indo
cia thahabu, na betha, na mahiga ma
goro, na rurũ; ningĩ mataama ma gatani
ĩrĩa njega, na marĩa ma rangi wa ndathi,
na marĩa ma hariri, na mataama marĩa
matune ta gakarakũ; ningĩ mĩthemba
yothe ya mĩtĩ Ĵrĩa mĩnungi wega, na indo
cia mĩthemba yothe irĩa ithondeketwo
na mĩguongo, na mbaũ cia goro, na
gĩcango, na kĩgera, na mahiga mathaka
ma nyaigĩ; ¹³ningĩ mĩrigo ya ndarathini
na iriki, na ya ũbumba, na maguta marĩa
manungi wega, na ũbani, na ya ndibei
na maguta ma ndamaiyũ, na ya mũtu
ũrĩa mũhinyu mũno, o na ngano; ningĩ
ng’ombe na ng’ondũ; o na mbarathi na
makaari; nginya ngombo o na mĩoyo ya
andũ o nayo.

¹⁴“Nao nĩmakoiga atĩrĩ, ‘Itunda rĩrĩa
weriragĩria nĩrĩkwehereire. Ũtonga
waku wothe o na ũkengi waku nĩithĩrĩte,

na gũtirĩ hĩndĩ igaacooka kuoneka o
na rĩ.’ ¹⁵Onjoria arĩa meendagia indo
icio na magĩtonga kuuma kũrĩ we-rĩ,
makaarũgama o haraaya nĩ ũndũ wa
gwĩtigĩra kĩnyariĩrĩko gĩake. Nĩmakarĩra,
na macakae, ¹⁶na maanĩrĩre, moige atĩrĩ:

“ Ĵiya-ĩ! Ĵiya-ĩ! Wee itũũra inene,
wee wĩhumbĩte nguo cia taama
wa gatani Ĵrĩa njega,
na cia rangi wa ndathi, na cia
rangi mũtune ta gakarakũ,
na ũkegemia na thahabu, na
tũhiga twa goro, o na rurũ!

¹⁷Ũtonga ũcio mũnene ũguo
nĩwanangwo ithaa-inĩ o
rĩmwe!’

“Anene othe a marikabu cia iria-inĩ,
na arĩa othe mathiiga na marikabu,
atwarithia a marikabu, na arĩa othe
marutaga wĩra kũu iria-inĩ rĩrĩa inene,
makaarũgama o haraaya. ¹⁸Rĩrĩa
makoona ndogo ya itũũra rĩu rĩkĩhĩa-rĩ,
nĩmakanĩrĩra moige atĩrĩ, ‘Kũrĩ kwagĩa
itũũra rĩngĩ inene ta itũũra rĩrĩ?’
¹⁹Nao nĩmakehurĩria rũkũngũ mĩtwe o
makĩrĩraga na magĩcakayaga, na makae,
makiugaga atĩrĩ:

“ Ĵiya-ĩ! Ĵiya-ĩ, Wee itũũra inene,
kũrĩa arĩa othe ene marikabu
cia iria-inĩ inene
maatongaire nĩ ũndũ wa
ũtonga warĩo!

Nĩrĩanangwo ithaa-inĩ o rĩmwe!

²⁰Rĩkenere, wee igũrũ!

Kenai inyuĩ andũ arĩa aamũre,
na inyuĩ atũmwo, o na inyuĩ
anabii!

Ngai nĩarĩtuĩrĩre ciira nĩ ũndũ wa
ũrĩa rĩamwĩkire.’ ”

²¹Ningĩ mũraika ũrĩ hinya akĩoya
ihiga rĩaiganaga ta ihiga inene rĩa gĩthĩi,
akĩrĩkia thĩnĩ wa iria rĩrĩa inene, akiuga
atĩrĩ:

“Ūguo nīguo itūūra rīu inene rīa
Babuloni
rīgaatengemanio thī na hinya,
narīo rīage gūcooka kuoneka o
na rī.

²²Nacio nyīmbo cia ahūuri inanda
cia mūgeeto na aini,
na ahuhi a mītūrūrū, na ahuhi a
coro,
matigacooka kūiguuo thīnī
waku o na rī.
Gūtīrī mūruti wa wīra wa
mūthemba o wothe
ūgacooka kuoneka thīnī waku o
rī.

Mūgambo wa ihiga rīa gīthīi
ndūrī hīndī ūgaacooka kūiguuo
thīnī waku.

²³Gūtīrī hīndī ūtheri wa tawa
ūgacooka kwara thīnī waku o
na rī.

O nago mūgambo wa mūhikania
na wa mūhiki
ndūrī hīndī ūgaacooka kūiguuo
thīnī waku o na rī.

Onjoria aku nīo maarī andū marī
igweta gūkū thī.

Nacio ndūrīrī ciothe ciahītithirio
nī ūragūri waku.

²⁴Thīnī wake nīkuo gwakorirwo
thakame ya anabii, na ya
andū arīa aamūre,
o na ya arīa othe manooragīrwo
gūkū thī.”

Haleluya!

19 Thuutha wa maūndū macio ngūgua
kīndū kīagambaga ta mūrurumo wa
kīrīndī kīnene kīa andū makīanīrīra kūu
igūrū, makoiga atīrī:

“Haleluya!
Ūhonokio, na riiri, na hinya nī cia
Ngai witū,

² nīgūkorwo matuīro make ma
ciira nī ma ma, na nī ma
kīhoto.

Tondū nīatuīrīre mūmaraya ūcio
mūnene ciira,

ūcio wathūkirie thī na ūtharia
wake.

Na nīamūrīhītie thakame ya
ndungata ciake.”

³Na makīanīrīra o rīngī, makiuga atīrī:

“Haleluya!
Ndogo yake īgūtūūra yambataga
nginya tene na tene.”

⁴Nao athuuri arīa mīrongo īrī na
ana, na ciūmbe iria inya irī muoyo,
makīīgūithia thī makīhooya Ngai,
ūrīa waikarīire gītī kīa ūnene. Nao
makīanīrīra atīrī:

“Ameni, Haleluya!”

⁵Ningī mūgambo ūkiuma gītī-inī kīu
kīa ūnene, ūkiuga atīrī:

“Goocai Ngai witū,
inyuī ndungata ciake inyuothe,
o inyuī mūmwītīgīrīte,
arīa anini na arīa anene!”

⁶Ngīcooka ngīgua mūgambo warī ta
wa kīrīndī kīnene mūno, wahaanaga ta
mūrurumo wa maaī megūtherera na ta
mūrurumo mūnene wa ngwa, nago
ūkīanīrīra, ūkiuga atīrī:

“Haleluya!
Nīgūkorwo Mwathani Ngai
witū,
o we Mwene-Hinya-Wothe,
nīarathamaka.

⁷Nītūkenei, na tūcanjamūke,
na tūmūgooce!
Nīgūkorwo ūhiki wa Gatūrūme
nīmūkinyu,
nake mūhiki wake nīehaarīrie.

⁸Nake mūhiki ūcio akīheo nguo cia
taama ya gatani īrīa njega,
ī gūkenga na theru, nīguo
ehumbe.”

(Taama wa gatani īrīa njega nīguo ciiko
cia ūthingu cia andū arīa aamūre.)

⁹Ningī mūraika ūcio akīnjīra atīrī,
“Andīka atīrī: ‘Kūrathimwo-rī, nī
arīa metītwo iruga-inī rīa ūhiki wa

Gatūrūme!’ ” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Icio nĩ ciugo cia ma cia Ngai.”

¹⁰ Rĩrĩa ndaiguire ũguo, ngĩgwa magūrũ-inĩ make ndīmũhooe. No akĩnjĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩka ũguo! O na nĩ ndĩ ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariũ na aarĩ a thoguo, arĩa magwatĩrie ũira wa Jesũ. Hooya Ngai arĩ we! Nĩgũkorwo ũira wa Jesũ nĩguo roho wa ũrathi.”

Mũndũ Ũhaicĩte Mbarathi Njerũ

¹¹ Ningĩ nĩndonire igūrũ rĩhingũkĩte na hau mbere yakwa haarĩ na mbarathi njerũ, nake ũrĩa wamĩhaicĩte etagwo Mwĩhokeku na Wa-ma. Nake atuuaga ciira, na akarũa mbaara arũmĩtie kĩhoo. ¹² Namo maitho make mahaana ta mwaki ũgwakana, na arĩ na thũmbĩ nyingĩ mĩtwe. Nĩandikĩtwo rĩitwa, rĩtarĩ mũndũ ũngĩ ũrĩũ tiga we wiki. ¹³ Ehumbĩte nguo irĩndĩtwo thakame-inĩ, narĩo rĩitwa rĩake etagwo Kiugokĩ-Ngai. ¹⁴ Nacio mbūtũ cia ita cia igūrũ ciamuumĩte thuutha, ihaicĩte mbarathi njerũ na ikehumba nguo cia taama wa gatani irĩa njega, njerũ cua na theru. ¹⁵ Ningĩ kanua-inĩ gake koimĩte rūhiũ rwa njora rūũgĩ rwa kũũraga ndũrĩrĩ naruo. Nake agaaciathaga na rūthanju rwa kĩgera na arangĩrĩrie ihĩhĩro rĩa ndĩbe rĩa mang’ũrĩ marũrũ ma Ngai Mwene-Hinya-Wothe. ¹⁶ Nguo-inĩ yake na kĩero-inĩ gĩake nĩandikĩtwo rĩitwa rĩrĩ:

“MŪTHAMAKI WA ATHAMAKI, NA
MWATHANI WA AATHANI.”

¹⁷ Ngĩcooka ngĩona mūraika ũmwe arũgamĩte thĩnĩ wa riũa, nake akĩanĩrĩra na mũgambo mũnene, agĩĩta nyoni irĩa ciarerete rĩera-inĩ, agĩcĩra atĩrĩ, “Ūkai, mũngane hamwe iruga-inĩ rĩrĩa inene rĩa Ngai, ¹⁸ nĩgeetha mũrĩe nyama cia mĩrĩrĩ ya athamaki, na ya anene a mbaara, na ya andũ arĩa marĩ hinya, o na nyama cia mbarathi na cia ahaici a cio, na nyama cia mĩrĩrĩ ya andũ othe arĩa eyathi na arĩa ngombo, o na arĩa anini na arĩa anene.”

¹⁹ Ningĩ ngĩona nyamũ irĩa, na

athamaki a thĩ, na mbūtũ ciao cia ita mecokanĩrĩrie hamwe nĩgeetha marũe na ũcio wahaicĩte mbarathi na mbūtũ yake ya ita. ²⁰ No rĩrĩ, nyamũ iyo ikĩnyĩtwo, o hamwe na mũnabii ũrĩa wa maheeni ũrĩa waringaga ciam aithenya rĩayo. Na ũndũ wa ciam aicio nĩahĩthĩtie andũ arĩa mekĩrĩtwo rūũri rwa nyamũ iyo na makahooya mũhianano wayo. Nao eerĩ magĩkio icua-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti ũgwakana. ²¹ Arĩa maatigaire makĩũragwo na rūhiũ rwa njora ruoimĩte kanua ka ũcio wahaicĩte mbarathi, nacio nyoni ciothe ikĩhũũnĩrĩria nyama cia mĩrĩrĩ yao.

Mĩaka Ngiri Īmwe

20 Ningĩ ngĩona mūraika agĩkũrũka oimĩte igūrũ, arĩ na kĩhingũro kĩa Irima-rĩrĩa-Rĩtarĩ-Gĩturi, na anyiĩtĩte mũnyororo mũnene guoko-inĩ gwake. ² Nake akĩnyĩta ndamathia irĩa, na nĩyo nyoka irĩa ya tene, na noyo mũcukani kana Shaitani, akĩmĩoha mĩaka ngiri ĩmwe. ³ Akĩmĩkia Irima rĩu-Rĩtarĩ-Gĩturi, akĩmĩhingĩrĩria kuo, na akĩrĩcinĩrĩra mũhũri, nĩguo amĩgirĩrĩrie ndĩkanacooke kũheenia andũ a ndũrĩrĩ rĩngĩ nginya mĩaka iyo ngiri ĩmwe ithire. Thuutha wa ũguo nĩkarekererio ihinda inini.

⁴ Ngĩcooka ngĩona itĩ cia ũnene irĩa ciaikarĩrwo nĩ arĩa maaheetwo hinya wa gũtũira andũ ciira. Na ngĩona mĩoyo ya andũ arĩa manatinio mĩtwe nĩ ũndũ wa ũira wa Jesũ o na nĩ ũndũ wa kiugo kĩa Ngai. Acio matiahooete nyamũ irĩa o na kana mũhiano wayo, na matiekĩrĩtwo rūũri rwayo ithiithi-inĩ ciao kana moko-inĩ mao. Nao magĩcooka muoyo na magĩathana hamwe na Kristũ mĩaka ngiri ĩmwe. ⁵ (Andũ arĩa angĩ othe maakuĩte matiigana gũcooka muoyo, nginya rĩrĩa mĩaka iyo ngiri ĩmwe yathirire.) Kũu nĩkuo kũrĩũka kũrĩa kwa mbere. ⁶ Kũrathimwo na gũthera nĩ arĩa magwatanĩre na kũrĩũka kũu kwa mbere. Gĩkuũ gĩa keerĩ gĩtirĩ na hinya igūrũ rĩao, no magaatũka athĩnjĩri-Ngai o na Kristũ, na magaaathamaka hamwe nake mĩaka ngiri ĩmwe.

Shaitani Gũtuĩrwo Ciira

⁷Rĩrĩa mĩaka ĩyo ngiri ĩgaathira, Shaitani nĩkuohorwo akoohorwo oime njeera ĩyo yake, ⁸nake nĩagathiĩ kũheenĩ ndũrĩrĩ ituri-inĩ iria inya cia thĩ, nĩcio Gogu na Magogu, nĩguo acicookanĩrĩrie hamwe nĩ ũndũ wa mbaara. Mũigana wao nĩ ta mũthanga wa hũgũrũrũ cia iria rĩrĩa inene. ⁹Nao magĩtuĩkanĩria warĩ wa thĩ, makĩrigiicĩria kambĩ ya andũ a Ngai, o na itũũra rĩu inene endete. No mwaki nĩwoimire igũrũ, ũkĩmaniina. ¹⁰Nake mũcukani, ũrĩa wamaheenirĩe, agĩikio iria rĩa mwaki wa ũbiriti, o kũrĩa nyamũ ĩrĩa na mũnabii ũrĩa wa maheeni maikĩtio. Nao magaatũũra manyariiragwo mũthenya na ũtukũ tene na tene.

Arĩa Akuũ Gũtuĩrwo Ciira

¹¹Ningĩ ngĩona gĩtĩ kĩnene mũno kĩa ũnene kĩa rangi mwerũ, na ngĩona ũrĩa wagĩkarĩire. Nayo thĩ na igũrũ ikiũra, ikihehera ũthiũ-inĩ wake, ikiaga handũ ingĩikara. ¹²Na ningĩ ngĩona arĩa akuũ, anene na arĩa anini, marũgamĩte mbere ya gĩtĩ kũ kĩa ũnene, namo mabuku makĩhingũrwo. Narĩo ibuku rĩngĩ rĩkĩhingũrwo, na nĩrĩo ibuku rĩa muoyo. Nao andũ arĩa akuũ magĩtuĩrwo ciira kũringana na ciĩko iria meekĩte, o ta ũrĩa kwaandĩkitwo mabuku-inĩ macio. ¹³Narĩo iria rĩrĩa inene rĩkĩruta arĩa akuũ maarĩ thĩinĩ warĩo, nakĩo gĩkuũ na Kwa-ngoma ikĩruta arĩa maarĩ thĩinĩ wacio, na o mũndũ agĩtuĩrwo kũringana na ciĩko iria eekĩte. ¹⁴Thuutha ũcio gĩkuũ na Kwa-ngoma igĩikio iria-inĩ rĩa mwaki. Icuu rĩu rĩa mwaki nĩrĩo gĩkuũ gĩa keerĩ. ¹⁵Na rĩrĩ, mũndũ o wotho akorwo rĩitwa rĩake rĩtionekire rĩandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa muoyo-rĩ, agĩikio iria-inĩ rĩu rĩa mwaki.

Jerusalemu ĩrĩa Njerũ

21 Ngĩcooka ngĩona igũrũ rĩerũ na thĩ njerũ, tondũ igũrũ rĩrĩa rĩa mbere na thĩ ĩrĩa ya mbere nĩcieherete igathira, narĩo iria rĩrĩa inene rĩtiarĩ ho.

²Ngĩona Itũũra rĩrĩa Itheru, Jerusalemu ĩrĩa njerũ, rĩgĩkũrũka riumĩte igũrũ kwa Ngai, rĩhaariĩrio ta mũhiki agemeirio mũthuriwe. ³Ningĩ ngĩigua mũgambo mũnene uumĩte gĩtĩ-inĩ-kĩa-ũnene, ũkiuga atĩrĩ, “Rĩu gĩkaro kĩa Ngai kĩrĩ hamwe na andũ, nake nĩegũtũũrania nao. Megũtuĩka andũ ake, nake Ngai we Mwene arĩkoragwo hamwe nao, na atuĩke Ngai wao. ⁴Nake nĩakamagiria maithori mothe mathire maitho-inĩ mao. Gũtirĩ hĩndĩ ingĩ gũgaakorwo na gĩkuũ, o na kana gũcakaya, kana kĩrĩro, kana ruo, nĩgũkorwo maũndũ marĩa ma mbere nĩmeherete magathira.”

⁵Nake ũrĩa waikarĩire gĩtĩ-kĩa-ũnene akiuga atĩrĩ, “Nĩ kwerũhia ndĩrerũhia maũndũ mothe!” Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Andĩka ũndũ ũyũ, nĩgũkorwo ciugo ici nĩ cia kwĩhokwo, na nĩ cia ma.”

⁶Agĩcooka akĩnjĩra atĩrĩ: “Maũndũ nĩmahingu. Nĩ nĩ nĩ Alifa o na Omega, Kĩambĩrĩria o na Kĩrĩkĩro. ũrĩa mũnyootu nĩngamũhe maaĩ anyue kuuma gĩthima kĩa maaĩ ma muoyo, anyue o ũguo tũhũ atekũgũra. ⁷Mũndũ ũrĩa ũgũtoorania nĩwe ũkaagaya maũndũ macio mothe, na nĩ nĩngatuĩka Ngai wake, nake atuĩke mũrũ wakwa. ⁸No andũ arĩa iguoya, na arĩa matetĩkĩtie, na arĩa imaramari, na arĩa oragani, na ahũri maraya, na arogĩ, na ahooi mĩhianano, na aheenania-rĩ, othe ũtũũro wao no iria-inĩ rĩa mwaki wa ũbiriti. Gĩkĩ nĩkĩo gĩkuũ gĩa keerĩ.”

⁹Ũmwe wa arĩa acio mũgwanja arĩa maarĩ na mbakũri mũgwanja iria ciaiyũrĩte mĩthiro ĩrĩa mũgwanja ya kũrigĩrĩria agĩũka, akĩnjĩra atĩrĩ, “Ũka, nĩngũkuonia mũhiki, na nĩwe mũtumia wa Gatũrũme.” ¹⁰Nake akĩngua ndĩ thĩinĩ wa Roho, akĩndwara kĩrĩma-inĩ kĩarĩ kĩnene kĩaaya na igũrũ, akĩnyonia Jerusalemu, Itũũra rĩu inene Itheru rĩgĩkũrũka riumĩte igũrũ kwa Ngai.

¹¹Itũũra rĩu rĩarĩ na riiri wa Ngai, naguo ũkengi warĩo wahaanaga ta wa kahiga ka goro mũno, o ta kahiga karĩa getagwo njathibi, gakengu o ta gĩcicio. ¹²Narĩo rĩarĩ na rũthingo rũnene, rũraihi na igũrũ, rwarĩ na ihingo ikũmi na igĩrĩ,

na araika ikūmi na eerī ihingo-inī icio. Nacio ihingo icio nīciandīkītwa marītwa ma mīhīrīga īrīa ikūmi na īrī ya ciana cia Isiraeli. ¹³ Mwena wa irathīro warī na ihingo ithatū, na mwena wa gathigathini ihingo ithatū, na mwena wa gūthini ihingo ithatū, na mwena wa ithūiro ihingo ithatū. ¹⁴ Naruo rūthingo rwa itūūra rīu inene rwarī na mīthingi ikūmi na īrī, na igūrū rīayo ikaandīkwo marītwa ma atūmwo arīa ikūmi na eerī a Gatūrūme.

¹⁵ Nake mūraika ūcio wanjarīirie aarī na rūthanju rwa thahabu rwa gūthima itūūra rīu inene, o na ihingo ciarīo, na thingo ciarīo. ¹⁶ Narīo itūūra rīu inene rīakītwa rīiganaine mīena yothe, ūraihi warīo ūkaiganana na wariī warīo.^a Nīathimire itūūra rīu inene na rūthanju rūu, na akīona atī rīarī na ūraihi wa kilomita ta 2,200, ūkaiganana na wariī warīo, na kwambata na igūrū kwarīo. ¹⁷ Ningī agīthima rūthingo rwarīo, na ūtungu waruo ūgīkorwo warī mīkono igana rīmwe na mīrongo īna na īna, rūthimītwa na gīthimi kīa mūdū, na no kīo mūraika aahūthagīra. ¹⁸ Rūthingo rūu rwakītwa na njathibi, narīo itūūra rīu inene rīakītwa na thahabu īrīa therie, īgathera o ta gīcicio. ¹⁹ Nayo mīthingi īyo ya thingo cia itūūra rīu inene yagemetio na mīthemba yothe ya mahiga ma goro. Mūthingi wa mbere warī wa njathibi, na wa keerī warī wa yakuti īrīa ya bururu, na wa gatātū warī wa yacimu, na wa kana warī wa thumarati, ²⁰ na wa gatano warī wa onigithi, na wa gatandatū warī wa wakiki ūrīa mūtune, na wa mūgwanja warī wa yakuti īrīa īhaana thahabu, na wa kanana warī wa thabaricandi, na wa kenda warī wa yakuti īrīa īhaana ngoikoni, na wa ikūmi warī wa wakiki ūrīa ūhaana nyeki nduru, na wa ikūmi na īmwe warī wa wakiki ūrīa wa bururu, na wa ikūmi na igīrī warī wa amethuthito. ²¹ Nacio ihingo irīa ikūmi na igīrī nī ruru

^a16 Ūraihi, wariī, na ūraihi wa na igūrū nīwaiganaine, o ta ūrīa wa Handū-harīa-Hatheru waiganaine.

ikūmi na igīrī, o kīhingō gīathondeketwo na ruru īmwe. Nayo njīra īrīa nene ya itūūra rīu inene yarī ya thahabu therie, yonithanagia mwena ūrīa ūngī ta gīcicio.

²² Na gūtīrī hekarū ndonire kūu itūūra-inī rīu inene, tondū Mwathani Ngai Mwene-Hinya-Wothe na Gatūrūme nīo hekarū yakuo. ²³ Itūūra rīu inene rītibataire nī kwarīrwo nī rīūa kana mweri, nīgūkorwo riiri wa Ngai nīūrīheaga ūtheri, nake Gatūrūme nīwe tawa warīo. ²⁴ Nacio ndūrīrī igaathiiaga na ūtheri warīo, nao athamaki a thī marehe riiri wao thīnī warīo. ²⁵ Gūtīrī mūthenya o na ūmwe ihingo ciarīo ikaahingwo, nīgūkorwo kūu gūtigakorwo na ūtukū. ²⁶ Na nīkwo makaarehe riiri na gītīo cia ndūrīrī. ²⁷ Gūtīrī kīndū gītārī gītheru gīgaatoonya itūūra rīu o narī, o na kana mūdū o wothē ūrīa wīkaga maūdū ma njono kana ma maheenī. O tīga arīa marītwa mao mandīkītwa ibuku-inī rīrīa rīa Gatūrūme rīa muoyo.

Rūūrī rwa Muoyo

22 Ningī mūraika ūcio akīnyonia rūūrī rwa maaī ma muoyo, makembu na makahenia o ta gīcicio, rūgītherera ruumīte gītī-inī kīa ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme ² rūikūrūkīre gatagatī ka njīra īrīa nene ya itūūra inene. Mīena yeerī ya rūūrī rūu, o mwena warī na mūtī wa muoyo, naguo waciaraga matunda mīthemba ikūmi na īrī, ūgaciaraga maciaro maguo o mweri. Namo mathangū ma mūtī ūcio maarī ma kūhonia andū a ndūrīrī. ³ Gūtīgacooka kūgīa na kīrumi o na kīrīkū. Gītī-kīa-ūnene kīa Ngai na gīa Gatūrūme gīgaakorwo kūu thīnī wa itūūra inene, nacio ndungata ciake nīikamūtungatagīra. ⁴ Nacio nīikoonaga ūthiū wake, narīo rītwa rīake rīkandīkwo ithiithi-inī ciao. ⁵ Gūtīgacooka kūgīa ūtukū. Nao matikabatarīo nī ūtheri wa tawa o na kana ūtheri wa rīūa, nīgūkorwo Mwathani Ngai nīwe ūgaatuīka ūtheri wao. Nao magaathamaka tene na tene. ⁶ Nake mūraika ūcio akīnjīrīa atīrī, “Ciugo icio nī cia kwīhokwo, na nī cia ma.

Nake Mwathani, o we Ngai wa maroho ma anabii, nīatūmire mūraika wake nīguo onie ndungata ciake maūndū marīa arī o nginya mekīke ica ikuhī.”

Jesū Nīarooka

⁷“Na rīrī, nīngūūka o narua! Kūrathimwo nī mūdū ūrīa ūrūmītie ciugo cia ūrathi ūrīa ūrī ibuku-inī rīrī.”

⁸Niī, Johana-rī, nī niī ndaiguire na ngīona maūndū macio. Na rīrīa ndaariikirie kūmaigua o na kūmona-rī, ngīgwa thī magūrū-inī ma mūraika ūcio wanyonagia maūndū macio ndīmūhooe. ⁹No akīnjīra atīrī, “Tiga gwīka ūguo! O na niī ndī ndungata hamwe nawe, na hamwe na ariū na aarī a thoguo arīa anabii, na arīa othe marūmītie ciugo cia ibuku rīrī. Hooya Ngai arī we!”

¹⁰Agīcooka akīnjīra atīrī, “Ndūkahingīrīrie ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī, nīgūkorwo ihinda nīrīkuhīrīrie. ¹¹Mūdū ūrīa wīkaga ūūru nīathiī na mbere gwīka ūūru, nake ūrīa kīmaramari athīī na mbere na kūmaramara; na ūrīa wīkaga ūrīa kwagīrīrie athīī na mbere gwīka ūrīa kwagīrīrie; ningī ūrīa mūtheru agīthīī na mbere gūtuīka mūtheru.”

¹²“Na rīrī, ngūūka o narua! Nakīo kīheo gīakwa ndī nakīo, na ngaahe o mūdū kūringana na ūrīa aneeka.

¹³Niī nī niī Alifa na Omega, wa Mbere na wa Kūrigīrīria, ningī Kīambīrīria o na Kīrīkīro.

¹⁴“Kūrathimwo-rī, nī arīa mathambītie nguo ciao, nīguo magīe na rūtha rwa gūkinya mūtī-inī wa muoyo na matoonyere ihingo-inī makinye thīnī wa itūūra rīu. ¹⁵Nakuo kūu nja gūgaikarwo nī magui, na arogī, na ahūūri ūmaraya, na oragani, na ahooi mīhianano, na mūdū ūrīa wothē wendete maūndū ma maheeni na akamekaga.

¹⁶“Niī, Jesū, nīndūmīte mūraika wakwa agūkinyīrie ūira ūyū nī ūndū wa makanitha. Niī nī niī Thuuna na Rūciaro rwa Daudi, na nī niī Njata īrīa ngengu ya Rūciinī tene.”

¹⁷Nake Roho o na mūhiki mekuuga atīrī, “Ūka!” Nake ūrīa ūkūigua nīoige atīrī, “Ūka!” Mūdū o wothē mūnyootu, nīoke; na ūrīa wothē ūkwenda, nīamūkīre kīheo kīrīa kīa maaī ma muoyo, atekūgūra.

¹⁸Ngūkaania mūdū o wothē ūrīa ūkūigua ciugo cia ūrathi wa ibuku rīrī atīrī: Mūdū o wothē angīciongerera ūndū, Ngai nīakamuongerera mīthiro īrīa ītaarīrio thīnī wa ibuku rīrī. ¹⁹Na mūdū o na ūrīkū angīkeeheria ciugo thīnī wa ibuku rīrī rīa ūrathi, Ngai nīakamwehereria igai rīake kuuma mūtī-inī wa muoyo, o na kuuma itūūra-inī rīu itheru, irīa itaarīrio thīnī wa ibuku rīrī.

²⁰Ūrīa ūroimbūra maūndū macio ekuuga atīrī, “Īī nīguo, ngūūka o narua.” Amenī. Ūka, Mwathani Jesū!

²¹Wega wa Mwathani Jesū ūrogīa na andū a Ngai. Amenī.

ŪRITŪ NA ITHIMI

ITHIMI IRIA IHŪTHĪRĪTWO THĪINĪ WA KIUGO GĪTHERU KĪA NGAI

ITHIMI CIA MATUKŪ MA TENE	Ithimi cia Ūritū	ITHIMI CIA MATUKŪ MAYA
Taranda ĩmwe	Mina 60	Nĩ ta kilo 34
Mina ĩmwe	Cekeri 50	Nĩ ta kilo 0.6
Cekeri ĩmwe	Beka 2	Nĩ ta giramu 11.5
Beka ĩmwe	Gera 10	Nĩ ta giramu 5.5
Gera ĩmwe		Nĩ ta giramu 0.6

	Ithimi cia Ūraiĥu	
Mũkono ũmwe		Nĩ ta centimita 44.7 (inji 17.6)
Mũkono mũraiĥu	(ta wa Ezekieli 40:5)	Nĩ ta centimita 51.8 (inji 20.4)
Gĩthimi kĩa rūhĩ		Nĩ ta centimita 8 (inji 3)
Irata rĩmwe		Nĩ ta centimita 23 (inji 9)

	Ithimi Cia Indo Nyũmũ	
Kori, kana homeri ĩmwe	Eba 10	Nĩ ta kilo 220
Letheku ĩmwe	Eba 5	Nĩ ta kilo 110
Eba ĩmwe	Omeri 10, kana Sea 3	Nĩ ta kilo 22
Kĩbaba gĩa sea		Nĩ ta kilo 7
Omeri ĩmwe		Nĩ ta kilo 2.2

	Ithimi Cia Maaĩ Na Maguta	
Kori kana homeri ĩmwe	Eba 10, kana Mbathi 10	Nĩ ta lita 220
Mbathi ĩmwe	Eba 1, kana Hini 6, kana Tũbakũri 72	Nĩ ta lita 22
Hini ĩmwe	Tũbakũri 12	Nĩ ta lita 4
Kabakũri		Nĩ ta lita 0.33

